Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Sermo ipſius Seueriani de pace, cum ſuſceptus eſſet à beato Iohanne epiſcopo Conſtantinopolitano.

IN adventu Domini & Salvatoris noſtri atq; in præſentia eius corporali, angeli ducentes choros cœleſtes evangelizabant paſtoribus, dicentes: Annuntiamus vobis hodie gaudium magnum, quod erit omni populo. Ab ipſis enim ſanctis angelis etiam mutuatam nos vocem, annuntiamus vobis hodie gaudium magnum. Hodie enim in pace Eccleſia eſt, & hæretici in ira. Hodie Eccleſiæ navis in portu eſt, & hęreticorum furor jactatur in fluctibus. Hodie Paſtores Eccleſiæ in ſecuritate, & hæretici in perturbatione ſunt. Hodie oves Domini in tuto, & lupi inſaniunt. Hodie vinea Domini in abundantia, & operarii iniquitatis in egentia. Hodie populus Chriſti exaltatus eſt, & inimici veritatis humiliati ſunt. Hôdie Chriſtus in lætitia, & diabolus in luctu. Hodie Angeli in exultatione, & dæmones in confuſione. Et quid opus eſt multa dicere? Hodie Chriſtus, qui eſt Rex Pacis, cum ſua pace procedens, fugavit omne diſſidium, diſſenſiones depulit, diſcordiam perturbavit. Et ſicut cœlum ſplendor ſolis, ita eccleſiam fulgor pacis illuminat. O quàm deſiderabile nomen Pacis, quàm religionis Chriſtianæ ſtabile fundamentum, & altaris dominici cœleſtis armatura. Et quid poſſumus de Pace proloqui? Pax nomen eſt ipſius Chriſti, ſicut dicit & Apoſtolus: Qui a Chriſtus pax noſtra, qui fecit utráq; unum, quæ nequaquam fide, ſed invidia diaboli diſſidebant. Verum ſicut procedente rege & plate mundantur, & tota civitas diverſis floribus & ornatibus coronatur, ut nihil ſit quod minus dignũ vultui regis appareat: ita & nunc procedente Chriſto rege Pacis, omne quod triſte eſt, auferatur è medio, & illuceſcente veritate fugetur mendacium: fugiat diſcordia, reſplendeſcente concordia. Et ſicut frequenter fieri vidimus, ubi regum vel fratrum tabulæ pinguntur, ut in utriſq; unanimitatis declarentur inſignia, artifex picto fœmineo habitu poſt tergum utriuſq; concordiam ſtatuit, brachiis ſuis utrúmq; complectentem, indicans quòd hi qui videntur corporibus ſeparati, ſententiis & voluntate conveniant: ita nunc pax Domini media aſſiſtens, & utrúmq; noſtrũm gremio palpante connectens, diſcreta corpora in unum convenire animum, ulnis jungentibus docet. In qua ſine dubio completur ſermo propheticus, qui ait: Et erit conſilium pacificum inter utróſque. Et heſterno quidem die pater noſter communis, evangelico pacem ſermone præfatus eſt: hodie verò nos verba pacis exponamus. Ipſe nos heri reſupinis manibus in verbo pacis excepit, & nos hodie dilatato pectore, ulniſq; patentibus ad dominum cum muneribus pacis occurramus. Jam bella deſtructa ſunt, pulchritudo pacis obtinuit. Nunc in luctu eſt diabolus, & in lamentatione omnis dæmonum turma, nunc in cœleſtibus lætitia, & in angelis exultatio, quibus ſpecialis familiaris pax. Hoc enim etiam cœleſtes admirantur virtutes opus, quas fons ejus habet perennis, ex quo etiam terrena hæc noſtra guttis quibuſdam exinde ſtillantibus irrorantur. Et ideo etiamſi in terris pax, laudis ejus ſplendor redundat in cœlum, laudant eam cœleſtes angeli, & dicunt: Gloria in excelſis Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis. Vides quomodo cœleſtes omnes & terreſtres invicem ſibi munera pacis emittunt? Cœleſtes angeli pacem terris annuntiant, ſancti in terris Chriſtum, qui eſt pax noſtra, collaudant in cœleſtibus poſitum, & myſticis choris acclamant, Oſanna in excelſis. Dicamus ergo & nos, Gloria in altiſſimis Deo, qui humiliavit diabolum, & exaltavit Chriſtum ſuum. Gloria in altiſſimis Deo, qui diſcordiam fugat, & pacem ſtatuit. Dico enim vobis artem diaboli, cujus neq; vos aſtutiam ignoratis. Vidit ſatanas firmitatem fidei, ſtabilitatem in ea pietate dogmatum ſeptam, vidit & operum bonorum fructibus abundantem: & ideo pro his omnibus ad inſaniam venit, & rabie furoris exarſit, ut ſcinderet amicitiam & evelleret charitatem, ut diſtumperet pacem: ſed pax Domini ſemper ſit nobiſcum, in Chriſto Ieſu Domino noſtro, cum quo eſt Deo Patri & Spiritui ſancto gloria, in ſecula ſeculorum. Amen.

Luc. 2. 10.

Eph. 2. 14.

Luc. 2. 14.

Matt. 21. 9.

ETONÆ, *Excuſum in Collegio Regali.* 1612.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA

Digitized by Google

De recipiendo Severiano, HOMILIA.

Sicuti capiti corpus cohærere neceſſarium eſt, ita eccleſiam Sacerdoti, & Principi populum : útq; virgulta radicibus, & fontibus fluvii, ita & filii patri, & magiſtro diſcipuli. Hęc autem non ſuperfluò ad charitatem veſtram præfati ſumus : ſed quoniam dicenda mihi ſunt quædam apud vos, ut nemo turbetur, neque ſermoni noſtro aliqua oriatur interruptio, ſed ut obedientia diſcipulorum creſcat in vobis, & quantum affectum patri deferatis, appareat. Adornate me filii, & imponite mihi obedientiæ veſtræ coronam, facite me apud omnes beatum judicari, & doctrinam meam magnificate per obedientiam veſtram ſecundum Apoſtoli monita, dicentes : Obedite præpoſitis veſtris, & obtemperate eis, quia ipſi pervigilant pro vobis, quaſi pro animabus veſtris rationem reddituri. *Heb. 13.* Hæc ergo præmoneo, ne quis ſuperbiat in commonitionem noſtram. Pater enim ſum, & neceſſe eſt me filiis conſilium ſuadere : quod enim in carnalibus patribus natura carnis, hoc in nobis gratia Spiritus agit. Pater ſum, & pater nimis ſuper filios tremens, ita ut ſanguinem meum pro vobis fundere paratus ſim. Et in hoc non eſt mihi gratia. Apoſtolica enim lex eſt, & domini præceptum dicentis : Paſtor bonus animam ſuam ponit pro ovibus ſuis. *Iohan. 10.* Sed & vos eadem facite pro nobis : ſimili nâmq; erga nos devincti eſtis affectu. Nam & Paulum audite quid dicit. Salutate, *Rom. 16.* inquit, Priſcillam & Aquilam adjutores meos in Chriſto, qui pro anima mea ſuas cervices poſuerunt. Sicut enim pulchrum eſt paſtorem pro ovibus immolari : ita rurſum pulchrum eſt & oves à paſtore nec morte ſejungi. Cùm enim inſeparabiles fuerint ab eo, lupum diabolum non timebunt. Murus enim charitatis firmior eſt adamante. Et frater cùm adjuvatur à fratre, erit ſicut civitas munita & firma. Hæc autem præmitto, ut cum omni affectu, quæ dicimus, audiatis, neque aliquis veſtrum incipiat perturbari. Loquimur rem, quam dignum eſt in eccleſia loqui, & quam dignum eſt libenter audiri. Pro pace loquimur ad vos. Et quid ita conveniens, quam ſacerdotem Dei pacem populo perſuadere ? Contradictio nulla eſt, ubi & legatio ſancta, & legatus acceptus eſt. Pro pace loquimur, pro qua filius Dei deſcendit ad terras, ut pacificaret per ſanguinem non ſolùm quæ in terra ſunt, ſed & quæ in cœlis, & terrena cœleſtibus ſociaret. Pro pace loquimur, pro qua filius Dei paſſus eſt, propter quam crucifixus eſt & ſepultus, quam nobis pro omni hæreditatis cenſu reliquit, & velut murum eccleſię dedit, quam ſcutum adverſum diabolum poſuit, quam gladium adverſum dæmones dedit, quam portum tranquilliſſimum fidelibus collocavit, quam repropitiationem ad Deum dedit, quam delictorum abſolutionem conceſſit : pro hac ergo legatus ad vos miſſus ſum. Nolite mihi incutere pudorem, nolite legationem meam fœdare, acquieſcite mihi, quęſo vos. Multa dudum triſtia geſta ſunt in eccleſia, Deum confiteor, ſed non laudo perturbationes, ſeditiones non amplector. Sed omittamus jam hæc, deſinite, conquieſcite, cohibete animos, refænate iracundiam : ſufficit jam quòd laboravit eccleſia, finis ſit, deſinat turbatio : hoc enim & Deo placitum, & piiſſimo principi acceptum eſt. Oportet enim & regibus obedire, maximè cùm & ipſi obtemperent eccleſiaſticis legibus. Dicit enim Apoſtolus, Principibus & poteſtatibus ſubditi eſtote : quantò magis religioso principi, & pro eccleſia laboranti ? *Tit. 3.* Si ergo præparavi animos veſtros ad ſuſcipiendam legationem meam, recipite fratrem noſtrum Severianum epiſcopum Habeo gratiam quòd ſermonem meum laudibus proſecuti eſtis. Dediſtis mihi fructus obedientię : nunc me ſemen bonum gratulor ſeminâſſe. Ecce enim ſtatim frumenti manipulos colligam. Retribuat vobis dominus præmium benignitatis, & obedientię mercedem. Nunc enim veram hoſtiam pacis obtuliſtis Deo, quia nemo turbatus eſt audito hoc nomine, ſed cum charitate *ſuſcipitis : ſimul ut ſermone locuti ſumus, omnem ex animo fugâſtis iracundiam. Suſcipite ergo eum pleno pectore, apertis manibus. Si quid triſte geſtum eſt, omittite : quia ubi tempus pacis, recordatio diſſenſionis nulla eſt, ut ſit gaudium in cœlo, gaudium in terra, lætitia & exultatio ſpiritualis in eccleſia Dei. Et oremus de reliquo, ut pacificam Deus cuſtodire dignetur eccleſiam, pacem fixam & perpetuam dare, in Chriſto Ieſu domino noſtro, cum quo eſt gloria Deo patri, unà cum Spiritu ſancto, in ſecula ſeculorum. Amen.

ſuſcepiſtis:

Serme

ſubditi ſumus neceſſitati temporis dominicâ voce firmati. Quotieſcúnque, inquit, 1.Cor.11. 26. manducaveritis panem iſtum, & hunc biberitis calicem, mortem Domini annunciabitis. Annunciamus namque hodie mortem Chriſti. Sed tunc quidem feſtivitas. Et hodie feſtivitas. Ubi enim charitas gaudet, ibi eſt feſtivitas: & ubi recepi lætantes filios, maximam celebro feſtivitatem. Etenim & illa feſtivitas charitas eſt. Sic enim, Ioh. 3. 16. inquit Apoſtolus, Deus dilexit mundum, ut filium ſuum unigenitum daret pro eo. Sed multi, inquiunt, te abſente baptizati ſunt. Et quid tum? nihil minus habet gratia, non claudicat donum Dei, præſente me baptizati non ſunt, ſed præſente Chriſto ſunt baptizati. Nunquid homo eſt qui baptizat? Homo dexteram porrigit, ſed Deus manum gubernat. Noli de gratia dubitare, chariſſime, quia donum Dei eſt. Attende diligenter quæ dicuntur, ſi fortè aliqua de causâ ſacra explicanda eſt, cùm obtuleris preces, & ſubſcriptam acceperis ſacram, non requiris quali calamo ſubſcripſerit rex, neque in quali charta, neque quali, quóve atramento, ſed unum ſolummodo quæris, ſi rex ſubſcripſerit: ſic & in baptiſmo, charta, conſcientia eſt: calamus, lingua ſacerdotis: manus, gratia eſt Spiritus ſancti. Sive ergo per me, ſive per illum qui officio fungitur ſacerdotis, ipſa manus ſcribit, nos miniſtri ſumus, non authores. Et Paulus miniſter 1. Cor. 4. eſt: Sic enim inquit, æſtimet nos homo, tanquam miniſtros Chriſti, & diſpenſatores myſteriorum Dei. Quid enim habes, quod non accepiſti? Si quid habeo, accepi: ſi autem accepi, non meum, ſed ejus qui dedit donum eſt. Noli ergo dubitare, chariſſime: gratia enim Dei perfecta eſt, locus non prohibet, ſive hic baptizeris, ſive in navi, ſive in itinere. Philippus baptizavit in via, Paulus in vinculis, Chriſtus in cruce latronem ex vulnere, & ſtatim Paradiſi meruit januam reſerare. Propter hæc gaudeo & exulto, & orationes veſtras exigo, cum quibus ad Aſiam perrexi, cum quibus reverſus ſum, cum quibus pelagum transfretavi, & adjutus veſtris orationibus fæliciter navigavi: nec enim navim citra vos ingreſſus ſum, nec exivi citra vos, non in civitate citra vos, aut in eccleſia ſine vobis, ſed avelſus quidem eram corpore, connexus autem charitate. Videbam namque eccleſiam veſtram & in pelago, & in exultatione gaudebam. Tale enim quid ſignificat charitas, quæ neſcit anguſtari: intrabam in eccleſiam, adſtabam altari, orationes offerebam, & dicebam: Domine, conſerva eccleſiam, quam mihi tradidiſti. Ego quidem corpore abſens ſum, ſed tua miſericordia præſens eſt, quæ me illuc perduxit, & pluſquam merebar, conceſſit. Et quia amplificavit, multitudo teſtatur præſentium. Florere video vineam, & nuſquam ſpinæ, neque ſentium ulla veſtigia: exultant oves, & nuſquam lupus. Quòd ſi etiam alicubi repertus fuerit, demutatur, & fit ovis. Tanta enim veſtra eſt fides & charitas, ut æmulatione veſtra cæteros provocetis. Ipſe dominus vos conſervavit, & ipſe me reduxit, & in infirmitate poſitus orationum veſtrarum ſenſi auxilium, quas mihi quotidie in ſuffragium poſtulo. Peregrinatio mea coronavit civitatem veſtram. Et quia diligebatis ex initio, nunc omnibus manifeſtum eſt. Sic enim me abſentem, tanquam præſentem habuiſtis. Nam in Aſia cum eſſem ad corrigendas eccleſias, hinc illò venientes nunciabant nobis, dicentes: Inflammâſti civitatem. Et certè charitas tempore ſolet marceſcere, veſtra autem dilectio quotidie augmentabatur. Et quem ita abſentem diligebatis, præſentem credo quòd meliùs ametis. Iſte meus theſaurus, hæ ſunt meæ divitiæ. Et ideo veſtras orationes requiro. Orationes veſtræ murus mihi, & munimen ſunt. Noli dicere, Ego languidus ſum, quo modo potero pro ſacerdote orare? Audi ſcripturam dicentem: Oratio autem fiebat continua. Et eccleſiaſtica oratio ſolvit vincula Petri, & Act. 12. Pauli dilatavit prædicationis fiduciam. Oratio caminum ignis extinxit, oratio concluſit ora leonum, oratio ſeditionem compeſcuit, oratio paradiſum aperuit, oratio cœli cardines reſeravit, oratio ſterilem fœcundavit, oratio Cornelii cœlos penetravit, oratio publicanum juſtificavit. Tale à vobis munimen requiro, talem gratiam poſtulo: & Deus gloriæ ſuſcipiens orationes veſtras, det mihi in apertione oris mei ſermonem, quo poſſim creditum mihi populum inſtruere ad ſalutem per Chriſtum dominum noſtrum, cum quo eſt Deo patri cum Spiritu ſancto honor, gloria, & poteſtas in ſecula ſeculorum. Amen.

De

dei : sciebam enim uxorem mihi desponsatam castitate esse munitam, sicut in seculari conjugio assolet evenire. Etenim vir quando impudicam uxorem habere se novit, nec prospicere ei de domo permittit : qui etsi peregrinari aliquando coactus fuerit, cogitur citò reverti, quasi quodam suspicionis aculeo stimulatus : qui autem sobriam & castam habet, foras securus moratur, sufficientes pro curatorum munimine mores relinquens uxoris : hoc ego & Moses passi sumus, ille quidem, quia inemendabilem synagogam habebat uxorem, reliqvit eam, & fornicata est, & compellit eum Deus, dicens : Exurge, descende : impiè enim fecit populus tuus. Sed ego nullam hujusmodi jussionem accepi. Et cùm paululum mihi infirmitas corporis accidisset, non me inquietavit vestra absentia, sed securus de vobis ægrotationis meæ expectavi medelam. Non enim opus habent sani medico, sed qui malè habent. Nam etsi tardavi parumper à vobis, non hoc ad detrimentum vestri, sed ad divitias puto proficere vestras : quæ enim per me, imò magis per gratiam Dei correcta sunt, vestra corona est, vester profectus est. Et ideo gaudeo & tripudio, & tanquam volitare me credo, & gaudii hujus magnitudinem effari non queo. Quid ergo faciam ? quo modo indicabo exultationem mentis meę ? In testimonium voco conscientiam vestram, quoniam video ex adventu meo gaudio esse repletam : quod gaudium corona & laus mea est. Si enim mea unius viri præsentia tantam plebem tali replevit voluptate : quantum putatis mihi ex visione vestra gaudium cumulatum ? Et Iacob quidem unum filium videns Ioseph, gaudebat senex, & recreabatur spiritu : ego autem non unum Ioseph, sed omnes vos illi similes video, & gaudeo, quia Paradisum meum recepi illo Paradiso meliorem : & ibi quidem serpens erat insidiâns, hîc autem Christus mysteria celebrans : ibi Heva erat seducens, hîc autem est cotonans ecclesia : ibi Adam seducebatur, hîc autem populus adhæret Deo : ibi arbores diversæ, hîc autem donationes variæ : in Paradiso arbores marcescentes, in ecclesia arbores fructificantes : in illo Paradiso unumquodque genus sementis in suo perseverat statu, in isto verò Paradiso si invenero labruscam, vitem uberem efficiam : si invenero oleastrum, veram olivam efficiam : talis etenim est terræ istius natura : propter hæc gaudeo, prætermitto satisfactionem : quo modo verò vos abduxit tanti temporis longitudo, suscipite satisfactionem meam, charissimi. Si servum alicubi derigatis non revertentem, exigitis causas ubi moratus sit, ubi tantum expenderit temporis : & ego servus sum vestræ charitatis : emistis enim me, non pecuniam conficientes, sed charitatem ostendentes. Gaudeo quippe tali servitio mancipatus, nec unquam hoc famulatu opto me solui : etenim istud servitium mihi libertate elegantius : istud servitium in illud tribunal beatum collocavit mihi sedem : istud servitium non est necessitatis, sed voluntatis. Quis enim non libentissimè serviat dilectioni vestræ tam elegantissimis amatoribus ? quod etsi lapideam haberem animam, cerâ fecissetis molliorem. Quid dicam desiderio vestro, & favori, quem hesterna ostendistis die, quo modo voces vestræ cum gaudio cœlum penetrârunt ? ipsum sanctificantes aërem, civitatem feciſtis ecclesiam : honorabor ego, & Deus glorificabatur : hæretici confundebantur, ecclesia verò coronabatur : quia magna lætitia est matri, cùm exultant filii : & grande gaudium pastori, cùm exultant agni gregis. Veni ad gaudia virtutum vestrarum, audivi quia cum hæreticis colluctati estis, & quia iniquè egerunt in baptismo, redarguistis : nunquid incassum dicebam, quoniam casta uxor absente viro repellit adulteros, absente pastore abigit lupos, sine gubernatore nautæ salvaverunt navem, sine duce milites victoriam reportaverunt, sine doctore discipuli profecerunt, sine patre filii roborati sunt ? imò magis non sine patre : vester enim profectus meum gaudium, vestra glorificatio mea corona est. Sed desiderabamus, inquitis, tecum facere Pascha. Satisfacio dilectioni vestræ, quippe cùm jam iracundiam vestro dissolveritis aspectu. Nam si pater prodigum suscipiens filium statim reconciliavit, neque pœnas exegit ab eo, sed illico amplexus est : multò magis filii patrem suscipientes. Sed tamen & ad hoc respondeo : Pascha mecum in votis facere habebatis, nemo prohibet hodie vos mecum facere Pascha : sed forsitan dicetis, Nunquid duo Pascha facturi sumus ? Non, sed unum, & ipsum multipliciter. Sicut enim semper sol exoritur, & non dicimus multos soles, sed est sol quotidie oriens : sic & Pascha semper consummatur, & cùm semper celebretur, unum est solennitatis nostræ. Iudæorum similes non sumus, non servimus loco, nec

Exod. 32.

Matt. 9. 12.

subditi

præparaverunt. Ante hoc quidem eccleſia replebatur, ſed nunc & in plateis eccleſiæ factæ ſunt. Et unanimes, & conjuncti pſallentes, Dei in vos provocatis aſpectum : voces veſtræ cœli ſecreta penetrârunt, ut omnis ætas veſtras pſalmodias miraretur attenta. Curſus equorum hodie, & pauci illuc, imò cuncti in eccleſia, quaſi torrens quidam ac fluvius veſtra facta eſt multitudo. Voces veſtræ elevantur ad cœlum, amorem, qui ad patrem eſt, oſtendentes. Orationes veſtræ meum coronaverunt caput. Oratio omni monili præclarior viri & mulieris. In Chriſto enim Ieſu non maſculus, neque fœmina. Qualiter enarrem potentias domini, aut mirabilia ejus recenſeam ? Videtis quia quod dico, verum eſt. Quoniam ſi quis tentationem viriliter tulerit, magnum ex ipſa vindemiat fructum. Ideo vos ad Apoſtolos invitavi, ut ad eos, qui aliquando perſecutionem paſſi fuerant, veniremus. Et nos quidem inſidias paſſi, illi verò impugnati. Sed inimici illis nihil nocuerunt : quia iſti orbem terrarum lucraverunt. Veniamus ad ſancta corpora, quæ Chriſti ſtigmata portaverunt. Veniamus ad Timotheum novum Paulum, & Andream alterum Petrum. Credimus juvari nos illorum meritis. Si virilem animum geris, non timeas tentationes. Omnes ſancti per iſta tranſierunt. Multa tribulatio corporum, ſed majus refrigerium animarum. Præſtet vos dominus ſemper augeri, & celebres conventus agere. Gloria quippe paſtoris eſt ovium multitudo. Quid faciam ? quid loquar, incultum ubi ſeminem non habeo agrum ? Extenſa eſt propago vitium, perfectum eſt templum, & præ multitudine piſcium rumpuntur retia mea. Quid faciam ? laborandi locum non habeo, gaudendi habeo tempus, ideo loquor : non quia indigetis doctrinâ, ſed ut meam voluntatem vobis oſtendam, ubique ſpicæ comant. Tantæ oves & nuſquam lupus : tot ſpicæ, & nuſquam lolium : tantæ vineæ, & nuſquam vulpes. Ubi nunc latent lupi ? quò abierunt vulpes, quæ eos perſecutæ ſunt ? O rem inauditam. Paſtor quieſcit, & oves luporum rabiem abegerunt, inſidias vulpium oppreſſerunt. O ovium ſapientia, ô filiorum affectus, ô diſcipulorum charitas, ô pulchritudo ſponſæ, abſente viro abegit adulteros, oſtenſæ ſunt ejus divitiæ, apparuit pulchritudo. Latrones confuſi ierunt, & aufugerunt. Dicite mihi, quo modo perſecuti eſtis lupos ? quo modo pepuliſtis latrones ? Frequenti, inquit, oratione ad Deum. Quo modo deſpexiſtis adulteros ? Continuis, inquit, lachrymis, ex deſiderio viri. Non accepi arma, non ſumpſi lanceas, non arripui ſcutum : ſolummodo oſtendi eis pulchritudinem meam, quâ perſpectâ, vulnerati fugerunt. Ubi nunc illi ? Proculdubio in confuſione. Ubi nos ? in lætitia. Ubi nunc illi ? conſcientiæ ſuæ malo tabeſcunt. Ubi verò nos ? in magna exultatione glorificamus Deum. Quid dicam ? quid loquar ? Adjiciat dominus ſuper vos, & ſuper filios veſtros : & allevet dominus vultum ſuum, & miſereatur veſtri in Chriſto Ieſu domino noſtro, cum quo eſt Deo patri, & Spiritui ſancto honor, gloria & poteſtas, per immortalia ſecula. Amen.

Galat. 3.

De regreſſu ſancti Iohannis de Aſia Conſtantinopolim, Homilia.

Oſes magnus ille Dei famulus, caput Prophetarum, maris viator, aëris agitator, menſæ apparator, qui à genitrice projectus eſt, & ab impugnatrice ſalvatus : genuit quidem eum mater, abſtulit autem eum Ægyptia, & enutrivit : & qui in Ægypto nutriebatur, in cœlis converſabatur : qui tantum ac tale ſtatuit trophæum, iſte talis ac tantus vir, qui quadraginta dies reliquerat populũ, invenit eum idola fabricantem, & ſeditiones commoventem. Ego autem non quadraginta dies tantùm, ſed & quinquaginta & centum, & amplius, & inveni vos lætantes, & philoſophantes, & in Dei timore perſeverantes. Nunquid ego Moſe altior ſum ? Abſit : hoc enim dicere extremæ dementiæ eſt. Sed quia populus iſte illo populo ſublimior, propterea & ille de monte deſcendens increpabat Aaron ob ſeditionem populi, & iraſcens invehebatur in eum, cur acquieverit voluntati eorum. Ego autem adveniens præconia veſtra, & coronas contexam. Ubi enim prævaricatio, ibi reatus ſubſequatur neceſſe eſt, & objurgatio : ubi autem correctio, ibi laudes & præconia & coronæ : ideóque etſi ampliori tempore demoratus ſum foras, non me pœnitet, quia confidebam de veſtræ charitatis affectu, & integritate fidei :

tur: etiamſi loco dividamur, ſed charitate conjungimur, ego à vobis nec morte divellar. Nam etſi corpus meum moriatur, anima mea vivit, & memoriam veſtri tenebit. Vos eſtis mihi patres, vos mihi mater, vos mihi vita, vos mihi gratia: ſi vos proficitis, mihi placebit. Vos eſtis corona mea, & divitiæ meæ, vos eſtis theſaurus meus. Ego millies pro vobis immolari paratus ſum: & nec gratia mihi in hoc eſt, ſed debitum reddo. Bonus enim paſtor debet animam ſuam pro ovibus ſuis ponere: hujuſmodi enim mors immortalitatem parit. Non enim propter divitias mundi, inſidiaſ patior: quodſi eſſet, utique contriſtari deberem. Nec propter aliquod peccatum, ſed propter charitatem, quam erga vos habeo: quia omnia ago ut vos proficiatis: & ne ſubintroëat conturbare gregem bene inſtitutum, ſed ut permaneatis in ſimplicitate fidei. Hæc eſt cauſa periculorum meorum, & hæc ſufficiant mihi ad coronam. Quid enim non patior pro vobis? Vos mihi cives, vos mihi fratres, vos mihi filii, vos mihi membra, vos mihi corpus, vos mihi lux, imò & iſta luce dulciores. Quid enim mihi tantum præſtant radii ſolis, quantum charitatis veſtræ ſplendor acquirit? Ecce pro charitate veſtra corona mihi paratur in futuro ſeculo, hoc mihi ſolis hujus ſplendor præſtare non poterit. Hęc autem dico in auribus audientium. Et quid ita ad audiendum ſolicitum & paratum, quàm aures veſtræ? Ecce quot dies ſunt quòd vigilatis, & nullum veſtrûm ſomnium inclinavit, nec temporis ſpatium frangit, nullum timor, nullum minæ deterrent, ſed terror eorum fortiores vos reddet. Video in vobis quod ſemper optavi, ideo quòd contempſiſtis mundi negotia, renuntiaſtis omnibus: nihil jam de terra, neque de terrenis actibus cogitatis. Ad cœleſtia vos migrâſſe jam cerno, abſoluti eſtis vinculis corporis, ad beatam illam & cœleſtem contenditis philoſophiam. Hoc mihi ſufficit vidiſſe de vobis, hæc mea conſolatio, iſta me in agonibus meis velut unguenta quædam corroborant, & fortiorem me agonibus reddunt, & ad gaudia immortalia atque ęterna tranſmittunt: pro his gratias agamus Deo, cui gloria in ſecula ſeculorum. Amen.

Poſt reditum prioris exilii, HOMILIA.

QUid dicam? quid loquar? Benedictus Deus, hunc egrediens dixi ſermonem: hunc iteravi revertens, & illic conſtitutus hunc in ore volvebam. Puto vos meminiſſe, cùm ante hoc beatum Iob adduxiſſem in medio dicentem: Sit nomen domini benedictum. *Iob. 1.* Hanc vobis hiſtoriam dereliqui, has gratiarum actiones iterabo regreſſus. Sit nomen domini benedictum in ſecula. Diverſæ rerum cauſæ, ſed una glorificatio: & cùm expellebar, benedicebam, & reverſus iterum benedicò. Et ſi variæ quidem cauſæ, ſed una definitio. Super hyemem & æſtatem unus eſt finis: culturæ fertilitas ſubſequens campi. Benedictus Deus, qui conceſſit exire: benedictus Deus, qui redire præcepit. Benedictus Deus, qui permiſit hyemem: benedictus Deus, qui diſſolvit hyemem, & fecit tranquillitatem. Hæc dico admonens vos, ut ſemper benedicatis. Si evenerint mala, benedicite, & diſſolventur mala: ſi proſpera venerint, benedicite, & perſeverabunt proſpera. Siquidem Iob cùm in proſperis eſſet, benedicebat: & cùm pauper eſſet effectus, glorificabat: neque tunc ingratus fuit, neque poſtea blaſphemavit. Diverſa quidem tempora, ſed una voluntas gubernantis actum. Nec tranquillitas reſolvit, nec tempeſtas hyemis demergit. Benedictus Deus, & cùm à vobis ſum ſegregatus, & cùm iterum recepi vos. In utróque Dei providentia eſt, ſeparatus à vobis corpore, ſed anima non ſum a vobis diviſus. Et ex veſtro affectu meum metimini animum. Et quid dicam? Non ſum ſeparatus à vobis, ſed magis accenſus ſum deſiderio veſtri, quod etiam de vobis confido: nihil nobis nocuere inſidiæ, nihil læſit invidia, ſed magis augmentum præſtitit charitati, & multiplicavit diſcipulorum numerum. Ante hoc enim diligebar à meis, nunc verò honorificabor à Iudæis. Sperabant me à meis filiis ſeparare, ſed magis mihi extraneos adjunxerunt. Non illis agam gratias: ſed Dei miſericordiæ gloriam referam, qui conatus illorum malos in melius commutavit. Nam & Iudæi crucifixerunt Chriſtum, & illius morte humanum ſalvatum eſt genus. Non illis gratiæ, ſed crucifixo. Conſiderent quid boni pugna eorum præſtitit, inſidiæ eorum qualem nobis lætitiam

præpara-

ſemetipſos fracti diſſolvant, & in ſpumas extenuati depereant. Chriſti eccleſia nihil fortius, ſi quis eam impugnare proponit, vires atterat neceſſe eſt: tale eſt enim, velut ſi cœlo bellum meditetur inferre. Homini ſi bellum inferas, fortaſſe vinces, aut fortè vinceris: eccleſiam vincere nulla vis poterit. Dei eſt eccleſia, qui eſt omnibus fortior. Aut æmulamur dominum. Nunquid fortiores illo ſumus? Deus fundavit hoc, quod labefactare conaris. Aut experiri vis potentiam domini? Ipſe eſt qui reſpicit ſuper terram, & facit eam tremere: & iterum qui jubet, & tremor ejus ſolidatur. Aut non vidiſti, trementem civitatem tuam quoties ſtare fecit? Multò magis eccleſiam ſuam trementem poterit confirmare: fortior enim eccleſia multò quàm terra, imò & fortior cœlo. Cœlum & terra tranſibunt, verba autem mea non tranſibunt. Quæ verba? Tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo eccleſiam meam, & portæ inferi non prævalebunt in eam. Quòd ſi non credis verbo, rebus ipſis & operibus crede. Quanti tyranni aggreſſi ſunt impugnare eccleſiam Dei? quanta tormenta, quantas cruces adhibuerunt, ignes, fornaces, feras, beſtias, gladios intendentes, & nihil agere potuerunt? Ubi nunc ſunt illi qui hæc fecerunt, & ubi illi qui hæc fortiter pertulerunt? Nunc ij æternis pœnis premuntur, & iſti æternis gaudiis eriguntur: fulget enim eccleſia ſuper ſplendorem ſolis, & perſecutores ejus perpetuis tenebris conteguntur. Non legis ſcriptum, quia undecim ſoli erant, & vinci non potuerunt? Nunc ubi orbis terrarum repletus eſt piorum multitudine, quomodo poterunt vinci? Cœlum & terra tranſibunt, verba autem mea non tranſibunt: & meritò: charior enim eccleſia Dei, quàm cœlum. Non enim eccleſia propter cœlum, ſed propter eccleſiam cœlum. Nihil enim, quæſo, perturbet vos eorum quæ agi videtis. Ponamus ante oculos noſtros Petrum ſuper aquas incedentem, & parum quid hæſitantem, atque ob hoc paululum periclitantem, non propter potentiam fluctuum, ſed propter infirmitatem fidei. Nunquid humana voluntate huc venimus, aut propter hominem huc producti ſumus? & hæc non arroganter loquor, neque jactantia agitatus, ſed animos veſtros, qui fortè turbantur, cupio confirmare. Intuemini ergo quomodo commota eſt & contremuit terra, & tamen non corruit civitas. Quomodo, impuriſſime diabole, eccleſiam te putas poſſe dejicere, qui trementes parietes dejicere minimè valuiſti? Non eſt in parietibus eccleſia, ſed in multitudine piorum. Ecce quàm fortes, quàm immobiles ſtatis, non ferro, ſed fide vincti. Et quid de tanta multitudine loquor? Unum fidelem vincere non potes. O diabole, neſcis quæ tibi fecerint martyres? Quomodo frequenter ingreſſa eſt puella ætate tenera, annis immatura, & inventa eſt ferro fortior? cum latera ejus ſcinderes, fidem tamen ejus movere non poſſes. Defecit frequenter caro in tormentis, & robur fidei non defecit. Conſumptum eſt corpus, & mens non potuit inclinari. Interiit ſubſtantia, & perſtitit patientia. Si ergo frequenter ab una puella victus es, quomodo ſperas tantæ hujus & tam fidelis multitudinis fidem te poſſe evincere? Non audis domini vocem dicentis: Quia ubi duo aut tres ſunt congregati in nomine meo, ibi ſum & ego in medio eorum? Quid, ubi tanta fidelium multitudo eſt charitatis nexibus vincta? Non ego propria virtute confido, habeo ſcripturam domini mei, manum ipſius teneo, illa mihi cautio ſatis tuta eſt, illa me ſecurum reddet & intrepidum: etiamſi orbis terræ commoveatur, ego cautionem domini mei teneo. Lego manum ejus, ipſa mihi murus eſt inexpugnabilis. Vultis vobis recitem domini cautionem? Ecce, inquit, vobiſcum ſum omnibus diebus uſque ad conſummationem ſeculi. Chriſtus mecum eſt, quem timebo? Etiamſi fluctus inſurgat, etiamſi totum pelagus adverſum me conturbetur, etiamſi principum furor, omnia mihi illa araneæ erunt, & araneis fragiliora. Et niſi propter fragilitatem veſtram, hodie non dubitarem ire quò vellent. Semper enim dico: Domine, voluntas tua fiat: non quod ille vult, vel ille, ſed quod tu vis: tua voluntas mihi turris fortiſſima, & petra ſtabilis, & baculus fidus. Si tu vis permanere mecum hîc, habeo gratiam: ſi non vis, ſimilem refero gratiam. Nemo vos conturbet, fratres, orate tantùm: hæc enim diabolus movet, non aliam ob cauſam, quàm ut religioſa ſtudia veſtra diſrumpat, & exercitia veſtra, quæ in orationibus & vigiliis gerebatis, extinguat. Sed non obtinebit, nec eripiet à vobis ſtudia religioſa: niſi quia ſolicitiores vos inveniet, & fervidiores efficiet. Craſtina vobiſcum exibo ad orationes: & ubi ego ſum, ibi & vos eritis: & ubi vos eſtis, ibi ero & ego. Unum corpus ſumus, neque caput à corpore, neque corpus à capite ſeparabitur:

1. Cor. 20. 22.
Pſal. 103. 32.
Matt. 24. 35.
Matt. 15. 18.
Matth. 8.
Matt. 28. 20.

mittit virginitatem, accipiat consilia continentissimi omnium hominum, qui & ipse ante Christum incarnatum tam diligens continentiæ fuit custos. Neque enim negligenter audiendum, quòd ante Christum incarnatum apparuerint justi tantum continentiæ specimen exhibentes. Non enim erat quod tantâ vi ad virtutem illam urgeret, neque virginibus crimen erat neglecta continentiæ possessio. Quomodo autem hoc? quia hujus causæ gratiâ Deus excelsus universorum opifex nostram accepit formam, ut angelorum sanctimoniam ex cœlo deduceret. Quando igitur homines post tantum honorem voluptatibus se mancipant, dici nequit temeritatis magnitudo, qua membra Christi membra meritricis facientes, Domini misericordiam afficiunt, & quantum in eis est, vanam reddunt. Audiunt dæmones, & timent, quia Deus non connivet ut conjungantur sibi, nos autem sibi adjungat. Et audent fidelium quidam abscindere se à Christo, & jungere meretricibus? Non tantum est malum è cœlo in lutum cadere, quantum malum fuerit membrum Christi factum à divino honore excidere, & membrum fieri scorti. Quando igitur concupiscentia mala inflammat animam, statim recordare Christi, cogita astare tibi Paulum adhortantem, ac dicentem: Nescitis quòd corpora vestra membra sunt Christi? Gerens membra Christi, faciésne membra scorti? Si illorum verborum fueris recordatus, statim fugientem videbis voluptatem. Nam si ancillas domina casta & pudica turpitudini deditas statim solo aspectu pudicas facit: quid mirum, si titillantem voluptatem Christi memoria statim sopit? Semper crucem habe ante oculos tuos radiantem, & purus à peccatis per id temporis abibis. Nam sicut columna nubis figura nostræ crucis, Hebræorum multitudinem protegebat, ne quid mali ab Ægyptiis pateretur: ita crux ante oculos visa, omnem statim abigit malam voluptatem. Hæc enim salus est animæ, fœdarúmque concupiscentiarum salubre antidotum. Etenim infirmitates corporis medicorum artes sanant, animam autem ægrotam curant statim eloquia Christi. Eapropter & eos qui peccárunt, & adhuc carnis serviunt voluptatibus, oramus & precamur, ut excitentur ac resipiscant, ne omnino ab affectionibus vincantur, néve impetu ferantur, néve in amaram servitutem sponte se subjiciant, sed se in acie opponant, & timore Christi mentem corroborent, ac ejiciant ex arce gravem dominam: ut abjectâ omni maculâ, & peccantium turbâ, cum sancta & incorrupta anima possimus accedere ad divina & reverenda sacramenta magni Dei & salvatoris Iesu Christi: cui gloria & imperium in sæcula sæculorum. Amen. 1. Cor. 6.

Cùm de expulsione ipsius sancti Iohannis ageretur,

HOMILIA.

MUlti quidem fluctus, & undæ immanes, sed submergi non vereor: quia supra petram sto. Insaniat licet mare, petram non potest commovere: insurgant quantumlibet fluctus, navis Iesu obrui non potest. Sed quid putant? Ne mortem verear, cui vivere Christus est, & mori lucrum; ne exilium pertimescam, qui noverim domini esse terram, & plenitudinem ejus; sed bonorum proscriptionem metuam, qui sciam quòd nihil intulerim in hunc mundum, sed neque auferre quid possim; Quicquid terroris habet mundus, contemno: quicquid delectabile habet, rideo. Divitias non cupio, paupertátem non horresco, mortem non timeo. Vita enim mihi ad vestrum profectum tantummodo ducitur, sed charitatem vestram precor, ut æquo animo sitis. Nemo enim nos à vobis poterit divellere. Quos enim Christus conjunxit, homo non separabit. Quod si de muliere & viro dicitur, Propter hoc relinquet homo patrem suum & matrem, & adhærebit uxori suæ, & erunt duo in carne una: & si hujusmodi nuptiarum conjunctio ab homine non potest separari, multò magis ecclesia non potest à pastore divelli. Sed impugnas me. Quid mihi nocebit impugnatio tua, nisi quia me quidem clariorem impugnationibus tuis reddes, tuas verò conteras vires? Durum enim tibi erit adversum stimulum calcitrare: quia non stimulum retundes, sed pedes calcitrans vulnerabis: neque fluctus, qui saxo illiduntur, amplius aliquid proficient, quàm ut *Genes.* 3. *Ephes.* 5.

virtutes ſanctorum celebrare ſacris ſcripturis voluit Deus, ut omnes homines in illorum trahantur imitationem, veſtigiáq; illorum diligenter ſequendo, perſuaſi continentiam parent. Etenim ſi in gymnicis certaminibus pleríque viſis athletis coronatis, accenſi, etiam ipſi ſe exuerunt, & multos ſudores laboréſque pertulerunt, ut ramis vel oleæ, vel lauri coronarentur : quanta ergo nos convenit alacritate pro continentia ſudores ferre, quando alios à Deo coronatos videmus, ut cœleſtibus redimiamur coronis, propter bona ſalutariáq; facinora? Quomodo non grave, & multâ irâ dignum, ſi athletas allectet folium lauri vel olivæ, & gloria tranſitoriæ hujus vitæ : nos autem nihil moveant Chriſti munera, ut omnem voluptatem amoveamus, & timorem Dei præferamus concupiſcentiis ? Porrò non in ſolis hominibus videmus ſimilium imitationem, ſed & in brutis. Nam & columbæ ſæpe viſâ unâ avolante, ſtatim ſequuntur omnes : & pullus generoſus in equorum armento exiliens, ſecum rapit omne armentum. Et inter vos, ut in armento Chriſti, bonus eſt pullus Ioſeph continentiſſimus, cœleſtibus exultationibus ad ſui imitationem nos conſervos vocans. Saltemus igitur cum bono adoleſcente ſpiritualem choream, laudantes ipſius continentiam, non verbis ſolùm, ſed & operum imitatione. Ille igitur, ille erat diligens & perpetuus continentiæ cuſtos, cùm poſſet reginæ ipſi imperare, & in deliciis atque luxu divitem & voluptarium agere. Veruntamen quamvis talium & tantorum Dominus futurus, cùm cogitâſſet quòd divitiæ quidem; & potentia ac gloria cum præſenti vita tranſeant, & temporalium lucrum duntaxat habeant, ſolius autem virtutis nullus ſit finis, ideo voluptatibus timorem Chriſti, ut frænum quoddam injecit. Divitias autem & delicias, ac promiſſiones dominæ deriſit, miſeriam in carcere dulciorem cenſens præclaris domiciliis, tametſi his qui excellenter formoſi ſunt, difficile eſt imperare voluptati. Hic autem tantum ſpecimen exhibuit continentiæ, ut pulchritudine animæ pulchritudinem corporis occultaret, ſtellæ cuidam pulchræ formoſitate corporis, angelis autem venuſtate animæ conferendus. Nos autem decet admirari, non ſolùm adoleſcentis continentiam, ſed & pericula, quæ pro illa ſuſtinuit, qui morte gravius ac terribilius judicavit ſervire voluptatibus. Admirabitur autem, qui virtutẽ ipſius diligenter cognoverit, & tempora expenderit in quibus animam puram ſervavit. Nam priúſquam in terra & Dominus & opifex univerſi apparuit, libertatem cuſtodivit mentis. In domo impiorum educabatur, multos habebat ad deteriora adhortantes, carebat continentiæ magiſtro. Omnes voluptati ſerviebant, ventri indulgebant, nihil pium, nihil ſanctum faciebant : attamen in tantorum taliúmque impiorum corona, videns dominam intemperantem jacêre, cœleſtium theſaurorum proditor non eſt factus, ſed ſpiritus templum indeprædabile cuſtodivit, malens mori, quàm ſervire voluptatibus. Non audierat Paulum dicentem, Corpora noſtra membra Chriſti eſſe : & priúſquam audiret vocem divinam, non minor apparuit his qui cœleſtibus promiſſionibus honorati ſunt, docens nos in eccleſiis quàm oporteat nos certare, & incorruptam ſervare animam. Nam ſi ego, dicere poteſt Ioſeph, qui ante natum Chriſtum fui, nec audivi excelſum Apoſtolum Paulum clamantem, Corpora noſtra membra eſſe Chriſti, putavi Dei ſervos decere ut imperent voluptati : nec inventus ſum continentiæ decoctor, quamvis multa pericula parata viderem : quantum vos convenit cum timore & tremore vivere in continentia, ut ne appareatis indigni honore, & ne membra Chriſti fiant membra ſcorti? Hoc verbum poteſt omnem animam continentiâ munire, hoc verbum ardentes concupiſcentias facilè reſtinguit. Neque imber in ignem cadens, ita facilè flammam deprimit, ut malas concupiſcentias marceſcere facit ſermo ille in animam admiſſus. Eoſdem ſermones nobis loqui & magnus Iob poteſt, qui non ſolùm diligens continentiæ fuit exercitator, ſed & legem oculis ſuis poſuit, ne in virginis viderent faciem, ne fortè mentem illius irradians raperet pulchritudo : quamvis quis non admiraretur & obſtupeſceret, videns virum hunc cum diabolo quidem viriliter certare, & omnes maligni machinas vincere, virginis autem faciem fugere, & à formoſæ puellæ aſpectu oculos ſubducere? Diabolum quidem videns accedentem non fugit, ſed manſit ſicut leo viribus fidens : virginẽ autem viſâ non ſtetit, neque moratus in contuenda pulchritudine, ſed ſtatim ſeceſſit. Cenſebat nimirum in prælio contra dæmones virili & audaci animo opus : in continentiæ autem præparatione victoriam concedi, non ex virginum conſuetudine, ſed ſeceſſu. Quiſquis igitur promittit

1. Cor. 6.

Iob. 31.

id quod dicebam : nimirum quòd quum dives esset, expectabat egestatem : quum sanus esset, expectabat ægrotationem : quum tot liberorum esset pater, expectabat ut subitò fieret orbus. Atque hunc timorem semper apud se suscepit, & hanc anxietatem semper apud se aluit, intelligens rerum humanarum naturam, momentariámq; volubilitatem negotiorum considerans. Eóq; dixit : Timor quem timebam, evenit mihi: *Iob. 3.* & periculum quod metuebam, occurrit mihi. Semper enim cogitatione spectabat ad illum timorem, operiens eum, sperans expectánsq; : eóq; quum advenisset, non perturbavit illum. Neque silui, inquit, neque quievi, sed mihi venit ira. Non dixit, Non silebo, neque quiescam, præsenti tempore : sed, Non quievi, præterito tempore. Neque enim rerum prosperitas attulit arrogantiam, sed expectatio tristium non sinebat me quiescere. Quanquam affluentia vehementer hortabatur ad delicias, sed asperitas eorum quæ expectabantur, profligabat securitatem. Et licèt præsens fælicitas cogeret frui rebus, tamen futurorum solicitudo voluptatem interrupit. Ideóque quoniam præmeditans in animo suo hæc ventura prospexerat rebus lætis, hæc certamina postea quam acciderunt, fortiter & animosè pertulit, utpote jam olim ad illa exercitatus : & quoniam eâ expectatione præceperat, non est perturbatus, quum cerneret illa adesse : quoniam ne tum quidem, quum adessent læta, vehementer illis adhæsit. Audi quid *Iob. 31. 25.* dicat : Quòd si delectatus sum, quum mihi multæ affluerent divitiæ, si reposui copiosam auri vim mihi, si fiduciam habui in lapidibus pretiosis, si ad innumerabilia posui manum meam. Quid ais, homo? non delectatus es divitiis affluentibus tibi? Nequaquam, inquit. Quid ita? Quoniam videbam illarum instabilem fluxámq; naturam, videbam possessionem haud durabilem. An non video quidem, inquit, solem orientem ac deficientem, lunam verò intereuntem? non enim in eodem manet statu. Quod au- *Iob. 31. 26.* tem dicit, tale est : Si stellæ, quæ sunt in cœlis perpetuóq; lucent, recipiunt nonnullam mutationem, sol deficiens, luna interiens, an non extremæ dementiæ sit, terrena pro stabilibus fixísq; ducere? Eóq; nec præsentibus magnopere delectabar, nec discedentibus vehementer contristatus sum : quoniam probè noveram earum rerum naturam. Hæc nos audientes, chariſſimi, neque paupertate dejiciamur, neque divitiis intumescamus, sed in rerum permutatione animum immutabilem retinentes, Philosophiæ fructum metamus, ut & hîc voluptate perfruamur, & futura assequamur bona : quæ contingat nobis omnibus adipisci, gratiâ & bonitate domini nostri Iesu Christi, &c.

In Ioseph de continentia.

Incerto Interprete.

Mihi quidem semper utilissimus videtur, & Christi servis dignus sermo de continentia, maximè autem tempore hoc, quando Christum induti pueri ecclesiæ præ aliis bonis continentiam possidere maximè debent. Nemo injustè vel intempestivè de fortitudine & certamine factum dixerit sermonem, cùm athletæ juxta Olympicas leges exercentur. Itaque & nos nunc, athletas Christi, quos vidimus accepisse virtutem à spiritu propter divina sacramenta, ad agonem spiritualem missuri, meritò de continentia disserimus. In mundanis enim certaminibus post victoriam coronæ, in Christi autem stadiis ante victoriam coronæ. Quare autem coronatos in agonem mittit nos Christus? ut metum incutiat adversariis, sensúsq; nostros erigat, ut ad honorem à Deo nobis datum spectantes, nihil indignum Domino vel loquamur, vel faciamus. Nam si rex aliquis purpurâ amictus, coronâque caput ornatus, & victus naturæ affectionibus, indignum quiddam regiâ majestate fecerit, mox ut in regiam stolam aspexerit, emendat se, operámque dat ne posthac à fœdis vincatur cupiditatibus. Et tu quoque indutus Christum, vitatâ turpis animæ concupiscentiâ, ad divinam statim stolam respice, meliórque statim eris, neque maligni arribus offenderis. Igitur pulchrum quidem continentiam commendare laudibus, pulchrius autem possidere. Et sanè non parum ad continentiam incitantur, qui multum de ea loquuntur & audiunt. Atque eam ob rem

tum adfert perturbationis. Ita duo commoda lucrifeceris, alterum, ne proſperitas te reddat ebrium & inſolentem: alterum, ne commovearis ac perturberis, rebus in diverſum commutatis: maximè ſi ſemper expectatione contrariorum pendebis, ſuffecerit pro experientia expectatio. Tale eſt quod dico: dives es, expecta quotidie paupertatem. Quare & quamobrem? Quoniam iſta expectatio tibi maximam adferre poterit utilitatem. Etenim qui in divitiis expectat paupertatem, non indiget deliciis, non extollitur, non diffluit, non concupiſcit aliena. Nam expectationis metus qui illi adeſt, pædagogi cujuſdam vice cohibet ejus mentem, nec patitur mala avaritiæ germina ſubnaſci, dum ea metu contrariorum, veluti falce quadam, prohibet creſcere, amputátq;. Hoc igitur unum eſt è maximis bonis quæ lucrifaciès. Alterum autem non eſt iſto minus, videlicet ut ſi acceſſerit paupertas, non expaveſcas. Aſſumatur igitur rerum triſtium expectatio, nequando veniat ipſa triſtium experientia: ob hoc enim venit experientia, quòd non adſit expectatio. Quòd ſi illa correxiſſet hominem, hac non erat opus admodum. Hujus rei teſtis Ionas Niniviticis prædicens interitum. Siquidem illi dum expectant quod Propheta prædixerat, eis imminere calamitatem inſanabilem, expectatione malorum venturorum fregerunt iram numinis. Rurſus Iudęi non credentes prophetę prædicenti Hieroſolymorum excidium, acerba perpeſſi ſunt. Sapiens enim metuens declinavit malum, inſipiens fiduciâ ſuâ involvitur. Qui expectat paupertatem dum verſatur in divitiis, haud facilè fiet pauper. Nam quod ab expectatione lucrari noluiſti, id ab ipſa experientia pulchrè diſces. Proinde quum in divitiis es, expecta paupertatem: quum in affluentia, expecta famem: quum in gloria, expecta ignominiam: quum in ſanitate vivis, expecta morbum. Aſſiduè perpende rerum humanarum naturam, quæ nihilo meliùs habet, quàm amnium defluxus, & fumo in aërem evaneſcente fugacior eſt, & umbra prætercurrente inanior. In his ſi philoſophatus fueris, nec ſuavia te poterunt inflare, nec moleſta dejicere: ſi præſentibus bonis non admodum hæreas, neq; abſentibus diſcruciaberis. Conſuefacias animum ad diverſorum expectationem: Sæpe quidem fiet, ut diverſa non accidant: ſed ſi acciderint, non vehementer te commovebunt. Atque ut intelligatis me hæc non ex conjectura loqui, volo vobis narrare veterem quandam hiſtoriam. Fuit vir quidam admirabilis & magnus, & ubique per orbem terrarum celebratus, beatus ille Iob, ille pietatis athleta, ille totius mundi victor & coronifer, qui per omnia certaminum genera tranſivit, qui innumera trophæa erexit devicto diabolo. Hic erat dives & pauper, glorioſus & contemptibilis, multorum liberorum pater, & orbus. Hic verſatus eſt in aulis regalibus, ſed idem fuit in ſterquilinio. Hic fuit in ſplendida veſte, ſed poſt illam in morſu tinearum. Hic poſſedit innumera miniſteria, ſed idem ſuſtinuit innumeras contumelias, à familiaribus in ipſum inſurgentibus, ab amicis convitiantibus, ab uxore inſultante. Omnia illi priùs velut è fonte affluebant, pecuniarum copia, potentiæ magnitudo, gloriæ acceſſio, pax & ſecuritas, honores & obſequium, corporis ſanitas, & filiorum opulentia, nec erat in his quicquam moleſtum. Aderant illi divitiæ cum ſecuritate, proſperitas ſtabilis. Atq; optimo quidem jure. Deus enim illum undique vallaverat. Sed poſt illa omnia receſſerunt, móxq; innumeræ tempeſtates migrârunt in domum illius, omnes, inquam, ac ſibi viciſſim ſuccedentes ac perpetuæ: denique ſupra modum, ſupráque fidem omnes. Siquidem univerſæ facultates illi ſemel ereptæ ſunt, famuli, liberiq; præmaturâ violentâq; morte oppreſſi ſunt, ad menſam & ipſo in convivio mactati, non quidem ſecuri aut gladio, ſed à malo ſpiritu, qui domum concuſſit. Tum uxor in illum armabatur, ſuáſq; machinas admovit juſto. Famuli porrò & amici, partim expuerunt in faciem ejus, quemadmodum *Iob. 30.* ait ipſe, Non pepercerunt faciem meam conſpuere: partim irruerunt in eum, & extota domo ejectus eſt, ac deinceps in ſterquilinio vitam egit, ac vermium fontes ſcatebant, undiq; ſanguine & ſanie diffluebat ille pretioſus adamas. Et acceptâ teſtâ abſterſit ſaniem, ipſe ſibi factus carnifex: dolor dolorem excipiebat, & cruciatus intolerabiles, & *Iob. 7.* nox die moleſtior, & dies nocte terribilior, ſicut ipſe dicit: Quum obdormiero, dico, quando erit dies? Cùm ſurgo, rurſum dico, quando erit veſpera? Plenus dolorum ſum à veſpera uſque ad diluculum. Omnia præcipitia, omnia ſcopuli, nec eſt ullus qui conſoletur, qui inſultent, innumeri. Attamen in tanta tempeſtate, tam iſque fluctibus adeo intolerandis, conſtitit adversùs omnia generoſo animo & illabefactabilis. In cauſa fuit

id

qui blandiebantur, qui manus exoſculabantur, hodie repentè comperti ſunt eſſe lupi, abjectiſq; perſonis, facti ſunt omnibus accuſatoribus acerbiores. Pro quibus heſterno die gratias agebant, pro his nunc incuſant & calumniantur. Quæ eſt igitur horum omnium cauſa? Pecuniarum amor, veſana divitiarum cupiditas, morbus inſanabilis, fornax quæ nunquam extinguitur, tyrannis quaquaverſum per totum orbem terrarum diffuſa. Hanc ob cauſam & nos quæ priùs dicebamus, nunc denuo dicimus, nec dicere deſinemus, tametſi heri complures incuſabant nos, talia loquentes: Itáne nunquam deſines adverſùs divites armatam habere linguam? Non deſines cum his aſſiduè belligerari? Num ego cum illis bellum gero? Num adverſus illos armor? An potiùs pro illis cuncta tum dico, tum facio? Imò ipſi adversùs ſeipſos gladios acuunt. An non id declaravit ipſa rerum experientia? Quo, inquies, pacto? Ego quidem increpans & aſſiduè objurgans, quærebam illorum commodum: ſed illi veriùs ſunt hoſtes, qui nobis hæc loquentibus culpam impingunt. Vidiſtis eventus rerum cum oratione noſtra congruere. An non ſemper dixi, fugitivas eſſe divitias, ab hoc ad illum tranſeuntes? Atque utinam tranſiſſent ſolùm, non etiam occidiſſent: utinam diſceſſiſſent tantùm, ac non è medio quoque ſuſtuliſſent. Nunc autem prætérquam quòd deſerunt ſuam protectionem, etiam gladio tradunt, & in barathrum pertrahunt, eò quòd ſunt periculoſæ proditrices, cúmq; his potiſſimùm bellum gerunt, à quibus amantur. Ingratę ſunt, fugitivę, homicidę, crudeles & iimplacabiles, beſtię incicurabiles, prępicitiũ undequaq; præruptum, ſcopulis aſſiduis plenæ & fluctibus, mare innumeris ventis agitatum. Tyranni acerbè imperantes, dominæ quovis barbaro ſæviores, inimicæ irreconciliabiles, hoſtes implacabiles, quæq; nunquam erga eos, à quibus poſſidentur, remittunt ſimultatem. At non hujuſmodi paupertas, ſed his quæ dicta ſunt contraria. Ea ſiquidem eſt tutum aſylum, portus tranquillus, perpetua ſecuritas, delicię periculorum expertes, voluptas ſincera, vita turbationum neſcia, vita fluctuum ignara, copia inexpugnabilis, philoſophiæ parens, frænum intemperantię, ſupplicii ſublatio, radix modeſtię. Quamobrem igitur rogo, hanc fugientes, illas perſequimini? illas hoſtes, illas homicidas, illas quâvis beſtiâ ſęviores? Talis enim eſt pecuniarum amor, tale veſanum auri ſtudium. Cur hoſtem tibi domeſticum & perpetuum convictorem tibi facis? Cur beſtiam irritas, quam delinire oportuit? Et quo pacto, inquis, fiet manſueta? Si vel nunc mea verba toleretis, dum delicta fervent, dum calamitas viget, dum omnes in tumultu ſunt ac mœrore. Ergo quî fieri poſſit, ut beſtia non ſit beſtia? Equidem poſſum illam immutare, ſi vos velitis. Nam ea ſermonum vis eſt. Quo pacto igitur à feritate ſua mutabitur? Si didicerimus quomodo fiat ſæva, more leonum, more pardorum, more urſorum, qui dum includuntur coërcentúrq; in tenebris, erigunt animos, acuúntque iras. Itidem & divitiæ dum includuntur & defodiuntur, acriùs rugiunt quàm leones, perturbántque omnia. Quòd ſi eas è tenebris eduxeris, & in egenorum ventres diſſemines, ex feris beſtiis fiunt oves: quæ fuerant inſidioſæ duces, pro ſcopulis fiunt portus, pro naufragio tranquillitas. Quandoquidem hoc & in navigiis videre licet, ſi quando onus eſt juſto gravius, demergit cymbam: rurſum cum eſt moderatum, proſpero fertur curſu. Idem uſuvenit in noſtris ædibus. Quum ultra quàm uſus poſtulat, congeris pecunias, exigui venti procella, & quivis rerum inexpectatarum incurſus demergit cymbam. At ſi tantum reponas, quantum poſtulat neceſſitas, etiamſi vehemens turbo ingruat, facilè percurris undas. Noli igitur plus concupiſcere, quàm exigit neceſſitas, ne totum amittas. Noli quæ ſuperant uſum congregare, ne perdas etiam neceſſaria. Noli præfinitos terminos prætergredi, ne facultatibus univerſis exuaris: ſed quod ſupereſt reſeca, ut neceſſariis diteſcas. An non vides quòd agricolæ vitem putant, ne vim omnem in pampinis & palmitibus, ſed in radice proferat? Idem & tu facito. Amputa folia, omnéque ſtudium huc intende, ut quamplurimum fructus ferat. Quod ſi facere recuſes rebus proſperis, expectes adverſas. In tranquillitate tempeſtatem expecta, in ſanitate morbum expecta, in divitiis paupertatem ac mendicitatem expecta. Memento, inquit ſcriptura, tempus famis in tempore abundantiæ: mendicitatem & egeſtatem in diebus opulentiæ. Ad hunc modum ſi fueris affectus, tum & divitias multa cum ſobrietate adminiſtrabis: & egeſtatem, ſi incidat, fortiſſimè perferes. Malum enim inexpectatum perturbat animum, ſi incidat: quod autem expectabatur, ſi accidat, non mul- *Sirach. 18. 25.*

ORATIONES ALIQVOT CHRYSOSTOMI, QVAS DIV ET FRVSTRA QVÆSITAS GRÆCE, NE QVID AD OPERIS perfectionem deeſſet, Latinè *damus.*

Quum Saturninus & Aurelianus acti eſſent in exilium, & Gainas egreſſus eſſet è civitate, & de avaritia.

INCERTO INTERPRETE.

MVlto tempore ſiluj, & poſt longum temporis ſpatium ad charitatem veſtram reverſus ſum. Quanquam id non accidit ullâ vel animi ſocordiâ, vel corporis deſidiâ, ſed abfui tumultus componens, fluctus ſedans, tempeſtatem corrigens, eoſque, qui iam demergi cœperant, ad portum & in tranquillum porrectâ manu reducere ſtudens. Sum enim communis omnium pater, eóque neceſſe eſt curam agere non tantùm eorum qui ſtant, ſed eorum quoque qui collapſi ſunt : non illorum tantùm qui ſecundis navigant ventis, ſed & illorum qui tempeſtate jactantur : non eorum modò qui in tuto ſunt, verumetiam illorum qui periclitantur. Harum ſanè rerum gratiâ reliqui vos ad temporis ſpatium, obambulans, exhortans, obteſtans, ſupplicans ut à domino ea calamitas diſſolveretur. Poſteaquam autem inamœnis illis ac triſtibus finis eſt impoſitus, denuo me ad vos recepi, ad vos, qui in tuto eſtis, qui multâ cum tranquillitate navigatis. Ad illos profectus eram, ut tempeſtatem ſedarem : ad vos reverſus ſum, ne qua tempeſtas exoriatur. Ad illos deceſſeram, ut eos à moleſtiis liberarem : ad vos redii, ne in ſimiles moleſtias incidatis. Quemadmodum enim oportet habere curam, non eorum modò qui ſtant erecti, ſed eorum quoque qui lapſi ſunt : ita rurſus non lapſi tantùm nobis debent eſſe curæ, ſed & ſtantes : illi quidem ut erigantur, hi verò ne cadant : illi ut ab urgentibus malis liberentur, hi ne incurrant in moleſtias imminentes. Nihil enim eſt in rebus humanis ſtabile, nihil inconcuſſum, ſed hominum vita imitatur mare veſaniens, quotidie parturiens naufragia, naufragia, inquam, tum nova, tum periculoſa. Omnia tumultuum ac turbarum plena ſunt, omnia ſcopuli & præcipitia, omnia rupes ſub aquis latentes, & ſinuoſæ cautes. Omnia terrores, diſcrimina, ſuſpiciones, tremores & angores. Nemo cuiquam fidit, à ſuo quiſque proximo metuit. tempus fortaſſis illud in propinquo eſt, quod Propheta depinxit his verbis : Ne fiduciam habeatis in amicis, & *Mich. 7.* in principibus nolite ſpem ponere, à ſuo quiſque proximo cavete, à conjuge tuâ cave, ne quid illi credas. Quid ita tandem ? Quia tempus malum eſt, quia omnis frater inſidiatur calcaneo ut ſupplantet, & omnis amicus doloſè incedit. Non eſt amicus tutus, non frater firmus. Sublatum eſt charitatis bonum, civile bellum habet omnes, ac ne id quidem apertum, ſed obumbratum. Innumerabiles ubique perſonæ, ſimulatæque facies. Multa ovium vellera, innumeri ubique lupi ſub his occultati : ut jam inter hoſtes aliquis tutiùs vixerit ; quàm inter hos qui videntur amici. Qui heri adulabantur,

qui

σαλεύόμενος, ἢ κοπαζόμενος, καὶ αἰσχαλόμενος, ἢ ἐσθίων ἢ πίνων ἢ διημερεύων μὲ ὅ γελασμένον. Περσωρώνω τὸν Κύριον σου πῶς ἀφαπόντος, ὅτι ἐκ δόξιάν μὲ ὅστι, ἵνα μὴ σαλεύω· ἢ φοβηθήτω πᾶσα ἡ γῆ, ἀπ' αὐτὴν ἢ σαλευθήτωσαι πάντες οἱ κατοικοῦντες τὴν οἰκουμένην· μὴ μνησικακήσῃ, ὅτι οὐδὲ μνησικάκων εἰς θάνατον, ἢ ὁ ἀφεὶς τῷ πλησίον τὸ ἁμάρτημα, ἀφίεται καὶ τοῦ Θεοῦ τὰ ἁμαρτήματα αὐτοῦ. ἐὰν γὰρ μὴ μνεσθῶμεν τῶν ἁμαρτημάτων, ὧν εἰς ἡμᾶς ἥμαρτον ἕτεροι, οὐδὲ ὁ Θεὸς τῶν ἡμετέρων μέμνηται, ὧν εἰς αὐτὸν ἡμάρτομεν. κρίνει ἢ δικαίως ὁ φόβος Θεοῦ. ἡ γὰρ κρίσις τοῦ Θεοῦ ὅστι, μὴ καταχρίνειν ἑτέρους τῶν ἁμαρτήμασιν, ἥρμοσε ἄξιονδίνομον ἢ βδελύσσεσθαι, ἢ ὑπερῆφανα τοῦ πλησίον κακὰ, ἢ ἑαυτὸν δικαιοῦν, ἢ μὴ βλέπειν τὰς ἰδίας δοκούς, ἀλλὰ τὰ κάρφη τοῦ πλησίον, ἥρμοσε τὰ μικρὰ τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν ἐλαττώματα προσφέρειν· ὅπερ μεγάλως προσκόπτει τὸν Θεόν. ὁ γὰρ δίκαιον κρίνων ἀλλότριον οἰκέτην· τοῦ γὰρ Θεοῦ πᾶς ἄνθρωπος. Τὸ ἢ κρίνειν ἢ διορθοῦσθαι σε ἀγάπη, ἢ ἀγελέσθαι ἀδικούμενον σε χρεὼς τοῦ ἀδικοῦντος αὐτὸν, ἢ γνώσθαι ἀδυνάτων πατέρα, ἢ ὀφθαλμὸν ἵνα τῆ τυφλῶν, ἢ πόδα τῶν χωλῶν, καὶ τὸ εἰρηνεύον, βύσσεσθε ἢ δίκαιον μὴ τῆς προσηκούσης ποιήσεως ἢ προσκόπους γνώμονι· καθὼς ὁ μακάριος ἀπόστολός φησι· Τελειπὸν γύκτα ἢ ἡμέραν σὺν ἐπαυσάμην μὴ δακρύων νουθετῶν ἕνα ἕκαστον ὑμῶν· φθάνει ἢ σοι χριστιανὲ τὰ αἰσχρὰ κέρδη, ἢ ἡδονὴ μᾶλλον βλασφημίας ἢ ὄπιον, ἢ προσέχειν τῇ ἀπαγορεύσει, ἢ τῇ προσκλήσει, ἢ τῇ νουθεσίᾳ, ἢ τῇ διδασκαλίᾳ καὶ τὸ εἰρηνεύον· Διδάσκων ἢ νουθετῶν ἑαυτὸν ψαλμοῖς ἢ ὕμνοις ἢ ᾠδαῖς πνευματικοῖς, σὺν χάριτι ᾄδοντες σὺν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν τῷ Κυρίῳ· πρέπει ἢ σὸν γενομένους ἡμᾶς, ἵνα γνώμεθα μακροχρόνιοι ὑπὲ τῆς γῆς, ἢ μὴ κακολογεῖν πατέρα ἢ μητέρα, ἀλλὰ προσέχειν καὶ τοῖς ἰδίοις, καὶ μάλιστα τῶν οἰκείων τῆς πίστεως. ἢ ὁ μὴ ἀπολιμπανόμενος τῶν ἐκκλησιαστικῶν συλλόγων, ἥμοσε τῶν κοπῶν σου αἴσεων ἢ θύρων, ἀλλὰ ἢ δημοσίως ἐνδυτὸν πάντος τοῦ λαοῦ δίδοις τῷ Θεῷ τὰς θύρας, ἢ μὴ ἐξουδενῶν τὰς ἀνθρωπίνους σοφὰς, ἢ ἀκούειν διδάγματα· ἢ ἄπιστα κρίνων, ἢ ἀδύνατα τὰ τοῦ Θεοῦ θαύματα καὶ ἔργα, κατὰ ἥμοσε σοι ἐρευνώμενα, μὴ λογιζόμενος τοῦτο. οὕτως ἂν ἄνθρωπος προκόπτων, καὶ οὕτως ἔχων τὸν Θεὸν σὺν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ σὺν φοβούμενος, τὸν πανευμενεσμένον κληρονομήσει τοῖς ἁγίοις βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου, τὸν μηδέποτε τέλος ἔχουσαν· ἧς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Πρὸξ. α. κα. Ἐφ. ε. ιθ.

Ἀγαπᾶν Θεὸν ὅλης τ̃ ψυχῆς αὐτ̃ ἐ τῆς δυνάμεως, καὶ φυλάσσειν τὰς ἐντολὰς αὐτ̃, καὶ πλησίον ἀγαπᾶν, ὡς ἑαυτὸν, καὶ τὴν τ̃ Κυρίου φωνὴν ἐκπέτας. Ἐὰν τὰς ἐντολάς τὰς ἐμὰς τηρήσητε, Ιωαν. ιε. ι. μένετε ἐν τῇ ἀγάπῃ μου· καὶ πάλιν, Ἐν τούτῳ γνώσονται πάντες, ὅτι ἐμοὶ μαθηταί ἐστε, ἐὰν ἀγαπᾶτε ἀλλήλους· ὁ ταπεινὸν τὴν ψυχὴν αὐτ̃ ἐνδυσάμενος τ̃ Θεοῦ, ἐ μηδέποτε καταπαυόμενος τ̃ πλησίον αὐτ̃· Καρδίαν γὰρ συντετριμμένην καὶ ταπεινωμένον ὁ Θεὸς οὐκ ἐξουδενώσει· ὁ συνηδόμενος ὅτε τῇ τ̃ πλησίον ἀμαρτίᾳ, καὶ πενθῶν τὰς ἰδίας ἁμαρτίας, καὶ χαίρων ὅτε τῇ τ̃ πλησίον εὐφροσύνῃ, καὶ μὴ φθόνῳ τηκόμενος· ὅτε τῇ τούτου δυσημερίᾳ· ὁ εἰ καὶ ποτε παραπτώμασι ἁλισκόμενος ἐ παυόμενος τ̃ αἰτιᾶσθαι τὸν ἁμαρτήσαντα, καὶ ὅτι πόθῳ ἀεὶ καὶ διώκων τὴν δικαιοσύνην τ̃ Θεοῦ ἐργάζεσθαι· σῶσαι γὰρ τηρήσει ἐ τὸ καθαρὸν τῆς ἑαυτοῦ ψυχῆς· ὁ ὅτι καμπτόμενος ἐλέῳ ἐπὶ τὸν χρήζοντας ἔλεον, καὶ ὑπὲρ τ̃ Θεοῦ ἐρίζων ὅλον διδοὺς ἑαυτὸν, ἐ ἀγωνιζόμενος κληθῆναι υἱὸς Θεοῦ καὶ ἐξ᾽ ταύτην τὴν ἐργασίαν, ἔτι καὶ ὑβριζόμενος ἐ κατηγορούμενος ἐ διωκόμενος, καὶ ἀποθνήσκων ἔτι τῆς δικαιοσύνης τ̃ Θεοῦ, καὶ τῆς ὁμολογίας τῆς ἐν Χριστῷ, ὅπερ τ̃ τὸ ἐστιν ἡ αἰώνιος ζωή· ὁ πᾶσαν ἐκτεινόμενος αἱρετικὴν βλασφημίαν, ἐ ὀρθῶς ὁμολογῶν τὴν τῆς ἁγίας τριάδος ὁμολογίαν· ὁ ἀληθῶς μόνῃ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτ̃, καὶ μὴ δόλῳ τὴν ἑαυτ̃ γλῶτταν ἐν ψεύδει, καὶ μὴ ποιῶν κακὸν τῷ πλησίον, καὶ ὀνειδισμένος· ὁ μὴ κατηγορῶν, μὴ λοιδορῶν, μηδὲ ἄλλο τι τῶν ἀπαγορευομένων ἐργαζόμενος, ἀλλὰ τηρῶν ὑπομόνως πάσας τὰς ἐντολὰς τ̃ Χριστοῦ, καὶ ποιῶν αὐτάς· ἐκτείνων τὰς χεῖρας ἐπὶ ἐλεημοσύνην, ἀποστρεφόμενος, καὶ μὴ δανείζειν· μεταδιδοὺς τῶν μὴ ἐχόντων πάντα· λοιδορούμενος καὶ εὐλογῶν, ἀγαπῶν τοὺς ἐχθρούς· μηδὲν αἰσχρὸν ἢ βλάσφημον ἐν τῷ στόματι προφέρων ῥῆμα, ἢ ὅρκον ποιούμενος, ἀλλὰ ἓν ὅρον γινώσκων, τὸν ἀληθῆ, καὶ μόνῳ πιστῶν τοῦτον, νύκτα καὶ ἡμέραν, καὶ πλέον τὸν ναὶ, καὶ τὸν οὐ, καὶ τ̃ τὸν Κυρίου παραίτησιν μὴ λέγων πρὸ ἐν ταῖς ἀπολογίαις αὐτ̃· κενῶν τὸν τοῦ γλώσσης πρὸς ὑμῳδίαν, καὶ γόητα καὶ τὰς χεῖρας συνῳ ὥστε πρὸς δῶρον, δάκρυον πρὸς κατάνυξιν ἐκχέων ἐνώπιον τ̃ Θεοῦ· μεμνῶν παραπόντος τὸν θάνατον αὐτ̃, καὶ τὸν μέλλουσαν κρίσιν, καὶ τὸν ἀπολογίαν τῶν ἔργων αὐτ̃, πάντοτε δυσαλγιζόμενος ἃ ἡμάρτηκεν, καὶ αὐτῶν προσφέρων τὰς αἰτίσεις τῷ Θεῷ· τὰς ἢ ἀγαθὰς πράξεις ὑπομόνως ἐργαζόμενος, καὶ μὴ ὑποφέρων αὐτὰς, ὑποδεικνύμενός [ὑσιν], ἢ μεγαλαυχούμενος ἐν αὐταῖς, ὥσπερ ὁ Φαρισαῖος, ἀλλὰ τῷ Εἰδότι Θεῷ καταλιμπάνων τὸν γνῶσιν αὐτῶν, ὃς ἀποδώσει ἑκάστῳ κ᾽ τὰ ἔργα αὐτ̃· φεύγων μῖσος, φεύγων ὑποκρίσεις, γαστριμαργίαν, ἀκηδιολογίαν, φθόνον, ἔριν, κακίαν, πλεονεξίαν τ̃ δυσωδεστέραν εἰδωλολατρείαν, θυμὸν, ὀργὴν, πορνείαν, μοιχείαν, ἐ πᾶσ ῥυπαρίαν σώματος· μὴ ποιῶν φαρμακείαν, ἢ μαντείαν, ἢ ἐπῳδὴν ἢ λύσεις, ἀγὰ ἀγνίζων ἑαυτ̃ τυχὸν καὶ ἡμέρας πρὸς ὃ ἀμέμπτως μεταλαμβάνειν τ̃ τιμίου σώματος καὶ αἵματος τ̃ Χριστοῦ· προϊστάμενος ὀρφανῶν, ἐπὶ τῇ καὶ χηρῶν ὁμοίως καὶ προσπλύτων· μὴ ἀποστρεφόμενος ἐκ τ̃ αἰτιωμένου, ἢ τ̃ θέλοντος δανίσασθαι, ἀλλὰ καὶ ἀγαπῶν πᾶσαι ἀδικίαν συγχεφῶν· εἰ τῇ καὶ δικαίαν κέκτηται, μὴ ὑποφέρων ἢ ὑποδικημένος πρὸς ἄπαξ τ̃ Θεοῦ ὤν, ἐ τ̃ Θεοῦ ἔχων, εἴπερ τι ἔχῃ δικαίως δῶ αὐτ̃, καὶ αὐτὸς πρόσχων τὰ ἴδια, καὶ ἐκ τ̃ Θεοῦ ζητῶν ὃ ἑλλιπον· καὶ δοξάζων τὸν δοξάζοντας Θεὸν, καὶ πρῶτον τὸν δούλους αὐτ̃· τὸν ἐχθροὺς τ̃ πίστεως ἐλεῶν διὰ τὸν τύφλωσιν, καὶ πάσῃ δυνάμῃ πειρώμενος ὑποστρέφειν, τὸν τῇ ὑπομόνῳ ἀποστρεφόμενος, καὶ πέλειον μῖσος μισῶν τὸν μισοῦντας Κύριον· ἐν πάσῃ ἀγαθωσύνῃ, ἐν πάσῃ εὐσεβείᾳ, ἐν πάσῃ ἁγνείᾳ διώκτρεφόμενος, ὡς ὅλον ἔχων ἐν ἑαυτῷ Θεὸν, καὶ ὅλος ὢν ἀρχὴν τ̃ Θεοῦ, ἐκ τῆς μνήμης αὐτ̃, καὶ τῶν ἐντολῶν αὐτ̃ ἀεὶ καὶ κινούμενος, καὶ

σαλευόμενος,

λικῆς τραπέζης ἐξηρτυμένης, τοῦ ἀμνοῦ τοῦ Θεοῦ ὑπὲρ σοῦ σφαγιαζομένου, τοῦ ἱερέως ὑπὲρ σοῦ ἀγωνιζομένου, τῶν στρατιωτῶν, τῶν ἐξαστερύγων τὰ πρόσωπα κλυτοποιούντων, πασῶν τῶν ἀσωμάτων δυνάμεων μετὰ τοῦ ἱερέως προσευχόντων ὑπὲρ σοῦ, τοῦ πυρὸς τοῦ πνευματικοῦ καταρχομένου, τοῦ αἵματος ἐν τῷ κρατῆρι τῆς ἀχράντου πλευρᾶς κεκραμένου, οὐδὲ ὁ στενωδὸς σε κατακρίνει σε, ὦ θεράπων; ἐκατὸν ἑξήκοντα ἑκτὼ ὥρων ἐχούσης τῆς ἑβδομάδος, μίαν ἢ μείζω ὥραν ἀφώρισεν ὁ Θεός· ἢ οὐ τὴν ἑαυτοῦ εἰς πρόσταγμα βιωτικὸν καὶ στενοχωρίας καὶ γελοίας διηγήσεις, μετὰ ποίας λοιπὸν παῤῥησίας τοῖς θείοις μυστηρίοις προσέρχῃ, μετὰ ποίου στωμύλου τόπου; ἆρα εἰς κόπους ἦλθες ἐν ταῖς χερσὶ, ἐπάλμας προσαγαγὼν τῷ χρεοκόπῳ τοῦ βασιλέως; οὐδαμῶς. μηδὲ ὅτι ἄρτος ὀστὶ ἴδῃς, μηδὲ ὅτι οἶνος. οὐ γὰρ ὡς αἱ λοιπαὶ χοιναὶ βρώσεις εἰς ἀφεδρῶνα χωροῦσι. ἄπαγε, μηδὲν νομίσῃς τοιοῦτον. διὸ καὶ προσερχόμενοι, μὴ ὡς ἐξ αἰθρίου, ἀλλ' ὡς ἐξ αὐταῖς τοῦ στεφάνου τῇ λαβίδι τοῦ πυρὸς, ἵνα Ἡσαΐας εἴδῃ, μεταλαμβάνωμεν τοῦ θείου σώματος καὶ αἵματος. διόμεθα καὶ δεόμεθα μὴ ἀποληφθῆναι τῆς ἐκκλησίας· στενοχώρησον, μὴ εἰς στενοχωρίαν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἀγαγόντες, ἀλλὰ τῶν ἐμφόβων καὶ ἐντρόμων ἐσμὲν, καὶ τὸ ὁμολογούντες, δῶρα τοῦ ψυχοῦ ἔχοντες· καὶ ἁγνίζωμεν τὴν καρδίαν. ἢ οὐχ ὁρᾷς τὸν φθαρτὸν καὶ προσκαίρου βασιλέως παιζομένους, πῶς εἰσὶν ἀμεταχείριστοι, μηδὲν φλεγόμενοι, μηδὲ τοῦ ὀφθαλμοὺς ὧδε καὶ ἐκεῖσε περιστρέφοντες, ἀλλὰ συνηθοὶ καὶ κατηφεῖς, ἔμφοβοι; δέξαι ἐμοῦ, δῶ θεράπων, τὰ ἔλεγχοι λάβε, καὶ ὡς ὁ ἐπίγειος βασιλεὺς, προσελθὲ καὶ τῷ ἐπουρανίῳ Θεῷ. ταῦτα πολλάκις λέγω, καὶ λέγων οὐ παύσομαι. Εἰσερχόμενοι εἰ ταῖς ἐκκλησίαις, ὡς Θεῷ πρέπει, εἰστέλθωμεν, μὴ μνησικακίαν ἐν τῇ ψυχῇ σου ἔχοντες, ἵνα μὴ, λέγοντες, ἄφες ἡμῖν, ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφίεμεν, καταχριθῶμεν. φοβερὸν γὰρ ὄντι τὸ λεγόμενον καὶ σχέδον προσῳδὸν τῷ Θεῷ βοᾷ ὁ τοῦτο λέγων· ἄφηκα, δέσποτα, ἄφες· συνεχώρησα, συγχώρησον. ταῦτα οὖν εἰδότες, καὶ ὁ πῦρ ἐκφύσῃ, καὶ ὁ φοβερὸν διαφύγειν, βαπτιζώμεθα λοιπὸν ἐκ τῆς πλατείας τῆς ὁδοῦ ταύτης. ἐλεύσονται γὰρ ἡμέραι, ὅτε ὁ θέλων τοῦ βίου ἀπαλλαγῆναι, καὶ οὐδεὶς λοιπὸν ἐκεῖσε ἀγωνίζεται. ἔστι καιρὸς τῆς μετανοίας, ἐκφύσις τῆς χρίσεως· ἔστι τὰ ἀγώνων, ἐκφύσις τὰ στεφάνων. διεγρήγορε, ὦ θεράπων, καὶ τὰ λεγομένων προθύμως ἀκούσατε. ἐζήσαμεν τῇ σαρκὶ, ζήσωμεν λοιπὸν καὶ τῷ πνεύματι· ἐζήσαμεν τῇ ἀμαρτίᾳ, ζήσωμεν λοιπὸν τῇ μετανοίᾳ. τί φυσᾶσαι, γῆ καὶ σποδὸς, ὦ ἄνθρωπε; τί ὑπερηφανεύῃ; τί μεγαλαυχεῖς; τί ἐλπίζεις ἐκ τῶν τοῦ κόσμου δόξης καὶ πλούτου; ἐξέλθωμεν ὅτι τάχους, ὦ θεράπων· ἴδωμεν τὰ ἐκεῖ μυστήρια· ἴδωμεν τὰ φύσει διεστραμμένα, οἷα βεβρωμένα, σώματα σεσηπότα. ὑπόσκιε ἦμεν, καὶ σοφὸς εἶ, καὶ φρόνιμος. ἀπέ μοι, ἐκεῖ πῆς ὁ βασιλεύς, καὶ πῆς ὁ ἰδιώτης, πῆς ὁ δυνατὸς, καὶ πῆς ὁ δοῦλος, πῆς ὁ σοφὸς, καὶ πῆ ὁ ἰδιώτης, ποῦ τὸ κάλλος ἐκεῖ τῆς νεότητος, ποῦ ἡ περιχαρὴς ὄψις, ποῦ ὀφθαλμοὶ διειδεῖς, ποῦ τὸ ἐπιτίλλον πρόσωπον; οὐ πάντα κόνις; οὐ πάντα τέφρα; οὐ πάντα σποδός; οὐ πάντα σκότος; οὐ πάντα βρῶμος καὶ δυσωδία; ταῦτα ἐπιστοιῶντες, καὶ τῆς ἑκάστης ἡμέρας ἐνθυμούμενοι, ὡς χειρὸν ἔχομεν, ἐργασώμεθα τὸ ἀγαθὸν, ἵνα τῆς μελλούσης ἀτελευτήτου γεέννης ἀπαλλαγῶμεν, καὶ τῆς τῶν οὐρανῶν βασιλείας ἀξιωθῶμεν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ἀπανθισμα ἐν εἴδει λόγου ἐκ Χρυσοστόμου συλλεχθὲν παρὰ Θεοδώρου· Τί προσέπεσον ὁ χριστιανὸς κληρονομήσει ζωὴν αἰώνιον; Λογ. μη.

Αγαθῶν

Χ. Τὸ ἐν ἀγ. π. ἡμ. Ἰω. Ἀρχ. Κων. λέγει, Τί προέπεσον

περιστάσεις, ἀλλὰ τύπτονται καὶ κόπτονται, καὶ ἀλαλάζονται, καὶ τὰ λοιπά. ταῦτα πολλάκις εἶπον, καὶ λέγειν οὐ παύσομαι. οὐχ ὁρᾶτε ὅτι τῶν Ολυμπίων, ὅταν ὁ ἀγωνοθέτης ὅτι τῆς κεφαλῆς ἔχων, πῶς ἡ εὐταξία τῶν χόρτων βοώντων ἡσυχίαν ἔχει; πῶς οὐκ ἄτοπον, ἔνθα μὲν ὁ δρόμος πομπεύει, πολλὴν τὴν ἡσυχίαν ἔνθα δὲ ὁ Χριστὸς περὶ ἑαυτοῦ συλλαλῶν πολὺν ἔχει θόρυβον; μᾶλλον δὲ πολλῆς γαλήνης, καὶ λιμένος κύματα. τί θορυβῇ, εἰπέ μοι; περιμάτων ἀνάγκη καλῶς πάντως. ὅλως γὰρ οἶδας, ὅτι περίμαχα ἔχεις τὴν ὥραν ἐκείνην; μέμνησαι γὰρ ὅλως, ὅτι ὅπου γῆς ἐστί; καὶ πῶς οὐχὶ τύπος λιθίνης δίφρου, τὸ νομίζειν καὶ ἀγγέλων χορὸν ὅπου γῆς ἐστί, καὶ οὐχὶ μᾶλλον τῶν ἀγγέλων χορὸν, μᾶλλον δὲ καὶ τὸ μυστικὸν ἐκεῖνο μέλος ἀνίεμένας τῷ Θεῷ, ὅτι ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος; Διὰ τοῦτο αἰεὶ δὴ ἡμᾶς ἐκάλεσεν ὁ Χριστὸς εἰπών, Ὅπου τὸ πῶμα, ἐκεῖ καὶ ἡ ἀετοί, ἵνα οὐρανοβατῶμεν, ἵνα ὑψηλὰ πετώμεθα, τοῖς πτερυγίοις τοῦ πνεύματος χαμαὶ ὁρμοῦντες· ἡμεῖς δὲ μετὰ τοῦ ὄφεως χαμαὶ συρόμεθα, καὶ γῆν ἐσθίομεν. βούλεσθε εἴπω, πόθεν ὁ θόρυβος ἔστι; ὅτι οὐ δεδεμένοι τοῖς ὑμῶν ὑποκλινόμεθα, ἀλλὰ συγχωροῦμεν τοῖς τῆς ἑκάστης βιοτικῆς διαφορᾶς. τοῦτο πολλῆς καταφρονήσεώς ἐστι. τί ποιεῖς, ἄνθρωπε; τοῦ Χριστοῦ πτύοντος, τῶν ἀγγέλων πτυόντων, τῆς τραπέζης περικειμένης, αὐτὸς καταλείπεις καὶ ἀναχωρεῖς, καὶ ὅπου δίπνου μὴ κληθείς, οὐ τολμᾷς ἀναχωρῆσαι πρὸ τῶν φίλων; βούλεσθε εἴπω πόσοι ἔρχονται ποιοῦσιν ἐπὶ τῇ βιοτικῇ ἀναχωρήσει; ὅτι σκοπεῖτε τὸ ἔσχατον δεῖπνον Ἰούδα τοῦ πολυτελοῦς νύκτα ἐκείνην, τῶν ἄλλων πάντων ἀνακειμένων, αὐτὸς προπηδήσας ἐξέβη. σκῆνος μιμοῦνται ἐπὶ τοιοῦτοι. εἰ μὴ γὰρ ἐξῆλθεν, οὐκ ἂν ἐλήμετο προδότης, οὐκ ἂν ἀπώλετο· εἰ μὴ τὸ ποιμνίου ἑαυτὸν ἐχώρισεν, οὐκ ἂν θηριάλωτος γέγονεν. ὁρᾶς ὅτι ἡ ἑκάστη μετὰ τοῦ θυσιαστηρίου βῆμα κατὰ σκῆνος ἐστὶ τύπον; σκῆνος γὰρ μετὰ Ἰουδαίων, οὗτοι μετὰ τοῦ διαστῆναι ὑμνήσαντες ἐξῆλθον. ταῦτα λέγω, οὐχ ἵνα θορυβῆτε καὶ κράζητε, ἀλλὰ μετὰ πολλῆς σιγῆς καὶ εὐκοσμίας τῆς ἱερᾶς ταύτης ἀψώμεθα θυσίας, ἵνα καὶ τοῦ ψυχοῦ ἐκκαθάρωμεν, καὶ τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν ἐπιτύχωμεν. μὴ προσέχῃς, ὅτι ἄρτος φαίνεται καὶ οἶνος ἐστι. σῶμα γὰρ καὶ αἷμα τοῦτο δεικνύεται τοῦ δεσπότου τυγχάνειν ἀπόφασιν. μὴ ἀπὸ τῆς γεύσεως κρίνῃς τὸ πρᾶγμα, ἀλλ' ἀπὸ τῆς πίστεως πληροφορεῖσθαι ἀνενδιάστως. προσιὼν, μὴ τεταμένοις χερσὶν, ἀλλὰ τοῦ ἀριστεροῦ θέντες ποίησον τῆς δεξιᾶς, καὶ χιλιάσας τοῦ παλαμαίου, ὡς μέλλων βασιλέα ὑποδέχεσθαι, μετὰ πολλοῦ φόβου τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ ὑποδέξαι, ἵνα μή τις μυρεψικὴ σκέπῃ σε τῆς χειρός σου, καὶ ζημιωθῇς ἐν τῷ μύρῳ σου. ὁμοίως προσέρχου δὲ τῷ ἁγίῳ αἵματι, μὴ ἀκάτοπτον ἔχων τὴν χεῖρα *** λέγω δὲ ἀμυδρῶς. ἕπου δὲ τῆς νυκτὸς οὔσης ἐν τοῖς χείλεσι, ταῖς χερσὶν ἐπαφῶμεν τοῦ ὀφθαλμοῦ, καὶ τὸ μέτωπον· καὶ τὰ λοιπὰ αἰσθητήρια ἁγιάζεται· καὶ βυθίσει τῷ Θεῷ τῷ ἀξιώσαντί σε τηλικούτου μυστηρίου. καὶ πῶς, φησιν, ἐν μέσῳ τοῦ κόσμου ὄντι σωθῆναι; τί λέγεις; βούλῃ σωτῆρος δεῖξω μή τοπον εἶ) σώζοντα, ἀλλὰ τύπον, καὶ τοῦ τοῖς Θεοῖς προσαίρεσιν; Ἀδὰμ ἐν τῷ παραδείσῳ ὤν, ὡς ἐν λιμνῇ, ἵστησι τὸ ναύαγιον· ὁ δὲ Λὼτ ἐν τοῖς Σοδόμοις, ὥσπερ ἐν πελάγει, διεσώζετο· ὁ Ἰωνᾶς ὅτι τῆς κοιλίας ἐδιηγήσατο. ὁ δὲ Σαοὺλ ἐν τοῖς ταμείοις ὢν τῆς βασιλείας, τῆς ἐντεῦθεν δὲ τῆς ἐκεῖθεν ἐξέπεσε δόξης καὶ τιμῆς. οὐκ ἔστι τοῦτο ἀπολογία, ἀλλὰ ταῦτα πάσχομεν ἐκ τοῦ μὴ ἐν ταῖς θυσίαις καὶ θείαις συνάξεσι σχολάζειν ἡμᾶς. ἢ οὐχ ὁρᾶς τοὺς βουλομένους ἁρπάσαι ἐκ τῆς ὑπατείας βασιλέως, πῶς προεφθάσαν, καὶ ἑτέρους εἰς παράκλησιν καλοῦντες, ὅπως μὴ ἐκπέσωσι τῆς ζητουμένης; ταῦτά μοι πρὸς τοὺς ἀπολιμπανομένους τῆς ἁγίας συνάξεως εἴρηται, καὶ πρὸς τοὺς ἐν τῇ φοβερᾷ τῆς μυστικῆς ὥρας εἰς συντυχίαν δὲ καταισχυνομένους ἀσχολουμένους. τί ποιεῖς, ἄνθρωπε; οὐκ ἐστέχου τὸ ἱερὸν εἰπόντα, μᾶλλον καὶ τοῦ καρδίας, καὶ εἶπας, ἔχομεν πρὸς Κύριον; οὐκ αἰδεσθῇ καὶ ἐρυθριᾷς εἰς ταῦτα τὰ ῥήματα, καὶ τὸν ὥρᾳ ψυχῆς βδελυσσόμενος; βαβαί, τῆς βασιλικῆς

Εκ τῆ ε. λόγ. τ θεί μυστ.

Πάντα, ὅσα ἂν λέγωσιν ὑμῖν τηρεῖτε, τηρεῖτε καὶ ποιεῖτε. οὐκ ἐμοῦ καταφρονεῖς, ἀλλὰ τῆς ἱερωσύνης. διὸ ἵδῃς ταύτας γυμνὰς, τότε καταφεύγει· τότε οὐδὲ ἐγὼ ἀνέχομαι ὑπερασπίσαι. ἕως δ᾽ ἂν ὑπὲρ τοῦ θείου τούτου καθήμεθα, ἕως δ᾽ ἂν τὸ προσφιλὲς ἔχωμεν, ἔχομεν καὶ τὸ ἀξίωμα καὶ τὴν ἰσχύν, εἰ καὶ διὰ ἀξίους ἐσμεν. εἰ ὁ Μωϋσέως θεῖος οὕτως ἐν αἰδοῖμος, ὡς δὶ ἐκεῖνοι ἀνάξιοι, πολλῷ μᾶλλον ὁ τοῦ Χριστοῦ θεῖος. ἐκεῖνοι γὰρ διεδέξαντο, ἀπὸ τούτου φιλησόμεθα, ἀφ᾽ οὗ καὶ ὁ Χριστὸς ἔλεγεν ἡμῖν τὸ ὀφείλειν τὸ καταλλαγῆς. ⓐ προσεύξεις, οἶδα γὰρ ἀνάγκη, δέῃ δὲ τῆς προσευχῆς ἀξίωμα πολλῆς ἀπολαύσεις τῆς ἡμῶν. ὅσα γὰρ, ὡς μέσῳ βαρβάρων ἔρχεται τὸ γένος μέσοι μεταξὺ τοσούτων πολεμίων. καὶ ὅπου μεγάλα ἐστὶν προσεύξεις ἰσχύουσιν, πόντις αὐτὸς ἡμῶσι, πόντις εἰς αὐτὸν ἀποβλέπουσι, πόντις μὴ ἀσφαλείας ἐκπίπτουσι. καὶ ἡμεῖς τοίνυν προσεύξεις αἰσθόμεθα λήψει, καὶ ἥκομεν πρὸς τὸν Θεὸν (τοῦτο γὰρ ὅστις ὁ τῆς ὑπισχνῆς ἀξίωμα) ἥκομεν πρὸς ὑμᾶς προσεύχοντες, ἀξιοῦντες καταλῦσαι ⓑ πόλεμον· καὶ λέγομεν ὅτι ποῦ· οὐ πόλεις ἐπανελόμεθα δώσειν, οὐδὲ σίτου μέτρα τόσα καὶ τόσα, οὐδὲ ἀνδράποδα, οὐδὲ χρυσίον, ἀλλὰ βασιλείαν οὐρανῶν, ζωὴν αἰώνιον, σωτηρίαν τὴν ἐν Χριστῷ, καὶ ἄλλα ἀγαθὰ, ἃ μήτε εἶπεῖν ἡμῖν δυνατὸν, ἕως ἂν ἐν τῇ σαρκὶ ταύτῃ ὦμεν καὶ τὸν παρόντα βίον. προσευξόμεθα τοίνυν, ἀπολαύσει ὃ βουλόμεθα πάντες· οὐ δι᾽ ἡμᾶς (μὴ γένοιτο. ἴσμεν γὰρ ἡμᾶς ὃ ἀνάξιοι) ἀλλὰ δι᾽ ὑμᾶς, ἵνα ὑμεῖς μὴ ἀσυνδέτως καὶ πρὸς ἡμᾶς ἀκούητε, ἵνα ὑμεῖς ὠφελῆσθε, ἵνα μὴ μὴ ῥᾳθυμίας ἢ ἀπερισκεψίας κατίσχητε καὶ λεγόμενα. οὐχ ὁρᾶτε οὖν προσευξεῖς, πῶς πάντες αὐτὸν ἀφελέσθαι ποιοῦσιν; ἡμεῖς Θεοῦ προσευξεῖς ἐσμεν πρὸς αὐθέντας. εἰ δὲ πρεσβεύοντες ὑμῖν τοῦτο, οὐχ ἡμεῖς, ἀλλ᾽ αὐτὴ ἡ ὑπισχνῆ, οὐχὶ ὁ δεῖνα, ἀλλ᾽ ὁ ὑπισχνῆς· μηδεὶς ἐμοὶ ἀκούετω, ἀλλὰ τοῦ ἀξιώματος. πάντα τοίνυν ποιοῦμεν τῷ Θεῷ δοκοῦντα, ἵνα εἰς δόξαν Θεοῦ ζήσωμεν, καὶ κατ᾽ ἀξίαν ὧν ἐπηγγελμένων ἀγαθῶν τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτὸν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΕΙΣ ΤΟ ΜΗ ΑΝΑΞΙΩΣ ΠΡΟΣΕΡΧΕΣΘΑΙ ΤΟΙΣ ἁγίοις μυστηρίοις. Λογ. μζ.

Ἐπειδὴ ἐμνήσθημεν τῆς θυσίας ταύτης, βούλομαι πρὸς ὑμᾶς μικρὰ εἰπεῖν τοῦ μεμυημένους· μικρὰ μὲν τῷ μέτρῳ, μεγάλων δ᾽ ἔχοντα τὸν ἰσχὺν καὶ τὸν ὠφέλειαν. οὐ γὰρ ἡμέτερα ἐστὶ τὰ λεγόμενα, ἀλλὰ τοῦ θείου πνεύματος. τί οὖν ἐστι; πολλοὶ τῆς θυσίας ταύτης ἄπαξ μεταλαμβάνουσι τοῦ [πάντος] σώματος· ἕτεροι δὲ δίς, ἄλλοι πολλάκις. πρὸς ἀπόνοιαν οὖν ὁ λόγος ἡμῖν ἐστι χρήσιμος, καὶ πρὸς αὐτὸν τοῦτον τὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ καθεζομένους. ἐκεῖνοι γὰρ ἅπαξ τοῦ σώματος μετέσχοσι, πολλάκις δὲ καὶ δὶς δύο ἔτη. τί οὖν; τίνας ἀποδεξόμεθα; οὔτε τὸν ἅπαξ, οὔτε τὸν πολλάκις, ἀλλὰ τὸν μεταξὺ καὶ μὴ καθαρεύοντα στυγνάζοντες, μὴ καθαρᾶς καρδίας, τὸν μὴ βίου ἀμώμητον. ⓒ τοιοῦτοι ἀεὶ προσιόντωσαν· ⓓ ὃ μὴ τοιοῦτοι, μηδὲ ἅπαξ. Ὁ γὰρ ἐσθίων καὶ πίνων ἀναξίως, κρίμα ἑαυτῷ ἐσθίει καὶ πίνει, ὡς φησιν ὁ ἀπόστολος. ταῦτα δίδοται τοῖς ἁγίοις· τοῦτο καὶ ὁ Δεσπότης ὑπισχνεῖται, τὸν ἁγίους καλῶν διὰ τῆς φωνῆς ἐκείνης φωνῆς. ὅπου γὰρ οὐκ ἔστι δυνατὸν ἀληθῶς εἰδέναι τὰ τοῦ πλησίον, εἰ μὴ τὸ πνεῦμα τὸ ἐν αὐτῷ, αὐτίκα ἀφίησι τὴν φωνὴν, τὰ ἅγια τοῖς ἁγίοις. Εἴ τις οὖν ἔστιν ἅγιος, μὴ προσιέτω. οὐχ ἁπλῶς φησιν, ἁμαρτημάτων καθαρὸς, ἀλλὰ, ἅγιος. τὸ γὰρ ἅγιον οὐχὶ τὴν ἁμαρτημάτων ἀπαλλαγὴν ποιεῖ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἡ τοῦ πνεύματος παρουσία, καὶ τὴν ἀγαθῶν ἔργων ὁ πλοῦτος. τί δέ ἐστι τὸ ἁμάρτημα; τὸ μὴ μὴ φρίκης προσιέναι,

Ἐκ τῶν λόγοις τὰ ἐκείνοις ἀμφιβόλων

Matth. xv. 7.

ἴσ. μετ᾽ ἀξίας

ἀκαθ. ἰαλ.

ἴσ. τὸν 38

τοῖς κακοῖς, ἓ δ' σῶμα τῦ Χριστοῦ ἀφαπῶντες μᾶλλοι, ἢ ⓓ σρατιῶται τῇ λόγχῃ διέτε-
μνοι, ἢ Ιουδαῖοι τοῖς ἥλοις διέκεν-ψαν. ἐκεῖσε τάττε ἔλαττον τὸ κακόν. ἐκεῖσε ἀφαιρεῖται μηδὲν τὰ μέλη πάλιν συνάφθη· ζῶντα γὰρ ἀπέσασαθέντα, ἀλλ' εἰθαδὲ μὴ συναφθῇ, οὐκέτι συ-
ναφθήσεται, ἀλλὰ μόνα τῦ πληρώματος ἔξω. ὅτε βάλῃ τὸν ἀδελφὸν πολεμῆσαι, εἰσήνεσεν ὅπ τοῖς μέλεσι τῦ Χριστοῦ πολεμεῖς, ἀλλὰ παύσαι τὰς μανίας. τί γὰρ εἰ ἀνάριμ- 5
Ματθ. κε. ιδ. μόνος ὄσι; τί γὰρ εἰ βύτελής; τί γὰρ εἰ βύκαλαφέσερος; Οὕτως οὐκ ἔσι θέλημα, φησι, ἔμ σεσθαι τῦ παζὸς μας τῦ ἐν ὑρανοῖς, ἵνα ἀπόληται εἷς τῶν μικρῶν τύτων. ἀλλὰ πάλιν; Οἱ ἄγγελοι αὐτῶν διαπαντὸς βλέπουσι τὸ σεόσωπον τῦ παζὸς μας τῦ ἐν τοῖς ὐρανοῖς. ὁ Θεὸς δὲ αὐτοῦ καί σε ἀλλ δοῦλος ἐλήλυθε, ἀλλ ἐσφάγη· σὺ δὲ οὐδὲ αὐτοῦ ἐμέλησε; οὐκοῦν μά- 10
χη ἀλλ' τῦτο τῷ Θεῷ, ὅτ' ἐσμὲν ἐκ αὐτῷ φίλοι ἀφοες; ὅτε εἰσέλθῃ ὁ τῆς ἐκκλησί-
ας σεσέτης, βέλτιος λέγ· Εἰρήνη ὑμῖν· ὅτε ὁμιλῇ, Εἰρήνη πᾶσιν· ὅτε ἡ θυσία πλεωθῇ, Εἰρήνη πᾶσι· ἀλλ μεταξὺ πάλιν, χάρις ὑμῖν ἀλλ Εἰρήνη. πῶς οὖν οὐκ ἄτοπον, εἰ τοσαῦ-
τάκις ἀκούοντες Εἰρήνην ἔχει, ἐκ πολεμούμεθα σρὸς ἀλλήλους; λοιμεύοντες ἀλλ αἱμοδι-
δόντες, τῷ διδόντι τὴν Εἰρήνην πολεμοῦμεν; λέγε, ἀλλ τῷ πνεύματί σε, ἀλλ ἀγκάλλεις 15
αὐτὴν ἔξω; οἶμαι, ὅτι τὰ σεμνὰ τῆς ἐκκλησίας ῥήματα γέγονε σεγμάτων μόνον, οὐκ
ἀληθῆ πάντα. οἶμαι, ὅτι μέχρι ῥημάτων τὰ σύμβολα μένει τῦ σρατοπέδυ τύτυ· ὅλον καὶ
Ματθ. ιε. ἀγνοῆτε ἀφ' οὗ λέγε Εἰρήνη πᾶσιν. ἀλλ' ἀκούετε τὰ ἐξῆς. τί φησιν ὁ Χριστός; Εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν, ἢ κώμην εἰσέλθητε, εἰσερχόμενοι εἰς τὴν οἰκίαν ἀσάσασθε αὐτήν. καὶ
ἐὰν μὲν ᾖ ἡ οἰκία ἀξία, ἐλθέτω ἡ Εἰρήνη ὑμῶν ἐσ' αὐτήν· ἐὰν δὲ μὴ ᾖ ἀξία, ἡ Εἰρήνη ὑ-
μῶν σεσὸς ὑμᾶς ἀποσραφήτω. ἀφ' τῦτο οὐκ ἴσμεν, ὅτι τύπον ῥημάτων νομίζομεν ζῶν- 20
τα εἶναι, ἀλλ' σωτηρίαν ἀληθῆ. μὴ γὰρ ἐγὼ δίδωμι τὴν εἰρήνην ὁ Χριστὸς δι' ἡμῶν φθέγ-
γεται καταξιῶν. εἰ δὲ ⓦ ἄλλοι ἄπαντα χρόνον κενοὶ τῆς χαρᾶς ἐσμεν, ἀλλ' ἐγὼ δι' ὑμᾶς.
Εἰ γὰρ εἰς ὄνον σύργησε ἀλλ εἰς μάνδραν ἡ τῦ Θεοῦ χάρις δι' οἰκονομίαν, ἀλλ τὸν τῶν Ισρα-
ηλιτῶν ὠφέλειαν· βέλεται ὅτι σώσαι εἰς ἡμᾶς σωθῆναι σύργαν, ἀλλ' ἀνέξε ἀλλ τῦτο δι' 25
ἡμᾶς. μηδεὶς τοίνυν ἄπῃ, ὅτι βύτελής ἐγὼ ἀλλ ταπεινὸς ἀλλ σώσαι ἄξιος λέγου, ἀλλ ὕτω μοι
σεσοιχέτω· αἰνῶ γὰρ τοιύτους. ἀλλ' ἀεὶ ἔδος τῷ Θεῷ ἀφ' σὸν πολλοὶ ἀλλ τοῖς τοιύτοις ἐ-
φίσασθαι· ἀλλ ἵνα μάθητε, τῷ Καὶν κε τηλίκυτε λαλῆσαι ἀφ' ⓦ Αβελ, τῷ ἀβραὰμ ἀφ' † Ιωὴλ, τῷ Φαραὼ ἀφ' ⓦ Ιωσὴφ, ᾧ Ναβυχοδονόσορ ἀφ' τὸν Δανιὴλ, τῷ Βαλτάζαρ ἀφ' τ' αὐτοῦ. ἓ μάγοι δ' ἀπεκαλύφθησαν ἔτυχον, ἀλλ Καϊαφᾶς σεσεφήτευσε χρισοκτόνος ὢν καὶ
ἀνάξιος, ἀφ' ὃ τῆς ἱερωσύνης ἀξιώμε. λέγε δὲ Ααρὼν ἀφ' τῦτο μὴ λεσεφθῆναι. 30
ἀφ' τί γάρ, εἰπέ μοι, ἀμφοτέρων καταλαλησάντων, ἐκείνη μόνη τὸν δίκαιον ἐσεφίμωσε;
μὴ θαυμάσῃς. εἰ γὰρ ἐν τοῖς ἔξωθεν ἀξιώμασι, καὶ μωλία τις κατηγορῆται, ἀ σρότερον
εἰς δικασήριον ἄγεται, ἕως ἂν ἀποδῶ ἀλλ τὴν ἀρχὴν, ἵνα μὴ ἐκεῖνη μετ' αὐτοῦ ὑβρίζηται; πολλῷ μᾶλλον ὅτε τῆς ἀρχῆς τῆς πνευματικῆς, καὶ ὁσιοῦν ᾖ, ἐναγὴς ἡ τῦ Θεοῦ χάρις· ἐ-
πεὶ πάντα ἀπόλωλεν· ὅτε γὰρ αὐτὴν ἀποθάνῃ, εἴτε ἀπολῶν, εἴτε ἀλλ σώσαθαι, τότε δή, 35
τότε χαλεσωτέραν δώσει τὴν δίκην. μὴ δὴ νομίζετε σρὸς ἡμᾶς ταῦτα λέγεσθαι· ἡ τῦ Θεοῦ
Ματθ. ι. ιγ. χάρις ὅση ἡ ἀλλ ἀνάξιον ἐναγοῦσα, ἀ δι' ἡμᾶς, ἀλλὰ δι' ὑμᾶς. ἀκούσατε οὖν τί φησιν ὁ Χριστός· Εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν, ἢ κώμην εἰσέλθητε, ἐξετάσατε τίς ἐν αὐτῇ ἄξιός ἐσι· κἀκεῖ μείνατε ἕως ἂν ἐξέλθητε. πῶς δὲ ἀξία γίνε; Εἰς δέξωνται ὑμᾶς, φησι· Εἰς δὲ μὴ δέξωνται ὑμᾶς, μηδὲ ἀκούσωσι τῶν λόγων ὑμῶν, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀνεκτότερον ἔσαι γῇ Σοδόμων ἀλλ Γομόῤῥας ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, ἢ τῇ πόλει ἐκεί- 40
νῃ. τί οὖν ὄφελος ὅτι δίκαιοι ἡμᾶς, καὶ οὐκ ἀκούετε τῶν σρὸ ἡμῶν λεγομένων; τί
δὲ κέρδος ὅτι θεραπεύετε, καὶ οὐ σεσίζετε τοῖς λεγομένοις ὑμῖν; ἐκεῖνη ὄσι τιμὴ ἡμῶν·
ἐκείνη θεραπεία ἡ θαυμασὴ καὶ ὑμᾶς ὠφελοῦσα ἀλλ ἡμᾶς, ἐὰν ἡμῶν ἀκούητε. ἀκούετε ἀλλ
Πραξ. κγ. ι. τῦ Παύλου λέγοντος· Οὐκ οἴδατε, ἀδελφοί, ὅτι ἄγγελοι κρίνε ἐσι. ἄκυε ἀλλ τῦ Χριστοῦ λέγοντος,

Πάντα

ζῆν ἑαυτὸν ἄξιον εἶναι νομίζῃ. ὁ δὲ τοῦτο νομίζων, κηδεμὼν πάντος ἀπαλώτερος ἔσται. μὴ γάρ μοι παρείας εἴπῃς μόνον, μηδὲ ταῦτα τὰ δῆλα· ἀλλὰ καὶ τὰς λοιδορίας ἐκβιβλάσῃς, καὶ τὰς συκοφαντίας, καὶ τὰς κακηγορίας, καὶ τὰς κενοδοξίας, καὶ Ⓦ φθόνου, καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα σεσαλήνευκε· οὐδὲ γὰρ ταῦτα μικρὰν εἰσφέρει κόλασιν. καὶ γὰρ καὶ ὁ λοίδορος εἰς γέενναν ἐμπεσεῖται, καὶ ὁ μέθυσον οὐδὲν κοινὸν ἔχει πρὸς τὴν βασιλείαν, καὶ ὁ μὴ ἀγαπῶν Ⓦ πλησίον ὅπου προσελεύσεται τῷ Θεῷ, ὡς μηδὲ μάρτυρος αὐτὸν ὠφελήσοντα, καὶ ὁ τῶν οἰκείων ἀμελῶν τὴν πίστιν ἤρνηται, καὶ ὁ πένητας παρορῶν εἰς τὸ πῦρ πέμπεται. μὴ τοίνυν μικρὰ ταῦτα εἶναι νόμιζε, ἀλλὰ συναγαγὲ πάντα, καὶ ὡς ἐν βιβλίῳ γράφε. σὺ γὰρ σὺ γράψῃς, ὁ Θεὸς ἐξαλείφει, ὥσπερ οὖν, ἐὰν μὴ σὺ γράψῃς, ὁ Θεὸς ἐγγράφει, καὶ δίκην ἀπαιτεῖ. πολὺ τοίνυν βέλτιον τοῦτον ἡμᾶς αὐτὰ γραφίδι γράφειν, καὶ δι' ὧν ἁμαρτάνομεν, διὰ τούτων ἐπανορθοῦσθαι, ἵνα τὸν ἀνόητον, ἡμᾶς ἐπανορθωσόμενον, Ⓦ θείη αὐτὰ πρὸς τὸν ὀφθαλμὸν ἐνεγκεῖν τὸν ἡμέτερον καὶ τὴν ἡμέραν ἐκείνην. εἰ δὲ ὧν μὴ τοῦτο γένηται, πάντα μετ' ἀκριβείας ἀναμιζώμεθα, καὶ θρήνοις πολλοῖς ἑαυτοὺς ἀναθησόμενοι ὄντας. τίς γὰρ πλεονεξίας καθαρός; μὴ γάρ μοι δὸς μέτρον εἴπῃς· ἀλλὰ καὶ τὸν μικρῷ τινὶ αὐτὸν δώσομεν δίκην. τοῦτο ἐνταῦθα, καὶ μετὰ ταῦτα. τίς ὕβρεως ἀπήλλακται; τοῦτο δὲ εἰς γέενναν ἐμβάλλει. τίς λοίδορα Ⓦ πλησίον οὐ κακηγόρησε; τίς οὐκ ἀπειλήθη; σχεδὸν δὲ πάντων ἀκαθαρτότερος. τίς δὲ οὐκ εἶδεν ἀκολάστοις ὀφθαλμοῖς γυναῖκα; σχεδὸν δὲ μοιχὸς ἁπάντων ἐσμός. τίς οὐκ ὠργίσθη τῷ ἀδελφῷ εἰκῇ; σχεδὸν δὲ ἔνοχος τῷ συνεδρίῳ. τίς οὐκ ὤμοσεν; σχεδὸν δὲ τῷ πονηροῦ. τίς οὐκ ἐπιώρκησεν; σχεδὸν δὲ τῷ πονηροῦ πλέον. τίς οὐκ ἐδανείσατο τῷ μαμωνᾷ; σχεδὸν δὲ πᾶς γνησίας ἐξέπεσε τῆς Χριστοῦ δωρεᾶς. ἔχω καὶ ἕτερα πλείονα τούτων εἰπεῖν· ἀλλ' ἀρκεῖ καὶ ταῦτα, καὶ ἱκανὰ Ⓦ μὴ λίθον ὄντα μηδὲ σφίδρα δυαίθητον εἰς κατανύξιν ἄγειν. Εἰ γὰρ ἕκαστον αὐτῶν εἰς γέενναν ἐμβάλλει, πάντα ὁμοῦ συναθροίζει τί οὐκ ἐργάσεται; Θεράπευε, φησὶ, μὴ καταφρονήσῃς ἑνὸς τῶν μικρῶν τούτων. Ⓓ γὰρ ἄγγελοι αὐτῶν διαπαντὸς βλέπουσι τὸ πρόσωπον τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. ἕκαστος γὰρ πιστὸς ἄγγελον ἔχει. ἐπεὶ καὶ ἐξ ἕξεως ἕκαστος δύο τῶν δώδεκα μαθητῶν ἄγγελον εἶχε, καθὼς φησιν ὁ Ἰακώβου· Ὁ ἄγγελος ὁ ῥύσαι με, ὁ ῥυόμενός με ἐκ νεότητός μου. Εἰ τοίνυν ἀγγέλους ἔχομεν, μὴ φωνῶμεν, καταβαρῶν παιδαγωγῶν τινων ἡμῖν πραττόντων. πρᾶξις γὰρ καὶ δαίμων. διὰ τοῦτο εὐχόμεθα καὶ λέγομεν, Ⓦ ἄγγελοι αἰτούμενοι τῆς Εἰρήνης, καὶ πάντα χορὸν Εἰρήνου αἰτοῦμεν (οὐδὲν γὰρ ταύτης ἴσον) τὸ τῆς ἐκκλησίας Εἰρήνου, τὸ τῆς εὐχῆς, τὸ τῆς λιτῆς, τὸ τῆς προόδου τῆς ἱερᾶς· καὶ ἄσαλε καὶ δὶς καὶ τρὶς καὶ πολλάκις αὐτὴν δίδωσι ὁ τῆς ἐκκλησίας προεστώς. Εἰρήνη ὑμῖν. Διὰ τί; ὅτι αὕτη μήτηρ πάντων τῶν ἀγαθῶν ἐστιν, αὕτη τῆς χάριτος ἐπίθεσις. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Χριστὸς εἰσιὼν εἰς τὰς οἰκίας τοῖς ἀποστόλοις τοῦτο λέγειν προστάττει εὐθύς, καθάπερ τι σύμβολον τῶν ἀγαθῶν. Εἰσερχόμενοι γάρ, φησὶν, εἰς τὰς οἰκίας λέγετε, Εἰρήνη ὑμῖν. Ματθ. ι. ιβ. Ταύτης γὰρ οὐκ ὄντος, πάντα πρόσκομμα. καὶ ὁ Χριστὸς τοῖς μαθηταῖς ἔλεγε· Εἰρήνην ἀφίημι ὑμῖν Ιωαν. ιδ. κζ. εἰρήνην τὴν ἐμὴν δίδωμι ὑμῖν. αὕτη τῆς ἀγάπης προοδοποιεῖ. καὶ γὰρ λέγει ὁ τῆς ἐκκλησίας προεστὼς, εἰρήνη ὑμῖν ἀπ' ἀλλήλων· δεῖ, εἰρήνη πᾶσι. τί γάρ, ἂν μὴ τοῦτο ἐν εἰρήνῃ γένηται, ἂν ἕτερα ᾖ πόλεμοι καὶ μάχαι, τί τὸ κέρδος; καὶ γὰρ εἰ τὸ σῶμα, ἂν τὰ μὲν ἰσχαίνῃ τῶν μορίων, τὰ δὲ διογκοῖτο, οὐδὲν ὠφελήσει τὸ σῶμα σωθῆναι ποτέ, ἀλλὰ διὰ τῆς πάντων εὐταξίας καὶ συμφωνίας ἡ εἰρήνη. κἂν μὲν πάντα ἰσχαίνῃ, ἡ ὀπὴ τῶν οἰκείων ὅρων μένῃ, πάντα δύναται σῴζειν· καὶ ἡ τῆς ψυχῆς δὲ τῆς ἡμετέρας, ἂν μὴ πάντες ἰσχαίνωσιν Ⓓ λογισμοὶ, εἰρήνη οὐκ ἔσται. τοσοῦτόν ἐστιν ἀγαθὸν ἡ εἰρήνη, ὡς υἱὸς Θεοῦ καλεῖσθαι τὸν αὐτῆς ποιητὴν καὶ δημιουργόν. Εἰκότως· ἐπεὶ καὶ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ διὰ τοῦτο ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον, εἰρηνοποιήσων τὰ ἐν τῇ γῇ, καὶ τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Εἰ δὲ Ⓓ εἰρηνοποιοὶ υἱοὶ Θεοῦ, Ⓓ πολὺ μᾶλλον υἱοὶ Θεοῦ. τί λέγεις; ὑφὲς ἡμᾶς ἐμβάλλειν; καὶ τίς ἔστιν ἄθλιος, φησὶν, εἰσὶ γὰρ πολλοὶ χαίροντες ὅτι

Εκφ. ὁμιλ. τῆς ἐπιστολ. πρὸς Κολοσσ.

τῦ πληρώματος; μὴ γένοιτο. ἀλλὰ πάντα μὲν πίστως χῆ. τί οἶδε ὁ ἐκεῖ μάρτυρων ωεοσφέρεσθαι; ὁ κληθῆναι ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ, καὶ μάρτυρες ὦσι, καὶ ἐκεῖ μάρτυρων, μεγάλη μὲν ὁ ὠνομασθῆναι, τῦ διασώτυ πρόντος, τῆς μυείας ὁπτιλευμένης ἐκείνης, τῆς φεικτῆς θυσίας, τῶν ἀφάτων μυστηρίων. καθάπερ γὰρ, καθημένυ τῦ βασιλέως, ὅσα μὲν ἂν βούληται, δύναι, ἁρπάσαντος ἦ, ὅσα δὲ λίγη, εἶκη ἐρῇ· οὕτω δὲ τότε· ἕως μὲν ωεοκεῖται τὰ τῶν μυστηρίων, πᾶσι μὲν μέγιστη, ὁ μιμεῖσθαι ἀξιοῦσθαι. ὅρα γὰρ· καταγέλλεται τόπος ὁ μυστήριον ὁ φεικτὸν, ὅτι ἐπὶ τῆς οἰκουμένης ἔδωκεν ἑαυτὸν ὁ Θεός· μὲν τῦ ἁίματος ἐκείνου ἐνεχάρως ἐκκομμώσκει αὐτὸν τῶν ἡμαρτηκότων. καθάπερ γὰρ ὅταν ὁπτάσια τῶν βασιλέων ἄγηται, τότε μὲν φημοσθῆναι μὲν ἐν ὅσοι τῆς τάξεως ἐκκοπῶσαι, ἀφίενται ἦ ἐν ὅσοι ἐν δεσμοῖς εἰσὶ λοιπὸν ἐν τῷ κυρίῳ· ωεοελθόντες ἦ τῦ κυρίυ, ὁ μὴ τυχὸν ἐκείνῃ λυθῆς ἀπο-
α. Κορ ια κε. λύει, οὕτω δὲ ἐν ἐκείνῃ. τῶν ὁπτικίων ἐκείνων ὁ κύριός. Οσάκις γὰρ ἂν, φησι, ἐσθίητε τὸν ἄρτον τῦτον, τὸν θάνατον τῦ Κυρίου καταγγέλλετε. μηδὲ ἁπλῶς ωεοσιώμην, μηδὲ ὡς ἔτυχε ταῦτα γίνεσθαι νομίζωμεν. ἄλλως ἦ μάρτυρα μεμνήμεθα, ἐν τῦτο εἰς πίστιν, ὅτι ὑπέθηκεν ὁ Κύριος· ἐν τῦτο τὸ πθανατοῦσθαι τὸν θάνατον σημῆον, τὸ νεκρὸν αὐτὸν γενόμενος. ταῦτα εἰδότες, ὑπνοσῶμεν ὅσας δυνάμεθα ωαρεμπίπτας τὰς ἁπιλθούσας, αὐτὴ δακρύων, αὐτὴ θρήνων, ἀπὸ μνημείων ταὶ ἐλεημοσύνας, ταὶ βίας, ταὶ ωεοσφορᾶς· ἵνα κἀκῆνοι ἐν ἡμῖς τύχωμεν τῶν ἐπηγελμένων ἀγαθῶν, χάριτι δὲ φιλανθρωπίας τῦ μονογενοῦς ἡμῶν, μεθ' οὗ τῷ πατρὶ ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι, δόξα, κράτος, τιμὴ, νῦν ἐν αἰῶ, ἐν εἰς τὸν αἰῶνας τῶν αἰώνων. Αμήν.

Λογ. μς. ΟΤΙ, ΕΙ ΚΑΙ ΠΑΝΤΩΝ ΑΜΑΡΤΗΜΑΤΩΝ ἐσμὲν ἔνοχοι, δυνάμεθα ἐν δι' ἐξαγορεύσεως σωθῆναι, ἐν ὅτι ἕκαστος ἡμῶν τῶν πιστῶν ἄγγελον ἔχει φύλακα, ἐν ωερὶ τῶν ἱερέων.

ΤΩν ἀδελφῶν, ἀγαπητοὶ, ὃ μὲν ἐν τοῦτο κολάζονται ἐν ἐκεῖ, ὃ ἦ τοῦτο μένει, ὃ ἦ ἐκεῖ μένει, ὃ ἦ τοτὲ τοῦτο, τοτὲ ἐκεῖ· τοῦτο μὲν ἐκεῖ, ὡς ὃ ταυρωταὶ τὸν Χριστόν. ἐ γὰρ ἐν τοῦτο ἔδοξε δίκαιον, ἰνὰ καὶ ἔπαθον τὰ δίκαια ἐκεῖνα, τῆς πόλεως ἀλούσης· ἐ ἐκεῖ χαλεπώτατον νομοθετοῦσιν, ὡς ὃ Σοδόμων πολίται, ὡς ἕτεροι πολλοί· ἐκεῖ ἦ μένον, ὡς ὁ πλούσιος ὁ ἀποτηγανίζόμενος, καὶ τοτὲ ταχὺς κύριος ἦν· τοῦτο ἦ, ὡς ὁ παραβάτης τὸν Κορινθίους· ὅτε ἦ τοῦτο, ὅτε ἐκεῖ, ὡς ὃ ἀπόστολος, ὡς ὃ ωεοφῆτης, ὡς ὁ μακάριος Ιώβ. οὐ γὰρ δὴ κολάσεως ἰῶ ἄξιον ἔπαθον, ἀλλ' ἀγώνων ἐν παλαισμάτων. ταυτὶ δὲ σωμεν τοίνυν τὸ τῦτο εἶδος μειδὸς· Εἰ ἦ μὴ τῦτον, καὶ τῶν τοῦτο ἀποδυομένων τὰ ἁμαρτήματα. καὶ γὰρ φοβερὸν ἐκεῖνο ὃ κριτὴς ἐσι, καὶ ἀωδαίτητος ἡ ἐμωρία, καὶ ἀνήκεστος ἡ κόλασις. Εἰ ἦ βάλλει μηδὲ τοῦτο δοκῶν δίκαιον, σαυτῷ δίκασον· ἀπαίτησόν σε ταὶ θύθυνας· ἄκυσον Παύλυ λέγοντος, Οτι Εἰ
α. Κορ. ιι λα. ἐκρίνομεν ἑαυτὸν, οὐκ ἂν ἐκρινόμεθα. ἀλλ' τῦτο ποιῆς, ἐν τῷ ωεοβαίνων ἐν ὅτι ἐφθάνει ἤξας. καὶ πῶς ἀπαντήσομεν δίκαιον, φησὶν, ἑαυτοὺς; πῦθησι, ἵνα ἔξοι πικρὸν, ταπείνωσι σαυτὸν, κάκωσι, δράμησι τῶν ἁμαρτημάτων κατ' εἶδος. οὐ μικρὰ τῦτο βάσανος ψυχῆς. εἴ τις γένηται ἐν κατανύξει, οἶδεν ὅτι μάλιστα πάντων ἡ ψυχὴ τοῦτο κολάζει· εἴ τις γένηται ἐν ἁ-
μαρτίας μνήμῃ, οἶδε τὸν ὀπτῆρα ὀδυνῶν. ἀλλὰ τῶν δικαιοσυνῶν ἔπαθλον αἴθησιν ὁ Θεὸς τῇ τοιαύτῃ μετανοίᾳ, λέγων· Λέγε σὺ ωρῶτος ταὶ ἁμαρτίας συ, ἵνα δικαιωθῆς. οὐ γάρ ἐσιν, ὡς ἔσι μακρὰν εἰς διόρθωσιν τὸ πάθος συναγαγόντας τὰ ἁμαρτήματα, κατ' εἶδος αὐτὰ τρέφειν συνεχῶς, ἐ αἰσχύνεσθαι. ὁ γὰρ τῦτο ποιῶν οὕτω κατανυγήσεται, ὡς μήτε τὸ

ζῆν

κεσιν ἡ ζημία; Εἰπέ μοι· Εἰ τις μαθητὴς ἡμόμενος εἶκοσιν ἔτη κατακόπτοιτο εἶχε, οὐ κλαύσεται καὶ θρηνήσει, καὶ δόξει πάντων ἐλεεινότερος εἶναι; τοῦτο πᾶσαν τὴν ζωὴν εἶχε κατακόπτει, οὐδὲ μίαν ἡμέραν ἔζησεν ἑαυτῷ, ἀλλὰ τῇ τρυφῇ, τῇ ἀσελγείᾳ, τῇ πλεονεξίᾳ, τῇ ἀμαρτίᾳ, τῷ διαβόλῳ. τοῦτον οὖν οὐ θρηνήσομεν, εἰπέ μοι; οὐ πιεσόμεθα τὴν καρδίαν ἐλεήσαι; ἔστι γάρ, ὅστις, ἐὰν μόνον θέλωμεν, ἡμᾶς αὐτοὺς θρέψασθαι τοὺς κόλασιν. βλέπε γὰρ αὐτὸν ποιοῦμεν ζωντανὸν, ἐλεημοσύνην δίδωμεν, καὶ ἐκεῖνος ἀναξιος ᾖ, ἡμᾶς ὁ Θεὸς δυσωπηθήσεται. Εἰ γὰρ Παῦλος ἕτερον πλέπει, καὶ δι' ἄλλους ἄλλον ἐφύσατο, πολλῷ μᾶλλον ἡμᾶς τοῦτο δρᾶν ποιεῖ. ἐκ τῶν ἐκείνου χρημάτων, ἐκ τῶν σῶν, ὅθεν ἂν θέλῃς, βοήθησον, ὅτις αὐτῷ ἔλαιον, μᾶλλον δὲ ὕδωρ. οὐκ ἔχεις ἐλεημοσύνας οἰκείας ὑποδείξασθαι; καὶ συγγενικάς. οὐκ ἔχεις τοῦτον αὐτὸν γεγυμνιδίας; καὶ τοῦτον γὰρ αὐτὸν, ἵνα μὴ πρόφασιν αὐτὸν ἔχωμεν τοῦτο τὴν γυνὴ, λύσει γὰρ αὐτὸν καθαιμάξη. ὅσῳ πλέον γέγονεν ἁμάρτημα τοῦ δούλου, τοσούτῳ μείζονος αὐτὸν δεῖ τῆς ἐλεημοσύνης. οὐ δεῖ τοῦτο μόνον, ἀλλ' ὅτι οὐδὲ ἴσως ἔχει τὸν ἐμὸν τρόπον, ἀλλ' ἐλάττω πολλῷ. οὐ γὰρ ὅστις ἴσον αὐτὸν ποιῆσαι, καὶ ἕτερον γὰρ αὐτὸν. ὡς οὖν ἐλάττονος οὔσης, οὕτω καὶ τῷ πλήθει μείζονι ποιῶμεν αὐτόν. μὴ οὖν σήματα, μὴ οὖν σταφία ἀρολώμεθα· ἔστω σταφίον μέγιστον· οὐδέποτον χέρας, εἰπέ τοῦτο μα, πάσας κάλυψον γὰρ αὐτὸν ποιεῖσθαι ταῦτα δεήσεις καὶ ταῦτα ἱκετηρίας· δυσωπήσει τοῦτο τὸν Θεόν. Εἰ καὶ μὴ γὰρ αὐτὸν γεγύμνωται, ἀλλὰ δι' ἄλλον ἕτερος γέγονε αἴτιος τῆς ἐλεημοσύνης· ἐκ τοῦτο τῆς τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπίας ἐστί. χήρα πτωχεύουσα καὶ δακρύουσα, οὐχὶ τοῦ πρόντος, ἀλλὰ καὶ τοῦ μέλλοντος ἴσασι διαρπάσαι δαιτα τόν. πολλοὶ καὶ τῶν ὑφ' ἑτέρων δι' αὐτὸν γεγυμνιδίων ἐλεημοσυνῶν ἀπώσαντο· Εἰ γὰρ καὶ μὴ τέλεον, ἀλλ' ὅμως κατεφρονήθησαν ἔσται ἴσα. Εἰ μὴ τοῦτο ἔστι, πῶς ταῦτα σώζεται; καίτοιγε ἐκεῖ οὐδὲν αὐτὰ εἰσφέρει, ἀλλ' ἡ γνώμη ὁ πόνος. καὶ γυναῖκα κλαύσασαν παιδία πολλάκις, οὐδὲν αὐτὰ εἰσενεγκόντα. πολλὰς ἤδη ὁ Θεὸς τοῦ σῶσαι δίδωσιν ὁδούς, μόνον μὴ ἀμελῶμεν. τί οὖν αἱ πίνης ἦ, φησι; πάλιν ἐρῶ, ὅ πολὺ τῆς ἐλεημοσύνης οὐκ ἐν τῷ διδόμενῳ χρίνεται μόνον, ἀλλὰ ἐν τῇ προαιρέσει· μόνον μὴ ὅλως ἐλάττω τῆς δυνάμεως, καὶ ὅ πόνος ἐξέτασας. Τί οὖν, φησιν, ὁ ἔρημος ἦ, ἐν ξένος, ἐν μηδὲν ἔχῃ; ἀλλὰ τί γὰρ μηδὲν ἔχει, εἰπέ μοι; τοῦτο αὐτὸ δίδως δίκαιον, ὅτι μηδὲν ἔχεις σαυτῷ φίλον οὕτως εὐάρεστον. τοῦτο οὖν γίνεται, ἵνα, καὶ αὐτοὶ μὴ ὦμεν εὐάρεστοι, σπουδάζωμεν ἑταίρους καὶ φίλους εὐαρέστους ἔχειν, καὶ γυναῖκα, καὶ υἱόν, καὶ φίλον, ὡς καρπούμενοί τι ἐν δι' αὐτῶν· μικρὸν μέν, καρπούμενοι ὅμως. ἂν σπουδάσῃς μὴ πλουτῆσαι, ἀλλὰ βλαβῆναι γυναῖκα ἀγαγέσθαι, ταύτης ἀπολαύσῃ τῆς κολάσεως. ἂν σπουδάσῃς μὴ πλουτῆσαι υἱὸν κατοικτίρῃ, ἀλλὰ βλαβῆναι, καὶ ταύτης ἀπολαύσῃ τῆς κολάσεως. ἂν ταῦτα σπουδάσῃς, καὶ αὐτὸς ἴσῃ τοιοῦτος. καὶ τοῦτο μέγας ἀρετῆς, τοιούτους αἱρεῖσθαι καὶ φίλους, καὶ γυναῖκα, καὶ παιδία. οὐκ ἔχεις κατορθοῦν γὰρ τῶν ἀπελθόντων γίνονται. οὐκ ἔχεις ἱκετηρίας, οὐκ ἔχεις ἐλεημοσύνας. ταῦτα πάντα ὁ πνεῦμα διέταξε, δι' ἀλλήλων ἡμᾶς ὠφελεῖσθαι βουλόμενον. ὅρα· ὠφελεῖται ἐκεῖνος δεῖ σὺ ὠφελῇ σὺ δι' ἐκείνου. καταφρόνησας χρημάτων πολλάκις ἐργάσασθαί τι γίνεται, καὶ σὺ αὐτῷ τῆς σωτηρίας, καὶ αὖθις σοι τὸ ἐλεημοσύνης γέγονεν αἴτιος. μὴ ἀμφίβαλε, ὅτι καρπώσεται τι χρηστόν. οὐχ ἁπλῶς ὁ δεόμενος βοᾷ, Γέγραπται γὰρ τοῦ Χριστοῦ κεκοιμημένου, καὶ τὰ μυεῖα γὰρ αὐτοῦ ἐπιτελεσθέντων. οὐχ ὁ δεόμενος ἐστὶν ὁ ταύτην ἀφεὶς τὴν φωνὴν, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, τὸ ἐνθύμημα λέγω. Τί λέγεις; ἐν χερσὶν ἡ θυσία, καὶ πάντα πρόκειται τυπτεσπισμένα, πτέρυσιν ἀγγέλων, ἀρχαγγέλων, πτέρυγι ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, μὴ τοσαύτης φάλαγγος ἑστηκότος ἀπόντος, πρεσπήκασιν ἐκεῖνοι βοῶντες, πάντων σιγώντων, καὶ ἡμῖν ἀπλῶς γίνεται ταῦτα λεγόμενα; οὐκοῦν καὶ τὰ ἄλλα ἀπλῶς, καὶ τὰ ὑπὲρ τῆς ἐκκλησίας, καὶ τὰ ὑπὲρ τῆς ἱερέων προσφερόμενα, καὶ τὰ ὑπὲρ

Ioc c. 1.

νος ῥήματα· Εἰ τὰ ἀγαθὰ ἐδεξάμεθα ἐκ χειρὸς Κυρίου, τὰ κακὰ οὐχὶ ὑποίσομεν; ἐν τούτοις μὴ ταῦτα χαλεπώτερος γέγονεν ὁ πειρασμός, ἀλλ' ἁπλοῦς οὕτως ἐξελύετο, ἀλλ' ἐμοίως ἔφερε θυμαίως, καὶ ἐδόξαζε. τοῦτο δὲ σὺ ποίει καὶ λογίζου πρὸς ἑαυτὸν, ὅτι οὐκ ἀνθρωπος ἔλαβεν, ἀλλ' ὁ Θεὸς ὁ ποιήσας, ὁ μᾶλλον σὸν κηδόμενος, καὶ ὃ συμφέρει εἰδώς, ἢ πολέμιός τις, οὐδὲ ὑπόκωφος. ὅσα ποσὶ ζῶντες ἀδίωσι τὸ βίοι τοῖς χειροῦσι ἐποίησαν. σὺ δὲ θυμαίνεις οὐχ ὁρᾷς, φησὶν; ὁρῶ καὶ τούτους, ἀλλὰ καὶ τούτοι ἀσφαλέστερα τὰ κτήματα τὰ σὰ σόν. Εἰ γὰρ καὶ βιδοκιμοῦσιν, ἀλλ' οὐ ἀνήλωται τὰ τῆς πόλεως αὐτῶν· ὥσπερ δὲ σκώληξ λοιποὶ καὶ διδοιχας. οὐδὲ τρίμηνις, μᾶλλον παῖδα, ἢ μετακολλῶ τινα δίξιπα. ταῦτα καὶ ὅτι γυναικὸς λογίζου καλῆς καὶ οἰκουρεῦ, ἃ ὥσπερ πάντων βιωφελέστατα τῷ Θεῷ. καὶ ἀπολείσης γυναῖκα, δόξαζε. ἴσως σε εἰς ἐγκράτειαν διάγαγεῖν βούλεται ὁ Θεὸς, καὶ ὅτι μείζονα καλῶς σκάμματα, ἐλθυθρώσας σε τὸ δεσμοῦ κλήσεως. Εἰπὲ δή μοι, εἰ καθημένων ἡμῶν ἔπεμψεν ὁ βασιλεὺς, τινα καλῶν εἰς τὰ βασίλεια, κλαίοιμι ἐγὼ καὶ θρηνοῖμι, εἰπέ μοι; ἄγγελοι πάρεισιν ἐξ οὐρανῶν ἀπεσταλμένοι, καὶ κελεύουσιν ἥκειν, πρὸ αὐτοῦ πεμφθέντες τοῦ βασιλέως στεφάνους καὶ λίσσας αὐτῶν, καὶ σὺ κλαίεις, εἰπέ μοι; οὐκ οἶδας οἷς μυστήριά ἐστι τὰ γαμήματα; πῶς φεύγει καὶ φοβεῖται καὶ ὕμνων ἄξιον ὄντως καὶ αἴνων; βούλει μάθῃς, ἵνα εἰδῇς ὅτι οὐχὶ δακρύων ὁ γάμος; τῆς γὰρ τοῦ Θεοῦ σοφίας μέγιστόν ἐστι μυστήριον. ὥσπερ γὰρ εἰκὸς ἀφέσασα τροφεῖα ἡ ψυχὴ πρὸς αὐτὸν ἐπτερωμένη διασπεύδει· σὺ δὲ πυθῇς; οὐκοῦν καὶ λυκοτρόφου παιδίον τὸν τοιοῦτον ἐρῶ. καὶ γὰρ τοῦτο τόνος ἐστὶ, ἐκείνου πολλῷ βελτίων. τροφεῖα γὰρ ἐφ' ἑτέρᾳ φωνῇ, ἀπολύεται, ὥσπερ ἀπὸ δεσμωτηρίου λύσις, ὡς ἀπὸ ἀγῶνος ἔξεισι. καί, φησὶ· ὅτι μὴ τῷ βιδοκίμων καλῶς ταῦτα λέγεις. τί οὖν πρὸς σὲ, δῶ θεσπέ, ὅλη σὸν ὅτι βιδοκίμων τοῦτο ποιεῖς; Εἰπὲ γάρ μοι· τὸ τοῦ παιδίου καταγώγιον ἔχοις ἂν τὸν μικρὸν; λίνος ἔστεκε πυθῆς ἀλλ'; τὸ τροφεῖον; καὶ γὰρ καὶ σκάφος εἰς ὁ ἀλλ' ἀφεῖσι. τίνος ἕστεκε πυθῆς, Εἰπέ μοι; καθάπερ γὰρ ἥλιος καθαρὸς δύεται, οὕτω καὶ ψυχὴ σῶμα ἀπολείπουσα μὴ καθαρὸν στωμύλοντος λήθεται Φαίδρου. οὐχ οὕτω βασιλέα ὑπολαβοῖεν πόλεως μὴ τοσαύτης σιγῆς ὅτι ἰδιῶν, ὡς ψυχὴν ἀφέσαι σῶμα, καὶ μετ' ἀγγέλων ἀποδύσαι. σύνισθι τίς ὅτι ἡ ψυχὴ, ἐν οἷα τότε ἐκπλήξει γίγνεται, ἐν οἵῳ θαύματι, ἐν οἵᾳ ἰδέᾳ. τί πυθῆς, Εἰπέ μοι; ἀλλ' ὅτι ἀμάρτωλον τοῦτο μόνον ποιεῖς; Εἶδε τοῦτο ἐγὼ, καὶ οὐκ ἂν ἐκώλυσα τὰ πάθη· Εἶδε τοιοῦτος ὁ σχοπὸς ἐγώ. ἔστ' ὀφθῆναι ἀποστολικὸς, ἔστ' ὀφθῆναι διαπορικός. ἔκλαυσε γὰρ καὶ Ἰησοῦς τὸν Ἱερουσαλήμ. ἐβουλόμην γοῦν ἀληθῆναι τῷ νόμῳ καὶ πάθη· ὅταν δὲ ἀνακλαυμόμενα ῥήματα λέγῃς, καὶ στωμύλλῃ, καὶ περιτρέπῃ, οὐχὶ περὶ τούτου πυθῆς, ἀλλὰ σκάφης. πάθησον, φίλαξον ἁμάρτωλον· καὶ ἐγὼ καταξω δάκρυα, καὶ ἐγὼ σοῦ μᾶλλον, ὅσῳ καὶ μείζονι πηρωσίᾳ ἔοικε βιῶναι ὁ τοιοῦτος. ἐγὼ θρηνήσω μὴ τοιούτου σχοπού. εὐ σὲ ὁ μόνον τοιοῦτον οὐ θρηνῶ, ἀλλὰ καὶ τὴν πόλιν ἅπασαν καὶ τοὺς ἀπόντων ἔτι, καθάπερ τοὺς ὅτι θανάτου ἀπαγομένους. ὄντως γὰρ θανάτου ἐστὶ ὅτι πονηρός, ὁ τῷ ἁμάρτανειν. ἀλλὰ τὰ αἴσχη κάτω γελῶνται. ἔστ' ὀφθῆναι καὶ φιλοσοφίας ὅτι, καὶ διδασκαλίαι ἔχει πολλὴν, ἁπλοῦς ὁ μικροψυχίαν. Εἰ ἐφθαυσάμην θρηνῶν τοὺς ἀπόντας, ζῶντας αὐτοὺς διορθώσαμην. ὥσπερ γὰρ εἰ κύριος τῆς φαρμακὶς ἐπιτιμᾷ καὶ κωλύοιτο θανάτου ἁπλοῦς σωματικὴν, ἐπαίσας δῶ· οὕτω καὶ νῦν, εἰ τοὺς ἐφθαυσάμην θανάτου, ἐκώλυσας αὐ καὶ ὅτι σοῦ καὶ ἐστ' ἀκούου τοῦτ' ἠθέλησα. νῦν δὲ αἴτιμα ὅτι ὁ μόνον, κυρίους μὲ ὄντας μὴ συγχωρῆσαι τοῦτο ἐπιλῦσαι, ἀφεῖναι ἠθέλησαν, ἠθέλησαν δὲ πυθῆναι. ὄντως θρηνῶν ἄξιοι· ὅταν καθίζωσι παρὰ τὰ βήματα τοῦ Χριστοῦ, οἷα ἀκούσονται ῥήματα; οἷα πείσονται σοφίσματα; Εἰκῇ ἔζησαν οὗτοι· μᾶλλον δὲ οὐκ εἰκῇ, ἀλλὰ ἐπὶ κακῷ. καὶ ὅτι τούτων θύσουσι εἰπεῖν· Συμφέρει ἵνα ἀνθρὶς εἷς οὐκ ἀπόληται. τί γὰρ ὄφελος, εἰπέ μοι, τοσοῦτοι αἰσχύνας χρόνοι ὅτι κακῷ τῆς ἑαυτῶν κεφαλῆς; εἰ γὰρ εἶκῃ μόνον ἀπόλωνται, οὐκ ἂν πρ-

Ex τῆς καὶ ὁμιλ. τ ἰσμ. τ εἰς τὸ ἐξῆς ἡν ἄπτε.

Matt. 18 κα.

χεται

οἶδας, εἶπέ μοι; Εἶτι γὰρ ὀρθῶς εἶδεν, εἶπε ἑτέρως, δῆλον ποῦ χωρήσει. διὰ τῦτο γὰρ τῦτο κόπτομαι, φησι, ὅτι ἀμαρτωλὸς ἀπῆλθε. σκόπει τοίνυν τῦτο καὶ σεσόφασις. Εἰ γὰρ διὰ τῦτο ⓜ ἀπελθόντα ἐθριάμβευσε, ζωὸν αἰχμάλωτον ἐχέλευε καὶ ῥυθμίσαι. ἀλλὰ τὰ σαυτῦ σὺ πάντα χορήγησον πῖς, οὐ τὰ ἑκείνε. Εἰ δὲ καὶ ἁμαρτωλὸς ἀπῆλθε, καὶ διὰ τῦτο δεῖ χαίρειν, ὅτι ἐφείδετο τῶν ἁμαρτήματα, καὶ οὐ σεσόβηκε τῆ χαρᾷ, καὶ βοηθεῖ, ὡς ἂν οἰόντε, οὐ τῷ δακρύειν, ἀλλ' ὕδασι καὶ ἱκετείαις καὶ ἐλεημοσύναις καὶ σεσοφορείαις. οὐ γὰρ ἁπλῶς ταῦτα ὑπεισέρχεται, οὐδὲ εἰκῆ μυρίων ποιεῖται τῶν ἀπελθόντων ὑπὲ τῶν θείων μυστηρίων, καὶ γὰρ αὐτῶν σεσείσμεθα διὰ μέσε τῦ κακῦ τῦ κοσμικῦ· ἀλλ' ἵνα τις αὐτοῖς ἐπιδῶσι χεῖρα συμμαθίας· οὐδὲ μάτην ὁ πρεσβύτης τῆ θυσιαστηρίῳ τῶν φρικτῶν μυστηρίων τελεμένων βοᾷ, γὰρ πολλῶν τῶν ἐν Χριστῷ κεκοιμημένων, καὶ τῶν ζώντων γὰρ αὐτῶν ἐπιπλεόντων. Εἰ γὰρ μὴ γὰρ αὐτῶν αἱ μυεῖαι ἐγίνοντο, οὐδεὶ ἂν ταῦτα ἐλέγετο. οὐ γὰρ ὅτι σκιὰν τὰ μύστηρα (μὴ γένοιτο) πνεύματος δὲ διαπαξ ταῦτα ζῇ. βοηθῶμεν τοίνυν αὐτοῖς, ἡ μυεῖαι γὰρ αὐτῶν ἐπιτελοῦνται. Εἰ γὰρ τὸν παῖδας τὸ Ἰωὴ ἐκάθαιρεν ἡ τῦ παρόντος θυσία, πῶ ἀμφιβάλλεις, εἰ ἡ μυεῖα γὰρ τῶν ἀπελθόντων συνφερόντων, ἵνα τι αὐτοῖς συμμαθία; Εἰδὼς γὰρ ὁ Θεὸς ἡ ἑτέρως γὰρ ἑτέρων χρείαν ἔχει, ἡ τῦτο ἐδήλωσεν ὁ Παῦλος λέγων· Ἵνα δὲ πολλῶν συνσώσω τὸ Εἰς ἡμᾶς χάρισμα διὰ πολλῶν εὐχαριστηθῇ γὰρ ἡμῶν. μὴ δὴ ἀποκάμωμεν τοῖς ἀπελθοῦσι βοηθοῦντες, καὶ συνσφέροντες γὰρ αὐτῶν ὕδατα τελείας. καὶ γὰρ τὸ κοινὸν τῆς οἰκουμένης κεῖται καθαίρεσιν, διὰ τῦτο θαῤῥοῦντες γὰρ τῆς οἰκουμένης διεμβατόπτι, ἡ μὴ μάρτυρων αὐτοῖς καλουμένων, μὴ ὁμολογητῶν, μὴ ἱερέων. ἡ γὰρ ἓν σῶμα ἐσμεν ἀπάντων, καὶ λαμπρότερα μέρη ῥυπῶντα συνπλύνειν αὐτοῖς συναγαγεῖν ἀπὸ τῶν ὕδατων, ἀπὸ τῶν γὰρ αὐτῶν ὕδατων, ἀπὸ τῶν μετ' αὐτῶν καλουμένων. τί τοίνυν ἀλγεῖς, τί ὀθριῶς, ὁπόταν τοσαῦτα ὕδατα συνπλύνειν συναγαγεῖν τῶν ἀπελθόντι; ἀλλ' ὅτι σὺ γέγονας ἄρμος, ἡ τοσῦτον ἀπώλεσας; ἀλλὰ μηδέποτε τῦτο εἴπῃς. οὐδὲ γὰρ ⓜ Θεὸν ἀπώλεσας· ὥστε, ἕως δὲ τῦτον ἔχῃς, καὶ αὐτὸς ἐς σε μείζων ἡ παῖς, ἡ παιδός, καὶ κηδεστής. ἡ γὰρ ἡ ζώντων ἑκείνων, οὕτω καὶ ὁ τὰ πάντα ποιῶν. ταῦτα τοίνυν ἐνθύμει, καὶ λέγε κῦ ⓜ Δαβίδ· Κύριος φωτισμός μου, ἡ σωτήρ μου, τίνα φοβηθήσομαι; εἰπέ, σὺ εἶ ὁ πατὴρ τῶν ὀρφανῶν, ἡ κριτὴς τῶν χηρῶν, ἡ ὑπέταξας αὐτὸν τιμὴ βοηθείαν, καὶ μᾶλλον αὐτὸς ἔξεις πάντων προνοούμενα, ἢ πρότερον, ὅσον ἐκ μείζονι κατέσης ἀπορεία. ἀλλὰ παιδίον ἀπώλεσας; οὐκ ἀπώλεσας· μὴ λέγε· ὕπνος ὁ πρᾶγμά ἐστι, οὐ θάνατος· μεταβασις, οὐκ ἀπώλεια· ἀποδημία ἀπὸ τῶν ἐλαττόνων ἐπὶ τὰ βελτίω. μὴ δὴ προέξωμεν ⓜ Θεόν, ἀλλ' ἵλεων ποιῶμεν. αὐ γὰρ ἐνέγκης ἡμιαίως, ἐς ὃ τις καὶ τῦδε τῶν ἀπελθόντι ἐκ σοὶ συμμαθία· αὐ δὲ τοιαῦτα ποιῆς, μᾶλλον ἐξάπινας τιμὴ ὀργιλὸν τῦ Θεοῦ. ἡ γὰρ εἰ, παιδὸς κεκηδεύτος γὰρ τῦ διαφόρου, σὺ πρεσβῦ ἐδυσώπησας, μειζόνως δὲ προέξωμεν κῦ σαυτὸν ⓜ δεσπότην. μὴ δὴ ποίᾳ τῦτο, ἀλλ' ὑπόμεινον, ἵνα σοι ἡ τῶτη σκεδασθῇ τὸ νέφος τῆς ἀθυμίας. Εἰπὲ κῦ ⓜ μακάριος ἐκεῖνος· Ὁ Κύριος ἔδωκεν, ὁ Κύριος ἀφείλετο. σύνισησι ὅσοι μᾶλλόν σε βυπτιεύοντες, οὐδὲ ἔλεγον τιμὴ ἀρχιλὸν παῖδας, οὐδὲ πατέρες ἐκλήθησαν. οὐδὲ γὰρ ἐγώ, φησι, ἐβουλόμην. ἡ γὰρ βέλτιον ἐμὲ μηδὲ πεῖραν ἔχειν, ἢ κῦ τὸ γλυκανθῆναι τῆς ἡδονῆς ἐκπεσεῖν. μὴ, πάτερ ἀγαθέ, μὴ λέγε ταῦτα, μὴ παροργίσῃς ἡ τῶτη ⓜ δεσπότην, ἀλλ' γὰρ μὲ ὧν ἔλαβες, βυπτίσατον, γὰρ ἡ ὧν οὐκ εἰς τέλος ἔχῃς, δόξαζε. οὐκ εἶπεν ὁ Ἰωὴ, ὅτι βέλτιον ἐμὲ μὴ λαβεῖν, τῦτο ὁ σὺ λέγεις ἀγνωμόνως· ἀλλὰ ἡ γὰρ ἑκείνων πυνθάνεται λέγων· Ὁ Κύριος ἔδωκε· ἡ γὰρ τῦτον πυνθάνῃ, λέγων· Ὁ Κύριος ἀφείλετο· Εἶτα δὲ ὄνομα Κυρίου βλασφημῶν εἰς σὲν οἰκίαν. ἡ τὴ γυναῖκα οὕτως ἐπισώμιζε διαμολεγόμενος πρὸς αὐτὸν, ἡ πᾶν ἁμαρτὰ ἐκεῖνα φθεγγόμε-

ὅταν εἴπῃς, ὁ δεῖνα μοχθηρός ἐστι, καὶ λυμεών, καὶ πονηρός, συνίσταν σαυτόν, καὶ ἐξέτασον τὰ σαυτοῦ ἀκριβῶς, καὶ μετανόησον ἐπὶ τοῖς λεχθεῖσιν. ὁ γὰρ ἐστι, οὐκ ἔστι πρὸς ἀρετὴν πρόσοδος ἑτέρῳ ἐπιτιμῶντι τοιαῦτα, οἷς ἁμαρτήμασιν ἀνάμιξις. ἐὰν ταῦτα τὰ δύο στρέφωμεν πρὸς ἑαυτούς, δυνησόμεθα τυχεῖν τῆς ἐπαγγελίας ἀγαθῶν, δυνησόμεθα καθαίρειν ἑαυτοὺς καὶ ἀποσμήχειν· μόνον λάβωμεν ἔννοιάν ποτε, μεμνήσωμεθα τοῦ πράγματος, ἀγαπητοί, ἀληθεύσωμεν ἐν τῷ λογισμῷ, ἵνα μὴ ἀληθεύσωμεν ἐκεῖ τῇ κολάσει, ἀλλ' ἵνα ἀπολαύσωμεν τῆς αἰωνίου ἀγαθῶν, ἵνα ἀπόδρα ἀδιάλειπτος καὶ λύπη καὶ στεναγμός· ἵνα τύχωμεν τῆς ἐπαγγελίας τῶν ἀθανάτων ἀγαθῶν, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ἐν αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, ἅμα τῷ πατρὶ καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεί, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Λογ. με. ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΜΗ ΠΕΝΘΕΙΝ ΣΦΟΔΡΩΣ ΤΟΥΣ πλουτοῦντας.

Ἐκ τ ἁγιολ. μαρτ ἐν μῆ τῷ θεῷ Κοσμᾷ. α ὅτι.

ΜΗ πενθῶμεν παρὰ, ἀγαπητοί, τοὺς πλουτοῦντας καὶ τοὺς εὐθύμους ἀπὸ τούτων· ἀλλὰ μᾶλλον θρηνήσωμεν καὶ κλαύσωμεν τοὺς καθ' ἑαυτοὺς βίον κατηφίσαντας. ἐπεὶ καὶ γεωργός, ὅταν ἴδῃ σῖτον ἀφανιζόμενον, οὐ θρηνεῖ, ἀλλ' ἕως μικροῦ ἐν βλέπῃ στάχυν ἐν τῇ γῇ μένοντα, δίδωσι καὶ τρέμει· ἐπὰν δ' ἴδῃ ἀφανιζόμενα, χαίρει. δεῖ γὰρ τῆς μελλούσης ἀπωλείας ἡ ἀφάνισις. οὕτω καὶ ἡμεῖς τότε χαίρωμεν, ὅταν πέσῃ ἡ οἰκία ἡ φθαρτή, ὅταν ἀναρρῆ ὁ ἐνδεὴς καὶ μὴ θαυμάσῃς· εἰ ἀπωλεία τινὶ παθεῖν ἐκάλεσε. καὶ γὰρ αὕτη βελτίων ἡ ἀπωλεία. ἐκείνῳ μὲν γὰρ ἀφανίζονται θάνατοι, καὶ πένητες, καὶ κίνδυνοι, καὶ φροντίδες, ταύτῃ δ', ἂν ὀρθῶς βιώσῃ, στέφανοι καὶ βραβεῖα· καὶ τῷ μὲν φθορὰ καὶ θάνατος, τῷ δ' ἀφθαρσία καὶ ἀθανασία καὶ τὰ μέλλοντα ἀγαθά. ἐν ἐκείνῃ τ ἀπωλείᾳ συμπλοκαί, καὶ ᾠδαί, καὶ ὕπνος· ὅτι ταύτης ἡ φωνὴ μέσον ἐκ τῆς εὐφροσύνης καταβαίνουσα, καὶ πάντα ἀθρόως τελεσφορεῖται· καὶ ὁ δικαίωμα οὐκέτι λοιπὸν ὅτι βίου ἄγαν πολλοῦ δεῖται, ἀλλ' εἶδα ἀπόδρα ἀδιάλειπτα καὶ λύπη καὶ στεναγμός. εἰ δὲ καὶ πρεσβυτέρου ἐπιζητῇς, καὶ δίδωμί σοι τοῦτο θρηνεῖν ἀδελφόν, ὅτι ἐκεῖνος πάντων πρεσβυτέρου καὶ σωτῆρος καὶ διερμηνέως καὶ φύλακος Θεοῦ, ὅτι τοῦ ἀμαχητοποιοῦ μαχόμενος, ὅτι τοῦ ἀδύνατον βοηθεῖν, ὅτι τοῦ ἀδιαφθόρου σκέπτων, τοῦ πάντα χοῦν πεποιηκότος, καὶ πάντα ἀγγέλους ἡμᾶς ποιήσοντος. ἀλλ' ἐσωπήσαμεν πολλάκις καὶ ἐπείσθησαν. οἶδα καιρόν. ἀλλ' ἐὰν ὅτι τις ἐρίσῃ τῷ λογισμῷ ὁ πάθος, καὶ λογίσῃ φρονῶν ἑαυτόν, πῶς ὁ λαβών, καὶ ὅτι γυναῖος εἰσηγνάν, θυσίαν τοῦ γνώμου ἀναφέρεις τῷ Θεῷ, καὶ τοῦτο ὁ κῶμα δυνήσῃ ἀδιαφραμεῖν· καὶ ὅστις ὁ χρόνος οὐκ ἐργάζεται, τοῦτο ἡ φιλοσοφία ποιήσει. ἀλλ' ἐὰν καταμεληθῇς, λέξει μοι τῷ χρόνῳ ὁ πάθος, σοὶ δὲ οὐδένα μισθὸν οἴσει. μὴ δὲ τῶν λογισμῶν τούτων καὶ ἐνθυμήματα σύλλεγε, τὰ δὲ τῶν πρὸ τοῦ βίου, τὰ δὲ ταῖς θείαις γραφαῖς. σύνισθι ὅτι ὁ Ἀβραὰμ κατίσχυσε τοῦ ἰδεῖν καὶ ἐαυτῷ, καὶ ὅτι ἐδάκρυσεν, ὅτι πικρὸν ῥῆμα ἐξέβαλεν. ἀλλ' ἰσχυρὸς Ἀβραάμ, φησὶν, ἦν. καὶ μέντοι σε ὅτι μείζονα ἰσχὺν ἔχειν σκάμμα. ὁ δὲ Ἰὼβ ἔλεγεν μὴ, τοσοῦτον δὲ, ὅσον εἰκὸς πατέρα φιλόπαιδα καὶ στοργὰ κινδύνου τῶν ἀπολλυμένων· ὡς ἄγγελον ποιοῦμαι ἡμᾶς, ἐχθρὸν καὶ πολέμιον ὄντα. οὐδὲ γὰρ, εἴ τινος εἰς βασίλεια ἀπιόντος καὶ στεφανωθέντος, ἐχθροὶ στάντες καὶ ἐνδιάκονοι, φίλοι δ' ὄντες τοῦ στεφανωθέντος ἔφυν εἶναι, ἀλλ' ἐχθροὶ σφόδρα καὶ πολέμιοι. ἀλλ' οὐδὲ νῦν ἐχθρὸν θρηνῶ, φησὶν, ἀλλ' ἐμαυτόν. ἀλλ' οὐδὲ τοῦτο φιλοῦντος, ὃ δηλοῖ ἐπὶ σταγόνι εἶναι ἐχθρὸν ἐμὲ σαυτῷ, καὶ ἐναντίον ἔχειν τῇ ἀδηλίᾳ τοῦ μέλλοντος, πρόνοιαν στέφανοῦσθαι καὶ πρεσβεῖον, ἢ πολέμιον σαλεύειν, ὄζον ὁ λιμὸς εἶναι. ἀλλ' οὐκ οἶδα πῶς ἀνθρωπικὸν, φησὶ, τὸ οὐκ οἶδας,

Θεοῦ, ὅτι πᾶσαν ἀσέβειαν καὶ ἀδικίαν ἀνθρώπων. Ὁ Θεὸς ἐμφανῶς ἥξει, πῦρ ἐνώπιον Ψαλ. ιϛ. γ.
χ. ἐναντίον αὐτοῦ προπορεύσεται, καὶ φλογιεῖ κύκλῳ τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ. πῦρ ⸀ἐνώπιον αὐτοῦ καυθήσεται,
καὶ κύκλῳ αὐτοῦ καταιγὶς σφοδρά· Ἡμέρα Κυρίου, ὡς κλίβανος καιόμενος, καὶ σβεσθῆς ταῦτα Μαλαχ. δ'. α.
Εἰς τοῦτο βάλλεται, ἀλλὰ μύθοις μᾶλλον καὶ παραφθείραις τὰ φοβερὰ καὶ φοβερὰ πράγματα ταῦτα. Ἐὰν δὲ ἀκούσωσι σβεσθῆς, ⓐ ὃ γλυκύτης ἐν χολὴ ἀσπίδων πάντες. Τίς ἐστιν ἡμῖν
πόρος; πόθεν σωτηρίαν εὕρωμεν; ἀπολώλαμεν, πεπλανήμεθα, γεγόναμεν τῷ ἐχθρῷ ἡμῶν καταγέλως, καὶ χλευασμὸς τοῖς ἐλλείπουσι καὶ τοῖς δαιμόσιν. μέγα φρονεῖ νῦν ὁ ἀγχόλος, καὶ
γαυριᾷ, καὶ χαίρει ἐπὶ τῇ αἰχμῇ ἡμῶν. ⓐ πῖς θλίβοντες ἡμᾶς ἄγγελοι πάντες ἐπ' κατηφεία, σβεσθῆς ὁ ὑπερφρόνων, ἐξηρ πάντα ἡμῖν ἀναλῶ), καὶ ἡμεῖς ὑμῖν δεκουμῶ ληρῶν. Βύ-
κησον καὶ πιὼν καλέσαι ⓦ ἀσχοινοῦ, ὅπως σβεσθῆς ὁ ἀκούων, ἀμαυρώσεσθαι τὰ στίχεια· Ἀκουε, Ησ. κθ'.
οὐρανέ, καὶ ἐπάκουε, [ἡ] γῆ, ὅτι Κύριος ἐλάλησε. χάσκετε ὀρύξατε ⓐ μηδέποτε καταβαπτι-
σθέντες τοῖς ἐπὶ τὸ μέθης ἀπολωλόσι, ⓐ ὑγιαίνοντες τοῖς κάμνουσιν, ⓐ νήφοντες τοῖς μαι-
νομένοις. ⓐ ἀσυνδαρίτοις δὲ ἀδραῖοι τοῖς ἀσυφερομένοις. μηδὲν, ⸀ἀδελφοὶ, χάρις τῆς
σωτηρίας τοῦ φίλου ⸀ἐπιμάτω, καὶ ἡ ὕβρις καὶ ἡ ὑπερηφανία εἰς εὐ ὀφείτω μένει, αὐτὸ τὸ
ὠφέλημα. ὅταν πυρετὸς καταλάβῃ, δὲ δουλεῖ κρατοῦσι διαστοῦ. ἐπὰν γὰρ ἀκμὴ ὑπερφανὴ
τὸν ψυχικὸν συγχύσῃ, ἀνδραποδῶν ἡ ἐσμὸς πνευματικὴ, οὐκ ὑπομένουσι ⓦ νόμοι ⓦ δι-
αστολικὸν τὴν βλάβη τοῦ διαστοῦ. συντρέφωμεν ἑαυτοὺς, ⸀ἀδελφοὶ καλῶ. πόλεμοι καθημε-
ρινοὶ, καταπατισμοὶ, ἀπώλειαι μυρίαι κύκλῳ, καὶ πάντοτε ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ ἡμᾶς ⸀ἐφιστοι-
χίζεται· ἡμεῖς ⸀δὲ ὡς βαρεσωπῶντες, ὅτως ἐσμὲν οὐ ἀδίκα. πάντες ταῖς χάρεσι εἰς πλουσιεξί-
δομεν βίτσεπίζομεν, σβεσθῆς εἰς βοήθειαν· πάντες εἰς ἁρπαγὴν, σβεσθῆς εἰς ⸀ἐφασάσθω. ἕ-
καστος πλοῦτα ταῖς ἄλλα ⸀ἀσυνδάζει ποιῆσαι, σβεσθῆς ⸀ἐφ' ὃ βοηθῆσαι ⸀ὦ δουλῷ. ἕκαστος
πῶς ⸀ἐφάσῃ τοῖς χρήμασι, πολλῷ ἔχει τὸ μέλλοντα, σβεσθῆς ⸀ἐπ', ὅπως τὸ ψυχικὸν αὐτοῦ ἀγα-
σώσῃ. φόβος εἰς ἔχει πάντας, μὴ πάπτῃς, φησι, ἀγωνιᾷ· μὴ εἰς γένηται ⸀ἐμπίσωμεν, σβεσθῆς
ἀγαπᾷ καὶ τρέμει. ταῦτα θρῶν, ταῦτα ἀγαθολῆς ἄξια· ἀνὰ ταῦτα οὐκ ἐβουλόμην λέ-
γειν, ἀνὰ ἐπὶ τῆς ὀδυνῆς βιάζομαι. ἀγὼ γὰρ τὸ πιθανὸν διαλαλοῦμαι πολ-
λαχοῦ καὶ ἃ οὐ βούλομαι φθέγγεσθαι. καλεπὸν ὁρῶ τὸν πλησίον, ἀ⸀ἀδημόνητον τὸ συμφορᾷ,
⸀ἀδιαλείπτως μείζονα πάντα καταλαβόντα ἡμᾶς δεινά· ἀπολώλαμεν, Τίς δώσει τῇ κεφαλῇ Ιερ. θ'. α.
μου ὕδωρ, καὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς μου πηγὰς δακρύων καὶ κλαύσωμεν, ἀγαπητοὶ, κλαύσωμεν, στενάξωμεν.
τάχα πρὸς εἰσὶν οὐ ταῦτα λέγοντες, πάντοτε θρηνοῦσι ἡμῖν λεγῆς; πάντοτε δάκρυα; οὐκ
ἐβουλόμην, πιστεύσατε, οὐκ ἐβουλόμην, ἀλλ' ἐγκώμια καὶ ἐπαίνους διεξιέναι· νῦν δὲ τύπων
ὁ καιρός. οὐ δὲ θρῆνοι, ἀγαπητοὶ, χαρᾶς, ἀλλὰ δὲ θρήνων ἄξια ποιῶ. οὐ δὲ ὀδύρεσθαι
ἀποβέβηκεν, ἀλλὰ δὲ τὰ ὀδυρμῶν ἄξια ⸀ἐργάζεται. μὴ κολασθῆς, δὲ ὑπνῶ· μὴ ἀπο-
θάνῃς, καὶ ὑ κλαίω. σὺ δὲ μὲ δὲ σῶμά σε ἀλγῇ, πάντας ⸀ἀδελφὸς σωθῆναι, δὲ ἀσυμ-
παθεῖς ἡμῖν δὲ μὴ σωθῆναί σοι· τῆς δὲ ψυχῆς ἀπολλυμένης, λέγεις μὴ πιθῇς; ἀλλ'
ὑ δύναμαι. πατὴρ γάρ εἰμι, καὶ πατὴρ φιλόστοργος. ἀκούετε οἷα βοᾷ ὁ Παῦλος; Τε- Ιδ. δ'. ιδ.
κνία μου, ὃς πάλιν ὠδίνω. ποία γὰρ μήτηρ κύουσα ὕτω δύνασθαι ἀφίκοι φωνάς, ὡς ἐκφύσι;
εἶδε σὺν πῶ αὐτὸς τῆς ἀγωνίας τὸν πυρὸν ἰδίῳ, καὶ εἶδες μὲ, ὅτι πάσης γυναικὸς καὶ
κόρης χρείαν ἄνωθεν ⸀ἐποιήσασα πλοῦν καίομαι. οὐχ ὕπας ἐκείνη ⓦ μῦθρα πιεῖται ⓦ ἐ-
αυτῆς, σβεσθῆ πατὴρ ἰδού, ὡς ἐγὼ δὲ πλῆθος τοῦτο δὲ πρὸ ἡμῶν. σβεσθῆμαι γὰρ ὁρᾷ ⸀ἐποιε-
σῶ· πάντας εἰς ἀγαθολῆς ἡ κατηγορίας, σβεσθῆς εἰς ἔργον πέπαται ἀρέσκειν Θεῷ, ἀλλὰ
ⓦ ἀγιασμὸν, φησι, λόγοις καὶ ἔργοις, καὶ ⓦ ἁγίαν· ὁ δίπλα αἰσχύνης τὸ κλέους, ὁ δίπλα ἀσύμφορος
βίοι· ἐφίλοντες; τὰ ἡμέτερα πιθῇ, καταχρίσωμεν ἑπέρας· σβεσθῆ, εἰ καθαρὰ ὧδε ἀμάρ-
τημάτων, ὀφείλομεν τοῦτο ποιῆ. Τίς γάρ σε ἀγαπήσει, φησί; τί ἔχεις, ὃ οὐκ ἔλαβες; εἰ α Κορ. δ'. ζ.
χ. σὺ ἔχεις, τί καυχᾶσαι ὡς μὴ λαβών; ⸀τί κρίνεις ⓦ ἀδελφόν σου μυρίων γέμων κακῶν;

ὅταν

α. Κορ. ϛ. θ
Εκ τ̃ κγ. ὁμιλ
τ̃ ἱερωνυ.
τ̃ καὶ Εὐρ-
ἐπιϛ.

χητα; Οὔτε γὰρ ὀφθαλμὸς εἶδεν, φησι, οὐδὲ οὖς ἤκουσεν, οὔτε ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου ἀνέβη, ἃ ἡτοίμασεν ὁ Θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν. Τί τοίνυν μακαριώτερον τ̃ ἐπιτυγχάνοντων τ̃ δόξης ἐκείνης; τί τ̃ν ἀποτυγχανόντων ἀθλιώτερον; Εἰ γὰρ παντὸς τις ἐκβεβληκὼς ὑπὸ πονηρῶν ἐλέγχεται, καὶ ὁ κληρονομίαν ἀπολέσας, δοκεῖ πᾶσι ἐλεεινὸς εἶναι· ὁ δὲ τ̃ οὐρανοῦ ἐκπίπτων καὶ τ̃ν ἀποκειμένων ἀγαθῶν, πόσους οἴεσθε δάκρυσι καταρραίνεσθαι; δακρύει γάρ τις, ὅταν τι πάθῃ τ̃ν ἀδουλήτων, ὧν οὐκ αὐτὸς ἐστιν αἴτιος· ὅταν δὲ ἐξ οἰκείας γνώμης ἑαυτὸν ἐκπέσῃ τ̃ καλ̃, οὐδεὶς δακρύων, ἀλλὰ θρηνῶν ἐστιν ἄξιος, μᾶλλον δὲ καὶ τότε πένθους· ἐπεὶ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς τὸν Ἱερουσαλήμ, καίτοι ἀστεμφοῦσαν, ἐπένθησε καὶ ἐδάκρυσεν. οὕτως μυρίων ὀδυρμῶν ἄξιοί ἐσμεν καὶ μυρίων θρηνῶν. ἐὰν πᾶσα ἡ οἰκουμένη λαβοῦσα φωνὰς, καὶ λίθοι, καὶ ξύλα, καὶ δένδρα, καὶ θηρία, καὶ ὄρνιθες, καὶ ἰχθύες, ὀδύρηται ἡμᾶς τ̃ν ἐκπεπτωκότας τ̃ν ἀγαθ̃ν ἐκείνων, οὐδὲ κατ' ἀξίαν ὀδυρῆται, οὐδὲ θρηνήσει. πῶς γὰρ λόγος ἐξαρκέσαι δυνήσεται, πῶς νοῦς ἐκείνου τοῦ μακαριότητα, καὶ τοῦ ἀρρήτου ἐκείνου, τοῦ δόξαν, τοῦ ὑπερφυοῦς, τοῦ λαμπρότητα, ἃ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε, καὶ οὖς οὐκ ἤκουσε, καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη; οὐκ εἶπεν, ὅτι ὑπερβαίνει ἁπλῶς, ἀλλ', οὐδὲ εἰσενόησέ ποτέ τις, ἃ ἡτοίμασεν ὁ Θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν. ὧν γὰρ ἑτοιμασὴς ὁ τ̃ν ἀγαθ̃ν ὁ Θεὸς ἀγαθῶν, ποῖα εἰκὸς εἶναι τὰ τοῦτα; Εἰ γὰρ τοιούτους ἡμᾶς βούλεως, οὐδενὸς πρ̃ ἡμῶν τοιούτου ὑπηργμένου, τοσαῦτα ἐχαρίσατο, τοσαῦτα ἐδώρησατο, ὁμιλίαν τοῦ μετ' αὐτ̃, ἀθανασίαν, βίον μακάριον καὶ φερητίδων ἀπηλλαγμένον· τοῖς τοσαῦτα πεπονηκόσι καὶ πάθεσι καὶ ὑπ' αὐτ̃ ὑπομείνασι πῶς οὐ χαρίσεται; τ̃ μισοθμους οὐκ ἐφείσατο δι' ἡμᾶς, τ̃ γε τ̃ γνησίου υἱοῦ ἐδώκε δι' ἡμᾶς, οὐκ ἐχθροὺς ὄντας· πῶς οὐκ ἀξιώσει θεομιδ̃ς φίλους; τίνος δὲ μεταδώσει καὶ μᾶλλον ἑαυτ̃; καὶ πλουσίος ὢν σφόδρα ἀπείρως, καὶ ὑπερθυμῶ καὶ σπουδάζω τ̃ ἡμετέρας φιλίας τυχεῖν, ἡμεῖς δὲ σπουδάζοιμεν ὅπως, ἀγαπητοί. καὶ τί λέγω, ὅ σπουδάζομεν; ὃ θέλομεν· οὕτω τυχεῖν αὐτοῦ τ̃ ἀγαθ̃ν, ὡς αὐτὸς θέλει. καὶ ὅτι πλέον ἡμῶν θέλει, ὃ ἐποίησεν ἔδειξεν ἡμᾶς μᾶλλον· γὰρ ὑπὲρ ἡμῶν αὐτ̃ μᾶλις καταφρονοῦμεν ὀλίγου χρυσίου, αὐτὸς ὑπὲρ ἡμῶν καὶ ⟨Ⓦ⟩ υἱὸν ἔδωκε τ̃ αὐτοῦ. χρησώμεθα εἰς δίκην τ̃ ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ· ἀπολαύσωμεν αὐτοῦ τ̃ς φιλίας. Ὑμᾶς γὰρ φίλους μου λέγει, φησι, ἐὰν ποιῆτε ἃ λέγω ὑμῖν. βαδίζω· σὺν ἐχθροῖς, σὺν ἀπείροις αὐτοῦ διεσπάσθαι, ὧν ἀσυγκρίτῳ τ̃ ὑπερβολ̃ χρόνῳ πρότερα διετέλουν, τούτους φίλους ἐποίησε, καὶ κεκλ̃φίλους. τί οὖν οὐχ αἱρετὸν παθεῖν ὑπὲρ τοιούτης τ̃ς φιλίας; ὑπὲρ οἱουδήποτε φιλίας πολλάκις κινδυνεύομεν ὑπὲρ ἧς τ̃ς τοῦ Χριστοῦ ἀγάπης οὐ χρήματα προησόμεθα; πότους ὅπως ἄξια τὰ ἡμέτερα, πότους, καὶ εὐθυμίαν, καὶ εὐφροσύνην μεγάλην, καὶ κοσμικ̃ν. τ̃ς ἐλπίδος ἡμᾶς ἐξεπίσαμεν, ἐταπεινώθημεν ἀπὸ τοῦ ὕψους ἡμῶν, ἀναξίοι τ̃ς τιμ̃ς ἐφάνημεν τοῦ Θεοῦ, ἀγνώμονες μᾶλλον καὶ διεργασίας γεγόναμεν καὶ ἀχάριστοι. ἐμέμνηνται ἡμᾶς πολλάκις ὁ ἀγγέλος τ̃ν ἀγαθ̃ν. ⟨Ⓐ⟩ καταξιωθέντες εἶναι υἱοί, καὶ ἅγιοι, καὶ κληρονόμοι, τ̃ν ἐχθρῶν αὐτοῦ σπεύδομεν τ̃ν ὑβριζόντων. Ἵνα ἡμῖν ἵστανται παρρησία λοιπόν; ἀλλὰ ἡμᾶς ἐκβαλοῦσι πρὸς ⟨Ⓦ⟩ οὐρανόν, ἡμεῖς δὲ ἑαυτοὺς εἰς τὸν γέενναν ὠθήσαμεν. ἀρὰ γε φυλὴ ἢ κλοπὴ ἢ μοιχεία κέχυται ὑπὲρ τ̃ς γ̃ς. ⟨Ⓐ⟩ μὴ αἵματα ἐφ' αἵμασι μίσγουσι, ⟨Ⓐ⟩ δὲ πρόγματα πράττουσιν αἱμάτων χείρω. πολλοὶ γὰρ τ̃ν πλεονεκτημάτων μυρίους ὕβρισται θανάτους, ἢ ταῦτα παθών. καὶ εἰ μὴ ⟨Ⓦ⟩ τοῦ Θεοῦ φόβου ἐδεδίεσαν, καὶ διεχείσαντο ἑαυτούς, οὕτω φονεύοντες καθ' ἑαυτούς. ταῦτα οὖν οὐχ αἱμάτων χείρω; αἷμα ψυχή, ὅτι ἀπόλωλεν βλασθὲν ἀπὸ τ̃ς γ̃ς, καὶ ὁ καταρθὼν σε ἀνθρωπος οὐχ ὑπὸ ἀρχήν· τῶν δὲ ἡμεῖς βοήσωμεν φωνὴν ἡμῶν πρ̃τον. ἀλλὰ μοι τοῦ θρηνοῦ συλλάβεσθε. ταχὺ πνεῦ καὶ ὀνειδίζουσι καὶ γλῶσσι. δεῖ γὰρ τοῦτο ὑπερτείνειν χορὸν ⟨Ⓦ⟩ θρηνῶν, ὅτι ὕστερ μαινόμεθα καὶ πάσχομεν, καὶ οὐκ ἐπὶ μαινόμεθα, ἴσμεν, ἀλλ' ἐφ' οἷς ἐχρ̃ν κεῖσθαι, γελῶμεν. Ἀποκαλύπτεται, ἀνθρωπε, ὀργὴ ἀπὸ Θεοῦ,

α. Κορ. ϛ. θ
Ἰωαν. ιε. ιδ.
Ρωμ. α. ιη.

χ. -κρίτως
* καὶ ἀπέφανεν
χ. ἀδικημ.
χ. χρεωστῶντες

Οὔτως γὰρ ἐκεῖνη ὀδὴ, δυάπαυπε, ἔνθα ἀπέρα ὀδυνὴ, λύπη, & στεναγμὸς ἔνθα ὅτι φροντίδες, οὔτε πόνοι, οὔτε ἀγωνία, οὔτε φόβος καταπλήτων ἐν σείων τὴν ψυχὴν· ἀλλὰ μόνος ὁ τῦ Θεοῦ φόβος, ἡδονῆς πλήρης ὤν. Οὐκ ἔστι ἐν ἱδρῶτι τῦ προσώπου φαγεῖν Ⓦ ἄρτον ἐκεῖ, οὐδὲ ἀχθῆναι ἐν τείβολοι· οὐκ ἔστι ἐν λύπαις" τικτῆι τέκνα, οὐδὲ, Πρὸς Ⓦ ἄνδρα ἡ ἀποστροφὴ σου, καὶ αὐτὸς σε κυριεύσει· πάντα εἰρήνη, χαρὰ, εὐφροσύνη, ἡδονὴ, ἀγαθωσύνη, ὡραιότης. Οὐκ ἔστι ἐκεῖ ζηλοτυπία, οὐδὲ βασκανία, οὐ ἰοῦς, οὐ θανατος, οὐκ ἔστ ὁ τῦ σώματος, οὐκ ἐκεῖνος ὁ τῆς ψυχῆς. Οὐκ ἔστι ἐκεῖ σκότος, οὐδὲ νύξ· πάντα ἡμέρα, πάντα φῶς, πάντα λαμπρότης. Οὐκ ἔστι καμεῖν, οὐκ ἔστι κόπον λαβεῖν, ἀεὶ δὲ ἐπιθυμία τῶν ἀγαθῶν ἐξαπλήσουσιν. Βούλεσθε δώσω πιὰ εἰκόνα ὑμῖν τῆς ἐκεῖ καταπαύσεως; Οὐκ ἔστι δυνατὸν· πάλιν ἀλλ' ὅμως, ὡς δυνατὸν, πειράσομαι δοῦναι ὑμῖν πιὰ εἰκόνα. ἀναβλέψωμεν εἰς Ⓦ οὐρανὸν, ὅταν, μηδενὸς ἐνοχλοῦντος νέφους, φαίνῃ Ⓦ ἑαυτῆ τέφανον· εἶτα τοῦς ὁ κάλλος τῆς ὄψεως αὐτῦ πάλιν ἐξαπατᾷ τις ζόπον, ἐπιστώμεθα ὅτι ἐν ἔδαφος ἔχουσιν, ἐν οὐ τοιοῦτον μόνον, ἀλλὰ τοσῦτον μυριάμνον κάλλος [ἴδωμεν,] ὅσον τῶν πλείνων ὀφθαλμῶν ὄντι ὁ χρυσὸς· ἐν μετ' ἐκεῖνον πάλιν, Ⓦ ἀνώτερον ὄφους, εἶτα ὁ ἀγγέλους, ὁ ἀρχαγγέλους, ὁ ἀπείρους μύριας τῶν ἀσωμάτων δυνάμεων, αὐτὰ πάντα τῦ Θεοῦ βασίλεια, Ⓦ θρόνοι Ⓦ παντεκοί. Ἀλλ' οὐκ ἰκανά, ἐαν ἐφθάσω, ὁ λόγος" δηλῶσαι ὃ πόθω. πάσας γὰρ χρεία ἐν τῆς ἀληθείας γνώσεως. πῶς οἴεσθε, εἰπέ μοι, Ⓦ Ἀδὰμ ὁ ὧδε παραδόσω εἶ); πολὺ ἐκείνης βελτίων ὄντι ἡ ἀληθινὴ αὕτη, ὅσῳ τῆς γῆς οὐρανός. πάλιν ἐν ἑτέραν εἰκόνα ὑπιζητήσωμεν. Εἰ συμβῇ Ⓦ βασιλεύσαι πάσης κρατῆσαι τῆς γῆς, εἶτα μήτε ὑπὸ πολέμων, μήτε ὑπὸ φθονητῶν ἐνοχλεῖσθαι, ἀλλὰ πάσαν μόνον, & τυφᾶν, ἐν πολλοὺς ἔχειν φόβους, πάντων ὧν ὃ χρεῖσον αὐτῷ ὑπάρχειν, ἐν ἀπόλαυσιν εἶ)· ποίαν οἴεσθε ἔχειν αὐτὸν ψυχὴν, εἰ τὸν πολέμους τῆς γῆς πεπαυμένους ἐώρα; τοιοῦτόν τί ὅστι. μᾶλλον ὧν οὔπω τῆς εἰκόνος ἐφικόμεθα ἐκείνης, διὸ χρὴ ἑτέραν ὑπιζητῆσαι. ἐπάνιμεν δή μοι. ὥσπερ γὰρ παιδίον βασιλικὸν, ἕως ἂν ἐν τῇ μήτρᾳ ᾖ, οὐδένος ἐπαισθάνεται· εἰ ὧν συμβῇ ἀφιῶ ἐξελθεῖν ἐκεῖθεν, καὶ ὅπου Ⓦ θρόνοι ἀναβλεῖν Ⓦ βασιλικὸν, μὴ πρέμα, ἀλλ' ἀθρόοι πάντα προσκυνῶσιν, οὕτως ὅστι ἡ καθάπαυσις αὕτη καὶκεῖνο. ἢ εἴ τις δισμώτης μυρία παθὼν κακὰ, ἀθρόον ὅπου τὸν βασιλικὸν ἁρπαγῆ θρόνον· ἀλλ' οὐδὲ οὕτως ἐφικόμεθα ἀκριβῶς τῆς εἰκόνος. ἐνταῦθα γὰρ ὧν ἄν τις ὑπιτύχῃ καλῶν, καὶ αὐτὸν εἴπῃς τὸν βασιλέα, οὐδὲ μὴν τὸν προῆτον ἡμέρων ἀκμαίζοντα ἔχει τὸν πόθον, & οὐδὲ τὸν δεύτερον, καὶ τὸν τρίτον· χρέαν ἐν προϊόντος, ἵνα μὴν τὸ ἡδονῆ, ἐ τοσαύτη δέ. λήγει γὰρ ἀπὸ τῆς στεφηδίας, οἷα φῶ ἦ. ἐκεῖ ἐν οὐ μόνον οὐ μέλουσι, ἀλλὰ καὶ ὑπιδίδωσι. ἐπάνιμεν γὰρ ὅσον ὑπὲ ψυχὴν ἀπολλυμένην ἐκεῖ, μηκέτι πόνος προσδοκᾶν τῶν ἀγαθῶν ἐκείνων, μηδὲ μεταβολὴν, ἀλλ' ὑπίδοσιν, & ζωὴν πόνος οὐκ ἔχουσαν, καὶ ζωὴν πάντως μὴν κινδυνεύουσαν, πάσης ἐν ἀθυμίας καὶ φθορᾶς ἀπηλλαγμένην, μᾶλλον δὲ μυρίας καὶ μυρίων ἀγαθῶν. Εἰ γὰρ εἰς πεδίον ἐξιόντες ἐντῦθα, ἔνθα σκηνὰς ὁρῶμεν πρωῒ τῶν ἐκ παστασιμάτων πεπυκασμένας, καὶ δόρατα, καὶ κράνη, καὶ ἀφθάλμους ἀστίδων λάμποντας, μετίωσι ἡλόμεθα τῷ θαύματι· εἰ ὧν καὶ τὸν βασιλέα συμβῇ εἰς μέσον ἰδεῖν πρέποντα μὴ ὅπλων χρυσῶν, ὃ πάντων ἔχει τιμιώτερον· τί οἴει, ὅταν τῶν ἀγίων ἴδῃς ταῖς σκηναῖς ταῖς αἰωνίοις ἐν τῷ οὐρανῷ πεπηγυίας (Δίζηται γὰρ ἡμᾶς εἰς ταῖς αἰωνίους, φησὶ, σκηνας) ὅταν αὐτῶν ἕκαστον ὑπὸ ταῖς ἀκτῖσι ταῖς ἡλιακαῖς ἴδῃς ἀπολάμποντα, οὐκ ἀπὸ χάλκου καὶ σιδήρου, ἀλλ' ἀπὸ τῆς δόξης ἐκείνης, ἧς ταῖς μαρμάρυγας ἀνθρώπινος ὑ δύναται ὀφθαλμὸς ἰδεῖν; καὶ ταῦτα μὲν ὅτι τῶν ἀνθρώπων. τί δ' ἄν τις εἴποι ταῖς χιλιάδας τῶν ἀγγέλων, τῶν ἀρχαγγέλων, τῶν χερουβὶμ, τῶν σεραφὶμ, τῶν ἀρχῶν, τῶν ἐξουσιῶν, ὧν ὁ κάλλος ἀμήχανος, πάντα τοιοῦτον ὑπάρχοντα; ἀλλὰ μᾶλλον πῖος ὑ ἐπόμενος δώσων ἀκί-

Ex τῆς ε. ὁμιλ. τ ἐρμίων. τῆς ἁγ. ἐξηγ. ἐπιστ.

χ. πῦξιν

χ. παρεῖπεν

Λευ. ιε. θ.

χατα;

ἵνα μίαν ροπὴν τὴν ψυχήσωμεν (τοῦτο γὰρ ὁ πρόσκαιρος βίος) ἀπείρων αἰώνων ὑπαπασώμεθα κόλασιν, ἀλλὰ ροπὴν ποιήσωμεν, ἵνα διὰ παντὸς σεφανωθῶμεν. οὐχ ὁρᾶτε ὅτι καὶ ἐν τοῖς βιωτικοῖς ὅτως ⁂ πλείους τῶν δυσθέρπτων ποιοῦσι, καὶ ⁂ ὀλίγην πόνοι αἱρούμενοι ὑπὲρ τὰ μακρᾶς διαπαύσεως, εἰ καὶ τοιαύτην αὐλὴν ἐκβαίνει; ἐνταῦθα μὲν γὰρ ἰσομοιρία καὶ πόνων ἡ κέρδους· πολλάκις γὰρ ὃ ἔμπαλιν· καὶ τῆς βασιλείας, ἀντιστρόφως· ὀλίγον μὲν ὃ ὑπόπονον, πολὺ γὰρ ὃ κἀν μιᾷ ἄπειρον. σκόπει δὲ· ὁπόσα γὰρ διὰ ὅλης πονοῦμεν τὰς ἡμέρας, καὶ πολλάκις ἐπὶ τέλει τῆς ἐλπίδος ἐκπίπτει πολλάκις τὸ καρποῦσθαι τῶν πολλῶν πόνων. ὁ κυβερνήτης πάλιν, καὶ ὁ στρατιώτης, μέχρις ἡλικίας ἑκάστης ἐν πολέμοις καὶ πόνοις, καὶ πολλάκις ἑκάτερος αὐτῶν ἀπώλετο κενός, ὁ μὲν τὸν πλοῦτον τῶν φορτίων, ὁ δὲ τοῦ τῆς νίκης καὶ τῆς ζωῆς αὐτῆς ἐκπεσών. ἵνα οὖν ἐξομεν ἀπολογίαν, εἰπέ μοι, ἐν μὲν τοῖς βιωτικοῖς τὰ ὑπόπονα προτιμῶντες, ἵνα μικρὰν διαπαυσώμεθα, ἣ οὐδὲ μικρὰν (καὶ γὰρ ἄδηλος ἡ ἐλπίς) ἐν δὲ τοῖς πνευματικοῖς διὰ τρόφως ποιούμενοι, καὶ ἄφατον κόλασιν ὑπομένωμεν; διὰ τοῦτο καλῶ πάντας ὑμᾶς, ὀφὶ χρεῶν ποτε ἐκ τῆς ῥᾳθυμίας ταύτης ἀπελθεῖν. οὐδεὶς γὰρ ἡμᾶς ὠφελήσει ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ· οὐκ ἀδελφός, ἢ πατήρ, ἢ παῖδες, ἢ φίλοι, οὐ γείτων, οὐκ ἄλλος οὐδείς· ἀλλ' ἐμὲ ἀπὸ τῶν ἔργων" προσδοκῶμεν, πάντα οἰκήσει καὶ ἀπολούμεθα πάντες. πόσα ὁ πλούσιος ἐνύπνιον ἐκφυος, καὶ ⁂ πατριάρχου προεκάλεσε, καὶ πεμφθῆναι ⁂ Λάζαρον ἤτησε; ἀλλ' ἄκουσόν τι πρὸς αὐτὸν ἔλεγεν ὁ Ἀβραάμ· Χάος μέγα μεταξὺ ἡμῶν καὶ ὑμῶν, ὥστε μηδὲ βουλομένοις διαβαῖναι. πόσα προεκάλεσαι αἱ πρῶται ἐκφυαι τὰς ὁμηλικας ὑπὲρ ὀλίγου ἐλαίου; ἀλλ' ἄκουσαι αἱ ἐκφυαι τί λέγουσι· Μήποτε οὐκ ἐξαρκέσῃ ἡμῖν καὶ ὑμῖν· ἐν οὐδεὶς αὐτὰς ἐρωτᾷ εἰς τὸν νυμφῶνα εἰσαγαγεῖν. ταῦτα δὴ λογιζόμενοι καὶ ἡμεῖς ὑπομένωμεν τὴν ἡμετέραν ζωήν. ὅσους γὰρ δὴ εἶπῃς πόνους, καὶ ὅσας δὴ προσπαθείας πυρώσεις, οὐδὲν ἄπαντα ταῦτα ἔσται πρὸς τὰ μέλλοντα ἀγαθά. πῦρ γοῦν, εἰ βούλει, πῦρ, καὶ σίδηρον, καὶ θηρία, καὶ εἴ τι τούτων χαλεπώτερον· ἀλλ' ὅμως οὐδὲ σκιὰ ταῦτα πρὸς ἐκεῖνα τὰ βασανιστήρια. ταῦτα μὲν γὰρ ὅταν ὑπερβῇ σφοδρότερον, τότε μάλιστα καῦσα, ταχέως ποιοῦντα τὸ ἀπαλλαγῆναι, τοῦ σώματος οὐκ ἀρκοῦντος καὶ εἰς σφοδρότητα καὶ εἰς μῆκος κολάσεως· ἐκεῖ δὲ οὐχ οὕτως, ἀλλ' ἀμφότερα συνέρχεται, καὶ τὸ παντοδαπὸν καὶ ὑπερβολὴ καὶ ἐν τοῖς χρονίοις, καὶ ἐν τοῖς λυπηροῖς. ἕως οὖν ὄντες καιρὸς, προφθάσωμεν τὸ προσωπον αὐτοῦ ἐν ἐξομολογήσει, ἵνα ἡμέραν αὐτὸν ἴδωμεν τότε καὶ γαληνιῶντα, ἵνα τὰς ἀπειληφόρους δυνάμεις ἐκείνας διαφύγωμεν. οὐχ ὁρᾶς τοὺς ἐν ταύτῃ γραπτὰς, τοὺς τοῖς ἄρχουσι διαχειρουμένους, πῶς ἕλκουσι, πῶς δεσμοῦσι, πῶς μαστιγοῦσι, πῶς τὰς πλευρὰς διορύττουσι, πῶς τὰς λαμπάδας ταῖς βασάνοις προσαίρουσι; ἀλλὰ ταῦτα πάντα παίγνια καὶ γέλως πρὸς ἐκείνας τὰς τιμωρίας. καὶ γὰρ προσκαίρου αὗται αἱ κολάσεις· ἐκεῖ δὲ ὁ σκώληξ πλουτᾷ, ὅπου τὸ πῦρ σβέννυται. καὶ γὰρ τὸ σῶμα πάντως ἄφθαρτον ἔσται τὸ δυσάμενον τότε. ἀλλὰ μὴ γένοιτο ποτε πεῖρα ταῦτα ἡμᾶς μαθεῖν, ἀλλὰ μᾶλλον ῥήματος ζῆσαι ἡμῖν τὰ φοβερὰ, μηδὲ προδοθῆναι τοῖς βασανισταῖς ἐκείνοις, ἀλλ' ἐντυχεῖν σωφρονισθῆναι. πόσα τότε ἐρεῖ ἑαυτὸν κατηγορῶν; πόσα ὀλοφύρεται; πόσα οἰμώξομαι; ἀλλ' ὑδὲν ὄφελος λοιπόν. ἐπὶ οὐδὲν ναῦται, τὸ πλοῖον διελυθέντος καὶ καταδύντος, ὡφελῆσαι δυνήσονται λοιπόν, ὅτι ἰατροί, τὸ καμόντος ἀπολλύντος· ἀλλ' ἐρεῖ μοι πολλάκις, ὅτι ὃ, καὶ ὃ ἐχρεῖν ποιῆσαι· πάντα γὰρ εἰκῇ καὶ μάτην. ἕως νῦν γὰρ ἐκ τῆς διορθώσεως ἐλπίδες μένουσι, καὶ λέγει ἅπαντα, καὶ ποιεῖ χρή· ἐπειδὰν δὲ μηκέτι κύριος μένῃ ὢν, τὸ πάντας διαφθαρέντος, εἰκῇ καὶ λέγει πάντα, καὶ γέγ. καὶ γὰρ καὶ Ἰουδαῖοι ἐρῶσι τότε, Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου, ἀλλ' οὐδὲν ἀπ' αὐτῶν ἀπώναντο δυνάμεως τῆς φωνῆς εἰς τὸ τέλος διαφυγεῖν. ὅτε γὰρ ἔδει εἰπεῖν, οὐκ εἶπον. ἵν' οὖν μὴ ἐν ἡμῖν τοῦτο πάθωμεν, ἐντυχεῖν ἤδη μεταδιώκωμεν, ἐν ἀπουδάσωμεν εἰς ἐκείνην εἰσελθεῖν τὴν κατάπαυσιν, καθὼς εἶπεν ὁ ἀπόστολος.

Λουκ. ιστ'. 25

Ματθ. κε'. 8.

Ησαι. ιδ'. γ'.

Ορτως

πλουτῆι, τῷ πλουτῆι ἥδηι· καὶ ὃ μὴ γῆμαι, τῷ γῆμαι· καὶ ὃ μὴ κτᾶσθαι, τῷ κτᾶσθαι· καὶ ὃ μὴ πυθέσθαι, τῷ πυθέσθαι· καὶ ὁτιοῦν ἄλλο ὃ πλέον ἔχειν Ⓐ τοῖς πρόσθεν μὴ πεπλανημένοις. καὶ οὔπω λέγω, ὅτι φῶς μὲν καὶ μείοις βασάνοις κατατίπτει, ἔχει τὸν χρηστὸν ἐλπίδα βλαστάζουσαν αὐτοῖς, οὗτος ὁ καὶ μείας ἀπολάβῃ τυφῆς, ἔχει τὸν φόβον τὸ μέλλοντος ἐκφεύξεσθαι αὐτὸν τῷ ἡδονῷ· καὶ συγχέοντα· καὶ γὰρ καὶ ὀστέ οὐ μικρὸς ὄφις κολάσεως, ὥσπερ οὖν ὁ σκώληξ, τυφῆς καὶ δύσεως. ἓν τέταρτον ὁ μὴ τοῦτο ὅτι ὄφις. ποῖος δὲ ὀστέ; ὅτι τὰ μὲν τῆς τυφῆς τῆς βιωτικῆς σβεστά, ἰσχνὰ ὄντι, φαίνεται, τῇ τε φύσει καὶ τῷ χρόνῳ ἐλεγχόμενα· ἐκεῖνα ὁ οὐ μένει ὄντι, ἀλλὰ καὶ ἀκίνητα μένει. ὅρα ὅτι οὐ δύο αὐτὸ σβεστὸς μένει, ἀλλὰ καὶ πεῖα, ἓ πέντε, ἓ δέκα, καὶ μυρία αὐτὸ σβεστὸς διωπσόμενα ἔσῃ. ἵνα ὁ καὶ ὅτι ὑπολύματος αὐτὸ τοῦτο μάθῃς, προέσχε. ὁ πλούσιος καὶ ὁ Λάζαρος, ὁ μὲν τῶν πρώτων, ὁ ὁ τῶν μηδέτων ἀπόλαυσιν. ἆρα οὖν ζῆι δοκεῖ ἐν ἓσῃ καὶ ὃ σὺ πρωτ χρόνῳ κολάζεσθαι, ἓ ὃ σὺ βραχεῖα ὥρα πονεῖν; ὃ ποσὸν σὺ φθαρτῷ σώματι, καὶ ὃ ἀθάνατα ἀποτυγχάζεσθαι χάρεως; ὃ στεφανοῦσθαι καὶ ὃ τυφοῦν ἀθάνατα μὲν τῷ μικρῷ ἀρρωσίαν σκεύῳ, καὶ ὃ βασανίζεσθαι ἀπείρατα μὲν τῷ βραχεῖῳ τῶν παρόντων ἀπόλαυσιν; καὶ τίς αὖ ταῦτα εἴποι; τί γὰρ βούλει εἴπωμεν; τῷ ποσότητα; τῷ ποιότητα; τῷ κατ' ἀξίαν τὸ θεοῦ σοφοὶ ἑκάτερον ῥῆμα; μέχρι ἵνος τὰ κυθάρων φθέγξεσθε ῥήματα, τῶν βορβόρῳ δίψυχος ἐγκαλινδουμένων; σοὶ γὰρ ἀνθρώπων ταῦτα λογικῷ ψυχῷ οὕτω ὑμῖν αὐτὸ σοφοὶ πεφέσθαι, δίκαι ὀλίγου πάνυ σοῦ ἐφικοῖς λαβεῖν. βούλει σε καὶ ἐπερωτῶν διδάξω, ὅτι ἔστιν ἐκεῖ κριτήριον φοβερόν; ἀποιζόν σε ζῶν θύρας τὸ σωτικοῦ, καὶ βλέπε τοὶ σὸ τῇ ζωοποιᾷ σε ἐγκαθήμενον δικαστήν. εἰ δὲ σὺ σαυτὸν καταχρήσῃ, καίτοι φιλαυτος ὤν, ἓ σὸν ἂν ἀναίσχυντον μὴ δικάσαι τὸν κρίσιν σύγκλειστον, οὐ πολλῷ μᾶλλον ὁ θεὸς πολλῶν ποιήσεται τὸ δικαίου τὸν πρέποντα, ἓ τὸν ἀδίκαστον πρὸς πάντων οἵοσι φῶς, ἀλλ' ἁπλῶς ἓ εἰκῇ πάντα φέρεσθαι ἐάσει; ἓ τίς δῶ ταῦτα εἴποι; σὸν ἔστιν σοφίς. ἀλλὰ ἓ ἕλλωες, ἓ βάρβαροι, ἓ κοπταί, ἓ φιλόσοφοι, ἓ πρὸ ἡμῶν ἀθέσπιον συμφωνοῦσιν σὸ τούτοις ἡμῖν, εἰ ἓ μὴ ὁμοίως, καὶ φασιν εἶναι ἴσα δικαστήρια σὸ ᾅδου· οὕτω φασερὸν ἓ ὡμολογημένον ὃ πρᾶγμα ὅτι. ἓ ἵνος ἔχειν σὸ ταῦτα σὸν βύθιος κολάζομαι, φησιν; ἵνα τὸν μακροθυμίαν ἐπιδείξηται τὸν ἑαυτοῦ, ἓ τὸν σὸν μετανοίας ἡμῖν προέσχη σωτηρίαν, ἓ μήτι ὁ ἡμῶν αἰσχύνασιν ἐργάζηται, τὰς τε σὸν μεταβολῆς δρέπεσθαι δυναμένους σωθῆναι, μὴ πρεξαρπάσῃ τῆς σωτηρίας. εἰ γὰρ βύθιος σκόλαξε πρὸ αὐτοῦ τὰ ἁμαρτήματα ἓ αἴρει, πῶς ἂν ἐσώθη Παῦλος; πῶς ὁ Πέτρος, Ⓐ χρυσφάροι τῆς οἰκουμένης διδάσκαλοι; πῶς ἂν ὁ Δαβὶδ τὸν ἀπὸ τῆς μετανοίας σὸν καρπώσατο σωτηρίαν; πῶς Ⓐ Γαλάται; πῶς ἕτεροι πλείους; ἀλλὰ δὴ ταῦτα σοῖς πάντας σὸ ταῦθα ἁπαρτῇ δίκαι, ἀλλ' σὸν πάντων σοῖος· οὔτε σὸν πάντας, ἀλλὰ τὸ μὲν σὸ ταῦθα, Ⓦ ὁ σὸν, ἵνα ἓ σοῦ σφόδρα δυναθῆτος διεπέρῃ δι' ὧν κολάζει, καὶ τὰ μέλλοντα πρεπόδοκαι ποιῆσῃ δι' ὧν οὐ κολάζει. ἢ οὐχ ὁρᾶς πολλοὺς σὸ ταῦθα κολαζομένους, ὡς σοῦ τῷ πύργῳ καταχωθέντας; ὡς σκώληξ, ὧν ὃ αἷμα ταῖς θυσίαις ἔμιξεν ὁ Πιλάτος; ὡς σοῦ ἀώρῳ θανάτῳ τῷ Κορινθίοις τελευτήσαντας διὰ ὃ τῶν μυστηρίων ἀναξίως μεταλαβεῖν; ὡς Ⓦ ὑμῶν τῶν Ἰουδαίων ὑπὸ τῶν βαρβάρων καταστραφῆναι; ὡς ἕτερος πολλοὺς ἓ τότε ἓ νῦν διωκομένους; ἓ ἕτερος ὁ πολλὰ ἀμύθητος ἀπήλθον μὴ δόντες σὸ ταῦθα δίκαιον, ὡς ὁ πλούσιος ὅτι τοῦ Λαζάρου, ὡς ἕτεροι πολλοί. ταῦτα ὁ ποιῆς, ἓ σοῦ ἀπιστοῦντας τοῖς μέλλουσι διεπέρᾳ, καὶ σοῦ πιστεύοντας ἐργαζόμενος πρεθυμοτέρους, καὶ σοῦ ῥᾳθυμοῦντας σπουδαιοτέρους ποιῶν. ὁ γὰρ Θεός, δίκαιος κριτὴς ἓ ἰσχυρὸς, ἓ μακρόθυμος, καὶ μὴ ὀργὴν ἐπάγων καθ' ἑκάστην ἡμέραν. ἀλλ' ὁ ὁ τῇ μακροθυμίᾳ εἰς ῥᾳθυμίαν χρησόμενος, ἔσται κακός, ὅτι σοῦ βραχὺ μακροθυμήσει λοιπόν, ἀλλ' βύθιος ἐπάξει τὸν δίκαιον. μὴ τοίνυν,

ἵνα

πύρα, καὶ κόλασις ἦ, καὶ ἀπάτωσις, ὥστε μηδὲ ἐκφῦναι χρωσθαι, μηδὲ ἐντοῦθεν βαπτίζεσθαι. ἀφ' ὧν οὐδὲ περὶ τῶν μελλόντων εἶπε, βασιλεία αἰώνιος, ἀλλὰ, τὰ μὴ βλεπόμενα, αἰώνια, καὶ βασιλεία, καὶ κόλασις ἢ πάλιν, ὥστε μὴ ἐκφῦναι φοβῆσαι, μὴ ἐντοῦθεν πεσεῖσθαι· ἐπὶ οὖν τὰ βλεπόμενα, πρόσκαιρα· τὰ δὲ μὴ βλεπόμενα, αἰώνια· πρὸς ἐκεῖνα βλέπωμεν, τὰ αἰώνια. ποίαν γὰρ ἡμῖν ἀπολογίαν, τὰ πρόσκαιρα διὰ τῶν αἰωνίων αἱρούμενοι; εἰ γὰρ μὴ ὃ πρόκειται ἡδύ, ἀλλ' οὐ διώκεις· ὃ μὴν τοι ὀδυνηρὸν αὐτὸ, διώκεις μὴ ἀσύλληπτον. ποίαν γὰρ ἔχουσιν ἀπολογίαν ⓐ πνεύματος ἁγίου καταξιωθέντες, μὴ τοσαύτης ἀπολαύσαντες δωρεᾶς, χαμαίζηλοι γινόμενοι, καὶ καταπίπτοντες εἰς τὴν γῆν; καὶ γὰρ πολλῶν ἀκούω λεγόντων τὰ καταγέλαστα τοῦτα ῥήματα· δός μοι τὴν σύμβιον, μὴ λάβε τὴν αὐτῆς. εἰ μὲ γὰρ τοιαῦτα ἦ, φησὶν, οἷα μὴ φαίη τὰ ἐκεῖ, οὐ μὴν ἐκεῖ ὅλως ἦ, δύο μὴν οὐδέποτε. τί τὴν ῥημέαν ταύτην πλημμελοῦντες; τί πληροῦτε; ἡμᾶς περὶ θεραπείαν ἀγαλεγόμεθα, μὴ τὴν ἀπερράτων ἀγαθῶν ἐκείνων, μὴ σὺ τὰ τὴν ἱπποδρομίαν ἡμῖν ἄγε εἰς μέσον, μὴ οὐκ αἰσχύνῃ, οὐδὲ ἐγκαλύπτῃ τοιαῦτα φθεγγόμενος, ἃ τὴν πλημμελούντων ὄντι; οὐκ ἐρυθριᾷς οὕτω περισπλωμένος τοῖς πρόσω; οὐ παύσῃ πλημμελῶν, μὴ δέξεσκώς, μὴ σὺ νεύσῃ πληροῦν; μὴ ὃ μὲ ἔλλειμμα τοιαῦτα λέγει, οὐδὲν ἦμαι μασόν· ὃ δ' ἂν πίστεως ἀνθέψασα τοιαῦτα πληρῇ, ποίαν αὐτὴ ἔχοι συγγνώμην; ὅλως γὰρ ὑποπτεύεις ἀφαιρεῖσθαι ἐκείνας ἐλπίδας; ὅλως νομίζεις ἀμφίβολα ταῦτα; μὴ πῶς ταῦτα ἄξια συγγνώμης; ἀλλ' οὐχ ἑρᾷς τὰ ἐκεῖ; οὐδὲ γὰρ τὸ Θεοῦ βλέπεις. ἆρα οὖν οὐχ ἡγήσῃ εἶναι Θεὸν, ὅπερ μὴ ὁρᾷς Θεόν; μὴ σφόδρα ἀτιμάζῃ, φησὶν, ἀλλ' ὅτι ἐρεῖ τις σοι πάλιν, μὴ τίς ἦλθεν ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, μὴ ταῦτα ἀπήγγειλε; τί ἐρᾷς; πόθεν οἶδα ὅτι ὄντι Θεός; ἀπὸ τῶν ὁρωμένων, φησὶν, ἀπὸ τῆς διατάξεως τῆς ἐν πάσῃ τῇ κτίσει, ἀπὸ τοῦ πᾶσιν εἶναι τοῦτο καταδῆλον. οὕτως οὖν ἐστὶ τὸν περὶ κρίσεως λόγον λέγειν. πῶς, φησὶν; ἐρώτησόν με, σὺ δέ μοι ἀπόκριναι. δίκαιός ὄντι ἀνὴρ ὁ Θεός, μὴ τὰ κατ' ἀξίαν ἀπονέμει ἑκάστῳ, ἢ τὸν μὲν ἀδίκως βούλεται εὐημερεῖν μὴ πλουτᾶν, τοὺς δὲ ἀγαθοὺς ἐν τοῖς ἐναντίοις εἶναι; οὐδαμῶς, φησίν. οὐδὲ γὰρ ἀνθρώπου τοῦτο πάθοι. πῶν οὖν ⓐ καλῶς ἐν ζῶντα περιέλκοντες τὴν ἀγαθῶν ἀπολαύσονται, πῶν δὲ ⓐ ποινὴν τὴν ἐναντίων, εἰ μὴ μέλλει τις μὴ ζῶντα ζωὴν ἀντίδοσιν εἶναι; ὁρᾷς, ὅτι ἓν μὲν ἐνὸς, μὴ οὐχὶ δύο μὲν ἑνός; μᾶλλον δὲ δύο αὐτὸ οὐδενὸς ἧττον τοῖς δικαίοις, τοῖς δὲ ἀμαρτωλοῖς ἐν ζῶντα πυθέσθαι, ἐναντίον ἅπαν; ⓐ μὴ γὰρ ἐν ζῶντα πυθόμενοι, εἶτα ἐκεῖ καλασθέντες, οὐδὲν ἓν μὲν ἑνὸς ἔλαβον· ⓐ δὲ ἐν ἀρετῇ διάγοντες δύο αὐτὸ οὐδενός. ἵνες γὰρ ἐν αἰῶσι; ⓐ τῷ πρόσπτε ἀπολαυσάμενοι βίῳ, ἢ ⓐ φιλοσοφήσαντες; σὺ μὲν ἴσως ἐκείνους ἐρᾷς, ἐγὼ δὲ τούτους δείκνυμι, μάρτυρας αὐτοὺς ἐκείνους καλῶν, τοὺς ἀπολελαυκότας τῶν πρόσω, καὶ οὐκ ἀναισχυντήσουσι πρὸς ἃ μέλλω λέγειν. καὶ γὰρ περὶ μυστηρίαις ἵνες ἐπιορκήσαντο πολλάκις, καὶ τῇ ἡμέρᾳ, καθ' ἣν ἐπλάκησαν αἱ παῖδες, καὶ τοὺς μὴ γεγαμηκότας ἐμακάρισαν. πολλοὶ δὲ δι' οὐδὲν ἕτερον πρήτισαντο, ἀλλ' ἢ διὰ τὸ φορτικὸν τοῦ πράγματος. καὶ ταῦτα λέγω, οὐ τὸν γάμον διαβάλλων· ἵμνος γάρ· ἀλλὰ διὰ τοὺς κακῶς αὐτῷ χρωμένους. εἰ δὲ ⓐ γάμῳ ὠμιληκότες ἀδίωτον πολλάκις τὸν βίον ἐνόμισαν, τί δὴ ἐποιμὸν περὶ τὴν εἰς πορνικὰ βαράθρα κατενεχθέντων, καὶ πόσος ἀχλὺς ἀνόσιος δουλικώτερον καὶ ἀθλιώτερον διαχειμένων; περὶ τὴν τὸ τυφλὸν καταπαπτόντων, καὶ μυεῖα τῷ σώματι νοσήματα περιβεβλημένων; ἀλλὰ τὸ μὲν δόξῃ εἶναι, κακόν. ἐστὶν μὴν οὖν ταύτης τῆς δουλείας πικρότερον. καὶ γὰρ ἀπόντων δυσπαθῶν μᾶλλον ὄντι δυσκολώτερος ὁ κενόδοξος, καὶ τοῖς τυχοῦσιν ἀρέσαι βουλόμενος· ὁ δὲ ταύτην καταπατήσας, πόσων ὄντι δυσκολώτερος, καὶ μόνος ἐλεύθερος, ὁ μὴ φροντίζων τῆς παρ' ἑτέρων δόξης. ἀλλὰ τὰ χρήματα ἔχει, ἐκφέρει. ἀλλὰ πολλάκις ἀπεδείξαμεν, ὅτι τὸ πλείονι πλούτῳ καὶ αἰσχύνῃ ⓐ τούτων ἀπηλλαγμένοι καὶ μηδὲν ἔχοντες μᾶλλον εἰσιν. ἀλλὰ τὸ μεθύειν, ἡδύ; καὶ τίς δὲ εἶπε τοῦτο; οὐκοῦν τὸ μὴ πλουτεῖν,

Digitized by Google

δήθρας ὑδάτων, ἐποίησα μοι οἰκοχόους καὶ οἰκοχόσας. καὶ ἐὰν δὲ μὴ ταῦτα πάντα, ματαιότης ματαιοτήτων, τὰ πάντα ματαιότης. πεινήσωμεν τοίνυν, ἀγαπητοὶ, πεινήσωμεν, ἵνα ὦμεν χλιάσωμεν, ἵνα ὦμεν πλουτῶμεν ἐν τῷ κυρίῳ τῆς χάριτος τῆς ἐλλιπρινοῦς. ταύτην μὲν γὰρ τὴν χάριν πάντως λύπη διαμέμικται, καὶ οὐδέποτε καθαρὰν αὐτὴν ὄψει εὑρεῖν· ἀκμὴν ἡ ἐλλιπρινής τίς ἐστι καὶ ἄδολος, καὶ οὐδὲν ὕποπτον ἔχουσα, οὐδὲ διαμεμιγμένον. ἐκείνῳ πλουτῶμεν τῷ χαρᾷ, ἐκείνῳ μεταδιώξωμεν· ἄλλως δὲ οὐκ ἔστι ταύτης ἐπιτυχεῖν, εἰ μὴ τῷ ἐσταῦθα μὴ τὰ ἡδέα, ἀλλὰ τὰ ὠφελοῦντα αἱρεῖσθαι, καὶ μικρὰν θλίβεσθαι ἐκείσε, ἵνα μὴ βυθισθείσης ἄπρακτα φέρησε. οὕτω γὰρ διωκόμεθα καὶ τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν ἐπιτυχεῖν· ἧς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἀξιωθῆναι τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν τὸν Κύριον ἡμῶν, μεθ' οὗ τῷ πατρὶ ἡ δόξα, ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεί, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΠΕΡΙ ΚΑΤΑΝΥΞΕΩΣ ΚΑΙ ΥΠΟΜΟΝΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΘΥΜΙΑΣ ΤΩΝ ΜΕΛΛΟΝΤΩΝ ΑΓΑΘΩΝ, ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΗΜΩΝ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ. Λογ. μδ.

Παρακαλῶ ὑμᾶς, ἀδελφοὶ, μὴ μόνον ἀπὸ τῶν παρόντων περὶ τῆς τοῦ Θεοῦ φιλοσοφεῖσθαι προαιρέσεως, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῶν μελλόντων. τὰ μὲν γὰρ παρόντα, ἀγών ἐστι, καὶ σκάμματα, καὶ σάλος· τὰ δὲ μέλλοντα, ἔπαθλα, καὶ στέφανοι, καὶ βραβεῖα. ὥσπερ γὰρ τὸν ἀθλητὴν ἐν τῷ σκάμματι, καὶ ἱδρῶτι, καὶ κόνει, καὶ θέρμῃ πολλῇ, καὶ πόνοις, καὶ παλαιστραίοις μάχεσθαι δεῖ· οὕτω καὶ τὸν δίκαιον ἐνταῦθα πολλὰ ὑποφέρειν χρή, καὶ φέρειν ἅπαντα γενναίως, εἰ μέλλει λαμπρεῖς ἀπολήψεσθαι τοὺς στεφάνους ἐκεῖ. διὸ καὶ ὁ Παῦλος συνεχῶς ἡμῖν τοῦ περὶ τῆς ἀναστάσεως κεῖται λόγου, καθάπερ ἡνίοχός τε αὐτοὺς βοῶντας καὶ λέγοντος· Πιστὸς ὁμολογῶ γὰρ ὅτι ὁ ἐγείρας τὸν Κύριον, καὶ ἡμᾶς διὰ Ἰησοῦ ἐγερεῖ καὶ παραστήσει σὺν ὑμῖν. διὸ οὐκ ἐκκακοῦμεν, φησι, μᾶλλον παρακαλοῦντες ἔχοντες ἐν τοῖς ἀγῶσι, τὴν τῶν μελλόντων ἐλπίδα. καὶ οὐκ εἶπε πρὸς αὐτοὺς, διὸ μὴ ἐκκακεῖτε, ἀλλὰ τί; διὸ οὐκ ἐκκακοῦμεν· διανιστὰς καὶ ἑαυτὸν ἐν τοῖς ἀγῶσιν ὄντα διὰ παντός. Ἀλλ' εἰ καὶ ὁ ἔξω ἡμῶν ἄνθρωπος διαφθείρεται, ἀλλ' ὁ ἔσω ἀνακαινοῦται ἡμέρα καὶ ἡμέρα. Πῶς ἀνακαινοῦται; τῇ πίστει, τῇ ἐλπίδι, τῇ προθυμίᾳ, ᾧ καταπλήττει τὸν διάβολον. ὅσῳ γὰρ αἱ μυρίαι πάσχει τὸ σῶμα, τοσούτῳ χρηστότερας ἔχει τὰς ἐλπίδας ἡ ψυχὴ, καὶ λαμπροτέρα γίνεται, καθάπερ χρυσίον πυρούμενον ὅτι πλέον. καὶ ὅσα πρὸς καιρὸν τὰ λυπηρὰ τοῦ παρόντος βίου. Τὸ γὰρ παραυτίκα ἐλαφρὸν τῆς θλίψεως, φησι, καθ' ὑπερβολὴν εἰς ὑπερβολὴν αἰώνιον βάρος δόξης κατεργάζεται, μὴ σκοπούντων ἡμῶν τὰ βλεπόμενα, ἀλλὰ τὰ μὴ βλεπόμενα· εἰς τὴν ἐλπίδα τὸ πρᾶγμα καταλείσας. καὶ ὅπερ ἀλλαχοῦ ἔλεγεν, Ὅτι τῇ ἐλπίδι ἐσώθημεν· καὶ, ἐλπὶς ὃ βλεπομένη, οὐκ ἔστιν ἐλπίς· τοῦτο ἐνταῦθα κατασκευάζων, τί φησι; παρελήλυθε τὰ παρόντα τοῖς μέλλουσι, τὸ παραυτίκα πρὸς τὸ αἰώνιον, τὸ ἐλαφρὸν πρὸς τὸ βαρύ, τὴν θλῖψιν πρὸς τὴν δόξαν. καὶ οὐδὲ τούτοις ἐγκεῖται, ἀλλὰ καὶ ἑτέραν τινὰ φησι λέξιν, δι' ἧς παρασκευάζων ταύτην, καὶ λέγων· Καθ' ὑπερβολὴν εἰς ὑπερβολήν. εἶτα καὶ ᾗ τρόπον δείκνυσιν, εἰπὼν πῶς ἐλαφρὸν τῶν τοιούτων θλίψεων. πῶς δῆτα ἐλαφρόν; μὴ σκοπούντων ἡμῶν τὰ βλεπόμενα, ἀλλὰ τὰ μὴ βλεπόμενα. οὕτω καὶ τοῦτο κοῦφον τὸ παρόν, καὶ καινὸν μέγα τὸ μέλλον, ἂν τῶν ὁρωμένων ἀπαγάγωμεν ἑαυτούς. τὰ γὰρ βλεπόμενα, πρόσκαιρα· δοκοῦσι γὰρ αἱ θλίψεις τοιαῦται· τὰ δὲ μὴ βλεπόμενα αἰώνια· δοκοῦσι καὶ τοῖς στέφανοι τοιοῦτοι. καὶ οὐκ εἶπε μόνον, αἱ θλίψεις τοιαῦται, ἀλλὰ καὶ, τὰ βλεπόμενα ἀ-

β. Κορ. δ. 14.

β. Κορ. δ. 16.

β. Κορ. δ. 16. Εκ τ ἑμπρ. θ. τ ἑμπ. τ πρὸς Κορ. β. ὅλης.

β. Κορ. δ. 17.

λάτζιω καλῆ; σὺ δ' ἔπιχες γελᾶν κ' ζᾶ βιωτικὰ γυναῖκας, γελῶντα ποιᾶν κ' ζᾶ ὸ τῇ σκηνῇ; τοῦτο πάντα ἀνέτρεφε κ' κατέδυε. γέλως γέγονε ζᾶ ἡμέτερα ἡ πολιτισμὸς ἡ ἀγάθότης· οὐδὲν εὐσταθές, οὐδὲν βαρύ. ὅ πως σὺν βιωτικὰ ἄνδρας λέγω μέσον ζᾶντα, ἀνθ' οἷδα ὃς ἀνίτομεν. γέλωτος γὰρ ἐμπέπλησται ἡ ἐκκλησία. ἀν' ὁ δεῖνα ἀγαθὸν εἶπη, γέλως εὐθὺς ὸ τοῖς καθημένοις ἅγ. καὶ ὅ χαυμαστὸν, ὸ αὐτῷ τῷ κυρῷ τῆς εὐχῆς οὐ παύονται πολλοὶ τὸ γέλωτος. πάντα χορὸν χορεύει ὁ ἀγέλαστος, πάντες ὸ εὐδύσατο, πάντων κρατῆ. ἡ μᾶς ἀνθρώπους, ὸ οὐδενός ὅτι μέρος ἡ ἐκκλησία. οὐκ ἀκούετε Ephes. 5. Παύλου λέγοντος· Αἰσχρότης ἡ μωρολογία ἡ εὐτραπελία ἀρθήτω ἀφ' ὑμῶν; μὴ τῆς αἰσχρότητος τὸν εὐτραπελίαν πίθησι, σὺ δ' γελᾶς; πόθεν μωρολογία; ζᾶ μὴ δὲν ἔχοντα χρήσιμον. γελᾶς δ' ὅλως ἡ ἀγαθὸς ὅ ποτέ ποτε ὁ μαίζων, ὁ εὐτραπελίζομενος, ὁ πιθανὸς; γελᾶς, εἶπέ μοι; ποῦ τὸ Χριστοῦ τοῦτο πνεῦμα ἤκουσας; οὐδαμοῦ· ἀλλὰ καταφρονῶντος μᾶλλον πολλάκις. ὅ γὰρ ὅτε τὸν Ἱερουσαλὴμ εἶδεν, ἐδάκρυσε· ἡ ὅτε τοῖς ἀποστόλοις ἐνέπνευσε, ἐβαπτίζετο· ἡ ὅτε Λάζαρον ἐγείρει ἔμβριμησε, ἔκλαυσε· σὺ δ' γελᾶς; εἰ ὅτι τοῖς ἑτέροις ἀμαρτήμασιν ὁ μὴ ἄλγων κατηγορίας ἄξιος, ὁ ὅτι τοῖς αὐτὸς ἀνάγκης ἀγαθὸς ἀγαθείμενος ἡ γλῶσσαν ποίας ἕξει συγγνώμης ἄξιος; πόθος ὁ κενὸς ἡ θλίψεως, σπερματισμοῦ καὶ δουλαγωγίας, ἀγώνων ἡ ἱδρώτων, σὺ δ' γλᾶς; οὐχ ὁρᾶς πῶς ἐπεπλήσθη Σαῤῥᾶ; οὐκ ἀκούεις Luc. 22. τοῦ Χριστοῦ λέγοντος, Οὐαὶ ὑμῖν γελῶντες, ὅτι κλαύσετε; ταῦτα φάλλεις καθ' ἑκάστην ἡμέραν; τί γὰρ λέγεις, εἶπέ μοι; ὅτι ἐπλάσθαι; οὐδαμῶς. ἀλλὰ τί; σκοπίασον τὸ τῷ σταυρῷ μου. ἀλλὰ ζᾶντα τινές εἰσιν ὅτε ἀγαπητικοὶ ἡ χαιρόντες, ὡς ἡ τὸ τῇ ὀπτασίᾳ ταύτῃ γλᾶν, ὅτι δὲ ὡδὶ γέλωτος ταῦτα ἀγαλλόμεθα. ὅ γὰρ τοιοῦτόν ὅτι ἡ ὠφελεσία, τοιαύτη ἡ ὠφελησία· οὐδὲ αἰσθάνεται τῆς ὀπτασίας. ἔστηκεν ὁ ἱερεὺς τοῦ Θεοῦ τὸν πάντων εὐχὴν ἀναφέρων, σὺ δ' γλᾶς οὐδὲν διδοικώς; ὅ σκύφος μὲν ὑπὲρ σοῦ ζᾶ ὠχᾶς διαφέρει, σὺ δ' καταφρονᾶς; οὐκ ἀκούεις τῆς γραφῆς λεγούσης· Οὐαὶ ὑμῖν καταφρονηταί; οὐ Amos 6. 1. φρίττῃς; οὐ συστέλλῃ σαυτόν; ἡ εἰς μὲν βασίλεια εἶσιοι, ἡ σχήματι ἡ βλέμματι ἡ βαδίσματι ἡ πᾶσι τοῖς ἄλλοις κοσμεῖ σαυτόν· ὸ ζῶντα δ', ἵνα ζᾶ ὦτος εἶσι βασίλεια, ὅ ζιαῦτα, οἷα τὰ οὐρανία, γλᾶς; σὺ μὲ οὖν οἶδα ὅτι οὐχ ὁρᾶς· ἄκουε δ' ὅλη ἀγγλοι πέμπει πάντα χρόνον, ἡ μάλιστα ὸ τῷ οἴκῳ τοῦ Θεοῦ πρεσβεύσαι τῷ βασιλεῖ, ὅ πάντα ἐμπέπλησται τῶν ἀσωμάτων σκευῶν δυνάμεων. οὔτε ἐμοὶ ὅ ὠφελεῖς γυναῖκας ὁ λόγος, οὐ ὅτι μὴ τῶν ἀνδρῶν οὐ τολμῶσι τοῦτο ποιεῖν ζᾶχέως· καὶ ποιῶσι δ', οὐκ ἀεί, ἀλλὰ πρὸς ἡ κενοῖς τῆς ἀνέσεως· ὸ ζῶντα δ' ἀεὶ καταδικάζομεν, εἶπέ μοι, τὸν χορευτὴν, ἡ γλᾶς, ὦ γύναι, ὸ σκληρία καθημένη; εἰσπλεῖς ἐξομολογησάμενος ζᾶ ἁμαρτήματα, πρόσεισι τῷ Θεῷ, δεηθεῖσα ἡ ἱκετεύσας· πρὸ τῶν κακῶς σοι πεπραγμένων, ἡ μὴ γέλωτος τοῦτο ποιεῖς; πῶς δῶν αὖθις ἐξιλεώσασθαι δυνήσῃ; ἡ τί κακὸν ὁ γέλως, φησί; οὐ κακὸν ὁ γέλως, ἀλλὰ κακὸν ὸ πολλά μέσον, ὅ ἀγαθόν. ὁ γέλως ἔγκειται ὸ ἡδεῖ, ἵνα, ὅταν φίλους ἴδωμεν ἀφ' μακροῦ χρόνου, τοῦτο ποιῶμεν· ὅταν τινας καταπεπονημένους ἡ διδασκάλους, καὶ ἐμεῖς αὐτοὺς τῷ μειδιάματι· ὑπὲρ ἵνα διανεγκάζωμεν ἡ αἰεὶ γλᾶν. γέλως ἔγκειται τῇ ψυχῇ τῇ ἡμετέρᾳ, ἵνα λυπῆται ποτε ἡ ψυχὴ, ὑπὲρ ἵνα ἀγάσχηται· ἐπεὶ ἡ ὀπτασία ἡμῖν ἔγκειται σωμάτων, ὅ οὐ πάντως διάγκη ἀγέλαστον εἶναι τὸν ἐγκεκλεῖσθαι ἡ αὐτῇ χρῆσθαι ἢ μὴ χρῆσθαι ἀμέτρως· ἀλλὰ ἡ κρατοῦμεν, αὐτῆς, ἡ οὐ λέγομεν, ὅπου ἔγκειται, χρησώμεθα. μὴ δακρύωμεν δ' ὑβρίσει τῷ Θεῷ, ἵνα δυνηθῆς ἀπονίψασθαι ζᾶ ἁμαρτήματα. οἶδα ὅτι πολλοὶ ἀγαμανοῦσι ἡμᾶς λέγοντες, εὐθέως δάκρυα. ἀφ' τοῦτο δακρύων καιρός. οἶδα ὅτι καὶ οἰκτίζονται ὅ λέγοντες· Φάγωμεν καὶ πίωμεν, αὔριον γὰρ ἀποθνήσκομεν. Ματαιότης ματαιοτήτων, 1. Cor. 15. 32. Eccles. 1. 2. πάντα ματαιότης. οὐκ ἐγὼ λέγω, ἀλλ' αὐτὸς ὁ τῶν σοφῶν τῶν γραμμάτων πάντων λαβὼν ταῦτα φησι· Ὠκοδόμησά μοι οἰκίας, ἐφύτευσα ἀμπελῶνας, κηπους

ξύλας

δίχα θαι. δίχα τοῦτο ἡ πρόνοια ἡμᾶς κεκένωται, ἢ οὐδὲ ἐπιπλήττομαι διὰ δυναμένα. ἀλλ' ὅμως καὶ ἀπὸ τῶν νῦν φθάνωμεν τὴν ἐντεῦθεν βλάβην, ὑμᾶς τε, ⓐ τὸν βόρβορον τοῦτον ἀπελίποντες, παύσασθε τῆς τοιαύτης λύμης. Ὥσπερ γὰρ τὸ νεκρὸν σῶμα τοῖς οὐδὲν αἰ- Ex τῆς ἱμιλ. ιε. τ ἑ μίω. φ τοῖς EC. ὅπε.
σθησιν ὅτι χρήσιμον, ἀλλὰ καὶ λυπῆ μᾶλλον πλησιάζοντας· ὅταν καὶ ἡ ἁμαρτία βυθοῦ τὸ
5 λογιστικὸν πλῆθος, καὶ οὐκ ἀφίησιν αὐτὸν αὐτῷ τῷ ἀγαθῷ πρεμῆναι, ἀλλὰ θορυβῆ καὶ ταράττει. λέγεται γὰρ λοιμὸς πικτόμβους ἀμφθείρειν τὰ σώματα. τοιαύτη ὅστις καὶ ἡ ἁμαρτία, λοιμοῦ οὐδὲν διαφέρουσα, ὃ τὸν αἰῶνα ἀμφθείρουσα τοσοῦτον, εἶτα τὰ σώματα, ἀλλὰ βυθοῦ εἰς τὴν ψυχὴν εἰσπηδῶσα. οὐχ ὁρᾷς σου λοιμοπλοίας, πῶς φλεγμαίνουσι, πῶς
10 διεστρέφονται, πῶς δυσωδίας εἰσὶν ἐμπεπλησμένοι, ὡς αὐτὴν αἰσχρὰ ἡ ὄψις, πῶς ὅλοι ἀκάθαρτοι; τοιοῦτοί εἰσι καὶ ⓐ ἁμαρτάνοντες, καὶ μὴ βλέπωσι. Εἰπέ μοι· πάντος πυρέττοντος οὐκ ἔστι χεῖρον ὁ τῆς ἐπιθυμίας τῶν χρημάτων, ἢ τῶν σωμάτων ἀλγεῖ; οὐχὶ ἀκαθαρτότερος τοῦτο πάντων ὅστις, πάντα τὰ δυσίατα καὶ ποινὴ καὶ πάθος; ἢ γὰρ αἰσχρότερον ἀνδρὸς χρημάτων ἐρῶντος; ὅσα αἱ ἑταιρίζουσαι γυναῖκες, ὅσα αἱ διὰ τῆς σκηνῆς οὐ
15 δειπνοῦσαι ποιοῦσι, τοσαῦτα οὗτος· μᾶλλον δὲ σκύτινος εἰκὸς ὅστις δειπνήσασθαι, ἢ τοῦτον, καὶ δουλοπρεπῆ πρόσωπα ὑποδύεται κολακεύων ὃς οὐδέν, πάντα χοῦ αἰώμενος· ποινικοὺς ἄνδρας καὶ γέροντας πολλάκις διεφθαρμένους, πολλῷ καὶ πενεστέρους αὐτοῦ καὶ ἀδυνατωτέρους δειπνεῖσθαι κολακεύων, ἢ ἑτέρους ἀγαθοὺς καὶ πάντοθεν σπουδαίους ὑβρίζων καὶ θρασυνόμενος. Εἶδες ἑκατέρωθεν τὸν ἀγκυλοστόμον; τὸν αἰσχυντήλιον; ἢ δαπανὸς
20 ὅστι πρὸς τὸ μέτρον, καὶ ἀλαζών. ἀλλ' ἴσασιν ὅτι οἰκήματος αἱ πόρναι. ἢ τοῦτο ἔστι ὃ ἕλκημα, ὅτι ὃ σῶμα πωλοῦσι χρημάτων ἕνεκεν. ἀλλὰ πενία, φησί, καὶ λιμὸς καταναγκάζει. Εἰ δὲ τὰ μάλιστα, οὐδὲ τοῦτο ἰσχύει εἰς ἀπολογίαν. ἄξιον γὰρ ἐργαζομένας μὴ τρέφεσθαι. σὺ δὲ οἶδα ὁ ἔσχατος ὁ πλεονέκτης, οὐκ ὅτι οἰκήματος, ἀλλ' ὅτι τῆς πόλεως μέσης· οὐ σῶμα, ἀλλὰ τὴν ψυχὴν πορνεύεις τῇ ἁμαρτίᾳ, ὥστε ἢ συγκύπτεσθαι καὶ
25 εἰσέρχεσθαι πρὸς αὐτὴν, ὥσπερ ὄντως πρὸς πόρνην· καὶ τὴν ἐπιθυμίαν αὐτοῦ πᾶσαν πληρώσας, ἐξέρχεται· ἢ ὁρᾶσι πᾶσα ἡ πόλις, οὐ δύο ἄνδρες καὶ τρεῖς. καὶ τοῦτο ἴδιόν ἐστι τῆς πορνικῆς ἕξεως ὅστι, ὅτι τὰ ὄντα χρήσιμα διδόντες εἰσὶ, καὶ δοῦλος ἦ, καὶ μισθὸς, καὶ οἰκέτης, πρᾶττε μισθὸν τ' μισθοῦ, καὶ πάντα δίδοται· σὺ δὲ ἐλεύθερος, καὶ πάντων ὧν βλέπεις ἐλευθερώτερος, χωρὶς τοῦ ἀργυρίου οὐ πρᾶττεις. τοῦτο καὶ σὺ ποιοῦσι. σὺ μὲν ὀρθοὺς λογισμοὺς, ὅταν ἀργύριον μὴ ἔχωσι, ἀπορρίπτεις· τοὺς δὲ μιαροὺς καὶ ὄντως κομμάχους συγκίνεις διὰ τὸ χρυσίον, καὶ ἀκμάζοντος συγκίνοις, καὶ τὸ κάλλος ἀπολλύουσι τῆς ψυχῆς. καθάπερ γὰρ σκῶλαι, φύσει μὲν εἰδεχθεῖς, καὶ μέλαιναι, καὶ ἀχρειώδεις, καὶ ἄμορφοι, καὶ κακόπλαστοι, καὶ πάντοθεν αἰσχραί· ὅταν αἱ τοιαῦται γένωνται ψυχαὶ, οὐδὲ τοῖς ἔξωθεν ὑπερβάλλουσι τὸ ἀμορφίᾳ συγκαλύψαι δυνάμεθα. ὅταν γὰρ ἐκάστη ἡ δυστιδία, ὅσα αὖ ὑπονοήσωσι, οὐδὲ ἀνακρίνασθαι δυνάμεθα. ὅπου γὰρ δυσχρωτία πόρνας ποιῇ, ἄκουσον τοῦ προφήτου λέγοντος· Ἀπη- Ier. γ. γ.
35 νηκμώτησας πρὸς πάντας, ὅθεν πόρνης ἐγένετό σοι. τοῦτο καὶ πρὸς σὲ πλεονεκτῶ ὅστιν εἰπεῖν· ἀπηνηκμώτησας πρὸς πάντας· οὐ πρὸς τοιόνδε, καὶ τοιόνδε, ἀλλὰ πρὸς πάντας. πῶς; οὐ πατέρα, οὐχ υἱόν, οὐ γυναῖκα, ὦ φίλτατε, οὐκ ἀδελφόν, οὐκ ἀνεψιόν, οὐδένα ἁπλῶς αἰδῇ τοιοῦτος. καὶ τί λέγω φίλτατε καὶ ἀδελφόν καὶ πατέρα; αὐτὸν οὐκ αἰδῇ ⓐ Θεόν, ἀλλὰ πάντα μῦθος εἶναι αὐτῷ δοκεῖ, καὶ γελᾷ κατὰ τῆς πολλῆς ἐπιθυμίας μεθύων, καὶ
40 οὐδὲ τῇ ἀκμῇ πρόσεστι μεθύοντος ἢ τῷ ὠφελεῖν αὐτὸν δυναμένου. ἀλλ' ὦ τῆς ἀπορίας, καὶ ὅσα φθέγγονται; ὑβρί σοι, μαμωνᾶ, ἢ πρὸ μὲν ἐγκρατὴς σὺ. σὲ τοίνυν ἀκατάσχετον ὄντα θυμοῦ. ὑβρί γὰρ τοῖς τοιαῦτα λέγουσι, καὶ σὲ γέλωτα λέγωσιν. Εἰπέ μοι, οὐ τοιαύτην ἀπειλὴν ἠπείλησεν ὁ Θεὸς, λέγων· Οὐ δυνασθε δυσὶ κυρίοις δουλεύειν; σὺ δὲ σκύλευε τὴν Matth. ς. κδ.
ἀφελίαν; ὑβρί εἰδωλολατρείαν αὐτὴν εἶναι φησιν ὁ Παῦλος, καὶ τὸν πλεονέκτην εἰδωλο-

ὑ μὴ καταχωιθῳ, ἀλλ᾽ ἐκτίνωμθν αὐτὰ καλῶς· μὴ τοὺς πλεονεξίαν, ἀλλὰ τοὺς ἐλεημοσυνίαν. μὴ ἅρπαγι ἔχωμθν τὴν χεῖρα, μηδὲ ξηρὰν. ἡ μὲν γὰρ μὴ τοιαύτα ἐλεημοσυνίαν, ξηρά· ἡ δὲ καὶ πλεονεκτοῦσα, μιαρὰ καὶ ἀκάθαρτος. μηδεὶς μοι τοιούτων ἐαθιέτω χθρῶν. οὐδεὶς γὰρ τῶν κεκλημθνων τοῦτο. Εἰπέ γάρ μοι, Εἴ τις ὀπτὰ παπτῶν καὶ τραυμᾶς ἀπαλᾶς καὶ χρυσοπάστων σπαθίων καταχλίνας ἡμᾶς ἐν οἴκῳ λαμπρῷ καὶ μεγάλῳ, καὶ πολὺ πλῆθος θεραπόντων περιστάντος, εἶτα πίακα δὲ ἀργύρου περιφυσήσαντος καὶ χρυσοῦ, καὶ πολλὰ ἐμπλήσας ἐδεσμάτων, καὶ πολυτελῶν καὶ πρωτοβαπῶν, ἰνάγκαζεν ἐαθίειν, Εἰ μόνοι ἀνεξόμθα αὐτοῦ τὰς χεῖρας εἰς βόρβορον χέοντος, ἢ καὶ κόπρον ἀνθρωπίνην, καὶ οὕτω συγκαταχλινοιμθθα· ἆρα ἂν τις ταύτην ἐδέξατο τὴν κόλασιν, ἀλλ᾽ οὐχ ὕβρει τὸ πρᾶγμα ἐνόμισεν ἂν; ἐγὼ γοῦν οἶμαι, καὶ βδέλυξιν ἂν ἀπεπήδησεν. νῦν ὑ βορβόρου τὰ ἔντος ἀ- χὶ τὰς χθρας ὁρᾶς ἐμπεπλησμένας, ἀλλὰ καὶ αὐτὰ τὰ ἐδέσματα, καὶ οὐκ ἀπεπήδας; οὐκ ἀποφεύγῃς; οὐκ ἐπτηκᾶς; ἀλλ᾽ ἐπὶ τὸ δυναστίαν ἦλθεν, μέγα τὸ πρᾶγμα πίθησαν, καὶ τὴν ψυχὴν ἀπολλύεις τὴν σαυτοῦ τοιαῦτα στόμθος; πρῶτος γὰρ βορβόρου πλεονεξία χείρων. ψυχὴν γάρ, οὐ σῶμα μολύνει, καὶ ποῖ δυσέκπλυτον. σὺ τοίνυν ὁρῶν τὰ βορβόρου τοῦτο ἀναπεμπόμενον μὲν καταπίνομθον καὶ ταῖς χερσὶ τὴν ἔψαν, ἐμπεπλησμένην δὲ καὶ τῆ οἰκίᾳ καὶ τῇ τραπέζῃ (βολβίτων γὰρ καὶ ἐπὶ τούτων ἀκαθαρτότερα σκεύη καὶ μιαρώτερα τὰ ἐδέσματα) ὡς δὴ τιμηθεὶς θαύμασας, καὶ ὡς μέλλων τρυφᾶν; καὶ σοὶ τὸν Παῦλον δέδοικας, εἰς μὴ ἐλλείπων τραπέζῃ, εἰ βουλοίμθα, ἀκολύτως συγχωρῆται ἀπελθεῖν, εἰς ὑ
α Κορ. ι. ιε. πάς τὴν πλεονεκτῆ σοὶ βλαπτόμενος ἐσται; Εἰπὲ γάρ τις ἀδελφὸς ὀνομαζόμθος ἦ, φησι, πόρνος ἀδελφὸν ἐπικαλῶν λέγοι, πρῶτα τὴν πίστιν ἀπολλύσι, ὁ τὴν μανίαν. τί γὰρ ὄφελος τῷ πιστῷ τὴν ἀ- δελφότητα; ὃ λυθείσης τῆς παλιγγενεσίας, ὃ δυνηθῶμεν καλέσαι πατέρα τὸν Θεόν. ὥστε ὁ μὲ μοιχὸς ὢν, καὶ καπηλεύμθος ἦ, οὐκ ἀδελφός· ὁ ὑ πιστός, κἂν κοσμικὸς ᾖν, ἀδελφός ἐστιν. Εἴ τις, φησι, ἀδελφὸς ὀνομαζόμθος. οὐδὲ γὰρ ἴχνος μοιχείας τότε ἦν, ἀλλὰ πάντα τοῦ κοσμικοῦ διελέγετο ὁ μακάριος οὗτος. ἐὰν τις, φησι, ἀδελφὸς ὀνομαζόμθος ἦ πόρνος, ἢ πλεονέκτης, ἢ εἴδωλον, τῷ τοιούτῳ μηδὲ συνεσθίειν. ἀλλ᾽ οὐκ ὅπου τοὺς ἐλλή-
α Κορ. ε. ιβ. νων ὕπως, ἀλλ᾽, Ἐὰν τοὺς ὑμᾶς καλέσῃ τῶν ἀπίστων (οὗτοι ἕλληνας λέγων) καὶ θέλετε πορεύεσθαι, πρῶτον ὃ παραπέμθμον ὑμῖν ἐαθίετε. ἐὰν δέ τις ἀδελφὸς ὀνομαζόμθος, φησι, μέθυσος. βαβαί, πόση ἡ ἀκρίβεια; ἡμεῖς ὑ οὐ μόνον τὸν φθόνον οὗτον μεθύσης, ἀλλὰ καὶ ἀπερχόμθα τοῦ αὐτοῦ, μεθίξοντες τὸν πρὸ αὐτοῦ. Διὰ τοῦτο πρῶτα ἄνω καὶ κάτω γενόμενα, πρῶτα συγκέχυται, καὶ ἀπώλεσε τὴν ἀπλότητα, καὶ ἀπόλωλεν. Εἰπέ γάρ μοι, Εἰ καλέσει σέ τις τῶν τοιούτων ὅπου ἐστίασις, σὺ μὲν πίνητα καὶ βυπλῆ νομιζόμθος, εἶτα ἀκούσεις παρὰ σοῦ· ὅπου ὅπου ἀπὸ πλεονεξίας ὄντα τὰ παραπόμθμα, οὐκ ἀνέξομαι μολύνειν τὴν ἐμαυτοῦ ψυχήν, οὐκ ἂν ἠδέσθη; οὐκ ἂν ἐνετράπη; οὐκ ἂν κατηχήθη; τοῦτο μόνον ἐνθυμηθῆναι σὲ δέρθησαν, καὶ ποιῆσαι καὶ λαλῆσαι μὲ ὅτι ὦ πλούτου ἐαυτοῦ, θαυμάσας ὑ ὅτι τῇ πενίᾳ σου, εἴπερ ἐώρα ἐκεῖνος μὴ τοσαύτης ἀπουσίας καταφρονήσαι παρὰ σοῦ. ἀλλὰ τηνάκαμθν δοῦλοι ἀνθρώπων, οὐκ οἶδα
α. Κορ. ζ. κγ. πόθεν, τοῦ Παύλου λύοντος καὶ κάτω βοῶντος, Μὴ γίνεσθε δοῦλοι ἀνθρώπων. πόθεν οὖν τηνάκαμθν δοῦλοι, εἰπέ μοι; ὅπου τοσοῦτον χαρὰς γενόμενα λύπαι, καὶ χρημάτων, καὶ δόξης, καὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων· τοσοῦτον καμθν τὸν ἐλθόντα εἰδώλου, ὡς ἐμφρίσατο ἡμῶν ὁ Χριστός. τί δὲ μιθεῖ τὸ γλυκόμθον
Ιωαν. θ. λα. δοῦλον, εἰπέ μοι; ἄκουε τοῦ Χριστοῦ λέγοντος· Ὁ δοῦλος ὐ μιθεῖ ἐν τῇ οἰκίᾳ εἰς τὸν αἰῶνα. ἔχεις
Ιωαν. ιδ. β. ἀπόφασιν ἀληθινὴν, ὅτι οὐδέποτε εἰς βασιλείαν εἰσέρχεται. τί γὰρ οἰκία τοῦτο ἐστιν. Ἐν τῇ οἰ- κίᾳ τοῦ πατρός μου, φησι, μοναὶ πολλαί εἰσι. τί οὖν δοῦλος ὐ μιθεῖ ἐν τῇ οἰκίᾳ εἰς τὸν αἰῶνα. δοῦλον ἐκεῖνον λέγει, τὸν τῆς αἰωνίας δούλου. ὁ ὑ μὴ ἀθῶν ἐν τῇ οἰκίᾳ εἰς τὸν αἰῶνα, ἐν τῇ γεέννῃ μιθεῖ εἰς τὸν αἰῶνα, οὐδαμόθεν ἔχων παραμυθίαν. ἀλλὰ γὰρ εἰς πο- σοῦτον κακίας τὰ πράγματα ἦλθεν, ὡς ἡ ἐλεημοσύνας αὐτὰς ἀπὸ τούτων ποιῆν, ἡ πολλοὺς

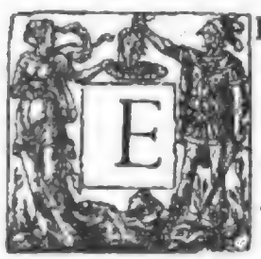
δίκαιον.

καὶ ἔχω; ἐὰν καὶ πτωχεύσω ἑαυτοῦ, τότε ὑψηλὸς ἔσομαι; ναί, φησὶ τοιαύτη γὰρ ἡ ἐμὴ δύναμις, ἵνα τῶν ὄντων τὰ ἐναντία παρέχῃ. εὔπορός εἰμι καὶ εὐμήχανος· μὴ δείσῃς. ἐμῷ θελήματι ἡ τῶν πραγμάτων ἀκολουθεῖ φύσις, οὐκ ἐγὼ τῇ φύσει ἕπομαι· ἐγὼ πάντα ἐργάζομαι, οὐκ ἐγὼ ἐκείνων ἄρχομαι. διὰ τί μεταπλάττω καὶ μεταῤῥυθμίζω αὐτὰ βούλομαι. καὶ τί θαυμάζεις ἐπὶ τούτοις; ὃ αὐτὸ γὰρ καὶ ἐπὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν εὑρήσεις. ἐὰν ἀδικήσῃς, ἠδικήθης· ἐὰν ἀδικηθῇς, πάλιν οὐκ ἠδικήθης. ἐὰν ἀμελήσῃ, τότε οὐκ ἠμέλησα, ἀλλὰ σαυτὸν ἠμέλησα. Ὁ γὰρ ἀγαπῶν τὴν ἀδικίαν, φησὶ, μισεῖ τὸν ἑαυτοῦ ψυχήν. ὁρᾷς ὅτι οὐκ ἠδικήθης, ἀλλ' ἀδικεῖς; διὰ τοῦτο καὶ Παῦλός φησι· Διὰ τί οὐχὶ μᾶλλον ἀδικεῖσθε; α. Κορ. ϛ. ζ.
εἶδες ὅτι οὐκ ἔστι τοῦτο ἀδικεῖσθαι; ὅταν ὑβρίσῃς, τότε ὑβρίσθης· καὶ τοῦτο οὐκ ἐμοῦ ἴσασιν
πολλοί, ὡς ὅταν λέγωσι πρὸς ἀλλήλους, ἄγαμαί σε τυφθῆναι, μὴ ὑβρίσῃς σαυτόν. διὰ τί; ὅτι πολὺ ὁ μέσος τοῦ κάκωσαι. ὅταν γὰρ σὺ ὑβρίσῃς, ἑκὼν δόξαν ἡγεῖται. τοῦτο ὅτι πάντων ἐσμὲν ἡμεῖς ὑψηλότεροι τῇ ὕβρει. πῶς; ἐγὼ λέγω. αὐτοὶ πρὸς αὐτοὺς τὴν ἀλυσιτέλειαν ἔχοντα μάχην ἔχομεν, τῷ ὑβρίζειν αὐτοὺς ἡμᾶς αὐτοὺς ὑβρίζειν ἡγούμεθα. τοῦ γὰρ πλουτεῖσθαι ἄξιοι ἡγούμεθα. Τί λέγεις, εἰπέ μοι; τῶν σωφρόνων πολίτης ὤν, καὶ τὴν ἀνω φιλοσοφίαν ἔχων, μὴ τὰ γήϊνα φρονοῦντος πλουτεῖς σαυτόν; καὶ γὰρ μυρία χρήματα κέκτηται, καὶ ἐν δυναστείᾳ ἦ, οὕτω εἶδε ὁ κύριος ὁ σός. μὴ ὑβρίσῃς σαυτόν, ἐκεῖνον ὑβρίζων· σαυτὸν φάσαι, μὴ ἐκεῖνα· σαυτὸν τίμησον, μὴ ἐκεῖνον. οὐχὶ παροιμία τοιαύτη ἐστὶν, ὁ τιμῶν, ἑαυτὸν τιμᾷ; εἰκότως. οὐ γὰρ ἐκεῖνον τιμᾷ, ἀλλ' ἑαυτόν. ἄκουε σοφοῦ τινος λέγοντος· Ποίησον τὴν ψυχήν σου τιμίαν τῷ ἀξίαν αὐτῆς. τῷ τὴν ἀξίαν αὐτῆς, τί ἐστι; Σειρ. ι. λα.
ἐὰν πλουτίσῃς, φησὶ, μὴ πλουτίσῃς, ἐὰν ὑβρίσῃς, μὴ ὑβρίσῃς. εἰπέ μοι, παρακαλῶ, εἴ τις πένης πλὴν ἐρρυμένος ἀπὸ τῆς αὐλῆς ἔλαβε τῆς σῆς, ἆρα ἂν ὑπὲρ τούτου δικαίαν σωτηρίαν ἐποιήσατο; οὐδαμῶς. διὰ τί; ἵνα μὴ ὑβρίσῃς σαυτὸν, ἵνα μὴ πάντας σου κατεγνωσι. ὅτου γὰρ χάριν. πένης γάρ ἐστιν ὁ πλούσιος, ἐὰν ὅσῳ πλουτῇ, τοσούτῳ πένης ᾖ τὴν ἄνω πενίαν. πλὴν ἔστιν ὁ χρυσὸς ἐν αὐλῇ ἐρρυμένος, οὐκ ἐν τῇ οἰκίᾳ σου κείμενος. ἡ γὰρ οἰκία σου εὐρεῖα ἔστιν. ὑπὲρ τούτου οὖν συγκρότησις δικαίαν, ἢ οὐ κατεγνώσονταί σου οἱ ἄνω πολῖται; οὐκ ἐκβαλοῦσί σε τῆς ἑαυτῶν πατρίδος οὕτω ταπεινόν, οὕτως βύτελη, ὡς ὑπὲρ ὀλίγου πλοῦ μάχεσθαι αἱρεῖσθαι; εἰ γὰρ ὁ κόσμος ὅλος σός, εἶτα αὐλήν τις ἔλαβεν, ἐπιγραφὴν ἔχεις; οὐκ οἶδας ὅτι δικαίως τῶν οἰκουμένων ἑαυτῆς, καὶ ἑκατοντάκις, καὶ μυριάκις, ἐὰν ἦς τοσοῦτον, οὐδεὶς ὃ πολλοστὸν τῶν ὄντων τοῖς οὐρανοῖς ἐστιν ἀγαθῶν; ὁ τοίνυν τὰ τοιαῦτα θαυμάζων, ἐκεῖνα ὑβρίσει. εἶτα ὅσων αὐτὰ ἄξια τοσούτων γηΐνων ἀπολιμπάνεται, τοσούτων ἐκείνων ἀπολιμπάνεται, μᾶλλον δὲ οὐδὲ θαυμάσας ἐκεῖνα δωρήσεται. πῶς γὰρ, πρὸς τὰ ἐπουράνια; ἀλλὰ τὰ μὲν ὠνοῦμαι τὰ ἐρπετὰ καὶ τὰ πλεκτάνας· τοῦτο γὰρ τὰ γήϊνα πρόβλημα· μέχρι πότε κάτω κύπτομεν; μέχρι τίνος ἀλλήλοις ὀφιομαχοῦμεν, καθάπερ τὰ θηρία, καθάπερ οἱ ἰχθύες; μᾶλλον δὲ τὰ θηρία οὐκ ὀφιομαχεῖ ἀλλήλοις, ἀλλὰ τοῖς ἀλλοφύλοις· ὄφις, ἄρκυς ἄρκυν οὐ ταχέως ἁρπάσῃ, οὐδὲ ὄφις ὄφιν οὐκ αἰνάσῃ, ὃ ἐμοὶ φαίνεται αἰδούμενος. σὺ δὲ μὴ τὰ ὁμόφυλα καὶ μυρία ἔχων δικαιώματα, ὃ συγγενεῖς, ὃ λογικὸν, ὃ θεοῦ εἰδέναι, μυρία ἄλλα ἔτερα· τῆς φύσεως τὴν ἰσχύν, τὴν συγγένειαν, καὶ τῆς φύσεως κεκοινωνηκότα, τοῦτον ἁρπάσῃ καὶ μυρίοις πολεμίοις καμεῖς; τί γὰρ εἰ μὴ ὁ ξίφος ὠθεῖς, καὶ βαπτίζεις εἰς τὴν δεξιὰν τὴν δεξιάν; ἕτερα χαλεπώτερα τούτου πηδᾷς, λύπας ἀνιωμένου πολεμίου. ἐκφορὰν εἰ εἰργάσω, ἀπώλεσας αὐτὸν φερόμενος· καὶ ὑπὲρ λιμοῦ δηλαδὴ πολεμίους, ὑπὲρ δυστυχίαν, ἁμαρτίας πολλάς. ταῦτα λέγω, καὶ λέγων οὐ παύσομαι, οὐχὶ φειδὼ ὑμᾶς πολεμίους ποιοῦμαι, ἀλλὰ ὡς ὅτι ἐλάττονι κακῷ ἔρχεσθαι πρὸς τὸν πόλεμον, ἀλλὰ μὴ θαῤῥεῖν, ὡς μὴ μάλλον ἐπὶ δεινὸν ἔλθητε δεινόν. φοβοῦμαι γὰρ, φησὶ, μὴ πλησίον ὁ ἀφαιρούμενος συμβήσεται. καταχωρίζω ἑαυτοὺς καὶ χεῖρας ποτὲ μᾶλλον Σειρ. λδ. κδ.

με, ϗ θεὸν ὑπερέφῃ; πόσοι γυμνοὶ, πόσοι ἀσάπτοδι, ϗ οὐκ ἐπισκεπτόμεθα, ἀλλὰ παραπεμπόμεθα αὐτῶν ταῖς ἱκετηρίαις; πῶς οὖν ἀξιοῖς ἐλεηθῆναι, αὐτὸς οὐκ ἄξιος ἐλέους ποιῶν; γυμνώμεθα οἰκτίρμονες, γυμνώμεθα ἐλεήμονες, ἵν' οὕτως εὐαρεστήσωμεν τῷ Θεῷ, ϗ ἐπιτύχωμεν τῆς ἐπηγγελμένων ἀγαθῶν τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτὸν, χάριτι ϗ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· μεθ' οὗ τῷ πατρὶ, ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι δόξα, τιμὴ, κράτος, νῦν ϗ ἀεὶ, ϗ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Λογ. μγ. ΠΕΡΙ ΤΟΥ, ΟΤΙ Ο ΤΩΝ ΠΑΡΟΝΤΩΝ ΚΑΤΑΦΡΟνῶν, ἀμφοτέρων ὀξύοισιάζει· ϗ ὅτι πάντος βορβόρου ϗ ἀκαθαρσίας ἡ πλεονεξία χείρων.

Ἐκ τῆς ὁμιλ. κε. τοῦ ἁγίου. τοῦ αὐτοῦ Ἐφρ. ἀπὸς.

Πάθος μεγάλης ἐξουσίας ἔμαθε διδόναι χάρις, ἀγαπητὲ, τοῖς ἀνθρώποις, βουλόμενος ὁ Θεὸς μὴ χάριτι τοὺς πείσαι, ἀλλ' ὡς ὀφειλὴν παραχεῖν, παρασκευάζει καὶ αὐτοὺς ἀνθρώπους καὶ ἡμᾶς ἑαυτῷ ὑπιδιδῶναι ὑπὲρ τῶν παραγμάτων τοῦ Θεοῦ· ἵνα μηδὲν δόξῃ μέγα παρεῖν καὶ ἑαυτῷ ὑπιδιδοὺς ἡμᾶς, εἶτα ἀνθρώπους παρ' αὐτοῦ τῶν ἐποίησεν· ἵνα μὴ χάριτι μόνον νομισθῇ τοῦτο παρεῖν, ἀλλὰ καὶ ὀφειλῇ. ὃς γὰρ ἂν φιλάνθρωπος, ἐὰν τοῦτο αὐτοῖς χαρίζεσθαι βουλώμεθα, ὃ δοκεῖ παρ' αὐτοῦ παραίτερον λαβόντας μικρὸν, οὕτως αὐτοῖς ὃ πάλιν δίδοναι, ἐὰν καυχώμεθα ὑπὲρ τῆς λήψεως μᾶλλον, ἢ ὑπὲρ τῆς δόσεως, ἐὰν οὐ λέγωμεν τόδε ἐδώκαμεν αὐτῷ, ἀλλὰ, τόδε ἐλάβομεν παρ' αὐτοῦ. Ὅταν αὐτοῦ, φησὶ, ϗ σὺ παβολὴν ποιήσασθε, τοῦτ' ἔστιν, ὡς ἐν αἰνίγματι. ὥσπερ γὰρ παβολὴν ἔλαβεν ὁ κριὸς τοῦ Ἰσαὰκ, ἢ ὡς ἐν τύπῳ. ὅτε γὰρ ἀνήρτησε τὴν θυσίαν, ϗ ἔσφαττε ὁ Ἰσαὰκ τῇ παραιρέσει, δῆλον τοῦτο αὐτοῦ χαρίζεται τὴν πατριαρχίαν. ὁρᾷς ὅτι πάντα λέγω, τοῦτο ἐν νῷ δείκνυται; ὅταν παραπησώμεθα ἡμῶν τὰ ἀβέβαια ἀπαρνησώμεθα, ϗ δείξωμεν ὅτι ὑπερφρονοῦμεν τῶν γηΐνων παραγμάτων, τότε ἡμῖν ϗ τὰ γήϊνα χαρίζεται, παρ' ὃ πέρυσι οὐκ, ἵνα μὴ δι' ἀπορίαν ἡμᾶς παρασκευάσῃ. λύε, φησὶ, σαυτὸν τῆς ὀλιγοψυχίας, ϗ τότε λάβε, ἵνα μηκέτι ὡς δοῦλος λάβῃς, ἀλλ' ὡς δεσπότης. καταφρόνησον πλούτου, ϗ ἔσῃ πλούσιος· καταφρόνησον δόξης, ϗ ἔσῃ ἔνδοξος· καταφρόνησον τῆς ὑπουργίας τῶν ἐχθρῶν, ϗ τότε αὐτῆς ὑπερτεθύξῃ· καταφρόνησον ἡδέσεως, ϗ τότε αὐτοῦ λήψῃ· ἵνα λάβῃς μὴ ὡς δίσημος λάβῃς, μηδὲ ὡς δοῦλος, ἀλλ' ὡς ἐλεύθερος. καθάπερ γὰρ ὑπὲρ τῶν παίδων τῶν μικρῶν, ὅταν μὲν ὑπιθυμῇ ὁ παιδίον παιδικῶν ἀθυρμάτων μετὰ πολλῆς ἀσυνδέτου σκέψεως κρύπτομεν, σῦκα, σφαῖραν, ϗ ὅσα τοιαῦτα, ἵνα μὴ ἐμποδίζῃ τὰ ἀναγκαῖα· ὅταν δὲ αὐτὰ καταφρονήσῃ ϗ μηκέτι ὑπιθυμῇ, ἀδεῶς αὐτὰ μεταδιδόαμεν, εἰδότες ὡς οὐδεμία βλάβη λοιπὸν αὐτῷ σὺν τοῖς παισὶν ἔχειν, τῆς ὑπιθυμίας σκοπὸς οὐκέτι ἰσχύουσης ἀπάγειν αὐτὸν τῶν ἀναγκαίων· οὕτω ϗ ὁ Θεὸς, ὅταν ἴδῃ μηκέτι ὑπιθυμοῦντας τῶν σαρκῶν λοιπὸν, ἀφίησιν αὐτοῖς χεῖρας. ὡς γὰρ ἐλεύθεροι ϗ ἄνδρες αὐτὰ ἔχομεν, οὐχ ὡς παῖδες. ὅτι γὰρ ἐὰν καταφρονήσῃς τῆς ὑμετέρας τῶν ἐχθρῶν, τότε ὑπιτεθύξῃ, αὐτὸς ὁ φησι· Ἐὰν πεινᾷ ὁ ἐχθρός σου, ψώμιζε αὐτὸν, ϗ ἐὰν διψᾷ, πότιζε αὐτόν· ϗ ἐπάγει· τοῦτο γὰρ ποιῶν ἄνθρακα πυρὸς σωρεύσεις ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. ἐὰν πάλιν, ὅτι ἐὰν καταφρονήσῃς τῶν πλούτου, τότε αὐτῷ ὑπιτεύξῃ, ἄκουε τοῦ Χριστοῦ λέγοντος· Οὐκ ἔστι ὃς ἀφῆκε πατέρα, ἢ μητέρα, ἢ οἰκίαν, ἢ ἀδελφοὺς, ὃς οὐχὶ ἑκατονταπλασίονα λήψεται, ϗ ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσει. ϗ ὅτι, ἐὰν καταφρονήσῃς δόξης, τότε αὐτῆς ὑπιτεύξῃ, ἄκουε πάλιν αὐτοῦ τοῦ Χριστοῦ λέγοντος· Ὁ θέλων σὸς ὑμῶν εἶναι πρῶτος, ἔστω ὑμῶν δοῦλος. ϗ πάλιν· Ὃς γὰρ ἂν ταπεινώσῃ ἑαυτὸν, οὗτος ὑψωθήσεται. τί λέγεις; ἐὰν πατήσω τοὺς ἐχθροὺς, τότε αὐτοὺς καλάζω; ἐὰν ἀφῶ πάντα ἀρχοντα, τότε αὐτὸς

σφόδρα γενή· τοῦτο καὶ ἡμᾶς ποιοῦμεν ὅταν τῶν πόνων χαλεπαίνωμεν. καὶ πλημμελεῖν, φησὶν, ἡ ὁδὸς, ἡ ἀπάγουσα εἰς τὸν ζωόν. καὶ καλῶς εἶπε γενή· ὅταν γὰρ καὶ ῥᾳδίως καὶ οἰκείως ἐπὶ τὰ προκείμενα ἐπὶ πάντων ὀφείλωμεν βαδίζειν, γενὴ ὄντως ἐστί. γενοτέρα δὲ αὐτὴν ποιοῦμεν ἡμεῖς, πλατύνοντες σφᾶς αὐτοὺς καὶ βάρη αἴροντες, καὶ τοῖς πόδας ἐκτείνοντες. ἡ γὰρ γενὴ πάντα μὲν δυσχερῆ, μάλιστα δὲ τὰ λιπαινόμενα· ὡς ὅλα καταπίνειν ἑαυτὴν, καὶ ἀναθήσεται τῆς γεωχωρείας· ὥστε ὁ μεμψιμοιρεῖσθαι θλίβεσθαι, καὶ ἀποδυσπετεῖν πρὸς ὃ πίζεσθαι. μὴ τοίνυν μὴ αἰέσεως πρόσοδον τις ἂν ὑφεῖσθαι· ἡ γὰρ εἴη· μηδεὶς μὴ τυφῶς ἐλπιζέτω τὸν γενὴν ὁδὸν ὁδοῦ· οὐ γὰρ δύναται· μηδεὶς τὸν ἀρύτταινον βαδίζων, τὸν ζωὸν ἐλπιζέτω. ὅταν οὖν ἴδῃς λουόμενον, πρόσπιζε παλαιστῇ, ἢ δορυφορίας ἐπεργεῖς ἐντυφοῦται τὸν δρόμον, μὴ καταλείπῃς σαυτὸν, ὡς ἐπὶ μετέχων τούτων, ἀλλὰ φεύγειν ἕτοιμος, ὅτι τὴν ἀπολλυμένην ὁδὸν ὁδεύει. τί γὰρ ὄφελος ταύτης τῆς ὁδοῦ, ὅταν εἰς θλῖψιν τελευτᾷ; ποῖον γὰρ βλάβος ἀπ' ἐκείνης τῆς γεωχωρείας, ὅταν εἰς αἴεσιν ἔρχηται; εἰπέ μοι, εἴ τις εἰς τὰ βασίλεια καλούμενος, καὶ δεῖ πρωϊαίτερον θλιβερὸν καὶ ἀποκρύπτων βαδίζοι, ἕτερος δέ τις τὸν ὑπὲρ θάλατταν ἀγόμενος, δεῖ μέσης τῆς ἀγορᾶς ἔλκειν· πότερα, εἰπέ μοι, μακαριοῦμεν; πότερα στεφανοῦμεν; οὐχὶ τὸν δεῖ τῆς βορυχόρου βαδίζοντα; ὅτι καὶ νῦν μὴ τὸν τυφλὸν μακαρίζωμεν, ἀλλὰ τὸν μὴ τυφλόν. ὅτι πρὸς τὸν οὐρανὸν ἀποβλέπει, ἐκεῖνος πρὸς τὸν γένεσθαι. καὶ ἴσως μὲν ἀστεῖα πολλοὶ γελάσονται τὰ παρ' ἡμῶν λεγόμενα· ἐγὼ δὲ αὐτὸν μάλιστα δεῖ τοῦτο ὀδύρομαι καὶ θρηνῶ, ὅτι τοῦτ' ἴσασιν ἐφ' οἷς χρὴ γελᾶν, ὑφ' ὧν χρὴ μάλιστα πενθεῖν, ἀλλὰ πάντα συγχέουσι καὶ ταράττουσι καὶ θορυβοῦσι, δεῖ ταῦτα αὐτοὺς ἐγὼ θρηνῶ. τί λέγεις, αὐθέντα; μέλλων διαίσεσθαι δὲ λόγον ὑφέξειν τῶν σοι πεπραγμένων, δὲ τὸν ἑκάστου ἐπιστήσεσθαι δίκῃ, τούτων μὲν οὐδένα λόγον ποιῇ, χαίρειν ἐᾷ μαθητὰς καὶ μαθήσεις; καὶ πρὸς τούτοις γλᾶς; ἀλλ' ἐγώ σε θρηνῶ, τὰ μέγιστά σε κακὰ ὑπισχνούμενος, τὸν δεδοξομένῳ σε πομπεῖον· καὶ δεῖ τοῦτο θρηνῶ μάλιστα, ὅτι γελᾷς. πόθησον σὺ ἐμοὶ, θρήνησον μετ' ἐμοῦ τὰ σὰ κακά. εἰπέ μοι, ἐμὲ τίς σοι τῶν οἰκείων ἀποδημήσας ὁ Χριστὸς, οὐχὶ δὲ μὲ γελᾷς ὅτι τῇ πλάνῃ καὶ ἀπιστρέφῃ, καὶ ἕτερος καὶ δακρύεις καὶ συμπενθοῦσας φίλης; εἶτα τῆς μὲν γυναικὸς πρεσκειμένης νεκρᾶς, καὶ θρηνεῖς ἀποτρέπῃ· τῆς δὲ ψυχῆς σοι πλανωμένης, καὶ δακρύεται ἀποστρέφῃ, γελᾷς δὲ αὖθις; ὁρᾷς πῶς ἡμᾶς διέθηκεν ὁ διάβολος ἐχθροὺς ἑαυτοῖς εἶναι καὶ πολεμίους; μὰ τὴν ψυχὴν μὲν ποτε, διαβολέψωμεν, χειροτόνωμεν, ὅπλα βαστάσωμεν τῆς αἰωνίου ζωῆς, καὶ πολλοὶ ὕπνοι ἀποπιαζώμεθα. κρίσις ὅστις, μάχαιρα ὅστις, ἐξέτασις τῶν πεπραγμένων. ὁ Κύριος ἔρχεται σὺν ἐφέλαις, πῦρ σεαυτοῦ αὐτὸν καυθήσεται, καὶ κύκλῳ αὐτὸν καταιγὶς σφοδρὰ· ποταμὸς πυρὸς σύρεται ἔμπροσθεν αὐτοῦ, σκώληξ ἀτελεύτητος, πῦρ ἄσβεστον, σκότος ἐξώτερον, βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. καὶ μυριάκις ὅτι τούτοις δυσχεράνητε, ἐγὼ λέγων οὐ παύσομαι. εἰ γὰρ λιθάζομαι καὶ πρὸς ταῦτα οὐκ ἰσχύων, πολλῷ μᾶλλον ὑμᾶς ἀπειθείας δεῖ φέρειν, ἢ μὴ πρὸς χάριν ὑμῖν ὁμιλεῖν, ἵνα μὴ ἀπατήσαντες ὑμᾶς αὖθις δικαιοκρισθῶμεν. ἐκεῖ κόλασις ὅστις ἀθάνατος, ἀσβεστόμυθος, ὁ πρεσκαιόμενος σκώληξ. Τίς ἐλέησει, φησὶν, ἐπαοιδὸν ὀφιόδηκτον; ὅταν ὑμεῖς ἑαυτοὺς μὴ ἐλεήσωμεν, τίς ὑμᾶς ἐλεήσει, εἰπέ μοι; ἐὰν ἴδῃς πιὰ ξίφος ἐλαυνόμενα δι' ἑαυτῆς, τότε δυνήσῃ φείδεσθαί ποτε; οὐδαμῶς. πολλῷ μᾶλλον, ὅταν πῦρ ἡ καταθώσει, μὴ καταφλέγωμεν, τίς ἡμῶν φείσεται; σκώληξ. ἐλεήσωμεν ἑαυτούς. ὅταν βοῶμεν τῷ Θεῷ λέγοντες, ἐλέησόν με, Κύριε, τοῦτο λέγοντες πρὸς ἑαυτοὺς, καὶ ἑαυτοὺς ἐλεήσωμεν. ὑμεῖς ἐσμεν κύριοι τοῦ Θεοῦ ὑμᾶς ἐλεῆσαι. ἀλλὰ ὑμῶν τοῦτο ἐχρῄζετο, ἐὰν ἄξια ἐλέους πεφάνωμεν, ἐὰν ἄξια φιλανθρωπίας τῆς πρὸς αὐτὸν, ἐλεήσει ὑμᾶς ὁ Θεός. ἐὰν δὲ ἑαυτοὺς καὶ ἐλεήσωμεν, τίς ἡμῶν φείσεται; ἐλέησον πλησίον, καὶ ἐλεηθήσῃ παρὰ τοῦ Θεοῦ. πόσοι καθ' ἑκάστην ἡμέραν προσέρχονται λέγοντες, ἐλέησόν

Σειρ. 16. 13.

με,

ἐκείνῳ ὁρᾶντες ἐργαζώμεθα. σκότος ὅστι ἡ κακία, ἀγαπητὸ, θανατός ὅστι, πῦρ ὅστι, σὺν ὁρῶμεν τοῖς δαίμοσι, σὺν παρέπομεν τοῖς πεσοῦσι. καθάπερ ⟨Θ⟩ νεκροὶ δυσωδίας εἰσὶ ⟨Ζ⟩ ὀδωδότες· οὕτω καὶ αἱ ψυχαὶ τῶν ἐν κακίᾳ πολλῆς εἰσὶ ἀκαθαρσίας μεσταί. μέμνησο αὐτῶν τὰ ὄμματα, τὸ στόμα στενύλλεσθαι, ἀκίνητοι μένουσιν ἐν τῇ κλίνῃ τῆς κακίας, μᾶλλον δὲ τῶν τῶν παθόντων ἐλεεινότεροι. οὗτοι μὲν γὰρ πεσόντες ἐκάτεροι νεκροί· ἐκεῖνοι δὲ πεσόντες μὲν ἀρετὴν ἀνάβηται, ζῶντες δὲ πεσοῦς κακίας. νεκρὸς καὶ πληγὴν τις, οὐκ αἰσθάνεται, οὐδὲ ἀμύνεται, ἀλλ' ἔστιν ὥσπερ ξύλον καὶ λίθος· οὕτω καὶ ἡ ψυχὴ καὶ ὅταν ὅστις ἀποδυσάμενος τὸν ζωλιὸν. μυρία καθ' ἑκάστην ἡμέραν λαμβάνει τὰ τραύματα, καὶ οὐκ αἰσθάνεται, ἀλλ' ἀνάλγητος πρὸς πόνον διάκειται. οὐκ ἄν τις ἀμάρτοι τοῖς μεμηνόσιν αὐτὸν προσβάλλων, τοῖς μύθοις, τοῖς προσβλασφήμοις. πόνος δὲ τοῦτο ἔχει ἡ κακία, καὶ πάντων ὅστι χαλεπωτέρα. ὁ μεγαλόμυθος ἔχει πολλὰ συγγνώμην προσβλητὸν ὁρώντων· οὐ γὰρ ὅστι προαιρέσεως ὁ νόσημα, ἀλλὰ φύσεως μόνης· ὁ δὲ τῆς κακίας ἄρχων, πόθεν συγγνωσθήσεται; πόθεν οὖν ἡ κακία; πόθεν οἱ πλείονες κακοὶ, εἰπέ μοι; πόθεν ἡ κακία τῶν νοσημάτων; πόθεν φρενίτις; πόθεν ὕπνος βαρύς; οὐχὶ ἐξ ἀπροσεξίας; εἶτα φυσικὰ νοσήματα ἀπὸ προαιρέσεως ἔχει τὴν ἀρχήν, τὰ προαιρετικὰ πολλῷ μᾶλλον. ἡ μέθη πόθεν; οὐχὶ ἐξ ἀκρασίας ψυχῆς; ἡ φρενίτις οὐχὶ ἀπὸ ⟨Χ⟩ολῆς πυρετῶ; ὁ δὲ πυρετὸς οὐχὶ ἀπὸ τῶν πλεοναζόντων ἐν ἡμῖν στοιχείων; ἡ πλεονεξία δὲ τῶν ἐν ἡμῖν στοιχείων οὐχὶ ἐξ ἀπροσεξίας; ὅταν γὰρ ἡ ἐπιθυμία, ἢ πλεονεξία εἰς ἀμετρίαν ἢ τῶν ἐν ἡμῖν ἐξαγάγωμεν, διάπυρον ἐκεῖνο τὸ πῦρ. πάλιν, διὰ τῆς φλεγμῆς αἰσθήσεως ὑπερμέτρως καταφερόμενοι, καθ' ἑαυτῶν ἐργαζόμεθα πυρεκὸν, ἐν σαρκὶ δυναμένα. οὕτω ⟨Ζ⟩ ὅπου τῆς κακίας ⟨Ζ⟩, ὅταν ἀρξαμένου αὐτοῦ μὴ κωλύωμεν, μηδὲ ἐγκόπτωμεν, σὺν ἰφικέσθαι δυναμένα τῇ πόλεως λοιπὸν, ἀλλὰ μείζων ⟨Ζ⟩ τῆς ἡμετέρας ἰσχύος. δίδ, παρακαλῶ, πρῶτα πράτωμεν, ὥστε μηδέποτε ἀπυσάξαι. οὐχ ὁρᾶτε τοῦ φύλακος, ὅτι πολλάκις μικρὸν ἑαυτὸν δόντος τῷ ὕπνῳ, σὺν ἀπώναντο τῆς πολλῆς φυλακῆς; διὰ ἐκείνου γὰρ τοῦ μικροῦ τὸ πᾶν διέφθειρε, τῷ βουλομένῳ κλέψαι πολλῷ δόντος τοῦ ἄδυτον. καθάπερ γὰρ οὐχ οὕτως ἡμᾶς τοῦ κλέπτας ὁρῶμεν, ὡς ἐκεῖνοι ἡμᾶς ὁρῶσι· οὕτω καὶ ὁ διάβολος μάλιστα πάντων ἐφίσταται καὶ ἐφεδρεύει καὶ πείζει τοῦ ὁδεύοντας. μὴ νυστάζωμεν τοίνυν· μὴ εἴπωμεν πρὸς τοῦτο σὺν, πῶς ἐκεῖνο σὺν ὅλην οὐ προσεδεξάμεθα, πολλάκις ἐσυλήθημεν. οὕτω καὶ ὅτι τῆς κακίας· ὅταν δὲ προσδεξάμεθα, ἀπωλόμεθα. πρῶτα βλέπωμεν ἀκριβῶς. μὴ μεθυσκώμεθα, καὶ οὐκ ⟨Χ⟩οτώσομεν· μὴ πυφώμεν, καὶ δὲ καθθλίσομεν· μὴ μαπώμεθα πρὸς τὰ ἔξω, καὶ ἐσω ⟨Ψ⟩ατιλίσομεν· ῥυθμίζωμεν ἑαυτὸν πάντων. καθάπερ σὺν ὅτι ὀρύσσοντα ταμίας βαλλόντας σὺκ ἔστι ἀριθμῆσαι μακρὰν (ὃ γὰρ μικρὰ μέγα ἐργάζεται κακὸν· πολυτραπὶς γὰρ βλάβας κατεμάθη ⟨Ζ⟩ ἀπώλετο) οὕτως σὺν ἡμᾶς ῥαθυμῆσι δυνατόν. στενὴν βαλλόμεν ὁδὸν, ⟨Χ⟩ανὸ χρημνοῦ ἑκατέρωθεν ἀπειλημμένην, ὁμοῦ δύο πόδας ἢ δεκαμένην. ὁρᾶς πόσης ἡμῖν ἀκριβείας δεῖ; οὐχ ὁρᾶς σὺν τοιαύτας ὁδοιπορούσας ὁδούς, πῶς ἢ σὺν πόδας ἀσφαλίζονται μόνον, ἀλλὰ καὶ σὺν ὀφθαλμούς; αἱ γὰρ δόξῃ ἑτέρωθι προσέχει αὐτῶν, καὶ ὁ πούς βεβαίως ἐίσηκεν, ὀλισθήσας ἀπὸ τῆς βάσεως ὁ ὀφθαλμὸς, ὃ πᾶν κατέσυγχεν. ἀλλ' ἑαυτῷ δεῖ προσέχειν ἢ τῇ βάσει. δίχα τοῦτό φησι, μήτε δεξιὰ, μήτε ἀριστερά. πολὺς ὁ βυθὸς τῆς κακίας ὅστι, μεγάλαι ⟨Θ⟩ χρημνοὶ, πολὺ κάτω σκότος. τῇ στενῇ προσέχωμεν μὴ φόβου, μὴ ζήμιον προσεπατῶμεν. σὺν ὁδὸς τοιαύτην ὁδὸν ὑπιφέρεται ἢ τὴν προσπλοῦ. ἁπαντὸ γὰρ βλέπουσι ἅπαντα δυνηθῆναι πραθραμεῖν. σὺν ὁδὸς συμπαίζει σοὺ πόδας σοὺ ἑαυτῷ, ἀλλ' ἀλύτους ἀφίησι· ἡμεῖς δὲ μυρίοις φροντίσι ἑαυτοὺς καταδησάμενοι, καὶ μυρία φορτία βιωτικὰ ὑπιφερόμενοι καχηκότες καὶ ἐκκεχυμένοι, πῶς τὴν στενὴν προσδεξόμεθα βαδίζειν ὁδόν; οὐχ ἁπλῶς εἶπεν, ὅτι στενή ὅστι, ἀλλὰ μὴ θορυβασμοῦ. καὶ στενὴ ἡ ὁδός; τουτέστι,

σφόδρα

πλουτῆσι, τῷ πλουτῆσι πίθηι· καὶ ὃ μὴ γῆμαι, τῷ γῆμαι· καὶ ὃ μὴ κτᾶσθαι ἔξω, τῷ κτᾶσθαι ἔξω· καὶ ὃ μὴ πυφᾶν, τῷ πυφᾶν· καὶ ὁτιοῦν ἄλλο ὃ πλέον ἔχειν Ⓐ τοῖς πρόσθεν μὴ προσπλωθέοι. καὶ οὕτω λέγω, ὅκως μὴ καὶ μυρίοις βασάνοις καταπίπτωμεν, ἀλλὰ τῷ χρηστῷ τοῦ ἐλπίδα βεβαιάζουσαι αὐτοί, οὗτος ὁ καὶ μυρίας ἀπολαβὴν πυφῆς, ἔχει τὸν φόβον τῆ μάλλοντος ὅκως ἀποθήσεται αὐτὸ τῷ ἡδονῷ καὶ συγχέασθαι· καὶ γὰρ καὶ ὀδὲ οὐ μικρὸς ὄφις κολάσεως, ὥσπερ οὖν ὁ σαπρός, πυφῆς καὶ ἀνέσιος. ἓν τρίτος ὁ μὴ τοῦτο ὅτι ὄφις. ποῖος δὴ ὀδέ; ὅτι τὰ μὲν τῆς πυφῆς τῆς βιωτικῆς ὀδὲ, ἰωΐκα ὅτι, φαίνεται, τῇ τε φύσει καὶ τῷ χρόνῳ ἐλεγχόμενα· ὅκοια ὁ οὐ μόνον ὅτι, ἀλλὰ καὶ ἀκίνητα μόνα. ὅσα ὅτι οὐ δύο αὐτὸ ὀδένος μένοι, ἀλλὰ καὶ τρία, ἓ πέντε, ἓ δέκα, καὶ μυρία αὐτὸ ὀδένος δωπσόμεθα εἶ). ἵνα ὁ καὶ ὅτι ὑποδείγματος αὐτὸ τοῦτο μάθῃς, προέχε. ὁ πλούσιος καὶ ὁ Λάζαρος, ὁ μὲν τῶν πρώτων, ὁ ὁ τῶν μωρότων ἀπόλαυσιν. ἆρα οὖν ὁι δοκεῖ ἐν εἶ) καὶ ὃ τὸ πρωτὶ χρόνῳ κολάζεσθαι, ἓ ὃ τὸ βραχεία ὥρα" πατεῖν; ὃ νοσεῖν τὸ φθαρτῷ σώματι, καὶ ὃ ἀθάνατα ἀποτηκανίζεσθαι χάριτος; ὃ στεφανοῦσθαι καὶ ὃ πυφᾶν ἀθάνατα μὴ τῷ μικρὰ ἀρρωσίαν ὑπείκειν, καὶ ὃ βασανίζεσθαι ἀπίστατα μὴ τῷ βραχεῖ τῶν παρόντων ἀπόλαυσιν; καὶ πῶς ἂν ταῦτα εἴποι; τί γὰρ βούλει εἴποιμι; τῷ ποσότητα; τῷ ποιότητα; τῷ κατ' ἀξίαν τοῦ Θεοῦ ὠδὲ ἑκάτερον φῆφον; μέχρι ἵνος τὰ χαμαίζηλα φθέγξεσθε ῥήματα, τῶν βορβόρῳ ὁλοσχερῶς ἐγκαλινδουμένων; ὀδὲ γὰρ ἀνθρώπων ταῦτα λογικῷ ψυχῷ οὕτω ὑμέτερα ἀντὶ ὀδένος ὠφέλεια, δίοι ὀλίγου πόνου ὃν οὐρανοῦ λαβεῖν. βούλει σε καὶ ἑτέρωθι διδάξω, ὅτι ἔστιν ἐκεῖ κριτήριον φοβερόν; ἀνοιξόν σε τὰς θύρας τῆ στωμύδος, καὶ βλέπε τὸν ἐν τῇ Ἀβραὰμ σε ἐγκαθήμενον δικαίῳ. εἰ δὲ σὺ σαυτὸν καταχρίνεις, καίτοι φίλαυτος ὤν, ἓ ὃν ἀνάσχοιο μὴ δικάζειν τῷ κρίσιν ὑπεγκεῖν, οὐ πολλῷ μᾶλλον ὁ Θεὸς πολλῷ ποιότητα τῆ δικαίου τῷ ποιοῦντι, ἓ τῷ ἀδέκαστον ὠδὲ πάντων οἶσι φῆφον, ἀλλ' ἁπλῶς ἓ εἶχε πάντα φέρεσθαι ἐάσει; ἓ πῶς δῶ ταῦτα εἴποι; ὃν ἔστιν ὀδένος. ἀλλὰ ἓ ἕλλωνες, ἓ βάρβαροι, ἓ ποιηταί, ἓ φιλόσοφοι, ἓ πάντων ἡμῖν δικαίως ὑμφωνοῦσιν ὃ τούτοις ἡμῖν, εἰ καὶ μὴ ὁμοίως, καὶ φασὶ εἶ) ἴσα δικαστήρια ὃ ἅδε οὕτω φασεῖν ἓ ὠμολογημένον ὃ ποιῆμα ὅτι. ἓ ἵνος ἔνεκεν ὃ ταῦτα ὃν βιάίως κολαζόμεθα, φησι; ἵνα τῷ μακροθυμίαν ὑποδείξηται τῷ ἑαυτοῦ, ἓ τῷ ὃν μετάνοίας ἡμῖν ὠφέλιμον σωτηρίαν, ἓ μήτι ὁ ἡμῶν αἰφνίδιον ἐργάζηται, τοὺς τε ὃν μεταβολῆς ἀρίστης διωλομένους σωθῆναι, μὴ ὠφελιμαίαν τῆς σωτηρίας. εἰ γὰρ βιάίως ἐκόλαζε πρὸ αὐτὰ τὰ ἁμαρτήματα ἓ αἴρει, πῶς ἂν ἐσώθη Παῦλος; πῶς ὁ Πέτρος, Ⓐ χρυφαῖοι τῆς οἰκουμένης διδάσκαλοι; πῶς ἂν ὁ Δαβὶδ τῷ ἀπὸ τῆς μετανοίας ἐκαρπώσατο σωτηρίαν; πῶς Ⓐ Γαλάται; πῶς ἕτεροι πλείους; ἀφ' ὧν ταῦτα ὀδὲ πάντας ἐσταῦθα ἀπαρτῆ δίκαιον, ἀλλ' ὃν πάντων εἰσίν· οὔτε ὃν πάντας, ἀλλ' ἃ τὰ μὲν ἐσταῦθα, Ⓦ ὁ ὃν, ἵνα ἓ σὺ σφοδρὰ ἀναισθήτως διεπίρῃ δι' ὧν κολάζει, καὶ τὰ μέλλοντα προσδοκᾶν ποιῇ δι' ὧν οὐ κολάζει. ἢ οὐχ ὁρᾶς πολλοὺς ἐσταῦθα κολαζομένους, ὡς ὀδὲ τῷ πύργῳ καταχωσθέντας; ὡς ὃν ἐκείνους, ὧν ὁ αἷμα τῆς θυσίας ἔμιξεν ὁ Πιλάτος; ὡς ὀδὲ ἀώρῳ θανάτῳ ὠδὲ Κορινθίους τιλωτῶσαι ἀφ' ὃ τῶν μυστηρίων ἀναξίως μεταλαμβάνειν; ὡς Ⓦ δῆμοι τῶν Ἰουδαίων ὑπὸ τῶν βαρβάρων καταφαλῶται; ὡς ἕτερος πολλοὺς ἓ τότε ἓ νῦν διωλεκῶς; ἓ ἕτεροι ὁ πολλὰ ἁμαρτάνοντες ἀπῆλθον μὴ δόντες ἐσταῦθα δίκην, ὡς ὁ πλούσιος ὅτι τῶν Λαζάρου, ὡς ἕτεροι πολλοί. ταῦτα ὁ πιθανῶς ἓ ὀδὲ ἀπιστοῦντας τοῖς μέλλουσι διεπίρειν, ἓ ὀδὲ πιστεύοντας ἐργαζόμενος ὠφελιμοτέρους, ἓ ὀδὲ ῥᾳθυμοῦντας σπουδαιοτέρους ποιῶν. ὁ γὰρ Θεὸς, δίκαιος κριτὴς ἓ ἰσχυρὸς, ἓ μακρόθυμος, καὶ μὴ ὀργὴν ἐπάγων καθ' ἑκάστην ἡμέραν. δῶ ὁ τῇ μακροθυμίᾳ εἰς ῥᾳθυμίαν χρησώμεθα, ἔσται κακεῖς, ὅτι ὀδὲ βραχὺ μακροθυμήσει λοιπὸν, ἀλλ' αὐθωὸς ἐπάξει τῷ δίκαιον. μὴ τοίνυν,

ἵνα

πόμζα, καὶ κόλασις ἡ, καὶ αἰάπαυσις, ὥστε μηδὲ ἐκεῖθεν χωρεῖσθαι, μηδὲ ἐντεῦθεν βαπτίζεσθαι. Ἀλλὰ τοῦτο οὐδὲ περὶ τῶν μελλόντων εἶπε, βασιλεία αἰώνιος, ἀλλά, τὰ μὴ βλεπόμενα, αἰώνια, καὶ βασιλεία, καὶ κόλασις ἡ πάλιν, ὥστε ἡ ἐκεῖθεν φοβῆσαι, ἡ ἐντεῦθεν περιτρέψασθαι· ἐπεὶ οὖν τὰ βλεπόμενα, περίκαιρα· τὰ δὲ μὴ βλεπόμενα, αἰώνια· περὶ ἐκεῖνα βλέπωμεν, καὶ αἰώνια. ποίαν γὰρ ἡ χρείαν ἀπολογίας, τὰ περίκαιρα ἀντὶ τῶν αἰωνίων αἱρούμενοι; εἰ γὰρ ἡ ὃ πρᾶγμα ἡδύ, ἀλλ' οὐ διηνεκές· ὃ μᾶλλόν τοι ὀδυνηρὸν αὐτῷ, διηνεκὲς καὶ ἀσύγκριτον. ποίαν γὰρ ἔχουσιν ἀπολογίαν τὸ πνεύματος ἁγίου καταξιωθέντες, καὶ τοσαύτης ἀπολαύσαντες δωρεᾶς, χαμαίζηλοι γενόμενοι, καὶ καταπίπτοντες εἰς τὸν χόν; καὶ γὰρ πολλοὺς ἀκούω λεγόντων τὰ καταγέλαστα τοῦτα ῥήματα· δὸς μοι τὸν σύμβιον, καὶ λάβε τὸν αὐτῶν. εἰ μὲν γὰρ τοιαῦτα ἦν, φησιν, οἷα καὶ φαντάζεται ἐκεῖ, εἷς ἂν διὰ εἷς γένετο· ἂν δὲ μηδὲν ὅλως ἦν, δύο ἀντ' οὐδενός. τί τὴν ῥιμῦν τούτων ἀδιαφορώτερον; τί λιμοδέστερον; ἡμᾶς περὶ ὑγιαινόντων διαλεγόμεθα, καὶ τὴν ἀπερρίπτων ἀγαθῶν ἐκείνων, καὶ σὺ τὰ τὴν ἱπποδρομίων ἡμῖν ἄγεις εἰς μέσον, καὶ οὐκ αἰσχύνῃ, οὐδὲ ἐγκαλύπτῃ τοιαῦτα φθεγγόμενος, ἃ τὴν παντελῶν ὄντων ἐστί; Οὐκ ἐρυθριᾷς οὕτω περισκωπτόμενος τοῖς πρώτοις; οὐ παύσῃ παίζων, καὶ ὀξυπνικῶς, καὶ ἐν νεότητι λυπῶν; καὶ ὃ μὴ ἕλλιπως τοιαῦτα λέγῃ, οὐδὲν ἧττον μανιῶν· ὃ δὲ πιστοὶ ἀνθρώπους τοιαῦτα λυπῶν, ποίαν ἂν ἔχοι συγγνώμην; ὅλως γὰρ ὑποπτεύεις τὰς ἀθανάτους ἐκείνας ἐλπίδας; ὅλως νομίζεις ἀμφίβολα ταῦτα; καὶ πῶς ταῦτα ἄξια συγγνώμης; ἀνὴρ ὀργὴ ἰδρᾶς τὰ ἐκεῖ; ὑδὲ γὰρ τὸ Θεοῦ βλέπεις. ἆρα δὴ ὀργὴ νήσῃ εἰς Θεόν, ὅπως μὴ ὁρᾷς Θεόν; καὶ σφόδρα τὸ θυμῷ, φησιν. ἀν δὴ ἔρῃ τις σε πάλιν, καὶ τίς ἦλθεν ἀπὸ τοῦ ὄρους, καὶ ταῦτα ἀπήγειλε; τί ἐρᾷς; πόθεν οἶδα ὅτι ὄντι Θεός; ἀπὸ τοῦ ὁρωμένων, φησὶν, ἀπὸ τῆς δυναστείας τῆς ἐν πάσῃ τῇ κτίσει, ἀπὸ τοῦ πᾶσιν εἶναι τοῦτο καταδῆλον. οὕτως οὖν ἐστὶ τὸ περὶ κρίσεως δίκαιον λέγειν. πῶς, φησιν; ἐρήσομαί σε, σὺ δέ μοι ἀπόκριναι. δίκαιός ἐστιν ἀνὴρ ὁ Θεός, καὶ τὰ κατ' ἀξίαν ἀπονέμει ἑκάστῳ, ἢ τὸν μὲν πονηροὺς, τοὺς μὲν ἀδίκους βούλεται εὐημερεῖν καὶ πλουτεῖν, τοὺς δὲ ἁγαθοὺς ἐν τοῖς ἐναντίοις εἶναι; οὐδαμῶς, φησιν. οὐδὲ γὰρ ἄνθρωπος τοῦτο παθεῖν. πῶς οὖν καλῶς ἐν τούτοις περίξαντες τὴν ἀγαθῶν ἀπολαύσονται, πῶς δὲ πονηροὶ τὴν ἐναντίων εἶναι; ὁρᾷς, ὅτι ἓν μὲν ἔνεστι, καὶ οὐχὶ δύο μὲν ἔστι; μᾶλλον δὲ δύο αὐτοῦ οὐδενὸς ἕνεκα τοῖς δικαίοις, τοῖς δὲ ἀμαρτωλοῖς ἐν τούτοις πλουτεῖν, ἐναντίον ἄπεστι; καὶ μὲν γὰρ ἐν τούτοις πλουτήσαντες, εἶτα ἐκεῖ κολασθέντες, οὐδὲν ἓν μὲν ἔστι· καὶ δὲ ἀρετῇ διάφοροι δύο αὐτοῦ οὐδενός. Τίνες γὰρ ἐν αἱρέσει; καὶ τῷ πρώτῳ ἀποχρησάμενοι βίῳ, ἢ καὶ φιλοσοφήσαντες; σὺ μοὶ ἴσως ἐκείνους ἐρεῖς, ἐγὼ δὲ τούτους διίκνυμι, μάρτυρας αὐτοὺς ἐκείνους καλῶν, τοὺς ἀπολελαυκότας τῶν πρώτων, καὶ οὐκ ἀναισχυντήσουσι περὶ ἃ μέλλω λέγειν. καὶ γὰρ περὶ μυρτρίαις τίνες ἐπιβήσαντο πολλάκις, καὶ τῇ ἡμέρᾳ, καθ' ἣν ἐπλάκησαν αἱ πασχάδες, καὶ τοὺς μὴ γευσαμένους ἐμακάρισαν. πολλοὶ δὲ οὐδὲν ἕτερον πρήτισαντο, ἀλλ' ἢ διὰ τὸ φορτικὸν τοῦ πράγματος. καὶ ταῦτα λέγω, οὐ τὸν γάμον διαβάλλων· μὴ γένοιτο· ἀλλὰ διὰ τοὺς κακῶς αὐτῷ χρωμένους. Εἰ δὲ γάμῳ ὠμιλήκοτες ἀβίωτον πολλάκις τὸν βίον ἐνόμισαν, τί δῦ ἔποιμεν περὶ τὴν εἰς πορνικὰ βαραθρα κατιενεχθέντων, καὶ πάντος ἀγχιμαλώτου δουλικώτερον καὶ ἀθλιώτερον διακειμένων; περὶ τὸν ἐν πυρὶ καταπαπτόντων, καὶ μυρία τῷ σώματι νοσήματα περιβεβλημένων; ἀλλὰ τὸ ἐν δόξῃ εἶναι, ἡδύ. οὐδὲν μὴν οὖν τοῦτο τῆς δουλείας πικρότερον. καὶ γὰρ ἀπάντων ὑδραπόδων μᾶλλόν ἐστι δυσκολώτερος ὁ κακόδοξος, καὶ τοῖς τυχοῦσιν ἀρίσας βουλόμενος· ὁ δὲ ταύτῃ καταπατήσας, πάντων ἐστὶν ἐλεύθερος, καὶ μόνος ἐλεύθερος, ὁ μὴ φροντίζων τῆς παρ' ἑτέρων δόξης. ἀλλὰ τὰ ῥήματα ἔχει, ἐᾶσον. ἀλλὰ πολλάκις ἀπεδείξαμεν, ὅτι τὸ πλείονι πλούτῳ καὶ αἰσθήσει τούτων ἀπηλλαγμένοι καὶ μηδὲν ἔχοντες μᾶλλόν εἰσιν. ἀλλὰ τὸ μεθύειν, ἡδύ· καὶ τίς δῦ ἔποι τοῦτο; οὐκοῦν τὸ μὴ πλουτεῖν,

Digitized by Google

ξηρὰς ὑδάτων, ἐποίησά μοι οἰκοχόους καὶ οἰκοχόους. καὶ διὰ μὲν τοῦτα πάντα; ματαιότης ματαιοτήτων, τὰ πάντα ματαιότης. πεινήσωμεν τοίνυν, ἀγαπητοὶ, πεινήσωμεν, ἵνα ὦμεν χαίρωμεν, ἵνα ὦμεν πλουτῶμεν τὸ τῷ χειρὶ τῆς χάριτος τῆς ἐλλαμψεως. ταύτῃ μὲν γὰρ τῇ χάριτι πάντως λύπη διαμένουσα, καὶ οὐδέποτε καθαρὰ αὐτοῦ ἐστιν εὑρεῖν· ἐκείνη δὲ ἐλλαμψις τις ἐστι καὶ ἄλλως, καὶ οὐδὲν ὕποπτον ἔχουσα, οὐδὲ διαμεμιγμένον. ἐκείνου πλουτῶμεν τοῦ χάριτος, ἐκείνου μεταδιώξωμεν· ἄλλως δὲ οὐκ ἔστι ταύτης ἐπιτυχεῖν, εἰ μὴ διὰ τοῦ οὕτω μὴ τὰ ἡδέα, ἀλλὰ τὰ ὠφελοῦντα αἱρεῖσθαι, καὶ μικροὺ θλίβεσθαι ἐκείνας, καὶ μὴ βιωτικοῖς ἄπαντα φέρειν. ὕτω γὰρ δυνησόμεθα καὶ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ ἐπιτυχεῖν· ἧς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἀξιωθῆναι τῇ Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, μεθ' οὗ τῷ πατρὶ ἡ δόξα, ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΠΕΡΙ ΚΑΤΑΝΥΞΕΩΣ ΚΑΙ ΥΠΟΜΟΝΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΘΥΜΙΑΣ ΤΩΝ ΜΕΛΛΟΝΤΩΝ ΑΓΑΘΩΝ, ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ἩΜΩΝ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ. Λογ. μδ.

Παρακαλῶ ὑμᾶς, ἀδελφοὶ, μὴ μόνον ἀπὸ τῶν παρόντων περὶ τῆς τοῦ Θεοῦ ψηφίζεσθαι προνοίας, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῶν μελλόντων. τὰ μὲν γὰρ παρόντα, ἀγαθὰ ὄντι, καὶ σκάμματα, καὶ σταδίου· τὰ δὲ μέλλοντα, ἔπαθλα, καὶ στέφανοι, καὶ βραβεῖα. ὥσπερ γὰρ τὸν ἀθλητὴν ἐν τῷ σκάμματι, καὶ ἱδρῶτι, καὶ κόνει, καὶ θέρμῃ πολλῇ, καὶ πόνοις, καὶ παλαιστραῖς μάχεσθαι δεῖ· οὕτω καὶ τὸν δίκαιον ἐνταῦθα πολλὰ καμόντα χρὴ, καὶ φέρειν ἅπαντα γενναίως, εἰ μέλλει λήψεσθαι ἀπολήψεσθαι τοὺς στεφάνους σαφῶς. διὰ τοῦτο καὶ ὁ Παῦλος συνεχῶς ἡμῖν τὸν περὶ τῆς ἀναστάσεως κινεῖ λόγον, καθάπερ ἠκούσατε αὐτοῦ βοῶντος καὶ λέγοντος· Πιστὸς ὁ λόγος· εἰ γὰρ ὅτι ὁ ἐγείρας τὸν Κύριον, καὶ ἡμᾶς διὰ Ἰησοῦ ἐγερεῖ καὶ παραστήσει σὺν ὑμῖν. διὰ τοῦτο συνεχῶς φησι, μεγίστην παράκλησιν ἔχοντες ἐν τοῖς ἀγῶσι, τὴν τῶν μελλόντων ἐλπίδα. καὶ οὐκ εἶπε πρὸς αὐτοὺς, διὰ μὴ συνεχάρητε, ἀλλὰ τί; διὰ τοῦτο συνεχύθητε· διασεισθῆναι καὶ ἑαυτοὺς ἐν τοῖς ἀγῶσιν ἵνα διὰ παντὸς. Ἀλλ' εἰ καὶ ὁ ἔξω ἡμῶν ἄνθρωπος διαφθείρεται, ἀλλ' ὁ ἔσω ἀνακαινοῦται ἡμέρᾳ καὶ ἡμέρᾳ. Πῶς ἀνακαινοῦται; τῇ πίστει, τῇ ἐλπίδι, τῇ προθυμίᾳ, ᾗ καταπολεμᾷ τὴν δειλίαν. ὅσῳ γὰρ αἱ μυρίαι πάσχει τοῦ σώματος, τοσούτῳ χρηστότερας ἔχει τὰς ἐλπίδας ἡ ψυχὴ, καὶ λαμπροτέρα γίνεται, καθάπερ χρυσίον πυρούμενον ὅπερ ἐστὶν ὀλέθριον. καὶ ὅρα πῶς καθαίρει τὰ λυπηρὰ τοῦ παρόντος βίου. Τὸ γὰρ παραυτίκα ἐλαφρὸν τῆς θλίψεως, φησὶ, καθ' ὑπερβολὴν εἰς ὑπερβολὴν αἰωνίου βάρος δόξης κατεργάζεται, μὴ σκοπούντων ἡμῶν τὰ βλεπόμενα, ἀλλὰ τὰ μὴ βλεπόμενα· εἰς τὴν ἐλπίδα τὸ πρᾶγμα καταχαλάσας. καὶ ὅπερ ἀλλαχοῦ ἔλεγε, Ὅτι τῇ ἐλπίδι ἐσώθημεν· καὶ, ἐλπὶς ὃ βλεπομένη, οὐκ ἔστιν ἐλπίς· τοῦτο καὶ ἐνταῦθα κατασκευάζων, τί φησι; παραλλήλους τὰ πρόντα τοῖς μέλλουσι, τὸ παραυτίκα πρὸς τὸ αἰώνιον, τὸ ἐλαφρὸν πρὸς τὸ βαρύ, τὸν θλίψιν πρὸς τὴν δόξαν. καὶ οὐδὲν τούτοις ἀρκεῖται, ἀλλὰ καὶ ἑτέραν τίθησι λέξιν, διπλασιάζων ταύτην, καὶ λέγων· Καθ' ὑπερβολὴν εἰς ὑπερβολήν. εἶτα καὶ ὃ ἔφην ἔστιν ὅπου δείκνυσι, εἰ πῶς πῶς ἐλαφρὸν τὸν τοιοῦτον θλῖψιν. πῶς δῆτα ἐλαφρόν; μὴ σκοπούντων ἡμῶν τὰ βλεπόμενα, ἀλλὰ τὰ μὴ βλεπόμενα. οὕτω καὶ τοῦτο τὸ πρόσκαιρον, κἀκεῖνο μένα τὸ μέλλον, ἀπὸ τῶν ὁρωμένων ἀπάγωμεν ἑαυτούς. τὰ γὰρ βλεπόμενα, πρόσκαιρα· σκοτεινὰ καὶ αἱ θλίψεις τοιαῦται· τὰ δὲ μὴ βλεπόμενα αἰώνια· σκοτεινὰ καὶ τὰ στέφανοι τοιοῦτοι. καὶ οὐκ εἶπε μόνον, αἱ θλίψεις τοιαῦται, ἀλλὰ καὶ, τὰ βλεπόμενα ἀ-

λάτζιω καλῆ; σὺ γ' ἔσηκας γελῶν τὰ βιωτικὰ γυναῖκας, γελωτοποιῶν τὰ σὲ τῇ σκηνῇ; τοῦτο πάντα μὴ ἐτσεψῇ κατίδοιμι. γέλως γίγνεται ἡμέτερα ἡ πολιτισμὸς ἢ ἀσχημοσύνη· σοὶ εὔσχημος, σοὶ βαρύ. ὅ τοιοῦτον βιωτικοὺς ἄνδρας λέγω μόνον ταῦτα, ἀλλ' οἶδα ὃς αἰτήσομαι. γέλωτος γὰρ ἐμπέπλησται ἡ ἐκκλησία. ἀλλ' ὁ δοῦλα ἀξιῶν εἶπῃ, γέλως εὐθέως ἐν τοῖς καθημένοις ἦν. καὶ ὃ θαυμαστόν, ἐν αὐτῷ τῷ καιρῷ τῆς εὐχῆς οὐ παύονται πολλοὶ τοῦ γέλωτος. πάντα χορεύει ὁ διάβολος, πάντας ἐνεδύσατο, πάντων κρατεῖ. ἁπέπαυσαι ὁ Χριστός, πέπαυσαι, ἐν οἷς ὅτι μέρει ἡ ἐκκλησία. οὐκ ἀκούετε Ἐφεσ. ε. δ. Παύλου λέγοντος· Αἰσχρότης καὶ μωρολογία καὶ εὐτραπελία οὐ θέμιτα ἀφ' ὑμῶν; μὴ τῆς αἰσχρότητος τὴν εὐτραπελίαν πάθωμεν, σὺ γ' γελᾷς; πόθεν μωρολογία; τὰ μηδὲν ἔχοντα χρήσιμον. γελᾷς γ' ὅλως καὶ διαχεῖς ὃ ποιοῦσιν ὁ μανιάζων, ὁ ἐξαυρωμένος, ὁ πιθῶν; γελᾷς, εἶπέ μοι; ποῦ τοῦ Χριστοῦ τοῦτο ποιητοῦ τοὺς ἤκουσας; οὐδαμοῦ· ἀλλὰ κατηφοῦντος μᾶλλον πολλάκις. ὅταν γὰρ ὅτι τὴν Ἱερουσαλὴμ εἶδεν, ἐδάκρυσε· καὶ ὅτι τὸν Λάζαρον ἐκλαυσε· σὺ γελᾷς; εἰ ὅτι τοῖς ἑτέροις ἁμαρτήμασιν ὁ μὴ ἀλγῶν κατηγορίας ἄξιος, ὁ ὅτι τοῖς αὐτοῦ δυσγνώστοις διαχείμενος καὶ γλῶν ποίας ἐς αἰ συνδώμης ἄξιος; πέπλους ὁ χαμαὶ καὶ θλίψεως, ἀναπαισμοῦ καὶ δουλαγωγίας, ἀγώνων καὶ ἱδρώτων, σὺ γ' γλᾷς; οὐχ ὁρᾷς πῶς ἐπεπήδησε Σάρρα; οὐκ ἀκούεις Λουκ. ε. κα. τοῦ Χριστοῦ λέγοντος, Οὐαὶ ὑμῖν γελῶντες, ὅτι κλαύσετε; ταῦτα φάλλεις καθ' ἑκάστην ἡμέραν; τί γὰρ λέγεις, εἶπέ μοι; ὅτι ἐτίλασται; οὐδαμῶς. ἀλλὰ τί; ἐκοπίασε τὸ τῆς σιαγόνος μου. ἀλλὰ ταῦτα τινές εἰσιν ὅτου διαχεχυμένοι καὶ χαῦνοι, ὡς καὶ τὸ τῆς ὀπτασίας ταύτης γλῶσσαν, ὅτι δὴ τοῦ γέλωτος ταῦτα διαλεγόμεθα. ἐπὶ γὰρ τοιοῦτόν ἐστιν ἡ ἀδιαφορία, τοιαύτη ἡ ἀδιαπληξία· οὐδὲ αἰσθάνεται τῆς ὀπτασίας. ἔσηκεν ὁ ἱερεὺς τοῦ Θεοῦ τὴν πάντων εὐχὴν ἀναφέρων, σὺ γ' γλᾷς οὐδὲν διδοικώς; ἐκφιος μὲν γὰρ σοῦ τὰς δύας διαφέ- Αμβακ. α. ιγ. ρει, σὺ γ' καταφρονεῖς; οὐκ ἀκούεις τῆς γραφῆς λεγούσης· Οὐαὶ οἱ καταφρονηταί; οὐ φρίττεις; οὐ συγκλᾷς σαυτόν; καὶ εἰς μὲν βασιλέα εἰσιὼν, καὶ ῥήματι καὶ βλέμματι καὶ βαδίσματι καὶ πάσῃ τῇ ἄλλῃ κοσμεῖς σαυτόν· ἐνταῦθα γ', ἔνθα τὰ ὄντως εἰσὶ βασιλέα, καὶ γελᾶσαι, οἷα τὰ οὐρανία, γλᾷς; σὺ μὲν οὖν οἶδα ὅτι οὐχ ὁρᾷς· ἄκουε γ' ὅλη ἀγγέλων πρέπει πάντα χορεύειν καὶ μάλιστα ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Θεοῦ πρέπει καὶ τῷ βασιλεῖ, καὶ πάντα ἐμπέπλησται τῶν ἀσωμάτων ἐκείνων δυνάμεων. οὐκ ἐμοὶ δὲ ταῦτα γυναῖκας ὁ λόγος, αἱ ὅτι μὴ τῶν ἀνδρῶν οὐ τολμῶσι τοῦτο ποιεῖν ταχέως· καὶ ποιοῦσι γ', οὐκ ἀεί, ἀλλὰ πολλοὶ τῶν ἀνδρῶν τῆς ἀνέσεως· ἐνταῦθα γ' ἀεὶ καταδύονται, εἶπέ μοι, τὸν κεφαλέα, καὶ γλᾷς, ὦ γύναι, ἐν ἐκκλησίᾳ καθημένη; ἐσπλῆξαι ἐξομολογήσασθαι τὰ ἁμαρτήματα, πεφανέσιν τῷ Θεῷ, δεηθῆναι καὶ ἱκετεῦσαι· πολλῶν τῶν κακῶς σοι πεπραγμένων, καὶ μὴ γέλωτος τοῦτο ποιεῖς; πῶς δῆτα αὖθις ἐξιλεώσασθαι δυνήσῃ; καὶ τί κακὸν ὁ γέλως, φησίν; οὐ κακὸν ὁ γέλως, ἀλλὰ κακὸν ὃ πολλοῖς μέσοις, ὃ ἀκαίρως. ὁ γέλως ἔγκειται ἐν ἡμῖν, ἵνα, ὅταν φίλους ἴδωμεν ἀφ' μακροῦ χρόνου, τοῦτο ποιῶμεν· ὅταν πένας καταπεπονημένους καὶ διδοικότας, αὐτῶν τῷ μειδιάματι· καὶ οὐκ ἵνα ἀναγκαζώμεθα καὶ ἀεὶ γλῶμεν. γέλως ἔγκειται τῇ ψυχῇ τῇ ἡμετέρᾳ, ἵνα λυπηταί ποτε ἡ ψυχή, καὶ οὐχ ἵνα διαχέηται· ἐπεὶ καὶ ὀπτασία ἡμῖν ἔγκειται σωμάτων, καὶ οὐ πάντως ἀνάγκη διὰ ὃ ἔγκειται καὶ αὐτῇ χρῆσθαι ἢ μὴ χρῆσθαι ἀμέτρως· ἀλλὰ καὶ κεκτήμεθα, αὐτῆς, καὶ οὐ λέγομεν, ὅπως ἔγκειται, χρησόμεθα. μὴ δακρύων δ' ἄλλως τῷ Θεῷ, ἵνα δυνηθῇς ἀποτύχαι τὰ ἡμάρτημένα. οἶδα ὅτι πολλοὶ διεμωκήθησαν ἡμᾶς λέγοντες, εὐθέως δάκρυα. διὰ τοῦτο δακρύων καιρός. οἶδα ὅτι καὶ οἰωνίζονται οἱ λέ- γοντες· Φάγωμεν καὶ πίωμεν, αὔριον γὰρ ἀποθνῄσκομεν. Ματαιότης ματαιοτήτων, α. Κορ. ιε. λ. Ἐκκλησ. α. β. καὶ πάντα ματαιότης. οὐκ ἐγὼ λέγω, ἀλλ' αὐτὸς ὁ τῶν ὅλων τοῦ παντὸς καὶ ἡ. δ. πάντων λαλῶν τοῦτό φησι· Ὠκοδόμησά μοι οἰκίας, ἐφύτευσα ἀμπελῶνας, κηπους

ἐξήθρας

δίχα θαι. δίχα τῦτο ἡ πρόνοια ἡμῶν σκέπτεται, ⁊ οὐδὲ ἓν παρημῆσαι ἡμᾶς δυνατόν. ἀλλ' ὅμως καὶ ἀπὸ τῦ νῦν φιλοσοφῶμεν τῷ σὺν πόνῳ βλέπειν, ὑμᾶς τε, ⁊ τὸν βόρβορον τῦτον ἀπελίποντες, παῦσαι τῆς τοιαύτης λύμης. Ὥσπερ γὰρ τὸ νεκρὸν σῶμα τοῖς οὐδὲν αἰσθησιν ὅτι χρήσιμον, ἀλλὰ καὶ λυπῆ τὸν πλησιάζοντας· ὕτω καὶ ἡ ἁμαρτία βλάπτει τὸν λογιστικὸν πλήττει, καὶ οὐκ ἀφίησι τοῦτο τῷ θεῷ προσελθεῖν, ἀλλὰ βορβόρῳ καὶ σκότει. λέγεται γὰρ καὶ λοιμὸς πικτόνους ἀφθείρειν τὰ σώματα. διαῦτο ὅτι καὶ ἡ ἁμαρτία, λοιμῦ τοῦτο διαπαίσχει, ὅτι τὸν ἀέρα ἀφθείρουσα τρέπει, εἶτα τὰ σώματα, ἀλλὰ βλάβους εἰς τὴν ψυχὴν εἰσπνέουσα. οὐχ ὁρᾶς τοὺς λοιμῶντας, πῶς φλεγμαίνουσι, πῶς διεστρέφονται, πῶς δυσωδίας εἰσὶν ἐμπεπλησμένοι, ὡς αὐτῶν αἰσχρὰ καὶ ὄψις, πῶς ὄλεθροι ἀκάθαρτοι; τοιοῦτοί εἰσι καὶ οἱ ἁμαρτάνοντες, καὶ μὴ βλέπωσιν. εἰπέ μοι· πάντος πυρέττοντος οὐκ ἔστι χαίρειν ὁ τῇ ἐπιθυμίᾳ τῶν χρημάτων, ἢ τῶν σωμάτων ἀλοές; οὐχὶ ἀκαθαρτότερος τύτων πάντων ἐστί, πάντα τὰ δυσχερῆ καὶ ποιεῖ καὶ πάσχει; οἱ γὰρ αἰσχρότερον ὑδρὸς χρημάτων ἐρῶντες; ὅσα αἱ ἑταιρεύουσαι γυναῖκες, ὅσα αἱ ὑπὸ τῆς σκηνῆς οὐ προάγονται ποιεῖ, τοσαῦτα οὗτοι. μᾶλλον γὰρ σκώληκας εἰκὸς ἐστὶ προάγεσθαι, ἢ τῦτον, καὶ δουλοπρεπῆ πρόσωπα ὑποδύεσι κολακεύοντες ὃς οὐδέν, πάντα χοῦν καὶ ῥύπον. ποιηρὸν ὑδρὰς καὶ γέροντας πολλὰκις διεφθαρμένους, πολλῷ καὶ πικροτέρους αὐτῶν καὶ ἀνοτέρους προάγεσθαι κολακεύων, ⁊ ἑτέρας αἰσχρὰς καὶ πάντοθεν σαπρότητος ὑπεμπλείους θεραπεύων; τίνος ἕνεκα τοῦτο ποιεῖ; τῦ αἰσχροκερδοῦς; τῦ ἀναισχυντίας; ⁊ ταπεινός ἐστι πέρα τοῦ μέτρου, καὶ ἀλαζών. ἀλλ' ἐρήσεσθε ὅτι οἰκήματος αἱ πόρναι. ⁊ τοῦτο ἔστι τὸ ἔγκλημα, ὅτι τὸ σῶμα πωλοῦσι χρημάτων ἕνεκεν. ἀλλὰ πενία, φησὶ, καὶ λιμὸς καταναγκάζει. εἰ δὲ τὰ μάλιστα, οὐδὲ τῦτο ἱκανὸν εἰς ἀπολογίαν. ἐξὸν γὰρ ἐργαζομένας σωφρονεῖν. σὺ δὲ οὐκ οἰκήματος, ἀλλ' ὅτι τῆς πόλεως μέσης· οὐ σῶμα, ἀλλὰ τὴν ψυχὴν προσβάλλει τῷ διαβόλῳ, ὥστε ⁊ συγγίνεσθαι καὶ εἰσέρχεσθαι πρὸς ἄνδρα, ὥσπερ ὄντως πρὸς πόρνον· καὶ τὸν ἐπιθυμοῦντα αὐτῆς πᾶσαν πληρῶσας, ἐξέρχεται· ⁊ ὁρᾷ πᾶσα ἡ πόλις, οὐ δύο ἄνδρες καὶ τρεῖς. καὶ τῦτο ἡ τῶν πορνῶν ἰδιότης ἐστὶν, ὅτι τῷ ὄντι χρείαν διδόντες εἰσὶ, καὶ δοῦλος ἢ, καὶ μαγείρος, καὶ ὑποδυτής, προτίμη ἢ τὴν μιαθὸν, καταδέχονται· σὺ δὲ ἐλεύθερος, καὶ πάντων ὧσιν ἐλευθερώτερον, χωρεῖς τὸ ἀργυρίου οὐ προσίενται. τῦτο καὶ σὺ ποιῶν ὕτω ποιοῦσι. σὺ μὲν ὀρθοὺς λογισμοὺς, ὅταν ἀργύριον μὴ ἔχωσι, ἀποτρέφονται· τοὺς δὲ μιαροὺς καὶ ὄντως δεομένους συγγίνονται διὰ τὸ χρυσίον, καὶ ἀχημόνως συγγίνονται, ⁊ τὸ κάλλος ἀπολύουσι τῆς ψυχῆς. καθάπερ γὰρ σκῶλαξ, φύσει μὲν ἐλεήσεις, ⁊ μέλαινα, καὶ ἀγρωκώδης, καὶ ἄμορφος, καὶ κακόπλαστος, καὶ πάντοθεν αἰσχρά· ὅταν αἱ τοιαῦται γένωνται ψυχαὶ, οὐδὲν τοῖς ἔξωθεν ὑπολείμμασι τὸ ἀμορφότατον συγκαλύψαι δυνάμενα. ὅταν γὰρ ἑκάστη ἡ δυσκολία, ὅσα αὖ ἐπιποίησαν, οὐδὲ ὑποκρίνασθαι δύναται. ὅτι γὰρ δύναμις πόρνας ποιεῖ, ἄκουσον τοῦ προφήτου λέγοντος· Ἀπεμάχησας τοῖς πάσι, εἶτα πόρνη ἐγένετο σοι. τῦτο καὶ πρὸς σὲ πλεονεκτῶν ὅτιν εἶπεν· ἀπεμάχησας τοῖς πάσι· οὐ πρὸς τοιῦδε, καὶ τοιῦδε, ἀλλὰ πρὸς πάντας. πῶς; οὐ πατέρα, οὐχ υἱόν, οὐ γυναῖκα, ὦ φίλτατε, οὐκ ἀδελφόν, οὐκ οἰκέτην, οὐδένα ἀπλῶς αἰδῆται ὁ τοιοῦτος. καὶ τί λέγω φίλτατε καὶ ἀδελφόν καὶ πατέρα; αὐτὸν οὐκ αἰδῆται Θεόν, ἀλλὰ πάντα μῦθος εἶναι αὐτῷ δοκεῖ, καὶ γελᾷ τὸν τῆς πολλῆς ὑπομονῆς μισθόν, καὶ οὐδὲ τὴν ἀκρὴν προσδιχόμενος τῆς ὠφελείας αὐτὸν δυναμένου. ἀλλ' ὦ τῆς ἀτοπίας, καὶ ὅσα φθέγγονται; ὦαί σοι, μαμωνᾶ, ⁊ τῷ μὴ ἐγχωρῆσαι. σκῶπτω δὲ σφοδρότερον τοῦ θυμοῦ. ὦαὶ γὰρ τοῖς τοιαῦτα λέγουσι, καὶ σὺ γέλωτα λέγωσιν. εἰπέ γὰρ μοι, οὐ τοιαύτην ἀπειλὴν ἀπείληφεν ὁ Θεὸς, λέγων· Οὐ δύνασθε δυσὶ κυρίοις δουλεύειν; σὺ δὲ σκύλλεις τὸν ἀφελῆ; ὄχι εἰδωλολατρείαν αὐτὴν εἶναι φησιν ὁ Παῦλος, ἀλλὰ τὸν πλεονέκτην εἰδωλολάτρην

Ex τῆς Ἱμελ. ιι. τ ἐμιλ. ἔσεις ἐξ. ὅπος.

Ιερ. γ. γ.

Ματθ. ϛ. κδ.

ὃ μὴ καταχωιδῶ, ἀλλ' ἐκπίωμεν αὐτὰ καλῶς· μὴ τοὺς πλεονεξίαν, ἀλλὰ τοὺς ἐλεημοσύνην. μὴ ἄκαρπον ἔχωμεν τὸν χεῖρα, μηδὲ ξηρόν. ἡ μὲν γὰρ μὴ ποιοῦσα ἐλεημοσύνην, ξηρά· ἡ δὲ καὶ πλεονεκτοῦσα, μαρὰ καὶ ἀκάθαρτος. μηδεὶς μὴ τοιούτων ἐαθιέτω χεῖρα. οὐδεὶς γὰρ τῶν κεκλημένων τοῦτο. Εἰπὲ γάρ μοι, Εἴ τις ὅτι παπήτων καὶ τραυμάτης ἀπαλῆς καὶ χρυσοπάτων σανδάλων καταλύσας ἡμᾶς ἐν οἴκῳ λαμπρῷ καὶ μεγάλῳ, καὶ πολὺ πλῆθος ἀφικόνων τραπεσαμένος, εἶτα πίνακα ὃν ἀργύρου τραπεζωσάμενος ἐκ χρυσοῦ, καὶ πολλὰ ἐμπλήσας ἐδεσμάτων, καὶ πολυτελῶν καὶ πάντοδαπῶν, καὶ ἀγκάζει ἐαθίειν, εἰ μόνον δυσέχόμεθα αὐτοῦ τὰς χεῖρας εἰς βόρβορον χεόντος, ἢ καὶ κόπρον δυθεσπίσω, καὶ οὕτω συγκαταπλησθείημεν· ἆρα ἂν τις ταύτην ἐφέλοιτο τὴν κόλασιν, ἀλλ' οὐχ ὕδωρ ὃ τραῦμα ἡγήσεται αὐτὸ ἐγὼ γε οἶμαι, καὶ δίκαιος ἂν ἀπαπήσει. νῦν ὃ βορβόρου τὰ ἔντα ὑ- χὶ τὰς χεῖρας ὁρᾷς ἐμπεπλησμένας, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐδέσματα, καὶ οὐκ ἀπεπήδᾳς; οὐκ ἀποφεύγεις; οὐκ ἔπιπτᾷς; ἀλλ' ἐαὶ ἐν δωρεᾷ ἦ, μέγα ὃ τραῦμα πίτουσα, καὶ τὴν ψυχὴν ἀπολλύεις τὴν σαυτοῦ τοιαῦτα στόμωμος; πάντος γὰρ βορβόρου πλεονεξία χείρων. ψυχὴν γάρ, οὐ σῶμα μολύνει, καὶ ποῖ δυσίκπλυτον. σὺ τοίνυν ὁρῶν τοῦ βορβόρου τοῦτο ἀναχεόμενον μὲν καταπλυνόμενον καὶ τὰς χεῖρας ἐκ τὸν ἰχῶν, ἐμπεπλησμένην ὃ καὶ τὴν οἰκίαν καὶ τὴν τράπεζαν (βολβίτων γὰρ καὶ ἐπὶ τούτων ἀκαθαρτότερα ὀκεῖνα καὶ μιαρώτερα τὰ ἐδέσματα) ὡς δὴ πιμηθεὶς ἀφίκοισαι, καὶ ὡς μέλλων τρυφᾶν; καὶ τοῦτ' ἐν Παύλου δέδοικας, εἰς μὲν ἐλλείπων τράπεζαν, Εἰ βουλείμβα, ἀκόλυτος συγχωρῶντα ἀπῆλθεν, εἰς ὃ τὰς τὸν πλεονεκτῶν τοῦτ' βελομένους ἐᾶται; Εἰπὲ γάρ τις ἀδελφὸς ὀνομαζόμενος ἦ, φησι, πόρνος ἀδελφὸν ἐν τῷ λέγων, πάντα τὸν πιστὸν ἀπολῶς, καὶ τὸν μοιχόντα. τί γάρ ὅτι ὃ πιθεὶς τὸν ἀ- δελφότητα; ὃ λυθεὶς τῆς παλιγγενεσίας, ὃ δεσποθεὶς καὶ κάσας πατέρα τὸν Θεόν. ὥστε ὁ μὲν μοιχὸς ὢν, καὶ κατηγόμενος ἦ, οὐκ ἀδελφός· ὁ δὲ πιστὸς, καὶ κοσμικὸς ἐστιν, ἀδελφός ἐστιν. Εἴ τις, φησι, ἀδελφὸς ὀνομαζόμενος. οὐδὲ γὰρ ἴχνος μοιχόντος τότε ἦν, ἀλλὰ πάντα τοῦ κοσμικοῦ διελέγετο ὁ μακάριος οὗτος. ἐὰν τις, φησιν, ἀδελφὸς ὀνομαζόμενος ἢ πόρνος, ἢ πλεονέκτης, ἢ εἴδωλος, τῷ τοιούτῳ μηδὲ συνεσθίειν. ἀλλ' οὐκ ὅτι τοὺς ἐλλη- νοὺς ὅτως, ἀλλ', Ἐὰν δὲ ὑμᾶς καλέσῃ τοὺς ἀπίστων (οὓς ἕλληνας λέγω) καὶ θέλετε πορεύεσθαι, πᾶν ὃ τραπεζόμενον ὑμῖν ἐαθίετε. ἐὰν δέ τις ἀδελφὸς ὀνομαζόμενος, φησι, μέθυσος. βαβαί, πόση ἡ ἀκρίβεια; ἡμᾶς ὃ οὐ μόνον ἀ φεύγειν οὓς μεθύσους, ἀλλὰ ἐ ἀποτρέμβα τοὺς αὐτούς, μεθίστασθαι τοὺς πρὸς αὐτούς. Διὰ τοῦτο πάντα αἴτιον καὶ κάτω γενήσεται, πάντα συγκέχυται, καὶ ἀνατέτραπται, καὶ ἀπόλωλεν. Εἰπὲ γάρ μοι, Εἰ καλέσει σέ τις τοιούτων ὅστις ἐστίν, σὺ πίνητα καὶ βύπλαπομιζόμενον, εἶτα ἀκούσεις τοὺς σοῦ· ὅπου ὅπου ἀπὸ πλεονεξίας ὅτι τὰ τραπεζόμενα, οὐκ ἀπέξομαι μᾶλλον τὴν ἐμαυτοῦ ψυχήν, οὐκ αἰσχύνῃ; οὐκ ἀνέστραπται; οὐκ ἀνατρέμβει; τοῦτο μόνον ἐκφεύγειν ἐαυτὸν διεφθαρμένον, ἐ ποι- ῆσαι ἁλισθέντα μὴ ὅπως ὃ πλάτων ἑαυτὸν, ἀναμάσαι ὃ ὅπως τὴν πυίαν σι, εἶτι ἐώσα ἐκεῖνον μὴ τοσαύτης ἀσυνδέτως καταφερόμενον τοὺς σούς. ἀλλὰ τηρήσωμεν δούλους αἰθέρων, οὐκ οἶδα πόθεν, τοῦ Παύλου λέγω καὶ κάτω βοῶντος, Μὴ γίνεσθε δούλοις ἀνθρώπων. πόθεν οὖν τηρήσωμεν δούλους, εἰπέ μοι; ὅπου τοὺς πρὸν χαίρους τηρήσωμεν δεσπότας, καὶ χρημάτων, καὶ δόξης, καὶ τῶν ἄλλων ἁ- πάντων· τοὺς ἐδώκαμεν τὸν ἐλθόντα, ἵνα ἐξέλοιτο ἡμᾶς ὁ Χριστός. τί δὲ μένει τὸν δεσπότην δούλους, εἰπέ μοι; ἄκουε τοῦ Χριστοῦ λέγοντος· Ὁ δοῦλος ὃ μένει ἐν τῇ οἰκίᾳ εἰς τὸν αἰῶνα. ἔχεις ἀπόφασιν ἀνωτέλη, ὅτι οὐδέποτε εἰς βασιλείαν εἰσέρχεται. τί γάρ οἰκία τοῦτο ἐστιν. Ἐν τῇ οἰ- κίᾳ τοῦ πατρός μου, φησι, μοναὶ πολλαί εἰσι. τοίνυν δοῦλος ὃ μένει ἐν τῇ οἰκίᾳ εἰς τὸν αἰῶνα. δοῦλον ἐκεῖνον λέγει, τὸν τῆς ἀπωλείας δοῦλον. ὁ δὲ μὴ μένων ἐν τῇ οἰκίᾳ εἰς τὸν αἰῶνα, ἐν τῇ γεέννῃ μένει εἰς τὸν αἰῶνα, οὐδαμοῦ ἔχων πάντοθεν. ἀλλὰ γὰρ εἰς τοσοῦτον κακίας τὰ πράγματα ἦλθεν, ὡς ἐ ἐλεημοσύνας αὐτὰς ἀπὸ τούτων ποιῆν, ἐ πολλοὺς

δέχεσθαι.

α Κορ. ε. ιι. α Κορ. ι. κζ. Ιωαν. θ. λι. Ιωαν. ιδ. ε.

καὶ ἔχω; ἐὰν καταπίνωσιν ἑαυτούς, τότε ὑψηλὸς ἔσομαι; ναί, φησὶ τοιαύτη γὰρ ἡ ἐμὴ δύναμις, ἵνα τῶν ἐναντίων τὰ ἐναντία προσέχῃ. εὔπορός εἰμι καὶ εὐμήχανος· μὴ δείσῃς. ἐμῷ θελήματι ἡ τῶν πραγμάτων ἀκολουθεῖ φύσις, οὐκ ἐγὼ τῇ φύσει ἕπομαι· ἐγὼ πάντα ἐργάζομαι, οὐκ ἐγὼ ἐκεῖνα ἀγαμαι. διὸ καὶ μεταπλάττων καὶ μεταῤῥυθμίζων αὐτὰ βούλομαι. καὶ τί θαυμάζεις ἐπὶ τούτοις; ὃ αὐτὸ γὰρ καὶ ἐπὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν εὑρήσεις. ἐὰν ἀδικήσῃς, ἠδικήθης· ἐὰν ἀδικηθῇς, τότε οὐκ ἠδικήθης. ἐὰν ἀμυνῇ, τότε οὐκ ἠμύνω, ἀλλὰ σαυτὸν ἠμύνω. Ὁ γὰρ ἀγαπῶν τὸν ἀδικίαν, φησὶ, μισεῖ τὸν ἑαυτοῦ ψυχήν. ὁρᾷς ὅτι οὐκ ἠδικήθης, ἀλλ' ἀδικεῖς; Διὰ τί δὲ οὐχὶ μᾶλλον ἀδικεῖσθε; a. Kορ. c. ζ. Εἶδες ὅτι οὐκ ἔστι τοῦτο ἀδικεῖσθαι; ὅταν ὑβρίσῃς, τότε ὑβρίσθης· καὶ τοῦτο οὐκ ἐρεῖς ἴσασιν καὶ πολλοί, ὡς ὅταν λέγωσι πρὸς ἀλλήλους, ἀγωμὲν σὺ τεῦθον, μὴ ὑβρίσῃς σαυτόν. ὅρα τί; ὅτι πολὺ τὸ μέσον σοῦ καὶ κἀκείνου. ὅταν γὰρ σὺ ὑβρίσῃς, ἑκεῖνος δόξαν κτᾶται. τοῦτο ὅπου πάντων ἐστὶ σαφέστερον, καὶ γλαυκὸς ὑψηλότερος τῶν ὄρεων. πῶς; ἐγὼ λέγω. αὐτὸς αὐτὸν τὸν ἀλυσιτελῆ ἔχει τὰ μάχιμα ἔχωμεν, τὸν ὑβρίζειν αὐτὸν ἡμᾶς οὐδὲν ὑβρίζει κτώμεθα. τὸ γὰρ σπουδάσθαι ἄξιοι κτώμεθα. Τί λέγῃς, εἰπέ μοι; τὸν σώφρονα πολίτης ὢν, καὶ τὸν ἀνω φιλοσοφίαν ἔχοντα, καὶ τὰ γήϊνα φρονοῦντος σπουδαίους σαυτόν; καὶ γὰρ μυρία χρήματα κέκτηται, καὶ ἐν δυναστείᾳ ἦ, οὕτω οἶδε ὁ κόσμος ὁ σός. μὴ ὑβρίσῃς σαυτόν, ἑκόντα ὑβρίζων· σαυτὸν φάσας, μὴ ἑκόντα· σαυτὸν τίμησον, μὴ ἑκόντα. οὐχὶ παροιμία τοιαύτη ἐστὶν, ὁ ἀμῶν, ἑαυτὸν τιμᾷ; Εἰκότως. οὐ γὰρ ἑκόντα τιμᾷ, ἀλλ' ἑαυτόν. ἄκουε σοφοῦ τινος λέγοντος· Ποίησον τὴν ψυχήν σου τιμίαν καὶ τὸν ἀξίαν αὐτῆς. καὶ τὸν ἀξίαν αὐτῆς, τί ἐστιν; Σειρ. c. λα. ἂν ἐπλεονέκτησε, φησὶ, μὴ πλεονεκτήσῃς, εἰ ὑβρισε, μὴ ὑβρίσῃς. ἀπὸ μοι, πρὸς ἀκριβῆ, εἴ τις πάπας πηλοῦ ἐρριμμένου ἀπὸ τῆς αὐλῆς ἔλαβε τῆς σῆς, ἆρα δὺ' ὑπὲρ τούτου δικαίαν στενοχώρησας; οὐδαμῶς. διὰ τί; ἵνα μὴ ὑβρίσῃς σαυτὸν, ἵνα μὴ πάντες σε καταγελῶσι. ὅτου γὰρ χάριν. πάπας γάρ ἐστιν ὁ πλούσιος, ἐὰν ὅσῳ πλουτῇ, τοσούτῳ πάπας μᾶλλον τῶν ὄντως πτωχῶν. πηλὸς ὅτι ὁ χρυσὸς ἐν αὐλῇ ἐρριμμένος, οὐκ ἐν τῇ οἰκίᾳ σου κείμενος. ἡ γὰρ οἰκία σου οὐρανός ἐστιν. ὑπὲρ τούτου δῶμεν συγχώρησιν δικαίαν, καὶ οὐ καταγνώσονταί σου οἱ ἄνω πολῖται; οὐκ ἐκβαλοῦσί σε τῆς ἑαυτῶν πατρίδος οὕτω τυφλόν, οὕτως ὑπερήφανον, ὡς ὑπὲρ ὀλίγου πηλοῦ μάχεσθαι αἱρεῖσθαι; εἰ γὰρ ὁ κόσμος ἐκεῖνος ὁ σός, εἶτα αὐλοῦ τις ἔλαβεν, ἐπιγραφῶσαι ἐγκλῆμα; οὐκ οἶδας ὅτι δικαίως τὸν οἰκουμενικὸν ἐκεῖνον ἐκβάλλουσιν καὶ ἐξορίζουσιν, καὶ μυριάκις, ἐὰν εἰς τοσοῦτον, οὐδὲ πρὸς ὃ πολλοὶ τῶν ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἐστιν ἀγαθῶν; ὁ τοιοῦτον καὶ τοσοῦτον θαυμάζων, ἐκεῖνα ὑβρίσει. εἶτα ὅσοι αὐτὰ ἄξια κατυδῶς ἠγάπησαν, τοσοῦτοι ἐκείνων ἀπολιμπάνονται, μᾶλλον δὲ οὐδὲ θαυμάσας ἐκεῖνα δυνήσονται. πῶς γὰρ, πρὸς ἃ μὴ ἐπόθησας; ἀπομωμώμεθα τὰ ἐγκλήματα καὶ τὰς πλεκτάνας· τοῦτο γὰρ τὰ γήϊνα πράγματα· μέχρι πότε κάτω κύπτομεν; μέχρι τίνος ἀλλήλοις ἐπιβουλεύομεν, καθάπερ τὰ θηρία, καθάπερ οἱ ἰχθύες; μᾶλλον δὲ τὰ θηρία οὐκ ἐπιβουλεύει ἀλλήλοις, ἀλλὰ τοῖς ἀλλοφύλοις· ὅταν, ἄρκος ἄρκτον οὐ μαχεῖται οὐδὲ ὄφις ὄφιν οὐκ αἱρήσει, ὁ ὁμόφυλον ἀδικήσας. σὺ δὲ μὴ τὰ ὁμόφυλα καὶ μυρία ἔχων ἐγκλήματα, ὁ συλλήπτωρ, ὁ λογικὸν, ὁ τοῦ Θεοῦ εἰδέναι, μυρία ἄλλα ἔτερα· τῆς φύσεως τὸν ἰσχύν, τοῦ συλλήπτορος, καὶ τῆς φύσεως κεκοινωνηκότα, τοῦτον αἱρήσῃ καὶ μυρίοις πολεμίοις κακοῖς; τί γὰρ εἰ μὴ τὸ ξίφος ὠλῖς, καὶ βαπτίζεις εἰς τὸν δεξιὸν τὸν δεξιάν; ἕτερα χαλεπώτερα τούτων πιεῖς, λύπας καὶ διωγμοὺς πολεμίων. ἐκβιοῖ γὰρ εἰ ἐργάσῃ, ἀπόλλυσας αὐτὸν φερωνύμως· καὶ τὸν λιμῶ δυσκλείας πολεμίους, ἀπροσκαρτέρησον, ἀμυρίαις πολλαῖς. ταῦτα λέγω, καὶ λέγων οὐ παύσομαι, οὐχὶ φοβῶν ὑμᾶς πολεμίους, πολλοὺς καὶ ἀνάγκην ἔχοντας· ἀλλὰ μὴ θαῤῥῆσαι, ὡς μὴ μέλλοντας δώσειν δίκην. Φοβοῦμαι γὰρ, φησὶ, καὶ πλησίον ὁ ἀφαιρούμενος συμβαίνειν. καταχωρῶμεν ἑαυτοὺς καὶ χεῖρας ποτὲ μᾶλλον Σειρ. κδ. κε.

με, ϗ θεὸν ὑπερέφῃ; πόσοι γυμνοὶ, πόσοι αἰκάπησι, ϗ οὐκ ἐπικαμυσόμεθα, ἀλλὰ παρεπορεύμεθα αὐτοὺς ὡς ἰκετηρίας; πῶς οὖν ἀξιοῖς ἐλεηθῆναι, αὐτὸς οὐκ ἐθέλῃ ἄξιος ἐλέους ποιεῖν; γλυκύμεθα οἰκτίρμονες, γλυκύμεθα ἐλεήμονες, ἵν' οὕτως δυαρεσήσωμεν τῷ Θεῷ, ϗ ἐπιτύχωμεν τῆς ἐπηγγελμένης ἀγαθοῖς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτὸν, χάριτι ϗ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· μεθ' οὗ τῷ πατρὶ, ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι δόξα, τιμὴ, κράτος, νῦν ϗ ἀεὶ, ϗ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Λογ. μγ. ΠΕΡΙ ΤΟΥ, ΟΤΙ Ο ΤΩΝ ΠΑΡΟΝΤΩΝ ΚΑΤΑΦΡΟνῶν, ἀμφοτέρων ὀξύτερον ἁμαρτάνει· ϗ ὅτι πάντος βορβόρου ϗ ἀκαθαρσίας ἡ πλεονεξία χείρων.

Ἐκ τῆς ὁμιλ. κα. τοῦ ἁγίου, τοῦ σοὶς ΕΒρ. ἀπὸς.

Πολὺ μεγάλη τις ἐξουσίᾳ ἔμβυσε δίδοσθαι χάρις, ἀγαπητὲ, τοῖς δυνατοῖς, βουλόμενος ὁ Θεὸς μὴ χαρίζεσθαι τοῦτο ποιοῦσαν, ἀλλ' ὡς ὀφείλων παρέχειν, παρασκευάζων τοὺς πένητας εἰς θεοὺς ἡμῖν ἐκ ἐξουσίᾳ ἐπιδοῦναι· ὑπὲρ τοῦ τοιούτου τοῦ Θεοῦ· ἵνα μηδὲν δόξῃ μέγα ποιεῖν ἐκ ἐξουσίᾳ ἐπιδιδοὺς ἡμῖν, ἔτι δὲ θεσπίζει τοὺς αὐτοὺς τοῦτο ἐποίησεν· ἵνα μὴ χαρίζεσθαι μόνον νομισθῇ τοῦτο ποιεῖν, ἀλλὰ ϗ ὀφειλὴν. ὡς γὰρ δὲ φιλανθρωπίᾳ, ἐ τοῦτο αὐτοῖς χαρίζεσθαι βουλόμενος, ὃ δοκεῖ πρὸς αὐτοὺς πονηρεύεσθαι λαβόντας μικρὸν, οὕτως αὐτοῖς ὃ πρέπει δίδοσθαι, ἐ καυχώμενος ἐπὶ τῇ λήψει μᾶλλον, ἢ ἐπὶ τῇ δόσει, ἐ οὐ λέγομεν τόδε ἐδώκαμεν αὐτῷ, ἀλλὰ, τόδε ἐλάβομεν πρὸς αὐτοῦ. Ὅθεν αὐτὸν, φησὶ, ϗ ὁ μακάριος Σολομὼν ἐκομίσατο, τυτίσιν, ὡς ὁ ἀρίσταρχος. ὥσπερ γὰρ πανδαμολὴ ἦν ὁ κριὸς τοῦ Ἰσαὰκ, ἢ ὡς ὁ τύφως. ὅπου γὰρ ἀπήρτισε ἡ θυσία, ϗ ἔσφαγτο ὁ Ἰσαὰκ τῇ προαιρέσει, δῆλον τοῦτο αὐτὸν χρείζεται τῷ πατριάρχῃ. ὁρᾷς ὅ, τι αὖ λέγω, τοῦτο ἐ νῦν δείκνυται; ὅταν παρασκευασώμεθα ἡμῶν τὸν ἔσω ἄνθρωπον ἀπρησιμαθῆσαι, ϗ δείξωμεν ὅτι ὑπερφρονοῦμεν τῶν γηΐνων προσγμάτων, τότε ἡμῖν ϗ τὰ γήϊνα χρείζεται, πρὸς τὸ μὴ ὃ λαβεῖν ἡμᾶς προσδιδυμήσει ὅτι προσδώσῃ. λύε, φησὶ, σαυτὸν τῆς δουλείας, ϗ τότε λάβε, ἵνα μηκέτι ὡς δοῦλος λάβῃς, ἀλλ' ὡς δεσπότης. καταφρόνησον πλούτου, ϗ ἔσῃ πλούσιος· καταφρόνησον δόξης, ϗ ἔσῃ ἔνδοξος· καταφρόνησον τῆς ὠμότητος τῶν ἐχθρῶν, ϗ τότε αὐτῆς ἐπιτεύξῃ· καταφρόνησον ἡδέσεως, ϗ τότε αὐτὸν λήψῃ· ἵνα λαβὼν μὴ ὡς δέσμιος λάβῃς, μηδὲ ὡς δοῦλος, ἀλλ' ὡς ἐλεύθερος. καθάπερ γὰρ ὅταν τῶν παίδων τῶν μικρῶν, ὅταν μὲν ὑπὸ θυμῷ ὃ παιδίον παιδιχθῇ ἀθυρμάτων μὴ πολλῆς ἀσουδῆς ἐκφέρα κρύπτομεν, ὅπως, σφάξωσι, ϗ ὅσα τοιαῦτα, ἵνα μὴ ἐμποδίζηται τῶν ἀναγκαίων· ὅταν δ' αὐτὸν καταφρονήσῃ ϗ μηκέτι ὑπὸ θυμῷ, ἀδεῶς αὐτὰ μεταδιδόαμεν, εἰδότες ὡς οὐδεμία βλάβη λοιπὸν αὐτῷ ἐστὶν ἔχειν, τῆς ὑπὸ θυμίας ἐκείνης οὐκέτι ἰσχυούσης ἀπάγειν αὐτὸν τῶν ἀναγκαίων· οὕτω ϗ ὁ Θεὸς, ὅταν ἴδῃ μηκέτι ὑπὸ θυμούμενον τῶν ἐκτὸς λοιπὸν, ἀφίησιν αὐτοῖς χεῖρας. ὡς γὰρ ἐλεύθεροι ϗ ἄνδρες αὐτὰ ἔχωμεν, οὐχ ὡς παῖδες. ὅτι γὰρ ἐὰν καταφρονήσῃς τῆς ὠμότητος τῶν ἐχθρῶν, τότε ἐπιτεύξῃ, ἄκουε τί φησι· Ἐὰν πεινᾷ ὁ ἐχθρός σου, ψώμιζε αὐτὸν, ϗ ἐὰν διψᾷ, πότιζε αὐτὸν· ϗ ἐπάγαγε· τοῦτο γὰρ ποιῶν σωρεύσεις ἄνθρακα πυρὸς σωρεύσεις ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. ἐ πάλιν, ὅτι, ἐὰν καταφρονήσῃς τοῦ πλούτου, τότε αὐτὸν ἐπιτεύξῃ, ἄκουε τοῦ Χριστοῦ λέγοντος· Οὐκ ἔστιν ὃς ἀφῆκε πατέρα, ἢ μητέρα, ἢ οἰκίαν, ἢ ἀδελφοὺς, ἢ ἀγρὸν, ὃς οὐχὶ ἑκατονταπλασίονα λήψεται, ϗ ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσει. ϗ ὅτι, ἐὰν καταφρονήσῃς δόξης, τότε αὐτῆς ἐπιτεύξῃ, ἄκουε πάλιν αὐτοῦ τοῦ Χριστοῦ λέγοντος· Ὁ θέλων ἐν ὑμῖν εἶναι πρῶτος, ἔστω ὑμῶν διάκονος. ϗ πάλιν· Ὃς γὰρ ἐὰν ταπεινώσῃ ἑαυτὸν, οὗτος ὑψωθήσεται. τί λέγεις; ἐὰν πατήσω τῶν ἐχθρῶν, τότε αὐτοὺς καλάζω; ἐὰν ἀφῶ τὰ κτήματα, τότε αὐτὰ

οἶδας, εἰπέ μοι; εἶτι γὰρ ὀρθῶς εἶδες, εἶπε ἑτέρῳ, δῆλον ποῦ χωρήσει. διὰ τοῦτο γὰρ τῦτο κόπτομαι, φησιν, ὅτι ἀμαρτωλὸς ἀπῆλθε. σκόπει τοίνυν τὰ καὶ τοσαῦτα. εἰ γὰρ διὰ τῦτο ⁂ ἀπελθόντα ἐθρύλλες, ζῶντα ἂν ἐφλαπλάσαι ἐχρῆν καὶ ῥυθμίσαι. ἀλλὰ τὰ σαυτῦ σὺ πάντα χορδὴ σκόπει, οὐ τὰ ἐκείνου. εἰ δὲ καὶ ἁμαρτωλὸς ἀπῆλθε, καὶ διὰ τῦτο δεῖ χαίρειν, ὅτι ἐκκόπτει τὰ ἁμαρτήματα, καὶ οὐ προσίησι τῇ κακίᾳ, καὶ βοηθεῖ, ὡς ἂν οἷόντε ἦ, οὐ τῷ δακρύειν, ἀλλὰ δίκαις καὶ ἱκετηρίαις καὶ ἐλεημοσύναις καὶ προσφοραῖς. οὐ γὰρ ἁπλῶς ταῦτα ὑπισχνοῦνται, οὐδὲ εἰκῇ μυήσεως ποιοῦμεθα τὴν ἀπελθόντων ὑπὲρ τῶν θείων μυστηρίων, καὶ ὑπὲρ αὐτῶν προσίεμεν διάλυσιν τῦ ἁμαρτήματος τῦ κοινῦ· ἀλλ' ἵνα τις αὐτοῖς ἐντεῦθεν ᾖ παράμυθία· οὐδὲ μάτην ὁ πρεσβύτερος τὴν θυσιαστηρίαν τὴν φρικτὴν μυστηρίων τελουμένων βοᾷ, ὑπὲρ πάντων τῶν ἐν Χριστῷ κεκοιμημένων, καὶ τῶν ἁγίων ὑπὲρ αὐτῶν ἱκετευόντων. εἰ γὰρ μὴ ὑπὲρ αὐτῶν αἱ μυῆσαι ἐγίνοντο, οὐδὲ ἂν ταῦτα ἐλέγετο. οὐ γάρ ἐστι σκιωμένα τὰ ἀόρατα (μὴ γένοιτο) πνεύματος γὰρ ἁγιάζεται ταῦτα πάντα. βοηθῶμεν οὖν αὐτοῖς, καὶ μνῆσαι ὑπὲρ αὐτῶν ἱκετεύωμεν. εἰ γὰρ καὶ τῦ παῤῥησίας θεσία, ἀλλ' ἀμφιβάλλεις, εἰ καὶ ἡμῖν ὑπὲρ τῶν ἀπελθόντων προσφερόντων, ἔστι τις αὐτοῖς παράμυθία; εἰσῆλθε γὰρ ὁ Θεὸς καὶ ἑτέρους ὑπὲρ ἑτέρων, χρείζοντας, καὶ τῦτο ἐδήλωσε ὁ Παῦλος λέγων· Ἵνα δὲ πολλῷ προσώπῳ τὸ εἰς ἡμᾶς χάρισμα διὰ πολλῶν εὐχαριστηθῇ ὑπὲρ ἡμῶν. μὴ δὴ ἀποκάμωμεν τοῖς ἀπελθοῦσι βοηθοῦντες, καὶ προσφέροντες ὑπὲρ αὐτῶν θυσίας τελείας. καὶ γὰρ τὸ κοινὸν τῆς οἰκουμένης κεῖται καθαρσίου, διὰ τῦτο θαῤῥοῦντες ὑπὲρ τῆς οἰκουμένης δεόμεθα τῦτο, καὶ μὴ μάρτυρων αὐτῶν καλούντων, μὴ ὁμολογητῶν, μὴ ἱερέων. καὶ γὰρ ἐν σώματι ἐσμεν ἅπαντες, καὶ λαμπρότερα μὴν μέλη· καὶ δυνατὸν πολύτολον συνίσμεν αὐτοῖς συναγωγὴν ἀπὸ τῶν θλίψεων, ἀπὸ τῶν ὑπὲρ αὐτῶν δώρων, ἀπὸ τῶν μετ' αὐτῶν καλουμένων. τί τοίνυν ἀλγεῖς, τί ὀθρύπτῃ, ὅπου τοσαῦτα δυνατὸν συνίσμεν συναγωγὴν τῶν ἀπελθόντι; ἀλλ' ὅτι σὺ μέγιστος ἱερεύς, καὶ προστάτην ἀπώλεσας; ἀλλὰ μηδέποτε τῦτο εἴπῃς. οὐδὲ γὰρ ⁂ Θεὸν ἀπώλεσας· ὥστε, ἕως δὲ τῦτον ἔχεις, οὐδὲν ἐστί σοι μεῖζον καὶ παῤῥησίας, καὶ παιδός, καὶ κηδεστοῦ. καὶ γὰρ καὶ ζῶντων ἐκείνων, οὕτως ἐκεῖνος ὁ πάντα ποιῶν. ταῦτα τοίνυν σκόπει, καὶ λέγε κῦ ⁂ Δαβίδ· Κύριος φωτισμός μου, καὶ σωτήρ μου, τίνα φοβηθήσομαι; εἰπέ, σὺ εἶ ὁ πατὴρ τῶν ὀρφανῶν, καὶ κριτὴς τῶν χηρῶν, καὶ ὑπέστησας αὐτὸν τῷ βοηθεῖν, καὶ μᾶλλον αὐτὸν ἔχεις τῶν προνοούντα, ἢ πρότερον, ὅσον σὸ μείζονι κατέστης ἀπορίᾳ. ἀλλὰ παιδίον ἀπώλεσας; οὐκ ἀπώλεσας· μὴ λέγε· ὕπνος ὁ θάνατός ἐστιν, οὐ θάνατος· μεταίτασις, οὐκ ἀπώλεια· ἀποδημία ἀπὸ τῶν ἐλαττόνων ἐπὶ τὰ βελτίω. μὴ δὴ προῖδε ⁂ Θεόν, ἀλλ' ἴλεων ποίει. αὐ γὰρ εὐάγκης ἡμᾶς, ἕως ἂν τις καὶ τῦδε τῷ ἀπελθόντι καὶ σοὶ φιλάνθρωπος· αὖ δὲ τοιοῦτος ποῦ, μᾶλλον ἐξάπινα τὴν ὀργὴν τῦ Θεοῦ. καὶ γὰρ εἰ, παιδὸς κεκηδεύτος ἐπὶ τῦ θανάτῳ, σὺ πρεσβύτης ἐδυσχέρανας, μειζόνως δὲ πρὸς ἕξωσας κῦ σαυτῦ ⁂ δεσπότην. μὴ δὴ ποίει τῦτο, ἀλλ' ἀνάχυσις, ἵνα σοι καὶ " ταύτῃ σκεδασθῇ τὸ νέφος τῆς ἀθυμίας. εἰπὲ κῦ ⁂ μακάριον εἰπόν· Ὁ Κύριος ἔδωκεν, ὁ Κύριος ἀφείλετο. σύνισον ὅσοι μᾶλλόν σε βλάπτοντες, οὐδὲ ἔλαβον τὴν ἀρχὴν παῖδας, οὐδὲ πατέρες ἐκλήθησαν. οὐδὲ γὰρ ἐγώ, φησιν, ἐβουλόμην. καὶ γὰρ βέλτιον ἦν μηδὲ πεῖραν σχεῖν, ἢ κῦ τὸ γλῦσασθαι τῆς ἡδονῆς ἐκπεσεῖν. μὴ, παρακαλῶ, μὴ λέγε ταῦτα, μὴ παροργίσῃς καὶ τοῦτον ⁂ δεσπότην, ἀλλ' ὑπὲρ ὧν ἔλαβες, εὐχαρίστησον, ὑπὲρ ὧν δὲ οὐκ εἰς πέλος ἔχεις, δόξαζε. οὐκ εἶπεν ὁ Ἰώβ, ὅτι βέλτιον ἦν μὴ λαβεῖν, τῦτο ὁ σὺ λέγεις ἀγωνιῶν· ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ ἐκείνων εὐχαριστῶν λέγων· Ὁ Κύριος ἔδωκε· καὶ ὑπὲρ τούτων εὐλόγει, λέγων· Ὁ Κύριος ἀφείλετο· εἶτα δὲ ὄνομα Κυρίου εὐλογημένον εἰς τὸν αἰῶνας. καὶ τὴν γυναῖκα οὕτως ἐπαίδευε δικαιολογούμενος πρὸς αὐτήν, καὶ τὰ θαυμαστὰ ἔργα φθεγγόμενος

ὅτε γ εἴπῃς, ὁ δ' ἁμαρτωλὸς ὅτι, ἐ λυμαίνῃ, ἢ ποιεῖς, συνίησι σαυτόν, καὶ ἐξέτασον ἐ σαυτὸν ἀκριβῶς, ἢ μεταμέλητόν σοι τοῖς λεγομένοις. ἢ γὰρ ὅτι, οὐκ ἔστι ποιεῖς ὀρεκτὸν ἀνθρώπῳ τοιαύτῃ, εἰ ἀμαρτημάτων δύαμιν. ἐαν ταῦτα τὰ δύο στρέφωμεν πρὸς ἑαυτοὺς, δυνησόμεθα τυχεῖν τῆς ἐπαγγελμένων ἀγαθῶν, δυνησόμεθα καθαίρειν ἑαυτοὺς ἢ ἀποσμήχειν· μόνον λάβωμεν ἔποικον ποτε, μιμησώμεθα τὸ παράγμα, ἀγαπητοὶ, ἀληθεύσωμεν ἐ τῷ λογισμῷ, ἵνα μὴ ἀληθεύσωμεν ἐκεῖ τῇ κολάσει, ἀλλ' ἵνα ἀπολαύσωμεν τῆς αἰωνίων ἀγαθῶν, ἔνθα ἀπέδρα ὀδυνη ἢ λύπη ἢ στεναγμὸς· ἵνα τύχωμεν τῆς χαρᾶς τῶν ἀνθρώπων τοιούτων ἀγαθῶν, ἐ Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ἐπ' αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, ἅμα τῷ πατρὶ καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι, νῦν ἢ ἀεὶ, ἢ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Λογ. με. ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΜΗ ΠΕΝΘΕΙΝ ΣΦΟΔΡΩΣ ΤΟΥΣ τελωνοῦντας.

Ἐκ τ ἁγ. μακ. ἐν τῷ περὶ κενοδ. α. βιβ.

ΜΗ πενθῶμεν σφόδρα, ἀγαπητοὶ, τοὺς τελωνοῦντας ἐ τοὺς ἐν ἁμαρτίαις ἀποθνήσκοντας· ἀλλὰ μᾶλλον θρηνήσωμεν ἢ κλαύσωμεν τοὺς κακῶς ἑαυτῶν βίον καταλύσαντας. ἐπὶ ἢ γεωργὸς, ὅταν ἴδῃ τὸν σῖτον ἀφανιζόμενον, οὐ θρηνεῖ, ἀλλ' ἴσως μᾶλλον ἐν βλέπῃ ταρσὸν ἐν τῇ γῇ μένοντα, οἶδεν ἢ πείθεται· ἐπὰν ἴδῃ ἀφανιζόμενα, χαίρει. ἔχει γὰρ τῆς μελλούσης ἀποκαλύψεως ἡ ἀσφάλειαν. ὅταν ἢ ἡμεῖς τότε χαίρωμεν, ὅταν πέσῃ ἡ οἰκία ἡ φθαρτὴ, ὅταν ἀναρῇ ὁ ἄνθρωπος ἐ μὴ θαυμάσῃς, εἰ ἀποκεῖται τοῦ παθεῖν ἐκάλεσε. ἐ γὰρ αὕτη βελτίων ἡ ἀποκεῖ. ἐκείνῳ μὲν γὰρ ἀφανίζονται θάνατος, ἢ πόνοι, ἢ κίνδυνοι, ἢ φροντίδες, ταύτῃ δ' ἂν ὀρθῶς βιώσῃ, στέφανοι ἢ βραβεῖα· ἐ τοῦ μὲν φθορὰ ἢ θάνατος, τοῦ δ' ἀφθαρσία ἢ ἀθανασία ἐ τὰ μυρία ἀγαθά. ἐκ' ἐκείνης δ' ἀποκεῖς συμπλοκαὶ, ἢ κόποι, ἢ ὕπνος· ὅτι ταύτης δ' φωτὶ μόνον ἐκ τῆς οὐρανοῦ καταβαίνουσα, ἢ πάντα ἀθρόως τελεσφορεῖται· ἢ ὁ ἀνισάμενος οὐκέτι λοιπὸν ὅτι βίου ἄλλου πολυμοχθῶν, ἀλλ' ἔνθα ἀπέδρα ὀδυνη ἢ λύπη ἢ στεναγμός. Εἰ δ' ἢ παρασταίημι ὅπως ἐρῶ, ἢ δεῖ τοῦτο θρηνεῖν ἐπὶ ἀνθρώπου, ὅτι ἐκεῖνον πάντων ἀποστατοῦντα ἢ σωτῆρα ἢ βοηθὸν καταφεύγει ἐπὶ Θεὸν, ὅτι τοῦ ἀμαχητοποιοῦντα, ὅτι τοῦ βοηθοῦντα βοήθειαν, ὅτι τοῦ δεῖσθαι σκέπτειν, τοῦ πάντα χορηγοῦντα, ἢ πάντα χρῄζει ἡμᾶς τυγχάνουσαν. ἀλλ' ἡ σκυθρωπὸν ποθεῖν ἢ ἐπέρασεν. οἶδα καγώ. ἀλλ' ἐὰν ὀρθοτομήσῃς τῷ λογισμῷ τὸ πάθος, ἢ λογίσῃ σαρῶς ἑαυτὸν, τίς ὁ λαβών, καὶ ὅτι γνησίως εἰσηγκαν, θυσίαν τοῦ γνώμου αἰσθέρεις τῷ Θεῷ, καὶ τοῦτο τὸ κῦμα δυνήσῃ διαφραμεῖν· ἢ ὅστερ ὁ χρόνος οὐκ ἐργάζεται, τοῦτο ἡ φιλοσοφία ποιήσει. καὶ γὰρ μαλακισθῆς, λέγε μοι τῷ χρόνῳ τὸ πάθος, σοὶ γὰρ οὐδὲν μισθὸν οἴσει. μὴ γὰρ τῶν λογισμῶν τούτων ἢ διαλογίσματα σύλλεγε, τὰ τοῦ παρόντος βίου, ἀλλὰ τὰ τῆς θείας γραφῆς. σύνισθι ὅτι ὁ Ἀβραὰμ κατίσχυσε τῶν ἐν αὐτῷ, ἢ ὅτι ἐδάκρυσεν, ὅτι πικρὸν ῥῆμα ἐξέβαλεν. ἀλλ' ἰσχυρὸς Ἀβραὰμ, φησὶ, λέγω. ἢ μέλλω σε ὅτι μείζονα ἐκλῆψης σκάμμαλα. ὁ γὰρ Ἰωὴλ ἔπληξε μὲ, τοσοῦτον γ', ὅσον εἰκὸς πατέρα φιλόπαιδα ἢ σφόδρα κοδόμενον τῶν ἀπολλυόντων· ὡς ἄγαν ἡμῶν ποιούμενος ἡμᾶς, ἐχθρῶν ἢ πολεμίων ὄντων. σὺ δὲ γὰρ, Εἴ τινος εἰς βασίλεια ἀπειθούντος ἢ στεφανωθέντος, ἔκστασις σαυτὸν καὶ ἐθρήνεις, φίλοι δ' ἐστὲ τῶν στεφανωθέντων ἔφη ἄν τις, ἀλλ' ἐχθροὶ σφόδρα καὶ πολέμιοι. ἀλλ' οὐδὲ τῶν ἐκ θρήνου θρηνῶ, φησὶν, ἀλλ' ἐμαυτόν. ἀλλ' οὐδὲ τοῦτο φιλεῖ τοῦτο, ὃ θέλω ἔτι σε ἀγαπᾶν ἔφη ἄν τις ἐκ θρήνου δεῖ σαυτὸν, καὶ ὑποκεῖσθαι τῇ ἀθυμίᾳ τοῦ μέλλοντος, πρὸν στεφανοῦσθαι καὶ τοῦ στρατεῦσαι, ἢ πολεμῆσαι σαλπίσῃ, ἐζῶν σε λιμοῦ ἔφη. ἀλλ' οὐκ οἶδα ποῦ κεχώρηκέ, φησι. δεῖ τί οὐκ οἶδας,

Οὗτος γὰρ ἐκεῖνος ὃν ἡ ἀπάτη πᾶσα, ἔνθα ἀπέδρα ὀδύνη, λύπη, ⁊ στεναγμός· ἔνθα ὅπου φροντίδες, οὔτε πόνος, οὔτε ἀγωνία, οὔτε φόβος καταπλήττων τὴν σὴν τὸν ψυχήν· ἀλλὰ μόνος ὁ τοῦ Θεοῦ φόβος, ἡδονῆς πλήρης ὤν. Οὐκ ἔστι τὸ ἱδρῶτι τοῦ προσώπου φαγεῖν ⟨W⟩ ἄρτον ἐκεῖ, οὐδὲ ἄχθεσθαι ἢ πείνοντι· οὐκ ἔστι τὸ λύπαις" τικτε τέκνα, οὐδὲ, Πρὸς ⟨W⟩ ἀνδρα ἡ ἀποστροφή σου, ἢ αὐτὸς σὺ κυριεύσει· πάντα εἰρήνη, χαρά, εὐφροσύνη, ἡδονή, ἀγαθωσύνη, ὡραιότης. Οὐκ ἔστι ἐκεῖ ζηλοτυπία, οὐδὲ βασκανία, οὐ τόκος, οὐ θανατος, οὐχ ὅστις ὁ τοῦ σώματος, οὐκ ἐκεῖνος ὁ τῆς ψυχῆς. Οὐκ ἔστι ἐκεῖ σκότος, οὐδὲ νύξ· πάντα ἡμέρα, πάντα φῶς, πάντα λαμπρότης. Οὐκ ἔστι καμεῖν, οὐκ ἔστι κόπον λαβεῖν, ἀλλ' ἡ ἐπιθυμία τῶν ἀγαθῶν ἀκαταπαύστως. Βούλεσθε δώσω τινὰ εἰκόνα ὑμῖν τῆς ἐκεῖ καταπαύσεως; Οὐκ ἔστι δυνατόν· πλὴν ἀλλ' ὅμως, ὡς δυνατόν, πειράσομαι δοῦναι ὑμῖν τινα εἰκόνα. ἀναβλέψωμεν εἰς ⟨W⟩ οὐρανόν, ἔνθεν, μυριάδες ἀσχολουμένων πέφυκε, φύσει ⟨W⟩ ἑαυτῷ σέβεσθαι· εἶτα τοῦτος ὁ κάλλος τῆς ὄψεως αὐτῶν πολλὴν ἀφαιρεῖται τὴν χαράν, ἐννοήσωμεν ὅτι ἡ ἑδαφος ἔξοιδεν, ἡ οὐ τοιοῦτοι μόνοι, ἀλλὰ πολλοὶ τοιοῦτοι γινόμενοι κάλλιον [ἴδωμεν,] ὅσον τὴν πλείονα ὀφθαλμῶν ἀπατῶσι. ἐννοήσωμεν πάλιν, ⟨W⟩ ἀνώτερον ὄρους, εἶτα οἱ ἀγγέλοι, οἱ ἀρχάγγελοι, οἱ ἀπειροι δήμοι τῶν ἀσωμάτων δυνάμεων, αὐτὰ τὰ τοῦ Θεοῦ βασίλεια, ⟨W⟩ θρόνοι ⟨W⟩ πατεικόν. Ἀλλ' οὐκ ἰκανή, ἐὰν εἴπω, ὁ λόγος" δηλῶσαι τὸ πρᾶγμα. πόσης γὰρ χρεία ἡ τῆς δεῖ πόσης γνώσεως. πῶς οἴεσθε, εἰπέ μοι, ⟨W⟩ Ἀδὰμ ὁ τῷ παραδείσῳ εἷς; πολὺ ἐκείνης βελτίων ἐστὶν ἡ δεῦρο ἀγωγὴ αὕτη, ὅσῳ τῆς γῆς οὐρανός. πλείω ἡ ἑτέρων εἰκόνα ἐπιζητήσωμεν. Εἰ συμβῇ ⟨W⟩ βασιλεύοντα πάντων κρατῆσαι τῆς γῆς, εἶτα μήτε ὑπὸ πολέμων, μήτε ὑπὸ φθορᾶς σώματος ἐνοχλεῖσθαι, ἀλλὰ τιμᾶσθαι μόνον, ⁊ πλοῦτον, ἡ πολλοὺς ἔχειν φόβους, πάντων ἢ ὃ χρήσιμον αὐτῷ ἐπιῤῥεῖ, ἡ ἀπόλεμον εἶ· ποίαν οἴεσθε ἔχειν αὐτὸν ψυχήν, εἰ τὸν πολέμους τὸν πάντα χοῦν τῆς γῆς πεπαυμένους ἰδεῖν; τοιοῦτόν τί ἐστι. μᾶλλον ἢ οὕπω τῆς εἰκόνος ἐφικόμεθα ἐκείνης, διὰ χρὴ ἑτέραν ἐπιζητῆσαι. ἐννόησον δή μοι. ὥσπερ γὰρ παιδίον βασιλικόν, ἕως μὲν ἂν ᾖ τῇ μητρὶ ᾖ, οὐδὲν ἐπαναπαύεται· εἰ δὲ συμβῇ ἀφιωθῆναι ἐκεῖθεν, καὶ ἐπὶ ⟨W⟩ θρόνου ἀνελθεῖν ⟨W⟩ βασιλικὸν, μὴ ἡρέμα, ἀλλ' ἀθρόον πάντα περισκοπεῖν, οὕτως ἐστὶν ἡ καθάπαυσις αὕτη κἀκεῖνο. ἢ εἴ τις δισμώτης μυρία παθῶν κακὰ, ἀθρόον ἐπὶ τὸν βασιλικὸν ἁρπαγῇ θρόνον· ἀλλ' οὐδὲ οὕτως ἐφικόμεθα ἀκριβῶς τῆς εἰκόνος. ἐνταῦθα μὲν γὰρ ὧν ἂν τις ἐπιτύχῃ καλῶν, καὶ αὐτὸν εἴπῃς τὸν βασιλέα, πολλὰ μὲν τῶν περιττῶν ἡμέρᾳ ἀκμάζοντα ἔχει τὸν πόδα, ⁊ πολλὰ τὸν δεύτερον, καὶ τὸν τρίτον· χρόνου δὲ περιόντος, μόνη μὲν ἡ ἡδονὴ, ἡ τοσαύτη δέ. λήξει γὰρ ἐπὶ τῆς σεμνοτέρας, οἷα δὴ ἦν. ἐκεῖ δὲ οὐ μόνον οὐ μεθύουσι, ἀλλὰ καὶ ἐπιδίδωσι. ἐννόησον γὰρ ὅσοι ὧδε ψυχὰς ἀπολλοῦσαι ἐκεῖ, μυρίοι τὸν πολλοὶ προσδοκῶσι τῶν ἀγαθῶν ἐκείνων, μηδὲ μεταβολὴν, ἀλλ' ἐπίδοσιν, ⁊ ζωὴν τὸν οὐκ ἔχουσαι, καὶ ζωὴν πάντως μὲν κινδύνου, πάσης δὲ ἀθυμίας ⁊ φροντίδος ἀπηλλαγμένην, μεστὴν δὲ θυμηδίας καὶ μυρίων ἀγαθῶν. Εἰ γὰρ εἰς πεδίον ἀξίωντες ἐνθάδε, ἔνθα σκηνὰς ὁρᾶσθαι γραπτῶν ἐκ παντασμάτων πεποικιλμένας, καὶ δένδρα, καὶ χορούς, καὶ ὀφθαλμοὺς ἀπατῶν λάμπειν ἅπαντας, μετέωροι ἡμῶν ἐγένοντο τῷ θαύματι· εἰ δὲ καὶ τὰ βασίλεια συμβῇ εἰς μέσον ἰδεῖν πρόεντα μετὰ ὅπλων χρυσῶν, ὃ πρὸ ἐκείνων ἡγούμεθα· τί οἴει, ὅταν τὴν ἁγίων ἕδρας ⁊ σκηνὰς ⁊ αἰωνίους ἐν τῷ οὐρανῷ πήξῃ μονάς (Δέξονται γάρ ἡμᾶς εἰς τὰς αἰωνίους, φησὶ, σκηνάς) ὅταν αὐτῶν ἕκαστον ἀφ' ἑκάστης τῆς ἁπτῆνας τῆς ἁλιακῆς ἕδρας ἀπαλλάττοντα, οὐκ ἀπὸ χθαμαλοῦ καὶ σιδήρου, ἀλλ' ἀπὸ τῆς δόξης ἐκείνης, ἧς τὰς μυριάδας ἀνθρώπινος ὀφθαλμὸς δύναται ἰδεῖν; καὶ ταῦτα μὲν ὅσα τῶν ἀνθρώπων. τί δ' ἂν τις εἴποι τὰς χιλιάδας τῶν ἀγγέλων, τῶν ἀρχαγγέλων, τῶν χερουβὶμ, τῶν σεραφὶμ, τῶν ἀρχῶν, τῶν ἐξουσιῶν, ὧν ὁ κάλλος ἀμήχανος, πάντα τοῦτο ὑπερβαίνει; ἀλλὰ γὰρ μέχρι τίνος ἂν σπουδῇ διὰ κενῶν ἀκίνητα;

Ex τῶν c. ὁμιλ. τριῶν. τῶν ἐξ ἐξ ἑπτ.

χ. πῖξιν

χ. παρεπίπτω

ἵνα μίαν ῥοπὴν ψυχῆσωμεν (τοῦτο γὰρ ὁ πρὼτος βίος) ἀτείρων αἰώνων ὑπομασώμεθα κόλασιν, ἀλλὰ ῥοπὴν ποιήσωμεν, ἵνα διὰ παντὸς σφαιρωθῶμεν. οὐχ ὁρᾶτε ὅτι καὶ ἐν τοῖς βιωτικοῖς ὅτως ⓐ πλείους τῶν δυσχερῶν ποιοῦσι, καὶ ⓦ ὀλίγην πόνοι αἱροῦνται ὑπὲρ τῆς μακρᾶς ἀναπαύσεως, εἰ καὶ τὴν μὴ τοιαύτην αὐτοῖς ἐκβαίνει; ἐνταῦθα μὲν γὰρ ἰσομοιρία καὶ πόνων καὶ κέρδους· πολλάκις γὰρ ὁ ἔμπαλιν· καὶ τῆς βασιλείας, ἀντιστρόφως· ὀλίγον μὲν ὁ ὑπόπονον, πολὺ δὲ ὁ ἡδὺ καὶ ἄπειρον. σκόπει δὲ· ὁ γεωργὸς δι' ὅλης πονήσας τὸ ἔτος, καὶ πρὸς αὐτῷ δὴ τέλει τῆς ἐλπίδος ἐκπίπτει πολλάκις τοῦ καρποῦ τῶν πολλῶν πόνων. ὁ κυβερνήτης πάλιν, καὶ ὁ στρατιώτης, μέχρις ἡλικίας ἑκάτης ἐν πολέμοις καὶ πόνοις, καὶ πολλάκις ἑκάτερος αὐτῶν ἀπήλθε κενός, ὁ μὲν τοῦ πλούτου τὴν φορτίων, ὁ δὲ περὶ τῆς νίκης καὶ τῆς ζωῆς αὐτῆς ἐκπεσών. ἵνα οὖν ἐξομεν ἀπολογίαν, εἰπέ μοι, ἐν μὲν τοῖς βιωτικοῖς καὶ ὑπόπονα πρεπιμοῦντες, ἵνα μικρὰν ἀναπαυσώμεθα, ἢ σοὶ μικρὰ (καὶ γὰρ ἄδηλος ἡ ἐλπίς) ἐν δὲ τοῖς πνευματικοῖς ἀντιστρόφως ποιοῦντες, καὶ ἄφατον κόλασιν ὑπομασώμενοι ἀφ' μικρᾶς ῥαθυμίαν; διὸ παρακαλῶ πάντας ὑμᾶς, ὀφὲ ζημιῶ ποτε ἐκ τῆς παρούσης ταύτης αἰσχύνης. σοὶ γὰρ ἡμᾶς ὀξαιρήσει) ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ· οὐκ ἀδελφός, ἢ πατήρ, ἢ παῖδες, ἢ φίλοι, οὐ γείτων, οὐκ ἄλλος σοὶ· ἀλλ' ἐφ' ἑαυτὸν ἀπὸ τῆς ἔργων" περιδυθῶμεν, πάντα οἰκείστ) καὶ ἀπολύμενα πάντων. πόσα ὁ πλούσιος ἐμφήνησεν ἐκεῖνος, καὶ ⓦ πατριάρχην προκάλεσε, καὶ πεμφθῆναι ⓦ Λάζαρον ἠτήσατο; ἀλλ' ἀκούσον τί πρὸς αὐτὸν ἔλεγεν ὁ Ἀβραάμ· Χάος μέγα μεταξὺ ἡμῶν καὶ ὑμῶν, ὥστε μηδὲ βουλομένοις ὀξῆναι ἀφικέσθαι. πόσα προκάλεσαι αἱ πόρναι σοὶ ἐκεῖναι τὰ ὁμιλίας ὑπὲρ ὀλίγου ἐλαίου; ἀλλ' ἄκουσον αἱ ἐκεῖναι τί λέγουσι· Μήποτε οὐκ ἐξαρκέσει ἡμῖν καὶ ὑμῖν· ἀλλὰ πορεύεσθε μᾶλλον πρὸς τοὺς πωλοῦντας καὶ ἀγοράσατε ἑαυτοῖς. ταῦτα δὲ λογιζόμενοι καὶ ἡμεῖς ὑπομένωμεν τῆς ἡμετέρας ζωῆς. ὅσους γὰρ ἐν ἐπῆς πόνους, καὶ ὅσας ἐν ἀνάγκης πημασίας, οὐδὲν ἄξιον ταῦτα ἔσαι πρὸς τὰ μέλλοντα ἀγαθά. τί γάρ, εἰ βούλει, πῦρ, καὶ σίδηρον, καὶ θηρία, καὶ εἴ τι τούτων χαλεπώτερον· ἀλλ' ὅμως οὐδὲ σκιὰ ταῦτα πρὸς ἐκεῖνα τὰ βασανιστήρια. ταῦτα μὲν γὰρ ὅταν ὑπομείνῃ σφοδρότερον, τότε μάλιστα κοῦφα, ταχέως ποιοῦντα τὴν ἀπαλλαγήν, τὸ σῶμα τοῦς οὐκ ἀρκούντος καὶ εἰς σφοδρότητα καὶ εἰς μῆκος κολάσεως· ἐκεῖ δὲ οὐχ ὅτως, ἀλλ' ἀμφότερα συνέρχεται, καὶ τὸ πάσης καὶ ὑπερβολὴ καὶ ἐν τοῖς χρόνοις, καὶ ἐν τοῖς λυπηροῖς. ἵνα οὖν ὅσι καιρός, πρὸ φθάσωμεν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐν ὁμολογήσει, ἵνα ἤμερον αὐτὸν ἴδωμεν τότε καὶ γαλήνιον, ἵνα ταῖς ἀπειληφόρεσι δυνάμεις ἐκείνας διαφύγωμεν. οὐχ ὁρᾶς τοὺς ἐν ταῦτα γραπτοῖς, τοὺς τοῖς ἄρχουσι διαλεγομένους, πῶς ἕλκουσι, πῶς δεσμοῦσι, πῶς μαστίγουσι, πῶς ταῖς πλευραῖς διορύττουσι, πῶς ταῖς λαμπάσι ταῖς βασάνοις προσάγουσι; ἀλλὰ ταῦτα πάντα παίγνια καὶ γέλως πρὸς ἐκείνας ταῖς πημασίας. καὶ γὰρ τροπαιοῦχοι αὗται αἱ κολάσεις· ἐκείνων γὰρ ὅτι ὁ σκώληξ πλήθυνε, ὅτι τὸ πῦρ σβέννυ). καὶ γὰρ τὸ σῶμα πάντως ἄφθαρτον ἔσαι τὸ λυόμενον τότε. ἀλλὰ μὴ γένοιτο ποτε τοιαῦτα ταῦτα ὑμᾶς μαθεῖν, ἀλλὰ μᾶλλον ῥήματος ζῆται ἡμῖν ταῦτα φοβερά, μηδὲ πρὸς δοκιμάσωμεν τοῖς βασανιστοῖς ἐκείνοις, ἀλλ' εἰπεῖν σωφρονισθῶμεν. πόσα τότε ἐρεῖ ἑαυτὸν κατηγορῶν; πόσα ὀλοφυρόμενος; πόσα οἰμώξεται; ἀλλ' ὅδιν ὄφελος λοιπόν. ἐπὶ τοῦτο γὰρ ταῦτα, τὸ πλοῖα ὀξαλυθέντος καὶ καταδύντος, ὠφελῆσαι δυνήσονται λοιπόν, ὅτε ἰαχεῖ, τὸ καμόντος ἀπελθόντος· ἀλλ' ἐρεῖ μὲν πολλάκις, ὅτι ὃ, ἐὰν ὃ ἐχρῆν ποιῆσαι· πάντα γὰρ εἰκῆ ἐμάτην. ἵνα μὲν γὰρ ἐκ τῆς διηρθρωτέως ἐλπίδες μάσεται, καὶ λέγει ἄπαντα, καὶ ποιεῖ χρή· ἐπειδὴ δὲ μηκέτι κύριος μηδενὸς ὢν, τὸ πάντες ὀξαφθαρέντος, εἰκῆ καὶ λέγει) πάντα, καὶ γίγ. καὶ γὰρ καὶ Ἰουδαῖοι ἐρῶσι τότε, Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου, ἀλλ' οὐδὲν ἀπὸ ταύτης ἀπώναντο δυνάμενοι τῆς φωνῆς εἰς τὸ τῆς κόλασιν ἀφυγεῖν. ὅτι γὰρ ἔδει εἰπεῖν, οὐκ ἄπορ. ἵν' οὖν μὴ ἐν ἡμῖς ὅτο πάθωμεν, ἐντεῦθεν ἤδη μεταδιώκωμεν, ἐν ἀσυδιάσωμεν εἰς ἐκείνου ἀστληθῆναι τὴν κατάπαυσιν, καθὼς εἶπεν ὁ ἀπόστολος.

Λουκ. ιϛ'. Ματθ. κε'. Ιωαν. ιϛ'. γ'. Ἑβραίοις.

Οπως

πλουτεῖ, τῷ πλουτεῖν ἥδεται· καὶ ὁ μὴ γῆμας, τῷ γῆμαι· καὶ ὁ μὴ κενοδοξῶν, τῷ κενοδοξεῖν· καὶ ὁ μὴ πυροῦν, τῷ πυροῦν· καὶ ἐνταῦθα ὁ πλέον ἔχειν τοῖς πένησι μὴ μεταποιούμενος. καὶ οὕτω λέγω, ὅτι ὁ μὲν καὶ μυρίοις βασάνοις κατατείνηται, ἔχει τὴν χρηστὴν ἐλπίδα ἀγαλλιᾶσθαι αὐτόν· οὗτος δὲ καὶ μυρίας ἀπολαύῃ πυροῦς, ἔχει τὸν φόβον τῆς μελλούσης ἐκδέχεσθαι αὐτὸν τὴν ἡδονήν· καὶ συγχέονται. καὶ γὰρ καὶ ὁδὸς οὐ μικρὸς ἔστιν ὁ τόπος χαλάσεως, ὥσπερ οὖν ὁ ἐναντίος, πυροῦς καὶ ἀνέσεως. ἀλλὰ πείσωμεν μὴ τοῦτον εἶναι τὸν τόπον. ποῖος δή ἐστι; σκόπει τὰ μὲν τῆς πυροῦς τῆς βιωτικῆς οὐδέν, οἶμαι, ἐστί, φαίνεται, τῇ τε φύσει καὶ τῷ χρόνῳ ἐλεγχόμενα· ἐνταῦθα δὲ οὐ μόνον ἐστί, ἀλλὰ καὶ ἀκίνδυνα μένει. ὅρα ὅτι οὐ δύο αὐτὸν οὐσίας μόνον, ἀλλὰ καὶ τρία, καὶ πέντε, καὶ δέκα, καὶ μυρία αὐτοῦ οὐσίας δωρησόμεθα ἄν). ἵνα δὲ καὶ ὅτι ἐπὶ δύγματος αὐτὸ τοῦτο μάθῃς, πρόσεχε. ὁ πλούσιος καὶ ὁ Λάζαρος, ὁ μὲν τῶν πρώτων, ὁ δὲ τῶν μηδ' ὁτιοῦν ἀπολαυόντων. ἆρα οὖν ἔδει αὐτὸν ἄν) καὶ τοῦ πυροῦ τοῦ τῶν ἀναγκαίων χορηγεῖσθαι, καὶ τοῦ τὸ βραχὺ ὕδατος ἐπιτυγχάνειν τῆς γλώσσης; καὶ πῶς ἂν ταῦτα εἴποις; τί γὰρ βούλει εἴπωμεν; τὸν ποσότητα; τὸν ποιότητα; τὸν κατ' ἀξίαν τοῦ Θεοῦ τοῦτον ἑκατέρῳ φῶφον; μέχρι τίνος τὰ χαμαιζήλων φθέγξεσθε ῥήματα, τῶν βορβόρῳ διηνεκῶς ἐγκαλινδουμένων; οὐδὲ γὰρ ἀνθρώπων ταῦτα λογικῶν ψυχὴν οὕτω ῥᾳδίαν αὐτὸν οὐσίαν τοῦτον εἶναι, δίκαιον ἐλέγχου πάσου οὐκ ἐστὶν ἀκριβεῖ λαβεῖν. βούλει σε καὶ ἑτέρωθεν διδάξω, ὅτι ἔστιν ἐκεῖ κριτήριον φοβερόν; ἀναζήτησον τὰς γραφὰς τοῦ σωματοῦτος, καὶ βλέψει σε ἐν τῇ ἀγωνίᾳ σου ἐγκαθήμενον δικαστήν. εἰ δὲ σὺ σαυτὸν καταγρίνεις, καὶ σὺ φίλαυτος ὤν, καὶ οὐκ ἀναγκαῖον μὴ δικαίαν τὴν κρίσιν ὑπενεγκεῖν, οὐ πολλῷ μᾶλλον ὁ Θεὸς πολλὴν ποιήσεται τὴν δικαίου τὸν τοιοῦτον, καὶ τὴν ἀδίκαστον τοῦτον πάντων οἶσθα φῶφον, ἀλλ' ἁπλῶς καὶ εἰκῇ πάντα φέρεσθαι ἐάσει; καὶ τίς δὴ ταῦτα εἴποι; οὐκ ἔστιν οὐδείς. ἀλλὰ καὶ ἕλληνες, καὶ βάρβαροι, καὶ ποιηταί, καὶ φιλόσοφοι, καὶ πᾶν ἦθος ἀνθρώπων συμφωνοῦσι τούτοις ἡμῖν, εἰ καὶ μὴ ὁμοίως, καὶ φασὶ τινὰ εἶναι δικαστήρια τὰ ἀδιάφθορα οὕτω φανερὰ καὶ ὁμολογούμενα τοῦτο πρᾶγμα ἐστί. καὶ ἵνα ἔνεκεν τούτου οὐκ εὐθέως καταγνώσομαί, φησι; ἵνα τὴν μακροθυμίαν ἐπιδείξηται τὴν ἑαυτοῦ, καὶ τὴν ἐκ μετανοίας ἡμῖν προσοῦσαν σωτηρίαν, καὶ μήτε ὁ πλοῦτος ἡμᾶς ἀπαρέσκοντας ἐργάζηται, τούς τε ἐκ μεταβολῆς ἀρίστης διωκομένους σωθῆναι, μὴ προεξαρπάσῃ τῆς σωτηρίας. εἰ γὰρ εὐθέως ἐκόλαζε πρὸ αὐτῶν τὰ ἁμαρτήματα καὶ αἴρει, πῶς ἂν ἐσώθη Παῦλος; πῶς δὲ Πέτρος, ὁ χοροφαῖος τῆς οἰκουμένης διδάσκαλος; πῶς ἂν ὁ Δαβὶδ τὸν ἀπὸ τῆς μετανοίας ἐκαρπώσατο σωτηρίαν; πῶς δὲ Γαλάται; πῶς ἕτεροι πλείους; ἀλλὰ ταῦτα οὐδὲ πάντα ἐστὶν ἀπαρτῆ δικαίως, ἀλλ' ἐκ πάντων εἰσίως· οὔτε ἐκεῖ πάντα, ἀλλὰ τὰ μὲν ἐστὶν ἐνταῦθα, ἃ δὲ ἐκεῖ, ἵνα καὶ σὺ σφόδρα δυαμενὴς διετέρῃ δι' ὧν κολάζει, καὶ τὰ μέλλοντα προσδοκᾷν ποιῇ δι' ὧν οὐ κολάζει. οὐχ ὁρᾷς πολλοὺς ἐνταῦθα κολαζομένους, ὡς ἐστὶ τῷ πύργῳ καταχωσθέντας; ὡς ἐκείνους, ὧν τὸ αἷμα τοῖς θυσίαις ἔμιξεν ὁ Πιλάτος; ὡς ἐστὶν ἀώρῳ θανάτῳ τοὺς Κορινθίους πληθυνομένους καὶ τὸ τοῦ μυσηρίου δυαλύσεως μεταχεῖν; ὡς δῆμοι τοῦ Ἰουδαίων ὑπὸ τῶν βαρβάρων καταστραφῆναι; ὡς ἕτεροι πολλοὶ καὶ τότε καὶ νῦν διηνεκῶς; καὶ ἕτεροι πολλὰ ἁμαρτάνοντες ἀπῆλθον μὴ δόντες εἰσαῦθις δίκην, ὡς ὁ πλούσιος ὑπὲρ τοῦ Λαζάρου, ὡς ἕτεροι πολλοί. ταῦτα καὶ ποιεῖ, καὶ ἐστὶν ἀπιστουμένους τοῖς μέλλουσι διετέρᾳ, καὶ ἐστὶν πιστευομένους ἐργαζόμενος προθυμοτέρους, καὶ ἐστὶν ῥᾳθυμοῦντας ἀσυνδιαιτοτέρους ποιεῖ. ὁ γὰρ Θεὸς, δίκαιος κριτὴς καὶ ἰσχυρὸς, καὶ μακρόθυμος, καὶ μὴ ἐργῶν ἐπάγων καθ' ἑκάστην ἡμέραν. διὰ τῆς μακροθυμίας εἰς ῥᾳθυμίαν προκόπτομεν, ἔσται καιρὸς, ὅτε ἐστὶν βραχὺ μακροθυμήσει λοιπὸν, ἀλλ' εὐθέως ἐπάξει τὸν δίκαιον. μὴ τοίνυν,

ἵνα

πύλα, καὶ κόλασις ἡ, καὶ ἀνάπαυσις, ὥστε μηδὲ ἐκεῖθεν χωρεῖσθαι, μηδὲ ἐντεῦθεν βαπτίζεσθαι. Διὰ τοῦτο οὐδὲ πρὸς τοὺς μέλλοντας εἶπε, βασιλεία αἰώνιος, ἀλλά, τὰ μὲν βλεπόμενα, αἰώνια, καὶ βασιλεία, καὶ κόλασις ἡ πάλιν, ὥστε ἐκεῖθεν φοβῆσαι, ἐντεῦθεν προτρέψασθαι· ἐπὶ δὲ τῶν βλεπομένων, πρόσκαιρα· τὰ δὲ μὴ βλεπόμενα, αἰώνια· πρὸς ἐκεῖνα βλέπωμεν, τὰ αἰώνια. ποίαν γὰρ ἔχομεν ἀπολογίαν, τὰ πρόσκαιρα τοῦ παντὸς αἰωνίων αἱρούμενοι; Εἰ γὰρ ἐν ὃ πρέπον ἦν, ἀλλ' οὐ διώκειν· ὃ μὴ τοι ὀδυνηρὸν αὐτῷ, διώκειν ἐν ἀσυλήπτοις. ποίαν γὰρ ἔχουσιν ἀπολογίαν τὰ πνεύματος ἁγίου καταξιωθέντες, καὶ τοσαύτης ἀπολαύσαντες δωρεᾶς, χαμαίζηλοι γινόμενοι, καὶ καταπίπτοντες εἰς τὴν γῆν; καὶ γὰρ πολλῶν ἀκούω λεγόντων τὰ καταγέλαστα τοῦτα ῥήματα· δὸς μοι τὴν σύμπασαν, καὶ λάβε τὴν αὔριον. Εἰ μὲν γὰρ τοιαῦτα ἦν, φησιν, οἷα καὶ φαντὰ τὰ ἐκεῖ, ἐν μιᾷ εἰσὶ γέγονεν· νῦν δὲ μηδὲν ὅλως ἦν, δύο μὲν τοῦτο ἀνόητος. τί τὴν ῥᾳθυμίαν τούτων ἐκδεχόμεθα; τί λιρωδέστερον; ἡμᾶς τοίνυν ἀφαλεγόμεθα, καὶ τὴν ἀπερράτων ἀγαθῶν ἐκείνων, καὶ σὺ τὰ τὴν ἱπποδρομίαν ἡμῖν ἄγλης εἰς μέσον, καὶ οὐκ αἰσχύνῃ, οὐδὲ ἐγκαλύπτῃ τοιαῦτα φθεγγόμενος, ἃ τὴν κατάκαυσιν ἐμοὶ τοῦτο ὄφελε; Οὐκ ἐρυθριᾷς οὕτω προσπαλαμῶν τοῖς πρώτοις; οὐ παύσῃ κατάφρονῶν, καὶ ὀλιγωρῶν, καὶ ὑπερτίθεσαι λοιπόν; καὶ ὃ μὲν ἕλκωσας τοιαῦτα λέγει, οὐδὲν θαυμαστόν· ὃ δὲ πιστοὺς ἀνθρώπους τοιαῦτα λοιδορῶν, ποίαν ἂν ἔχοι συγγνώμην; ὅλως γὰρ ὑποπτεύω καὶ ἀθανάτους ἐκείνας ἐλπίδας; ὅλως νομίζεις ἀμφίβολα ταῦτα; καὶ πῶς ταῦτα ἄξια συγγνώμης; ἆρ' οὐχ ἑρᾷς τὰ ἐκεῖ; ἀδὲ τὸν Θεὸν βλέπεις. ἆρα οὖν οὐχ ἥκησεν εἰς Θεόν, ὅπου μὴ ὁρᾷς Θεόν; καὶ σοφόδρα γε, φησίν. ἂν δὲ εἴρηκέ τις σοι πάλιν, καὶ τίς ἦλθεν ἀπὸ τοῦ μνήματος, καὶ ταῦτα ἀπήγγειλε; τί ἐρεῖς; πόθεν οἶδα ὅτι ὄντως Θεός; ἀπὸ τῶν ὁρωμένων, φησὶν, ἀπὸ τῆς συντάξεως τῆς ἐν πάσῃ τῇ κτίσει, ἀπὸ τοῦ πᾶσιν εἶναι τοῦτο καταδῆλον. οὕτως οὖν ἐστὶ τὸν περὶ χρίσεως λόγον λῦσαι. πῶς, φησίν; ἐρήσομαί σε, σὺ δέ μοι ἀπόκριναι. δίκαιός ἐστιν ἢ οὐχὶ ὁ Θεός, καὶ τὰ κατ' ἀξίαν ἀπονέμει ἑκάστῳ, ἢ τὐναντίον, τοὺς μὲν ἀδίκους βούλεται εὐημερεῖν καὶ πλουτεῖν, τοὺς δὲ ἀγαθοὺς ἐν τοῖς ἐναντίοις εἶναι; οὐδαμῶς, φησίν. οὐδὲ γὰρ αὐθέκαστος τοῦτο πάσχει. ποῦ οὖν ἐστὶ καλῶς ἐν τούτοις προσέχοντες τὴν ἀγαθῶν ἀπολαύσονται, ποῦ δὲ ἐστὶ ποιητὴς τῶν ἐναντίων, εἰ μὴ μέλλει τις μετὰ ταῦτα ζωὴν ἀντίδοσιν εἶναι; ἑρᾷς, ὅτι ἓν μιᾷ ἐστὶ, καὶ οὐχὶ δύο μιᾷ ἐστὶ; μᾶλλον δὲ δύο αὐτοῦ οὐδενὸς ὄντος τοῖς δικαίοις, τοῖς δὲ ἀμαρτωλοῖς ἐν τούτοις πνεῦσαι, τοιαυτοῦτον ἄπεμι; ἐμὲ γὰρ ἐν τούτοις πνεύσαντες, εἶτα ἐκεῖ κολασθέντες, οὐδὲ ἓν μιᾷ ἐστὶ ἔλαβον· ἐγὼ δὲ ἐν ἀρετῇ διάγοντες δύο αὐτοῦ ὄντος. τίνες γὰρ ἐν αἱρέσει; ἐν τῷ πρόσθεν ἀποχρησάμενοι βίῳ, ἢ ἐν φιλοσοφήσαντες; σὺ μοὶ ἴσως ἐκείνους ἑρᾷς, ἐγὼ δὲ τούτους δείκνυμι, μάρτυρας αὐτοὺς ἐκείνους καλῶν, τοὺς ἀπολελαυκότας τῶν πρόσθεν, καὶ οὐκ ἀναισχυντήσουσι πρὸς ἃ μέλλω λέγειν. καὶ γὰρ πρὸ μυητηρίων τινὲς ἐπηρέασαν πολλάκις, καὶ τῇ ἡμέρᾳ, καθ' ἣν ἐπλάκησαν αἱ πασάδες, καὶ τοὺς μὴ γεγαμηκότας ἐμακάρισαν. πολλοὶ δὲ οὐδὲν ἕτερον πρᾶξαι τοῦτο, ἀλλ' ἢ διὰ τὸ φορτικὸν τοῦ πράγματος. καὶ ταῦτα λέγω, οὐ τὸν γάμον διαβάλλων· ἵνα μὴ γένοιτο· ἀλλὰ διὰ τοὺς κακῶς αὐτῷ χρωμένους. Εἰ δὲ καὶ γάμῳ ὠμιλήκοτες ἀδίωτον πολλάκις τὸν βίον ἐνόμισαν, τί δὲ εἴποιμι περὶ τῶν εἰς πορνικὰ βαράθρα κατενεχθέντων, καὶ πάντος αἴσχους ἀλιώτερον δουλιχώτερον καὶ ἀθλιώτερον διαχειμένων; περὶ τῶν τὸ πνεῦμα καπασαπέντων, καὶ μυεῖα τῷ σώματι νοσήματα περιβεβλημένων; ἀλλὰ ὃ τὸ δόξῃ εἶναι, πάντων. οὐδὲν μὴν οὖν τοιούτης τῆς δουλείας πικρότερον. καὶ γὰρ ἀπάντων ἀνδραπόδων μᾶλλον ἐστὶ δυσκολώτερος ὁ κενόδοξος, καὶ τοῖς τυχοῦσιν ἀρέσαι βουλόμενος· ὁ δὲ τοιοῦτος καταπατήσας, πάντων ἐστὶν ἀνώτερος, καὶ μόνος ἐλεύθερος, ὁ μὴ φροντίζων τῆς παρ' ἑτέρων δόξης. ἀλλὰ ὃ χρήματα ἔχει, ἐκφέρουσι. ἀλλὰ πολλάκις ἀπεδείξαμεν, ὅτι οἱ πλείονι πλούτῳ καὶ αἱρέσει τούτων ἀπηλλαγμένοι καὶ μηδὲν ἔχοντες μᾶλλόν εἰσιν. ἀλλὰ ὃ μεθύειν, οὐδέν· καὶ τίς δὲ εἶπεν τοῦτο; οὐκοῦν ὃ μὴ πλουτεῖν,

ὑδρίας ὑδάτων, ἐποίησε μεν οἰνοχόους καὶ οἰνοχοῦσας. καὶ τί δεῖ μὴ ταῦτα πάντα; ματαιότης ματαιοτήτων, τὰ πάντα ματαιότης. πεινήσωμεν τοίνυν, ἀγαπητοὶ, πεινήσωμεν ἵνα ὦμεν μακάριοι, ἵνα ὦμεν πλουτῶμεν ἐν τῇ χειρὶ τῆς χάριτος τοῦ Ἐλεήσαντος. ταύτῃ μὲν γὰρ τῇ χάριτι πάντως λύπη διαμέμικται, καὶ οὐδέποτε καθαρὸν αὐτὸ ὄντως εὑρεῖν· ἐκείνη δὲ ἡ ἐλεημοσύνη τίς ὅτι καὶ ἄδολος, καὶ οὐδὲν ὕπουλον ἔχουσα, οὐδὲ διαμεμιγμένον. ἐκείνου πλουτῶμεν τοῦ χαρακτῆρος, ἐκείνου μεταδιώξωμεν· ἄλλως δὲ οὐκ ἔστι ταύτης ἐπιτυχεῖν, ἢ μᾶλλον τοῦ σώζεσθαι μὴ τὰ ἡδέα, ἀλλὰ τὰ ὠφελοῦντα αἱρεῖσθαι, καὶ μικροὺς θλίβεσθαι ἐκείνους, & μὴ βιβρώσεως ἅπτεσθαι φέροντας. οὕτω γὰρ δωρησόμεθα καὶ τῆς βασιλείας τοῦ μέλλοντος ἐπιτυχεῖν· ἧς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἀξιωθῆναι τῇ Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, μεθ' οὗ τῷ πατρὶ ἡ δόξα, ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεί, & εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΠΕΡΙ ΚΑΤΑΝΥΞΕΩΣ ΚΑΙ ΥΠΟΜΟΝΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΘΥΜΙΑΣ ΤΩΝ ΜΕΛΛΟΝΤΩΝ ΑΓΑΘΩΝ, ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΗΜΩΝ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ. Λογ. μδ.

Παρακαλῶ ὑμᾶς, ἀδελφοὶ, μὴ μόνον ἀπὸ τῶν παρόντων πεῖσαι τῆς τοῦ Θεοῦ φιλοσοφίας πεῖσαι, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῶν μελλόντων. τὰ μὲν γὰρ παρόντα, ἀγαθά ἐστι, καὶ σκάμματα, καὶ στάδιον· τὰ δὲ μέλλοντα, ἔπαθλα, & στέφανοι, καὶ βραβεῖα. ὥσπερ γὰρ τὸν ἀθλητὴν εἰς ὃν σκάμματι, & ἱδρῶτι, καὶ κόνει, καὶ θέρμῃ πολλῇ, καὶ πόνοις, καὶ παλαιστείαις μάχεσθαι δεῖ· οὕτω & τὸν δίκαιον ἐνταῦθα πολλὰ ὑπομένειν χρὴ, καὶ φέρειν ἅπαντα γενναίως, εἰ μέλλει λαμπρὸς ἀπολήψεσθαι τοῦ στεφάνου ἐκεῖ. διὸ τοῦτο καὶ ὁ Παῦλος συνεχῶς ἡμῖν τὸν πεῖσαι τῆς ἀναστάσεως κινεῖ λέγων, καθάπερ ἠκούσατε αὐτοῦ βοῶντος καὶ λέγοντος· Πιστούμεθα γὰρ ὅτι ὁ ἐγείρας τὸν Κύριον, καὶ ἡμᾶς διὰ Ἰησοῦ ἐγερεῖ καὶ παραστήσει σὺν ὑμῖν. διὸ οὐκ ἐκκακοῦμεν, φησι, μεγίστην παράκλησιν ἔχοντες ἐν τοῖς ἀγῶσι, τὴν τῶν μελλόντων ἐλπίδα. καὶ οὐκ εἶπε πρὸς αὐτούς, διὰ μὴ ἐκκακεῖτε, ἀλλὰ τί; διὰ οὐκ ἐκκακοῦμεν· ἕτερος καὶ ἑαυτὸν ἐν τοῖς ἀγῶσιν ἵστα διδοὺς καὶ λέγων· Ἀλλ' εἰ καὶ ὁ ἔξω ἡμῶν ἄνθρωπος διαφθείρεται, ἀλλ' ὁ ἔσω ἀνακαινοῦται ἡμέρα καὶ ἡμέρα. Πῶς ἀνακαινούμεθα; τῇ πίστει, τῇ ἐλπίδι, τῇ προθυμίᾳ, ᾧ καταπλήττει τὸν δεινῶν. ὅσῳ γὰρ αἱ μυρίαι πάσχει & σῶμα, τοσούτῳ χρηστοτέρας ἔχει τὰς ἐλπίδας ἡ ψυχὴ, καὶ λαμπροτέρα γίνεται, καθάπερ χρυσίον πυρούμενον ὅτι πλέον. καὶ ὅρα πῶς καθαίρει τὰ λυπηρὰ τοῦ παρόντος βίου. Τὸ γὰρ παραυτίκα ἐλαφρὸν τῆς θλίψεως, φησι, καθ' ὑπερβολὴν εἰς ὑπερβολὴν αἰώνιον βάρος δόξης κατεργάζεται, μὴ σκοπούντων ἡμῶν τὰ βλεπόμενα, ἀλλὰ τὰ μὴ βλεπόμενα· εἰς τὴν ἐλπίδα τὸ πρᾶγμα καταπέμψας. καὶ ὅπερ ἀλλαχοῦ ἔλεγεν, Ὅτι τῇ ἐλπίδι ἐσώθημεν· καὶ, ἐλπὶς ὃ βλεπομένη, οὐκ ἔστιν ἐλπίς· τοῦτο καὶ ἐνταῦθα κατασκευάζων, τί φησι παραμύθησαι τὰ πρόντα τοῖς μέλλουσι, τὸ παραυτίκα πρὸς τὸ αἰώνιον, τὸ ἐλαφρὸν πρὸς τὸ βαρύ, τὸν θλίψιν πρὸς τὴν δόξαν. καὶ οὐδὲ τούτοις ἀρκεῖται, ἀλλὰ καὶ ἑτέραν φησὶ λέξιν, διπλασιάζων ταύτην, καὶ λέγων· Καθ' ὑπερβολὴν εἰς ὑπερβολήν. εἶπα καὶ ἐν ὅσοις δείκνυσι, εἰ πῶς πῶς ἐλαφρὸν τὴν τοιαύτην θλῖψιν. πῶς δεῖ ἐλαφρόν; μὴ σκοπούντων ἡμῶν τὰ βλεπόμενα, ἀλλὰ τὰ μὴ βλεπόμενα. οὕτω καὶ τοῦτο καὶ τὸ πρόσκαιρον μέγα τὸ μέλλον, ἂν τὴν ὁρωμένων ἀπαγάγωμεν ἑαυτούς. τὰ γὰρ βλεπόμενα, πρόσκαιρα· σκηνὴ γὰρ αἱ θλίψεις τοιαῦται· τὰ δὲ μὴ βλεπόμενα αἰώνια· σκηνὴ καὶ τὰ στέφανοι τοιοῦτοι. καὶ οὐκ εἶπε μόνον, αἱ θλίψεις τοιαῦται, ἀλλὰ καὶ, τὰ βλεπόμενα ἀ-

λάτζιω καλῆ; σὺ δ' ἔσηχας γελῶν κ' τὰ βιωτικὰ γυναῖκας, γελωτοποιὸν κ' τὰ ἐν τῇ σκηνῇ; τοῦτο πάντα ἀμέτρεφε δὲ κατόδυε. γέλως γέγονε τὰ ἡμέτερα κ' πολιτισμὸς κ' ἀσφάτης· οὐδὲ εὐσαλὴς, οὐδὲ βαρύ. ὅ τοὺς οὖν βιωτικοὺς ἄνδρας λέγω μόνον τοῦτο, ἀλλ' οἶδα ὃς αἰτίσομαι. γέλωτος γὰρ ἐμπέπλησται ἡ ἐκκλησία. καὶ ὁ δεῖνα ἀστεῖον εἶπε, γέλως εὐθέως ἐν τοῖς καθημένοις ἦν. καὶ ὃ θαυμαστὸν, ἐν αὐτῷ τῷ χαιρῷ τῆς εὐχῆς οὐ παύονται πολλοὶ τοῦ γέλωτος. πάντα χορεύει ὁ διάβολος, πάντας ἐκδύσατο, πάντων κρατεῖ. ἀτίμασαι ὁ Χριστὸς, πτύονται, ἐν οὐδενὶ ὅτι μέρει ἡ ἐκκλησία. οὐκ ἀκούετε Ephes 5. 4. Παύλου λέγοντος· Αἰσχρότης κ' μωρολογία κ' εὐτραπελία οὐκ ἀνῆκεν ὑμῖν; μὴ τῆς αἰσχρότητος τὴν εὐτραπελίαν πάθωσι, σὺ δὲ γελᾷς; πῶς ὅτι μωρολογία; τὰ μηδὲν ἔχοντα χρήσιμον. γελᾷς δ' ὅλως κ' διαχεῖς ὃ ποιοῦσιν ὁ μαίζων, ὁ ἐσταυρωμένος, ὁ πιθηκίζων; γελᾷς, εἶπέ μοι; ποῦ τὸ Χριστοῦ τοῦτο ποιοῦντος ἤκουσας; οὐδαμοῦ· ἀλλὰ κατηφοῦντος μᾶλλον πολλάκις. ἐν γὰρ ὅτε τὴν Ἱερουσαλὴμ εἶδεν, ἐδάκρυσε· κ' ὅτε τὸν τετραήμερον ἐνεόν-τα, ἐτάφη· κ' ὅτε τὸν Λάζαρον ἐγείρει ἔμυγε, ἔκλαυσε· σὺ δὲ γελᾷς; εἰ ὅτι τοῖς ἑτέροις ἀνδρήμασιν ὁ μὴ ἄλγων κατηφείας ἄξιος, ὁ ὅτι τοῖς αὐτὸς ἀνάγκης διαχείμενος κ' γλῶν ποίας ἐς αὖ συνέχομαι ἄξιος; πένθους ὁ καιρὸς κ' θλίψεως, ἐν ὠσπασμοῦ καὶ δουλαγωγίας, ἀγώνων κ' ἱδρώτων, σὺ δὲ γλᾷς; οὐχ ὁρᾷς πῶς ἐπεπλήσθη Σάρρα; οὐκ ἀκούεις Luc 5. 21. τοῦ Χριστοῦ λέγοντος, Οὐαὶ ὑμῖν γελῶντες, ὅτι κλαύσετε; ταῦτα φάλλεις καθ' ἑκάστην ἡμέραν; τί γὰρ λέγῃς, εἶπέ μοι; ὅτι ἐτίλεσα; οὐδαμῶς. ἀλλὰ τί; σκοπίασον τὸ τῆς γενεᾶς μου, ἀλλὰ ταῦτα πάντες εἰσὶν ὅτου διαχειμάρροι κ' χαῦνοι, ὡς κ' τὸ τῆς ὀπτασίας ταύτην γλᾷν, ὅτι δὲ τοῦ γέλωτος ταῦτα διαλελύμεθα. ἐν γὰρ τοιοῦτόν ἐστι κ' τὸ διαφορᾶν, τοιαύτη κ' τὸ ἀπλῆξία· οὐδὲ αἰσθάνεται τῆς ὀπτασίας. ἔσχεν ὁ ἱερεὺς τοῦ Θεοῦ τὸν πάντων εὐχὴν ἀναφέρων, σὺ δὲ γλᾷς οὐδὲν διδοὺς; ἐν σκῆνος μὲν ἐκδὺς τὰ δύο διαφέ-Amos 4. 11. ρει, σὺ δὲ καταφερῆς; οὐκ ἀκούεις τῆς γραφῆς λεγούσης· Οὐαὶ οἱ καταφερόμενοι; οὐ φρίττῃς; οὐ συστέλλῃ σαυτόν; κ' εἰς μὲν βασίλεια εἰσιὼν, κ' σχήματι κ' βλέμματι κ' βαδίσματι κ' πάσῃ τῇ ἄλλῃ κοσμιότητι σαυτόν· ἐν ταῦτα δὲ, ἔνθα τὰ ὄντως εἰσὶ βασίλεια, ἐν ταῦτα, οἷα πὰ εὐρήσεις, γλᾷς; σὺ μὲν οὖν οἶδα ὅτι οὐχ ὁρᾷς· ἄκουε δ' ὅλη ἀγγέλοι πτέρυσι πάντα χορὸν, κ' μάλιστα ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Θεοῦ πτέρυξι καὶ πόδα ἐμπέπλησται τῶν ἀσωμάτων σκιώδη δυνάμεων. ταῦτ' ἐμοὶ ἐν πρὸς γυναῖκας ὁ λόγος, εἰ ὅτι μὴ τῶν ἀνδρῶν οὐ τολμῶσι τοῦτο ποιεῖν ταχέως· καὶ ποιοῦσι δ', οὐκ ἀεί, ἀλλὰ πάθει κ' καιρῷ τῆς ἀτέσεως· ἐν ταῦτα δ' ἀεὶ καταδηλοῦσιν, εἰπέ μοι, τὸν κεφαλέα, κ' γλᾷς, ὦ γύναι, ἐν ἐκκλησίᾳ καθημένη; εἰσῆλθες ἐξομολογήσασθαι τὰ ἁμαρτήματα, πεφανεσῆι τῷ Θεῷ, δικαιῶσαι κ' ἱκετεῦσαι· πῶς δ' ἐν τὴν κακῶς σοι πεπολιτευμένην, κ' μὴ γέλωτος τοῦτο ποιεῖς; πῶς δῶν αὐτὸν ἐξιλεώσασθαι δυνήσῃ; κ' τί κακὸν ὁ γέλως, φησίν; οὐ κακὸν ὁ γέλως, ἀλλὰ κακὸν τὸ πάθος, ὃ ἄκαιρον. ὁ γέλως ἔγκειται ἐν ἡμῖν, ἵνα, ὅταν φίλους ἴδωμεν ἀφ' μακροῦ χρόνου, τοῦτο ποιῶμεν· ὅταν τινὰς καταπεπολεμημένους κ' δεδικότας, καὶ ἡμᾶς αὐτοὺς τῷ μειδιάματι· οὐχ ἵνα διακενάζωμεν κ' ἀεὶ γλῶμεν. γέλως ἔγκειται τῇ ψυχῇ τῇ ἡμετέρᾳ, ἵνα δύῃται ποτὲ ἡ ψυχὴ, οὐχ ἵνα διαχέηται· ἐπεὶ κ' ἡ ὀπτασία ἡμῖν ἔγκειται σωμάτων, ἐν οὐ πάσης διάγκη διχᾶ ὃ ἐγκεῖσθαι κ' αὐτῇ χρῆσθαι ἢ μὴ χρῆσθαι ἀμέτρως· ἀλλὰ κ' κεκτόμεθα, αὐτῆς, κ' οὐ λέγομεν, ὅτῳ ἔγκειται, χρησώμεθα. μὴ δακρύων δ' ἄλλως τῷ Θεῷ, ἵνα δυνηθῆς ἀποπλῦναι τὰ ἁμαρτήματα. οἶδα ὅτι πολλοὶ διαμωκῶν ἡμᾶς λέγοντες, εὐθέως δάκρυα. διὰ τοῦτο δακρύων καιρός. οἶδα ὅτι καὶ οἰωνίζονται ἐν λέ-1 Cor 15. 32. γοντες· Φάγωμεν καὶ πίωμεν, αὔριον γὰρ ἀποθνήσκομεν. Ματαιότης ματαιοτήτων, Eccles 1. 2. τὰ πάντα ματαιότης. οὐκ ἐγὼ λέγω, ἀλλ' αὐτὸς ὁ τὴν σοφὴν τῶν γραμμάτων κ' β. δ. πάντων λαβὼν ταῦτά φησι· Ὠκοδόμησά μοι οἰκίας, ἐφύτευσα ἀμπελῶνας, κηλυμ-

ζήθρας

δίχεσθαι. δίχα τῦτο ἡ πρόνοια ἡμῶν σκέκεχεται, ἓ σοὶ ἐπιμῆσαι ὧν δυνάμθα. ἀλλ' ὅμως καὶ ἀπὸ τῦ νῦν φθόγωμθ τὸν σὸν βλάβον, ὑμᾶς τε, ⓐ τὸν βόρβορον τῦτον ἐκλίποντες, παύσασθε τῆς τοιαύτης λύμης. Ὥσπερ γὰρ ὁ νεκρὸν σῶμα τοῖς σοὶ μίασμα ὄντι φαίνεται, οὕτω καὶ ἡ ἁμαρτία βλάβος ἐστὶ τῷ ἔχοντι. Ἐκ τῆς ἱμιλ. π. τ ἐ μίμ. φασὶς ἔζ. ἐστ.

λογισμὸν πλήθει, ἓ σὸν ἀφίησι σοὶ αὐτὸν τὸν ἄληθινὸν ἐρεμῆν, ἀλλὰ θορύβοις καὶ ταραχαῖς. λέγεται γάρ καὶ λοιμὸς πνεύματος ἀλαφρύνειν τὰ σώματα. διαῦτα ὅτι καὶ ἡ ἁμαρτία, λοιμοῦ σοὶ διαφέρουσα, ὑ τὸν αἰῶνα ἀλαφρίζουσα τοῖς ἔτεσι, εἶτα τὰ σώματα, ἀλλὰ βλάβος εἰς τὸν ψυχὴν εἰσπηδῶσα. οὐχ ὁρᾶς σὸν λοιμωττόντως, πῶς φλεγμαίνουσι, πῶς παφιερρέφονται, πῶς δυσωδίας εἰσὶν ἐμπεπλησμένοι, ὡς αὐτῶν αἰχρὰ ἡ ὄψις, πῶς ὅλοι ἀκάθαρτοι; τοιοῦτοί εἰσι καὶ ⓐ ἁμαρτάνοντες, καὶ μὴ βλέπωσιν. Εἰπέ μοι· πότε πυρέττοντος σὸκ ἔστι χεῖρον ὁ τῆ ἐπιθυμία τῶν χρημάτων, ἢ τῶν σωμάτων ἀλγεῖ; οὐχὶ ἀκαθαρτότερος τῦτον πότων ὅστις, πότα τὰ δύσχρωτα καὶ ποιᾶ καὶ πάχων; ἢ γὰρ αἰχρότερον ὑδρὸς χρημάτων ἐρᾶν; ὅσα αἱ ἑταιρίζουσαι γυναῖκες, ὅσα αἱ ὑπὸ τῆς σκηνῆς οὐ προσαιτῦνται ποιᾶ, τοσαῦτα σοὶ ἔστ· μᾶλλον δ' ἐκείνας εἰκὸς ὅστι προσαιτήσασθαι, ἢ τῦτον, καὶ δουλοπρεπῆ πρόσωπα ὑποκριθέντα κολακεύων ὃς οὐδ' ἕξ, πόνων παχῦ αἰώνιος πονηρὸς ὑδρᾶς καὶ γέροντας πολλαχῆς διεφθαρμένους, πολλῷ καὶ πιεστέρους αὐτῦ καὶ ὠπλεστέρους προσκεκλῆσθαι κολακεύων, ἓ ἑτέρας ἀγαθοὺς καὶ πόνων σπαρέντας ὑβρίζων καὶ θρασυνόμενος. Εἶδες ἑκατέρωθεν τὸν ἀχημοσύνην; τὸν αἰσχρότητα; ἓ θαυμάσιος ὅστι πέρα τῦ μέτρου, καὶ ἀλαζών. ἀλλ' ἰσχύσαι ὑπὸ οἰκήματος αἱ πύραι. ἓ τῦτο ἔστι ὃ ἔγκλημα, ὅτι ὃ σῶμα πωλοῦσι χρημάτων ἕνεκεν. ἀλλὰ ποῖα, φησί, καὶ λιμὸς κατεπαγκάζει. Εἰ ἓ τὰ μάλιστα, σοὶ τῦτο ἱκανὸν εἰς ἀπολογίαν. ἐξὸν γὰρ ἐργαζομένους ἀφαιρέσθαι. σὺ θαῦμα ἦ ἔστιν ὁ πλεονέκτης, σὸχ ὅτι οἰκήματος, ἀλλ' ὅτι τῆς πόλεως μέσης· οὐ σῶμα, ἀλλὰ τὸν ψυχὴν προσδιδοὺς τῷ ἀγῶνι, ὥστε ἓ συγγίνεσθαι καὶ εἰσέρχεσθαι πρὸς αὐτοὺς, ὥσπερ ὄντως πρὸς πόρνην· καὶ τὸν ὑπὸ θυμίδι αὐτῷ πᾶσαι πλησιάσας, ἐξέρχεται· ἓ ὁρᾶσι πᾶσα ἡ πόλις, οὐ δύο μόνοι καὶ τρεῖς. καὶ τῦτο ἦ τῶν περιῶν ἰδεῖν ὅστι, ὅτι τὰ ὃ χρυσίον διδόντος εἰσὶ, καὶ δοῦλος ἦ, καὶ μοιχὸς, καὶ ὁστισοῦν, προτιμῆ ἦ τ' μιαθὸν, καὶ παδέχονται· σὺν ἦ ἐλευθέροις, καὶ παντὸς ὡσὶ θυμέστεροι, χωρὶς τὰ ἀργυρίου οὐ προσίενται. τῦτο καὶ σὺ θαῦμα ὅτι ποιοῦσι. σὺν μὲν ὀρθοὶ λογισμοὶ, ὅταν ἀργύριον μὴ ἔχωσι, ἀποτρίβονται· τοῖς ἦ μιαροῖς καὶ ὅπως δυνατὸν συγγίνονται ἀφ' ὃ χρυσίον, καὶ ἀκωλύτως συγγίνονται ἦ), ἓ ὃ κάλλος ἀπολλύουσι τῆς ψυχῆς. καθάπερ γὰρ σάρκας, φύσει μὲν εἰδεχθεῖς, ἓ μέλαιναι, καὶ ἀχρωτίδες, καὶ ἄμορφοι, καὶ κακόπλαστοι, καὶ πάντων αἰσχραί· ὅτως αἱ τῶν γήρων ψυχαὶ, σοὶ τοῖς ἔξωθεν ὑπιτειλμασι τὸν ἀμορφίαν συγκαλύψαι δυνάμθαι. ὅταν γὰρ ἐκάστη ἦ δυσείδεια, ὅσα αἱ ἐπιποίησωσι, σοὶ κατακρίνασθαι δυνήσεται. ὅπου γὰρ δύαιχμα πόρνας ποιᾶ, ἄκουσον τῦ προφήτου λέγοντος· Ἀπηχμώτησας πρὸς πάντας, ὕψις πόρνης ἐγένετό σοι. Ἱερ. γ. γ.

τῦτο καὶ πρὸς σὲ πλεονεκτᾶν ὅστιν εἰπεῖν· ἀπειληχμώτησας πρὸς πάντας· οὐ πρὸς τοιῦδε, καὶ τοιῦδε, ἀλλὰ πρὸς πάντας. πῶς; οὐ πατέρα, οὐχ υἱόν, οὐ γυναῖκα, ὦ φίλον, σὸκ ἀδελφόν, σὸκ ἐργάτην, σοὶνα ἁπλῶς αἰδῆσαι ὁ τοιῦτος. ἓ τί λέγω φίλον καὶ ἀδελφόν καὶ πατέρα; αὐτὸν σὸκ αἰδῆται ⓑ Θεόν, ἀλλὰ πάντα μῦθος εἶ) αὐτῷ δοκεῖ, καὶ γελᾶ σὸν τῆς πολλῆς ὑπιθυμίας μεθύων, καὶ σοὶ τῇ ἀκῇ προδιχόμενος ἃ τῷ ὠφελῆι αὐτὸν δυναμθόων. ἀλλ' ὦ τῆς ἀτοπίας, καὶ ὅσα φθέγγονται; καὶ σοι, μαμωνᾶ, ἓ πᾶ μὴ ἐγχωρῆσε. σὺ θαῦμα ἀφορίομαι σὸν τὸ ἦμος· καὶ γὰρ τοῖς θαῦμα λέγουσι, καὶ σὺ γέλωτα λέγωσιν. Εἰπέ γὰρ μοι, οὐ τοιαύτην ἀπειλὴν ἀπείλησεν ὁ Θεὸς, λέγων· Οὐ δυνᾶσθε δυσὶ κυρίοις δουλεύειν; σὺ ἦ σκλύεις τὴν ἀπειλήν; καὶ εἰδωλολατρεύειν αὐτὸν εἶ) φησιν ὁ Παῦλος, καὶ τὸν πλεονέκτην εἰδωλολάτρην Matth. 6. κδ.

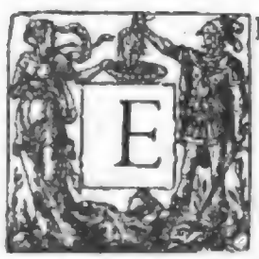
ὑ μὴ καπάχωιθν, ἀλλ' ἐκπέωμθν αὐζὲ καλῶς· μὴ ωεὸς πλεονεξίθν, ἀλλα ωεὸς
ἐλεημοσυνίων. μὴ ἅρπαι ἔχωμθν τὶω χεῖρα, μηδὲ ξηρά. ἢ μὴ γὰρ μὴ ποιοῦσα ἐλε-
ημοσυνίων, ξηρά· ἢ ὑ ἢ πλεονεκτοῦσα, μιαρὰ ἢ ἀκάθαρτος. μηδὶς μὴ τοιούτων ἐαθίετω
χθρῶν. ὕζεις γὰρ τῶ κεκλημίων τῦτο. Εἰπὲ γάρ μοι, Εἴ τις ὅτι ταπήτων ἢ τρωμῆς
ἀπαλῆς ἢ χρυσοπάτων σπθίων καπακλίνας ἡμᾶς ἐν οἴκω λαμπρῶ ἢ μεγάλω, ἢ πολὺ 5
πλῆθος ἀργύρου ωεθησαμένος, Εἶτα πίνακα ὀξὺ ἀργύρου ωεθησκθυασάμενος ἐ χρυ-
σοῦ, ἢ πολλῶ ἐμπλήσας ἐδισμάτων, ἢ πολυτελῶ ἢ πθμτοδαπῶν, ἰωάγκαζει ἐαθίειν,
Εἰ μόνοι ἀνεξόμεθα αὐτὸ ζὰ χεῖρας Εἰς βόρβορον χείοντος, ἢ ἢ κόπρον ἀνθρωπίνω, ἢ
οὕτω συγκαπακλινομένου· ἆρα ἀν τις ταύτιν ἰωέχετο τὶω κόλασιν, ἀλλ' οὐχ ὕζει ὃ
ωεᾶγμα ἐνόμισεν αὐ; ἔγωγε οἶμαι, ἢ βλέπων ἀν' ἀπεπήδησι. νῦν ὑ βορβόρου τὸ ἔπως ὑ- 10
χὶ ζὰ χεῖρας ὁρᾶς ἐμπεπλησμένας, ἀλλα ἢ αὐζὰ τὰ ἐδίσματα, ἢ ὀκ ἀποπηδᾶς; ὀκ
ἀποφεύγεις; ὀκ ὀπτημᾶς; ἀλλ' ἐαὶ ἐν δωαζεία ἦ, μέγα ὃ ωεᾶγμα πίθσαι, ἢ τὶω ψυ-
χὶω ἀπολλύεις τὶω σαυτῦ τοιαῦτα σιτύμθος; πθμτὸς γὰρ βορβόρου πλεονεξία χείρων. ψυ-
χὶω γὰρ, οὐ σῶμα μολύνει, ἢ ποιᾷ δυσὶκ πλυτον. σὺ τοίνυν ὁρῶν τῦ βορβόρου τῦτο
ἀναπεχεωσμένον μὲ ⓦ καπακλινόμθνον ζὰ χεῖρας ἐ τὶω ἔψω, ἐμπεπλησμένω ὑ ἢ τ 15
οἰκίδω ἢ τὶω ωεάπεζάν (βολοῖτο γὰρ ἢ ἔτι τούτων ἀκαθαρτότερα εἶναι ἢ μιαρώτερα
ζὰ ἐδίσματα) ὡς δὶ πμηδὶς ωεφύκεισαν, ἢ ὡς μέλλει τυφᾶν; ἢ οὐδὶ τὸ Παύλου δέδοι-
κας, Εἰς μὲ ἐλλείπων ωεάπεζάν, Εἰ βουλοίμθα, ἀκωλύτως συγχωρῦντα ἀωέρχεῖν, Εἰς ὑ
τὰς τ πλεονεκτ οὐδὶ βελομθνους ἐαθίειν; Εἰ γὰρ τις ἀδελφὸς ὀνομαζόμθνος ἦ, φησι, πόρνος, a Κορ. ε. ια.
ἀδελφὸν ἐνόμου λέγων, πθμτα τ πιστὸν ἀπωλῶς, ἢ τ μανάζοντα. τί γὰρ ὄφελος τὸ πιστὸν τ ἀ- 20
δελφότητα; ὃ λυμῆνται τῆς παλιγγενεσίας, ὃ δωωθλῶσι καλέσαν πατέρα τ Θεόν. ὥζε ὁ
μὲ μανὰς ὢν, ἀν κατηχούμθνος ἦ, ὀκ ἀδελφός· ὁ ὑ πιστὸς, κἂν κοσμικὸς Εἶν, ἀδελφός ἐ-
στι. Εἴ τις, φησι, ἀδελφὸς ὀνομαζόμθνος. οὐδὶ γὰρ ἴχνος μανάζοντος τότε ἰῶ, ἀλλα πάν-
τα ωεὸς κοσμικοὺς διελέγετο ὁ μακάριος οὗτ. ἐὰν τις, φησι, ἀδελφὸς ὀνομαζόμθνος ἦ
πόρνος, ἢ πλεονέκτης, ἢ εἰδωλοις, τῷ τοιούτῳ μηδὶ συνεσθίειν. ἀλλ' οὐκ ὅτι τὴν ἐλλι- 25
a Κορ. ε. ιζ. νῶν ὕτως, ἀλλ', Ἐὰν ἔκ ὑμᾶς καλέσῃ τὴν ἀπίσων (οὓς ἕλλινας λέγων) ἢ θέλετε πορεύ-
εσθαι, πθῦ ὃ ωεᾶγμα θέμθνοι ὑμῖν ἐαθίειν. ἐὰν δί τις ἀδελφὸς ὀνομαζόμθνος, φησι, μέθυ-
σος. βαβαί, πόση ἡ ἀκρίβεια; ἡμᾶς ὑ οὐ μόνον ἀ φεύγειν οὓς μεθύσους, ἀλλα ἐ ἀωέχεσθαι
ωεὸς αὐτῶν, μεδὲ ξυντίθεσθαι τὴν πρὸς αὐτήν. Ἀφ' τούτου πθμτα αὖω ἢ κάτω γινήκται,
πθμτα συγκέχυται, ἢ ἀνατέτραπται, ἢ ἀπόλωλεν. Εἰπὲ γάρ μοι, Εἰ καλέσει σέ τις τὴν 30
τοιαύτην ὅτι ἑστίασιν, σὶ ⓦ πίνειν τα ἢ ἀτενῆ νομιζόμθνον, Εἶτα ἀκούσεις ωᾶσά σε· ὅτι ὅτ
ἀπὸ πλεονεξίας ὅτι ζὰ ωᾶσαπθέμθνα, ὀκ ἀνέξομαι μολῦναι τὶω ἐμαυτῦ ψυχὶω, ὀκ
αὖ ἡδέως; ὀκ ἀν εἰσεπήδων; ὀκ ἀν κατησχύνθν; τῦτο μόνον ἰκανὸν ἰῶ διερθῶσαι, ἐ ποι-
ῆσαι ζαλλιέσαι μὲ ὅτι ὦ πλύτῳ ἐαυζὶ, θαυμάσαι ὑ ὅτι τῇ πενία σι, εἴτι εἰσέρα ἑαυτὸν μὲ
τοσαύτης ασυνδῆς καταφερόμθνον ωᾶσά σαυ. ἀλλα τηνάκαμθν δοῦλοι αἱ, θεόπνευσε, ὀκ οἶδα 35
a Κορ. ζ. κγ. πόθεν, τῦ Παύλου λῦον ἢ κάτω βοῶντος, Μὴ γίνεσθε δοῦλοι ἀνθρώπων. πόθεν οὖν τηνάκαμθν
δοῦλοι, εἰπέ μοι; ὅθεν ωότερον χαρὶς τηνάκαμθν δῶλοι, ἢ χρημῶν, ἢ δόξης, ἢ τ ἄλλων ἀ-
πάντων· ωροειδώκαμθν τ ἀληθινὸν, ἰῶ ἐξελίσατο ἡμᾶς ὁ Χριστός. τί δ' μόνον τ ἡμόμθνον
Ιωαν. β. κα. δοῦλον, εἰπέ μοι; ἄκουε τ Χριστοῦ λέγοντος· Ὁ δοῦλος ὑ μόνει ἐν τῇ οἰκίᾳ εἰς τ αἰῶνα. ἔχῃς
Ιωαν. ιδ. β. ἀπόφασιν αὖ τιλῆ, ὅτι οὐδὶ ποτε εἰς βασιλείαν εἰσέρχεται. ἢ γὰρ οἰκία τῦτο ἔστιν. Ἐν τῇ οἰ- 40
κίᾳ τοῦ ωᾶτρός μου, φησι, μοναὶ πολλαὶ εἰσι. ὁ τοίνυν δοῦλος ὑ μόνει ἐν τῇ οἰκίᾳ εἰς ⓦ
αἰῶνα. δοῦλον ἐκεῖνον λέγει, ⓦ τῆς ἁμαρτίας δοῦλον. ὁ ὑ μὴ μόνων ἐν τ οἰκίᾳ εἰς ⓦ
αἰῶνα, ἐν τῇ γεέννῃ μόνει εἰς ⓦ αἰῶνα, οὐδαμόθεν ἔχων ωᾶμμυδίαν. ἀλλα γὰρ εἰς πο-
σοῦτον κακίας ζὰ ωεάγματα ἦλθεν, ὡς ἢ ἐλεημοσύνας αὐζὲ ἀωὸ τούτων ποιῆ, ἢ πολλὰς
δίχεσθαι.

τὰ ἔχω; ἐὰν καταπιπόω ἑαυτόν, τότε ὑψηλὸς ἔσομαι; ναί, φησὶ· τοιαύτη γὰρ ἡ ἐμὴ δύναμις, ἀφ' ἑαυτῶν τὰ ἀνθρώπινα πρέχειν. εὔπορός εἰμι καὶ εὐμήχανος· μὴ δίδου. ἐμοῦ θελήματι ἡ τῶν πραγμάτων ἀκολουθεῖ φύσις, οὐκ ἐγὼ τῇ φύσει ἕπομαι· ἐγὼ πάντα ἐργάζομαι, οὐκ ἐγὼ ὑπ' ἐκείνων ἄγομαι. διὰ τοῦτο καὶ μεταπλάττειν καὶ μεταῤῥυθμίζειν αὐτὰ βούλομαι. καὶ πῶς μαίζεις ἐν τούτοις; ὁ αὐτὸς γὰρ εἶ καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν εὑρήσεις. ἐὰν ἀδικήσῃς, ἠδικήθης· ἐὰν ἀδικηθῇς, τότε οὐκ ἠδικήθης. ἐὰν ἀμυνῇ, τότε οὐκ ἀμύνῃ, ἀλλὰ σαυτὸν ἀμύνῃ. Ὁ γὰρ ἀγαπῶν τὴν ἀδικίαν, φησὶ, μισεῖ τὸν ἑαυτοῦ ψυχήν. ὁρᾷς ὅτι οὐκ ἠδικήθης, ἀλλ' ἀδικεῖς; διὰ τοῦτο καὶ Παῦλος φησὶ· Διὰ τί οὐχὶ μᾶλλον ἀδικεῖσθε; 1. Κορ. ϛ. ζ. εἶδες ὅτι οὐκ ἔστι τοῦτο ἀδικεῖσθαι; ὅταν ὑβρίσῃς, τότε ὑβρίσθης· καὶ τοῦτο οὐκ ἐμοῦ ἴσασιν πολλοί, ὡς ὅταν λέγωσι τοῖς ἀλλήλοις, ἀγωμὲν σεαυτόν, μὴ ὑβρίσῃς σαυτόν. διὰ τί; ὅτι πολὺ τὸ μέσον τοῦ κἀκείνου. ὅταν γὰρ σὺ ὑβρίσῃς, ἐκεῖνος δόξαν κτᾶται. τοῦτο ὅτι πάντων σεσοφώμεθα, καὶ γλυκάμεθα ὑψηλότερα τῶν ὕβρεων. πῶς; ἐγὼ λέγω. εἰ τοῖς αὐτοῖς τὸν ἀλυσιτέλειαν ἔχοντα μαίζειν ἔχωμεν, τῷ ὑβρίζειν αὐτὸν ἡμᾶς αὐτοὺς ὑβρίζειν κτώμεθα. τοῦ γὰρ σπουδάζειν ἄξιοι κτώμεθα. τί λέγῃς, εἰπέ μοι; τῶν ὑγιαινόντων πολίτης εἶ, καὶ τὸν ἀνθρώπινον φιλοσοφίαν ἔχων, καὶ τὰ γήϊνα φρονεῖν τοὺς σπουδὴν ποιούμενος σεαυτόν; καὶ γὰρ μυρία χρήματα τοιαῦτα κέκτηται, καὶ ἡ δυναστεία ἡ, οὕπω οἶδα ὁ κολοὸς ὁ σύ. μὴ ὑβρίσῃς σαυτόν, ἀλλὰ μὴ ὑβρίζου· σαυτὸν φάσαν, μὴ σκεῦος· σαυτὸν τίμησον, μὴ ἀλλοτρίαν. οὐχὶ παροιμία τοιαύτη ἐστίν, ὁ ἀνὴρ, ἑαυτοῦ τιμή; εἰκότως. οὐ γὰρ ἀλλοτρίαν τιμᾷ, ἀλλ' ἑαυτόν. ἄκουε σοφοῦ τινος λέγοντος· Ποίησον τὴν ψυχήν σου τιμιωτέραν τοῦ ἀργυρίου καὶ τοῦ χρυσίου αὐτῆς. τί τοῦτο ἀργύριον αὐτῆς, τί ἐστι; Σειρ. ι. λα. εἰ ἐστὶ λευκόκτητος, φησὶ, μὴ ἀλλοκτήτου, εἰ ὑβρίσει, μὴ ὑβρίσῃς. εἰπέ μοι, ἀδελφέ, εἴ τις πένης πλησίον ἐρριμμένον ἀπὸ τῆς αὐλῆς ἔλαβε τῆς σῆς, ἆρα δοῦλον ἂν τοῦτο δικαστήριον στενοχωρήσας; οὐδαμῶς. διὰ τί; ἵνα μὴ ὑβρίσῃς σαυτόν, ἵνα μὴ πάντες σου καταγνῶσι. ὅτου γὰρ ἕνεκα πένης ἐστὶν ὁ πλούσιος, ἐὰν ὅσῳ πλουτῇ, τοσούτῳ πένης ᾖ τοῦ ὄντως πένητος. πένης ἐστὶν ὁ χρυσὸν ἐν αὐλῇ ἐρριμμένον, οὐκ ἐν τῇ οἰκίᾳ σου κείμενος. ἡ γὰρ οἰκία σου οὐρανός ἐστιν. ἐπεὶ τοῦτο οὖν συγκρότησις δικαστηρίου, καὶ οὐ καταγνώσονταί σου ἐν δώμῃ πολίται; οὐκ ἐκκαλοῦσί σε τῆς ἑαυτῶν παιδείας οὕτω παιδεύοντα, οὕτως ὑβρίζειν, ὡς ὑπὲρ ὀλίγου πλοῦ μάχεσθαι αἱρεῖσθαι; εἰ γὰρ ὁ κόσμος ἐκ θεοῦ, εἶτα αὐτὸν τις ἔλαβεν, ὑπεγράφειν ἐχρῆν; οὐκ οἶδας ὅτι δικαίως τὸν οἰκουμενίου ἐὰν θῇς, καὶ ἑκατοντάκις, καὶ μυριάκις, ἐὰν ἐστὶ τοσοῦτον, οὐδὲ τοῖς ὁ πολλοῖς τῶν τὰ τοῖς οὐρανοῖς ἐστιν ἀγαθῶν; ὁ πάντων ταῦτα καὶ τοιαῦτα θαυμάζων, ἐκεῖνα ὑβρίσει. εἶτα ὅσον αὐτὰ ἄξια κατοικῆς γεγένηται, τοσοῦτον ἐκείνων ἀπολιμπάνεται, μᾶλλον δὲ οὐδὲ θαυμάσας ἐκεῖνα διωκήσεται. πῶς γάρ, τοιοῦτα ἐπιποθῶν; διὰ τί μωραίνεσθε τὰ χρυσία καὶ τὰς πλεκτάνας; τοῦτο γὰρ τὰ γήϊνα τοιαῦτα· μέχρι πότε κάτω κύπτομεν; μέχρι τίνος ἀλλήλοις ὑπερβουλεύομεν, καθάπερ τὰ θηρία, καθάπερ οἱ ἰχθύες; μᾶλλον δὲ τὰ θηρία οὐχ ὑπερβουλεύει ἀλλήλοις, ἀλλὰ τοῖς ἀλλοφύλοις· οἷς, ἄρκος ἄρκον οὐ κατεσθίει ἄρκος, οὐδὲ ὄφις ὄφιν οὐκ αἱρεῖ, ὁ ὁμόφυλον αἰδούμενος. σὺ δὲ μετὰ τοῦ ὁμοφύλου καὶ μυρία ἔχων δικαιώματα, ὁ συγγενές, ὁ λογικόν, ὁ τοῦ Θεοῦ εἰδέναι, μυρία ἄλλα ὑπερβαίνων τὰ τῆς φύσεως τοῦ ἰχθύος, τοῦ συγγενῆ, καὶ τῆς φύσεως κεκοινωνηκότα, τοῦτον ἁρπάζεις καὶ μυρίοις τοῦ ἀλλοτρίοις κακοῖς; τί γὰρ εἰ μὴ ὁ ξίφος ὠθεῖς, καὶ βαπτίζεις εἰς τὸν δέρμα τοῦ δεξιοῦ; ἕτερα χαλεπώτερα τούτου πιέζεις, λύπαις διαφόροις τοῦ ἀλλοτρίου. ἐκφορὰν δὲ εἰ εἰργάσω, ἀπώλεσας αὐτὸν φειδόμενος· νῦν δὲ λιμῷ δυσὶν ἀλλοτρίοις τοῦ ἀλλοτρίου, ἀποδυσπετήσουσι, ἀμύρτιαις πολλαῖς. ταῦτα λέγω, καὶ λέγων οὐ παύσομαι, οὐχὶ φοβῶν ὑμᾶς σκανδαλίζων, οὐδὲ ὡς ὅτι ἔλαττον ἐκείνου κακὸν ἔρχεσθαι σπουδάζοντος, ἀλλὰ μὴ θαῤῥῆτε, ὡς μὴ μέλλοντες δώσειν δίκην. φοβοῦμαι γὰρ, φησὶ, πολλοὶ ὁ ἀφαιρούμενος συμβαίνουσιν. καταχωρίζω ἑαυτοὺς καὶ χεῖρας ποτὲ· μᾶλλον Σειρ. λδ. κδ.

με, ϗ θεὸν ὑπερέφῃ; πόσοι γυμνοὶ, πόσοι ἀσάπτοι, ϗ οὐκ ἐπισκεπτόμεθα, ἀλλὰ παραπεμπόμεθα αὐτῶν ταῖς ἱκετηρίαις; πῶς οὖν ἀξιοῖς ἐλεηθῆναι, αὐτὸς οὐκ ἄξιον ἐλέους ποιῶν; γυμνώμεθα οἰκτίρμονες, γυμνώμεθα ἐλεήμονες, ἵν' οὕτως εὐαρεστήσωμεν τῷ Θεῷ, ϗ ἐπιτύχωμεν τῶν ἐπηγγελμένων ἀγαθῶν τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτὸν, χάριτι ϗ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· μεθ' οὗ τῷ πατρὶ, ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι δόξα, τιμὴ, κράτος, νῦν ϗ ἀεὶ, ϗ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Λογ. μγ. ΠΕΡΙ ΤΟΥ, ΟΤΙ Ο ΤΩΝ ΠΑΡΟΝΤΩΝ ΚΑΤΑΦΡΟνῶν, ἀμφοτέρων ἐξουσιάζει· ϗ ὅτι πόντος βορρᾶ ϗ ἀκαθαρσίας ἡ πλεονεξία χείρων.

Ἐκ τῶν ὁμιλ. κε. τοῦ ἁγίου. τοῦ αὐτοῦ Ἐφρ. ἐπισ.

Πόθεν μεγάλη πηγὴ ἀρχὴν ἔλαβε δίδοσθαι χάριν, ἀγαπητὲ, τοῖς ἀνθρώποις, βουλόμενος ὁ Θεὸς μὴ χάριτι τοῦτο ποιῆσαι, ἀλλ' ὡς ὀφειλὴν ἀπαιτεῖν, ἀπαιτεῖσθαι βούλεται αὐτοῦτον ἡμᾶς ἀντ' ἐμοῦ ἀποδοῦναί μοι ἵνα μηδὲν δόξῃ μέγα ποιεῖν ἀντ' ἐμοῦ ἀποδιδοὺς ἐμοὶ, ἐγὼ δὲ ἄνθρωπος ὢν αὐτὸν τοῦτον ἐποίησα· ἵνα μὴ χάριτι μόνον νομισθῇ τοῦτο ποιεῖν, ἀλλὰ καὶ ὀφειλήν. ὃς γὰρ ἂν φιλάνθρωπος, ἐὰν τοῦτο αὐτοῖς χαρίζεσθαι βουλώμεθα, ὃ δοκεῖ πρὸς αὐτοὺς παρέχειν λαβόντας μικρὸν, οὕτως αὐτοῖς ὃ πάλιν δίδοναι, ἐὰν καυχώμεθα ἐπὶ τῇ λήψει μᾶλλον, ἢ ἐπὶ τῇ δόσει, ἐὰν οὐ λέγωμεν τόδε ἐδώκαμεν αὐτῷ, ἀλλὰ, τόδε ἐλάβομεν παρ' αὐτοῦ. Οἷον αὐτοῦ, φησὶ, ϗ ὁ σφαγὴν ἐκομίσατο, τυπίσιν, ὡς ὁ ἀμίγμασι. ὥσπερ γὰρ παραβολὴν ἐνῆν ὁ κριὸς τοῦ Ἰσαὰκ, ἢ ὡς ὁ τούτῳ. ὅπερ γὰρ ἀπήρτισε ἡ θυσία, ϗ ἔσφαγτο ὁ Ἰσαὰκ τῇ προαιρέσει, δῆλον τοῦτο αὐτοῦ χαρίζεσθαι τῷ πατριάρχῃ. ὁρᾷς ὃ, πάλιν λέγω, τοῦτο ἐστιν ἀληθινὸν; ὅταν παραδῶμεν ἡμᾶς τῷ Δεσπότῃ ἀπηρτισμένους, ϗ δείξωμεν ὅτι ὑπερῆρεν ἡμᾶς τῶν γηΐνων πραγμάτων, τότε ἡμῖν ϗ τὰ γήϊνα χαρίζεται, παρ' ὃ τι ἐστὶν οὐχ, ἵνα μὴ δι' ἐκεῖνα ἡμᾶς παραδιδῷ εἰς κόλασιν. λύε, φησὶ, σεαυτὸν τῆς ἀγάπης, ϗ τότε λάβε, ἵνα μηκέτι ὡς δοῦλος λάβῃς, ἀλλ' ὡς δεσπότης. καταφρόνησον πλούτου, ϗ ἔσῃ πλούσιος· καταφρόνησον δόξης, ϗ ἔσῃ ἔνδοξος· καταφρόνησον τῆς ὑμετέρας τῶν ἐχθρῶν, ϗ τότε αὐτῆς ἐπιτεύξῃ· καταφρόνησον ἀρέσκου, ϗ τότε αὐτοῦ λήψῃ· ἵνα λάβω μὴ ὡς δίσημος λάβῃς, μηδὲ ὡς δοῦλος, ἀλλ' ὡς ἐλεύθερος. καθάπερ γὰρ ὅταν τῶν παίδων τῶν μικρῶν, ὅταν μὲν ὅταν ἐπιθυμῇ ὁ παιδίον παιδικῶν ἁρμάτων μὴ πολλῆς ἀσφαλοῦς ἐκεῖνα κρύπτομεν, σφαῖραν, ϗ ὅσα τοιαῦτα, ἵνα μὴ ἐμποδίζηται τῶν ἀναγκαίων· ὅταν δ' αὐτὸν καταφρονήσῃ ϗ μηκέτι ἐπιθυμῇ, ἀδεῶς αὐτὰ παραδίδομεν, εἰδότες ὡς οὐδεμίαν βλάβην λοιπὸν αὐτῷ ἐντεῦθεν ἕξει, τῆς ἐπιθυμίας ἐκείνης οὐκέτι ἰσχυούσης ἀπάγειν αὐτὸν τῶν ἀναγκαίων· οὕτω ϗ ὁ Θεὸς, ὅταν ἴδῃ μηκέτι ἐπιθυμοῦντας τῶν ἐκείνων λοιπὸν, ἀφίησιν αὐτοὺς χεῖρα ἔχειν. ὡς γὰρ ἐλεύθερος ϗ αἰδρεῖος αὐτὰ ἔχομεν, οὐχ ὡς παῖδες. ὅτι γὰρ ἐὰν καταφρονήσῃς τῆς ὑμετέρας τῶν ἐχθρῶν, τότε ἐπιτεύξῃ, ἄκουε τί φησι· Ἐὰν πεινᾷ ὁ ἐχθρός σου, ψώμιζε αὐτὸν, ϗ ἐὰν διψᾷ, πότιζε αὐτὸν· ϗ ἐπάγει· τοῦτο γὰρ ποιῶν ἄνθρακα πυρὸς σωρεύσεις ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. ἐὰν πάλιν, ὅτι, ἐὰν καταφρονήσῃς τοῦ πλούτου, τότε αὐτὸν ἐπιτεύξῃ, ἄκουε τοῦ Χριστοῦ λέγοντος· Οὐκ ἔστι τις ὃς ἀφῆκε πατέρα, ἢ μητέρα, ἢ οἰκίαν, ἢ ἀδελφοὺς, ὃς οὐχὶ ἕκατονταπλασίονα λήψεται, ϗ ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσει. ϗ ὅτι, ἐὰν καταφρονήσῃς δόξης, τότε αὐτῆς ἐπιτεύξῃ, ἄκουε πάλιν αὐτοῦ τοῦ Χριστοῦ λέγοντος· Οὐαὶ ὑμῖν ὅταν καλῶς ὑμᾶς εἴπωσι πάντες, κατὰ τὰ αὐτὰ γὰρ ἐποίουν τοῖς ψευδοπροφήταις οἱ πατέρες αὐτῶν. ϗ πάλιν· Ὅς γὰρ ἂν ταπεινώσῃ ἑαυτὸν, οὗτος ὑψωθήσεται. τί λέγεις; ἐὰν ποτίσω μου τὸν ἐχθρὸν, τότε αὐτὸν καλέσω; ἐὰν ἀφῶ τὰ κατ' ἀρχὰς, τότε αὐ-

τὰ

σφόδρα γε· τοῦτο γὰρ ἡμᾶς ποιοῦμεν ὅτι τοῦ πόνου χαλεπῶς φερομένους. ἢ τιθλιμμένη, φησὶν, ἡ ὁδὸς, ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ζωήν. ἢ καλῶς εἶπε γε· ὅταν γὰρ ῥᾳθυμῶ ἢ σπουδῇ ἐπὶ πᾶσιν ὀφείλωμεν αὐθαίρετοι εἰσέρχεσθαι, γε· ὅτι τεθλιμμένη ἡ αὐτὴν ποιοῦμεν ἡμεῖς, πλατυνόντες ἑαυτοὺς καὶ θύραν ὄντες, καὶ τοὺς πόδας ἐκκόπτοντες. ἡ γὰρ γε· παντὶ μὲν δυσχερὴς, μᾶλλον δὲ τῷ λιπαρουμένῳ· ὡς ὅταν κατακλιθῶμεν ἑαυτοῖς, οὐδὲν αἰσθώμεθα τῆς στενοχωρίας· ὥστε ὁ μεθυσκόμενος θλίβεσθαι, οὐδὲ ἀποδυσάμενος πιέζεσθαι. μὴ τοίνυν μὴ αἰσίως προσδοκάτω τις ἁγιασθῆναι· ἡ γὰρ εἴσοδος· μηδεὶς μὴ ψευδῆ ἐλπιζέτω τὴν στενὴν ὁδοῦσιν ὁδὸν· οὐ γὰρ δύναται· μηδεὶς τὴν θύραν βαδίζων, τὴν ζωὴν ἐλπιζέτω. ὅταν οὖν ἴδῃς λυομένας, πρὸς ἡδονὴν πολυτελῆ, ἢ θορυβοποιίας ἐπερχομένην τὸν ὄφιν, μὴ ταλαιπώρησης σαυτὸν, ὡς ὁ μετὰ χεῖρα τύπτων, ἀλλὰ στενοῦ ὄντος, ὅπως τὴν ἀπολλυμένην ὁδὸν ὁδεύσῃς. τί γὰρ ὄφελος ταύτης τῆς ὁδοῦ, ὅταν εἰς θλῖψιν πολλὴν; ποῖον ἢ βλάβος ἀπ' ἐκείνης τῆς στενοχωρίας, ὅταν εἰς ἄνεσιν ἔρχηται; εἰπέ μοι, εἴ τις εἰς τὰ βασίλεια καλούμενος, ἢ δι' στεφανωτὴν θλιβερὰν ἢ ἀπεκρύμνων βαδίζοι, ἕτερος δέ τις τὴν ὁδὸν θαλασσαν ἀγόμενος, διὰ μέσης τῆς ἀγορᾶς ἔλκων· τίνα, εἰπέ μοι, μακαριοῦμεν; τίνα στενάζοιμεν; οὐχὶ τὸν διὰ τῆς βυρύχου βαδίζοντα; ὅταν καὶ νῦν μὴ σὺ ψευδῆ μακαρίζωμεν, ἀλλὰ σὺ μὴ ψευδῆ. ὅτι πολὺς τὸν οὐρανὸν σπουδάζουσι, ἐκεῖνοι πολὺς τὴν γέενναν. ἢ ἴσως μὲ αὐτῶν πολλοὶ γελάσονται τὰ πρὸ ἡμῶν λεγόμενα· ἐγὼ δὲ οὐδὲν μᾶλλον διὰ τοῦτο ἀδύσωπητος καὶ θρήνων, ὅτι οὐδὲ ἴσασιν ἐφ' οἷς χρὴ γελᾶν, ὑπὲρ ὧν χρὴ μᾶλλον πενθεῖν, ἀλλὰ πάντα συγχέουσι καὶ ταράττουσι καὶ θορυβοῦσι, διὰ ταῦτα αὐτοὺς ἐγὼ θρήνων. τί λέγεις, ὦ δέσποτα; μέλλων διαιρήσεσθαι καὶ λόγον ὑφέξειν τῷ σοι πεπραγμένων, καὶ τὴν ἑκάστην ἐξετάσεσθαι δίκην, τούτων μὲ οὐδὲν λόγον ποιῇ, γαργαρίζεσθαι δὲ μύρεσι καὶ μύροις; καὶ πρὸς τούτοις γλαῦξ; ἀλλ' ἐγώ σε, φησὶν, θρήνων, διὰ μέγιστά σε κακὰ ὑπισχνούμενος, τὴν διαβόητόν σε πομφολύγα· καὶ διὰ τοῦτο θρήνων μάλιστα, ὅτι γελᾷς. πένθησον σεαυτὸν ἐμοὶ, θρήνησον μετ' ἐμοῦ τὰ σὰ κακά. εἰπέ μοι, εἴ τις σοι τῶν οἰκείων ἀποδημήσῃ εἰς Χερσῶνα, οὐχὶ σὺν μὲ γελάσῃς ὅτι τῇ πλάνῃ καὶ ἀποτρίψῃ, καὶ ἐθροὺς καὶ ὀχλῇ, σὺν δὲ δακρύοις καὶ συμπενθοῦσαις φίλοις; εἶτα τῆς μὲ γυναικὸς προκειμένης νεκρᾶς, καὶ θλιβομένης ἀποτρίψῃ· τῆς δὲ ψυχῆς σοι τιθασσευομένης, καὶ δακρύοντα ἀποτρίψῃ, γελᾷς δὲ οὕτως; ὁρᾷς πῶς ἡμᾶς διέθηκεν ὁ διάβολος ἐχθροὺς ἑαυτοῖς εἶναι καὶ πολεμίους; ἀναπνεύσωμεν ποτε, διαλείψωμεν, χρηματήσωμεν, ὅτι λαβόμενα τῆς ἀφθάρτου ζωῆς, καὶ πολλοὶ ὕπνοι ἀποτινάξομεν. κρίσις ἐστὶν, ἀνάστασις ἐστὶν, ἐξέτασις τῶν πεπραγμένων. ὁ Κύριος ἔρχεται σὺν ἐφέλαις, πῦρ σύμπαντα αὐτὸν καυθήσεται, καὶ κύκλῳ αὐτὸν καταγὶς σφοδρά· ποταμὸς πυρὸς σύρεται ἔμπροσθεν αὐτοῦ, σκώληξ ἀτελεύτητος, πῦρ ἄσβεστον, σκότος ἐξώτερον, βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. καὶ μυριάκις ὅτι τούτοις δυσχεραίνητε, ἐγὼ λέγων οὐ παύσομαι. εἰ γὰρ λιθαζόμενοι καὶ προφῆται σὺν ἦσαν, πολλῷ μᾶλλον ἡμᾶς ἀπειθείας δεῖ φέρειν, ἢ μὴ πρὸς χάριν ὑμῖν ὁμιλεῖν, ἵνα μὴ ἀπατήσαντες ὑμᾶς αὖθις δικαιοτομηθῶμεν. σκληρὸς ὅστις ἀδάπανος, ἀνεξεμίαστος, ὁ προσκρουόμενος οὐδείς. Τίς ἐλεήσει, φησὶν, ἐπαοιδὸν ὀφιόδηκτον; ὅταν ἡμεῖς ἑαυτοὺς μὴ ἐλεήσωμεν, τίς ἡμᾶς ἐλεήσει, εἰπέ μοι; ἐὰν ἴδῃς τινὰ ξίφος ἐλαύνοντα διὰ σεαυτῆς, τοῦτο δυνήσῃ φείσασθαί ποτε; οὐδαμῶς. πολλῷ μᾶλλον, ὅταν πρὸς ἡ κατορθώσωμεν, μὴ κατορύσσωμεν, τίς ἡμᾶς φείσεται; οὐδείς. ἐλεήσωμεν ἑαυτούς. ὅταν βυρώμενα τῷ Θεῷ λέγοντες, ἐλέησόν με, Κύριε, τοῦτο λέγοντες πρὸς ἑαυτοὺς, καὶ ἑαυτοὺς ἐλεήσωμεν. ἡμεῖς ἐσμεν κύριοι τοῦ Θεοῦ ἡμᾶς ἐλεῆσαι. αὐτὸς ἡμῖν τοῦτο ἐχαρίσατο, ἐὰν ἄξια ἐλέους πράξωμεν, ἐὰν ἄξια φιλανθρωπίας τῆς πρὸς αὐτὸν, ἐλεήσει ἡμᾶς ὁ Θεός. ἐὰν δὲ ἑαυτοὺς καὶ ἐλεήσωμεν, τίς ἡμῶν φείσεται; ἐλέησον πλησίον, καὶ ἐλεηθήσῃ παρὰ τοῦ Θεοῦ. πόσοι καθ' ἑκάστην ἡμέραν προσέρχονται λέγοντες, ἐλέησόν με,

Ησαι. 16. 5.

ἐκείνων ὁρᾶντας ἐργαζώμεθα. σκότος ὄντι ἡ κακία, ἀγαπητόν, θανατός ὄντι, νέκρ ὄντι, σαπρίᾳ ὁρμῶν τῶν δικαίων, σαπρίᾳ τροφῶν τῶν τροφικῶν. καθάπερ γὰρ οἱ νεκροὶ δυσειδεῖς εἰσὶ καὶ ἀηδεῖς· οὕτω καὶ αἱ ψυχαὶ τῶν ἐν κακίᾳ πολλῆς εἰσὶν ἀκαθαρσίας μεστά. μόνοις αὐτῶν τὰ ὄμματα, τὸ τὰ μὴ στωμύλητσθαι, ἀκίνητοι μένουσιν ἐν τῇ κλίνῃ τῆς κακίας, μᾶλλον δὲ τῶν ζώντα παθόντων ἐλεεινότεροι. οὗτοι μὲν γὰρ τρεῖς ἐκάτερα νεκροί· σαπροὶ δὲ καὶ τρεῖς μὲν ἀρετῇ ἀναίσθητοι, ζῶντες δὲ τρεῖς κακίᾳ. νεκρὸς καὶ πλήξῃ τις, οὐκ αἰσθάνεται, οὐδὲ ἀμύνεται, ἀλλ' ἔστιν ὥσπερ ξύλον καὶ λίθος· οὕτω καὶ ἡ ψυχὴ καὶ ὅταν ὄντως ὄντι ἀποθανοῦσα τῷ ζωῇ. μυεῖα καὶ ἐκάστῃ ἡμέρᾳ λαμβάνει τὰ τραύματα, καὶ οὐκ αἰσθάνεται, ἀλλ' ἀναλγητος τρὸς πάντα διάκειται. οὐκ ἄν τις ἀμάρτοι τοὺς μεμηνότας αὐτὸν τοῖς ἄλλοις, τοῖς μθύουσι, τοῖς τοῖς παίουσι. πάντα δὲ ζῶντα ἔχει ἡ κακία, καὶ πάντων ὄντι χαλεπωτέρα. ὁ μεγαλόμυος ἔχει πολλὴν συγγνώμην τοῖς τῶν ὁρώντων· οὐ γὰρ ὄντι τροαιρέσεως ὁ νοσημα, ἀλλὰ φύσεως μέτης· ὁ δὲ ἐν κακίᾳ διάγων, πόθεν συγγνωσθήσεται; πόθεν οὖν ἡ κακία; πόθεν οἱ πλείονες κακοί, εἰπέ μοι; πόθεν ἡ κακία τῶν νοσημάτων; πόθεν φρενῖτις; πόθεν ὕπνος βαρύς; οὐχὶ ἐξ ἀτροσεξίας; εἶτα φυσικὰ νοσήματα ἀπὸ τροαιρέσεως ἔχει τὴν ἀρχήν, τὰ τροαιρετικὰ πολλῷ μᾶλλον. ἡ μέθη πόθεν; οὐχὶ ἐξ ἀκρασίας ψυχῆς; ἡ φρενῖτις οὐχὶ ἀπὸ ὑποφορᾶς πυρετῶ; ὁ δὲ πυρετὸς οὐχὶ ἀπὸ τῶν πλεοναζόντων ἐν ἡμῖν στοιχείων; ἡ πλεονεξία δὲ τῶν ἐν ἡμῖν στοιχείων οὐχὶ ἐξ ἀτροσεξίας; ὅταν γὰρ ἢ ὑγιαίνῃ, ἢ πλεονεξίᾳ εἰς ἀμετρίαν ἢ τῶν ἐν ἡμῖν ἀξαγάγωμεν, ἀναίτιοι ἐσμὲν ὁ πῦρ. πάλιν, ἂν τῆς φλογὸς ἀσαφῶς ἐπιμελώμεθα καταφρονοῦντες, καὶ ἑαυτῶν ἐργαζόμεθα πυρεκτικοὺς, ἵνα σβέσαι δυνάμεθα. οὕτω δὲ ὅτι τῆς κακίας ἔχει, ὅταν ἀρξαμένῳ αὐτῶν μὴ κωλύωμεν, μηδὲ ἐγκόπτωμεν, σβέσαι ἀφικέσθαι δυνάμεθα τὴν πίστις λοιπόν, ἀλλὰ μείζων ἔχει τῆς ἡμετέρας ἰσχύος. διὰ, παρακαλῶ, πάντα τραπώμεν, ὅτι μηδέποτε ἀπαυσταξαι. οὐχ ὁρᾶτε τὸν φύλακας, ὅτι πολλάκις μικρὸν ἑαυτὸν δόντες τῷ ὕπνῳ, σβέσαι ἀπάνωστοι τῆς πολλῆς φυλακῆς; διὰ γὰρ τοῦ μικροῦ τὸ πᾶν διέφθειρεν, τῷ βουλευθῆναι κλίναι πολλὸν δόντες τῷ ἄδειν. καθάπερ γὰρ οὐχ οὕτως ἡμᾶς τὸν κλέπτας ὁρᾶμεν, ὡς ἐκεῖνοι ἡμᾶς ὁρῶσιν· οὕτω καὶ ὁ διάβολος μάλιστα πάντων ἐφίσταται καὶ ἐφεδρεύει καὶ τηρεῖ τὸν ὁδοὺς. μὴ ναὶ λέγωμεν τοίνυν· μὴ εἴπωμεν τοῦτο τὸν σὸν, πῦρ ἐκεῖνο σὸν, ὅταν οὐ προσδεχώμεθα, πολλάκις ἐσυλήθημεν. οὕτω καὶ ὅτι τῆς κακίας· ὅταν μὲ προσδεχώμεθα, ἀπωλόμεθα. πάντα ἀκριβῶς τρώμεν ἀκριβῶς. μὴ μεθυσκώμεθα, καὶ οὐκ ἀκουσώμεν· μὴ τρυφῶμεν, καὶ μὲ καθεύδωμεν· μὴ μαινώμεθα τοῖς ἔξω, καὶ σὺ ἡμῖν ἀναισθητίσωμεν· ῥυθμίζωμεν ἑαυτὸν πάντων. καὶ καθάπερ σὸν ὅτι χρῖον τεταμένης βαδίζοντας οὐκ ἔστι ἀσφαλῶς μικρὸν (ὃ γὰρ μικρὰ μέγα ἐργάζεται κακόν· ἀκτὶς γὰρ βύλλον κατέωξεν ἂν ἀπόλετο) οὕτως σὸν ἡμᾶς ῥαθυμεῖν δυνατόν. στενὴν βαδίζομεν ὁδὸν, ἀπὸ χρημάτων ἐκπόρων ἀπειλημμένην, ὁμοῦ δύο πόδας μὲ διαχωροῦσαν. ὁρᾶς πόσης ἡμῖν ἀκριβείας δεῖ; οὐχ ὁρᾶς τὸν τοιαύτας ὁδοιπορούντας ὁδούς, πῶς μὲ τὸν πόδας ἀσφαλίζονται μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸν ὀφθαλμούς; αὖ γὰρ δόξῃ ἑτέρωθι προσέχειν αὐτοῖς, καὶ ὁ πούς βεβαίως εἰσῆκεν, ὀλισθήσας ἀπὸ τῆς βάθους ὁ ὀφθαλμός, ὃ πᾶν κατέωγκεν. ἀλλ' ἑαυτῷ δεῖ προσέχειν τῇ βαδίσει. διὸ τοῦτό φησι, μήτε δεξιὰ, μήτε ἀριστερά. πολὺς ἐβυθὸς τῆς κακίας ὅτι, μεγάλαι καὶ χρημνοὶ, πολὺ κάτω σκότος. τῇ στενῇ προέχωμεν μὴ φόβου, μὴ ζήμου προκοπτώμεν. στενὴς τοιαύτην ὁδοῦσιν ὁδοὶ ὑπιφέρεται ἢ τῶν προτέρων. ἀγαπητὸν γὰρ βίζωσιν ἅπαν δυνηθῆναι βαδίσαι. στενὴς συμποδίζει τὸν πόδας τὸν ἑαυτῆς, ἀλλ' ἐλύτρας ἀφίησι· ἡμεῖς δὲ μυείαις φερτίσι ἑαυτοὺς καταδισμοῦντες, καὶ μυεία φορτία βιωτικὰ ὑπιφερόμενοι καχηκότες καὶ ἐκκαχυμένοι, πῶς τὴν στενὴν προσδεχώμεν βαδίζειν ὁδόν; καὶ οὐχ ἁπλῶς εἶπεν, ὅτι στενή ὅτι, ἀλλὰ μὲ βαυμασμοῦ. ἢ στενὴ ἡ ὁδὸς; τουτέστι,

σφόδρα

ὑπῶν, ἐγρηγορώς, ἀεὶ τὸν πολέμιον προσδοκῶν. πολέμιος μὲν τοι μή πω τοῦτο γε οὐκ ἔστι γραπτὸν, ἀλλὰ φασιανόν. ἐὰν γὰρ ἡ τῆς εὐσεβείας σάλπιγξ καλῶς, εὐθέως ἐξίπτα, καὶ καταφρόνησον τῆς ψυχῆς, καὶ ἑμβηθι μετὰ πολλῆς τῆς προθυμίας εἰς τοῦτον ἀγῶνας. ῥᾴδιον γὰρ τὸν φαλακρὸν τοῦτον ἐνδυσασθαι, σύγκοψον δὲ προσωπεῖον τοῦτο ἀμφοτέροις, ἐφ' ᾧ μηδὲν ἡ εὐσέβεια προσκόπτῃ), μήτε πορδῇ τις τὰ ἡμέτερα δόγματα (καὶ τὸν ψυχικὸν λέγω) μηδὲ ὠαγκάζῃ τι ποιεῖν τῶν μὴ δοκούντων τῷ Θεῷ, μὴ προσῆκον ἔσο. αἱμάτων γὰρ ἐγένετο ⓦ τὸ χριστιανοῦ βίον· αἱμᾶν, οὐκ ἐν τῷ τὰ ἀλλότρια ἐκχεῖν, ἀλλ' ἐν τοῦ ἕτοιμον εἶναι δι' ἑαυτὸ ἐκχεῖν. μετὰ τοσαύτης τοίνυν προθυμίας δεῖ αἷμα ἐκχέασθαι τὸ ἴδιον, ὅταν γὰρ Χριστοῦ τύχῃ, μᾶλλον ὅσης αὖ ὕδωρ τις ἐκχέοι (καὶ γὰρ ὕδωρ ἐστὶ τὸ αἷμα προῤῥέον τὸ σῶμα) ἢ μετὰ τοσαύτης θυμηδίας τὸ σῶμα ἀποδυσώμεθα, μᾶλλον ὅσης ἂν δι' ἡμᾶς τις. τοῦτο γάρ ἐστι, ἐὰν μὴ χρήμασιν ὦμεν προσδεδεμένοι, ἐὰν μὴ οἰκίαις, ἐὰν μὴ προσπαθείᾳ, ἂν μὴ πόλεσιν ὦμεν ἀπρτημένοι. Εἰ γὰρ ⓐ τὸ γραπτὸν τοῦτον βίον ζῶντες πᾶσι ἀποδιδόασιν, καὶ ἔνθα ἂν ὁ πόλεμος καλῇ, ἐκεῖ προθυμοῦνται καὶ ὁδοιποροῦσι, καὶ πάντα μετὰ προθυμίας ὑπομένουσι· πολλῷ μᾶλλον ἡμᾶς χρὴ τὸν τοῦ Χριστοῦ γραπτὸν οὕτω προσκυλίειν χρὴ καὶ προπέτεσθαι προς ⓦ πόλεμον τῶν παθῶν. Οὐκ ἔστι διωγμὸς νῦν, μηδὲ γένοιτο γενέσθαι ποτέ· ἀλλ' ἕτερος πόλεμός ἐστιν, ὁ τῆς τῶν χρημάτων ἐπιθυμίας, ὁ τῆς βασκανίας, ὁ τῶν παθῶν. τοῦτον ⓦ πόλεμον διηγούμενος ὁ Παῦλός, φησι· Οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἡ πάλη πρὸς αἷμα καὶ σάρκα. ἀεὶ γοῦν ὁ πόλεμος ἐστήκει. Διὰ τοῦτο ἀεὶ ὡπλισμένους ἡμᾶς ἐσεσθαι βούλεται· Στῆτε οὖν, φησι, περιζωσάμενοι· ὅταν γὰρ αὐτὸ διεξῆτε τὸς ὅτι καὶ ἐστί, καὶ φῶσι, δεῖ ἀεὶ διὰ ὁπλίζεσθαι. πολεμὸς γάρ ὁ πόλεμος διὰ γλώσσης, πολεμὸς δι' ὀφθαλμῶν· τοῦτον τοίνυν κατέχωμεν· πολεμὸς ὁ τῶν ἐπιθυμιῶν. διὰ τοῦτο σαφῶς ἀρχεται καθοπλίζειν ⓦ γραπτὸν τὸν Χριστοῦ. φησὶ γὰρ περιζωσάμενοι, φησι, τὸν ὀσφῦν ὑμῶν, ἐν ἐπήγαγε, τὸν ἀλήθειαν. διὰ τί τὸν ἀλήθειαν; ἐμπαιγμὸς γάρ ἐστι καὶ ψεῦδος ἡ ἐπιθυμία. διὸ φησιν ὁ προφήτης· Αἱ ὁδοί μου ἐπλανήθησαν ἐμπαιγμάτων. Οὐκ ἔστιν ἡδονὴ τὸ πρᾶγμα, ἀλλὰ σκιὰ ἡδονῆς. περιζωσάμενοι, φησι, τὸν ὀσφῦν ὑμῶν ἐν ἀληθείᾳ· τουτέστι, τῇ ἀληθινῇ ἡδονῇ, τῇ σωφροσύνῃ, τῇ κοσμιότητι. διὰ τοῦτο ἐνδῦσα περιθέσθαι. Εἰδώς τὸς ἀμυρίας τὸν ἀτοπίαν, καὶ βουλόμενος ἡμῶν πρόντα τὰ μέλη προφέρεσθαι (Θυμὸς γάρ, φησιν, ἄδικος οὐκ ἀνωφθήσεται) καὶ γράφει ἡμᾶς περικεφαλαίαν βούλεται, καὶ ἀσπίδα. Δεινὸν γάρ ἐστιν εὐκόλως ἐμπεσεῖν ὁ θυμὸς, ἐν μείζων θρηνήσει ἐν διαφερόντων ἡμῖν δεῖσαι προς τὸ προσβάλλεσθαι καὶ καταχεῖν. καὶ διὰ τοῦτο ἡμῖν τοῦτο μάλιστα τὸ μέρος, ὥσπερ ἔκ τινων λίθων τῶν ὀστέων ὠκοδόμησεν ὁ Θεὸς· ἔρεισμα αὐτῷ προβεῖς, ὥστε μὴ διαῤῥηξθῶ ποτε, μήτε διατιμῶ, θύκολως ὁ πρὸ λυμήνασθαι ζῶον. πῦρ γάρ ἐστι, φησι, καὶ ζάλη μεγάλη· καὶ οὐκ ἂν ἕτερον μέλος ἐδύνατο ἀνάσχοιτο. λέγουσι γὰρ καὶ ἰατροὶ παῖδες τοῦτο χρῆναι ἐπιτηρεῖσθαι ⓦ πρὸ μυρία τῇ καρδίᾳ, ὥστε εἰς ἀπαλὸν αὐτὸν οὖσαν καθάπερ εἴς τινα σπόγγον ἐναλλομένων διαπαύεσθαι τὴν καρδίαν· ἀλλὰ μὴ εἰς τὸ πύπτουσι καὶ σκληρὸν τὸ γέρινον καταλήφεσθαι τῇ ῥύμῃ τῶν ἁλμάτων. διὰ τοίνυν ἡμῖν γένηται κύκλος ἰσχυρὸς, ὥστε διαπεμπτὸς ἐν ἡσυχίᾳ τοῦτο τὸ θεῖον διατηρεῖν. δεῖ γὰρ ἡμῖν καὶ περικεφαλαίας. ὅπου γὰρ ἐκεῖ τὸ λογιστικὸν τυγχάνει, καὶ ἀπὸ τούτου ἡ σωθεῖσα δύναται, ὅταν τὰ δίοντα γένηται, ἢ ἀπολέσθαι ἐνί, διὰ τοῦτό φησι, καὶ περικεφαλαίαν σωτηρίου. ὁ γὰρ ἐγκέφαλος φύσει μού ἐστιν ἀπαλός. διὸ καὶ αὖθις, καθάπερ τινὶ ὀστράκῳ, τὸ βρέγμα τῆς κεφαλῆς περιτίθεται ἄνωθεν· πρώτων γὰρ ἡμῖν ἄπτος γίνεται τῶν ἀγαθῶν καὶ τῶν καλῶν, εἴτε τὰ δίοντα γένοιτο, εἴτε τὰ μὴ τοιαῦτα. καὶ ⓐ πόδες γε αἱ χεῖρες ὅπλων ἡμῖν δίονται. ὐχ αὗται αἱ χεῖρες, οὐδὲ οὗτοι ⓐ πόδες· ἀλλὰ πάλιν ⓐ τῆς ψυχῆς, αἱ μὲν μηγεπῶσαι τὰ δίοντα, ⓐ δ', ἵνα πορεύωνται ἔνθα χρή. Πρόσεχε τοίνυν, ἀγαπητοί, ὑπὲρ ἐκείνης προσέχωμεν τῆς μηγούσης ζωῆς· πρόσεχε προς ἐκείνῳ

Εφεσ. ς. ιϚ. ιζ.

Φιλ. κ. ζ.

Σπρ. α. ιϚ.

Εκ τ. ἁ. ὁμιλ. τ. προς Θεσσ. α'. ἐπιστ.

ζώμθα. ἐκῆ γὰρ ⓐ τὶ φασι, ἐκῆ αἱ κολάσεις. ⓒ ἄλλως. ἢ οὐκ ἔστιν ὅτε κακοὶ πάντη εἰσὶ κακοί, ἀλλ' ἔστι ποτὲ ἔχειν αὐτοὺς καὶ τὰ ἀγαθά· ὅτε ἀγαθοὶ πάντη εἰσὶ ἀγαθοί, ἀλλ' ἔχουσι ποτὲ καὶ ἁμαρτήματα. ὅταν οὖν βύπτεσθαι ὁ ποιμὴν, ὅτι κακῶν τῆς αὐτοῦ κεφαλῆς. ἵνα γὰρ ἐκείνων τῶν ὀλίγων ἀγαθῶν τὸν μισθὸν ἀποδοῦναι ὁ θεὸς τοῖς ἁγίοις λαβών, ἐκεῖ λοιπὸν τέλεον κολάζηται, τότε χωρὶς τοῦ θεοῦ ἀπολαμβάνει. καὶ μακάριος ἐκεῖνος μᾶλλόν ἐστιν, ὁ τοῦ θεοῦ κολαζόμενος, ἵνα πολλὰ ἀποθέμενος τὰ ἁμαρτήματα, εὐδόκιμος καθαρὸς ἀπὸ καὶ λύθυμος. καὶ τοῦτο διδάσκων ὁ Παῦλος ἡμᾶς, φησὶ· Διὰ τοῦτο ἐν ὑμῖν πολλοὶ ἄρρωστοι καὶ ἀσθενεῖς, καὶ κοιμῶνται ἱκανοί· καὶ πάλιν, Παρέδωκε τὸν τοιοῦτον τῷ Σατανᾷ. καὶ ὁ προφήτης φησὶν, Ὅτι ἐδίξαρο ἐκ χειρὸς Κυρίου διπλᾶ τὰ ἁμαρτήματα. καὶ πάλιν ὁ Δαβίδ· Ἰδὲ σὺ ἐμβρέμου μου, ὅτι ἐπληθύνθης ὑπὲρ τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς μου, καὶ μῖσος ἄδικοι ἐμίσησέ με· καὶ, Ἄφες πάσας τὰς ἁμαρτίας μου. καὶ πάλιν ἔπεσε· Κύριε, Εἰρήνευσον δὸς ἡμῖν· πάντα γὰρ ἀπέδωκας ἡμῖν. ἀλλὰ τοῦτα μὴ δόξωμεν ὅτι σοῦ καλοῦντος τὰς ὑπὲρ τὴν ἁμαρτημάτων δίκης τοὺς ἀποδέχεσθαι ἀπολαμβάνοντας τοῦτο. καὶ ἢ τὰ ἀγαθὰ ποιοῦσι ἀπολαμβάνοντες τοῦτο, ἐκῆ τέλεον κολάζονται, ἄκουε τοῦ Ἀβραὰμ λέγοντος πρὸς ⓐ πλούσιον· Ἀπέλαβες τὰ ἀγαθά σου, καὶ Λάζαρος τὰ κακά. ποῖα ἀγαθά; τοῦτο γὰρ τὸ, ἀπέλαβες, ἀλλὰ μὴ, ἔλαβες, εἶπεν, δίκαιον καὶ ὀφειλόμενον ἐκτίσεως παθόντας, καὶ τὸν μὲν τοῦ βύπτεσθαι, τὸν δὲ τῆς δυσαρεσκίας γλυκάνοντα· καὶ φησι, Διὰ τοῦτο σὺ τοῦτο πάσχεις καθαρὸν (ἐρᾷς γὰρ αὐτὸν καθαρὸν ἁμαρτημάτων) καὶ σὺ ὀδυνᾶσαι. μὴ τοίνυν ἀλύωμεν, ὅταν βύπτεσθαι ὁρῶμεν τοὺς θεοῦ ἁμαρτωλούς, ἀλλ' ὅταν κακῶς πάσχωμεν αὐτοὶ χαίρωμεν. ἁμαρτάνει γὰρ ὅτι τοῦ σχίσμα ἔκπτωσις. μὴ ζητῶμεν δόξαν· θλίψιν γὰρ ἐπηγγείλατο τοῖς αὐτοῦ μαθηταῖς ὁ Χριστός. καὶ φησιν ὁ Παῦλος· Πάντες ⓐ θέλοντες εὐσεβῶς ζῆν ἐν Χριστῷ, διωχθήσονται. σοφὸς γυναῖος ἀθλητὴς ἐν τῷ σκάμματι λυτρᾶ ὑπέζητε, καὶ τραπέζῃ πλήθουσαι σιτίοις καὶ οἴνῳ· τοῦτο οὐκ ἔστιν ἀθλητοῦ, ἀλλὰ βλακός. ὁ γὰρ ἀθλητὴς μάχεται κόνει, ἐλαίῳ, ἀκτῖνος θερμότητι, ἱδρῶτι πολλῷ, θλίψει καὶ ξηροχωρίᾳ. ἀγῶνος οὖν ὄντος καὶ τοῦ πυκτεύειν ἡμᾶς οὐκοῦν καὶ τοῦ τραύματα λαμβάνειν, καὶ αἱμάτεσθαι, ⓒ ἀλγεῖν. ἄκουσον τί φησιν ὁ μακάριος Παῦλος· Οὕτω πυκτεύω, ὡς οὐκ ἀέρα δέρων. πάντα τὸν βίον ἀγαθὸν εἶναι νομίσωμεν, καὶ οὐδέποτε δώσει ζητήσομεν, οὐδὲ ποτὲ θλιβόμενοι ξηροπαθήσωμεν. εἰ γὰρ μηδὲ πύκτης, ὅτε τὸ ἀγωνίζεσθαι ὄντος, ξηροπαθεῖ. ἔπειτα ὄντος τοῦ αἰῶνος ἡμέρας. Διὰ θλίψεως ἡμᾶς πλειωθῆναι δεῖ. εἰ καὶ μὴ διωγμὸς ὄντος, μηδὲ θλῖψις, ἀλλ' εἰσὶν ἕτεραι θλῖψις, αἱ καθ' ἑκάστην ἡμέραν συμπίπτουσαι. εἰ δὲ ταύτας οὐ φέρομεν, σχολὴν γε ἐκείνας οὐ γυμνάσομεν. Πειρασμὸς ὑμᾶς οὐκ εἴληφε, φησὶν, εἰ μὴ ἀνθρώπινος. βούλεσθαι μὲν οὖν τῷ Θεῷ μὴ εἰσελθεῖν εἰς πειρασμόν· εἰσελθόντες δὲ φέρωμεν γυναῖοι. ἐκεῖνο μὲν γὰρ σωφρόνων ἀνδρῶν, τὸ μὴ κινδύνοις ὑπορρίπτειν ἑαυτόν· τοῦτο δὲ γυναίων καὶ φιλοσόφων. μήτε οὖν ὑπορριπτῶμεν ἑαυτοὺς ἁπλῶς· θρασύτητος γὰρ· μήτε ἀγόμενοι καὶ τῶν πραγμάτων καλούντων σκληρῶμεν· δυλίας γάρ. ἀλλ' ἐὰν μὲν τὸ κήρυγμα καλῇ, μὴ παραιτώμεθα· ἁπλῶς δὲ αἰτίας μὴ ὄσης, μήτε χρείας, μήτε ἀνάγκης τῆς κατὰ θεοσέβειαν καλούσης, μὴ ὑπεκίγωμεν· ὑπόδειξις γὰρ ὅτι τὸ πρᾶγμα, καὶ φιλοτιμία πρόφασις. ἐὰν δὲ ἡ τοῦ τῶν εὐσεβούντων πολλαπλασιάσεται γένηται, καὶ μυρίους ὑπὲρ ἡμῶν θανάτους δῶμεν, μὴ πρωτεύωμεν μηδέν. μὴ προσκαλοῦ σὺ πειρασμούς, ὅταν σοι τὰ κατὰ τὴν εὐσέβειαν προχωρῇ, ὡς πρέπει. τί πρόφασιν ὑπιασάσαι κινδύνους οὐδὲν κέρδος ἔχοντας; τοῦτα λέγω, βουλόμενος ὑμᾶς φυλάξαι τοῦ νόμους τοῦ Χριστοῦ κελεύοντος εὐχεσθαι μὴ εἰσελθεῖν εἰς πειρασμόν, καὶ κελεύοντος ⓐ φανερὰ λαβόντας ἀκολουθεῖν αὐτῷ. τοῦτα γὰρ οὐκ ἔστι σωτήρια, ἀλλὰ ἡ σφόδρα σωφρόνα. σὺ μὲν γὰρ ὅταν προσκύσας, ὡς γραπτὸς γυναῖος ἐν τοῖς ὅπλοις, ἕως διωκόμενος

νίφων,

α. Κορ. ια λ. α. Κορ. ε. ε. Ησ. μ. β. Ψαλ. λθ. ιζ. Ψαλ. κδ. ιδ. Ησ. κγ. ιε. Δικ. ιε. κε. β. Τιμ. γ. α. Κορ. β. κε. α. Κορ. ι ιγ. Ματθ. ς. Μαρκ. ια.

εσαι εἰκότα ὑπιζητήσωμεν. Εἰ συμβαίη Ⓦ βασιλεύοντα πᾶσης τῆς οἰκουμένης κρατῆσαι, εἶτα μήτε ὑπὸ πολέμων, μήτε ὑπὸ φροντίδων ἐσοχλεῖσθαι, ἀλλὰ πᾶσθαι μόνον ἐν τρυφῇ, καὶ πολλοὺς μὲν ἔχειν δορυφόρους, πάντοθεν δὲ χρυσίον αὐτῷ ὑπάρχειν, καὶ ἀπόλεστον εἶναι· πόσῳ οἴεσθε ἔχειν ψυχρὸν αὖλον, εἰ τὸν πολέμους τοὺς πάντα χοῦν τῆς γῆς πεπαυμένους ἑώρα; τοιοῦτόν τι ἔστι καὶ μᾶλλον ὃ οὔπω ἐν τῆς εἰκόνος ἐφικόμεθα ἐκείνης, δεῖ γὰρ καὶ ἑτέραν ὑπιζητῆσαι. σύνησον δή μοι. ὥσπερ γὰρ παιδίον βασιλικόν, ἕως μὲν ἂν ἐν τῇ μητρᾴᾳ ᾖ, οὐδεὶς ἐπαναθαίνεται· εἰ δὲ συμβαίη ἄφνω ἐξελθεῖν ἐκεῖθεν ὑπὸ Ⓦ θεῖναι ἀνελθεῖν Ⓦ βασιλικὸν, μὴ ἤρεμα, ἀλλ' ἀθρόον πάντα ποιῆσαι· οὕτως ἐστὶν ἡ κατάστασις αὕτη κἀκείνη· ἢ εἴ τις δεσμώτης μυρία παθὼν κακὰ, ἀθρόον ὑπὸ Ⓦ βασιλικὸν ἁρπασθείη θεῖον. ἀλλ' οὐδὲ οὕτως ἐφικόμεθα ἀκριβῶς τῆς εἰκόνος. ἐν τούτῳ μὲν γὰρ ὢν αὐτὸς τῆς ὑπερτυχὴς κελεύει, καὶ αὐτὸς εἷς τῶν βασιλέων, τοῦτο μὲν τὸν προφήτην ἡμέραν ἀκμάζοντα ἔχει Ⓦ πόθον, καὶ τοῦτον δεύτερον, καὶ τρίτον· χρόνου δὲ προϊόντος, ὠθεῖ μὲν εἰς ἡδονὴν, οὐ τοσαύτην δέ· λήγει γὰρ ὑπὸ τῆς συνηθείας ἀεὶ, οἷα αὐτῆς ἐκφυὲς ὄντα καὶ μειούμενα, ἀλλὰ καὶ ὑπιδίδωσιν. σύνησον ὅσοι ὅτι ψυχρὸν ἀπελθοῦσαν ἐκεῖ μηκέτι τέλος προσδοκᾶν τῶν ἀγαθῶν ἐκείνων, μηδὲ μεταβολὴν, ἀλλ' ὑπίδοσιν καὶ ζωὴν τέλος οὐκ ἔχουσαν, καὶ ζωὴν πάντος μὲν κινδύνου, πάσης δὲ ἀθυμίας καὶ φροντίδος ἀπηλλαγμένην, μεστὴν θυμηδίας καὶ μυρίων ἀγαθῶν. Εἰ γὰρ εἰς πεδίον ἀξιόπιστον, ἔνθα σκηνὰς ὁρῶμεν τραπώτων ἐκ πορφυρᾶς ὑφασμάτων πεποικιλμένας, καὶ δένδρα καὶ κρήνη καὶ ὁμφαλοὺς ἀσπίδων λάμποντας, μετέωροι γινώμεθα τῷ θαύματι· εἰ δὲ καὶ Ⓦ βασιλέα συμβαίη μέσον ἰδεῖν πρέχοντα, ἢ καὶ ἵππους ἐλαύνοντα μὴ ὅπλων χρυσῶν, ὃ πρὸ ὀλίγου ἐμνημονεύομεν· τί οἴει, ὅταν τὴν ἀΐδιον ἴδῃς ταύτας σκηνὰς ταύτας αἰωνίους τῷ οὐρανῷ πεπηγυίας; (Δέξονται γάρ ὑμᾶς, φησὶν, εἰς τὰς αἰωνίους αὐτῶν σκηνάς) ὅταν αὐτὸν ἔκαστον ὑπὸ τὰς ἀκτῖνας τὰς ἡλιακὰς ἴδῃς ἀπολάμποντα, οὐκ ἀπὸ χρυσοῦ καὶ σιδήρου, ἀλλ' ἀπὸ τῆς δόξης ἐκείνης, ἧς τὰς μυριάδας αἱ θεσπέσιοι ὀφθαλμοὶ οὐ δυνάμενοι ἰδεῖν; καὶ ταῦτα μὲν ὅτι τῶν δυνάμεων. τί δ' ἂν τις εἴποι τὰς χιλιάδας τῶν ἀγγέλων, τῶν ἀρχαγγέλων, τῶν χερουβὶμ, τῶν σεραφὶμ, τῶν θρόνων, τῶν κυριοτήτων, τῶν ἀρχῶν, τῶν ἐξουσιῶν, ὧν ὁ κάλλος ἀμήχανον, πάντα νοῦν ὑπερβαῖνον; ἀλλά γε μέχρι τίνος οὐ σπεύσομεν διώκειν ἀκίνητα; Οὔτε γὰρ ὀφθαλμὸς εἶδε, φησὶν, οὔτε οὖς ἤκουσεν, ὅτι ὅσα καρδίαν ἀνθρώπου ἀνέβη, ἃ ἡτοίμασεν ὁ Θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν. Οὐκοῦν οὐδὲν οὕτω ἐλεεινότερον τῶν ἀτυχημάτων, ὅτι μακαριώτεροι τῶν ὑπερτυχόντων. ἀγωνώμεθα δὴ τῶν μακαρίων καὶ ἡμεῖς, ἵνα ὑπερτύχωμεν τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν· μεθ' οὗ τῷ πατρὶ ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι δόξα, κράτος, τιμὴ, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Λεκ. ιε. θ.

α. Κορ. β. θ.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ, ΟΤΙ ΟΥ ΧΡΗ ΘΟΡΥΒΕΙΣΘΑΙ ΟΡΩΝΤΑΣ ἡμᾶς τοὺς μὲν ἀγαθοὺς δυναμένους, τοὺς δὲ πονηροὺς ἐν ἀφθονίᾳ τυγχάνοντας· καὶ ὅτι οὐδὲν διαφέρει ἀνδρὸς νεκροῦ ὁ ἐν ἁμαρτίαις ζῶν. Λογ. μβ.

ΜΗδεὶς ὁρῶν πονηροὺς εὐπορουμένους, ἀγαπητοὶ, θορυβείσθω. Οὐκ ἔστι γὰρ ἐν τούτῳ ἡ ἀνταπόδοσις, οὔτε τῆς πονηρίας, οὔτε τῆς ἀρετῆς. Εἰ δὲ ἦν ἐν τῆς πονηρίας καὶ τῆς ἀρετῆς, ἀλλ' οὐχὶ κατ' ἀξίαν, ἀλλ' ἁπλῶς, ὡσανεὶ γάμου τῆς κρίσεως, ἵνα Ⓐ τῇ αἰσθήσει διεκπεσόντες, καὶ τοῖς ἐν τούτῳ σωφρονίζωσι. ὅταν οὖν ἴδωμεν πονηρὸν πλουτοῦντα, μὴ καταπίπτωμεν· ὅταν ἴδωμεν ἀγαθὸν κακῶς πάσχοντα, μὴ θορυβώμεθα.

Ex τῆς ε. ὁμιλ. τῶν εἰς Ἐζεκ. ὑπ.

πρ̃ ἡμ̃ν φόβοι ἐμπίπτ̃ σιν, μή ποτε ἀποδίδασι (μὴ γὰρ μοι τὸν μαθητὴν
ἔπεσθαι τ̃ν οἰκετ̃ν, ἀλλὰ τὸν μὴ λίαν κακὸν) δι᾽ ἃ πεπαύσωμεν, εὐθέως συστέλλονται. ἆρα
οὐ φιλοσοφίας ζητ̃α; μὴ γὰρ ὅτι μὰ ἀνάγκη ἐστ̃ ἔπεσθαι, ὅλη ἡ ὅτι σὺ μὰ ἀνάγκη τ̃ς γεέννης
ὑπέκκειται, ἡ σὺδὲ οὕτω σωφρονεῖς, σὺδὲ τοσαύτ̃ν πρέχεις τιμὴν τ̃ Θε῀, ὅσης ἀπο-
λαύεις πρὸς τ̃ οἰκετ̃. ἕκαστος τ̃ οἰκετ̃ν οἴκημα δ̃ νενομοθέτηκεν, ἡ ὃκ ἐπιμβαίνει τ̃ τ̃
πλησίον, σὺδὲ λυμαίνεται τ̃ ἐπιθυμίᾳ τ̃ σ̃ πλείονος. καὶ ζητ̃α ἴδοι τις ἂν᾽ ἐν οἰκέ-
ταις μᾶ τ̃ν διαστ̃ν φόβοι φυλαττόμενα. καὶ ταπεινῶς ἂν᾽ ἴδοις οἰκέτ̃ν ζᾶ τὸ
οἰκέτ̃ν ἁρπάζοντα, ἢ λυμαινόμενον· πρὸς ἢ αἰδέσπους ἐλευθερίας ζᾶ ἐσθ̃τα τέ-
τακται. ἀλλήλους δάκνομεν, καὶ κατεσθίομεν, οὐ διδάσκομεν διαστ̃ν· τὰ πρ̃ συμ-
δούλων ἁρπάζομεν, κλέπτομεν, τύπτομεν, ὁρ῀ντος αὐτ̃. τί γ̃ οὐκ ἂν ποιήσειεν οἰκέ-
της, ἀλλ᾽ ἀεὶ τύπτη, μὴ ὁρ῀ντος τ̃ δεσπότ̃· καὶ ὑβρίζη, μὴ ἀκούοντος· ἡμ῀ς γ̃, τ̃ Θεοῦ
πάντα καὶ ὁρ῀ντος καὶ ἀκούοντος, τολμ῀μεν. φόβος ὁ τ̃ δεσπότ̃ περὶ τ̃ν ὀφθαλμὸν ἐ-
κείνων ἅπτεται· ἡμ῀ν γ̃ οὐδ᾽ οὐδέποτε. διὰ τοῦτο πάντα ἄνω καὶ κάτω γίγνεται, πάντα
συγκέχυται καὶ διέφθαρται, καὶ αὐδὲ μ̃ οὐδέποτε εἰς νοῦν λαμβάνομεν τὰ ἡμ῀τερα· 15
τοὺς γ̃ οἰκέτας τοὺς ἡμετέρους ἀμ῀τάνοντας ἅπαντα ἐξεπάζομεν μετ᾽ ἀκριβείας καὶ τὰ μι-
κρότατα. ταῦτα λέγω, οὐχὶ τοὺς οἰκέτας ὑπείκοντας βουλόμενος, ἀλλὰ δ᾽ ἡμέτερον ὑ-
πεῖκον ὑπερέχειν, ὃ ῥᾴθυμον διεγεῖραι· ἵνα καὶ οὕτω δουλεύωμεν τ̃ Θε῀, ὡς ἡμῖν ᾧ οἰ-
κέται· οὕτω γὰρ πεποίηκεν ἡμᾶς, ὡς ἡμῖν ᾧ ὁμοουσίους, καὶ μηδὲν τοιοῦτον ἔχοντας πρ̃ ἡμ̃ν.
Γεν. α. κς. ἐλευθερίᾳ τ̃ φύσει δ᾽ ὑπό εἰσι. Ἀρχέτωσαν τ̃ν Ἰουδαίων, καὶ τούτοις ἐ῀ρήτω. οὐκ ἔστι αὕ-
τη φύσεως ἡ δουλεία, ἀλλ᾽ ἀξίας ὅτι καὶ παρεισάκτους· ἀλλ᾽ ὅμως πολλὴν ἡμῖν πρ̃ἔχουσι τὴν 20
τιμήν. ἡμ῀ς γ̃ τούτοις μ̃ μετὰ πάσης ἀκριβείας ὅπως τηρ῀μεν τ̃ς ἡμετέρας ἔσται ἐλευ-
θερίας· τ̃ γ̃ Θε῀ οὐ δ̃ πολλοστὸν πρ῀γμεν μέρος, δ᾽ ταῦτα πάλιν εἰς ἡμᾶς τρεφο-
μένης τ̃ς ὠφελείας. ὅσῳ γὰρ αὖ ἀσυδαιμονέστερον δουλεύσωμεν τ̃ Θε῀, τοσούτῳ
μᾶλλον ἑαυτοὺς ὀνήσομεν, καὶ αὐδὲ μᾶλλον κερδήσομεν. μὴ δὴ τοσαύτ̃ς ἀπεστερήσωμεν
ὠφελείας ἡμᾶς αὐτούς. ὁ μ῀ γὰρ Θεὸς αὐτάρκης ὅστ᾽ καὶ αἰενδὴς· ἡ γ̃ ἀμοιβὴ καὶ δ᾽ κέρδος 25
Εκπ. ς. ὁμιλ. ἐ πρὸς ἐβρ. ἐπ. πάλιν εἰς ἡμᾶς διατείνει. Εἰ γ̃ δὴ φιλοσοφ῀σαν δ᾽ πρὸ τ̃ν ἀπολειφθέντων τοῖς ἀγί-
οις ἀγαθῶν, ἀληθῶς ἐκεῖνό ὅστιν ἡ ὄντως ἀνάπαυσις, ἔνθα ἀπίδρα ὀδύνη καὶ λύπη καὶ στεναγ-
μός· ἔνθα σὺδὲ φροντίδες, σὺδὲ πόνοι, οὔτε ἀγωνία, οὔτε φόβος κατα πλ῀πτων καὶ στίφει τὸν
Γεν. γ. ιθ. μ. ψυχὴν, ἀλλὰ μόνος ὁ τ̃ Θεοῦ φόβος ἡδονῆς πλήρης ὤν. οὐκ ἔστιν ἐκεῖ, Εἰ ἱδρῶτι τ̃ προ-
σώπου σου φαγῇ μᾶ ἄρτον σου, σὺδὲ ἄκανθαι καὶ τρίβολοι. οὐκ ἔστι, Εἰ λύπαις τέξῃ τέκνα, 30
δ᾽ πρὸς μᾶ ἀνδρα σου ἡ ἀποστροφή σου, καὶ αὐδὲς σου κυριεύσει. πάντα χαρά, εἰρήνη, εὐ-
φροσύνη, ἡδονή, ἀγαθοσύνη, ὡραιότης, ἀγάπη. οὐκ ἔστιν ἐκεῖ ζηλοτυπία, σὺδὲ βασκα-
νία, οὐ θνατὸς ἐκ῀ ὁ τ̃ σώματος, οὐκ ἐκεῖνος ὁ τ̃ς ψυχ῀ς, οὐκ ἔστι σκότος, οὔτι νὺξ· πάν-
τα ἡμέρα, πάντα φῶς, πάντα λαμπρά. οὐκ ἔστι καμάτ, οὐκ ἔστι κόπου λαβεῖν, ἀεὶ δ᾽ ἐπι-
θυμία τ̃ν ἀγαθῶν ἀναπλέουσιν. βούλεσθε δῶ τινα καὶ εἰκόνα ὑμῖν τ̃ ἐκεῖ καταστάσεως; 35
οὐκ ἔστι δυνατόν. πλὴν ἀλλ᾽ ὅμως, ὡς δυνατόν, πειράσομαι δοῦναι ὑμῖν ἴσως εἰκόνα. ἀ-
ναβλέψωμεν εἰς μᾶ οὐρανόν, ὅταν, μηδενὸς σύννεφος νέφους, φαίνῃ μᾶ αὐγ῀ τέλειος·
εἶτα πρὸς δ᾽ κάλλος τ̃ς ὄψεως αὐτ῀ πάλιν ἀναπεπταμένης χρέος, σκοπ῀σωμεν, ὅτι καὶ ἔ-
δαφος ἔχομεν οὐ τοιοῦτον μ῀ ὄν, ἀλλὰ τοσούτῳ χεῖρον, ὅσῳ τ̃ν πηλίνων ὀρ῀φων
ὁ χρυσοῦς· δ᾽ μετ᾽ ἐκεῖνον πάλιν, μᾶ δευτέραν ὄρ῀φον, εἶτα τοὺς ἀγγέλους, τοὺς ἀρχαγ- 40
γέλους, τὰς ἀπείρους δυνάμεις τ̃ν ἀσωμάτων δυναμέων, αὐτὰ τοῦ Θεοῦ τὰ βασίλεια, μᾶ
θρόνοι μᾶ πατρικά. ἀλλ᾽ οὐκ ἰκνῶ, ὅπερ ἔφην, ὁ λόγος καταλῆσαι τὸ πᾶν· πείρας
χρεία, καὶ τ῀ δι᾽ πείρας γνώσεως. πῶς οἴεσθε, εἰπέ μοι, μᾶ Ἀδὰμ εἰ᾽ ἂν τ̃ν παραδείσων;
πολὺ βελτίων ὅστιν ἐκείνης αὕτη ἡ ἀναγωγὴ, ὅσῳ τ̃ς γ̃ς ὁ οὐρανός. πλὴν ἀλλὰ δ᾽ ἐπι-

σαι

ΠΕΡΙ ΤΟΥ, ΟΤΙ ΔΕΙ ΜΙΜΕΙΣΘΑΙ ΗΜΑΣ ΚΑΝ ΤΟΥΣ ΟΙΚΕΤΑΣ ΗΜΩΝ, ΟΠΟΣΑ ΕΚΕΙΝΟΙ ΔΙΑ ΤΟΥΣ ΗΜΕΤΕΡΟΥΣ ΦΟΒΟΥΣ ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΠΟΙΟΥΣΙΝ, ΙΝΑ ΚΑΙ ΗΜΕΙΣ ΔΙΑ ΤΟΝ ΘΕΟΝ ΤΑ ΑΥΤΑ ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΠΟΙΩΜΕΝ· ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΝΕΚΔΙΗΓΗΤΟΥ ΑΓΑΘΩΝ ΤΗΣ ΤΟΙΣ ΑΓΙΟΙΣ ΗΤΟΙΜΑΣΜΕΝΩΝ. Λογ. μα.

ΕΙ τοῖς οἰκέταις ὁ Παῦλος, ἀγαπητοὶ, πολλῆς ἐχρῆτο τῆς ὑπακοῆς τοῖς κυρίοις, Τιμοθέῳ γράφων, ἐπέτασεν· ἐνθυμήσατε πῶς ἡμᾶς περὶ τῆς διαφόρου ἅπασι δεῖ διακεῖσθαι, καὶ ἐκ τοῦ μὴ ὅτι εἰς ὃ εἰ προσήκομεν ἡμᾶς, καὶ τρέφοντα, καὶ ἐλεήσαντα. Εἰ καὶ μηδαμοῦ οὕτω ἕτερος, καὶ ὡς ἀλλότριοι ἀλλοτρίοις ἡμῖν, ἀγαθύσωμεν αὐτούς. οὐχὶ πᾶσαν τὴν ζωὴν εἰς τοῦτο κατεσκεύασεν ἐκεῖνοι, εἰς ὃ ἀναπαύεσθαι τὴν διαφορὰν αὐτῶν, καὶ τοῦτο ἔργον αὐτοῖς ἐστι, καὶ σκοπὸς βίου, ὃ τὰ διάφορα μεμιμῆσθαι; οὐχὶ τὰ τῆς διαφόρου πᾶσαι τὴν ἡμέραν μελετῶσι, τὰ δὲ αὐτῶν πολλάκις μικροὶ ἑαυτοῖς μέρος; ἡμεῖς δὲ τοιοῦτοι, τὰ μὲν ἡμέτερα ἀφέντες, τὰ δὲ τῆς διαφόρου σχεδὸν μικροὶ μέρος· καὶ ζημία, οὐ διαμάρτυρομαι, καθάπερ ἀλλοτρίου τῶν ἄλλων, ἀλλὰ καὶ τούτων αὐτῶν πάλιν εἰς ἡμέτερον περιγενομένων κέρδος. ἐκεῖ μὲν γὰρ ἡ ἀφελεια τῆς οἰκείας διαφόρου ὠφελεῖ· ἐνταῦθα δὲ ἡ ἀφελεια τῆς ἄλλης μὴ διαφόρου σχεδὸν, πάλιν δὲ αὐτὸν οἰκείαν οὐδεμίαν. Τῶν ἀγαθῶν γάρ μου, φησὶν, οὐ χρείαν ἔχεις. Εἰπὲ γάρ μοι, τί τῷ Θεῷ κέρδος, ἐὰν ἐγὼ δίκαιος ὦ; ποῖα δὲ βλάβη, ἐὰν ἄδικος; οὐχὶ ἀκήρατος ἡ φύσις ἐκείνη; οὐχὶ ἀβλαβής; οὐχὶ πάντος ἀνωτέρω πάθους; καὶ οἰκέται σχεδὸν ἴδιον ἔχουσιν, ἀλλὰ πάντα διάφορα, καὶ μυριάκις πλουτοῦσιν· ἡμεῖς δὲ πολλὰ ἴδια ἔχομεν. ἆρ' ἁπλῶς τοσαύτης τιμῆς ἀπολαύομεν παρὰ τοῦ τῶν ὅλων Θεοῦ. ποῖος διάφορος οἰκέτης ἦν ἔδωκε καὶ ἑαυτῷ; σχολῆς· ἀλλὰ πάντες μὲν ἔλαιπον σχεδὸν οἰκέται παίδων δοῦναι. ἐνταῦθα δὲ τοιοῦτον· τοῦ ἰδίου γοῦ σχεδὸν ἐφείσατο, ἀλλ' ὑπὲρ ἡμῶν πάντων παρέδωκεν αὐτὸν, ὑπὲρ πάντων τῶν ἐχθρῶν, τῶν μισούντων αὐτόν. καὶ οἰκέται, καὶ βαρέα πολλάκις ὑπετάξαντο, σχεδὸν οὕτω δυσχεραίνοντες, καὶ μάλιστα, μὴ ὧσιν θυγατέρες· ἡμεῖς δὲ ἀποδυσπετοῦμεν μικρά. τοῖς οἰκέταις σχολῆς ἐπαγγέλλεται τοιοῦτος, οὗ ἡμῖν ὁ Θεός. ἀλλὰ τί; ἐλευθερίαν, φησὶ, τὸν ἐνταῦθα, τὸν πολλάκις τῆς ἀλυσίας χαλεπωτέραν; πολλάκις γὰρ κατέλαβε λιμὸς, καὶ πικροτέρα ἀλυσίας αὕτη ἡ ἐλευθερία γίνεται· καὶ δῶρον τοῦτο δὲ μέγιστον. σχεδὸν δὲ τῷ Θεῷ σχολὴν ὑπάρχειν, σχολὴν φθαρτόν. ἀλλὰ τί; Οὐ λέγω ὑμᾶς ἀλύσεις, φησὶν· ὑμεῖς φίλοι μού ἐστε. αἰσχυνθῶμεν, ἀγαπητοὶ, φοβηθῶμεν· καὶ ὡς οἰκέται ἡμῖν ἀλυθύσωμεν, ἀλυθύσωμεν ἡμεῖς τῷ διαφόρῳ· μᾶλλον δὲ σχολὴν τοῦ πολλοστὸν μέρος τοῦ ἀλυσίου ἡμεῖς ὑπεδεικνύμεθα. ἐκεῖνοι μὲν τοῦ ἀναγκαίου φιλοσοφοῦσι, σκεπάσματα μόνον ἔχοντες καὶ ἔσθητα· ἡμεῖς δὲ ὑδρίζομεν εἰς τὸν πυθμένα. εἰ μηδαμόθεν ἄλλοθεν, καὶ πρὸ ἐκείνων δεῖ νῦν τῆς φιλοσοφίας σχολὴν ἄγειν. οἶδε γὰρ ἡ γραφὴ οὐχὶ πρὸς οἰκέτας, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἄλογα πέμπειν σχολὴν τοὺς ἀθέσμους· οἷς, ὅταν τοῦ μὴ γῆμαι, ὅταν σχολὴν μυρμήκων καλὴν μιμεῖσθαι. ἐγὼ δὲ καὶ σχολὴν οἰκέτας μιμήσασθαι πάντας· ὅσα ἐκεῖνοι διὰ τοὺς φόβους ἡμῶν περαίτερω ποιοῦσι, καὶ τοσαῦτα διὰ τὸν Θεὸν φόβους ἡμεῖς περαίτερω· οὐ γὰρ βούλομαι περαίτερω τοὺς ὑμᾶς. ἐκεῖνοι διὰ φόβον ἡμῶν ὑδρίζονται μυριάκις, καὶ πάντες φιλοσόφου μᾶλλον ἐσήκασι σιγῶντες· ὑδρίζονται καὶ δικαίως καὶ ἀδίκως, καὶ σχολὴν ἀπολέγουσιν, ἀλλὰ πάντα πάσχουσιν, ἀδικούμενοι σχολὴν πολλάκις· σχολὴν πλέον τῆς χρείας λαμβάνοντες, πολλάκις καὶ ἔλαττον, τέρπουσι· καὶ ὅπου στάδος καθεύδοντες, καὶ αὐτὸ μόνον πληρούμενοι, καὶ τὸν ἄλλον πᾶσαν διαιτῶν ἔχοντες βύπλην, σχολὴν ἐγκάθουσι, σχολὴν δυσχεραίνουσιν. ἐκεῖνοι διὰ φόβον

Ἐκ τῆς ὁμιλίας τῆς πρὸς Τιμόθεον. α. Τιμ. ε. α.

Ψαλμ. ιι. β.

Ιωαν. ιε. ιι.

Παροιμ. ϛ.

ὑποστῶσαι καὶ πόνους, ἀλλὰ θελῆσαι μόνον. ποίαι, εἰπέ μοι, συνηθέμεν ἔξωθεν τοῖς δικαίοις εἰς δυσκόλοις, ὅταν καὶ τοσοῦτον ἔχωσι κέρδος, καὶ τοσαύτην τὴν ὠφέλειαν, καὶ οὐδένα πόνον, μὴ προσάπτωμεν; οὐ δυνάσαι χρημάτων καταφρονῆσαι; οὐ δυνάσαι τὰ ὄντα δαπανῆσαι εἰς τοὺς δεομένους; θελῆσαι οὐ δυνάσαι τι ἀγαθόν; ἀφέσεις τὰ ἀδικήματα οὐ δυνάσαι; εἰ γὰρ μὴ τοσοῦτον ἐν βάθει ἦς, ἐκέλευστος ἂν μόνον ὁ Θεὸς ἄφεσιν, οὐκ ἔδει; νῦν δὲ τοσοῦτον ἐν βάθει ὢν οὐκ ἀφίης; καὶ ταῦτα δὲ ἀφ' ὧν ἔχεις αὐτὸς ἀπαιτῆς. αὖ μὲν οὖν ἡμᾶς χρὴ ὀφειλέτην ἕλθωμεν ἡμέτερον, ἐκεῖνος εἰδὼς τοῦτο, θεραπεύει, καὶ ὑποδέχεται, καὶ ἡμᾶς, καὶ πᾶσαν ὑπερβάλλουσαν φιλοφροσύνην μετὰ δαψιλείας, καὶ ταῦτα, οὐκ ἀπὸ τοῦ δανείσματος ἀφελούμενος, ἀλλ' ἡμέρεις ἡμᾶς θέλων καταστῆσαι πρὸς τὴν ἀπαίτησιν· σὺ δὲ τῷ Θεῷ ὀφείλων τοσαῦτα, καὶ κελευόμενος ἀφεῖναι, πάλιν ἵνα σὺ λάβῃς, οὐκ ἀφίης; τί δήποτε, πρόσκαλῶ; οἶμαι, πόσης μὲ ἀπολαύομεν φιλανθρωπίας; πόσων ὧν ὑπεδεξάμεθα κακῶν; πόσου ὕπνου; πόσων ἡδονῶν; πῶς εὔκοπον ἡ ἄρετή; οὐ ταῦτα οὐ σώματος ἰσχύος χρεία, οὐ πλούτου χρημάτων, οὐ δυνάμεως, οὐ φιλίας, οὐκ ἄλλου τοιούτου· ἀλλ' ἐξὸν θέλησαι μόνον, καὶ τὸ πρᾶγμα πολλῶν ἔχει ὠφέλειαν. ἐλύπησέ σου ἡ δόξα, καὶ ὕβρισε, καὶ ἐσκῶψε; συνένευσον, ὅτι καὶ σὺ πολλὰ τοιαῦτα εἰς ἑτέρους ποιεῖς, καὶ εἰς τὸν αὐτὸν τῶν δικαστῶν· ἄφες καὶ συγχώρησον· συνένευσον, ὅτι λέγεις· Ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφλήματα ἡμῶν, καθὼς καὶ ἡμεῖς ἀφίεμεν. συνένευσον, ὅτι εἰ μὴ ἀφῇς, οὐ δύνασαι μετὰ παῤῥησίας τοῦτο εἰπεῖν· αὖ δὲ ἀφῇς, ὀφειλὴν τὸ πρᾶγμα ἀπαιτεῖς, καὶ ἀφεῖναι τὴν τοῦ πράγματος φύσιν, ἀλλὰ διὰ τὴν τῶν δεδωκότος φιλανθρωπίαν. καὶ πολλοῦσι, τὰ εἰς σὲ ὁμοδούλους ἀφέντα τῷ εἰς τὸν δικαστὴν ἡμῶν τετρακοσίων τὴν ἄφεσιν λαβεῖν; ἀλλ' ὅμως τυγχάνομεν τῆς τοσαύτης φιλανθρωπίας, ὅπου πλησίον ἐστὶ τὸ ἐλέειν καὶ οἰκτίρμοις. ἵνα δέ σοι δείξω, ὅτι καὶ χωρὶς τούτων καὶ χωρὶς τῆς ἀφέσεως, ἀπὸ τῆς ἀφέσεως μόνον σὺ καρπούσας τὸ κέρδος· συνόησον πόσους ὁ τοιοῦτος ἔχει φίλους, πῶς πάντα χορὸν ἐγκώμια τὸν τοιοῦτον ἅπαντες διεξέρχονται. ἀγαθὸς ἀνήρ, φιλοκαλλάκτους, οὐκ οἶδε μνησικακῆσαι, ἅμα ἐπλήγη, καὶ ἅμα ἰάθη. τοιοῦτον οὐκ ἐπαινέσαι καὶ θαυμάσαι τις οὐκ ἂν ἐλέησε; τίς οὐ συγγνώσεται; ἀνέτρεμνεν; τίς οὐ δώσει χάριν ἑαυτῷ ἑτέρων ἀξιοῦντι; τίς οὐ θελήσει φίλος εἶναι καὶ δοῦλος ψυχῆς οὕτως ἀγαθῆς; ναί, πρόσκαλῶ, πάντα ἑαυτῷ ταῦτα προσάπτωμεν, μὴ τοὺς φίλους, μὴ τοὺς συνήθεις μόνον, ἀλλὰ καὶ τοὺς τοῦ οἰκέτου. Ἀνέντες γάρ, φησι, τὰ ἀνθρώπινα, εἰδότες, ὅτι καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν ἐστι τὸ οὐράνιον. ἂν ἀφίωμεν τοῖς πλησίον τὰ ἁμαρτήματα, καὶ ἐλεημοσύνας προσφέρωμεν, ἂν ταπεινοὶ ὦμεν (καὶ γὰρ καὶ τοῦτο ἀφαιρεῖ ἁμαρτίας. εἰ γάρ ὁ πλούτης, ἵνα μόνον εἴπῃ, Ἰλάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ, καὶ πλῆθος δεδικαιωμένος, πολλῷ μᾶλλον καὶ ἡμεῖς, ἐὰν ταπεινοὶ ὦμεν καὶ συντετριμμένοι, δυνησόμεθα πολλῆς φιλανθρωπίας τυχεῖν) ἂν ὁμολογῶμεν τὰ ἑαυτῶν ἁμαρτήματα, καὶ καταγινώσκωμεν ἑαυτῶν, τὸ πλέον ἀποσμηξόμεθα τοῦ ῥύπου. πολλαὶ γὰρ αἱ ὁδοὶ αἱ καθαρεύουσαι. πάντοθεν τοίνυν πολεμῶμεν τῷ διαβόλῳ. ὀνείδισον εἴπερ δύσκολοι, ὀνείδισον δυσχερές. ἄφες τὸ λελυπηκέναι· ἐλέησον καὶ δέομαι· ταπείνωσόν σε τὸν ψυχήν. καὶ σφόδρα ἡμᾶς ἁμαρτωλοὺς, δυνησόμεθα καὶ τῆς βασιλείας ἐπιτυχεῖν, διὰ τούτων αὐτὰ ἐκκαθαίρων τὰ ἁμαρτήματα, καὶ ἀποσμήχων τὴν κηλῖδα. γένοιτο δὲ πάντας ἡμᾶς τοὺς τοῦτο ἀποκαθημένους ἄπαντα τῶν ἁμαρτημάτων τὸν ῥύπον διὰ τῆς ἐξομολογήσεως, ἐκεῖ τυχεῖν τῶν ἐπηγγελμένων ἀγαθῶν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· μεθ' οὗ πατρὶ, ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι δόξα, κράτος, τιμὴ, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ματθ. ς. ιϛ.

Εφεσ. ε. θ.

Ακτ. ιγ. ιγ.

ἐλαττοῦται· ὁ δὲ Θεὸς βασιλεὺς, πολλῷ πλέον. καὶ ἡ μὲν ὕβρις ἐστὶν ἡ αὐτὴ· τῇ δὲ ὑποχῇ τοῦ προσώπου μείζων γίνεται. Εἰ δὲ ὁ βασιλεὺς ὑβρίζων, ἀφίστησι ἑαυτὸν τῆς τιμωρίας διὰ τὴν τοῦ προσώπου ἀξιοπιστίαν· ὁ δὲ Θεὸν ὑβρίζων πόσων ἐσμὲν βδελυκτότερος; ὥστε καὶ τὰ αὐτὰ εἰς Θεὸν ἁμαρτάνομεν, ἅπερ εἰς τοὺς ἀνθρώπους, οὐκοῦν οὕτω τὸ ἴσον ἐστίν· ἀλλ' ὅσον μέσον Θεοῦ, καὶ ἀνθρώπων, τοσοῦτον τῶν ἁμαρτημάτων ἐκείνων, καὶ τούτων. πῶς δὲ καὶ πλείονα βλέπομεν τὰ ἁμαρτήματα διὰ τὴν ὑποχὴν τοῦ προσώπου μεγάλα γινόμενα, ἀλλὰ καὶ διὰ αὐτὴν τὴν φύσιν. καὶ φυσικὸς μὲν ὁ λόγος καὶ φυσικῆς ὄντος, πλέον ἀνάγκη λεχθῆναι, ἵνα ἡμῖν τὴν παῤῥησίαν καταπίσῃ καὶ θαῤῥαλεωτέρους ποιήσῃ· δεῖξαι ὅτι πολλῷ πλέον ἀνθρώπους φοβούμεθα, ἢ τὸν Θεόν, καὶ τιμῶμεν ἀνθρώπους, ἢ τὸν Θεόν. σύνισον· ὁ μεθυσκόμενος οἶδεν, ὅτι Θεὸς οὐδὲν ὁρᾷ, καὶ τοῦτο μὲν κατὰ φύσιν· ἀεὶ δὲ ἄνθρωπος ἴδῃ, κατέχει τὴν ἐπιθυμίαν. οὐχὶ προσπίπτομεν ἀνθρώποις μόνοις, οὐχὶ τὸν Θεὸν μᾶλλον, ἀλλὰ τὸν μὲν πολλῷ χαλεπώτερον, ἐκείνους δὲ ἡδίκους, τοῦτο κατὰ φύσιν· ἀεὶ μὲν γὰρ ἐκείνους ἴδῃ, κατέχει τὴν ῥύμην τῆς ἐπιθυμίας. μᾶλλον δὲ ποίαν ῥύμην; οὐκέτι ῥύμην, ἀλλὰ ὕβριν. Εἰ μὲν γὰρ μὴ ἐξὸν γυναικὶ κεχρῆσθαι, εἰκότως ῥύμην τὸ πρᾶγμα ἐκάλουν· νυνὶ δὲ, ὕβρις καὶ τρυφῶσα. ἂν μὲν γὰρ ἀνθρώπους ἴδῃ, ἴσασιν τῆς μανίας· τῆς δὲ τοῦ Θεοῦ μακροθυμίας ἐλαττοῦται φερόπτιζω, πάλιν, ἕτερος ὁ κλέπτων στενοχωρεῖται ὅπου ἁρπάζει, καὶ ἀνθρώπους μὲν πειρᾶται ἀπατῆσαι, καὶ ἀποδημίαν πρὸς τοῦτο ἐγκαλεῖται, καὶ σῆμα προτίθησι τῇ ἀποδημίᾳ· ὁ δὲ Θεὸν μὴ δυνάμενος πεῖσαι, οὐ φερόπτιζει, οὐδὲ αἰδεῖται, οὐδὲ πιέζεται. καὶ μὲν ὁ βασιλεὺς κελεύσῃ ἀπέχεσθαι τῶν ἑτέρων χρημάτων, μᾶλλον δὲ καὶ πάντες ἑτοίμως εἰσφέρομεν· τοῦ δὲ Θεοῦ κελεύοντος μὴ ἁρπάζειν, μηδὲ τὰ ἑτέρων λαμβάνειν, οὐκ ἀνεχόμεθα. ὁρᾷς ὅτι προτιμῶμεν ἀνθρώπους τοῦ Θεοῦ; φορτικὸν τὸ ῥῆμα καὶ ἐπαχθές· ἀλλὰ δείξατε ὅτι φορτικὸν, φύγετε τὸ ἔργον. Εἰ δὲ τὸ ἔργον οὐ δεδίκατε, πῶς ὑμῖν πιστεύσας δυνάμεθα λέγειν, ὅτι τὰ ῥήματα δεδίκαμεν, καὶ βαρεῖς ἡμᾶς; ὑμεῖς ἑαυτοὺς τῷ ἔργῳ βαρεῖτε, καὶ οὐδεὶς λόγος· ἐγὼ δὲ ἂν τὰ ῥήματα εἴπω, ὧν ὑμεῖς τὰ πρόσταγματα προτίθεσθε, ἀγανακτεῖτε; καὶ πῶς οὐκ ἄτοπον; ἡμεῖς ψῆφος εἰμὶ τὰ παρ' ἐμοῦ. βούλομαι αὐτοὺς ἡδυτέρους δόξαι καθεῖναι καὶ ἐκείνου τοῦ ἡμέρου, οἷς εἶχεν ἡ μανία λοιδορησάμενος ὑμᾶς, ἢ ἵνα μανίαν οὕτω πικρὰν ἐγκαλουμένους. οὐ μόνον δὲ αὐτοὶ ἀνθρώποις προσπίπτετε τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ ἑτέρους ἀναγκάζετε. πολλοὶ πολλοὺς οἰκέται ἠνάγκασαν, καὶ παῖδας· ἐμὲ δὲ εἰς γάμον ἐλκύσαι μὴ βουλομένους, ἐδυνήθησαν ἡδυτέρους ἀποίας ἀπορίας, καὶ ἔρωτι μανίᾳ, καὶ ἁρπαγῆς, καὶ πλεονεξίας, καὶ βίας. ὥστε διπλοῦν ἐστὶ τὸ ἔγκλημα, καὶ μηδὲ ἀπὸ τῆς αἰτίας συγχώρησιν αὐτοῖς εὑρίσκεσθαι. Εἰ γὰρ αὐτὸς ἄκων προσπίπτεις τὰ ποτὲ καὶ ὀφθὲν τὸ ἐπίταγμα τοῦ ἄρχοντος· μᾶλλον μὲν οὐδὲ οὕτως ἐγκλητὴ ἡ ἀπολογία, πολλῷ χαλεπωτέρα δὲ ἡ ἁμαρτία, ὅταν καὶ ἑκόντες ἀναγκάζῃς τοὺς αὐτοὺς προσπίπτειν. ποία γὰρ ἂν εἴη τοῦτου συγχώρησις λοιπόν; ἵνα μὴ εἴπω, οὐχὶ κἀκεῖναι βουλόμενος ὑμᾶς, ἀλλὰ δεῖξαι πόσων ἐσμὲν ὀφειλέται τῷ Θεῷ. Εἰ γὰρ ἡ ἐξ ἴσου τιμῶντες ἀνθρώποι τοῦ Θεοῦ, ὑβρίζομεν τὸν Θεόν· πολλῷ μᾶλλον, ὅταν προσπίπτωμεν ἀνθρώποις. Εἰ δὲ ταῦτα τὰ ἁμαρτήματα καὶ εἰς ἀνθρώπους γινόμενα εἰς Θεὸν πολλῷ μείζονα δείκνυται· πόσῳ μᾶλλον, ὅτι καὶ ἡ αὐτὴ ἡ ἁμαρτία τῇ ποιότητι μείζων ἢ καὶ χαλεπωτέρα; δέχεται τις ἐνθάδε, καὶ ἕνα πάντα δὲ ἀνθρώπους ποιῶν. σφόδρα ἄρα μακάριοι, Εἰ τοσαῦτα δέδοται τοῦ Θεοῦ ἐπιτετμήμεθα, ὅσα δὲ ἀνθρώποις, καὶ τοῦ προσπίπτειν ἀνθρώποις δέδεμαι, καὶ τοῖς φόβοις, καὶ τοῖς ψυχροῖς. Εἰ τοίνυν τοσοῦτον ἐσμὲν ἀνόητοι, ἀφιλόσοφοι μὴ πάσης προθυμίας ἀφίεναι τοῖς ἀδικοῦσιν ἡμᾶς καὶ πλεονεκτοῦσι, καὶ μὴ μνησικακεῖν. οἶδα γὰρ ὅτι λύσεως ἁμαρτημάτων οὐδὲ πόνων διορθώσεως, οὐδὲ δαπάνης χρημάτων, οὐδὲ ἄλλου οὐδενὸς, ἀλλ' ἁπλῶς προαιρέσεως. οὐκ ἀποδημίαν χρὴ τελεῖσθαι, οὐκ εἰς τὴν ὑποφείαν ἐλθεῖν, οὐ χιλιάδας

χὴ σωπίζουχῆ, ὅπι Κύριος ἐλάλησι· δότι χάρις, ὀρέξατι ⓐ μηδὲ πω καταδαπιδέντις τοῖς ἐπὸ τῆς μέθης ἀπολωλόσι, ⓐ ὑγιαίοντις τοῖς κάμνουσι, ⓐ ἰσθοντις τοῖς μωμομένοις ἢ τοῖς ἀδικιφερομένοις. μηδεὶς τοίνυν χάρη τῆς σωτηρίας τὸ φίλου ῥεῆμα. καὶ ἡ ὕδρις, ἢ ἡ ὑπερήφανησις, εἰς ἓν ὁράτω μέτρον, ἀλλὰ τὸν ὠφέλειαν. ὅταν πυρετὸς καταλάβῃ, ἢ δουλεῖαι κρατῶσι διαφόρως· ὅταν γὰρ ἐκάστος μὲν ὑπερήφανος, τῷ ψυχρῷ συγχέων, δύσρα- 5
πόδων ἢ ἑαυτὸς πρέπει. ὅθεν ἐστὶ, ὅθεν ὑπερηφάνησε τὸν τόμον τὸν διαφόρων ἐν τῇ βλάβῃ τῶ διαφόρου. συγχρέψω μὲν ἐκ τῆς, ἀλλὰ καλῶ. πόλεμοι καὶ θημέραι, καὶ ἀποπτωσμοὶ, ἀ πόλεις μέρος κύκλῳ, ἢ πάντοθεν ἡ ὀργὴ τῶ Θεοῦ ῥέει τοιχίζει· ἡμᾶς δὲ, ὡς ὑπάρεσωῶτις, ὕτως ἐσμὲν ἐν ἀδεία. πάντες γὰρ χάρας εἰς πλουτεξίαν ὑπερεπίζομεν, ὅθεν εἰς βοήθειαν. πάντες εἰς ἁρπαγὴν, ὅθεν εἰς ῥᾳστασίαν. ἕκαστος ὅπως πλέονα 10
ποίηση γὰρ ὅπερ ἐπαιδεύθηκεν, ὅθεν ὅπως βοηθήσῃ ᾧ διαμένει. ἕκαστος πῶς ῥᾳδίῃ τοῖς χρήμασι, πολλῷ μᾶλλον τῷ μέλλοντι, ὅθεν ὅπως τὴν ψυχὴν τὴν ἑαυτῶ σῴσῃ. Φόβος ἐστὶν ἐν πᾶσι, μὴ πενιχροὶ, φησὶ, γενώμεθα, μὴ εἰς τέρπνον ἐμπέσωμεν, ὅθεν ἀγωνίᾳ ἢ τρόμῳ. ταῦτα θρήνων, ταῦτα κατηγορίας, τοῦτο ἀβουλῆς ἄξια. ἀλλ' οὐ ταῦτα 15
ἐθελόμην λέγειν, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς ὀδυνῆς βιάζομαι. σύνιστε, ὑπὲρ πάντες αἰαγκάζομαι· πολλὰ ἢ ὧν θέλομαι, φθέγομαι. χάριτι τὸν πλησίον, ἀ ῥᾳδιούργηται τὸ συμφορᾶν, ῥᾳδιλήστως μείζονα τὰ καταλαβόντα ἡμᾶς δίκαι. ἀπολώλαμεν· Τίς
Ιερ. 9. α. δώσει τῇ κεφαλῇ μου ὕδωρ, ἢ τοῖς ὀφθαλμοῖς μου πηγὰς δακρύων, ἵνα θρηνήσω; κλαύσωμεν, ἀγαπητοὶ, κλαύσωμεν, ἵνα ἐξέλθωμεν. τάχα τινὲς εἰσὶν ἐν τοῦτα λέγοντες, πρὸ τοῦ θρήνους ἡμῖν λέγει, πρὸ τοῦ δάκρυα. Οὐκ ἐβουλόμην, πιστεύσατε, οὐκ ἐθελόμην, ἀλλ' εἰκόμενα ἢ ἐπαίνους διεξιέναι. νυνὶ δὲ οὐ τοῦτον καιρός· οὐ δὲ θρήνου, ἀγαπητοὶ, χάριτι, ἀλλὰ δὲ θρήνων ἄξια ποιῶ· οὐ δὲ ὀδύρεσθαι ἀποβήσομαι, ἀλλὰ δὲ τὰ ὀδυρμῶν ἄξια ῥᾳθῆναι. μὴ κολαδῆς, ἐὰν πεισθῇς· μὴ ἀποθάνῃς, ἢ ἐὰν κλαύσῃς. ἀλλ' ἐὰν μὲν δὲ σῶμα κέρδος νεκρὸν, πάντας ῥᾳδιαλῆς σεσωφρονεῖν, ἢ ἀσυμπαθῆς ἦτε δὲ μὴ πεισθοῦσας· ἐὰν δὲ ψυχὴς ἀπολλυμένης, λέγῃς μὴ πεισθῇ; ἀλλ' οὐ δύναμαι. πατὴρ εἰμι, ἢ δακρύω· πατὴρ εἰμι φι-
Γεν. δ. 13. λόστοργος. ἀκούετε οἷα βοᾷ ὁ Παῦλος· Τεκνία μου, οὓς πάλιν ὠδίνω. ποία μήτηρ κύουσα ὕπου πικρὰς ἀφίησι φωνὰς, ὡς σάφως; εἶδε σὰρξ αὐτὴν τῆς ἁμαρτίας τὸν πυρετὸν ἰδοῦ, ἢ εἶδες δὴ, ὅτε πάσης γυναικὸς καὶ κόρης χαρίεν ἄωρον ἐπισπάσης πλέον κόμης. οὐχ ὕπως ἐκείνη ⓦ ὕδρα πεινᾷ ⓦ ἑαυτῆς, ὑδὲ πατὴρ υἱὸν, ὡς ἐγὼ δὲ πλῆθος τοῦτο δὲ πᾶν ἡμῖν. Οὐδεμίαν ὁρᾷ παρηγορίαν· πάντα εἰς ἁμαρτωλὰς ἢ κατηγορίας· ὑδεὶς ἔρχοι πίστεως ἀ-
ρέσκειν Θεῷ· ἀλλὰ ⓦ δοῦλοι, φησὶν, εἴ ποιμὴν κακῶς, ἢ ⓦ δοῦλοι· ὁ δεῖνα δοῦλος τῶ κλήρου, ὁ δεῖνα ἀσέμνως βιοῖ. ἐφείλοντες γὰρ ἡμέτερα πιστῶν, καὶ κακὰ κρίνομεν ἑτέρους; Οὐδὲ ὅτε
α. Κορ. δ. ζ. καθαροὶ ἐσμὲν ἁμαρτημάτων ὀφείλομεν τοῦτο ποιῶν. τίς γάρ σε διακρίνει, φησὶ; Τί ὃ ἔχεις, ὃ οὐκ ἔλαβες; Εἰ δὲ ἢ ἔλαβες, τί καυχᾶσαι ὡς μὴ λαβών; σὺ δὲ τί κρίνεις ⓦ ἀδελφόν σου, μείζων ἄρα τὸν ἡμῶν κακῶν; ὅταν εἴπῃς, ὁ δεῖνα πονηρός ἐστι δὲ λυμεών, ἢ μοιχὸς, ἐννόησον σαυτὸν, δὲ ἐξέτασον ἀκριβῶς τὰ σαυτῶ, ἢ μεταμελήθητι ὑπὲ τοῖς λεχθεῖσιν. Εἰ ἵνα δὲ ἐν ἐκκλησίᾳ, ὥσπερ ἐν δικαίοις καθεδεῖς, οὐδὲ λόγοις ἡμῶν ἔσῃ ὑπεύθυνος· ἐν μείζοις τὰ λεπτοὺς λόγων βιωτικῶν μόλις εὑρήσει δέκα ἡμάτων πνευματικῶν, ἢ μᾶλλον οὐδὲ ὁλοσχεῖς δέκα. Εἰ οὖν ὁ Θεὸς τοῦτα ῥᾳδιατηρήσει, τίς ὑποστήσῃ; Ταῦτα ἐν-
Εκ τ' ὁμιλ. α. τ' ἐπιστ. τ' πρὸς Φιλημ. ἐπι. νοοιῶντις οἰκτίρμονες ὦμεν, συνίσωμεν δὲ οὐ ἁμαρτάνομεν εἰς ἡμᾶς. ἕκαστον διαφορά ὅστιν ἐν τοῦτα, τὰ εἰς ἡμᾶς ἁμαρτήματα· τὰ δὲ εἰς ⓦ Θεὸν περὶ ἡμῶν, μείζω τὰ λεπτά. ἴστε γὰρ ὅτι καὶ τῇ ποιότητι τῶν πρόσωπον τὰ ἁμαρτήματα κρίνονται. οἷον ἵνα λέγω· ὁ ⓦ ἰδιώτην ὑβρίσας ἥμαρτεν, ἀλλ' οὐχ ὁμοίως, ὡς ὁ ⓦ ἄρχοντα, καὶ μείζονος τούτου ὁ ⓦ μείζονα ἄρχοντα, ἀλλ' οὐχ ὁμοίως ὡς ὁ ⓦ ἐλάττονα·

γὰρ λόγος ἀνδραποδίσασθαι δυνήσεται, ποῖος τοῖς ἐκείνου τοῦ μακαριότητα, ἢ τοῦ ἀρετοῦ ἐκείνου, τοῦ ἡδονοῦ, τοῦ δόξου, τοῦ ὑψηλοτέρου, τοῦ λαμπρότητα; Ἀ ὀφθαλμὸς οὐκ ἐΐδε, καὶ οὖς οὐκ ἤκουσε, καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη. οὐκ ἔστιν, ὅπου ὑπερβαίνω ἁπλῶς, ἀλλ', οὐδὲ ἐννοίας ποτέ τις ἃ ἡτοίμασεν ὁ Θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν. ὧν γὰρ ἐπιμελὴς καὶ προνοητὴς ὁ Θεὸς ἀγαθῶν, ποῖα ἐστὶν ταῦτα; εἰ γὰρ τοσαῦτα ἡμᾶς ὄντως, οὐδενὸς πρὸ ἡμῶν προϋπάρξαντος, τοσαῦτα ἐχαρίσατο, καὶ ἀφῆκεν, ὁμιλίαν τοῦ μετ' αὐτοῦ, ἀθανασίαν ὑπέσχετο, βίον μακάριον καὶ φεστιπόλιον ἀπηλλαγμένον· τοῖς τοσαῦτα πεποιηκόσι καὶ πεπονθόσι καὶ ὑπὲρ αὐτοῦ ὑπομείνασι τί οὐ χαρίσεται; τὸ μονογενοῦς οὐκ ἐφείσατο δι' ἡμᾶς, καὶ υἱὸν καὶ γένοιτο ὃς θάνατον ἔδωκε δι' ἡμᾶς ἐχθροὺς ὄντας· πῶς οὐ καταξιώσει γνησίους φίλους; πῶς οὐ μεταδώσει, καταλλάξας ἑαυτῷ; καὶ πλουσίου ὄντι σφόδρα καὶ ἀπείρου, καὶ ὀφείλοντι τὴν ἀσυνδάλευτον τῆς ἡμετέρας φιλίας τυχεῖν· ἡμᾶς δὲ οὐ ἀσυνδαλεύτως οὕτως, ἀγαπητοὶ, ἐπιτυχεῖν. καὶ τί λέγω, οὐ ἀσυνδαλεύτως; καὶ θέλομεν ὅτω τυχεῖν αὐτοῦ τῆς ἀγαθῶν, ὡς αὐτὸς θέλει. καὶ ὅπου πλέον θέλει, δι' οὗ ἐκείνου ἐδέξεν. ἡμεῖς μὲν γὰρ ὑπὲρ ἡμῶν αὐτῶν μόλις ὀλίγου καταφρονοῦμεν χρημάτων· αὐτὸς δὲ ὑπὲρ ἡμῶν ὃν οὐκ ἐφείσατο αὐτοῦ. χρησώμεθα τῇ δόσει τοῦ Θεοῦ· ἀπολαύσωμεν αὐτοῦ τῆς φιλίας. Ὑμεῖς γὰρ φίλοι μού ἐστε, φησὶν, ἐὰν ποιῆτε ἃ ἐγὼ ὑμῖν. βαβαί· οὐκ ἐχθροὺς, οὐδ' ἀπείρως αὐτοῦ διακειμένους, ὡς ἀσυγκρίτῳ τῇ ὑπερβολῇ πάντα διευκόλυνε. τούτους φίλους αὐτοῦ κάλει. τί οὖν οὐχ αἱρετὸν παθεῖν ὑπὲρ τοιούτης τῆς φιλίας; ὑπὲρ δυσθέατον φιλίας πολλάκις καὶ δυσωδόμεθα· ὑπὲρ ἧς τοὺς τοῦ Θεοῦ οὐδὲ χρήματα φειδόμεθα; πόσους ὄντως ἄξια τὰ ἡμέτερα· πόσους δὲ δακρύων καὶ ἐδυρμῶν καὶ ἐλεεινοῦ μεγάλου καὶ κοπετῶν. τῆς ἐλπίδος ἡμῶν ἐξεπέσαμεν· ἐταπεινώθημεν ἀπὸ τοῦ ὕψους ἡμῶν· ἀνάξιοι τῆς τιμῆς ἐφαινόμεθα τοῦ Θεοῦ· ἀγανώμενος καὶ μὴ τοιαύτης γνησίαμεν καὶ ἀγαθοῦ. ἐγύμνωσεν ἡμᾶς πάντων ὁ ἀγαθὸς τῶν ἀγαθῶν. καταξιωθῶμεν οὖν ἐχθροὶ ὄντες ἡμῶν ἀδελφοὶ καὶ συγκληρονόμοι, τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ οὐδὲν διευκολύνομεν τῶν ὑβριζόντων αὐτόν. πῆς ἡμῖν ἔσται ἀνδρεία λοιπόν; αὐτὸς ἡμᾶς ἐκάλεσε πρὸς οὐρανόν· ἡμεῖς δὲ εἰς τὸν πρὸς τὰ γήϊνα ὠθήσαμεν. ἀρὰ γε φόνος καὶ κλοπὴ καὶ μοιχεία κέχυται ὅτι τῆς γῆς· καὶ αἵματα ἐφ' αἵμασι μιγνύουσι, καὶ τὰ πρόγματα πρόσπτωσιν αἱμάτων χαίρουσα. πολλοὶ τῶν ἀδικουμένων, πολλοὶ τῶν πλεονεκτουμένων μυρίας δίκαι γεγόνασι θανάτου, ἢ ταῦτα παθεῖν· εἰ, εἰ μὴ τοῦ Θεοῦ φόβος ἐδεδοίκεσαν, καὶ διεχώρισεν αὐτοὺς ἑαυτοῦς, οὕτω φονεύοντες καθ' ἑαυτούς. ταῦτα οὖν οὐχ αἱμάτων χεῖρα; οἶμαι ψυχὴ, ὅτι ἀπόλωλεν βύλησις ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ ὁ κατορθῶν τὸ αὐθέντης οὐκ ἔστ' ἀρχή. πῶς οὖν ἡμεῖς βοήσωμεν ὑπὲρ ἡμῶν αὐτῶν πρὸς τὸν; ἀλλά μοι τὸ θρίαμβον συλλάβεσθε. τάχα τινὲς οἰκτίζονται, καὶ γλώσσι. Διὰ γὰρ τοῦτο ὑπερπίπτει χρὴ τὸν θρίαμβον, ὅπου τοῦτ', εἰ μὴ νικήσομεν, ἴσμεν, ἀλλ' ἐφ' οἷς ἐχρῆν νίκην γελῶμεν. Ἀποκαλύπτεται, αὐθέντα, ὀργὴ αὐτοῦ οὐρανοῦ ἐπὶ πᾶσαν ἀσέβειαν καὶ ἀδικίαν ἀνθρώπων. Ὁ Θεὸς ἐμφανῶς ἥξει, πῦρ ἐνώπιον αὐτοῦ προπορεύσεται, καὶ κύκλῳ αὐτοῦ καταιγὶς σφοδρά· πῦρ ἐνώπιον αὐτοῦ καυθήσεται, καὶ φλὸξ κύκλῳ τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ. ἡμέρα Κυρίου ὡς κλίβανος καιόμενος· ἢ οὐδεὶς ταῦτα εἰς νοῦν βάλλει; ἀλλὰ μᾶλλον καταπίπτει τὰ φρενικὰ ταῦτα δόγματα καὶ φοβερά, ἢ πεπάτηται, καὶ ὁ ἀκούων οὐδείς· ἢ γλῶττες καὶ χλευάζοντες πάντες. πῆς ἔσται πόρος ἡμῖν; πόθεν σωτηρίαν εὑρήσομεν; ἀπολώλαμεν, ἀνάπλωμεθα, γεγόναμεν τοῖς ἐχθροῖς ἡμῶν καταγέλως, καὶ χλευασμὸς τῶν ἐλλιμένων καὶ τῶν δαιμόνων. μεγαφρονεῖ γὰρ ὁ ἀγαθὸς, γαυροῦται καὶ χαίρει· τὸ αἰσχύνη ἢ πῆς θυμὸς ἡμᾶς ἀγέλαστος πάντες καὶ κατηφεῖς; οὐδεὶς ὁ ἐπιστρέφων, εἰ μὴ πόνοι ἡμῖν αἰάλωτοι, καὶ ἡμεῖς ὑμῖν δουλεύομεν ληρεῖν; βύτομεν καὶ πῶς καλέσαι τὸν οὐρανὸν, ὅπου οὐδεὶς ὁ ἀκούων, ἀγκυροβατοῦμεν τὰ στοιχεῖα. Ἀκουε, οὐρανέ,

a Kor. β. 9.

Ioan. ιε. 15.

Psal. α. 11. Hym. μθ. γ.

Isa. α. β.

τότε γὰρ ἡ χρηστότης τῶν παθῶν ἔχει τὸ δάκρυον, ὅταν συμμετρα ᾖ τὰ δεινά· ὅταν δὲ ὑπερβαίνῃ ἡμᾶς ποιῇ, ἐκεῖσε ἀφίησι λαβεῖν τὸ δάκρυον. εἰπὲ γάρ μοι κατανιζομένου, ἢ εἰς τὸ πυρὰν ἐμβεβηκότα, ὅπως ἢ ὁ δεῖνα τοῦτο πάσχει· ἀλλ' οὐδὲ αἰσθάνεται τῆς τοῦ δακρύου δυνάμεως. ὑπὲρ ποίων οὖν ἀπώλοντο Ἰσραηλῖται; ποίαν τοῦτο αὐτοῖς τὸ δάκρυον ἔφερεν; οὐχὶ μᾶλλον αὐτὸ τοῦτο αὐτοὺς ἐλύπει; διὸ καὶ ἔλεγον, ἀπολώλαμεν, ἐξολώλαμεν, τὸ δάκρυον ἀπωλώμεθα. ποία τοίνυν αὕτη τοῦ δακρύου δύναμις; μάτην ἑαυτοὺς τοῦ δακρύου ταύτης τῆς ἐλπίσι· μία μόνη τοῦ δακρύου δύναμις ἐστί, τὸ μὴ ἐμπίπτειν εἰς τὸ πῦρ ἐκεῖνο τὸ ἀσβεστον· ἐμπεσόντας δὲ οὐκ ἔστι τοῦ δακρύου δύναμις τυχεῖν, ἔνθα ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων, ἔνθα κλαυθμὸς, ἔνθα σκώληξ ἀπαλβύτητος, ἔνθα πῦρ ἄσβεστον. ἐποίησε γὰρ ὅλως πρός, εἰπέ μοι, τοῦ δακρύου, ἐὰν θλίψῃ ἡ στενοχωρία ὦσι; ἐὰν σαυτὸν γὰρ ἔσπι λοιπόν; μή, δέομαι καὶ τοῦ δακρύου, μὴ ἑαυτοὺς εἰκῇ ἀπατῶμεν, καὶ τύπος τοῖς λόγοις τοῦ δακρύου ποιώμεθα· ἀλλὰ ζῶντα τοῦ σῴζωμεν, ἀπὸ ἡμᾶς σῶσαι δυνήσεται). συγκαθίσαι τῷ Χριστῷ πρόκειται, καὶ σὺ τοῦ τούτων ἀκριβολογῇ; εἰ γὰρ μηδὲν ἕτερον ἦν ἀμάρτημα, ὑπὲρ τῶν ῥημάτων τούτων πόσοι κόλασιν ὑποστῆναι ὑμᾶς ἐχρῆν, ὅπου οὕτω νωθεῖς, ὅπου οὕτω παλαίπωροι καὶ ῥᾳθυμοί ἐσμεν, ὡς, τοσαύτης ἐχειμωνος τοσαύτης πηγῆς, ζῶντα λέγειν; ὅταν δὲ ἐποίησε τότε σὺν καταρθωκόσι, οὐ τήκῃ πλέον; ὅταν ἴδῃς ἀπὸ δούλων καὶ ἀπὸ δυσχερῶν ὀλίγα καμόντας σὺν ζῶντα, καὶ τοῦ θρόνου μετέχοντας ἐκεῖ τοῦ βασιλικοῦ, οὐχὶ τῆς κολάσεως σοι ζῶντα χείρονα ἔσται; εἰ γὰρ νεκρῶν ὁρᾷν ἀνδρειομένους, κἂν τοῦτον πάσχων κακόν, πάσης πηγείας χύσεν, ἀπὸ τούτου μόνου ἀφαιρήσῃ, καὶ πενθεῖς σαυτὸν καὶ δακρύεις, καὶ μυρίων εἰ) θνητῶν κρίνεις ἄξιον, τί τότε ὑποσχήσῃ; εἰ γὰρ μὴ γέεννα ἦν, αὐτὴ ἡ ἔννοια τῆς βασιλείας σὲ ἂν ἐκεῖνα ἀπολέσαι καὶ ἀφαιρεῖσαι; καὶ ὅπου τοῦτο οὕτως ἔχει, ἐκεῖσε ἀπὸ τῆς πείρας τῶν παρόντων μαθεῖν. μὴ τοίνυν εἰκῇ ψυχαγωγῶμεν ἑαυτοὺς τοῖς τοιούτοις ῥήμασιν· ἀλλὰ προσέχωμεν καὶ φροντίζωμεν τῆς ἑαυτῶν σωτηρίας, καὶ ἀρετῆς ἐπιμελώμεθα, καὶ πρὸς τὸν τῶν καλῶν ἐργασίαν ἑαυτοὺς διεγείρωμεν, ἵνα καταξιωθῶμεν τυχεῖν τῆς τοσαύτης δόξης, τοῦ Χριστῷ Ἰησοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν· μεθ' οὗ τῷ πατρὶ ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι, κράτος, δόξα, τιμὴ, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Λογ. μ. ΠΕΡΙ ΤΟΥ, ΟΤΙ ΔΕΙ ΠΑΝΤΑ ΠΟΙΕΙΝ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΕΥΕΣΘΑΙ ΥΠΕΡ ΤΗΣ ΣΩΤΗΡΙΑΣ ΤΩΝ ΑΔΕΛΦΩΝ ΗΜΩΝ· ΚΑΙ ΟΤΙ ΜΕΓΑ ΑΓΑΘΟΝ, ΤΟ ΣΥΓΧΩΡΗΣΑΙ ΤΟΙΣ ΕΙΣ ΗΜΑΣ ΠΛΗΜΜΕΛΟΥΣΙ ΤΑ ΑΜΑΡΤΗΜΑΤΑ· ΤΟΥΤΟ ΔΕ ΜΕΙΖΟΝ ΕΛΕΗΜΟΣΥΝΗΣ ΕΣΤΙΝ.

Ἐκ τῆς ὁμιλ. κγ. τῆ ἑρμίν. τῆ πρὸς Ἑβρ. ἐπιστ.

ΟΥδὲν τῶν ὑπερτυγχανόντων τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν μακαριώτερον, ἀδελφοὶ, ὥσπερ οὐδὲ τῶν ὑπερτυγχανόντων ἀθλιώτερον. εἰ γὰρ πατρίδος τις ἐκβεβλημένος, ὑπὸ πάντων ἐλεῆται, καὶ κλαυσιομένου ἀπολέσας, δόξῃ τοῦ δακρύου πᾶσιν ἐλεεινὸς εἶναι· ὁ δὲ οὐρανοῦ ἐκπεπτωκὼς καὶ τῶν ὑπερκειμένων ἀγαθῶν ἐκπεσὼν, πόσους ὀφείλει δάκρυσι δακρύεσθαι; μᾶλλον δὲ οὐδὲ δακρύεσθαι; δακρύεται γάρ τις, ὅταν ἡ πάθη ὧν οὐκ αὐτὸς ἔστιν αἴτιος· ὅταν δὲ ἐξ οἰκείας γνώμης ἑαυτὸν ἐκπέσῃ τῆς χαρᾶς, οὐδὲ δακρύων, ἀλλὰ θρηνῶν ἔστι ἄξιος· μᾶλλον δὲ καὶ τοῦ θρήνου. διὰ τοῦτο καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς τοῦ Ἱερουσαλὴμ, καίτοι ἁγιζούσαν, ἐπὶ θησαυροῖς καὶ ἐδάκρυσεν, ὅτως μυρίων ὀδυρμῶν ἄξιοί ἐσμεν, μυρίων θρήνων, ἐὰν πᾶσα ἡ οἰκουμένη λαβοῦσα φωνὴν, καὶ λίθοι, καὶ ξύλα, καὶ δένδρα, καὶ θηρία, καὶ ὄρνις, καὶ ἰχθύες, καὶ ἁπλῶς πᾶσα ἡ οἰκουμένη, ἐὰν λαβοῦσα φωνὴν, ἡμᾶς ὀδύρηται τοῦ ἐκπεπτωκότας τῶν ἀγαθῶν ἐκείνων, οὐδὲν κατ' ἀξίαν ὀδυρῆται, οὐδὲ θρήνησει. ποῖος γὰρ

Λυκ. ιθ.

ἑτοίμων τὴν ἀδικίαν ἐργάσηται, ἐξέπεσε τῆς τοῦ βασιλέως ὄψεως, καὶ ἵνα νόμοι τὴν κακίαν ἀφέλῃ· καὶ συκοφαντίαν κατηγορῇ, ἀπώλεσε τὸν ἀργύριον· καὶ μοιχεύσῃ ἑτέραν, ἀπώλεσε τὴν ἀξίαν γήμασθαι· καὶ μοιχείαν ἢ κατηγορίαν, ἀπόλλυται· καὶ φόνον ἐργάσηται καὶ ἁλῷ, ἀπώλεσε τὸν ἀξίως γήμασθαι· καὶ μοιχεία ἢ κατηγορία

ὁ Δ῾ ἀφ᾽ τί ἐποίησε; δι᾽ ἀγαθότητα. Σῶσόν ἐλαίου κρᾶμα· Φωτός ὅστι ἄπορ, ἢ ἐκεῖ φωτὸς
Ησ.νη. ι᾽. ἄπορ. Καὶ ἀιατιλεῖ, φησὶν ὁ προφήτης, προχύμου ὁ φῶς σου, ἐὰν ποιήσῃς ἔλεον εἰς ⟨Ⓦ⟩
πλησίον. ἢ ὥσπερ ὁ ἔλαιον τοῦτο ὁ φῶς κατέχῃ· οὕτως ἡ ἐλεημοσύνη ἐκεῖ φῶς μέγα
ἡμῖν προείζεται ⟨Ⓒ⟩ θαυμάσιον. πολὺς τοῦ ἐλέους τούτου ὁ λόγος τῷ Παύλῳ διὰ. ἄκουε γὰρ
Γαλ.ϛ.ι. αὐτοῦ λέγοντος· Μόνον τῶν πτωχῶν ἵνα μνημονεύωμεν· ἄλλοτε ὄ, ἐὰν ἡ ἄξιον τοῦ καιροῦ πο- 5
Τιτ.γ.ιδ. ρεύεσθαι. ἢ πάντα χορὸν δύω ἢ κάτω φησὶ τούτου ὁρᾷς αὐτοὺς μεμιγμένα. ⟨Ⓒ⟩ πάλιν· Μαν-
Τιτ.γ.η. θανέτωσαν ὅ καὶ ⟨Ⓐ⟩ ἡμέτεροι καλῶν ἔργων προΐστασθαι. καὶ πάλιν· Ταῦτα γάρ ὅστι
καλὰ ἢ ὠφέλιμα τοῖς ἀνθρώποις. ἄκουε ὁ ἢ ἄλλου ὡς λέγοντος· Ἐλεημοσύνη ἐκ θα-
Ψαλμ.ϛ. νάτου ῥύεται. ἐὰν ὁ ⟨Ⓦ⟩ ἔλεος δύλης, Κύριε, τίς σήσεται; Καὶ ἐὰν εἰσέλθῃς, φησὶν, εἰς
κρίσιν μετὰ τοῦ δούλου σου. μέγα τι αἴνθρωπος, ἢ πῖμον δύνῃ ἐλεῆμον. τοῦτο γὰρ δῶ ἄνθρω- 10
πος ἐλεήμων· μᾶλλον ὁ τοῦτο ὁ Θεός, ὃ ἐλεᾷ. ὁρᾷς ὅση τοῦ ἐλέους τοῦ Θεοῦ ἰσχύς; τοῦτο
πρώτα ἐποίησε· τοῦτο ⟨Ⓦ⟩ κόσμοι εἰργάσατο διὰ ἀγαθότητα μόνον· Δι᾽ τοῦτο ἢ γένεσθαι ἠ-
πείλησεν, ἵνα βασιλείας τύχωμεν. βασιλείας ὁ τυγχάνομεν διὰ ἔλεον. Δι᾽ τί γὰρ μόνος
ὢν τοσούτους ἐποίησεν; οὐ διὰ ἀγαθότητα; οὐ Δι᾽ φιλανθρωπίαν; ἂν ἐρωτήσῃς, δι᾽ τί τόδε
ἢ τόδε; πρωταχοῦ τὴν ἀγαθότητα θήσουσι. ἐλεήσωμεν οὖν πλησίον, ἵνα ἐλεηθῶμεν αὐ- 15
τοί· οὐκ ἐκείνοις μᾶλλον, ἢ ἡμῖν αὐτοῖς σωτήριον τὸ ἔλεον τοῦτον ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὅταν
σφοδρὰ ἡ τοῦ πυρὸς ἡ φλόξ, ὃ ἔλεον τὸ τοῦ πυρὸς ὅστι σβεστικόν, ἡμῖν ὁ φῶτος ἄπορ. Οὕτω τοῦ
πυρὸς τὸ μείωσις δι᾽ τούτου ἀπαλλαγησόμεθα· ἐπεί, πόθεν ἀπολαγχιθήσοι ὁ ἐλεήσει ἀπὸ τὸ
Εκ τῆς ὁμιλ. ι᾽. τῆς ἀγάπης ὁ ἔλεος ὁ Δ῾. Σῶσόν ὕτω προξωμεν τὸν Θεόν, ὡς ὃ μὲν ἐλεήμονα εἶ. Ωσπερ ὁ αἰ- 20
ιδ. τῆς ἐρμ. τ᾽ πρὸς Εφεσ. ὅπτ. σθήσεις ἡμῖν πάντα εἰσί, ἢ πάσας εἰς δέον χεῖρας δῷ, οὕτω ⟨Ⓒ⟩ πάσαις τὸ ἀρεταῖς. Εἰ δέ τις
σωφρονοῖη μὲν, ἀνελεήμων ὁ εἴη· ἢ ἐλεήμων μὲν ᾖ, πλεονεκτοίη δὲ· ἢ ἀπόχοτος μὲν τῶν ἀλ-
λοτρίων, τῶν ὁ αὐτοῦ μὴ μεταδοίη· πάντα εἴκῃ γένηται. οὐ γὰρ ἀρκεῖ μία μόνοι ἀρετὴ
κατορθῶσαι τῷ βήματι τοῦ Χριστοῦ μὴ πλήρεις ἡμᾶς, ἀλλὰ πολλῆς δῷ ἢ ποικίλης ἢ
Ματθ.κη.ιθ. πάντοδαπῆς ἢ πάσης αὐτῆς. ἄκουε γὰρ αὐτοῦ λέγοντος τοῖς ἀνθρώποις· Πορευθέντες
μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, διδάσκοντες αὐτοὺς τηρεῖν πάντα ὅσα ἐνετειλάμην ὑμῖν. ἢ 25
Ματθ.ϛ ιθ. πάλιν· Ος ἐὰν λύσῃ μίαν τῶν ἐντολῶν τούτων τῶν ἐλαχίστων, ἐλάχιστος κληθήσεται ἐν τῇ
βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν· τουτέστιν, ἐν τῇ ἀναστάσει. οὐ γὰρ δὴ εἰς βασιλείαν εἰσελεύσε-
ται. οἶδε γὰρ ἢ αὐτὸς ⟨Ⓦ⟩ κύριος τῆς ἀναστάσεως βασιλείαν καλεῖν. μίαν ἐὰν λύσῃ, φησὶν,
ἐλάχιστος κληθήσεται· ὥστε πασῶν ἡμῖν δεῖ. ἢ ὅρα πῶς οὐκ εἴπε χωρεῖς ἐλεημοσύνης εἰσ-
Ματθ.κε.μα. ελθεῖν, ἀλλὰ καὶ αὕτη μόνη ἐλλείπῃ, εἰς ὃ πῦρ ἀπελευσόμεθα. Απέλθετε γάρ, 30
φησιν, ⟨Ⓐ⟩ κατηραμένοι εἰς ὃ πῦρ ὃ αἰώνιον, ὃ ἡτοιμασμένοι τῷ Δι᾽ βόλῳ ἢ τοῖς ἀγ-
γέλοις αὐτοῦ. τίνος ἕνεκεν καὶ Δι᾽ τί; Οτι ἐπείνασα, καὶ οὐκ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν· ἐ-
δίψησα, ἢ οὐκ ἐποτίσατέ με. Εἶδες πῶς οὐδὲν ἕτερον ἐγκληθέντες, Δι᾽ τοῦτο μόνον ἀ-
πώλοντο; καὶ αἱ πρῶται Δι᾽ τοῦτο μόνον ἐξεβλήθησαν τοῦ νυμφῶνος· καίτοιγε σω-
Εφ.ιϛ.ιδ. φροσύνῃ εἶχον. Εἰρώνῃ, φησὶ, μὴ πάντων διώκετε, ἢ ⟨Ⓦ⟩ ἁγιασμῷ, οὗ χωρὶς οὐδεὶς 35
ὄψεται τὸν Κύριον. σύνοισον τοίνυν, ὅτι χωρὶς μὲν σωφροσύνης οὐκ ἔστιν ἰδεῖν τὸν Κύριον· ἡ
πρώτως ὁ μὴ σωφροσύνης δυνατὸν ἰδεῖν. πολλάκις γὰρ ἕτερον ὑπέδυσε. πάλιν, δῶ πάν-
τα κατορθώσωμεν, τὸν ὁ πλησίον οὐδὲν ὠφελήσωμεν, οὐδὲ ὕτως εἰσελευσόμεθα εἰς τὴν
βασιλείαν. πόθεν δῆλον; ἀπὸ τῶν παλαιῶν πιστωθέντων οἰκετῶν. οὐκῆ γὰρ ἡ ἀρετὴ
πᾶσα ἀκέραιος ἰῶ, ἢ οὐδὲν ἐλέλειπτο. ἀλλ᾽ ὅπῃ πρὸς τὴν ἐργασίαν ἐκπερὲς γένηται, εἰ- 40
Ματθ.ε κζ. κότως ἀξεβάλλετο. ἔστι ἢ ἀπὸ λαιδορίας μόνης εἰς γέενναν ἐμπεσεῖν. Ο γὰρ λέγων, φησὶ,
τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ, μωρέ, ἔνοχος ἔσται εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός. καὶ ἀπάντα ἰῶς κατορ-
θώσῃ, ὑβριστὴς ὁ ἦ, οὐκ εἰσελεύσεται. ἢ μή τις ὠμότητα καταπωσκέτω τοῦ Θεοῦ, εἰ
σὺν τοῦτο ἐπαιωρίζας ἐκβάλλει τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν. Εἰ γὰρ ἐπ᾽ ἀνθρώπων, καὶν

ἐποίων

Τοῦτο γὰρ τοιοῦτόν φησιν, ὡς θραχὺς πυρὸς σωρὸς ὅτι τοῦ κεφαλίου αὐτοῦ. τίνος γὰρ τοῦτο βούλεται, καὶ τοῦ θαυμαζομένου τοῦ ἀρετοῦ. ὅπερ οὖν ἔλεγεν, ἔνεστι τοῦτο μισθὸν τηρεῖσθαι ἡμῖν. πολλαὶ φύσεις ἔχουσι ἀγαθαὶ πρὸς τὴν ἀρετήν· οἷον, πρὸς ὃ ἐλεεῖν ἀπὸ φύσεως κινούμεθα πάντες ἀνθρωποι, καὶ οὐδεὶς οὕτως ἀγαθὸς ἐστὶ τῇ φύσει ἡμῶν ὅστις ἄλλο, ὡς τοῦτο. οὐδεὶς ἂν τις εἰκότως ἐξετάσειε, διὰ τί τοῦτο μᾶλλον τῇ φύσει ἡμῶν ὑπάρχει, ὃ κατακλᾶσθαι δάκρυσι, ὃ ὑπικάμπτεσθαι, ὃ ἐτοίμως εἶναι. οὐδὲν φύσει ἐστὶν ἄρρητος, οὐδὲν φύσει ἐστὶν ἀκενόδοξος, οὐδὲν φύσει ἐστὶ ζήλου κρεῖττον· ἀλλὰ ὃ ἐλεεῖν πᾶσιν ἐγκειται φύσει, κἂν ὠμός τις ᾖ, καὶ ἀπάνθρωπος. καὶ τί λαμβάνει; θηρία ἐλεοῦμεν· οὕτως ἐν εὐθηνίαις ἡμῖν ὁ ἔλεος ἐγκειται. καὶ σκύμνοις ἰδόντες λέοντος, παραμυθεῖταί τις· ὅτι ἢ ὁμοφύλου πολλῷ πλέον. ὅσα πάσι καὶ ἀπάντων· καὶ τοῦτο ἐκ τοῦ ἐλεεῖν ἡμᾶς ἀγαπᾷ. οὐδὲ οὕτως ὠφελεῖται ὁ Θεὸς, ὡς ἐλεημοσύνῃ. διὸ ἱερεῖς τούτῳ ἐχρίοντο, καὶ βασιλεῖς, καὶ προφῆται. τῆς γὰρ τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπίας ἔχει σύμβολον τὸ ἔλαιον. πάλιν ἐμάθομεν ὅτι ἀρχαία πλέον ἐλέου δι' ἐκεῖνο ἐδόθη ὅτι καὶ τὸ πρῶτον εἰς φιλανθρωπίαν δι' ἔλεον μέλλει ἔρχεσθαι. ὅπερ ὁ Θεὸς ἐλεεῖ τοὺς αἱ φιλανθρωπίαι καὶ φιλανθρωπεύεται, διὰ τοῦτο ἔλαιον ἐχρίοντο. καὶ γὰρ τὸν ἱερωσύνην ἀπὸ ἐλέους ἐποίησε· καὶ βασιλεῖς ἐλαίῳ ἐχρίοντο. Ἔλεος γάρ, φησι, πρῶτα, ὅτι πρώτας δικαίωσας· καὶ ἀρχετυπὸς τις ἐστὶν οὕτως αὐτῷ τρόπον ἐρεῖ, ὡς ἔλεος. ὅτι γὰρ ἀρχῆς ἴδιον, τὸ ἐλεεῖν. εἰσήκουσε ὅτι διὰ ἔλεον ὁ κόσμος σεσωσμένος ἐστὶ, καὶ μιμήσασθαι βούλεται. Ἔλεος δὲ, φησὶν ὅτι πλησίον αὐτῷ, ἔλεος ὁ Κυρίου ὅτι πάσης σαρκός. καὶ ἁμαρτωλοὺς εἶπε, καὶ δικαίους εἶπε, πρώτης τῆς ἐλέους τοῦ Θεοῦ διδόμενα· πρώτης ἀπολαμβάνουσιν αὐτοῦ, καὶ αὖθις ἡ Παῦλος, καὶ Πέτρος, καὶ Ἰωάννης. καὶ ἄκουσον αὐτῷ λεγόντων· οὐδὲν δεῖ λόγου τῶν ἡμετέρων. τί γὰρ φησιν ὁ μακάριος οὗτος; Ἀλλ' ἠλεήθην, ὅτι ἀγνοῶν ἐποίησα. Τί οὖν; μὴ ζωῆς οὐκ ἐλεεῖς; ἄκουσον τί φησι· Περὶ αὐτῶν αὐτῷ πρώτων ἐκρίθησα· οὐκ ἐγὼ ᾖ, ἀλλ' ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ ἡ σὺν ἐμοί. καὶ πρὸς Ἐπαφρόδιτον φησί· Καὶ γὰρ παθεῖσι παραπλήσιον θανάτῳ· ἀλλ' ὁ Θεὸς αὐτὸν ἠλέησεν, οὐκ αὐτὸν ᾖ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐμὲ, ἵνα μὴ λύπην ἐπὶ λύπῃ σχῶ· καὶ πάλιν, Εὐαρεστοῦμεν, φησὶν, ἵνα δύναμιν, ὥστε ἐξαπορηθῆναι ἡμᾶς καὶ τοῦ ζῆν. ἀλλ' αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς τὸ ἀπόκριμα τοῦ θανάτου ἐσχήκαμεν, ἵνα μὴ πεποιθότες ὦμεν ἐφ' ἑαυτοῖς, ἀλλ' ἐπὶ τῷ Θεῷ, ὃς ἐκ τηλικούτων θανάτων ἐρρύσατο ἡμᾶς, καὶ ῥύσεται. καὶ πάλιν· Ἐρρύσθαι ἐκ τόματος λέοντος· καὶ ῥύσεταί με ὁ Κύριος. καὶ πάντα γοῦν εὑρήσομεν τοῦτο αὐτοῦ κεχωλωμένον, ὅτι ἐλεῶ ἐσώθη. καὶ Πέτρος ὁ ἀπὸ τοῦ ἐλεηθῆναι τοιοῦτος ἦν. ἄκουε γὰρ τοῦ Χριστοῦ πρὸς αὐτὸν λέγοντος, Ὅτι ἠθέλησεν ὁ Σατανᾶς σινιάσαι ὑμᾶς, ὡς σῖτον, καὶ ἐδεήθην σοῦ, ἵνα μὴ ἐκλίπῃ ἡ πίστις σου. καὶ Ἰωάννης ὁ ἐλεῶ ζωοῦτος ἦν· καὶ πάντες ὁ ἁπλοῦς. ἄκουε γὰρ τοῦ Χριστοῦ λέγοντος· Οὐχ ὑμεῖς με ἐξελέξασθε, ἀλλ' ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς. πάντες γὰρ δεόμεθα τοῦ ἐλέους τοῦ Θεοῦ· Ἔλεος γὰρ Θεοῦ, φησιν, ὅτι πᾶσα σάρξ. Εἰ δὲ οὗτοι ἐδέοντο τοῦ ἐλέους τοῦ Θεοῦ, τί αὖ ἂν εἴποι σοὶ τοῦ λοιποῦ; πόθεν γὰρ, εἰπέ μοι, ἥλιον δυσάτελλε ὅτι ποιεῖς ἀγαθούς; πῶς, εἰ μόνον σεαυτὸν ἐποίησε, σὲ ἐπέρχεται, οὐκ ἂν ἅπαντα ἀπώλεσε; πῶς, εἰ ἐπιμελείᾳ εἰργάσατο; πῶς, εἰ χαρίζεται; Τί οὖν, εἰ μίας ἐπιμέλει; ἀλλὰ τί λέγω; εἰ ὅλως ἐποίησεν, οἷόν τε, οὐκ ἂν ἅπαντα ἀπώλοντο; Τί ὅτι ἀνθρωπος, ὅτι μιμήσηται αὐτὸν, θύκιμον εἰσφέρειν. ἂν ἀπειλήσῃ τῇ γῇ μόνον, πάντες εἰς ἐγένοντο τάφος. Ὡς σαγὴν ὕδατος ἀπὸ καλάμου, φησὶν, οὕτω τὰ ἔθνη ἐνώπιον αὐτοῦ· ὡς σταγὼν λογισθήσονται· ὡς ῥοπὴ ζυγοῦ. ὡς βδέλυγμα ἡμῖν τοῦ πρωτοτόκου κτίσας, οὕτως αὐτῷ πάντα ἀπολέσας, καὶ ποιήσας πάλιν. ὁ τοίνυν τοσαύτην ἔχων ἐξουσίαν ἡμῶν, καὶ ὁρᾷ ἡμᾶς καθ' ἑκάστην ἁμαρτάνοντας, καὶ μὴ κολάζων, οὐχὶ ἐλέῳ ταῦτα ποιεῖ; ἐπὶ καὶ τὰ κτίσματα ἐλέῳ ὄντι. Αἱ θέσπεσαι γὰρ καὶ κτίσαι σώσεις, Κύριε. Εἶδον ὅτι τοῦ γλυκοῦ, καὶ ἔπλησεν αὐτοῦ τοὺς ζώους. διὰ τί; διὰ σέ. σὺ

Ρωμ. ιϛ. κ.

Σοφ. ια. κθ.

Σοφ. ιη. ιϛ.

α. Τιμ. α. ιγ. α. Κορ. ιε. ι.

Φιλιπ. β. κζ.

β. Κορ. α. η.

β. Τιμ. δ. ιζ.

Λουκ. κζ. λα.

Ιωαν. ιε. ιϛ.

Ψαλ. ρ. ι.

Ησ. μ. ιβ.

Ψαλ. λε. ζ.

σωνειδότι, ἢ μὴ πολλῆς τῆς ἡδονῆς ἀπολύσασθαι τὸ σῶμα τοῦ διαφθείρει τὸν διαυ-
Ἐκ τῆς ἐρμίας τοῦ χρ. Ἰωαννίνης. Ἐξ. γ κ. πνεύ. Εἰκότως ἄρα ὁ μακάριος Παῦλος ἔλεγε· Πείθεσθε τοῖς ἡγουμένοις ὑμῶν, καὶ ὑπείκετε· αὐτοὶ γὰρ ἀγρυπνοῦσιν ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν, ὡς λόγον ἀποδώσοντες. σὺ μὲν γὰρ ἐαυτὸν μεμιμᾶς, καὶ ταῦτα ἀφ' ἡμῶν καλῶς, σὺ δὲ εἰς σοι τῶν ἄλλων ἕνεκα λόγος λειπόν· ὁ γὰρ ἱερεύς, καὶ ὡς οἰκέτου οἰκονομήσῃ βίον καλῶς, τὸν δεσπότην μὴ μὲν ἀκριβείας ὀφλήσεται, μὲν τῶν πόρρω εἰς τὴν γέενναν ἄφεσιν· ἢ πολλάκις ἀπὸ τῶν οἰκείων ἀποδοθείς, ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων ἀπόλλυται. Ἀλλ' ὅπερ σφοδρότερον τὰ ἀνελκύσεως τὰ θείων μεταλαμβανόντων μυστηρίων" καὶ θησαύρισμα, ἀναγκαῖον ἢ πρὸς ὑμᾶς τοῦ ἀφανοῦς ὀφλεσθῆναι λειπόν, ὥστε μὴ πολλῆς τῆς ἀσυνδέτου ἀφανέσθαι ταῦτα τὰ δῶρα· οὐ μικρὰ γὰρ κόλασις ὑμῖν ἐστιν. Εἰ γὰρ σωνειδότες τινὶ ποινείαν, συγχωρήσετε ταύτης μεταλαχεῖν τῆς τραπέζης, τὸ αἷμα αὐτῶν ἐκ τῶν χειρῶν ἐκζητηθήσεται τῶν ὑμετέρων. καὶ στρατηγὸς ἦν, καὶ ὕπαρχος, καὶ αὖθις ὁ τὸ δεσμωτήριον ἀνοικοδομήσας, ἀνελκύσεως ἢ πορσίᾳ, κώλυσον. μείζονα ἐκείνῳ τὴν ἀξιοπίστου ἔχεις. μὴ προξενήσῃς τοῦ διαστῆναι, ἐκ καθαίρων τὸ σῶμα τοῦτο. μὴ ξίφος δῶς κατὰ τῆς δεξιᾶς· ἀλλὰ καὶ κατὰ ἀθυμίας ἐκβάλλε πολλῶν, κώλυσον μὴ φονηθῇς. φονᾶται τὸ διαστῆναι Θεοῦ, μὴ τοῦ δὲ θεσπέσιον. αἱ γὰρ δὲ θεσπέσιον φονηθῇς, ἢ ὑπ' αὐτοῦ καταπλαγῆσῃ, ἢ τὸ διαστῆναι προξενεῖς· δὲ γὰρ τοῦ Θεοῦ, τὸ δὲ θεσπέσιος αἰδέσιμος ἔσῃ, ἢ τοῦ Θεοῦ φιλητός. Εἰ δὲ αὖθις ὁ τολμᾷς, ἐμοὶ πρόσαγε, οὐ συγχωρήσω ταῦτα τολμᾶσθαι· τῆς ψυχῆς ἀποστήσομαι πρότερον, ἢ τὸ αἵματος μεταδῶσαι τὸ διαστατικὸν πρὸς ἀξίαν, ἢ τὸ αἷμα τὸ ἐμαυτοῦ προήσομαι πρότερον, ἢ μεταδώσω αἵματος ὕστερα φεικάδους τοῦτο τὸ προσῆκον. χρῆσθαι γὰρ εὐπρεπῶς τὸ βίῳ μᾶλλον ἀφ' ὧν τὸν Θεὸν, ἢ ὄφλ' τὸ βίου αὐτὸ τὸ Θεοῦ. ᾧ πρέπει δόξα ἢ κράτος, νῦν ἢ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Λογ. λθ. ΠΕΡΙ ΤΟΥ, ΟΤΙ ΠΟΛΛΑΣ ΟΔΟΥΣ ΗΜΙΝ Ο ΘΕΟΣ ἔδωκε πρὸς τὸ μὴ ἁμαρτάνειν, καὶ θέλωμεν· ἢ ὅτι τὸν μέλλοντα ὑπάρχειν τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν πάσας ὀφείλει φυλάττειν τὰς ἐντολάς· τὸν δέ τινα μὴ καταρθοῦντα, τινὰ ἂν καίονται ἐν τῇ γεέννῃ γεωνᾷ ἐστι τὸν ὀφφοεὶ πρὸς τοὺς ἄλλους.

Ἐκ τῆς ὁμιλ. δ. τῆς ἐπιστ. πρὸς Φιλιπ. ἐπι. Ἀλλὰ ἀναγκάζομαι, ἀγαπητοί, καταισχῦναι τῶν πρώτων προγμάτων. ἢ τί πάθω; οὐκ ἐβουλόμην, ἀλλ' ἀναγκάζομαι. Εἰ μὲν γὰρ ἐώ σιγήσαντα καὶ μηδὲν εἰπόντα τῶν ἡμομένων, ἀφαιρήσομαι ἀφ' ἧς σιγῆς τὰ μισθώματα, ἐφ' ἧς σιγᾶν· Εἰ δὲ τοιαῦτα γράφω (οὐ γὰρ μόνον οὐκ ἀφαιρίζεται, ἡμῶν σιγώντων, ἀλλὰ καὶ χαλεπώτερα γράφω) ἀναγκαῖον εἰπεῖν. ὁ γὰρ κατηγορῶν τῶν ἁμαρτανόντων, Εἰ καὶ μηδὲν ἕτερον, οὐκ ἀφίησι πρακτέρω προελθεῖν. οὐδεμία γάρ ἐστιν οὕτως ἀναίσχυντος ψυχὴ καὶ ἀπαμή, ὡς συνεχῶς ἀκούουσα κακῶς ὑπὸ τινων, μὴ εἰς ἐπαθαι, μηδὲ καταφρονῆσαι τῆς κακίας τῆς πολλῆς. ἐπὶ γάρ, ἐπὶ καὶ τοῖς ἀναισχύντοις μικρόν τι αἰδεῖς· ὁ θεὸς γὰρ σεσάφρε τὸν αἰδῶ τῇ φύσει τῇ ἡμετέρᾳ. ὅπερ γὰρ ὁ φόβος οὐκ ἤρκει ῥυθμίσαι ἡμᾶς, καὶ πολλὰς ἐπέρας κατισχύσασι ὁδοὺς τὰ μὴ ἁμαρτάνειν· οἶδ, ὃ κατηργάσατο ἀνθρωπος, ὃ δεδοικέναι ἡμᾶς τοὺς χειμῶνας, ὃ ὀζυρίζειν, ὃ φιλίας ἀνθρωπίσθαι. πᾶσαι γὰρ αὗται αἱ ὁδοὶ τὰ μὴ ἁμαρτάνειν εἰσί. πολλάκις γὰρ ἃ ἀφ' ὧν Θεὸς οὐκ ἐβούλετο, ἀφ' φόβου αἱ ἀνθρωπων ἐβούλετο. ὃ γὰρ ζητούμενον τοῦτο ἐστι· πρότερον μὴ ἁμαρτάνειν μαθεῖν, εἶτα ὃ ἀφ' ὧν Θεὸν τοῦτο ποιεῖν ὕστερον καταρθοῦν μόνον. ἐπεὶ ἀφ' τί Παῦλος τοῦ μέλλοντος κατέχειν τὴν ἐλπίδα οὐκ ἀπὸ τοῦ φόβου προτρέπει τὸ Θεοῦ, ἀλλὰ ἀπὸ τοῦ τὸν ἐκδικίαν ἀναμένειν·

Τοῦτο

τῶν χρημάτων μετέχῃς σπίων· τοσαύτης ἦ δυσωδίας ὕσης ἐν τῇ ψυχῇ, μυρεῖον τολμᾷς καινοῦν, εἰπέ μοι; ἢ ποίας τύχῃ συγγνώμης; Φησὶ γὰρ ὁ θεῖος ἀπόστολος, Ο ἐσθίων ἢ πίνων ἀνάξιως τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐκβάλλει· ἐν τοῖς λέγουσι καὶ τοῖς ἀκούουσι τὸ αὐτὸ δύναται δικαίως, ὅσῳ κατορθοῦν προθυμεῖται οἱ σωφρονέστατοι τῶν Χριστιανῶν. καθάπερ γὰρ ἐκφυσᾷ σφαγεῖς ἕτοιμοι ἐγίνοντο τῷ αἵματι, ὕτω καὶ ὅτι ἀναξίως κοινωνοῦντες τῶν μυστηρίων. ὥσπερ γὰρ αὖτε ἁρπάζῃ τις τὸν πορφυρίδα τὸν βασιλικὸν, ἀλλ' ἐπὶ μολυσμῷ βορβόρῳ, οὐδαμῶς εἰς ὄνειδος αὐτὸν ἀναβιβάσει βασιλέα· ἄλλο δὲ καὶ ἐνταῦθα, οἱ τε ἀνελόντες τὸ σῶμα τὸ διαπονηκότος, οἵ τε ἀκαθάρτῳ διανοίᾳ τῇ ἁγιασίᾳ, ὁμοίως ἐμπαροινοῦσι τῷ ἐνδύματι τῷ βασιλικῷ. διέρρηξαν μὲν οὖν αὐτὸ Ἰουδαῖοι τῷ σαυρῷ, μολυσμὸν δὲ καὶ ἀκαθάρτῳ διανοίᾳ ἀλλὰ τῇ ψυχῇ. ὥστε εἰ καὶ ἁμαρτίας τῆς σωματικῆς, ἀλλὰ παρὰ τῆς ὕβρεως ἴσα. τοῦτο πολλῶν κατορθώματα, τοῦτο πολλοὺς ἐβοήθησεν, "ἔδακε δὲ σωμάτος τὸν ἀκηδοῦντα, μᾶλλον δὲ οὐχὶ τὸν ἀκηδόντων μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐμὲ δὲ λέγοντος, παρὰ ὑμῶν. κοινὴ γὰρ ἡ διδασκαλία, κοινὰ τὰ παραπτώματα· διὸ καὶ κοινὰ τὰ φάρμακα ἐπιτίθημι. τοῦτο τῆς τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπίας ἐστὶν ἔργον, ὥστε καὶ λέγοντα καὶ σοῦ ἀκούοντας τοῖς αὐτοῖς συνεισιέναι τόποις, τῆς αὐτῆς κοινωνεῖν φύσεως, ὁμοίως ἅπαντα ἐν εὐθυμοτέροις ποιοῦντα. Ἀλλὰ τί; ἵνα μὴ συμμετοχίας ποιῆται τὸν ἐπιτίμησιν· ἵνα συνδιωμοτικὸς γένηται τοῖς ἀμαρτάνουσι· ἵνα δυσμιμησοχώμος τῆς οἰκείας ἀσθενείας, μὴ ἀφόρητον πέντηται ἔλεγχον. Αν τοίνυν ἴδῃς ζωὰ τῶν μὴ σὺν σωφροσύνῃ καζομένων παρθένοντα, καὶ μυστηρίοις παρεσπερχόμενον, εἰπὲ τῷ Ἀληθινομάχῳ τὸν τότον Ἀληθομάχον· ὁ σῴζων ἀνάξιος μυστηρίων, κώλυσον τὸν βεβηλον τῶν ἁγίων. Εἰ γὰρ μηδὲ διηπίσθη τὰ δικαιώματα τῦ Θεοῦ ὁ Ἰουδαῖος ἄξιος, σὺ πόθεν" οἱ προβάτοις) τὰ τῆς κολάσεως αὐτῷ, ὅταν καὶ τῆς ἱερᾶς ἀνάθη) τραπέζης· οὐκ αὐτῷ ἦ μόνον, ἀλλὰ καὶ σοὶ τῷ συνεκκλίνοντι. οὐ γὰρ εἶπεν, Καὶ ἐμοίχευες, ἀλλά, Μετὰ μοιχοῦ τὸν μερίδα σου ἐπῆρε. βαβαί· ἡλίκον ὅσον κακὸν ἀφελεῖλλφ τῶν ἄλλων ζῶν σπουδάνας. κοινωνὸν γὰρ σὲ φησὶν εἶ) τῆς ὑπὲρ τῷ πλημμελήματι πμωρείας. καὶ εἰκότως. ὁ μὲν γὰρ ἐχθρὸς ἦν ὁ παῦσαι εἶπεν, εἰ καὶ ἀσύγγνωστος ἡ προφασις· σὺ δὲ οὐδὲ τοῦτο. πόθεν [οὖν] ἕνεκεν τῆς κόλασεως οὐκ ἀπολαύων, τῆς κολάσεως κοπωνὸς δὲ μελετῆς γένῃ; μὴ γὰρ μοι εἴπῃς τὸ ῥῆμα λέγε," τῆς πολλῆς μου ἀνομίας· τί δέ μοι μέλει; τὰ ἐμὰ τῷ μελήματι. τότε γὰρ μάλιστα μεμνήσεις τὰ σὰ, ὅταν τὰ σὰ ζητῇς ἐκ τῷ τῷ πλησίον συμφέροντι· καθὰ δὲ Παῦλος ἔλεγε, Μηδεὶς τὸ ἑαυτῦ ζητείτω, [ἀλλὰ τὸ τοῦ ἑτέρου.] ὅταν γὰρ ὁ ἡμέρτηκὼς πρὸς ἀποστροφοιδρους αὐτὸν ἴδῃ, μέγα τι καὶ ποιητὸν νομίσῃ) εἰρήσθαι· διὸ μὴ μόνον μὴ ἀφμακτῶν μηδὲ δυσκεραίνοντας θεάσηται, ἀλλὰ καὶ ταράσσοντας καὶ συνεφαπτομένους, ἐκ τὸ ἐκ τῦ συνειδότος ἀφελεῖν δικαίου, τῆς τῶν πολλῶν ψήφου συναπάγοντος αὐτῷ τῇ διεφθαρμένῃ γνώμῃ. Πολλοὶ δὲ βαρὺ τῶν πρὸς ὑμᾶς εἰρηνεύοντων ἐλέγχων οὐκ ἐνεγκόντες, μὴ τὸν αἰτίαν χώρησιν προσελθόντες ἐδυσκέραναν, ἠναγκάσατον, ἀπάγεις ἡμᾶς, λέγοντες, τῆς ἱερᾶς τραπέζης, καὶ τῆς κοινωνίας ἀποσοβεῖς. Ἀλλὰ τοῦτο ἦ ζῶντα ἰδὼν ἀγανακτεῖν εἰπεῖν, ἵνα μάθητε ὅτι οὐκ ἀπάγω, ἀλλὰ σώζω μᾶλλον· οὐδὲ ἀποσοβῶ, οὐδὲ ἀπείργω, ἀλλ' ὑπισχνοῦμαι διὰ τῶν ἐλέγχων πλέον. ὁ γὰρ φόβος τῆς πμωρείας, καθάπερ πῦρ εἰς κηρὸν, ὕτως εἰς τὸ συνειδὸς τῶν ἁμαρτημάτων ἐμπίπτων, λύει καὶ ἁπλοῖ καὶ τήκει τὰ πλημμελήματα διὰ παντὸς ἐγκαθήμενος, καθαρὸν ἦ ἐκ ἀποστολικὸς ἐργαζόμενος τὸν δεσπότην, πλείονα τὸν παῤῥησίαν ἕξει πρὸς αὐτόν. καὶ καθάπερ ὁ πικρὸς φάρμακα τοῖς κακοσίτοις διδοὺς, ἐκ τοῦ παντὸς ἐκ καθαίρων χυμοῦ, διεπεῖρε τὸν καταβολὴν ἐνεργείαν, καὶ μὴ πλείονος προσκαθάζῃ τῆς πονηρίας τῆς συνηθείας ἀπαλλαγῆναι ἔχῃ· ὕτω δὲ καὶ ὁ πικρὸς λέγων ῥήματα, καὶ καθαίρων τοῦ πονηροῦ λογισμοὺς τῆς ἁμαρτίας, καὶ ὁ βαρὺ τῶν ἁμαρτημάτων ἀποσκυβάλου ὄμβος φορτίου, δίδωσιν ἀναπνεῦσαι τῷ συνειδότι,

Ex τ. λόγ. ὅτι ἐπιτιμῶσιν καὶ τοῖς λέγουσι καὶ τοῖς ἀκούουσι τὸ αὐτὸ δύνασθαι χρήσιμον.

Χρίσμα ἐστὶ τὸ ἐλεγχτικὸν πνεῦμα

Χ. ἔδακε

Ex τ. ἑρμηνευτῦ Ψαλμ.

Ψαλμ. μθ. ιθ.

Ex τ. λόγ. ὅτι ἐπιτιμῶσιν καὶ τοῖς λέγουσι καὶ τοῖς ἀκούουσι τὸ αὐτὸ δύνασθαι χρήσιμον.

Ἁμαρτημάτων

Digitized by Google

δύαίχμα τα θηεία· ἐκφοι ⓐ μηδέποτε ἑαύτης ἀπολαύοντες τῆς ἱατρείας, μηδὲ τῆς θείας
Εκ τῆς ἑρμῆν. Σειδ. Ψλμ. " ὥσπερ ἀκούοντες διδασκαλίας, ποίαν ἐλπίδα σωτηρίας ἔξουσιν; Ωσπερ γὰρ ὁ τὸν λιθίασον χ. ἐπιλαύοντ.
ἐξελθὼν πόνων τὴν πλανᾶται, καὶ ὁ τὸν φωτὸς ἀποστερηθεὶς πολλοῖς περιπίπτει· οὕτω δὲ ὁ
ἐν λήθῃ ἐμπεσὼν τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ, φθορὰς καὶ μιάσματα καὶ ὀδύνας ἐκδέδ) διη-
νεκῶς. καὶ καθάπερ ὁ τὸν χολικὸν τοῦ Θεοῦ καὶ ὑμῶν ὄντος, τὰ λυποῦντα ἐκποδὼν ΨΞ
οὕτως ἀφίσταται καὶ ὁ πλανώμενος, καὶ ψυχὴ ἀναπαύεται, καὶ καρδία ἐδωᾶται, καὶ
ⓐ λυποῦντες ἐπιμελῶνται, ὥστε δι' ἡμῶν δοκιμάζεσθαι τὸν ῥαθυμοῦντας ταπεινο-
Ιακ. δ. ιδ. τέρους ἐπιμεληθῆναι, ὅθεν ἐξέπεσον. Παιδεύσει γάρ σε ἡ ἀποστασία σου, φησι, καὶ ἡ κακία σου
ἐλέγξει σε. ὥστε καὶ ἡ ἔγκατάλειψις τοῦ Θεοῦ πονηρόν ἐστιν ἰδεῖν ὅτι. ὅταν γὰρ πονηρῶν
καὶ κηδόμενος καταφρονῆται, ἀφίησι μικρὸν καὶ ἐγκαταλιμπάνει, ἵνα τότε, τῆς ῥαθυμίας
Εκ τοῦ λεγ. ἐκβληθείσης, ταπεινοτέροις ⓐ ὀλίγον ἐπιμέλωνται). Πολλοὶ οἶμαι τῶν πρόσθεν καθα-
τ' καὶ Σαδώκ. λιπόντων ἡμᾶς, ὡς πρὸς τὰ ἤθατα τῆς πλάνης ἀνακομισάντων πάλιν σήμερον· ὡς
ἐβουλόμην εἰδέναι τούτους σαφῶς, ὥστε αὐλοὺς τῶν ἱερῶν ἐκβαλεῖν προθύμως, οὐχ ἵνα μόνον
σιν ἔξω διαπαντός, ἀλλ' ἵνα διορθωθέντες ἐπανέλθωσι πάλιν. ἐπεὶ καὶ πατέρες παῖδας
σφαλλομένους τῆς οἰκίας ἐκβάλλουσι, καὶ τῆς τραπέζης ἀπείργουσιν, οὐχ ἵνα ἀμαπάντους
τούτων ἐκτέσωσιν, ἀλλ' ἵνα [ἡ] βελτίους τῇ συνουσίᾳ ταύτῃ γενόμενοι, εἰς τὴν προσηκούσης
δόξης πρὸς ⓜ πατέρα ἐπανέλθωσι κλῆρον. τοῦτο δὴ καὶ παιδεύειν ποιοῦσι· τὰ ψώρας
ἐμπεπλησμένα πρόβατα τῶν ὑγιαινόντων εἴργουσιν, ἵνα ἀποθέμενα τὴν ἀῤῥωστίαν, μὴ ἀ-
σφαλείας πρὸς τὰ ὑγιαίνοντα ἐπανέλθῃ πάλιν, καὶ μὴ νοσοῦντα τὴν ἀγέλην ἅπασαν
ἐμπλήσῃ τῆς ἀῤῥωστίας ἐκείνης. διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς ἐβουλόμεθα τούτους ἰδέναι· ἀλλ' εἰ καὶ
μὴ τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοὺς ἀναβλέψαι δυνάμεθα, ὁ λόγος αὐτοὺς ὑπηνώσεται· πάντας, καὶ τὸ
σωματοειδὲς αὐτῶν ὑπολαβόμενος, πείσει ῥᾳδίως ἐκποδὼν ἐξελθεῖν· διδάσκων ὅτι
ἐκφυὲς ἔνδοθέν ἐστι μόνον, ὁ τῆς ἐκείθεν ἀξίας πρέπον τὸν γνώμονα· ὡς ὁ μετὰ
πολιτείας διεφθαρμένης τὸν ἱερὸν τοῦτον μετιὼν συλλόγον, καὶ ὃ σῶμα ἐκείθεν εἰσάγῃ,
ἐκβέβληται, καὶ τῶν ἀποκεκλεισμένων ἔξω καὶ μὴ δυναμένων τῆς ἱερᾶς μεταλαβεῖν τραπέ-
ζης μᾶλλον ἀπελήλαται. ἐκφυὲς μὲν γὰρ ΧΞ τὸν τοῦ Θεοῦ νόμους ἐκβληθέντες καὶ μύσεσι
ἔξω, τέως χρησάμενοι ἔχουσιν ἐλπίδας, καὶ ἐπίλωσι τὰ πεπαπώματα διορθώσας διὰ τῆς ἐκ-
κλησίας, ἧς ἐξέπεσον, δυνήσεται μετὰ καθαρσὸν τὸν ζωοδότου πάλιν ἐπιμεληθεῖν· ⓐ οἳ
μολυνόμενοι ἑαυτοῖς, καὶ κολυόμενοι μὴ προτέρου ἐπιβιῶναι, ἕως ἂν ἀποκαθαρθῶ) τὴν
κηλῖδα τὴν ἐκ τῆς ἀμαρτημΧ, εἶτα δυσκόλως πειθόμενοι, χαλεπώτεροι ὃ παῦμα ἐργάζον-
ται. οὐ γὰρ οὕτω ὁ ἁμαρτάνων χθὲς ἐπ', ὡς ὁ μετὰ τὴν ἁμαρτίαν αἰσχυνόμενος. Πολ-
Εκ τῶν λοιπ. Ἐκεῖνος γὰρ ἁμαρτάνων πον ἡμῶν μὴ τὰ καθ' ἑαυτὸν τὴν ἀπόνοιαν ἢ ἄλλη.
λοὶ τῶν μυσηρῶν ἅπαξ μεταλαμβάνουσι τὸ σύναιμον, ἕτεροι δὲ δίς· ἄλλοι δὲ πολλάκις.
τίνας οὖν τούτων ἀποδεξόμεθα; τὸν ἅπαξ, ἢ τὸν πολλάκις, ἢ τὸν ὀλιγάκις; οὔτε τὸν ἅπαξ,
οὔτε τὸν πολλάκις, οὔτε τὸν ὀλιγάκις· ἀλλὰ τοὺς μετὰ καθαροῦ συνειδότος, τοὺς μετὰ κα-
θαρᾶς καρδίας, τοὺς μετὰ βίου ἀνεπιλήπτου· ⓐ τοιοῦτοι ἀεὶ προσέπεσαν· ⓐ ὃ μὴ τοιοῦ-
τοι, μηδὲ ἅπαξ. κρίμα γὰρ ἑαυτοῖς λαμβάνουσι καὶ κατάκριμα. ὥσπερ γὰρ ἡ θεοφι
φύσει οὖσα θρεπτική, ἐὰν εἰς κακόσιτον ἐμπέσῃ, πάντα ἀπέλλυσι καὶ διαφθείρει, καὶ
ΨΞ νόσον ἀφορμή, οὕτω δὴ καὶ τὰ τῶν φρικτῶν μυστηρίων. τραπέζης ἀπολαύεις πνευματι-
κῆς, τραπέζης βασιλικῆς, καὶ πάλιν φύρεις βορβόρῳ; ὃ σῶμα μύρῳ χρείεις, καὶ πάλιν δυσω-
δίας πλήρεις; μετὰ σεαυτὸν τῆς μεταλήψεως μετίῃ, οἷαι ἔρχονταί σοι πρὸς καθαρισμοὶ
τῶν ἁμαρτημάτων τοῦ πάντος χρόνου, καὶ πάλιν ἑβδομάδος πορευόμενος ἐκδύσῃ σεαυτὸν
τοῖς προτέροις; Εἰπέ δή μοι· ἐὰν ὑγιαίνας εἰς πεντήκοντα ἡμέρας ἀπέχῃς μάχης, πάλι
σεαυτὸν ἐκδύσῃ τοῖς νοσοποιοῖς ἐκείνοις, ἢ οὐχὶ ⓜ πρότερον κόπον ἀπώλεσας; Εἰ τοίνυν
Εκ τῶν προς Κορ. Α ἐπιστ. τὰ φυσικὰ μιβίζεται, πολλῷ μᾶλλον τὰ τῆς προαιρέσεως. Καὶ μὴ ὄζῃ ὃ σῶμα, σὺ δὲ

ΨΞ

τῶ συμφωνίαν ὑμῶν αἰδιωθῆς, καὶ εἰς οὐρανὸν ἀφῆ τὴν κόλασιν, ἢ ἡμῶν συγχωρήσῃ τὰ ἁμαρτήματα; Εἰ γὰρ ἐπ' ἀγορᾶς τύχης ὢν τῦ Θ. καιρὸν ἐχόντος, εἰ γὰρ ὅτι τῆς οἰκίας, εἰ γὰρ ὅτι ἀπροσδιορίστως τοσαῦτα, οὐχὶ πάντως λέοντος σφοδρότερον ἅπαντα διαρρήξας τὰ δεσμὰ, τοὺς τῶν ἰχθυηρείων ἀθυμολήπτους; ἢ ποίαν ἔξεις σωτηρίας ἐλπίδα;

Τί γὰρ τῆς τῦ Θεοῦ ἐκκλησίας δυνατώτερον ῥηθῆναι δύναται; μή μοι λέγε πύργα ἢ ὅπλα· τείχη δὲ χρόνῳ παλαιοῦται, ἐκκλησία δὲ οὐδέποτε γηρᾷ. τὰς βαρβαρικὰς καταλύουσιν· ἐκκλησίας δὲ οὐδὲ δαίμονες ἀφανίζουσιν. Ἐξ ὅτι οὐ κόμπος τὰ ῥήματα, μάρτυρες τὰ πράγματα. πόσοι ἐπολέμησαν τὴν ἐκκλησίαν, ἐξ ὧν πολεμήσαντες ἀπώλοντο, αὐτὴ δὲ ὑπὲρ ἀνθρώπου ἐστὶν; τοιοῦτον ἰσχὺς μέγεθος ἡ ἐκκλησία· πολεμουμένη νικᾷ, ὑβριζομένη λαμπροτέρα καθίσταται. στεφάνῳ τὴν ἡμέραν ἐκείνην, ὅσα ἐκείνη καθ' ἡμῶν ὅπλα, ἢ θυμὸς τραπεζικὸς πυρὸς σφοδρότερος, ἢ ἡμᾶς πρὸς τὰ βασιλικὰς αὐλὰς ἀπημβλύνθη, ἐξ ἀναζυγὴν ἐγκρούσθη τῇ οἰκουμένῃ; ἀλλὰ δέδωκε τὴν τῦ Θεοῦ χάριν οὐδὲν ἡμᾶς ἐκείνων κατίσχυσε. δέδωκέ τι; ὅτι οὐδὲν τῶν πρώτων δεινόν. τί γὰρ ἔστι δεινόν; θάνατος; ἀλλ' οὐκ ἔστι δεινόν· ταχέως γὰρ ὅτι τὰ λυπηρὰ ἀνῳχώθη. ἀλλὰ δήμευσις; Γυμνὸς ἐξῆλθον, γυμνὸς καὶ ἀπελεύσομαι. ἀλλ' ἄδοξία; Τοῦ Κυρίου ἡ γῆ, καὶ ὃ πλήρωμα αὐτῆς. ἀλλὰ συκοφαντία; Χαίρετε ὅταν εἴπωσι πᾶν πονηρὸν καθ' ὑμῶν ῥῆμα, ὅτι μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Εἰ γὰρ καὶ ἀπημβλύνθη, ἀλλ' οὐκ ἐῶ ὑμᾶς μὶ ὃ γεγόνασιν· ὑμᾶς γὰρ εἰ μόνον, ἁμαρτία· καὶ ἡ οἰκουμένη σε ὑμᾶς, σὺ δὲ σαυτὸν μὴ ὑμᾶς, οὐχ ὑμᾶς. προδοσία μείζων τῦ στεφάνου· μὴ προδῷ σε ὁ στεφανός, ἐξ οὐδείς σε προδίδωσιν. ἀπημβλύνθη, καὶ ἑώρων τὰ πράγματα, μᾶλλον δὲ τὰ ῥήματα μᾶς πράγματος γενόμενα, καὶ τὴν προσομιλίαν μου τοῦ δεῦρο τῆ ῥιμῇ, ὅτι τὰ ἀγορᾶς δεῦρο πράγματι κρυπτομένου. Ἐκκλίνω τοίνυν εἰδέναι, πῶς δέχεσθαι ὁ τὰ στεφάνων καταφρονήσαντες, καὶ τὰ ἱερᾶς ταύτης ἀπολωφήτους τραπέζης. μᾶλλον δὲ οἶδα σαφῶς. ἢ γὰρ τοῦ ἀπόπτων καὶ καταπλήκτων πραγμάτων δέος λέγεται, ἢ βιωτικῆς εἰσι προσπλοκῆς φροντίσι· ἀμφοτέρων δὲ ἢ δέχεσθαι συγχώρησις ἀπίστου), καὶ κόλασιν ἔχει τοῦ ἐγκλήματος. ἐξ ἐπεὶ μὴ τὰ πρόσεχε οὐδὲ λόγων δέ, οὐδὲ ἀποδείξεως· ὅτι δὲ ἐξ οἱ τὰ τῆς οἰκίας ἡμῖν προδομήσαντες πράγματα, καὶ τὰ ἀφόρητα ἐκείνην δράγκλιον λέγεται, οὐδὲ ὅτι δυνάμει) συγχώρησις τυχεῖν, μὴ τὰ πνευματικὰ τῆ γῆπον προτιμῶντες πράγματα, πάντα που δῆλον. τίς γὰρ οἰκέτης, εἰπέ μοι, ῥᾳδίως ἢ διαστολικὸν τὸ ληρῶσι δέχοιτο, τῆ τῆ ἰδίας οἰκίας ἐπιμελήσεται ποτε; πῶς οὖν οὐκ ἄτοπον, ἐτέρᾳ δεσπότου μὲ, ὅταν φιλῶ ὅρμα ἢ διαστολία, τοσαύτην τοῖς κυρίοις προσέχειν τὴν αἰδῶ καὶ τὴν ὑπακοὴν τὴν ἐν ἀληθῶς διαστείλῃ, οὐχ ἡμῶν μόνον, ἀλλὰ καὶ τῆ αὐτῶ δυνάμεων, μηδὲ τῆς αὐτῆς τοῖς ἡμετέροις στεφανοῦλοις ἀξιοῦν θεραπείας; Εἶτα ἐῶ μοι δυνατὸν δέξαι τοῖς ὑμετέροις ὀφθαλμοῖς τὸν ἐκείνου ψυχρὸν, καὶ εἶδεν δὲ ῥυπῶντα, αὐχμῶσαι, κατηχνωμένον, πάντα πεπωμωμένον καὶ ἀπορρησσόμενον. ὥσπερ γὰρ τὰ βαλανεῖα οὐκ ἀπολαύοντα σώματα αὐχμοῦ καὶ ῥύπου γέμει πολλοῦ· οὕτω καὶ ψυχὴ διδασκαλίας οὐκ ἀπολαύουσα πνευματικῆς, πολλῶ πλείω τῶν ἁμαρτημάτων ἔχει τὸν ἐκκαιόμενον αὐτῇ τὸν κηλῖδα. Εἶτα ἐῶ δυνατὸν αἰσθάνεσθαι τὰς καρδίας τῶν ἀπολιμπανομένων τῆς θείας ζωοδόξεως· Εἶτα ἐῶ δυνατὸν ὑμῖν εἰς ὃ ζωοδὸς αὐτῶν εἰσπλεύσαι, καὶ τότε εἶδεν δὲ καλῶς πόσαι τραύματα γέμουσι, ὅσας ἀχθὰς ἔχουσι. καθάπερ γὰρ γῆ γεωργικὴν οὐκ ἀπολαύουσα χειρὸς, χέρσωται καὶ ὑλώδης· οὕτω καὶ ψυχὴ πνευματικῆς οὐκ ἀπολαύουσα διδασκαλίας, ἀχθάδας καὶ τριβόλους ἐκφέρει. Εἰ γὰρ ἡμᾶς καθ' ἑκάστην ἡμέραν τῆς τῶν προφητῶν καὶ ἀποστόλων μετέχοντες ἀκροάσεως, καὶ συνεχῶς ἐστομάδας ἀπὸ τῶν θείων γραφῶν ἐστάδοντες τοῖς ἡμετέροις πάθεσι, μᾶλλον κατήχνωμεν θυμοῦ, μᾶλλον χαλινούμεθα ὀργῆς, μᾶλλον ἐκβάλλομεν τὴν κενοδοξίαν φθόνου, μᾶλλον καταπαύομεν ἐπιθυμίας, μᾶλλον καταστέλλομεν τὰ

Ἐκ τῦ λόγ. ὅτι τ ἐκκλη. ἔξω ἁρπάζ. Εὐθύτ. ἀπιστεῖν.

Ἰωὴλ α. κὰ. Ψαλ. κγ α. Ματθ. ε. ιϛ.

Ἐκ τῦ λόγ. τῶ ἐπιτίμησε κῆ τ ἀπολιφθέντων, καὶ ὁ ἐς τὸ ἀφεῖλον τ ἀφ' ἑκάστ.

σὺν συγχορεύσαι. ἔρχεσθε τοίνυν εἰς ἡμᾶς, ὅταν ὀδυρώμεθα, ὅταν σῶμα ἐκπειράζωμεν, ἢ σαρκὶ συμπαπλεγμένοι, μὴ τῶν ἀσωμάτων δυνάμεων καταξιώσητε ἀνυμνεῖν τὸν κύριον ἀπόντων. μὴ τοίνυν ἀφελεύθερος τῇ προθυμίᾳ τὸν ἱερὸν κρούσει, καὶ μυστικὸν ὕμνων σκεῦος, μὴ βιωτικοὺς κατ' ἐκφορὰν κιθαρίσει λογισμούς· ἀλλὰ πόντια τὰ γήινα τῆς ἀφροσύνης ἐξορίσας, καὶ προσ- 5
ὸν ἐφ' ὑπερκόσμιον ἑαυτὸν μεταθείς, ὡς αὐτὸν πλησίον ἐφ' ὑψηλοῦ τοῦ θρόνου τῆς δόξης, καὶ μετὰ τῶν σεραφὶμ ἱπτάμενος, οὕτω τῷ Θεῷ πρέπουσαν ὕμνοι δοξολογίαν. Διὰ γὰρ τοῦτο ἐστάναι κελεύει τοὺς τῆς θείας μυσταγωγίας καιροὺς κελεύει- Ἐκ τῶν αὐτῶν.
μένα, ἵνα σὺν χαμαὶ συρομένοις λογισμοῖς ἀνορθώσωμεν, ἵνα τοὺς ἐκλείσιν τοὺς ἐκ τῶν βιωτικῶν γινομένους ἡμῖν προσχημάτων ἐκδυόντες, ὀρθοὶ ἐμπρέπωμεν τῷ Θεοῦ δωρησαμένῳ ἡμῖν τοῦτο τὸ ψυχικόν. οὐ γὰρ πρέπει χεῖρας καὶ γόνατα λέγειν τοῦ σώματος (σὺν γὰρ 10
δρομεῦσιν ἀνθρώποις, σὺν παγκρατιασταῖς ἀγωνίζεται) ἀλλὰ τοὺς ἐμοὺς τοῦ ἔνδον λογισμοὺς προκαταβαλλόμενον ὑπὸ τῶν πειρασμῶν διασῶσαι ἀπὸ τῶν ῥημάτων τούτων παρελθεῖν. Καίτοι γε τῆς θείας συναύξεως καιρός, ἀδελφοί, οὐκ ἀνθρώποι μόνοι βοῶσι τὸν φερωνυμώτατον ἐκείνου βοῦν, ἀλλὰ καὶ ἄγγελοι προσαπτέρυγες τῇ διανοίᾳ, καὶ ἀρχάγγελοι δίοπται· ἔχουσι γὰρ καὶ τὸν κύριον αὐλῆς συμμαχοῦντα, καὶ τοὺς προσφόρους 15
βοηθοῦσαι. καὶ καθάπερ ἀνθρώποις κλάδους ἐλαίας ἐκκόψαντες ὀπτασίασι τοῖς βασιλεῦσι, ἀφ' τοῦ φυτοῦ ἐλέους καὶ φιλανθρωπίας αὐτοῦ ἀναμιμνήσκοντες· οὕτω δὴ καὶ ὁ ἄγγελοι τότε δύο κλάδους ἐλαίας αὐτοῦ τὸ σῶμα τὸ διανοητικὸν προτιθέμενοι, τὸν διανοητὸν κατηχοῦσι· γάρ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, μονονουχὶ λέγοντες, ὅτι γάρ τούτων διώμεθα, ἃς αὐτοὺς φθάσας οὕτως ἀγαπήσας κατηξίωσας, ὡς τοῦ ψυχικοῦ ὀπτάζεσθαι τοῦ ἑαυτοῦ· γάρ 20
τούτων ἐκχεόμεθα ἱκετηρίας, γάρ ὧν αὐτὸς τὸ αἷμα ἐξέχεας· γάρ τούτων κατηξιώθημεν, γάρ ὧν τὸ σῶμα τοῦτο κατέθυσας. Ἕκαστος τοίνυν ἀναλογιζέσθω πρὸς ἑαυτόν, Ἐκ τοῦ λόγ. πρὸς τὸν ἀνθρωπάρεσκον.
ποῖον ἐλάττωμα διώρθωσε, ποῖον κατόρθωμα προσκτήσατο, ποίας ἁμαρτίας ἀπενίψατο, καὶ τί βελτίων ἐγένετο. καὶ μὴ θύρη πλέον τι γενώμεθα ἀπὸ τῆς ἡσυχίας αὐτῷ πρὸς τοὺς κοσμικοὺς τούτου ἐμπορείας, καὶ σοφιστὴ ἑαυτῷ πολλοὺς πεποιημένῳ τῶν προσκυνητῶν ὀπτα- 25 Ν. πεποιημένων
μένῳ, προστρέχωμεν· εἰ δὲ ἀμηχανώμεθα ἔμπνοι, ἡσυχάσωμεν μὲν ἔχοντες ὀπτασίζεσθαι μόνῳ, τῶν δὲ Ν. προσκυνητῶν
ἄλλων σοφῶν κατορθωτικῶν, ἔξω ὠθώμεθα, καὶ τότε εἰσίωμεν, ὅταν ἀποθέμενοι καθαρὰ καὶ ἀμώμητα. ἐὰν γὰρ μὴ ἡσυχάσωμεν, εἰκὸς καὶ συγγνώμης τυχεῖν, σώματος ἀδύναμοι προσδεηθέντες· τὸ δὲ μὴ διορθώσασθαι ἑαυτοὺς τὰ πλημμελήματα, ἀδύνατον ἀπολογίας τυχεῖν. τὸ γὰρ σὺν τοῖς σωτηρίοις ῥᾳθυμίας ἑαυτὸν ἀπαιτῆσαι τὰ θυτήρια ὁ Θεός, τί ποιήσομεν, ἴστε γὰρ 30
δήπου τοῦτο, ὅτι πολλάκις αὐτοῦ ἀφελεγμένῳ πρὸς πάντας ἡμᾶς διὰ τῶν προφητῶν, πολλοὺς δὲ μακροὺς ποιούμενα πρὸς σὺν πλησίοις λόγους περὶ τῶν ὑδάτων ἡμῖν προσκυνητῶν παραμυθίαν. διὰ τοίνυν, πρὸς τὰ ἄλλα, τούτοις τῆς ἁμαρτίας θελήσῃ δικαίως ἀπαιτῆσαι ἡμᾶς, ποία σωτηρίας ἔσται ἡμῖν ἐλπίς; μὴ γὰρ δὴ μικροὶ εἰσὶ κομίσης τὸ πλημμέλημα, φησί, εἰ βούλῃ τὸ μίσθος αὐτοῦ καταφρονεῖν, ἐπεὶ ἀνθρώπων τὸ αὐτὸ ἐξέζεσαν, ἢ τότε ἐφῆκε τὰ ἀποπίας τὸ μίσθος. τόλμησον, ἄρχοντος πρὸς σὲ φθεγξομένου, μᾶλλον δὲ φίλα πινὸς τῶν ἐλίγοις σεμνοτέρων, ἀφεὶς αὐτὸν πρὸς οἰκέτην ἐξελέσθαι τὰ σαυτοῦ, ἢ τότε ἐφῆκε ἡλίκον τολμᾷς ὀπτὶ Θεὸν τὸ πιστόν. ἐὰν γὰρ ἡ τις τῶν ἐπιφανεστέρων σαφῶς, ἢ δίκαιον σε ἔχειν ἀπαιτῆσαι τὰ ὄφρεως· ἀλλ' ὁ Θεὸς ποσαῦτα δὲ πλείονα τούτων καθ' ἑκάστην ὑφειζόμενος [τοῦ ἡμέρου] ἢ πρὸ ἑνὸς ἢ δύο ἢ τριῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ πάντων ἡμῶν φείδει, ἀνέχεται καὶ μακροθυμεῖ. Καὶ βασιλέως μὲν ὀργὴν ὀπτεύειν καταλῦσαι βουλόμενοι, μὴ τὰ παίδων ἢ γυναικῶν σωστέον ἐστὶ πρὸς, ἢ τὰ βασιλικὰς ὀργὰς πολλάκις καταδικοῦσι ἐξαρπάζειν· ἢ ἑκόντων βασιλέα μέλλοντες ἵλεων ποιῆσαι, ἢ ἐξαρπάσειν τὰς ὀργὰς αὐτοῦ ἐκ ἔστι, σὺν δύο, ἢ πρός, δὲ ἑκατόν, ἀλλὰ πρὸς τὸν κύριον τὰ οἰκείων ἁμαρτωλοὺς, ἔξω καθίζεσθε, δὲ οὐ σωστέον ἐστὶ κοινῇ πρός, ἵνα ὁ Θεὸς τοῦ

ται· σάρκα γὰρ εἰσὶ σὺν ἐμοὶ δυμφοι καὶ σῶμα συμπεπλεγμένοι· καὶ ἡμεῖς αὖθις ⓐ ὅτι θεοῦ του καθήμενοι καὶ διδάσκοντες, ἁμαρτίας συμπεπλέγμεθα· ἀλλ' οὐκ ἀπογνώσομαι τῆς τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπίας, οὐδὲ ἀπὸ φιλανθρωπίας αὐτὸν ἐξιλάσομαι. Διὰ γὰρ τοῦτο καὶ αὐτὸς τὸν ἱερέα πάλιν ἀνελθεῖν προσέταξεν ὁ Θεός, ἵνα ἐξ ὧν αὖθις πάσχω, καὶ τοῖς ἄλλοις συγγνώμην δίδωσι. Πόσης οὖν αἱ εἶεν ταῦτα ποιοῦσαι πληγὰς καὶ ἀλογίας, ὅπου μοι μόνῳ κιθαρῳδὸς ἢ ὀρχηστὴς, ἢ ἄλλος τις τῶν τοιούτων ἡμᾶς καλέσῃ, μὴ ἀσυνδήτως ἀπάντας τρέχομεν, καὶ χαρὰν αὐτῷ τῆς κλήσεως ἴσμεν, καὶ ἡμέρας ὁλοκλήρους ὃ ἥμισυ μέρος ἀναλίσκομεν ἐκεῖνα ποιοῦντες μόνα· τοῦ δὲ Θεοῦ διὰ παντὸς ἀφεστήκαμεν καὶ ἀπεστάλκαμεν ἡμῖν διαλεγομένου, χασμώμεθα, κοιμώμεθα, καὶ ἀθυμοῦμεν· καὶ ὅταν μὲν ἱπποδρομίας, οὐκ ὀφθῶμεν ὑπερκειμένου τοῦ ⓑ ὑετοῦ σφόδρα, ⓒ πλείους, πολλαὶ ὧραι καταφερόμεναι, καὶ λάσπης τὸ ὕδωρ εἰς ταῦτ' ὀφθῆναι ῥιπίζοντος, εἰσήκασι μαινόμενοι, καὶ ψύχεις, καὶ ὑετὸν, καὶ μάχης ὁδοὺς καταφρονοῦσι, καὶ οὐδὲν αὐτοὺς οὔτε οἰκεῖα κατέχει, οὔτε σκηνὴ κωλύει διαβλῶσαι· εἰς δὲ τὴν ἐκκλησίαν ἀπελθὼν ὁ ὑετὸς ἡμῖν καὶ ἀπρεπὴς κώλυμα γίνεται. καίτοι ἐρωτηθῶσι, τίς ἐστιν ὁ Ἄμως, ἢ ὁ Ἀβδίας, ἢ ποῖος τῶν προφητῶν ὁ Ἀριθμοὶ, ἢ τῶν Ἀποστόλων, οὐδὲ χθὲς ἀκριβῶς δύνανται· ὑπὲρ δὲ ἱππέων καὶ ἡνιόχων, καὶ σοφιστῶν καὶ ῥητόρων διατρίβουσι τῆς ἀπολείας σπουδῆσαι. καὶ πῶς ταῦτα διέκειτο, εἰπέ μοι; Παρῆσα πολλάκις εἰς ἀκρόασιν ἐλθεῖν. ἤκουσας, οὐκ ἐπείσθης; διὰ τί εἰς τὸ θέατρον; πρόκυσας μου τοῦ λόγου; μὴ αἰσχυνθεὶς πάλιν εἰσελθεῖν καὶ ἀκοῦσαι. ἤκουσα, καὶ οὐκ ἐτάραξα, φησὶ· πῶς δυνάμην εἰσελθεῖν καὶ ἀκοῦσαι; πόθεν οὖν τοῦτο οἶδας, ὅτι οὐκ ἐτάραξας, πόθεν αἰσχύνη, πόθεν ἐρυθριᾷς, πόθεν μηδενὸς ἐλέγχοντος, ⓓ χόμψοι ὅτι φέρεις, πόθεν ⓔ λόγοι μου ἔχεις ἐρριζωμένοι, πόθεν μὴ φαινομένου μου, ἢ διδασκαλία μου καθαιρῇ σε. οὐκ ἐτάραξας; μᾶλλον εἰσῆλθε, ἵνα πάλιν ἀκούσας τυπήσῃς. φαρμακοῦ ἐδεῖτο ὅπως πιθῇ σοι, καὶ μὴ καθαίσῃ σε, τῇ ἄλλῃ ἡμέρᾳ οὐκ ὀπτήθης οὖν πάλιν; ἔξω τις δρυτόμος, ὦ αἰθέριε, καὶ θηλύτερα τιμᾷ δρυῶν· λαμβάνει ἀξίνην, εἶτα κόπτει τινὸς ῥίζαν· ἐγὼ δὲ μίαν πληγὴν, καὶ μὴ πίαν δὲ δένδρου, καὶ δίδωσιν ἄλλην πληγήν; οὐ τετάρτην; οὐ πεμπτὴν; οὐ δεκάτην; οὕτω καὶ σὺ ποίει. Ταῦτα λέγω, ἵνα ὑμᾶς ῥαθυμοτέρους ἐργάσωμαι, ἀλλ' ἵνα σοφωτέρους καταστήσω. Εἰσῆλθες εἰς τὴν ἐκκλησίαν, αἰθέριε, ἠξιώθης τῆς τοῦ Χριστοῦ συντυχίας· ἐὰν μὴ ἀπολουθῇς, μὴ ἔξέλθῃς· ἐὰν γὰρ τοῦ τῆς ἀπολύσεως ἔξέλθῃς, ὡς δραπέτης θυθήσῃ. τὴν ὅλην ἡμέραν σὺ τοῖς σωματικοῖς ἀναλίσκεις, καὶ δύο ὥρας σὺ τοῖς πνευματικοῖς οὐκ ἀγορηῖς; εἰς θέατρον πολλάκις ἀπῆλθες, καὶ ἔως τῆς ἀπολύσεως οὐ καθῆρκε· καὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν εἰσῆλθε, καὶ ποσὸν τῆς θείας μυσταγωγίας ἔξῆλθε; φοβήθητι τὸν εἰρηκότα, Ὁ καταφρονῶν ποσάγματος, καταφρονηθήσεται ἐν αὐτῷ. Καὶ βασιλεῖ μὲν πρέσεως, οὐδὲ ἁπλῶς μεθιᾶσαι αἰσχύνη· τῷ δὲ τῶν ἀπάντων δεσπότῃ προσεύχεσθαι, οὐχ' ἵστασαι μετὰ φόβου καὶ τρόμου, ἀλλ' ἀγελᾷς, αὐτὸ πολλάκις ὀργιζομένου; οὐκ οἶσθας ὅτι τῶν ἁμαρτημάτων ταύτην μεζόνως προσέχειν αὐτοῖς; οὐ γὰρ ὅταν σὺν ἁμαρτάνοντας, ὡς σὺν μὴ μετὰ τινὸς ἁμαρτίας συγκεχυμένους ἀποστρέφεσθαι εἴωθεν ὁ Θεός. τί ποιεῖς, ἀνόητε; ἡ ἐκκλησία ἴσως καλήν γυναῖκά σοι ἐργάζεται, καὶ οὐ φείδῃ οὕτως εὐσεβείας εἰς τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ; πορίζει σοι δόξαν ἡ ἐκκλησία, καὶ τῆς ἀγορᾶς ἀτιμοτέρα; ἡ ἀγορὰ μὲν γὰρ δέδοικας καὶ κίνδυνον φαντάζῃ γυναῖκα κατεργαζόμενος· ἡ δὲ τῷ ναῷ, τῷ Θεοῦ αὐτοῦ διαλεγομένου καὶ ἀπειλοῦντος ἴσως τούτων, τοιούτων καταλύεις κατ' αὐτοῦ καιρούς, καθ' οὓς ἀκούειν μὴ ταῦτα ποιεῖν, καὶ οὐ φείδῃ, οὐδὲ ἐξέστηκας, ἐργασάμενος τὴν διαβολὴν τῇ καρδίᾳ ἀποτελῶν, καὶ τοὺς ὀφθαλμούς; βέλτιον οὖν τοιούτους πρὸς εἶναι, ἢ εἰς ταῦτα κεχρῆσθαι τοῖς ὀφθαλμοῖς. Ἐπόησεν τινος σπλάγχνα ἔστηκας ἐν τῇ ἱερᾷ καὶ φρικώδει μυσταγωγίᾳ, αἰθέριε, μὴ τὸν μετὰ τῶν Ἀγγέλων καλεῖν ⓕ Θεὸν μὴ τὸν χερουβὶμ, μὴ τὸν σεραφὶμ, καὶ τὸν ἄλλων οὐρανίων δυνάμεων. ἀναλογισάμενος οὖν

Ἐκ τῆς ἐρμην. τοῦ κατ' Ἰωαν. εὐαγγ.

Ἐκ τοῦ δ' λόγ. περὶ μετανοίας ὅτι ἡ ἀρχὴ, Εἰ καὶ χθὲς ἐμέθυ ἀπ.

Ἐκ τοῦ λόγ. Τίς ὁ πλούσιος Γεννήσαρετ, καὶ εἰς Πέτρον τὸν ἀπόστολον.

Παροιμ. ιγ. γ.

Ἐκ τ' ἑρμην. τοῦ κατὰ Ματθ. εὐαγγ.

Ἐκ τοῦ γ. λόγ. τοῦ περὶ ἀκατακλίτου.

αυτῶν οἰκίας, ἐν τοῖς ἔξω πλουτοῦντες, ἀμβλυῶσι τῶν ἔνδον, καὶ ἔρημοι ἐν αὐχμῷ ὦσαν καὶ ἀφανίζουσι τὸν ἑαυτῶν ψυχικὸν· ἀν᾽ ὧν τῶν ἔξωθεν ἀμβλύναντες, εἰς τὸν ἑαυτῶν ἀφανισμὸν τὸν πρὸς θυμίαμα κατάλωσιν ἅπασαν, πάντα ἀφῆται αὐτοῖς καλλωπίζοντες, καὶ παγώλιον ἐξ ὧν τῷ Χριστῷ τῶν τοιούτων ἀνθρώπων ἡ ψυχή. τῷ δὲ Χριστῷ ἔχοντος ἔννοιαν τί γλυκύτερον; ἢ μακαριώτερον; τίνα οὖν ἔχομεν ἀπολογίαν, ποίαν συγκρίνομεν, ὅταν μὴ, τὰ σώματα νοσοῦντες, ἵνα μὴ ἀφροῦσι καὶ παύσηται, καὶ ἰατροὺς πρόσκαλέσαι, καὶ ὀδυνῶν ὑπομνήσεις πολλάς, τοσαύτην ποιούμεθα πρόνοιαν· ψυχῆς δὲ καταφρονοῦμεν, ἣ ταῦτα μήτε ἀφροῦσι καταύσηται μέλλοντες, μήτε ἕτερος διεξέλθῃ, μήτε ὀδύνας ὑφίσταται· ἀλλὰ χωρὶς τούτων πάντων, ἀφ᾽ ὧν τὸ πρόσκαιρον βουληθῶμεν μόνον, πᾶσαν αὐτοῖς δικαίωμοι ποιησάμενοι τὴν διέξοδον, καὶ ἀκριβῶς εἰδότες, ὡς, εἰ μὴ τοῦτο ποιήσαιμεν, τὸν ἑκάστου ὑπομενοῦμεν κίνδυνον, καὶ ταῦτα πάντων κολάσεις καὶ τιμωρίας; Καὶ καθάπερ ὁ δεσμωτήριον οἰκοῦντες, ἀεὶ μὲν ἐν κατηφείᾳ καὶ ὀδύναις εἰσὶ, μάλιστα δὲ κατ᾽ ἐκείνην τὴν ἡμέραν ὑπομένουσι, καθ᾽ ἣν ἄν τις αὐτοῖς ἐξάγειν, καὶ πρὸς αὐτοὺς τοὺς δικάζοντας ἀγαγεῖν μέλλῃ· οὕτω καὶ ἡμεῖς ἐν τῷ βίῳ τούτῳ ὄντες, καὶ ἐν τῷ σώματι τῷ θνητῷ ὄντες, καὶ πρὸς τὸν κριτὴν ἀπαγόμενοι μέλλοντες, καὶ τὸν δικαίως κρίνοντα ἀγγέλων φωνὰς, καὶ τὸν τῆς σάλπιγγος ἦχον, καὶ τῆς τοῦ κρίνοντος φωνῆς ἔνδοθεν ἀκούοντες, ἀποπηγνύμενοι τῷ φόβῳ, καὶ τὸν ἐκφρῶν ὄντων ἄμφοτα ἀφάπτεται· οὕτω καὶ ἡ ψυχὴ μάλιστα μὲν ἐν αὐτῷ τῷ χωρίῳ τῆς ἁμαρτίας ὀδυνᾶται διαχωρῆσαι, πολλῷ δὲ πλέον, ὅταν ἐπίδῃ ἀπασαθεῖσα, πρὸς τὰ βιωτικὰ καὶ ἐκεῖ τὸ φοβερὸν ἀπάγειν μέλλη δικαστήριον. Ἀφ᾽ τούτου πολλάκις ἀναδύεται, καὶ πρὸς τὸ βάθος κάτω χωρῆσαι, καὶ δύναιτο, φύγοι, μέλλουσα τῆς σαρκὸς ἀφίστασθαι. τότε γὰρ εἴτε ἥρπασέ τις, εἴτε ἐπλεονέκτησεν, εἴτε τινὰ ἐπηρέασεν, εἴτε ἰδιὸς ἐχθρὸς γέγονεν ἀδίκως, εἴτε ἄλλο ὁποιονοῦν εἰργάσατο δεινὸν, ἅπας ὁ τῶν ἁμαρτημάτων χορὸς αἰσθήσεται, καὶ πρὸς τὸν ὀφθαλμὸν φάπτεται πικρὸς ἐσηκὼς τὸ συνειδὸς κατήγορος. Διὰ τοῦτο δὲ ἀθάνατος ἡμῖν γέγονεν ἡ ψυχὴ, καὶ ὁ σῶμα ἵνα ἀθάνατοι, ἵνα τῶν ἀτιμωτήτων ἀπολαύσωσιν ἀγαθῶν. ἀν᾽ ὧν τῇ γῇ πρόσπλωμός ἐστι, τῶν οὐρανίων πρόσχειμαι, σύστησον ὅσα ἐστὶν εἰς τὸν δεδομένοι ὕλης· ὅταν ἐκφύσῃ μὲν τὰ ἄνω σοι πρόσταιρε, σὺ δὲ τὸν πολιὸν αὐτῶν ποιούμενος λόγον, τὸν γλυκὺν ἀποπαύσῃ τῶν οὐρανίων· ὧν γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΜΗ ΚΑΤΑΦΡΟΝΕΙΝ ΤΗΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ ἐκκλησίας, καὶ τῶν ἁγίων μυστηρίων.

Λόγ. λη.

Λίγοι ἡμῖν σήμερον ὁ θαλλόμενοι, ἀγαπητοί. ἆρα τί ὁ ἅπτον; μυήμιον μαρτύρων ὅπου τι λοῦμεν, καὶ οὐδὲν ἡμῖν ἀπώλωτον· ἀλλὰ ὁ λόγισμα τῆς ὁδοῦ εἰς ῥᾳθυμίαν αὐτοῦ ἐνέβαλε· μᾶλλον δὲ ὁ λόγισμα τῆς ὁδοῦ, ἀλλ᾽ ἡ ῥᾳθυμία αὐτοῦ ἐνεπόδισεν. ὥσπερ γὰρ ὁ σπουδαῖον καὶ διεγηγερμένον τὴν προαίρεσιν οὐδὲν δυνάται κωλῦσαι· οὕτω ὁ ῥᾳθυμον καὶ ἀναπεπωκότα πάντα δυνάται κωλῦσαι. ὁ μάρτυρες δὲ ἴδιον αἷμα ἐξέχεαν ὑπὲρ τῆς ἀληθείας· καὶ σὺ ἅπτι βραχείας ὁδοῦ λόγισμα καταφρονῆσαι δυνάσαι; ἐκφυοι τὸν κεφαλιὸν ἀπέθεντο λόγῳ ὁ Χριστοῦ· σὺ δὲ ἅπτι μικρὸν ἀπόνυσαι θέλεις λόγῳ ὁ διαπότιν; ὁ διαπότης λόγῳ σε ἀπέθανε, καὶ σὺ δι᾽ αὐτὸν ἐκφυς; μνήμη μαρτύρων, καὶ σὸ ῥᾳθυμεῖς, καὶ ἀναπεπωκας; δίον ὅτι πρόσκαλεῖται καὶ ἱλάσκεται ὁ λόγῳ ὁ λόγολοι ἡπιώμενον, καὶ μάρτυρα πίπτοντα, καὶ Θεὸν δοξάζομεν, καὶ ἐκκλησίαν στεφανωμένων. ἀλλ᾽ ἀ ἀμάρτωλός εἰμί, φησι, καὶ οὐ δύναμαι ἀπόνυσαι. ὅπου ἀμάρτωλος εἶ, ἀπάτησον, ἵνα γένῃ δίκαιος. τίς γὰρ τῶν ἀγίων ἦν ἀναμαρτήτων, εἰπέ μοι; ἢ οὐκ οἶδας ὅτι καὶ αὐλοὶ ὁ τῶν θυσιαστηρίων προσορθρίοντες ἁμαρτίαις εἰσὶ προσπλωμένοι;

πιῶν τὴν τῶν προξιώντων Θεὸν, ἀπὸ ἑτέρου ἡμιμόρου διαστήσας δούλου, ἢ πόρνα ἀπιστίας
ὑπὸ τὰ ποδία τοῦ Θεοῦ. Ψυχὴ καθάπαξ τῆς οἰκείας ἀπηγορευσα σωτηρίας, οὐδαμοῦ τῆς Ἐκ τῶν λόγ.
μνείας ἀφίσα), ἀλλὰ ταῖς ἰδίαις τῆς σωτηρίας αὐτὴν ἐδόδοσα, ταῖς ἀλόγοις ὑπὸ θυμίαις τῶν εἰς Ὀζ.
πόρναις δὲ φέρει), ἢ τοῖς ἀπόμοις ὄντι ἀφόρητος, ἐπὶ φθηνῶν μὴ ἀπόντων, καταφεῖ
ὃ πολεμῶν τὸν θεῖον, ἀλλὰ πόρνα τὴν κακίας καταπέτρα τὰ χοῖρα, ἕως δὲ εἰς αὐτὰ τῆς ἀ-
πωλείας τὰ βάραθρα φέρουσα, καὶ ταχρημοῖσι τὴν ἑαυτῆς σωτηρίαν. ψυχὴ καθάπαξ ἀμάρτια
ἀπόσα εὑρὸν, ἢ αἰσχύνης ἀχρεωθεῖσα, πολλοῦ πρέπει ὡροσήματι τὴν τροσθήκην. Ὥσπερ Ἐκ τῶν ἱερωνυ.
γὰρ εἰς ἐκδημοδούμενος βοῦρα ἥδει· ὅταν ἡ ψυχὴ ἐπὶ τὸν κακῆς σωφροσύνης καταχωσθεῖσα, ἡδεῖ τῆς ἐξαμη-
αἴσθησιν λαμβάνει τῆς τῶν ἀμαρτημάτων δυσωδίας. ἢ ὥσπερ γὰρ μὴ βρεχομένου οὐκ
ἔστι καὶν μυῖα τις βαλῇ ἀσφάλατα, σάρκας ὀζευσαῖν· οὕτω ψυχῇ οὐκ ἔστι μὴ ταῖς θεί-
αις γραφαῖς φωτιζομένῃ τροπτεῦσαι, καὶν μυῖα τις ἐγκεῖ ῥήματα, καρποὶ πικρὰ ὑποδεί-
ξασα. ἢ καθάπερ ἡ γῆ, ὅταν μὴ ποτίσῃ) μηδὲ φυτεύσῃ), βοτανῶν αἰσχίδωσιν ἁπλῶς·
οὕτω καὶ ἡ ψυχὴ, ὅταν μὴ ἔχῃ τι τροσφέρειν τῶν ἀναγκαίων, ὑπ' ἀσχολίαν οὐ δύναται, πανη-
τὸν τὸ τροσήκειν ἐπιθυμοῦσα, πανηγοῖς ἐαυτὴν ἐκείδωσι τροσήμασιν. ὥσπερ γὰρ ὑπὸ
τῶν σωμάτων φλεγμονὴ, οὕτω καὶ ὑπὸ τῆς ψυχῆς ἀπόνοια· εἶτα ὀζὺς ἀπονοίας ἐπιθυμία
τῶν οὐ τροσηκόντων ἐπανεγείρειν εἴωθε. Καὶ ὥσπερ οἱ τοῖς σώμασιν ἐπὶ τῶν πεπαυμέ- Ἐκ τῶν ἱερωνυ.
των καταφρονήσαντες, πυρετοὺς ἔτικτον, καὶ σπιδόνας, ἐξ ἰάσεως· οὕτω καὶ ὑπὸ τῶν ψυχῶν, τῶν εἰς Ἰα-
ἐπὶ τῶν μικρὰν ὑπερορώντες ἀμαρτημάτων, τὰ μείζονα ἐπεισάγουσι. Διὰ τοῦτο ὁ Ἐκ τῶν ἱερωνυ.
σῶμα ἡμῖν ἔδωκεν ἀπὸ τῆς γῆς ὁ Θεὸς, ἵνα καθ' ἑκάστην ἀναλογιζώμεθα, οὐχ ἵνα δι' αὐ- μοῦ. ἐπιστ.
τοῦ ἐξ τὴν ψυχὴν εἰς τὴν γῆν" καταπαύσωμεν. ὦ τοῦ θαύματος· πῶς πάντες εἰς τὰ χ. διάστ.
πρόσκαιρα κεχήνασι τροσήγματα, καὶ τῶν μηνάντων οὐδέποτε λαμβάνουσιν ἔννοιαν· ἀλλ' εἰς
μὲν τὰ σωματικὰ ἀπολαύσεις ἀδιαλείπτως ἐπείγονται, ταῖς δὲ ψυχαῖς ἐῶσι τὸ λιμῷ καθα-
τήκεσθαι· καὶ μυῖα καθ' ἑκάστην ἡμέραν λαμβάνουσιν πτώματα, οὐδέποτε αἴσθησιν λαμ-
βάνουσι τῶν οἰκείων ἀπωλειῶν· ἀλλὰ τὸ μὲν τοῦ σώματος θεραπεύειν ἑαυτοῖς τροτιθέασιν, τῆς δὲ
ψυχῆς ὑπερορῶσιν αὐχμώσης τε καὶ ῥυπώσης, καὶ ὑπὸ μυῖων εἰσπλεόντων κακῶν· καὶ ὃ δὴ
χαλεπώτερον, ὅτι μηδὲ πολλὴν ἰσχὺν ἔχει τινὰ καὶ πόνον, οὐδὲ ὃ θνητὸν σῶμα θανάτου κρείτ-
τονα ἐργάζονται, ἀλλὰ καὶ τὸν θνητὸν ταῖς ἀθανάτοις ὑπουδαλλοισι πυμο-
είαις. ἀφ' ὧν τοίνυν ὀλοφυρόμενος τὸν τροσηκόντως δύοιας ταῖς τῶν ἀνθρώπων ψυχαῖς, χ. θέλ.
καὶ τῆς "ὑπερβολῆς αὐτοῖς ἀχλυός τε παχύτητα, ἐβουλόμην διὰ τῆς ὑφηλίου,
ὑπὸ φθάνουσαί μοι πάντα τὰ τῶν ἀνθρώπων ἔργα· ἐβουλόμην δὲ καὶ φαινῆς τυχεῖν πάντα
τροσηκόντως τὰ πάρεργα, καὶ πᾶσι ἀφικνούσης τοῖς ὑπὸ γῆς, καὶ σῆναι καὶ βοῆσαι, καὶ τὸν Δανιη-
λικὸν ἐκείνου ἀνακηρύξαι φωνὴν· Υἱοὶ ἀνθρώπων, ἕως πότε βαρυκάρδιοι; Πῶς γὰρ Ἐκ τῶν λόγ. τῶν
οὐκ ἄτοπον, ὑπὲρ μὲν τοῦ σώματος καὶ τοῦ τυχόντος καταλαβόν πάθους, καὶ ἰατρὸν καλεῖν, καὶ χρήμα- περὶ Δημήτ.
τα ἀναλίσκειν, καὶ καρτερεῖν ὑποδύεσθαι, καὶ οὐ τροσήκειν ἀφίσασθαι ἄπονα τροσάτ- μονός.
τοντας, ἕως ἂν ἀποθώμεθα τὸ λυποῦν· τῆς δὲ ψυχῆς καθ' ἑκάστην ἡμέραν κειτωμένης, κρη-
μνιζομένης, καὶ πάντα τρόπον ἀπολλυούσης ἑαυτὴν, οὐδὲ βραχὺν ἔχειν λόγον; Οὐ γὰρ Ἐκ τῶν ἱερωνυ.
Ⓦ ἔχοντα σπιδόνα θρηνῶν ἁπλῶς ἦν, ἀλλὰ Ⓦ ἔχοντα καὶ εἰκῆ κείμενον, καὶ μὴ τυγχά- τῆς ζ'. ψαλ.
νοντα ἰατρικῆς χειρὸς. Ⓦ δὲ πεπονθότων καὶ κειμένων, τοῦτον μάλιστα φαίνεσθαι δικαίως τρὸς ὑ-
γίειαν ὁδεύειν, οὐ τὸν ἀπὸ τῆς ὠμότητος ὁδεύοντα βλέποντες, ἀλλὰ τὸν ἀπὸ τῆς ὁδοιπορίας ὑγι-
αίνοντα. οὕτω καὶ ὑπὲρ τῆς ψυχῆς ἀφεκτέον ἐστὶ, καὶ τοὺς καλαζομένους (οὗτοι γὰρ τρὸς ὑ-
γίειαν ἔλκουσι)) ἀλλὰ τοὺς ἀμαρτάνοντας ἀπαμφιεσαμένους τὴν ἀφ' ἡμῶν ὀδύρεσθαι. Ὁ γὰρ χρη- Ἐκ τῶν λόγ. τῶν
σταῖς σωτηρίου ἐλπίσι, καὶ τροσὶ τῶν μηνάντων ἀφιστάμενος, ἀπαιτεῖται ἤδη τὴν βασιλείας εἰς τοὺς αἰσχι-
ἐκδίκησιν. τοῦτο γὰρ οὕτω ψυχῇ ἔῴωθεν ἀνακτᾶσθαι καὶ ἀμείνω ποιεῖν, ὡς ἡ χρηστὴ τῶν ἀνθρώπων ἐλπίς. Ⓐ μὲν ἦν ἅπασαι τῇ αὐτοδίκῳ εἰς Ⓦ καὶ λοιδορισμὸν κειμένης τῆς ἐ-

Λογ. λζ. ΠΕΡΙ ΨΥΧΗΣ.

Ἐκ τ῀ λόγ. τ῀ εἰς τὴν σελ φύσεως νόμ.

ΕΟίκασιν ⓐ ἔργοις καὶ μύθοις ἀγαθοῖς, καὶ τὴν πρὸς ⓑ Θεὸν πίστιν ἀγνοήσαντες, λευκαίνοις τεκμῶν καλῶ μὴ ὑπολυμένοις, αἰθῆσι ὃ τῶν καλῶν ὄκ ἔχοισι. τί γὰρ ὄφελος δὶ ἀθέσφατον ψυχὴν μὴ ἔχειν τεκμῆρ, τοῖς ὃ ἀγαθοῖς ἔργοις τὸν ἐλπιδοβλήτων; τὰ ἔργα ἐπ' ἐλπίδι γὰρ ἀμοιβῆς καὶ τεθνᾶσιν. Εἰ ὃ ⓒ ἀγαθοθέτην ἀγνοῆς, ὑπὸ τῶν ἀθλῆσι ὥσπερ γὰρ τοῖς δὶ ἀθέσφατον πεσεῖται ὃ ζῆν, καὶ ὕτω ὃ πέφευθαι· ὕτω δὴ πεσεῖσθαι ἡμῶν τῆς ζωῆς τὸν Εἰς Χριστὸν ἐλπίδα, πέφευται ὃ καὶ τοῖς ἔργοις τοῖς ἀγαθοῖς. ⓓ γὰρ μὴ πεφόμθοι ἐγχωρῆ ζῆν πολλάκις, ⓔ ὃ μὴ ζῶντα ὄκ ἐγχωρῆ πέφευθαι. καὶ μύθῳ μὲν πίστεως ⓕ ἐργαζόμθοι ἔργα δικαιοσύνης οὐ δυνήσῃ πεφυγεῖν ζήσαντα· αὐτὸ ὃ ἔργον ⓖ πιστὸν δυνάμθη δῆξαι καὶ ζήσαντα, εἰς βασιλείας ἀξιωθέντα. ὑδὲ ἀπὸ πίστεως ἔζησεν, ὁ ὃ λῃστὴς πεφθάσας μόνον ἐδικαιώθη. μὴ γὰρ μοι λέγε, ὄκ ἔχε χρόνον πολιτεύσασθαι· Εἰ γὰρ ἐπίζησε τῇ πίστει, καὶ ἔργων ἠμύησεν, ὀξέπεσε τῆς σωτηρίας. μαρτύρηται καὶ Κορνήλιος ὅτι ἐλεημοσύναις καὶ προσευχαῖς, ἀλλὰ Χριστὸν ἠγνόει. εἰ ἐπὶ Εἶδεν ὁ τῆς ἀληθείας ὀφθαλμός, ὁ μέγας κριτὴς, ὅτι καλὰ μὲν τὰ ἔργα, τεκμῆρ δέ ἐστιν ὄκ ἔχοντα πίστιν, ἀποστέλλει βεβαιοῦντα τοῖς ἔργοις ἄγγελον, ὥστε ⓗ καλῶς ἀθλεῖσθαι τεθνεῶσαν τῇ πίστει, ὃς φησι πρὸς αὐτὸν, Κορνήλιε, αἱ προσευχαί σε καὶ αἱ ἐλεημοσύναι σε ἀνέβησαν Εἰς μνημόσυνον ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Εἰ τίνων Εἰσηκούσθη ἡ δέησις, καὶ αἱ ἐλεημοσύναι ἐδέχθησαν, τί μοι ὃ λῃστὴν Εἰς δικαιοσύνην; ἀλλὰ πίμψον, φησὶν, Εἰς Ἰόππην, καὶ μετακάλεσαι Σίμωνα ⓘ ὑπικαλύμθον Πέτρον, ὃς ἐλθὼν λαλήσει σοι τὰ ῥήματα, ἐν οἷς σωθήσῃ σὺ καὶ ὅλος ὁ οἶκός σου. Εἰ οὖν ὃς ὧν λέγω Πέτρος, σώζεται καὶ αὐτὸς καὶ ὁ οἶκος αὐτοῦ, ὄκ Εἶχεν ὠφέλειαν ἐκ τῆς ἔργων τὴν σωτηρίαν, ἕως" αὐτῷ τοῖς ἔργοις ἐβεβαίουσι ἡ πίστις. Λέγεταί πως καὶ τῶν ἔξωθεν φιλοσόφων, Εἰς οἰκίαν λῃστὰς εἰσελθεῖν, πολλῷ μὲν κατεσκευασμένην χρυσίῳ, πολλῷ ὃ ἀργύρῳ καὶ τῷ μύρων καὶ τῶν κίονων κάλλει· ὁρᾶν ὃ ὁ ἔδαφος Εἶδε πάντα χοῦ τάπητας ἔχον ἐρωμένους, Εἰς τὴν ὕλην ἐμπλύσαν τῶν τῆς οἰκίας διακόσμων· Εἶτα ἐγκαλύμθους Εἰπεῖν, ᾗ δὴ μεσαμοῦ τῆς οἰκίας ἐτέρωθι τοῦτο δέξαι ποιῆσαι, Εἰς τὴν ὕλην αἰσχρὰ καθεῖναι ὑρεῖσαν τὴν σκύλων. ὁρᾶς πῶς καταγέλαστος ὁ τὰ ἔξωθεν κεκωμῳδῆσθαι ὅσι, καὶ τὰ ἔσω μάλα Εἰκότως. ὅταν γὰρ σὺ μὲν τοίχους καὶ ὁ ἔδαφος, καὶ τὰ ἄλλα πάντα κεκωμῳδῆς, τὴν ὃ ψυχὴν πεφροντικυῖαν, αἰσχυνῶν, πεπωκυῖαν, τραυμάτων γέμουσαν, ὑπὸ μυρίων ἀσεβημάτων κυκωθεῖσαν, πότε ὄψῃ τιμωρίαν; Χρήματα μὲν γὰρ ἀπολέσῃς, δυνήσῃ δοῦναι χρήματα, καὶ οἰκίαν, καὶ αἰθρόποδα, καὶ ποιῶν ἕτερον τῶν κτημάτων· ψυχὴν ὃ ἀπολέσῃς, ἑτέραν ὑπὸδοῦναι ψυχὴν ὐ δυνήσῃ· ἀλλὰ, καὶ ⓙ κόσμον ἔχῃς ἄπαντα, καὶ βασιλεὺς τῆς οἰκουμένης ἦς, ὐχὶ οἷός τ' ἔσῃ τὰ τῆς οἰκουμένης ἄπαντα καταδέξαι μὴ τῆς οἰκουμένης αὐτὸς ψυχὴν ἀγορεύσας μίαν. Εἰ γὰρ ὑπὲρ σώματος, καὶ μυρία σώματα πεκτέαται ἦς, σῶμα ὃ ἔχῃς ὑπόσοσι φύσει, καὶ ὁμοίατος ἔχοι, οὐ δυνήσῃ, καὶ τὴν βασιλείαν ἅπασαι ὑπὸδῶς, ὃ σῶμα διορθῶσαι τοῦτο, καὶ μυρία σώματα" προσοδῆς, καὶ πόλεις καὶ χρήματα· ὑπὲρ ψυχῆς πόσῳ μᾶλλον; Πάντα διπλᾶ δέδωκεν ἡμῖν ὁ Θεὸς τῇ φύσει, δύο ὀφθαλμοὺς, δύο ὦτα, δύο χεῖρας, δύο πόδας, ἵνα, ἐάν ὃ ἕτερον τούτων βλαβῇ, διὰ τὸ ἕτερον τὴν χρείαν πεδαμυθώμθα· ψυχὴν ὃ μίαν δέδωκεν ἡμῖν· αὖ ταύτην ἀπολέσωμθν, μὴ πόσος ἐμαιστύσωμθ; Ψυχὴ γὰρ καθάπαξ ὑπὸ φιλοχρηματίας ἁλοῦσα, οὐ ῥᾳδίως ὀδὲ ὐκόλως πεδαιτήσεται καὶ πεσεῖν καὶ εἰ-

Ἐκ τ῀ ἐρημ. τ῀ πρὸς Ῥωμ. ὀπτ.

Ἐκ τῆς ἐρημ. τῆς κτ῀ Ματθ. εὐαγγ.

Ἐκ τῆς αὐτῆς.

Ἐκ τ῀ ἐρημ. τῆς κτ῀ Ἰωαν. εὐαγγ.

χ. αὐτῷ

χ. ψυχῆς

πεῖν

τοῦτο, εἰπέ μοι, ὃ μηδεμίαν ἀνάγκην ἔχοντα τὴν ψυχὴν ἐπιδοῦναι τῇ ἑαυτῆς, καὶ ταύτης τῆς ἐκείνων ὠφελείας εἰς μέσον πηδῆσαι τὸν πολεμίους, μηδὲν μηδέποτε πρὸς αὐτὴν δι' παθόντα; ἆρα οὐκ ἐδεῖ αὐτοὺς μὴ ζῶντα διακοπῆναι αὐτοῖς ὑπογράφεσθαι, καὶ σωτῆρα κεῖσθαι τῆς πόλεως ἀναγορεύειν, ἢ καὶ τοῦ ἀπόντων ζωὴν μὴ τοῦ τὸ Θεοῦ χάριν διατηρῆσαι-
5 τα; ποία γὰρ ζωὴς διέρτησις μείζων ἐπέρα ἐστίν; οὐ γὰρ εἰς χρήματα, οὐδὲ εἰς δόξαν καὶ δυναστείαν, ἀλλ' εἰς αὐτοῦ αὐτὸν τοῦ ψυχοῦ τοῦ διέρτησιν κατέθετο, καὶ ἐξ αὐτῆς αὐτὸν ἀνεκαλέσατο τῆς τοῦ θανάτου πυλῆς· καὶ δι' ἐκείνου ἔζη λοιπὸν ὁ βασιλεύς, καὶ ἀπέλαυε τῆς ἀρχῆς. πῶς οὖν αὐτὸν μὴ ζῶντα ἡμείψατο; εἰ μὲν γὰρ αὐτὸν ἦν τῶν καταρθωμάτων ὃ μέγεθος ἴδοι, ἴσως εἰ καὶ τύφλωσιν ἀπὸ τῆς αὐτοῦ λαβὼν κεφαλῆς ὑπὲρ τοῦ τὸ Δαβὶδ ἔθηκεν,
10 οὐδὲ πω τοῦ ἀξίου ἂν ἀποδιδοκὼς ἀμοιβῆς, ἀλλ' ὃ πλέον ὀφείλων. ἐκεῖνος μὲν γὰρ ἐκ ζωοῦ καὶ βασιλείου αὐτῷ ἐχαρίσατο· οὗτος δὲ βασιλείας αὐτῷ προσχωρεῖν ἔμελλε μόνης. πλὴν ἀλλ' ἴδωμεν αὐτοῦ ταῖς ἀμοιβάς. ὑπὲρ τὸ βαρβάρου τοῦ κεφαλῆς ἔλαβε, καὶ ταῖς λάφυρα ἔχων ἐπανῆκε, Ἐξῆλθον αἱ χορεύουσαι, φησίν, ἀδοῦσαι καὶ λέγουσαι· ἐπάταξε Σαοὺλ a. Βασ. κη. ζ.
ὸ χιλιάσι, καὶ Δαβὶδ ὸ μυριάσι· καὶ ὠργίσθη Σαοὺλ, ἐκ τοῦ ἀποβλεπόμενος Δαβὶδ
15 ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης. πῶς ἔτεκεν, εἰπέ μοι; εἰ γὰρ χρή τι θαυμαστὸν εἰσφέρειν, τοῦ Σαοὺλ ἐχαρίσατο μᾶλλον, ἢ τοῦ Δαβὶδ, ταῦτα λέγουσαι· καὶ ἀγαπᾷ αὐτὸν ἐκεῖνος, ὅτι ταῖς χιλιάδας μοῦ ἔδωκαν αὐτῷ. τί οὖν ἀγανακτεῖ, ὅτι ἔδωκαν ταῖς μυριάδας ἐκείνῳ; εἰ μὲν γὰρ ἐμοῦ τι συμπαλέσας εἰς πόλεμον, καὶ μικρὸν μοῦ μέρος εἰσενεγκών, καλῶς ταῦτα ἐλέγετο, ὅτι Σαοὺλ ὸ χιλιάσι, ἐκ Δαβὶδ ὸ μυριάσιν. εἰ δ' αὐτὸς ἐμὸν
20 δεδικὼς καὶ πέμων ἕσω ἐκάθητο, καθ' ἑκάστην ἐμὲ ἡμέραν ἀποθανεῖσθαι προσδοκῶν, οὗτος δὲ πρῶ εἰργάσατο· πῶς οὐκ ἄτοπον ἐμοῦ, καὶ μηδὲν εἰς τὸν κινδύνους συμπαγόμενον ἀγανακτεῖν, ὅτι μὴ ὸ πλέον τῆς εὐφημίας ἔλαβεν; εἰ γὰρ ἀγανακτεῖν ἐχρῆν, καὶ Δαβὶδ ἀγανακτεῖν ἔδει, ὅτι ὸ πρῶ αὐτὸς καταρθώσας, μεῖζον ἐμοῦ ἔπεσχε τῆς εὐφημίας. Ἀλλ' Εκ τ ἑρμην. τῆς ἐξαιρ.
τοιοῦτον ἡ βασκανία· οὐκ ἀφίησι τοῖς ἑτέροις εὐπορεῖν· ἀλλ' ἢ τῆς πλη-
25 σίον εὐημερίας οἰκεῖόν δυστυχεῖν ἡγεῖται, καὶ τίκτεται τοῖς τῶν πλησίον ἀγαθοῖς, καθάπερ καὶ ὁ βασιλεὺς Γεεζὶ προεῖπεν. ὁρᾷ γὰρ τὸν Ισαὰκ καθ' ἑκάστην ἡμέραν αὐξανομένῳ τοῖς εὐπορίαν ἰδιοῦσθαι, καὶ πεπεισμένον ἐκεῖθεν κατεπαγκάζειν τὸν δίκαιον. ἄξιον δ' ἀκοῦσαι τῆς θείας γραφῆς, ἵνα δι' αὐτῶν μανθάνωμεν τὸ Θεοῦ τοῖς θυ-
ητοῖς, ἵν' οἶδε τὸν αὐτοῦ οἰκέτας ἐπιδιδόναι). ἔσπερ δέ, φησίν, Ισαὰκ ἐν τῇ γῇ ἐκείνῃ, καὶ Γεν. κϛ. ιϛ.
30 εὗρεν ἑκατοστεύουσαν κριθὴν ἐν τῷ ἐτείῳ ἐκείνῳ. Εἶδες φιλοπονίαν διαπύρου; Εἶδες ἐπίπαν εὐεργεσίας; ἀλλ' ἴδωμεν καὶ τὸν βασιλέως τὸν ζῆλον, οἷος ἐγένετο περὶ τοῦ τὸ δικαίου εὐπορείαν. Ἀπιλθέ, φησίν, ἀφ' ἡμῶν, ὅτι δυνατώτερος ἡμῶν ἐγένου. καὶ ἀληθῶς δυνατώτερος ἦν, τοῦ δόξαν συμμαχίαν ἔχοντος ἐν ἅπασι, καὶ ὑπὸ τῆς τοῦ Θεοῦ δεξιᾶς φερομένου. πῶς τοίνυν ἀπελαύνεις ἢ δίκαιον; οὐκ οἶδα ὅτι ὅπου δὴ αὐτὸν συμβαίη ἀπελ-
35 θεῖν, ἐν τοῖς τὸ διαπύρου τὸ ἑαυτοῦ εἶδε) αὐτὸν ἀνάγκη· καὶ γὰρ εἰς αὐτοῦ τοῦ ἐρήμου ἀπελθεῖν κατεπαγκάσης, ὅτως εὐμήχανον διαπύρου ἔχει, ὡς κἀκεῖ γλυφόμενον πολλῷ πλέον περιφανέστερον ἀποδεῖξαι. δεῖ γὰρ τῶν ἐναντίων μάλιστα τὰ ἐναντία πολλάκις οἰκειοῦσθαι. αὐτῷ πρέπει δόξα, κράτος, τιμὴ καὶ προσκύνησις, σὺν τῷ πατρὶ καὶ ἁγίῳ πνεύματι, εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

40

βάλλει καὶ σαυτὸν διεργετῆσαι κάκεῖνον ἀμείψασθαι, εἰπὲ καλῶς Ⓦ ἠδικηκότα· ἀλλ' ἢ κακῶς Εἰπὲ, οὐ πιθήσῃ, τῆς ἔχθρας τὴν ὑπερψίδα διχόμηνος. Εἰ γὰρ ἔχθρα προσαπολυθῶσα ταῖς τῶν ἀκουόντων ἁμαρτίαις, οὐκ ἀφίησιν αὐτοῖς ὀρθοῦσθαι ταῖς ἀκοαῖς τὰ λεχθέντα. μὴ τοίνυν λέγε κακῶς, ἵνα μὴ σὺ σαυτὸν μολύνῃς· μηδὲ βόρβορον ὕφαινε μᾶλλον ἢ πλοῦτον, ἀλλὰ στεφάνους ἀπὸ ῥόδων πλέκε, ἢ ἴων, ἢ τῶν λειπῶν ἀνθέων· μηδὲ κόπριον ἀπὸ τῆς τέχνης φέρε, καθάπερ Ⓓ κάνθαροι. τοῦτο γὰρ Ⓓ κακηγοροῦντες, αὐτοὶ τῆς δυσωδίας ἀπολαύουσι πρῶτον. Ⓦ μὴ γὰρ λοίδορον πώποτε ἀποστρέφονται, ὡς τοὐναντίον ὄζειν, καθάπερ ὗες βδέλλαι ἢ κάνθαροι κόπρῳ τὸ φόρημον τοῖς ἑτέροις κακοῖς· Ⓦ ἢ βύφινον ἔχοντα τέγος, ὡς κοινὸν προσοίσῃ μέλος, ἢ ὡς ἀληθὲς γνήσιον.

Ἐκ τῆς ἁγίας τῶν κατὰ Ματθαῖον εὐαγγ. Τί γὰρ Ⓦ Ἄβελ ἐδίωξεν ὁ Κάϊν; οὐκ ἔχθιον μὲν ταχύτερον ἄκων εἰς βασιλείαν πρέπειν, ἑαυτὸν δὲ μυρίοις προβεβλῆσθαι κακοῖς; τί Ⓦ Ἰακὼβ ἔβλεψεν ὁ Ἡσαῦ; οὐχ ὁμὲν ἐπλούτει καὶ μυρίων ἀπέλαυεν ἀγαθῶν· αὐτὸς δὲ καὶ πατρῴας οἰκίας ἐξέπιπτε, καὶ εἰς τὰ ἀλλότρια ἐπλανᾶτο μετὰ τῆς ὀπισθούλιδος σκηνῆς; τί δὲ Ⓓ παῖδες τοῦτο Ⓦ Ἰωσὴφ ἐποίησαν χεῖρον, καὶ ταῦτα μέχρις αἵματος ἐλθόντες; οὐχὶ οὗτοι μὲν καὶ λιμοὶ ἐπεμένομεν, καὶ πρὸς τῶν ἐχθρῶν ἐκπεδώθησαν, σκῆπτρον δὲ βασιλέως τῆς Αἰγύπτου γέγονε πάσης; ὅσῳ γὰρ μᾶλλον φθονῆς, τοσούτῳ μᾶλλον γίνῃ προξενος ἀγαθῶν τῷ φθονουμένῳ. Θεὸς γάρ ἐστιν ὁ πάντα ἐφορῶν· καὶ ὅταν ἴδῃ Ⓦ σοὶ μὲν ἀδικοῦντα ἀδικούμενον, μᾶλλον ἐπαίρει καὶ ποιεῖ λαμπρότερον, καὶ ταύτῃ σε κολάζει. Εἰ γὰρ τοὺς ἐφημοδιοῦντας τοῖς ἐχθροῖς οὐκ ἀφίησιν ἀμωρήτους πρὸς ἐλευθερίαν, πολλῷ μᾶλλον τοὺς βασκαίνοντας τοῖς σοὶ ἠδικημένοις. Εἰ γὰρ ὁ Ⓦ φιλοῦντα ἀγαπῶν, σοὶ τὰ λοιπὰ ἐκπλεονᾷ, ὁ Ⓦ σοὶ ἀδικοῦντα μισῶν, ποίας τύχῃ παρὰ Θεοῦ φιλανθρωπίας;

Ἐκ τῆς κατὰ Ἰωαν. εὐαγγ. Τίνος οὖν ἕνεκεν ἀλγεῖς, ὦ θεοπρεπές, τοῖς τὰ πλησίον καλοῖς; Εἰ γὰρ ἀλγεῖς ὅτι, ἐφ' οἷς αὐτὸς πάσχομεν κακοῖς ἀλγεῖν ἔχεις, οὐκ ἐφ' οἷς ἕτεροι βιοδοκιμοῦντας ὁρῶμεν. ἢ οὐκ οἶδας, ὅτι πάσης ἀπειρίπτας συνήθειαν τοῦτό ἐστιν ἁμάρτημα; καὶ εἰκότως. ὁ μὲν γὰρ πόρνος ἔχθρα τῷ ἐπιθυμίᾳ εἶναι, καὶ ὁ κλέπτης τῷ πλούτῳ, καὶ ὁ ἀνδροφόνος Ⓦ θυμῷ, ψυχρὰς μὲν καὶ ἀλόγους, ὅμως δὲ ἔχουσί τινας προφάσεις εἰπεῖν· σὺ δὲ ποίαν αἰτίαν ἔρῃς, εἰπέ μοι; οὐδεμίαν, ἀλλ' ἢ πονηρίᾳ ὑπερπαθοῦντα μόνον. Εἰ γὰρ ἐχθροὺς ἀγαπᾶν κελευόμεθα, ὅταν καὶ τοὺς φιλοῦντας μισῶμεν, ποίαν ἕξομεν δίκην; εἰ γὰρ ὁ τοὺς φιλοῦντας ἀγαπῶν οὐδὲν ἄμεινον τῶν ἐθνικῶν διακείσεται, ὁ τοὺς μηδὲν ἠδικηκότας ἐπηρεάζων, ποίαν ἕξει συγγνώμην; ὁ δαίμων φθονῆς μέν, ἀνθρωπος δέ, δαίμων δὲ οὐδείς· σὺ δὲ ἄνθρωπος ὤν, ἀνθρώπους φθονῆς; Ἐκ τῆς ἁγίας τῶν προς Κορινθ. ἐπιστ. ἐπὶ ποίας τύχῃ συγγνώμης; Δεινὸν ἡ βασκανία, ὦ φίλοι, καὶ τῆς οἰκείας ἀμαυροῦσα καταφορᾶς σωτηρίας. οὕτω γὰρ ὁ Σαοὺλ δαίμονα πονηρὸν ἐκάλεσε τῆς ἑαυτοῦ ψυχῆς· καὶ καλέσας, τῷ ἰατρῷ πάλιν ἐδάκνετο. Τοιοῦτον γάρ ὁ φθόνος. ἦλθεν ἵνα σώσῃ, καὶ ἀπολέσθαι μᾶλλον ἤθελεν, ἢ Ⓦ σώσαντα βιοδοκιμοῦντα ἰδεῖν. Καί, εἰ βούλεσθε, ἀνιχνεύσωμεν ὑμῖν τινας εὐεργεσίας εὐεργέτησεν ὁ Δαβὶδ Ⓦ Σαοὺλ, καὶ τίσιν αὐτὸν μὴ ταῦτα ἐκέρδανε; πολέμων ποτὲ τῶν Ἰουδαίων καταλαβόντος χαλεπωτάτου, καὶ πόνων καταπιπτόντων καὶ διωκόντων, καὶ θανάτου προσώπου ὀφθαλμῶν ἑκάστου βλέποντος, καὶ καθ' ἑκάστην ἀπαγγελίαν ἀναιρεῖσθαι τὴν ἡμέραν προσδοκώντων ἀπάντων, εἰσιλθὼν εἷς ἀπὸ τῶν προβάτων ὅτι τὸν πλάτανον, Ⓦ ἀπάντων ἀνεδέξατο πόλεμον, καὶ κινδύνους ὁρῶν ἀναγκαίους ὑπεκαιμάξιον αὐτῷ, ἀνὰ πολλοὺς τοὺς κωλύοντας ἔχων (καὶ γὰρ ἦν ὁ ἀληθὴς ἐπιτίμιον, καὶ ὁ βασιλεὺς προσῆν τῆς ἡλικίας ἄνεσιν ἀφορῶν κατῆλθε καὶ μόνον ἐκέλευε) ἀλλοθρμανθεὶς οἴκοθεν ὑπὸ τοῦ βαρβάρους ἔτρεχε, καὶ τοσούτῳ κινδυνεύοντι προσῆν Ⓦ βασιλέα ἐπιδείξαι, ὡς καὶ προσ τὸ πολέμιον καὶ τῆς νίκης ἐπ' ὄψιν αὐτοῦ χεῖρα μόνον διάσασαι εἰπεῖν, Μὴ συμπιστέτω ἡ καρδία τοῦ κυρίου μου δι' αὐτόν· ὅτι ὁ δοῦλός σου παρώσεται καὶ πολεμήσει μᾶλλον τοῦτο,

τοῦτο,

ὀστᾶ τῶν βασκαινόντων, ἢ τῆς ψυχῆς τὸ σωφρονοῦν λυμαίνεται. Οὐκ ἀΰλως ἀμῦτοι καὶ δαιμόνων χείρους τοὺς βασκαίνοντας παρεστᾶσιν. Ἐπὶ μὲν γὰρ τῆς σφῆς διανοίας, ἢ παρ' ἑτέρου ὑφ' ἡμῶν προσκωλύεται, τότε καθ' ἡμῶν καθοπλίζεται· ὅτι δὲ καὶ ἀνεργάτητους πολλάκις ἐπὶ τῶν ἀδικουμένων τοὺς εὐεργέτας διέθηκεν. ἢ μὲν δαίμονες παρὰ μὲν ἡμᾶς ἀσωτίαν ἔχουσιν ἔβραν, τοῖς δὲ ὁμογενέσιν οὐκ ἐπιβουλεύουσιν· ὅτι δὲ οὐδὲ τὴν κοπωνίαν αἰδοῦνται τῆς φύσεως, οὐδὲ τῆς οἰκείας φείδονται σωτηρίας, ἀλλ' ἐπὶ τῶν φθονουμένων ἑαυτὰς κολάζουσι, δορυβῶ πάντας καὶ ἀθυμίας πληρεστάτους ἀπεργάζονται καὶ ἔριδος καὶ μάτην. Τοιοῦτον ἡ βασκανία, ἧς οὐκ ἂν ἔχοιτε κακίαν χείρω. ὁ μὲν γὰρ μοιχὸς καὶ φονεὺς ἡδονὴν καρποῦται ἄνω, καὶ σὺν βεβαίᾳ ἐλπίδι τὴν ἁμαρτίαν ἀπαρτίζει τῷ ἔργῳ· ὁ δὲ βάσκανος ἐπὶ τῷ φθονουμένῳ ἑαυτὸν κολάζει καὶ ἀμαυροῦται, καὶ οὐδέποτε παύεται τῆς ἁμαρτίας, ἀλλ' ἐν τῷ παρόντι αὐτῷ ὄντι διηνεκής. καθάπερ γὰρ χοῖρος βορβόρῳ, καὶ δαίμων βλάβῃ χαίρει τῇ ἡμετέρᾳ· ὅταν καὶ οὗτος τοῖς τῶν πλησίον χαίρων κακοῖς, καὶ γλυκαί τι ἀνδρὸς, τότε μάλιστα ἡδόμενος ἐστὶ καὶ ἀπολαύει, ἐπὶ ἀλλοτρίας συμφορᾶς οἰκείας θυμηδίας ἠρύσατο, καὶ οἰκεῖα κακὰ τὰ τῶν ἄλλων ἀγαθά. καθάπερ ὁ καθαροὶ τὰ φῶτα κόπτῳ, ὅτω καὶ οὗτοι ταῖς ἑτέρων δυσημερίαις, κυνοί τινες ἔβροὶ καὶ πολέμιοι τῆς φύσεως ὄντες. καὶ ὁ μὲν ἄλλοι ἄλλην σφαπόλμιον ἐλεοῦσιν· οὗτοι δὲ δυσθεράπευτον ὁρῶντες εὐεργετήμονες, οὐκ ἀνιῶνται καὶ τρέμουσι καὶ ὠχριῶσι. καὶ τί τούτης τῆς μανίας χεῖρον ἴδοιτ' ἄν; Τί ὠχριᾷς, εἶπέ μοι, καὶ τρέμῃς, ὦ κακόδαιμον ἔσχας; τί γέγονε δεινόν; ὅτι λαμπρὸς ὁ ἀδελφός καὶ εὐφημούμενος καὶ εὐδόκιμος; οὐκ οἶσθ' εὐφημοῦσθαί σε ἔδει καὶ χαίρειν καὶ θεὸν δοξάζειν, ὅτι ὁ μὲν ἔπαινος ὃν σαυτοῦ λαμπρὸς καὶ εὐφανής; ἀλλὰ δήλεις, ὅτι ὁ Θεὸς δοξάζεται; ἔφης τοῦ πολέμου τεῖνει. οὐχὶ τοῦτό με λυπεῖ, φησὶν, ἀλλ' ὅτι ἐμοῦ θεὸν εὐδοκιμοῦντος δοξάζεται. Οὐκοῦν χαῖρε, εὐδοκιμοῦντος τοῦ ἀδελφοῦ, καὶ δοξάζεται δι' σὲ πάλιν ὁ Θεός. Εἰ γὰρ καὶ πολέμιος ἦν καὶ ἐχθρὸς, ὁ γὰ Θεὸς δι' αὐτὸν ἐδοξάζετο, φίλον ἔδει ποιήσασθαι διὰ τοῦτο. σὺ δὲ τὸν φίλον ἐχθρὸν ποιεῖς, ὅπως ὁ Θεὸς δοξάζεται δι' αὐτῆς εὐδοκιμήσεως ἐκείνου. καὶ πῶς δὲ ἕτερος τοὺς Χριστὸν ἐπιδείξω πολεμεῖ; διὰ τοῦτο καὶ σπιλᾶ τὴν ποιῆ, καὶ πρόθεσιν, καὶ ἀπιστίαν, καὶ χαμαιτύπαν ὀνειδίζηται, καὶ τοὺς οὐκ ἀγγέλους διὰ τούτης φθάσῃ τῆς ἀρετῆς, ᾧ γὰ τῆς βασκανίας ἐστοχεύμενος ἡ πάθη, πάντων ἐστὶν εὐαγέστερος. Εἰ γὰρ ὁ φιλῶν τοὺς φιλοῦντας οὐδὲν ἡμᾶς πλέον ἔχειν ἀφίησι τῶν ἐθνικῶν· ὁ τοῖς φιλοῦσι βασκαίνων πῶς στήσεται; καὶ γὰρ τῷ πολεμεῖν χαίρειν ἐστὶ τὸ βασκαίνειν. ὁ μὲν γὰρ πολεμῶν, τῆς αἰτίας λυθείσης, δι' ἣν ὁ πόλεμος, καὶ τὴν ἔχθραν καταλύσει· ὁ δὲ βασκαίνων οὐδέποτε αἰ γένοιτο φίλος. Καὶ ὁ μὲν φθονερὸς τὴν μάχην ἐπιδείκνυται, ὁ δὲ συνεσκιασμένως· καὶ ὁ μὲν αἰτίαν ἔχει πολλάκις εἰπεῖν θέλοντα τὸν πόλεμον, ὁ δὲ οὐδὲν ἕτερον, ἢ μανίαν καὶ γνώμην Σατανικήν. Καὶ ὥσπερ ὁ ἀδικῶν οὐκ ἀδικεῖ, ἀλλ' ἀδικεῖται· οὕτω καὶ ὁ τῷ πλησίον ἐπιβουλεύων, ἑαυτὸν δοάρᾳ. καὶ ὥσπερ εἰ ἀδικοῦμαι τοῦ πλησίον, ἑαυτὸν ἀδικοῦμαι, ὅτως δὴ ποιοῦντες αὐτοῖς, ἑαυτοῖς δὴ ποιοῦμεν. Ὁ γὰρ κακῶς ἀκούων ψεύδῃ, οὐ μόνον οὐκ ἠδίκηται, ἀλλὰ μεγάλην ἔχει μέτοχον· οὐ γὰρ ὁ πάσχων, ἀλλ' ὁ δρῶν κακῶς, οὗτός ἐστιν ὁ τῆς πικρίας ἄξιος, διὰ μὴ προσέχειν λαβὰς τῆς κακηγορίας βούλησεως ἐαυτοῦ. καὶ ὥσπερ ἀμήχανον πρὸς πάντων ἀκούειν κακῶς ἐστὶ καὶ ἀρέσκειν, ὅτως ἀμήχανον πρὸς πάντων ἀκούειν καλῶς, διὰ μὴ πολλὰς πολλαχόθεν αὐτὸς ἑαυτῷ προσέχειν τὰς ἀφορμάς. αἱ δημόσιαι γνώμαι κακηγορίαι πολλάκις ἐταμεῖς τὰ φαυλοτέρους διὰ δόξης ποιοῦσιν. ἕως μὲν γὰρ διὰ ἴδωσιν οἱ πολλοὶ τοὺς ἀμαρτανόντων, ὅπ δυνατὸν αὐτὸν λαθεῖν, ἐπιμελεῖται ῥᾳδίως ἀφεῶνται· ὅταν δὲ τὰ προσέχειν τοῖς πολλοῖς ἀπολέσωσι δόξαν, εἰς ἀπόγνωσιν τὰ ἐμπίπτουσι, καὶ εἰς φαυλοτάτους ἐξολισθαίνουσιν. Ἀλλ' ἠδικήθης τι πρὸς αὐτὸν; τί ποιῶ καὶ σαυτὸν ἀδικεῖς; ὁ γὰρ ἀμυνόμενος, καθ' ἑαυτοῦ τὸ ξίφος ὠθεῖ. Εἰ τοίνυν

βούλει

Ἐκ τῆς ἑρμίου. τὸ χρ. Ἰωαν. ἐναγγ.

Ἐκ τῆς ἑρμίου. τὸ χρ. Ματθ. ἐναγγ.

χ. χαίρει

Ἐκ τῆς ἑρμίου. τὸ πρὸς Ἰακ. ὅτος.

χ. λῶ

χ. -πῶ

Ἐκ τοῦ ἑρμίου. τῆς πρὸς Φιλιπ. ἐπιστ.

Ἐκ τοῦ ἑρμίου. τῆς μθ'. ψαλμ.

χ. πῶς

οὐκ ἦς οὕτω πιμίας αἱ χεῖρες αὐτοῦ, τ̃ χωλὴν τὸν ὁ Λύστρεις ἐγείρασαι, ὡς τὰ δεσμὰ τῶν εἰ-
χείμεναι. εἰ καὶ ἐκείνοις τοῦ χρόνος ἦμεν ἐγώ, πότε δὴ μάλιστα αὐτὰς τῶν ἐπεπυξάμην, ἢ ὅτι
τὰς κόρας ἔθηκα τὰς ἐμάς· οὐκ ἂν ἐπαυσάμην καταφιλῶν χεῖρας καταξιωθείσας
ὑπὲρ τὸν διασώτην δεθῆναι τὸν ἐμόν. οὐχ οὕτως ἄλλον μακαρίζω, ὅτι εἰς τείτον οὐρανὸν
ἁρπαγὴν καὶ εἰς τὸν παράδεισον, ὡς ὅτι εἰς ὃ δεσμωτήριον ἐισελήλυθεν. οὐχ οὕτως ἄλλον 5
μακαρίζω, ὅτι ἤκουσεν ἀῤῥητα ῥήματα, ὡς ὅτι ὑπὲρ ἐμοῦ τὰ δεσμά. καὶ γὰρ τούτων ἐκεί-
νων τ̃ πολὺ μείζονα. αἱρετώτερον γὰρ ἐμοὶ παθεῖν κακῶς ὑπὲρ τοῦ Χριστοῦ, ἢ τιμᾶσθαι
παρὰ τοῦ Χριστοῦ. τοῦτο καὶ Παῦλος ἐδυμόμβους ἔλεγεν, ὡς εἰκός· εἰ ἄλλος δι' ἐμὲ ἠμέ-
μβους δοῦλος, καὶ τὴν δόξαν κενώσας, οὐχ ὕτως ἐν δόξῃ ἦν ἠγεῖτο, ὡς ὅτι ἔσαν ἐμοῦ ὑπὲρ
Ιωαν. ζ. α. ἐμοῦ, τί ἐμὲ παθεῖν οὐ δεῖ; ἄκουε γὰρ αὐτοῦ λέγοντος· Δόξασόν με, πάτερ. τί λέγεις; ὅτι τ̃ 10
σταυρὸν ἄγη μ̃ λῃστῶν καὶ τυμβωρύχων, τὸν τῶν ἐναγόντων ὑφίσασαι θάνατον· ἐμπύεσθαι
μάλλεις καὶ ῥαπίζεσθαι, καὶ τοῦτα δόξαν καλεῖς; ναί, φησι· ὑπὲρ γὰρ τῶν φιλουμβίων
ἐγὼ ταῦτα πάσχω τοῦτα, καὶ εἰκότως αὐτὰ δόξαν ἡγοῦμαι. Εἰ οὖν ὁ διασώτης ὁ ἐμὸς τοῦ οἰκ-
τοῦς καὶ ἀλαμπώρας φιλύσας, δόξαν τὸ πρᾶγμα καλεῖ, καὶ τ̃ν τῆς ὑπ' αὐτοῦ πατει-
χᾶν δεσμὸν δόξης μᾶλλον προσῆκεν, πολλῷ μᾶλλον ὀφείλω ἐγὼ ταῦτα δόξαν ἡγεῖσθαι. 15
Εκ τ̃ α. λόγ. τ̃ εἰς τὸν ἅγιον Παῦλον. Εκπλήττονται τὸν Ιωὴλ ἅπαντες αἱ θεσπέσιοι δῆτα τὸν ὑπομονὴν αὐτοῦ, δῆτα τὸν τ̃ βίου
καθαρότητα, δῆτα τὸν τοῦ Θεοῦ μαρτυρίαν, δῆτα τὸν καρτερὸν μάχλον ἐκεῖνον, δῆτα
τὸν ξιφομαχητικὸν τὸν μ̃ τὸν μάχλον· ἀλλὰ τὸν τ̃ Παύλου ὑπομονὴν ποῖα δῆτα
ἂν δαιμόνιον ψυχὴ δύναιτ' ἂν ὑπερβάλεσθαι; οὐδὲ γὰρ μυρίους πολλοὺς ἀγωνιζόμενος ὕ-
στατον δέδηλε, ἀλλ' ἔτη πολλά· οὐχὶ τήκων βώλακας γῆς ἀπὸ ἰχῶρος ξέων, ἀλλ' εἰς αὐτὸ τ̃ 20
λέοντος τὸ νοητὸν σῶμα σωφρόνως ἐμπιστεύων καὶ μυρίοις παλαίων πειρασμοῖς, καὶ οὐδὲ πρὸς
φίλων τειοῦ ἢ τινατάρων, ἀλλὰ πρὸς πόντων τῶν ἀπιστοτάτων οἰκειζόμενος, ἐμπτυόμε-
νος, λοιδορούμενος, καὶ μυρίας ὑφάδας πειρασμοῖς ὑπομένων· καὶ νυκτὸς μὲ μάστιξι, νυκτὸς δὲ
λίθοις τὸ σῶμα κατατιτόμενος, καὶ λιμῷ διαπαντὸς ἐχόμενος καὶ κρυμῷ τηκόμενος. ἀλλ' ἡ φιλοξενία τ̃ 25
Ιωὴλ μεγάλη; οὐδὲ ἡμεῖς δυτεροῦμεν, ἀλλὰ τῆς Παύλου τοσοῦτον καταδεεστέραν εὑρήσομεν,
ὅσῳ ψυχῆς σῶμα ἀφέστηκεν. ἀ γὰρ ἐκεῖνος προσὶς τὸν τὸν σάρκα πεπληρωμένους ἐποίει,
ταῦτα οὗτος πρὸς τὸν τὸν ψυχὴν λελωβημένους ἐπεδείκνυτο. ἢ ὁ μὲν, προβάτων αὐτῷ
καὶ βοῶν ὄντων ἀπείρων, ταῦτα ἐπρασσεν· οὗτος δὲ οὐδὲν πλέον κεκτημένος τῶν σώματος, ἀπ'
αὐτοῦ τούτου τοῖς δεομένοις ἐπῆρκει, καὶ βοᾶ λέγων· Ταῖς χρείαις μου καὶ τοῖς οὖσι μετ' ἐμοῦ ὑ- 30
πηρέτησαι αἱ χεῖρες αὗται. τούτοις ζηλώσωμεν, τούτοις μιμησώμεθα ἅπαντες, ἵνα καὶ τ̃ν
ὁμοίων αὐτοῖς ἐπαίτων καὶ μισθῶν ἐπιτύχωμεν, τῷ Χριστῷ Ιησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα
εἰς τοὺς αἰῶνας. Αμήν.

ΠΕΡΙ ΦΘΟΝΟΥ.

Λογ. λς. 35

Εκ τῶν περὶ Κορ. α. ἐπιστ. ὁμιλ. λε. Ὑδὲν ὕτω μείζειν καὶ ἀφαιρεῖται ἡμᾶς ἀπ' ἀλλήλων εἰώθει, ὡς φθό-
νος καὶ βασκανία, ὃ χαλεπὸν τοῦτο νόσημα, καὶ πάσης ἀπιστοτάτης συμ-
φορώτερον, καὶ τ̃ν πολλ̃ κακ̃ ῥίζης τ̃ς φιλαργυρίας καὶ πολὺ χαλε-
πώτερον. ὁ μὲν γὰρ φιλάργυρος τότε λύεται, ὅταν αὐτὸς λάβῃ· ὁ δὲ
βάσκανος τότε λύεται, ὅταν ἕτερος μὴ λάβῃ, ἐνεργασίαν οἰκείαν νομίζων 40
τὸν ἑτέρων κακοπραγίαν· ἢ τί γένοιτ' ἂν μανικώτερον; τ̃ν μὲν οἰκεί-
ων κακ̃ν ἀμελοῦσι, ὅτι τοῖς ἀλλοτρίοις τύχαις χαλοῦσι, ἄλλον ἑαυτῷ κατασκευάζων οὐ-
ρανόν· καὶ τοῦ ἐναντίου δὲ, καὶ πάντα βίον ἀξίωτον. οὐδὲ γὰρ ὕτω ξύλον καὶ ἔρεισις
ἐγκαθήμενος καὶ σκώληξ δήπουθεν οἰκείαν, ὡς ὁ τ̃ς βασκανίας πυρετὸς αὐτὸν κατατήκει τὰ

ὀστᾶ

ϑη; ἀλλ' ἔρα ὃ ϑαυμαστόν. Καὶ ἐστάϑη, φησί, ὁ δεσμωτήριον, δεδεμένος Παύλου, καὶ πολύτων Πραξ. ιϛ. κϛ.
ἁ δεσμὰ λύεϑη. Εἶδες δεσμῶν φύσιν τὰ δεσμὰ αἰσθόμενα; ἔζυπνος ἦν ὁ δεσμοφύλαξ, καὶ ἰδὼν ἀνεῳγμένας τὰς θύρας τῆς φυλακῆς, ἀπασάμενος μαχαίρας ἔμελλεν ἑαυτὸν ἀναιρεῖν. τί οὖν ὁ Παῦλος; Εφώνησε φωνῇ μεγάλῃ λέγων· μηδὲν πράξῃς σεαυτῷ κακόν, πάντες γὰρ ἐσμεν ἐνθάδε. ὁρᾷς αὐτοῦ τὸ ἀνεπιδόξον καὶ τὸ ἄτυφον καὶ τὸ φιλόστοργον; Οὐκ εἶπεν, ὅτι δι' ἡμᾶς ταῦτα γέγονεν, ἀλλ' ὡσανεὶ τῶν δεσμωτῶν εἷς, φησί· πάντες γὰρ ἐσμεν ἐνθάδε. εἰ γὰρ ἐσίγησεν, καὶ μὴ δέδεκται τὸ μεγάλης φωνῆς κατέχειν ἐκείνου τὰς χεῖρας, ὤφθησαν δὲ δέκα τὸν λαμπτῆρα τὸ ξίφος. ἐδόκησε γάρ, ὅτι εἰς τὸ ἐνδοτέρω φυλακῆς ἦν βεβλημένος καὶ σαυτὸν ὅτε πεποίηκας, φησίν, ἐνδοτέρω βαθὺν τοῦ μέλλοντος ἐλευθερῶν τὸν κίνδυνον. εἶδες τὸ φιλάνθρωπον καὶ τὸ δεσμωτικὸν τοῦ Παύλου; οὐκ ἔλεγε δεδέσθαι μᾶλλον καὶ κινδυνεύειν αὖθις, ἀλλ' ἑκόντα σῶσαι τὸν μέλλοντα ἀπολλύμενον. τίνα οὖν οὐκ ἂν ἐκπλήξειεν ἡ τοῦ σώματος αὐτοῦ δεσμῶν δύναμις, ὅτι τοὺς δήσαντας εἰς τοὺς πόδας ἦγε τὸν δεδεμένον, καὶ τοὺς χαλκείους ἐκείνους τοὺς ἐποίει; τοσοῦτόν φησι, φησίν, ὁ δεσμοφύλαξ τῷ Παύλῳ, καὶ ὁ λελυμένος τῶν ποδῶν ἐκ τοῦ δεδεμένου· καὶ ὁ δήσας ἠξίου δεδέσθαι λυθῆναι τοῦ φόβου. οὐχὶ σὺ ἔδησας, εἰπέ μοι; οὐχὶ εἰς τὴν ἐσωτέραν ἔβαλες φυλακήν; οὐχὶ εἰς τὸ ξύλον ἠσφάλισω τοὺς πόδας; τί τρέμεις; τί θορυβῇ; τί δακρύεις; τί τὸ ξίφος ἀπεσπάσω; Οὐκ ἤδει, φησίν, ὅτι τοσαύτη τοῦ τοῦ Χριστοῦ δεσμοῦ ἡ δύναμις. τί λέγεις; οὐκ ἀνὰ ἔλαβεν ὀξυτέρου αἰσθέσθαι, ἢ δεσμωτήριον οὐκ ἔμελλεν ἀνοίγειν; τοὺς τοῦ δαιμόνων δεδεμένους ἔλυε, καὶ σιδήρεον ἔμελλεν αὐτὸν ἀφίεσθαι; ὁ ψυχὰς τοίνυν δεδεμένας λύων, τὸ σῶμα τὸ αὐτοῦ οὐκ ἂν ἴσχυσε λύσαι; ὁ δεσμὸς τοῦ μαλακίων αὐτὸν ἐτέρους τῶν δεσμῶν ἐκείνων λύων, καὶ τῶν δαιμόνων ἀπαλλάττων, αὐτὸς δι' ἑαυτὸν ἑαυτὸν οὐκ ἀν ἔλυσε; δέδεκται τοῦτο τοῦ ἐδέϑη, καὶ τότε τοὺς δεδεμένους ἔλυσεν, ἵνα μάθῃς ὅτι ⓐ τοῦ Χριστοῦ δοῦλοι δεδεμένοι πολλῷ τῶν λελυμένων μείζονα ἔχουσι τὴν ἰσχύν. οὕτω γὰρ λαμπρότερα ἡ ἰσχὺς τοῦ ἀγίου δείκνυται, ὅταν ἐν δεδεμένος τοὺς λελυμένους κρατῇ· ὅταν δῶν ὁ δεδεμένος μὴ μόνον ἑαυτὸν, ἀλλὰ καὶ τοὺς δεδεμένους λύῃ, τί τοῦ τοίχου τὸ ὄφελος; τί δὲ πλέον ἀπὸ τοῦ Εἰς τὴν ἐσωτέραν αὐτὸν ἐμβαλεῖν φυλακήν, ὅπου καὶ τὴν ἐξωτέραν ἀνέῳξεν; Ἀλλ' ἀκούσωμεν αὐτοῦ τοῦ ἀῤῥήτου ἐγκαυχωμένου καὶ λέγοντος· Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς ἐγὼ ὁ δέσμιος ἐν Κυρίῳ. καὶ γὰρ μέγα ἀξίωμα καὶ σφοδρὸν, καὶ βασιλείας καὶ ἀπειλῆς καὶ πάντων μεῖζον, τὸ δεδέσθαι Χριστοῦ δι' αὐτόν. οὐδὲν γὰρ οὕτω λαμπρὸν ὡς δέσμιος γενέσθαι Χριστοῦ, ὡς αἱ λύσεις αἱ τοιαῦται τὰς ἁγίας χεῖρας ἐκείνας. τοῦτο τὸ δόξαν εἶναι, τὸ διδάσκαλον εἶναι, τὸ εὐαγγελιστὴν εἶναι καὶ πολὺ λαμπρότερον καὶ σεμνότερον. εἴ τις φιλεῖ Χριστὸν, ἐγὼ τοῦτο λέγω· εἴ τις μισεῖται καὶ ἀποστρέφεται τὸν διάβολον, οἶδε τοῦ δυνάμιν τῶν δεσμῶν· ἔλεγε δὲ δέσμιος εἶναι δεδέσθαι Χριστοῦ, καὶ τοὺς ἁγίους οἰκεῖν. πολλὰ γὰρ καὶ τοῦ καθίσαι οὐκ ἀδεξιοῦ αὐτοῦ, ἀλλὰ τοῦ λαμπρότερον, καὶ τοῦ καθίσαι ὑπὲρ δώδεκα θρόνων, τοῦτο σεμνότερον καὶ μακαριστότερον. εἴ τις ἐμοὶ τὸν ἁγιασμὸν ἐφείλετο πάντα, καὶ τοῦ ἄλυσιν ἐκείνην, καὶ τὰς χεῖρας ὁ Παῦλος ἐδέδετο, ἐκείνην ἂν ἐγὼ προετίμησα. εἰ δὲ μὲ τὸ ἀγγέλων ἔσχε δῶρον, καὶ μὴ Παύλου δεδεμένον, τὸ δεσμωτήριον οὐκ εἰλόμην. εἰ δὲ μοὶ ἐκείνων ἐποίει τὸ δυνάμενον, τὸ τοῦ τὸ θρόνον, καὶ δεσμοῦτον τοιοῦτον, ζηλωτὸς ἂν μᾶλλον εἰλόμην γενέσθαι δεσμώτης. καὶ γὰρ ἐστὶν βέλτιον τὸ καλῶς παθεῖν τοῦ τὸ Χριστοῦ. εἴ τις μοι νεκρὸν ἔδωκεν ἀναστῆσαι νῦν, οὐκ ἂν τοῦτο εἰλόμην, ἀλλὰ τοῦ ἄλυσιν· καὶ γὰρ ἐστὶν τοῦτο μακαριώτερον. ἐβουλόμην δὲ τοῖς τόποις γενέσθαι νῦν ἐκείνοις, ἐν οἷς ἔκλινα τὰ δεσμὰ μόνα, καὶ ἰδεῖν τὰς ἁλύσεις, ἃς δεδέκασι τὰ δαίμονες καὶ φείδονται, αἰδοῦνται καὶ ἀγγέλων. Εἰ τῶν ἐκκλησιαστικῶν φρενῶν ἐκτὸς ἦμεν, καὶ τὸ σῶμα θῦρσον εἶχεν, οὐκ ἂν προῃτησάμην ἀποδημίαν τοσαύτην ποιήσασθαι καὶ τοῦ τὰς ἁλύσεις μόνον ἰδεῖν, καὶ τὸ δεσμωτήριον, ἔνθα ὁ Παῦλος ἐδέδετο. ὦ μακαρίων δεσμῶν, ὦ μακαρίων χειρῶν, ἃς ἐκόσμησεν ἡ ἅλυσις ἐκείνη ὁ προσπεσοῦσα τῷ Παύλῳ.

οὐκ

χ. ἔπεσε.

χ. βέλτιον μαθεῖν ἔστιν δεῖν ἅλυσιν σιδηρᾶν διὰ Χριστὸν περικεῖσθαι σώματι δικαίῳ; ἀλλάσσετε τὴν αὐτὴν χ. φαυλότ.

χ. δεδεμένον,

Σαρ.β.α. ξενίζου, μηδὲ θορυβοῦ, συμβαρύντων τούτων. Τέκνον γάρ, φησιν, εἰ προσέρχῃ δουλεύειν τῷ Κυρίῳ, ἑτοίμασον τὴν ψυχήν σου εἰς πειρασμόν. σὺ δὲ πυκτεύων αἱρεύμβους, χωρεῖς τραυμάτων προσδοκᾷ σε φθόνον αἰσθάνεσθαι. ὅταν οὖν αὐτὸς ἃ ποιῇς ἀγαθὰ, τὰ σαυτοῦ ἀπολλύῃς, ἢ ἕτερα παθὼν τὰ τοῦτο ἴδῃς, διφρεύου καὶ χαῖρε· μείζονος γάρ ἀπολαύσεως ὁ προσδοκᾶται. μὴ δὲ καταπίπτῃς τῇ προθυμίᾳ, μηδὲ ὀκνηρότερος γένῃ, ἀλλὰ μᾶλλον ὑπερίδου μὴ πλείονος τῆς προθυμίας· καὶ μικρὰς ἴδῃς ἀφορμὰς παρεμπίπτουσί σε Ⓦ λυπῆσαι, μηδέποτε ἀπορῇς. ἐπὶ καὶ Ⓓ ἀπέστολοι, ὡς ἐκ πυρὸς μαστιζόμενοι, δεσμωτήρια ζωοχῶς οἰκοῦντες, ἵνα μάθοι μὴ τὴν τῶν κακούργων ἀπαλλαγὴν, ἀλλὰ ἐν αὐτοῖς τοῖς κακούργοις μὴ μείζονος τῆς προθυμίας ὁ τῆς ἀληθείας κατηγέλλοντο κήρυγμα. καὶ ἔστι ἰδεῖν Παῦλον ἐν αὐτῷ τῷ δεσμωτηρίῳ, ἐν αὐταῖς ταῖς ἁλύσεσι κατηχοῦντα, μυσταγωγοῦντα, καὶ ἐν δικαστηρίῳ πάλιν ὁ αὐτὸ τοῦτο ποιοῦντα. Καὶ ἵνα μοι τὴν μακαρείαν ἐκείνην ψυχὴν, ἐν τοῖς καυχήμασι· ἐν δεσμοῖς, ἐν θλίψεσι, ἐν ἁλύσεσι, ἐν στίγμασι. Πορεύομαι γάρ, φησιν, εἰς Ἱερουσαλὴμ διδεμένος τῷ πνεύματι, τὰ ἐν αὐτῇ συναντήσοντά μοι μὴ εἰδώς· πλὴν ὅτι τὸ πνεῦμά μοι κατὰ πόλιν διαμαρτύρεται λέγον, ὅτι δεσμά με καὶ θλίψεις μένουσι. τί οὖν ἀπέρχῃ, εἰ δεσμά σε καὶ θλίψεις μένουσι; διὰ αὐτὸ τοῦτο, ἵνα δεσμεθῶ διὰ Χριστὸν, ἵνα ἀποθάνω δι' αὐτόν. οὐ γὰρ μόνον δεθῆναι, ἀλλὰ καὶ ἀποθανεῖν ἑτοίμως ἔχω ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ Κυρίου μου. τί οὖν ὅτι τοῦτο; Οὐκ αἰσχύνῃ, ὁ δίδυμος τὸν οἰκτιρμόν σου δεσμώτης θεὸν; ὁ φοβῇ μή τις ἀθετήσῃ τὸ Θεοῦ σε καταγνῷ; μή τις δι' αὐτὸ τοῦτο οὐ μὴ προσέλθῃ; οὐ παιδεύει μου. Φησι, τὰ δεσμά· οἶδε καὶ τὰ βασιλέως λήμματα· Ὥστε τοὺς δεσμούς μου, φησι, φανερούς γενέσθαι ἐν ὅλῳ τῷ πραιτωρίῳ, καὶ τοὺς πλείονας τῶν ἀδελφῶν ἐν Κυρίῳ πεποιθότας τοῖς δεσμοῖς μου περισσοτέρως τολμᾶν ἀφόβως Ⓦ λέγειν λαλεῖν. φᾶς δεσμοῖ ἰσχύει μᾶλλον, ἢ ἰσχυρὰ αἰκασίας; ἐδεσμεύθη ὁ Ρώμη, καὶ τοὺς πλείονας ἐπτοποίησατο· ἐδεσμεύθη ὁ Ἱερουσαλήμ, καὶ δεδεμένος δημηγορῶν τὰ βασιλέα κατέπληξε, καὶ τὰ ἀρχόντα εἰς φόβον ἤγαγε· ἔμφοβος γὰρ γέγονεν ἀπόλυσιν αὐτὸν δεδεμένος ἔπλευ, καὶ ὃ ναυάγιον ἔλυσι, τὸ τὰ χάρμα ἐπέδησεν. εἰ δεσμοῖς ἦτος αὖ, ὃ θεῖον ἐκεῖνο καθήψατο, καὶ μηδὲν λυμηνάμενον ἐξέπεσε. καὶ ἵνα πολλὰ καὶ τοῦτο γένηται. μεμάσηται, καὶ μεμάσηται ἰσχυρῶς. Πολλαὶ γὰρ αὐτὸν, φησι, διέδυτε πληγαί· καὶ εἰς δίτα, τὸ τοῦτο πάλιν ἰσχυρῶς· Εἰς γὰρ τὸν ἐσώτερον φυλακεῖον εἰσέδυσαν αὐτοὶ, καὶ μὴ πλείονος ἀσφαλείας. καὶ τοσούτοις ὤν καὶ ὁ μισόκακος, ὅτι καὶ Ⓓ σφόδρα ἀγαπᾶσθαι καὶ θαύμασιν, ἥδιστα δὲ ὕμνει Ⓦ Θεόν. τί τούτων γένοιτ' ἂν τῆς ψυχῆς ἀδαμαντινώτερον; εἰκότως ὅτι καὶ Ⓓ παῖδες ἐν πυρὶ ἥδιον δὲ ἐν καμίνῳ· ἴσως ἐλογίζετο, ὅτι οὐδὲν τοιοῦτον ἐγὼ πέπονθα. ἀλλὰ καλῶς ποιεῖ ὁ λόγος, Εἰς ἑτέρας πάλιν ἐξέμυγκα δεσμούς, καὶ δεσμωτήριον ἕτερον. τί πάθω; βούλομαι σιγῆσαι, ἀλλ' ἀδύναμαι, ἕτερον δεσμωτήριον οἶδεν ἐκείνου πολλῷ θαυμασιώτερον καὶ ἐκπληκτικώτερον. βούλομαι ἀφελέσθαι Ⓦ λόγον, ἃ οὐκ αἰσχύνεται. οὐ δύναμαι παύσασθαι, ἀδύναμαι σιγῆσαι. πολλά με συνέχει. Οὐκ οἶδα ποῖον πρῶτον εἴπω, ποῖον δεύτερον. δέῃ, παράκαλῶ, μή με τάξιν τις ἀπαιτείτω· πολλὴ γὰρ ἡ τῶν πραγμάτων συγχύσις· μανεὶς ἡ τῶν Παύλου γένοιτο ἄλυσις, καὶ ἀφὲ τοῦτο κατέχει ἡμᾶς. ἀλλ' ἀφὲ τοῦτο σιγήσομαι· Εἰ γὰρ αὐτὸς τὸ δεσμωτηρίῳ οὐκ εἰσίγησεν, οὐδὲ τὸ μαστίξαν, ἐγὼ σιωπήσομαι καθήμενος ἡμέρας ὅσης καὶ μὴ πολλῆς αἰσίους φλεγμένους; καὶ πῶς ἂν ἔχοι τοῦτο λέγειν; πολλὰ μὲν οὖν πολλαχοῦ τῶν τοῦ Παύλου θαυμάτων τὰ σημεῖα τυγχάνει, ἀλλ' ἀφ' ὅτου ἐστίγμαι, ὡς τὰ στίγματα· καὶ ἀφ' οὗ με τὰ χαράξαντα διφθέρα θαύματα ἐρυθριάνθρος, ὥσπερ κακῶς πάσχων, μαστιζόμενος, συρόμενος, λιθαζόμενος. Λιθάσαντες γὰρ αὐτὸν, φησιν, ἔσυρον ἔξω τῆς πόλεως. καὶ πάλιν· Δύρμαντις αὐτὸν καὶ ὑπτιάντες πληγὰς πολλὰς, ἔβαλον εἰς φυλακεῖον. πόσον κακόν μα, πόσον ἡδονὴ, πόσον τιμὴ, πόσον λαμπρότης εἰδέναι, ὅτι ἀφ' ὧν Χριστὸν ἐδί-

χ. πάσχειν

χ. συγχύσεως

Εκ τῶν περὶ θεοῦ Ερωτήσεων.

Περὶ ν

Περὶ ν. α. κγ.

Περὶ κ. κγ.

Περὶ ιδ. μβ.

Περὶ ις. κγ.

πολλάκις ἀδικούμενοι τίνος καὶ πότερον, καθ' ἑκάστην εἰς δικαστήριον ἕλκεται· ἕτερος συκοφαντηθεὶς
ἀδίκως ἀπόλλυται· ἄλλος κατεπονήθη, φησὶν, ἕτερος κατεκρημνίσθη· καὶ ὁ Θεὸς ἡμᾶς
χ. τὰς ἐμοὺς "ταῦτα συνεχώρησε. Διὰ τί; Διὰ τὸ μὴ ταχέως αἱρεθῆναι εἰς ἀπόνοιαν τῷ μεγέθει τῶν
χ. ἀνάγκας θαυμάτων καὶ τῶν καταθυμάτων, ἀφῆσαν αὐτὸν ὁ Θεὸς κακοῦσθαι· καὶ ἵνα μὴ μείζονα τῆς αἰθεσπίτης φύσεως τὰ περὶ αὐτὸν ὑποψίαν ἔχωσιν ἕτεροι, καὶ θεοὺς, ἀλλ' οὐκ ἀνθρώπους αὐτὸν εἶναι νομίσωσι, καὶ ἵνα ἡ τοῦ Θεοῦ φαίνῃ δύναμις διὰ τῶν ἐξουθενουμένων, διὰ τῶν δεσμωμένων κρατοῦσα καὶ περιγινομένη, καὶ ὁ κήρυγμα αὔξησα· καὶ ἵνα αὐτῶν ἐκείνων ἡ ὑπομονὴ φανερωτέρα γένῃ), οὐχ ὅπως μαθὼν τὸν Θεὸν ἀγαθύνωνται, ἀλλ' ἀφ' ὑπερουμένων θύγωμοσιούμενοι, ὡς μὴ τοσαῦτα κακὰ τὸ "οἰκεῖον περὶ αὐτὸν
χ. κερίαν ὑπερβεικνύῃ βύσιαν· ἀλλ' ἵνα πάντες οἱ περιπίπτοντες τοῖς δεσμοῖς, ἱκανὴν ἔχωσι παράκλησιν εἰς παραμυθίαν, εἰς ἐκείνους ἀφορῶντες, καὶ τὴν συμβεβηκότων αὐτοῖς μεμνημένοι κακῶν· καὶ ἵν' ὅταν παρακαλῶμεν ὑμᾶς περὶ τὸ ἐκείνων ἀρετὴ, καὶ περὶ ἕκαστον ὑμῶν λέγωμεν, ὅτι μιμησασθε Παῦλον, ζηλώσατε Πέτρον, μὴ νομίζοντες δεῖν τὴν τῶν κατορθωμάτων ἀναβολὴν ἐπέρας αὐτὸν μετιέναι φύσεως, ἀπεκδύσασθε τοῦ τὸ μίμημα· καὶ ἵνα ὅταν δέῃ μακαρίζειν καὶ παλαίειν, μάθωμεν, τίνας ὡρὴ μακαρίους ἡγεῖσθαι, τίνας δὲ ἀθλίους καὶ παλαιστέους. Εἰ δὲ βούλῃ μαθεῖν ὅτι οὐ τοῦτο ποιεῖ κακῶς, τοῦτο ποιεῖ δυνατοτέρους, ἀλλὰ τὸ κακῶς πάσχειν φέρειν, ἄκουσον μου Ἰακὼβ πόσα καὶ τῷ Λάβαν ἐδίκησεν. τίς οὖν ἰσχυρότερος τῶν χ. ἰῶ "γέγονε, ὁ λαβὼν αὐτὸν εἰς χεῖρας, καὶ μὴ τολμῶν ἅψασθαι, ἀλλὰ δεδοικὼς καὶ τρέμων ἐκεῖνον ἢ ὁ χωλὸς ὅπλων καὶ στρατοπέδων μείζων αὐτῷ βασιλέων ἡδόμενος φοβερώτερος; οὐχὶ δῆτα; καθάπερ γὰρ ὁ πῦρ πατρὶ ἑαυτοῦ κατακαίει, καὶ ὁ ἀδάμας παῖσαν ἑαυτὸν ἐπιρρεάζει, καὶ ὁ τοῖς κέντροις λακτίζων ἑαυτὸν αἱμάττει· ὕστερος ὁ ἀδικεῖν μεμελετηκὼς ἑαυτὸν ἀδικεῖ, καὶ πληγὰς πρώτας ἀθυτέρας λαμβάνει. Ἐξέπεσε ποτὲ καὶ ὁ μακάριος Δαβὶδ τῆς πατρίδος, καὶ Ex τῷ β. Αβδ. τοῦ τῆς ἀληθείας καὶ τῆς ψυχῆς αὐτῆς ἐκπεσὼν, καὶ τὸ στρατοπέδου τοσοῦτον ἀκόλουθον ἐν. Ασσυρ. ναυσίσκον τύραννον ἐκφυγὼν καὶ πατραδελφὸν μεταπεμψάμενον, ἐπλανᾶτο χρόνον ἔρημον, καὶ οὐκ ἐδυσχέρανεν, οὐδὲ ἀπεδυσπέτησε τοῖς θεοῖς, οὐδὲ εἶπε, τί ποτε τοῦτο ἔστι; συνεχώρησε τῷ παιδὶ καταξανασθῆναι τὸ μεγαλητικότος; καὶ τοι γε εἰ δίκαια ἐγκαλεῖν εἶχεν, ἀλλ' οὔπω τοῦτο ἠρώτα ἐκεῖνος. νῦν δὲ μικρὸν, καὶ μέγα ἠδικημένος πρὸς κύριον, ἀπειρχεται τὴν δεξιὰν ὑπὲρ ὑμῶν αἵματι μολυνῶν πατρικῷ· καὶ ὁ Θεὸς ταῦτα ἀνέχεται ὁρῶν; ἀλλ' οὐδὲν τούτων εἶπε· καὶ τὸ δὴ μέγιστον καὶ θαυμαστὸν, ὅτι πλημμελοῦντι καὶ πάντων ἐσχατωτάτοις Σεμεΐ τοῖς λίθοις βαλόντι ποινὴν καὶ μισθὸν ὑπέσχετο, μιᾷ φωνῇ ἀποκαλῶν καὶ ἀσεβῆ, καὶ τὰ μυεῖα κακά· καὶ οὐδὲ ἅπαξ ἠγέλασε, ἀλλὰ καὶ στρατηγὸν ἀξιοῖ τὸν ὑπὲρ αὐτοῦ διαβάλλοντα, καὶ τὴν κεφαλὴν ἀποτεμεῖν ἐκείνου, καὶ μόνον οὐκ ἐπέτρεψεν, ἀλλὰ καὶ ἐδυσχέρανε λέγων· Τί ἐμοὶ καὶ σοί, υἱὲ Σαρουΐα; ἄφετε αὐτὸν, "καταράσθω, ὅτως ἵδῃ τὴν ταπείνωσίν μου Κύριος, καὶ ἀνταποδώσει μοι ἀγαθὰ ἀντὶ τῆς κατάρας αὐτοῦ. ὁρᾷς πῶς οἶδε ὁ δίκαιος, ὅτι ὃ φέρει γενναίως καὶ λοιδορίας ἀφορμὴ πλείονος εὐδοκιμήσεως ἐστί, καὶ γὰρ ὅτως ἔχει ἐστὶ δὴ λοιδορηθέντας καὶ μυεῖα παθόντας ἀφεῖναι, οὐ οἰεσθ' ὅτι μᾶλλον φέρομεν γενναίως, εἰ ζῶντας φέρομεν γενναίως, εἰ ὄντας περὶ τοῦ Θεοῦ τὴν εὐ- χ. ἐπαπειλήσα. νοιαν καὶ πολὺ "ὑπερασπίζομεν. Ἠθέλησε καὶ ὁ Μωϋσῆς ἀδικουμένῳ βοηθῆσαί τινι, καὶ Ex τῷ αἰγυπ- περὶ τῶν ἑκάτων ἐκπεσὼν, καὶ τῆς πατρίδος ἐξέπεσε· καὶ ὁ Θεὸς συνεχώρησεν, ἵνα σὺ μάθῃς τὸν ἀγῶνα τὸν ὑπομονῆς. Εἰ γὰρ ἐφείσατο, ὡς οὐδὲν πεισόμενα δεινὰ, οὕτως ἐπόμεθα τῷ πνευματικῷ προσώπων, οὐδὲν μέγα καὶ ἐδοξάσθη ποιεῖ. τοῦτο γὰρ τῆς παιδὸς ἔλεγεν· Εἰ Θεὸς ὁ σώσαι δυνατὸς ἐξελέσθαι ἡμᾶς [ἐκ τῶν χειρῶν σου.] καὶ ἐάν μὴ, γνωστὸν ἔστω σοι, βασιλεῦ, ὅτι τοῖς θεοῖς σου οὐ λατρεύομεν, καὶ τὴν εἰκόνα τὴν χρυσῆν, ἣν ἔστησας, οὐ προσκυνοῦμεν. καὶ σὺ τίνιον ὅταν μέλλῃς τι ἐργάζεσθαι τῶν χ. Θεοῦ, πολλὰς προφέρε σοὶ κινδύνους, πολλὰς ἐμοὶ ζημίας, πολλοὺς σοὶ θανάτους, καὶ μὴ

σῶμα τ̃ σχωλήκων τὰ σώματα)ἡ ἠχὶ τ̃ πόλεως ἐκβαλὼν μόνον, σὺν τ̃ οἰκίας, ἡ εἰς ἄλλην μεταῤῥίσας πόλιν, ἀλλὰ τ̃ κατῳρίαν αὐτῷ ἡ οἰκίαν ἡ πόλιν καταῤῥήσας, ἡ μόνον σὺν αὐτοῖς ἐλυμήνατο, ἀνηὰ ἡ λαμπρὸς ἔτερον δι' ὧν ἐπεβούλευσεν ἀναπέφηνε. Καὶ σὺ τοίνυν μὴ ἀφέλῃ σὺ τὰς χρήματα, ἡ γλιχόμενος ἐλέγχῃς, τοῖς ὡς σὺν πάντας πάντα δεδαπανηκόσι τ̃ αὐτοῖς λήθῃ παθεῖν. ὥσπερ γὰρ ἀσυνδάλλοντες, ἡ ἀπὸ τ̃ λυπούντων κερδαίνομεν, οὕτω ῥᾳθυμοῦντες σὺν ἀπὸ τῶν ὠφελούντων ἀμείνους γινόμεθα. Εἰ γὰρ ὁ Ἰὼβ τοσαῦτα παθὼν σὺν ἠδίκηται, ἡ παῖδων οὐ μόνον δι' ἀσέβειαν, ἀλλὰ μόνον τὰ πάντων ἀνθρώπων πονηρότερον δαίμονος, τίς ἔξει λοιπὸν ἀπολογίαν τῶν λεγόντων· ὅτι ὁ δεῖνά με ἠδίκησε ἡ πρᾶξε κακῶς; Εἰ γὰρ ὁ Σατανᾶς ὁ τοσαύτης γέμων κακίας πάντα αὐτὸν κακώσας τὰ ὄργανα, ἡ πάντα ἀφεὶς τὰ βέλη, ἡ ὅσα ἰὼβ σὺν ἀνθρώπους κακὰ, μὴ πολλῆς τ̃ ὑπερβολῆς καὶ εἰς τ̃ οἰκίαν τὴν δικαίου καὶ εἰς τὸ σῶμα κενώσας, σὺν ἂν ἄνδρα ἠδίκησεν; ἀλλὰ ἡ μᾶλλον ὠφέλησε· πῶς δυνήσονταί τινες τ̃ δῆνα ἡ τ̃ δεῖνα αἰτιάσασθαι, ὡς πρὸς αὐτ̃, ἀλλ' ἠχ ὡς οἰκείων ἠδικηκότος; Θαυμάζεις σὺν τ̃ τῆς παιδὸς; ἡ γὰρ καὶ ὅτι καταπλαγεὶς κακείνου, ὅλη κατεξανέστησαν τὸν τυράννου, Τοῖς θεοῖς σε, λέγοντες, οὐ λατρεύομεν, ἐ τῇ εἰκόνι τῇ χρυσῇ, ἣν ἔστησας, ἡ προσκυνοῦμεν. ἀλλὰ μείζονα τοῦτο πρᾶγμα δείκνυσιν αὐτῆς, ὃ σαφῶς εἰδέναι, ὅτι δικὴ τ̃ Θεοῦ πάντα πάσχουσι, ἅπερ καὶ πάσχουσιν. ὁ γὰρ μακάριος ἐκεῖνος οὐκ ἠγάλλετο ὅλη ἀγωνίσματα ἡ παλαίων ὡς ἅπερ ἔπαθεν. εἰ γὰρ ἠγάλλετο, οὐκ ἂν ὅλως ἠθέτει τ̃ γινομένων. ὅτι γοῦν πάσχουσιν, Ἄλλως με οἶμαι κεχειρωμένοις σοι, ἵνα δίκαιος φανῇς; σκόπησον πῶς ἀπὸ ῥημάτων ἀτόπων, πῶς ἑαυτὸν ἐξυβρίζει, πῶς σὺν πιστεύειν οἴεται ἅπερ ἔπαθεν, ὅτε λέγων· Τί ἔτι κρίνομαι καθ' ὑμῶν ὑπὸ Κυρίου ἡ ἐλεγχόμενος, ἀκούων παιδὸς, ἃ οὐδὲν ὧν ἐγώ; Ζηλώσωμεν τοίνυν καὶ τὸν ἅγιον τοῦτον βλάβεσθαι ἕκαστος, μαθόντες ὅσα ἀπὸ τῆς ὑποστάσεως βλαφθῆναι καλῶς. καθάπερ γὰρ ὁ κοπὼς θεάτρου τῆς οἰκουμένης ἑστὼς ὁ μακάριος ἡ γλιχόμενος ἐκεῖνος ἀνὴρ, ἅπασι δῆλος τῶν συμβεβηκότων αὐτῷ παθῶν δῆλος ἦν) πάντα φέρειν τὰ συμπίπτοντα γλιχόμενος, ἡ ὡρὸς μηδὲν ὀδυνᾶσθαι τ̃ ὑπάρχουσιν δεινῶν. ἡ γὰρ ὅστις, οὐκ ἔστι σὺν ἀνθρώπους παθὼς, ὁ μὴ δυνάμενος) πάντα δίκαια ἐκφέρει δέχεσθαι. ἃ [μὲν] γὰρ ἐπὶ τῇ οἰκουμένῃ διέκαμψε) πάθη, ταῦτα ὁμοῦ συνηθροίσθη εἰς ἓν σῶμα κατέσκηψε τὸ ἐκείνου. τίς γὰρ ἔσται συγγνώμης ὧ μὴ δυναμένῳ τὸ μέρος τ̃ ἐπαθόντων ἐκείνῳ δεινῶν μεθ' ὑπερβολῆς σκληρὸς, ὃς μὴ μέρος μόνον, ἀλλ' ὁλόκληρα φαίνεται τὰ πάντων ἀνθρώπων φέρων κακά; Ἀλλ' ὁ δεῖνα τοσαύτας ἐλεημοσύνας ποιῶν, φησι, πάντων ἐγυμνώθη· ἕτερος, τινομένην τινὸς ἐμπορησμοῦ, πάντα ἀπώλεσεν· ἄλλοι ναυαγίοις ἐξέπεσον, ἡ ὡς πενίαν κατεκρίθησαν· ἕτεροι πάλιν ἐκ ἀῤῥωστίας ἡ νόσου, ἡ πρὸς σὺν θεοῦ σὺν μικρᾶς ἀπέλαυσαν βοηθείας. ἡ τί τοῦτο; ἀναμνήσθητι τ̃ ὦ Ἰὼβ συμβεβηκότων, ἡ θαρρήσησον ὦ δικαστῇ, ὦ δυναμένῳ κωλύσαι ἡ μὴ κωλύσαντι. ἀλλ' ἐκ πενίας δῆλον ἡ λιμῶ ἡ μικροῖς κακοῦσθαι; ἀναμνήσθητι τ̃ Λαζάρου τ̃ πενίας ἡ ἐρημίας καὶ μυρίοις ἑτέραις ποικίλαις πικτθέντος, καὶ ταῦτα μ̃ πολλοῦ ἀρετοῦ. ἀναμνήσθητι τ̃ ἀποστόλων, οἳ ἐκ λιμῷ καὶ δίψῃ καὶ γυμνότητι δίηγον τ̃ ὠφελῶν, τ̃ δικαίων· καὶ πόθεν αὐτοὺς βρήσεις, οὐ τ̃ πλουσίων σὺν τ̃ τρυφώντων, ἀλλὰ τῶν πενομένων, τῶν θλιβομένων, τῶν ἐκχωρουμένων. ταῦτα πρὸς ἑαυτὸν συλλέγων θαρρείσησον τῷ δικαστῇ, ὅτι σε τῆς μοίρας ταύτης ἐποίησεν, ἠχὶ μισῶν, ἀλλὰ ἡ σφόδρα φιλῶν· ἐπεὶ κακούμενος οὐχὶ μισῶν ἠφίει τοσαῦτα παθεῖν δεινὰ, ἀλλ' ὅτῳ σφόδρα ἐφίλει, λαμπροτέρους αὐτὸν δι' ὧν δεινῶν τούτων ἐβράβευε. Εἰ γὰρ αἱ θεοὶ σὺν ἂν αὐτοῖς κάμνοντας ἠκ ἀφίεσι χωρὶς μισθῶν ἡ ἀμοιβῶν ἀπελθεῖν, πολλῷ μᾶλλον ὁ Θεὸς σὺν τοσαῦτα πεπονηκότας οὐκ ἂν ἔλειπε τῆς τῶν πόνων αὐτῶν ἀμοιβὰς ἀποστερῆσαί ποτε· ἀλλ' ἀμάλχη καιρὸν ἕτερόν τινα εἰ μ̃ τ̃ παρόντος, καθ' ὃν ἀπολήψονται τὰς ἀμοιβὰς τῶν σφῶν πόνων. καὶ γὰρ πολλῶν ἥκουσα λεγόντων· ὁ δεῖνα μέτοχος καὶ ὑπόχρεως ἂν θεὸς ὑφ' ἑτέρου

ἀναμένει

Ἐκ τ̃ εἰκοστοῦ τ̃ ὅτι ἐκ τὸν μόνον.

Ἐκ τ̃ λόγου τ̃ ὅτι ἐκ τὸν μόνον

Ἐκ τ̃ ἑβδομηκοστοῦ τ̃ ἀντιγ. Δαν. γ. ιη.

Ἰωὴλ μ γ.

Ἐκ τ̃ λόγου τ̃ διαῤῥυθμίσεως κακῶν

Ἐκ τ̃ αὐτ̃.

Ἐκ τ̃ ἑβδομηκοστοῦ τ̃ ὅτι ἐκ τὸν μόνον.

σα μὴ μόνον· καὶ γὰρ πλεονεκτῆς καὶ λῃστὴς τόπον ἐκ τόπου, καὶ οἰκίαν ἐξ οἰκίας μεθιερχόμενος. Οὐδὲ γὰρ ὡς ἑαυτῷ μόνον, ἀλλὰ καὶ πλουσίοις καὶ δυναστείαις ἐξείνου καὶ χαμαιτύπαις πολλαχοῦ ἐπιδοὺς, καὶ τὰ σύμβολα τῆς συμφορᾶς ἀφελόμενος, καὶ πολλὰ διδάσκουσα τὰ ἐμὰ κακά· καὶ ὁ πάντων ὀξύτερος, ὡς ἐδεξιώθην ἅλιος πότε δύσει, καὶ
5 ἀναπαύσῃ τὴν μόνον μου, καὶ τὴν ἀφειλομένων με ὀδυνῶν, αἳ με νῦν πιέζουσι. Ἀλλ' εἶπόν τι ῥῆμα ἀπὸ Κύρου, καὶ πλάτα. τί δῆτα ὁ μακάριος Ἰὼβ καὶ ἀδάμαντος στερρότερος; βλέπεις εἰς αὐτὸν πικρὸν (ὦ ἀβρονοίας σώφρονος καὶ μετρίας) καὶ ἀπὸ τῆς φωνῆς, ἀπὸ τῆς ἐψεως διεκρούσατο τὰ μηχανήματα. ἐκεῖνον μὲν γὰρ ἀπροσδόκητοι διακρύσαι κύματος πηγαί, σὺ δὲ λέοντος σφοδρότερος γέγονε, θυμοῦ πλήρωσις καὶ ἀγανακτήσεως, καὶ φησιν· Ἵνα τί Ιωβ. c 9.
10 ὡς μία τῶν ἀφρόνων γυναικῶν ἐλάλησας; Εἰ τὰ ἀγαθὰ ἐδεξάμεθα παρὰ Κυρίου, τὰ κακὰ οὐχ ὑποίσομεν; αὐτὸ πίνων γὰρ ἐκεῖνα ἡμῖν ἔδωκεν ὁ Θεός; ποίαν ἐκπίνεις ἀμοιβήν; οὐδεμίαν· ἀλλ' ἐξ ἀγαθότητος μόνης καὶ φιλανθρωπίας. Γυμνὸς γὰρ ἐξῆλθον ἐκ κοιλίας μητρός μου, γυμνὸς καὶ ἀπελεύσομαι, φησιν. Ὑπογράψατε τίνων αὐθαιρέτων καὶ Ελεγε αὐθ.
ὑμᾶς ἑαυτοῖς, καὶ νομίσατε βλέπειν καὶ τὸν κοσμοκράτορα ἐκεῖνον, καὶ αὖθις ἐν μέσῃ τῇ κοσμοκρασίᾳ καθήμενον, δι' ἀδριαντοποιῶν, διὰ χρυσοῦ, διὰ ἀργύρου, πῶς εἶπον οὐκ οἶδα. Οὐδὲ γὰρ ἔγωγε πώποτε οὕτως ὕλην ὕλῃ συνῆψα, ὡς δυνηθῆναι τὸν ἀδαμάντινον ἐκεῖνο σῶμα· ὅτε πάσης ὕλης ὑγρασίας ἐκ πολλοῦ τοῦ παντὸς τῆς σαρκὸς ἐκείνης ἡ φύσις ἐξεκένωτο λαμπροτέρα, καὶ τὰ τραύματα τὴν ἀλαζόνα ἀκτῖνα φαιδρότερα. αὗται μὲν γὰρ τοῦ σώματος κατασκευάζουσιν ὕψος· ἐκεῖναι δὲ τὰ ἀρχαῖα ἡμῶν φωτίζουσι τὰ ὄμματα. τίς εἶδε, τίς ἤκουσε τοιαῦτα
20 θαύματα παλαίσματα; οἱ μὲν τὸν ἔξωθεν ἀγῶνα πυκτεύοντες, ἐπειδὰν κατακόψωσι καὶ κεφάλας τοῦ ἀντιπάλου, τότε νικῶσι καὶ στεφανοῦνται· σὺ δὲ ὅτε κατέκοψε τὸ σῶμα τὸ δικαίου, τότε ἐνίκησε καὶ ἀνεχώρησε. τί γέγονε, ὦ Σατάνα; τίνος ἔτυχες ἀναχωρῶν; οὐκ ἐλήφθη πάντα ὅσα ἠθέλησας; οὐκ αἰχμάλωτα αὐτοῦ τὰ πρόβατα; τὰ βόσκαλα; καὶ ἀγέλας τὴν ἵππων, τὴν ἡμιόνων; οὐχὶ καὶ τὴν τοσαύτην ἀπώλεσας, καὶ τὴν σάρκα ἅπασαν κατέκοψας; τίνος ἕνε-
25 κεν ἀνεχώρησας; ὅτι ἐλήφθη μοι ὅσα ἠθέλησα, φησίν· ὃ γὰρ ἤθελα μάλιστα ἐβουλόμην, καὶ δι' ὃ πάντα ἐποίησα, τοῦτο οὐκ ἐλήφθη. Οὐδὲ γὰρ ἐβλασφήμησε. Διὰ γὰρ τοῦτο πάντα ἐκεῖνα ἐποίουν, φησὶν, ἵνα τοῦτο ἐξέλθῃ· τοῦτο δὲ μὴ γένοιτο. Οὐδέν μοι πλέον ἀπὸ τῆς ζημίας τὴν χρημάτων ἐλήφθη, καὶ τὴν τῶν παίδων ἀπωλείας, καὶ τῆς τοῦ σώματος πληγῆς· ἀλλὰ τοῦναντίον ὅθεν αὐτὸν ἐβουλόμην ἐξέβη. λαμπροτέρα ἐποίησε τὴν ἀρετὴν, φαιδροτέραν εἰρ- Ιωβ. c 2. ἐκ-βαλεῖν;
30 γασάμην τὸν ἀντίδικον. ἐγνώς ὅσον τῆς θλίψεως τὸ κέρδος ἐλήφθη; καλὸν μὲν γὰρ τὸ σῶμα καὶ ὑγιαῖνον ἰδεῖν· πολλῷ δὲ σεμνότερον γέγονε καὶ παθὸν μυρίας ἀπὸ τῶν τραυμάτων ἐκείνων· ἐπεὶ καὶ ἕως καλὸν μὲν καὶ τοῦ τῆς βαφῆς· ἐπιδὺν δὲ ἀλυρὰ φήνῃ, ἄφαντον ποιεῖ τὸ κάλλος, καὶ πολλοῦ τοῦ εὐπρεποῦς. Εἰ γὰρ μὴ ἀπέδυσεν αὐτὸν, οὐκ ἂν ἔγνω τοῦ στεφανίτου τὴν εὐεξίαν. Εἰ μὴ διέτηκεν αὐτοῦ τὸ σῶμα ταῖς ὠτειλαῖς, οὐκ ἂν ἀντέλαμ-
35 ψαν ἔνδοθεν αἱ ἀκτῖνες. Εἰ μὴ ἐκάθισεν αὐτὸν ὅπου τῆς κοπρίας, οὐκ ἂν ἔγνω τὸν αὐτοῦ πλοῦτον. Οὐδὲ γὰρ ὅτω λαμπρὸς βασιλεὺς ὅπου θρόνου καὶ θήκης, ὡς ὁ κύριος τότε ὅπου τῆς κοπρίας καὶ θήκης ἐπίσημος ἦν καὶ περιφανής. μὴ γὰρ τὸ βασιλικὸν θρόνον θαύμασον· μὴ γὰρ τὴν κοπρίαν ἐκείνην οὐρανοῦ βασιλεία. Διὰ γὰρ τοῦτο τὴν οὐσίαν αὐτοῦ ἐσύλα Εκ τῶν λόγ. ὅτι τὸν ἑαυτοῦ μὴ ἀδικοῦντα ἀδίκως παρακαλέσαι δυνήσῃ.
ὁ διάβολος, οὐχ ἵνα πένητα ποιήσῃ, ἀλλ' ἵνα βλασφημίαν ῥῆμα ἐκβάλῃ βιάσηται· καὶ τὸ
40 σῶμα κατέτειμνεν, οὐχ ἵνα ἀρρωστίαν περιβάλῃ, ἀλλ' ἵνα ἐπισκελίσῃ τὴν ψυχὴν ἀρετῆς. Ἀλλ' ὅμως πάντα αὐτοῦ κινήσας τὰ μηχανήματα, καὶ πένητα αὐτὸν πλουσίου ποιήσας (τοῦτο δὴ ὃ πᾶσιν ἡμῖν φερεκωδέστατον εἶ) δοκῶ) καὶ αὐτὸν σωλυπαιδος ἄπαιδα, καὶ καθεξάνας αὐτοῦ τὸ σῶμα ἀπὸ, τῶν ἐν δικαστηρίοις ἡμῶν χαλεπώτερον (οὐ γὰρ ὅπου διῃρύθησιν ἐκείνων οὖσαι καὶ πλευρὰς τὴν ἐμπιπτοῦσιν αὐτοῖς, ὡς κατίξαται αὐτοῦ τὸ σῶμα

πρὸς βάλλεις κακῶς. ἐκεῖνός σε ἴσως πονηρὰ πρὸς βάλλει· σὺ δὲ σαυτὸν εἰς τοὺς χαρίεντας καταβλάπτεις κακύργως. ἐκεῖνος ἀπερίσπαστός σε τὰ ἐκτὸς σῶν ὄντα, ἢ ὕστερον ἢ ἀκοντὸς σὸν ἀπο-πνήσαντα· σὺ δὲ τ' αἰώνιον πλοῦτον σαυτὸν ἀφαιρῇ. βύπτησόν σε ὁ βδελύκτολος ἀφῳδότερος τὰ χρήματα· λύπησον αὐτὸν ἢ σὺ βλασφημήσας, ἢ μὴ βλασφήμησας. δῶ πρὸς μαντὸς ἀπέλθῃς, βλασφημίας· αὖ βλασφημήσῃς δὲ θεῷ, κτηνίαν ἔδωκας αὐτῷ τὸ πλημμέλημα. ἢ ὅρα τί γέγραπται· ὅτι αὐτὸς ἀ- 5
βρήνεις ἀπαλλαγὴν πρὸς τὸν μαντὸς. ἢ γὰρ ὄντως ἐκείνων εἰδέναι. εἰ δέ που ἢ ποιεῖ ὑπὸ τυχόντος, ἢ τῷ ψυχῷ πρὸς απολλύεις, ἢ ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν καταπλαθήσῃ τῶν σῶν, ἢ πάλιν αὐτὰ κακῶς ἀπολῇς. ὁ γὰρ δαίμων εἰδὼς ὅτι ζημίαν οὐ φέρεις, ἀλλὰ ὑπὲρ τούτων καὶ ⓦ θεοὶ σε ἀρῇ, πάλιν χρήματα δίδωσιν, ἵνα ἀφορμὴν σχῇ τοῦ πάλιν σε ἀπατῆσαι καὶ ἀπορῆσαι. ἢ καθάπερ ἡμῖς ἐκεῖνα τοῦ ἐχθροῦ βλασφήμου, οἷς λυπούμεθα αὐτοῖς· αὖ δὲ 10
ἰδωμεν ὅτι οὐκ ἀληθεύσι, ἀφιέμεθα λοιπόν, ὡς οὐκ ἔχοντες αὐτοῦ δάκνειν· οὕτω καὶ ὁ βλάβολος, αὖ ἰδῃ καταγελώντα καὶ καταφρονοῦντά σε τῆς αὐτοῦ ἐγχειρήσεως, ἀπορήσεται τῆς βιαίου ὁδοῦ, πρὸς σιγὴν ζῶν σὲ κτῆσι. ἔξεστι δῶν σοι ταῦτα ὑπομένοντα τοσοῦτον λαβεῖν μισθόν, ὅσον δὲ εἰ ἐκὼν ἔρριψας αὐτά. καὶ εἰκότως τοῦτον μᾶλλον θαυμάζομεν, ⓦ ἐπηρείας βλασφημίας φέροντα, ἢ ⓦ ἐκόντα δίδοντα. ἢ δύναται; ὅτι ἐκεῖνος μὲν τοῖς ἐπαίνοις 15
πρέφεται καὶ τῷ σωτῆρι, καὶ χρησάς ἔχει τὰς ἐλπίδας, καὶ πρὸς τὸν ὑμναίως ὑπεγκλίνει τὸν τέρποντα τὴν χρημάτων, τότε αὐτὰ ἔρριψεν· σὺ δὲ ἔτι πρὸς δίδωμος ἀφηρέθη βία. οὐκ ἔστι δ' ἴσον, πρότερον παιδίτα ἀπὸ τῶν χρημάτων, οὕτως αὐτὰ κτᾶσθαι, καὶ ἔτι αὐτῶν πεφυκότα ἀπέρχεσθαι· οὐδὲ πάλιν ὁ πολλῷ χρόνῳ μελετήσας καταφρονῆσαι τῶν χρη-
Ex τῶν β. λόγων τοῦ Σπ. μάτων, ἢ ἀθρόον ζημίαν συμβᾶσαν ὑπενεγκεῖν. Ὁ μὲν γὰρ ἔτι πρόσκτασμένος 20
πρὸς τὰ ὄντα, ῥᾴδιον δὲ εἰσάγειν τὸν τούτων ἐπαγωγόν· ὁ δὲ ἀναπεσών, καὶ τῶν φροντίδων ἀπολύσας τοὺς λογισμούς, δὲ συμβῇ οἱ οἰκοῦσι πάλιν, οὐ καὶ πρότερον, ἁπλῇ τῇ ἐκβάσει τοῦ βίχωρος χρῆται, τῷ τε ἀπροσδοκήτῳ, καὶ τῷ ἀβασανίστῳ τοῦ ἀσυνδέτου ἅπασαι αὐτῷ, καὶ τῷ πρὸς ἐκεῖνα προσκαθῆσθαι. οὐ μικρὸν δ' εἰς ὀδυνᾶν λέγει, ἀλλὰ καὶ πάντων ἀφο- 25
ρητότερον, ὅταν τις ἀπηλλάχθαι νομίσας, καὶ πρὸς τὸ τέλος ἥκειν αὐτὸ, καὶ φροντίδα καὶ μέλημα
Ex τῶν ἱερομ. τοῦ πρὸς Κοσιηθ. α. ὅπου. ἅπασαν ἀποθέμενος, πάλιν αὖθις ἀρχὴν ἑτέραν θύραν τ' δυσχερῶν. Διὰ τί γὰρ τὴν γυναῖκα τῷ Ἰωβ μὴ τὴν τέκνων οὐκ ἠφάνισεν ὁ βδέλλος; ὅπως ἢ δι' μεγάλης αὐτὸν σωτηρίας πρὸς τὸν ὑπερουλλιῶ σκεῖν. Εἰ γὰρ τοῦτο δείσας, φησί, δι' αὐτὴν ἐξέβαλεν ⓦ Ἀδάμ, πολλῷ μᾶλλον" ἀπὸ κυρίας ὑποσκελίσαι διωκόμενον ⓦ Ἰωβ. καὶ θέα τὸν κα- χ. ὅτι
κοῦργον. οὐδὲ γὰρ τῶν βοῶν ἀπολλυμένων προσήγαγε τὸ μηχάνημα τοῦτο, οὐδὲ τῶν ὄ- 30
νων, οὐδὲ τῶν καμήλων, οὐδὲ τῆς οἰκίας καταπεσούσης, οὐδὲ τῶν παίδων καταχωσθέντων· ἀλλὰ σιγᾷ τέως, καὶ ἡσυχάζει ἐᾷ, ⓦ ἀθλητὴν ὁρῶν. ὅτε δὲ τῶν σκωλήκων ἐμέλυσεν ἡ πηγή, καὶ σκεπόμενον τὸ δέρμα κατέρρει, καὶ διαπυούμενα αἱ σάρκες ἰχῶσα πολλὴν γέμουσα δυσωδίας ἐποίουν· καὶ τηνικαῦτα καὶ καμίνων καὶ πάσης φλογὸς ὀδυνηρότερον αὐτῷ ἡ τοῦ βδελύκτολος κατεμήλισε χείρ, θηρίου πάντος χαλεπώτερον βλασφήσασα πάντοθεν καὶ κατεσθί- 35
ουσα τὸ σῶμα, καὶ πολὺς ὁ τῇ τοιαύτῃ συμφορᾷ προσῆλθε χορός, καὶ βλασφημοῦντα αὐτὸν εἶδε διψῶντα ἀταλαιπώρου καὶ ἀπηγμένον ὑπὸ θυμοῦντα, ὡς οὐδὲ ἀναπνεῖν ἔχοντα (Εἰ γὰρ δυναίμην, φησίν, ἐμαυτὸν χλευάσασθαι, καὶ διαπτῶσαι ἑτέρῳ καὶ ποιήσει μοι τοῦτο) τότε αὐ-
Ιακ. α. β. τὸν προσάγει καὶ φησι· Μέχρι τίνος καρτερεῖς λέγων, ἰδοὺ ἀναμένω χρόνον τινὰ ἔτι μι- 40
κρὸν, προσδεχόμενος τὸν ἐλπίδα τῆς σωτηρίας μου; καὶ γὰρ ἐκεῖνος ἐσχλευάσας ἀεὶ πα-
ροξυνόμενος καὶ βλασφημούμενος τοιαῦτα ἐφθέγξατο· ἀναμένει ἔτι μικρὸν, καὶ παύσεται τούτων τὸ τέλος. ὀνειδίζουσα τοίνυν" αὐτῷ, φησι· μὴ καὶ σὺ τὸ αὐτὸ ἐρεῖς; πολὺς γὰρ ἤδη χ. αὐτὸν
χρόνος παρέδραμε, καὶ τέλος τούτων οὐκ ἐφάνη· ἀπώλετο δέσμα τὸ μνημόσυνον ἀπὸ τῆς γῆς, ⓦ ὑοί σε καὶ αἰχμάτιρες σε, τῆς ἐμῆς χιλίας ὠδῖνες, καὶ πόνοι, ὧν εἷς τοσοῦτον ἐκοπία-

σα

λίθοι, πῶς ὁ μῖσος ἐμέλλησαν παύσειν, ἢ χεῖρα ἰδὼν ἐπὶ φιάλῃ κατέχουσαν, ἢ δέξιδι ἐπέρασι· δακτυλιδίῳ τῷ πέπλῳ, ἢ αὖθις τῷ σώματος διεφθαρμένοι τύπου· ῥᾳδίως σωτευεῖσθαι, κεφαλῆς μεγαλειότητα, ὀφθαλμῶν ἀφυιότητα, ἐγκεφάλου διεφθαρμένου, πάσης ἁπλῶς τῆς μορφῆς διεφθαρμένης, ἢ τῆς τῶν τραυμάτων ποικιλίας οὐκ ἀφιείσης τὸ πατέρα τῶν πεθυμένων ὀφθαλμῶν ἐπιγνῶναι τύπον. σωτεχόμενοι ταῦτα ἀκούοντες, ἢ δακρύετε; ἐνοήσατε τοίνυν πῶς ἰδὼν ὁ ἀδάμας ἐκεῖνος ταῦτα ὁρᾷ. Εἰ γὰρ ἡμεῖς μὴ τοσοῦτον χρείαν ἔσχομεν δυνάμεθα ἀδακρυτὶ τῆς τραγῳδίας ἐκείνης τὸν ἀκόλουθον ἐνεγκεῖν, ἢ ταῦτα ἀλλοτρίας ἀκούοντες συμφορᾶς, πῶς ἰδὼν ὁ ἀδάμας ἐκεῖνος, "ἅπαντα ταῦτα πεπονθόμεν, οὐκ ἐν ἀλλοτρίοις, ἀλλ' ἐν οἰκείοις φιλοσοφοῦντες κακοῖς; οὐδὲ γὰρ ἀπεδυσώπησεν, οὐδὲ εἶπε, τί ποτε τοῦτο ἔστιν; αὕτη μου τῆς φιλοφροσύνης ἡ ἀμοιβή; ᾗ τοῦτο τοῖς ξένοις ἐπεδείξατό μου τὸν οἶκον, ἵνα τὰφον τῶν παίδων γνωρίσω αὐτῷ ὀπίσω; ᾗ τοῦτο πᾶσαν ὡς εἰκὸς ἀρετὴν ἐπεδειξάμην, ἵνα τοιοῦτον ἐπομείνωσι δαίμονα; οὐκ εἶπε τοῦτον οὐδέν, οὐκ ἐνεύπησεν, ἀλλ' ἔφερε πρᾴως ἡμερίως, ἢ μὴ τοσαύτην ὀπιμέλειαν αὐτῶν ἀφαιρεθείς. ἆρ' οὖν ταῦτα" μικρὰ αὐτῷ συνείδη τὰ δεινά; ἢ ὁ τῶν φίλων ἐγκαταλειψις ἢ προδοσία, τὰ δὲ σκώμματα ἢ αἰσχύνη, ἢ χλευασία ἢ γέλως, ὃ ὁ πρὸ πόλεων ᾠκοῦρεθαι, ἆρα φορητὰ ταῦτα ἢ ἀνεκμισθίας ἄξια; ταῦτα γε οὐδὲ ἀκούσαι φορητά, μήτιγε ᾗ τῶν πραγμάτων ὑπομεῖναι. οὐδὲ γὰρ ὅτως ἡ τῶν συμφορῶν φύσις, ὡς τὰ τοιαῦτα συμφορᾶς ἡμῖν ὀνειδίζοντες, δάκνειν εἰώθασιν ἡμῶν τὴν ψυχήν. Θέα δέ μοι καὶ ταῦθ' ἅπερ λοιπὸν ὁ ὑπερεχὼς καὶ φιλόθεος τῆς γυναικὸς ἐκείνης καὶ ἀδαμαντίνης ψυχῆς. ὅπου γὰρ ἑαυτὸν μόνον ἐν τοῖς ἐσχάτοις εἶναι εἴασεν, τὰ πᾶσαν ὑπερβολὴν ἀρετὴν, ποιήσεις ἂν αἰθέσπιτος ἢ ῥᾳθύμως φέρειν, οὐκ εἶπεν οὐδὲν τοιοῦτον, οἷ εἰκὸς ἦν τὸν ἀνθρώπων αἰτιᾶσθαι· ὅτι τοὺς ἔθρεψα τοὺς παῖδας, ἢ μὴ ἀκριβείας ἤσκησα πάσης; ὅτι τούτοις πέφυκα μὲν τὸν οἶκον τοῖς πρώτοις, ἵνα μετὰ τοὺς πολλοὺς δρόμους ἐκείνους, τοὺς ὑπὲρ τῶν δισκίων, τοὺς ὑπὲρ τῶν γυμνῶν, τοὺς ὑπὲρ τῶν ὁρφανῶν, ταῦτα ἀπολαύω τὰ ἀμοιβάς; ἀλλ' αὐτὰ τούτων τὰ πάσης ὑσίας κρείττονα ῥήματα αὐλωγεῖν ἐκεῖνα εἶπεν· Ὁ Κύριος ἔδωκεν, ὁ Κύριος ἀφεῖλετο. Εἰ δὲ διέρρηξε τὰ ἱμάτια, ἢ τὸν κόμιν ἀπεκείρατο, μὴ θαυμάσῃς· πατὴρ γὰρ ἦν, ἢ πατὴρ φιλόστοργος, ἢ ὅλῃ διαθεῖναι ἢ τὸν τῆς φύσεως συμπάθειαν, ἢ τὴν τῆς γνώμης φιλοσοφίαν· εἰ γὰρ μηδὲ τοῦτο ἐποίησε, τάχα δ' ἂν τις ἢ ἀναισθησίας ἐνόμισε τὴν φιλοσοφίαν ταύτην. Καὶ σὺ τοίνυν ὅταν χρήματα ἀπολέσῃς τὰ σά, καὶ μὴ δυσχεράνῃς, ἀλλὰ θαρραλέως ἐνεγκὼν βλασφημίσῃς τὸν Θεόν, ἢ τὰ τοῦ Ἰὼβ ἀποφθέγξῃ ῥήματα· ὁ Κύριος ἔδωκεν, ὁ Κύριος ἀφεῖλετο, κέρδος τὸν ζημίαν δείξας τούτων ἐποίησας. τί λέγῃς; ὁ Κύριος ἀφεῖλετο; ὁ κλέπτης ἀφεῖλετο, ἢ πῶς δυνήσομαί σοι εἰπεῖν, ὁ Κύριος ἀφεῖλετο; μὴ θαυμάσῃς. καὶ γὰρ ὁ Ἰώβ, ἃ ὁ διάβολος ἔλαβε, ταῦτα ἔφησεν ὅτι ὁ Κύριος ἀφεῖλετο. ἢ πῶς ἃ ὁ κλέπτης ἔλαβε, σὺ οὐκ ἔρῃς ὅτι ὁ Κύριος ἀφεῖλετο; μὴ γὰρ εἴπῃς, οὐκ ἔχω χάριν· οὐκ ἐμῆς γνώμης ὃ πεπραγμάτευσαι· οὐκ εἰδότος, οὐδὲ βουλομένου ὁ λῃστὴς ἔλαβε· ποῖος ἐστὶν οὗτος μισθός; οὐδὲ γὰρ τῷ Ἰὼβ εἰδότος, οὐδὲ βουλομένου ταῦτα ἐγένετο. πῶς γάρ; ἀλλ' ὅμως οὐκ ἔλαττον ἔχει τῶν ἐλεημοσυνῶν δόντων ἐκεῖνος, ὁ μὴ δοὺς τότε. ἂν δὲ ἢ πρὸς μαστίγωσί τινες ἀπολέσῃ, σὺ δὲ μᾶλλον τῷ Θεοῦ φόβου, ὅπου κεκώλυται, ἵνα μᾶλλον μὴ λάβῃς τὰ χρήματα, ἢ βλασφημήσῃς τὸν Θεόν, ἴσον ἔχεις μισθὸν τῶν εἰς πένητας αὐτὰ διδόντων, ὃν ἀπολέσας ἐυχαριστήσας, ἢ δυνάμενος πρὸς μόνης ἀπολέσαι, ἐυχαριστῆσαι μὴ λάβῃς αὐτὰ μᾶλλον, ἢ οὕτω λάβῃς. καθάπερ γὰρ ἐκεῖνος διὰ τὸν Θεοῦ φόβον εἰς ἐδὼν διαμένων ἐκέκτησαι, οὕτω καὶ σὺ διὰ τὸν Θεοῦ φόβον, ἁρπασάντων ἐκείνων, οὐκ ἀνέλαβες. ἀπεστέρησέ σε χρημάτων ἐκεῖνος; σὺ σαυτὸν μὴ ἀποστέρησε τῆς σωτηρίας. ἀλλοῖ γὰρ ἐφ' οἷς πρὸ ἑτέρων κακῶν ἔπαθες, ἄλλος πλείοσι σαυτὸν

χ. ἀκλινε. μένω

χ. διὰ

χ. ποτ

χ. ἀπολεῖν

Ex ἑ ἑρμῆν. ἑ σεὶς Κορ. α'. ἐπιστ.

Ἰώβ. α. κα.

Ex τῶν ἑρμῆν. τῶν σεὶς Θεσσ. α'. ἐπιστ.

τοιαύτῃ συμφορᾷ ἐπέσχεν; ποῖος σιδηρεῖς ἀνθρωπος, ποῖος ἀδάμας τοσαῦτα αὐ ὑπέμεινε δεινά; οὐκ ἔστιν οὐδεὶς, οὐκ ἔστιν. εἰ γὰρ ἦν καὶ ἑαυτὸ τούτων ἔκφυσιν ἀφόρητον, ἐνόησαν ὡς ὁμοῦ πάντα συνελθόντα πόσῃ ἤγαγε τὸν θόρυβον. ὅταν τοίνυν ἀπροσδόκητος ἡμῖν ἡ θυγατέρα ὁμοῦ, καὶ ἀδέρφια ὁμοῦ, καὶ πάντας εὑρήσεις πολλῷ σταυτῷ τὴν ἀνθρωπίαν. Ἀναμνήσθητι τῶν ῥημάτων αὐτοῦ τοῦ τὴν συμφορὰν τῶν παίδων, ἃ μείζων φανήσῃ μᾶλλον ἀνέδησε τὸν ἀγῶνα καρδίαν ἐκείνου. λόγισαι δὲ μέγεθος τῆς συμφορᾶς, καὶ δὸς χαρὰν ἀκριβῆ ναυάγιον, καὶ τὴν ξένην καὶ ἀνθρώπων τραγῳδίαν. σὺ μοῦ γὰρ ἴσως ἕνα ἀπώλεσας, ἢ δύο τρεῖς, ἢ τέτταρας· ἐκεῖνος ἓν τοσούτους καὶ τοσαύτας· καὶ ὁ πολύπαις ἐξαίφνης ἅπαις ἐγένετο· καὶ οὐδὲ μικρὸν αὐτῷ τὰ ἀπόγονα ἀπελείπετο, ἀλλ' ἅθρουν ἅπας ὁ καρπὸς ἀνηρπάγη, καὶ οὐδὲ πρόσωπον, οὐδὲ ἀνθρώπου, ἵνα, κἂν ἐφάπτων ἀκούσας τῶν ῥημάτων, ἔχῃ πιὰ ἀνθρωπίαν τῆς οὕτω πικρᾶς τελευτῆς· ἀλλὰ πᾶσι ἐλπίδα πᾶσαι καὶ θάττεσι καρδίαλλε θαττέρου τῶν λυπηρῶν. οὐ γὰρ ἄωρος θάνατος μόνον, ἀλλὰ καὶ ὁ εὐ ἀκμὴ πάντας εἰ καὶ ὁ εὐαρέστους εἰ καὶ φιλίους· ὁ πάντας ὁμοῦ· ὁ φύσεως εἰ ἑκατέρας· ὁ μὴ ὧν κοπῷ νόμῳ τ φύσεως· ὁ μὴ τοσαύτην ζημίαν· ὁ μηδὲν ἑαυτῷ συνειδότα ποινῶν, μηδὲ ἐκείνοις, ταῦτα παθεῖν. τούτων γὰρ ἕκαστον ἱκανὸν μὲ καὶ καθ' ἑαυτὸ θορυβῆσαι· ὅταν δὲ καὶ ὁμοῦ φαίνῃ συντρέχοντα, ἐνόησον τῶν κυμάτων ὅσον ὁ ὕψος, ὅση τὸ χειμῶνος ἡ καρδιολύη καὶ τῆς ζάλης. Θαυμάσῃ μὲ δῶν ταῦτα καὶ ἀπλῶς ἀκούσωμεν· δὲ δὲ μὴ ἀκριβείας ἐξετάσῃς αὐτά, πάντα μείζονος ὕλης ὁ θαῦμα. ἐνόησον γὰρ ὅτι οὐχὶ τὸν ἡμίσεις ἔλαβεν ὁ Ἀβραάμιος, καὶ τὸν ἡμίσεις ἀφῆκεν, οὐδὲ τὸν πλείονας ἔλαβε, καὶ τὸν ἐλάττονας ἀφῆκεν, ἀλλ' ὁλόκληρον ἐπέζευξε τ καρπόν, καὶ ὁ δένδρον ὑ κατέβαλε· πᾶσαν ἐπήγαγε τὴν θάλασσαν μὲ τῶν κυμάτων, καὶ ὁ σκάφος οὐ κατεπόντισεν· ὅλῳ τῷ δυνάμει ἐκείνῳ, καὶ ⟨ω⟩ πυρὶ οὐκ ἔσεισεν, ἀλλ' εἰσῆκε πάντοθεν βαλλόμενος [καὶ] ἀκλινὴς μόνον· καὶ νηφάλιος ἐφαίνετο βελῶν, καὶ οὐκ ἐπλήττετο, μᾶλλον δὲ ἐπήμυνετο μόνον, οὐκ ἐπέζωσεν δέ. ἐνόησον ὅσον ὅτι ὁ τοσούτους παῖδας ἀπολωλείας. τί γὰρ οὐκ ἂν ἐκφύσειν δακρύειν; οὐχὶ ὁ πάντας ἀναρπασθῆναι; οὐχὶ ὁ πάντας ἀθρόους ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ; οὐχὶ τὸ ἐν ἀκμῇ τῆς ἡλικίας τῷ δοῦναι· οὐχὶ τὸ πολλῶν ἀρετῶν ὑπεδέχοντας, καὶ ὁ ἔσωθεν τῆς ἡμερείας τοιούτῳ καταλῦσαι ⟨ω⟩ βίον; οὐχὶ ὁ μετὰ τοσαύτας πλαγὰς ἑαυτῶν ἐπενεχθῆναι ταύτην; οὐχὶ τὸ φιλότεκνοι εἰ ⟨ω⟩ γεγωνικότα; οὐ τὸ πεφυκὸς εἰ οὐκ ἀπολθόντας; ὅταν μὲ γὰρ πατρός τις ἀπολάλητον παῖδας, δάκνεται μὲ ὦ πάθη, πολλῷ δὴ οὐ μετὰ τοσαύτης σφοδρότητος· ἡ γὰρ πατρεία τῶν ἀπολθότων ἀριμωτέρα οὐκ ἀφίησι γλιάθαι τὸν ὀδυνῶν. ὅταν δὲ καὶ σκαρέτοι ὦσι, μόνιμον τὸ πάθημα ἔχ, οὐχὶ ⟨ω⟩ ἀπὸ τῆς φύσεως μόνον· ὑπεδεξικυμόνῳ πόθοι, ἀλλὰ καὶ ⟨ω⟩ ἀπὸ τῆς βλαβείας. πάλιν, ὅταν μὲ μέρος ἀναρπάζων, ἔχει πιὰ καρδίαλλε τὸ πάθος· ⟨ω⟩ γὰρ ὑπολειπόμενοι τὸν ὅτι τοῖς ἀπολθοῦσι συσκιάζουσι ἀθυμίαν. ὅταν δὲ ὁλόκληρος ὁ χορὸς ἀπόλθῃ, πρὸς τίνα δυνήσῃ ἰδεῖν ὁ πολύπαις, ἀνθρώπους ἅπαις γλυκύθυμος; εἰ γὰρ ἐν τεσσὶν ἢ πέντε ἡμέραις ἀπολθόντων πάντων, αἱ γυναῖκες καὶ ⟨ω⟩ περισσότερον ἄπαντες τοῦτο μάλιστα πάντων ἐλεφύρονται, ὅτι ταχέως ἐξαίφνης ἀνηρπάγη τῆς ἐκείνων ἔψυχος ὁ τοιαῦτα· πολλῷ μᾶλλον ἐστὶ δὸ πλησιον, οὐκ ἐν ἡμέραις τεσσὶ καὶ δύο ἐν μιᾷ, δὴ ἐν ὥρᾳ μιᾷ ἅπαντας ὄντας ἀφαιρεθείς. ὁ γὰρ μεγεθὸς τῷ χρόνῳ δῆλον, καὶ σφόδρα ἀφόρητον ἦ, τῇ περισσοδοξίᾳ κοῦφον ἂν γένοιτο ῥᾳδίως· ὁ δὲ πρὸ ἐλπίδα συμβαὶ ἐξαίφνης, καὶ φύσει κοῦφον ἦ, τῷ πρὸ ἐλπίδα συμβῆναι καὶ ἐξαίφνης ἀφόρητον ἔχ. ὅταν οὖν τι ἐν καθ' ἑαυτὸ χαλεπὸν ἦ, καὶ τὸν ἐκ τὸ πρὸ ἐλπίδα συμβῆναι λάβῃ προσθήκην, ἐνόησον πῶς ἀφόρητον ἔχ καὶ πάντα ὑπερβαίνει λόγον. οὐδὲ γὰρ ὅτι κλίνης ἐδὲν αὐτὸν ἀπαντένοντας καὶ ψυχορραγοῦντας, ἀλλὰ τὴν οἰκίαν καταχωσθέντας ἅπαντας. ἐνόησον τοίνυν, πῆς [ἀρα] ἰῶ αἰωρεῖται σκάφος ὁ χῶμα· καὶ νῦν μὲ

Ex τ ἑρμῶν. τ σὺν Κορ. α'. ἐπιστ. ὁμιλ. κα.

Ex τ λόγ. τ οὐκ τὸ, σὺν καὶ τ κακοιμμένων.

χ λυπτωτέρων χ. ἀκαρῆ παίπας ἐν τῶν ἑαυτ

τα δῶρα, μὴ θαυμάσῃς· τοιοῦτοι γὰρ ἐσμὲν θαυμάζειν, εἰ πολλὰς λαμβάνων ὁ Ἀβραὰμ πληγὰς ἤμελλεν ἀνέχεσθαι, ⁊ φαύλως φέρειν τὰ πεπραγμένα. οὐδὲ γὰρ, εἰ ὄφις κεντήσειεν ἡμᾶς σκληρὸς ἀγελαῖος, ⁊ ἐφάλλοιτο τῷ κέντρῳ θαυμάζειν χρή· ⁊ Ⓦ οὐκ πολέμου ἦν ἡ νίκης ⁊ σφαγῆς ἐπιμέλεια ἀνάγκη ⁊ ἡμᾶς θαυμάζειν, πολλάκις ἢ ⁊ τραύματα ἔχειν. ὅταν τοίνυν ἴδῃς τινὰ ἐλεημοσύνας ποιούμενα, ⁊ ἄλλα μείζω ἐργαζόμενον ἀγαθὰ, ⁊ ταύτῃ συγκόπτοντα τὸν Ἀβραὰμ τὸν δυνάμενον, εἶτα πειρασμοῖς ἀνεπισκέπτοις ⁊ κινδύνοις, μὴ Ἀβραὰμ τοῦτο θορυβηθῇς. Ἀβραὰμ γὰρ τοῦτο ἀνείπετο πειρασμοῖς, ὅτῳ σφόδρα ἔπληξε Ⓦ Ἀβραὰμ. ⁊ πῶς ὁ Θεὸς σωεχώρησε, φησὶν; ἵνα μᾶλλον στεφανωθῇ· ἵνα πλείονα τὸν πλοῦτον λάβῃ σκῦλα. μέγα μὲν γὰρ, ⁊ ἐξ οὐσίας φερομένων τῶν τραυμάτων, ⁊ ἐλεεῖν ⁊ ἀρετῆς ἀντέχεσθαι· πολλῷ ἢ μείζων, ὃ διπλᾶ πάσχοντα ἀμεταστρεπτὶ ⁊ μὴ πλείονος ἴσχεσθαι τῆς προθυμίας τῶν ὑπὲρ τῆς ἀρετῆς πόνων. Ὥσπερ γὰρ ὅτι τῶν ἀμυρτημόντων Ⓐ μηδὲν παθόντες ἀνίπτοι σὺ ταῦτα, μείζονα ὑφίσαι) [τὴν] τιμωρίαν σκῆ· οὕτως ὅτι τῶν κατορθωκότων Ⓐ πολλὰ παθόντες σὺ ταῦτα διπλᾶ, πολλῆς ἀπολαύσονται σκεῦ τῆς τιμῆς. ⁊ καθάπερ ἀμυρτωλοὶ ὄντων δύο, ἀν' ὁ μὲν σὺ ταῦτα κολασθῇ, ὁ ἢ μὴ κολασθῇ, μακαριώτερος ὁ κολασθεὶς τοῦ μὴ κολασθέντος ἐστὶν· οὕτω δὴ ⁊ δικαίων σὺ ταῦτα ὄντων δύο, ἀν' ὁ μὲν πλούσιος, ὁ ἢ ἐλάττονος κτησάμενος θλίψεως, μακαριώτερος ὁ τῆς πλείονος κτησάμενος ἐστίν. Οἱ ἢ τὸν τοῦ Θεοῦ παιδεύσαντος βλαβερίστως μὴ φέροντες, ἀλλὰ δυσαναχετοῦντες, πρὸς ᾧ μηδὲν ὄφελος αὐτῆς καρπώσασθαι ⁊ ταῖς ἑαυτῶν ἐπιβάλλουσι συμφοραῖς.

Ἀλλ' ἐν ποίᾳ δήπου ⁊ λιμῷ ⁊ μυρίοις κινδύνοις; σκοπῶ δὴ τῶν παντων μάλιστα βλαβερῶς ᾧ διακοπῆ. οὔτοι γὰρ πόλεμος Ⓦ βίον ἑαυτῶν σὺ ᾧ ἐπαιτῆσι καταμαλίσκοντες οὐ βλασφημοῦσιν, σὺκ ἀγανακτοῦσιν, σὐδὲ δυσχεραίνουσιν, ἀλλ' βλαβερῶς φέρουσι. Τί γὰρ τοιοῦτον ἔπαθες, οἷ σκῆνος; ὀξυόπης Ⓦ ὀφθαλμός; ἀλλ' σκῆνος σὺ δύο. σιδήρους τοσοῦτον μαχαίρας; σοῦ ἢ ⁊ φύλακας. ἀπόδυγες σὺ παῖδας; ἀλλ' σκῆνος ⁊ τὴν ὑγιείαν τοῦ οἰκείου σώματος. ἐζημιώθης ζημίᾳ μεγάλῃ; ἀλλ' σὺδέπω πρὸς ὃ ἑτέρων ἀφαθῶν κατάστης. Ἀλλ' σὺκ ἀρκεῖ ταῦτα; σταθήσοι μοι Ⓦ Ἰὼβ τὸν τῆς ὑπομονῆς ἀθλητὴν ὁ πύργος. Τίς γὰρ τότε πενέστερος γένοιτο, ὃς ⁊ τῶν σὺ βαλαντείοις ἐρριμμένων, ⁊ τῶν σὺ τῇ καμπιαίᾳ τέφρᾳ καθυδόντων, ⁊ πάντων ἁπλῶς δυθεφπτων πενέστερος ἰών. ὅτοι μὲν γὰρ καὶ ἰμάτοις ἔχοισι διερρωγόσι· σκῆνος ἢ γυμνὸς σκάθητο ⁊ ὁ μόνον ἰμάτοις εἶχε σὺδὲ τὴν φύσεως, τῆς ἀρχὴς τοῦ σπλαγχνίου, χαλεπῶ σπιπδόνι ⁊ τοῦτο διέφθειρεν ὁ Ἀβραάμ. καὶ Ⓐ μὲν πάντες καὶ σὺ τοῦ τείχους εἰσὶ σπουδαίων τῶν σὺ τοῖς βαλαντείοις, καὶ καλάμη καλύπτονται· σκῆνος ἢ αὖθρις Ἀβραὰμ τοῦτο διετέλει, σὺδὲ τοῦ ἀπὸ ψυλῆς τείχης σπουδαιότερον ἴχνη· ⁊ ὃ δὴ μάλιστα, ὅτι ὅτοι μὲν πολλὰ ἑαυτοῖς σωίσασι τὰ δῶρα (⁊ οὐ μικρὸν τοῦτο εἰς σπουδαιότητα συμφορᾶς, ὃ σωιδῆσαι ἑαυτῷ δικαίως πεφρονηκότι) σκῆνος ἢ ⁊ ταύτης ἀπεστέρητο τῆς σπουδαιότητος, ⁊ πολιτικὸν ὅπλον ἀρετῆς γένεσθαι, τὰ τῆς ἴσα πᾶσι πολεμικοῖσιν σὺκ ἐμφιε. ⁊ ὅτοι μὲν δῶσθαι ⁊ ὀξ ἀρχῆς σὐκ ἐμελετήσαι τῇ συμφορᾷ· σκῆνος ἢ ἀμελέτητον σὺκ ἐμφιε πενίαν, ἀθρόον δοξάσθαι τὸν σὺκ τῷ πλούτῳ μεταβολήν. Εἶδες αὖθις πρὸς ἑκάτερον ἐλπίδα πενίας ⁊ μὴ τὴν ἑτέραν σὺκ ἔστιν εὑρεῖν; τί γὰρ αὖ τοῦ γυμνοῦ ⁊ μηδὲ τείχους ἔχοντος πενέστερον γένοιτ' ἄν, μηδὲ ἐδάφους αὐτὸν ἀπολαύοντος; οὐ γὰρ ὅπου τῆς γῆς, ἀλλ' ⁊ ὅπου τῆς κοπρίας σκάθητο. Σὺκοῦν ὅταν ἴδῃς σαυτὸν τὸ πενίᾳ γλυσθέμενον, σπούδασον τοῦ δικαίου ὃ πάθος, ⁊ εὐθέως Ἀναστήσῃ, ⁊ πάντα ἀποκρούσῃ λογισμὸν τῆς ἀθυμίας. Εἰ ἢ βούλει ⁊ Ⓦ τοῦ τῆς φύσεως πόλεμον Ⓦ μὴ πολλῆς τῆς ὑπερβολῆς τῷ γλυκαίῳ τούτῳ ὅπου τεθνῶσι ἀκούειν, πρόσεχε ᾧ λέγω. δέκα παιδία ἀπώλεσε, τὰ δέκα ἀθρόα, ὁ αὐτῷ τῷ αὐτῇ τῆς ἡλικίας, τὰ δέκα τοσοῦτον ἀρετὴν ἐπιδεδειγμένα, ⁊ οὐδὲ τῷ χρῷ τῆς φύσεως τόμῳ, ἀλλὰ βιαίῳ ⁊ αἱματῷ ⁊ ἐλεεινῷ. τίς ἂν ἔχοι παιδοτὸν

χ. μὴ

χ. καὶ

Ex ϝ γ. λόγ. ϝ ὁ τὸν πάσσον ⁊ ϝ λάζ.

χ. ὅπου πενίᾳ ⁊ λιμῷ σκεδασθῇς, ὡσὺ ϝ πιν.

Ex ϝ ἰρμῶν. ϝ σκὲς Θεσ. α. ὁ σπ.

χ. ἀναστήσῃ,

χ. κοῦσαι

φεύγη δ' ἀναίρεμιν αὐτ' σῶμα, ἢ δὲκ ἔστι δεδὸν ἔχειν εἰσφῦ. λαμπρότερος γὰρ ἢ ἀπὸ τῶν προτέρων ὁ δίκαιος ἰωῦ. τῷ γὰρ σὺ πλούτῳ ζῶντα ποιῇ ἐλεημοσύνῃ, δ' πάντα ἀφαρπαγῆτα ἡνιαίως ἐνεγκεῖν ἢ μετ' εὐχαριστίας, πολλῷ μᾶζόν ἐστι. Τὸ μὰν γὰρ ἐξ ὑείας φερομένων τῶν προσκυμάτων εὐχαριστεῖν τῷ Θεῷ, θαυμαστὸν δεδὸν· ὅταν δ' πολὺ δ' κλυδώνιον ᾖ, ἢ δ' σκάφος παρεισπέπτωκε ἢ κινδυνεύῃ, τότε ἐστὶν ἡ πολλὴ τῆς ἐνανθρωπήσεως δ' τῆς εὐγνωμοσύνης ἔπίδειξις. Εἰ γὰρ ⟨Α⟩ μυρία σεαυτὸν ἔπαιδεύτης ἑαυτοῖς κακά, δὺ ὀλίγων χρείαν ἔπολέσωσι, ἢ τῦτο πολλάκις ἐξ ἁρπαγῆς ἔχοντες, ἀξίωτον ⟨Ω⟩ βίον εἶ νομίζουσι· πόσων δὲκ ἂν εἶη σφῶν ἄξιος ὁ Ἰωῦ, δ' δικαίων συλλεγόντα ὁρᾷν ἁπλῶς, ἢ ὡς ἔτυχεν ἁρπαζόμενα· καὶ μᾶ πάντα ἐκεῖνα μυρίας ἐνανθρώπων [παρασκευῶν] νικᾶδας, καὶ ἅμα πάντων ἀκίνητος μένων, καὶ τῶν προσκουσῶν δεῖ τῦτον διαφέρων τῷ δεσπότῃ εὐχαριστεῖν; ἂν [μὴν] γὰρ μηδὲν τῶν ἄλλων μηδὲν εἶπῃ, τὰ τῆς γυναικὸς μόνον ῥήματα ἢ πέτρας ἰωῦ ἰσχυρὰ ἅμα σαλεῦσαι. Εἰ γὰρ δ' εὐθυμίᾳ ἄγαν, δ' μηδὲν πάσχοντας ἀνδρὸς πολλῦ πολλάκις ἔπεισαι [αἱ] γυναῖκες· εἰπάτωσαν πῶς ἰωῦ ἐκεῖνα νεανικὴ ψυχή, ἡ μᾶ τοσῦτον ὅσον λῶν αὐτῶν ἀποκρουσαμένη. ὅταν γὰρ γυνὴ ᾖ, καὶ ἐλεεινὰ λέγῃ, καὶ ⟨Ω⟩ καιρὸν ἔχῃ συμπαραθέσπτα, καὶ τὰ τραύματα καὶ δ' μόλωπας, καὶ μυρία κύματα τῶν λογισμῶν, πῶς δὲκ ἂν ὡς δικαίως ἀδάμαστος πάντος τερροτέραν τῶν δεδὸν ἐνανθρωπον τοσῦτον χάλυβος παθοῦσαν ψυχὴν ἀποφαίνῃτα; δότι μοι μᾶ πρόφασιν εἰσφῦ, ὅτι καὶ τῶν ἀποστόλων εἷς μὴ μείζων, ἀλλ' δὲκ ἐλάττων ὁ μακάριος ἐκεῖνος ἰωῦ. δ' μὲν γὰρ τὸ ἅμα ⟨Ω⟩ χειρὶ δῶν τὰ πάχη προεμάθητο· ἐκεῖνος δ' [καὶ] δῶτης ἔρημος ἰωῦ τῆς προδασίας· καὶ τὸ δὴ μᾶζον, ὅτι σὺ πολλῇ τρυφῇ τραφείς, δὲκ ἐξ ἁλιέων καὶ τελωνῶν καὶ τῶν εὐτελῶς βεβιωκότων, ἀλλὰ τοσαύτης ἀπολελαυκὼς τῆς ὑμῆς ἅπαγε ἅπαντα. καὶ ὁ φορτικώτατον ὅτι τῶν ἀποστόλων εἷς ἐδόκει, αὖθις ἐνέμεινε προδὺ φίλων καὶ οἰκετῶν καὶ τῶν δυ πεπαιδευτῶν, οὐ προδὺ τῶν ἐξωθεν ὀνειδιζόμενος καὶ μισούμενος. Καὶ ὅτι δῶτα τῦτον ἔχῃ τὸ δόπον, φέρε λοιπὸν κατορθωμάτων καὶ παθημάτων ποιησώμεθα σύγκρισιν· ἵνα μαθητε σαφῶς, ὅτι οὐ κατορθώμασι μόνον, ἀλλὰ καὶ παθήμασιν ἀμοιβαὶ κεῖνται, καὶ ἀμοιβαὶ σφόδρα μεγάλαι, καὶ κατορθώμασιν δὲκ ἐλάττους. καὶ Εἰσαγάγωμεν, Εἰ δοκεῖ, ἀνδρὸν τῦτον ⟨Ω⟩ μέγαν τῆς ἐνανθρωπήσεως ἀθλητὴν Ἰωῦ, ⟨Ω⟩ ἐκατέρωθεν ἅμα λάμψαντα τούτοις, καὶ ἰδωμεν συγκρίναντες πότε λαμπρότερος ἰωῦ, ὅτε τῶν οἰκέται αὐτῦ πᾶσι τοῖς πρόσθεν ἀνέφξεν, ἢ ὅτε κατιενεθήσης αὐτῆς δεδὸν ἐφθέγξατο ῥῆμα πικρόν, ἀλλ' εὐφήμησε ⟨Ω⟩ Θεόν. πότε φαιδρότερος ἰωῦ, εἰπέ μοι; ὅτε ἔθυεν ἐνώπιον τῶν παίδων καὶ τοὺς ὁμοίους αὐτῦ ἤλω, ἢ ὅτε καταχωσθέντων, καὶ τὰ πικρότατα θρόνων τῆς τελευτῆς καταλυσάντων ⟨Ω⟩ βίον, μᾶ πολλῆς τῆς φιλοσοφίας ἰσχυρὸν τὸ συμβαί; πότε μᾶλλον ἐξέλαμψεν; ὅτε ἀπὸ τῆς κοπρίας τῶν ἑλκῶν αὐτῦ ἐθερμαίνοντο τῶν γυμνῶν ⟨Α⟩ ὦμοι, ἢ ὅτε ἀκούσας ὅτι πῦρ ἐξ οὐρανοῦ ἔπεσε δὲ κατέφαγε τῦτο ἀγέλιον μᾶ τῶν ποιμένων, ἀ διεφθάρη, δεδὸν διεπράξατο, ἀλλὰ θαρρῶν ἰσχυρὸν τῦτο συμφορᾶς; πότε μείζων ἰωῦ; ὅτε τῇ ὑγείᾳ τῦ σώματος προσὸν τῦτο ἀδικουμένων ἐκέκρατο προσπασίαν, σωτείρων ἀμύλας τῶν ἀδίκων, δ' ὂκ μόνον ἐδόντων αὐτῶν ἁρπάζων ἁρπάγματα· ἢ ὅτε τὸ σῶμα τῦτο αὖθις, τὸ τῶν ἀδικουμένων ὅπλον, ἐώρα κατατιθέμενον ὑπὸ τὸ σκωλήκων, ἢ καθήμενος ὅτι τῆς κοπρίας αὖθις αὖθις κατέξαινε λαβῶν ὄστρακον; Τήκω γὰρ βώλακας γῆς ἀπὸ ἰχῶρος ξέων, φησί. καίτοι ἐκεῖνα μὲν πόνου κατορθώματα, ἐκεῖνα δ' παθήματα ἰωῦ· ἀλλ' ὅμως ἐκεῖνα αὖθις λαμπρότερα ἐκείνων ἀπέφηνεν. ἐκεῖνα μὲν γὰρ ἐνομίζετο, εἰ ἢ δικαίως σφόδρα δὲ ἰταμῶς, ἀλλ' ὅμως λύτειπεν ὁ διάβολος λέγων· Μὴ δωρεὰν σέβεται Ἰωῦ τὸν Θεόν; τῦτον δ' συμβαινόντων, ἐγκαλυφθέντος ἀνεχάρησαν ἐκεῖνα δοκοῦντα, ἢ ὅτε ἀναίρεμιν τῦτο πᾶσι τοῖς ἀντιλογίας σκιὰ γοῦν ἔχων προβαλέσθαι. Τοιγαροῦν ὅταν ἴδῃς ἄνδρα δίκαιον μεγάλα κατορθοῦντα, ἢ μυρία πάσχοντα

Ἐκ τῆς ἐρμην. τῶ πρὸς Ὀλυμπιόδ.

Ἐκ τῆς ἐρμην. τῶ κατὰ Ματθ. ὁμιλ.

Ἐκ τῆς πρὸς Ὀλυμπιόδ. γ. ἐπιστ.

Ἐκ τῆς πρὸς Κορ. α. ἐπιστ.

χ. ἐπίδειξις.

χ. τος.

χ. συμφορᾶς.

χ. ἔλαττον.

χ. ἐκατέρωθεν λάμψ.

χ. παιδῶν

ἢ χαιρῷ, ἓν λειπομένοις τῶν ἀπελθόντων ἔχῃ τὸ δραμεῖν· καὶ τὸς τῶν πεζευτῶν πλουτῆς
χ. πόνους τῶ παθους λήξαντος, αὖ ἢ τῶ δευτέρω πεσεσθῆναι μὴ χρόνον, τοῦτο αὐτῷ πεφοβῆσθαι
χ. τοῦτο ἓν τὸ πάθος. ὁ γὰρ ναρῷ ὅτι ἔπεισε τῷ ἕλκει, ἀλλὰ καὶ μιαιφόνῳ πόθῃ ἢ ἀφανισθέντι;
ὥσθ' ὁσὸν ὀλίγου ἐπετίμησεν αὐτῷ τῆς ὀδυνης. ἐπεὶ ἢ ἐλθόντες αὐτῷ τὸν χρεὼν εἶδον ἐν
μιᾷ δυσαρπαδέντα χαρᾷ ῥοπῇ, ἢ ἔφασαν πικροτάτῳ πλουτῆς, ἓν ὧρα συμποσίου, καὶ ἐν
οἰκίᾳ τῇ τῶν ξένων διεφθαρμένῃ, ἢ παῖδες αὐλῆς ἐοίκεσ ἐγένετο. τίς δ' ἂν εἴποι τὸν λιμὸν
ἐκεῖνον τὸν χαρίεσσαν, ἢ ἐρημίαν θαλάττης μὴ δυσάλυτον, τὸν ἐκούσιον, τὸν ἀκούσιον; οὐ γὰρ
χ. γένεσθαι οἶδα πῶς αὐτὸν καλέσω. ἐκούσιον; ἀλλ' ἐβούλετο ἀπαγόμενος τῶν πεζευομένων. ἀλλ'
χ. παρὼν ἀκούσιον; ἀλλὰ πρὸν τὰ σῖτα, ἢ σπάνις ὁ κωλύων ἦν· ἀλλὰ ἢ πολλαχειμῶνος ἀπείχετο
τῆς τραπέζης, ἢ ὁρωμένων ἐχ ἥπτετο τῶν σιτίων. τῶν γὰρ περὶ τὸ σῶμα πεφυκότων ἡ δυσ-
ωδία πεφοβημένους κατέλυε τὸν ἐπιθυμίαν, ἓν αὐτὸν ἐνεπίμπλα τὸν τράπεζαν
χ. ἐκ τῆς δυσ- ὠδίας. Βρῶμον γὰρ, φησι, ὁρῶ τὰ σιτία μου. καὶ ἡ μὲν ἀνάγκη τὸν λιμὸν τῶν πεφυ-
ωδίας. χ. κωλύει με χαιμένων ἀπέπεσθαι· ἐδιάζετο· ἡ δ' ὑποψία τῆς δυσωδίας τῆς ἐκ τῶν ἔμπροσθεν γενομένης
ἐοίκε τὸν λιμὸν τὸν βίον. πῶς δ' ἀπηγησάμεθα τὰς ὁδυνας, τὰς πηγὰς τῶν σκωλήκων,
ὧν ἐσθίεσθαι ὧν καταρρέοντα, τὰ ἐνοίδη τῶν φίλων, τὸν καταφρόνησιν τῶν οἰκετῶν; Οὐ γὰρ Ιωβ. λ. δ.
ἐφείσαντό μου, φησι, οἱ οἰκέται μου ἀπὸ προσώπου ἐμπτυσμάτων· ἢ ὃς ἐχ ἠγησάμεθα
ἀξίους εἶναι κυνῶν τῶν ἐμῶν νομάδων, ὑπὸ τοῦ ὑπεπτοήκασί μοι, ἓν ἀνθυπῆσί μοι ἐλέγχουσι.
καίτοι ἐχὶ χαλεπὰ ταῦτα ἄπαντα εἶναι δοκεῖ; ἢ γὰρ ὄντι χαλεπὰ καὶ ἀφόρητα· ἀλλ' ὅμως
ὅτι κατηξίωσαν ὁ φιλάνθρωπος Θεὸς εἰπεῖν αὐτῷ τῶν ἀγώνων τούτων τὸν αἰτίαν, ὅτι ἵνα δί-
καιος αἰσχρολογῆς ταῦτα συνεχωρήθη, ὕστερος αἰσθήσονται, ὡς μηδὲν δόξαι πεπονθέναι τῶν
χ. ὡς μὴ πεπονθώς τι τῶν λυπηρῶν ἐκείνων. Ὡς γὰρ ἐν τῷ σκάμματι ἢ ἀθλητὴν ἢ ἱδρῶτι ἢ κόνει ἢ θέρμῃ Ἐκ τῶν λόγ. τοῦ
πολλῇ ἢ πόνοις ἢ παλαιστρείαις μάχεσθαι δεῖ· οὕτω ἢ τὸν δίκαιον ἐνταῦθα πολλὰ ὑπομένειν περὶ τῆς ἐκ
χρὴ, καὶ φέρειν ἄπαντα γενναίως, εἴγε μέλλοι λαμπρὸς ἀπολήψεσθαι τὸν στεφανίτην ἐκεῖ. νεκρῶν ἀνα-
Εἰ γὰρ δὴ σῶμα μακαρίζομεν τὸ δυσάλυτον ψύχος καὶ καῦμα ἀλύπητον φέρειν, καὶ στάσεως.
λιμὸν καὶ ἔνδειαν καὶ ἀδιπορίαν καὶ παλαιστρίας ἐτέρας· πολλῷ μᾶλλον ψυχὴν
μακαρίζειν δεῖ τὴν δυναμένην καρτερεῖν καὶ γενναίως ἁπάσας τὰς δεινὰς φέρειν παρ'
χ. ἀλλὰ πεί- σοντων ἐπισολάς, καὶ ἀβασανίστου αὐτῆς ἀβασάνιστος ὁ φρόνημα. ὥσπερ οὖν
ἡ ἀργίας ἢ ἀδίας ἀπολαύσασα ψυχὴ, δικαίως ὑπὸ τῶν παθῶν ἁλίσκεται, ὕτω ἢ
διωκομένη τῆς ὑπερβολῆς ἀγῶσιν ἐγκαλοκάγαθία, οὐδὲ φιλεῖν ἀγαθὰ ταῦτα ἐπιτρέπει τότε,
τῆς περὶ τὰ παλαίσματα μελέτης πόνων αὐτὴν ἀπαγούσης ἐκείνων. Οὐ γὰρ ὁ πει- Ἐκ τῆς περὶ
νῆσαι ἢ χρησὸν μόνον, ἀλλὰ ἢ ὁ παθεῖν τι κακὸν, πολλὰς ἔχει τὰς ἀμοιβάς. ἓ δείκνυσιν ὁ Κορ. ϛ'. ἐπιστ.
Ιωβ ἀπὸ τῶν παθημάτων μᾶλλον, ἢ ἀπὸ τῶν κατορθωμάτων βεβοκιμάσας. Οὐδὲ γὰρ Ἐκ τῶν αἰθρι-
ὅτε λαμπρὸς ἦν, ἰώνικα τὰ χρήματα ἐκέκτητο, ἢ τὴν οἰκίαν δυσὶν ἢ τοῖς πέσι, καὶ τὰ ἀστ.
ὄντα ὑπερέβαλλον, ὡς ὅτε ἀκούσας αὐτὴν καταπεσοῦσ οὐκ ἀπεδυσπέτησεν. οὐκ ἦν ὅτε λαμ-
πρὸς, ὅτι ἀπὸ τῆς κουφῆς τῶν πεζευτῶν τὸν γυμνὸν ὑπεδέδυκεν, ὡς ἦν λαμπρὸς ἢ βε-
βοκιμασ, ὅτι ἀκούσας, ὅτι πῦρ κατέπεσε ἢ πάντα αἰπήλωσεν, πυρφορήσας. τότε φιλάνθρω-
πος ἦν, νῦν ἐγένετο φιλόσοφος· τότε ἠλέει τὸν πάσχοντα, νῦν ἢ βυζαντιᾷ τὰ διαφθορᾶ. καὶ
οὐκ ἔστι πρὸς ἑαυτὸν, τί ποτε τοῦτ' ἔστι; τὰ προβατα αἰπήλωται ἀφ' ὧν ἐτρέφοντο μυρίοι
χ. μὴ ἔχοντας πόνητες· ἓ εἰ ἀνάξιος ἦμην ἐγὼ ἀπολαύειν εὐπορίας, ἀλλὰ χρεὼν τὸν μετέχειν με ἔδει
φείσασθαι. ἀλλ' οὐδὲν τοιοῦτον ἐκ εἶπεν, οὐκ ἐφείσατο· ἀλλ' ἤδει τὸ Θεῖον πρὸς ὃ συμ-
φέρον πάντα οἰκονομοῦντα. ἓ ἵνα μάθῃς ὅτι μείζονα ὕστερον ἔδωκε τὸν πλουτὸν ὃν ἀφε-
λόμενος, ὅτε ἀφαιρεθεὶς κυρφορήσησεν, ἢ ὅτε κεκτημένος ἠλέει, ἄκουσον. ὅτε ἐκέκτητο, καὶ ὑ-
ποψίαν ἐκ ἔχει εἰπεῖν ὁ διάβολος, ὅτι μὴ δωρεὰν στέφεται ὁ Ιωβ· ἐπεὶ ἢ πάντα ἔλαβε ἢ
πάντων αὖθις ἐγύμνωσεν, ὁ ἢ τὸν αὐτὸν εὐποιὸν πρὸς Θεὸν διετήρησε, τότε λοιπὸν ἐπε-

φεσεν

λῆς τῆς σφοδρότητος, ἀλλ' ὀτιυκέστερον. σοὶ γὰρ ἐγκαλοῦντες, ἀλλ' ἐρωτῶντες ἔλεγον, ὁ διδάσκαλος ὑμῶν οὐ τελῶ τὰ δίδραγμα; τοῦτο μὲν γὰρ προσήκουσι περὶ αὐτοῦ δόξαν οὐδέπω εἶχον, ἀλλ' ὡς περὶ ἀνθρώπου οὕτω διέκειντο· πλοῦν ἀπέπεμψέν τινα αὐτῶν καὶ τοῦτο ἀφ' τῶν προλαβόντα σημεῖα. τί οὖν ὁ Πέτρος; ναί, φησι· καὶ τέτοις μὲν εἶπεν ὅτι τελῶ· αὐτῷ δὲ οὐκ εἶπεν, ἵσως ἐρυθριῶν ἐπὶ τούτων αὐτῷ προλεχθῆναι. τί οὖν ὁ τὰ πάντα σοφὸς εἰδὼς Θεός; προλαβὼν αὐτὸν φησι· Τί σοι δοκεῖ, Σίμων; ⓐ βασιλῆς τῆς γῆς ἀπὸ τίνων λαμβάνουσι τέλη ἢ κῆνσον; ἀπὸ τῶν υἱῶν αὐτῶν, ἢ ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων; ἔφη, ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων. λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ἄρα γε ἐλεύθεροί εἰσιν ⓐ υἱοί. ἵνα γὰρ μὴ τομίσῃ ὁ Πέτρος, ὅτι περὶ ἐκείνων ἀκριβῶς λέγῃ, προλαμβάνει αὐτὸν, τοῦτό τε αὐτὸ δηλῶν, ᾗ περιῆσαν αὐτῷ προέχων ὀκνοῦντι προτρέψαι περὶ τούτων εἰπεῖν. ὃ δὴ λέγει τοῦτο ἔστιν· ἐλεύθερος μόνῳ εἰμὶ τῷ δοῦναι κῆνσον. εἰ γὰρ ⓐ τῆς γῆς βασιλῆς παρὰ τῶν υἱῶν αὐτῶν οὐ λαμβάνουσιν, ἀλλὰ παρὰ τῶν ἀρχομένων, πολλῷ μᾶλλον ἐμὲ ἀπαιτεῖσθαι δίκης τῆς ἀπαραιτήτως ταύτης, οὐκ ὄντα γήϊνον βασιλέα, ἀλλὰ τὸν τῶν οὐρανῶν ὄντα με υἱὸν καὶ βασιλέα. καὶ ταῦτα εἰπὼν φησι· Ἵνα δὲ μὴ σκανδαλίσωμεν αὐτούς, πορευθεὶς εἰς τὴν θάλασσαν βάλε ἄγκιστρον, καὶ ⓦ ἀναβᾶσα πρῶτον ἰχθὺν αἶρον, καὶ εὑρήσεις ἐν αὐτῷ στατῆρα· ἐκεῖνον λαβὼν, δὸς αὐτοῖς ἀντὶ ἐμοῦ καὶ σοῦ. ἵνα πῶς οὐκ ἀπαιτῆται ⓦ φόρον, οὐδὲ αὐτὸς κελεύει δοῦναι, ἀλλὰ προτρέπει δίξας ἐκεῖνόν τε δοθῆναι, τὸν τίνα δίδωσι· δι' ἐμὲ, ἵνα ἐκεῖνοι μὴ σκανδαλισθῶσι· δι' ἐμὲ, ἵνα μὴ οὗτος. οὐδὲ γὰρ ὡς ὀφείλων δίδωσιν, ἀλλ' ὡς τοῦ ἐκείνων ἀδύνατα διορθούμενος. ἐκ τίνος ἔνεκεν οὐκ ἐξ ἀποκειμένων κελεύει δοῦναι; ἵνα καὶ ἐκ τούτου δίξῃ Θεὸν ἑαυτὸν ὄντα τῶν ὅλων, καὶ ὅτι τῆς θαλάσσης κρατῶ. οὐδὲ γὰρ μικροῦ ἰῶ ἀπὸ τῶν βυθῶν ἐκείνων προσπεσῶν, ὅτι προσῆκτο ἐμπεσεῖται ὁ ⓦ φόρον τελῶν ἰχθύς, καὶ ὥσπερ ἀμφίβληστρον εἰς τὸν ἄγκιστρον ἐκεῖνον ἀφέντα αὐτὸν τὸ πρόσταγμα, ἅρπασαι ⓦ κομίζοντα ⓦ κατῆρα, καὶ τὸν θάλατταν οὕτω ποιῆσαι δουλοφορῆν, καὶ πόντου τὸν ὑποζύγιον αὐτῆς ὑπεδείκνυσθαι. εἰ τοίνυν βούλει μέγα δῆξαι σε τὸ κατόρθωμα, μὴ μέγα φρόνει, καὶ τότε τοῦτο μᾶζον ἀπόφηνας. εἰ γὰρ ὅταν ἀμάρτωλοί ὦμεν, ὧν νομίσωμεν τοῦτο εἶναι ὅπερ ἐσμέν, δίκαιοι γινόμεθα, ὥσπερ οὖν καὶ ὁ τελώνης· ὅταν δίκαιοι ὄντες ἀμάρτωλοι ἑαυτοὺς εἶναι νομίζωμεν, πόσῳ μᾶλλον; σὺ μὲν γὰρ εἶπας σαυτὸν δόκιμον, γέγονας ἄχρηστος, καὶ δόκιμος ἦς· σὺ δὲ ἀχρεῖοι σεαυτὸν, γέγονας δοῦλος, καὶ ἀδόκιμος ἦς. ὡς γὰρ ὑπερφαίνοις οἶδεν ὁ Θεὸς αἰτιᾶσθαι, οὕτω δίδοται χάριν τοῖς ταπεινοῖς· ὅπερ αὐτῷ πρέπει δόξα ἡ κράτος, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΠΕΡΙ ΥΠΟΜΟΝΗΣ ΚΑΙ ΜΑΚΡΟΘΥΜΙΑΣ.

Λογ.λε.

Εἰ βούλεσθε, προσῆλθον ὑμῖν εἰς ὑπομονῆς παράκλησιν, ἀγαπητοὶ, τὰ τῶν δικαίων Ἰωβ ὑπόδραγαθήματα. ἔστι γὰρ, ἔστι ὁ ποσαύτης ἀπολαύσας δόξης, καὶ παντὸς διαφορήματος, καὶ πάντα χρόνῳ πολλῆς ὑπακηρυττόμενος τῆς εὐφημίας. εἰς ἀπιμίαν καὶ ὑπόληψιν ἀνθρώπων καὶ πονηρῶν, πενίαν, καὶ νόσον, καὶ παίδων ἀποβολὴν, καὶ ἐχθρῶν ἐπιμασῶσι, καὶ φίλων ἀγνωμοσύνην, καὶ λιμὸν, καὶ γυμνὸς ὁδυνᾶς, καὶ λοιδορίας, καὶ συκοφαντίας προσεπάλαιε· καὶ τὸ δὴ χαλεπώτερον, ὅτι καὶ ἀμελετήτων ὅτι ταῦτα ἐπάθετο. ὁ γὰρ ἐκ πάντων πηδῶν, καὶ ἐν οἰκίᾳ τοιαύτῃ τραφείς, ἅτε γυμνασάμενος καὶ μελετήσας, ῥᾳδίως ἂν ἐνέγκοι τὴν πενίας τὸ βάρος· ὁ δὲ τοσούτοις περιῤῥεόμενος χρήμασι, καὶ τοσούτῳ πλούτῳ κυλόμενος, εἶτα ἀθρόον εἰς τὸ ἐναντίον μεταπεσών, οὐκ ἂν εὐκόλως ὑπομείνῃ τὴν τοιαύτην μεταβολήν. καὶ ὁ παίδας ἀποδυόμενος πάλιν, καὶ ἅπαντας ἀποβαλὼν, μὴ εἰ εἰ

λαν θεραπείαν, καὶ οὐδὲν ἧττον εἰς τοὺς οἰκείους αὐτοῦ δούλους ὑπερδέχονται θεραπείαν. ἰδοὺ γὰρ Ἰσαὰκ μὲν τὴν βασιλικὴν Γεράρων, καὶ τὴν πολυθέων, καὶ τὴν ἐγχωρίων ἀδίκως ἀπελαύνετο τὴν ἰδίαν πόαν, οὐκ ἐδυσχέρανεν, οὐδὲ μικρόψυχος ἐπεδείξατο, οὐδὲ ἀνεβόησε πρὸς ἑαυτόν, οὐδὲ εἶπεν, ὅτι οὐδὲν ἀπελαύειν φρεάτων ἔμελε κύριος. ἆρα μὴ ἔρημος γέγονα τῆς ἀνωθεν ῥοπῆς; ἆρα μὴ τῆς προνοίας ἀποτέτμημαι τῆς μὲν τῶν ἀλλοτρίων; οὐδὲν ἔοικεν, οὐκ ἐνενόησαν, οὐκ ἐλογίσαντο, ἀλλὰ μετ' ὀλιγωρίας πάντα ἔφερε. διὰ τοῦτο καὶ πλείονος ἀπέλαυσε τῆς πηγῆς, καὶ τῆς ἄνωθεν συμμαχίας. ἄφθη γὰρ αὐτῷ Κύριος ἐν τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ, καὶ εἶπεν· Ἐγώ εἰμι ὁ Θεὸς Ἀβραὰμ τοῦ πατρός σου, μὴ φοβοῦ, ὅτι σὺ μετ' ἐμοῦ εἶ, καὶ εὐλογήσω σε. θέλων γὰρ ὁ δίκαιον αὐτὸν ἀναστῆσαι, καὶ θαρρεῖν μὲν ἐν σκιᾷ ποιῆσαι, ὑπεφάνη αὐτῷ, καὶ φησιν· ἐγώ εἰμι ὁ Θεὸς ὁ τοῦ πατρός σου· τοιοῦτον σεαυτὸν ἐν φιλοσοφίᾳ κατάστησον, ἐν ξένοις ὄντα τὴν ἐγχωρίαν λαμπρότερον ἀπεργασάμενος· ἐγώ εἰμι σκέπων, ὁ σκέπων ὑπὲρ σοῦ ἀεὶ θαλάττας καὶ θάλασσας. μὴ τοίνυν φοβοῦ, μετ' ἐμοῦ γάρ εἰμι· ἐὰν πληθυνῶ τὸ σπέρμα σου διὰ Ἀβραὰμ τὸν πατέρα σου. πολλαὶ γὰρ ὀφείλω τοῦτῳ ἀμοιβαὶ ἐκείνης τῆς εἰς ἐμὲ πίστεως. τοιοῦτος ἀνδρὸς ὁ δίκαιος, ὃν οὐδεμία λυπεῖ λύπη· ὁ γὰρ εἰπών, μετ' ἐμοῦ εἶ, καὶ εὐλογήσω σε, καὶ πληθυνῶ τὸ σπέρμα σου, τοῦτο καὶ πλείονα ἐχαρίσατο. ὅρα πόση τῆς ταπεινώσεως ἡ ἰσχύς. ὁ γὰρ τοσοῦτον ἐλάσσονος, ἵνα τοσούτων ἐλάσσονας ποιήσῃ τοὺς δικαίους, ἵνα μόνον ἀπολαύσωσι· τοσοῦτον τῶν ἡδονῶν ἀπέχουσι, καὶ συγγνώμης αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ αἰσχύνης. πῶς γὰρ ἂν εἶεν τούτου ἰσχυρότεροι, τοῦ μὴ ἑαυτοὺς θεοὺς ἔχοντας; Ἰδοὺ γάρ, φασὶν, ἐωράκαμεν, ὅτι Κύριος μετὰ σοῦ. ἴδωμεν δὴ πῶς καὶ ὁ τούτου υἱὸς Ἰακὼβ τὴν ἀποδημίαν ποιῶνται διακόσιοι. ἐμισεῖτο γὰρ καὶ οὗτος ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν. Παρθενομένης γὰρ εἰς Χαρράν, ἔδυ ὁ ἥλιος, καὶ ἔλαβεν ἀπὸ τῶν λίθων τοῦ τόπου, καὶ ἔθηκε πρὸς κεφαλῆς αὐτοῦ, καὶ ἐκοιμήθη. εἶδες ἄφατον φιλοσοφίαν; εἶδες πῶς ὁ παλαιὸς τὰς ὁδοιπορίας ἐποιεῖτο; ἀντὶ οἰκίας τραφείς, πολλῆς ἀπολαύσας θεραπείας, λαβὼν λίθον, ἔθηκε πρὸς κεφαλῆς αὐτοῦ. ὅρα τοῦ παιδὸς τὴν ἀνδρείαν. τῷ λίθῳ αὐτῷ προσκεφάλαιῳ ἐχρήσατο, καὶ ὅτι τοῦ ὕδατος ἐκράτησε. διὰ τοῦτο καὶ τῆς τοῦ δεσπότου ὄψεως κατηξιώθη. καὶ φησιν· Ἐγώ εἰμι ὁ Θεὸς Ἀβραὰμ, καὶ ὁ Θεὸς Ἰσαὰκ τοῦ πατρός σου· ἐγὼ ὁ πατριάρχαις, καὶ πατέρα σὸν εἰς τοσούτων εὐεργεσίας ἀξηθῶσι πεποίηκα. μὴ τοίνυν φοβοῦ, ἀλλὰ πίστευε, ὅτι ἐγὼ ὁ καταπέμπεις σοὶ τοσαύτας πληρώσας, καὶ σε τῆς ἐμῆς ἀξιώσω προνοίας. ἀλλὰ καὶ νῦν μετ' σοῦ εἰμι, διαφυλάξω σε ἐν τῇ ὁδῷ, ἣν ἐὰν πορεύῃς. μὴ νομίσῃς, φησὶ, μόνος τοῦ ὁδοιπορεῖν πείσεσθαι· ἐμοὶ ἕξεις συνοδοιπόρον, ἐμοὶ ἕξεις φύλακα ἐν πάσῃ ὁδῷ· μετ' σοῦ γάρ εἰμι. Εἰ τοίνυν βούλῃ μεγάλα σου ποιῆσαι τὰ κατορθώματα, μὴ ὁμοίως αὐτὰ εἰς μεγάλα, ἀλλὰ χαρίτι ὁμολόγει σώζεσθαι, ἵνα ὀφλίτην ἑαυτὸν τῷ Θεῷ κατάστῃς, ἐκ τῶν κατορθωμάτων μόνον, ἀλλὰ ἐκ τῆς τοιαύτης ἐπιγνωμοσύνης. ὅταν οὖν γάρ κατορθώσῃς, τῶν κατορθωμάτων ὀφλέτην ἑαυτὸν μόνον· ὅταν δὲ μηδὲν ἠμαρτηκὼς τὰ κατορθώσῃς, ἐκ αὐτοῦ τοῦ ὑπὲρ ἁμαρτεῖν, ἐκ μισθὸν οὐκ αἰτοῦ. Εἰ οὖν ταπεινοφρονεῖν βούλῃ, μὴ ἐκ ῥημάτων, μηδὲ ἐκ σχημάτων μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐκ πραγμάτων, καὶ ἐκ φθέγμασι τοῦ ἀρετοῦ διαφέροντος. καὶ μὴ πρὸς τοῦτον μόνον ταπεινός, πρὸς δὲ ἕκαστον φρόνει, ἀλλὰ πρὸς πάντας ἴσον ταπεινός, κἂν φίλος ᾖ, κἂν ἐχθρός, κἂν μέγας, κἂν μικρός· τοῦτο γὰρ ταπεινοφροσύνη. ἔστι γὰρ ταπεινὸς μὲν εἰ ἔξω ὀργίλου ᾖ, ἀλλ' ἐντὸς ὀφθῇ· πολλάκις γὰρ ἐκ τῆς ὀργῆς καταγέλαστος πάντα ἀπόλεσε. τοῦ δὲ ἀληθῶς ταπεινοφροσύνου ἐστὶν ἴδιον μάλιστα ὅτι διδάσκεσθαι ἐστὶ προθύμου. Ἐλθόντος τοῦ Ἰησοῦ εἰς Καπερναούμ, προσῆλθον ὁ τὰ δίδραγμα λαμβάνοντες τῷ Πέτρῳ, καὶ εἶπον, ὁ διδάσκαλος ὑμῶν οὐ τελεῖ τὰ δίδραγμα; καὶ ὅτε, αὐτοῦ μὲν τοῦ Χριστοῦ ἐκ ἐπάλμενοι προσῆλθε, τῷ Πέτρῳ δὲ ἐν οἴκῳ τύπῳ μὴ πολλῶς

Λογ. κδ. κε. Γεν. κς. κδ. Ἐκ τοῦ ἐρμῶν. τοῦ κατὰ Ματθ. εὐαγγ. Ἐκ τοῦ ἐρμῶν. καὶ πρὸς Ἐφεσ. ὅτις. Ἐκ τῆς ἐρμῶν. τοῦ κατὰ Ματθ. εὐαγγ. Ματθ. ιζ. κδ.

δας; καὶ πῶς οὐκ αἰσχρόν; αἰσχρὸν μὲν οὖν δοκῶ μὴ νίκην μᾶλλον ὀφλ. καὶ γὰρ μυριάκις αὐτοῦ τὸν θλῖψιν ἐπάρῃς, καὶ τὴν ἀδελφείαν, καὶ τὴν λαμπρότητα, τῆς αὐτῆς μετέχῃ τῆ ταπεινωθείσῃ φύσεως, καὶ συνδούλος ὅτι τῆ δραπετευθέντος, καὶ ὁμότιμος. σύνοισον τοίνυν τῶν μαθητῶν τὰς πόλεις ἅπαντας, ἐκ παῦσαι ἐκεῖ θλῖψεις δέχεσθαι μένοντας. Τὸ γὰρ μὴ μέγα φρονεῖν ὅτι τοῖς οὖσι, οὐ πρὸς τὰ μέλλοντα μόνον, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὰ παρόντα ὅτι τοιοῦτον. οὐδὲν γὰρ οὕτως ὅτι φθονεῖ, ὡς ὁ θεσπέσιος παῦλος· ὅταν γὰρ καὶ ἀπόστολος πρὸς τοῦτο, διπλοῦς ὁ κρημνός. ὁ μετεωρίζων εἰδὼς, ὡς τιμῶν τὴν ταπεινοφροσύνην τῆς βασκανίας τὸν τυραννίδα, καὶ μὴ ἀσφαλείας ἔχει ἀπορρέει. τοιοῦτον δὲ μάλιστα τοῦτο. οὐ γὰρ πρὸς τὰ μέλλοντα ἡμᾶς ὠφελῆ μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰ παρόντα ἤδη δίδωσι τὰ ἀμείνω. μὴ τοίνυν μέγα φρονῶμεν ὅτι πλουτοῦμεν, ἀλλὰ μηδὲ ἐφ' ἑτέρῳ μηδενί. Εἰ γὰρ ὁ ὅτι τοῖς πνευματικοῖς μέγα φρονῶν οἴχεται καὶ ἀπόλωλε, πολλῷ μᾶλλον ὁ ὅτι τοῖς σαρκικοῖς. σύνοισωμεν ἡμῖν τὴν φύσιν, ἀναλογισώμεθα τὰ ἁμαρτήματα, μάθωμεν τίνες ἐσμέν, καὶ ἀρκῆ τοῦτο εἰς πᾶσαν ταπεινοφροσύνην ἡμῖν ἐπάθησιν. Οὔτως γὰρ μάλιστα ὅστις ὁ ἑαυτὸν εἰδὼς, ὁ μηδὲν ἑαυτῷ δι) νομίζων. σύνοισον γὰρ οὕτω τῷ Θεῷ φίλον, ὡς ὁ μὴ τὴν ἑκάτων ἑαυτῷ ἀριθμῆσαι. Δεῦτε γάρ, φησι, μάθητε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι πρᾶός εἰμι καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ. Εἰ γὰρ μὴ ἤμην πρᾶος, τοῦ βασιλέως ὢν υἱὸς, δοῦλον ἐπελεξάμην μητέρα· εἰ μὴ ἤμην πρᾶος ὁ τῆς ἀφθονοῦς ἐξ φαγεσιδόνος οὐσίας δημιουργὸς πρὸς ὑμᾶς ἐπεδήμουν; εἰ μὴ ἤμην πρᾶος, φάτνης ἐδεξάμην πτίαν, ὁ τῆς κτίσεως ὅλης κεκτημένος Ⓦ πλοῦτον; εἰ μὴ ἤμην πρᾶος, Ⓦ νῶτον μὲν πρόθυρον ὑπὲρ αἰχμαλώτων εἰς μάστιγας; πῦ δὲ μέξον οὐ λέγω; εἰ μὴ πρᾶος ἤμην, ἄλλων δ' παλιν χρεωστούντων, ὁ μηδὲν ὀφείλων ἐγὼ δ' τὴν θανάτου χρεὼν ἐπῆν καπέβαλον; οὕτως εἰμὶ πρᾶος, ὅτι ἡμῖν τὰς ἐμὰς ὑπὲρ ἐμοῦ καπέβαλον ἐγώ. ὅτως οὖν ταπεινός, ὅτι ἐκπνέων τὸν ἐμὸν σὰρκα οὐκ αἰσχύνομαι δούλης· δηλ αἰρῶμαι πρόκηδη, ἵνα μὴ κολάζῃ δίκαιος ἀδίκους. Οὕτω οὖν ὡς ἕκαστος ἔλθῃ ζωμιάσων σαυτὸν ὅτι ταπεινοφροσύνη, σύνοισον τὸ διαφέρον σε πρὸς κατάλληλα, ἢ ὑπὲρ ζωμιάσεις σαυτὸν, ὑδὲ ἐπαρεῖς· δηλ δὲ καταβήσεις σαυτὸν, ὡς ὑδὲ πεπτωκότος. ταπεινὸς εἶ, ἢ πάντων ἀνθρώπων ταπεινότερος; μὴ ὄχθου μέγα φρονῶν, μηδὲ ἑτέρῳ ἀνάδιζε, μὴ ἀπολέσῃς τὸ κεκλημένα. ὄχθου τοῦτο ταπεινοφρονῶν, ἵνα ἀπωλείας ἀπαλλαγῆς. ἀν τοίνυν δι' αὐτὸς εἰς ἀπώλειαν ἐμπέσῃς, χρῆσαι μὴ ταπεινοφροσύνῃ. Εἰ δέ τις λέγοι βέλτιον εἶ) κατορθοῦσθαι ἐπαίρεσθαι, ἢ ταπεινωθῆναι πιστεύσας, τολὺ ἢ τῆς ἀλαζονείας ἄγκος τὸν ζημίαν, καὶ τῆς ταπεινοφροσύνης ὁ κέρδος. ἂν γὰρ ἴδῃ σαφῶς, ὅτι ἀν ἀθεσπος μὴ ἀπωλείας κατορθῶν (εἶπα ὅλως τοῦτο ἵστι κατορθοῦν) ταχέως ἐμπεσῆται εἰς τὸν ἑκάτον ἀπώλειαν. ἢ ὁ μὲ ὀλιθῆσας συγχωρηθείς, ἢ μετεωρίζων μᾶλλον ἀπὸ τὸ πτώματος, ἢ ἀναστηθῆναι ἢ ἀναπτήσεται ἑαυτοῦ θαῦμα, εἶπα βούλεται· ὁ δ' ἀλλ' ἐμὲ μὴ ἀφεῖναι μὴ ἀλαζονείας, μηδὲ δ' πάσχω δεινὸν, οὔτε ἀφθονεῖ τῆς οἰκείας θεραπείας λήψεταί ποτε, ἀλλὰ ἢ αὔξησε τὸ δεινὸν, καὶ λάσῃ) τὸν ὑπόνοιαν ἀπηρτισμένος. καὶ τί δεῖ πολλά, φησι, Ⓦ τὰ ὀρθὰ βαδίζοντες πρὸ τὸν πειρασμὸν μὴ τὸν πειρασμοὶ πολλάκις κατέπεσον; τίς οὖν ἐκείνως τὸν τὰ ὀρθὰ βαδίζοντα ὑπεστάλμενος, πλὴν τὸ πλάσαντος καὶ ἁμάσης τὰ καρδίας ἡμῶν, καὶ σωτῆρος εἰς πάντα τὰ ἔργα ἡμῶν; πολλοὶ γὰρ πολλάκις τὸν δεομένων ἡμῶν εἶ) χρηστῶν, πάντων εἶσι πεπεράτεσι. ἵνα ἢ τὸν τοιούτους ἀφέντες, ὅτι τὸν ὄντως βιαζόμενα ὀρθὰς ἔλθωμεν τὸν λόγον, τίς εἶδε, εἰ τὰ μὲν ἄλλα αὐτοῖς κατόρθωται, ὃ ἢ κεφάλαιον ἡμέλητα τὸν ἀγαθῶν, ἡ ταπεινοφροσύνη, καὶ δι' τοῦτο αὐ τὸν ἀφῆκεν ὁ Θεὸς, ἵνα μάθωσιν, ἐπ' αὐ τῇ οἰκείᾳ δυνάμει κατόρθωμα ἐκφῆναι, ἀλλὰ τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ; Επαίκυια γὰρ λέγεται, οὐχ ὅταν ὡς τὸν τὸ δυνατοῦ ἀδικούμενος φέρῃ πρᾴως, ἀλλ' ὅταν ἢ ὑπὸ τὸν νομιζομένων ὑπὸ διεστέρων εἶ) ἐπηρεαζόμενος τὸν χωρῇ. ὅσα γὰρ τὸν τοῦ Θεοῦ φι-

λεῖ θεσπέσιν,

Εκ τ λόγ τ εἰς τὸν αἱρεσιάρχας.

Εκ τ ἱερωνυ. τῶν ἁγ Ιωαν. (ὧν Ματθ.) εὐαγγ.

Εκ τ λόγ ω τ εἰς τὸ μαθητὰ ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι πρᾶός εἰμι καὶ ταπεινός.

Εκ τ ἱερωνυ. τῆς πρὸς Φιλήμ. ἐπιστ.

Εκ τῶν λόγ τ εἰς Σταγειρ.

Εκ τ ἱερωνυ. τῶν εἰς ἑαυτ.

ΠΕΡΙ ΤΑΠΕΙΝΟΦΡΟΣΥΝΗΣ.

ΟΤαν ἀμῶτιν συμβεβληκὼς τῇ ταπεινοφροσύνῃ, οὕτω πρὸς μετ' βύκολίας, ὡς δικαιοσύνῃ μὴ ἀπονοίας οὖσαν ὑπερβολὴν καὶ πολεμεῖν· ἀν ἡ μὴ δικαιοσύνης αὐτὴν στεφάνῳ, πολὺ σὺν ἀφίξεται πόσους οὐ δραμεῖται οὐρανούς; πρὸ αὐτοῦ πάντας ἕστηκε τοῦ Θεοῦ θρόνου, διὰ μέσου τῶν ἀγγέλων καὶ ἀρχαγγέλων πολλῶν. Εἰ δὲ καὶ οἰκεῖα ἐμελετήσωμεν ἁμαρτήματα, τοσαύτην ἐσχήκεισαν τὴν πρὸς ἡμᾶς εὐμένειαν καὶ πολλὰ μὲν ἑαυτοῖς συνειδότες ἀγαθὰ, ταπεινοῦντες δὲ ἑαυτὴν τῇ ψυχῇ, πόσων σὺν ὄψονται στεφάνων; ὧν καὶ μυεῖα ἀπῶλεν οἰκοδομήσης, καὶ ἐλεημοσύνῃ, καὶ βίας, καὶ νηστείας, καὶ πᾶσαν ἀρετὴν, ταύτης μὴ προσκαθελκύσης, πάντα εἰκῇ καὶ μάτην ἐποικοδομηθήσεται. Οὐδὲν γὰρ ὄφελος, οὐδὲν τῶν ἡμετέρων κατορθωμάτων, ὃ χωρὶς αὐτῆς εἶναι δυνήσεται· ἀλλὰ καὶ συμφερούσης ἔλπης, καὶ πολιτείας, καὶ χρημάτων ἀναφορὰν, καὶ σπουδὴν, πάντα ἀκάθαρτα καὶ ἀναγῆ καὶ βδελυρὰ, ταπεινοφροσύνης ἀπούσης. Διὰ τοῦτο σὺν δύο οὐσίαν κατεσκεύασεν ἡμᾶς ὁ Θεὸς ἵν', ὅταν μὲν εἰς ὑπερηφανίαν ἐκπέσῃς, καταφίλῃ σε ὁ φόβος τῆς Γεέννης· ὅταν δὲ ἀναζέσῃ σε ἡ ἀγάπης τῆς ἀληθοῦς σου πρὸς τὸν Θεὸν πηγὴν εἰσούσης, ἀναγάγῃ σε πρὸς τὴν οὐρανίων δωρεῶν ζῆλον ἡ τῆς ψυχῆς εὐφροσύνη. μέγα γὰρ ἀγαθὸν τὴν οἰκείαν ἐπισκέπτεσθαι συμφοράν, καὶ εἰδέναι πόθεν συνεστήκαμεν· καὶ γὰρ αὕτη ἔρχουσα διδασκαλία, καὶ τῆς φύσεως ἐπίσκεψις, πάντα τὰ πάθη καταφιλεῖν δυναμένη, καὶ ποιοῦσα γαλήνιον τὸ ἀγχοῦσα. ἀναλόγισαι τὴν φύσιν σου καὶ τὴν κατασκευὴν, καὶ ἔρκος σοι τοῦτο ὃ κατεσκάλθαι διηνεκῶς. Ἐπλάσθη ὁ Ἀδὰμ ἀπὸ [τῆς] γῆς, ἀλλ' οὐκ οἶδεν ὅπως ἐπλάσθη· οὐ γὰρ ἐχρῆν αὐτὸν μάρτυρα πρόφασιν τῶν γινομένων, ἵνα μὴ ἐπαίρηται κατὰ τοῦ Θεοῦ. Εἰ γὰρ τοσαύτη ταπεινώσει προσεβεβλημένος ἐπαίρεται, καὶ ἄγνοιαν κτίσαντα, καὶ ἄθετον πλάσαντα, εἰ ἔλαβε τὸ κατὰ τὴν φύσιν, τίς ἂν ἐχώρησεν αὐτὸν τῆς καταφανείας τῆν ἀμετρίαν; Διὰ τοῦτο ὁ Θεὸς πλάσας ἄνθρωπον, καὶ δυνάμεις μεγάλας ἐνέθηκε τοῖς σπλάγχνοις, καὶ ταπεινώσεις πολλὰς, ἵνα διὰ μὲν τῆς ἐγκειμένης δυνάμεως ἡ χάρις τοῦ πεχείτου θαυμάζηται, διὰ δὲ τῆς ταπεινώσεως τὸ φέρεσθαι τὸν ἄνθρωπον καταπαύηται. ἔδωκεν αὐτῷ γλῶτταν φθεγγομένην, Θεὸν ὑμνοῦσαν, καὶ θεῖα ἀδουσαν, ἑρμηνεύουσαν καὶ κάλλιστα κτίσεως. διὰ λίγα δὲ σαρκὸς καὶ γῆς μικρὸν ἔρχοντι ἡ γλῶττα, οὐδὲ δύο δακτύλων ἔχουσα μέγεθος. καὶ τί λέγω δακτύλων; οὐδὲ ἄκρον ὄνυχος· ἀλλὰ τὸ ἄκρον ἐκεῖνο τὸ μικρὸν φθάσεται σαρκὸς καὶ γῆς, καὶ ἵνα μὴ νομίσῃς ὅτι μεγάλη τίς ἐστι, καὶ κατὰ τὴν ἑαυτῆς φύσιν ἐπαίρηται, πολλάκις καὶ φύματα καὶ τραύματα αὐτὴν περιπλέκει, ἵνα μάθῃ ὅτι σποδὸς ἐστι καὶ τέφρα καὶ ἀθανάτου λαλῇ, καὶ ὀφείλει γινώσκειν, τίς μὲν ἡ τοῦ κηρυττομένου δυνάμις, καὶ τίς ἡ ἀσθένεια τοῦ κηρύττοντος. ἔδωκεν αὐτῷ ὀφθαλμὸν, τὸν μικρὸν σκεῦος κέγχρου, καὶ δι' αὐτοῦ κατόρασθαι πᾶσαν τὴν κτίσιν. καὶ ἵνα μὴ περιλαμβάνων πᾶσαν τὴν ὄψιν τὴν κτίσιν ἐπαίρηται, πολλάκις καὶ ὀφθαλμίαι, καὶ λῆμαι, καὶ δάκρυα, καὶ ἴσα θολοῖ τὸν ὀφθαλμὸν, ἐπιγλωττᾶται, ἵνα ἀπὸ μὲν τῆς ἀσθενείας ἑαυτὸν γινώσκῃ, ἀπὸ δὲ τῆς δημιουργίας τὸν πεχείτην ἐκθαύζῃ. εἰ δὲν τοιαύτην ἀσθένειαν περιφέρων [ὁ] ἄνθρωπος, ὅταν τὴν ἰδίαν βασιλείαν ἐπιλανθάνεται, ὡς μὴ δημιουργὸν θρασύνεται; εἰ τούτων πάντων ἀπήλλακται τὰ ἀσθενείας, τίς ἂν αὐτὸν ἐνέγκειν ἐπαιρόμενον; Ἐνόησον τὴν κατωφερῆ, ἄνθρωπε, φυσώμενος, καὶ τοὺς ἀλαζονεύμενος ἐπαιρόμενος, καὶ τὸν ξένον τὴν θεραπείαν ἐπαισχυνόμενος. καὶ πῶς τοῦτο γένοιτ' ἄν, φησὶ; Εἰ γὰρ βάλλῃς τις εἴη καὶ σκεῦος καὶ λαμπρὸς καὶ ὑπέρτιμος, αὐτὸς τὸν ξένον τὴν πό-

Ex τῶν λέγ. τοῦ σοῦ πρὸς τὸν ἐν χωμάζουσι τὸν ἀποστολικὸν ἐπιστολὴν τοῦ λέγοντος, εἰ τις σοφὸς ἐστιν ἐν ὑμῖν, ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, μωρὸς γενέσθω, ἵνα γένηται σοφός.

Ex τοῦ λόγ. τοῦ σοῦ εἰς τὸν μακάριον.

Ex τοῦ λόγ. τοῦ εἰς τὸν σοῦ φύσεως νόμον.

Ex τῶν λόγ. τοῦ εἰς τὸ Χάος καταλεχθέντος

ζῆλ κακοῖς. ὅτω γ̀ ὁ ἱερ̀ς, ἀν̀ μ̀ ἀπολαύη τῆς παρ̀ ὑμῶν θεραπείας, γ̀ τὰ ὑμέτερα
ἀβλαβῆναι κλήρως δυνήσεται· ἀν̀ γ̀ ἀθυμία αὐτὸν ἐκβάλητε, ἐκ χέρος ἐκλύσαντες, δύ-
χθρώτερες μᾶ ὑμῶν αὐτὸν ποιήσετε τοῖς κύμασι, κ̀ν σφόδρα γθιταῖοι ὦσιν. ἐνόησον τ̀ ἐξ
Matθ κγ. c. τῶν Ιουδαίων φησὶν ὁ Χριστός. Ἐπὶ τῆς Μωϋσέως καθέδρας ἐκάθισαν ⓜ γραμματ̀ς γ̀ ⓜ
Φαρισαῖοι· πάντα οὖν ὅσα λέγουσι ὑμῖν ποιῆτε, ποιῆτε. νῦν γ̀ οὐκ ἔστιν ἐν πᾶσι, ὅτι τῆς
Μωϋσέως καθέδρας ἐκάθισαν ⓜ ἱερ̀ς, ἀλλ' ὅτι τῆς τοῦ Χριστοῦ· τὴν γ̀ρ ἐκείνου δι-
β. Κορ ε. κ. δέξατο διδασκαλίαν. διὸ γ̀ Παῦλός φησιν· Ὑπὲρ Χριστοῦ πρεσβεύομεν, ὡς τ̀ Θεοῦ παρα-
καλοῦντος δι' ἡμῶν. οὐχ ὁρᾶς ὅτι τῶν ἔξωθεν ἀρχόντων ἀπάντων ἀποκύπτουσας, γ̀ γλῶτ
βελτίους ὄντας πολλάκις γ̀ βίῳ γ̀ σωφροσύνῃ τῶν δικαζόντων αὐτούς; ἀλλ' ὅμως δὶ ⓜ διδα-
κάλια οὐδὲν τούτων ὠφελοῦσιν, ἀλλ' αἰδοῦνται τὸν ψῆφον τοῦ βασιλέως, κ̀ν ὀκνοῦσιν ὁ λαὸς
τὸν ἀρχιν ἡ. Εἶτα αὖ μ̀ ἀνθρωπος χειροτονήσῃ, τοσοῦτος ὁ φόβος· τοῦ Χριστοῦ γ̀ χειρο-
τονοῦντος, γ̀ ὑπὲρ ὧν ⓜ χειροτονούμενοι, γ̀ λοιδορούμενα, ⓒ μυρίοις ὀνείδεσι πλυνό-
μενα; γ̀ τὸν ἀδελφοὺς ἡμῶν κωλύοντες κρίνειν, κ̀ τῶν ἱερέων τὸν γλαφυρὸν αἱρεῖσθαι; γ̀
τοῦτο τῶν ἀπολογίας ἄξια, ὅταν τὸν μ̀ ὁ τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν πορὸς δοκῇ οὐ κατάγελα-
στον, ὁ γ̀ κέρδος τοῦ ἑτέρου πικρὸς ἀπεργαζόμενα; οὐκ οἶδα, ὅπως χρὴ πρὸς σαυτὸν
ποιῆς ὁ δικαστήριον ὅταν δικάζῃ; γ̀ τοῦτα λέγω, οὐκ ἀποδεχόμενος τὸν ἀναξίως τὸν
ἱερωσύνην εἰσιόντων, ἀλλ' ἐλεῶ γ̀ δακρύω. οὐ μὴν διὰ τοῦτό φημι δεῖν τὸν ἀρχο-
μένων κρίνεσθαι, κ̀ν ὁ βίος αὐτῶν σφόδρα διαβεβλημένος ᾖ. σὺ γ̀ μὴν σαυτῷ προσέχῃς,
ὡσὲ μὴ δεῖν λαβεῖν εἰς τὰ ἐγκαίνια αὐτῶν δεῖν τοῦ Θεοῦ. Εἰ γ̀ρ διὰ ὅσα φαύλη
ἀφ' ἑαυτῶν ἐποίησαν, ⓒ διὰ μόνους βλασφημίας πνευματικὰς ἐξέβαλε, γ̀ ὁ ἀλήθ τόμα-
τι γ̀ ὁ ἀκηράτῳ γλώττῃ τοῦ Βαπτιστὴ συνεργήσας διὰ τοῦτο προσκεκρουκότας Ιουδαίους,
πολλῷ μᾶλλον διὰ ὑμᾶς τοῦτο ἀπώσεται, ⓒ εἰ σφόδρα φαῦλοί εἰσιν ⓜ ἱερ̀ς, τὰ αὐτοῦ
πράγματα ἐργάσεται, ⓒ πνεῦμα τὸ ἅγιον. τοῦτο γ̀ ὁ καθαρὸς ἀπὸ τῆς οἰκείας ὑπο-
στάσεως αὐτὸ καθαρότητος, ἀλλὰ χάρις ἐστὶν ἡ τοῦ πνῦ ἐργαζομένη. Πάντα γ̀ρ, φησὶ, διὰ
κ. Κορ. γ. κζ. ὑμᾶς, εἴτε Παῦλος, εἴτε Ἀπολλώς, εἴτε Κηφᾶς. ἃ γ̀ρ ἐγχειρίσεται ὁ ἱερ̀ς, Θεοῦ
μόνου ὄντ δωρεᾶσθαι· ⓒ ὥσπερ αὖ ἡ αἰθρία πίνη φθάσῃ φιλοσοφία, ἐλαφίσῃ τῆς χάριτος ἐ-
κείνης φθάσαι. γ̀ τοῦτα λέγω, οὐχ ἵνα ῥᾳθύμως ⓜ ἑαυτῷ βίον οἰκονομῶμεν, ἀλλ' ἵνα
μὴ, ῥᾳθυμοῦντων τινῶν τῶν προεχόντων, ὑμεῖς ⓜ ἀρχόμενοι ἑαυτοῖς πολλάκις ἐπισωρεύ-
ητε τὰ κακά. γ̀ τί λέγω τοῦ ἱερέως; ὅτι ἄγγελος, ὅτι ἀρχάγγελος ἐργάσασθαί τι δυνάται
εἰς τὰ δίδυμα τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ πατὴρ γ̀ υἱὸς γ̀ ἅγιον πνεῦμα πάντα οἰκονομεῖ· ὁ γ̀ ἱε-
ρεὺς τὸν ἑαυτοῦ δυνάμει γλῶττάν, καὶ τὸν ἑαυτοῦ παρέχει χέρα. καὶ γ̀ρ τοῦτό δίκαιον ἐσ-
τὶ μετὰ τὸν ἑτέρα κακίαν, εἰς τὰ σύμβολα τῆς σωτηρίας ἡμῶν τοῦ πίστ προσιόντας μὴ κω-
λύεσθαι. Ταῦτ' οὖν ἅπαντα εἰδότες, γ̀ ⓜ Θεὸν φοβούμενα, γ̀ τοῦ ἱερέας αὐτοῦ τι-
μῶμεν ἔχοντες, πᾶσαι αὐτοῖς ἀποτίνοντες τιμὰς· ἵνα γ̀ ὑπὲρ τῶν οἰκείων κατορθωμάτων,
γ̀ ὑπὲρ τῆς εἰς ἐκείνους θεραπείας πολλὴν λάβωμεν μισθὸν παρὰ Θεοῦ τοῦ ἀμοίβου, χάριτι γ̀
φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ιησοῦ Χριστοῦ, μεθ' οὗ τῷ πατρὶ, ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι,
δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΠΕΡΙ

περιῄδησι ἄπορ ἐκπαιδεῦσαι, ἄπειρα ἔργα, καὶ πολλῶν δεόμενα τῆς κατηχουμένων χάριτος. καὶ ἵνα μάθῃς τοῦτο, ἕκαστον αὐτῶν ἐξεταζέτω μετ' ἀκριβείας. Τότε ῥαγήσεται, φησι, περίμενον ὁ φῶς σου. ἆρα οὐδεὶς σου ἔτι πεινᾷ; ἀλλ' οὐκ ἔστιν οὕτως. καὶ γὰρ πολλὰ ἕτερα ἔχει, καὶ τυφλούς, καὶ βεβαίους, καὶ ἕτερα ἔπαθλα· καὶ, Εἰ βούλεσθε, λύσαντες διέξιμεν ὑμῖν πλοῦτον ἄπορον, χαίτας ἡμῖν οἵαντινα ὑπεδείξαμεν· μένει μὲν ἀπεκδεκόμενα· καὶ ἐξῆτει μαθεῖν, πῶς ῥαγήσεται. * ὁ ταχὺ καὶ δαψιλὴς ἡμῖν ἐμφανήσεται, καὶ πῶς σφίσιν ἐφίσταται τῆς ἡμετέρας σωτηρίας, καὶ πῶς ὠφέλησι τὰ ἀγαθὰ αὐτὰ προσελθεῖν καὶ ἐπιγενέσθαι, καὶ τοῦτ' ἔστιν ὃ κωλύει τὴν ἄφατον ῥύμην. διὰ ὧν ἁπάντων τὴν δαψίλειαν αὐτῶν ἐδείκνυτο καὶ ὃ ἄπειρον τῆς οὐσίας. τί δήποτε ἐξῆτει μαθεῖν; τοῦτο, οὐ μὴ ὃ τὸ τῆς πτερύγος ἡμᾶς θεάσασθαι, οὐδὲ μὴ τὴν τῶν χαλκῶν ἔφοδον, ἀλλ' ἕτερον. καθάπερ γὰρ ἐπὶ τῶν χαρπῶν λέγομεν προσμένει ὁ περὶ τοῦ σπόρου φωτὸς, οὕτω δὲ ἐνταῦθα ὁ ταχὺ πάλιν ἐμφανήσεται, οὕτως εἰπεῖν. ὥσπερ δόω ἐλεγον, ἐπὶ λαλουμένου σου, ἐρᾷ, ἰδοὺ πρόσμενε. ποῖον γὰρ λέγει φῶς, καὶ τί ποτέ ἐστι τοῦτο ὃ φῶς; οὐ τοῦτο ὃ αἰσθητὸν, ἀλλ' ἕτερον πολλῷ βέλτιον, ὃ οὐρανὸν ἡμῖν διήκεσι, τὸν ἀγγέλους, τὸν ἀρχαγγέλους, τὰ χερουβεῖμ, τὰ σεραφεῖμ, τὸν θρόνους, τὰς κυριότητας, τὰς ἀρχὰς, τὰς ἐξουσίας, ὃ τραπεζοποιὸν ἅπαν, τὰς πόλεις τὰς βασιλικὰς, τὰς σκηνάς. διὰ γὰρ τὸ φωτὸς ἐκείνου καταξιωθῆς, καὶ τοῦτο ἥλιος καὶ ἀπαλλαγήσῃ γλαύκης καὶ τοῦ σκώληκος τοῦ ἰοβόλου, καὶ τῶν βρυγμῶν τῶν ὀδόντων, καὶ τῆς διεμῶν τῶν ὀδυνηρῶν καὶ τῆς στενοχωρίας, καὶ τῆς θλίψεως, καὶ τοῦ σκότους τοῦ ἀφεύκτου, καὶ τοῦ διχοτομηθῆναι, καὶ τῶν ποταμῶν τοῦ πυρὸς, καὶ τῆς καταρᾶς, καὶ τῆς τῶν ὀδυνῶν χωρίου, καὶ ἀπελθοῦσα ἔνθα ἀπίδρα ὀδυνὴ καὶ λύπη, ἔνθα πολλὴ ἡ χαρὰ, καὶ εἰρήνη, καὶ ἀγάπη, καὶ τρυφὴ, καὶ εὐφροσύνη· ἔνθα ζωὴ αἰώνιος, καὶ δόξα ἄῤῥητος, καὶ κάλλος ἄφραστον· ἔνθα αἰώνιοι σκηναὶ, καὶ ἡ δόξα τοῦ βασιλέως ἀπόῤῥητος, καὶ τὰ ἀγαθὰ ἐκεῖνα, ἃ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε, καὶ οὐκ ἤκουσε, καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη· ἔνθα ὁ τυμφὼν ὁ πνευματικὸς, καὶ αἱ παστάδες τῶν οὐρανῶν, καὶ αἱ πρῶτοι αἱ τοῦ φαιδροῦ ἔχουσαι λαμπάδας, καὶ ὃ ἔνδυμα τοῦ γάμου ἔχοντες· ἔνθα τὰ παλάτια ὑπερέχει τοῦ διαστήματος, καὶ τὰ ταμεῖα τὰ βασιλικά. Εἶδες ἡλίκα τὰ ἐπαθλα, καὶ ὅσα ἀγαθὰ μιᾶς ῥήσεως ἐπεδείξατο, καὶ πῶς πολλὰ στεφανοῦται; ὕστερον δὲ τῶν ἑξῆς ῥήσεων ἐκείνην ἀναπτύξαντες, πολλὴν εὑρήσομεν τὴν εὐφροσύνην, καὶ πλείονας ἀγαθούς. μὴ οὖν αἰσθησώμεθα, μηδὲ ἀκριβῶς ζητῶμεν τοὺς διορισμούς. μὴ, παρακαλῶ, ἀγαπᾶτε καὶ πάντα ῥίψατε δίκην, καὶ εἰς πῦρ ἐμβληθῆναι, καὶ ξίφους κατατομῆναι, καὶ τῇ μαχαίρᾳ ἅλλεσθαι, καὶ σπεῦδε παθεῖν, πάντα φέρωμεν εὐχόλως, ὥστε δυνάσθαι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἔχειν παρ' ἑαυτοῖς. ἀλλὰ καὶ τὰ εἰσχεχεισμένοι τὰ εἰσῆλθαι τὰ ἅγια μυστήρια μετὰ πολλῆς θεραπεύωμεν τὰ τιμῆς. μεγάλη γὰρ ἡ τῶν ἱερέων ἀξία. Ὡς δὲ ἀφῆτε, φησι, ἀφέωνται αἱ ἁμαρτίαι. διὰ τοῦτο Παῦλος ἔλεγε· Πείθεσθε τοῖς ἡγουμένοις ὑμῶν καὶ ὑπείκετε, καὶ ὑποτάσσεσθε· ἡγοῦνται γὰρ ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν, ὡς λόγον ἀποδώσοντες. διὰ πολλῆς διὰ θεραπείας ἀποκαλύπτουσι αὐτούς. ἐὰν δὲ ἐπεμβαίνητε μετὰ τῶν ἄλλων αὐθάδως καὶ ὑμεῖς, οὐδὲν τὰ ὑμέτερα κατορθώσετε. ἕως μὲν γὰρ ἂν ὁ βυθὸς τῆς ἀγάπης ὁ κυβερνήτης, ὁ ἀσφαλὴς ἔσται καὶ τὰ τῶν ὑποβατῶν· ἂν δὲ λοιδορουμένων ἐκείνων καὶ ἀπειθῶς ἐχόντων πρὸς αὐτὸν, οὐ δυνήσῃ ἀγρυπνῆσαι ὁμοίως διὰ παντὸς, οὔτε τοῦ πηδαλίου ἀντέχειν, καὶ ἄκαιρος μενεῖς ἀεὶ τὸν εὐδιεινὸν

* al. δηλοῖ
* al. τίνων τοῦτο δηλοῖ;

κ. πρὶν φανῇ τοῦτο καὶ ἐπεσῇ

κ. πείσω

κ. καὶ ἐκείνομεν

κ. ἵνα τὸ ἐνδύματος ἐπιτύχωμεν τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, καὶ τῆς δόξης ἐκείνης τῆς ἀῤῥήτου· ἧς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων Ἀμήν.

Ebr. xiii, 17.

Ebr. xi, 6.

μωτοῦ σωφρονισθῆναι ⸌ κόσμῳ, καὶ μηδὲν κοινὸν ἔχῃ τοῖς τοιούτοις, ἀλλὰ τῆς ἄνω πατρίδος ἐράσῃ, καὶ τῆς ἐκεῖθεν δόξης, καὶ τοῦ αἰωνίου ἀγαθοῦ *. καὶ γὰρ γραπταὶ βασιλέως ἐσμὲν ὑφαντοί, καὶ ὅπλα ἐστὶ δυνατὰ πνευματικά. τί τοίνυν καταπλαγῶμεν καὶ ἀγωνιῶμεν, μᾶλλον δὲ σκωλήκων βίον μεταχειρίζομεν; ὅσαι γὰρ βασιλικαί, ἐκεῖ καὶ ⸌ γραπτώτιον εἶναι δεῖ. καὶ γὰρ γραπταὶ γεγόναμεν, οὐ τοῦ μαχεσθαι, ἀλλὰ τοῦ εἶναι. ὁ μὲν γὰρ ὅπλα ἔχων βασιλικά, οὐκ ἂν ἀπαξιοῖ πρὸς ⸌ τοῖς βασιλείοις, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς πλησίον· ὁ δὲ τοῦ οὐρανοῦ, ἄπρακτος εἶναι ⸌ βούλεται τῶν θείων τῶν βασιλικῶν. καὶ πῶς δυνατὸν ἐκεῖθεν ἴσχυς, φησί, πρὸς ἐκεῖνον ἐσται ⸌ θεῖον; ὅπου δὲ Παῦλος ὅτι γῆς ὤν, ὅπου τὰ σεραφὶμ ἵστανται, ὅπου τὰ χερουβὶμ, καὶ * ἐνυπτίρωσε τοῦτο τοῦ Χριστοῦ, ἢ οὔτι ⸌ ἀσυμφέρει τῶν βασιλέως. οὔτοι μὲν γὰρ πολλαχοῦ ἴσως ὀλίγας πολλάκις ἀδικοφέρουσι, ἐκεῖνον δὲ οὐδὲν ἐφαύλιζεν, οὐδὲ περιεῖλκεν, ἀλλὰ πᾶσαν πρὸ ἀφθόνου τοῖς ⸌ βασιλέα καὶ Κύριον τιμωρίαν εἶχεν. ὥστε ἐμοὶ βουληθῶμεν, δυνατὸν καὶ ἡμῖν τοῦτο *. εἰ μὲν γὰρ πόθῳ διεγήκει, καλῶς ἂν ἦν πόρρω· εἰ δὲ πόνηρον πάρεστι, τῷ κατευδαίμονι δὲ στενοχωρίαν πλησίον ὄντι. ἀφ' οὗτος καὶ
Ψαλ. κε. λ. ὁ μακαρίτης ἔλεγεν, Οὐ φοβηθήσομαι κακά, ὅτι σὺ μετ' ἐμοῦ εἶ. καὶ αὖθις πάλιν ὁ Θεός·
Ιερ. κγ. κγ. Θεὸς ἐγγίζων ἐγώ εἰμι, δὲ οὐ πόρρωθεν. ὥσπερ οὖν αἱ ἀμυρτίαι διίστων ἡμᾶς αὐτοῦ, οὕτω καὶ αἱ δικαιοσύναι στενάζουσι ἡμᾶς ⸌ τοῦ ἑνός. Επὶ γὰρ λαλουμένοις σοι, φησίν, ἐρῶ, ἰδοὺ πάρειμι. ποῖος πατὴρ ὅπως δοῦ ὑστερηκότι ποτὲ τοῖς ἐγγόνοις; ποία μήτηρ ὅτι οὐ παρεσκευασμένη καὶ διωκεῖν ἐσπούδασε, μή ποτε καλέσειεν αὐτὴν τὰ παιδία; οὐκ ἔστιν οὐδείς, οὐ πατήρ, οὐ μήτηρ, ἀλλ' ὁ Θεὸς ἔσπευκε διωκεῖν δυναμένων, εἴ τις ποτε καλέσειεν αὐτὸν τοῦ οἰκετοῦ, καὶ οὐδέποτε, καλεσάντων ἡμῶν ὡς λέγει, πεπήκουσι. ἀφ' οὗτος φησιν, ἐπὶ λαλουμένοις σοι. " οὐκ ἀναμένω ἔτι πληρῶσαι, καὶ βοήθειαν ⸌ τοῦ ἀκούσω. καλέσωμεν τοίνυν αὐτὸν, ὡς κλη-
Ησ. νη. ς. θῆναι βούλεται. ⸌ τοῦ γὰρ βούλεται; Λύε, φησί, πᾶσα συνδέσμους ἀδικίας, ἀφάλυε σπαργανιὰς βιαίων συμφωνημάτων, πᾶσαν συγγραφὴν ἄδικον ἀφάσσα· ἀφάνυπτε πεινῶντι ⸌ ἄρτον σου, καὶ πτωχοὺς ἀστέγους εἰσάγαγε εἰς ⸌ οἶκόν σου. ἐὰν ἴδῃς γυμνὸν, περίβαλε, καὶ ἀπὸ τῶν οἰκείων τοῦ σπέρματός σου οὐκ ⸌ ἀφόμμα. τότε ῥαγήσεται ⸌ πρόμος τὸ φῶς σου, καὶ τὰ ἰάματά σου ταχὺ ἀνατελῶ, καὶ πορεύσεται ⸌ ἔμπροσθέν σου ἡ δικαιοσύνη σου, καὶ ἡ δόξα τοῦ Θεοῦ περιστελῶ σε· τότε ⸌ ἐπικαλέσῃ με, καὶ ⸌ εἰσακούσομαί σου· ἔτι λαλοῦντός σου, ἐρῶ, ἰδοὺ πάρειμι. καὶ τίς ταῦτα πρᾶξαι δυνάται ποιῆσαι, φησι; τίς ἢ ὁ δυνάμενος, εἰ μὴ μόνος; τί γὰρ δυσχερὲς ⸌ ἐστὶν ἐπὶ μόνου, ἁμαρτίαν καὶ βύκολον, ὅτι πολλοὶ καὶ ὁ μέγας τῶν ἐμπλεόντων ⸌ ἀφηκάντες, ὀκ ἔδικε γραμματεῖα ἀφαπασάντες μόνον, ἁμαρτίαν καὶ ταῦτα ἀπεδυσάμενοι πρᾶγμα· οὐ σίγη καὶ πραπίζη τοὺς πτωχοὺς ὑποδεχόμενοι, ἀλλὰ καὶ ⸌ ὦ τοῦ σώματος ἰδρῶτι χαίμοντες, ὥστε αὐ τοῦ ἀφαιρεῖσθαι, οὐ συγχεῖς μόνον, ἀλλὰ ⸌ ἐχθροὺς ἐνεργετοῦντες. τί ⸌ ὅλως καὶ δύσκολον τῶν ἐμπλεόντων; οὐδὲ γὰρ εἶπεν, ⸌ ἀφεῖναι τὸ ὄρος, ἀφεῖναι τὸ πέλαγος, ἀφάσκαφον γῆς πλέθρα τόσα καὶ τόσα, ἄσιτος ἀφάμενε, σάκκον περιβαλοῦ· ἀλλὰ μεταδὸς τῆς οἰκίας, μετάδος τοῦ ἄρτου, καὶ ἀδίκως χείλημα γραμματεῖα ἀφάρπασον. τί τούτων βύκολώτερον, εἰπέ μοι; εἰ ⸌ νομίζεις, σώσαί μοι καὶ τὰ ἔπαθλα, καὶ ἔσται σοι ῥᾴδια πάντα. καθάπερ γὰρ ⸌ βασιλεὺς ἐν ταῖς ἱπποδρομίαις τοῖς τῶν ἀγωνιζομένων στεφάνους, καὶ ἱμάτια, καὶ βακτηρίαν τιθέασιν· οὕτω δὴ καὶ ὁ Χριστὸς ἐν μέσῳ τίθησι τῷ σταδίῳ τὰ ἔπαθλα, καθάπερ ἀφ' ὑψηλοῦ χώρου τοῦ τὸ στεφάνου ἡμάτων ἐκτείνων αὐτά. καὶ ⸌ μὲν βασιλεὺς, κἂν μυριάκις ὦσι βασιλεῖς, ἄπτεται οὐδενὸς ἕτερος ὢν, καὶ βυπαρίαν ἐχόντες, καὶ φιλοτιμίαν διαλισχομένην, τὰ ὀλίγα πολλαπλασιοῦντας ἀφάσσει. διὸ δὲ ἕκαστοι ἑκάστῳ τοῦ ἀφαιρεῖσθαι ἐγχειρίζοντες, οὕτως εἰσάγουσιν εἰς τὸ μέσον. ὁ μὲν βασιλεὺς ὁ ἡμέτερος τοιοῦτον· πρᾶγμα ὁμοῦ συμφορήσας, ὅπερ σφόδρα ἐστὶν βύπερος δὲ οὐδὲν τοῦ ὑπόδειξιν ποιεῖ, οὕτως εἰς μέσον

τοῦ πήξαι

φίωσαι τὸν μυστικὸν ἐκεῖνον ζῆφον, καὶ χλευασθῆναι, καὶ ὁπόσων ἕτερα ποιῆσαι, πόμ-
βαχον ὄντες νίκης ἡμῖν παρέσεσθαι σύμβολον. Διὰ τῦτο καὶ ἐν οἰκίαις, καὶ ὅπου τῶν τοίχων,
καὶ ὅπου τῶν θυρῶν, καὶ ὅπου τῦ μετώπου, καὶ ὅπου τῆς Διανοίας μᾶλλον ἅπαντες ἐπιγράφουσιν αὐτὸν
τῆς ἀσωδῆς. τῆς γὰρ ὄντως ἡμῶν σωτηρίας καὶ τῆς ἐλευθερίας τῆς ἀληθοῦς, καὶ τῆς ἐπιεικείας ἡμῶν τῦ διαβόλου τῦτο ἐστι * σημεῖον. ὡς γοῦν ὅπου σφαγὴν ἤχθη. ὅταν τοίνυν σφραγίζῃ, ἐνοῦσι πᾶσαι τῦ ϛαυροῦ τὴν ἔμφασιν, καὶ σείουσι τὸν θυμόν, καὶ τὰ λοιπὰ πάθη. ὅταν σφραγίζῃ, πολλῆς ἐμπλησιν ὁ μέτωπον παῤῥησίας, ἐλευθέραν τὴν ψυχὴν ποιῆσαν. ἴστε γὰρ πάντες ποῖα ἐστὶ τὰ ἐλευθερίας ἡμῖν " παῤῥήσια. διὸ καὶ Παῦλος ἐκ τῦτο ἐκάλεσεν ἡμᾶς, ἐκ τὴν ἐλευθερίαν λέγω τὴν παῤῥησίαν ἡμῖν, οὕτως εἰπέν, τῦ ϛαυροῦ καὶ τῦ αἵματος αἱμαξεύσας τῦ διαπρύσιον. Τιμᾶν γὰρ, φησιν, ἠγοράσθητε, μὴ γίνεσθε δοῦλοι ἀνθρώπων. ἐνόησεν, φησι, τὴν γὰρ σὺ κατοικηθεῖσαν πρώην, καὶ ἐκδήμους αὐθρώπων ἔσῃ δοῦλος· ἡμῶν δὲ αἷμα λέγων τὸ διὰ ϛαυροῦ. οὐ γὰρ ἁπλῶς τῷ δακτύλῳ ἐγγράπτειν αὐτὸν δεῖ, ἀλλὰ προαιρέσει μᾶλλον πολλῆς τῆς πίστεως, καὶ οὕτως ἐντυποῦν αὐτὸν τῇ ὄψει. ἐκδὸς εἰμὶ σὲ ζῆσαι δυνάμενον τῶν ἀκαθάρτων δαιμόνων, ὁρᾷ τὸν μάχαιραν, ἐν ᾗ τὸν πληγὴν ἔλαβεν· ὁρᾷ δὲ ξίφος, ἐν ᾧ τὸν χειρὶ ἐδίξατο. Εἰ γὰρ ἡμᾶς τόπους ὁρᾷτε, ἐν οἷς τέμνονται ἀ κατάδικοι, φείδομαι, ἐνόησον τί πάσχει ὁ διάβολος ὅ ὅπλον ὁρᾷ, δι' οὗ πᾶσαι αὐτῦ τὴν δύναμιν ἔλυσεν ὁ Χριστὸς, καὶ τὸν τῦ δράκοντος ἀπέτεμε κεφαλήν. μὴ τοίνυν ἐπαιχμωθῆς τοσῦτον ἀγαθόν, ἵνα μή σε ἐπαιχμωθῇ ὁ Χριστὸς, ὅταν ἔρχηται μᾶλλον τῆς δόξης αὐτῦ, καὶ ὅ σημεῖον ἔμπροσθεν φαίνηται λάμπον γὰρ τὸν ἀκτῖνα τῦ ἡλίου. καὶ γὰρ φοβήσει ὁ ϛαυρὸς τότε φωνὴν ἀφιεὶς διὰ τῆς ὄψεως, καὶ πρὸς τὸν οἰκουμένην ἅπασαν ἀπολογούμενος γὰρ τῦ διαπρύσιον, ἐ δικαίως, ὅτι οὐδὲν ἐλείπετο τῶν εἰς αὐτὸν ἥκοντων. τῦτο ὅ σημεῖον καὶ ὅπου τῶν προσώπων ἡμῶν θύρας ἀνέῳξε κλεισμένας· τῦτο δηλητήρια ἔσβεσε φαρμάκων· τῦτο κωφοῦ δυνάμιν ἐξέλυσε· τῦτο θηρίων δήγματα ἰοβόλων ἰάσατο. Εἰ γὰρ ᾅδου πύλας ἀνέῳξε, ἐ σιδηρᾶς ἀφίδας ἀνέπτασε, καὶ παραδείσου ἔσοδον ἀνεκαίνισε, καὶ τῦ Διαβόλου τὰ νεῦρα ἐξέκοψε, τί θαυμαστὸν εἰ φαρμάκων δηλητηρίων καὶ θηρίων καὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων ἀφείλατο; τῦτον τοίνυν ἐγκόλαφον τῇ διανοίᾳ τῇ σῇ, ἐ τὸν σωτηρίαν ἀφιλονείκως τῶν ἡμετέρων ψυχῶν. ὅτε γὰρ ὁ ϛαυρὸς τὸν οἰκουμένην ἐπέστρεψε, τὸν πλάνον ἐξέλασε, τὸν ἀληθῆ ἐπομήνατε, τὸν γνῶν οὐρανὸν ἐποίησε, τῦ αἰθέριος ἀγγέλους εἰργάσατο. διὰ τῦτο ἀ δαίμονες οὐκέτι φοβεροί, ἀλλ' ἐκκαταφρόνητοι· οὐδὲ ὁ θάνατος θάνατος, ἀλλ' ὕπνος. διὰ τῦτο πάντα ἔῤῥιπται χαμαί, ἐ πεπάτηται τὰ πολεμοῦντα ἡμῖν. αὖ τοίνυν εἴπῃ σοί τις, τ ἐσταυρωμένον προσκυνῶ; εἰπὲ Φαῦδρα τῇ φωνῇ, ἐ γνησίου προσώπου, καὶ προσκυνῶ, καὶ οὐ παύσομαί ποτε προσκυνῶν· καὶ γελάσει), δάκρυσαι αὐτὸν, ὅτι μαίνεται. ἐκ ἀνθρώπῳ διαπόντῳ, ὅτι τοιαῦτα ἡμᾶς ἐκπράττει, ἃ μηδὲ μαθεῖν δυνάμεθα τις χωρεῖς τ λόγῳ ἀπεκλύψεως. διὰ γὰρ τῦτο καὶ σοῦ γλᾶ, ὅτι Ὁ ψυχικὸς αὐτῦ ἀνθρώπος οὐ δέχεται τὰ τῦ πνεύματος. ἐπεὶ καὶ τὰ παιδία τῦτο πάσχει, ὅταν τι τῶν μεγάλων ἴδῃ καὶ θαυμαστῶν· καὶ εἰς μυστήρια παιδίον ἀγαγῆς, γελάσει). τοῦτοις δὴ καὶ ἐκ " ἔλλιπες ἐοίκασι τοῖς παιδίοις, μᾶλλον δὲ καὶ τούτων εἰσὶν ἀπλέστεροι· διὰ καὶ ἀθλιώτεροι, ὅτι οὐκ ἐν ἀώρῳ ἡλικίᾳ, ἀλλ' ἐν τελείᾳ τῶν παιδίων παθόντες· ὅτι οὐδὲ συγγνώμης ἄξιοί εἰσιν. ἀλλ' ἡμᾶς λαμπρᾷ τῇ φωνῇ μεγα βοήσαντες καὶ ὑψηλῇ, κράζωμεν, καὶ λέγωμεν, καὶ πάντες πρᾶσι ἔλλιπες, μᾶλλον πλείονος τῆς παῤῥησίας ἐπιτύχωμεν, ὅτι ὁ καύχημα ἡμῶν ὁ ϛαυρὸς, καὶ ὁ κεφάλαιον τῶν ἀγαθῶν ἁπάντων, καὶ ἡ παῤῥησία καὶ ὁ τέθριμος ἄπας. " ἐβουλόμην δὲ καὶ μᾶλλον Παῦλον λέγειν, Ὅτι ἐμοὶ κόσμος ἐσταύρωται, κἀγὼ τῷ κόσμῳ, ἀλλ' ὐ δύναμαι ποικίλοις πάθεσι κατεχόμενος. διὰ παρακαλῶ καὶ ὑμᾶς καὶ πρὸ γονύπων ἐ-

μαυτῷ

γ. ἀεὶ ἡμᾶς • τῦ Λατίνου κακίαν * γνώσεως

γ. -τα, ℸ μακρὰν Π. βοῶντος ἀκούσαντες, καὶ ὁ ℸ ἡμῶν προσπίπτουσιν ἐλθὼν. προσπάγοντες. πῶς ἡ τῦτο ποιεῖ; ℸ ϛαυροῦ

γ. μισχίαι

γ. εἶδε ἴχνος καὶ ἐδυλ.

Λογ. λϛ. ΠΕΡΙ ΣΙΩΠΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΡΡΗΤΩΝ.

Εκ τῆ λόγ. ϡϛ εἰς τὸ αἰφν. αὐτ.

ΟΥτος ἁπλῶς τοσοῦτος ἐλεκλήσεις ἀδίτεψυ. οἰκίας, ϗ ψυχας ἀπώλεσε ϗ κατέδυσε. ϗ τῶν λόγ χρημάτων τὸν ζηλέαν διορθοῦσθαι πάλιν ἔνι· λόγον ὃ σκιπηδήσαντα ἄσαξ, ἀνακτῆσαι πάλιν οὐκ ἔνι.

Σειρ. εβ. θ. Ηκουσας λόγον, φησὶ σου ἀποθανέτω σοι· σβέσον αὐλὸν, καταχωσον, μὴ συγχορήσης ἐξελθεῖν, μηδὲ χιτῶνα διάῤῥηξον· ἀπάκτεινον δὲ λεχθὲν· λίθη δὲ βόλος, ἵνα τοῖς μὴ ἀκούσασιν ὅμοιος ὦμεν. οἱ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων ἐπειδὰν εἴπωσί τι τῶν ἀπορρήτων, διδάσκαλόν σε ἀκούσονται, ϗ ὁρκῶσι μηδενὶ λοιπὸν εἰπεῖν ἑτέρῳ· αὐτόθεν δηλοῦσιν, ὅτι πρᾶγμα ἄξιον κατηχείας ἐποίησαν. Εἰ γὰρ ἐκρύβη μηδενὶ εἰπεῖν ἑτέρῳ διδάσκαλος, πολλῷ μᾶλλόν σε προτρέψει τούτων ζῶντα εἰσφέρειν. Εἰ γὰρ βούλει μὴ ἐξενεχθῆναι λόγον εἰς ἕτερον, μηδὲ αὐτὸς εἰπῆς· ὅτι ὃ προέδωκας ἑτέρῳ τὸ λόγου τῶν φυλακίων, πρεπόντως ἐκάστοτε ἀπαγγέλλει ϗ ὁρκῶν ὑπὲρ τῆς τῶν εἰρηνικῶν φυλακῆς. ἀλλ' ἡδὺ ὃ κακηγορεῖν; ἡδὺ μᾶλλον ὃ μὴ λέγειν κακῶς. ὁ μὲν γὰρ λέγων κακῶς εὐαγώνιος λοιπόν ἐστι, ὑπὸ τοῦ πρεύει ϗ δίδυκε, μετάμοιος δὲ καταθέμενος τὸν ἑαυτῦ γλῶτταν, διδοικὼς ϗ τρέμων, μήποτε εἰς ἑτέρους ἐξενεχθῇ ὃ ῥῆμα, μέγαν ἐπαγάγῃ κίνδυνον. ὁ δὲ πρὸς ἑαυτῷ κατέχων ἐν ἀσφαλείᾳ πολλῇ, ϗ πολλῆς βιώσει τῆς ἡδονῆς. οὐ γὰρ ὅστις ἂν θέσπιν σὺν ἀλλοτρίους πολυπραγμονεῖται βίους, τῆς οἰκείας ἀπιμεληθῆναι ποτὲ ζωῆς. τῆς γὰρ ἀσυδοῦς αὐτῷ πάσης εἰς τὸν τῶν ἑτέρων πολυπραγμοσυνῶν ἀναλισκομένης, αἰάγκη ζᾷ αὐτὸν ἁπλῶς κεῖσθαι ϗ ἠμελημένως. ὁ δὲ ϗ πικρῶς ζᾷ ἀλλότρια ἐξετάζων πράγματα, ἐν τοῖς καθ' ἑαυτὸν πλημμελήμασιν ἐνδέμιας ἀπολαύσεται συγγνώμης ποτέ. ἐνδὲ γὰρ ἀπὸ τῆ φύσεως τῶν πεπλημμεληκότων ἡμῖν μόνον, ἀλλὰ ϗ ἀπὸ τῆς κρίσεως τῆς τοῦ ἑτέρων οἵοντ' ὑφορᾶν ὁ Θεός· αὐτῷ ἡ δόξα ϗ ὁ κράτος, νῦν ϗ ἀεί, ϗ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Αμήν.

Λογ. λγ. ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΜΗ ΕΠΑΙΣΧΥΝΕΣΘΑΙ ΟΜΟΛΟΓΕΙΝ

ΤΙμιον σαυτὸν, ϗ ὡς δι' αὐτὸν ἔσωσεν ἡμᾶς ὁ Χριστὸς, ϗ ὡς δι' ἐκεῖνον αὐτὸν καυχᾶσθαι, ϗ σοὶ ἀρετὰς, ϗ ὅπως ἐφίεται τῆς σωτηρίας τῆς ἡμετέρας, ϗ σοὶ ἐλεημοσύνης.

Ματθ. ιϛ. λθ. ΤΟῦτο ἔστι, ἀδελφοί μου, τὸ σημεῖον, ὅπερ ὁ διαστὰς πᾶσιν ἐπαγγέλετο δώσειν, λέγων· Γενεὰ πονηρὰ ϗ μοιχαλὶς σημεῖον ἐπιζητεῖ, ϗ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ, εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ιωνᾶ τοῦ προφήτου· ΤΟῦτο σαυτὸν λέγων, ϗ τὸν θάνατον, ϗ τὸν ζᾠφλιν, ϗ τὸν ἀνάστασιν. ϗ πάλιν ἑτέρως δηλῶν τὸ σαυτοῦ τὸ ἰδιον, ἔλεγεν· Οταν ὑψώσητε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, τότε γνώσεσθε ὅτι ἐγώ εἰμι· τουτέστιν, ὅταν σαυρωθῶ μὲ, φησὶ, ϗ ὁμοίως πορευθῆναι μὲ, τότε μάλιστα εἴσεσθέ μου τὸν ἰδιον. [ϗ καλῶς εἶπεν ὁ Χριστός.] ΤΟῦτο γὰρ τὸ σαυρωθῆναι Χριστὸν, ϗ Ιουδαϊκὰ ἔθνη ἐπαύσαντο, τὸ κήρυγμα ὠφέλησε, πρὸς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης ἐξεπάλη ὁ λόγος, ϗ γῆ, ϗ θάλασσα, ϗ οἰκουμένη, ϗ ἀοίκητος τὸν δυϊσμὸν αὐτὸν ἀφανῶς ἀνακηρύττουσι. Μηδεὶς πίστιν αἰσχυνέσθω τὰ σεμνὰ τῆς σωτηρίας ἡμῶν σύμβολα, ϗ τὸ κεφάλαιον τῶν ἀγαθῶν, δι' ὃ ϗ ζῶμεν, ϗ δι' ὃ ἐσμεν· ἀλλ' ὡς τὸ φῶς, ὅτῳ πρεφέρομεν τοῦ σαυροῦ τὸ Χριστοῦ. ϗ γὰρ πάντα δι' αὐτὸν πολιτεύεται τὰ καθ' ἡμᾶς, καὶ ἀναγνωσθῆναι δεῖ, σαυρὸς προσαγόρευε· καὶ καλῶν φῶς

Εκ τῆς ὁμιλ. τοῦ εἰς τὸ κατ' Ματθ. εὐαγγ.

παθόντα καὶ κακῶς κλαύσῃ, ☞ ὃ ποιήσαντα πιμώσῃ, ἢ σιφλώσασ ἐκπίμψῃ, κατηγορίας ὄντως ἄξιος, ἢ ἐγκλημάτων ἰχάτων· ἔτθι ὃ μηδέπω ὧδε δοθέντος, αὖθις τὰς βδιώσας ἀπαιτῖς, ἢ τοσαῦτα καταγιώσκεις; σὺ πόσοι τὰ σαυτῆς βεβιωμένα, ὦ δέσποτα, εἰς ὃ σὸν εἴσελθε σκυμνός· ἢ οὐ μέσει σὸν ἐπαρέσεις σε τὸν ψῆφον, ἀλλὰ ἢ μετανόησον τὸν ἠνόμιον, ἢ τῆς μακροθυμίας ἀπόδιξῃ ☞ φιλανθρωπον, ἢ χρὴ εἶσῃ τῆς δυοχῆς, θαυμάσας τῆς ἀνεξικακίας αὐτοῦ. Εἰ γὰρ ἔμελλεν ἕκαστος πρὸς αὐτὰ τὰ ἁμαρτήματα δίκην ἀπαιτεῖσθαι τῶν πεπλημμεληκότων, οὐκ ἂν ἡμῶν ἔφθασε τὸ ἦλιος πάλαι αἴρασαν ἠλιόβιοι. Μὴ τοίνυν, ἀδελφοί, καταπίσωμεν. ὑ γὰρ ὕτω φρονοῦμεν τῆς ἡμετέρας σωτηρίας, ὡς ὁ ποιήσας ἡμᾶς· ἢ ὐχ ὕτως ἡμῖν μέλει τῶ μηδὲν παθεῖν δεινὸν, ὡς ☞ τὸν ψυχὸν ἡμῶν χρεμπεμφθῆναι Θεῷ. Οὔτε γὰρ ὁ συμφορᾶς ἀφίσιν αὐτὸν ὁ δέσποτης ὁ Θεὸς, ἵνα μὴ ἀποκάμσιν· ὅτι ὁ αἴσει, ἵνα μὴ ῥᾳδιουργήσωσιν· ἀλλὰ ταῖς ἀναλλαγαῖς ποικίλλει τὸν σωτηρίαν αὐτῶν. Εἰ γὰρ πλοῖον δῶκε κυβερνήτην ὁ συνίσα, ἀλλὰ καταπονίζε βύκόλως; ὁ κόσμος πᾶς αὐ σωσῇ ὅτι τοσοῦτον χρόνον, μηδενὸς αὐτοῦ κυβερνῶντος; ἢ ἵνα μηδὲν ᾖ πλέον εἰπῶ, τόμισον πλοῖον εἶ ☞ κόσμον· ἔχειν ὑποκεῖσθαι τὸν χλὸν· ἴστον ☞ ὑρμόν· ὑπολάβε σὸν δέσποτην· πλέοντας τὸν ὑποκλυδώνιον ἄνεμον· πῶς οἶν ὅτι τοσούτους χρόνους ναυάγιον οὐκ ἐγένετο; ἔασον γὰρ πλοῖον μίαν ἡμέραν χωρὶς κυβερνήτην ἢ ναύτην, ἢ εὐθὺ καταποντίζεται βύθιος. Ἀλλ' ὁ κόσμος οὗτος τοιοῦτον ἔπαθε, πεντακισχίλια δὲ πολλῷ πλείονα λοιπὸν ἔχει ἔτη. ἢ τί λέγω πλοῖον; καλύβιον μικρὸν ἐπῆξατό τις ἐν ταῖς ἀμπέλοις, ἢ τὸ καρπὸν σεσηρὸς ἰδόντος ἀφῆκεν ἔρημον, ἢ οὐδὲ δύο πολλάκις ἡμέρας, ἀλλὰ [καὶ] διαλύεται ἢ καταπίπτει ταχέως. Εἶτα καλύβη μὲν οὐκ ἂν ἐμχωρεῖς τὸ προνοοῦντος αὐτοῦ· δημιούργημα ὃ τοσοῦτον, οὕτω καλὸν ἢ θαυμαστὸν, πῶς ἂν διέμεινεν ὅτι τοσοῦτον ἀδιάπαυστον χρόνον χωρεῖς προνοίας τινός; σὺ σὸν μοι ὁ κάλλος τοῦ οὐρανοῦ πόσον ἔχει χρόνον, καὶ οὐκ ἠμφωρώθη. σὺ σὸν μοι τὴς γῆς τὸν δυνάμιν, πῶς οὐκ ἠπόησεν αὐτὴς ἡ ναστὴρ, τοσοῦτον πίκτωσα χρόνον. σὺ σὸν μοι τὰς πηγὰς, πῶς ἀναβλύζουσι, καὶ οὐκ ἀπέλιπον ἐξ οὗ γεγόνασιν. σὺ σὸν μοι τὸν θάλασσαν, πόσους διχρόνου ποταμοὺς οὐχ ὑποδέχε ὁ μέγας. ἄξιον ἐφ' ἑκάστου τῶν εἰρημένων λέγειν· Ὡς ἐμεγαλυνθη τὰ ἔργα σου, Κύριε· πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησας. Πᾶς γὰρ οὐκ ἄν τις, τίκτουσι μὲν ὧδε καὶ θλίβουσι, καὶ θλασῶσι ξύλα ἢ θλασφορίοντα θεώμενοι, μὴ ἀπαιτῆσι λόγον μηδὲ βύθιας· καὶ ἰατρὸν κείμενα ἢ τέμνοντα ζωϊκὰ, καὶ οἰκίσκῳ καταχλίοντα, καὶ λιμῷ ἄγχοντα ☞ κάμνοντα, μὴ ἐνεργάζεσθαι, ἵνα μὴ νοσάζειν, καὶ σωπᾶν· τὸν ὃ ἄφατον σοφίαν, τὸν ἄφατον φιλανθρωπίαν ἐνεργάζεσθαι ἢ πολυτρόπως ἐνοεῖν; καὶ βοηθῆσαι μὲ καὶ προσέχειν κρίματα ὑπὲρ ἀδικουμένων πενομένων οὐκ ἂν ῥᾳδίως ἔλοιτο· ὀφείλεσι ὃ δίδοσθαι, θλᾶ τί ὁ θλῆσα πένης, θλᾶ τί ὁ θλῆσα πλούσιος. οὐ κύτθλως κάτω ἢ καταγώσεις σαυτὸν, ἢ ὅπου θλῖς χαλᾷ τῇ γλώσσῃ, καὶ καταγέλλεις τὸν θλίβοντα, ☞ ἀφεὶς ὃ τοῦτο πολυτρόπως ἐνεργάζεσθαι τοῦτον ὅτι ☞ βίον τρέφεις ☞ σύ; θλάκυθλον εἰς τὰ πεπραγμένα σου, εἰς ὃ πλῆρες τῶν ἁμαρτημάτων σου, ☞ εἰ ἐνέργες εἶ ἢ πολυτρόπως, ἀπαίτησον σαυτὸν βιώσας τῶν ῥημάτων, τῶν πραγμάτων, ὧν κακῶς εἶπας, ὧν κακῶς ἐποίησας. νῦν ὃ σαυτὸν μὲ ἀνεξέτασον ἀφίς, τῷ Θεῷ ὃ κάθε δικάζειν, ἢ προσέθης σε ταῖς ἁμαρτήμασιν ἁμαρτήμασι. ἢ πῶς τοῦτο οὐκ ἄξια κλαύσεως; ☞ ἦλθετο πρὸς ἡμᾶς ἀποφυτῖν, χρὴν ☞ φιλανθρωπίαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα, ἢ τὸ κράτος, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ex τῶν λεγ. τῶν εἰς αἱρεσ.

Ex τῶν ἑρμων. τῶν εἰς Ψαλμ.

Ex τῶν αἱρεσιάρχ.

Ψαλμ. ργ. Ex τῶν εἰρμων. τῶν εἰς Ψαλμ.

ΠΕΡΙ

Εκ τῆς ἑρμ. τῶ ρκγ'. Ψαλ. Εκ τῆς α. λογ. τ. ἀποστ. ἐπιστ.

ἐκείνῃ; Ἀρκεῖ μόνον ἡ θεοπάλια ἀπολέσαι σὲ ποτ' ὀνός. Εἰ γὰρ ἀγγέλων παρεισία ἀθέτησιν τῶν δαιμόνων ποιεῖ τὴν ἐμήν, πολλῷ μᾶλλον τὸ Θεοῦ. Ὅταν ἴδωμεν τὰ γιγνόμενα ἀτάξως καὶ παραλόγως, μὴ ⟨W⟩ Θεὸν αἰτιώμεθα, μηδὲ ἀπρονοησίαν εἰσομίζωμεν τὰ πράγματα· ἡ γὰρ οὕτως ἀταξία καὶ παραλογία, οὐχ ἡ τῶν πραγμάτων ὀρθὴ φορά, ἀλλ' ὁ ὕστερος ἁμαρτάνων λογισμός, ὃς καὶ μυρίας ὑπὲρ τάξεως ἀπολαύσῃ, ἕως ἂν [μὴ] τὴν ἀταξίαν τὴν ἐν αὐτῷ, καὶ τὴν παραλογίαν διορθώσηται, ὀφθῇ αὐτῷ τῆς ἐν τοῖς πράγμασιν ὑπαρχούσης τάξεως ἕνεκα ὃ πλέον. Ἀλλ' ὥσπερ ὀφθαλμὸς ποσῶν μέν, καὶ ἐν μεσημβρίᾳ φλογίζῃ σκότος ὀφέλεται, καὶ ἕτερα αὖ ἑτέρων, καὶ ὀφθῇ αὐτῷ τῆς ἀκτῖνος ἕνεκα πλέον· ὑγιαίνων δὲ καὶ ἐρρωμένος καὶ ἐν ἑσπέρᾳ διωκόμενος ὃ σῶμα χλευαγωγεῖ μὴ ἀσφαλείας· ὅταν καὶ τῆς διανοίας τῆς ἡμετέρας ὁ ὀφθαλμὸς, ἕως μὲν ἐρρωμένος ᾖ, καὶ ἅπαντα εἰς δόκησιν ἴδῃ, καλὰ ὀφθέντα· ὅταν δὲ διεφθαρμένος, καὶ εἰς αὐτὸν ἀναγκαίως αὐτὸν ⟨W⟩ ἄγειν, καὶ τὰ ὄντως πολλῷ ἀταξίαν καταγώσεται καὶ παραλογίαν. Διὰ τοῦτο ὅτε πάσχομεν ἐν τούτοις ἀπαιτεῖ δίκαιον ὁ Θεὸς, ἵνα μὴ ἀπαγωγῶς τὴν ἀνάσασιν καὶ ἀπλήστως τὴν χρῆσιν, ὡς πάντων ἐν τούτοις διδόντων λόγον· ὅτε πάσχομεν ἀφίησιν ἀπωρητὶ ἀπολλεῖν, ἵνα μὴ πάλιν ἀπρονοήτως τὰ πάσχοντα εἰς δόκησιν νομίσῃς. Εἴ τις ἀπιστεῖ τῇ ἀνάσασει, σκοπείτω πόσα δεῖ ὄντα οὐκ ὄντων ἕνεκεν ὁ Θεὸς, ἐν δεκάδι καὶ ἐκείνης ἀπόδειξιν. Καὶ γὰρ γλῶ λαβών, ἔφυρε καὶ ἐποίησεν ἀνθρώπους, γλῶ οὐκ ὄντας πρὸ τούτου. πῶς οὖν ἡ γῆ γέγονεν ἄνθρωπος; πῶς ἦ αὐτὴ οὐκ ὄντα πρότερον ἐποίησατο; ποίαν ἦ ἐπιβολὴν εἶχε; ἐν τί μὴ τὸν γλῶ; καὶ μετ' ἐκεῖνο πάλιν ἐν μὴ τὸν γλῶ; πῶς ἦ δὲ αὐτῆς παρῆλθεν ἀπορία τὰ τῶν ἀλόγων ἀπειρα γένη, τὰ τῶν σπερμάτων, τὰ τῶν φυτῶν; τοῦτο γὰρ τῆς ἀνασάσεως ἀπορώτερον. οὐ γὰρ ὅτι ἴσον σωθέντα αἰώνιαν λύσιν, καὶ μηδαμῶς φαινόμενον δεῖξαι πῦρ· οὐδὲ καπνιεῖσαι οἰκίαν αἰσθῆσαι, καὶ μηδὲ ὅλως ὑφεστῶσαν ἀδιάγνωστον. ἐν ἅπασι μὲν γὰρ εἰ μηδὲν ἄλλο, ἀλλ' ἡ ὕλη ὑπέκειτο· οὐκ ἦ δὲ οὐδὲ ἡ ὕσια ἐφαίνετο. Διὰ τοῦτο δὲ δυσκολώτερον ἡμῖν εἰς δόκησιν ἐπίστευτον, ἵνα ἐκ τούτου δὲ εὐκολώτερον ἀποδείξῃ. καὶ ὅτι τῆς γνώσεως ἦ τῆς ἡμετέρας, ἀπόρημα βεκκὼ πεῖσον ἄμορφον καὶ ἀτύπωτον εἰσέτι εἰς τὸν ὑποδεχομένην μήτραν αὐτό; πόθεν δὲ ἡ τοσαύτη τῆς ζωῆς διάπλασις; πῆ ὁ σῖτος; ἀπὸ κόκκου γυμνοῦ εἰς τὴν γῆν καταβαλλέν; ἀπὸ μὴ τὸ καταβληθέν, σήπεται; πόθεν ἄσαχες, καὶ δένδρεικες, καὶ καλάμη, καὶ τὰ ἄλλα πάντα; ἀπὸ κέγχρου σύκα μικρὰ πολλάκις ἐμπεσοῦσα εἰς γῆν, καὶ ῥίζαν μὲν καὶ κλάδους καὶ καρπὸν ἔνεικαν; εἶτα τούτων μὲν ἕκαστον δέχῃ, καὶ ἀπεργάζῃ, τὴν ὃ Θεὸν μόνον ἅπαντος βύβλους μεστασκευάζοντα ἡμῖν τὸ σῶμα; καὶ πόθεν ζῶντα συνίστησιν ἄξια; Καὶ πόσος ἔνεκεν ἀφῆκε ⟨W⟩ δρέπεσθαι ὁ Θεὸς, ζώοις τοῦτον ποιεῖν ὄντα, ὥστε ἐπισκελίζειν ἡμᾶς; ἵνα τῷ φόβῳ σωθησόμενοι, καὶ τὸ πολεμίου τὸν ἔφοδον προσδεχόμενοι, πολλῷ τὸν ἀγρυπνίαν καὶ διωκεῖν τὸν νῆψιν ἐπιδεικνύμεθα. καὶ τί θαυμάζεις, εἰ ⟨W⟩ δρέπεσθαι διὰ τοῦτο κατέλιπε; κηδόμενος γὰρ ἡμῶν τῆς σωτηρίας, καὶ διεγείρων ἡμῶν τὸν ῥᾳθυμίαν, καὶ ἐπάθησι στεφάνων καταασκευάζων, αὐτῷ τὸν γέενναν διὰ τοῦτο κατεσκεύασεν, ἵνα ὁ τῆς πυρείας φόβος, καὶ τῆς κολάσεως τὸ ἀφόρητον προὸς τὴν βασιλείαν ἡμᾶς σώσωσιν. Ἂν οὖν ποιήσῃς τι χρηστὸν, καὶ μὴ λάβῃς αὐτὸ τὸν ἀντίδοσιν τοῦτο, μὴ ταράττου· μὴ γὰρ προσθήκης τοῦ τῷ μέλλοντι καιρῷ αἰωνίου σε τούτων ἡ ἀμοιβή. κἂν ποιήσῃς τι πονηρὸν, καὶ μὴ δῷς δίκην, μὴ "θάρρει· ἐκ γὰρ σοι ἐκδίκεται ἡ τιμωρία, ἀν μὴ μεταβάλῃ καὶ γένῃ βελτίων. Θορυβῇ καὶ ἀλύεις καὶ πόντα παραχὴς πλησγῖς, ὁρᾷ πολλοὺς ἐν πονηρίᾳ ζῶντας καὶ εὐθυνομένους, καὶ τῶν πλουτούντας, καὶ ἀλγεῖς ὅτι τῇ τοῦ Θεοῦ μακροθυμίᾳ; τί ποιῇς, εἰπέ μοι; πόσοι ταῖς ὁδοῖς ἐφεδρεύουσι; πόσοι τοίχοις διορύττουσι; πόσοι δηλητηρίοις φαρμάκοις πολλοὺς ἀπώλεσαν; ἆρ' οὖν ἐκ τούτων ἐγκαλεσόμεθα τῇ δίκῃ; οὐδαμῶς. ἐν μὲν γὰρ λαβὼν αὐτοὺς ἐκ τοῦ ψήφου ἀφῇ, ἐν ⟨W⟩ δὲ παρόντα

Εκ τῆς ἑρμ. τῶ χῦ Ματθ. ὁμαγγ. χ. διαφόρως.

Εκ τοῦ λόγ. τῆς αὐτῆς εἰσαγωγ.

πολλοὺς ὁ ὅπου πολλῶ χρόνον μάρτυρας τῆς τιμωρίας ποιούμενος, καταδηλοῖ καὶ πᾶσι καὶ τοῖς τότε, καὶ τοῖς ἐφεξῆς καθεστὼς ὁ γεγονώς. ἄλλως τε, εἰ μὴ αὐτοῦ ἀπέκτεινεν ἀθρόως ὁ Θεός, οὐκ ἂν τινα προφάσεως αὐτῷ μετανοίας καὶ βελτιώσεως ἔδωκε· τότε γὰρ ἐμοὶ δεῖ συζῆν, εἰ μὴ λίαν ἀνάξιος ὦ, καὶ ἀμείνων μᾶλλον, ἢ δὲ θάνατος, πολλὰ δὲ ἀπὸ ταύτης ὠφέλημαι τῆς ζωῆς· χωρὶς γὰρ τούτων ἐλάττονα αὐτῷ τὴν μέλλουσαν κόλασιν ἀφ' ἑαυτῆς αὐτῷ τῆς πονηρίας εἰργάζετο. τὰ γὰρ ὑπὸ τῶν παρόντων βίων ἐπαγόμενα ἡμῖν οὐδὲ τοῦ Θεοῦ λυπηρὰ ἡ κόλασις, ἀλλὰ μικρὸν τῶν ὑπὲρ βασάνων ἀποτέμνεται μέρος. διὰ τοῦτο οὖν τῶν αὐτῶν ἀξίους τιμωρεῖσθαι οὐχ ὁμοῦ πάντας κολάζειν εἴωθεν ὁ Θεός, ἵνα οἱ λῃστὰὶ βελτίους ταῖς ἐκείνων ἡδοναῖς συμφοραῖς· κολάζει δὲ καὶ πάντας ὁμοῦ πολλάκις, ὡς ἐπὶ τοῦ κατακλυσμοῦ, ἵνα ἐκεῖνοι μηδὲ πειρατέρω προελθεῖν τῆς κακίας κωλυθῶσιν· οἱ δὲ μετ' ἐκείνους ἐκείνων μείζονος κερδανῶσι, τῆς ζημίας, ὡς δέ τις εἴποι, καὶ τῆς ἀποτόμου τῶν κακῶν ἀφαιρεθείσης ἐκ μέσου μετὰ τῶν πολεμησάντων αὐτοῖς, καὶ μὴ τοσούτους διδασκάλους φαυλότητος ἔχωσιν. εἰ γὰρ καὶ καθ' ἕνα μάλιστα βίκολος διώκειν δύναται· δὲ βίρφ οἱ μὲν θεοπρεπῆ τὰ κακά, τί δὲ ἔτι πρὸς ἓν, πολλοὶ ὄντων τῶν προκαλουμένων αὐτὸν ὅπου ταῖς πονηραῖς; τοῦτο οὖν μόνοι πεπείσθαι χρὴ, ὅτι συμφερόντως ἡμῖν ἅπαντα οἰκονομεῖται παρὰ τοῦ Θεοῦ· τὸ δὲ ἕτερον μηκέτι ζητεῖν, μηδὲ ἀγνοοῦντας ἀγανακτεῖν ἢ ἀθυμεῖν. οὔτε γὰρ δύναται ταῦτα εἰδέναι, οὔτε συμφέρει· ὃ μὲν δεῖ ὃ ζητεῖς εἰδῆναι, ὃ δὲ καὶ ὃ τυχόντως εἰς ἀπόνοιαν αἴρεσθαι. βούλεται μὲν γὰρ καὶ σὲ μὴ πᾶσι ταῖς αὐταῖς σωθῆναι μεταδημοῦσιν ὁ Θεός· καθὼς καὶ αὐτός φησιν, Οὐκ ἦλθον καλέσαι δικαίους, ἀλλὰ ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν. ὅταν δὲ μηδὲ τοσαύτης ὀπτικῆς ἀπολαύσαντες ἐθελήσωσι γνῶναι βελτίους, καὶ ὑπογράψαι τῇ ἀληθείᾳ, οὐδὲ ὕστερον αὐτοὺς ἀφίησιν· ἀλλ' ὅπως τῆς μελούσης ζωῆς ἑαυτοὺς ἐκόντας ἀπεστέρησαν· τὰ γοῦν εἰς παρόντα βίου αὐτοῖς ἅπαντα χορηγεῖ· ἥλιον ἀνατέλλων ὅπου πονηροῖς καὶ ἀγαθοῖς, καὶ βρέχων ὅπου δικαίοις καὶ ἀδίκοις, καὶ τὰ ἄλλα πάντα τὰ πρὸς τὴν σύστασιν τῆς παρούσης παρέχων ζωῆς. εἰ δὲ ἐμφρόνως τοσαύτην ποιῆται πρόνοιαν, οὐκ ἂν τις θαυμάζοι αὐτοῦ, καὶ θεραπεύοιτο αὐτοῦ καὶ δύναμιν τὴν αὐτοῦ, πῶς ὠφέλησεν; Καὶ τίνος ἕνεκεν οὐκ ἐκ τοῦ μέσου γίγνεται ὁ διάβολος; ἔστω ἀνταγωνιστὴς εἷς, ἔστωσαν δὲ ἀθληταὶ δύο πρὸς ἀσφαλῆ παλαίειν μέλλοντες· καὶ τούτων τοῦ δύο ἀθλητοῦ ὁ μὲν ὑποδιαφορᾶς ἕνεκα διεφθαρμένος, ἡμιπληκτικός, ὀξυπαθείᾳ πεπληγμένος, ὑπνηλιασμένος· ὁ δὲ ἀσυνδάλως, ἀνεκτῶς, ἐν παλαίστραις διατρίβων, ἐν γυμνασίοις πολλοῖς πᾶσιν ἀσυνδήτως πρὸς τὸν ἀθλητὴν ὑπὸ νικώμενος. ἆρ' οὖν ἀνέλοις ἂν ἀνταγωνιστὴν, ἵνα ἐπηρέασας τούτῳ; ἆρα τοῦ ῥᾳθύμου καὶ ἀμελοῦς, ἢ τοῦ ἀσυνδαίου καὶ ἐσταῦτα πεποικότος; εὔδηλον ὅτι τῷ ἀσυνδαίῳ. ὁ μὲν γὰρ διάβολος ῥᾳθυμοῦντα ἐνδείκνυται, ἀναιρεθέντος τοῦ ἀνταγωνιστοῦ· ὁ δὲ ῥᾳθυμος, μηδένος τοῦτο, οὐκέτι διάβολος ἀσυνδέτους ἐπηρέασεν· ἀπὸ γὰρ τῆς οἰκείας ῥᾳθυμίας κατέπεσεν. ὁ τοίνυν ἀθεὴς τὴν προαίρεσιν καὶ ἡμιπληκτικὸς καὶ ῥᾳθυμος, καὶ διάβολος οὐκ ὄντος, καταπίπτει ταχέως, καὶ εἰς βαράθρα πολλὰ κακίας ἑαυτὸν καταβάλλει. κἂν γὰρ ὅτι τὰ ἡμέτερα μὴν ἐλθωμεν, καὶ ταῦτα θύρησιν ἀπωλείας αἴτια, ἐὰν μὴ προσέχωμεν, οὐ διὰ τὴν οἰκείαν φύσιν, ἀλλὰ διὰ τὴν ἡμετέραν ῥᾳθυμίαν. σκέπτει δὲ· ὀφθαλμὸς ἐδόθη, ἵνα βλέπων τὴν κτίσιν, δοξάσῃς τὸν κτίσαντα καὶ διασώσῃς· ἀλλ' ἐὰν μὴ καλῶς χρήσῃ τῷ ὀφθαλμῷ, μοιχείας σοι γίνεται πρόξενος. γλῶττα δέδοται, ἵνα ὑμνῇς τὸν ποιητὴν σύμπαντος· ἀλλ' ἐὰν μὴ καλῶς προσέχῃς, βλασφημίας καὶ αἰσχρολογίας σοι γίνεται αἰτία. χεῖρες ἐδόθησαν, ἵνα διατείνῃς αὐτὰς εἰς εὐχάς· ἀλλ' ἐὰν μὴ τοῦτο, εἰς πλεονεξίαν ταύτας ἐκτείνεις. πόδες ἐδόθησαν, ἵνα τρέχῃς εἰς καλὰ ἔργα· ἀλλ' ἐὰν ἀμελῇς, ταῦτα ποινικὰς δι' αὐτῶν ἔξεις πρόφασεις. ὁρᾷς ὅτι ὁ ἀθεὴς πάντα βλάπτων, καὶ αὐτὰ τὰ σωτήρια φάρμακα εἰς θάνατον ἐμβάλλει, οὐ διὰ τὴν οἰκείαν φύσιν, ἀλλὰ διὰ τὴν ἀδυναμίαν τὴν

Ματθ. θ.

Ex λόγ. Ϝ, εἰς τὸ, πόρος ἔνεκεν οὐκ ἐκ τοῦ μέσου γίγνεται ὁ διάβολος.

χ. τὴν αὐτὴν τ. ἀθ ἀσυνδαίαν ἐπιδ.

ἡ τὰς χῆρας καὶ τοὺς πόδας ἀποτιμοῦμεν· αἱ μὲν γὰρ αἱμάτων πλήρεις, καὶ ἡ εἰς κακίαν πέφυκεν. πρὸς τούτοις ἡ, ἡ τὰ ὦτα, ὅπερ ματαίαν πολλάκις ἀκούει, καὶ τὴν ὄψιν φθορὰν τῇ ψυχῇ προσαπέμπει· εἰ δὲ ταῦτα, καὶ σῖτα καὶ ποτά, καὶ ὑφάσματα καὶ γάμους καὶ θάλασσαν καὶ σιλικώσεις καὶ τὴν ἄρτων χορηγίαν. πῶς γὰρ ἔστι ταῦτα χρήσιμα, τοῦ δι' ἃ ἐγένετο, καὶ ἀκηράντως [οὕτως] ἐλεεινῶς; ὁρᾷς καὶ γέλωτα καὶ τὸν ἀποπάνω, εἰς ὃν ὁ λόγος κατατρέφει ἀναγκάζεται; ὁ διάβολος ἑαυτῷ κακός, οὐχ ἡμῖν. ἡμᾶς γάρ, εἰ βουλοίμεθα, καὶ πολλὰ κερδανοῦμεν δι' αὐτοῦ καὶ λαμπροί, ἄκρατος μὲν ὢν καὶ μὴ βουλομένου· ὃ δὲ θαῦμα καὶ ἐν τούτῳ μεῖζον, καὶ τῆς τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπίας ἡ ὑπερβολή. ὃ γὰρ βελτίους γίνεσθαι τοὺς ἀνθρώπους, διάκειται μὲν αὐτοὺς καθ' ἑαυτούς, καὶ λυπεῖ· ὅταν δὲ καὶ δι' αὐτοῦ τοῦτο προξενῆται ἡμῖν, οὐδὲν ἐνεγκεῖν δυνήσεται τὴν ἐπήρειαν. φασί τινες, ὡς, εἰ μὴ σωφρονήσει ὁ Θεός, οὐκ ἂν προσῆλθεν ὁ διάβολος, οὐκ ἂν ἠπάτησε τὴν ἀρχὴν ἄνθρωπον. τί οὖν ἐρεῖν πρὸς ταῦτα; ὅτι, εἰ μὴ τοῦτο ἐγίνετο, οὐδ' ἂν ἔμαθεν ὁ Ἀδὰμ ὅσον εἶχεν ἀγαθόν· οὐδ' ἂν ἐκ τῆς ἀπειρίας ἐκείνης κατέβη ποτέ. ὁ γὰρ τοσοῦτον ἑαυτοῦ καταλιπών, ὡς καὶ Θεὸς γενέσθαι προσδοκᾶν, τί οὐκ ἂν ἐτόλμησεν εἰς μὴ σωφρονισθείς; ἀλλὰ μὴν οὐ μικρὰ συμβεβουλευκέναι τι τὸν διάβολον· ἆρα δὲ ἁπλοῦς διετέλεσε, μὴ γνωμεύσας τοῦτο; οὐκ ἔστιν εἰπεῖν. ὁ γὰρ ἐκ τῆς γυναικὸς ὕστερος εὐκόλως ἀπατηθείς, εἰς ἡ διάβολος οὐκ ἦν, ταχέως δὲ ἀφ' ἑαυτοῦ πρὸς τὸν ἀμαρτίαν κατέπεσεν. ὁ γὰρ τὸν πρῶτον ἐπιόντα δεξάμενος ὕστερος ἀπατᾶν εὐκόλως, εἰς ἡ περὶ τῆς ἀπάτης ῥᾳθύμως ἡ χαύνως διέκειτο. εἰκὸς γὰρ αὐτὸν ἴσχυσε τοσοῦτον ἐκφῦσαι, εἰ μὴ φύσει ἡ ἐγρηγορὼς διελέγετο ψυχή. καὶ τίνος ἕνεκεν τοιοῦτον ἐδίδου προσταγμα τοῦ Ἀδὰμ ὁ Θεός, ἀμαρτήσονται τοῦτον εἰδώς; ὅτι ἡ ὃ δώσων τὸν ἐντολὴν μείζονος κηδεμονίας ὄντι, ἢ ὃ μὴ δώσων. ἔστω γὰρ ὁ Ἀδὰμ τὸν μὲν προαίρεσιν ἔχων ὕστερον ῥᾳθυμον, ὡς ὃ τέλος ἀπέδειξε· διχάθω ἡ μηδεμίαν ἐντολὴν, ἀλλὰ μόνιτον πυθοῦ· ἆρα ἡ ἀθέτησις ἐκ ἡ ῥᾳθυμία ἀπὸ τῆς ἀπίστεως ταύτης ὅτι ὃ χρηστὸν ἐπίδωκεν αὐ; ἀλλὰ πάντα σοι δῆλον, ὅτι πρὸς ἑαυτὸν αὐ κατέπεσε κακίαν ἄφρων ὤν. ὁ γὰρ μηδέπω παρρησίαν πρὸς τὴν ἀγαθότητα ἔχων, ἀλλ' ἔτι μετέωρον τὸν ἐλπίδα ταύτην δοῦναι εἰδώς, καὶ πρὸς τοσοῦτον ἀλαζονείας ἐκ αἰσχύνης ἀφῆκε, ὡς ἐλπίσαι γενέσθαι Θεός, καὶ ταῦτα, ὑδαμόθεν ταῦτα ἐπαγγειλάμενον πιστὸν ὁρῶν· εἰ βεβαίαν εἶχε τὴν ἀθανασίαν, πολὺ οὐκ ἂν ἐφθασεν ἀποιοῦσθαι; τί γὰρ οὐκ αὐξήμερος; πότε γὰρ αὐ ὑπήκουσε τοῦ Θεοῦ; ὁ γὰρ μὴ τὸν τοῦ προσταγματος δόσιν ὅτι καταφρονήσας ἢ διδόντος αὐτῷ ὃ προσταγμα· εἰ μηδὲν ὅλως ἠνιάσατο πρὸς αὐτὸ, ταχέως ἂν, ὅτι μὴ ὑπὸ δικαιοπραγίαν ὄντι, ἠγνόησεν. εἰ μηδὲν ὅλως ὁ ταῦτα ἐκολάζετο τὴν παρρησίαν, μηδὲ ἐπιμᾶτο τὰ χρηστὰ, πολλοὶ τὰ ἀπιστούντων τὴν τῆς μακαριότητος λόγον, τὸν μὲν ἀρετὴν, ὡς καλὸν αἰτίαν, ἐφύγον, τὸν δὲ παιδείαν, ὡς ἀγαθῶν προξένον, ἐδίωκον. εἰ δὲ πάλιν ὁ ταῦτα ὃ κατ' ἀξίαν ἄπαντας ἀπολαμβάνον, τοσοῦτον δὲ κηπόμενος εἶ ἡ ψευδὴν τὸν τοῦ Χριστοῦ λόγον. ἵνα δῶ μήτε ἐκ ἀπιστῆται, μήτε ὁ πολὺς ἐκ χυδαῖος λαὸς φαυλότερος γένηται καταφρονῶν, ἐπιξέρχεται ἡ ὁ ταῦτα τὴν ἀμαρτωλῶν πολλοὺς, ἡ ἀμείβεται τὴν καταρθούντων ἀξίοις, τὰ μὲν μὴ εἰς πρόφασιν τοῦτο ποιῶν τοῦ Χριστοῦ πιστεύοντας λόγου· τὰ δὲ ἡ τοῦ τοῦ Χριστοῦ κολάζει πιάς, ἐκ ὀλίγου πολλῷ ὕπνου καθεύδοντας διεγείρων. ἀπὸ μὲν γὰρ τοῦ πεπορεῦσθαι ἐκ πονηρὸς ἀφίστασθαι πολλοὶ τὰ φόβῳ τοῦ μὴ τὰ αὐτὰ παθεῖν· ἀπὸ δὲ τοῦ μὴ πρόφασιν ὁ ταῦτα ὃ κατ' ἀξίαν ἀπολαβεῖν ἀναγκάζονται λογίζεσθαι, ὅτι εἰς ἕτερόν τινα τοῦτο ἁμαρτάνεται καιρόν. ἀλλὰ τοῦτο τὸ Καὶν ἁμαρτήσαντα ἐκ αὐθωρὸν ὁ Θεός, ὡς δι' αὐτὸ ἐξῆς ἀποφαίνεται σωφρονίζεσθαι, ἡ γίνεσθαι βελτίους ἀπὸ τῆς εἰς ἕκαστον ὑπομονῆς. ἐοικὲ γὰρ ἰσῶσαι ἀκριβῶς, ὅτι Καὶν τὸν ἀδελφὸν ἀδελφὸν ἀπέθανε, ἡ ὁρᾷ ὁ διάβολος πίστιν. τότε μὲν γὰρ, καὶ ἀπιστήθη τοῦτο λεγόμενον ἀπὸ τὸν τοῦ μόσους ὑπόνοιαν· νυνὶ δὲ φανερόν ἐστι πᾶσιν, καὶ

πολλοὺς

κ. πεπαιδ. τοῦ

τῶν. Ὅτου πίνων χρημάτων ἀπώλειαν ἀκούσαντες μὴ ταραχθῶμεν, ἀλλ' εἰπωμεν, βλέπητός ὁ Θεός, καὶ πολλῷ πλούσιον ἀπλούτου βιρήσειεν. οὐ γὰρ δὴ τοσαῦτα καρπούσῃ πλοῦτοι ἀναλίσκουσιν εἰς διοικήσεις, καὶ ταμεῖα, καὶ πάντας βπιζητῶν, καὶ σκορπίζουσι τὰ ὄντα τοῖς πένησιν, ὅσα ἀφ' ὑπερβολῆς κερδάνῃς. ἐπεὶ καὶ Ἰὼβ οὐχ οὕτω θαυμάζω τὸν οἰκέτην αἰσχύνοντα τοὺς δεσπότας, ὡς ἐκπλήττομαι καὶ διακηρύττω τὸν ἁρπαγὴν τῶν χρημάτων βιαίρεσιν φέρουτα. ὁ γὰρ τοιοῦτος δὴ δικαιοῦται τῆς φύσεως τὰ κύματα καταπαύσας εἰπόντος τοῦ Ἰὼβ ἀδακρυτί, Ὁ Κύριος ἔδωκεν, ὁ Κύριος ἀφείλετο, μὴ τοῦ Λαζαρὸν αὐτὸν ἡσυχάσαι, μὴ τοῦ Ἰὼβ ἀνακηρυχθῆναι ἀπὸ μέσου τούτου τοῦ ῥήματος. Ὅτου οὖν ἀφέληταί σοι χρυσίον, ἢ ἀργύριον, ἢ δι' ἑτέρας τινὸς τοιαύτης ὑλώδους, δόξαν καὶ διαπόντιον, καὶ πλοῦν ἴσην κεκερδηκώς, καὶ δικαίως δώσεις πῶς ἐχθρῷ τῷ σκηνῷ, ὅτι τι σὸν ἐδυνήθησαν, ἢ ὅτι κυριεύσασι. δοῦ μὴ γὰρ ἴδῃ, ὅτι σε ταπεινοῖ ἡ τῶν χρημάτων ζημία, ἢ πιθῇ καὶ τὸ διαπόντιον διενεχθῆναι, σὺν ἵππῳ ἀποχήσεται τῶν ἁρπαζόντων. αὖ δ' θαύσῃται, ὅτι οὐ μόνον οὐ βλασφημεῖς καὶ πεπεισκόμενα σε Θεῷ, ἀλλὰ καὶ βιαίρεσιν μᾶλλον αὐτῷ ἐφ' ἑκάστῳ τῶν συμβαινόντων δώσων, ἀποχήσεται ἐπαίρων σὸν πυρισμοὺς, εἰδὼς, ὅτι βιαίρεσίας ὑποδήσεις σοι βῆμα τῶν δώσων ἡ πεῖρα, καὶ λαμπροτέρους σοι σὸν σφαίρας ἐργάζεται· ὅπερ καὶ ὑπὲρ τοῦ Ἰὼβ γέγονεν. ἀφελόμενος γὰρ αὐτοῦ τὰ χρήματα, καὶ τὸ σῶμα παταίξας, ὑπῆρ εἶδεν βιαίρεσιν μᾶλλον γενόμενον, οὐκ ἔτι προσελθεῖν ἐπάλμεσιν, ἀλλ' αἰσχυνθῆναι καὶ ἀσυνήθειαν ὑποδύσεως ἡττῶν ἀπῆλθε, λαμπροτέραν ἐργασάμενος τοῦ Θεοῦ καὶ ἀθλητήν. καὶ ὁ μὲν Ἰὼβ μὴ τὸ σὸν σφαίρας τῆς ὑποδύσεως καὶ τῆς αἰδρείας ἄπαμπας ἀναδήσασθαι, διαλαβὲ τὰ ἀπολωλότα ἀπίληφεν ἅπαντα· σὺ δ' οὐχὶ διαλαβὲ καὶ τεισάλα, ἀλλ' ἐκατοντάπλασίονα ἀπολήψῃ πάντα, ἂν φέρῃς γνησίως, καὶ ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσεις· ἧς γένοιτο πάντας ἡμᾶς τυχεῖν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα, καὶ τὸ κράτος, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ex τῶν ἁγ. τῆς ἁγ. Κυριακ. Ε. ὁμιλ.

ΠΕΡΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ.

Λογ. λα.

Ἵνα ἕνεκεν οὐ τὴν ἐξ ἀρχῆς ἀπατήσαντα ἐχθρὸν ἐφάνισεν ὁ Θεός; Εἰ τοῦτο βέλτιον ἐκρίνετο, φησὶν, εἶχεν ἂν τινα λόγον ὁ ζητούμενος· εἰ δὲ ταύτης μὲν ἀφορμὴν τῆς δυναμένης, πεῖραν δὲ μείζονος, ὃ καὶ πεισθῶμεν ἢ ἐφ' ἡμῖν, τίνος ἕνεκεν τῆς βιαιοτέρας τῷ τοιούτῳ ἀφειμένης, καὶ τὸν τῶν ἀνθρώπων ἐκκόψεως ὑποδύσεως; καὶ ἄλλως, εἰ μὲν εἶδεν αὐτὸν πάντων ἀφειμένον ἀφῆκεν, οὐδὲν οὕτως ἄξιον ἀπορῆσαι· πρὸς ἡμᾶς γὰρ ὁ κρατῶν ἐκείνου, ἐκείνῳ μὲν ὑποκλινομένοις, οὐ βιαζομένοις. εἰ δὲ πολλοὶ μὲν ἤδη ἀφειλόμενοι, πολλοὶ δὲ καὶ αὖθις ἔσονται, τί σὸν μέλλοντας βιαιοτέρων τοσούτου ἀποστερεῖς τιμῆς; ἀλλ' οὐ πάντες αὐτὸν ἀφείσονται· ἀλλὰ πολλῷ δικαιότερον σὸν μὲν γνησίους λαμβάνειν ἀφορμὰς, ἐξ αἷς ὑπολύξονται τὸν προαίρεσιν· σὸν δὲ μὴ τοιούτους ἀπὸ τῆς οἰκείας κολάζεσθαι ῥᾳθυμίας, ἢ καὶ τούτους ἑκουσίους ἐπηρεάζεσθαι. ὁ μὲν γὰρ Φαῦλος, κἂν ἠδίκηται, οὐ σοὶ ἀνταγωνιεῖ, ἀλλὰ σοὶ τὸν αὐτὸν ἀνθρώπου. καὶ δηλοῖ δὲ πλῆθος τῶν ἁγίων. τότε γὰρ δὴ ἀπουδαῖοι καὶ σὸν Φαύλους ἐποιήσαλθήσαν, σὸν ἔχοντες ὅτου χρήσονται τῇ αἰδρείᾳ. ὕτω δὴ καὶ τῆς τοῦ σώματος, καὶ τῆς τῶν ὀφθαλμῶν κατηγορήσωσι καὶ πλάσεως· καὶ τούτων γὰρ ὑπόμνησιν ὧν οὐ δεῖ, καὶ εἰς μοιχείας ἐμπίπλησιν πολλοί· δι' ἐκεῖνο δὲ βλασφημοῦσι, καὶ τὰ ὀλέθρια τῶν δογμάτων ἐκφέρουσι ἕτεροι. ἀφ' οὗ καὶ τοῦτο χωρὶς γλώττης καὶ ὀφθαλμῶν σὸν αἰσθόμενοι ἔχειν ὀκνοῦσι καὶ

Ex τῶν ἁγ. λογ. τοῖς Σκηνοπ.

Ἐκ τῆς ἐρμην. τῶ κ᾽ Ματθ. ἑυαγγ.

ἔχοντος τὴν ἐξουσίαν. Ὥστε οὐδὲν ἀφεστήκασιν τῶ χρημᾶτ᾽ δούλω. δοκεῖ κεκτῆσθαι κεκτῆται μὴν δοῦλος· δοκεῖ κύριος εἶναι, δοῦλος ὤν· καὶ διαμαρτύρεται ἑαυτῶ, ὡς πάντων κεκτημένος ἀγαλλεται καὶ καλεπώτερον ὁ θεῖος καθ᾽ ἑαυτὸν ἐργαζόμενος, διαφθείρει καὶ πηλᾶ, αἰχμάλωτος γινόμενος· καὶ ὁρᾶν κύνα λυπηρὰ καὶ ἐφαλλόμενον αὐτῶ τῆ ψυχῆ, φησὶν ὧν δῶσαι καὶ λιμῶ τῆξαι, ἄφθονον αὐτῶ παρέχει τροφὴν, ἵνα μειζόνως ἐφάλληται καὶ φοβερώτερος ᾖ. Μὴ τοίνυν ἀπὸ τῶ πολλὰ περιβάλλεσθαι νόμιζέ σοι προσγίνεσθαί τινα ἡδονὴν, ἀλλ᾽ ἀπὸ τῶ μὴ θέλειν πλουτεῖν. ὁ γὰρ ἐπιθυμῶν πλουτεῖν, οὐδέποτε μεστὸς γίνεται παύσης· ἕως γὰρ ὅτου οὖν ἀτέλεστος, καθ᾽ ὅσον περ ἂν προέλθῃς πλείονα ὁδὸν, τοσούτῳ μᾶλλον τῶ τέλους ἀφέστηκας· καὶ ὅσῳ δὲ ἑτέρων πλείονων ἐπιθυμῇς, τοσούτῳ μᾶλλον ἐπιτείνεται σοὶ τῆς βασάνου. ἐπεὶ ἵνα διελθόντες τὰ λυπηρὰ ἐκεῖνα ἔλθωμεν ἐπὶ τὰ ἡδέα, ἕως ὅτου βουλόμεθα πίνωμεν· ἕως δ᾽ ἂν διελθωμεν, καὶ πάσας ἐξαντλήσωμεν τὰς πηγὰς, μείζων ἡμῖν ἡ βάσανος γίνεται. Καὶ καθάπερ ἐν διαμώτῳ ἐπιδὰν ἴδῃς, ἐὰν ὅτι τὸ νῶτον, ἐὰν ὅτι τὴν χεῖρα, πολλαχοῦ ἢ καὶ ὅτι τὴν ποδῶν σεσηρωμένον, ἀφ᾽ τούτου μάλιστα ταλαιπωρεῖς· οὕτω δὲ ἐν πλούσιον, ὅταν ἴδῃς μειρακύλλια περιβεβλημένον πρόσωπα, μὴ δι᾽ ταῦτα πλούσιον, ἀλλὰ δι᾽ ταῦτα μᾶλλον αὐτὸν ἄθλιον εἶναι νομίζε. μὴ γὰρ τὴν διαμῶν τοῦτον, καὶ διαμοφύλακα ἔχε χαλεπὸν, ἐν πατεῖν ἐρωτᾷ τὴν χεῖμάτων, ὃς οὐκ ἀφίησι προσβαλεῖν τοῦτο τὸ διαμωτήριον, ἀλλὰ μειράκια αὐτῶ καταπαίζει καὶ τίλλας καὶ φυλακῆς, καὶ θύρας καὶ μοχλούς· καὶ εἰς τὴν ὁδοτέρων αὐλὴν ἐμβαλὼν φυλακεῖν, πείθει καὶ ἥδιστα τοῖς διαμοῖς τούτοις, ἵνα μηδὲ ἐλπίδα πιὰ ἀπαλλαγῆς βύρη τῶν ἐπικειμένων κακῶν. οὐ τοσοῦτον γὰρ πόνης ἐφίεται τὸ ἀναγκαίων, ὡς τὴν περιπλοκὴν ὁ πλουτῶν· ἀλλ᾽ ὧν τοσαύτην ἰσχὺν ἔχει πρὸς τὸ χρήσασθαι τῆ πορεία, ὅσην δύναμιν ἔχει. Εἰ τοίνυν καὶ βούλεται μᾶλλον, καὶ δύναται, δῆλον, ὅτι μᾶλλον καὶ πλείονα ἐργάσεται. Πλουσίων σε ἐποίησεν ὁ Θεὸς, ἵνα τοῖς δεομένοις βοηθῇς, ἵνα τὰ ἀμαρτήματα λύσῃς καὶ σαυτὸν ἀφ᾽ τῆς ἑτέρων σωτηρίας. ἔδωκέ σοι χρήματα, οὐχ ἵνα καταχεηλείσῃς ἐπ᾽ ἐλεύθερῳ δῶ σῶ, ἀλλ᾽ ἵνα σκηνὴν ὅπου σωτηρίας τῇ σῇ. ἀφ᾽ τούτου καὶ τὴν κτῆσιν αὐτῶν ἄδηλον ἐποίησε καὶ ὑ μόνιμον, ἵνα καὶ σὺ τούτῳ τῆς περὶ αὐτὰ μανίας καταλύσῃ πολλοί. Εἰ γὰρ ἀεὶ σὺν ἔχοντες θαρρεῖν πεκτημένοι περὶ αὐτῶν, ἀνὰ καὶ πολλὰς ὁρῶντες ἐκ τῶ προσώπου πικρίας ὑποζυλάς, οὕτως ἐκκαίονται πρὸς ἐκείνων πόθον· Εἰ καὶ τοῦτο ὧ πλούτῳ προσῆν τὸ βέβαιον καὶ ἀφθάρτους, πῶς ἂν ἐφείσαντο, πῶς ἂν ἀπέχοντο; Τίς γὰρ, εἰπέ μοι, τὴν Ηλίαν πείσειεν ἂν ἀλλὰ δῆλον τοῦτο τούτας οἶκα σὺν πλουτοῦντας, ὅπου πένης ἐστὶν, καὶ αὐτὸν ὄντα πενίας ἀπὸ πλουσίας εἶλεπο θαυμαίας, καὶ ἄπορα τῶν χρημάτων πλοῦτον ἐλαφρὰ τῆς ἑαυτῶ μεγαλοψυχίας νόμιζεν εἶναι, ἢ οὐκ ἄξιον αὐτὸν τῆς φιλοσοφίας. εἰ γὰρ μεγάλα [αὐτῶ] τὰ πρόκτα νόμιζεν εἶναι, οὐκ ἂν μικρὸν ἐκτήσατο μέτον. ὕτω γὰρ τῆς προύσης καταγνώσεται μετριότητος, ὡς καὶ πολὺν ἐρριμμένον ἂν χρυσίον εὑρεῖν. δῆλα γὰρ τοῦτο καὶ ὁ βασιλεὺς τῶν πάντων ἐδίδου, καὶ πρὸς ὃ τυχὸν ἐκέχρητο τῶν μηδὲν πλέον μικρὸν ἔχοντος, ὁ τοσοῦτον χρυσίον ἔχων· οὕτω λαμπρότερα τῆς περφυείδος [ἡ μικρὸν] ἐδίδου, καὶ τὴν βασιλικὴν αὐλὴν ὃ ἀπέλαυσον τὸ δικαίου. Δι᾽ τοῦτο καὶ Εἰς τὴν ὑστέραν αἰῶνα, οὐδὲν ἕτερον, ἀλλ᾽ ἢ τὸν μικρὸν ὧ μαθητὴ κατέλιπε· μὴ ταύτης, φησὶ, ὧ δι᾽ ὀλίγα ἐπάλαισα, ταύτην λαβὼν ἐπλίζε καὶ σὺ κατ᾽ ἐκείνου. ἐμοὶ γὰρ ὅπλον ἀκτημοσύνη, καὶ ἀκτημοσύνη κατηγώνισαι καταγώνιον. καὶ ἐδίξατο, καθάπερ μικρὸν ἐκληρονομήσω, τὸν μικρὸν ὁ Ελισσαῖος. ὁ γὰρ ἐμὸν ἀληθῶς μικρὸν κληρονομία, καὶ πάντες χρυσοῦ τιμιώτερα, καὶ ἐμὸν διπλοῦς Ηλίας ἁγίους, καὶ ἐμὸν δύο Ηλίας, καὶ κατὰ Ηλίας. οἶδα ὅτι μακαρίζεται ὧ δίκαιον ἁγίων, καὶ ἐβούλεσθε ἕκαστος αὐτῶν εἶναι. τί οὖν, δύο ὑμῖν ὑποδείξω, ὅπου ἔτι πολλῶ μᾶλλον ἐκείνου πάντες ἐλαττούμεθα; ὁ μὲν γὰρ Ηλίας μικρὸν ἀφῆκε τῶ μαθητῆ· ὁ δὲ ὑμέτερος τῶν δεσπότου δεδώκαμεν, πᾶν σάρκα ἡμῖν καταλιπὼν πᾶν ἑαυτόν.

ἴσ. αἰτῆ τὸ δῶσω

χ. ὅταν

χ. ἄξια δὲ ὅπ ὡς ταλ.

ἢ πλοῦ πόνου τὸς ὄντι ἀγρυπότερον πρὸς τὴν λύσιν τῶν ἐπικειμένων κακῶν· οὐκ ἐν τούτῳ
ὂν μόνῳ τῷ κινδύνῳ, ἀλλὰ καὶ νόσος καταλάβῃ, καὶ θάνατος, καὶ ἄλλο τι τῶν τοιούτων, ἐ-
λέγχεται τῶν χρημάτων ἡ δύναμις, μηδεμιᾶν ἔχουσα πρὸς μηδὲν τοῖς συμβαίνουσιν οἰ-
κονομίαν ὀφειλομένην. Πῶς οἱ πλουτοῦντες, οἱ τύχης ἀριθμοῦντες, καὶ ἔχεις τύχην, Ἐκ τῆς μιᾶς τῶν πρὸς Κορ. β' ἐπιστ.
οἱ τὰ πρώτων λαμβάνοντες, καὶ οὐδέποτε χορεύομεν; ἠκούσατε τῆς Πέτρου φωνῆς τῆς ἐ-
πιδακρυσθείσης πενίᾳ πλούτου μητέρα; τῆς οὐδὲν ἐχούσης, καὶ τὰ ἀφθόνως πρὸς ἅπαντα χορη-
γούσης εὐπορωτέρας; αὕτη [μὲν] γὰρ ἡ μηδὲν ἔχουσα, καὶ νεκροὺς ἀνίστα, καὶ χωλοὺς διώρθου, καὶ
δαίμονας ἤλαυνε, καὶ τοιαῦτα ἐργάζετο, ἅπερ οἱ τὰ ἀλυσιτέλη πρεσβεύοντες, καὶ τὰ μα-
ράλεα καὶ φοβερὰ στρατόπεδα ἄγοντες, οὐδέποτε ἴσχυσαν. τί τοίνυν φησίν; Ἀργύριον καὶ χρυ- Πράξ. γ. ς.
σίον οὐχ ὑπάρχει μοι. Εἰ ταύτης συμφορώτερον τῆς φωνῆς; τί μακαριώτερον καὶ εὐπορώτε-
ρον; ἕτερα μὲν γὰρ ὅτι τοῖς σώμασιν ἀναγκαιότατα λέγοντες· ἔχω τόσα καὶ τόσα χρυσίου τά-
λαντα, καὶ πλέθρα γῆς ἄφθονα, καὶ οἰκίας καὶ ὑδραύλεις· οὐδὲ ἓν ὅτι τῶν πάντων ἐλλιμενίζει,
καὶ οὐ καταδύεται τὴν πενίαν, οὐδὲ ἐγκαλύπτεται, ἀλλὰ καὶ ἐγκαλλωπίζεται· ὅτι μὲν οὐδὲν
ἔχοντα τὰ πάντων κατέχει· ὅτι δὲ τὰ πάντων κεκτῆσθαι. διὸ καὶ κτησώμεθα τὰ πάντων, τὴν
πάντων ἀπειρημένην. ὁ γοῦν τοίνυν τὰ μὴ ὑπάρχοντα, καὶ οὐκ ἴδια λογιζόμενος, οὐ τοῖς αὐ-
τοῦ μόνοις, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἑτέρων χρῆσθαι ὡς ἰδίοις· ὁ δὲ ἀπορίζων καὶ τοιοῦτος ἐκείνου πένη-
τος αὐτὸς μόνων, οὐδὲ τούτων ἔστι κύριος. ὁ γὰρ μηδὲν ὅλως κεκτημένος, μήτε οἰκίαν, μήτε πρά- Ισ. μόνον
πεζαν, μήτε σκεύη ἱματίων, ἀλλὰ τῷ Θεῷ πάντων ἀπειρημένος, ὡς ἰδίοις κέχρηται
τοῖς χρωμένοις, καὶ τῶν πάντων, ἅπερ ἐκεῖνος ἔλαβε, λήψεται, καὶ οὗτος τὰ πάντων ὁ μηδὲν ἔχων κατέχει·
ὁ δὲ ἔχειν δοκῶν, οὐδὲ τούτων ἔστι κύριος· ὅτι γὰρ δώσει λῃσταῖς κεκτημένῳ, καὶ λῃστῶν, καὶ κλε-
πτῶν, καὶ συκοφαντῶν, καὶ μεταβολῆς πραγμάτων, καὶ πάντων μᾶλλον ἔστιν, ἢ ἐκείνου τὰ
ἐκείνου. καὶ Εἰ βούλει, οὗτος ὁ τὰ ἑπτάκτια καὶ πεντεχαίδεκα, ὁ σκηνοποιός, ὁ Κί- Κ. καὶ ἑπτάκτια Κ. πεντεκαίδεκα
λιξ. ὁ οὐδὲ ἑνὸς ὧν κατεῖδός δῆλον, ὁ πραγμάτων εἰς μέσον. ἔστι γοῦν τοῦ ἁπαξ
διδραμόντος οἰκουμένην τὸ λιμῶν καὶ λοιμὸν καὶ γυμνότητι, οὐδὲν ὅλως ἐπιφερόμενος, οὐ πρὸς
φίλους ἀπιών, ὁ πρὸς συνήθεις (καὶ γὰρ κακὸς ἐν ἀρχῇ πολέμιος πᾶσιν ἦν) ἀλλ' ἕως τὰ πάντα
ἦλθε μετ' ὀλίγων. ὁ δὲ Ἀβραὰμ καὶ ὁ Σάρρας φεύγει, ἵνα μικρόν τι τῶν ἰδίων κτήσωνται), πάντων Κ. μετάσχῃ
ἀφέντων μετὰ καὶ αὐτῆς τῆς ζωῆς. ἀπόκριναι τοίνυν τοῦτο, ἵνα ὡς ἰδίοις χρήσῃ τοῖς ἀλλοτρίοις.
Ὥσπερ γὰρ ὁ πονηρὸς συνωδὸς ἑαυτῷ, καὶ τὰ πάντων ἀφειδῶς λαμβάνει τὰ χρήματα, πάντων ὄντων Ἐκ τῆ ὁμιλ. πρὸς Ρωμ. ὅτι
ἀθλιώτερος· οὕτω δὲ ὁ ὃ συνωδὸς κεκαθαρμένος ἔχων, καὶ ῥᾳδίως ἀφειδούμενος ἦ, καὶ λιμῷ Ἐκ τῆ ὁμιλ. τῷ κατὰ Ματθ. εὐαγγ.
παλαίων, τὴν σφοδρὰν πυθόμενον ὅτι δυσμενεστέρους. Διὰ τοῦτο χρήματα ἔχῃς, ἵνα λύ-
σῃς πενίαν, οὐχ ἵνα πραγματεύσῃ πενίαν· οὐδὲ τὸ πραγματεύσασθαι ἀφθονίας μείζο-
να ἐργάζηται τὴν συμφοράν, καὶ πολλῆς φιλανθρωπίας χρημάτων; πώλησον, οὐ κωλύω,
ἀλλὰ βασιλείας οὐρανῶν. μὴ μικρὰν λάβῃς τιμὴν τῶν τοσούτων καὶ τροφίμων τόκων ἑκα-
τονταπλασίονα, ἀλλὰ τὴν ἀθάνατον ζωὴν ἀπαίτει. τί οὖν ἐστὶ πένης καὶ μικρολόγος, ὀλίγου
μὲν ἀπολλυμένου, χρημάτων δὲ πλουσίων; τί Θεὸν ἀφεὶς, δοῦλον ἀνθρώπινα χειραγωγεῖς
χέρδη; τί τὰ λυποῦντα ἀφθονώτερα, οὐκ ἔχοντα εἰσοχλεῖς· καὶ ἀπὸ διδόντα καταλιπὼν, ἐξ ἀγνωμοσύνης συμβάλλεις; ἑκὼν ἀποδοῦναι ἐπιθυμῶ, οὐδὲ ἡ δυσχερείαν ἀποδιδοῖς· οὐδὲ μόλις τὸ ἑκατονταπλάσιον ἀποδίδωσιν, ἑκὼν ἐστὶ τὰ πλείονα, καὶ ζωὴν αἰώνιον· οὐδὲ μετ' ὀδυνῶν καὶ λοιδοριῶν, ἑκὼν μετ' ἐπαίνων καὶ εὐφημίας· οὐδὲ σὺν βασκανίᾳ
ἐλεῖρει, ἑκὼν ἐστὶ φθόνῳ σὺν πλέκει· οὐδὲ μόλις τὸ ταῦτα, ἑκὼν ἐστὶ καὶ τὸ ταῦτα. ἆρ' οὖν οὐκ ἐκάτης τοῦτο αἰσίας, τὸ μηδὲν ἀδίνας χαρᾶσαι; Τὰ χρήματα δίκαιον Ἐκ τῆς ὁμιλ. τῷ κατὰ Ματθ. εὐαγγ.
κτᾶσθαι τὸ πᾶσι δίκαιον τῶν, καὶ μὴ δούλων, ὥστε κρατεῖν αὐτῶν, καὶ μὴ κρατεῖσθαι πρὸς αὐτῶν.
χρήματα γὰρ ἀφ' οὗτο εἴρηται, ἵν' εἰς ταῦ ἀναγκαίας αὐτοῖς χρώμεθα ἀφθονίας, οὐχ
ἵνα εἰς φυλακὴν ἀποθώμεθα. δούλου γὰρ τὸ τηρεῖν· τὸ δὲ ἀναλίσκειν, τοῦ κυρίου, καὶ πολλῷ

οὕτω πλουτοιῶζας, ϗ τῆς βασιλείας ἐκπεσόντας. Εἰ γὰρ νῦν χρημᾶ τῶν ἀπολλυμένων ἐφιέμενοι, ὅταν μὴ ὀπτύχωσι, βασανίζονται, Εἰ λᾴβοιεν αἰθησιν τῶν ἀγαθῶν ἐκείνων, τί λοιπὸν ἀρκέσει εἰς ῥᾳθυμίαν αὐτοῖς; Εἰπέ δή μοι, Εἴ τίς σε εἰς βασίλεια εἰσήγαγε, ϗ πρότερον πάντων ἀγαλλιᾶσθαί σοι Κ βασιλέα προεκύρασε, ϗ ὁμοτράπεζον αὐτῷ ϗ ὁμοδίαιτον ἐποίησεν, ὃ πάντων αὖ ἔφης σαυτὸν εἶ) μακαριώτερον; Εἰς ὃ Κ οὐρανοὺς ἀναβαίνων μέλλων, Ε πρὸ αὐτοῦ ἐσόμενος Κ βασιλεὺς τῶν ὅλων, Ε τοῖς ἀγγέλοις ὁμοπλήμπειν, Ε τῆς ἀπορρήτου δόξης ὁμολαμπὴς ἐκείνης, ἀμφιβάλλεις Εἰ δεῖ προσεύχεσθαι χρήματα; δέον, Εἰ ϗ τὸν ζωὸν αὐτὸν ὁποδύσασθαι ἔδει, σκιρτᾶν ϗ ἀγαλλιᾶσθαι ϗ παρορᾶσθαι τοῦ τῆς ἡδονῆς. σὺ δ', ἵνα μὴ ἀρχὴν λᾴβῃς τοῦ πρὸς ἐχουσαίστι κλοπῶν ἀφορμᾶς (οὐ γὰρ κέρδος ἐγὼ τὸ τοιοῦτον καλῶ) ϗ τὰ ὄντα σαβάλλεις, ϗ τὰ ἑτέρων δημεύσασθαι, Εἰ δεῖ Ε τοῦ γυναῖκα, ϗ τὰ τέκνα ἐκποδίσασθαι, ὃ κατοκνῇς· τῆς δ' βασιλείας τῶν οὐρανῶν παρεκπίπτῃς, τῆς ὑπὲρ ἅπαντα ἀγαθὰ ἐχούσης ἀρχάς, οὐκ ἀρᾷ ϗ δυσωπῇ, ϗ παρὰ χρήματα κέχηνας; ἀλλ' οἶμαι τῆς πολλῆς ἀμαθίας, ὅτι τοιούτων παρὰ δόκησιν ὄντα κεκτήμεθα, ϗ οὐκ εἰσοῦμεν τὸ ἀγαθὸν τοῦ κακουργίαι, ὃς ἀφ' ἡμῶν μικρὰν τὰ μεγάλα ἡμᾶς ἀφαιρῆται· ϗ δίδωσι πηλὸν, ἵνα ἁρπάσῃ θρανὸν· ϗ δείκνησι σκιάν, ἵνα ἐκβάλῃ τῆς ἀληθείας· ϗ τὸ ὀνείρου φωτάζει (τοῦτο γὰρ ὁ πρὸ ὠν πλοῦτος) ἵνα, ἡμέρας γενομένης, δείξῃ πάντων πενεστέρους. Τίς γὰρ ὕτω πολέμιος διλωνεκὴς Ε ἀκόρεστος καθέστηκεν, ὡς ὁ πλοῦτος; ζώντων μὲν ἡμῶν ϗ τοῦ ψυχοῦ ἀπολλύς, τελευτώντων δ' ϗ τὸ σῶμα συνεῖζων, ὡς οὐδὲ τῇ γῇ κρύπτεσθαι συγχωρῶν, ὁ κοινὸς ϗ τῶν καταδίκων ὅστις. ἐκείνους μὲν γὰρ τῇ θανάτῳ τοῦ δίκου ἀπαιτήσαντες Κ νομοθέται, οὐδὲν περαιτέρω πρεσβεύονται· σὺ δ' κεκτημένῳ αὖθι ὁ πλοῦτος ϗ μετ' θάνατον πικροπάτου ἀπαιτῆ δίκου, γυμνοὺς προσπηδᾷς Ε ἀτάφους· θάμα δεινὸν ϗ ἐλεεινόν. ϗ γὰρ τῶν ἀπὸ ψήφου τῶν παχόντων καὶ δυμοῦ δικαστικοῦ, χαλεπώτερα οὗτοι πάσχουσι. ἐκβιοῦμεν γὰρ τοῦ προσόντος ἡμέρᾳ Ε δᾳδιτέραν μεῖναντες ἄταφοι, τῇ γῇ προσδιδόνται· οὗτοι δ' ὅταν προσδεθῶσι τῇ γῇ, τότε προσδὲ τῶν τυμβωρύχων γυμνοῦνται ϗ καθυβρίζονται. Εἰ δ' μὴ ϗ τοῦ θηκίου λαβόντες ἀπέρχονται, οὐκ ἐπὶ τῷ πλούτῳ χάρις, ἀλλ' ἐπὶ τῇ πενίᾳ καὶ ταύτα· ὡς Εἰπεῖν ϗ ταῦτ' τοῦ ἐκλείπομεν τῷ πλούτῳ, ϗ ἀφέντες ὀπὸ λίθου κατασκυάζειν αὐτοῦ ἐκδυκεύσαμεν ὀπὸ χρυσοῦ, ϗ ταύτην αὖ ἀπωλέσαμεν. πότινων ἀθλιώτερον τοῦ πλουτοῦντος ἦμεν αὖ, ὅταν μηδὲ θανάτου αὐτῷ προέχῃ τοῦ ἄδικον, ἀλλὰ δεῖλαιον σῶμα ἐκείνου οὐδὲ τῆς ζωῆς ἀπεστερημένου ἀπήλλακται) τῶν ἐν τῇ ζωῇ κακῶν, ληστευόμενον Ε συλευόμενον ὑφ' Κ τῆς φιλοχρηματίας ἔρωτος, ἐκ τοῦ κακούργων ϗ τυμβωρύχων, τῶν ποτὲ τοῦ κόπου ϗ τέφρας ἐπιγραμμάτων πολεμεῖν, ϗ πολλῷ χαλεπώτερον, ἢ ζώντα ἔζη; τότε μὲν γὰρ Εἰς ταμιεῖον Εἰσιόντες, ϗ κιβώτια μὲν ἐκείνου, τοῦ σώματος ὃ ἀπέκρυπτο, ϗ οὐκ αὖ τοσαῦτα ἔλαβον, ὡς ϗ αὐτὸ γυμνῶσαι τὸ σῶμα· νυνὶ δ' οὐδὲ τοῦτο ἀπέκρυπται, ἀλλὰ κινοῦσιν αὐτὸ καὶ παριστρέφουσι, καὶ μετὰ πολλῆς ὠμότητος σιυβεβίκασι. μετὰ γὰρ τὸ παραδοθῆναι τῇ γῇ, γυμνὸν καὶ τῆς σκέπης παρεβολῆς, καὶ τῆς ἀπὸ τῶν ἱματίων πεπόσαντες, οὕτως ἀφιᾶσιν ἐρρίφθαι εἰς ἐρημίαν πολλήν. καὶ ἡ μὲν φύσις καὶ σὺν ἐμφρονεῖ αὐτῷ καταλλάττει τοῦτο· ὁ δ' πλοῦτος καὶ σὺν οὐδὲν ἔχοντας ἐγκαλεῖν ἐκπολεμεῖ, καὶ οὕτως ἐκθηριοῖ καὶ κατεξαλίσκει τοῦ κατὰ τὸ νεκροῦ καὶ ἀκίνητον τῶν ἀπόντων μανίαν, ὡς οὐδὲ ἂν αὐτῶν τῶν ζώντων ἀπέχοντο, εἴγε που χρήσιμα ἐν αὖθις καὶ τὰ μέλη. Μὴ τοίνυν μέγα νομίζωμεν ἀγαθὸν εἶναι Κ πλοῦτον. μέγα γὰρ ἀγαθὸν, οὐ τὸ κεκτῆσθαι χρήματα, ἀλλὰ τὸ κεκτῆσθαι φόβον Θεοῦ. ἰδοὺ νῦν, Εἴ τις ἐν δίκαιος καὶ πολλὴν πρησιδίαν ἔχων πρὸς Κ Θεὸν, Εἰ καὶ πάντων πενέστερος ἦν, ἤρκει λῦσαι τὰ πρόσοπα δεινά· ἤρκει γὰρ μόνον τὰς χεῖρας ἐκτεῖναι Εἰς τὸν οὐρανὸν, ϗ καλέσαι Κ Θεὸν, ϗ τὸ νέφος τοῦτο πρόπλησαι. χρεισιὸν δ' τοσοῦτον ὑπόκειται,

ϗ

Ἐκ τῆς πρὸς Κ. ὁπτ.

Ἐκ τῆς πρὸς Κ. πρὸ ὁπτ.

Ἐκ τῆς αὐξεν. αὐτ.

δύο καὶ τρεῖς δεκάδας εἰς οἰκέτην· Εἰ δὲ βαρὺ τοῦτο, σκόπησον τοὺς ὀβολοὺς ἔχοντας, καὶ ὀκολωτέρας ἀπολαύοντας δεκαπλείας. ἀλλὰ γὰρ τοῦτο ἐκ χρείας ἡμῖν ἔδωκεν ὁ Θεός, καὶ πόλας, ἵνα μὴ δεώμεθα οἰκετῶν. Οὐδὲ γὰρ χρείας ἕνεκεν ὁ τῶν οἰκετῶν ἐπισκοπὴ γέγονε, ἐπεὶ μηδ' ὁ Ἀδὰμ ἐπλάσθη διὰ καὶ δοῦλος· ἀλλὰ τῆς ἀμαρτίας, καὶ τῆς τυραννικῆς ὄντι ὁ ἐπιτήμιον καὶ κόλασις· εἰ δὲ καὶ ἀναγκαῖον ὁ δοῦλον ἔχειν, ἕνα που μόνον ἔχοι, καὶ ὁ πολύ, δοῦ πέρα. πῶς γάρ σοι βούλεται τὰ πλήθη τῶν οἰκετῶν, καὶ ὁ σοφὸν ὅτι τὰ ἀγαθά; μὴ γὰρ μεταξὺ θηρίων σε ἔπεμψε, ὅπου ἀπελαύνεις τοὺς συντυγχάνοντας; μὴ φοβοῦ· οὐδεὶς δάκνει τὸν πενόμενον, καὶ πλησίον σοι βαδίζοντα. ἀλλὰ γὰρ ὕδωρ πηγῆς ὁ μὴ πάντων συμβαδίζει; καὶ πόσης τοῦτο μανίας, τὸν ἵππον πλησίον ἐπόμενον μὴ νομίζειν φέρειν ὕδωρ, μᾶλλον δὲ, εἰ μὴ ἀπὸ μείζονα ἐλαύνοντος σαδίων, καταιγμὸν ἡγεῖσθαι; πῶς δὲ τούτης χάριν τὰ ἀλογίας, καὶ θεάπτας ἐλαυνόντας καὶ διώκειν, ἵνα δὲ κτήσεως μεῖζονος πρόληται; Τοσαύτην γὰρ τὸ πρὸς ἀλλήλους ἡμῶν χρείας δυσαίρετον οἰκονομικῶς πρὸς ὑμᾶς τοῦ Θεοῦ κατασκευάσαι, ὅτι καὶ πάντων αἱ θεάπτων πλουσιώτερος ἦν τις, οὐδὲ οὕτω τούτης ἀπήλλακτο τὸ σωφρονεῖν, καὶ ὑπὸ δεσπότου τοῦ καταδεεστέρου. ὁ γὰρ δὴ τὸ πλουσίων μὴ πάντες δέονται μόνον, ἀλλὰ καὶ μὴ πλουσίοι τὸ πενήτων, καὶ ὅτι μᾶλλον ἐκείνων, ἢ ἐκείνοι τούτων. καὶ ἵνα τοῦτο σαφέστερον ἴδῃς, ποιήσωμεν, εἰ δοκεῖ, δύο πόλεις, τὴν μὲν πλουσίων μόνων, τὴν δὲ πενήτων· καὶ μήτε ἐν τῇ τῶν πλουσίων ἔστω μηδεὶς πενήτων ἔξω τις πλούσιος οἰκῇ· καὶ ἴδωμεν ποία μᾶλλον ἀρχέσει ἑαυτῇ διωκήσεται. Οὐκοῦν ἐν μὲν ἐκείνῃ τῇ τῶν πόρων οὐδεὶς ἔσται δημιουργός, οὐκ οἰκοδόμος, ὁ τέκτων, ὁ χαλκοτύπος, ὁ ἀγροτροφός, οὐκ ἄλλο τῶν τοιούτων οὐδέν. πῶς γὰρ δὴ ἔλθοι τῶν πλουσιωτάτων τούτων μετέχειν ποτὲ, ὅπου καὶ αὐλοὶ καὶ ταῦτα μεταχειρίζοντες, ὅταν δὲ πορίσωσιν, οὐκ ἀνέχεται τῆς ἀπὸ τῶν ἔργων τούτων ἀλαζονείας; πῶς οὖν ἡ πόλις ἡμῖν αὕτη; δῆτες, φησὶν, ἀργύρεοι καὶ πλουτοῦντες, ταῦτα ὠνήσονται παρὰ τῶν πενήτων. πῶς δ' οἰκίας οἰκοδομήσονται; ἢ καὶ τοῦτο ὠνήσονται; ἀλλ' οὐκ ἂν ἔχοι τοῦτο φύσιν. Οὐκοῦν ἀνάγκη σοὶ τειχίζειν οἰκίας καλῶς, καὶ ἀφορίζειν νόμον, οἷς ἐθέλουσιν ἐξ ἀρχῆς τῇ πόλει οἰκίζοντες. ἴδωμεν οὖν καὶ τὰ τῶν πενήτων πόλιν, εἰ καὶ αὐτὴ ὁμοίως οὐδενὸς ἀφαιρεῖσθαι τῶν πλουσιωτάτων ἐστερημένη, τουτέστιν ἀφελόμενοι τὸν λόγον τὸν πλοῦτον, οἷον χρυσὸν, ἄργυρον, λίθους τιμίους, καὶ ἱμάτια σηρικὰ, καὶ αὐλουργὰ, καὶ ἀφάρυσα· καὶ τοῦτο οὐκ ἀπολέσαντες. τί οὖν; πάλιν τοῦτο οὐδενὸς ἔσται τὰ τῆς πόλεως ταύτης, εἰ πάει μοι; ἥδαμῶς· αὐτὰ γὰρ οἰκοδομῆ δεῖ, μᾶλλον σίδηρον χαλκεῦσαι, μᾶλλον ἱμάτιον ὑφᾶναι, οὐ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου ἀφαιρεῖται μηχανητῶν, ἀλλὰ τέχνης καὶ χαλκοῦ. τί δ' ἂν γεωργεῖν δεῖ καὶ σκάπτειν τὴν γῆν; πλουσιωτάτων, ἢ πενομένων χεῖρα; πάντα τὸν δῆλον ὅτι πενήτων. ποῦ οὖν δεησόμεθα τῶν πλουσίων λοιπὸν, πλὴν εἰ μὴ καθελεῖ δεῖ τὴν πόλιν ταύτην; Ὅταν οὖν ἴδῃς καὶ λαμπρὰ ἔξωθεν ἀπὸ τῶν ἱματίων καὶ τῆς πολλῆς δορυφορείας, καὶ ἀπλοῦν αὐτὸν ὄντα καὶ στενοδὸν, καὶ πολλοὺς θρήνους τὸν κόπον. σκόπησον τὸν Παῦλον, τὸν Πέτρον· σκόπησον τὸν Ἰωάννην, τὸν Ἠλίαν, μᾶλλον δὲ αὐτὸν τὸν τοῦ Θεοῦ υἱόν, τὸν οὐκ ἔχοντα ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίναι. ἐκείνων γὰρ ζηλωτὴς, καὶ τῶν ἐκείνων ἄλλων, καὶ τῶν ἄφατον τούτων φαντασίαν πλοῦτον. Εἰ δὲ μικρόν σε διακελεύεται, "οὐκ οὖν σκηπτεῖς πάλιν, καθάπερ εἰ λιμναίῳ καταγίδος ἐπιλαθόμενος, ἀκούσῃ τῆς ἀποφάσεως τοῦ Χριστοῦ λεγούσης, Ὅτι ἀδύνατον πλούσιον εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν· καὶ πρὸς τὴν ἀπόφασιν ταύτην δὸς τὰ ὄρη καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν, καὶ πάντα (εἰ βούλει) τῷ λόγῳ ποίησον εἶναι χρυσὸν, καὶ οὐδὲν οὕτως ἔσται τῆς ζημίας τῆς ἐκείνου ἰσοστάσιον. εἰ γὰρ τῶν πλουσίων ὑμῶν ἕκαστος ὁλόκληρον ἐκέκτητο κόσμον, καὶ ἕκαστος αὐτῶν τοσούτους εἶχεν οἰκέτας, ὅσοι τῶν εἰσὶ πάντα χοῦν γῆς καὶ θαλάσσης καὶ οἰκουμένης· καὶ ἕκαστος γῆν καὶ θάλασσαν καὶ τὰ πάντα χοῦν οἰκοδομήματα καὶ πόλεις καὶ ἔθνη ἐκέκτητο, καὶ πάντα ἀργὸν αὐτὰ ὕδατος, αὐτὰ πηγῶν αὐτῷ ὁ χρεισίου ἐπέρρει, τοσῶν ὀβολῶν οὐκ ἂν ἔφθιε ἀξίους εἶναι τοῦ

χ. δίλων

χ. χρήσιμα

χ. ἐκ πάντα

Ἐκ τῆς ἑρμην. τῆς πρὸς Κορ. ἐπιστ.

Ἐκ τῆς ἑρμην. τῶν χρ. Ματθ. ὁμιλ.

Ματθ. ιθ. κεφ.

συν αἰῶνι κατισχύσει. πόθεν δὲ τοῦτο; ἐκ τοῦ μὴ ζᾶν μεταβολὰς τῶν δυσχερῶν σοι πραγμάτων. Εἰ γὰρ ἐδιδοίκεις μεταβολήν, οὐκ ἂν ὑπέμενας μεταβολήν· ἀλλ' ἐπείπερ οὔτε οἴκοθεν, οὔτε παρ' ἑτέρων ἐλπίου βελτίων, διὰ τοῦτο τὴν φράσιν τὴν διὰ τῶν

Ἐκ τῆς λόγ. τῆς ὅτι τὰ ἐκλεκτὰ ἔξω δρεπόμεθα. Εὐχάρ. ἀπιστία.

ῥημάτων, διὰ τῶν πραγμάτων ὑπόμενας. Ἀεὶ λέγω, ὅτι ὁ πλοῦτος τοῦ κακῶς αὐτῷ χρεωμένου πρὸς δίδωσι, καὶ ἦλθεν ὁ καιρὸς δηλονότι τῶν πραγμάτων τὴν ἀληθινήν. Τί κατέχῃς αὐτοὺς εἰς πειρασμόν σε μὴ ὠφελοῦντα; εἰ ἔχῃ ἰσχύν, ὅταν ἐμπέσῃς εἰς ἀνάγκην, πρόσχωσι· εἰ δὲ πότε φθάνῃ, τί χρείαν αὐτοὺ ἔχῃς; ζῶντα λέγω, καὶ λέγων οὐ παύσομαι, καίτοι πολλοὶ ἐγκαλοῦσι ἡμῖν. ἀεὶ λέγῃ, κακόλλην τοῖς πλουσίοις καὶ γὰρ κἀκεῖνοι ἀεὶ κακόλλιοί τοῖς πένησι. ἐγὼ δὲ κακόλλημαι τοῖς πλουσίοις, μᾶλλον δὲ οὐ τοῖς πλουσίοις, ἀλλὰ τοῖς κακῶς τῷ πλούτῳ χρεωμένοις. ἀεὶ λέγω, ὅτι τὰ πλούσιον δέκα λίτρα, ἀλλὰ τὰ ἄρπαγα. ἄλλο πλούσιος, ἄλλο ἁρπαξ. Διαίρει τὰ πράγματα, μὴ σύγχει τὰ ἄμικτα. πλούσιος εἶ; οὐ κωλύω. ἁρπάζεις; κατηγορῶ. ἔχῃς τὰ σά; ἀπόλαυε. λαμβάνεις τὰ ἀλλότρια; οὐ σιωπῶ. θέλῃς με λιθάσαι; ἔτοιμός εἰμι· δὸς αἷμά μου ἐκχέαι· μόνον τοῦ ἁμαρτίαν σου κωλύσω, ἐμοὶ δὲ μέλῃ μῖσος, οὐ μέλῃ πόλεμος· ἐνὸς μοι μέλῃ, τῶν πρεσβυτῶν τὰ ἀκροώτων. καὶ ⟨Θ⟩ πέντε ἐμοὶ τέκνα, καὶ οἱ πλούσιοι ἐμοὶ τέκνα· ἢ αὐτοὶ γαστὴρ ἀμφοτέρους ὠδίνει, αἱ αὐταὶ ὠδῖνες ἀμφοτέρους ἔτεκον. ὁ βουλόμενος λιθαζέτω, ὁ βουλόμενος μισείτω, ὁ βουλόμενος ὑπεβουλευέτω· ἐπροθήκαί μοι στεφάνων αἱ ὑπερβουλαί, καὶ ἀριθμὸς βραβείων τὰ τραύματα. οὐ δέδοικα ὑπερβουλίαν· εἰ δέδοικα μόνον, ἁμαρτίαν. μὴ μέ τις ἐλέγξῃ ἁμαρτάνοντα, καὶ ἡ οἰκουμένη πολεμείτω μοι. Εἴδετε τὴν ἀνθρωπίνων πραγμάτων τοῦ βίου τέλεσιν; εἴδετε τὴν δυναστείας ὑπόκρισιν; εἴδετε τὸν πλοῦτον, ὃν ἀεὶ δραπέτην ἐκάλουν; καὶ δραπέτην ἦν μόνον, ἀλλὰ καὶ ὑδροφόβον· οὐ γὰρ καταλιμπάνει σου ἔχοντας, ἀλλὰ καὶ καταφάγῃ σου ἔχοντας. ὅταν τις αὐτὸν θεραπεύσῃ, τότε μάλιστα αὐτὸν προδίδωσι. πῶς θεραπεύεις πλοῦτον τὸν μηδέποτε καλαχθῆναι δυνάμενον; βάλει αὐτὸν καταχεῖν; μὴ καταρύξῃς αὐτόν, ἀλλὰ δὸς εἰς τὰς χεῖρας τῶν πενήτων. θηρίον ἐστὶν ὁ πλοῦτος, ἐὰν κατέχῃς, φθάνει· ἐὰν σκορπίζῃς, μένει. σκόρπισον, ἵνα μείνῃ· μὴ καταρύξῃς, ἵνα μὴ φύγῃ. ποῦ ὁ πλοῦτος, ἡδίως ἂν ἐρωτήσειέ σου ἀπελθόντας, ποῦ ὁ πλοῦτος; ζῶντα δὲ λέγω οὐκ ἀνειδίζων, μὴ γένοιτο· σοὶ δὲ δυσχεραίνων τὰ ἕλκη· ἀλλὰ τὰ ἑτέρωι ταυτάγματα ὑμῶν λιμαίνα κατασκυάζων. Καὶ γὰρ ὁ σπείρων πλούσιος, αὐτοὶ πένης. διὰ τὰ πολλάκις ἐπάλαισα διαθήκας ἀναγινώσκων λεγούσας· ὁ δεῖνα μὴ ἐχέτω τοῦ διαστολίου τῶν ἀγρῶν, ἢ τῆς οἰκίας, τοῦ δὲ χρῆσιν ἄλλος· πάντοτε γὰρ τοῦ χρῆσιν ἔχοντος, διαστολίου δὲ οὐδείς. καὶ γὰρ τῶν πᾶσαν ἡμῖν τοῦ ζωοῦ τῶν σημείων μηδεμίαν μεταβολὴν ὁ πλοῦτος διχόμηνος, τὰ ἐκοῖτος τὰ ἀνοίτος ἐν τῇ πλουτῇ τῶν χορτασόμενα αὐτοὺ ἐπέρχεσι, τοῦ χρῆσιν μὲ καρπωσάμενοι τὰ μόνοι, τοῦ διαστολίου δὲ ὅ· ἀλλ' ἀγνοοῦσι ἔρημοι τοῖς ἐκείνου ἀποδημοῦντες τοῦ ζωοῦ. ὅθεν δῆλον, ὅτι ἐκ τῆς χρήσεως αὐτὸν καθαρπισάντες, καὶ τῆς ἀπολαύσεως καταγελάσαντες. ὁ γὰρ τὰ ἔνδεκα ῥίψας καὶ τοῖς πένησι αὐτὰ δεδωκώς, ἐχρήσατο εἰς δέον τοῖς οὖσι, καὶ τὴν διαστολὴν αὐτῶν ἔχων ἀπῆλθεν. ὥστε εἴ τις θέλει καὶ τοῦ κτῆσιν αὐτῶν, καὶ τὴν χρῆσιν, καὶ τοῦ διαστολίου ἔχῃ, ἀπαλλαττέσθω τῶν ὄντων ἀποθνητῶν· ὡς ὅταν μὴ τοῦτο ποιῶν, τῇ πλουτῇ μὲ αὐτῶν ἐπεχόμενος πάντως· πολλάκις δὲ καὶ τῆς πλουτῆς μὴ μενείων αὐτὰ δεδωκὼς ἐπεβάλετο καὶ κινδύνων. καὶ τοῦτο μόνον δεῖ δοῦναι, ὅτι μεταβολὴν ἔχει, καὶ ἀληθῶς, ἀλλ' ὅτι καὶ "ἀμεταβλήτους ἔρχεται ὁ πλούσιος τοῖς τῆς πενίας ἐπομένοις. Τίνος οὖν ἕνεκεν τὸν πλοῦτον ζηλωτὸν εἶ νομίζεις, καὶ σὺ αὐτὸν κεκτημένος μακαρίζεις καὶ ζηλοῖς; ἵνα γὰρ διαφέρει ὁ πλούσιος τοῦ πένητος; οὐχὶ σῶμα σὸν βλάπτει; οὐ μίαν τρέφει γαστέρα; διὰ τί δὲ καὶ πολλοὺς ἔχῃς οἰκέτας; ὥσπερ γὰρ τὸ ἱματίοις τοῦ χρείαν δίδωκεν δεῖ μόνον, καὶ τὸ τραπέζῃ, οὕτω καὶ τὸ οἰκέταις. καὶ γὰρ εἰ ⟨Θ⟩ ἵνα χρῶνται διακόνου οἰκέτῃ μόνῳ ἔχειν· μᾶλλον δὲ

δύο

Ἐκ τοῦ γ. λόγ. τῆς εἰς τὸν πλέσιον καὶ τὰ λοιπ.

χ. ἐμπέσῃς

χ. ἐμοὶ

χ. τῆ διαστολίᾳ

χ. ἀμεταβλήτους τὰ τ. τὰ πον. ὁ πλ. ἔρ.

πλούτος καὶ ἀβεμάχητος εἶναι δοκεῖ, ὅπου τὰ χθεσπέσια ὑμῖν πέφυκε παθήματα· ὀργιά τε εἰς ἔριν διεξάγει, καὶ τῆς δοξομανίας τὸν πυρφόλυγας εἰς μείζονα ὄγκον ἐπαίρει, καὶ τοὺς ἀπονοίαν διεστέρωκε· διὰ ταῦτα μὲν οὖν μάλιστα ἀμεταστρεπτὶ φεύγει αὐλὸν ἡδύν, ὅπου θηρία μὲν ἄγριά καὶ χθεσπέσια εἰς πλοῦτον εἰσοικίζει τὴν ἡμετέραν, διὰ αὐτῆς τῆς μὲν πρώτης ἀποστερῶν τιμῆς, τὴν δὲ ἑαυτῆς ἐκείνης τοῖς ἐκείνης χρώμασιν αἰσχρωνίς, ἕως ἂν τοῦτο πρᾶγμα τοῖς ἁπαντῶσι, καὶ πίθηκον ταύτῃ ἐκείνης εἶναι μείζω, οὐκ ὄντα μὲν τῇ φύσει, ἀλλὰ τῇ ὄψει μᾶλλον δοκοῦντα εἶναι. καθάπερ γὰρ τὰ κάλλη τῶν ἐπιειζομένων γυναικῶν ὑπὸ τεττίγμασι καὶ ὑποχρωμάσι συγκείμενα, καὶ λίθους μὲν ἀπτέρηται, τὴν δὲ αἴσθησιν ὄψει καὶ δυσπιθῆ καλῶ τε καὶ βύβλον πρὸς τῆς ἁπατημένους ὑπ' αὐτῆς εἶναι δοκεῖ· ὅταν δὴ καὶ ὁ πλοῦτος ἀλμίδην τὴν πυκνὸν μᾶλλον δίκαιον εἶναι). μὴ γὰρ μοι ταῖς ὑπὸ φαύλῃ δόξῃ φόβοις καὶ θαυμασίοις ἡδονὰς δυσφημίας ἴδῃς, ἀλλὰ τὸ ἐκείνου σεμνοῦ τὴν τὰ τοιαῦτα σε κολακεύοντα αἰσχύνου, καὶ ὄψει μυρίους εἶδον καταδουλούμενος σε κατηγόρους, καὶ τὴν μάλιστα ἐχθρὸν καὶ πολεμίων μᾶλλον ἀποστρεφομένους σε καὶ μισοῦντας. καὶ εἴ ποτε δὲ σὺ τῷ φόβῳ τούτῳ συγκείμενον τοσοῦτον μεταβολὴν τοσαύτην ἐπιλαβοῦσα ἀφανισμὸν τε καὶ διελέγξεις, καθάπερ ταῖς ὄψεις ἐκείνας ἥλιος θερμότερον ἀκτῖνα ἀφεὶς, τότε ὄψει καθαρὸν, ὅταν τὸν ἔμπροσθεν χρόνον ἐφ' ἑαυτῇ μὲν ἦς ἀπιμία τοῦτο καὶ τοῖς θεραπόντοις· ἡμῖν δὲ ὁμοίως ἀπολαύσι· τοῦτο τὸ μάλιστα σε μισούντων, καὶ ἐφ' ἅπασι συμφοραῖς ὑπερθυμουμένων ἰδεῖν. Ὅπερ γὰρ ὅτι μὴ θεοπρεπὲς ζῶον εὐτελὲς, ὑπέκκειται, ὀλιγοχρόνιον, τοιοῦτον καὶ ὁ πλοῦτος· μᾶλλον δὲ καὶ τοιοῦτον, ἀλλὰ καὶ ἀσθενέστερον. οὐ γὰρ μὴ τοῦ μὴ θεοῦ, ἀλλὰ καὶ περὶ τοῦ μὴ θεοῦ πλοῦτος πολλάκις· καὶ ἴσως πολλοῖς ὡς μέλι ἐστὶ τοῦτο ὑποδείγματα τοῦ ἀώρου πλούτου μεμαθήκατε. καὶ ὁ μὲ κεκτημένος ζῇ, ὃ δὲ κτῆμα ἀπόλεσε· καὶ εἴθε ἀπόλεσε μόνον, καὶ μὴ καὶ ἕτερα κεκτημένον σῶα ἀπώλυεν· οὐκοῦν οὐκ ἐᾷ μᾶλλον τις, τοῦ πλούτου ἀγαθὰ μένα οἰκέτας καλέσας· οἰκέτας αἰμοβόρους καὶ ἀνδροφόνους· οἰκέτας ἀμοιβὰς ἀποδιδόντας ὧν διαφθορᾶς, τοῦ σφαγέως· ἃ δὲ καὶ χαλεπώτερον, οὐκ ὅταν αὐτὸν καταλίπῃ, πολεμίους κινδύνους, ἀλλὰ καὶ σὺν αὐτῷ καταλίπῃ, θορυβοῦσι αὐτὸν καὶ ταράττει. Τίς οὖν Εὐβοεὺς γέγονεν ὑψηλότερος; ὁ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην παρῆλθε τῷ πλούτῳ; οὐ πολλοὶ καὶ τῆς ἀξιωματικῆς αἰσθήσεως καὶ κορυφαῖοι; οὐχὶ πάντες, αὐλοὶ ἔτεμον καὶ ἐδιδάκησαν; ἀλλ' ἰδοὺ γέγονε καὶ δισμοιρίας ἀθλιώτερος καὶ οἰκετῶν ἐλεεινότερος, καὶ τῶν λιμῷ τηκομένων πολλῷ ἐσχάτως ἔχοντα, καὶ βαρὰ θεῶν, καὶ δημίους, καὶ τὸν ὅπου θάνατον ἀπαγγέλλοντα καὶ ὁρᾶν, εἴ ποτε γέγονεν ὅπου τῆς ἡδονῆς ἐκείνης, οἵαν, οὐδὲ αὐτῆς αἰσθάνεται τῆς ἀκτῖνος· ἀλλ' ὁ μεσημβρία μέση, καθάπερ ὁ πυκνοζώτης νυκτὶ κεκαλυμμένος, ὕτω δὴ ὄψις πεπήρωται, μᾶλλον δὲ ὅσα δὴ φιλοψυχήσωμεν, ἃ δυσωπούμενα λόγῳ πολλῷ ποθεῖσα ὁ πάθος, ὅπερ ὑποδύσει αὐλοὶ εἰκῆς, καθ' ἑκάστην ὥραν ἀποτίμησαν τοσοῦτα. πύξινοι γὰρ αὐτοῦ βλέπω τὸ πρόσωπον, καὶ τῷ νεκρωθέντος ἅπαξ οὐδὲν ἄμεινον διακείμενοι· κτύπος δὲ τῶν ὀδόντων ἐστὶ πάντως, καὶ ζόμος αὐτῷ τῶν πρώτης σώματος πρόσεστι, καὶ φωνὴ βραχυτέρα, καὶ γλῶττα βραδυτέρα, καὶ χεῖλια τοιοῦτον, οἷ εἰκῆς τῶν λιθίνων ἔχει ψυχῶν. οὐκ ἔλεγόν σοι συνεχῶς, ὅτι ἀφαιρετὸς ἐστι ὁ πλοῦτος, σὺ δὲ ἡμῶν οὐκ ἠούεις; οὐκ ἔλεγον, ὅτι ἀγνώμων ἐστὶν οἰκέτης, σὺ δὲ οὐκ ἐβούλου πείθεσθαι; ἰδοὺ σοι τῶν πραγμάτων ἔδειξεν ἡ πεῖρα, ὅτι ὁ δραπέτης μένει, σοὶ δὲ ἀγνώμων, ἀλλὰ καὶ ἀνδροφόνος. σοὶ γὰρ σε νῦν πέμψας καὶ διδοὺς κέναι πρεσβεύεται. οὐκ ἔλεγόν σοι, μύσκα σεμνοῖς ἐπιτίμας μοι λέγοντι πάλαι ὅτι ἐγὼ σοι φιλῶ μᾶλλον τῶν κολακευόντων; ἐγὼ ὁ ἐλέγχων πλέον κίνδυνον τῶν χαριζομένων; οὐ πεισθεὶς τοῖς ῥήμασι τότοις, ὅτι ἀξιοπίστοις πράγμασι φίλοι γὰρ ἀκούσια φιλήματα ἐχθρῶν; εἰ τῶν ἐμῶν μύσκα πραγμάτων, οὐκ ἂν σοι τὰ φιλήματα τὰ ἐκείνων θάνατον τε τὸν ἔπεκτο. τὰ γὰρ ἐμὰ πράγματα ὑγιῆ ἐργάζεται· τὰ δὲ ἐκείνων φιλήματα νό-

Εκ τῶν λόγ τῶν εἰς τὸν πλοῦτον, ὅτι πολλοὶ ἀνθρώπων.

Εκ τῶν λόγ τῶν εἰς τὸν ὕπατον Εὐβοέων.

ιω̃ δ̓ τοῦτο γίνεται, μισθοὶ κακίας πᾶσιν ἔσονται, ἐπ̓ ἐμοὶ δὲ ἐπιτιμήσουσιν; ὅταν ἢ τὰ ἀφανῆ ἀποδύωμαι, τὰ χεῖρας ἀδικῶμεν, τέρψεις αἰσθησόμεθα, σύνεσιν ἀλίσκεται τοῖς τιμωρήσασθαι ἕξεται δ̓ πῦρ. Φοβήθητε οὖν τὸν πάντας ἀδικοῦντα. ἔχετε δυνάμενοι ὑμᾶς τὰ πλοῦτον ἐκ χρήματα τὰ δικαστῶν εὑρεῖν· ἀλλ̓ ἔχουσιν ἁπάντων ἰσχυρότερον ὅπλον, τὸν στεναγμοὺς τὰ τῶν θρήνους, τὰ αὐτὸ δ̓ ἀδικεῖσθαι, ἅπερ πρὸ τῶν οὐρανῶν ὑπερπετᾶται συμμαχίαν. τοῦτο τὰ ὅπλα οἰκίας ὀρύττει, ἀμπελῶνας καταφυτεύει, πόλεις ἀνέστειλε, ἐκκλησίας ἔθνη κατεπόντισε. τοσαύτην τῶν ἐπηρεαζομένων πρὸς τὸν Θεὸν ἡ παῤῥησία. μέγα γὰρ τὰ ἰσχυρὸν ὅπλον, στεναγμοὶ ἀδικουμένων ἀνθρώπων. αἰδεῖται τὸν ὑπερασπιστὴν αὐτῶν ὁ Θεός, ὅταν κακῶς πάσχοντες μηδὲν μὴ ποτὲ ἐκφέρωσι ῥῆμα, στενάζωσι δὲ μόνον τὰ ἀποδύρωνται τὰ οἰκεῖα κακά· τὰ τοῖς μὴ ἔλεως ἔχει, ὑπερφέρεται δὲ τοῦ ἐπηρεάζοντος. φύγωμεν τοίνυν τὸ ἀδικεῖν, ἵνα ἔλεων ἔχωμεν τὸν Θεόν, χάριτι τὰ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· ᾧ ἡ δόξα τὰ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ἐκ τῶν ἑρμῶν. τοῦ ια Ψαλμ.

Λογ. λ. ΠΕΡΙ ΠΛΟΥΤΟΥ ΚΑΙ ΠΕΝΙΑΣ.

Ὅταν ἴδῃς πλουσιώτατόν τινα πρὸ ἀξίου, μὴ μακαρίζῃς, μὴ ζηλωτὴν νομίζῃς, μὴ καταγνῷς τῆς τοῦ Θεοῦ προνοίας, μὴ μάτην φέρεσθαι τὰ εἰκῇ τὰ πρόνοια νόμιζε. δυναμνήσθητι τοῦ Λαζάρου τὰ τοῦ πλουσίου, πῶς ὁ μὲν πρὸς ἄκρον ἐλπίδος ἐλήλακεν εὐπορείας τὰ τυφῆς, ὠμὸς ὢν τὰ ἀπανθρωπίας τὰ ἀπάνθρωπος, τὰ χιτῶνι πορφυροῦν καὶ βύσσινον ἐνδεδυκώς· καὶ τοι μὴ πάνυ πολλὰ ἠλέησεν, τὰ ἐπεσκόπει, οὐκ οἰκτείρας τῇ γλώττῃ· ἀλλὰ θιγεῖν τοῦ ἑλκῶν τοῦ πτωχοῦ τοῦ σώματος· ὁ δὲ οὐδὲ ψιχίων αὐτῷ μεταδίδου. ὁ δὲ πένης ἐκεῖνος, ὁ οὕτως πλούσιος, ὁ οὕτως εὐπορος, εἰς αὐτὸ δὲ τῆς πενίας ἔφθασε κατάντησε, καὶ αὐτῆς τὰς ἀναγκαίας ἀπορεῖ τροφῆς, τὰ τόσῳ τὰ λιμῷ διέκειτο προσεπάλαιε· τὰ ὁ μὲν πλούσιος τῆς χρείας εἶχεν, ὁ δὲ οὐδὲ τῆς συμμετρείας ἀπέλαυεν· ἀλλ̓ ὅμως οὐκ ἐδυσχέρανεν, ἀλλὰ κατηύρησε τοῦ Θεοῦ, οὐκ ἐμέμψατο τὸν προνοίαν. πῶς οὖν οὐκ ἄτοπον, ὅταν αὐτοὶ μὲν πάσχοντες κακῶς, ὅτω διαπαντὸς εὐλογοῦσι σὺ πᾶσι· σὺ δὲ ὁ τῶν παλαισμάτων ἐσχατώς ἔξω, τὰ τούτου βλασφημεῖς Θεοῦ, τὰ ὧν εὐχαρίστως ἕτεροι φέρουσιν; ὁ μὲν πάσχων δεινῶς, καὶ εἶπε τι ῥῆμα φορτικὸν τὰ ἐπαχθές, εἰ τὰ μὴ τοσαύτης ὅσης ἕτερος, ἀλλ̓ ὅμως γε τὰ ἐλαφρότερος μετέχει συγγνώμης· ὁ δὲ ἔξω τῶν δεινῶν ἑστὼς, τὰ τὰ ἑτέρων τὸν ἑαυτοῦ ψυχὸν ἀπολλύς, ποίας δὲν εἶπε συγγνώμης ἄξιος, τὰ τούτου βλασφημῶν Θεόν, τὰ ὧν ὁ παθὼν κακῶς εὐχαριστεῖ, τὰ ἀφαπτώτος αὐτοῦ αὐμενοῦσι; Διατί γὰρ ὁ πλούτος, δὲν θεσπέσιος, ἀδιαπαύδαστος εἶναι δοκεῖ; ἀφ̓ οὗ τὸν ἡδονὸν πάντως τὸν ἀπὸ τῶν τραπεζῶν; ἀφ̓ οὗ τὸν τιμὸν τὰ δορυφορίας τοῦ ἀπὸ τῶν ἀφ̓ οὗτοι σε θεσπεσιότατον, ἀφ̓ οὗ δυνάσθαι σὸν λυποῦντας ἀμυνάσθαι τὰ πᾶσιν εἶναι φοβερόν; σὺ γὰρ δὲν ἑτέρας αἰτίας ἔχοις εἰπεῖν, ἀλλ̓ ἡδονὸν τὰ κολακείαν, τὰ φόβου τὰ ὠμότητα. ὅτι γὰρ σοφώτερον, οὔτε σωφρονίστερον ὁ πλοῦτος ποιεῖ ἐνθάδε· οὐ χρηστόν, οὐ φιλάνθρωπον, οὐκ ἄλλο τι μέρος τῆς ἀρετῆς εἰς τὸν ψυχὸν εἰσάγει τὰ καταφυτεύει. ὑπὲρ δὲν ἰσχὺς εἰπεῖν ὅτι ἀφ̓ οὗ τί τούτων θεσπεσιώτατος ὄντι τὰ ποθητὸς σοῦ· οὐ γὰρ δὴ μόνον σὺ οἶδε τούτων κατεφυτεύκαι ἢ γεωργεῖν τὸν ἀγαθῶν, ἀλλὰ καὶ ἀπεκείνθησα βύρη, λυμαίνεται τὰ κωλύει, ἵνα μὴ τὰ αἰσθανῇ, τὰ τὰ σώματα τούτων ἐπεισάγῃ. ἀλλὰ μὴ εἴπω σοὶ τούτων. οἱ γὰρ τῇ νόσῳ ταύτῃ ἐδηγκότες, οὐκ ἂν ἀνάσχοντο ἀκοῦσαι, τῆς ἡδονῆς ὄντες ὅλοι, τὰ ἀφ̓ οὗτο αὐτὸ ἡμῶν δοῦλοι, κατηγορημένων αὐτῶν ὑμῶν τὰ ἐλεγχομένων. ἀφ̓ οὗτο οὖν, εἰπέ μοι, ποθητὸς ἡμῖν ὁ πλοῦτος

Ἐκ τῶν ἁγ. λόγ. τοῦ αὐτοῦ ἐπιμερίσης.

χ. ἀφίωσι

Ἐκ τῶν λόγ. τοῦ ὅτι τὸν ἑαυτὸν μὴ ἀδικοῦντα ἄλλος βλάψαι δύναται.

ἐ μῶλος αὐτοῖς ἐ) δοκῆ τὰ τῦ Θεοῦ ῥήματα. Οὐτως ἀνειώι χαλεπωτάτων, ὃ μὴ ὑ- Ex ℣ ἱρμίω. ℣ τοὺς Θεσ. a. Βασ.
πό τινος ἀδικουμένης αὐτοὺς ἀρχὴ ἀδικίας· μᾶλλον ἢ οὐδὲ ἀνειών. ἐκεῖνα γὰρ ἀν' ἀ-
φῆς ὅτι τὰς ἱρήνας νέμεσθαι, ἐ μὴ χιονχωρήσας εἰς ἀνάγκλιν καταςάσης, οὐδέποτε λυ-
μήνηται, ὕτε πολεμεῖται, ὕτε δῄζεται, ἀλλ' ἀπολλύσται τὴν οἰκείαν ὁδόν. σὺ ἢ ἄν-
θρωπος ὢν λογικὸς, πλημμελὴς ἀρχὴν τοσαύτην ἐ λιμὴν ἐ δῄζη, οὐδὲ τὰ ἀνειὰ μιμῆ πε-
ρὶ τὺς ὁμοφύλυς, ἀγαὶ ℣ ἀδελφοὶ ἀδικεῖς ἐ κακοπαθεῖς; ἐ πόθεν ἀπολογήσεσθαι δυνή-
σῃ; ὐχ ὁρᾶς τὴν μῆνα τὴν, ἣς τὴν ἐργασίαν βασλῆς καὶ ἰδιῶται πολὺς ὑγιεῖς πολυφόρ-
γει ἢ), πῶς οὐδὲν αὐτῆς πολύσα ἢ) εἰς ὃ μὴ ἀποβαλεῖν ποιῦσι κακῶς, ἀγ' ἐ παποθήκην ℣ Χ. ἐπα.
χέντες; ἀλλὰ τούτης παιδεύθηλι μὴ λυπεῖν τὺς πλησίον· αὐτοὶ γὰρ ℣ δίκαιον δι χόμεθα
πολύτερα. ἐκείνης μὲν γὰρ πολὺς μικρὰ ἴσως ἐλυπήσαμεν, αὐτοὶ ἢ οὐκ ἐλίζησόμεθα, ὡς οὐ-
δὲ ἐκείνη. Διὰ τῦτο χρήματα λείπ ἢ), ἵνα χρώμεθα εἰς δίον, ὐχ ἵνα φυλάτωμεν· τῦτο Ex τῆς ἱρμίω.
γὰρ οὐκ ἔςι κτήσασθαι, ἀγαὰ κτηλῶναι. Εἰ γὰρ τῦτο μέλλομεν σκοπεῖν, ὅπως αὐτὰ πολλὰ τῦ Χ΄ Ιωαν.
ποιήσωμεν, ὐχ ὅπως εἰς δίον ἀποχρώσωμεν, αἰκατέςαπλαι ἡ τάξις, ἐ ἐκεῖνα μᾶλλον ἡμᾶς ἀγαγ.
κέκτηται, οὐχ ἡμᾶς ἐκεῖνα. Ο γὰρ χρημᾶς ἐρῶν, ὐ μόνον τὺς ἐχθρὺς οὐκ ἀγαπήσει, Ex τῦ αὐτῦ.
ἀγαὰ ἐ τὺς φίλυς μισήσει. οὐδὲ γὰρ συγγλύσιμον οἶδεν ὁ πλεῦτος, οὐ σπλαγχνείας μέμνηται,
οὐχ ἡλικίαν αἰδεῖται, οὐ φίλων ἔχθρα· ἀλλὰ πολὺς πάντας ἀπεξῶς διαχείρ ἢ), ἐ πολὺ
τῶν ἄλλων πάντων, πολὺς ἑαυτόν· οὐ τῷ μόνον ἀπολλύειν τὴν ψυχὴν τὴν ἑαυτῦ, ἀλ-
λὰ καὶ τῷ μηδεμίαις ἑαυτὸν καταπίπτειν φροντίσι. Καὶ ὁ μὲν χρημάτων καταφρονῶν, ἐ- Ex τῦ ἱρμίω.
κτήσατο τὴν ὀπτηχυμένην· ὁ ἢ πλεονεκτεῖν βουλόμενος ἐ) ἀφελεῖσθαι, πλέον αἰτῆσαι μᾶλλον, τῦ χ΄ Ματθ.
ἐ πολὺ ποτὲ ἴσχυσεν· ἀλλὰ καὶ μηδὲν λαβεῖν πολλάκις, ἑτέρων τοσούτων ὀπτηχυμένων· καὶ τύτων ἀγαγ.
ὀπτυχεῖν, πάλιν δὶς τοσούτων ἄλλων ἐφίεται· ἐ πρείων, ἐ πὸ ὄρη ἐ τὴν γλῶτταν καὶ τὴν θά-
λατταν, καὶ πάντα εὔχεται αὐτῷ γλυκέα χρῆσαι, χαλκὸν πίνα μανίαν μαινόμενος καὶ φόβε-
ται, ἐ πολὺ ποτὲ σιδηρᾶν δυναμένην. Οτὰν γὰρ ἐπείσῃς πολὺς ἑαυτῷ δοῦναι προσ- Ex τῦ ἱρμίω.
τατῆσαι, πολὺς ἑτέρων ἁρπάζωμεν, πῖς ἀρα ἡμῖν ὑπὲρ σωτηρίας ἐλπίς; Εἰ μὴ πεπάυται τῦ χ΄ Ιωαν.
ἔληθεν, κολάζη· Εἰ καὶ ἀπέδυσας ἐνδεδυμένον, πείσας τινὰ συγχώρησης; Εἶπε δή μοι
Εἴ τίς σε εἰς Περσικὸν ἤγαγε χῶν ὀφόμενον τὰ ἐκεῖ ἐ ἐπομπεύοντα, Εἶτα ἐκέλευσεν οἰ-
κίας δύμασθαι, ἀρα οὐκ ἂν αὐτῷ κατήγορος ἤμενος τὴν ἐφάτλην, ὡς ἀκύρως δαπανᾷ
κελεύοντος; πῶς οὖν ὅτι τῆς γῆς ὃ αὐτὸ τῦτο ποιῶ, ἵνα μικρὸν ὕςερον ἀπολέσω; ἀλλὰ
τοῖς παισίν καταλείπω, φησὶ. ἀλλὰ ἐ ἐκεῖνοι μικρὸν ὕςερον καταλείπειν μέλλ σε· πολ-
λάκις ἢ ἐ πρὸ σῦ. Διὰ τῦτο οὖν πλεονεκτῶ, ἐ τὰ τῶν ἄλλων ἁρπάζω, ἵνα σοι ὁ ὑ Ex ℣ ἱρμίω.
ἱππεὺς χάλκος ἀλείφη) πολλῷ τῷ χρυσῷ, ἐ ὁ τῆς οἰκίας ὄροφος ἐ αἱ ἔξω κίονων κεφαλαί; ℣ φῆς πρὸ Ρωμ.
ἐ πόσης οὐκ ἂν εἴη ζημίας τοῦτο γένοιτο ἄξια, ὅταν ℣ ἀδελφοὶ ℣ ὦτω πρὸς τὸ διακόσιοι σε
τιμωρῆται, ἵνα λίθους καλλωπίσῃς ἐ ἔδαφος ἐ σώματα ζώων ἀλόγων οὐδὲ αἰσθανομένων
τῦ κόσμου, εἰς μυρίας ἰμεδάλλης συμφορὰς, καὶ ὁ μὲ κίων ἐ βαρυμοιρίαν πολλὴν, ὁ ἢ αὖ- χ. κίων
θρωπος, μᾶλλον ἢ ὁ Χριςὸς δι' ℣ κίονα, ἐ τὰ εἰρημένα πάντα, εἰς ἕκατον καταχλιόμενα λιμόν. καὶ μὲ θρόνον καθεσκυάσαι δίῃ, καὶ ὑποπόδιον, πάντα ἀπὸ χρυσοῦ ἐ ἀργύρου κατασκυάζεται· ὃ ἢ τῦ Χριςοῦ μῦλος, ἐ διὰ τῦ ἐξ ὐρανοῦ καταβεβηκέναι, οὐδὲ τῆς αἰσχρᾶς ἀπλαύει δόξης, ἀλλὰ πάντων ἐσι γένοιτο ὁ Χριςὸς ἀπιμότερος. ἐ δι' τῆς τοιαύτης καταφρονήσεως χρήσιμός; πόσοι πάντα μοι πυρὸς ἀξιόσιοι τὴν τοιαύτην ψυχὴν, ὅταν μὲ ἄλογα ἀγαπᾶ τὰ συγχεῖν, ἐ ἀξιᾶται τὴν συγχύσεως τῆς Φύσεως εἰς τὸ τοὺς ἀλλήλως φιλοσοφεῖν· σὺ ἢ μὴ τῆς Φύσεως ἐ μωρίας ἔχων ὑποδύσεις φιλίας, ἐκείνων ἀγελαιότερος δόκησον; Μὴ δὴ ἀμφοτέρωθι προξενῶμεν ℣ Θεοῦ, ἐ σεμνάγοντες Ex ℣ ἱρμίω.
ὄχλον οὐ χρὴ, ἐ σκορπίζοντες εἰς ἄπορ οὐ δῦ. πόσης γὰρ οὐκ ἂν ἄξιον εἶη ὀργῆς, ὅταν τῇ τῦ Χ΄ Ιωαν.
πορνῇ δι' ὅλης, οὐδαμοῦ ℣ πάντα; Εἰ γὰρ ἐ σὺ δι' ἐμὲ πάντα πρᾶγμα, οὐχὶ ἔγκλημα ἐμοῦ

ὄψεως φέρων, τῆς ἀπὸ τῦ σωνειδότος καταδίκης ⟨W⟩ ἔλεγχον ὅτι τῦ τοιούτου κηρύττων,
Ἐκ τῶν ἐπῶν τοῦ Κορ. α'. ἐπιστ. ἢ οὐ δωσάμενος συσκιάσαι τ̄ ἀπὸ τῆς ἀθυμίας ἐπενοήθην αὐτῷ ἐδωδίμων. Βούλεσθε γνῶναι σαφῶς, πῶς οὐκ ἀφίσιν ἀνθρώποις εἶ) οὐκ ἀνθρώποις ὁ πλοῦτος, ἀλλὰ θηρία καὶ δαίμονας; ἀνθρώπους κατέλαβέ ποτε τὸν πόλιν τὸν ἡμετέραν, καὶ ἐν ἑδρᾷ χαλκοῦν ⟨W⟩ οὐρανὸν ἐγλυπτόν, καὶ τ̄ θαύματι τ̄ ἀπόντων θαυμάτων χαλεπώτερον καθ' ἑκάστην τοῦ σοδο- 5
κώμενον τ̄ ἡμέραν, καὶ Θεὸν προσκυνούμενον λύσας ὑπὸ Δ̄ δίος· ὃ τῇ φιλανθρωπίᾳ πρῶ ἔφθασε πᾶσα πόλις καὶ ἄπειρος ὑετὸς ἀνθρώπους κατέφερεν. πάντων δὲ ἐν πανηγύρει καὶ ἑορτῇ καθεστώτων, ἄφνω ἐξ αὐτ̄ ἀναβαίνων τ̄ θαυμάτων πυλῶν, τ̄ πλουτούντων τις, συγγενὴς, καὶ φίλος, ἀποπνιγόμενος ὑπὸ ἀθυμίας ἀφεὶς καὶ πολλῶν τ̄ αἰτούντων πυνθανομένων, διὰ τί κατασχεῖν ἔνδον ἔχοιεν, ἀπὸ τ̄ τυραννίδος τῦ χρόνου τοῦτο πάθος κεκτήμενος. εἰς μέσον τὸν αἰτίαν ἐξενέγκας μικρὰ 10
γὰρ μέτρα σίτου κεκτημένος, φησὶν, οὐκ ἔχω πῶς ἀναθρέψω τοὺς λοιπούς. τί λέγεις; ἀλλοτρίους ὅτι μὴ πάντας ἀπώλεσας, ἵνα σὺ σωσαγάγῃς χρυσίον; οὐκ ἤκουσας τί φησιν ὁ Σολομών·
Παροιμ. κα'. Ὁ πιμπλῶν οἶκον δημοκατάρατος; ἀλλὰ παρέρχῃ καιρὸς ἐχθρὸς τ̄ τῆς οἰκουμένης ἀγαθῶν, καὶ τῆς τοῦ διαφόρου φιλοπημίας πολέμιος, καὶ τῦ μαμμωνᾶ φίλος, μᾶλλον δὲ δοῦλος; 15
οὐ γὰρ ἐκκοπῆναι τὸν γλαῦκα ἐκείνου ἔδει; οὐ γὰρ σφεδόνᾳ τὸν καρδίαν τὸν θεῶ-
θαι πεπόσαν τὰ ῥήματα; τί γὰρ αὐτ̄ ἐλεεινότερον ἦμοιτ' ἂν τ̄ πλουσίου, τῦ δὲ αὖθ' τοῦτο ἀληθῶς, ὅτι ἄπειρα κέκτηται, καὶ δυσχεραίνοντος ὡς ἀπολωλεκέναι νομίζοντος, καὶ καθ' ἑκάστην ὧν ἡμέραν θύχρυσόν γ' ἡνέσθαι λιμόν, ἵνα αὐτ̄ χρυσίον παρασχῇται;
Ἐκ τῶν ἐμπλ. θ'. εἰς τὸν αὐτὸν Κορ. α'. ἐπιστ. Πῶς ὑμῖν ὑπογράψω βούλεσθε τὰ τῦ πλεονέκτου πάθη καὶ ἀρπαγάς; τί γὰρ τ̄ χρῶν ἐκείνου μαρώτερον; τί τ̄ ὀφθαλμῶν ἐκείνου ἀναισχυντότερον, ἢ παίδων δέρειν καὶ κυνῶν πλέον; οὐ 20
βλέπει τοῦτ' ἀνθρώπους ἀνθρώπους, οὐδὲ ⟨W⟩ οὐρανὸν οὐρανόν· ἀλλὰ πάντα ῥήματα εἶ) νομίζει. ⟨W⟩ γὰρ ἀνθρώπων ὀφθαλμοὶ πέπηγας ἐώθασιν ἐραν καταπεπτωκυίας, καὶ ὀπτασίας ὁρᾶσθαι· ⟨W⟩ δὲ ἀρπαγὰς ὁρῶσι πέπηγας, καὶ μᾶλλον ἐκθηριοῦνται. ⟨W⟩ ἀνθρώπων ὀφθαλμοὶ οὐ τ̄ ἄλλοις διδομένων ἐφίενται, ἀλλὰ καὶ τὰ αὐτῶν εἰς ἑτέρους κενοῦσι· οὔ- 25
πω δὲ οὐκ ἀνέχονται, ἐὰν μὴ τὰ πάντων ληζόμενοι ἰδίᾳ ποιήσωσιν. ⟨W⟩ αἱ ἀνθρώπων ὀφθαλμοὶ γυμνοῦσι ἰδίᾳ δ' σῶμα τ̄ πλησίον οὐκ ἀνέχονται· οὔπω δὲ ἐὰν μὴ πάντας γυμνώσαντες, καὶ τὰ πάντων οἴκοι καταθέωνται, οὐδέποτε κόρον λαμβάνουσι· μᾶλλον δὲ τότε ἐμπίπτωσι λοιπὸν. διόπερ οὐδὲ θηρίων τὰς χεῖρας τὰς τούτων ἀνίσις εἶ) φαίη μόνον, ἀλλὰ καὶ τούτων 30
ἀγριωτέρας πολλῷ καὶ ἀνημερωτέρας. ἄρκοι μὲν γὰρ καὶ λύκοι, ἐπειδὰν λάβωσι κόρον τῆς ἐπιθυμίας ἔφθης, ἀφίστανται· οὗτοι δὲ κόρου οὐκ ἴσασι. καίτοι διὰ τοῦτο χεῖρας ἡμῖν ἐποίησεν ὁ Θεός, ἵνα ἑτέρους βοηθῶμεν, οὐχ ἵνα ὑπερουλεύωμεν· ἐπὶ ἃ μέλλομεν εἰς τοῦτο αὐτὰς ἀσκεῖν, βέλτιον αὐτὰς ἐκκόπτειν, καὶ χωλὰς τούτων εἶ). ὅταν γὰρ ἀσθένειαν μὴ παραπέμψωσιν ἐπὶ θηρίου τινὸς ἰδίαν ἀλγεῖν, καὶ τ̄ ψυχὴν δάκνῃ), εἰς ἑαυτ̄ τοῦτο αὐτὸ ἐργάζωνται, καὶ νομίζῃ τι ποιεῖν δεινόν· πῶς δ' εἶπεν αὐθέντας ὁ τοιοῦτος, ἀλλ' ἀνθρώπους, καὶ τὰ θηρίων χείρονας; τὰ μὲν γὰρ θηρία τῇ φύσει ἐστὶ τοιαῦτα· ⟨W⟩ δὲ πλεονέκτης τ̄ φύσιν ὃ ἥμερον ἔχοντες, παρὰ φύσιν ὃ θηριώδης, ἑαυτὸν ὀξάλλει βιάζονται). τὰ τοιαῦτα καὶ τὰ σώματα θηρίων ἐστὶ σώματα· μᾶλλον δὲ καὶ τούτων ἀγριώτερα. καὶ γὰρ ῥήματα φθέγγονται) μᾶλλον ἐκείνων τ̄ ὀδόντων ἰὸν ἀφιέντα φόνου ἐργαζόμενα. εἰ δὲ τ̄ ἀφροσύνην τις ἐξετάσειε τ̄ τοιούτων, οὐκ ἔστι θηρία μόνον, ἀλλὰ καὶ δαίμονας αὐτὸν προσερεῖ. καὶ γὰρ πολλῆς γέμουσι τῆς ἀπωλείας, καὶ τῆς πρὸς ⟨W⟩ ὁμοίωσιν ἔρωτας. ⟨W⟩ γὰρ δαίμονες τὸν ὑπερουλευομένων ἀνθρώπων συμ- 40
περαίνοντας ἑαυτοῖς ἔχουσιν· ὡς εἰ μὴ συνέπερατοι, ὃ πλέον τ̄ ὑπερβουλῆς τῦ καθ' ἡμῶν ἐκείνοις ἀνήρηται· οὗτοι δὲ καὶ φιλονεικούντων αὐτοῖς τῦ ἐπιπρεσβευομένου κρατοῦσι ὑπερέχουσι. καὶ οὔτε βασιλείας ἔρως ἐκεῖ, οὔτε γέεννης φόβος, οὐκ αἰδὼς τῦ ἀνθρώπων, οὐκ ἔλεος, οὐ συμπάθεια, ἀλλ' ἀναισχυντία καὶ ἰταμότης καὶ ἀφροσύνη τῦ μηδέντων ἀπόντων·

καὶ

πάντων ἠδικημένος, οὕτω τοὺς ἁπάντας ἁμάρτοιμι. καὶ ὅταν δὲ μαχαίρῃ ξίφος, τοῦτο καὶ φιλαργύρῳ πλοῦτος, μᾶλλον δὲ καὶ πολλῷ χαλεπώτερον. ὁ μὲν γὰρ μαχαίρας τὸ ξίφος λαβὼν καὶ ὠθήσας δι' ἑαυτοῦ, τῆς τε μορίας ἀπαλλαγὴ, καὶ οὐκέτι δὐτέραν λαμβάνει πληγήν· ὁ δὲ φιλάργυρος μυρία χαλεπώτερα ἑκάστου τραύματα καθ' ἑκάστην δέχεται τὴν ἡμέραν, οὐκ ἀπαλλάττων τὸ μαχαίρας ἑαυτὸν, ἀλλ' ὀπτείνων μᾶζαν· καὶ ὅσῳ δ' ἂν λάβῃ πλείονα τραύματα, τοσούτῳ μᾶλλον ὑπόδησιν ἑτέρας προσέχει πληγῆς χαλεπωτέρας. Τί τοίνυν ἐστὶ τὸ πλεονέκτην γίνεσθαι χαλεπώτερον, ὅτι μὴ τὸ τοῦ ψυχῆς ἀπολέσας τὸ ἑαυτοῦ, καὶ τὸ σῶμα μυρίαις καταστάσαις περιπίπτει, καὶ πυρὸς καὶ ἡδονῆς καὶ τιμῆς καὶ δόξης ἁπάσης ἐστέρηται, δι' ὧν μάλιστα πολλὰ ἀμύνεσθαι εἰώθασι καὶ θεραπεύειν; καὶ τὸ δὴ χαλεπώτερον, ὅτι μηδὲν ἠδικημένος τοῦ τοῦ ἑτέρου ἠδικηκὼς ἀκηρίους καὶ ὁπλίζει, καὶ πόνους ἀπὸ τῆς ψυχῆς ῥίψας καὶ καλοὺς, τοὺς πόνους ἀκαπονήτους. ὦ μὴν γὰρ ἀδικήματος μισοῦσιν αὐτὸν [καὶ] κακὰς παθόντες· ὦ μηδὲπω παθόντες, διδοικότες μὴ πάθωσι, καὶ σπουδαιοῦνται τοῖς πεποιηθόσι, ὦ αὐτὸν ἐπιδείκνυσθαι πόλεμον· ὦ μείζοις καὶ δυνατώτερον δακνόμενοι καὶ ἀγριαινόμενοι ὑπὸ τῶν ταπεινοτέρων, ἐπὶ οἷς καὶ βασκαίνουσι, ὁμοίως εἰσὶν ἐχθροὶ καὶ μισοῦσι. καὶ τί λέγω τοὺς ἀνθρώπους; ὅταν γὰρ καὶ ὦ Θεὸν ἀκηρεμονήμονα ἔχῃ, πῶς αὐτῷ λοιπὸν ἐλπὶς ἔσται, ἢ σωθῆναι ψυχή; Τοῦτο πλοῦτος τὸ ἀδικεῖν, εἰπέ μοι; τοῦτο δὲ χαλεπώτερον καταδίκαν; ὁ καταδίκος δίδοται τὸ σῶμα, σοῦ δίδοται τὸν ψυχῶν. ὁρᾷς αὐτὸν δεσμώτην, καὶ οὐκ ἐλεῇς αὐτόν; Διὰ τοῦτο αὐτὸν, φησι, μισῶ, ὅτι δίδοται οὐκ ἀνάγκῃ, ἀλλὰ προαιρέσει τὴν ἄλυσιν ὑπεραποδύσασθαι. πάλιν σὺ πρὸς τοὺς πλουτοῦντας· πάλιν ὑμᾶς καὶ τοὺς ἁρπάζοντας. ὑμᾶς δὲ κορεννυμένους ἐσθίοντας, καὶ καταδαρθάνοντας τοῦ πόνου, καὶ ἐγὼ οὐ κορεννυμαι διορθρίζων ὑμᾶς. ἀεὶ σὺ τοῖς πλουσίοις κεκόλλησαι· ἀεὶ καὶ σὺ τῷ πένητι κεκόλλησαι. ἀπόσχου τοῦ πράγματος μου, ἀπόσχου τῆς ποίμνης μου. Εἰ δὲ λυμαίνῃ μου τὸν ποιμένα, ἐγκαλῶ ὅτι διώκω σε; οὐ διώκω σε· λύκον διώκω. Εἰ μὴ εἶ λύκος, οὐ διώκω σε· εἰ δὲ διώκω σε, σαυτὸν αἰτιῶ, ὅτι λύκος ἐγένου. Καὶ μὴ ὁ βασιλεὺς κελεύσῃ ἀπέχεσθαι τῶν ἑτέρων χρημάτων, μᾶλλον δὲ καὶ αὐτῶν δίκαια, πάντως εἰσόμεθα· τὸ δὲ Θεοῦ κελεύοντος μὴ ἁρπάζειν, οὐκ ἀνεχόμεθα, ἀλλὰ προτιμῶμεν τοῦ Θεοῦ τοὺς ἀνθρώπους; πῶς δίκαιον; Εἰ γὰρ τὸ ἴσον τιμᾶν δεῖ τοὺς ἀνθρώπους τοῦ Θεοῦ, ὑπερίδομεν Θεὸν· πόσῳ μᾶλλον, ὅταν προτιμῶμεν ἀνθρώπους; Βαρὺ δὲ ῥῆμα καὶ ἐπαχθές· οἶδα κἀγώ. ἀλλὰ δίκαιον, ὅτι φορτικὸν, φυγόντες δὲ ἔργον. Εἰ δὲ ἔργον δίδοικας, πῶς ὑμῖν πιστεύσας δυνάμεις λέγειν, ὅτι τὰ ῥήματα διδάσκω, καὶ βαρεῖς ἡμᾶς ὑμῖν ἑαυτοὺς τῷ ἔργῳ βαρεῖτε, καὶ ἀδίκως λήψεσθε· ἐγὼ δὲ τὰ ῥήματα εἶπον, ὧν ὑμεῖς τὰ πράγματα προέσθαι, ἀγαναχτεῖτε; καὶ πῶς οὐκ ἄτοπον; ἠμύνατο ψευδῶς εἰ τὰ πρὸς ἐμὲ λεχθέντα. βούλομαι αὐτοὺς λοιδορίας δόξαν λαβεῖν κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν, ὡς εἰκῇ καὶ μάτην λοιδορησάμενος ὑμῖν, ἢ ὑμᾶς ἰδεῖν ταῦτα ἐγκαλοῦντας. Ὁ γὰρ ὀρύττων βόθρον τῷ πλησίον, εἰς αὐτὸν ἐμπεσεῖται. καὶ καθάπερ αἱ ὠδίνουσαι γυναῖκες τὰς ὠδῖνας ἁμαρτάνουσιν· ὅτω καὶ ὁ δόλον ἐργαζόμενος, πρὶν ἢ τοὺς πλησίον ἀδικῆσαι, αὐτὸς ἁμαρτάνει καὶ ὠδίνει· καὶ οὐχ ὡς ἔτυχεν, ἀλλὰ καὶ μυρίας πολλῆς τῆς δριμύτητος. καὶ γὰρ μυελώδης ποτὲ μὲν ἦν, ὃ κειτήσεται τῷ σπουδαίῳ· νῦν δὲ ἁμαρτάνει· φησὶ γὰρ ὅτι καὶ τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ ἀρχαίου ἐστὶν· καὶ μυελὸν φιλοσοφήσωμεν, ἐφέστηκεν σκῆπτρον καταβοῶν, κολάζον, καταδικάζον· καὶ οὐκ ἔστιν οὐδεὶς τῶν ἐν κακίᾳ ζώντων, ὃς δὲ μυελὸν ὀδυνᾶται, καὶ βλαβόμενος καὶ κακὰ, καὶ εἰς ἔργον ἀφέρων τὸν βλαβόν. τί γὰρ τῷ Ἀχαὰβ ποτὲ ἔπραττεν; ἀλλ' ὅμως σκῆπτρον ὑπεδύσατο τῆς ἀμπελώνος, ἐνόησεν πόσον ὀδυνᾶται ἔργον. βασιλεὺς γοῦν ὢν καὶ πάντων κρατῶν, καὶ οὐσίαν ἔχων ἀμύθητον, ὅτῳ τοῦ σπουδαίου τὸν ψῆφον οὐκ ἐδύνατο, εἰσῆλθε σκυθρωπάζων, κάτω κύπτων, συγκεχυμένος, πολλὴν ἀχλὺν ὑπὸ τῆς

ὄψεως

Ἐκ τῆς ἑρμην. τοῦ κ. Ἰωαν. εὐαγγ.

Ἐκ τῆς λόγ. ἧς τὸ, μὴ φοβοῦ ὅταν πλουτήσῃ ἄνθρωπος.

Ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἑρμην. τοῦ ζ. Ψαλμ.

γ Βασ. κα.

χ. ἐμοίως

χ. φορτικὸν

Εκ τῆς ἱερμίου. τῶ κγ΄ Ματθ. ἐυαγγ.

ποισόμθα χθεπώτερα; Τί Ⓦ διαπτίω ὑδείζις ἀκαθαρζα δῶρα προσφάγων αὐτῷ; οὐ βάλεται Χριστὸς πλουσιοξία τρέφεσθαι, ἀλλὰ δίχεται τοιαύτων θεφιλῶ. βέλτιον λιμῷ τηκόμθον θεῖορᾶι, ἢ πρίφων ἀπὸ τοιούτων αὐτοῖ. βέλτιον ὁδοῦ ἀδικῶαι, ἢ τὰ ἄλλοι ἑτέρις. Εἰ πί γὰρ μοι, Εἰ πιας Εἶδις δύο, Ⓦ μὸ γυμοὶ, Ⓦ ϗ ἱμάτιοι ἔχοντα· Εἶτα Ⓦ ἔχοντα ὃ ἱμάτιοι ἀποδύσας θεῖεδωκες τ γυμνοῖ, ἆρ' οὐκ ἠδίκησας; πόμπι σε δῆλοι. Εἰ ϗ ὅπερ ἔλαβες ἑτέρα δοὺς ἄπθι, ἠδίκησας, οὐκ ἐλέησας· ὅταν μηδὲ ὃ πολλοσὶ μέρος δῶς ὧν αρπάζις, ϗ ἐλεημοσυνίω ὃ προσῆγμα κλῆις, ποῖόν ὐχ ὑποσχήσι τιμωρίαν; Εἰ ὁ Λάζαρος ἀδικηθεὶς μὸ οὐδὲν προσῆκε τῦ πλουσίου, μὴ ἀπολαύσας ϗ τῶν ἐκείνω, πικρὸς ἔσηκε κατήγορος, πίνος ἀπολογίας τυχόντα Ⓓ πρὸς τὰ μὴ ἐλεῆσι οἴκοθεν, ϗ τὰ ἀλλότρια λαμβάνοντες; Εἰ οἱ μὴ θρέψαντες πεινῶντα τ Χριστὸν, μᾶλ τῦ ἀγαθοῦ καταδικάζοντ Ⓓ πυρὶ ἀσβέστῳ· οἱ ϗ λιμῷ αὐτοὶ προδιδόντες δι' ὧν αρπάζοισι, ϗ ὀδιδυμῶν γυμνῶντες, ϗ ξένοι ὄντα ὐ μένοι ὐ συναγαγόντες, ἀλλὰ ϗ ἐλάσαντες, ϗ ἀρρωστοῦντα ὐ μένοι ὐκ ἐπισκεψάμθοι, ἀλλ' ἀ ϗ ὑπ' πλέοι στυγνάψαντες, ϗ ὐ μένοι διδυμῶροι ὐκ ἰδόντες, ἀλλὰ ϗ λελυμθνοι εἰς δεσμωτήριοι προσκυλάσαντες ἐμοδηέας, πόσοι ὑποσήσι τιμωρίας; Εἰ ὁ τοὶς φιλοδιζας ἀγαπῶν, οὐδὲν ἄμεινοι τ ἐθνικῶν δίκαιόσεται· ὁ τοὶς μηδὲν ἠδικηκόσι ἐπηρεάζων, ποῖόν ἔξω συνῳκόμθον; Εἰ ὁ τῶν ἑαυτῦ μὴ μεταδιδοὺς κατήγορον ἔχ Ⓦ οὐκ ἐλεηθήσετα· ὁ ϗ τὰ ἀλλότρια αρπάζων ποίας τυχέσι συνῳκόμης; οὐ γὰρ ὃ τὰ ἀλλότρια αρπάζειν μέσον, ἀλλὰ ϗ ὃ τῶν ἑαυτῦ μὴ μεταδιδόναι ἑτέρις, ϗ τῦτο αρπαγὴ ϗ πλεονεξία, ϗ ἀποστέρησίς ὅστιν. Εἰ Ⓓ μὴ θρέψαντες πεινῶντα Ⓦ Χριστὸν τοσῦτοι ὅτι τὸν κεφαλὴν αὐτῶν Ἐλκυσαν πῦρ· Ⓓ καὶ τὰ μηδὲν αὐτοῖς προσήκοντα αρπάζοντας, ϗ τὰ ἑτέρων ἀδίκως θεϊδομένους, ϗ τὰς τῶν ὀρφάνων ϗ χήρων δυναστέοντας οἰκίας, ποίας ἀπολαύσοσι προδαμθίας; Φείξωμθα ποῖον ὃ προσῆγμα· Φύγωμθα τὸν ἀμῦτὸν. Φύγωμθα γὰ, αὐ σκοπῶμθα τῶν προϗ ἡμᾶς ἀδικήσαντας, τῶν πλεονεκτήσαντας ϗ ἁπλήσαντας. ὐχὶ τῶν μὴ χρημάτων αὐτῶν καὶ πόνων ἀπολαύσοσιν ἕτεροι· ἀλλοὶ γὰ σὺ κολάσοσι ϗ τιμωρίαι ϗ τοὶς αἰωνίοις καμοῖς; πῶς οὖν σὺκ ἐφάτης ζῶντα δῴοις, κόπτεσθαι ϗ ϗαλαυπωρῆσι, ἵνα ϗ ζῶντες τοὶς πόνοις καταπεπώμθα, ϗ ἁπλήσοντες ϗ ἀφορήτως σκοπῶμθα κολάσεις ϗ τιμωρίας; Τί τούτω τῦ ἁρπαγὸς ἐλεεινότερον ἡμῶν· αὐ, ὅταν ϗ μὴ συλλεχθῶσι ἅπαντα πολλάκις ἐχθροὶ ϗ πολέμιοι προσὶ ἀλλήλοις διενείμαντο, τὰ γὰ σὺκ τούτων ὀπισωρυθέντα αὐτῷ ἀκλήρωτα λαβοῦσι ἄπεισι, ϗ σὺ τούτων προδαμθίας μᾶλ πολλῆς ἀπαντώμθος τῆς ἀκριβείας; Ἀρά τί τῶν πλεονεκτῶν ἡμῶν· δῦ χθεπώτερον, ὅτι ϗ τὸν ζωλὸν αὐτῶν θανάτῳ πάντος χθεπωτέρᾳ ἐργάζοσι, τῆς θεσπεσίδος ϗ τῆς ἀθυμίας ϗ τῆς διπνευστικῆς ἀγρυπνίας κατασκούσης αὐτοὺς, ϗ τῆς μικρᾶς δαπανώσης, ϗ πᾶς ἡδονῆς, Ὁ ϗ ἀρετῆς ϗ καχίας ὀπτυδὲν ἐλαττοῦντες; ϗ σὺ μᾶλ τοῖ καρδίαιν καὶ τὰ πόντα θεϊσάλωται, οὐδυμίᾳ εὐθαίνοντα ἡδονῆς τοῖ τῶν πλουσίων ἐφίεσθαι· σὺ γὰ τῷ ζημιοῦσθαι, καὶ ὁδοὺς ἀπολέσασι, πόντων ἡμῶν χθεπώτερα πεποιῆκα, ϗ αὐτῆς ὀκπεπωκέναι νομίζοντι τῆς ζωῆς. καὶ γὰ ἂν ἄκρα ὁ τοιοῦτος ἔχῃ, καὶ παιδία, καὶ φίλους· δῦ μὴ πόντοθεν ὀξῆ καρδίαιν αὐτοῦ, τῶν φύσει πολεμίων αὐτοῦ οὖσι πολεμώτερον καταφέροντα. Δικαίως γὰ πᾶς φησι Ⓓ φιλάργυρον μηδὲν ὠμότερον. ὁ γὰ τοιοῦτος ϗ ἑαυτὸν ἀποδίδοται, ϗ χρυσὸς θεῖρχται τῆς οἰκουμθνης ἐχθρὸς, ἀλλ' ὧν ὅτι μὴ χρυσοῖ φέρει αὐτῷ τῶν ἀσταχύων ἡ γῆ, καὶ αὐτῷ τῶν καμάτων αἱ χρῖαι; καὶ δυτῷ τῶν λίθων τὰ ὄρη· δυσκρεφαίνων πρὸς τὸν ἄλλων διετηρίδα, ἐν τοῖς χρυσοῖς ἀγαθοῖς στυγνάζαλμος· πᾶσαν ἀπορρεφόμενος πρόφασιν, ὅθεν οὐκ ἔστιν ἀργύριον λαβεῖν· πόντα τὰ τοιαῦτα, ὅθεν ϗ δύο συλλέξαι μόνον ὀδοῖς ἐνί· ἀπόμους μισῶν, οὐ πόντας, οὐ πλουτοιῶντας· οὐ μὴ, μήποτε προσελθόντες αὐτήσωσι οὐ γὰ, ὅτι μὴ τὰ ἐκείνων ἔχῃ· ἅπαντας τὰ αὐτὰ νομίζει κεκτῆσθαι, ϗ ὡς προδὰ

πάντων

τα ἐτίμα. Ἀκούω γὰρ εἰς Ἱεροσόλυμα ἱστορῆσαι Πέτρον. Διὰ τοῦτο ἡ ἀπιθανότατα Γαλ. α. π.
κατηχίωσεν ὁμόσκηνον αὐτῷ ποιῆσαι ἡ χάρις. τοῦτον οὖν ἡμεῖς μιμώμεθα. ἡ γὰρ ἡ αὐτὸς δοῦλος ἦν, τῆς αὐτῆς φύσεως ἡμῖν μετέσχεν, ἡ τἆλλα ἅπαντα ἔχει κοινά. ἀλλ' ὅπου πολλοῦ τὸ σπεῖρον Χριστὸν ἀγάπην ἐπεδείξατο, τοῦ οὐρανοῦ κατῆρεν, ἡ μὴ τῶν ἀγγέλων ἦν. ὥστε δὲ βουληθῶμεν ἡμεῖς Διδασκάλου ἰδεῖν μαθηταί, ἡ τὸ πῦρ ἐκεῖνο ἀνάψαι τὸ ἡμῖν, δυνησόμεθα ζηλῶσαι καὶ ἄγιον ἐκεῖνον. Οὐδὲ γάρ, εἰ μὴ ἀδυνάτων ἦν τοῦτο, ἐκέλευον· Μιμηταί μου γίνεσθε, καθὼς κἀγὼ Χριστοῦ. μὴ τοίνυν θαυμάζωμεν αὐτοῦ, μηδὲ ἐκπεπληγώμεθα μόνον, ἀλλὰ ἡ μιμώμεθα, ἵνα καταξιωθῶμεν ἡ ἐκεῖθεν ἀπολαβεῖν αὐτοῦ ἰδεῖν, ἡ τῆς ἀπορρήτου δόξης μετασχεῖν· ἧς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἀξιωθῆναι, χάριτι 1 Κορ. δ. ιϛ.
ἡ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μεθ' οὗ τῷ πατρὶ ἡ δόξα, ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι, νῦν ἡ ἀεὶ, ἡ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΠΕΡΙ ΠΛΕΟΝΕΞΙΑΣ. Λογ. κθ.

Ἵνος ἕνεκεν ἀπὸ πλεονεξίας πλουτῆσαι ἐπιθυμεῖς, ἀδελφέ; ἵνα ἐτέρους μὲν τὸ χρήσιμον ἀποκόπτῃ ἡ τὸ ἀρχύειον, σοὶ δὲ ἀρκῇ ἡ κατηγορίαν; ἡ ἵνα ὁ ἀποστερηθεὶς ὑπὸ τῆς τοῦ ἀναγκαίου δίκης τύφῃς δὲ ὀλεφύρηται, ἡ μυρίους ἐφέλκηταί σοι κατηγορίας; ἡ ὃ τούτου πολὺ φευκτότερον, ὅταν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ παρὰ τὸ βῆμα τοῦ φοβεροῦ ὁ κακῶς πάσχων ἡ τὰ αὐτὰ πάντα ἀπολωλεκὼς παρέχηται εἰς μέσον, σοῦ μηδένα ἔχοντος συνήγορον. τί παθὼν δικάζοντα ἐρᾷς; νῦν μὲν γὰρ ἡ ἀφαιρεῖσαι δοκεῖς δικαίως ἀλλότρια· τότε δὲ, ἂν ἀθέσπιστον, ἐκεῖνο ἡ τότε σὸν ἔσται· μᾶλλον ἡ σὸν τοῦτο. ἡ γὰρ ὁ Θεὸς ὁρᾷ τὰ γινόμενα, ἡ ἐγγύθεν ὁρᾷ τοὺς ἀδικουμένους ἢ μὴ καλούμενος. ὁ γὰρ κακῶς πάσχων, κἂν ἄλλως ἀνάξιος ἦ τῆς τυχούσης τιμωρίας ἐκδικήσεως· ἀλλ' ὅμως ὅπου τῷ Θεῷ τὰ γινόμενα σὺν ἀρέσκει, ἔχει ἀμυνόμενα πάντα. ἡ μή μοι λέγε· πῶς ὁ ἁγιαζόμενος φιλοχρήματος ποτὲ ὢν; Εἰ γὰρ ἡ φιλοχρήματος, ἀλλ' οὐκ εἰς τέλος. Μὴ θαυμάζωμεν γάρ, Φησι, τοὺς πονηρευομένους, ὅτι ὡσεὶ χόρτος ταχὺ ἀποξηρανθήσονται, ἡ ὡσεὶ λάχανα χλόης ταχὺ ἀποπεσοῦνται. ἡ πλεονεξία ζύμη τῆς ὕλης παλαιᾶ, ἡ ὅπου περ ἂν ἐμπέσῃ, ἡ εἰς οἶδμα οἰκίαν εἰσέλθῃ, ἀκάθαρτα αὐτὴν ἐργάζεται· κἂν μικρὰ ἐξ ἀδικίας κερδύνῃς, ὁλόκληρον σε τὴν οὐσίαν ἐζύμωσε. Διὰ τοῦτο πολλάκις τὰ εἰσπεπηδηκότα κακῶς ὀλίγα, τὰ καλῶς κείμενα ἐξέβαλε πολλὰ ὄντα. τί οὖν, Φησι, ὅταν πολλοὶ πλεονεκτοῦντες, μὴ τὰ αὐτὰ πάσχωσι; μάλιστα μὲν πεισόμενα, κἂν μὴ ἁμαρτάνωσιν· ἂν δὲ καὶ φύγωσι, τότε φοβηθῆναι μᾶλλον· ὅτι μείζονι κολάσει τηρούμενα. μᾶλλον δὲ κἂν αὐτοὶ διαφύγωσιν, ἀλλ' ἡ κληρονόμοις τὰ αὐτῶν τὰ αὐτὰ πείσονται. ἡ πῶς τοῦτο δίκαιον, Φησι; ἡ σφόδρα δίκαιον. ἡ γὰρ ὁ ἁμαρτάνων κλῆρον ἀδικίας λάμπει, εἰ ἡ αὐτὸς μὴ ἥρπασεν, ἀλλ' ὅμως οἶδε ἀκριβῶς, ὅτι τοῦ ἑτέρου ἔχει, ἡ ἁμαρτὼν τοῦτο δίκαιον ἐᾷ πάσχειν. Ταῦτα δὲ ἡ ἡ τῶν ἔξωθεν ἴσασι νόμοι, οἳ τὸν ἁρπάσαντα καὶ ὑφελόμενον ἀφέντες, ἐκείνῳ κελεύουσιν ἀποτίνειν, πρὸς εἷς δὲ ἄρῃ τις τὰ αὐτὰ κείμενα ἅπαντα. Εἰ μὲν οὖν οἶδας τὸν κλέπτοντα, ἀπόδος μὴ πολλῆς τῆς προθυμίας καὶ τοῦ Ζακχαίου· εἰ δὲ ἀγνοεῖς, εἰς τοὺς δεομένους τοῦτο Διάτεινον, ἡ σπούδασον ἡ ἄτοκον ὁ δανεῖσαι. Εἰσὶ γὰρ πολλοὶ τὰ πρὸ ἑτέρων δοῦναι, ἀ- Εκ τῆ ἑρμην. τῶ κατὰ Ιωαν. διαγ.
δὲν κέρδος ἡμῖν. ἡ δίκαιον ὁ Ζακχαῖος, ὃς τότε ἔφησεν ἀξιοῦσθαι τοῦ Θεοῦ, δοὺς τοῖς ἀφαιρεθεῖσιν τετραπλάσια· ἡμεῖς δὲ μυεία ἁρπάζοντες, ἡ ὀλίγα διδόντες, νομίζομεν ἵλεων ποιεῖν τοῦ Θεόν. Εἰ γὰρ τὰ δύτερα προσευχαὶ ὁ Καὶν, ἡ, ὥσπερ οὐδὲ πάλαι ἔπεσεν, ἔδωκε δίκαιον τοῦ ἑκάτου· ὅταν ἐξαφαιρῆς ἡ πλεονεξίας προσφέρωμεν οὐ πεισόμεθα

σῶμα μέγα ϗ ἰσχυρὸν, ὀφθαλμοὺς ἔχ. δ' λάμποντας, τῷ ἁγίῳ τούτου τὰ σώματα. οὐχ οὕτως ὅδε ὁ οὐρανὸς λαμπρὸς, ὅταν αὐτῷ τὰ ἀκτῖνας ὁ ἥλιος, ὡς ἡ Ρωμαίων πόλις τὰ δύο τούτω λαμπάδας πάντα χοῦ τῆς οἰκουμένης ἀφίσα. ἐκεῖθεν ἁρπαγήσεται Παῦλος, ἐκεῖθεν Πέτρος. σύνοισα τὲ φέξατε, οἷ ὤφιται θάμα Ρώμη, Ⓦ Παῦλον ἐκαίφνης ἀνισάμενοι ἀπὸ τῆς θήκης ἐκείνης μετὰ Πέτρου, καὶ αἰρόμενοι εἰς ἀπάντησιν τῷ Χριστοῦ· οἷον ἀποστέλλει τοῦ Χριστοῦ δῶρον ἡ Ρώμη, οἵους τηλικούτους ἡ πόλις τοσαύτας δύο, οἵας χρυσᾶς ἀλύσεις διέζωσται, οἵας πηγάς; ἀφ' τούτων θαυμάζω τὴν πόλιν, οὐ διὰ Ⓦ χρυσὸν Ⓦ πολιόν, οὐ διὰ τοὺς κίονας, οὐ διὰ τὴν ἄλλην φαντασίαν, ἀλλὰ διὰ τοὺς τύλους τῆς ἐκκλησίας τούτους. τίς μοι τοῦτο ἔδωκε τοσούτους ὀστᾶ σώματα Παύλου, καὶ τοσούτλωθῆναι τοῦ τάφου, ϗ τὴν κόνιν ἰδεῖν τοῦ σώματος ἐκείνου, τοῦ τὰ ὑστερήματα ἀναπληρώσαντος τοῦ Χριστοῦ, τοῦ τὰ στίγματα βαστάσαντος, τοῦ πάντοχου ὃ κήρυγμα καταπαύσαντος; τὴν κόνιν τοῦ σώματος, δι' οὗ Χριστὸς ἐφθέγξατο, δι' οὗ ἐλάλει σοφωτέροις βασιλέως, ὃ οὐκ ἠκούετο, δι' οὗ Παῦλον ἐμάθομεν, δι' οὗ Ⓦ Παῦλος διαπότην; οὐχ οὕτως ἡμῖν ἡ βροντὴ φοβερὰ, ὡς ἐκεῖνα τοῖς δαίμοσιν ἡ φωνή. ὥσπερ οὖν ἀστραπὴ ἐξ οὐρανοῦ φανεῖσα καταπλήττει τοὺς ὁρῶντας, οὕτως ἡ Παύλου φωνὴ κατέπληττε Ⓦ διάβολον, ϗ καθάπερ σκηπτοῦ τινος ἐμβολὴ, εἰς τὰ τότε κατιοῦσα φάλαγγας. οὐδὲ γὰρ ἐν τοσαύτῃ ἔξεως ἴσατο τοῖς ἀκούσι, ἀλλ' οὕτως ἐδιδάσκει ὃ ἵστερεῖτο, ὡς εἰ μὴ σκιὰν ἔβλεπε τῆς φωνῆς ἀκούσης, πόρρωθεν δραπετεύων. εἰ γὰρ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ ἔφριττε, πολλῷ μᾶλλον τὴν φωνήν. αὕτη διεστήσατο ἀνδρῶν ἥλμ, αὕτη τὴν οἰκουμένην ἐξεκαθήρεν, αὕτη νοσήματα ἔλυσε, καὶ δαίμονα ἐξέβαλεν, ἀλήθειαν ἐπεφήνατο, Ⓦ Χριστὸν εἶχεν ἐγκαθήμενον, ϗ μετ' αὐτοῦ πάντοχου τοσοῦτον· ϗ ὅπερ τὰ χερουβὶμ, τοῦτο ἡ Παύλου φωνή. καθάπερ γὰρ ἐκεῖ τῶν δυνάμεων ἐκείνων ἐκάθητο, οὕτω καὶ ἐπὶ τῆς τοῦ Παύλου γλώττης. ϗ γὰρ ἀξία τοῦ δέξασθαι Ⓦ Χριστὸν ἐγένετο σκῆνος φθαρτοῦ, ἃ τῷ Χριστῷ φίλα ἰῶ, ϗ τοσοῦτος ὕψος ἄφατον ἐπλάτυνεν, καθάπερ τὰ σεραφίμ. οὐ τοῦ σώματος ὃ μόνον, ἀλλὰ ϗ τῆς καρδίας ἐκείνης ἐβουλόμην τὴν κόνιν ἰδεῖν, ἵνα οἶδα αὐτὸν ἀκριβῶς, καρδίαν τῆς οἰκουμένης εἰπεῖν, καὶ τῶν μειζόνων πηγὴν ἀγαθῶν, ϗ ἀρχὴν ϗ στοιχεῖον τῆς ἡμετέρας ζωῆς. ὃ γὰρ πνεῦμα τῆς ζωῆς ἐκεῖθεν εἰς ἅπαντας ἐχορηγεῖτο, ϗ τοῖς μέλεσι τοῦ Χριστοῦ διεδίδοτο. τοιοῦτον ϗ ἀγγελικοῦ ἐπιθύμουν ἰδεῖν, τὴν ὑψηλοτέραν τῶν οὐρανῶν, τὴν βυρσοτέραν τῆς οἰκουμένης, τὴν ἀκτῖνος φαιδροτέραν, τὴν πυρὸς θερμοτέραν, τὴν τῶν ἀδαμάντων στερροτέραν, τὴν καταξιωθεῖσαν φιλῆσαι Χριστὸν, ὡς οὐδεὶς ἄλλος ἐφίλησεν. ἐβουλόμην τὴν κόνιν ἰδεῖν τῶν χειρῶν τοῦ αὐτοῦ, τῶν διὰ τοῦ ἐπιθέσεως τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐχορήγουν· διὰ τῶν τὰ θεῖα γράμματα ἐγράφετο· τῶν χειρῶν ἐκείνων, ἃς ἰδοῦσα ἡ ἔγκλειστος ἐξέπεσεν εἰς τὸν πυρά. ἐβουλόμην τὴν κόνιν ἰδεῖν τῶν ὀφθαλμῶν τῶν πηρωθέντων καλῶς, τῶν αἱμαυλεφάντων ὅτι σωτηρία τῆς οἰκουμένης, τῶν ϗ ἐν σώματι Χριστὸν ἰδεῖν ἀξιωθέντων, τῶν ὁρώντων τὰ γήινα καὶ οὐχ ὁρωμένων, τῶν βλεπόντων τὰ μὴ βλεπόμενα, τῶν μὴ εἰδότων ὕπνον, τῶν ἐν μέσαις νυξὶν ἀγρυπνούντων, τῶν οὐ παυόντων τὰ τῶν ὀφθαλμῶν. ἐβουλόμην ϗ τῶν ποδῶν ἐκείνων ἰδεῖν τὴν κόνιν, τῶν περιδραμόντων τὴν οἰκουμένην ϗ μὴ καμόντων, τῶν ἐν τῷ ξύλῳ δεδεμένων, ἵνα τὸ δεσμωτήριον ἔστισε, τῶν οἰκουμένην, ϗ οἴκιαν περιελθόντων, τῶν ὁδοιπορησάντων πολλάκις. ϗ τί δεῖ τὰ μέρη λέγειν; ἐβουλόμην Ⓦ τάφον ἰδεῖν, ἔνθα τὰ ὅπλα τῆς δικαιοσύνης ἀπόκειται, τὰ ὅπλα τὰ τοῦ φωτός, τὰ μέλη τὰ νῦν ζῶντα, νενεκρωμένα ϗ ὅτι ἔζη, τὰ τοῦ Χριστοῦ μέλη, τὰ ἐνδεδυμένα Ⓦ Χριστόν, Ⓦ ταῖς τοῦ πνεύματος, τὴν οἰκοδομὴν τὴν ἁγίαν, τὰ διαπνέοντα τοῦ πνεύματος, τὰ καθηλωμένα ὃ φόβῳ τοῦ Χριστοῦ, τὰ ἔγκοπτα τὰ στίγματα Χριστοῦ. τοῦτο ὃ σῶμα τειχίζει τὴν πόλιν ἐκείνην, ὁ πάντοτε πύργου ϗ μειζόνων ἀβολῶν ὅτι ἀσφαλέστερον· ϗ μὴ τοῦτο ὃ Πέτρου. ϗ γὰρ ζῶντα

τα

μνήμη, ἢ τοὺς ἄλλους ὠφελῆσαι. ἀλλ' ἵνα μὴ μακρόπερον ποιῶμεν τὸν λόγον, δεῖ τοὺς κορυφαίους αὐτῶν βασίσωμεν. ὅταν γὰρ τούτων φανῇ κρείττων, εὐθέως καὶ τῶν ἄλλων ἀμφισβήτησις λείπει. τίνες οὖν οἱ κορυφαῖοι; τίνες οἱ ἄλλοι μετὰ τούτους, ἢ ὁ Δαβὶδ καὶ ὁ Ἠλίας καὶ ὁ Ἰωάννης; ὧν ὁ μὲν, τῆς ὠφελείας πρόοιμος, ὁ δὲ, τῆς δευτέρας τοῦ Χριστοῦ πρόδρομος. διὰ τοῦτο καὶ τῆς ὠφελείας ἀλλήλοις ἐκοινώνησαν. τί οὖν ὁ ὀξαίρετος τοῦ Δαβὶδ; ἢ ἅπαντα φέρουσαν καὶ ὁ πρὸς Θεὸν ἔρως. διὰ τοῦτο μᾶλλον, τίς οὐχ ἥττων τοῦ Παύλου ψυχῆς ἀμφότερα ζῶντα κατόρθωσε; τί οὖν ὁ θαυμαστὸς τοῦ Ἠλίου; ὅτι οὐρανὸν ἔκλεισε, καὶ λιμὸν ἐπήγαγε, καὶ πῦρ κατήγαγε; οὐκ ἔγωγε οἶμαι· ἀλλ' ὅτι ἐζήλωσεν ὑπὲρ τοῦ δεσπότου, καὶ πυρὸς σφοδρότερος ἦν. ἀλλ' εἰ Παύλου ζῆλον ἴδοις, τοσοῦτον εὑρήσεις κατορθώματα, ὅσον ἐκεῖνος τῶν ἄλλων ὑπερέβαλλε. τί γὰρ δύνηται τὸ ῥῆμα τοῦτο ἐκεῖνον ἴσον, ἅπερ ὑπὲρ τῆς τοῦ δεσπότου δόξης ζηλῶν ἔλεγε· Οἶδα γὰρ τῶν ἀδελφῶν τὴν συγγένειάν μου καὶ τὴν σάρκα; διὰ τοῦτο τῶν οὐρανῶν αὐτὸν προκεκαθίκασι, καὶ τῶν ἀγγέλων, καὶ τῶν ἀρχαγγέλων, ἔμβλεψε καὶ ἐδιδάξατο λέγων· Τὸ ὄνομά μου ἐπὶ τῇ σαρκὶ διαγνώσεσθε ὑμῶν. Ῥωμ. θ. γ. Φιλιπ. α. κδ.

Διὰ τοῦτο οὐδὲ τῶν χαίρων αὐτὸν τῶν οὐρανίων, ἀλλ' οὐδὲ τῶν νοητῶν σωμάτων ἀρκεῖν εἰς ἀπόλαυσιν τῆς ἀγάπης καὶ τοῦ ζήλου, ἀλλὰ καὶ ἑτέρου οὐκ ὄντος ἔπλασε φησὶ λέγων, ὥστε διδάξαι ὅπερ ἤθελεν καὶ ἐπεθύμει. ἀλλ' ὁ Ἰωάννης ἀκρίδας ἤσθιε καὶ μέλι ἄγριον; ἀλλ' ἦν ἐν μέσῃ τῇ οἰκουμένῃ, καθάπερ ἐκεῖ ἐν τῇ ἐρήμῳ, διέτριβεν, ἀκρίδας μὲν καὶ μέλι ἄγριον μὴ σιτούμενος, πολὺ δὲ βιωτικώτερα τούτων ἀπολαύων τράπεζαν, καὶ οὐδὲ τῆς διαγωγῆς ἀπορῶν τοσοῦτον· διὰ τοῦτο γὰρ τοῦ κηρύγματος ἀπουδάζων. ἆρα πολλῷ μείζονι Ἡρῴδου ἦν πρόσωπον ἐπεδείξατο; ἀλλ' οὐκ ἦν εἷς καὶ δύο καὶ τρεῖς, ἀλλὰ μυρίους κατ' ἐκεῖνον ἐπιστέμιζεν, μᾶλλον δὲ καὶ πολλῷ χαλεπωτέρους ἐκείνου τοῦ τυράννου. λείπεται μὲν οὖν ἀγγέλους αὐτὸν ἀξιῶσαι λοιπόν· διόπερ ἀφέντες τὸν γῆν, πρὸς τὰ τῶν οὐρανῶν διαβησώμεθα ἀψίδας. ἀλλὰ μηδεὶς τολμάτω καταγινωσκέτω τοῦ λόγου. εἰ γὰρ οὐ τοὺς ἱερεῖς ἀγγέλους ἐκάλεσεν ἡ γραφή, τί θαυμαστὸν εἰ τὰ ὑπὲρ τοὺς οὐρανοὺς τοῖς δυνάμεσι προσβαλλόμενα ἐκείνοις; τί οὖν ἐστιν ἐκεῖνο τὸ μέγα; ὅτι μὴ πάσης ἀκριβείας ἀκούουσι τοῦ Θεοῦ. ὅπερ καὶ ὁ Δαβὶδ ἐκπληττόμενος ἔλεγε· Δυνατοὶ ἰσχύϊ ποιοῦντες τὸν λόγον αὐτοῦ. τοῦτο γὰρ ἴσον οὐδέν, κἂν μυριάκις ὦσιν ἀσώματοι. τὸ γὰρ μάλιστα ποιοῦν τοῦτους μακαρίους, τοῦτο ἐστι· τὸ πείθονται τοῖς προστάγμασιν, τὸ θέλημα προσδέχονται. τοῦτο τοίνυν καὶ ἐπὶ τοῦ Παύλου μὴ ἀκριβείας ἐστὶ ἰδεῖν φυλαττόμενον. οὐ γὰρ δὴ τὸν λόγον αὐτοῦ ἐποίησε μόνον, ἀλλὰ τὰ προστάγματα. καὶ τοῦτο δηλονότι ἔλεγε· Τίς οὖν μού ἐστιν ὁ μισθός; ἵνα εὐαγγελιζόμενος, ἀδάπανον θήσω τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ. τί ἔστιν ὃ θαυμάζων αὐτὸν ὁ προφήτης ἔλεγεν· Ὁ ποιῶν τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ πνεύματα, καὶ τοὺς λειτουργοὺς αὐτοῦ πῦρ φλέγον; ἀλλὰ καὶ τοῦτο ὅτι Παύλου ἐστὶν ἰδεῖν. καθάπερ γὰρ πνεῦμα καὶ πῦρ, οὕτω τὴν οἰκουμένην διέδραμεν ἅπασαν, καὶ τὴν γῆν ἐξεκαθήρεν. ἀλλ' οὔπω οὐρανὸν ἔλαχε; τὸ γὰρ θαυμαστὸν τοῦτο, ὅτι ἐν τῇ γῇ τοιοῦτος ὢν, καὶ σῶμα θνητὸν περικείμενος, πρὸς τὰ ἀσώματα τὴν μιμλλὰν δυνάμεις. διὰ τοῦτο καὶ ἐκεῖ ἀπελθών, εἵλεν ἵσταται τοῦ θρόνου τοῦ βασιλικοῦ, ἔνθα τὰ χερουβὶμ δοξάζει, ἔνθα τὰ σεραφὶμ πέτανται. Ἐκεῖ οὖν καὶ ἡμᾶς ἀπελθόντας, Παῦλον ὀφθῆναι, εἰ καὶ μὴ πλησίον ἑστῶτες, ἀλλ' ὀφθῆναι πόρρωθεν, μετὰ Πέτρου καὶ τοῦ τῶν ἀγίων χοροῦ χερουβὶμ ὄντα καὶ παρεστῶτα, καὶ τῆς ἀγάπης ἀπολαυσόντας τῆς ὑπερβαλλούσης. εἰ γὰρ ἐνταῦθα ὤν, οὕτως ἠγάπησεν τοὺς θεράποντας, ὡς αἱρέσεως ὕβρεις καὶ διαλῦσαι καὶ ζημιωθῆναι, ἐλέσθαι ἐνταῦθα εἶναι, πολλῷ μᾶλλον ἐκεῖ θερμότερον ἐπιδείξεται τὸ φίλτρον. ἐγὼ καὶ τὴν Ῥώμην διὰ τοῦτο φιλῶ, ὅτι καὶ ζῶν αὐτοῖς ἔγραφε, καὶ θανὼν αὐτοῖς ἐφίλει, καὶ πρὸ αὐτοῖς διελέχθη, καὶ βίον ἐκεῖ κατέλυσε, καὶ τὸ ἅγιον σῶμα κατέσχεσι. διὰ τοῦτο καὶ ἐπίσημος ἡ πόλις ἐστὶν μᾶλλον, ἢ ἀπὸ τῶν ἄλλων ἁπάντων· καθάπερ

λαμπρὰ ἐν τοῖς σώμασι μόνον, ἀλλὰ πρᾶγμα τὰ πράγματα οὕτως εἶναι, ὡς ἡμεῖς τὴν κόνιν καὶ τὴν τέφραν· καὶ ὡς ἀν νεκρὸς πρὸς νεκρὸν ἀκίνητος γένοιτο, οὕτω μὴ ἀκεραιότητας τῆς φύσεως τὰ σκιρτήματα καταβυνάζων, ὁσονοῦν ποτὲ πρὸς ἀνθρώπινον πάθος ἔπαθεν. ἐκπλήττονται Ⓦ Ἰὼβ πρώτης ἀνθρώποι; καὶ μάλα εἰκότως. καὶ γὰρ μέγας ἀθλητής, καὶ πρὸς αὐτὸν Ⓦ Παῦλον ἀναβλέψαι δικαίωμα ἔχει τὸ ὑπομονῆς, ἔχει τὸ βίου καθαρότητος, ἔχει τὸ Θεοῦ μαρτυρίου, ἔχει τὴν καρτερὰν μάχην ἐκείνην, ἔχει τὴν θαυμαστὴν νίκην, τὴν μὴ τὴν μάχην. ἀλλὰ Παῦλος οὐχὶ μίαν πολλοῖς ἀγωνιζόμενος ὕστερον διῆλθε, ἀλλ' ἔτη πολλά, οὐχὶ τήκων βώλακας γῆς ἀπὸ ἰχνέων ζέων, ἀλλ' εἰς αὐτὸ τὸ λέοντος ὀδόντι σῶμα συνεχῶς ἐμπίπτων, καὶ μυρίοις παλαίων πιεσμοῖς, πάσης πέτρας στερροτέρους ὤν· οὐχὶ πολλοὺς τειχῶν φίλων, ἢ παρῆν, ἀλλὰ πολλοὺς πρώτων ὀνειδίζόμενος τοὺς ἀπίστων ψευδαδέλφων, ἐμπυούμενος, λοιδορούμενος. ἀλλ' ἡ φιλοξενία τοῦ Ἰὼβ μεγάλη, καὶ ἡ πρὸς τοὺς δεομένους φιλανθρωπία· οὐδὲ ἡμᾶς ἀπορήσομεν· ἀλλὰ τῆς Παύλου ποσότητι καταδιεξέρχεσθαι βρήσομεν, ὅσον ψυχῆς σῶμα ἀφέσηκεν. ἃ γὰρ ἐκτὸς πρὸ τοῦ τοῦ Χριστοῦ πεπραγμένα ἐπιδείκνυτο, ταῦτα ἔστι πρὸ τοῦ τὸ ψυχικὸν λελωβημένον ἐπεφάτο, πόσαι τοῦ χολαὶ καὶ διαπήδησις Ⓦ λογισμοὶ διηρεθιζόμενος, καὶ τοῦ γυμνοῦ τὰ ἀρημονιωτάτας πρὸ ἀλλων τῆς τῆς φιλοσοφίας τολμῆ. καὶ ἐν τοῖς σωματικοῖς ἦ τοσοῦτον αὐτοῦ πρόσω, ὅσῳ πολλῷ μείζονι Ⓦ πενίᾳ συζῶντα καὶ λιμῷ βοηθῆν τοῖς δεομένοις, τοῦ ἐκ περιουσίας τοῦτο ποιῆν. τοῦ μὲν γὰρ ἡ οἰκία πόρρω ἐλθεῖν ἀπέφατο, τοῦ δὲ ἡ ψυχὴ πάσῃ τῇ οἰκουμένῃ ἥπλωτο, καὶ ὁλοκλήρους δήμους ἐν ἐδέχετο λέγων· Οὐ στενοχωρεῖσθε ἐν ἡμῖν, στενοχωρεῖσθε δὲ ἐν τοῖς σπλάγχνοις ὑμῶν. καὶ ὁμοῦ, περιόντων αὐτῷ καὶ βοώντων ἀπείρων, φιλότιμος πρὸ τοῦ δεομένους ἰδεῖν ἔστι δὲ οὐδὲν πλέον κεκτημένος τοῦ σώματος, ἀπ' αὐτοῦ τοῖς δεομένοις ἐπήρκει, καὶ βοᾷ λέγων· Ταῖς χρείαις μου καὶ τοῖς οὖσι μετ' ἐμοῦ ἐνεπρήτησαν αἱ χεῖρες αὗται, τὸ ἀπὸ τοῦ σώματος ἐργασίαν προσοδοῦ τοῖς ἀνάγκαις καὶ λιμώττουσι κεκτημένος. ἀλλ' Ⓖ σκώληκες καὶ τὰ πταύματα χαλεπὰς καὶ ἀκαρτερήτους πρόσχοι τῷ Ἰὼβ καὶ ὀδύνας; ὁμολογῶ κἀγώ. ἀλλ' ἐμοὶ καὶ τοσούτοις ἔπεσι τοῦ Παύλου μάστιγας, καὶ Ⓦ λιμοὶ Ⓦ διὰ νυκτὸς, καὶ τὴν γυμνότητα, καὶ τὰς ἀλύσεις, καὶ τὸ δεσμωτήριον, καὶ τοὺς κινδύνους, καὶ τὰς ἐπιβουλὰς τὰς μὲν ἐκ τῶν οἰκείων, τὰς δὲ ἐκ τῶν ἀλλοτρίων, τὰς δὲ ἐκ τῶν τυράννων, τὰς δὲ τῆς οἰκουμένης ἁπάσης ἀπιστίας, καὶ μὴ τούτων τὰ πρώτων πικρότερα, λέγω δὴ τὰς ἐκ τῶν πιστοτάτων ὀδύνας, τὴν φρενίδα τῶν ἐκκλησιῶν πασῶν, τὴν πύρωσιν, ἣν ἐκ τοῦ ἑκάστου τῶν σκανδαλιζομένων ἐνέμνει, ἵνα πῶς πέτρας στερροτέρα ἢ ἡ ταῦτα φέρουσα ψυχή, καὶ σίδηρον καὶ ἀδάμαντα εἶπε· καὶ ἅπερ ἐκτὸς ἔπαγεν τῷ σώματι, ταῦτα ἔστι τῇ ψυχῇ, καὶ σκώληκος πρώτου χαλεπώτερον ἢ καθ' ἕκαστον τῶν σκανδαλιζομένων ἀθυμία διέτεμνε τὴν ψυχήν. ὅθεν καὶ πηγὰς δακρύων ἠφίει διηνεκῶς, οὐ τὰς ἡμέτερας μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰς νύκτας· καὶ πάσης γυναικὸς ὠδινούσης δριμύτερον διεπάτο καθ' ἕκαστον αὐτῶν. δεῖ γὰρ ἔλεγε· Τεκνία μου, οὓς πάλιν ὠδίνω. πῖα αἱ δὶς μὴ τὴν Ἰὼβ ἐκπλαγεῖσα; τὴν Μωϋσέα πρώτως· ἀνὰ γὰρ τοῦτον ἐκ πολλοῦ πρόσθεν ἐκφρικώδιστον. μεγάλα μὲν γὰρ αὐτοῦ καὶ τὰ ἄλλα· ὃ δὲ κεφάλαιον ἦν ἡ χρηστὴ τῆς ἁγίας ψυχῆς ἐκείνης, ὅτι ἀξιόπιστον εἶναι τὸν βίβλον ἐκ τοῦ σωτηρίας τοῦ Ἰσραήλ. ἀνὴρ οὖν μὲν σωτηρίας ἕτερος ἦρξε· ὁ δὲ Παῦλος οὐ σωτηρίας, ἀλλ' ἕτερον σωζομένων ἀδὸς ἐκπεσεῖν τῆς δόξης τοῦ ἀπεφάντου. καὶ ὁ μὲν τῷ Φαραὼ, ὁ δὲ ἐξ Αἰγύπτου καθ' ἡμέραν ἐπύκτευε· καὶ ὁ μὲν ἐκ τοῦ ἑνὸς ἔθνους, ὁ δὲ ἐκ τῆς οἰκουμένης ἁπάσης ἐκαμνεν, οὐχ ἱδρῶτι, ἀλλὰ καὶ αἵματι καὶ ἱδρῶτος πρότερον περιρρέόμενος, οὐχὶ τὴν οἰκουμένην μόνον, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀοίκητον διερθρούμενος· οὐχὶ τὴν Ἑλλάδα μόνον, ἀλλὰ καὶ τὴν βαρβαρον. ἐκεῖνο καὶ Ⓦ Ἰησοῦ εἰς μέσον προαγαγεῖν, ἐκ τοῦ Σαμουήλ,

Β. Κορ. ι. ιε. Πραξ. κ. λθ. Γεν. λ. ιθ.

ἅπασι τοιοῦτος. κἀκεῖνος μὲν ἑαυτὸν εἰς τὴν παῖδα διέσωσε μόνην· σοῦ δέ, πολὺ χαλεπωτέρου τοῦ οἰκουμένου κατακλυσμοῦ καταλαβόντος, οὐ σανίδας πηξάμενος, οὐ κιβωτὸν ποιήσας, ἀλλὰ αὐτὴ σανὶς τὰς ὑπεσταλάς σου ψυχὰς, καὶ δύο καὶ τρεῖς καὶ πέντε συλλέξας, ἀλλὰ τοῦ οἰκουμένου ἅπασαν καταποντίζεσθαι μέλλουσαν ἐκ μέσων ἥρπασε τῶν κυμάτων. οὐδὲ γὰρ τοιαύτη ἦν ἡ κιβωτὸς, ὡς τὸ εἰς ἑαυτὴν ἀφορᾶσθαι τοσοῦτο, ἀλλὰ τὰ τέρματα τῆς οἰκουμένης κατέλαβε, καὶ πόλεις εἰσάγει μίαν τὴν νῦν εἰς τὸν λάρνακα ταύτην, σύμμιξον τῷ πλήθει τῶν σωζομένων αὐτοῦ καταπαύζων, καὶ διχόθεν ἀλόγων δυσπότερος, τοὺς ἄνω δυσὶ μόνοις ἐφαμίλλως ἐργάζεται, καὶ ταύτην ἐκείνου τοῦ κιβωτοῦ ἐκείνου. ἐκείνη μὲν κόρακα λαβοῦσα, κόρακα πάλιν ἐξέπεμψε, καὶ λύκον ἀποδεξαμένη, τοῦ θηριώδους οὐ μετέβαλεν· σοῦ δὲ οὐχ οὕτως, ἀλλὰ λαβὼν λύκους, πρόβατα εἰργάσατο, καὶ λαβὼν κόρακας καὶ κολοιοὺς, ἀδιστόκτους τούτους ἀπετέλεσε, καὶ πᾶσαν ἀλογίαν καὶ θηριώδη τῶν μόνων φύσιν ἐκβαλὼν, τοῦ δὲ πνεύματος ἐπισύξαντος ἡμερότητα. καὶ μέχρι νῦν μόνον πλέουσα ἡ κιβωτὸς αὕτη, καὶ ὁ Νῶε λύει, σοὶ δὲ ἔρχεται αὐτὸς ἅπας σανίδας γεγονὼς τῆς κακίας ὁ χειμών, ἀλλ' αὐτὸ πλέουσα τὸν χειμῶνα τοῦ ζάλου κατέλυσε· καὶ μᾶλλον εἰκότως. οὐ γὰρ ἀσφάλ- ἴσ. λείπει, καὶ
τῳ πίστει, ἀλλὰ πνεύματι ἀγίῳ κεχρισμένας αἱ σανίδες αὗται εἰσιν. ἀλλὰ Ⓜ Ἀβραὰμ θαυμάζομαι, ὅτι ἀκούσας, Ἔξελθε ἐκ τῆς γῆς σου, καὶ ἐκ τῆς συγγενείας σου, ἀφῆκε πα- Γεν. ιϛ. α.
τρίδα καὶ οἶκον, καὶ φίλους καὶ συγγενεῖς, καὶ πόλεις καὶ αὐτοῦ τὸ ὑπόδειγμα τοῦ Χριστοῦ· ἐγὼ δὲ καὶ ἡμεῖς τοῦτο θαυμάζομεν. ἀλλὰ τί Παῦλε γέγονεν ἄνισον, ὃς οὐ πατρίδα καὶ οἶκον καὶ συγγενεῖς ἀφῆκεν, ἀλλ' αὐτὸν Ⓜ κόσμον, καὶ ἐν αὐτῷ πόλεις ὅλας Ⓜ Ἰησοῦ, καὶ αὐτὸν τὸν οὐ-
ρανὸν, καὶ Ⓜ οὐρανὸν τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἐν μέσῳ ἵζησι, τοῦ Ἰησοῦ τοῦ ἀγαπῶν; Οὔτε γὰρ εἰσε- Ρωμ. η. λθ.
κτὸς, φησὶν, οὔτε μέλλοντα, οὔτε ὕψωμα, οὔτε βάθος δυνήσεται ἡμᾶς χωρίσαι ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ. ἀλλ' ἕκαστος εἰς καρδίας ῥίψας ἑαυτὸν Ⓜ ἁρπάσει τὸν βαρβάρων; ἀλλ' οὐκ Ⓜ ἁρπάζει, οὐδὲ πρὸς τὴν πόλεις, ἀλλὰ τοῦ οἰκουμένου ὅλου ἅπασαν, οὐκ ἀπὸ βαρβάρων, ἀλλ' ἀπ' αὐτῆς τῆς δαιμόνων ἥρπασε τῆς χθονὸς, μυρίους καθ' ἑκάστην ὑποπίπτοντας κινδύνους, καὶ τοῖς οἰκείοις ἰδιώταις ἐπέρχεσι πολλῷ ἀσφαλεστέρους κτώμενος. ὃ γὰρ κεφάλαιον αὐτοῦ τῶν ἀγαθῶν ἐστι καὶ ἡ χορηγὸς τῆς φιλοσοφίας, ὃ Ⓜ ἐστι καταφρόνησις. ἀλλὰ καὶ σὺ θαύμαζε τὰ ἀνθρώπινα πρὸς τὸν Παῦλον ἅπαντα ὑβρίσομεν, ὃς οὐχὶ νῦν, ἀλλ' ἑαυτὸν μυριάκις κατέβυσεν, ὅπερ ἔφθην εἰπών. τί δῆτα ἐθαυμάσατε τὸν Ἰσαάκ; πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα, μάλιστα δὲ αὐτοῦ τὴν αἰχμαλωσίαν, ὅτι φρέατα ὤρυττεν, καὶ τὴν οἰκείαν ἐλαυνόμενος ὅρων, οὐκ ἐπεξῆει, ἀλλὰ καταχωσθέντα ὁρῶν ὑπεξῆγεν, καὶ ἄλλους ἄλλοις ἐδίδου τόπους, οὐχ ὁμόσε αἰεὶ τοῖς λυτοῦσι χωρῶν, ἀλλ' ἐξισταμένους καὶ πόρρω χωρῶν πόντα χοῦν τὴν οἰκείων κτημάτων, ἕως αὐτὴν τὴν ἄδικον ἐκόρεσεν ὀφθυμίαν. ἀλλ' ὁ Παῦλος οὐ φρέατα λίθους καταχωσθέντα ὁρᾷ, ἀλλὰ δι' ἑαυτοῦ σῶμα, οὐ πρόεχωρει, καθάπερ ἐκεῖνος, μόνον, ἀλλ' εἰσιὼν, τοῖς λίθοις τοῦτο βάλλοντας αὐτὸν εἰς Ⓜ οὐρανὸν εἰσάγει φιλανθρώπως. ὅσῳ γὰρ κατεχώννυτο ἡ πηγὴ, τοσούτῳ μᾶλλον ἐξέρρηγνυτο, καὶ πλείους ἐξέχεε ποταμοὺς εἰς ἐπουρανίους. Ⓜ παῖδα θαυμάζω Ⓜ τούτου τῆς καρτερείας ἡ γραφή. καὶ ποίαν ἀδαμαντίνην ψυχὴν τοῦ Παύλου δυνατὸν δι' ὑπερβολῆς ἐπαινεῖσθαι ἐπουρανίους; οὐδὲ γὰρ δίς ἢ τρὶς ἐδουλεύθη, ἀλλὰ Ⓜ πολλοῦ βίου ἐπ' αὐτῷ τῆς τοῦ Χριστοῦ νύμφης, ὃ συγγνώμονας μένει τῷ καύματι τῆς ἡμέρας, καὶ τῷ παγετῷ τῆς νυκτὸς, ἀλλὰ μυρίας ἢ φάδας περιφερομένων ἐπουρανίων, καὶ πῶς μᾶλλον μᾶσιξι, πῶς ὁ λίθοις ὁ σῶμα καταπεμπόμενος, καὶ πῶς μᾶλλον θηρίοις μαχόμενος, πῶς ὁ πλοῖα πυκτεύων, καὶ λιμῷ διαπεκεῖ ἡμέρας καὶ νυκτὸς, καὶ χρυμῷ, καὶ πόντου ἐπ' αὐτὰ σκάμματα πεδῶν, καὶ τὰ σπήλαια ἀπὸ τῆς τοῦ Ἅιδου φαρυγγὸς ἁρπάζων. ἀλλὰ σώφρων ὁ Ἰωσήφ; ἀλλὰ δίδυμα μὴ γέλως ἦν, Ⓜ Παῦλον ἐντεῦθεν ἐγκωμιάζειν, ὃς ἐσωφρόνησεν ἑαυτῷ τῷ κόσμῳ, καὶ οὐ τὰ

τα πλείονα εἰκὸς ἦ τῶν εἰρημένων. Εἶτα πάλιν φησίν· Ἡ ὑπερύψωσις μου ἡ καθ' ἡμέραν, ἡ μέριμνα πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν. Εἶδες πλάτος ψυχῆς, εἶδες ὑψηλοφροσύνης μέγεθος; ὅσπερ γὰρ ὁ ἥλιος ἅψασθαι μὲν τῆς γῆς οὐ δύναται, ἀπὸ τοσαύτης δὲ ἀπέχει τῆς γῆς ἀποστάσεως, ὡς μὴ καῦσαι τὰ ἐπὶ γῆς, οὕτω καὶ ὁ μακάριος οὗτος εἶχε τὴν μέριμναν καὶ τὴν φροντίδα. διὸ καὶ ἔλεγε· Τίς ἀσθενεῖ, καὶ οὐκ ἀσθενῶ; τίς σκανδαλίζεται, καὶ οὐκ ἐγὼ πυροῦμαι; βαβαί, πόση τοῦ ἀνδρὸς τούτου ἡ φιλοσοφία; πόση ἡ ἀγρυπνία; πόση ἡ μέριμνα; ποία μήτηρ ὅπως ἀφαιρήσεται τὰ σκληρὰ τῆς παιδὸς αὐτῆς πυρέσσοντος, καὶ ὅτι τῆς κλίνης κειμένου, ὡς ὁ μακάριος οὗτος ὑπὲρ τῶν ἐν ἑκάστῳ τόπῳ ἀσθενούντων μᾶλλον ἀσθενεῖ, καὶ ὑπὲρ τῶν σκανδαλιζομένων ἐπυροῦτο; Τίς οὖν ἐρχέσθω λόγος τοῖς τοῦτον κατορθώμασιν; ἢ ποία δυνήσεται γλῶσσα ἐφικέσθαι τῶν ἐγκωμίων τῶν ἐκείνου; ὅταν γὰρ ἅπαντα τὰ ἐν ἀνθρώποις καλὰ συλλαβοῦσα ἔχῃ ψυχὴ μία, καὶ πάντα μιᾷ ὑπερβολῇ, ἀλλ' οὐδὲ οὕτω μείζων ἦ τὰ τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ καὶ τὰ τῶν ἀγγέλων, πῶς ἐφικοίμεθα τοῦ μεγέθους τῶν ἐγκωμίων; οὐ μόνον δὲ τοῦτο σιγήσομαι, ἀλλὰ καὶ δι' ἃ μὴ οἷόν τε τοῦτο μάλιστα ἐρῶμεν. καὶ γὰρ ἓν τοῦτο ἐγκωμίου μέγιστον εἶδος, τὸ ἱκανὴν τῶν κατορθωμάτων τὸ μέγεθος, μὴ πάσης ἐφικνουμένης τοῦ λόγου τῆς δυνάμεως, καὶ ἡ ἅπαξ μνεία μείζονα ἔχει τὰ ἐπαίνου. πόθεν οὖν δύναμιν ἄψασθαι τῶν ἐγκωμίων; πόθεν ἢ ἄλλοθεν, ἢ ἀπ' αὐτοῦ τοῦ τὰ πάντων ὑπερβαλόντα ἀγαθά; εἶτα γὰρ τοσοῦτοι ἐπεδείξαντο τὴν γνησίαν, εἶτα πατριάρχαι, εἶτα δίκαιοι, εἶτα ἀπόστολοι, εἶτα μάρτυρες, πάντα ταῦτα ὁμοῦ συλλαβὼν ἔχοι μὴ τοσαύτης ὑπερβολῆς, μὴ ὅσης οὐδεὶς ἐκείνων, ὅπερ ἕκαστος εἶχε καλὸν, ἐκέκτητο. σκῆπτει δὲ τοσοῦτον ἀγκυρίσκει Ἀβελ θυσίαν, καὶ οὐ παύεται ἀναχηρύττουσα. ἀλλ' ἐπὶ τοῦ Παύλου θυσίαν εἰς μέσον ἀγαγὼν, τοσοῦτον δείκνυται βελτίων ἐκείνης, ὅσον τῆς γῆς ὁ οὐρανός. ποίαν οὖν βούλεσθε, εἶπε; οὐδὲ γὰρ μία μόνον ὅτι. καὶ γὰρ ἑαυτὸν καθ' ἑκάστην κατέθυε τοῦ ἡμέραν· καὶ ταύτην πάλιν διπλῆν ἐποίει τοῦ σοφοῦ, τὸ μὲν, καθ' ἑκάστην ἀπεθνήσκων, τὸ δὴ, τοῦ τέκνωσιν τὸ ᾧ σώματι αὐτοῦ συνέφερον. καὶ γὰρ τοῖς κινδύνοις διὰ παντὸς προεπάπτετο, καὶ ἐσφάττετο τῇ προαιρέσει, καὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ φύσει οὕτως εὐέκφωτον, ὡς τῶν σφαγιζομένων ἱερείων μηδὲν ἐλάττονι ῥᾳθυμεῖσθαι, ἀλλὰ καὶ πολλῷ πλείονι. οὐδὲ γὰρ βοὸς ἢ προβάτου προσέφερεν, ἀλλ' ἑαυτὸν διπλῆν καθ' ἑκάστην ἐσφαγίαζε τοῦ ἡμέραν. διὸ δὲ ἐπαῤῥησιάζετο εἰπών· Ἐγὼ γὰρ ἤδη σπένδομαι, καὶ ὁ καιρὸς τῆς ἀναλύσεώς μου ἐφέστηκε. οὐ μόνον ἠρκέσθη ταῖς θυσίαις ταύταις, ἀλλ' ὅπως καλῶς ἑαυτὸν καθίερωσε, καὶ τοῦ οἰκουμένου πᾶσαι προσπέπτωκε, καὶ μέχρι τῆς θαλάττης, καὶ Ἑλλάδα δὲ βαρβάροις, καὶ πᾶσαι ἁπαξαπλῶς τοῦ κτίσει ταύτην, καθάπερ τις ὑπερπέρας ἀετὸς ὑψούμενος ἐπτήλυξε, οὐχ ἁπλῶς ὁδοιπορῶν, ἀλλὰ ταῖς ἀχθομέναις τῶν ἁμαρτημάτων αἰκίαις, καὶ τῷ λόγῳ τῆς βυσσείας καταπαύων, τὸ πλοῖον ἀπελαύνων, τοῦ ἀληθῆ μισθαποδόσεως, ὃς δὴ θεοῦ ἀγγέλους ποιεῖ, μᾶλλον δὲ ἀπὸ δαιμόνων ἀληθείας σοῦ αἰθέριος. διὸ καὶ μέλλων ἀπιέναι μετὰ πολλοὺς ἱδρῶτας δὲ τὰ πυκνὰ ταῦτα ἔπαινα, σφαδαζούμενος σοῦ μεθηδᾶ, ἔλεγε· Εἰ καὶ σπένδομαι ὅτι τῇ θυσίᾳ δὲ λειτουργίᾳ τῆς πίστεως ὑμῶν, χαίρω καὶ συγχαίρω πᾶσιν ὑμῖν· καὶ ὑμεῖς οὖν χαίρετε δὲ συγχαίρετέ μοι. τί τοίνυν ἡμοῦν δι' τῆς θυσίας ταύτης ἴσον, ἵνα τοῦ μαχαίρας τῆς πνεύματος ἀπαυσάμενος ἔθυον; ἵνα τὸ τῷ θυσιαστηρίῳ προσήκαγε τῷ ὑπερφυῶν τῶν οὐρανῶν; ἀλλ' ἀπορεῖτε δολεφονηθεὶς ὑπὸ τοῦ Καὶν ὁ Ἀβελ, καὶ ταύτῃ λαμπρότερος γέγονεν; ἀλλ' ἐγὼ σοι μυρίους ἠριθμησα θανάτους, δὲ τοσούτους, ὅσους ἡμέρας κηρύττων ὁ μακάριος ἔζησεν οὗτος. Εἰ δὴ καὶ τοῦ μάχαιρα τῆς πείρας αὐτῆς προσελθοῦσαν βούλει μαθεῖν σφαγὴν, ἐκεῖνος μὲν ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ μήτε ἀδικηθέντος, μήτε ὑπερηφανηθέντος καταπίπτει· οὗτος δὲ ὑπὸ τούτων ἀπήρτο, ὃς ἐξαπάσας τῶν μυρίων ἐπέγνω κακῶν, καὶ δι' ὃς πάντα ἔπαθεν, ἅπερ ἔπαθεν. ἀλλὰ Νῶε δίκαιος, τέλειος ἐν τῇ γενεᾷ αὐτοῦ, καὶ μόνος ἐν ἅπασι τοιοῦτος ἦν; καὶ γὰρ ὁ Παῦλος μόνος ἐν ἅπασι

Εκ τῆ α. λόγ ἀπ' εἰς τὸν Χρὸς Παῦλον.

β. Κορ ια. κθ.

β Τιμ. δ. ς.

Φιλιπ β ιζ.

ἴσ. λέγει, τῶ

οὕτως αὐτὴν ἐφίλησεν, οὐδὲ τὴν μὴ ἐφίλοσοφησε θανατῶσαν. οὕτω πάσης ἐπιθυμίας κα-
θαρὸς ἦν ὁ ἀνήρ, ἢ οὐδενὶ προσέπαιζε τῶν ὄντων, ἀλλὰ πάντα ἦν τῇ βουλῇ τοῦ Θεοῦ
τὴν ἐπιθυμίαν ἐκίρνα τὴν ἑαυτοῦ· ἢ γοῦν μὴ αὐτὴν ἐξ ἐτ μὴ Χριστοῦ σωφροσύνης ἐξ ὁμιλίας
ἀναγκαιοτέρην εἶ) φησι, τοῦτ' ἦν οὕτω βαρέως καὶ ἐπαχθῆ, ὡς καὶ γενάζειν καὶ ἐπίγεσθαι
προς τὴν ἀπάλειαν. ἐκείνων γὰρ ἐπεθύμει μόνον, τῶν ἐτ Θεοῦ κέρδος αὐτῷ φερόντων,
εἰ καὶ ἐναντία ταῦτα εἶ) συνέβαινε τοῖς προτέροις. καὶ γὰρ ποικίλος ἦν ἐκεῖνος καὶ πάν-
τοδαπός, οὐχ ὑποκριτόμενος (μὴ γένοιτο) ἀλλὰ πάντα γινόμενος, ἅπερ ἡ τοῦ κηρύγμα-
τος καὶ τῆς σωτηρίας τῶν ἀνθρώπων ἀπῄτει χρεία, καὶ τούτῳ ἓ διακονῆσαι μιμούμενος ἓ
ἑαυτόν. καὶ γὰρ ὁ Θεὸς οὕτω ἄνθρωπος ἐφάνη, ὅτι ἔδει φανῆναι τοῦτο, ἓ ὃ πυρὶ πάλαι, ὅτι ὁ
χειρὸς τοῦτο ἀπῄτει, ἓ νῦν μὴ ἐν ἁπλότητι χήματι καὶ γραπτῷ, νῦν δὲ ἐν ἐκείνῃ προσδύτῃ,
νῦν δὲ ἐν αὔρᾳ λεπτῇ, νῦν δὲ ὡς ὀδοιπόρος, νῦν δὲ αὐτοάνθρωπος, καὶ οὐδὲ ἀποθανεῖν ὅπως πα-
ρητήσατο. ὃ δή, ἔδοξέ τισι, ὅταν εἴπω, μηδεὶς ἀναγκαίως εἶ) νομιζέτω τῷ λόγῳ, ἀλλὰ τῆς
αὐτοῦ φιλανθρωπίας μόνον. καὶ ποτὲ μὲν ἐν ἀνθρώπῳ, ποτὲ δὲ ὅλῃ τῇ χερουβὶμ καθῆται·
πάντα δὲ ταῦτα προς ἓς ἀκατακρίτως οἰκονομίας ἐποιήσατο. λέγω δὲ τὸ προφήτου
ἔλεγχον· Ἐγὼ ὀφθείς ἐπλήθυνα, ἓ ἐν χαρακτῆρι προφητῶν ὡμοιώθην. οὕτω δὲ Παῦλος ⓦ Ωσ. ιβ. ι.
ἑαυτὸν μιμούμενος διακόπτει, οὐκ αὐθαιρέτως ἀναγινώσκῃ, νῦν μὲν Ἰουδαῖος γινόμενος, νῦν δὲ ὡς ἀνό-
μος· ἢ νῦν μὲν νόμου ἐφύλαττε, νῦν δὲ ἀκροατὴς ἐγένετο νόμου. καὶ ποτὲ μὲν ἀντέχετο τῆς προ-
ούσης ζωῆς, ποτὲ δὲ αὐτῆς κατεφρόνει· ἢ νῦν μὲν ἤτει χρήματα, νῦν δὲ ἢ διδόμενα διεκρύετο,
ἢ ἔθυε, καὶ ἔζυεῖτο, καὶ πάλιν ἀνεθεματίζετο τοῦ ποιοῦντος· καὶ νῦν μὲν ἐξετέμνετο, νῦν δὲ
ἐξετομὴν ἐξέβαλλε καὶ τὰ μὲν γινόμενα σκαιότητα ἦν, ἢ δὲ γνώμη καὶ ἡ σκέψις, ἀφ' ἧς
ταῦτα εἵλετο, σφόδρα ἀκόλουθος καὶ ἑαυτῇ συμπαθείᾳ. ἐν γὰρ ἑξῆς τοῖς ταῦτα ἀκροώντων
καὶ ὁρώντων τὴν σωτηρίαν. σκέψαι δὲ τοῦτο, πῶς μὲν ἐναίρει νόμον, πῶς δὲ αὐτὸν καθαιρεῖ. οὐ
γὰρ δὴ μόνοις τοῖς οἷς ἔπρεσβεν, ἀλλὰ καὶ τοῖς οἷς ἔλεγε, ποικίλος ἦν καὶ πάντοδαπός· ἢ-
κὲ μεταβαλλόμενος τὴν γνώμην, οὐδὲ ἕπεσθαι ἓξ ἑτέρου γινόμενος, ἀλλὰ μᾶλλον ὅπερ ἦν, ἢ
τῇ εἰρηνεύειν ἔκαστοι πρὸς τὴν παροῦσαν μεταχειρίζων χρείαν. Διὰ τι τοῦτο, οὐκ Ἐκ τῶν ἀ λόγ-
ἐρῶ τις ἀμφίβολον λεῖμμα ἀρετῶν ἢ τοιοῦτόν τινα πνευματικὸν καλέσας τὸν Παῦλον ψυχήν· ων ὡς τὸν
ὅπου πολλῇ μὲν ἐνῆν τῇ χάριτι, ἀξίαν δὲ τῆς χάριτος ἐπιδείκνυτο τὴν φιλοσοφίαν τῆς ψυ- Παῦλον.
χῆς. ὅπου γὰρ σκεῦος ἐκλογῆς γέγονε, καὶ καλῶς ἑαυτὸν ἐξεκάθηρε, δαψιλὴς ἦν τοῦ πνεύ-
● ματος ἐξεχύθη εἰς αὐτὸν δωρεά· ὅθεν ἡμῖν καὶ τοῦ θαύματος ἔτυχε ποταμοῦ, οὐχ τὴν
τοῦ παραδείσου πηγήν, πλατυτέρας μόνους, ἀλλὰ πολλῷ πλείους καθ' ἑκάστην ῥέοντας τὴν
ἡμέραν, οὐ τὴν γῆν ἀρδεύοντας, ἀλλὰ τοὺς τῶν ἀνθρώπων ψυχὰς εἰς καρποφορίαν ἀρε-
τῆς διεγείροντας. ἀλλ' ἵνα μὴ πάλιν τῆς ἡμετέρας γλώττης ἀκούητε τὰ πάλαι τοῦ μακα-
ρίου τοῦτου καταρθώματα, καὶ τὴν ἀνδρείαν, ἣν ὑπὲρ τοῦ κηρύγματος τῆς εὐσεβείας καθ' Ἰσ. παραδο-
ἑκάστην ἐπεδείκνυτο, ἀναγκαῖον αὐτοῦ ἀκοῦσαι λέγοντος. ὑπὲρ γὰρ εἰς ἀνάγκην κατέση μία,
σε τὴν τῶν ψευδοποστόλων ἀπάτην τὰ ἑαυτοῦ διηγεῖσθαι, οὕτω πως ἤρξατο μὲν ὃ πολ-
λαχοῦ ἔτερα εἰπών. Διάκονοι Χριστοῦ εἰσι; παραφρονῶν λαλῶ, ὑπὲρ ἐγώ· ἐν κόποις Β. Κορ. ια
περισσοτέρως, ἐν πληγαῖς ὑπερβαλλόντως, ἐν φυλακαῖς περισσοτέρως, ἐν θανάτοις πολλά- κγ.
κις· ὑπὸ Ἰουδαίων πεντάκις τεσσεράκοντα παρὰ μίαν ἔλαβον, τρὶς ἐρραβδίσθην, ἅπαξ
ἐλιθάσθην, τρὶς ἐναυάγησα, νυχθήμερον ἐν τῷ βυθῷ πεποίηκα· ὁδοιπορίαις πολλάκις,
κινδύνοις ποταμῶν, κινδύνοις λῃστῶν, κινδύνοις ἐκ γένους, κινδύνοις ἐξ ἐθνῶν, κινδύνοις ἐν
ψευδαδέλφοις, κινδύνοις ἐν πόλεσι, κινδύνοις ἐν ἐρημίᾳ, κινδύνοις ἐν θαλάσσῃ· ἐν κό-
πῳ καὶ μόχθῳ, ἐν ἀγρυπνίαις πολλάκις, ἐν λιμῷ καὶ δίψῃ, ἐν νηστείαις πολλάκις, ἐν ψύχει καὶ
γυμνότητι, χωρὶς τῶν παρεκτός. Εἰ πού τις χωρὶς τῶν παρεκτὸς, ἤκουσε, ὅτι τὰ παραλειφθέ-

φησι, ἀκήκοατε, ἐγὼ δίδυμος· πόμπαχος τ̃ δισμὸν πεπηδώς, ὃ σφόδρα ἐρᾷ, ὃς δέχεταί με τῷ καρδίᾳ ᾗ εἰς ὑπηρμίαν ἄγει τ̃ Παῦλον εἰς μέσον ἀγαπῶν, ὡς μᾶλλον τ̃ ἄλλων κο-
Πραξ. θ. ιε. πιάσματα, ὥσπερ ὁ Χριστὸς φησι, Σκεῦός ἐστί μοι ἐκλογῆς οὗτος. ἐγὼ γὰρ ὁ τῷ κηρῷ τ̃ κηρύγματος ἐλυμαίνετο τὴν ἐκκλησίαν, καὶ κατ' οἴκους εἰσπορευόμενος, σύρων τε ἄνδρας καὶ γυναῖκας· ὁ γὰρ τῷ ἐγγίζειν αὐτοῖ τῇ Δαμασκῷ, ἄφνω περιήστραψεν αὐτοὺς
Ἐκ τ̃ δ' λόγ. τ̃ εἰς τὸν ἅγιον Παύλον. φῶς, καὶ ἐπήρωσεν. Ἀλλ' ἡ πήρωσις ἐκείνου φωτισμὸς ἦν τῆς οἰκουμένης. ὅπερ γὰρ ἔβλεπε κακῶς, ἐπήρωσεν αὐτοῦ καλῶς ὁ Θεός, ὥστε ἀναβλέψαι χρησίμως, ὁμοῦ μὲ τῆς ἐ-
αὐτ̃ δυνάμεως ἀποδεῖξαι αὐτῷ πρεσβύμενος, ὁμοῦ δὲ τῷ παθεῖν τὰ μέλλοντα προσκα-
τυπῶν, καὶ τὸ κηρύγματος ὡς ὅπου διδάσκων, ὅτι ταῦτα πάντα οἴκοθεν ἀποβαλόντα, καὶ μύσαντα τοῦ ὀφθαλμοὺς, αὐτῷ πόμπαχος ἔπεσθαι χρή. δεῖ καὶ αὐλὸς εἶδα, τοῦτο αὐλὸ δη-
α. Κορ. ι. ια. λοῖ· Εἴ τις δοκεῖ σοφὸς εἶ) ἐν ὑμῖν, γενέσθω μωρὸς, ἵνα γένηται σοφός· ὡς οὐκ εἰσὶ ἀναβλέψαι καλῶς, μὴ προϊσχομένου πεπωθότα καλῶς, καὶ τοῦ οἴκοθεν καταπίοντας αὐλοῖ ἐκβαλόντα λογισμοὺς, καὶ τῇ πίστει ὃ πρῶ ὑπεστέλματα. ἀλλ' μηδεὶς ταῦτα ἀκούων, ἀναγκασμένων νομιζέτω εἶ) ταὐτὸν τῷ κλῆσιν. καὶ γὰρ ἠδυνάμην πάλιν ἐπομελθεῖν, ὅθεν ἐξέ-
βη. πολλοὶ γὰρ ἕτερα μείζονα θαύματα ἰδόντες, οὐκ ἐστρεψεν πάλιν, καὶ ἐν τῇ κτίσῃ, καὶ
ἐν τῇ παλαιᾷ, οἷ ὁ Ἰούδας, ὁ Ναβουχοδονόσορ, ὁ Ἐλύμας ὁ μάγος, ὁ Σίμων, ὁ Ἀνανίας, ἡ Σάπφειρα, ἅλως τῷ Ἰουδαίων ὁ δῆμος. ἀλ' οὐκ ὁ Παῦλος, ἀλλὰ δεχόμενος πρὸς
ὃ ἀκήρατον φῶς, ὡς δρόμου ἐπέτυχε, καὶ πρὸς ὡς οὐρανοῦ ἵπτατο. εἰ δ' ἐξετάσεις, πῶς
Γν. α. ιγ. ἔτυχεν ἐπηρώθη, ἀκουσον αὐτ̃ λέγοντος· Ἠκούσατε γὰρ τῶν ἐμῶν ἀναστροφῶν ποτε ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ, ὅτι καθ' ὑπερβολὴν ἐδίωκον τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐπόρθουν αὐτήν, καὶ
προέκοπτον ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ ὑπὲρ πολλοὺς συνηλικιώτας ἐν τῷ γένει μου, περισσοτέ-
ρως ζηλωτὴς ὑπάρχων τῶν πατρικῶν μου παραδόσεων. ἐπεὶ δῶν οὕτω σφοδρὸς ἦν καὶ ἀπρόσιτος, σφοδροτέρου ἐδεῖτο χαλινοῦ, ἵνα μὴ τῇ ῥύμῃ τῆς προθυμίας ἀχάλινος πα-
ρεκνεύσῃ τῶν λεγομένων. δεῖ δὲ τοῦτο καταγέλλων αὐτ̃ τ̃ μανίαν, προῆκε καταβυθίζειν τὰ κύματα τ̃ ῥαγδαίας ὀργῆς ἐκείνης δεῖ τ̃ πηρώσεως, καὶ τότε αὐτοῦ δεκλείσῃ), δικαίως τ̃ σοφίας
αὐτ̃ ὃ ἀπρόσιτον, καὶ ὃ τ̃ γνώσεως ὑπερέχον· καὶ ἵνα μάθῃ τίνα πολεμεῖ, οὐ μόνον κολά-
ζοντα, ἀλλ' ὁδηγητοῦντα δεῖα) διελέγξῃ. οὐ γὰρ σκότος αὐτὸν ἐπήρωσεν, ἀλλ' ὑπερβο-
λὴ φωτὸς αὐτ̃ ἐσκότισε· καὶ ὅμως ποσοῦτον ἦρεν, ὥστε τὰ ἰμάτια αὐτ̃ διαδικάσαι τοὺς δαίμονας.
Ἐκ τῆς ἑ. λόγ. τ̃ εἰς τὸν ἅγιον Παῦλον. Ἀλλ' οὐ θαυμάζω τ̃τ', ὥσπερ οὐδ' ἐπ τ̃ σκιᾶ Πέτρου τὰ ἰσόμαζα ἔφυγε. ὃ δ' θαυμαστὸν τοῦτο, ὅτι καὶ πρὸ τῆς χάριτος μεγάλα ἀπὸ βαλβίδος αὐτῆς καὶ προοιμίων αὐτῶν ἐφάνη
ποιῶν. οὐδὲ γὰρ δύναμιν τοσαύτην ἔχων, οὐδὲ χρηστοήθη δεξάμενος οὕτω τῷ πρὸς Χριστὸν ἐξήφθη ζήλῳ, ὡς πάντα τῶν Ἰουδαίων ὡς δῆμον διεγεῖραι καθ' ἑαυτ̃· καὶ ἰδιώτην ἑαυ-
τὸν ἐν ποσοῖς ὄντα κινδύνοις, ὡς καὶ τὴν πόλιν πολιορκεῖσθαι, καὶ θηρεύθης ἐχαλάσθη διὰ
τ̃ τείχους· καὶ διαφυγὼν οὐδὲ οὕτως εἰς ἴχνος ἐνέπεσεν, οὐδὲ εἰς δυλίαν καὶ φόβον, ἀλλ' ἁπλοῦν προθυμίαν ἐδίχετο, πρὸς χωρῶν μὲ τοῖς κινδύνοις δι' οἰκονομίαν, οὐ πρὸς χωρῶν ὃ
τ̃ς διδασκαλίας οὐδενί, ἀλλὰ ὡς ταυρὸν πάλιν ἀφ' ἁπάσας ἠκολθεῖ· καίτοιγε πρὸ πόδας
ἔχων ἐπ ὃ πρόδηλμα ὃ καὶ ὡς Στέφανον, καὶ ἱρὰν κατ' αὐτ̃ μάλιστα πρώτων φόνου πνέοντας Ἰουδαίους, καὶ αὐτῶν ἐπιθυμοιῶντας αὐτ̃ τῶν χαρᾶν ἀπογλύσασθαι. πόθεν δῶν
οὕτι ἀφειδῶς ἐνέπιπτε τοῖς κινδύνοις, οὐδὲ ἀφεύγων μαλακώτερος ἐγένετο πάλιν; σφόδρα τῆς παρούσης ἥρα ζωῆς δεῖ ὃ κέρδος ὃ ἐξ αὐτῆς· καὶ σφόδρα αὐτῆς ὑπερεώρα
διὰ τὸν φιλοσοφίαν τὸν ὑπ' τῆς ὑπερφυίας γνωμόθεν αὐτῷ, ἢ διὰ ὃ ἐπιζηθαι πρὸς ὡς Ἰησοῦν ἀπελθεῖν. ὅπερ γὰρ ἀεὶ λέγω πρὸς αὐτ̃, καὶ οὐδέποτε παύσομαι λέγων, οὐδεὶς οὕτως εἰς ἑαυτὸν προῄγματα ἐμπίπτων, ἐκάτερα πρὸς ἀκρίβειαν ἤσκησεν. οὐδεὶς γὰρ οὕτω τῆς παρούσης ἐπιθύμησε ζωῆς, οὐδὲ τῶν σφόδρα φιλοψυχούντων· οὐδεὶς

οὕτως

ρα, ἀλλὰ τῇ γνώμῃ διδάσκων ἡμᾶς ὅπι διὰ παντὸς τοιούτοις ἐαυτοὺς κινδύνοις ἐξετίθου ὑπὲρ τοῦ κηρύγματος θάνατον αὐτῷ πικτοῦσι. ἀλλ' ἡ τοῦ Θεοῦ χάρις τὸ αὐτοῖς μίσους τοῖς κινδύνοις τὸν ἀθλητὴν διεφύλαττεν, ὥστε τοῖς μαθηταῖς πολλὴν γίνεσθαι πρὸς αὐτοῦ τὴν ὠφέλειαν. καὶ ὃ ἑξῆς ἦ ἐπαγόμενον πάλιν ἄπορον. ὡς εἶπε, καὶ εἰρηνικὰ ἀποκρύπτει· Τίς γὰρ ἀσθενεῖ, φησι, καὶ οὐκ ἀσθενῶ; τίς σκανδαλίζεται, καὶ οὐκ ἐγὼ πυροῦμαι; βαθεῖαι πόσαι τοῦ αἰσθρὸς τούτου ἡ φιλοστοργία, πόσαι ἀγρυπνίαι, ποσαὶ μέριμναι; ποία μήτηρ οὕτω διακόπτεται τὰ σπλάγχνα, τῷ παιδὸς αὐτῆς πυρέττοντος, καὶ ὅπου τῆς κλίνης κειμένου, ὡς ὁ μακάριος οὗτος; ὑπὲρ τοῦ ἐκείνῳ τύπῳ ἀθετουμένων μᾶλλον ἀσθενεῖ, ἢ ὑπὲρ τῶν σκανδαλιζομένων ἐπυροῦτο. σφόδρα γὰρ μοι λέξεως ἔμφασιν. Οὐκ εἶπε, τίς σκανδαλίζεται, ἢ οὐκ ἐγὼ λυποῦμαι, ἀλλὰ πυροῦμαί φησι, τὸν ὀπτῆρα τοῦ ἡμῖν τῆς ὀδυνῆς δηλῶν, καὶ μισοπονηρὰ δηκτικὰς ἐμπυρίζοντα αὐτὸν ἡ κατάνυξιν ἐνδεῖν ὑπὲρ τοῦ τὰ σκάνδαλα ὑπομένειν. οἶδα ὅτι εἰς πολὺ μῆκος ἡ λόγος ἐξέτασις· ἀλλ' οὐκ οἶδα πῶς ἐμπίπτω εἰς τὸν πλοῦτον τῶν κατορθωμάτων τοῦ ἁγίου τούτου, καθάπερ ὑπὸ ῥύμης ὑδάτων σφοδροπαθοῦς, ὅπου τὸ ἱλαστήριον. διὸ μίγνυμι τούτοις φησὶν, ὃ καλῶ τὸν ὑμετέραν ἀγάπην διηνεκῶς τοῦτον τὸ μεγαλοφρονεῖν, καὶ τοῦτο λογίζεσθαι, σπουδῇ, ὅτι τῆς αὐτῆς ἡμῖν κεκοινωνηκὼς φύσεως, καὶ τοῖς αὐτοῖς πάθεσιν ὑποκείμενος, καὶ ὀβελίσκου μα ἔχων θύραθεν ἢ θύρασε καταφερόμενον, καὶ δήγματα ῥάπτων, καὶ ὅπου ἐργαστηρίου ὄντως, ὅθεν ἐβούλητο καὶ ἠθέλησε τοὺς σὺν τῆς ἀρετῆς πόνοις ἑαυτὸν ἐκδοῦναι, καὶ ἄξιον ἑαυτὸν κατασῆσαι τῆς ὑποδοχῆς τοῦ ἁγίου πνεύματος, διαφιλεστέρας ἀπέλαυσε τῆς δῴωθεν φιλοπιμίας· ἧς ἠξίωτο πρόξας ἡμᾶς ὀπτυχεῖν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· ᾧ ἡ δόξα, καὶ τὸ κράτος, σὺν ᾧ πατρὶ καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεί, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΕΓΚΩΜΙΟΝ ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΓΙΟΝ ΑΠΟΣΤΟΛΟΝ Παῦλον. β. Λογ. κη.

Τοὺς τοῦ ἁγίου βίους καὶ τὸν πολιτεύμα διὰ τοῦτο διαγράφομεν ἡμῶν καταλείποντες ἡ τὰ πνεύματος χάρις, ἵνα μαθόντες, ὡς τῆς αὐτῆς ὄντες ἡμῖν φύσεως ἅπαντα καὶ τῆς ἀρετῆς κατορθῶσαι, διαγωνώμεθα πρὸς τὸν τούτης ἐργασίαν, καὶ σφοδρὸν ἔρωτα τῆς τοιᾶς αὐτῆς ἀγάπης δράξωμεθα. πῶς οὖν τοῦτο γένοιτο; αἰ συνεχῶς ἐχόμεθα τοῦ αὐθρὸς ἐκείνου, καὶ τὸ διαιτᾶν αὐτὸν πολιτεύεσθαι, τὰ αὐτῆς ἐκείνοις ἐχόμενα πολιτείας. τὸ τούτῳ γὰρ πλέον ἢ πᾶσιν ὁμοῦ τοῖς ἄλλοις ὁ Θεὸς δοξασθήσεται. Εἰ γὰρ οὐρανοὶ διηγοῦνται δόξαν Θεοῦ, οὐ φωνὴν ἀφιέντες, ἀλλ' ἑτέρως διὰ τῆς ὄψεως εἰς τοῦτο παιδαγωγοῦντες, πολλῷ μᾶλλον οἱ προκόπτοντες βίοι θαυμαστὸν, καὶ σιγῶσι, Θεὸν δοξάζουσι, ἑτέρων δι' αὐτῶν Θεὸν δοξαζόντων. ὑγιὲς μὲν γὰρ ὅτι τοσοῦτον ὁρώμενος, οὐ σφόδρα ἔπεισι θαυμάσαι τοῦτο δημιουργόν· μακάριοι δὲ ἀπόστολοι, ἀλίζει κηρύξαντες χρείαν, τὸν οἰκουμενίαν ἐφελκύσαντο πᾶσαν. καὶ οὐδὲ μὲν ἦν τὸν οἰκεῖον φυλάττων ὅρον τι καὶ κτῆμα· τῆς δὲ ἐκείνων ψυχῆς ὃ ὕψος πόθεν ἂν εὕρομεν, καὶ ὃ κάλλος ἢ αὐτῆς τοιοῦτον ἴδωμεν, ὡς καὶ Θεὸν διακηρύξαι αὐτό. καὶ μὲν γὰρ ἄγγελοι ἐθαύμασαν, ὅτι ἐθνῶντο· τῆς δὲ τοῦ ἀποστόλων ψυχῆς ὃ κάλλος αὐτὸς ἐπῄνεσεν, εἰπών· Ὑμεῖς ἐστὲ ὃ φῶς τοῦ κόσμου. καὶ τοῦτον μὲν οὐρανοὶ ἐφέλκονται πολλάκις καλύψαι· τὸν δὲ τούτων ψυχὴν οὐδεὶς ἐκάλυψε πειρασμός, ἂν μὴ καὶ τότε μάλιστα ἐξέλαμπε. διὸ καὶ Παῦλος ἔλεγεν· Εὐδοκῶ ἐν ἀσθενείαις, ἐν ὀνείδεσιν, ἐν θλίψεσι. καὶ Φιλιππησίοις πάλιν· Διὰ ὃ ἔχειν με ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμᾶς ἐν τοῖς δεσμοῖς μου. καὶ ἀλλαχοῦ· Ἵνα ὑμεῖς, φησι,

Ματθ. ε. ιδ.

β. Κορ. ιϛ. ι. Φιλιπ. α. ζ.

ἐν τῇ αὐτῇ γῇ ἡ χώρα, ἡ νόμοις ἡ ἔθεσι πᾶσιν ἀνθρώποις ὑπάρχοντος τοῦ ἐξ οὗ γεγόασιν αἱ θεσπισθέντες νόμοι. ὡς δὲ οἱ νεκροὶ τοῖς νεκροῖς ἀχίνητοι γίνονται, οὕτω καὶ ἀκριβείας τῆς φύσεως τὰ σκιρτήματα καταβυθίζων, οὐδὲν οὐδέποτε τοῖς θεοῖς αἰθέσπιστον ἔπαθε. Εἰ τοίνυν Παῦλος, ὁ τοσούτοις κόμποις κατορθώμασι, καθάπερ ἄγγελος ὀπτὸς τῆς γῆς φαινόμενος, καθ' ἑκάστην ἐσουδάζε χερδαίνειν, τοῖς οὖν ὑπὲρ τῆς ἀληθείας κινδύνοις ἀνθαπτέσθαι, τὴν ἐμπειρίαν τὴν πνευματικὴν ἑαυτῷ συλλέγειν ἡ μηδέποτε ἴσασθαι· ποίαν χρείαν ἡμῖν ἀπολογίας ⓐ μὴ μόνον πάντων ὄντις ἔρημοι τῶν κατορθωμάτων, ἀλλὰ τοσούτοις ἐλαττώμασιν ὑποκείμενοι, ὧν καὶ εἷς μόνος τοσοῦτον ἡμῖν, ἵνα μὴ εἰς αὖθις τῆς ἀπωλείας ὁ βαράθρου καταγαγὼν, ἡ μηδεμίαν πιστεύωμεν ἀνθρώπων καὶ γραῶν ταῦτα διέρχεσθαι, μήτιγε τῶν τῆς ἀρετῆς ἔργων ἐφάπτεσθαι; ἢ οὐχὶ τῆς αὐτῆς ἡμῖν φύσεως ὢν ὁ μακάριος ἐκλίνομεν γὰρ εἰς ⓦ τὸ ὑδρὸς πόθοι, ἡ ἀφ' ὅτου σωτηρίας αὖθις ἀπεστρέφων οὐ παύομαι· ἡ ὥσπερ εἰς ἀρχέτυπόν τινα εἰκόνα, εἰς τὴν τότε ψυχὴν ἀποβλέψαι τὴν παρῶν τὴν ὑπερφυΐαν, τῆς ὑδρείας τὴν ὑπερβολὴν, τὸ φίλτρον τὸ πρὸς ⓦ Θεὸν ὃ ἀφῆψεν, ἐκπλήττομαι, πῶς πᾶσαν μὲν τὴν τῆν ἀρετῆν σωαγωγὸν εἶς ἀνθρώπου βουληθεὶς κατόρθωσιν, ἡμῶν δ' ἕνεκεν οὐδὲ ὃ τυχὸν κατορθοῦν βούλεται. τίς οὖν ἡμᾶς ἐξαιρήσεται τῆς κολάσεως τῆς ἀνεξιτήτου, Παύλου τοσοῦτον μέγεθος ἀρετῆς ὑπερβαλλόμενον, τὸ τῆς αὐτῆς ἡμῖν κοινωνοῦντος φύσεως, τὸ τοῖς αὐτοῖς πάθεσιν ὑποκειμένου, τὸ ἐν τοσαύτῃ καιρῶν δυσκολίᾳ γεγενῆσθαι, ἡ καθ' ἑκάστην ἡμέραν, ὡς εἰπεῖν, ἐλκόμενον, ἀπαγόμενον, ἡ δημοσίᾳ συρόμενον ὑπὸ τῶν τῶν κηρύγματι πολεμίων; ἡ ἵνα μὴ ἀνθ' ἡμετέρας γλώττης ἀκούητε τὰ ἀνθ' ἑαυτοῦ τούτου κατορθώματα, ἡ τὴν ὑδρείαν, ἣν ὑπὲρ τῆς θυσιαστηρίου κηρύγματος καθ' ἑκάστην ἐπιδείκνυτο, αἰσχύνην αὐτῷ ἀνάδοσιν λέγοντος· Εἰ δὲ μή τις πολεμᾷ, ἐν ἀφεστώτι λέγω, πολεμῶ καὶ γώ. σκέψαι ψυχὴν φιλόθεον· οὐ μόνον πόλεμον, ἀλλὰ καὶ ἀφεστῶτα ὃν πρᾶγμα καλεῖ· παιδεύων ἡμᾶς μὴ ἁπλῶς ἄνθρωπον ἀνάγκης, ἡ μηδενὸς ἀναγκάζοντος, ἀλλ' ὑφ' ἡμῶν γεγενημένα ἐκπεπτωκέναι, εἴγε πίστις ἐξ ἡμῶν ἀπαιτεῖται ἀγαθὰ ἐργασάμενοι. Ἐβραῖοί εἰσι; κἀγώ· Ἰσραηλῖταί εἰσι; κἀγώ· σπέρμα Ἀβραάμ εἰσι; κἀγώ· ὅτι τοῦτοι, φησί, μέγα φρονοῦσι; μὴ τολμήσειέν τις λυμήνασθαι ἡμᾶς· καὶ γὰρ ἡ ἡμῖν τῶν αὐτῶν μετέχομεν. Εἶτα ἐπήγαγε· Διάκονοι Χριστοῦ εἰσι; παραφρονῶν λαλῶ, ὑπὲρ ἐγώ. Ἆρα μοι τὸ τοῦτο τὸ μακαρίου τούτου τῆς ψυχῆς τὸν ἀρετόν. ὅπερ γὰρ καὶ τόλμαν καὶ ἀφεστῶτα ἐκάλεσε τὸ γεγενημένον ὑπ' αὐτοῦ, κεῖται εἰς τοσαύτην ἀνάγκην καταστάς· οὐδὲ οὕτως ἤρκεσθη τοῖς εἰρημένοις· ἀλλ' ὅτε ἔμελλεν ἑαυτὸν ἀγκυλοῦσθαι πολλῷ τῷ μέτρῳ ἐκείνους ὑπεραντίζοντα, ἵνα μὴ τις νομίσῃ ἀπὸ φιλαυτίας αὖθις ταῦτα φθέγγεσθαι, πάλιν παραφρονῶν καλεῖ τὸ περὶ αὐτοῦ λεγόμενον, μανιοῦμαι λέγων· μὴ γὰρ οὐκ οἶδα ὅτι πρᾶγμα ποιῶ τοῖς πολλοῖς παρεισάμενον, ἡ οὐκ ἐμοὶ ἁρέπον; ἀλλ' ἡ πολλὴ με ἀνάγκη εἰς τὸν σωτῆριόσασα ἐκβιάζεται. δεῖ σοῦ γοῦν μοί, φησί, παραφρονῆσαι ῥήματα φθεγξομένῳ. τούτῳ καὶ τῷ σκιρτήματι μιμησώμεθα ἡμᾶς ⓐ τοσαῦτα φορτία ἁμαρτημάτων ἐχοντες ἐπικείμενα, ἡ πολλάκις εἰ καὶ βραχύ κατορθοῦντες, ἡ οὐδὲ τοῦτο εἰς τὰ ταμεῖα τῆς ἀφανοίας φυλάττειν αἰσχόμενοι, ἀλλὰ ἀφ' ὧν τὴν παρὰ τοῦ θεσπίσαντος δόξαν ἐκπορπίζοντες ἡ εἰς μίσος ἐμπίπτοντες, ἡ ἀφ' ἧς ἀκμῆς ταύτης φλυαρίας, τῆς παρὰ τοῦ Θεοῦ ἀμοιβῆς ἑαυτὸν ἀποστερούντες. ἀλλ' οὐχ ὁ μακάριος οὕτω τοιοῦτόν τι πεποίηκε, ἀλλ' εἰπών, ὑπὲρ ἐγώ, ἀπαριθμήσας λοιπὸν τὰ τῆς ὑδρείας αὐτοῦ κατορθώματα, καὶ φησιν· Ἐν κόποις περισσοτέρως, ἐν πληγαῖς ὑπερβαλλόντως, ἐν θανάτοις πολλάκις. τί λέγεις; ξένον τι ἡ παράδοξον ὅτι ὃ παρὰ σοῦ λεγόμενον. ἔστι γὰρ πολλάκις θανάτου ὑπομεῖναι; ναί, φησιν· Εἰ μὴ τῇ πείρᾳ,

Εκ τ ἐξ. κμ.

2 Κορ. ια κε.

δεδεμένων, ἵνα καὶ δεσμωτήριον ἔσῃ, τῶν οἰκουμένῳ δὲ ἀοίκητον ἀπειλημένων. δὲ πᾶσῃ τῇ μέσῃ λέγω· ἐξευλόμην αὐτὸν ἐμφύτον ἰδίαν Ⓦ λέοντα Ⓦ πνευματικόν. ὥσπερ γὰρ λέων πῦρ ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἀφίησι εἰς ἀλωπέκων ἀγέλας, οὕτως εἰς τὸν τῶν δαιμόνων καὶ φιλοσόφων ἐξέπεσε φατρίαν, καθάπερ σκηπτοῦ τινος ἐμβολὴ, εἰς ἅπαν τὸ δόγμα καταπλαγέν φάλαγγας. οὐδὲ γὰρ ἐκ παρατάξεως ἴσατο τοῖς αὐτοῦ ὁ δόγμαλος, ἀλλ' οὕτως ἐδεδίκει καὶ ἔτρεμεν, ὡστε δὲ σκιαὶ ἴδοι, δὲ φωνῆς ἀκούσειε πόρρωθεν, δραπετεύειν βύθιος. ἐπιστάσατε καὶ φείσασθε, οἷς ὤφθη θάμα Ρώμῃ Ⓦ Παῦλον ὀξαφίνης δοῖσα ἐθνῶν ἀπὸ τῆς θήκης μιᾷ Πέτρου, καὶ αἰεὶ μένοι εἰς ἀπάντησιν τοῦ Χριστοῦ· οἷς ἀποστολὸς δὲ Χριστῷ Ρώμῃ δῶρον· οἵους σφαίρας πειρᾶ δύο· οἷας χρυσᾶς ἀλύσεις διέζωσαι. οὐχ οὕτως ἐστὶν ὁ οὐρανὸς λαμπρὸς, ὅταν μὲν ἥλιος καὶ ἀκτῖνας ὁ ἥλιος, ὡς ἡ Ρωμαίων πόλις καὶ δύο ταύτας λαμπάδας ἀφῆσα πάντα χῦ τῆς οἰκουμένης. Τίς ἄρα λόγος ἀρκέσει τοῖς Παύλου κατορθώμασιν, ἢ ποία δυνήσεται γλῶσσα ἐφικέσθαι τῶν ἐγκωμίων τούτων; εἴτε γὰρ σοφῆται ἐπεδείξατο τι ψυχαῖον, ἅπαν παρεισῆλθε, εἴτε δίκαιοι, εἴτε ἀπόστολοι, εἴτε μάρτυρες, ταῦτα ὁμοῦ συλλαβὼν ἔχει μιᾷ τοσαύτης ὑπερβολῆς, μᾶλλον ὅσης οὐδεὶς ἐκείνων ὅπερ ἕκαστος εἶχε καλὸν ἐκέκτητο. ὅταν οὖν ἅπαντα τὰ ἐν ἀνθρώποις καλὰ συλλαβοῦσα ἔχῃ ψυχὴ μία, καὶ πάντα μᾶλλον ὑπερβολῆς· οὐ μόνον γὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ καὶ τὰ τῶν ἀγγέλων· πῶς οὐκ εἰσόμεθα ἐκ τῶν μεγίστων τῶν ἐγκωμίων; πόσης οὖν οὐκ ἂν ἔπαινον καταγνώσεως ἄξιοι, ὅταν εἰς ἀνθρώπου πάντα συναληθεύσας τὰ ἑαυτοῦ τὰ καλὰ, ἡμεῖς οὐδὲ ὁ πολλοστὸν μέρος αὐτοῦ μιμεῖσθαι σπουδάζωμεν; ἐκ πολλῶν μὲν γὰρ κατορθωμάτων ὁ πατριάρχης θαυμάζεται Ἀβραάμ, μάλιστα δ' ἐκ τοῦ Ⓦ μὴ κατοῦσαι Ⓦ ἑαυτῷ· ὁ δὲ Ἰσαὰκ ὅτι τῇ ἀνεξικακίᾳ, ὅτι τῶν οἰκείων ἁλισκόμενος ὅρων οὐκ ἐπεξῆει, ἀλλὰ πρεσβύτερα πάντα τῶν οἰκείων κτημάτων, ἕως τῶν λυπούντων τοῦ ἀδίκου ἐκόρεσεν ἐπιθυμίαν· καὶ ὁ Ἰακὼβ δὲ ὅτι τῇ καρτερίᾳ καὶ τῇ ταπεινώσει· καὶ ὁ Δαβὶδ ὅτι τῇ πραότητι· καὶ ὁ Ἠλίας ὅτι ὑπὲρ τοῦ διαφόρου ἐζήλωσεν. ἀλλὰ τί Παύλου μόνου; δὲ ἴσοι, ὅς πάντα ταῦτα ὁμοῦ συλλαβὼν ἔχει, καὶ μᾶλλον ὑπερβολῆς; οὐδὲ γὰρ μόνου κατέδυσεν ἔθνη, ἀλλ' ἑαυτὸν μυριάκις κατέδυσε· καὶ οὐδὲ τῶν οἰκείων ὅρων ἠλαύνετο μόνον, ἀλλὰ καὶ γῆν καὶ θάλατταν, δὲ Ἑλλάδα δὲ βάρβαρον, δὲ πᾶσαν ἀπαξαπλῶς ὅσην ἥλιος ἐφορᾷ γῆν, ὥσπερ τις ὑποπτέρυγος περιῆλθε, συρόμενος, τυπτόμενος, λιθαζόμενος, καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἀποθνήσκων. οὐδὲ δὶς ἐναυάγησε τὴν ἐδούλθυσε συγκεκόμενος τῷ κλύδωνι τῆς ἡμέρας, καὶ τῷ πελάγει τῆς νυκτός. ἀλλὰ Ⓦ ἅπαντα βίου τὸ λιμῷ καὶ γυμνότητι καὶ ἀλύσεσι δὲ δεσμωτηρίῳ δὲ ὑπερβολαῖς καὶ κακώσεσι διῆλθε. ἐπεὶ πῶς ἂν ἐπεξῆλθε πρᾳότητα τις μᾶλλον, τις ἂν ἴσοι τῆς Παύλου ψυχῆς ἀμφότερα ταῦτα κατορθώσει; εἰ δὲ Ⓦ ζῆλον ἴδοις αὐτοῦ, τοσοῦτον ὄψει κεφαλαιοῦται τὸν Ἠλιοῦ, ὅσον ἐκεῖνος τῶν ἄλλων προφητῶν ἀνεῖλε. ἀλλ' ὁ Ἰωάννης ἀκρίδας ἤσθιε καὶ μέλι ἄγριον· ἀλλ' ἦν ἐν μέσῃ τῇ οἰκουμένῃ, καθάπερ ἐκεῖνος ἐν τῇ ἐρήμῳ, διέτριβεν, ἀκρίδας μὲν καὶ μέλι ἄγριον ὁ στόμωμος, πολὺ δὲ βδελυκτότερον ταύτης προσπέλασε, καὶ οὐδὲ τῆς μυαγκρίας εὐπορῶν ἔφυς, ἀφ' τοῦ ἐν τῷ κηρύγματος σπουδῶν. λείπεται πρὸς τὸν ἀγγέλους αὖθις ἐξισάσαι λοιπόν. καὶ μηδεὶς τέλμαν καταγινωσκέτω τοῦ λόγου. εἰ γὰρ Ⓦ Ἰωάννου ἄγγελον ἐκάλεσεν ἡ γραφὴ, τί θαυμάζομεν, εἰ Ⓦ ἀπόστολον ἀμείνω ταῖς δυνάμεσι προσβαλλόμεθα ἐκείνας; Καὶ γὰρ τί ποτέ ἐστιν αἰθέριος, καὶ ὅση τῆς φύσεως τῆς ἡμετέρας ἡ διάφορα, καὶ ὅσης ἐστὶν ἀρετῆς δικτικὸν τύπον ὁ ζῶον, ἐδίδαξε μάλιστα πάντων ἀθέριος Παῦλος. καὶ τοῦτ' ἔστιν ὃ γέγραπται, λαμπρᾷ τῇ φωνῇ πρὸς ἅπαντας τὸν ἐγκόσμιον ἡμῶν τῇ κατασκευῇ, ἀπολογούμενος ὑπὲρ τοῦ διαφόρου, καὶ φησι, ὅτι καὶ ἀγγέλων καὶ ἀθέριος πολὺ δὲ μέσον, ἐὰν αὐτοῖς προσέχῃ ἐθέλωμεν. οὐ γὰρ ἄλλην φύσιν λαχόν, οὐδὲ ἑτέρας κεκτημένους ψυχῆς, οὐδὲ ἄλλον οἰκήσαντας κόσμον, ἀλλ'

ὁ

χ. τε

κ. ῥίζε

Ἐκ τῶν ἀ λόγ. τῷ εἰς ἅγιον Σπύρ. Παῦλον.

Ἐκ τῶν β'. λόγ. τῷ εἰς ἅγιον Σπύρ. Παῦλον.

πορφυρῶ πολέμως καὶ ἴχνος, βασιλέα ὄντα ἢ στρατόπεδα ἔχοντα, θαυμαστὸν ἐστίν· ὃ δὴ μᾶ-
λιστα καὶ ἅφοι ζωσαῦτα πάντα χοῦ γῆς ἢ θαλάσσης καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἐργάζεται, ὅτο
ἐστὶ δὲ μάλιστα πολλῆς ἐκπλήξεως γέμον. ποῦ γάρ, εἰπέ μοι, ὃ σῶμα Ἀλεξάνδρου; δεῦ-
ξόν μοι, καὶ εἰπὲ τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν ἐτελεύτησεν. ἀλλ' οὐκ αἶ ἴχνος. τὸ δὲ Παύλου καὶ
ὃ σῶμα λαμπρὸν ἴδοι τις ἂν τὴν βασιλικωτάτην Ρώμην καὶ καλένδαις, καὶ ἡμέραν κα- 1 κ.-είν
θαρᾶν, ἑορτὴν τῇ οἰκουμένῃ ποιοῦσαν. καὶ ὃ μὲν ἐκείνου ἢ οἰκέται ἀγοροῦσι· ὃ δὲ τότε καὶ
ὁ βάρβαροι ὑπίστανται· καὶ ὁ πάθος τοῦ δούλου τοῦ Χριστοῦ λαμπρότερος τῶν βασιλι-
κῶν ὄντων ἀνθρώπων. καὶ γάρ αὐδὲ ὁ τὴν ἀλυσίδα περικείμενος ἀπέρχεται· ὃ σῶμα ὃ ἐκείνου
περισυρόμενος, καὶ ὁ τύφοι ἀποδόμενος, ἔσπικε δεσμάνος τοῦ νεκροῦ, ὥστε αὐτῷ περιφῆναι
πολλὰ Θεῷ, καὶ τοῦ σκιωποιοῦ καὶ τοῦ ἀλιέως καὶ τετελευτηκότες, ὡς περιφάτου δῆται ὁ 10
ὃ σχῆμα ἴχνη. καὶ τοῦτο οὐκ ἐν τῇ Ρώμῃ μόνον ἴδοι τις ἄν, ἀλλὰ καὶ ἐν Κων-
σταντινουπόλει. καὶ γάρ καὶ ἐνταῦθα Κωνσταντῖνον ὁ μέγαν μεγάλῃ τιμῇ τιμᾶν ἐόν-
μισεν ὁ παῖς, εἰ περὶς τοῖς περιβύρεις αὐτοῦ τοῦ ἀλιέως καταβοῖτο. ἢ ὅπερ εἰσὶν ὁ πυ-
λωρὸὶ τοῖς βασιλεῦσιν ἐν τοῖς βασιλείοις, τοῦτο ἐν τῷ σήματι ὁ βασιλῆς τοῖς ἀλιεῦσι. ἢ
ὁ μὲ ὥσπερ διαύπαι τοῦ τόπου εἴσοδι κατέχοισι· ὁ δὲ ὡς πρόβοικοι ἢ γείτονες ἠγάπησάν τε 15
αὐλείαν αὐτοῖς ἀφορισθῆναι θύραν. ἢ ὁ μὲ βασιλῆς οἰκετῶν ἢ ὑπηρετῶν, ὁ δὲ ἀγχό-
μενοι βασιλέων τὴν ἀξίαν περίκεινται. Εἰ δὲ ἐνταῦθα τὰ ὑπὲρ φύσιν ἐλήφετο, ἐν ᾧ μέλ-
Εκ τῆς σοῦ Ρωμ. λοντι πόσῳ μᾶλλον; Τίς μοι τῶν ἔδωκε περιχυθῆναι τῷ σώματι Παύλου, ἢ περιστε-
λωθῆναι τῷ πάθει, ἢ τὴν κόπιν ἰδεῖν τοῦ σώματος ἐκείνου, δι' ὃ πάντας τοὺς οἰκουμένης
διέδραμε, τοὺς πανύστροπα ἀναπληρώσαντος τοῦ Χριστοῦ, τοὺς τὰ στίγματα βαστάξαντος, τοὺς 20
πάντας ὃ κήρυγμα καταπλήξαντος, τὴν κόπιν τοῦ σώματος, δι' οὗ Χριστὸς ἐφθέγξατο, ἢ ὃ
φωὴ ἐξέλαμψε ὃ πάσης ἀστραπῆς ὑψηλότερον, ἢ φωνὴ ἐξεπήδησε πάσης βροντῆς φοβερω-
τέρα τοῖς δαίμοσιν; οὐδὲ γάρ οὕτως ἡμῖν ἡ βροντὴ φοβερά, ὡς ἐκείνη τοῖς δαίμοσιν ἡ φωή.
Εἰ γὰρ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ ἔφερεν, πολλῷ μᾶλλον τὴν φωνήν. τούτου τοῦ σώματος ἐβουλόμην
τὴν κόπιν ἰδεῖν, δι' ὃ τὰ μεγάλα ἐκ ἀπόρρητα ὁ Χριστὸς ἐλάλησε, ἢ μείζονα ἢ δι' ἐαυτοῦ· δι' ὃ 25
Ραμ. θ. γ. ὃ μακάριος σκήνος ἐφθέγξατο ῥῆμα λέγων, Ηυχόμην αὐτὸς εἶναι ἐγὼ τῶν ἀδελφῶν
μου· δι' ὃ ἐλάλει σοφωτέροις βασιλέων, ἢ οὐκ ἠκούετο· δι' ὃ ἔφυγον δαίμονες, ἢ χεὶ φθεγγο-
μένου μόνον ἀκούοντες, ἀλλὰ ἢ πόρρωθεν ὄντες· δι' ὃ τὰ ἐν τῇ γῇ μετρούμενα ἄπαντα, ἐκ τὰ
ἐν οὐρανοῖς ἦ, ἃ ἐβούλετο δεῖξαι ἔφη, δεσμῶν ὧν ἐβούλετο, ἢ λύων οὐκ ἄν, ἢ τὴν δεδομένην
ἐξουσίαν αὐτῷ. τίς ἂν μοι τὴν κόπιν τῆς τοῦ Παύλου καρδίας ὑπερβάλῃ, τῆς πυρουμένης 30
καθ' ἕκαστον τῶν ἀπολλυμένων, ἐκ ὠδίνασης ἐν δευτέρᾳ τὰ ἐξαμβλώματα τῶν παίδων;
τοῦτον ἐκ ἀφελεσθαι θέλω ἐπιθυμοῦντα ἰδεῖν, τὴν ὑψηλοτέραν τῶν οὐρανῶν, τὴν βυθοτέραν τῆς
οἰκουμένης, τὴν τῆς ἀκτῖνος φαιδροτέραν, τὴν τοῦ πυρὸς θερμοτέραν, τὴν τοῦ ἀδάμαν-
τος στερροτέραν, τὴν χαλκὴν ζήσασαν ζωήν, ἣ ταύτην τὴν ἡμετέραν. Ζῶ γὰρ οὐκ ἐγὼ
ἐγώ, ζῇ δὲ ἐν ἐμοί, φησίν, ὁ Χριστός. ἆρα ἐκείνην καρδίαν ἴδοι ὁ Παύλου καρδίαν, καὶ τοῦ 35
πνεύματος τοῦ ἁγίου πλάξ ἢ βιβλίον τῆς χάριτος· τὴν καταξιωθεῖσαν Χριστὸν φιλοῦσαν,
ὡς οὐδεὶς ἄλλος ἐφίλησε· τὸ θανάτου ἢ γέενναν καταφρονοῦσαν, ἢ τὸν δακρύων ἀληθῶς
Περὶ κα. σεσωτευκυῖαν. Τί γὰρ πιστὸν κλαίουσιν, φησί, ἢ στενοθρύπτοντες μου τὴν καρδίαν ἐβουλόμην
τὴν κόπιν ἰδεῖν τῶν χαρᾶν Παύλου τῶν ἐν ἀνάπαυσει, δι' ὧν τῆς ἐπιθέσεως ὃ πνεῦμα ἐχορη-
Γαλ. ς. ιζ. γεῖτο· δι' ὧν τὰ θεῖα γράμματα ἐγράφετο. Ἴδε γάρ πηλίκοις ὑμῖν γράμμασιν ἔγραψα τῇ 40 κ. ἑλλη
ἐμῇ χειρί· τῶν χαρῶν ἐκείνων, ἃς ἐδεδόσει ἢ ἔχις εἰσέπεσεν εἰς τὸν πυρόν. ἐβουλόμην
τὴν κόπιν ἰδεῖν τῶν ὀφθαλμῶν πεπωκότων καλῶς, τῶν διαβλεψάντων ὅτι σωτηρία
τῆς οἰκουμένης, τῶν δὲ ἐν σώματι Χριστὸν ἰδόντων καταξιωθέντων. ἐβουλόμην ἢ τῶν ποδῶν
ἐκείνων ἰδεῖν τὴν κόπιν, τὰ περιδραμόντων τὴν οἰκουμένην, ἢ μὴ καμόντων· τὰ δὲ τῷ ξύλῳ

διδομένων,

λά μοι ἀφανίσητε ὡς πᾶν ἐγκαύμα τῷ λόγῳ, καὶ ἀκμαζούσας παρασέλθητε τὰς ἀφανοίας. βούλομαι ἀφικέσθαι Ⓜ λόγοι, καὶ οὐκ ἀνέχεται· οὐ δυνάμαι παύσασθαι, ἀ δύναμαι σιγῆσαι, πολλά με παρρησία, οὐκ οἶδα ποῖον παρόντων εἶπεῖν, ποῖον δὲ ἀπόντων. δέῃ, παρακαλῶ, μή με βάλῃς εἰς ἀπαιτεῖτω· πολλὴ γὰρ ἡ τῶν πραγμάτων συγγένεια· μακρὰ ἡ τοῦ Παύλου γέγονεν ἄλυσις, ἣ ὅπου πολὺ κατέχει ἡμᾶς. ἀλλ' οὐ δέῃ τοῦτο σιγήσομαι· εἰ γὰρ ἄλλος οὐ δεσμωτηρίῳ σὺν ἐσίγησεν, οὐδὲ σὺ μάστιξιν, ἐγὼ σιγήσομαι καθήμενος, ἡμέρας οὔσης, ἢ μᾶλλον πολλῆς δεούσης φθεγγόμενος; ἢ πῶς δὺ ἔχει τοῦτο λέγειν; Τίς γὰρ οὐκ ἂν ἐκπλαγείη; τίς οὐκ ἂν θαυμάσειε; μᾶλλον δ' τίς κατ' ἀξίαν ἐκπλαγείη ἢ θαυμάσειεν ἂν τὸ γηραιὸν ἐκεῖνον ἢ οὐρανομήκη τοῦ Παύλου ψυχήν; ὅτι δεδεμένος ἢ καθηρμένος ἀπὸ τοσούτων δεσμωτηρίων Φιλιππησίοις ἐπέστελλεν. ἴστε γὰρ ὅσον ὁ μέσον Μακεδονίας ἢ Ῥώμης. ἀλλ' οὔτε τὸ ὁδοῦ τὸ μῆκος, οὔτε τὸ χρόνου τὸ πλῆθος, οὔτε ὁ τῶν πραγμάτων ὄχλος, οὔτε ὁ κίνδυνος ἢ τὰ ἐπάλληλα δεινά, οὔτε ἄλλο οὐδὲν τῶν ἀγαθῶν ἢ τῶν μεγίστων ἐξέβαλε τῶν μαθητῶν, ἀλλ' εἶχεν αὐτὸν ἅπαντας ἡ ἀφανοία, ἢ οὐχ οὕτως αὐτὸ τοῖς ἁλύσεσιν αἱ χεῖρες ἐδέδεντο, ὡς τὰ τῶν παθῶν τῶν μαθητῶν ἡ ψυχὴ συνεδέδετο ἢ σφόδρα. ἣ καθάπερ βασιλεὺς ὅτι Ⓜ θεῖον δράκοντα ἐκ τῶν ὕδατος, καὶ καθίσας ἐν τοῖς βασιλικοῖς αὐλαῖς, μυρίας ὕβρεις δέχεται παντοδαπὰς ὅπου τολμᾷς· οὕτω δὴ κἀκεῖνος, καθάπερ ἐν βασιλικοῖς αὐλαῖς τῷ δεσμωτηρίῳ καθήμενος, πολλῷ πλείω ἣ ἐδέχετο, ἣ ἔπεμπε σοφὰ γράμματα, τῶν παντοδαπῶν ἐθνῶν, ὅπου τῶν ἐκείνου σοφίας, ὑπὲρ τῶν καθ' ἑαυτὸν πραγμάτων ἀναφερόντων ἅπαντα· ἣ τοσοῦτοι πλείονα πρεσβεύματα τῶν βασιλέως ἔνδον οἰκούμενοι, ὅσοι ἢ μείζονα ἄρχειν ἐμπεπίστευνο. Ω τῆς τοῦ Παύλου δυνάμεως· ἄλυσιν ταύτην, ἢ Ⓜ ἀναδησάμενον ὁ ἀφάνιμα Νέρωνα ἔδησε· ῥάκια ταύτην αὐχοῦντα, ἅπερ ὁ δεσμωτήριον οἰκῶν, ἢ μᾶλλον τῆς ἀληθείας πόλεις ἐπέστρεφε πρὸς τὰ παρηγόρημα αὐτῷ δεσμά. ὅπου γῆς εἰσήκει κατηχούμενος, ἢ κάτω νεύων· ἢ Ⓜ ἐπ' ὀλίγιστος χρυσοῦ ἀφέντος, ἐκείνῳ προσεῖχον. εἰκότως. ὃ μὲ γὰρ οὐ σωτηρία δέαμα ἰδεῖν ὅπου ζάψεις καθήμενον λυθῆναι· τοῦτο ἦ ξένον ἢ παράδοξον, δεσμώτην ὁρᾶν μᾶλλον τοσαύτης παῤῥησίας βασιλέα ἁφαπτόμενον, ἢ ὅσους ἂν ὁ βασιλεὺς πρὸς αἱρεσιν πόδων οἰκέτην ἢ θεραπεύσειν. ἔχλος παρεισήκει πολύς, ἢ δορυφοροῦσι τὸν βασιλέως ἦσαν· ἐθαύμαζον ἦ ἁ Ⓜ διαστάσεων αὐτῶν, ἀλλὰ τὰ νικῶντα τὰ διαστήματα τὰ αὐτῶν. ἀλλὰ γὰρ ἔλαθον ἀπὸ ὃ ὄψεως Ⓜ λέοντα ἐπαιρόν, δέον ἀπὸ τῶν ἄλλων αὐτὸν ἐπαιρῆν. πῶν τοῦτον; πῶς ἦξει μᾶλλον τὸ βασιλέως τῶν οὐρανῶν μᾶλλον λαμπρὸν τὸ φάσματος· πῶς ὁ Νέρων ἑστὼς καταφὴς τότε ἢ ψυχρός. Εἰ γὰρ οὔπω τῶν σφαίρων ὁ καιρὸς, ἣ τοσαύτης ἀπέλαυσε τιμῆς ὁ ἀθλητής, ὅταν ὁ ἀγωνοθέτης ἔλθῃ, πόσης ἀπολαύσει τιμῆς; ὁ τοῖς ἀλλοτρίοις ἰδοῦ, ξένος ἰδοῦ ἢ παρεπίδημος, ἢ ὅπου θαυμάζεται· ὅταν ὁ τοῖς ἰδίοις ᾖ, ἵνος οὐκ ἀπολαύσεται ἀγαθοῦ; τίνος οὐ μεθέξει; τίνος οὐκ ὀφθήσεται; οὐδεὶς βασιλεὺς ἡμόνων τῆς Ῥώμης τοσαύτης ἀπέλαυσε τιμῆς, ὅσης ὁ Παῦλος. ἀλλ' ὁ μὲ βασιλεὺς ἔξω πύλης ἐρριμμένος· ὁ ἢ δὲ μέσον κατέχει τῆς πόλεως, καθάπερ βασιλεύων ἢ ζῶν. Εἰ ἢ ἐνταῦθα, ἔνθα ἠλαύνετο ἢ ἔνθα ἐδιώκετο, τοσαύτης ἀπέλαυσε τιμῆς· ὅταν ἔλθῃ, πῶς ἔσται; Εἰ ἔπου σκιωποιὸς ἰδοῦ ὅτως ἐγίνετο λαμπρός· ὅταν ἔλθῃ δὴ πλέμπειν ταῖς ἡλιακῆς ἀκτῖσι, πῶς ἔσται; Εἰ μὲ τοσαύτης εὐπλείας τοσαύτης μεγαλοφροσύνης ἀπέλαυσε· ὅταν ἔλθῃ, πῶς ἔσται; μὴ ἵνα φυγεῖν τὰ παράγματα; βούλεσθε δεῦρο Ⓜ σκιωποιὸν ἐπιμότερον γενέσθαι τῶν πρώτων βασιλέων μᾶλλον θαυμαζόντος; Τί τῶ Ἀλεξάνδρου ἐνδοξότερον ἢ τὸν τοῦ κόσμου δόξαν; πῦ ὑφλότερον; ἐχὶ πολλὰ ἢ μεγάλα κατώρθωσε ζῶν; ἐχὶ ἔθνη καὶ πόλεις ὑπέταξε, ἢ πολέμους πολλοὺς ἢ μάχας ἐνίκησε, ἢ τρόπαια ἔστησε; ἐχὶ τεσσαρακαίδεκατος ἀνομάσθη ἢ θεὸς ὑπὸ τῆ συγκλήτῳ Ῥωμαίων; ἀλλὰ τὸ μὲ ζῶντα καταρθοῦν

Ἐκ τοῦ λόγ. ἢ εἰς τὸν ἐν ἅδου πλούσιον καὶ εἰς Λάζαρον πρὸ ἀποστολικῆς ῥήτρας, Εἶτα παρρησίας, ὅτι ἀληθείας

Ἐκ τῆς αὐτῆς Τιμ. ὅπερ. Ε.

Ἐκ τῶν ἐμῶν τῆς εἰς Κορινθ. β ἐπιστ.

λύσει, ϗ ἰδοὺ αἱ λύσεις, ἃς δεδώκασι μοὶ δαίμονες ϗ Φείδιππον, αἰδοῦσαί γ' ἀγέλαι. εἰ τὸ ἐκκλησιαστικὸν φρόνημα ἐκτὸς ἦμεν, ϗ ὃ σῶμα εὔρωστον εἶχον, οὐκ ἂν προῆκτο μου ἀποδημίαν τοσαύτην ποιησαμένου· νῦν δὲ τοῖς λύσεσι μέσον ἰδεῖν, ϗ ὃ δεσμωτήριον, ἔνθα ὁ Παῦλος ἐδέδετο. Εἴ τις μοι τὸν Παῦλον ἐδίδου ἀπὸ τοῦ ὕδατος διακύβιστα ἰδεῖν, ϗ φωνὴν ἀφιέντα, ἢ ἐκ τοῦ δεσμωτηρίου ἐκ τοῦ δεσμωτηρίου ἂν εἱλόμην. οἱ γὰρ ἐκ τοῦ ὕδατος πρὸς αὐτὸν ἔρχονται, ὅταν εἰς τὸ δεσμωτήριον ᾖ. Ω μακαρίων δεσμῶν, ὦ μακαρίων χειρῶν, ἃς ἐκόσμησαν αἱ ἅλυσις ἐκείνη αἱ ἀδιαπτώτως τῷ Παύλῳ. οὐκ ἦσαν ὕστερα τίμια αἱ χεῖρες αὐτοῦ, ὅτε χαλῶν ϗ ἐν Λύστροις ἐλιθάσθησαν, ὡς τὰ δεσμὰ ἀδιακίνητα. εἰ κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους ἦμεν ἐγώ, τότε ἂν μάλιστα αὐτοῖς ἀδιαπτυξάμην, ϗ ὅπου τοῖς κόραξ ἔθηκα τοῖς ἐμοῖς, οὐκ ἂν ἐπαυσάμην καθαφιλῶν χεῖρας καταξιωθείσας τοῦ διαστῆσαι τὸν ἐμόν. οὐχ ὕστερος αὐτοῦ μακαρίζω, ὅτι εἰς τεῖχος ὁρμοῦ ἁρπαγῆ, ϗ εἰς τὸν ἀπολέσθαι, ὡς ὅτι εἰς τὸ δεσμωτήριον εἰσελήλυθεν. οὐχ ὕστερος αὐτοῦ μακαρίζω, ὅτι ἤκουσεν ἄρρητα ῥήματα, ὡς ὅτι οὐκ ἐμπεπτωκότα δεσμά· ϗ γὰρ ταῦτα ἐκείνου πολὺ μείζονα. αἱρετώτερον γὰρ ἐμοὶ παθεῖν κακῶς ὑπὲρ τοῦ Χριστοῦ, ἢ πᾶσαν ἀπολαῦσαι τιμὴν τοῦ Χριστοῦ. τοῦτον ϗ Παῦλος ἐθαυμάσθη ἔλεγεν, ὡς εἰκός· εἰ αὐτὸς δι' ἐμὲ γεγόμενος δοῦλος, ϗ τὸν δόξαν κενώσας, οὐχ ὕστερος τὸ δόξης τοῦ κτίσαντος, ὡς ὅτι ἐσαπορεῖτο ὑπὲρ ἐμοῦ· τί ἐμοὶ παθεῖν ἢ σιγῆσαι; ἄκουε γὰρ αὐτοῦ λέγοντος· Δόξασόν με, πάτερ. τί λέγεις; ὅτι σαυτοῦ ἄμοιρον μὴ ληστὴν ϗ τυμβωρύχον, ἀλλὰ τὸν ἀπολέσθαι τῶν ὑφίστασθαι θάνατον· ἐμπεσοῦμαι μέλλει ϗ ῥαπίζεσθαι, ϗ ταῦτα δόξαν καλεῖς; ναί, φησιν· ὑπὲρ γὰρ τοῦ φιλανθρώπου ἐγὼ πάσχω ταῦτα, ϗ εἰκότως αὐτὰ δόξαν ἡγοῦμαι. Εἰ δὲ ὁ διαστὰς ὁ ἐμὸς τοῦ οἰκείου ϗ ἀγαπήσεως φιλήσας, δόξαν τὸ πρᾶγμα καλεῖ, ϗ τοῦτο τῆς σὺν τῷ πατρικῷ θρόνῳ δόξης μᾶλλον προτίθησι· πολλῷ μᾶλλον ἐγὼ ὀφείλω ταῦτα δόξαν ἡγεῖσθαι. ὡς σαφῶς τῆς Παύλου ψυχῆς μακαριώτερον. τί ἐστι κατηχᾶται; τὰ δεσμοῖς, τὰ θλίψεσι, τὰ λύσεσι, τὰ στίγμασι. Πορεύομαι γάρ, φησι, εἰς Ἱερουσαλὴμ διδεμένος τῷ πνεύματι, τὰ τὰ αὐτοῖς συναντήσοντά μοι μὴ εἰδώς, πλὴν ὅτι τὸ πνεῦμά μοι κατὰ πόλιν διαμαρτύρεται λέγει, ὅτι δεσμά με ϗ θλίψεις μένουσι. τί οὖν ἀπέρχῃ, εἰ δεσμὰ καὶ θλίψεις σε μένουσι; διὰ αὐτὸ τοῦτο, ἵνα δεσμεθῶ διὰ Χριστόν, ἵνα ἀποθάνω δι' αὐτόν. οὐ γὰρ μόνον δεθῆναι, ἀλλὰ ϗ ἀποθανεῖν ἕτοιμος ἔχω γάρ τοῦ ὀνόματος τοῦ Κυρίου μου. τί οὖν ἐστι τοῦτο; οὐκ αἰσχύνῃ, οὐ δέδοικας τὴν οἰκουμένην δεσμώτην θεῖον; οὐ φοβῇ, μή τις ἀθυμίαν τοῦ Θεοῦ σου καταγνῷ; μή τις διὰ τοῦτο ἀπὸ μὴ προσέλθῃ; οὐ τοιαῦτα μοῦ, φησι, τὰ δεσμά· οἶδε ϗ ὁ βασιλείους λάμπων. Ὥστε σὺν δεσμοῖς μοῦ, φησι, φαιδροὺς γενέσθαι τὸ ὅλῳ τῷ προαιρετῷ, ϗ σὺν πλείονας τοῦ ἀδελφοῦ τὸ Κυρίῳ, πεποιθότας τοῖς δεσμοῖς μου, θεοσοφώτερον τολμᾶν ἀφόβως λόγου λαλεῖν. ὁρᾷς δεσμοῦ ἰσχὺν μᾶλλον ἢ νεκρῶν ἀνάστασις; ἐδεσμεύθη τὸ Ῥώμη, ϗ σὺν πλείονας ἐπεισάκτους. ἐδεσμεύθη τὸ Ἱερουσαλήμ, καὶ διδεμένος δημηγορεῖ, βαπτίσει κατέπληξε, ϗ ἀρχόντα εἰς φόβου ἤγαγε· Ἐμφοβος γὰρ γενόμενος ἀπέλυσεν αὐτόν. δεδεμένος ἔπλει, ϗ σὺν ναύταις ἔλυσε, καὶ χειμῶνα ἐπέδησεν. τὸ δεσμοῖς ὄντος * αὐτοῦ, σὺν θηρίοις ἐκρίθη καὶ ἥλωτο, ϗ μηδὲν λυμηνάμενοι ἐξέπεσον. ϗ ἅπερ πάντα χορὸν τοῦτο γεγόμενον. μεμάσηνται, καὶ μεμάσηνται ἰσχυρῶς· Πολλάκις γὰρ αὐτοῦ, φησι, ἐπῆλθεν πληγαί· ϗ ἐδίδετο, ϗ τοῦτο πάλιν ἰσχυρῶς· Εἰς γὰρ τὸν ἐσωτέραν φυλακὴν εἰσόδου αὐτοῦ, καὶ μετὰ πλείονος ἀσφαλείας· ϗ σὺν τοσούτοις ὢν, σὺν σὺν μεσονύκτιον, ὅτε καὶ σφοδρὰ δουλεύουσι, ἠδὲ καὶ ὕμνει Κύριον. τί ταῦτης τοιοῦτ' ἂν τῆς ψυχῆς ἀδαμαντινώτερον; εἰσόδου ὅτι καὶ παῖδες εἰς πυρὶ ἦσαν, καὶ ἐν καμίνῳ· ἴσως ἐλεγίζετο, ὅτι σὺν τοιοῦτον ἐγὼ πέπονθα. ἀλλὰ καλῶς ποιῶν ὁ λόγος, Εἰς ἑτέρους πάλιν ἀξιώσεγκε δεσμούς, καὶ δεσμωτήριον ἕτερον. τί πάθω; βούλομαι σιγῆσαι, ἀλλ' ὀδυνῶμαι. ἕτερον δεσμωτήριον εὗρον, ἐκείνου πολλῷ θαυμασιώτερον καὶ ἐκπληκτικώτερον. ἀλ-

λὰ

Εκ τῆς ἑρμων. τῆς περὶ Κυλικων. ὅπερ. Εκ τ ἑρμων. τ περὶ Ερετ. ὅπερ.

Ιωαν. ιζ. ε.

Περὶ κ. κβ.

Φιλιπ. α. ιγ.

Περὶ κδ κε.

Περὶ ις. κγ.

νας ζαὶ θύρας τῆς Φυλακῆς, ἅπαντα πάλιν μάχαιραν, ἕτοιμον ἑαυτὸν ἀναιρεῖν. τί οὖν ὁ Παῦλος; ἐφώνησε φωνῇ μεγάλῃ λέγων, μηδὲν πράξῃς σαυτῷ κακόν· πάντες γὰρ ἐσμὲν ἐνθάδε. φρὰς αὐτῷ ὁ ἀκανόδοξον, ἢ ὁ ἄτυφον, ἢ ὁ φιλόσοφον; οὐκ εἶπεν, ὅτι δι' ἡμᾶς ταῦτα λέγομεν, ἀλλ' ὡσαύτως τοῖς δεσμωτοῖς εἶς, φησι, πάντες γὰρ ἐσμὲν ἐνθάδε. Εἰ γὰρ
5 ἐσίγησε, καὶ μὴ διὰ τῆς μεγάλης φωνῆς κατέσχε ἐκείνου ζαὶ χεῖρας, ὥθησεν ἂν διὰ τοῦ λαιμοῦ ὁ ξίφος. ἐδόκει γάρ, ὅτι εἰς τὸν ἐσώτερον φυλακεῖον ὑπὸ βεβλημένος. ἢ σαυτὸν τοῦτο ποιήσας, φησι, σώσον σε βοήσω σοι μέλλοντάς σε ἐλευθεροῦν τοῦ κινδύνου. Εἶδες ὁ φιλόθεον ἢ κτῆμα τὸ Παύλου; εἵλετο δεδέσθαι μᾶλλον ἢ κινδυνεῦσαι αὐτούς, ἢ ἐκεῖνοι ἰδίαν ἀπολλύμενον. Καὶ καθάπερ τὸν στρατιώτην τὸν οἰκουμενίου πολεμοῦσι ἔχων Ἐκ τῆς ἑρμην.
10 ἅπασαν, ἢ ἐν μέσοις τοῖς πάγμασι τῶν πολεμίων στρεφόμενος, ἢ μηδὲν πάσχων δεινόν· οὕτω ἢ Παῦλος μόνος ἐν βαρβάροις, ἐν Ἕλλησι, πόντου ζαὶ γῆς, πόντου ζαὶ ἁλός πλείονα φαινόμενος. ἢ ὥσπερ ἀστὴρ ἐν ζαλάμῃ ἢ χάρτοι ἐμπίπτων τοῖς τῆς αὐτοῦ φύσιν μεταπείθουσι τὰ κρείττονα· οὕτω ἢ ἐνταῦθα ἅπασιν ὑπῆν, πάντας μεθίστη τοὺς τῆς ἀληθείας. Τί- Ἐκ τ. τοῦ ἐν Κορ. β'. ὁπε.
να οὐκ αὖ ἐκπλήξειεν ἡ τῶν δεσμωτῶν ὁ μακάριος Παῦλος δεσμοὶ δυνάμεις· ὅτι τὸν Ἐρεσ. ὁπτ.
15 δήσαντας εἰς τοὺς πόδας ἦπε τὸ δεδεμένον, ἢ ὑπολείπεται ἐκείνους τοῦτο ποιεῖ; Περσέπτιον Περιξ. κε. κθ.
γὰρ, φησιν, ὁ δεσμοφύλαξ ὁ Παύλου, ἢ ὁ λελυμένος ὑπὸ τοὺς πόδας ἦν τὸ δεδεμένον, ἢ ὁ δήσας ἄξιον τοῦ δεδέσθαι λυθῆναι τὸ φόβου. οὐχὶ σὺ ἔδησας, εἰπέ μοι; οὐχὶ εἰς τὸν ἐσωτέραν ἔβαλες φυλακεῖον, οὐχὶ εἰς τὸ ξύλον ἠσφαλίσω τοὺς πόδας; τί τρέμεις; τί θορυβῇ; τί δακρύεις; τί τὸ ξίφος ἐπισπάσω; οὐκ ἤδη ἦν, φησὶν, ὅτι τοσαύτη τῶν τοῦ Χριστοῦ
20 δεσμίων ἡ δυνάμις. τί λέγεις; οὐρανίους ἔλαβεν ἀξιοπίστους δυνάμεις, ἢ δεσμωτήριον οὐκ ἔμελλεν δύσειν; τοὺς ὑπὸ δαιμόνων δεδεμένους ἔλυε, ζαὶ σιδήρου ἔμελλεν αὐτὸν ἀφείσεσθαι; ὁ ψυχὰς πολλὰς δεδεμένας λύων, τὸ σῶμα τὸ αὐτοῦ οὐκ ἂν ἴσχυσε λῦσαι; ὁ δι' ἑτέρων ἱματίων αὐτὸ ἑτέρας τῶν δεσμῶν σκώληκας λύων, ἢ τῶν δαιμόνων ἀπαλλάττων, αὐτὸς δι' ἑαυτὸ ἑαυτὸν οὐκ ἂν ἔλυσε; Διὰ τοῦτο προῆλθεν ἐδέθη, ζαὶ τότε τοὺς δεδεμένους ἔλυσεν, ἵνα μάθῃς, ὅτι Ⓜ
25 τοῦ Χριστοῦ δοῦλοι δεδεμένοι πολλῷ τῶν λελυμένων μείζονα ἔχουσι τὴν ἰσχύν. οὕτω γὰρ λαμπρότερος ἡ ἰσχὺς τοῦ ἁγίου δείκνυται, ὅταν ἢ δεδεμένος τῶν λελυμένων κρατῇ. ὅταν οὖν ὁ δεδεμένος μὴ μόνον ἑαυτὸν, ἀλλὰ ἢ τοὺς δεδεμένους λύῃ, τί τῶν πέριξ ὁ ἔφελος; τί δὲ πλέον ἀπὸ τοῦ εἰς τὸν ἐσωτέραν αὐτοὺς βαλεῖν φυλακεῖον, ὅπου γε ἢ τὴν ἐξωτέραν αἰσθέσθαι; βούλεσθε μαθεῖν ὅσον ἐστὶν ἄλυσις σιδηρᾶ Διὰ Χριστὸν σεσηπυῖα σώματι δουλικῷ; ἀκούσατε τοῦ μακαρίου Παύλου ὁ αὐτὸ τοῦτο ἐγκαυχωμένου ζαὶ λέγοντος· Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς Ἐφεσ. δ. α.
30 ἐγὼ ὁ δέσμιος ἐν Κυρίῳ. ἢ γὰρ μέγα ἀξίωμα ἢ σφοδρὸν, ἢ βασιλείας ἢ ὑπατείας ἢ πάντων μεῖζον ὁ δεδεμένος τοῦ Χριστοῦ δεδιάζει. σοῦ γὰρ ὅτῳ λαμπρόν, ὡς δέσμιος δεδεμένος Χριστοῦ, ὡς αἱ ἄλυσεις αἱ σεσηπυῖαι τοῦ ἁγίας χειρὸς ἐκείνας. τοῦτο τοῦ ἀποστόλου ἐστὶ, τὸ διδάσκαλον τοῦ, τοῦ εὐαγγελιστοῦ ἐστὶ, ζαὶ πολὺ λαμπρότερον ἢ στεμμάτων. Εἴ τις φιλεῖ Ⓜ Χριστὸν,
35 ἔγνω ὃ λέγομεν. Εἴ τις μένειν ζαὶ σωφρονεῖν τὸ δύναται, οἶδε τοῦ δυνάμεως τοῦ δεσμοῦ· ἔλαττον δὲ δέσμιος ἐστὶ Διὰ Χριστὸν, ἢ τοῦ οὐρανίους οἰκεῖν. ὃ γὰρ ἢ τὸ καθῆσαι οὐκ ἀδόξως αὐτὸ, τοῦτο λαμπρότερον· ἢ τὸ καθῆσαι ὑπὸ δώδεκα θρόνων, τοῦτο στεμνότερον ζαὶ μακαριώτερον. Εἴ τις ἐμοὶ Ⓜ οὐρανὸν ἐμφορεῖσθαι πόντα, ἢ τὴν ἄλυσιν ἐκείνην, ἢ ζαὶ χεῖρας ὁ Παῦλος ἐδίδοτο, ἐκείνην ἂν ἐγὼ προετίμησα. Εἴ τις μοι μὴ τῶν ἀγγέλων ἴσην δῶρον,
40 ἢ μὴ Παύλου δεδεμένου, ὃ δεσμωτήριον ἂν Εἰλόμην. Εἴ τις μοι μετ' ἐκείνων ἐποίει τῶν δυνάμεων τῶν περὶ Ⓜ θρόνον, ἢ δεσμώτην τοιοῦτον, τοιοῦτος ἂν Εἰλόμην ὀφθῆναι δεσμώτης. ζαὶ γὰρ οὐδὲν βέλτιον τῶν κακῶν παθεῖν τι διὰ Χριστόν. Εἴ τις μοι νεκρὸν ἔδωκεν ἀναστῆσαι τινα, οὐκ ἂν τοῦτο Εἰλόμην, ἀλλὰ τὴν ἄλυσιν. ζαὶ γὰρ οὐδὲν τῆς ἀλύσεως ἐκείνης μακαριώτερον. ἐβουλόμην ἂν τοῖς τόποις ὀφθῆναι τοῖς ἐκείνοις, ἐν οἷς ἐκεῖνα τὰ δεσμὰ

ρει. ὅτ᾽ ἂν οὖν ἐκ τοῦ μὴ ἀφ᾽ ἑαυτοῦ πόθοι καὶ εἰς γένεσιν καταδέχεται ἐμπεσεῖν, καὶ βασιλείας ἐκπεσεῖν, εἶτε ἀμφότερα ταῦτα προσῆκεν, ἡμεῖς μηδὲ τὸ πρόσκαιρος καὶ φθαρτὸς βίου· ἀρᾶ ἄξιοι τὴν ζωὴν ὑποδήματος αὐτὸν ἐσμεν λοιπὸν, ὅσοι γε ἀφεστήκοτες αὐτοῦ τῇ μεγαλειότητος; Εἰ γὰρ οἰκίας τις μιᾶς προϊσταμένος, ἢ οἰκέτας ἔχων, ἢ ὑποζύγιος, ἢ οἰκητόμους, σπάνει πολλάκις ὑποδήματος τὸν φερσπόδαν, σανδάλιος ὢν τοῦ σώματος· ὁ δὲ οἰκίας μιᾶς, ἀλλὰ καὶ πόλεων, καὶ δήμων, καὶ ἐθνῶν, καὶ ὁλοκλήρου τῆς οἰκουμένης τὸν φερσπόδαν ἔχων, καὶ ὑπὲρ τηλικούτων προσταγμάτων, καὶ τοσούτων ὄντων τοῦ ἐπηρεάζοντος, καὶ μόνος ὤν, καὶ τοσαῦτα πάσχων, καὶ ὕστερον κηδόμενος, ὡς σανδάλιον πατὴρ παίδων, σκέπεσθαι τί ὑποτόμφιον. Εἰ δὲ τις φιλεῖν ἐθέλει γνησίως, καὶ δικαίως ἀγάπης ὀπτίσασθαι, ὅτι καὶ τούτης ζῶμεν καὶ μακάριοι παῦλοι δραμέτω, καὶ τοῦτο αὐτοῦ διδάξει, ἡλίκος ἐστὶν ἀθλος ἐναγκαλίσασθαι χριστὸν φιλανθρώπου, καὶ ἡλίκης δεόμεθα ψυχῆς. σοῦ γὰρ, σοῦ ὁ τοῦ σάρκα ἀποδυσάμενος, καὶ τὸ σῶμα ἀποθέμενος, καὶ γυμνὴν θεὸν τὸν οἰκουμενικὸν πειῶν τὴν ψυχὴν, καὶ πᾶν πάθος ἐξορίσας τῆς ἁγιότητος, καὶ τὸν ἀσωμάτων δυνάμεων τοῦ ἀπαθῆ μιμούμενος, τὰ μὲν ἄλλα πάντα ῥᾳδίως ἔφερεν, ὡς ὁ ἀλλοτρίου πάσχων σώματος, καὶ δεσμωτήρια, καὶ λύσεις, καὶ ἀπαγωγὰς, καὶ μάστιγας, καὶ ἀπιλὰς, καὶ θάνατον, καὶ πᾶν κολάσεως εἶδος· μιᾶς δὲ ψυχῆς ἀγαπωμένης πρὸς αὐτοῦ χειρωθείσης, οὕτω συνεχύθη καὶ διεταράχθη, ὡς, ὁπηνίκα ἀγαπώμενος προσδοκᾶν ἴδιον, οὐχ εὑρεν, ἀδήλως καὶ τῆς πόλεως ἀποπηδῶσαν. τί τοῦτο, ὦ μακάριε Παῦλε; ξύλῳ μὲν δεδεμένος, καὶ δεσμωτηρίοις οἰκῶν, καὶ μάστιγας ἔχων ὑπερπιμπλαμένας, καὶ τὰ νῶτα αἵματι προῤῥεόμενος, καὶ ἐμυσταγώγεις, καὶ ἐβαπτίζες, καὶ θυσίαν προσῆγες, καὶ εἰς οὐ κατεφθάσας μέλλοντος σώζεσθαι· εἰς δὲ τὴν Τρωάδα ἐλθὼν, καὶ τὴν ἀνεῳγυῖαν βιῶν ἐκκλησιαρχικὴν καὶ ἑτοίμην οὖσαν τὰ σπέρματα ὑποδέξασθαι, τοσοῦτον ἔρριψας ἀπὸ τῆς χειρὸς κέρδος, καὶ ἀπεπήδησας βιάδως; ναί, φησὶ· πολλῆς γὰρ καταφρονῶ ἀθυμίας τυραννίδι, καὶ σφόδρα μου συνέσχε τὴν ἀφιξιν ἡ Τίτου ἀπουσία· καὶ οὕτω μου ἐκρατήσε καὶ περιεκράτησε, ὡς ἀναγκάσαι τοῦτο ποιῆσαι. Εἶδες πῶς μέγιστος ἆθλος ὁ ἐναγκαλίσασθαι ἐλεεῖν πρᾴως ἀγαπωμένῳ χαρισμένον; πῶς ὀδυνηρὸν πρᾶγμα καὶ πικρὸν; πῶς ὑψηλῆς δεόμενον καὶ νεανικῆς ψυχῆς; οὐδὲ γὰρ ἀρχὴ τοῖς ἀγαπῶσι μένει ὁ τῇ ψυχῇ συνδιαζῆν, οὐδὲ ἀποχωρῆσαι τούτου εἰς ἀδημονίαν, ἀλλὰ καὶ σωματικῆς δέονται προνοίας. καὶ μὴ τοῦτο προσῇ, ὁ μακρὸν τῆς θυμηδίας ἀποτίθεται μέρος. Βούλει μαθεῖν ἡλίκον ὅπλον ὀδύνη εἰς τὸ τοὺς ἀδελφοὺς ὑπιδέσθαι, καὶ ἄπιστοί τινες εἶναι, τὸ πρᾶον εἶναι καὶ ἥμερον καὶ γλυκὺ προσηκόμενον ζῆτει; ἄκουσον τί φησιν ὁ Παῦλος προσδικαιοῦν εἰδὼς ἄπιστον κριθησόμενος· Μακάριον ἡγημαι ἐμαυτὸν, μέλλων ὑπὸ σοῦ κρίνεσθαι. Ταῦτα γ᾽ ἔλεγεν, ὁ κολαφιζόμενος αὐτὸς· ἄπιστος· ἀλλὰ διὰ τῆς ἡμερότητος κερδᾶναι βουλόμενος. διὰ τὸ μὲν οὐκ ἐκέρδανε, τὸ δὲ δικαιοῦν εἶλεν ὁ τοῦτο καταδικος θησόμενος, τὸν νικῶν αὐτὸς· ὁ χρωτὶς ὁμολογεῖ λαμπρᾷ τῇ φωνῇ πρόντων ἀπόντων, λέγων· Εἰ ὀλίγῳ με πείθεις χριστιανὸν γενέσθαι. τί οὖν ὁ Παῦλος; Εὐξαίμην ἂν ἔγωγε, μὴ μόνον σε, ἀλλὰ καὶ σοῦ πάντας ἀπάντων τοῦτο γενέσθαι, ὅσῳ ἐγώ. Πολλὰ μὲν οὖν πολλαχοῦ τὴν Παύλου θαυμάτων τὰ σημεῖα τυγχάνω, ἀλλ᾽ οὐχ οὕτως ὀδυνᾶ, ὡς τὰ στίγματα· καὶ οὐχ οὕτω με τὸ τῆς χαφαῆς ὠφραίνει θαύματα ἐργαζόμενος, ὥσπερ πάσχων κακῶς, μαστιζόμενος, συρόμενος, λιθαζόμενος, Λιθάσαντες γὰρ αὐτὸν, φησὶν, ἔσυρον ἔξω τῆς πόλεως. καὶ πάλιν· Διέρχεται αὐτὸν, καὶ ὑπάντες πολλὰς πληγὰς, ἔβαλον εἰς φυλακήν. πόσον καύχημα, πόση ἡδονὴ, πόση τιμὴ, πόση λαμπρότης εἰδέναι, ὅτι ἀφ᾽ οὗ Χριστὸν ἐδίωξε; ἀλλ᾽ ὅρα τὸ θαυμαστόν. Καὶ ἐστάθη, φησὶ, τὸ δεσμωτήριον, διελυθησαν Παῦλε, καὶ πάντων τὰ δεσμὰ λύεται. Εἶδες δεσμὸν φύσει τὰ δεσμὰ λυόμενα; Ἐξυπνος ὁ θηρώμενος ὁ δεσμοφύλαξ, καὶ ἰδὼν λελυμένας

τας

Ex τῆς ἑρμῆν. τοῦ περὶ Κορ. β. ὁμ.

Ex τοῦ αὐτοῦ περὶ Ὀλυμπάδ. β'. ἐπιστ.

Ex τῆς αὐτοῦ πρὸς Κορ. ὁμ.

Περὶ ἀγ. β.

Περὶ ἀγ. καὶ μ.

Ex τῆς ἑρμῆν. τοῦ περὶ Ἐφεσίους ὁμιλ.

Περὶ ἱερ. ιδ. ιθ.

Περὶ ἱερ. ις. λγ.

Περὶ ἱερ. ις. κε.

ςρατηγὸν ὃ μέσον, τοῦτον τὸν καιρὸν ὃ ἁμαρτάνει. Οὐδὲ γὰρ οὐ λίθον ῥιπτῶν Ⓦ νοητὸν Γολιὰθ καταφέρει, ἀλλὰ φλεγγόμενος ὠθεῖ ἅπασαν καταλῦσαι τὴν ἁμαρτίαν φάλαγγα. ϗ καθάπερ λέων βρυχώμενος ϗ φλόγα ἀπὸ τῆς γλώττης ἀφιείς, οὕτω πᾶσιν ἀφόρητος ἐπῆλθε, ϗ πάντα χοῦν ἀντιπάλου στρατὸν ἔθραυσε· ἔδραμε γὰρ ἐπὶ τούτους, ἦλθεν ἐπ' ἐκείνους, ἐπέσε τοῖς τούτοις, ἀπεπήδησε τοῖς ἑτέροις, ἐνέμησε ταχύτερον ἐπῶν· ϗ καθάπερ μίαν οἰκίαν ἢ πλοῖον ἓν, τὴν οἰκουμένην ἅπασαν κυβερνῶν, ϗ τοὺς ἐκ βαπτίζομένους ἀπέλκων, τοὺς ἐξ ἰλιγγιώντας σπεύδων, τοῖς παύσασι προσκαλούμενος, ὅτι τῶν ἀνέμων κρείττων, τὴν θάλατταν ἐπίσκοπος, χρυσᾶ τίνων, κάτω λίθων ἐλαυνόντων, ἴσον ἅλων, τοὺς τὰ ὑγρὰ βλέπων, πάντα αὐτὸς ὤν, ϗ ναύτης, ϗ κυβερνήτης, ϗ πρῷρα, ϗ ἱστὸς, ϗ πλοῖον, ϗ πάντα πάσχων, ἵνα τὰ ἑτέρων λύσῃ κακά. ϗ καθάπερ ἐν ἀθλητὴς αὐτὸς παλαίων, πτέρνην, πυκτεύων· ἢ στρατιώτης πυγμαχῶν, πεζομαχῶν, ναυμαχῶν, οὕτω πάντα ἐνδὺς μετὰ μάχης· ϗ πῦρ ἐκπνέων, ϗ πᾶσιν ἀπρόσιτος ἐν, ἐνὶ σώματι καταλαμβάνων τὴν οἰκουμένην, ϗ μιᾷ γλώσσῃ πάντας ἐκπυόμενος. οὐχ οὕτως αἱ πολλαὶ σάλπιγγες ἐκέπληξαν τοὺς λίθους τοὺς Ἱεριχωντίων πόλεως, ϗ καθεῖλον αὐτὸν, ὡς ἡ Παύλου φωνὴ ἠχοῦσα, τὰ ἐχυρώματα τὰ ἀφρονικὰ χαρᾷ ἔρριπτε, ϗ πρὸς ἑαυτὸν τὸν ἐπαίτην μετῆκε· ϗ ἀφ' ὑψηλοῦ ἀπὸ τ̃ πύργου ἐχθρὰ ἐδήλωσε, ἵνα κἀκεῖθεν μᾶλλον ἀκαπτίμψῃ τὸν ἐρριμμένους χαμαί. Τὸν μὲν οὖν λιμὸν, ϗ τὸν δίψος, ϗ τὴν γύμνωσιν, ϗ τὰ ναυάγια, ϗ τὸν φόβους, τὰ δὲ ὀπίσω λάθε, ϗ τὰ δεσμωτήρια, ϗ τὰς πληγὰς, ϗ τὰ ἄλλα πάντα, ὅσα τῆς χειρὸς ἔνεκεν ὁ μακάριος Παῦλος ὑπ' ἐμεινεν, τούτων οἶμαι δεῖ λέγειν, ὡς ἕκαστοι ἱκανοὶ σωτηρίαν σφοδρῶς, ϗ καταπλάσαι τὴν ἀγάπην ἐκείνου ψυχήν. ὅταν γὰρ λέγῃ, Τίς ἀσθενεῖ, ϗ οὐκ ἀσθενῶ; τίς σκανδαλίζεται, ϗ οὐκ ἐγὼ πυροῦμαι; τοῦτο ἔστι ὁ πάντων μᾶλλον διϊωκὼς ἀφίκται πρὸς τὴν ἀγνοίαν αὐτῶν. Εἰ γὰρ καὶ ἕκαστοι τῶν σκανδαλιζομένων αὐτὸς ἐπυροῦτο, οὐκ ἐπὶ τοσοῦτον ἐθεραπεύετο τὴν πύρωσιν τοῦτον ἀπὸ τῆς ἐκείνου ψυχῆς. οὐ γὰρ διελίμπανον Ⓦ σκανδαλιζόμενοι ϗ τὴν ὑπόθεσιν πρίζοντες ὅπυρεί. Ὃ δὴ ϗ τοὺς Ἰουδαίους ἀπιστοῦντας ὁρᾷ, τὰ αὐτὰ ἀγνοίας ϗ ὀδύνης μαρανθήσεται ἔχει τὴν ὀδύνην· Ἠύχόμην γάρ, φησὶ, ἀνάθεμα εἶναι ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν μου τῶν συγγενῶν μου τῶν κατὰ σάρκα, οἵτινές εἰσιν Ἰσραηλῖται. ὃ δὴ λέγει τοιοῦτόν ἐστι· πολλάκις ἐθέλω μοι εἰς γέενναν ἐμπεσεῖν, ἢ τοὺς Ἰσραηλίτας ἀπιστοῦντας ὁρᾶν. ὁ δὲ τὸν ἐν τῇ γλώσσῃ κάλαμον ἐλάμβανε ὑπὲρ τοῦ διωνθῶσαι τοσοῦτον ἐπισαγαγέσθαι τοὺς Ἰουδαίους ἀπάτους, εὐδήλωσεν ὅτι τοῦτο καὶ τυχὸν, τῶν ἐν τῇ γλώσσῃ κολαζομένων δίκην βαρύτερον. Βαλὲ τοῦ ἀφ' πύρου ἔρωτος τῆς ἀγάπης. ὁ πυρὸς καταπολεμῶν Παῦλος, ὁ ἀδαμαντίνος, ὁ σιδηρᾶς, ὁ ἀκλινὴς, ὁ ἀκαμπὴς, ὁ λέγων, Τίς ἡμᾶς χωρίσει ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ; θλῖψις, ἢ στενοχωρία, ἢ διωγμὸς, ἢ λιμὸς, ἢ γυμνότης, ἢ κίνδυνος, ἢ μάχαιρα; ὁ γῆς ϗ θαλάττης καταπολεμῶν, ὁ τῶν ἀδαμαντίνων τοῦ θανάτου πυλῶν καταγελῶν· οὗτος, ἐπειδήπερ ἀγάπην τῶν εἰδὼς δάκρυα, οὕτω κατεκλάσθη ϗ συνετρίβη, ὡς μηδὲ κρύψαι τὸ πάθος, ἀλλ' εἰπεῖν θύρσως· Τί ποιεῖτε κλαίοντες ϗ συνθρύπτοντές μου τὴν καρδίαν; ὦ τοῦ θαύματος. ἄβυσσος αὐτὸς οὐ συνέτριψεν ὑδάτων, ϗ μικρὰ δάκρυα συνέτριψε ϗ κατέκλασε. τί ποιεῖτε κλαίοντες ϗ συνθρύπτοντές μου τὴν καρδίαν; Ἃ λέγεις, εἰπέ μοι; ἐκείνων τὴν ἀδαμαντίνην ψυχὴν συντρίψαι δάκρυσι ἴσχυσε; ναί, φησὶ· πολλὴ γὰρ ἡ τῆς ἀγάπης ἰσχύς· αὕτη μου περιλάμπει ϗ κρατεῖ. πρὸς πάντα γὰρ ἀντέχω, πλὴν τ̃ ἀγάπης. Ἀκούσατε ὅσοι μηδὲ χρημάτων ἀφ' Ⓦ Χριστὸν καταφρονεῖτε, μᾶλλον δὲ ἑαυτοὺς, ϗ φείσασθε τοῦ Ⓦ Χριστοῦ τὸν Παῦλον φιλοῦντι τὸ ἀφροσύνῃ λαμβάνοντες. Οὐδὲ γὰρ Ⓦ Χριστὸν οὕτω ἐφίλει ἀφ' ὧν τοῦ Χριστοῦ, ἀλλ' ἀπ' αὐτῶν ϗ ἐκείνου· ϗ ἐπεδιδοίκει μόνον, ὃ μὴ τ̃ ἀγάπης ἐκπεσεῖν τ̃ πρὸς ἐκεῖνον. τοῦτο γὰρ αὐτῷ ϗ λείπης φοβερώτερον ἐνόμιζε· ὥσπερ καὶ ὁ μὴ ἐν αὐτῇ βασιλείας πεφοβήτο-

Ex τ̃ γ. λόγ. τ̃ εἰς Σπαγείρ.

Ϛ. Κορ. ια. κθ.

Ρωμ. θ. γ.

Ex τ̃ ἐρημίτ. τ̃ πρὸς Θεόδ. ἐπισ.

Ρωμ. η. λε.

Πραξ. κα. ιγ.

Ex τ̃ ἐρημίτ. τ̃ πρὸς Ρωμ. ἐπισ.

σκεύεσιν ἀξιεπιδόταμεν; ὅπῃ γὰρ καὶ τοῦτο πόλεμος συνίστησιν Ἰουδαίων Ἱερουσολύμων καὶ Ῥωμαίων πολέμια, καὶ πολλὰ τῇ τῆς ἐκκλησίας ἀσφαλείᾳ συναγόντων μηχανήματα· ὃ δὴ καὶ φάλαγγα τὴν πολεμίαν ὁ Παῦλος, ὁ πάντων μείζονα καὶ ποιοῦσι καὶ λέγουσι, ὁ πάντα Ἱερουσολύμοις καὶ παραστήσας, ἔδησε δὴ αὖθις ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ὁ βασιλεὺς ὁ ἡμέτερος, ἔδησε δὲ αἰχμάλωτον ἡγαγών· οὐκ ἀξιάγαμεν ἅπαντες ὅτι τοῦ θαυμασίου τούτου, ὡς εἰδῇ αὐτὸν αἰχμάλωτον ἀγόμενον; καὶ γὰρ ⓜ ἄγγελοι οὐκ ἦσαν αὐτοῖς διδυμίοις καὶ εἰσαγόμενοι, ἐκείροντο· οὐκ ὅπῃ διδυμίους αὐτοὺς εἶδον, ἀλλ' ὅπῃ οὐρανίους ὄντας αὐτοὺς ἀπὸ τῶν δισμῶν λύειν ἔμελλον· οὐκ ὅπῃ χλευαζομένους ἐθεάσαντο, ἀλλ' ὅπῃ ἐλαύνοντας ὄντας ἔμελλον ἀπὸ τῆς γῆς χλευαζομένους· οὐκ ὅπῃ πεπτωκότας εἶδον, ἀλλ' ὅπῃ οὐρανίους ὄντας ἔμελλον ἀπὸ σχήματος ἀξιάγειν. Διὰ τοῦτο καὶ γὰρ πάντας ἀφεὶς τοὺς ἄλλους, εἰς Παῦλον ἄλλεσθαι εἰώθασι. Παῦλος γὰρ ἡ Παύλου πάθος ἠνάγκασεν ἡμᾶς πεδῆσαι τοῦτο τὸ πάθημα. Τίς λαλήσει σου δυναστείας σου, Κύριε, ὅτι Παῦλον οὐκ ἀφῆκας λαθεῖν, ὅτι ἔλαβες τὴν οἰκουμένην τοιοῦτον δῶρα; ἤκουσέ σε πάντες ἄγγελοι ὁμοθυμαδόν, ὅτι τὰ ἄστρα ἀργάσω, καὶ ὅτι τὸν ἥλιον· ἀλλ' οὐχ οὕτως, ὡς ὅτι Παῦλον ἔλαβες τὴν οἰκουμένην πᾶσαν. Διὰ τοῦτο φαιδροτέρα γέγονεν ἡ γῆ τοῦ οὐρανοῦ, ὅπῃ φαιδρότερος ἐστὶ τοῦ ἡλιακοῦ φωτός. καὶ ἐστὶ μὲν ὁ ἥλιος τῷ ἀέρι τῇ νυκτί· ἐκείνος δὲ τοῦ ἀβύσσου σκοτεινότερον· καὶ ὁ μὲν ἀφ' ὕψους φερόμενος, κάτω ἐστὶν ἀκτῖνας ἀφίησιν· αὐτὸς δὲ κάτωθεν ἀναπέμπει, καὶ τὸ μέσον οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς τοῦ φωτὸς ἀνεπλήρωσεν, ἀλλ' ἅμα τὸ τε σῶμα ἰδιώσας, καὶ σοῦ ἀγγέλους ἐνέπλησε πολλῆς τῆς ὑδάτος. Εἰ γὰρ ὅπῃ ἐνὶ ἀμαρτωλῷ μετανοοῦντι χαρὰ γίνεται ἐν τοῖς οὐρανοῖς, αὐτὸς δὲ ἐκ τοσούτης δημηγορίας μυριάδας πάντα ἀνδρῶν ἐθήρευσε, πόσης οὐκ ἐμπίπλησι χαρᾶς σοῦ ἄνω δυνάμεις; καὶ τί λέγω ἁπλῶς; ἄρκεῖ Παῦλον φθέγξασθαι, καὶ σοῦ οὐρανοὺς σκιρτᾷ καὶ θυφαίνεσθαι. Τί γὰρ τῶν καλῶν τούτων ἐνδεέστερον, ὃς πάντα χαλεπὰ τῆς οἰκουμένης ὠδίνεσι συνέχων, λαμβάνομενος, ἵνα σοῦ διδυμίους λύσῃ, καὶ τοὺς ἑαυτοῦ μεταθῇ; σοῦ γὰρ ὡς μαχόμενος οὕτω τὰ τοιαῦτα ἰῶνται, ἀλλ' ὡς ὅτι ἑτοίμως καὶ τοῖς ἐχθροῖς πίκλιν ἐρχόμενος, οὕτως ἵστη τὰ ἔσπατα, καταστάσεων καθαιρῶν, καταβάλλων τὰ Δαβὸλου τὰ ὀχυρώματα, καὶ τῶν δαιμόνων τὰ μηχανήματα, καὶ σοῦ μακρὰν αἴσπει, ἀλλ' ἀπὸ τούτων ἐπ' ἐκείνους, καὶ πάλιν ἀπ' ἐκείνων ἐφ' ἑτέρους μεταπηδῶν, καὶ καθάπερ τις στρατηγὸς ἀρίστος, καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἴστησι ἔσπατα, μᾶλλον δὲ καθ' ἑκάστην ὥραν. Ἀπὸ γὰρ χιτωνίσκου μόνου εἰς τὴν τοσαύτην ἐξουσίαν ἐλήλυθεν, αὐτοκράτορος ἦρε τῶν ἐνδυμάτων τὰς πόλεις· καὶ τόξα, καὶ δόρατα, καὶ βέλη, καὶ πάντα ἡγλώττισε Παύλου. καὶ γὰρ ἐφθέγξατο μόνον, καὶ πάντες πυρὸς σφοδρότερον τοὺς πολεμίους αἱ ῥήσεις ἐμπίπτουσαι, σοῦ μὲν δαίμονας ἔπαυσαν, σοῦ δὲ ἐπ' αὐτῶν κατοχομένους ἐθνικοὺς σοῖς αὐτοὺς ἐπεμψαν. ὅτε γὰρ ⓜ δαίμονα ἐκβάλλει ⓜ πονηρὸν ἐξέβαλε, χύτραν ὕδατος μυριάδες πέντε σπουδάζοντες τὰ βιβλία τῶν μαγίων κατέκαυσαν, καὶ σοῖς τοῦ ἀληθοῦς μαθηταῖς. καὶ καθάπερ ὁ πολέμου πύργου πεσόντος, ἢ τυράννου κατεσκαμμένου, ⓜ μετ' ἐκείνου πάντες τὰ ὅπλα ῥίψαντες τῷ στρατηγῷ σοῦ χρήζουσιν· οὕτω δὴ καὶ τότε ἐγένετο. τὸ γὰρ δαίμονας ἐκβεβλῆσθαι, πολιορκηθέντας ἅπαντας, καὶ τὰ βιβλία ῥίψαντας, μᾶλλον δὲ καταλύσαντας, τοῖς Παύλου ποσὶ προσέπεσον· ὁ δὲ καθάπερ ἐνὶ στρατοπέδῳ τῇ οἰκουμένῃ περιβαδίζομενος, οὐδὲ μανθάνετο· ἀλλ' ὥσπερ τις ἐπόπτης ὤν, πάντα ἐποίει· καὶ νῦν μὲν χαλκὸν διώρυττε, νῦν δὲ ἐκεῖθεν ἤλαυνε, νῦν δὲ ἐνταῦθα ἐπῆγε, ⓜ μᾶλλον λέγω, καὶ σοῦ τὸ δισμωτήριον καθαιρούμενος ἐσύγχεεν, ἀλλὰ καὶ σοῦ ⓜ δισμοφύλακα μετῆγε σοῖς ἑαυτοῦ, τοῦ καλοῦ τούτου ἁγιαλώσιος ἐργαζόμενος. θαυμάζεται Δαβὶδ ⓜ Γολιὰθ καταφέρων ἀπὸ λίθου μόνου ἑνός· ἀλλ' εἰ καὶ Παύλου καταρθώματα τὰς ἀξιάσεις, παιδὸς ἔργον ἐκεῖνο· καὶ ὅσοι παιμένος καὶ στρατηγοῦ

Ἐκ τῆς ἐρωτ. πρὸς Φιλιπ. ἐπιστ.

Λυκ. ια. ζ. Ἐκ τῆς ἐρωτ. πρὸς Κορ. β'. ἐπιστ.

ἐκείνης· πολλῷ μᾶλλον ἡμᾶς δεῖ μὴ βασιλείας ϖ̄ερισσοδοξίαν, μὲ ἄλλη τοῦ μηδόντων
χ. παῦτα ἀγαθῶν ἐλπίδι, ἀλλὰ δι' αὐτοῦ ϖ̄ Θεοῦ" πάντα πάσχειν· ὅτι αὐτῷ ἡ δόξα ϖ̄ ἡ μεγαλοπρέπεια, νῦν ϖ̄ ἀεί, ϖ̄ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΕΓΚΩΜΙΟΝ ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΓΙΟΝ ΑΠΟΣΤΟΛΟΝ Παῦλον, σεμνοτάτου ϖ̄ατρὸς ἡμῶν Θεοδώρου Μαγίστρου ἀπὸ διαφόρων λόγων τὰ εἰς ἁγίους παρὰ τοῦ ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου. Λογ. κζ.

ΤΗς μὲν ὑπογραφῆς τῆς ἀποστολικῆς ϖ̄ροαιρέσεως ἅπαντα ὑμῖν ἤδη ὁ χρέος καταβεβλήκαμεν. ἀκόλουθον ἦν λοιπὸν ἡμῖν, καὶ τῆς ἀρχῆς ἅψασθαι τοῦ βιβλίου καὶ εἰπεῖν, τί ποτέ ἐστι, τὸ μὲν ϖ̄ρῶτον λόγοις ἐποικοδομεῖν ὑμᾶς ϖ̄ρέπει πάντων, ὦ Θεόφιλε, ὧν ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς ποιεῖν τε καὶ διδάσκειν. ἀλλὰ Παῦλος οὐκ ἀφίησιν ἡμᾶς χρήσασθαι τῇ ταύτῃ τῆς ἀκολουθίας, ϖ̄ρὸς ἑαυτοῦ καὶ τὰ οἰκεῖα κατορθώματα τὸν ἡμέτερον γλῶτταν κινῶν. ἐπιθυμῶ γὰρ αὐτοῦ ἰδεῖν εἰς Δαμασκὸν εἰσαγόμενον, δεδεμένον, οὐκ ἐκ ἀλύσεσι σιδηραῖς, ἀλλὰ φωνῇ διασοφιστικῇ. ἐπιθυμῶ δὲ ἰδεῖν ἀλιθηγέτα ϖ̄ ἰχθύν τοῦτον ϖ̄ μέγαν, τὸ ἅπασαν διαβρήσαντα τὸν θάλασσαν, τὰ μεγάλα κύματα καὶ τὸ ἐκκλησίας ἐπεγείραντα. ἐπιθυμῶ ἰδεῖν αὐτὸν ἁλιθηγέτα, ὑγιᾶ ἀγκίστρῳ, ἀλλὰ λόγῳ διασοφιστικῷ. καθάπερ γάρ τις ἁλιεὺς ἐπὶ πέτρας ὑψηλῆς καθήμενος, καὶ ϖ̄ κάλαμον μετιωρίζων ἀφ' ὑψηλοῦ, ὃ ἄγκιστρον ἀφίησιν εἰς τὸ πέλαγος· οὕτω δὴ καὶ ὁ διασοφιστὴς ὁ ἡμέτερος, ὁ τοῦ ἁλιέως διδάσκαλος τοῦ πνευματικοῦ, καθάπερ ἐφ' ὑψηλῆς πέτρας τῆς ὑψηλοτάτης καὶ θεοειδοῦς, ὥσπερ ἄγκιστρον, τὸν φωνὸν ἐκεῖνον ἀφεὶς λόγων καὶ Εἰπών· Σαῦλε, Σαῦλε, τί με διώκεις; ἵνα τὸν ἰχθὺν τοῦτον ϖ̄ μέγαν ἁλίσῃ. Τίς γὰρ τοιοῦτος καὶ ἀπόστολος, καὶ διώκτης, καὶ βλάσφημον, καὶ ὕβρεως τοῦ ἐκκλησίαν λυμαινόμενον, ὡς ϖ̄ τοῦτον οἴκοθεν ϖ̄ορευόμενον, σύρειν δεσμίους τε καὶ γυναῖκας, καὶ πάντα συγχέειν καὶ ταράττειν, ἕως ἔμενεν, εἰ μὴ ἔξαίφνης ὁ βασιλεὺς ὁ ἡμέτερος καλέσας μετέστησε, καὶ ϖ̄ρὸς ἑαυτὸν ἐπεκόμισε; καὶ γὰρ καὶ ϖ̄ μαθηταὶ ὅπου ϖ̄ρότερον αὐ ϖ̄ροσηλύτους εἶδον, διδασκάλους ἔφριττον, καὶ σοβεῖν δυσπρόσιτον ἐτόλμων. καὶ ὅτε πάλιν τοῦ φίλου ἐγένετο, τὸν αὐτὸν φόβον ἐδίκαιον. εἰ οὖν καταλλαγέντα αὐτὸν ἐδιδάξαν, ἐχθρὸν ὄντα καὶ πολέμιον τί οὐκ ἂν ἐποίουν; ἐγὼ δὲ τί πάθω; αἰσχύνη φυτεῖν πολλὴ τῇ σφοδρότητι χρησάμενον, μὴ πάλιν καταχωῦ ἀπαλάγῃ τὸ ϖ̄ροκειμένου. καὶ γὰρ ἴσως πολλάκις ἑτέρωθί με βαδίζοντα καὶ τετραμμένον ἀπάντησας, τὸ μέσον ὃ λέγω κατέχε, καὶ ὕπνος εἶλεν, ὡς τὸ αὐτοῦ ϖ̄ῆσαι καὶ καταλῦσαι τὸ λέγειν. Οὗτος τοίνυν ὁ μακάριος Παῦλος. ὁ τὸ οἰκουμένῃ φωτίσας πᾶσαν, τὸ χαμαὶ τὸ κλίνοντος ἐτυφλώθη τότε· ἀλλ' ἡ σύγκρασις ἐκείνου φωτισμὸς τῆς οἰκουμένης ἐγένετο. ὅπου γὰρ ἔβλεπε κακῶς, ἐπήρωσεν αὐτὸν κἀκεῖ ὁ Θεός, ὡς σφοδρὸς καὶ ἀνεξίτηλος, σφοδρότερον δίκτυα τὸν χάλκεον, ἵνα μὴ τῇ ῥύμῃ τῆς ϖ̄ροθυμίας ἐκείνης ἀγέλμενος ϖ̄ροκύσῃ τὸν λεχθέντων, καὶ ἵνα μάθῃ τίνα πολεμεῖ, ὃν οὐ μόνον κολάζοντα, ἀλλ' ὅτε θέργετοῦντα εὐεργετεῖν δυνάμενον. οὐκοῦν ὁ σκότος αὐτὸν ἐπήρωσεν, ἀλλ' ἐπαρθολὴ φωτὸς αὐτὸν ἐσκότισεν. Εἰ πόλεμος ἡμῖν ϖ̄ροσηκόντως βαρβαρικὸς, ὃ ὅπου τὸ παρατάξεως ϖ̄ πολέμιοι μυρία ϖ̄ράττειν ἡμῖν ϖ̄ροσήκαλα· εἶτα ὁ στρατηγὸς τὸ βαρβάρων, ὁ μυρία ϖ̄ροσάγων μηχανήματα, ϖ̄ πάντα συγχέων τὰ ἡμέτερα, καὶ πολλοὺ θορύβου καὶ ταραχῆς ἐμπιπλῶν, καὶ τὴν πόλιν αὐτὴν ἀπειλῶν καταστρέψειν καὶ ϖ̄ροδώσειν πυρὶ, ϖ̄ δουλείαν ἡμῖν ἐπάγοντος, ἔξαίφνης ἐπὶ τὸ βασιλέως τὸ ἡμετέρου δίθεις, αἰχμάλωτος εἰς τὴν πόλιν ἦλθε· οὐκ ἂν ἅπαντες μετ' ἀνδρείου καὶ παιδίων ϖ̄ρὸς τὸ ἀνοίας

Πρξ. α. α.

Πρξ θ. λ. Ἐκ τῶν λόγ. Ϝ, ὅτι χρήσιμον οἶσιν ἐλέγχειν.

Ἐκ Ϝ τ λόγ. εἰς τὸν ὅμοιον Παῦλον.

Ἐκ Ϝ λόγ. Ϝ εἰς π. Σαῦλος ὃ ἐπ. ἀπειλῆς καὶ φόνου

γάμων ὁ πατὴρ ὁ σὸς, ἡ ἀπεγνωκώς τῆς ἑαυτῷ ζωῆς, εἰς ἀκμαζούσῃ τῇ ὀργῇ πολεμῶν, ὡδίνα τῆς ἑαυτῷ σωτηρίας ποιήσηται λόγον, ἢ μὴ πολλῆς ἐμπεσεῖται τῆς σφοδρότητος ἡμῖν. Εἰ ὃ μακρὰν ὑποδείμωμεν, μὴ πλείονος ὀφθησόμεθα τῆς παρασκευῆς, ἢ μὴ μείζονος τῆς ἀσφαλείας, ἢ ἀπονητὶ, ἢ μὴ εὐκολίας ἀπάσης, ὥσπερ [εἰ] σαλεύῃ λαβόντες αὐτὸν, οὕτως ἐπιθήξομεν. ἐπαιρὲ τὸν γρώμενον ὁ Αβεσσαλὼμ ταύτῃ, ἢ λεπτολεσίαν εἶ) ἔφησεν αὐτῷ. Ταῦτα ὃ ἔλεγεν ὁ Χουσὶ, βουλόμενος δοῦναι χρόνον τῷ Δαβὶδ, ὡς φθάσαι μακρὰν ἢ διαπεύσαι, ἢ στρατεύματα συναγαγεῖν. οὕτω τοίνυν ἐκάλων τὸν Αχιτόφελ τὸν γρώμενον, διὰ πολλῆς κεκρυμμένων πέμψας αἰσθήσεων, ἀπήγγειλεν ἅπαντα τῷ Δαβὶδ, ἢ ὅν τὸν αὐτοῦ γρώμενον ἐκύρωσεν ὁ τύραννος, τὸ φέρουσαν τῷ Δαβὶδ τὸν νίκην. οὕτω γὰρ ἢ ἐγένετο. ὀφθῆναι γὰρ μικρὸν ἐκέλευσαν ⓐ ὡς Ⓦ τύραννον, παρασκευασάμενος ὁ Δαβὶδ ἐπέθετο, ἢ ὃ ἔφθασεν ἔσχεν. ὅπερ ὁ Αχιτόφελ ἀπὸ πολλῆς συνέσεως ἢ δεινότητος συνορῶν, ἢ ἐστυδηκὼς ἤδη ὃ τέλος καταμαθών, ὅτι ὅλεθρος ἐπὶ Ⓦ Αβεσσαλὼμ αὐτὸν ἡ γνώμη, ὁπὲρ ἐνεγκὼν τὴν ἐστυδηκυῖαν ἐπῆρεν, ἀπελθὼν βρόχον αὑτῷ ἐπῆψε ἢ ἀπήγξατο, ἢ οὕτω Ⓦ βίον κατέλυσεν. ὡς δὲ τῷ Αχιτόφελ δόξαν ἢ τῷ Αβεσσαλὼμ εἴρηται, Επιστρέψει ὁ πόνος αὐτοῦ εἰς κεφαλὴν αὐτοῦ· ἀμφοτέρων γὰρ εἰς κεφαλὴν ἡ τιμωρία κατέβη. ὁ μὲν γὰρ ἀγχόνῃ χρησάμενος, οὕτω τὸν βίον κατέλυσεν· ὁ Αβεσσαλὼμ ὃ οὐκ ἀπήγξατο, ἀλλ' ἄκων ἐκρέματο, ἢ οὐκ εὐθέως ἀνῄρητο, ἀλλ' ὥσπερ ἐν δικαστηρίῳ τοῦτον ἀνῃρτήθη ἢ τῷ ξύλῳ προσηλώθη, ἢ τῆ Θεοῦ τιμωρίᾳ ὑπῆρξαν ἀδῶναι φέροντος, ὅτι πολλὰ ἐκρέματο χρόνον ἐπὶ τῆ στυγνότητος λοιπὸν μαστιζόμενος. ἢ ἵνα μάθῃς, ὅτι οὐκ αὐθεντικῶς ἀλλ' ἀναγκαίως ὁ γρώμενος, ἀλλ' ὅλον ἡμῶν ἀλλ' ὃ δικαστήριον, τείχας αὐτοῦ ἢ ξύλον ἔδοσαν, ἢ ζωὴν ἄλλοθι προέδωκε· ἐπεὶ μὴ φοίνων ἡ κόμη, ἀλλὰ ὃ ξύλου ὃ δένδρου γέγονε, ἀλλὰ ὃ γραπώσασα ἡ ἡμίονος. ἢ σκέπει τῆ Θεοῦ τὴν μακροθυμίαν. ἢ γὰρ ἀφῆκεν αὐτὸν χρόνον πολλὸν, εἰς μετάνοιαν ἐφελκόμενος, ἐπεὶ πολλῆς λαβεῖν ἐπεθύμει τῆς τῆ παρόντος γλυκύτητος. Εἰ γὰρ μὴ θεῖον ἦν, ἢ λιθίνων εἶχε ψυχὴν, ἰχμαὶ ἦν σκληραὶ πάντα αὐτὸν ἀπαγαγεῖν τῆς αἰσχίστου μανίας· ἡ πρᾶξις, καθ' ἣν ἐκοινώνησε τῷ πατρὶ τῆ ἀλόχῳ, ὁ οἶκος, τὰ συνέδρια, εἶδε ⓐ λόγον πρὸς αὐτὸν ἐλάνθανεν· τὰ ἄλλα πάντα, εἶδε αὐτῷ καταλλαγὴν φόνου τοιούτου πεποιηκότι. μὴ τούτων δὲ ἕτερα ἦν ἰχμαὶ αὐτὸν μαλάξαι. ἢ γὰρ ἤκουσεν, ὅτι φυγὰς ἢ ἀλήτης πρὸς ἦρχετο, ὅτι τὰ ἐμὰ ἔπαφε δόμα. πῶς ὃ οὐκ εὐνόησεν, ὅτι δὲ ἰκήσας πάντων ἀθλιώτερον δὴ ἔζη βίον, ὀναγὴς ὢν ἢ ἀκέλευστος ἀπὸ τοῦ πατρός; ἢ ταῦτα λοιπὸν, γέγονε ὅπερ τῆ παρόν, δὲ ὅτι ἡγεμὼν τῆς προσδοκίας οὔσης, οὐκ ἀνέμενε χρόνον ὅτι μακρὰν. πολλαὶ δ' εἰσὶν Ⓐ πενίαι ὀδυρόμενοι; πόσοι ταῦτα πενίας χαλεπώτερα; πόσοι νόσου; πόσοι ἰδιώτης; οὐκ εἴποι τοιοῦτον πρὸς ἑαυτὸν ὁ δίκαιος οὐδὲ, οὐδὲ ἀπιδυσωπήσει, οὐδὲ ἐθριάσει λέγων, καλῶς γὰρ ἀπολαμβάνω τὰς ἀμοιβὰς ὁ ἐν τῷ νόμῳ αὐτοῦ μελετῶν ἡμέρας ἢ νυκτός· ὁ δὲ αἰσχύμασι τοιούτῳ πάντων ἡδόμενος ταπεινότερος, ὁ τῆ ἐμφρὼν φυσώμενος, εἰς χθὲς ἀκολάστου παιδὸς ἐκδίδομεν. οὐδὲν τοιοῦτον οὐκ εἶπεν, οὐκ εἰσήνεγκεν· ἀλλ' ἐφέρει ἄπαντα μὴ φιλοσοφίας, μίαν μόνον ἔχων παρρησίαν ὁ τοῖς γινομένοις, ὃ πεπεῖσθαι, ὅτι τοῦ Θεοῦ ταῦτα εἰδότος γίνεται. καὶ καθάπερ Ⓐ τὲξ παῖδες ὁ τῆ καμίνῳ ἄνθις ἔλεγον· Καὶ ἐὰν μὴ, γνωστὸν ἔστω σοι, βασιλεῦ, ὅτι τοῖς θεοῖς σου οὐ λατρεύομεν, καὶ τῆ εἰκόνι τῆ χρυσῆ, ἣν ἔστησας, οὐ προσκυνοῦμεν. Εἰ δέ τις εἶπε πρὸς αὐτὸν, καὶ ποίαν ἐλπίδι ἀπειθήσετε; τί προσδοκῶντες; τί ὃ ἐλπίζοντες μετὰ Ⓦ θάνατον, μετὰ ὃ πῦρ; (οὐδὲπω γὰρ τὰ ἀνάστασιν ἦν ἡ προσδοκία) ἦκουσεν ἂν πρὸς αὐτὸν, ὅτι αὕτη μείζων ὀφθεὶς ἡμῖν ἀντίδοσις, ὃ διὰ Ⓦ Θεὸν ἀπειθεῖν· ὥστε καὶ σοὶ μείζων ταύτην ἡγεῖτο αὐτῷ εἶ) παιδομυθίαν, ὃ Ⓦ Θεὸν εἰδότα ταῦτα μὴ κωλύειν. Εἰ γὰρ ἐρασὴς μυριάκις αὖ ἔλθοι ὑπὲρ ἐρωμένου καταφρονῶν, κρίνει οὐδὲν μᾶλλον Ⓦ θάνατον προσδοκᾶν πρὸ ἐκείνης·

Ψαλ. ξ. ιβ. Δαν. γ. κη. χ. κβ.

φα τῆς τῶ παῖδος ἀγαθοῖς. τῶν τοίνυν τοιούτων ἐν τούτοις ὄντων, καὶ τῶν τραπεζῶν μεθ' ἑκείνου τεταγμένων, καὶ τῆς πόλεως ὑπὸ τὸν τύραννον οὔσης, Χουσὶ τις δῶρα θεοῦ βασιλικὴς, φίλος ὢν τοῦ Δαβὶδ, ἔλθε πρὸς αὐτὸν φιλίαν ἀγαπήσων· ἐν τῇ τῶν καιρῶν τούτων μεταβολῇ, καὶ ἰδὼν αὐτὸν ἀθέσμοις καὶ τοῖς ἔρημον πλανωμένον, διέρρηξε τὸν χιτῶνα, καὶ τὴν κεφαλὴν κατεσπάσατο τέφρας, ἐπέπαιξεν, ἀνέκραξε πικρὰ καὶ ἐλεεινά· καὶ ὅσῳ μᾶλλον κόπτετο, τοῖς δῶροι τῶν δακρύων εἰσφέρει θεραπείαν. οὐ γὰρ ἐῶ τὸν καιρὸν φίλας, οὐδὲ τῆς δυναστείας, ἀλλὰ τῆς ἀρετῆς· διὰ τοῦτο, τῆς ἀρχῆς μεταπεσούσης, αὐτὸς τοῖς φίλοις οὐ μεταβάλλει. ἰδὼν τοίνυν αὐτὸν ὁ Δαβὶδ ταῦτα ποιοῦντα, φησὶ πρὸς αὐτόν· φίλου μὲν καὶ ταῦτα καὶ γνησίου πρὸς ἡμᾶς ἀφικνεῖσθαι· οἶσθα γὰρ οὐδὲν ἡμᾶς. ἀλλά τι ἀβουλεύσασθαι καὶ σκοπήσας, ὅπως αἱ λυπηραὶ ταῦται διαι, καὶ διέξοδόν τινα εὕρω τῶν συμφορῶν. ταῦτα εἰπὼν εὐσεβεστάτην γνώμην ἐκείνῳ παραινεῖ τοιαύτην· ἀπελθών, φησὶ, πρὸς τὸν υἱὸν τὸν ἐμὸν, καὶ φίλον προσποίησαι ἑαυτόν, ἀφαιρεθῆναί με τοῦ ἐκείνου βουλαῖς, καὶ τὸν Αχιτόφελ τὴν βουλὴν ἀκυρῶσαι ποίησον. ὁ γὰρ Αχιτόφελ σοῦ καὶ τοῦ τυράννου τότε ἐκράτησεν εἰκότως· αὐτὸς, καὶ διπλοῦς μᾶλλον ὢν τὰ πολεμικὰ, διπλοῦς ἦν καὶ στρατηγῆσαι πολέμῳ καὶ μάχῃ· διὸ καὶ τοῦ τυράννου μᾶλλον αὐτὸν ἐδιδάσκει ὁ Δαβίδ· οὕτως ἐῶ δῆθεν τὰς γνώμας ὁ ἀνήρ. ταῦτα ἀκούσας ὁ Χουσὶ ἐπείσθη, καὶ οὐδὲν μικροψύχως ἐλογίσατο οὐδὲ ἀϊδρεῖ, "οὐδὲ εἶπε, τί ἦν ἐμὲ ἀλλᾶ; τί ἦν ἐαυ γυμνωθῆ καὶ ἐλεγχθῆ μου τὸ πρόσωπον; τί ἦν ἐαυ φωραθῆ τὸ δρᾶμα τῆς ὑποκρίσεως; δῆλος ὁ Αχιτόφελ, ἴσως καὶ τοῦτο ἐλέγξει καὶ ποιήσει καταφωρᾶν· καὶ ἀπολοῦμαι εἰκῇ καὶ μάτην. οὐδὲν τῶν τοιούτων ἐνθυμήσας, εἰς τὸ στρατόπεδον ἐλύσκησεν εὐσεβόντων, τὸ πρῶ ὅπερ Θεὸν ῥίψας, καὶ εἰς μίσους ἑαυτὸν ἀφῆκε τοὺς κινδύνους. ὡς ἦν ἐπὶ σοὶ τῇ πόλει, ἰδὼν προσποιούμενα τὸν τύραννον, προσῆλθε· ὁ ἦν ἰδὼν αὐτὸν ἀθέσμοις, καὶ τῇ φιλαρχίᾳ μεθυόμενον, οὐκ ἐξήπατεν ἀκριβῶς τὸ κατ' αὐτὸν, ἀλλ' ὑπεκρούετο αὐτὸν καὶ ὑποδύζων, ἀπιθῆ, φησὶ, μὴ τὸ ἐπαίρου σου, οὐδὲ τὸ ὄνομα ὑπομένειν εἰσφέρε τὰς πατρίδος, ὑπὸ μίσους καὶ ἀπαιδευσίας πολλῆς. ὁ ἦν Χουσὶ οὐδὲν ἀφραπεφραδὴς, οὐδὲ ἀφαδρουδηλὴς, τί φησιν; ὅτε ἐῶ ὁ Θεὸς μετ' αὐτὸν, τὰ ἐκείνου ἐφρόνουν· ὅπερ δὲ μὴ σοφῶν ἔσχεν, ἀκόλουθον θεραπεύειν τὰ σά. ἐπῆρε τὸν τύραννον καὶ ἐφύσησε, καὶ οὐδὲν ἐξεπάσας ἀκριβῶς (κοῦφος γὰρ ἀνὴρ πιστεύω πρωτὶ λέγω, τοῖς ὁσιωτάτοις ἐκπεφαλιδωτὶς) ὑθλῶς αὐτὸν εἰς τὸν γνησίους εἰσάγει, καὶ εἰς τὸν σοφώτατον ἐγκρύφει τῶν φίλων. ὃ ἦν πρῶ ὁ Θεὸς φκονόμει πρῶν καὶ στρατηγοῖ τοῖς γνωμύοις. καὶ λοιπὸν βουλῆς προχειμένης πρὸ προλέμου, καὶ ἑτέρων ἑτέρα εἰσηγουμένων, πρὸ τοῦ πότερον ὑθλῶς ὑπιθέσθαι χρὴ, ἢ μικρὸν ἀναβοηθοῦντας, πρελθὼν ὁ Αχιτόφελ ὁ δῆθεν ἑκὼν συμβουλεύσας καὶ γνώμην εἰσενέγκαι, ταύτην εἰσηγεῖτο τὴν συμβουλήν· τετραπτερημένῳ, φησὶ, καὶ πληρουσημένῳ ἐπιθώμεθα τῷ πατρὶ δῷ σῷ, καὶ μὴ συγχαρήσαντες αὐτὸν μηδὲ μικρὸν, ὕπνος ἀνέλωμεν· αὐτὸς γὰρ ἀπροσκόπτως ὡς ὕπνῳ ἐπιθώμεθα, οὐδὲν ἔσται πόνος ἡμῖν. ταῦτα ἀκούσας ὁ τύραννος καλῶ καὶ Χουσὶ αὐλομολήσαντα τὴν ἀποκρίσει πρὸς αὐτὸν, καὶ φησὶ· μεταδῶμι καὶ τούτῳ τῷ λόγῳ· ἔπερ οὐκ ἐῶ ἀκολουθίαν δῶ θεοπίλου, ὃ ἀθέσμοι ἐλθόντα τῶν, ὕπνῳ πιθόσθαι καὶ νομίσαι ἀξιόπιστον εἶ), ὡς καὶ συμβουλῆς ἀξιοῖ πρεσβεύσαι ἔσκει τοιούτῳ· ἀλλ', ὅπερ ἔφθην εἰπὼν, ἔτυμο ὁ Θεὸς στρατηγῇ, καὶ τὰ δύσκολα εὐκολα ποιῇ. καὶ εἰσάτι ὁ Χουσὶ, καὶ μεταδίδωσι πρόφασις αὐτῷ ὁ τύραννος, καὶ ἀξιοῖ λέγειν τὰ παρεισάγματα. τί οὖν ὁ Χουσὶ; οὐδέποτε, φησὶν, ὕπνῳ διημάρτην Αχιτόφελ. εἶδες ζωόσου ἀνδρός; οὐκ ὑθλῶς αὐτῷ τὴν γνώμην ἐκάλλυε, ἀλλὰ μετ' ἐγκωμίου. θαυμάσας γὰρ αὐτὸν προσποιεῖται ὡς ὁ τοῖς ἔμπροσθεν χρόνοις κρείσσω συμβουλεύοντα, ὕπνῳ πρόσθεσαι κακίζει γνώμην, μετοιονχὶ λέγων, θαυμάζω, πῶς διημάρτην· ὃ γὰρ μοι δοκεῖ συμφέρειν οὗτος ὁ λογισμός. διὸ μὲν γὰρ πῶν ὑπιθώμεθα, καθάπερ ἀρχῆς ἧς πρόφασιν θυμοῦ

γέμων

αυτόν, ἢ ἔτι δύο ἢ τρία; ἀλλ' οὐ χρόνου πλῆθος ζητῶ, ἀλλὰ ψυχῆς διόρθωσιν. τοῦτο γάρ μου δόξει, εἰ κατανύγη, εἰ μεταβάλητο, ἢ ὃ πάνυ μέγα ἐστίν· ὡς δ' μὴ τοῦτο ἦ, δῆλον ὅτι ὀφέλους τοῦ χρόνου λειπόν. Οὐδὲ γὰρ, εἰ πολλάκις ἐπιδεῖτο τὸ τραῦμα, ζητοῦμεν, ἀλλ' εἰ ὥποτέ τι ὠφελεῖ. Εἰ μὲν οὖν ὠφέλησέ τι ὁ χρόνος βεβαίως, μηκέτι προσείσθω· εἰ δὲ μηδὲν ὤνησε, καὶ μὴ δίκαιον ἀπαιτεῖν ἔλαττον προσείσθω· καὶ ὅρος οὗτος ἔστω λύσεως, τοῦ δεδεμένου τὸ κέρδος. Οὐδὲν γὰρ ὕστερον δείκνυσι τὸν τῶν ἀρχαίων ἔχοντα, ὡς ἡ φιλοστοργία ἡ πρὸς τοὺς ἀρχομένους. Εἰ γὰρ πατὴρ ὁ θλίψας μένει ποιμὴν, ἀλλὰ καὶ ὁ φιλῶν μὴ ὁ θλίψας. Εἰ δὲ ἔνθα φύσις ἀγάπης χρεία, πολλῷ μᾶλλον ἔνθα ἡ χάρις. καὶ σύ γε, ὦ παῖ, ὡς οἰκέτης ἀνάλυσον τοῖς θλίψασί σε. τί γὰρ ἀνάξια ποιοῦσιν αὐλοῖς, οἷα αὐλοί σοι; ἀπέθλιψας γὰρ αὐλοὺς οὐκ ἔτι. Ἀλλὰ καὶ ὅταν ὁ πατὴρ ὁ ἀδελφὸν ὑπερημένον ὀνειδίσῃ σοι, σπουδαρίου τινὸς καὶ σύ, εἶπε ὡς ἀδελφοῦ κηδόμενος, εἶπε ὡς πατρὶ σπουδαζομένων. ἀλλ' ἴδε ἡμᾶς πῶς ἐποιήσαμεν, οὐκ ἐπεμείναμεν τῷ πάθει, ἐκολακεύθημεν τάχα σύ, ῥαθυμότερος γέγονας. καὶ οὐκ ἀρκεῖ τοῦτο πρὸς τὴν ζημίαν, ἀλλὰ καὶ κόλασιν ἄλλην ἐπὶ σαυτόν. ὁ γὰρ κωλύων τὸ τραῦμα θεραπεύειν οὐ τοσοῦτον ἐλάττονα ἔχει κόλασιν, ἀλλὰ καὶ μείζονα. οὐ γάρ ἐστιν ἴσον πλῆξαι, καὶ τὸ πληγὴν κωλῦσαι θεραπεύειν. τοῦτο μὲν γὰρ ἁπλοῦν τὸ πρᾶγμα τότε πρώτως, ἐκεῖνο δὲ πάντως. Μὴ δὴ τὸ γελῶντα κατοφρυώσωμεν καὶ τὸν αὐτὸν καταφρονήσωμεν, οὐδ' ἀρχομένους διδοικότες, ὑπεικέτι μοι πρώτως ἐσόμεθα καὶ ἐλάττων ἀμαρτησόμεθα ἁμαρτάνοντες, τὸ δὲ συνηθὲς οὐδέποτε διωπτεύσομεν ἀφανίζειν ὑπερήμενον· καὶ τούτῳ ἀπαλύσωμεν καὶ τὸ ἀφηκρουσόμενα, τῷ μὲν τὸν πολλὰ ἐκολακευκότα διδοικότες, ἀμείνονες ἐσόμεθα· καὶ τοὺς τούτῳ αἰσχυνθησόμεθα, ὁ τὸν νόμον ὑπεισέλθοις φόβος καὶ ἄκοντας ἡμᾶς σωφρονίσοι δυνήσεται. ὥσπερ γὰρ κολαζομένων τὸν πονηρὸν, ἕτεροι βελτίους γίνονται; οὕτω καὶ πόνων κατορθουμένων πολλοὶ τοὺς τοὺ ἴσου σπουδάζοντας ζηλοῦσιν. Καὶ γὰρ ὁ παιδίον, ἕως μὲν ἂν ἐκεῖνο παιδαγωγοῦ ὑπὸ ἄγηται φοβερὸν, καὶ σωφρονῇ, κἂν μετ' ὑπεικείας ζῇ, θαυμάζει οὐδείς· ἀλλὰ τῷ τὸ παιδαγωγοῦ φίλον τὸν σωφρονισμὸν τὸν νέου λογίζονται πάντες· ὅταν δ' ἀποδημοῦντος τοῦ ἐκείνου ἀνάγκῃ, ὅτι τῆς αὐτῆς ἡμῖν σπουδῆς, τότε καὶ τοῦ ὅτι τῆς αὐτῆς ἡλικίας σωφρονισμὸν αὐτῷ πάντες λογίζονται. Διὰ τοῦτο οὖν διδάσκαλος μᾶλλον τῶν πατέρων ὑπάρχειν ἔοικε καὶ πολλῷ· ὅτι τούτων μὲν γὰρ ὁ ζῆν, ἐκείνων δὲ τὸ καλῶς ζῆν. Μηδὲ ὅτι πατέρα ἅγιον ἔχεις, ἐγκαταλίπῃς σου· οὕτω γὰρ κατα- δικασθήσῃ σὺ πλέον, ὅταν οἴκοθεν ἔχων τὸ παράδειγμα τῆς ἀρετῆς, ἀνάξιον σαυτὸν τῆς προγονικῆς παραδόξου ἀρετῆς. μέγα ἀγαθὸν σὺ τοῖς καταρθοῦσι τοῖς οἰκείοις ἐλπίδας τῆς σωτηρίας ἔχει. Οὐδὲ γὰρ φίλος οὐδεὶς οὐδέποτε παραστήσεται σοί. Εἰ γὰρ καὶ τοῦτό φησι τοῦ Ἱερεμίᾳ, Μὴ ἀξίου τοῦ λαοῦ τούτου, σὺ τοῦτο, ὅπου κύριοί ἐσμεν τὸ μεταβαλέσθαι, πολλῷ μᾶλλον σύ. Τὰ γοῦν τοιαῦτα ἐγκώμια, ὅταν μὲν αὐτοῖς κοινωνῶμεν, ἢ ἡμῶν ὄντα· ὅταν δὲ μή, οὐδὲν ἰσχύει. ἀλλὰ καὶ μᾶλλον κατακρίνῃ. ἢ ὅπως, ἄκουε. Ἀβεσσαλὼμ μισῶν τὸν Δαβὶδ τὸν ἀκόλαστον, διεφθαρμένον. οὗτος ἐπαινέτης τοῦ τοιούτου πατρὸς, ἢ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ, ἢ τὴν οἰκίας, ἢ τὴν πατρῴου σκηνῆς, ἀλλὰ τὴν ἐκείνου κατέχει ἀπάντων· ὃς οὔτε τὴν φύσιν, οὔτε τὸ ἀναγκαῖον, οὔτε τὸ ἡλικιῶδες, οὔτε τὰ προλαβόντα ἐφύλαξε, ἀλλ' οὕτως ἦν καθαπαξάμενος ἢ ἀπάνθρωπος, ἢ θηρίου μᾶλλον ἢ ἀνθρώπου, ὡς ἅπαντα τοῦτον διαρρήξας καὶ κωλύματα, αὐτοῖς μὴ ἀναισχυντίας ὑπερπηδήσας τοῖς τῆς φύσεως νόμοις, ἢ τοσαῦτα ἐμπλῆσαι ἅπαντα ἢ ταράχου. εἰ γὰρ ὡς πατέρα αἰδεσθῆναι μὴ ἐβούλετο, ὡς γεγεννακότα ἐχρῆν· εἰ δὲ τὸ πολίτης κατηφὴς, ὡς δυναστείαν αἰσχύνεσθαι ἔδει· εἰ δὲ μηδὲ ὅτως, ὡς οὐδὲν ἠδικηκότα, ἀλλ' ὑπὸ φιλαρχίας ἔρως παρ' αὐτοῦ εἰσέδυ τὸν αἰδῶ, ἢ ἄνθρωπον ἀπέκτεινε. ἢ ὁ μὲν μανιώδεις ἐστὶν ὁ θλιψασάμενος ἢ ἀναθεματίσμενος, ἀλήτης ἢ φυγὰς κατ' ἔρημον ἐπλανᾶτο, καθάπερ τις μετανάστης τῇ ἐπιφορείᾳ ἢ τοῖς ἐπιόντων κλαζόμενος κακοῖς· ἐκεῖνος δ' εἰσπυ-

φα

Εκ τῶν ἱερωνυμ. τῶν πρὸς Κορ. Ε. ἐπιστ.

Εκ τῶν ἱερωνυμ. τῶν πρὸς Κορ. Ε. ἐπιστ.

Εκ τῶν λόγων τῶν εἰς τὸν αὐθαίρετον.

Εκ τῶν αὐτῶν.

Εκ τῶν πρὸς Κορ. Ε' ἐπιστ.

Εκ τῶν λόγων τῶν εἰς παραβολ. τὸν πλούσιον ἢ Λαζάρου.

Εκ τῶν ἱερωνυμ. τῶν πρὸς Τιμοθ. α' ἐπιστ.

Εκ τῶν αὐτῶν. τῶν ζ'. Ψαλμ.

χ. τί λέγουσι πατέρα μάρτυρες ἔχοντες;

πλημμελείαι μὴ σὸν ἐπιπλῆξαι, λόγοις ὑ ἡ σωφρονίσαι ἐπιχειρᾶτε τῆς ποινείας ταύτης ἀπαγθῆναι αἰτίοις· ἡ τοιαῦτα σοὶ αὐτὸν σωνεχῶς ἔλεγε ῥήματα· Μὴ, τέκνα, μὴ ποιῆτε ὕτως, ὅπ σὸν ἀγαθὴ ἡ ἀκοὴ, ἰὼ ἐγὼ ἀκούω σοῖ ὑμῶν. καίπι ἰσχυρὰ μὲ ἐ ταῦτα αὐτὸν διακτήσασθαι ταῖ ῥήματα· ἀλλ' ὅμως ὅπῳ μὴ ὃ πάθω, ὡς ἐχθρὸν, ἐπιδιῖξαι, ἑαυτῷ τι, καὶ ἐκείνοις ἐξεπολέμωσε τ Θεόν· ἐ φεισάμενος αὐτὸ τῷ παίδων ἀκύρως, μᾶ τῷ παίδων ἡ τὸν ἑαυτῷ σωσαπώλεσε σωτῆρα. καίτοι πλέον τῆς ἐις τὸν παῖδας ῥαθυμίας οὐδὲν ἕτερον εἶχεν ἐγκαλεῖν ὁ Θεὸς ᾧ σφεδύτη. Εἰ ὑ τ ἐλάφοια ἁμάρτοιτα οὕτω πολύεστον ἀνέτρεψεν ὁ Θεὸς, τὸν χαλεπώτερα πεπλημμεληκόζας ἀτιμωρήτως ἀφῆσ; Εἰ γὰρ τ ἱερέα, τ σφεδύτιον, τὸν ἔνδοξον, τὸν ἐικοσιέτη σωρσάντα ἀλήπλως τῷ τῶ Ἑβρέων ἔθνους, οὐδὲν τούτων ἴσχυσε σωβοηθῆσαι· ἀλλ' ὅπῳ τῷ παίδων οὐκ ἐπεμελήθη μᾶ ἀκριβείας, σφόδρα ἡ ἐλεεινῶς ἀπώλετο, ἐ τῆς ὀλιγωρείας ταύτης ἡ ἁμαρτία, καθάπερ κῦμα ἄγριον ἡ μέγα, πάντα ὑπερέχει σκάφα, ἡ τὰ κατορθώματα ἀπέκρυψεν ἅπαντα· ἵνα ἡμᾶς λήψηται δίκη, σὸν ἡ τῆς ἀρετῆς ἀποδιόρασις πολὺ τῆς ἐκείνου, ἡ τῷ παίδων οὐ μόνον οὐ σωΐσαμένους, ἀλλ' ἡ βαρβάρου πάντος χαλεπώτερον σωὶ τούτους δρακοντώδους; ὥσπερ γὰρ τις ὅπι τῷ οἰκείων ἁμαρτημάτων σὸκ ἔχῃ καταφυγὴν εἰς ἀπολογίαν ἡ συγγνώμην· οὕτως σὸν ὑπὲρ τῷ τοῖς παισὶν ἁμαρτανομένων ⓐ γονῆς. καὶ μάλα εἰκότως. Εἰ μὲ γὰρ ἐκ φύσεως ἡ κακία τοῖς ἀνθρώποις σωρσῆν, εἰκότως ἄ τις εἰς ἀπολογίαν κατέφυγεν· ὅπῳ ὑ ἐκ σωαιρέσεως καὶ φαῦλοι γινόμθα καὶ ἀσυνδέτοι, πῶς ἂν ἔχοι λόγον βιωσόμενοι εἰ πεῖν ὁ τὰν μάλιστα πάντων παῖδων ἐπιμελεῖσθαι καὶ γνέσθαι ποιησόν ἀφοῖς; Μὴ δὴ πλοῦτον τοῖς παισὶ καταλίπῃς, ἵνα καταλίπῃς ἀρετήν. ἐ γὰρ ἐφάπτης ἀληθείας, ζωὴν ἐᾷς μὲ μὸ ποιῆ αὐτὸν κυρίους πάντων τῶν ὄντων, τελευτήσαντας ὑ πολλοῖ τῆ τῆς νεότητος εὐκολίᾳ πρέχει τοῖ ἄλλοις. καίτοιγε ζωὴν ἐᾷς μὲ διωκόμθα ἡ εὐθυμίας ἅπαντῃ, ἐ κακῶς τοῖς οὖσι χειρημθοῖς σωφρονίζειν καὶ χαλεποῖς· τελευτήσαντες ὑ, ἂν μᾶ τῆς ἡμετέρας ἐρημίας, ἐ τῆς νεότητος ἐ τοῖ ἀπὸ τῶ πλούτου σωδέχωθαι ἐξουσίαι, εἰς μυρίους ὠθισόμθα κρημνοὺς τὸν ἀθλίως καὶ ταλαιπώρους ἐκείνους. μὴ τοί ιω τῶτ σκοπῶμθα, ὅπως πλουσίους αὐτὸν καταλίπωμθα, ἀλλ' ὅπως ἀναρέτους. δὺ μὲ γὰρ ὦ πλούτῳ θαῤῥῶσι, τοῦτοὺς ὑπομενήσουσι ἄλλου, ὡς ἔχοντες συσκιάσαι τοῖ τῶ ζόπου κακίαι ἀπὸ τῆς τῶ χρημάτων σωρουσίας· δὺ ὑ ἴδωσι ἑαυτὸν τῆς ἐκφύσι σωδρομιάς ὀπίσω ἐρήμους, παίζα ἐργάσονται, ὥστε ἐχ' τῆς ἀρετῆς πολλοῖ τῇ πενίᾳ τοῖ σωδρομιάσι εὐρίσθαι. Μὴ οὖν σωέπεσι ἰδιωτικῶν ἡ δημοσίων ἀφώμεθα σωαγμᾶ, ἕως ἂ τοῖ ψυχροῖ διορθωσώμθα τοῖς ἑαυτῶν. ἐὰν ὑμᾶς τὸν ἑαυτῶν γόνς ὕτω παιδεύσητε, καὶ ἐκφοῖοι τὰς ἑαυτῶν παιδεύσουσι, ἐ πάλιν ἐκφοῖοι τὸν ἑαυτῶν διδάξουσι· ἐ ὕτω μέχρι τῆς πρόσεως τ Χριστοῦ ὃ σωβῆμα σωβαίνει, τοῖς τοῖ ῥίζαν σωδρόσοις ἅπαντα οἴσει τὰτα τ μαθόν. Ἐὰν γὰρ αἰσθρέψῃς σὺ καλῶς ὃ παιδίον, ὕτω καὶ ὁ γὸς ⓦ γὸς ⓦ ἑαυτῷ, καὶ σὸς ⓦ γὸς, καὶ καθάπερ σιρὰ τις καὶ ἀκολουθία πολιτείας ἀρίστης μέχρι πάντος βαδίζῃ, σωδὲν σὲ λαθοῦσα τοῖ ἀρχαίου καὶ τοῖ ῥίζαν, καὶ τῆς τῶ ἐγγόνων ἐπιμελείας σοὶ φέρουσα τὸν καρπούς. Οἱ γὰρ τῆς τῶ παίδων κοσμιότητός τε καὶ σωφροσύνης ἀμέμπτως πατέρες παιδικτίνοι τυγχάνουσι καὶ χαριεπώτεροι ἢ ἐκφοῖοι, ὅσῳ καὶ σωὲς ψυχροῖ ἡ ἀπώλεια καὶ ὁ θάνατος. ὥσπερ οὖν δὺ ἵππων ἴδης κρ" κρημνοῦ φερομένων, χαλινὸν ἐμβάλλεις τῷ σώματι, ἐ αἰσχαπόζεις μᾶ σφεδότητος ἐ μαστίζεις πολλάκις (καίτοιγε τοῦτο κόλασίς ὅστιν, ἀλλ' ἡ κόλασις αὕτη σωτηρίας μήτηρ ὅστιν) ὕτω καὶ ὅπι τῶ παίδων ποιεῖ τῶ σῶν, ἁμαρτανόντων αὐτῶν. δῶσον ⓦ πλημμελήσαντα, ἕως ἂν ἐξιλεάσῃ ⓦ Θεόν· μὴ ἀφῆς λελυμένον, ἵνα μὴ πλέον δεθῇ τῇ τῦ Θεοῦ ὀργῇ· ἂν γὰρ σὺ δήσῃς, ὁ Θεὸς σὸκ ἔτι δήσῃ· δὺ ὑ σὺ μὴ δήσῃς, τὰ ἄῤῥηκτα αὐτοῦ σωεμφὶ δήσει. ἀλλ' ἐχθρὸν ἔδωκε χρόνοι πμωρίαι, φησί. πόσον, εἰπέ μοι; σὸ αὐτόν,

Ἐκ τ ἑρμῶν. τῆς πρὸς Ῥωμ. ὁπτ.

Ἐκ τῆς ἑρμῶν. τῆς πρὸς Κορινθ. β ὁπτ.

Ἐκ τῆς λόγ. τ εἰς τὸ, χόρτος καταλειφθω.

Ἐκ τῆς ἑρμῶν. τ πρὸς Κορ. ὁπτ. β'.

χ. κρημνῶν

σὺν χρηστὰ ἄγαθα νόμιζε, ὦ κολάζεται πάντων ὁρώντων· καὶ μὴ τῆς συμφορᾶς μείζων ἡ αἰσχύνη γίγνῃ, δακτυλοδεικτούντων ἁπάντων ⟨Ν⟩ πατέρα μὴ τὴν ἐκείνης τελευτήν, ἣ ἄδικον αὐτῷ ποιούντων τὴν ἀγορήν. ποίοις γὰρ ὀφθαλμοῖς ἀπολέψαι δυνήσονται τοῖς ἀπηνεστάτοις αὐτῷ μὴ τὴν τοιαύτην τοῦ παιδὸς ἀχημοσύνην καὶ συμφοράν; τί ταύτης τῆς λύσεως χεῖρον γένοιτ' ἄν; οὐκ αἰσχύνη καὶ ἐρυθριᾷς, εἰπέ μοι, ὅταν ⟨Ν⟩ γέρων ⟨Ν⟩ σὸν ὁ δικαστὴς κολάσῃ, καὶ σωφρονέστερον ποιήσῃ, καὶ τῆς ἐξόδου σχῆσις δεινὴ διορθώσεως, τοσοῦτον δὲ ἀρχῆς σοι συνοικήσασα χρόνον; οὐκ ἐγκαλύπτῃ καὶ καταδύῃ; τολμᾷς ὅλως, εἰπέ μοι, πατὴρ ἔτι καλεῖσθαι, ὅτῳ τοιοῦτος ⟨Ν⟩ γέρων, καὶ τὴν αἰαγκαίαν αὐτῷ φορὰν οὐκ εἰσπεγκών, ἀλλὰ τοσούτων ἔτων πάσης διαφθορᾶς καὶ κακίας; καὶ μὲ δραπέτην τινὰ ἴδῃς ῥαπίζοντα δοῦλον, ἀγανακτεῖς, καὶ ὀργίζῃ, καὶ δυσχεραίνεις, καὶ θηρίῳ χαλεπώτερον ὑπειπεῖν τῇ τοῦ τυπήσαντος ὄψει· ⟨Ν⟩ ὃ δ' ἀθλίως ὅλον καθ' ἑκάστην ἡμέραν ὁρῶν αὐτὸν ῥαπίζοντα, δαίμονας εἰς ἀμυρτήματα ἐπάγοντας, [ἢ] καθεύδεις, καὶ οὐκ ἀγανακτεῖς, οὐδὲ δυσχεραίνεις, οὐδὲ ἐξαρπάζεις τοῦ χαλεπωτάτου θηρίου· ⟨Ν⟩ γέρων; καὶ ποίας, εἰπέ μοι, τοιαύτης φιλαθεσπίας; πῶς γὰρ οὐκ ἄτοπον, "ὅταν μὲν ὑπὸ δαίμονος" ἐνεργηταί σε ὁ υἱός, ὡς πάντας σὺν ἁγίοις πρέσβεις, καὶ τοὺς ἐν ταῖς χορυφαῖς τῆς ἱερωσύνης ἐκκλῆσαι, ὥστε αὐτοῦ τῆς μανίας ἀπαλλάξαι ἐκείνης· ἁμαρτίας ἦν, ἣ πάντως δαίμονός ἐστι χαλεπωτέρα, σωφρονιστικῆς ἐκκλησίας, οὐδὲν πλέον ποιῆς; καίτοι τί μὴν οὐ δαίμονος ἐκκλησθῆναι χαλεπὸν ἐστίν· οὐ γὰρ εἰς γέενναν ἐμβαλεῖν τοὺς δαιμόνιον δύναται πάντας· ἀλλ' ἐκεῖ νηφωμεν, καὶ σταφυλὴν ἡμῖν ὁ πειρασμὸς οὗτος οἵαν λαμπρὰν καὶ θαυμασίαν, ὅταν βλασφήμως φέρωμεν ταῖς τοιαύταις ἐπηρείαις· ⟨Ν⟩ ἡ ἁμαρτία συζῶσα ἁμήχανον σωθῆναί ποτε, ἀλλ' ἀνάγκη πάντως καὶ σὺν αὐτῇ ἐκποιεῖσθαι κἀκείνην, καὶ ἀπολλύντα ἐκεῖ ἀθλιώτατα πάλιν κολάζεσθαι. τί δὴ καὶ ἀπολογήσῃ λοιπόν; ὡς καταίσχυνόν σοί, φησιν, ἄρχης ⟨Ν⟩ παῖδα; ἐπίσησα δέ σε αὐτῷ διδάσκαλον καὶ παιδοτρίβην καὶ κηδεμόνα ἀρίστην· ὡς τὴν ὀξυοσίαν αὐτὴν πᾶσαν φέρων εἰς ταῖς σαῖς ἐκέθηκα χερσίν· ὡς οὐκ ἀπαλὸν ὄντα ἀφαπλάττειν ἐκέλευσα καὶ ῥυθμίζειν; ποῖόν σοι ἔχοις συγγνώμιον, εἰ παῖδα ἀνόσιον ἐποίησας; τί γὰρ ἂν εἴποις; ὅτι δυσιώδης ἐστὶ καὶ τραχύς; ἀλλ' ὄζει ἄρχης ἔθη σε ταῦτα πάντα ὁρᾶν, ὅτε θύμιος ἦν καὶ κομιδῇ νέος, χαλινοῦν, μὴ ἀκριβείας ἕνεκεν, παῖδα δέοντα ῥυθμίζειν, κολάζειν αὐτοῦ τὰ ἰώσιματα τῆς ψυχῆς, ὅτε θύκολωτέρα ἡ ἐργασία· τότε γὰρ ἀνιᾶσθαι ἐκτεμεῖν ἔδει, ὅτε ἀπαλωτέρας ὕσης τῆς ἡλικίας, εὐκολώτερον αἰεσωῖτο, καὶ οὐκ ἂν ἀμελουμένα τὰ πάθη καὶ αὐξανόμενα δυσκατέργαστα γένοιτο. τίνα οὖν ἀπολογίαν ἔχομεν ἂν εἰπεῖν, ὅταν ὁ Θεὸς μὲ, ἐπιδὼν πρὸς αὐτὸν ἡμᾶς ὑβριζομένους, μηδὲ τῆς ζωῆς αὐτὸν φείσηται (Ο ἂν γὰρ κακολογῶν πατέρα ἢ μητέρα, φησί, θανάτῳ τελευτάτω) ἡμᾶς ὑβριζομένους αὐτὸς πρὸς αὐτὸν, μηδὲ ἀγανακτῶν αὐτοῖς ἐκκολάπτωμεν; ἐγώ, φησι, σὸν ἐποκτείναι παῖδα τοῦτον ⟨Ν⟩ ὑβρίζοντά σε· σὺ δὲ σὸν ῥῆμα λυπεῖν δύνηται τὸν σὸν ἐμοὶ καταπεπωκότα νόμον; ὡς τοῦτα συνίωμεν ἄξια; μὴ τοίνυν τὸν παῖδα ἀμνήσωμεν, εἰδότες ὅτι τῷ κρείττονι Θεοὶ αὐτοῖς θύσχειρίωνται, καὶ κρείττονι βίον ἔσονται εὐδόκιμοι καὶ λαμπροί. τὸν γὰρ ἀρετὴν συζῶντα ὡς ἐπιεικέα πάντες αἰδοῦνται καὶ τιμῶσι, καὶ ἀπάντων πενέστερος ἦ· ὥσπερ οὖν τὸν ποιητὴν καὶ διαγραμμένον ἀποστρέφονται καὶ μισοῦσι, καὶ εὐπορίας ἢ κακτησώρος πολλοί. ⟨Ν⟩ γὰρ τοῦ παῖδα ἀμελοῦντες, καὶ τὰ ἄλλα ὥσπερ ἐπιεικεῖς καὶ μέτριοι, ἀφ' ἑαυτῶν τὴν ἁμαρτίαν τὴν ἑκάστου κατασήσονται δίκην. Εἰ δὲ βούλεσθε γνῶναι σαφῶς, ὅτι, καὶ τὰ ἡμέτερα ἡμῖν ἁπάντα καλῶς ἢ διωκημένα, τοῦς δὲ τοῦ παίδων ἁμαρτήμασι σωτηρίας, τὴν ἑκάστου πόσιν δίκην, τοσούτου ἀκριβείας τοῖς λεγομένοις. ἱερᾶς τις ἦν παρὰ τοῖς Ιουδαίοις, μέτριος μὲν ἦθος καὶ ἐπιεικής· Ηλὶ τούτῳ ὄνομα ἦν· οὗτος τοῦ δύο παίδων πατὴρ· καὶ ὁρῶν αὐτοὺς ὑπὸ κακίαι βαδίζοντας, οὐ κατέσχεν, οὐδὲ ἐκώλυεν, μᾶλλον δὲ καὶ συνέσχε μὲν καὶ ἐκώλυεν, οὐ μὴν πάσης δὲ ἐποίει τοῦτο σπουδῆς·

τιμωρίαν

Εκ τ. λόγ. τ. εἰς τὸν πατέρα

α. Βασ. β.

χ. ὅπως

χ. κλίνα

χ. κατήματα

Εξοδ. κα.

δύ᾽ περὶ ὤμοσε, καὶ διπόμοσε ὃ βασιλεύς. διάγκη λοιπὸν ἁρπάζειν τὸν ὅρκον· πόλεις γὰρ βίος κῆσαι τούτους ἀδυνάτου. Εἰ γὰρ ἠθέλησεν ὁ βασιλεὺς διπεῖναι καὶ ἐπιξελθεῖν τῷ ὅρκῳ, πᾶς ὁ δῆμος διέτεμε, καὶ τυραννὶς ἂν ἐγένετο χαλεπωτάτη· πάλιν εἰ ἠθέλησεν ὁ παῖς τῆς οἰκείας φειδόμενος σωτηρίας δοῦναι ἑαυτὸν τῷ στρατοπέδῳ, παντελὴς θάνατος ἂν ἐγένετο. ὁρᾷς καὶ τυραννίδα καὶ παιδεκτονίαν καὶ πολέμου ἐμφύλιον, καὶ μάχας, καὶ σφαγάς, καὶ αἵματα; καὶ μυρίους νεκροὺς ἀφ᾽ ἑνὸς ὅρκου κειμένους; Εἶδες ὁποῖον ὅρκος τῆς ἀπωλείας ὁ βαρὰ θεοῦ καπνοθύσας; ἵν᾽ οὖν μὴ καὶ ἡμεῖς τὰ παράπλησια ἐκείνοις πεισώμεθα, ἀποστῶμεν τῆς ποιητῆς τῶν ὅρκων σκληρότητος, ὡς ἂν τῷ Θεοῦ τὴν βούλησιν ἐπιδεῖν ὁπόσον τάχιστα, καὶ τὴν πρόσθεν βίον ἀσφαλῶς διανύσωμεν, καὶ τὴν μελλόντων ὑπερτυχόντες ἀγαθῶν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· μεθ᾽ οὗ τῷ πατρὶ δόξα ἅμα καὶ ἁγίῳ πνεύματι, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΠΕΡΙ ΠΑΙΔΩΝ ΑΝΑΤΡΟΦΗΣ. Λογ. κς.

Εομαι καὶ ἀντιβολῶ, πολλοῦ τοῦ τῶν οἰκείων παίδων, ἀγαπητοὶ ποιούμενοι θεράποντας, καὶ πάντα χρὴ τοῦ σωτηρίου ζητοῦντι αὐτῶν τὰς ψυχάς. μίμησαι καὶ σὺ τὸν ἐκείνου ζῆλον, ὃς καὶ ὑπὲρ τῶν κτ᾽ ἀφ᾽ οἵου εἴδεις πλημμελουμένων διεδοκᾶς θεραπεύειν θυσίας ὑπὲρ αὐτῶν, καὶ πολλοῦ τοῦ [ὑπὲρ] αὐτῶν θεραπεύειν ἐπι,κε. μίμησαι καὶ Ἀβραάμ· καὶ γὰ [γ]άμους οὐχ ὑπὲρ χρημάτων καὶ κτήσεως αὐτοῦ ἐποιεῖτο, ἀλλ᾽ ὑπὲρ τῶν θείων νόμων, ὅπως αὐτῶν τοῦ φυλακτοῦ τοῖς ἐγγόνοις μετ᾽ ἀκριβείας παραπέμψειτο. καὶ ὁ Δαβὶδ ἡνίκα ἐπλάβετο, κἂν μεγάλης κληρονομίας, καλέσας τὸν υἱὸν Σολομῶντα καὶ σπουδῆς ἔλεγεν, ὅτι Εἰ βούλη θεῖον, παῖδίον, καὶ τοῦ Θεοῦ νόμους ζῆν, σοὶ σπουδαστέον τῶν ἀδοκήτων, ἂν ἃ πράττῃ μετὰ φόβου καὶ δέους ἅπτηται καὶ ἀσφαλείας· ἐν δὲ ἐκείνης ἐκπτώσει τῆς βοηθείας, σοὶ ὄφελος ᾖ τῆς βασιλείας, καὶ τῆς πολλῆς σωτηρίας δυνάμεως. διὸ εὐσεβείας μὲν γὰρ οὐκ οὔσης, καὶ ἃ ὄντα ἀπόλλυται χρήματα μετὰ κινδύνου καὶ τῆς ἐσχάτης αἰσχύνης· σωτηρίας δὲ πλουσίας, καὶ ἃ οὐκ ὄντα προσγίνεται. Δεῖ τοίνυν σχολὴν τοῦ ζῆν εἶναι, οὐχ ὅπως τοὺς παῖδας εἰς ἀργυρίου καὶ χρυσίου πλουσίους ποιήσωμεν, ἀλλ᾽ ὅπως εἰς βιλαβείας καὶ φιλοσοφίαν καὶ τῆς κτήσεως τὴν ἀρετὴν πάντων ἡγούμενοι ἀνυπερθέτως, ὅπως μὴ πολλοῦ δέοντο, ὅπως μὴ τοῦ τὰ βιωτικὰ καὶ τοῦ νεωτερικὰς ὑπερβολὰς ὧν ἐπιποθοῦσι. καὶ τὰς εἰσόδους αὐτῶν, καὶ τὰς ἐξόδους μετ᾽ ἀκριβείας προσεργαζέσθω χρή· πάσης ἀφαιρετέας, ἃς σπουδῆς· Εἰδότες, ὅτι τὸν ἀμφιβολίων τοῦτον ἔξεστιν ἔξω τοῦ Θεοῦ συγχώρησιν. εἰ γὰρ τὰ ἄλλων προσόντα ἀπαιτοῦμεν ἃς θύθωσιν (Ἕκαστος γὰρ μᾶλλον τῶν ἑαυτοῦ ζητεῖ τι, φησίν, ἀλλὰ τὸ τοῦ ἑτέρου) πόσῳ μᾶλλον τῆς τοῦ παιδὸς; σὺ γὰρ ὅπως μὴ ἵππους ἡνίοχος κεκλῆσθαι αὐτοῖς, καὶ οἰκία λαμπρὰ, καὶ πολυτελὴς ἀγρὸς, πάντα ποιῇς καὶ προαιρέσεως θυσιῶν· ἵππος γὰρ ἡνιόχου καὶ προαίρεσις θυσιῶν· Οὐδὲν ἔχῃς λέγειν; καὶ τοι τὰ μὲν κτήματα, κἂν πολλὰ ᾖ καὶ πολυτελῆ, τὸν δικαιοῦντα μετ᾽ ἀρετῆς αὐτὰ οἰκονομεῖν οὐκ ὄντως ἀπολοῦται, πάντα ἀπολέσῃ καὶ οἰχήσεται μετ᾽ αὐτόν· ὁ δὲ ψυχὴν ἡνιόχου ἡνίοχος καὶ φιλόσοφος, κἂν μηδὲν ἔνδον ἀποκείμενον ᾖ, τὰ πάντων δυνήσεται μετ᾽ αἰδοῦς ἔχειν. ἀλλὰ τοιοῦτον μὲν πολλοὶ τῶν πατέρων οὐδὲ τὰ τέκνα παιδεύουσι, καὶ βουλόμενοι μισοῦσι, καὶ δι᾽ ὑπερβολὴν ῥᾳθυμίας, οὐδὲ λυπῆσαι σφᾶς αὐτοὺς ἑκόντες ζώντας καὶ σφαλομένους. πολλάκις εἶδον ὅτι τοῖς αἰσχίστοις ἀλόντας. Εἰς δικαστήριον ἁρπασθέντας, ὑπὸ δημίων ἀποτμηθέντας. ὅταν γὰρ σὺ μὴ παιδεύσῃς, ὅταν σὺ μὴ σωφρονίσῃς, μιαροῖς καὶ θεοστυγέσι καὶ διεφθαρμένοις ἑαυτοῦ δυνάμεις καὶ κοινωνήσας τῆς πονηρίας αὐτοῖς, ὑπὸ

τοῦ

Ἐκ τῶν ἁγ. Φ. εἰς τὸ χρ. κεφαλαίων.

χ. -λημάτων

χ. σου

Ἐκ τῶν αὐτ.

χ. ἐχθροῖς

μίων αὐτῶν χθεσπότεσιν κατφγάσατο, ΔΔ᾽ τῆς ἀνάγκης τῦ ὅρκου λιμῶ ϖδδοὺς αὐ-
τοὺ χθεσπωτάτῳ. σφᾶς ἐρῶ μᾶλλον ἢ ὅν ϖδὲ ἑαυτῷ ἵνα ὀμνύωμι· πολλὰ γὰρ κατὰ τῆς
τῶν ϖραγμάτων ϖδεισάσεως ἐμπολιζόμεθα· ὃ γ᾽ ἐν τῷ ἑτέρων γνώμῃ τῇ τῶν οἰκείων
ὅρκων ἀνάγκῃ καταδῆσαι, πολλῷ σφᾶς ἐρωτέρους. ὅπερ ὁ Σαοὺλ τότε ἀνεισκέπτως ἐποίη-
σε. Ἤδρυσθη πᾶσα ἡ γρατιὰ ἐπὶ δρυμῶνα ἔχοντα, ἦν ὁ μελιασὼν ἐν ϖροσώποις δ᾽ λαῶν, 5 κ. δρυμὸν γὰρ
ἐξῆλθεν ὁ λαὸς εἰς Ⓦ μελιασῶνα, ἐν διεπορεύετο λαλῶν. Εἶδες οἷς ὃ βαρὰ θεσπεσία-
πιζα ἐκδιασμένη, ἵνα ἐν ὃ ϖῖκλον τῆς ὑπερχρήσεως, ἐν ὁ ἡδὺ τῆς ϖροφῆς, μὴ τὸ λήσεσθαι
ἐλπὶς εἰς τὸν ϖροβάσαι αὐτὸν ϖροσκαίσαι τῶν ὅρκων. ἦν γὰρ ὁ Ἰωνάθαν οὐκ ἀκού-
σας ἐν τῷ ὁρκίζειν Ⓦ πατέρα αὐτοῦ, ἐξέτεινε ὃ ἄκρον τῦ σκήπτρου τῦ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ
ἐβάπτισεν εἰς ὃ κηρίον τῦ μέλιτος, ἐν ἐπέστρεψε τὸν χεῖρα αὐτοῦ ἐν τοῦ στόματι αὐτοῦ, ἐ ἀ- 10
νέβλεψαν Ⓓ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ. ὅρα τίνα ὁ ποιητὴς ϖροὸς τὸν ὑπορκίαν ὤθησεν· οὐχ ἵνα
τῶν γραπτῶν, ἀλλ᾽ αὖθις Ⓦ ἐν τῦ ἀμομήτου βασιλείας. Οὐδὲ γὰρ ὑπορκίαν ἐργά-
σασθαι ἐβούλετο μόνον, ἀλλὰ ἐν παιδοκτονίαν κατεσκεύαζεν, ἐν τὸν Φύσιν αὐτὸν χαῖ ἑαυ-
τῆς χάριν ἠπείγετο· ἐν ὅπερ ὑπὲ τῦ Ἰεφθαὲ ποτὲ ἐποίησε, τῦτο ἐν μὴ ζῶν ποιήσειν ἤλπι-
ζε. καὶ γὰρ ἐκεῖνος κατεχόμενος τῷ Θεῷ Ⓦ ϖροῦτον ἀπάντησιν αὐτῷ μὴ τὸν τῦ πο- 15
λέμου πόλιν καθασφάξειν, εἰς παιδοκτονίαν ἐξέπεσε· ὃ γὰρ θυγάτριον αὐτοῦ ϖροῦτον αὐτῷ
καταθύσαι. [ἐν τί λέγω παιδοκτονίαν; ἐποίησε γὰρ ὁ ποιητὴς ἐν τῦτο πάλιν ἐκα-
γέτερον φόνον βύρσῃ.] Εἰ μὴ γὰρ εἰδὼς ἠμῦρτε ἐν ἐσφάγη, παιδοκτονία μοι ὃ γνόμενος
ἐμοὶ· νυνὶ δ᾽ ἐξ ἀγνοίας ἁμῦρτών (οὐδὲ γὰρ ἤκουσε τῆς ὅρκων) εἶτα ἀναιρετὸς. διπλοῦν δῦ
ἐποίησε τῷ πατρὶ ὃ ἄλγος. Εἶτα ἰδών, φησί, ὡς τὴν γραπτῶν, λέγει· ὁρκώσας ὥρκωσεν 20
ὁ πατήρ σε Ⓦ λαόν, ὡς φάγε) ἄρτον σήμερον. Ἐξελύθη ὁ λαός· ἐν εἶπεν Ἰωνάθαν, ἀπώ-
λεσε ἐ διέφθρεν ὁ πατήρ μου ἀπάντημα. ϖροβαδόντος τοίνυν τῦ ὅρκου, πάντες ἐσίγων, καὶ
οὐδεὶς τ᾽ ὑπεύθυνον εἰς μέσον ἀγαγεῖν ἐτόλμα. ὁ μακρὸν ἦ τ᾽ ἐγκλημα λοιπὸν ἐγίνετο·
ὁ γὰρ οἱ ὑπορκοῦντες μόνον, ἀλλ᾽ ἐν οἱ συνειδότες ἐ ϖδεισιλλογιζόμενοι τὸν ἔγκλημ᾽. ἐ εἶ- 25
πεν ὁ ἱερὰς, ϖροσέλθωμεν ϖρὸς τ᾽ Θεὸν ἐν ἐπερωτήσωμεν Σαοὺλ τ᾽ Θεὸν, εἰ κατὰ ὀπίσω τ᾽
ἀλλοφύλων, ἐ εἰ ϖδῶσιν αὐτοὺς εἰς τὰς χεῖράς μου· ἐ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῷ ἐν τῇ ἡ-
μέρᾳ ἐκείνῃ ὁ Κύριος. ὅρα ϖαράστασιν ἐ ὑπεικαίαν τῦ φιλανθρώπου Θεοῦ· οὐ γὰρ σκηπτὸν
ἀφῆκεν, οὐδὲ τὸν χλῶ ἔσφσεν, ἀλλ᾽ ὅπερ φίλοι ϖρὸς φίλους ποιοῦσι, ἐφῆδρύ ὑδεικνῦσι,
τῦτο ϖρὸς Ⓦ δοῦλον ὁ διασώστης ἐποίησε. καὶ εἶπε Σαοὺλ· ϖροσαγάγετε τὰς φύλας 30
τῦ λαῦ, ἐ ἴδετε ἐν τίνι γέγονεν ἡ ἁμαρτία αὕτη σήμερον· ὅτι ζῇ Κύριος ὁ σώσας Ⓦ Ισραὴλ,
ὅτι ἐὰν ἀποκριθῇ κατ᾽ Ἰωνάθαν τὸν ἰοῦ μου, θανάτῳ ἀποθανεῖται. ἐ οὔ ϖω τῦ ἠμῦρτηκότος
φανέντος, τὸν χρίσιν ϖεποίη) ἐ Ⓦ ἀλλὰ ϖᾶς οὐκ εἰδὼς ἀπεφήνατο, ἐ ὁ πατὴρ ἐγλύετο δή- 4
μιος, ἐ ϖρὸ τῆς ἐξεπάσεως τὸν καταδικάζουσαν ψῆφον ἐξεώνεγκε. ἐ τί δῆτα πολλὰ λέ-
γω; κλῆρῳ δ᾽ ϖραγμα ἐπέτρεψε· ἐ εἶπε Σαοὺλ, βάλετε κλῆρον ἀνὰ μέσον ἐμοῦ ἐ Ἰωνά-
θαν. ἐ εἶπε Σαοὺλ ϖρὸς Ἰωνάθαν, ἀπάγγειλόν μοι τί ἐποίησας· ἐ εἶπεν Ἰωνάθαν, γεύ- 35
σάμενος ἐγεύσαμεν τὸ ἄκρῳ τῷ σκήπτρῳ ᾧ τὸ τῇ χειρὶ μου μικροῦ μέλιτος, ἐ ἰδοὺ ἐγὼ
ἀποθνήσκω. τίνα οὖν ἔκαμψε; τίνα οὐκ ἂν εἰς οἶκτον ἐγέγκε ταῦτα τὰ ῥήματα; σύ-
νοισον ὅσον χάμωμα λοιπὸν ὁ Σαοὺλ ἐπέμενε, τὴν ϖολιάγχων αὐτῷ ϖροφοπολλίων, καὶ
ἑκατέρωθεν βαθυπάτου χρημοῦ φερομένου. ἐ οὐδὲ οὕτως ἐσωφρονίζετο. ἀλλὰ τί φησι;
Τάδε ποιήσαι μοι ὁ Θεὸς, ἐ τάδε ϖροσθείη, ὅτι θανάτῳ ἀποθανῇ σήμερον. ἐ εἶπεν ὁ λα- 40
ὸς ϖρὸς Σαοὺλ· τάδε ποιήσαι ἡμῖν ὁ Θεὸς, ἐ τάδε ϖροσθείη, εἰ θανάτῳ θανατωθήσε)
ὁ ποιήσας τὸν σωτηρίαν τὸν μεγάλην τῷ Ισραὴλ· ζῇ Κύριος, εἰ ϖεσῖται τῆς τριχὸς τῆς
κεφαλῆς αὐτοῦ ὅτι τὸν χλῶ, ὅτι ἔλεον Θεοῦ ἐποίησεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ. ἰδοὺ ἐν ὁ δῆμος

δῦ ϖεσῖν

φὴν ἐν μέσῳ τῆς ἐκκλησίας κ᾽ ⓦ μέλλοντα θανατᾶν. μὴ γὰρ ἐκκλησία ἁγία τοῦτο γέγονεν, ἵνα ὀμνύωμεν; ἀλλὰ τοῦτο γέγονεν, ἵνα διχώμεθα. μὴ γὰρ τράπεζα ἁγία τοῦτο ἔσηκεν ἱερά, ἵνα ὁρκίζωμεν; ἀλλὰ τοῦτο ἔσηκεν, ἵνα τὰ ἀμαρτήματα ἡμῶν λύωμεν, οὐχ ἵνα δεσμῶμεν. σὺ δὲ εἰ μηδὲν ἕτερον, ἀλλ᾽ γοῦν τὸ βιβλίον ἀνάπτυξον, ὃ τοσοῦτοις εἰς ὅρκον, καὶ τὸ εὐαγγέλιον, ὃ μυρίας λαμβάνων κολάσεις ὀμνύουσι, ἀναπτύξας καὶ ἀκούσας τί περὶ ὅρκων ὁ Χριστὸς εἶπε· Ἀκριβῶς ἀκούεται, φείδου καὶ ἀπίσθι. τί οὖν εἶπε περὶ ὅρκων φησίν; Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν μὴ ὀμόσαι ὅλως· σὺ δὲ ⓦ νόμει ⓦ κωλύοντα ὀμνύειν, τοῦτον ὅρκον ποιεῖς; ὦ τῆς ὕβρεως, ὦ τῆς παρανομίας. Ταὐτὸν γὰρ ποιεῖς, ὥσπερ ἂν εἴ τις ⓦ νομοθέτην ⓦ κωλύοντα φονεύειν, αὐτὸν σύμμαχον λαβὼν κεκλεῖσθαι ἡγεῖτο. καθάπερ οὖν μάχης ἡμερούσης, πολλαχοῦ ὑβριζομένου φερομένου ἡμετέρου, καὶ τοῦ ⓦ ὑβρίζοντα λέγοντος· τί σοι ποιῶ; ὁ ἀδελφός με ἐλύπησεν ὁ τοσοῦτος ἐτος· ἐκβαλέ μου κατέχῃ καὶ χεῖρας· καὶ ἀφεκτὸν τοῦτο εἰς παρανομίαν· οὕτω καὶ ἐπιθυμῶ μέλλοντά τινα ὁρκίζειν, ἵνα σαυτὸν καὶ κωλύσῃ, καὶ εἰπεῖν τοῦ μέλλοντα ὀμνύειν· τί σοι ποιῶ, ὅτι ὁ Θεὸς ἐκέλευσε μὴ [ὀμνύειν, μήτε] ὁρκίζειν, ἐκβαλέ με κατέχεις; ἀρκεῖ τοῦτο εἰς τιμὴν τοῦ νομοθετήσαντος, καὶ εἰς ἀσφάλειαν σὴν, καὶ εἰς φόβον τῶν μέλλοντος ὀμνύειν. διὸ καὶ τοῖς τοῦ εἰσεβοῦσιν ἀφικνουμένοις λέγω, ὅτι ὅπερ ὅσιόν ἐστιν Ἀποστολικὸν, τοῦτο ἁρμόσει τὴν πόλεων ὅσιν ἰδίαν. ἔλεγον γὰρ ὅτι ἀνθρωποι ⓐ τὴν πόλιν οἰκοῦντες ἐκείνην, τὸ γλωττῆδον ἀποκτείνωσι τοσοῦτοι, ἢ ὅρκον ἀπὸ τοῦ στόματος τοσοῦδε. Εἰ γὰρ ἕνα τις, ἢ δύο καρδόμας τοσοῦτον λήψεται παρὰ τοῦ Θεοῦ τὸ μισθὸν· ⓐ τὴν οἰκουμένην ἅπασαν παιδεύοντες, πόσας ἂ λήψονται ζημίας; ἀλλ᾽ οὐκοῦν τῆς σωτηρίας ὁρμᾶ πολλαχοῦ γλῶττα ὃ ποτὲ ἐκβιο θήγξασθαι ῥῆμα; ἀλλ᾽ ἐπιθῶμεν ὁρμήσῃ, πρὶν ἢ ὃ ῥῆμα ἐξεργάσηται, καὶ παύσασθαι τοῖς ὀδοῦσιν αὐτὴν πάντοθεν σφοδρῶς. βέλτιον γὰρ αὐτὴν αἷμα ῥέειν ἐνεῶ, ἢ τότε ταχέος ὕδατος ἐπιθυμοῦσαν μὴ δυνηθῆναι τῆς παρανομίας τυχεῖν. τί ποιεῖς, ἄνθρωπε, τὸ βέρτιστον καὶ σωτήριον προστάτην καὶ κηδεμόνα βλασφημῶν; ἢ οὐκ αἰσθάνῃ κρημνῷ φερόμενος, καὶ εἰς βάραθρον σαυτὸν ἐμβάλλων ἀπωλείας ἑκάστης; μὴ γὰρ ἐάν βλασφημήσῃς, κωφότερον ὃ πρᾶγμα ποιεῖς; ὀπτήνεις μὲ οὖν αὐτό, καὶ χαμαιπετέστερον ἐργάζῃ τὸν ὀδοντα. Ἁγία γὰρ τοῦτο ὁ Ἁγιάσας μυρία ἐπάγῃ δεινὰ, ἵνα εἰς σκότος καταχάνῃ ὃ βάραθρον. κἂν μὲ ἴδῃ βλασφημοῦντα, ῥᾳδίως αὔξει τὴν ἀλγηδόνα καὶ μείζω ποιῇ, ἵνα κεντρόμενος ἀποδυσωπήσῃς. πάλιν, ἐὰν ἴδῃ ἡμερούμενον φέροντα, καὶ ὅσῳ ὃ πάθος ὀπτήνεται, τοσούτῳ μᾶλλον θυμούμενον τῷ Θεῷ, θύσεως ἀφίσταται, ὡς εἰκῇ καὶ μάτην ἐφεδρεύων λοιπόν. καὶ καθάπερ κύων τραπέζῃ προσηκώς, ἂν ἴδῃ ⓦ ἐσθίοντα αὐθρωποι ζωοκοπούμενα ὑπὸ τῆς ὀπτήνεως τῆς τραπέζης προσκειμένων, μὴν διενεκῶς· ἂν ὅ ἅπαξ καὶ δεύτερον προσάσας μηδὲν ἀπέλθῃ λαβών, ἀφίσταται λοιπὸν ἄντι εἰκῇ προσεδρεύων καὶ μάτην· οὕτω καὶ ὁ Ἁγιάσας συνεχῶς κέχηνε πρὸς ἡμᾶς, ἂν ῥίψῃς αὐτῷ, καθάπερ κυνὶ, ῥῆμα βλασφημον, δεξάμενος πάλιν ὀπισθήσεται· ἐὰν ὅ μείνῃς εὐχριστῶν, ἀπέπνιξας αὐτὸν τῷ λιμῷ, καὶ ταχέως αὐτὸν ἀπήγαγες καὶ ἀποπνίξας ἐποίησας. καὶ ὅτι ταῦτα τοῦτον ἔχει ⓦ τρόπον, ἴσασι, ἰσασίαν ὑμῖν ἐρῶ παλαιάν. ἐπελθόντων ποτὲ πολεμίων τοῖς Ἰουδαίοις, καὶ τοῦ Ἰωνάθου (υἱὸς δὲ ἦν τοῦ Σαούλ οὗτος) τὸν μὲν κατακόψαντος, τὸν δὲ εἰς φυγὴν ἐμβαλόντος, Βαλαάμους ὁ Σαούλ ὁ τούτου πατὴρ μείζονος κακὸν τοῦ ὁλοθρεύσαι τοὺς ἐπολειφθέντων τὸ κρατοῦσαν διετέρᾳ, καὶ ποιῆσαι μὴ ποτέτι ἀποσπᾶν, ἕως ἂν πάντα κρώσωνται, τοῦτο ποιῆσαι ἦρξε ἡγήσατο ἔφαξεν, ὁμόσας μηδένα φαγεῖν ἄρτον, ἕως ἐκδικήσεως τοῦ ἐχθροῦ αὐτοῦ. ἆρα οὖν τούτου ἡμαρτ᾽ αὐ ἀνόητότερος; ποτοποιήσας γὰρ καὶ καταχθονίους κρατῶσας ὀφείλων ἁγιαπᾶσαι, καὶ πεπρωτέρους ἐπαφθίσαι τοῖς πολεμίοις, τοῦ πολε-

χων φυγεῖν συνήθων, καὶ τὸν ὑπὲρ τοῦ βέλτιον ποιήσασθαι μεταβολήν. Εἰ γὰρ καὶ ἡμεῖς καὶ περὶ ἐκείνης περὶ ταύτης ὑμῖν διελεξάμεθα τῆς ἐπαγγελίας, ἀλλ' οὐδὲ σήμερον ἀποχήσομαι, οὐδὲ τὸν ὑπὲρ σοῦ, οὐδὲ τὸν μετ' ἐκείνου, ταῦτα συμβουλεύων. Τί γὰρ λέγω τὸν αὐτὸν τοῦ μετ' ἐκείνου; ἕως ἂν ὑμᾶς ἴδω κατορθώσαντας, οὐκ ἀφέξομαι. Τοῦτο γὰρ συνεχῶς περὶ τῶν αὐτῶν ἐπομιμνήσκειν, οὐ τοῦ λέγοντος, ἀλλὰ τῶν ἀκουόντων ὅτι ἔγκλημα διπλοῦν ἐκδιδύσκει διδασκαλίας. Τί γὰρ βούλεται μᾶλλον τοῦ μὴ ὀμνύναι; συνήθεια ὅτι τὸ κατόρθωμα μόνον, οὐκ ἔστι πόνος σώματος. Ὁ περιλαβὼν καὶ κατορθώσας ὀνομάζεται τῷ λειπομένῳ, ἵνα αὐξηθῇ τοῖς σκώμμασι διεστὼς πλέον· ὁ ὑστερήσας καὶ μηδέπω κατορθωκὼς βλέπεται καὶ περιλαβόντα, καὶ φιλονεικείτω φθάσαι περὶς σκοπὸν τὸ χεῖρον. Τί μή μοι λεγέτω τις· Εἰ ἐγὼ διάγκλιτον ὅρκον τίς μοι δότω; Εἰ ἐστὶ μὴ τίς δύῃ; μάλιστα μὲν οὖν ὅπου προβαίνει τὸ νόμος, διάγκης μεμνῆσθαι οὐ χρή. μία γὰρ ἔστω διάγκη ἀπροαίρετος, ὃ μὴ περισκεφθῆναι Θεῷ. πλὴν σκῆπτα λέγω τοῦτο, τὸν περιττὸν περικόψωμεν ὅρκον, τὸν ἁπλῶς καὶ χωρὶς ἀνάγκης, τὸν ὑπὲρ τῆς οἰκίας, τὸν ὑπὲρ τῶν φίλων, τὸν ὑπὲρ τῶν οἰκετῶν. καὶ τούτους ἀνέλης, τὸ σκέπασον τοῦτο ἐμοῦ δέησον λοιπόν. αὐτὸ γὰρ τὸ σῶμα μελετῆσαν διδυσκόλως καὶ φεύγειν τοὺς ὅρκους, οὐδ' ἂν μυριάκις ἀνάγκαζε τις, καταδίξει λοιπὸν εἰς σκέπασον ἐμπεσεῖν τὸν συνήθειαν. λέγε δὲ ὡς τῶν ἔξωθεν ῥητόρων τινὸς συνηθείας ἀλόγου δεξιὸν συνεχῶς ὦμον χειρὶ βαδίζειν· ἀλλ' ὅμως περιεγένετο τῆς συνηθείας, καὶ μαχαίρας ἀκονήσας ἐκατέρωθεν ἐπέθηκε τοῖς ὤμοις, ὥστε τῷ φόβῳ τῆς τομῆς σωφρονίσαι τὸ μῖσος κινούμενον. τοῦτο δὲ σὺ ποίησον ὑπὲρ τῆς γλώττης, καὶ αὐτὴ μαχαίρας ὑπόθες αὐτῇ φόβον τοῦ κολάσεως· καὶ περίεσον πάντως. ἀμὴν γάρ, ἀμὴν μεμνωτάς καὶ κατωδαζούσας καὶ ἔργῳ τοῦτο ποιουμένους ὑπηθῶσαί σοι. ποία γὰρ ἡμῖν ἀπολογία λοιπὸν ἔσται, ὅταν ἐγὼ συγχώμην, ὅταν μὴ τοσαῦτα παραινῶμεν τοῖς ὑπὲρ τῶν ὅρκων κακοῖς ὑπομένουσιν; πῶς οὖν αἰτησόμεθα ἀπαλλαγὴν τῶν κατηφῶν ἡμᾶς δεινῶν, μὴδὲ ἐπαλλὰ αὐτοῦ μὴ δυνηθέντες; πῶς ἂν περισωθήσομαι τῇ χρείᾳ μεταβολῆ; πῶς ἂν βλέψομαι; ποίᾳ γλώττῃ τὸν Θεὸν καλέσομεν; πῶς γὰρ οὐκ ἄπορον, βασιλέως μὲν ὑπερπόντιον, καὶ ἀλαλεπώτατα φέρειν Θεοῦ δὲ ὁμοδούλου τοῦτο χρήσιμον, καὶ δύσκολον, καταφρονεῖν, καὶ συνήθειαν ποιεῖσθαι περιβάλλεσθαι; μή, παρακαλῶ, μὴ μέχρι τοσούτου τῆς ἑαυτῶν καταφρονήσωμεν σωτηρίας. Φοβηθῶμεν Θεόν, ὡς φοβοῦμαι δὲ, ἀπειθοῦσιν. ἄπορον γὰρ τοῦ βασιλικοῦ νόμους μὴ ἀκριβείας φυλάττειν, τοῦ δὲ θείους καὶ ἐκ τῶν οὐρανῶν καταβαίνοντας ἀλόγως καταφρονεῖν. τίνος γὰρ ἕνεκεν ὁ Θεὸς οὐκ ὀμόσαντα μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸν οἰκίαν αὐτοῦ τῇ ἀρετῇ καταλύειν; ὅπου τῶν χαλεπωτάτων ἁμαρτημάτων καὶ ἀωφελείας βούλεται μόνον ὁ Θεὸς ἀπεχθεῖς, ὥστε τοῦτο μὴ ταῦτα σωφρονίζεσθαι πάντας. καὶ γὰρ ἀπορκεῖν ἀναγκαῖον ἀνάγκη καταφιλῶσι καὶ τοῖς κόλποις περιβαλλομένοις τῆς γῆς. ὥστε οὖν μὴ τῷ σώματι καὶ τὸν ποιήσει αὐτῷ συνκαφιλῶσι, τὸν οἰκίαν ἐποίησε χῶμα, ὑπὲρ τὸ τοῦ πρώτους ἄπτεσθαι ὁρίζας αὐτόν, καὶ τὸν αἰτίαν μαλακονίας τῆς καταφρονῆς, φεύγειν τὸν τῆς ἀμαρτίας μίασμα. τοῦτο καὶ ὑπὲρ [τῶν] Σοδόμων ἐλθέτω. ὑπὲρ γὰρ ἐξεκαύθησαν ἐν τῇ ὀργῇ αὐτοῦ εἰς ἀλλήλους, ἐξεκαύθη καὶ ἡ τῆς γῆς Φύσις, καὶ φωτὸς ἁπάσης λαμπρότερον πάσας ταῖς μὴ ταῦτα φθεγγομένας ἡμέρας τὸν τῆς γῆς ὄψιν, μισοπονηρίαν βοῶσα καὶ λέγουσα· μὴ ποιήσετε τοιαῦτα, ἵνα μὴ παθητε τοιαῦτα. τί πιεῖς, ἀπόφησι; ὑπὲρ τραπέζης ἀρχιερεῖς ἑστῶς, καὶ ἔνθα ὁ Χριστὸς κεῖται τοῦ ὠμοῦ, ἐκεῖ φονεύεις τὸν ἀδελφὸν καταθύειν τὸν; καὶ μὴν λησταὶ ὑπὲρ τῶν ὁδῶν θύουσι· σὺ δὲ ἐμπεσὼν τῆς μισθοῦ τὸν φονεύεις τὸν ἀδελφὸν καταθύεις, καὶ ταῦτα ἐν τῇ ἐρημίᾳ καὶ παρὰ τὰ θηρία· σὺ δὲ θύεις τὸν ἀδελ-

φὸν

Θεοῦ ὄνομα πάντα χρὸν ἀδιαφόρως ἁπλῶς, καὶ ὡς ἔτυχεν; οὐ γὰρ δὴ πάντα ἁμάρτημα τὸν αὐτὸν φέρει κόλασιν, ἀλλὰ τὰ μὲν καταρθωτὰ μείζονα ἡμῖν ἐπάγει τὸν τιμωρίαν. Οὐδὲ γὰρ οἱ ὀμνύοντες ἴσχυσί τινα πρὸς φασιν πρὸς δικάζεσθαι, ἀλλὰ καταφέρουσιν μόνοι. καὶ οἶδα μὲν ὅτι ἐπαχθὴς εἰμὶ δόξω λοιπὸν τῇ φορτικῇ τῇ συνεχείᾳ τῆς παραινέσεως δυσχεραίνων· ἀλλ' ὅμως οὐκ ἀφίσταμαι, ἵνα καὶ τὸν ἀναγκαιότατον αἰδεσθέντες τινὲς ἐμοῦ, ἀποσχῆτε τῆς πονηρᾶς ταύτης ὅρκων συνηθείας. Εἰ γὰρ ὁ δικαστὴς ἐκεῖνος ὁ ἀτιμώρητος καὶ ὠμὸς χρέας ἐσίχλησιν αἰδεσθείς, ὅπου μεθύσαλε, πολλῷ μᾶλλον ὑμᾶς τοῦτο ἐργάσαιτο· καὶ μάλιστα, ὅταν ὁ παρακαλῶν ὑμᾶς μὴ ὑπὲρ ἑαυτοῦ, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς ὑμετέρας σωτηρίας τοῦτο ποιῇ· μᾶλλον δὲ καὶ ὑπὲρ ἐμαυτοῦ καὶ οὐκ ἀθρησταίμην τοῦτο ποιῶν. Τὰ γὰρ ὑμέτερα ἀγαθὰ, ἐμαυτοῦ νομίζω εἶναι κατορθώματα. Εἰ γὰρ μηδὲν γένηται, μηδὲ κόλασις, ἐγὼ μὲν παρεσκεύακα ὑμῖν τοῦτο τὸ χρήσιμον ἡτησάμην μέρος, ἀρ' οὐκ ἂν ἐπιτύχοιμι; οὐκ ἂν εὐθέως τὴν αἴτησιν χαρᾶς οὕτως αἰτοῦντι χάριν; ὅταν δὲ ὁ Θεὸς αὐτὸν αἰτῶν ᾖ, δι' ὑμᾶς τοῦτο λαμβάνοντας, τίς οὕτως ἀγνώμων, τίς οὕτως ἄθλιος καὶ παλαίπωρος, ὡς Θεῷ χάριν αἰτοῦντι μὴ δοῦναι; παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς τὸν κεφαλὴν Ἰωάννου λαβόντας ἀποπτυσθῆναι καὶ δεθῆναι τῷ αἵματος ἐπιζούσῃ, οὕτως ἀπελθεῖν οἴκαδε ἕκαστον, καὶ νομίζειν παρὰ τὴν ὀφθαλμὸν ὁρᾶν αὐτὸν φωνὴν ἀφιέναι καὶ λέγουσαν· μισήσατε ὀμοῦ σφαγέα, καὶ ὅρκον. πολλάκις γὰρ τεχνίτης δυνάμενος τῷ μαθητῇ μὴ θέλοντι αὐτῷ ἀφεῖναι φαγεῖν καὶ πιεῖν, ἕως τὸ δοθὲν ἔργον ἀπεδύσατο. τοῦτο δὴ καὶ παιδαγωγὸς πολλάκις πρὸς νέον, καὶ πρὸς δεσπότην ἐποίησε δίκαιον· ἡ ἀνάγκη, τῆς ἑτέρας καταλαβούσης, καὶ τὸ ἔργου μὴ πληρωθέντος, ἢ λιμῷ διαφθαρῆναι σὺν οὐκ ἀνύσαντας, ἢ ὑπορκῆσαι πάντως σὺν ὀμόσαντας. πολλάκις καὶ ὑπὸ τῆς οἰκίας ἀρίστου ποιουμένου ἡμᾶς, καὶ τῶν οἰκετῶν τινος ἁμαρτάνοντος, ὦμοσε μαστιγώσειν ὁ δεσπότης· καὶ ἐποίησε μὲν ὁ δεσπότης, καὶ αὐτὸν Φιλονεικῶν καὶ οὐκ ὑπεξέπιπτεν. ἐγὼ δὲ καὶ ἐποίησα, ἀναλαβὼν πάντως ὑπορκίαν συγγνώμην· ὅπερ γὰρ δεῖ γένηται, διὰ τοὺς ὀμόσαντας αὐτῶν ὑπορκία ἀλώσεται· μᾶλλον δὲ ἀμφοτέρους πάντας. καὶ πῶς, ἐγὼ λέγω. τοῦτο γὰρ ὅτι δόλιον. ὁ ὀμόσας μαστιγώσειν οἰκέτην, ἢ τὴν θεραπαινίδα, εἶτα χωλύσῃς, ἆρ' οὐ τὸ ὑπιόρκησε μὴ ποιήσας ὅπερ ὤμοσε, καὶ τῷ χωλύσαντι πάλαι καὶ ἀναχόμενον τὸν βιορκίδιον, ὃ ἔγκλημα τῆς ὑπορκίας ἀπείσησεν. οὐ γὰρ οἱ ὑπορκοῦντες μόνοι, ἀλλὰ καὶ οἱ ἑτέρους τὸν ἀνάγκην τοιαύτην ἐφιστῶντες, ὑπεύθυνοι τῆς αὐτῆς ἐγκλημάτων εἰσί. πῶς γὰρ οὐκ ἄτοπον, οἰκέτην μὲν μὴ τολμᾶν ἐξ ὁμόματος διαστεῖλαι τὸν ἑαυτῆς κελεύσαντος, μηδὲ ἁπλῶς καὶ ὡς ἔτυχε, τὸν δὲ τῶν ἀγγέλων διαστεῖλαι ἁπλῶς καὶ μὴ πολλῆς τῆς καταφορήσεως πάντως ἀπαιτεῖσθαι; βούλει μαθεῖν πῶς δυνατὸν ἀπαλλαγῆναι τῆς ἀπείρου συνηθείας τοῦ ὄρκου; ἐγὼ σοι διδάξω ὅπερ ποιήσῃς, ἵνα μὴ ποιήσῃς, ἀπαιτεῖσθαι πάντως. ὅταν γὰρ ἴδῃς σαυτὸν ἢ καὶ ἕτερον ἡνίκα ἁλόντας τῷ κακῷ τούτῳ πάθει, καὶ συνεχῶς ἐναμμενομένους, καὶ οὐ διορθουμένους, κέλευσον μὴ διαπεσόντας καθυδῆσαι, καὶ τούτῳ καὶ σαυτῷ καὶ ἑκάστοις τὸν καταδίκην ὑπέδης· καταδίκην, οὐ ζημίαν, ἀλλὰ κέρδος φέρουσαν. ἡ γὰρ γλῶσσα οὕτω βασανιζομένη διὰ νυκτὸς, καὶ μηδενὸς ἐναμμενομένου, ἰσχυρὰν λαμβάνει παράκλησιν· καὶ κἂν ἀπάντων ὦμεν ἀναισθητότεροι, διὰ πάσης ἡμέρας τῇ μεγάλῃ τῆς βασάνου ταύτης ἐναμμενησόμεθα, οὐ διηνεκῶς ἁμαρτάνοντες συμβουλὰς ἑτέρας καὶ παραίνεσιν. Ὥσπερ γὰρ, φησὶν, οἰκέτης σὺν δέλεχῶς ἐξεταζόμενος, ἀπὸ μώλωπος οὐ καθαιμαθήσεται· οὕτως ὁ ὀμνύων μὲ ὀμνύειν ὑπεύθυνος ἔσται τοῦ Θεοῦ, ἀπὸ ἁμαρτίας οὐ καθαιμαθήσεται): πείσωμεν οὖν ἑαυτοὺς τὸν ὅρ-

Ex τῆς αὐτῆς.

τα μοις ἡ δυσχερώτερος ποιῇ, ὡς. Ὃ λέγω τὰ τοιαῦτα, ἢ ἀκούειν. Οὐδὲν οὕτως ἐκλύει τὰ ῥεῦμα τ̃ σωφρονούντων, ὡς ἡ δι' ὀργὴ τούτων δυσαποκρίτη ἢ διεγηγερμένη φλόξ. Βούλει μαθεῖν ὅσον ὃ αἰσχρὰ φθέγξεσθαι κακόν; σκόπησον σὺ ἀκούουσα πῶς ἐρυθριᾷσιν ἐν τῇ ἀγριμοσύνῃ τῇ σῇ. Εἰ γὰρ εὐπλέστερον ὑδρὸς αἰσχρολόγου; πῦ γὰρ ἀπιώτερον; Εἰς γὰρ τὸν τῶν μίμων ὠθεῖται ὁ τοιοῦτος τάξιν· μᾶλλον δὲ σκῆπτρον ἐρυθριῶσιν, ἢ ἔστι. ἢ καθάπερ βόρβορόν τινα ἀπὸ τ̃ στόματος ἀφίεις, οὕτως ἑαυτ̃ μολύνῃ τοῖς τοιούτοις ῥήμασιν. εἰ δὲ ῥήτορι οὕτως ἀκέσθαι τοι, ἐπόησεν οἷα ἡ πηγὴ τ̃ βορβόρου τοῦτο. Ἐκ γὰρ τ̃ περισσεύματος τ̃ καρδίας τὸ στόμα λέγει. Οταν οὖν ἴδωμέν τινας μαχομένους ἢ συρριγνυμένους ἀλλήλοις, πάντα ποιῶμεν ἢ ἀσυνδάζωμεν, ὥστε αὐτοὺς τ̃ τοιούτων ἀπαλλάττειν κακῶν, ἵνα μὴ θέλοντες ἐξίστωνται ἡμῶν οἱ ἀμφιβολικοὶ, ἵνα τοῖς ἑτέρων ἀγριμοσύναις ἐπιφερώμεθα. τί γὰρ τούτου γλυκύτερον ἂν ὠμότερον, ἢ κωμικώτερον; ὁρᾷς κακόν, πάσχοντας ἢ ἁρπαγυιώσεις, καταπίνοντας τὸν ἐχθρὸν, συγκοπτομένους δ' ὑπ' ἐκείνων, ἢ ὑποδυομένους κόσυχη πρίσταναι; μὴ γὰρ ἄρκτος ἐστὶν ὁ μαχόμενος; μὴ γὰρ ὄφις; μὴ δράκων ἐστὶν ὁ πονηρός σοι κοινωνῶν, ἀδελφός ἐστι, μέλος ἐστί. μὴ θεώρει, ἀλλὰ ἁμάρτανε· μὴ ἑτέρως ἐπὶ τῷ ἀγριμοσύνῃ, ἀλλ' ἵνα σὺ σωφλεγμένους ἀποσοῦσι· ὁρᾷς αὐθέντην ἀγριμοτικὸν, ἢ οὐχ ἡγῇ αὐτὸς ἀγριμοῦσθαι, σὺ δὲ εἰσέρχῃ μέσος, ἢ τὰ τ̃ ἀδελφῶν ἁμάρτανε κακά; ἵνα ἢ αὐτὸς σπλῆνας λάβω, φησί; μᾶλλον δὲ οὐ ποιήσῃ τοῦτο. αὐ δ' ἵνα παθῇς, ὑπὲρ τούτου σοι τὸ παράγγελμά ἐστι· ἁμάρτανε γὰρ Θεοῦ ἔπαθες. Εἰ γὰρ ἐθέλουσιν οἱ κατὰ πίστιν οἱ μὴ προσέρχεσθαι τοῖς Ἰουδαίοις ἐκέλευσεν ὁ Θεός, οὐ πολλῷ μᾶλλον αὐθέντων ψυχὰς ὀρέγεσθαι ἢ συνεσχίσθαι χρή; Οταν ἁμαρτῶμεν, οὐκ ἐπὶ τῷ συνελθεῖν ἐσμεν κύριοι, ἀλλ' ἑτέρως αἱρεθρούμεθα. ἕκαστος αἱρεῖται ἢ ἐρυθριᾷ ἐπιμελεῖσθαι καταδικάζει τ' ἕτερον. ὅσα δίκαια ἐστὶν μὴ ἢ δικαιοῦται οὐκ αἱρεῖται, ἀλλὰ δὲ κακῶν ἔρχεται, προσελθεῖν ἢ ἢ ὃ ἐφισμένον ῥάψαι αἱρεῖται. Εαν μὲν οὖν πρὸς ἕτερον προσκληθεὶς ἀφῇς τὸν ὀργὸν, ἐκεῖνο λογίζεται ὃ κατόρθωμα. οὐ γὰρ τῷ Θεῷ πιθόμενος, ἀλλ' ἐκείνῳ χαριζόμενος ἐνόμοι ἐπλήρωσας. ἐὰν δὲ μηδενὸς προσκαλουμένου, μήτε αὐτὸς τὸ λελυπηκότος προσκαλούμενος καὶ διηλλάγητος, οὕτως πᾶσαι αἰρεῖται καὶ πάντα ὑπομένῃ ῥίψας ἀπὸ τ̃ δικαιοσύνης, προσδράμῃς τῷ ἠδικημένῳ, ἢ καταλύσῃς τὸν ὀργὸν, ὁλόκληρόν σε ἔχει ὃ κατόρθωμα, ἢ ἐκεῖνο πάντα λήψῃ μισθὸν, ἢ κληρονόμος γένῃ τ̃ βασιλείας τ̃ οὐρανῶν, χάριτι δὲ φιλανθρωπίᾳ τ̃ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα, ἢ τὸ κράτος, σὺν τῷ πατρὶ καὶ ἁγίῳ πνεύματι εἰς τοὺς αἰῶνας τ̃ αἰώνων. Αμήν.

ΠΕΡΙ "ΟΡΚΩΝ.

ΜΗ τῆς ψυχῆς ἀρετῆς ἀμελῶμεν, ἀγαπητοί. ποία γὰρ ὀδύνη, εἰπέ μοι, ὀργὸν ἀφῆναι τῷ λελυπηκότι; ὀδύνη μὲν οὖν ἐστὶ τὸ μνησικακεῖν, ἢ μὴ καταλλάττεσθαι. ποίους ποίους μὴ κακοὺς εἰπεῖν μηδένα; ποία δυσκολία ἀπαλλαγῶμεν φθόνου ἢ ἔριδος ἢ βασκανίας; ποῖος μῖσος ἀγαπᾷ τὸν πλησίον; ποῖος κάματος μὴ ὀκνηρώσας; πολλάκις γὰρ ὑπὸ θυμοῦ ἢ ὀργῆς καταχθέντες διωμοσάμεθα μηδέποτε καλλαττεσθαι τοῖς λελυπηκόσιν, εἶτα τῆς ὀργῆς σβεσθείσης βουληθέντες καταλλαγῆναι ὑπὸ τῆς ἀνάγκης τ̃ ὅρκων, ὥσπερ πὺξ παγίδι κατεχόμενοι, τοῦτο ποιῆσαι οὐ βουλόμεθα· ὡς δυοῖν θάτερον πάθοιμεν, ἢ καταλλαγῆτε ὑπορκήσομεν, ἢ μὴ καταλλαγῆτε τοῖς τῆς μνησικακίας ὑπεύθυνοι ὑπευθύνους ἑαυτοὺς καταστήσομεν. πῶς γὰρ οὐκ ἄτοπον, ἁμάρτοι μὲν ἔχοντες τ̃ λύσεως βέλτιον, μὴ αἰσχυνθῆναι σώσαντας αὐτοὺς καταχρᾶσθαι, ὃ δὲ τῷ

Θεοῦ

Ἐκ τῆς αὐτῆς.

Ματθ. ιϛ. λθ.

Ἐκ τ̃ ἑρμίου τῶν κγ' Ματθ. ἐναγγ.

Ἐκ τ̃ ἱερώνυμου τ̃ περὶ Θεσσ. α ὅτι.

Ἐκ τῶν λόγ. τῶν εἰς τὸν ἀπόστολον.

Λογ. κε.

Ἐκ τῶν λόγ. τ̃ εἰς τὸν ἀπόστολον.

ἁμαρτήσηται, ὁ ποιήσας τὸν παῖδα τοιαῦτα ἐργασάμενον πέπονθεν· ἔνθα ἡ καρδία ἁμαρτήσηται (ὁ γὰρ θυμὸς τοῦτο ποιεῖ) οὐκ ἐκφύγοι κόλασιν μείζονα πεπονθέναι δοκεῖ σοι τοῦ μηδὲν ὑπομείναντος; Εἰ κακοὶ αὐτοὶ κακῶς ἀπολέσθαι, πολλῷ μᾶλλον κακοὶ αὐτοὶ ἀγαθῶς, καὶ μὴ πρότερον κακῶς, ἀπολωλέναι κακοί. Ἀλλ' ὁ δεῖνά, φησι, ποιητής ἐστι, καὶ ἐλύπησε, καὶ πολλά με ἠδίκησε. Βούλει αὐτὸν ἀμύνασθαι; μὴ αὐτὰ πολλῶς· ἴασαι ἀτιμώρητον, δύνασαι. αὕτη γὰρ ὄντως ἄμυνα, καὶ ἐκείνῳ βλάβην φέρουσα, καὶ ὠφέλειάν σοι. ἀπὸ ταύτης γὰρ χαρὰν πίκτεται. ἵστημι γάρ τοιαύτην ἔχοντα ψυχήν, ὥστε μηδένα ἀμύνασθαι, ἀλλὰ πολλῶς ἀνέργαστον εἶναι, πόθεν, εἰπέ μοι, ὁ τῆς λύπης κέρδος σοι περιγένοιτο; ὁ γὰρ ὕστερον τῷ παθεῖν κακῶς; ὡς καὶ ἀνέργαστος ἀμύνασθαι πεποίηκέ σε κακῶς, πῶς δυνήσεται ἀμύνασθαι λοιπόν; τί γάρ, εἰπέ μοι, κακὸν πέπονθας; τόσος ἐπέπεσεν; ἀλλ' ὕδει ξένον· θνητὸν γὰρ ἡμῖν τὸ σῶμα καὶ παθητόν. ἀλλὰ πενία χρημάτων; ἀλλὰ καὶ ταῦτα κτητά, καὶ ἀπόκτητα, καὶ ἐκ ταὐτοῦ. ἀλλ' ὑβρίσθαι ἔφησθα; ἀλλ' οὐχ ἡμᾶς ἀδικοῦμεν ἐκ τούτου, ἀλλ' ἐκείνους οἱ πεποιηκότες· Ψυχὴ γάρ, φησιν, ἡ ἁμαρτήσασα, αὐτὴ καὶ ἀποθανεῖται. ἤμαρτε δὲ οὐχ ὁ παθὼν κακῶς, ἀλλ' ὁ ποιήσας κακῶς. Μηδεὶς τοίνυν ὕστερον ἀσυνδάτως ὀργιζέσθω, ἀγαπητοὶ, ὡς ὀργῆς καθαρεύειν, καὶ τὸν πρὸς ἡμᾶς ἀπόδους ἔχοντας καταλλάττῃ, εἰδότες, ὅτι ὕστερον ὀργὴ, ὕστερον ἐλεημοσύνη, ὕστερον ἱκετηρία, ὕστερον κοινωνία μυστηρίων, ὕστερον ἄλλο τῶν τοιούτων ὑδέν, ἐὰν μνησικακῶμεν, δυνήσεται ἡμῖν πρὸς ἱλεωσμὸν τὸν τότε ἐκείνου. ὥστε οὐκ ἐάν τις ἁμάρτῃ, πᾶσα ἁμαρτία χαλεπωτέρα ταύτης ἀπεφηνάμην. Οὐδὲν γὰρ ὕστερον ὁ Θεὸς μισεῖ καὶ ἀποστρέφεται, ὡς ὁ δοῦλος μνησικακῶν καὶ διατηρῶν τὴν ὀργήν. Πῶς γὰρ βούλει διακόσια τάλαντα ἡμέρᾳ σοι ἀφεθῆναι καὶ παρᾷ σου, τῷ συνδούλῳ μηδὲν ἀδικοῦντι καὶ ἀσύγγνωστον; Ἀλλ' ὤφειλέ σε ὁ συνδοῦλός σου; καὶ σὺ τῷ Θεῷ ὀφείλῃς πολλάκις. πῶς γὰρ ἴσον συνδοῦλος καὶ δεσπότης; καὶ ταῦτα μὴ ἐκ παίζων καὶ ἀδικημάτων ἴσως ὤφειλε, καὶ προξενητὴς· σὺ δὲ τῷ Θεῷ ὀφείλῃς οὐκ ἀδικημάτων, ἀλλ' ἐπηρεασμένος, ἀλλ' ὑπερτεθυμωμένος ἐπ' αὐτῷ καθ' ἑκάστην ἡμέραν. καὶ τίνα ἔχομεν ἀπολογίαν ἢ συγγνώμην; εἰπέ μοι τοίνυν, ἐπὶ, Εἰ βλασφημίαν μὲν ἀκριβείας τὰ εἰς αὐτὸν ὑπόμνημα ὁ Θεὸς ἐξετάζει, ἐκκλησίαι βιωσόμεθα ἡμέραν. Ἀνομίας γάρ, φησιν, ἐὰν παρατηρήσῃς Κύριε, Κύριε, τίς ὑποστήσεται; Ἄκουε δὲ τοῦ Χριστοῦ λέγοντος, Ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ οἰκοδεσπότῃ, ὅστις ἠθέλησε λογὸν ἀπαιτῆσαι μετὰ τῶν δούλων αὐτοῦ. Ἀρξαμένου δὲ αὐτοῦ συναίρειν, προσηνέχθη αὐτῷ εἷς ὀφειλέτης μυρίων ταλάντων. ἆρα πόσα εἰσεπράξθη, ἕως τοσαῦτα κατέφαγε; οὐχὶ τὸν μέτοχον ἐκεῖνον ὁ χαλεπὸς, ἀλλ' ὅτι ὁ πρῶτος προσηνέχθη τῷ δεσπότῃ. εἰ μὲν γὰρ μετὰ πολλοὺς ἑτέρους βλασφημήσαντας ἐκεῖ εἰσηνέχθη, οὐχ οὕτω θαυμαστὸν ἐκεῖνον ὁ μὴ προξενωθεὶς τῷ δεσπότῃ. ὁ γὰρ τῶν φθασάντων βλασφημίαν τοῖς μὴ τοιαῦτα βλασφημήσασιν ἡμαρτηκόσι μᾶλλον ἔμελλε ποιεῖν. ὃ δὲ πρῶτον εἰσηνέχθη ἀγνώμονα φιλεῖ, καὶ οὕτως ἀγνώμονα ὑπόμνημα φιλανθρώπου τυχεῖν τοῦ δεσπότου, τοῦτο ἐστὶ μάλιστα θαυμαστὸν καὶ παράδοξον. καὶ δεσπότα μὲν γὰρ ἐπιδιδοῦ βοῦλον ἐκ τῆς ὀφειλομένης, ὥσπερ ἐπὶ τῆς ἀνθρωπίνης βασιλείας, οὕτω λογίζεσθαι, καὶ πάντα ποιοῦσιν ὅπως ὁ πρῶτον ἀπαιτήσωσι· καὶ μὴ δυνηθῶσιν ἔχειν τὸν πρῶτον τῶν ὀφειλόντων, τὸν ἐπ' ἐσχάτων ὀργῇ εἰς τὸ ταλαίπωρον τῶν ἀθλίων ἐκχέοντες σῶμα, αἰκίζοντες, τύπτοντες, καὶ μυρία αὐτὸ διαπλάττοντες κακά. ὁ δὲ Θεὸς τοιοῦτος οὐκ ἔστιν. ὅτι γὰρ ἡμῖν ὁ ἀπαιτήσας, πλούτος· ὅτι δὲ Θεῷ ὁ συγχωρήσας μάλιστα πλούτος. Εἰ σκεῦος ἀκαθάρτου τινὸς λαβών, ὅτι τῆς τραπέζης κατέδετο τῆς σῆς, ξύλοις δὲ αὐτὸν παίων ἔλασας· καὶ δὲ Θεὸς ὅτι τῆς τραπέζης τῆς αὐτοῦ (τράπεζα γὰρ αὐτοῦ τὸ σῶμα ἡμῶν ἐστιν) σκώληκας ἀκαθάρτου πάντος ῥήματα βδελυρώτερα πολλῷ φέρων οὐκ οἶει προξενεῖν, εἰπέ μοι; καὶ πῶς ἔστι τοῦτο; βέλτιον σπουδὴν ἀπὸ τοῦ σώματος ἀφεῖναι, ἢ ῥῆμα ἀκάθαρτον. οὐδὲν γὰρ οὕτω δὲ ἄγουσι Θεὸν προσοργίζει, ὡς τὰ τοιαῦτα ῥήματα. οὐδὲν οὕτως ἱ-

Ex τῆς ἱερᾶς Θεσ. ἐπιστ.

Ex τῆς λόγ. ϛ΄ εἰς τὸ, Ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ οἰκοδεσπότῃ.

Ex τῆς α΄ ἐπιστ.

Ex τῆς λόγ. ϛ΄ εἰς τὸ, Ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ οἰκοδεσπότῃ. Matth. xviii.

Ex τῆς ἱερᾶς Θεσ. ἐπιστ. β΄.

πᾶσι καλεῖτε, καὶ κατ' αὐτῶν ἐστυγχάνοντες. τίνα γὰρ λοιπὸν ἔξουσι σωτηρίας ἐλπίδα, ἐὰν μὴ καὶ λοίκα ἀξιωθῶσιν αὐτοὶ δίκης, καὶ τότε αὐτοὺς προξενώσωσι, ἵνα τὸ μὲν ἔγκλημα ἐκείνῳ, θείου δὲ φωνὰς ἀφιέντες, καὶ καθ' ἑαυτῶν τὰ τῶν πατρῶν βέλη ἐξακοντίζοντες. Εἰ γὰρ ὅτε ἐλέου χρείαν ἔχεις, οὐδὲ τότε ἀφίης τὸν ὀργόν, ἀλλὰ καὶ σφόδρα αὐτῆς μέμνησαι, καὶ ταῦτα εἰδὼς ὅτι καὶ σαυτῷ ὁ ξίφος ὠθεῖς· πότε δυνήσῃ ἡμέρα θαι φιλάνθρωπος; Ἐπα- 5
Ἐκ τῆς πρὸς Ἐφ (ἀλλ ΕΣ) ὑπόθ. ληξας κακῶν, καὶ ἀμυνάσθαι βάλει τῷ κακῶν σοι ποιήσαντι; ποίησον αὐτῷ καλῶς, καὶ ἡμύνω. καὶ μὴ γὰρ ἐπιξέλθῃς, ὁμοίως καὶ σὲ καίουσιν ἁπάντες μέμψονται· ἀλλ' ὁ σύγκλητος, σὲ μὲν κρατήσουσι καὶ θαυμάσονται, ἐκεῖνον δὲ κακηγορήσουσι. τί δὲ ἐχθρῷ γένοιτ' ἂν μᾶζον κακὸν καὶ παρόντων, τὸν ⟨Ⓦ⟩ ἐχθρὸν ἰδεῖν πάντων θαυμαζόμενον καὶ κρατοῦντα, ἑαυτὸν δὲ παρὰ πάντων ὑβριζόμενον ἐπ' ὄψεσι τοῦ ἐχθροῦ; Θαρσεῖν δεῖ, μὴ ῥᾳδίως ἐκπεσὼν ὁ θυμός· Ἐκ τῶν ἱερώνυμ. πρὸς τοὺς ΕΣρ. ὑπόθ. καὶ μᾶλλον ἀθρηνίαν καὶ μᾶλλον ἀφορμὰς τοῦ ἀμείνω γενέσθαι καὶ κατασχεῖν. μᾶλλον γὰρ τοῦτο ἡμῖν μάλιστα τοῦτο ὁ μέγας ὥσπερ ἐκ πηλοῦ λίθων τὴν ἐξῶν οἰκοδόμησεν ὁ Θεός, ἔρισμα αὐτῷ λαὸς, ὥστε μὴ μᾶλλον ῥᾳδίως ἀφανίζεσθαι ποτε, μηδὲ μᾶλλον τιμᾶσθαι, δύσκολον ὁ πόνος λυμαίνεσθαι ζῶον. πῦρ γὰρ ἐστι, φησὶ, καὶ ζάλη μεγάλη· καὶ οὐκ ἂν ἕτερον Ἐκ τ' ἱερώνυμ. τοῦ κατ' Ματθ. ὑπόμν. μέρος τοῦ ὅλου σώματος τοιοῦτον ἂν τὸν βίον αἱρήσοιτο. Οὐκ ἔστι λέγειν τὰ σωλαύζηκα 15 διαφανεστάτας δυνάμεις τὰ ἡμέτερα, ὡς θυμὸς τοῖς σιδηροῖς ἔοικεν ἐνδιαπύρως ἐγκαθήμενος ἀπόλλυσιν ἅπαντα. οὐ γὰρ δὴ τῷ σώματι λυμαίνεται μόνον, ἀλλὰ δὲ αὐτοῦ τῆς ψυχῆς διαφθείρει τὸν ὑγιᾶ. Ὅταν οὖν ἐλθών τις εἴπῃ σοι, ὅτι ὁ δεῖνά σου ὑβρικότα, καὶ κακῶς Ἐκ τῆς ἱερώνυμ. πρὸς τοὺς περὶ Ῥωμ. ὑπόμν. σε πρὸς ἀπόνοιαν λέγων διαπλάσῃ, ἐπαίρεσι πρὸς τὸν πρόσωπα τὸ ὑβρικότα· καὶ σφόδρα κ. λέγοντας τὸν ὀργιζόμενον ὦσι δύσποτοι, σὲ μὲν ἐπαινέσονται καὶ θαυμάσουσι, ἐκεῖνον δὲ μισήσουσι, ὡς θείου πάντος χα- 20 λεπώτερον, ὅτι ὁ μὲν οὐδὲν ἠδικημένος ἐλύπησε, σὺ δὲ καὶ κακῶς παθών, τοῖς σεαυτοῦ ἡμέλησε. πρὸς τούτοις δὲ, καὶ τὰ εἰρημένα πάντα δυνήσῃ διαφυγεῖν ἐὰν θέλῃς ἔτι. ὁ μὲν γὰρ διακρουόμενος, τὸ σωφρονεῖν τοῖς λεγομένοις ἐπιδείξῃ πρόχειρον ὁ ἀλγῶν· ὁ δὲ καταπλήσας, αὐτῷ τούτῳ πάντα τοῖς πρόσω πάσης ἀπήλλαξεν ἑαυτὸν ὑποψίας. Εἰ δὲ καὶ ἐκεῖνον ἀμύνασθαι ἐπιθυμεῖς, καὶ τοῦτο ἐκ προνοίας ἔλαβε, καὶ τὸ Θεοῦ κολάζοντος αὐτὸν ἀεὶ ὧν εἴρηκα, καὶ πρὸ 25 τῆς κολάσεως ἐκείνης τῆς σῆς φιλοσοφίας αὐτῷ χαρείσης αὐτῷ γενομένης πληγῆς. Ὁρᾷς γὰρ οὕτω σοῦ ὑβρίζοντος ἡμᾶς κολάζει ἐθισθεν, ὡς ὁ σοῦ ὑβριζομένους ἡμᾶς καταγελᾶν τῶν ὕβρεων. ὅταν δὲ ὑβριστὴς αὐθυβρίσῃς, πλήσῃς, οὐκ ἐπὶ σὲ ἀφήσουσι, ἀλλ', ὅπερ ἐστὶν αἰσχρότερον, ἐπὶ πάντας ἀνελεύθερα τῷ θυμῷ κινηθείς. διὸ δὲ σιγήσῃς, ἐὰν εἰπόντος, καὶ ἀπαντῇ ὁ ξύπαγον ἔσῃσας, καὶ μυρίους ἕξεις σοῦ συμφλογιοῦντας, ἐὰν τὸ τῆς λοιδορίας ψεύδος 30 καταγνώσονται. ὁ μὲν γὰρ δύπλέων, ὡς δακνόμενος αὐτοῖς δοκεῖ· ὁ δὲ δακνόμενος ἐπόνοιαν πλέκει τῷ σωφρονεῖν τοῖς λεγομένοις. διὸ δὲ καταγελάσῃς, τῷ τι γέλωτι τὸν σαυτοῦ ψῆφον ἐξέλυσας, καὶ ⟨Ⓦ⟩ ὑβρίσαντα μᾶλλον ἀλγεῖν ἐποίησας. Οὐδὲ γὰρ οὕτως ἥδεται τοῦ μὴ ὑβρίζεσθαι, ὡς δάκνεται ὁ μὲ δυνάσθαι σε καθάψασθαι. ὅταν οὖν οὗ μάλιστα ἐπιθυμεῖς, τούτου μάλιστα ἀποστερήσῃς αὐτὸν, τῷ πάντος 35 Ἐκ τ' λόγ. τ' εἰς τὸ αἰνιγμ. αἴτιος. ἀποστερήσας, ἐξέβυθισας καὶ δεῖξας θύκα ταφέντων. Οὐ γὰρ οὕτω ὁ κεκτῆσαι πολεμίων λαμπρεῖς ποιεῖ σοῦ βασιλεύοντας, ὡς ὁ κεκτῆσαι θυμοῦ ἐξ ὀργῆς. ἐκεῖ μὲν γὰρ τῷ ὅπλων καὶ τῷ στρατιωτῶν ὁ κατόρθωμα γίνεται· ἐνταῦθα δὲ γυμνοῖ σὺ ὅτι ὁ ξύπαγον· καὶ ἐκεῖ μὲν καὶ ἑτέρους ἔχεις σοῦ συμμαχοῦντας τῷ νίκῳ, ἐνταῦθα δὲ μόνος ὁ ξύπαγον ἔσῃσας. Ὅταν οὖν σε ὑβρίσῃ τις, φέρε γλυκαίως· ἑαυτὸν γὰρ, οὐ σὲ ὑβρισεν, αὐ- 40 πλήξῃ, τὸ δόξαι μὲ δυνηθῆναι· ἐκεῖνος γὰρ ὅτι ὁ πληττόμενος, σὲ μὲν τῇ χειρὶ, ἑαυτὸν δὲ θυμῷ παίων, καὶ πεσὼν πάντων λαμπρότατον δόξαν. Εἰ δὲ δικῆς σοι δύσκολα ταῦτα εἶ), ἐνθύμησαι, ὅτι Εἰ μαχόμενός τις ὁ ἰμάτιόν σε ἀφείρηκε, τίνα δὲ ἔφης παθεῖν κακῶς, σὲ ⟨Ⓦ⟩ πάθοις, ἢ ἐκεῖνον ⟨Ⓦ⟩ ποιήσαντα; εὕδηλον ὅτι ἐκεῖνον. Εἶτα εἶτα μὴ σοι ἱμάτιον

ἁρπάσωσι,

λὰ πρὸς Θν κινοῦνται τῶτον δαίμονα, ϗ τὼ ὀργὼ ἅπασιν κατ' ἐκείνου κίνωσιν· αὐτὸν ὃ ϗ ἐλέει Θν ὑπ' ἐκείνου κινούμενον. Εἰ γὰρ ὃ φεύδεσθαι ἀπὸ τῦ ἁμαρτόλου, ὃ ὀργίζεσθαι εἰκὴ πολλῷ μᾶλλον ἐκφλει. Ὀργίζεσθαι μὲ οὖν οὐκ ἔνι, μηδενὸς ὄντος τῦ προξενοῦντος· ὅπερ ἀνάγκη, ϗ τῆς ὄψεως τῆς εἰς τῦτο κινούσης μὴ φαινομένης. Ὅταν σι ὑβρίσῃ τις, ἐπίσησι τὼ κόλασιν, ἵν' κολάζεται· ϗ ὑ μόνον ὐχ ἕξεις ὀργὼ, ἀλλὰ ϗ δάκρυα ἀφήσεις. Οὐδὲ γὰρ πρὸς Θν πυρέτοντά τις προξενεῖται, οὐδὲ πρὸς τ φλεγμαίνοντα, ἀλλ' ἐλεᾷ πάντας τῦτ τοιῦτος ϗ δακρύει. Εἰ ὃ ϗ ἀμυνάσθαι βούλει, σίγησον, ϗ κακείνῳ ἔδωκας αὐτῷ τὼ πληγήν· ἂν ὃ δηχθεὶς ὑβρίσῃς, διπλασίας ἀληθῶς ἀπολήψει δίκας. Ἀλλὰ τί γὰρ ὁ πλούσιος ἀκούων ὅτι πένης ἐστί, γελᾷ; ἵνα μὴ ζωόσιδον ἑαυτῷ πενίαν. Αὐ τοίνυν μέλλοιμεν γελᾶν ὅτι ταῖς ὕβρεσι, μείζονι ἀπόνοιαν πρὸς ἐξόμεθα τῦ μὴ ζωοσιδίνῳ τῆς λεγομένοις. Ὑβριστὴ σι ϗ ἐλευθέρῳ τις; πρόσκαλεσαι Θν, ὡς τε ἵλεων αὐτῷ γενέσθαι ταχέως. Ἀδελφός ἐστι σός, μέλας ἐστὶ σοι. ἀλλὰ πλέον ἐπιμελεῖται μοι, φησί. Οὐκοῦν Ἀβραὰμ τῶτό σοι μείζων ὁ μισθός. Ἀβραὰμ τῶτο μάλιστα Θν θυμοῦ ἀφῆναι δίκαιον, ὅτῳ ἔτρωσεν αὐτὸν ὁ Ἀβεσσαλώμ. μὴ τοίνυν ἐπιπλήξῃς ϗ σύ, μηδὲ καταβάλῃς σαυτὸν μετ' ἐκείνου. ἕως μὲ γὰρ σὺ ἔσηκας, δυνάσαν καὶ κρῆναι Ἀβεσσαλώμ· σὺ ὃ δὲ σαυτὸν καταρρίψας Ἀβραὰμ τῦ αἰδυλείσας, τίς ὑμᾶς αἰσχύνει λοιπόν; ἐκεῖνος ὁ πρωτεύς; ἀλλ' οὐ δυνήσεται κείμενος. Ἀνάμα σὺ ὁ πεσὼν μετ' ἐκείνου; ϗ πῶς ὁ οὐκ ἀναστὰς σεαυτῷ, χεῖρα ὀρέξεις ἑτέρῳ; ἕτρωσεν αὐτὸν ὁ Ἀβεσσαλώμ, μὴ πρόσῃς ϗ σὺ· ἀλλὰ ϗ τὸ πρόσθεν ἐκβαλὲ βέλος. ἂν γὰρ ὕπως ἀλλήλοις ὁμιλῶμεν, ταχέως ὑγιῆς πάντες ἐσόμεθα· ἂν ὃ κατ' ἀλλήλων καθοπλιζώμεθα, οὐδὲ τῦ Ἀβεσσαλὼμ χεῖρα πρὸς τὼ ἡμετέραν ἀπώλειαν. ἀλλ' ἔπαθες πρότερος κακῶς; ἀλλ' οὐ τὸ κακῶς παθεῖν ἐστιν ἄθλιον, ἀλλὰ τὸ ποιῆσαι κακῶς. Μὴ γὰρ εἴπῃς, οὐδὲν ἐστὶ κακόν, ἂν Θν ἦσα ὑβρισμένος. ἀλλὰ τῦτο μέγα ἐστὶ κακόν, ὅτῳ οὐδὲν ἔνι δοκεῖ. τὰ γὰρ μηδὲν ἔνι δοκοῦντα θυμόλεως ϗ καταφρονήσεως τὰ ὃ καταφρονήματα ϗ αὐξεῖ, τὰ ὃ αὐξόμενα ἐπιμένει ϗ αἴσια ἔχει. Οὐδὲν τοίνυν ἡμῖν ποιεῖ δίκην τὸ ἀδελφοῦ κατηγορεῖν; πῶς οὖν καλεῖς ἀδελφόν; Εἰ ὃ οὐκ ἔστιν ἀδελφός, πῶς λέγεις, Πάτερ ἡμῶν; ὃ γὰρ, ἡμῶν, πολλῶν ἐστι προσώπων σημαντικόν. Οὐ γὰρ δύναται πατέρα καλεῖν Θν φιλάνθρωπον Θεὸν ὁ τὸν γνώμονα ἔχων θηριώδη ϗ ἀπάνθρωπον· οὐδὲ γὰρ σώζει τὸν χαρακτῆρας τῆς ἰδίας ἐπιγραφῆς πατρὶ ἀγαθότητος, ἀλλ' εἰς τὸ θηριώδες εἶδος ἑαυτὸν μεταμόρφωσι, ϗ τῆς θείας ὁμοιότητος ἐξέπεσεν. ὅταν γὰρ ὡς σκορπὸς μὲ ὡς ζῶσες, λαχίζῃ ὃ ὡς ὄνος, μυσσικαχῇ ὃ ὡς καμήλος, ϗ γαστριμαργῇ μὲ ὡς ἄρκος, ἁρπάζῃ ὃ ὡς λύκος, πλήττῃ ὃ ὡς σκορπίος, ὑπύπλος ὃ ἢ ὡς ἀλώπηξ, χρεμετίζῃ ὃ ὅτι γυναῖξιν ὡς ἵππος θηλυμανής· πῶς δύναται ὁ τοιοῦτος τὸν ὑφ' ἡμῶν πρέπουσαν αἰσχύνην φωνεῖν, ϗ πατέρα ἑαυτῷ καλεῖν Θν Θεόν; πῶ οὖν ὀνομάζεσθαι χρὴ Θν τοιοῦτον; θηρίον; ἀλλὰ τὰ θηρία εἰσὶ τῶτων τῶν ἐλαττωμάτων κατήκοα· ἐστὶ ὃ πάντα ζῶα γαλεὼν σὲ ἑαυτῷ, ϗ τῆς ἐκείνου ἀλογίας γέγονεν ἀλογώτερος. Τὰ μὲ γὰρ θηρία, κἂν τοῖς φύσει ὄντα ἄγρια, ἂν Θεσπέσιος ἀπολαύσαντα τέχνης, ἥμερα πολλάκις γίνεται· σὺ ὃ αὖ Θεσπέσιος ὤν, ὃ τὸν ἀγριότητα ἐκείνου τῷ ϗ φύσει εἰς τὸν ἡμερότητα μεταβάλλων τὸν Θν φύσιν, ποῖόν ἕξει ἀπολογίαν, τὸν ἑαυτῷ παράστημα τὸν ϗ φύσει εἰς ἀγριότητα ἐξάγων τὸν Θν φύσιν, ϗ ὃ μὲ ἄγριοι φύσει ποιῶν ἥμερον, ἑαυτὸν ὃ τὸν ἥμερον φύσει, ποιῶν ἄγριον, ὃ λέοντα μὲ πθαπτύων ϗ χλευάζων ποιῶν, τὸν ὃ θυμὸν τὸν ἴδιον λέοντος καὶ ζαπθυάζων ἀγριώτερον; καὶ γὰρ τ μὲ λέοντα ἡμερῶν ϗ ποιῶν ἂν Θεσπέσιον, ἑαυτὸν ὃ πολλαχοῦ ἂν Θεσπέσιον γινόμενον λέοντα· ϗ ἐκείνῳ μὲ τὰ ϗ φύσει χαρίζεται, ἑαυτῷ ὃ οὐδὲ τὰ ϗ φύσει ποιεῖς). Εἰ οὐδὲν ὕπως ὁμοιοῖ τῷ Θεῷ, ὡς ὃ τοῖς ἀδικοῦσιν εἶναι συγγνωμονικὸν τὸν ἀδικούμενον· πόσης οὐκ ἂν εἴη κολάσεως ἄξιοι Θν μὴ ζῶντα πάντα μὴ μόνον ἁπλῶς οὐκ ἀφιέντες, ἀλλὰ ϗ τὸν Θεὸν ὅτι τὼ ἀμυναν τ ἐχθρῶν πρὸς καλοῦντες,

Ἐκ τῆς λόγ. τῦ οἱς τὸ, Πάτερ ἡμῶν.

Ἐκ τῆς ἐρμην. τῦ κτ Ἰωαν. ἐυαγγ.

ϗ θυμὸς

Ἐκ τῆς προς τῦ Ἐφεσ.

Ἐκ τ λόγ. τ οἱς τὸ, Πάτερ ἡμῶν

Ἐκ τ ἑρμην. τῦ κτ Ματθ. ἐυαγγ.

σμῶν εἶδος· ἓ ἕκαστον μὲν ἀφροδολῆς ἀπάσης· τὸ γὰρ δοκιμώτατον τῆ κῷ βίον λυπηρόν, ἓ ὄντα, ταῦτα πολλὰ εἰς ἓν ἐξεχύθη σῶμα, ἓ μιᾶς κατισχεδάσθη ψυχῆς τῆς ἐκείνου· ὁ τοσοῦτος οὖν ἓ τηλικοῦτος ἀνὴρ, ὁποσαισοῦν ἀνάγκης φύσεως κατεπατήσας, οὐκ ἐπὶ μίσει οὐδὲ αὖθις εἰς τὰ ἀγῶνα τοῦτον καθῆκεν· ἀλλὰ ἓ γυναικὸς ἀπέλαυσε, ἓ πατὴρ ἐγένετο παίδων τοσούτων. οὐδαμοῦ γὰρ ἀναμίξει σοφοκλέους ὁ Θεός· ᾧ πρέπει δόξα καὶ τιμὴ καὶ σοφία, νῦν ἓ ἀεὶ, ἓ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Λογ. κδ. ΠΕΡΙ ΟΡΓΗΣ ΚΑΙ ΘΥΜΟΥ.

Ἐκ τῶν ἱερωνύμου τοῦ κατὰ Ἰωαν. δ' αγ.

ΒΟύλει μαθεῖν πόσον ὁ ὀργίζεσθαι κακόν; σκέψαι τὴν μανιώδεις ὀργὰς. ὁ γὰρ σαυτῷ τιμῶν ἀχημοσύνῃ" οὐ δύνασαι ῥᾳδίως ἰδεῖν, ἰσχναμένῳ ἓ μεμυσωπηκότι· ἀλλ' ὅταν καθαρθῇς τῶν παθῶν, τότε δὲ μᾶλλον θεωρήσεις τὰ σά. ὅταν γὰρ ᾖ ὁ ἔμφυτος ἐνθουσιασμὸς ζέουσα ἀφρίζῃ ἓ ἀγελαίᾳ, πῦρ" πνέει ὁ στόμα, πῦρ ἀφίασιν αἱ ὀφθαλμοὶ, οἱ δὲ πόμτολεν ἡ ἔψις, ἀπάκτους αἱ χεῖρες ἐκτείνει, ἓ καταγελάστως αἱ πόδες πηδῶσι ἓ ἀναλλοῦνται τοῖς κατέχουσι, ἓ μαινομένων οὐδὲν διεφέρασι, ἀλλ' οὐδὲ τῶν ἀγελαίων ὄνων, λακτίζοντες, δάκνοντες. οὕτως αἴρει θυμώδης οὐκ εὐχήμων. ἀλλ' οἶδα, φησὶν, ἡ καρδία, ἓ ταῖς ὕβρεσι δάκνει. εἶδα κἀγώ· ἀφ' ὧν τοῦτο οὖν κρατοῦσαι θαυμάζω. αἱ γὰρ" θέλουσι, δύνανται ἀφαιρεῖσθαι τὸ πάθος. ἀλλὰ τί γὰρ, ἀρχόντων ἡμᾶς ὑβριζόντων, τοῦτο μὴ πάσχωμεν; ὅτι φόβος ἀνθρώπου ἔσχε τὸ πάθος ἡμῶν. ἀλλὰ τί ἓ αἰσχύνη ὑμᾶς ὑβριζομένους μένειν, σιγῇ πολλὰ φέρειν; ὅτι ἓ αὐλοὶ αὐλοὶ ὑπεκείμενοι ἔχουσι διαμονήν. νῶν ἓ δι' ἄλλο τι ἔνεκα ἓ τὰ ἀφόρητα φέρομεν, ἓ ὡς τοῦ ὑβρίζοντας λήξομεν· ὁ δεῖνά με ὕβρισεν, οὐ σύ· ὅτι ἓ τοῦ Θεοῦ σοὶ ταύτην ἔχομεν τὴν βλάβειαν; εἰ πανταχοῦ ὡς ὑμῶν ἡμετέραν ψυχὴν ὁ Θεὸς ἡμᾶς ὑβρίζεσθαι, οὐκ ἂν ἐλθὼν σιγᾷ· μὴ σκιρτῶμεν, μηδὲ ἔστω Θεὸς" παντοδύναμος ἀνθρώπων· ὅταν οὖν σε λυπήσῃ τις, εἰπάτω τὰ ἡμέτερα σοὶ ὡς Θεὸν, ἓ ὅτι τῇ ὡς ἐκεῖνοι ὑπεικεία παρασκευάσει καταστάσεις τὸ δικαστήριον τῶν μελλουσῶν ἐλπιζομένων. ἄφετε γὰρ, φησὶ, ἓ ἀφεθήσεται ὑμῖν. ὡς τούτοις ἓ κἀκεῖνο σκόπησον, εἴ ποτε εἰς ἀγελαιότητα ἐξεκρούσθης ἐκφάτνησας σαυτὸν, ἓ εἴ ποτε πρεσβύτερος ὢν τοὺς παῖδας, ἓ ἀμφοτέρους ἔδηξαι τὸν κηρὸν· πότε σαυτὸν ἐπήνεσας; ἵνα ἠπῄθης, ἢ ὅτι σαυτὸν ἐκρέτησας; οὐχὶ τότε μὲ καταρώμενα ἑαυτοῖς πολλάκις, ἓ πολὺ δὲ τῆς μεταμελείας ἡμῖν ἐπεισέρχει, ἓ ῥημάτων ἕνεκα ἓ ὡς γραμμάτων, ὅταν ἓ ὠδεκλωώμεθα, τυφλώμεθα, γαυριῶμεν, ὡς ἐπικηδότες; ἵνα γὰρ ὅτι τῆς ὀργῆς, οὐ δὲ τοῖς ἴσοις ἀμυνόμεθα (ἐφάπτει γὰρ αὐτὴ ἡδὰ ὕβρει) ἀλλ' ἃ δὲ ὡράως ἀνέχειν παθόντα καὶ χῶς ἓ ἀκούσαντα. μὴ ὡς οὖν ὡς ἀποῦσαν σιγᾷ αἰτίαν λέγων· οὐκ ἀνέξομαι ἵνα μὲ καταγλάσας ὁ δεῖνα ἀπέλθῃ. οὐ γὰρ δὴ τότε σε καταγλάσεται, ἀλλ' ὅταν ἐπεξέλθῃς. εἰ ἓ ἐν τότε καταγλάσει, ὡς αἰσχρὸς ἓ τοῦτο πείσει· σὺ δὲ μὴ ζήτει τὸν ὡς τὸν αἰσχύνην μαρτυρίαν, ἀλλ' ἀπεχθάνου νόμιζε τὸν ὡς τὸν σωφρονοῦντα· μᾶλλον ἡ ὡς Θεὸν ἀναβλέψον, καὶ χῆς σε ἐπαινέσῃ. ἓ ἡ πρὸς ἐκεῖνον θαυμάζουσιν οὐδεὶς τὸν ὡς τὸν ἀνθρώπων τιμὴν ὑπέζητεν. καὶ χρήματα δὲ ἂν ἔχῃ πολλὰ καὶ κτήματα, οὕτως αὐτοῖς κεχρήσθω, ὡς πρέποις, καὶ μικρὸν ὕστερον αὐτῶν ἀποστάντος ἓ καὶ ἔχων ὡς ἄκων. κἂν ἠδικημένος ᾖς ἡ ὡς ἄδικος, μὴ ἀθάλατα ἐργάζεσθω, μᾶλλον ἓ μηδὲ ὡς ἐσκαμμα· Μὴ ὑπερδυέτω γάρ, φησὶν, ὁ ἥλιος ὑπὲρ τῷ παροργισμῷ ὑμῶν. ὡς γὰρ οἰκίας ὀλοκλήρους ἀνίστησι, καὶ σωφροσύνης ἀρχαίας διέλυσε, ἓ πανωφελῆς ἀνθρώπους ἐργάσατο τοῦτο ὁ πάθος. ὅταν οὖν ἐπηρεάζῃ σέ τις, μὴ ὡς αὐτὸν ἴδῃς, ἀλλὰ

Ἐφ δ.

γέλωτος, μηδὲ ἀκούειν ἀνέχου. νῦν γὰρ πότε δεῖ ἐπὶ τὴν σωφροσύνης ἰδρῶτας ἐρεγκεῖν, καὶ μικροῦ ἐπορρέων ἐπὶ τῷ γέλωτος, ἢ τὴν αἰχμὴν τύπτων μηδὲ; καὶ γὰρ ἀγαπητὸν, ἀπάντων τούτων καθαρθέντας ψυχῇ δυνηθῆναι ἡμᾶς στρατεύεσθαι καὶ σωφρονεῖν.

Καὶ μή μοι λεγέτω τις, "ὅτι οὐ δύναμαι σωθῆναι, ἐὰν μὴ ἀποξέωμαι γυναικί, ἐὰν μὴ ἀποπαύωμαι παιδίοις, ἐὰν μὴ ἀποπαύωμαι πορείαις. μὴ γὰρ κώλυμα ὁ γάμος; βοηθὸς σοι δέδοται ἡ γυνή· μὴ γὰρ ἀπίδοιμι! οὐχὶ φαῦλος ὁ γάμος, ἀλλὰ κακὴ ἡ πορεία. ἐγὼ τῷ ἐμῷ κηδεμόνι ἐπιδώσομέν σοι τὸ σωτήριον. Εἰ δὲ ἡ φαύλη ὄψις, μὴ προσφάζου· ἡ γὰρ ἡ γυνὴ τοῦ Ἰὼβ ποτὲ μὲν ἡ φαύλη, ἡ βλασφημήσασα αὐτὸν ζωοδούλου. τί οὖν; ἔστιν πύργος; κατώκοδόμηται; προσεδρεύεται τῆς πέτρας; οὐδαμῶς. ἀλλ' ἐκείνη προσέκρουσε, καὶ ὁ πύργος ἀσφαλέστερος ἐγένετο· ὁ καρπὸς ἐπυγήθη, καὶ ὁ δένδρου οὐκ ἐσαλεύθη· τὰ φύλλα ἔπεσε, καὶ ἡ ῥίζα ἐμένει ἀσάλευτος. Ὥσπερ οὖν κυβερνήτης ὁ λιμένι παραλίῳ ἐργαζόμενος οὐκ ἀνὰ τύχην συνίστησι πρῷραν· ὕπνος οὐδεὶς ἀνθρώπου μᾶλλον τὴν ἀσφάλειαν τοῦ ἀπὸ τοῦ γάμου σοῦ ἐπίστω διορύττων γάμους, ἢ γυναῖκα ἐκ παιδιόθεν προσειργόμενος ἐρᾷ, οὐκ ἀνὰ τύχην ἀκολασίας, ὅτι μὴ ἀνθρώπους, ὅτι μὴ θεῷ, καὶ μυριάκις τοῦ τῆς φύσεως ἐπιθυμίας προσβάλλει). ποία γὰρ ἂν τοιαύτης ἐπιθυμίας γένοιτο ἀνθρώπῳ, ὅταν φόβος πᾶσι, καὶ ἀγωνία, καὶ κίνδυνος, καὶ δικαστηρίων φόβος ἐμβάλλωσι, καὶ δικαστῶν θυμοὶ λαμπρύνωνται, καὶ ξίφος, καὶ δήμιος, καὶ βάραθρον, καὶ ἀπαγωγή; ὁ γὰρ τοιοῦτος καὶ θαλάττιος, καὶ οὐρανοῦ τοῦ λίθους καθάπερ φωτὶ ἀφιέντας ὕπνος ὑφορᾶται καὶ ἐπισκοπεῖν, καὶ πάντα τρέμει καὶ δείδοικε, καὶ τὴν προσδοκίαν τῶν ποιητῶν δεινὸν τοῦ ψυχοῦ καταδάκνεται. Ὥστε οὐχὶ κώλυμα ὁ γάμος, ἀλλὰ ἀσφάλεια μᾶλλον τῆς σωφροσύνης ἐστί. ποσάκις γὰρ ἐστὶν ἡ πρόνοια προσῆλθε, καὶ ποσάκις ἔδοξε τῷ πόνου, ὅλη καταλῦσαι ἐξ οὐρανοῦ ὁ Χριστός, ἵνα σοῦ αἱ θέσεις ἀγγέλους ποιήσῃ, καὶ τοῦ ἄνω πολιτείας ἐπόζωσε καὶ φυτεύσῃ, σοὶ τότε ἐθάρρησεν ὅτι πάξαι τοῦτο, σοὶ εἰς νόμον πάξαι ἀγαγεῖν· ἀλλ' ἀποθήσεται μὲ δι' αὐθαίρετον ἐσομένου (οὐ τί βαρύτερον ἐμοὶ τοῦτ' αὖ;) καὶ χαροποιεῖσθαι διωκόντων, καὶ σοὶ ἐχθροὺς ἐξερίπτειν· πρόνευεν ἢ οὐκ ἐσομένου, ἀλλ' ἀφῆκεν ἐπὶ τῇ τοῦ ἀκουόντων κεῖσθαι προαιρέσει, εἰπών, Ὁ δυνάμενος χωρεῖν χωρείτω. ἡ γὰρ μάχης ὁ ὄγκος τοῦ προσήκοντος, ἐπὶ σφόδρα ἀπεκρημνισμένου τοῦ τῆς ἀρετῆς ὄρους. ἡ τοῦτο δηλονότι ἡ ἐπὶ τὴν παλαιὰν πολλὰ κατορθώσαντος. ἡ γὰρ Μωϋσῆς ἐκεῖνος ὁ μέγας, τοῦ προφήτου ὁ κεφάλαιον, ὁ γήσιος τοῦ Θεοῦ φίλος, ὁ τοσαύτης ἀπολαύσας παῤῥησίας, ὡς ἑξακοσίας χιλιάδας ἡνιοχήσας ἀνυδρίους καὶ λιμοῦ ἐξαρπάσας ἀνελπίστου σπληνῆς, ὁ τοσοῦτος καὶ τηλικοῦτος ἀνὴρ, θαλάττῃ μὲν ἐπέταξε, καὶ πύλαγος ἔχιστε, καὶ πέτρας διέῤῥηξε, καὶ ἀέρα μετέβαλε, καὶ ὃ Νειλῷοι ὕδωρ εἰς αἷμα μετέπεσε, καὶ πᾶσαν τὴν κτίσιν μετεσχημάτισε, καὶ μυρία ἔπεσα ἐπιδείξατο θαύματα, καὶ ἀρετῆς πολλὰ κατορθώματα· τοσοῦτος ὁ σὸς ἀγῶνας τούτου σοὶ αἰτιολογήσασθαι ἔχουσι, ἀλλ' ἐδίδαξε γάμου, καὶ τῆς σοῦ δεῖται ἀσφαλείας· καὶ οὐκ ἐπάλμησεν ὁ τῆς πρόνοιας πύλαγος ἑαυτὸν ἐκδοῦναι, ἵνα ἐκδῆται κύματα διδοικότα. καὶ ὁ πατριάρχης ἡ, ὁ τοῦ παιδὸς ἱερὸς, ὁ μὲν πυρπνοικότατος τῆς φύσεως ἔχυσε καταπαλαίσας πάθος, καὶ παῖδα ἀνελεῖν ἐδυνήθη, καὶ παῖδα Ἰσαὰκ τὸ αὐτοῦ τῆς ἡλικίας τῷ αὐτῷ, τὸ αὐτὸ τῆς νεότητος τῇ ἀκμῇ, μονογενῆ, γνήσιον, ἡ πρὸς ἐλπίδα πᾶσαν αὐτῷ διδοῦσαν, καὶ ἀναγαγεῖν ἀνέδωκε· ὅπου ὁ ὄφις ἔχυσε· καὶ μαχαίρᾳ ἥρπασε, καὶ διὰ τοῦ λαιμοῦ τοῦ παιδὸς ὁ ξίφος ὤθησε (καὶ γὰρ ὤθησε καὶ ἤμαξεν) ἀλλ' ὅμως ὁ τοσοῦτος καὶ τηλικοῦτος ἰσχύσας διαῦσαι ἆθλον, καὶ αὐτὸς ἐξελθὼν τῆς φύσεως, πρὸς τοῦ ἀγῶνας τῆς πρόνοιας ἀποδύσασθαι οὐκ ἐτόλμησεν· ἀνὴρ ἔδοσε καὶ ἀνοῦς τὰ ἐκάμματα ταῦτα, καὶ τὴν ἐκ τοῦ γάμου προμηθίαν ἐπαπάσατο. Καὶ ὁ δίκαιος ἡ Ἰὼβ, ὃς τὸν τοῦ διαβόλου ζωοκόφιν ἔφυ, παιδόμβδος, οὐ παίων, ἡ ἄπαιδ· ἐκ ἐμεμψε πιεσαμένων

χ. ὡς

Εκ τῶν ϛ' λόγ. εἰς τὸν Ὀζίαν.

Εκ τῶν γ. λόγ. εἰς τὸν Ὀζίαν.

Εκ τῆς περὶ Ὀλυμπιάδα β ἐπιστ.

Εκ τοῦ λόγ. τοῦ εἰς τὸν ἅγιον Ἰὼβ τοῦ ἐκ παγκάλ.

σπιλεσι, λέγλς, ἵνα ᾖ καθαρὸς ὁ σῶμα τὴν πηγείαν ὑποδέξωμαι· ἐὰν ἢ ἐρωτήσω, πῶς εἶπε χ. ῥῆ τῆ σώμα
καὶ λίθους, πάλιν ἐρῶ, ὅτι τῇ πηγείᾳ ἐπίσειαν μέλλω. πῶς οὖν οὐκ ἄτοπον, σῶμα μὲ
καθαρῷ, ψυχὴν ἢ ἀκαθάρτῳ ἡ μολυσμὸν τὴν καλλίστην πηγείαν ταύτην ὑποδέχεσθαι;
Ἐκ τῶν ἁ. λόγ. Τοσοῦτον πίνων ἑαυτὸν ἐξοπλίζω ἑαυτῷ, ὅσον πρὸς τὸ ζῆν μόνον, οὐχ ὅσον ἡδέως ζῆν
ῥῆ εἰς ῥ πάσαν, ἢ εἰς Λάζαρον. καὶ βαρύνεσθαι. οὐ γὰρ ἵνα τοῦτο ἐσθίωμεν ἵνα φάγωμεν ἢ πίωμεν, ἀλλ' ἵνα ζῶμεν· 5
Ἐκ τῶν ἱερωνυ. τοῦτο ἐσθίομεν, ἵνα ζῶμεν. οὐ γὰρ ὁ ζῆν ἕνεκά ἐστι τοῦ φαγεῖν, ἀλλὰ τοῦ ζῆν ὁ φαγεῖν γί-
τοῦ κτ Ματθ. εὐαγγ. γονεν ἕνεκα ἀρχῆς. Πρὸς ταῦτα, ἀδελφοί, οὐ πρέπει ἡδονῇ ἢ ζωῇ συμμεμίχθαι. ὁ
Ἐκ τοῦ λόγ. οὖν πρέπων τῆς φύσεως ἀποδόμενοι, ὁ ἀναγκαῖον μόνον ἀσπασώμεθα. Τί γὰρ τῆς πα-
εἰς τί, Ὠμεσῶν ἢ βασιλεία ῥ ἐκεῖνα ἀν- ῥῆσης ἐκείνης ἀγωνίσεσθαι ἡμᾶς; ἀλλ' ἵνα μέθης μὴ ἢ ἀδηφαγίας ἢ πάσης ἀσωτίας ἀπαλλαγῶ-
θρώπῳ οἰκειότερ. μεν, ἵνα μηδὲ δι' ἧς ἀντισταθῶμεν ἢ πρὸς τῆς φυλακῆς τὴν τοῦ Θεοῦ νόμον ἄμεμπτα· ἢ σωφρο- 10
σύνην μὴ ὑπὲρ τὴν γυναῖκα, ἢ ὅπως εἰς τὰς ἐπορκίας μηδέποτε ἐμπέσῃ βαρεθῶμεν·
φυλάττει ἢ γυνὴ ὦ ἄνδρα, καὶ καταδίκην τῷ σωφρονοῦντι κεῖται μείζων; οὐκ ἐπαισχύνε-
ται ἢ σοὶ ὑπὸ τῶν δούλων ὁ δεσπότης ἐλέγχεσθαι, σοὶ δὲν οἰκεῖός ἐστιν ὅτι τούτοις διῤῥηθην.
οὐκ ἂν τις ἀμύητοι τὴν τοιαύτην οἰκίαν ἐκκλησίαν προσεφάσαι. ὅσῳ γὰρ σωφροσύνη το-
σαύτη, ὡς εἰ χαρᾷ πυθῆς μεμυῆσθαι ὑπὲρ τῶν ἡμῶν νόμων, καὶ σὺν πρόνοιας ἀπάσης 15
ὑπὲρ τούτου πρὸς ἀλλήλους ἀγωνίζεσθαι ἢ φιλοσοφεῖν, ἴσθι ὅτι δαιμόνιοι μὲν ἅπασαι
πεπρόσβολαι ἀπαλλάξεται, ὁ Χριστὸς ἢ πρέσεσι ὅτι τῇ καλῇ τῶν δούλων φιλοσοφίᾳ.
Ἐκ τῶν ἱερωνυ. Ἀλλὰ πολλὴν μὲν ἡδονὴ τῇ κακίᾳ, φησί, πολλὴς ἢ τῇ ἀρετῇ ζωννύεται ὁ πόνος ἢ ἱδρώς.
τοῦ κτ Ιωαν. εὐαγγ. καὶ ποία σοι χάρις ἐκ, τίνος σὴ ἀπόλαυσις μαθών. Εἰ μὴ ὑπάρχοι σοὶ πρᾶγμα ἐκ; καὶ γὰρ
πολλοὺς ἔχω λόγους φύσει ὁ μίγνυσθαι γυναικὶ μισοῦντας· τούτους οὖν σώφρονας καλέσο- 20
μεν, ἢ σεφασώσομεν; οὐδαμῶς. σωφροσύνη γάρ ἐστιν ἐγκράτεια, ἢ ὁ μαχόμενος σεσι-
Ἐκ τῶν λόγ. ῥ σὺ ῥ χρεί- μος τοῦ σοὶ χεσοῦ ἢ ἡδονῶν τυραννίας ἀπαρεῖς ἐῇ. γλῶσθαι τὴν ἡδονήν. Πολλάκις γὰρ ἡμῖν τὸν ἀφάνισεν κύματα καταλαμβάνει πα-
θῶν, τὴν θαλαττίαν ἀχειώτερα, καὶ πολλῷ αὐτῆ ἐμπειροπόλα τῶν σύγχυσιν. ἀλλ' ὁ μὲν
ῥᾴθυμος ἢ κατημβλυμένος, ἀρχομένου τοῦ χειμῶνος, ὑπὸ ὕπνου θορυβῆται, ἀφρᾷ), κλονῆται,
πλευρᾶ γομοῦσιν ἐπιῤῥύγιον τὸν ψυχὴν ἐπὶ τῶν παθῶν καὶ ναυάγιοι ἐπιποιοῦσαι· 25
ὁ ἢ καρτερὸς καὶ νεμυικός, καθάπερ κυβερνήτην ὅπι τῶν οἰακων, ὕτω ῶ λογισμὸν ἐπάνω
τῶν παθῶν καθίσας, οὐ πρότερον ἀφίσταται πρὶν ἂν κατευθυνθῇ ὁ σκάφος
Ἐκ τοῦ λόγ. ῥ ἐκεῖς πρὸς ῶ ὕδωρ τῆς φιλοσοφίας λιμένα. Μὴ δὴ καταμελήσωμεν ἡμῶν τὸν ἰσχύν·
ἐν ἔχοντας ἐυ- μηδὲ ἐκκόψωμεν τὰ νεῦρα τῆς τῶν γυναικῶν ὁμιλίας. ἢ γὰρ ἄφαντος ἢ πολλὴ τῆς
σκίστους παρδίνους. ψυχῆς ἡμῶν εἰσπεσεῖν εἰσῤῥεῖ κακία. τί γὰρ εἰ ἡ μὲν αἰσθανομένη τῆ φιλία μεῖζον ἐς; 30
τοῦτο γὰρ αὐτὸ πάντων ὄντι δυσίατον, ὅτι σοὶ ἴσμεν ὅπως ἐκινδυνεύομεν, ἢ χηρᾷ πάντοτε γι-
νόμενα μαλακώτερον. καθάπερ γὰρ πρὸς λέοντα γαῦρον ἢ βλοσυρὸν λαβών, εἶτα ἀπο-
κείρας μὲν τὸν κόμην, ἀμύλων ἢ σὸν ὀδόντα, ἢ σπείλων σὸν ὄνυχας, αἰχμὴν ποιῇ ἐκ κα-
ταῤῥήκτου, ἢ παιδίοις δὲ καταχαρίσῃται, τὸν φαρέτρην ἢ ἀφόρητον ἢ ἀπὸ μέσης τὸ βρυχήματος
τὰ πάντα σίονται· ὕτω δὲ ἢ αὐτὰς πάντας, ὅσους ἂν λάβωσιν, ἀνιχρώτους ὦ ἀφαιρῶν ποι- 35
εῖ, μαλακωτέρους, θερμοτέρους, ἀναιμοτέρους, ὠόπτους, ἀκροζήλους, ἀθρασεῖς, ἀκάμπτους,
ἀμβλυεῖς, ἀπτῆς, δουλοπρεπεῖς, ἀνελευθέρους, ἰταμεῖς, φλυάρους, ἢ ἁπλῶς πάντα τὰ γυ-
ναικεῖα πάθη τὰ διεφθαρμένα φέρουσαι, εἰς τὸν τότον ἐκαπομάτηται ψυχήν. ἀκαίρημον
οὖν ῶ γυναιξὶ συνοικοῦντα μὴ συμπαθείας τοσαύτης ἢ τῆς ἐκείνων ἐστεφόρμους ὁμι-
λίας, μὴ ἁμάρτῃ τινὰ σοὶ ἢ ἀγαθοῖσι ἐς συμφοράν. καὶ γὰρ φθείρηται τι, πάντα ἀπὸ 40
τῶν ἰσῶν ἢ τῶν ἐείων φθάνεται, τῆς γλυκάσης αὐτῆ τοιότητι τῶν γυναικείων διαχρω-
σθείσης ῥημάτων. καὶ ποιῇ δι, μὴ πολλῆς τοῦτο ἐρᾶσθαι δουλοπρεπείας, πόῤῥω τῆς χρει-
σιμοῦς πρεπούσης ἐλευθερίας ἑαυτὸν ἀποικίσας, ἐς πρὸς ἐκεῖνα τῶν μεγάλων κατορθωμά-
Ἐκ τῶν ἱερωνυ. τῶν ἡμῶν χρήσιμος. Εἰ τοίνυν βούλει δεῖξαι σαφῶς ἡμῖν, ὅτι οὐ χαίρεις αἰχμᾷ φθεί-
τοῦ κτ Ματθ. εὐαγγ.

ρόμενος,

θαυμας ἰω ὅτι γὰρ χειμῶνι, τοῦδε ἀὼς ὃ βαρὰθρον τὴν κεφαλὴν κλίνασαν, καὶ μέλλουσαν τὴν δῶθεν φερομένην δέχεσθαι πληγὴν, καθάπερ τις αὖθις ὑπεξάσα δύναμις, ἐξ αὐτῆς ἥρπασεν τῆς τῦ δημιουργοῦ χάριτος, καὶ τοὺς τὴν ζωὴν ἐπεμήχανήμ. Ι- Ἐκ τῦ λόγ. τῦ
δωλθν τοίνυν πῶς εἰσὶ θῦσαι ⓐ Νινευίται, ϗ πῶς τῆς ὀργῆς ἀπηλλάγησαν ἐκεῖθεν. Οἱ εἰς τὸν αὐτὸν
αὖ θερμοὶ, ϗ τὰ κτήνη, ϗ τὰ τοῦβατα, ἓ ⓑ βόες μὴ γεμίσθωσαν, φησι. τί λίγεις, εἰπέ Ιων. γ. ζ.
μοι; ϗ τὰ ἄλογα πηγνύει, ϗ ἵππους ϗ ἡμίονους σάκκῳ περιβάλλει; ναί, φησὶ καθάπερ γὰρ
θύραθεν τινὸς τελευτήσαντος, οὐκ οἰκείας μόνον, οὐδὲ θεραπαίνιδας, ἀλλὰ ἓ ἵππους ⓒ
τοὺς οἰκοντας σάκκῳ περιβαλόντες, ἀχλυοῦσθαι ὅτι ὃ μνῆμα κελθύοισι, ὃ μέτρος τ συμ-
φορᾶς ὑπεδείκνυτο μόνοι, ϗ τοὺς ἔλεοι ἀπὸ τῆς ἀκαταπαύστου ὑπεστορέσθαι. οὕτω δὴ ϗ τῆς πόλεως ἐκεί-
νης ἀπόλλυσθαι μέλλούσης, ϗ τὴν ἄλογον φύσιν σάκκῳ περιβάλλοι, ϗ ζυγῷ πηγίας. Οὐκ ἔστι
ταῦτα ἄλογα λόγῳ μαθεῖν, φησι, τῷ Θεοῦ τὴν ὀργὴν· μαθόντα ἐπαύσαντο δηλ. τῦ λιμῦ. ἓ γὰρ
τὰ μέλλοντα κοινωνῆσαι τῆς κολάσεως, κοινωνεῖτω ϗ τῆς πηγίας. Εἰ δέ πινες τῶν σὺν ταῦτα Ἐκ τῦ ἑξαημ.
Κ. αἱ ὧν σωθῆναι ὑπὸ ἀσθενείας σωματικῆς κωλυόμενοι, ϗ δύναι ἄσιτοι διαμένειν, τούτοις οὐδεμι-
Κ. ϗ μὴ δυ- ᾶ, ϗ τὴν ἀσθένειαν τὴν σωματικὴν οὐδαμοῦ ἔσθαι, ἓ τῆς διδασκαλίας ταύτης τῆς
νατὰ ὦσι πνευματικῆς μὴ ἀποστερῆ ἑαυτὸν, ἀλλὰ ταύτῃ μᾶλλον πλείονα τὴν ἀσυδλίαν ὑπιδείκνυ-
σθαι. Διὰ γὰρ τῦτο τὴν ἀποχὴν τῶν βρωμάτων κελεύει γίνεσθαι ὁ Θεὸς, ἵνα χαλινῶν-
τες τὰ σκιρτήματα τῆς σαρκὸς, εὐκίνητον αὐτὴν ἀπεργαζώμεθα πρὸς τὴν τῶν ἐντολῶν ἐκ-
πλήρωσιν. Εἰ ϗ μέλλοιμεν μηδὲ τὴν ἀπὸ τῆς πηγίας βοήθειαν ἑαυτοῖς προσάγειν. Διὰ
τ τῦ σώματος ἀσθένειάν, ἓ πλείονα τὴν ῥᾳθυμίαν ὑπιδείκνυσθαι, τὰ μέγιστα ζημιώμεθα.
Εἰ γὰρ μὴ πηγίας ἡ τῶν κατορθωμάτων ἔλλειψις σύνεσιν ἡμᾶς ἔσχηκεν· πολλῷ μᾶλλον, εἰ
μηδὲ τῶν φαρμάκων τῆς πηγίας χρήσασθαι δυνάμεθα, πλείονα τὴν ῥᾳθυμίαν ὑπιδειξό-
μεθα πρὸς τὴν τῶν ἐντολῶν ἐκπλήρωσιν. Εἰ γὰρ ⓓ τῶν βιωτικῶν μεταχείρισις προσβλ-
μάτων, οὐκ ἄν ποτε αἰσχρὸν ὑπετιθέμεθα ἁμαρτάνειν, μὴ προϊσχομένου δ ἐκ θεοῦ κέρδους
προσκρούσαντες· πολλῷ μᾶλλον ἡμᾶς δίκαιον τῦτο ποιεῖν, ϗ μὴ ἀπλῶς ταῖς ἑβδομάσιν τ
πηγεῖν προσαγόμεθα, ἀλλὰ διερθρᾶσθαι τὴν ἑαυτῶν ζωηδόσιν, ϗ ⓔ λογισμοὺς βασανίζειν
ϗ σκοπεῖν, τί μᾶλλον ἐν ταύτῃ τῇ ἑβδομάδι κατώρθωται, τί δ ἐν τῇ ἑτέρᾳ, ϗ τίνα προθύμιον
ἐσδεξάμεθα εἰς τὴν ὑποδοχὴν, ϗ ποῖον τῶν ἐνημῶν παρ᾽ ἡμῶν διορθώσασθαι. Εἰ γὰρ μὴ μέλ-
λοιμεν ὕτω τὰ καθ᾽ ἑαυτοὺς οἰκονομεῖν, ϗ τοσαύτην ὑπιμένειν ποιεῖσθαι τῆς ἑαυτῶν ψυ-
χῆς, οὐδὲν ἡμῖν ὄφελος ἔσται τῆς πηγίας ἓ τῆς ἀσιτίας, ἧς ἀπολαμβάνομεν. Εἰ τοίνυν δὴ Ἐκ τῆς αὐτῆς.
ἀσθενείαν σωματικὴν ὑ δυνάσας ἄσιτος προσκαρτερῆσαι τὴν ἡμέραν, οὐδὲν ἧς ἀφέσεως ὑστερῆ τύ-
του σε ἐγκαλέσαι δυνήσεται. Δικαστὴν γὰρ ἔχομεν ἥμερον ϗ φιλανθρωπον, ϗ οὐδὲν τῶν
ὑπὲρ δυνάμιν ἡμῶν ὑπιζητοῦντα. Οὐδὲ γὰρ τὴν ἀποχὴν τῶν βρωμάτων ϗ τὴν
πηγείαν ἁπλῶς ἅπασι πρὸς ἡμῶν γίνεσθαι, οὐδὲ διὰ τῦτο, ἵνα ἄσιτοι διαμένωμεν μόνοι,
ἀλλ᾽ ἵνα ἀφιστῶντες ἑαυτοὺς ἀπὸ τῶν βιωτικῶν προσμμάτων, πᾶσαν τὴν σχολὴν ἐν τοῖς
πνευματικοῖς διάγίσχωμεν. ὡς εἰ μὴ πηφέσης διαφοίας ⓕ ἑαυτῶν βίον ἀγιορμεῖσθαι, ϗ
Κ. ἔστι οὐδὲ τὰ πνευματικὰ πᾶσαν τὴν ἀσυδλίαν ἐπιδικνύμεθα, ϗ τῇ "πυφῇ ὕτω προσοίσομεν,
ὡς τὴν χρείαν μόνον πληρῶν, ϗ ἐν ταῖς ἀγαθαῖς προσλήψεσιν ἀπόντα ⓖ βίον κατανοήσειν,
ὑδὲ χρεία ἰω ἡμῖν τ βοηθείας τ ἀπὸ τ πηγείας. Ἀλλ᾽ ὅτι ῥᾳθυμός ὅστι ἡ φύσις ἡ ἀνθρωπίνη,
ϗ τῇ πυφῇ ϗ τῇ αἰσθήσει μᾶλλον ἑαυτὴ ὑπιδίδωσι, διὰ τῦτο, καθάπερ πατὴρ φιλόστοργος, τ ἀπὸ
τ πηγείας ἡμῖν ἰατρείας ἐπιτείνει ὁ φιλάνθρωπος δεσπότης, ἵνα ϗ τὰ τ πυφῆς ἡμῖν ἐκκόψῃ),
ϗ τ οὐδὲ τὰ βιωτικὰ φροντίδα μεταγάγωμεν ὅτι τ τ πνευματικῶν ἐργασίαν. Ἀλλ᾽ εἰσὶ Ἐκ τῶν λίγ.
πολλοὶ τ ἀνθρώπων, οἱ καθάπερ θηρίῳ τῇ πηγείᾳ πυκτεύειν μέλλοντες, ὅταν τὴν γαστριμαργίαν τῶν εἰς τὸν
καθοπλίζωνται), ϗ διαῤῥήξαντες ἑαυτοὺς ϗ σκοτώσαντες, μὴ πολλῆς τ πρὸς φροσύνης ὑποδύ- θεσβίτ. Ιω-
χωνται) ὃ γαλεποὶ ϗ ἥμερον τ πηγείας ἅμμα. ϗ ἐγὼ ἐρωτήσω, τίνος ἕνεκεν εἰς βαλανῖον τρέχεις νὰ ϗ Δανι-
σήμερον, ὴλ, ϗ πολ γ.
παῖδες,

σει; τί τοίνυν μαχόμεθα πρὸς ἀλλήλους ἐνίοτε; τί πολεμοῦμεν ἀλλήλοις, πρὸς τοὺς μισοῦντας φιλεῖν; Τί λέγεις, ὦ θεράπον; ἐχθρὸν ἔχεις, καὶ οὐ κατανοεῖς; ἢ γὰρ ἄρκει ἡμῖν ὁ διάβολος, ὅτι καὶ ὁμοήθεις ὄντας διαστασιάζομεν; εἶθε μόνον ἐκεῖνος ἠθέλησεν ἡμῖν πολεμεῖν, εἶθε μηδὲ ἐκεῖνος διάβολος ἦν. οὐκ οἶδα πόσην ἡδονὴν μοῖ ταῖς καταλλαγαῖς; τί γὰρ εἰ καὶ ὁ ἐχθρὸς οὐσφόδρα φαίνεται; εἰ γὰρ λέγεις ὅτι φλεγμαίνεις τῆς ὕβρεως μεμνημένος, ἀναμνήσθητι εἰ γέγονέ σοι καλόν. πρὸ τοῦ λελυπηκότος, καὶ ὅσα ἐτέρωις σὺ διέθηκας κακά, καὶ ταχέως καταλύσεις τὸν ἐχθρόν. σὺ γὰρ τοῦτον κακῶς ἔπαθες, ὅσον σαυτὸν ἐργάσῃ μυρίων κακῶν κακόν. πῶς γὰρ ὑπερθήξῃ συγγνώμης, ἧς ἑτέρωις οὐ μεταδίδως; Ἐλλιπῶν παῖδες σοὶ μέγα προσοδυνῶντες, πολλάκις ὑπὸ αἰσχυντηλίας ἐφιλοσόφησαν· καὶ σὺ ὑπὲρ οὗ τὸν ψυχρὸν ὁ Χριστὸς ἔδακε, καὶ σοὶ σφαγὴν ἀπηντήσατο ἐχθρὸς ὤντος, καὶ ὑπὸ τοιαύτας ἐλπίσι μέλλων ἀποδημεῖν, ἀνάδυῃ, καὶ οὐκ εἰς πρὸς ὃ καταλύσας τὸν ἐχθρόν; καὶ ὅπερ ὁ χρόνος ποιεῖ, τοῦτο οὐκ ἀνέχῃ πρὸς τοῦ χρόνου ποιῆσαι δι' ἐμοῦ τοῦ Θεοῦ λόγου. ἀλλ' ἀμαθὴς μᾶλλον ἢ ὅτι μαθὼν βούλει σεαυτῷ ὦσαι ὃ πάθος; σοὶ γὰρ ἀπὸ τοῦ χρόνου γέγονε τοῦτο, ἧς ἂν σοὶ τὸ πλέον, ἀλλὰ καὶ πολλὴ ἡ κόλασις, ὅπερ ὅπερ ὁ χρόνος εἰργάσατο, τοῦτο ὁ τοῦ Θεοῦ λόγος οὐκ ἐποίησέ σε ποιῆσαι. δι' ἃ γὰρ τοῦτο μᾶλιστά σοι μεμάθηκα φάσκων προσεῖναι, ἵνα φθάσῃς ἐκείνου ὡς ἐμοῦ πρὸς καλὴν καταλλαγῆς, οὐκ ἐπὶ τῆς τοῦ Θεοῦ προσαγῆς γένοιτο ἡ φιλία, ἀλλὰ τῆς ἐκείνου ἀπουδῆς· διὸ καὶ αἰτιῶμαι διαχωρεῖς, ἐκείνου τὰ βραβεῖα λαμβάνοντος. Λῃσταὶ κοπιῶσιν, οὐκέτι εἰσὶ λῃσταὶ πρὸς ὃν κοπιῶσιν, ἀλλὰ μεταβάλλει τὸ ἔμπροσθεν τραπέζα, καὶ σὺν τῇ θείᾳ ἀγρευτέρας, προβάτων ἡμερωτέρους ποιῇ· ἡμᾶς δὲ τοιαύτης τραπέζης μετέχοντας, τοιαύτης κοπιῶντες ἐφῆς, ὁπλιζόμεθα κατ' ἀλλήλων; καὶ πῶς οὐκ αἰνιγμὸν τὴν θείαν χρέαν; διά τοι τοῦτο ἡμᾶς μὴ ἀσθενέστερον, ὁ δὲ πάντων ἡμῶν πολέμιος ἰσχυρότερος καθ' ἑκάστην τοῦ ἡμέραν· οὐ γὰρ μετ' ἀλλήλων κατ' ἐκείνου φερόμεθα· ἀλλὰ μετ' ἐκείνου κατ' ἀλλήλων ἱστάμεθα, καὶ αὐτῷ χρατηγῷ πρὸς τοιαύτας παρατάξεις χαίρομεν· οὗ τοῦ χρατηγοῦ ἐκφύγοιμι χάριν τοῦ Χριστοῦ· ᾧ πρέπει δόξα, κράτος, τιμὴ καὶ προσκύνησις, σὺν ᾧ πατρὶ καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι, εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

Ἐκ τῶν ἱερων. τοῦ κϛ Ματθ. εὐαγγ.

Ἐκ τοῦ ἁγ. τοῦ εἰς τ θεοφάν. Ἰσαΐου καὶ Δαν. καὶ τῶν γ. παίδων.

Λογ. κγ. ΠΕΡΙ ΝΗΣΤΕΙΑΣ ΚΑΙ ΣΩΦΡΟΣΥΝΗΣ.

Βούλει μαθεῖν ὅσος κόσμος ὦ θεράπον ἡ νηστεία; ὅση ἀσφάλεια καὶ φυλακή; ἐνόησον μοι τὸ μακάριον καὶ θαυμαστὸν χῆμος τῶν μοναζόντων. οὗτοι γὰρ τὸν ἐν μέσῳ θορύβοις φυγόντες, καὶ πρὸς τοὺς κορυφὰς τῶν ὀρέων ἀναδραμόντες, καὶ τοὺς κελλύας ἐν τῇ τῆς ἐρημίας ἡσυχίᾳ, καθάπερ ἐν βιβλιοθήκαις λιμναίοις, πηξάμενοι, τοῦτον στείλαντες καὶ συγκλείσαντες τὸν βίον πάντα ἔλαθον. διὰ τοῦτο ἀγγέλους καὶ τοῦ ὑψ ἀνθρώπων ἐποίησεν· οὐκ ἐκείνους ἦν μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν ταῖς πόλεσιν ὅσους ἂν εὕρῃ προσεμένους αὐτόν, πρὸς ὃ καὶ διὰ τῆς φιλοσοφίας ὕψος αἰνεῖ. ἐκεῖνοι καὶ πάντα ἡμᾶς πρὸς τὸ πατρῷον στυγνάζειν οἴονται· ἐκεῖνοι καὶ σὺν τοῖς τούτου ῥᾳθυμοτέρους, σπάνεως πρὸς τοὺς μυστικὰς ἐπιστήμας χάρας. Εἰ δὲ προσοδυνῶμεν μόνοι τοσαύτην ὑμῖν εἰσπίνειν τὴν ἀπουδήν, φλυαρία δ' ἂν ἦν πάσης ὑμῶν ἐργάσασθαι τὸν διάβολον; Εἰ τούτης ἤκουσε τῆς φωνῆς ὁ Ἀδάμ, οὐκ ἂν ἤκουσε τῆς δευτέρας τῆς λεγούσης, Γῆ εἶ, καὶ εἰς γῆν ἀπελεύσῃ. ἀλλ' ὅλῃ τούτης πρήκασε, διὰ τοῦτο θάνατος καὶ ἀθυμία καὶ φθορὰ καὶ ζωὴ θανάτου πάντος χαλεπώτερα. καὶ ὥσπερ ὑγειάσθησα θάνατος ἐπήγαγε τῷ ὑγειάσαντι, οὕτω πάλιν τιμηθεῖσα, θάνατον ἀνεκαλέσατο. τὸν γὰρ τῆς Νινευίτων πόλεως τὸν μεγάλων καὶ θαυμαστὸν

Ἐκ τῶν ἱερων. τοῦ ἁγ Ματθ. εὐαγγ.

Ο Θεὸς, βέλτιόν σοι, ὅτι οὐκ εἰμὶ, ὡς ὁ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων, ἁρπαγες, πλεονέκται, ἢ ὡς οὗτος ὁ τελώνης· ὁ γὰρ τελώνης πόρρωθεν ἑστὼς, οὐκ ἀνθυβρισεν, οὐκ ἀντελοιδόρησεν, οὐκ εἶπέ τι τῶν ψυχρῶν ῥημάτων, ἃ καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἀλλήλοις πλείστους λέγομεν· ἀλλ' ἀπὸ τῆς καρδίας τὸν στεναγμὸν ἐξέχεεν, καὶ πολὺς ὁ ἔλεγχος, τὸν τόπον μόνον εἰπών· Ὁ Θεὸς, ἱλάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ· καὶ κατῆλθε δεδικαιωμένος. Εἶδες ταπείνωσιν κατεδέξατο ὄνειδος, καὶ ἀπενίψατο ὄνειδος· ἐπάγω τὰ ἁμαρτήματα, καὶ ἀπάγει τὰ ἁμαρτήματα, καὶ ἡ κατηγορία τῆς ἁμαρτίας γέγονεν αἵρεσις τῆς ἁμαρτίας· καὶ ὁ ἐχθρὸς ἄκων ἐργάτης καθίσταται. ἆρα τί τούτων ἤλπισε τότε ὁ μακαριώτερος, ἢ ὁ βιοκολώτερος τοὺς ἁμαρτήματα ἀπαλλαγήν; πόσα γὰρ ἔδει καμεῖν τὸν τελώνην, τὰς θύρας, ἀγρυπνοῦντα, χαμευνοῦντα, τὰ ὄντα τοῖς δεομένοις προέχοντα, σὺν ἀσθενείᾳ καὶ πάθημα σὺν πολλῷ τῷ πόνῳ, ὥστε δυνηθῆναι τὰ ἁμαρτήματα ἀπολέσθαι ἐκφύγειν; νῦν δὲ οὐδὲν τούτων ποιήσας, μιᾷ φωνῇ πάσας ἀπέλυτο τὰς κακίας καὶ τὰ ὀνείδη, καὶ αἰ λοιδορίαι τῆς δόξης αὐτὸν ὑβρίζειν, χωρὶς ἱδρώτων καὶ πόνων καὶ χρόνου μακροῦ, εἰργάσαντο αὐτῷ δικαιοσύνης κόμισαν. Διὰ τοῦτο καὶ ὑπερβάλλεσθαι τὴν ἐχθρὰν προστάττει ὁ Θεὸς, ὡς μὴ μόνον ἀφίεναι αὐτοῖς τὰ ὀφλήματα, ἀλλὰ καὶ εἰς σὸν προέστως τῶν φίλων αὐτοῦ ἀριθμῇ. ἐὰν γὰρ ἀδικῇς μὲ μηδὲν, ἀποστρέφῃ δὲ, καὶ οὐκ ἀνέχῃ ὁρᾶς, ἐκ τοῦ τρόπου ἔχεις ἐπαχθαίνοι σὺν τῇ ψυχῇ, ὅπως τὸν ἐπὶ λίθῳ ἐποίησας, ἵνα προστάξει ὁ Χριστός. πῶς οὖν ἄνθρωπος ἴλεως γενέσθαι τῷ Θεῷ προσκαλεῖς, τοῖς εἰς σὲ πεπλημμεληκόσιν ὅπως γένωνται ἵλεως αὐτός; Εἰ δὲ βούλει γνῶναι, ὅτι καὶ ἡμεῖς προσκαλούμεθα ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν ἠδικηκότων, ὁ Θεὸς οὐκ ἀφίησιν, ἐὰν μέλλωσι γνήσιοι χρίεσις ἀφ' ἧς ἡμετέρας ἀνεξικακίας, ἴσθι ἐμοὶ ἔρωτα παλαιόν. καταλάβητε ποτὲ τὸ Μωϋσέως καὶ Μαριάμ. τί οὖν ὁ Θεός; λέπρᾳ ἐπάφησεν αὐτῇ καθαρτὸν ἐποίησε, καίτοι τὰ ἄλλα ὄντα θαυμαστὴ τὴν σώφρονα. Εἶτα τῷ Μωϋσέως αὐτὸν ὑβρισμένον προσκαλοῦντος, ἵνα τὸν ὀργὴν ἀφῇ τὸν ὀργὴν, οὐκ ἐπείσθη ὁ Θεός· ἀλλὰ τί ἔφη; Εἰ πατὴρ ἐνέπτυσε, καὶ ἐξ ὄψεως αὐτὸν ἐποίησε, καὶ οὐκ ἐπείσθη τὸν ἀτιμίαν; σὺ δὲ τοῦ ἀποδέχομαι τὴν παράστασιν καὶ τὴν ἀνεξικακίαν, ἵνα σὺν ἀφῇ τὴν κολάσεως. ἀναμνήσθητι τοίνυν τῆς φοβερᾶς κρίσεως, καθ' ἣν ἅπαντα γυμνὰ καὶ πεπραγλισμένα ἐστὶν ὑπὸ τὰ κρυπτόμενα ἐστὶν, οὐκαλύπτοι τότε. ἵνα τοίνυν ἀφῆς τὰ πλησίον τὰ ἁμαρτήματα, ἵνα ἀποκαλύπτεσθαι μέλλει τότε, ζήτα τὰ σὰ ζῶθα ἀφανίζεται πάντα, καὶ ἀπολύσῃ μηδὲν ὀπίσω ἐμοῦ ὢν ἐπλημμέλησας. ὥστε μείζονα λαμβάνεις, ἢ δίδωσι. Καὶ γὰρ πολλάκις ἡμῖν τοιαῦτα, ἃ μηδεὶς ἕτερος εἶδεν. Εἶτα ἐννόησον ὅτι κἂν τὴν ἡμέραν ἐκείνην τὸν ὀφθαλμὸν ἅπαντα κείσεται ἡμῶν τὰ ἁμαρτήματα ἐν τῷ κόπῳ τῆς οἰκουμένης δεύτερον, καὶ τῆς κολάσεως χαλεπώτερον ἀλγήσομεν πυνθανόμενοι καὶ ἀγνοοῦντες ὧν σωμεθα; ἀλλὰ τὴν τοσαύτην σε αἰχμὴν, καὶ τοσαῦτα ἁμαρτήματα ὅτι ἀπέφασθαι διὰ τῆς εἰς τὸν πλησίον συγχωρήσεως. καὶ, εἰ βούλεσθε, ἀκριβέστερον τοῦτο τῆς ἐπολῆς τὴν δύναμιν· ἐὰν ᾖ Μωϋσῆς καὶ Σαμουὴλ, φησὶν, οὐκ ἔστιν ἡ ψυχή μου πρὸς αὐτούς. ἀλλ' ὅμως, ὃς οὐκ ἠδύνατο Μωϋσῆς καὶ Σαμουὴλ ἐξαρπάσαι τῆς ὀργῆς τοῦ Θεοῦ, αὐτὸ δύναται ἐξαρπάσαι ἡ ἐντολή· διὰ τοῦτο ἐκείνοις, οἷς ταῦτα εἶπε, ζωντανὸς πρὸς ἐκείνους λέγων· Καὶ ἐὰν ἔλεγεν ὁ ἀδελφῷ αὐτοῦ μὴ μνησικακεῖτε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν· καὶ τὰ κακὰ τῶν πλησίον ὑμῶν μὴ λογίζεσθε. Εἰ γὰρ ὁ θεὸς ἐχθροὺς ἀγαπᾷ καὶ ἐλεῖ ὑμᾶς, ὅταν καὶ τοὺς φιλοῦντας μισῶμεν, πῖαν ὑπόμεν δίκην; Εἰ δὲ τοὺς φιλοῦντα ἀγαπᾶν, οὐδὲν πλέον ἔχεις τῶν τελωνῶν, ὁ δὲ οὐδὲν ἀδικούμενα μισῶν, πολὺ γήσει; πῶς γὰρ εὐφεύξεσθαι τὴν ἐσχάτην χείρονα ἡμόλυνος; Εἰ δὲ μὴ φιλοῦντα ἀδικοῦντα, καὶ χρήματα διαχεῖσθαι, καὶ σὸ μάρτυρα διαλάμψῃ, οὐδὲν αὐτῶν πλέον· ὁ γὰρ πολεμῶν μηδὲν ἠδικηκότα, σύνισθι πόσης ἂν εἴη ὠμότητος ἀξίους τοὺς καὶ εἰς αὐτὸν μὴ συγχωροῦντα ἁμαρτήματα καὶ ἀφίοντα ὁ Θεὸς, τοὺς σὸν οὐδὲν ἠδικηκότας ἀδικεῖν ἐπιχειροῦντα πείνῃ ἀφεῖναι δώσει;

Ex τῷ λόγῳ τῷ περὶ ἀνθρώπου μετάζοντα.

Ex τῷ αὐτῷ.

Ex τῷ ἑρμίῳ τῷ κατὰ Ματθ. εὐαγγ.

Zach. ζ. 1.

Ex τῷ ἑρμίῳ τῷ κατὰ Ιωαν εὐαγγ.

Ex τῷ ἑρμίῳ τῷ κατὰ Ματθ. εὐαγγ.

Ex τῷ ἑρμίῳ τῷ ἐπιστολῇ Ραμ. ἐπισ.

τοίνυν λέγωμεν, ὅτι ὁ ὀφθαλμός μου ἐπώχλασε, καὶ ὁ δεξιός μου ἐπτοήθη ῥήματα αἰρετά. ἡμεῖς τούτων αἴτιοι σπουδαχθῶ. ἀλλ' ἐγὼ βάλωμεν φιλοσοφεῖν, οὐ μόνον ἐχθρὸς, ἀλλὰ καὶ φίλος ὁ Δαβὶδ ἡμᾶς διωκέτω τοὺς ὀργὴν κτησαμένους. καὶ τοῦτο ἀπὸ τῆς τοῦ Δαβὶδ ἱστορίας δῆλον. αὐτὸν γὰρ Ἐλιάβου τοῦ Ἰεβουσαίου τῆς διπλοΐδος ἐν τῇ χειρὶ μόνῃ, καὶ τὰ ἄλλα σπουδαῖα, ἃ μὴ τούτων ἀπελογήσατο πρὸς Σαοὺλ, ἐκφεύγει, λέγων, Ἡ φωνή σου αὕτη, τέκνον Δαβίδ; ὡς πόσης ἀγάπης τῆς πρὸς ἐκείνου ῥημάτων ἐπιτυχεῖας πρὸς τοσοῦτον ἀθρόον μεταβολή; ὁ γὰρ μηδὲ ἀπὸ φιλίας τοῦ ὀνόματος αἰσχυνόμενος αὐτὸν καλέσαι ποτέ, ἀλλὰ καὶ αὐτίκα αὐτὸν μισῶν τοσοῦτον εὐσεβείας, καὶ εἰς συγγένειαν αὐτὸν ἄγαγε, τέκνον αὐτὸν προσεῖπεν, καὶ πρὸς αὐτὸν ἐφθέγξατο διαθερμαινόμενος τῇ φωνῇ. καὶ καθάπερ πατὴρ χρονίας ἀκούσας φωνῆς παιδὸς ἐπανελθόντος πολλοῦ, καὶ πρὸς τὸν ὄψιν μόνον, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸν φωνὴν αὐτοῦ διατείνας· οὕτω καὶ ὁ Σαοὺλ, ὅπως τὰ ῥήματα τοῦ Δαβὶδ εἰσελθόντα τοῦ ἐχθροῦ ἐξεδέξατο, ἐπίγνω λοιπὸν τὸ ἄγριον, καὶ πάθος ἀποθέμενος, πάθος ἐδέξατο. ἐκδέχομαι γὰρ θυμοῖ, δι' ὑμιμὸν ἐδέξατο καὶ συμπάθειαν. τί τοῦ Δαβὶδ μακαριώτερον τί καὶ ὑψηλότερον, ὅτι πρὸς αἰσθροφόνον πατέρα ἐποίησε, καὶ πρὸς λύκον τοσοῦτον, καὶ τοὺς κάμινον τῆς ὀργῆς δρόσον πολλῆς ἐπέπλησε, καὶ τὰ κύματα εἰς γαλήνιον μετέβαλε, καὶ τὸ φλεγμονὴν τοῦ θυμοῦ κατέσβεσεν ἅπαξ; Μὴ τοίνυν μόνον σχῶμεν, ἀγαπητοί, ὅπως μηδὲν πάθωμεν παρὰ τῶν ἐχθρῶν κακόν, ἀλλ' ὅπως μηδὲν αὐτοῦ ἡμᾶς ἐργασώμεθα δεινόν· καὶ οὕτω πεισόμεθα κακόν, καὶ μυρία πάσχωμεν δεινά. ὥσπερ οὖν οὗτος ὁ Δαβὶδ φυγαδευόμενος, ἐλαυνόμενος, μᾶλλον τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ὑπερευφράνθη ἢ πάθεί τι δεινόν· ἀλλὰ τοῦ πολεμίου λαμπρότερος ἐν καὶ σεμνότερος, καὶ ποθητότερος ἅπασιν, οὐκ ἀνθρώποις μόνον, ἀλλὰ καὶ αὐτῷ τῷ Θεῷ. τί γὰρ ὠδικήθη ὁ ἄγριος ἐκεῖνος τότε, τοσαῦτα παθὼν τὸν Σαοὺλ; οὐχὶ μᾶλλον τῆς σπηλαίου ἡμέρους ἄδεται, καὶ λαμπρὸς ἐν ἐρήμῳ, λαμπρὸς ἐν ὄρεσιν; οὐχὶ τὰ ἀπόῤῥητα αὐτοῦ ἀγαθὰ ἰδών, καὶ τὴν τῶν οὐρανῶν βασιλείαν; τί δὲ ὠφέλησεν ὁ ζηλωτὴς ἐκεῖνος καὶ ἄθλιος, τοσαῦτα ὑπερευφραίνων; οὐχὶ τῆς βασιλείας ἐξέπεσε, καὶ ἐλεεινὸν ἐσχάτου θανάτου τὸ παιδὸς, καὶ τὸν πόνων κατηφείας; ἐν ὅ δὲ χρηστότερον, ἐν ἀθανασίας ἐκδέχεται τιμωρίας; ὅταν οὖν τὸν ἐχθρὸν ἴδῃς τὸν σὸν, καὶ εἰς ἰσχὺν λάβῃς, μὴ τοῦτο λέγε, ὅτι πάσχει τι καὶ ἔπαθον, τί καὶ τί ἔπαθα, καὶ τὸν θυμὸν ἀφῇς, ἐν τοῦ φλεγμονὴν εἰς ὄγκον ἐπῆρε μείζονα· ἀλλ' ὅσα μὲν ἔπαθας καὶ ἔπαθες λυπηρά, πάντα ὑπολογίσαι· εἰ δὲ καὶ ἀναμνησθῇς, τῷ Δαβὶδ ταῦτα λογίζου· σύλλεξον, εἴ τί σοι χρηστὸν εἶπε πώποτε καὶ ἐποίησε, καὶ τὴν χεῖρα κατάλυσεν τοῦ ἐχθροῦ. καὶ ἐγκαλεῖν καὶ ἀγανακτεῖσθαι μέλλῃς, μετρίως δὲ πάντα ἐκδέχου, καὶ τὸν θυμὸν σβέσας, ὥστε ἐλέγχειν καὶ διδάσκειν ἀπαίτει, καὶ διδάσκειν εὐχερῶς ῥᾳδίως. θυμοῦμαι γὰρ ὅτι ἐχθρὸν, ὅτι ἀκούσαί τί ποτε διδασκόμενα ὑγιές· ἀπομαγμένος τὸν πάθος, ὅτι αὐτοῦ ῥῆμα ποτε ἐξοίσομεν τραχύ, ὅτε ἑτέρων λεγόντων ὅτως ἀκουσόμεθα. οὐ γὰρ ὅτως ἡ τῶν λεγομένων φύσις, ὡς ἡ τοῦ ἐχθροῦ προαίρεσις ἡμᾶς ἀγελεῖν ἐθέλει. καθάπερ γὰρ τυκτὸς πρὸς σκοπὸν, οὕτω πρὸς τὰ πολλάκις ὑπαγορεύοντα φίλοι, ἡμέρας ἢ γλυκύτης καὶ πρᾳότης αὐτοῦ ὁρώντες γινομένης· ὅτε καὶ ὅτε τοῦ ἐχθροῦ συμβαίνει ἐθέλειν. ἕως μὲν οὖν ὦμεν ἀνθρώπους πρὸς ἀλλήλους ἔχοντες, καὶ φωνῆς ἑτέρας ἀκούομεν, καὶ ὄψεως μὴ διεφθαρμένης βλέπομεν γνάμης· ἐπιδιδόν ἢ ἀποτιθέμενα τὴν ὀργὴν, ἢ πρὸς τοῦτο πολεμία καὶ ἐχθρὰ φωνὴ, πρᾳοτέρα καὶ ἡδίων, καὶ ἡ πολεμία ὄψις καὶ ἀνδρὸς, πολλῷ καὶ ὑπιέναι φαίνεται. ὅταν δὲ ἀκούσῃ σε ὁ ἐχθρὸς ἀμύνασθαι, ὅσα τὰ σώματα, σὺ ἀκούσας ἐκεῖνον μὴ ὑβρίσῃς, τὰ ἄχρι πικροῦ, καὶ τὸν Θεὸν προκαλέσῃ, βύθιος ἀπόθου τὸν ἀμυντήριον ἅπαξ. καὶ ἵνα μὴ τομίσῃς ἡμᾶς ἁπλῶς σε ψυχαγωγεῖν, ἀπὸ τῶν θείων γραφῶν τὰ μαρτύρια προσέξομεν. Φασιανὸς τις ἐν καὶ τελώτης, ὁ μὲν ἐξ ἑκάστου καιρὸν ἐλπίσας κέρδος, ὁ δὲ διαπεσὼν ὑπομένων καὶ ἀπλῶς καὶ ἀμφοτέρους ὁ θεὸς προσδέξασθαι. εἶτα ἐκεῖνος μὲν ἔλεγεν,

a Bas. κδ. 1, 2.

τε τῷ ἀπῷ.

χώς, καὶ εἰδὼς ἀκριβῶς ὅτι ἀσύμφορος αὐτῷ ἡ πόλις, καὶ ἀζήμιος ὁ βίος σώσαντι τὸν ἐχθρόν, οὐκ ἀφίσατο τῆς ἐκείνου κηδεμονίας, ἀλλὰ πόλεμον ἔστησε καθ' ἑαυτῷ τὸν πολέμιον πρέφων. Τί δήποτέ ἐστιν, εἰπέ μοι, ὅπερ ἐγκαλῶν τῷ ἐχθρῷ οὐ βούλει καταλλαγῆναι; τί γάρ σε τοσοῦτον ἠδίκησε; χρήματά σε ἀφείλετο; ἀλλ' ἐὰν εὐγνώμως τὰ ἁρπαγέντα, τοσοῦτον λήψῃ μισθόν, ὅσον ἂν εἰ τοῖς πένησιν ἐδαπάνησας. ὁ γὰρ ὑπὲρ σοῦ πλεονεκτήσαντι μὴ ὑπεύθυνος σαυτὸν παρέσχες τῷ Θεῷ, τὰ αὐτὰ πεποίηκεν. ὅταν οὖν ἡ ὑπόθεσις τῆς διαφορᾶς ἡμῖν μία, δῆλον ὅτι ὁ ἐχθρός εἷς. ἀλλ' εἰς ψυχὴν ἐπιβουλεύσει ἢ μέλεσιν ἐπιχείρησε; μάρτυρά σοι τὸ πρᾶγμα λαμβάνω, ἀλλὰ τὸν ὑπεύθυνον ἢ μᾶλλον πολλῶν ἕνεκα τῶν ἐχθρῶν ἀξιαγάστως σε τοῖς βυργέταις ἀριθμῆς, καὶ ἁγιτελῆς βυχόμενος αὐτόν, ἢ τὸν Θεὸν ἵλεων ἡμεῖσθαι παρακαλῶν. μὴ δὴ τοῦτο ἴδωμεν ὅπως διεκώλυσεν ὁ Θεὸς σφαγιάσαι τὸν Δαβὶδ ὑπὸ τοῦ Σαοὺλ διωκόμενον· ἀλλ' ὅπως [διπλοῦν δὲ] τεῖ πλοῦν ἢ τὴν ἁπλοῦν τέθνηκεν μάρτυρίου ἐδύσατο ἀπὸ τῆς ἐκείνου ὑπευθυνίας. ὁ γὰρ ἁγιτελὴς τὸν Θεὸν τὸν πολέμιον σώσας, τὸν ἀσεβῆ δὲ καὶ πολλάκις τὸν δόρυ κτείνας αὐτοῦ κεφαλὴν ἀκοντίσαντα, καὶ ἡμῶν κύριος μέλλων, εἶτα φυσιώμενος, καὶ ταῦτα εἰδὼς ὅτι μὴ τοῦ φυσῶντος τοῦτον πάλιν ὑπεύθυνος), δῆλον ὅτι μυριάκις ἐσφάγη τῇ προθέσει· μυριάκις ἂν σφαγεὶς ἁγιτελὴς Θεοῦ, πολλοὺς ἔχει μάρτυρίου στεφάνους. ὅπερ ὁ Παῦλος ἔλεγε, τοῦτο καὶ αὐτὸς ἐλεγίζετο, Καθ' ἡμέραν ἀποθνήσκω ἁγιτελῶ Θεοῦ. δυνάμενος γὰρ μέλεσι ὑπευθύνοντα, ἁγιτελῶ Θεοῦ οὐκ ἠθέλησεν· ἀλλ' εἵλετο καθυβρίζειν καθ' ἑκάστην ἡμέραν μᾶλλον, ἢ διὰ μιᾶς ἐργασάμενος σφαγῆς, ἀπὸ τοσούτων ἀπαλλαγῆναι θανάτων. Εἰ δὲ μυριάκις ζωῆς αὐτὸν ὑπεύθυνον, οὔτε ἀμύνασθαι, οὔτε μισεῖν χρή, πολλῷ μᾶλλον εἰς οἰκείους ἄλλο ἀδικοῦντα τοὺς ἔξω. βούλει μαθεῖν, ὅτι δυνατόν, αἰ ἐθέλωμεν, πάντα ἀνθρώπους ἡμᾶς ἀπράγμονας ἔχοντα καταλάξαι, καὶ πονηρός τις καὶ διεφθαρμένος καὶ ἀδιόρθωτος ἦ; τί λέοντες ἀγριώτεροι; ἀλλ' ὅμως τούτους ἡμερώσαμεν ἀνθρώποι, καὶ τὴν τύχην τοῦ φύσει βιάζεται, καὶ τοὺς πάντων ἀγριωτέρους καὶ ὑπερφυεστέρους, ὁ πάντων ἀνθρώπων ἀγριώτερος καὶ βασιλικώτερος, καὶ λόγῳ τῆς ἀγρότητος βαδίζει μηδένα φοβούμενος ἡμερότητι. Ἵνα οὖν ἔχωμεν ἀπολογίαν, πάντα συγχωρῶμεν, θηρία μὲν ἡμερωθέντα, ἀνθρώπους δὲ λέοντας μὴ δυνάμενα διορθοῦν; Εἰ δὲ καὶ λύσσα τοσοῦτον, ὅσους σοι μείζων ὁ πόνος, τοσούτους σοι καὶ ὁ μισθὸς παραμύθιον καὶ θεραπεύοντι τοσοῦτα λύσιτα. Τί δὲ τοσοῦτον ἁμάρτηται τῷ ἐχθρῷ, ὅτι ἀναδύῃ τοῖς τοῦ ἐκείνου καταλλαγῶ; Εἰπέ σε κακῶς, καὶ μοιχὸν καὶ πόρνον ἐκάλεσε; καὶ τί τοῦτο; εἰ μὴ ἀληθῆ λέγει, διόρθωσαι· εἰ δὲ ψεύδεται, κατάγλασον· εἰ ζωοίδας σαυτῷ τὰ εἰρημένα, σωφρόνησον· εἰ μὴ ζωοίδας, καταφρόνησον· μᾶλλον δὲ μὴ καταγλάσῃς, μηδὲ καταφρονήσῃς μόνον, ἀλλὰ χάρε καὶ σκίρτα κατὰ τὸ Κυρίου λέγοντος· Ὅταν γάρ, φησι, μισήσωσιν ὑμᾶς, καὶ ἐκβάλωσι τὸ ὄνομα ὑμῶν ὡς πονηρόν, ἕνεκεν τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, χάρητε ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, καὶ σκιρτήσατε, ὅτι ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Εἰ δὲ ἀληθῶν εἶπε, σὺ δὲ μετ' ὑπεικείας ἀνέγκῃς τὰ ῥήματα, καὶ μὴ ἀνθυβρίσῃς, μηδὲ λοιδορήσῃς, ἀλλὰ σιγήσῃς παρόν, καὶ καταγνοὺς τὴν παλαμμελησθέντων, οὐκ ἐλάττονα τοῦ πάσχοντος καρπώσῃ μισθόν. πολλάκις γὰρ ἃ οὐκ ἐποίησαν φίλοι ἐπαινοῦντες ἐν χρείᾳ ὄντι, ἐποίησαν ἐχθροὶ κακῶς λέγοντες, καὶ ἀληθεύσαντες. ἐμὲ γάρ, ὡς εἰκός, χρείᾳ ὁμιλοῦντες, εἶτα καὶ κολακεύοντες, πολὺ μείζονα ὄγκον τῷ τόσῳ ἐπαίρουσι· σὲ δὲ ἐχθρὰς κινοῦντες, καὶ τὰ ἁμαρτήματα ὀνειδίζοντες, ὡς μιᾷ, κἂν ἀληθῆ διορθώσεως, καὶ γίνεται ἡμῖν ἡ ἔχθρα μεγίστης ὠφελείας ὑπόθεσις. μὴ

α Κορ. ιε. λα.

Λουκ. ς. κε.

Ψλμ. μ. ϛ. Ησ. μγ. κε. ἰαθήσομαί; Ιασαι τὴν ψυχήν μου, ὅτι ἥμαρτόν σοι. Ἀποδοξάμενος γὰρ ἡμᾶς ὁ ἰατὴς λέγει· Ἐγώ εἰμι ὁ ἐξαλείφων τὰς ἀνομίας σου, καὶ οὐ μὴ μνησθήσομαί ἔτι. ἴδε πόσα φάρμακα κατασκευάσει σοι ὁ ἰατήρ· οὐ θέλεις αὐτὸν ἐπιλέξοι. ποικίλον σοι βοηθημάτων ἐπίδειξε τοῖς τῶν πραγμάτων διαφοραῖς. Εἰ μὴ δυνάσαι πεῖσαι, ὡς ὁ Νινευῖται, καὶ, ὡς ἡ πόρνη, δάκρυσι τὰς ἁμαρτίας ἀπόπλυνον· Εἰ μὴ δυνάσαι ἐλεῆσαι, ἐξαγόρευσον σου τὰς ἁμαρτίας· ὅτι ὁ ἔλεος τοῦ Θεοῦ κατάφυτος τῷ Δαυὶδ λέγων· Ελέησόν με, ὁ Θεός, κατὰ τὸ μέγα ἔλεός σου. οὐ γὰρ ὅτι δῆγμα ἐχίδνης, ἵνα τοῖς αὐτὸν ὑπηγῶ φάρμακοι, οὐδὲ πόλις ἀπὸ βορέου ἡμύνατο, ἵνα ὕδατι αὐτὸν ἀποπλύνω· ἀλλὰ ἀπὸ δήγματος διαβολικοῦ ὅτι τὸ πάθημα, τὸ ἔλεος τῆς σῆς φιλανθρωπίας διόμνυσι· μόνον προσελθὲ αἰτῶ. ὑπισχνεῖται γὰρ ὁ ἔλαιον ὁ φιλάνθρωπος, ὁ εἰπών, Οπ ἐὰν ὑπογρέψῃ ὁ ἄνομος ἐκ τῆς ὁδοῦ αὐτοῦ τῆς πονηρᾶς, οὐ μνησθήσομαι τῶν ἀνομιῶν αὐτοῦ, ὧν ἐποίησεν. ὑπογρέψωμεν τοίνυν, προσκαλέσωμεν, ἀποπλύνωμεν διὰ τῶν δακρύων τὸ ῥύπον τῆς ἁμαρτίας, κρούσωμεν τὸ στῆθος, τύψωμεν μέτωπον, εἰς ἀγάθησιν ἐλθωμεν ὧν ἡμάρτομεν· ἵνα καὶ ἡμεῖς παρὰ τοῦ Κυρίου ἀκούσωμεν ὅ, Σήμερον μετ' ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ παραδείσῳ· ᾧ γένοιτο πᾶσα δόξα, τιμὴ καὶ προσκύνησις, νῦν καὶ εἰς τοὺς ἀπεράντους αἰῶνας. Ἀμήν.

Ψλμ. ν. α. Ισ. ξε. ιη. κα.

ΠΕΡΙ ΜΙΣΟΥΣ ΚΑΙ ΕΧΘΡΑΣ.

Λογ. κβ.

Εκ τῶν ἁγίων τοῦ Θεοῦ Θεοδ. ἀπὸ ἑπτ. ἁγιολ. ιδ.

ΕΙ τις παρά τοῦ πλησίον ἠδίκηται, εἰς μνήμην τοῦ Δαυὶδ λαμβανέτω, καὶ εἰς νοῦν βαδιζέσθω, ἵνα ὡς ἔπη "ζῇ ἡ καρδία, τῇ μνήμῃ τοῦ φαρμάκου καὶ ἀνεξικάκου τούτου δυνηθῇ ὁ πλάστης τῆς μελῳδοῦ παλαῦσαι. Διατί γάρ σε ἐχθρὸς ὄντι ὁ ἀδελφός; ὕβρεισέ σε; ἀλλ' οὐδὲν ἠδίκησε· ἀλλὰ χρημάτων ἕνεκεν τῶν σῶν ἐφρόντισε; μή, παρακαλῶ, μὴ ἀναβάλῃ τὰ τῆς μελῳδοῦ παλαῖσαι χορία· αἱ γὰρ ἀναβολαὶ μελλήσεις πίπτουσι. αἱ σήμερον ὑπερβῇ, μᾶλλον ἐρυθριᾷς· καὶ αὖθις παρέλθῃς, μείζων ἡ αἰσχύνη· καὶ τὸν τρίτον, ἐπὶ πλέον αἰσχυνθήσῃ τὸν ἀναβολέα μισήσας. δότε μοι, παρακαλῶ, μὴ παρημελείας ταῦτα λέγειν· πείσατέ με ἀκοῦσαι ὅπως ἀπὸ τῆς συνεχοῦς ταύτης διδασκαλίας ἰώσασθέ τι· ὅτι ἐχθρὸν ὡς ἀπολέσαι βέλτιον παρέλαβεν ἄμφω τὼ χεῖρε, παρεκύθη, παρεπλάκη, καὶ φίλησον, ἐδάκρυσε. καὶ γὰρ θηρίον ἐχθρὸν ἦ, καὶ λίθος, καὶ ὁτιοῦν, ὑπὸ τῆς τοιαύτης καὶ τοσαύτης φιλοφροσύνης ἡμερωθήσεται. ᾗ σαυτὸν μὲ ἀπαλλάξεις τῶν ἐγκλημάτων, ἐχθρὸν ἔχειν παρὰ βίοσιν ὑπισχνούμενος καρδίᾳ.

Εκ τ' γ'. λόγ. τῶν εἰς τ Δαυὶδ καὶ τ Σα.

Καὶ μή μοι λεγέτω τις, ὅτι μισητὸν ἐχθρὸν ἔχω, πονηρόν, διεφθαρμένον, ἀδιόρθωτον, ὃν καταλλάξαι αὐτὸν οὐ δύναμαι. οἶδ γὰρ ὃν εἶπας, σὸς ἦν τοῦ Σαοὺλ χάριν· ὃς καὶ ἀπώλετο, καὶ δίς, καὶ πολλάκις ἀφῃρέθη παρὰ τοῦ Δαυὶδ, αὐτὸς μυριάκις ἐπιβουλεύσας, εἶτα δυσὶ τισὶν ἐκείνου ἐπιτρέψας. πῶς γὰρ ἔχεις εἰπεῖν; ὅτι χεῖρά σου ἀπέτεμεν, καὶ σὸν ἀγρὸν ἠδίκησε, καὶ οἰκίας σου ὕβρισε, καὶ ὑπηρέτην, καὶ μυρίαπόδα ἥρπασε, καὶ ὕβρεισε, καὶ ἐπλεονέκτησε, καὶ εἰς πενίαν ἤγαγε; ἀλλ' οὕτω τὸν ψυχὴν ἀφίλητο, ὅπερ σοὶ ἐπαύδασεν. Εἰ δὲ καὶ τὸν ψυχὴν ἐπαύδασεν ἀφελίᾳ, ἀλλ' ἅπαξ ὕπο ἴσως ἐπάλμησεν, καὶ δὶς καὶ τρὶς καὶ πολλάκις, ὡς σοί. εἰ δὲ δὶς καὶ τρὶς καὶ πολλάκις, ἀλλ' οὐ τοσαῦτα διεργετηθείς, οὐδὲ εἰς τὰς χεῖρας τὰς σὰς πολλάκις ἐμπεσών, καὶ διασωθείς. εἰ δὲ καὶ τοῦτο, καὶ οὕτω πλεονεκτεῖ πάλιν ὁ Δαυίδ, ὅπ ἀτελεσφόρητος σοφεφόλμους νόμους, καὶ σοὶ ἀπαρτῶσι τοιούτοις, τοῖς αὐτὸν τὸν κορυφαῖον τὸν σὸν τὴν χάριν ἔθασε. Ἐ σὺ μὲ πολλάκις ὑπὲρ τοῦ παρελθόντος ὀργιζόμενος μνησικακεῖς· ὃς δὲ καὶ ὑπὲρ τοῦ μέλλοντος διδοικώς,

Ησ. μγ. κε.

Ψλμ. ν. α.

Ιεζεκιη. κα.

Εκ τ' γ'. λόγ. τῶν εἰς τ Δαυὶδ καὶ τ Σα.

χ. λδ. καὶ χ. ἐχθ

γῆ· Ὅλως ἀκούεται ἐν ὑμῖν πορνεία, καὶ τοιαύτη πορνεία, ἥτις οὐδὲ ἐν τοῖς ἔθνεσι τολμᾶται, a. Kορ. ε. a.
ἀλλ' οὐδὲ ὀνομάζεται. ὁ γὰρ μείζονα τῆς σωτηρίας ἐκείνοις ἀφορμὴν, τοῦτο ὑμῖν ἔργῳ πε-
τόλμηται. καὶ ὑμᾶς πεφυσιωμένους ἐστέ. καὶ οὐκ εἶπα, καὶ ἐκφύσις πεφυσίωται, ἀλλ' ἀφύ-
σημα ἁμαρτηκότα, τοῖς ὑγιαίνουσι διαλέγονται· καθάπερ ἰατροὶ ποιοῦσιν, ἀφέντες τοὺς κάμ-
νοντας, τοὺς τοῦ σωτηρίου ἀμοίρους πλείονι κέχρηνται λόγῳ· ἄλλως γ', καὶ οὐκ ἐπὶ τῆς ἀ-
ποιρίας αἴτιοι ἦσαν αὐτῷ, μὴ ὅτι συμπάντες, μηδ' ὅτι πλήθοντες. ἐκείνως γοῦν ὃ ἔγκλη-
μα, ἵνα ῥᾴδια γένηται τῷ τραύματος ἡ θεραπεία. δεινὸν μὲν γὰρ ὃ ἁμάρτημεν, πολλῷ γ' Ant. ig. 1.
χαλεπώτερον, ὃ καὶ μέγα φρονοῦν ἐπὶ τοῖς ἁμαρτήμασιν. Εἰ γὰρ ἐπὶ δικαιοσύνῃ τὸ φυ-
σᾶσθαι κέκωσις διανοσούσης ἐστί, πολλῷ μᾶλλον ἐπὶ τοῖς ἁμαρτήμασι τοῦτο συμβαίνει ἐ-
κείνου οἴσει βλάβεως ἡμῖν, καὶ τῆς ἁμαρτημένης αὐτοῖς μείζονι τὸ ἔγκλημά ἐστι. διὰ τοῦτό
φησιν, Ὅταν πάντα ποιήσητε, λέγετε, ὅτι ἀχρεῖοι δοῦλοί ἐσμεν. Εἰ γὰρ τὰ πάντα ποιοῦντες Luc. ig. 1.
ὀφείλουσι ζημιοῦσθαι, πολλῷ μᾶλλον τὰ ἡμαρτηκότα καὶ θρηνεῖν καὶ ἐν τοῖς ἐσχάτοις εἶναι τῶν
ἀριθμεῖν ἄξιον. ὅπερ οὖν καὶ τότε δηλῶν ἔλεγε· Καὶ οὐχὶ μᾶλλον ἐπενθήσατε. τί λέγεις; ἔπε-
σες ἥμαρτε, καὶ ἐγὼ πενθήσω; ναί, φησι. σώματος γὰρ καὶ μόνου δίκαιον, ἀλλ' ἡλοις ἐσμὲν ζῶντες
ἀνθρωποι· ὅτι γε τοῦ σώματος, καὶν ὁ ποὺς δίκην τραύμα, τὸ κεφάλαιον ὅτι κυρίως ὁρῶμεν· καὶ τοι
τί ζημίας συμβήσεται; ἀλλ' ὄψεται τὸ ἀξίωμα ἐν ᾧ καιρῷ τῆς συμφορᾶς· ὅταν καὶ σὺ πείσῃ.
διὰ τοῦτο καὶ Παῦλος τοῖς μὲν χαίρειν μὴ χαιρόντων, καὶ κλαίειν μὴ κλαιόντων. Ἀλλ' ὅπερ Rom. ig. 15.
ἔλεγον, σκόπει πῶς δείκνυσι τὴν ἀπόγνωσιν ὁ Παῦλος, ὡς μέγα ὅπλον τοῦ διαβόλου. εἰπὲ γὰρ, Ex τ' αὐτ.
Κυρώσατε εἰς αὐτὸν ἀγάπην, καὶ τὴν αἰτίαν προείρηκε· μή πως τῇ περισσοτέρᾳ λύπῃ κα-
ταποθῇ ὁ τοιοῦτος. εἰ τῇ φαρμακῇ τοῦ λύκου, φησὶν, ὅτι ὁ προβάτων. φθάσωμεν τοίνυν, προεξ-
αρπάσωμεν, πρὶν ἢ καταπιεῖν ἡμᾶς διαφθεῖραι ὁ μόλος ἡμῶν. εἰ κλυδωνίῳ τινὶ ὅτι ἐν ναῦς· πρὸ τοῦ
ναυαγίου διασῶσαι αὐτὴν σπουδάσωμεν. καθάπερ γὰρ θαλάττης αἰφνιδίως, καὶ χειμὼν πνεύσαντος
κορυφουμένων, οὕτω καὶ ὁ σκάφος, ὅταν καὶ ψυχὴ τῆς ἀθυμίας αὐτὴν πνεύσαντος προσε-
κτηλοῦσης, ἀποπνίγεται ταχέως, εἰ μή τινα ἔχῃ χεῖρα ὀρέγοντα· καὶ ὁ σωτήριος ὅτι
τοῖς ἁμαρτήμασι λύπη, ὀλέθριος ὅτι τῆς ἀμετρίας μόνης. Εἰδὼς τοίνυν ὁ Παῦλος ὅπερ
ἐποίησεν ὁ Δαβὶδ ὅτι τοῦ Ἰούδα, ἔδεισε μὴ καὶ σὲ τοῦτο θήσηται τοῦτο. τί οὖν ἐποίησεν ὅτι
τοῦ Ἰούδα; μετενόησεν ὁ Ἰούδας. Ἡμάρτοσι γάρ, φησι, παραδοὺς αἷμα ἀθῷον. ἤκουσε τῶν Matθ. κζ. δ.
ῥημάτων τούτων ὁ διάβολος· ἔγνω τῆς ὅτι ὃ βέλτιον ἀρχόμενον ὁδοῦ, καὶ πρὸς σωτηρίαν
βαδίζοντα, καὶ ἐφοβήθη τὴν μετανοίαν. φιλανθρωπεύεται, φησὶν, ἐκεῖνος. ὅτι ἔμελλεν
αὖθις προδώσειν, ἐδάκρυσεν αὖθις, καὶ μυρία προσκαλεῖται· οὐ πολλῷ μᾶλλον μετανοοῦντα
δέξεται; ἀδιόρθωτον ὄντα ἐφιλοτίμησατο καὶ ἐκάλεσεν· οὐ πολλῷ μᾶλλον διορθωθέντα καὶ τὴν
ἁμαρτίαν ὑπογράψαντα ὑπεραπάσεται; Διὰ γὰρ τοῦτο καὶ σταυρωθῆναι ἦλθε. τί οὖν ἐποίησεν;
ἐθορύβησεν αὐτὸν, ἐσκότωσε τῇ τῆς ἀθυμίας ἐπιβολῇ, ἐδίωξεν, ἤλασεν, ἕως ὅτι βρό-
χον ἤγαγε, καὶ τῆς προύσης ἐξήγαγε ζωῆς, καὶ τῆς προθυμίας τῆς καὶ τὴν μετάνοιαν
ἀπεστέρησεν. ὅπου γὰρ, εἰ ἔζη, καὶ αὖθις ἐσώθη ἄν, δῆλον ἐκ τῶν σταυρωσάντων. Εἰ γὰρ
οὗτοι ὅτι σταυροῦσι αὖθις αἱμαλωτεύσαντες ἔσωσε, καὶ ἐν αὐτῷ τῷ σταυρῷ ὢν πρεσβεύει
πατέρα καὶ συγγνώμην αὐτοῖς ἤτει τὴν τολμήματος· δῆλον ὅτι καὶ προδότην, εἰ νόμῳ
τῷ προσήκοντι τὴν μετάνοιαν ἐπεδείξατο, καὶ πάσης ἂν βλασφημίας ἐδέξατο. ἀλλ' ἐκφύσις
οὐκ ἰᾶται ἐμπλάστρᾳ τῇ φαρμάκῳ, τῇ περισσοτέρᾳ λύπῃ καταποθείς. τοῦτο τοίνυν ὁ
Παῦλος φοβούμενος, ἐπεὶ καὶ τοὺς Κορινθίους ἐξαρπάσας τῆς φάρυγγος τοῦ Σατανᾶ ἀν-
θρώπους. καὶ πῶς λέγει τοὺς Κορινθίους; Πέσες μὲν τὴν τοῦ τοιούτου πονηρίαν κατανύξαι τε καὶ
ἐπλάγησαν, καὶ δακρύσας ἀπήλειψαν ἅπαντα· ἡ πορνεία δὲ ἐκείνη διαπαντὸς ἐξουθενήσατο·
Παῦλος ὁμολογῶν τὸ ἁμάρτημα, διδάσκαλος τῆς μετανοοῦντων ἐγένετο. ταύτας καὶ ἡμεῖς
ἐμπλάστρους λαβόντες, τὰ τραύματα ἑαυτῶν θεραπεύσωμεν, λέγοντες· Ἰασαί μου, Κύριε, καὶ Ier. ig. 14.

μετ' ἐμοῦ ἔσῃ ἐν ᾧ παραδίσῳ. οὐκ εἶπεν, ἀπαλλάττῃ σε κολάσεως καὶ ζημίας, ἀλλ' εἰς ᾅδου παράδοσιν εἰσάγει δίκαιον. εἶδες ἀπὸ ὁμολογήσεως δίκαιον γινόμενον; πολὺ φιλάνθρωπός ἐστιν ὁ Θεός. ἰοῦ οὐκ ἐφείσατο, ἵνα δούλου φείσηται· πρόεδωκε μονογενῆ, ἵνα ἀπολύσῃ δούλους ἀγνώμονας· τὸ αἷμα τοῦ ἰοῦ αὐτοῦ πολλοὺς κατέβαλεν. ὦ φιλανθρωπίας διαστάσεως. καὶ μή μοι λέγε πάλιν, ἥμαρτον πολλά, καὶ πῶς δύναμαι σωθῆναι; σὺ οὐ δύνασαι, ἀλλ' ὁ διαστὰς σε δύναται· καὶ οὕτως ἀφαλῶς σε τὰ ἁμαρτήματα, ὡς μήτε ἔγκος αὐτῶν μεῖναι. ὅπου μὲν γὰρ τῶν σωμάτων οὐκ ἔστι τοῦτο· ἀλλὰ καὶ μυριάκις ἀσυνδέτου ὁ ἰατρὸς, καὶ φάρμακα ὑπερβῇ τὸ τραῦμα πάσῃ, τὸ μὲν τραῦμα φαίνεται, τὸν δὲ οὐλὸν οὐκ ἀφανίζειν. ἐνταῦθα γὰρ αὐτὴ ἡ ἀσθένεια τῆς φύσεως, καὶ τὸ ἀνίσχυρον τῆς τέχνης, καὶ τὸ ἀτελὲς τῶν φαρμάκων. ὁ δὲ Θεὸς, ὅταν ἀφανίσῃ ἁμαρτήματα, οὐδὲ οὐλὴν ἀφίησιν, οὐδὲ ἔγκος συγχωρεῖ μεῖναι· ἀλλὰ μετὰ τῆς ὑγείας καὶ τὴν εὐμορφίαν χαρίζεται, μετὰ τῆς ἀπαλλαγῆς τῆς κολάσεως καὶ δικαιοσύνην ἐπιδίδωσι, καὶ ποιεῖ τὸν ἡμάρτηκότα ἴσον τῷ μὴ ἡμαρτηκότι. μή ἐστιν ἁμαρτία ἔγκυος ἀπόγνωσιν, ἣν ἔσχεν ὁ φιλανθρωπίαν τοῦ Θεοῦ; καὶ πῶς ὁ Ἰούδας ἀπώλετο; πῶς; ὅτι οὐκ ἔστι δυναγκαστικὴ ἡ μετάνοια. καὶ μοι ἄκουσον τί φησι τοῦτο αὖθις ὁ διδάσκαλος. Τί σοι ποιήσω, Ἰούδα; οὐκ οἶδας τί ποιήσῃς; οἶδα, ἀλλ' οὐ βούλομαι. ἁπάντων τῶν ἁμαρτημάτων ἡ φύσις, καὶ κατέχει τῆς φιλανθρωπίας τὸ μέγεθος. τί σοι ποιήσω; φείσομαί σου; ἀλλ' οὐκ ἠπορημένος ἀλλ' ἐπιζήλωσόν σοι; ἀλλ' οὐκ ἀνέχεταί μου ἡ φιλανθρωπία. τί σοι ποιήσω; ὡς Σόδομα θήσομαί σε, καὶ ὡς Γόμορρα καταστρέψω σε; ἀλλὰ πατήρ εἰμι, καὶ πατὴρ φιλότεκνος. Ταῦτα οὖν καὶ ἡμᾶς τὴν φιλανθρωπίαν τοῦ Θεοῦ εἰδότας, μὴ ἀπογινώσκωμεν, ἀλλὰ μηδὲ ῥᾳθυμῶμεν ἁπλῶς. ἐκάτερον γὰρ ταῦτα ὀλέθρια. ἡ μὲν γὰρ ἀπόγνωσις κείμενον οὐκ ἀφίησιν ἀναστῆναι· ἡ δὲ ῥᾳθυμία ἔξω τοῦ καταπίπτειν. ἐκεῖνον τὸν πεπτωκότα ἀναθῶν ἀπόστροφον ἔδωκε, αὐτὸν τὸν ὄρθιον οὐκ ἀφίησιν ἀπαλλαγῆναι κακοῦ. καὶ ἡ μὲν καταφρόνησις ἐξ αὐτοῦ καταφέρει τὸν οὐρανόν· ἡ δὲ ἀπόγνωσις εἰς αὐτὸν καταγεῖ τῆς καρδίας τὸν ἀέρα, ὥσπερ οὖν ὁ μὴ ἀπογνώσας, κἂν ἕξῃ τὰ χεῖρα ἀναδραμεῖν ποιεῖ. ὁ σκοπὸς δὲ ἀμφοτέρων τὸν ἰσχύν. ὁ δίκαιος ἀγαθὸς ἰῶ πρὸ τούτου· ῥᾳθυμήσας δὲ καὶ ἀπόγνους ἔσεσθαι εἰς τοσαύτην κακίαν, ὡς μηδὲ ἀναστῆναι λοιπόν. ὅπου γὰρ ἀγαθὸς ἰῶ, ἄκουσον τί φησιν. Εἶδον σατανᾶν, ὡς ἀστραπὴν, ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεσόντα· ἡ δὲ τῆς ἀστραπῆς πρόβολή καὶ ὁ φαιδρὸς τῆς πρώτης δίκαιος ἀναστροφῆς, καὶ τὸν τῆς πίστεως ὄγκον. ὁ Παῦλος βλάσφημος ἰῶ καὶ διώκτης καὶ ὑβριστής· ὅθεν δὲ ἠσυνδέσατο καὶ οὐκ ἀπέγνω, καὶ δούλη καὶ τὴν ἀγγελικὴν γέγονεν ἴσος. ὁ Ἰούδας ἀπόστολος ἰῶ, ἀλλὰ ῥᾳθυμήσας γέγονε προδότης. ὁ ληστὴς πάλιν μετὰ τοσαύτην κακίαν ὅθεν μὴ ἀπέγνω, πρὸ τῶν ἄλλων ἁπάντων εἰς παράδεισον εἰσῆλθεν. ὁ Φαρισαῖος θαρρήσας, ἐξ αὐτοῦ τοῦ ὕψους τῆς ἀρετῆς κατέπεσεν· ὁ τελώνης μὴ ἀπογνοὺς ὅτως ὠρθώθη, ὡς καλῶς παραδραμεῖν. βούλει σοι δείξω καὶ πάλιν ὀλοκληρον τοῦτο ποιήσασαν; ἡ τῶν Νινευϊτῶν πόλις ὅτως ἐσώθη πᾶσα· καὶ γὰρ ἡ ἀποφασισθεῖσα ἀπόγνωσιν αὐτοῖς εἰσέδωκεν. οὐ γὰρ εἶπεν, ὅτι ἐὰν μετανοήσωσι, σωθήσονται, ἀλλ' ἁπλῶς, Ἔτι τρεῖς ἡμέραι, καὶ Νινευὴ καταστραφήσεται. ἀλλ' ὅμως ἀπειλοῦντος τοῦ Θεοῦ, καὶ τοῦ προφήτου βοῶντος, καὶ τῆς ἀποφάσεως οὐκ ἐχούσης μέλλησιν οὐδὲ διορισμόν, οὐκ ἀπέστησαν, οὐδὲ ἔκαμον τὰς χεῖρας· προσέδωκαν ἐλπίδας. διὰ γὰρ τοῦτο ἐπροσέθηκε διορισμόν, οὐδὲ εἶπεν, ἐὰν μετανοήσωσι, σωθήσονται, ἵνα καὶ ἡμεῖς ὅταν ἀκούσωμεν ἀποφάσεως τοῦ Θεοῦ φερομένης χωρὶς διορισμοῦ, μηδὲ ὅτως ἀπογνῶμεν, εἰς ἐκεῖνο δὲ τὸ ἔνδιλημμα βλέποντες. ὅδεν γὰρ ὅτως ἰσχυρὸν ὅπλον τῷ διαβόλῳ, ὡς ἀπόγνωσις. διὰ τοῦτο καὶ ὅτως αὖθις ἐφαρμόζομεν ἁμαρτάνοντες, ὡς ἀπογνώσκοντες. ἄκουσον μου ὅτι τοῦ πεπαρωνικότος, πῶς τῆς ἁμαρτίας μᾶλλον τὸν ἀπόγνωσιν διδοῦσιν ὁ Παῦλος. γράφων γὰρ Κορινθίοις, ὅτως ἐλε-

γὼ·

Ἐκ τῶν αὐτῶν

Ἐκ τ. α. λόγ. τοῦ μετανοίας.

Λκ. ι. ιη.

Ἰσ. γ. δ.

που δίυδρον, βαθυλάκους ἀναφέρουσα, χαίρων ἀλήθειαν ζητῶν. ὁ πολλῷ χρόνῳ ἐρριζώθη ἐν τῇ ἀγνοίᾳ σου, ἐν τῇ παλαιότητι τοῦ κλάδου καὶ παλαιᾷ σου ὀστρακίδος. ὁ λόγος μου ἀξίωμά ἐστιν. ἤκουσας μίαν ἡμέραν. πρὸς μίαν ἡμέραν πίστιν ἡ τοσαύτην χρόνου ἐρριζωμένην; ἐὰν γὰρ δύο, ἐὰν γὰρ τρεῖς, ἐὰν γὰρ ἑκατοντάκις, οὐκ ἔστι θαυμαστόν· μόνοι ἔκκλησιαστικὰ ποιοῦσι καὶ ἰχθύσι καὶ ζωυφίοις ποιοῦσι. μανθάνω παιδίον Ⓐ Ἰουδαῖοι, καὶ χρόμμυα ἐζήτουν ἐν Αἰγύπτῳ· Καλῶς ἐν τῇ Αἰγύπτῳ. ὅτων ἰχθύσι πρᾶγμα ἡ σκυμνία καὶ κύνες. καὶ γὰρ εἰς δέκα ἡμέρας κατορθοῦσι, ἐὰν γὰρ εἰς ἔτη, ἐὰν γὰρ εἰς τεσσαράκοντα, οὐκ ἀγαπῶ; οὐ χρόνον ἔχω; οὐ φείδομαί σου; μόνον μὴ ἀποκάμῃς, ἀλλ' αἰχμῶν καὶ καθαλίσκου. πάλιν διελέγθην σοι ἀγαπᾷς. ἤκουσας, ἀπῆλθες δ' ἥρπασας, οὐκ ἐπιδίδωμι ἀφ' ἑαυτῶν Ⓐ λόγων· μὴ αἰχμωθῇς πάλιν εἰσιλθεῖν εἰς τὸν σκληρόν. αἰχμῶν ἁμαρτωλῶν, μὴ αἰχμῶν μετανοούντων [ἀλλὰ ἁμαρτωλῶν.] προσέχετε τί ἐπαίνεσεν ὁ ἀφόλεος. δύο ταῦτά ἐστιν, ἁμαρτία δὲ μετανοία· ἁμαρτία πάθος, μετανοία φαρμακεῖον· ἐν τῇ ἁμαρτίᾳ ὄνειδος, ἐν τῇ ἁμαρτίᾳ γέλως· ἐν τῇ μετανοίᾳ παῤῥησία, ἐν τῇ μετανοίᾳ ἐλευθερία, ἐν τῇ μετανοίᾳ καθαρισμὸς τοῦ ἁμαρτήματος. προσέχετε μοι ἀκριβείας. τῇ ἁμαρτίᾳ αἰχμὴν ἔπεται, τῇ μετανοίᾳ παῤῥησία ἀκολουθεῖ. ἀλλ' ὁ Σατανᾶς τὴν τάξιν ἀνέτρεψε, καὶ ἔδωκε τὴν παῤῥησίαν τῇ ἁμαρτίᾳ, τὴν δὲ αἰχμὴν τῇ μετανοίᾳ. οὐκ ἀφίσαμαι ἕως ἐσπέρας, ἕως οὗ αὐτὸν λύσω. ἔστι πάθημα, ἐὰν φαρμακεῖον. τὸ πάθημα τὴν σπυρίδονα ἔχει, τὸ φαρμακεῖον Ⓐ καθαρισμὸν τῆς σπυρίδος κέκτηται. μὴ τὸ τῷ φαρμάκῳ καὶ σπυρίδων; μὴ τὸ τῷ πάθηματι ἴασις; οὐκ ἔχει τοῦτο τὴν οἰκείαν τάξιν, πῶς ἐκεῖνο τὴν οἰκείαν; μὴ δύναται μεταβῆναι τοῦτο πρὸς ἐκεῖνο, ἢ ἐκεῖνο πρὸς τοῦτο; ἐλθωμὲν καὶ ὅτι τῶν τῆς ψυχῆς ἁμαρτημάτων· ἡ ἁμαρτία τὴν αἰχμὴν ἔχει, ἡ ἁμαρτία τὸ ὄνειδος ἔχει καὶ τὴν ἀπιμέλειαν συγκαλυπτομένην· ἡ μετανοία τὴν παῤῥησίαν ἔχει, ἡ μετανοία τὴν ἰατρείαν, τὴν δικαιοσύνην. Λέγω γὰρ σοι ἀνομίας σου προῆτος, ἵνα δικαιωθῇς. Δίκαιος ἐαυτῷ κατήγορος ὁ προφητολογία. Ησ μγ. κε.
εἰδὼς ὧν ὁ ἀφόλεος, ὅτι ἡ μὲν ἁμαρτία ἔχει τὴν αἰχμαλωσίαν, προῆγμα ἰχθύος ἀπορροῦσαν Παροιμ. κε. ιζ.
τὴν ἁμαρτάνουσαν δεσμεύουσαν· ἡ δὲ μετάνοια ἔχει τὴν παῤῥησίαν, προῆγμα ἰχθύος ὅπως ἀπασπάσασθαι Ⓐ μετανοούσας· ἐπήλλαξε τὴν τάξιν, καὶ ἔδωκε τὴν αἰχμὴν τῇ μετανοίᾳ, καὶ τὴν παῤῥησίαν τῇ ἁμαρτίᾳ. πάλιν, ἐγὼ λέγω. ἁλίσκεταί τις ὑπὸ ὀπτηρωμίας χαλεπῆς πρὸς πνεύματι πονηρῷ· αἰχμαλωθῇ τῇ πορείᾳ αἰχμαλώτου. εἰσέρχεται εἰς ὃ καταγώγιον, οὐκ αἰχμαλώτους, οὐκ ἐρυθριᾷ συμπλέκεται τῇ πορείᾳ, προάγει τὴν ἁμαρτίαν· ὑδαμῶς αἰχμὴν αὐτῷ, οὐδαμῶς ὀπτηρία. ἐξέρχεται σκληρὸς μὲν ὁ τόλος τῆς ἁμαρτίας· καὶ ἵνα μετανοήσῃ, αἰχμεύει. ἄθλιε, ὅτι προεπλέκου τῇ πορείᾳ, οὐκ ἠχμεύου· ἀλλ' ὅτι ἦλθες μετανοῆσαι, τότε αἰχμεύῃ; αἰχμεύεται, εἶπε, εἰς τί; ὅτι ἐπορεύου, καὶ ἐρυθριᾷ· ὃ προῆγμα προάγει, καὶ οὐκ ἐρυθριᾷ, καὶ ὃ ῥῆμα ἐρυθριᾷ; ἀφόλεου δέ ἐστιν ἡ κακουργία αὐτῆς. ἐν τῇ ἁμαρτίᾳ οὐκ ἀφίσειν αὐτὸν αἰχμεύεσθαι, ἀλλὰ δημοσιεύεσθαι (οἶδε γὰρ ὅτι ἐκεῖ αἰχμωθῇ, φεύγουσιν ἀμαρτίας) καὶ ἐν τῇ μετανοίᾳ πῶς αὐτὸν αἰχμεύεσθαι. οἶδε γὰρ ὅτι αἰχμωτὸς μετανοεῖ. δύο ποιῇ κακά, καὶ τὴν μετάνοιαν ἐπέχει, καὶ εἰς τὴν ἁμαρτίαν ἔλκει. τί αἰχμὴν λοιπόν; ὅτι ἐπορεύου, οὐκ αἰχμωτός· ἐὰν ὅτι ὃ φαρμακεῖον ὑπετίθησιν, αἰχμὴν; ὅτι ἀπαλλάττεις σαυτὸν ἁμαρτίας, αἰχμὴν; τότε ὤφειλες αἰχμεύεσθαι, τότε ἔδει σε αἰχμεύεσθαι, ὅτι ἡμάρτανες· ὅτε ἐγένου ἁμαρτωλός, οὐκ ἠχμεύου, καὶ ὅτε γέγονα δίκαιος, αἰχμεύῃ; χ εἰπὲν ὅτα
Λέγω γὰρ σοι ἀνομίας σου προῆτος, ἵνα δικαιωθῇς. ὦ φιλανθρωπία διαπόντου. οὐκ εἶπεν, ἵνα μὴ κολασθῇς, ἀλλ' ἵνα δικαιωθῇς. οὐκ ἤρκει αὐτῷ, ἵνα μὴ κολασθῇ, ἀλλὰ καὶ δίκαιον ποιῇς; ἐὰν πολύ. ἀλλὰ προσέχετε μοι ἀκριβείας τῷ λόγῳ. δίκαιον αὐτὸν ποιεῖ. καὶ ποῦ τοῦτο ἐπαίνεσεν; ὅτι τῷ λησταῖ· ἵνα εἴπῃ μόνον σώσας, Οὐδὲ φοβῇ σὺ Ⓐ Θεόν, τὸν ἑταῖρον ἑαυτῷ, καὶ ἡμᾶς μὲ δικαίως (ἄξια γὰρ ὧν ἐπροξάμεθα, ὁπολαμβάνομεν) λέγει, σήμερον Λκε. κγ. με.

μετ'

ΠΕΡΙ ΜΕΤΑΝΟΙΑΣ. β.

Εκ τῦ λόγ. τῦ περὶ μετανοίας

Η μετάνοια δεῖται ἐκ φόβου τῦ ἁμαρτωλῦ, φαρμάκου τῦ πλημμελημάτων, δακτύλιμα τῦ δακρύων, ἀπάλωμα τῦ ὠδινομίων, πρέπουσα τοῖς τῷ Θεῷ, ὅπλον κατὰ τῦ διαβόλου, μάχαιρα ἀπότομος αὐτῦ τῦ κεφαλῦ, σωτηρίας ἐλπίς, ἀπογνώσεως ἀναίρεσις. αὕτη τὸν ἀέρα ἀνοίγει, αὕτη εἰς τὸν παράδεισον εἰσάγει, αὕτη τῦ διαβόλου ἀφαιρεῖται. Διὰ δὲ τοῦτο (μενοῦνγε τοι περὶ ταύτης καὶ λέγω, ἵνα μήτε ὁ ἁμαρτάνων ἀπογινώσκῃ, μήτε ὁ κατορθῶν μέγα φρονῇ. Ὁ δοκῶν γὰρ ἑστάναι, βλεπέτω μὴ πέσῃ. ὥσπερ γὰρ ὁ θαρρῶν ποιεῖ ὑποσκελίζεσθαι. δίκαιος εἶ; μὴ πέσῃς. ἁμαρτωλὸς εἶ; μὴ ἀπογνῷς. οὐ παύομαι συνεχῶς ταῦτα ἐπαλείφων ἡμᾶς τὰ φάρμακα. (γὰρ οἶδα ἡλίκον ὅπλον ἐστὶ κατὰ τῦ διαβόλου, ὃ μὴ ἀπογινώσκειν ὑμᾶς. κἂν ἔχῃς ἁμαρτήματα, μὴ ἀπογνῷς. οὐ παύσομαι συνεχῶς ταῦτα λέγων. κἂν καθ' ἡμέραν ἁμαρτάνῃς, καθ' ἡμέραν μετανόει. ὅταν σε ταῖς παλαιαῖς πειρασμῷ οἰκίαις ὀτρύνω σε διεγρηγορέναι, ὅταν ἐξαγειρώμεθα τὰ σεσηρότα θηρία, καὶ καθ' ὑπερβολὴν ζοφώδη, καὶ σοὶ ποτὲ συνεχῶς ὑπομιμνήσκω. ἐκεῖ παλαιωθῆς σήμερον ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας, ἀναζώπυρησον σαυτὸν αὖθις ἀπὸ τῆς μετανοίας. καὶ ἔνι, φησί, μετανοήσαντα σωθῆναι; ἔνι, καὶ πολύ ἔνι. πόθεν (βίου ἡ ἁμαρτία διέστραπται, καὶ, ἐὰν μετανοήσω, σώζομαι; πόθεν δῆλον; ἀπὸ τῆς τῦ δεσπότου σου φιλανθρωπίας. μὴ γὰρ τῇ μετανοίᾳ σου θαρρεῖ; μὴ γὰρ ἡ μετάνοιά σε ἰσχύειν τοσαῦτα κακὰ ἀποσμήξασθαι; εἰ μετάνοια μόνη ἦν, εἰκότως ἐφόβου· ὅτῳ δὲ τῇ μετανοίᾳ κεράννυται Θεοῦ φιλανθρωπία, θαῤῥεῖ· Θεοῦ γὰρ φιλανθρωπίας μέζον οὐκ ἔστι, οὐδὲ λέγω ἐρμηνευθῆναι δυνάμει αὐτῆ ἡ ἀγαθότης. ἡ μὲν γὰρ σὴ κακία μέζον ἔχει, ὃ δὲ Φαρμακὸν μέζον οὐκ ἔχει· ἡ σὴ κακία, οἵα ἐστὶ ἴδε, αἱ δεσποτῶν ὀργαὶ κακία, ἡ δὲ τῦ Θεοῦ φιλανθρωπία ἄφατος. θαῤῥεῖ, ὅτι ἀφειλήσεταί σε τὰς κακίας. ὀπόσοι ἀσπιδῆρες εἰς πέλαγος ἐμπεσόντες, μὴ δυνάμενοι ἢ θέλοντες ἢ φθονοῦντες; ὅσοι ἀσπιδῆρες εἰς πέλαγος, τοσοῦτοι κακίαι εἰς τὴν τῦ Θεοῦ φιλανθρωπίαν· μᾶλλον δὲ οὐ τοσοῦτοι, ἀλλὰ πολλῷ πλέονες. ὁ μὲν γὰρ πέλαγος, κἂν μέγα ᾖ, μέζον ἔχει· ἡ δὲ Θεῦ φιλανθρωπία ἀπέραντος. ταῦτα λέγω, οὐχ ἵνα ὑμᾶς ῥᾳθυμοτέρους ἐργάσωμαι, ἀλλ' ἵνα ἀσφαλεστέρους ἐπεργάσωμαι. πρήνεσα πολλάκις εἰς θάλασσαν μὴ δυναμένην. ἤκουσας, οὐκ ἐπείσθης; αἰδέσῃ εἰς δὲ θάλασσαν; πρήνευσάς μου τὸν λόγον; μὴ αἰσχυνθῆς πάλιν εἰσελθεῖν καὶ ἀκοῦσαι. ἤκουσα, καὶ οὐκ ἐτήρησα, φησί. πῶς δύναμαι εἰσελθεῖν καὶ ἀκοῦσαι; τίνος οὖν τοῦτο οἶδας, ὅτι οὐκ ἐτήρησας; τίνος αἰσθανῇ; τίνος ἔρευθριᾷς; τίνος μυδιᾷς ἐλέγχοντος, (καλύπτει σε ἐφίρεις; τίνος (λόγου μου ἔχεις ἐρρίζωμένον; τίνος μὴ φαινομένου μου, ἡ διδασκαλία μου καθαρῶς; οὐκ ἐτήρησας; κατηγορῶ σαυτῦ; εἰς ὃ ἤμισυ ἐτήρησας, κἂν μὴ τηρήσῃς, εἰ ἅπαξ ἦ, οὐκ ἐτήρησα. ὁ γὰρ καταγνοὺς ἑαυτὸν ὅτι τὸ μὴ τηρῆσαι, ὅτι τὸ τηρῆσαι ἀσυνδάτως ἔχωρησας; εἰργάσω ἀδικοῦντα; αἰσχαλώτως ἐβίου τὴν πορνήν; κατίσχυσε δὲ τῦ θελήσαι; πάλιν ἐμνήσθης; ἠμνήσθης; ἐπορεύθης. ἐλυπήθης; παρακάλεσον (Θεόν. ἀλλὰ μὴ ἐπὶ μέζονι τέτνθα. οὐαί μοι, ἤκουσα, καὶ οὐκ ἐτήρησα· πῶς εἰσέλθω εἰς τὸν οὐρανόν; πῶς πάλιν ἀκούσω; μᾶλλον εἴσελθε, ὅπῃ οὐκ ἐτήρησας, ἵνα πάλιν ἀκούσας τηρήσῃς. Φαρμακὸν ἐμὸν ὅπως θῇσι, (μὲν καθαίρῃσι σε, τῇ ἄλλῃ ἡμέρᾳ οὐκ ὀπτήσῃς αὖθις πάλιν; ἔστω τις δρυτόμος· θέλετε τέμνειν δρῦν· λαμβάνει ἀξίνην, κόπτει τὴν ῥίζαν. ἐὰν δῷ μίαν πληγήν, καὶ μὴ πέσῃ ὁ δένδρον, οὐ δίδωσιν ἄλλην πληγήν; οὐ τὴν δευτέραν; οὐ τὴν τετάρτην; οὐ τὴν πέμπτην; οὐ τὴν δεκάτην; οὕτω καὶ σὺ ποίει. δρυς ἐστιν ἡ πορνή, ἄκαρ-

πον

ἡμᾶς. Ἐπερωτήσῃς γὰρ ὅτι ὕστερον καταφρονήσεως. τί γὰρ ἐλυπήθη ποτὲ δι' ἁμαρτίας; τίς ἐξέπλαξε; τίς ὁ ζῆλος ἔπληξε; ὠδῖνα ἔγνως οἴμοι· ἀλλὰ μυρίας μὲν ἡμέρας ἀριθμοῦσιν ἀνθρωποι ἐπὶ γὰρ οἰκετῶν ἀποθανόντων, ἐπὶ ζημίας χρημάτων, τὸν ψυχὴν ἀπολλύντες καθ' ἑκάστην ἡμέραν, οὐδὲ εἰς νοῦν βαλλόμεθα. πῶς οὖν δυνήσῃ Θεὸν ἱλεώσασθαι, ὅταν μηδὲ, ὅτι ἥμαρτες, εἰδῇς; ναί, φησι, ἥμαρτον. ναί μοι λέγεις τὴν γλῶτταν· εἰπὲ τῇ διανοίᾳ, καὶ μὴ τὸ ῥήματος ἔνδειξον, ἵνα διὰ παντὸς βλύζῃς. καὶ γὰρ εἰ πληγὴν μὴ ἐπὶ τοῖς ἁμαρτήμασιν, εἰ ἐσταζόμεθα ἐπὶ τοῖς πλημμελήμασιν, οὐδὲν ἂν ἄλλο ἡμᾶς ἐλύπησε, τῆς ὁδύνης ταύτης πᾶσαι ἀνθυμίαι πρωθυστεροῦσι. Ὥσπερ οὖν τῷ τρωθέντι τὸν πέρας ἐ- Ἐκ τ. λόγ. τ. εἰς τὸν ἀ. ἁμαρτίας
φέλκος οὐδὲν ὄφελος ἐπὶ τῆς πληγῆς ἀλοιφὴ, ἀλλ' εἰκὸς μάτην περύσεται· οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν Ἐκ τ. φρ. Κορ. β ἐπιστ.
λογισμῶν οὐδὲν ὄφελος, ἐὰν κατὰ τῆς ποιητρὸς ἐπιθυμίας ἀλῶμεν. Εἰ γὰρ Ἐκ τ. ἱερέως. τῆς κατ' Ματθ. ἐναγγ.
ἐπὶ εἰδώλοις ἀγημοσύνας ἐβλάβημεν, ἐπὶ τοῦ μυελοῦ ἐκεῖ τοσούτων τί ποιήσομεν; Οὐδὲ γὰρ ὁ τῶν σωτήρων ἀπεκδύσασθαι καλὸν μόνον, ἀλλὰ καὶ ὁ ἀμείνονα ἐπενδύσασθαι καλὸν, λέγεται μετάνοια. Ἐκκλῖναι γάρ, φησιν, ἀπὸ κακοῦ, καὶ ποίησον ἀγαθόν. οὐδὲ γὰρ ἀρκεῖ εἰς ὑγίειαν ἡμῖν τὸ βέλος ἐξελεῖν μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸ φάρμακα ἐπιθεῖναι τῷ τραύματι.

[Μὴ τοίνυν τὴν ὑγρὰν καὶ ἁλμυρὰν βίον ζηλώσῃς, ἀδελφὲ (ὑγρὸν γὰρ φέρει εἰς τὸν θάνατον ἐκεῖθεν ἡ ὁδὸς) ἀλλὰ τὸν ξηρὸν καὶ τεθλιμμένον. Εἰ δὲ βούλει σοι τὰς αἰῶνος ἁλμυρίδας ἀπαμύξασαι, φεῦγε τὰς ἡδονὰς, καὶ καταπάτει μὲν τοῦ φαντάσματος τὸν βίον, πενθῶν δὲ καὶ σωφρονίων ἐγκρατείας, καὶ ἐξομολόγησιν, καὶ δακρύων πηγὰς, καὶ πάντα μετέρχου τρόπον, ἃ καὶ ἀσφαλέστερόν σε καθίστησι, καὶ τὰς θύρας ὑψηλοτέρας ἐργάζεται. μὴ ὅπως ἑαυτὸν καταισχύνῃς, καὶ μὴ τοιαύτης τοῦ Θεοῦ καλέσῃς ἁγνείας, πάντως θύραθεν εἰσακούσεται. Εἰ γὰρ ὁ σωφρὼν Ἐλισσαῖος σωσάσθαι τοῦ γυναῖκα οὐκ ἀφῆκε τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἀπώσασθαι, Ἄνες αὐτὴν, λέγων, ὅτι κατώδυνός ἐστιν ἡ ψυχὴ αὐτῆς· ἀπολογίαν μείζονα ἔχει. φησί, καὶ Σωτῆρος, τοῦ θλίψαι· πολλῷ μᾶλλον ὁ Θεὸς ὁ ἐγκρούεται σε μὴ κατωδύνου ψυχῆς σωσάντα.] Συμβαίνει δέ τινα μετανοοῦντα κατορθῶσαι πολλὰ καὶ μεγάλα, μεταξὺ Ἐκ τῶν Ε. λόγ. τ. εἰς Θεόδω. ἐκπεσόντα. Β. Βασ. Δικ.
ὃ ἁμαρτεῖν πάλιν, τῶν κατορθωμάτων ἐκείνων ἀμαρτίαν δυτύρροπον· καὶ τοῦτο μάλιστα ἰσθμοὶ εἰς ἀπόγνωσιν ἐμβάλλει, ὡς τῶν οἰκοδομηθέντων καθαιρεθέντων, καὶ πάντων ἐκείνων μάτην εἰς κενὸν ποιηθέντων αὐτῷ. δεῖ δὲ ἐνθυμεῖσθαι, καὶ τοῦτον ἐκπρέπειν λογισμὸν, ὅτι εἰ μὴ φθάσαντες κατορθωμάτων μέτρον δυτύρροπον τοῖς μὴ ταῦτα ἡμοιμβύοις ἁμαρτήμασιν ἀπεδέμεθα, οὐδὲν ἂν ἡμᾶς σφόδρα καὶ ὁλοχερῶς καταδῦναι ἐκώλυσε. καὶ γάρ, καθάπερ τις ἀναξὸς ἰσχυρὸς, βίλος ὀξὺ καὶ πικρὸν δεδεγμένος, οὐκ ἀφῆκεν ἐργάσασθαι τὸ αὐτὸ, ἀλλ' αὖθις ἀφαιμαγεῖς πολὺν ἔμπυον τῷ σώματι κίνδυνον. οὐ δεινὸν τοίνυν πολεμῶντα τρωθῆναι, ἀλλὰ τὸ μετὰ τὸν πληγὸν ἀποτυχεῖν καὶ τὸ ἀμβλῦναι τὸ τραύματος. οὐδὲν ἔμπορος ἀναλίσκει καιρίῳ ἐπιπεσὼν, καὶ φόρτον ἀπολέσας, ἀπέστη τὸ πλοῦν, ἀλλὰ πάλιν τὸν θαλάσσαν καὶ τὰ μακρὰ ἀφανεῖ πελάγη, καὶ τοσούτοις δυσκατάπαυστα πλοῦτον· πολλάκις ἀθλητὴς θεωρεῖται μὴ πολλὰ πτώματα στεφανίτας ἡμοιμβύους. ἤδη δὲ καὶ στρατιώτης πολλάκις φυγὼν, ἵστατο ἀρίστευς· δυσελείχθη, καὶ τῶν πολεμίων ἐκράτησε. πολλοὶ δὲ καὶ τῶν Χριστὸν ἀρνησαμένων ἀφ' ὧν τῶν βασάνων φόβοι δυνεμαχέσαντο πάλιν, καὶ τὸ μαρτυρίου στέφανοι ἀπήλθον ἀναδησάμενοι. Εἰ δὲ τούτων ἕκαστος ἐκ τῆς δευτέρας πληγῆς ἀπέγνω, οὐκ ἂν τῶν δευτέρων ἀπέλαυσεν ἀγαθῶν· ὧν γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

χ. καινὸν

χ. ἀπεδείχθη,

ΠΕΡΙ

χωμεν πρῶς, πολλάκις ἢ κ πλείονος αὐτοῖς τῆς παῤῥησίας μεταδιδάμεν· πολλῷ μᾶλλον ὁ Θεὸς ὅτι ἡμῶν τῶν ποιήσει, εἰ αἰτήῤῥοπον τῷ ἁμαρτήματι ὑπεδεξόμεθα τὴν μετάνοιαν. ἐκ τούτου ἀπὸ τῆς κ τοῦ μακαρίου Δαβὶδ λέγει. ὅταν γὰρ ἀποσκελίζηται κατέπεσε, μοιχείας κ φόνου ἁλούς" ἐγκλήματι, εἶτα οὐκ ἐμμένε κείμενος ἐν τῷ πτώματι, ἀλλὰ κὰ ἀνίστησι πάλιν, κὰ πορεύεται ἐν ὁδοῖς τοῦ Θεοῦ παρεπάξατο· ὅτως αὐτὸν ἡναίως κατεπάλαισεν, ὡς κὰ τελευτήσας πορεύσασθαι τὴν ἐπαγγελίαν τῷ αὐτῷ. ὃν γὰρ Σολομῶντι τὴν μεγάλην ἐκείνην ἀβασιλείαν ἐπολυμοίρησε τὸν μηκέτι, κ μυρίων ἀξίων ἡμελημένων θανάτων, διὰ τὸν Δαβὶδ ὁ Θεὸς φησιν ἀφῄσειν τὴν βασιλείαν ὁλόκληρον, ὅπερ λέγων· Διαῤῥήσσων διαῤῥήξω τὴν βασιλείαν σε ἐκ χειρός σε, κ δώσω αὐτὴν τῷ δούλῳ σε. πλὴν ἐν ταῖς ἡμέραις σε ἕνεκεν τοῦ πατρός σε· ἐκ χειρὸς τοῦ υἱοῦ σε λήψομαι αὐτήν. καὶ τῷ Ἐζεκίᾳ ἢ μέλλοντι καθυβρίζειν ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν, καίπερ ὄντι δικαίῳ, πάλιν διὰ τὸν μακάριον ἐκεῖνον ἔλεγε βοηθεῖν· Ὑπερασπιῶ γὰρ, φησι, τῆς πόλεως ταύτης διὰ ἐμέ, κ διὰ Δαβὶδ τὸν παῖδά μου. Ὥσπερ οὖν ὅταν τῶν τινὸς οἰκείων ὑβρισμένων ἀνίσως ὑπὸ ἀλλοτρίων, διὰ τὴν ἀνθρωπίνην ἀσθένειαν ἐπιτρέπει τοῖς οἰκείοις ἀμύνασθαι τοὺς ὑβρίσαντας αὐτῷ ἀγαθότητα δυσκολεῖται καὶ πῶς αὐτὸν ἀποφάσεις ὁ Θεὸς, κ μεταδιωκόμενος παύσεται, κ τῆς ὑπεικούσης ἀπαλλάξει τιμωρίας· ὥσπερ πάλιν ἐπιδιώκεται ἐπαγγέλλεται ἡ ἀγαθὰ ἵνα πρόξῃ, ἢ παύσασθαι μετανοίας, ἵνα μὴ ἀνάξιος γένηται τούτων, κ τότε πάλιν δυσκολύνεται αὐτὸν καὶ ἀποστρέφεσθαι. Οὐ γὰρ ὅτι δεῖ ἁμαρτάνειν χαλεπὸν, ὡς δὲ τοῖς ἁμαρτάνουσιν ὑπομένειν. διὰ τοῦτο κ παύσασθαι βούλεται καὶ ἀνιέναι τῆς ἀπειλῆς ὁ Θεὸς, κ ἡμᾶς καταπλήττει πάλιν συμφοραῖς ἀξίους, καὶ τὰς τιμωρίας ἐπὶ πόδας ἄγει ἑκάστῳ, ἵνα παύσωνται παύσας μετανοίαν ἡμᾶς ἐφελκύσηται, κ δι' ὧν βούλεται, καὶ δι' ὧν μακροθυμεῖ· πολλάκις ἢ καὶ δι' ὧν οἴεται κολάζει, ἑτέρους εἰσάγειν βουλόμενος, ἵνα "ᾧ ἐκείνων φόβῳ σωφρονισθέντες, τὰ τιμωρίας τὸν πρέποντα παύσωσι. Ἡμῶν τοίνυν πολλά· ἕτερα λοιπόν· ἀναστρέψωμεν τὸν ἐπαινέτην· ὁμολογήσωμεν τῷ Θεῷ χάριν, ὅτι σὺν τοῖς μέσοις αἱρέσεσι τοῖς ἁμαρτήμασι, μὴ καὶ ἑτέραις ζημίᾳ παρεδόμεθα εἰς ὃ κακὸν ἐργάζεται· μὴ λέγε, ἕως πότε, ὅταν διορίσῃ δίκη· πολλοὶ μεταξὺ πλεονεκτούμενοι αἱρεθήσονται, κ ἀπόλωνται ὅτι φανερὰν δίκην. Φοβηθῶμεν μὴ κὰ σὺ τῶν πάντων ἀναπολογήτως. Ἀλλὰ πολλοῖς ἔδωκε παρρησίαν ὁ Θεὸς ἐξομολογήσασθαι τὰ ἑκάστου γήρα· τί οὖν; καὶ σοὶ δώσει; ἴσως δώσει, φησί. τί λέγεις, ἴσως, κ σύ τε, κ πολλάκις; σύνισον ὅτι παρὰ ψυχῆς βουλῇ, κ πίθηκε καὶ ὁ σαστίκος, καὶ λογίζου, καὶ λέγε· τί" δοῦ, εἰμὶ μὴ δῶ; τί" δοῦ, ἐὰν δῶ, φησι; ἔδωκα μοὶ αὐτός· πλὴν τοῦτ' ἐκείνου ἀσφαλέστερον κ κερδαλεώτερον. ἐὰν μὲν γὰρ ἡδονὴν ἄρξῃ, ὃ πάντων ἐκέρδανας, αὖτε λάβοις, αὖτε μὴ λάβοις παρρησίαν· ἐὰν ἢ ἀεὶ μάθοις, δι' αὐτὸ τοῦτο πολλάκις οὐ λήψῃ. σὺ ἢ εἰς μὲ πάλαι ἀξιοῖς, ἵ λέγεις, σὲ δύναμαι βοηθεῖν, ἴσως ἐπαινῶ· σὲ δὲ παρέλαβε βουλευόμενος λέγεις, λάβω γυναῖκα πυνθάνῃ, πολλοὶ παρὰ δόξαν κ ὅτως ἐπλούτησαν· σὲ δὲ οἰκίαν οἰκοδομούμενος, καταβάλλω ἡμελέτας σαθρούς, πολλαὶ καὶ ὅτως ἔσησαν οἰκίαι· ἴσως ἢ ψυχῆς βουλευόμενος, τοῖς σαθροτέροις ἐγχείρεις, ὃ, ἴσως, καὶ σύοτε, κ πολλάκις, ὑγιὴς, κ τοῖς ἀδήλοις ὑπερτέθεσαι σαυτόν; ἵ τῷ ἀδήλῳ, φῄς, ἀλλὰ τῇ τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπίᾳ· Φιλάνθρωπος γὰρ ὁ Θεός· οἶδα κἀγώ· ἀλλ' ὁ φιλάνθρωπος σοῦ κἀκείνος, ὅσπερ εἶπον, ἀνήρπασε. Βούλει μαθεῖν πῶς ἔστιν ἡμῶν ἀγαθὸς ὁ δεσπότης; ἀνῆλθεν ὁ τελώνης μυρίων γέμων κακῶν, κ εἶπεν, Ἱλάσθητί μοι, μόνον, κατῆλθε δεδικαιωμένος. κ διὰ τί προφήτου δέ φησιν ὁ Θεὸς, Διὰ ἁμαρτίαν βραχὺ ἐλύπησα αὐτὸν κ εἶδον ὅτι ἐλυπήθη κ ἐπορεύθη συγκύπτων, κ ἰατρεύσω αὐτὸν καὶ παρακαλέσω αὐτὸν πορευόμενον. τί τῆς φιλανθρωπίας ταύτης ἴσον; ἵνα συγκάμψῃ μόνον, ἀφῆκε τὰ ἁμαρτήματα· ἡμεῖς δὲ οὐδὲ αὐτὸ τοῦτο ποιοῦμεν. διὰ μάλιστα αὐτὸν προσκαλούμεθα. ὁ γὰρ καὶ διὰ μικρὰν ὀλέθρου ῥοπὴν, ὅταν μηδὲ τοῦτον τύχῃ, εἰκότως ἀγανακτεῖ, καὶ τὰ ἑκάστου ἀπαιτεῖ τιμωρίαν ἡμᾶς.

χ. ἁμαρτήματα

χ. ἀσυλίαν

χ. διὰ παύσαν

χ. ὑ ἀ χ. ὑ.

χ. ὑδύναι

φοκτόνος ⸌ βέβηλος, ϗ μισόμισθος, ὀλίγα τί μὴ ἀφαίζεται; Ἀλλὰ τί μὴ ἐκκόπτεται; ὀλίγα τὰ ὠδαχρῆμα τὴν πορνικὴν ὑμφείδω ὑ δίκται; ὀλίγα τί; καλὴν, ὡς ἀληθῶς, ἀδελφοὶ, τὴν αἰτίαν εἰσφέρι. Εἰ ὀξεκόπη, μέγιστον καρπὸν δικαιοσύνης ὁ κόσμος ἀπώλλυε· ϗ ὁποῖον ἄκουε· Ησαῦ ἐλάμπει Ⓦ Ραχὴλ· Ραχὴλ Ⓦ Ζαχαρί· Ζαχαρὶ τὸν Ἰωάν. ὁρᾶς

κ. ἁπλῶν πλίκην ὑπαμονῆς ὄγκος ἀφαίζετο, Εἰ πορνεῖαν ὁ Θεὸς δίκην ἀπῆτησε τὴν ῥίζαν; Μηδεὶς τοίνυν ὀλιγωρείτω, μηδεὶς ὀκνείτω, μηδεὶς ὀρέγηται ὠφελείας· μήτε ὁδοῦ σκληρότερον, μήτε τρόπου ὀδυνηροτέρου φοβείσθω· πολλάκις γὰρ αὐτοὺς ϗ ἡ πάρεσις προεβίασεται· μήτε ὁπλῶν ἀπορείσθω, δύναται γὰρ αὐτοὺς ϗ ὁ τῶν πενήτων προελθεῖν. ὅταν γὰρ δι' ἐπιμελείας εἰς τὴν σφοδρὰν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ, ϗ μίμησιν τῶν πατέρων, ὁδὸν ἴδῃς ὡς δι' ἄκρου ὁ Θεός· ϗ γὰρ ἐνευδοκίζει τὰ προελθόντα, οὐδὲ λέγει, Διὰ τί τοσοῦτον ἀπελείφθης χρόνον, δι' μετανόησον μόνον· ἀλλὰ ἀγαπᾷ, ὅτι, κἂν ὑποστέλλωμεν, μόνον ὡς χρὴ προσέλθωμεν. τί γὰρ τῷ Μαναασσῆ χρῆσι; τί ὁ τοῦ Σολομῶντος μακαρισμός τισι; ἀλλ' ὁ μὲν πέφευγεν Ⓦ θέλον ὀξιλεώσασθαι· ὁ δὲ ἀπεσυρόξας ἔπεσε. Διὰ τοῦτο ⸌ Ησαΐᾳ οὐκ ἔτυχε συγγνώμης, ὅτι ὑ μετενόησεν ὡς ἐχρῆν. τὰ γὰρ δάκρυα οὐκ ἐν μετανοίας, ἀλλὰ ἐπιρρίας ϗ θυμοῦ. μετενόησε ϗ ἰδοὺ, ἀλλὰ κακῶς· ἀπήγξατο γάρ. Εἰ δὲ μετανοίας ἀκριβῆ θέλεις ἰδεῖν, ἄκουσον τοῦ τοῦ Πέτρου μετανοίαν μὲν τὴν ἀρίστην. ὅπου γὰρ εἰκὸς ἐν αὐτοῖς μέγα φρονεῖν ζημιοῦται ἑαυτὸν, ὅτι μᾶλλον τῶν ἄλλων ἀγαπᾷ Ⓦ Χριστὸν, ἀλλὰ τοῦτο ὀξέλθων ἔξω ἔκλαυσε πικρῶς· ϗ ὑ τοῦτο μόνον, ἀλλὰ ϗ μυρίοις ἑαυτὸν προσέβαλε μὲν παθήμασι δυσίοις. μετενόησε ϗ ὁ μακάριος Δαβὶδ, ὕτω λέγων· Λούσω καθ' ἑκάστην νύκτα τὴν κλίνην μου, τοῖς δάκρυσί μου τὴν στρωμνήν μου βρέξω· ⸌ τὴν πάλαι γαθυμηθεῖσαν ἁμαρτίαν, μὲν τοσαύτην ἔτη, μὲν τοσαύτας ἡμέρας, ὡς νεωστὶ συμβᾶσαν, ἐπένθει. Ⓦ γὰρ μετανοοῦντα οὐκ ὀργίζεσθαι χρὴ, οὐδὲ ἀγειμένειν, ἀλλὰ σωτηρίζεσθαι, ὡς καταγνωσμένοις, ὡς οὐκ ἔχουσι παῤῥησίαν, ὡς καταδεδικασμένοις, ὡς ἀπὸ ἐλέους σωθῆναι ὀφείλουσι μόνοις, ὡς ἀγνώμοσι θεῖ Ⓦ εὐεργέτην φανέντα, ϗ ἀδόκιμον, ϗ μυρίων κολάσεων ἄξιοι. Μήτοι οὖν ὁ ὅτι τὴν σκηνὴν ἀπαγνωσκέτω, μήτε ὁ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ θαῤῥείτω· πρὸς μὲν γὰρ τοῦτο φησιν ὁ Θεὸς, Ὁ δοκῶν ἑστάναι, βλεπέτω μὴ πέσῃ· πρὸς δὲ ἑκεῖνον, Μὴ ὁ πίπτων οὐκ ἀνίσται; οὐδὲ μὲν γὰρ φυλάξαι δεῖ ταῦτα, ὅπερ ἔχει· ἐκεῖνος δὲ τυφλὸς ὅπερ οὐκ ἔστι· δεῖ δ' ἀφελεῖν τὴν ὑγίειαν· ἐκεῖνος τὴν ἀῤῥωστίας ἀπαλλαγὴν ϗ κάμνει γάρ. πρὸς μὲν οὖν ἐκεῖνον φησι, Ἰδοὺ ὑγιὴς γέγονας, μηκέτι ἁμάρτανε, ἵνα μὴ χεῖρόν τι σοι γένη· πρὸς δὲ τοῦτον, Θέλεις ὑγιὴς γενέσθαι, ἔγειρε ἆρον τὸν κράβαττόν σου, ϗ ὕπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου. ϗ γὰρ τεσσαρακοστὸν ἔτος ἔχεις, ὡς ὁ τοῦ Ψάλτου ἐκεῖνος, ἀσυνθέτως ὁ μὲν ὑγιὴς, οὐδὲν ὁ κωλύων· μόνον δεῖξον ὅρασιν ἀναφαίνουσαν· ἄνθρωπε μόνον τὸν ἐκεῖ Φαρισαῖον ἐδοῦ, ϗ προσέκοψε τῷ λόγῳ· μὴ τοίνυν ὕβρεως ἀπόκλεισον, μὴ τὸν εἰσοδοιπορέαν βραχὺν ὁ πόνον καμεῖν, ὀλίγος ὁ πόνος· εἰ ὁ ϗ πολὺς ἦν, ὅμως ὅπως ἀπαρτισθῆναι ἔδει. κἂν γὰρ μὴ κάμῃς τὸ κάλλιστον ὕπνου κάματον, τὸ τῆς μετανοίας, τὸ δὲ κόσμῳ ἑκάστῳ πάντως καὶ μὴ ϗ τοιαυτηρότατος ἕτερος. εἰ δὲ ϗ ἐνταῦθα κόπος κάματος, δεῖ τί μὴ τοῦτον αἴρει μόνον, τὸν πολὺν ἔχοντα τὸν καιρὸν, ϗ μεγάλων τῶν ἀμοιβῶν; Εἰ γὰρ αἰσχίους ὄντας ἡμᾶς διέρριψε ὁ Θεὸς, ϗ ἡμῶν τηκόντας φίλους ἐθεραπεύετο· Εἰ τῆς κακίας ἀποσώντες τὸν δεσπότην μεταδιώξομεν, πόσων οὐκ ἐπιτυχόμεθα; πόσων οὐκ ἀπολαυσόμεθα τῶν ἀγαθῶν; οὐδὲ γὰρ νοῦν ἔχουσιν αἱ διερριμμέναι μᾶλλον, ἢ αἱ ὑμνοῦσαι ἐφέλκονται τὸν ὑποδεξάμενον τῶν ἐπιταγμάτων. Εἰ τοίνυν ϗ σφόδρα τι ἀγαθὸν ἡμᾶς ἐπιδείξασθαι, μᾶλλον δὲ ϗ κολάσεως ἄξια ἐργασαμένους, τοσαύτης ἠξίωσε τῆς διορθώσεως ὁ Θεός· Εἰ δυνηθέντες ἁμαρτεῖν, ϗ τὸν ὑπὲρ τοῦ σωθῆναι ἐπιδειξόμεθα, πόσης οὐκ ἀπολαυσόμεθα τῆς παρ' αὐτοῦ φιλοτιμίας; Εἰ γὰρ ἡμᾶς οὐ προσκεκρουκότας τῷ οἰκέτῃ, ἐᾶν ἀπαγγείλαντας ἑαυτοὺς βελτίους, ϗ προσίεται, ϗ πάλιν ὑπὲρ τῆς πρώτης ἀ-

γνοίᾳ

Ἐκ τῶν ἑρμίου. περὶ χρ. Ματθ. εὐαγγ.

Ἐκ τῶν ἑρμίου. περὶ τῆς ἐξορ. ἔπος.

Ἐκ τῶν ἑρμίου. περὶ χρ. Ἰωαν. εὐαγγ.

α Κορ. ι ιϛ. Ἰσρ. η δ.

Ἰωαν. ε. ιδ. ϛ.

Ἐκ τῶν ἐξαημ.

Ἐκ τῶν β λόγ. τῶν εἰς Θεόδωρ. ἔπος.

οὐχὶ τεῖτον ὁ Πέτρος ἠρνήσατο; καὶ χὰ μὴ ὄρκου τεῖτον; οὐχὶ παροιμιώδεις ἀῦτὶ λόγους ῥήματα δοίσας; ἢ οὖν; πολλοῦ χρόνου ἐδόκουν αὐτοῖς τοὺς μετάνοιαν; ὐδαμῶς· ἀλλ' αὐτῇ τῇ νυκτὶ ἡ ὠλίωσιν, ἡ αὐίκα. μὴ γὰ ὃ χαλεπὸν ἁμάρτωμα (ἀρνήσεως γὰ οὐδὲν ἴσον κακόν) πάλιν αὖθις τοὺς τοιούτους ἐπανήγαγε μέλλοντας μετάνοια, ἡ τὴν ὑπὲρ αὐτῶν τῆς ἐκκλησίας τὰς δυὰ πᾶσαι τὴν οἰκουμένην ἐσχήκεισι· ἡ ὁ πάντων μείζων, ἀπέδειξεν ἡμῖν αὖθις πλείονα τῶν ἀποστόλων ἁπάντων ἔχοντας τὴν εἰς Θν διάθεσιν ἀγάπης. πῇ δ' Θν Νινευίται; ἦλθε τοὺς αὖθις ὁ προφήτης, δυσὶ μόνοις τὴν ἀποφάσει, καθάπερ ὑπὸ στολὴν βασιλικὴν, κόλασιν ἔχουσαν, & ἰδοὺ λέγων· Ἔτι τρεῖς ἡμέραι, ἡ Νινευὶ καταστραφήσεται. ἤκουσαι ταῦτα ἐκεῖνοι, ἡ ὑ δικαίσαντες, ὑ κατεφρόησαν, ἀλλ' ὅλῃσι δρόμοις ἁπάντων ὑπὸ τὴν ἱκετείαν, αὐδρῶν, γυναικῶν, παιδίων, ἡ αὐτοῦ ἡ τῶν ἀλόγων φύσις ταύτης ἀτελὴς τῆς λειτουργίας ἦν. πάντα χοῦ σάκκος, πάντα χοῦ κοπετὸς, πάντα χοῦ θρῆνος καὶ οἰμωγαί. ἡ γὰ ἡ αὖθις ὁ ὃ μέγεθος ἐκείμενος, ἀπὸ τοῦ θρόνου καταβὰς τοῦ βασιλικοῦ, σάκκου ἐνεδύσατο, ἡ σποδὸν κατεπάσατο. ἡ διὸ ἰδοὺ θέαμα φοβερὸν καὶ παράδοξον, ὑπὸ σάκκου πορφυρίδα βυσσοκυμάθησαν. ὅπερ γὰ οὐκ ἴσχυσεν ἡ ἁλυγὶς, τοῦτο ἴσχυσεν ὁ σάκκος· ὅπερ οὐκ ἐνῦσε τὸ μέγεθος, τοῦτο κατόρθωσεν ἡ κοπετός. Ἐνοήσωμεν τοίνυν ἕκαστος ἡμῶν ὅσα ἁμαρτημάτων ἔχει φορτία, ἡ αἱ πρόφασες ποιήσωμεν τὰς φιλανθρωπίας· μᾶλλον δ' ἡ πολλῷ πλείους, ἵνα μὴ μόνον σβεσθῶσιν αἱ ἁμαρτίαι, ἀλλ' ἵνα & εἰς δικαιοσύνην ἡμῖν λογισθῶσιν αἱ δικαιοσύναι. τὸ γὰ μὴ τοσαῦτα ἢ ταῦτ' ἀγαθὰ, ὡς ἡ τὰ ἐγκλήματα ἀποδύσασθαι, ἡ εἰς τὸ ὑπολειφθῆναι εἰς δικαιοσύνην ἡμῖν λογισθῆναι, οὐδὲν ἡμᾶς ἐξαιρήσει τοῦ κολάσεως. Αἰθρωπεῖ μὲ γὰ πλοῦσιον, ἡ φίλης ἡ τέκνα, ἡ θυρωρὸς πολλαχοῦ, & χρήματα δαπάνας, ἡ πολλὰς διηγήσεις ἡμέρας τοιούτοις ἡ διέμεινος, καὶ ἅπαξ, καὶ δὶς, καὶ μυριάκις σε ἐξεκρούσατ) πλοῦσιος, καθάπαξ οὐκ ἀπαίτησεις, ἀλλ' ἐναγώνιος μᾶλλον ἡμῶν πλείονα τὴν ἱκετηρίαν ἔθηκε· τὸν γὰ τῶν ὅλων Θεὸν πλοῦσιον ὄντα, χαριζόμενα, ἡ ἀναπίπτοντα, & τρυφῶντα, ἡ πότε αὖθις ἐξιλεώσασθαι δυνησόμεθα; πῶς γὰ ἂν αὐτὸν τότε μᾶλλον πλοῦσιον ἡμῶν ἀπαιτήσειν, ὃ μηδὲ ἀληθῆ ἁμαρτωλοὺς μᾶλλον ἀγαπᾶν τοῖς ὀργίζεσθαι. & μὴ εἴπῃς, ὅτι πολλὰ ἥμαρτον, & οὐ δυνάμην παρακαλέσαι τὸν Θεὸν ὀργιζόμενον. ἀ γὰ τὸν ἄρχοντα ἐκφοβοῦμεν, τὸν μὴτι Θεὸν φοβούμεθα, μήτε αἱ θέρμαι αἰχμαλώτους ἐπείκαμψαν ἡ χάρις, πολλῷ μᾶλλον τὸν ἀγαθὸν ἱλάσασθαι ἡ σπουδὴ ἔντευξις. ὥστε κἂν μὴ φίλος ἦς, κἂν μὴ τὰ ὀφειλήματα ἀπαίτῃς, κἂν τὰ πατρῷα κατεδηδοκὼς ἦς & κατημαγωκὼς, ἡ πολλοῦ χρόνου ἐξ ὕψους ἡμῶν· κἂν ὀργιζόμενον, κἂν ἀγωνιῶντα τοῦ προσέλθῃς (θέλησον μόνον ἐπανελθεῖν) & πάντα ἀπολήψῃ, ἡ τὴν ὀργὴν, ἡ τὸν καταδίκην σβέσεις ἀῦτὴν. Σκοπὸς γὰ ὃ Θεῷ, ἀδελφοὶ, μακροθυμεῖν τοῖς ἁμαρτάνουσι. διπλοῦς ἐστιν εἰς σωτηρίαν ἕλκυσις, μισηθύμενος αὐτοῖς τὴν ἐκ μετανοίας σωτηρίαν, ἡ τοῖς ἐξ αὐτῆ ἀπορίαις, τοῖς εἰς τὴν ἀρετὴν ἐπιδιδόναι μέλλουσι, θαμυθύμενος τὴν διεργασίαν. καὶ ἵνα πάλιν διαλάβω τὸν λόγον, ὁ Θεὸς μακροθυμεῖ, ἵνα ἡ ὁ ἁμαρτάνων μετανοήσῃ, ἡ τοῖς ἐξ αὐτοῦ κατορθώσεις μὴ ἀποκλείσῃ τὴν σωτηρίαν· καὶ γὰ αὐτὸς ὁ ἁμαρτάνων ἀμετανόητα πάλαι, φείδεται τῆς ῥίζης πολλάκις, ἵνα φυλάξῃ σοῦ καρπούς, πολλάκις μὲ οὖν ἡ " αὐτῆ αἰαμβάνων τὴν σωτηρίαν. καὶ ὅπως, ἄκουε. Θάῤῥα, ὁ πατὴρ Αβραάμ, εἰδώλων ἦν ἡ προσκυνητὴς ἡ ποιητής· ἀλλ' οὐκ ἔδωκεν ὁ Θεὸς τῆς ἀσεβείας τὴν δίκην· ἡ εἰκότως. Εἰ γὰ προσλαβὼν ὁ Θεὸς ἀπέτεμε τὴν ῥίζαν, πόθεν ὁ τοσοῦτος καρπὸς τῆς πίστεως ἀνεδίδου; τί τῷ Ησαῦ μομφόμεθα; τί τῆς κακίας ἐκείνης αἰαιδίζεσθε; οὐ πόρνος ἡ βέβηλος, ὡς φησιν ὁ Παῦλος; οὐ μεμολυσμένος ἡ παράνομος; οὐκ ἀδελφοῦ φονεύς, ὅσοι εἰς προῆλθεν; ὑχὶ τοῦ Θεοῦ μισόθεος, ὡς ἡ γραφὴ μαρτυρεῖ λέγουσα, Ιακὼβ ἠγάπησα, τὸν δ' Ησαῦ ἐμίσησα; εἰ τοίνυν πόρνος καὶ ἀδελφοκτόνος

Εκ τ ἱρμίου. τῆς σοῦ Ε-φρεμ ὑπερ.

ἴσ· ἐλλείψ.

Εκ τῆς ἱρμολ. τῆ κ' Ματθ. εὐαγγ.

Εκ τῆ λόγου, ὃ ἡ ἀρχὴ, πάντα μὲν ὁ δικαίος ὑπομένει.

χ· μετανοήσωμεν

χ· αὐτοῦ

Εζρ. ιϛ ιζ.

θεσπὸς ὅτι ὁ Θεὸς, ⸂καὶ πανοῦται φιλάνθρωπος, ὡς οὐδὲ τὸ μετανοοῦσι ἐφείσατο, ἵνα ἀγαθόσῃ δούλους ἀγαθόμενος. ⸂καὶ μὴ μετανόητι, ἡμάρτητι, πολλὰ ἡμάρτητι ⸂καὶ μεγάλα, ⸂καὶ πῶς δυνάμεθα σωθῆναι σὺ οὐ δυνάσῃ· ὁ διατάττης σε δυνάτης, ⸂καὶ οὕτως ἐξαλείφει τὰ ἁμαρτήματα, ὡς μήτε ἴχνος αὐτῶν μεῖναι. ὅτι μὲν γὰρ τῶν σωμάτων οὐκ ἔστι τοῦτο· ἀλλὰ καὶ μελανίας πανυδαίσῃ ὁ ἰατρὸς, καὶ φάρμακα ὅτι θῆται τὰ τραύματα, ὃ μὲ τραύματα φαίσεται, ἡ ὃ οὐλὴ ἐναπέμφει, ἐλέγχει τὸ τραύματος ὠφελήσουσα, τὴν ἀμορφίαν τῆς ὄψεως. καὶ φιλανθρωπία μεῖζα ἰατροῦς, ⸂καὶ τὴν οὐλὴν ἐξαλεῖψαι οἱ δυνάται)· δύσκολον γὰρ αὐτῷ ἡ ἀσθένεια τῆς φύσεως, ⸂καὶ ὃ αἴσχυσι τὸς πόνους, ⸂καὶ ὃ βάσανος τὴν φαρμάκων. ὁ ὃ Θεὸς, ὅταν ἐξαλείφῃ τὰ ἁμαρτήματα, οὐδὲ οὐλὴν ἀφίησι, οὐδὲ ἴχνος συγχωρεῖ μεῖναι, ἀλλὰ μὴ τῆς ὑγιείας ⸂καὶ τὴν εὐμορφίαν χαρίζεται, μὴ τῆς ἀποδηγίας τῆς κολάσεως ⸂καὶ δικαιοσύνης δίδωσι, ⸂καὶ ποιεῖ Ⓦ ἡμαρτηκότας ἴσους τοῖς μὴ ἡμαρτηκόσι. καὶ γὰρ μεῖζα τραύματα τοὺς ἔχοντι δι᾽ θεσπὸς μετανοήσῃ, ⸂καὶ ποιήσῃ τι χρηστὸν, οὕτως αὐτὰ ἐξαλείφει ὁ Θεὸς, ὡς μηδὲ οὐλὴν, μηδὲ ἴχνος; μηδὲ σχῆμα φαίνεσθαι τῶν ἁμαρτημάτων. ὥσπερ οὖν ⸂τὸ τοῖς σώμασι τραύματα ⸂καὶ φάρμακα, οὕτω ⸂καὶ ⸂τὸ τῇ ψυχῇ ἁμαρτήματα ⸂καὶ μετανοίαι. ⸂καὶ τοῖς ἔχουσι λέγω. τραῦμα, ⸂καὶ φάρμακον· ἁμαρτία, ⸂καὶ μετανοία. ὃ τραῦμα [μὲ] ἡ ἁμαρτία, ὃ φάρμακον ἡ μετάνοια. ὃ τραῦμα [μὲ] τὴν σπηδόνα ἔχει, ὃ φάρμακον Ⓦ κεθαερισμὸν τῆς σηπεδόνος κέκτηται. μὴ ⸂τὸ τῷ φαρμάκῳ σηπεδὼν; μὴ ⸂τὸ τοῖς τραύμασι ἴασις; οὐκ ἔχει ταῦτα τὴν οἰκείαν τάξιν, κακίαν τὴν οἰκείαν; μὴ δυνάται μεταβληθῆναι τοῦτο ⸂τοῖς ἐκείνοις, ἡ ἐκείνο ⸂τοῖς τοῦτο; οὐδαμῶς. ἔλθωμεν ⸂καὶ ὅτι τῆς ψυχῆς τῶν ἁμαρτημάτων ἡ ἁμαρτία τὴν αἰσχύνην ἔχει, ἡ μετάνοια τὴν παῤῥησίαν κέκτηται. Εἰδὼς οὖν ὁ Σατανᾶς, ὅτι ἡ μὲ ἁμαρτία ἔχει τὴν αἰσχύνην, ⸂τοῦτο μηχανὴν ἐπεκρούσατο Ⓦ ἁμαρτάνοντα δυσάλυτον· ἡ ὃ μετάνοια ἔχει τὴν παῤῥησίαν, ⸂τοῦτο μηχανᾶται ὅπως ἀποδύσαται Ⓦ μετανοοῦντα· ἐπήλλαξε τὴν τάξιν, ⸂καὶ ἔδωκε τὴν αἰσχύνην τῇ μετανοίᾳ, ⸂καὶ τὴν παῤῥησίαν τῇ ἁμαρτίᾳ. ⸂καὶ ⸂τὸ μὲ τῇ ἁμαρτίᾳ οὐκ ἀφίησιν αὐτὸν αἰσχύνεσθαι. οἶδε γὰρ, ὅτι ἐὰν αἰσχυνθῇ, φεύγει τὴν ἁμαρτίαν· ⸂τὸ ὃ τῇ μετανοίᾳ ποιεῖ αὐτὸν αἰσχύνεσθαι· οἶδε γὰρ, ὅτι αἰσχυνόμενος οὐ μετανοεῖ. Ὁ γὰρ μετανοήσας ἐφ᾽ οἷς ἐτόλμησε δικαίοις, ⸂καὶ μὴ τῶν ἁμαρτημάτων ἀξίαν ἀπαιτίζηται τὴν μετανοίαν, ⸂καὶ αὐτῆς ταύτης ὅμως ἕξει τὴν αἰτίαν. Τοῖς μὲ οὖν οὐδέπω κατεχθεῖσιν ὑπὸ τῶν πάθους ⸂τοῦτο μὴ ἀλλαγὴ εὐκολώτερον γὰρ φυλάξαθαι μὴ ἁμαρτεῖν, ἢ ἁμαρτόντα μετανοῆσαι. τοῖς ὃ κατεχθεῖσι ⸂καὶ κατῤῥαγμένοις, ἐνταῦθα λοιπὸν ἀπολωλοῦσαν ἑαυτὸν ⸂τὸ χεῖρας τῇ μετανοίᾳ, πολλὴν ἐπαγγέλλομαι σωτηρίας ἐλπίδα. καὶ γὰρ καὶ τὰ καλὰ ⸂καὶ ⸂τὰ κακὰ, ὅταν ὅτι πλεῖστα ἐπιλατείψῃ, δυνατώτερα γίνεται. ⸂καὶ φυτὸν ἄρτι μὲ φυτευθὲν ὅτι μῆκος, εὐκόλως ἀνασπᾶται· χρόνῳ ὃ πολλῷ ῥιζωθὲν, οὐκέτι ⸂καὶ οἰκοδομὴ ἰσοπαγὴς μὲ οὖσα, ⸂τοσοῦτος ἀντιπίπτει εὐκόλως ⸂τὸν τῆς ἐπιχειρήσαντος· παγεῖσα ὃ καλῶς πολλὰ πρόσεστι τοῖς καθαιρεῖ ὅτι χεῖσθαι τὰ ⸂τοιαῦτα. ⸂καὶ θηρίοις τόποις ἐμφιλοχωροῦσαι πολλῷ χρόνῳ, δυσκόλως ἐκβαίνεται. καὶ καθάπερ πυρετὸς ⸂τοῦτο μὲν τὴν ἀρχὴν προσβαλὼν, οὐ σφόδρα φλέγει τῇ δίψῃ τὸν κάμνοντα· ὅταν δὲ ὃ, ⸂καὶ τὴν φλόγα ἐπῆρας, αἰσθητὰ διψᾶν ⸂τοῦτο παρασκευάζει λοιπὸν· καὶ ⸂τοῦτο σχεδὸν πάντες αὐτοῖς ἐμφορηθῆναι τὸ πάθους, οὐ σοβοῦνται, ἀλλ᾽ ἐκκαίει τὴν κάμινον· οὕτω καὶ ὅτι τὸ πάθους συμβαίνει, ἂν παρὰ τὴν ἀρχὴν ἐπιστραφῶσιν εἰς τὴν ψυχὴν τὴν ἑαυτῶν μὴ κωλύσωσιν, μηδὲ ἀποκλείσωσιν ⸂καὶ θύρας· ἐπελθὸν λοιπὸν, αἰσθητὸν ἐργάζεται τοῖς δεδαμένοις ὃ νόσημα. Ὥσπερ οὖν ὁ ναὸς τὴν ψυχὴν ὁ ὀλίγωρος, καὶ πολλὴν λαβὴν ⸂τοῦτο μετανοίαν χρόνοι, ⸂τοσοῦτον μᾶλλον ἐργάσεται), ⸂τοσοῦτο καταλλάξει Ⓦ Θεὸν ἑαυτῷ ὀργὴ τὴν ῥαθυμίαν· ὅταν ⸂καὶ ὁ διεγηγερμένος ⸂καὶ τῇ ⸂τοῦτο μίᾳ ζέων, καὶ μὴ πολλῆς ἀπολύσῃς τὴν μετάνοιαν ὅτι δέηται, καὶ ὁ βραχεῖα χειρὸς ῥοπῇ πολλοῦ χρόνου ἁμαρτήματα ἀφαίσεσθαι δυνήσεται. καὶ ὅπως, ἄκουσον.

σχ. τὸ σχῆμα

Ex τῆ β. λόγ. ⸂τοῖς Θεοδωρ. ⸂ἀπιστία. Ex τῆς ἱερωνυ. ⸂τοῦτο Κορ. ἀθῆτ.

Ex τῶν λόγ. τῶν εἰς ⸂τὸν προφήτ. Ἰωνᾶν ⸂καὶ Δαν. ⸂καὶ τοῦ γ. παῖδας.

μι, ὁ πατὴρ φιλόστοργος. Εἶδε ἵνα ἰδεῖν ὑμᾶς τῆς ζωηφόρου μου τοῦ πνεύματος, ἵνα ἔγνωτε αὐτὴν ὅτι πάσης γυναικὸς χαρίεν ἄνθος ἐστὶν ὑποτάσσουσα τὸν ἑαυτῆς ἄνδρα. οὐχ οὕτω γυνὴ πιστὴ τὸν ἄνδρα ἑαυτῆς, ὡς ἐγὼ ὁ πλῆθος τοῦτο ὁ πρὸ ἡμῶν, ὅτι ὀφθαλμὸν ὁρῶ τοσοῦτον ἐν ὑμῖν. ἀλλὰ πάντες εἰς ζωοποιὰς καὶ κατηχείας, ἃς ἅπας ἡμῖν ὁ χαρὶς εἰς ὃ κατηχηθῇ διαλίσκεται. Εἶδετέ ποτε τὸν ἀπαγορεύοντα τοῦ ὀπίσω ἀναστρέφειν; ποίαν τομὴν ἔχει κύβος εἰς τοῦ ψυχοῦ, τοῦ μέχρι τῆς πύλης ὁδοῦ βαδίζοντος; πόσον θαυμάτων οὐ χάρις ἐστί; τί δὲ οὐκ ἀνέλαβε καὶ τοσοῦτον παθεῖν, ὥστε ἀπαλλαγῆναι τῆς ἀχλύος ἐκείνης καὶ τοῦ νέφους; ἐγὼ πολλοῖς ἤκουσα λεγόντων, Φιλαδέλφεια βασιλικὴ μὲν τοῦ ἀπαγορεύειν εἰς τὸ ὀπίσω κλιθῆναι, ὅτι δὲ ἀνθρώπους ἑωρακέναι δεῖ ἀνθρώπους, τὸ ὀρυζοειδὲς τῆς ψυχῆς καὶ ἐκπλησσομένης ἐξεστηκέναι. Εἰ τοίνυν σωματικὸς ὑμᾶς θαυμαστὸς οὕτω φόβος, ὅταν ὁ ἀοίδιος ἀναβλύπτῃ, τί ποιήσομεν, ὅταν τοῦ ζῶντος ἐπερρηγνυμένου ἴδωμεν, ὅταν οὐρανοὶ καινὸν κτίσμα, ὅταν ἀνθρωποειδὴς τὸν ἀπάνθρωπον βασιλέα, τίς ἄρα ἡμῖν ἔσται τότε ἡ ψυχή; Εἰ ἑτέρων ἀναστροφαὶ τοῦ θαυμαστοῦ τοῦ ὕπνου δοκοῦσι χαρίεσσαι, μηδὲν κοπιῶντες οὕτω ζωοποιοῦνται, ὡς καταπεπωκόμεν καὶ πεπεμμένοι τοῦ ψυχοῦ ἔχειν ἀπὸ τοῦ φόβου καὶ τῆς ἀθυμίας· ὅταν ἡμᾶς αὐτοὶ τοῖς μείζοσι προεπιπωλῶμεν ἀθάνατα κολάζοντες; Ἆρα ἴσασι κατάστασις; οὐκ ἔστι, πιστεύσατε, τοσαῦτα τῷ λόγῳ ὁ πάθος, οὐκ ἔστι. ναί, φησιν, ἀλλὰ Φιλάδελφος ὁ Θεός, καὶ οὐδὲν τούτων ἴσασι. σχολῶν εἰκῇ τέχνασται; οὔ, φησιν, ἀλλὰ προὶς ἀσφαλῶς μόνοι, ἵνα σωφρονῶμεν. διὰ τοῦτο δὲ σωφρονῶμεν, ἀλλὰ μᾶλλον μᾶλλον κακοί, οὐκ ἐπάξει τοῦ κόλασιν; σχολῶν οὐδὲ τοῖς ἀγαθοῖς ἀποδώσει τὰς ἀμοιβάς; ναί, φησι· τοῦτο γὰρ πρέπον ὅσι, καὶ ὑπὲρ τοῦ ἀξίου διεργετεῖν. ὥστε ἐκφιάλη μὲν ἀληθῆ καὶ πάντως ἔσται, τὸ δὲ τῆς κολάσεως οὐ πάντως, διὰ ἀσφαλῆς ἔσεται καὶ φόβου; τί οὖν; ἤκουσας περὶ τοῦ καταχλυσμοῦ; μὴ καὶ ἐκφια ἔσεται ἀπειλῆς εἰρηται; οὐχὶ ἐξέβη καὶ γέγονε; ἐσώθησαν καὶ ἐκφιοι πολλαὶ ἐλέγοι, ἐκ τοῦ ἑκατὸν ἔτεσι τῆς κιβωτοῦ πηγνυμένης, καὶ τοῦ δικαίου βοῶντος, οὐδεὶς ὁ πιστεύων ἐμοί. διὰ ὅπερ οὐκ ὀπίσω ἔσωσεν τῇ ἀφ' ἑαυτοῦ ῥημάτων ἀσφαλῆ, κατέπεσαν τοῦ ἀφ' ἑαυτοῦ προσταγμάτων πυμφείδω· ἧς τοῦ πεῖραν ἐκφυγεῖν σπουδάσωμεν, ἵσπερ δυνάμεις, ἵνα καὶ σὺν θεῷ βίον ὑμῶν ἀφανίσωμεν, καὶ τὸν μελλόντων ἀγαθῶν ὀπιτύχωμεν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μεθ' οὗ τῷ πατρὶ δόξα, κράτος αἰνῶ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεί, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΠΕΡΙ ΜΕΤΑΝΟΙΑΣ. α.

Λογ. κ.

Ἀπὸ τούτου συνεχῶς μετανοίας κατὰ λόγον, ἵνα μήτε ὁ ἁμαρτάνων ἀπογινώσκῃ, μήτε ὁ κατορθῶν μέγα φρονῇ. δίκαιος εἶ; μὴ ἐκπίπτῃς· ἁμαρτωλὸς εἶ; μὴ ἀπογνῷς. καὶ καθ' ἡμέραν ἁμαρτάνῃς, καθ' ἡμέραν μετανόει. ὅπερ ἐν ταῖς οἰκίαις ποιοῦμεν ταῖς παλαιαῖς· ὅταν σαθρωθῶσιν, ἐπανεξαιρούμεθα τὰ σαθρὰ καινά, καὶ καινὰ ὑπισκυάζομεν, καὶ οὐδέποτε συνεχῶς ὑπομένεσθαι τούτων ἀναλιπαινόμεθα. ἐὰν παλαιωθῇς ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας, αἰσχύνησον σαυτὸν ἐπὶ τῇ μετανοίᾳ. καὶ ἔστι, φησί, μετανοήσαντα σωθῆναι; καὶ πολύ ἐστι. πάντα τοῖς ἐν ἁμαρτίαις διέτριψα, καὶ ἐὰν μετανοήσω, σώζομαι; καὶ πάνυ. πόθεν δῆλον; ἀπὸ τῆς τοῦ θεοῦ σου φιλανθρωπίας. μὴ τῇ μετανοίᾳ σου θάρρει· μὴ γὰρ ἡ μετανοία σου ἰσχύει τοσαῦτα κακὰ ἀποσμήξαι; Εἰ ἡ μετανοία μόνη ἐστίν, ἐκόντως ἐφόβου· ἐπεὶ τῇ μετανοίᾳ χαρίζονται Θεοῦ φιλανθρωπίᾳ, θάρρει ὅτι δείκνυταί σου τῆς κακίας. πολὺ γὰρ φιλανθρώπου

Ἐκ τοῦ λόγ. τοῦ περὶ πίστεως ἁγίου

Ἐκ τοῦ λόγ. τοῦ, Εἰ ἡ χάρις ἀμοιρ. ἀπολειφθ.

κ. συνεχῶς ὑπομένεσθαι ἀπολείπομαι κ. ἀπὸ

πιεῖται, ἀλλ' ἀπὸ τῆς ὀδοῦ ἐρυθριᾶν δυνατὸν τὸν ὑγιαίνοις ἡμῖν συγκαιμένην θεάσεσθαι (ὡς γὰρ τοῦ βασιλέως ὀδοὶ εἰπεῖν ἔνι, ἵνα μὴ μακρὰν ποιήσωμεν χρόνον) τοσούτων ἑαυτὸν ἀποστερήσομεν ἀγαθῶν; εἰ γὰρ μυρίους θανάτους καθ' ἑκάστην ἡμέραν ὑποιμένειν ἐχρῆν, εἰ γὰρ πολὺ γέενναι αὐτοῦ κρεῖττον τοῦ Χριστὸν ἰδεῖν ἐρχόμενον ἐπὶ τῇ δόξῃ αὐτοῦ, καὶ εἰς τὴν ἀγίων καταλεχθῆναι χορόν, οὐκ ἐχρῆν ἄπαντα ὑποτρέμειν ἐκεῖνα; ἀλλ' οἱ πολλοὶ τῶν ἀλογώτερον διακειμένων τῆς γέεννης ἀπαλλαγῆναι μόνον ἀγαπητὸν πίθηται· ἐγὼ δὲ τῆς γέεννης πολλῷ χαλεπωτέραν κόλασιν εἶναι φημι, τὸ μὴ γνῶναι τὸν τῆς Χριστοῦ δόξης, καὶ οἱ ἐκπεσόντα ἐκεῖθεν οὐχ ὕστερον οἶμαι δεῖν πεῖθειν τὰ ἐν τῇ γεέννῃ κακά, ὡς τοῦ ἀποπεσεῖν [τοῦ ἐκ] τῆς διαφορᾶς. τοῦτο γὰρ μόνον πάντων χαλεπώτερον εἰς κολάσεως λόγον ἐστίν. Εἰ δὲ Χριστὸν ἐφιλήσαμεν ὡς φιλεῖν ἐχρῆν, ἴσασιν ἂν τὴν γεέννης χαλεπότερον, τὸ στερηθῆναι τοῦ μέλλοντος. καὶ τοῦτο ἐστὶν ὁ μάλιστα ὀδυνᾷ καὶ θρηνεῖ. Εἰ γὰρ δοῦλος ἐστὶν ὁ οὕτω φιλῶν, βασιλεὺς ἦν ὁ οὕτω φιλούμενος, οὐκ ἂν ἠδέσθη τὸ τοῦ ἔρωτος μέτρον; σφόδρα δεῖ ἐστιν. ὅταν ἦ τοιαῦτα ἡμῖν, καὶ ἅπαντα ἐκεῖνα τὸ κάλλος, καὶ ἡ δόξα, καὶ ὁ πλοῦτος τοῦ φιλοῦντος ἡμᾶς, ἡμῖν ἦ πολλὴ ἡ αὐτάρκεια· πῶς οὐχὶ μυρίας ἐσμὲν ἄξιοι κολάσεως, οἱ οὕτως αὐτάρκως ἔχοντες πρὸς ἀπόλαυσιν, τοσαῦτα μεγάλα καὶ θαυμαστοῦ φιλήματος μὴ ἐπιθυμοῦντες ἀπάσης, καὶ καταφρονοῦντες αὐτοῦ τῆς ἀγάπης, τοῦ μηδὲν ἡμῖν τοιοῦτον ἐπιτιμῶντος; ἵνα γὰρ μὴ χρὴ ὑμᾶς μισοπονηρεῖν καὶ γενναίους, καὶ ὑπὲρ τούτου ἐφίεσθαι δι' ἡμᾶς· ἡμεῖς δὲ αὐτοῦ τὰ ὑπὲρ Σατανᾶ ὑπομνήματα τοιοῦτον ἐπιτιμῶμεν. ἆρ' οὖν οὐκ εἰκότως γέενναν καὶ κόλασιν, εἰ καὶ διπλῆν καὶ τριπλῆν καὶ μυριάκις τοσαύτην; [Καλῶς εἶπεν ἵνα φόβον φοβηθῶ, καὶ ἀπὸ τῆς ἀμαρτίας, ἄλλον δὲ μηδένα· οὐ γὰρ ὅστις οὐκ ἀξιοῖ ἁμαρτήσασι συγγνώμης τυχεῖν τὸ δίκαιον, οὗτος καταλαλιὰν δῶρα ἐξαπατᾷ τῆς γέεννης ἑαυτόν, οὗτος πονηρία καὶ ζωοφθορία, οὗτος ἄλλῳ τῶν τοιούτων οὗτινί. κἂν γὰρ πλούσιος ᾖς, κἂν δυνάστης, κἂν ἰσάγγελος, πάντα ταῦτα εἰκῇ καὶ μάτην. ἀπὸ γὰρ τῶν ἔργων ἕκαστος οὐκ ἐκλέγει καὶ στεφανοῦται· ἐπεὶ καὶ ὁ τοῦ Λαζάρου σφόδρα πλούσιος ἦν, ἀλλ' οὗτος αὐτὸν ὁ πλοῦτος ὤνησε· καὶ αἱ πρόθεσις γενναίας εἶχε καὶ φερούσας πρὸς θεόν, ἀλλ' οὗτος αὐτὴν ἡ οἰκείωσις ὠφέλησεν. εἰ γὰρ ὅστις οὐκ ὁ ζητῶν μόνον, ἀλλ' ὁ τοῦ δικαίου φιλοτιμίαν ἐπιδεικνύμενος καὶ σπουδὴν, οὔτε σωτηρία, οὔτε οἰκειότης ὠφελήσει, ἀλλὰ ἔργα, ἃ καὶ φησὶν ὁ τοῦ Φίτης, Εἰ καὶ ἔχω Νῶε καὶ Ἰὼβ καὶ Δανιὴλ, γένοιτο αὐτῶν καὶ θυγατέρας οὐ μὴ ῥύσονται. καὶ τί λέγω τὸν μέλλοντα, ὅταν τις καὶ τὸν πρόσκαιρον βίον οὗτοι ὤνησε φιλία, ἢ συγγένεια, πόσα γοῦν ἀπωδύραντο καὶ ἐθρήνησεν ὁ Σαμουὴλ, καὶ τὸν Σαοὺλ οὐκ ἐξύρπασε; πόσα ὁ Ἱερεμίας ἤυξατο, καὶ τοὺς Ἰουδαίους οὗτοι ὤνησεν, ἀλλὰ καὶ ἐπεθυμήθη θυγάτριον; καὶ τί θαυμάζεις, εἰ Ἱερεμίας καὶ Σαμουὴλ οὐκ ἠκούοντο; πόσα περὶ Ἰουδαίων ὁ Παῦλος ἐθρήνει λέγων· Ἀδελφοὶ, ἡ μὲν εὐδοκία τῆς ἐμῆς καρδίας, καὶ ἡ δέησις μου ἡ πρὸς τὸν Θεὸν ὑπὲρ ὑμῶν ἐστιν εἰς σωτηρίαν; τί οὖν ἔχουσιν αὐτοῦ ἡ δέησις; οὗτοι. καὶ τί λέγω δέησις, ὅπου τι καὶ ἀνάθεμα ἤυχετο εἶναι ὑπὲρ αὐτῶν; τί οὖν; περιπαίει τῶν ἁγίων αἱ εὐχαί; οὐδαμῶς· ἀλλὰ καὶ σφόδρα ἰσχυὸν ἔχουσιν, ὅταν αὐταῖς καὶ σὺ βοηθῇς. οὕτως αὐέσησε τοῦ Ταβιθὰ ὁ Πέτρος, οὐκ εὐχὴ μόνον, ἀλλὰ καὶ τῆς ἐκείνης ἐλεημοσύνη. οὕτως ἑτέρων περέσησαν εὐχόμενοι οἱ ἅγιοι, καὶ τοῦτο δεῖ ἔνθα τὰ σκάμματα καὶ τὰ παλαίσματα, οὐκ ἐν οὗτοι τοῦτο, ἀλλ' ἀπὸ τῶν ἔργων ἡ σωτηρία μένει.] Μὴ δὴ μοι καταγνῶτε τῆς ὀρθοφωνίας· οὐ γὰρ ὁ θρηνῶν, ἀγαπητοὶ, χαίρειν, ἀλλὰ ὁ θρηνῶν ἄξιος πίστεως· οὗτοι ὁ ὀδυρόμενος ἀπὸ βάθους, ἀλλὰ ὁ ὠδυρμὸν πολὺν πεφαίνων. μὴ κολαζόμενος, καὶ οὐ πείθῃ· μὴ ἐμβληθῆς εἰς γέενναν, καὶ οὐκ ὀδυρόμενος. βέλτιον γὰρ ἐστὶ τὸν ἡμᾶς διακεῖσθαι νῦν, ἢ κατ' ἐκεῖνον πεφευγότας. σὺ δὲ μὴ τὸ σῶμά σου ἀθεῖν, πολλοὺς ἐπιδακνόμενος σκωλῆκας, καὶ ἀσυμπαθεῖς ἡγοῦ σεαυτὸν μὴ ζωαλγοῦντας· τῆς δὲ ψυχῆς ἀπολυμαίνῃ, λέγεις μοι μὴ πείθειν; ἀλλ' οὐ δύναμαι. πατὴρ γὰρ εἰ-

Ἐκ τῆς ἑρμ. τοῦ ῥαμ. ϑεοῦ Ῥωμ. ϑεσσ.

Ἐκ τῆς ἑρμηνείας τοῦ ῥαμ. ϑεοῦ ῥωμ.

Ἐκ τῆς λόγ. τοῦ ὁσ. τοῦ Εἰρήνου διδάκτορος, καὶ πάντων, καὶ τὴν ἀγαπῶν.

πύπεσθ. καὶ τῦτο εἰσόμεθα τότε, ὅταν εἰς αὐτὸν τὸν παράδεισον ἐμπίσωμεν. ἀλλὰ μὴ ποτὲ τῦτο παθοιμεν, ὦ μοναχοὶ τῦ Θεοῦ παῖ, μηδὲ λάβοιμεν ποτέ τινα σφραγῖδα τῆς αἰωνίου ζωῆς τῆς κολάσεως. ἀφορητος μὲν γὰρ ἡ γέεννα, ἡ κόλασις ἀκοιμήτη· πλὴν, καὶ μυρίας πηγὰς γεέννας, οὐδὲν ζοιδύτων ἐρεῖς, οἷς ὁ τῆς μακαρείας ἀποπεσὼν δόξης ἐκείνης, ὁ μισηθεὶς ὑπὸ τῦ Χριστῦ, ὁ ἀκηδέστατος, ὅτι οὐκ οἶδα ὑμᾶς, ὁ ἐγκαταλειφθεὶς, ὅτι σεσωφίτας αὐτὸν ἰδόντας οὐκ ἐφρόντισεν. ἡ γὰρ βέλτιον μυρίους ὑποπεσεῖν κατηφείᾳ καρωνους, ἢ ὁ παρόντων οὐδεὶς ὅμοιον ἰδεῖν ἀποτρεφόμενοι ὑμᾶς, καὶ ὡς γλυκὺν ὀφθαλμὸν οὐκ ἀνεχόμενοι εἰς ὑμᾶς βλέπειν. εἰ γὰρ αὐτὸς ἐφρόνει ἅπερ ἐμοὶ, ἡ μισητὸς αὐτὸς ἡ ἀποτρεφόμενος ὑπὸς ἐλέγξει, ὡς μηδὲ ἑαυτῷ φείσασθαι, ἀλλὰ σκληρῶς ἑαυτὸν εἰς θάνατον· ὅταν μὴ πρώτα ἑαυτὸν μήτε ἄρτυ ἀξιώσῃ αὐτὸν λιμοῦσθαι, τοίνυν λοιπὸν ἀνὰ τὸν ὀφθαλμοῖς ὄψομαι; εἰπὲ δή μοι, Εἴ τίς σε γεγηρακότα ἡ σὲ πενίᾳ ζῶντα ἐπηγγέλλετο ποιῆσαι ἐξαίφνης νέον, ἐς εἰς αὐτὸν ἄξιον τῆς ἡλικίας τῦ ἀκμῆν; ἐς σφόδρα ἰσχυρὸν ἡ ὡραῖον ὑπὲρ πόλεις καταστῆσαι, ἡ βασιλείαν δῶσαι τῆς γῆς ἁπάσης ὁπόσα ἔτεσι χιλίοις, τί σὺκ ἂν ὑπὲρ τῦτων εἶλε τῶν ὑποδήσεων ἡ ποίησαι ἡ παθεῖν; τῦ δὲ Χριστῦ οὐχὶ τῦτα, ἀλλὰ τὰ πολλῷ μείζονα τύτων ἐπαγγελλομένου ἀνθρώποις αὐτὸν, πόσα σὺκ ἄξιον προέσθαι χρήματα; μᾶλλον δὲ, πόσας σὺκ ἄξιον προέσθαι ψυχάς; ἀλλ' ὅπερ σωματικοῖς ὀφθαλμοῖς ταῦτα ἰδεῖν σὺκ ἔστι, διὰ ὅσης δὲ λογισμῶ, ἡ ὑπὲρ ἀνθρώπου τύτου ἐστὶ, διὰ ὅλης ἐν ὀφθαλμοῖς ἀνθρώπου τύτου νοερᾶς, εἰς ὃ ὕψος ὃ ἀπορρητον, εἰς ὃ φῶς ὃ ἀπρόσιτον, εἰς τὸν κόλπους τῦ Ἀβραὰμ, ἡ πάλιν ὅπερ ἀπὸ τῆς πρὸ ὑμῶν εἰκόνος καθ' ἃς ἀνῶθεν, ἡ ὑπογράψω μοι τὰ περὶ βασιλέα ὑπὲρ γῆς, οἷς, ἁρπάσας χρυσοφορουμένας, ἐ ζεύγος λευκῶν ὑμένων χρυσῷ καλλωπιζομένων, ἐ ὄχημα χρυσοκόλλητον, καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα μεγαλύνεται· ἡ δρακόντας ἐμπύστοις σημαινομένους σειραῖς, ἡ ἀσπίδας χρυσᾶς ἐχούσας ὀφθαλμούς· ἐ ἵππους χρυσοφορουμένας, ἡ χαλινοὺς χρυσᾶς, ἡ ταῦτα σπουδαιότερον ἀκριβῶς, ἀπὸ τύτων μετάβηθι πάλιν ὅπερ τὰ ἄνω βασιλικὰ λογισμόν, ἡ τῶν ὑμέτερον ἐνόησον τὸν φοβερὸν, καθ' ὃν ὁ Χριστὸς παραγίνεται. οὐ γὰρ ζεύγος ὑμένων ἐφ' ἡμῖν τότε, οὐδὲ ὀχήματα χρυσᾶ, οὐδὲ δράκοντας ἐ ἀσπίδας, ἀλλὰ βασιλικὰ ἀνάκτορα μὲν ἅπαντα, καταρρέοντα ἡ μακαριότητα τῦ Θεοῦ ἡμῶν, οὐκ εἰκόσι, οὐδὲ ἑκατὸν δορυφορούντων αὐτὸν, ἀλλὰ χιλιάδων ἡ μυριάδων ἀγγέλων τε ἐ ἀρχαγγέλων· ἡ πάντας ἐν αὐτῷ φόβου ἡ δέους μεστὰ, τὴν πώποτε γνωσθῆναι αὐθρώποις, ἐξ ὧν γέγονεν ὁ Ἀδὰμ μέχρι τῆς ἡμέρας ἐκείνης, ἀπὸ γῆς αἴσθησθαι καὶ ἁρπαζομένων· ἡ αὐτὴν μὲν τοσαύτης φαινομένην δόξης, ὡς ἥλιον ἡ τὸν σελήνην ἅπαν κρύψαι τὸ φῶς ὑπὸ τῆς αὐγῆς ἐκείνης ὑπερλαμπόμενοι, ἡ ἀποδιδόντος ἑκάστῳ τὰ ἔργα αὐτῦ. Ἀλλ' οἱ πολλοὶ τὴν ἀλογώτερον ἀφαιμαγμένων ἀναίμακτον θυσίαν ὡς φέρειν νομίζουσι τὸ μὴ πάντων ἐν τῇ γεέννῃ κολάζεσθαι. καὶ γὰρ σφόδρα ψυχρός ἐστ' ὁ λόγος, ὁ λέγων, ὡς πάντες κάγώ. ὑπόπτοι μοι τοῦ ὑπὸ ποδαλγίας κατεχομένους, οἳ, ὅταν ὑπὸ δριμείας ἀδύνης κατατείνωνται, καὶ μυρίους δαίζης χαλεπώτερα πάσχειν, οὐδὲ εἰς τοιῶ λαμβάνουσι. ὃ γὰρ ὀλίγα παθόντος τῆς ἀληθείας ὑ συγχωρῆ ἐν λογισμῷ φρονεῖν τινα χρὴ εἰς ὃ λοιπὸν σθαι ἕτερος, ἡ ἀναίμακτον θύρῃ. μὴ τοίνυν ταῖς ψυχαῖς ταύταις ἐλπίσι τρεφώμεθα. ὃ γὰρ δίκαιος ἀναίμακτον ἐκ τῆν τῦ πίστως κανόνα, ἐκ τοῖς συμβεβηκόσι τῆς παθῶν· ὅταν ὑ ὑπερέχῃ βάσανος, ἡ ζάλης ἡ μεστὰ πάντα τὰ ἔνδον, ἡ μηδὲ ἑαυτῷ ἐπιδόναι ἡ ψυχὴ λοιπὸν ἔχῃ, πόθεν ἀναίμακτον καρπώσεται; Εἴ τίς σε εἰς θάλασσαν ἤγαγε, εἶτα πάντες ἐκάθιζον χρυσᾶς ἀφιεροδοκημένοι σκάλας, καὶ ἐν μέσῳ τῷ πλοίῳ ἕτερόν τινα ἀπέδυσεν ἀπὸ λίθων ἡ μαργαριτῶν μόνον ἡ τὰ ἱμάτια ἐ ὑφάσματα ἐφόρει ἐκ τῦ ἐκ τῆς καθέδρας ἔχοντα, εἶτά σε ἐπηγγείλατο εἰς ἐκεῖνον καταζῆσαι δῆμον, ἆρα σὺκ ἂν ἅπαντα ἐπροέξας, ὡς τῆς ἐπαγγελίας ταύτης τυχεῖν; νῦν δὲ ὑπὸ τοιούτων,

Ἀνάλυσις ἐκ τῦ λόγ. Ϝ, πῶς δεῖ ἄγαν ζηλωτὰς εἶναι.

Ἐκ τῦ ἱερωνύμου εἰς τὸ κατὰ Ματθ. εὐαγγ.

χρυσᾶς

χαλινοὺς

θυμιάματος ἡδίοι, δίκλιν ἔδοσαν χαλεπωτέραν μᾶλλον τοῦ παιδός. Οὐδὲ γὰρ οὕτω γέγονε πατὴρ ῥᾴθυμος πρὸς παῖδας, ὅστις μισθωτοῖς παῖδας; ἀλλ' οὐδὲ ἔδωκε δίκλινον. πότε οὖν δώσουσιν, ἐὰν μὴ γένηται; τί γὰρ ἡ Ανδρομάχη καὶ ἡ Σάρρα φησὶν, ἵνα ἐκλεφθῶσιν ἐξ ὧν ἀδικοῦμεν, καὶ τοῦτο γένηται; οὐδὲ ἐκείνου τοῦ ἕνεκα; πῶς οὖν οὐκ ἔδωκε τὸ αὐτοῖς δίκλινον;
5 ἆρά σοι παίζομεν γένηται εἰ, ἢ πλείονα διηγησόμεθα τοιαῦτα; ἐβουλόμην καὶ αὐτὸς ἐγὼ μὴ εἰ κόλασιν, καὶ μᾶλλον πάντων ἐγώ. τί δήποτε; ὅτι ὑμῶν μὲν ἕκαστος ἀπὸ τῆς ἑαυτοῦ δίδωκε ψυχῆς, ἐγὼ δὲ καὶ τὸ τοσοῦτον αὐτῆς θυγάτριον· ὥστε μᾶλλον πάντων ἐμὲ ταύτην ἀφορητὸν ἀδυνατεῖ. Οὐ τοίνυν εὐσεβεῖς μόνον, ἀλλὰ καὶ κολάζει ἀγαθὸς ὢν καὶ φιλάνθρωπος ὁ Θεός. Ἐπεὶ γὰρ καὶ αἱ κολάσεις αὐτοῦ καὶ αἱ τιμωρίαι μέγιστον ἐργάζονται μέρος εἰσοῦ. ἐπεὶ καὶ ἰατρὸς οὐχ ὅταν εἰς τοσαύτας καὶ λεμώδεις ἀξάγῃ τὰ κάμινα μόνον, ἀλλ' ὅταν εἰς βαθεῖαν καὶ κολυμβήθρας ὑδάτων, ἀλλὰ καὶ ὅταν ἀσιτεῖν κελεύῃ ἡμέρας, ὅταν τιμῇ, ὅταν πικρὰ προσάγῃ φάρμακα, καὶ τότε ἰατρός ἐστιν ἐμοίγε, καὶ τὸν αὐτοῦ φιλάνθρωπον ἐπιδείκνυται πλέον. Ὅταν οὖν ἴδῃς τινὰ ἀρετῆς ἐπιμελούμενον, καὶ μυρίους ὑποφέροντα πειρασμοὺς, μάχαιραν, ζήλωσον, ὡς καὶ τῶν ἀμυρτημάτων αὐτὸν ἀπαλλαττόμενον τούτων ἁπάντων καὶ πολλῶν τῶν ὑποφερόντων ἐτοιμαζομένων ἀφ' ὧν μαθῶν. τῶν γὰρ δι' ἡδονὴν ἁμαρτημάτων μόνον ἀπαλλάττει τοῦτον, πᾶσαν δὲ ἀφ' ὧν ἐπιμελούμενος ἀπολαμβάνοισιν ἀφ' ὧν καὶ ἀφ' ὧν κολάζεται. τίνας οὖν οὐκ ἂν ζηλώσειε τούτων; ἴσμεν μὲν οἶδ' ὅτι, τοὺς ἀπαλλαττομένους καὶ ἀποπλυνομένους τὰ ἁμαρτήματα· δυστυχεῖς δὲ ματ' ἐκείνους τίνας; ὑμεῖς μὲν ἴσως οὐδὲ οὐδὲν ἀπαρτίζει, ἀλλ' ἐκεῖ πᾶσαι ὑποπίπτουσι τὴν τιμωρίαν· ἐγὼ δὲ οὐ τούτους, ἀλλὰ τοὺς καὶ ἀπαλλαττομένους καὶ ἀφ' ὧν κολαζομένους. ὁ μὲν γὰρ ἀπαλλαττόμενος τιμωρίαν λύει, καθαρὸς αἰσθήσεται ἀφ' οὗ κολάσεως· ὁ δὲ πᾶσαν ἀναγκαζόμενος ἀφ' οὗ κολάσεως ὑποπίπτειν, ἀπορίαν ἔξει τὴν λύσιν. Τίνος γὰρ ἕνεκεν ὁ Θεὸς ἃ μέλλει λύειν ποιεῖ προλέγει; ἵνα μὴ ποιήσῃ ἃ προλέγει. ἀλλὰ τοῦτο καὶ γένηται ὑπέλιπεν, ἵνα μὴ ἀπαγὴ εἰς γέενναν. Φοβεῖτω γάρ, φησὶν, ὑμᾶς τὰ ῥήματα, ἵνα μὴ λυπῆται τὰ πράγματα. Καλεῖ, σὺ, δίαιτα, καὶ αἱ ἐπαγγελίαι· καλεῖ σε καὶ ἡ προσδοκωμένη βασιλεία, καὶ γέενα πάλιν ἀπωθουμένη. προτρέπεται γὰρ καλῶς ἡ βασιλεία, φοβεῖ δὲ χρησίμως ἡ γέενα. ἀπειλεῖ γὰρ γέενναν ὁ Θεὸς, οὐχ ἵνα εἰς γέενναν ἐμβάλῃ, ἀλλ' ἵνα γένηται ἀπαλλάξῃ. Εἰ γὰρ ἐβούλετο κολάσαι, οὐκ ἂν προεῖπεν, ἵνα ἀσφαλισάμενοι φύγωμεν τὰ ἀπειλήματα. ἀπειλεῖ τὴν ὑμετέραν, ἵνα φύγωμεν τὴν πεῖραν τῆς ὑμετέρας· φοβεῖ δὲ λέγω, ἵνα μὴ κολάσῃ δ' ἔργῳ. Ὁ μὲν γὰρ μὴ προσδοκῶν δικαιοσύνην, μηδὲ βιάσεως δώσειν τὸν σύραυτα πεπραγμένων αὐτῷ, ἀλλὰ μέχρι τοῦ παρόντος βίου τὰ ὑμέτερα στέφεσθαι νομίζων, καὶ περαιτέρω μηδὲν εἶ πλέον, οὔτε ἀρετῆς ἐπιμελήσεται, οὔτε κακίας ἀφίξεται· ἀλλ' ὑπιδὼν ἑαυτὸν ταῖς ἀτόποις ἐπιθυμίαις, πρὸν εἰδὼς ἐμπεσεῖται πυρείας. ὁ δὲ τοῦ τῆς μιγούσης ἑαυτὸν πτωχὸς κρίσεως, καὶ δι' φοβερὸν διαστήσει σκότος τὸν τῶν ὀφθαλμῶν ἔχων, καὶ τὰς ἀπροσδοκήτους βιάσεως, καὶ τὸν ἀπροσδόκητον ἥκοντα, πρωτὶ ἔσπερ πειράσεται σωφρονισμὸς μὲν καὶ ἐπιτυχεῖας ἀντιλαβεῖν, καὶ τῆς ἄλλης ἀρετῆς· ἀκολασίαν δὲ καὶ ῥᾳθυμίαν καὶ τὸν ἄλλον ἅπασαν πυρείαν ἐκφυγεῖν. Οὐ γὰρ ζοῦσιν ἐργάσασθαι δυνήσονται λόγος, ὅταν ἐργάζεται φόβος. ὁ γὰρ τῆς γέενης φόβος καὶ τῆς βασιλείας ἡμῖν κεκράτηκε μᾶλλον. Οἶδα μὲν ὅτι πολλοὶ τὸν γέενναν μόνον πεφεύγασιν· ἐγὼ δὲ τὸν ἐκπεσεῖν τῆς δόξης τῶν ἀγαθῶν πολὺ τῆς γέενης κόλασιν πικροτέραν εἶ φημι. Εἰ δὲ μὴ δυνατὸν πεῖσαι τοὺς λόγῳ, θαύματι σοῦ. Σοὶ γὰρ ἴσμεν σκώπτων τῶν ἀγαθῶν τὸ μακαριότητα, ἵνα καὶ τὸν ἀθλιότητα τὸν ἀπὸ τῆς στερήσεως αὐτῶν σαφῶς ἴδωμεν· ἐπὶ Παύλου, ὁ ταῦτα σαφῶς εἰδὼς, οἶδε ὅτι ὃ ἐκπεσὼν τῆς δόξης τοῦ Χριστοῦ πάντων ὅτι χαλεπώτερον.

χ. περίεργον

Ἐκ τῆς ἑρμην. τοῦ κατὰ Ματθ. εὐαγγ.

Ἐκ τοῦ γ. λόγ. τοῦ εἰς τὸν πλούσιον καὶ τὸν Λάζαρον

Ἐκ τῆς ἑρμην. τοῦ εἰς τὸν Τιμοθ. α' ἐπιστ.

Ἐκ τοῦ λόγ. τοῦ, Παύσωμαι μὴ ὁ Θεὸς κολάσῃ· ἢ περὶ μετανοίας β'.

Ἐκ τοῦ λόγ. τοῦ εἰς τὸ ἐν πειρατῶν αἰχμαλώτους.

Ἐκ τοῦ αὐτοῦ.

Ἐκ τῆς ἑρμην. τοῦ κατὰ Ματθ. εὐαγγ.

μάτων, χαλεπωτέρων ἐκεῖνος τοῦ πλησίον ἀμαρτάνοντος· οὕτω δὲ πολλῆς αἰσίως ἁπλούστερον ἀμαρτάνουσι τὰς ἀμαρτήσεις, ἢ εὐπορίας, ἐφοβήθησαν τοῖς ἀμαρτάνουσιν ἡ ἐπιθέσεις χολάσεως μείζονες ἦσαν. Εἰ ὁ μισθὸς λέγων ἀδελφὸν αὐτοῦ, τῆς ἐλαχίστης κολάσεως ἔστιν ἄξιος· ὁ κακοῦργος, καὶ βάσκανος, καὶ μυρία ἄλλα τοιαῦτα κατηγορῶν, πόσου ἑαυτῷ δοκεῖ πῦρ; δῆλον, μοι, τοῦτο ἐποίει ὁ Εἰρηναῖος πολλῷ καυφότερον εἰς ὕβρεως λόγον ὅτι. διότι ἐκεῖνα πεῖς, τοῦτο ἔθηκεν ὁ Χριστός, ἵνα μάθῃς, ὅτι εἰ δὲ φορτότερον λεχθὲν τοῦ μέτρου ὑπάρχει τῷ λέγοντι, πολλῷ μᾶλλον καὶ βαρύτατα καὶ ἀφορητότερα τοῦτο ἐργάσεται). Εἰ δέ τινες ἀφροντιστοῦντες τοῦ λόγου καταγινώσκοιντες, ἀφ' ὧν φοβοῦνται μέτρον παντὸς εἰρῆσθαι τοῦ ἀπειλοῦντος νομίζουσι, ὥσπερ αὐτοὶ καὶ οἱ μαθηταὶ καὶ εἰδωλολάτρας τῆς εἰρημένης ἀπαλλάττειν κολάσεως. ἀ γὰρ φόβου ἔσχεν τοῖς λοιδόροις ἐπιθεῖναι, δῆλον ὅτι καὶ κείνοις. ὁμοῦ γὰρ ἀπάντων ζημιοῦται, ὅπως ἐπάγαγε τῆς βασιλείας τοῦ ἔκπτωσιν. Τί οὖν, φησιν, ὁ λοίδορος μετὰ τοῦ μισθοῦ καὶ μακροῦ κείσεται; Εἰ μὴ τοῦ αὐτοῦ αὐτοῖς δοκεῖ, ἑτέρου τοῦτο ζητῆσαι χρῆναι· ὅτι γὰρ τῆς βασιλείας ὁμοίως ἐκπεσεῖται ἅπαντες, ὦ Παῦλε πείθομαι λέγοντι, μᾶλλον δὲ τῷ συνεργοῦντι σοὶ αὐτῷ Χριστῷ, ὃν οὔτε οὗτοι, οὔτε ἅπαντες βασιλεύσουσι Θεοῦ κληρονομήσουσι. Εἰ πῶς ἡμῖν τοσοῦτον χρυσοῦν εἰς μέσον ἐκκλησίας μόνης, οὐκ ἂν ἀπώλεσεν καὶ τοῦ γλυκὺ βύσαι αὐτῷ δέκα ἐκατοντάδας μᾶλλον αἱ, ἢ τοσούτους μάρτυρας κακίας ἔσχεν; τί οὖν τότε πεισόμεθα, ὅταν ὅπερ τὸ εἰκουμένης εἰς μέσον ἅπαντα φέρῃ) τὸ οὕτω θαυμαστὸν λαμπρῶς καὶ ἀδιάφθορον καὶ τὴν γονεῖσιν καὶ τὴν ἀγνώστων ἡμῖν ἅπαντα κατασβύοντων; πῶς ἐσόμεθα, ὅταν δικάζωμεν εἰς τὸ ἐξέτασιν ἀπαγόμενα σκότος; μᾶλλον δὲ τί ποιήσομεν (ὃ πάντων ἐστὶ φοβερώτερον) ὅταν τῷ Θεῷ προσκρούσωμεν; Εἰ γάρ τις αἰσθησιν ἔχει καὶ νοῦν, ἤδη καὶ τοῦ σίτου ἐστέρηται, ὅταν ἐξ ὄψεως γένηται τοῦ Θεοῦ. καὶ γὰρ ἐρῶ, οὐχ ὅταν κολαζώμεθα, ἀλλ' ὅταν ἁμαρτάνωμεν. τὸ γὰρ προσκρούσαι τῷ Θεῷ τοῦ κολασθῆναι χαλεπώτερον. καὶ διὰ τοῦτο ἀθλίως διακείμεθα, ὡς, εἰ μὴ γέεννης φόβος ἦν, μηδὲ διὰ τὸ ἐλέσθαι ταχέως ποῆσαί τι καλόν. διότερ εἰ καὶ μηδενὸς ἕνεκεν ἑτέρου, τούτου γε ἕνεκεν γεέννης αὖ εἴημεν ἄξιοι, τοῦ στέρεσθαι μᾶλλον τοῦ Θεοῦ φοβούμενοι. Οἱ γὰρ πολλὰ πλάσαντες, καὶ μὴ κολαζόμενοι, φοβοῦνται καὶ διδοικέναι ὀφείλουσι· αὔξει γὰρ αὐτοῖς τὰ τῆς πονηρίας ἐκ τῆς ἀπιμωρησίας καὶ τῆς μακροθυμίας τοῦ Θεοῦ. Ὅταν οὖν ἴδῃς ἀδίκως πλουτοῦντα καὶ ἡμερονύκτια πίνοντα, μὴ μακαρίσῃς, ἀλλὰ δάκρυσον καὶ πένθησον· καὶ γὰρ προσθήκη κολάσεως ὁ πλοῦτος ἐστὶν αὐτοῖς. ὥσπερ γὰρ οἱ πολλὰ ἁμαρτάνοντες, καὶ μὴ βουλόμενοι μεταγνῶναι, ἵνα σειρὰν ἑαυτοῖς ἵνα σειρὰν ὀργῆς· οὕτως οἱ μὴ τοῦ μηδὲ κολάζεσθαι καὶ διὰ προφάσεως ἀπολαύοντες, μείζονα ἐπισωρεύουσι τὰ πονηρά. καὶ γὰρ αἱ αὐταὶ κολάσεις, ἀλλὰ πολλαὶ καὶ διάφοροι, καὶ ἀπὸ χρόνου, καὶ ἀπὸ τρόπων, καὶ ἀπὸ ἀξιωμάτων, καὶ ἀπὸ ζωῆς. καὶ γὰρ ἐάν ὦσι πένητες δύο, οὐ τὴν αὐτὴν κόλασιν ἀπολαύσαντες, ἀλλ' ὁ μὲν ὁ πλουτῶν, ὁ δὲ πένης, οὐχ ὁμοίως ἐκεῖ τιμωρηθήσονται· ἀλλ' ὁ διπορώτερος χαλεπώτερα. Διὰ τοῦτο θεὸς πάντως ὁ τοιοῦτος ἅπαντες δίκην ὁ Θεὸς, ἵνα μὴ ἀπογνῶς τοῦ δύασθαι, καὶ ἀπελπίσῃς τοῦ κρίσει, ὡς πάντων ὁ τοιοῦτος διδόντων λόγον· οὕτω πάντας ἀφῆσιν ἀπιμωρητὶ ἀπελθεῖν, ἵνα μὴ πάλιν ἀπρονόητα δοκῇ) τὰ πάντων νομίσῃς. Ἆρα τι ὑμῖν ὅμοια τοῖς περὶ δι' ἁμαρτήματα τιμωρηθεῖσι προέχοισι δοκεῖ τῶν πολλοί; ἢ πάνυ. ὅταν γὰρ μὴ ζωρικὴν, ἀλλὰ πνευματικὴν αἰτήσῃς ἀδελφοῦ, ὡς ὁ Καΐν, ἢ ζωὴν αἰτήσω; ἢ γὰρ εἰ μὴ ξίφει, ἀλλ' ἑτέρῳ τρόπῳ, ὁπόσις οὖν ἐφθόνησεν τῷ αὐτοῦ ἀδελφῷ; ἢ δεῖς προείδεν κακοῦσθαι; ἀλλ' οὐ ταῦτα οὐκ ἔδωκεν δίκην; ἀλλὰ δώσουσιν. Εἰ γὰρ ὁ μὴ τὸν νόμων ἀκούσας γραπτὸν, μὴτε προφητῶν, μήτε σημεῖα θεασάμενος μεγάλα, τοσαύτην δέδωκεν τιμωρίαν· ὁ ὑστέρως ταῦτα διδράκων, καὶ μηδὲ τοσούτοις παιδεύμασι σωφρονιζόμενος, ἀτιμώρητος ἔσται; καὶ τοῦ τῆς Θεοῦ ὁ δίκαιος; ἀλλὰ καὶ τῆς Ηλεὶ ὁμοῦ δεῖ τοῦ θυμάματος

Ex τῆ λόγ. τῆς ἁγ. Δημήτριον μοναζοντα. Matth. 5. καὶ

Ex τῆ ἱερωνυμ. τῆ ἐπ. Ραμοσπ. ἱερωνυ. 5.

Ex τῆ γ'. λόγ. εἰς τ. Λαζαρ.

Ex τῆς ἱερωνυ. τῆ ἐπ. Matth. ἐναγγ.

Ex τῆς αὐτῆς.

[Ex τ. λόγ. τ. εἰς ῥητὸν, τὸ, ὅπως μὴ οἱ ζῶντες οἱ πολλοὶ.]

τοι ἰσχυεν ἡ τῆς τῶ πονηρῶ κατεξέως ἐργασίας βλάβη, ὅσοι καθ' ἑαυτοὺς τ' κατεχόντες χώρας αὐλοὶ ἀν ἦ ἐκφύγειν δεινήμεν). Εἰς ὃ τῆς γεέννης ἀπάγουσι πῦρ, ἀλλὰ τὸ μὴ ποιῆσαι τῶ πλήθος τ' κατορθωμάτων, ὥστε δεινὴν ἐλπίδα σωτηρίας κατὰ τ' βίαιον ἐκφυγεῖν ὠδινομέν. Οὐδὲ γὰρ ὅλως τ' ἀγαθῶν, καὶ μικρὰν εἴπ, πρόφησις) ἐκφεύγει τὸν κριτήν. εἰ γὰρ ἁμαρτημάτων ἡ ῥημ[illegible] ὁ ἐνθυμημάτων πάντες μέλλομεν κρινεῖσθαι, πολλῷ μᾶλλον τὰ κατορθώματα, καὶ μεγάλα ἢ, καὶ μικρὰ, λογισθήσει). Οὐ τοίνυν ἀρκεῖ κακίας ἀπαλλαγῆναι, ἀλλὰ δεῖ καὶ πολλῆς τῆς τῶ ἀγαθῶν ἐργασίας. ἵνα μὲν γὰρ γεέννης ἀπαλλαγῶμεν, ἀπέχεσθαι δεῖ πονηρίας· ἵνα δ' βασιλείας ὑπερτύχωμεν, ἀντέχεσθαι τῆς ἀρετῆς. ἡ γὰρ ὅτι τῶ ἐξωλεστέρος, οὐ τ' μηδὲν κακὸν ἐργασάμενον εἰσφυσιῶ (τοῦτο γὰρ αὐτὸ κατεξ ὃ μὴ δοῦναι δίκην ἀπέχειν μόνον) ἀλλὰ καὶ μεγάλας ὑπὲρ γεέννης ὑπερτιμήσειν. ἀλλὰ γὰρ κατεπεξῦ με λογίζομαι, ὅτι κατεξ ὃ μὴ κατεπισυῆναι γεέννῃ τῶ κακῶν ἡμῖν αἰσχύνης ἀρκεῖ, ἀλλ' ὡσπληθής τις ἀπειλὴ φοβερὰ, οὐ τοῖς κακὸν τι τολμήσασι τὸν ὑμνεῖον ἐπάγουσα, ἀλλὰ τὸν ἐκλελοιπότας τι τῶ ἀγαθῶν κολάζουσα. τίς οὖν ὅδε ἐστιν αὕτη; Πορεύεσθε ἀπ' ἐμοῦ κατηραμένοι εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον· ἐπείνασα γὰρ, καὶ οὐκ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν. τὸν γὰρ μὴ μεταδιδόντας τοῖς δεομένοις ἐξ ὧν εἶχον αὐτοὶ, πεινῶντα μὴ μιμεῖσθαι τῆς τῶ ἀγαθῶν φρίκης κολάζεσθαι, δηλοῖ ἐκ τῆς γεέννης καταπέμπειν πυρί. παιδεύομαι τοίνυν, ὅτι καὶ μὴ τὰ ἀγαθὰ κατεξάμενος, τῶ δὲ τοῖς οὐρανίοις ἀπολαύσονται καλῶν καὶ ἦ ἐγκληθῆναι μὴ δεῖται ἔχοντες κακὸν, ἀλλὰ λοιπὸν τῶν ἀγαθῶν, μὴ τῶ τὰ κακὰ ἐργασαμένοις εἰς τὸ τῆς γεέννης ἀπαχθήσονται πῦρ. Εἰ γὰρ τῶ ὅτι γῆς ἄρχοντι ὁ παιδεύσαντα τοὺς νόμους ἀπαράβατον ὑφίσταται κόλασιν· πολλῷ μᾶλλον ἀφορήτου ἐκδοθήσονται βασάνοις ὁ τὸ ἐπουρανίου διατάττων ἀληθῶ τὰ κατεξάγματα. Οἶδα ὅτι φορτικὸν ὑμῖν τὸ κατὰ γεέννης ἀγωνίζεσθαι καθαίρεσις, ἀπολλοῖς ἐμπαις τῶν ἐδωλίων· ἀλλ' ὅσοι δάκνει τὸ ζωοειδὲς, ὠσυνῶν καὶ ὠφελῆς τῶν ἀγώνων τῶ διακομιδῶν. Εἰ μὲν γὰρ ἐκ ταῦτα ἐλέγετο ἡμῖν, καθάπερ τῷ ὅτι τὸ Λαζάρου πλουσίῳ, ὅτως θρηνῶν ἐδύρεσθαι ἡ πενθῆν, ὅτι μετωνείας καιρὸς οὐκέτι ἡμῖν ἀπολέλειπται· ὅτῳ ἦ ἐστῶν ὅτις ζῶντα ἀκούομεν, ὅσον ἡ αἰώνιον δοῦναι, ἡ τὰ ἡμάρτημένα ἀποπλαθῆναι, ἀπολλοῖς κτήσασθαι τῶν πρόκοσμον, ἡ ἐκ τῆς ἑτέρας συμβάντων κακῶν φοβηθῆναι μεταβαλέσθαι. διαφερόμεθα τῷ φιλανθρώπῳ Θεῷ, ὃ πλὴν τῆς ἑτέρων κολάσεως τῶν ἀμετέρων διεγείρειν παθῶν, ἡ ἀφυπνίζων καὶ ἀγωνίζεσθαι ἡμᾶς. καὶ πῶς ἔσται ἀπολαύσονται, ἀπολλοῖς ἦ ἐκφύγουσι, ἡ οὐκ ἐκφύγουσι πάντες; πῶς ἔσται; ὅτι εἰ τοῦτο ἦν, πάντες ἂν ἀπωλόμεθα· πάντες γὰρ ἐσμεν ὑπόδικοι. πάλιν, εἰ μηδεὶς ἐκφύγοι κολάζεται, ῥᾳθυμότεροι ἂν ἀπολλοῖς ἦμεν, ἡ πολλοὶ ἂν εἶεν μὴ εἰς τῶν πονηρῶν πολλοὶ κολαζομένους πολλὰ τοιαῦτα βλασφημοῦσι; Εἰ μηδὲν τοιοῦτον ἦν, τί οὐκ ἂν εἶεν; πῶ γὰρ οὐκ αἰτήσουσι μανίας; Διὰ τοῦτο ὁ Θεὸς τὸν μὲν ἐκφύγοντα κολάζει, τὸν δ' οὐ κολάζει. κολάζει μὲν γὰρ ἵνας, τοὺς κακεῖνον αὐτῶν ἐκκόψῃσι, ἡ κυφοτέρους ἐκφ ποιῇ τὸν ὑμνεῖον, ἡ ἐ τέλεον ἀπαλλάττων αὐτοὺς, ἡ τὸν τὸ πονηρὸν ζωὸν ἐκφυγεστέρους ποιεῖ τῇ τούτων ὑμνεῖα. τὸν δ' οὐ κολάζει πάλιν, ἵνα ἂν μὲν προσέχωσιν ἑαυτοῖς μετανοήσαντες, ἡ τοὺς τῶ Θεοῦ μακροθυμίαν αἰσθόμενοι, ἡ τῆς ἐκφ κολάσεως ἀπαλλαγῶσι, ἡ τῆς ἐκφ ὑμνεῖας· ἂν δ' ὅτι μείωσι μηδὲν ἀπὸ τῆς ἀνεξικακίας ὠφελησόμενοι τὸν Θεοῦ, μείζονα κατοχῶσι ὑμνεῖαν, ἀλλὰ τ' ἄγαν αὐτῶν κατακρίσιν. ὅταν γὰρ ἁμαρτάνοντες ὑμνῶμεν τὸν Θεοῦ, λύθ' ὧν ὑμνῆσθαι ὠφέλουν, αὐτὸ τοῦτο ἡμᾶς μᾶλλον εἰς τὸ πῦρ μείζονας ἐμβαλῆ δεινήσονται. Εἰ γὰρ μακροθυμίας ἧς ἀπολαύομεν μόνον, αὐ εἰς δόξαν αὐτῆ μὴ χρήσωνται, χρηστότερον ἐχθρὸν τὸν ὑμνεῖαν· ὅταν μὴ τῆς μακροθυμίας ἡ πλοῦτος μείζονας ἔχῃ, ἔπειτα ὅτιμάζῃ τῇ πονηρείᾳ, τίς αὐτὸν ἐξαιρήσει) τῆς κολάσεως; ὥσπερ γὰρ ὃ μὴ δοῦναι δίκην ὁσταῦτα τῶ ἁμαρτημάτων

Ex τῆς ἑρμίν. τῆς ἀρχῆς Ep. ὑπερ.

Matth. 25 μαὶ

Ex ℣ λόγ. ℣ εἰς τὸ, Πάτερ ἡμῶν.

Ex τῶ ℓ. λόγ. τῶν εἰς τὸν Λάζαρον.

χ. ἀπόλωνται

χ. ἀπόλοντο

ματα· ὅτω δὲ ὁ Θεὸς ἡ τῆς δαπάνης καὶ τῆς κτήσεως ἁπάντων καὶ εὐθυμίας, καὶ πλουσίῳ καὶ πένητι. τῷ μὲν πλουσίῳ πότερον ἐκ δικαίων πόρων, ἢ ἐξ ἁρπαγῆς καὶ πλεονεξίας πλοῦτον ζωνέλεξε· πότερον εἰς περιεῖας, ἢ εἰς πένθος τὰ χρήματα κατέλωσεν· πότερον εἰς τρυφὴν καὶ ἀσωτίαν καὶ μέθην, ἢ εἰς τὸν τῶν ἐπηρεαζομένων βοηθόν. τῷ δὲ πένητι, εἰ γενναίως καὶ θαρραλέως τὴν πενίαν ἠνέγκατο· εἰ μὴ ἀπεδυσπέτησεν, εἰ μὴ ἐδυσχέρανεν, εἰ μὴ κατηγόρησε τῆς τοῦ Θεοῦ προνοίας, ἑαυτὸν μὲν ἐν ἐνδείᾳ νομίσας ἄρχοντα ὁρᾶν, ἕτερον δὲ τρυφῶντα, καὶ μὴ κτᾶσθαι τὸν ὁσίδηρον ἀναγκαζόμενον. οὐ πλούσιοι δὲ καὶ πένητες μόνον, ἀλλὰ καὶ ἄρχοντες καὶ δικασταὶ μετὰ πολλῆς ἐξετάζονται τῆς ἀκριβείας· εἰ διέφθειρε δῶρον δίκαιον, εἰ τοὺς χήρους ἢ τοὺς ἀπόρους ἐφθόνησε τοῖς δικαζομένοις· εἰ κολακευθεὶς ἔδωκε τῷ δὲ δίκαιον τὸν ψῆφον. ὅσῳ γὰρ ἕκαστος τοὺς μείζονα ὄγκον ἀρχῆς διαβέβηκε, τοσούτῳ καὶ πλείονα ἀπαιτηθήσεται λόγον. Καὶ αἱ μὲν ἄτοποι καὶ βίαι ἡδοναὶ τὸ σκιρτᾶν καὶ ἀναπηδᾶν ἀφαιροῦνται· ἀρὴν δὲ τὰς τῆς ἁμαρτίας, σβέννυται καὶ τὰς τῆς ἡδονῆς· αἱ δὲ ὑπὸ τούτων κολάσεις πέρας οὐκ ἔχουσι. καὶ ὃ μὲν ἡδὺ τοὺς ὀλίγον, ὃ δὲ διαμένει αἰώνιον. Διὰ δὴ τοῦτο τοῦ γεέννης σωτῆρος ἡμῖν ὁ Θεὸς ἀφαλίζεται, ἵνα πολὺ τὸ καρποποιούμενα ἀπὸ τῆς ἀπειλῆς καὶ τοῦ φόβου. Εἰ γὰρ μέλλων ἐμβάλλειν εἰς αὐτὴν τοὺς ἁμαρτάνοντας, μὴ προστίθει τούτοις τὸν ἀπειλῶν, πολλοὶ ἂν ἔπεσον εἰς αὐτήν. Εἰ γὰρ νῦν τοῦ φόβου καταστέλλοντος ἡμῶν τὰς ψυχάς, εἰσί τινες οὕτω ῥᾳδίως ἁμαρτάνοντες, ὡς ἀνάπλεως εἶναι αὐτῆς· εἰ μηδὲν τοιοῦτον εἴρητο, μηδὲ ἠπείλητο, τί οὐκ ἂν εἰργασάμεθα δεινόν; ὥστε οὐκ ἀπειλῆς τὸ πρᾶγμα, ἀλλ' ἐλέους μᾶλλον, καὶ φιλανθρωπίας ἐστί. καὶ γὰρ εἰ μὴ ἠπειλήθη καταστροφὴ ὅπου Ἰωνᾶ, οὐκ ἂν ἐσωλύθη ἡ καταστροφή. Εἰ μὴ εἶπεν ὅτι καταστραφήσεται Νινευΐ, οὐκ ἂν ἦν Νινευΐ. καὶ εἰ μὴ ἠπειλήθη γέεννα, ἀπόμυτις ἂν εἰς γέενναν ἐνεπεσόμεθα. Εἰ γὰρ μηδὲν μέλλοντα θεῷ, μήτε ἁμαρτάνοντα ἡμῶν, μήτε κατορθούντων, ἵνας ἔχῃ τινὰ λόγον ὁ λέγων μὴ εἶναι κόλασιν· εἰ δὲ τοσαύτην ἀπουδὴν ποιεῖται, ὥστε μὴ ἁμαρτάνειν ἡμᾶς, καὶ τοσαῦτα προστάττεται, ὥστε κατορθοῦν ἡμᾶς τὰς ἐντολάς· βούλεται ὅπως ἐκ ἁμαρτάνοντας κολάζει, καὶ κατορθοῦντας στέφανοι. ἀλλὰ σχέσει μοι τὸν πολλὸν τὸν λόγον. ἐκεῖθα μὲν γὰρ ἐγκαλοῦσι τῷ Θεῷ, ὅτι μακροθυμεῖ πολλάκις, καὶ ἀφίησι πολλοὺς μακρούς, ἀστοχεῖς, πλεονέκτας, μὴ δίδοντας δίκην· ἐκεῖ πάλιν ἐνταῦθα ἀπειλήσῃ κολάζειν αὐστηρῶς, σφοδροὶ καὶ βαρεῖς εἶσιν αἰτιῶσθαι· καίτοιγε εἰ τὸν λυτεῖ, ἐκεῖσε ἀποδίχεσθαι ἐκ θαυμάζει πεπέρεικε. ἀλλ' ὦ τῆς ἀνοίας, ὦ τῆς φιλαμαρτήμονος καὶ φιληδόνου ψυχῆς, ὅτι τῆς ἀπὸ τῶν ῥημάτων καταφρονοῦντες ἀπειλῆς, τὸν ἀπὸ τῶν πραγμάτων ἐπιστρέφονται κόλασιν. Οὐδεὶς γὰρ τῶν σωζομένων μὴ δι' ἀλύσεως αὐτῶν τὰ ἁμαρτήματα, ἀπελθὼν ἐκεῖ δύναται τὰς ὑπὸ τούτοις ὠδῖνας δι' ἀφυγῆς· ἀλλ' ὥσπερ ἀπὸ τῶν δεσμωτηρίων τούτων μὴ τὴν ἀλύσεων προστάττεται εἰς τὸ δικαστήριον, οὕτω καὶ οἱ ἐνταῦθα ἀφροντίδες τὰς πεπλεγμένους στερεὰς τῶν ἁμαρτημάτων, ὅπου τὸ βῆμα ἄγονται τὸ φρικτόν. Εἴ ποτε οὖν ἐν βαλανείῳ θερμοῦ σφοδρότερον κατεσκευασμένῳ τὸν δίοντα, τότε μοι τὸ τῆς γεέννης ἐνόησον πῦρ. καὶ εἴ ποτε πάλιν ἐντὸς πυρετῷ καταφλεχθείης χαλεπῷ, τοῦ ἐκείνου θερμοῦ τὸν φλόγα μετάσχοις, καὶ τότε δυνήσῃ διαγαστῆναι καλῶς. Εἰ γὰρ βαλανεῖον καὶ πυρετὸς οὕτως ἡμᾶς θορυβεῖ καὶ θλίβει· ὅταν εἰς ποταμὸν τὸν πυρὸς ἐμπέσωμεν ἐκεῖνον, ἐλκόμενοι τοῦ τὸ βήματος τὸ φοβεροῦ, πῶς διασωθείσομεν ἄρα; Καὶ ἐμὲ μὲν πολλῶν ἔργων καὶ ἀγαθῶν καὶ πειρῶν ἀφροντίδα ἐκεῖ, ἴζει τινὰ θάρσος ὅτι τῇ κολάσει, καὶ τοῖς βασανιστηρίοις ἐκείνοις· ὁ δὲ τούτων μὴ ἔρημος, ἐκείνα δὲ μόνον ἐπάγων, οὐδὲ ὅστις εἰπεῖν, ὅσα πείσεται τοὺς τὸν ἀθάνατον θάνατον μὴ φυλάξαντας κόλασιν. καὶ γὰρ δύπτασις ἐς αἰ ἐκεῖ τῶν πόνων τοσαύτη καὶ τῶν οὐ τοιούτων. καὶ μὴ αὖται καθελκύσωσι ζυγὸν, ἔσωσαι οὐ μικρὸς ἐργάτην ἑαυτῷ, καὶ πόν-

χ. πένητ.

χ. ὀπαδία.

τον

Ἐκ τ. λόγ. τ. ἁγ. Θεόδωρ. ἐπισκ.

Ἐκ τῶν χρ. Ματθ. εὐαγγ.

Ἐκ τ. ἱερωνυμ. τῶν χρ. Ματθ. εὐαγγ.

Ἐκ τῶν ὁ λόγ. τ. ἁγ. Θεόδωρ. ἐπισκ.

Ἐκ τῶν αὐτῶν

πῦρ, καὶ τοῦτο καταβεβλῆσθαι οἰήσεται. σκότος γὰρ εἰ καὶ πῦρ μὴ ἰῷ, ὃ ἐκ τοῦ Θεοῦ ἀπωλείας καὶ ἀτιμίας ἀναχωρήσας, πόσης κολάσεως ἐκτὸς ἐστι, πιστεύσατε, φιλοσοφήσας λέγω ὃ πάθος, οὐκ ἔστιν. Εἰ γὰρ ⓖ ὁ φῶς ὁ ἡλιακὸς μὴ θεώμενοι, πόσους πικροτέρους θανάτους ἑκατονταπλασίους ζῶμεν· τί παθεῖν εἰκὸς ἡμᾶς ἀποστερηθέντας τοῦ φωτὸς ἐκείνου; τί γὰρ καὶ ζῶμεν καὶ διαπνέομεν καὶ ἐσμέν, ἀπὸ τῆς θεωρίας ἀποτυγχάνομεν ἐκείνης· αἱ ⓦ διασταλεῖσαι ἡμέτεραι μυδιῶσαι ἡμῖν τότε συγχωρήσουσι θαρρεῖσθαι; Εἰ εἰς δισμωτήριόν τις ἐμβληθεὶς σκοτεινὸν τοῦτο τὸν ἀήρ πεφραγμένον, καὶ δυσωδίᾳ μένον, καὶ ὃ ἐν σκότῳ κεῖσθαι, καὶ ὃ ὑπὸ ἀνδροφόνων δεδέσθαι, πάντως θανάτου χαλεπώτερον εἰ δοκεῖ· σκοπῆσαι τί ἔστι, ὅταν μὴ τὸν τῆς οἰκουμένης ἀνδροφόνων σκῆνος κατακεκλεισμένα, μήτε ὁρῶντες, μήτε ὁρώμενοι, ἀλλ' ἐν πλήθει τοσούτῳ νομίζοντες εἶναι μόνοι. ὃ γὰρ σκότος καὶ ὁ ἀλαμπὴς οὐκ ἀφίησιν οὐδὲ τοὺς πλησίον ἡμᾶς ἀναγινώσκειν, ἀλλ' ὡς μόνος τοῦτο πάσχων ἕκαστος, οὕτω διάκειται. Εἰ γὰρ καὶ πῦρ εἴρηται, ἀλλὰ σκοτεινόν ὅτι καὶ φῶς οὐκ ἔχον. ἐν τοῦτο ἔστι ὃ μάλιστα θορυβοῦν ἡμᾶς καὶ ταράττει, ὅτι καὶ σφοδρῶς ἐκκαῖον ὅτι σβέννυται, καὶ φῶς οὐκ ἔχει. Εἰ δὲ σκότος μόνον οὕτω θλίβει καθ' ἑαυτὸ καὶ ἡμετέρας ψυχὰς καὶ θορυβεῖ· τί ἔσται ἆρα, ὅταν μὴ τὸ σκότος ἐν ὀδυνῶσι τοσαῦται καὶ ὧδε ἐμφωλεύσωσιν; Μὴ γὰρ, ὅπερ πῦρ ἡ γέεννα λέγεται, πεῖσόν σε νομίσαι ὃ πῦρ. τοῦτο μὲν γὰρ, ἂν δὲ λάβῃ, κατακαυστικὸν ἀπόλλυσιν· ἐκεῖνο δὲ σὸν ἄπαυστον καὶ ἀναπαύσεως ἐν οὐδενὶ ποτὲ παύεται· ἄθλιοι τοῦτο δὲ ἄσβεστον εἴρηται. ἐν γὰρ τοῖς ἡμετέροις ἀφθαρσίαν εἰδύσαις θέλει, οὐ τοὺς τυχόντας, ἀλλ' ὧν διανοίας ἐφάψηται τῆς τιμωρίας ἔχει ἐκείνης. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐν τῇ γεέννῃ, καὶ τὰ τούτων πικρότερα. ἡ δὲ τῶν ἀγαθῶν ἀπόλαυσις τοσαύτην ἔχει τὴν ὀδυνῶσαν, τοσαύτην τὴν θλίψιν καὶ τὴν στενοχωρίαν, ὡς εἰ μηδεμία τιμωρία τοῖς ἐκεῖ ἀμυρτηκόσιν ἀπέκειτο, αὐτὴν καθ' ἑαυτὴν ἐρχέσαν τὸν ἐν τῇ γεέννῃ βασανιστήριον πικρότερον δάκνειν καὶ στενοχωρεῖσθαι ἡμετέρας ψυχάς. Εἰ δὲ εἰς δισμωτήριον εἰσιόντες, καὶ σὸν μὲν αὐχμηρὸν ὁρῶντες, σὸν δὲ σιδηρᾶς ἀλύσεσι δεδεμένους, σὸν δὲ σκότῳ καταπεπλεισμένους, καταπλώμενα, φείσεσθε, πάντα τοσαῦτα ὑπὲρ τοῦ μὴ ἐμπεσεῖν εἰς τοιαῦτα δράγματα καὶ θλίψιν· ὅταν ἡμᾶς αὖθις ἀπαγόμενα εἰς αὐτὰ τὰ τῆς γεέννης βασανιστήρια δεδεμένους, πίνες ἐσόμεθα; πῶς τοσαῦτα; οὐ γὰρ ἐκ σιδήρου τὰ δεσμὰ ἐκεῖνα, ἀλλ' ἀπὸ πυρὸς εἰσὶ σὺν ποτὲ σβεννυμένου· σὺν ὁμότιμοί τινες ⓖ ἐφεστῶτες ἡμῖν, ὃς καὶ συμπαλίζεσθαι πολλάκις ἔνι, ἀλλ' ἄγγελοι· φοβεροὶ καὶ ἀσυμπαθεῖς, οἷς σὺν δυσπολέμητα δυνατόν, σφοδρὰς γὰρ ὧν ⓦ διασταλεῖσαι ὑβρίσαμεν, ὀργὰς ὀφλήσομεν. ἐκεῖ ἐστι, καθαρὸν τοῦτο, σὸν μὲν ὀργίλον, σὸν δὲ ἔκφασιν, σὸν δὲ λόγους εἰσάγοντας φιλανθρωπικοὺς ἰδίᾳ καὶ φιλανθρωπίας τυχεῖν, ἀλλὰ πάντα ἐκεῖ ἀσύγγνωστα· καὶ Νῶε ἦν, καὶ Ἰὼβ, καὶ Δανιὴλ, ἐν σὸν οἰκείους ἴδωσι κολαζομένους, οὐ παραμυθήσονται καθαρεῖται καὶ χεῖρα ὀρέξαι. καὶ γὰρ ἐν φύσεως συμπαθήσαι δυνατόν· ὅπερ γὰρ θυσιάσεται δίκαιοι τέκνων ἀμυρτωλῶν πατέρες, καὶ παῖδες ἀγαθοὶ γονέων πονηρῶν· ὅταν δὲ καθαρεῖν αὐτοῖς ἐν τῶν ἀφέσεων, καὶ μὴ τῇ τῆς συμπαθείας δυνάμει καταλαθεῖν τέκνα ἀπολαύοντας τῶν ἀγαθῶν ἐκείνων, καὶ ταῦτα σβεννυσθαί φημι, ἐν αὐτὸν ζωοδοχείῳ τῷ διαστάτῃ καὶ τῶν οἰκείων αὐλιζομένων. τοιγαροῦν μυδιᾶν ἐλπίζετε χρεστὰ, μὴ ἐργασάμενός τι χρηστὸν, καὶ μυρίους ἔχη παρεγγύους δικαίους. Οταν γὰρ ⓦ δοθέντα ἡμῖν χρόνον ἀναγώσωμεν εἰς σὸν δίον, ἀπολυσόμενα πάντες ἐκεῖ, τῆς ἀναίρας δαπάνης δίκαιον δώσοντες τῷ ἑκάστου. Εἰ γὰρ ὁ χρήματα ἐμπορευσάμενος λαοῖς, εἶτα καταφαγὼν, ἀπαιτηθήσεται παρὰ τοῦ πιστεύσαντος, καὶ δώσει δίκην· ἐζωλῶ" ταῦτα δαπανήσας μάτην, πόσῳ μᾶλλον. Καὶ καθάπερ ἡμεῖς σὸν οἰκέται σὸν ἡμετέρους, οὐχὶ τῆς ἀξίας μόνον τῶν χρημάτων, ἀλλὰ καὶ τῆς ἐπισπουδῆς ποιούμεθα λόγον ἐξετάζοντες πόσην, καὶ πόσα, καὶ παρὰ τίνων, καὶ πῶς κατεδέξατο τὰ χρήματα·

Ex τ ἰρμιν. τ χρ Ioan. ἐναγγ.

Ex τ λόγ. τ, Ῥίμμων δύναται χρ πάντων.

Ex τ ζ λόγ τ τοῦ Θεόδωρ ἐκκλ.

Ex τ λόγ. τ, σὺν πλείοις ἀγάπης.

Ex τ λόγ. τ, εἰς τὸ, ὡσεὶ ἀδωνὶ βασιλέα τῶν ἐκκλησιῶν αὐθρώπῳ εἰκαλεῖσθαι.

χ. ποιμενὶ

χ. τοιαῦτα

μὴ κολάζονται, ἰφ' παλιν ἄλλος ἴσως, ὅτι οὐτι ⓖ ἀγαθοὶ σεφνύουῶται· ϗ ποῦ ἡ φιλανθρωπία ϗ ἡ δικαιοκρισία τῦ Θεοῦ; μὴ τοίνυν φειακίζετε ἑαυτοὺς, μὦ θεοπνευστοι, τῷ ἀληθόλογῳ πιθόμενοι· ἐκείνου γὰρ εἰσι ταῦτα τὰ νοήματα. Εἰ γὰρ δικαιοσύνη ϗ διανοῦται ϗ διδάσκαλοι τοὺς μὲ ἀγαθοὺς τιμῶσι, τοὺς δὲ ποτηρεῖς κολάζουσι· πῶς μὦ ἔχει λόγον τοῦτο τῷ Θεῷ τὰ ἐναντία γίνεσθαι, ϗ τὴν αὐτὴν ἀξιοῦσθαι τοὺς ἀγαθοὺς ϗ τοὺς ποτηρεῖς; πότε δὲ ϗ ἀπαλλαγήσονται τῆς κακίας ⓖ ποτηροί; Εἰ γὰρ ϗ κόλασιν προσδοκῶντες οὐκ ἀφίστανται τῆς ποτηρείας, πῶ ϗ ⓦ φόβον τοῦτον ἀπόθωνται, ϗ μὴ μόνον εἰς γέενναν μὴ ἐμπέσωσιν, ἀλλὰ ϗ βασιλείας ἐπιτύχωσι, πότε ποτηρεύσονται ϗσονται; ἀκούσατε πάντων φιλαμαρτημόνων λεγόντων, ὅτι τοὺς φόβους τὴν μὦθεσπιν ὑπέλιπεν τοῦ γένους ὁ Θεός· μὴ γένοιτο γὰρ ὅτι ἐλεήμων ὢν κολάσει τινά, ϗ μάλιστα τὴν ἐπιγνώστων αὐδόν. λέγετε οὖν μοι ⓖ ψυχῶν ⓦ Θεοὶ ἀποφαίνοντες, τίς τοῦ οἰκουμένου ἐπέκλυσεν ἅπασαν ὑπὸ τὸ Νῶε, ϗ ὃ χαλεπὸν ἐκαίνοτομώτερον εἰργάσατο, ϗ τοῦ πόντου τὸ γένος ἡμῶν πομωλεθρίαν ἐποίησε; τίς τοὺς χοιρωνοὺς ἐκείνους ϗ τοὺς ὀρνιθοβοὰς ἀφῆκεν ὑπὸ τοῦ Σοδόμων γῆν; τίς τ' Αἴγυπτον ἅπασαν κατεπόντισε; τίς ταῖς ἑξακοσίαις χιλιάσι ὑπὸ τῆς ἐρήμου κατεμάλωσε; τίς τοῦ συναγωγῦ Κωρὲ ϗ Δαθὰν ἀνοίξαι τὴν γῆν ὃ τόμα, ϗ καταπιεῖν ἐκέλευσε; τίς ταῖς ἑβδομήκοντα χιλιάσι σὺν μιᾷ χειρογραφίᾳ κατεμάχετο ὑπὸ τῦ Δαβίδ; τίς ὁ ταῖς ἑκατὸν ὀγδοήκοντα πέντε χιλιάσι σὺν μιᾷ νυκτὶ ϗαναπώσας ὑπὸ τῆς προφητείας Ησαΐου; ταῖς δὲ καθημερινὰς συμφορὰς οὐχ ὁρᾶς ὅσας φέρομεν ἀμαρτάνοντες; πῶς οὖν μὦ ἔχει λόγον, τοὺς μὲ κολάζεσθαι, τοὺς δὲ μὴ κολάζεσθαι; Εἰ γὰρ οὐκ ἄδικος ὁ Θεός, ὥσπερ οὖν οὐδὲ ἄδικος, πάντως ϗ σὺ δίκαιον δώσεις ἀμαρτάνων. Εἰ δὲ, ὅτι φιλάνθρωπός ἐστιν ὁ Θεός, οὐ κολάζει, οὐδὲ τούτους ἔδει κολασθῆναι. τοιγὰρ ταῦτα ὑμῶν τὰ ῥήματα, πολλοὺς ϗ σὲ ταῦτα κολάζει ὁ Θεός, ἵν', ὅταν τοῖς ῥήμασι μὴ πιστεύοντες τῆς ἀπειλῆς, καὶ τοῖς πράγμασι πιστεύσητε τῆς ὠμωρείας. Ἀρα πείθομαι σοὶ αἰνιλλήγματος, ὅτι οὐκ ἔστι μῦθος ὁ περὶ τῆς γεέννης λόγος; οὕτω γὰρ ἐστιν ἀληθὴς, ὅτι οὐχ ἡμῖς μόνον, ἀλλὰ ϗ πάντες ϗ φιλόσοφοι ϗ λογοποιοὶ περὶ τῆς μελλούσης αἰκαποδόσεως ἐφιλοσόφησαν, ϗ σὲ ἀδὲν κολάζεσθαι σοὺς ποτηρεῖς εἰρήκασιν. Εἰ γὰρ καὶ μὴ ἀληθείας, ὡς ἔχει ταῦτα, εἶτα ἦν οὐκ ἠδυνήθησαν, ἄτε ἀπὸ λογισμοῦ κινδύνου, ϗ πῦρ ἀκαυσμάτων τὸ πῦρ ἡμῖν, ἀλλ' ὅμως εἰκότα τινὰ χρίσεως ἔλεγον. Κωκυτὸν γὰρ φασί τινες, ϗ Πυριφλεγέθοντα ποταμοὺς, ϗ Στυγὸς ὕδωρ ϗ Ταρτάρεον βασσύτητα ἀπέχοντα τῆς γῆς, ὅσον αὐτὸ τὸ οὐρανοῦ, ϗ πολλοὺς κολάσεως τρόπους· ϗ πάλιν, Ηλύσιον πεδίον, ϗ μακάρων νήσους, ϗ λειμῶνας βύθλης, ϗ βυσσίνου πολλοῦ, ϗ αὔρας λεπτοῦ, ϗ χορεύειν ἐν ἀλλήλοις ἐπιτρεπομένας, καὶ λευκοῦ πεδιοδρομήσεις τοὺς ἀνδρείους τοὺς ὕμνους ᾄσας, καὶ ὅλως καὶ ἀγαθοῖς καὶ ποτηρεῖς ἐπεκείμενον αἰτίδοσιν μὴ τοῦ ἐντεῦθεν ἔξοδον. μὴ τοίνυν ἀπιστῶμεν τῇ πείνῃ, ἵνα μὴ ἐμπέσωμεν εἰς αὐτὸ (ὀλιγοὶ ἀπίστων ῥᾳθυμότεροι ὄντες· ὁ δὲ ῥᾳθυμῶν εἰς αὐτὸ ἀπελεύσεται πάντως) ἀλλὰ ϗ πιστεύωμεν ἀνενδοιάστως, καὶ ἀγαλεγώμεθα (συνεχῶς πρὸς αὐτὸν, καὶ οὐ ταχέως ἀμαρτησόμεθα. τὴν γὰρ τοιαύτην λέγει ἡ μακαρία, καθάπερ ἡ φαρμακὸν πικρὸν, πᾶσαν κακίαν ἀποσμῆξαι δυνάμενον, συνεχῶς ἡμῶν σπίζουσα τὴν ψυχήν. Αν ὠμὸς καὶ ἀνελεήμων ἦς, δέομαί σου τὴν πρὸς ἐκείνον, αὐτὴν λαμπάδα αὐτὴν σβεσθεῖσαν ἀγρὸ ὃ μὴ ἔχει ἔλαιον, τὸ συμφώνως ὀξέπτισον, καὶ ταχέως ἔσῃ φιλάνθρωπος. μὦ ἀρπάσαι βουληθῇς, ἄκουσον τοῦ δικαίου λέγοντος, Δήσατε αὐτοῦ χεῖρας καὶ πόδας, ϗ βάλετε αὐτὸν εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· καὶ τούτου σκληρὸς τοῦ ὑπομένου. αὖ μηδεὶς καὶ τυφλὸν ὑπομένῃς, ἄκουσον τοῦ πλουσίου λέγοντος· Πέμψον Λάζαρον, ἵνα ἄκρον τοῦ δακτύλου καταψύξῃ τοῦ τηκομένου γλώσσαν, καὶ οὐ τυγχάνοντος τῆς αἰτήσεως, καὶ ταχέως ἐπεγείρει τὸ πάθος. αὖ πῦρ ἔχεις ὑπομένειν πονηρᾶς, ἐκκόπτου τῆς κολάσεως ἐκείνης ⓖ

πῦρ,

Ex τῦ αὐτῦ.

* Ex τ λόγ. τ περὶ πλείας ἀγάπης.

Matth. κβ.

Luc. ιϛ.

ἡ γὰρ δυνάμις μου ἐν ἀσθενείᾳ τελειοῦται. τοιγαροῦν, ἀδελφοὶ, σπεύδετε ἑτέρως, ὅπως πλείους θερμὰς πύλας, ὅπως λευκὰς καθαίρως, ὅπως καὶ ἄλλα χαρισματοφόρους· μὴ ζητεῖτε καὶ τὰ ἀκίνδυνα καὶ τὰ ἀδιεξ, ἃ δὲ χρεία τῶν ἁγιασμάτων κηρύττει, ἀλλὰ ἀλυσιτελῆ καὶ ἀθυμίας· μὴ δόξῃς τοῦτο ἀσθενείας εἶναι ἐμῆς, ἃ πολλοὶ καὶ τῶν ἐπιβουλευόντων καὶ διωκόντων σε, καὶ ἐλαυνόντων, καὶ μαστιζόντων. τοῦτο μὲν οὖν αὐτὸ δύναμίς μου τέλειον· ἡ γὰρ δυναμίς μου, φησὶν, ἐν ἀσθενείᾳ τελεῖται, ὅταν διωκόμενοι τὴν διωκόντων καταφρονῶμεν· ὅταν ἐλαυνόμενοι τὴν ἐλαυνόντων κρατῶμεν· ὅταν δεσμούμενοι τοὺς δεσμοῦντας τρέπωμεν. Ἀλλὰ δῆλον μὲν καὶ τὸ ὑφ' ὁποιουοῦν ἀκούειν κακῶς· ὅταν γὰρ καὶ τὴν βλασφημοῦντων τις ὁ τοῦτο πάσχων ᾖ, καὶ ὡς εἰς αὐτὸν βλασφημίας ἐκδιδῷ καὶ προφέρῃ, τότε δὴ, τότε καὶ ὕβρεις ἀφόρητος γίνεται, καὶ ὀδυνᾷ μᾶλλον τοὺς ἀθυμίας ἐπαγομένους καὶ τὸν θυμόν, ὡς καὶ ἀπαπτίζειν τὸν ὑβριζόμενον δυνάσθαι. Ἡ δὲ μὴ τοιούτοις μεγάλοις παθοῦσι κακοῖς, ἔχει φιλοσοφίαν ἀμυκτὴν, τὴν τῆς ποιουμένης ἀναλογίαν· ὁ γὰρ τοῦτο βλασφημῶν καὶ ἀπορριπτῶν, μείζονα ἔχει τὴν αἰτίαν, καὶ δύσποτμον τὴν θλῖψιν λογίζεται. Ἀλλὰ μὴ τοῦτο σκοπῶμεν, εἰ σκώπτουσιν ἡμᾶς τινες, ἀλλ' εἰ καλῶς ἢ δικαίως. καὶ μὴν δικαίως, ἢ μὴ γλυκάνειν ἐλπίσωμεν, ἡμᾶς διακρούεσθαι δεῖ ἃ ἀδίκως, καὶ ἃ πάντως γλῶσσαν, ἡμᾶς ἑαυτοὺς μὴ μακαρίζωμεν, ὀλισθαίνειν γνῶμεν, ἃ τε πάντων ἀθλιώτερος εἶναι, καὶ τὴν μεγαλοψυχίαν τοῦτο φέρεσθαι. Εἰ δὲ μηδὲν ἀφορητότερον τῶν ὀδυνωμένων ὅσῃ λόγχα δυναμένη διακεῖν ψυχήν. Ταῦτα δὲ ὑμῖν αὐτοῖς καὶ ἀλλήλοις λέγετε καθ' ἑκάστην, καιρὸν τυγχάνοντες. Εἰ γὰρ ἐξ ὑμῶν τινος, καὶ θέλοι μάλιστα καταδικασθῆναι, ὑπεπλεόντα δυνάμενον καιρὸν, ὅπως ἡμέρᾳ καὶ θεῷ προσέλθοι τῷ μέλλοντι διδόναι τὴν ἄφεσιν, καὶ τὴν ἀπὸ τοῦ καιροῦ λαβεῖν συμμαχίαν ὑπερτυχοῦσαν τῆς χρείας, πολλῷ μᾶλλον τὸν λέγοντα καιρὸν ὑπερπλέοντα ζητεῖν δεῖ. Οὕτω γὰρ ἀλλήλων ὀφείλομεν, ὥσπερ ἀπ' ἐκείνου μεμνῆσθαι, καὶ φιλεῖσθαι τὸν πλησίον, καθὰ δή τοι ἐμᾶς ὁ Θεός. οὐδεὶς γὰρ οὕτως ἑαυτὸν φιλεῖ, ὡς πάντας ἡμᾶς ὁ Θεὸς, ὃς πολλῷ μᾶλλον ἡμῶν αὐτῶν αὐτὸς βλέπει μηδὲν παρὰ ἡμᾶς δεικνύς· ᾧ πρέπει δόξα, κράτος, τιμὴ καὶ προσκύνησις, νῦν καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ἐκ τῶν λόγων εἰς Σταυρόν.

Ἐκ τῶν ἁγίων τῶν περὶ Τιμόθεον, &c. ἐπ.

Ἐκ τοῦ λόγου τοῦ εἰς ἄπιστον πατέρα.

Ἐκ τῶν λόγων εἰς τὸν ἀνδριάντ.

Ἐκ τοῦ γ. λόγ. εἰς Σταυρόν.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΜΕΛΛΟΥΣΗΣ ΚΡΙΣΕΩΣ. Λογ. ιθ.

ΟΛλοὶ τῶν πρὸ ἡμῶν ἀνθρώπων τὴν χρείαν προσπλανώμενοι, καὶ πᾶς πρόδοσι δυλεύοντες προσήμασι, τοῖς εἰς τὰ μέλλοντα ἀποβλέπουσι, καὶ τὸ μὴ ζῆν τὰ νομίζοντες, καὶ τὸ τοῦ Θεοῦ προσδοκᾶσθαι φιλανθρωπίαν, μὴ εἰς κόλασιν, μηδὲ πυρείδη λέγουσιν. Εἰ οὖν φιλάνθρωπός ἐστιν ὁ Θεὸς, ὥσπερ ὄντως ἐστὶ, καὶ δίκαιος πάντως ἂν εἴη, εἰ γὰρ δίκαιος, πῶς ἂν δὴ εἴη δίκαιος τὰ μὲν πονηρὰ παθόντα ἐξ ἀρχῆς ἀγαθὰ, εἶτα κολάσεως ἄξια πράξαντα, καὶ μήτε ἀπειλῆς, μήτε εὐεργεσίας ἡδόμενοι βλέπω, κολάζεσθαι, εἰ δὲ δίκαιος ἐξετάζοις, ἁρπαζοῖς ἡμᾶς καὶ εὐθέως ἀπολέσαις· ἐλπὶς τὰ δίκαια λέγειν μᾶλλον· καὶ γὰρ καὶ φιλανθρωπίαν ἔχει, εἰ καὶ τοῦτο ἐπαθόμεν ὃ μὴ ἠθέλομεν. ὅταν μὲν γάρ τις τὸν ἀδικούμενον ὑβρίζῃ, καὶ τὰ δίκαια λέγειν πάντως δίδωσι δίκην· ὅταν δέ τις εὐεργετῶν, καὶ τοῦ παθεῖν μὴ, δι' ποιήσαντα ἃ μενοῦν τὸν τῶν ἠθέλομεν εἶπον, οὐχ ὑβρίζῃ μόνον, ἀλλὰ καὶ καθ' ἑκάστην ἡμέραν λυπῇ, δι' ὧν ποιεῖ, ποίας ὁ τοιοῦτος συγγνώμης ἐστὶν ἄξιος; Πῶς οὐ δίδοικας, εἰπέ μοι, βλέπων φθονούμενος, ὅταν λέγῃς, φιλάνθρωπός ἐστιν ὁ Θεὸς, καὶ οὐ κολάζει· εἰ δὲ κολάσει, εὑρεθήσεται τὸ σὸν ἔτι φιλάνθρωπος; ἆρα πάλαι, εἰπέ μοι, σὺν ἀξιοῖς κολάζεσθαι ἃ νῦν τολμᾷς; οὐχὶ προεφθέγξατο ἅπαντα; οὐχὶ ἐπείληπται; οὐχὶ ἐσοκώθησται; οὐχὶ μυεῖα εἰργάσατο κατὰ τῆς σωτηρίας τῆς σῆς; εἰ οὖν ᾧ πονηρὰ μὲν

Ἐκ τοῦ λόγου, ὅτι ἁπλῶς πάντες ἢ κόλασις

Ἐκ τοῦ λόγου, ὅτι πάντες παρασκεύασθαι τῷ βήματι Χριστοῦ.

Εκ τ αὐτ. των οἰκείων ἐμπαιτῶν σὺν χαρᾷ μετ τῆς οἰκείας δυνάμεως. Καὶ γὰρ καὶ ⟨Φ⟩ τῶ Ἰωὰς φίλοι τοῖς τότοι συναγωνιῶμεν, καὶ τὴν περιχαρῆ τῆς οἰκίας ἐκείνης ἰδόντες, καὶ ⟨Φ⟩ δίκαιοι ὄντι τῆς καρδίας ἐκείνης κατηφήσωμεν καὶ ἀλαλάξωμεν, διέρρηξάν τε τὰ ἱμάτια καὶ ἀνώμοσαν, καὶ σποδῇ προσεκάθητο, δηλοῦντες, ὅτι οὐδὲν ἄτοπον ὑπέστησαν συναγωνιᾶν τοῖς ἀδυνατοῦσι, ὡς ἡσυχία καὶ σιγή. μαθὲ τοίνυν ὡς ὁ συγχωρήσας τὸ πειρασμοὺς γενέσθαι, αὐτὸς οἶδε καὶ ⟨Φ⟩ καιρὸν τῆς λύσεως τῶ πειρασμοῦ. δυνατὸς γὰρ ὁ Θεὸς ἀπόντα λῦσαι τὰ δεσμά, ἀλλ' ἕως ἂν ἴδῃ χρησίμως ὑπομένοντα, καὶ καταλύει τὴν θλῖψιν. καὶ θαυμάζει τοὺς πειραζομένους, καὶ χρυσίου τοῦ πεφυσμένου κατασμήχει, καθάπερ τοὺς παῖδας τοῦ κλιβάνου· ἃς οὐδεὶς ἂν ἐθαύμασε μὴ καταγινόμενος, εἰ πόρρω τῆς Βαβυλωνίας ἦσαν καμίνου. Τὸ γὰρ ἀκαπνῶξαι ἀπόντα τῶν ἐστιν, ὅπ τῷ πυρὶ παῖσαι ὁμιλήσαντες χρόοι, τῶν μὴ ὁμιλησάντων ἐξέλιπον ἀλυπότεροι. ἄτοι καὶ ὅτι τῶν ἁγίων ὅστις εἰσῆλθε, ὅτι εἰ μηδεὶς αὐτοῖς ἐπήγετο πειρασμός, οὐκ ἂν αὐτοὺς ἐθαυμάσαμεν διὰ παντός· χαίρουσι γὰρ μυρίοις κυκλούμενοι κύμασι πολλοὶ, τῆς γαλήνης καθαρᾶς ἀπολαύοντας ῥᾴον διέκειντο. Εἰ μὲ γὰρ μηδὲν ἐῶ τὸ λυποῦν, οὐκ ἐῶ αὐτοῖς μέγα τὸ δυνάσθαι διαπαντὸς χαίρειν· τὸ γὰρ πολλοὶ ὑπεκειμένων τῶν εἰς ἀθυμίαν ἐμβαλόντων, ὀλιγοστεροὶ ἀπόντων εἰσὶ, καὶ τὸ μέσον τοῖς λυπηροῖς διαφεύγεσθαι, τοῦτ' ἐστὶ τὸ κατάδηλον. καὶ γὰρ ὁ διάβολος ὑπόντων ἀφορητότερος εἰσὶ δοκῇ· Εκ τ ἑξαημ. ἀλλ' ἵνα τότε πειρασθείη σὺν μόνοι οὐσῶν ὑπ λυπῇ, ἀλλὰ καὶ μιζόνως διάθρασις. Οἶδασι γὰρ ὅτι ἡ τῦ θανάτυ πρόθεσις, πάντων ἐστὶν ἀπαλλαγή· καὶ ὅτι ὄλος τῷ φιλοκαθέτῳ Θεῷ τιμᾶι τοὺς αὐτοῦ δούλυς, καὶ χρείζεσθαι αὐτοῖς πολλάκις καὶ τὴν ἑτέρων σωτηρίαν· ὥσπερ καὶ ὅτι τῦ ἁγίου Παύλυ πεπαίκασι τὴν διδασκαλίαν τῆς οἰκουμένης, τῦ πάντας τοὺς ἀκτῖνας τῆς οἰκείας διδασκαλίας ἀφέντος. ἐοίκασι γὰρ οὗτοι ὅτι τὴν Ρώμην αὐξηθῆναι, χιλίοις καὶ τὴν θαλάσσαν πολλοῦ γεμούσου, καὶ πάντων τὸ πλοίῳ τοῦ αὐτῆς τὴν σωτηρίας δεδικότων, καὶ ὑπ- Περὶ κ. ἐ. δημίαν ἐλπίδα χρῆσθαι ἐχόντων ὅμως ὁ ὑ κλυδωνίῳ μέτριος, καλέσας ἀπόντας, φησὶ· Εὐθυμεῖτε ἄνδρες, ἀποβολὴ γὰρ ψυχῆς οὐδεμία ἔσται ἐξ ὑμῶν, πλὴν τῦ πλοίυ. παρέστη γάρ μοι ταύτῃ τῇ νυκτὶ ὁ Θεῦ, ὑ εἰμὶ ἐγὼ λατρεύω, ἄγγελος λέγων· μὴ φοβοῦ, Παῦλε· κεχάρισται γάρ Εκ τῆς προς σοί τοῖς πλέουσι μετ σῦ. τότε ζωοτροφῶ μνημονεύομεν. Οὐδὲν γὰρ οὕτως ἡμᾶς ὠφελῇ, ὡς τὸ συνεχῶς μεμνῆσθαι τῶν εὐεργεσιῶν τῦ Θεοῦ, καὶ τ κατὰ, καὶ τῶν ἰδίᾳ. Εἰ γὰρ φίλου μ εὐεργεσιῶν αἰσχυνόμεθα μνημονεύοντες, ἢ ῥῆμα προσοπὲς ἀκούσαντες, ἢ πρόσχημα, ἀφ- κ. σίας αὐτ. θερμαινόμεθα· πολλῷ μᾶλλον, ὅταν ἰδιωμάτων πόσους καθ' ἑκάστην προσιόντων, καὶ ἀπὸ πάντων Εκ τῆς γ λόγ. ἡμᾶς ἐξαίλετο ὁ Θεὸς, προθυμότεροι πρὸς τὴν ἀρετὴν ἐσόμεθα· ὥσπερ οὖν καὶ ὁ Παῦλος, Οὗ τὴν μὲ λιμὸν, καὶ τὸν λῃστὴν, καὶ τὴν γόμφωσιν, καὶ τὰ καυάγια, καὶ τοὺς φόβους, καὶ τὰς ἐπιβουλὰς, καὶ τὰ δισμωτήρια, καὶ τὰς πληγὰς, καὶ τὰ ἄλλα πάντα, ὅσα τῦ κηρύγματος ἕνεκεν ὁ μακάριος Παῦλος ὑπέμεινεν, οὐδὲν οἶμαι δεῖ λέγειν. ἱκανὰ γὰρ ἃ τότων ἕκαστον συντεφάξαι σφοδρὰς καὶ C. Κορ. ια. κατακλάσαι τὴν ἁγίαν ἐκείνου ψυχήν. ὅταν γὰρ λέγῃ, Τίς ἀσθενεῖ, καὶ οὐκ ἀσθενῶ; τίς σκανδαλίζε), καὶ οὐκ ἐγὼ πυροῦμαι; τοῦτο ἐστὶν ὁ πάντων μάλιστα αὐτοῦ διέκειτο καὶ ἀφίρητον πᾶσης τῆς ἀθυμίας. Εἰ γὰρ καὶ ἕκαστον τῶν σκανδαλιζομένων αὐτὸς ἐπυροῦτο, οὐκ ἐν- ἐῶ σθεσθῆναι τὴν πύρωσιν ταύτην τὴν ἀπὸ τῆς ἐκείνου ψυχῆς. οὐ γὰρ διελίμπανον ⟨Φ⟩ σκανδαλιζόμενοι, ἐ τῆς ἀναπαύσεως πρέχοντες τῷ πυρί. Τὸ δὲ καὶ τοῦ Ἰουδαίους ἀπι- Ρωμ. θ. γ. στοῦντας ὁρᾶν, πῶς ἂν ἀθυμίας καὶ ὀδύνης μικρᾶς χωρὶς διάκειτο ἔχειν ἠδύνατο; Ηυχόμην γὰρ, φησι, αὐτὸς ἐγὼ ἀνάθεμα εἶ) ἀπὸ τῦ Χριστοῦ ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν μυ τῶν συγγενῶν μυ κατὰ σάρκα, οἵτινές εἰσιν Ισραηλῖται. ὃ δὲ λέγει τοιοῦτόν ἐστι· πολλάκις ἐῶ μοι εἰς γέενναν ἐμ- Εκ τῆς ἐρμην. πεσεῖν, ἢ τοὺς Ισραηλίτας ἀπιστοῦντας ὁρᾶν. ὁ δὲ τῶν τὸ τῇ γαστρὶ κόλασιν ἐλόμενος ὑπὲρ τῆς δυνατὸν γενέσθαι προσαγαγέσθαι τοὺς Ἰουδαίους ἀπῶντας, εὐδηλον ὅτι τότε μὴ τυχὼν, τῶν τὸ τῇ γαστρὶ κολαζομένων δίκτι βαρύτερον. Πρὸς δὲ Εἰρη) καὶ τὸ, Ἀρκεῖ σοι ἡ χάρις μυ· ἐπὶ γὰρ

ϛησι τὴν φιλοσοφοῦσαν αὐτόν. Εἰ γὰρ μὴ γέγονε ἐπίπονος, οὐκ ἂν οὕτως ταχέως ἐπέτυχε τῶν ἐν τοῖς ἀγῶσι στεφάνων. οὐδὲ γὰρ ἀρκεῖ μόνη ἡ τῶν χρημάτων ἐπαφελία πρὸς ἀρετὴν, μὴ καὶ τοῦ φόβου τῶν δεινῶν ἀφαιρουμένου τοῦ ῥᾳθυμότερον πρὸς ἐκείνην διακεισθῆναι. Ἄλλως τε καὶ διὰ τοῦτο λύπη καὶ ἀθυμία γεγένηται, οὐχ ἵνα ὑπὸ θανάτου, οὐδ' ἵνα ὑπὸ ζημίας χρημάτων, οὐδὲ ἵνα ἐπ' ἄλλῳ τινὶ τῶν τοιούτων ἀλγῶμεν· ἀλλ' ἵνα εἰς τὴν τῶν ἁμαρτημάτων αἵρεσιν αὐτὴν καταχρώμεθα. καὶ γὰρ σταφὶς θάνατον δεδοικὼς οὐδὲν οὐδέποτε γλυκάνον ἐργάσεται). Τοιγαροῦν ἀλγεινῶμεν, οὐχ ὑπὲρ ὧν κολάζεται, ἀλλ' ὑπὲρ ὧν ἁμαρτάνων προξενεῖ Θεόν, ἀλγεῖν λέγω. τοῦτο μὲν γὰρ ἀφίησιν ἡμῶν τὸν Θεὸν, καὶ ἐχθρὸν ποιεῖ· ἑκάστῳ δὲ καταλλάττει τε αὐτὸν ἡμῖν μάλιστα, καὶ ἑτοίμους ἡμᾶς ἐργάζεται). Διὰ γὰρ τοῦτο εἰς τὸν παρόντα βίον ἐξεμέχθης, ὦ θεράπον, οὐχ ἵνα ἀργῶν τρέφῃ, οὐδ' ἵνα μὴ πάσχῃς μηδὲν δεινὸν, ἀλλ' ἵνα παίζων λαμπρότερος ᾖς. ὁ γὰρ δούλου γνησίου τὸν μὲν ζητεῖν καὶ πενθῆν ἀπολαύει, ἀλλὰ σχολῆς ἀλόγου μᾶλλον ἢ ὀπωθυμία, ἢ λόγου ἔχοντος. καὶ οὐχὶ μὴ ἐμπεσεῖν εἰς πειρασμοὺς αἰτοῦσι δεόμεθα, μὴ δυσχεράνῃς, μηδὲ θορυβοῦ, μηδὲ ταραχῆς, ἀλλ' ὅπως γνήσιοι λαμπρότεροι, πρῶτα ποιεῖ. ἢ οὐχ ὁρᾷς τῶν γραπτῶν τοὺς ὑδρωποτάτους, πῶς τὸ σάλπιγγος καλύουσι πρὸς τὰ ὑπόπαια βλέπειν, πρὸς ταῖς τίχαις, πρὸς τοὺς καπηλικοὺς τῶν πραγμάτων; καὶ σὺ τοίνυν τῆς σάλπιγγος ἠχούσης τὸ πνευματικῆς, ζηλωτὴς λέοντος σφοδρότερος· ἴμασθι, καὶ πῦρ ἦ, καὶ σίδηρος. οἶδε δὲ τὰ στοιχεῖα τοῦ ὕπνου ὑδρωπικοὺς αἰδιτιᾶν· οἶδε καὶ τὰ ἀθηναία διδοικέναι, καὶ ὑπὸ λιμοῦ, καὶ ὑπὸ τῆς φύσεως αὐτῆς ἀγελαίους, πρώτων ὑπολαμβάνειν) καὶ κρατεῖν τῶν πάθους. Τοιγαροῦν ἐπειδὰν ποτε λυπῶμεν, δύο μόνον ὑποθέσεις ἀθυμίας ἔχειν δεῖ· ἢ ὅταν αὐτὸς, ἢ ὅταν ὁ πλησίον πρόσκρουσιν Θεῷ. Τοὺς οὖν καπηλεύοντας οὐκ ἀγαπᾷν δεῖ καὶ πέμπειν, ἀλλὰ τοῦ καπηλεύειν παύειν. ὁ γὰρ ἑκόντας ἀναγκάζοντας ἀπολογεῖσθαι ὑπὲρ ὧν κακῶς ἤκουσαν, ἀλλ' ὅτι ὑπὲρ ὧν κακῶς εἶπον· τούτοις γὰρ ἀποκρέμαται ὁ κίνδυνος ἅπας. ὥστε τοῦτο μὲ κακῶς ἀκηκοότας, ἀμείμπτους δεῖ εἶναι). ὁ γὰρ πλείοσιν ἀθῳωθεὶς ὑπὲρ ὧν ἕτερος εἶπε κακῶς τοῦ ὑπὲρ κακῶς εἰρηκότας ἀγαπᾷν καὶ πέμπειν, ἅτε καὶ τοῦ μέλλοντας εἰς τὸ φοβερὸν δικαστήριον ὑπὲρ τούτου ἕλκεσθαι. διὰ τοῦτο μὴ ὡς κακῶς ἀκούειν ἀλγῶμεν, ἀλλὰ ὡς δικαίως ἀκούειν κακῶς. διὰ μὲν γὰρ τὸ ποιεῖα ζῶμεν, καὶ μηδεὶς ὁ κακηγορῶν ᾖ, πάντων ἐσμὲν ἀθλιώτεροι· διὰ δὲ ἀρετὴν ὀπτιμώμεθα, καὶ ἡ οἰκουμένη λέγῃ κακῶς, τότε πάντων ἐσόμεθα ζηλωτότεροι. Εἰ γὰρ ἡ δόξα καλῶς ἡμῖν ἡ κατεσκευασμένη, καὶ μύριοι πάντα χεῖρα ἐγείρωσι χλευάζειν καὶ λιθάζειν καθεδούμεθα διὰ πάντος· ὥσπερ οὖν οὐκ ἂν ἔχούσης αὐτὴν, καὶ δόξειεν ἡμῖν ἅπαντα φέρη), τῶν ἐναντίων ὄντων οὐδὲν ἄμφιον διοισόμεθα. τοῦτο δέ ὅτι τῶν οὕτω ἔχει ἐστὶν ἰδεῖν. ὅταν μὲν γὰρ ἰσχυρὸν καὶ ἐῤῥωμένον ἡμῖν ᾖ τὸ σῶμα τῆς ψυχῆς ᾖ, πάντα, ὅπερ αὖ δέηται, καὶ σκληρὸν ᾖ, καὶ αὐτῷ ἀκατέργαστον, πρὸς καθαρὸν αὐτὸ μεταχειρίζει χυμὸν, τὸ φυσικῆς κρίσεως ἐκβλητικὸν τῆς ἐν τῷ σπέρματι κακίας· ὅταν δὲ ὁ τόνος αὐτοῦ καταλελυμένος ᾖ καὶ χαῦνος, καὶ ὃ πάντων δύσκριτώτερον αὐτῇ πρόσπεφυκὸς ἕδεσμα, εἰς τὸ χεῖρον αὐτὸ μετῤῥυθμίσει καὶ διέφθορε, τὸ ἀθενείας τὸ ἀρετῆς αὐτοῦ λυμεωνόμενον. Οὐ γὰρ ὅτι ψυχὴν ὀδυνωμένην δεῖ πέφευκε καταπαύειν ἀθυμίας δυνατὸν ἐστὶν ἄνευ τοῦ πρὸς ἡδυμίαν ἢ ἀκοῦσαί τι τῶν λεγομένων χρησίμως, ἢ εἰπεῖν. τὰ γὰρ ὀδυνωμένων αἱ ψυχαὶ ὑπὸ λύπης μακρὰς ἀπὸ τείνει λόγους, ἀλλ' ὥσπερ πεφέλη τις πυκνὴ γινομένη, καὶ τὴν ἡλιακὴν ἀκτῖνα ἐπισκιάζουσα, ἀποστρέφει τὸ αὐτῆς ἅπασαν εἰς τὰ ὀπίσω· ὅπου δὴ καὶ ἀθυμίας πέφος, ἐπιβαλὸν ἐστὶ τοῦ τῆς ψυχῆς τὸ ἡμετέρας, οὐκ ἀφίησιν αὐτὴν διὰ παντὸς ἡμέρας τὸ τοῦ λόγου δέχεσθαι, ἀλλ' ἀποπνίγει καὶ συνέχει μετὰ πολλῆς ἀνάγκης ἔνδον αὐτόν. καὶ τοῦτο οὐκ ὅτι τῶν λεγόντων μόνον, ἀλλὰ καὶ ὅτι τῶν ἀκουόντων γίνεται. ὥσπερ γὰρ ἀπὸ τοῦ τὸ λέγοντος ψυχῆς οὐκ ἀφίησιν αὐτὸν ἐκπηδῆσαι μετὰ βιαιολίας· οὕτως οὐδὲ εἰς τὸν τῶν ἀκουόντων

Σε. τῶν ἀνδριάντων.

Εκ τ. λόγ. τ εἰς τ Σταγίρ

Εκ τ ἑρμων. τῶ ϛκλ. Ψαλμ

Εκ τ γ. λόγ. τῶν εἰς Σταγίρ. Εκ τ ἑρμων. τῶ κτ Ματθ. εὐαγγ.

Εκ τ α. λόγ. τ περὶ ἀσυνοίας

Εκ τῶν ἀνδρι-

χ. τίμα χ. αὐτοκακὸν πίρκεστον.

Εκ τῆς ἐρμέω. τῶν χρ. ἰωαν. εὐαγγ.

νεως ἐπεισηλθών ἐξεφύσησε πρώτα; Τί γὰρ βούλεται ἡ ψυχὴ αὕτη ἡ αἰσθητὴ ἐκεῖ τὴν κηδείαν δαπανήσαι, πολλῷ μᾶλλον φέρουσα τοῖς κηδεύουσι ζημίαν, ὧν γε ἀπηλλάγη κέρδος οὐδέν; ὅταν ἀκούσῃς ὅτι γυμνὸς ὁ διαύτης αὐτῆς, παῦσαι τῆς ἐκεῖ τιμῆς κηδείας μανίας. Οὐδὲ γὰρ εἶπεν ὁ Χριστός, ὅτι πεινῶντά με εἴδετε, καὶ ἐθρέψατε· διψῶντα, καὶ ἐποτίσατε· γυμνόν, καὶ περιεβάλετε· προσέλθετε, ὅτι καὶ τεθνεῶτα, καὶ ἐτάφητε. Εἰ γὰρ ζῶντας κέλευει μηδὲν πλέον ἔχειν, ἀλλ' ἢ σκέπασμα, πολλῷ μᾶλλον τελευτήσαντας. πόθεν οὖν ἔξομεν ἀπολογίαν, ὅταν δὲ μὴ σῶμεν εἰς ἐκκλησίας καὶ σκολήκας δαπανῶμεν καὶ κηρωπίζωμεν· ᾧ γὰρ Χριστὸν πεινῶντα, διψῶντα, γυμνὸν περιέπητε καὶ ξένον προσορᾶτε; Ἀλλὰ καὶ ὅτι τῆς κλίνης κείμενος, φησι, ὁ πτωχὸς φέρει τὸν πλοῦτον καὶ τὸν τύφον καὶ σύμβολα, ἐνθῆτος λαμπρᾶς ὑπακούομεν, πενήτων καὶ πλουσίων προσπαπτόντων, δήμων θυμηδιῶντων, μᾶλλα μὴ καὶ ταῦτα κατάγελως· πολλὰ ἀλλὰ καὶ ταῦτα θύραθεν, ὥσπερ ἄθλος ἀγῶνος ἐλέγχεται. ὅταν γὰρ ᾧ οὐδὲν ὠφελοῦμεν τὴν τῆς πόλεως πυλῶν, καὶ τοῖς σκώληξι προδιδόντες ὃ σῶμα ἐκτρέφομεν, πάλιν σε ἐρήσομαι, ποῦ πορεύεται ὁ πολὺς ἔκλεος ἐκεῖνος; τί γέγονεν ἡ κραυγὴ ἐκ ὁ θόρυβος; ποῦ δὲ αἱ λαμπάδες; ποῦ δὲ ᾧ χορεὶ τῶν γυναικῶν; ἆρα μὴ ἄναρ ταῦτα ὄντα; ἢ δὲ καὶ ἐγένοντο αἱ βοαί; ποῦ τὰ σώματα τὰ πολλὰ ἐκεῖνα, τὰ κραυγάζοντα, καὶ προκαλούμενα θαρρεῖν, ὅτι οὐδεὶς ἀθάνατος; ὃ νῦν ταῦτα ἔδει λέγειν τὰ μὴ ἀκούοντι, ἀλλ' ὅτε πράττει, ὅτε ἐστέλλεσθε, τότε μικρὸν προαλλάξασθαι ἔδει λέγειν· οὐ δεῖ θαρρεῖν· οὐδεὶς ἀθάνατος. Εἰ μὲν γὰρ σοι κατεσκεύασεν οἰκίας, ἔνθα μὴ ἔμελλες οἰκεῖν, ζημίαν δὲ πρᾶγμα ἐνόμισας ἄν· νῦν δὲ τὸ σῶμα βούλει πλουτεῖν, ὅθεν δὲ περὶ τῆς ἑτέρας πολλάκις μέλλεις ἀποδημεῖν; ὑπόσχες τῆς μανίας, σέβεσαι τὴν ὑπομονήν· ὃ δὲ θαρσεῖ τῷ ἀδικουμένῳ· ἀλλ' εἰ καὶ ἐκεῖνα ταῦτα αἰσθητὰ λοιπὸν ἔμελλον ὄντα ὃ σάββατον, καὶ ᾧ τὰ αὐτὰ ἐκείνῳ ποιοῦντες, καὶ ὅτι ὃ σῶμα ἀκολουθοῦντες, ἀκέσεσθαι. ὅπου γὰρ ἔμπροσθεν ἀπὸ τῆς μισθῆς τῶν χρημάτων οὐδεὶς τοιοῦτοι ἐποιοῦσιν· ἀλλ' ὁ τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, ὅτε καὶ ἡ ὄψις τῶν κειμένων πιστοῦται ὃ λεγόμενον, σωφρονεῖσθαι, παιδεύεσθαι, ἐποιοῦντες ὅτι μικρὸν ὕστερον καὶ αὐτὸν ἔξουσιν ᾧ ἀπαίροντες ὅτι τὰς φοβερὰς ἐκείνας θύρας, καὶ τὸ δοῦναι δίκην ὧν ἐνταῦθα κακῶς ἐπλημμέλησαν. ἵν' οὖν μὴ καὶ ἡμεῖς τὰ αὐτὰ ἐκείνοις πεισώμεθα, μεταβαλέσθαι καὶ γνῶναι βελτίους ἀσυδάσωμεν, ὅσον δυνάμεις, ὅπως καὶ τῶν μελλόντων ὅτι τύχωμεν ἀγαθῶν, ἐν Χριστῷ τῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν· ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, σὺν τῷ πατρὶ, καὶ τῷ ζωοποιῷ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Λογ. ιη.

ΠΕΡΙ ΛΥΠΗΣ ΚΑΙ ΑΘΥΜΙΑΣ.

Εκ τοῦ γ' λόγου εἰς Σπαγείειον.

Ἡ ἀθυμία σὺν ἔθηκεν ἡμῖν ὁ Θεὸς τῇ φύσει, οὐχ ἵνα ἁπλῶς καὶ ἀκαίρως καὶ ἐν τοῖς ἀναπτοις αὐτῇ χρώμεθα πρᾶγμασιν, οὐδ' ἵνα φθείρωμεν ἑαυτούς, ἀλλ' ἵνα τὰ μέγιστα κερδάνωμεν δι' αὐτῆς. καιρὸς γὰρ ἀθυμίας, οὐχ ὅταν πάσχωμεν κακῶς, ἀλλ' ὅταν δρῶμεν κακῶς. ἡμεῖς γὰρ τὰ πάντα ἀνατρέψαιμεν, καὶ τὰς καιρὸς ἀντιλαβόμεθα καὶ ποιοῦντες μὲν ῥᾳθυμα κακά, οὐδὲν πρὸς τὸ βέλτιον συντελοῦμεν· ἂν δὲ μικρόν τι πάθωμεν, καταπίπτομεν καὶ ἰλιγγιῶμεν, καὶ ἀπαλλαγῶμεν τοῦ παντὸς βίου βιούμεθα. Οὐκ οἶδας, ὅτι αἱ θλίψεις, καὶ οἱ πειρασμοὶ, καὶ τὰ συμβαίνοντα ἡμῖν ἀναγκαῖα, τῶν χρησίμων οὐκ ὄντων τινὶ τοῦ Θεοῦ ἡμῖν κηδεμονίαν ἐνδείκνυται. καὶ τί λέγω τὰς θλίψεις τὰς ἐνταῦθα; τῆς γὰρ βασιλείας τὰ τῶν οὐρανῶν οὐκ ἔλαττον ἡ τῆς γεέννης ἀπειλὴ πρὸ-

Εκ τοῦ ά. λόγ. τοῦ εἰς Σπαγείειον.

φησι

δωνήσεται; πολλοῖς γὰρ πολλάκις ἀπὸ τοῦ ὄρους κατενεχθὲν μικρὸν ζωύφιον ἢ ⓦ ὀφθαλμὸν ἔξελεν, ἢ ἑτέρου ὠὸν καθιππου κατέαξε. [Τί δαί; ὁ Ἀλέξανδρος οὐχὶ πολλὰ καὶ μεγάλα κατώρθωσε ζῶν; οὐχὶ καὶ ἔθνη, καὶ πόλεις ὑπέταξε; καὶ πολέμους πολλοὺς καὶ μάχας εἴληφεν, καὶ τροπαῖα ἔστησεν; οὐχὶ περικαθίκατος ἐνομίσθη ⓒ Θεὸς κατὰ τὴν συγκλητον Ρωμαίων; ἀλλὰ δὲ μὴ ζῶντα κατορθοῦν πολέμους καὶ νίκας βασιλέα ὄντα, καὶ στρατόπεδα ἔχοντα, θαυμασὸν σοὶ δοκεῖ· ὃ δὴ μᾶλλον καὶ θάψαι καὶ ταφῆναι τοσαῦτα πάντα χοῦ γῆς καὶ θαλάττης καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἐργάζεσθαι, τοῦτό ἐστι δι' μάλιστα πολλῆς ἐκπλήξεως γέμον. πού γάρ, εἰπέ μοι, δι' σῶμα Ἀλεξάνδρου; δείξόν μοι, καὶ εἰπεῖν ἡμέρᾳ, καθ' ἣν ἐτελεύτησεν. ἀλλ' οὐκ ἀν ἔχοις· ἢ δὴ Παύλου καὶ δι' σῶμα λαμπρὸν ἴδοι τις ἂν τὴ βασιλικωτάτην καὶ λαμπροτάτην πόλιν, καὶ ἡμέρᾳ, καὶ φανερᾷ ἑορτὴν τὴν οἰκουμένην ποιοῦσαν. καὶ δι' ἐκείνου καὶ ⓒ οἰκέται ἀγοροῦσι· δι' ἣ τοῦτο καὶ ⓒ βαρβαροι δέονται). καὶ ὁ τάφος τοῦ δούλου τοῦ Χριστοῦ λαμπρότερος τοῦ βασιλικοῦ ὄντος αὐλοῦ. καὶ γὰρ αὐλὸς ὁ τὴν ἀλυρίδα περικείμενος ἀπέρχεται δι' σῶμα δι' ἐκείνου περιπλεκόμενος, καὶ ⓦ τύφου ἀποθέμενος ἔσχε διάμενος τοῦ νεκροῦ, ὥστε αὐτοῦ πολὺς ὠὴν καὶ παρὰ τοῦ Θεοῦ, καὶ τοῦ σκηνοποιοῦ καὶ τοῦ ἁλιέως καὶ τετελευτηκότος ὡς πολὺ πάντων ἐφάνη ὁ ζηλωτὴς ἔχων. ⓒ οὐκ οὖν ἐν τῇ Ρώμῃ ἴδοι τις ἂν ἡμέραν μίαν, ἀλλὰ ⓒ ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει. καὶ γὰρ καὶ ⓒ τοῦ Κωνσταντῖνον ⓦ μέγαν μεγάλῃ τιμῇ τιμᾶν ἀνάγκη ὁ πᾶς, εἰ [μὴ πολὺς] τοῖς πολυθρυλήτοις αὐλοῖ τοῦ ἁλιέως καθάπτοιτο. καὶ ὅπερ εἰσὶ ⓒ πυλωροὶ τοῖς βασιλεῦσιν ἐν τοῖς βασιλείοις, τοῦτο ἐν τῷ σήματι ⓒ βασιλεὺς τοῖς ἁλιεῦσι· ⓒ ⓦ ὥσπερ διατάττεται τοῦ τόπου τὰ εἴδωλα κατέχουσιν, ⓒ ὃ ὡς παρόντες ⓒ γείτονες, ἠγάπησαν τὸν αὐλεῖν αὐλοῖς ἀφορισθῆναι φύσει. καὶ ⓒ ⓦ βασιλεῖς οἰκετῶν καὶ ὑπηρετῶν, ⓒ ὃ ἀρχόμενοι βασιλέων τὸν ἀξίαν πεῖσαι πάντα.] Ταῦτα σὺν οἷς· καὶ μὴ ὁ τῆς δυσσεβείας ὄφεως αὐτὸς θαυμάζε, μηδὲ ⓦ αἱματοπαθῆσαι αὐχένα, μηδὲ τὴν χλαμύδα καὶ ⓦ ἵππους καὶ τοὺς ἀκολούθους· ἀλλὰ πολὺ πλουτᾷ ταῦτα πρὸς λογίζου. ἐμὲ γὰρ τὰ φαινόμενα θαυμάζεις, καὶ ἐγὼ σὲ τὰ ἐν ταῖς γραφαῖς ἐρῶ τὰ πολλῷ τούτων λαμπρότερα. ἀλλ' ὥσπερ ἐκεῖνα ἀπὸ τοῦ ὄψεως οὐ θαυμάζομεν, τοῦ οὐσίας αὐτῶν ὁρῶντες, ὅτι πλὸς ἐστὶ τὸ πρῶ· οὕτω δὴ μηδὲ ταῦτα. ἐκεῖνα γὰρ τὰ ταῦτα πλὸς· μᾶλλον δὲ καὶ πρὸ ἀπαλυθῆναι καὶ γενέσθαι κόνιν. δείξόν μοι τοῦτον ⓦ αἱματοπαθοῦντα πυρέττοντα, ψυχορραγοῦντα, καὶ τότε σοὶ ἀπαλείξομαι καὶ ἐρήσομαι. Ποῦ νῦν εἰσιν ⓒ οἱ πολλοὶ καὶ τοῦ τύφου, πολλῶν ὧν τὸν ἀκολουθούντων σοφοῦντες ὅτι τῆς αἱρέσεως· ⓒ τὰ σπερικὰ ἐνδεδυμένοι, καὶ μύρων πνέοντες, καὶ ὑποδήτους πέφοντες, καὶ τὴ σκηνῇ πολυσπλανώμενοι ἀπαθεῖς; ποῦ ἡ τῶν δυσπνοων ἐκείνων πολυτέλεια, ὁ τῶν μυσικῶν πλῆθος, ἡ τῶν κολάκων θεραπεία, ὁ γέλως ὁ πολύς, ἡ τῆς ψυχῆς δύεσις, ἡ τῆς διαποίας διάχυσις, ὁ βίος ὁ ὑγρὸς καὶ αἰωμένος καὶ ὠκύπους; πάντα οἴχεται καὶ ἀπέπτη. Οἱ γέγονε ὁ τοσαύτης ἀπολαῦον θεραπείας σῶμα καὶ καθεστῶτος; ἀπιθι πρὸς τὸν σορόν· θάσσαν τὸν κόπον, τὸν τύφον, τὸν σκώληκας· τὸ "τόπου ὁ ἐνδιδύει. θάσσαν καὶ σίναλοι παρόν. καὶ εἶτα μέχρι τῆς τάφρας ἡ ζημία ἰοῦ. νῦν δὲ ἀπὸ τῆς σορου καὶ τῶν σκωλήκων τούτων μεταλαγε ⓦ λογισμὸν ὅτι ⓦ ἀπλούτησον ἐκεῖνοι σκώληκε, ὅτι ⓦ βρυγμὸν τῶν ὀδόντων, ὅτι ὁ σκότος ὁ ἐξώτερον, ὅτι ὁ πῦρ τὸ ἄσβεστον καὶ ταῖς κολάσεσι ταῖς πικραῖς καὶ ἀφορήτοις ἐκείναις, ταῖς εἰς ἀπλουτήτους αἰῶνας. ταῦτα μὲν γὰρ καὶ τὰ ἀγαθὰ καὶ τὰ χρηστὰ πάλιν ἔχει, καὶ τοῦτο πάσχειν· ἐκεῖ δὲ ἀθανάτοις ἀμφότερα προσπίπτεται αἰῶσι· καὶ τῇ ποιότητι δὲ τοσοῦτον τῶν νεῶν διεστήκασιν, ὅσον οὐδὲ ὅτι εἰπεῖν. Οἱ δῆτα γένοιτο ὁ πολὺς κόσμος ἐκεῖνος; ποῦ δὲ οἴχεται ἡ πολλὴ κολακεία καὶ ἡ θεραπεία τῶν δούλων, καὶ ἡ περιουσία τῶν χρημάτων, καὶ τῶν κτημάτων; ποῖος ἀ-

Ex τῆς ἐρημίω. τῆς πρὸς Κορ. Ε. ὁμ. ιε

Ex τῆς πρὸς Κορινθ. β. ὁμ.

Ex τῷ ζ. λόγ. τῶν εἰς Θεόδωρ. ὁμ. ε.

χ. πόντε

ἐκ ἐπαφῆσι τῇ λυχνίᾳ ἢ τῇ φλογί· ᾗ δ' μὴ δίκαια φερόντων τοῖς σωτῆσι φείδη, δ' ἢ ἀληθῶς ἢ δέδοικε φοβερὸν πῦρ. βούλει εἶπω ἢ ἑτέρως αὐτὰς, δι' ὧν Θεὸν θανάτου δεδοίκαμεν; οὐ ζωῆς μὲν ἀκριβείας, οὐδὲ ἔχομεν συνειδὸς ἀγαθὸν· ὡς εἰ τοῦτο ἦν, οὐδὲν ἡμᾶς δὴ ἐφόβουν· ἢ θάνατος, οὐ ζημία χρημάτων, οὐκ ἄλλο τῶν τοιούτων οὐδέν. δὸς μοι τοίνυν θαρρῆσαι πρὸς τὴν βασιλέως τέχνην, ἢ, εἰ βούλει, σύμβουλε μοι κατάσφαξον, ἢ χρῆν εἰσομαί σου τῆς σφαγῆς, ὅτι μοι χαλκέως ποιεῖς ἐκεῖνα πάμπαν τὰ ἀγαθά. ἀλλὰ δ' ἀδίκως ἀποθανεῖν δέδοικα, φησί. τί λέγεις, εἰπέ μοι; δ' ἀδίκως ἀποθανεῖν δέδοικας; ἀλλὰ δικαίως ἐβούλου; καὶ τίς οὗτ' ἄθλιος καὶ ταλαίπωρος, ὡς, πρὸν ἀδίκως ἀποθανεῖν, δικαίως αὖ μᾶλλον ἔλειτο; εἰ γὰρ δέδοικέναι χρὴ θάνατον, δικαίως ἡμῖν ὀφείλοντα δέδοικέναι χρή· ὡς ὅ γε ἀδίκως ἀποθανών, κατ' αὐτὸ τοῦτο κεκώνευε τοῖς ἀγίοις ἅπασι. καὶ γὰρ πλείους τῶν βαρεσκομένων τῷ Θεῷ ἄδικον κατέστησαν τὸν θυτῆρα· καὶ πρῶτος Ἄβελ. ἢ γὰρ δὴ πλημμελήσας εἰς τὸν ἀδελφὸν, οὐδὲ λυπήσας τὸν Κάϊν, ἀλλ' ὅλῃ τῇ Θεοῦ ἐπήμυνε, μᾶλλον τοῦτον ἐσφαγή· ὁ δ' Θεὸς σωτὴρ ἦν. ἆρα φίλον αὐτὸν, ἢ μισῶν; δῆλον ὅτι φίλον, καὶ λαμπρότερον αὐτῷ τὸν φόνον ποιῆσαι βουλόμενος ἀπὸ ἀδικωτάτης ταύτης σφαγῆς. ὁρᾷς ὅτι οὐ δ' ἀδίκως ἀποθανεῖν χρὴ δεδοικέναι, ἀλλὰ δ' ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ἀποθανεῖν; ὁ Ἄβελ ἀπέθνῃσκεν ἀδίκως, ὁ Κάϊν ἔζη δίκαιον καὶ πέμων. τίς οὖν, εἰπέ μοι, μακαριώτερος ἦν; ὁ μὴ δικαιοσύνης παυσάμενος, ἢ ὁ ἐν ἁμαρτίαις ζῶν; ὁ ἀδίκως ἀποθανών, ἢ ὁ δικαίως κολασζόμενος; Τί δαὶ φόνου χαλεπώτερον, εἰπέ μοι; ἀλλ' ἐδωκήθη ποτὲ δικαιοσύνῃ τινὶ τῇ τότε ποιήσαντι· καὶ ὅπως ἄκουε. Μαθηταί ποτε βουλόμενοι τὸν Θεὸν" ἐκπολεμῆσαι τοῖς Ἰουδαίοις, ἢ ταύτῃ πρόφασιν δοκοῦντες αὐτῷ προσάγεσθαι, εἰ τῆς οὐσίας αὐτοὺς ἀποστερήσειεν τὸ διαφόρου, κόρας καλλωπίσαντες ἢ ὡραιοπρεπῶς προσήσαντες, ἐλελέασαι αὐτοὺς, ἢ εἰς τὴν πορείαν ἤγαγεν. τοῦτον ἰδὼν ὁ Φινεὲς μεταχειρισάμενος ξίφος, ἢ παρθένοις δύο καταλαβών, τὸ αὐτῇ τῇ ἁμαρτίᾳ ἀμφοτέρους ἐξεκέντησεν, οὐ τοὺς αἱματηθέντας μισῶν, ἀλλὰ τῶν λοιπῶν φειδόμενος. ἢ ὃ μὲν ἡμάρτησε φόνου ἐδίωκεν, ὃ δ' κατορθούμενον ἐξ ἐκείνου σωτηρίᾳ τῶν ἀπολλυμένων ἀπέτεμεν ἐζήτει. ἀπέκτεινε δύο, ἢ ἔσωσε μυριάδας ἀπείρους. καὶ καθάπερ ἰατρὸς ἐπὶ τὰ σπασθέντα τῶν μελῶν ἐκτείνοντες, ὁλόκληρον σώζουσι τὸ σῶμα· οὕτω κἀκεῖνος ἐποίησε, ἢ ἐλεγείᾳ αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. Μὴ τοίνυν τοὺς ἀποθνήσκοντας ἁπλῶς κλαίωμεν, ἀλλὰ τοὺς ἐν ἁμαρτίαις ἀποθνήσκοντας. ὅτοι θρηνῶν ἄξιοι, οὗτοι κηπτῶν καὶ δακρύων. ποία γὰρ ἐλπὶς, εἰπέ μοι, τοῖς ἁμαρτημάτων ἀπλήστοις, ἵνα τόκος ἐστὶν ἁμαρτήματα ἀποδύσασθαι; ἴσως μὲν γὰρ ἦσαν ἐν τούτῳ, ἴσως ἐν προσδοκία πολλῇ, ὅπως μεταμελήσωνται, ὅπως βελτίους ἔσονται· νῦν δ' ἀπόλωλεν εἰς τὸν ᾅδην, ἔνθα οὐκ ἔστι μετανοίας χρόνος ἢ (Ἐν τῷ γὰρ ᾅδῃ, φησί, τίς ἐξομολογήσεταί σοι;) πῶς οὖν οὐ θρηνῶν ἄξιοι; κλαίωμεν οὖν τοὺς ὄντως ἀπηρτισμένους, οὐ χωλύω· κλαίωμεν, ἀλλὰ μὴ ἀσημέτως, μὴ τείχας πλήττοντες, μὴ βεκχίοις γυμνοῖσιν, μὴ ὄψιν ἀσεμνύνοντες, ἀλλὰ" μᾶλλον κατὰ ψυχὴν ἡρέμα δάκρυον" ἀφίεντες μικρόν. τοῦτο δ' ἡμᾶς ὠφελεῖ. ὁ γὰρ ἐκεῖνον πεισθεὶς ὄντως, πολλῷ μᾶλλον αὐτὸς ἑαυτοῦ κατατήξει μηδέποτε τοῖς αὐτοῖς ἁλῶναι. Πάλιν δ' ὅταν ἴδῃς γεωργὸν ἐπ' ἀγροῦ σπείροντα, σπυρίδας ὀρφανοὺς ἀκολουθοῦντας, χήρας γυναῖκα κατακοπομένην, οἰκέτας ἐθελοντὰς φίλους κατηφοῦντας, λόγισαι δ' οὐδαμοῦ τῶν παρόντων πραγμάτων, καὶ ὅτι σκιᾶς καὶ ὀνείρατος οὐδὲν διαφέρουσι. σκόπει μοι τὸν μεγάλην ἐπιφανῆ οἰκίαν, καὶ πῶς εἰς ἔδαφος κατενεχθεῖσαν· ἐνίοτε πόσα ἴσχυσαν, καὶ πῶς οὐδὲν μέτριον αὐτῶν ὑπελείφθη. Πολλοὶ γὰρ τύραννοι σκάψαντες ἐπ' ἐδάφους, ὁ δ' αὐτοκράτωρ ἐφόρεσε πορφύραν. ἀλλ' οὐκ ἀρκεῖ ταῦτα; σκόπει καὶ τὸν θυμάτων ὅτου καθεύδῃς, ποίου ἄξιος εἶ. οὐχὶ καὶ τὸ μικρὸν σε θηρίον δρᾶλεῖν δυνήσεται;

Ἐκ τῶν λόγ. ἢ χρ. ἢ παραπρέπ. τοῦ ἁγίου. Ἀλεξ. κε.

χ. μόνον

Ἐκ τῶν ἁγίων. ἢ ἀφίλ.

Ἐκ τῶν ἁγίων. τῶν ἀγίων Βασ.

Ἐκλογ. ια.

τοῦ τὴν βύλησιν τῆς ψυχῆς; ἢ γὰρ ἤκουσεν, ὅτι ὁ Θεὸς ὁ ψηφισάμενος ἑαυτῷ προῖκα τοῖς ὀλιγαρκήσασι, ὦ τέκνον, ἢ σοὶ δεῖ φιλοσοφῆσαι πλέον· ἐώρα Ⓦ πατέρα δεσμεύοντα αὐτόν, καὶ οὐκ ἀντέτεινεν· ἐπετέθη τοῖς ξύλοις, καὶ οὐκ ἀπεπήδησεν· εἶδε τὴν μάχαιραν κατ' αὐτοῦ φερομένην, καὶ οὐκ ἐπεφάσθη. τί ταύτης βύλεσθε ἀγνώμονος; ἔπι οὖν τολμήσει τις εἰπεῖν, ὡς οὐδὲν ὑπὸ τῶν ἀπάντων ἔπαθεν ὁ Ἀβραάμ; εἰ γὰρ ἐχθροὶ καὶ πολέμιοι καταφύγει ἔμελλεν, εἰ δὲ φιλίου ἦν, ἆρα ἀνάγκη ταῦτα ἐποίησε; οὐκ ἔστι ταῦτα, οὐκ ἔστι. Διὰ τοῦτο δέομαι καὶ ἀντιβολῶ, ὅταν ἴδητε, ἢ θυγατέρα ἀποβάλῃς, ἢ ἀδελφὸν, μὴ ὥσπερ ἀχαρίστου ἀθρόως ἀπολωλεκότες σεαυτούς, ἀλλ' εἰνόησον, ὅτι ὁ Ἀβραὰμ κατέσφαξε Ⓦ τὸν ἑαυτοῦ Ⓦ υἱὸν, καὶ ὥσπερ ἐδάκρυσεν, ὥσπερ πικρὸν ῥῆμα ἤκουσε. καὶ ὁ Ἰὼβ ἤλγησε μὲν, τοσοῦτον δ', ὅσον εἰκὸς πατέρα φιλοπαῖδα· ὡς ἄγαν τοῦτο ποιοῦμεν ἡμεῖς, ἐχθροὶ καὶ πολεμίων ὄντες. οὐδὲ γὰρ, εἴ τινος εἰς βασιλέα ἀπειρημένος καὶ σεφανωθέντος ἔνοχοι σαυτὸν ἐχθρὸν ἐφώνησας, φίλον δεῖ σε τοῦ σεφανωθέντος ἔφην εἶναι, ἀλλ' ἐχθρὸν καὶ πολέμιον. Ἀλλ' οὐκ οἶδα τοῦτο κεχώρηκέ, φησι. Διὰ τί γὰρ οὐκ οἶδας, εἰπέ μοι; εἶπε γὰρ ὀρθῶς εἶναι, εἴτε ἕτερος, δηλονότι τοῦτο χωρήσει. Διὰ γὰρ τοῦτο κόπτομαί, φησι, ὅτι ἀμάρτωλὸς ἀπῆλθε. δι' αὐτὸ μὲν οὖν τοῦτο δεῖ χαίρειν, ὅτι ἐξέκοπτε τὰ ἁμαρτήματα, καὶ οὐ προσέθηκε τῇ κακίᾳ· καὶ βοηθεῖν, ὡς δοῦναι οἱόντε ἦν, οὐ δάκρυσιν, ἀλλὰ θυσίαις καὶ ἱκετηρίαις καὶ ἐλεημοσύναις καὶ προσφοραῖς. οὐ γὰρ ἁπλῶς τοῦτο ὑπενοήσατε, οὐδὲ μάτην ὁ πρόεδρος τῶν θεσπεσίων τῶν φρικτῶν τελετῶν μυστηρίων βοᾷ, ὑπὲρ πάντων τῶν ἐν Χριστῷ κεκοιμημένων, καὶ τῶν ταῖς μνείαις αὐτῶν ἐπιπλεόντων, ἀλλὰ πνεύματος ἁγίου διάταξιν ταῦτα γίνεται. Εἰ γὰρ ἦν τοὺς παῖδας τοῦ Ἰὼβ ἐκάθαιρεν ἡ τοῦ πατρὸς θυσία· τί ἀμφιβάλλεις, εἰ καὶ ἡμῶν ὑπὲρ τῶν ἀπελθόντων προσφερόντων, γίνεταί τις αὐτοῖς ὠφελεία; Μὴ τοίνυν οὖν ἀπογνῶμεν, κλαίωμεν ἁπλῶς, ἀλλ' ὡς ἐν πλούτῳ τεταλαιπωρηκότες, καὶ μηδεμίαν ἀπὸ τοῦ πλούτου ὠφελείαν ταῖς ἑαυτῶν ψυχαῖς ἐπινοήσαντες, τοὺς λαβόντας ἐξοτίσαι ἀπολύσασθαι αὐτῶν τὰ ἁμαρτήματα, καὶ μὴ βλαπτῆναι, τύπτειν κλαίωμεν καὶ ἰδίᾳ καὶ κοινῇ πάντες, μὴ μίαν ἡμέραν, μηδὲ δύο τρεῖς, ἀλλὰ Ⓦ ἅπαντα βίον ἡμῶν, καὶ βοηθῶμεν αὐτοῖς καθ' δυνάμιν· ἐπινοήσωμεν αὐτοῖς τινα βοήθειαν, μικρὰν ἐκείνοις, βοηθοῦσαν δὲ ἡμῖν· πῶς καὶ τίνι τρόπῳ; εὐχόμενοι, καὶ ἱκετηρίας ποιούμενοι καὶ ἐλεημοσύνας ὑπὲρ αὐτῶν ποιεῖσθαι, πίπτοντες ὑπὲρ αὐτῶν διδόντες στενοχῶς. ἔχει τινὰ δὲ τὸ πρᾶγμα παραμυθίαν. ἄκουε γὰρ τοῦ Θεοῦ λέγοντος, Ὑπερασπιῶ τῆς πόλεως ταύτης διὰ ἐμὲ καὶ διὰ Δαυὶδ Ⓦ τὸν δοῦλόν μου. Εἰ δὲ μνήμην μόνοι δικαίαν ποσοῦτον ἴσχυσιν, ὅταν καὶ ἔργα γίνηται ὑπὲρ αὐτοῦ, πόσον οὐκ ἰσχύσει; οὐκ εἰκὴ ταῦτα νομοθετηθῆναι ὑπὸ τῶν ἀποστόλων, ὃ ἐπὶ τῶν φρικτῶν μυστηρίων μνήμην γίνεσθαι τῶν ἀπελθόντων. ἴσασιν αὐτοῖς κέρδος πολὺ γινόμενον, πολλὴν τὴν ὠφέλειαν. ὅταν γὰρ ὁ λοιπὸς ἐστηκὼς λαὸς, χεῖρας ἐκτείνοντες, πλήρωμα ἱερατικὸν, καὶ παρέκειται ἡ φρικτὴ θυσία, πῶς οὐ δυσωπήσομεν Ⓦ Θεὸν, ὑπὲρ τούτων παρακαλοῦντες; ἀλλὰ τοῦτο μὲν παρὰ τῶν ἐν πίστει πεπελθότων· Ⓐ ἂν καταχθόνιοι καὶ οὗτοι καταξιωθῶσι τῆς παραμυθίας, ἀλλ' ἀπεστέρηνται πάσης τοιαύτης βοηθείας, πλὴν μιᾶς τινος. ποίας δὴ ταύτης; ἔνεστι πίπτοντας ὑπὲρ αὐτῶν διδύναι ζωηρῶς, καὶ ποιεῖ τινα αὐτοῖς τὸ πρᾶγμα παραψυχήν. ὥστε κἂν ὁ ἀποθανὼν, κακὸν, ἀλλὰ ὁ ἀποθανὼν κακῶς. Βούλεσθε εἶπω πρὸς τὴν ὑμετέραν ἀγάπην, πόθεν δεδοίκαμεν θάνατον; οὐκ ἔτρωσεν ἡμᾶς ὁ τῆς βασιλείας ἔρως, οὐδὲ ἀνῆψεν ἡμᾶς ὁ τῶν μελλόντων πόθος· ἐπεὶ πάντων μὲν ὑπερείδομεν τῶν πρόντων. ὁ γὰρ Ἀβραὰμ τοῦτο γέγονε δεδοικώς, οὐδέποτε θάνατον φοβηθήσεται. δότε μοι πρὸς ὑμᾶς εὐκαίρως εἰπεῖν λόγον, ἀδελφοί, Μὴ παιδία γίνεσθε τὴν φρένα, ἀλλὰ τῇ κακίᾳ νηπιάζετε. καὶ γὰρ τὰ παιδία τὰ μικρὰ πρόσωπα μὲν δείδοικε, πῦρ δὲ δείδοικεν· ἀλλ' ἐὰν βάσταζόμενα τύχῃ πρὸς λυχνίαν λύχνου ἔχουσαν, ἀπερισκέπτως τοῦ χεῖ-

Ex τῆς πρὸς Θεον. ς' ἐπιστ.

Ex τῆς ἑρμηνείας εἰς τὸν προφ. Ἀβδ. ὁσ.

Ex τῆς ἑρμηνείας τῆς πρὸς Φιλιππ. ὁμ.

Ex τῆς αὐτοῦ.

Δ. Βασ. ιθ. λθ.

Εἰπέ μοι; Εἰ γὰρ φαύλων παίδων οὐκ ἂν βύκελλος καταφρονήσειεν πατέρες, ἀλλὰ καὶ τούτοις πειθόμενοι· ὅτου γε υἱὸς ἦ καὶ γνήσιος, ἡ μονογλυὴς, καὶ ἀγαπητὸς, καὶ ὑπ' αὐτοῦ μέλλῃ σφάττεσθαι τῷ πατρὶ, πῆς ἂν εἴποι τὸν ἀναβολέα τῆς φιλοσοφίας; ὦ δέξιας μαχαίρας, οἵας κατηξιώθη μαχαίρας; ὦ μαχαίρας ἡμερωτάτης, οἵας κατηξιώθη δέξιας; ὦ μαχαίρας ἡμερωτάτης, εἰς ποίαν κατοικίδιον χεῖρα, ἢ ποίαν ἰδοῦσα δεξιάν, ἢ ποίῳ ὑπηρετήσασα τύπτῳ; πῶς ἡμάρτη; πῶς οὐχ ἡμάρτη; οὐ γὰρ οἶδα τί εἴπω, ὅτῳ φείκτον ὁ μυσήσειεν ἰδών. Οὐκ ἤνεγκε τὴν τοῦ παιδὸς δέρρης, οὐδὲ δίπλη δέχεται τὸ λαμπρὸν τὸ ἀγιὸν ἐκεῖνο, οὐδὲ ἐφονίζετο αἵματι δικαίου· μᾶλλον δὲ καὶ ἤνεγκε, καὶ δίπλη, καὶ ἐφονίζετο, καὶ ἐβαπτίζετο, καὶ οὐκ ἐβαπτίζετο. Ἔχα δέξεσηκέαμὶν δοκῶ ὅτως σὺν τοῖς ἀγγέλοις (καὶ γὰρ ἐδέξησκε τὸ θαῦμα σὺν τοῖς δικαίοις) ἀλλ' οὐκ ἐναπολεῖται. ἡ μὲν γὰρ τοῦ δικαίου χεὶρ οὐκ ἔπηξεν αὐτὸν τῇ φαρύγγι τοῦ παιδὸς, ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ χεὶρ ἐμπαλέσασα οὐκ ἀφῆκεν αἵματι μολυνθῆναι τὸν παιδός. καὶ γὰρ οὐχ ὁ Ἀβραὰμ αὐτὸν κατέσχε μόνον, ἀλλὰ καὶ ὁ Θεός. καὶ ὁ μὲν ἔθηγε σὺν τῆς γνώμης, ὁ δὲ ἀνέστειλε δέχεται τῆς φωνῆς. σκόπει δὲ εἶπε, σφάξον, καὶ θύτως ὠπλίζετο· εἶπε, μὴ σφάξῃς, καὶ θύτως ἀφωπλίζετο. Εἴλετο γὰρ μὴ κληθῆναι πατὴρ, ὥστε δοῦλος θυγατρὸς φονεῦσαι· καὶ ὅπῃ ἀπέσπευδε τὴν ἑαυτοῦ δέχεται ⟨Ⓦ⟩ Θεοῦ, δέχεται τοῦτο καὶ ὁ Θεὸς μὴ τούτων ἐφείσατο αὐτοῦ καὶ τοῦ υἱοῦ· καὶ μέχρι τῆς τοσαύτης ἴσχυσε τὸ ἐπίταγμα. καὶ μή μοι τοῦτο εἴπῃς μόνον, ὅτι θεσπεσίοις φθόγγοις καὶ τὰ ξύλα ἐπάγησαν, ἀλλ' ἀναμνήσθητι καὶ τῆς φωνῆς τοῦ παιδίου, καὶ λόγισαι ὅσας ἡ φάσις ἐπῆλθε αὐτῷ λογισμοὺς, φλεγμονὰς δέρσεσιν ὠπλισμένους, καὶ πάντοθεν κατασκεπτομένους αὐτὸν καὶ δέχεται μενοῦντας, ὅτε ἤκουσε τὸ παιδίον λέγοντος· Πάτερ, τοῦ δὲ πρόβατον; Εἰ γὰρ καὶ νῦν κατακλαίεται πολλοὶ, καὶ μὴ πατέρες ὄντες· τί πάσχει ἐκεῖνον εἰκὸς ἦν, ⟨Ⓦ⟩ αὐτὸν ἱκετεύοντα, ⟨Ⓦ⟩ θρηνοῦντα, ⟨Ⓦ⟩ τὸ γῆρας, ⟨Ⓦ⟩ μόνον ἔχοντα τοῦτον, ⟨Ⓦ⟩ ἐρωτῶντα, ⟨Ⓦ⟩ ἀκούοντα, ⟨Ⓦ⟩ θύθως μέλλοντα αὐτὸν αἱρεῖν; ἀλλ' οὐδὲν τούτων ⟨Ⓦ⟩ ἀδάμαντα ἐκεῖνον ἐδείκνυεν, οὐδὲ δίσσιον· οὐδὲ εἶπε, τί πατέρα καλεῖς ⟨Ⓦ⟩ μιαρὸν ὄντα, οὐκ ἐσώμενόν σε πατέρα, ⟨Ⓦ⟩ ἢδη ταύτην ἀπολέσαντα τὴν τιμήν; ἀλλὰ τί; Ὁ Θεὸς ἑαυτῷ ἐναπολείσαιτο εἰς ὁλοκάρπωσιν, τέκνον. ἑκάτερα τὰ ὀνόματα τῆς φύσεως καλῶν· ἐκεῖνος πατέρα, καὶ τέκνον οὗτος· ἕως χαλεπὸς ἑκατέρωθεν ὁ πόλεμος διετίθετο, καὶ πολλὴ ἡ ζήλη, καὶ ναυάγιον ἄδαμον. ὁ δὲ Ἰσαὰκ ὅπῃ ἴκνυσε ⟨Ⓦ⟩ Θεοῦ, οὐκέτι εἶπεν οὐδὲν, οὐδὲ ἀντιμαρτύσατο· ὅτου ζωὸν ἰδὼν ὁ παιδίον καὶ τὸ αὐτοῦ τῆς ἡλικίας ταῦ ἀθῆ. ἆρα δὲ διεθερμαίνθητε πάντες; οὐχὶ ἕκαστος ὑμῶν ἀντιπύστατο τὴν ἀγωνίαν, καὶ καθ' ἑαυτὸν ὁ παιδίον, καὶ θαυμάζει τὸν Ζωὸν, καὶ αἰδεῖται τὸν Βύκελλον; καὶ γὰρ συμποδίζομενος, καὶ τοῖς ξύλοις ὑπιπτόμενος οὐκ ἀξεπλήττετο, οὐκ ἀπισκίρτα, οὐ κατηγώνισε τῷ παῖδος ὡς μαγομένου· ἀλλὰ καὶ εἰδισμένος καὶ δυσκολαίζετο, καὶ ἐπετήδετο, καὶ πρώτα ἔφερε σιγῇ, καθάπερ τις ἀρνιὸς· μᾶλλον δὲ καθάπερ ὁ κοινὸς πάντων διδάσκαλος, οὕτω καὶ τοῦτον ἐμιμεῖτο, καὶ τὸν τύπον ἐφύλαττεν. Ὡς ἀντιβάτου γὰρ ὑπὸ σφαγὴν ἐδόθη, καὶ ὡς ἀμνὸς ἀνάμαρτον τῷ κείροντι αὐτὸν ἄφωνος. Καὶ μή μοι λεγέτω τις, ὅτι οὐκ ἤλγει ὁ Ἀβραὰμ, οὐδὲ ἔβλεπε τὸν πατέρα κατέμπτην, μηδὲ πέρα τοῦ μέτρου δοῦναι βουλόμενος φιλοσοφοῦντα, ὃ κεφάλαιον ἀποτιμᾶται τὸν ἐγκωμίων αὐτοῦ. Εἰ γὰρ οὐκ ὅπῃ τοῖς αἰσθητοῖς ἀλόγοις καὶ πολλῷ χρόνῳ ταύτης ἀπολαύσασιν τῆς ζωῆς, καὶ ἀγαθοῖς οὖσι, καὶ οὐδὲ ὀφθεῖσι ὑμῖν ποτε, τούτους ἀξαίφνης ἐρωτᾶτε ὅπῃ τῆς ἀγορᾶς τὸν ὅπῃ θανάτου ἀπαγομένους, συστελλόμεθα καὶ ἀγανακτοῦμεν, πολλάκις δὲ καὶ δακρύομεν· ὁ τί γὲ τὸν αὐτὸν τὸν γνήσιον, ἕνα μονογλυῆ, τὸν παρ' ἐλπίδα τεθέντα, τὸν μὴ χρόνοι ἐσομένοις, τὸν τοῦς ἑκάστου γήρα, τοῦτον ἐπὶ νέοι ὄντα παῖς ἑαυτῷ χερσὶ καταθῦσαι καὶ κατακαῦσαι καλθυόμενος, πῶς οὐ πάσης ὑμοειδίας χαλεπωτέραν θλῖψιν, καὶ ἀλγηδόνα ἐνεμένεν; Εἰ γὰρ λίθος ἦν, εἰ γὰρ σίδηρος, εἰ γὰρ ἀδαμάντινος, οὐκ ἂν ἐκαμφθη καὶ κατεκλάσθη τοῖς τὸν ὄρκον τοῦ παιδὸς, τοῖς τὸν Ζωὸν τὸν ῥηθέντα,

τοῖς

Γεν. κε. ζ.

Γεν. κε. η.

Ησ. νγ ζ.

Εκ Ϝ β'. λόγ. τῶν εἰς Σπηλαίων.

επι; σύνοισατε τοίνυν πῆς ἡ ἐκφυσις ζωῦ τα ἐραῦ. εἰ γὰρ ἡμεῖς μῦ τοσοῦτον χρόνον ὑ δυναμένα ἀ-
δακρυτὶ τῆς πραγῳδίας ἐκείνης τὴν ἀκμὴν ἐνεγκεῖν, ℭ ζωῦζα ἀλλοτρίας ἀκούοντες συμ-
φορᾶς, πῆς ἰῶ ὁ ἀδάμας ἐκφυσε" θὰς ζωῦ τα ωδελαμβάνω, οὐκ ὸ ἀλλοτρίοις, ἀλλ' ὸ
χ διαμα οἰκείοις φιλοσοφῶ κακοῖς; ὸσὲ γὰρ ἀπόδυσασθαι, ὸσὲ εἶπι, ἵ ποτ' ἔστ' ἐστι; αὖτη
μοι τῆς φιλοφροσύνης ἡ ἀμοιβή; Δι' τοῦτο τοῖς ξένοις ἰωέξα μι τὴν οἰκίαν, ἵνα ζάφον
τὴν παίδων γνομβρίαν αὐτὴν ὑπόδω; Δι' τοῦτο πᾶσαν ὠδὶ ἀλόης ἀρετὴν ἐπιδέξαμην,
ἵνα ζιοῦτον ὑποσμύωσι θάνατον; οὐκ εἶπε τούτων ὸσὲν, οὐκ ὑπενόησεν, ἀλλ' ἔφερε πόνῳ
γλυκαίως, ℭ μῦ ζοσαύτην ὑπιμέλειαν αὐτὴν ἀφαιρεῖς. Βούλει γὰρ ἕτερον ἰδεῖν ἄγιον μο-
νογλῶ παῖδα ἔχοντα, καὶ τὴν αὐτὴν, ἢ καὶ πολλῷ πλείονα αἰδρείαν ἐπιδεξάμενον; ἀ-
ναμνήσθητι τῦ πατριάρχου Αβραάμ, ὃς οὐκ εἶδε μὲν Ἰσαὰκ ὑποζάνοντα, ἀλλ' ὁ πολ-
λῷ πικρότερον ἰῶ ὀδυνηρότερον, αὐτὸς καταστάξας ἐπζήτησε· γὰρ οὐκ αὐτάρκει
ωρὸς ὃ ὑπόζαγμα, ὸσὲ ἐδυσχέρανεν, ὸσὲ ἐφθέγξατό τι ζιοῦτον· Δι' τοῦτό με πατέρα
ἐποίησας, ἵνα παιδοκτόνον ἐργάσῃ; βέλτιον ἰῶ μὴ δοῦναι τὴν ἀρχὴν, ἢ δόντα τοιούτῳ ζῆ-
σαι πάλιν αὐτὸν ἀφελέσθαι. βούλει λαβεῖν; ἵνος ἔτεχεν ἐμὲ χαταστάξαι χελθώς, ℭ τὴν
δεξιὰν μεθῦσαι τὴν ἐμαυτῦ; οὐκ ἀπὸ τότε μοι τὸ παιδίον τὴν οἰκουμβρίαν ἐμπλῆσαι
τῆς ἀπεχθείας ἐκείνης; πῶς οὖν ὸσὸν καρπὸς δίδως, τὴν ῥίζαν αἱαιρεῖς; ἵς ζωῦ τα ἔιδε;
τίς ζωῦ τα ἤκουσεν; ἡπάτημαι γὰρ προλογίσθην. ὸσὲν τούτων εἶπεν, οὐκ ὑπενόησεν. οὐκ ἀν-
τεῖπε ζῷ χελθίοντι, οὐκ ἀπήτησεν εὐθύνας· ἀλλ' ἀκούσας, Λαβὲ ℣ ἰὸν σα τὸν ἀγαπητὸν, ὃν Γεν κε. β.
ἠγάπησας τὸν Ισαὰκ, γὰρ διέσεγκέ μοι αὐτὸν ἐκ ὁλοκαύτωσιν ἐφ' ἓν τῶν ὀρέων, ὧν ἄν σοι εἴ-
πω· μῦ τοσαύτης προθυμίας ὃ ὑπόζαγμα ἐπλήρωσεν, ὡς γὰ πλείονα τῶν ὑπ' ἐμὲ ζώντων
ποιῆσαι. γὰρ γὰρ γὰ ζμίκιον ἀπέκρυψε, καὶ ὸσὸν παῖδας ἔλαθε, κάτω ὠθεῖ ἀφύς. σύ-
νοισον ζοίνυν ἡλίκον ἰῶ μόνον μόνῳ Δι' λέγεσθαι τῷ παιδὶ, μηδενὸς πρόντος, ὅτι μᾶλλον τὰ
σπλάγχνα διεθερμαίνετο, καὶ σφοδρότερον ὃ φίλτρον ἐκαίετο· πῶς λόγος ωδεξῆσαι
δυνήσεται; δύηλαγε ὃ παιδίον, ζωοπόδιστ, τοῖς ξύλοις ἐπέθηκε [καὶ] τὴν μάχαιραν ἥρ-
πασεν, ἐπάγλ τὴν πληγὴν ἔμβλε. πῶς εἶπω καὶ πῖν ζῆπω, ὸσὲ ἔχω· μόνος
αὐτὸς οἶδεν ὁ ζωῦτα ἐργασάμενος· λόγος γὰρ ὸσὲνὶ ωδεξῆσαι δυνήσεται. πῶς οὐκ
ἐκάρκησεν ἡ χείρ; πῶς οὐκ ἐλύθη τὴν νευρῶν ὁ τόνος; πῶς οὐ ζωέχει αὐτὸν ἡ τὸ ποθου-
μένου παιδὸς ὄψις; γὰρ ἰῶ ὁμῶ πατέρα ὁρᾶι γὰ ἱερέα γενόμενον τότον, γὰ θυσίαν χωρὶς αἵματος
αἰσφερομένην, ὁλοκαύτωμα χωρὶς πυρός. γὰρ γὰρ ἔσφαξε τ ὑιὸν, γὰ οὐκ ἔσφαξεν. οὐκ ἔσφαξε τῇ
χιρὶ, ἀλλ' ἔσφαξε τῇ προθυμίᾳ· ὥστε παιδοῦσαν οὖν μῦ ζωῦζα πρόζαι, ὅτι γὰ παιδίον,
γὰ φύσιν, γὰ τὴν ὄντων ἀπάντων, γὰ αὐτὸς τὰς ψυχὰς τὰ προσάγματα τῦ Θεοῦ προσ-
μαίνει. σύνοιν γὰρ μοι τῦ αἴδρος ὃ γλυκαῖον, ὅτι ℣ ὑὸν σκελθέτο σφαγιάσαι ℣ μονο-
γλῆ, ℣ ἀγαπητὸν, ℣ πᾶν ἐλπίδα πᾶσαν δεδωθέναι αὐτῷ, πόσους ἐπέμνησα μόνους αὐτῷ ἐ-
χειν οὖν λογισμούς· ἀλλ' ἔμπροσθεν πάντα ὑπέταξε, γὰ πάντες αὖθι ἔπεσον μᾶλλον, ἢ βα-
σιλέα ℣ δορυφόρει· γὰ βλέμμα μόνῳ πάντα κατέσκλε, ℭ οὖν χεῦξαι ἐτόλμα τότ' ἂν
οὐδείς· ἀλλ' ὅτως ὑπάκτως εἱστήκεισαν, ὡς γὰ χορὸς αὖθι μᾶλλον ἢ πὰρ φοβῆ. γὰ θέα τὴν
καρτερίαν. ἡ φύσις ἔρριπτο χαμαὶ μῦ τὴν ὅπλων αὐτῆς, γὰ αὖθις ἐίστηκεν τὴν χέρα ἀνα-
πτύνας, οὐχὶ ξέφεσιν ἔχουσαν, ἀλλὰ μάχαιραν ξιφήρη πάντες λαμπροτέραν· γὰ ὁ τὴν ἀγ-
γέλων ἐπικρότει δῆμος, γὰ ὁ Θεὸς ὲκ τὴν ὑρανῶν ἀνεκήρυττεν. ἆρα τί τότε ἤμοιτ' ἂν ἴσον
τῷ ζῆπαι; εἰ γὰρ ἀθλητὴν νικήσαντος, μὴ κήρυξ κάτωθεν, ἀλλ' ἄνωθεν αὐτὸς ὁ βασιλεὺς
διηγόρευσε ℣ ὀλυμπιονίκην, ἆρ' οὐχὶ τότο τὴν ξιφέων αὐτῷ λαμπροτέραν ἔδοξεν ἄν), γὰ
τὸ θέαζαι ἀπὸμ ἐπέτρεψεν ἄν; ὅταν δῶν μὴ νῦν θεσπίσας βασιλεὺς, ἀλλ' αὐτὸς ὁ Θεὸς, οὐκ
ἐν θεάτρῳ τοιούτῳ, ἀλλ' ἐν θεάτρῳ τῇ τῆς οἰκουμένης, ἐν τῷ δήμῳ τῶν ἀγγέλων, τῶν ἀρ-
χαγγέλων, αὐτὸς αἰακηρύττῃ λαμπρᾷ τῇ φωνῇ βοᾶν ἄνωθεν, σὺ θῦσόν ℣ ἄγιον τότον,

εἶπέ

ἐκείνου, φησι, πῶς οὖ πατὴρ οὐκέτι καλεσμαι λοιπόν; τί λέγεις; μὴ γὰρ ἀπέβαλες ὃ παιδίον; μὴ γὰρ ἀπώλεσας ⓐ ἐμέ; μᾶλλον οὖτοι σὺ ἀσφαλέστερον ἔχεις. ὃ γὰρ ὁ πατὴρ καλεῖσθαι ἀπώλεσας, ἀλλὰ τὸ μᾶζον καλεῖσθαι προσέλαβες. οὐ γὰρ ἦττον παιδίου, ἀλλ' ἀθανάτου λοιπὸν κληθήσῃ πατήρ. μὴ γὰρ, ὅπερ μὴ πάρεστι, ⓒ ἀπολωλέναι αὐτὸν νόμιζε. οὐδὲ γὰρ δῶ ἀποδημῶν ἐτύγχανεν, ἀπέστη δ' οὖν σε ⓒ τὸ σῶμα τῆς συγγενείας μὴ τοῦ σώματος. οὐχ ὅτι τὸ παιδίον τὸ χείμενον, ἀλλ' ἐκεῖνος ὁ ἀποστὰς ⓒ ἀναδραμὼν εἰς τὸν οὐρανόν. ὅταν οὖν ἴδῃς σὺν ὀφθαλμοῖς καθημαγμένους, καὶ τὸ σῶμα σεσηπὸς ἰδὼν, ⓒ τὸ σῶμα ἀχίνητον, μὴ τοῦτο εἴπῃς, ὅτι τοῦτο μὲν τὸ σῶμα οὐκέτι φθέγγεται, οὗτοι ⓐ ὀφθαλμοὶ οὐκέτι βλέπουσιν, οὗτοι ⓐ πόδες οὐκέτι βαδίζουσιν· ἀλλ' ὅτι τοῦτο μὲν τὸ σῶμα ἄμουσον φθέγγεται, καὶ ⓐ ὀφθαλμοὶ μείζονα ὄψονται, ⓒ ⓐ πόδες ὅπου νοερῶν ἀχθήσονται, καὶ τὸ ἀληθινὸν ἐκεῖνο σῶμα ἀθανασίαν ἐνδύσεται. ⓒ λαμπρότερον τῆς ἐμῆς ἀπολήψομαι. Ακούσωμεν τί φησιν ὁ Ἰώβ, ἐλαχίστην τοῦ χρέους τῶν παίδων ἀπειληφότος· Ο Κύριος ἔδωκεν, ὁ Κύριος ἀφείλετο, ὡς τῷ Κυρίῳ ἔδοξεν, οὕτως καὶ ἐγένετο. θαυμαστὰ μὲν οὖν ταῦτα καὶ ἁπλῶς ἀκούσματα· ἂν δὲ καὶ μετ' ἀκριβείας ἐξετάσῃς αὐτά, τότε μείζονος ἅψῃ τοῦ θαύματος. ἐνόησον γὰρ ὅτι οὐχὶ τὸν ἡμίσεως ἔλαβεν ὁ Διάβολος, καὶ τὸν ἡμίσεως ἀφῆκεν, οὐδὲ τὸν πλείονας ἔλαβε, καὶ τὸν ἐλάττους ἀφῆκεν· ἀλλ' ὁλόκληρον ἐτύγχανε τὸν καιρὸν, καὶ τὸ δένδρον κατέβαλε· πᾶσαι ἐπήγαγε τῷ θαλάσσῃ μετὰ τῶν κυμάτων, καὶ τὸ σκάφος οὐ κατέπεπτωκεν· ὅλῳ τῷ δωμάτιον ἐκείνῳ, καὶ τὸν πύργον οὐκ ἔσεισεν, ἀλλ' εἰσῆκει πρώτου βοῶντος καὶ ἀκλινὴς μένοντος· καὶ νεφέλης ἐφέροντο βελῶν, καὶ οὐκ ἐστοχάζετο, μᾶλλον δ' ἐπίμπτοντο μόνῳ, οὐκ ἐπιτυγχάνουσι δέ. ἐνόησον ὅσον ὅτι τοσούτους παῖδας ἀπολωλέναι. τί γὰρ οὐκ ἐμὲ ἐχρῆν δακρύειν; οὐχὶ τὸ πρῶτος μιᾶς παρθένου; οὐχὶ τὸ παῖδας ἀθρόον καὶ ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ; οὐχὶ τὸ ἐν αὐτῷ τῆς ἡλικίας ᾧ ἄνθει; οὐχὶ τὸ πολλοὺς ἀρετῇ διαπρεπεῖς, καὶ τὸ δίκαιος τιμωρίας τοιούτου καταλῦσαι τὸν βίον; οὐχὶ τὸ μὴ τοσαύτας πληγὰς ἑκάστῳ ἐπενεγθῆναι ταύτῃ; ἢ οὐχὶ ὃ φιλόστοργον εἶ τὸ γεγωνικότα; ἢ ὃ πρᾳότης εἶ τὸν ἀπολλύοντας; ὅταν μὲν γὰρ ποιηρὸς ἀποβάλητε παῖδας, δάκνει μὲν ὡς πρᾴῳ, πλὴν ἀλλ' οὐ μὴ τοσαύτης τῆς σφοδρότητος· ἡ γὰρ ποινὴ τῶν ἀπολλύντων δριμυτέραν οὐκ ἀφίησι γλυκάζειν τὸν ὀδυνῶν. ὅταν δὲ καιρέτοι ὦσι, μόνιμον ὃ πρᾶγμα ἔχει, καὶ οὐχὶ τὸ ἀπὸ τῆς φύσεως μόνον ὑπεδέχετο πόθῳ, ἀλλὰ καὶ τὸ ἀπὸ τῆς βλαβείας. πάλιν, ὅταν μὴ μέρος ἀναρπάζωσι, ἔχει πρὸς παραμυθίαν ὃ παῖδος· ⓐ γὰρ ὑπολειπόμενοι τὸ ὑπὸ τοῖς ἀπολλυσι συνεκαίεσθαι ἀθυμίαν. ὅταν δὲ ὁλόκληρος ὁ χορὸς ἀπέλθῃ, πρὸς τίνα δυνήσῃ ἰδεῖν ὁ τολυπαῖος, ἀθρόον ἅπαντα γεμόμενος; εἰ γὰρ ἐν τρισὶν ἢ πέντε ἡμέραις ἀπελθόντων ἔλαθεν, αἰ γειτνιάσεις καὶ οἱ πρὸς σπουδὴν ἔτι ἀπόντες τοῦτο μάλιστα πάντων ἐλεφύρουσι, ὅτι ταχέως καὶ ἐξαίφνης διήρπαγη τὸ ἐκείνων ὄψεως ὁ τοιοῦτος κόσμος· πολλῷ μᾶλλον οὗτοι δὲ ἤλγησεν, ὃς ἐν ἡμέραις τρισὶ καὶ δυσὶ καὶ μιᾷ, ἀλλ' ἐν ὥρᾳ μιᾷ ἅπαντας ὅπως ἀφῃρέθης. ὃ γὰρ μεγεθυνθὲν τῷ χρόνῳ δεινὸν, καὶ σφόδρα ἀφόρητον ἦν, τῇ προσδοκίᾳ κουφότερον ἂν γένοιτο ῥᾳδίως. ὃ γὰρ πρὸ ἐλπίδα συμβὰν καὶ ἐξαίφνης, καὶ φύσει κοῦφον ἦν, τὸ πρὸ ἐλπίδα συμβὰν καὶ ἐξαίφνης, ἀφόρητον γέγονε. ὅταν οὖν τις καθ' ἑαυτὸν χρήσεται, καὶ τὸ ἀπὸ τοῦ πρὸ ἐλπίδα συμβῆναι λάβῃ προσθήκην, ἐνόησον πῶς ἀφόρητον γέγονε καὶ τερατῶδες λέγω. σὺ δὲ ὅτι κλίνης εἶδον αὐλὲς ἀποπνιγούσας καὶ ψυχορραγούσας, ἅμα τῇ οἰκίᾳ καταχωσθείσας, ἅπαντας· ἐνόησον τοίνυν τί [ἀρχὴ] ἦν αὐρυτῶν ἐκφῦσαι χώμα καὶ τῶν μόνον λίθων, οἷον ὄμιλος ἀνέλκων παιδίου, καὶ χεῖρα ἰδὼν ἐπὶ φιάλῃ κατέχουσαν, ⓒ δεξιὰν ὀπτεκεινύσην τῷ πίνακι, καὶ αὖθις σώματος διεφθαρμένου τὸ τύπου· ῥᾳδίως συντεθείσης, κεφαλῆς ἁρμοσθείσης, ὀφθαλμῶν ἁρμοσθέντων, ἑκάστου μέλους ἀποδοθέντος, κεφαλὴν διεσπαρμένου, πάσης ἁπλῶς τῆς μορφῆς διεφθαρμένης, καὶ τὸ τῶν τραυμάτων ποικιλίας οὐκ ἀφιείσης ⓐ πατέσθαι τὸν τυμπανιῶντα ὄψεως ὀπτασίαν ⓐ τύπον. Συνεχύθη τοῦτο ἀκούοντες ⓒ δακρύ-

Εκ τῶν λόγων τοῦ ῥητοῦ τοῦ Διαβόλου, Πλεῖον ἡ τὸν κλαυμῶν ἀξίων Ιωβ. α. κα.

χ αἰσθητοῦ

κάτοχα λυθροὶ ἐσόμεθα τοῖς θανάτοις; ἀπαγγέλλει θάνατος, καὶ πρώτων ἡ καρδία πήσσει. καὶ φιλοσοφοῦμεν περὶ τὰ μνήματα, ἵνα γενόμεθα, καὶ φλυαροῦμεν. ἐξηλθομεν τοῦ ζάφου, καὶ ἐπελαθόμεθα τῆς ταπεινώσεως. ἐν τῷ ζάφῳ τρὸς Ⓦ πλησίον ἕκαστος ὧδέ πη φθέγγεται· ὦ τῆς τρυφερείας· ὦ τῆς οἰκτρᾶς ἡμῶν ζωῆς· ὅσα γενόμεθα, καὶ ὅλως φθεγγόμεθα, καὶ αἰρόμεθα καὶ μυσοπονηροῦμεν, καὶ ἕκαστος ἁπλῶς ὅτου φιλοσοφεῖ, ὡς μᾶλλον πρώτη τῇ κακίᾳ βυθὸς ἀποβαπτισθῆναι· καὶ ἔσω μὲν λόγοις φιλοσοφεῖ, ἔξω δὲ τοῖς ἔργοις ἡσυχάζει. ἀλλ' ὅπου τὸ προκείμενον ἐπεμελησάμεν. Τίνος ἕνεκεν, εἰπέ μοι, ὅτου δακρύεις Ⓦ ἀπελθόντα; ὅτι πονηρὸς ἦν; οὐκοῦν δι' αὐτὸν εὐχαριστεῖν δεῖ, ὅτι ἐκέκοπτε τὰ τῆς κακίας αὐτοῦ. ἀνιᾷ χρηστὸς ἦν καὶ ὑπεικής; καὶ διὰ τοῦτο χαίρειν δεῖ, ὅτι τὰ χείρω ἐπαύετο, φρὶν ἢ τὴν καρδίαν ἀνιάξῃ τοῖς σύνεσιν. ἀνιᾷ νέος ἦν; ἐξ διὰ τοῦτο εὐχαριστήσομεν, καὶ τὸν λαβόντα δόξασομεν πάλιν. καθάπερ γὰρ τοῦτ' ὀπίσω ἀρχὴν καλυμένης πολλοὶ προπέμπουσι μετ' εὐφημίας· ὅτου καὶ τὸν ἀγῶνα τοῦτον ἀπαίρομεν, ἅτε ὀπίσω μείζονα κληδόνα ἡμῖν καταλείποντες, μετὰ πολλῆς δεῖ προπέμπειν τὴν εὐφημίαν. Οὐ γὰρ λέγω μὴ λυπεῖσθαι ὀπίσω τοὺς ἀπελθόντας ἡμᾶς, ἀλλὰ μὴ ἀμέτρως τοῦτο ποιεῖν. ἂν γὰρ σκοπήσωμεν ὅλην ψυχὴν ὁ ἀπελθὼν λαβών, καὶ ὅλην ὁ Θεὸς αὐτὸν ἀφέλετο, οὐ τὸ τυχοῦν πάθημα λαμβάνομεν. ὃ γὰρ ἐν τάξει ἀγαναχτεῖ, μείζονι τῆς φύσεως ὀπίζηται πόνῳ ὄντι. ἄθεος ἐλυπήθης καὶ ψυχός· ἵνα οὖν ἀγανακτεῖς, ὅτι ὃ κατὰ φύσιν ἐγένετο; μὴ ἀγανεῖς ὅτι ἐλαθέσθαι τρέφῃ; μὴ ζητεῖς χωρὶς σαρκὸς ζῆν; οὕτω καὶ ὀπίσω τοῦ θανάτου, μὴ ζητῶμεν τοῦτον ἀθανασίαν ψυχοῦ γενέσθαι. Ἄπαξ γὰρ τοῦτο ᾠείθη καὶ νενομοθέτηται. ἀλλ' ὅταν ὁ Θεὸς καλῇ ἐς βάλητάι τι λαβεῖν παρ' ἡμῶν, μὴ κατὰ τοῦτ' ἀγνώμονας τοῦ οἰκείου ἁμαρτήματα τοσφιζώμεθα. καὶ γὰρ χρήματα λαβεῖν, καὶ [τὸν] ἡμεῖν καὶ δόξαν, καὶ ὃ σῶμα, καὶ αὐτὸν τὸν ψυχὸν, ἃ ἑαυτῷ ἔλαβε· καὶ Ⓦ μοι Ⓦ σοὶ λαβεῖν, οὐ Ⓦ σοὶ ἔλαβεν μόνον, ἀλλ' ἃ Ⓦ δοῦλον Ⓦ ἑαυτῷ. Εἰ τοίνυν ἡμεῖς οὐκ ἐσμὲν ἑαυτῶν, πῶς τὰ ἐκείνου ἡμῶν; εἰ γὰρ ἡ ψυχή σου οὐκ ἔστι σὴ, πῶς τὰ χρήματα σά; εἰ δ' οὐκ ἔστι σά, πῶς εἰς σοῦ δεῖ αἰαλίσκειν τὰ μὴ σά; μὴ τοίνυν λέγε, ὅτι τὰ ἐμαυτοῦ ἀναλίσκω, καὶ οὐ τοῦ ἐμαυτοῦ τρυφῶ· οὐ γὰρ ἀπὸ τῶν σαυτοῦ, ἀλλ' ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων. ἀλλοτρίων δὲ λέγω, ὅπῃ σὺ βούλει· ἐπεὶ σὰ βούλεται ὁ Θεὸς εἶναι, τὰ ὑπὲρ τῶν πενήτων ἐγχειρισθέντα σοι, ταῦτα δὲ σὰ τὰ ἀλλότρια, ἐὰν εἰς αὐτοῦ ἀναλώσῃς· αὐτὰ δὲ εἰς σαυτὸν ἀναλώσῃς, ἀλλότρια γέγονε τὰ σά. οὐχ ὁρᾷς, ὅτι ὅπου τῶν σωμάτων τῶν ἡμετέρων χρεῖος ἀμφικεῖται, καὶ τόμα λεαίνει, καὶ γαστὴρ δέχεται; μὴ λέγε γαστέρ, ὅπῃ ἐδεξάμην, ὀφείλω δὲ πῶ κατέχειν; καὶ ὀφθαλμὸς δὲ πάλιν, ὅπῃ δὲ πῶ δέχεται φῶς, μὴ διὰ τοῦτο αὐτὸ κατέχει μόνος. ἀλλ' οὐχὶ καὶ ὁλόκληρον φωτίζει τὸ σῶμα; καὶ Ⓓ πόδες, ὅπῃ μόνοι βαδίζουσι, ἁρμόσαι αὐτοῦ μεταπέφασι μόνοι, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ὅλον μεταπέφασι τὸ σῶμα; καὶ ἕκαστος δὲ τῶν ἀναγκαίων ὅπου τὸ δοῦναι μεταπέφασι, εἰ βουληθείη μὴ μεταδοῦναι ἑτέρῳ τινὶ ἀπὸ τῆς τύχης; ὠφέλησεν, οὐχὶ τοῦτ' ἄνθρωπον μόνον, ἀλλὰ δὲ ἑαυτὸν πολλῶν. δὲ γὰρ οἱ πένητες εἰ τὸ ὑμέτερον πλεονεκτοῦντα καὶ πλουτοῦντα κακῶς μεταλάβοι, τάχιστα δ' ὑμᾶς ἐποίησαν πένητας, εἰ μὴ διορθώσεις τῶν ἑαυτῶν μεταδοῦναι ἐβουλήθησαν. Ἀλλ' παιδίον ἀπώλεσά, φησι, μισθωλυὲς δὲ πλούτῳ πολλῷ τρεφόμενον, ἐλπίδας ὑπερφαίνον χρηστάς, ἀφ' οὗ μοι μέλλον ἀφελήσεσθαι τὸν κληρονόμον. καὶ τί τοῦτο; μὴ στενάζῃς, ἀλλ' εὐχαριστήσον τῷ Θεῷ, καὶ δόξασον Ⓦ εἰληφότα, καὶ σοῦ ἔσῃ τὸ Ἀβραὰμ καὶ τοῦτο χεῖρον. καθάπερ γὰρ ἐκεῖνος ἔδωκε τῷ Θεῷ κελεύσαντι, οὕτω καὶ σὺ λαβόντος αὐτὸν οὐκ ἐφείσω. Εἰ δὲ πλουτοῦντα ἰδὼν Ⓦ μου εὐχαριστήσῃς τῷ φιλανθρώπῳ Θεῷ, οὐκ ἔλαττον λήψῃ μισθὸν τοῦτο Ⓦ μου ἀναιρόντος καὶ καταυσαντος. καὶ σοῦ κωκυτὸς δὲ σοῦ θρήνους ἀφαιρήσῃ, καὶ εἰς δοξολογίαν ἀπομεταβιβάσει, μυρία αἰῶνι, μυρία κάτωθεν δέξῃ τὰ βεβοσα, αἰθέριον σε θαυμαζόντων, ἀγγέλων προστάντων, δὲ τοῦ Θεοῦ στεφανοῦντος. καὶ πῶς δυνατὸν μὴ πεισθῆναι ἐκείνοις,

Ἐκ τῆς λογ. τῶν εἰς Ⓦ ἀπελθόντα ὅτι πονηρὸς ἦν, Περὶ τῶν κεκοιμημένων.

χ. ἄπαντες ὀφείλομεν

Ἐκ τῆς ἑρμίλ. τῶν χρ. ἰωαν. εὐαγ.

χ. ἀθάνατος.

Ἐκ τῆς ἐπιστ. Κορινθ. α'. ἐπ.

χ. πλεονεκτ

χ. Ὅταν ἀποθάνῃς παιδίον ἀγαπητὸν μονογ.

χ. τὸν κληρονόμον.

Ἐκ τῆς ἐπιστ. Θεσσαλο.

Ἐκ τῆς ἐπιστ. Κορινθ. β. ἐπ.

ἦλκυσι, ϗ ἀνεκτήσατο ἑαυτὸν τῶν ἐχθρῶν ἀμυῶν, ϗ πρότερον ἀναπαύσας αὐτὸν τῷ ψυχρῷ, ὕστως δὴ ἐδίξατο τὴν πλοῦτον· πρὸς τοῦτο, οἶδεν αὖθις ὁ γλυκαῖος ἀὴρ μισθὸν ἂν ἔχοι καταπολεμῶντες τὸ δικαῖον, ὃ ῥᾳδίως ἐκ τοῦ μὴ πρότερον πεῖσαι τὸν πλοῦτον ἔχοντες· ϗ ὁ τῶν θηρίων ἥκιστα εἰς πῦρ ἐλθεῖν. Εἴ τινα ἀξιόπιστον ἐχόντων ὅρκον τῆς ἀσφαλείας. ὁ γὰρ ὀξέως τοῦ κινδύνου προσδοκῶν τιμωρήσεσθαι, ϗ εἰδὼς ὅτι ζήσεται μόνον μὴ πρότερον καταβουλευσάμενος, τιμωρήσεται ἢ τοιαῦτα καταπολεμῶν, τῆς αὐτοῦ προθυμίας, ϗ τοῦ καταφρονεῖν τῆς ὀλιγοδιαίτου ζωῆς μείζονα ἐξανύσαι τὸν μισθόν. Ὁ γὰρ τῷ ὅτι φιλόσοφος, ϗ πᾶς τῶν μελλόντων ἐλπίσιν ὀρθούμενος, οἶδεν τὸν θάνατον ἡσήσεται θάνατον· ἀλλ' ὁρῶν πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν κείμενον τιμητικὸν, οὐ πίσσης τὰ τῶν πολλῶν, οἶδεν ψυφαίοις διαλογιζόμενος. ϗ ὥσπερ ὁ γυμνὸς τοῦ σίτου ἀφαλούμενοι ὁρῶν, οὐ καταπίπτει, οἶδεν κατηφὴς ἵζει· οὕτω ϗ ὁ δίκαιος καταρθώμασι κομῶν, ϗ τῶν βασιλείαν καθ' ἑκάστην προσδοκῶν τὴν ἡμέραν, ὅταν ἴδῃ θάνατον πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν κείμενον, οὐκ ἀλύει, καθάπερ οἱ πολλοὶ, οὐ θορυβεῖται ϗ ταράττεται. οἶδε γὰρ ὅτι θάνατος τοῖς ὀρθῶς βεβιωκόσι μετάστασις ἐστὶν ὅτι τὰ βελτίω, ϗ ἀποδημία πρὸς τὰ ἀμείνω, ϗ δρόμος πρὸς τὸν στέφανον. Διὰ τοῦτο ταφοι πρὸ τῶν πόλεων, ταφοι πρὸ τῆς ἀγορᾶς, ϗ πομπεῖον τὸ διδασκάλιον τῆς ναπιστώσεως ἡμῶν προκείται, ἵνα συνεχῶς τῆς ἑαυτῶν ὑπομιμνησκώμεθα ἀθνησίας. ἐπίσταται τὴν εἰσελθεῖν εἰς πόλιν βασιλεύουσαν ϗ κομῶσαν πλούτου ϗ δυναστείας ϗ τοῖς ἄλλοις ἀξιώμασι· ϗ φρὴν ἴδῃ ὃ φαντάζεται, βλέπει πρῶτον ὁ γνοὺς. ϗ παιδευόμενα πρῶτον εἰς τὸ καταληπτικὸν, ϗ τότε ἐρᾷ τὰ ἴσα φαντάσματα. ϗ οὐ τοῦτο μόνον, ἀλλὰ ϗ αἰὴρ πολλάκις, ἐπειδὴ γυναῖκα θέλῃ λαβεῖν, ὑπανδρεύει τῷ νόμῳ, γράφει τὰ πρωτόκολλα, ϗ οὐδέπω συνάφεια, ϗ θάνατος διέλυσε διαγράφεται· οὐδέπω εἶδε τὴν γυναῖκα, ϗ θανάτου ψῆφος καθ' ἑαυτὸν ϗ κατ' ἐκείνης προϋποτίθεται, ϗ γράφει τοιαῦτα· ἐὰν ἢ ἀποθάνῃ ὁ ἀνὴρ πρὸ τῆς γυναικὸς· ἐὰν ἡ γυνὴ πρὸ τοῦ ἀνδρὸς, ὅ, ϗ ὃ Διατυποῦται. ϗ οὐ μόνον πρὸ τῶν ὄντων ϗ ζώντων αἱ τοῦ θανάτου πίστεις ψῆφοι, ἀλλὰ ϗ κατ' τῶν οὐδέπω γενομένων. τί γὰρ φησιν; ἐὰν ἢ ὁ τριδὶς παιδίον ἀποθάνῃ· οὕτω ὁ χαρτὴς, ϗ ἡ ἀποφασις ἐδραμεῖν. Εἶτα ὁ μὴ τοῖς γραμματείοις ὑπογράφει τὴν φύσιν· Εἰ δέ τι τῶν κατ' ἀνθρώπου πάθῃ, ἢ ὁ γυναῖον ἀποθάνῃ, ὑπολαμβάνει ὧν ἔγραψε, ϗ ἕτερα διαγωγὰς προφέρει ῥήματα, ϗ ταῦτα, φησιν, ἐδεῖ με παθεῖν; ταῦτα ἐγὼ προσεδόκησα παρὰ ϗ ἀποστρέφεσθαι τῆς συζυγίας; τί λέγεις, ἄνθρωπε; ἔξω τῆς τῶν γραμμάτων, ϗ ἐπιγίνωσκες τὸν ὅρους τῆς φύσεως· ὅτι παρεληπτὸς τοῖς παθεῖν, ἐπιλάθου τῶν νόμων τῆς φύσεως; Ὅταν οὖν ἴδῃς τινὰ τῶν προσηκόντων ἀπολλύντα σὸ τοῦτον, μὴ δυσχεράνῃς· πρὸς ἑαυτὸν ἐπάνελθε, ὃ ζωννύουσ ἀξιοῦσαν, σκέψαι ὅτι μικρὰν ὕστερον ϗ σὺ μέλλεις τοῦτο ὃ πάσχειν. ἀλλ' ὁ πλουτήσας σήπεται, φησι, ϗ κόπις ἵζει ϗ τέφρα. Διὰ τοῦτο μὲν οὖν μάλιστα χαίρειν δεῖ. ϗ γὰρ οἰκίαν τις μέλλων οἰκοδομεῖσθαι ϗ παλαιὰν ἡμοιμένην, σκάλαι πρῶτον τὸν οἰκοῦντα, ὅπως κατοικήσει τὴν οἰκίαν, ϗ ἀοικοδόμητον λαμπροτέραν ϗ τὸν σκάληνον οὐ λυπεῖ ὃ γινόμενον, ἀλλὰ ϗ εὐφραίνει πλέον. οὐ γὰρ τῇ καθαιρέσει προσέχουσι τῇ βλεπομένῃ, ἀλλὰ τὴν μέλλουσαν οἰκοδομεῖν φαντάζονται τὴν οὐ βλεπομένην. οὕτω δὴ ϗ ὁ Θεὸς ποιεῖ, μέλλων κατοικεῖν ἡμῶν τὸ σῶμα, * τὴν ἀνοικοῦσαν σὺν αὐτῷ ψυχὴν ἐξάγει πρότερον, καθάπερ ἐξ οἰκίας τινὸς, ἵνα λαμπροτέραν αὐτὴν οἰκοδομήσας, μὴ πλείονος ταύτην δόξης εἰσαγάγῃ πάλιν. Καὶ γὰρ ὁ Ἀδὰμ ὅτι ἐπλάσθη, οὐκ εἶδεν, ὅτι ἀπὸ γῆς ἦεσαν· οὐ γὰρ προγενέσθαι ἐποίησε τὴν ψυχὴν τοῦ σώματος ὁ Θεὸς, ἵνα μὴ βλέπῃ τὴν δημιουργίαν· ἀλλὰ τοῦτο ϗ ἠγνόησεν αὐτὴν τὴν τελείωσιν. ὅτε μόνοι ἐπιγίνεται ἐν τῇ ἀναστάσει, οἶδεν, ὅλην χοῦν ἀποδυσάμενος ἐγείρεται. Εἰ γὰρ ϗ ἑαυτὸν μὴ βλέπει ὁ νεκρὸς, ἀλλὰ ϗ πρὸ αὐτοῦ ὁρᾷ εἰς χοῦν ἀναλυθέντα, ϗ δι' ὧν ὁρᾷ παραδύεται. οὐκ εἶδες θρασεῖς ἄνδρας ϗ ἀναιδεῖς φόνους, πῶς κατεσκληκότας

Ἐκ τῆς ἐπιστ. πρὸς Ἐφεσ. κεφ. ιϛ. κεφ.

Ἐκ τῆς λόγου τῆς εἰς τὸν περὶ φύσεως νόμον.

χ. ὅτι διδασκαλεῖον

Ἐκ τῆς λόγου τῆς εἰς τὸ, Περὶ ἡ κακοίμησις.

Ἐκ τῆς λόγου τῆς εἰς τὸν περὶ φύσεως νόμον.

οξυώνται σε ⓦ διαπύτιλοι· ἀν ἄθεσπος εἶ· μὴ ἀσπίδων ἰὸν ἐμέσης. αὖ ἄθεσπος εἶ· μὴ γλῆ
θηείον. Ἀλλὰ τοῦτό σοι τὸ μακάριον, οὐχ ἵνα δάκνῃς, ἀλλ' ἵνα θεραπεύῃς. ἀκούσατε
τί σοι πρὸς ἡμέτερα, φησὶν ὁ Θεός· συγχωρῶν ἐγὼ ἀφίεναι· σὺ δὲ ἐμὲ κολακεύεις κοινωνὸν γενέ-
σθαι τῆς ἁμαρτίας τῶν ἐμῶν προσταγμάτων, ὃς ἑαυτὸν τὸν ἀδελφὸν, ὃς φονέα τὸν γλωσ-
5 τόν, καθάπερ ⓐ μιαιφόνοι ἀπὸ τῶν οἰκείων μηδαμῶς ἀπέχεσθαι; πῶς οἴει ⓦ Ἀλκυόνι
ἥδεσθαι ἐν γαλάῃ, ὅταν τοιαύτης ψυχῆς ἀκούσῃ, πῶς ⓦ Θεὸν προξενεῖσθαι ἐν ἀπερισπάστῳ
καὶ μιστεῖ, ὅταν τοιαῦτα κολακεύῃς; ἐπίστασαι πῶς προσέρχῃ τῷ ἐχθρῷ, ἄθεσπε. μὴ
γὰρ ἄλλῳ προσέρχῃ Θεῷ; ἀκούσῃ προσέρχῃ τῷ εἰπόντι, Εὔχεσθε ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν Ματθ. ε. μθ.
ὑμῶν. πῶς οὖν αὐτὸν καταβοᾷς; πῶς κολακεύεις ⓦ Θεὸν ⓦ οἰκεῖον λύσαντα νόμον; οὐκ
10 ἔστι τοῦτο ἰκέτου σχῆμα· σοβεῖς ἱκετεύει, ἵνα ἄλλος ἀπόληται, ἀλλ' ἵνα αὐτὸς σωθῇ. τί τοίνυν
σχῆμα μὴ ἱκέτου προσενεγκάμενος, ῥήματα ἔχεις κατηγόρου; ἐν ὅτῳ μὲν ὑπὲρ ἑαυτῶν εὐχόμεθα,
ἐν κακοῖς ἐν χαμαιτύπαις ἐσμὲν εἰς μυρίους ἐμπιπτόμενοι λογισμούς· ὅταν δὲ κατ' ἐχθρῶν, πά-
ντοτε τοῦτο ποιοῦμεν. ὅπερ γὰρ οἶδεν ὁ Ἀλκυόνος, ὅτι καθ' ἑαυτῶν ὁ ζῆφος ὠκύμορος, οὐ
προσέλκει, οὐδὲ προσκαλεῖται τότε, ἵνα μείζονος ἡμᾶς λυμαίνηται· ἀλλὰ πόρρωθεν, φησὶν, καὶ
15 θλίβομαι. οὕτω καὶ τὸν ἀγαθὸν εὔξαι, τὸν πάντων μάλιστα ἀδικηθέντας ἡμᾶς. οὐδὲ
γὰρ πίκτει ἐν οἴκῳ ἐχθροῖς. ἀλλ' ὃ κατ' ἐχθρῶν εὔξῃ, τοῦτο εὐμενῶς, ὡς ἐκεῖνος βούλεται, εὔξῃ·
ὥσπερ οὖν αἱ ὑπὲρ ἐχθρῶν, καὶ τοῦτο. οὐδὲ γὰρ ἔστιν ὁ ἀκαταλλακτος ἐχθρός· ἀλλ' ἄθεσπος
ὃ ἔσται ποτὲ, φίλος ἔστι καὶ ἀδελφός. τί τοίνυν ⓦ ὅπως ἐχθρὸν ἀφεῖς, τὰ μέλη δάκνεις τὰ
σά; ζῶν τὰ οὖν εἰδότες, ἀγαπητοὶ, ἀπυδάσωμεν καὶ ζῶντες τῷ Κυρίῳ καὶ ζῶντα θελή-
20 ματα αὐτοῦ πολιτεύεσθαι, ἵνα δὲ τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν ἐπιτύχωμεν, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ
τῷ Κυρίῳ ἡμῶν· ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, σὺν τῷ πατρὶ καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ
εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΠΕΡΙ ΘΑΝΑΤΟΥ. Λογ. ιζ.

25

Ολλά μ' ἐπίσταται μανθάνειν ἤδη καὶ καταλαμβάνειν ἡμῶν ἡ Ἀλ- Ἐκ τῆς πρὸς
κυονία, ἀγαπητοὶ· μάλιστα δὲ ⓦ περὶ ζωοπλείας καιρός. Ἀλλὰ τοῦ- Θεσσαλον. α'
το τοῦ ζώου τὸν ἀκριβῆ τοσοῦτον ὄντα πολυπραγμοσύνῃ κα- ἐπιστ.
ταστέλλων ὁ Παῦλός φησι· Περὶ δὲ τῶν χρόνων καὶ τῶν καιρῶν, ἀ- α. Θεσσ. ε.
30 δελφοὶ, οὐ χρείαν ἔχετε γράφεσθαι ὑμῖν. ποῖοι γάρ, εἰπέ μοι, ὁ
κάρδος; χωλὴν εἰς τὸν ζωοπλείαν καὶ εἴκοσιν ἔτη, καὶ τριά-
κοντα ἔτη, καὶ ἑκατόν· τί τοῦτο πρὸς ἡμᾶς; οὐχὶ ἑκάστου ἡ ζωοπλεία ὁ τῆς ζωῆς αὐτοῦ
πέρας ἐστί; τί πολυπραγμονεῖς καὶ ὠδίνεις ἐκεῖ τὸ κοινὸν τέλος; ἀλλ' ὥσπερ οἱ τοῖς ἄλλοις
τὰ ἰδίᾳ ἀφέντες, τὰ κοινὰ μεριμνῶσιν, ὁ πάντων φροντίζομεν μᾶλλον, ἢ τῶν οἰκείων· οὕ-
35 τω καὶ οἱ ταῦτα ἀφέντες ὁ οἰκοῦσι ἕκαστος τέλος μεριμνᾶν, τὸν κοινὸν καταλιπόντες διδαχ-
θῆναι βουλόμεθα. Εἰ δὲ μαθεῖν βούλεσθε πρὸς τί ἡμῖν ἡ τελευτὴ ἀποκεκρυπται, καὶ Ἀλκ. τί
ὡς κλέπτης ἐν νυκτὶ οὕτως ἔρχεται, ἐγὼ, ὡς ἐμαυτῷ δοκῶ, καλῶς ἔχει ἐρῶ. σοβεῖς δὲ ἀ-
ρετῆς ἐπιμνησθῆναι ποτὲ ⓦ ἄπονα βίον, εἰ δὲ τέλος ἤδη· ἀλλ' εἰδὼς αὐτὸν τὸν
τελευταῖαν ἡμέραν, μυρία ἐργασάμενος προσέτι διπά, καὶ τῇ μετανοίᾳ τότε προσελθών,
40 οὕτως ἀπῆλθεν. Εἰ γὰρ καὶ τὸ τῆς ἀδηλίας φόβῳ καταστίοντος ἁπάντων ψυχάς,
πάντες ⓦ ἔμπροσθεν βίοι ἄπονα εἰς κακίαν κατεμιγώσαντες, εἰς ἐφάλτας ἁμαρτίας
τῇ μετανοίᾳ διδόασιν ἑαυτούς· εἰ σφόδρα ἦσαν ἐπ' τούτῳ πεπεικότες ἑαυτὸν, τίς
ἂν ποτε ἀρετῆς ἐπεμνήσθη; ἄλλωστε εἰ ἤδει ἕκαστος, ὅτι αὔριον πάντως τεθνήξεται,
οὐδεὶς ἂν προῃρήσατο τολμῆσαι τὸν τῆς ἡμέρας ἐκείνης· ἀλλὰ καὶ ἐσφαλεῖ, ὃς ἂν ἡ-

θλησε,

οι θύραι καὶ ὅπου τῶν σφόδρα πυκνῶν, λέγε τί μὴ ἔστιν ὁ Ναβουχοδονόσορ ἦλθεν, εἶπε τοῦτο ὁ Θεός, ἀλλ' ἐξέδωκε τὴν πόλιν· ὅπου μέγα ἰσχύσει ἡ πονηρία. ἐγὼ δὲ οὐδὲ πάλιν ὁ Σαμουὴλ ἤυξατο ὑπὲρ τῶν Ἰσραηλιτῶν καὶ ἐῶσεν. ἀλλὰ πότε; ὅταν καὶ αὐτοὶ εὐπρέπωμεν, τότε ἴδῃ πάντα τὸν ἐχθρούς. καὶ τί μοι δεῖ τῆς πρὸς ἑτέρων εὐχῆς, φησι, ὅταν ἐγὼ εὐαρεστῶ; τί λέγεις, αὐθέντα; Παῦλος οὐκ εἶπε, τί μοι δεῖ εὐχῆς, κρείττων τῶν εὐχομένων οὐκ ὤν, ἀξίων αὐτῶν, μᾶλλον δὲ οὐδὲ ἴσων· καὶ σὺ λέγεις, τί μοι δεῖ εὐχῆς; Πέτρος οὐκ εἶπε, τί μοι δεῖ εὐχῆς; Εὐχὴ γὰρ ἐῶ, φησι, γινομένη τῆς ἐκκλησίας ἐκτενὴς γινομένη πρὸς τὸν Θεὸν ὑπὲρ αὐτοῦ· καὶ εὐθέως αὐτὸν ἐξείλετο τῶν δεσμῶν· καὶ σὺ λέγεις, τί μοι δεῖ εὐχῆς; λέγε τοῦτο σοι δεῖ, ὅπου νομίζεις μὴ δεῖσθαι. Ἐὰν γὰρ ὁ Θεὸς ἐξέπασῃ τὴν ῥαθυμίαν ἡμῶν τὴν ἐν ταῖς εὐχαῖς, ἢ τὴν ὀλιγωρίαν, καὶ ὅτι ἐμπρέπεσθαι αὐτῷ ἑστῶτες καὶ προσκαλεσώμεθα αὐτόν, οὐδὲ τοσαύτην αὐτῷ προσφέρομεν ἡμῖν, ὅσην τοῖς διακόνοις ὁ δοῦλοι, ὅσην τοῖς αἰτήσασι ὁ γράψω, ὅσην τοῖς φίλοις ὁ φίλει. φίλῳ μὲν γὰρ προσκαλούμενος, μὴ τὸ προσέχειν τοῦτο ποιεῖς· Θεῷ δὲ ἐντυγχάνων ὑπὲρ ἁμαρτημάτων, ὑπὲρ σκληρυνσκληρυσμάτων τοσούτων συγχώρησιν αἰτῶν, καὶ συγκινούμενον ἀξιῶν σοι γενέσθαι, ῥᾳθυμεῖς· καὶ τῶν γονάτων σου χαμαὶ κειμένων, πολλάκις τὸν αἰτεῖν καὶ τὸν οἰκέτην πλουτᾶσθαι τὸν προσκαλεῖσθαι, τὸ σώματός σου ἀπεστερῶσθαι ἔοικε καὶ μάτην; καὶ τοῦτο οὐκ ἄτοπον, οὐδὲ δεῖ, ἀλλὰ καὶ πολλάκις πάσχομεν. ἐὰν τοῦτο μόνον ἀφῇ ὁ Θεὸς ἐξέπασαν, ἆρα ἔξομεν συγκινοῦμεν; ἆρα δυνησόμεθα ἀπολογίας τυχεῖν; οὐκ ἔγωγε οἶμαι. ἐὰν γὰρ παρέργως ἡμῶν ἔχῃ ὁ Θεὸς ἐξετάσῃ, καὶ ἐξ ἁπάσης ὑπομνήσεως, ἂς ἔχομεν ἐν διανοίᾳ, αἰσχρούς καὶ ἀκαθάρτους διεγνωσμένους λογισμοὺς ἀπὸ τῆς διεξετάσεως τῶν ὀφθαλμῶν πλανᾶσθαι· ἐὰν ἐξ ἁπάσης κακηγορίας, ἃς καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἀλλήλοις λέγομεν κακῶς, εἰς μέσον προσκαλῇ, καὶ ἐξ κρίσεως ἐξ ἀκριβείας, ἃς καταφρονοῦμεν τὸν πλησίον, μανδύην ἔχοντες προσῆμα, πᾶς τὸ δόλιος, οἷς κατ' ἀλλήλων χρώμεθα, ἵνα μὴ πρόσωπα ἐπαινοῦντες τὸν ἀδελφόν, καὶ ὡς φίλῳ προσκαλούμενοι, ἀπάντα ὑπὸ κατηγορούντες· ἆρα οὐκ ἀποστησόμεθα ἐξ ὑπὸ τούτων εὐθύνας; τί δὲ τὸν βασκανίαν, ἣν βασκαίνομεν πολλάκις βιβλιαρίοις, ἃ μόνον ἐχθροῖς, ἀγαπᾷ δὲ φίλοις· ἢ πάσχομεν παρόντων ἑτέρων κακῶς, ἐξ νομίζομεν προσκαλεῖν ὑπὸ τῆς οἰκείας συμφορᾶς, ἐξ ἀγοστείας δυσμενείας; Εἰ γὰρ τῶν βιωτικῶν καὶ πρόσκαιρα ἀπέχεσθαι κελεύομεν· πῶς οὐκ ἐσμὲν ἄξιοι καὶ τοῦ ἀγαπᾶσθαι, ἐξ τὰ αὐτοῦ τοῖς προσκαλοῦ τὸ Θεῷ, ἃ ἐκέλευσε καὶ ἔχοντες ἐκβάλλειν; Εἰ δὲ οὐκ τῶν πτωχῶν μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀπίστων ὑπερεύχεσθαι προσετάμεθα, ἐπίστασθε πόσου ἐστὶ κακὸν κατεύχεσθαι τῶν ἀδελφῶν. τί ποιεῖς, αὐθέντα; προσέρχῃ τῷ Θεῷ ἵλεων ποιῆσαι, ἢ ἑτέρου κατεύχῃ; ἐμὲ μὲν ἀφῆς, οὐκ ἀφεθήσεταί σοι· ἢ οὐ μόνον αὐτὸς οὐκ ἀφῆς, ἀλλὰ ἢ τὸν Θεὸν προσκαλῇ μὴ ἀφεῖναι; Εἰ τῶν μὴ ἀφιέντι οὐκ ἀφίεσαι, τῷ ἢ τὸν δεσπότην προσκαλοῦμαι μὴ ἀφεῖναι, πῶς ἀφεθήσεται; Εἰ γὰρ ὃ ἔχει ἐχθροῖς, ὠφελεῖ, ὃ καταβάλλεσθαι αὐτῶν ἐπέπεισεν πλείονα κακά. δίον γάρ σε ἀπολογήσασθαι, λέγε τί ἐχθρὸς ἔχεις, σὺ δὲ αὐτῶν ἢ κατηγορεῖς; ἢ ποίας τύχῃ συγκινούμενος ἢ κακηγορῶν, ἢ ἐκ χειρῶν τοιούτων, ἔστε ἐλέους σοι δεῖ πολλοῦ; ἢ γὰρ ὑπὲρ οἰκείων προσπίπτεις ἁμαρτημάτων δούλους. μὴ τοίνυν μνημονεύσῃς τῶν ἀλλοτρίων, ἵνα μὴ τῶν ἰδίων ἀμνησίας. δεῖ γὰρ εἶπῃς, πάτερ ἐχθρὸν ἐχθρόν, ἐπέφερέ σε ὁ σῶμα, οὐκέτι παῤῥησίαν ἔδωκας τῇ γλώττῃ. προσῆκεν μέν, ὅτι παῤῥησίας ἐκ προοιμίων βλέπεις· δεύτερον, ὅτι ἐκδυτὰ αὐτῆς τῶν χιτῶν τῆς θύρας. Εἰ γὰρ ὑπὲρ ἀφέσεως ἁμαρτημάτων προσέρχῃ, πῶς ὑπὲρ κολάσεως ἐλεεῖν; τριακοσίων μὲν ὧν ἐδεῖ ποιεῖν, ἢ δηλῶ ὑπὲρ αὐτῶν, ἵνα ἢ ὑπὲρ ἑαυτῶν μὴ παῤῥησίας προσκαλέσωμεν. ἂν γὰρ ὑπὲρ αὐτῶν θύῃ, καὶ μανδύην ὑπὲρ τῶν σῶν εἶπῃς, ὃ πεῖν ὤνυσας· Εἰ τοίνυν οὐδὲν ψυχῆς ἐρωμένης μιαρώτερον, οὐδὲ γλώσσης τοιαῦτα φθεγγομένης ἀκαθαρτότερον· πῶς ἔσχεν ἡ πρώτη ποιεῖς, ὥστε μανδύην εἶπεῖν θύγομεν τῶν πρ-

οξενήτων

πὴρ πολλῶν ἀξιῶ, σφόδρα πολεμεῖ ἡ πολλὴ διάθεσις πρήσιας· πολλοὶ γὰρ ὁμοῦ συνελθόντες ἐνὸς ποιοῦσι τὸν δῆμον, οὐδὲν φορτικὸν φθεγξάμενοι). Εὔξασθε μὲν γὰρ καὶ ὅτι τῆς οἰκίας δυνατόν· οὕτω γὰρ εὔξασθαι ὡς ὅτι τῆς ἐκκλησίας, ἀδύνατον· ὅπου πατέρων πλῆθος ἐστῶν, ὅπου βοᾷ τις τῷ Θεῷ ὁμοθυμαδὸν ἀναπεμπόντων. οὐχ οὕτως ἀκούει ἑαυτοῦ διαστείλω τῶν ἐκκλησιῶν, ὡς τῶν ἀδελφῶν τῶν σῶν. οἶδα γὰρ ὅτι τὸ πλέον, οὐχ ἡ ἐμὴ νουθεσία, καὶ ἡ συμφωνία, καὶ τῆς ἀγάπης ὁ ζωοδεσμος, καὶ αἱ τῶν ἱερέων εὐχαί. πολλὰ γὰρ τῶν ἱερῶν πρεσβύτερον, ἵνα αἱ τῶν πλήθους εὐχαὶ ἀντέχεσθαι οὖσαι, τῶν δυνατωτέρων τύπτονται βιαζόμεναι, ὁμοῦ συνελθοῦσαι αὐτὰς εἰς τὸν οὐρανόν. εἰ γὰρ Πέτρου ὠφέλησε τῆς ἐκκλησίας ἡ εὐχή, καὶ τὸν σύλον ἐκεῖνον ἐξέβαλε τὸ δεσμωτηρίου, πῶς σὺ καταφρονεῖς τῆς δυνάμεως αὐτῆς, εἰπέ μοι; Ὥσπερ γὰρ ἡ τῆς ἀγάπης δύναμις οὐ διείρχεται ἀφεσήματα τόσα, ὅσα ἡ τῆς εὐχῆς ἐνέργεια· ἀλλ' ὥσπερ ἐκεῖνη τὸν ἀλλήλων ἀφεσκόμενα ζωοδεῖ, οὕτω καὶ αὕτη τὸν πόρρωθεν ὄντας τὰ μέγιστα ὠφελεῖν δυνήσεται. καὶ γὰρ Μωϋσῆς, εἰ καὶ μὴ πρὸ τῷ σώματι τοῖς πολεμίοις, ἀλλὰ ἔλαττον τῶν πολεμιώτων, ἀλλὰ καὶ πολλῷ πλέον εἰς τὸν μάχιμον ζωστέλεσεν ἐκείνων, τῇ τῶν χειρῶν ἐκτάσει τὰ στρατεύματα τῶν οἰκείων ἐταίρων, καὶ φοβερὰ τοῖς ἐναντίοις ποιῶν. Οὐδὲν γὰρ κατόρθωμα σφόδρα μέγα εἰ δυνατὸν αὐ, ὅταν μὴ ὁ χέρδος καὶ εἰς ἑτέρους διαδῷ. καὶ γὰρ ἄσπος ἀθλητὴς, καὶ χαμαὶ καθεύδης, καὶ πέφευγε ἑαθῆς, καὶ θριῶν διαπωτὸς, καὶ μηδένα ἕτερον ὠφελῆς, οὐδὲν μέγα ἐργάζῃ. καὶ γὰρ τῷ Μωϋσῇ πολλὰ καὶ μεγάλα εἰργάσθη θαύματα καὶ σημεῖα· ἀλλ' οὐδὲν οὕτως αὐξοῖ μέγαν ἐποίησεν, ὡς ἡ μακαρία ἐκείνη φωνή, ἣν τοὺς Θεὸν ἀφῆκε λέγων· Εἰ μὲν ἀφῆς αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν, ἄφες· εἰ δὲ μή, καὶ μὲ ἐξάλειψον. καὶ ὁ Δαβὶδ δὲ τοῦτο τοῦτο σοφὸς ὢν ἐλεγεν· Ἐγὼ ὁ ποιμὴν ἥμαρτον, καὶ ἐγὼ ἐκάκωσα· καὶ Ὅτι δὲ ποίμνιον τί ἐποίησαν; γενέσθω ἡ χεὶρ σου ἐπ' ἐμὲ, καὶ ὅτι ὁ οἶκος τὸ παιδός μου. μεγάλα μὲν οὖν καὶ ταῦτα· καὶ ἀγγελικῆς ἄξια πολιτείας· ὁ δὲ τοῦ Παύλου πολλῷ ἔχει τὸν νοῦν πολλῷ πλείω ταῦτα· τῆς γὰρ δόξης τῆς μελλούσης ἤδεσαν ἐκπεσεῖν νοῦν τῆς ἑτέρων σωτηρίας... ὁ δὲ Ἰωνᾶς, ὅτι ὁ ἑαυτοῦ συμφέρει ἐζήτησε, καὶ ἀπολέσθαι ἐκινδύνευσε, καὶ ἡ μὲν πόλις ἐσῴζετο, αὐτὸς δὲ κατεποντίζετο. Μεγάλα μὲν οὖν καὶ τὰ ἄλλα τοῦ Μωϋσέως ἀρετῆς κατορθώματα· ὁ δὲ κεφάλαιον καὶ ἡ χορωνὶς τῆς ἁγίας ψυχῆς ἐκείνης, ὅτι ἐξολεθρεύεσθαι εἵλετο τῆς βίβλου τοῦ νοῦν τῆς σωτηρίας τῶν Ἰουδαίων· ὁ δὲ τοῦ Παύλου, ὃν πολλοῦ τοῦ ποιεῖσθαι νοῦν ἐκπεσεῖν. ὁ μὲν γὰρ ζωοπολεῖσθαι ἑτέρους ἠρᾶτο· οὗτος δὲ οὐ ζωοπολεῖσθαι, ἀλλ' ἑτέρων σῳζομένων αὐτὸς ἐκπεσεῖν ἤυχετο τῆς δόξης τῆς ἀπερράτου. Καλὸν οὖν εὐχῆς ἀπολαῦσαι τῶν ἁγίων, ἀλλ' ὅταν καὶ αὐτοὶ ἐνέργειαν ὦμεν· ὡς αὐ μὴ τοῦτο ποιοῦσι, τοῦδὲ ἡ ἑτέρων οὐδὲν βοήθεια· ἀλλ' ἃ καὶ μετ' ἐκείνης ἀπολλύμεθα. τί γὰρ ὠφέλησεν Ἱερεμίας τοὺς Ἰουδαίους; οὐχὶ τέλεον τοῦς σῶσαι τῷ Θεῷ, καὶ τέλεον ἦκουσι, Μὴ προσεύχου, καὶ μὴ αἴτου τοῦτο τοῦ λαοῦ τούτου, ὅτι οὐκ ἐισακούσομαί σου; τί ὠφέλησε Σαοὺλ ὁ Σαμουὴλ, μίαν ἑβδόμην ἡμέραν εὐθύμους καὶ πεποιθῶς τοῦτο αὐτῷ; τί δαὶ καὶ τοὺς Ἰσραηλίτας ὠφέλησεν; οὐχὶ ἔλεγεν, Ἐμοὶ μὴ γένοιτο ἁμαρτεῖν ἀφαλείπτα εὐθύμους ὑμᾶς; οὐχὶ πάντες ἀπώλοντο; ἄκυρον γὰρ τοῦ Θεοῦ λέγοντος ἀφὼ τοῦ προφήτου. Ἐὰν ᾖ Νῶε καὶ Ἰὼβ καὶ Δανιὴλ, οὐκ ἐξελοῦνται οὐν υἱοὺς αὐτῶν καὶ θυγατέρας, ὅτι ὑπερίσχυσι ἡ κακία αὐτῶν. τί οὖν; οὐδὲν ὠφελοῦσι αἱ εὐχαί; ὠφελοῦσι καὶ μεγάλα· ἀλλ' ὅταν καὶ ἡμεῖς συμπροσάπωμεν. καὶ, Εἰ βούλει μαθεῖν ὅσα ὠφέλησαν, ἄκουσον μου Κορνήλιον, τὸν Ταβιθά· ἄκουε γὰρ καὶ τοῦ Θεοῦ λέγοντος· Ὑπερασπιῶ τῆς πόλεως ταύτης διὰ ἐμὲ, καὶ διὰ Δαβὶδ τὸν παῖδά μου. ἀλλὰ πότε; ὅτι Ἐζεκίου τοῦ δικαίου. ἐπὶ εἴγε ἰσχυ-

Ex τῆς γ΄ λόγ. τῶν εἰς ὀκταλίθιον.

Ex τῆς ιβ΄ λόγ. τῶν πρεσβυτέρων τῆς νεοσ.

Ex τῆς ιδ΄ λόγ. τῶν εἰς Θεοστ. α΄ ἐπιστ.

Ex τῆς α΄ λόγ. τῶν εἰς τὸν Ἀποστολον Παῦλ.

Ex τῶν ἑρμίων. τῆς πρὸς Θεστ. α΄ ἐπιστ.

Ἰερ. ζ΄ ιϛ.

α΄ Βασ. ιϛ΄ κ΄.

Ἡσ. λ΄. λθ΄.

Matth. 11. κε. ὅτω λέγε καὶ σύ· ἐλέησόν με, ἡ ψυχή μου κακῶς δαιμονίζεται. μέγας γὰρ δαίμων ἡ ἁμαρτία. ὁ δαιμονῶν ἐλέησαι· ὁ ἁμαρτάνων μισεῖται. ἐλέησόν με, βραχὺ ῥῆμα, ἡ πλήρης [τῆς] φιλανθρωπίας· ὅσον γὰρ ἔλεος, πάντα τὰ ἀγαθά. καὶ ἔξω ἐκκλησίας ἦς, κράζε καὶ λέγε· ἐλέησόν με· εἰ καὶ μὴ κραυγὴ τὰ χείλη, ἀλλὰ τῇ διανοίᾳ βόησον, καὶ σιωπῶντων γὰρ ἀκούει ὁ Θεός. οὐ ζητεῖται τόπος, ἀλλ' ἀρχὴ μετανοίας. ὁ Ιερεμίας ἐν βορβόρῳ κ. τάφ. ἐκράτει, καὶ Θεὸν ἐπαπάσατο· καὶ ὁ Ἰωνᾶς ἐν κοιλίᾳ κήτους, καὶ Θεοῦ ἵλεων κατεσκεύασεν· ὁ Ἰωνᾶς ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κήτους, καὶ Θεοῦ ἱκέτην εἶχε. καὶ ὁ βαλανεὺς ἦς, εὔχου· ὅσον ἐστὶ ἦς, εὔχου. ναὸς εἶ, μὴ ζήτει τόπον. θαλάττῃ μὲν ἔμπεσεῖν, ἔπιθεν Αἰγύπτιοι, καὶ μέσος ὁ Μωϋσῆς μηδὲν ἔκλαυσε· πολλὰ γὰρ ἐν τῇ εὐχῇ τὰ στοιχεῖα· καὶ λέ- Εξοδ. ιδ. κ. γει αὐτῷ ὁ Θεός, Τί βοᾷς πρός με; καὶ σὺ τοίνυν, ὅταν πειρασμὸς ἐπέλθῃ σοι, ὅπου Θεοῦ καταφύγε, Θεοῦ διασάτιον κάλεσον. μηκέτι δὲ θερμός ἐστιν, ἵνα ἀπέλθῃς εἰς κόπον; Θεὸς ἀεὶ ἐγγύς ἐστιν. Επὶ γὰρ ἀκαλλωπίστου σε ἐρᾷ· ἰδοὺ πρόειμι. σοὶ πάντα τελῶ τὴν εὐχήν, καὶ αὐτὸς τὴν ἴασιν δίδωσιν. Ἂν γὰρ τὴν διάνοιάν ἔχῃς καθαρεύουσαν τῶν ἀτόπων Εκ τ. ἐξαημ. παθῶν, καὶ τὸ ἀγρᾶ ἦς, καὶ τὸ οἰκῷ, καὶ τὸ δικαστείῳ πρέσβευε, καὶ τὸ θαλάσσῃ, καὶ τὸ πανδοχείῳ, καὶ ἐν ἐργαστηρίῳ ἐσηκώς, καὶ ὅσον οὐ δύνῃς, δυνήσῃ Θεοῦ κεκλεῖσαι ὀπτυχεῖν τῆς αἰτήσεως. Τί γὰρ βούλεται τῶν χειρῶν ἡ ἔκτασις ἐν τῇ εὐχῇ; πολλαῖς πομπείαις διανοίγουσιν αὗται· ἀλλὰ διὰ τοῦτο κεκλείκαμεν αὐτὰς δυνατόν, ἵνα ἡ τῆς εὐχῆς διανοία δεσμὸς αὐταῖς γένηται τῆς κακίας, καὶ ἀπαγωγὴ τῆς πομπείας· ἵνα, ὅταν μέλλῃς ἁρπάζειν, Εκ τ. ἑρμην. τῶ ρμ. ψαλμ. ἢ πλεονεκτεῖν, ἢ τύπτειν ἕτερον, αἰσχυνθῇς, ὅτι ταύταις μέλλεις δότι ζωηφόροις πρὸς Θεὸν πέμπειν, καὶ διὰ τούτων τὴν θυσίαν διαφέρειν σκεύεσι τὴν πνευματικήν, καὶ μὴ καταισχύνῃς αὐτάς, μηδὲ ἀπρέπειαν ἐργάσῃ τῇ διανοίᾳ τῆς πονηρᾶς ἐργασίας. καθαίρει τοίνυν αὐτὰς ἐλεημοσύνη, φιλανθρωπία, πρεσβεία τῶν διωμένων, καὶ ὅτως αὐταῖς εἰς εὐχὴν ἄγε. Εἰ γὰρ αἰτήσεις αὐτὰς σὺ ὑπὲρ τοῦ εἰς εὐχὴν, πολλῷ μᾶλλον ἀνάρτημασιν σὺν αὐτὰς μιανεῖν. Εἰ δὲ ἕλκος δείξεις, ἢ αἰτήσεις χεροὶ εὐχαῖς, πολλῷ μᾶλλον ἢ μέγιστον φρίξον. ἢ μὲν γὰρ αἰτήσεις χερσὶ προσεύχεσθαι, οὐ ποσῶν ἄτοπον· ἢ δὲ καταῤῥυπωθήσεις αὐταῖς μυρίοις ἀνάρτήμασι προσαγάγῃ, τοῦτο πολλοῦ φέρει τὸν ἐγκλήματος ἢ ὅλεθρον. Βούλει μαθεῖν πόση ἡ δύναμις τῆς εὐχῆς τῆς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ γινομένης; ἐδίδυτο ποτε ὁ Πέτρος, καὶ ἁλύσεις προσέκειντο πολλαί· προσευχὴ δὲ ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας προσῆν αὐτῷ γινομένη, καὶ εὐθέως αὐτὸν ἀπήλλαξε τοῦ δεσμωτηρίου. τί τοίνυν δυνατώτερον τούτης γένοιτ' ἂν τῆς εὐχῆς, ἢ τοῦ τείχη καὶ πύργους τῆς ἐκκλησίας ὠφέλησε; καὶ τοῖς μὲν κατηχουμένοις ἀδέσποτα τοῦτο ἐπιτέτραπται, ὅπως ἐνδότερα τῶν ἱερείων ἔφασαν ταύτην· ὑμῶν δὲ καὶ ὑπὲρ τῆς οἰκουμένης, καὶ ὑπὲρ τῆς ἐκκλησίας τῆς μέχρι τῶν περάτων τῆς γῆς ἐκτεταμένης, καὶ ὑπὲρ τῶν ἀρχόντων τούτων καὶ ὑπηκόων τῶν λαῶν κελεύεται ποιεῖσθαι ταύτας δεήσεις. καὶ ὑπακούετε μετὰ προθυμίας, ἔργῳ μαρτυροῦντες, ὅτι μεγάλη τῆς εὐχῆς ἡ δυνάμις ἐστί, τῆς δὲ ἐκκλησίας, ἀπὸ τοῦ δήμου συμφώνως ἀναφερομένης. Εκ τῶν ἑρμην. τῶν περὶ λέβ. Θεσπ. Εἰ γὰρ ὑπὲρ αἰρετικῶν καταδίκους ἄνδρας ἀπαραμύθους εἰς θάνατον δήμος προσελθὼν ἐξήτησατο, καὶ ὁ πλῆθος δυσωπηθεὶς ὁ βασιλεὺς τὴν γνώμην ἀνέθετο· πολλῷ μᾶλλον πρὸς ὑμᾶς ὁ ἐπουράνιος δυσωπηθεὶς βασιλεὺς πρέπει τὴν αἴτησιν. Οὐκ ἠκούσατε ὅτι Πέτρος ὅτως ἐξηρπάγη τοῦ δεσμωτηρίου, ὅπως ἡ εὐχὴ ἐκτενὴς γένοιτο ὑπὲρ αὐτοῦ γινομένη; πόσῳ νομίζετε μᾶλλον εἶ τῆς ἡμετέρας σμικρότητος, ὁ γένος δήμου τοσούτου πρεσβείαν τῷ Θεῷ καὶ παράκλησιν; Εἰ γὰρ αὐτὸς ὑπὲρ ἑαυτοῦ δεήσεως πρέπειαν οὐκ ἔχω, πολλῷ μᾶλλον ὑπὲρ ἑτέρων· τῶν γὰρ εὐδοκιμούντων ὅσι τοῦτο. ὃ οὖν καὶ αὐτὸς προσεκτενέστερον ὦ, πῶς ὑπὲρ ἄλλου δεηθήσομαι; ἕνα μὲν γὰρ ὑπὲρ κ. προσεύχεσθαι καὶ παρακαλεῖν τὸν Θεόν;

πὲρ

ταῦτα δέχεσθε, μᾶλλον σοὶ τὰ τοῦ χρυσοῦ εὐμοιρίζεται πρόβατα; ἀλλὰ βιωτικὰς ἔχεις φροντίδας; ἀλλὰ ταύτας μὲν οὖν τοῦ θεοῦ ἀπόθου, ἵνα τὸν οἶκον ὑπασπάσμενος τοῦ θεοῦ, καὶ τῆς τοῦ θεοῦ δέχεσθε, οὕτω μὴ ἀσφαλείας ἐξέλθῃς· ἵνα ἔχῃς αὐτὸν σύμμαχον, ἵνα ἀνταγώνιστον λάβῃ τοῖς δαίμοσιν, ἵνα τῆς δώρου χεὶρ βοηθοῦντος. αὐ γὰρ ἀπολαύσῃς εὐχῆς· πνεῦμα πέφυκε, καὶ μετάσχῃς εὐχῆς κοινῆς, καὶ ὑπασπάσῃ τοῦ θεοῦ τὴν βοήθειαν, ἂν αὐτὸν τοῖς ὅπλοις θεραπεύσῃς, ὃν ἐξέλθῃς, ὃν αὐτὸς ὁ δέσποτος αἰτιολέψαι δυνήσεταί σοι λοιπόν, μήτηγε ἄν, θεσπέσιον ποιήσῃ ἀσυνδάζοντας ὑπηρετεῖν καὶ συνοφθῆναι. αὖ δὲ ἀπὸ τῆς οἰκίας ὑπὸ τὸν ἀγορὰν ἔλθῃς, καὶ γυμνὸς τῶν ὅπλων τύπαν εὑρεθῆς, εὐχείρωτος ἔσῃ τοῖς ὑπηρετοῦσιν ἅπασι. Καὶ μή μοι λεγέτω τις, ὡς ἀδύνατον δοῦλον τοιοῦτον βιωτικὸν, δικαστηρίῳ προσπλωτόν, ζωτικῶς διακεῖσθαι τῆς ἡμέρας, καὶ εἰς ἐκκλησίαν ἐκτρέχειν. δυνατὸν γάρ, καὶ σφόδρα εὔκολον. καὶ γὰρ εἰς ἐκκλησίαν δραμεῖν μὴ ῥᾴδιον ἐστὶ τὰ ἐκεῖ πρὸ τῶν θυρῶν, καὶ τῷ δικαστηρίῳ προσπλωτόν, εὔξασθαι δυνατόν. καὶ τοῦτο πολλοὶ πολλάκις ἐποίησαν, καὶ βοῶντος τοῦ ἄρχοντος εἴδοσαν, ἀπιλήπτους, ἀφαπτομένου, μιγνυμένου, πρὸ τῶν θυρῶν ἑστῶτες σφοδρισάμενοι, καὶ ὀλίγα ῥήματα καὶ δέοντα εὔξάμενοι, εἰσελθόντες μετέβαλον αὐτοῦ καὶ ἐπροέδωσαν, καὶ ἥμερον ἐξ ἀγρίου κατέστησαν· καὶ οὐδὲν οὔτε ἀπὸ τοῦ τόπου, οὔτε ἀπὸ τοῦ καιροῦ, οὔτε ἀπὸ τῆς σιγῆς πρὸς τὸν εὐχὴν ταύτην ἐκεπαιδεύθησαν. οὐδὲ γὰρ οὕτω φωνῆς χρεία, ὡς δέοντος· οὐδὲ ἐκτάσεως χρόνου, ὡς ζωπυρουμένης ψυχῆς· οὐδὲ ῥήματος, ἀλλὰ προαιρέσεως. ἐπεὶ καὶ ἡ τοῦ Σαμουὴλ μήτηρ Ἄννα, οὐκ ὀπῇ λαμπρᾷ καὶ μεγάλῃ ἀφῆκε φωνὴν, δέον τοῦτο ἠκούετο, ἀλλ' ὀπῇ μεγάλα ἐνδον μὲν τὴν καρδίαν εἶχε. Ἡ φωνὴ γὰρ αὐτῆς οὐκ ἠκούετο, φησὶ, καὶ εἰσήκουσεν αὐτῆς ὁ Θεός. μὴ δὴ οὖν προφασιζώμεθα λέγοντες, ὡς οὐκ ἔστιν εὔκολον εὔξασθαί τινα, τοῖς βιωτικοῖς ἐναγολυθέντα πράγμασι, καὶ μηδὲ στενὸν βίκτηρα οἶκον εἰσιόντα. ὅπου γὰρ δοῦλος, δυνάσας εἶπας ἂν ὃ δυσαρέστησεν· οὐδὲν γὰρ κωλύει τόπος; οὐδὲ ἐμποδίζει καιρός· ἀλλὰ κἂν μὴ ῥήματα κλίνῃς, κἂν μὴ ἔῃς τύψις, καὶ τὰς χεῖρας εἰς τὸν οὐρανὸν διατείνῃς, ἀφέσεως ὄμβρον ὑπολιμπάνει θερμόν. τὸ πρῶτον ἀπήρτισας τῆς εὐχῆς. ἔξεστι γὰρ καὶ ἐμβαλλόντα, καὶ καθ' ἑαυτὸν βαδίζοντα, εὐχὰς ἐκτενεῖς ποιεῖσθαι. ἔξεστι καὶ ἐν ἐργαστηρίου καθήμενον, καὶ δέρματα ῥάπτοντα, τὸν ψυχικὸν διάθεσιν πρὸς τὸν διαστάτην. ἔξεστι δὲ οἰκέτην καὶ ὠνούμενον, καὶ ἀναβαίνοντι καὶ καταβαίνοντι, καὶ μαγείρῳ πρέσβυν, ὅταν μὴ δυνατὸν εἰς ἐκκλησίαν ἐλθεῖν, εὐχὴν ποιεῖσθαι ἐκτενῆ καὶ διεγηγερμένον. οὐ γὰρ ἐπαυχενεῖ τόπον ὁ Θεὸς, ἀλλ' ἑτοιμάζοντι μόνον, εὐχὴν θερμὴν, καὶ ψυχὴν σωφρονοῦσαν. καὶ γὰρ ὁ Πιῶλος οὐκ εἰς οἶκον βίκτηρος, ἀλλ' ὕπλιος ὑπὸ τὸν δεσμωτηρίου χείμωνος, καὶ οὐκ ὀρθὸς ἑστὼς, οὐδὲ γόνατα κλίνων (οὐ γὰρ ἦφιεν τὸ ξύλον ὁ τοῦ ποδὸς ἐδέδητο) ὀπῇ μετὰ προθυμίας ἤυξατο χείμωνος, τὸ δεσμωτήριον ἔσεισεν, καὶ τὰ θεμέλια διεσάλευσε, καὶ τὰ δεσμοφυλάκια ἔδειξεν, καὶ τοὺς τοῦ ἱερέως μὴ ζῶντα μυσταγωγίαν ἐκφοβήσαι γόγγυσε. καὶ ὁ Ἐζεκίας οὐκ ὀρθὸς ἑστὼς, οὐδὲ γόνατα κλίνων, ἀλλ' ὕπτιος ὑπὸ τῆς κλίνης χείμωνος ἀφῆκε τὸν ἀρρωστίαν, τρέψας ἑαυτὸν ὀπῇ τὸν τοῖχον, ὀπῇ τὸν Θεὸν θερμὸς ἐκάλεσε, καὶ μετὰ ψυχῆς σωφρονούσης, καὶ ἀποφάσιν ἐξενεχθεῖσαν αἰτεκαλέσατο, καὶ πολλῷ ἐπιπαράσπαστο τὸν βίον, καὶ πρὸς τὸν προτέρου ἐπεμπλήσθην ὑγίειαν. καὶ ὁ λῃστὴς ὑπὸ τὸν σταυροῦ τιτανιμένος, ἀπὸ ῥημάτων ὀλίγων τῆς βασιλείας τὸν θρόνου ἔτυχε· καὶ ὁ Ἱερεμίας ἐν βορβόρῳ καὶ λάκκῳ, καὶ ὁ Δανιὴλ ἐν λάκκῳ καὶ θηρίοις, καὶ ὁ Ἰωνᾶς ἐν αὐτῇ τῇ κήτους τῇ νηδύϊ τὸν Θεὸν προκαλέσαντες, τὰ ὑπερείδματα δεινὰ διέλυσαν ἅπαντα, καὶ τὸν δρόμον θύραι ἐπετάσαντο. Τί τοίνυν λέγει ὀφείλεις βιβλίδιον; ὅπερ ἡ Χαιταίαι. ὡς γὰρ ἐκεῖνη ἔλεγε· Ἐλέησόν με, ἡ θυγάτηρ μου κακῶς δαιμονίζεται· οὕτω

χ. πατοικεῖν

Ex τῆς λόγ. τῆς εἰς τὸν σταυρὸν τοῦ Λατρ.

Ex τῆς λόγ. τῆς εἰς τὸν ἅγιον τοῦ Χαναν. Ματθ. κε΄.

α. Βασ. α. ιε. μὴ λάβῃ μητέρα, τὴν Ἄνδα ὅτι ἰδοῦ· φησὶ γοῦν ἐκεῖνη, Ἀδωναὶ Κύριε, ἐλεῶν σαβαὼθ, ἐὰν ὁπτάζων ὀπτάζῃς ὅτι τὴν ταπείνωσιν τῆς δούλης σου, καὶ μνησθῇς μου, καὶ μὴ ἐπιλάθῃ τῆς δούλης σου, καὶ δῷς τῇ δούλῃ σου σπέρμα ἀνδρός, δώσω αὐτὸ ἐνώπιόν σου ἕως τοῦτον, ἕως ἡμέρας θανάτου αὐτοῦ· καὶ οἶνον καὶ σίκερα οὐ μὴ πίεται, καὶ σίδηρος οὐκ ἀναβήσεται ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. ποῖον τοῦτο πλῆθος ῥημάτων; ἀλλ' ὅμως ὅτι μὴ τοσούτοις καὶ τηλικούτοις τοῦτον ἐποίησατο τὸν εὐχήν, πόθεν ὅσα ἠθέλησεν ἤνυσε, καὶ φύσιν παρῆρεν ἀνδρός. διόρθωσιν, καὶ μήτραν ἀποκεκλεισμένην ἀνέῳξε, καὶ τοῖς πρόσθεν ἐοικὸς πολλῷ ἐπῆγαγε, οὐκ πέτρας ἀγόνου ῥάχιν κομῶντα θείσασα. δι' τίνων τὴν εὐχὴν ἐμὲ μακρὰς ἀποτείνει λόγους, καὶ ζωηρὰς εὐχάς· βραχείας γὰρ καὶ πυκνὰς ποιοῦσαι τὰς εὐχὰς καὶ ὁ Χριστὸς καὶ ὁ Παῦλος ἐκέλευσαν ἐξ ὀλίγων ἁλισθήσεσθαι. καὶ ἐγὼ μὲν γὰρ οἶδα μήκους ἐκτείνας τὸν λόγον, ἀληθρήσας πολλάκις, καὶ πολλῷ ἔδωκας τὸν ὕπνον ἐπελθεῖν καὶ ὑποσκέσαι, καὶ τὸν ἀγρὸν ἀπαγαγεῖν τῶν λογισμῶν· καὶ ὁ συνεχὴς καὶ πυκνὰς ποιῶν τὰς βύχας, τοῦτο καὶ ἐγὼ πάντα τὴν πυκνότητα ἁλαλαμβάνων, δυνήσῃ σωφρονῆσαι βύκολος, καὶ αὐτὰς τὰς βύχας μὴ πολλῆς ποιήσῃ τῆς ὑπηρεσίας.

Ἐκ τῶν ἱερωνυμ. τῶν πρὸς Εὐστοχ. α. Βασ. α, θ. Βούλει μαθεῖν ἀκριβῶς τὴν σοφίαν καὶ ἧψιν καὶ τὴν σοφροσύνην; ἄκουε τοῦ Ἄνδα, μάθε τί ἐποίησεν ἐκεῖνη. Ἀνέκειτο, φησὶ, πάντες ἀπὸ τῆς τραπέζης, καὶ ἐκείνη δὲ ὡς οὐ τοῦ ὕπνου ἐτέρπετο, ἀ τοῦ λιμὸς ἀπαυσιν. ὅρα μοι δοκεῖ καὶ ὅτι τῆς τραπέζης καθημένη, κρύφη τις εἶ καὶ μὴ βεβαρημένη σιτίοις τισὶν· οὐ γὰρ ἂν τοσαῦτα ἠφίει δάκρυα. εἰ γὰρ ἡμεῖς πάντες ὄντες καὶ ἄσιτοι, μόλις οὕτως βυχόμεθα, μᾶλλον ἢ ὁσάκοτε οὕτως βυχόμεθα· πολλῷ μᾶλλον ἐκείνη μὴ τραπέζης οὐκ ἂν ἤνεγκατο οὕτως. Εἰ μὴ καὶ τὸ τῆς τραπέζης τοῖς ἀσίτοις ἔοικεν. αἰχμωτῶμεν οἱ ἄνδρες τὰς γυναῖκας, αἰχμωτῶνται γὰρ βασιλείας ἐκπεσόντες καὶ χασμώμενοι, τὰς γὰρ παιδίου διαμένω καὶ δακρύουσαι. καὶ θέα μοι καρτερίαν τὴν ἀληθεστάτην· φωνὴ αὐτῆς, φησι, οὐκ ἠκούετο, τὰ δὲ χείλη αὐτῆς ἐκίνουν. οὕτως ὁ βουλόμενος ἀνῦσαι προσέρχεται τῷ Θεῷ, οὐ μαθητιῶν, οὐδὲ χασμώμενος, οὐδὲ ἀκολουθῶν, οὐδὲ κραυγάζων, οὐδὲ ἀκηδιάζων. μὴ γὰρ οὐκ ἠδύνατο ὁ Θεὸς καὶ χωρὶς βυχῆς δοῦναι; μὴ γὰρ οὐκ ἦλθε καὶ πρὸ τῆς αἰτήσεως τὸν ἐπιθυμοῦντα τῆς γυναικός; ἀλλ' Εἰ ἔδωκε πρὸ τῆς αἰτήσεως, οὐκ ἀφῆκεν τῆς γυναικὸς ἡ προθυμία, οὐκ ἀφῆκεν ἡ ἔρις τὴν αὐτῆς δηλαδή, οὐκ ἀφῆκεν ἕστηκεν ἑστῶσα ἐκτήσατο μᾶλλον. ἀλλ' ἴδωμεν αὐτῆς καὶ τὴν φιλοσοφίαν. ἐπεὶ γὰρ ἐλογίσατο αὐτὸν Ἠλεὶ ὁ ἱερεὺς Εἰς μεθύουσαν, ἔρχεται πρὸς αὐτὸν τί

α Βασ. α. ιϛ. φησι· Μὴ δῶς τὴν δούλην σου Εἰς θυγατέρα λοίμην, ὅτι ἐκ πλήθους ἀδολεσχίας μου ἐκτέτακα καὶ ἕως τοῦ νῦν. τοῦτο ἀληθῶς καρδίας συντετριμμένης, ὅταν πρὸς τὸν ὑψιστον ζώσας μὴ χαλεπαίνωμεν, μηδὲ δυσχεραίνωμεν, ἀλλὰ δὲ ἀπολογώμεθα. οὕτω

Ἐκ τ. β. λόγ. τ εἰς τ. προφητ. Ἄνναν. ποιᾷ καρδίᾳ φιλόσοφοι, ὡς θλίψις ἡ πόθος ὃ κατ' Θεόν. Δέσποτα ὦν ἡμᾶς ἐν ἐρχομένῃ τραπέζῃ καὶ λήψεσθαι βυχρεῖσθαι τῷ Θεῷ. ὁ γὰρ πρὸς τοῦτο πρεσκυασμένος, οὐδέποτε Εἰς μέθην δὲ προπέμψαι πεσεῖται· οὐδέποτε ὑπὸ ἀδηφαγίας καταρράγήσεται· ἀλλὰ τὴν προσδοκίαν τῆς βυχῆς αὐτὴ χάριτος τοῖς λογισμοῖς ὑπεκκαυμένον ἔχων, κατὰ τὸ πρόσωπος μέσου τῶν καθαιμένων ἄφεται πάντων, καὶ πολλῆς μὲν τὴν ψυχὴν, πολλῆς δὲ τῆς βύλογίας ἐμπλήσει τὸ σῶμα. τράπεζα γὰρ ἀπὸ βυχῆς ἀρχομένη, καὶ Εἰς εὐχὴν καταλήγουσα, οὐδέποτε ὑστερηθήσεται, ἀλλὰ πηγῆς δαψιλέστερον ἅπαντα ἡμῖν οἴσει τὰ ἀγαθά. μὴ δὴ τοσοῦτον πρόωμεν κόρδες. καὶ γὰρ ἄτοπον, τὸν μὲ οἰκέτας τὸν ἡμετέρους, Εἰ ποτέ τι τῶν καθαιμένων λάβοιεν πρὸ ἡμῶν μέρος, βυχρεῖσθαι τι ἡμῶν, καὶ μετ' ἀθυμίας ἀναχωρεῖν, ἡμᾶς δὲ τοσούτων ἀπολαύοντας ἀγαθῶν, μηδὲ τοσαύτην ἀποδιδόναι τῷ Θεῷ τὴν ἡμῶν.

Ἐκ τῶν λόγ. εἰς ῥητὸν, τί, Ἐκύκλωσε ὁ ἐχθρός σου, ψάμμος αὐτόν. Διὰ γὰρ τοῦτο πολλὰ καὶ ὁ τοῦ κοινοῦ, καὶ ὁ τοῦ ἰδίου τοσάγματα τοῦ γεωμένου ἡμῖν ἀπόντα, ὅτι οὐ τοῦ τὰ πνευματικὰ τοσῆν, καὶ τοῦ τὰ βιωτικὰ ἀσυδάζομεν τοσάγματα. οὐκ οἶδας ὅτι ἐὰν ἐλθὼν τοσοικήσῃς Θεῷ, καὶ μετάσχῃς τῆς ἐν

Χριστῷ

τὸ ποιῆσαι ἡμᾶς χρή, καὶ ταῖς εὐχαῖς προσκαρτερῆσαι, μὴ ὧδε κακῶς Ⓦ λογισμὸν προσαγομένους. διὰ γὰρ τὴν γλῶτταν μόνον προφέρει τὰ ῥήματα, ἡ δὲ διάνοια ἔξω ῥέμβεται, καὶ κατὰ τὴν οἰκίαν περιέρχεται πολλάκις, καὶ κατὰ τὴν ἀγορὰν φαντάζεται, ὅθεν ἡμῖν ὄφελος ἐκ τῆς λοιπῆς, ἀλλὰ βλάβη μείζων καὶ κατάκρισις. Εἰ γὰρ διὰ θεάτρους μόνον τοσοῦτοι προστρέχομεν χρόνοι, στρατευόμενοι καὶ παλαιπωροῦντες, ἀφέντες δὲ ἁπλῶς καὶ ἀπερισκέπτως, καὶ πρὸς τὴν πόλιν πολλάκις καὶ αὐτῆς τῆς ἐλπίδος ἐκπίπτοντες τῆ διαστάσει τῆς ἡμετέρας, εἶτα παίτως ὄντι ἀπολαβεῖν τὴν ἀμοιβήν, πολλῷ μείζω τὴν πόνον οὐκ ἀπορρώξομεν προστρέφοντες μὴ τῆς προσηκούσης ἀπουδῆς; καὶ πόσης ταῦτα κολάσεως ἄξια; Εἰ γὰρ καὶ μηδὲν λαβεῖν ἐμέλλομεν, αὐτὸ τοῦτο ὃ ζημιοῖ ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ ἀγαθοῦ ἀπολαβεῖν, οὐχὶ μυρίων ἐστὶν ἀξιῶν; Καὶ γὰρ μέγα ἀγαθὸν εὐχή, καὶ ὃ ἀπὸ ταύτης τοῦ Θεοῦ ἀπολαβεῖν. Εἰ γὰρ αἰδέσιμος τις ἀνὴρ ἀπολεγόμενος σπουδάζοντος οὐ μικρὰν ἐκ αὐτοῦ καρποῦσθαι τὴν ὠφέλειαν· ὁ Θεὸς ἀπολαβεῖν καταξιωθεὶς, πόσων ἀπολαύσεται τῶν ἀγαθῶν; Πῶς οὖν οὐκ ἄτοπον, ὃν μὲν οἰκείων ἡμῶν καλῶν ἁπάντων ἀπολῶν χρόνον, ἡμᾶς δὲ μηδὲν τὴν ἐλάττω σχολὴν ἀπονέμειν τῷ Θεῷ; Οὐκ οἶδας σὺ τὰ συμφέροντα, ἀλλ' ἐκεῖνος ὁ μᾶλλον κηδόμενός σου τῆς σωτηρίας, οὐ τὴν αἴτησίν σου προσίεται, ἀλλὰ τὴν αἰτήσεως ὃ συμφέρει σοι προσίεται. Εἰ γὰρ Ⓐ πατέρες Ⓐ ἔρωτες, οὐ πάντως ἃ αἰτοῦσιν Ⓐ παῖδες δίδασι, οὐκ ἵνα καταφρονῶσι τῶν αἰτούντων, ἀλλ' ἵνα μᾶλλον κήδονται· πολλῷ μᾶλλον ὁ Θεὸς, ὁ μᾶλλον φιλῶν, καὶ πλέον ἁπάντων εἰδὼς, ὃ συμφέρει ἡμῖν ποιεῖ. Ὅταν οὖν ἀποκάμνῃς βυθόμενος, καὶ μὴ λαμβάνῃς, εἰκότως ποσάκις ἤκουσας πέντε σε κλαυσῶντος, καὶ οὐχ ὑπήκουσας, ἐκεῖνος οὐκ ἀγανακτήσει ἐκεῖνος, ὅτι ὑβριστής σε· καίτοι σὺ μὲν ἀπὸ ὠμότητος τοῦτο ποιεῖς, ὁ δὲ Θεὸς ἀπὸ φιλανθρωπίας. Εἰ τοίνυν αὐτὸς τὸν ὁμοδούλου διὰ ὠμότητα μὴ ἀκούων οὐκ ἀξιοῖς ἐγκαλεῖν, πῶς δικαιοῖς τὸν δοῦλον ἐγκαλεῖν φιλανθρώπου οὐκ ἀκούοντα ἐγκαλεῖς; Εἰ οὖν ὁ μακάριος Δαυὶδ βασιλεὺς ὢν, καὶ μυρίαις βασιλευόμενος φροντίσι, καὶ πάντοθεν περιελκόμενος, ἐπάκιες τῆς ἡμέρας πρὸς τὸν Θεὸν, τίνα μὴ ἔχομεν ἀπολογίαν καὶ συγγνώμην ἡμεῖς, τοσαύτην σχολὴν ἄγοντες, καὶ μὴ ζωοποιοῦντες αὐτὴν ἐκτενοῦντες, καὶ ταῦτα τοσοῦτον μέλλοντες καρπώσασθαι κέρδος; ἀμήχανον γὰρ, ἀμήχανον, ἀνθρώπου μὴ τῆς προσηκούσης προθυμίας βυθόμενον, καὶ παρακαλοῦντα Ⓦ Θεὸν ζωοποιὸν, ἀμάρτην ποτέ. ὁ γὰρ Ἀβραὰμ ἀπὸ τῆς ἐρημίας αὐτὸν τὸν ἑαυτοῦ, καὶ τὴν ψυχὴν αἰσχύνας, καὶ πρὸς Ⓦ ἑαυτὸν μετοικίσας, καὶ ὅπου Ⓦ διακονίαν Ⓦ ἑαυτῷ καλέσας, καὶ τὴν ἀμάρτημάτων καθαρσιν, καὶ τὴν τῆς συγχωρήσεως τύχην αὐτῷ ἀληθῆ, καὶ τὸν καλέσας ἵλεων ἡγεῖσθαι καὶ ἥμερον, ἀπὸ τῆς εἰς τοὺς λόγους τούτους ἀφορμῆς πᾶσαν ἀποπλύνεται βιωτικὴν φροντίδα, καὶ σφύρατα, καὶ τὴν ἀνθρωπίνων παθῶν ὑψηλοτέρος γέγονε. Οὐδὲ γὰρ οὕτω τὰς πηγὰς τῶν καμάτων βύθαλεγέρας ποιοῦσιν, ὡς ὁ φυτὸν τῆς εὐχῆς· αἱ πηγαὶ τὸν δακρύων ποτίζουσαι, τὸν ὕψος μέγιστον ἀναπέμπει ποιῶσι, καὶ εὐώνυμον Κυρίου Ⓦ εὐχόμενοι ἵστασθαι τοῖς δεξιοῖς. εὐπειθὴς γὰρ μάλιστα καὶ ὁ ἀκροατὴς γίνεται. ἐπεὶ δὲ τὸ σώματος ὑπερῆς κεκμηκὸς, καὶ τὸ σώματος εἰκὼν ληρῶδες, καὶ ἡ διάνοια πάντα χορὸν τῆς οἰκίας καὶ τῆς ἀγορᾶς περιέρχεται, πῶς ὁ προφήτης δυνήσεται εἰπεῖν, ὅτι εὐώνυμον τοῦ Θεοῦ ἤγαπα; εὐώνυμον γὰρ Κυρίου εὔχεται ὁ πάντοθεν ἑαυτῷ τὴν ψυχὴν συλλέγων, καὶ μηδὲν ἔχων κοινὸν πρὸς τὸν γῆν, ἀλλὰ πρὸς αὐτὸν ἑαυτὸν μετοικίσας τῇ διανοίᾳ, καὶ πάντα δι' ἀρετῆς λογισμὸν ἀπὸ τῆς ψυχῆς ἐκβαλών. Οὕτω γὰρ δι' Ⓦ εὐχόμενοι εὔχεσθαι, ὡς ἄλλον ἑαυτὸν ζωποιοῦντα καὶ ζωτίθεντα τὴν διάνοιαν, καλῶ Ⓦ Θεὸν μὴ ὀδυνωμένης ψυχῆς, καὶ μηδὲ μακρὰς ἀποτείνοντα λόγους, μηδὲ εἰς μῆκος τὴν ἱκετηρίαν ἐκτείνοντα, ἀλλ' ὀλίγα καὶ φιλῶ λέγοντα ῥήματα. οὐ γὰρ ἐν τῷ πλήθει τῶν ῥημάτων, ἀλλ' ἐν τῇ ἀγνείᾳ τῆς διανοίας κεῖται ὃ ἀκουσθῆναι. καὶ τοῦτο ἀπὸ τῶν κατὰ τὸν Σα-

γ. πάντων

Ex τῆς ἑρμην. τῶν κατ' Ιωαν. διαγν.

Ex τ ἑξαημ.

Ex τ ἑρμην. τ κατ Ιωαν. ἐυαγγ.

Ex τῶν ἀ λόγ. τῶν εἰς Ματθ. Παιλλάν.

Ex τῶν ἑρμην. τ ποὸς Θεσσαλο. δ. ὁμιλ.

Ex τῶν ὁ λόγ. τῶν εἰς ποφήτ. Αννας.

Ex τ γ' λόγ. τ εἰς ποφήτ. Αννας.

Ex τ ε' λόγ. τ εἰς τ ποφήτ Αννας.

Εκ τῆς αὐτῆς. περ ἡμῶν. Αἰ δεήσεις μὲν γὰρ δεόμενοι, ἢ δαπάνης χρημάτων δεόμενα, ἢ κολακείας δεόμενος, ἢ πολλῆς περιόδου ἢ περιεργασίας. οὐ γὰρ ἐξ εὐθείας αὐτοῖς τοῖς κυρίοις δεῖται τοῦ λαλεῖν ἡ ἐξαλείφουσα πολλάκις, ἀλλ' ἀνάγκη περίεργοι ἐξακοῦσαι καὶ οἰκτρόμους αὐτὴν ἢ ὑπερέχοντος ἢ χρήμασι ἢ ῥήμασι ἢ πομπῇ θεραπεῦσαι ἔχοντα, ἐκ τότε δι' ἐκείνων δυνηθεῖναι τοῦ αἰτῆσαι λαβεῖν. ὅτι γὰρ τοῦ Θεοῦ οὐκ ἔστιν ἄτως· ὁ γὰρ δεῖται μεσιτοῦ ὅτι τοῦ ἀξιάντων, οὐδὲ ὕτω δι' ἑτέρων περιβάλλομένος, ὡς δι' ἡμῶν αὐτῶν δεομένων ὑπευθύνου τῇ χρείᾳ. πολλαὶ γὰρ βούλεται αἰτεῖσθαι πρὸς ἡμῶν ὁ Θεός· ἢ χρὴ ἔχει τότε πολλοῦ· μόνος γὰρ οὗτος ὁ χρεώστης ὅταν αἰτεῖται χρὴ ἔχει, ἢ ἃ μὴ ἐδωκεν αἰτεῖσθαι δίδωσι. καὶ μὲν σφοδρῶς ἴδῃ ἐγκείμενον ⓐ αἰτοῦντα, ἢ ἃ μὴ ἔλαβες πρὸς ἡμῶν, καταβάλλῃ· ὧν ὁ ἰδεῖν, ἢ αὖθις ἐξαναβάλλεται, οὐ διὰ τὸ μὴ βούλεσθαι δοῦναι, ἀλλὰ διὰ τὸ ἰδίως ἔχειν πρὸς ἡμῶν αἰτεῖσθαι. Οὐδὲ γὰρ μισῶν, οὐδὲ ἀποστρεφόμενος ἡμᾶς ἀναβάλλεται τοῦ αἰτεῖσθαι τοῦ δοῦναι ὁ Θεός· ἀλλὰ τῇ μνήσει τῆς δόσεως διὰ παντὸς πρὸς ἑαυτὸν κατέχει βουλόμενος. καθάπερ ἢ πατέρες φιλόστοργοι παιδοῦσι· ἢ γὰρ ἐκφύοντες τοῦ ῥᾳθυμοτέρων παίδων τοῦ διὰ παντὸς περισπάσαι τῇ τῆς δόσεως αἰσθολῇ συφίζονται. ἠκούσθης; ὅτι τοῦτο βλαβερόν ἐστι, ὅθεν ἠκούσθης. οὐκ ἠκούσθης; ἀναίσθητοι ἵνα ἀκουσθῆς. οὐ χρεία σοι μεσίτου, οὐδὲ πολλῆς τῆς περιδρομῆς, ἢ τοῦ κολακεύσαι ἑτέρου· ἀλλὰ καὶ ἔρημος ἦς, καὶ ἀπροσκάτωτος, αὐτὸς ἀρκεῖ σαυτὸν παρακαλέσαι ⓐ Θεὸν ὑπὲρ τοῦ ζῆν πάντως. Εἰ γὰρ ἐσωθεν, καὶ μυεῖα περισκεπτόμενος ὦμεν, ὅταν δὲ ἔξω τοῦ ἔω, ἢ μέσης ἡμέρας, ἢ ὀψὲ ἑαυτοῖς φαινώμεθα τοῖς περὶ ἡμᾶς λελυπημένοις, τῇ συνεχείᾳ ἢ τῇ διὰ παντὸς τῆς ὄψεως ζωτυχίᾳ καταλύομεν ῥᾳδίως αὐτοῦ τοῦ ἐλθεῖν· πολλῷ μᾶλλον ὅτι τοῦ Θεοῦ τοῦτο γέγονεν ἡμῶν. οὐ γὰρ οὕτω δι' ἑτέρων ἔξω ἡμῶν περιβαλλόμενος ὑπερβάλλει ἐν ὠθεῖν, ὡς δι' ἡμῶν αὐτῶν δεομένων, καὶ μυεῖαν ὦμεν γέμοντες κακῶν. Ακουέτωσαν ⓐ μὴ ῥᾳθυμίας εὐχόμενοι, ἢ τῇ μνήσει τῆς δόσεως δυσχεραίνοντες. ὅταν γὰρ εἴπω, περιβαλέσθαι τὸν Θεόν, διέξοδον αὐτῷ, ἱκέτευσον αὐθις, λέγε· πρὸς ἐκάλεσα σε, δεῖ περὶ, πεῖσον, δίκαιον, εἰκόσι, ἢ οὐκ ἔλαβον. μὴ ἀπόσῃς, ἕως ἂν λάβῃς· τότε ἀπόσῃ ὅταν λάβῃς· μᾶλλον ἢ μηδὲ τότε, ἀλλὰ ἢ τότε περιβάλῃ. καὶ μὴ λάβῃς, αἴτει ἵνα λάβῃς· ὅταν ἢ λάβῃς, εὐχαριστήσον ὅπερ ἔλαβες. Εἰσέρχεται πολλοὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἀπρεπέσι μυεῖοις στίχοις εὐχῆς, ἢ ἐξέρχονται, ἢ οὐκ οἴδασι τί εἶπον. Τὰ χείλη κινῆται, ἡ ἢ ἀκοὴ οὐκ ἀκούει. σὺ οὐκ ἀκούεις τῆς εὐχῆς σου, ἢ ⓐ Θεὸν θέλεις ταύτης ἀκοῦσαι; ἔκλυε, λέγε, χάλασε· ἀλλ' ἡ ἀμαθία σου ἔξω ἐπέπτωτο. Τὸ σῶμα ἔνδυσαι, ἢ ἡ γνώμη σοῦ ἔξω. Τὸ σῶμα σου ἔλεγε τοῦ εὐχεῖν, ἢ ἡ ἀμαθία σου ἐκείθεν σοῦ τόκους, τὰ συμβόλαια, τὰ σωωνύγματα, τὰ κτήματα, ἢ τῆς φίλων σωωσίας. ὁ γὰρ ἀμέλλος ποτὲ ὦν, καὶ ἐνδὺς ὅτι σὺ καιρῷ εὐχῆς μεγάλης μύουσιν, τότε ἐπέρχεται· πολλάκις γὰρ ὑπῆλθε καὶ ἐμὲ τὸ κλίνη, ἢ σοὶ λογιζόμενα· ἤλθομεν εὔξασθαι, ἢ τότε μυεῖοι λογισμοὶ ἐπεισέρχονται, ἵνα ἀπὸ τῶν ἐκκλησιῶν ἢ ἀποστάκτους δι' ὅλης ποιήσωνται. Καὶ πολλάκις πληρώσαντες τοῦ εὐχεῖν, μηδὲ ὡς ἀκούσαντες ἃ εἰρήκαμεν, ἀπήλθομεν. δεῦτε οὖν ἐποιήσωμεν τοῦτο, εὐθέως αὐτοῦ ῥώμαίωσωμεν, καὶ ὃ αὖθις πάθωμεν πάλιν, ἢ πεῖσον, ἢ πέταρνον αὐτοῦ ἔπτωσον, ἐκ μὴ ἀποστῶμεν ἀποτῶμεν εὐχόμενοι, ἕως ἂν ἄτασαι αὐτοῦ μὴ ἀμαθίας πνεύσης ἢ λογισμοῦ ἀποστάχτου ἐκχέωμεν ἔμπροσθεν τοῦ Θεοῦ. καὶ αὖθηται ὁ ἀμέλλος ὅτι οὐ ποτὲ περὶ ἀφιστάμεθα, ἕως ἂν μὴ σουσθῆς αὐτοῦ ἢ ἀμαθίας πνεύσης ἔπτωσον· ἀποσῆσται λοιπὸν ἐφεδρεύων, ἔνδυσε, ὅτι οὐδὲν πλέον ἔσῃ αὐτῷ τῆς ὑπολάμπης, ἢ ὃ πολλάκις αἰσχύνει τοῦ αὐτοῦ ἡμᾶς ῥώμαμβάνειν εὐχοῦ. Εἰ γὰρ αἰδεσθῶμεν τοσαύτοις ὑπεδυκνύμεθα τοῦ σουσθῆναι, ὡς μηδὲ σὺν πλησίον πρεσβεύσας πολλάκις ὁρᾶν, ἀλλὰ ζωτυπῶ ἑαυτῶν τοῦ ἀμαθοῦν, καὶ χαίρειν μόνοι φαντάζεσθαι, ᾧ περισεμνῶ· πολλῷ μᾶλλον ὅτι τοῦ Θεοῦ τοῦτο

Εκ τοῦ λόγ. τῶν εἰς τοὺ ἐκ εἰς λίον χρωμένους τῇ ἀποστολικῇ ῥητῇ τοῦ λέγοντι· Εἰ τις περφάνη, ἐστι ἀληθ. Χριστὸς καταγγέλ

Εκ τῆς λόγ. τῶν εἰς τοὺ δηλ. ἢ Χαναναίας.

Εκ τῆς αὐδριάντ.

κ. εἰσιόντων,

Εκ τῆς ἱερμων. ἢ ἑξαημ.

τας δυναμένων ἀμοιβας, καὶ τὴν πόνων τὰς ἀνιδόσους· ὧν γένοιτο πάντας ὑμᾶς ὑπάρχειν, χαρᾶς καὶ φιλανθρωπίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἁρέπει δόξα, κράτος, τιμὴ καὶ προσκύνησις, σὺν τῷ πατρὶ, καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΠΕΡΙ ΕΥΧΗΣ. Λογ ιε΄.

Μεγα ἀγαθὸν ἡ εὐχὴ, εἰδὼ μὴ τοῖς ἀξιοις εὐχρείστου γένῃ· ἐὰν παιδεύσωμεν ἑαυτοὺς, μὴ μόνον λαμβάνοντες, ἀλλὰ καὶ μὴ λαμβάνοντες, εὐχαριστεῖν τῷ Θεῷ. καὶ γὰρ ποτὲ μὲν δίδωσι, ποτὲ δὲ οὐ δίδωσιν· ἀμφότερα χρήσιμα· ὥστε, κἂν λάβῃς, κἂν μὴ λάβῃς, ἐλάβες σὺ τὸ μὴ λαβεῖν· καὶ ἐπιτύχῃς, καὶ μὴ ἐπιτύχῃς, ἐτύχες σὺ τὸ μὴ ἐπιτυχεῖν. ἔστι γὰρ ὅτε τὸ μὴ λαβεῖν λυσιτελέστερον. εἰ γὰρ μὴ συνεφέρεν ἡμῖν ἐως πολλάκις τὸ μὴ λαβεῖν, οὐκ ἂν οὕτως ἔδωκεν αὐτό· τὸ δὲ συνεφέροντος ἀπέτυχεν, ἐπιτυχεῖν ὅτι. Μὴ δὴ τοίνυν τὴν βραδυτῆτα τῆς τῶν αἰτουμένων θέσεως δυσχεραίνωμεν, ἀλλὰ ταύτην μᾶλλον πολλοῦ τοῦ καιροῦ καὶ τοῦ μακροθυμοῦντος ἐπιδεικνύμενα. μὴ γὰρ ἐν ἀρχῇ ἢ αἰτήσωμεν, οὐκ ἠδύνατο παραχρῆμα ὁ Θεὸς; ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἀναμένει, ἵνα ἀφορμὴν λάβῃ πρὸς ἡμῶν τὸν δικαίως ἡμᾶς ἀξιῶσαι τῆς πρὸς αὐτὸν προσοικείας. καὶ ἐπιτυγχάνομεν τούτου τῶν αἰτησάντων, καὶ μὴ ἐπιτυγχάνωμεν, παραμυθούμενοι τὴν αἴτησιν· καὶ μὴ μόνον ἐπιτυγχάνοντες εὐχαριστῶμεν, ἀλλὰ καὶ ἀποτυγχάνοντες. τὸ γὰρ ἀποτυγχάνειν ἐστὶν ὁ Θεὸς βουλόμενος, οὐκ ἐλαττοῦται ὅτι τοῦ ἐπιτυχεῖν. τάχα γὰρ ἴσως ἡμᾶς τὰ συμφέροντα ἡμῖν, ὡς αὐτὸς οἶδεν. ὥστε ὅταν καὶ ἐπιτυγχάνωμεν, καὶ ἀποτυγχάνωμεν, εὐχαριστεῖν ὀφείλομεν, καὶ μὴ χαρᾶς δίχεσθαι μᾶλλον ἀπὸ αὐτοῦ δοκιμάσει. οὐ γὰρ ἀνοήτως ἡμῶν τοῖς αἰτήσεσι συνανατίθεται πολλάκις ὁ Θεὸς, ἀλλὰ σοφιζόμενος ἡμῶν τὸν προσοφέλιμον, καὶ βουλόμενος ἡμᾶς διὰ παντὸς ἐν ἑαυτῷ ἐφέλκεσθαι· ἐπεὶ καὶ πατὴρ φιλόστοργος αἰτοῦντος πολλάκις τοῦ παιδὸς οὐκ ἐπινεύει, οὐχὶ βουλόμενος μὴ δοῦναι, ἀλλὰ τὸ παιδὸς τοῦ προσοφέλιμον ἐχόμενος τούτου ἐπιτιθέμενος. Τὸ γὰρ αἰτεῖσθαι εὐχόμενον, πρῶτον μὲν οὐκ ἐκ τῆς ἀξίας τοῦ λαβεῖν γίγνεται· δεύτερον δὲ οὐκ ἐκ τοῦ κτᾶσθαι ἡμᾶς τὸ Θεοῦ προσεύχεσθαι· τρίτον ἐκ τοῦ ζῆν χρὴς τέταρτον, οὐκ ἐκ τοῦ μανθάνειν βιωτικὴν αἴτησιν· πέμπτον ἐκ τοῦ πρὸς ἑαυτὸν ζωοποιοῦντος ἀπάντων, καὶ πάλιν ἐκ τοῦ τὰ συμφέροντα ζητεῖν. ὥσπερ οὖν ἐκ τούτων τὸ αἰτεῖσθαι γίγνεται, οὕτως ἐπιτρέπεται τὸ μὴ αἰτεῖσθαι, καὶ δίκαιοι ὦσιν οἱ αἰτοῦντες. πῶς γὰρ τῷ Παύλῳ δικαιοπραγήσει; ἀλλ' ὅπερ ἀσύμφορα ἤτησεν, οὐκ ἐπέτυχεν· ὑπὲρ τούτου τρὶς τὸν Κύριον παρεκάλεσά, φησι, τὸ ἀπ' ἐμοῦ μοι, ἀρκεῖ σοι ἡ χάρις μου. ἢ πῶς ὁ Μωϋσέως πάλαι δικαιοπραγήσει; ἀλλ' ὑδὶ σκῆπτρον ἐκέκτητο, λέγοντος τοῦ Θεοῦ· Ἐκτεινάτω σοι. ὅπερ γὰρ ἦν εἰς τὸ γλῶ τῆς ἐπαγγελίας εἰσελθεῖν, ἀσύμφορον ἦν τοῦτο ἰῶ, οὐκ ἐπέτρεψεν ὁ Θεός. μᾶλλον τούτων τὸ ἕτερόν ἐστι τὸ μὴ ποιεῖν ἐκχύεσθαι· ὅταν τοῖς ἀμαρτήμασιν ὑπενδόντες προσεύχώμεθα· ὃ τὸ πρὸς τὴν Ἰουδαίων ἔλεγεν ὁ Θεὸς τῷ Ἱερεμίᾳ, Μὴ προσεύχου περὶ τοῦ λαοῦ τούτου· οὐκ ἀκούσομαί σου. πάλιν ὅταν κατ' ἐνθρᾶν αἰτῶμεν, οὐ μόνον οὐκ ἐκκόπτει, ἀλλὰ τὸ προξενοῦμεν τῷ Θεῷ. Φαρμακεία γάρ ἐστιν ἡ εὐχὴ· ἀλλ' ἐὰν μὴ εἰδῶμεν τὸ φαρμακεῖον πῶς ὑπενδῶναι χρὴ, οὐδὲ τοῦ δυνάμει αὐτὸ κατανοήσομεν πώποτε. Τοσοῦτον οὖν ἐστιν ἡ τῆς εὐχῆς προσοφέλεια καλὴ, ὡς ἀπὸ τῆς Χαναναίας ἑαυτοὺς παιδεύσωμεν, ὅτι ὁ τῶν ἀποστόλων ἀξιωσάντων ὁ Χριστὸς οὐκ ἐπένευσεν, αὐτὴ ἰδοῦσα, καὶ τῇ καρτερίᾳ εἰς ἔργον ἐξέτεινε. καὶ γὰρ ὑπὲρ τῶν ἡμετέρων πρὸς ἡμᾶς βούλεται μᾶλλον τῶν ὑπὲρ θυγατρῶν ἀξιοῦσθαι, ἢ πρὸς ἑτέρων ὑπὲρ

χ. ἀπολαβεῖν

Ἐκ τοῦ λόγου εἰς τὸ προσευκτήριον [Libanii or.]

Ἐκ τῆς ἐρημικῆς ἐξαημέρου.

Ἐκ τῆς ἐρημικῆς ἐπιστολῆς.

Ἐκ τοῦ ἐρημικοῦ τοῦ κατὰ Ματθαῖον ἁγίου.

χ. δεῖ

β Κορ ιβ.

Δαν γ. κε.

Ιερ ζ

Ἐκ τοῦ ἐρημικοῦ τοῦ κατὰ Ματθαῖον ἁγίου.

μήσει οὐκ ἀνέχομαι. τί οὖν ὁ Σίμων; ὁ δυσὶ πεζήμασι ζημιοῦται, ὁ τὴν νύκτα κοπιάσας, ἢ μηδὲν πιάσας, ἢ τὴν ἡμέραν ἐπὶ τῷ ῥήματι τοῦ Ἰησοῦ πάντα θηρεύσας, ὡς εἶδε ταῦτα, προσέπεσε τοῖς Κυρίοις λέγων, Ἔξελθε ἀπ' ἐμοῦ, Κύριε, ὅτι ἀνὴρ ἁμαρτωλός εἰμι. ἔγνω λοιπὸν ὅστις εἶ. οὐκ εἶδεν ἰχθύων ἄγραν πώποτε τοιαύτην. ἔδος γάρ, δέσποτα, εἶδε ἰχθύας τῆς σαγήνης ἐνδὸν ἀποκλείεσθαι, τὸ ὠμότατον ἢ βλέπω γλυκύτατον θῆραμα. ἔξωθεν ⟨καὶ⟩ ἰχθύες τὴν σαγήνην κατέσυρον. ἐπέσχε λοιπὸν ὁ θεῖός σου τὸ πρόσταγμα, καταλιπὼν τὴν λίμνην καὶ δύο πρὸς γοῦν ἰχθύας. ἔξελθε ἀπ' ἐμοῦ, δέσποτα, οὐ σὲ ἀποθύμῃ, ἀλλ' ἐμαυτὸν ταλαιπωρῶ. ἔξελθε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι ἀνὴρ ἁμαρτωλός εἰμι. τί οὖν ὁ Ἰησοῦς; μὴ φοβοῦ, Πέτρε· ἀπὸ τοῦ νῦν ἀνθρώπους ἔσῃ ζωγρῶν. ὦ τῆς τοῦ Κυρίου δυνάμεως· ὦ τῆς τοῦ Πέτρου συνέσεως. μόνοι ἤκουσαν, καὶ βύβλους ἐπλήρωσαν. καὶ τοὺς ἰχθύας ἐπώλησαν, οὐ τῇ γυναικὶ συνεβάλοντο, ἀλλὰ καταγαγόντες τὸ πλοῖον ἐπὶ τὴν γῆν, ἀφέντες ἅπαντα ἠκολούθησαν αὐτῷ.]

Ἐκ τ̃ κατὰ τὸν εἰς τὸν πλούσιον καὶ Λάζαρον.

Διὰ τοῦτο ἡ ἁγία Λάζαρον ἐν τοῖς κόλποις ὅπου τοῦ Ἀβραὰμ ἐώρα ὁ πλούσιος, ἵνα ὥσπερ ἐκείνῳ χαλεπωτέραν ἐποίησε τὴν βάσανον ἐν τῷ πυλῶνι τοῦ πλουσίου κεῖσθαι, καὶ ὁρᾶν τὰ ἀλλότρια ἀγαθά· οὕτω δὴ καὶ τούτῳ χαλεπωτέραν παρέσχε τὴν τιμωρίαν "τὸ ἐν τῇ γῇ κεῖσθαι," ὃ ὁρᾶν τὸν Λάζαρον τὴν τρυφὴν· ἵνα μὴ τῇ φύσει τὴν βασάνου μόνον, ἀλλὰ καὶ τῇ προθέσει τῆς ἐκείνου τιμῆς, ἀφορητοτέραν ἔχῃ τὴν κόλασιν. καθάπερ τὸν Ἀδὰμ ἐκβαλὼν τοῦ παραδείσου, κατέλυσε τὸν παράδεισον κατοικίσαι ὁ Θεός, ἵνα ἡ συνεχὴς ὄψις λυπήσουσα τὸ πάθος ἀκριβέστερον αὐτῷ παράσχῃ τῆς ἐκπαιδεύσεως τὴν ἀγαθὴν τὴν αἴσθησιν· οὕτω δὴ καὶ τοῦτον κατέναντι τοῦ Λαζάρου κατέλυσεν, ἵνα εἰδῇ πόσων ἀγαθῶν ἑαυτὸν ἀπεστέρησε. καὶ τίνος ἕνεκεν οὐχὶ πρὸς τὸν Λάζαρον τὸν ἱκέτην, ἀλλὰ πρὸς τὸν Ἀβραὰμ ὁ πλούσιος ἐποίησατο; ἠσχύνθη καὶ ἐρυθρίασε, καὶ ὀκνεῖ τὴν καθ' ἑαυτὸν πραγμάτων εὐθύνην αὐτὸς μηνυτὴν καὶ κήρυκα πρῶτος. Εἰ γὰρ ἐγώ, φησί, τοσαύτης ἀπολαύων εὐπορίας, καὶ οὐδεὶς ἠδικημένος, οὐ τοσούτοις οἷός τε κακοῖς ἐνέβαλον ὦ δέσποτα, καὶ οὐδὲ ψυχίον μετέδωκα, πολλῷ μᾶλλον αὖθις ὁ οὕτως ἐνδεὴς οὐκ ἐπιτεύξεται τῆς χάριτος. καὶ τὸν Ἀβραὰμ ἐκάλεσεν, οὐκ οἰόμενος ἀγνοεῖν τὰ μεγέθη τοῦ χάσματος, οὐκ εἰδώς, ὡς οὐκ εἴωθεν ἔλεγχον ὁ πατριάρχης, ἃ πρὸ ἐλέγχου, ἀλλὰ θείοις ἀνέγνωσκε νόμοις αὐτός· καὶ τὸν δάκτυλον ἐπιζήτησεν οἰκεῖον, ὃν ταῖς γλώσσαις τῶν κυνῶν ἀφῆκε προσδοθῆναι πολλάκις. ἀλλ' ἔρα φιλοτεχνίαν δικαίου· οὐκ εἶπεν, ἀπάνθρωπε καὶ ὠμὲ καὶ παμπόνηρε, τοσαῦτα κακὰ ἐμηδεῖς τὸν δεσπότην, φιλάνθρωπίας μέμνησαι νῦν καὶ ἐλέους καὶ συγγνώμης; οὐκ αἰσχύνῃ οὐδὲ ἐρυθριᾷς; οὐδὲν τούτων εἶπεν· ἀλλὰ τί; Τέκνον, ἀπέλαβες τὰ ἀγαθά σου (ψυχὴν γὰρ πανταπασιωδίνου μὴ προσεφέρῃς, φησὶν· ἀρκεῖ τὰ τῆς ὑμετέρας αὐτῷ, μὴ προσεπιμεμφώμεθα αὐτῷ ταῖς συμφοραῖς) οὐ κύριός εἰμι, φησὶ, μεταδιδόναι σοι· ὃ γὰρ σὺ παθὼν ἀπέλαβες ἔχε, οὐκ ἔστι σοι ἀνεῖπεν. [Ἀκούσωμεν δὲ φησὶν ὁ πλούσιος πρὸς τὸν Ἀβραάμ. Πάτερ Ἀβραάμ, ἐλέησόν με, καὶ πέμψον Λάζαρον, ἵνα βάψῃ τὸ ἄκρον τοῦ δακτύλου αὐτοῦ ὕδατος, καὶ καταψύξῃ τὴν γλῶσσάν μου, ὅτι ὀδυνῶμαι ἐν τῇ φλογὶ ταύτῃ. δέχε δὲ οὖν οὐ πέμπει πρὸς τὸν Λάζαρον τὸν ἱκετηρίαν, ἀλλὰ πρὸς τὸν πατριάρχην· καὶ εἰκότως. οὐδὲ γὰρ ἀπηλλάγη ἐπόλυε τῷ πάππῳ. οἰκείαν γὰρ τὴν οἰκείαν ἀπόνοιαν, καὶ ὃ ἀπλεές λοιδορούμενος, ὅπερ εἰς αὐτὸν ἐπεδείξατο, κατωφθεῖρεν αὐτὸν ἴσως μηδὲ ἀποκρίσεως ἀξιώσας. διὸ οὐδὲ πρὸς αὐτὸν πέμπει τὸν προσκλητὴν, ἀλλὰ πρὸς τὸν πατριάρχην ἱκετεύων. ἀλλ' ὅμως οὐδὲ ὅπως ἐκέρδανέ τι πλέον.] Ὁρᾷς πόσης ἀπολαύει τῆς ὑμῆς καὶ τῆς προεδρίας ὁ προσκλητὴν τὸν πυλῶνα" κείμενος, ὁ δίκαιος Φεύγοντος, ὁ πένης, ὁ τῷ λιμῷ διηνεκῶς παλαίων, ὁ τοῖς ἕλκεσι πολιορκούμενος, ὁ τοῖς κυσὶ προκείμενος; ἡδέως γὰρ ταῦτα φρέφω σιωπηρῶς, ἵνα μηδεὶς τὴν ἐκ πενίας ἢ τὴν ἐκ νόσου ὀνειδίσῃ, καὶ ἑαυτὸν ταλαιπώρῳ· ἀλλὰ μὴν ἐπομένης καὶ βύσσου καὶ πορφύρας ἅπαντα φέρων, ἢδη ταῖς χερσὶ τὰς ἐλπίσι πέφηνε, καὶ ἀπρόπτους ἐκείνας

ιας

ρες; Εμβας, φησιν, ὁ Ιησοῦς εἰς ἓν τῶν πλοίων τῶν Σίμωνος, ἠρώτησεν αὐτὸν ἀπὸ τῆς γῆς ἐπιμα- Λυκ. ε. γ.
γαγεῖν ὀλίγον. ὁρᾷς πῶς ἐπιμβαίνει τῷ πλοίῳ ὁ μὴ χρῄζων πλοίου, ἵνα τὸ τοῦ πλοίου διασώσῃ κέρδωμ; διὰ τί γὰρ καὶ τὸν ἁλιέα Ⓦ Σίμωνα ὁ Κύριος; διὰ τί ὁ Σίμων διὰ πάσης τῆς νυκτὸς κοπιάσας, ϗ μηδὲν αἰτήσας, ἀπρακτος ἔμεινεν; ἐδυσφόρει ἂν σφόδρα κενοῖς χερσὶν ἀπὸ πλοίων τὰ δίκτυα, ϗ κόπον κόπῳ ζωάπτων, ϗ μηδὲν προσδοκᾶσθαι ἔχων, ἠθύμει. τότε χαρὰ ὁ Κύριος γεωρήσας αὐτὸν κατασυγκάσαι τὰ, φησι πρὸς αὐτόν· μικρόν μοι δὸς τὸ πλοιάριόν σου, ταῦτα, ὅπως ἐμβῶ, διδάξω ὅπερ βλέπεις κατακολυθοῦν μοι πλῆθος. ὁ δὲ Σίμων ἐπιβεβαρυσμένος τῇ λύπῃ τῆς ἀποτυχίας, φησὶ πρὸς τὸν Κύριον· πόθεν παρεγένου, ἀνθρωπε; τί μοι διέκλεψας γῆν; ἄλλῳ προέβλεψας σκάφει, εἴγε βουλει τῷ λιμνίῳ προσαυλίζεσθαι, ὁρᾷς με πεινῶντα, ὡς ἄρτου μὴ εὐπορεῖν τα, ϗ λέγει Θεοῦ χορηγὸν ἐπαγγέλλη; οὐ προβλέψομαι πάλιν ἀρχύσια δεινόσομαι, ἵνα τῷ πιθεκάνῳ, ϗ τῷ γυναικί μου θρέψω; ἀλλὰ βιαζόμενος τὸ πλοιάριον ἐπιστρώσω, ἵνα ϗ τὴν ἡμέραν, ὡς τὴν νύκτα, ματαιοπονήσω; εἰ δὲ ἐπιφέρηται λαλεῖ, ἐπιβαίνει μου τῷ πλοίῳ· εἰ δὲ μὴ βαστάζεις, ἄπελθε, παρακαλῶ. ἐμὲ γὰρ δεῖ, ἃ λέγεις ποιεῖν. ὁ δὲ Κύριος πρὸς αὐτόν· μὴ δυσχέραινε, Σίμων· ὅπως ὡς ταύτης λαβῆς, μή μου ζημίαν τὴν προῖσαν ἡγήσῃ, ἀλλ' ὑποπτείαν μᾶλλον, ἢ ἀπορίαν. ταῦτα ἀκούσας ὁ Σίμων, ϗ τῇ ἐλπίδι τῆς μαθητείας μικρὸν ἐλαρυνθεὶς τῷ προσώπῳ, ἐκ τοῦ πλοίου Ⓦ Κύριον ἐκβιβάζεται. ὁ δὲ Ιησοῦς καθίσας, φησὶν, ἐδίδασκεν ἐκ τοῦ πλοίου τοὺς ὄχλους· ὁ δὲ Σίμων ἀκούων ἤρξατο γογγύζειν, ϗ λέγειν ἐν ἑαυτῷ· πόθεν τοῦτο μαθὼν προσδοκᾷ λαβεῖν; ὅτι ζημίᾳ συζητεῖται ἐμοὶ τέτε σον, αὐτὰ τίς μοι ζωὴν τήσει ἐπιμείνῃ; ἐκεῖ ἀκτημοσύνης ἀγαλέγεται, μηδένα μηδὲν ἔχειν διδάσκει· ταύτα με πάλαι ϗ ὁ πλοίων μου πωλῆσαι, ἵνα πτωχοῖς ἀφελέμην. πόθεν τοῦτο μαθὼν προσδοκᾷ λαβεῖν; εἶτα προσπλέων τῷ Κυρίῳ, φησί· τὰ μὲν ῥήματά σου καλά, ϗ ἡ φωνή σου ἡδεῖα, ϗ ἡ διδασκαλία σου τιμία· ἀλλ' ὅμως ἐμοὶ ὁ τῆς ζωῆς πλήρωσον. ϗ ὁ Κύριος πρὸς τὸν Σίμωνα· μαθὼν λαβεῖν ὑπάρχεις παρ' ἐμοῦ; ἐπιβαίνει εἰς ὁ βυθος, ϗ χαλάσατε τὰ δίκτυα ὑμῶν εἰς ἄγραν. ὁ δὲ Σίμων πρὸς Ⓦ Κύριον· πάλιν ἁλιεύσω, ϗ δίκτυα χαλάσω, ϗ κόπον ἐποιήσω; εἶτα μὴ τὴν νύκτα κενοῖς ταῖς χερσὶν ἐψηλάφησα. μὴ γὰρ πεινικός εἰμι τῆς ἐμῆς ταριλείας; ἢ κέκτησαί τι ἐν τῷ ἀφανεῖ βυθῷ; δεινὴν διδάσκαλος εἶ· μὴ γὰρ ϗ ἰχθύων θηρευτής; ἔξελθε ἀπ' ἐμοῦ· βλέπω γάρ σε μηδὲν βαστάζοντα. τί Ⓦ κωλύει ἀπέλθω; οὐ ταῦτα πρὸς τὸν ἀρχηγὸν ἐμάρτυρόμην σοι; ὁ δὲ Κύριος πρὸς Ⓦ Σίμωνα ἔφη· μὴ ὡς ἄπορόν με προέσχε, Σίμων· μὴ ταῖς χερσὶν ἡ Ⓦ κόλπον μὴ κατηγόει· ἐκ ἐν ταῖς χερσὶν, ἀλλ' ἐν τῷ σώματί μου Ⓦ μισθόν σε βαστάζω. ἐπιβαίνατε εἰς ὁ βάθος, ϗ χαλάσατε τὰ δίκτυα ὑμῶν εἰς ἄγραν. ὁ δὲ πρὸς αὐτόν, ἐπιστάτα, διὰ ὅλης τῆς νυκτὸς κοπιάσαντες οὐδὲν ἐλάβομεν· ὅτι ἐν τῷ ῥήματί σου χαλάσω τὰ δίκτυα· ϗ τοῦτο ποιήσαντες ζωέκλεισαν πλῆθος ἰχθύων πολύ. διερρήγνυτο ἐν τὰ δίκτυα αὐτῶν. ὦ τῶν παραδόξων θαυμάτων· οὐ λεπτῷ τῷ Πέτρῳ φερομένης. διερρήγνυτο ὁ δίκτυον, ϗ Ⓦ Χριστὸς ἐβιβλέπετο, ϗ τὸν ἰχθύας κατανοῦν, ϗ ὁ ἁλιεὺς σιωπᾷ. οὐκ ἴσχυε τῇ φορτίῳ ἐλκύσαι, ϗ βοηθοὺς ἐπικαλεῖται. σιωθραμόντες γὰρ, φησι, ϗ Ⓐ τῶν ἑτέρων πλοίων, ἔνθα ἰωὴ Ιακώβου, ϗ Ιωάννης, ἤρξαντο συλλέγειν· ϗ ὅσον σιωῆγεν, τοσοῦτον ἐπληθύνετο. ἔκπυδον γὰρ Ⓐ ἰχθύες τῆς φύσεως ὑπουργήσει τῷ διακονικῷ προστάγματι. Ⓐ μικροὶ τοῦ μεγάλους πρὸ ἐτρεχον, Ⓐ μέσοι τοὺς μείζονας ὑπερπλήθυζον, Ⓐ μεγάλοι τοὺς μικροὺς ὑπῆλαυνον. ταῖς χερσὶ τῶν ἁλιέων οὐ προσέπιπτον, ἀλλ' ἑαυτοὺς εἰς ὁ πλοῖον ἐκυβίστων. ὁ πυθμὴν τῆς λίμνης ἐκενέωτο· οὐδεὶς τῶν ἰχθύων κάτω μένειν ἠθέλησεν· ἀλλὰ τῶν δικτύων διαῤῥηγνυμένων, Ⓐ πάντες εἰς ὁ πλοῖον ἑαυτοὺς ἐκυβίστων, οἱ δὲ ἔξωθεν τῶν δικτύων προσεκρούοντο πρὸς ὁ θεοκτίστου κεχηνότες, ϗ πέῤῥω τὸν

μάθειν

ἀλλὰ καὶ τῇ κλαίειν καὶ κλαιόντων, καὶ τῇ "περίεσθαι τῆς ὀκνηδυίας, καὶ πολὺ μᾶλλον. πολλοὶ γὰρ κινδυνεύουσι μὴ ζωοκινδυνεῦσαι· ἀποδεκτοὶ δὲ οὐ ζωοποιῆσαι, ἀλλὰ καὶ ἐ- Ἐκ τῶν ἱερῶν τοῦ κατὰ Ματθ. εὐαγγ. δικήθησαν· καὶ ὃ χαλεπώτερον, ὀνομάσαντες, περὶς δὲ εὐκλεώτερον ἀτίμωσαν. [Καὶ γὰρ οὕτω μᾶλλον ἀνόμοιος παῖς καὶ ἀνόητος, ὡς ὁ περὶς τὴν τῶν πολλῶν κεχηνὼς δόξαν· ἐ- οὐδὲν οὕτω διδοκίμως ἀλλαμψυτίνεις παῖς, ὡς ὁ αὐτῆς ἀφορᾶν δεῖ καὶ σφόδρα κεκτῆσθαι δεῖ ψυ- χῆς ἐν μέλλοντι περὶς τοσαύτην αἰτίαν ῥίπτειν καὶ βίαν πνεύματος. καὶ γὰρ ὅταν μὲν θλιμμένη, πάντων ἑαυτὸν τῶν ἄλλων περιπίπτειν· ὅταν δὲ τολμήσασα ἀναμένῃ, καταρύξαι ἑαυ- Ἐκ τῶν λόγ. τὸν βούλεται, ἀναβρύχιος ἀπὸ τῆς πάθους γενόμενος]. Αλλ' ἡ πρὸς παῖ- ἀνδριάντ. δας εἰς κάμινον ἐσεβλήθησαν, καὶ οὐδὲ οὕτως ἐπιλαθέσθαι τῆς βλασφημίας· ἀφ' οὗτον τοῖχος αὐλῆς ἐγένετο ὁ πῦρ, ἐ τολμηρὰ φλόξ, ἐ πυγμὴ κάμινος· καὶ διδυμάονες λαβοῦσα, λε- λυμαδρους πρέδωκεν· ἔλαβε γοῦν τὰ σώματα, καὶ ὡς ἀθανάτων ἀπέχετο· οὐκ ἴσχυσε τῶν φύ- σιν, ἀλλ' ἠδίαθη τῶν βλασφημιαν. ἔδησε γοῦν πόδας ὁ τύραννος, καὶ ἔδησαν ἡ πόδες τῶν πυ- ρὸς τῶν ἀέρμαδν. ὧν ἀπροσδόκητον θαύματος· γοῦν διδυμάονες ἔλυσεν ἡ φλόξ, καὶ αὐτὰ λειτ- πὸν ἀπὸ τῶν διδυμάονων ἐδίδετο. μεταβαλὲς γὰρ τῶν προσημάτων τῶν φύσιν ἡ τῶν νε- ανίσκων βλάσβεια· μᾶλλον δὲ οὐ τῶν φύσιν μεταβαλεῖ, ἀλλ', ὃ πολλῷ θαυμαστότερον ἴσως, μεμουσῆσης τῆς φύσεως, τῶν ἀέργαν ἔσησεν. οὐ γὰρ ἔσβεσεν ὁ πῦρ, ἀλλὰ κρύμμον ἀργὸν ἐπέπνευ. καὶ ὃ δὲ θαυματόν ἐ προσδόκητον, οὐκ ὅτι τῶν σωμάτων τοῦτο τῶν ἁγίων μόνον ἐγένε- το, ἀλλὰ ἐ ὅτι τῶν ἱματίων αὐτῶν. ἐ καθάπερ ὅτι τῶν ἀποστόλων ἐκ ἱμάτια Παύλου νοσήματα καὶ δαίμονας ἤλασεν, καὶ αἱ σκιαὶ Πέτρου θαύματον ἐφυγάδευσεν· οὕτω δὲ καὶ οὗτοι τῶν παίδων τότων ἐκ ἐπενδύματα τῶν τοῦ πυρὸς δυνάμει ἔσβεσαι. οὐκ οἶδα πῶς εἶ- πω· ὃ γὰρ θαῦμα πᾶσαν ὑπερβαίνει λόγου δίηγσιν· καὶ γὰρ ἔσβεστο ἡ ἀέργα, ἐ οὐκ ἔσβεστο. ἔστι μὲ γὰρ τοῖς σώμασιν ὡμίλει τῶν ἁγίων ἐκείνων, ἔσβεστο· ὅτι δ' διέρρηξαι ἐκ δεσμὰ ἐλύθη, οὐκ ἔσβεστο. ἐκ γοῦν δεσμὰ διέρρηξε, καὶ τῶν ἀγραγάλων ὑκ ἤψατο. Εἶδες πόση ἡ εὐτυτης, καὶ ὡς ἀπατήθη ὁ πῦρ, οὐδὲ ὁδὸ τέρω τῶν δεσμῶν προελθεῖν ἐτόλμησεν; πῶς δ' εἶχεν ἔδησεν ἐμβαλεῖν μέλλων; ἵνα μείζον τὸ θαῦμα γένῃ· ἵνα προσδοκήσαντες τὸ σημεῖον διχθῇ· ἵνα μὴ τομίσῃς ὀφθαλμῶν ἀπάτην τὰ ἐρώμενα. Εἰ γὰρ μὴ πῦρ ἦν ἐκεῖνο τὸ πῦρ, οὐκ ἂν πὶ δεσμὰ κατέφαγε· οὐκ ἂν οὖν ἔδει καθημένους ἅπαντας. νῦν δὲ ὁρῶντες ἔξω τῶν δυνάμει ἐπεδείξατο, οὐ δὲ τοῖς ἔνδον τῶν ἀνακολουθῶ ἔδειξε. καὶ ὅπερ Εἶδες ὁ τύραννος τῶν παῖδας μὲν δὶ παθόντας ὑφὸ, ἀκούσει πῶς μετεβάλετο. Οἱ δοῦλοι τῶ Θεοῦ τῶ ὑψίστου Δαν. γ. ζγ. ἐξέλθετε, καὶ δεῦτε, φησιν. οὐ περὶ βεβαίας ἔλεγε, Καὶ τίς ὅτι Θεὸς, ὃς δυνήσε) ἐξελέ- Δαν. γ. ιε. σθαι ὑμᾶς ἐκ τῶν χειρῶν μου; τί γέγονε; πόθεν ἡ μεταβολὴ αὕτη; τῶν ἔξω διαφθαρέντας Εἶδες, καὶ τῶν ἔνδον καλῆς; πόθεν ἐπῆλθέ σοι τοιαῦτα φιλοσοφεῖν; Εἶδες πόση μεταβολὴ τῆς βασιλέως γέγονε; διὰ τοῦτο καὶ ὁ Θεὸς ζωοχόρησεν ἅπαντα γενέσθαι, ὅσα ὁ τύραννος ἠθέλη- σεν, ἵνα λάμψῃ, ὅτι τῶν ὑπὲρ αὐτὸν φυλακτηρίων τοὺς προδεδειγμένους δυνήσε). καὶ γὰρ καὶ ὅτι τῶ Ἰῶβ τοῦτο ἐποίησεν· ἀφῆκε μὲν διάβολον πᾶσαν αὐτὸν τὸν δυνάμει ὅτι δείξασθαι· καὶ ὅτι ἐκείνους τὰ βέλη πάντα, καὶ οὐδὲν ὅτι βουλῆς ἐλάμπετο τοῦτος, τότε αἰσθέσαι μὲν ἀ- θλητὴν ἀπὸ τοῦ σκάμματος, ἵνα λαμπρὸς καὶ ἀναμφισβήτητος ἡ νίκη γένηται. [Αλλὰ καὶ ὁ μακάριος Παῦλος, ὁ τὸν οἰκουμένην φωτίσας πᾶσαν, τὸ τῷ χειρῶ τῆς κλίνης ἐτυφλώ- θη ποτέ· ἀλλ' ἡ πήρωσις ἐκείνου, φωτισμὸς τῆς οἰκουμένης ἐγένετο. ὅπῃ γὰρ ἔδλεπε κα- κῶς, ἐπήρωσεν αὐτὸν καλῶς ὁ Θεός, ὥστε διαβλέψαι χρησίμως. καὶ ὅπῃ καθ' ὑπερβολὴν ἐδίωκε τὴν ἐκκλησίαν, καὶ οὕτω σφοδρὸς ἦν καὶ ἀπερίσπαστος, σφοδρότερον δίκην μὲν χαλι- νὸν, ἵνα μὴ τῇ ῥύμῃ τῆς προθυμίας ἐκείνης ἀχθόμενος, πρόσκουσιν τῶν λεγομένων· καὶ ἵνα Ἐκ τῶν λόγ. εἰς μάθῃ τίνα πολεμεῖ, ὅτι οὐ μόνον κολάζεσθαι, ἀλλ' οὐδὲ διέρχεσθαι τὰ ἐγκλήματα δύνα). οὐ Φιλίππους Γενεσαρέτ, καὶ εἰς γὰρ σκότος αὐτὸν ἐπήρωσεν, ἀλλ' ὑπερβολὴ φωτὸς αὐτὸν ἐσκύλευσε.] [Τί γὰρ ὁ Πέ-

τρος;

τὴν βασιλείαν ἡμῶν βελτίων. Ἀλλ' οὐδὲ ἐκείνης σοί δοκῶ τῆς λήξεως; καὶ πρὸς τὴν φύσιν αὐτὴν ὑπὸ κλαυθμοῦ γυμνὸν ὁρᾷς, καὶ τῆς γυμνότητος αἰσχυνόμενον ἐκείνης, ἵνα ἐγκαλύψῃ τὸ ταπεινόν σε. Εἰ δ' ἐκείνης μὲν βούλει, καὶ ταύτης, ἵνα δείξω σοι πάντων γυμνὸν μου τὸν νοῦν· οὐ λέγω, λύσον μου τὴν πήραν, οὐδὲ, χάρισαί μοι πλοῦτον, ἀλλ' αὐτὸν αὐτῷ τὸν ἱματισμὸν καὶ λιμοῦ καθάπαξ ἀπάλλαξον μικρόν· καὶ εἰς δεσμωτήριον ἐμπέσω, οὐκ ἀναγκάζω τὰ δεσμὰ λῦσαι, καὶ ἐκβαλεῖν, ἀλλ' ἐν ὑπερόπτῃ μόνον, ἵνα ἴδωσι δεδεμένον σε, καὶ ἀρκούσαν ἐλαφρὸν χάριν. δυνάμεθα μὲν γὰρ καὶ χωρεῖς τύραννον στεφανοῦν, βούλομαι δέ σοι καὶ ὀφειλέτης εἶναι, ἵνα φέρῃ σοὶ παρ' ἐκείνου καρπὸν καὶ πρόφασιν ὁ στέφανος. Διὰ τοῦτο καὶ δυνάμενος ἐμαυτὸν ἀφελέσθαι, παρέρχομαι παρόντα σε, καὶ ταῖς θύραις σου προσπίπτω παρὰ πόδας χέας παρακλήσεις, καὶ σῶσαι σε φωνῶ ὑπὲρ ἐμαυτοῦ. καὶ ἐγκαθωπλίζομαι τούτῳ, ἵνα τὸν θεατὴν τοῦ παντὸς τῆς οἰκουμένης διακηρύξω σε τότε, καὶ πάντων ἀκουόντων ἐπιδείκνυμαι τὴν ἐμφύτευσιν τοῦ ἐμοῦ. καίτοιγε ὑμᾶς ὅταν μόνον τινὸς πταίσητε, αἰσχύνεσθε τοῦτο καὶ συσκιάζετε· ἐγὼ δ' ὑπὲρ σφόδρα ὑμᾶς φιλῶ, καὶ ὑμᾶς σιγᾶτε, αἰσχύνῃ δὲ μᾶλλον μὴ πολλῶν τῶν ἐγκωμίων· καὶ οὐκ αἰσχύνομαι ἐπὶ σοὶ, ὅτι γυμνὸν ὄντα με προσεβάλετε, καὶ πεπλουτηκότα· ἀλλὰ καὶ μᾶλλον ἐγκαθωπλίζομαι τούτοις, ἵν' ὑμᾶς κληρονόμους τῆς βασιλείας ἀναδείξητε τοῦ οὐρανοῦ. Τοιοῦτοι τοίνυν γενώμεθα, ἀγαπητοὶ, ἐχόμενα σφόδρα τῆς σωτηρίας, ἵνα καὶ τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν ὑπερτύχωμεν, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

χ. ἐκκωμάζω

ΠΕΡΙ ΕΥΤΥΧΙΑΣ ΚΑΙ ΔΥΣΤΥΧΙΑΣ. Λογ. ιε.

Οἱ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων ὅταν πλουτῶσιν, ὅταν εὐδοκιμῶσιν, ὅταν αὐτοῖς κατὰ ῥοῦν ἅπαντα φέρῃ, ὅταν τῶν ἐχθρῶν κρατῶσι, τότε μεμηνέναι νομίζουσι καὶ τῶν τοῦ Θεοῦ λόγων ὅτε, ὅταν αὐτῶν ὑπολαμβάνηται, ἴσασιν. Ὁ γὰρ τῆς μανίας ὄφελος οὐκ εἰδότες, οὐδὲ ὅτ' ἐπὶ λήθης ὑπίσασιν. μανίαν γὰρ οὐδεὶς οὕτω πως πρὸς τὸν Θεὸν, ὡς ὁ τῆς ἀρετῆς ὑπομιμνήσκεσθαι· ὥσπερ οὖν λήθην οὐδεὶς ἕτερον, ἢ ὁ σὲ ἀμνημονήσας ἐμοῦ. ἐγὼ δὲ πάντα ὅταν σὲ συμφοραῖς ἰδῶ, κἂν θέατρα, μὴ λέγε, ὅτι ἐπελάθετό μου ὁ Θεὸς, ἀλλ' ὅταν σὲ ἀμνημονήσαντα, καὶ πάντα σοι κατὰ ῥοῦν φέροντα, τότε μᾶλλον. Ἡ γὰρ ὑπερφυσικὴ καὶ ἐγκαθήρημα ψυχὴ, οὐ μόνον ἐπιδιδοῦ κατὰ ῥοῦν φέροντα τὰ πράγματα, τὴν οἰκείαν διαγνωμοσύνην ὑπανδικοῦντα, ἀλλὰ καὶ σύμπτωσις τῶν πραγμάτων πεῖσαι "πάντα κυλισθῆναι, καὶ πάντ' εἶναι δύσκρισιν ἀναφέρει, οὐδὲν ἀπὸ τῆς τῶν πραγμάτων μεταβολῆς χαμουμένη. ὥσπερ γὰρ ἡ τῶν πλοίων ὑδάτων φορὰ δέξασθαι τὸ ὑπερῷον, πομφόλυγας ἀφανίσῃ, καὶ μὴ αὐτὴν ἅμα τῷ γενέσθαι ἐρράγησαν, αἱ δὲ πλοῖα ὀγκωθεῖσαι μετέπιπτα καὶ αὖται ἐρράγησαν· τὸν αὐτὸν τρόπον ἡ θάλασσα τὸν βίου τοῦτον οὐ μόνον ὀλίγον φανερὰν σκάλλουσα, οὐδὲ ὑπὸ πλοῦτον ἀφορκίσασα καὶ κόσμον κατεπόησε. Καὶ ἡ θαρσαλέη, φησὶ, εἰ ὀδύνα ἐκδέδεται, καὶ ὁ δεῖνα ἐσπουδάκει· ὁ Χριστὸς ἐσταυρώθη, καὶ Βαραββᾶς ὁ λῃστὴς "ἄξιος, παρεκρίθη τῷ σωτῆρος ὁ ἀνδροφόνος. Ὅταν γὰρ μεταβολὴν ἴδωμεν τοῦ κρείττονος, τότε τὸ κολάκων ἀφαιρεῖται τὰ πρόσωπα· τότε ὁ χορὸς ἐλέγχεται τῶν ὑποκριτῶν, καὶ ὁ σκηνὴς τὸ πρόσωπον· διοίγεται πάντων τὰ σώματα, ὁ μισθωτὸς, λέγοντες, ὁ ποιμὴν, ὁ παμπόνηρος, οὐχὶ σὸν αὐτὸν ἐκολάκευες; ὁ σὰ χεῖρας αὐτοῦ κατεφίλεις; πρόσωπον ὑπόκρισις, πλῆθος κακῶν, καὶ ἔρριψε τὸ πρόσωπον, καὶ ἀπεφηνάμην τῇ ἀληθείᾳ. Πολλοὶ δὲ κακοπραγοῦσι μὲν συναλγοῦσι τοῖς φίλοις, βοηθοῦσι δὲ οὐκ ἔτι ζωπυροῦνται. Τὸ γὰρ μὴ χαίρειν χαίρει, οὐ μικροῦ ὄντος κατορθώματος

Εκ τ' ἑρμων. τῶ ιε'. Ψυμ.

Εκ τῶν ἑξαημ.

Εκ τῶν εἰς Ολυμπιάδα ἐπιστολῶν.

χ. ἐξαπίνης

Εκ τῆς αὐτῆς.

Εκ τ' εἰς τὸν προσκυνητ. ς'. ὅτι.

Εκ τ' εἰς Ρωμ. ὁπος.

Digitized by Google

πού, βελήθης αὐτῷ μικρόν τι χρείασθαι, ἀλλ' ὅτως ἐξῆρδε ἀφ' ἑκείνης ἡ πολεμίως, ὡς μηδὲ τῶν ἀρχόντων σοι ἡμερίων αὐτῇ μεταδιδῶναι; οὐχ ὁρᾷς ὅσοι τῶν αἰθεφτων σοὶ τοῦτο κατηξιώθησαν τὸ τέλος, ἀλλὰ ἁρπαγῆτε ἀπῆλθον; σὺ δ' ὁ Θεὸς ἡ βπισκῆψαι τοῖς προσήκουσι, ἡ εἰπεῖν περὶ τῶν ὄντων, ἡ ἀφ' ἡς τὴν οἰκίαν ἅπαντα ἀφαθρίαι ἐποίησε κύριον. ποίαν οὖν ἀπολογίαν ἔξεις, ὅταν ἡ ἀφ' οὗ τὴν πρὸ αὐτοῦ λαβὼν τὴν χάριν, προδῷς τὸν θεργετήσαντα, ἡ μηδὲ ἀπὸ τῆς ἀνάγκης ἔλεη ἡμέαθαι φιλάνθεφπος; ὃ μὲν γὰρ ἄμεινον ἡ πολλοῦ πρήσιος πρίχοι; ζῶντα δ' ἀφαρθῆναι ποιῶν· εἰ δ' ἐκεῖνο μὴ βελήθης, καὶ τελευτῶν ποήσοι τι ἡμῖν ἄμεινον. οὐ πολλῆς μὲν γὰρ ἐστὶ ἀγάπης, ἔστι δ' οὖν ὅμως. εἰ γὰρ μὴ τὴν περιουσίαν ἔξεις τοῦ μὴ τὴν ἀρχὴν, ἀλλ' ὁ μικρὸν ὃ καὶ μετ' ἐκείνους ἡμέαθαι, ἡ μὴ ζῆναι μὴ τὴν ἀρχήν. αὖ δ' μηδὲ τοῦτο ποιῆς, πῶς σε λοιπὸν ἀξιαρήστους λέγεις; ὅταν γὰρ ἔζης, ὡς ἀθάνατος ὤτως αὐτοῦ χρὴ τὴν ὄψιν· νῦν δ', ὅπερ ἔμαθες ὀλίγου ζῆν τὸς γέροντας, καὶ νῦν ὃ δίδραμα καταλῦσον, ἡ ὡς ζητὸς πρὸ τὴν σαυτοῦ βάλθισαι. Εἰ γὰρ ἡ φορτικὸν ὃ μέλλει ῥηθήσεσθαι καὶ φεικὸς γένων, ἀλλ' ὅμως αἰαγκαῖον εἰπεῖν. ἀρίθμησον μὴ τῶν δύλων σε Ⓦ διακοσίων. ἐλθυθερῶς τοὺς δύλους; ἐλθυθέρωσον Ⓦ Χριστὸν λιμοῦ καὶ αἰάγκης καὶ δισμωτηρίων καὶ γυμνότητος. ἐφείξας ἀκούσας; ὀκτὼ ὡ φεικωδίστερον, ὅταν μηδὲ αὐτὸ τοῦτο ποιῆς. καὶ ὀ τοῦδε μὲν ὃ ῥῆμά σε ταρκᾶν ἐποίησεν· ὅταν δ' ἀπέλθῃς ὀκῷ, καὶ τὰ πολλῷ χαλεπώτερα τούτων ἀκούσῃ, καὶ τὰ δύνασα βλέπῃς βασανιστήρια, τί ἐρεῖς; ποῦς πίσω καταφθύσῃ; πίνα καλέσεις σύμμαχον καὶ βοηθόν; Ⓦ Αβραάμ; ἀλλ' οὐκ ἀκούσεται· ἀλλὰ Ⓦ πατέρα; ἀλλὰ Ⓦ πάπποις; ἀλλ' οὐδὲ τούτων ἱκανὸς ἔσται κύριος, καὶ σφόδρα ἄξιος ἦ, λῦσαι τὸν φῆφον ἐκείνου. Ἀλλ' ἀπόλυθι δεσπότης εἶ ἡ ὠμὸς καὶ ἀπλεής; αἰδέσθητι ὃ ἀξίωμα τῆς αἰτήσεως. ἀλλ' οὐ δυσωπεῖ σε ὃ ἀξίωμα; ποῦς τὸν συμφορᾶς ὑπεκκύμφθητι. ἀλλ' οὔτε τὰ τῆς συμφορᾶς εἰς ἔλεόν σε ὑπεκκύπτει; ὅλως ὃ τῆς αἰτήσεως εὐχολογίας. Εἰ δ' οὔτε ὃ ἀξίωμα, οὔτε ὃ αἰαγκαῖον τῆς χρείας, οὔτε ὃ εὔκολον τῆς δόσεως δύναταί σε πεῖσαι· ὀκτὼ ὅλως ὃ μέγεθος τῶν ἐπηγγελμένων ἀγαθῶν πρᾶξαι τοῦ δικαίου. πῶς γὰρ ἔστι συγκρίνειν τοῖς μὴ τοσαύτην ἀπόλαυσιν τῶν δικαίων χορηγοῦσιν; ἀκούεται Ⓦ μεμνημένοι· αὐτὸς, ὅταν δίκη σε θρέψαι, ὀκτὼ τῆς ἰδρὼς φείδῃ) τῆς ἑαυτοῦ· ὅταν δίκη ποήσαι, ὀκτὼ τὸ αἷματος φείδεται· σὺ δ' ὀκτὼ ἄρτου μεταδίδως, ὀκτὼ ποτηρίου; ἡ ποίαν ἔξεις συγκρίνειν τοιαῦτα λαμβάνων, ἡ τῶν δύπλων φειδόμενος; Οὐδὲ γὰρ, ἀν' ἀφ' Ⓦ Χριστὸν μὴ δῷς τὰ χρήματα, ἔχων αὐτὰ ἀπολθύσῃ· ὀκτὼ γὰρ, ἀν' ἀφ' Ⓦ Χριστὸν μὴ ἀποθάνῃς, ἀθάνατος ἔσῃ. ταῦτα ἅπαντα ἀφ' ἑαυτοῦ, ἃ δὲ μὴ ἅπαντοιοῦτος δύνασις, ἀφ' ὃ ζητὸς σε βούλεται) ποιῆσαι γνώμην, ἃ ἡ αἰάγκη σε ἀφ' ἑαυτοῦ ἃ πάντως ἀνάγκη σε παθεῖν, ἑλοῦ παθεῖν δι' ἐμέ. τοῦτο προσκείσθω μόνον, ἡ ἀρκούσαν ἔχω τὸν ἀντάκολον. Ἀφ' οἷς φορητὰ ταῦτα, ὅτι ὁ μὲν Θεὸς ἡ Ⓦ ἱκετεύσαντα ὑπὲρ σοῦ, σὺ δ' οὐδὲ ἀρτύ μεταδίδως αὐτῷ τῷ ἀφ' σε ὀκοδόμῃ, τῷ ἀφ' σε σφαγῇ; ὁ πατὴρ ἀφ' σε αὐτὸν ὀκ ἐφείσατο, ἃ ταῦτα γένοιτ' ἄντος· σὺ δ' ἃ λιμῷ τακόμενον περιορᾷς, ἡ ταῦτα ἀπὸ τῆς αὐτῆς μέλλων ἀναλίσκειν, ἡ ἀφ' σεαυτὸν ἀναλίσκειν; ἡ τί ταύτης τῆς ὑπερβολῆς χαίρειν ἡμῖν; ἀλλ' ἐξεδόθη ἀφ' σε, ἐσφάγη ἀφ' σε, περίρχεται πάντων ἀφ' σε· ὀκ ἀπὸ τῆς αὐτῆς δίδως, ἵνα αὖθις ὠφεληθῇς, ἡ ὀκοῦν οὕτω δίδως; ἃ ποῖον ὀκ ἀν' ἔστιν αἰσθητότερος λίθων, τοσούτων σε ἑλκόντων θεαμάτων, ὅτι τῆς ἀφροδισίας ταύτης μόνων ὠμότητος; Εἰ γὰρ μὴ ἀμείζῃ μέ, φησιν, ὡς ὑπὲρ σοῦ τι παθόντα, ἀφ' τὸν πάντα ἐλέησον· εἰ δ' μὲν βούλει ἀφ' τὸν πάντα ἐλέησαι, ἀφ' τὸν τοῦτο ὑπερμφθητι, ἀφ' ὃ δισμωτήριον ὑπελθόντι. Εἰ δ' μηδὲ ταῦτά σε ποιῇ φιλάνθεφπον, ἀφ' ὃ κυφον τῆς αἰτήσεως ὑπίδυσον· ὀκοῦν γὰρ αἰτεῖ πολυτελές, ἀλλ' ἄρτον, ἡ τυρὸν, ἡ ῥημάτων θεῖκλησιν. Εἰ δ' ἡ μὴ ταῦτα ὑπομφθεὶς ἄγριος ὢν, καὶ ἀφ' τὸν

Εκ τῆς λόγ. εἰς τὸν χήρα κατηλεήσαντα.

Εκ τοῦ ἁγίου τῶν Ματθαίου.

Εκ τῶν ἁγίων τῶν περὶ Ραμβᾶ.

χ. πολλῶν· παρέχον τὸν χρέον, χ. ὃν ἡσυχάσαντος,

ὑπερβάλλῃ. καὶ πῶς ἀξιοῖς τὸν Θεὸν σε συμφορᾶ τινι ὑφελέσθαι, εἰ σὺ τὸν ἀνδρὸν εἰς σε, ἁλῃθῶπα καὶ κατηφοῦντα καὶ βασανιζόμενον ὑπὸ λιμοῦ καὶ χρυμῶν ἀφιεῖσαν; πῶς σε ἡ ἀμβροσία εἰς αὖθις ἀπιμώρητον ἀφήσει; Ος γὰρ ἀποφεύγει, φησὶ, τὰ ὦτα αὐτοῦ τῷ μὴ ἀκοῦσαι τοῦ πτωχοῦ, τῆς δεήσεως αὐτοῦ οὐκ εἰσακούσεται ὁ Θεός. Τοιοῦτοι τοίνυν καὶ σὺν σωμάλωτες γενώμεθα, οἵ βουλόμεθα καὶ ἡμᾶς τὸν δεσπότην ἡμέσθαι. ἐλεημοσύνη καὶ βύζης καὶ ψηφίας καὶ πολλῶν ἑτέρων μείζων ὄντι θυσία, μόνον δὲ ἐκ δικαίου γένηται κέρδους καὶ πόνων τοιούτων, καὶ πάσης ἢ καθαρᾶς πλεονεξίας καὶ ἁρπαγῆς καὶ βίας. τοιαύτας γὰρ προσίεται προσφορὰς ὁ Θεός· ταῖς δ' ἑτέρας ἀποστρέφεται καὶ μισεῖ. οὐδὲ γὰρ βούλεται ἐξ ἀλλοτρίων τιμᾶσθαι συμφορῶν. ἀκήρατος γὰρ καὶ βέβηλος ἡ τοιαύτη θυσία, καὶ προξενεῖ αὖ μᾶλλον ἢ ἀφιλεώσαντο τὸν Θεόν. ἐλεημοσύνη γὰρ διὰ τοῦτο εἴρηται, ἵνα ἐλεῶμεν, οὐχ ἵνα κολάζωμεν οὓς ὁμολύβας. ὁ δὲ τὰ ἑτέρων λαμβάνων, καὶ ἑτέρῳ δίδοις, οὐκ ἐλέησεν, ἀλλ' ἐπιμωρήσατο μᾶλλον, καὶ ἀδικεῖσθαι ὑπὸ τοῦ τυχόντος ἀδίκησεν. Ὁ βουλόμενος πλουτεῖν χρείαν ἔχει χρημάτων· ὁ μὴ βουλόμενος πλουτεῖν, ἀεί ἐστι σὺν βιοτεύσῃ. οὐ γὰρ τὸ πλουτεῖν, ἀλλὰ τὸ μὴ βούλεσθαι πλουτεῖν, τοῦτό ἐστι πλοῦτος. οἷόν τι λέγω. ἔστι πλούσιος τὰ πρώτων ἁρπάζων, καὶ ἔστι πλούσιος καὶ ἑαυτῷ τοῖς πόνοις προσέχων· ὁ μὲν οὖν σωμάλωτι, ὁ δὲ οὐ τῷ αἰσχύνειν πλουτῶν· καὶ ὁ μὲν ἀπείρων τοῦ χρῆν, ὁ δὲ γεωργεῖ τὸ βέλτιον. ἀλλ' ὅσον ὁ βέλτιος τῆς γῆς βελτίων, τοσοῦτον τούτου ἡ βύθοφεία ἐκείνης ἀβελτερέστερα. καὶ τὸ δὴ χαυμαστόν, ὅτι ὑπὲρ μὲν τοῦ ἁρπαγός, ὑπὲρ μέτρον οὐ πλημμελοῦμεν, ἀλλὰ καὶ οὐ μηδὲν παθόντες κακὸν μισοῦσιν ἐκφύσει, σωφρονοῦντες τοῖς κακῶς πεπονθόσιν. αἰδῆ δὲ πόσῃ, βοᾶ μοι εἰσὶ τοῦτο πάντων ἁρπάζων· ὁ μισθός, ὁ πόνος, ὁ παμπόνηρος· καὶ πάντες ἐπεμβαίνουσιν αὐτῷ. ὅτι δὲ τοῦ ἐλεήμονος, ὑπὲρ μέτρον οὐ πλείονες ἐλεηθέντες, ἀλλὰ καὶ οὐ μὴ ἐλεηθέντες φιλοῦσιν αὐτοῦ, τοῦτο εἰς ἐκείνους ἡμουσόθεν βύποιαν εἰς ἑαυτοὺς λογιζόμενοι. Εἰ δέ τι καὶ ἀνδὸς πάθῃ, εὔχονται πάντες, ὁ Θεὸς αὐτοῦ ἐλλείπῃ· ποιήσει αὐτῷ καλῶς, τοσαυταπλασίονα αὐτῷ τὰ ἀγαθά. Εἶδες πῶς ἡ κακία καὶ τοὺς μὴ ἀδικηθέντας πολεμίους ἔχει, ἡ δὲ ἐλεημοσύνη καὶ τοὺς μὴ ἐλεηθέντας ἑαυτῆς κέκτηται; Πρὸς τοῦτο οἶμαι ἀπαλλάγηθι τὸν ἁρπάζειν, καὶ τότε τοῦ ἐλεημοσύνου ὑπόδειξαι. φησὶ γάρ χρήσεως ἀπὸ πλεονεξίας, καὶ ὅτως αὐτὰς ὅτι τοῦ ἐλεημοσύνου ἄγει. αἱ δὲ τοιαῦται καὶ τοὺς πτωχοὺς ἀποδύουσιν, εἰ μὴ τοῖς ἐξ ἑκείνων διδομένοις ἐνδύομεν, ἀλλ' ὅσον οὕτω τοῦ κόλασιν ἀφ' ἑαυτῶν φύγωμεν. ἡ γὰρ ἀποθέσις τῶν ἁλλοτρίων πάσης ἀπαλλαγὴ ἀποθέσεως ἐστί. τὸν γὰρ ὅτως ἐλεεῖν ὃ μὴ ἐλεεῖν κρεῖττον. Εἰ γὰρ τὰ ἐλάττω νομίσας ὁ Κύριος τοῦ Θεοῦ πρόξενος, καὶ τὰ ἀλλότρια δίδοις· πῶς οὐ προξενεῖς; Ἡ ἐλεημοσύνη τέχνη τίς ἐστιν ἀνίσου καὶ παρατάπτης τῶν ἐργαζομένων αὐτοῦ. φίλη γὰρ ὁ Θεῷ ἐστιν, εἰ μὴ ἀδικεῖται πρὸς ἡμῶν· ἀδικεῖται δέ, ὅταν ἐξ ἁρπαγῆς αὐτοῦ ἐργαζώμεθα· ὡς ἐφ' ἡ καθαρᾷ, πολλοῦ τοῖς δοκιμίοις αὐτοῦ δίδωσι τὸν μισθόν, καὶ ὑπὲρ παρασκευάσεται δόξαν. τοσαύτη γὰρ αὐτῆς ἡ ἰσχύς. αὕτη δέ ῥήγνησι μὲν δεσμά, λύει δὲ σκότος, σβέννυσι δὲ πῦρ, καὶ ὁμοίως Θεῷ καθίστησι τοὺς ἐργαζομένους αὐτοῦ. Γίνεσθε γάρ, φησιν, οἰκτίρμονες, καθὼς καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος οἰκτίρμων ἐστί. Μὴ δὴ παρίδωμεν τὴν οἰκείαν τοῦ πρόσπου βίου, ἀλλ' ἐκκόψωμεν σφοδρῶς τὰ σωτήρια τὰ ἡμέτερα. ἔστι γὰρ, ὅτι καὶ εἰς ἐκάστας δυάπνοιας βύαρεστῆσαι τῷ Θεῷ. ἔστι δὲ καὶ ἀπὸ ἀγαθότητος βύδοκιμῆσαι, οὐχ ὅτου μὲ ὡς ζωῆς· ἔστι γὰρ ὅμως. πῶς, καὶ τίνι τρόπῳ; δῶ τὸν Θεὸν ἐπιφανῆς μοι τῶν ὄντων κληρονόμοι, καὶ μέρος καὶ αὐτῷ τῶν πρώτων ἀποτίμησι κλῆρον. οὐκ ἐθρέψας αὐτὸν ζωῆς; καὶ ἀπέλθῃ, ὅτι οὐκέτι κύριος εἶ, μεταδὸς αὐτῷ τῶν ὄντων. μείζονος μὲν γὰρ πόθου καὶ πλείονος μισθοῦ τὸ ζωντανὸν σε τρέφειν αὐτόν· εἰ δὲ τοῦτο αὐτῷ μὴ πεποίηκας, καὶ ὅτι τὸ δεύτερον ἐλπίς. εἰ δὲ καὶ τοῦτο ἐκπεσεῖν, σκόπησον ὅτι ὁ πατὴρ αὐτοῦ συγκληρονόμον αὐτὸν σε πεποίηκε, καὶ καταλύσει τὴν ἀπόνοιαν. ποίας γὰρ τύχης συγγνώμης, ὅταν πρὸς τῷ μὴ θρέψαι αὐτὸν ζωῆ, μηδὲ μέλλων ἀπείναι πρὸς αὐτὸν, ἀπὸ τῶν χρημάτων τούτων, ὧν οὐκ εἶ κύριος λειπὸν,

Εκ τοῦ χρ. Ιωαν. ὑπαγγ.

Εκ τοῦ Πλάτωνος μὴ φοβεῖσθαι τὸν πλουτήσαι ἀδίκως

Εκ τοῦ ἁγίου Ἰωαν. ὑπαγγ.

Εκ τῶν ἁγίων Ἐζεκ. ὑπόμν.

Ανε. ς. λε. Εκ τῶν Ρωμ. ὑπόμν.

μοι· ὃ γ' ἔχω, τοῦτό σοι δίδωμι· ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ ἔγειρε καὶ περιπάτει. Εἶδες πενίαν χρημάτων, ἢ πλοῦτον χρυσίου καὶ ἀργυρίου; ὅρα λοιπὸν αὐτά· ἢ τὴν ὑπεροχὴν. Βλέφοι εἰς ἡμᾶς, φησὶν, οὐχ ὕδωρ εἶδον, οὐκ ἐλυπήθησαν, οὐκ ἀπεκρύβησαν, ὁ πολλάκις ποιοῦμεν ἡμεῖς πρὸς τοὺς ἐντυγχάνοντας ἡμῖν, θυμοὺς καὶ τοὺς ἀπαντῶντας, πρὸς ἐργασίαν αὐτοὺς προτρέπομενοι, ἐγκαλοῦντες αὐτοῖς ὅτι καθεύδουσι. μὴ γὰρ τοῦτο ἐπαγγελίας, ἀδελφοί; οὐκ ἐκλελύθησαν ἀργίαν εἰσκαλοῦσι, οὐδὲ κακίαν κατηγοροῦσι, οὐδὲ τρυφὴν ὀνειδίζουσι· ἀλλὰ πενίαν διορθοῦσι, καὶ συμφορὰν ἰῶνται, καὶ χρεία τοῖς πενομένοις ὀρέγει. Μὴ τοίνυν βίους καὶ πράξεις πολυπραγμονῶ μέλλων ἐλεημοσύνην ποιεῖν. ἕκαστος γὰρ τὸ ἀπροσκαλήτως ὄντως, ὑπερβαίνος ἄρτον ζωῆς ὀλοκληρον προσεργάζεσθαι. εἰ γὰρ ὑδροφόρος, εἰ γὰρ ληστής, εἰ γὰρ ὁπωσοῦν ὁ προσαιτῶν ὄντως, ἄρτου καὶ ἀργυρίου ὀλίγου σοῦ δοκεῖ σοι ἄξιος εἶναι; ἀλλ' ὁ λόγος διαστήσει σε καὶ ἥλιον αὐτῷ διατέλλει· σὺ γὰρ τὴν ἐφημέρου θεοῦ πλάσιν ἀναξίου κρίνεις; οὐκ οἶδα ὅτι καὶ ὁ Ἀβραὰμ σπουδαῖος μάλιστα μεγίστως θαυμάζεται, ὅτι μηδὲν εἰδὼς πόθεν ἦσαν οἱ προσκυνηταί, ἰδὼν ἀνέπεσεν, καὶ εἰς ἀπάντησιν ἔδραμε, καὶ προσεκύνησεν ὅτι τῷ γένει, καὶ εἶπε· Κύριε, εἰ οὖν ἔχεις χάριν ἐνώπιόν σου, μὴ παρέλθῃς παῖδά σου. μηδὲ τούτῳ μηδὲ σὺ πολυπραγμόνει· ἀφ' ἑνὸς γὰρ τοῦ Χριστοῦ δίκη. αἰ γὰρ αἱ προσεργάζεσθαι μέλλεις, πολλάκις καὶ δόκιμον ἄνδρα προσδράμοι, καὶ τὸ ὂν τοῦτο μισθὸν ἀπολοῖς. Μηδὲ τῶν οἰκείων μείωσον τὴν πίστιν φορτίζωμεν, τῷ γ' ἀλλοτρίῳ ἀμύνωμεν· ἀλλ' ἐάν τινα ἴδωμεν κακῶς πάσχοντα, μηδὲν ἕτερον προσεργαζώμεθα. ἔχει γὰρ ὃ δικαίωμα τῆς βοηθείας, ὃ κακῶς πάσχει αὐτός. ἀλλ' οὐκ οἶδα πόθεν αὐτῇ κεκράτηκεν ἡ ζωοθήκη· κἂν μὴ κομιεῖ ἴδωμεν τὸ προσαίτου, οὐκ ὀφείλομεν χρεία· πρὸς γὰρ τοὺς τὸ ὄρεξι μόνον καθημένους ἐσμὲν ἀπόστολοι. καὶ ἔλλοιπα, καὶ Ἰουδαῖον, καὶ ἕτερόν τινα ἴδῃς τὸ προσαίτου, θὲς ποιεῖ δῆλον. ἡ γὰρ τοῦ μετάνοιαν μόνους ὀπτῆσαι, καὶ εἰκόνος μόνους θὲς ποιεῖ ἐθέλων, καὶ εἰκόνος ἢ πάλιν προσεργαζόμενος, ἐὰν μὴ ἦ ἄξιος, ἐὰν μὴ ἦ δίκαιος, ἐὰν μὴ ἦ σημεῖα ποιῶν, [ἢ] οὐκ ὀφείλων χρεία, τὸ πλέον τῆς ἐλεημοσύνης ἄζηλε· ἢ ὅτι γ' οὖν ὦ χρόνῳ πάλιν αἰαιρήσει. Εἰ γὰρ, ὅτου ἐάν ἴδῃς ἀγγέλους, ἐγείρεις, ἢ οὐ προσεργάζῃ τίνος ὄντος· πολλῷ μᾶλλον ἀνθρώπου οὐ δῆ προσεργάζεσθαι τίνος ὄντος. τοῦ Θεοῦ ὄντος, καὶ ἕλλιπῆ, καὶ Ἰουδαῖος· ἀλλὰ βοηθείας δῆται. Εἰ μὲ γὰρ εὐθυνοῦσα αὐτοὺς ἢ εὐδοκιμοῦντα ἴδῃς, καλῶς ἔχοντα ἔλεγες· Εἰ δὲ κακῶς πάσχοντα ὁρᾷς, μὴ λέγε ὅτι πονηρός ὄντος ἢ φαῦλος· ὠμότητος γὰρ τοῦτο ἢ ἀπανθρωπίας, καὶ μεγίστης ἀλογίστου πλημμέλειαν. Ἐλεημοσύνη δέ τοι τοῦτο λέγεται, ἵνα ἐν τοῖς ἀξίοις καὶ τοῖς ἀναξίοις προσέχωμεν.. δεῖ γὰρ τοὺς ἀναξίους προσεργαζώμεθα καὶ πολυπραγμονῶμεν, οὐδὲ ἄξιοί ποτε ῥᾳδίως ἐμπεσοῦσι ἡμῖν· αἰ γὰρ καὶ τοῖς ἀναξίοις προσέχωμεν, πάντως καὶ ἄξιοι, καὶ πάντων ἐκείνων λοιπὸν ἄξιοι εἰς τὰς ἡμετέρας ἤξουσι χεῖρας. Εἰ γὰρ μέλλοιμεν τῷ ἀξίῳ ὀπτῆσαι τῷ ὄντι τῷ ζωοδόχῳ τῷ ἡμετέρῳ καὶ ἀκολουθῆσαι, τοῦτο καὶ ὁ Θεὸς ἐφ' ἡμῖν ἐργάσεται· καὶ ζητοῦντες τοῖς ὁμοδούλοις ἀπαντῆσαι εὐθυμίας, αὐτοὶ τῆς αἰῶνος ἐκπεσούμεθα φιλανθρωπίας. καὶ γὰρ φιλοφρονοῦμαι ὀπτεδείκνυμεν οὐκ εὐθυμίας ἀπαντῆσαι δεῖ βίᾳ, ἀλλὰ πειθοῖ διορθοῦσι καὶ τῷ χρείαν πληροῦν. Τοιγαροῦν ὅταν ἴδῃς πένητα, μὴ προδράμῃς, ἀλλ' εὐθέως ἐπίσπου τὴν αὐτῆς, Εἰ σὺ τῆς ἐκείνος. ἐπίσπου ὁμοίως καὶ ἐλεύθερός ὄντι, καὶ τῆς αὐτῆς καὶ κοινωνίας, καὶ πάντα καὶ κοινὰ κέκτηται, καὶ οὐδὲ τῷ κυνὶ τῷ σῶν πολλάκις ἴσον πωῆς ἐστί· ἀλλ' ἂν χαρίσωνται, οὐδὲ πολλάκις ἐκοιμήθη πεινῶν· καὶ τῷ δούλῳ τῷ σῶν ὁ ἐλεύθερος ἀτιμότερος γέγονεν. ἀλλ' ἐκείνοι καὶ χρείαν πληροῦσι καὶ δουλεύουσι καὶ καλῶς· ἐγὼ δὲν δείξω καὶ τοῦτο χρείαν καὶ πληροῦντα πολλῷ μείζονα ἐκείνων. προσδέχονται γὰρ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως, καὶ ὀξαιρήσεται σε τοῦ πυρός. τί τοιοῦτον οἱ δοῦλοί σου ποιήσαν δυνάμενοι; ὅτε ἡ Ταβιθὰ ἐτελεύτησε, τίς ἀνέστησεν αὐτήν; δοῦλοι προσελθόντες, ἢ πτωχοί; σὺ γ' οὐδὲ τῷ δούλῳ ἐλεύθερον ἐν ἴσῳ ποιεῖν ἐθέλεις, καὶ ἀπὸ μόνου τοῦ ἡμάτιος καὶ τῆς ὄψεως ἱκανὸν ὄντα σε πρὸς ἔλεον

ἐπικέμψαι

ξητας ῥᾴμα, οὐδὲν ἀφέλησεται· ἢ διὰ τοῦτο ἀναγκάζεται ἢ ῥῆμα σεαυτῷ εἶναι ἑαυτὸ ἐλεεινότερον, ἵνα σε τὸν ψυχικὸν διακλάσῃ. ὦ τῆς ὠμότητος· ὦ τῆς ἀπανθρωπίας· τὰ ἀνελεημόνων αὐθέκαστα ἐδὼ ἴδωμεν πάντα· ἐν ἐλευθερίᾳ ῥήματα πρεσβύτα, οὐδὲ δικάζητης ὄντι, φησί· καὶ ἵνα ἀπὸ βύθους εἴπῃ δόξῃ, ὅταν πρόσεισι· ἐδὼ ἰδωμεν γυμνὸν ἡμᾶς κοδυτοιῶντα, ἢ τοῦτον κακίζομεν. ὦ τῆς ἀναισχύντου ταύτης ἀπειρίας. δὸς μοι βούλη, δός· αὐ δὲ μὴ βούλῃ, ἀπόπεμψον. διὰ τί ἄθλιος εἶ καὶ ταλαίπωρος; διὰ τί οὐκ ἐλεᾷς, καὶ σὺ ἐλεηθῇς πρὸς ἀπάντων; ὅταν γὰρ ὁ θεὸς ἀκούσῃ παρὰ σοῦ, ὅτι σοὶ ἀπατεών, ἐκεῖνος ὑποκριτής, σοὶ τούτοις δίδωσιν, ὅτι ἐκείνοις πρόσεισι καὶ ὑποπτεύουσι τοιούτους εἶναι. καὶ τίνος ἕνεκεν, φησί, καὶ ἠκροατηριασμένα μέλη γυμνοῦσι; διὰ σέ. Εἰ ἐλεήμονες ἦμεν, οὐκ ἂν εἴχομεν τούτων αὐτοῖς τὴν τιμωρίαν. Εἰ δὲ πρόσεισι πρόσοδον ἔπιθον, οὐκ ἂν τοσαῦτα ἐμηχανήσαντο. τίς γάρ ἐστιν ἄτυχος ἄθλιος, ὡς θέλειν ἀποδύρεσθαι δημοσίᾳ μετὰ τῆς γυναικὸς γεγυμνωμένης καὶ τὴν παίδων πεῖναν καὶ χεῖρα; καὶ οὐ μόνον οὐκ ἐλεοῦνται, ἀλλὰ καὶ κατηγορεῖται πρὸ ἡμῶν ὡς δυσαίσχυντοι. καὶ σὺ μὲν ἁρπάζων οὐκ αἰσχύνῃ, ἐκεῖνος δὲ ὑπὲρ αὐτοῦ διόμβους δυσαίσχυντος; πόσῃ τῶν αἰτούντων σε δίδου· καὶ ἵνα θέλητα ἀπὸ σοῦ δωρεὰν καὶ μὴ ἀποσταλῇς. Πῶς γὰρ οὐκ ἄτοπον, ὅτι σὺ μὲν γαστρίζόμβος καὶ πανόμβος, καὶ εἰς ἑαυτὸν βαλεῖν πότον δαψιλῆ, καὶ μαλακοῖς σῶμα τιθέμβος τρώμασι τὸν βίον διάγεις· τὸν δὲ πένητα γυμνὸν καὶ πεινῶντα καὶ λιμώττοντα περιορᾷς; καὶ τί λέγω γύμνωσιν καὶ δίψαν, ὅταν γε καὶ παῖδας ἰδὼν ἀναγκάζηται πραιπαλώσας λίαν ἀνέσεως ἀργύρια κλικίδων, ἵνα τῆς ἡμετέρας δυσαθησίας καθίκωνται; ὅπου γὰρ βλέπουσιν οἱ γυμνοὶ περιόντες, ἀπὸ τῆς ἡλικίας, ὅτι ἀπὸ τῆς συμφορᾶς τοῦ ἀνελεήτου ἐπισπάσαντο· προσέθηκαν τοῖς τοσούτοις κακοῖς ἑτέραν χαλεπωτέραν τραγῳδίαν, ἵνα λύσωσι λιμόν· καὶ φοβοῦνται εἰ νομίζοντες ἀποστερεῖσθαι τοῦ καιροῦ τούτου φωτός, ἢ τῆς πᾶσι διδομένης ἀκτῖνος, ἢ λιμῷ παλαίειν διαπαύσει, ἢ σῶμα ὀπίσω ἐπιστρέψειν δύνανται. Οὕτως μέγα κακὸν ἀνελεημοσύνη, καὶ τίμιον δάκρυον ἐλεημοσύνη. ἐλεημοσύνη γάρ ἐστιν, ὅταν μὴ προθυμίας λίπῃ, ὅταν μὴ δαψιλείας, ὅταν μὴ νομίσῃς δίδοναι, ἀλλὰ λαμβάνειν, ὅταν ὡς ὑπερτεθέμβος, ὅταν ὡς κερδαίνων ἢ μὴ ἀπολλύς· ἐπὶ τούτοις οὐδὲ χάρις. ὁ γὰρ ἕτερον ἐλεοῦντα χαίρων, ὁ δυσχεραίνει χρή. πῶς γὰρ οὐκ ἄτοπον, εἰ τὸν ἕτερον λύων ἀθυμίας αὐτὸς ἀθυμεῖς; εἰ γὰρ ἀθυμεῖς, ὅτι ἕτερον ἀπήλλαξας ἀθυμίας, ἑαυτῆς ὠμότητος καὶ ἀπανθρωπίας δεῖγμα σεαυτὸν φέρεις. βέλτιον γὰρ μὴ ἀπαλλάττειν, ἢ ὅτων ἀπαλλάττει. τί γὰρ καὶ ὅλως ἀθυμεῖς, δέσποτα; μὴ ἔλαττόν σοι γέγονε χρῆσιμον; ὅλως εἰ τοιαύτην ἔχεις προαίρεσιν, μηδὲ ὅλως· εἰ μὴ θαρρεῖς, ὅτι πολυπλασιάζεται σοι τὰ οὐρανοῖς, μὴ πρόσχῃς. ἀλλὰ τί ταῦτα ζητεῖς τὸν μισθὸν σοι; διὰ τί; ἄφες τὸν ἐλεημοσύνῃ ἐλεημοσύνην εἰσπράττειν, καὶ μὴ ἐμπόδιζε. πολλοὶ μὲν οὖν καὶ τὰ ταῦτα ἀπόλωλον, ἀλλ' ὅμως ὅτων ἔλαβον, ὡς τούτῳ πλέον ἔχοντες τὸν οὐ λαβόντων. ἀλλ' ἐπὶ ταῦτα ὀπτιζητεῖν καὶ λαμβάνοντες, τί μισθὸν ἐλαττοῦσι τὰ σκῆ. Μὴ τοίνυν λέγωμεν, ὅτι ὁ διὰ πονηρὸς καὶ οὐκ ἄξιος οὗ παθεῖν, ὁ σφῦρα θυπλῆς, ὁ διὰ πλῆς, ὁ διὰ ἀπερίτμητος. μὴ πρὸς τὴν ἀξίαν ἴδῃς τοῦ διορύσσοντος τὴν θύραν, ἀλλὰ πρὸς τὴν χρείαν μόνον. καὶ γὰρ εὐπλῆς ἢ καὶ ἀπερίτμητος, καὶ εὐκαταφρόνητος, ὅτω σοι ὁ Χριστὸς λογίζεται μισθόν, ὡς αὐτὸς δι' ἑαυτοῦ διὰ σκείνου. Πέτρος καὶ Ἰωάννης ἀνέβαινόν ποτε εἰς τὸ ἱερὸν προσεύξασθαι, καὶ ἰδού χωλὸς ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ βαστάζόμβος, ἔκειτο πρὸς τὴν θύραν τοῦ ἱεροῦ· καὶ ἰδὼν αὐτοὺς εἰσιόντας προσῄτει αὐτοῖς ζητῶν ἐλεημοσύνην λαβεῖν παρ' αὐτῶν. τί οὖν ὁ Πέτρος; βλέψον εἰς ἡμᾶς, φησίν, ἰχθὺν ἀπὸ τῆς ὄψεως καὶ ἀπόδειξιν τῆς ἀχρημοσύνης· ἡ χρεία λόγον, οὐδὲ ἀποκρίσεως· ὁ σταλισμὸς δείκνυσί σοι καὶ ἀκτήμονα. τί οὖν; τοῦτο ὅλον τὸ κατόρθωμα τῶν ἀποστόλων πρὸς τὸ πάντα, ἵνα μὴ διορθώσῃ τὴν πενίαν, ἵνα εἴπῃς αὐτῷ, οὐκ ἔχω χρυσίον καὶ ἀργύριον; ἀλλὰ μείζονα μικρῶν, καὶ ὄντα μείζονα πλούτου. ἀργύριον, φησί, καὶ χρυσίον οὐκ ὑπάρχει

Ex τῆς ὁμιλ. τῆς περὶ Κοσμᾶ καὶ Δαμ.

Ex τῆς περὶ Κοσμᾶ καὶ Δαμ.

Ex τοῦ λόγ. τῶν εἰς τὸν ἑκατονταπλάσιον.

Πραξ. γ. α. Ex τῆς ὁμιλ. τῆς εἰς τὸν ὁπωσοῦν τὴν περὶ τῶν ἀποστόλων.

εἰ ὁ ὅτι αὐθεφπων τοῦτο, ὅτι ὃ καὶ τ' αὐθεφπων καὶ τ' ἀπάντων διαφέρει πόσῳ μᾶλλον μηδὲν βούλει δοῦναι αἰτοῦντι τῷ πόντῳ, τί καὶ ἀκούζων πλήττεις τὴν ἐκείνου φυχήν; μὴ γὰρ, εἰ τοιοῦτος ἀκούεται, τοιοῦτος καὶ σοὶ ἔσῃ; ἀλλ' αἰσχρωτός ἐστι, φησι, καὶ ὅτι πέχων βοᾷ. τί λέγεις; ποσάκις τραπέζης παρακαθίσας τὸν ὑποκριτὴν οἰκέτην καλέσας, ἵνα σχολαίτερον βασίσῃ, πάντα αἰτήσας ἐφ' ἁπλότητος μόνον μικρᾶς, κἄπειτα σφόδρα εἰδώς, ὅτι καὶ μὴ βλέπων, ἀλλὰ μακρὰν ὢν ἀπολαύσῃ τῆς ἡδονῆς· καὶ σαυτὸν μὲν ἐφ' ἁπλότητι ἐκθηριούμενον οὐ καλῶς διαίσχυντον, πόντον δὲ ἐφ' ἁπλότητι μιζόνων διδοικότα τὰ πέμποντα (οὐδὲ γὰρ ἔστι μιμήσεως, ἀλλ' ἔστι λιμὸς ἅπας ὁ φόβος αὐτῷ) τὸν ἱκανῶς καλῶς καὶ αἰσχρωτὸν; καὶ πῶς οὐκ ἐκάστης τοῦτο διαισχυντίας; Εἰ σὺ μικρόν τινα σαυτὸν κατισχῦσαι ἀπὸ τῆς σῆς ἰδίας, καὶ οἰκέτης καλῶς, καὶ τεχνίτης, καὶ πόλεως διατρέφοις ἂν οἷος· πῶς ἂν πόντα τὸ ῥᾴκιον τὸ χέρσου καὶ πλοῦν κέλμον, καὶ ἅπαντα χρυμὸν ὑποδυόμενα θεωρᾷς; ποῖον θηρίον τούτοις οὐ κατακλασθείη πρὸς τοιούτους; τίς ὕπνος ὠμὸς καὶ ἀπάνθρωπος, ὡς μὴ ἡμέσθαι τούτοις ἡμέρως; ἀλλὰ γὰρ εἰσί τινες, οἳ τοὺς τοιούτους ἀπωλείας ἄκαιρον, ὡς οὐ μόνον οὐκ ἐλεῶσι καὶ δακρύουσι καὶ ζυμφορᾷ συμφορᾷ, ἀλλὰ καὶ ὑβρίζουσι πολλάκις καὶ λέγουσιν ἄξια πάσχειν αὐτούς. τίνος ἕνεκεν ἄξια πάσχειν, εἰπέ μοι; ὅτι πτέσθαι βούλονται, καὶ μὴ λιμοῦσθαι; οὐχί, φησὶν, ἀλλ' ὅτι ἀργοί εἰσιν. σὺ δὲ οὐκ ἀργὸν ἀπατᾷς; οὐχὶ δὲ ἐργασίᾳ πολλάκις πᾶσης ἀργίας χαλεπωτέρᾳ ἐργάζῃ, ἁρπάζων, καὶ βιαζόμενος, καὶ πλεονεκτῶν; κρεῖττον ἦν, εἰ καὶ σὺ τοιοῦτος ἦρχες ἀργίᾳ· τῷ γὰρ πλεονεκτεῖν καὶ ἁρπάζειν ὃ ἔστως ἀργεῖν κατὰ πολὺ βέλτιον. Ὅταν οὖν ἴδῃς πόντον, καὶ εἴπῃς, ὅτι ἀποπίνομαι ὅτι νέος εἶ, οὕτως ὑγιὴς, μηδὲν ἔχων βουλόμενος πτέσθαι ἀργὸς εἶ. Τοῦτο, ἃ τὸν εἶπας, εἰπὲ πρὸς ἑαυτὸν μᾶλλον ἢ ἐκείνῳ δὸς αὐτὰ μὴ πρέπουσα εἰπεῖν πρός σε, ὅτι ἀποπίνομαι, ὅτι ὑγιὴς εἶ ἀργὸς, καὶ οὐδὲν πρὸς σὲ ὧν πρόσταξεν ὁ Θεός. καὶ σὺ μὲν γὰρ ἀργίας ἐγκαλεῖς, αὐτὸς δέ σου καὶ ἔργων πονηρῶν, ὅτι ἁρπάζεις καὶ πλεονεκτεῖς, καὶ ἄλλων διαπίπτεις οἰκίας. ἀλλὰ ψεύδεται, πολλὰ καὶ πλάττεται. ἀλλὰ καὶ σὸν τοῦτ' ἄξιον ἐλεῆσαι, ὅτι εἰς τοιαῦτα σύμπτεσα ἀνάγκῃ, ὡς καὶ τοιαῦτα αἰσχρωτῆναι. ἡμᾶς δὲ οὐ μόνον οὐκ ἐλεοῦμεν, ἀλλὰ καὶ τὰ ὠμὰ ἐκεῖνα προσπλήττομεν ῥήματα· οὐκ ἔλαβεν ἅπαξ καὶ δὶς, λέγοντες; τί οὖν; οὐ δεῖ πραφῶναι πάλιν, ὅπως ἅπαξ ἐτράφη; Διὰ τί μὴ καὶ τῇ σαυτοῦ χαρᾷ τότε μὲν ἥδησαι σὺν πόνῳ, καὶ λέγῃς πρὸς αὐτὸν, εὐεπλάνητος ἦσθα, μὴ ζήτει πάλιν· ἀλλ' οὐκοῦν μὲ καὶ καὶ σὺ μόζις ἀφῆρπασας, τοῦτον δὲ καὶ τὰ σύμμετρα αἰτοῦντα ἀποστρέφῃ; καὶ πῶς αὖθις εἰσακουσθῆναι βούλει παρακαλῶν; ὁ γὰρ θεὸς ἡμῶν καὶ ἡλιόμενον, καὶ μὴ δοὺς ἐκ τοῦ αὐτοῦ, πῶς ζητήσει λαβεῖν ἐκ τοῦ σὸν αὐτοῦ; Ἆρα οὐχὶ κατηγορίας ἄξια ταῦτα, ὅτι παρακαίτας μὲν πρόφασιν καὶ κόλακας ζημίαν δὲ τὸ σῶμα οὐχ ἡγούμεθα εἶναι; Εἰ δὲ πόντα τοιοῦτον λιμῷ καὶ κρυμῷ κατατρίβομεν ἐν ἰδίοις, καὶ μόνοι θεωρῶμεν αὐτοὶ, ἀλλὰ καὶ κατατιμωρούμεθα δίκαιος; τί γὰρ οὐκ ἐργάζεται, φησι; τί δὲ ἐργάζεται πρόφασις; σὺ δὲ ἐργαζόμενος ἔχεις ἃ ἔχεις, οὐχὶ κλέπτων παρ' ἑτέρου λαβών; Εἰ δὲ ἐργάζῃ, ἀλλὰ τοῦτο ἀκούζεις ἑτέρῳ; ἀλλ' ἐπιλήπτης ὅτι. τί λέγεις; ἀρτύτης ἑνὸς ἕνεκεν καὶ ἱματίου ἐπιλήπτου καλῶς; ἀλλ' ἀδίκως πολλῷ μᾶλλον, φησὶ· σὺ δὲ πόντα τὰ σαυτοῦ καλῶς διοικεῖς; τί δέ; πόντες ἀπὸ ἀργίας πένονται; οὐδεὶς ἀπὸ ναυαγίου; οὐδεὶς ἀπὸ δικαστηρίων; οὐδεὶς ἀπὸ κλοπῆς; οὐδεὶς ἀπὸ τόκου; οὐδεὶς ἀπὸ κακούργων; οὐδεὶς ἀπ' ἄλλης πονηρίας; ἀλλ' οὐ καὶ πολλοὶ πόντες παῖδα ἀπολυσιτοῦντα καὶ μεγάλα βοῶντες, καὶ γυμνοὺς διαλέποντες εἰς τὸ εὐρωτιᾶν, ἀδίκως τὸν ἐπιλήπτην, τὸν ἄπαιδα, τὸν εἴρωνα καλοῦμεν. οὐκ αἰσχύνῃ ὅτι ἐπιλήπτου καλῶς; μηδὲν δῶς, καὶ μὴ κατηγορήσῃς τοῦ πόντου. ἀλλ' ἔχει, φησὶ, καὶ φιλοσοφίζεται. τοῦτό σου κατηγορία, οὐκ ἐκείνου. εἶδε πρὸς ὠμὸς ἔχων, πρὸς θηρία μᾶλλον, ἢ πρὸς ἀνθρώπους· καὶ ὅπου καὶ ἐλεεινοὶ φθέγξηται

Εκ τῶν ἰμαλωτ. πρὸς Κορ. α. ὁπτ.

Εκ τ' ἰμιλιῶν κη' Ματθ. ἰνας.

Εκ τῶν πρὸς Εβρ. ὁπτ.

ποίχοις προσδέχεσθαι καὶ βούλεσθαι σκολιοθαίνων, ἵνα μὴ ὁδοποιὸς γένῃ τῆς εἰς οὐρανὸν διαβάσεως. Ὅταν γὰρ μὴ πρὸς ὑπόδυσιν αἰτῇ ἀνθρώπων ποιῆς, καὶ ἡ οἰκουμένη σοι εἶδεν, οἶδεν, ἐκ τῆς αὐτῆς.
ὅτι οὐχ οὕτως ἐποίησας. ὁ γὰρ εἶπε, μὴ ποιεῖτε ἁπλῶς ἵνα προσθῇ τοῖς ἀνθρώποις; ἀλλὰ προστέθηκε, πρὸς τὸ θεαθῆναι αὐτοῖς. ὦ πολλοὶ ἀξίωμα τῆς ποιᾶς. τὸ Θεοῦ
γὰρ προσωπεῖον, κρίνωμεν, ἡ ποιᾶ Θεός, καὶ πάντα μὲν ὁ τοῦ χεῖρα προπίνων, Θεὸς γὰρ ὁ
διχόθυμος. Ὅταν σοι λυπηρὰ συμβῇ, δὸς ἐλεημοσύνην εὐθέως. ἵνα χαρείσησον ὅλη συνέ- Ἐκ τῶν πρὸς
βῃ, καὶ ὅλη πόση χαρὰ ἐπιφέρεται). τὸ γὰρ κέρδος τὸ πολυμαθὲς καὶ ὀλίγοι ἡ, τοσοῦτον ὄντι, Θεσσαλον. ἐκδοτ.
ὡς πᾶσαν ἀποκρύψαι ζημίαν σωματικήν. Καὶ εἰ ἀπιστεῖται, πιστώσατε καὶ ἴδιαθε τὸ Ἐκ τῆς ἑρμην.
δόξαν τοῦ Θεοῦ. ἀλλ' ὦ τῆς ῥᾳθυμίας, ὦ τῆς ἀγνωμοσύνης, ὅτι ἁπάντων μὲν οἱ ἀμ- τῶν πρὸς Ῥωμ.
πάντες καὶ ποικίλαις ζῶμεν. διὸ δέοντό τι καὶ ποιήσωμεν μικρὸν ἀγαθόν, καὶ τὸν ἀγνώμονας τῶν ἐπιστ.
οἰκετῶν, καὶ πολλῆς τῆς καταπλήξεως ἐξεταζόμεθα, καὶ ἀκριβολογούμεθα πρὸς τὰς ἀποδόσεως,
εἴγε ἔχῃ μισθόν τινα ὁ μισθός. κρίνει μείζων ὁ μισθός, ἐὰν μὴ ἐπ' ἐλπίδι μισθοῦ ποι- Ἐκ τῶν ὁμ. ϕ,
ῇς· οὐ γὰρ πάντα ἁπλῶς Χριστὸς, καὶ μὴ ἁπλῶς τὴν ἐλπίδα ποιῇ τοῦ μισθοῦ. Εἰ γὰρ εἰ μὴ ἕνεκεν μισθοῦ ποι-
ποιήσας ἡμᾶς ὁ Θεὸς ἐξ ἀρχῆς, οὐδενὸς πρὸ ἡμῶν προϋπηργμένου καλοῦ, τοσαῦτα ἡμῖν ῆς μὴ ποιῶν-
βούλεως εὐηργέτησε· τοῖς τοσαῦτα πεπονηκόσι καὶ πεπληκόσι καὶ ὑπὸ αὐτοῦ ὑποπεμένασι τί
ἂν ἠργάσατο; καὶ ἡμεῖς μὲν ὑπὸ ἡμῶν αὐτῶν μόλις ὀλίγου χρυσίου κατεφρονήσαμεν, αὐτὸς δὲ
ὑπὸ ἡμῶν καὶ τοῦ ἰδίου αἵματος ἐδίδοτο. καὶ ὑπὸ μὲν φιλίας καὶ ἀνθρώπων καὶ κινδύνου πολλάκις
χ. φιλανθρω- πίας αἱρούμεθα· ὑπὸ δὲ τῆς τοῦ Θεοῦ φιλίας οὐδὲ χρήματα προϊέμεθα; Καὶ πῶς δ' ἄν, εἰ Ἐκ τοῦ ἑρμην.
ὁ μὲν Χριστὸς καὶ τὴν ψυχὴν ἔδωκεν ὑπὲρ ἡμῶν, καὶ τὸ αἷμα τὸ τίμιον ἐξέχεε δι' ἡμᾶς, καὶ οὐκ τοῦ κατὰ
δώσεις οὐδὲ ἀγαθὰς γραμματίδας· ἡμεῖς δὲ οὐδὲ χρήματα προχόμεθα δι' αὐτὸν, ἀν' ἃ προσ- Ματθ. ἀγγ.
ροῦμεν γυμνοὶ καὶ ξένοι τὸν ὑπὲρ ἡμῶν ἀποθανόντα; καὶ τίς ἡμᾶς τῆς μαγίστης ἀφαιρήσεται κο-
λάσεως; εἰ γὰρ μὴ ὁ Θεὸς, ἀλλ' ἡμεῖς ἑαυτοὺς ἐκολάζομεν. ἆρα οὐκ ἂν καθ' ἑαυτῶν τὴν ψῆφον
ἐξηνέγκαμεν; ἆρα οὐκ ἂν ὦ τῆς γεέννης ἑαυτοὺς καταδικάσαμεν πυρὶ, τὸν ὑπὲρ ἡμῶν τιμῶν
ψυχὴν θύοντα λιμῷ τηκόμενον προϊόντες; καὶ τί λέγω χρήματα; εἰ γὰρ μυρίας εἴχομεν ψυ-
χὰς, καὶ ἀπάσας ὑπὲρ αὐτοῦ θεῖναι ἐχρῆν· καὶ εἴ τις ἡμῶν ὅτι θανάτου ἦττο, ἓν τὰ προϋκειτο
πρῶτα τὰ ὕστατα προϊέμενον ἀπαλλαγῆναι, καὶ χάριν ἂν ὃ προῆγμα ὁμολογεῖν· νῦν δ' ὅτι
μέγα λέγω ἀγαθὸν, πρὸ τὰ ἡμίσεα διδόντας ἐλευθεροῦσθαι, αἱρούμεθα καὶ κολάζεσθαι
καὶ κατέχειν εἰκῇ τὰ ἡμίσεα, ὥστε τὰ ἡμίσεα προσεῖσθαι; καὶ ποίαν ἔξομεν ἀπολογίαν, τίνα
συγγνώμην, καὶ τῶν οἰκετῶν καὶ τῶν ἑαυτῶν ἀποστερούντες, πρὸς ἃ μφότερα καὶ ἀδί-
κως κερδαίνεσθαι; Εἰ γὰρ ἀξιώματος τις βιωτικοῦ ὅλου πολλάκις τὴν οὐσίαν ἐπέδωκε,
ἀξιώματος δὲ μέλλοντος οὐρανοῦ ὠνεῖσθαι, καὶ οὐδὲ οὐρανοῦ πολλοῦ τοσούτου χρῄζοντος (πολ-
λοὶ γὰρ ἐκ πολλοῦ τὸ πλεῖστον τῆς οὐσίας ἀπεδύσαντο τὸν ἀργυρὸν, ἵνα μείζονος χρυσοῦ
καὶ τὸν ζωὸν αὐτοῦ πολλάκις, ἀλλ' ὅμως ἐκ τούτων ἐλάττους, πάντα κινδυνεύοντες αὐ-
τῆς) εἰ τοίνυν γε τούτοις τοσαῦτα ποιοῦσι, γε τῆς μελλούσης ἐκείνης καὶ ἀπεράντου
τρυφῆς· ἐπὶ δὲ ἡμῶν ἀθλιώτερον μηδὲ ὀλίγα προϊεμένων, μηδὲ τοῦτο πρὸ ἐχόντων, ἃ καὶ μικρὸν
ὕστερον ἀκίνητος οὐρανοῦ ἀφέσομεν; ποίας οὐρανοῦ οὐκ ἂν εἴη μανίας, ἅπερ ἄκοντες ἀφαιρε-
μένα, τοῦτα πρὸ ἑκόντος δοῦναι καὶ μὴ ἑαυτῷ λαβεῖν, μὴ βουληθῆναι; ἐπὶ οἰκέταις μὲν καὶ ἡ-
μιόνοις καὶ ἵπποις πολλοὶ διάδημα χρυσοῦν πολυτίμητον καὶ διαστικτὸν καὶ θυραυ-
λοῦντα καὶ χεῖρα ἐκτείνοντα προϊόμεθα, καὶ πολλάκις ἀπαθῆ βλέπομεν ὀφθαλμῷ πάντων τὸ
μανίας χαλεπώτερον. Ὅταν γὰρ ὁ Θεὸς πρὸς ἡμᾶς ἀποστέλλῃ τοὺς πένητας, ἐκ τῶν ἐκείνου δόσεων Ἐκ τῶν ἑρμην.
κληθέντες αὐτοῖς, ἡμεῖς μὲν πρὸς ὧν μὴ δῶμεν καὶ ὑβρισθῆναι ἐκπέμπομεν, ἐπίκρισιν πόσων σκηπτῶν, τῶν κατὰ
πόσων κεραυνῶν ἄξιον τοῦτο πρᾶγμα ποιοῦμεν. εἰ γὰρ σὺς οἰκέτης πρὸς σὲ κληθεὶς εἰς ἕτερον ἀπῆ- Ματθ. ἀγγ.
γειλεν οἰκέται ἀργύριον ἔχοντα σὸν λαβεῖν, καὶ μόνοις κατὰς ἐπεμπλῆξε χερσὶ, δηλαδὴ καὶ ὑβρισθεὶς, εἰ
δὲ οὐκ ἂν εἰργάσω τὴν ὕβριν; πόσην οὐκ ἂν δίκην ἀπῄτησας, ἅτε λοιπὸν αὐτὸς ὢν ὁ ὑβρισμένος;

διαφθείρας καὶ ζωὴν χαρισάμενος, ὅταν ἴδῃ τοσαύτην ἐπιδεικνύμενον φιλοπονίαν, πῶς οὐ πολλῷ μᾶλλον ἐκείνοις τὸν πλοῦτον; εἰ γὰρ Ἠλίας ὀλίγην παρὰ χήρας ἀλφίτου, ὀλίγου ἐλαίου τινὸς καὶ ζωμαΐνης ἐκείνης τὴν παίδων αὐτοῦ προῆκατο, ἄλλως καὶ λίαν ἐπὶ τοῦ δικαίου τῆς χήρας ἐδίκασε· σύνισον ὁ τοῦ Ἠλία διαφορὰν πόσην ὑπερβάλλεται φιλοσοφία. εἰ βούλει πλείονας τοῦ παίδας καταλιπεῖν, τῷ Θεῷ καταλίπε ὀφειλέτην αὐτούς. αὐτοὶ μὲν γὰρ τὰ χρήματα αὐτῶν λήψονται, σοὶ δ' ἔσται δύσοιστον ἴσασιν· σὺ δὲ τῷ Θεῷ παρακαταθήκην αὐτοὺς δὸς ἀνεύθυνον, ἄσυλον μένει λοιπὸν ὁ θησαυρός, καὶ μὴ πολλῆς ἐστι τῆς ψυχολέως ἡ αἰτησις ἀποδόσεως. καὶ γὰρ χάριν ἕξει καὶ ὀφειλὴν ἐπιβαλεῖ ἡμῖν ὁ Θεός, καὶ τοῦ δανειστὴν αὐτὸν, τὸν δὲ δανειστὴν ἀπολέσει ἐραστήν· καὶ οἷς μάλιστα ὀφείλει, τούτους μάλιστα φιλεῖ. ὥστε, εἰ βούλει φίλον αὐτὸν ἔχειν, κατάστησον χρεώστην. οὐ γὰρ οὕτω χαίρει δανειστὴς ὀφειλέτην ἔχων, ὡς ὁ Θεὸς βούλεται δανειστὰς ἔχειν. καὶ οἷς μὲν δοκεῖ ὀφείλειν, τούτους καὶ ἀποφθείρει· οἷς δ' ὀ-
Εκ τ̃ λόγ. τ̃ εἰς τὸν αὐδριάντ. φείλειν, τούτοις καὶ ἐπιτρέπει. Τί τούτων τοῖς λόγοις τοῖς παρακαταθήκας πέμπεις; ἔξεστιν ὁ Χριστὸς ἕτοιμος ὑποδέξασθαι καὶ τηρῆσαι· οὐχὶ τηρῆσαι δ' μόνον, ἀλλὰ καὶ πολλαπλασιάσαι, καὶ μὴ πολλῆς ἀποδοῦναί σοι τὰς παρακαταθήκας. ἐκ τῆς ἐκείνου χειρὸς τοίνυν ἀρπάζει. οὐ τηρεῖ δ' ταύτας μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐπαύξει αὐτῶν τὸν τόκον οὐ τοῦ κηδεύοντος. ὅτι μὲν γὰρ τὸν λόγον τῶν παρακαταθηκῶν ἀδεκάστους καὶ παρακαταθήκας χάριν ἡμῖν διδομένας νομίζουσι, φυλάττοντες ἅπερ ἐλάβομεν· ὅτι δὲ τῶν Χριστοῦ τοιοῦτοί σοι. οὐ γὰρ διδομένας χάριν, ἀλλ' εἰλημμένας ὁμολογοῦμεν, ὅταν παρακαταθήκας λάβωμεν, καὶ μαθοῦσι ἀπαιτεῖ παρακαταθήκας· ὁ δὲ Χριστὸς μᾶλλον καὶ μαθοῦσι ἐπαύξει τόκον σοι δίδωσι. Διὰ γὰρ τοῦτό
Εκ τ̃ ἁγίω. τ̃ εἰς Ρωμ. ἐπισ. σοι τὰ χρήματα ἐκέλευσεν ὁ Θεὸς δοῦναι ἑτέρῳ, ἵνα σὺ αὐτὰ ἔχῃς. ἕως μὲν γὰρ αὐτὸς μόνος κατέχῃς, σοὶ αὐτὸς ἔχεις· ὅταν δὲ ἑτέρῳ δῷς, τότε καὶ αὐτὸς ἔλαβες. ὥσπερ γὰρ εἴ τις παιδίον τὸν ἀρτιγένητον μικρὸν ὄντα, καὶ κελεύει κατέχειν σφοδρῶς, καὶ τὴν οἰκέτην ὅταν φυλάττειν σφοδρῶς, ὥστε μὴ δέξεσθαι ἀρπάσαντα ὃν βουλόμενον· οὕτω καὶ ὁ Θεὸς ποιεῖ. Δὸς τῷ δεομένῳ, φησίν, ἵνα μὴ ἁρπάσῃ σου τὰ αὐτὰ ἀπὸ σοῦ, εἴτε συκοφάντης, εἴτε βλάβος, εἴτε κλέπτης, εἴτε μὴ πολίτης ὁ θανάτου. ἕως μὲν γὰρ αὐτὸς ταῦτα κατέχῃς, οὐκ ἀσφαλῶς κατέχεις· ἐὰν δ' ἐμοὶ ταῦτα δῷς τῷ πένητι, ἐγώ σοι φυλάττω μετὰ ἀκριβείας ἅπαντα. οὐ γὰρ ἵνα ἀφέλωμαι, λαμβάνω, ἀλλ' ἵνα πλείονα ποιήσω· ἵνα ἀκριβέστερόν σοι φυλάξω· ἵνα κατ' ἐπιτοκίου σοι αὐτὰ τηρήσω καὶ χρόνον, καθ' ὃν σοὶ ὁ δανείζων, σοὶ ὁ ἐλεῶν ὄφει. τί ματαιοποιεῖς, ὦ πλούσιε, τὰ τῶν πενήτων τοῖς σοῖς θησαυροῖς ἀπικρύπτων; τί αὐτὸ μάταιον τῶν ἀναγκαίων, ὡς οἴκοθεν ἀναλίσκων; τὰ πατρῷα θέλεσι, τὰ σὰ· τὰ ἐγχειρισθέντα σοι δι' αὐτοὺς, τὰ μὴ σὸν ἡγοῦ τὰ. ἃ ἔλαβες δός, καὶ τῶν χρῆσιν κέρδανον· ἔρχεσι σοι, ὅπου δίδοναι, καὶ λαμβάνειν ἐτάχθης. τί τὴν γῆν παραδίδως θησαυροῖς; δὸς τῇ ἐμῇ χειρί, φησὶ.
Εκ τ̃ ἑρμ. τ̃ κατὰ Ματθ. ἄπερ. Οὐ δοκεῖ σοι τῆς γῆς ἀξιοπιστότερος εἶναι ὁ τῆς γῆς δεσπότης; Εδοκεῖ, φησὶν. ἀλλ' οὐ χρὴ ἀμελεῖν ταῦτα ποιοῦντα· τότε γὰρ μείζονα ἀπολογήσῃ, ὅταν μὴ ἔχῃς. ὅταν μηδὲν κεκτημένος ἦς· ἕως δ' ἂν ἔχῃς, κἂν μικρὰ ἐλεήσῃς διδοὺς, ὡσεὶ ἐν ἐπιτοκίοις τιθεὶς, τοσαῦτά σοι ἀπολογία ὀφείλεται.
Εκ τῆς ἀγ. Κοσμ. β. ἐπισ. Μὴτε χωῶ ὁ πλούσιος μέγα φρονείτω πολλὰ διδοὺς, μήτε ὁ πένης καταπιπτέτω, ὡς ὀλίγα προσφέρων· πολλάκις γὰρ ὁ τὸν ἐκείνου πλείονα δίδωκε. ὃ γὰρ πολὺ ἐστὶν ὃ ἔλαττον, οὐ τῷ μέτρῳ τῶν διδομένων κρίνεται, ἀλλὰ τῇ δυνάμει τῆς οὐσίας τῶν προσφερόντων.
Εκ τῆς αὐτ. Κοσμ. β. ἐπισ. Σὺ μὲν γὰρ δοκῶν μόνος τρέφων ἐκ κόλακος, ὡς ἀπὸ πηγῆς δαπανῶν, οὕτω χαίρεις· εἰ δὲ σωφρονοῦντα ἴδοις, τότε σοι ὁ τῆς πενίας ὑπολίπῃ φόβος.
Εκ τ̃ ἑρμ. τ̃ χρ. Ιωαν. ἐυαγγ. Δὸς τῷ δεομένῳ, καὶ μὴ δὸς τῷ ἄρχοντι λέγω, ἵνα μὴ μετὰ τῶν χρημάτων καὶ τὸν ψυχολέα ἀπολέσῃς τὸν ἐκείνου. σὺ γὰρ αἴτιος ἐκείνου ἀπωλείας, διὰ τῆς ἀκαίρου φιλοπενίας. εἰ γὰρ ὅτι τῆς ἀρχῆς ἦσαν, ὅπερ ὑπόδημα αὐτοῖς ἀκερδὲς ἐνόμιζον εἶναι, πάλαι ἂν ἐπαύσαντο τοῦτο ὑποδούμενοι. τυφλὸς οἶδεν ἐλεούμενος εἰς ἀέρα βασιλέως διαγωγὴν, καὶ

πένητας

ἀργύρου δὲ καὶ λαμπάδος· οὐδὲ ὑετὸν καὶ αἴθριος καὶ δρεπανίδος· οὐδὲ ἄλωνος καὶ δραγμάτων· οὐδὲ δυσὶν ἡμέραις ἀφικνοῦνται ἀπὸ τοῦ καιροῦ τοῦ ἀγγέλου· οὐδὲ μύλης τεθούσης· ἀλλ' ἐν μιᾷ καμινοῦ ῥοπῇ τούτων ἀπάντων ὁ τέλος εὗρεν ὅπου τῆς ὑδρίας. τοιαῦτα τοῦ ἁγίου τὰ δῶρα· τοιαῦτα χαρίζονται πόδες ἁγίων· μᾶλλον δὲ καὶ πολλῷ πλείονα τούτων. καὶ εἰ μὴ μακροὶ ἐπίοιμι λόγοι, πολλὰς ἂν ἀπηριθμησάμην τοιαύτας δωρεάς. ἀλλ' ὥσπερ τιμῶμεν τοιαῦτα φέρουσι δῶρα, ὅτως ἀτιμάζομεν μεγάλων ἐπάγουσι κόλασιν, καὶ πῦρ ἀσβεστότητον. Ἀλλ' ἀκήρατος Πέτρος ἦν, φησι, καὶ ἀκήρατος Ἠλίας ἦν. τί λέγεις, εἰπέ μοι; καὶ Πέτρος καὶ Ἠλίας ἦν, ἀλλὰ τῆς αὐτῆς μετέσχον φύσεως; οὐ γὰρ τῆς αὐτῆς ὁδοῦ παρῆλθον εἰς τὸ βιοτικόν; οὐ τὰς αὐτὰς ὁδοὺς ἐτράφησαν; οὐ τοῖς αὐτοῖς ἐχρήσαντο παραγγέλμασι; οὐ πρὸς αὐτὸν καὶ γυναῖκας ἔφερον καὶ παῖδας; ὁ δὲ καὶ πένης βιωτικὰς; ἔπεφυκε [δὲ] καὶ εἰς αὐλὴν τὴν κακίας ὁ βάραθρον κατενεχθῆναι; ἀλλὰ πολλῆς ἀπέλαυσαν, φησι, τῆς χάριτος. ἀλλ' εἰ μὴ νεκρούς ἀναστῆσαν ἐκέλευόμεθα, καὶ ὀφθαλμοὺς ἀνοῖξαι τυφλοῦ, καὶ καθᾶραι λεπροὺς, καὶ χαλεποὺς ὀρθῶσαι, καὶ δαίμονας ἐκβαλεῖν, καὶ τὰς ἄλλας τὰς τοιαύτας ἰάσεις ποιεῖν, καίτοι δι' ἐλάττονα τῆς ἀπολογίας ταύτης ἦμεν. αἱ δὲ πολιτείας ἕξεις ποῖαι τῷ ἀκήρατος ὑπάρξαι, καὶ ἡ ἀκριβὴς ὁπλοθήκη, καὶ τὸ καθαρὸν ἀλλοτριῶσαι, ποῖον ἔχω τὰ πρὸς ἐκεῖνα αἰτίαν ἔχοι λέγειν; καὶ γὰρ καὶ ὁ Χριστὸς οὐ τοῖς τὰ σημεῖα ἐργασαμένοις ἁπλῶς τὰ ἔπαθλα ἐδίδου, ἀλλὰ τοῖς τὰ προσήκοντα πεποιηκόσι τὰ αὐτά. Δεῦτε γάρ, φησιν, οἱ εὐλογημένοι τοῦ πατρός μου, κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου· οὐχ ὅτι ἔθαυμάτουργήσατε, ἀλλ', ὅτι ἐπείνασα, καὶ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν· ἐδίψησα, καὶ ἐποτίσατέ με· ξένος ἤμην, καὶ συνηγάγετέ με. ὥστε εἰ καὶ ἀκήρατος Σωσίφλεως ἦν ἢ χάρις, οὐδὲν ἡμᾶς τοῦτο προβλαφῆναι δυνήσεται· ἀλλ' οὐδὲ ἀπολογήσασθαι ἐκεῖνον ἡμῶν, ὅταν τὰς βδελυρίας τῶν πεπραγμένων ἐπέχωμεν. πολιτεία μὲν γὰρ ὀρθὴ, καὶ χωρὶς σημείων ἀπολήψεται τὸν στέφανον· βίος δὲ παράνομος οὐδὲ ἐν σημείοις δυνήσεται τὴν κόλασιν ἐκφυγεῖν. Τοιαύτας τοίνυν μεταιρώμεθα ἀρετὰς, αἳ μὴ τῆς ἡμετέρας σωτηρίας, ἀλλὰ καὶ πλησίον ὠφελῆσαι δυνήσονται. Τοιαύτη ἡ ἐλεημοσύνη· σύνδυο καὶ ψυχὴ, καὶ ἰσχὺς, καὶ πᾶσα ἄλλη ἀρετὴ ταῖς ἐνδεκα ἴσχει. καὶ γὰρ ἰσχνεύης χωρὶς ἐλεημοσύνης, οὐδὲ ἰσχνία ὁ παράμα λογίζῃ), ἀλλ' ἁ χαριζομένου δὲ μύσιντος χάρη, ἴσως τρυφῆς ὠμότης χαλεπωτέρα. Ὁ τί λέγω ἰσχνίας; καὶ γὰρ σωφροσύνης, καὶ παρθενίας, ἐκτὸς ἔσηκας τῆς συμφωνίας, ἐλεημοσύνην οὐκ ἔχων. καίτοι τί παρθενίας ἴσον, ὁ μηδὲ ἐν τῇ καινῇ εἰσοδὸν νόμοι ἦλθεν ἐξ ἀνάγκης ἀφ' ὧν ὑπέρεχον; εἰ γὰρ παρθένοι ἐκβάλλονται, ὅταν ταύτην μὴ δαψιλείας τῆς παρασπονδήσεως οὐκ ἔχεσι, τίς δυνήσεται ταύτης μὴν συνηνώμενος τυχεῖν; οὐκ ἔστι σοφὸς, οὐκ ἔστιν, ἀλλ' ἀπολέσθαι πάντας ἀνάγκη καὶ ταύτην οὐκ ἔχοντα. Εἰ γὰρ ἐν τοῖς βιωτικοῖς οὐδεὶς ἑαυτῷ ζῇ, ἀλλὰ καὶ χειροτέχνης ἐν σκηνοποιὸς, καὶ γεωργὸς καὶ ἔμπορος, πρὸς ὃ καινὴ συμφέρει ἐν ὃ τὸ πλησίον ὠφέλιμοι σωπλοῦσιν ἅπαντες· πολλῷ μᾶλλον ὅτι τῷ πνεύματικῷ τοῦτο ἁρμόττει. τοῦτο γὰρ μάλιστα ὅστι ζῆν. ὡς ὄγε ἑαυτῷ ζῶν μόνῳ καὶ πάντων ἐπιφορῶν ἀδεὴς ὅστι, ἐν οὐδενὶ δουλεύων, οὐδὲ τῷ ἡμετέρου. Ὁ τοίνυν βουλόμενος πλουτεῖν πλούσιος, πλουτείτω πένης, ἵνα πλουτήσῃ πλούσιος· δαπανάσθω, ἵνα συλλέξῃ· σκορπιζέσθω, ἵνα σωαγάγῃ. Εἰ δὲ καινὰ ταῦτα καὶ παράδοξα, ἀπείρηται σκόπει, καὶ λογίζου, ὅτι οὐδὲ ἐκβάλλεται ἐτέρως πλείω σωαγαγεῖν, ἂν μὴ τὰ ὄντα σκορπίσῃ, καὶ τὰ ἕτοιμα πορίσηται. Διὰ τί γὰρ μὴ τοῖς δεομένοις πλέχεις; παίδων μοι χρεὼν παρεῖσηκέ, φησι, καὶ ὀπτυμῷ πλουτοῦσαν αὐλὴν καταλιπεῖν. πόσος δὲν ἔνεκεν πένητας αὐλὴν ποιεῖς; αὐ ὧν γὰρ αὐλὴν τὰ πάντα ἀφῆς, πάλιν ὀπίσω φυλακὴν τὰ σὰ πάντα ἐπίτρεψας· καὶ ὃ τὸ Θεοῦ αὐλὴν καταλίπῃς συγκληρονόμον καὶ ὀπίσω ποτὲ, δήσαυρὸν μυρίον κατέλιπες. Εἰ τοίνυν βούλει τοῖς πένησι καταλιπεῖν πλοῦτον πολύν, κατάλιπε τὸν Θεὸν τῷ πένησιν. ὁ γὰρ μηδὲν σε ποιήσαντος, καὶ ψυχὴν δοὺς, καὶ σῶμα

ἁρπάσας

χ. τ παιδῶν

Ματθ. κε. λδ.

χ. τὸν αὐτὸν λόγον ἡ χάρ.

Ἐκ τῶν λέγ. ☧ εἰς τὸ μὴ πλουτίζειν θεάδιστ. καὶ εἰς τὸν Λάζαρ.

Ἐκ τῶν ἁγίων. ☧ εἰς Ρωμ. ὁμιλ.

Ἐκ τῶν αὐτῶν.

Εἰσιλθόντα ἴδῃς, ἀνῆς ϗ ἀναδύῃ πρὸς τὴν αὐτοῦ θεραπαίδα; Εἰ μὴ ὡς Ⓦ Χριστὸν δέχῃ Ⓦ ξένον, μὴ δέξῃ· Εἰ δ' ὡς Ⓦ Χριστὸν δέχῃ, μὴ ἐπαισχυνθῇς τὸν Χριστοῦ πόδας.

Ἐκ τῆς λόγ. τῆς περὶ μετανοίας. Ἀλλ' ὁ ὅσιος προσκυνᾷ ὁ πανήγυρις, ἀγαθοποιῶμεν ἐλεημοσύναις· μᾶλλον δὲ ἀφ' ὧν τὰς ἐλεημοσύνας ἀγαθοποιῶμεν τὸν σωτῆρα. Χριστὸν ἐνδύωμεν, πεινῶντα ἐνδύσωμεν. τί γὰρ ποτήριον ψυχροῦ μισθοῦ ἐμμισθοι, ἱμάτια ϗ χρήματα διδύμοις δι' ἐνεργείας, οὐκ ἐμμισθα; τοιούτοις μὲν οὖν ϗ πολυμισθα. Εἰ γὰρ ὅπου ἀδάπανος ἡ δόσις, τοσαύτη τῆς ἐνεργείας ἡ χάρις· ὅπου ἱματίων ἀφθονία, χρημάτων χορηγία, τῶν ἄλλων ἀγαθῶν ἡ περιουσία, πόσην ἀπεκδέχεσθαι χρὴ μισθὸν παρὰ τοῦ δικαίου κριτοῦ; οἶδα ὅτι ταῦτα ϗ τὰ παιδία πολλάκις μεμαθήκατε. Ἀλλ' Εἴθε πολλάκις μαθόντες, καὶ ὀλιγάκις δ' καλὸν ἐργαζοίμεθα. ϗ γὰρ πολλῆς ἀλογίας, ἀγρὸν μὲν βουλόμενος ὠνήσασθαι, τὸν δὲ φορεῖον ὅσαν γλῶ ἐπιζητῇ· ἐργαστῆ δ' δυτὶ γῆς περιαμφίου, πρὸν ἐκεῖ κτήσασθαι χωρίον, ὠθεῖσθαι ἐπὶ τῆς γῆς, ϗ τῶν ἐκ ταύτης ἀπέχεσθαι πόνων. Εἰπὲ δή μοι, Εἴ τίς σοι ἔλεγεν, ὅτι μὴ σώσωσι πίστεις αὗται ἡ πόλις, ἡ δῆμος ἢ ἄρα δῶ φκοδόμησας οἰκίας ἐν τῇ μελλούσῃ καταπίπτειν; μὴ ταύτην οἰκοδομῶμεν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ· πίστεις γὰρ μικρὸν ὕστερον ϗ ἀπόλλυται. τί δ' λέγω πίστεις; πρὸ τοῦ σωθῆναι ἡμᾶς ἀπολλύμεθα, ϗ δεινὰ πάσχομεν. οἰκοδομήσωμεν δ' μᾶλλον ἐν ἀρεταῖς τὸν οἰκοδομὸν, ὅθεν ἀ χεῖρες τεκτόνων ἡμῖν, σὺν θεῷ οἰκοδόμων, ἀλλ' αἱ τῶν πιστῶν χεῖρες ταῖς τοιαύταις οἰκοδομοῦσι οἰκοδόμαις· ϗ οὐ τοῦτο μόνον, ἀλλὰ ϗ βασιλείαν ἀρεταῖς προσκτῶνται, ϗ παῤῥησίαν δίδοῦσι πρὸς Ⓦ Θεόν. τοιοῦτον δ' τῆς ἐλεημοσύνης ὕψος. ϗ καθάπερ βασιλέως εἰσιούσης θέλῃς τολμᾷ τὴν φυλακὴν τῶν ταῖς ἀρεταῖς ἀξεπάστων, τίς εἴη ϗ πόθεν, ἀγαπᾷ πάντες μὴ χεῖρας ἀνασείεσθαι· ὅτω δὴ ϗ σὺν "ταύτῃ ἐργαζομένοις ἀκωλύτως πᾶσα αὐτῷ Ⓦ θεῖον ἴσχυσι τὸν βασιλικόν. Φιλεῖ γὰρ αὐτῷ ὁ Θεός, ϗ ἀεὶ πλησίον αὐτοῦ ἔστηκε, ϗ ἰσχύων ἢ δι' αἰτήσεων χεῖρα, βοήθειαν λαμβάνει. Τοσαύτη τῆς ἐλεημοσύνης ἡ περιουσία, ὡς μὴ μόνον ἁμαρτήματα ἐκκαθαίρειν, ἀλλὰ ϗ αὐτὸν Ⓦ θάνατον φυγαδεύειν. ϗ τίς, φησι, ἐλεημοσύνῃ ὑπεδέξάμενος, τὸν θανάτου κρείττων γέγονε; ϗ μὴν ἀ πάντες ὁρῶμεν ὑπὸ τοῦ τυραννίδα τοῦ θανάτου γινομένους. μὴ θορυβηθῇς, ἀλλὰ δι' αὐτῶν τῶν ῥημάτων μάθε, ὅπως ἡ τῆς ἐλεημοσύνης δύναμις σβέσῃ τοῦτον τὸν τυραννίδα.

Περὶ θ. Ταβιθὰ ἦν ἐκείνη τις γυνή, ἥτις ἔργοις ἐπαίρετο καὶ ἐκάστοτε τὸν ἀπὸ τῆς ἐλεημοσύνης διπλοῦν συλλέξῃ· ϗ σεσιδύσκε, φησι, ταῖς χήραις, ϗ τὸν ἄλλων ἅπασαν διπλοῦν αὐταῖς πρεῖχεν. ἐνόμιζε δ' ἀθετήσασαι αὐτὸν ἀπολεῖσθαι. τί οὖν αἱ τῆς θεραπείας ἀπολαύουσαι, ϗ τὰ σώματα σκεπόμεναι ἀπ' αὐτῆς; ἐν χερσὶ Ⓦ εὐεργέτου Ⓦ αὐτῶν ἀμείβονται. πρεσβεύσας γὰρ τ' ἀποστόλων ἐλύτρωσε ταλαίπωρα, ϗ ὅσα ἐποίει μετ' αὐτῶν, ϗ δάκρυα ἐπέχειν, ϗ εἰς οἶκον τοῦτον ἄφεσιν. τί οὖν ὁ Πέτρος; πάντα θεὶς, φησι, προσηύξατο, ϗ ἐπιστρέψας πρὸς τὸ σῶμα, Εἶπε· Ταβιθά, ἀνάστηθι. ἡ δ' ἠνοιξε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῆς, ϗ ἰδοῦσα Ⓦ Πέτρον ἀνεκάθισε· δοὺς δ' αὐτῇ χεῖρα ἀνέστησε, ϗ φωνήσας τοὺς ἁγίους ϗ τὰς χήρας, παρέδωκεν αὐτὸν ζῶσαν. Εἶδες ὅση τῆς εὐποιΐας ἡ πρὸς τοὺς χήρας ἀμοιβή; τί γὰρ τοσοῦτον, Εἰπέ μοι, πρέπει αὐτῇ ταῖς χήραις, ὅσα αὐταὶ αὐτὸν ἠμείψαντο; ὃ δὲ τῆς ἐλεημοσύνης μέγεθος οὐκ ἐν τῷ πλήθει τῶν διδομένων κρίνει, ἀλλ' ἐν τῇ προθυμίᾳ τῶν διδόντων. Οὕτως μεγάλα δύνανται πόδες ἁγίων εἰς οἰκίας εἰσιόντες. αὐτὸ δὲ ἔδαφος ἁγιάζουσι, θησαυροὺς μείζονας εἰσάγουσιν ἀγαθῶν· φύσιν πεπηρωμένην διορθοῦνται· λιμὸν λύουσι, ϗ πολλῷ εἰσάγουσι τὸν ἐμπορείαν. ἐὰν δὲ ϗ ἐν τῇ Ηλία πόδες εἰς τὸν οἰκίαν τῆς χήρας εἰσελθόντες, κρύον ὕδωρ ϗ προῖκα δόξαν εὐεργεσίας ἐπεδείξαντο ζῶσαν· ἀρέσαι τὸν οἰκίαν τῆς χήρας ἐποίησαν, ϗ τὸν ὑδρίαν ἄλωτον. κρύος πῆς ζῶσας ἀσφαλὲς ϗ ἀμαυτὸ ἐνόμιζε τότε. πῶς; ἔσπειρεν εἰς ὃ τῶν δικαίου σῶμα, ϗ τὰ καταβληθέντα μὴ πολλῆς τῆς ἀφθονίας ἐκ τῆς ὑδρίας ἐθέριζεν. ἔσπειρε ἀλθυσιν, ϗ ἐθέρισεν ἄλθυσιν. οὐκ ἐδεήθη βοῶν ϗ ζεύγους ϗ

ἀρότρου

Ἐκ τῆς λόγ. τῆς εἰς τὸν χήρας κεφαλαίδα.

χρήματα

χρεύσαν.

χρεφύνομεν τὴν αἰσχολίαν, ἀλλὰ καὶ ζῶφιζόμεθα αὐτὴν πλείονα ἡμέραν, ὅπου Θεοῦ οὕτω μακροψύχως ἀφαιρούμεθα; Ὁ ἐλεῶν πλουτεῖ, δανείζει Θεῷ. Καὶ δανείζη πρὸς ἐμοῦ, Κύριε, τὴν εἰς σὲ πλουτοῦσαν ἐλεημοσύνην; ἵνα ποτέ μοι ζῶντα ἀποδῷς, δὸς μοι τῆς αἰτήσεως σε καιρόν· ἔρχομαι τῆς ἀπολήψεως τὴν προθυμίαν. πότε καὶ πῶς ζῶντι τὴν ὀφειλὴν ἀποδίδωμι; ὅταν καθίσῃ ὁ υἱός τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ, καὶ εἴπῃ τοῖς μὲν δεξιοῖς, τὰ δὲ εὐώνυμα· καὶ ἐρεῖ τοῖς ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ, δεῦτε οἱ εὐλογημένοι τοῦ πατρός μου, κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. Διὰ τίνων; Ὅτι ἐπείνασα, καὶ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν· ἐδίψησα, καὶ ἐποτίσατέ με· γυμνὸς ἦμην, καὶ περιεβάλετέ με. καὶ δι' τί, ὦ Κύριε, ἐκ ἄλλων εἶδῶν φέρεις μνήμην, ἀλλ' ἢ τῆς ἐλεημοσύνης; οὐ κρίνω, φησί, τὴν ἁμαρτίαν, ἀλλὰ τὴν ἀπόνοιαν· οὐ κρίνω σὲ ἁμαρτήσασαν, ἀλλὰ σὲ μὴ μετανοήσασαν. διὰ ἀπόνοιαν ὑμᾶς καταδικάζω, ὅτι ἔχοντες τοσοῦτον καὶ τηλικοῦτον φάρμακον σωτηρίας τὴν ἐλεημοσύνην, οὐ ἠθέλησατε πρώτας καὶ ἁμαρτήματα, πόσας κατὰ τοσαύτην ἐκβεβλήκατε. Οὐ γὰρ δι' τοῦτο τὰ χρέη ἔλαβες, ἵνα εἰς τρυφὴν δαπανήσῃς, ἀλλ' ἵνα εἰς ἐλεημοσύνην αἰσχύνῃς. μὴ γὰρ τὰ σαυτῆς ἔχεις; τὰ τῶν πενήτων σύσπις οὖσης· καὶ ἐκ πόνων δικαίων, καὶ ἀπὸ κλήρου πατρῴου κεκτημένος τύχης. μὴ γὰρ ὅπως ἀπὸ πολλῆς φιλαργυρίας ἐκ τῶν σῶν ἐκελεύσθης διδόναι, διὰ τοῦτο καὶ σαυτῆς νομίζῃς εἶναι ταῦτα, μηδὲ τὴν ἐπιβολὴν τῆς φιλανθρωπίας ἐπιθέλῃς ποιεῖσθαι ἀγνωμοσύνης. μὴ γὰρ οὐκ ἠδύνατο αὐτὰ ὁ Θεὸς ἀφελέσθαι σου; ἀλλ' οὐ ποιεῖ τοῦτο, σε κύριον ποιῶν τῆς εἰς σὸν πλησίον φιλανθρωπίας. Τίνος οὖν ἕνεκεν οὐκ ἔδωκας; ἀπορεῖς ἴσως ὅπου λήψῃ πάλιν; καὶ πῶς δύναται τοῦτο λέγειν· ὁ γὰρ μὴ δοὺς πότε δοῦναι, πῶς [δύναται] οὐ πολλῷ μᾶλλον μὴ ὃ λαβεῖν δώσει; Διὰ γὰρ τοῦτό σοι πλείονα τῶν ἄλλων ἔχειν συνεχώρησεν ὁ Θεός, οὐχ ἵνα εἰς πορείας καὶ μέθην ἢ ἀδηφαγίαν καὶ ἱματίων πολυτέλειαν καὶ τὴν ἄλλην βλακείαν αἰσχύνῃς, ἀλλ' ἵνα τοῖς πλησίον αὐτὰ ἀφανέμῃς. δύναται γὰρ πλείστη τῆς χρείας εἰς σαυτὸν δυσωπεῖσθαι τὰς ἀναγκαίας, καὶ ἐκ τῆς ἀδίκου πλεονεξίας πολλὰς ἐξελέσθαι. Ἀλλ' οἶδα πολλοὺς εἰς τοῦτο θεωρίας ἐληλυθότας, ὡς δι' ὄκνον μικρὸν λιμώττοντας ἐξορᾶν τὸν πένητα, καὶ ταῦτα πρὸς αὐλοὺς λέγοντας· οὐ πρέσβιν οἰκέτης ἐμοὶ πιὼν· πόρρω τῆς οἰκίας εἶμι· οὐδὲ τὴν σκαμβὴν ὄψιν μοι γνώσεσθε. ὦ τῆς ὠμότητος· ὦ τῆς ὕβρεως. Εἰ γὰρ δέκα σάλπιγγας βαδίσας ἐχρῆν, οὐδὲ οὕτως ἐκρῖναι ἔδει, ὅπου μείζων ὁ μισθός. ὅταν μὲν γὰρ ὅλως, ὥσπερ τῷ διδόντι λαμβάνειν μισθὸν μένει· ὅταν δὲ καὶ βαδίσῃς, καὶ τότε σοι πάλιν κεῖται ἡ ἀμοιβή. ἐπεὶ καὶ ὁ πατριάρχης Ἀβραὰμ διὰ τοῦτο μάλιστα θαυμάζομαι, ὅτι τριακοσίους δέκα καὶ ὀκτὼ οἰκογενεῖς ἔχων, οὐδενὶ τούτων ἐπέταξεν, ἀλλ' αὐτὸς ὅπλα λαβὼν ἐδίωξε καὶ ὁ μισθὸς ἦν. Μὴ οὖν ἐπαχθυνθῇς διὰ τῆς σαυτῆς χρείας θεασάμενος πέντε. ὁ Χριστὸς οὐκ ἐπαισχύνεται χεῖρα σκληρὰν καὶ λαβεῖν διὰ τοῦ πένητος· καὶ σὺ χεῖρα σκληρὰν καὶ δοῦναι δρύινον ἐπαισχύνῃ; καὶ πῶς τοῦτο οὐκ αἰσχύνης ἄξιον; Εἰ γὰρ ποτήριον ψυχροῦ μόνου βασιλείαν οὐρανῶν ἐποίησε καὶ τραπέζης κοινωνόν, καὶ δυνάμενος πέντε, πόσου οἶσθα καρπόν, εἰπέ μοι; μὴ τοίνυν ἐπαισχυνώμεθα ταῖς τῶν πενήτων θεραπείαις· μηδὲ καταισχύνωμεν δι' ἑαυτῶν θεραπεύειν αὐτούς. ἀναίζονται γὰρ ἡμῶν αἱ χεῖρες διὰ τῆς τοιαύτης ἀφαιρέσεως· καὶ εἰς ὄψιν αὐτοὺς δυνατὸν ἀπὸ τῆς θεραπείας σκεῖψαι, ἐρᾷ αὐτοὺς ὁ Θεός, δυσωπεῖται μᾶλλον, καὶ τὴν αἴτησιν δίδωσι. Τὰ μὲν γὰρ χρήματα δοῦναι, πολλῶν δὲν εἶπ· τὸ δὲ δι' ἑαυτῶν θεραπεῦσαι σὺν δικαιοσύνῃ καὶ μετὰ προθυμίας ποιῆσαι τοῦτο, μεγάλης ψυχῆς δεῖται καὶ φιλοσόφου. Εἴ τινα ἴδῃς σὺν τοῖς βιωτικοῖς σου βοηθοῦντα πράγμασι, ἢ σὺν δικαστηρίῳ συμπροσάπτοντα, ἢ σὺν ἄλλῳ τινὶ τοιούτῳ, καὶ ἀπόντας, καὶ μὴ πολλῆς δεῖται τῆς βιαίας, καὶ χρέας καταφιλεῖς, καὶ χήρας καταβάλλεις, καὶ τὰ τῶν θεραπόντων ποιεῖς· δὸς ὁ Χριστὸς εἰσελθόντα

Ex τῆς ἁγίας τῶν σεβ. μετανοίας.

Matth. κε λδ.

Ex τῆς ἁγίας τῶν κδ Matth. εὐαγγ.

Ex τῆς ἁγίας Ρωμ. ὁσίου. Ex τῆς ε' λόγ. τῶν εἰς τὸν πλούσιον καὶ τὸν Λάζαρον.

Ex τῆς ἁγίας τῶν κδ Matth. εὐαγγ.

Ex τῆς λόγ. τῶν εἰς π. χήρας κατὰ λεπτόν.

Ex τῶν ἁγίων.

μήτρα σεμιδάλεως. καὶ αὖθις ἑώρακα ὅτι τὴν ἀγέλιον τῶν βοῶν. μείζονα Ⓦ πόνον, ἵνα μείσωνται) Ⓦ στέφανον. Εἶτα ἕτυπτε Ⓦ μόχθον. ὁμοῦ δρομαῖος ἐκλύετο ὁ γέρων. οὐδὲ γλὼ ἐχώνευτο αὐτῷ τῆς ὄφεως ὁ τόκος, ἀλλ' ἐπιθύρωτο τῆς φιλοσοφίας ἡ ἀγάπα· εἰκὼν τὴν φύσιν ἡ πολυμία· ὁ διαπότης τελωνείων δίκας ἐκτὸς οἰκετῶν, μόχθον βαστάζων οὐκ ἐβαρύνετο τῷ ἄχθει, ἀλλ' ἐκουφίζετο τῇ δικαιοσύνῃ καὶ τῇ πολυμία. ὁ δρόμος δὲ γέροντι πολυχείρι. πόσος ὁ πόνος; ἀλλ' οὐκ ἠδύνετο τὸν πόνον δικὴ τὴν ἐλπίδα τῶν κερδῶν. τί οὖν ὁ πολυαγωνόμενος; Κατὰ Ⓦ χειρὸς τοῦτον ἐλεύσομαι, καὶ ἔσται τῇ Σάρρᾳ υἱός. Εἶδες οἷ καρπὸν ἐλάσησεν ἡ πεῖρα; πῶς κακόν; πῶς ὄφεως ἔχνη; πῶς θεῖρον; πῶς ὁ βότρυς περκάζει καὶ ἀπηρτισμένος; ὑποδοχὴ τῆς φιλοξενίας Ⓦ καρποί. Μὴ τόπον νομίζωμεν ἡμῖν ἐλαττοῦσθαι τὸν ὑσσὸν, ὅταν ἐλεημοσύνῃ πλέχωμεν. οὐ γὰρ ἐλαττούμεθα, ἀλλ' αὐξόμεθα· οὐ δαπανώμεθα, ἀλλὰ πλεονάζει καὶ πολυγαμία ὅτι ὄντι καὶ πένητος ὁ γονιμώτερος μᾶλλον ἢ ἀμφοτέρων τούτων χρησιμώτερον καὶ ἀσφαλέστερον. ἡ μὲν γὰρ ἐμπορία καὶ πνεύμασι καὶ κύμασι θαλάσσης ὑποκείται), καὶ ναυαγίοις πολλοῖς· καὶ τὰ σπέρματα καὶ αὐχμοῖς, καὶ ἐπομβρίαις, καὶ ἑτέροις ἀέρων αἰωμαλίαις· τὰ δὲ εἰς τὸν χῆρον τοῦ Κυρίου καταβαθυνόμενα χρήματα ἀνώτερα πάσης ὄντως ὀπισθουλῆς, καὶ σεσηρὸς δυνάμενα) ἁρπάζειν οὐκ τῆς χηρείας τὸ λαβόντος τὰ δοθέντα ἄωρος· ἀλλὰ μᾶλλον πολλὰ ἡμῖν καὶ ἄφαντα ἐργαζόμενα Ⓦ καρποὶ, καὶ Ⓦ ἀμητὸν εὐκαιρῶς φέροντα πλούσιον. Εἰ γὰρ ἀνάθεμα οὐ φειδόμενος) λαβών, ἀλλ' ἀποδώσει τῷ χήρᾳ, πολλῷ μᾶλλον ὁ Χριστός. ὁ γὰρ καὶ χηρεῖς τὸ λαβὸν δίδους, πῶς μὴ τὸ λαβὸν καὶ δώσει; ἄκουε Σολομῶντος· Ὁ ἐλεῶν πένητα, φησὶ, δανείζει Θεῷ. Εἶδες δανειστὴν φύσιν ξένην καὶ παράδοξον; ἕτερός ἐστιν ὁ λαμβάνων, καὶ ἕτερος ὁ τῷ δανείσαντι ἀποδιδοὺς ἑαυτὸν καθιστῶν. Διὰ τί οὐκ εἶπεν, ὁ ἐλεῶν πένητα δίδωσι Θεῷ, ἀλλὰ, δανείζει; ἵνα μὴ ἁπλῶς τὸν ἀντιμισθίαν νομίσῃς. οἶδεν ἡ γραφὴ τὸν ἡμέτερον πλεονεξίαν· διὸ στέγει ὅπως ἡ ἁπλῆ ἡμῶν διὰ πλεονεξίαν βλέπουσα, Ⓦ πλεονασμὸν ζητῇ, καὶ μεθαίμου Ⓦ χρήματα ἔχοντα δανείζειν θέλοντα τῷ πένητι, ἄνευ ἀσφαλείας, ἢ ἀποστάσεως, ἢ ἐνεχύρου, ἢ ἐγγύης. καὶ ὅπως ἴδῃς ὁ Θεὸς, ὅτι ἀκόλουθός ἐστιν ὁ δανείζει, οὐδὲ εἰς φιλοκερδείαν βλέπει, ἀλλ' εἰς μόνον τὸ κέρδος ὁρᾷ, πότερον ἔστιν ὁ πένης ὁ δανειζόμενος, οὐχ ἵνα δηκὸν ἔχῃ (οὐ κέκτηται) γὰρ οὐδὲν) οὐκ ἐπέχυσε φέρων (χεχώνευται γὰρ) οὐ Ⓦ ἀπροφασίστως πρόσεχων (ἀπιστοῦσι γὰρ δι' ἀπορίαν) ὡς εἶδεν αὐτὸν μὴ δι' ἀκακοδιωβύοντα τὴν ἀπορίαν, ἔτι δὲ ἔχοντα χρήματα κινδυνεύοντα διὰ τὴν ἀπάνθρωπίαν, μέσον ἑαυτὸν προτείθηκεν, ἔγγυον μὲν δὲ πένητι, ἐπέχυσεν δὲ τῷ δανείζοντι. Ὁ ἐλεῶν πένητα, φησὶ, δανείζει Θεῷ. καὶ μέλλει αὖ δανείζειν δέῃ, οὐδὲν πολὺ διδοὺς μεθεργαζόμενα, καὶ οὐδὲν βύγκωμοις ἀπέσχωσεν ὦδε· ἐκ τοῦ δὲ τόκου δὲ πίστιν πιστοῦμαι· Ⓦ μὴ βύγκωμοποιῶν Θεὸν, καὶ ἐκ πάντα πλάσιστα πρόσεχόντα ἀφίεμαι, οὐδὲ δὲ ἀποδώσοντος ἡμῖν οὐδὲ τὸ κεφάλαιον, τούτου ὄντος τοῦ μὴ. τί γὰρ ἡμῖν ἡ χαρὰ ἀποδώσει, τὰ πλείστα κατισχύσασα; κόπους καὶ φλογμόν. τί δὲ ἡ χειροδοξία; φθόνοι καὶ βασκανίαι. τί δὲ ἡ φιλοδοξία; φθορὰ καὶ μίσος. τί δὲ ἡ ἀστοργία; γέεννα καὶ σκώληκα ἰοβόλον. οὗτοι γὰρ τῶν πλουτούντων Ⓦ χρεοστᾶσι, τούτους τὸ κεφάλαιον οὐδὲ τόκους καταβάλλοντες, τὰ σὰ ζῶα κακά, καὶ τὰ προσδοκώμενα δῆλα. πόσος οὖν ἔσται οὐ δίδως τῷ χήρᾳ· δώσοντι πάντας, καὶ πλείστα δώσοντι; πάλαι ὅτι μὲν πολλοῦ δίδωσι χρόνου. καὶ ποιεῖ· καὶ σὰ ζῶα δίδωσιν. ἀψευδὴς γὰρ ὁ λέγων· Ζητεῖτε τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν. χηρεῖς δὲ τούτων, καὶ ὁ μὲν μακροῦ λαβὼν τὸ χρόνου, πλεονάζει σοι Ⓦ πλοῦτον· ὁ γὰρ τόκος ἦν πλείων. καὶ γὰρ καὶ ὅτι τῶν δανειζομένων τοῦτο ὁρῶμεν οὐδὲν δανειστὰς ποιοῦντας, προθυμότερον τοῖς μὴ πολὺ καταβάλλουσι χρόνοι δανείζοντας. ὁ μὲν γὰρ τὸ πᾶν βύβλεως ἀποδοὺς, ἐσκόλυε τὸν τόκου Ⓦ δρόμον· ὁ δὲ ὅτι πλείστα καταβαλὼν χρόνου, καὶ τὸν ἐργασίαν σπλεῖν πεποίηκεν. Εἶτα ὅτι αἰθέριον μὲν οὐ δυ-

Εκ τῶν λόγ. Ϛ΄ εἰς τὸ, χήρα καταλειφθεῖσα

χ. χειροδ.

Εκ τῶν εἰρημένων πρὸς τὸν Γαμβρὸν.

Παρεμβ. εἰς. Εκ τῶν ἐξαημ.

Εκ τῶν λόγ. περὶ μετανοίας.

χ. εἶδον

Ματθ. ϛ. κ. ζ.

ΠΕΡΙ ΕΛΕΗΜΟΣΥΝΗΣ ΚΑΙ ΦΙΛΟΞΕΝΙΑΣ. Λογ. ιδ'.

Τῆς ἐλεημοσύνης λόγος, ἀγαπητοί, ὁ πρὸς τοὺς πλουσίους ἀριθμὸν ἐκ τῆς ἑρμην. τῆς πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολῆς

μόνον, ἀλλὰ καὶ πρὸς τοὺς πένητας· καὶ οὐ τοσοῦτον τὸ προσαιτῆσαι πενόμενος, καὶ πρόθυμος, καὶ πρὸς αὐτὸν ἐστὶν ὁ λόγος τοῦτο. οὐ γὰρ ἔστιν ὅτου τοσοῦτος πόνος, καὶ σφοδρὰ πόθος ἢ, ὡς δύο λεπτῶν μόνον μὴ ὑπάρχειν. ἔστιν οὖν ὃ ἐξ ὀλίγων ὀλίγα δόντα τοὺς πολλὰ κεκτημένους ὑπερβαλέσθαι πλούσια διδόντας· καθάπερ καὶ ἐπὶ τῆς χήρας. οὐ γὰρ τῷ μέτρῳ τὴν δωρεὰν τῷ διδομένων κρίνεται τῆς ἐλεημοσύνης ὁ μέγεθος. Οὐ γὰρ τοῦτο χρὴ σκοπεῖν, ὅτι δύο κατέβαλεν ὀβολοὺς ἡ χήρα, ἀλλ' ὅτι μόνους ἔχουσα τούτους οὐκ ἐφείσατο, ἀλλ' ὁλόκληρον τὴν οὐσίαν εἰσήνεγκεν. οὐ τοίνυν εὐπορίας, ἀλλὰ προθυμίας ἡμῖν δεῖ. ὥσπερ γὰρ ταύτης πλουσίας οὔσης, οὕτω βλάβος γίνοιτ' ἂν ἀπὸ πενίας· οὕτως ἀπούσης, οὕτω ὄφελος γίνοιτ' ἂν ἐξ εὐπορίας. Διὰ γὰρ τοῦτο ὁ πλουτοῦντες τὸ πένητας μᾶλλον κολασθήσονται κακοὶ ὄντες, ὅτι μηδὲ ἐν εὐθυμίᾳ γενόμενοι μεθ' ἡμῶν. μὴ γάρ μοι λέγε, ὅτι ἔδωκα ἐλεημοσύνην. εἰ γὰρ μὴ κατ' ἀξίαν ἔδωκας τῆς οὐσίας τὴν σὴν οὔπω τὴν κόλασιν ἀφῄρηται. οὐ γὰρ τῷ μέτρῳ τῶν διδομένων ἡ ἐλεημοσύνη κρίνεται, ἀλλὰ τῇ διαθέσει τῆς γνώμης. Ἆρά γε δυνατὸν πλούσιον σωθῆναι; ἡ πρᾶξις. ὁ Ἀβραὰμ πλούσιος ἦν. Εἶδες αὐτὸν πλοῦτον; βλέπε, αὐτὸν δὲ τὴν φιλοξενίαν. τίς ὁ ξένος μεσημβρινὸν ὤφθη αὐτῷ Κύριος πρὸς τῇ δρυῒ τῇ Μαμβρῆ καθημένῳ, καὶ τρεῖς ἄνδρες. καὶ ἰδόντας (καὶ γὰρ ὁρᾶται ὅτι Θεὸς ἦν ὁ παρών, πῶς γάρ;) προσκύνησε καὶ λέγει, Εἰ κεχρίκατέ με ἄξιον, ἵνα εἰσέλθητε εἰς τὸν σκηνὸν τῶν δούλων μου. Εἶδες τί ἐποίει ἐν μεσημβρίᾳ ὁ γέρων; οὐχ ὑπὸ τείχει καθήμενος, ἀλλ' ὡς ξένος δεδοικὼς, ὁ πλούσιος καὶ βλήμης· καταλιπὼν οἰκίαν, γυναῖκα, παῖδας, οἰκέτας, ἐξῆλθεν ἀλιεύσας, σαγηνεύσας ἀπλώσας φιλοξενίας, μήπου ξένος, μήπως ὁδοιπόρος, καὶ ἀθυμήσῃ τὴν οἰκίαν. καὶ βλέπε τί ποιεῖ. Οὐκ ἐπιτρέπει οἰκέτῃ· καίτοι τριακοσίους δεκα καὶ ὀκτὼ ἔχων (ἤδειν γὰρ ὅτι ῥᾳθυμεῖ ὅστις τὸν πλοῦτον τῶν οἰκετῶν) μήπως ἀπουσάζῃ ὁ οἰκέτης, καὶ ἀθυμήσῃ ὁ ξένος, καὶ ἀπολέσωμεν τὸν ἀργόν· ἀλλ' αὐτὸς ἐκάθητο, τὸν θερμὸν ἀκτῖνα ὡς δρόσον ἐν καύματι δεχόμενος· καὶ σκιὰ ἦν αὐτῷ ἡ ὑπερβολὴ τῆς φιλοξενίας. ἰδὲ ὁ Ἀβραάμ· ἰδὲ ὁ πλούσιος. καταξιοῖς σὺ ὅλως καὶ ἰδεῖν πέντε; καὶ ἀποκριθῆναι; καὶ προσελθεῖν; [θέλεις μεμαθεῖν τὸν Ἀβραάμ; οὐ κωλύω, ἀλλὰ καὶ βούλομαι. καίτοι μείζονα τὸν Ἀβραὰμ ἀπαιτήσω. καὶ τί, φησιν, εἶχεν ὁ Ἀβραάμ; φιλόξενος ἦν.] καὶ αὖθις, φησὶν, Ἀβραάμ, καὶ προσκυνήσει, οὐδὲ εἶδώς τίνες ἦσαν οἱ πρῶτοι. Εἰ γὰρ ἤδει, οὐδὲν θαυμαστὸν ἐποίει, ὅτι Θεὸν ὑπεδέξατο· ἀλλ' ἡ ἄγνοια τῶν προσηλυτῶν μείζονα αὐτοῦ δείκνυσι τῆς φιλοξενίας τὸν προθυμίαν. ὃ καλῶ τὸν Σάρραν, καίτοι τίνων ἦν τῆς φιλοξενίας· καὶ φησι, τὰ τῶν γάμων ἔξω, ὃ τὰ τῆς ἀρετῆς· ἀπούσῃ, ἡ φύσεως τοῖα μέτρα σημιδάλεως. καὶ οὐκ εἶπέ τι τοιοῦτο· ὅτι ταύτης ταῖς ἐλπίσιν ἔλαχον, ἵνα με μυλωθρίδα καὶ ἀρτοποιὸν ποιήσῃς, τὸν πλοῦτον ἔχουσα τοσοῦτον; τριακοσίους δεκα καὶ ὀκτὼ δούλους ἔχῃς, καὶ οὐκ ἄλλῃς ἐκείνοις ὑπιτάξαι, ἀλλ' ἐμὲ εἰς τὸν μαγειρίδα ταύτην ἐμβάλλεις; ἀλλ' ἀκούει, ἀπούσῃ, ὃ ἁρπάζει ὁ ὑπόταγμα. ποῦ αἱ τῶν γυναικῶν; ἆρα τοιαῦτα ὑπόταγματα δέχονται; ἔκβαλέ μοι αὐτὴν τὸν χέρα, ἣ ὁρᾷς αὐτὸν κεχρυσωμένον ἔζωθεν, ἔσωθεν δὲ πολυορκίᾳ κεκτημένον. πόσων πενήτων πλεονεξίᾳ ἡ χεὶρ σου βαστάζει; ἔκβαλέ μοι τὸν χεῖρα σου, δεῖξον αὐτὸν, τί ὑπόδυται; πλεονεξίᾳ. ἔκβαλε τὸν χέρα τῆς Σάρρας, τί ὑπόδυται; φιλοξενίᾳ, ἐλεημοσύνῃ, ἀγάπῃ, φιλοσοφίαν. ἀπούσῃ, ἡ φύσεως τοῖα μέτρα

μέτρα

χ. πενήτων

χ. Καὶ ἐστὶ δυνατὸν, φασὶ, πλούσιον σωθῆναι;

Ἐκ τῶν λόγ. εἰς τὸ, Μὴ φοβοῦ ὅταν πλουτήσῃ.

χ. καὶ

χ. καὶ

πούτῳ πλέοιων ἐφιεῖ· πλεῖω μᾶλλον ὅτι τ̄ καταφθαμεῖν τ̄ πάθημα πλεῖον ὂν συμβαῖνον ἴδοι τις ἄν. ἀλλ' ὅταν δίομαι ἡ δύπιβολῶ, τότε μὲν τ̄ ῥημεῖν μὴ κεῖ τ̄ πάθος ἡμέραν μεμνῆσθαι μόνον, ἀλλὰ καὶ ὅτι τ̄ οἰκίας καὶ ὅτι τ̄ ἀγρεῶν, ἃ ὑπερπέρα αὖ ἀλλοτρίωται. εἶτε μοι δοκεῖ τ̄ λοιπὸν ὑμῖν ἀεὶ συγγίνεσθαι, καὶ οὐκ ἄν μοι τῆς μακαριότητος ταύτης ἐδόκει κατηγορεῖν. νῦν δ' ὅτι τοῦτο οὐκ ἔστι, αὐτὸ ἐμοὶ τ̄ ἐμὴν μέμνησθε ῥημάτων· καὶ ὅτι παρεπίδημοι, ὑπολαμβάνειν με νομίζετε καὶ πορεύεσθαι, καὶ ταῦτα σπεύδοντα λέγω νῦν. καὶ ὑπερπέρα ἄν εἶπον ὑμῖν λέγειν ἤθελον ὑμῖν, ὅτι πολίτων ταύτης μέμνησθε τῆς πόλεως· καὶ ταύτην μοι τὴν περὶ ὑμᾶς ἀγάπην ἀπόδοτε τὴν ἀμοιβήν. καὶ τοῦτο δ' ἀναπολῶ, ὃ τοῖς κακῶς μόνον λέγουσιν, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἀκούουσι, σφαλερὸν εἶναι τοὺς ἀκροατὰς ἀποφαίνειν, καὶ ⟨Ⓦ⟩ προσφυῶς μιμεῖσθαι ⟨Ⓦ⟩ λέγοντα· Τὸν καταλαλοῦντα λόγον τὸν πλησίον αὐτοῦ, τοῦτον ἐξεδίωκον. καὶ εἰπεῖν προσεῖχε ⟨Ⓦ⟩ κατηγορεῖν τα, εἰ εἶχες ἐπαινέσαι τινὰ καὶ ἐγκωμιάσαι, ἐνοῖξα δὲν τοὺς ἀκροατάς, καὶ ἐδεξάμην ⟨Ⓦ⟩ λόγον· δὲν δ' κακῶς θέλῃς εἰπεῖν, ἀποφεύγω τὴν εἴσοδον τοῖς ῥήμασιν· ὑπολαμβάνω γὰρ κόπους καὶ βόρβορον δέχεσθαι. τί γάρ μοι κέρδος μαθεῖν, ὅτι πονηρός ὁ δεῖνα; μᾶλλον μὲν οὖν ἀπὸ τούτου βλάβος καὶ ἑκάστη ζημία. ποίαν γὰρ ἔξομεν ἀπολαβὴν ἢ συνήθειαν, ὅταν τὰ ἡμέτερα μηδὲν εἰς νοῦν λαμβάνοντες, ὅτω τὰ ἀλλότρια πολυπραγμονῶμεν καὶ περιεργαζώμεθα; Βέλτιον γὰρ ἀγνοεῖν καλῶς, ἢ μανθάνειν κακῶς. ὁ μὲν γὰρ οὐκ εἰδὼς τὸν αἰτίαν, ταχέως ὅτι τὸν βλάπτει ἥξει ὁ δεῖνα, ὅτι τὸν ὕστατον οὐκ οἶδε, τὸν οὐκ οὖσαν πλάτην, ὃ δυνήσεται τὸν ὕστατον ῥᾳδίως διέξασθαι· ἀλλὰ σὺ πλείονος αὐτὸν ἡ πόνου καὶ ἱδρῶτος, ὥστε τὸ περιεργάζεσθαι αἱρεῖ. Καὶ εἴ τινα ἴδοις σκυθρωπὸν καθεσκυθρωπάσαντα ἑαυτὸν, ἢ ἄλλοι τινὰ ἐκκλησίας κόσμον περὶ τοίχους καὶ ἔδαφος, μὴ κέλευε προσελθεῖν, ἢ αἰσχροκερδῆσαι τὸ γνώμονος, ἵνα μὴ παρώσῃς αὐτὸν τὸν προσιόντα· δὲν δ' ὡρὶ ἢ καθεσκυθρωπάσαι τις ἔρηται, κέλευε δοθῆναι τοῖχοις. καθαφεῖσι γὰρ καὶ τὴν τοῦ βίου τερπνότητα οὐ μόνον· καὶ τὴν λυπηρότητα οὐ βλασφήσουσιν. ὡς γὰρ ⟨Ⓦ⟩ ἐπ' ἀλλοτρίαις σκηπτόμενοι, πάντα ποιοῦσι καὶ προσχηματίζονται πρὸς τὸν ὅτι τὴν πατρίδα καθέξασιν, καὶ καθ' ἑκάστην ἐπείγονται τὸν ἡμέραν, τὸν σύγκοπον ἰδεῖν· οὕτω δὲ ὁτῳοῦν μελλόντων ἐρᾶν, ὅτι τοῖς λυπηροῖς πρόσοψιν καταπεπωθήσει, ὅτι τοῖς χρηστοῖς ἐπιθήσονται, ἀλλ' ἑκάτερα προθεραμεῖται, καθάπερ ἐδὸν βαδίζων. οὕτω τοίνυν καὶ ἡμᾶς σκοπεῖσθαι χρή, καὶ ὀλίγα ἔτη ζήσωμεν ἐν ταύτῃ, πολλὰ νομίζειν αὐτὰ τῇ ὀπτομένῃ τῶν μηνόντων. ταῦτα δ' λέγω, ὃ τῆς παρούσης ζωῆς κατηγορῶν (μὴ γένοιτο· καὶ γὰρ καὶ τοῦτο ἔργον Θεοῦ) ἀλλὰ προσεύχ ⟨Ⓦ⟩ ἔρωτα τῶν μηνόντων ὑμᾶς ἀλείφειν, ὥστε μὴ ἐμφιλοχωρεῖν τοῖς πρόσθεν, μηδὲ προσπλάσθαι τῷ σώματι, μηδὲ κεῖ σὺν μικροψύχοις τῶν πολλῶν σκηνῆς, οἳ καὶ μυρία ζήσουσιν ἔτη, ὀλίγα ταῦτα εἶναι φασιν. ὧν τί γένοιτ' ἄν ἀλογώτερον, εἰ ὑγιοῦς προσκειμένου, ἐν τῷ ἐν τοῖς ὑγιαίνουσιν ἀγαθῷ, ἃ μήτε ὀφθαλμὸς εἶδε, μήτε οὖς ἤκουσε, προσῇ καὶ σκιᾶς κεχήνασι· καὶ ⟨Ⓦ⟩ εὕρεσιν τῶν πρόσθεν σκηπτρᾶν ὑ βούλεσθαι βίου, κύμασι δλωνεῖσι, ἐν χειμῶνι ἡ ναυαγίοις ἑλκαλπαδύμενοι; ἀλλ' οὐχ ὁ Παῦλος οὕτως, ἀλλ' ἐπαυδᾶ καὶ ἠπείγετο· καὶ εἰ αὐτοῦ κατέχειν μόνον, ἢ τῶν ἀνθρώπων σωτηρία, καὶ ὅ μὴ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ αὐτὸν ἐκπεσεῖν· ἧς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ψαλ. ρ. ε.

Ἐκ τῆς ἐρ. τῆς κατὰ Ματθ. διαγν.

Ἐκ τῆς αὐτῆς.

χ. ἐλθὲ

χ. τῶν ἐκεῖ

ται, ὅταν μὴ πολλὰ χωρὶς ὑποστολῆς ἐζητῶνται τὰ Θεοῦ δικαιώματα, Παύλου ὑμῖν καὶ τούτων πάλιν προεξομαι μάρτυρος. ἀλλὰ γὰρ τοῦτο συνεχῶς ὑπ' ἀπόστολον ὅτι τοῦ ἁγίου ἐκείνου καὶ θαυμαστοῦ ψυχοῦ, ὅλη χρησμοί πινες εἰσι θεῖοι τόμοι τὰ Παύλου ῥήματα. οὐ γὰρ Παῦλός ἐστιν ὁ λαλῶν, ἀλλὰ Χριστὸς ὁ τοῦ ἐκείνου ψυχὴν κινῶν· διὰ ἐκείνου γὰρ φθέγγεται πάντα, ἅπερ ἐκεῖνος εἶπε. τί τοίνυν φησί; Καθαρός εἰμι ἐγὼ ἀπὸ τοῦ αἵματος πάντων. Πραξ. κ. κζ.
ἀλλά πῶς οὐ γὰρ ὑπεστειλάμην τοῦ μὴ ἀναγγεῖλαι ὑμῖν πᾶσαν τὴν βουλὴν τοῦ Θεοῦ. ὡς εἰ ὑπεστείλατο τοῦ μὴ ἀναγγεῖλαι, οὐκ ἂν καθαρὸς ἦν τοῦ αἵματος, ἀλλ' ὡς ὑδροφόβος ἐκείνων. ἢ μᾶλλον εἰκότως. ὁ μὲν γὰρ ὑδροφόβος τὸ σῶμα ἀναιρεῖ μόνον, ἢ τῷ πνεύματι προδίδωσιν θανάτῳ· ὁ δὲ τοὺς χθὲς δημηγοροῦν, καὶ ῥᾳθυμοτέρους ποιῶν τοῦ ἀκροᾶσθαι, τῇ ψυχῇ ἀπόλλυσι, καὶ τοὺς ἀθανάτους παραπέμπει κολάσεις καὶ τιμωρίας. τίς οὖν οὕτως ὠμὸς καὶ ἀπάνθρωπος καὶ ἀσυμπαθής, ὡς ἐγκαλεῖν τῷ λέγοντι καὶ ζηλοῦντι περὶ τῆς τοῦ Θεοῦ συνεχοῦς ὀργῆς, τοσαύτην κόλασιν ὑφίστασθαι μέλλοντι, εἰ σιγήσειε; εἰ μὴ γὰρ ἐγὼ σιγήσας ἀπέκρυπτον τὴν σιγὴν τὰ ἁμαρτήματα, καλῶς ἐδυσχέρανεν ἕκαστος καὶ ἠγανάκτει δικαίως, μὴ σιγῶντος ἐμοῦ. εἰ δὲ καὶ νῦν σιγώντων ἐμοῦ, δύναιτο πάντως ἐκεῖνα φανερῶσαι τὰ πλημμελήματα, τί τὸ ὄφελος ἀπὸ τῆς σιγῆς γίνοιτ' ἄν; Ὁ μὲν οὖν Εκ τῆς εἰσαγω. τοῦ συμφέρειν τὴν ἀκουσάτων ὁρῶν, καὶ ἐγκωμιάζει αὐτοὺς, οὐ μόνον οὐκ ἐγκαλεῖσθαι ἄξιος. ἀλλὰ καὶ ζημιοῦσθαι· καὶ σιγᾷ, τότε ἐγκαλεῖ. ἐπεὶ καὶ ὁ Δαβὶδ εἰ ἐσίγησεν ἐπὶ τοῦ Γολιάθ, οὐκ ἂν εἷς ἀπὸ τοῦ λαοῦ ἐξελθὼν εἰς τὴν παράταξιν, οὐδὲ τὸ λαμπρὸν ἐκεῖνο ἔσχε τρόπαιον. Διὰ τοῦτο καὶ πολλάκις ἤδη διελεγξάμην ὑμῖν πολλάκις, καὶ νῦν λέγω, οὐκέτι Εκ τῆς εἰσαγω. τῆς προς Ἑλληνας. δ. παραπαίοντας, ἀλλ' ὑπερπαίοντας καὶ παραγελῶντας· ὁ βουλόμενος ἀκουέτω, ὁ δὲ μὴ βουλόμενος, ἀπειπάτω· οὐ γὰρ ὑπερβαίνοντι τοὺς πρὸ ὑμῶν γινομένους κακοὺς, οὐκ αἰσχυνόμεθα, οὐδὲ δειλιῶμεν ὑμᾶς, οὐδὲ ἀφήσω τὴν οὐδαμοῦ ἀνεξάλειπτον ταύτην. τί γὰρ μοι δόξ πλήθους νοσούντων; δώδεκα ἦσαν οἱ μαθηταί, καὶ ἄκουσον τί φησιν ὁ Χριστὸς πρὸς αὐτούς, Μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε ὑπάγειν; ἀλλ' γὰρ διὰ τοῦτο κολακεύωμεν, ποτὲ ἀνακτησόμεθα, ποτὲ ὠφελήσομεν; ἀλλ' εἰσί, φησίν, αἱρέσεις [πολλαὶ] ἔτεραι, ἃς μεταθήσονται. ψυχρὸς οὖτος ὁ λόγος· Κρείττων εἷς ποιῶν τὸ θέλημα Κυρίου, ἢ μύριοι παράνομοι. ἐπεὶ καὶ σύ τί βούλει, εἰπέ μοι, μυρίους δραπέτας ἔχειν ἢ κλητοὺς οἰκέτας, ἕνα ἕνιον; ὁ βουλόμενος ἀποπηδάτω, οὐκ αἰσχυνόμεθα σοβηθέντες. ταῦτα τὰ ῥήματα τὰ πάντα διέφθειρε· ἵνα ἀπέλθῃ, φησὶ, καὶ μεταθῇ πρὸς ἑτέραν αἵρεσιν. ἀθεότης ἐστὶ, συγκατάθεσθαι. μέχρι τίνος; μέχρι τοῦτο; ἄπαξ καὶ δὶς καὶ τρίς; μὴ ἀφαπάτησθε; ἰδοὺ πάλιν καὶ ἀναμάρτυρον ποιοῦμαι τὸν ἀδελφὸν τοῦτον τὸν μακάριον Παῦλον· ὅτι δὲ ἦλθον εἰς τὸ πάλιν, οὐ φεύσομαι. καὶ γὰρ ὅταν μέλλω κρίνειν ὑπὲρ τῶν βημάτων τοῦ Χριστοῦ, μανερὰ καὶ ὑμῖν γίνεσθαι, καὶ ἡ πρὸ ὑμῶν χάρις, ἐμοὶ τὰς εὐθύνας παρέχοντος. ὥστε συμφέρει δάκνεσθαι ἀπὸ τῆς τοῦ ῥήματος ἀληθείας τοὺς ἁμαρτάνοντας, ἵνα τῆς ἀπὸ τῶν πραγμάτων αἰσχύνης ἀπαλλαγῶσιν. Οἶδα ὅτι πολλοὺς ἐσμεν οἱ ὑπερμίσους, καὶ ὅλη σοβεῖς καυχήσεται ἀγαθὴ Εκ τῆς λύγ. καὶ τοῦ Σ εφ. ἐν τῇ καρδίᾳ. ἀλλ' οὐ τοῦτο ἐστὶ δεινὸν, ὅτι ἀγαθὴ καρδίᾳ οὐκ ἔχομεν, ἀλλ' ὅτι πασῶν τῶν μὴ ἐχόντων, οὐδὲ δυναμένων ποιῆσαι ταύτην ἀγαθὴν προσερχόμεθα. οἶδα ὅτι δάκνει τὰ ῥήματα. διὰ τί πάθω; εἰ μὴ πικρὰ ὑπεδεξάμην τὰ φάρμακα, τὰ πράγματα οὐκ ἀφαιρεθήσεται· εἰ πικρὰ ὑπεδεξάμην, ὑμεῖς τὴν ὀδύνην φέρετε. ἕνα μοι πόνον, πλείω ἄλλα ἀναλίσκων ἀναλῶσαι τὴν χάριν λοιπόν· ἢ γὰρ ἰσχνὰ τὰ ἐρεθίσματα πρὸς διόρθωσιν τῶν προσερχομένων. μικρὸν· 40 ἂν δὲ διορθωθῶσι μείνωσι, εἰς αὐτοὺς ἕξει τὸ κρίτον· ἀπεδεδώκαμεν χάριν· ἴσως δὲ πολλοὺς, ὡς φοβερὸν τὸ ἐμπεσεῖν εἰς χεῖρας Θεοῦ ζῶντος. Καὶ γὰρ ὁ μὲν διὰ καρδίας ὅλως ῥᾳθυμῶν, ἢ ἀναπίπτει ταχέως· ὁ δὲ σωζόμενος ἑαυτῷ, ὅτι μέσος γίνεται τοῦ λαοῦ ἐπληρώσε τινα, βλέπει ἀπὸ ταύτης τιμώμενος, μὴ πλείονος κατανύξεως ὑπὲρ τοὺς λοιποὺς βαλεῖται πάλιν· εἶτα ἑτέρου προσλαβών, ἐφ' ἑτέρῳ ἀπορήσει. εἰ γὰρ ἐπὶ τῷ χρυσῷ ὅσῳ περ ἄν τις πλείονα περιβάληται, Εκ τῶν ἐν ψ. καὶ ἐν ἐ Κορ. β ἐπι. χ ἐπιτ.

τῶν θείων γραφῶν. ἐπέρχονται μὲν πολλοὶ τὰ θεῖα λόγια, ἀλλ' οὐ πάντες κερδαίνουσι, οὐδὲ καρποῦνται πάντες. ὃ γὰρ ἅπασι, δῆλον οὔτε τοῖς Ἑβραίοις ἐμβαθύνουσιν, οὔτε μὴν πύκνης τῆς κληδόνος ἀπτονται. ὁ γὰρ ὅτι τῆς κιβωτοῦ ἐπύχη, τοῦτο ὅτι τῶν τοῦ Θεοῦ νόμων ἡ

Εκ τ' λόγ. εἰς τὸ χρησίμως πρὸς σὲ τῶν Χει. ἢ ἐν ὑπονοίᾳ τῶν ἐκπόντων Ιουδαίων περφητείας ἀσαφεῖς εἴη.

ἀλη τῶν ἔργων ὑποδείξις. Καὶ καθάπερ ὅτι τῶν ἀρρωστούντων οὐκ ἀναγκαῖον ζωντο-
μον ἐν ἐγκλιματορίῳ βαδίζειν πρόπολον, ἀλλὰ δεῖ βαδίζειν πρὸς τὰ στόμα, ἵνα, διὰ τοῦτο ὁ κάμνων μὴ βληθῇ, ὃ ἕτερον λαβεῖν, καὶ ἐκεῖνο μὴ προσίπται, ὃ ἄλλο δέξηται, καὶ τοῦτο ἀλγεινὸν ᾖ, ὑπολάβωμεν ἰατῆρα, καὶ τῇ ποικιλίᾳ τῶν δυσκολίαν ὑπήκοον ἔχωμεν, καὶ τῷ πολυζήτητον τῆς πραπέζης ὃ δυσάρεστον τῆς γνώμης διεκπλύσωμεν· οὕτω καὶ ὅτι τὰ πνευματικῆς ἐστάσεως χρὴ ποιεῖν, ὅταν ἀσθενῶμεν· ἵνα ἐκ πολλῶν καὶ ποικίλων πνευμάτων ῥᾳδία γένηται νῦν τῶν συμφερόντων ἡ αἵρεσις. Μὴ δὲ βαρυνέσθω τινὶ τὸ παράπαν· εἰ γὰρ βαρυνεῖται ἔσται, ἐμὲ ἔσται πολλάκις λέγοντα καὶ οὐκ ἀκούοντας, ἢ καὶ ὑμᾶς, οὐκ ἀεὶ δὲ ἀκούοντας, ἀεὶ δὲ παρακούοντας. Ἢ οὐκ οἴδατε, ὅτι ὧδαι ἀκροατὰς ὑπερβαίνοντες, καὶ ὃ ἦν ἐν ἄνθρωποι ἀπώλεσαν, καὶ τῆς ἀθλιότητος αὐτῆς ἐξέπεσον; ὁ μεγαλοφωνότατος Ησαΐας οὗτος τὴν πόλιν τῶν Ιουδαίων τοῦ μεσόπολιν εἰσπλεῖν τὸν πολυλογοῦντα, τὰ Ιεροσόλυμα λέγω, εἰς μέσας τὰς ἀγοραῖς ἐστώς, τῇ φωνῇ πάντας αὐτὸν παρεστῶτας, βαλλόμενος ἔφη, ὅτι ὁ μὴ τοῖς θείοις παρεστὼς λογίοις, οὐκ ἔστιν ἄνθρωπος, ἔοικα λέγων· Ηλθον, καὶ οὐκ ἦν ἄνθρωπος· ἐκάλεσα, καὶ οὐκ ἦν ὑπακούσομενος. ἔφη γὰρ ὅτι ἦλθε, καὶ οὐκ ἦν ἄνθρωπος, ἐκάλεσε, καὶ οὐκ ἦν ὁ ὑπακούσομενος, πρὸς τὰ στιχηρὰ πέπτει τὸν λόγον, καὶ φησιν· Ακουε γῆ, καὶ εἰσωτίζου πᾶσα· ἐγὼ μόνον γὰρ, φησι, παρὸς ἀνθρώπους ἀπιστάλην, παρὸς ἀνθρώπους νῦν ἔρχομαι· ὅτι δὲ οὔτε λόγοι, οὔτε ἀκοαὶ ἔρεισι, διὰ τὸ τοῖς οὐκ ἔχουσιν ἀκοὰς τοῖς χείλεσι διαλέγομαι, εἰς κατηγορίαν τῶν ἀκουόντων μόνον, οὐ χρωμένων δὲ τῇ πρᾶξει. Καὶ ὁ Ιερεμίας ἐν μέσῳ τῷ πλήθει τῶν Ιουδαίων ἑστὼς, ἐν αὐτῇ τῇ πόλει, ὥσπερ ἐνθένδε πρόεισι, οὕτως ἔοικα· Περὶ τίνα λαλήσω καὶ διαμαρτύρομαι; τί λέγεις; τοσοῦτον πλῆθος ὁρᾷς, ἐρωτᾷς περὶ τίνα λαλήσεις; ναί, φησι· ὁ πλῆθος γὰρ τοῦτο, σωμάτων ὄχλι πλῆθος οὐκ ἐχόντων ἀκοάς· ἀκοὰς τὰ ὦτα αὐτῶν, ἢ οὐ δικαίως ἀκούει. Εἰ δὲ οὐ πρόεισι, διὰ μὴ προσίσχει μὲν ἀσυνέσεις τοῖς λεγομένοις, οὐκ εἰσὶ δὲ πάντες εἶναι φασιν ἀκοαὶ πεφυκότες· τί δ' εἴπωμεν ἡμεῖς περὶ τοῦ μόνον οὐκ ἀκροωμένων, ἀλλ' οὐδὲ ὑπακούειν τῶν ἱερῶν τούτων προθύρων αἰσχομένων; οὐδὲ γὰρ εἴ τις σῶμα ἀνθρώπου ἢ φωνὴν ἔχοι, οὐδ' ἄνθρωπος· ἀλλ' εἴ τις ψυχὴν ἀνθρώπου ἢ ἀκοὴν ἔχοι. Οἶδα ὅτι πολλοὶ ἀνδρῶν τὰ περὶ ἀρετῆς ἀκούουσι λόγων· ἀλλὰ τί ὄφελος τῆς σιγῆς; καὶ γὰρ σιγήσω καὶ μηδὲν σοχλήσω ῥημάτων, ἀδιώατον διὰ τῆς σιγῆς ταύτης τὴν κλῆσιν ἀπαλλάξαι ὑμᾶς· ἀλλὰ δεῖ τὸν ἄπαν σοτιδηποῦν ζῆν· ἐπιτείνεται τὰ τῆς πηρείας, καὶ οὐχ ὑμῖν μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐμοὶ προξενεῖ τὴν κόλασιν ἡ τοιαύτη σιγή. τίς οὖν ἡ τῶν ῥημάτων χάρις, ὅταν εἰς τὰ ἔργα μὴ βοηθῇ, ἀλλὰ καὶ καταβλάπτῃ; τί ὄφελος βύφεσθαι λέγω, καὶ λυπῆσαι προσήμαλι; πίραγγι τὸν ἀκοὸν, καὶ κλάσαι τὴν ψυχήν; δέδοται ἀναγκαῖον σοῦν λυπεῖν, ἵνα μὴ τὸ ἐκατὸν ἀποδῶμεν ἐκεῖ ὑμωείαν, καὶ τὸ αἰνπόιστον σοπησώμεθα κόλασιν.

Εκ τῶν λόγ ὅτι διακόδωσον καὶ τοῖς λέγουσι καὶ τοῖς ἀκούσι τὸ σὲν χάειν δημιουργεῖν.

Οὐ πάντων δυσχεραίνει σοῦ τὸ ἁρπάζων χρὴ, ἀλλ' ἀποδέχεσθαι καὶ ἐπαινῆν. εἰ δέ τινες ἀσθενέστερον ἔχειν δόξειεν, καὶ ἀνεκτέον τούτοις ἡμῶν τὴν ἀπολογίαν, ἐκεῖσε δ' εἴποιμι πρὸς αὐτοὺς, ὅτι οὐκ ἐμαυτὸν ἡμᾶς [ὑμῶν] ἐζητήσαμεν· ἀλλ' ἐκ τοῦ εὐφρανθῆναι καταβάντα ἀναπόσκω γράμματα· καὶ ἀνάγκη τοῦ τοιούτου ἐμπεσθυῆται τὸ ἁρπάζειν, ἢ πάντα μὲν παῤῥησίας εἰ εἶπεν τὰ ἐγκείμενα, ὃ συμφέρει, ἀλλὰ μὲν ὃ ἡδὺ πάντα χορὸς τῆς ἀκροατῆς ἐκζητοῦντα· ἢ τὸ τῶν ἀκουόντων σοῦν ἰδιωτικὸν ἀπέχθηται, καὶ τὸν ἑαυτῆς, καὶ τὸν ἐκείνων προέσθαι σωτηρίαν, διὰ τῆς ἀκαίρου ταύτης χάριτος· ὅλη γὰρ καὶ τῷ λέγοντι, καὶ τοῖς ἀκούσι σφόδρα ἐπικίνδυνοι, ὃ τῶν θείων ἀποκρύπτεσθαι τὸ νόμων· καὶ ὅπου φόνων σοῦν θύμωσι διδασκάλοι κρίνονται,

ἐμοὶ δόλον αὐτὸν κατάσκοπον, αἰρήσομαι τὴν κεφαλὴν ἀποθέσθαι μᾶλλον, ἢ τὴν ἱερὰν αὐτῶν ἀφῆναι διπλοΐδα παροῦσαν. Πῶς γὰρ οὐκ ἄτοπον, τοὺς μὲ παίδας μὴ παλαιστοείας ἀγῶνι τὸ ἀγχιμὸν ὅπλον φάλαγγα, πρόσοιμα μὲν ἔχοντα διϊσχῆσαι, ὃ δὴ πολλοὶ χρῶνται, ἡμᾶς δὲ καὶ τοσοῦτον ἀπαιδευσίας περὶ τὸ πνευματικὸν διαφεύγειν πρᾶγμα; Καὶ γὰρ εἴ τις ἔξωθέν ποθεν ἡμῖν ὅπλας, καὶ τοῦ Χριστοῦ τὰ προσάγματα καὶ τὴν πολιτείας τῆς ἡμετέρας τὸν σύγχισιν καταμάθοι καλῶς, οὐκ οἶδα τίνας ἑτέρους, μᾶλλον ἢ ὦν, ἐχθροὺς ἂν τοῦ Χριστοῦ. καθάπερ γὰρ ἐσπουδακότες τὴν σκηνὴν αὐτοῦ ἐλθεῖν τοῖς ὅπλοις ἀσμεν, ὅταν ταύτην ὠδύσαμεν τὴν ἐδόν. ὅταν γὰρ ἃ μὴ ὅπλα ποιῇ, δύκολα καὶ ῥᾴδια τοῖς βουλομένοις, ἃ δὴ ἀπαγρυπνῇ, χαλεπὰ καὶ ὅπλα· ἡμᾶς δὲ τὰ προσταλμένα ἀφέντες, τὰ κακοῦ λυμένα προσπεμπόμεθα, ἆρα οὐχὶ φιλονεικοῦντες αὐτῷ ταῦτα ἀμυντόμεν φύσει ἡμᾶς ὡς ἐχθρός; Ἀλλ' ὥσπερ τοῖς ἀγαθοῖς ἔθος ταῦτα τοῖς πλησίον προδαπανᾶν, δι' ὧν αὐξεῖ γενέσθαι ἀγαθοί· ὅπου καὶ τοῖς πονηροῖς ἔθος ταῦτα ὑποπτεύειν τοῖς πλησίον, δι' ὧν αὐξεῖ γενέσθαι φαῦλοι. εἰ γὰρ [αὐξεῖ] καὶ τοῦτο τὸ πονηρείας αὐτὴν εἶδος ὅτι καὶ προδαπανᾶν ἡγοῦνται τῆς οἰκείας κολάσεως, τὸν ἕτερον ἀπόλλυσι. Τίς ὑμᾶς, εἰπέ μοι, ὁ οἰκίαν ὑμόμβιος πυκτὸν ἔλαβε χειστιανικὸν μὴ χθές, καὶ τὰ ἐγκείμενα ἐπῆλθε καὶ ἠρώτησε τὸν γραφέα; σοὶ δὲ ἔχει ταῦτα εἰπεῖν· ἀλλὰ πιστὸς μὲν καὶ κύριος πρὸς τοῖς πλείοσιν εὑρήσομεν, βιβλία δὲ ὀλαμοῦ, ἀλλὰ πρὸς ὀλίγοις· καὶ ὅτου δὲ τοῖς οὐκ ἔχουσιν ὁμοίως ἀσπάσασθαι, δίσαντες αὐτὰ καὶ ἀποθέμενοι τὸ κύριος ἀσπάσασθαι· καὶ ἡ πᾶσα αὐξεῖ σπουδὴ πρὸς τὸν τῶν ὑμνῶν λεπτότητα, καὶ ὃ τῶν γραμμάτων κάλλος, ὑπὲρ πρὸς τὸν διάγνωσιν. οὐ γὰρ ὑπὲρ ὠφελείας ἡ κέρδους τὸν κτῆσιν αὐτῶν πεποίηται· ἀλλὰ πλούτου καὶ φιλοτιμίας ἐπίδειξιν ποιούμενοι, πρὸς ταῦτα ἐσπουδάκασι. τοσαύτη τῆς κενοδοξίας ἡ ὑπερβολή. Οὐδενὸς γὰρ ἀκούω φιλοτιμουμένου, ὅτι οἶδε τὰ ἐγκείμενα, ἀλλ' ὅτι χρυσοῖς ἐγκεγράμμασιν ἐγκεχαραγμένα. Ὁ δὲ βάρβαρος ἐκεῖνος βάρβαρος ὤν, καὶ μυείας στενοχωρούμενος φροντίσιν, οὐκ εἰδὼς ἄπερ δὴ ἐγίνωσκεν, ὅμως διεγίνωσκεν ὅτι τὸ ὀχήματος καὶ θησαυρὸς. Εἰ δὲ σὺ ὅλῳ τοσούτῳ σπουδαίῳ ἐπεδίκνυτο, σὺ ὅπου πόσῳ σὺ οἴκῳ διατείνων· καὶ τὴν χειρὸν τῆς ὁδοιπορείας οὐκ ἐδύνατο χωρὶς διαγνώσεως μένειν, πολλῷ μᾶλλον σὺ τῇ οἰκίᾳ καθήμενος· εἰ μηδὲν εἰδὼς ὢν διεγίνωσκεν οὐκ ἀφίστατο τῆς διαγνώσεως, πολλῷ μᾶλλον μὴ ὁ μαθεῖν. Ὥσπερ γὰρ ὁ πιστὸς, σωματικῆς εὐεξίας ὄντος ὅπου καὶ ὁ σπουδαίως τὴν ἀκρόασιν τῶν θείων λογίων ἐσπουδακέναι, τὴν τῆς ψυχῆς ὑγίειαν πικμήριον αὐ τις μέγιστον ποιήσαιτο. Τίνος γὰρ ἕνεκεν πολλάκις ὑμῖν ζητήματα καθίστης πικα, τὴν λύσιν αὐτῶν οὐκ ἐπάγομεν; ἐδίζοντες ὑμᾶς μὴ διαφθορὰς μιμασμιδρίου δίκαιος τὸ ἔργον, ἀλλὰ πολλαχοῦ καὶ αὐξεῖ ἐπάγει τὴν λύσιν τῶν ζητήματος· ὅταν ποιοῦσιν αἱ σπουδαί. καὶ γὰρ ἐκεῖναι σὺν νεοττοὺς, ἕως μὲν σὺ τῇ κοιλίᾳ μένωσι, ὃ οἰκείῳ τροφοῖς σώματι· ἐπειδὰν δὲ αὐτοὺς διωκήσωσι δύναμιν τοῦ πτῆναι, καὶ ἴδωσιν αὐτοῖς παρήλικα τὰ πτερά, οὐκ ἴσα τοῦτο λοιπὸν ποιοῦσι, ἀλλὰ φέρουσι μὲν τὸ κάκκει ὅπου ὃ σώματος, καὶ ἐπιδιεκνύουσι ἐπειδὰν δὲ οἱ νεοττοὶ προσδοκήσαντες πλησίον ἔλθωσι, αἱ μητέρες ἀφοσιοῦσι τὸν ἔμφυτον ὅπου τὸ ἐδάφους, δι' ἑαυτῶν κελεύσεσι ἀναλέγεσθαι· οὕτω καὶ ἡμεῖς ποιοῦμεν, λαμβάνοντες τὸν πνευματικὸν ἔμφυτον ὅπου τὸ σώματος, καλοῦμεν ὑμᾶς, ὡς δηλώσοντες ὑμῖν ζωηθῶς τὴν λύσιν· ἐπειδὰν δὲ προσέλθητε καὶ προσδοκήσητε δέξασθαι, ἀφιέμεν ῥήματα, ὥστε ὑμᾶς δι' ὑμῶν αὐτῶν ἀναδέξασθαι τὰ τοιαῦτα. Καὶ καθάπερ ⓐ κιθαρῳδοὶ, τοὺς δακτύλους τῶν μαθητῶν αὐτῶν λαμβάνοντες ῥέμα τοῖς φθόγγοις προσάγουσι, καὶ ἁρμοστάς μετ' ἐμπειρίας παιδεύουσι, διδάσκοντες οὐ τῶν ἀφώνων δακτύλων τι καὶ νεύρων πάσης φωνῆς ἡδίω τι καὶ γλυκύτερον καταπνεύζειν φωνῶν· οὕτω δὴ καὶ ἡμεῖς ποιοῦμεν. ὥσπερ γὰρ ὅπου τῆς κιθάρας ἅπτεται μὲν ὁ πηγνὺς τῶν νευρῶν, ἅπτεται δὲ καὶ ὁ ἀπηχής· καὶ ὁ μὲν λυπεῖ ⓑ ἀκροατὴν, ὁ δὲ ψυχαγωγεῖ καὶ τέρπει· καὶ πρῶτα ⓒ αὐξεῖ δάκτυλοι, καὶ αἱ αὐταὶ νευραὶ, ἀλλ' οὐχ ἡ αὐτὴ ἐμπειρία· οὕτω δὴ καὶ ὅπου τῶν

Εκ τῆς ἐρμηνείας τῶν περὶ Κορνηλίου ἑκατοντάρχου.

Εκ τοῦ λόγου πρὸς Δημήτριον μοναχόν.

Εκ τοῦ λόγου πρὸς τὸν Ὀζίαν.

Εκ τῆς ἐρμηνείας τοῦ κατὰ Ἰωαν. εὐαγγ.

Εκ τοῦ λόγου τοῦ εἰς τὸ παρεκπλουσιν καὶ Λαζάρου.

Εκ τῆς ἑξαημέρου.

Εκ τοῦ λόγου τοῦ εἰς τὸ, Σαοὺλ Σαοὺλ τί με διώκεις.

Εκ λόγου εἰς τὸ, ὁμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ οἰκοδεσπότῃ.

πᾶσι μιαθὴν ἐκαρπώσατο. μὴ τοίνυν, ὅτῳ πολλοὺς οὐ δυώσας διδάξει, καὶ τὴν ὀλίγων καταφρόνει, μηδὲ τῇ τῶν μεγάλων ὑπερηφανίᾳ, καὶ τῇ μακρὰν σταδίων ἀφέλκυσις. κἂν ἑκατὸν μὲ δωνηθῆς, τὴν δέκα ὑπομεῖναι· καὶ δέκα μὴ δωνηθῆς, μηδὲ τὴν πέντε καταφρονήσῃς· καὶ πέντε μὴ δωνηθῆς, τὸν ἑνὸς μὴ ὑπερείδῃς. οὐ γὰρ τοσοῦτός ὁ τίλος τῶν καταρθυμιῶν, ἀλλὰ τοσοῦτος τῶν γνώμων τῶν καταρθούντων ὁ Θεὸς τοὺς τηφαίους ἐλέγξαι εἴωθε. Καὶ γὰρ τὸ μὴ πεῖσαι τοὺς ἀκούοντας οὐκ ἐσμὲν ὑπεύθυνοι ⓦ διδάσκοντες, ἀλλὰ τὸ μὴ συμβουλεύσαι μόνον· ὃ δὲ καὶ παρεῖσαι μόνον ἡμέτερον, ὃ ἢ πιαθεῖν, ἐγκαίνων. καὶ καθαπὲρ ἡμῖν μὴ παρασκάπτων, καὶ μυρία καταρθώσωσιν ἐκεῖνοι, μίαις αὐλοῖς ἅπας ὁ μιαθὸς κίσεται, ἡμῖν ἢ οὐδὲν ἐς αἰ κέρδος· ὕτως ἐὰν ἡμῖν παρασκάπτων ἐκεῖνοι μὴ τοσέχωσιν, ἅπασα αὐτοῦ ἡ πμωρία καταλήψεται, ἡμῖν ἢ οὐδὲν ἐς αἰ ἔγκλημα, ἀλλὰ ἢ πολὺς ὁ μιαθὸς ἀπεμπτήσεται παρὰ τοῦ Θεοῦ· ὃ γὰρ ἡμῖν ἄπεμ ἐπληρώσαμεν. Ὁ δὲ γὰρ τοῖς τοσέχουσι λέγων, ἔχει παρὰ μιθὸν τὸ λέγειν, τὴν πειθὼ τῶν ἀκροωμένων· ὁ ἢ συνεχῶς λέγων, καὶ μὴ ἀκροώμενος, εἶτα ὑ παυόμενος τοῦ λέγειν, πλείονος ἂν εἴη τιμῆς ἄξιος, ὅτε ὃ τῷ Θεῷ δοκοῦν, καὶ μηδενὸς τοσέχοντος, ὃ αὐτῷ πᾶν πληροῖ. ἀλλ' εἰ καὶ ἡμῖν ὁ μιαθὸς μείζων ἐκ τῆς ὑμετέρας παρακοῆς, ὅμως ὅτι μᾶλλον τοῦτο ἐλαπτωθῆναι μᾶλλον, ἢ τὴν ὑμετέραν αὐξηθῆναι σωτηρίαν, μιαθοὶ μέγαν τὴν ὑμετέραν βούδοκίμησιν εἰ νομίζοντες. Ἀν τοίνυν ἴδῃς πινὰ διόμενον ψυχικῆς ἢ σωματικῆς θεραπείας, μὴ λέγε τοῖς ἑαυτοῦ, τίνος ἕνεκεν ὁ δῆνα ἢ ὁ δῆνα αὐτῷ οὐκ ἐθεράπευσεν; ἢ, ὅτι ἐγὼ κοσμικός εἰμι, γυναῖκα ἔχω καὶ παιδία· τοῦτα τῶν ἱερέων ὅτι, τοῦτα τῶν μοναχῶν. Εἰπὲ δή μοι, ἐάν τις χρείσιον χείμενον, μὴ λέγῃς τοῖς ἑαυτοῦ, τίνος ἕνεκεν ὁ δῆνα καὶ ὁ δῆνα αὐτὸ οὐκ αἰμύλευτο; οὐδαμῶς· ἀλλὰ κατασυδάζεις τοῖ τῶν ἄλλων διαφέροντας. ὕτω καὶ ὅτι τῶν πιστοτάτων ἀδελφῶν λογίζου, καὶ νόμιζε δηναυρὸν ὑπερκείσθαι τὴν ὑπερημέραν τὴν ἐκείνων. Ὁ γὰρ ἑξήκοντα πέντε ἐξ δραχμὰς ἀξίου, φησὶν, ὡς τόμαμεν ἔσται. Ἐ τί τοῦτο γένοιτ' ἂν ἴσον; ὁ γὰρ οὔτε νησεία, οὔτε χαμαιτύπη, οὐκ ἄλλο τι δυνάμενος ἐργάσασθαι, ὅταν ἡ τῶν ἀδελφοῦ σωτηρία πείσῃ. μὴ γὰρ ἐγὼ ταῦτα ἐπαγγέλλομαι; ἀλλὰ ὁ Θεὸς ὅτε εἶπεν· ὅτι καὶ ἕνα τινὰ ἐξαγάγῃς, φησὶν, ὡς τόμα μου ἔσται σου. μὴ τοίνυν παιδιώτας λέγωμεν, τίνες ἥμαρτον, ἀλλὰ κατασυδάσωμεν, ὅπως αὐτοὺς διορθώσωμεν· Ἐ μὴ τοῦτο σκοπῶμεν μόνον, εἰ πολλοὶ οἱ παρασυρόμενοι, ἀλλ' ἐκεῖνο σκοπήσωμεν, ὅπως αὐτοὺς ἀπαγάγωμεν. Τὸ μὲν γὰρ τοῦ τ' ἁμαρτίας ἀσφαλίζεσθαι τοὺς ἀδελφοὺς μὴ πιστεῖν, οὐκ ὀλίγων ἡμῖν τοσέξειν σωτηρίαν· ὃ ἢ μὴ τὴν ἁμαρτίαν, πολλῷ τὴν τοῦ αὐτοὺς ὑπεδύκνυσθαι ὑπομένειαν, οὐ μικρὰν ἢ τοῦτο πρέχει ⓦ ἔπαινον. Ἐ γὰρ ἢ ἰατροὶ λέγουσι μὲ Ἐ ὑγιαίνουσι τοῖς δι' θεφοις ἃ δύνανται τὴν ὑγίειαν διατηροῦσαν αὐτοῖς, ἢ πᾶσαν ἀποκρούσασθαι νόσον· ἀμηχάνως ἢ τῶν ὑπὸ παθημάτων, ἢ ἀῤῥωστίᾳ τοῖς πεσόντας, οὐ πτοροῦσιν· ἀλλ' ἢ πολλῷ τότε μάλιστα ὑπεδύκνυνται τοῖς νοσοῦσιν, ὅπως αὐτοὺς ἀπαλλάξωσι τῶν νοσημάτων. Καὶ σὺ τοίνυν, ὅταν ἀδελφοί τινι διορθῶσαι, καὶ τὴν ψυχὴν ὑπεδοῦναι δεῖ, μὴ παρατήσῃ. ὁ διαπότης ἡμῶν δι' ἡμᾶς ἀπέθανε· σὺ ἢ οὐδὲ λόγου τοσίεσαι; Ἐ ποίαν ἔξεις συγγνώμην; ποίας ἀπολογίας τεύξῃ; πῶς ὑπὲ τῶ βήματος φήσῃ τοῦ Χριστοῦ μὴ πτοηθείς, εἰπέ μοι, τοσούτων ψυχῶν ἀπολωλεμ πτοροῦ; εἶτα μοι δυνατὸν ἔσται τούτοις εἰδέναι, Ἐ οὐκ ἂν ἐδεήθης ὑμῶν, ἀλλὰ τὴν ταχίστην ὑπεπεμψάμην διορθῶσιν. Εἰπὲ δή μοι, εἴ πινα εἶδες ἀπαγόμενον δικαία ψήφῳ καταδικασθέντα, εἶτα κύριος ἦς ἁρπάσαι τῶν τοῦ δημίου χειρῶν, οὐκ ἂν ἅπαντα ἐτοσέξας, ὥστε αὐτὸν ἀπαλλάξαι τῆς ἀπαγωγῆς; τὸν ἢ ἀδελφὸν ὁρῶν οὐκ ὑπὸ δημίου, ἀλλ' ὑπὸ τοῦ διαβόλου τοῖς ὃ βαράθρου τῆς ἀπωλείας ἑλκόμενον, οὐδὲ συμβουλεύω τοσέσθαι ὑπομένεις, ὥστε αὐτὸν ἐξελέσθαι τοῦ χάσματος τούτου θηείου; ἢ ποίας δῦ τύχοις συγγνώμης; ἀλλ' ἰσχυρότερός σε καὶ δυνατώτερος ὄντι; ἐμοὶ

Εκ τῶν λόγ. α. εἰς πάσχα καὶ Λάζαρον.

Εκ τῆς ἐρμίν. τοῦ χρ. ἰωαν. εὐαγγ.

Εκ τῶν ἐ. λόγ. τοῦ χρ. Ἰουδαίων.

Ιερ. κ. ϛ.

Εκ τῶν ἁγίων.

Εκ τοῦ λόγ. β. κατ' Ἰουδ.

Εκ τοῦ α. λόγ. τοῦ χρ. Ἰουδ.

χρημάτων φεύγομεν, ἡμᾶς ἐπιτιμῶν ἔχοντα βίον, οὐ ζωοποιοῦντα δεῖ, καὶ οὐκ ἐλέγχεις; οὐκ ἐγκαλεῖς καὶ ἐλέγχεις; ἀλλὰ δὲ μὴ τοσοῦτον ἀπολαύσας αὐτῶν, καὶ φιλίας ἐπαρθῆς, τοσοῦτον τῆς ἐκείνου σωτηρίας; καὶ ποίαν ἕξεις συγγνώμην τότε τῷ Θεῷ, καὶ τίνα ἀπολογίαν; οὐκ ἤκουσας τί τοῖς Ἰουδαίοις ἐκέλευσεν ὁ Θεὸς, τὰ ζεύγια τῶν ἐχθρῶν μὴ τοσοῦτον βλέπειν πλανώμενα, μηδὲ τοσοῦτον ἔχειν πεπλανημένα; εἶτα Ἰουδαῖοι μὲν τὰ ἄλογα κελεύονται μὴ τοσοῦτον βλέπειν τῶν ἐχθρῶν, ἡμᾶς δὲ τὰς ψυχὰς τῶν ἀδελφῶν καθεκάστην οὕτω σκελιζομένας τοσοῦτον ὁρᾶν; καὶ ποῦ οὐκ ἐσμεν τῆς ὠμότητος ἐκείνης καὶ ἀθεσίας, μηδὲ τοσαύτην ἀποτίμησιν ἀνθρώπων τοσούτων, ὅσην τοῖς ἀλόγοις ἐκεῖνοι; τοῦτο πολλὰ ἀνέτρεψε, τοῦτο τὸν βίον ἡμῶν συνέχει, ὅτι ὅτε ἐλεγχόμενοι φέρομεν γενναίως, ὅτε ἑτέρους ἐλέγχειν βουλόμεθα. Διὰ γὰρ τοῦτο καὶ ἐπαρθεῖς ἐσμεν ἐλέγχοντες, ὅταν ἐκλανθανόμεθα ἐλεγχόμενοι. Εἰ γὰρ ἦν ὁ ἀδελφός, ὅτι ἐλέγξας σε ἐπῆρτο τοσοῦτον, καὶ αὖθις ἐλεγχόμενος τὴν αὐτὴν ἀμοιβὴν ἀπόδωκεν δό. Βούλει διορθῶσαι τὸν ἀδελφόν; δάκρυσον, εὖξαι τῷ Θεῷ, κατ' ἰδίαν λαβὼν προσπέσον, συμβούλευσον, προκάλεσαι, δεῖξον ἀγάπην πρὸς τὸν ἡμαρτηκότα, πεῖσον αὐτὸν ὅτι κηδόμενος καὶ φροντίζων, οὐκ ἐμπεμπτῶσαι βουλόμενος πρὸς τὴν ἁμαρτίαν αὐτὸν ἐποίησε μεμνῆσθαι· κατάγαγε πόδας, κατάφίλησον χεῖρας, μὴ ἐπαγωνίσθης, εἶτα ἀληθῶς ἰατρεύσαι βούλει. Οὕτω γὰρ καὶ ἰατροὶ ποιοῦσι πολλάκις, δυσαρέστως ἔχοντας τοὺς κάμνοντας καταφιλοῦντες, παρακαλοῦντες, διαπείθοντες σωτήριον δέξασθαι φάρμακον. [πῶς ἔτερον οὐκ ὀπὶ διορθώσεται τὸν ἀδελφὸν ἀγανίζῃ; κἂν Ⓦ ὁμόδουλον, κἂν Ⓦ ὁμότιμον διορθώσον.] καὶ ἀπειθήσῃ δίκη γὰρ τοῦ σωφρονίσαι Ⓦ ἀδελφόν, μὴ ἀπεκτόνησας. μάρτυρες δὲ τούτου ἐστὶν ἐπιτὶ καὶ Ἰωνάθης μάρτυς ἦν· καίτοιγε οὐχὶ ζῆσαι ἐκελεύσθη, οὐδὲ εἴδωλον προσκυνῆσαι, ἀλλὰ γὰρ τῶν ἱερῶν νόμων ὑπερζομένων τὸν κεφαλὴν ἀπέδετο. καὶ σὺ τίνων ἀγάπησας μέχρι θανάτου γὰρ τῆς ἀληθείας, Καὶ Κύριος πολεμήσει γὰρ σοῦ. ἀρκεῖ Εἷς δὲ θεσπέσιος ζῆλος πυρωμένος ὁλόκληρον διορθῶσαθαι δῆμον. καὶ μή μοί τις λεγέτω, οὐδὲν ἔχω κοινὸν πρὸς Ⓦ ἀδελφόν. πρὸς Ⓦ δέδεσθαι οὐδὲν ἔχομεν κοινὸν μόνον, πρὸς δὲ οὐδὲν δὲ θεσπέσιον πολλὰ ἔχομεν κοινά. τῆς φύσεως ἡμῖν τῆς αὐτῆς μετέχειν, τὴν αὐτὴν γῆν οἰκεῖν, καὶ πᾶσι τὰς αὐτὰς πέφυκεν ἐκφαίνειν Ⓦ αὐτοῖς ἔχειν διατεθειμένον, οὐδὲ αὐτοῖς ἐδέξατο νόμους. μὴ τοίνυν ταῦτα λέγωμεν, ἀλλὰ τὸν φρέσασθαι ἀδελφοῖς κηδεμονίαν ὑπεδεξώμεθα. πῶς γὰρ οὐκ ἄτοπον, Εἰ μὲ μάχλον ἴδοιμεν ὅτι τῆς ἀγρᾶς, σωφρόνα καὶ κατηγάπησε οὐδὲ μαχόμενος; καὶ τί λέγω μάχλον; Εἰ καταπεσόντα ἴδωμεν ἕνα, πόσης χεῖρα ὀφείλομεν καὶ ἀναστῆσαι αὐτὸν δόμον τῷ ἀδελφῷ ἀπολλυμένῳ ἀμύνῃ, καὶ πῶς οὐ δεινόν; Μὴ τοίνυν παύσῃ παρακαλῶν Ⓦ ἀδελφὸν ὁρῶν ἀπολλύμενον, καὶ λιθορῇ, καὶ ὑβρίζῃ, καὶ ἀπειλῇ ἐχθρὸς γενέσθαι, καὶ ὅποιον ἕτερον ἐπιτηδεύσῃ, πόσα φέρε γενναίως, ὅπως αὐτὸν κερδάνῃς τὸν σωτήριον. ἐὰν δὲ ἐχθρός σου γένηται, ὁ Θεὸς ἔσται σου φίλος, καὶ μεγάλως σε τιμήσει ἐκείνου ἀμείψασθαι τοὺς ἀγαθούς. Μέγα μὲν γὰρ ἀγαθὸν, καὶ ὃ ἐλεεῖν οὐ πονηρίας· ἀλλ' οὐδὲν τοιοῦτον, οἷς ὁ πλατὺς ἀπαλλάττειν. οὐδὲν γὰρ ψυχῆς πλατύτερον, οὐδὲ ὁ κόσμος ἅπας. ὥστε καὶ μυρία δῶρα χρήματα πέμψῃ, οὐδὲν τοσοῦτον ἐργάσῃ, οἷς ὁ μία διορθώσας ψυχήν. ὁ γὰρ τοῦτο ποιῶν, τῷ Παύλῳ τῷ καὶ Πέτρῳ, ἐκ κινδυνεύων, καθαρὸς ἐκεῖνος, καὶ λιμὸς καὶ λοιμὸς, καὶ τὰ ἄλλα φέρων καλῶς· Εἰρήνης γὰρ ὁ πρὸς ὠφέλειαν καιρός· ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῆς προθυμίας ὑπεδεικνύμενος. καὶ τί λέγω Πέτρῳ καὶ Παύλῳ; τοῦτο ἔστι τὸ Χριστοῦ. Ὁ γὰρ δέδαγον τιμιον ἐξ ἀναξίων, ὡς στόμα μου ἔσται, φησίν. ἵνα δὲ τοῦτο καὶ ἐπὶ τοῦτο τὸν ἀλείφῃ ἐργάζεσθαι. Εἰ τις ἔχει φίλον καὶ συγγενῆ καὶ οἰκεῖον, ταῦτα ποιείτω, καὶ ἔστι τῷ Πέτρῳ καὶ Παύλῳ. καὶ μὴ σήμερον πείσῃς, αὔριον πείσεις· καὶ μηδέποτε πείσῃς, οὐ Ⓦ μιαθοὶ ἕξεις ἀπηρτισμένον· καὶ μὴ πολλοὺς πείσῃς, ὀλίγους ἀπὸ τῶν πολλῶν δυνήσῃ. καὶ γὰρ καὶ Ⓐ ἀπόστολοι, Εἰ καὶ μὴ πάντας ἔπεισαν, ἐπὶ πᾶσι διελέχθησαν, Ⓦ ὅτι πᾶσι

χ. ἐὰν ἴδῃς τὸν ἀδελφὸν ἀπολλύμενον, μὴ παύσῃ παρακαλῶν

Ἐκ τῶν ἑρμῶν. τῶν ἀγρῶν κοσμ. β. δ. ἐπιστ. Ἰερ. κε κβ.

ρέξω ⓦ ἑπαινοῖ. ὁ γὰρ ⓦ πλησίον διδάσκων κατὰ δύναμιν οὐ ποσῶς ἑαυτὸν εὐεργετεῖ, ὅσον ἑαυτῷ μείζονα προξενεῖ τὸν μισθὸν, ἡ διπλοῦν καρπούμενος τὸν κέρδος, ἥ τε πρὸς τὸν Θεὸν ἀμοιβῆς πλείονος ἀπολαύων· ὁ δὲ αὖ, ὅταν τὰ ἀδελφὸν διδάσκειν ἐπιχειρῇ, εἰς ὑπόμνησιν ἐρχόμενος, καὶ αἰσχύνῃ τὸ μνήμιον τὸ πρὸ ἑαυτοῦ ἐρυθριῶν. Εἰ γὰρ εἰκόνα τις ἀψυχον αἰσθητὴν παιδὸς, ἢ φίλης, ἢ συγγενοῦς, νομίζει πρέπειν ἑαυτῷ τὴν ἀπηχθημένην, καὶ μᾶλλον τὸν εἰκόνα αὐτὸν φυλάζειν τῆς ἀψύχου· πολλῷ μᾶλλον ἡμᾶς χρὴ τὴν θείαν χαρακτῆρα τῆς τῶν ἁγίων προθυμίας ἀπολαύειν, οὐχὶ τὴν σωμάτων αὐτῶν, ἀλλὰ τὴν ψυχῶν ταῦτα εἰκόνας ἔχοντες. Τὰ γὰρ πρὸ αὐτῶν εἰρημένα, τὴν ψυχὴν αὐτῶν εἰκόνες εἰσίν. Ὥσπερ οὖν ⓐ ἰατρὸς οὐκ ἀναίσχυντοι ζοισι τοὺς ἀῤῥώστους ὅταν τὴν κλισίαν καταπιμπλῶσιν εἰς τὰ οἰκία αὐτῶν φέρεσθαι, ἀλλ' αὐτοὶ πέμπουσι πρὸς ἐκείνους τὰ ἀῤῥωστίας θεραπεύσοντες· οὕτω καὶ σὺ παῦσαι τὴν σὴν, καὶ πᾶσαν ἀπορρίψας ὑπόθεσιν ἐπείγου εἰς τὸν τῶν ἀῤῥωστούντων καὶ ψυχὴν ἀδελφῶν ἀνάῤῥωσιν, εἰδὼς ὅτι βραχὺς ὁ πρὸ βίος. καὶ μὴ τῶνδε χερδάνωμεν τὰ κέρδη, τοσαῦτα ἐξόμεθα ἐκεῖ σωτηρίαν. δυνάται γὰρ πολλάκις μία χερδηθεῖσα ψυχὴ, μυρίων ὄγκον ἁμαρτημάτων ἀφαιρεῖσθαι, καὶ ἡμέας κατ' ἐκείνων τὴν ἡμέραν δυσωπῆσαι. Εἰ γὰρ χεῖρας ἐκδύσασα, καὶ πενίαν ὑπερβαστάσασα ἡ Ταβιθὰ ἐκείνη, ἀπὸ θανάτου πάλιν εἰς ζωὴν ἐπανῆλθε, καὶ τὰ δάκρυα τῶν ἐλεηθεισῶν ψυχῶν ἀπελθοῦσαι ἐπανήγαγον εἰς σῶμα πάλιν, ὅπου τῆς αἰσχύνης φανείσης· τί οὐκ ἂν ἐργάσεται τῶν ἀνθρώπων τὰ δάκρυα, ὅσοι κατὰ σὲ διασωθῶσι; ὥσπερ γὰρ ταύτην ἐκείσασα αἱ χῆραι ζῶσαι ἀπὸ νεκρᾶς ἐδέξαν· ὅτω καὶ σὲ τοιοῦτον ἐκείσαντες ⓐ Σῴζοντες κύν, ποιήσουσι πολλῆς ἀπολαύουσαν φιλανθρωπίας, καὶ τῆς γεέννης τὸ πυρὸς ἐξαρπάσουσιν. Εἰ γὰρ ὅπου χρημάτων δαπάνη, τοσοῦτοι ⓐ σέφανοι, τοσοῦτος ὁ μισθὸς, τοσαύτη ἡ ἀμοιβή· ὅπου ψυχῆς ὠφέλεια, πῶς οὐ πολλὰ ἡμῖν ἐσται τὰ ἀγαθά; Οὐδεὶς τὸ ἑαυτῷ κατορθῶσαι δύναται χωρὶς τῆς τοῦ πλησίον σωτηρίας. καὶ γὰρ ὁ Παῦλός φησι· Μηδεὶς τὸ ἑαυτῷ ζητείτω, ἀλλὰ τὸ τοῦ ἑτέρου ἕκαστος, εἰδὼς ὅτι τὸ ἑαυτοῦ τὸ τῶν τοῦ πλησίον κεῖται συμφέροντι. καθάπερ γὰρ ⓐ ἀδικούμενος καὶ πλεονεκτούμενος ἀπολλύτις ἑαυτὸν, καὶ τοὺς τούτων παῖδας ἰδίους (ἔφοιτα γάρ, φησι, πρώτως, καὶ δῆλον ἐκ τοῦ πλουσίου καὶ τοῦ Λαζάρου τούτου) τοὺς ἀποίξαι τὸ σῶμα δυνήσονται, τοὺς εἰσφῆλαι καὶ ἀπολέσασθαι, ἀλλ' αἰχμάλωτος πολλῆς ἐμπλησθέντες, καὶ καταγνώστους ἀπὸ τῆς ὄψεως τὰς ἐκείνων τὰς πλησίον κόλασιν ἀπολύσουσι· οὕτω καὶ ⓐ διδάσκοντες καὶ νουθετοῦντες, ἰδίους τοὺς αὐτοῦ Σῴζοντες σωτηριοῦσι καὶ πολλῆς ἐμπλησθήσονται τῆς παῤῥησίας. Καὶ μή μοι λεγέτω τις, τί γὰρ ἔχω κοινὸν πρὸς ἐκεῖνον ἀλλότριός ἐστι καὶ ἄγνωστος. ὡς δὲ ἡ πίστις, καὶ τὴν αὐτὴν σοι μετέχει μυστηρίων, καὶ εἰς τὸν αὐτὸν ἐκκλησίαν ἀπόρτας· καὶ ἀδελφὸς καὶ συγγενὴς ἀπόντων ἐστὶν οἰκότερος. ὥσπερ γὰρ οὐχ ⓐ κλέπτοντες μόνοι, ἀλλὰ καὶ ⓐ κύριοι μὴ ὅτις κωλύσαι, μὴ ποιοῦντες ἦ, τὸν αὐτὸν ἐκείνοις δίδοσι δίκην· οὕτως οὐχ ⓐ ἀσεβοῦντες μόνοι, ἀλλὰ καὶ ⓐ δυνάμενοι μὴ ἀπαγαγεῖν τῆς ἀσεβείας, μὴ βουλόμενοι ἦ, τὸν αὐτὸν ἐκείνοις ὑποστήσονται λιμὸν ἕκαστος ὑμῶν ἕνα τῶν ἀδελφῶν αἰσθησάτω, ἕνα θεραπεύσατε, πολυτελῆ μεταπέσατε, ἵνα εἰς τὸν ὁπτοῦσαν ζωὴν μὴ πολλῆς παῤῥησίας ἀπολυτήσωμεν, δῶρα τῶν Θεῶν καπίζοντες, δῶρα πάντων ἡμιώτερα, καὶ ψυχὰς τῶν πεπλανημένων ἐπανάγοντες. καὶ ὑδρίαν ἐθελῶν δεῖν, καὶ πλοῖα λαβεῖν, καὶ ὁπόσων ἕτερον ὑπόμνησιν, πάντα ποιήσωμεν, ὥστε αὐτὸν ἀσάκτησαθαι. καὶ γὰρ καὶ ⓐ τοσοῦτος πολλάκις λακτίζοντες καὶ ὑβρίζοντες· ἀλλ' ὅμως ἀνεχόμεθα, καὶ ταῖς ὕβρεσι κ' δακνόμεθα, ἀλλ' ἔτι μᾶλλον ὑπομιμνήσκομεν, τὸ ζωὴ πάντα ἀχρηματοῦντος τὸν ὑγιάναν ἰδεῖν. πῶς οὖν οὐκ ἄτοπον ταῦτ' ἐπὶ τῶν σωμῶν τοσαύτην ποιεῖσθαι τὴν ὑπὲρ μέλειαν, ψυχῶν δὲ τοσούτων ἀπολλυμένων ῥᾳθυμεῖν, καὶ μηδὲν ἡγεῖσθαι πάθος εἶναι, τῶν μελῶν ἡμῶν συνπομένων; Τί ποιεῖς, ὦ δέσποτα; ὁρᾷς τὸν ἀδελφὸν, εἰπέ μοι, καὶ

χρημνοῦ

χ. ἰδεῖν

Ἐκ τῶν αὐτοῦ.

Ἐκ τοῦ ς. λόγου τῶν κατ' Ἰουδαίων.

χ. τὴν ἀῤῥωστίαν

Ἐκ τοῦ ε. λόγου τῶν κατ' Ἰουδ. Περὶ θ. λῆ.

Ἐκ τοῦ αὐτοῦ. α. Κορ. ι. κδ'.

Ἐκ τοῦ ς'. λόγου τῶν κατ' Ἰουδ.

χ. κλασιν.

Ἐκ τοῦ λόγου ὅτι χρήσιμον φέρειν ἐλέγχους.

ΠΕΡΙ ΔΙΔΑΧΗΣ ΚΑΙ ΝΟΥΘΕΣΙΑΣ.

Πρώτον μὲν ἐσκαλεσάμην τοὺς κατοικημένους τὴν τύχην, καὶ κατὰ τὸν κοινὸν ἄνθρωπον ἔξω τῆς ἐκκλησίας ἀφατείσεσι· ναὶ δὴ τοὺς ἔνδον οὖσιν ἐγκαλέσαι βούλομαι, οὐχ ὅτι μύουσιν ἔνδον, ἀλλ' ὅτι μύοντες, τὴν ἔξω ἀφατεδότων σοφὴν ἄμεινον ἀφάκειται, καὶ τὰ φέλκουδέσατοι ἄνθρωποι ἀλλήλοις ἀφαλεχθέντες, καὶ τὴν θείων ἀναφορῶντες λογίων. τί ποιῆς, ὦ θεσπέ; ὁρᾷς τοσούτους δεσμώτας ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν τῶν σῶν ἐσπάσας πλησίον (ἡ γὰρ ἄλεσις πεπερᾷ καὶ χαλεπὴ τῶν δαιμόνων ἐστὶν ἡ σύεργία, καὶ πολυτὲς σιδήρου χαλεπωτέρα) καὶ σὺ πρὸς τὴν τοῦδε τοῦ σοφοκότων ἀφαλέγη προσχμάτων; ἡ γὰρ ὄψις μόνη σ' οὐχ ἱκανή σε καταπλῆξαι, καὶ θεῖς συμπαθεῖν ἀναγῇ; ὁ ἀδελφός σου ὁ δισμοῖς, ἡ σὺ ὁ ῥαθυμίας; ποίαν ἕξεις συγγνώμην, εἰπέ μοι, οὕτως ἀσυμπαθὴς ὤν, οὕτως ἀπάνθρωπος, οὕτως ὠμός; οὐ θέλεις συναλγῆσαι τῷ ἀδελφῷ; καὶ γὰρ σαυτῷ δίδοσι καὶ δίκαιόν τι. οὐ δέδοικας μήποτέ σε δίκαιον ἀλεχθῶσιν, ῥαθυμοῦντες, ὀλιγωρηθέντος, δαίμων τις ἐκ τῆς ἐκπύστου ἐκπηδήσας, ἁρπάζουσαν καὶ σὲ ἀφρωδοῦσαν θύραν τὴν ψυχήν, ἐπεισέλθῃ μετ' ἀδίκου πολλῆς, ἀθύρωτον τὴν οἰκίαν θύρας; οὐ γὰρ δὴ πού σε κοινὴ πηγὴ δακρύων ἀφίησι καὶ τὸν ὦμον ἐκεῖνον, καὶ δίκαιόν ἐστιν ὁρᾶσθαι πάντων σὸν ὀφθαλμοῖς, καὶ θρηνοῦσας καὶ οἰμωγὰς γίνεσθαι ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἀπόσης; μετὰ τὴν κοινωνίαν τῶν μυστηρίων, μετὰ τὴν ἀπόλαυσιν τοῦ λουτροῦ, μετὰ δὲ στεφανῶσαι τὸν Χριστὸν, ἴσχυσιν ὁ λύκος ἐκεῖνος ἁρπάσαι ἐκ τῆς πρίμνης σὸν ἀρνίον, καὶ κατέχῃ μὲν ἑαυτὸν, καὶ σὺ ὁρᾷς τὴν συμφορὰν, οὐ δακρύεις; καὶ ποῦ ταῦτα ἀπολογίας ἄξια; Εἰ τὴν τοῦ χείτονος οἰκίαν δεῖδες ἐμπυριζομένην, εἰπέ μοι, εἰ δὲ πάντων πολεμιώτατος ἦν ὁ πέπρακας, οὐκ ἂν ἔφαμες ὅτι δεῖσαι τὴν πυρὰν, διδυκάς, μὴ δὲ πῦρ ὁλῷ βαδίζον καὶ τῶν σῶν ἅψηται θυρῶν; τοῦτο καὶ ὅτι τῶν ἐκ τῶν πεπρωμένων δαιμόνων ἐπηρεαζομένων ἀδελφὸν ποιεῖ. καὶ γὰρ πυρά τίς ἐστι καὶ ἐμπρησμὸς χαλεπὸς τῶν δαιμόνων ἡ σύεργία· ἐκεῖσε δὴ μὴ καὶ τὴν σὴν θρόνα καταλάβῃ ψυχὴν ὁλῷ βαδίζων ὁ δαίμων· καὶ ὅταν ἴδῃς πρόνοια, μετὰ πολλῆς τῆς ἀσυδοῦς θεόσοφυγε τὸν διδάσκαλον, ἵν' ἰδοὺ σε τὴν θερμὴν καὶ διεγηγερμένην ψυχὴν ὁ δαίμων, ἀδαπανεῖ αὐτῷ νομίσῃ λοιπὸν εἶναι τὸν ἀφάνισμὸν τὸν σόν. αἱ μὲν γὰρ ἴδιαι χασμώμεναι καὶ ῥαθυμοῦντα ὡς ἐκ ἔρημοι καταγώγιοι, ταχέως ἐπισεύσεται· αἱ δὲ καὶ στεναχωρηθεῖσαι καὶ διεγηγερμένοι, καὶ τοῦ φαναὶ αὐτῶν ἐκφρεμάμενοι, τοῦτ' ἀνιβλέψαι τολμήσει λοιπόν. ὥστε εἰ καὶ τὰ ἀδελφῶν κατακρεμῇς, ἀλλὰ σαυτῷ φάσον· καὶ τὴν κατὰ τὸ σὸν ψυχὴς εἴσοδον ἀποφράξον τῷ πονηρῷ δαίμονι. τοῦτον γὰρ οὕτως αὐτοῦ τὴν καθ' ἡμᾶς ἔφοδον ἀποτυχίζειν ἐκάθεν, ὡς εὐχὴ καὶ δέησις ἐκτενής. Εἰ δὲ βούλει μαθεῖν ὅσον ὅτι ἀγαθὸν τὸ δεινηθῆναι μετὰ τῆς οἰκείας σωτηρίας καὶ ἕτερον κερδῆναι, ἄκουσον ἐκ τῶν σοφῶν τοῦ Θεοῦ λογίων τῶν ἀποφήτων· Ὁ ἀδάγαν τίμιον ἀπὸ ἀνελξίου, ὡς στόμα μου ἔσται. ὁ δὲ λόγος τοιοῦτόν ἐστιν· ὁ ἐκ τῆς πλάνης, φησί, τοὺς τὴν ἀλήθειαν χειραγωγῶν, ἢ ἀπὸ τῆς κακίας τοὺς τὴν ἀρετὴν ὁδηγῶν ὡς πλησίον καὶ δυνάμει [τοῦ] αἰσθητοῦ, ἐμοὶ μιμεῖται. Εἰ γὰρ αὐτὸς Θεὸς ὢν, καὶ τῆς οὐσίας ἐκείνης τῆς ἀπορρήτου τυγχάνων, καὶ σαυτὸν κατεδέξατο, καὶ τὰ ἄλλα πάντα τὰ ἀνθρώπινα ὑπομεῖναι δι' ἡμᾶς, καὶ τὴν σωτηρίαν τὴν ἡμετέραν· ἢ οὐκ ἂν ἔτλημεν αὐτοὶ δίκαιοι τοῦτ' ὀμοιωθῆς ὑπιδεῖξαθαι, καὶ τὰ μέλη τὰ ἡμέτερα, ὥστε καὶ τῆς φαρύγος" αὐτοῦ ἁρπάσαι δ' ἀβόλα, καὶ πρὸς τὴν τῆς ἀρετῆς χειραγωγῆσαι ὁδόν; Εἰ γὰρ ὅτι τῶν αἰσθητῶν ἐδεσμάτων, καὶ τὰ τῆς τραπέζης τοῖς αὐτοῦ γνωσίμοις ἀφυλάττοντες, μέγιστον ἀγάπης τιμήσειοι ἐκφάνοιεν· πολλῷ μᾶλλον ὅτι τῶν πνευματικῶν τὸ γνώμιμον πολλοὶ ἡμῖν παρέξει

Ἐκ τοῦ δ λόγ. τοῦ δεὶ ἀναπαλιπεῖ.

Ἐκ τοῦ αὐτοῦ.

Ἐκ τῆς ἑρμῶν. ἡ ἐξαπτ. ῥ. Ἱερ. ις ιθ.

Ἐκ τοῦ λόγου τοῦ ἀνδριάντ.

ϑηται μὴ τῶ ἀνθρώπου. Εἶδες οἵαν ἀπῆ νύμφιον ὁ πατριάρχης, ὑδρομυλίαν, ἢ τὴν ὑδρίαν ὅτι τῶν ὤμων φέρουσαν, ἢ ὅτι αἱ καμήλαι ὑποβαίνουσαν; μήπου ἡμίονοι ἀγόμφιοι ἀβελαμπόμβοι σὺν τοῖς ἀχήλαις; μήπου οἰκετῶν ἐσμός, ἢ ἡ πολλὴ βλακεία ἡνιῶν γινομένη ὑδαμῶς. Ἀλλ' ὅσαυτὴν ἰῶν τῶν παλαιῶν γυναικῶν, ἡ ἀνδρεία, ὡς ἢ ὅτι αἱ καμήλαι αὐτῆς ὑποβαίνει, ἢ ὕστως ὁδοιπορεῖν. Εἶδες γὰρ τὴν σοφὴν τοῦ Ἀβραὰμ εἰς Χν ἐμφαινομένην, ὅπως ὁ παλαιὸς ἐσπουδάζοι γυναῖκας ἀγαθὰς τοῖς ἑαυτῶν παισὶν Φ γενέσθαι; ὅπως περὶ τῶν χρημάτων ψυχῆς βουλόμενον ἐπιζήτουν; μήπου χρηματίσαι, ἢ τἄλλα τὰ καταγέλαστα, ἃ νῦν γίνεται; οὐδέν γὰρ ἐκείνοις τοιοῦτον· ἀλλ' ὅ μέγιστον ἡ ἀσφαλὲς χρηματίσαι, τῆς κόρης ὁ τρόπος. ἢ τοῦτο εἰσιδεῖν, ἐπιδιδοὺς τοῖς Χν νυμφίοις εἴ- Γεν. κδ. ξγ. δῆτι τὴν κόρην ἐπεμελήσαντο. Ἐξῆλθε γάρ, φησιν, Ἰσαὰκ ἀδολεσχῆσαι εἰς τὸ πεδίον, ἢ ἀναβλέψας τοῖς ὀφθαλμοῖς, εἶδε τὰς καμήλους ἐρχομένας, ἐφ' αἷς ἐπεκάθητο Ρεβέκκα· ἡ δὲ Ρεβέκκα ἰδοῦσα Χν Ἰσαὰκ, κατεπάδουσαν ἀπὸ τῆς καμήλου, ἢ εἶπε τῷ παιδί· τίς ἐστιν ὁ ἀνδρωπος ἐκεῖνος ὁ πορευόμενος ἐπὶ τῷ πεδίῳ εἰς συναντησιν ἡμῖν; ἢ μαθοῦσα, ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ μέλλων αὐτὴν ἀγαγέσθαι, ἐσκεπάσατο, φησὶ, τὸ θέατρον· ἢ ἐξηγήσατο ὁ παῖς διηγήσατο πάντα μὴ ἀκριβείας τῷ Ἰσαάκ. σκόπει πῶς οὐδαμοῦ τὰ ἐκτὸς αὐτῶν ἢ δύνηται· οὐδαμοῦ πομπὴ ἀμφολική, οὐδαμοῦ κύμβαλα ἢ αὐλοὶ ἢ χορδαί. ἢ τὰ Σατανικὰ ἐκεῖνα συμπόσια, ἀλλὰ πᾶσα σεμνότης, πᾶσα σοφία, πᾶσα ἐπιστήμη. Εἰσῆλθε γάρ, φησιν, Ἰσαὰκ εἰς Χν εἰς τὰς μητέρας αὐτῆς, ἢ ἔλαβε τὴν Ρεβέκκαν, ἢ ἐγένετο αὐτῷ γυνή, ἢ ἠγάπησεν αὐτήν. Ταύτην μιμεῖσθαι γυναῖκας· τοῦτον ζηλοῦν ἄνδρας, ἢ οὕτω ταῖς νύμφαις ἀγαθὰ σπουδαζέτωσαν, ἵνα ἢ ὁ πόθος τοῦ νυμφίου αὔξηται, ἢ τῆς κόρης ἡ σωφροσύνη ἐπιτείνηται, ἢ μὴ κόπος Χν βίου ἀμφίξωσιν, ἐπὶ τῆς τοῦ Θεοῦ ῥοπῆς συγχρότημοι. Εἰ δέ τι βούλῃ φιλοπαίσαι ὅτι γάμος ὅτι δίκαιον ἀγαθὸν ἔχουσι, καὶ λέσον χορὸς πεπότων. Ἀλλ' αἰσχύνῃ δὲ ἐρυθριᾷς; καὶ τί τούτης τῆς ἀλογίας χρεὼν γίνεσθαι; Χν μὴ ἀμφίολον ἔλκων εἰς τὴν οἰκίαν, μηδὲ νομίζῃς αἰσχρὸν ποιεῖν· Χν ὁ Χριστὸς μέλλων εἰσάγειν, ἐρυθριᾷς; ἀλλ' οὐδὲ ὅτι τοῦς πόλεως τοῦτο εἰργάσατο, φησιν· ἀλλὰ σὺ καπάρξαι σπούδασον, ἢ ἀρχηγὸς γίνεσθαι τῆς καλῆς ταύτης ζωηδείας, ἵνα ἢ Φ μὴ ταῦτα εἰς σὲ διαφέρωσι. καὶ ζηλώσῃ τις ἢ μιμήσηται τοῦτο τὸ ἔργον, τοῖς σὸν ἀξεπαίζοντας ἔχουσι λέγει Φ ἵλεοι, ἢ Φ ἐξ ἐγγύης, ὅτι ὁ νόμος Χν καλεῖ τοῦτο νόμον τοῦτος εἰσάγειν, ἢ δι' ὑφ' ἑτέρων καταδουλούμενον, σὺν τῷ τοῦτῳ φυτικαμβύῳ τῶν καρπῶν ἰκείων οἴσει τὴν ἀμοιβήν. ἢ ὥσπερ μαλακῶν ἢ μίμησιν ἐκφ χορδυόντων, ὁ Ἀμφίολος εἰ τῷ μέσῳ κωμάζει· ὕτω καὶ πεπτῶν εἰσιόντων, ὁ Χριστὸς παραγίνεται. Ἐ ἀπὸ μὴ τῆς διαπόμπης ἰκείης κόρδος οὐδὲν, ἀλλὰ ἢ πολλὴ γλῶττα, ἀνὴ ἡ βλάβη· ἀπὸ δὲ τῶν εἰς τύπους δόγματων πολιὰ τινα λήψῃ Χν καρπὸν ταχέως. ἢ ὅτι τοῦτο ἔστιν ἀληθὲς, ἀπὸ τῆς κόρης μαθήσῃ τῆς εἰ Ἰσσπῃ. καὶ γὰρ ταύτην ποτὲ ἠσχρὸν κιμβάλου, ἐξιστάντες Φ πρὸ αὐτῆς περφόμβοι πέντες ἢ δαχρύσαντες ἀύσησαν, καὶ τοῖς ζωὴν ἐπομπήσαν, ὁ Χριστὸς ὁ Ἰησοῦς Κύριος ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα καὶ ὁ κράτος σὺν τῷ πατρὶ καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεί, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΠΕΡΙ

ὰν, καταδηλοῖ αὐτῇ ποιῆ, ὅτι οὐκ ἐξ ἀλλοτρείας οἰκίας παραγίνεται, ἀλλ' ἐξ ἀδελφῆς τοῦ Ναχὼρ ὄντι ὁ τούτου ἀφαπερμάμβρος. Ταῦτα πυθομένη ἡ παῖς, μὴ πολλῆς τῆς φειδωρείας δραμοῦσα, ἀπήγγειλε τοῖς γονεῦσιν αὐτῆς, ἃ περιῆκουσεν παρὰ τοῦ παιδός. Καὶ ἔδραμε Γεν. κδ. κβ.
Λάβαν ἔξω πρὸς Ⓜ τὸν ἄνθρωπον ὅτι τοῦ γλυκέος, ἐν οἴκῳ αὐτοῦ ἑστῶτα μετὰ τῶν καμήλων, εἶπεν αὐτῷ· τί ἔστηκας ἔξω; διύρηται ἑτοίμασα τοῦ οἴκου, καὶ τόπον τοῖς καμήλοις. Εἶτα εἰσελθόντος αὐτοῦ, ἀπέσαξε τὰς καμήλους, καὶ ἔδωκεν ἄχυρα καὶ χορτάσματα, καὶ ὕδωρ νίψασθαι τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ τοὺς πόδας τῶν ἀνδρῶν τῶν μετ' αὐτοῦ, καὶ παρέθηκεν αὐτοῖς ἄρτον φαγεῖν. Ἀλλ' ὁ Ἰακὼβ σκόπει μοι τοῦ πολλοῦ τῶν οἰκετῶν Χωσεσν. τί γὰρ φησιν; Οὐ μὰ Φάγω μέχρις ἂν τοῦ αἰτίας ὑμᾶς διδάξω, εἶπε δὲ ἐκεῖνος τοῦ τοῦ- Γεν. κδ. λϛ.
σαυτοῦ ὀδοῦ, ὅτι πρὸς ἔνεκεν ἀπὸ τῆς Χαλδαίας ὁ Ἰακὼβ ταῦτα παραγέγονα, καὶ πῶς εἰς Ⓜ οἶκον Ⓜ ὑμέτερον ὡδηγήθην, ἵνα πρῶτα μαθόντες, οὕτω καὶ ὑμεῖς τοῦ οἰκείας εὐγνωμοσυνοῦν ἀποδείξησθε πρὸς τ' ἐμὸν δεσπότην. καὶ ἐξαίφνης διηγεῖσθαι, φησὶ· Παῖς Ἀβραάμ ἐγώ Γεν. κδ. λζ.
εἰμι· Κύριος δὲ εὐλόγησε Ⓜ κύριόν μου σφόδρα· καὶ ἔδωκεν αὐτῷ πρόβατα καὶ μόχους, χρυσίον καὶ ἀργύριον, παῖδας καὶ παιδίσκας, καμήλους καὶ ὄνους· καὶ ἔτεκε Σάρρα ἡ γυνὴ τοῦ κυρίου μου υἱὸν ἵνα τῷ κυρίῳ μου μὴ δῶ γηροκόμον αὐτοῦ, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ πάντα, ὅσα ἐστὶν αὐτῷ. καὶ ὥρκωσέ με ὁ κύριός μου λέγων· οὐ λήψῃ γυναῖκα τῷ υἱῷ μου Ισαὰκ ἀπὸ τῶν θυγατέρων τῶν Χαναναίων, ἐν οἷς ἐγὼ παροικῶ· ἀλλ' εἰς Ⓜ οἶκον τοῦ πατρός μου πορεύσῃ, καὶ εἰς τοῦ φυλοῦ μου, καὶ λήψῃ γυναῖκα τῷ υἱῷ μου ἐκεῖθεν. καὶ αὖθις μὲ ταῦτα ἐπετίλατο· ἐγὼ δὲ ταῖς δυσχολίαις ἐποιῶν, καὶ τὸ πρᾶγμα ὃ δυσχερὲς λογιζόμενος, ἐπηρώτων τὸν κύριόν μου· Εἰ μὴ βούλοιτο ἡ γυνὴ πορευθῆναι μετ' ἐμοῦ, Καὶ εἶπέ μοι· Κύριος, ᾧ εὐηρέστησα ἐναντίον αὐτοῦ, αὐτὸς ἀποστελεῖ Ⓜ ἄγγελον αὐτοῦ μετὰ σοῦ, καὶ εὐοδώσει τοῦ ὁδὸν σου, καὶ λήψῃ γυναῖκα τῷ υἱῷ μου ἐκ τῆς φυλῆς μου, καὶ ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ πατρός μου. Ταῦτα ἐπτελέσθην, καὶ ταύτης με ταῖς εὐχαῖς ἐφοδιάσας ἐξέπεμψεν. ἐπεὶ δὲ αἱ πρὸς αὐτὸν ὁμιλίαι πρόσφοροι ἐλπλύθασιν, καὶ ὅπως ἅπαντα ἐναργῶς ἐκτεθείμην τῷ Θεοῦ, ὥστε φθάσαι με πρὸς ὑμᾶς, λοιπὸν ὑμεῖς ἐπ' ἐμαυτὸν ἐπιδείκνυσθε, καὶ εἰ ποιεῖτε ἔλεος πρὸς Ⓜ κύριόν μου, ἀναπαύσατέ μοι, ἵνα εἰδέναι ἔχω, ὃ, τι σπεύδετε με δεῖ πρᾶξαι. Εἰ δὲ μήγε, ἵνα ἐπιστρέψω τοῦ ὁδοῦ ποιήσωμαι. καὶ φησὶ πρὸς αὐτοὺς ὁ πατὴρ τῆς κόρης, καὶ ὁ ἀδελφός· Παρὰ Κυρίου ἐξῆλθε τὸ ῥῆμα τοῦτο, οὐ δυνησόμεθά σοι αὐ- Γεν. κδ. ν.
τοπιεῖν καλὸν, ἢ κακόν. Ὅτε γὰρ οἷόν τε τοῦτο πρὸς ἡμᾶς γενέσθαι. ἰδοὺ ἔχεις τοῦ κόρην, λαβὼν ἀπότρεχε, καὶ ἔστω γυνὴ τῷ υἱῷ τοῦ κυρίου σου, καθὰ ἐλάλησε Κύριος. ταῦτα ἀκούσας ὁ παῖς πρὸς τὸν πατέρα καὶ τὸν ἀδελφόν, προσεκύνησε τῷ Κυρίῳ ὅτι τοῦ γλυκέος, καὶ ἐξενέγκας σκεύη χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ καὶ ἱματισμοὺς, ἔδωκε τῇ Ρεβέκκᾳ, καὶ λοιποὺς μὲν πρίσπας αὐτοῦ θεραπεύει, ὡς ἤδη δεῖ τῶν ῥημάτων ἐγκυμονῆσαι τῷ Ισαάκ. τιμᾷ δὲ δώρεις καὶ Ⓜ ἀδελφὸν καὶ τοῦ μητέρα· καὶ ὅτε εἰς ἔργον εἶδεν ἐκβαῖνε τοῦ πρᾶγμα τὸν διαστόλου, τότε λοιπὸν τῆς οἰκείας ἀναπαύσεως ἤρξ. Ἐφάγοσαν γάρ, φησὶ, καὶ ἔπιον αὐτὸς, καὶ Ⓜ ἄνδρες Γεν. κδ. νδ.
Ⓜ μετ' αὐτοῦ, καὶ ἐκοιμήθησαν. καὶ ἀναστὰς πρωΐ εἶπεν· ἐκπέμψατέ με, ἵνα ἀπέλθω πρὸς Ⓜ κύριόν μου. Εἶπαν δὲ, φησὶν, Ⓜ ἀδελφοὶ καὶ ἡ μήτηρ· μενάτω ἡ παρθένος μεθ' ἡμῶν ὡσεὶ ἡμέρας δέκα, καὶ μετὰ ταῦτα ἀπελεύσεται. ὁ δὲ εἶπε πρὸς αὐτοὺς, πῶς ἔστιν ἐπισχεθῆναι καὶ διακαλλεῖσθαι, τοῦ Θεοῦ ἐναντίον εὐοδοῦντος ἐν πᾶσί μοι πρᾶγμασιν; Ⓜ δὲ εἶπαν· καλέσωμεν τὴν παῖδα, καὶ ἐρωτήσωμεν αὐτήν. καὶ καλέσαντες καὶ εἶπον αὐτῇ· πορεύσῃ μετὰ τοῦ ἀνθρώπου τούτου; ἡ δὲ εἶπε, πορεύσομαι. καὶ ἐξέπεμψαν Ρεβέκκαν καὶ τὰ ὑπάρχοντα αὐτῆς, καὶ Ⓜ παῖδα τοῦ Ἀβραάμ, καὶ σὺν μετ' αὐτῆς· καὶ εὐλόγησαν Ρεβέκκαν, καὶ εἶπον αὐτῇ· Γενοῦ εἰς χιλιάδας μυριάδων, καὶ κληρονομησάτω τὸ σπέρμα σου τοῦ πόλεις τῶν ἐχθρῶν. καὶ ἀναστᾶσα Ρεβέκκα, καὶ αἱ ἄβραι αὐτῆς, ἐπέβησαν ὅτι τῶν καμήλων, καὶ ἐπορεύ-

θησαν

χέτλιω ἡμωμφίω; σύνισσοι ὅπως τὸ παλαιὸν ἐποιοῦντο σπουδὴν, οὐ χρημάτων ζητοῦντες πλουσίους, οὐ πολιὼ πλουτοῦσι γὰρ ἀνδράποδα καὶ πλέθρα γῆς τόσα καὶ τόσα, οὐ τῶν ἔξωθεν κάλλος τὴν μορφὴν, ἀλλὰ τῆς ψυχῆς ὃ κάλλος ἐπεζήτουν, ἣν ὄψιν ἐμφύεσθαι. διὸ καὶ ὁ πατριάρχης τῆς κατὰ ψυχὴν ἀρετῆς ἐπιμελούμενος, καὶ φεύγων τὴν ἐγχωρίαν τὴν πονηρίαν, τοῦτο ποιεῖ. ④ γὰρ οὐκ ἄπαντες σὺν αὐτῷ ποτε δυνάμενοι τοιοῦτόν τι σύνοψαι, ἀλλὰ καὶ μυρίων ἢ κακῶν ἀνάμεσον, ἓν μόνον ἐπιζητοῦσι, τὴν χρημάτων τὴν εὐθηνίαν, καὶ τὰ ἄλλα πάντα δεύτερα αὐτοῖς νενόμικαι· σὺν εἰδότες ὅτι γνώμης διεφθαρμένης ὕσης, κἂν ἄφατος ἐπιῤῥέῃ πλοῦτος, ταῦτον ἂν εἰς ἑκάτην πενίαν ἐπάγοι, καὶ σφόδρα ὄφελος ἔσται τὴν εὐθηνίαν, σὺκ ὕσης τῆς οἰκουμένης ταύτης δυναμένης δέξασθαι ψυχάς. Λαβὼν τοίνυν ὁ πατὴρ καὶ καμήλους, καὶ ἀπὸ πάντων τῶν ἀγαθῶν τοῦ κυρίου αὐτοῦ, ἀναστὰς ἐπορεύθη εἰς τὴν Μεσοποταμίαν, εἰς τὴν πόλιν Ναχὼρ τὸν ἀδελφοῦ Αβραάμ, καὶ ἀνέπαυσε τὰς καμήλους ἔξω τῆς πόλεως παρὰ τὸ φρέαρ τοῦ ὕδατος, καὶ εἶπε Κύριε ὁ Θεὸς τοῦ κυρίου μου Αβραάμ, εὐόδωσον σήμερον ἐναντίον μου σήμερον, καὶ ποίησον ἔλεος μετὰ τοῦ κυρίου μου Αβραάμ· καὶ ἰδοὺ ἐγὼ ἕστηκα ἐπὶ τῆς πηγῆς τοῦ ὕδατος, αἱ δὲ θυγατέρες τῶν οἰκούντων ἐκπορεύονται ἀντλῆσαι ὕδωρ, καὶ ἔσται ἡ κόρη, ᾗ ἂν ἐγὼ εἴπω, ἔκκλινον τὴν ὑδρίαν σου ἵνα πίω, καὶ εἴπῃ μοι, πίε, καὶ τὰς καμήλους σου ποτιῶ, ἕως ἂν παύσωνται πᾶσαν πίουσαι, ταύτην ἡτοίμασας τῷ παιδί σου Ισαὰκ, καὶ ἐν τούτῳ γνώσομαι, ὅτι ἐποίησας ἔλεος μετὰ τοῦ κυρίου μου Αβραάμ. ὅσα τοῦ οἰκέτου τὴν ζωὴν. ὅθεν γὰρ ἤδει τὸν πατριάρχην τὸ φιλόξενον, καὶ ὅτι τὴν χώραν τὴν ἐκεῖ μέλλουσαι ἀπάγεσθαι, ἐμόχθει ποιεῖσθαι εἰ τὰ δίκαια, σὺδὲν ἕτερον τεκμήριον ἐπιζητῶν, ἀλλ' ἀπὸ τῆς γνώμης τὴν φιλοξενίαν χαρακτηρίσας βούλεται τῆς κόρης, καὶ φησι· ἐὰν ἐμοῦ αἰτήσαντος πρῶτον αὐτῆς τὸ ὕδωρ, ἐπικλίνῃ μοι τὴν ὑδρίαν, καὶ μὴ μόνον τὸ αἰτηθὲν ποιήσῃ, ἀλλὰ καὶ τὴν δυσκολίαν τῆς οἰκείας γνώμης ἐπιδείξῃ), καὶ εἴπῃ, καὶ τοῖς καμήλοις σου ἐφυδρεύσομαι· ἐρχόσαν ἀπέδειξεν πρόφασιν ἀφ' ἧς τὸ ὕδατος προχῆς τῆς τῶν ζώων ἐπιεικείας. εἶτα, ὅπου εἶδε ἀφ' ὧν ἔργων τὴν εὐεργέτιν τῶν ψυχῶν τὸν πατριάρχην, καὶ ἐπέτυχε, καταπέμπει τῆς κόρης, καὶ εἶδεν αὐτῆς τὴν ὑπερβάλλουσαν φιλοξενίαν· Ἐποίησε γὰρ καὶ ὑπερέβησε τὴν ὑδρίαν εἰς τὸ ποτίσαι, καὶ ἔδραμεν ἐπὶ τὸ φρέαρ ἀντλῆσαι, καὶ ὑδρεύσασα πάσας τὰς καμήλους αὐτοῦ, καὶ οὐτε ὡς ξένου ἀπέφυγε, οὔτε προφάσει τὸ σωφρονεῖν ἀπέδυσε πρὸς τὴν αἴτησιν. κατεμάθατε λοιπὸν καὶ παρεισέρχεσθε μὴ ἀκριβείας τὰ κατ' αὐτὴν, καὶ ἐρώτα τίνος θυγάτηρ; καὶ, Εἰ ἔστι παρὰ τοῖς πατράσι τόπος ἡμῖν καταλῦσαι; καὶ συνάπτῃ τῆς κόρης τὴν ἀπόκρισιν. πυθομένου γὰρ τοῦ παιδὸς, τίνος ὢν θυγάτηρ, ὁ μὲν τὸν πατέρα καταμηνύει, ἀλλὰ καὶ τὴν πάτρα τὸ πατέρα, καὶ φησι· Θυγάτηρ μέν εἰμι Βαθουὴλ τοῦ Μελχᾶ, ὃν ἔτεκεν αὐτῷ Ναχώρ. καὶ πάλιν περὶ τοῦ τόπου, εἰ ἔστι μόνον καταλῦσαι αὐλιεῖ, πυθομένου τοῦ παιδὸς, φησὶν, οὐ μόνον τόπος, ἀλλὰ καὶ ἄχυρα καὶ χορτάσματα πολλὰ παρ' ἡμῖν. Εἶδες σὺν ἡλικίᾳ παιδὸς τοσαύτης πόσην καὶ τῆς σωφροσύνης ἡ ἀκρίβεια, καὶ τῆς παπεινοφροσύνης ἡ εὐσχολὴ, καὶ τὴν φιλοξενίας ἡ ἐπίτασις; πόσῳ τῷ λόγῳ σὺκ ἂν εἴη ἀμείνοτέρα, πόσων θησαυρῶν περιποιητικὴ τις ταῦτα κτήσηται; τοῦτο ἡ μεγίστη περιουσία, τοῦτο τὰ μύρια ἀγαθὰ, τοῦτο ὁ θησαυρὸς ὁ μηδέποτε δαπανώμενος. Ταῦτα ἀκούσας ὁ οἰκέτης καὶ θαυμάσας τῆς δαψιλοῦς φιλοξενίας, καὶ μαθὼν ὡς οὐ πρὸς ἀγνῶτάς τινας τὴν ὁδὸν ἔσται, ἀλλ' εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Ναχὼρ, ὃς ἦν ἀδελφὸς Αβραὰμ τοῦ κυρίου αὐτοῦ, κάθεις ἐπὶ τοῖς ἐρημώδεσι τὴν ὁδὸν τῆς παιδὸς, προσκύνησι τῷ Κυρίῳ τῷ ἀπὸ τὴν εἰς τὸν πατριάρχην οὕτω πάντα μετ' εὐκολίας αὐτῷ κατευοδώσαντι· Καὶ φησι, εὐλογητὸς Κύριος ὁ Θεὸς τοῦ κυρίου μου Αβραάμ, ὃς σὺκ ἐγκατέλιπε τὴν δικαιοσύνην καὶ τὴν ἀλήθειαν αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ κυρίου μου Αβραάμ· καὶ λοιπὸν καὶ αὖθις γνωρίζει τῇ κόρῃ ὅστις ἐστὶ, καὶ ἀπὸ τῆς εὐημερίας τῆς εἰς τὸν Θε-

ὸν,

ποίησας· καὶ διὰ τοῦτο, ἵνα μὴ δι' ἐμὲ τοῦ ἀπάτου ἐκείνου ἀμάρτῃς, ἐφεισάμην τοῦ μὴ ἁμαρτεῖν σε εἰς ἐμέ. μὴ δὴ ἁπλῶς, ὡς ἐπὶ τῶν τυχόντων, πρόσεχε αὐτῇ, ἀλλὰ μάθανε ὅτι τῶν ἐμοὶ πρεσβυτέρων ὅστις, καὶ τῶν πολλῶν ἐχόντων πρὸς ἐμὲ τοῦ οἰκείωσιν. Ἀπόδος Γεν. κ. ζ.
ποίνω τὴν γυναῖκα τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς, ὅτι προφήτης ὅστι, καὶ προσεύξεται περὶ σοῦ, καὶ ζήσῃ. ἐκφυ-
5 γὼν μὲν γὰρ διδοικὼς τὸν θάνατον, τὸ δρᾶμα τοῦτο προεσκεύασα, καὶ μετανοήσει σπουδάσασα πρὸς τοῦ τῆς Σάρρας ὕβριν. γίνωσκε δή, ὅτι αἱ πρὸς ἐκείνου προσευχαί σου τοῦ ζωοῦ σοι πρόκεινται. Εἰ δὲ μὴ ἀποδώσῃς, γνώθι ὅτι ἀποθανῇ σύ, καὶ πάντα τὰ σά. οὐ μόνον γὰρ αὐτὸς τῆς ἀνδρείας ὑφέξεις τοῦ ἀμωβαίου, ἀλλὰ καὶ πάντα τὰ σά. ἐξελθὼν δὲ Ἀβιμέλεχ ἐκάλεσε τοὺς παῖδας αὐτοῦ, καὶ ἐλάλησε πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα εἰς τὰ ὦτα αὐτῶν· καὶ ἐκάλε-
10 σε καὶ τὸν Ἀβραάμ. σπεύδει μοι μοῦ ὅσης λοιπὸν τῆς εὐφροσύνης εἰσάγεται ὁ δίκαιος πρὸς βασιλέα· ὁ πρὸ μικροῦ εὐκαταφρόνητος καὶ μισόνομος καὶ ἀνόσιος ἐνόμισε λοιπὸν πρὸ αὐτοῦ τὰ τοῦ Θεοῦ δι' ἐμοῦ εἰς ἐκεῖνον πεφυκότα. Εἶπε γὰρ αὐτῷ, τί τοῦτο ἐποίησας ἡμῖν; τί ἡμάρτομέν σοι, ὅτι ἐπήγαγες ἐπ' ἐμὲ καὶ τὴν βασιλείαν μου ἁμαρτίαν μεγάλην; μὴ γὰρ μέχρις ἐμοῦ, φησιν, εἶχε ταῦτα τὰ τῆς πονηρίας;
15 πᾶσά μου ἡ βασιλεία ἀρτίως ἔμελλεν ἀφανίζεσθαι ἐκ τῆς ἀπάτης τῆς τοῦ σοῦ γεννήτορος. τί οὖν ἐνόησας ἐποίησας τοῦτο; πῶς εἶχεν; τί ἐνόησας; τί οὖν ὁ Ἀβραάμ; ἐναγώνιος, φησι, γέγονα, μήποτε ἐπὶ τὸ ἔπι τῆς πλάνης ὑμᾶς καταχεῖσθαι, θεσμὸν τοῦ δικαίου φρόνησιν ποιῆσαι, καὶ μαθόντες αὐτὸν γυναῖκά μου γεννήσῃ, ἐπὶ τοῦτον τὸν ἐπιθυμοῦντα ἐμὲ ἀνελεῖν ἐπιχειρήσητε. μὴ οὖν νομίσητέ με καὶ οὕτως ἐψεῦσθαι. Καὶ γὰρ ἀ- Γεν. κ. ιϛ.
20 δελφή μου ὅστιν ἐκ τοῦ πατρός, ἀλλ' οὐκ ἐκ μητρός. ἐλήφθη δέ μου εἰς γυναῖκα. μὴ οὖν κατάγνωτέ μου. Εἰ γὰρ καὶ ὁ φόβος τοῦ θανάτου εἰς τοῦτο ἀνάγκασέ με τοῦτον κατέσχησι, καὶ τὸ διδοικέναι μήποτε ἐπὶ τοῦτον ἐμὲ μὴ ἀποκτείνητε, τοῦτόν γε προεποιησάμεθα, ἀλλ' ὅμως οὐδεὶς οὕτως ὅστις ψεύσεται ὃ πρὸς ἐμοῦ εἰρηκότος. Ταῦτα εἰπὼν ὁ δίκαιος, καὶ τὸν θυμὸν τοῦ βασιλέως κατεμάλαξε, καὶ τοῦ οἰκείου ἀρετοῦ ἐξεκάλυψε, καὶ ἀρκούσαν αὐ-
25 τοῖς διδασκαλίαν θεοσεβείας ἐνέθηκεν. αἰδεσθεὶς οὖν ὁ βασιλεὺς τὸν δικαιότατον τοῦ πολλοῦ ἐπιεικείαν, τῇ οἰκείᾳ φιλοτιμίᾳ ἀμείβεται πατριάρχην. Ἔλαβε γάρ, φησιν, Ἀβιμέλεχ Γεν. κ. ιδ.
χίλια διδραχμα, καὶ προβατα, καὶ μόσχους, καὶ παῖδας καὶ παιδίσκας, καὶ ἀπέδωκεν αὐτῷ Σάρραν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ. Εἶδες τὴν θυμηδίαν τοῦ Θεοῦ σοφίαν; ὁ γὰρ φόβος τοῦ θανάτου διδοικὼς, καὶ πάντα ποιῶν ὥστε δυνηθῆναι τοῦτον ἐκφυγεῖν, οὐ μόνον τὸν θάνατον διέφυγεν,
30 ἀλλὰ καὶ τοσαύτης ηὐξήσατο πλουτήσεως, καὶ τοιαύτης ἀμοιβῆς ἀξιωθῆναι. τοιαῦτα γὰρ τὰ τοῦ Θεοῦ· οὐ μόνον τὴν λυπηρὰν ἐλευθεροῖ τοῦ γυναίου αὐτὸν φόβου πρὸς τοῦ ὑποπίπτειν πειρασμοῖς ἀπαυδάζοντας, ἀλλὰ καὶ τοσαύτην ἐν αὐτοῖς τοῖς λυπηροῖς πρόκειται τὴν εὐφροσύνην, ὡς δὲ λήθειν αὐτὸν ἡμᾶς ἔχειν πάντοτε, καὶ ἐν πολλῇ γίνεσθαι τῇ τοῦ ἀγαθοῦ προθυμίᾳ· οἷς καὶ ὑπὲρ τοῦ δικαίου τούτου γέγονεν. οὐ μόνον γὰρ τοῖς τοιούτοις δώροις αὐτὸν τιμᾷ, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐξουσίαν
35 αὐτῷ δίδωσι τῆς ἐν τῇ γῇ αὐτοῦ κατοικήσεως. Ἰδοὺ γάρ, φησιν, ἡ γῆ μου ἐνώπιόν σού ἐστιν, οὗ ἐὰν σοὶ ἀρέσκῃ, κατοίκει. ὅπερ γὰρ ἔμαθεν ὅτι δι' ἐκεῖνον καὶ τὰς ἐκείνου προσευχὰς ἡ ζωὴ αὐτῷ κεχάρισται, ὡς θυρετὸν λοιπὸν καὶ ἐνδημίαν, ὡς ξένον, τὸν ἀλήτην, ὡς οὐδαμόθεν γνώριμον, οὕτω θεραπεύειν ἐπείγεται. ἐλθόντος δὲ ἐνιαύσιος ἤδη ἦν Ἀβραάμ, βουλόμενος τὸν Ἰσαὰκ τῆς τῶν Χαναναίων συγγενείας ἀπαλλάξαι, ἵνα μὴ ἐκεῖθεν ἀγάγῃ
40 γυναῖκα, καλέσας τὸν οἰκετῶν τὸν βιουσέστερον, ἐντέλλεται αὐτῷ περὶ τούτου· καὶ φησι, Θὲς τὴν Γεν. κδ. ϛ.
χεῖρά σου ὑπὸ τὸν μηρόν μου, καὶ ἐξορκίσω σε Κύριον τὸν Θεὸν τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ἵνα μὴ λάβῃς γυναῖκα τῷ υἱῷ μου Ἰσαὰκ ἀπὸ τῶν θυγατέρων Χαναναίων, μεθ' ὧν ἐγὼ κατοικῶ ἐν αὐτοῖς· ἀλλ' εἰς τὸν γῆν μου, οὗ ἐγεννήθην, πορεύσῃ, καὶ εἰς τὸν φυλὴν μου, καὶ λήψῃ γυναῖκα τῷ υἱῷ μου ἐκεῖθεν. Εἶδες τὴν ἐντολὴν τοῦ πατριάρχου τὴν πρὸς τοὺς οἰ-

Ex τῶν μη-
λέγ τῶν εἰς Φ
γένεσιν.

κέτην

ἀλλὰ πρᾶγμα δῶμι, εἴ τις δύναται σωφρονῆσι, ὅτι τῷ πρώτῳ μᾶλλον. μάχης γὰρ πολλάκις ϗ πολέμων καὶ θημωνιῶν ὁ δεύτερος γάμος ἀρχὴ ϗ πρόφασις γέγονε. πολλάκις γοῦν αὐτὴν ὅτι τ τραπέζης καθήμενος, τ πρώτερος γυναικὸς ἀναμνησθείς, ὅτι τ δεύτερα ἐδάκρυσεν ἐρέμα· ϗ ὃ βύθιον ἠγέλασε, καὶ καθάπερ θηρίον ἐπεπήδησε, τῆς φιλοστοργίας αὐτὸν τ πρὸς ἐκεῖνον ἀπαιτοῦσα δίκην. καὶ ἐπαιρέσας τὴν ἀνηχθεῖσαν ἐβάλετο, ϗ πολέμου ϗ μάχης πρόφασις ἡ τῶν ἐγκωμίων ὑπόθεσις· ϗ πρὸς μὲν τοὺς ἐχθροὺς ἀνηχθόντας ἀνδρικῶς, ϗ μὴ τ ζωὴν αὐτῶν τὴν πρὸς αὐτοὺς καταλύομεν ἔχθραν· ὅτι ὃ τὴν γυναικῶν τοιοῦτον ἄπεστι. Ἰοὺ γὰρ οὐκ εἶδεν, ἧς οὐκ ἤκουσε, πρὶν ἧς ὀσφρήσεται ἐπαλθεῖν δ φύσις, ϗ ὧν μισεῖ ϗ ἀποστρέφεται, ϗ τοῦτ᾽ ὀ θάνατος ὃ μῖσος σβέννυσι. Τίς εἶδε, τίς ἤκουσε ζηλοτυπουμένου κόπη, ϗ πολεμουμένου πόθεν; ἀλλ᾽ οὐ μέχρι τούτου ὃ δφιὸν, ἀλλὰ καὶ γλυκάνασθαι παῖδες ἐκ τῆς δευτέρας, καὶ μὴ γλυκάνασθαι, πόλεμος πάλιν ϗ μάχη. μὴ γλυκαινομένων μὲν γὰρ ὀδυνᾶται μᾶλλον, ϗ καθάπερ πολεμίους ϗ τοὺς μέγιστα ἀδικηκότας τοὺς τ πρώτους. ἐρᾷ, φησὶ τῆς ἐκείνου ζωῆς, τῆς οἰκείας ἀπαιδίας σαφέστερον λαμβάνουσα αἴσθησιν. ἂν ὃ γλυκάνασθαι, πάλιν οὐκ ἔλαττον ὃ δφιόν. ὁ μὲν γὰρ μήτηρ πολλάκις φιλοστόργως πρὸς τὴν ἀπολλυμένην ἀφῆκεν μήτηρ τέκνον, φιλῶν τε ὁμοῦ ϗ ἐλεῶν τῆς ὀρφανίας αὐτοὺς· ἐκείνη ὃ τὴν ταχὺ τοῦ αὐτῆς πρόσωπον θαμὰ βουλεῖ. ἀκούσατε ἄνδρες, ἀκούσατε γυναῖκες φιλοστοργίας συζύγων, ἵνα πρὸς ἀλλήλους μέχρι κινδύνων αὐτὴν ἐπιδείξηται. Μετὰ γὰρ ὃ κατοικῆσαι Ⓦ Αβραὰμ ἐν Γεδώρᾳ, εἶπε περὶ Σάρρας τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, ἀδελφή μού ἐστιν. ἐφοβήθη γὰρ εἰπεῖν, ὅτι γυνή μού ἐστι, μήποτε ἀποκτείνωσιν αὐτὸν Ⓖ οἱ ἄνδρες τῆς πόλεως διὰ αὐτήν. ϗ ἀπέστειλεν Αβιμέλεχ ὁ βασιλεὺς Γεδώρων, ϗ ἔλαβε τὴν Σάρραν. Ἐπάισόν μοι Ⓦ χθὲς τὸν λογισμὸν, ὃν ἐπῆλθεν ὁ δίκαιος, ὁρῶν αὐτοῦ τ γυναῖκα ἀπαγομένην, ϗ οὐδὲν δυνάμενος ἐπαμῦναι. σιγῇ γὰρ ἄπαντα ἔφερεν, εἰδὼς ὅτι ὁ ἀδικούμενος αὐτὸν ὁ δεσπότης, ἀλλὰ ταχέως πρέξει τὴν συμμαχίαν. ϗ τῆς Σάρρας ὃ θαυμάσας ὅτι τὸν πολλὸν φιλοστοργίαν, ἵνα, ἵνα τὸ κινδύνου Ⓦ δίκαιον ἁρπάσῃ, ἐπιδείξατο. Ἤδειν γὰρ αὐτὸν ἐκκαλύψασαν ὃ δρᾶμα, ἵνα φυγεῖν τὸν ὠμολογημένον ὕδωρ· ἀλλ᾽ ἐπέμενεν ἅπαντα γυναικῶς, ἵνα τὸν σωτηρίαν ᾧ δικαίῳ πραγματεύσηται· ϗ ἐπληρώθη ἐκεῖνο ὃ εἰρημένον, Οὐκ ἔσονται Ⓖ δύο εἰς σάρκα μίαν. ὥσπερ γὰρ μία σὰρξ ὄντες, ὕτω τῆς ἀλλήλων σωτηρίας ἐκήδοντο, ϗ τοσαύτην ἐπεδείκνυντο τὴν ὁμόνοιαν, ὡς ἓν σῶμα τυγχάνοντες ϗ μία ψυχή. Ταῦτα ἀκουέτωσαν ἄνδρες, ἀκουέτωσαν γυναῖκες, ἵνα ϗ αὗται τοσαύτην πρὸς τοὺς ἄνδρας φιλοστοργίαν ἐπιδείκνυνται, ϗ ὅταν ὕτω πολλὴν τὴν πρὸς αὐτοὺς εὔνοιαν ἔχωσι, ϗ ὡς μίαν ψυχὴν κεκτημένοι, ϗ ἓν σῶμα ὄντες, οὕτω πάντα δι᾽ ἀλλήλων πάσχωσιν. Καὶ εἰσῆλθον ὁ Θεὸς πρὸς Αβιμέλεχ τὴν νύκτα, ϗ εἶπεν· ἰδοὺ ἀποθνήσκεις πρὸ τῆς γυναικός, ἧς ἔλαβες· αὕτη δέ ἐστι συνοικοῦσα ἀνδρί. ὅρα Θεοῦ φιλανθρωπίαν. ὅπου εἶδε Ⓦ δίκαιον δι᾽ τὸν θανάτου φόβον γυναῖκα τῆς Σάρρας ἐγκόπτουσαν τὴν ἁφαίρεσιν, ϗ Ⓦ βασιλέα ὡς ἀδελφὸν τὸν δικαίου ὄντως αὐτὸν ἀγόρμον, λοιπὸν τὴν οἰκείαν πρόνοιαν ὑπεδείκνυ), ὁμοῦ ϗ Ⓦ δίκαιον πρεσβευτὴν ἀποδεικνύς, ϗ τ Σάρρᾳ τῆς ὕβρεως ἐλευθερῶν, ϗ Ⓦ βασιλέα ἀπαλλάττων τῆς πλάνης. Αβιμέλεχ δέ, φησι, χεῖρ οὐχ ἥψατο αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ ἀπολωλεῖται ἂν τὸ τολμήματος, καὶ φησι Κύριε, ἔθνος δίκαιον Ⓖ ἀγνοεῖς ἀπολεῖς; μὴ γὰρ εἶδώς γυναῖκα αὐτοῦ τοῦτο πεποίηκα; μὴ γὰρ ἀδικήσας βουλόμενος Ⓦ ξένον; μὴ γὰρ ὡς γυναῖκα ἀφαιρούμενος; ὡς ἀδελφῷ μέλλων λαμβάνειν τοῦτο διεπραξάμην, νομίζων καὶ ταύτῃ τιμήσειν αὐτήν. οὐκ αὐτὸς μοι εἶπεν, ὅτι ἀδελφή μού ἐστι, καὶ αὕτη μοι εἶπεν, ὅτι ἀδελφός μού ἐστι; τί οὖν ὁ φιλάνθρωπος δεσπότης; Κἀγὼ ἔγνων, ἐν τῷ καθαρᾷ καρδίᾳ ἐποίησας τοῦτο, ὅτι καὶ τοῦτο ὃ δρᾶμα κατεσκεύασαν, ϗ ὅτι ἀπατηθεὶς ταῖς πρὸς αὐτὴν λεγομέναις, τοῦτο πεποίηκας·

Γεν. ι'. α

Εκ τ λίγ. με εἰς τὴν γένεσιν.

Γεν. ϛ κδ'.

Γεν. κ γ.

Γεν. κ. δ.

Γεν. κ ε.

χ. ἰχθῦν

ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, ἀλλὰ καθ' ἃς αὐτὸς ἔθηκε. ἐπὶ τῶν ἔξωθεν οἱ πολλοὶ οὐχ ἁπλῶς τοῦτο τεθείκασιν, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ κολάζεσθαι δεῖ τὸ πρᾶγμα, καὶ ἀπόδυσις πρὸς ταύτην ἔχουσι πολὺ ἁμαρτίαν. ὅθεν γὰρ δὴ μάλιστα τῆς Ἀθηναίων ἡ παρόφασις, τῇ ζημίᾳ τῆς οὐσίας κολάζουσι, γυμνοὶ καὶ χρημάτων ἔρημοι ἐκβάλλοντες. λέγεται τῶν ἔξω θεν φιλοσόφων, μισθοῦσθαι ἔχειν γυναῖκα καὶ φλύαρον καὶ πρόικα, πρὸς τοὺς ἐρωτῶντας, τίνος ἕνεκεν τοιαύτην ἔχων διάκειται, εἰπεῖν, Ὡς γυμνασίου καὶ παλαίστρας δεῖται τῆς οἰκίας. ἔοικε γὰρ τοῖς λοιποῖς πρᾴοτερος, φησὶν, ἐν ταύτῃ παιδαλύμενος καθ' ἑκάστην τὴν ἡμέραν. ὁ μὲν οὖν φιλόσοφος λέγει διὰ τοῦτο πονηρὰν ἔχειν γυναῖκα μὴ ἐκβαλεῖν· ἄλλοι δὲ διὰ τοῦτο ἀγαπᾶσθαι αὐτὴν αὐτὴν λέγουσιν. ὅταν οὖν Ἕλληνες ἡμῖν ὦσι φιλοσοφώτεροι, ποίαν ἕξομεν ἀπολογίαν, ταύτην ὑβρίζοντες, δι' ἣν ὁ τοῦ γεγαμηκότας ὁ Θεὸς ἀφῆκε χέλυσι; Ποῖος δὲ λόγος τοιαύτην αἰσχύνην παρέσχηται δικαίως, ὅταν ὀλολύζωσι καὶ κωκυτοὶ τὸν τοῦ γενομένου φέρωσι, καὶ δρόμος ὅτι τὴν οἰκίαν τὴν ταύτα ἀφημοιώτος, καὶ τῶν γήτων, καὶ τῶν πρίωνος, καθάπερ θηρίου τινὸς τὰ ἔνδον λυμαινομένου; βέλτιον ἀφεῖναι τὴν γλῶτταν τοῦ τὰ τοιαῦτα προποιοῦντι, ἢ ἐπὶ ἀγορᾶς αὐτὴν ὀφθῆναι λοιπόν. Παιδοποιώμεθα δὲ ὡς τοῦ Θεοῦ νόμῳ, καὶ μήτε τὰς ἑαυτῶν γυναῖκας ἐκβάλλωμεν, μήτε τὰς ἐκείνου ἑτέρων ἐκβληθείσας διαφθείρωμεν. πῶς γὰρ ὄψεται πρόσωπον ἀνὴρ τῆς γυναικός; ποίοις ὀφθαλμοῖς τοὺς φίλους τοὺς ἐκείνου, τοὺς οἰκείους; εἰ γὰρ τελευτήσαιτος ἄνος τὴν γυναῖκα ἄνος τὴν ἐκείνου λαβών, εἶτα τὴν εἰκόνα μόνον διακωμῴδων ἰδών, ἔπαθέ τι καὶ ἐδυσχέρανεν· ὁ ζῶντα ἀνὴρ ὁρῶν τῆς αὐτῆς ζωοκτύπους, πῶς βιώσεται βίον, πῶς οἴκαδε εἰσελθύσεται, μετὰ ποίας γνώμης, μετὰ ποίων ὀφθαλμῶν ὄψεται τὴν ἐκείνου γυναῖκα τὴν αὐτήν; μᾶλλον δὲ οὐδὲ ἐκείνου, ὅτε αὐτὴν δικαίως ἂν ἔλαβε τὴν τοιαύτην πρόσειπον. ἡ γὰρ μοιχαλὶς οὐδενός ἐστι γυνή. καὶ γὰρ ταῖς πρὸς ἑκάστην ζωγράφοις ἐπάτησε, καὶ πρὸς σὲ μετὰ τῶν προσηκόντων νόμων οὐκ ἦλθε. πόσης οὖν ἂν εἴη πονηρίας, πρᾶγμα τοσοῦτον γέμον κακῶν εἰς τὴν οἰκίαν εἰσάγειν; μὴ γὰρ ἀπαίτει ἐστὶ γυναῖκα, ὅπου τοσοῦτον ὄλεθρον ἔλκεις ἐπὶ τὸν σαυτοῦ κεφαλήν; Ἡ γὰρ ταῖς πρότερον ἀνδρὶ ἐκπεσοῦσα γυνή, ἔδυξεν ὅπου οὐδ' ἂν τύπτειν εἶλετο τὴν ἀρχήν, εἰ τὸ πρᾴγματος ἦδει τὸν πεῖρον καλῶς. ἢ δὲ δεύτερον ἐστυφελιγδοσα νυμφίον τῇ τοῦ πρώτου βύτῃ, τῆς πολλῆς πρὸς κόσμον φιλίας, καὶ πρὸς τὰ γήινα πρᾴγματα συμπαθείας τεκμήριον ἐξεμέσεγκεν οὐ μικρόν. κἀκείνῃ μὲν, οὔτε ζῶντος τοῦ ἀνδρὸς, πρὸς ἕτερον ἦλθε ἐπίοντος· αὕτη δὲ εἰ καὶ μὴ ἡμάρτηκεν εἰς ἑτέρους ζῶντος ἐκείνου, ἀλλ' ἐκείνου μᾶλλον πολλοὺς ἑτέρους ἐθαύμασε, Καὶ ὅτι οὐ πρᾶττει, οὔτε οὐ δύναται ἔχει τὸ πάσχειν τῆς οἰκείας ἀρχῆς. ὁ μὲν γὰρ πρᾶττος ἐκβέβληται τοῦ τοῦ δευτέρου, ὁ δεύτερος δὲ ἐκείνου· καὶ οὔτε τοῦ πρώτου μεμνῆσθαι δυνατὸν ἀνὴρ καλῶς τῷ ἑτέρῳ μετ' ἄλλου πρᾶττοντι, οὔτε τοῦτον μετὰ τῆς πρᾶττοντος φιλοστοργίας ἴσχειν, ἀπειπαζομένης εἰς τὸν ἀπελθόντα τῆς ἀρχούσης αὐτῆς. Ὥσπερ δὲ τοῖς πράγμασι τότε μάλιστα ὀπτῆρες ἐσόμεθα, ὅταν πρᾶξαι μέλλωμεν καλῶς· ὅταν δὲ ἐξ ἀρχῆς, καὶ ἀπ' αὐτῆς, ὡς ἂν εἴποι τις, τῆς γραμμῆς, χαλεπὸν δὲ ἐστὶ δυσχόλων ἀκροώμεθα, ταχέως διακρουόμεθα, τῆς προαιρέσεως σκεπτομένης ἡμῖν· οὕτω δὲ καὶ αἱ ταῖς ἀόρατοι ἐπιθυμούσαι χρείας γυναῖκες, εἰκότως ἂν τοῦ δευτέρου γάμου ἀπέχοιντο. ἡ μὲν γὰρ πολιὰ τοῖς πράγμασι συγκομιδὴν χρόνου καὶ ἐμπλαθεῖσα καλῶς, ὡς τῷ αὐτῷ τυχομένη, τῷ ἴσῳ ἄψεται πάλιν· ἡ δὲ προαιρέσει ὅτι χαλεπὸν πειραθεῖσα, ποίᾳ προαιρέσει καὶ ἐλπίδι πρὸς τὸν πεῖρον ἥξει τῶν χαλεπῶν; Εἰ γὰρ ταῖς ἐπὶ πλείστοις ἀπεχομένοις τῶν ἀνδρῶν γυναῖκες θαυμάζομεν ἀπόντες καὶ ἀποδεχόμεθα· ταῖς καὶ ἀπελθόντων τὸν αὐτὸν πρὸς αὐτοὺς ὑπομενούσας εὔνοιαν, πῶς οὐκ ἐκπλήττεσθαι δεῖ καὶ ἐπαινεῖν; οὐ τοίνυν ἐκβάλλομεν δεύτερον γάμον,

Ἐκ τῆς ὁμιλ. εἰς τὴν πρὸς Κορ. α ὑπερ.

Ἐκ τοῦ λόγου εἰς τὸ, Γυνὴ λείπεται νόμῳ.

Ἐκ τοῦ β. λόγου πρὸς τὸν πατέρα χειροτόνησιν.

Ἐκ τοῦ αὐτοῦ.

Ἐκ τοῦ αὐτοῦ.

κ. ἐμπλαθεῖσα

τί θαυμάζως, ϗ αἰχμώμητί σε τλιὺ κρίσιν. πηλὸν θαυμαζῆς ϗ σποδόν, ϗ χοῦς εἶ ὁκτῶν
Ἐκ τ᾽ λόγ. εἰς Θεώδωρ. ἐκπορ. ϗ τάφρος. Ἐκ γὰρ τῦ βλεπομένου κάλλους ὑπόστασις, σὺ δὲ ἕτερόν ἐστι, ἢ φλέγμα, ϗ ῥεῦμα, ϗ αἷμα, ϗ ἐρυθρᾶς ἀφρισθείσης χυλός. τοῦτοις γὰρ ϗ ὀφθαλμοὶ ϗ πρόσειαι, ϗ τὰ λοιπὰ πρόσωπα ἀρύεται· καὶ μὴ καθ᾽ ἑκάστω ἵνα ἡμέρας δίξηται τλιὺ ἀρχαίου σκώληκος, ἀπὸ τῆς χαρᾶς ϗ τῦ ἅπατος αἰσιδόσαν, τῦ δίρματος πρὸς τὸ πρόσωπον ὑφιζάντος, τὴν τε ὀφθαλμῶν κιλαμομένων, βύθιος ἅπασα ἀφίπται ἢ πρὸς ἔψιος ὥρα. ὥστε αὖ σὺνοίσης τί μὴ τῶν καλῶν εἶδον ἀπόκειται τῶν ὀφθαλμῶν, τί ἢ τῆς βύθειας ῥοὸς, τί ἢ τῦ σώματος ϗ τῶν πλειῶν, σὺν ἑτέρῳ ἢ πάθον κεκτημαίθοι εἶ φύσις τῦ σώματος τλιὺ βυμορφίαν· τοσαύτης εἶδον ἀκαθαρσίας ὄσι μετά. Εἶτα ῥάκος μὲν ἰδὼν ἔχον τι τοιῦτον, οἷ ἢ φλέγμα, ἢ πίελαι, σὺν ἐχρὸς φαύσας τὸς δακτύλους ἀπονίψας, ἀλλ᾽ σὺν ἰδὼν αἰσχύνη· πρὸς ἢ τὰ ζωμία τάπαι ϗ τὰς ἀποθήκας ἐπλήσασα; Ο τοίνυν φιλοσώματος καὶ πρὸς κόρλυ ἐπιτηδείως βύμορφος, Εἰ βούλοιτο μαθεῖν παρ᾽ λόγυ τὸ Εἰδικῆς τῆς ὑσίας, δι᾽ αὐτῆς αὐτὸ τῆς ἔψιος Εἴσεται. ϗ γὰρ πολλαὶ τῆς ἐρωμένης ὁμιλίκες, πολλάκις ἢ καὶ λαμπρότεραι ἀποθυμοῦσα, μᾶ μίαν καὶ δύτερον ἡμέραν δυσωδίαν πρόσχρι ϗ ἰχῶρα, καὶ σπυρίδια σκωλήκων. σὺνοίσει τοίνυν οἷ καλὸς φιλῆς, αὖθις πω, ϗ πρὸς τοῖν βύμορφίαν ἐπίπνοια. τίς γὰρ ἀρετὴ ὀφθαλμῶν; ἆρα τὸ ὑγρὸν εἶ καὶ βύτρόφοις καὶ τροχγύλοις, ϗ κυάνοις· ἢ τὸ ὀξῦς Ἓ διορατικοὶς; ϗ τίς ἀρετὴ λύχνυ; τὸ λαμπρὸν φαίνειν καὶ πᾶσαν καθυγαίζειν τλιὺ οἰκίαν, ἢ τὸ καλῶς πεπλᾶσθαι; οὐ γὰρ ἀπὸ τῆς Ἀφπλασίας, ἀλλ᾽ ἀπὸ τῶν ζώπων Ἓ τῆς κοσμιότητος τὸ κάλλος χαρακτηρίζεται. Ἀφ᾽ γὰρ τῦτο Ⓜ ἀκολάστως Εἰσγλυφῆναι ἐρώντα σκόλοπον ὁ Χριστὸς, ἵνα τῦ πλείονος ἡμᾶς ἀπαγάγῃ πόνυ. οὐ γὰρ τοσῦτος πόνος τὸ μὴ ἐρᾶν γλυφῆναι ὡραίας, ὅσος ἐρῶντας κατόχλει. ὁ μὲν γὰρ μὴ ἰδὼν τλιὺ βύμορφον ἥμι, Ἓ τῆς ἐπιθυμίας ἔξω τῆς σὺτιδῦσι καθαρός· ὁ ἢ ἐπιθυμήσας ἰδεῖν, πρότερον καταδῦναι Ⓜ λογισμοὶ, ϗ φυλακὰς αὐλοὶ μυριάκις, τότε τλιὺ ἀπὸ τῆς ἐπιθυμίας σκυβάλλῃ κηλῖδα, ἐμὶ σκυβάλλῃ ἆρα. ὅταν οὖν Ἓ ὁ πόνος σκαίνοις τοῖς ἀκολάστοις ἔλαττον ᾖ, ϗ τὸ κέρδος μᾶζον, τί σπουδάζομεν Εἰς τὸ πέλαγος τῶν μυρίων σκύβων καὶ τῶν ἐμπτυσῶν; ὅταν οὖν ἴδῃς γυναῖκα καλήν, ϗ πάθῃς τι πρὸς αὐτὴν, μηκέτι ἴδῃς, καὶ ἁπαλλάγῃς. καὶ πῶς δυνήσομαι μηκέτι ἰδεῖν τῆς ἐπιθυμίας ἑλκόμενος, φησὶν; ἀλ᾽ σὺνοίσης, ὅλα σὺν ἕτερόν ἐστι τὸ ὁρώμενον, ἢ φλέγμα, Ἓ αἷμα, Ἓ ἐρυθρᾶς ἀφρισπύας χυλός. ἀλλὰ φαιδρὸν τὸ κάλλος τῆς ὄψεως, φησίν. ἀλλ᾽ σὺν τῆς αὐτῆς τῆς ὅπερ τῆς γῆς φαιδρότερον, ἀλλὰ καὶ ζῶα σίπτεται καὶ μύρίκες. μὴ τοίνυν μηδὲ σὺ ζώου τῆ αὐτῆ προσέχε, ἀλλ᾽ σὺδὲ τῷ ἀφπλασίᾳ τῆ ἀφροδίτῃ, καὶ τὸ δίρμα τὸ καλὸν σκάφε παρελθὼν τῷ λογισμῷ, παρεργάζου δὲ μόνον τῦτο κέρδος. ἐπεὶ καὶ τὸ τῶν ὑδρωπικῶν σῶμα, ἀποσίλλει λαμπρόν, καὶ σὺδὲν ἡ ἐπιφάνεια φαῦλον ἔχει, ἀλλὰ τῇ σὺνοίᾳ τῦ ἔνδον ἀποκειμένου χυμῷ πλησίον μένοι φιλῆν σὺ πολύτιμον οὐ δυνάμενα. Ὅταν ἢ αἰὴρ σκληρὸν βούληται γυναῖκα, ἢ ἡ γυνὴ Ⓜ ἄνδρα ἀφῆναι, ζώντες αἰαμιμνησκέσθω τῆς ῥήσεως, καὶ Ⓜ Παῦλον νομιζέτω πρῆναι, καὶ καταδῦναι αὐτοῖς, βοῶντα καὶ λέγοντα· Γυνὴ δέδεται νόμῳ, ἐφ᾽ ὅσον χρόνον ζῇ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς. Τοῦτο γοῦν δηλῶν, ἢ προσέθηκεν, ὅτι ἐὰν ἢ τελευτήσῃ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, ἐλευθέρα ὄσι, ἀλλ᾽, ἐὰν ἢ κοιμηθῇ, μενετω χὶ παραμυθούμενος τλιὺ ὸ χαρεία, καὶ πιθῆται μᾶλλον ὅπερ τῶ προτέρῳ, καὶ μὴ δύτερον εἰσαγαγεῖν τυραννίδα. Σὲ γὰρ ἐπλεύτησε σῦ, φησὶν, ὁ ἀνὴρ, ἀλλὰ καθεύδει. πῶς ἢ Ⓜ καθεύδοντα σὲ κλαυθμός; ἐλευθέρα δ᾽ αὐτὸν αὖ τλιὺ τῦ ἀνδρὸς τελευτλιὺ γενέσθαι λέγων, ἔδειξεν ὅτι πρὸ τύτυ δούλη ἦν ζώντος ἐκείνυ. Δούλη ἢ ὅσα καὶ ὑποκειμένη τῷ νόμῳ, καὶ μοιχείας ἀλίσκεται νόμῳ. οὐ γὰρ δὴ τῦτόν σοι μέλλει κεῖσθαι τὸν νόμον ὁ Θεὸς

Ἐκ τῦ αὐτῦ.

Ἐκ τ᾽ λόγ. τ εἰς τὸ, Γυνὴ δέδεται, ὁμῶ ρήσεως, καὶ Παῦλον νομίζετε πρῆναι, καὶ καταδῦναι αὐτοῖς, βοῶντα καὶ λέγοντα· Γυνὴ δέδεται νόμῳ, ἐφ᾽ ὅσον χρόνον ζῇ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς. Τοῦτο γοῦν δηλῶν, ἢ προσέθηκεν, ὅτι ἐὰν ἢ τελευτήσῃ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, ἐλευθέρα ὄσι, ἀλλ᾽, ἐὰν ἢ κοιμηθῇ, μενετω χὶ παραμυθούμενος τλιὺ ὸ χαρεία, καὶ πιθῆται μᾶλλον ὅπερ τῶ προτέρῳ, καὶ μὴ δύτερον εἰσαγαγεῖν τυραννίδα. Σὲ γὰρ ἐπλεύτησε σῦ, φησὶν, ὁ ἀνὴρ, ἀλλὰ καθεύδει. πῶς ἢ Ⓜ καθεύδοντα σὲ κλαυθμός; ἐλευθέρα δ᾽ αὐτὸν αὖ τλιὺ τῦ ἀνδρὸς τελευτλιὺ γενέσθαι λέγων, ἔδειξεν ὅτι πρὸ τύτυ δούλη ἦν ζώντος ἐκείνυ. Δούλη ἢ ὅσα καὶ ὑποκειμένη τῷ νόμῳ, καὶ μοιχείας ἀλίσκεται νόμῳ. οὐ γὰρ δὴ τῦτόν σοι μέλλει κεῖσθαι τὸν νόμον ὁ Θεὸς

Οἱ γυναῖκας ἀγαθὰς μέλοντες, οὐ τοῖς παρὰ τῶν Παύλου τοῦτο μαθόντες, ἐκ τῆς ἁγίας γραφῆς ἐκείνης ἐκμαθόντες τὸν νόμον, καὶ ἐκεῖθεν μαθητεύσαντες τὴν ἀρετὴν, ὅταν ποτὲ καὶ λοιδορῆς, καὶ μανίας γέμουσα, καὶ ὁποιωοῦν ἄλλο τοιοῦτον ἔχουσα τύχῃ γυνή. μὴ τοίνυν ἴδῃς ὅτι σοι δίδωσι δόξαν ἐν τούτῳ τὸ ἐλαττώματον εὑρόντα ἐκβάλλειν αὐτὴν ἐκείνην, εἰσάγειν ἑτέραν, ὡς πρῶτος ἀπηλλαγμένος κινδύνου θαῤῥεῖ· μὴ γὰρ τοῦτο μόνον μὴ ὑπόσχῃ, κελεύει καὶ πλείονα περιεῖναι πρότερα τὰ ἄλλα ἐλαττώματα ἔχουσῃ τέρψει, οὕτως ἀσφάλισαι σεαυτὸν, ὡς μέλλων ἅπασαν φέρειν αὐτῆς τὴν ποικιλίαν. Εἰ δὲ βαρὺ τοῦτο καὶ φορτικὸν, πάντα ποίει καὶ σχημάτιζε, ὥστε χρηστὸν καὶ ὑπήκοον καὶ πειθήνιον γυναῖκα λαβεῖν. Εἰ γὰρ οἰκίας ὠνεῖσθαι μέλλοντες καὶ οἰκέτας, πολλὴν ἐργαζόμεθα καὶ πολυπραγμονοῦμεν, ἵνα τι πονηρὸν, ἵνα τι ἔμπροσθεν κτησαμένοις, τοῦτο μὴ τὴν κατασκευὴν, τοῦτο δὲ καὶ τὴν τοῦ σώματος ἕξιν καὶ τὴν τῆς ψυχῆς προαίρεσιν· πολλῷ μᾶλλον γυναῖκας ἅπαντας μέλλοντες προικοῦσθαι τοσαύτην καὶ πολλὰ πλείονα ὑπιδεῖκνυσθαι χρή. οἰκίαν μὲν γὰρ φαύλην οὖσαν ἀποδόσθαι πάλιν ἔξεστι, καὶ οἰκέτην σκαιὸν φανέντα ἀποδοῦναι τῷ πεπρακότι πάλιν ἔνι· γυναῖκα δὲ λαμβάνοντα ἀποδοῦναι τοῖς διδοῦσι πάλιν οὐκ ἔνι. διὸ δεῖ πολλῷ πλείονος προσέχειν λαβεῖν γυναῖκα, ἢ οἰκέτην εὐπρεπέστερον. ὁ μὲν γὰρ εἰς τὴν οὐσίαν ἔβλαψε, ὁ δὲ εἰς αὐθαδείαν καὶ ἀπελευθερίαν καὶ ὕβριν. καὶ πολλοὶ τὴν πόρνην προσεσχήκασιν, οὐκ αἰσχίστην καὶ ἀθλιωτάτην μίσει ἐκβαλεῖν ἐπιτρέψασαν, ἀλλὰ καὶ σεσωφρονικότα καὶ σώφρονα ἀπώλεσαν, ἐπιτομωτέρως ἐπὶ τὴν πορνικὴν γυναῖκα. Φιλονικήσασα γὰρ ἐκείνῃ τῷ αὐτοῦ ἔρωτι προσδῆσαι τέλεον τοὺτους προσέσχηται, μαγείαις ὑπέπεσε, καὶ φίλτρα κατασκεύασαν, καὶ πολλαὶ γοητείας ἐφεῦρεν· εἶτα οὕτως αὐτὸν εἰς ἀῤῥωστίαν ἐμβαλοῦσα χαλεπὴν, καὶ φθορᾶ παραδοῦσα, καὶ τηκεδόνι μακρᾷ, καὶ μυρίοις περιβαλοῦσα κακοῖς ἀπολύεγγυον τῆς προύσης ζωῆς. Εἰ τοίνυν μὴ φοβῇ τὴν γέενναν, δι' ἕνα τοῦτον καὶ τὰς γοητείας αὐτῆς φοβήθητι. ὅταν γὰρ σαυτὸν ἀφῇ τῆς ἀσυλλήπτου ταύτης ἔρημον ποιήσῃς τῆς τοῦ Θεοῦ συμμαχίας, καὶ γυμνώσῃς σαυτὸν τῆς ἄνωθεν βοηθείας, λαβοῦσά σε μετ' ἀδείας ἡ πόρνη, καὶ σὸν αὐτὴ καλέσασα δαίμονας, καὶ τὰ πέταλα γράψασα, καὶ τὰς ὑπουλοῦς ἐργασαμένη, μετὰ πολλῆς τῆς βιαιολίας ἀπεργάσεταί σου τὸ σωτήριον, οἰκοδός σε καὶ γέλωτα τῶν τὴν πόλιν οἰκούντων ἅπαντων καταστήσασα. Εἰ τοίνυν βούλει ψυχαγωγεῖσθαι, μὴ εἰς πέτρα βάδιζε, ἀλλ' εἰς πεδιάδεις, ὅπου πεδαρρέοντα ποταμοὶ καὶ λίμνας. καταμάθωμεν καὶ ἡμεῖς, ἄνωθεν τιτλίσωμεν ἀδύτων, ὑπογράψωμεν σοφῶν μαρτύρων, ὅταν σώματος ὑγίεια καὶ ψυχῆς ὠφέλεια, καὶ βλάβος ἀπ' ἀμφοῖν ἔχῃς γυναῖκα; ἔχῃς παιδία; τί τούτων τὸ ἡδιὸν ἴσον; ἔχῃς οἰκίαν; ἔχῃς φίλους; ταῦτα πολὺ τερπνὰ, μετὰ τῆς σωφρονούσης· ὁ δὲ κέρδος πρόκειται. τί γὰρ παίδων γλυκύτερον, εἰπέ μοι; τί δὲ γυναικὸς ὡς σωφρονούσης βουλομένου; λέγεται γοῦν βαρβάροις ποτὲ εἰπεῖν ῥῆμα φιλοσοφίας γέμον. πρὸς γὰρ τοὺς θηρίων τούτων ἀκούσαντες τοὺς θρασυτάτους, καὶ τὸ ἀκίνητον τέρψεως, Ῥωμαῖοί, φασιν, ὡς οὐκ ἔχοντες παιδία καὶ γυναῖκας, οὕτω τοιαύτας ἐπινοῆσαι ἡδονάς. ὅταν οὖν ἴδῃς γυναῖκα εὐμορφον, λάμπουσαν, ἔχουσαν ὀφθαλμοὺς, φαιδροὺς σίλβουσαι ἀπὸ τῆς ὄψεως, ἀμὴ χθονίους τινὰ ὦσιν ὑπὸ τῆς ὄψεως φέρουσαι, φλέγουσαι σου τοὺς λογισμοὺς, καὶ τὸν ὑπτυμιῶν αὔξουσαι· σύνισον ὅλη τῇ δυνάμει, θαυμάζομεν, ὅτι φοβερὸς ὁ ἐχθρὸς, καὶ παύσεται λυπήσασα ἡ ψυχή. ἀνακάλυπτον αὐτῆς τὸ δέρμα τῆς ὄψεως, καὶ τότε πᾶσι ὄψει τὴν εὐμορφίας τὴν ὑπόκλεμμα. μὴ τῆς μάχης τὸ ὑπόφασις, μὴ ὑποδύτερον δόξῃ σοι λογισμῷ, καὶ ἄδειν ἕτερον εὑρήσεις, μὴ ἢ ὀστᾶ καὶ νεῦρα καὶ φλέβας. ἀλλ' οὐκ ἀρκεῖ ταῦτα; λογισαί μοι ταύτην ἀλλοιωμένην, γηράσκουσαν, ῥῤῥωτοῦσαν, ὑφιζάνουσαν ὀφθαλμοὺς, καὶ κοιλαινομένας πλευρὰς, ἄπνουν καταῤῥέον τὸ αὖρος ἐκφέρον. σύνισον,

Ἐκ τῶν λόγ. τῶν πῶς δεῖ ἀγαμεῖν γυναῖκας

Ἐκ τῶν αὐτῶν

πάντα ἀφιασόμεθα τοῖνυν ἑαυτοὺς καὶ φείξωμεν, καὶ πολλῷ τῶν βαρβάρων ἐκείνων πλείονα ὀπτὶ δυξώμεθα τὴν βλάβειαν· ἵνα μὴ ἁπλῶς, μηδὲ ὡς ἔτυχε προσπλέοντες, πῦρ ὀπτὶ τὴν ἑαυτῶν σωθύσωμεν κεφαλήν. Τοῦτο δέ λέγω, οὐχ ἵνα μὴ προσίωμεν, ἀλλ' ἵνα μὴ ἁπλῶς προσίωμεν. ὥσπερ γὰρ ὃ ὡς ἔτυχε προσπίπτει, κίνδυνος· οὕτω δὲ μὴ κατωρυξὶ τὴν μυστικὴν δύπτων ἐκείνων, λιμὸς καὶ θάνατος. αὕτη γάρ ἡ τράπεζα, τῆς ψυχῆς ἡμῶν τὰ νεῦρα, τῆς ἀφθαρσίας ὁ ζωοδισμός, τῆς πρήσεως ἡ ἀνάπαυσις, ἡ ἐλπίς, ἡ σωτηρία, ὁ φῶς, ἡ ζωή. μὴ τούτης ἀπελθόντες ἐκεῖ τῆς θυσίας, ὃν πρήσεια πολλὴ τῷ ἱερεῖ ἐπιβησόμεθα προθύρων, ὥσπερ ποτὲ ὅπλοις χρυσοῖς πεφραγμένοι πρὸ τοῦ. καὶ τί λέγω τὰ μέλοντα; ὃν τοῦτα γάρ σοι τὸν χθὲς οὐρανὸν ποιεῖ τυπὸ ὃ μυστήριον. αἰαπίτασον χρὼ τοῦ οὐρανοῦ τὰς πύλας, καὶ ὄψεσθε, μᾶλλον δὲ οὐκέτι τοῦ οὐρανοῦ, ἀλλὰ τοῦ οὐρανοῦ τῶν οὐρανῶν, καὶ τότε ὀφθὲν ὃ εἰρημένον. ὃ γὰρ πρώτων ἐκεῖ λαμπρότερον, τοῦτο σοι ὀπτὶ τῆς γῆς δείξω κείμενον. ὥσπερ γὰρ ἐν τοῖς βασιλείοις ὃ πρώτων σημότερον, οὐ τοῖχοι, οὐκ ὄροφος χρυσοῦς, ἀλλὰ τὸ βασιλικὸν σῶμα τὸ καθήμενον ὀπτὶ τοῦ θρόνου· οὕτω καὶ ἐν τοῖς οὐρανοῖς τὸ τοῦ βασιλέως σῶμα. ἀλλὰ τοῦτό σοι ἔξεστιν ὀπτὶ γῆς ἰδεῖν. οὐ γὰρ ἀγγέλους, οὐδὲ ἀρχαγγέλους, οὐδὲ οὐρανοὺς καὶ οὐρανοὺς οὐρανῶν, ἀλλ' αὐτὸν τύπτοντα σοι δείκνυμι διασοτῆρα. εἶδες πῶς τὸ πρώτων λαμπρότερον ὁρᾷς ὀπτὶ γῆς; καὶ οὐχ ὁρᾷς μόνον, ἀλλὰ καὶ ἅπτῃ; καὶ οὐχ ἅπτῃ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐσθίεις, καὶ λαβὼν οἴκαδε ἀπαχωρεῖς; ἀπόσμηχε τοίνυν τὸν ψυχόν, ὃν διακάθαιρε τὸν δράκοντα τῶν τύπτων ἀποδοχῶν τὴν μυσπείαν. καὶ γὰρ εἰ παιδίον βασιλικὸν μὲν τὸν κόσμον καὶ τῆς ἀλυργίδος καὶ τοῦ ἁγιάσματος ἐσχηκὸς ἐσθῆτος φέρειν, πρώτα μὲν ἅρπαγας ἐᾷ ἐπὶ τὴν γῆν· καὶ οὐ παιδίον μὲν θεοῦ βασιλικόν, ἀλλ' αὖθις Ⓜ μισοθὴν λαμβάνων τοῦ Θεοῦ παῖδα, οὐ φείσῃ, εἰπέ μοι, καὶ πρώτα Ⓜ τὴν βιωτικὴν ἐκβάλλεις ἔρωτα, καὶ τὴν κόσμου κατηφείαν μόνον ἐκείνου, ἀλλ' ἐπὶ τοῖς τοῦ χθὲς ὁρᾷς, καὶ χρημάτων ἐρᾷς, καὶ πρὸς χρυσὸν ἐπίστασαι; καὶ τίνα μὲν ἀρχὴν συγχώρησιν; ποίαν ἀπολογίαν; οἶδα οἶδα πῶς ἅπασαι τὴν βιωτικὴν πολυτέλειαν ἀποχρέφεταί σε ὁ διασοτής; οὐ γὰρ τοῦτο σὸ φαύτην ἐπίδηλα τιθεῖς, ἐν μητέρα ἐλάβοις βύπλην; οὐ γὰρ τοῦτο ἐκείνῳ ὃ πρὸς καπηλείαν βλέπουσι ἔλεγεν· Ὃ γὰρ οἶκός τοῦ πατρός μου οἶκον ἐμπορίου ἐποίησατε. Μαθ. κ. κ. καὶ τοῦ Ⓜ μαθητάς; οὐ Ⓜ αὐτὸν διατήσειν νόμιζε καὶ τῶν πεπτωκότων οἰκίας καταλύοντα; ἐν ὁ μὲν πρὸς βυρσέα, ὁ δὲ πρὸς σκηνοράφον κατέλυσεν; οὐ γὰρ οἰκίας ἐφείδετο, ἀλλὰ ψυχῶν ἁρπαγὰς ἐπιζήτει. τούτους τοίνυν καὶ ἡμεῖς ζηλώσωμεν, καὶ μὴ κάλλη τῶν κόσμου ἐν τῶν μύρων διαπτέχοντες, ζητοῦντες δὲ καὶ δύο μονὰς, καὶ πρώτα τοῦτον τὸν θεῖον πατήσωμεν μὲν τῆς τῶν χρημάτων ὀπτιθυμίας, καὶ ὑψηλὸν λαβόντα φρόνημα. δύο γὰρ νικῶμεν, ὃν ὁ κόσμος ἡμῶν ἐστὶ ἄξιος, μήτε τραῦ ἐν ἐκείνοις. δεῦ, διδάσκαλε, τὸν ψυχόν τὸν ἑαυτῶν καθαίρειν, ἵνα καὶ τῶν αἰωνίων ὀπτυχώμεν σκηνῶν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι' οὗ καὶ μεθ' οὗ τῷ πατρὶ, ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι, δόξα, κράτος, τιμὴ, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΛΟΓΟΣ ΠΕΡΙ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ἐκ κάλλους.

γεθαι τοσοῦτον, ἀλλ' ἵ φιλανθρωπίαν, ἀπεστερημένοι λοιπὸν ὧσι πάσης ἀπολογίας. ἐλκύει ἵ τὸν μάγους δι' ἀστέρος ὁ Θεός, ἵνα τὴν ζωὴν αὐτῶν καλῶν, ἵ δείκνυσιν ἀστρα μείζονα ἵ ἀπλανέστερον, ὥστε ἵ τῷ μεγέθει ἵ τῷ κάλλει τῆς ὄψεως αὐτὸν ἐκπλῆξαι, ἵ τῷ ξένῳ τῆς πράξεως. ἐπὶ τοῦτων ἦλθε ἵ ἐκβεβαίωσις ἵ τοῖς τὸν Φάτνην ἔχουσι, τοῖς μὲν δι' ἀστέρος, ἀλλὰ δι' ἀγγέλου λοιπὸν αὐτοῖς ἵνα λέγεται. ἵ τούτους μὲν δι' ἀστέρος ἵ δι' ἀγγέλου, ἡμᾶς ἵ δι' αὐτῶν τῶν μυστηρίων τὰ ὑψηλὰ ἵ ἀπόρρητα ἵ ὁ νοῦς ἡμῶν ἐσφαίροτα μᾶλλον κατέχουσι.

Ἐποσωῦτος τοίνυν τῆς τοσαύτης συγκαταβάσεως τὸ μέγεθος, ἀξίαν ἀποδῶμεν αὐτῷ καὶ τὸν τιμὸν καὶ τὸν ἀμοιβόν· Θεῷ ἵ ἀμοιβὴ πῶς ἡμῶν ἐσόμενα γένοιτ' ἄν, ἀλλ' ἢ μόνοι ἡ σωτηρία ἡμῶν καὶ τῶν ἡμετέρων ψυχῶν, καὶ ἡ περὶ τὸν ἀρετὸν ἐπιμέλεια, καὶ ἡ περὶ τοὺς ἐν ἀδελφοὺς ἐν ἡμετέρους φιλανθρωπία. ἵ γὰρ ἐστὶν οὕτω γνώρισμα καὶ χαρακτὴρ γένοιτ' ἄν τῶν πιστῶν καὶ ὁ Χριστὸν φιλανθρώπως, ὡς τὸ τῶν ἀδελφῶν κήδεσθαι, καὶ τὸ τῆς σωτηρίας ἐπιμέλεσθαι τῆς ἐκείνων· ἐπεὶ καὶ ὁ Χριστὸς οὐχ ἑαυτῷ ἥρεσεν, ἀλλὰ τοῖς πολλοῖς. οὕτω καὶ ὁ Παῦλός φησιν· Οὐ ζητῶ τὸ ἐμαυτοῦ συμφέρον, ἀλλὰ τὸ τῶν πολλῶν, ἵνα σωθῶσι. α. Κορ. ι. λγ.

Ταῦτ' οὖν εἰδότες, ἀγαπητοὶ, καὶ ἑαυτῶν βίον ῥυθμίζωμεν, ἵ πολλὴν τὴν φροντίδα τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν ποιώμεθα, ἵ τὴν εἰσπρᾶξαι τὸν τοῖς αὐτοῖς ἀφατρῶμεν. εἰς τοῦτο γὰρ ἡμᾶς ἡ ὑψωσις ἐκάλεσε καὶ φόβος ἐκεῖνος ἵ φρικώδης, κελεύουσα ἡμῖν μὴ ὁμοίοις αὐτὴν μᾶλλον προσεῖναι ἵ θερμῆς ἀγάπης, ἵ ἀεὶ δὲν ἡμομένους εἶναι αὐτοῖς, οὕτω τοῖς αὐτοῖς ἵ καὶ τῷ οὐρανῷ. Ὅπου γὰρ τὸ πῶμά, φησι, σκῆνος ἵ καὶ ἀετοὶ· πῶμα καλῶν τὸ σῶμα καὶ τὸ θάνατον. Εἰ μὴ γὰρ σκῆνος ἔστιν, ἡμεῖς οὐκ ἂν αἴσχυμμεν. ἀεὶ δὲ ἵ καλὸν, δίκαιος, ἵ τὸ ὑψηλὸν εἶ) ἁρμόζει τοῖς σώματι τούτῳ, ἵ μηδὲν τοῖς τὸν γῆν χοικὸν ἔχειν, μηδὲ κάτω σύρεσθαι ἵ ἕρπειν, ἀλλ' ἄνω πέτεσθαι διὰ παντός, ἵ τοῖς τὸ κάλλιστον τῆς δικαιοσύνης ἐνορᾶν, ἵ ὀξυδερκὲς ὄμμα τῆς διανοίας ἔχειν. ἀεὶ γὰρ, οὐ χαλεπῶν αὐτὴν ἐργάζεται. οὗτοι καὶ τὸ ἀπόμυτον) ἐκ τῶν οὐρανῶν καταβαίνοντι ἵ τοῖς ἀξίοις ἀπολαύοντες, ὥσπερ ἵ δικαίως ἔχοντα πάσχουσι). Εἰ γὰρ βασιλέα τις οὐκ ἂν ἁπλῶς ἴδοι τὸ, τί λέγω βασιλέα; ἱματίου μὲν οὖν βασιλικοῦ οὐκ ἂν τις ἁπλῶς ἅψαιτο χαρᾶς ἀκαθαίρτου, καὶ ἐσθῆτος ἐρημίας ἢ, καὶ μόνος ἢ, καὶ μηδὲν ὁ πρῶτον· καίτοιγε ἐστὶν ὅτε ἔσεσθαι τοιαῦτα τοῦ, ἢ πολλῶν τιμάτων καὶ σπουδῶν· Εἰ δ' ἐν τῶν βαφεῖ δαιμόνων, ἵ αὐτὴ ἐκφοβήσεται ἱματίου ὅτι αἷμα· ἀλλ' ὅμως οὐκ ἂν τις ἔλοιτο μυσαρᾶς αὐτὴν καταπλήσαι χαρᾶς. Εἰ δὲ ἱματίου ἁπλοῦ ἱματίου οὐκ ἂν τις τολμήσειεν ἁπλῶς ἅψασθαι, πῶς τὸ σῶμα τὸ ὑπὲρ πάντων Θεοῦ, τὸ ἅγιον, τὸ καθαρὸν, τὸ τῇ θείᾳ ἐκείνῃ φύσει ὁμιλῆσαν, δι' οὗ ἐσμεν ἵ ζῶμεν, δι' οὗ πύλαι θανάτου κατισχύσαθησαν, ἵ αὐχμοῦ ἀφῆδες ἀπέφυγεν, τῶν μὴ τοσαύτης ὕβρεως ληφθέντα ; μὴ γένοιτο καλῶ, μὴ κατασφάζωμεν ἑαυτοῖς ἀλλ' ἁγιασμοῦ πάσης, ἀλλὰ μὴ φεύγωμεν ἵ καθαρότητος ἀπάσης αὐτῷ προσιώμεν, ἵνα μὴ χαλεπώτερον ἐκτομίσωμεν ἡμαρτήμα. Ὁ- Ἐκ τῆς αὐτῆς.

σφ γὰρ δὴ ὧμεν ἀνεργετημένοι μεγάλῳ, τοσοῦτῳ μᾶλλον κολαζόμεθα μᾶζίως, ὅταν ἀδίκως τῆς εὐεργεσίας φαινώμεν. ἵ γὰρ τοῦτ' ἦν ὃ σῶμα ἵ ὑπὲρ φάτνης κείμενον ἠδέσθησαν Μάγοι, ἵ ἄνδρες ἀσεβεῖς ἵ βάρβαροι τὸν παιδίον ἵ τὸν οἰκίαν ἀφέντες, ἵ ὁδὸν ἐξελάσαντες, ἵ ἐκπλαγέντες μὴ φόβου ἵ θάμβος πολλοῦ προσεκύνησαν· μιμησώμεθα τοίνυν καὶ οὗτοι βάρβαροι ἡμεῖς ἵ τῶν οὐρανῶν πολῖται. ἐκεῖνοι μὲν γὰρ ἵ ὑπὲρ φάτνης ἰδόντες ἵ ὃ καλοῦσι, ἵ οὐδὲν τοιοῦτον ἰδόντες, οἷς σὺ νῦν, μὴ πολλῆς τῆς φύσεως προσῆσαν· σὺ δὲ οὐκ ὑπὲρ φάτνης ἑρᾷς, ἀλλ' ὑπὲρ θυσιαστηρίου, οὐ γυναῖκα κατέχουσαν, ἀλλ' ἱερέα πνεῦμα ἔχοντα, ἵ πνεῦμα μὴ πολλῆς τῆς δαψιλείας τοῖς προσκειμένοις ἐφιπτάμενον. οὐχ ἁπλῶς αὐτὸ τοῦτο σῶμα ὁρᾷς, ὥσπερ ἐκεῖνοι, ἀλλ' οἶδα αὐτὸ ἵ τὴν δύναμιν ἵ τὴν οἰκονομίαν ἅπασαν, ἵ οὐδὲν ἄγνοεῖς τῶν δι' αὐτὸ τελουμένων, μὴ ἀκριβείας μυσταγωγικῆς ἅ-

γελος Κυρίου, ϗ πρέλαβε τ γυναῖκα αὐτ. Οσα ϗ σὺ τῷ φιλόσοφοι τῶ λόγοις, ϗ σὲ πᾶσι ἀδέκαστον. ὅτι γὰρ νίκης ἐπωφθονεν ἀνδὸς τι ϗ ἄτοπον, καταχεῖ ἰωέχετο τ πρῶτον, οὔτε ὅπῳ ταύτης ἀπηλλάγη τῆς ἐπωφίας, ἐκβαλεῖν ἐπέμενεν, ἀλλ' ἀ ϗ κατέχῃ ϗ ὀχυρῶσθαι τῇ οἰκειομανίᾳ πάσῃ. τὸ τῆς γυναικὸς ὄνομα ζωεχῶς τιθηνῶν ὁ διαπελικὸς, οὐ βουλόμενος ἐκκαλυφθῆναι τὸ μυστήριον ἐκεῖνο τέως, ϗ τὴν ποτηρεῖ αἱμαρῶν ἐπωφίαν. ἐβλαβεῖ ὁ αὐτὸν, ὁκ ἐγίνωσκεν αὐτὸν, ἕως ὃ ἔτεκε ϖ υἱὸν αὐτῆς ϖ πρωτότοκον. τὸ, ἕως, ἐσταῦθα ἔληκεν, ὐχ ἵνα ἐπαποθάνῃ, ὅτι μ ταῦτα αὐτὸν ἔγνω, ἀλλ' ἵνα μάθῃς, ὅτι περὶ τῶν ὠδίνων πρῶτος ἀνέπαφος ἰωῦ ὁ πρῶτος. τίνος οὖν ἕνεκεν, φησι, τὸ, ἕως, τέθεικεν; ὅτι ἔθος τῇ γραφῇ πολλάκις τῶτο ποιῶν, ἐ τὸν ῥῆσιν ταύτην μὴ ὅτι διωρισμένοι ὠδίνας χρόνου· οἷ, ὅτι ὁκ ἀνέστρεψε πρὸς ϖ Νῶε ὁ κόραξ, ἕως ὃ ἐξηράνθη ὁ γῆ. κρίνεται ὁδὲ μ ταῦτα ἀνέστρεψε. λέγει ϗ ϗ ἐν τοῖς ψαλμοῖς· Εἶπεν ὁ Κύριος τῷ Κυρίῳ μου, κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου· ϗ ὁ Παῦλος δέ φησι· Δεῖ γὰρ αὐτὸν βασιλεύειν ἄχρις ὃ ἂν θῇ πάντας τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ. ἀλλ' οὔτε ἐκεῖνο τὸ, ἕως, ὅτε ἐπαύθη τὸ μέχρις, χρόνων εἶσιν ὅροι. ἐπεὶ πῶς ἔσχε τὸ περιφητικὸν ἐκεῖνο τὸ λέγειν· Η ἐξουσία αὐτοῦ ἐξουσία αἰώνιος, ϗ ἡ βασιλεία αὐτοῦ βασιλεία, ἥτις οὐ διαφθαρήσεται, ϗ τῆς βασιλείας αὐτοῦ ὁκ ἔσται τέλος, εἰ ἦν μέχρι τούτων μέλλει βασιλεύειν; ὅτε δὲ ϗ ἐν ταῦθα τὸ ἕως εἶπε, τὰ περὶ ὠδίνων ἀσφαλῶς ὁμῶς· τὰ ϗ μ ταῦτα, σοὶ καταλιπὼν συλλογίζεσθαι. ὃ μὲ γὰρ ἀναγκαῖον ἰῶ μαθεῖν σε πρὸ αὐτῶν, τῶτο αὐτὸς εἴρηκεν, ὅτι ἀνέπαφος ἰωῦ ὁ πρῶτος ἕως τοῦ τόκου· ὁ ϗ ὁκ τῶν εἰρημένων ἀκόλουθόν τι ἐφαίνετο ϗ ὡμολογημένον, τῶτό σοι λοιπὸν ἀφίησι σκοπεῖν· οἷ, ὅτι ὁκ ἀν ὁδὲ μ ταῦτα τῶν οὕτω ῥηθησομένων μητέρα, ϗ κρίνει ὠδίνων ϗ ξένων καταξιωθῆσαι λογισμάτων, δίκαιος ὢν ὁκαῖος ἐπέμενε γνῶναι λοιπόν. Τοῦ ϗ Ιησῦ γεννηθέντος ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ιουδαίας, ἐν ταῖς ἡμέραις Ηρῴδου τοῦ βασιλέως, ἰδοὺ μάγοι ἀπ' ἀνατολῶν παρεγένοντο εἰς Ιερουσάλημα λέγοντες· ποῦ ἐστιν ὁ τεχθεὶς βασιλεὺς τῶν Ιουδαίων; εἴδομεν γὰρ αὐτοῦ ϖ τὸν ἀστέρα ἐν τῇ ἀνατολῇ, ϗ ἤλθομεν προσκυνῆσαι αὐτῷ. ἐν ταῦθα τινες τῶν τῶς ἀληθείας ἐχθρῶν ὑπολαβόμενοι τὸ ῥητὸν, φασι· ἰδοὺ, φησι, ϗ τοῦ Χριστοῦ γεννηθέντος, ἀστὴρ ἐφάνη, ὅσῳ ἐστὶ σημεῖον τοῦ τῶν ἀστρολογίαν οἷ βεβαίαν. Τί οὖν προὸς ταῦτα ἐροῦμεν; ἀπ' αὐτοῦ τοῦ ἀστέρος τῆς λύσεως τῶν ἐρωτώμενα ποιησώμεθα. ὁκοῦν γὰρ τῶν πολλῶν εἷς ἰῶ ὁ ἀστὴρ ἐκεῖνος, μᾶλλον ϗ ὁκοῦν ἀστὴρ ἰῶ, ἀλλὰ δυνάμις τις ἀόρατος εἰς ταύτην σχηματισθεῖσα τῶν ὤμων. δῆλον ϗ τοῦτο, ὅτι προῆγεν μὲ ϗ ἥλιον ϗ σελήνην ϗ ἀστέρας ἐξ ἀνατολῶν ὁρῶμεν ὅτι δύσιν χωρεῖ ἐκεῖνος· ἐκεῖνος ϗ ἀπὸ ἀρκτου εἰς μεσημβρίαν ἔφερεν. ὅτε γὰρ ἡ Παλαιστίνη πρὸς τὴν Περσίδα κεῖται. δῆλον ϗ, ὅτι ὁκ ἐν νυκτὶ ἐφαίνετο, ἀλλ' ἐν ἡμέρᾳ μέσῃ, ἡλίου λάμποντος. τέτοτε, ἀπὸ τοῦ φαίνεσθαι ϗ κρύπτεσθαι. ἕως μὲ γὰρ τῆς Παλαιστίνης ἐφαίνετο χλευαζῶν ἐκεῖνος μάγους· ὅπῳ ϗ ἐπέβησαν τῶν Ιερουσολύμων, ἐκρυψεν ἑαυτόν. Εἶτα πάλιν δείκνυσιν ἑαυτὸν, μ ὃ ἐλθεῖν αὐτὸν ὁκ ἐν τῷ Ηρῴδου· ὅπερ ὁκ ἔστιν ἰδεῖν ἀστέρος, ἀλλὰ δυνάμεώς τινος λογικωτάτης. τέταρτον, ἀπὸ τοῦ τόπου τῆς δύσεως. κάτω γὰρ καταβὰς ϖ τόπον ἐδείκνυ. ἀδυνάτου γὰρ ἰῶ αὐτῷ μηδέποτε τοῦτο ποιεῖν, ὅπῳ ἄπειρον ὂ ὕψος, ϗ ὁκ ἤρκει ὅτῳ τινὶ τόπῳ χαρακτηρίσαι ἐ γνωρίσαι τοῖς βουλομένοις ἰδεῖν. ὁρᾷς δ' ὅσων δείκνυται οὐ τῶν πολλῶν εἷς ὢν ἐκεῖνος ὁ ἀστήρ; ὁκοῦν ϗ τὴν ἀκριβῆ τῆς ἔξω γνώσεως δεικνὺς ἑαυτόν; ἐ τίνος ἕνεκεν ἐφάνη, φησὶ; ὥστε καθικέσθαι τῆς Ιουδαίων ἀναισθησίας. ὅπῳ γὰρ τῶν περιφητῶν ζωεχῶς ἀκούοντες λεγόντων περὶ τῆς αὐτοῦ προελεύσεως οὐ σφόδρα προσεῖχον, ἐποίησε ϗ βαρβάρους ἐλθεῖν ἀπὸ γῆς μακρᾶς, ϖ πρὸ αὐτοῖς τοῖς Ιουδαίοις βασιλέα ὅπῃ ζητουμένῳ, ἐ τοῖς Περσικῆς φωνῆς μανθάνουσιν, ἃ ὁκ ἐβούλοντο μαθεῖν τῶν τῶν περιφητῶν· ἵνα, ὧν μὲ θύμωσιν, μείζω ἰῶ ἔχωσι τὸ πείθεσθαι

Εκ τῶν ὁμιλ. ε. εἰς τὸ κτ Ματθ. ἐναγγ.

Εκ τῶν ὁμιλ. ε. εἰς τὸ κτ Ματθ. ἐναγγ.

Γεν. η ζ. Ψαλμ. ρθ. α.

α. Κορ. ιε. κε.

Δαν. ζ. λα.

Ματθ. β. α.

τῶν ὠδίνων ὃ ἄφατον ἐκεῖνο καὶ ἄπειρον. ὅταν γὰρ ὁ Θεὸς λόγος δι' ἀνθρώπων ᾖ, οὐδὲν ὅλως λοιπὸν διεδικάσατο, οὐδὲ πέμψαι, ἀλλ' ὑπὲρ ἀπάντων ἁπαξάπασι ὅπερ οἷόν τε ἐγένετο. καὶ γὰρ τὰ ἀρχαῖα ἐκεῖνα καὶ ἀκίνητα ἐλύθη κακά, καὶ ἡ τοῦ κόσμου γένεσις ἀπέφασις αὐτίκα, καὶ τῆς ἁμαρτίας τὰ πάντα ἐκένωτο, καὶ Διαβόλου τυραννὶς κατελύετο, καὶ ὁ πᾶσιν ἄδακρυς παύσατο θάνατος, αὐδροφόνος καὶ λύσσης ἀεὶ ἔτοιμος ἰοβόλητος, καὶ οὐρανοῦ ἀνοίξεις ἀνεπετάσθησαν, καὶ ἀγγέλοις ἀνθρωποι ἀνεμίγνυντο, καὶ πρὸς τὰ βασιλικὰ θεῖον ἡ φύσις ἡμετέρα αὐτὴ ἐτάθη, καὶ τὰ ἀρχῆθεν ὃ δι' ὅμοιον τίκτειν ἄρρητον ἰὼ, καὶ ὁ θάνατος ὅτε μὲν λοιπὸν ἔμεινεν οὐ, πρόσχημα ἀπιστερημένον, καὶ μάρτυρα χρεὼ, καὶ γυμνὰς καταπλήσσειν τὸν ἅδην τὰ κέντρα. Ταῦτα οὖν πάντα προεφάνη ὁ προφήτης, ἐσκίρτα καὶ ἐχόρευε, καὶ δι' ἑνὸς ῥήματος ἁπὰν ταῦτα ἐπεδείκνυτο, προφητεύων ἡμῖν Ⓐ Ἐμμανουήλ. Βούτυρον καὶ μέλι φάγεται, πρὶν ἢ γνῶναι αὐτὸν, ἢ προελέσθαι πονηρὰ, ἐκλέξεται τὰ ἀγαθόν. διότι πρὶν ἢ γνῶναι τὰ παιδίον ἀγαθὸν, ἢ κακὸν, ἀπειθεῖ πονηρία τὸν ἐκλέξασθαι τὰ ἀγαθόν. ὅπερ τὰ νηπιόφρονα παιδία, οὔτε ἀνθρώπος ἰὼ ψιλὸς, ὅτε Θεὸς μόνον, ἀλλὰ Θεὸς ὁ ἀνθρωπος, εἰκότως καὶ ὁ προφήτης ποικίλλει Ⓐ λέγων, νῦν μὲν τοῦτο, νῦν δ' ἐκεῖνο λέγων, καὶ τὰ πολύδοξα πθεὶς, καὶ οὐκ ἀφεὶς ἀπιστηθῆναι τὴν οἰκονομίαν διὰ τὴν τοῦ θαύματος ὑπερβολήν. Εἰπὼν γὰρ, ὅτι τέξεται παρθένος, ὅπερ ἰὼ ἀνώτερον φύσεως, καὶ ὅτι κληθήσεται Ἐμμανουὴλ, ὃ καὶ αὖθις μέσον προσδοκίας ἰὼ· ἵνα μή τις τὸν Ἐμμανουὴλ ἀκούσας, τὰ Μαρκίωνος πάθῃ, καὶ νοήσῃ τὰ Οὐαλεντίνου, διὰ τὴν οἰκονομίαν διαῤῥήδην ἐπήγαγε καὶ τὴν οἰκονομίας τὴν σαφεστάτην ἀπόδειξιν, ἀπὸ τῆς τραπέζης αὐτῆς πιστούμενος. τί γάρ φησι; βούτυρον καὶ μέλι φάγεται· τοῦτο δὲ οὐκ ἂν εἴη θεότητος, ἀλλὰ τὴν φύσεως τὴν ἡμετέρας. διὰ γάρ τοι τοῦτο, οὐδὲ ἄνθρωποι ἁπλῶς πλάσας ἐνέκτισεν ὁ αὐτὸς, ἀνὰ καὶ κτίσεως ἰώβηλα, καὶ ταύτης ἑνακαιδεκαετίαν, καὶ ὠδίνων, καὶ σπαργάνων, καὶ τὰς ὁπ προφήτης ἡλικίας ἔφθης, ἵνα διὰ πάντων ἐμφανίσῃ τὰ σώματα τὴν ἀρχὴν ἔσεσθαι τὴν οἰκουμένην ἐπιλεγομένων. Ταῦτα οὖν αὖθις ἀνέφορεν ὁ προφήτης, διὰ ταῦτα ὠδίνας λέγει ὁ Ⓐ θαυμαστὸν τόκον μόνον, ἀλλὰ καὶ τὴν ὁπ προφήτης ἡλικίαν ἔφθιν, τὴν ὁπ αὖθις τοῖς σπαργάνοις, οὐδὲν τῶν λοιπῶν ἐξαναπέπουσαν ἀνθρώπων, οὐδὲ τι ξένον ἐν τούτοις ἔχουσαν. ὅτι γὰρ ἀπάντων ἐξηλλαγμένα ἰὼ αὐτὸς, ὅτι πάντα κοινά. Ὃ μὲν γὰρ ὁπ γυναικὸς τεχθῆναι, κοινὸν· ὃ δὲ ὑπὸ παρθένου, μέσον ἢ καθ' ἡμᾶς. Ὃ δὲ τραφῆναι πάλιν τῷ κοινῷ τῆς φύσεως νόμῳ, καὶ τῷ αὐτῷ τοῖς πολλοῖς κοινόν· Ὃ δὲ ἄδακτον γενέσθαι πονηρία Ⓐ ναὶ ἐκεῖνον, καὶ μηδὲν εἰς προφορὰν ἐλθεῖν πονηρίας, τοῦτο ξένον καὶ πολύδοξον ἐν αὐτῷ μόνου. διὸ δὴ καὶ ἐκεῖνο ἐν τούτοις πρέπει· Εἰπὼν γὰρ, βούτυρον καὶ μέλι φάγεται, ἐπήγαγε· διότι πρὶν ἢ γνῶναι τὸ παιδίον ἀγαθὸν, ἢ κακὸν, ἀπειθεῖ πονηρία τὸν ἐκλέξασθαι τὸ ἀγαθόν. πάλιν ταῖς αὐταῖς λέξεσι τὸ αὐτὸ νόημα ἀρίπεται, καὶ σοφίζεται δι' λόγου. ὅπερ γὰρ σφόδρα ἰὼ ὑψηλὸν τὸ εἰρημένον, τῇ ζωοχείᾳ τῆς διηγήσεως αὐτὸ πιστοῦται. ὅπερ γὰρ ἀνώτερον ἐδήλωσεν εἰπών, πρὶν ἢ γνῶναι αὐτὸν ἢ προελέσθαι πονηρὰ, τοῦτο προϊὼν ἐπέξεσι, τῷ εἰπεῖν· πρὶν ἢ γνῶναι τὸ παιδίον, καὶ ἐπιξηγήσει χρῆσθαι πάλιν λόγῳ, ἀγαθὸν ἢ κακὸν, ἀπειθεῖ πονηρία τὸν ἐκλέξασθαι τὸ ἀγαθόν. τοῦτο γὰρ αὐτὸ μόνον ἰὼ τὸ ἐξαίρετον. διὸ δὲ ὁ Παῦλος αὐτὸ τρέφει συνεχῶς. ὅπερ γὰρ ἔμφυτον ἀποθήσεται, ἵνα μὴ τις νομίσῃ τὴν ἀπίτειαν, ὅτι οἰκείας ἁμαρτίας τυγχάνω, συνεχῶς αὐτὸ τὸ ἀναμάρτητον εἰς μέσον ἄγει· ἵνα τὸ θάνατον αὐτὸ τῆς ἡμετέρας ἁμαρτίας λυτήριον ὂν ἀποδείξῃ. διὸ καὶ ἔλεγε, Χριστὸς ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν, οὐκέτι ἀποθνήσκει. ἐν γὰρ ὃ ἀπέθανε, τῇ ἁμαρτίᾳ ἀπέθανεν· ὅπερ ἐκεῖνον Ⓐ θάνατον ὡς ἀναθέματος ὤν, φησὶ, καὶ Ⓐ τῆς ἁμαρτίας λέγει ἀπέθανεν, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς κοπῆς ἀπάντων πλημμελείας. Εἰ τοίνυν τῷ προτέρῳ καὶ τοῦτο ἀναθέματος ὂν ἰὼ, ἐκ περιουσίας ἀποδιδύσκεται, ὅτι οὐκέτι ἀποθανεῖται. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὡς ἐκ προθέσεως εἴρηται. ὅθεν δὲ πάλιν, τῶν τοῦ εὐαγγελίου ἀφαλῶν ῥημάτων. καὶ ἐγερθεὶς, φησὶν, ὁ Ἰωσὴφ ἀπὸ τοῦ ὕπνου, ἐποίησεν ὡς προσέταξεν αὐτῷ ὁ ἄγγελος

χ. τὸ αὐτὸ τοῖς πολλοῖς

Ησ. ζ. ιε.

Ματθ. α. κδ.

περὶ μὴ νεωτέρων, ἀρεσάτωσαν ὃ ὄνομα Κυρίου. καὶ ὡδὶ χάρις ἡ ὑπὸ βουλομένης λέγη Μωϋσῆς· ἐδόκησεν ἡ νεᾶνις, τουτέστιν, ἡ πρᾶξις. Ὥστε εἰ μὴ πρᾶξις ἐστὶν, οὐδὲ σημεῖον ἐστίν. τὸ γὰρ σημεῖον ἐκβαίνει διὰ τὴν κοπιώδη ἀκολουθίαν, καὶ τῷ τῆς φύσεως ὑπερβαίνει ζωήθεσαι, καὶ ξένοι εἶναι τῆς δοξολογίας, ὥστε ἕκαστον ὑπισχνεῖσθαι τῶν ὁρώντων καὶ ἀκουόντων. Διὰ γὰρ τοῦτο καὶ σημεῖον λέγεται, διὰ τὸ ὑπίσχνειν· ὑπίσχνειν δὲ οὐκ ἂν γένοιτο, εἰ μέλλοι κρύπτεσθαι τῇ κοπωνίᾳ τῶν ἄλλων πραγμάτων. ὥστε εἰ δεῖ γυμνικὸς ὁ λόγος ἐστὶ νόμῳ φύσεως πίπτοντος, πόθεν ἔσχεν σημεῖον καλεῖσθαι καὶ ἐκεῖνος ἐστὶ τοῦ ἡμέραν; Διὰ τοῦτο ὁ ἐρχόμενος οὐχ ἁπλῶς εἶπεν, ἰδοὺ πρᾶξις, ἀλλὰ, ἰδοὺ ἡ πρᾶξις, τῇ προσθήκῃ τοῦ ἄρθρου, ὑπίσχνεται πᾶσαν ὁμοίωσιν ἡμῖν ἀφιέμενος. ὅτι γὰρ ἡ προσθήκη αὕτη τοῦτο ἐνδείκνυται, δυνατὸν ὑπὸ τῶν διαλέκτων μαθεῖν. ὑπὸ γὰρ ἐπιμιξίαν πρὸς Ⓦ Ἰωαπίους Ⓖ Ἰουδαίους ἐρωτῶντες τίς ἐστί; οὐκ ἔλεγον, σὺ εἶ Χριστός; ἀλλὰ, σὺ εἶ ὁ Χριστός; οὐδὲ ἔλεγον, εἰ σὺ εἶ προφήτης; ἀλλὰ, σὺ εἶ ὁ προφήτης; ὧν ἕκαστον ἄξαιρετον ἐστί. ἀλλὰ τοῦτο ὑπὸ ἐρχόμενος ὁ Ἰωαπίης, οὐκ ἔλεγεν, ἐγὼ ἐρχομαι ἐστὶν ὁ λόγος, ἀλλ', Ἐν ἐρχομαι ἐστὶν ὁ λόγος, ὑπὸ ὁ λόγος ἐστὶ πρὸς Ⓦ Θεόν. οὕτω δὴ ὑπὸ τοῦτο, οὐκ εἶπεν, ἰδοὺ πρᾶξις, ἀλλ', ἰδοὺ ἡ πρᾶξις· ὑπὸ μὴ ἀξιώματος προφήτου φρόντιστος, ὃ ἰδού. μετανοοῦμεν γὰρ ὁ ῥαδίτερος ἐστὶ τὰ γινόμενα ὑπὸ φλυαρίαν, ὑπὸ πολλὴν ἔχοντες ἀφ' τὸ εἰρημένον πλεονεξίαν. τῷ δὲ ἀμαθίαν ὀφθαλμῷ ἐκεῖνοι σαφέστερον τὰ μὴ ὁρώμενα ἔβλεπον. τῷ μὲ γὰρ ἀμαθίαν εἰκὸς ὑπὸ ἀπατᾶσθαι· ἡ ὑπὸ τοῦ πνεύματος χάρις αἰεξαπάτητον προσέχετο τῷ ἀποφάσιν. ἐκ τίνος ἔσεται οὐ προσέσχε, φησὶ, ὅτι οὐκ πνεύματος ἐστὶ; προφητεία ἐστὶ τὸ λεγόμενον, ὑπὸ συνεσκιασμένως ἀπαγγελλαι ἔδει, ὃ πολλάκις εἶπον, διὰ τῷ τῶν ἀκουόντων ἀγνωμοσύνην, ἵνα μὴ σαφῶς ταῦτα μαθόντες, ἐκ τὰ βιβλία πάντα καταχέωσιν. Εἰ γὰρ τῶν προφητῶν οὐκ ἐφείσαντο, πολλῷ μᾶλλον τῶν γραμμάτων οὐκ ἂν ἀπέσχοντο. καὶ ὅτι οὐ τοιαῦτός ὁ Εἰρηναῖος, ἕτερός τίς βασιλεὺς ὑπὸ τὸ Ἱερεμίου αὐτὰ ταῦτα βιβλία λαβὼν κατέτεμε, καὶ πυρὶ παρέδωκε. Εἶδες μανίαν ἀφρόντιστον; Εἶδες ὀργὴν ἀλόγιστον; οὐκ ἤρκεσεν αὐτῷ ὁ ἀφανίσαι τὰ γράμματα, ἀλλὰ ἐκ ἐσέφησε, ὃ ἀλόγιστον αὐτοῦ πάθος ταλήρωσαι βουλόμενος. ἀλλ' ὅμως καὶ ἀσαφῶς εἶπεν ὁ θαυμάσιος οὗτος προφήτης, ὃ πῶς ἐπεδείξατο. πρᾶξις γὰρ, ἕως ἂν μὴ πρᾶξις, πόθεν ἂν ἄλλοθι κινήσειεν, εἰ μὴ ὑπὸ πνεύματος ἁγίου; ὃ γὰρ νόμου λύσαι φύσεως, οὐδενὸς ἑτέρου ἐστὶν, ἀλλ' ἢ τοῦ δημιουργοῦ τῆς φύσεως. ὥστε εἰ πεῖν, πέφθεται ἡ πρᾶξις, ὃ πῶς ἐσέφηνεν. Εἰ πεῖν τοίνυν Ⓦ τόκος, λέγει ὃ ὄνομα τοῦ πεπτωκότος, καὶ φησι, πέφθεται ἡ γῆ, καὶ καλέσουσι ὃ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ. Καὶ πῶς, φησὶν, οὐκ ἐκλήθη ὃ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ, ὡς ὁ προφήτης εἶπεν, ἀλλὰ Ἰησοῦς Χριστός; ὅτι οὐκ εἶπε, καλέσεις, ἀλλὰ, καλέσουσι Ⓖ ὄχλοι, τουτέστιν, ἡ τῶν πραγμάτων ἔκβασις. Ὥσπερ γὰρ τοῦ Ἱερουσαλὴμ καλῶς πόλιν δικαιοσύνης, κἂν τοιγε οὐδαμοῦ δικαιοσύνη ἐκλήθη ἡ πόλις, ἀλλὰ ἀπὸ τῶν πραγμάτων ταύτην εἶχε τοῦ προσηγορίαν, διὰ τὸ πολλῷ μεγαλῦνθαι τοῦ ὅτι τὸ βέλτιον αὐτῆς μεταβολήν, καὶ τοῦ τῶν δικαίων πρόσταξιν. Ἐ γὰρ ὅτε πόρνη καλῇ, οὐχ ὡς τῆς πόλεως οὕτω ποτὲ κληθείσης, ἀλλ' ἀπὸ τῆς κακίας τὸ ὄνομα τίθησιν· οὕτω δὴ καὶ τοῦτα ἀπὸ τῆς ἀρετῆς. Τὸ αὖ τοίνυν καὶ ὑπὸ τῶν Χριστοῦ λεκτέον, ὅτι τὸ ἀπὸ τῶν πραγμάτων αὐτῷ ὄνομα τίθησι. τότε γὰρ μάλιστα μεθ' ἡμῶν ὁ Θεὸς γίνεται, ὑπὸ τῆς γῆς ὀφθεὶς, Ἐ τοῖς ἀνθρώποις συναναστρεφόμενος, καὶ τοῦ πολλῷ ὑπερδικαιοῦσθαι ἐκεῖ ἡμᾶς κηδεμονίαν. οὐκέτι γὰρ ἄγγελος, οὐδὲ ἀρχάγγελος μεθ' ἡμῶν, ἀλλ' αὐτὸς καταβὰς ὁ δεσπότης, τοῦ πᾶσαι αἰεδίξαλο διόρθωσιν, τοῦ ὀργὰς διαλεγόμενος, τελώναις συναναπείμενος, εἰς ἁμαρτωλοῦ οἰκίας εἰσιὼν, λησταῖς παρρησίαν διδοὺς, μάγοις ἐφελκόμενος, πάντα ποιῶν ὁ διορθούμενος, ὁ αὐτοῦ τοῦ φύσει ἐναντίου πρὸς ἑαυτόν. Ταῦτα οὖν πάντα ὁ προφήτης προσαναφωνῶ, ὁμοῦ ὁ τὸ τόκου λέγων, ὁ τὸ κόρδος τῶν

Ἐκ τῆς ἱερμιου. τοῦ ζ. κεφ. τῆς Ἡσαΐου προφητείας.

Ἰωαν. α. α.

Ἱερ. λε. κγ.

Ἐκ τῆς ὁ. ὁμιλ. ἐρμιονέως τὸ κατὰ Ματθ. εὐαγγ.

Ἐκ τῆς ἱερμιου. τοῦ ζ. κεφ. τῆς Ἡσαΐου προφητείας.

τὰ περὶ τῆς αὐτοῦ οἰκονομίας διαλεγόμενα. Ἀλλ' εἰ πρέποι, εἴτι μὴ πρέποι ἴσως, ἡμεῖς ὁ ἡμέτερος ποιήσωμεν, ἐκ τῆς ἑρμηνείας ἀφορμὰς. Ἀλλ', εἰ δοκεῖ, μικρὸν ἀνωθεν τὴν προφητείαν ἀναβαίνωμεν, ἵν' εὐσύνοπτα ὑμῖν τὰ εἰρημένα γένηται. Καὶ προσέθετο Κύριος λαλῆσαι, φησι, πρὸς Ἄχαζ λέγων· αἴτησαι σεαυτῷ σημεῖον παρὰ Κυρίου τοῦ Θεοῦ σου εἰς βάθος ἢ εἰς ὕψος. καὶ εἶπεν Ἄχαζ, οὐ μὴ αἰτήσω, καὶ οὐ μὴ πειράσω Κύριον. καὶ εἶπεν Ησαΐας, ἀκούσατε δὴ οἶκος Ισραὴλ, μὴ μικρὸν ὑμῖν ἀγῶνα παρέχειν ἀνθρώποις; καὶ πῶς Κυρίῳ παρέχετε ἀγῶνα; διὰ τοῦτο δώσει Κύριος αὐτὸς ὑμῖν σημεῖον· ἰδοὺ ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ λήψεται, καὶ τέξεται υἱόν, καὶ καλέσουσι τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ. Ἐπειδὴ γὰρ ὁ μὲν προφήτης εἶπεν· αἴτησαι σεαυτῷ σημεῖον, ἐκεῖνος δὲ τὸ σφοδρὸν πίστει ἀποκρυπτόμενος ἔλεγεν, οὐ μὴ αἰτήσω, οὐδὲ μὴ πειράσω Κύριον, ὅρα πῶς μὴ πολλῆς τῆς σφοδρότητος ἐπαίρει τὸν τόλμαν ὁ προφήτης, εἰκότως μὴ τὸν ἀπιστίᾳ βαρυνόμενον ποιούμενος τοῦ κατηγορίαν. Διὰ δὲ τοῦτο ἐκεῖνον μὲν οὐδὲ ἀποκρίσεως ἀξιοῖ· πρὸς δὲ τὸν Δαβὶδ (ὃν δὴ μικρὸν ἀποτρέπει) λέγων· ἀκούσατε οἶκος Δαβίδ, μὴ μικρὸν ὑμῖν ἀγῶνα παρέχειν ἀνθρώποις; καὶ πῶς Κυρίῳ παρέχετε ἀγῶνα; ἀσαφῆς ὁ εἰρημένος· διὰ δὲ τὸν ῥητὸν ἀναπτύξαι μὴ ἀκριβείας. ὁ γὰρ λέγει, τοιοῦτόν ἐστι· μὴ γὰρ ἐμὰ ἐστὶ τὰ ῥήματα, μὴ γὰρ ἐμὴ ἡ ἀπόφασις; εἰ δὲ ἀνθρώποις ἀπιστεῖται ἀσφαλῶς καὶ ἄνευ λόγου βαρὺ καὶ ἐγκλημάτων ἄξιον, πολλῷ μᾶλλον Θεῷ. τὸ οὖν ἀγῶνα παρέχειν, οὐδέν ἐστιν ἕτερον ἢ ἀπιστεῖν. τοῦτο οὖν, φησι, μικρόν ἐστιν ἔγκλημα; μὴ ἡ τοιαύτη κατηγορία τὸ ἀνθρώποις ἀπιστεῖν; εἰ δὲ τοῦτο βαρύ, πολλῷ μᾶλλον τῷ Θεῷ. καὶ τοῦτο δὲ ἔλεγεν, ἵνα μάθωσι πάντες, ὅτι ἀνεξαπάτητος ἔμφυτον ὁ προφήτης, οὐκ ἀπὸ τῆς ῥᾳθυμίας παραλογιζόμενος τὸν ἐκείνου φέρων τὸν ψῆφον. Ἐπειδὴ γὰρ μὴ πολλῆς τῆς ἐπιτεικείας διειλέχθη αὐτῷ καὶ τῶν λόγων ἀπήλαυξε καὶ θαῤῥῆσαι ἐκέλευσεν ὑπὲρ τῶν παρόντων, καὶ τεκμήρια τούτου παρέχεται τὸ τὴν βακλίαν ὀξαγεῖλαι τὸν ὑπερασπίσαντα, καὶ τὸν προδοσίαν ἐλέγξαι, καὶ τὸν ἄλωσιν τοῦ Ισραὴλ προεῖπεν τὸν πάντα χρόνον καὶ ὁλόκληρον, καὶ οὐχ οἱόντε ἦν προφθῆναι τούτοις, ἀλλὰ καὶ πρεσβύτερον προεῖπε, καὶ οὐκ ἀναμένει σημεῖον αὐτὸν αἰτῆσαι, ἀλλὰ καὶ μὴ βουλόμενον δι' ὑποκρίσεως ἀπιστίας προτρέπεται· καὶ οὐδὲ ἀπλῶς, ἀλλὰ καὶ κύριος τῆς αἱρέσεως ποιεῖ. οὐδὲ γὰρ φησι, τὸ καὶ τὸ σημεῖον, ἀλλ' ὅπου βάλλει, φησὶ, πλοῦτος ὁ διαστάσεις, πυμαλκὴς ἡ δυνάμις, ἄφατος ἡ ἐξουσία· οὐ γὰρ τῶν οὐρανίων βουλήθης, οὐδὲ τὸ κωλύον· οὐ γὰρ τῆς γῆς, οὐδὲ τὸ ἐμποδίζον. τοῦτο γάρ ἐστι τὸ εἰς βάθος, ἢ εἰς ὕψος. ὅπερ ἡ οὐδὲ οὕτως ἄνωθεν ἐπιτάσσων, οὐδὲ εἰς τοῦτο ἐσήγησεν, ἀλλ' ἔλεγχον ἐπάγων, ἐκ τοῦτον γὰρ διορθώσεως τὸν ἀκούοντος, ἐκ τοῦ δεῖξαι ὡς οὐκ ἠπάτησεν οὐδὲ προεῖπεν, ἀνακαλύπτων προφητείαν ἀπόῤῥητον, τὸ ὅτι σωτηρία τῆς οἰκουμένης ἐσομένου, ὅτι διορθώσει τῶν πραγμάτων ἀπάντων· καὶ φησι τὸ σημεῖον οὐχὶ τῷ Ἄχαζ δίδοσθαι λοιπὸν, ἀλλὰ τῷ κηπῷ τῶν Ἰουδαίων δήμῳ. προσθεὶς γὰρ τὸν ἀρχὴν πρὸς αὐτὸν (ὃν λέγει ἀπιστεῖν) ὅπερ ἡ ἀναξίου ἑαυτὸν ἀπέφηνε, τῷ κοινῷ τοῦ λαοῦ διαλέγεται. διὰ τοῦτο γάρ φησι, δώσει, οὐχὶ σοὶ, ἀλλ' ὑμῖν σημεῖον. ὑμῖν· τίσι; τοῖς ἐν τῷ οἴκῳ Δαβίδ. ἐκ γὰρ ἐκείνου ἐβλάστησε τὸ σημεῖον. τί οὖν τὸ σημεῖόν ἐστι; ἰδοὺ, ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ λήψεται καὶ τέξεται υἱόν, καὶ καλέσουσι τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ. προσκαπηρίσει, ὅπερ ἐμποδὼν ἦν, ὅτι οὐ τῷ Ἄχαζ δίδοται λοιπὸν τὸ σημεῖον. καὶ ὅτι οὐ τυχαῖος, αὐτὸς ὁ προφήτης καὶ ἐκάλεσε, καὶ κατηγόρησε λέγων· μὴ μικρὸν ὑμῖν ἀγῶνα παρέχειν ἀνθρώποις καὶ προσέθηκε. διὰ τοῦτο δώσει Κύριος ὑμῖν σημεῖον· ἰδοὺ ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἕξει. εἰ δὲ λέγοιεν οἱ Ἰουδαῖοι, ὅτι οὐκ εἶπε πρόῤῥησιν ὁ προφήτης, ἀλλὰ νεανίαν, καὶ οὕτω ἐγκληματίσει πρὸς ἡμᾶς. Καὶ γὰρ καὶ τὸ τῆς νεανίδος ὄνομα, ὅτι τῆς πρόῤῥησις εἴωθεν ἡ γραφὴ πλέον, ὡς ἐν τοῖς ψαλμοῖς αἰνιγμάτων· Νεανίσκοι γάρ, φησι, καὶ πρόῤῥησις, πρεσβύτεροι

Ησ. ζ. ι.

Ex τῆς ἑρμην. τοῦ ζ. καὶ τῆς ἐν Ησαΐᾳ ἑρμηνείας.

Ex τῆς αὐτῆς.

Ex τῶν ἑρμην. τοῦ κατὰ Ματθ. ἐναγγ. ὁμιλ. ι.

περὶ

οὐκ ἔδιπτι, μητις διθάσπις τὰς πρ̃ θέσις, ἀλλὰ ἁπλῶς, μητις διθείσης τῆς μητρὸς αὐτοῦ. τοῦτο γὰρ ἐποίει, ὥστε δι' ὧν ἐδόκει γινέσθαι τὸ λεγόμενον, ἐν μὴ καθαπλῆξαι τῇ τῶν ἀγγέλων δόξῃ σχήματος ἐπαγωγῇ λέγων· ὅτι πρὶν ἢ συνελθεῖν αὐτοὺς, εὑρέθη ἐν γαστρὶ ἔχουσα ἐκ πνεύματος ἁγίου. πῶς γὰρ ἐφάνη ἂν τῆς μητρίας ὧν ἔλαβε ἐν ἐκύησεν; ἵνα συσκιάσῃ ὁ γινόμενον πῶς, καὶ ἵνα πᾶσαν παραιτήσῃ ἀφορμὴν ὁ πρ̃ θέσις ὑποτοιοῦν. τὸ γὰρ ὀφείλοντος ζηλοτυπῆσαι μνηστῆρος, ἐν μόνον οὐ θριαμβεύοντος αὐτοῦ, ἀλλὰ ἐν διχομήνου ἐν δεκαπέντε μ̃ κύησιν, δῆλον τοῦτο πᾶσι ποιῇ, ὡς ὅπερ πέφυκεν αὐτοῦ ἐκ πνεύματος ἁγίου τοῦ ἐνεργήσαντος τὸ γεννηθέν, καὶ ἄχρι ἐν ὑπηρέτησεν. ὅπερ ἐν ὅτι τῶν ἀγγέλων δόξαν τὸ γεγραμμένον εἰρῆσθαι λέγεσθαι, τοῦτο ἐν τοῦτο δηλοῖ φησι, ὅτι εὑρέθη ἐν γαστρὶ ἔχουσα ἐκ πνεύματος ἁγίου. ἀκηκοὼς ἐν ὅτι ἐκ πνεύματος ἁγίου, μηδὲν ἕτερον ἐνεργάζου· οἶδ, πῶς ὁ ἄγγελος ἐν. μήτηρ ἐστί; πῶς ὁ πνεῦτα ἐνέχων χωροῦται ἐν τὸ γυναικός; πῶς πίστις πρ̃ θέσις, ἐν ὠφέλει πρ̃ θέσις; πᾶς ἔστασι ὃ πνεῦμα τὸ ἅγιον ⓦ καὶ ἐκεῖσε; καὶ ὅσα τοιαῦτα. ἐν γὰρ δυνάμις ὑψίστου ἐπ' ἐπισκιάσασα τῇ πρ̃ θέσις, καὶ ὁ ὢν Θεοῦ τὸ γεννώμενον. Ματθ. α. ιθ. Ἰωσὴφ ὃ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς δίκαιος ὤν, ἐν μὴ θέλων αὐτὸν παραδειγματίσαι, ἐβουλήθη λάθρα ἀπολῦσαι αὐτόν. ἴσως γὰρ ἐν θαυμαστὸς ὁ ἀνὴρ, ὅτι οὐ μόνον οὐκ ἐκόλασεν, ἀλλ' οὐδὲ ἔδειπέν τινι, οὐδὲ αὐτῇ τῇ ἐνστοπθυμούμενῃ, ἀλλὰ καθ' ἑαυτὸν ἐλογίζετο, ἐχρὴ ἐκβαλεῖν, ἵνα μὴ ἀπολέσαι. δι' ἃ ὅτι εἰς ἀπορίαν τῶν τοιούτων λογισμῶν κατέστη, τότε ἐπέστη ὁ ἄγγελος λύων τὸν ἔνδον τῶν λογισμῶν· ὅτι γὰρ διεπορεῖτο, ἐξ ὧν διεφέρετο, δῆλον. ἐβουλήθη γάρ, φησιν, ἀπολῦσαι αὐτὸν λάθρα· οὐκ ὢν οὕτω λάθρα, οὕτω ὅλως ἐκπέμψαι βουληθείς, εἰ τόθ' ἡνίκα ⓦ ὤχετο ἐπιστάντος χαιρός, ἀλλὰ ἐν νόμῳ ἐν παιδεία δίκαιος ὤν, μᾶλλον ἀ ἀλλὰ τοῦτο ὃ οὐκ ἐπέστησε, οὐδὲ ἐκεῖσε πάλιν θείας ἐνεργείας ἐν τὸν κύησιν, ἐπεὶ ἐνοίσει γὰρ αἰδεσθεὶς ὁ ἔργον ἰδ. διὰ καὶ τοῖς λογισμοῖς ἐταράσσετο. ὅτι οὖν ἐν τούτοις ἐκλογιζομένοις τοῖς διαλογισμοῖς, τότε ἐπέστη ὁ ἄγγελος, καὶ φησι, μὴ φοβηθῇς παραλαβεῖν Μαριὰμ τὸν γυναῖκά σου. ὃ γὰρ ἐν αὐτῇ γεννηθὲν ἐκ πνεύματός ἐστιν ἁγίου. ἵνα δὲ ἔχῃ αὐτὸν διδοικότα καὶ τρέμοντα μὴ παρασκευὴν τῷ Θεῷ διὰ τὸ ἐκτός, μὴ φοβηθῇς, ἐνδοι ἐν καταλάβῃ. τοῦτο γὰρ ἐστι, ὃ παραλαβεῖν, καὶ μή, ὡς ἐνέγκαμένθη, ἀπολῦσαι αὐτόν. ἐ μόνον γὰρ, φησι, παραινῶν ἀπήλλαξαι μίξεως, ἀλλὰ καὶ παρὰ φύσιν συνέλαβε. τοῦτο γὰρ δηλοῖ, ὅπερ ἐπήγαγε, λέγων· ὃ γὰρ ἐν αὐτῇ γεννηθὲν ἐκ πνεύματός ἐστιν ἁγίου. τέξεται ἐν υἱόν, καὶ καλέσεις ὃ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν. Ἐκ φωνῆς. Μὴ τοιοῦσης, φησὶν, ἐσφδήτερ εἶ τον, ὅτι ἐκ πνεύματός ἐστιν ἁγίου, ἀλλ' ὅτι εἰσί σε τῆς ἁμαρτίας ἐν τὸν τέξιν τοιοῦτον οἰκονομῶ. σοὶ δίδωμι ὃ ὄνομα ἐπιθεῖναι τῷ γεννηθέντι. ἐν γὰρ ἐγὼ τὴν γέννησιν ἐποιησάμην, ἀλλ' ὅμως ἐν αὐτὸν καλέσεις τὸ ὄνομα. ἐ γὰρ ἐγὼ μὴ σὸς ὁ τόκος, ἀλλὰ τὰ παρέχειν ἐπιδείξῃ σοὶ αὐτὸν, καὶ ἀπὸ τοῦ ὀνόματος θείως οἰκείωσαι τῷ γεννηθέντι. οὐκ εἶπε ἐν, τέξεταί σοι υἱόν, ἀλλὰ, τέξεν ἐν. ὁ γὰρ αὐτῷ ἔπεται, διὰ τὴν οἰκουμένην πᾶσαν· διὸ ἐπήγαγεν, αὐτὸς γὰρ σώσει τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν. Χρείαν ἔσχεν ⓦ λαοῦ αὐτοῦ, οὐ μόνον τῶν Ἰουδαίων εἶπε μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐθνῶν. λαὸς γὰρ αὐτοῦ πάντες ⓓ διχόμηνοι τέλει πρ̃ αὐτοῦ γενόσιν. ἐ ὅτι δὲ τοῦτο δείκνυται ὁ Θεοῦ ὁ τικτόμενος, ἐν τῷ ἀφεῖναι ἁμαρτίας. οὐδὲ γὰρ ἀφεῖναι ἁμαρτίας, ἐτέρας ἐστὶ δυνάμεως, ἐν μὴ τῆς οὐσίας τῆς θείας μόνης. τοῦτο ἐν ὅλον γέγονεν, ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν Ματθ. α. κε. ὑπὸ τοῦ Κυρίου διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος· Ἰδοὺ ἡ πρ̃ θένος ἐν γαστρὶ ἕξει καὶ τέξεται υἱόν, καὶ καλέσουσι ὃ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ, ὅ ἐστι μεθερμηνευόμενον, μεθ' ἡμῶν ὁ Θεός. ἐβουλόμην ἐνταῦθα πρ̃ θέσιν Ἰουδαίους καὶ Ἕλληνας ἀπαντᾶσαι, καὶ τὸ βιβλίον ὅτο τῶν Ἰουδαίων λαοῦν, ὅπως ἀναγνῶσιν τὸ προφητικόν. ἴσε γὰρ δύνασθε ὅτο, ὅτι καὶ ἐν τοῖς δικαστηρίοις καὶ παντα χοῦ τότε μάλιστα αὐτόπτης καὶ μάρτυρία γίγ, ὅταν πρὸς τὸ ἀληθὲς αὐτὴ φέρῃ. ὁ γὰρ δίκαιος πεπλανῆσθαι παρ' ἡμῶν αὐτὰ δυνήσοι ἐν λέγει, ἀλλ' ὑπὲρ ἡμῶν, ἀλλὰ τῶν Χριστοῦ σωθησομένων τὰ βιβλία πρ̃ εχομένων ἡμῖν

τὰ

κατιδοῦσαν σωτηρίαν τῷ ἀνθρώπῳ καὶ τὸ ἐποιοῦντο χείρονα, ὅμως Θεὸν ἀνεπιπλήκτῳ μᾶλλον θαύματι ἐμιμήσαντο, ὡς ἀληθῶς αὐτὴν τὴν αἰτίαν καθοσιοῦντες φασί τινες, ἡ ὁ τότε λαμπρὸς ὀφθαλμοῖς Ἰουδαίων μᾶλλον ἢ τῷ ἀληθεῖ τε καὶ ἀνεπίγνωστος ἔμενε· πῶς γὰρ ἂν τὸ μεῖζον ἀπαλλάξαντα τυραννίδος, εἰ καὶ τῆς αὐτῆς φύσεως ἦν ἔφασαν, οὐ Θεὸν ἀνηγόρευσαν; τοῦτο γὰρ δῆλον, ὡς οὐκ ἐν τῷ σώματος εἴδει, ἀλλὰ χαλεπωτέρᾳ καὶ ἀδιόρθωτος ἐκτίσθησαν. μᾶλλον δὲ ταῦτα καὶ ἕτερα αἰτίαν ἔσται εἰπεῖν, δι' ἣν μάλιστα ἔδει πρᾶξαι, ἢ ψηλὸς ἀνθρωπος ἀνασώσασθαι ἡμᾶς τὸ σώματος προσεβάλετο, οὐχὶ σωτηρίας μᾶλλον ἀπολλύομεν, ἀλλὰ τῷ κοινοτέρῳ καὶ τιμιωτάτῳ τῆς αἰσχροτέρας δόξης ὁ ἥλιος κατέπιπτε. ποίαν δὲ ταύτην; ὅπερ οὐκ ἐν ἡμῖν δυνατὸν ἀνθρώπῳ τυχεῖν, οἷς νῦν, τὸ λόγου χαρακτῆρος, ἐκπεφώνηται καὶ ἀπολλύομεν. πῶς γὰρ ἂν τῷ ἡμετέρῳ ἥλιος ἐκεχάρισο, ἀνθρωπίνης φύσεως ἢ ἀγγελικῆς τὴν εἰκόνα οἰκειουμένου ἁρμοζούσης, ἐν δόξῃ τὸ παθεῖν ἱδρῶσαι θέλων, καὶ πάσης ἀγγελικῆς καὶ ἀρχαγγελικῆς χορείας ἁρμόσαι ἥλιος, καὶ πῶς καὶ δόξης ἀπολαύσαι τοσαύτης καὶ τηλικαύτης, ὡς καὶ αὐτῷ τῷ ἀΐδιον δυνάμενον ἐγκύπτειν Θεοῦ ἐσκότωσαν, ὑπομενοῦσαν μὴν εἰς τὴν ἡμετέραν δόξαν, ἧς ἀφῃρέθη τὸ φυράματος ἀπολαύομεν, ἀνθρώπου, μείζονα δὲ τὴν ἐπιτυχίαν τῆς ὑπομονῆς θυσιασάμενον, ταύτης δὲ τῆς μακαρίας λήξεως τὸ αἰθερίου ἥλιος τὸν φέροντος, ἅτε δὴ μηδὲ τὸ φυράματος ἡμῶν δι' ἀνθρώπου ἢ ἀγγελικῆς εἰκόνος, τῆς δόξης, ὃ ἡμῖν ἐκλάμπει, τὸν ἀπόλαυσιν προσηκότος, μηδὲ πρὸς τὸν τοιοῦτον ἡμῶν αἰσθησόμενον ἐχεῖν ἀκτῖνα καὶ ῥώμην καὶ τῆς τιμῆς τὸ ἀξιάρετον; πόθεν αὖ πρόσεστιν ὁ ἥλιος καὶ ἡμῶν τόλμαν; πόθεν δὲ οὐκ ἂν ἐκίνει μηχανάς, δι' ὧν πάλιν ἐλπίδας ἔτρεφεν ἀπὸ χείρονος λαβεῖν ὁ ἥλιος καὶ ἀπὸ τοῦ ἀρχαίου αὐτὸν καθελκύσας τυραννίδος; καὶ πόνων δὲ ὁ κεκμηκὼς αἰσθήσει οὐκ ἐπῆρτο, ὃ τὸ φύραμα τὸ πρότερον μεῖζον οὐκ ἂν ἐπεδείκνυ, καὶ ὃν οὐρανοὶ αὐτοὶ πολυπρεσβυτικοὶ οὐχ ἡγεῖτο τόλμαν; ἀλλὰ γοῦν ταῦτα καὶ πολλὰ τοιαῦτα ὁ τοῦ Θεοῦ λόγος καὶ υἱὸς καὶ Θεὸς ἀληθινός, καὶ οὐχ ἕτερός τις, τὸν ἡμέτερον αἰσθησόμενος χαρακτῆρα, τὸν καθ' ἡμᾶς τοῦ ἥλιου σωτηρίαν ἀπειργάσατο. καὶ μηδεὶς ἐγκαλείτω ἡμῖν ἀνάξια τοῦ Θεοῦ λέγειν, ὅτι ὑπὲρ σωτηρίας τῆς οἰκουμένης ἀπρόσιτον ἑαυτὸν κατασκευάσας ὁ Θεὸς ζῶντα τὸν τῆς πρωτοπλάστου μήτρα, δι' ἐκείνου τὸν τῶν οὐρανῶν πολιτεύμενον εἰς βίον εἰσήγαγε τὴν ἡμέτερον. ποία γὰρ ἂν ἡ βλάβη ἥλιος τῷ Θεῷ ἀπὸ τῆς οἰκονομίας ταύτης; οὐχ ὁρᾷς τοὺς τὸν ἥλιον τὸ σώματι αἰθέριον καὶ φθαρτὸν ὑπέχοντες, καὶ ἐλλίνους ἀποπίνοντας, βορβόρου προσομιλοῦντα, καὶ πολλοῖς ἄλλοις τοιούτοις πράγμασι, καὶ μηδὲν τυχὸν τῆς κακίας προσλαμβάνοντας μόνον; τοιοῦτον δή, καὶ τὸν δυσώδη καταξηράνει ὁμιλοῦντα τὴν τῆς ἀκτῖνος προσολήν. ἢ οὐδὲ τῷ φθαρτῷ τούτῳ στοιχείῳ ἴσον δίδωσι συνεργοῦντα μυσταγωγὸν τοῦ Θεοῦ παῖδα ὑπὲρ τῆς ἡμετέρας σαρκός, ὡς μὴ μόνον ἐξ αὐτῆς μὴ μολυνθῆναι, ἀλλ' αὐτὸν ταύτην καθαρωτέραν καὶ ἁγνοτέραν ἐργάσασθαι; καὶ σὺ μὲν εἰς ξύλα καὶ λίθους καὶ εἰς ἔτι τούτων ἀτιμοτέρα τοῦ Θεοῦ καταγνοὺς τολμᾷς τὸν ὑπὲρ σοῦ, οὐ φείδῃ, ἡμῖν δὲ ἐγκαλεῖς καὶ λέγεις, ὅτι ἀνθρωπὸς Θεῷ σῶμα οἰκήσας καθαρὸν καὶ ἄμωμον, καὶ δι' αὐτὸ τὸν οἰκουμένου διορθώσασθαι; εἰ γὰρ αἰσχρὸν Θεῷ σῶμα δι' ἡμᾶς πρόσασθαι, ὡς σὺ φῂς, πολλῷ μᾶλλον τὸ λίθου καὶ ξύλου, ὅσον λίθος καὶ ξύλου ἀτιμότερον τοῦ ἀνθρώπου. εἰ μὴ ἄρα καὶ τὰ ἀψύχων τούτων ὑλῶν αὐτὸ λέγειν ὁ ἥλιος ἡμῶν ἐστὶ σοὶ δοκεῖ. ἀλλ' ὁ μὲν τοιοῦτος λόγος εἰς ἕτερον ἡμῖν χωρείτω καιρόν· ἀναγκαῖον δὲ ἐστὶ καὶ τῶν τοῦ ἀναγνώστου ῥημάτων λόγον ἀπαιτεῖν. φησὶ γάρ· Τοῦ δὲ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἡ γέννησις οὕτως ἦν. πόθεν μοι γέννησιν λέγεις; τὸν ἐξ ἀρχῆς δηλονότι. Πρὸ ἐξ τῆς ἀναρχῆ γενέσεως οὐδεὶς οἶδεν, εἰ μὴ αὐτὸς ὁ μονογενὴς τοῦ Θεοῦ παῖς, ὁ ὢν εἰς κόλπον τοῦ πατρός. πῶς οὖν ὅτι ἡ κατὰ σάρκα τοῦ Χριστοῦ γέννησις; Μνηστευθείσης γὰρ τῆς μητρὸς αὐτοῦ Μαρίας τῷ Ἰωσήφ, πρὶν ἢ συνελθεῖν αὐτὸν, εὑρέθη ἐν γαστρὶ ἔχουσα ἐκ πνεύματος ἁγίου. θαυμαστέον δὲ, εἰ οὐκ

ἐν τῷ κοσμίῳ καὶ τιμιωτάτῳ τῆς αἰσθήσεως δέξεως τὸν ἥλιον κατέπιπτε.

Matth. α. καὶ Εὐαγγελιστῇ τῷ κατὰ Matth. εὐαγγ. ὁμολ. δ.

θεὸν, δι' ἀγαθότητα ὁ μόνων ὢν ἀγαθός. ὧν γὰρ τῆς θεραπείας οὐκ ἐπέχρῃζε, τούτων μόλις ἀν δημιουργὸς ἐγένετο, μὴ σφόδρα ὢν ἀγαθός. μὴ ὁ τὰ τούτων δημιουργήσας ποιῆ καὶ Ⓦ αὐθεντῆ δέῃ τὰ αὐτοῦ ἕνεκα πάλιν αἰτίαν, ἢ Ⓦ κόσμου ἅπαντα τοῦτον, καὶ μυρίων αὐτὸν ἐμπλήσας ἀγαθῶν, Ⓦ μικρὸν ἐκεῖνον ἢ βύτιλῆ τοῖς τοσούτοις ἔργοις ἐπέτησε, τοῦτο αὐτὸν ἀπεφώνας ὅπι τῆς γῆς, ὅσῳ ὅτι αὐτὸς ἐν τοῖς οὐρανοῖς. ποιήσας ὁ αὐτὸν, καὶ ἐν τοσαύτῃ καταστήσας τιμῇ, καθάπερ βασιλέα βασιλεῖ, ὃ κάλλιστον ἦν ὅπι τῆς γῆς ἀπέταξε Ⓦ προσέδιστον. οὐ τούτῳ ὁ μόνος αὐθεν ἀπιστέμνωσεν, ἀλλὰ καὶ λόγοι μόνῳ τῷ πρώτων ἐχρήσατο, καὶ τῆς αὐτῆς γνώσεως κατηξίωσε, καὶ τῆς πρὸς αὐτὸν ὁμιλίας ἀπολαύειν ἔδωκεν, ὡς ἀπολαύων ἐκείνῳ δυνατὸν ἦν, ἢ ἀθανασίαν προέσχετο ὑπάρχειν, ἢ πολλῆς τῆς σοφίας ἐνέπλησε, καὶ πνευματικὴν χάριν ἐνέθηκεν, ὡς καὶ προφητεύσαι τινα. τί οὖν μὴ τοσαύτων τηλικούτων ἀγαθῶν; πιστότερον τὸ ζῶον δωρησαμένου τὸ ἕτερον ἐνόμισε, ἢ τῆς ἐντολῆς ὃ ποιήσαντος ἀλογήσας, προσετίμησε τὴν ἀπάτην τῷ πρωτόπλῳ αὐθεν ἀφανίσαι σπουδάσαντος. ἆρ' οὖν ἀξηλώσει αὐθεν ὁ Θεὸς, τοσαύτην ἀγνωμοσύνην ἐξ ὀργῆς ἢ ἀπ' αὐτῆς εἰπὼν γραμμῆς ὅπερ ἐξάλυσον, ὅπερ καὶ τὸ διχῇ λόγοι ἀκόλουθον ἦν; οὐδαμῶς, ἀλλὰ μᾶλλον τὸ πρῶτον πλανηθέντος ἐφείσατο, ἢ προέτρεψε. μὴ ζῶντα ὃ ἡμᾶς ἡμῶν κακῶν ἀπάτων, ὡς καὶ δυνεύσαι ἢ τῆς γῆς αὐτῆς ἐκπεσεῖν, οὐκ ἀπεβάλετο, ἀλλὰ ποῦνον τὸ προσεκεχρυσότατον ἐκάθετο, ὡς ἢ ἀπολογήσασθαι τῷ διάβλῳ Ⓦ Κύριον, ἢ ὡς ὁμοτίμῳ φίλῳ δῆλα ἐγκαλεῖσθαι ἢ λόγῳ τῆς αἰτίας τῆς μηγούσης ἀπωλείας ἔστασθαι. Εἶτα νόμον ἔδωκεν εἰς βοήθειαν, προφήτας ἔπεμψε, πρὸ τῶν προκτίων εἰσηγωμένους· ὑστερον, αὐτὸν ἀπέγλε τὸ ἰδίου Ⓦ μονογενῆ, ἡμῶν ἐκ γυναικὸς, ἡμῖν ὑπὸ νόμον, ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον ἐξαγοράσῃ, ἵνα τὴν ἰδιοποίησιν ἀπολάβωμεν. ὅθεν ἢ ὁ προφήτης τὴν πολλὴν αὐτοῦ χαρὰν τῆς οἰκουμένης κηδεμονίαν ἐκπλήττωμος, δύεσθαι μέγα ἢ λαμπρὸν ὕτω λέγων· Ο Θεὸς ἡμῶν ὅπι τῆς γῆς ὤφθη, ἢ τοῖς ἀνθρώποις συνεστράφη. ἐν γὰρ σφόδρα προσδόξον ἀκούσαν, ὅτι Θεὸς ὁ ἀπόρρητος ἐν ἀνέκφραστος ἐν ἀπερίληπτος, ἢ τῷ πατρὶ ἴσος, ἢ γνήσιος υἱὸς τοῦ ἀνάρχου Θεοῦ, λαβὼν μορφὴν ἀνθρώπου ἐνεφανίσθη, ἐν γνησίως κατεδέξατο· ὃς ἢ προέτρεψε ἀπόστη πρᾶξαι ποιῶν ἢ προσχματοβούλησε, ἕως τοῦ πολεμίους ἡμᾶς ἢ ἐχθροὺς αὐτῷ τῷ Θεῷ, ἐν φίλους ἐποίησε. ἢ καθάπερ τις ἐν μεταχμίῳ φανὲν, δύο πόλεις ἀνηλεῶς διεστηκότων, ἀμφοτέρας ἀπλώσας τὰς χέρας ἑκατέρωθεν λαβὼν συνάψει· οὕτω ἢ αὐτὸς ἐποίησε, τὴν θείαν φύσιν τῇ ἀνθρωπίνῃ, τὰ αὐτοῦ τοῖς ἡμετέροις. Εἶδες ἀγαθότητος ὑπερβολήν; αὐθεν ὁ ὑβρισμένος ἢ προκαλεσάμενος, καθάπερ ἔφθην εἶπον, ἢ τὴν κατηγορίαν εἰργάσατο. Ἔσῃ λοιπὸν πῶς ἢ Ⓦ τύφασον, οἷα βασιλὰς τὴν ἀληθινὴν ἀφεὶς ἢ ὃ Ἀμάλημα, γραπτὸν σχῆμα ὑπενδύετο πολλάκις, ἵνα μὴ γνώσιμος ἦν, ἐφ' ἑαυτὸν ἑλκύσῃ τοὺς πολεμίους. τὸ τοῦθα ὁ ὑπεναντίον· τὸ τῷ ἡμετέρῳ σήματι ἦλθεν ὁ Χριστὸς, ἵνα μὴ γνώσιμος ἦν, φυγεῖν προσκυνήσῃ τὴν προσ αὐτὸν συμπλοκὴν Ⓦ πολέμιον, ἢ τοὺς οἰκείους λαβὼν ἐσώσῃ πρᾶξας. σῶσαι γὰρ, οὐκ ἐκπλῆξαι ἐσπούδασεν. ἢ τίνος ἕνεκεν ἡ πικρὰ κατηγορία, φησὶν, οὐχὶ δῆλα τινος τὸ ἀσωμάτων δυνάμεων, ἢ δι' ἀνθρώπων φιλῶν, ἀν ἀ δῆλα τὸ λόγῳ κενώσεως γέγονεν; ἔπειτα, εἰ δι' ἑτέρᾳ τινὸς ἐδικαίου τὸ χαλεπὸν τῶν ἡμῶν σωτηρίαν ἡμᾶς δέχασθαι, οὐκ ἂν τὸ πρὸς ἡμᾶς εὐνοίας ὁ μάστος ἐγνωρίζομεν, ἀλλὰ ἢ ὁ πρὸ πάντα τὸ αἰώνια θαυμαζόμενος, ὡς θύτιλῆ ἢ ὄντως ἀληθῶς ζῶσαν προσεγνωκὼν προαξιν ἐξεπίστευεν ἂν. κτίσεως γὰρ κτίσει ζωὴ σὺν ἢ προσλαμβανούσης ὁ ὁμόδουλον, οὐδὲν οὔτε τῷ ἀπορρήτῳ προσέπτασε, οὔτε τῷ προσδιζωῇ ἐχθρὸν ἐκπλῆξαι. ἄλλως ὁ Θεοῦ καὶ θεῖον ἔργον πῶς ἂν ὧν ἂν θεότερον δυνατὸν ἦν προσεδέξαθαι; Εἰ ὁ καὶ ἐλθεῖν, ὅπερ οὐχ οἷόν τε, θᾶττον ἂν τὸ πλῶμα καὶ ῥᾳδίως ἢ πρὸς ἑαυτὸν ἐπεμέστρεφεν, ἢ πρὸς τὸ χεῖρον ἠνέσχετο. Εἰ γὰρ Μωϋσέα, καθ' οὗ πολλάκις ἐγόγγυζον, καὶ τὸν αἰῶνα δι' αὐτὸν

Εαρυχ. Ε. κγ.

Ισ. ὁμοῖ τῶν βασιλέ

κατοῦσαι

ϖρὸς τὰ βίον διόρθωσιν ἐγκύπτωμεν, καὶ τὴν μέλλουσαν ὑπερβαλλούσας ἀγαθῶν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΓΙΑΝ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΓΕΝΝΗΣΙΝ. Λογ. ια.

Πασῶν τῶν ἑορτῶν ἐπιδήμησεν ἑορτὴ, καὶ τὴν οἰκουμένην εὐφροσύνης ἐπλήρωσεν· ἑορτὴν ἡ τοῦ καλοῦ ἀπέφηνεν ἀκρόπολις, ἡ πηγὴ καὶ ῥίζα τῶν πρὸς ἡμᾶς ἀγαθῶν, δι' ἧς ὁ οὐρανὸς αἰεὶ ἀνέῳκται, πνεῦμα κατεπέμφθη, τὸ μεσότοιχον διῄρεθη, ὁ φραγμὸς ἐλύθη, τὰ διεστῶτα ἑνώθη, τὸ σκότος ἐσκέδασθη, τὸ φῶς ἔλαμψεν, οὐρανὸς ἐδείχθη τῇ φύσει τῇ ἀπὸ γῆς, γῆ δὲ ἐπὶ τὴν χερουβὶμ καθήμενον· ἃ δοῦλοι γεγόνασιν ἐλεύθεροι, ἃ ἐχθροὶ, υἱοί· ἃ ἄλλοτριοι, κληρονόμοι. δι' αὐτῆς ἡ χερσὶ ἔχθρα κατελύθη καὶ ὁ μακρὸς πόλεμος, καὶ ἡ πάλαι πολυμυθὴς καὶ ἀγγέλοις καὶ δικαίοις ϖᾶσι γεγενημένη εἰρήνη. ὃ βοᾷ Παῦλος λέγων· Χριστός ἐστιν ἡ εἰρήνη ἡμῶν, ὁ ποιήσας τὰ ἀμφότερα ἕν, καὶ τὸ μεσότοιχον τοῦ φραγμοῦ λύσας, τὴν ἔχθραν ἐν τῇ σαρκὶ αὐτοῦ. δι' αὐτῆς ὁ ἔξπαγον ἔσκε τῷ σωρῷ τὸ λαμπρὸν καὶ ϖεριφανές, τὰ λάφυρα τοῦ Χριστοῦ, τὰ ἀκρόθινα τῆς φύσεως τῆς ἡμετέρας, τὰ σκῦλα τοῦ βασιλέως ἡμῶν. τί ποτ' οὖν τῆς ἑορτῆς ταύτης ἴσον ἡγήσεται τις; Θεὸς ὅπου γῆς, δεσπότης ἐν οὐρανῷ, ἄγγελοι συγχορεύουσιν οἱ δεσπόται, δεσπότου τοῖς ἀγγέλοις κοινωνοῦσι καὶ ταῖς ἄλλως ταῖς δυσὶ δυνάμεσι· δαίμονες δραπετεύουσι, θάνατος λέλυται, ϖαράδεισος ἀνέῳκται, καὶ τὰ ἐξ ἀρχῆς αἰχμάλωτα, ἀμαρτία ἐκποδὼν ἐγένετο, πλάνη ἀπηλάθη, ἀλήθεια ἐπανῆλθε, καὶ ἡ φύσις, δι' ἣν ἐφυλάχθη τὰ ϖαράδεισα τὰ χερσὶν, ᾧ Θεῷ ἑώραται σύμμετρον μὴ οὖσα ἀπειλή. Σωτῆρος ταῦτα ἀκούων. ὃ γὰρ ἐκπλήξεως γέμων, καὶ ὑπὲρ ἐλπίδα καὶ ϖροσδοκίαν ἅπασαν, δεσπότην ἡμέραν Θεὸν τότε ὁ ἡμούμενος, καὶ μὴ ταῦτα ἀπημελῆτο πάντα. ὅσοι γὰρ εἶχεν καὶ μάτην ϖοιοῦσιν ἑαυτοὺς ἐκπίνωσιν, εἰ μὴ ἔμβλεπει ἡμᾶς δυνήσεται. ἐμνήσθη τοίνυν σαρκὸς, ἵνα ἡμνησθῇς καὶ ϖνεύματος· ἐμνήσθη σὰρκος ψυχικῆς, ἵνα ϖαύσῃ ψυχικὸς ὢν υἱός· ἐνέχετο πατέρα αὐτὸν ἡμέραν δοῦλον, ἵνα σὺν τῷ δούλῳ πατέρα ϖοιήσῃ. οὐκοῦν ἁγνισώμεθα καὶ σκιρτήσωμεν ἅπαντες οἱ τοῖς ἡμετέροις ἀγαθοῖς θυφραίνόμενοι. Εἰ γὰρ ὁ ϖατριάρχης Ἀβραὰμ ἠγαλλιάσατο ἰδεῖν τὴν ἡμέραν Κυρίου, καὶ εἶδε, καὶ ἐχάρη· ϖολλῷ μᾶλλον ἡμᾶς Θεὸν σὰρκα ἀναλαβόντα ὁρῶντας, τὸ ϖεκτὸν σκῆνος καὶ ϖροσδόξου θεάματος, χαίρειν καὶ ἀγαλλιᾶσθαι χρὴ, καὶ θαυμάζειν καὶ ἐκπλήττεσθαι τῆς τοσαύτης αὐτοῦ συγκαταβάσεως τὸ μέτρος. ἀλλὰ ϖῶς τοῦτο γένοιτο τὸ θαυμαστὸν καὶ μέγα; ϖῶς ἡμεῖς οἱ ϖροσκεκρουκότες, οἱ τῆς γῆς ἐμπαίζοντες, καὶ τῆς ἀρχῆς τῆς κάτωθεν ἐκπεσόντες, ϖρὸς τοσοῦτον ὕψος ἀνῄχθημεν; ϖῶς ὁ ϖόλεμος κατελύθη; ϖῶς ἡ ὀργὴ ἀνῄρέθη; ϖῶς; τοῦτο γὰρ ὅτι τὸ θαυμαστὸν καὶ ἐκπλήξεως γέμον, οὐκ ἐν ἀνθρώϖοις ϖροσκεκρουκόσιν ϖροσδραμόντων, οὐ τῶν ἐχθρῶν καὶ ϖολεμίων καταβληθέντων, ἀλλ' αὐτοῦ τοῦ δικαίως ἀγανακτοῦντος ϖροσδεκαλέσαντος ἡμᾶς, οὕτως εἰρήνην γέγονεν. Ὑϖὲρ Χριστοῦ γὰρ ϖρεσβεύομεν, ὡς τοῦ Θεοῦ ϖροσκαλοῦντος δι' ἡμῶν. τί οὖν; αὐλὸς ὑβρίσται, καὶ αὐλὸς ϖαρακέκλησαι; ναί, φησὶν· ἀγαθὸς γὰρ ὅστις, καὶ ϖλέον τοῦ ϖροσκεκλησαι. εἰ, εἰ βούλεσθε, δεύτερον ἀκούσατε. λέγει ἀγαθότητα ϖεριστάμενος ἐξῆσαι, ὅτι καὶ μείζονος ϖροσυπηρετήσεως τῷ δεσπότῃ καταρξάμενος, δι' ἀγαθότητα ϖαύεται, καὶ τὰ ϖρόσφατα καὶ τὰ μέλλοντα αὐτῷ ἐδωρήσατο. ἀλλὰ ϖροσέχετε μετ' ἀκριβείας. ϖερὶ τοῦ ἀγγέλους ἡμῖν εἶναι, καὶ τὰς ἄλλας δυνάμεις ταῖς τῶν οὐρανίων, ἴσμεν ὁ Θεὸς, ἀρχὴν τοῦτο ϖοτὲ τῆς εἰς λαβὼν, ἀενάοντος ὑπῆρχεν ἀεί. ϖιστὸν γὰρ τὸ θεῖον ἐϖοίησαν ἀγγέλους, ἀρχαγγέλους, καὶ ἄλλας τῶν ἀσωμάτων οὐσίας ἐϖοίησαν ὁ δι' ἕτερον

Εκ τ ἱερωνυ. τ ἑξαημ.

ἀλλὰ τῆς ἐκείνων ἀφανοίας σκοπιζομένης τῇ μέθῃ. Οἱ τῇ μέθῃ ἑαυτοὺς ἐκδιδόντες ὅσῳ δὲ ἐκχέωσι ἑαυτοῖς ⟨W⟩ ἄκρατον, τοσούτῳ μᾶλλον ποιοῦς τὸ δίψος ἐκκαίονται, ἡ δὲ μετάληψις αὐτοῖ ἐστὶν ἔκκαυμα τῆς δίψης γίγ· ἡ γὰρ μὲν τῆς ἡδονῆς ἡμέρωται λοιπόν, τὸ δὲ δίψος ἀκατάπαυστον γεγονὸς, εἰς αὐτὸν ⟨W⟩ χρημάτων τῆς μέθης καθάπερ ἐξ αὐτῆς αἰχμαλώτους γεγημένους. Εντεῦθεν μάλιστα δῆτης ἐκπλαγεὶς τῆς φύσεως τοῦ τῇ μέθῃ ποιοῦντος, ὅτι οὐκ ἴσον ὅτι τῷ ἀσκῷ ἔχουσι ἕτερον τινὰ φυσῶ, τοσαύτην ἐφ' ἑαυτῷ ὑπεδείκνυσθαι θέλουσιν οὗτοι. ἐκείνους μὲν γὰρ ⟨W⟩ τῷ οἴνῳ ποιοῦσι ἀόρατον οὐκ ἐοῦσι πλέον τὸ δίοντος βαλεῖν, ὥστε μὴ ἀφορᾶσθαι· τινὰ δὲ ἀθλίαν οὗτοι γαστέρα οὐδὲ ταύτης ἀξιοῦσι τῆς ποιότητος, ἀλλ' ἐπιδιδόασιν αὐτοῖς ἐμπλήσουσι καὶ ἀφορίζουσι μέχρι τῆς ὠτός, μέχρι τῆς ῥινός, μέχρι τῆς φαρύγγος αὐτῆς πλησθῆναι ἅπαντα, πολλοῦ ὄντος ὃ πνεύματι, τῇ τοῦ ζῴου οἰκονομίᾳ δυναμένῃ, καὶ ἀσκυάζοντες τινὰ ζυγοχοΐδα. μὴ γὰρ ἀφ' τοῦτό σοι λέγωμεν φαρύγξ, ἵνα μέχρι τοῦ στόματος ἄνω σιωπῶντος οἴνου, καὶ τῆς ἄλλης αὐτοῦ ἀποπληρώσης ἀφθονίας; οὐ δίκα τοῦτο· ἀλλ' ἵνα ταῖς ἱερεῖς ἀπαπίμπῃς βύχας τῷ Θεῷ, καὶ τοῦ θείου ἀναγινώσκῃς τόμους, καὶ τοῖς πλησίον καὶ συμφέρηται συμβουλεύῃς. Οὐδὲ γὰρ οὕτω καὶ σφόδρα τῶν ποταμίων ῥευμάτων καὶ ὄμβρων ἐπῶν δίκαιόν ἐστι τὴν ποιὰν ὑφιζάνειν, ὡς πνοὴν δὲ καταλαβεῖν καὶ τῆς ὑγιείας ἡμῶν ἐρείσματα πάντα σὺν ῥᾳδίως. ὃ γὰρ πρίεται μὴ ῥύμης καὶ βρώματα, τὸ ἰσχνεῖν ἀποξένει τοῦ σώματος, καὶ τὸ τῆς ψυχῆς ἀνδρῶδες καὶ σῶρες καὶ ζωηρόν. καὶ δὲ τοῦτο μόνον ὅτι τῷ πνεύμονι τὸ δυσὸν, ὅτι δίκαιόν ἐστι, καὶ τινὰ γαστέρα τινὰ ἑαυτῷ ἀφορίζουσι, καὶ τινὰ τοῦ σώματος καὶ τῆς ψυχῆς ὑγίειαν κατοτίμνει· ἀλλ' ὅτι καὶ ἄχνοι τὸ δίκαιόν καὶ τὸ δικαστήριον, καὶ μέχρι μιᾶς ἡμέρας τινὰ ἐκ τούτου ἐκποιοῦσιν αὐτῷ χορηγίαν καταχεῖν οὐ δύναται, ἀλλὰ δίκαιον ἐπιβάλλειν ἀναγκάζει πάλιν. Οὐ τοίνυν ὃ φαγεῖν κακὸν, μὴ γένοιτο· ἀλλ' ἡ ἀδηφαγία, καὶ τὸ κατ' τινὰ χρείαν ἐμπίπλασθαι, καὶ διαρρήγνυσθαι τινὰ γαστέρα. ὥσπερ οὖν οὐδὲ τὸ οἶνον συμμίγνυ μεταχεῖν πονηρὸν, ἀλλὰ τὸ μέθη ἑαυτὸν ἐκδοῦναι, καὶ τὴν λογισμὸν τὸ κριτήριον σκοτίζειν δίκαιόν ἐστι τῆς ἀμετρίας. σώματι γὰρ τοιούτῳ συκοπλέξει ἡμᾶς ὁ διαστὸς, ὃ μὴ δυνατὸν ἕτερος συνεξαίρειν, εἰ μὴ ταύτης μεταλάβοι· μόνον τὰ τῆς ἀμετρίας ἐκκοπέσθω. τοῦτο γὰρ ἡμῖν καὶ πρὸς τὴν ὑγίειαν τούτου καὶ δύεξίαν καὶ μέγιστα συμβάλλει). Ἠούχ ὁρᾶτε καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἀπὸ τῶν πολυτελῶν τραπεζῶν, καὶ τ' ἀμέτρου ἀδηφαγίας τὰ μυρία ἐπαγόμενα νοσήματα; πόθεν ποδαλγίαι; πόθεν χειραγρίαι; πόθεν ὁ τῶν χυμῶν τὴν διεφθαρμένων πλεονασμός; πόθεν τὰ ἄλλα μυρία νοσήματα; οὐκ ἀπὸ τῆς ἀμετρίας, καὶ τοῦ πλέον τοῦ δέοντος ἐκχέειν ἑαυτοῖς ⟨W⟩ ἄκρατον; καθάπερ γὰρ πλοῖον ὑπὸ πλοῦτον γεγονὸς, ταχέως καταβαπτίζει καὶ ὑποβρύχιον γίγ· οὕτω δὲ ἄνθρωπος, ὅταν τῇ ἀδηφαγίᾳ καὶ μέθῃ ἑαυτὸν ἐκδῷ, καὶ κρημνῶν ἅπτεται, καὶ ὑποβρύχιον ἐργάζει ⟨W⟩ λογισμοῖ, καὶ κεῖται λοιπὸν καθάπερ νεκρὸς ἔμψυχος, ποιοῦς μὲν τὰ κακὰ πολλάκις ἐνεργῶν δυνάμενος, ποιοῦς δὲ τὰ ἀγαθὰ ἅπαντα ὑπὸν ἀμηνιῶν νεκρῶν ἀφανιζόμενος. τοσοῦτόν ἐστιν ἡ μέθη δηλονότι, ὡς καὶ τὰς αἰσθήσεις πηρῶσαι δυνάμενος, καὶ ⟨W⟩ λογικὸν ἄνθρωπον, καὶ τινὰ καὶ πάντων ἀρχικὸν δραδιδεγμένον, καθάπερ νεκρὸν ἀνενέργητον, δισμοῖς τισιν ἀλύτοις πεδήσασα, κεῖσθαι παρασκευάζει· μᾶλλον δὲ καὶ νεκροῦ χεῖρον. ὁ μὲν γὰρ καὶ ποιοῦς τὰ καλὰ καὶ ποιοῦς τὰ κακὰ ἀνενέργητος· οὗτος δὲ κοπὸς ἅπασι γέλως ποιεῖ). ⟨W⟩ μὲν γὰρ φίλοι, οἰκείαις τινὰ αἰσχύναις λογιζόμενοι, ἐγκαλύπτονται καὶ αἰσχύνονται· ⟨W⟩ δὲ ἐχθροὶ ἐφήδονται καὶ κωμῳδοῦσι καὶ ἐπᾴδωνται, μυσοῦσι καὶ τοῦτα λέγοντες τὰ ῥήματα· τοῦτον δὴ ὅλως ζῆν; τοῦτον δεῖ δύνασθαι ⟨W⟩ ἄνεσθαι; ὃ βδέλυγμα, τ' χρείας, καὶ τὰ ἐπὶ τούτων χαλεπώτερα φθεγγόμενοι. ἄπερ φυγόντες, ἀγαπητοὶ, ὅσον δυνάμεις, τοσοῦτοι σπεύδωμεν, ὃ δὲ ἡδονὴν ἔχει τινὰ ὀπτοῦ ἡδονῆς, καὶ θρέψαι δύναται τὸ σῶμα, καὶ βύτακτον ἡμῖν καὶ βύαρμοστον ποιοῦς τὰς ἐνεργείας παρέχειν τῷ ἐντολῶν τοῦ Χριστοῦ· ἵνα καὶ

⟨W⟩

Εκ τ ἱερωνυ. τῶ κτ' Ιωαννου.

Εκ τ ἱερωνυ. τ ἑξαημ.

Ισ. λαοῖν

Χ. κυπλ

γάζεται. Εἰ γὰρ καὶ τὰ ἔνδον ἴδῃς, ἀλλὰ καὶ τὴν ψυχὴν καθάπερ ἐν πυκνῷ χιτῶνι τῷ χρυμῷ πεπηγυῖαν καὶ παρχῶσαν, καὶ οὐδὲν ὄφελος ὠφελῆσαι δυνάμενον διὰ τὴν τοῦ χιτῶνος ὑπερβολήν. Οἱ γὰρ μέθῃ καὶ ἀδηφαγίᾳ δεδουλωμένοι, ὅτε ὕπνοι αἰσχιόνων γίνονται καὶ εἰλικρινῆ, ὅτε οἰκειότατον ἀπαλλάττονται φόβητρον. Πῶς οὖν οὐκ ἄτοπον, τὰ μὲν ἄλογα ζῶα μηδὲν πλέον τῆς χρείας ἐπιζητοῦντα, δι' ἣν ἔφυσεν ὁ λογικοὺς καὶ εἰκόνα Θεοῦ τὸν μιμήσεις καὶ κακίαν ἀλογωτέρους γίνεσθαι, καὶ τῆς συμμετρίας ὑπερβαίνειν ὅρους; πόσῳ γὰρ τῶν ὑπὸ ἀλογιστίαν δι' ἡδονὴν βελτίων ὁ ὄνος; πόσῳ ἀμείνων ὁ κύων; τὰ μὲν γὰρ οὐ τὸ φαγεῖν, ἀλλὰ τὸ πιεῖν δίψῃ, ὅρον τὴν ἀναγκαίαν οἶδε, καὶ πέρας τῆς χρείας οὐ παραβαίνει· καὶ μυρίοι δὲ καταναγκάζοντες ὦσι πολλάκις, οὐκ ἀνέξεται ἀναγκασθῆναι εἰς ἀκαιρίαν· ὅτοι γε, καὶ τούτων ἑαυτὸν ἀπιστίᾳ εἴ τις κατάκρινοι. καὶ τὰ μὲν ἄλογα πέρα τοῦ μέτρου τῆς ἀπολαύσεως οὐκ ἀναγκάζονται· καὶ ἔρημαί τις δίψῃ πέρα τῆς χρείας οὐ πίονται

μάτων ἑαυτοῖς τούτων ἐλθόντες, ἐκόντες ἑαυτοὺς ἐκπαιδεύοντες εἰς τὸ τῆς κακίας βαράθρον. οὐχ οὕτω σκληρός ἐστιν ὁ ὄφις τοῖς καλαύλαξι ἡμῶν ἐγκαθήμενος λυμήνεται πεπτωκόσι, ὡς ἡ τῆς τρυφῆς ἐπιθυμία πάντα διαπέπτει καὶ ἀπόλλυσι. τοῖς μὲν γὰρ θηρίοις ἐκείνοις μέχρι τοῦ σώματος ἡ ἐπιβουλή· αὕτη δ' ὅταν ἐγκαθεδῇ, μέχρι τοῦ σώματος καὶ τοῦ ψυχικοῦ συναπόλλυσι. Εἰ οὖν λύμη πάντων ἐστὶ τὸ πρᾶγμα ἡ καταφρόνησις ἅπαντες, ὑμῶν αὐτῶν φάσκοντες τῆς τοῦ σώματος ὑγείας· οὐ λέγω τοὺς σκληραγωγήσαντας ἑαυτοὺς ἀγαπητῶς, ἀλλ' μὴ βουλόμενοι· ὃ πρεσβύτερον ἀπελαύσομεν, ὃ τῆς χρείας ἔξω προκόψομεν. ποίαν γὰρ συλλογώμεθα ἔχομεν, ὅταν ἔτι σοι μὴ μηδὲ τῆς χρείας ἀπολαύσωσι κύριοι ὄντες, ἡμᾶς ὑπὸ τοῦ χρόνου τρυφῶντες" ὦδε; Τίνα γὰρ ἀν εἴποιμεν τρυφᾶν μᾶλλον, τοὺς λαχάνοις προσφύοντας καὶ ὑγιαίνοντας, καὶ μηδὲν ἔχοντας ἀνιᾶς, ἢ τοὺς Συβαριτικοῖς ἀναπεπλεσμένους πρόπυξα, καὶ μυρίων νόσημάτων ἐσπάτων; εὔδηλον ὅτι ἑκάτερον. Οὐκοῦν μηδὲν πλέον ζητῶμεν τῆς χρείας, ἀλλ' ὁ μὲν ἀσπάσιος δυνάμενος ἀρκεῖσθαι καὶ ὑγιαίνειν, μηδὲν πλέον ἐπιζητείτω. ὁ δὲ ἀθυμέστερος, καὶ τῆς ἀγαθῆς τύχης λαχάνων διόμνυσι λιμοκτονίας, μὴ κωλυέσθω. Εἰ δὲ καὶ τούτου τις ἀθυμέστερος εἴη, ἐκ τῆς συμμέτρου τῆς ἀπὸ τῆς χρείας δίκης βοηθείας, οὐδὲ τοῦτον ἀπείρξομεν. οὐδὲ γὰρ ἵνα μὴ ἐλεῶμεν τοὺς ἀνθρώπους καὶ ἀφορίζωμεν, θέντα συμβουλεύομεν, ἀλλ' ἵνα τὰ πρεσβύτερα πρόκοπτωμεν. πρεσβύτερον δέ ἐστιν, ὅταν μὲν καὶ χωρὶς τούτου δυνάμεθα ἀφόβητοι καὶ ἀδιατάρακτοι ἐκ θυμηδίας, πρεσβύτερον πάντως ἐκεῖνό ἐστι πρακτέον. Οὐχ ὁρᾶτε τοὺς λίνας ἡμῖν ἡ πάλη; τοὺς ἐκ ἀσωμάτους δυνάμεις. πῶς οὖν σάρκες ὄντες τούτων προκόψομεν; Εἰ γὰρ τοὺς ἀνθρώπους τις παλαίων δύναται σωφρόνως ἐστιᾶσθαι, πολλῷ μᾶλλον τοὺς δαίμονας. ὅταν δὲ μὴ τῆς πολυτελείας καὶ τῆς πλούτου ὦμεν τοὺς σπουδαιοτέρους, πόθεν κρατήσαιμεν τῆς ἀνθρώπων; Ὥσπερ γὰρ ὅτε τῆς κλίνης, ὅταν ὦσι φθόγγοι ἀπαλοὶ καὶ μαλθακοί, καὶ μὴ ἐκτεταμένοι καλῶς, καὶ ἡ τῆς τέχνης ἕρεσις ἀποτίμυεται, διὰ γαστέρα δουλεύουσι τῇ κακίᾳ τῆς ὠδῆς· οὕτω δὲ ὅτε τοῦ σώματος, ὅταν πολλῆς ἀπολαύῃ πρὸς ἡμᾶς ἡ ἡδυπάθεια, πικρὸν ἀποδυσωδιᾷ τοῦ δικαίου ἡ ψυχή. μὴ τοίνυν λιπαίνωμεν τὸ σῶμα, μηδὲ ἐξίππλων αὐτὸ καὶ χρῶσιν τῇ τρυφῇ καθιερῶμεν. ὃ λέγω καταψύχειν ἑαυτούς, οὐδὲ σκληραγωγεῖν· ἀλλὰ τοσοῦτον σιτεῖσθαι, ὃ μὴ ἡδονῆς ἕνεκα τοῦ ἔντος ἡδονῆς, καὶ θρέψαι δύναται τὸ σῶμα, καὶ ἀνύσαντα ἡμᾶς καὶ θυσάρμοστον πρὸς τὰς ἐνεργείας παρασχεῖν τῆς ψυχῆς, πεπηγότος καλῶς καὶ σωφρονισμένου. ὅταν γὰρ ὑπερθυμίαν ἔμπαλιν τῇ τρυφῇ, οὐδὲ χάριτες αὐτοῦ, ὡς δοῦλος εἴπεν, καὶ τῆς ἁρμονίας, τῇ πλημμύρᾳ κατέχει· δύναται συμπεπαγέναι ἐστὶ στελλόμενα γὰρ ἡ πλημμύρα τὸ πρὸ ὀφθαλμῶν καὶ ἡ ψυχή. τὸ μὲν γὰρ αὐτάρκες, καὶ τρυφῆς, καὶ ἡδονῆς, καὶ ὑγιαίνειν· τὸ δὲ πλέον, λύμη καὶ ἀνδία καὶ νόσος, καὶ τὸ δὴ χαλεπώτερον, ὅτι καὶ αὐτοῦ τοῦ ψυχικοῦ μετὰ τοῦ σώματος συναπόλλυσι. καὶ καθάπερ ἡ σφῦρα δίυγρος γῆ πέπηγεν ὑπὸ τοῦ σκώληκος, οὕτω καὶ ἡ ἔμφυτος τοῦ σώματος ἐπιθυμία, τῇ "ἔμφυτῳ ἀφθορεχθείσῃ, πέπτωκε τοὺς ἡδονάς· καὶ τοῦ σώματος ἀμοιρήσαι μᾶλλον ἀναγκαίως τοῦ ψυχικοῦ συναπολέσαι τῆς λύμης. Εἰ γὰρ οἱ δι' ὑλισμένοι οἶνον πίνοντες ὀλίγον, τί δὲ εἴποιμεν τοὺς τοῦ ἀποδημίας ἀφαπτόμενοι πολλοῦ; ὑπὸ οἶνος, καὶ πάντα χυσοῦται, ὥστε μηδὲν ἦθος λαβεῖν ἀμπελῶν· καθάπερ μέλλοντας βυθιοῦσθαι δίδοται, ἢ ἐπὶ τοῖς ἑκάστοις καταγινώσκεσθαι, εἰ μὴ πάντως ἦθος ἐμφορηθεῖεν οἶνου; Οὕτως οὐδὲ ὕπνου τοῦ δαίμονι φίλον, ὡς τρυφὴ καὶ καταμέθη. τί γὰρ οὐκ ἐργάζεται κακὸν ἡ τρυφή; χοίρους ἐξ ἀνθρώπων ποιεῖ, καὶ χοίρων χείρας. ὁ μὲν γὰρ χοῖρος βορβόρῳ ἐγκαλινδεῖται, καὶ κάπρῳ τρίφει· οὕτω δὲ ἑαυτὸν βδελυκτοτέροις σιτίοις πάντοθεν ἀδόμενος, καὶ πολυτρόποις ἔρωσι. ὁ τοιοῦτος οὐδὲν δαιμονιώτερος διεπίσωσε. καὶ δαιμονιῶντα καὶ ἐλεοῦμεν, τούτῳ δὲ ἀποστρεφόμεθα καὶ μισοῦμεν. τί δήποτε; ὅτι αὐθαιρέτῳ ἐπιπάσσεται μανίᾳ, καὶ σῶμα, καὶ οὐ ὀφθαλμοί, καὶ ῥῖνες, καὶ πάντα ἁπλῶς τὰ μέλη, ὀχετοὺς ἀμυρτίας ἐργάζεται.

Εκ τ ἱερωνυ. τ σοῦ Κορ. β. ἐπιστ.

Εκ τ ἱερωνυ. τ σοῦ Κορ. α. ἐπιστ.

Εκ τ ἱερωνυ. τ σοῦ Εφρ. ὑπτ.

Εκ τ δ. λόγ. σοῦ εἰμαρμένης.

Εκ τ ἱερωνυ. τῆς κτ Ματθ. ἐναγγ.

χ. ἰδιώματα

χ. πνοῆ

τῶν ἐδισμάτων φορτίῳ δ πλοῖον κατασπίζοντες, ἢ ὑποβρύχιον ποιοῦντες τὴν ναῦν, καθάπερ σιτοκαναλίῳ τὸ σῶμα κατασπίζοντες αὐτὴν, καὶ πέδας καὶ χειροπέδας καὶ γλωσσοπέδας ἐπιτιθέντες, καὶ ἄπαν καταδησαμένοις δ σῶμα ἀλύσεσι σιδηραῖς χαλεπωτέρᾳ δεσμῷ, τῷ τῆς μισθῆς καὶ τρυφῆς, καὶ μήτε ὕπνον αἱρεῖσθαι τοὺς γνησίους ἐπιλαμβάνῃ, μήτε ἀφεστῶτα ἀπαλλαγήσεσθαι φοβεροῖς, τῶν τι μεγαλοιδόρων ὄντες ἀηδιαστικοί, καὶ αὐθαίρετον Ⓜ δαίμονα ἐπισαγόμενοι τῇ ψυχῇ, καὶ γέλως προσκείμενοι παντὸς τοῦ οἰκετῶν, καὶ μηδένα εἰδότες τῶν πρόσθεν, μήτε εἰσιόντι, μήτε ἀκούσαι δυνάμενοι· ἀλλὰ φορεῖδιον ἀπὸ τῶν σιγαδῶν ἐπὶ τοῦ κλίνου ἀγόμενοι· ἢ Ⓜ νήφοντες καὶ ἐγρηγορέτες καὶ τῇ χρείᾳ δ μέγιστον ἐλέγχοντες, καὶ μέγιστον ἡδυσμα δ πεινῆν καὶ δ διψῆν ἔχοντες· οὐδεὶς γὰρ οὕτως ἡδονὴν καὶ ὑγείαν ἐργάζεται, ὡς δ πεινῶντα καὶ διψῶντα οὕτω τῶν προσκειμένων ἀπέχεσθαι, καὶ κόρον εἰδέναι τοῦ χρείας μᾶλλον, καὶ μὴ μᾶζον τῆς δυνάμεως ἐπιτιθέναι δ ἄχθος τῷ σώματι. Εἰ γὰρ ἀπιστεῖς μου δ λόγῳ, κατάμαθε ἐκ ἑκατέρων σώματα, καὶ τοῦ ἑκάστου ψυχήν. οὐχὶ τῶν μὲν συμμέτρως ἐστιωμένων εὕρωσα τὰ σώματα, καὶ αἱ αἰσθήσεις τοῦ οἰκείου χρείας πληρώσασι μᾶς πολλῆς τῆς εὐκολίας· ἁπαλὴν μὲν ἡ πλαδαρὰ, καὶ χηρεύσασαν πόνου μαλακαίνεσα, καὶ ἐσμῷ νοσημάτων πολιορκουμένας καὶ γὰρ ποδαγίαι ῥαδίως ἐφίστανται, καὶ θέρμος ἀκμάζουσι, καὶ γῆρας ἄωρον, καὶ καφεξία ἐκ δυσπεψίας, καὶ κορυζῶν πλημμύραι, καὶ ὀρέξεων αἱρέσεις, ἐκ διαιτῶν δεινῶν ἰατρῶν καὶ συνεχῶν τὰ φαρμάκων, καὶ καθάπαξ εἰπεῖν τὰ θεραπείας. ἆρ' οὖν ἡδονῆς, εἰπέ μοι; καὶ τίς ἂν εἴποι τὰ αἰδοτῶν, ὅτι ποτέ ἐστιν ἡδονή; ἡδονὴ γὰρ μία τούτων, ὅταν ἐπιθυμίας ἡμᾶς λύσῃς, ἀπόλαυσις ἡ· ἐπεὶ ἐμοὶ ἀπόλαυσις μὲν ἡ, ἐπιθυμία δ μηδαμοῦ φαίνῃ), καὶ τὰ ἡδονῆς πόνους οἴχεται καὶ ἀφανίζεται. Καὶ καθάπερ πλοῖον μᾶζον τὰ οἰκείας συμμετρίας δ πλῆθος τὰ ἁλῶν λίμνας ἐδέξαμενον, τῷ μεγέθει τὸ φόρτου βαρυνόμενοι ὑποβρύχιοι γίνονται· οὕτω καὶ ἡ ψυχὴ καὶ τὸ σώματος ἡμῶν ἡ φύσις πλείονα δέξαμένη τῆς οἰκείας δυνάμεως τὰ σιτία, ὑποβρύχιος γίνεται, καὶ δ βάρος αὐτῇ παρέχουσα τῶν ἐπιβλητῶν, εἰς δ τῆς ἀπωλείας καταπίζεται πέλαγος, καὶ ταύτας, ἐκ κυβερνήτου, καὶ σωτηρίας, καὶ ἐπιβάσεως, καὶ αὐτοῦ Ⓜ φόρτου μᾶς πόντων σῶσαι πολλῶν. ὥσπερ οὖν ἐπὶ τῶν οὕτω βεβαρημένων πλοίων, οὐ γαλιὼν θαλάσσης, οὐκ ἐπιστήμων κυβερνήτου, οὐ ναυτῶν πλῆθος, οὐ κατασκευῆς ἐπιτηδειότης, οὐχ ὡσαύτως ἔτοιμος, οὐκ ἄλλο οὐδὲν τοῦ οὕτω χαλασθέντος σήπεσι ναῦν· ὅτω δὲ καὶ ἐπὶ τῶν τρυφώντων γίνεται· οὐ διδασκαλία καὶ παίδευσις, οὐ νουθεσία καὶ συμβουλία, οὐ φόβος τῶν μελλόντων, οὐκ αἰδώς, οὐ κατηγορία τῶν πρόντων, καὶ ἄλλο οὐδὲν δυνάσεται δυνάμενον τοῦ οὕτω χαλασθέντος ψυχοῦ· ἀλλὰ καὶ σὺς τοῦ πνεύσαντος ζωοῦ ὁ τοιοῦτος ἄγχιστος γίνεται, καὶ σὺς πάσι ἔργοις ἀγαθοῖς ἀδόκιμος· ὁ τοιοῦτος οὐκ ἄλλοθι χαλεπὸς καὶ ἀνίατος ἁλίσκεται νοσήμασιν Ⓜ τρυφῇ συζῶντες διὰ παντός, καὶ διὰ τοῦτο νομίζοντες εἰς τοῦτο πρόσθεν τὸ βίου, ἵνα τρυφήσαντες, καὶ τὰ ταῦτα διαρρήξαντες, τὸ σῶμα πτήσαντες, οὕτως ἀπόλωνται, δαψιλεστέρᾳ τῷ σκώληκι παρασκευάζοντες τράπεζαν, τὰ ἐξ οἰκείων σαρκῶν. καὶ γὰρ λοιμοὶ, καὶ πρέσται, καὶ φλόγες, καὶ κεραυνοὶ, καὶ ποδαλγίαι, καὶ ἑτέρωσις πλείοσιν, ἅπερ ἰατρῶν λέγουσι παῖδες, ἀλώσιμοι γίνονται. δηλητήριον γὰρ φαρμάκων οὐδὲν ἄμεινον αἱ τοιαῦται παραχείσουσι τράπεζαι· μᾶλλον δ, εἰ δεῖ καὶ ἀληθὲς εἰπεῖν, καὶ πολλῷ χεῖρον. τὰ μὲν γὰρ βλάπτει, καὶ τὸν λαβόντα, καὶ τὸν πιόντα, καὶ τὸν πλησίον ἀναιρεῖ τοῦ ἁψαμένου· ἡ δὲ τρυφὴ καὶ τὸν ἐκ τοῦ ἀπαθανατίσαντος ἐπιγαμοῦν, ὡς μηδὲ αὐτὸν τοῦτο λυπῆσαι τὸν ἀπαθανατίσαντα· αἱ ταύτης δ ζωοὶ μυρίων θανάτων χαλεπωτέραις ἐπάγουσι τοῖς αὐτῶν σφῶν πολλοῦ πονουμένοις. καὶ τὰ μὲν ἄλλα πάθη πολλοῖς ἔχει σὺν ζωφελεῖσθαι· ὅταν δ ἀπὸ τρυφῆς καὶ μέθης γένηται, σὺν βουλομένοις σὺν ὁρῶντας ἀφίησι σωπαλγῆσαι τοῖς ὑπ' αὐτῆς χειρωθεῖσιν· ἀλλ' ἡ μὲν ὑποβολὴ δ καιρὸν πολὺν ἔλεον ἐπικέκτηται, ἡ δ' ὑπόθεσις τὸ νοσήματος προεξιοῦσι τὸν εἰδότα. ῥᾳδίως γὰρ ὑπὸ τὴν φύσεως ἐπηρεάσθη, καθάπερ ἐκεῖνοι, σὺν ὑπὸ τὴν δυσθεσπίου ἐπιβουλῆς· ἀλλ' αὐτοὶ δημιουργοὶ τὸ νοσήματος

Ex τῷ λ. λόγ. τοῦ περὶ ἱμάρμ.

λιςα τὸν ἀρχιερεῖς καὶ γραμματεῖς ἀπόπτυγα, ὃ σκανδάλων πολλοὺς ὅτι οὐκ ἔστι δύσκολος· καὶ τοῦτο μάλιστα δίκαιον τὸν δῶμεν, ὃ λέγει αὐτοῖς πρὸς τοὺς παρόντας εἶπεν. τὸ γ', μὴ φοβοῦ, χαῖρε σφόδρα, θύγατερ Σιών, φησὶν ὁ προφήτης, ὅπερ πολλοὶ αὐτῶν Ⓦ βασιλεῖς ὡς ὅτι τὸ πολὺ ἄδικοί τινες ὄντες καὶ πλεονέκται, καὶ προέδωκαν αὐτοὺς τοῖς ἐχθροῖς, καὶ τὸ πλῆθος διέφθειρον, ἐξ ὧν θυμώσεις ἐποίουν τοῖς πολεμίοις. θάρσει, φησὶν· οὐκ ἐν ἰσχύϊ, ἀλλὰ πραΰς καὶ ἐπιεικής, καὶ δίκαιος ἀπὸ τοῦ ὄνου. ὁ γὰρ στρατοπεδάρχης ἵππου ἐρίμηλος εἰσῆλθεν, ἀλλ' ὄνον ἔχων μόνον. ταῦτα δέ, φησιν, οὐκ ἔγνωσαν Ⓦ μαθηταὶ αὐτοῦ τὰ γεγραμμένα, ὅτι ταῦτα ἐπ' αὐτῷ γεγραμμένα, καὶ ταῦτα ἐποίησαν αὐτῷ. εἶδες ὅτι τὸ πλῆθος ἀγνοοῦντες ἐποίουν; ἀλλ' ὅτε ἀνέστη ἐκ νεκρῶν, τότε ἐμνήσθησαν ὅτι ταῦτα ἦν ἐπ' αὐτῷ γεγραμμένα, καὶ ταῦτα ἐποίησαν αὐτῷ, καὶ αὐτὸς οὐκ ἀπεκάλυψε. καὶ γὰρ ὅτι εἶπε, Λύσατε Ⓦ καὶ τοῦτον, καὶ οὐ τοσαύτην ἡμέραν ἐγκρατῆ αὐτοῦ, οὐδὲ τοῦτο ἠδύναντο Ⓦ μαθηταί. καὶ ἄλλος δὲ εὐαγγελιστὴς λέγει, ὅτι κεκρυμμένος ὁ λόγος ἦν ἀπ' αὐτῶν, καὶ οὐκ ἠδύναντο, ὅτι σὺν αὐτοῖς οὐκ ἔνεκεν δυνάμεως ἦν. ἀλλὰ τοῦτο μὲν εἰκότως ἐκρύπτετο. διὸ καὶ ἄλλος λέγει βαπτιστὴς, ὅτι καθ' ἑκάστην ἀκούοντες εἰς τὸ πάθος, πλήρεις, καὶ ὅσον οὐ κατηφείας τοῦτο· ἢ οὐκ ἦν τοῦτο μὴ εἰδέναι Ⓦ τῆς αἰτίας Ματθ. ιζ. κγ. σεως λέγει. τοῦτο μὲν οὖν εἰκότως ἐκρύπτετο, ἅτε μείζονος κατ' αὐτούς. τὸ μὴν τῆς ὕστερον ἀφ' ἑαυτῶν οὐκ ἀπεκαλύφθη; ὅτι καὶ τοῦτο μέγα ἦν. ὅρα γὰρ φιλοσοφίαν βαπτιστοῦ, πῶς οὐκ ἐπαισχύνεται τὴν παρεστῶσαν ἀγνοιαν αὐτῶν ἐκπομπεύων. ὅτι μὲ γὰρ γέγραπται, ἠδύναντο· ὅτι δ' ἐπ' αὐτῷ, οὐκ ἠδύναντο. καὶ γὰρ δι' ἐσκανδάλισεν αὐτοὺς, εἰ βασιλεὺς ποιεῖται μέλλει πάλιν· καὶ ἄλλως δ', οὐκ ἂν βύβλους ἐχώρησαν τὰ γνῶσιν τῆς βασιλείας, ἣν ἔλεγεν. καὶ γὰρ ἄλλος εὐαγγελιστὴς φησιν, ὅτι πρὸς τῆς βασιλείας ἐδόκουν τοῦτο λέγειν. Ε- Ματθ. κ. κε. Ιωαν. ιε. ι'. μὴ τύρει δῶν ὁ ὄχλος ὁ ὢν μετ' αὐτοῦ, ὅτε Ⓦ Λάζαρον ἐφώνησεν ἐκ τοῦ μνημείου, καὶ ἤγειρεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. διὰ τοῦτο ἐμαρτύρουν αὐτῷ ὁ ὄχλος, ὅτι ἤκουσαν τοῦτο αὐτὸν πεποιηκέναι τὸ σημεῖον. οὐ γὰρ δὴ τοσοῦτοι μετέβαινον, φησὶν, ἐξαίφνης, εἰ μὴ ὅτις θύσαν ὦ σημείῳ. Οἱ δὲ φαρισαῖοι εἶπον πρὸς ἑαυτοὺς θεωρεῖτε ὅτι οὐκ ὠφελεῖτε οὐδέν; ἴδε ὁ κόσμος ὀπίσω αὐτοῦ ἀπῆλθε. δοκεῖ μοι τοῦτο εἶναι τὴν ὑγιαίνοντων μᾶ, ἢ πλημμύρων ἢ πρήσαι ζεσθαι. Καὶ Ἐκ τῆς αὐτῆς. ὡς τῆς ἀναστάσεως ἢ ἀναλεγόμενος ὁ Παῦλος, τοῦτο Ⓦ λόγου ἐκίνησε. ποίαν οὖν ἔξουσιν ἀπολογίαν Ⓦ τῇ δυνάσται ἀρχιερεῖς; ὅπερ, ἀγαπητοὶ, ἵνα μὴ ματαίως ὑμᾶς ἀπασχολῶμεν, καὶ λαβύρινθον λόγοις ἀναδίξωμεν, ταῦτα ἀφέντες ἀκριβῶς ἐρευνῶμεν, τῆς ἀκροάσεως τὴν ἡδονὴν γραφῶν ἔχεσθαι, καὶ μὴ λόγοις μαχόμενοι εἰς οὐδὲν χρήσιμον ὅπως καταφρονῆται τὸν ἀκουόντων. καὶ Παῦλος γὰρ πρήσει Τιμοθέῳ, καίτοιγε πολλῆς σοφίας ἐμπεπλησμένῳ, καὶ τὸν ἀπὸ τῶν σημείων ἔχοντι δυνάμεις. πειθώμεθα τοίνυν ἐκείνῳ, καὶ τὰς φλυαρίας ἀφέντες, τὸν ἔργον ἐχώμεθα, φιλαδελφίας λέγω καὶ φιλοξενίας, καὶ πολλὴν ποιησώμεθα τῆς ἐλεημοσύνης λόγον, ἵνα τῶν ἐπηγγελμένων ἀγαθῶν ὑπάρξωμεν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι' οὗ, καὶ μεθ' οὗ τῷ πατρὶ δόξα, ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Λογ. ι. ΠΕΡΙ ΓΑΣΤΡΙΜΑΡΓΙΑΣ ΚΑΙ ΜΕΘΗΣ.

Ἐκ τοῦ λόγ. ὅτι τὸν ἑαυτὸν μὴ ἀδικοῦντα μόνον ὠφελεῖν δυνήσεται.

Βούλεσθε ἴδωμεν τίνα ἡδονὴν ὁ πλοῦτος ἔχει; ἐκ τίνα ὕμνον; ἐκ τῆς πάσης ἀπολαύσεως τὸν πλουτούντων ἐξεταζώμεν καὶ τῶν πενομένων· καὶ ἐρώμεθα τοὺς ἐστιωμένους, τίνες μάλιστα εἰσὶν Ⓦ καθαροὶ καὶ γνήσιοι καρποφυμένοι ἡδονῆς· Ⓦ τοὺς δὲ ἀφαιμαστηριάζοντας τὴν ἡμέραν ὅτι τὸ σιδάδιον καταχαίνοντας, καὶ τὰ δίπτυα τοῖς ἀρίστοις στενάζοντας, καὶ τὴν γαστέρα ἀφρίττοντας, καὶ τὰς αἰσθήσεις πηρώντας, καὶ τῷ ὑπερόγκῳ τῆς

τραπέζης αὐτῷ μετέδωκεν. Ἐγὼ οὖν ὄχλος πολὺς ὁ ἐκ τῶν Ἰουδαίων, ὅτι ἐγγὺς Βηθανίας ἐστὶν ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἦλθον, οὐ διὰ αὐτὸν μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ τὸν Λάζαρον ἴδωσιν, ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν καὶ ἐσταύρωσαν οἱ ἀρχιερεῖς. τὸ θαῦμα θεασάμενοι ἔπιστευον πολλοί· οἱ δὲ ἄρχοντες οὐκ ἠρκοῦντο μόνοις τοῖς οἰκείοις κακοῖς, ἀλλὰ καὶ τὸν Λάζαρον ἀνελεῖν ἐπεχείρουν. ἐβουλεύσαντο γὰρ οἱ ἀρχιερεῖς, ἵνα καὶ τὸν Λάζαρον ἀποκτείνωσιν, ὅτι πολλοὶ δι' αὐτὸν ἀπῆλθον τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἔπιστευον εἰς τὸν Ἰησοῦν. ἔστω, τὸν Χριστὸν ἀνελεῖν ἠβούλοντο, ὅτι τὸ σάββατον ἔλυεν, ὅτι ἴσον ἑαυτὸν ἐποίει τῷ πατρί, καὶ δηλονότι τοῦ Ῥωμαίους, ὡς φασι, ἵνα μὴ ἄρωσιν αὐτῶν καὶ τὸν τόπον καὶ τὸ ἔθνος· τῷ Λαζάρῳ τί ἔχοντες ἐγκαλεῖν ἐπεχείρουν αὐτὸν ἀνελεῖν, εἰ μὴ ἄρα τὸ καλῶς παθεῖν ἔγκλημα; ὁρᾷς πῶς αὐτῶν φρενιτικὴ ἡ προαίρεσις; καίτοι πολλὰ σημεῖα εἰργάσατο, ἀλλ' οὐδὲν αὐτοὺς οὕτως ἐξεθηρίωσεν, οὐχ ὁ τῦφλος, οὐχ ὁ τυφλός. τοῦτο γὰρ καὶ τῇ φύσει θαυμαστὸν ἦν, καὶ μετὰ πολλὰ ἐγεγόνει, καὶ ἦν παράδοξον, νεκροὶ πεντήμερον ἤδη πεπατοῦντα καὶ φθεγγόμενοι. ὧν δυοῖν τοῦ δεῖνα θατέρου. καὶ γὰρ τῆς ἑορτῆς αὐτῷ ἦν κατόρθωμα φόνοις ἀναμιγνῦναι τὴν πανήγυριν· ἀλλως γ', οὐκ ἂν ἐδύνατο ἐγκαλεῖν τὸ σάββατον, καὶ ταύτῃ τῇ πλάνῃ ἀπάγειν τοὺς ὄχλους· οὐ γὰρ δή, ὅτι μηδὲν εἶχον ψεύσασθαι, καὶ τὸν τηλικοῦτον μῦθον ποιοῦνται τὴν ἐπιχείρησιν. οὐ γὰρ, οὐδ' ὅτι σεσημειώσθαι τῷ πατρὶ εἶχον εἰπεῖν· ἡ γὰρ βύβλος αὐτοῦ ἐπεσόμιζεν. ἐποίει οὖν καὶ ὁ ἀεὶ συνεκάθευδεν ἀνίπτοις, καὶ τὸ σημεῖον λαμπρὸν ἦν, ὅτι τὸν φόνον ὁρμῶσιν. ὥστε καὶ ὅτι τὸν τυφλὸν τὸν τὸ μὴ ἐποίησαν, εἰ μὴ εἶχον ἐγκαλεῖν τὸ σάββατον· ἄλλως γ', οὐκ ἂν ἐξέβαλον αὐτὸν ἐκ τοῦ ἱεροῦ· οὗτοι γ' οἱ ἐπισημότεροι (καὶ δῆλον ἐκ τῶν πολλοὺς ἐλθεῖν εἰς τὸν μῦθον τῶν ἀδελφῶν) καὶ πρώτων ὁρώντων τὸ θαῦμα ἐγένετο, καὶ μετὰ πολλῆς τῆς παραδοξοποιΐας. ἀφ' τοῦτο πρώτης ἔτεχον ὀφθῆναι. τοῦτ' οὖν αὐτοῦ ἔδακνε, τὸ τῆς ἑορτῆς σκευωρίας πρόφασις ἀφεῖσα, ὅτι τὴν Βηθανίαν ἔρχεσθαι. ἐπεχείρησαν οὖν αὐτὸν ἀνελεῖν, καὶ οὐδὲ φανῆναι ἐδόκησεν τολμᾷν. οὕτως ἦσαν φονικοί. ἀφ' τοῦτο καὶ ἐρχόμενος ὀνόμασται, Οὐ φονεύσεις, λέγων. καὶ ὁ προφήτης τοῦτο ἐγκαλεῖ λέγων· Αἱ χῆρες αὐτῶν ἅμματος πλήρης. Τῇ ἐπαύριον ὄχλος πολὺς ἐλθὼν εἰς τὴν ἑορτήν, ἀκούσαντες ὅτι Ἰησοῦς ἔρχεται εἰς Ἱεροσόλυμα, ἔλαβον τὰ βαΐα τῶν φοινίκων, καὶ ἐξῆλθον εἰς ἀπάντησιν αὐτῷ, καὶ ἔκραζον· ὡσαννά, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου, βασιλεὺς τοῦ Ἰσραήλ. πῶς οὖν προφητεία μὴ πεπλήρωται ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ, καὶ εἰς τὴν ἔρημον ἀναχωρεῖ, πάλιν εἰσέρχεται μετὰ προφητείας; σώσας τὸν θυμὸν αὐτοῦ τῇ ἀναχωρήσει, πεπαυμένοις αὐτοῖς ἐφίσταται· ἄλλως γ', ὁ πλοῦτος ὁ παραλόγου καὶ ὁ ἐπόμβιον ἰχθὺς ἦν εἰς ἀγωνίαν αὐτοὺς ἐμβαλεῖν. οὐδὲν γὰρ οὕτως ἐπτοήσατο αὐτοὺς σημεῖον, ὡς τὸ τοῦ Λαζάρου· καὶ ἄλλος ὁ εὐαγγελιστής φησιν, ὅτι ἐπέστρωσαν τοῖς πώλοις αὐτῶν τὰ ἱμάτια, καὶ ὅτι πᾶσα ἡ πόλις ἐσείσθη· μετὰ τοσαύτης εἰσῆλθε πομπῆς. Εὑρὼν γ' ὁ Ἰησοῦς ὀναρίου, ἐκάθισεν ἐπ' αὐτῷ, καθὼς ἐστι γεγραμμένον· Μὴ φοβοῦ, θύγατερ Σιών, ἰδοὺ ὁ βασιλεύς σου ἔρχεται καθήμενος ἐπὶ πῶλον ὄνου. ἐποίει γ' τοῦτο, παραφυτεύων τὴν ὠὴν πληρῶν, τὴν γ' τυπῶν, καὶ τὸ αὐτὸ τῆς ὠὴν ἐγένετο ἀρχή, τῆς γ' τέλος. Τὸ μὲν γὰρ, μὴ φοβοῦ, θύγατερ Σιών, χαῖρε ὅτι ὁ βασιλεύς σου ἔρχεταί σοι πραΰς, παραφυτεία πεπληρωμένη ἐστί· τὸ γ', ἐπὶ ὄνου καθήσαι, μέλλον παράγμα παραδιατυποῦντος, ὅτι τὸ ἀκάθαρτον τῶν ἐθνῶν γένος ἔμελλεν ἐπιχειρεῖν ἔχειν. πῶς γ' καὶ εὐαγγελισταί φασιν, ὅτι μαθηταὶ ἐπέμψε καὶ εἶπε, Λύσατε τὸν ὄνον καὶ τὸν πῶλον· οὐκ γ' οὐδὲν τοιοῦτον φησιν, ἀλλ' ὅτι ὀναρίου εὗρεν ἐκάθισεν ἐπ' αὐτῷ; ὅτι ἀμφότερα εἰκὸς ἦν γενέσθαι, καὶ μετὰ τὸ λυθῆναι τὸν ὄνον, ἐλθόντας τοὺς μαθητὰς, εὑρόντων αὐτοὺς καὶ πῶλον, ἐπικαθίσαι. Τὰ γ' βαΐα τῶν φοινίκων καὶ τῶν ἐλαιῶν καὶ τὰ ἱμάτια ἐπέστρωσαν, δεικνύοντες, ὅτι λοιπὸν μείζονα ἡ περὶ τοῦ πρώτου δόξαν εἶχον περὶ αὐτοῦ, καὶ ἔλεγον· Ὡσαννά, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου. ὁρᾷς ὅτι τοῦτο μάλιστα

Ἐκ τῶν ὁμιλ. ξς. εἰς τὸ κατ' Ἰωαν. εὐαγγ. Ἰωαν. ιϛ. θ.

Ἡσ. α. ι. Ἰωαν. ιϛ. ιϛ.

Λουκ. ιθ. λϛ. Ἰωαν. ιϛ. ιδ.

Μαρκ. ια. ιθ.

Ἰωαν. ιϛ. ιγ.

ματα αὐτῦ ἀνεξερεύνητα, αἱ ὁδοὶ αὐτῦ ἀνεξιχνίαστοι, ἃ ἡτοίμασε τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτὸν ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε, καὶ οὖς οὐκ ἤκουσε, καὶ καρδίαν οὐκ ἀνέβη, ἢ μεγαλωσύνη αὐτῦ πέρας οὐκ ἔχει, ἢ ζωὴ εἰς ἀριθμὸν οὐκ ἔρχεται, πάντα ἀκατάληπτα· ἢ αὐτὸς μόνος καταληπτός; ἢ ποία σὰρξ δύναται τοῦτο μανίας ὑπερβολῆν; τίς ἢ σὰρξ αἰ θρηνήσειεν ὑμᾶς τῆς ἀπωλείας ἢ τῆς ἐκάστης ἑαυτῆς αἰτίας; ἵνα δακρύσωμεν, ἀγαπητοί, ὅσον δυνάμεις, Παῦλον ἀεὶ τοῦ τῶν ὀφθαλμῶν ἐταίραν δεχόμενοι τὸν ἡμέτερον, μετ' ἐκπλήξεως βοῶντα ἢ λέγοντα· Ὡς ἀνεξερεύνητα τὰ κρίματα αὐτῦ, καὶ ἀνεξιχνίαστοι αἱ ὁδοὶ αὐτῦ; αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΓΙΑΝ ΕΟΡΤΗΝ ΤΩΝ ΒΑΪΩΝ.

Ἰωαν. ιε. α. Ἐκ τῆς ἁμαξείας ἐπὶ τὸν κατ' Ἰωάν. εὐαγγ.

Ρὸ ἓξ ἡμερῶν τοῦ πάσχα, ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς Βηθανίαν, ὅπου ἦν Λάζαρος, εἰς ὃν ἐκ νεκρῶν ἤγειρε, καὶ ἐποίησαν αὐτῷ δεῖπνον ἐκεῖ· καὶ ἡ μὲν Μάρθα διηκόνει, ὁ δὲ Λάζαρος εἷς ἦν τῶν συνανακειμένων αὐτῷ. ἡ οὖν Μαρία λαβοῦσα λίτραν μύρου νάρδου πιστικῆς πολυτίμου, ἤλειψε τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἐξέμαξε ταῖς θριξὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς· καὶ ἐπληρώθη ἡ οἰκία ἐκ τῆς ὀσμῆς τοῦ μύρου. λέγει οὖν εἷς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, Ἰούδας Σίμωνος Ἰσκαριώτης, ὁ μέλλων αὐτὸν παραδιδόναι· διὰ τί τοῦτο τὸ μύρον οὐκ ἐπράθη τριακοσίων δηναρίων, καὶ ἐδόθη πτωχοῖς; εἶπε δὲ τοῦτο οὐχ ὅτι περὶ τῶν πτωχῶν ἔμελεν αὐτῷ, ἀλλ' ὅτι κλέπτης ἦν, καὶ τὸ γλωσσόκομον εἶχε, καὶ τὰ βαλλόμενα ἐβάσταζεν. εἶπε δὲ ὁ Ἰησοῦς· Ἄφες αὐτὴν, εἰς τὴν ἡμέραν τοῦ ἐνταφιασμοῦ μου τετήρηκεν αὐτό. τοὺς πτωχοὺς γὰρ πάντοτε ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν, ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε. ἔγνω οὖν πολὺς ὄχλος ἐκ τῶν Ἰουδαίων ὅτι ἐκεῖ ἐστι, καὶ ἦλθον οὐ διὰ τὸν Ἰησοῦν μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ τὸν Λάζαρον ἴδωσιν, ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν. ἐβουλεύσαντο δὲ οἱ ἀρχιερεῖς ἵνα καὶ τὸν Λάζαρον ἀποκτείνωσιν, ὅτι πολλοὶ δι' αὐτὸν ὑπῆγον τῶν Ἰουδαίων καὶ ἐπίστευον εἰς τὸν Ἰησοῦν. τῇ ἐπαύριον ὄχλος πολὺς ὁ ἐλθὼν εἰς τὴν ἑορτὴν, ἀκούσαντες ὅτι ἔρχεται ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἱερουσαλήμ, ἔλαβον τὰ βαΐα τῶν φοινίκων καὶ ἐξῆλθον εἰς ὑπάντησιν αὐτῷ, καὶ ἔκραζον· Ὡσαννὰ, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου, ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραήλ. καὶ εὑρὼν ὁ Ἰησοῦς ὀνάριον ἐκάθισεν ἐπ' αὐτό, καθὼς ἐστι γεγραμμένον· Μὴ φοβοῦ, θύγατερ Σιών· ἰδοὺ ὁ βασιλεύς σου ἔρχεται καθήμενος ἐπὶ πῶλον ὄνου. ταῦτα οὐκ ἔγνωσαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ τὸ πρῶτον· ἀλλ' ὅτε ἐδοξάσθη Ἰησοῦς, τότε ἐμνήσθησαν ὅτι ταῦτα ἦν ἐπ' αὐτῷ γεγραμμένα, καὶ ταῦτα ἐποίησαν αὐτῷ. ἐμαρτύρει οὖν ὁ ὄχλος ὁ ὢν μετ' αὐτοῦ ὅτε τὸν Λάζαρον ἐφώνησεν ἐκ τοῦ μνημείου καὶ ἤγειρεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. διὰ τοῦτο καὶ ὑπήντησεν αὐτῷ ὁ ὄχλος, ὅτι ἤκουσε τοῦτο αὐτὸν πεποιηκέναι τὸ σημεῖον. οἱ οὖν Φαρισαῖοι εἶπον πρὸς ἑαυτούς· Θεωρεῖτε ὅτι οὐκ ὠφελεῖτε οὐδέν; ἴδε ὁ κόσμος ὀπίσω αὐτοῦ ἀπῆλθε. καὶ τινες Ἕλληνες ἦσαν ἐκ τῶν ἀναβαινόντων ἵνα προσκυνήσωσιν ἐν τῇ ἑορτῇ· οὗτοι οὖν προσῆλθον Φιλίππῳ τῷ ἀπὸ Βηθσαϊδὰ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν λέγοντες· Κύριε, θέλομεν τὸν Ἰησοῦν ἰδεῖν. ἔρχεται Φίλιππος καὶ λέγει τῷ Ἀνδρέᾳ· καὶ πάλιν Ἀνδρέας καὶ Φίλιππος λέγουσι τῷ Ἰησοῦ. ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίνατο αὐτοῖς λέγων· Ἐλήλυθεν ἡ ὥρα ἵνα δοξασθῇ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ ὁ κόκκος τοῦ σίτου πεσὼν εἰς τὴν γῆν ἀποθάνῃ, αὐτὸς μόνος μένει· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ, πολὺν καρπὸν φέρει. ὁ φιλῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἀπολλύει αὐτήν· καὶ ὁ μισῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ εἰς ζωὴν αἰώνιον φυλάξει αὐτήν. ἐὰν ἐμοί τις διακονῇ, ἐμοὶ ἀκολουθείτω· καὶ ὅπου εἰμὶ ἐγὼ, ἐκεῖ καὶ ὁ διάκονος ὁ ἐμὸς ἔσται· ἐάν τις ἐμοὶ διακονῇ, τιμήσει αὐτὸν ὁ Πατήρ μου. νῦν ἡ ψυχή μου τετάρακται· καὶ τί εἴπω; Πάτερ, σῶσόν με ἐκ τῆς ὥρας ταύτης; ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἦλθον εἰς τὴν ὥραν ταύτην. πάτερ, δόξασόν σου τὸ ὄνομα. ἦλθε φωνὴ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ· Καὶ ἐδόξασα καὶ πάλιν δοξάσω. ὁ οὖν ὄχλος ὁ ἑστὼς καὶ ἀκούσας ἔλεγε βροντὴν γεγονέναι· ἄλλοι ἔλεγον· Ἄγγελος αὐτῷ λελάληκε. ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπε· Μὴ δι' ἐμὲ ἡ φωνὴ αὕτη γέγονεν, ἀλλὰ δι' ὑμᾶς. νῦν κρίσις ἐστὶ τοῦ κόσμου τούτου· νῦν ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου ἐκβληθήσεται ἔξω. κἀγὼ ἐὰν ὑψωθῶ ἐκ τῆς γῆς, πάντας ἑλκύσω πρὸς ἐμαυτόν. τοῦτο δὲ ἔλεγε σημαίνων ποίῳ θανάτῳ ἤμελλεν ἀποθνήσκειν. ἀπεκρίθη οὖν αὐτῷ ὁ ὄχλος· Ἡμεῖς ἠκούσαμεν ἐκ τοῦ νόμου ὅτι ὁ Χριστὸς μένει εἰς τὸν αἰῶνα· καὶ πῶς σὺ λέγεις ὅτι δεῖ ὑψωθῆναι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου; τίς ἐστιν οὗτος ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου; εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἔτι μικρὸν χρόνον τὸ φῶς ἐν ὑμῖν ἐστι· περιπατεῖτε ὡς τὸ φῶς ἔχετε, ἵνα μὴ σκοτία ὑμᾶς καταλάβῃ· καὶ ὁ περιπατῶν ἐν τῇ σκοτίᾳ οὐκ οἶδεν ποῦ ὑπάγει. ὡς τὸ φῶς ἔχετε, πιστεύετε εἰς τὸ φῶς, ἵνα υἱοὶ φωτὸς γένησθε. ταῦτα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἀπελθὼν ἐκρύβη ἀπ' αὐτῶν. τοσαῦτα δὲ αὐτοῦ σημεῖα πεποιηκότος ἔμπροσθεν αὐτῶν, οὐκ ἐπίστευον εἰς αὐτόν· ἵνα ὁ λόγος Ἡσαΐου τοῦ προφήτου πληρωθῇ ὃν εἶπε· Κύριε, τίς ἐπίστευσε τῇ ἀκοῇ ἡμῶν; καὶ ὁ βραχίων Κυρίου τίνι ἀπεκαλύφθη; διὰ τοῦτο οὐκ ἠδύναντο πιστεύειν, ὅτι πάλιν εἶπεν Ἡσαΐας· Τετύφλωκε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν καὶ ἐπώρωσε τὴν καρδίαν αὐτῶν, ἵνα μὴ ἴδωσι τοῖς ὀφθαλμοῖς καὶ νοήσωσι τῇ καρδίᾳ καὶ ἐπιστρέψωσι, καὶ ἰάσομαι αὐτούς. ταῦτα εἶπεν Ἡσαΐας ὅτε εἶδε τὴν δόξαν αὐτοῦ καὶ ἐλάλησε περὶ αὐτοῦ. ὅμως μέντοι καὶ ἐκ τῶν ἀρχόντων πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν· ἀλλὰ διὰ τοὺς Φαρισαίους οὐχ ὡμολόγουν, ἵνα μὴ ἀποσυνάγωγοι γένωνται· ἠγάπησαν γὰρ τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων μᾶλλον ἢ τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ. ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔκραξε καὶ εἶπε· Καὶ ὁ θεωρῶν ἐμὲ θεωρεῖ τὸν πέμψαντά με· ἐγὼ φῶς εἰς τὸν κόσμον ἐλήλυθα, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ ἐν τῇ σκοτίᾳ μὴ μείνῃ. καὶ ἐάν τις μου ἀκούσῃ τῶν ῥημάτων καὶ μὴ φυλάξῃ, ἐγὼ οὐ κρίνω αὐτόν· οὐ γὰρ ἦλθον ἵνα κρίνω τὸν κόσμον, ἀλλ' ἵνα σώσω τὸν κόσμον. ὁ ἀθετῶν ἐμὲ καὶ μὴ λαμβάνων τὰ ῥήματά μου ἔχει τὸν κρίνοντα αὐτόν· ὁ λόγος ὃν ἐλάλησα, ἐκεῖνος κρινεῖ αὐτὸν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. ὅτι ἐγὼ ἐξ ἐμαυτοῦ οὐκ ἐλάλησα, ἀλλ' ὁ πέμψας με Πατὴρ αὐτός μοι ἐντολὴν δέδωκε τί εἴπω καὶ τί λαλήσω. καὶ οἶδα ὅτι ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ ζωὴ αἰώνιός ἐστιν. ἃ οὖν ἐγὼ λαλῶ, καθὼς εἴρηκέ μοι ὁ Πατήρ, οὕτω λαλῶ.

τραπέζης

τοσοῦτοι τῆς ἀρετῆς ἀφεστηκότες τοῦ δικαίου, ἢ Ⓦ τῶν ἀγγέλων διαστήμω συνεργαζόμενοι ἢ αὐτῶν ὑπηκουόμενοι τῶν θείαν εἰδέναι μὴ ἀκριβείας ἀπόσης, τῶν αἰωνίαν καὶ ἀφθάρτων, ἢ ζωὴ μυριάδας τῶν ἀγγέλων τάττων συνεργαζέσαι, ὧν ἕνα ἰδεῖν ὁ Δανιὴλ οὐκ ἤρκεσε, τί πίσονται; καθάπερ γὰρ τὸ τῶν ἀκτίνων τοῦ ἡλιακοῦ ἀφεγγὲς ἀχ ὕτως οἶδεν ὁ τυφλὸς, ὡς ὁ βλέπων· ὕτω ἢ τὸ τοῦ Θεοῦ ἀκατάληπτον οὐχ ὕτως ἡμεῖς ἴσμεν, ὡς αἱ τῶν ἀγγέλων δυνάμεις, ὅσῳ καθαρώτεραι ἢ ζωφώτεραι καὶ διαφανέστεραι τῆς ἀνθρωπίνης εἰσὶ φύσεως. ὅσοι γὰρ τυφλοὶ ἢ βλέποντος τὸ μέζον, τοσοῦτον ἡμῶν κακείνων τὸ διάφορον. ὥστε καὶ τοῦ ἀγγελικοῦ λέγοντος ἀκούσῃς, Εἶδον Ⓦ Κύριον, μὴ τῦτο ὑπονοήσῃς, ὅτι τῶν θείαν εἶδεν ὡς ε. α. ἐκείνων· ἀλλὰ τὴν συγκατάβασιν, ἢ ζωὴν τῶν ἢ ἀμυδρότερον, ἢπερ αἱ ἄνω δυνάμεις. τῦτον ἢ ζ ἀπὸ τῶν ἀποστόλων φανερόν. Ἀνέβη γάρ, φησι, εἰς ὃ ἦσαν ὁ Ἰησοῦς, ἢ μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν. Τί ἐστι, μετεμορφώθη; πῶς ἰώσιξε, λέγε, ὀλίγην τῆς θεότητος, ἢ ἔδειξεν αὐτοῖς Ⓦ οἰκοῦντα Θεόν· ἢ ἔλαμψε τὸ πρόσωπον αὐτῦ ὡς ὁ ἥλιος, ἢ τὰ ἱμάτια αὐτῦ ἐγένετο λευκὰ ὡσεὶ χιών. ἠθέλησε δεῖξαι τῶν λαμπηδόνα αὐτῦ ὁ εὐαγγελιστὴς, ἢ λέγει, ἔλαμψεν. ἔλαμψε, πῶς; ἔλαμψε σφοδρῶς, εἰπέ μοι, ἢ πῶς; ὡς ὁ ἥλιος. ὡς ὁ ἥλιος, λέγεις; ναί. δεῖξόν τί; οὐκ ἔχω ἄλλο ἄστρον φαιδρὸν ἢ λευκόν. λευκὸς ἰῶ ὡς χιών· οὐκ ἔχω ἄλλον ὕλην λευκοτέραν. ὅπου γὰρ ὐχ ὕτως ἔλαμψεν, ἀπὸ τῦ ἐξῆς δείκνυται· ἢ ἐπίζει χαμαὶ Ⓓ μαθηταί. Εἰ ἢ ὡς ὁ ἥλιος ἔλαμψεν, οὐκ ἔπιπτον Ⓓ μαθηταί· ἥλιον μὲν γὰρ ἔβλεπον καθ' ἡμέραν, ἢ οὐκ ἔπιπτον. ἀλλ' ὅπερ ὑπὲρ Ⓦ ἥλιον ἔλαμψε, ἢ ὑπὲρ τῶν χιόνα, διὰ τῦτο μὴ φέρειν τὴν λαμπηδόνα, κατέπιπτον. ἀλλὰ τί πάθω; ἀνθρώπος εἶμι ἢ ἀνθρώποις διαλέγομαι, πηλίνῳ κέκτημαι γλῶτταν· συγγνώμην αἰτῶ τῶν διάστημα. ἢ γὰρ δι' ἀπιστίαν ταῦτα κέκραγμαι, ἀλλὰ δι' ἀπειρίαν τῆς ἀθανασίας ἢ τῆς φύσεως τῆς γλώττης τῆς ἡμετέρας. Ἵλεως ἔστω, δέσποτα· ἢ γὰρ ἀπιστία κεκραγμένος ζωῦται λέγω ζωὴ λέξεις· ἀλλ' οὐκ ἔχω ἄλλας. οὐ μόνον ἴσαμεν ἐν τῇ βιβλείᾳ τῆς λέξεως, ἀλλ' ἀράβαιμο τῷ πνεύματος. Διὰ τῦτο ἢ ἡ ζωὴ εἰρήκαμεν, ἢ τῷ κῦ τῶν μακαρίων Δανιὴλ ἱστορίαν ὑμῖν αἰνίγματι, ἢ στενοχῶς ἐδείκνυμεν αὐτὴν ἀγωνιῶσαν, τρέμοντα, τῶν ψυχορραγούντων οὐδὲν ἀμφίβολον σχούσῃ, τῆς ψυχῆς ἐπιζευγνύσης ἀπορρῆξαι τῶν τῆς σαρκὸς δεσμοὶ, ἵνα ἐκ πολλῆς τῆς πλάνης εἰδῶσι Ⓓ Ⓦ Θεὸν καταληπτὸν τοῖς λέγοντες, ὅτι οὐχὶ τῷ Θεοῦ ὑπερφαίνειν μέσον, ἀλλ' οὐδὲ ἀγγέλου φορητὸν καὶ πᾶσιν. καθάπερ γὰρ πλεῖστα χλεσθῆς ἢ ἥμισυς ἐν οἰκίσκῳ τινὶ σκοτεινῷ κατοικῆσαι, ὅταν ποτὲ αἴσθηταί τινος φόβου, πλησθεὶς τοῦ ὀρφνίου ἴπτασθαι, ἢ σκοτῶν τῶν ἡλιακὸν ἔξοδόν τινα ὑπερίπτασθαι, τῆς ἀγωνίας ἀπαλλαγῆναι ὑπερθυμῶσα· οὕτω δὴ ἢ ἡ ψυχὴ τῷ μακαρίου τότε ἐκείνου ἐκ τῦ σώματος διαβαίνειν ἔσπευδε, ἢ πρὸς ζωὴν ἔξωθεν ἠπείγετο. ἢ ὀξέλθειν αὖ ἢ ἀπέσωσεν, ἢ ὃ σῶμα καταλιπεῖν ἔρημον, εἰ μὴ ταχέως ὁ ἄγγελος προκαταλαβὼν αὐτὴν ἀπήλλαξε τῆς ἀγωνίας, καὶ πρὸς ὃ οἰκεῖον πάλιν ἐπιστήναι καταγώγιον. Εἰ ἢ ὁ δίκαιος ἐκεῖνος, ὁ τοσαῦτα ἔχων, ἄγγελον ἰδὼν οὐκ ἠνέγκατο, Ⓓ τοσοῦτον ἀφεστηκότες αὐτοῦ, καὶ οὐχὶ ἄγγελον, ἀλλ' αὐτὸν Ⓦ τῶν ἀγγέλων συνεργαζόμενοι διαστήμα, τί πίσονται; ἐκεῖνος λεόντων θυμὸν ἐδάμασεν· ἡμᾶς ἢ οὐδὲν ἀλωπέκων πανουργίαι δύνανται. ἐκεῖνος δράκοντα μέσον ἔρρηξεν· ἡμᾶς ἢ ἢ τὰ φιλαίτερα δεδοίκαμεν. Ἐ Εἰ ὁ τοιοῦτος ἢ τηλικοῦτος ἄγγελον ἐλθόντα πρὸς αὐτὸν ἰδὼν, σκοτοδινίᾳ κατέσχετο χαλεπῇ, τίνα ἕξουσιν ἀπολογίαν, οἱ τῷ μακαρίῳ ἐκείνῳ φύσει ἐμβατεύειν ὑπερφερομένοις; ἀλλὰ τῦτο Παῦλος ἐκπληττόμενος ἔλεγεν· Ὦ βάθος πλούτου ἢ σοφίας ἢ γνώσεως Θεοῦ· ὡς ἀνεξερεύνητα τὰ κρίματα αὐτοῦ, ἢ ἀνεξιχνίαστοι αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ; οὐκ εἶπεν, ἀκατάληπτα, ἀλλ', ἀνεξερεύνητα. Εἰ ὃ ἐξερευνηθῆναι οὐ δυνάμενα, πολλῷ μᾶλλον καταληφθῆναι ἀδύνατον. ἢ ἀνεξιχνίαστοι αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ· αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ ἀνεξιχνίαστοι, Ἐ αὐτὸς καταληπτός, εἰπέ μοι; τί λέγεις; τὰ κείμα-

ματα

Ἐκ τοῦ λόγου εἰς τὸν Παῦλον ὁ βασίλειος εἰς δείγμα σου.

κε. ὡς τὸ φῶς

κς. ψυχορραγοῦντα

κζ. ἔξω πάντων

Ἐκ τοῦ δ. λόγ. τοῦ ἁγ. παλάμα.

Ἐκ τοῦ ἁγ. τοῦ ἀπατ.

ρυόμιλω ὀπίσω αὐτῶ, ⁊ ἐξίασιν ἐκ τῆ τόματος αὐτῶ, ⁊ ἱπάσασιν ⟨W⟩ λέοντα ⁊ τὴν ἀρκτον· ⁊ ἴστασι ἐπ' ὡς ἓν τῶν θηείων ἐκείνων, δίπτι ὠνείδιση παράταξιν Θεοῦ ζωντος. ⁊ εἶπε Σαοὺλ πρὸς ⟨W⟩ Δαβὶδ, πορεύου, ⁊ Κύριος μετ' σοῦ. ἔδωκε δ' αὐτῶ ὁ βασιλεὺς τὰ ἑαυτῦ ὅπλα, ⁊ ἔδωκε βασάξαι. Διὰ τί; οὐ συνεχώρει τοῦτο ὁ Θεὸς, ἵνα μὴ πὰ ὅπλα συμμερίσηται τὴν νίκην τ καρπωμάτων· ἵνα μὴ εἴπη ὁ βασιλεὺς, ὅτι τὰ ὅπλα μου ἐποίησε ρίψαι τὰ ὅπλα, ⁊ ἐδύσατο τὴν πίστιν· ἀφίησι βαλεῖν· ἔπεσεν ὁ ἀλλόφυλος. οὐ γὰρ τῆ φύσει τοῦ σώματος, ἀλλὰ τῆ δυνάμει τοῦ πνεύματος τὴν νίκην ἀπηνέγκατο. ἔδραμε ⁊ ἔλαβεν αὐτοῦ τὸ ξίφος, ⁊ ἀπέτεμεν αὐτοῦ τὴν κεφαλήν· ⁊ ἐπληρώθη τὸ γεγραμμένον· Εν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν αὐτῦ συνελήφθη ὁ ἁμαρτωλός. Εἰ τοίνυν δόξης ἐρᾶς ⁊ τιμῆς, μὴ τὴν οἰκίαν, μηδὲ ⟨W⟩ ἵππους, ἀλλὰ τὴν ψυχὴν καλλώπιζε καὶ θεράπευε· ὡς νῦν γε οὐδὲν σου λαμπρότερον αἰθιοπικῆς ἐρήμου ἔχοντος ψυχῆς, ⁊ τὸ τῆς οἰκίας, ⁊ τὸ τῦ ἵππου περιβαλλομένου κάλλος. ἀλλα καὶ ἐκεῖνα καὶ ταῦτα γῆ, φησι. πόθεν; οὐ δέδοικας ταῦτα φθαρτόμενος, ⁊ μὴ τῶν ἵππων ⁊ τῶν λίθων ⟨W⟩ Χριστὸν ἀριθμῶν; οὐκ οἶδα ὅτι ⁊ σῶμα αὐτὸς διέπλασε, ⁊ ψυχὴν ἐμόρφωσε, καὶ ⟨W⟩ κόσμον ἀπείρων ἄπειρα; σὺ δ' οὐδὲ μικρὰν τούτων δόσιν τῶν ἀμοιβῶν; κἂν μὸν οἰκίσκον μικρὸν σκηνοποίησε, μὴ πολλῆς ἀκριβείας ⟨W⟩ μισθὸν ἀπαιτῆς· τὴν δὲ κτίσιν αὐτὴν πᾶσαν καρπούμενος, ⁊ κόσμον τοσοῦτον οἰκῶν, οὐδὲ ὀλίγον μύρον τὸν μισθὸν καταβαλῆς; ⁊ ποίας αὖ εἶπε λιθολογίας ἄξιος; Καθάπερ γὰρ ὁ λίθος πρὸς τὸ ὕψος αἴρεσθαι, τὸ οὐρανοῦ μὲν τὸ σῶμα Χριστῷ οὐ δυνήσεται, οὐδὲ πρὸς πὸ ὕψος φθάσας ἐκεῖνο, τὴν δὲ πλησίον τὴν οἰκείαν δίκτυα κηρυκῆ, πρὸς τὸν αἴρεσθαι ἐπαιτίους τῶν λίθου· οὕτω δὴ ⁊ ὁ τὴν μακαρίαν ἐκείνην οὐσίαν τοῦ Θεοῦ βλασφημῶν, ἐκείνην μὲ οὐδὲν προσβαλεῖν ποτὲ, πολλῷ μείζονα οὖσαν ⁊ ὑψηλοτέραν, ὥστε δίκαιόν τινα βλάβην, τῆ δὲ τῆς ἑαυτῦ κεφαλῆς τὸ ξίφος ἀκονᾶ, ἀγωνίζεται δὲ ⟨W⟩ ἀνεργέτην ἡμῶν. Ακούετέ σου ⟨W⟩ τὴν μακαρίαν τῆς ἁγίας οὐσίαν εὐεργάζομαι, ⁊ τὴν ἀκατάληπτον ἐκείνην φύσιν, καταληπτὴν εἰς λέγειν, ἵνα γνῶσι, ὡς οὐδὲ ἀγγέλου οὐσίαν δυνατὸν αἰθερίῳ μὴ ἀδίκως ἰδεῖν. ὁ ἅγιος πρόφητις Δαυὶδ, ὁ τῦ Θεοῦ φίλος, ὁ ἔχων παῤῥησίαν πολλὴν πρὸς αὐτὸν, πρὸς ἑβδομάδας ἑπτὰ θύσιν ἡμέρας, ⁊ ἄρτον ἐπιθυμῶν οὐκ ἔφαγεν, οὐδὲ οἶνος ⁊ κρέας οὐκ εἰσῆλθεν εἰς τὸ στόμα αὐτοῦ, οὐδὲ ἄλειμμα ἠλείψατο· ⁊ ὅτι ἐπιτηδειοτέρα αὐτῷ ἦν ἡ ψυχὴ, πρὸς τὴν τῆς τοιαύτης ἡδονῆς ἀπωδυχὴν, ἀπὸ τῆς ἡσυχίας κουφοτέρα ⁊ πνευματικωτέρα γενομένη, τότε ⟨W⟩ ἄγγελον εἶδε, καὶ φησιν· Ἐτάραξε τὰ ὀστᾶ μου ἐν τῇ ὁράσει μου, καὶ πνοὴ οὐκ ἀπελείφθη ἐν ἐμοὶ, οὔτε ἰσχύς· καὶ ἡ δόξα μου μετεστράφη εἰς Διαφθοράν. ὅπῳ γὰρ ὑπερεπῆρε τὸν ἀνθρώπινον, ὁ τῆς πρώτης τὸν ἀγγέλου καθάπερ σὴν σκηνὴν οὕτως αὐτὸν διέθηκε, πολλῷ καταστειλάσας τὸ ὠχρὸν ἐκεῖνο, καὶ αἰαλώσας τὸ κάλλος τῆς ὄψεως, καὶ δαπανήσας τὴν ὑπερφυᾶ τῆς ὑπερφυείας ἅπασαν, διὰ τοῦτό φησι· μετεστράφη ἡ δόξα μου εἰς Διαφθοράν. ἀνέζησε τοίνυν αὐτὸν ὁ ἄγγελος· ὁ δ' ἀνέζησεν ἐνέζωσε. καὶ ἀρχομένου τοῦ ἀγγέλου Διαλέγεσθαι πρὸς αὐτὸν, πάλιν κατέπεσεν ὑπὸ τὴν γῆν. καὶ καθάπερ ⟨W⟩ ἀπὸ τοῦ φόβου ἐκλελυμένοι, διεγερθέντες καὶ εἰς ἑαυτὸν ἐπανελθόντες καὶ Διαβλέψαντες, κατεχόντων ἡμῶν αὐτὸν, ⁊ ῥαινόντων τὸ πρόσωπον ψυχροῖς ὕδασιν, ὁ αὐτὸς ἡμῶν πολλάκις ἐκλύονται μεταξὺ τὰς χεῖρας ὕστερον ⁊ ὁ πρόφητις ἔπαθεν. ἡ γὰρ ψυχὴ φοβηθεῖσα, καὶ τὴν ὄψιν τῆς πρώτης οὐ φέρουσα τοῦ συνδούλου, οὐδὲ τὸ φῶς ἐκεῖνο δυναμένη βαστάζειν, ἐξορυζέντος καθάπερ πηὸς ἀλύσεως τὸ δεσμοῦ τῆς σαρκὸς ἑαυτῆς ἀπορῥῆξαι ἐπειρᾶτο· ἀλλ' ἐκεῖνος κατέσχεν. Εἰ δ' ὁ Δανιὴλ, ὧν ἠδίωθησαν ὀφθαλμοὶ λεόντων, Δαμιὴλ, ὁ τὰ ὑπὲρ ἄνθρωπον ἐν ἀνθρωπίνῳ σώματι δυνηθείς, ὁ ὅτι σοφίᾳ ⁊ δικαιοσύνῃ ⁊ ὅτι πολλοῖς ἑτέροις μάρτυρηθεὶς καταρτώμασι, σκυθρωπὸν παρῆσαν οὐκ ἐδέγκει, ἀλλ' ἄπους ἔκειτο· ⟨W⟩

τοσοῦτον

Ex τῆς ἐρημ. ⁊ σὺ ἐν Ρωμ.

Ex τῦ γ. λόγ. ⁊ σὺ ἐν ἀκατ. λήπτου.

Ex τ' ἰωβ.

κ. ψυχῆς

κ. ἔχειν

κεφαλὴν ⁊ κατὰ τὰς τῶ ἱερέως χεῖρας φέρων θύηνον ὁ Θεὸς, παιδεύων ἡμᾶς, ὅτι σὺν ἐκείνου μείζων ἀρχὴν ⁊ ὑξουσίαν ἐλάβομεν ⁊ κατὰ τῶ κρείττονος βούλεται. Εἰσῆλθε γὰρ ποτε ὁ βασιλεὺς Ὀζίας εἰς τὸν ναὸν τῶ Κυρίου θυμιάσαι ἐπὶ τὸν θυσιαστήριον τῶν θυμιαμάτων, ⁊ εἰσῆλθεν Ἀζαρίας ὁ ἱερεὺς ὀπίσω αὐτῶ, ⁊ μετ' αὐτὸν ὀγδοήκοντα ἱερεῖς δυνατοὶ ⁊ ἀνδρεῖοι, ἀλλ' ὡς δραπέτην ⁊ οἰκέτην ἀγνώμονα, ὕβρεως ἐπλήσθη ⁊ ἐξ ὀργῆς ἐφόδρου τύπος, ὥσπερ τις ὄφις ἐπισοδράμων ἐξ ἀκαθάρτου θηρίου, ὕβρις αὐτῶ τὸν θεσπεσίου ἐξαγαγὲν οἰκίας. Οὐκ εἶδεν εἰς τὴν ἀρχὴν ὕγκον, οὐκ ἔκυσε τῶ Σολομῶντος λέγοντος, Ἀπειλὴ βασιλέως ὁμοία θυμῶ λέοντος· ἀλλ' ὡς τοὺς τὸν ἀληθινὸν βασιλέα τῶν οὐρανῶν ἰδὼν, ⁊ τούτου ἐκφόβου ἑαυτὸν ὀχυρώσας, οὕτως ἐπεπήδησεν ἐπὶ τὸν ναόν. Ἀλλ' εἰσέλθωμεν ⁊ ἡμεῖς, εἰ δοκεῖ, ἵνα ἴδωμεν τί τοὺς βασιλέας ἐξαλείτει. Οὐκ ἔξεσί σοι, φησὶν, Ὀζία, θυμιάσαι τῷ Κυρίῳ. Οὐκ ὠόμασεν αὐλὴ βασιλέα, ὅπου αὐλὸς ἑαυτὸν ἐπολέβωσε ⁊ ἐξέβαλε ⁊ τιμῆς. ὁ μὲν γὰρ τῶ ἀνδρείαν ποιεῖ δῆλος ὢν, κἂν μείζους ὦσι τῶ κεφαλῆς ἔχῃ τὰ φάσεις· ὁ δὲ τῶ δικαιοσύνην ἐργαζόμενος, κἂν ἀπὸ τῶν ἐσχάτων ᾖ, ⁊ αὐτὸ τῶ βασιλέως βασιλικώτερός ἐστι. ⁊ τοῦτο χρὴ λέγω. Ἔλεγε ποτὲ βασιλέα γραῦς τοῖς Ἰουδαίοις, ὅτις ὁ τοῦτον γρύμενος ἀναξίως ἰῶ. πέμπει οὖν ὁ Σαμουὴλ τοὺς τῶ Ἰεσσαί, τὸν φησὶν· Ἐπεμψά με ὁ Θεὸς ποιῆσαι βασιλέα ἐκ τῶν υἱῶν σου ὁ Ἰεσσαί· ἀκούσας βασιλέα, τρομάσας ὑπερτίθεται ἐλθεῖν πρὸς δὲ [ποιῆσαι] ἀξίωμα, ἀλλὰ τοῦτον μόνον. ἄπαντες αὐλοί, φησὶ, οὐκ ἐδέχησεν ὁ Θεὸς ἐν αὐτῷ· ἀλλὰ τὸν δεύτερον, οὐδὲ οὗτος· ἀλλὰ τρίτον, οὐδὲ οὗτος· τέταρτον, πέμπτον, ἕκτον, οὐδὲ οὗτος. καὶ ἀπλώθη ὁ χορὸς τῶν παίδων, ⁊ ὁ ζητούμενος οὐχ ὑρίσκετο. λέγει αὐτῷ, Ἔχεις ἄλλον υἱόν; ἠμείφθη ὁ πατὴρ· ἔχω ἕνα, φησὶ, μικρὸν, θύτελῆ, ποιμένα. Ἀλλ' οὖν; βασιλέα ποιῆσαι ζητεῖς, ⁊ ἐλάττω κρείττονα ἡγῇ τῶ κρείττονος; ἀνθρώπου ἀνθρώπου ὀξουθενεῖ, ὁ δὲ Θεὸς ἐνφραίνει. ὁ γὰρ ὡς ὄψεται ἄνθρωπος, ὄψεται Θεὸς· ἄνθρωπος εἰς πρόσωπον, Θεὸς εἰς καρδίαν. μὴ γὰρ πολυθρυλήτου ζητοῦμεν; ψυχῆς εὐηρεστοῦντος ἐπιθυμοῦμεν. ⁊ Σαμουὴλ τί μὴ ὀξ ὀνόματος εἶπεν ὁ Θεός· ἀπέλθε, χρῖσόν μοι Δαβὶδ εἰς βασιλέα, ἀλλ', εἰπὲ τῶν υἱῶν Ἰεσσαί; ἵνα με πάθῃ ὁ Δαβὶδ, ὅπερ ἔπαθον Ἰωσὴφ. ὥσπερ γὰρ μαθηταὶ ὄντες οἱ υἱοὶ ζητοῦντα αὐτῶν βασιλέα, ἐπιβουλεύουσιν· οὕτω δὲ ὁ θεὸς ἵνα μὴ ⁊ δόξωσι τοῦτο ἐργάσασθαι. ὥστε ἡ ἄγνοια ἀσφαλείας μήτηρ ἐγένετο τῶ Δαβίδ. ἦλθε τοίνυν ὁ Δαβὶδ, ⁊ χρίει τὸν ἐλαίῳ, ⁊ ἀπῆλθεν ἔχων τὴν βασιλείαν, οὐ θαρσαλέα, οὐκ αἰσθόμενος ἐπιβεβλημένος, οὐδὲ δρᾶστα, ἀλλὰ τὴν τῶ Θεοῦ ψῆφον, ⁊ πομπὴν δυναστείας· ⁊ πολέμου κηδομένου, ἀπῆλθεν ἰδιώτην τὴν τάξιν, ⁊ οὐ βαρὺ τὸν βαθὺν ὑποδεδυκὼς ἐς μεταμελείαν, ⁊ οὐδὲν ἐτόλμα πεπηδῶσα, οὐδὲ ἐξέβη κατ' αὐτῶ, εἰσῆκει ⁊ λέγει· Τίς ὅστις ὁ ἀπόβλητος οὗτος, ὃς ὠπείδισε τὸν τάξιν Θεοῦ ζῶντος; ⁊ λέγουσιν αὐτῷ, πόθεν σοι ἡ ἀπόνοια αὕτη; ὁ δὲ, οὐκ ἀπόνοιαν, ἀλλὰ πίστιν· οὐ θαρσαλέα, ἀλλὰ θεοσέβειαν καθοπλίζομαι· οὐ σκοπῶ αὐτῶ τὸ μέγεθος, ἀλλὰ τὴν ἐρημίαν τῆς Ἀμαλὴκ αὐτῶ· ⁊ βλέπω ὅτι μέγα τὸ πλοῖον, ἀλλ' ὅτι κυβερνήτην οὐκ ἔχει. Ἆ οὖν ὦ ἀδελφοί; πάλιν φθόνος, πάλιν βασκανία. ὑπὲρ τίνα ἀφῆκας τὰ μικρὰ παρόντα σοι; ἡμεῖς οἴδαμεν τὴν ἀφθονίαν ⁊ τὴν μεγαλοφροσύνην ⁊ καρδίας σου, ὅτι ἕνεκεν τοῦ ἰδίου τὸν πόλεμον κατέβης. ὁ δὲ ὑποτιμούμενος ὑπ' ἐλάχιστα ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ, ⁊ ἀποβαλλόμενος εἰς τὸ ἕτερον μέρος τοῦ πολέμου, λέγει· πέσει δὲ ἀνδρὸς δὲ ἀφαιρεῖ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ; ὃ εἰσάγουσιν αὐτὸν πρὸς τὴν βασιλέα. εἶδε τοίνυν τὴν βασιλέα κεκαπνισμένα, δεδοικότα ⁊ τρέμοντα, ⁊ λέγει πρὸς αὐτόν· ἵνα τί ζωὲ πέσει τὸ πρόσωπον ὑμῶν, ⁊ ἐν τῇ εὐημερίᾳ τὴν δουλείαν ὁμολογεῖτε; τίς ὅστις οὗτος; ἐγὼ πορεύσομαι, ⁊ ἀφελῶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ; τί οὖν ὁ βασιλεύς; ⁊ πῶς δυνάσαι; σὺ παιδάριον εἶ μικρὸν, αὐτὸς δὲ ὁ πολεμιστὴς ἐκ νεότητος αὐτοῦ. ἀπιστεῖ ὁ βασιλεύς· ἀναγκάζεται ὁ Δαβὶδ τὰ κατορθώματα αὐτοῦ. Ἐγὼ, φησὶ, παιδίον ἤμην μικρὸν ποιμαίνων τὰ πρόβατα τοῦ πατρός μου· ⁊ ὅτε ἤρχετο λέων ἢ ἄρκος, καὶ ἐλάμβανε πρόβατον ἐκ τῆς ποίμνης μου, ἐξετορνούμην

ρυόμην

Εκ τῆ γ. λόγ. πρὸς εἰς τὸν Ὀζίαν.

Παροιμ. κ.

Εκ τοῦ λόγ. τῆ εἰς τὸν ὁπωφαρίωνα τὸν ὑιὸν μ. Ψάλμ.

χ. φίλαξ

κ. εος

κ. δ' ἵνα μὴ πάθω ὁ πατὴρ ἴργ.

λαύοντα μὴ ἐκπεφαγηλιαθῆναι. ἀλλ' εἰ βούλει δόξαν λαβεῖν, ἀφεὶς οὖσαν δόξαν· εἰ δὲ διώκεις δόξαν, ἐκπίπτεις δόξης. σκιὰ γάρ ἐστι δόξης αὕτη ἡ δόξα. σοὶ δὲ ἀρκεῖ ἰδιώτῃ ἐξωγραφηθῆναι, καὶ μυελάκις ὑπὸ λιμοῦ κατέχεσθαι, τῆς γραφῆς ἅψασθαι. Οἱ οὖν τῷ πρώτῳ λέγοντες ἀπέληφέναι τὸ πρῶ, εἰς τὸ μέλλον ἐρήμους ἑαυτοὺς πρωτιλῶς καθιστῶσιν. οὕτω καὶ ὁ Ἀδὰμ ἐλπίδι πλείονος τιμῆς, καὶ τῆς οὔσης ἐξέπεσεν· ᾧ πολλοὶ πολλάκις μᾶλλον ἐπιθυμοῦντες, καὶ τὰ πρόντα ἀπώλεσαν, καὶ ᾧ προσδοκῶντες [τῶν] ὑπαρόντων τὸ πρῶ ἔχειν, καὶ τὸ μέσως ἔχειν ἔπεσον. Τὰ γὰρ δι' ἀθεσπίτα πρόσταγματα, ὅσοι δι' ἐπιθυμῆς ᾗ λαμψῃ, τοσοῦτοι μείζονα τιμὴν σωζόντων ἐργάζεται, οὐ τὰ τῶν ἀρχομένων μόνοι, ἀλλὰ καὶ τὰ τῶν βασιλευόντων αὐτῶν. Οὐδὲ γὰρ δι' ὕβρεσι τῆς οἰκείας ἰδιωτικῆς τοσούτων ἐμπεπλησμένοις συμφορῶν, ὅσων τὰ βασίλεια τιμᾷ τῶν κακῶν. Τίνος ἕνεκεν, εἰπέ μοι, βασκαίνεις τῷ πλησίον, ὅτι τιμῆς ἀπολαύοντα βλέπεις καὶ δόξης πολλῆς; οἶδα σὸς ὁ νοῦς τὸ τούτων βιμβράμενον, καὶ ὅσον σὲ τὸν θῆν τίκτει] [τὸ] κακόν· τὸ γὰρ δὴ χαλεπώτατον τούτων, ὅτι τὰ μὲν ἐξ αὐτῶν κακὰ ἀβάσταπα μένει, ἡ δὲ ἡδονὴ οὕπω ἐφθάρη καὶ ἀπέστη. ἀλλ' ἐξουσίαν ἔχει τοῦτο ὃ κεκτοιῶτι πολλῶν, καὶ ἄγει καὶ φέρει πρὸς ὅσα θέλει, καὶ σὸν ἐχθροὺς λυπεῖ, καὶ σὸν κολακεύοντας εὐεργετεῖ, καὶ πολλῶν ἔχει δύναμιν. τί οὖν ἐργάσασθαι δύνᾳ] δικαίως; ἀποχρῶντα τῆς ἀξίας; ἢ τί τοῦτο; εἰ μὴ γὰρ δικαίως, ἢ ὠφελῆ· οὐδὲ γὰρ οὕτω πρόσεστι Θεοῦ, ὡς ὃ πρὸ ἀξίαν τιμᾶσθαι. εἰ δὲ ἀδίκως, ὃ ἔγκλημα πάλιν ἐστὶ σαφέστερον, ὅτι τοῦτον χορῆς. ὁ γὰρ ἀδίκως τι παθὼν, ἢ ἡμαρτὼς ὁμολογῶν, πλείονα τούτῳ ποιεῖ ᾧ Θεοῦ κέκτηται τὸν πρόεδρον. Ὁ γὰρ τοῖς ἄρχουσιν ὑποτασσόμενος, οὐ τοῖς ἄρχουσιν ὑποτάσσεται, ἀλλὰ τῷ Θεῷ τῶν ὅλων τοσοῦτον πείθεται· ἢ ὁ μὴ οὐχ ὑπακούων ἐκείνοις, τῷ Θεῷ πολεμεῖ. Οὐ γὰρ ἔστιν ἐξουσία, φησὶν, εἰ μὴ ἀπὸ Θεοῦ. ὃ γὰρ δέχεται εἶναι, ἢ σὸν μὴ ἄρχειν, σὸν ἢ ἄρχεσθαι, ἢ μὴ ἁπλῶς δυνάμενα φέρειν, ὥσπερ κυμάτων, τῇδε κἀκεῖσε τὴν δόμων σειομένων, τῆς τοῦ Θεοῦ σοφίας ἔργον ἐστί. διὸ καὶ σφοδρὸς ἔστι ζημιοῦσθαι, καταφρονούμενον τούτων. οὐ γὰρ τὴν τυχοῦσαν σε δίκην ἀπαιτήσουσι καταδικάσαντα, ἀλλὰ καὶ σφόδρα μείζονα· καὶ οὐδέν σε ἔξαιρήσει] αὐθαίρετα· ἀλλὰ καὶ δικαιοπραγοῦντα ὑποπτήσει ζημιοῦσθαι καὶ τὴν πρόεδρον μείζονος. Ὥσπερ γὰρ τοὺς τὴν κυβερνήτην καὶ ἀποπτήσεις, καταπίνουσα ὁ σκάφος· καὶ στρατηγὸν δι' ἀπαγαγὴν τὴν στρατιᾶς, δεδεμένους τοῖς πολεμίοις παραδώκασι τοὺς στρατιώτας· ὕπου τὴν πόλεων αἱ τοῦ ἀρχῆς αἰτίαι, δηλοῖ ἀλόγως ἀλογώτερον βιωσόμενα βίον. ὅπερ γὰρ πόσις ἐστὶ τοῖς οἰκίαις τῶν ξύλων αἱ ἁρμονίαι, τοῦτο ᾧ ἀρχόντες ἐστὶ τὴν πόλεσι. Ὁ τὸν οὖν ἀρχὸν αἰσχύνων ἢ πᾶσι, τοῦτο δυνήσεται μᾶλλον ὅσης βούλεται ἐξουσίας, ἢ καθίζειν καὶ συγχωρῆσαι τοῦτον αὖθις ἀποδοῦναι. τὸ μὲν γὰρ μὴ καθάσαι τοῦτον ἀναθυμώσεις, ἢ συγχώμιλον δῆμον τοῖς ἀσυγχύτοις ἁμαρτήμασιν, ἐτέρας ἐστὶ δυσκατορθώτου, καὶ μυρία τῆς διαλύσεως χρήματα, καὶ μυρία κτήσεσι στρατόπεδα, καὶ ὁπόσων ἐργάσεται, οὐκ εὐκόλως τοσούτων ἀνδρῶν ἀφέξεσι πρὸς ἑαυτοὺς ὑπαποδόσασθαι δυνήσεται. Οὐδὲ γὰρ οὕτω δίκαιοι ᾧ τὸν ἀρχὸν ἔχοντα, ὡς ἡ φιλοστοργία ἡ πρὸς τοὺς ἀρχομένους. καὶ γὰρ πατέρα, οὐ ὃ γεννῆσαν μόνον ποιεῖ, ἀλλὰ ᾧ ὃ φιλεῖ μᾶλλον ὃ γεννῆσαν· ἐπεὶ εἴθα φύσις ἀγάπης χρεία, πολλῷ μᾶλλον ἐνθα ἡ χάρις. Μείζων οὖν τῆς ἱερωσύνης ἀρχὴ τῆς ἀρχῆς τῆς βασιλικῆς· καὶ τοσοῦτον μείζων, ὅσον ὁ μὲν βασιλεὺς σώματα ἐμπεπίστευται, ὁ δὲ ἱερεὺς ψυχάς. καὶ ὁ μὲν λοιπάδας χρημάτων ἀφίησιν, ὁ δὲ λοιπάδας ἁμαρτημάτων· καὶ ἡνίοχος ἀναγκάζει, σοῦ πολλάκις ἐχθίος ὅπλα αἰθῆται, σοῦ ὅπλα πνευματικά· ἐκεῖνος πολεμεῖ σοὶς βαρβάροις, σοῦ σοὶς δαίμοσιν. διὰ τοῦτο καὶ ἐν τῇ παλαιᾷ ἱερεῖς σοῦ βασιλεῖς ἔχειν, καὶ καὶ τὸν τῶν

χαθηγῶν

Εκ τ' α'. λόγ. τῶ περὶ ἀκαταλήπτ.

Εκ τ' λόγ. τ' εἰς νεωτέραν χειροτόνησιν.

Εκ τ' ἑρμην. τῶ κ' Ματθ. ἐναγγ.

Εκ τῆς ἑρμην. τῆς πρὸς Ρωμ. ἐπιστ. Ρωμ. ιγ' α,

Εκ τ' ἀνδριάντ.

Εκ τῆς ἑρμην. τ' πρὸς Κορινθ. β'. ἐπιστ.

Εκ τ' αὐτ.

Εκ τ' ς'. λόγ. τ' εἰς τ' ὑψίστ.

χ. πάλιν

χ. ὀρθ

Εἰ μὴ αἰάστατος ὁ χειρίστης, οὐκ ἂν ὁ Θεὸς τοσαῦτα δι' αὐτὸν πεποίηκε καὶ ἀφῆκε μυρίους ἀπολωλέναι τὰ ἀγαθοῦ ἀπολαῦσαι. ὅτι δῆλον, ὅτι ἑτέρᾳ αὐτοῖς ἡτοίμασε ζωὴν, ἀδίωτον τῆς παρούσης, καὶ μυριοπλασίονα πολλῷ. ἐπεὶ πῶς ἂν ἔχοι λόγον, ὅτι τῶν μὲ πονηρῶν εἴασε πολλοὺς τυφλοὺς καὶ πρόσωπα βίου, τὸν δὲ δικαίων πολλοὺς ὀλίγοις ἀφίησι κακοῖς, δίκαιος ὢν καὶ ὁμολογούμενος, καὶ δικαίως ἑκάστῳ τὴν ἀξίαν ἀποδιδοὺς; ᾧ πρέπει δόξα, κράτος, τιμὴ καὶ προσκύνησις, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΠΕΡΙ ΑΡΧΗΣ ΚΑΙ ΕΞΟΥΣΙΑΣ ΚΑΙ ΔΟΞΗΣ. Λογ. ν.

Μακάριος λέγεται Κύριος ὁ τύπος, τῆς εἰκόνος αὐτὸν κατηξιωθείσης ποτὲ, προχειρισάσης αὐτὸν πολλῆς ἐπιτελεῖν τοῖς ὑφ' ἑαυτὸν δίκαια ἅπαντα, λέγοντας, ὅτι πᾶσαν αὐτὴν τὴν ὑμῶν ἔπεσαν τοὺς λίθους ἐξακοντίζοντες, ψηλαφήσας ἑαυτῷ τῇ χειρὶ τὸ πρόσωπον, καὶ πρᾶγμα μισθησάμενος εἰπεῖν, ὅτι οὐδαμοῦ πληγὴν ὅτι τοῦ μετώπου ἑωρᾶτο γεγονυῖαν· ἀλλ' ὑγιὴς μὲν ἡ κεφαλὴ, ὑγιὴς δὲ ἡ ὄψις ἅπασα· κἀκείνους ἐρυθριάσαντας καὶ αἰσχυνθέντας τοσούτων ἀπολαῦσαι τῆς ἀδίκου ταύτης συμβουλῆς ἐποίησεν. Εἰ δὲ τῷδε αἰδεσθέντες τοσαύτης ἀπέλαυσαν δόξης δι' ἑνὸς τοῦ ῥήματος, πόσων ἀγαθῶν ἀπολαύσεται τῷδε τῷ φιλανθρώπῳ Θεῷ; Καὶ γὰρ οὗτός ἐστιν ἀληθῶς βασιλεὺς, ὁ θυμοῦ καὶ φθόνου καὶ ἡδονῶν τῆς κακίστης, καὶ πάντα ὑπὸ τὸν τούτου νόμον ἄγων τὸν Θεοῦ, καὶ οὐκ ἐῶν ὑποδουλῶσαι τὴν ψυχὴν τῇ διαστροφίᾳ τῶν ἡδονῶν. τοιοῦτον ἁπλῶς μὲν εἶδος καὶ γῆς καὶ θαλάττης ἀρχόντων καὶ πόλεων καὶ δήμων καὶ στρατοπέδων. ὁ γὰρ τοῖς πάθεσι τῆς ψυχῆς λογισμοὺς ἐπιτάσσων, ῥᾳδίως μὲν ἐπιτάξαι καὶ ἀνθρώποις μὴ τὸν θεῖον νόμον, ὥστε αὐτοὺς τὸ παρ' ἑαυτοῖς ἔχειν τοῖς ἀρχομένοις εἶναι, μὴ πάσης ἡμερότητος ὁμιλεῖν τοῖς πόλεσιν. ὁ δὲ τῷδε ἀρχὴν δοὺς, θυμῷ καὶ φιλαρχίᾳ καὶ ἡδοναῖς ἀνάλυσιν, οὐ μὴν καταλείψει δόξαν τοῖς ἀρχομένοις, ὅτι σίφωνα μὲν φορᾷ λιθοκόλλητον καὶ χρυσοῦν, σωφρονοῦντι δὲ οὐκ ἐπιφαίνεται καὶ ἀληθινῷ μὲν ὄντι τὸ σῶμα λάμπει, τῷ δὲ ψυχῷ ἀκόσμητον ἔχει· ἔσεται δέ, οὐδὲ ὅπως μεταχείσει τὸν ἀρχὸν ὑπισχνεῖται. ὁ γὰρ ἑαυτῷ μὴ δυνηθεὶς ἀρχὴν, πῶς ἂν ἑτέροις δυνηθείη κατευθύνειν τοῖς νόμοις; Μηδὲ ὅτι σχῆμα μόνον, ὅπως τὸ τιμᾶς ὤνιον καὶ ἐξουσίας, ἀλλ' ὅπως ὤνιον τὸ ἀρετῆς καὶ φιλοσοφίας. αἱ γὰρ ἐξουσίαι πολλὰ τῷ ὄντι Θεῷ μὴ δοκοῦντα ποιεῖν πείθουσι καὶ σφόδρα πονηρᾶς δεῖ ψυχῆς, ὥστε εἰς δίον χρήσασθαι τὴν διαδοθεῖσαν τιμὴν καὶ δόξαν καὶ ἐξουσίαν. ὁ μὲν ἀπειρημένος δόξης, καὶ ἄκων φιλοσοφεῖ· ὁ δὲ ἀπολαύων αὐτῆς τοιούτου τινὸς πάσχει, οἷ' ἂν εἴ τις κόρη σεμνοπρεπῆ βιοτὴν καὶ καλὴν, νόμους δέξηται τοῦ μηδέποτε εἰς αὐτὴν ἀκολάστως ἰδεῖν. τοιοῦτον γάρ ἡ ἐξουσία. δεῖ πολλοῦ καὶ ἄκοντας εἰς τὸ ὑβρίζειν ἐκβαλεῖν, καὶ θυμὸν ἤγαγε, καὶ χαλινὸν γλώττης ἀφεῖλε, καὶ δύσερις ἀπέτασε τοὺς ἀνθρώπους, ὥσπερ ἐκ τοῦ πνεύματος τὸν ψυχρὸν ἀναῤῥιπίζουσα, καὶ εἰς τὸ ἔμπαλιν τῶν κακῶν βυθὸν τὸ σκάφος καταπονίζουσα. Τιμῆς γὰρ μέγεθος τοῖς οὐκ ἀξίοις τῆς τιμῆς ζητεῖ προσαιρεθῆναι προσθήκη τιμωρείας ὄντι. Τὸ γὰρ ἀδόκιμον καὶ προσκόπτειν ἐν δήμῳ, ὅσῳ λαμπροτέροις ποιεῖ, τοσούτῳ μείζους τοὺς καταδύσεις ἔχει, καὶ βαθείας δύσεις. ἀναπεσοῦσα γὰρ καὶ σῆπται ὁ τοιοῦτος ὅλος καὶ δυσώδης ἅπας, οὕτω πικρὸν ἔχων καὶ βαρὺ τὸ διασπᾶσθαι. καὶ τί λέγω σῆπται καὶ ἀναπεσοῦσαν; καὶ μυρία ἔχει κατορθώματα ὁ τοιοῦτος, δυσκόλως εἰς βασιλείαν εἰσερχόμενα. οὐδὲν γὰρ ὅπως ἐκπεραλίζει ἔσω, ὡς ἡ τῷδε τῶν πολλῶν δόξα. Τὸ μὲν γὰρ ἀπιμίας ἐνεγκεῖν, μέγα καὶ γενναῖον, τὸ δὲ δόξης μετασχεῖν, πεπωκυίας ψυχῆς, καὶ σφόδρα μεγάλης, ὥστε δόξης ἀπολαύοντα

Ex τῆ λογ. τῆ εἰς τὸν ἀνδριάντ.

Ex τῆ λογ. τῆ εἰς τὸν εἰκόνα βασιλικῆς δυναστείας περὶ μοναρχ.

Ex τῆς ἐρήμου. τῆ κζ Ματθ. ὁμιλ.

χ. ἰσὸν

Ex τῆς αὐτῆς.

Ex τῆς αὐτῆς.

νούμενος, λιμώττων, τῆς κυσὶ βορᾶ παρεκείμενος; ὅτω γὰρ αὐτὸ τὸ σῶμα πρόφρων, ὡς μηδὲ
τῶν κύνας ἀποσοβῆσαι δυνάσθαι ὀπίσω, ἢ πῦ τραύματα λακμῶντας· ἀλλ' ἔμως οὐκ ἐ-
παοιδοὶ ἐξήντησαν, οὐ πόα λαπάρειψεν, ὁ μαγδαλιὰς ἐκίνησεν, ὁ γόης παρεὶς ἑαυτὸν σκά-
λεσεν, οὐκ ἄλλο τι τῶν κεκωλυμένων ἐποίησαν· ἀλλ' ἕλεον μᾶλλον ἐφάπτουσι τοῖς κακοῖς
ἐκείνοις, ἢ τῆς βυσιβείας μικρόν τι παρεδύναι μέρος. τίνα οὖν ἔξομεν συγγνώμην ἡμεῖς, το- 5
σαῦτα κάφρονες ἐκείνῳ δεινὰ ἢ καρτεροῦντος, εἰ δῆτα πυρετὸν ἢ δῆτα τραύματα φαρμακοὶ
Εκ τ λόγ. τ μὴ πεῖ κα- ἢ γόητες ἐκ τῆς οἰκίας καλοῦμεν τῆς ἑαυτῶν; Πολλοὶ μὲν γὰρ πολλάκις ἀῤῥωστοῦσιν,
λάσθαι. ἀλλὰ τῆς αἰσχρᾶς καὶ βιαίου θεραπείας. ἄλλοι πυρία συζῶσιν ἑκάτερ, ἀλλ' ὑγιείας ἀπο- χ. ἐκ ἐπιφ
λαύουσιν. ὁ γὰρ Λάζαρος ὅτως ὑπὸ δέσποτικῆς, ὡς μηδὲ τῶν κύνας ἀποσοβῆσαι δυνάσθαι,
ἀλλὰ νεκρὸς ἔμψυχος ἐκεῖτο, ἐπιόντας μὲν αὐδεὶς θεωρᾶν, ἀμύνασθαι δ' οὐκ ἰσχύων· οὕτως 10
αὐτῷ γὰ μέλη πῦφλα, ὅτω τὰ ἐξ ἔνθυμα τῇ ῥᾳστώνῃ, οὕτω δεδαπάνηται τὸ πιεσμῷ. αὐδ'
κεθ' ἑαυτὸ τὸ πνεῦμα ἔχεσθαι ἀφίεται κῆ δῆτον, ὅταν ὑμᾶ συμπεπλεγμένα ᾖ, πῶς οὐκ αὐδά-
μας τὰς ἐν ζωῇ πάντα ἐκτινώσεται; Εἰ μὲν γὰρ ὑπὸ τῆς ἐρήμου ἢ τῆς ἀοικήτου χείμωνος ταῦτα
ἔπαθε, κῆ παρωθεῖτο, οὐκ ἂν ὅτως ἤλγησε. τὸ γὰρ μηδένα πῦφλαι κῆ ἄκρατα φέρειν ἔπειθε
τὰ συμβαίνοντα· τοῦ δὲ μέσου τοσούτων χειμῶνος κῆ βίας πνεόντων, οὐδὲ μηδενὸς μηδὲ τῆς τυ- 15
χούσης ὑπομνήσεως τυγχανόντος, δριμύτερον ἐποίει τὸ ὀδυνᾶν γλίσχρως τὴν αἴσθησιν. εἰκότως
δ' εἰκὸς αὖθις εἶναι ὁρῶντας, κέλαχας καταβαίνοντας, διαβαίνοντας, ἵππους, ἐφίππους, ἐισ-
ιόντας, ἐξιόντας, θορυβοῦντας, μυρίους. ἡμᾶς μὲν γὰρ, καὶ μυρία πάθη μὲν ἔφαμεν, ἀλλ' ἔχομεν
" πρὸς ἐκεῖνο ἰδίοτες, ἐκθυμίᾳ δέχεσθαι οὐδὲν λυπεῖν. τὸ γὰρ κοινωνοὺς εὑρίσκειν τῶν οἰκείων χ. εἰς
κακῶν, πολλὴν φέρει τοῖς ὀδυνωμένοις οὐδάκνησιν· ἐκεῖνος δ' οὐδένα ἕτερον ἔχει ἰδιῶ- 20
Ⓦ τὰ αὐτὰ αὐτῷ πάντα· ἀλλὰ κῆ μέχρι τῶ πρόσω βίου τὰ πρόντα ἐνόμιζε συγκε-
κρύφθαι παθήματα· τὴν γὰρ περὶ τῆς ἐκφύσεως ἰῶ εἰ δ' ἦν ἐφ' ἡμῖν μὴ τοσαύτην
ἔκγνωσιν εἶναι, κῆ τὰς ἐλπίδας τὰς αἰωνίσεως ἐλπίδας, ἢ τὰ ἐπιμασσόμενα τοῖς κατορθοῦσιν ἀ-
γαθὰ, ὅτω μικροψύχως πνέες ἐβάκφυται, ὡς μηδὲ ζωὴν ταύτης ἐβρθοῦσθαι ταῖς προσδοκίαις, τί
παρὰ τὰ ἐκφύσεις εἰκὸς ἰῶ; ζηλώσωμεν Ⓦ Λάζαρον κῆ πλούσιον κῆ πένητα. οὐ γὰρ ἔνα κῆ ες
δύο κῆ τρεῖς μόνον, ἀλλὰ κῆ πολλῶ πλείους ἀθλητὰς ἀρετῆς ἐπαίμφιε, τὴν πενίαν, τὴν ἐρη-
μίαν τῶν προσησομένων, τὴν ἀῤῥωστίαν, ὃ μὴ μέχρι δύο κῆ τριῶν ἡμερῶν, ἀλλ' ἐβδόμην τῶν
τοῦ βίου, ἢ ἑαυτὸν ἐν τάφῳ, ἢ Ⓦ πλούσιον ἐν τοῖς ἐσθήτοις ἐρᾶν, ὃ μὴ πρὸς Λάζαρον
ἐπεγκεῖν ἐχθρὸν ἰδεῖν, ὃ μηδὲν πρὸς ἀνάστασιν δύνασθαι φιλοσοφεῖν, ὃ μὴ τῶν ἐπιόντων κακῶν κῆ πόνων ἀναλγήτως καὶ τοῖς πολλοῖς ἔχει ἐπαλγῆσαι ἀπὸ τῆς συμφορᾶς ἐκείνου. τίνα οὖν ἐξόμεθα ἀπολογίαν, ἐὰ τάτε τοιαῦτα ἐμὰ βίᾳ μὴ τοσαύτης φέροντος ἀνδρείας, ἡμεῖς μηδὲ βαρύνοιτο τάτε οἰόμεθα; οὐ γὰρ ἔχεις, οὐκ ἔχεις δόξαν οὐδὲ ἐπιτεῖν ἄλλοτε τινά, τοσαῦτα κῆ τοιαῦτα πεπονθότα κακά. δῆτα γὰρ τοῦτο αὐτὸν ἐς μέσον προύθηκεν ὁ Χριστὸς, ἵνα, ὅτω καθ' ἡμᾶς ἐμπέσωμεν τοῖς δῆθεν, ὁρῶντες πρὸς τάτῳ τὴν ἐπαφροσύνην ὕβριν, ἐκμαθόντες οὐκ τῆς ἐκείνου φιλοσοφίας ἀνάγκαιον πρὸς μάθησιν κῆ πρὸς μελέτην. κρείσσων γὰρ τῆς οἰκουμένης διδάσκαλος προέκειται τοῖς ἐπουρανίοις παραινῶν δῆθεν, πρὸς αὐτὸν πρέπειν πᾶσιν ὁρᾶν, κῆ πρὸς ἐκεῖνον τὴν τῶν οἰκείων κακῶν ἐπαφροσύνην. Καὶ γὰρ Ⓐ σοφοὶ τὴν ἰατρείαν, ὅταν σιτοπότα Εκ τ γ'. λόγ. εἰς τ ὑζίαν. μέλλωσι τέμνειν μύγη, ἢ λίθους τοῖς πόροις ἐκαποσφίγγοντες ἐξέλκειν, ἢ ἄλλο τι τῆς φύσεως ἀμβλύτερμα ἐβρθοῦν, οὐκ εἰς χαλκὸν λαβόντες Ⓦ κάμινον ἔστο ποιοῦσιν· ἀλλ' ἐν μέσοις αὐτὸν προθέντες ταῖς ἀγοραῖς, κῆ ἐκ τῶν παριόντων ἐπεισάγοντες, ὅτως ἐπάγουσι τὴν τομήν. ποιοῦσι δ' τοῦτο, οἶμαι, δυσθεράπευτον " ἐμπορπᾶν βουλόμενοι συμ- ισ. ἐκπ.
φοροὺς, ἀλλ' ἐκ τῶν ὁρᾶν ἐν ἀλλοτρίοις παιδίοις τὰ σώματα πολλῷ τῆς οἰκείας ὑπείλας
Εκ τ λόγ. τ εἰς τ ὑ- ποιεῖσθαι τὴν προνοίαν. Ὅταν οὖν ἴδῃς δίκαιον στενοχωρούμενον, κακοχούμενον, ἐν
δρίαν. ἀῤῥωστίᾳ κῆ μυρίοις ἑτέροις δεινοῖς Ⓦ πρόντα βίον καταλύσαντα, εἶπε πρὸς ἑαυτὸν, ὅτι

Εἰ

λογίᾳ σὺ θορυβούμενος ἐπ' ἀφάλλοι ὅτι τοσαῦτας νοσήμασι; Καίτοι μὴ πολλάκις, πατέρων σοὶ διόρτως κελευόντων αὐτὸν, ἐπαυλίει καλύονται· σὺ δὲ οὐκ αἰσχύνῃ τὸν Θεὸν παιδεύοντός σε, τὸν καὶ πατέρων μᾶλλόν σε φιλοῦντα, καὶ πάντα τοῖς ὠφελοῦντι συμφέροντα διαγραμματιζομένου; ἀλλ' ἀπὸ μικρᾶς ἀρχῆς γέγονεν νόσος, ἀλλ' ἀπὸ ῥᾳθυμίας ἀποπεσόντα αὐτὸν τῆς διανοίας, καὶ τοῖς τῶν δαιμόνων πείθῃ; καὶ ποίας τολμῇ συγγνώμης; πῶς ἀπολογήσῃ τῷ Χριστῷ; πῶς αὐτὸν καλέσῃς ἐπὶ τὰς εὐχάς; ποίῳ σιωπήσεται λοιπὸν ἐπιβήσῃ τῆς ἐκκλησίας; ποίοις ὀφθαλμοῖς ἴψει ⟨Ψ⟩ ἱερέα; ποίᾳ χειρὶ τῆς ἱερᾶς ἅψῃ τραπέζης; ποίαις ἀκοαῖς ἀκούσῃ τῶν ἀναγινωσκομένων ἐκ γραφῶν, τοιαῦτα καθ' ἑαυτὸν διανοούμενος; πῶς δυνήσῃ ⟨Ψ⟩ Θεὸν προσκαλέσασθαι πάλιν; μᾶλλον δὲ ἔστερξε, καὶ τὸν Μωϋσέως σχῆμα προσήκατο, δυνήσεται δεῖσθαι. ἢ οὐκ ἀκούεις λέγοντος τοῦ Ἰουδαίων φησὶ τοῖς ⟨Ψ⟩ Ἱερεμίᾳ· Μὴ προσεύχου περὶ τοῦ λαοῦ τούτου· ὅτι ἂν στῇ Μωϋσῆς καὶ Σαμουὴλ, οὐκ εἰσακούσομαί αὐτῶν; Καίτοι καθάπερ ⟨Φ⟩ ὑδραγωγοῖς αἱ πλακοῦντες καὶ τὰ ῥωγάλια, καὶ ἕτερά τινα τοιαῦτα πολλάκις τοῖς μικροῖς προτείνομεν παιδίοις, καὶ διελεάζοντες, τῆς ἐλευθερίας αὐτὰ καὶ τῆς ζωῆς ἀποστερήσομεν αὐτούς· οὕτω δὴ καὶ ⟨Φ⟩ γόητες, μέλοις ἐπαγόμενοι θεραπείαν, ὅλως τῆς ψυχῆς καταποντίζουσι τὸν σωτῆρα. Πολλοὶ δὲ τῶν εἰς ἑκάστην ἀλγοῦσι σκοπεῖν ὠκότων, οὐ μόνον πλοῦτον καὶ δυναστείαν καὶ ὅσα τοιαῦτα προσκτᾶται τοῦ Θεοῦ τοὺς ἔλαττον αὐτοῦσι, ἀλλὰ δὲ τοῖς ἐχθροῖς ἐπιτρέπων, καὶ ἵνα ὑμᾶς ἐπιτείνῃ ἀνδρίας ἀνδρὶς ἱκετεύοντας· καὶ ὃν ἑαυτοῖς ἡμέραν εἶ καὶ φιλάνθρωποι βάλλοι), τοῦτον τοῖς ἐχθροῖς αἰνήμερον γενέσθαι καὶ ἀπάνθρωποι βάλλοι). καὶ ⟨Ψ⟩ μὴ κυβερνήτην ⟨Φ⟩ πλοίου τις οὐ καθίζοι τοιοῦτος ἐκπλήξει τὸν οἰακα, καὶ τὸ σκάφος ἰθύνων· ἀλλ' ὅτι τῶν καταστρωμάτων καθήμενοι, τὰ σκεύη ὑπερήμενα ἔχουσι), οὐ μόνον ἐξ ὑρίας φερομένης τινός, ἀλλὰ καὶ τὰ ἔρματα ἐπαναπίπτοντες κίνδυνον ἀπειλήσῃς· ὧ Θεῷ δὲ μόνῳ τὰ συμφέροντα ἡμῖν ἀκριβῶς οἰκονομοῦντι παραχωρῶν οὐκ ἀνέχοι), ἀρρώστῳ ἐοικότες τῷ τὰ ἰατροῦ δοῦναι αὐτῷ προσκαλουμένῳ, ἀλλ' ὅσα λύει τὸν νόσον, ἀλλ' ὅσα πέφευε τὸν ὕλιν τὸν τῆς νόσου μητέρα. ἀλλ' οὐκ αἰσχύνῃ) ὁ ἰατρὸς τῆς τὰ κάμνοντος ἐξουσίας· ἀλλὰ καὶ δακρύοντα ἴδῃ καὶ ὀλοφυρόμενον, τῷ ὁμῷ τῆς τέχνης ἀκολουθῆσαι μᾶλλον, ἢ τοῖς τούτου δάκρυσιν ὑπεκκάμπτεται· καὶ τὸν ἀπίστην, οὐκ ἀπιστοῦντα, ἀλλὰ φιλανθρωπίαν ὑπομένοντα. πιστεύομεν γὰρ τῷ νοσοῦντι, καὶ τὰ τοῖς ἀνδρὶν χαριζόμενος, τὰ πολεμίων εἰς αὐτὸν ἐργάζεται· αἰσχύνεται δὲ τὴν ὑπηρεσίαν μαχόμενος τὴν ἐκείνου, ἐλέῳ κέχρηται δὲ φιλανθρωπίᾳ. ἀλλὰ δὲ ⟨Φ⟩ φιλόστοργοι πατέρες τοῖς κομιδῇ νηπίοις μαχαίρας ὑπερίστασιν, ἢ πυρὸς ἀνθρακας, οὐδαμῶς ὁρίζηται δύνεται)· ἴσασι γὰρ σαφῶς βλαβερὰν οὖσαν αὐτοῖς τὴν τῶν ὑπάρχων. οὕτω καὶ ὁ Θεὸς τῆς αἰτήσεως ὡς ὠφέλιμα τὰ ὀλέθρια, οὐκ ἀνέχεται δοῦναι, ὡς εἰς βλάβην αὐτοῖς γενόσεων ἐσόμενα. οἶμαι δὲ σοὶ ἀρχαίους τῶν ἰατρῶν οὐχ ἁπλῶς, σοὶ ἀλόγως νομοθετῆσαι, δημοσιεύεσθαι τὸν τῶν ποικίλων ἐργαλείων ὑπόδειξιν· ἀλλ' ἵνα σοὶ ὑγιαίνοιεν ἀσφαλίζωνται), προσδιορίσαντες αὐτοῖς, ὁπόσων ἀπακτοῦντες δίκαιοι εἶναι. Τοὶ Χριστοὶ τοίνυν καὶ γλυκύτερον φοβερώτερον ἡμῖν εἶ) δοκῇ, καὶ βασιλείας πολλῷ κρείττονα· καὶ νοσοῦσιν μέν, βέλτιον δὲ ταῖς ἀῤῥωστίαις μένειν, ἢ διὰ τὸν ἀπαλλαγὴν τῆς ἀθυμίας εἰς ἀσέβειαν καταπεσεῖν. καὶ γὰρ θεραπεύσει γένος, μᾶλλον καταβλάψει, ἢ ὠφέλησεν· ὠφέλησε μὲν γὰρ πολλάκις τὸ σῶμα, τὸ πάντως ἀποθανούμενον μακρὸν ὕστερον καὶ σπουδαῖα μέλλον, καταβλάψει δὲ τὸν ψυχὴν τὸν ἀθάνατον. ⟨Ψ⟩ γὰρ οὐκ ἰατροῦ βέλτιον μηδὲν ἔχειν φάρμακα. ὁ μὲν θεὸς μὴ ἔχων, οὔτε σώζει, ὅτι ἀπόλλυσιν, ὁ δὲ ἔχων ἀπόλλυσι, οὐκ εἰδὼς ὅπως χρήσῃ)· ὅπερ ἂν εἰ τῇ φύσει τὰ φάρμακον ὄντα ἡ σωτηρία μόνον, ἀλλὰ δὲ ἐν τῇ τέχνῃ τὸ προσαγόντος. Οὐκ ἄρα τὸ ἰατρὸν ἔχειν ἰατροῦ, ἰατροῦ ὄντι εἶ). ἤκουσας τὰ περὶ τοῦ Λαζάρου, πῶς λιμῷ καὶ νόσῳ καὶ ἐρημίᾳ πάντα ⟨Ψ⟩ αὐτὸν κρεῖττον ἐπάλαισεν, ὡς δὲ αὐτὸν τὸν ζωὸν καταλῦσαι ἐν τῷ τοῦ πλουσίου πυλῶνι, καὶ προ-

Ex τῷ ὁ. λόγῳ τῶν χρ. Ἰωάννου

Ex τῷ α. λογ. τῶν χρ. Ἰωάννου

Ex τῷ λόγῳ τῶν εἰς τὸν πάτερα ἡμῶν

Ex τῷ α. λόγῳ τῶν χρ. Ἰωάννου

Ex τῷ ε. λογ. τῶν χρ. Ἰωάννου

κηδεμόνα βλασφημῆς; οὐκ αἰσθάνῃ τῷ κρημνοῦ φερόμενος, ἢ εἰς βάραθρον σαυτὸν ἐμβάλλων ἀπωλείας ἑκάτης; δῆλον γὰρ τοῦτο ὁ δῆμος μυεῖα ἐπάγει δῆτα, ἵνα εἰς ὀκφὸ σε καταγάγῃ ὁ βάραθρον. καὶ μὴ ἴδῃ βλασφημοῦντα, ῥᾳδίως αὔξει τὸ ἀληθὲς καὶ μείζονα ποιῇ, ἵνα κεντρόμενος ἀποδυσωπήσῃς πάλιν. ἀλλ' ἴδῃ ἡμερόως φέροντα, ἢ ὅσῳ ὁ πάρος ὑπετίθετο, τοσούτῳ μᾶλλον διζήσεσθαι τῷ Θεῷ, ἀφίσταται εὐθέως, ὡς εἰκῇ ἢ μάτην πρεσβεύων λοιπόν. Τίνος γὰρ ἕνεκεν δυσχεραίνεις, ἄνθρωπε, ἢ βλασφημῇς, εἴ τινι τῶν ἀδοκήτων συμπίπτοις ποτέ; μὴ γὰρ ἐὰν βλασφημήσῃς, κουφότερον ὁ πάρος ποιῇς; ὑπομένεις μὲν οὖν αὖθις, ἢ χαλεπωτέρων ἐργάζῃ μᾶλλον τὸν ὀδυνῶντα. ἀλλ' οὐ δυνάσῃ σιγᾶν, ἀπὸ τῆς ὀδύνης κεντρόμενος; ἀλλ' ἀντὶ τῆς βλασφημίας εὐχαριστήσεις, εὐφημήσεις, δόξασεις τὸν Θεόν. εἰ μὲν γὰρ βλασφημήσῃς, ἐπὶ τῷ τοῦ Θεοῦ συμμαχίαν ἀπεκρούσω, ἢ σφοδρότερον εἰργάσω τοῦ Θεοῦ· εἰ δ' εὐχαριστήσῃς, ταύτῃ ὑπεβουλεύσω τὸν πονηρὸν δαίμονα, ἢ τὸν τοῦ κηδεμόνος Θεὸν προθυμίαν ποιῇ ἑαυτὸν ἐπισπάσω. ἀλλ' ἀπὸ τῆς συνηθείας ὁρμᾷ πολλάκις ἡ γλῶσσα τὸν πονηρὸν ὀκφὸν φθέγξασθαι ῥῆμα; ἀλλ' ἐπιδὺν ὁρμήσῃ, φρὶν ἢ τὸ ῥῆμα ἐξενεγκεῖν, καταδακὼν τοῖς ὀδοῦσιν αὐτὸν πάντοθεν σφοδρῶς. βέλτιον αὐτὸν αἷμα ῥέειν ἐῶ, ἢ κατ' ἐκείνου τὸν ἡμέραν γενόμενος ὑπηρμένος, μὴ δυνηθεῖσαν τῆς πλεονεξίας τυχεῖν, ὡς ὑπὸ τοῦ πλουσίου βέλτιον αὐτὸν ποιήσασθαι πόνον, ἢ διενεχθῆναι τηνικαῦτα τῷ ἑτέρῳ. Ὅταν οὖν νόσῳ πολυπόνῳ χρόνῳ, ἢ πολλοὶ πολλαπλασίονα ἀναγκάζοντες, ἢ μὴ ἐπωφελῶς, ἢ ὑπομένωσι, ἢ ἑτέροις δοκῶσι πολεμοῦντα δεδιέναι δὲ κακόν· σὺ δὲ δῆτα τὸν τοῦ Θεοῦ φόβον ἐνέγκῃς γνησίως ἢ ἐκ τοῦ πόνου ἢ ἀκλινῶς, ἢ πάντα αὐτὸν ἔλῃ παθεῖν ἢ ἀνταγωνιᾷ τῶν τοιούτων πολλάκις, τοῦτό σοι μαρτυρίου σέφανον φέρει. ἐὰν μὴ ἀμφίβαλλε. καθάπερ γὰρ ὀκφὸς ταῖς ἀπὸ τῶν βασάνων ὀδύναις φέρει γνησίως, ὥστε μὴ προσκρούσαι ὁ Θεὸν· οὕτω καὶ σὺ ταῖς ἀπὸ τοῦ νόσου φέρεις ἀληθείας, ὥστε μηδεὶς διαβαλεῖν τῶν πρὸ ἐκείνου, μηδὲ πολλάκις ἅπερ ὑπάρχει. ἀλλὰ σφοδρότεραι ὀκφαὶ; δὴ αὗται μακρότεραι· ὥστε εἰς ἴσον καταλήγῃ, πολλάκις ἢ ἐς σφοδρότερον. ὅταν γὰρ καίσωσιν ἔνδον σοχλῇ καὶ φλέγῃ, ἢ τῶν ἄλλων πολλαπλασίων ἀποστῆναι τὸν ἐπωδόν, οὐχὶ μαρτυρίου σέφανον ἀνεδήσω; Ὅταν δὲ σκάλλῃς σὺν ἐπωδοῦ μετὰ πολλῆς τῆς ὕβρεως ἐκ τῆς οἰκίας, πάντες ἀκούσαντες ἐπαινέσονται καὶ θαυμάσουσι, ἐς πολὺ δηλῆσαι ἐρῶσιν· ὁ δῆμος ἀῤῥωστῶν, μυεῖα πολλαπλάσιον ἰσῶν καὶ πολλαπλασίων καὶ συμβουλεύοντα ἐπωδαῖς χρήσασθαι μαγικῆς τέχνης, οὐ προσέχατε, μὴ εἶπε· βέλτιον ἀποθανεῖν οὕτως, ἢ πολλοῦ ποιεῖσθαι τὸν εὐσέβειαν. εἰ δὲ σὺ ζῶντα τοσοῦτοι ἐπαινοῦσι, σὺ τεθνεῶτα πολίτης ἐκφὶ λήψῃ σέφανος, ὅταν τῶν ἀγγέλων πρόντων, τῶν ἀρχαγγέλων, παρελθὼν ὁ Χριστὸς καὶ τῆς χορείας σου λαβόμενος, εἰς μέσον πολλαπλασίονα ὁ δεῖνα ὀκφὸν, καὶ, πάντων ἀκουόντων, εἴπῃ· σοῦ ὁ ἀνθρώπου πυρετῷ ποτε ληφθεὶς, μυείων αὐτῷ πολλαπλασίονα ἀπαλλαγὴν τοῦ πυρετοῦ, δῆλον ὁ ὄνομα ὁ ἐμὸν, καὶ φόβον εἰς ἐμὲ, ἵνα σὲ μηδενὶ προσκρούσῃ, δίωσαν καὶ ἡδύμφωνος σοὶ ἐπιχειρουμένοις αὖθις θεραπεύειν σκεύῳ τῷ ὕδατι· ἢ εἵλετο μᾶλλον σὲ ἀποθανεῖν τῷ νοσήματι, ἢ πολλοῦ ποιεῖσθαι τὸ εἰς ἐμὲ εὐνοεῖν. εἰ γὰρ σοὶ ποτίσαντες αὐτοὶ ἢ ἠρέψαντες ἢ σὲ δύσαντες εἰς μέσον πολλοῦ, πολλῷ μᾶλλον σοὶ δι' αὖθις ἐλευθερίους ἀνέχεσθαι πυρετῷ. οὐ γὰρ ὅτι ἴσον δῆτα ἄρτον ἢ ἱμάτιον, ἢ νόσον μακρὰν ἐπανορθοῦν, ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον τοῦτο ἐκείνου· οὕτω ἢ ὁ σέφανος ἐς μακροτέρους. ταῦτα ἢ ὑγιαίνοντας μελετῶμεν, ἢ πρὸς ἀλλήλους λέγωμεν, ἀναμνήσθητε τοῦ μακαρίου Τιμοθέου, ὅτι σὺν ὀλίγοις ἐκ τῆς ἀῤῥωστίας ἀνέπνευσεν, ἀλλὰ ζωοφόρος ἐν διενεχθῇ τῷ νοσήματι. Εἰ δὲ ὁ δίκαιος ὀκφὸς ἢ ἅγιος, ἢ τοῦ τῆς οἰκουμένης πολιστοῦ ἐγκεχαλεσμένος, ἐς νεκροὺς ἐγείρων, ἐς δαίμονας ἐλαύνων, ἢ μυεῖα νοσήματα διορθούμενος ἐν ἑτέροις, πόσῳ τὰ ἐπαχθῆ δικαιοῦ, τίνα ἔξεις ἀπολογίαν

Ἐκ τῶν ἱερῶν τῶν πρὸς Θεοδόσιον.

Ἐκ τῶν ς. λόγων τῶν Ἰωάννου

ΠΕΡΙ ΑΡΡΩΣΤΙΑΣ ΚΑΙ ΙΑΤΡΩΝ.

ΕΚ τ λόγ ὅτι ἐκ ῥᾳθυμίας ἡ κακία.

ΟΤαν ἀῤῥωσίᾳ παρεπέσῃς, ἀδελφε, ἀναμνήσθητι τοῦ σώματος τοῦ Ἰῶβ, καὶ τῆς ἁγίας ἐκείνης σαρκός· ἁγία γὰρ ἦν καὶ καθαρά, καὶ τοιαῦτα ἔχουσα πεῤῥώματα. τίς γὰρ ὕπνος ἠῤῥώστησέ ποτε; τίς τοσαύτην πληγὴν ἐδέξατο, ἢ ἕτερον δεξάμενος εἶδεν; οὐκ ἔστιν οὐδείς, οὐκ ἔστι. καὶ μικρὸν αὐτῷ τὸ σῶμα ἐδαπάνατο, καὶ πολὺ σκωλήκων αὐτῷ πάροδοι ἔῤῥευσαν ἀπὸ τοῦ μυκτῆρος, καὶ διαπαντὸς ἦν αὐτῷ ἡ ὀπτασία, καὶ πολλὴ πάροδος ἦν δυσωδίας, καὶ τὸ σῶμα καὶ μικρὸν ἀφῃρεμένου, καὶ τοιαύτην σποδιὰν τηκόμενον, ἀνθ' ὧν ἐσθίει σιτία ἐποίει· καὶ λιμὸς ἦν αὐτῷ ξένος ἐν ἀδόξοις. οὐ γὰρ διὰ μάρης ἠθύμησε τῆς ἔξω τροφῆς ἀπολαῦσαι. Βεβρωμένος γάρ, φησὶ, ὁρᾷ τὰ σιτία μου. ἀλλ' ἰσχνὸν εἶχεν ἔρωτα τοῦ ἀδόξοις καὶ ἀτιμίαις χαίρειν, φησί, τῇ εἰδύῃ τοῦ Θεοῦ αὐτῷ ταῦτα ἐπάγοντα. τοῦτο μὲν οὖν αὐτὸν μάλιστα ἐπαίρει καὶ ἐθαρρύνει, ὅτι τοῦ Θεοῦ θέλοντος πρὸς αὐτὸν διεφθάρητε, τοῦτον νομίζει αὐτῷ πολεμεῖν, ἐν παρέργοις ποτὲ ὑλάγοντι μόρῳ τῶν γενομένων οὐκ εἶχεν. ἱκανὴ δὲ ἀρκεῖν τοῦτο εἰς παῤῥησίαν νομίζῃς, δείκνυσι δὲ καὶ αὐτὸς ταύτην τὴν παῤῥησίαν σχεῖν. καὶ γὰρ μὴ διὰ τὸ Θεοῦ πάθης ἢ τῆς δίκης, ἀλλ' ὅτι διὰ πονηρίαν, ἐπηρείσης ἦ, καὶ μὴ βλασφημήσῃς τοῦ δικαίου κωλύσαι μόνον, ἀφέντα ὑπὲρ σοῦ ἐνεχθῆναι δικαστῇ, ἀπαιτεῖ τοῦ Θεὸν παθόντες ἐγκαλοῦσιν, ὅπου καὶ διὰ τοῦ Θεὸν παθεῖν ἐπαῤῥήσασι σοι συμφορᾶς γνησίως ἐνέγκας, καὶ ὃν δικαιοῦσθαι αὐτὸν κωλύσαι, μὴ βλαφθῆναι ἦ, ἠνῴξησας. Οὔπω γὰρ ἀγαθὸς ἂν ὅστις χωρὶς ἁμαρτίας, ὅτε κακὸς τίς ἐστι χωρὶς δικαιοσύνης· ἀμφοτέρως ἦ ἀμοιβὴ καὶ ἀπόδοσις. εἰ δὲ ἦν τις δίκαιος, καὶ φαῦλον ἐργάσηταί τι, καὶ ὑποσυρῇ, καὶ ὑμωρίᾳ παραδοθῇ, μὴ θορυβηθῇς· ἀλλ' εἰπέ, ὅτι ἔστ' ὁ δίκαιος μικρόν ποτε κακὸν ἐποίησε, καὶ ἀπολαμβάνει ὧδε, ἵνα εἰς μὴ κολασθῇ. πάλιν ἐὰν ἴδῃς ἁμαρτωλὸν ἁρπάζοντα, πλεονεκτοῦντα, θλίβοντα μύθους, μυρία τοιαῦτα κακά, μηδὲ ὅτῳ θορυβηθῇς, ἀλλ' εἰπέ· ἔστ' ὁ ἁμαρτωλὸς ὁ μυρία κακὰ ποιῶν, ποτὲ πάγαθόν ἐποίησε, καὶ ἀπολαμβάνει ὧδε τὰ ἀγαθά, ἵνα μὴ μισθὸν ἐκεῖ ἀπαιτήσῃ. τοῦτο γάρ ἐστι καὶ ὅτι ἐν Λαζάρου ἐστὶν ἰδεῖν· ἐκεῖ σωθέντα καὶ ἀνθ' ἑνὸς πολλὰ ἀμαρτήματα, καὶ πλούσιον πάλιν ἓν ἔχοντα ἀγαθόν. ἄκουσον τί φησιν ὁ Ἀβραάμ· Ἀπέλαβες τὰ ἀγαθά σου ἐκεῖ, καὶ Λάζαρος τὰ κακὰ αὐτοῦ. ὁποῖα; ἐποίησέ τι ἀγαθόν; ἀπέλαβες δὲ τὰ ἐκείνου πλοῦτον, τὸν ὑάκινθον, τὸν πορφύραν, τὸν δυναστείαν, τὸν πολύν, καὶ οὐδέν σοι κεχρεώστηται. τί οὖν; ὁ Λάζαρος οὐδὲν ἥμαρτε; ναί· διὰ τοῦτο λέγει, καὶ Λάζαρος τὰ κακὰ αὐτοῦ· ὅτε γὰρ σὺ τὰ ἀγαθά σου ἀπελάμβανες, τότε καὶ ὁ Λάζαρος τὰ κακά. ὥστε ὅταν ἴδῃς δίκαιον κολαζόμενον, μακαρίζε αὐτὸν καὶ λέγε· ἔστ' ὁ δίκαιος ἁμάρτημά τι ἔχει, καὶ ἀπολαμβάνει αὐτόν, καὶ ἀναπαύεται ἐκεῖ καθαρός. Εἰ δὲ πλέον τοῦ ἁμαρτήματος κολάζεται, τοῦ θείου δικαιοσύνης αὐτὸν λογίζου). καὶ τοῦτο ἐγὼ λέγω. ὁ Ἰὼβ δίκαιος ἦν, ἄμεμπτος, ἀληθινός, θεοσεβής· καὶ ἐκολάσθη αὐτοῦ τὸ σῶμα ὧδε, ἵνα ἐκεῖ μισθὸν ἀπαιτήσῃ. Φησὶ γὰρ ὁ Θεὸς πρὸς αὐτόν· Οὐκ ἄλλως σοι οἴει με κεχρηματικέναι, ἢ ἵνα δικαιώσω δίκαιος; Ἀρα οὖν μὴ τὸν πρέπει ψόγον ἅγιον ἐκεῖνον Ἰὼβ τῆς γυναικὸς συμβουλὴ; τί γὰρ οὖν μᾶλλον ἐποίησε, καὶ ἐπέῤῥωσε μειζόνως αὐτόν, ὡς καὶ ὑπερημῆσαι τῇ γυναικί. ἠρᾴθυμει γὰρ μᾶλλον ὁ δίκαιος καὶ καταπορφυροῦσθαι, καὶ μυελοῦ πάχος δύνασθαι, ἢ μετὰ βλασφημίας ἀπαλλαγῆναι τοσούτων θυρεοῦσθαι κακῶν. Ἀλλ' οἱ πολλοὶ τοῦ δεσπότου ἐπιφθόνου ἀῤῥωστίαν ὑπὲρ εὐπρεπείας, βλασφημοῦσι θύραθεν, καὶ τὰ μὲν πόρρω ὑφίστανται τοῦ νοσήματος, τὸ κέρδος δὲ τοῦ ἐξ αὐτοῦ δέχεται τῆς ἐκτομῆς ἀποστερούμενοι. Οἱ ποῖοι, ὦ δέσποτα; οἱ εὐπρεπῶς καὶ σωφρόνως καὶ προσηνῶς τῇ

Εκ τ ε'. λόγ. περὶ Ἰουδαίων.

Εκ τ γ'. λόγ. εἰς τὸ πάσχειν καὶ τὸν Λάζαρον.

℣ πεφῦτευται αὐθεφπον σύσαν· Εἰ γὰρ ὀλίγον χρόνον, τάχα ἢ οὐδὲ ἡμέραν ὅλην ἐν τῷ παραδείσῳ ζήσας, καὶ τρυφῆς ἀπολαύσας, εἰς τοσοῦτον ἦλθεν κακίας, ὡς καὶ ἰσοθέῳ φαντασθῆναι, καὶ ℣ ἀπατηλὰ διεργάσασθαι νομίσαι, καὶ μηδὲ μιᾶς καταξιῶσαι ἐντολῆς· Εἰ δὲ ℣ ἐφεξῆς βίον ἔζη, τί οὐκ ἂν ἐξειργάσατο; ὅταν γὰρ ἄπαξ τις ἐλευθερωθεὶς τῆς κακίας μὴ σωφρονισθῇ, πολλῷ χαλεπώτερα πείσεται τῶν πρώτων. ἢ γὰρ ἀπὸ πολλοῦ τοῦτον σωφρονισθῆναι ἔδει, ἀπὸ τοῦ παθεῖν πρότερον, ἀπὸ τοῦ ἀπαλλαγῆναι, ἀπὸ τοῦ πρόσκαιρα πείσασθαι, εἰ μὴ μεταβάλλοιτο. ὅταν δὲ μηδενὶ τούτων γένηται βελτίων, πῶς οὐ πολλῷ χαλεπώτερα πείσεται τῶν πρώτων κακῶν; ὁ γὰρ Φαραὼ οὐκ ἐφρόντισε τῆς πληγῆς· Εἰ ἐπαιδεύθη, οὐκ ἂν ἔλαβε πεῖραν τῶν ὑστέρων, οὐκ ἂν μυρία ἅμα αὐτῷ τῷ στρατεύματι κατεποντίσθη πόντῳ. Ἀλλ' ὁ μὲν τοῦ δεσμοῦ χείμαρρος καλὸς, οὐκ ἐς αἰ ποτὲ καλὸς· ἀλλὰ τῆς ἀνάγκης ἀπαλλαγὴς ἐπόμενος πάλιν. μὴ οὖν τοῦτο ἐρωτῶντες λέγωμεν, ὁ μηδὲν ποιήσας κακὸν, μηδὲ ἁγνεύσας, ποῖον δέξεται τόπον; Ὃ γὰρ μὴ ποιῆσαι ἀγαθὸν, τοῦτο ποιῆσαί ἐστι κακόν. Εἰπέ γάρ μοι, Εἴ τινα οἰκέτην ἔχεις, μηδὲν κλέψαντα, μήτε ὑβρίζοντα, μήτε ἀφειλόμενον, ἀλλὰ μόνης ἀργοῦντα ἢ τὰ ἄλλα ἁπάντων, καθήμενον ἢ ἀλφάβητος ἄρχειν, ἢ οὐδὲν τῶν ὀφειλόντων πρὸς οἰκέτου δεσπότην πληρῶσθαι ποιοῦντα, οὐ μαστιγώσεις, οὐ τρεβλώσεις αὐτὸν, Εἰπέ μοι; ἢ μᾶλλον οὐδὲν Εἰργάσατο κακόν. αὐτὸ μὲν οὖν ὅτι κακὸν τοῦτο οὐ μὴ ποιήσῃ ἀγαθόν. ἔστω δὲ γεωργὸς πρόσκαιρος, ἢ μηδὲν λυμαίνεσθω τῶν ἡμετέρων, μήτε ὑπερβουλεύηται, μήτε κλέπτῃ, μόνον ἢ τὰς αὑτοῦ χεῖρας δήσας οἴκοι καθεζέσθω, μήτε σπείρων, μήτε αὔλακα τέμνων, μήτε ἄμπελον θεραπεύων, μήτε ἄλλο τι τῶν τοιούτων ἔργων ποιῶν· ἆρα οὐ κολάσομεν ℣ τοιοῦτον; καίτοιγε οὐδὲν ἠδίκησεν, οὐδὲ ἔχομεν ἐγκλῆσιν αὐτῷ. Ἀλλ' αὐτὸ μὲν οὖν τοῦτο ἠδίκησεν. καὶ ὅτι τοῦ σώματος ἢ τοῦ ἡμετέρου ἔστω χεὶρ μὴ πλήττουσα τὸν κεφαλὴν, μηδὲ σκοτοῦσα τὸν γλωττῆδν, μηδὲ ἐξορύττουσα ℣ ὀφθαλμὸν, μηδὲ ἄλλο τι τοιοῦτον ἐργαζομένη κακὸν, μόνον ἢ ἀργὴ ἰδρύετω, ἢ τὸν πρὸς ἑαυτῆς λειτουργίαν μὴ πληροῦτω τῷ σώματι· ἆρα οὐκ ἄξιον ἐκβάλλειν αὐτὸν, ἢ ἀφέλιμον ἄργοῦσαν, ἢ σώματι λυμαινομένῳ τῷ σώματι; τί ἢ, ἂν δὲ τὸ μὴ κατεσθῇ τὸν χεῖρα, μηδὲ δάκῃ τὸ ζῆθος, τί ἢ πρὸς ἑαυτὸ ἐλλείπῃ πολλὰ, οὐ βέλτιον ἐμπεφράχθαι μᾶλλον; Εἰ τοίνυν ὅτι τούτων μόνον τὸ κακόν τι ποιεῖν, ἀλλὰ ἢ τῶν ἀγαθῶν ἔλλειψις ἀδικία μεγάλη, πολλῷ μᾶλλον ὅτι τῶν πνευματικῶν.

Ἐκ τῆς αὐξητ. Εἰ γὰρ μὴ δυνατὸν ἐστὶν ὑμᾶς ἐμὲ καταρθοῦν, ἢ τὸ ἐπαθλα ὑμᾶς λαμβάνειν τῶν κατορθωμάτων, ἢ οὐκ ἂν τοσοῦτον ἐώκλεσα. ὥσπερ γὰρ μήτηρ ὁρῶσα παιδίον πυρέττον παρειῶσα ἀχθομένῳ ἢ κομιδῇ, θρηνοῦσα πολλάκις εἶπεν· Εἰ μὴ δυνατόν ἐστιν, τέκνον, ℣ πυρέτου ἀπαλλάξασθαι ℣ σὸν, ἢ ἐπ' ἐμοῦ τὸν ἑλκύσαι τὸν φλόγα· οὕτω κἀγὼ λέγω, Εἰ μὴ δυνατόν ἐστιν ἐμὲ ποιῆσαι πάντας ὑμᾶς κατορθῶσαι πάντων· ἀλλ' οὐκ ἔστι τοῦτο, οὐκ ἔστιν. Ὁ τοίνυν δυνάμενος ἢ ἑτέρους διορθῶσαι, μιγνύσθω τοῖς μέλλουσι δίκην τῆς θεραπείας, ἵνα ποιήσῃ βελτίους· ὁ δὲ ἀνωφελὴς ὤν, φυλάττων σὺν πόνῳ, ὥστε μὴ τὸν πρὸς ἐκείνους δίκην λύμην. Οὕτω γὰρ ἢ ℣ πρόθεσις βιώσεται βίον μὲν ἀσφαλείας, ἵνα δὲ μισθὸν ὑπερθέσεται ἀγαθῶν· ὧν γένοιτο πάντας ἡμᾶς ὑπερτυχεῖν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μεθ' οὗ τῷ πατρὶ ἡ δόξα, ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν

δ' καρέσιον ἐν μέσῳ τῷ συμποσίου, ἢ ἀρέσκει τῷ Ηρῴδῃ ἢ τοῖς συνδειπνοῦσιν, ὥστε Ηρῴδῃ ἐμόσαι, Αἴτησαί με ὃ θέλεις, ἢ δώσω σοι, ἕως ἡμίσους τῆς βασιλείας μου. Βλέπεις πῶς τὴν βασιλείαν ἀπέρριψεν; ὃ ἐὰν αἰτήσῃς, δώσω σοι, ἕως ἡμίσους τοῦ βασιλείας μου. ἄθλιε καὶ ζηλότυπε, οὕτω σου διέφθαρται τὰς ἀγαθοίας τοῦ ὀφθαλμούς; τοσούτου κρίνεις τὴν βασιλείαν ἀξίαν; ἀπ' ἀρχῆς ὠρχήσατο τὸ καρέσιον, καὶ ἀπέδοσο ἡμῖν· ἐὰν δὲ πρότερον ὀρχήσηται, τί ποιήσεις; δῦξαι μὴ πάλιν αὐτῷ ὀρχήσασθαι, ἢ μὴ πάλιν ὀρχησαμένῳ δώσεις μέρος· εἰ δὲ μή, λείπεταί σοι τὸ κεφάλαιον. Οἱ γὰρ κατὰ τὰ τοιαῦτα κακοήθεις, καὶ μυριάκις πλουτῶσι, καὶ δοῦλοι εἰσὶν ὧν κατεδουλωμένοι πολλῷ, ὁ τάξει δούλων ἢ ἀνδραπόδων τοῖς τῶν ἀρετῶν μετιοῦσιν εἰσιν. Ἐστω γὰρ ὁ μὲν βασιλεὺς πονηρός, ἢ ἰδιώτης χρηστός· ἰδιώτου πῶς τίνος κύριος ἐστί, ἢ πῶς τὰ τῆς διανοίας ἁμαρτάνει ἢ τίς ὁ κανών, καὶ τίς ὁ κανονούμενος. πῶς οὖν εἰσόμεθα τοῦτο; ὅταν πάθῃ τῷ ἰδιώτῃ ὁ βασιλεὺς πονηρόν τι καὶ ἄδικον, ἢ πλημμελείας γένηται. Τί οὖν ὁ χρηστὸς ἰδιώτης ἐν τούτοις; ἢ μόνον οὐκ ἐξέλκει, ἀλλὰ καὶ κύπτεται, ἀλλὰ πιέζεται καὶ ὑπανίσταται καὶ ἀπαγαγεῖν τὸν πονηρεύμενον, καὶ ἀποδιδράσκειν δίκην. πῶς οὖν ἐλεύθερος; ὁ ποιῶν ὃ βούλεται, καὶ μηδὲ βασιλέα διδοὺς, ἢ τὸν πονηρὸν καὶ ἄδικον φρονοῦντα; ὥσπερ γὰρ ὁ αἰχμάλωτος καὶ μικροῦ ἔχει πλοῦτον, διὰ αὐτὸ τοῦτο μάλιστα πᾶσι δοῦλός ἐστιν· οὕτω καὶ ὁ τῶν παθῶν ἁλισκόμενος, καὶ αὐτὸ πρόσκειται τὸ ἀφόδημα, δραχμῆς πάσης ἐστὶν ἀπλήστερος. Τί δὲ πένητος ἐλευθερώτερον ἡμῶν τῶν πολλῶν κακίαν μετιόντων, ὅταν ἢ αὐτοῖς τῆς πορισμοῦ τοῦ καθ' ἡμέραν δεσποτῶν ἀπειρωτᾶν, ἢ πιμελοῦνται ἔχωσιν, ὅπου πολλὰς ἀπὸ τῆς φύσεως ἀφορμὰς δεξάμενοι, ταύτας προδιδώκασιν, ἑκόντες ὑποσυρέντες, ἢ πρὸς τὸν κακὸν αὐτοὶ μολήσαντες; Εἰ γὰρ ὁ τὸ δοθὲν ἀπιστῶν πονηρός, ἐπεὶ μὴ ἐδιπλασίασεν· ὁ δὲ τὸ δοθὲν φυλάξας τί ἀκούσεται; Εἰ ἐκεῖνος δίκης ἔξωθέν ἐστι, ὅταν ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων· ἡμᾶς τί ποιοῦμεν, μείζονι ἡμᾶς ἐλκόντων ἐπ' ἀρετὴν ἀμαθυόμενοι ἢ ὀκνοῦντες; ὁρᾷς τὸ βιτιλεὲς τοῦ βίου καὶ τὸ ἄδηλον τῆς ζωῆς, ἢ τὸ τοῖς παροῦσι πόνοι; μὴ γὰρ τὴν μὲν ἀρετὴν μὴ πόνου, τὴν δὲ κακίαν ἄνευ πόνων ἔστι μετελθεῖν; Εἰ οὖν ἡ σὰρξ ἢ ἐκεῖ πόνος, ἀλλὰ τί μὴ ταύτην εἵλου τὴν πολὺ κέρδος ἔχουσαν; Μὴ οὖν, ἐὰν ἱερεὺς ἴδῃς ἀνάξιον, τὴν ἱερωσύνην ἀφάδεσε. οὐ γὰρ τὸ πρᾶγμα ἀφαιρεῖται δεῖ, ἀλλὰ κακῶς τῷ καλῷ χρησάμενον ἐπεὶ καὶ Ἰούδας προδότης ἐγένετο, ἀλλ' οὐ κατηγορία τοῦ τῆς ἀποστολῆς, ἀλλὰ τῆς ἐκείνου γνώμης. καὶ ἀπόστολοι πολλοὶ δήμιοι ἐγένοντο, καὶ φλαγγέλια δεδώκασιν αὐτῷ Φαρισαῖοι. ἀλλ' οὐ τὴν τέχνην ἀφαιρεῖται, ἀλλὰ κακῶς τῇ τέχνῃ χρησαμένων. ἢ ναῦται πολλοὶ κατεποντίσθησαν πλοῖα, ἀλλ' οὐχ ἡ ναυπηγία, ἀλλ' ἡ κακὴ γνώμη ἐκείνων. Ἀνάγκη μὲν ἐλθεῖν τὰ σκάνδαλα, φησὶν ὁ σωτήριος λόγος· πλὴν οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ, δι' οὗ τὰ σκάνδαλα ἔρχεται. τί οὖν; ἡ προῤῥησις αὐτὴ τὰ σκάνδαλα ἄγει; οὐχ ἡ προῤῥησις αὐτὴ, ἀλλὰ τοῦτ' ὅπου προεῖπε, δηλοῖ τοῦτο γενέσθαι· ἀλλ' ὅπου πάντως ἐμέλλησε γενέσθαι, δηλοῖ τοῦτο προεῖπεν· ὡς εἰ μὴ ἐβούλοντο Φαρισαῖοι αὐτὰ πεπραγέναι, οὐδ' ἂν ἦλθον· εἰ δὲ μὴ ἔμελλον ἔρχεσθαι, οὐδ' ἂν προεῤῥήθη. ὅπου δὲ σκανδαλοῦργοι σκῆνοι, ἢ ἀνίατα σύστασιν, ἦλθον, καὶ προλέγει τὸ μέλλον ἔσεσθαι. καὶ εἰ διορθώσασθαι ἐκεῖνοι, φησὶ, καὶ μηδεὶς ἐμοὶ ὁ τὰ σκάνδαλα νομίζων, οὐκ ἔμελλεν ὁ λόγος οὗτος ψευδὴς ἀλίσκεσθαι; οὐδαμῶς. οὐ γὰρ δι' ἐλέγχου· εἰ γὰρ ἔμελλον διορθοῦσθαι πάντες, οὐκ ἂν εἶπεν, ὅτι ἀνάγκη ἐλθεῖν· ἀλλ' ὅπου προῄδει ἀδιορθώτους ἐσομένους οἴκοθεν, διὰ τοῦτο εἶπεν ὅτι πάντως ἔρχεται. καὶ τίνος ἕνεκεν αὐτοῖς οὐκ ἀνεῖλε, φησὶν ὅτι οὐκ ἐκείνους βλασφημοῦντας ἀπόλλυται, ἀλλ' οὐκ τῆς ἑαυτῶν ῥᾳθυμίας. Εἰ γὰρ τὰ σκάνδαλα ἀπώλεια, πάντας ἀπολέσαι ἔδει. ὥστε οὐ τοσοῦτον καρπούμενα κέρδος, τὸ διὰ παντὸς ἐγκρατεύεται. Εἰ γὰρ ἡ πολεμίων ὄντων ἡ πόρτων πυρσῶν ὑπαρχόντων καὶ δυσδιόρων, τίνες ἂν ἐπῆλθεν εἰ ἀδεία ζῶντες; καὶ, εἰ βούλει,

Ἐκ τῆς ἑρμηνείας τοῦ μακαρίου Ψαλμοῦ.

κ. δὲ ὡ

Ἐκ τῆς ἑρμηνείας τοῦ κατὰ Ματθαῖον εὐαγγελίου.

Ἐκ τῆς β λόγου τῆς τοῦ Ὀζίου.

κάκιστοι μᾶλλον ἀδίκητοι, καὶ ἡμᾶς προβαλέσθαι, ἐκκόψαι αὐτοὺς καὶ ῥίψαι εἰς ἀγκῶνα. Εἰ γὰρ ἡμεῖς φαῦλοι ἔντες ἐκκηρύττομεν, καὶ σοὶ τῷ φύσει αἰδουμένῳ, πολλῷ μᾶλλον σὺ συνήθης καὶ γνωρίμοις φθόγγοις ὢν τοιούτοις ὄντας. Ἀλλὰ σκανδαλίζονται, φησι, καὶ κακῶς ἀποπίπτουσι. καὶ τί τοῦτο; σὺ σαυτὸν τίμησον, καὶ σοὶ εἰς τὸ δέον ἔσται δικαίως. αἰ δὲ σὺ σαυτὸν ἀτιμάζεις, καὶ ἄπρακτός σε τιμήσουσι, τί τιμήσουσι ποτέ. ὁ μὲν γὰρ πονηρὸν δόξαν λαβὼν ἀγαθὸς ὤν, σοὶ ἐστὶ τοῦτο βλάπτεται, εἰς τὸ εἶναι τοιοῦτος οἷός ἐστιν· ἀλλ' ὁ ἀποπεσὼν εἰκῇ καὶ μάτην, τῷ ἑαυτῷ δίδωσι δίκην· ὁ δὲ πονηρὸς, αὐτὸς τοῖς ἀποπίπτουσιν ἀποπεσεῖται, σοὶ δὲ τοῦτο κερδανῶ, ἀλλὰ καὶ κρῖμα ἕξει μεῖζον, καὶ εἰς πλείονα ἥξει ῥαδιουργίαν. ὁ δὲ γὰρ ὢν τοιοῦτος καὶ ἀποπεσόμενος, καὶ ταπεινωθεὶς καὶ ἐπιγνοὺς ἁμαρτήματα ἑαυτοῦ· ὅταν δὲ λαμβάνῃ, καὶ εἰς ἀνάγκαιαν ἐκπέσῃ. Εἰ γὰρ πάντων καταγρεμώτων μόλις σῴζονται οἱ πλημμελοῦντες εἰς τὸ κατανύττεσθαι, ὅταν μὴ μόνον κατηγορῶσι, ἀλλὰ καὶ ἐπαναδοῦσιν αὐτοῦ, πότε ἀναβλέψαι δυνήσονται; Ὥστε ὁ δυνατὸν σὸν τὸ ἀρετὴν ὄντας πάντα ἀκούειν καλῶς· σοὶ δὲ ἐστὶ ἡ ἀρετὴς ὀλιγωρεῖν, μὴ πολλοὺς ἔχειν ἐχθρούς. ἡ γὰρ πάντων φύσις πικρεῖον αὐτὸν εἶναι μέγιστον τὸ μὴ πολλοὺς τῆς ἀρετῆς ἅψασθαι λόγου. πῶς γὰρ πάντων ἐπαινεθείη ὁ τὰ δίκαια ῥέπων. Εἰ βούλοιτο τοὺς ἀδικουμένους ἀφαρπάζειν τῶν ἀδικούντων; πάλιν, Εἰ βούλοιτο βραβεύειν τοὺς ἀδικουμένους, καὶ ἐπαινεῖν τοὺς καταβοωμένους, οὐκ εἰκὸς τοὺς μὴ ἐπαινεῖν τοὺς γένηται; ὥστε ἡ ἀκριβείας τῶν ἀρετῶν μετιόντα, καὶ τὰ πάντων τοῦ Θεοῦ μόνον δεδεμένον ἐπαινοῦν, ἀδυνάτου ἐστὶν πάντων ἀνθρώπων ἐπαινεῖσθαι καὶ καλῶς ἀκούειν. Πολλοῦ γὰρ ἀεὶ τῶν μαινομένων ὑπὸ εἰκῆ τυπτόμενοι ἡ κακία κατ' τῆς ἀρετῆς· ἀλλ' οὐ μόνον σοὶ τῶν βλάπτειν, ἀλλὰ καὶ τοῖς πολεμεῖν ἰσχυροτέραν ταύτην ἀπεργάζεται. τοσοῦτον γὰρ τῆς ἀρετῆς τὸ ἰσχὺς, ὅσῳ καὶ ἐν τοῖς πάσχειν τὴν τοιαύτην ὠφελεῖται, καὶ ὁ τῶν πολεμεῖν τὴν πολεμιώτων δυνατέρα καθίστησιν. εἰπέσθω γάρμοι· Ἄβελ· ἀχρεῖος ὑπὸ τοῦ Κάϊν; ἀλλ' ὁ μὲν αἱρετεῖς ὄζ ἐκείνου μέχρι τοῦ καὶ ἀκηρυττεῖται καὶ στενοῦται, καὶ ὁ τοσοῦτος χρόνος τῷ μνήμῃ οὐκ ἐμάρανεν· ὁ δὲ ἀνελὼν καὶ θεωρούμενος καὶ τόπῳ ζωὴν βαρυτέραν θανάτου ἐκτήσατο, καὶ ὄζ ἐκείνου μέχρι τοῦ καὶ φιλτρύεται, καὶ ὡς πάντων κατηγορεῖται δίκης. καὶ ταῦτα μὲν ἐν ᾧ πρὸ βίῳ· τὰ δὲ ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι ποίους λόγους, ποίας δίκαιος παρέξουσι δυνήσονται; ἀκούσατε καὶ τοῦ Χριστοῦ λέγοντος. Ὁμοία ἐστὶν βασιλεία τῶν οὐρανῶν γυναικὶ, ἥτις λαβοῦσα ζύμην ἔκρυψεν εἰς ἀλεύρου σάτα τρία. ὥστε ζύμης δύναμιν ἔχουσιν αἱ δίκαιοι, ἵνα πρὸς τὴν ἑαυτῶν τελειότητα σὺν πάντας μεταβάλωσιν. ἀλλ' ὀλίγοι αἱ δίκαιοι καὶ γὰρ καὶ ἡ ζύμη μικρά· ἀλλ' ἡ μικρότης ἐκείνη ἅπαν τὸ φύραμα πρὸς ἑαυτὴν μεθίστησι καὶ γὰρ τῆς οὐσίας αὐτῆς δυνάμεως. οὕτω καὶ ἡ δύναμις τῶν δικαίων οὐκ ἐν τῷ ποσότητι τῶν ἀριθμῶν, ἀλλ' ἐν τῇ τῶν πνευμάτων χάριτι ἐστίν· καὶ ὅπως, ἄκουε. δώδεκα ἦσαν αἱ ἀποστολοι· ἔϊδες πῶς μικρὰ ἡ ζύμη; ὅλην τὴν οἰκουμένην ἐν ἀπιστίᾳ ἦν· ἔϊδες πόσοι τὸ φύραμα; ἀλλ' ἐκεῖνοι αἱ δώδεκα πᾶσαι τὸν οἰκουμένην πρὸς ἑαυτὸν ἐπέστρεψαν. καὶ γὰρ καὶ ἡ ζύμη καὶ τὸ φύραμα τῆς αὐτῆς ἐστιν οὐσίας, ἀλλ' οὐ τῆς αὐτῆς πιότητος. Εἰ βούλει δὲ ἑτέρωθεν γνῶναι ὅσον δύναται πλέον πνεῦμα δικαίου δυνάστου τυραννικῆς, τὸ Ἰωάβου ἄκουσον λέγοντος τῷ Ἡρῴδῃ, Οὐκ ἐξεστιν ἔχειν τὸν τὸ ἀδελφοῦ σου γυναῖκα. ὁ Ἡρῴδης, βασιλεὺς, δορυφόρους ἔχων, πλοῦτον περιβεβλημένος, δυνάστης ὢν δυναστείαι βασιλικῇ· ὁ Ἰωάννης πτωχὸς, ἄνευστος, ἄπολις, ἀκτήμων, ἄστος, ἀκρίδας ἐν βοτάναις ἐσθίων, καὶ μέλι ἄγριον· ἀλλ' οὗτος ὁ πτωχὸς, ὁ τὸ ἴδιον πραγμάτων, τῷ τὴν πολυάνδρων ἀρχοντα πόλεων ἐξ αὐτοπτίας πολεσσαπεῖν, οὐκ ἐξεστ' σοι. βλέπεις πῶς τῇ φύσει τῇ ἀρετῇ ὁ ἀρχὴ τῆς κακίας; ἀλλ' ἐκ τούτων ἐμβάλλε εἰς δεσμωτήριον ὁ δίκαιος· ἀλλ' ὁ πικρὸν ἐκεῖο συμπόσιον, καὶ ἑστιῶν ὀργούμενον

ὁ

Ex ὁ ἰουδαϊκ. ἐκ τοῦ κατὰ Ματθ. εὐ. γγ

κ. τί τῷ σοὶ ἐστιν δίκαιον ζητεῖν; σὺ σαυτὸν

Ex τῶν ἑρμην. τ. α τ.

Ex τῶν ἑξαημ.

Ex τ λόγ. τ εἰς τὸν Θεὸν ἐκ τ μίστ γέρων ὁ διάβολος;

Ex τ λόγ. τ εἰς τὸν ζ. ψαλμ. κ. εἰς τὸν Ἰωαν. τ τοῦ χρυσόστομ. Μαρκ. ς.

λά, ἡμῖς δεῖ δ' πολλοστὸν μέρος αὐτ' μιμᾶσθαι σπουδάζωμεν; Εκ πολλῶν μὲν γὰρ καὶ ἄλλων κατορθωμάτων ὁ πατριάρχης θαυμάζεται Ἀβραάμ, μάλιστα δ' ἐκ τῆ Ⓦ ἰδὼν καλῶς ἐαυτῷ. ὁ δ' Ἰσαὰκ ὅτι τῇ μὲν ἐξικανία, ὅτι τῶν οἰκείων ἐλεημόνιμος ὤρων, ἀκ ἐπτοήθη, ἀλλὰ πᾶν ἐχώρει πάντα χρὸ τῶν οἰκείων κτημάτων, ἕως τῶν λυπεώτων τὴν ἀδικιαν ἐκφέρειν ὑπομένειν. καὶ ὁ Ἰακὼβ δ' ὅτι τῇ καρτερία καὶ τῇ ἐπομονῇ, καὶ ὁ Δαβὶδ ὅτι τῇ πραότητι· καὶ ὁ Ἠλίας, ὅτι ἐπὶ τῇ διαστάσει ἐζήλωσεν. ἀλλὰ τί Παῦλε ἡμεῖς αὐ ἴσμεν, ὃς πάντα ταῦτα ὁμοῦ συλλαβὼν ἔχει καὶ μίαν ἐπιβολῆς; δεῖ γὰρ ἡμᾶς κατόρθωσιν αὐτῇ, ἀλλ' ἑκάστοτε μερικῆς κατόρθωσε· καὶ δεῖ τῶν οἰκείων ὥρων ἠλαττόνων μέρος, ἀλλὰ καὶ γῆν καὶ θάλατταν, καὶ Ἑλλάδα καὶ βάρβαρον, καὶ πᾶσαν ἁπαξαπλῶς, ὅσον ἥλιος ἐφορᾷ γῆν, ὥσπερ τις ἐπιστόλεως πεπλῆχε, συνόμνυος, τυπόμνυος, λιθαζόμνυος, καὶ καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἀπειθήσαντι· δεῖ δὲ καὶ ἐπὶ ἑπτὰ ἔτη ἐδ' ἅλθοσι συγχωρεῖσθαι ὧ καιρῷ τῆς ἡμέρας, καὶ ᾧ παγετῷ τῆς νυκτὸς, ἀλλὰ Ⓦ ἅπαντα βίον ἐν λιμῷ καὶ γυμνότητι, καὶ ἀλύσεσι, καὶ διαμωτηρίοις καὶ ὑπερβολαῖς καὶ κινδύνοις διατελῶν. ὑπεικάθω γ' καὶ πραότητα τῆς μὲ μᾶλλον, τῆς γ' Ἰησοῦ τῆς Παύλε ψυχῆς ἀμφότερα ταῦτα κατόρθωσεν; Εἰ γ' Ⓦ ζῆλον ἴδοις αὐτῷ, τοσοῦτον ὁλκὴ κεκαπωῦται τῇ Ἠλιᾷ, ὅσον ἐκφεύγει τῶν ἄλλων πεφυκὼς πρεῖν. ἀλλ' ὁ Ἰωάννης ἀκρίδας ἔφαγε καὶ μέλι ἄγριον· ἀλλ' ἐν μίσῃ τῇ οἰκουμένῃ, καθάπερ ἐκφεύγει τὴν ἐρήμῳ, διέτριβεν, ἀκρίδας μὲν καὶ μέλι ἄγριον ἐσιτόμενος. πολὺ γ' ὑπολείπεται ταύτης πρεπῶδες πράξεως, καὶ δεῖ τ' ἀναγκαίας ὑπερβολῆς ἔφης, ὅμα τ' ἐπὶ τῷ κηρύγματος σπουδῇ. λείπει γ' πρὸς ταῦ ἀγγέλους αὐτὸν ἐξισάσαι λοιπόν. καὶ μηδὶς τόλμας καταγινωσκέτω τ' λόγου. εἰ γὰρ Ⓦ Ἰωάννης ἄγγελον ἐκάλεσεν ἐν γραφῇ, τί θαυμαστὸν, εἰ τ' ἀπάντων ἀμείνω τ' δυνάμεσι πρεσβεύομεν ἐκείνας; Καὶ γὰρ τί ποτέ ἐστιν ἄνθρωπος, καὶ ἴσμεν φύσεως τ' ἡμετέρας ἡ ἀσθένεια, ἢ ὅσος ἐστὶ δικτικὸς ἀρετῆ τυπῆ ὁ ζῶον, εὐθέως μάλιστα πάντων ἀνθρώπων Παῦλος· καὶ πῶ ἔστιν ἐξ οὗ γέγονε λαμπρᾷ τῇ φωνῇ, πρὸς ἅπαντας ταῦ ἐγκαλοῦσας ἡμῖν τῇ κατασκευῇ, ἀποκαλυπτόμενος γὰρ τὸ διαστάσε, καὶ δῆλός ἐστι ὅτι ἀγγέλων καὶ ἀνθρώπων οὐ πολὺ ὁ μέσος, ἐὰν μὴ ἑαυτοῖς προσέχῃ ἐθέλωμεν. οὐ γὰρ ἄλλην φύσιν λαχὼν, ταῦτ' ἐπέρας κεκοινώνηκε ψυχῆς, ταῦτ' ἄλλοι οἰκήσας κόσμον, ἀλλ' ὁ τῇ αὐτῇ γῇ καὶ χώρᾳ, καὶ νόμοις καὶ ἔθεσι τραφείς, παίζας καὶ ἀνθρώποις ὑπεκκόψας, ταῦτ', ὧν οὐ γεγόνασιν ἀνθρώποι, θαυμάζομεν. καὶ ὡς ἀνεκρὸς πρὸς νεκρὸν ἀκίνητος θέοιτο, οὕτω μὴ ἀκριβείας τῆς φύσεως τὰ σκιρτήματα κατανάζων, ταῦτ' ταῦτά ποτε πρὸς ταῦτ' ἀνθρώποις ἔπαθε. Καθάπερ γὰρ ὅτι τῶν χρημάτων ὁ δύο χαρδιμαῖος χρείσιος, πλείονα λαμβάνει προθυμίαν πρὸς ὃ δίκε καὶ ἔσχυσι συλλέξαι καὶ συναγαγεῖν, οὕτω καὶ ὅτι τῆς ἀρετῆς γῆς· ὁ πολίσας τι καλὸν ἔργον καὶ κατορθώσας τῆς ἐργασίας, θαῤῥήσει τινα λαμβάνει καὶ θαῤῥεῖσθαι, ὥστε καὶ ἑτέρων πλειόνων ὁμοίως ἅψασθαι. Καὶ μή μοι λεγέτω τις, ὅτι πολλοὶ κατώρθωσαν. οὐ γὰρ τοῦτο ἔστι τὸ ζητούμενον, ἀλλ' ἵνα πάντες. οὐχ ὁρᾷς καὶ ὅτι τὰ σώματος τῶν γιγνόμενον; ἐὰν Ⓦ οὖσα μόνον προσπαίσαντες διαπτέφωσιν, ὅλον τῶ μέλει συνδιγεῖ ὁ σῶμα. μὴ τοίνυν τοῦτο εἴπῃς, ὅτι ἐλίγοι τινὲς ἐπανελήφθησαν Ⓐ μὴ κατορθώσαντες, ἀλλ' ἐκφιο σκόπει, ὅτι οὗτοι Ⓐ ὀλίγοι Ⓐ μὴ διορθώσαντες πολλοὺς διαφθερεῖσθαι ἑτέρους. καὶ γὰρ Εἰς ἰὼ ὁ πανοπλιδικὰς θαῤῥεῖ Κορινθίοις, καὶ ὅμως οὕτως ἔφυγεν ὁ Παῦλος, ὡς ὅλης τῆς πόλεως ἀπολωλυίας. καὶ μάλα εἰκότως· ἤδει γὰρ ὅτι μὴ σωφρονισθέντος ἐκείνου, ταχέως ὁ ἰὸς πᾶσαν ὁλῷ βαδίζοι καὶ ταῦτ' ἄλλους ὑπεμφανεῖται παίζας. Εἰ γὰρ ἐν τοῖς μέλεσι ὁ σιδηρὸς καὶ αἰκάτως ἔχει ἐκκόπτομεν, φοβούμενοι μὴ καὶ ὁ λειπὸν τῶν αὐτῶν λύμην ἐπιδέξηται σῶμα· καὶ τοι οὐδὲν τῶν, ἐξ ἐκείνου καταφρονοῦντες, ἀλλὰ ὁ λειπὸν θεραφυλάξαι μᾶλλον βουλόμενοι· πόσῳ μᾶλλον ὅτι τῶν σπουδαίων ἡμῖν ὅτι κακία τοῦτο προφάσεις ἀναγκαῖον; Εἰ μὲν γὰρ δυνάμεθα κακίαις διορθῶσαι, καὶ αὐτοὶ μὴ θαῤῥαλεώμεν, πάντα τοῖς χρὸν. Εἰ δ' κακίαι

Εκ τ' α λόγ. εἰς τὸν ἅγιον Παῦλον.

Εκ τ' ϛ. λόγ. εἰς τὸν ἅγιον Παῦλον.

Εκ τ' λόγ. τ' κατ' Ἰουδαίων.

Εκ τ' ἀνδριαντ.

Εκ τ' ἁγίων τ' κτ' Ἰωαν. ἐυαγγ.

κακίαι

σαι ὁδὸν δυώασθαι· ἀλλ' ἀπατᾷ μὲ ἡ ὑποσκελίζει τὸν ῥᾳθυμοτέρως, οὐ μέλλω κωλύειν ἢ βιάζεσθαι. ἓν τοῦτο αὐτὴ τῷ παραγμῷ ἡ πεῖρα δείκνυσιν, ὅτι ἐώλκασι αὐ βουλώμεθα ἡμᾶς φθεῖραι, ὅσοι τὸν ⟨W⟩ τόπον ὑπεδείκνυμεν, ὡς μηδὲ πολλοὶ ὄντων τῶν προτρεπόντων ὅτι τάχιστα τῆς κακίας ὁδὸν ἀνύεσθαι τῆς συμβουλῆς, ἀλλὰ πάντως ἀδάμαντος τερροτέρους ἡμᾶς γίνεσθαι, ἢ ἀποφεύγειν τοῖς τὰ φαῦλα συμβουλεύουσι τὰς ἀκοάς. ὅταν ἢ ῥᾳθυμῶμεν, ἢ μηδενὸς ὄντος ὅστις συμβουλεύοιτος ἢ ὑποσκελίζοντος, οἴκοθεν κινώμεθα ὅτι τὴν κακίαν ὁρμῶμεν. Εστι μὲν δὴ ἡ καθ' ἑαυτὸ ἡ ἀρετὴ θαυμαστὴ· ὅταν ἢ ἐν μέσῳ τῇ κωλύοντι τυγχάνῃ ὡς ταύτην μετίῃ, πολλῷ μᾶλλον θαυμαστοτέραν ταύτην ἀποφαίνει. οὐ γὰρ ὁ τόπος τὴν ἀρετὴν, ἀλλ' ἡ ἀρετὴ πέφυκε ⟨W⟩ τόπου σεμνύειν. Καὶ τῆς μὲν ἑνὸς ἀρετῆς πολλοὶ ζηλωταὶ γεγόνασι καὶ τῶν ποιητῶν· τὴν ἢ πολλῶν κακίαν, καὶ εἷς ὁ κατορθῶν ἢ μεταξὺ δήμου πολλοῦ, ἢ συγκαταφέρεται. ἢ εἷς μὲν δὴ θεσπεσίως ὀρθῶς ζῶν, δῆμον ὁλόκληρον ἐξαρπάσαι δυνήσεται τῆς ὀργῆς τοῦ Θεοῦ· πόλις ἢ ὁλόκληρος διεφθαρμένη πρὸς τὴν οἰκείαν κόλασιν καὶ ἀμείλικτον ὅτι ἁπάντα θαυμάζεται ⟨W⟩ δὴ βιοτὸν καὶ καθαρὸν οὐ δυνήσεται). ἢ τοῦτο ἀπὸ τοῦ Νῶε δῆλον. πόσων οὖν ἀπολλυμένων διεσώζετο μόνος. καὶ ἀπὸ τοῦ Μωϋσέως φανερόν· μόνος γοῦν ἴσχυσε δῆμον ποσοῦτον καθαιρήσασθαι. ἐγὼ ἢ καὶ ἕτερον ἔχω τῆς Φιλαθεσπίας τοῦ Θεοῦ δῆγμα εἰπεῖν. ὅταν γὰρ ζῶντας αἱ θεσπεσιώτατοι καὶ πρόμαντεις ἔχοντας μὴ ὑπὲρ δυναμένους ἐξαιτήσασθαι τοῦ ἡμᾶς τηκόντας, ὅτι τοῦ πλαθυσίους καὶ καταφύγοι, καὶ δι' ἐκείνους φησὶν ἀφίεσθαι τὰ ἁμαρτήματα. ὥσπερ οὖν τῷ Ἐζεκίᾳ φησὶν· Ὑπερασπιῶ τῆς πόλεως ταύτης διὰ ἐμὲ καὶ διὰ Δαβὶδ ⟨W⟩ παῖδά μου, ⟨W⟩ ἤδη τετελευτηκότα. Εἴδες πόσον τῶν ἁγίων ἡ ἀρετή; ἢ γὰρ τὰ ῥήματα αὐτῶν μόνα, ἀλλὰ καὶ αὐτὰ τὰ ἱμάτια τῇ κτίσει πάσῃ παντοτέθειται αἰδέσιμα. ἡ τοῦ Ηλίου μηλωτὴ ⟨W⟩ Ιορδάνου ἔσχισε· τὰ ὑποδήματα τῶν ποδῶν παίδων τὸ πῦρ κατεπάτησαν· ὁ ξύλον τοῦ Ελισαιέ τὰ ὕδατα μετέβαλε, καὶ οἴδεσιν ὑπὸ τῆς ἐμφυσείας βαρύζειν ἐποίησεν· ἡ ῥάβδος Μωϋσέως πολὺ ἔρυθρὸν ἔσχισε θάλασσαν, πολὺ πέτρας ἔρρηξε· τὰ ἱμάτια Παύλου δαίμονας ἤλασαν· αἱ σκιαὶ Πέτρου θανάτου ἐφυγάδευσαν· ἡ τέφρα τῶν ἁγίων μαρτύρων ποιμένας ἀπελαύνει δαίμονας. ὀλίγα τοῦτο μετ' ἐξουσίας ἄπαντα πεποίηκεν, καθάπερ ὁ Ηλίας. οὐ γὰρ δὴ μόνον ἐώρα τὸ ὀλίγον καὶ πολὺ ἐξόδημα καὶ πολὺ ἔξωθεν φαντασίαι τοῦ βασιλέως, ἀλλ' ἐώρα καὶ πολὺ ψυχῆς ῥᾳδίως πρεσβευομένης, αὐχμῶσαν, ῥυπῶσαν, καὶ κατηδίκου πάντως ἀθλιώτερον ὀλιγαχειμένην· καὶ ἰδὼν αὖθις αἰχμαλωτεύουσαν καὶ δούλην ὄντα τῶν παθῶν, κατεφρόνησεν αὐτοῦ τῆς ἀρχῆς. καθάπερ γὰρ ἐπὶ τῆς σκηνῆς, ἀλλ' οὐκ ἐπὶ τῆς ἀληθείας ἐδόκει βασιλέα βλέπειν. τί γὰρ ὄφελος τῆς ἔξωθεν βυπαρείας, ὅταν τὰ ἔνδον ᾖ πενίᾳ τοσαύτῃ ἡ; τί δὲ βλάβος τῆς ἔξωθεν πενίας, ὅταν ἔνδον τοσοῦτος ἀποκέηται θησαυρός; τοιούτους λέοντας ἰῶ καὶ ὁ μακάριος Παῦλος. Εἰσελθὼν γὰρ εἰς τὸ δεσμωτήριον, καὶ βοήσας μόνον, τὰ θεμέλια πάντα ἔσεισεν· τὰ δεσμὰ κατέφαγεν, οὐκ ὀδόντι χρησάμενος, ἀλλὰ ῥήματι. δέδοικε γὰρ οὐ λέοντας αὐτοῦ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἕτερόν τι πλέον λεόντων χρὴ κλαῦσαι. ὁ μὲν γὰρ λέων εἰς δίκτυον πολλάκις ἐμπεσὼν ἁλίσκεται· ⟨W⟩ δὲ ἄγιοι δεδεκότες, τότε ἰσχυρότεροι γίνονται. ὁ λέων φθέγγεται, καὶ τὰ θεῖα φυγαδεύει πάντα· ὁ ἄγγελος φθέγγεται, καὶ τοὺς δαίμονας " φυγαδεύει πάντοθεν. Αλλὰ πῶς ἀρα λόγος ἀρκεῖ τοῖς Παύλου κατορθώμασιν; ἢ ποία δυνήσεται γλῶσσα ἐφικέσθαι τῶν ἐγκωμίων τῶν τοιούτων; εἴτε γὰρ πεζοπορίαν ἐπεδείξατό τινα θαυμαστὸν, εἴτε πατειρχίαν, εἴτε δίκαιον, ὅτι ἀπέστολον, εἴτε μάρτυρες, πάντα τοῦτο ὁμοῦ συλλαβὼν ἔχοι τις τοσαύτης ὑπερβολῆς, μὴ ὅσης οὗτος ἐκείνων, ὅταν ἕκαστος εἶχε κλάδον, σκέκτηται. ὅταν οὖν ἅπαντα τὰ ἐν ἀνθρώποις κλάδα συλλαβοῦσα ἔγχη ψυχὴ μία, ἓν πάντα μὴ ὑπερβολῆς, οὐ μόνον ἢ τὰ τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ ἓν τὰ τῶν ἀγγέλων, πῶς οὐκ ἐσόμεθα ἐν τῷ μεγέθους τῶν ἐγκωμίων; πόσης οὖν οὐκ αἰ εἴημεν καταγνώσεως ἄξιοι, ὅταν ἡνὸς αἰθεσπέσιος πάντα σεσειληχότος ἐν ἑαυτῷ τὰ καλὰ,

Εκ τῶν ἐρωτ. ἐξαπαί.

Εκ τ λόγ. ὅτι ἐπικίνδυνον καὶ τοῖς λέουσι καὶ τοῖς ἀκάνθαις τὸ πρὸς χάριν δημηγορεῖν.

Εκ τ λόγ. ἓν τοῦ αἰδεσίου.

χ. τοσίματα

χ. ἀπελαύει

αὐθέφτον εἶ)· ὁ μηδὲ, ὅπως τοῦτο καταρθώσει, ἀκοῦσαι θέλων, τί αὐ ἔτερον, ἢ ἡδείοις εἶναι σύνοισιν ὧν ὅσον δυ̃ εἴη κακοὶ, τῶ Χείσοφ θέλοντος ἡμᾶς ἐξ αὐθέφτων ἰσαγγέλους πεῖσαι, ὡς τὸν ἐξ αὐθέφτων εἰς ἡδεῖα μεταπεισεῖν. Ὃ γὰρ τῇ γαστρὶ δουλεύειν, & τῇ τοῦ χρημάτων ἐπιθυμίᾳ κατέχεσθαι, & ὀργίζεσθαι, & δάκνειν, & λακτίζειν, οὐκ αὐθέφτων, ἀλλὰ ἡδείων ἐστίν. Ὥσπερ οὖν εἰς ῥᾳθυμίαν ἀποκλίνοντες & πρὸς τοῦ τυχόντων βλασφημίαν, ὥτως ἐαν βλασφημῶμεν ἢ φθονῶμεν, καὶ μείζοσιν ὧσι ⓐ πρὸς τὴν κακίαν ἕλκοντες, οὐδὲν ἡμῶν τὴν ἀπουσίαν λυμαίνεσθαι δυνήσεται. Εἰ γὰρ θέλεις μαθεῖν ὅτι σὺ τῇ φύσει ἔπεσθαι ὁ Θεὸς τοὺς νόμους, τοὺς μαχρίνοντας πάντων & τὰ ποιητέα, αὐτὸν τὸν ἡμῶν διάστροφον ἱρώτησον· πῶς ἄπαντες ⓐ ποιοῦντες τὰ κακὰ φεύγουσι τὴν κακίαν τὴν πρόσηγείαν. ὁ μοιχὸς μοιχεύει, μοιχὸς γὰρ ἀκούων αἰσχύνεται. Εἰπὲ τῷ ὁμολογουμένῳ μοιχῷ, μοιχέ, & ὃ ποιεῖν ἥδεται, ἀκούειν αἰσχύνεται. Εἰπὲ τῷ ὑβρίζοντι, ὑβρίστα, & εἰς ὕβριν λαμβάνει τὴν πρόσηγείαν τοῦ ἰδίου ἔργου. Εἰ οὖν καλὸν ἐστὶ τὴν ἁμαρτίαν, τί φεύγεις τὴν πρόσηγείαν; ἀλλ' εἰπὲ ὦ σώφρων, σῶφρον· & οὗ τῷ ἔργῳ ἥδεται, τούτου τὴν προσηγορείαν αἰσχύνεται. καλεῖσθαι ⓐ δίκαιον, δίκαιον· καὶ ὦ ἔργῳ τις φαίνοιτο, καὶ τῇ προσηγορείᾳ σεμνύεται. καὶ γὰρ δι' ὑπόκρισιν προσποιήσαιτ' ὄνομα, ἀλλ' οὐ τῇ ψυχῇ δίκαιος τὴν διάνοιαν. καὶ τοίνυν εἴ πάλιν εὑρήσεις τις κακίαν ἐξ οἰκείου προσώπου φαινομένην, ἐὰν μὴ δημόσιον ᾖ πρόσωπον ἀρετῆς. καὶ πῶς, ἄκουε. ὁ ψευδόμενος οὐχ ἑκὼν ὃ ψεύδεται, ἀλλ' ἀγνοίᾳ· ὁ δὲ ὑποκρινόμενος ἀπατᾷ. ὁ δόλιος δ' ἀδικεῖσι τὸν πλησίον, ἀλλὰ φίλημα πίζεται τὴν φιλίαν, καὶ προσγυμνάζεται τὴν πονηρίαν. ὁ συκοφάντης, ὅταν εἰσέλθῃ εἰς δικαστήριον, οὐ τοῦτο ὁμολογήσας ὅπερ ἐστὶν εἰσέρχεται· ἀλλὰ μάρτυρα ἀληθείας προσπαλάμενος τῷ σχήματι, δείκνυται ⓐ μάρτυρα τῆς κακίας ὁ δείκνυται. ἀλλὰ καὶ ἡ ψυχὴ ἡ ἡμετέρα, κἂν ὑπὸ κακίας ἐμφύρηται, τὸ ὅρμα τὸ ἀγαθὸν ἀσπάζεται. πολλοὶ γὰρ πολλάκις δυνάμεις πλεονεξίαν πένοντες, καὶ μηδὲν ἕτεροι σύνοισιν, ἢ ἁρπαγὴν καὶ ἀδικίαν, δυσωποῦνται τοὺς πίνοντας, ἢ δώσειαν τῷ πένητι τὸν ὑπερφυοῦν πλούτου χρείαν, ἢ συγχωρήσαι τι τῶν χρεῶν, ἢ μὴ ἀμύνασθαι τοὺς λυπήσαντας, ἢ λυπῆσαι νομισθέντας, καὶ ὁ ἐλθὼν καλῶς προσδυσώπησε τοὺς πονηρῶν, οὐκ εὐθὺς ἀπὸ τῆς ἀληθείας ἄρχεται, καὶ λέγει αὐτῷ ὅστις, ἀλλὰ προσίθησιν αὐτῷ ὄνομα ἀρετῆς· μὴν εἶ, φησὶν, ἀγαθός· ἀγαθεύσῃ σε τὸ ὄνομα· πολῖται σε τῆς εὐπροσηγορίας ἄξιοι· καὶ πολλὰ τοιαῦτα στοιχήσει, ἵνα καμφθῇ τῇ εὐφημίᾳ, καὶ φύγῃ τὴν πονηρίαν. ὅρα πῶς ἡ κακία νικᾶται ταῖς εὐφημίαις τῆς ἀρετῆς. οὐδεὶς κακὸς κακῶς ἀκούειν βούλεται· ἡ γὰρ φύσις τὸ ἴδιον ἀσπάζεται, εἰ καὶ ἡ προαίρεσις τοιαύτην αἱρῆται. Μὴ τοίνυν λέγωμεν, ὅτι ὁ δεῖνα φύσει καλὸς, καὶ ὁ δεῖνα φύσει κακός. Εἰ γὰρ φύσει ἀγαθὸς, οὐδέποτε δυνήσεται γενέσθαι κακός· καὶ εἰ φύσει κακὸς, οὐκ ἂν ποτε γένοιτ' ἀγαθός. Εἰ γὰρ μὴ ἐν τῇ προαιρέσει ἡμῖν ἔκειτο τὸ σοιηρὸς εἶ) καὶ ἀγαθὸς, μηδὲ αὐτιξύσιον ἡμῖν τὴν φύσιν ὁ φιλάνθρωπος κατεσκεύασεν, ἐχρῆν ἅπαντας εἶ) καλοὺς εἶναι τῆς φύσεως κοινωνοῦντας, & τοῖς αὐτοῖς πάθεσιν ὑποκειμένους, ἢ πάντας εἶ) σπουδαίους. ὅταν γὰρ ἴδωμεν τοὺς ὁμοφυεῖς ἡμῖν, καὶ ὑποπτεύωμεν τοῖς αὐτοῖς παθεῖν συνεχομένους, οὐ δὲ αὐτὰ ἡμῖν ὑποπτεύοντας, ἀλλὰ καὶ ἐρρωμένῳ τῷ λογισμῷ ἰσοχωροῦντας τῇ φύσει, καὶ παρεγγυωμένους τὴν ἀπάντων σωτηρίαν, & πάσης τῆς τοῦ παρόντος βίου δυσμενείας καταγελῶντας, & πρὸς τὴν ἀληθῆ δόξαν ἐσπουδακότας, οὐκ ἂν δύναιτο ὅτι τῇ οἰκείᾳ ἀσυνδέτῳ ζωῇ τὰ καταρθοῦν δοκοῦντα μὴ τοῦ δοῦναι χάριν; καὶ ἡμεῖς τῇ οἰκείᾳ ῥᾳθυμίᾳ κεχρημένοι προδιδόαμεν ἡμῶν τὴν σωτηρίαν, ἐρήμους ἑαυτοὺς καθιστῶντες τῆς ἐκεῖθεν βοηθείας; Μηδεὶς τοίνυν ἕτερόν τινα αἰτιάσθω, ὡς πρὸς τοῦτο τῆς ἀρετῆς πόνους αὐτὸν ἐμποδίζοντα, ἀλλὰ τῇ οἰκείᾳ ῥᾳθυμίᾳ τὸ πρᾶγμα ἐπιγραφέτω. & τί λέγω ἕτερον; μηδὲ αὐτὸν ⓐ ἀγνοεῖν νομίζετω τις ἐκὼν εἶ) κωλύσας τὸν ὑπὲρ τῶν ἀρετῶν φιλοσυ-

σαι

Ἐκ τῆς ἑρμείας τοῦ ἐξαημ.

Ἐκ τῆς λόγ. τῶν εἰς τὸν κατὰ φύσιν νόμον

Ἐκ τῆς ἑρμην. τοῦ κγ' Ἰσαὰκ. ἀρχῆ

Ἐκ τῆς ἑξαημ.

Ἐκ τῆς ἑξαημ.

Εκ τῆς ἑρμη. τῶ χρ. Ιωαν. ἑυαγγ.

Τί γὰρ ὄφελος, Εἰπέ μοι, ὅταν τις θύχηται μὴ ἐκτενῶς, μὴ ἐλεῇ ὁ δαψιλῶς; ἢ ὅταν ἐλεῇ μὲ δαψιλῶς, πλεονεκτῶν δὲ ἡ βιαζόμενος; ἢ ὅταν [μὲ] μὴ πλεονεκτῶν, μηδὲ βιαζόμενος, ποῖος ὑπόδειγμα ὁ θεὸς ἡμῖν φιλοπτωχίας τῶν ὁρώντων; ἢ ὅταν ἐλεῇ μὲ μετὰ πάσης ἀκριβείας, καὶ ποῖος ὁ παρὰ Θεῷ δοκιμώτατος, ἐπιρρίπτηται ὁ αὐτῷ τύπτων καὶ μάστιγα φερων; ἢ ὅταν ζαπφὸς μὲ ἡ ἐν ἡσυχίᾳ ποιούμενος, φιλάργυρος ὁ καὶ ἐμπορικὸς, καὶ τῇ γῇ προσπλωμένος, καὶ τὸν μισθὸν τῶν κακῶν ἐπάγων τῇ ψυχῇ τὸν φιλαργυρείαν; Οὐκ ἔστι γάρ, φησι, Θεῷ δυσθύμια καὶ μανία. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ φιλάνθρωπος Θεὸς οὕτως οἰκονόμησε τὸν ἄνθρωπον, ἵνα καὶ ὁ πονηρὸς καὶ ὁ ἀγαθὸς δύναμιν ἔχῃ, ἵνα καὶ τῶν πονηρῶν ἡ κακία ἐκκόπτηται, καὶ τῶν ἀγαθῶν ἡ ἀρετὴ λαμπροτέρα δείκνυται, καὶ τὰ μέγιστα κερδαίνωσιν οἱ ῥᾳθυμοι, ἐὰν βούλωνται, ἀπὸ τῆς τῶν σπουδαίων σωφροσύνης. Ωσπερ γὰρ οἱ καλοὶ καὶ ἀγαθοὶ διπλῆς ἄξιοι μισθοῦ, ὅτι καὶ χρηστοὶ γεγόνασι, καὶ ὁδοὶ τῶν πονηρῶν ἐκλέλοιπασιν· οὕτω καὶ οἱ φαῦλοι διπλῆς ἄξιοι κολάσεως, ὅτι τε πονηροὶ γεγόνασι, δυνάμενοι γενέσθαι καλοί, καὶ ὅτι ὁδοὶ ἀπὸ τῶν ἀγαθῶν ἐκλέλοιπασιν. καὶ ὥσπερ οὐκ οἱ ἀγαθοὶ μόνον, ἀλλὰ καὶ οἱ πονηροὶ θαυμάζονται· οὕτω καὶ οὐκ οἱ κακοὶ μόνον, ἀλλὰ καὶ οἱ φαῦλοι μισοῦσιν. Αλλ' οἱ πολλοὶ τοὺς πονηροὺς θαυμάζουσιν, ὡς ἰσχυροὺς ὄντας ἀδικεῖν καὶ βλάπτειν, οὐκ εἰδότες ὅτι μάλιστα πάντων αὐτοὺς ταλαιπωρίζειν ἐγχειροῦσιν, ὅτι τομίζοντες ἑτέρους βλάπτειν, καθ' ἑαυτῶν τὸ ξίφος ὠθοῦσιν· ὅπερ αἰσχίστη ἐστὶν ἁπάντων, ἑαυτὸν πλήττουσα, μηδὲ αὐτὸ τοῦτο εἰδέναι, ἀλλ' ἑτέρῳ δοκεῖν ἀδικεῖν τὸ ᾧ κατασφάττειν ἑαυτόν. Οὐ γὰρ τὸ ἀδικεῖσθαι κακόν, ἀλλὰ τὸ ἀδικεῖν, καὶ μὴ εἰδέναι φέρει ἀδικούμενον. πόσα γὰρ ἠδίκειτο ὁ Δαβίδ; πόσα ὁ Ἰδίκει ὁ Σαούλ; τίς οὖν μείζονες καὶ ἐλεεινότεροι; τίς ὁ λαμ πότερος καὶ μακαριώτερος; οὐχ ὁ μὲν ἀπειλούμενος καὶ τὰς ἀθυμίας καὶ τὸν πονηρὸν δαίμονος, ὁ δὲ καθ' ἡμέραν ἐλαμπε τοῖς τε ξιφαίοις, καὶ τῇ πρὸς Θεὸν θυσίᾳ; οὐχ ὁ μὲν ἀπειλούμενος ὡς φόνου, ὁ δὲ σιγῇ πάντα φέρων, ἅπαντας εἶλε καὶ ἑαυτῷ προσέδησεν, ὅπερ ὁ μὲν ἀεὶ ἐπιχειρεῖ πολλάκις, ὁ δὲ διωκόμενος πολέμιον εἰς χεῖρας ἐλάμβανε, καὶ λαμβάνων ἐφείδετο; τίς ἀθενέστερος, τίς δὲ ἀδυνατώτερος δείκνυται; οὐχ οὗτος ὁ μηδὲ δικαίως ἐπιξελθών; καὶ μάλα εἰκότως. ὁ μὲν γὰρ γραπτὸς ὡπλισμένους, ὁ δὲ τὸν δικαιοσυνῶν, τὸν μυρίων γραπτοπάντων ἰσχυροτέρων εἶχε σύμμαχον καὶ βοηθόν. ὅτι δὲ αὐτὸς οὗτος ὁ ἀδικηθεὶς καὶ ἰσχύσας ἠδίκησεν ὕστερον, ὅρα πῶς ἀσθενέστερος ἦν. ἠδίκησε δὲ Οὐρίαν, καὶ μετὰ πάλιν ἡ τάξις, καὶ ἡ μὲν ἀσθένεια τοὺς ἀδικήσαντα, ἡ δὲ δύναμις πρὸς τὸν ἀδικηθέντα διέβη, καὶ νεκρὸς ὤν, ἐπορθεῖ τὸν οἶκον τὸν ἐκείνου. καὶ αὖθις μὲν Βασιλεὺς ὢν καὶ ζῶν οὐδὲν ἴσχυσεν, ἐκεῖνος δὲ καὶ γραπτὸς ὢν καὶ σφαγείς, πάντα τὰ ἐκείνου ἄνω καὶ κάτω πεποίηκεν. Οταν οὖν ἴδῃς ἀνθρώπους ὀρθῶς ζῶντας καὶ ἀεὶ πρὸς θυσίαν βλέποντας, καὶ μυρίας ἀλύσεις ἀνεχόμενον, καὶ δεσμωτήριον οἰκῆ ἀμαπαύστους, καὶ δικαίως δεδεμένους, καὶ πέτραις, καὶ ξύλοις τυπτομένους, καὶ χεῖρας, καὶ μαχαίρας τοιούτους καὶ ζηλωτὸν νόμιζε. ὅταν δὲ ἴδῃς ἕτερον τὸ ἀσελγείας καὶ πορνείας καὶ τὰς ἑκάστης ζῶντα κακοῖς, καὶ πολλῆς ἀπολαύοντα ἡμῶν, ὅτι θεοὶ αὐτοὶ δύνανται βασιλικὸν, καὶ ἀμάθημα περικείμενον, καὶ ἀλουργίδα ἔχοντα, καὶ τῆς οἰκουμένης ἁπάσης κρατοῦντα, διάχρυσον δέ τοῦτο τοιοῦτον, καὶ ταλαίνιζε. Οὐδὲν γὰρ οὕτως ἀθλιώτερον τῆς οὕτω δεδεκαιωμένης ψυχῆς, καὶ ἅπασαν ἀκοντιταγμένην ἔχῃ τὸν οἰκουμένην. τί γὰρ ὄφελος τὸ κερδῆσαι πλοῦτον, ὅταν τις τὸν ἀρετὸν πάντων πενέστερος ᾖ; τί δ' κέρδος τοσούτων κρατῆσαι, ὅταν ἑαυτῷ ἡ τῶν ἑαυτῷ παθῶν περιγένηται μὴ δυνάμενος; Εἰ γὰρ οὐκ ἔρχῃ εἰς σωτηρίαν ἡμῶν ἡ καθ' ἡμᾶς αὐτὸν ἀρετὴ, ἀλλὰ δι' ἑτέρους ἔρχεσθαι ἀπελθεῖν· ὅταν μήτε ἑαυτὸν, μήτε ἑτέρους δι' ἑαυτοῦ σώσωμεν, τί πεισόμεθα; πόθεν λοιπὸν ἐλπίδα σωτηρίας ἕξομεν; Εἰ δὲ θυαρεστῶν τῷ Θεῷ, τοῦτο ἐστιν

Εκ τῆς ἑρμη. τῶ χρ. Ματθ. ἑυαγγ.

Εκ τῆς ἑρμη. τῶ χρ. Ματθ. ἑυαγγ.

Εκ τῆς ἑρμη. τῶ χρ. Ιωαν. ἑυαγγ.

Εκ τῶ α' λόγου τῶν περὶ προνοίας.

Εκ τῆς ἑρμη. τῶ χρ. Ματθ. ἑυαγγ.

Εκ τῶ β' λόγου τῶ χρ. Ιωαν. ἑυαγγ.

χ. τὸ χρ. αὐτ.

χ. δυνατ.

δι' ἄλλου

τας· ⓐ καὶ οἰκίας ἀφιᾶσι καὶ γυναῖκας καὶ παῖδας, καὶ πᾶσαν οὐσίαν ἅπασαν, καὶ ἐκπὸς ἑαυτῶν τὸν κόσμον ποιήσαντες, σάκκοι ἐνδεδύμενοι, σποδοῦ ἐπισωρευσάμενοι, κλοιὰ ⓑ περὶ τὰ τράχηλα ἐξαρτήσαντες, ἐν οἰκίσκῳ μικρῷ κατακλείσαντες ἑαυτοὺς, οὐδὲ μέχρι τούτου ἵστανται· ἀλλὰ καὶ νηστείας καὶ λιμῷ διήνεκεῖ κατατείνουσιν ἑαυτούς. καὶ μή μοι εἴπῃς ὅτι ἐκ τοῦ ἡδέως ἥδεσθαι πολλοὶ γὰρ πολλῷ ἀθηνέστεροί σου καὶ πλουσιώτεροι καὶ τρυφερώτεροι ⓒ σκληρὸν ἐκ τοῦ ἐθίσου καὶ τραχὺ αἱρεδέξαντο βίον. ἀλλὰ καὶ μέγας ἐκ τοῦ ἀγῶνος, καὶ ὑψηλὸς ὁ σκοπὸς, καὶ ἐπὶς τῆς ἀρετῆς ἡ κορυφὴ, καὶ ὁ δυνάσας φθάσαι πρὸς ὃ μέγα· ὀκνοῦσι καὶ τὴν ἐλαττόνων ἔχειν, καὶ τῶν κατωτέρω ἐφίεσθαι. οὐ δυνάσας κεῖσαι τὰ χρήματα; καὶ τὰ τῶν ἄλλων μὴ ἁρπαζε. οὐ δυνάσαι νηστεῦσαι, καὶ μὴ εἰς τρυφὴν σαυτὸν ἐξαγάγῃς. Τοσαῦτα γὰρ παρόντος τοῦ Χριστοῦ διὰ ἡμᾶς ἑρμηνεύομεν, τί δυνάμεθα ὑπὲρ ἐξαιτήσασθαι ὑμᾶς, ὧν δι' αὐτὸν πεπείθαμεν; ὀκνεῖτε. πόθεν οὖν ἡμῖν ἡ παῤῥησία ἔσται κατ' ἐκείνου τοῦ ἡμέρας; ὅταν ἴδῃ ὅλη καὶ ὁ τραπεὶς τὸν, ὅταν τὰ αἵματα καὶ τὰ πελεκᾶ ὑπὲρ δείκνυται, τότε δυνήσεται λαμπρὸς εἶναι τῷ δεσπότῃ· αἱ δὲ μηδὲν ἔχῃ δῆξαι κατόρθωμα, καὶ μηδὲν ἢ πρὸς ἐκεῖνον, τί τοῖς ἐμοῖς ἀγῶσι; ἀλλ' ὀκ ἔστι πολέμου καιρὸς, φησι. Εἰ γὰρ ἰδοὺ, εἰπέ μοι, τίς σὲ ἠγωνίσατο; τίς σὲ ἐπιπόθησε; τίς σοι τὸν φάλαγγα διέξεσι; τίνα ὀκνεῖς. ὅταν γὰρ ἴδῃ ὅλη χρημάτων οὐ κατοφορὰς ἔχειν τὸν Χριστοῦ, πῶς σοι πιστεύσῃ ὅλη πλουτῶν κατοφορὰς; εἰπὲ, φέρε σὺ ὑπὲρ ἐμοῦ γνησίως, καὶ βούλεσθε· καὶ τοῦτο οὐ ποιεῖς, ἀλλὰ φιλαργυρεῖς. ὁ πένης οὐκ ἔχει, οὐ ποιεῖς, καὶ πλουτᾷς οἵστις, εἰπέ μοι, ἕνεκα πολὺ ὃ τῆς ὀδύνης καὶ ὃ τῆς ἀλγηδόνος; Μὴ τοίνυν ἐκ τοῦ ἀπατῶμεν λέγοντες, ὅτι τέως μὲν ἀπολαύσωμεν τῆς ἡδονῆς τοῦ βίου, ὕστερον δὲ ὀλίγον χρόνον ποιήσαντες, τὸν πάντα χρόνον ληψόμεθα ⓓ μισθόν. Εἰ γὰρ ⓔ ὅτι γῆς βασιλεία μὲν ὃ πολλοὺς μὲν ἐκπομφίας κινδύνους, πολλοὺς δὲ αὖσαι πολέμους, μόλις τις ὄψεται μὲν παῤῥησίας· πῶς ⓕ ἐκεῖνον ἰδεῖν δυνήσεται τις ⓖ ἀπρόσιτα χρόνον ἑτέρῳ ζήσας καὶ πρατθυσάμενος; Ἐλάβες βούλεσθε πρὸς τὸ Θεῖον; Ἵνα τοῦ ἐδώσω τὸν ἀρετὸν τῆς φύσεως; πῖ ποιεῖς, εἰπέ μοι; ἐπιφερεῖ τίχας ἔχουσι, τὰ ἄλογα, καὶ ὃ ἐγχωρεῖν, εἰς δὲ θέσπιον βούλεσθε μεταπλάσαι, ψεπαχὺς καὶ χοίρας παιδεύοντες φωνὴν αἰθέσπιον φθέγξεσθαι· ἐν τῇ τίχῃ τοῦ φύσει βιάζονται· λέοντα ἡμέρους ἐργάζονται ἐκ τῆς ἀγρίας ἕλκοντες. ⓗ λέοντα ἥμερον ποιεῖς, καὶ σαυτὸν λύκων ἀγελαίτερον καθίστας; καὶ ὃ δὴ χαλεπώτερον, ὅτι τὴν μὲν ἀλόγων ἑκάστου ἐλάττωμα ἔχει, ὅτι ἐν θέσπιον ποιεῖσθαι, οὐκ ἔνι τοῦτο. οὐδὲ γὰρ ἐν ἐλάττωμα πολλάκις κέκτηται αἰθέσπις, ἀλλὰ καὶ πολλῶν ἀλόγων κακίας εἰς τὸν ἑαυτῶν συναγαγὼν ψυχήν. μή μοι οὖν δείξῃς ἐπὶ ψυχὴν αἰθέσπιον ἔχεις, ἀλλ' ἐν ἓν ὃ φέσιμα αἰθέσπιον. ἄρχων εἶ τῶν ἀλόγων, καὶ γέγονας τῶν ἐν σοὶ ἀλόγων παντῶν δοῦλος; πῶς οὖν σε κελεύσω αἰθέσπιον, ὃς οὐκ ἔχεις τῆς βασιλείας τὸ σύνθημα; ἐπόψεσθε τίνος εἰκόνα ἐγλύου, καὶ μὴ κατισχυθῇς εἰς τὸν τῶν ἀλόγων θύτελείαν. Καθάπερ γὰρ ἐν τοῖς πολέμοις οἱ τὸν ἑαυτῶν τὸν κατοθεν ἄνω τιτανθρώπου ἀναβαίνειν καὶ καταβαίνειν μηχανῶντες, ἂν μικρὸν ἀποβλίψωσι καταπεσόντες κατισχύσουσι κάτω καὶ ἀπολοῦνται· οὕτω καὶ ⓘ τὸν πνευματικὸν ὁδοῦντος ὁδὸν, ἂν μικρὸν ῥαθυμήσωσι, καταβαρυνίζονται. καὶ γὰρ σκοπὸς τῆς ἀρίστου ἡ ὁδὸς αὕτη καὶ ὑπερτάτη, καὶ ὄρθιος καὶ πρὸς αὐτὴν μᾶλλον ὄρθι, καὶ ὑψηλοτέρα πολλῷ· πρὸς δὲ αὐτὸν ἄνω τρέχοντας τοὺς πόδας καὶ τότε ἡμῖν σφαλερώτερα ἔσται τὰ βήματα, ὅταν ἄνω καὶ πρὸς αὐτὴν ἥκωμεν τὴν κορυφήν. τοῖς γὰρ ἐφ' ὕψους ἑστῶσι πολὺς ὁ ζῆλος, καὶ μία μόνον ἀσφάλεια λείπεται, τὸ μὴ καταπεσεῖν κάτω, μηδὲ εἰς τὸν γλῶ ἰδεῖν. καὶ γὰρ πολὺς ἐντεῦθεν καὶ χαμόθεν ὁ σκοπόδιος ἥκει. Καὶ ὥσπερ ὅτι τῆς κλίμακος οὐκ ἀρκεῖ μόνον ἀπὸ μιᾶς ἰδιωτικῆς τὸν μαγαδίδα ἐργάσασθαι, ἀλλὰ πάσας ὑπερέναι δεῖ μετὰ ῥυθμοῦ τοῦ προσήκοντος· οὕτω δὲ ὅτι τῆς καὶ ψυχὴν ἀρετῆς οὐκ ἀρκεῖ μόνον τὸ εἰς σωτηρίαν, ἀλλὰ δεῖ πάντα αὐτὴν μετὰ ἀκριβείας φυλάξαι.

χιτῶνα

Ἐκ τῶν ἑρμηνευομένων εἰς Θεσσαλονικεῖς.

Ἐκ τῶν ἀλόγων εἰς Θεόδωρον ἐπιστολή.

χιλίων

Ἐκ τοῦ λόγου εἰς τὸ Μὴ φοβεῖσθαι τὸν πλούσιον ἀδ.

Ἐκ τοῦ λόγου εἰς τὸν Ὀζίαν.

Ἐκ τοῦ λόγου εἰς τὸ Ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν πρὸς ἀνθρώπῳ οἰκοδεσπότῃ.

εως οὖτ᾽ ἐπὶ τῶν ἐν ἑκάστῳ τούτων ἀθετουμένων μᾶλλον πάθοι, ἢ ἐπὶ τῶν σκανδαλιζομένων ἐπιγένοιτο; σκόπει γάρ μοι λέξεως ἔμφασιν. Οὐκ εἶπε, τίς σκανδαλίζεται, ἢ οὐκ ἐγὼ λυποῦμαι; ἀλλά, τίς σκανδαλίζεται, ἢ οὐκ ἐγὼ πυρῶμαι, φησί; τὴν ὑπέρτασιν ἡμῖν τῆς ὀδύνης δηλῶν, ἢ μονονουχὶ δεικνὺς ἐμπυριζόμενον αὐτὸν καὶ καιόμενον ἔνδοθεν ὑπὸ τῶν τὰ σκάνδαλα ὑπομενόντων. οἶδα ὅτι εἰς πολὺ μῆκος ἂν λόγοι ἐξέτεινα, ἀλλ᾽ οὐκ οἶδ᾽ ὅπως ἐμπεσὼν εἰς τὸν πλοῦτον τῶν κατορθωμάτων τοῦ ἁγίου τούτου, καθάπερ ὑπὸ ῥύμης ἵππου ὑδάτων σφοδροτάτων, ὕτω τῇ γλώττῃ προέσυρον. διὸ μέχρι τούτου φάσας λόγον, παύσασθαι καλῶ τὴν ὑμετέραν ἀγάπην· ἵνα μὴ τῇ ὑπερβολῇ τὴν ἀηδίαν ἐπιφέρων, καὶ τοῦτο λογίζεσθαι ὑμᾶς ποιήσω, ὅτι τῆς αὐτῆς ἡμῖν κοινωνεῖ φύσεως, καὶ τοῖς αὐτοῖς πάθεσιν ὑποκείμενος, τὸ ὑπερτέθυμα ἔχων θνητόν, καὶ ἀνακεφάλαιον, καὶ δέρματα ῥάπτων, καὶ ὑπὲρ ἐργαστηρίου ἐσπουδακώς, ὅπως ἐβουλήθη καὶ ἡδέλησεν ὁδὸν τῆς ἀρετῆς πόνους ἑαυτῷ ἐκδοῦναι, καὶ ἄξιον ἑαυτὸν καταστῆσαι τῆς ὑποδοχῆς τοῦ ἁγίου πνεύματος, δαψιλεστέρας ἀπολαῦσαι τῆς αὐτοῦ φιλανθρωπίας· ἧς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ὑπάρξαι, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, σὺν τῷ πατρὶ καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεί, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΠΕΡΙ ΑΡΕΤΗΣ ΚΑΙ ΚΑΚΙΑΣ.

Λογ. ζ.

Ἐν τίνι ἕκαστον τῶν τοιούτων πάθος.

Οἱ τινες τῶν ὑπὸ ταῦτα τῆς ἀρετῆς ὑπεμελήθησαν, οἱ τὴν ἀπὸ τῆς πόλεως διαχώρησιν προεπιμήθησαν, τὰ ὄρη καὶ τὰ λαγκάδια οἰκοῦσι. καὶ ἐρημικὴν τῆς διαχωρήσεως τὴν αἰτίαν, θυρεῖσκειν προφάσεις συνηθίμενον οὐκ ἔχουσαν. ἵνα γάρ μὴ καθ᾽ ὁλομέλειαν φησι, μηδὲ ἀμόλυντος ᾖ τὴν ἀρετήν, ἀνύπαρκτον. καὶ πόσῳ βέλτιον ἀμόλυντος εἶναι, καὶ τῶν ἄλλων κερδᾶναι, ἢ μόνος τὰ ὑψηλὰ προεῖδεν ἀπολλυμένους τοὺς ἀδελφούς; ὅταν ὦσιν οἱ τῇ ἀρετῇ ἀμιλλῶνται, καὶ ὑπὸ μαλυόμενοι πέρας τὸ καθαπάξεως λάβωσι, πῶς αἱρήσομαι τοῦτον ἰδεῖν; εἰ γάρ καὶ σπιλάδα ὧν τινων, τίς δὲ ἐπιλάθοιτο, ἢ τὰς προσούσας ἡμῖν τῇ ἕξωθεν, τῆς κακίας ὕτως ὑπερβαλλούσης; καὶ γάρ ὁ ὀρθὸς βίος ἀνθρώπῳ ἀξιοπιστότερος τοῖς πολλοῖς εἰ δοκεῖ. σπιλὰς δὲ γὰρ τῶν διωκομένων καὶ πειρωμένων διέξεισι πειρασμός· βίος δὲ καθαρὸς καὶ ἀστεῖος τοῦ ἀφανοῦς τὸ σῶμα μὴ πολλῆς τῆς περιουσίας ἐμφράξαι δυνήσεται.

Ἐκ τῶν ἐβδομήκοντα ὅτι σπιλάς.

Εἰ τοίνυν ὃ εἰς ἐν τῇ γῇ καὶ μὴ εἰς, ἔφασκε καὶ αἱρέσει γῆς, ἔξεστι δὲ μὴ εἰς ἐν τῇ γῇ τὸ βουλόμενον, ὡς τοῦ φεύγειν τὸ Παῦλον, ἀποχήσωμεν ἑαυτοὺς τῆς γῆς, καὶ πρὸς τὸ ὑγιαίνοντι ἀπέλθωμεν. οἶδα γάρ ὅτι ἂν κωλύσωσιν ἡμᾶς πόλεις ὠφελεῖσθαι, εἶναι βουλόμενα. εἰ δὲ τύχοι, ὕτω καταρθοῦν ἀφελουμένους τοὺς πολλούς, πολλῷ μᾶλλον ὁ μὴ τοσούτου δεῖται πόνου. τί γάρ, εἰπέ μοι, χαλεπώτερον τοῦ ζῆν ὄρεσι τὰ ἀγρίων παιδίων βαδίζειν, καθάπερ ὑπὸ ἱππέου, καὶ δύο φερόντων ὑποδύεσθαι καὶ ἀποδύεσθαι, καθάπερ ὑπὸ κλίνης καθήμενον; τί δή, εἰπέ μοι, χαλεπώτερον, τοῦ κύπτειν ὑπὸ τὸ μετώπου λαβεῖν, εἶτα ὑπτιάζοντα δύο παιδίοις μυελίσκους καὶ πέψεις τοῦ θαλάμου; οὐχὶ οὕτω φέρεται ἡμῖν εἰ ὁ τοῦ ἁγίου δικῆ, ὡς μηδὲ θέλειν ἀπαθεῖν, ἀλλὰ δεδοικέναι καὶ τρέμειν καὶ πρὸς τὸν ὕψει αὐτοῦ; ἀλλὰ πάντων τούτων θυγλωττέσαι ἡ ἀρετή, ἐὰν βουλώμεθα καὶ εἰς αὐτὴν τὸ ἀφανὲς ἀναδῦναι. καὶ μή μοι λέγε· θέλω, ἀλλ᾽ ἀδύναμαι. εἰ γάρ τοῦ ἁγίου τοῦτο τὸ ἡμέτερον βουλόμενοι, οὐχὶ ὃ θέλησαν μόνον ἀρκεσθῆναι, ἀλλὰ καὶ τὸ τοῦ ἁγίου ἀπ᾽ αὐτῶν· πολλῷ μᾶλλον εἰς τὸ ἀφανὲς ἐλθεῖν βουλόμενοι, τῆς προκοπῆς ἀρετῆς δυνησόμεθα.

Ἐκ τοῦ ἐν Ἐρημίτ. πατ.

Εἰ δὲ βούλει μαθεῖν, ὡς οὐκ ἔστιν ὑπὲρ ποιος ἡ ἀρετή, οὐδὲ δυσκατόρθωτος, εὐκόπως μοι τοῦτο ἐν τοῖς ὄρεσιν ἡσυχάζοντα

καὶ διὰ τοῦτο ζωηρῶς αὐτὸν ἐξεστρέφων οὐ παύομαι. ἢ ὥσπερ εἰς ἀρχέτυπόν τινα εἰ-
χόνα, εἰς τοῦτο ψυχὴν ἀφορῶν, λογίζομαι τὴν παῤῥησίαν, τὴν ἀδρείαν τὴν ἀπαρ-
βολὴν, τὸ φιλόθεον τὸ πρὸς τὸν Θεὸν διάπυρον· ἢ ἐκπλήττομαι, πῶς πᾶσαι μὲν τῷ ἀρε-
τῷ τῶν Ζωαγωγῶν εἰς ἀνδρεῖος βουλήσεις καὶ πόθους, ἡμᾶς δὲ ἕκαστος σοφὸν τὸ τυ-
χὸν καταρθοῦν βούλεται. Τίς οὖν ἡμᾶς ἐξωρίσεται τῆς κολάσεως τῆς ἀπαραιτήτου, Παύ-
λου τοσοῦτον μέγεθος ἀρετῆς ὅπλοις ἐξαμίλλου, τὸ τῆς αὐτῆς ἡμῖν κεκοινωνῆκος φύσεως; τὸ
τοῖς αὐτοῖς πάθεσιν ὑποκείμενον; τὸ ἐν τοσαύτῃ καιρῶν δυσκολίᾳ γεγενῆσθαι, καθ' ἑκά-
στην ἡμέραν, ὡς εἶπεῖν, ἐλκόμενον, ἀπαρατρεπόμενον, & δημοσίᾳ συρόμενον ὑπὸ τῶν τὰ
κηρύγματα πολεμούντων; ἢ ἵνα μὴ πρὸς τὰ τῆς ἡμετέρας γλώττης ἀκροώμενοι τὰ πρὸς τὸ μακα-
ρίου τούτου καταρθώματα, καὶ τὴν ἀνδρείαν, ἣν ὑπὲρ τῆς εὐσεβείας κηρύγματος καθ' ἑ-
κάστην ἐπεδείκνυτο, διαγκάζοιμι αὐτὰ ἀκοῦσαι λέγοντος. Ἐγὼ δ' αἰτῶ πολεμεῖν, οὐ ἀφε-
σιωπὴν λέγω, πολεμῶ καὶγώ. σκοπεῖτε ψυχὴν φιλόθεον. οὐ μόνον τάλαν, ἀλλὰ καὶ ἀ-
φεσιώσιν τὸ πρᾶγμα καλεῖ. παιδεύων ἡμᾶς μὴ ἁπλῶς αἴρειν ἀνάγκης, μηδένος κα-
τεπαναγκάζοντος, ἐφ' ἡμῖν γενόμενα ἐκπεμπέτω, εἴτε πρὸς ὀξὺ ἡμῶν θυμηθέντα ἁμαρ-
τόντα ἐργασάμενοι. Ἐβραῖοί εἰσι; καὶγώ. Ἰσραηλῖται εἰσί; καὶγώ. σπέρμα Ἀβραάμ
εἰσι; καὶγώ. ἐπὶ τούτοις, φησί, μιαφονήσουσι; μὴ νομιζέτωσαν λείπεσθαι ἡμᾶς. ἢ γὰρ
ἢ ἡμεῖς τῶν αὐτῶν μετέχομεν. εἶτα ἐπῆγαγε· Διάκονοι Χριστοῦ εἰσι; παραφρονῶν λα-
λῶ, ὑπὲρ ἐγώ. θέα μοι τὸ ῥῆμα τοῦ μακαρίου τούτου τῆς ψυχῆς τοῦ ἀρείου. ὅπου γὰρ
ἡ πάλαι ἀφεσιώσεν ἐκάλεσε τὸ πρόβημα τοῦτο αὐτοῦ, κρίσεις εἰς τοσαύτην κίνη-
κιν καθίστησι, οὐδὲ οὕτως ἠρκέσθη τοῖς ἐγκλήμασι· ἀλλ' ὅτι ἐμέλλεν ἑαυτὸν δικαιοῦν πολ-
λῷ τοῦ μέτρου ἐκείνου ὑπερακοντίζοντα, ἵνα μή τις νομίσῃ ἀπὸ φιλαυτίας αὐτὸν ταῦτα
φθέγγεσθαι, πάλιν παραφρονῶν καλεῖ τὸν αὐτὸν λεγόμενον, μισοῦντά με λέγων· μὴ γὰρ
οἶδα ὅπου τοῦτο πρὸς τοῖς πολλοῖς προσῆκται, & οὐκ ἐμοὶ πρέπον; ἀλλ' ἡ πολλὴ
μου ἀνάγκη εἰς τοῦτο σωφρονήσασα ἐκβιάζεται. δέξασθέ μου, φησί, παραφρονοῦντος
ῥήματα φθεγξομένου. τούτου καὶ τοῦ σκηνοῦ μιμησώμεθα ἡμεῖς, οἱ τοσαῦτα φορτία ἁμαρ-
τημάτων ἔχοντες ὁπισθίαν, καὶ πολλάκις εἴ τι βραχὺ κατορθοῦντες, καὶ οὐδὲ τοῦτο εἰς τὰ
ταμεῖα τῆς δεσποίας φυλάττειν διεγνωκότες, ἀλλὰ δι' ὧν ὁ τοῦ παρὰ τῶν ἀνθρώπων θεᾶ-
σθαι δόξαν ἐκπεμπόμενος, καὶ εἰς μέσον παρατιθέμενος, καὶ διὰ τῆς ἀκμῆς αὐτῆς φλυα-
ρίας τῆς παρὰ τοῦ Θεοῦ ἀμοιβῆς ἑαυτὸν ἀποστερῶντες. ἀλλ' οὐχ ὁ μακάριος οὗτος πιστὸν
τι πέποιθεν· ἀλλ' εἰ πάνυ, φησὶν ἐγώ, ἀπηθυμήσαμεν λοιπὸν τὰ τῆς ἀδρείας αὐτοῦ κατορθώ-
ματα, καὶ φησιν· Εἰ κόπῳ μόχθῳ, ἐν ἀγρυπνίαις πολλάκις, ἐν λιμῷ & δίψει, ἐν νη-
στείαις πολλάκις, ἐν ψύχει καὶ γυμνότητι, χωρὶς τῶν παρεκτός. ὅρα πάλιν ἄλλο πέλαγος ἡ-
μῖν πειρασμῶν παραιωρούμενον. Εἰπὼν γὰρ, χωρὶς τῶν παρεκτός, ἐπῆξατο, ὅλιγα τὰ παρα-
λειφθέντα πλείονα εἰκὸς εἶναι τῶν εἰρημένων. καὶ οὐδὲ μέχρι τούτου ἔστη, ἀλλὰ πάλιν ἡμᾶς δι-
δάσκει ταῖς ὑπερβολαῖς καὶ ταῖς συμφοραῖς, ἃς ὑπομένει, ὅταν λέγῃ· Ἡ ὑπερβολὴ μου
καθ' ἡμέραν, ἡ μέριμνα πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν. ἰδοὺ πάλιν καὶ τοῦτο ἰσχυρὸν κατόρθωμα, Εἰ
καὶ μόνον τυγχάνει, εἰς αὐτὸν αὖθις ἀγῶνα τὸν κρυφίων τῆς ἀρετῆς. ἡ μέριμνά, φησι,
πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν· ἀχὶ μιᾶς, & δύο, καὶ τρεῖς, ἀλλὰ πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν τῶν τῆς οἰ-
κουμένης· ὥστε ὁ ἥλιος ἀκτῖνας ἐφ' ὅλου γῆς καὶ οἰκείας ἀκτῖνας ἀφιείς, τοσαύτην ὁ μακάριος
οὗτος εἶχε τὴν μέριμναν καὶ τὴν φροντίδα. Εἶδες πλάτος ψυχῆς; εἶδες ἀγαθοείας μέγε-
θος; καὶ ὃ ἐξῆς ἐπαγόμενον πάλιν ἅπαντα, ὡς εἴπομεν, τὰ εἰρημένα ἀποκρύπτει. Τίς γὰρ
ἀσθενεῖ, φησὶ, καὶ οὐκ ἀσθενῶ; τίς σκανδαλίζεται, & οὐκ ἐγὼ πυροῦμαι; βλέπε, πόση τοῦ
ἀνδρὸς τούτου ἡ φιλοπραγία; πόση ἡ ἀγρυπνία; πόση ἡ μέριμνα; πόθεν μήτηρ ὅτου θερμότερα τὰ σπλάγχνα, τοῦ παιδὸς αὐτῆς πυρέττοντος, καὶ ὅτι τῆς κλίνης χειμῶνος, ὡς ὁ μακά-

ταχὺ ἁλιάτης Φαινόμενος, ἀχείρωτος ἔμενε, ᾗ ἄστερ ἀπιθὴς εἰς καλὰ μένων χάρτην ἐμπιπτων, τοῖς τῆν ἑαυτῆ φύσιν μεταπίθησι τὰ κρείττω· ὕτω ᾗ ὁδὲ ἅπασι ὅπιθεν, πάν-
Ἐκ τῆς πρὸς Τιμοθ. β΄ ἐπ. τας μᾶλλον τοῖς τῆν ἀληθειαν. Τί γὰρ τῶν Νέρωνος ἐνδοξότερον, εἰπέ μοι, ᾗ τῆν τῶν κόσμου δόξαν, ἢ πύθεσθαι τολμήτερον; ἢ Παύλου βύτιλίστερον, ἢ ἀπιστότερον; ὁ μὲν γὰρ τύραννος ὢν πολλὰ κατορθωκώς, πλοῦτα θησαυρὰ ἔτησας, πλοῦτον ἔχων ὑπερῤῥέοντα πάντα χῶραν, τραπέζας ἄστρα, ὃ πλέον τῆς οἰκουμένης μέρος ὑποτεταγμένον ἔχων, τῆν βασιλίδα πόλιν ὑποκείμενον ἔχων, τῆν σύγκλητον ἅπασαν ὑποκύπτουσαν, ὃς ᾗ ἐν τοῖς βασιλείοις αὐτοῖς μᾶλλον θεὸν τοιοῦτον τῶν ἁγάλματος· καὶ, εἴτε ὁπλίζεσθαι ἔδει, ἐν χρυσοῖς ἐν λίθοις λαμπροῖς ὁπλιζόμενος ἔβη, εἴτε ἐν εἰρήνῃ τοιοῦτον, ἀλουργίδα περικείμενος· ᾗ πολλοὺς ἀεὶ τῶν δορυφόρους, πολλοὺς τῶν ὑπασπιστὰς εἶχε· γῆς ᾗ θαλάττης δεσπότης ἦν, Αὐτοκράτωρ, Αὔγουστος, Καῖσαρ, βασιλεύς, ᾗ τοῦτ' ἐστὶ πᾶν ὅλως τῶν εἰς δόξαν· ἀλλὰ ἐ σοφὸς, καὶ δυνατὸς, καὶ βασιλεὺς αὐτὸς ἕτερον, καὶ ἐδεδοίκεσαν. καὶ ἄλλως γὰρ ὠμὸς τις καὶ ἀπαμὸς ἦν ἐλέγετο, καὶ θεὸς ἦν ἐνόμιστο, καὶ πάντων καταφρονῶν τῶν εἰδώλων, καὶ αὐτὸς τῶν πάντων θεοῦ, καὶ ὡς θεὸς ἐθεραπεύετο. ἀλλ' αὐτὸς ἐξετάσωμεν αὐτῆ τῷ Παύλῳ, εἰ δοκῇ. Κίλιξ ὁ ἀνθρωπος ἦν, σκυτοτόμος, πένης, τῆς ἐξωθεν παιδείας ἄπειρος, ἐθεσιτὸν μόνον εἰδὼς γλῶσσαν ἀφυεστομῶν τῶν πολλῶν· ἀνθρωπος πολλάκις ὑπὸ λιμῶ ζήσας καὶ λοιμηθεὶς πεινῶν· ἀνθρωπος γυμνὸς οὐδὲν ἔχων περιβεβλημένος. καὶ οὐ ταῦτα μόνον, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ δεσμοῖς μᾶλλον ληστῶν, μᾶλλον ἐθνῶν, μᾶλλον τυμβωρύχων, μᾶλλον ὑδροφόβων βαπτόμενος, αὐτὸ σκεῦος ἐκλήθη τῶ Νέρωνος, καὶ ὡς κακοῦργος μαστιζόμενος. τίς οὖν [ἀρίων] λαμπρότερος; ὑπὸ σκεῦος μὲν ὑπὸ ὅμοια ἴσασιν ⓐ πολλοὶ, τοῦτον ᾗ καὶ Ἕλληνες, καὶ βάρβαροι, καὶ Σκύθαι, καὶ ⓐ τοῖς αὐτὰ τῆς οἰκουμένης τὰ τέρματα καθ' ἑκάστων ἄθλοις τῶν ἡμέραν· τίς ᾗ καὶ σεμνότερος, ὁ τοῖς δεσμοῖς νικῶν, ἢ ὁ τοῖς ἀληθείαις νικώμενος; ὁ κάτω ἑστὼς καὶ βάλλων, ἢ ὁ ἄνω καθήμενος καὶ βαπτόμενος; ὁ ὑπὸ πάντων καὶ καταφρονούμενος, ἢ ὁ ὑπὸ πάντων καθαπτόμενος καὶ οὐδένα λόγον ἔχων τῶν ὑπὸ λεγομένων; ὁ μόνος ὢν καὶ περιελθόμενος, ἢ ὁ μᾶλλον μυρίων τραπέζων πληθόμενος; εἰ γὰρ τὸ νικᾶν τῶ νικᾶσθαι λαμπρότερον, πότερος ὁ Παῦλος ὄντι ἐνδοξότερος. ᾗ ὅπου τοῦτο μέγα, ὅτι οἰκήσεν· ἀλλ' ὅτι ἐν τοιούτῳ ἁγίματι ⓐ ἐν τοιούτῳ οἰκήσεν. Τίς λαλήσει σου τὰς δυναστείας σου, Κύριε,
Ἐκ τῆς ἐρημίας πρὸς Φιλιππ. ἐπ. ὅτι Παύλου σὺκ ἀφῆκας λαθεῖν; ὅτι ἐλάλεις τῆ οἰκουμένῃ ποιοῦντι ὕδατα; ἤκουσάν σε πάντες ἄγγελοι ὁμοθυμαδὸν, ὅτι τὰ ἄστρα εἰργάσω, ᾗ ὅτι ⓐ ἥλιον· ἀλλ' ὐχ ὅτως, ὡς ὅτι Παύλου ἐλάλεις τῆ οἰκουμένῃ πάσῃ. διὰ τοῦτο Φωσφόρος λέγεται ὁ μὲν ὑπερῶν, ὅτῳ Φωσφόρος ἐστὶ τῆ ἡλιακῆ φωτός. ᾗ ἐστὶ μὲν ὁ ἥλιος πανδαχοῦ τῆ νυκτὶ σαφὴς ᾗ τῆ διαβόλῳ περιελήλυθε· ἐ ὁμῶ ἀφ' ὑψους φερόμενος, κάτω τοῖς ἀκτῖνας ἀφίησιν· αὐτὸς ᾗ κάτω μὲν δυνατέλλων, ὐχὶ τὸ μέσον ὑρανοῦ ᾗ τῆς γῆς τὸ φῶτος ἐπλήρωσεν, ἀλλ' ἅμα τῶ τόμα δύεσθαι, ᾗ τοῦ ἀγγέλους ἐπέπληττε πολλῆς τῆ πόδοῆς. εἰ γὰρ ὅπου εἰς ἀμβρτωλῶ μετανοοῦσι χαρὰ γίνεται ἐν τοῖς ὑρανοῖς, αὐτὸς ᾗ ἐκ πρώτης δημηγορίας μυριάδας πέντε ἀνδρῶν ἐργάσατο, πόσους ὐκ ἐμπέπληκε χαρᾶς τοῖς δώδεκα δυνάμεις; ᾗ τί λέγω; ἁπλῶς ἀρκεῖ Παύλου φθέγεσθαι, ᾗ τοῦ ὐρανοὺς σκιρτᾶν ᾗ βύθεσθαι. Ἐκ τῆς ἐξαημ. Εἰ τοίνυν Παύλος, ὁ τοσούτοις κόμποις καθορθώμασι, ᾗ καθάπερ ἀπέλεως ὑπὸ τῆς γῆς φαινόμενος, καθ' ἑκάστην ἐπαύδαζε τῶ ἡμέραν χερδαίνων, ᾗ πρὸς τοῦτο ὑπὲρ τῆς ἀληθείας κινδύνους περιβάλλεσθαι, καὶ τῶ ἐμπορίῳ τῶ πνευματικῶ ἑαυτῶ συλλέγει, ᾗ μηδέποτε ἵστασθαι· ποίαν δὴ ἀρίθμῳ ἡμᾶς ἀπολογίαν, ⓐ μὴ μόνοι πάντων ὄντες ἔρημοι τῆ καθορθώμῃ, ἀλλὰ ᾗ τοσούτοις ἐλαττώμασιν ὑποκείμενοι, ὧν ᾗ ἓν μόνον ἐφ' ἡμῖν, ἐκόντες εἰς αὐτὸ τῆς ἀπωλείας τὸ βάραθρον καταγαγεῖν, ᾗ μηδεμίαν ποιεῖσθαι σπουδὴν κἀν γοῦν τοῦτο διορθοῦσθαι τῆ τῆς ἀρετῆς ἔργων ἐφάπτεσθαι; ἢ ὐχὶ τῆς αὐτῆς ἡμῖν φύσεως ἐστὶν ὁ μακάριος ἐκεῖνος; ἐκτεθείμεθα γὰρ εἰς τὸν τὸ ὑδρὸς πόθον,

καὶ

πᾶς ἀπὸ τῶ δεσμῶν λύειν ἔμελλεν· οὐκ ὅπῃ χρὴ γενέσθαι ἐπαίσατο, ἀλλ' ὅπῃ ἐλογίζοντο, ὅσους ἔμελλεν ἀπὸ τῆς γῆς εἰς τὸν οὐρανὸν χρὴ γενέσθαι ἐκ φοὸς· οὐκ ὅπῃ πεπρωμένον εἶδον, ἀλλ' ὅπῃ ἐκείνοις ὅσους ἔμελλεν ἀπὸ σκότους ἐξάγειν. Διὰ τοῦτο καὶ πάντας ἀφεὶς τοὺς ἄλλους, εἰς Παῦλον ἀλλεσθαι σπεύδω· Παῦλος γὰρ ἡ Παύλου πόλος ἰσάγγελον ἡμᾶς πεδήσασα τοῦτο τὸ πέδημα. Τί γὰρ τοῦ σιδήρου τούτου θερμότερον, ὃς πάντα χρὸς τῆς οἰκουμένης ἀπειλήφει συνέδρος, λιπαζόμενος, δεσμούμενος, ἵνα τοὺς δεδεμένους λύσῃ, καὶ πρὸς ἑαυτὸν μεταθήσῃ; δοκεῖ γὰρ ὡς μαχόμενος οὕτω τὰ πράγματα ἰδεῖν, ἀλλ' ὡς ὅπλα ἑτοίμως καὶ προθύμως ἐκδεχόμενος, οὕτως ἔθηκε τὰ ὄργανα κατασκάπτων, καθαιρῶν, καταβάλλων τοὺς Διαβόλου τοὺς ὀχυρώματα, καὶ τῶν δαιμόνων τὰ μηχανήματα, καὶ σοφὸν μικρὸν δύεπνον, ἀπὸ τέκνων πρὸς γέροντας, καὶ πάλιν ἀπὸ γερόντων εἰς ἑτέρους μεταπηδῶν, καὶ καθάπερ τῆς στρατιᾶς ἄριστος, καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἴσως ὄργανα, μᾶλλον δὲ καθ' ἑκάστην ὥραν. ἀπὸ γὰρ χριστιανισμοῦ μόνου εἰς τὸν παράδεισον εἰσελθών, αὐτόμβρος ἦρε τοῦ ἐναντίου τὰς πόλεις, καὶ τοῖχα, καὶ οἰκίας, καὶ βέλη, καὶ πάντα ἡ γλῶττα Παύλου. καὶ γὰρ ἐφθέγξατο μόνον, καὶ πάντας πυρὸς σφοδρότερον τοῖς πολεμίοις αἱρέσεις ἐμπίπτουσας τοὺς μὲν δαίμονας ἔλαθεν, τοὺς δὲ ἀνθρώπους καταχρωμένους δυνάμεσιν πρὸς ἑαυτὸν ἐπάγων. ὅτε γὰρ τὰ δαίμονα ἐκβάλοι τὸν πονηρὸν ἐξέβαλε, ζητῶν αἰδρεῖν μυριάδας πάντας ζωοποιῆσαι, καὶ βιβλία τοῦ μαγικοῦ κατέκαιον, καὶ πρὸς τὸν ἀληθῆ μύθισαντο. καθάπερ ὁ πολέμων, πύργου πεσόντος, ἢ τυραννίδος καταιρεθέντος, ἢ μετ' ἐκείνου πάντες τὰ ὅπλα ῥίπτοντες, τῷ στρατηγῷ προσέρχονται· οὕτω δὴ καὶ τότε ἐγένετο. τοῦ γὰρ δαίμονος ἐκβληθέντος, πολιορκηθέντες ἅπαντες, καὶ τὰ βιβλία ῥίπτοντες, μᾶλλον δὲ καταλύσαντες, τοῖς Παύλου ποσὶ προσέπιπτον. οὐδὲ καθάπερ ἐπὶ στρατοπέδῳ τῇ οἰκουμένῃ προσβαλόμενος, οὐδαμοῦ ἴσατο, ἀλλ' ὥσπερ τις ἐπιπόλαιος ὢν πάντα ἐποίει· καὶ νεῶ μὲν χωλὸν διώρθου, νεῶ δὲ νεκρὸν ἤγειρε, νεῶ δὲ ἕτερον ἑπόρου, τὸν μάγον λέγω. καὶ δὴ τὸ δεσμωτήριον καταλαμβάνομος ἠσύχαζεν, ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ δεσμοφύλακα μετῆγε πρὸς ἑαυτόν, τὸν καλὸν τοῦτον αἰχμαλωσίαν ἐργαζόμενος. θαυμάζεται Δαβὶδ τὸν Γολιὰθ καταφέρων ἀπὸ λίθου μικροῦ εἰπεῖν· ἀλλ' εἰ τὰ Παύλου κατορθώματά τις ἐξετάσειε, παιδὸς ἔργον εἶναι φήσει, καὶ ὅσοι ποιμένος καὶ στρατηγοῦ ὄμοσον, τοσοῦτον τούτου καὶκείνου ὑπερφέρει. οὐδὲ γὰρ οὐ λίθον ῥίπτων, τὸν νοητὸν Γολιὰθ καταφέρει, ἀλλὰ φθεγξάμενος μόνον ἅπασαι κατέλυσε τοῦ διαβόλου τὰ φάλαγγα. καθάπερ λέων βρυχώμενος, φλόγα ἀπὸ τῆς γλώττης ἀφεὶς, οὕτω πᾶσιν ἀφόρητος ἦν ὑπῆν, καὶ πανταχοῦ μετιπήδα σοφῶς· ἑώρακεν ὅτι τούτοις, πλησίον ἐκείνοις, μάτην πρὸς τούτους, ἀπεπήδησε πρὸς ἑτέρους· δυσμὴν ταχύτερον ὑπῆν, καὶ καθάπερ μέλισσα οἰκίδιον, ἢ πλοῖον ἐν, τὸν οἰκουμενικὸν ἅπασαι κυβερνᾷ· καὶ δὴ μὲ βαπτιζομένους ἐνέλκων, δὴ δὲ ἰλιγγιῶντας σπεύδων, τοῖς ναύταις προσκαλούμενος, ὅτι τοῦ αἰχμᾶν καθήμενος, τὸν πρῶραν ἐξισχναίνων, ἁρπία τινὶ, κώπην μεταχειρίζων, ἱστὸν ἕλκων, πρὸς ὃν οὐρανὸν βλέπων, πρῶρα αὐτὸς ὤν, καὶ ναύτης, ὁ κυβερνήτης, καὶ πρῶρα, καὶ ἱστός, ὁ πλοῖον, καὶ πάντα πάσχων, ἵνα τὰ ἑτέρων λύσῃ κακά· καὶ καθάπερ τις ἀθλητὴς αὐτὸς παλαιῶν, πύκτων, πυκτεύων, ἢ στρατιώτης τοξομαχῶν, πυξομαχῶν, ναυμαχῶν· ὕτω πανταχοῦ εἶδος μετὰ μάχης, καὶ πῦρ ἐκπνεῖ, καὶ πᾶσιν ἀπρόσιτος ἦν, εἰ σώματι καταλαμβάνων τὸν οἰκουμένην, καὶ μιᾷ γλώττῃ πανταχοῦ ζωπυρούμενος. οὐχ ὕτως αἱ πολλαὶ σάλπιγγες ἐκέκραγον τοῖς λίθοις τῆς Ἰεριχωντίων πόλεως, καὶ καθεῖρξαν αὐτούς, ὡς ἡ Παύλου φωνὴ κηρύσσα, τὰ ὀχυρώματα τὰ διαβολικὰ χαμαὶ ἔρριπτε. καὶ πρὸς ἑαυτὸν τοὺς ἐναντίους ἐδέσμει, καὶ διὰ θυείδος ἀπὸ τῆς τοίχους ἐκαλεῖτο, ἵνα κατὰ τὸν λόγον δύο διαπέμψῃ τοὺς ἐρριμμένους χαμαί. καθάπερ στρατιώτης ἐν τῷ οἰκουμένῳ πολεμοῦσαν ἔχων ἅπασαι, ὁ μὲν τριφοίτου τοῖς διαβόλου πολεμίοις, καὶ μανδύη πάχος δύνων· ὕτω καὶ Παῦλος μόνος ὁ βαρβάροις, ὁ ἕλλησι, πάντα χρὸς γῆς, πάντα χρὸς

Ex τῆς ἐρμηνείας τῆς πρὸς Ἑβρ. β'. ἐπιστ.

καὶ βλασφημῆσαί ποτε· καὶ οὐκ ἂν τις γραπτῶν ἰδὼν ἐπομένως τῷ πραύματος ἀπὸ πολέμου ἀπεδίδυσιν. ὅπλοις γὰρ ὅπλα ῥίψας καὶ τῶν πολεμίων φεύγων· ὡς ἐὰν ἐγκαταλίπῃ πλησχόλμος, καὶ βάλληται, καὶ ὑποχωρῇ τοῖς βραχύ, οὐδὲ ὅτως ἀγνώμων, οὐδὲ τῶν πολεμικῶν ἄπειρος, ὡς ἐγκαλέσαι τότῳ ποτέ. ὅταν γὰρ τις ἐαυτὸν ἀδικῆσαι μὴ βλασφημῇ, ἕτερος τοῦτον οὐκ ἰᾶσται ποτέ. ἐὰν γὰρ τὰς ἰαμένοις τῶν πόλεων ὅπλα μὴ πολλάκις καὶ μηχανήματα τῶν ἔξωθεν οὐκ ἴσχυσε καθελεῖν, πολλοσία γ' εἰς ἢ δύο τῶν ἔνδον οἰκούντων ἀπίπτει πρόδωκε τοῖς ἐχθροῖς. αἱ τοίνυν μηδεὶς σε τῶν ἔνδον πολλοῖς λογισμοῖς, καὶ μυρία πολεμάγη μηχανήματα ὁ ποιητὴς, πολεμάξει μάτην. Τί γὰρ δὲ τῆς τῶν Μακκαβαίων μητρὸς ἐποίμνιον τῆς ἡμετέρας ἐκείνης; οὐχὶ γυνὴ ἦν; οὐχ ἑπτὰ δίδυκε παῖδας τῷ χορῷ τῶν ἁγίων; οὐκ εἶδεν αὐτὸν μάρτυρα ποιήσασθαι; οὐχ εἰσῆκει καθ' ἕκαστον αὐτῶν μαρτυροῦσα; βασανιζομένων γὰρ ἐκείνων, αὐτὴ τὸν πληγὸν ἐδέχετο. μήτηρ γὰρ ἦν. σπεύδουσα πάντως αὐτοὺς ἅπλῶσι, πάντως ἑτοιμάσασθαι τῷ Θεῷ πρέσβυν. εἰσῆκε ὁ τύραννος, καὶ τοῦτο μιᾶς γυναικὸς ἡττώμενος ἀνέχωρει. ἐκεῖνος ὅπλοις ἐπολιόρκει, καὶ αὐτὴ τῇ παρθενίᾳ περιεμύετο. ἐκεῖνος κλίμακα ἔθηκε, καὶ αὐτὴ τὸν τοῦ πνεύματος ὑπὲρ τεῖχος ὑπέβαινεν. ἐκεῖνος τραπόπεδον ἐκίνει, καὶ αὐτὴ πρὸς ἀγέλας μεθορμίζετο. ἐκεῖνα κάτω Ⓦ τύραννοι, καὶ ἐκείνοις Ⓦ ἄνω βασιλεύοντα. ἐκεῖνα μὲν κάτω βασάνοις, καὶ πειθοῖ τὰ ἄνω βεβαῖα. ἐκεῖνα τὸν πῦρ ὕδατι κόλασιν, καὶ τὸν μέλλοντα ἐκείνοις ἀθανασίαν. Τί δ' ὁ Ησαῦ; οὐχὶ μείζων ἦν τοῦ Ιακὼβ; οὐχὶ πρωτότοκος; οὐχὶ ἀγαπητὸς τῷ πατρί; ἀλλὰ πρόδους ἑαυτὸν διὰ τῆς ἁμαρτίας, καὶ τῶν πρωτοτοκίων ἐκπίπτει, καὶ τῷ ἐλάσσονι δουλεύειν καταδικάζεται. Εἶπε γάρ, φησι, Κύριος τῇ Ρεβέκκᾳ διὰ τοῦ ἱερέως· δύο ἔθνη ἐν τῇ γαστρί σου ἐστί, καὶ δύο λαοὶ ἐκ τῆς κοιλίας σου διασταλήσονται, καὶ λαὸς λαοῦ ὑπερέξει, καὶ ὁ μείζων δουλεύσει τῷ ἐλάσσονι. ὅρα πρόῤῥησιν ἅπαντα σαφῶς αὐτῇ μηνύουσαν τὰ μέλλοντα γενέσθαι. ἀλλόφυλοι γὰρ Ⓐ παῖδες ἐν τῇ γαστρὶ καὶ σκιρτῶντες, ἤδη προφώνουν ἅπαντα μετ' ἀκριβείας. καὶ λοιπὸν ἐμάθομεν ἡ γυνὴ ὅτι οὐ μόνον δύο τέξει παῖδας, ἀλλ' ὅτι καὶ ἔθνη ἔσται διασπασθήσονται, καὶ ὅτι ὁ ἐλάσσων κρείττων τοῦ μείζονος. καὶ ὅτε λοιπὸν ἤλθοσιν ὁ καιρὸς τοῦ τόκου, Ἐξῆλθε, φησι, ὁ πρωτότοκος πυῤῥάκης, ὡσεὶ δορὰ δασύς. καὶ μετὰ ταῦτα ἐξῆλθεν ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, καὶ ἡ χεὶρ αὐτοῦ ἐπειλημμένη τῆς πέρνης αὐτοῦ. καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ, Ιακώβ· μισῶ γὰρ ἤδη καὶ οὐκ προσοιμῶν λευκαίνοντος τοῦ Θεοῦ, ὅτι πρείσσων καὶ τὰ ῥηθέντα ὁ ἐλάσσων τοῦ μείζονος. κατέχε γάρ, φησι, τὴν χεῖρα τοῦ πέρνου Ησαῦ, ὅπερ ἐστὶ σημαῖνον καταγωνιζομένου Ⓦ ἰσχύσειν εἰς δεκαετίαν. Αλλὰ καιρὸς καλεῖσθαι, ὅτι Ⓦ μαχαιρώσατον Παῦλον ἤδη πέπλω Ⓦ λόγον. ἐκχέομαι γὰρ εἰς τὸν τοῦ ὕδατος πόδον, καὶ διὰ τοῦτο σπουδῆς αὖθις προσφέρω οὐ παύομαι. μηδεὶς οὖν ἀποκάμνῃ πρὸς τὴν ἐγχείρησιν. Εἰ γὰρ πόλεμος ἡμῖν προσκέκληται βαρβαρικὸς, καὶ ὅτι τῆς παρατάξεως Ⓐ πολέμιοι μυρία τεύχη ἡμῖν προάγουσα, εἶπα ὁ στρατηγὸς τῶν βαρβάρων, ὁ μυρία προσάγων μηχανήματα, καὶ πάντα συγχέων τὰ ἡμέτερα, καὶ πολλοῦ θορύβου καὶ ταραχῆς ἐμπιπλῶν, καὶ τὴν πόλιν αὐτὴν ἀσφαλῶς καταισχύνῃ καὶ παραδώσειν πυρὶ, καὶ δουλείαν ἡμῖν ἐπάγοντα ὁμῶς, ἐξαίφνης ὑπὸ τοῦ βασιλέως τοῦ ἡμετέρου δεθεὶς αἰχμάλωτος εἰς τὴν πόλιν ἦκεν· οὐκ ἂν ἅπαντες μετὰ γυναικῶν καὶ παιδίων πρὸς τὴν ἀνελπιστίαν ἐκείνην ἐξεπηδήσαμεν; ἐπεὶ γὰρ καὶ νῦν πόλεμος ζωγρεῖται, Ιουδαίων θορυβούντων καὶ παρατάττων ἅπαντα, καὶ πολλὰ τῇ τῆς ἐκκλησίας ἀσφαλείᾳ προσαγόντων μηχανήματα, ὃ δὴ κεφάλαιον τῶν πολεμίων ὁ Παῦλος, ὁ πάντων μείζονα καὶ ποιῶν καὶ λέγων, ὁ πάντα θορυβῶν καὶ ταράττων· ἔδοσε δὲ αὖθις ὁ Κύριος ἡμῶν Ιησοῦς Χριστὸς, ὁ βασιλεὺς ὁ ἡμέτερος, ἔδοσε καὶ αἰχμάλωτον ἡγαγεν, οὐκ ἐξέλθωμεν ἅπαντες ὅτι τὸν θεωρίαν ταύτην, ὥστε ἰδεῖν αὐτὸν αἰχμάλωτον ἀγόμενον; καὶ γὰρ Ⓐ ἄγγελοι οὐκ τῶν οὐρανῶν ὁρῶντες αὐτὸν δεδιμένον καὶ εἰσαγόμενον ἐσκίρτων· οὐκ ὅπῃ δεδιμένον εἶδον, ἀλλ' ὅπῃ ἐπαίσιον ἴσως δὲ θεσ-

Ex. ϛ. λόγ. τ. οἷς πν Οζίας.

Ex. ϛ. ἑξαημ.

Ex. ϛ λόγ. τ. ὁ τι, Σαῦλος ὁ ἐπ ἰμᾶν.

θως

χία, ἢ οὐδὲν ἀσθενέστερον τῶν ζώντων ἐρήμων τυγχάνοντες, καὶ ὑπὸ μυρίων τραπησόμενοι κυκλούμενοι; ὁ Δαβὶδ νέος ὢν ἐκομιδῇ, καὶ ἀφ' ὧν ὁ τῆς ἡλικίας ἄωρος ἐν τῇ οἰκίᾳ τῇ πατρικῇ ἀφήκατο, ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν ὑπισχνεῖσθαι δεῖται ἀνδρεῖος. ἀναγνωσθέντος οὖν εἰς τὸν τόπον τοῦτον ὑπὸ τοῦ, ὅπου εἰσὶ οἱ πόλεμοι συνεστῶτα, καὶ τὴν ἀντιφύλου Γολιάθ, καὶ πάντα ὁ λαὸς κατεπήχθη μὴ τὸν βασιλέως, τίνος ἄρα τὰς ἐνθυμήσεις γνώσεσθαι, καὶ ἀπῆν ἰδεῖν ὃ κρυπτὸν καὶ ἀπόδοξον, ὅτι εἷς ἀνθρωπος τοσούτων μυριάδων κατεξανίστατο, καὶ φησι, Τίς ἐστιν ὁ ἀλλόφυλος οὗτος, ὁ ἐνυβρίζων ἀπόταξιν Θεοῦ ζῶντος; ἢ πέρας ἀνθρώπῳ ὑπὸ τὸν τοῦτον κεφαλὴν ἀκτημόνει; ζῶντα γοῦν ὁ Σαοὺλ μεταπέμπεται ὁ νέος, ὁ τῆς ποιμαντικῆς πλέον εἰδότα σοφίαν, ἢ ἰδὼν αὐτὸν τὴν ἡλικίαν, ἐξανίλωσιν. εἶτα μαθὼν παρ' αὐτοῦ ὅπως τοῖς ἄρκτοις ἐκέχρητο, ἰσχὺν ἐπήνεσεν τοῖς ποιμνίοις, ὑπὲρ οἰκείων ὅπλα εὐδοκεῖν αὐτὸν ἐβούλετο· ὁ δὲ ζῶντα ἀπελθόμενος, οὐκ ἐν ζῶντα ἐκπεῖν ἴσχυσε. τοῦτο δὲ ἐγένετο, ἵνα δυνηθῇ γυμνὸς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ δυνάμεως, ἢ δι' αὐτοῦ ἐνεργοῦσα, ἢ μὴ τοῖς ὅπλοις λογίσωνται τὰ γενόμενα. ὅπερ γὰρ μὴ ὁ εὐδοκήσας ζῶντα ἐκπέλθοι, ἀπέθετο τὰ ὅπλα, ἐν τῷ καιρῷ τῶν ποιμαντικῶν λαβὼν ἡ ζωὴ βόλυς, ὕστερον ὑπὸ τὸ σάρκινον πύργον ἔδυσε. ἀνὴρ ἄρα πάλιν ἡ τῶν ἀνθρώπων ὁ ἀντιλέγοντα τὴν ἡλικίας ὀρώντα, ἡ ὁπότερον ἐξανιλίζοντα τὸ δίκαιον. ὅπερ γὰρ εἶδεν αὐτὸν μὴ τὸν καιρὸν τῶν ποιμαντικῶν ὁρμήσαντα, καὶ ζωὴ βόλυς μόνας ὑπαφερόμενον, μισοῦντα ὁ ἐκ τῶν αὐτὸν ἔλεγεν, ὁ ὁμοίως σὺ πάλαι ὁ τοῖς ἱφικράτους καὶ κώνωπας τινὰς ἀναλώκει, ἢ ἀφ' ὧν τε, καθάπερ κώνωπα ἢ ἐλαύνων, οὕτω μὴ τὴν ὀργὴν αὐτὸν ὑπὲ τὸν τοῖς ἐμὲ μάχῳ ὥρμησας; ἀρτίως ἡ πεῖρα διδάξει, ὡς οὐ τοῖς τὰ τυχόντα σοι ὁ πόλεμος· καὶ πολλῇ τῇ μεγαλορρημοσύνῃ χρησάμενος, ἐσπουδὴ καὶ ὑπέστρεφε, καὶ τὸν πονηθυμίαν ἐκλύει, καὶ τὰ ὅπλα ἀξίστατο. ἀνὴρ ὁ μὲ τῇ δυνάμει τῶν ὅπλων πεποιθώς, ἥπτετο τῆς μάχης· ὁ δὲ τῇ πίστει καὶ τῇ ἄνωθεν συμμαχίᾳ συμφεύξας ἑαυτὸν, τετάρτου ἀφ' ὧν ῥημάτων τὸν ἀνοφύλου ὁ φρόνημα κατέσυγκε, εἶπεν τοῖς αὐτόν· Σὺ ἔρχῃ τοῖς μὲ ὅπλοις καὶ δόρατι, καὶ τῇ οἰκείᾳ δυνάμει νομίζεις ἀνελεῖσθαι, ἐγὼ δὲ ἐν ὀνόματι Κυρίου τοῦ Θεοῦ. καὶ ταῦτα εἰπὼν, ἀπελάμενος ἐκ τῆς κάλυκος τῆς ποιμαντικῆς μίαν βόλον, καθάπερ ἔπος κώνωπα μέλλων ἀπλαγεῖν ὑπὸ τὰ τῇ ποίμνῃ, οὕτω τῇ σφενδόνῃ ἐξακοντίσας, καὶ ἀνέκρεμε κατὰ τοῦ μετώπου σπλήξας, τὸν ἀνοφύλον κατέβαλε, καὶ καὶ ἀφελόμενος αὐτοῦ τὸ ξίφος, δι' ἐκείνου τὸν κεφαλὴν αὐτοῦ τεμὼν, οὕτως ἐνέγκα τῷ βασιλεῖ, καὶ τέλος τῷ πολέμῳ δέδωκε. ἢ δι' ἐκείνου ἡ ὁ βασιλεὺς τὸν σωτηρίαν εὗρετο, ἢ πᾶς ὁ τότε γρατὸς ἀείπνουν. ἡ ἐν ἰδοῦ θαυμαστὰ ἢ ἀνδρόδοξα πράγματα· ὁ ὡπλισμένον ὑπὸ τοῦ ἀόπλου κατενικημένου, ἢ ὁ τὰ πολεμικὰ ἔμπειρον ὑπὸ τοῦ τῆς ποιμαντικῆς πλέον εἰδότος σοφίας. ἵνας ἔσχεν ἢ λόγ τί; ὅτι ὁ μὲ τὸν ἀνθρωπον συμμαχίαν εἶχε ζωοφαπομάχον αὐτῷ, ὁ ὁ ζώντων ἔρημος ὢν ὑπὸ τὰς τότε χεροὶ εἶπετο. Υφηλὸν μὲν οὖν ὅτι ἡ ἀνδρόδοξον, ὁ μηδὲ δίχα θεοῦ τὸν ὑπερθυμίαν ἐγκομιάζον ἡμῖν, ἀλλ' ἀποσοβοῦσαν σοφίαν. εἰ ὁ τοῦτο δυνατόν, καὶ παλαίωθεν, ἢ λόγῳ πάντος κατέχομεν. ἀνὴρ γὰρ παλαίοντας ἐξέλθωμεν, νενικήκαμεν. οὐ γὰρ ὡς ὑπὸ τῶν ἀθλητῶν, ὕστερον ἢ σοπαθοῦμεν. ἐκεῖ μὲν γὰρ ἀνὴρ μὴ καταβάλῃς, οὐκ ἐνίκησας· ἐνταῦθα ὁ ἀνὴρ μὲ καταληφθῇς, νενίκηκας ἢ καταβαλες. καὶ εἰκότως. ἐκεῖ μὲν γὰρ ἀμφότεροι ὑπὸ ἴσης ἀσπαζόμενοι, καὶ ὁ ἕτερος καταληφθῇ, ὁ ἕτερος στέφανοῦται· ἐνταῦθα ὁ οὐχ ὕστερος, ἀλλ' ὁ πρόκοπος ὑπὸ τῆς ἡμετέρας ἥττης ἀσπαζόμενος· ἔστω οὖν αὐτὸν ἀφέλωμεν τὸν, ὑπὸ ἀσπαζόμενος, ἐνίκησα. ἢ γὰρ ὥστε καταβαλῇ, ἀλλ' ὥστε συγκαταβῆναι ἐπιχειρῇ· ἢ νίκη αὐτοῦ οὐκ ἐν τῷ στέφανοῦσθαι, ἀλλ' ἐν τῷ σωπολέσθαι ὅτι. Εἰ ὁ ἢ βληθείς πολλάκις, μηδὲ ἅπαξ *. τὸν γὰρ μὴ μεχρίφων ὅτι ὁ μὴ πεφώκει. ἐν ὁ πολλῷ τῷ θυμῷ ὑπὸ τῶν πολεμίων χαρεὶς ἵστι

χ· ἐπέβαλε

χ· ἐ τότε χειρὸς

Ex ἐ β. λέγ· ἐπὶ ἐ ὀζίαν

* ἐ πολέμιον

Ex ἐ αἰδίξ· ἐ εἰς θεὸν ἀπόστασιν

ἐ

τῶν ἡμετέρων ποιῶμεν, ὃ σωφρονοῦντες ποιήσωμεν αὐτῷ λέγοντι τὴν ῥημ. χ, τ. τοιαύτ. χ, τ. ἐνθυμήσεων· ἐξετάσωμεν τί μὴ εἰς δέον ἐλάλησεν, ἢ ὃ ὑπὲρ βλαβῆς τῆς ἡμετέρας· ποῖος λόγος ἐδαπάνησε καιρῶν, εἰς λοιδορίας, εἰς αἰσχρολογίας, εἰς ὕβρεις· ποῖον ἐνθύμημα τῆς ὀφθαλμοὺς εἰς ἀκολασίαν ἐκίνησεν· τίς λόγος ὑπὲρ βλαβῆς τῆς ἡμετέρας εἰς ἔργον ἐξενέχθη, ἢ δι' ἀχρῶν, ἢ δι' γλώττης, ἢ δι' τῶν ὀμμάτων αὐτῶν· ἐὰν σπουδάσωμεν τὰ μὲν ἀνήμερα δαπάνης ἀποσῆσαι, αὐτὰ δὲ τῶν ἄναλτα διαφωνήντων καιρῶν, ἑτέρων ἀποθέσθαι τοιούτων· αὐτὰ τῶν ῥημάτων τῶν εἰκῆ προσενεχθέντων, θέλας αὐτὰ τῶν ὕψεων τῶν ἀκολάστως ῥεομένων, ἐλεημοσύνας, νηστείας. εἰ γὰρ μέλλομεν δαπανᾶν μὲν ἀκάρως, μηδὲν δὲ ἀποτίθεσθαι, μηδὲ θησαυρίζειν ἑαυτοῖς ἀγαθὰ, εἰς ἑκάτερα κατενεχθέντες πενίαν, λήσομεν τοὺς τῶν ἀθλίων τὸ πυρὸς ἑαυτοῖς προπέμποντες κέλευσιν. πόσον τοίνυν βέλτιον, προσκαιρεῖν καὶ πάντοτε ῥύδην ἀθανάτων ἀλλάξασθαι καλῶν, ἢ ἡδονῆς πάλιν σὺν ἐκβάσει, ἢ τῷ Θεῷ χρῶ τῶν προσκαιρεῖν βίον ἐνταῦθα γελάσαντας ἀπολῆξαι, ἐκεῖ κολασθῆναι ἀπροσδιόνυσοι ἀθάνατα; Εἰ γὰρ Παῦλος, ὁ τοσοῦτος ἢ τηλικοῦτος, ὁ καθάπερ τοῦ πέρας τοῦ οἰκουμένου ἁπάσαν, ἢ τῶν σωματικῶν αἰσχρῶν αἰῶνες γεγονώς, ἢ τῶν ἀρρήτων ἐκείνων ῥημάτων ἀκούσας καταξιωθείς, ὧν μίσει τῆς σήμερον σοφὸς ἄλλος οὐκ ἔστι, χρείαν ἔλεγεν· Ὑποπιάζω μου τὸ σῶμα ἢ δουλαγωγῶ, μήπως ἄλλοις κηρύξας αὐτὸς ἀδόκιμος γένωμαι· εἰ καὶ ἐπιμένομεν ἡμεῖς, ἐν φορτίοις ἁμαρτημάτων βεβαρημένοι, ἢ τοῖς τοιούτοις πολλοῦ τοῦ ῥᾳθυμίαν ὑπιδυκνούμενοι; μὴ γὰρ αἰσχρολογίαν ἔχει ὁ πόλεμος σοῦ; πολύτροπον φεῦγε ἐγκαταλείπειν δεῖ, ἢ μηδέποτε ἐν ἀδείᾳ τοῦ εἶναι, ἐπεὶ μηδὲ ὅστις καιρὸς ὠφελιμένος τῆς τοῦ πολεμοῦντος ἡμῖν ὑπονοίας. μὴ οὖν ῥαθυμῶμεν ἢ ἀναπαυώμεθα, ἵνα μὴ τῶν μελλόντων ἐκπέσωμεν ἀγαθῶν· ὧν γένοιτο πάντας ἡμᾶς ὑπερτυχεῖν, χάριτι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα ἢ τὸ κράτος, νῦν ἢ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Χ. ἐλέησον με.

Ἐκ τῶν ἐξαημ.

Λεγ. ε.

ΠΕΡΙ ΑΝΔΡΕΙΑΣ ΚΑΙ ΙΣΧΥΟΣ.

Ἐκ τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ ἐπισκόπου Θεσσαλονίκης.

ΑΝειλῶμεν δὲ ἀνδρὸς τὴν ψυχὴν ἀναλγῆ ποιῆς, οὐ κατὰ φύσιν, ἀλλὰ [κατὰ] προαίρεσιν. ὅταν γὰρ ἴδω τινὰ ἀνδρεῖον ποτὲ μὲν δειλιῶντα, σὺν ἐν φύσεως εἶναι φημὶ τὸ πάθος· ὡς γὰρ τῆς φύσεως ἀμετάθετα. πάλιν ὅταν ἴδω τοὺς αὐτοὺς δειλοὺς ἀθρόους τολμηροὺς γινομένους, τὸ αὐτὸ πάλιν ψηφίζομαι· ἐπεὶ ἢ μαθηταὶ σφόδρα ἦσαν δειλοὶ, πρὶν ἢ μαθεῖν ἄπιρ ἐχρεών, ἢ τῆς τοῦ πνεύματος ἀξιωθῆναι δωρεᾶς, ὕστερον μὲν τοι λέοντες ἐγένοντο θρασύτεροι. ἢ Πέτρος κεφάσιον μὴ ὑπεγκὼν ἀπειλῆς, κατὰ κεφαλῆς ἐκρεμᾶτο, καὶ ἐμάστιγοῦτο ἢ μυρία κινδυνεύων σὺν ἐσίγα. ὅτι τοίνυν ἀναίτιόν ἐστι δεῖ τοῦ ἀγῶνος, οὐ τοῖς τοιούτοις ὑπιπτᾶν. οὕτω γὰρ ἢ ἡμῖν ἡ νίκη λαμπροτέρα ἔσται, καὶ ἡ ἧττα τῷ διαβόλῳ καταγελαστοτέρα. ἐλευθέρους μὲν γὰρ δεῖ γίνεσθαι ἐκείνους, μὴ καλουμένους ὑπὸ σοῦ ἁγίου, ἢ καθ' ὑμῶν χαρεῖν ἀναμένειν τῷ ἀγῶνι, ἵνα δὲ ὁ ἀκούσιος ἢ ὁ ἑκούσιος ὑπὸ δικαίωμα. Τὸ μὲν γὰρ ἁπλῶς πρᾶγμα ζητεῖ, ἢ τῶν τυχόντων πολλάκις ἐστί· τὸ δὲ εἰς δέον ἢ χαρᾶς ὧν προσήκοντι ἢ ψυχῆς ἀνδρείας ἢ σωτηρίας ὧν προσήκοντος ἐστὶ τοῦ πράγματος χρήσασθαι, μεγάλης λίαν ἢ ἀνωμαλοῦς ἡ φύσεως ψυχῆς. ἀνδρεῖος γὰρ ἐκεῖνος μόνος ἐστὶ, καὶ ὑπὲρ κλίνης ἢ βεβλημένος, ὁ τὸν ἐχθρὸν οἰκοθεν ἔχων· ὡς τοιοῦτος ἄθλ, καὶ ἕως δὶς ἀναστὰς τῇ τοῦ σώματος ῥώμῃ, τότε αὐτὸν προσίου καὶ χαίδιον ἀναπαύσου φαίνου ἀνίσχυρον εἶ). ὁ δὲ γὰρ ἀσωματος παλαίει κακοῖς, ἔστ' ὁ τότε ἀπηλεύθερος ὅλως. Βούλει τοίνυν μαθεῖν ὡς τότε ἰσχυρότερον τὸ πεφραγμένου τῇ ἀνωθεν συμμαχίᾳ,

Χ. ἀπόδος.

Ἐκ τῶν ἐξαημ.

Google

ῥησιάζόμενοι; πόσοι θλίβουσι σὲ πλησίον, καὶ οὐ πεισθῆσιν; ἀλλ' ἐγὼ τὴν ἀνομίαν μου γνωρίσω, καὶ τὸ ἁμάρτημά μου ἐνώπιόν μου ἐστὶ διαπαντός. ὦ ἀνθρώπινε ψυχῆς· οὐ προσέδωκε τῇ λήθῃ τὴν μνήμην τῆς ἁμαρτίας, ἀλλὰ καὶ συγχωρηθῆναι αὐτὴν ἔγραψε, καθάπερ εἰκότως, ὡς συνειδώς. καὶ βλέπε μὴ ζῇς· ἐὰν σὺ αὐτῆς μνημονεύσῃς, ὁ Θεὸς αὐτῆς οὐ μνημονεύει· ἐὰν δὲ σὺ ἐπιλάθῃ, ὁ Θεὸς αὐτῆς μέμνηται. ἐπίνοσας μὴ κακόν; μνήσθητι, ἵνα ὁ διασώσας σε αὐτὸν ἐπιλάθηται. ἐποίησας ἀγαθόν τι; λάθε, ἵνα ὁ διασώσας σε αὐτὸ εἴπῃ. οὐ γὰρ οὕτω σὺ λέγεις τὰ κατορθώματά σου, ὡς ἐκεῖνος. Εἶπε πῶς, ἄνθρωπε. ἐὰν δῶς τῷ χῳ, ἐρωτώμενος λέγεις, εἶδον τῷ χῳ πεινῶντα, καὶ ἔθρεψα αὐτόν· ὁ δὲ διασώσας σου οὐχ οὕτως· ἀλλὰ πῶς; Πεινῶντά με εἶδεν, καὶ ἐθρέψατο. Ἐπειδὴ οὖν ἁμαρτὴς, μὴ τὸν περὶ ἑτέρου κατηγορείου ἀνάμνησε, ἀλλὰ περὶ σὲ κατηγορηθῆς καὶ διαβληθῆς, σὺ καταλίωσον τὴν γνώμην· ὡς ἐμὲ ἕτερος ἐλέγξῃ λοιπόν, ἐκεῖ τῆς σῆς ἐξομολογήσεως τὸ κατόρθωμα ζῇ, ἀλλὰ τῆς ἐκείνου κατηγορείας ἡ διόρθωσις. οὐ γὰρ τοῦτό ἐστιν ἐξομολογεῖσθαι, τὸ κατηγορεῖν ἑαυτῆς μὴ σὺ ἐλέγχῃς, ἀλλὰ τὸ πρότερον ἑαυτῆς κατηγορῆσαι, καὶ τὸ μὴ αἰσθέσθαι σοῦ πρὸ ἑτέρου ἐλέγχου. καὶ γὰρ καὶ ὁ Πέτρος μὴ τὴν ἀρνησιν ἐκείνην τὴν χαλεπὴν, ὅπῃ παχέως ἑαυτὸν ἀνέμεσε τῆς ἁμαρτίας, καὶ μηδενὸς κατηγορήσαντος, καὶ τὴν πλημμέλειαν ἔλεγε, καὶ πικρῶς ἔκλαυσεν· ἀλλὰ τὴν ἀρνησιν ἀπενίψατο, ὡς καὶ πρότερος ἡμέλησθαι τῶν ἀποστόλων, καὶ τὸ οἰκεῖον ἐγκλεισθῆναι ἅπασι. Εἰ γὰρ ἅπαξ εἰς τὸ Θεὸν ἁμαρτίας λύσῃ ἔλαθεν ἐξουσίαν ὁ ἱερεύς, πολλῷ μᾶλλον ἅπαξ εἰς ἀνθρώπου γονυπετείας ἀνῆκεν καὶ ἀφεῖσαι δυνήσεται. ἄρχων ἐστὶ καὶ οὗτος, καὶ ἄρχων τοῦ βασιλέως σεμνότερος. καὶ γὰρ αὐτὸν τὸν βασιλικὸν κεφαλὴν ὁ ἱερεὺς νόμος πᾶς τάττει φέρουσι κατέναντι· καὶ ὅταν τι δέοι χρηστὸν γενέσθαι δῶρον, ὁ βασιλεὺς πρὸς τὸν ἱερέα, οὐχ ὁ ἱερεὺς πρὸς τὸν βασιλέα καταφυγὴν ἔσχε. Διὰ τοῦτο οὐκ ἀγγέλοις ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταγαγὼν ὁ Θεὸς, τῆς τοῦ ἀνθρώπου φύσεως διδασκάλους ἐποίησεν, ἵνα μὴ ἀπὸ τῆς φύσεως ὑπόφορον, ἢ τῆς ἀνθρωπίνης ἀσθενείας τὸν ἄγγελον, ἀφειδίσῃσι πρὸς ἡμᾶς ἐπιμονῆς· ἀλλ' ἀνθρώπους ἐπὶ γῆς ἔδωκε διδασκάλους καὶ ἱερεῖς, ἀνθρώπους ἀσθενείᾳ περικειμένους, ἵνα αὐτὸ τοῦτο τοῖς αὐτοῖς ὑποβάθωσιν ἢ. ἢ τὸ λέγειν τὰ καὶ ἰδεῖν ἀκούειν τὰ, χάριν ἔχῃ τῇ τοῦ λέγοντος γλώττῃ, μὴ συγχωρῶν πέρα τοῦ μέτρου ποιεῖσθαι τὰς κατηγορείας. τίνος ἕνεκεν ταῦτα εἶπον; ἵνα μὴ λέγητε, ὅτι σὺ καθαρεύεις ὧν ἁμαρτημάτων, ἀπηλλαγμένος τῆς ὀδύνης τῆς ὑπὲρ τοῦ ἐπιπλήξαι, μὴ πολλῆς τῆς ἐξουσίας ἐπιφέρειν ἡμῖν βαθυτέραν τὴν τομήν. ἐγὼ γὰρ πρότερος αὐθαίρετος τῆς ὀδύνης, ὅπῃ καὶ αὐτὸς ὑποβαθὴς εἰμὶ τοῖς ἁμαρτήμασι. πάντες γὰρ ἐσμὲν ὑπὸ ἁμαρτίαν, καὶ οὐδεὶς καυχάσεται ἀγνὸν ἔχειν τὴν καρδίαν. ὥστε οὐκ ἐπ' ἀλλοτρίοις φιλοσοφῶ κακοῖς, οὐδὲ ἐξ ἀπαθείας τινὸς, ἀλλ' ἀπὸ κηδεμονίας πολλῆς τοῦ ἐλέγχου ποιοῦμαι. ὅπῃ μὴ γὰρ τῶν τὰ σώματα ἰατρευόντων, ὁ μὴ ἐπάγων τὴν πληγὴν, οὐδὲ μίαν λαμβάνει τῆς πληγῆς ἄφεσιν, ὁ δὲ τιμωρούμενος οὗτός ἐστιν ὁ ἀφαιρούμενος τὰς ἀλγηδόνας μόνον· ὅπῃ δὲ τῶν ψυχὰς θεραπευόντων οὐχ οὕτως (εἰ μήπω γε σφάλλομαι ἀπὸ ἐμαυτοῦ τὰ τῶν λοιπῶν δοκιμάζω) ἀλλ' αὐτὸς πρότερος ὀδυνᾶται ὁ λέγων, ἵνα καὶ ἕτερος ὑπόμνησιν. οὐδὲ γὰρ οὕτως ἐλεγχόμενοι πρὸς ἑτέρου ἀλγοῦμεν, ὡς ἐλέγχοντες ἑτέρους ὑποβαθεῖς ἁμαρτημάτων, ὧν ἐσμεν ὑποβάθιοι. Βούλεσθε μαθεῖν ὅσοι κατόρθωμα τὸ τῶν οἰκείων μεμνῆσθαι ἁμαρτημάτων; σκόπησον τί ποιεῖ ὅπῃ τὰς τῶν χρημάτων εἰώθαμεν δαπάνης. βύθιος ἀνασπᾷ ἀπὸ τῆς κλίνης, ὅταν εἰς ἀγορὰν ἐμβαλεῖ, ἢ μεταχείσας τι τῶν ἰδιωτικῶν ἢ δημοσίων πραγμάτων, καὶ οἰκέτας καλέσαντες ἅπαντας λύει τὸν λόγον τῶν δαπανηθέντων, ἵνα ἴδωμεν, τί μὲν κακῶς, τί δὲ εἰς δέον δαπάνηται, πόσον δὲ ὑπολέλειπται· καὶ ἴδωμεν ὀλίγον τὸ ὑπολελειμμένον, πάντα ἔξωθεν προσόδων ἀφορμὰς ὑποσοῦμεν, ἵνα μὴ λάθωμεν ἀφεφθαρέντες λιμῷ. τοῦτο τοίνυν καὶ ὑπὲρ τῶν πράξεων

τῶν

Ἐκ τῶν ἐκλόγων τῶν ἁγ. Ἰωάν.

Ἐκ τῶν λόγ. τῶν ἁγίων.

Ἐκ τῶν λόγ. δογμάτων καὶ τῶν λόγων καὶ τῶν ἐπιστολῶν τὸ περὶ χάριτος δημοσιεύων.

κ. ἐξ

κ. βύλη

τῷ αὐτῷ ἁμαρτημάτι μὴ ζημιοῦσθαι δίκας. ἀπὸ γὰρ τῆς ψήφου, φησὶν, ἧς ἥνεγκας κατ' ἐτέρου, ἀπὸ τούτου σε κρινῶ ὁ Θεός. εἰ γὰρ σὺ οὐ φείδῃ ἑτέρου ἀδικουμένου, πῶς ὁ Θεὸς φείσεταί σου; καὶ ἄκουε Παύλου λέγοντος· Λογίζῃ τοῦτο, ἄνθρωπε, ὁ κρίνων τοὺς καλῶς πράττοντας καὶ ποιῶν αὐτά, ὅτι σὺ ἐκφεύξῃ τὸ κρίμα τοῦ Θεοῦ; τὸ σὸν γὰρ ἐξέφυγες κρίμα, ἢ τὸ τοῦ Θεοῦ ἁμαρτόν; πῶς δὲ ἔχει τοῦτο λέγειν; ἢ γὰρ ἔστι τοῦτο ἁμαρτάνειν ἁπλῶς, ἢ ἑτέρου ἁμαρτόντα [καὶ] κολάσαντα τοὺς αὐθις εὐπειθεῖς πάλιν. εἰ γὰρ σὺ ⟨Ψ⟩ ἐλάττονα ἁμαρτόντα κολάζεις, κρίνεις μέλλων αἰχμώων σαυτόν, πῶς ὁ Θεὸς τὰ μείζονα πλημμελήσαντά σε, καὶ τοῦτα ἔμελλον ἑαυτῷ αἰχμώων, οὐ καταδικάσει καὶ καταχρίσῃ μείζονος, ἤδη καταχειρωμένου ἀπὸ τῶν οἰκείων λογισμῶν; εἰ γὰρ λέγῃς, ὅτι οἶδα μὲν ὅτι ἀξίως εἰμὶ κολάσεως, ἀλλ' ἵνα τῷ μακροθυμίᾳ καταφρονῇς, καὶ δόξῃ δὲ μὴ δοῦναί σοι δίκας· διδοικέναι μὲν οὖν καὶ τρέμειν δόξω τοῦτο δὲ εἶπε δίκαιος. οὐ γὰρ εἰς δὲ μὴ δοῦναι δίκας, ἀλλ' εἰς δὲ δοῦναι χαλεπώτερον, εἰ μήποις ἀδιόρθωτος ὤν, δὲ μήπω δοῦναι συμβήσεταί σοι. Καὶ γὰρ αἱ μέγα τις ἁμάρτῃ, λαθὼν ἢ τοῦτο ἐργάσηται καὶ μηδένα σκανδαλίσῃ, ἐλάττονα δώσει δίκην τοῦ καταδικασθέντος μὲν ἡμαρτηκότος, μὴ παῤῥησίας ἢ καὶ πολλοὺς σκανδαλίσαντος. Ὁ μὲν γὰρ λάθρᾳ καὶ ἀπαρρησιάστως, καὶ ὑποσκελισθῆναι καὶ καταπεσεῖν, καὶ τοσαύτην τὴν κοπὼ φέρει βλάβην· ὁ δὲ, ὥσπερ ὑψηλοῦ, τῇ τῆς ἀρετῆς κορυφῇ, μὴ πολλῆς τῆς εὐφημίας ἐχούσης, καὶ πᾶσι γνωρίμου καὶ δῆλος ὤν, καὶ τοσοῦτον ἅπαντας ἀνθρώπους, ὅταν ἐπηρεασθεὶς καταπέσῃ, μεγάλην τὴν πτῶσιν καὶ ζημίαν ἐργάζεται· οὐχ ὅλῃ μόνον ἐξ ὕψους κατέπεσεν, ἀλλ' ὅλῃ καὶ πολλοὺς ῥᾳδιουργίας ἐποίησε τοὺς εἰς αὐτὸν βλέποντας. καὶ καθάπερ ἐν σώματι μιᾷ μέλους ἑτέρου καταφθαρέντος, καὶ πολλὴ ἡ βλάβη· τοιοῦτον καὶ τὸ τῶν πρωτευόντων, ἢ τῆς κεφαλῆς βλαβείσης, ὅλον τὸ σῶμα ἀχρεῖον γίνεται· οὕτω δὴ καὶ ὅταν ὁ πολλοὺς καταρθωκὼς ὑστερήσῃ, ὅταν σκηλίδα λάβῃ καὶ τραχηλίσωσιν, ὅταν σκάνδαλα ἐμπεσόντα, ὅλον ἐκλονήσει καὶ ἀφορήτου τοῖς λειπομένοις σώμασι τὴν βλάβην φέρουσι. Μὴ τοίνυν φοβηθῇς ὑπὲρ χιλιῶν δικαστοῦ, ἀλλὰ φοβήθητι ἁμαρτίας δύο μίαν. δύο θεμάτων σε ὁ βλάπτων, ἐὰν μὴ σοῦ σεαυτὸν βλάψῃς. κἂν μὴ ἔχῃς ἁμαρτίαν, κἂν μυρία ξίφη ὑπέχειται, ἐξελεύσῃ σε ὁ Θεός. ἐὰν ἔχῃς ἁμαρτίαν, κἂν σὲ καταδείσῃ ἓν, ἐκπέπτωκας. σὲ καταδείσει ἰδοὺ ὁ Ἀδάμ, καὶ ἔπεσεν· σὲ χωρία ἰδοὺ ὁ Ἰωὰδ, καὶ ἔτι φλοιώθη. τί ὠφέλησεν ἐκεῖνον ὁ καταδείσας; τί ἐβλαψε τοῦτον ἡ χωρία; ἐκείνῳ οὐδὲν ἐπεβούλευσε, καὶ ὑποσκελίσθη· τούτῳ ὁ δρέπανος, καὶ ἐτεφλοιώθη. οὐ τὰ χρήματα αὐτοῦ ἔβλαβεν; ἀλλὰ τὴν οὐσίαν αὐτοῦ οὐκ ἐσύλησεν. οὐ τοὺς παῖδας αὐτοῦ ἥρπασεν; ἀλλὰ τὴν πίστιν οὐκ ἐσάλευσεν. οὐ τὸ σῶμα αὐτοῦ διέῤῥηξεν; ἀλλὰ ⟨Ψ⟩ θησαυρὸν ἀκ ὤρυξε. τοὺτοι μοι ⟨Ψ⟩ νόμοι τηρήσατε, καταδέομαι, καὶ γενάτων ὑμῶν ἀπτόμην, εἰ δὲ μὴ τῇ χειρὶ, ἀλλὰ τῇ γνώμῃ, καὶ δάκρυα ἐκχέω· τοῦτοι μοι τοὺς νόμοι τηρήσατε, καὶ οὐδεὶς ὑμᾶς οὐδέπω ἀδικήσας δυνήσεται). Εἶδετε τὸν προφήτην καὶ βασιλέα, τὸν Δαβὶδ λέγω, πολεμούμενον, πίπτοντα, ἐλεεῖσθαι, [δὲ] νικῶντα; εἴδετε τὸν ἁμαρτάνειν ὀφείλοντα καὶ σφαζόμενον δίκην τοῦ μετρίους, βλέπετε αὐτοῦ καὶ μὴ τὸ πνεύματος χάος, μὴ τὸν τοῦ Θεοῦ παῤῥησίαν, μὴ καταρθωμάτων πλῆθος, μὴ ὕμνους ἅπαντα ζοσαῦτα ἀνακηρύττοντα καὶ λέγοντα· Ἐλέησόν με, ὁ Θεὸς, κατὰ τὸ μέγα ἔλεός σου. εἶπες μέγα, εἰπὲ πόσον. ὅτι μέγα, οἶδα· μετρήσας ἦ, ἢ καταλαβεῖν ἡ δύναμαι· ὅτι δὲ πέλαγος ἐμαυτὸν ὤπλωσα τῆς τοῦ διαστήματος Φιλάνθρωπίας. καὶ τί θέλεις, εἰπέ μοι; ἤκουσας τοῦ προφήτου λέγοντος, Καὶ Κύριος ἀφεῖλε δὲ ἁμάρτημά σου· τί πλέον ζητεῖς; οὐ τοῦτο ζητῶ μόνον, φησὶν, ἀλλὰ δὲ κάλλος μου ζητῶ, τοῦτο παῤῥησίαν μου ζητῶ· ὅτι πλέον πλυνόν με ἀπὸ τῆς ἀνομίας μου. ἐρᾷς τί ζητεῖ; καὶ ἔτι πλείονα· ζητεῖ λαμπηδόνα δὲ μείζονα καθαρότητα. δὲ τί δίδως, ὦ Δαβὶδ, ὅπερ ζητεῖς; τί δίδωμι; ὅτι τοῦτο ἀνομίαν μου ἐγὼ γινώσκω. τοῦτο δίδως; καὶ τίς ὅστις ἀνθρώπων μὴ ὁπτιμώσκων αὐτοῦ τοῦτο ἁμαρτίαν; καὶ, φησὶ· πόσοι εἰσὶν ἁμαρτάνοντες καὶ παῤῥησιαζόμενοι

Ρωμ. β. γ. Ἐκ τῶν ἱερῶν τοῦ Ρωμανοῦς.

Ἐκ τοῦ λόγου τοῦ τοὺς τοὺς ἔχοντας συνεσύκτους παρακάλους Ἐκ τῶν ἀνδριαντ.

Ἐκ τοῦ λόγου τοῦ, ὅτι τὸ ἐκκλη. ἐξω διαβολ. Εὐσέβ. ἀπαιτοῦσι.

Ἐκ τοῦ λόγου τοῦ ὡς ν. Ψαλμ.

Ψαλμ. ν'. α'.

β. Βασ. ιβ'.

χ. ζητῶ

Ιορδάνου ἔχοντι, αὐτὴν Ⓦ Ελισαῖον διπλοῦν Ηλίαν ἐποίησεν. Οπ μὴ οὖν ἀκαθάρτους ἑαυτοὺς εἶναι νομίζωσιν Ⓒ τῇ πορείᾳ ἐγκυλινδούμενοι, σφόδρα ἐπαινῶ Ⓒ ἀποδέχομαι· ὅπ ὃ οὐκ ὀρθῶς Ⓦ προσήκοντα τῷ καθαρσίῳ ἔρχονται· ἔφην, ἐγκαλῶ δηλαδὴ τοῦτο καὶ μέμφομαι. Ὃ μὴ οὖν ἄμηνον, μηδὲ προφέρειν λαβέτω τῆς μωσαϊκῆς ταύτης ἁμαρτίας· Εἰ δέ τις ὑποσχελιοδὴ ποτε, τοιαῦτα ὑποπιπτέτω τὰ φαρμακα προϊέναι, ὑποχόμενος μηκέτι τοῖς αὐλοῖς προσπαίειν, οἷα τὴν τῆς ἁμαρτίας φύσιν εἰκαποσμήσαι δυνάται. ὡς ἐγὼ ἁμαρτάνοντας καθαπώσκωμαι τῷ ὕδατι λελουμένους, πάλιν ὃ τοῖς αὐλοῖς ὑποχρώμαι, οὐδὲν ὄφελος ἡμῖν ἔσται τοῦ καθαρσίου. ἐγὼ δὲ ἀπολυόμενος, καὶ ὦ αὐτῷ πάλιν ἐγκυλινδούμενος βορβόρῳ, Ⓒ ὁ καθαιρῶν πάλιν ὅπερ φκοδόμησε, καὶ οἰκοδομῶ πάλιν ἵνα καθέλῃ, οὐδὲν κερδαίνει πλέον, ἀλλ' ἢ Ⓒ παρέπλα ποιῆσθαι καὶ ταλαιπωρῶν. Εγὼ γὰρ καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἁμαρτάνω, καὶ καίομαι τῷ ψυχικῷ τῶν ἡμετέρων, μηδέποτε ὃ αἰσθανόμενα, καθάπερ Ⓦ συνεχῆ τραύματα λαμβάνοντες, εἶτα καταφρονοῦντες πυρετοῦ καὶ θανάτους ἑαυτοῖς ὑπισχνῶνται· ὕτω δὲ καὶ ἡμεῖς ὀκ τῆς ζωοποιοῦ ταύτης δυναμεθείας ἀποδεόμεθα τῷ πνεύματι. Οὐδὲν γὰρ ὕτως ἀπόλλυσιν ἡμᾶς, ἀδελφοί, ὡς Ὃ τοῦ φόβου ὀκ ἔχειν τὸν Θεόν· ὥσπερ οὐδὲν σώζει, ὡς Ὃ διηνεκῶς βλέπειν ὀκ. Εἰ γὰρ αἱ, ἀδελφοὶ ἔχοντες πρὸ ὀφθαλμῶν, ὀκνηρότερον ἡμῶμεν πρὸς τὰ ἁμαρτήματα πολλάκις, καὶ οἱονεὶ ἐρυθριάσαντες ὑπανεχερέστερον, οὐδὲν προκόπτομεν ἄτοπον· σκόπησον πόσης ἀπολαυσόμεθα ἀσφαλείας, Ⓦ Θεὸν πρὸ ὀφθαλμῶν ἔχοντες. Τὸ μὴν οὖν ἄμηνον, Ὃ μηδὲ ὅλως ἁμαρτάνειν, Ὃ μετ' ὀκνηρίας, ἁμαρτάνοντας αἰσθάνεσθαι καὶ διορθοῦσθαι. Εἰ δὲ μηδὲ τοῦτο ἐθέλομεν, πῶς δυνησόμεθα τοῦ Θεοῦ, καὶ ἄφεσιν αἰτήσομεν ἁμαρτημάτων, Ⓒ μηδένα λόγον τούτων ποιούμενοι; ὅταν γὰρ αὐτὸς ὁ πανπλημμελὴς μηδὲ αὐτὸ τοῦτο, ὅπ ἥμαρτες, εἰδέναι θέλῃς, ὑπὲρ ποίων προσκαλέσεις Ⓦ Θεὸν πλημμελημάτων, ὑπὲρ ὧν ὀκ οἶδας; καὶ πῶς ἔσῃ τῆς εὐεργεσίας Ὃ μέγεθος; Δῆλον μὲν γὰρ Ὃ αἰσχρὰ προπέπει· Ὃ δὲ προπόντα αἰσχύνεσθαι, ἐξ ἡμετέρας ἐστὶ δῆλον. ὅταν μέντοι τις Ⓒ ἐγκαταπίζηται τούτῳ, ὑπὲρ τοιαύτης ἀναισθησίας ἐστίν. Ο μὲν γὰρ μὴ Ὃ πλημμεληθεὶς καὶ ταπεινώσκων τῆς ἁμαρτίας, χρόνῳ ποτὲ δυνήσεται ἀνακτήσασθαι· ὁ δὲ ἐπαινῶν τὸν ποιητήν, τῆς ὀκ τοῦ μετανοῆσαι δυσεκπεύτου ἑαυτὸν ἀπεστέρησεν. ὥσπερ οὖν ὀχ Ⓓ τὰ φαῦλα προπόντες μόνοι, ἀλλὰ καὶ Ⓓ τούτοις ἐγκωμιάζοντες, τῆς αὐτῆς ἢ καὶ χαλεπωτέρας ἐκείνοις κατακρίσεως κεχλόσται· ὕτως Ⓓ οἱ ἀγαθοῖς ἐπαινοῦντες καὶ θαυμάζοντες, συμμετέχειν τῷ ἐκείνοις ἀποκειμένων τιμῶν ἐοίκασι. Μὴ οὖν δῆτα ὀκ ἀληθῆς ἁμαρτάνων καταφρόνει τῆς ἁμαρτίας, ἀλλὰ δηλῶ μᾶλλον εἰκάζει, ὅτῳ ὀκ αἰσθάνῃ τῆς τῶν πλημμεληθέντων ἀδυνίης, καὶ μὴ τοῦ μὴ δάκνειν τὴν ἁμαρτίαν τοῦτο ζῆν, ἀλλὰ τοῦ τὸ αἰσθάνεσθαι ἐν τῷ πλημμεληθέντι ψυχῷ. Εἰ γὰρ ὅτι τοῖς ἐπέροις ἁμαρτήμασιν ὁ μὴ ἀλγῶν κατηφείας ἄξιός ἐστιν, ὁ ὅτι τοῖς ἑαυτοῦ ἀναλγήτως διακείμενος καὶ ἀμελῶν, ποίας δὴ εἴη συγγνώμης ἄξιος; Εἰ ὁ Παῦλος Ὃ οἰκεῖον πρόρρησιν συμφέρειν, ἵνα Ὃ τῶν ἄλλων εὑρῇ· πόσης ὀκ ἂν εἴημεν ἄξιοι κολάσεως, μηδὲ τῆς οἰκείας ἀποστάσεως βλέπειν ἀξιοῦντες ὑπὲρ τοῦ Ὃ ἑτέρου συμφέρειν εὑρεῖν, ἀλλ' ἡδέως μὲν ἑαυτῶν καὶ ἑτέρους πολλοὺς, πρὸς καὶ ἑτέρους Ⓒ ἑαυτοῦ διασῶσαι; Διὰ τοῦτο πλεκτὰς τοῖς τρυθλοῖς, ἵνα φύγῃ παγίδα· ἔφη τοῦτο λογισμοὶ τοῖς ἀνθρώποις, ἵνα ὀκφύγωσιν ἁμαρτήματα. ἀλλ' ἀγνοῇ λέγεις σὺ Ⓒ ἁμαρτήματα; καὶ πῶς ἂν ἔχοι τοῦτο λέγειν; Εἰ γὰρ ὅτι τοῖς ἑτέροις ἁμαρτήμασι Ⓒ νόμους γράφεις καὶ πηρεῖας οἰκείας, καὶ ἀκριβὴς εἶ δικαστὴς, ποίαν φρίκης ἀπολογίαν, ἐν οἷς αὐτὸς ἁμαρτάνεις λέγων ἀγνοῇ Ⓒ πρακτέα; ἐμέχθυσας καὶ σὺ, κάκφιος· τίνος οὖν ἔτεκεν ὀκφύγοι μᾶλλον κολάζεις, σαυτὸν Ὃ συγγνώμης ἀξιοῖς; Εἰ μὲν γὰρ ἡδέως κακὸν τὴν μοχθίαν, οὐδὲ ἑτέρου πεμπτέα ἐδέῃ· Εἰ Ὃ ἕτερον μὲν κολάζεις, σὺ Ὃ νομίζεις ἀφαφεύγῃ τὴν κόλασιν, πῶς ἂν ἔχοι λέγειν, τῷ

χ. τόπον

Ex τῶ λόγω εἰς τὸ, Γνωὶ δίδυμε νόμφ

Ex τῶ λόγω τοῦ, ὅτι ὀπαίσθησιν καὶ τοῖς λέγουσι καὶ τοῖς ἀκούουσι τὸ περὶ χάριν δημηγορεῖν.

Ex τῆς ἑρμίας. τῆς περὶ Ραμοὲτης.

Ex τῆς ἑρμίας. τοῦ κατὰ Ματθ. εὐαγγ.

Ex τῆς ἑρμίας. τοῦ περὶ φιλαπ. λόγ.

Ex τῶ β' λόγ. τοῦ κατὰ τὸν Δαυὶδ καὶ τὸν Σαύλ.

Ex τῆς ἑρμίας. τοῦ κατὰ Ματθ. εὐαγγ.

Ex τῶ λόγω τοῦ, τίνος ἕνεκεν ἐκ ἐκ τοῦ μέσου γίνονται ὁ διάβολος.

Ex τῶ λόγω τοῦ περὶ τοὺς ἔχοντας συμφοάκλους περὶ.

Ex τοῦ λόγου τοῦ εἰς τὸν ἀνδριάντ.

σῶν σωματικὸς ὁ ῥύπος ὄζει, εἰκότως τοῖς τῆς βδελυρίας καθαροῖς ἑαυτὸν ἀποσμήχει· ἐπεὶ ἢ τὴν ψυχὴν καταῤῥυπαίνας ἀκάθαρτον ὅλην ἐποίησας, τοιοῦτον ζητεῖ καθαρσιον, ὁ τὴν ὀκνηρὸν κηλίδα ἀποσμῆξαι δυνήσεται. ὡς ἐὰν μὴ τοῦτο ποιῶμεν, καὶν ἀπάσας τὰς πορείας διέλθωμεν ἐπὶ πηγάς, οὐδὲν μικρὸν τῆς ἁμαρτίας ἑαυτοῖς ὠφελείας δυνησόμεθα μέρος. Εἴ τις οἰκέτης εἰς κιβώτιον, εἶτα τὰ διασωτικὰ ἱμάτια ἀπέκειντο, ἱμάτιον δουλικὸν ῥύπου γέμον ἢ πολλῶν τῶν φθορῶν ἀνάπλεων, ἆρα δὴ ῥᾳδίως ἐνέγκας τὴν ὄψιν, εἶπέ μοι; τί ἦ, εἰ τις εἰς ἀγλαΐαν χρυσοῦν μύρον διαπνεόμενον ἔχων εἰσῆλθε, κόπρου ἢ βόρβορον ἀνέχειν, οὐκ ἂν καὶ πληγὰς ἐπέθηκας τῷ πλημμελήσαντι τοῦτο; Εἶτα κιβωτίων μὲν ἢ σκευῶν ἢ ἱματίων καὶ μύρων τοσαύτην ποιούμεθα τὴν πρόνοιαν, τὴν δὲ ψυχὴν τὴν ἡμετέραν πρὸ πάντων τίμιον ἀνθρώπου οὐ νομοῦμεν; ἢ ἔνθα μὲν τὸ πνευματικὸν ἐξεχύθη, ἀγαθολικὰς πομπὰς ἐπεμβαλοῦμεν, εἰς ἀχύσματα Σατανικὰ ἢ ἄσματα πορνείας γέμοντα; καὶ πῶς ζῶμεν οἴονται ὁ Θεός, εἰπέ μοι; ὅταν γὰρ ἀπὸ τῆς σωτηρίας ἀγαχυθεὶς, ἢ σωφροσύνης ἀπάσης ἐμπρὸς γυμνούμενος, ἐπὶ μελῶν ἴδῃς τὴν γυναῖκα, ἀπὸ ἑτέρου ὅλῃ πάντως, οἷα αὐτὴ ἦ. ἀπὸ γὰρ τῆς ἀκηλάστου θηρείας ἀλοὺς, τὸ μὲν σώφρονα καὶ κοσμίαν καὶ τὸν βίον πάντος κοσμικὸν ἀπεμάξεις, ὑβρίζεις, μυρίοις σφενδάμνοις οἰκίδιον σεσὸς ἦ τὸ μιαρὸν καὶ ἀκάθαρτον κεχρισμένον ἐκείνῳ ὑπτιάζεις, πρὸς ἃς ὁ ψαλμὸς ἐδίξω, καὶ τὸ ἡμῖν τῆς φωτὸς ἔχων ἐγκαθημένον τῇ ψυχῇ ἔναυλον, καὶ ὃ ᾄσμα, ὃ βλέμμα, καὶ τὰ κινήματα, καὶ πάντα τῆς πορείας τὰ ὕδωλα, οὐδὲν μᾶλλον ἡδονῆς λοιπὸν τῆς ὑπὲρ τὸ οἰκίας ὁρᾷς. Καθάπερ γὰρ ἡ καρηβαρία καὶ μέθη κατελθοῦσα ἁπλῶς καὶ εἰκῇ φέρονται, καὶν βαρὰ δέῃ, καὶν χρημνός, καὶν ὅλως ὑποκείμενον ᾖ, καταπίπτουσι ἀφυλάκτως· οὕτω καὶ ἡ σὺς τὸν ἀμαρτίαν ὁρμήσαντες, καθάπερ μέθη δεινῇ, τῇ τῆς σαρκὸς ὑπερθυμίᾳ κατεχόμενοι, οὐκ ἴσασιν ὅπερ σαίνουσι· οὐ τὴν πρόνοιαν, οὐ τὴν μέλουσαν ἡ σωφροσύνη. καὶ γὰρ τοιοῦτον ἡ ἁμαρτία· μὴ ὃ σωφρονῶμεν καὶ πλείους ἁμαρτανθῶμεν, τότε καὶ ὠδῖνας ἐτέρας τῇ τικούσῃ ψυχῇ, ἀπειθυμίας τῆς νόμων τῆς ἡμετέρας γλυκύτατος. ἡμεῖς μὲν γὰρ ὁμῶς παιδεύοντες καὶ ὠδῖνας λύομεν, ἐκείνη ὁμῶς παιδεύσα δέσματα ταῖς ὀδυναις σὺν τικτούσῃ αὐτὴν λογισμοὺς. Εἰ γὰρ τῷ σωφρονεῖν τὴν ἁμαρτίαν νικᾶν τῆς ἡδονῆς μεθύοντες οὐχ οὕτως ἀγαθυνόμεθα· ἐπειδὴ ἢ πίνητε καὶ λαθεῖν πάλιν, τότε δὴ μάλιστα, τῆς ἡδονῆς σεσαθείσης ἀπάσης, ὃ πικρὸν τῆς μετανοίας ἐπισύρεται κέντρον· καὶ σὺ τῷ γίνεσθαι τὴν ἁμαρτίαν, ἢ πρὶν ἡμέσθαι, καὶ μὴ τὸ ἡμέσθαι σφοδρὸς ἐφίσηκε ὃ σκωληδὸς ἡμῶν καὶ πήγυρος. Τοιοῦτον τὸ τῆς ἁμαρτανόντων τὸ ἔθος ὄζει· πάντα ἀποσκύλλουσι, καὶ σκιὰς πέμπουσι, πάντα φόφον διδοίκασι, καὶ ἕκαστον ἑαυτὸν βασιλεῦσι νομίζουσι· πολλοὺς γὰρ πολλάκις εἶδον ἐφ' ἑτέρας πέτρας ζῶσαν ἡδονὴν, καὶ ἐνόμισαν ἑαυτοῦ ἄκρον. καὶ ἄλλα ἄλλων σοὶς ἀγωνίοις ἀγαλλομένων, ἡ σκωληδὼν ἑαυτοῖς ἁμαρτίαν, σοὶ αὐτὴν ἐκείνης ἀγαλλίαν νομίζουσι. τοιοῦτον γὰρ ἡ ἁμαρτία, σοὶ νέος ἐλεύθερος τροδίδωσι, σοὶ δὲ κατηρτημένος καὶ δικαίζει, καὶ φοφοδεῖ ποιεῖ καὶ διελὼν τὴν ἁμαρτηκότα· ὥσπερ θεὶ ἡ δικαιοσύνη τύραννος. ἀκούσει καὶ τούτου τοῦ διελόντος, καὶ τῆς δικαίας τῆς πρόνοιάς· Φεύγει ὁ ἀσεβὴς, φησι, μηδενὸς διώκοντος. πῶς, σοὶ διώκοντος, φεύγει; εἶδον ἔχει τὴν ἐλαύνοντα, τὴν τῆς σκωληδόνος κατήγορον, καὶ τοῦτον πανταχοῦ σοὶ φέρει· καὶ καθάπερ ἑαυτὸν οὐκ ἂν δυνηθείη φεύγειν, ὅτως οὐδὲ Ⓦ" ἔνδον αὖλαι ἐλαύοντα. ἀλλ' οὐχ ὁ δίκαιος ὅτως· ἀλλὰ πῶς; Δίκαιος ὡς λέων πέποιθε. τοιοῦτος ἰῶ ὁ Ηλίας. Εἶδεν οὖν Ⓦ βασιλέα σοὶς αὖλαι ἐρχόμενον, ᾧ, Εἰ πόντος ἐκείνου, ἵνα τί ἀγαρέφεις Ⓦ Ισραὴλ; οὐκ ἐγὼ, φησι, ἀγαρέφω, ἀλλ' ἃ σὺ καὶ ὁ οἶκος τοῦ πατρός σου. ἀληθῶς δίκαιος ὡς λέων πέποιθε. καθάπερ γὰρ λέων κυνιδίου πυὸς δύπλεις, ὅτω καταξμένη τοῦ βασιλέως. καίτοι πορφυρίδα εἶχεν ἐκεῖνος, ἀλλ' εἶχε μηλωτὴν σοῦ, ἱμάτιον τῆς πορφυρίδος ἐκείνης σημότερον. ἡ μὲν γὰρ πορφυρὶς ἐκείνη Ⓦ λιμὸν ἔτεκε Ⓦ χαλεπὸν· ἡ μηλωτὴ δὲ αὕτη τὰ δεινὰ ἔλυσεν, αὕτη Ⓦ

Ιορδάνου

Εκ τοῦ λόγου τῆς κατὰ τὸν Δαυὶδ καὶ τὴν Σαούλ.

Εκ τοῦ λόγου τοῦ εἰς τὸν προφήτην Ιωνᾶν καὶ Δανιὴλ καὶ τοὺς γ. παῖδας.

Εκ τῶν ἑρμηνευτῶν κατὰ Ιωάν. ἐυαγγ.

Εκ τῆς λόγων τῆς εἰς τοὺς ἀνδριάντ.

Παρεμβ. κα.

χ. ἀναχθῆς

χ. ἁμαρτάνει

χ. ἁμῶν

χ. ἔνδοθεν

τοῦ φιλπάτρις δεινὸν, φέρει τοῦ ἁμαρτίαν ἡμῖν τὸ κακὸν παλαιὸν, ὑφ' ὧν οἰκείοις πεπόηται σὺν ὅτῳ αὐτοῖς ὠμῶν ⓐ προξενήσαντες καὶ ὑβρισταὶ, οὐ πολλῷ μᾶλλον ἡμᾶς ἀναπαύσῃ τὸ δίκαιον δίδοναι, καὶ τὸ μὴ κολάζεσθαι κελεύσῃ; πάμπολλοι γοῦν ἄλλοι *. τοῖς γὰρ ὁποιῳοῦν ἐρῶσιν οὐ δὲ κακόν τι παθεῖν ἀνάγκη ὑφ' ὧν προξενοῦμεν ⓦ ἐρώμενοι, ἀλλ' αὐτὸ τοῦτο πάντων, ὃ παρεχόμενοι ⓦ ἀγαπώμενοι. καὶ ὀργισθεὶς οὗτος μὴ κολάσῃ, μειζόνως ἐβασάνιζε ⓦ ἐραστὴν δὲ ἢ δίκαιον ἀπαιτήσῃ, μᾶλλον πρεμνοῦται. Εἴ τις φιλεῖ ⓦ Χριστὸν, ὡς φιλεῖ φησὶ, τοῦτο αὐτὸν συγχωρεῖσθαι δύναται μὴ κολάζεσθαι. τὸν γὰρ μείζονα κόλασιν ὑπομένει ὁ προξενήσας αὐτόν. Καὶ γὰρ οὐκ ἔστι τοῦτο, οὐκ ἔστι, καὶ πατὴρ, καὶ μήτηρ, καὶ φίλος, καὶ ἔστις οὖν, ὃς οὕτως ἡμᾶς ἠγάπησεν, ὡς ὁ ποιήσας ἡμᾶς Θεός. Εἰ δὲ αἱ λύπαι μοι λέγης καὶ αἱ ὀδυνῶαι, ἃ τὰ τοῦ βίου κακὰ, σὺν ὅσοι ὅσα αὐτῷ προσκρούσαντες καθ' ἑκάστην ἡμέραν, καὶ οὐκέτι θαυμάσῃ, καὶ πλείονα τούτων ἐπιλήψῃ κακὰ, ἀλλ' ὧν ἀγαθοῦ τινος ἀπολαύσῃς, τότε καὶ θαυμάσῃ καὶ ἐκπλαγήσῃ. νῦν δὲ αἱ μὲ συμφορὰς ὁρῶμεν αἱ ὑπούσας, αἱ δὲ προσκρούματα οὐχ ὁρῶμεν, ἃ καθ' ἑκάστην προσκρούομεν τῷ ἡμέρᾳ, καὶ δι' ἃ τοῦτο ἀλυόμεν. ὡς εἴγε μιᾶς ἡμέρας μόνον μετὰ ἀκριβείας τὰ ἁμαρτήματα ἡμῶν ἐλογισάμεθα, τότε ἂν ἐγνώμεν καλῶς, πόσων ἂν εἴημεν ὀφειλόντων καλῶν. Ἀλλὰ διὰ τοῦτο τὰ μείζονα τῶν ἁμαρτημάτων ἐπισέρχεται, ὅπως τὰ ἐλάττονα τῆς προσηκούσης ἀντυχόντα διορθώσεως. Διὰ τοῦτο αἱ θλίψεις αἱ μεταβολαὶ καὶ μεταπτώσεις, διὰ τοῦτο ⓐ σεισμοὶ καὶ ἀνομβρίαι, ὅπως ὡς πρὸς αὐτοὺς φιλόσοφοι ⓦ οὐρανοὶ, οὕτω διακείμεθα τῷ φερομένῳ καὶ ὡς οὐδέποτε τιθηνούμενοι, οὕτως ἁρπάζομεν· καὶ ὡς οὐδέποτε δώσοντος λήψει, οὕτω πλεονεκτοῦμεν· καὶ οὐδὲ ὁ τοῦ Θεοῦ λόγος, οὐδὲ αὐτὰ παιδεύει τὰ πράγματα, ἀλλὰ πόρρω ματίων, καὶ τῆς σκληρότητος ἡμῶν οὐδὲν καθικνεῖται. οὐδὲις καταφρονεῖ τῶν ἐν τῇ γῇ, οὐδὲις πρὸς ⓦ οὐρανὸν ὁρᾷ· ἀλλ' ὥσπερ ⓐ χοῖροι κάτω νενοῦσι πρὸς τὴν γαστέρα κύπτοντες, τῷ βορβόρῳ ἐγκαλινδούμενοι, οὕτω καὶ ⓐ πολλοὶ τῶν δι' ὅλης πάντα βορβόρῳ χαίρειν πεπαίτω ἑαυτοὺς μαλακίζοντες οὐκ αἰσθάνονται. βέλτιον γὰρ πολλῷ μαλακίζεσθαι καθαρτῷ, ἢ ἁμαρτήμασιν. ὁ μὲν γὰρ ἐκεῖθεν μαλακισθεὶς, ἀπανίσταται ἐν βραχεῖ χρόνῳ, καὶ γίνεται ὅμοιος ᾧ μηδὲ ἐμπεσόντι τοῦτο τὸ ἄρχειν εἰς ἐκεῖνο τὸ τέλμα· ὁ δὲ εἰς τὸ βάραθρον τῶν ἁμαρτίας ἐμπεσών, ἐδίξατο μολυσμοῦ, οὐχ ὕδατι καθαιρόμενον, ἀλλὰ πολλῷ διόδοντος χρόνου καὶ μετανοίας ἀκριβοῦς, καὶ δακρύων καὶ κόπου, καὶ πλείονος θρήνου καὶ θερμοτέρας, ἢ ὅπου τοῖς φιλτάτοις ἡμῶν θανάτοις ἀναλισκόμεθα. Ὥσπερ γὰρ οὐδὲν ὄφελος βασιλέως ἀλουργίδα μὴ περικειμένου καὶ ὅπλα ἔχοντος, οὕτω καὶ ὑπήκοον κεκτημένου, ἀλλὰ περικειμένου πᾶσι τοῖς βουλευομένοις τὰ ἀλλότρια καὶ ὑβρίζειν αὐτόν· οὕτω καὶ χρεῖος ἔχοντος οὐδὲν ἐς αἰεὶ κέρδος, πίστιν μὴ ἔχοντος δὲ τὸ ἀπὸ τοῦ βαπτίσματος δωρεάν, πᾶσι δὲ τοῖς παθεῖν παίζουσι περικειμένου. ἀλλ' ὥσπερ ἐκεῖνος οὐ μόνον οὐδὲν ἀπὸ τῆς στολῆς κερδαίνει ταύτης εἰς τὴν οἰκείαν τιμὴν, ἀλλὰ καὶ ἐκείνῃ καὶ ὑβρίζεται διὰ τῆς οἰκείας αἰσχύνης· οὕτω καὶ ὁ πιστὸς βίον διεφθαρμένον βιῶν, οὐ μόνον οὐκ αἰδέσιμος ἐστὶ θεῖν, ἀλλὰ καὶ μειζόνως καταγέλαστος ἔσται. Μὴ τοίνυν καταισχύνωμεν ἡμῶν τὸν βίον, μηδὲ καταγέλαστον ζῶμεν ζωὴν· μηδὲ μολύνωμεν τὸ σῶμα τῇ πορνείᾳ. πῶς γὰρ εἰς ἐκκλησίαν εἰσελθεῖν δυνήσῃ μετὰ τοῦ στόματος ὁμιλίας; πῶς δὲ χεῖρας εἰς τὸν οὐρανὸν διατεῖναι, αἷς τὸν πόρνον προσελάμβανες; πῶς κύψας γλῶτταν, καὶ τὸ σῶμα βύξασθαι τούτῳ, ᾧ τοῦ πόρνου ἐφίλησας; ποίοις ὀφθαλμοῖς ὀψῇ τὸν εἰς τοῦτο βλέποντα σὸν φίλον σεμνότερον; καὶ τί λέγω σὸν φίλον; καὶ γὰρ μηδεὶς ὁ συνειδὼς ᾖ, σὺ σαυτὸν ἀναγκασθήσῃ πρὸ πάντων ἐρυθριᾶν καὶ αἰσχύνεσθαι, καὶ πάντων μᾶλλον τὸ ἑαυτῷ βδελύττεσθαι σῶμα. Εἰ γὰρ μὴ τοῦτο ἴσως ἔνεστι ὅτι βάλασσαν μὲν τὰ ἁμαρτήματα πήγας ἐκείνου; οὐκ ὅπου βορβόρου πάντως ἀκαθαρσίᾳ σαυτὸν εἰ νομίζεις; πῶς οὖν τὰ Θεοῦ προσδοκᾷς φῶτα εἶναι, ὅταν ὁ πεπλημμεληκὼς σὺ τοιαύτην τὴν γνώμην ἔχῃς; Εἰ μὲ οὖν

Ex τῆς ἑρμην. τοῦ κ. Ματθ. διαγ.

Ex τῆς ἑρμην. τῆς εἰς Γεν.

Ex τ ἑρμην. τ εἰς Ecρ.

Ex τ ἑρμην. τ εἰς Ρομ. δησ.

Ex τ λόγ. εἰς τὸ Ιωὴ ἡ λίτια νῦν ἐστι· τὰ ἀνθρώπινα.

εἰχὼ, ἢ τὼ ξείλω ἐκείλω πολιορκίαν ἐνεργῶν, ἤδη τῶ τειχῶι καταπίπτειν μελλόντων,
Ιησ. ς. ι. φησὶ τοῖς ⟨W⟩ λαοῖ· Εστι ἀνάθεμα ἡ πόλις αὕτη, ἢ πάντα, ὅσα ἐστὶν ἐν αὐτῇ, Κυρίῳ Σα-
βαὼθ. Φυλάξασθε οὖν ἀπὸ τοῦ ἀναθέματος, μή ποτε ἐνθυμηθέντες ὑμεῖς λάβετε ἀπ'
αὐτοῦ, ἢ ἐκτρίψαι ἡμᾶς ὁ Θεός. τί οὖν μοί ἐστιν ταῦτα; κατέπεσον τὰ τείχη, ἢ οἱ χεροὶ χ τῶν
τῶν πολιορκούντων τὰ τῆς πόλεως ἐλύετο. πάντος τοίνυν τοῦ λαοῦ τοῦ ἐπὶ τοῖν ταῦ τῶν 5
ἀφηγουμένου, ἡ τοῦ ἑνὸς παράβασις εἰς ἅπαν τὸ πλῆθος τοῦ τοῦ Θεοῦ ἐπήγαγεν ὀργήν.
Ιησ. ζ. α Επλημμέλησαν γάρ, φησιν, ⟨Ω⟩ οἱ υἱοὶ Ισραὴλ πλημμέλειαν μεγάλην· ἢ μίαν εἰς ἐκ ὁ
πλημμελήσας ὁ Αχάρ. πῶς οὖν ἐπλημμέλησαν ⟨Ω⟩ οἱ υἱοὶ Ισραήλ; Καὶ ἐξυμώθη, φησί,
Κύριος τοῖς υἱοῖς Ισραήλ. ἀπέστειλε δὲ Ἰησοῦς ἄνδρας ἀπὸ Ιεριχὼ εἰς Γαί· ἢ ἀνέβησαν ὡσεὶ
τρισχίλιοι ἄνδρες, ἢ ἔφυγον ἀπὸ προσώπου τῶν ἀνδρῶν Γαί, ἢ ἀπέκτειναν ἀπ' αὐτῶν τρι- 10
άκοντα ἓξ ἄνδρας. ὅρα μιᾶς ἁμαρτίας εἴσοδον, ὅρα πληγὴν ἀναβαμόντων. εἰς
ἐπλημμέλησε, ἢ εἰς ἅπαντα ⟨W⟩ δῆμοι ὁ θάνατος ἢ ἡ δουλία ἐπέπεσεν. τί οὖν τοῦτο, ὦ
φιλόχριστε διάνοια; σὺ εἶ μόνος δίκαιος, ἢ βούλῃ αἱ χρίσεις σου· σὺ ἑκάστῳ κατὰ τὰ οἰκεῖα
ἔργα ἀπονέμεις τῷ χρίσει· σὺ ἔφης, φιλάνθρωπε, ἐν τῇ οἰκείᾳ ἕκαστον ἀποθνῄσκειν ἁ- χ ἰδ
μαρτίᾳ, ἢ μὴ ἄλλον ἀντιμωρεῖσθαι ἑτέρου. πῶς οὖν αὕτη ἡ δίκη σου ψῆφος καλή 15
σου τὰ πάντα, Κύριε, καὶ λίαν καλά, ἢ τοῖς ὁ συμφέρων ἡμῖν οἰκονομούμενα. ὅμως πῶς
ἐστὶν τῆς ἑτέρου ἁμαρτίας ἑτέρου τοῦ θυμοῦ ἐπάγειν; λύμη πᾶς ἐστί, φησιν, ἡ ἁμαρ-
τία· ἐκπορεύεσθω δὲ ἀπὸ τῆς περιφερείας εἰς πόλεις, ἵνα μὴ ἐν πόλεσι καταλυμήνη-
ται. ὁρᾷς πῶς ἡ τοῦ ἑνὸς ἁμαρτία πάντα τὸν λαὸν τοῦ θυμοῦ προεξέπεσεν; ὅρα λοιπὸν
ἢ ⟨W⟩ ἐποιείδισεν αὐτοῦ ἢ ὀλεθρίου θανάτου. Καὶ αἰωρέγχει αὐτοῦ, φησιν, Ἰησοῦς εἰς Φάραγ- 20
γα Αχὼρ, ἢ ἐν υἱοῖς αὐτοῦ, ἢ ἐν θυγατράσιν αὐτοῦ, ἢ ἐν μόχλοις αὐτοῦ, ἢ ἐν ὑποζυγίοις αὐ-
τοῦ, ἐν ἐν σκηναῖς αὐτοῦ, ἢ πάντα ὅσα ὑπῆρχεν αὐτῷ, ἢ ἐλιθοβό-
Εκ τ ἑ. ω. λησαν αὐτὰ πᾶς Ισραὴλ ἐν λίθοις. Μὴ τοίνυν, ὅπῃ μακροθύμως φέρει ὑβριζόμενος ὁ
φ ποιεῖ δ ο- Θεός, ὀλιγωρῶμεν τοῦτο θαρραλέως, ἀλλὰ δι' αὐτὸ μᾶλλον δακνώμεθα. Εἰ γὰρ ἐπ'
επθ. α' (ειλ. ἀνθρώπων, ὅταν τις πληγεὶς τὴν δεξιὰν σιαγόνα, δῶ ἢ τὴν ἀριστερὰν, μείζονος ἀμείε- 25
βʹ) σπις. ται, ἢ εἰ μυείας ἔδωκε πληγάς· ἐν ὅταν λοιδορηθεὶς μὴ μόνον οὐ πλοιδορήσῃ, ἀλλὰ ἐν βού-
λοιτο, χάριτας πάντοτε ἔπληξεν, ἢ εἰ μυρίοις ὀνείδεσιν ἔπλυνε· πολλῷ μᾶλλον ὅπου Θεοῦ
δεδοικέναι χρὴ τὸν ἀμαρτάνοντα διώκειν, ἐν τοσοῦτον πάσχοντας δεῖσαι. ἢ γὰρ ὅπου κακῶς τῆς
Εκ τῆς ἑρμην. ἑαυτῶν κεφαλῆς ἡ ἄφατος αὐτοῖς θησαυρίζεται ὠφέλεια. Οὐ γὰρ ὁ κολάζεσθαι κα-
τοῦ σεφ Ἰωμ- κὸν τῷ πλημμελοῦντι, ἀλλ' ὁ οὕτως ἔχοντα μὴ κολάζεσθαι· ὥσπερ οὖν ὁ τὰ ῥώσταν- 30
ὀπ· τα μὴ θεραπεύεσθαι. Οταν μὲν γὰρ μικρὰ ἢ βύτιλα τὰ κατορθώματα ἡμῶν ᾖ, ἢ πο-
Εκ τοῦ λόγου τὸν εἰς πτερ- λεὶς ὁ τῶν ἁμαρτημάτων ὄγκος, εἶτα εἰς τοῦτο βύθιον ἀπολαύσωμεν, ἢ μηδὲν πάσχωμεν
σολιῶ τὸ πλοῖον ἢ δεινόν· ἢ οἱ τῆς τῶν ἀγαθῶν ἀμοιβῆς ἔρημοι ἢ γυμνοὶ πάντως ἀπελθησόμεθα, πάντα
πᾶσχε λέ- τοῦτο ἀπολαβόντες. ὥσπερ οὖν ὅταν μεγάλα μὲν ᾖ τὰ κατορθώματα ἢ πολλά, μικρὰ
ζάρ. δὲ βύτιλα ἁμαρτήματα, εἶτα πάντων δεινόν· ἐν αὐτὰ τὰ μικρὰ τοῦτο ἀπο- 35
θέωσιν, καθαρὰν ἢ ἀπρεπεμέλειαν ἐκ τῆς ἀγαθῶν ἀπολαμβάνομεν τὴν ἀντίδοσιν.
Εκ τῆς ἑρμην. Μὴ δὴ τοῦ κολάζεσθαι, ἀλλὰ τοῦ ἁμαρτάνειν μὴ κολάζεσθαι μᾶλλον χρὴ τρέμειν ἐν νομίσω-
τῆς σεφ Ἰωμ- μεν. Εἰ γὰρ ἢ ὁ Θεὸς μὴ σκολάζει ἡμᾶς, ἀλλ' ἐν ἐγείρω ἀπαντῶσαν δίκην ἑαυτοῦ, οὐ-
πτερ. β. λόγ. πως ἀγρεμόνας τοὺς ⟨W⟩ διεγέρτην γεγηπυίους. Εἶπωμεν προδέξον ἢ θαυμαστόν· μεί-
ζων ὀργὴ θαμυθία ὧν κολαζομένου μᾶλλον ἢ τοῦ πλοξυόμενα τὸ ὅπου φιλάνθρωπον, ἐὰν νοῶν ἔχῃ, 40
ἢ εἰλικρινῆ τὴν διανοίαν, ἐς φιλεῖ δῆλον, ἢ ὧν μὴ κολαζομένου. ὁ γὰρ εἰς τὸ φίλτατον ἠδικηκὼς,
τότε μάλιστα ἀναπαύεται, ὅταν ἑαυτὸν ἀπαμύνῃ δίκην, καὶ παύῃ κακῶς. οὐχ ὁρᾶτε τοὺς
ἀποβαλόντας παῖδας γονέας, ὅτι δι' αὐτὸ καὶ κόπτονται καὶ τείχας πλήττουσιν, ὅπῃ θάνα-
μον ἔχῃ τὸ κολάζειν ἑαυτούς· ἐπὶ τῆς φιλανθρώπου; εἰ δ' ὅτι μηδὲν εἰργασμένα ἡμᾶς
τοὺς

γάλλων ἢ κήρυξον ἐν αὐτῇ ἐπτὰ ἡμέραι, ἢ Νινευὶ καταστραφήσεται· ἀκούσας Ἰωνᾶς κατέβη εἰς Ἰόππην τὴν Φυγεῖν εἰς Θαρσεῖς ἀπὸ προσώπου Κυρίου. ὦ φιλόγελε, αἰδέσπου· διασπάσω φιλόγελε, εἰ τί μοι· σχοινῶ μικρὸν διάμενον, ἢ δι' αὐτῶν τῶν πραγμάτων μαθήσῃ, ὅπ σοὶ τῆς δούλης θαλάσσης ἐς χέρας δωτέον ἐς φυτεῖν. σοὶ γὰρ ἐπίδη τῆς νηὸς σοῖς, κἀκεῖνη τὰ κύματα ἐξανίστησι, ἢ πρὸς ὕψος ἀπαίρετο μέγα. ἢ καθάπερ ἐκ παραδείσου θυμώμαι, ζωόδουλον θέρσα φυγάδα τὴν διασπορὰν ὑφελόμενός τι κτημάτων, ἐν προσέτι σοὶ ἀφίσαται μερίδα τοῖς ὑποδεξαμένοις αὐτὸν πρέχουσα πράγματα, ἕως ἂν λαβοῦσα αὖθις ἀπέλθῃ· ὅτω δὲ ἡ θαλάσσα ζωόδουλον θέρσα ἑαυτῆς ἢ ὑπερηφάνησα, μερίδα τοῖς ναύταις πρέχει πράγματα, ἐκ ἐφέσησα, βοᾷσα, σὺκ εἰς δικαστήριον ἕλκουσα, ἀλλ' αὐτόμοροι ἀσφαλῶς καταδύῃ ὁ σκάφος, εἰ μὴ ὁμόθυμον ἀποδοῖεν αὐτῇ. τούτων γοῦν φασι, ἐποίησαν τό, φησι, σχολὴν τῷ σκάφει· ὁ γὰρ πλοῖον σὺκ ἐκφίζετο· ὁ γὰρ φόρτος ἅπας ἔνδον ἔμενεν ἔλι, τὸ προσφὺς ὁ σῶμα, ὁ βαρὺ φορτίον, οὐ προσῆκε τῷ τοῦ σώματος φύσει, ἀλλὰ προσῆκε ὁ τῆς ἁμαρτίας ἄχθος. ὁπόταν γὰρ ὕτω βαρὺ ἢ δυσβάστακτον, ὡς ἁμαρτία ἐ προσῆκεν. ἢ καθάπερ ἐν δικαστηρίῳ ἢ κατηγόρων παρόντων, ἢ μαρτύρων ἑστηκότων, ἢ ἐλέγχων γινομένων, οὐ προέπεσε τὸ καταδικάζοντος τὸ ψῆφον ἐκφέρειν, ἕως ἂν αὖθις ὁ καταδίκης, κατήγορος τῆς οἰκείας ἁμαρτίας γένηται· ὕτω δὲ ἡ ὅτι τῶν ναυτῶν ἢ τὸ προφήτου ὅτι ἰδίων. ἐδόκει γάρ, φησι, κλῆρος· ἢ πρέπουσα ὁ κλῆρος λαμβάνει τὴ ψήφῳ ἀναγινώσκων. ὁ γὰρ οὐκ ὕτως αὐτοὶ λέγοντες κατεποίησε, ἀλλ' ἀφορίσω τοσοῦτο καὶ ἐμφανὴς ὑπόκειμένης, καὶ τῆς θαλάσσης οὐκ αἰσπερεῖ ὑπηρετούσης, ἀλλ' [ἐ] μαινομένης καὶ καταδυούσης, καὶ ζωοχὴ τὰ κύματα ἐπηγούσης, ὥσπερ πόντος πολλῆς ἀπολαύοντες, ὕτω δικαστήριον ἐν ᾧ πλοίῳ καθίσαντες, ἢ λόγῳ μεταδικάζουσιν, ἢ ἀπολογίας ἠξίωσαν, καὶ πάντα μᾶ ἀκριβείας ἐξήταζον, ὥσπερ πὶ μέλλοντες εὐθυνὰς προφέρειν, ὧν δὲ ψηφίσαντο· καὶ οὐκ ἐπὶ τῆς θαλάσσης καταδυούσης, οὐκ ἐπὶ τῶ κλήρῳ καταμαρτυρήσαντος, οὐκ ἐαυτῆ καθομολογήσαντος ὁ ἁμάρτημα, πλὴ ψῆφον ἐπάγεται. πόθεν οὖν ἡ τοσαύτη γέγονε προφάσις; ἀπὸ τῆς τῶ Θεοῦ οἰκονομίας. ὁ γὰρ Θεὸς ζωοχέρσῳ ταῦτα ἐμέλετα, ἐν προφήτου δηλῶν τούτων παιδεύων φιλάνθρωπον εἶ καὶ οἰκτίρμων, καὶ μονονοχὶ βοᾷ προὸς αὐτὸν καὶ λέγων, μίμησαι οὖν ἐμαῦτα, αἰδέσπους βαρβάρους ἢ ἀσκήτας. αὐτοὶ μὲν γὰρ οὐκ μιᾶς καταφρονοῦσι ψυχῆς, οὐκ ἑνὸς ἀφιλοῦσι σώματος τὸ σὸ σύ· ὁλόκληροι πόλιν τοσαύτην ἔχουσαν μυριάδας ἐκπλήσσεις, τόσα σοι μέρος. ἢ οὖπι μὲν ἐν ἄπορον γεγηθυῖαν αὐτοῖς καλῶ βιάσῃς, οὐκ οὕτως ἁρμῶσι ὅπι πλὴ καταδικάζουσαν ψῆφον· σὺ δὲ οὐκ ἤγων ἐγκαλῇ τοῖς Νινευίταις, καὶ πίδυσας αὐτὸν ἢ ἀπώλεσας. ἀλλ' ἐν πολλοὶ τῶν αἰδεσπων τῶν μὲ ἰδίων ἁμάρτημα ζωοχέρσοι γίνονται, τῶν ὁ ἀλλοτρίων κατήγοροι. Καὶ πολλοὶ πολλάκις καλῶς τὰ τῶν πραγμάτων ἢ τῆς πολιτείας διέκεισθαί φασι, ἢ πλὴ αἰτίαν ἐκ τῆς τῶν κρατούντων ἀβουλίας γίνεσθαι λέγουσιν· ἐγὼ δέ φημι, ὡς οὐχ ἡ τῶν κρατούντων ἀβουλία, ἀλλ' ἡμῶν ἁμαρτία, ἐκείνη τὰ ἄνω κάτω ποιήσασα, ἐκείνη πάντα τὰ δεινὰ εἰσάγουσα. σὺκ ἄμοιρον ἡμῖν ὁ τῶν δικαστῶν ἐσμὸς ἐπιφέρεται. ὥστε καὶ Ἀβραάμ τις ἦν ὁ πατήρ, καὶ Μωϋσῆς, καὶ Δαβὶδ καὶ Σολομὼν ὁ σοφώτατος, καὶ ὁ πάντων ἁμαρτωλότερος αἰδέσπων, ἡμῶν κακῶν ἐπαχθῶν, ἀδικήσαντες ἔχει πρὸς τὰ κακὰ αἰτίαν. ὃ γὰρ ἐν τῇ καρδίᾳ ἡμῶν λαμβάνειν ἄρχεται, τοῦτ' ἔστιν, ἐν τῶν, ὅπ προημάρτηκότες [ἡμῶν, ἢ ἐπὶ τῶν] τοιούτων τῶν προεσηκότες ἐτύχομεν. Εἰ ὁ ἐλάττων δίκαιος ἦν, ἢ οὕτω δίκαιος, ὡς μέχρι τῆς Μωϋσέως ἀρετῆς ἐλήλακέναι, οὐχ ἡ αὐτὸ μόνη δικαιοσύνη τὰ ἄμεινα τῶν κατακόρου συγκαλύψαι δυνήσεται πλημμελήματα. μᾶλλον ὁ, εἰ βούλεσθε, δείξω ὑμῖν, πῶς ἢ ἡ τῶν ἑνὸς πολλάκις ἁμαρτία πλὴ τῶν ὅλων πολιτευομένων ἐπαφανιτίζει πρόφασιν. Ἰησοῦς ὁ τοῦ Ναυὴ προσέταξέ ποτε τῇ Ἰε-

Εκ τῆς λόγου τῆς ἀκριβείας τῆς εὐ δοξολογίας.

ΠΕΡΙ ΑΜΑΡΤΙΑΣ ΚΑΙ ΕΞΑΓΟΡΕΥΣΕΩΣ.

Εκ τ̃ λόγ. εἰς τὸ πλοῖον ἐλάσσ.

ΕΠεδύμησά τις ὑμᾶς, ἀγαπητοί, τῇ Πομαίσῃ ποτέ; ἔγωγε οἶμαι. τί οὖν μάρτυρήσατε ὑμῖς ⓐ σὺν τοῖς ἐωρακόσι; ἔστι σκῆψις χώρας πολλὴ τοῖς ὑφορεῦσι· μᾶλλον δὲ ἰδοὺ· νῦν γὰρ οὐκ ἔστι. αὕτη οὖν ἡ οὕτως ὑδαλής, καὶ πρὸς πάσας τὰς χώρας ἀμιλλωμένη, ἡ φθάνουσα τῇ διθυμίᾳ ⓦ πᾶσι δόσει τοῦ Θεοῦ, πασῶν τῶν ἐρήμων ἐστὶ ἐρημοτέρα. καὶ ἐσήκασι μὲν δένδρα καὶ νῦν, καὶ καρποὶ εἰσί· ὁ δὲ καρπὸς τῆς τοῦ Θεοῦ ὀργῆς ἐστὶν ἀκατόμητον. ἐσήκασι μὲν γὰρ ῥοιαί, καὶ ὁ ξύλον λέγω, καὶ ὁ καρπὸς λαμπρὸν καὶ τὴν ὀπῶραν ἔχον, καὶ ὃ ἀγνῶτι πρέχον πολλὰς τὰς ἐλπίδας· εἰ δὲ ληφθείη εἰς χεῖρας, δρακλαδώτατα καρποῦ μὲν ὀστέα, κόπιν δὲ καὶ τέφραν πολλῷ δικαιότερον. ἔχοντα σκληροτέρους λίθους ἔνδον. τοιαῦτα πᾶσα ἡ γῆ ἐκείνη· καὶ τὰ ξύλα, καὶ ⓐ λίθοι, καὶ ὁ ἀὴρ, καὶ τὰ ὕδατα τῆς τοιαύτης μετέσχηκε συμφορᾶς. καὶ γὰρ γῆν ἐστιν ἰδεῖν, ἀλλ' οὐδὲν γῆς ἔχουσαι· δένδρα καὶ καρποί, ἀλλ' οὐδὲν δένδρων καὶ καρπῶν, ἀλλὰ πάντα τέφρα· αἴσθησις καὶ ὕδωρ, ἀλλ' οὐδὲν αἰσθήσεως καὶ ὕδατος. καὶ γὰρ καὶ ταῦτα πεπέφρωται τῇ δυνάμει τοῦ ταῦτα ποιήσαντος. καθάπερ γὰρ σώματος ἐμπεπαθότος, ὃ μὲν ἥλιος μόνος, ἡ δὲ τύπος ἐστὶ τῆς πυρᾶς σβεσθείσης, ἡ δὲ δυνάμις οὐκ ἔστιν οὕτω δὴ καὶ ἐνταῦθα. μὴ γὰρ ταῦτα ἀπειλαὶ ῥημάτων; μὴ γὰρ ταῦτα φόβοι ῥημάτων; ἀλλὰ φορτικὰ ταῦτα; σκῆψις μὲν ἡ φορτικὰ, ὅταν λέγῃς, ὅτι οὐκ ἔστι γέεννα; σύ με ταῦτα ἀναγκάζεις λέγειν ὁ διδασκάλων· σὺ με εἰς τούτους ἐξήγαγες τοὺς λόγους. εἰ γὰρ τοῖς ῥήμασιν ὑπῆς θύσας τῷ Χριστῷ, οὐκ ἂν ἠναγκάζομεν τοιαῦτα ἀπὸ τῶν πραγμάτων ὑπομνήσεως ἀποδεικνύειν. ὁ δὲ ὑπὲρ ἑνὸς ἁμαρτήματος τοσαύτην ὀργὴν ἐνεγκὼν ἀγγέλου, καὶ μόνα τῷ Ἀβραὰμ τὴν ἱκετηρίαν δυσωπήσας, μόνα τῷ Λὼτ· τοσούτων ὄντων τῶν πρὸ ἡμῶν γεγονότων ἁμαρτημάτων φείσεται; γέλως ὄντως ταῦτα καὶ λῆρος καὶ πλάνη διαβολικὴ καὶ ἀπάτη. εἰ δὲ βάλῃ καὶ ἐκ τῶν πις θυόντων καὶ προσεχόντων τῷ Θεῷ, βίᾳ δὲ ἁπάντων ὀρθοῦ, ἰδίᾳ τιμωρησόμενος, ἄκουσον Παύλου λέγοντος· Μηδὲ παρθώμεθα, καθὼς τινες ἐπόρνευσαν, καὶ ἔπεσον ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ εἴκοσι τρεῖς χιλιάδες. εἰ δὲ εἰς τοσοῦτον πορνεία ἔχυσε, τί οὐκ ἐργάσεται τὰ ἡμέτερα; εἰ δὲ καὶ μὴ δῶρα δίκην νικῶν, μὴ θαυμάσῃς. σκῆψιν μὲν γὰρ οὐκ ἠδύσατο τὸν γέενναν, διὰ τοῦτο καὶ πόδας ἐκολάζοντο τιμωρίαις· σὺ δὲ ὅσα αὐτὸς ἁμαρτῇς, καὶ μυρίαις ὧδε δίκην δῶρα, πόθεν ἀπολύσεις σκῆψιν. κἂν γὰρ τὰ αὐτὰ ἁμάρτωμεν ἐκείνοις, μείζονός ἐσμεν ἐκείνων κολάσεως ἄξιοι. διὰ τί; ὅτι πλείονος ἀπολαύσαντες μένομεν χάριτος. ὅταν δὲ πλείω καὶ μείζονα ἐκείνων πλημμελῶμεν, τίνα ὄψιν ἐσόμεθα τιμωρίαν; εἰ μὲν γὰρ ἁμαρτάνοντες καὶ μένοντες ἀπιμέμπτως, μὴ ἐλπόμεθα χάριν, καὶ ἀφῆκεν ἡμῖν τὰ κολασθῆναι ὁ Θεός. ἀλλ' οἶδα τοῦτο σαφῶς, ὅτι τῶν ἁμαρτημάτων αὐτῶν οὐκ ἔλαττον ἡμᾶς ὃ μὴ κολάζεσθαι ἁμαρτάνοντας βλάπτει. διὰ τοῦτο ὑπὲρ τῶν τιμωρίαν, ἃ μέλλει τῶν ἀπολλύντων ἀπαιτεῖν λόγον, ἀλλὰ καὶ τοῦτο δέδοικα μάλιστα. καὶ ὅτι τοῦτο ἔστιν ἀληθές, ἄκουσον τί φησι πρὸς ⓦ Μωϋσέα· Ἄφες με, καὶ θυμωθεὶς ἐκτείνω αὐτούς. ἄφες με, εἶπεν· οὐχ ὁ Μωϋσῆς αὐτὸν κατέσχεν (οὐδὲν γὰρ ἐφθέγξατο πρὸς αὐτὸν, ἀλλὰ σιγῇ πρεσβεύει) ἀλλὰ πρόφασιν αὐτῷ δίδωσι βουλόμενος τῆς ὑπὲρ αὐτῶν ἱκετηρίας. τοῦτο καὶ ἡμῖς πολλάκις ποιοῦμεν, καὶ οἰκείας ἀξίας κολάσεως πλημμελήσαντας ὅτι κολάσαι βουλόμενοι, ὅτι τὸν ἐκ τῆς κολάσεως ἀπαλλάξαι φόβον, φίλοις κεχαρισμένῳ τῷ ἡμετέρῳ αὐτοῦ ἐξαρπάσαι χεῖρα, ὥστε καὶ ⓦ φόβον αὐτοῖς εἰσακμάζοντα λοιπὸν, καὶ τὰς πρὸ ἡμῶν πληγὰς διαφυγεῖν. Τοιοῦτον δὲ ὅτι τὸ Ἰωνᾶ γεγονὸς ἐστιν ἰδεῖν. Ἐλθὼν γὰρ, φησὶ, λέγει Κυρίου πρὸς Ἰωνᾶν ⓦ πρόφητον λέγων· Ἀνάστηθι καὶ πορεύθητι εἰς Νινευὶ τὴν πόλιν τὴν μεγάλην

Εκ τ̃ λόγ. εἰς τ̀ Ἰωνᾶν καὶ Δανιὴλ. καὶ τοὺς γ. παῖδας Ἰσρ. α. α.

οὐκ ἔστιν ἀληθείας διωκτικὸν, καὶ κατόπιν πάντα τὸν πόνον ἡμῶν; Εἰ γὰρ ὅτι ὃν καταρτόμαι φυσικόν ἐστιν ὃ πᾶν ἀπόλεσον· ὁ μὴ ἀμαρτήσας οὐδὲν ποιεῖ, πόσης οὐκ ἂν εἴη ἀμοιβείας ἄξιος; τὸ γὰρ ἀμαρτάνειν, ὃ καὶ ἁμαρτάνοντα μέγα φρονεῖν, πολὺ χεῖρον. Εἰ δ' ὅτι τοῖς ὄντως ἀγαθοῖς καυχᾶσθαι ἀφεκτέον, ὅ' ὅτι τοῖς μηδὲν οὖσι, πόσῳ μᾶλλον; Καὶ γὰρ οὐδὲν οὕτω καταδεεῖμεν ποιεῖ καὶ ἀνόητον, ὡς ὃ παρὰ τῶν πολλῶν κεχηνέναι δόξαν· καὶ οὐδὲν ἀδοκίμους καὶ ἀδόκιμον ποιεῖ, ὡς ὃ αὐτῆς ἐκφορᾶν. δεῖ δὲ σφόδρα νεανικῆς δεῖ ψυχῆς τὰ μέλοντα παρὰ τοσαύτην αὐτίκα ῥοπὴν καὶ βίαν πνεύματος. καὶ γὰρ ὅταν μὴ δύνηται, πάντων ἑαυτὸν τῶν ἄλλων παρατίθησιν· ὅταν δὲ τοῦτο πάθῃ, καταμένει, καταρρέει ἑαυτοῦ βουλεύεται), ἀκατάσχετος ἐκεῖνος καὶ πάθους γεώμετρος. Καὶ παράσχες ὦ λέγω. ὁ βασιλεὺς Ὀζίας ποτὲ τὰ ἴδια σκάμματα ἐκαθάρας, καὶ ὃ μέγει ἀναπηδήσας τῆς βασιλείας, εἰσῆλθεν εἰς τὸ ἱερὸν μὴ αὐθεντίας θυμιάσαι θέλων. τί οὖν ὁ ἱερεύς; Οὐκ ἔξεστί σοι, βασιλεῦ, θυμιάσαι· ἐκαθάρεις τὰ σκάμματα· τὰ μὴ δεδομένα ζητεῖς, ἀλλὰ τοῦτο καὶ ἃ ἔλαβες ἀπόλεσε· οὐκ ἔστι σὸν τοῦτο, ἀλλ' ἐμόν. μὴ ἥρπασά σου τὴν πορφυρίδα· μὴ ἁρπάσῃς μου τὴν ἱερωσύνην. ὁ δὲ οὐκ ἐπείθετο, ἀλλὰ τῇ ἀπονοίᾳ φερόμενος ἐπεισῆλθεν εἰς τὸ ἱερὸν, λυμήνασθαι τὰ ἅγια τῷ ἁγίων θέλων θυμιάσαι. ἐπὶ τοῦτο ὁ ἱερεὺς καταφρονηθῇ, καὶ λέπρας ἱερωσύνης ἐπατάξατο, καὶ οὐδὲν ἠδυνάσατο οὐκέτι λαμπόν, ἢ μόνον ἐλέγχου, καὶ πρόρρησιν ὅτι δείκνυσθαι, ὁ δὲ καὶ ὅπλα ἐκίνει, καὶ θεοσεβείᾳ ἐκέκραγεν τῇ ἑαυτοῦ, ὁ ἱερεὺς φησιν· ἐγὼ τὸ ἐμαυτοῦ ἐποίησα, οὐδὲν πλέον δυνάμενος, βοηθησάτω ἱερωσύνη, Κύριε, παντοκράτωρ, ἧς νῦν ⓐ νόμοι ἀδικοῦνται, καὶ ⓐ θεσμοὶ διαπίπτουσι. καὶ ὅσα τοιαῦτα. βλέπεις ἐξαίσιον λέπρα· ὅτι τοῦ μετώπου αὐτοῦ· ὅσον τὰ ἀναισχυντήματα, ἐκεῖ καὶ ἡ ἀτιμωρία. Εἶδες φιλανθρωπίαν τοῦ Θεοῦ τιμωρείας; οὐ κέκραγεν ἀφῆκεν· οὐ γλίσχρως ἔσωσεν· οὐ ζωοπαραλύτῳ ⓦ οὐρανοὺς, ἀλλ' ἐξαίσιον λέπρα· καὶ οὐκ ἐν ἄλλῳ τόπῳ, ἀλλ' ὅτι τοῦ μετώπου· ἵνα ὡς ἐν σπήλῃ τὰ γράμματα ἢ κύμβια, καθάπερ νόμος ἐν ὑψηλῷ πινακίῳ, λέγεται, μὴ ποιῇς τοιαῦτα, ἵνα μὴ πάθῃς τοιαῦτα. Τί οὖν ⓦ αὐχένα αἰκίζεις, εἰπέ μοι; τί ὑβρίζεις ἐν ἄκρῳ οὔσῃ; τί ὀφρῦς διαπρᾷς; τί δὲ σῆθος φυσᾷς; τεῖχα οὐ δυνάσῃ ποιῆσαι λιθικὸν ἢ μιλιαρὸν, καὶ ὡς πρὸ πολλοῦ κεκραγέναι, οὕτως ἀεροβατεῖς; τεῖχα ἐβούλου σοι ἐν πέρᾳ φύναι, ἵνα μὴ βαδίζῃς ὅτι τῆς. τί σε καλέσω, ἢ καθελὼν σε τὸ ἀπέτοιδι; εἶπον σε πέφευγε καὶ κόπος καὶ καπνὸς καὶ κονιορτός; ἀλλ' οὐδέπω ἀκριβῶς τῆς εἰκόνος ἐπιλαβόμεθα. ἐμοὶ δοκεῖς "συπέρ" τῷ ἐμπαιγμοὶ καὶ ἀφλεγμοῖ τοῦ στοιχείου. καὶ γὰρ ἐκεῖνο δοκῶ οἶδεν μὴ ⓦ ἐμπαγησμοὶ καὶ ἀφανεσκέναι, μικρὸν χρὸς ἀφίσω δὲ "τομείῃ," καὶ τὴν ἐξῆς τε ἅπαν, καὶ τὸ φέρας ἀπάσης δυπλέστερον ἐφύην. καὶ ὥσπερ αἱ πομφόλυγες εἰς ὕψος αἰρόμεναι μέγα δυκόλως ῥήγνυνται· οὕτω καὶ ⓐ τῇ κατοδοξίᾳ φυσώμενοι ῥᾳδίως ἀπόλλυνται. Οὐδὲν γὰρ ἀπιστοίας ἴσον κακόν. ὅτε γὰρ ἀγαθοὺς οὐκ ὢν τοῦ τότε τοιούτους, οὕτω δοκοῦντας λέγεται· ὅτε τοῦτος δὲ ἦσαν "τούτοις" τὰ δοκοῦντα τῆς φυσηθεὶς ταῖς ἐλπίσιν, ἄξεται χιλίαθι καὶ ἔπτακις ἐλήφθη. τοσοῦτον γὰρ ἴσταται Θεὸς, καὶ ὅπερ εἶχεν, ἀπώλεσεν. ὅπερ οὖν καὶ ὁ Θεὸς ἀπεδίζων αὐτῷ, καὶ τὸ δοῦναι αὐτὸ κωμῳδῶν ἔλεγεν· Ἰδοὺ Ἀδὰμ γέγονεν ὡς εἷς ἐξ ἡμῶν. Καὶ ἐπὶ τοῦ μαχαιρίου ἡ Ἰωὼ μικρά τινα λαβοῦσα ὅτι ἔκπτωμα ὁ δοκοῦντος, τοσοῦτον ἔρριζον αὐτὸ ⓦ οἶκοι διέσασαν, ὃ σῶμα διεμασήσατο, τοσαύτην παγχρηδίαν εἰργάσατο, τὴν οὐσίαν διέφθαρε, τοὺς παῖδας κατέχωσε, τὴν Σάρκα διέτηκε, τὴν γυναῖκα ἐπένησε, τοὺς φίλους, τοὺς ἐχθροὺς, τοὺς οἰκείους τοιαῦτα εἰπεῖν προσκύασεν· εἰ μὴ μικροῖς καὶ πιχροῖς δισμοῖς, πῶς οὐκ ἂν πολλοὺς ἐλυμήνατο; πανοῦργον γὰρ τὸ θηρίον τοῦτο καὶ ἀκόρεστον· καὶ εἰ μὴ συνεχῶς ἐχρήσατο, πάντα ἂν διέτρεψε καὶ συνέχει. διὰ τοῦτο χάρις αὐτῷ τῷ πάντων ὁ διασώσας οὐ δίδωσιν, ὡς φιλάνθρωπος· ᾧ πρέπει δόξα καὶ κράτος, νῦν καὶ ἀεί, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ex τῆς ἁγίων. τοῦ θεοῦ Ῥωμ.

Ex τῆς ἁγίων. τοῦ θεοῦ τοῦ Κοσμᾶ βίβ. ὑπερ.

Ex τοῦ ἁγίου. τῷ ιβ Ματθ. εὐαγγ.

Ex τοῦ Ὁσίου λόγ. εἰς τὸν Ὀζίαν.

Ex τοῦ ἁγίου. τοῦ θεοῦ τοῦ Ῥωμ. ὑπερ.

Ex τοῦ ἁγίου. τῷ ιβ Ματθ. εὐαγγ.

Ex τοῦ ἁγίου. τὸν μεγ. Βασιλ. περὶ μέθης.

πάντα καταλιπόντα, καὶ μόνῳ τῷ κακίᾳ προσεβεβληκόσι, καὶ τὰ ἐκ τούτης αὐτῇ τῆς ἁμαρτήματων συλλεγόντα φορτία. Εἰκότως ἄρα εἴρηται τῇ παλαιᾷ κενοδοξία· δηλέκτης γάρ ἐστιν ἕιδος, οὐδὲν ἔχουσά τι χρήσιμον· ἀλλ' ὥσπερ τὰ προσωπεῖα δοκεῖ μὲν τῆς εἰ) λαμπρὰ καὶ ἐπίφαντα, κενὰ δὲ ἔνδοθέν ἐστι· δηλοῖ καὶ τὴν σωματικὴν ὄψιν ὑπερπίπτοντα ὄντα, οὐδένα οὐδέ ποτε πρὸς ⓦ ἔρωτα ἑλκύσει ⓦ ἑαυτῆς· ὅτω, μᾶλλον δὲ ἀθλιώτερον, καὶ ἡ πρὸς τὴν πολλὴν δόξα. οὐδὲν γὰρ ὅπου τῆς τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπίας ἀλλοτριοῖ, καὶ δι' ἧς τὴν γέενης πρόξενοι πυρός, ὡς ἡ τῆς ὑπερηφανίας τυραννίς. Ταύτης γὰρ ἡμῖν πρόνοσης, καὶ σωφροσύνης, καὶ πραότητος, καὶ ταπεινώσεως, καὶ θύρας, καὶ ἐλεημοσύνης, καὶ ὁπλοιῶν ἐπιτιλοῦμεν, ἅπας ἡμῶν ὁ βίος ἀκάθαρτος ἦν. Ἀκάθαρτος γάρ, φησι, πρὸς Κύριον πᾶς ὑψηλοκάρδιος. τοσοῦτόν ἐστιν ἡ κενοδοξία κακόν, ὅπου καὶ μόνον πρὸς κακίαν ὠθεῖ σὺν ἀλύσει, ἀλλὰ καὶ τὰς ἀρετὰς πρυφέστηκε· ὅτου ἡμᾶς ἐκβαλεῖν ἐκβαλεῖν μὴ δυνηθῇ, ἐν αὐτῇ τῇ ἀρετῇ πολλὴν τὴν ζημίαν ἐργάζεται, σὺν μὲν πόνοις ὑποστῶσαι δυσαγκάζουσα, τῆς δὲ καρπῶν ἀποστεροῦσα. καὶ γάρ ἐστιν ἀμφοτέρων ἐφιέμενον ἀμφοτέρων τυχεῖν. τυχεῖν μὲν γάρ ἐστιν ἀμφοτέρων, ὅταν μὴ ἀμφοτέρων, ἀλλὰ τῆς μιᾶς ὀπτιθυμεῖν, τῆς ἐκ τῆς ἀρετῆς. ἀμφοτέρων δὲ ἐρᾶσθαι οὐκ ἔστιν ἀμφοτέρων τυχεῖν. Ὁ γὰρ δοκῶν θεᾶσθαι τὴν διὰ τὴν δυσεβείαν δόξαν ἐργαζόμενός τι τῆς ἀγαθῆς, καὶ τι τούτης ἀπολαύσας δυνηθῇ, καὶ τι μή, ἀρκεσθήσεται ἐπαυθα ἐλθὼν τὴν ἀμοιβὴν· καὶ οὐδὲ μέλλει λήψεται ἐκεῖ ὑπὲρ τούτου τὴν δυσίδοσιν. δοκεῖ πῶς προσλαβεῖν ἑαυτὸν ἀπεστέρησε τῆς παρὰ τοῦ κριτοῦ φιλανθρωπίας, προσπαίσας τὴν διὰ τὴν δυσεβείαν δόξαν τῆς ψήφου τοῦ δικαίου κριτοῦ. ὁ δὲ αὖ τοῦτο μόνον ἐργαζόμενός τι τῆς πνευματικῆς, ὥστε μόνον ἐκείνης ἀρέσαι τῷ ἀκοιμήτῳ ὀφθαλμῷ, καὶ ὁπόσα εἰς αὐτὸ αἰάλωτος μένει, καὶ τὰ τῆς ἀρετῆς ἀκέραια, καὶ ἡ χρηστὴ προσδοκία ἐστιδεῖ ἤδη πολλὴν αὐτῷ περιέχει τὴν διὰ μυρίων· καὶ μετὰ τοῦ ἐν ἀσύλῳ ταμείῳ ἐκείνῳ αὐτῷ δοκεῖ φυλάττεσθαι τὴν ἀμοιβήν, καὶ ἡ διὰ τῆς αἰσθητῶν ἀκλονήτου δόξα. ὅπου γὰρ αὐτῆς μᾶλλον μετὰ δαψιλείας ἀπολαύομεν, ὅταν αὐτῆς ὑποφεύγωμεν, ὅταν αὐτὴν μὴ ζητῶμεν, ὅταν αὐτὴν μὴ διώκωμεν. καὶ γὰρ ἐν ταῖς ἱπποδρομίαις, ⓐ τοὺς ἵππους ἐλαυνόντες, πάντας τοὺς θεωμένους κροτοῦντας, καὶ μυρίας θύρηνίας καταχέοντας, οὐκ ὀπισθέφοντ), οὔτε ἡδονὴν ἕνα ἐκ τ ἐκείνων θύρηνίας καρπούμενοι· ἀλλὰ πρὸς ἕνα μόνον ὁρῶσι, τ βασιλέα τ ἐν μέσῳ καθήμενον, ἐ τῷ θυμαπ ἐκείνῳ προσέχοντες, πάντας ὑποφεύγουσι τοὺς πλήθους, καὶ τότε μέγα φρονοῦσιν, ἐπὰν δὴ ἐκεῖνος αὐτοὺς στεφανώσας δοξάσῃ. Τίνες γὰρ οὗτοι τῶν ἐκείνων ἀθλιώτεροι, ἢ τῶν ὑπὸ δείξιν ἀνθρώπων τ ἀρετ μεπόντων, καὶ τ πτηνίας ἀφανιζόντων τὰ πρόσωπα, καὶ ταῖς θύραις ἐν ταῖς ἀμφόδοις ποιουμένων, ὅταν σὺν μὲ πόνοις ὑποφύωσι, τῆς δ' ἀμοιβῆς ἀποστεροῦνται πάσης; τί ποιῆς, αἴθεσπε; ἑτέρῳ μέλλεις θύθωνας διδόναι τ πεποθημένοις, καὶ ἕτερον μύρτυρα καλῆς τ γνωμόνων; ἕτερον ἐγκλὴς δικαστῶν, καὶ ἕτερον καθίζεις θεατήν; οὐχ ὁρᾶς σὺν ἰσχὺς, οἱ, τ πόλεως ἀπάσης μόνω καθημένης, ἐν ταῖς τῶν ἵππων ἀμίλλαις ἄπαν τὸ στάδιον περιεχόντες ὅ μέσος, σὺν φιλονεικοῦσι τὰ τῶν ἀντιτύχων ἁρματα καταστρέφειν, ἵνα δὴ ἴδωσι ⓦ βασιλέα καθήμενον· ἐ τοσούτων ὄψεων ἕνα νομίζουσιν ἀξιοπιστότερον ὀφθαλμόν; σὺ δ' αὖθις ⓦ τῶν ἀγγέλων βασιλέα τοῖς σοῖς δρόμοις ἀγωνοθετοῦντα ὁρᾶν, ἐκβιάσῃ ἀφεὶς ὅπου τὰς τῶν ὁμοδούλων καταφθόγγους ὄψεις; δοκεῖ τι τοῦτο μετὰ μυρίας πάλας, μετὰ σὺν πολλοὺς ἱδρῶτας ἀστεφάνωτος ἀναχωρῆς, καὶ χωρὶς βραβείων πρὸς ⓦ ἀγωνοθέτην ἀπέρχῃ. Πῶς γὰρ οὐκ ἄτοπον, τὸν μὲ οἰκέτην πάντα, ὅσα περ δοῦ ποιῇ, ἐπὶ ἀρέσκειαν τοῦ δεσπότου ποιεῖν, καὶ μηδὲν πλέον ὑπιζητεῖν τῆς θεωρίας τῆς τούτου, μηδὲ ἑτέρων ὀφθαλμοὺς ἐφέλκεσθαι πρὸς τὸν πρᾶξιν, καὶ μεγάλοις ⓐ θεωρεμάτοις ὦσιν, ἀλλ' ἓν μόνον σκοπεῖν, ὅπως ὁ δεσπότης θεάσηται· ἡμᾶς δ' τοιούτοι ἔχοντας Κύριον, ἑτέρας ὑπιζητεῖν θεατάς, σὺν ὠφελήσας μὲ οὐδέν, βλάψαι δὲ

ἐκ

Ex τῆς ἐρμην. τῶ κατ' Ιωαν. εὐαγγ.

Ex τῆς ἐρμην. ἐ ἑξαημ.

χ. μύρ

χ. κεφαλίου

Ex τῶ ά λογ. τῶν εἰς τὸν Ὄρος.

χ. πυγμῆ

Ex τῆς ἐρμην. τῶ κατ' Ιωαν. εὐαγγ.

ποιαύτη ὦ φύσει συζῶσι μέγα φρονῆς, εἰπέ μοι; καὶ τί τοῦτο γλυκὺ τὸ καταγελαστότερον; ἀλλὰ πολλοὶ ἀρχὰς δουλεύουσιν; καὶ τί τοῦτο ὄφελος, ὅταν δουλεύσωσιν ἀρχῆς, τῶν ὧν παῖδες ἀγχμάλωτοι ἦσαν καὶ δοῦλοι; ὥσπερ οὖν εἴ τις οἴκοι μὲν τοῦ οἰκέτου τοῦ αὐτοῦ καὶ τὰ σώματα λαμβάνοι, ἔξω δὲ ὡς τὸν ἀγοραῖον ἐμβάλλων μέγα φρονῇ ὅτι τῆς τῶν ἄλλων ἀρχῆς. πόσων παίδων δοῦλος εἶ, καὶ μέγα φρονῆς ὅτι τῶν ὁμοφύλων ἄρχεις; εἶθε οἰκείων ἦρχες, ἢ τούτων ἧς ἰσότιμος. Εἰ γὰρ ὅτι τοῖς ὕπνοις καλεῖς ὁ ἀλαζονικώτατος κατηγορίας ἄξιος, ἢ πόσων οἰκείων μυριάδων ἀπόλλυσι· ὁ δὲ τοῖς μικροῖς οὖσιν ἐπαγόμενος, καὶ ἀφ' ἑαυτοῦ παρόντας δόξαν φυσῶν ἑαυτῷ, πῶς οὐκ ἂν εἴη πόσων καταγελαστότερος; ἄθλιε καὶ ταλαίπωρε, τῆς ψυχῆς σου ἀφ' ἑσπέρας μέχρι πρωΐας χαλεπωτάτῃ νόσῳ, καὶ τὸν ἑκάστου πειρώμενος πόνον, μέγα φρονῆς, ὅτι χρυσοῦ τάλαντα ἔχεις τόσα καὶ τόσα; ὅτι πλῆθος ἀνδραπόδων; ἀλλὰ ταῦτα οὐ σά. καὶ εἰ μὴ πείθῃ τοῖς ἐμοῖς ῥήμασιν, ἀπὸ τῆς πείρας τῶν παραλαβόντων μαίθαν. ἐὰν δ' οὕτω μωθύῃς, ὡς μήτε σὺ τῶν ἑτέρων συμβαινόντων ταῦτα παιδεύεσθαι, μικροὶ αἰτάμφοτοι, καὶ εἶσῃ δίχα τῶν εἰς σὲ, ὅτι σοι τύπτων ὄφελος οὐδέν, ὅτι ψυχρὰν ἄγων καὶ οὐδεμιᾶς ὥρας οὐδὲ ῥοπῆς βεβαίας κύριος ὤν, ἄκων εἰς σὸν πόνον αὐτὰ προσπίπτεις, ἢ τύπτοις πολλάκις, οἷς οὐκ ἐθέλεις· ἀλλὰ μὴ βίας προσαγορῶν, οἷς οὐδὲ καθορᾶν αὐτὰ ἐβούλου τὸ πρότερον. Ἢ γὰρ τῶν αἰσθητῶν παρουσία οὐδέν ἐστιν ὄφελος; ἀλλ' ἢ πίφεα, ἢ κάνις, ἢ καπνὸς, ἢ σκιὰ, καὶ τὸ ἔτι τούτων ἀσθενέστερον. τί γὰρ, εἰπέ μοι, μέγα νομίζεις; ποῖον ἦχος μέγα ἀξίωμα εἶναι; τὸ τῦ ὑπάτου; οὐδὲν γὰρ τούτου τοῦ ἀξιώματος μεῖζον εἶναι νομίζουσιν οἱ πολλοί. ὃ δὲ τοσαύτης τοίνυν λαμπρότητος γέμον, ὃ μεγάλως θαυμαζόμενος, ὁ μὴ ὕπατος ἔλαττον ἔχει οὐδέν· δὲ τῷ αὐτῷ καὶ κοινὸς ἢ σοὶ ὅτι ἀξιώματι. ἐμοίως γὰρ ἑκάστοις μετ' ὀλίγων ὧν εἰσί. πότε ἐλήφθη, πόσων χρόνων, εἰπέ μοι; ἡμερῶν δύο; τοῦτο καὶ ὀνείρους γίνεται. ἀλλ' ὄναρ, φησίν, ὅτι. ἢ τί τοῦτο; τὰ γὰρ ὀνείρατα ὄντα ὄναρ, εἰπέ μοι; ἀφ' ἡμῶν ταῦτα μᾶλλον λέγωμεν ὄναρ; ὥσπερ γὰρ τὰ ὀνείρατα, τῆς ἡμέρας καταλαβούσης, ἐλέγχεται οὐδὲν ὄντα· ὕπτω τῆς νυκτὸς καταλαμβαυούσης, ἢ ταῦτα οὐδὲν ὄντα ἐλέγχεται. καὶ ὥσπερ τὸ ἡμέρας τοῖς τὸ νυκτὶ ἡμοιμένοις οὐ γέγονέ τις, ὕτως οὐδὲ τὸ νυκτὶ τῶν μὴ ἡμέραν ἀπολαῦσαν δυνατόν. γέγονας ὕπατος; καὶ γὼ τὸ νυκτί. ἀλλ' ἐγὼ τὸ ἡμέρᾳ, ἢ σὺ τὸ νυκτί. ἢ τί τοῦτο; οὐδὲ ὕτω μοι πλέον τι ἔχεις, εἰ μὴ ἄρα τὸ λέγεσθαι, ὁ ἀφνα ὕπατος, τίως ἢ τὸ τιν ἀπὸ τῶν ῥημάτων ἡδονὴν ἔχει, πλέον ἔχει τινός. [τως τινός;] ἐμοὶ εἰπέ, ὁ ἀφνα ὕπατος ὅστι, ἢ χρείσωμαι τῷ ῥήματι· ἦχ ἅμα ἀλείφῃ ἢ ἀπῆλθεν; οὕτω καὶ τὰ πρόγματα ὅστι· ἅμα ἐφαίνετο ὕπατος, ἢ οὐκ ἔστι. χῶμεν ὅπου ἐκεῖνοι καὶ τρεῖς ἢ τέσσαρες· τῶν εἶσιν ὁ δέκα ἔτη ὕπατοι ἡμῶνοι; οὐδαμοῦ. ἀλλ' ὁ Παῦλος ἦχ ὕπτως. ἐμοὶ μὲν γὰρ ἢ ζωὴ ἀφ' ἑσπέρας λαμπρὸς, οὐ μίαν ἡμέραν, οὐδὲ δύο, οὐδὲ δέκα ἢ εἴκοσιν· οὐδὲ ἐννεακαίδεκα καὶ εἴκοσιν, ἀλλὰ ἢ ἐτελεύτησε, ἢ τετρακοσιοστὸν λοιπὸν ἔτος πρελήλυθε, ἢ ἔτι ἢ πλῶ ὅστι λαμπρὸς, ἢ πολλῷ λαμπρότερος ἢ ὅτε ἦν. καὶ ταῦτα μὲν τὰ τῇ γῇ· τὰ δὲ τοῖς ὑρανοῖς λαμπρότητα τίς ἂν ἢ δυνήσαιτο λόγος; Καὶ καθάπερ ὅταν ἰδὼν πολὺ θαλάττης κύματα, πλῶ μὲν εἰς ὕψος ἄφατον αἰρόμενα, ἀθέσμους δὲ πάλιν καταπινούμενα· τὴν αὐτὴν δὲ ὄψιν ἢ σὺν τὸν ἀλαζονείαν μετιόντας ὁράσομεν, πλῶ μὲν μέγα φρονοῦντας, καὶ τὰς ὀφρῦς αἰωρουμένους, ἢ πρὸς τὰ τῆς πρώτης βίου πρόγματα ἐστομωμένους· ἀθέσμους δὲ ταπεινουμένους, καὶ εἰς ἑκάστου ἐλαίσιστα πείρας. τούτους ἢ ὁ μακάριος Δαυὶδ ἀριθμήσας ἔλεγε· Μὴ φοβοῦ ὅταν πλουτήσῃ ἄνθρωπος, ἢ ὅταν πληθυνθῇ ἡ δόξα τοῦ οἴκου αὐτοῦ. καλῶς εἶπε, μὴ φοβοῦ. μήσει θορυβήσῃ, φησὶν, ἡ τοῦ πλούτου περιουσία, ἢ ἡ τῆς δόξης περιφάνεια. ὄψει δὲ μετ' ὀλίγον καμηλοὶ κείμενοι, ἀνενέργητοι, νεκροὶ, ἐρρωμένοι, σκωλήκων ἡδόμενοι βορίοις, γυμνοὶ τούτων ἀπόντων καὶ ἡσυχάζοντες, ἢ οὐδὲν ὅλως μᾶλλον ἑαυτῶν ἀπεγκεῖν δυνηθέντες· οὐδὲ γὰρ ζωοποιοῦσι τοῖς σεσηθόσι μαθηταῖς, ἀλλ' οὐ ταῦτα ἄπορα

ἄπορα

Ex τῆς ἐρωτ. πρὸς τὸν Ἰωαν. ἀπαγγ.

Ex τῆς ἐπιστ. πρὸς Ἐφ.

Θεὸν δὲ φράσω, ὡς ὃ μὴ ἀποδῶται κακὸν κακοῦ. Εἰ δ' λέγοι τις· πῶς γάρ; ἡδὺν ἀμοιβὴν ἀμοιβαῖς ἀδικήσαντα ἀθετίσεως ὧν; σκόπει αὖ εἰ πειστὸν ὅπως ἡδὺν ἀσωτεῦσαι τῷ δυσμενεῖ, τῷ ἀποδυσαμένῳ, τῷ κατευξάσθαι τὸ λελυπηκότος, τῷ καταφάσαι αὐτῷ μυεῖα, τῷ τοὺς πόδας ἀμῦσαι. ταῦτα γὰρ οὐκ ἐξουσίας κρῖμα τῆς ἀμείνονος. ὁ τοίνυν ταῦτα μὴ ποιήσας, ἢ τὸ μὴ ἀμύνασθαι μισθὸν λήψεται. δῆλον γὰρ ὅτι ἐκείνῳ κύριος ὤν, οὐκ ἂν ἐποίησεν. Ὅταν οὖν ἴδῃς ἐχθρὸν ἐμπεσόντα εἰς ταῖς χερσὶ ταῖς σαῖς, μὴ τὸ μισεῖν τιμωρίας, ἀλλὰ σωτηρίας σκόπει· τότε γὰρ μάλιστα δεῖ φείδεσθαι τοῦ ἐχθροῦ, ὅταν αὐτοῦ ἐλεήμονα κύριον. καὶ ὕστατα καθ' ἑαυτοὺς οἰκονομῶμεν, καὶ τῆς τοῦ πλησίον διὰ πλημμελημάτων σωτηρίας, ταχέως κἀκεῖνοι αὐτοῖς πρῷοι ἐσόμενα καὶ ἐπίφοβοι· καὶ, ὃ πάντων μεῖζον, τοῦ ἀποκειμένου ἀπολαύσομεν ἀγαθοῦ· χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, σὺν τῷ πατρὶ καὶ τῷ ἁγίῳ καὶ ζωοποιῷ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεί, καὶ εἰς τοὺς ἀπεράντους αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΠΕΡΙ ΑΛΑΖΟΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΕΝΟΔΟΞΙΑΣ.

Ὁ Παῦλος πεφυσιωμένους δογματικῶς καταστέλλει, μὴ μακρὰς κινῶν λόγους, ἀλλ' αὐτοκατάκριτον αὐτὴν τῆς φύσεως μόνον, καὶ ὑπομνήματα σοφοῦ ῥᾳδίως, ὅταν οἱ λέγωμεν· Τί καυχᾶται ἡ ἀσθένεια; εἰ δὲ μὴ καυχᾶται, ταῦτα λέγει, καπάσῃ αὐτὴν ζῶντα, καὶ διδάξει ὅτι γῆ καὶ σποδός ἐστι· πῶς γὰρ οὐκ οἶδεν ὅτι ταῦτά ἐστιν. ὁρᾷ τὸν εὐπρεπισμὸν τοῦ σώματος, ὁρᾷ τὸν διαφειδῆ, τὸν θεραπείαν τῶν καλλίστων, δοῦλον ἀσθενείας· ἰμάτια αὐτοῖς κειται πολυτελῆ, ὄγκον ἀρχῆς περιεβάλετο μέγαν· ἡ φαντασία αὐτοῖς ἀπατᾷ, καὶ ὑπολαμβάνεσθαι ποιεῖ τῆς φύσεως· αἰτὸν διαμένει μόνον τὸν ἀπὸ τῆς τέλους ἀπόδειξιν· οὐκ ἔρχεται πρὸς ταῦτα σορὸς καὶ ταῦτα σήπεται τῶν πρόσθεν· πρὸς τὰ παρόντα βλέπει μόνον, καὶ δοκεῖ τῶν μελλόντων εἶναι. διδάξει τοίνυν αὐτοῖς ὁ τεύξεται λόγος, ὅτι γῆ καὶ σποδός ἐστιν, ἵνα ζῶν λάβῃ ὃ φαρμακεύει. εἰ γὰρ γῆ καὶ σποδός ἐστιν, τί καυχᾶται γῆ καὶ σποδός; ἐπήγαγεν, ὅτι καὶ ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ ἐξουδένωται καὶ ἐδόθησαν αὐτῷ· ἐδόθησαν τὰ ἔγκατα λέγει, τὸν γαστέρα τὸν γέμουσαν σκυβάλων καὶ πολλῆς ἀκαθαρσίας καὶ δυσωδίας. ἴδε ὃ εὐπρεπισμὸς καὶ ὑπόκρισις τῆς ὕσεως· μὴ διαμείνῃς ὧδε τὸν ἡμέραν τῆς πλάνης, ἵνα μάθῃς ὧδε τὸν ἀθένειαν. ἔτι μικρὰ καὶ διέρευσαν, καὶ εἰς τὰ ἔγκατα αὐτοῦ ἀφόδευσεν τὸν λόγον, καὶ πᾶσαν ἡμῶν τὸν ἀθένειαν ἔφη. ἀλλὰ μὴ καταπέσῃς. δεῖ γὰρ μισῶν ἡμᾶς, ἀλλὰ φειδόμενος ὅτως ἐπίνοσεν ὁ Θεός, πρόφασιν ἡμῖν καταπεπτωκυίας μεγάλης. εἰ γὰρ ἄνθρωπος, γῆ ἐστι καὶ σποδός, τὸ μισεῖν εἰπεῖν, ὅπερ εἰς τὸν ἀρχὴν ἀναβιβάσομαι· εἰ μὴ τῆς φύσεως χαμαὶ πεσούσης, πῶς ἂν δέξαιτο τὸ δίκαιον; ὅταν οὖν ἴδῃς πνὰ πεφυσιωμένον, καὶ αὐχένα διατεινόμενα, καὶ ὀφρῦς αἰωρουμένα, ὑπὸ ὀγκώματος φερόμενον, ἀπειλοῦντα, εἰς δεσμωτήριον ἐμβάλλοντα, ἐπηρεάζοντα, θανάτῳ παραδιδόντα, εἰπὲ πρὸς αὐτόν, τί καυχᾶται γῆ καὶ σποδός; ὅτι καὶ ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ ἐξουδένωται καὶ ἐδόθησαν αὐτῷ. ταῦτα οὐ πρὸς μόνον ἰδιώτην εἴρηκα, ἀλλὰ καὶ πρὸς αὐτὸν τὸν καθηγούμενον τοῦ βασιλικοῦ. μὴ γὰρ τὸν ἀλουργίδα ἴδῃς, μηδὲ τὸ ἀλαζόνημα, μηδὲ τὰ ἱμάτια τὰ χρυσᾶ· ἀλλ' αὐτὸν τὸν φύσιν ἐρεύνησον, καὶ τὸ πάντων ἔφη τὸν χοῦν οὖσαν εὑρήσεις. πάντα γὰρ δόξα ἀνθρώπου, ὡς ἄνθος χόρτου. Τίνος εἶχες μέγα φρονῆσαι, ἄνθρωπε, ἢ ὀλίγα τινά; καλέσθη ἀπὸ τοῦ φυσήματος τοῦ κτίσαντος σε ἡ φύσεως ὁ κύτταρος. γῆ γὰρ σποδὸς εἶ, τέφρα καὶ κόνις, καπνὸς καὶ σκιά, χόρτος καὶ ἄνθος χόρτου.

πιαστὴ

δὲ κύριον ὄνομα λῃς, ὁ μᾶλλον ζηλωτὸς ἰῶ καὶ αἰακηλητῶτος, οὐκ ἀρκέσομαι. καὶ οὐκ εἶπε, Ⓦ διδάσκαλόν σου, Ⓦ διαπότην σου, Ⓦ ἐργάτην· ἀλλά, Ⓦ ἀφ' ἑνὸς τοῦ αὐθέντου φιλήματι ἀγαπᾷδίδως· ἀ γὰρ μὴ διδάσκαλος ἰῶ, μηδὲ διαπότης, Ⓦ οὕτως ἡμέρως, τὸν οὕτως ἁπλάστως ποιοῦντα σὲ ἀμοιβῆναι, ὡς καὶ σὺ χαίρῳ τῆς προδοσίας σου φιλῶν, τοῦτον ἀγαπᾷδίδως; καὶ ποιῶ μὴ τὰ προδότου οὕτως, ὡς προείρηται· ποιῶ δὲ σὺν ἐπιλήσμοσι μὴ μαχαίρᾳ καὶ ξύλοις πῶς; καὶ τί ἠμέλουν ἡμερώτερον τοῦ ῥήματος τοῦ ποιοῦντος εἰρηκέναι; δυνάμενος γὰρ αὐτοῦ ἀθέσμοις ἀφανίσαι πόλεις, τούτων μὲν ἐπαύσατο φόβῳ, σώζειν, σώζεσθαι λίαν ἐπιθυμῶν αὐτοῖς ἀμαλέγεται λέγων· Τί ἐξέλθατε, ὡς ἐπὶ λῃστὴν ἰῶ, μετὰ μαχαίρας καὶ ξύλων; καὶ ῥίψας αὐτοῦ ὑπλίους, ὅπως ἔμθυμοι ἀναθησόμενοι, ἐκὼν παλιναυλοῦ ἐξεδίδου, καὶ ἰῶ ἐγένετο δεσμᾶ προσβάλλοντος ταῖς ἁγίαις χερσὶν ὁρῶν, δυνάμενος πόδας κλονῆσαι καὶ ῥίψαι κάτω. Τίς ἀναλήσει σοῦ δυνατείας τὸ Κυρίου, ἀκούσας ποιήσει πάσας σοῦ αἰτήσεις αὐτοῦ; μιμησώμεθα καὶ ἡμεῖς, ἀδελφοί, τὸν ἀνεξικακίαν αὐτοῦ, τὸν πραότητα, τὸν ταπεινοφροσύνην. Μάθετε γάρ, φησὶν, ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι πρᾶός εἰμι, καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ, καὶ εὑρήσετε ἀνάπαυσιν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν. Διὰ δὲ τοῦτο καὶ ὁ Παῦλος τοῦτο τίθησι καὶ φησι· Εὐλογεῖτε τοὺς διώκοντας ὑμᾶς, εὐλογεῖτε καὶ μὴ καταρᾶσθε. Καὶ οὐκ εἶπε, μὴ μνησικακεῖτε, μηδὲ ἀμύνεσθε, ἀλλὰ τὸ πολλῷ πλέον τούτου ἐζήτησεν εἰπών, εὐλογεῖτε. ἐκεῖνο μὲν γὰρ, τὸ μὴ μνησικακεῖν, μηδὲ ἀμύνεσθαι, ἀνδρὸς φιλοσόφου· τοῦτο δὲ ἀγγέλου. λοιπὸν καὶ εἰπών, εὐλογεῖτε, ἐπήγαγε, καὶ μὴ καταρᾶσθε, ἵνα μὴ τοῦτο καὶ ἐκεῖνο ποιῶμεν, ἀλλ' ἐκεῖνο μόνον· ἐπεὶ γὰρ μισθῶν ἡμῖν εἰσι προκείμενοι Ⓦ διώκοντες. ἂν δὲ ἡ ὀφρὺς, ἢ ἕτερόν σου σαυτῷ μετ' ἐκείνων καταπλάσεις μισθόν. ἐκεῖνος μὲν γάρ σοι τὸ ἀπὸ τοῦ θεωρεῖν, μισθὸν προκείμενον, σὺ δὲ σαυτῷ τὸν ἀπὸ τῆς εὐλογίας τὸ εἰς ἐκεῖνον, σημεῖον μάλιστα ἐκφέρων τὸ εἰς Χριστὸν ἀγάπης. διὰ δὴ τοῦτο πάντα τρόπον ἐκβιάζοντας καὶ διώκοντας, καὶ διὰ τῶν προσταγμάτων ἐπηρεάζοντας τοῖς ἑαυτοῖς ἀμείβεσθαι ἐκέλευσεν ὁ παθητικὸς διδάσκαλος, καὶ ἄνω μὲ αὐτὸν εὐλογεῖν ἐπέταξε, προϊὼν δὲ καὶ ἔργοις εὐεργετεῖν προτρέπει· χαίρειν μετὰ χαιρόντων, καὶ κλαίειν μετὰ κλαιόντων. ὅπως γὰρ ὅτιν εὐλογήσαι μὲ ἡ μὴ καταρασάμενος, μὴ μέλῃ ἐξ ἀγάπης τοῦτο ποιῆσαι, βούλεται καὶ διαθερμαίνεσθαι ἡμᾶς τῇ φιλίᾳ. διὸ καὶ τοῦτο ἐπήγαγεν, οὐχὶ μὴ μόνον εὐλογεῖν, ἀλλὰ καὶ συνάγειν, καὶ συμπάσχειν, εἴ ποτε ἴδωμεν αὐτοῦ συμφορᾷ προσπίπτοντας· οὐδὲν γὰρ οὕτως ἀγάπην συνάγει, ὡς ὅταν καὶ χαρᾷ καὶ λύπῃ κοινωνῶμεν ἀλλήλοις.]

Ακούσωμεν τί φησιν ὁ Πέτρος πρὸς Ⓦ Χριστόν· Ποσάκις, ἐὰν ἁμάρτῃ εἰς ἐμὲ ὁ ἀδελφός μου, ἀφήσω αὐτῷ; ἕως ἑπτάκις; ὁμοῦ καὶ ἐπερωτᾷ καὶ ὑποτίθεται· καὶ πρὶν ἢ μάθῃ, φιλοσοφεῖται. τὸν γὰρ γνώμιμον τοῦ διδασκάλου σαφῶς εἰδὼς, ὅτι πρὸς φιλανθρωπίαν ῥέπει πλέον, βουλόμενος ἀρέσαι τῷ διδασκάλῳ, φησὶν· ἕως ἑπτάκις; εἶτα ἵνα μάθῃς, τί μὲν αὐθέντος, τί δὲ Θεοῦ, καὶ πῶς ἡ τοῦ μακροθυμία φιλανθρωπία, ὅπου μὲν ἀφίεται, πρὸς τὸν δὲ πρόσταγμα τοῦ διδασκάλου συγχρονομένη, ποίας ὅσῃ πάσης δικαιοσύνης καὶ ὅσοι σαγῆνι πρὸς πόλεις ἄσημοι, ποσοῦτον ἡμῶν ἀγαθότης πρὸς τὸν ἐκείνου ἀφανῆ φιλανθρωπίαν· εἰ ποῦτος αὐτὸν, ἑπτάκις, καὶ νομίσαιτο μεγάλα φιλοσοφεῖσθαι καὶ δαφιλοῦσθαι, φησὶν ὁ Χριστός, Οὐ λέγω, ἕως ἑπτάκις, ἀλλ', ἕως ἑβδομηκοντάκις ἑπτά· ὅπερ ὅτι τετρακόσια καὶ ἐνενηκοντα. καὶ μὴ νομίσῃς δύσκολον εἶναι τὸ πρόσταγμα. ἐὰν γὰρ ἧς προκαθυμούμενος τοσαυτάκις καταφρονεῖν τῶν εἰς σὲ ἁμαρτημάτων, ἀπὸ μιᾶς καὶ δευτέρας καὶ τρίτης συγχωρήσεως γυμνασθεὶς, οὐδὲν πόνον ἔξεις λοιπὸν τῆς τοιαύτης φιλοσοφίας, καθάπαξ ἐμμελετήσας τῇ ψυχρότητι τῆς συγχωρήσεως μηδὲ πλήττεσθαι τοῖς τῶν πλησίον ἁμαρτήμασιν. Αλλὰ καὶ εἴ τις ἁρπαγὴν νομίσας ἄδικον, ὑπὲρ τῆς τοιαύτης ἀδικίας δίκην δώσει τῷ Θεῷ, μυρίους ἀπὸ τῆς δίκης ἐκείνης καρπώσεται τοὺς μισθούς. οὐδὲν γὰρ ὅτι Ⓦ Θεοῦ

Λουκ. κγ. μδ.

Ματθ. κ. κθ.

Ρωμ. ιβ. ιδ.

Εκ τοῦ λόγου τοῦ εἰς τὴν παραβολὴν τοῦ τὰ μυρία τάλαντα ὀφείλοντος

Ματθ. ιη. κα.

Εκ τῆς ἑρμην. τοῦ κγ' λουκ. εὐαγγελ.

Εκτῆ α Λ-ξ. ἐὰς † Δεζὶλ καὶ † Σαὴλ.

Θεοῦ μεγάλας δυναμένων ἁμαρτίας. Οὕτως γὰρ σοφὸν ὕτως ἀσφαλέστερον τῷ φεύδεσθαι τῷ ἐχθρῷ, σοφὸν σφοδρότερον τῷ βούλεσθαι ἁμαρτεῖν ἑαυτὸν καὶ ἀμύνεσθαι. ὁ μὲν γὰρ ἀμαρτήσας καὶ καταγνώσεται πολλάκις ἑαυτῷ, καὶ ποτὲ μὲν ἔξω γενόμενος, καὶ ἐκὰς ὢν ἡμέρας καὶ ὥρας ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας ἐκείνης καταδύμενος· ὁ δὲ φυσάμενος καὶ μικρὸν καρπώσας χρόνον, γαυριᾷ μὴ ταῦτα καὶ τοσαῦτα καὶ τηλικαῦτα χρήσας ἁμαρτήματα ἐλπίδας, καὶ τὰς ἁμαρτίας τῆς ἀνέξικακίας τοῦ θεοῦ προσδοκᾷ. καὶ εἴ ποτε προσπέσοι τινὶ διπῷ, μὴ πολλῆς παῤῥησίας ἁπτήσει Θεὸν τῷ αἰτῆσαι. καὶ τοῦτο ἀπὸ τοῦ μὴ τὸν Δαβὶδ καὶ τὸν Σαοὺλ γνωμῶν ἐστιν ἰδεῖν. ὁ μὲν γὰρ βουληθεὶς ἀνελεῖν, γυμνὸς καὶ ἄοπλος καὶ πάντων ἔρημος [καὶ] καταπτερ ἀγκυμάλωτος προσδοκᾶται, ὅτως εἰς ὃ κατὰ μικρὸν ἔκειτο· ὁ δὲ εἴκων καὶ προσχωρῶν πάντα χρῶ, καὶ μηδὲ δικαίως ἐπεξελθεῖν βουλόμενος, χωρὶς μὴ χρημάτων καὶ ὅπλων, καὶ ἵππων καὶ στρατιωτῶν, τὸν πολέμιον εἰς χεῖρας ἐλήλυθε· καὶ ὃ δὴ μεῖζον ἀπάντων ἐστὶν, τὸν Θεὸν εἰς πλείονα εὔνοιαν ἐπεσπάσατο, καὶ μεγάλας καὶ θαυμαστὰς τῆς πρὸς τὸν ἐχθρὸν κηδεμονίας ἁμαρτίας ἀπέλαβεν ὕστερον.

Εκ † λέβ. †, Εὐ πινᾶ ὁ ἐχθρὸς σου.

Ποίαν οὖν ἔχομεν ἡμεῖς συγγνώμην ἁμαρτημάτων προῤῥήγοντες μηνυόντες, καὶ τὰς λελυπηκόσας ἀμυνόμενοι, ὅταν ὁ αἴτιος ἐκεῖνος τοσαῦτα μὴ πεποιηκὼς, πλείονα καὶ μείζονα προσδοκᾶν αὐτῷ συμβήσεται; καὶ, ἀπὸ τῆς τοῦ ἐχθροῦ σωτηρίας φαίνῃ φεισόμενος ὕτως, ὡς ἐλεεῖσθαι κινδυνεύσας μᾶλλον αὐτὸς, καὶ μὴ φόβον καὶ δέος ζῆν, ἢ τὸν μάλιστα μισεῖα προσήκοντα αὐτῷ πρᾶξαι ἀποσφάξαι δικαίως;

Εκ † ἑρμῶν. † ζ. Ψαλ.

Καλὸν μὲν γὰρ ὃ μὴ ἀδικεῖν· πολλῷ δὲ μᾶλλον φιλοσόφου ψυχῆς ὃ ἀδικηθέντα μὴ ἀμύνασθαι. τοιοῦτος οὖν ὁ Δαβίδ. καίτοιγε ὁ νόμος τοῦτο πρᾶξαι τότε ὃ μέγιστον, Ὀφθαλμὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ ἐκκόπτειν, καὶ ὀδόντα ἀντὶ ὀδόντος ἐκκόπτει· καὶ οὐκ ἐῶ προβάσεως ὃ γινόμενον. ἀλλ' ὅτου φιλόσοφος ἐῶ ὁ Δαβίδ, ὡς μὴ μόνον μὴ προβαίνειν τὸν νόμον, ἀλλὰ καὶ οὐκ πολλοῦ τοῦ προσήκοντος ὑποβαίνειν, καὶ ὑπὸ τὰ σκάμματα πηδᾶν. οὐ γὰρ εὐόμιζεν αὐτῷ ἄρκειν εἰς ἀρετὴν, εἰ μὴ καὶ ὑπεραντίστοιχα τοῖς προσάγμασι. ἡμεῖς δὲ τοῦτο ἀπαιτοῦμεν μόνον, ὃ μὴ ἀντιποδίσαι, ἀλλὰ καὶ ὃ ἐνεργετῆσαι. Εὔχεσθε γάρ, φησιν, ὑπὲρ τῶν ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς· καλῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς. ποίαν οὖν ἀρίσκομεν συγγνώμην λοιπὸν, πῶς δὲ ἀπολογίαν, μὴ τὸν τοῦ Χριστοῦ προσιόντα μὴ φθάνοντες εἰς τὰ μέτρα τῶν ἐν τῇ παλαιᾷ πολιτευσαμένων, καὶ ταῦτα πολλῷ προσιόντα ἀπαιτοῦμεν; Ἐὰν γὰρ μὴ περισσεύσῃ, φησὶν, ἡ δικαιοσύνη ὑμῶν πλεῖον τῶν γραμματέων καὶ Φαρισαίων, οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. ὥσπερ γὰρ οὐκ ἔστιν ἴσος ὁ ἐν τῷ νόμῳ τὰ αὐτὰ καταρτῶν τῷ τοῦ τοῦ νόμου· οὕτως οὐδὲ ὁ ἐν τῇ χάριτι τῷ [τοῦ τοῦ νόμου, μᾶλλον δὲ τῷ] ἐν τῷ νόμῳ· ἀλλ' ἀπὸ τοῦ κρείττονος πολλὴ ἡ διαφορὰ γίνεται.

[Οτὰν ἐπιστῶσι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τὴν ἀγαθότητα καὶ τὸ συμπαθὲς καὶ φιλάνθρωπον, ἱλαρὸν καὶ πρόθυμον ἐκπλήξει στενάζομεν, πῶς δὲ ἐν αὐτῷ τῷ σταυρῷ τῶν σταυρούντων ἐπεμελήσατο· οὐ βέλτιστε δὴ ἴσον; καὶ ἆρα δοκεῖ τὴν ἀρχὴν ὠνείδιζον αὐτὸν, ἀλλ' ἐπὶ τέλει ὁ βλασφημῶν εἰς σωτηρίαν ἐλθὼν εἰρήκει, Μνήσθητί μου, Κύριε, καὶ προσέδωκεν αὐτῷ τοῦ πρώτων ἀνέῳξε. καὶ δακρύει τὸν μέλλοντα αὖθις ἀναιρεῖν, καὶ ταφήσεται, καὶ συγχεῖται ὁρῶν τοὺς προδότην, οὐχ ὅτι σταυροῦσθαι ἔμελλεν, ἀλλ' ὅτι ἀπώλυτο ἐκεῖνος. ἐπαφῆκεν τοίνυν τοῦ σιδοῦς τὴν ἀγχόνην, τὴν κόλασιν τὴν μὴ τὴν ἀγχόνην. καὶ εἰδὼς αὐτὸν τὴν πονηρίαν, μέχρις ἑκάστης ὥρας αὖθις ἐπεφάπτετο καὶ διεκρύετο. ἀλλὰ δὲ ἐφίλησε τοῦ προδότην, τύπον ἡμῖν καὶ ὑποδείγματος ἀγαθοσύνης καὶ μακροθυμίας πρέχων ὁ ἀγαθὸς δεσπότης. Ἰδοὺ γὰρ, φησι, φιλήματι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου παραδίδως; ἵνα οὐκ αἰσχύνομαι, ἵνα οὐκ ἀνεκαλύφθη αὐτῷ ἡ φωνή; ποῖον θηρίον; ποίαν λιτῶδη ψυχήν; ἀλλ' οὐ δείλαιον ἐκεῖνον. οὐδὲ γὰρ εἶπεν, ὦ μιαρὲ καὶ παμπόνηρε, καὶ ταῦτα, ταῦτας ἡμῖν ἀποδίδως τὰς ἁμοιβὰς τῆς τοσαύτης εὐεργεσίας; ἀλλὰ πῶς; Ἰδοὺ

ὃ

ζῆς μου. δίκαιον ὁ βασιλεὺς τῷ ἰδιώτῃ τοιοῦτον λοιπὸν καὶ ἱκετηρίαν πάθοιτο ὁ δεσπότης τοῦ δούλου, ὑπὲρ τῶν παίδων τῶν ἑαυτοῦ τοιαῦτα φυγάδα, καὶ ὄρκοις ἀπατᾷ οὐκ ἀπιστῶν τῷ ζῆπτῳ, ἀλλὰ εἰκοσιν ὅσα εἰς αὐτὸν εἰργάσατο κακά. ὀμοσόν μοι μὴ ἀφανίσῃς τὸ σπέρμα μου ὀπίσω μου. ὅπερ ζῆπτον τὸν πολέμιον καὶ ἀλιτηριώδη τῶν ἑαυτοῦ παίδων, καὶ ταῖς ἐκείνου χερσὶν ἐπάθησι καὶ ἔλεγε· μετειουχὶ τῆς δεξιᾶς αὐτῶν λαβόμενος δεῖται τῶν ῥημάτων αὐτῶν καὶ τὸ Θεοῦ μισοῦντα εἰσάγων. τί δὲ ὁ Δαβίδ; ἆρα καὶ μικρὸν εἰρωνεύσατο τοὺς ζῶντας; ὑδαμῶς· ἀλλ' ὡδίως ἐπίθυσε, καὶ τὸν χάρτην ἔδωκε, καὶ τελευτήσαντος τὸν Σαοὺλ, τὸν μόνον οὐκ ἀπέκτεινε, ἀλλὰ καὶ πλέον ὠμολόγησε τότε πρέπειν. καὶ ἔτι τούτου χωλὸν ὄντα καὶ πεπηρωμένον τὸν σκέλος, εἰς τὴν οἰκίαν εἰσήγαγε τὸν ἑαυτοῦ, καὶ ὁμοτραπέζον ἐποίησε, καὶ τῆς μεγίστης ἠξίωσε τιμῆς· καὶ οὐκ ἠρυθρία, οὐδὲ ἐφοβεῖτο, οὐδὲ τὸν τραπέζην ὁρῶν ἐφοβεῖτο καταισχύνειν τὸν βασιλικὸν τῇ παρουσίᾳ τοῦ παιδός· ἀλλ' ἐκαλλωπίζετο καὶ σεμνοπρεπέστερος ἐφαίνετο μᾶλλον. ὃς γὰρ τῶν συνδιαπνεόντων αὐτῷ φίλων τὸν ἔκγονον τοῦ Σαοὺλ τοσαῦτα κακὰ εἰργασμένου τὸν Δαβίδ, τοσαύτης ἀπολαύοντα παρ' αὐτοῦ τιμῆς, εἰ καὶ πάντων θηλειῶν ἀχειρώτερος ἦν, ἀλλ' οὐκ ἂν πάντας ἐπέτρεπε τοὺς ἐχθροὺς αἰχμαλώτους καὶ ἔρυθρίαν; εἰ γὰρ καὶ ἐπαρωνεῖται αὐτῷ ζῆπτον ἐπέταξε, καὶ σιτηρέσιον ὥρισε τεταγμένον, πολὺ μέγα ἦν· ὃ δὴ καὶ εἰς αὐτὸν αὐτὸν ἀγαγεῖν τὸν τραπέζαν, ὑπερβολὴν ἔχει φιλοσοφίας. καὶ γὰρ οἱ πολλοὶ τῶν δυσθεράπευτον, ἢ μόνον ζωὴν ἐμισήθησαν τοὺς ἐχθροὺς, ὅταν καὶ τελευτήσαντας εἰς τοὺς ἐκείνων παῖδας τὸν ὀργὴν ἀφῆκαν ὀργήν. ἀλλ' οὐχ ὁ Δαβίδ οὕτως, ἀλλὰ καὶ ζῶντα τὸν πολέμιον διετήρησε, καὶ ἀπελθόντος ἐκείνου, τὸν υἱὸν ἐκεῖνον εὐνοίᾳ εἰς τοὺς παῖδας ἐπαίδευσε. Τί γὰρ οὖν τοῦ παραπλησίου καὶ φιλοσόφου Δαβὶδ μακαριώτερον; ὅτι ἢ μόνον τὸν ἐχθρὸν τοῦ τοὺς παῖδας ἰδὼν τοὺς ἑαυτοῦ κείμενον αἰχμαλώτου χερσὶν, ἐφύσατο· ἀλλὰ καὶ πάλιν μὴ τὴν σωτηρίαν ζητῶν ὅπλοις ἀμυνόμενος αὐτῷ καὶ ἀνελεῖν βουλόμενος εἰς χεῖρας λαβὼν, καὶ δυναμένως αὐτὸν μὴ τὸ στρατοπέδου καταλαβόντα πάντος, ἀφῆκέ τε ὑγιῆ καὶ σῶον· καὶ σπουδὴν ὡς ἀπήχεσα νοσεῖ, καὶ τοὺς τοὺς αὐτοὺς ἐχθροὺς ὑδαμῶς λύπει ποτὲ, δέξηται δὲ ἑαυτὸν τὸν ὀφθαλμὸν τῶν ἐκείνου, ἢ τοῖς βαρβάροις ἔζη δ' ἀλεύων, ἀπιμισθος, αἰχμαλώτος, ἐκ πόνου καὶ καλαπωείας τὸν ἀναγκαῖον ἑαυτῷ ποιεῖται ζῆφιν. καὶ οὐ τοῦτο μόνον ὅτι ὃ δαιμόνιον, ἀλλ' ὅτι καὶ πεσόντα ἀκούσας ὅπλα τοῦ καταξέως, διέρρηξέ τε τὸν χιτῶνα, καὶ σποδὸν κατεπάσατο, καὶ θρῆνον ἐθρήνησεν, ὃν δὲ ἧς θρηνῶσιν παῖδα μισοπονηρῶν γένοιτο ἀποβαλών· σπουδῇ αὐτοῦ ὁ ὠσμὲν ἀναβαλὼν μὴ τὸ παιδίου, ἢ ἐγκώμια σπουδῆς, ἢ πικρὸν ἀφεὶς φωνὴν, ἢ μέχρις ἑσπέρας ἄσιτος ὢν, ἢ τὰ χοϊκὰ καταρώμενος τὰ δάκρυα ὃ αἷμα Σαοὺλ· Ὄρη, φησὶ, Γελβουέ· μὴ πέσοι ἐφ' ὑμᾶς μήτε δρόσος, μήτε ὑετὸς· ὅτι ἐκεῖ ἐζήρθη σκέπη δυναστῶν. μισῶ τὸν τόπον αὐτὸν διὰ τοὺς ἐκεῖ πεσόντας νεκρούς, φησὶ· μηκέτι τοῖνυν βεβαρύνητε τοῖς ἄνωθεν ὑετοῖς, ἐβεβάρυνται γὰρ ἅπαξ καὶ καλῶς ὑπὲρ τῶν φίλων μου αἵματι. καὶ συνεχῶς ὃ αὐτῶν ἐπιφέρει τὰ ὀνόματα ὑπὲρ λίαν· Σαοὺλ, Σαοὺλ, καὶ Ἰωνάθαν, ὦ ἠγαπημένοι καὶ ὡραῖοι, καὶ κεχωρισμένοι ἐν τῇ ζωῇ αὐτῶν, καὶ ἐν θανάτῳ αὐτῶν οὐκ ἐχωρίσθησαν. ὅπερ γὰρ τὰ σώματα πλέοντα ἐπιπολάζεσθαι οὐκ εἶχε, ἐπιπλέονται αὐτῶν ταῖς ἐπιστήμαις, τὸν οἰκείαν ὁδυνῶν ὡς οἷόν τε τούτοις καταπαύειν, καὶ ὃ τῆς συμφορᾶς ἐπιδαμοῦντος μέγεθος. οὐ γὰρ δὴ, φησι, εἰ σφὼ, ὅτι ἀφανεῖν ὁ πατὴρ ὑμῶν, ἐπὶ τοῦτο ἀπαιδίαν ὁ πατὴρ ὠδύρατο· ἀλλ' ὁ μηδενὶ ζωὴν, ζωὴν, φησὶ, ἐκείνος· ὁμοῦ καὶ τῆς μάλα ἡμέρας τῆς ζωῆς ἀποῤῥάγησαν, καὶ ὁ καταλειφθεὶς θάτερος ἀεὶ ὢν ἑαυτῷ τὸν βίον τῇ ἀφαιρέσει θατέρου ἐπόμενος. πῶν ἔκαστος ἀναμιμνησκέσθω μου τοῦ ἐχθροῦ καὶ τοῦ λελυπηκότος ἐπὶ ζεούσης ὀργῆς πάθη τῆς ἀφαιρέσεως, καὶ τοῦτον καὶ ζῶντα φυλαττέσθω, καὶ ἀπολλύντα παυέσθω· καὶ δεῖ τι παθεῖν, ὥστε μὴ λυπῆσαι τὸν ἠδικηκότα, πάντα πάντως καὶ παρέτω, τοῦ δὲ

Θεοῦ

χ. Τί τότε μακαριώτερον ἦν αὐτοῦ;

Ex τοῦ C. λέγ: τῶν εἰς τὸν Δαβὶδ καὶ Σαὺλ.

χ. ἀπὸ

προαιρέσεως ἀπειλήφετο. ἐκφιος ἐπάταξεν τὸ τῇ ῥάβδῳ τὸν λίθον· οὗτος ἔκρουσε τῷ λόγῳ τὴν καρδίαν, οὐχ ἵνα λυπήσῃ, ἀλλ' ἵνα καθαρὰν ἐργάσηται τὴν μετάνοιαν. ὅσον οὖν αὐτὸν ἐπαινῶ διὰ τὴν οἰκείαν τραύτητα, μᾶλλον ἄνδρα θαυμάζω διὰ τὴν τοῦ Σαοὺλ μεταβολήν. τὰ γὰρ τῶν οἰκείων κρατοῦσαν παθῶν πολὺ πλέον ἐστί, τὸ τῆς ἑτέρων ἀπειλημένης μανίας, τὸ φλεγμαίνουσαν καταστεῖλαι καρδίαν, καὶ τοσαύτην γαλήνην ἀπὸ τοσαύτης ἐργασαμένης ζάλης, καὶ ὀφθαλμοὺς φόνου βλέποντας, δακρύων ἐμπλῆσαι θερμῶν. καὶ τοῦτο ἔστιν ὁ πολλῆς ἐκπλήξεως γέμει καὶ θαύματος. καὶ γὰρ εἰ μὴ τὴν ὀπτικὴν καὶ μετοίκιον αἰθέρων ἐῶ ὁ Σαοὺλ, τὸ μέγα ἐῶ σφόδρα ἐπθαυμάζειν αὐτὸν τοῦς τῆς οἰκείας ἀρετῆς. τὸ γὰρ ἐκτεθηλωμένον καὶ τοῦς ἐκ τῆς καχίας ἀσχολήμενον, καὶ τοῦς σφαγὰς ἐπιχαίρον τὸ βεβαιότατα καὶ εὐθρόπῃ ἀπλαστίᾳ πᾶσαν τὴν πικρίαν ἐμέσαι ἐκείνου, τίνα οὐκ ἂν ἀποκρύψειε τὴν πώποτε ὑπὸ διδασκαλίᾳ φιλοσοφίας βεβοημένων; ἐπαίνου μὲν γὰρ ἄξιον καὶ μεγίστου θαύματος, καὶ ὃ μὴ βασταίσαν ὄφις, μηδὲ ἀποτιμῆν τὴν πολεμίαν ἐκείνου κεφαλήν· ὃ δὲ καὶ αὐτὴν αὐτὸ μεταβαλεῖν τὴν προαίρεσιν καὶ βελτίω ποιῆσαι, καὶ τοῦς τῆς οἰκείας αὐτὸν ὑπεικέναι μεγαλεῖα, τίνα δὴ χρὴ λοιπὸν φιλοσοφίας ὑπερβολήν; ἀλλ' ὦ πολλοὶ τῶν αἰθέρων, ὑμῶν μόνον τὸ τοῦς ὑμᾶς ἐξηρτοὺς ὁμιλίας ἀπείργεσθαι ἑαυτοῦ, ἀλλ' οὐδὲ τὴν ὄψιν ἰδεῖν ἀνέχονται τὴν ἐκείνου, οὐδὲ τῆς φωνῆς ἀκοῦσαι. ὁ δὲ Δαβὶδ οὐχ οὕτως· ἀλλὰ καὶ τὸ ἐχθροὺς ἔσωσε, καὶ τοσοῦτος ἐπίμνησε τοσούτων, κύριέ μου βασιλεῦ. καὶ μὴ τοῦτο μόνον, ἀλλὰ καὶ πεσὼν ὑπὸ τροσώπου αὐτοῦ, τοσοικώνησεν αὐτόν· καὶ τί μηδεὶς τὸ τῷ εἰπεῖν ἐκφυγὼν, τέκνον Δαβὶδ, πάλιν μείζονος αἰτιάμησεν εἰπών· δοῦλός σου, κύριέ μου βασιλεῦ. τίς δὲ χρὴ μείζονα ταύτης δύξικαίαν εἰπεῖν; ἐκεῖνος μὲν τῆς ψυχῆς αὐτῆς εὐεργετηθεὶς εἰς συγγένειαν τὸν εὐεργέτην ἤγαγεν· οὗτος εὐεργετήσας διαπότου τὸ εὐεργετηθέντα ὠτόμασε. τέκνον μέ, φησιν, ἐκάλεσεν, ἐγὼ δὲ ἀγαπῶ τὸ σέργω, ἐὰν δοῦλόν με ἔχῃς, μόνον μὴ τὸ ἀποθεῖν τὴν ὀργὴν, μόνον μὴ τὸ μηδὲν πιστεῦσαι εἶναί με πιστόν, καὶ μὴ νομίζειν ὑπόυλον εἶναι καὶ πολέμιον. καὶ ὅσα ὅσον ὁ κέρδος εἰργάσατο. ὑπὲρ γὰρ εἶπε τοῦτο, οὐκ ἐώγραν ἐκεῖνος ἀδακρυτὶ λοιπὸν ταύτην ἀκοῦσαι τὴν φωνὴν, ἀλλ' ὁλόλυξε πικρὸν τὴν ὑγίειαν τὴν ἐν τῇ ψυχῇ, καὶ τὴν φιλοσοφίαν, ἐῶ ὁ Δαβὶδ ἐσέθηκε, διὰ τῶν δακρύων δηλῶν. πόσων οὖν ἂν εἶη σεφθόνων ἄξιος ὁ Δαβὶδ, ὅτι οὕτω τῇ ἑαυτοῦ τραότητι καὶ ὑπεικείᾳ τὸν Σαοὺλ πεισεγήφετο, ὡς καὶ τῆς οἰκείας αὐτὸν πεῖσαι καταγωνάσαι ὠμότητος, καὶ τὴν ἐκείνου αἰνιμνεῖν ἀρετήν; εἰ γάρ τις εὕρισκόν ἐχθρὸν αὐτοῦ, φησιν, ἐν θλίψῃ, καὶ ἐκπέμψῃ αὐτὸν ἐν ὁδῷ ἀγαθῇ, καὶ Κύριος ἀνταποδῷ αὐτῷ ἀγαθά, καθὼς πεποίηκας σὺ μετ' ἐμοῦ σήμερον· καὶ ἰδοὺ ἐγὼ γινώσκω ὅτι βασιλεύων βασιλεύσῃς, καὶ στήσεται ἡ βασιλεία Ισραὴλ ἐν τῇ χειρί σου. καὶ νῦν ὄμοσόν μοι κατὰ τοῦ Κυρίου, ἵνα μὴ ἐξολεθρεύσῃς τὸ σπέρμα μου ὀπίσω μου, καὶ μὴ ἀφανίσῃς τὸ ὄνομά μου ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ πατρός μου. καὶ πόθεν ἔγνως, εἰπέ μοι, τοῦτο; πόθεν σοὶ τὰ γραπτόπεδα· πόθεν σοὶ τὰ χρήματα, τὰ ὅπλα, αἱ πόλεις, ἃ ἵππευσι, ἃ γραπτοῦται, ἅπασα τῆς βασιλικῆς πόθεσκευῆς ἡ δύναμις· οὗτος ὁ ἔρημος καὶ γυμνός, ἄπολις, ἄοικος, ἀέστιος. πόθεν οὖν ταῦτα λέγῃς, εἰπέ μοι; ἀπ' αὐτοῦ μὲν τοῦ θεάπου. οὐ γὰρ ἂν ὁ γυμνὸς, καὶ ἄπολις, καὶ ἔρημος, ἐμοῦ τοῦ καθωπλισμένου καὶ τοσαύτην πεδιοβεβλημένου δύναμιν πεισεγήφετο, εἰ μὴ θεὸν εἶχε μεθ' ἑαυτοῦ· ὁ δὲ θεὸν ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ πάντων ἐστὶν ἰσχυρότερος. εἶδες οἷα φιλοσοφεῖ μετὰ τὴν ὑπεικουλίαν ὁ Σαοὺλ; εἶδες πῶς δυνατὸν ἅπασαι ἀποπύσαι ποιηρίαν καὶ μεταβαλέσθαι εἰς τοῦς βέλτιον ἐπιμελῆσθαι; ἆρα πόσων ἂν εἶη σεφθόνων ἄξιος καθ' ἕκαστον τῶν ῥημάτων τούτων ὁ Δαβίδ; εἰ γὰρ καὶ τὸ ὄνομα " αὐτοῦ ἐφθέγξατο τοῦ Σαοὺλ, ἀλλ' ἡ τοῦ Δαβὶδ σοφία εἰς τὴν ἐκείνου ταῦτα ψυχὴν καταφύτευσε. φησὶ γοῦν ἐκφιος, ὄμοσόν μοι κατὰ τοῦ Κυρίου, ἵνα μὴ ἐξολεθρεύσῃς τὸ σπέρμα μου ὀπίσω μου, καὶ μὴ ἀφανίσῃς τὸ ὄνομά μου ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ πατρός

χ. αὐτοῦ

αὐτὸν τὸν ἐχθρὸν, καὶ δικαιῶ καὶ μάρτυρα καλεῖ τῆς οἰκείας κηδεμονίας, οὕτως λέγων· γνῶθι καὶ ἴδε σήμερον, ὅτι οὐκ ἔστι ἐν τῇ χειρί μου ἀδικία· καὶ σὺ θήρευε τὴν ψυχήν μου τοῦ λαβεῖν αὐτήν. οὕτως ἐν ἀτυφίᾳ καὶ εὐσεβείᾳ καθαρᾷ ἁπάσης, καὶ πρὸς ἐκείνους βλέπει μόνον, τὸν τοῦ Θεοῦ φόβον. Φησὶ γάρ, Κείται ὁ Θεὸς ἀνὰ μέσον ἐμοῦ ⁊ σοῦ. τοῦτο δὲ εἶπεν, οὐχὶ κολασθῆναι βουλόμενος ⓦ ἄνδρα, οὗτινι ὀφείλω πολλὰ αὐτὸν λαβεῖν, ἀλλὰ φοβούμενος τὴν μνήμην τῆς μιαιφονίας κρίσεως· ὅτι οὐκ ἂν ἐπέλιπεν καλέσας ⓦ ἀπολογήσασθαι δικαιῶν, ⁊ ἐπ' αὐτὸν τὸν δίκαιον εἰσαγαγεῖν, εἰ μὴ σφόδρα ἐν πεφυκὼς ἐαυτὸν, ὅτι πάσης ὑπευθύνης ἐν καθαρὸς ⁊ ἀμέτοχος. τίς οὖν ἂν ἐκπλαγείη, τίς οὐκ ἂν θαυμάσειε τὴν ψυχαίαν ἐκείνου ⁊ ἀδαμαντίνην ψυχήν [τοῦ Δαβίδ;] ὅτι πολλὰς ⁊ μεγάλας βλ- ἃ Βασ κδ. ιβ.
ἐργασίας ἔχων ἀριθμεῖν τῷ Σαοὺλ ⁊ γὰρ ἐδύνατο, εἰ πρὸ ἐβούλετο, εἰπεῖν, ὅτι τὸ βαρβαρικὸν πολέμιον καθάπερ καταιγισμοῦ τινος ἅπασαν μέλλοντος σαρῶσαι τὴν πόλιν, κατεπηγότων ὑμῶν ⁊ δεδοικότων, ⁊ καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἀποθανάτων προσδοκώντων, ἐγὼ προῆλθον, οὐδενὸς ἀναγκάσαντος, ἀλλὰ ⁊ σοῦ κωλύοντος ⁊ κατέχοντος, οὐκ ἐφεισάμην, ἀλλὰ πρὸ τῶν ἄλλων ἁπάντων ἐπέδησα, ⁊ ⓦ πολέμιον ἐδεξάμην, ⁊ τὴν κεφαλήν μου ἀπέτεμον· ⁊ ὥσπερ τινὰ χαλάζης ῥύμην ἀνέσχεθε τὴν ἔφοδον τῶν βαρβάρων ἐκείνων, ⁊ τὴν πόλιν σεσωμένην ἔσπασα· ⁊ δι' ἐμὲ σὺ μὲν τὴν βασιλείαν ⁊ τὴν ψυχήν, ⓐ ὁ λοιπὸς πάντες μετὰ τῆς ψυχῆς, τὴν πόλιν ⁊ τὰ οἰκείας, τὰ παιδία δὲ τὰ γυναῖα ἔχουσι· ⁊ μετ' ἐκεῖνο ὁ πάλιν ἕτερος, ὃς κατώρθωσε πολέμους, οὐκ ἐλάττους ἐκείνων· ⁊ ὅπερ ἄνωθεν καὶ δι' ἐμοῦ πολλάκις ὑπεχρήσαντος ἀνέλειν, καὶ ὃ δόρυ τῆς αὐτοῦ κεφαλῆς ἀφεῖτο οὐκ ἐμπησικάκησε, καὶ ἕτερα πολλῷ πλείονα τούτων καὶ μείζονα. ἀλλ' οὐδὲν τούτων εἶπεν, ἀλλ' ἀπὸ τῶν κατ' ἐκεῖνον τὸν ἡμέραν συμβαίτων, τὴν ἀπολογίαν ποιῆται μόνον, ὅτως εἰπών· γνῶθι καὶ ἴδε σήμερον, ὅτι οὐκ ἔστιν ἐν τῇ χειρί μου κακία, οὐδὲ ἀδικία· καὶ σὺ θήρευε τὴν ψυχήν μου τοῦ λαβεῖν αὐτήν. τίνα οὐκ ἂν ταῦτα κατακλάσειε ῥήματα; ὅτι οὐχὶ ὠφέλησαν αὐτὸν ταῖς ἐνεργασίαις ἐβούλετο, ἀλλὰ πεῖσαι μόνον, ὅτι τῶν φιλούντων καὶ κηδομένων, οὐχὶ τῶν ὑπευθύνων καὶ πολεμούντων ἐστί. Καὶ σὺ τοίνυν ὅταν εἰς χεῖρας ⓦ ἐχθροῦ λάβῃς ⓦ σοῦ, μὴ τοῦτο σκόπει, ὅπως αὐτοῦ ἀμυνόμενος καὶ μυρίας πλοῦν λοιδορίας ἐκπέμψῃς, ἀλλ' ὅπως αὐτοῦ θεραπεύσῃς, ὅπως αὐτοῦ ἐπιμαγάγῃς πρὸς ὑπείκειαν, καὶ μὴ πρόπετες ἀποῤῥῖψῃς πάντα ποιῶν καὶ λέγων, ἕως ἂν ἐπιγλυκανθῇ τῇ θεραπείᾳ τῆς ἐκείνου ὠμότητος. ὅταρ οὖν καὶ ὁ Δαβὶδ ἐποίησεν, ὁρῶν ⓦ πολέμιον καὶ τῆς αὐτοῦ σωτηρίας ὁπλίζόμενον, καὶ πάντα ἀφεὶς τὰ κατ' αὐτὸν πράγματα, ἃ μόνον οὐκ ἠχρείωσε, ἀλλὰ καὶ εἰς πλείονα ἦλθε συμπάθειαν· καὶ ὅσῳ μείζονα ἐπεβούλευσε, τοσούτῳ μᾶλλον αὐτοῦ ἐδάκρυε, καὶ ὃ πρότερον ἀπῆγε πάντα ποιῶν, ἕως καὶ αὐτοῦ ἀπολογήσασθαι προεθύμησε μετὰ δακρύων καὶ ὀλοφύρσεως. ὅπου γὰρ ἤκουσεν εἰπόντος αὐτῷ, Κύριέ μου βασιλεῦ, οὐκ ἐφέγγεται σοι ταῦτα ἀκούειν τὸν Φωνεῖ ὁ Σαοὺλ, ἀλλ' ὀλοφύρεται καὶ πίπτει ἐπὶ τὸν Φωνεῖ, καὶ μέγα ὀλολύζει καὶ εἶ- ἃ Βασ κδ. ιη.
πε· Δίκαιος σὺ γάρ ἐμοῦ ὅτι σὺ μοῦ ἀνταπέδωκας ἐμοὶ ἀγαθὰ, ἀντὶ τῆς ὑπουλίας, ἀντὶ τῆς σφαγῆς, ἀντὶ τῶν μυρίων κακῶν ἐκείνων· ἐγὼ γὰρ ἀνταπέδωκά σοι κακά· καὶ οὐδὲ ὅτως ἐνόμιζον βελτίων, ἀλλὰ μετὰ τῆς ἐνεργασίας ἐκείνας ἐπέμπα τὴν πονηρίαν· καὶ οὐδὲ οὕτω μετεβάλλω, ἀλλὰ διέμενας ⓦ σαυτῷ τηρῶν τρόπον, ⁊ πάλιν ἡμᾶς ὑπουλβίοις βυέρτεσι, ⁊ ἀπηλείλασε μοι σήμερον, ἃ ἐποίησάς μοι ἀγαθά· ὡς ἀπέκλεισέ με Κύριος εἰς τὰς χεῖρας σου, ⁊ οὐκ ἀπέκτεινάς με. τί τῶν Δαβὶδ ἦθος ἀνθρωπίνων μειζόνων ἐστὶν, εἰς ὃ βεβαιότερα καὶ ἐσόμενα οὕτω ⓦ ἐχθροῦ μετῤῥύθμισον, ⁊ ψυχὴν αἵματος ⁊ σφαγῆς διέσωσαν λαβών, εἰς θρήνους ἐκάλεσεν ἀθρόους ⁊ ὀλολυγμούς; οὐχ οὕτω τὸν Μωϋσέα θαυμάζω, ὅτι ἀπὸ πέτρας ἀκροτόμου ὑδάτων πηγὰς ἐξήγαγεν, ὡς θαυμάζω τοῦτον, ὅτι ἐξ ὀφθαλμῶν τοιούτων πηγὰς δακρύων κατήγαγεν. ἐκεῖνος μὲν γὰρ τὴν Φύσιν εἶχεν· οὗτος δὲ τῆς

Ex 3ª Γ. λέγ. τῷ κῷ τὸν Δαβίδ, ⁊ τ Σαὶλ.

χ ἐπαιάρε

μαγομάφων ἐκείνων πεφυγμένος· ἀλλ' ἢ τῦ Θεοῦ χάρις ἰῶ, ἢ τοῖς χείλεσιν ἐγκαθημένη τῦτο, καὶ πειθῶ τινα διδοῦσα τοῖς ῥήμασιν ἐκείνοις. [ἆρα οὐχὶ καὶ] ὁπόθεν μάλιστα αὖ τις
" αὐτὸν θαυμάσειε τ μεγαλοψυχίας, ὅτι τ ἐχθρὸν εἰς χεῖρας λαβὼν καὶ δυνάστα ἢ ἀκίνητον χ. τὸν Δα-
μένοντα, ἢ σὺν δυναμένοις ἐργάσασθαι, οὐ μόνον αὐτὸς ὁρᾷ λύων, ἀλλὰ ἢ τοὺς ἑταίρους βουλομένους ἐκώλυσεν; ἄρα πῶς ἰῶ εἰκὸς αὐτοῖς πεισθῆναι ἐκείνῳ λοιπὸν, μὴ ὅσης βί- 5
νοιας ἀφεῖσθαι πρὸς αὐτόν; εἰ γὰρ μικρᾶς ψυχαὶ εἶχον λοιπὸν, οὐκ ἂν ἐπίμονος ἀπάσας ἐπέδειξεν τοῦ στρατηγοῦ, ἔργῳ μαθόντες τὸ τῆ πολεμίου κηδεμονίας πρὸς πρὸς τοῦτον ἰδίους θύοντα; ὁ γὰρ πρὸς τοῦτον λελυπηκὼς πατρὸς ἢ ἥμερος ὤν, οὐ πολλῷ μᾶλλον πρὸς τοῦτον οἰκείως διῳκημένος οὕτως ἔμελλε διαφεῖσθαι; ἆρ' οὐκ ἂν τις εὐκαίρως εἰπόθεν ἀποδείξειεν, ὅτι μᾶζον ἔσται θέαμα φεισάμενος δ Σαοὺλ ὁ Δαβὶδ, ἢ ὅτε τ Γολιὰθ κατέπεγνε, ἢ 10
πρὸς τὸν τοῦ βαρβάρου κεφαλὴν ἐσπέρα; ἢ γὰρ αὕτη λαμπροτέρα ἐκείνης ἡ νίκη, καὶ ὁ θέαμα ἐνδοξότερον. ἐκεῖ μὲν γὰρ ἢ σφενδόνης ἐδέησεν ἢ λίθου, ἢ πολλῆς παρατάξεως· ἐνταῦθα δὲ πρῶτα ὁ λογισμὸς εἶπεν, ἢ χεὶρ ὅπλων ἡ νίκη κατώρθωτο, ἢ αἱμαγμοῦ δ θέαμα ἴσα. ἐπὶ δὲ τῶν τοῦ καλοῦ τούτου ἢ θαυμαστοῦ νίκων" εἰκότως, φύσει λοιπὸν τ ὕπνου χ. ἀπόρρητ.
ἡ τῶν ἀγώνων ἐκστάσεως ὁ Σαοὺλ, ἢ ὀξέως ἀπὸ τοῦ σπηλαίου, τῶν εἰς αὐτὸν γεγυμνωμένων 15
εἰδὼς οὐδέν. ὀξέως δὲ ἢ ὁ Δαβὶδ ὑπαθεν, ἐλευθέρως λοιπὸν ὀφθαλμοῖς πρὸς τ οὐρανὸν βλέπων· ὀξέως, οὐ κεφαλὴν βασταζων βαρβάρου, ἀλλὰ θυμὸν γενεχρωμένον, ἢ ὀργὴν ἐκνενευρισμένην, ἢ τῷ πολεμίῳ μέγα τραύματα δούς· ὃς ⟨illegible⟩ μὲν Σαοὺλ δραπέτας, ⟨illegible⟩ δὲ ἀληθῶς ἐχθρὸν, τὸν Δαβὶδ διώκοντα, πολλαῖς καταπαντήσας πληγαῖς· ὀξέως τὴν δεξιὰν μὲν τῆς κεφαλῆς ἐστεφανωμένην ἔχων· δεξιὰν ἐκείνην, ἣ δ ξίφος ἴσχυσε" καταρρὺν ὀξέως ἐγένετο, καὶ 20 χ. ῥᾳδίως
δυσμάχητον τῷ Θεῷ δόξαν τὴν μάχαιραν, ἢ πρὸς τοσαύτην δύσπραγίαν θυμοῦ ῥύμην· ὀξέως μὲν τοσαύτης πεφυγμένης, μᾶλλον ὅσης ⟨illegible⟩ πρὸς τῆς καμίνου. καθάπερ γὰρ ἐκείνους ἡ κατέσχεν ὁ πῦρ, ἕτω ἢ τῦτον ἡ πυρὰ τῆς ὀργῆς οὐκ ἐνέσχεν. καὶ ἐκείνοις μὲν ὁ πῦρ ἔξωθεν ὁμιλῶν, σὺν ἐποίησεν· σὺν δὲ ἔνδοθεν ἔχων σὺν αἰθραχας χαριζόμενος, καὶ τὸν δρόσον ἔξωθεν τὸν καίμενον κατακαίοντα, ἀπὸ τῆς ὄψεως τῦ ἐχθροῦ, ἀπὸ τῆς πεφοβημέ- 25
νους τῶν στρατιωτῶν, ἀπὸ τῆς δυσχολίας τῆς κῆ τὸν σφαγὸν, ἀπὸ τῆς ἐρημίας τῶν βοηθούντων, ἀπὸ τῆς μνήμης τῶν προελθόντων κακῶν, ἀπὸ τῆς τῶν μελλόντων ἀγωνίας (ἢ γὰρ τῦ τὸ κλημα πόδος ἢ πίανης ⟨illegible⟩ συμπίου, ⟨illegible⟩ πηνίων τῶν τοῦ Βαβυλωνίου αἰσθήσεων καμίνου λαμπρότερον δυνήσεται τὸν φλόγα) οὐκ ἐνεσχήθη, σὺν ἔπαθέ τι τοιοῦτον, οὐ εἰκὸς ἦν·
α. Βασ κ΄. ἀλλ' ὀξέως ἐξῆλθε καθαρὸς ἢ ἀνέπαφος. Ἐξελθὼν τοίνυν ὁ Δαβὶδ ἔπαθεν τῦ Σαοὺλ, ἐβόησε 30
λέγων, Κύριέ μου βασιλεῦ. ⟨illegible⟩ ἀνέβλεψε Σαοὺλ ὀπίσω αὐτῦ, ἢ ἔκυψε Δαβὶδ ὅτι πρόσωπον αὐτῦ, ἢ προσεκύνησεν αὐτῷ. ἀρά γε ταῦτα τῦ σῶσαι τὸν ἐχθρὸν ἐλάττονα φέρει τὸν ἔπαινον; ὅτι αὐτὸς σώσας αὐτὸς πρόσκυνῆ τὸν σωθέντα, ἢ βασιλέα καλεῖ, ἢ δοῦλον ἑαυτὸν ὁμολογεῖ, ἢ πάντα ποιεῖ, ὥστε ἐκείνου καταστεῖλαι δ [φρόνημά τε ἢ] φύσημα, ἢ τὸν θυμὸν πραθῆναι, καὶ τὴν βασκανίαν ἀπελθεῖν; ἀλλ' ἀκούσωμεν καὶ τῆς ἀπολογίας αὐτῆς. 35
Ἵνα τί ἀκούεις τῦ λόγου τῦ λεγόντος, ἰδοὺ Δαβὶδ ζητεῖ τὴν ψυχήν σου; ἰδοὺ ἑωράκασιν ⟨illegible⟩ ὀφθαλμοί σου σήμερον, ὡς παρέδωκέ σε Κύριος εἰς τὰς χεῖράς μου ἐν τῷ σπηλαίῳ, καὶ οὐκ ἠβουλήθην ἀποκτεῖναί σε, καὶ ἐφεισάμην σου, καὶ εἶπον, οὐκ ἐπάσω τὴν χεῖρά μου ὅτι τὸν κύριόν μου, ὅτι χριστὸς Κυρίου ἐστί· καὶ ἰδοὺ δ πέρυσιν τῆς διπλοΐδος σου ἐν τῇ χειρί μου, ὃ ἐγὼ ἀφεῖλον, καὶ οὐκ ἀπέκτεινά σε. οὐ γὰρ αὖ, εἰ μὴ πλησίον ἐλάμβανον, φησί, 40
καὶ τῦ σώματος ἐγγὺς ἔσπασα τῦ σῦ, δ μέρος δὲ ἔκοψα τῦ ἱματίου. καὶ γὰρ εἰ μὴ ἔκοψεν, ἠδυνάμην ἑτέρωθεν εἶχε πεισθῆναι τὸν ἐχθρόν. πῶς γὰρ ὁ μὴ τοσαύτης εὐεργεσίας πολεμῶν τῷ μηδὲν ἠδικηκότι, ἐδύνατο ⟨illegible⟩ πεισθῆναι, ὅτι ἀδικηθεὶς ἕτερος τὸν ἀδικήσαντα λαβὼν εἰς χεῖρας ἐφείσατο; πῶς ἢ ἀναμφισβήτητον ἀπόδειξιν τῆς αὐτῦ πρᾳότητος πρὸ ἔσχετο, καὶ

αὐτὸν

εἶου παῦσαι δὲ ῥῆμα τοῦτο τῷ κυνείῳ μου, τὸ ἐπιτεγκεῖν τὴν χεῖρα μου ἐπ' αὐτόν, ὅτι χειρὸς Κυρίου ἐστίν· ὡς δὴ εἰ ἔλεγεν· ἵλεώς μοι Κύριος, εἰ γὰρ καὶ αὐτὸς βουληθείη, μὴ συγχωρήσαί μοι τοῦτο ποτε ἐργάσασθαι, μηδὲ ὑπερβῆναι εἰς τοσοῦτον ἐλθεῖν τὸν ἀμαρτήματος. τί τοσοῦτος ἡμῶν αἱ τῆς ψυχῆς ἁμαρτίαι; ἆρα αἱ θεσπέσιον τοῦτον ἐρυθρὸν τοῦ ἁγιασμοῦ τοῦ σὸν ἀνθρωπίνης φύσεως ἀγγελικὴν πολιτείαν ὑπερβαίνουσιν; ἀλλ' οὐκ ἂν ἀναχρόνοι οἱ θεῖοι νόμοι. τίς γὰρ δή, εἰπέ μοι, τοσοῦτος ἔλεγχος τοιούτου βλάβους ἄξιος τοῦ Θεοῦ; καὶ τί λέγω ἄξιος; μὴ κατεύξαιτο ἂν [εἶναι] τοῦ λελυπηκότος, τίς δὴ ῥᾳδίως ἂν ἐμείνειεν; εἶδες τὰ Δαβὶδ τὰ δίκτυα τὰ παμμιᾶ, καὶ ὃ ἄγρευμα σοφὰ πεπλημμένον, καὶ τὸν κυνηγέτην ἔνδον ὄντα, καὶ πόρρωθεν εἰσελθυσμένους βαπτίσαι τὸ ξίφος εἰς τὸ τοῦ πολεμίου σῶμα; θέα μοι λοιπὸν καὶ τὴν φιλοσοφίαν θέα μοι τὴν πάλιν, τὴν νίκην, τὸν σίφωνα. καὶ γὰρ σάθην ἰδὼν τὸ σπήλαιον ἔνδον, καὶ πάλιν θαυμασίως ἐκπλαγεὶς καὶ κατεδόξασα. ἐπάλαιε μὲν γὰρ ὁ Δαβὶδ, ἐπέκτεινε δ' ὁ θυμός, καὶ ἔπαθλον ὁ Σαοὺλ ἔκειτο, καὶ ἀγωνοθέτης ἦν ὁ Θεός. ἀλλ' οὐδὲν ἐοικότα μέντοι καὶ τὴν ὑπόθυμίαν τὴν ἑαυτοῦ ἦν αὐτῷ ὁ πόλεμος, ἀλλὰ καὶ πολὺ πρόσω τραπόμενα. εἰ γὰρ καὶ φιλοσοφεῖν ἤθελε, καὶ φείδεσθαι τοῦ λελυπηκότος, εἰκὸς ἦν καὶ διδασκαλίαν αὐτὸν ἐκείνους, μή ποτε καὶ συγκύψωσιν αὐτὸν εἰς ὃ ἀπολάσῃ, ἅπερ λυμαίνεται καὶ πεσόντα αὐτὸν ὄντα τῆς αὐτῶν σωτηρίας, καὶ τὸν κοπὸν ἐμβριθῆ αὐτῶν ἀφασώζοντα. καὶ γὰρ εἰκὸς ἦν αὐτὸν δυσχεραίνοντος λέγειν· σλαπτὰ καὶ φυγάδες ἐλπόμεθα ἡμᾶς, καὶ οἰκίας καὶ πατρίδος καὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων ἀξιπίστομεν, καὶ τῶν δυσερώντων πάντων ἐκποιησάμεθα· καὶ σὺ τῶν κακῶν τούτων τὴν αἰτίαν εἰς χάρας λαβὼν ἀφῆναι ἀφανῆ, ἵνα μηδέποτε τῶν κακῶν τούτων ἡμᾶς ἀναπνεύσωμεν; καὶ κατοδύζει τὴν ἐχθρὸν ἐξεσώσας πεφιδῶς τοὺς φίλους; καὶ τὰ τοιαῦτα δίκαια; εἰ γὰρ τῆς ἑαυτοῦ καταφρονεῖς σωτηρίας, ἀλλὰ τῆς ἡμετέρας φείσαι ψυχῆς. καὶ λυπεῖ σε τὰ παρελθόντα, οὐδὲ μέμνησαι τῶν κακῶν, ὧν ἔπαθες πρὸς αὐτούς; καὶ ἀφὲς τὰ μέλλοντα ἄνελε, ἵνα μὴ μείζονα καὶ χαλεπώτερα ὑποστῶμεν κακά. ἀλλ' οὐδὲν τούτων ὁ δίκαιος ἐκεῖνος ὑπελογίζετο. ἀλλ' εἰς ἓν ἔβλεπε μόνον, ὅπως τὸν τῆς ἀνεξικακίας ἀναδήσασθαι δυνήσεται στέφανον. οὐδὲ γὰρ ἰδὼν ὕστερον ἔφη μισοῦ, εἰ μόνος ὢν καὶ καθ' ἑαυτὸν ἐφείσατο τοῦ λελυπηκότος, ὡς νῦν πεφιλοδόξηκεν ὄντι, ὅτι πρὸ ὀφθαλμῶν ἑτέρων αὐτὸ ἐποίησε· καὶ ἑταίρων οὐκ ὀφειλόντων δὲ θεσπέσιον δὲ μετεῖναι, ἀλλὰ στρατιωτῶν καὶ πολεμίων μεμαθηκότων, ἐν τοῖς πολλοῖς ἀπεγνωκότων πόνοις, καὶ μακρὰ ἀναπνεύσαντος ὑπομενόντων, καὶ εἰδότων ὅτι τῶν κακῶν ἡ λύσις πᾶσα ἐν τῇ τοῦ πολεμίου σφαγῇ τότε ἦκειν. ἀμείνων ἦν λύσις κακῶν, ἀλλὰ ἐν μυρίοις κτήσις ἀγαθῶν. οὐδὲν γὰρ ἐκώλυεν, ἐκείνου σφαγέντος, ὅτι τάχιστα ἀφ' ἑαυτῶν ἀποβαλεῖν τὸν βασιλέα. ἀλλ' ὅμως ἴσασιν ὅτι τῶν πρόσθεν ὄντων, ἵλαρτινὸ ἡνιόχου ἐκείνου πάντων ἐκπεσόντων τούτων, ἐν σῴσαι φείσασθαι τοῦ πολεμίου. μέγα μὲν οὖν ὃ καὶ αὐτὸν ἁπλῶς τῶν οἰκείων ἐκπεσεῖν παθῶν· πολὺ δὲ μεῖζον, ὃ καὶ ἑτέρους δυνηθῆναι πόσας τὰ αὐτοῦ αὐτῷ κτήσασθαι γνώμης. Καίτοι πολλοὶ τῶν ἐν ἐρήμοις καὶ ἐν ἀσκηταῖς φιλοσοφοῦντες, καὶ αὐτοὶ μὴ κατὰ δίκην ἐχθροῖς μάχης, ὑφ' ἑτέρων δικαίως μέλλοντας οὐκ ἂν ἔλαθον κωλύσαι. ὁ δὲ Δαβὶδ οὐχ ὕστερος· ἀλλ' ὥσπερ ἵνα πρόσθεν λαβὼν, καὶ μέλλων αὐτῆς εὐθέως ἀδίδοσθαι, ὕστερος ὁ μισῶν αὐτὸς οὐχ ἥψατο τοῦ πολεμίου, ἀλλὰ δὲ σὸν ἑταίρους αὐτῷ βουλομένους αἰσθῆναι ἐκώλυσε, σῶμα πεφυλαχὼς αὐτοῦ πολεμίου γυμνόμενος, καὶ δορυφόρους ἄειστος. ὥστε οὐκ ἂν τις ἀμφίβοι τὸν Δαβὶδ μᾶλλον καὶ διὰ τοῦτο πεπαιδευκέναι εἰπεῖν, ἢ τὸν Σαοὺλ. ὁ μὲν γὰρ τυχόντα ἀγῶνα ἐμείνε, πρὸς ὃν ἐδικαίως αὐτὸν ἀξελέσθαι τῆς ὑπερβολῆς τοῦ πρὸς ἐκεῖνον· ὁ δὲ οὕτω διδοῦσι μέλλων αὐτὸς ἀποσφάττεσθαι, ὡς ἐδιδοῦσι μή ποτε τὸν σφαττόντα τις εἰς ὀργὴν θυμῷ ἀφέλῃ τοῦ ἀνθρώπου, ἀφεῖτο ὃ καὶ διαλογίσασθαι τοιαῦτα συνέβαινε, καὶ κατεγέλων μὲν ἐκεῖνοι, κατηγόρουν δ' οἱ καθεύδοντες, ἀπελογεῖτο δ' ὁ πολέμιος, ἐδίκαζε δ' ὁ Θεός, καὶ τὸν τοῦ Δαβὶδ ψῆφον ἐκύρωσεν. οὐ γὰρ λύθρου τοῦ Θεοῦ ῥοπῆς ἰσχύει αἱ τῶν

χ. μὴ

χ. ἑτέρους

Ex τῷ Σ. λόγῳ τοῦ τὸν Δαβὶδ καὶ τὸν Σαοὺλ.

αὐτοῦ τὸ μηδὲν ὅπως τοῦτο Δαβὶδ τὸν Κ(ύριο)ν ἐχθρὸν (ἦν γὰρ σαφῶς, ὅτι διαφυγὼν αὐτοῦ τὰς χεῖρας, πάλιν κατ' αὐτοῦ στήσεται) ἀλλ' εἵλετο μᾶλλον αὐτὸς κινδυνεύειν ἀπολύσας τὸν ἠδικηκότα, ἢ τῆς καθ' ἑαυτὸν ἀσφαλείας τοιοῦτον διαχρίσασθαι τὸν πολέμιον. καὶ ὅτι μὲν ἡ μνήμη τοῦ προελθόντος, οὐχ ὁ φόβος τοῦ μελλόντος, οὐχ ἡ τοιαύτη τοῦ στρατηγοῦ, οὐχ ἡ ἐρημία τοῦ τόπου, οὐ δ' ἦν τῆς σφαγῆς εὔκολον, οὐκ ἄλλο οὐδὲν διήγρευε αὐτὸν τοῦ φόνου· ἀλλ' ὥσπερ βιάζεταί τινος, καὶ τὰ μεγάλα αὐτὸν πεπεικότος ἀγαθά, οὕτω τοῦ ἐχθροῦ καὶ λελυπηκότος ἐφείσατο, καὶ δ' κρύφα δὴν ἀποκόψας τοῦ ἱματίου, καὶ τοῦ φανεῖν τοῦ ὕδατος ἀφελόμενος, ἀπελθὼν πόρρωθεν, καὶ στὰς ἐβόησε, καὶ τῷ Δαβὶδ τοῦτο ἐπέδειξεν· οὐχὶ τοῦ ὑπόδειξιν καὶ φιλοπρμίαν ποιῶν, ἀλλὰ Δαβὶδ τὸ ἔργον αὐτὸν πεῖσαι βουλόμενος, ὅτι εἰκῇ καὶ μάτην ἐπανῄρηκεν αὐτὸν ὡς ἐχθρόν· καὶ Δαβὶδ τότε αὖθις τοῦτο φιλίαν ὑπισχνεῖται καὶ σπουδάς. Τὸ μὲν γὰρ ἁπλῶς ἐχθρὸν λυπήσαντα μὴ ἀμύνασθαι, θαυμαστὸν οὐδέν· ὃ δ' ἄνθρωπον ὑπερτεθηγότα πολλὰς καὶ μεγάλας ὑπεργεσίας, εἶτα αὐτὸν τοῦ ὑπεργεσιῶν ἐκείνων, καὶ ἅπαξ καὶ δὶς καὶ πολλάκις ἀνελεῖν ὑπερχρήσαντα τὸν ὑπεργέτην, λαβόντα εἰς χεῖρας, καὶ κύριον γενόμενον ἀνελεῖν καὶ αὐτὸν ἀφεῖναι, καὶ τῆς ἑτέρων ὑπερβουλῆς ἐξαρπάσαι, καὶ τοῦτα πάλιν τοῖς αὐτοῖς ὑπερθήσεσθαι μέλλοντα, τίνα οὐ καταλίποι λοιπὸν φιλοσοφίας ὑπερβολήν; τίνα δ' ἔχοιεν ἂν πονηρίας ὑπερβολὴν τὰ τοῦδε τοῦ Σαοὺλ εἰς τὸν Δαβὶδ ὑπερβάλλοντα; ἆρα τίνα οὐ τοῦτον τῶν πολεμίων ἀπελαθέντων τοῦδε τοῦ Δαβὶδ, καὶ τῆς πόλεως ἑαυτῶν ἀνακτησαμένης, καὶ πομπὰς ὑπατικὰς θυούσας, τὸν εὐεργέτην καὶ σωτῆρα καὶ τῶν ἀγαθῶν ἐκείνων ἀπομπῶν αἴτιον ὁ Σαοὺλ ἀνελεῖν ἐπιχείρησε. καὶ οὐδὲ τῆς εὐεργεσίας ἡ ὑπόθεσις τὸν μεμηνότα καὶ παραπαίοντα κατέσχεν ἐλέου, ἀλλ' ἅπαξ καὶ δὶς καὶ πολλάκις ἠκόντισε, βουλόμενος αὐτὸν ἀνελεῖν, καὶ τοιαύτας αἰτίας τῶν κινδύνων ἐκείνων ἐδίδου τὰς ἀμοιβάς. Δαβὶδ γὰρ ἔψαλλε τῇ χειρὶ αὐτοῦ, φησι, καὶ ὁ δόρυ ἐν τῇ χειρὶ τοῦ Σαοὺλ, καὶ ἦρε Σαοὺλ τὸ δόρυ, καὶ εἶπεν· Εἰ παίξω ἐν Δαβίδ. καὶ ἐξέκλινε Δαβὶδ ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ, καὶ ἐπάταξε τὸ δόρυ ἐν τῷ τοίχῳ. τίνα οὐκ ἂν καὶ τῶν σφόδρα φιλοσοφεῖν ὑπισχνουμένων, εἰς θυμὸν τοῦτο ἐξενέγκειεν; ἀλλ' ἐκεῖ ἡρεῖτο φυγεῖν μᾶλλον, καὶ τῆς παρεφθαρμένης οἰκίας ἐκπεσεῖν, καὶ πλανήτης εἶναι καὶ δραπετεύειν, καὶ παλαιπωρεῖσθαι τὸν ἀναγκαῖον πορίζειν βίον, ἢ τῷ βασιλεῖ χρέα θαι σφαγῆς αἴτιος. οὐ γὰρ ὅπως ἑαυτὸν ἐκδικήσειεν; ἀλλ' ὅπως ἐκείνου ἀπαλλάξῃ τὸ πάθους ἐσκόπει. Δαβὶδ τοῦτο τῶν ὀφθαλμῶν ἑαυτοῦ ἐξεκέντησε τὸν ἐχθρόν, ὥστε ἐκπυρῶσαι τὸν ὀργήν, καὶ καταστεῖλαι τὸν φλεγμονήν, καὶ σωφρονῆσαι τὸν βασκανίαν. βέλτιον γὰρ ἐμέ, φησι, παλαιπωρεῖσθαι καὶ μυρία πάσχειν δεινά, ἢ τοῦτον ἀδίκου σφαγῆς σῶσαι τῷ Θεῷ κρίνεσθαι. τί τούτου γένοιτ' ἂν ἴσον τῆς γυναικὸς ἐκείνης καὶ ἀδαμαντίνης ψυχῆς, ὅτι πενίαν αὐτὴ πλοῦτον, καὶ ἐρημίαν αὐτὴ πατρίδος, καὶ πόνους καὶ κινδύνους αὐτὴ τρυφῆς καὶ ἀδείας εἵλετο, ἵνα ὁ ἐχθρὸν ἀπαλλάξῃ τῆς τοῦ αὐτοῦ ἀπειθείας; ἵνα οὐκ ἂν εἴπεσε τοῦτα ἐκπλησσόμενοι καὶ ἄγγελοι καταβῆναι τὸν ἔρημον, καὶ ἀπαλλαγῶναι τῆς βασκανίας; ἀλλὰ ὁ μὲν ἐχθρὸν καὶ ἀπρόσιτον θεραπεύειν τὸν ἔρωτα ὑπεκαμφθεύων, ἀλλ' ἰσώκει καὶ πρωταχοῦ τοιοῦτον ζητῶν ὁ ἠδικηκότα μὴ τοῦδε, ἀδικηθέντα δὲ τὰ ἔσχατα, καὶ μυεῖα" αὐτὸν διὰ τούτων ποιήσαντα ἀγαθά. καὶ οὐκ εἰδὼς εἰς αὐτὰ λοιπὸν τὸν Δαβὶδ ἐμπεσεῖται τὰ δίκτυα. ἐν γὰρ ἐκεῖ σπήλαιόν, φησι, καὶ εἰσῆλθε Σαοὺλ τοῦδε σκεπάσασθαι· Δαβὶδ δὲ καὶ οἱ ἄνδρες αὐτοῦ ἐν τοῖς ἐσωτέροις τοῦ σπηλαίου ἐκάθηντο. καὶ εἶπον οἱ ἄνδρες Δαβὶδ τοῦτο αὐτόν· ἰδοὺ ἡ ἡμέρα, καθὼς εἶπεν ὁ Κύριος, δίδωμί σοι ἐχθρόν σου εἰς τὰς χεῖράς σου, καὶ ποιήσεις αὐτῷ ὃ ἂν δοκῇ ἐν ὀφθαλμοῖς σου. καὶ αὐτῷ Δαβὶδ, ὃ ἀφεῖλετο τὸ περύγιον τῆς διπλοΐδος Σαοὺλ λαθραίως. καὶ μετὰ ταῦτα ἐπάταξε τὸν Δαβὶδ ἡ καρδία αὐτοῦ, ὅτι ἀφεῖλετο τὸ περύγιον τῆς διπλοΐδος, ὃ εἶπε τοῦτο τοῖς ἀνδράσιν αὐτοῦ· μηδαμῶς μοι τοῦδε Κυρίου

Ἐκ τῆς α. λογ. εἰς τὸν Δαβὶδ καὶ τὸν Σαούλ.

ν. ἆρα τίνα αὐ ἔχοι τοῦτο πονηρ. ὑπ ἄρπ

χ. τὸ αὐθάδιν μὲν ἀεὶ ἐπεξεκάει τὸ φιλοτάπεινον φιλοσοφίας τὸ Δαβίδ; ὑπ πονήρ

χ. αὐτῷ

πόμει, ἵνα δυνάμενος ποσσῶμεν. Εἰ δὲ δύνατα ποιεῖ, ἀλλὰ σὺ σαυτῷ ποιῆι ἐλεεῖσθαι· ἐπεὶ καὶ ὁ Ἰούδας δύνατα ἐποίει, καὶ ὁ διάβολος αὐτὸν ὁ Θεὸς ἐκβαλέων. μὴ τοίνυν μηδὲ σὺ ἀπόκαμης· καὶ γὰρ πολλὰ κατορθώσας μὴ ἀπαλλάξῃς τῆς ἀσεβείας αὐτόν, καὶ τῷ ἀπαλλάξαντος λήψῃ μισθόν, καὶ θαυμασθήσεις αὐτὸν θαυμάζοντα τὸν ἡμέτερον· καὶ οὕτως εἰς Θεὸν ἡ δόξα ἅπασα αὖτη ἀναβήσεται. καὶ γὰρ θαύματα ποιῆς, καὶ νεκροὺς ἐγείρῃς, καὶ ὁποιωοῦν ἐργάσῃ, οὐδέποτέ σε ὕστερον θαυμάσονται ἕλληνες, ὡς ὅταν ἴδωσι πρᾶον καὶ ἥμερον, καὶ γλυκὺν πρὸς ἐχθροὺς ὄντα. οὐ μικρὸν δὲ τοῦτο κατόρθωμα· πολλοὶ γὰρ καὶ τέλεοι ἀπαλλαγήσονται τοῦ κακοῦ. οὐδὲν γὰρ ὕστερον ὑπισχνεῖσθαι δύνανται, ὡς ἀγάπη. ἐκεῖνοις μὲν γὰρ σε καὶ ζηλοτυπήσουσι, τοῖς σημείοις, λέγω, καὶ τοῖς θαύμασιν· ὅπου τοίνυν καὶ θαυμάσονται καὶ φιλήσουσι· φιλοῦσι δὲ τοὺς ἀληθείας ἐπιλαμβανομένους οὐδὲν προσποιουμένους. Εἰ δὲ οὐκ ἀληθῶς ἔχεις πίστιν, μὴ θαύμαζε, μηδὲ ἐπίζητει, μηδὲ ἄπορα ὁμοῦ ζήτει, ἀλλ' ἔασον αὐτὸν τέως ἐπαινεῖν, φιλεῖν, καὶ εἰς τοῦτο οἰκοδομεῖσθαι δεῖ. ἐπεὶ οὖν δημιουργὸς ἀρετῆς ἡ ἀγάπη, μὴ ἀκριβείας ἀπάσης ἐν ταῖς ἑαυτῆς καταφυτεύσωμεν αὐτὴν ψυχαῖς, ἵνα ἡμῖν πολλὰ κομίσῃ τὰ ἀγαθά, καὶ βρύουσα αὐτῆς διηνεκῶς καρποὺς ἔχωμεν, καὶ αἰεὶ τιθηλῶμεν, καὶ οὐδέποτε μαραινώμεθα. οὕτω γοῦν ἐγὼ τὴν αἰωνίων ἐπιτυχεῖν ἐλπίζω ἀγαθῶν, ὧν γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μεθ' οὗ τῷ πατρὶ σὺν τῷ ἁγίῳ καὶ ἀγαθῷ πνεύματι δόξα, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΠΕΡΙ ΑΚΑΚΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΕΞΙΚΑΚΙΑΣ ΚΑΙ μνησικακίας.

Ἐκ τοῦ ἀ. λόγ. εἰς τὸν Δαβίδ, καὶ Σαούλ.

Ἐκ τοῦ λόγ. τοῦ ὅτι τὸ, Ἐὰν πιστεῦσῃ ὁ ἐχθρός σου.

χ. Τί γέγονεν αὐτὸν τῆς μεγάλης καὶ θαυμαίας ἐκείνης ψυχῆς τοῦ Δαβίδ; ἢ ὁ μόνον

Ἵνα δὲ ἔτερον εἰς μέσον ἀγαγὼν χρήσωμαι τοῦ ἐπιεικείας ἡμᾶς ἀπαλλάττεσθαι βουλομένους, ἀγαπητοί, ἢ μὴ πύστεως δόξαν δεξάμενοι, καὶ ὅπου τοῦτο μάλιστα θαυμαστέον; Εὕρομεν γάρ, φησὶ, Δαβὶδ τὸν Ἰεσσαί, ἄνδρα κατὰ τὴν καρδίαν μου· ὃς οὐ μόνον ἐφώμιζε καὶ ἐπόθησε τὸν ἐχθρὸν, ἀλλὰ καὶ κινδυνεύοντας πολλάκις ἐξήρπασε τοῦ θανάτου. ὁ μὲν γὰρ Σαοὺλ οὕτως αὐτὸν ἐμίσει καὶ ἀπεστρέφετο, μετὰ μανίας δυσμενοῦς, μετὰ τὰ λαμπρὰ ἔργα καὶ τὴν ὑπὲρ τοῦ Γολιὰθ σωτηρίαν, ὡς μηδὲ τῆς σωφροσύνης δοκεῖν θαυμάζειν τῆς ἐκείνου μεμνῆσθαι. ἑορτῆς γάρ ποτε ὑπαρούσης, ὅπου δὴ δόλοι αὐτῷ πλέκας πολλοὺς, καὶ χαλεπωτάτην ἐπιβουλὴν ῥάψας, οὐκ εἶδε τὸν ἐλεόμενον, Ποῦ ἐστὶ, φησὶν, ὁ υἱὸς Ἰεσσαί; καὶ ποτηρίαν ἐδέξατο ἔχων ἐν τῇ πίνειν, τὴν τῶν ἐλέους δυσωδίαν εἰς μέσον ἔφερε· τοιαύτην προσδοκῶν ὑπάρξειν αὐτῷ τὴν λαμπρότητα. ὁ δὲ θεὶς αὐτὸν ἔνδον ἐν τῷ ἀσφαλείᾳ καθεύδοντα, οὐκ ἐκάλεσεν αὐτὸν υἱὸν Κίς, ἀλλὰ τῇ τῆς τιμῆς ὀνόματι· Οὐ γὰρ μὴ ἐπαγάγω τὴν χεῖρά μου, φησὶν, ὅπου χεῖρα τοῦ Κυρίου. οὕτω καθαρὸς ἦν ὀργῆς καὶ μνησικακίας ἁπάσης. χεῖρα Κυρίου καλῶν τοσαῦτα ἀδικήματα, τὸ αἵματος αὐτὸν διψῶντα, μετὰ μανίας πολλάκις αὐτὸν ὑβρισμένα ἀνελεῖν. οὐ γὰρ ἰσχύει τι παθεῖν σοφὸς ἄξιον λόγου, ἀλλ' ἰσχύει τι δὲ ποιῆσαι καὶ εἰπεῖν αὐτὸν φρένας ἔχειν. τί τοῦτο; ὥσπερ ἐν δεσμωτηρίῳ λαβὼν ἐχθρὸν τειχίῳ κατεχόμενον δεσμῷ, καὶ τῇ τοῦ πόνου συνοχῇ, καὶ τῇ τῶν βοηθούντων ἐρημίᾳ, ἐν τῇ τοῦ ὕπνου ἀνάγκῃ, οὐκ ἀπαιτεῖς δίκην οὐδὲ τιμωρεῖσθαι αὐτόν; ἀλλ' οὐ μὴ ἐπαγάγω τὴν χεῖρά μου, λέγεις, ὅπου χεῖρα Κυρίου; ναὶ, φησὶν. ἐγὼ γὰρ τί παθεῖν δίκαιός ἐστιν οὗτος ὁρῶ νῦν, ἀλλὰ τί ποιῆσαί με προσῆκεν. ὑμεῖς μὲν οὖν αὐτὸν ἴσως θαυμάζετε, ὅτι οὐδενὸς ἐμνήσθη τῶν πεπονθότων κακῶν· ἐγὼ δὲ ἕτερον πολλῷ μεῖζον αὐτὸν ἐκπλήττομαι. ποῖον δὴ τοῦτο; ὅτι οὐδὲ ὁ φόβος

ἡλίκον ἐστί· πόσῳ φέρει τὴν ὑφεσιν· ἐν πόσῃ καθίσῃ χρείᾳ τὴν ψυχήν, ὁ μάλιστα αὐτῆς ἐστιν ἐξαίρετον. τὰ μὲν γὰρ ἄλλα τῆς ἀρετῆς μέρη, συνεζευγμένοι ἔχει πάντα· οἷον σωφροσύνη, ἀγχινοία, βασκανίᾳ, ἐπιθυμίᾳ, ὑπερφιλίᾳ· ἡ δὲ ἀγάπη μετὰ τῆς καρδίας πάλιν ἔχει καὶ τὴν ἡδονήν, ἣ ποιον σύνδεσμον· καὶ καθάπερ μέλιτος ἀγαθοῦ, πάντα πόντα χρῆναι συναγαγοῦσα ἀγαθά, εἰς τὸ τῆς φιλοσοφίας καταπέπαται ψυχήν. καὶ δυσθύμη τις, ἡδίων τῆς ἀληθείας ἀποφαίνει τὸν δυσκολίαν· ὁ γὰρ φιλῶν, οὐχ οὕτως ἐπιτάττων ὡς ἐπιζατούμενος χαίρει. κἂν τοῦτο τὸ ἐπιζατεῖν, ἡδύ· ἀλλὰ μετατιθησιν αὖτη τὴν τοιαγμάτων τὴν φύσιν, καὶ πάντα ἐν χρεῖᾳ ἔχουσα τοῦ ἀγαπᾶν τὰ ἀγαθά, πάσης μητρὸς ἡπιωτέρα, πάσης βασιλίδος εὐπορωτέρα· ἐν τοῖς πονηροῖς κοῦφα ἐν ῥᾳδίᾳ ποιεῖ, τὴν μὲν ἀρετὴν εὔκολον, τὸν δὲ κακίαν πικρὰν ἀποφαίνουσα. σκέπτῃ δέ, τὸ δαπανᾶν, λυπηρὸν εἶναι δοκεῖ, καὶ ποιᾷ αὐτὸ ἡδύ. τὸ λαμβάνειν τὰ ἑτέρων, ἡδύ, καὶ οὐκ ἀφίησιν αὐτὸ φαίνεσθαι ἡδύ· ἀλλὰ φεύγειν ὡς μεγίστην ἀηδίαν ἐμποιοῦν. πάλιν τὸ κακῶς λέγειν, γλυκὺ πᾶσιν εἶναι δοκεῖ· αὕτη τοῦτο μὲν πικρὸν ἀποφαίνεται, τὸ δὲ καλῶς λέγειν ἡδύ. οὐδὲν γὰρ οὕτως ὡς φιλοῦντα ἐγκωμιάζειν ἡμᾶς ἡδύ. πάλιν ὁ θυμὸς ἔχει τινὰ ἡδονὴν· ἀλλ' ἐν τούτοις οὐκ ἐᾷ, ἀλλὰ πάντα αὐτὸ καὶ νεκρὰ ἀπεργάζεται. καὶ λυπήσῃ τὸν φιλοῦντα ὁ ἀγαπώμενος, θυμὸς μὲν ὑδαμοῦ φαίνεται, δάκρυα δὲ καὶ παράκλησις καὶ ἱκετηρία, τοσοῦτον ἀπέχει τοῦ προξενῆσαι. καὶ εἶδη ἀμυρτάνοντα, πειθοῖ καὶ οἰκειώσεται· ἀλλὰ καὶ οἰκειοῖ αὖτη ἡδονὴν φέρει· τὰ γὰρ ἀγάπης, καὶ τὰ δάκρυα, καὶ ἡ λύπη, γέλωτος πάντος ἡδίω καὶ χαρᾶς. οὐκ ἄτοπον οὖν ἀναπαύονται οἱ γελῶντες, ὡς ὑπὸ φίλων κλαίοντες. καὶ ἀπιστῆς, ὅτι ἐκ αὐτῶν τὰ δάκρυα, καὶ ὡς τὰ αὐτὰ πάθοντες, ὅταν δυσχεραίνωσιν. ἀλλ' ἡδίονα ἔχει, φησίν, ἀπερ τὸ φιλεῖν. ἄπαγε, καὶ οὐ φήμι, ἄθεσπε. οὐδὲν γὰρ ἕτερον ἡδονῆς καθαρεύει τοιαύτης, ὡς ἀγάπη γνησία. μὴ γὰρ μοι ταύτην εἴπῃς τὴν δημώδη καὶ ἀγοραῖον, ἣ νόσου μᾶλλον ἢ ἀγάπης οὖσαν, ἀλλὰ ταύτην, ἣν ὁ Παῦλος ἐπιζητεῖ, τὴν τὸ συμφέρον τῶν ἀγαπωμένων ἐκποδὼν ἔχουσαν, καὶ ὅλῃ ὅτι πατέρων ὑφ' υἱοῖς φιλοσοφουμένοις. καὶ ὥσπερ ἐν χρήματα φιλοῦντες ὑπὲρ ὧν ἔλαιτο δαπανῆσαι χρήματα, ἀλλ' ἡδέως· ἐν συνουσίᾳ γὰρ ἦσαν, ἢ σκῆψα ἐδόκει ἐλαττοῦσθαι· οὕτω καὶ τοῖς τινα ἡδέως ἔχοντα, μυρία ἂν ἔλαιτο παθεῖν, ἢ ἐν ἀγαπώμενοι καταλαττόμενοι ἰδίᾳ. Τί οὖν, φησίν, ἐὰν ἐχθροὶ ὦσι καὶ ἔλλιπες, ὑ δεῖ μισεῖν; μισεῖν μέν, οὐκ ἐκείνους δέ, ἀλλὰ τὸ δόγμα· οὐ γὰρ ἄθεσπον, ἀλλὰ τὴν πονηρὰν προαίρεσιν, τὴν διεφθαρμένην γνώμην. ὁ μὲν γὰρ ἄθεσπος, ἔργον Θεοῦ· ἡ δὲ πλάνη, ἔργον τοῦ διαβόλου. εἰ γὰρ δεῖ σὺ ἐχθροὺς τοῦ Θεοῦ μισεῖν, οὐχὶ ἀσεβεῖς δεῖ μισεῖν μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀμυρτωλούς, καὶ οὕτως ἐσόμεθα θηρίων χείρες, πάντας ἀποτρεφόμενοι καὶ ἀπειλοῦντες φυσιούμενοι, καθάπερ ὁ Φαρισαῖος ἐκεῖνος. ἀλλ' οὐχ ὁ Παῦλος οὕτως ἐκέλευσεν· ἀλλὰ πῶς; Νουθετεῖτε τοὺς ἀτάκτους, παραμυθεῖσθε τοὺς ὀλιγοψύχους, ἀντέχεσθε τῶν ἀσθενῶν, μακροθυμεῖτε πρὸς πάντας. τί οὖν ὅταν λέγῃ, φησίν· Εἴ τις οὐχ ὑπακούει τῷ λόγῳ ἡμῶν διὰ τῆς ἐπιστολῆς, τοῦτον σημειοῦσθε, καὶ μὴ συναναμίγνυσθε αὐτῷ; μάλιστα μὲν πρὸς ἀδελφὸν τοῦτο εἴρηται. σπλὴν οὐτὶ τοῦτο ἁπλῶς, ἀλλὰ καὶ τοῦτο μετὰ ἡμερότητος. μὴ γὰρ δὴ προσκόψῃς καὶ ἐξῇς, ἀλλὰ καὶ τὰ μετὰ ταῦτα προστίθη. καὶ γὰρ εἶπεν, μὴ συναναμίγνυσθε, ἵνα ἐντραπῇ, καὶ μὴ ὡς ἐχθρὸν ἡγεῖσθε, ἀλλὰ νουθετεῖτε ὡς ἀδελφόν. ὁρᾷς πῶς τὸ ἔργον μισεῖν τὸ φαῦλον, οὐ μὴν ἄθεσπον ἐκέλευσε; καὶ γὰρ ἔργον τοῦ διαβόλου, ὃ διαστᾷ ἡμᾶς ἀπ' ἀλλήλων· καὶ σφόδρα ἐσπούδακεν ἀμελῆσαι τὸν ἀγάπην, ἵνα σκήνωμα τῆς διορθώσεως τὸν ὀδύνη, καὶ κατάσχῃ σκῆψιν ἐν πλάνῃ, σὺ δὲ ἐν ἀπιστίᾳ τε καὶ ἀπειθείᾳ. Εἶθ' ὅτως ἀπενεχίσῃ τῆς σκαιᾶς σωτηρίας τὴν ὁδόν. ὅταν γὰρ καὶ ὁ ἰατρὸς μισῇ καίμενα καὶ φθορᾶ, καὶ ὁ καμνων ἰατρὸν ἀποτρέφηται, πότε διασῴσηται ὁ νοσῶν, ὅταν μήτε σκῆψις αὐτοῦ καλῇ, μήτε οὗτε πρὸς αὐτοῦ ἀπῇ; πῶς δὲ ἔσεσθαι καὶ φθορᾶς καὶ θεραπεύειν,

πολλοὶ,

Ex τῆς πρὸς Κορ. α'. ὁμιλ. λγ.

α. Θεσ. ε. ιδ.

β. Θεσ. γ. δ.

ὅπῳ γὰρ ἕτος τὰς τὰ ὑπερηφανευμένους φιλῇ, τὰς τὰ ὧν παρακαλεῖ τοὺς τὰ ὑπερηφανεῖν ἐκείνους οἰκειότερον ἀγαπᾶσθαι, ζωὴ δίδωσι φιλίας ποιῶν, τοῦτο σὺ μανθάνετε ὅσοι ὀξεῖς ἐστε τὰ κατόρθωμα, ἀπὸ τῶν ἀναγράφωμεν αὐτὸν ὧν λέγω, ὅπῳ τοῖς προφήταις αὐτοῦ οὐχ ὁρᾶτε μόνον ἀλλὰ καὶ ἀποκτείνουσιν, ἢ ἐποίησεν, εἰ πάντα μὴ ἀγαπᾶν ἐκέλευσεν, πόσα ἂν ἐγένετο ἀγαθά. οὔτε γὰρ νόμων, οὔτε δικαστηρίων ἔδει, οὐ κολάσεων, οὐ ζημιῶν, οὐκ ἄλλου τοῦ τοιούτων ἐστίν. εἰ γὰρ ἅπαντες ἠγάπων ἢ ἠγαπῶντο, οὐδεὶς ἂν ἠδίκησεν οὐδείς· ἀλλὰ νῦν φόνοι, καὶ μάχαι, καὶ πόλεμοι, καὶ στάσεις, καὶ ἁρπαγαί, καὶ πλεονεξίαι, καὶ πάντα ἂν εἰκότως ἐπιζήσειε τὰ ποιοῦντα, καὶ μέχρις οὐδόματος ἂν ἠγνοήθη ἡ κακία. τὰ μὲν οὖν σημεῖα οὐκ ἂν τοῦτο εἰργάσαντο, ἀλλὰ καὶ εἰς κενοδοξίαν ἐπαίρει τοὺς μὴ προσέχοντας καὶ ἐπτοημένους. καὶ ὅ δὲ ἄνω μάτην τῆς ἀγάπης, ὅτι τὰ μὲν ἄλλα ἀγαθὰ ἔχει πρὸς ἐθυμένα τὰ κακὰ οἴδε, ὁ ἀκτήμων φυσᾶται πολλάκις ἀφ' οὗτος· ὁ λέγω· εἰδὼς, ἢ δοξομανῶν ποιεῖ· ὁ μὲν πενιόφρων, διὰ ταῦτα πολλάκις κατὰ τὸ ζωοποιὸν μέγα φρονεῖ· ἡ δὲ ἀγάπη πάσης τῆς τοιαύτης ἀπήλλακται λύμης· καὶ γὰρ τὸ ἀγαπωμένου οὐκ ἂν ἰς ἐπῆλθέ ποτε. ἢ μὴ μοι θῇς ἕνα ἀγαπῶντα, ἀλλὰ πάντας ὁμοίως, καὶ τότε αὐτῆς ἅψει τοῦ ἀρετοῦ· μᾶλλον δέ, εἰ βούλει, μηδὲ ἕνα ἀγαπώμενον, καὶ ἕνα φιλοῦντα λάβῃ, φιλοῦντα μόνον ὡς φιλῆ ἄξιον· τοῦτο γὰρ ἐμοῦ οὕτως ὡς Ⓦ ὠργίσθη οἰκήσει, πάντα καὶ γαλήνη ἀπολαύσει, καὶ μυρίους ἑαυτῷ πλέκουσι στεφάνους. ὁ γὰρ τοιοῦτος καὶ φθόνου, καὶ ὀργῆς, καὶ βασκανίας, καὶ ἀπονοίας, καὶ κενοδοξίας, καὶ πονηρᾶς ἐπιθυμίας, καὶ πάντος ἔρωτος αἰσχροῦ, καὶ πάντος μολυσμοῦ καθαρεύουσαι φυλάττηται τοῦ ἑαυτῆς ψυχοῦ. ὥσπερ γὰρ ἑαυτῷ οὐκ ἂν ἰς ἐργάσαιτό τι κακόν· οὕτως οὐδὲ τὸν πλησίον τοιοῦτος ἢ ὢν μετ' αὐτοῦ ζήσεται τῷ Γαβριὴλ ὑπὸ τῆς γῆς βαδίζων. καὶ ὁ μὴ ἀγάπην ἔχων, τοιοῦτος· ὁ δὲ σημεῖα ποιῶν καὶ τέρατα ἔχων ἀπηρτισμένα, τοιοῦτος ἀΐδιον καὶ μυρίους ἐγείρει νεκρούς, οὐδὲν μέγα ἐστὶ, πάντων ἀνθρώπων, καὶ οὐδενὸς τῶν ζωοθλιῶν ἀναμιμνήσκει ἑαυτὸν αἰσχύνης. διὰ δὲ τοῦτο καὶ ὁ Χριστὸς τῆς εἰς αὐτὸν ἀκριβοῦς ἀγάπης σημεῖον ἔφησεν εἶναι, ὃ Ⓦ πλησίον φιλῆ. εἰ γὰρ φιλῆς μέ, φησὶν, ὦ Πέτρε, τούτων πλέον, πείναντα τὰ πρόβατά μου, εἶδες πῶς καὶ ὁ πῦρ πάλιν ἡτοίμασε, ὅτι μαρτυρίου μεῖζον τοῦτο; καὶ γὰρ εἰ παῖδά τις εἶχεν ἀγαπητὸν, καὶ ὑπὲρ οὗ καὶ τὴν ψυχὴν ἂν ἐπέδωκεν, εἶτά τις Ⓦ ὦ πατέρα ἐφίλει, τῷ δὲ παιδὶ μηδὲν ὅλως προσέτιχε, σφόδρα ἂν πρόφασιν Ⓦ πατέρα, καὶ οὐκ ἂν ἤνεγκεν τῆς οἰκείας ἀγάπης διὰ τὸν τοῦ παιδὸς ὑπερφυΐαν. εἰ δὲ ὅτι πατὴρ καὶ παιδὸς τοῦτο συμβαίνει, πολλῷ μᾶλλον ὅτι Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων. καὶ γὰρ πατέρων ἀπάντων ὅτι φιλοστοργότερος ὁ Θεός. διὰ δὲ τοῦτο εἰπὼν, Πρώτη καὶ μεγάλη ἐστὶν ἐντολὴ, ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου, ἐπήγαγε, δευτέρα δὲ, καὶ οὐκ ἐσίγησεν, ἀλλὰ προσέθηκεν, ὁμοία αὐτῇ· ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς ἑαυτόν. καὶ ἔφη πῶς μὴ τῆς αὐτῆς σχεδὸν ὑπερβολῆς ἀπαντᾷ καὶ τούτῳ. πρὸς μὲν γὰρ τὸν Θεοῦ φησὶν, ὅλης τῆς καρδίας σου· πρὸς δὲ τὸν πλησίον σου, ὡς σεαυτόν· ἐπιτίθησι δὲ τῷ ὅλης τῆς καρδίας σου. καὶ γὰρ εἰ μὴ ἀκριβείας τοῦτο ἐφυλάττετο, οὐ δοῦλος, οὐκ ἐλεύθερος ἦν, οὐκ ἄρχων, οὐκ ἀρχόμενος, οὐ πλούσιος, οὐ πένης, οὐ μικρὸς, οὐ μέγας, οὐ διάβολος ἂν ἐγνώσθη ποτέ. οὐ λέγω σοί, ἀλλ' εἰ καὶ ἕτερος τοιοῦτος, μᾶλλον δὲ εἰ καὶ ἑκατὸν μυρίοι τοιοῦτοι ἦσαν, οὐδὲν ἂν ἴσχυσαν ἐκείνης οὔσης. μᾶλλον γὰρ χόρτος ἐοίκασι πυρὸς ἐπαγομένῳ, ἢ φλὸξ ἀγάπης διάβολος. αὕτη πίστεως ἰσχυροτέρα, αὕτη ἀνδάμαντος στερροτέρα, καὶ ἑτέρας αὐτῆς ἰσχυροτέρα ἔστιν οὐδεμία, πάντα ὑπερβάλλει τὰ ἀγάπης στερρότερα. ταύτην δὲ πλοῦτος, ἢ πενία ποτὲ· μᾶλλον δὲ οὐδ' ἂν ἰδοῦ πενία, οὐκ ἀμυδρὰ πλούτου, εἰ ἀγάπην ἴδοι, ἀλλὰ τὰ ὄντα ἑκατέρου ἀγαθὰ μείζω· ἐκ γὰρ τοῦ ὄντος ἀφθονίαν ἐπαρκοῦσαν δοῦ, καὶ τοῦ οὐκ ὄντος ἀμεριμνίαν, καὶ ὅτι τοῦ πλούτου μὲν φεύγουσι, οὗτος δὲ τῆς πενίας ὁ θεὸς ἐπεμέλησεν δοῦ. καὶ τί λέγω τὰ ὄντα αὐτῆς κέρδη; αὐτὸ γὰρ καθ' ἑαυτὸ τὸ φιλεῖν, ἐπίσταται

πλέκειν Matth. κε. λη.

Ⓦ ἥλιον, ἢ φίλων ἀποστερηθῶμαι. πολλοὶ γὰρ Ⓦ ἥλιον ὁρῶντες οὐ σκέπην εἶσί· φίλων δ' 5
Ἐκ τῶν ἐρμῶν. τῶν χρ. Matth. ἐναγχ. δύπορον ὄντες, ὑδ' ἂν οὐ θλίψῃ ἡμῶν. Εἰ δὲ ἰδιώτης σε φιλία βλάπτει, ἔκκοπε αὐτὴν σύ. Εἰ γὰρ ὀφθαλμὸς σὸς ἢ χεὶρ ἢ τοὺς ἡμετέρων μελῶν πολλάκις ἀποτέμνομεν, ὅταν αὐτὰ τὰ διάτους ἔχῃ, καὶ τοῖς λοιποῖς λυμαίνηται· πολλῷ μᾶλλον ὅταν τὴν ψυχὴς τοῦτο ποιῇ χρή. Οὐδὲν γὰρ οὕτω βλάπτει ἡμᾶς, ὡς συνουσία πονηρά. ὅσα γὰρ ἀνάγκη μὴ δυνάμεθα, δυνάμεθα φιλία πολλάκις εἰς βλάβην 10
Ἐκ τῶν ἐρμῶν τῆς περὶ Ταπειν. α. γ. ἢ ὠφέλειαν. Οὐ γὰρ τοῖς ἐχθροῖς τοῦ βασιλέως συμφιλιάζομεν, ἀ δυνάμεθα φίλοις τοῦ βασιλέως εἶναι· τῆς γὰρ φιλίας τῆς πρὸς Ⓦ Χριστὸν ὁ μῖσος ὁ δι' αὐτὸν πολλῷ βέλτιον. ὅταν μὲν γὰρ φιλώμεθα πρὸς Ⓦ Θεόν, ἡμᾶς ὀφείλεται αὐτοῦ ἐσμεν τῆς τιμῆς· ὅταν δὲ μισώμεθα, αὐτὸς ἡμῶν ἀφείλετης ὅτι τῆς τιμῆς. Ὅσοι τοίνυν μηδὲν χρήμεθα πρὸς Ⓦ Χριστὸν καταφρονούμεθα, 15
Ἐκ τῶν ἐρμῶν τῆς περὶ Ποιμένος. μᾶλλον δὲ ἡμᾶς, φείξωμεν τὸ τοῦ Ⓦ Χριστοῦ τὸ Παύλου φίλον εἰ μὴ ἀμαθίαν λαμβάνοντες. οὐδὲ γὰρ Ⓦ Χριστὸν οὗτος ἐφίλει πρὸ τῶν τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ δι' αὐτὸν τὰ ἐκείνου· ἢ ἓν ἐδιδοίκει μόνον, τὸ μὴ τῆς ἀγάπης ἐκπεσεῖν τῆς πρὸς ἐκεῖνον. τοῦτο γὰρ αὐτοῦ ἦν μεγίστης φοβερώτερον ἐμοί· ὥστερ ἦν τὸ μόνον εἰ αὐτῷ βασιλείας ποθητότερον. ὅταν μὲν οὖν ἐκείνος πρὸς Ⓦ τὸν Θεοῦ πόθον, ἦν εἰς μέσον καταδέχεται ἐμπεσεῖν, ἦν βασιλείας ἐκπεσεῖν, εἶμι μυριοπλασίως ἐκείνου, ἡμᾶς ὁ μηδὲ τοῦ παρόντος καταφρονῶν βίου, πῶς οὐχὶ τῶν χρημάτων ἐσμὲν λοιπὸν τοῦ ἐκείνου, τοσοῦτον ἀφεστηκότες αὐτοῦ τῆς μεγαλοψυχίας; Διὰ τοῦτο ὁ Χριστὸς ἔλεγεν, Ὃς αὐ ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ, εὑρήσει αὐτήν· καὶ, Ὃς ἐὰν ὁμολογήσῃ με ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὁμολογήσω κἀγὼ αὐτὸν ἔμπροσθεν τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. καὶ γὰρ πολὺς ὁ τοῦ καταρτήματος τούτου πόνος, ἦν αὐτὸν μεδόν τις ἀναβαίνων τὴν φύσιν· ἦν τοῦτο ἴσασιν οἱ καταξιωθέντες τῆς ἐφάπαξ τούτων καλῶς. λέγει γὰρ ὁ τοιοῦτος αὐτὸ πεπραγέναι δυνήσεσθαι), ὅτι ὑμαίας ὁ πρᾶγμά ἐστι ψυχῆς, ἦν μὴ ὑπερβολῆς ἄνωθεν. ἀλλ' ὅμως ὁ ἄνωθεν τοῦτο οὐδὲν μέγα ἔφησεν ὠφελεῖν ἀγάπης χωρὶς ὁ Παῦλος, καὶ τὴν ἀκτημοσύνην ζωὴν ἔχειν. Ἵνος οὖν ἔνεκεν ἔφησε ταῦτα εἰρηκέναι, τοῦτο ἤδη δῆλον πᾶσιν, ἐπειδὴ ζητήσας, ὡς ὁ τὰ ὑπάρχοντα ψυχίζων πάντα δυνάμενος μὴ ἔχειν ἀγάπην. τί μὲν γὰρ ἔστιν ὅτε καὶ ὠφελεῖ, καὶ τὰ ἀφείσματα ἔχοντα ἐγχωρεῖ ἴσως ἦν μὴ ἀγαπήσῃ· ὁ δὲ μὴ μόνον δίδωσι τὰ ὑπάρχοντα, ἀλλὰ ἦν ψυχίζῃ, πῶς οὐκ ἀγαπᾷ; τί οὖν ἔστιν εἰπεῖν; ἢ ὅτι ὃ οὐκ ὢν ὡς οὐ ὑπέστη, ὅπερ ἀεὶ φιλεῖ ποιεῖν, ὅταν ὑπερβολὴν ἀφέσεως βουληθῇ· ὡς ὅταν Γαλάταις γράφων λέγῃ· Εἰ δυνατὸν ἦν ὑμῶν, ἐξορύξαντες τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐμοὶ ἐδώκατε, ἀπέστημα ἔστω. καὶ πῶς ἀπὸν, ὅτι ἄγγελος ἔμβλεψε τοῦτο ποιῆσαι· ἀλλ' ἵνα δείξῃ τὴν ὑπερβολὴν τοῦ ἀφέσματος, ἐξ ὧν μηδ' ὅλως ἐστέμβλωσι τέθηκε. ἦν πάλιν ὅταν Ρωμαίοις ὑποτέλλῃ καὶ λέγῃ· Οὔπω ἄγγελοι, ὅτι ἀρχαί, ὅτι δυνάμεις δυνήσονται ἡμᾶς χωρίσαι ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ. οὐδὲ γὰρ τοῦτο ἔμβλεψον ποιῆσαι ἄγγελοι, ἀλλὰ καὶ ζῶσθαι ὃ μὴ ὄν ὑπεστήσατο· ὥστερ οὖν ἦν ὃ ἔξης λέγων· ὅτι κτίσις ἑτέρα· καίτοιγε ἑτέρα οὐκ ἔστι κτίσις, πᾶσαι γὰρ αὐτὴν ἀφειλήφασι, ἦν ἐμὲ φῶ, ἦν τὰ κάτω πάντα εἰπών· ἀλλ' ὅμως καίτοιγε ὃ μὴ ὂν καθ' ὑπόστασιν τίθησιν, ὥστε ἁρπαγὴν Ⓦ μὴ ὑπάρξαι αὐτὸν πόθον· ἐπὶ ἦν ὑπὸ ζῶσθαι ποιῆσαι λέγων, ἐπὶ καὶ πάντα τις ἁρπαγὴν ἔχῃ, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχῃ, οὐδὲν ὠφελεῖται. ἢ τοῦτο ἔστιν εἰπεῖν, ἢ ὅτι βούλεται τοὺς πλουσίους ἐγχωρεῖν καὶ συγκεκολλῆσθαι τοῖς λαμπρύνουσι, καὶ μὴ ἁπλῶς διδόναι ἀσυμπαθῶς, ἀλλ' ἐλεοῦντας καὶ καταπαλτομένους, ὑπικλαυθμύους καὶ συναλγοῦντας τοῖς δεομένοις. Διὰ τοῦτο γὰρ καὶ ἡ ἐλεημοσύνη πρὸς τοῦ Θεοῦ γενομένη τοσαύτην· καὶ γὰρ ἠδύνατο τοὺς πάντας διατρέφειν ὁ Θεὸς καὶ χωρὶς τούτου· ἀλλ' ἵνα ἡμᾶς εἰς τὴν ἀγάπην ζωώσῃ, καὶ ἵνα διαθερμαινώμεθα πρὸς ἀλλήλους, πρὸ ἡμῶν αὐτοὺς ἐκέλευσε πρέφεσθαι. Διὰ τοῦτο καὶ ἀλλαχοῦ φησι· Κρίσιν λέγει ἀγαθὸς ἡ δόσις· ἐξ ἰδοὺ λέγει ὑπὲρ δόμα ἀγαθόν. καὶ αὖθις φησι· Ἐλεεῖ θέλω, ἐξ ὑ θυσίαν.

ὅπερ

ρος. Βαθαὶ ὦ ὄφεως πύρου ἴρωτος τ̃ ἀγάπης. ὁ πορὸς καταπολμῶ Παῦλος, ὁ ἀδαμαίτιος, ὁ τερῤῥὸς, ὁ ἀκλινὴς, ὁ ἀκαμπὴς, ὁ λέγων, Τίς ἡμᾶς χωρίσει ἀπὸ τ̃ ἀγάπης τ̃ Χριστοῦ; θλῖψις, ἢ στενοχωρία, ἢ λιμὸς, ἢ διωγμὸς, ἢ γυμνότης, ἢ κίνδυνος, ἢ μάχαιρα; ὁ γὴς δ' ἀγάπης καταπολμῶ, ὁ τ̃ ἀδαμαντίνων τ̃ θανάτου πυλῶν καταγλῶν, ὅτ' ἐπιδύ πιον ἀγαπητῶ οὐδὲ δάκρυα, ὅτω κατεκλάθη καὶ συνετρίβη, ὡς μηδὲ κρύψαι τ̃ πάθος, ἀλλ' εἰπεῖν θέλεως· Τί ποιῆτε κλαίοντες κ̀ συνθρύπτοντές μου τὸν καρδίαν; ὦ τ̃ θαύματος. ἄβυσσος αὖθις οὐ συνέτριψαι ὑδάτων, δ' μικρὰ δάκρυα συνέτριψε δ' συνέκλασε; τί πεῖτε κλαίοντες κ̀ συνθρύπτοντές μου τὸν καρδίαν; τί λέγῆς, Εἰπέ μοι; ἐκείνῳ τὸν ἀδαμαντίνῳ ψυχῷ συντρίψαι δάκρυοι ἴσχυσι; ναί, φησι· πολλὴ γὰρ ἡ τ̃ ἀγάπης ἰσχύς· αὕτη μου τὰ σπλάγχνα κ̀ κατ' τ̃ὸς πόντας γὰ ἀνέπεμψε, πλεῖω τ̃ς ἀγάπης. Τίς οὖν ἀνεπλάγη; τίς οὐκ ἀνθαυμάσιε; μᾶλλον δ' τίς κατ' ἀξίαν ἐκπλαγεὶς καὶ θαυμάσιεν ἀνθ' τ̃ ἡμιαίας ἐκείνου κ̀ οὐρανομήκη τ̃ Παύλου ψυχῆς, ὅτι δεδεμένος κ̀ καθηλωμένος ἀπὸ τοσούτων δήγματος Φιλιππησίοις ἐπέστελλεν; ἴ τι γὰ ὅσον ὄ μέσον Μακεδονίας καὶ Ῥώμης. ἀλλ' οὔτε τ̃ ὁδοῦ ὄ μῆκος, ὅτε τ̃ χρόνου ὄ πλῆθος. οὔτε ὁ τ̃ προσταγμάτων ὄχλος, οὔτε ὁ κίνδυνος, κ̀ τὰ ἐπάλληλα δήματα, οὔτε ἄλλο οὐδέν, τ̃ ἀγάπου κ̀ τ̃ μεγάλου ἐξέβαλε τῶν μαθητῶν, ἀλλ' εἶχεν αὐτοὺς ἀπόνους ἐν δικαιοσύνῃ· καὶ οὐχ ὅτως αὐτ̀ παῖς ἀλύουσιν αἱ χῆρες ἐδίδοντο, ὡς ὦ πόθῳ τῶν μαθητῶν ἡ ψυχὴ συνεδίδοτο κ̀ προσήλωτο. καὶ καθάπερ βασιλεὺς ἐπὶ ἅρματος θεόντων δώδεκα ἵππων ἐπὶ τὸν ἕω, καὶ καθίσας ἐν ταῖς βασιλικαῖς αὐλαῖς, μυείας εὐθέως δέχεται πόμπας θέας ἐπιτελούσας· οὕτω δὴ κἀκεῖνος, καθάπερ ἐν ταῖς βασιλικαῖς αὐλαῖς τ̀ν διασωτηρίου καθήμενος, πολλῷ πλεῖω καὶ ἐδίζατο καὶ ἔπεμπε συχνὰς τὰ χάμματα τῶν πόμπας θέων ἐπὶ τὸν ἐκείνου σοφίαν, ὑπὲρ τῶν καθ' ἑαυτοῦ προσγμάτων δώδεκα φερόντων ἄπομπα· καὶ τοσούτῳ πλείονα προσγμάτα τ̃ βασιλέως οἰκονόμει, ὅσῳ καὶ μείζονα ἐχθρὸν ἐμπεπίστευτο. Τοιαύτη γὰ ἡ τ̃ ἀγάπης δύναμις, ὡς οὐ τοὺς πρώτας μόνον καὶ πλησίον οἰκείας ἡμῶν καὶ ὁμοδούλους, ἀλλὰ καὶ τοὺς μακρὰν ἀφεστῶτας πρὸς ἑαυτὸν ἀναλαμβάνειν καὶ συνάγειν καὶ συνδεῖν, καὶ οὔτε χρόνου πλῆθος, οὔτε ὁδῶν διάστημα, ὅτε ἄλλο τῶν τοιούτων ἐστὶν, ψυχῆς φιλίαν δυνάμενα καὶ διακόψαι καὶ διατεμεῖν. Καὶ γὰ οὕτω δεῖ φιλεῖν τοὺς φιλοῦντας, ὡς, εἰ καὶ τὸν ψυχὸν αἰτηθῇ, καὶ δυνατὸν ᾖ, μὴ κωλῦσαι. ἐστὶν γὰρ δώδεκα ζῶια γνησίου φίλου. ἴδεται γὰ ὁ φιλῶν ὁρῶν τ̀ φιλούμενον, καὶ διακεῖται, συμπλέκεται αὐτῷ συμπλοκὴν τινα κ̀ τὸν ψυχὸν, ἄρρητον ἔχουσαν τὸν ἡδονὸν. καὶ αἰσθάνεται μόνον αὐτ̀, διακειμένη τῇ διανοίᾳ κ̀ αἰσθητερῶθη, καὶ βλέπει τοῦτον καθ' ἑκάστην ἡμέραν, κ̀ χορέυοντα, οὐδὲν ὄντα αὐτῷ ὅπερ μὴ ἔστιν ἐκείνου· ζῶντα αὐτῷ ἐπιδείκνυται ἅπερ κ̀ ἑαυτόν. οἶδα ἐγὼ ἕνα, ὃς ὑπὲρ φίλου τοῦ ἁγίου δῶρας πολλὰς καλῶ, πρεσβεύειν πρεσβεύειν βούλεσθαι ὑπὲρ αὐτ̃, κ̀ τότε ὑπὲρ ἑαυτ̃. οἶδα κ̀ Παῦλον τὸν ψυχὸν ἡδέως δεδόντα τὸν ἑαυτ̃, κ̀ μὴ αἰτηθέντα κ̀ εἰς μέσον ἐμπίπτειν ὑπὲρ τ̃ φιλουμένου βουλόμενον. Οὕτω γὰρ χρὴ φιλεῖν δικαίως πεπυρωμένη, ὡς μὴ δοκεῖν ὀφειλέτην ἔχειν φιλούμενον, ἀλλ' αὖθις αὐτῷ ὀφειλέτης εἶναι τ̃ὸ τ̀ ὀφειλέτην ἔχειν ἐκεῖνον. ὁ γὰ ἀγαπῶν οὐκ ἐπιζητεῖν βούλεται μόνον, ἀλλὰ κ̀ ἐπιπάσεσθαι· κ̀ χαίρει μᾶλλον ἐπιπατούμενος, ἢπερ ἐπιπάτων. ὁ ἀγαπῶν χρεΐζεσθαι βούλεται μᾶλλον, ἢ χρῆν λαμβάνειν· θέλει γὰρ ὀφειλέτην ἔχειν φίλον, ἵπερ αὐτὸς ὀφείλειν ἐκείνῳ. ὁ ἀγαπῶν δὲ βούλεται χρεΐζεσθαι τ̀ ἀγαπωμένῳ, κ̀ οὐ βούλεται δοκεῖν χρεΐζεσθαι· κ̀ ἀρχὴν αὐτὸς διεργασίας, κ̀ μὴ δοκεῖν ἀρχὴν διεργασίας. Καὶ μή μοι τοῦτ' ἁπλῶς φίλους εἶναι δόξητε, τοὺς κηπουροὺς τ̃ν πραπίζων, δ' ἀπὸ τοσουτηρείας μόνης φίλους λογιζομένους. Εἴ τις ἔχει φίλον, οἷ λέγω, ἐπιγνώσεται τὰ ῥήματα. τ̃ς γὰ παρούσης ζωῆς φίλος ἡδύτερος. πολλοὶ γοῦν μ̃ τὸν τ̃ν φίλων τιθυτὸν, " θέλοντο μηκέτι ζῆσαι λοιπὸν· κ̀ γὰ ὅτως δ' τὸ φῶτὸς αὐτ̃ πολυότερος ὁ φίλος. βέλτιον γὰ ἡμῖν σοεσθῆναι

Εκ τῆς ἐπιστολ. α'. Θεσσαλ. Ρωμ. ιβ. ιε.

Περὶ κα. γ.

Εκ τοῦ λόγου τοῦ περὶ τοὺς εἰς ἄντον χειμάζοντας τῇ Κασταλικῇ βήτῃ· Εἶτα σεφάσιν, ὅτι

Εκ τοῦ λόγου οἷς νεωτέραν χαρέσασαν.

Εκ τῆς ἐρμηνείας τῆς πρὸς Θεσσαλονικεῖς α'. βήτος.

Εκ τοῦ λόγου περὶ πτωχείας ἀγάπης.

Εκ τῆς ἐρμηνείας τοῦ πρὸς Θεσσαλ. α'. ὁπος.

Ἐκ τῆς πρὸς Θεσσαλον. α. ἐπιστ.

ἀκροῦονται τῆς ἀγάπης Ⓦ φθόγου. Καὶ γὰρ οὐδὲν τῆς ἀγάπης γλυκύτερον γέγονεν· ἀλλ. τί γὰρ οὐκ ἂν εἰργάσατο φίλος γνήσιος; πόσων μὲν οὐκ ἂν ἐμποιήσειεν ἡδονῶν; πόσων δ' ὠφέλειαν; πόσων δ' ἀσφάλειαν; καὶ μοιρῶν θησαυρὸν εἴποις, οὐδὲν αἱρετώτερον γνησίου φίλου. ὡς καθάπερ γὰρ λαμπρὰ τοῦ σώματος ἄνθος ἀπορρεῖ τοῖς οὐ πλησίον τούτου, οὕτω καὶ φίλοις, οἷς δὲ ταῦτα μὴ πάρεστι τόποις, τὴν ἑαυτῶν χάριν ἀφιᾶσι. κρῖναι δεῖν ἐκ τούτου δύναμαι, ἢ φίλων ἐστὶ χωρεῖς. οὐ γὰρ οὕτω πυρετὸς καταφλέγει ἐνίοτε σώματος φύσιν, ὡς γε ψυχὰς ὁ κεχωρίσθαι τῶν φιλτάτων. Τοιοῦτον γάρ ἐστιν ὁ τῆς ἀγάπης ἔρως, ὡς οὐδὲ μὴ συμπαρεῖναι ἡμῖν, ἀλλ' ἀπόντας, ποθουμένους ἢ, καθ' ἑκάστην φαντάζεσθαι ποιεῖν ἡμᾶς τὴν ἡμέραν· καὶ τῶν μὲν ἐκ χερσὶ πόνων ἀφίστησι, μόνης δ' ὡς ποθουμένου προσδέσθαι τὸ τῆς φιλτάτης ψυχῆς. Εἰ δὲ ἀγαπώμενόν τις ὁρᾷ, μᾶλλον δ' μεμνημένος τούτου δύναιτο τῇ ψυχῇ, καὶ ὑφηλὸς γίνεται τὴν διάνοιαν, ὡς πόρρω διὰ κόλπου φέρει ἐστηυφαδὶ τῇ μνήμῃ· ὁ Ⓦ ὅπως ἀγαπήσας ἡμᾶς καταξιώσαιτο ἔχων ἐν δύναμει, καὶ μεμνημένος αὐτοῦ, πότε ἢ λυπηθεῖσί τινος ἀφεθήσεται, ἢ φοβεροῦ τι καὶ ὑποπτεύουσι φοβηθήσεται; οὐδέποτε. Εἰ γὰρ τοῖς ἀνθρώποις δυνατὸν ἀγαπώμενοι φοβεροὶ πᾶσιν ἐσμεν, πολλῷ μᾶλλον τοῖς τοῦ Θεοῦ. καὶ γὰρ χρήματα δεῖ, καὶ σώματα, καὶ αὐτὴν τὴν ψυχὴν ὑπὲρ ταύτης δοῦναι τῆς ἀγάπης, μὴ φεισώμεθα. ὃ γὰρ ἔργῳ ὁ Χς ῥημάτων λέγει, ὅτι ἀγαπῶμεν, ἀλλὰ χρὴ καὶ τὴν ἐκ τῶν πραγμάτων ἀπόδειξιν ἀποδιδόναι. οὐδὲ γὰρ αὐτὸς Χς τῶν ῥημάτων μέσος, ἀλλὰ κ τῶν πραγμάτων ἔδειξε τὴν ἀγάπην. Εἰ γὰρ οἱ ταῖς τῶν μεγάλων οἰκίαις οἰκέται ὁ τὰ αὐτὰ, τὰ διαφόρως πεποιημένοις, οὐ τὰ αὐτὰ τὰ διαφόρως πεποίηκεν, ἀλλὰ τὰ τὰ διαφόρως, ἑαυτῷ, κ ὁμοίως αὐτῷ τοῖς ἐκείνου χέρσηται, κ πολλοὶ τῶν οἰκετῶν μᾶλλον αὐτὸν δεδοίκασιν, ἢ ἐκεῖνον· κ ὅτῳ τῶν ἑαυτῶν καταφεύσονται, οὐχὶ καταφεύσονται τῶν αὐτῶν, ἀλλὰ μᾶλλον μειζόνων ἐπέτυχε· πολλῷ μᾶλλον οὖν τοῖς πνευματικοῖς. μὴ τοίνυν φειδώμεθα τῶν ὑμετέρων, ἵνα φειδίζωμαι Ⓦ τῶν ἡμετέρων· ἀλλὰ καὶ καταφρονῶμεν αὐτῶν, ἵνα κτησώμεθα αὐτά. αὐτὸς γὰρ ἡμᾶς αὐτῶν καταφρονήσωμεν, ὁ Θεὸς αὐτῶν ὑπεμνήσεται· ὅτε δ' ἡμᾶς αὐτῶν ἐπιμελώμεθα, ὁ Θεὸς καταφρονήσει. Εἴ τις οὖν φιλεῖ γνησίως, κ δυσὶ μοι ἀγάπης ὑπάρξαι θαι, ὅτι Ⓦ ταύτης ἔφιμαι, Ⓦ μακάριον Παῦλον δραμέτω, κἀκεῖνος αὐτὸν διδάξει, ἡλίκος ἐστὶν ἄθλος ἐναγκεῖν χωρισμοὶ φιλουμένου, κ ἡλίκης διόλλυσι ψυχῆς. ἔστι γάρ, ἔστι ὁ τὴν σάρκα ἀποδυσάμενος, ὡς ὃ σῶμα ἀποθέμενος, κ γυμνῇ ψυχῇ τὴν οἰκουμένην θείαν τῇ ψυχῇ, κ πρὸ πάσης ἐξοικείας τῆς ἀγαπωμένου, κ τῶν ἀσωμάτων δυνάμεων τὴν ἀπάθειαν μιμούμενος, τὰ μὲν ἄλλα πρὸ ῥᾳδίως ἔφερεν, ὡς ὁ ἀλλοτρίῳ πάσχων σώματι, κ διωμοτηρία, κ λύσεις, κ ἀπαγωγαί, καὶ μάστιγας, κ ἀπειλάς, κ θλίψεις, κ πρὸ κολάσεως εἶδος· μιᾶς δ' ψυχῆς ἀγαπωμένης πρὸ αὐτοῦ χωριζομένης, οὕτω συνέχου θη ὡς λέγεται φάναι θη, ὡς, εἰ μὴ Ⓦ ἀγαπώμενοι προσδοκῶν ἰδεῖν οὐχ ὥρει, βλέπειν κ τὴν πόλεως ἀποπνεῦσαν. τί τοῦτο, ὦ μακάριε Παῦλε; ξύλῳ μὲν δεδεμένος, κ διωμοτήριον οἰκῶν, καὶ μάστιγας ἔχων ὑπερκειμένας, κ πανταχοῦ ἀμαυρούμενος, ὡς ἐμυσταγώγει, κ ἐβασταζες, κ θυσίαν προσῆγες, κ εἰσὶ οὐ καταφεύσονται μέλλοντος φάναι θαι· εἷς δ' τῶν Τρωάδα ἐλθών, καὶ τὴν ἀρουραν βύρσαν ἐκκεκαθαρμένην καὶ ἑτοίμην οὖσαν τὰ σπέρματα" δέξασθαι ποσῶν ἔρριψας ἀπὸ τῆς χειρὸς κάρδος, καὶ ἀπεπήδησας βλέπειν; ναί, φησι. πολλὴ γὰρ κατεφάνη αὐτοῖς ἀγνωμία τυραννίδι, κ σφόδρα μου συνέχει τὴν φάρυγγα ὁ Τίτου ἀπουσία· καὶ ὅτω μου ἐκρέπτεται καὶ προσεγγύετο, ὡς ἀναγκάσαι τοῦτο ποιῆσαι. Εἶδες πῶς μέγιστος ἆθλος τὸ δυνηθῆναι ἐναγκεῖν προθύμως ἀγαπωμένου χωρισμοί; πῶς ὀδυνηροὶ προσβολαὶ καὶ πικροί; πῶς ὑφηλῆς διάνοιαι καὶ τεθνικῆς ψυχῆς; οὐδὲ γὰρ ἀρκεῖ τοῖς ἀγαπῶσι μέτριοι τῇ ψυχῇ συνδεδέσθαι, οὐδὲ ἀποζεῦσται τούτῳ εἰς προθυμίαν, ἀλλὰ καὶ σωματικῆς δέονται προθύσεως· καὶ μὴ τοῦτο προσῇ, οὐ μικροὶ τῆς διαφορᾶς ἀποστάσεως μέρος.

Ἐκ τῆς ἐρωτικῆς καὶ ἰδιαίτερον ἐναγκ.

Ἐκ τῆς ἐρωτικῆς πρὸς Κορ. β. ἐπιστ.

Ἐκ τῆς ἐρωτικῆς πρὸς Τιμ. α. ἐπιστ.

Ἐκ τῆς πρὸς Ολυμπιάδα β. ἐπιστ.

χ. τοῦ αὐτοῦ

χ. ἀποδέξ. ἄλλ. ἀποδέξ.

ποιοῦ, τίνας οὐκ ἔσται ἄξιος; Εἰ γὰρ ὁ μὴ ζηλόδουλος ἐχθροὺς ἡμᾶς καλοῦν πᾶσι γίνεσθαι, ὁ δὲ Θεὸς ἀπομάζας ἀσπάζεσθαι τὴν φιλοτιμίαν· τὸν μὲν τῷ πλούτῳ καὶ τῇ πλησθείᾳ συμπλώσας (τοῦτο γὰρ ἐστιν ὁ πλοῦτος, οὐδὲν ἄλλο ἢ ὑγκος ἀφίσιν ἀναπνεύσαι μικρὸν) ὁ δὲ τῆς μὲν ἀσιτίας ταύτης καὶ δυσπνοίας Φερεκράτους ἀφίσι, καλοῦν δὲ Σωκράτη τὸν θησαυρὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς, οὐκ ἐκ τῆς εἰς ἑτέρους ἀδικίας, ἀλλ' ἐκ τῆς οἰκείας δικαιοσύνης· καίτοι μὴ τοῦ πολλοὺς ἱδρῶτας ἐκ ταλαιπωρίας, οὐ μόνον δ' ἀνάτας συμπλώσαι καλαζομένοις ἡμῖν ἐκεῖ, καὶ κακῶς πάσχουσι δεῖ τοῦτ' αὐτὸ νέμειν, ἀλλὰ καὶ ὑπαντιᾶν τοῦ φλέγα· τοῦτο δὲ καὶ ποτήριον ἡμῖν ὑπεκδέξας δῦναι ψυχροῦ, οὐδὲ τοῦτο Ⓦ μιαθοῦ καὶ τοῦ ἀμοιβαίου ἀφίσιν ἡμᾶς ἀπολέσαι ποτέ, ἀλλὰ μὴ πολλῆς ἀπιδίδωσι τῆς δαψιλείας· πῶς οὐκ ἐφάτης αἰσίας, τοῦ ὕτως συμπλωῆς διασωτείας, καὶ ποιητῶν γέμουσαν ἀγαθῶν μὴ φιλοπόνως, ἀχρείως καὶ ἀγνώμονι δυλοβίου τυφάνῳ, καὶ οὐδὲν ὕτι σὺ ζωῦθα, ὅτι ἐκεῖ δυναμένῳ σοῦ πλουσίους αὐτοῦ καὶ συμποτίζας ὠφελεῖν; Μὴ οὖν δυσχεράνητε τοῖς εἰρηνικοῖς· ἐὰν γὰρ ἐγὼ Ⓦ φιλοπόνως με, οὐχ ὅταν ἐπαινῇ με μόνον, ἀλλὰ καὶ ὅταν ἐγκαλῇ διορθοῦσθαι, τότε φαίνω μᾶλλόν με φιλεῖν. ὃ μὲν γὰρ ἁπλῶς πάντα ἐπαινεῖν, καὶ τὰ κακῶς ἔχοντα, καὶ τὰ μὴ κακῶς, οὐκ ἔστι φιλοῦντος, ἀλλ' ἀπατεῶνος καὶ ὑποκριτοῦ· ὃ δὲ ἐπαινεῖν μὲν οὐ πάντα τοῦ δεόντως γίνεται, ἐγκαλεῖν δὲ οὐ πάντα ἀφορμὴν ἔχει, τοῦτο φίλου καὶ κηδεμόνος ἐστί. Ⓦ μὲν οὖν ἐχθρὸν οὐδὲ ἐπαινοῦντα δίκαιον· τὸν δὲ φίλον καὶ ἐγκαλοῦντα προσίεμαι· ἐκεῖνος, κἂν φιλῇ με, ἀνδρὸς ἐστιν· οὗτος, κἂν πταίοντα μαίζῃ με, πολλοῦ ἐστιν. Ἀξιοπιστότερα γάρ, φησι, πταύματα φίλου, ἢ ἑκούσια φιλήματα ἐχθροῦ. ὁ μὲν γὰρ καὶ δικαίως, κἂν ἀδίκως ἐγκαλῇ, οὐκ ἐνοχλίσει, ἀλλὰ διορθώσας βουλήσεται τοῦτο ποιεῖν· ὁ δὲ καὶ δικαίως ἐγκαλῶν, ἐὰν διορθώσας, ἀλλ' ἐκπορπίσας μᾶλλον ἀσυνδέτως τοῦ ἐλέγχους ἐπάγῃ. Ὥστε οὐδὲν ὁμοίας ἴσον, ἀγαπητοί· ὁ μὲν εἷς, πολλοστός ἐστιν ὅτως. αὐ γὰρ ὁμόψυχοι ὦσι δύο ἢ δέκα, ἐκεῖ εἷς ἐστιν ὁ ὡς, ἀλλὰ δέκα πλασίων ἔκαστος αὐτῶν ᾖ· καὶ εὑρήσεις ἐν τοῖς δέκα Ⓦ ἕνα, καὶ ἐν ᾧ εἰ τοῦτ' ἐν δέκα· καὶ ἐχθροὶ ἔχωσιν, ὁ τῷ εἰ σωζόμενοι, ὡς τοῖς δέκα σωζόμενοι, ὅτως ἀλίσκεται. ἀπορήσει ὁ εἷς, ἀλλ' οὐκ ἔστιν ἐν ἀπείρᾳ· τῷ μείζονι μέρει τὸ ἀπορεῖν συνηκάζεται. ἕκαστος τούτων εἴκοσι χεῖρας ἔχει καὶ εἴκοσι ὀφθαλμούς, καὶ πόδας τοσούτους, καὶ ψυχὰς ἔχει δέκα. ὑ γὰρ τοῖς ἑαυτοῦ μόνοις, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἑκείνων ἐργάζεται πάντα. Εἰ δὲ καὶ ἑκατὸν γένοιντο, τὸ αὐτὸ ἔσται πάλιν. ὁ αὐτὸς γὰρ ὁ Περσίδι, καὶ ὁ Ῥώμῃ δυνάμενος εἶ), καὶ ὅσον ἡ φύσις ὑ δυνατή, ἴσχυσεν ὑ τῆς ἀγάπης δυνάμεις. ἐὰν οὖν χιλίους ἔχῃ φίλους ἢ δισχιλίους, εὐνόησον ποῦ πάλιν ἀναβαίνεται τὰ τῆς δυνάμεως. τὸ γὰρ ἅπαν μέρος τοῦτο ἔστι, τὸ χιλιοστὸν ποιοῦσαν Ⓦ ἕνα. τίνος οὖν ἔνεκεν ὑ κτώμεθα τὴν δύναμιν τῆς ἀγάπης, καὶ ὁ ἀσφάλειαν ἑαυτοῖς καθιστῶμεν; μέχρι τίνος εἷς ἕνα ἢ δύο ἀνθιστῶμεν αὐτῷ; καὶ γὰρ πέντε ἢ ὁ φίλους κεκτημένος, πολλῷ τῷ πλουσίων εὐπορώτερος καθέστηκεν. ἄνθρ γὰρ αὐτὸς ἀναβαίνεται ἑαυτοῦ εἰπεῖν οὐκ ὀπιχρεῖ, ταῦτα ὁ φίλος ἀντὶ ἐκείνου ἐρεῖ· καὶ ἅσα οὐ δύναται ἑαυτῷ χρήσασθαι, ἑτέρου χρήσει). καὶ οὐκ ἔστι παθεῖν κακῶς, Ⓦ τοσούτων δορυφόρων φυλακτηρίων· οὐ γὰρ τοιοῦτοι τοῦ βασιλέως Ⓐ σωματοφύλακες ἀκριβεῖς, ὡς οὗτοι. Ⓐ μὲν γὰρ ἀνάγκῃ καὶ φόβῳ τοῦ φυλακτοῦ ὑπεδέκνυνται, Ⓐ δὲ θυσία καὶ ἀγάπη. κἀκεῖνος μὲν οὖν φύλακας αὐτοῦ δέδοικεν, οὗτος δὲ τούτοις μᾶλλον ἢ ἑαυτῷ θαῤῥεῖ. Καὶ ἄλλως· ποῖοι οὕτω τοῖχοι ἀῤῥαγεῖς (ἀρμοὶ γὰρ λίθων θυμηδῶν ἀχυρωμένοι ἀπορρηγνῦσι τὰς τοῦ ἐχθροῦ ἐφόδους) ὡς ὅ σύστημα τῶν ἀλλήλους ἀγαπώντων, καὶ ὁ ὁμοφροσύνη συνεσφιγμένων; ἐκ γὰρ τῆς ζηλοδουλίας ἀπορρέεται. καὶ μάλα εἰκότως· οἱ γὰρ μετ' ἀλλήλων κατ' ἐκείνου τοῦ πατουμένου, καὶ μὴ μετ' ἐκείνου κατ' ἀλλήλων αἰτιαζόμενοι, ἀπίθανοι γίνονται τοῖς αὐτοῦ μηχανήμασι, τὰ λεπτὰ τῆς ἀγάπης ἐκλείποντες ἐπαγα. καὶ καθάπερ αἱ τῆς λύρας νευραὶ πολλαὶ μὲν οὖσαι, εἷς μέντοι ὑ νεύουσαν συμφωνίαν, τερπνόπατόν τι μέλος ἠχοῦσιν· οὕτως Ⓐ τοῦς μίαν συγκεκραμένοι γνώμην, ἔστιν ὑ μαχρούονται

Εκ τῆς ἱμνογρ. Ϝ τοῦ Ἰσαὰκ ὁσιολογ.

χ. ἀπόλ.

Εκ Ϝ λέγω, ὅτι χρήσιμον εἶναι ἐλέγχειν.

χ. τοῖς τοιούτοις

Εκ τῆς ἱμνογρ. Ϝ κατ' Ἰσαὰκ τὸν ὁσιολογ.

χ. ἡ ἀγάπη δύναται.

Εκ Ϝ λέγω Ϝ περὶ τῆς πλείστης ἀγάπης.

Ἐκ τῆς ἑρμην. τοῦ κατ' Ἰωαν. εὐαγγ.

τῆς τοῦ πλησίον φιλίας; Διὰ γὰρ τοῦτο μόνῳ οἰκείῳ ἡμῖν ὁ κόσμος ἔδωκεν ὁ Θεός, ἵνα δώσῃ πᾶσι λύχνον, ὁ ἥλιος· ἵνα ἐξέτεινε θέρος, ὑράνιον· ἵνα μόνα δύο τράπεζαι, τὴν γῆν. ἵνα δὲ μὴ πλουτοῦντι πλέον ἢ ἡμιώτῃ, ὁ πέντε ἢ δύο τελέσειεν ἢ ἕλαττόν τι ἐφείσατο, ἵνα πολλοὶ ἢ ἀδέησαντες τοὺς ἀλλήλους ἴσως ἔχωμεν, ἢ μή τις ἔχῃ λέγῃ, ὁ δεῖνά μοι φίλος οὐκ ἔστιν, οὐδὲ συγγενής, οὐδὲ γείτων, οὐδὲ ἔχω τι κοινὸν τοῖς αὐτοῦ· πῶς προσελθόσομαι; πῶς ἀσπάσομαι; οὐδὲ γὰρ ὅσοι φίλοις τοῖς φίλοις ἐπιδείκνυσθαι χρὴ τὴν ἐγγύτητα, τοσαύτην ἡμᾶς ἔχειν δεῖ τὴν τοῖς ἀλλήλοις οἰκείωσιν· ἀλλ' ὅσοι μέλη τοῖς μέλεσι. καὶ ὥσπερ οὐκ ἂν δυνάμενοι λέγειν, πόθεν μοι οἰκειότης καὶ ἐγγύτης τοῖς αὐτοῦ (καταγέλαστον γὰρ τοῦτο) οὕτως οὐδὲ τοῦτο τὸν ἀδελφὸν δυνήσῃ τοῦτον εἰπεῖν. Εἰ γὰρ μηδὲ συγγενής, μηδὲ φίλος ὑπάρχει, ἀλλ' ἄνθρωπός ἐστι, τῆς αὐτῆς σοι μετέχων φύσεως, καὶ αὐτοῦ ἔχων διακονῆσαι, καὶ σὺ τῷ αὐτῷ κόσμῳ ἐνοίκησας. Ἐπὶ μὲν γὰρ τῶν χρημάτων οὐδὲν μηδὲν ὀφείλοντας ἑπαινοῦμεν· ὅτι δὲ τῆς ἀγάπης, οὐδὲ διὰ παντὸς ὀφείλοντας ἀποδιδόμενα καὶ θαυμάζομεν. Πείθωμεν τοίνυν, καὶ ζωπαιδώμεν ἑαυτοὺς ἀλλήλοις. κἂν βούληταί τις ἀπὸ ζώσης, μὴ συ ἀπορράγῃς, μηδὲ ὃ ψυχρὸν εἰκῆ φθέγξῃ ῥῆμα· ἐὰν φιλῇ με φιλῶ, ἐὰν δὲ μὴ φιλῇ με ὁ ὀφθαλμὸς ὁ δεξιός, ἐξορύττω αὐτόν. ἀλλ' ὅταν σε μὴ βούληται φιλεῖν, τότε πλείονα ὀφείλεις τὴν ἀγάπην, ἵνα αὐτὸν ὑπαναπείσῃς. καὶ γὰρ μῶλος ἐστί· ὃ δὲ μῶλος ὅταν τινὸς ἀνάγκης ἀπορραγῆναι τοῦ λοιποῦ σώματος, πολλὰ ποιοῦμεν ὥστε εἰσῶσαι πάλιν αὖθις, καὶ πλείονα τοιοῦτον ὑπιδεικνύμεθα τότε. ὃ γὰρ πλείων ὁ μισθός, ὅταν μὴ βουλόμενον φιλεῖν ἐφελκύσῃ. Εἰ δὲ γὰρ ὅτι ἀρίστου κεκλῆσθαι καλεῖ σὲ μὴ δυνάμενόν ἡμῖν ἀνταποδοῦναι, ἵνα αὐξηθῇ σοι τὰ τῆς ἀνταποδόσεως· πολλῷ μᾶλλον ὅτι φιλίας τοῦτο ἕνεκεν ποιεῖν. ὁ μὲν γὰρ φιλούμενος καὶ φιλῶν, ἀποδοκεῖ σοι τὴν ἀμοιβήν· ὁ δὲ φιλούμενος καὶ μὴ φιλῶν, καὶ θεὸν αὐτὸν ἑαυτῷ χρεώστην κατέστησε. καὶ χρεὼν δὲ τοῦτον, ὅταν μὲν φιλῇ σε, ἀπὸ πολλῆς ἕνεκα τῆς εὐσυνοίας· ὅταν δὲ μὴ φιλῇ, τότε σε χρεὼν ἔχειν τῆς ἀνταπαιτήσεως. καὶ τοίνυν τὴν αἰτίαν τῆς εὐσυνοίας, αἰτίαν ποιοῦ ῥᾳθυμίας, μηδὲ λέγε, ὅτι ὀφθαλμὸς ἦν, καὶ τοῦτο αὖθις ἀμβλῶ (καὶ γὰρ νόσος ἐστὶν ἡ κατάψυξις τῆς ἀγάπης) ἀλλὰ σὺ θερμαίνου δὲ καταψυχθέν. ὃ γὰρ σφόδρα φιλεῖσθαι ἐθέλει, ἀπὸ τοῦ σφόδρα φιλεῖν ἔρχεται. ὅταν μὲν γὰρ μὴ σφόδρα τοῦτο ἴσμεν ὄντες ἀλλήλους, οὐδὲ τῆς πρὸς ἐκείνους σφόδρα δεόμεθα φιλίας, καὶ μέσας ἢ, καὶ τοιούτους ἢ. ὅταν δὲ θερμῶς τινα καὶ γνησίως φιλῶμεν, καὶ δύπλους ἢ, καὶ μικρὸς ὁ φιλούμενος, μεγίστην τὴν ῥᾳθυμίαν δίδωσι, τὸ πρὸς ἐκείνον φιλεῖσθαι. Εἰ δὲ ἀδελφῷ χρήσασθαι οὐκ οἶδας, πότε δυνήσῃ ἀλλοτρίῳ χρήσασθαι καλῶς; Εἰ δὲ μῶλος τὸ σοὶ οὐκ ὑπῆρξεν μεταχείσας, πότε θέλων ὑπομείνας δυνήσῃ, καὶ ζωπαιδῆσαι ἑαυτόν; Βούλῃ μὴ ἀκούσῃ κακῶς; οὐκοῦν μηδὲ λέγε. ὑπομιμνῄσκεσθαι; οὐκοῦν ἐγκωμίαζε. ἐλεεῖσθαι βούλῃ; οὐκοῦν ἐλέει. συγγνώμης θέλῃς τυχεῖν; οὐκοῦν μετάδιδου. θέλῃς μὴ πλεονεκτεῖσθαι; οὐκοῦν μὴ ἁρπάζε. τοιοῦτοι δεῖ τοὺς πλησίον γινώμεθα, οἵους δεῖ ἡμᾶς ἐκείνους εἶναι βουλόμεθα. Ὥσπερ γὰρ ψυχὴ αὐτὴ σώματος οὐ καλεῖται δεσπότης, οὐδὲ αὖ σῶμα αὐτὴ ψυχῆς· οὕτως οὐδὲ ἀγάπη τοῖς θεοῖς, ἐὰν μὴ ἔχῃ ἀκόλουθον καὶ τὴν τοῖς πλησίον ἀγάπην. Βούλῃ δεσπόζῃ; οὐ λέγω· οὐ κωλύω, ἀλλὰ μὴ εἰς ἐπίφθονον λύσιν. οὐ γὰρ ἵνα κατ' ἀλλήλων ζωπαιδώμεθα διδάσκαλοι ἡμῖν ἐδόθησαν, ἀλλ' ἵνα πρὸς ἀλλήλους ζωπαιδώμεθα. Διὰ τί εἶς εἶ; ὄφελε τί οὐκ ἐργάζῃ πολλούς; ὄφελε τί μὴ γίνῃ δημιουργὸς ἀγάπης; ὄφελε τί μὴ κατασκευάζῃς φιλίαν, τὸ μέγιστον τῆς ἀρετῆς ἐγκώμιον; ὥσπερ γὰρ τὸ οὐκ ζωπύκνης εἶ) κακοῦς μᾶλλον προξενεῖ θεοῦ, οὕτω τὸ σὲ ἐμονοίας εἶ) ἀγαθοὺς μᾶλλον εὐφραίνει. μὴ γένῃ μοι πολλαχοῦ ὅτι κακία. κατασκευάσει γὰρ φίλους τοῖς τοῦ οἰκείους, τοῖς τῶν ἄλλων ἀπόντων. εἰ ὁ εἰρηνοποιὸς υἱὸς θεοῦ κληθήσεται, ὁ φίλους κατασκευάζων πόσῳ μᾶλλον; Εἰ ὁ κατηγάπων μόνον υἱὸς θεοῦ κληθήσεται, ὁ σὺν καταλλαττόμενος φίλους ποιῶν

Ἐκ τῆς λόγ. τοῦ εἰς τὸ, Νὴ φοβοῦ ὅταν πλουτήσῃ ἄνθρωπος

Ἐκ τῆς ἑρμην. τοῦ εἰς Ρωμαίους ὑπομν.

χ. φιλεῖσθαι

χ. ὑ

χ. σφόδρα

χ. σπεύδει

χ. αὐτὸν

Ἐκ τοῦ λόγου τοῦ εἰς τὸ, Νὴ φοβοῦ ὅταν πλουτήσῃ

Ἐκ τοῦ λόγου τοῦ εἰς ἀνδριάντ.

Ἐκ τῆς ἑρμην. τοῦ κατ' Ἰωαν. (ἅγ. Ματθ.) εὐαγγ.

ΕΚ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΛΟΓΩΝ ΤΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ ΕΚΛΟΓΑΙ,

ἤτοι ἀπόμνημονεύματα.

ΠΕΡΙ ΑΓΑΠΗΣ. Λογ. α.

Ἐκ τῆς πρὸς Κορ. α. ἐπιστ.

ΒΟυλόμενος ὁ φιλάνθρωπος Θεὸς ἡμᾶς ζωῆς ἅπαντας πρὸς ἀλλήλους, ἀγαπητοί, τοιαύτῃ τῇ πρὸς ἑαυτὸν ἐσέθηκεν ἀνάγκῃ, ὡς ἐν τῷ τὸ πλησίον συμφέροντι τὸ ἑαυτοῦ διώκεσθαι. ἡ γὰρ ἀγαπῶσα τὸν θεὸν πάντα ἑαυτῇ ποιεῖ, κἂν ἀφεῖναι δέῃ τὰ ἑαυτῆς, κἂν δέξασθαι ἑαυτῇ· ἐπὶ πάσῃ γὰρ καὶ ἑαυτοῦ ἐστὶ κρείττων. ὁ δὲ φιλαυτῶν καὶ τὰ ἑαυτοῦ ἀπολλύει καὶ τὸν θεόν. καὶ ὁ φρατρίαν οὐχ ἵνα ἑαυτὸν δόξῃ σώσῃ καταπατεῖται τοὺς κινδύνους, ἀλλ' ἵνα καὶ τὰς πόλεις ἐν ἀσφαλείᾳ καταστήσῃ· καὶ ὁ ἔμπορος οὐ τὰ αὑτοῦ μόνα δέχεσθαι, ἀλλ' ὅσα καὶ ἑτέρους πολλούς. ὅπῃ γὰρ ἑτέρως οὐκ ἐνοίκησεν ὁ ἄνθρωπος τοῖς τῶν πλησίον ζητῶν, εἰ μὴ εἰς ταῦτα· κατασκήπτει τὴν ἀνάγκην, ἵνα τοῦτο αὐτὰ ζωοποιῇ ὁ θεός, καὶ οὐκ ἀφίστι τοῦ τέρεσθαι ὅτι τὸ οἰκεῖον συμφέρον ἐλθεῖν, μὴ διὰ τὴν ἀλλοτρίων συμφερόντων ὀδύνην. οὐδὲ γὰρ ἔνι σωθῆναι μὴ τοῦτο ἔχοντα· ἀλλὰ καὶ τὴν ἄκραν φιλοσοφίαν ἀσκῆς, τὴν δὲ λοιπὴν ἀπολλυμένων ἀμελῇς, οὐδὲν μᾶλλον κτήσῃ τοῦ θεοῦ παῤῥησίαν. Εἰδὼ γὰρ φωνοῦσα τὰ ἐμαυτοῦ μέλη, φησὶν ὁ θεῖος ἀπόστολος, καὶ τοῦ σῶμά μου, ἵνα καυθῶ, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐδὲν ὠφελοῦμαι. Εἰ δὲ βάλλει μαθεῖν πλεῖον ἕτερον ὅτι εἰς τὸ σὺν ἀδελφοῖς ἀποστατεῖσθαι, καὶ ἀπιστεῖ τινες εἶεν, ὃ πρᾶον εἶ καὶ ἥμερον, καὶ γλυκὺ προσελθεῖν φησι, ἄκουσον τί φησι Παῦλος, τοὺς δικαίους εἰδὼς ἀπίστους κριθησομένους· Μακάριοι γάρ μοι δοκοῦσι ἐμαυτὸν μέλλων ὅπως σὺ κρίνεσθαι. ταῦτα δὲ ἔλεγον οὐ κολαζόντων αὐτοὺς, ἀπαγε· ἀλλὰ διὰ τῆς ἡμερότητος κερδᾶναι βουλόμενος. διὰ δὲ σὲ μέλλει σὲ κερδαίνειν, καὶ διὰ σὲ ἕλκειν ὁ τῶν καὶ δίκαιος εἶ νομιζόμενος, καὶ τὴν νίκην αὐτὸς ὁ χρηστὸς ὁμολογεῖ λαμπρὰν τῇ φωνῇ πρᾶττων ἀπάντων λέγων· Ἐν ὀλίγῳ με πείθεις χριστιανὸν γενέσθαι. τί οὖν ὁ Παῦλος; Εὐξαίμην ἂν ἔγωγε μὴ μόνον σε, ἀλλὰ καὶ σὺν πρόσθεν ἀπαντᾶν ἥδιον γενέσθαι ὅπερ ἐγώ. ὅταν οὖν ἐκεῖνος μὲν τοσοῦτον ἅπαντα μέλλῃ, ἡμεῖς δὲ μηδὲ ὀλίγα θέλωμεν, τίνος ἐσόμεθα συγγνώμης ἄξιοι; Καὶ μὴ ὃ δεῖ θαυμάσῃ ἑτέρου, αἰτιῶ δὲ εἶ νομίζε· τῆς γὰρ ἀφάτου σοφίας τοῦ θεοῦ τοῦτο γέγονεν ἔργον. Εἰ γὰρ ἀλλήλων χρῄζομεν, καὶ τοῦδε ἕνεκα τῆς χρείας ἀνάγκη ζωὰς εἰς φιλίαν ἡμᾶς· Εἰ αὐτάρκεις ἦμεν, οὐκ ἂν ἦμεν θηρία ἀπλαστα, βία καὶ ἀνάγκῃ ἡμᾶς συνέταξεν ὁ θεὸς ἀλλήλοις· καὶ καθ' ἑκάστην συγχρυόμεθα ἀλλήλοις ἡμέραν. καὶ εἴ τοῦτον ὠφέλει χαλινὸν, τίς ἂν ταχέως ἐφάνη τῆς

Ἐκ τοῦ ἐμοῦ τοῦ πρὸς Κορ. β. ἐπιστ.

χροές. τότε γὰρ ⓐ τ̃ σημείȣ ἀφορίσονται τ̃ βασιλικ̃ῶ, ⁊ ⓑ παλυπήμȣν ἐωθ̃ις κτησάμθȣς ὠργαείτȣν, ⁊ ὃ κατ' εἰκόνα ⁊ ὁμοίωσιν καλ̃ως δημιȣργήσαντες, ἐν τελείαις εἰς οὐρανοὺς ἁρπαγήσονται. Κύριος γὰρ ἐποτελ̃ τ̃ ἀγγέλȣς αὐτ̃ μ̃ σάλπιγγος φων̃ς μεγάλης, ⁊ ζωαῖξȣσι τ̃ ἐκλεκτ̃ αὐτ̃ ἐκ τ̃ν τεσσάρων ἀνέμων ἀπ' ἄκρȣ τ̃ οὐρανοῦ ἕως ἄκρων αὐτ̃. Τοῦτο ὁ εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος, μᾶλλον ⁊ δι' αὐτ̃ ὁ Χριστὸς ἡ ἀλήθεια εἴρηκε περὶ τ̃ς ἐσομένης αὐτ̃ πάλιν δευτέρας ἐλεύσεως, ⁊ τ̃ φοβερ̃ σημείȣ. Ὃ ⁊ νῦν τελεύμενον, τύπος ὑπ̃ τ̃ μέλλοντος ἐναργ̃ς. ἰδοὺ γὰρ ὑψȣ̃ται σταυρ̃ς ὑπὲρ γ̃ς, ⁊ πᾶσαι αἱ πατρικαὶ τ̃ν ἐθνῶν, ⁊ πρὸ ἡμέρας αἰσθ̃πται, ἡλικία τε πᾶσα τ̃ σημείῳ τ̃ σταυρ̃ κατασφραγιζομένη δοξάζει ⓒ τόπȣν, οὗ ἔστησαν ⓓ πόδες τ̃ Κυρίȣ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα ⁊ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τ̃ν αἰώνων. Ἀμήν.

℣ οὐρανοὶ, καὶ τὴν ἑαυτῶν σωτηρίαν ὀδύρεται· βλέπε συγκαλοῦσαι τὰ τέκνα μετ' ὑψηλοῦ κηρύγματος εἰς προσκύνησιν τοῦ σωτῆρος, καὶ τὴν ἐπουράνιόν φείσασι, καὶ τὴν προσδυμίαν
Περιξ. β. θ. ἐκπλήττεται. καὶ γὰρ ἰδοὺ Παρθοι καὶ Μῆδοι καὶ Ελαμῖται, καὶ οἱ μεταξὺ ὄντες τῆς προφήτου ἀποστόλων, καὶ ℣ κατοικοῦντες Μεσοποταμίαν, Ιουδαίαν τε καὶ Καππαδοκίαν, Πόντον καὶ τὴν Ασίαν, Αἴγυπτον καὶ τὰ μέρη τῆς Λιβύης τῆς κατὰ Κυρήνην· Κρῆτες καὶ Αραβες καὶ Ινδοὶ καὶ πάντες ℣ λοιποὶ τῆς ἐθνῶν, ὅσους ἥλιος ἐφορᾷ, τὴν τοῦ ἑῴου καταλιπόντες ἀπάτην, τῷ ἐσταυρωμένῳ μετὰ τοῦ προφήτου βοῶσι· Σῶσον, Κύριε, ℣ λαόν σου, καὶ εὐλόγησον τὴν κληρονομίαν σου. Ταῦτα καὶ Ησαΐας προεθεώρει μεγάλῃ κεκραγὼς τῇ φωνῇ·
Ησ. ια. ιϛ. Ἀρὰ σημεῖον ὅτι τὰ ἔθνη, καὶ ἀποστατήσει τοῦ ἀπολλυμένους τοῦ Ισραὴλ, καὶ τοὺς διεσπαρμένους Ιούδα ζωάξει ἐκ τῶν τεσσάρων περάτων τῆς γῆς. καὶ συμβοσκηθήσῃ λύκος μετ' ἀρνός, καὶ πάρδαλις σὺν ἐριφῳ, καὶ μοσχάριον καὶ λέων καὶ σιτευτὰ ἅμα βοσκηθήσονται. καὶ δὴ βόσκονται μετὰ ℣ πολυανθρωπίας τῆς ἐκκλησίας λειμῶνα, καὶ ℣ πνεύματα πικρὰ ὄντα καὶ νέον προσβάλλοντα, ἃ δάκνων ὄφις καὶ συρίζων οὐκ ἔστιν, οὐκ Εὔα προσλαλουμένη καὶ προσλαλήσασα τῷ ἀνδρί, καὶ πείθουσα αὐτὸν μεταλαβεῖν τοῦ ξύλου τῆς γνώσεως, ἤδη κακῶς ἀπὸ προπεπεισμένη τῆς τοῦ δράκοντος συμβουλῆς, οὐ φλογίνῃ ῥομφαίᾳ τὴν εἴσοδον τοῖς βουλομένοις ἔνδον γενέσθαι φοβερῶς ἀποτειχίζουσα· ἡμῶν ὁ ξύλον τῆς ζωῆς καὶ πηγὴ θείου πίνεται ℣ ἑαυτῆς ἄφραστον τυμφίον, καὶ τυμφοῦσα τὸ τῷ σῷ τῆς αὐτοῦ κοινωνίας ἐφιεμένοις. ἔστι γὰρ καὶ ἡ τετραχῆ μεριζομένη πηγὴ, πᾶσαν ἡμῶν καταρδεύουσα τὴν ξηρᾶν. ξηρὰ γὰρ ἀληθῶς καὶ αἱμα καὶ πάσης πνευματικῆς ἀμοιρεῖ ἐγκειμένη πιότητος ἐκ τῆς ἀμαρτίας ἡ φύσις ἡμῶν. καὶ δὴ προέκυψεν ἡ πρώτως τῷ ἅδῃ καὶ τῇ φθορᾷ, εἰ μὴ ὁ ξύλον τῆς ζωῆς ἐβλάστησε τῆς ζωῆς, εἰ μὴ ℣ προσέδραμον ἐκ μυείων, εἰ μὴ τὴν τοῦ βαπτίσματος ℣ δράκοντα κατεπόντισεν. ἀλλὰ δεῦτε προσκυνήσωμεν ℣ σταυρόν· δεῦτε καρποφορήσωμεν ὁ ξύλον ὁ πρὸ τοῦ διεξόδους τοῦ ἐκ τῆς πλευρᾶς ὑδάτων ἐκεῖθεν, ὁ ℣ καρπὸν αὐτοῦ δώσει ἐν καιρῷ αὐτοῦ. ὁ σταυρὸς γὰρ δένδρον ὄντως ἀθανασίας, φυτὸν ἀφθαρσίας, ῥίζα δικαιοσύνης, σωφροσύνης βλάστημα, πίστεως ἀμπελος. σταυρὸς, μύρου ἄπλετον, ἐγκρατείας σφράγισμα, ἀμέλιτος πίστεως, εὐσεβείας ἐπουράνια θρόνα, θεογνωσίας φωτισμὸς, αἰωνίου καταπαύσεως λύσις, ὀξυρείας ἀναλήψεως, αἰχμαλώτων λύτρωσις, πολιωμένων ἐπιστροφὴ, πιπλόντων ἀνάστασις, σωζομένων δύναμις, προκοπὴ δικαίων, πρόρρησις μαρτύρων, προφήτων ἀγαλλίαμα, ἀποστόλων κήρυγμα, καὶ ἔθνεσι καὶ δαιμόσιν. σταυρὸς, βασιλέως ἐπιρρώσεως, οὐρανοῦ τε γῆς ἕνωσις, μᾶλλον δὲ οὐρανίων καὶ ἐπιγείων ὁμόνοια, πίστεως ἀπάσης ἁγιασμὸς, ἑορτάζοντων πανηγύρεις, ἁρμάτων ὁδηγὸς, καὶ βασιλείας οὐρανῶν κληρονομία· τε ὅ δὴ πρότερον, ἀγάπης Θεοῦ καὶ παρ' ἐμὲ πρὸς ἡμᾶς μέγιστον σύμβολον, ἔνδειξίς τε τοῦ μέχρι θανάτου παντείνης ἐπαγωγῆς,
Ιωαν. γ. ιϛ. καὶ χορηγείας πλουσίας τοῦ ἁγίου πνεύματος εἰς ἡμᾶς. Οὕτω γὰρ ἠγάπησεν ὁ Θεὸς ℣ κόσμον, ὥστε ℣ ὑὸν αὐτοῦ ℣ μονογενῆ ἔδωκεν, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται,
Φιλιπ. β. α. ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον. ὁ δὲ υἱὸς γνήσιος ὢν κύριος μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ, δέδωκεν ἡμῖν τῆς τοῦ θανάτου νίκης τρόπαιον, ἵνα ζωὴ αὐτοῦ διὰ τῆς σοφίας τοῦ πνεύματος προκαθήγητις ταῖς δεήσεις καὶ ταῖς ἐξουσίαις χαρισώμεθα ℣ ἐχθροὺς, καὶ δισώμεν ℣ ἰσχύειν, καὶ δὴ ἁρπάσωμεν αὐτοῦ τὰ σκῦλα, καὶ τοῦ λοιποῦ ἀφόβως ἐργασώμεθα ℣ προδόσιον τοῦ Θεοῦ, καὶ ℣ θησαυροὶ αἰορύξωμεν τοῦ ἀγροῦ, καὶ τὸ πολύτιμον τοῦ μαργαρείτου ἐμπορθυσώμεθα μαργαρείτῃ, ἐμ-
Ματθ. κδ. λ. πορεύσῃ τῇ σφραγῖδι μέλλοντες τοῦ σταυροῦ καὶ τὴν ἡμέραν τοῦ κρίσεως. Τότε γὰρ, φησὶ, φανήσεται τὸ σημεῖον τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῷ οὐρανῷ. τότε· πότε; ὅτε αἱ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται, ὅτε μετὰ τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ ὁ μονογενὴς υἱὸς τοῦ παρὸν ἐλεύσεται κρίναι ζῶντας καὶ νεκρούς.

λιν ὅσῳ ἐπιμένων ὑποδέχομαι. Ἔστι ὅστις ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ ηὐδόκησα. Οὐκ ἄλλος ἐστὶν ὁ ἐμὸς υἱός, ἢ ἄλλος ὁ τ̃ς Μαρίας υἱός· * Ἀλλ' Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ὁ βλεπόμενος καὶ νοούμενος. Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ ηὐδόκησα· αὐτοῦ ἀκούετε. ἐὰν εἴπῃ, Ἐγὼ ἡ ὁ πατὴρ ἓν ἐσμεν, αὐτῷ ἀκούετε. ἐὰν εἴπῃ, Ὁ ἑωρακώς ἐμὲ ἑώρακε τ̃ πατέρα, αὐτῷ ἀκούετε. ἐὰν εἴπῃ, Ὁ πέμψας με μείζων μού ἐστι, τ̃ῃ οἰκονομίᾳ τοῦ Φωτὸς παρεχωρήσατε. ἐὰν εἴπῃ, Τίνα με λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι; ἀποκρίνασθε μετὰ τοῦ Πέτρου πρὸς αὐτόν, Σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος. τούτοις τοῖς ῥήμασιν ὑγιαίνων βεβηκὼς ἐν πάσῃ ἀληθείᾳ κατηγάσθη ὁ τ̃ν ἀνθρώπων φῶς. ἐπίγνωσιν σχὼν θεοῦ καὶ ποιητοῦ καὶ ποιήματος, βασιλέως καὶ γραπτοῦ, τεχνίτου καὶ τεχνήματος, καὶ τ̃ῃ πίστει βεβαιωθεὶς, πρεσβῦλον σχὼν τοῦ βαπτίσματος Ἰωάννην τὸν ἐν πνεύματι καὶ πυρὶ βαπτίζοντα Χριστῷ, τῷ ἀληθινῷ ἡμῶν Θεῷ, μεθ' οὗ τῷ πατρὶ δόξα σὺν τῷ παναγίῳ καὶ ζωοποιῷ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τ̃ν αἰώνων. Ἀμήν.

* ἐκ ἄλλος ἐστὶν ὁ ἐν σπαλαίῳ κατανοούμενος.

Ioan. 18. 6.
Ioan. 18. 11.
Matth. 17. 17.
Ioan. 1. 1.

ΠΑΝΤΟΛΕΟΝΤΟΣ
ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΥ
ΜΟΝΗΣ ΤΩΝ ΒΥΖΑΝΤΙΩΝ
λόγος εἰς τὴν ὕψωσιν τοῦ ἁγίου σταυροῦ.

ΠΑλιν ὑψοῦται σταυρὸς, πάλιν ἡ κτίσις ἀγάλλεται· πάλιν ὑψοῦται σταυρὸς, πάλιν ἑορτάζει καὶ ἐθνη. μᾶλλον δὲ τὸν λόγον ὅτι τὴν ἀρχαίαν διαγράφομεν. πάλιν ὑψοῦται σταυρὸς, πάλιν ἡ κτίσις διακαθαίρεται· πάλιν ὑψοῦται σταυρὸς, πάλιν ὁ Ἀδὰμ ἀνακαλεῖται· πάλιν ὑψοῦται σταυρὸς, πάλιν οἱ πλευραὶ τ̃ς μητρὸς τ̃ν ζώντων ἀνοίγονται, βοηθὸς ὄντως, οὐκ ἐπιβουλὴν γνωρίζουσα κατ' ὀλίγον· δύο ξύλα τ̃ς γνώσεως ὁ ξύλον τ̃ς ζωῆς ἀποτυγχάνει· δύο ἀνοίγονται τ̃ς ἁμαρτίας τὰ ἀνοίγοντα· δύο τὰ, Ἐν λύπαις τέξῃ τέκνα, τὰ ἐν χερσὶ πολυτρόπως κομιζόμενα. ἀλλὰ τίς αὕτη ἡ τ̃ν ζώντων μήτηρ, ἢ τί ὁ ξύλον, ὃ καρπεύεται τ̃ς ζωῆς, ἀλλ' ἡ τοῦ Θεοῦ ἐκκλησία, καὶ τὸ ξύλον σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ τοῦ κυρίου τ̃ς ἐκκλησίας τυμφίου; τοῦτο τῶν ὑψουμένων, τοῦτο τῶν ἀναδυομένων, καὶ ἀγγέλοις καταμερές), καὶ ἀνθρωπογαμπίζεται τ̃ς κακίας ὁ ἄρχων, καὶ σκιρτῶσι δαίμονες, ἐν τοῖς πνευματικοῖς τ̃ς κακίας φυγαδεύουσι) σίφη, ἐν σκυλεύουσι) θάνατος, καὶ δημεύεται ὁ ἅδης, καὶ τ̃ς ἁμαρτίας ὁ σύμβουλος οὐκέτι πολεμεῖ τ̃ῃ μητρὶ πόντων ἡμῶν, ἀλλ' ὅτι τὸ ξ̃ῆλος ἔρπει, οὐ τηρῶν πέρας, ἀλλὰ πατούμενος τὴν κεφαλὴν, καὶ γῆν ἐσθίει τὴν καταδικασθεῖσαν ἀκάνθας καὶ τριβόλους ἐκφέρειν· βλέπει δὲ τὴν ὑπὲρ αὐτὸν πατημένην τῷ ξύλῳ τ̃ς τιμ̃ς ἐμπεπλῶσαι, αὐτὸς δὲ ἀποπομπὴν τ̃ς προτέρας καταρᾶς· βλέπει μηδὲ τ̃ς πολεμίας ἐξοπλίζων αὐτὸς ἀπάσας ζωηλώμενος καὶ κεφαλὰς τῷ σταυρῷ· γνωρὶς πρεσβεύσαι ἐκ δόξης ὡς βασιλεὺς τὴν ὠρὴν κατάκριτον, καὶ τὴν φύλλοις συκῆς τὴν γύμνωσιν σκέπουσαν ἐν ἱματισμῷ τὸν ἀμφιεσμένον φῶς ἐλεεβλημένην, πεποικιλμένην, καὶ τὴν οἰκείαν ἀκοσμίαν ἀρνουμένην· βλέπει τῷ βασιλικῷ σκηπτροφορεῖσθαι, καὶ τοὺς αὐτοῦ ὑψωθῆναι

ἀφ' πάντων τῶν κακιστάτων ἐλθεῖν, καὶ τότε πάντα χορὸν ποιῆσαι τῆς ἐμῆς δωρεᾶς τὰ δι-
δάγματα. δός με πληρῶσαι τὸν νόμον, καὶ τότε δοῦναι τὴν χάριν. δεῖ με τὴν σκιὰν ἀπαγα-
γεῖν, καὶ τότε ποσσαγαγεῖν τὴν ἀλήθειαν. δός με καταπαῦσαι τὴν παλαιὰν ἀφορμήν,
καὶ τότε τὴν νέαν εἰσαγαγεῖν· καὶ ταῖς τῶν δώδεκα καρδίαις ἐμβάψαι καὶ ἐπαναπά-
ψαι τὸ ἐμὸν αἷμα, καὶ πνεύματι τῷ ἐμῷ σφραγίσαι. δός με εἰς γαστρὸς [εἰσελθεῖν] καὶ πό- 5
λεως ἐκπορθῆσαι, καὶ παθεῖν, καὶ ταφῆναι, καὶ πάλιν ἀναστῆσαι, καὶ δός ξύλον
διαφθεῖσαν τὴν δός ξύλου ποίησιν ἡμαρτίαν τοῖς δώδεκα πλανῆσαι. [δός με κα-
τελθεῖν καὶ εἰς τὸν τῦ ᾅδου πυθμένα δός σὸν ἐκεῖ καταχθόνιους νεκροὺς.] δός με τῇ τε-
ταρτημέρῳ τελευτῇ τῆς ἐμῆς σαρκὸς καταλεῖψαι τὸ πολυχρόνιον θανάτου κράτος. δός με τῦ σώ-
ματός μου τὸν λύχνον ἀνάψαι τοῖς ἐν σκότει καὶ σκιᾷ θανάτου καθημένοις. δός με εἰσελθεῖν τῇ 10
σαρκί, ὅπου εἰμὶ τῇ φύσει. δός με ποσσαγαγεῖν τῷ πατρὶ τὸν Ἀδὰμ σὺν ἐμοὶ βασιλεύοντα.
δεῖ με ταῦτα πάντα δῶρα ποιήσασθαι. δός γὰρ ταῦτα τοῖς ἐμοῖς ἐπὶ γῆς ποιήμασι. δός με
βαπτισθῆναι τῦτο τὸ βάπτισμα τῶν, καὶ ὕστερον τῆς ὁμοίσεώς τε ἀδος τὸ βάπτισμα πᾶσι
τοῖς δώδεκα χρείσασθαι. δόμοισόν μοι, βαπτιστά, ποτὲ τὴν παρθένον οἰκονομίαν τῶν
σῶν δόξιδῶν, ὡς ἐδόμοισέ με ποτὲ τῷ γλώσσῃ τῶν πάντων ἡ Μαρία. καταπάυσόν με τοῖς 15
Ιορδάνου ῥείθροις, καθάπερ ἡ γλώσσα τοῖς παιδικοῖς ἀπαργάνοις ἐκύλιεν. δός μοι τὸ
βάπτισμα, ὡς ἡ πρόδρομος τὸ γάλα. κράτησον τῶν ἐμῶν κεφαλῶν, ἵν' σὺ τὰ στεφάνῳ.
κράτησον τῶν συγγλυκῦ τῆς σῆς δόξιας. κράτησον τῶν πτοήσεων καταπαῦσαι. κράτησον
τῶν δός τῦτο καταισχυνθεῖσαν ὑπ' ἐμοῦ καὶ τῦ παθεῖν. κράτησον τῶν ἐμῶν κεφα- κ. πάθεσι.
λῶν, ἵν' ὁ κρατῶν βύσσου σὺν πορφύρᾳ καυχᾶται. βάπτισόν [με] καὶ μέλλοντα βαπτίζειν σὲ 20
πιστεύοντας δι' ὕδατος καὶ πνεύματος, καὶ πυρός· ὕδατος δυναμένου ἀποπλῦναι τῶν ἁμαρ-
τιῶν καὶ βόρβορον· πνεύματι δυναμένῳ σὲ χοϊκὰς πνευματικὰς ἀπεργάσασθαι· πυρὶ
πτοηθέντι καταναλῶσαι τὰς τῶν δυσμενῶν ἀχθύας. τότε ἀκούσας τῶν λόγων ὁ Βαπτι- κ. παρέλα-
στής, καὶ τῷ σχοινίῳ τῦ σωτῆρος βαπτίσας καὶ καὶ χαρήσας ὁ μυσταγωγός, ὁ καὶ πρόδρομος 25 βον.
ὑμῶν, ἐπαυόργησα τῷ θείῳ ποσάγματι. ἵν' γὰρ βύλησις ἅμα καὶ βύσταθής. καὶ τῶν
ἐμῶν δόξιαι ἐκτάσεις ἐπαυτοέμουσαι ῥέμα καὶ χάρισαι, καὶ διαπότιν ἐβάπτισε. τῶν μὲν
πρώτων Ἰουδαίων, τῶν ἐπὶ, καὶ τῶν πόρρωθεν ἀλλογλωσσούντων, καθ' ἑαυτοὺς καὶ πρὸς ἀλλη-
λους λεγόντων, μή ῥάτιν ἐπ' ἐσοῦ μὲν καὶ Ἰωάννου ἀμείνονα τῦ Ἰησῦ; μὴ μάτιν ἐνομί- κ. εἶναι μεί-
ζονα
ζομεν ἀκμὴν κρείττονα τύτε; οὐκ αὖθ' ὁ βάπτισμα τῷ Βαπτιστῇ ὁ κρατῶν ποσμάρτυ-
ρος; ἦχ ὁ μὲν ἐβάπτισεν, ὡς ἐπῆρχεν· ὁ δὲ βεβάπτισαι ὡς ἐλάττων; τοιαῦτα θρυλλούντων
τῶν ἀγνοούντων τὸ τῆς οἰκονομίας μυστήριον, ὁ μόνος Κύριος καὶ Φύσει πατὴρ τῦ μονογενοῦς, ὁ
μόνος Εἰδὼς ἀκριβῶς ὧν μόνος ἐνθύμησιν ἁπαγῶς, διορθοῦμαι τὴν ἐσφαλμένην τῶν Ἰουδαί-
ων ὑπόνοιαν, δύεψε τὰς πύλας τῶν ᾅδαν, καὶ κατέπτυσε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐν Εἴδει
περιστερᾶς ἐπὶ τὸν κεφαλὴν Ἰησῦ, δακτυλοδέκτῳ νέου Νῶε, καὶ δημιύργει τὸ Νῶε,
καὶ τῆς καταιγύσης φύσεως ἀγαθὸν κυβερνήτην. καὶ αὖθις ὑπακούει ὑπὸ φαιδρᾶς λέγων·
Ματθ. γ. κγ. Οὗτός ἐστιν ὁ ὑός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ ἠυδόκησα. ἐκεῖνος Ἰησοῦς, ἦχ ὁ Ἰωάννης· ὁ βαπτισθείς,
ἦχ ὁ βαπτίσας· ὁ ἐξ ἐμοῦ γνησίως ποτὲ πάντος ἑνὸς ποιήματος, ἦχ ὁ ἐκ Ζα- χ. αἵματος
χαρίου ποτὲ βλαστήσας· ὁ ἐκ Μαρίας γνησίως καὶ σάρκα, ἦχ ὁ ἐκ τῆς Ελισάβετ
ἀναφανεὶς πρὸ ἐλπίδα· ὁ τῆς μὲν λυθείσης πρὸ θείας ἀναργήτου καρπὸς, ἦχ ὁ [ἐκ]
δὲ λυθείσης ἐφρώσεως κλάδος· ὁ μὲν ὑμῶν ἀναγραφεὺς, ἦχ ὁ ἐν τῇ ἐρήμῳ πεφείς. οὗτός ἐστιν 40
ὁ ὑός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ ἠυδόκησα. ὑός ὁμοούσιος, ἦχ ἑτεροούσιος. ὁμοούσιος ἐμοὶ καὶ ὁ ἀόρα-
τον, καὶ ὁμοούσιος ὑμῖν καὶ ὁ ὁρώμενος, χωρὶς ἁμαρτίας. οὗτός ἐστιν ὁ σὸν ἐμοὶ πλάσας τὸν
ἄνθρωπον, ὁ ἀτρέπτως γνόμενος ἄνθρωπος, ὁ σὸν ἐμοὶ πέμψας τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, καὶ πά-

χ. ἐξουσίαν ἔχω τὴν ἐμαυτοῦ τιμῆσαι, χ ἄξιος κ. ἀξίως οὐ μνησθῆς

ματος παρελεύσομαι, ἀλλ' ἐγὼ βαπτιζόμαι τῷ σῷ " δούλῳ, ὁμολογῶ τῷ ἐμαυτοῦ δυναστείαν· κηρύττω " τῷ σῷ μεγαλουργεῖσθαι· οὐκ εἰμὶ "ἱκανὸς λῦσαι ⓦ ἱμάντα τοῦ ὑποδήματός σου, ἢ πῶς ἁψαίμην τολμήσω τῆς " ἀχράντου σου χειρὸς ; πῶς ἐκτείνω τῷ δεξιῷ βῆτα σὲ ⓦ ἐκτείναντα ⓦ ὑφανσὶ ὡσὶ δίρριν, ἢ τῷ γλῶ βῆτα ὑδάτων ἐδράσαντα ; πῶς ἐφαπλώσω σοῦ οἰκειακοὺς μου δακτύλους τῇ θείᾳ σου χειρὶ ; πῶς λούσω ⓦ ἄσπιλον ἢ ⓦ ἀμώμητον ; πῶς φωτίσω τὸ φῶς ; ποίαν ποιήσομαι προσθυχὴν βῆτα " ⓦ προσδιχόμενον ἢ ζωὴ τῶν ἀγγελικῶν * δυνάμεων ; σοῦ ἄλλος βαπτίζων εἰς τὸ σὸν ὄνομα βαπτίζω, ἵνα πῖς θύσωσιν εἰς σὲ ⓦ ἐρχόμενοι μὴ δέξῃ · σὲ βαπτίζων τίνος βῆτιμπαθῶ ; [εἰς ἵνος δὲ σὸν ὄνομα βαπτίσω ;] εἰς τὸ τῆς παρθένου ; ἀλλ' ὅλον ⓦ πατέρα ἔχεις ἐν ἑαυτῷ, ἢ ὅλος ἐν ἀρχῇ ἐν τῷ πατρί. ἀλλ' εἰς τὸ γονῦ ; ἀλλ' οὐκ ἔστι σοῦ ἄλλος φύσει υἱὸς Θεοῦ. ἀλλ' εἰς τὸ ἁγίου πνεύματος ; ἀλλὰ ζωοῖ σοι τοῦτο δίχα πάντος, ὡς ὁμαίσιά σοι, ἢ ὁμόδουλον, ἢ ὁμόγνωμον, ἢ "ὁμοδυάμου, ἢ ὁμότιμον, ἢ ζωὴ σοὶ δίχεται τὰ πάντα προσκυνῆσαι. βάπτισόν με, εἰ θέλῃς, δέσποτα, βάπτισον ἐμὲ ⓦ βαπτιζόμενον· ἀναγλύψησόν σου ἡμιτελῶς πεποίηκας, ἔκτυπον τῷ φόβῳ σὸν δεξιόν, ὑπὲρ αὐτὸς αὐτῷ κατασκεύασας · ἢ σφράγισόν " τῇ σῇ ἀφῇ τὸν ἐμὸν κεφάλιον, ἵνα προσέλθω σοῖς βασιλείας τείχεσι σεσφραγισμένος ὡς παρόδρομος συνήθως διαγελάσωμαι τοῖς ἀμύρταλοις, βοῶν προσέλθατε, ἴδετε ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ αἴρων τὸν ἁμύρταν τοῦ κόσμου. Ἰορδάνη ποταμέ, συγχόρευσόν μοι, ἢ συσκίρτησον, ἐκ κύματος ῥύθμους ἁγίου ῥεύματα, καθάπερ σκιρτήματα. ὁ γὰρ σὸς δημιουργὸς ἐπέστη σοι μετὰ σώματος. Εἶδές ποτε ⓦ Ἰσραὴλ δίχα σοῦ διερχόμενον, ἢ μεῖσας τὰ ὕδατα, ἔσῃς τοῦ λαοῦ προέμενον τὴν πρόοδον· νῦν δίχα χρήσῃ " σφοδρότερον, ἢ ῥέουσι χαλαμότερον, ἐκ πλάκηθι τοῖς ἀχράντοις μέλεσι τοῦ * τότε σοῦ " Ἰουδαίοις δίχα πορθμεύσαντος. ὄρη ἢ βουνοί, πάπαι ἐκ χειμάρροι, θάλασσα ἢ ποταμοὶ βύλεσθε ⓦ Κύριον ⓦ βαπτίσαντα " ὦ ποταμῶν Ἰορδάνη. εὐτὸς γὰρ δίχα τούτων τῶν ὑδάτων βαπτίσματι τὸν ἁγιασμὸν πᾶσι τοῖς ὕδασιν. ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς, Εἶπε προὸς αὐτούς· Ἄφες ἄρτι· οὕτω γὰρ πρέπον ὅστι ἡμῖν πληρῶσαι πᾶσαν δικαιοσύνην. ἄφες ἄρτι. χρίσαι, Βαπτιστά, τῷ χειρῷ τῆς ἐμῆς οἰκονομίας τοῦ στόματός. " μάθε θέλειν ἀπείρως, ἢ μὴ πολυπραγμόνει ἀπὸ βύλεσθαι. ἄφες ἄρτι. μήπω τοῦ ἐμοῦ κηρύξης θεότητα, μήπω σαλπίσῃς τοῖς χείλεσι τὰ ἐμοῦ βασιλείου, ἵνα μὴ μαθὼν ὁ τύραννος φύγῃ τοῦ προς ἐμὲ συμβουλίου. ἔασόν τὰ δίκαιόν μοι, ὡς ὦ τυχόντι μοι προσῆλθε, καὶ συμβούλησον, ἢ λαβεῖν χαρείας τοῦ πλησίου. ἔασόν με πληρῶσαι τὸν σκοπόν, δι' ὃν πρεσβεύομαι ὅπι τῆς γῆς. μυστήριόν ὅστι ὃ σύμπορον ἐν ᾧ Ἰορδάνη πολεύμενον. ἐγὼ μυστήρια μὲν ἐμοὶ ἢ τοῖς ἐμοῖς. μυστήριόν ὅστιν οὐκ ἐμοῦ χρείαν ἀποπληροῦν, ἀλλὰ δεσπότου τοῖς τετραυματισμένοις ὑπηρετῶν· μυστήριόν ὅστι τὸ μεγάλου μυστηρίου τῆς ἐμῆς κολυμβήθρας προέδρομον ἐκ προοίμιον · μυστήριόν ὅστι σκοτίαις τοῖς ὕδασι προζωγραφοῦν τῆς τοῦ αἰθέρος παλιγγενεσίας τὰ θεῖα γάματα. ἄφες ἄρτι. ὅταν ἴδῃς με θεοπρεπῶς ἐν τοῖς ἐμοῖς ποιήμασι τὸ δύκουν ἐργαζόμενον, τότε τῆς ἡμεδαίους ἐκ ὕμνους προσάρμοσον. ὅταν ἴδῃς με λεπρὰς καθαίζοντα, τότε με δημιουργὸν τῆς φύσεως ἀναγόρευσον. ὅταν ἴδῃς με χωλοὺς " δρομαίους ἀποτελοῦντα, τότε μὴ δίκαιον ἡγοῦ παῖδων ἢ σὺ προὸς τὸν ἐμὸν διάπεμπον τὸν σὸν γλωσσίδην δίχεσθαι. ὅταν ἴδῃς με δαίμονας ἐξοίζοντα, τότε τὸν ἐμὸν βασιλείαν προσκυνήσαι. ὅταν ἴδῃς με νεκροὺς ἐκ τοῦ τάφου " λόγῳ ἐγείροντα, τότε με μὴ τῶν ἀπιστούντων δοξολόγησον, ὡς ζωῆς χορηγόν. ὅταν ἴδῃς με ἐν δόξῃ τῆς παρθένου καθήμενον, τότε θεολόγησον, ὡς ζωὴν θεῖον, * ἢ ζωαίδιον, ἢ ὁμότιμον τῷ πατρὶ [ἢ ὦ ἁγίῳ πνεύματι]. ἄφες ἄρτι. Οὕτω γὰρ πρέπον ὅστι ἡμῖν πληρῶσαι πᾶσαν δικαιοσύνην. νομοθέτης εἰμί, ἢ νομοθέτου υἱός. καὶ δὴ με προῆλθον

χ. ἐξουσίαν ἔχω τὴν ἐμαυτοῦ τιμῆσαι, χ ἄξιος κ. ἀξίως οὐ μνησθῆς

χ. σου τοῦ δεχομένου " σε

χ. παν πόνημον

χ. τῇ χειρὶ σου

χ φανερότερον * ἢ χ. ἐβραίοις χ. τῷ ποταμῷ

Ματθ. γ. ιε.

χ. μάθε λέγειν ἀπείρως· μάθε διακονεῖν προὸς ἀφὴν πίστεως. μὴ πολυπραγμονῶν ἃ βυλεύομαι.

χ. δρομέας

χ. μετὰ πνικτόν μου * ἢ σύγχορον

ὁκτίσας ⸌κατὸ τῦ κτίσματος διορθῦται. ὁ ἄῤῥωστος ⸌κατὸ τῦ ἰατροῦ θεραπεύεται, οὐχ ὁ ἰατρὸς ⸌κατὸ τῦ ἀῤῥώστυ τὴν ἰατρικὴν δδεύει). ὁ πενιχρὸς ⸌κατὸ τῦ πλουσίου δανείζεται, οὐχ ὁ πλούσιος" ⸌κατὸ τῦ πένητος ἐρανίζει). ἐγὼ χρείαν ἔχω ⸌κατὸ σῦ βαπτισθῆναι, καὶ σὺ ἔρχῃ πρὸς μέ; μὴ γὰρ ἀγνοεῖ τις ὑμῶν, καὶ ὁκ οἶδεν ὀξέλαμψας. [ἢ πόθεν ἐλήλυθας]. μὴ γὰρ ὅτι *γέγραπται κατ' ἐμέ, *ὃ μεγαλυδν ἀρνεῖσθαι τ̃ θεότητος; μὴ γὰρ ὅτι τοσοῦτόν μου συγκαλέσας ὅσον εἰπεῖν ἠμέλησε τῷ σώματι, καὶ ὅλον ἐμὲ φέρεις ἐν" ἑαυτῷ, ἵνα ὅλον σεαυτῦ τ̃ ἄνθρωπον, ἐγὼ δὲ τὸ ὁρώμενόν σου τοῦτο μου, τὸ νοούμενον τ̃ θεότητος πρόδω; μὴ γὰρ ὅτι δὲ τ̃ ἰμάντα σωτηρίαν περιέβαλόμενος τὸν ἐμὸν ἀπορρίπτω, οὐκ ὀπίσω σε ⓦ περιβαλλόμενος τὸ φῶς ὡς ἱμάτιον; μὴ γὰρ ὅτι τὸν ἐμὸν συνεπῆ Χριστὸν Φορεῖς, καὶ φαίνῃ τοῖς ἀνθρώποις, ὡς ἀνθρώπους σε βλέπειν ἰσχύουσι, λανθάνει με ἡ ἄγγελη τῆς ὑπερτεινούσης θεότητος; μὴ γὰρ ὅτι τὸν ἐμὸν ὡς σοὶ βλέπω μορφὸν, περιδαλλίζομαί σε τ̃ θείαν οὐσίαν, τ̃ ἀόρατον καὶ ἀκατάληπτον; οἶδά σε, δίκαιον, σαφῶς, οἶδά σε καὶ σῦ διδαχθείς. οὐδεὶς γὰρ ὑπογράψαι σε δύναται, μὴ τῆς σῆς ἀπολαύων ἐλλάμψεως. οἶδά σε, δίκαιον, "σαφῶς. Εἶδον γὰρ σε πνεῦμα πηχῶν, πρὶν ἴδω τοῦτο τὸ φῶς τὸ αἰσθητόν· ὅτε σὺ μὲν ὢν ὅλος ὡς ὅλος τοῖς ἀσωμάτοις κόλποις τῦ οὐρανίου παδὸς, ὅλος ἦς ὡς ὅλος τῆς λαμπρότητος τ̃ σῆς δούλης πνεῦμα καὶ μηδὲν ἐγὼ δὲ τῇ κοιλίᾳ τῆς Ἐλισάβετ, ὡς δὲ Ἑβραίαν" τῇ φύσει καταχόμενος, καὶ διδυμῶν τοῖς τῆδε ἐμβρύοις ἀλύπως δεσμοῖς, ἐσκίρτων, ἐπομνηύοντι, τὸν σὸν γένεσιν προεορτάζων. ὁ τοίνυν προὼν τῦ τόκου τὸν σὸν ὑποδημάτων προκηρύττων, οὗ ⓦ τόκου τὸν σὸν προῆσθόμην ἀγροίκως; ὁ δὲ παιδὸς τῆς σῆς προύσιας διδάσκαλος, ὑποπάσων σοὶ πρὸς τὸν τελείων ὑπόγραψιν; ἀλλ' οὐ δύναμαι μὴ σέβειν σε, ⓦ προσκυνούμενον καὶ παρὰ πάσης τῆς κτίσεως. ἃ δύναμαι μὴ κηρύττειν, οἷς ὁ θεραπὸς ὑπὲρ τῦ ἀστέρος ⸌κατέδειξε, καὶ ἡ γῆ ὑπὲρ τῆς μάγων ἐδοξάσατο, δὲ τῶν ἀγγέλων ⓜ χορὸς χαίροντες οὐρανόθεν ἐπεφώνησαν, καὶ ποιμένες ἀγραυλοῦντες ὡς ἀρχιποιμένα τῆς λογικῆς προβάτων δυόμνησαν. οὐ δύναμαι, σὲ πρῶτος, σιγᾷν. φωνὴ γάρ εἰμι· Φωνὴ γάρ, φησι, βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ, ἑτοιμάσατε τὸν ὁδὸν Κυρίου. ἐγὼ χρείαν ἔχω ⸌κατὸ σῦ βαπτισθῆναι, δὲ σὺ ἔρχῃ πρὸς μέ; ἐγὼ γνωρίσεις τ̃ γνώσασάν με μητρὸς τὸν χείρωσιν ἔλυσα· καὶ βρέφος ὢν ἔτι, γέγονα τ̃ ἀφωνίας τῦ πατρὸς μου ἰατρὸς, πρὸ σῦ λαοῦ ὁκ παιδὸς τ̃ χάριν τῦ θαύματος· σὺ δὲ τιμᾷς ὁκ τῆς πρὸ ἑνὸς Μαρίας, ὡς ἤθέλησας, δὲ ὡς σὺ μόνος ὑπέσχες, ὁκ ἔλυσας τὸν πρόδωσιαν αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ ταύτην ἐφρύρησας, δὲ τῆς μητρὸς αὐτῇ τὸν προσηκουσαν δεδώρησας. καὶ οὕτω ἡ πρόδοσία ⓦ σοὶ τόκῳ ὁκωλύσεν, ὅτι ὁ τόκος τὸν πρόδοσιαν ἐλυμήνατο· ἀλλὰ συνέδραμον ἑαυτοῖς τὰ πρόγματα, τόκος δὲ πρόδοσία πρὸς μίαν ὁμοίαν, ὑπὲρ τῦ πρέσβυ σοι τῷ πλάσῃ τῆς φύσεως. ἐγὼ δὲ θεσπέσιος μόνον εἰμὶ θείας χάριτος μέτοχος· σὺ δὲ Θεὸς εἶ καὶ δὲ θεσπέσιος ὁ λόγος· ὑπὲρ φιλάνθρωπος πέφυκας. ἐγὼ χρείαν ἔχω ⸌κατὸ σῦ βαπτισθῆναι, καὶ σὺ ἔρχῃ πρὸς μέ; σὺ ὁ σὶ ἀρχῇ ὢν, καὶ πρὸς Θεὸν ὢν, καὶ Θεὸς ὢν, σὺ δὲ τ̃ πατρῴας δόξης ἀπαύγασμα, σὺ ὁ τέλειος χαρακτὴρ τῦ τελείου πατρὸς· σὺ δὲ φῶς δὲ ἀληθινὸν, δὲ φωτίζον πάντα δὲ θεσπέσιον ἐρχόμενον εἰς τ̃ κόσμον· σὺ ὁ ἐν τῷ κόσμῳ ὤν, καὶ ἐλλὼν ὅσον ἦς· σὺ ὁ γλυκὺς Χριστὸς, ἀλλ' ὁκ εἰς Χριστὸν τραπείς· σὺ ὁ σκηνώσας ἐν ἡμῖν, καὶ τοῖς σοῖς δούλοις ὑπεφάνεις ἐν τῇ τῦ δούλυ μορφῇ· σὺ ὁ τὸν χοῦν καὶ ⓦ οὐρανὸν ἀγγέλων πυρώσας τῷ ἀγίῳ σου σώματι· σὺ ἔρχῃ πρὸς μέ; ὁ τοσῦτος πρὸς ⓦ τοιοῦτον; ὁ βασιλεὺς πρὸς ⓦ πρόδρομον; ὁ δεσπότης παρὰ ⓦ δούλου; ἀλλ' εἰ καὶ σὺ ἐν τοῖς ταπεινοῖς μέρεσι τῆς ἀνθρωπότητος γένεσθαι ὁκ" ἐπαισχυνθῆς, ἀλλ' ἐγὼ τὰ μέτρα τῆς ἐμῆς φύσεως πρελθεῖν ὁκ ἀνέχομαι. ὑπέσχε μὴ πόσον τὸ μέσον γῆς καὶ δημιουργῦ· ὑπέσχε μὴ πόσον τὸ διάφορον" πηλοῦ καὶ πλάσου· ὑπέσχε μὴ πόσον τὸ μέτρον γῆς καὶ δημιουργῦ· ἐπέσχε μὴ πόσον τὸ διάφορον πηλοῦ καὶ πλάσυ· ὑπέσχε μὴ πόσον τὸ κρατῆσαι σου τ̃ ἡλίου τῆς δικαιοσύνης, καὶ μοῦ τ̃ λύχνου σοῦ τῆς χάριτος. Εἰ καὶ δὲ καθαρὸν νέφος τ̃ σώ-

ματος

Ησ μ γ.

χ. σὲ

* δι ἐμὲ

* ἢ

χ. σεαυτῷ

χ. κλῶς.

χ. φυσικῆ

χ. ἐπαισχύνθη

χ. κέντρου

Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ

ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ

ΝΕΟΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ ΤΟΥ

Θαυματουργοῦ λόγος εἰς τὰ ἅγια

10 Θεοφάνια.

ΑΝδρες φιλόχριστοι, καὶ φιλόξενοι, καὶ φιλάδελφοι, ξενοδοχήσατε τὸν ἐμὸν γλωσσαδεμ [καὶ] σήμερον, καὶ τὰς ἀχλὰς ὑμῶν ὡς πύλας αἰωνίους ἀνοίξαντες, ταύτῃ τὸν ἐμὸν λόγον εἰσοικίσατε καὶ δέξασθε πᾶν ἐμοῦ τὸ σωτήριον κήρυγμα, τὸ ὀφεὶς τῆς ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ καταδύσεως τοῦ Χριστοῦ· ἵνα τὸν τοσοῦτον ἡμῖν συγκαταβάντα διασώσητε πλέον πᾶσι πληρώσητε. Εἰ γὰρ καὶ τῆς τοῦ σωτῆρος ἐπιφανείας ἡ πανήγυρις παρελήλυθεν, ἀλλ' ἡ χάρις αὐτῆς μένει ἀκαπνωτος. καταπυφοῶμεν οὖν ταύτης ἀπλήστοις ψυχαῖς (κἀμὴ γὰρ ὅτι τῶν σωτηρίων παραγμάτων ἀπληστία) καὶ δεῦτε πάντες ἐκ τῆς Γαλιλαίας εἰς τὸν Ἰουδαίαν συνεξορμήσωμεν τῷ Χριστῷ. μακάριος γὰρ ὁ συνοδεύων τῇ ὁδῷ τῆς ζωῆς. δεῦτε * τοῖς τῆς δικαιοσύνης ποσὶ καταλάβωμεν τὸν Ἰορδάνην· καὶ τὸν Βαπτιστὴν Ἰωάννην βαπτίζοντα ἴδωμεν, τὸν βαπτίσματος μὴ δεόμενον, * ἵνα τοῦ βαπτίσματος ἡμῖν τὸν χάριν δωρήσηται. δεῦτε θεασώμεθα τῆς ἡμετέρας ἀναλήψεως τὴν εἰκόνα ἐκτυπουμένην ἐν ἐκείνοις τοῖς ὕδασι. Τότε παραγίνεται Ἰησοῦς ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας Ματθ. γ. α'
εἰς τὸν Ἰορδάνην πρὸς τὸν Ἰωάννην τοῦ βαπτισθῆναι ὑπ' αὐτοῦ. ὦ πόσης τοῦ διασώστου ταπεινοφροσύνης· ὦ πόσης συγκαταβάσεως. ὁ βασιλεὺς τῶν οὐρανῶν πρὸς Ἰωάννην τὸν ἑαυτοῦ προέρχεται δοῦλον, οὐκ ἐπὶ τῶν ἀγγέλων * τραπέζαν, οὐδὲ πρὸς ἀρχαγγέλους προπέμπεται * ἀσωμάτους δυνάμεις· ἀλλὰ λιτὸς οὕτω παραγινόμενος πρὸς τὸν ἑαυτοῦ τραπεζίτην, καὶ ὡς εἷς τῶν πολλῶν προσερχόμενος, καὶ συναριθμῶν ἑαυτὸν τοῖς ἁμαρτωλοῖς ὁ λυτρωτὴς, καὶ συμπαίσχων ἑαυτὸν τοῖς ἐπιβουλεύουσι ὁ δικαστὴς, καὶ συναπτόμενος τοῖς ἀπολωλόσι πρόβατον ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς· ὁ ἀμφὶ ὃν πλανώμενον πρόβατον ἀρσιόθυτι καταλήψῃ, καὶ τὸν ἀρνίον μὴ καταλιπὼν, ἀλλ' συναναμιγνύμενος τοῖς ζιζανίοις ὁ σύφανος κύκλος ὁ ἀστερος. ἰδὼν τοίνυν αὐτὸν ὁ Βαπτιστὴς Ἰωάννης, καὶ γνωρίσας ἐν σαρκὸς τῆς μητρὸς ἐγνώρισέ τε καὶ προσεκύνησε, καὶ σαφῶς ὑπηγόρευσε τὸν ἐκφυτον εἶναι, διὰ τοῦ ἐν τῇ μήτρᾳ τῆς μητρὸς σκιρτήματος καὶ ἀλικίᾳ ἰσχύοντος βιαζόμενος τὸν ὅρους τῆς φύσεως, συνέσφιγξεν ἑαυτὸν τῇ διπλοΐδος τοῦ δεξιοῦ, καὶ τὸν ἑαυτοῦ κεφαλὴν ὑποκλίνας, ὡς δοῦλος φιλοδέσποτος, τοιαύταις πρὸς αὐτὸν ἐφθέγξατο φωναῖς· Ἐγὼ χρείαν ἔχω ὑπὸ σοῦ βαπτισθῆναι, καὶ σὺ ἔρχῃ πρὸς μέ; τί ποιεῖς, δέσποτα; τί τῶν προσταγμάτων σου παραβαίνεις τὴν τάξιν; τί ὦ τῶν δούλων τὰ τῶν δούλων πράττεις; τί θέλεις ἃ μὴ χρήζεις λαβεῖν; τί τῇ πολλῇ * συγκαταβάσει βαρεῖς ἐμὲ τὸν οἰκέτην τὸν σόν; ἐγὼ χρείαν ἔχω ὑπὸ σοῦ βαπτισθῆναι, σὺ δὲ οὐκ ἔχεις χρείαν ὑπ' ἐμοῦ βαπτισθῆναι. Ὃ ἔλαττον ὑπὸ τοῦ κρείττονος βλαστάνεται, καὶ ὃ κρεῖττον ὑπὸ τοῦ ἐλάττονος ἁγιάζεται. ὁ λύχνος ὑπὸ τοῦ ἡλίου φωτίζεται, οὐχ ὁ ἥλιος ὑπὸ τοῦ ἀφυδρίδος καταυγάζεται. ὁ πηλὸς ὑπὸ τοῦ κεραμέως καταρτίζεται, οὐχ ὁ κεραμεὺς ὑπὸ τοῦ πηλοῦ δημιουργεῖται. Ὃ κτίσμα ὑπὸ τοῦ κτίσαντος δικαιοῦται, οὐχ ὁ κτίσας

χ. ποδόπαμον.

* ἐν

* ἀν.

χ. φαντάσματα

χ. αἴω

χ. συγκατα-

χ. ἐχόρτασε

χ. ἐχρήσατο

* σου

χ. βαρεῖς

χ. καταγλυκάζεται

ζωλάς. πόδας " ἴχουσα ὑ δωὴ τῶν πατρί, ἐαὶ μὴ ἔχης λύχνον ⓜ τῦ Θεοῦ ὑμῶν. χεῖρας " ἴχουσα ὑ δωὴ ψηλαφῆσαι, ἐαὶ ὁ φῶς μὴ πρῇ. ὀφθαλμοὺς " ἴχουσα ὑ δωὴ βλέπειν, ἐὰν μὴ φάνῃ ὁ φῶς. ὀδὸν " ὀδοῦσα, χρείαν ἔχῃς καθ' ἑκάςην τῦ λύχνου, ἵνα μὴ εἰς χρημὼν καταπέσῃς, ἢ λῃςὴν ὦν ἐπέσῃς. αἴων γίνου πάντοτε τῶν παλίδων " βοῶσα· Μετάμελεύου ἐπὶ τὰ ὄρη, ὡς χρυσίον· ἢ, Τίς δώσει μοι πτέρυγας, ὡσεὶ περιστεράς, ἢ πετασθήσομαι, ἢ καταπαύσω; ℣. Φύλαξόν με, Κύριε, ὡς κόρην ὀφθαλμοῦ. κόρην ἡ φύσις τῶν ὀφθαλμῶν προσηγόρευσεν, ἵν' ὥσπερ παρθένος ἡ κόρη ὑπὸ τῶν δύο βλεφάρων, ὡς ἐν κυβερνείῳ πυλῶν ἀσφαλείᾳ). ὥσπερ ἢ τῶν γλωσσῶν ὑπὸ δύο φραγμῶν, τῶν ὀδόντων λέγω, ἢ τὰ χείλη, ἀσφαλίσεται, ἵνα ὡς ἀδιαμφισβήτητον παρθένος μηδὲν ἄκριτον φθέγξηται, ἀλλὰ μᾶλλον προορῶσα τὸ κρίσιμος λέγῃ· Ἀρα ποταμός ἐστιν ὁ πύελος ποταμός; ἆρα ποταμόν ἐστιν ἐκφυὲς ὃ ἀξιώτερον σκώρ ἢ πύελον; ἆρα ποταμοὶ ⓜ βρυγμοὶ τῶν ὀδόντων; ζῶντα σὺν ἐμοὶ " λαμβάνουσα ἀρέσκεται " νυμφίῳ Χριστῷ. ἀπόδημος πάσης ἐστὶν ὁ νυμφίος· φύλαξον αὐτῷ πάντα σπουδήσαι ἕως ἂν ἔλθῃ σὺν τῇ δόξῃ αὐτοῦ. " ψάλλουσα λέγει· Ἡ ψυχή μου σὺν ταῖς χερσί σου ἀδιαπτώτους, ἢ τὰς νόμους σου οὐκ ἐπιλαθόμην. ὅσοι δῶν τυγχάνεις τῶν βοσκῶν, σὺν ἐμπίπλεις εἰς τὰς παλίδας, ἵνα δυνηθῇς λέγειν σὺν σπουδῇ· Ἡ ψυχή μου ἐρρύσθη ὡς χρυσίον σὺν τῆς παλίδος τῶν θηρευόντων. πάντοτε φόβου ⓜ κρίτην. Εἰ μὴ τὸν μετ' ἀγγέλων πολῖν ἀδιαλείπτως, καὶ τὸν μὴ τὸν ἀδελφὸν φοβήθητι. βλέπει· ὡς γὰρ ὁ κλέπτης, ὅτως ὁ θάνατος ἔρχεται. ἀνάψόν σου ⓜ λύχνον· φαιδρὰ ἔστω σου ἡ λαμπάς, ἵνα μὴ " κοιμωμένη θυρεθῇς. μὴ λογίζου τὸν θαλαττοπορεύειν, ἀλλὰ τὸν πρᾶξαι, μὴ τὰ πάθη, ἀλλὰ τὰ ξύλα· μὴ τὰς πλαγάς, ἀλλὰ τὰς τιμάς· μὴ " τὰς πανδούσας, ἀλλὰ τὰς ἀναπαυούσας. ὁ ἅγιος Στέφανος οὐ τοὺς καθ' ὧν λίθους " ἐσώσατο, ἀλλὰ τὰ ἀνω βραβεῖα· ⓜ μάρτυρες τὰς ψυχὰς αὐτῶν ἔδωκαν, ἡμᾶς καὶ τὸν ἄσκησιν ἑαυτῶν αὐτῷ προσοπέγκωμεν. γλυκύς σοι ὁ ὕπνος φαίνεται τῆς νυκτός; ἀλλ' ἀδίαθι ὡς σοὶ γλυκύτερον τῆς ψαλμῳδίας. ἀλλὰ βαρύ σοι ὁ χαμαὶ κοιμᾶσθαι; σύνισον ὅτι ⓜ μάρτυρες ἐπ' ἀνθράκων πυρὸς ἐβάλοντο. ἀλλὰ πικρόν σοι τὸ σῶμα ποιῆσαι νηστείαι; * ὁ τὸν γλυκύτητα τῦ μέλιτος δημιουργήσας, χολῆς ἐγεύσατο διὰ σέ. ἀλλὰ δακρύεις " διὰ αὐτόν. ὅπως ὡς ὁ Παῦλος δι' αὐτὸν ἑτέρων σωτηρίαν ἐδάκρυσας. σὸ τούτοις " σαυτὸν προδηλοῖ πρώτον. πρὸς γὰρ ὀλίγον χρόνον ὁ κάματος, ἢ " εἰσαεὶ ἡ ἀνάπαυσις. νίκησον τῇ προσδοκίᾳ τὸν πόνον. τὸν γὰρ θλίψιν ἡ χαρὰ διαδέχεται. σύνισον, ἐπὶ ἡ προσκαιρος ἡδονή, αἰωνίῳ σοι κόλασιν προξενεῖ· ἢ φεῦγε τὸν τέρψιν διὰ τὸν θλῖψιν. μὴ τοῖς (εἰς μέλεσι χρῆσον) ὁ διάβολος, ᾧ ὀφθαλμῷ, τῇ ἀκοῇ, τῷ στόματι, τῇ χειρί, μὴ πέμψῃ σοι βέλος χαιρομόρριας. ἴσθι γὰρ ὅτι ὁ τότε λαὸς μὴ νηστείας πρέσας τὸν ἐρυθρὸν θάλασσαν, ἀπὸ μέθης πρωΐας, καὶ τὸν ὄπισθεν ἀναίρησι. βλέπε τοίνυν ὃ ἐκείνων πάθος, ἢ φεῦγε ὃ πρᾶγμα. Εἰ γὰρ τῶν καὶ φύσει κλάδων οὐκ ἐφείσατο ὁ διαστάντος *, σοῦ σε φείσεται). προσέχε οὖν σεαυτῷ, Εἰ προσέχῃς Θεῷ, ἢ σώζῃ ἀδιαπτώτους τὸ Χριστῷ Ἰησοῦ, ἢ μηδέποτε ὀπισθίης τῆς φοβερᾶς ἡμέρας ἐκείνης. ὡς παῖς γὰρ ὀπισθυστεῖται ὀπί σε ἡ ὥρα ἐκείνη, τὸ ἢ ὁ δίκαιος κριτὴς μέλλει ἀποκαλύπτεσθαι μὲ τῶν ἁγίων αὐτοῦ ἀγγέλων, ἢ τῶν ἁγίων δυνάμεων, ἵνα " καθαιρεθεῖσα τὸ πυθμένος ᾧ διαστάσῃ μὲ καθαροῦ τῦ σωτείδοτος, ἢ εἴπῃς· δόξα ᾧ πατρὶ τῷ σώσαντι ἡμᾶς, ἐ ᾧ υἱῷ τῷ σταυρωθέντι ὑπὲρ ἡμῶν, ἢ τῷ ἁγίῳ πνεύματι ᾧ καθαίσαντι ἡμᾶς· ὅτι αὐτῷ ἡ δόξα πρέπει εἰς τὸν αἰῶνας τῶν αἰώνων. Αμήν.

Φαλ. ι. α. Φαλ. νδ. ς. Φαλ. ιζ. θ.

χ. ἔχειν χ. ἔχου χ. ἔχων χ. ὁδεύειν χ. κοῦν χ. -σθαι χ. λαμβάνουσα χ. αἰσθοί. χ. φάλλων χ. κοιμώμενον χ. τοὺ πάθεντας, ἀλλὰ τοὺ διωκτῶντας. χ. ἔχει, * Χριστὸς χ. διὰ σεαυτόν χ. σαυτόν χ. εἰς αἰῶνα αἰῶνος

λὰ καὶ ὸ τῦ ἀγάλλων συμφορᾶς ἡμᾶς παιδεύει. ⓐ γὰρ ἱκανῶς διὰ τῦτο δημοσίᾳ χειρουργῦσι, καὶ κρίνοισι, καὶ ⓐ ἀρίγγοις ὑφλοῖς ὅτι τῦ βήματος ὑφλοῦ" ξέουσι, ἵνα ὸ τοῖς ἀγωνιζομένοις καὶ ἡμεῖς ἐν καταμύξει γινώμεθα. ὅταν τῇ πίστει ἐρριζωμένοι ὦμεν ὅτι πλεῖόνων ἀγαθῶν ἀπολαύομεν, ἀπὸ τῆς γνώσεως [διὰ τῦ ἀκολύθως αἰρεῖ] ὅτι τῦ ἀγάπην ἐρριζώμενοι, διὰ τῦτο ὅτι τῦ κληρονομεῖν ἑτοιμαζόμεθα, τῦ μὴ ἁμαρτάνειν ἀποδυόμενοι, καὶ τῆς κόσμου τῦ ἡδέως ἀμφιεννύμενοι, τῇ σωφροσύνῃ σωφρονιζόμενοι, ὡς γέγραπται. τίς γὰρ ἀγνοήσας "ἐτράπη ποτέ; Ρωμ.ιϛ.ιϛ.

χ. ἐρρώσθαι δὲ ἐδόκει καὶ ἀγνοοῦσι ἐδόκει καὶ ποτὲ χ. ἐξακολουθοῦσι

* ⓐ ποιμένες καὶ μὴ πρόσωπον τῦ λύκου ὑποπτεύουσι· ⓐ κυνὲς "οὐκ ἀγαθεύουσι, κἂν μὴ πρῶτα τὰ θηρία. ὅθεν καλεῖ ὸ παντοπρόφν. καὶ γὰρ μὴ ἰὸν ἀμοιβὴν τῦ πόνου, ὑδίως προβάλλεται ὸ γυμνάσιον. ἄκνει τοίνυν τῦ κόπου συμβαλεῖν. τῦ γὰρ κῦ σάρκα ζηλοῦσι, ⓐ κῦ πνεῦμα εἶσι κηδεμονικώτεροι, συμπαθοῦντες τοῖς ἀσθενεστέροις, ἓ λέγοντες· Τίς ἀσθενεῖ, καὶ οὐκ ἀσθενῶ; ὅθεν δεῖ "ὑπὸ πειθῶνα τῦ λόγου ὸ Φαρμακεῖ. ψυχὴ γὰρ ἀ- Ϲ.Κορ.ια.κθ.
σαρξ ἁμαρτίας γλυκαινομένη, ἓ ἀδιηγήτως ἀβρατιθῦσα, πολλοῦ πρόκειται τῦ ποσήματι τῦ σωθῆναι. ὥσπερ γὰρ ὁ ἀσπίδων, ἐὰν φθάσῃ ὑπολαβέσθαι "πινὲς, πάντα λοιπὸν καταγέμει· οὕτω καὶ τῆς ἁμαρτίας ἡ φύσις, ἐπειδὰν τῦ τῆς ψυχῆς ὑπολαβὸν λογισμοῦ, καὶ μηδεὶς ἢ ὀκνοῦντων, χαλεπωτέρα λοιπὸν καὶ δυσχείρωτος γίνεται, τῇ τῦ δόλου τέχνῃ σωθῆναι πολλὲς μείζονα καταφέρεσθαι ἐπαισχυνόμενοι. οὕτω γοῦν πολλοὶ πολλάκις τοῦ φλέγα σωθέντες μὴ ὀκνοῦντες, εἰς μέγα ναυάγιον κατέπεσον. μὴ ἔχουσα γὰρ ἡ ἁμαρτία ⓦ εἰς τὸ μέσον προβολὴν καλύπτα, ἵνα πρὸς ἔοικε ⓦ χάριν ἀπορρήξαντι, ἓ ⓦ ἀναβάτου κατασχρημάτισαι. καὶ γὰρ ⓐ νοσοῦντες ἵνα μὴ προσίενται τὸν θεραπεύοντα, πολλοὶ ἔχοντες τὸ ὑγιείας τοῦ ἐλπίδα· ἐπειδὰν δὲ εἰς φρενῖτιν ἐκπέσωσι, τότε λοιπὸν τὸν ἰατρὸν θεραπεύοντες, κοσοῦσιν αἰτίαν, οὐ σωθέντα τοῦ τῆς νόσου φύσιν, ἀλλὰ σωθέντα τοῦ τῦ θεραπεύοντος ἐρημίαν. διὰ δῶν τοῦ φοβεῖν τῆς ἁμαρτίας, ὡς ἵππου δυσπνίου, εἰς τὸ πίσω ἀνακρύεσθαι. μὴ γὰρ τοῦ τῦ βίου τελευτοῦ, ὅτε καταρθωμάτων, ὅτε ἀνδραγαθημάτων εἰσὶν ἀφορμή· ὥσπερ οὐδὲ τοῖς ἀθληταῖς μὴ τὸ πρὸ ἐλθεῖν τὸν ἀγῶνος, ἐδὲ τὸ φάσεως ἐφέλκεσθαι. ὅταν τοῦ δόξαι "πολλῶν τὸ τῦφον, φύγωμεν" τὸ ἀνεπιδοθῆναι. Εἴ τινος γὰρ, φησι, τὸ ἔργον κατακαήσεται, ζημιωθήσεται. τὸ ἀνεπιδοθῆναι ὅτι τῦ χείρονος ἄρηται, ὡς ὄφελος ἐνεγκάμενον πυείκαυσεν. Εἰ τοίνυν θέλωμεν μὴ ἀνεπιδοθῆναι, μηδὲ ἡμᾶς τινα ἀνεύρωμεν. Μὴ ἀνεπιδῷς γὰρ, φησι, μὴ θέσπιν ἀποστρέφονται ἀπὸ ἁμαρτίας. Εἰ γὰρ ὁ μοιχὸς, φησι, ἐὰν ἀλῷ, ὁδυρόμενος ἢ "ἀτιμίας ὑφέξει, ὃ ἢ ὁδὸς αὐτῦ οὐκ ἐξαγνοήσεται· πόσῳ μᾶλλον ἐν ἐκείνῃ τῦ κριτηρίου τῦ μηδὲ δάκρυσι, μηδὲ ἑτέροις πισὶ θελκομένους δύνῃ σὺ σῶμα λόγῳ Θεοῦ, ἢ μὴ" ἀργολόγια. Εἰ γὰρ ὠδὶ ἀργὸν ῥήματος λόγον δώσωμεν, πόσῳ μᾶλλον περὶ γάματος τῦ μὴ κῦ "σωτηλίαν γεγλυπται; μὴ ὃ ὠδὺ τῦ Φαρισαίων ἀπατᾶτε ὑμᾶς. ὥσπερ γὰρ σκιᾶς οὐκ ἔστιν ὑπολαβέσθαι, ὅτως οὐδὲ τῦ δυσσεβῶν πραγμάτων. θᾶ μὲν γὰρ τῇ τελευτῇ καταλύεται, τὰ δὲ περὶ τῆς τελευτῆς, ἢ πάντας χαμαῖζε ἐξυρρέπτει ἐργα σωθέντα· θᾶ δὲ μέλλοντα οὐκ οἶδε μεταβολὴν, οὐκ ὑπίσταται γῆρας, οὐκ ἔχει τινὰ ἀλλοίωσιν, ἀλλ' ἀκμαίᾳ διαμενεῖ, ἢ ὑπὲρ τῆς αὐτῆς δυσωρεσίας μᾶλλον μὴ θαυμασῃς χρήματα θᾶ μὴ σωθέντα τοῖς κεκτημένοις, ἀλλ' ἀμείνονα τοῦ διασῶσαι, ἢ ἀπὸ τῦτο εἰς ἕτερον μεταπεσόντα, ἓ πάλιν ἀπ' ἐκείνου περὶς ἄλλον. τῦτον πάντων δὲ καπνῦ. ἀρκῇ γὰρ ἀκοῦσαι [ἢ] μόνον τῦ λέγοντος, θᾶ βλεπόμενα περόσκαιρα, τὰ δὲ μὴ Ϲ.Κορ.δ.ιη.
βλεπόμενα αἰώνια. γέγραπται, Ο Θεὸς κριτὴς δίκαιος ἢ ἰσχυρὸς ἢ μακρόθυμος. ἀγρυ- Ψαλ.ζ.ιϛ.
πνίας θι χρεία πολλὴς, ἵνα τηρήσῃς * ⓦ λῃστήν. ὁ γὰρ δυπόδικός σε δεδοκὼς σκελίσαι σι θέλῃ, ἵνα μὴ ἀνέλθῃς ὅταν ἐκφίος ἔπεσε. πολλαὶ" αἱ παγίδες. φῦτι δῦ βρόχοις ἢ θᾶ παγίδας τῦ ἀβαβύλου, ἵνα λέγῃς, ὅτι Αὐτὸς ῥύσεταί με ἐκ παγίδος θηρευτῦ, ἢ ἀπὸ λό- Ψαλ.ϛ.γ.
γου θαραχώδους. ὃ μόνοι θι λύχνοι χρεία, ἀλλὰ ἢ φωτὸς αἰδίου δεῖ θᾶ" ἀπεμπύτωσι ὑπολυλάς.

χ. ἐξ.

χ. ἐν πάζοι τ. χ. τῦ

χ. περιείας ἐσφίγξ

χ. ἀργολόγιον χ. λόγον

* ου τῶ οἰκίας διὰ χ. αὐτῦ αἱ μθοδίαι

χ. μακρόθυμον

ἐλθῃ, πῶς σάρξ διχοτομῆται· ὁ μηδ' ὅλως πεσσδοκῶν τ' ὅπι φανῆ τι παθῆται; Χειςῶ ἢ ἐρχόμενον
Ματθ. ζ. ιδ. θέλεις ὁμοιωθῆναι; τοῖς ἴχνεσιν αὐτῦ ἀκολεύθει· Στενὴ ὅτι ἡ πύλη, ἢ δίκαιοι εἰσελεύσονται
Δευ. ι. ς. ἐν αὐτῇ. ἄκυε τῦ Δαυὶδ λέγοντος· Ἐγὼ Δαυὶδ ἤμελλον πεισθῆς ἑβδομάδας, ἄρτον οὐκ ἐφαγον, καὶ οἶνος οὐκ εἰσῆλθεν εἰς τὸ στόμα μυ. Ἰωάννης ἔρημον ᾤκησεν, οὐκ ἔχει ἀμπελῶνα, ἵνα μὴ χερσώσῃ ἑαυτόν. λύχνος ἦν· ἀλλὰ τῦτο ἕνεκα πεσσδολῆς τῶν δοέμων ἠσφαλίζετο. τῦτον μιμήσθε ἢ σὺ τῶν διδαγμάτων. οὐχ οἷον ἐπιμήρησας πολιτείᾳ· ἀγωνίζου ⓦ καλὸν ἀγῶνα τῆς πίςεως, τὸ τῷ ἀγῶνι ἑρῶσα τὸν τίτλον, τὸ τῇ τίκῃ ⓦ τέφανον· ἢ βλέπουσα τὸ τῷ τεφάνῳ ⓦ ἀγωνοθέτην Ἰησοῦν ἓ γωνείζουσα. μόνον ἀ-
Εςρ. ι. λα. σφαλιζέσθω σε ὁ δρόμος. Φοβερὸν γὰρ τὸ ἐμπεσεῖν εἰς χεῖρας Θεοῦ ζῶντος. Εἶδές ποτε ἐν τῷ βασιλέων εἰκόνας, πῶς εἰσι, τὰ μὲν τῶν πεσσώπων εὐμόρφα ἢ εὐμεγέθη ἓ ὡσεκαλλῆ· τὰ δὲ χρυλοειδῆ ἢ καθαγέλαςα; οὕτως ἐκεῖ ὡς τὸ εἰκὸς τὰ πρῶτα ἀπεκα-
Ψαλ. ιε. α. λυφθήσε). "Φεύγωσα τοίνυν τὸ αἰσχρὸν ἐκεῖνον τὸ φεικῶδες ἓ αἰώνιον, λέγε· Φύλαξόν με, Κύριε, ὅτι ὅτι σοὶ ἤλπισα, ὅλη τῶν ἀγαθῶν μυ οὐ χρεία ἔκεῖ. οὐ γὰρ τῶν ἡμετέρων *, ἀλλὰ τῆς σωτηρίας ἡμῶν ὅπιδίεται. ὅθεν ἑαυτὸν πεσστενέγκωμεν αὐτῷ θυσίαν ζώσαν, λο-
Ρωμ. ιϛ. α. Ματθ. ι. κα. γικὴν λατρείαν, ὡς γέγραπται, οὐ δι' πυρός, ἀλλ' ἀ δι' μακροθυμίας. Ὁ γὰρ ὑπομο-
α. Κορ. θ. κδ. μένας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται. ἢ πάλιν· Ἐκπίασον εἰς ⓦ αἰῶνα, ἢ ζήσεται εἰς τέλος. δι' τι ὡς ⓦ ἀταράχου ἢ ἀπαθείας τοῦ βίου ἐλόμενοι, τρέχετε καλῶς, ἵνα καταλάβητε, καθὼς γέγραπται. οὐ γὰρ ὀλίγος ὁ κόπος ὁμολογήσαντα * μὴ φυλάξαι. δι' καὶ παιδαγωγῶν σε τῶν γλώτταν, ⓦ ὀφθαλμέ, " ἐκτείνουσα χεῖρας ὁσίους εἰς πεσευχήν, ⓦ πόδα " κάμπτουσα, ὡς ὁ διαπόντος ἐξεδημιούργησεν· τὸ τῇ καταστολῇ κοσμίως, τὸ ταῖς ζωτυχίαις αἰδέσιμος, τὸ τοῖς βαθίσμασι δ' ἀταράχου, τὸ τοῖς βρώμασι δ' " ἀπέκπτου, δ' τὸ ἐγκρατείᾳ εὔτονον, δ' τὸ βίῳ φιλόπονον, δ' τὸ σωφρόνι, δ' συμπαθὴς, δ' φιλάδελφον, δ' κοινωνικὸν, δ' τῆς πίςεως ὑγιές, ἢ καθόλυ, δ' μηδέποτε ὑπολαθέσθαι τῦ φοβεροῦ ἐκείνου δικα-
Ματθ. κε. α. ςηρίου. Ζωῆς δ' πρῶτα μικρὰ μὲν λεγόμενα, μεγάλα δ' καπορθώματα. Ὁμοία, φησίν, ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν ὐρανῶν " πλησίῳ· ὐχ ἡλίῳ, οὐδὲ σελήνῃ, οὐκ αὐταῖς πεσκαλλέσιν ἄγροις, οὐ χρυσίῳ *, οὐ κάλλει μυραινομένῳ, οὐδ' αὐτῷ τῷ ὐρανῷ. τί τοίνυν ἔχει ἡ βασι-
α. Κορ. ζ. λϛ. λεία, ἢ τ' πρώτων πλεονεκτήσαι ἀμελεμνίαν, πεὶ ἧς ὁ τυμφαγωγὸς ἡμῶν Παῦλος ἔλε-
Ψαλ. ριθ. ρξ. γε, Θέλω δ' ὑμᾶς ἀμερίμνους εἶ); ὅθεν εὐχαῖς δι', ἵνα κἀμὲ ὁδὸς ἰθυνθῇ, ἐγκλιθῇ· εἰ δ' ὑγιαίνῃ, ἵνα δι' ἀμελῶμεν δ' κτῆμα ἢ μὴ πίσῃ. εὔχε τοίνυν τῷ Θεῷ μετὰ τῦ ἁγίυ Δαυὶδ, ἢ λέγε, Ἐσθάκις τῆς ἡμέρας ἤτεσά σε ὅτι τὰ κρίματα τῆς δικαιοσύνης συ. καλὸν γὰρ δ' τῆς πεσευ-
χῆς πάντοτε πεσομιλῆν τῷ Θεῷ. τίς γὰρ ἐπαύσατο πρᾶξαι Θεόν, ἀμαρτάνει ποτέ; Εἰ [καλὸν] γὰρ ζωτυχία ἀνδρὸς ἀγαθοῦ βελτιοῖ ⓦ ζωτυγχάνοντα· πόσῳ μᾶλλον ἢ ὁ ἡμέρας ἢ ὁ νυκτὶ πεσομιλῆν τῷ Θεῷ; Ὁκόκωῦ ἵνα μὴ δι' τῆς λήθης πρεισδύνῃ ἡ ἀμαρτία,
Θεσ. α. ε. ιϛ. μνημόνυε τῦ λέγοντος, ἀδιαλείπτως πεσευχεσθαι. καλὸν μὲν γὰρ ἡ δι' τῦ στόματος πεσευχὴ, πολλῷ δὲ μᾶλλον ἡ δι' τῶν " διανοήσεων θυμίαμά σοι γίνῃ πεὸς ⓦ Θεόν. πεσ-
μελέτα δ' ἀποθανεῖν, " νεκρῶσα τὰ μέλη τὰ ὅτι τῆς γῆς. ἡ ἡμέρα γὰρ Κυρίου ὡς κλέπτης οὕτως ἔρχε). ἐὰν γὰρ ἐλθόντα τῶν ἀπατεώντων σε τὴν ψυχὴν ἀρξῃ λέγειν· ἐάσατέ με, πιςεύσω, ἐλείσω, μετανοήσω, ἔρα σοι ὁ διαπόντης, οὐκ ἐλεγέ σοι, Ελείσατε, ἵνα ἐλεηθῆ-
Ματθ. γ. ς. τε; οὐκ ἤκουσας, Μετανοεῖτε, ὅτι ἤγγικεν ἡ βασιλεία τῶν ὐρανῶν; οὐκ ἤκυσας Παύλου
Γλ. ς. ι. λέγοντος, Ἕως χαιρὸν ἔχομεν ἐργασώμεθα δ' ἀγαθόν; οὐ γὰρ ὅτι χαιρὸν πολλοῦ χρεία πεσὸς δ' σωθῆναι τῷ θλίπτι. ὁ γὰρ ληςὴς οὐκ " ἐν χρόνῳ ἐσώθη· ὅτις θυσε μόνον, ἢ ὃν ἀδαπάνητον ἦσαν ἐπὶ τῆς βασιλείας εἰσέρδυσεν. Ⓒ ἅγιοι μάρτυρες τὸ " ἧξει ὥρας εἰσδικαιώθησαν. ἐκβόησι τὸ αἷμα δεδώκασι· σὺ δὸς αἵματος καθαγε δάκρυον. ἀψυδὴς ὅστις ὁ λέγων, Θέλω πάντας ἀνθρώπους ⓒ σωθῆναι δι' ἢ μόνον δι' τ' ἁγίων γραφῶν γνῶτε, ἀγ-

λὰ

κρίνος ἀπέλεγχετο, καὶ μὴ τὴν γλῶτταν ἐκ τοῦ στόματος ἐξέτεινε. ἐπιθυμήσας πραότητος; διέτριβεν ἐν τοῖς τόποις, καὶ ὁ Κύριος χορηγὸς ἦν αὐτῷ. ἐκεῖ γὰρ λέγεις· μακροθυμῶν· φύλαξόν με, Κύριε, ὡς κόρην τοῦ ὀφθαλμοῦ, λέξον σοι καὶ ἡδύ· Φύλαξον ἐμὰς ἐντολὰς, καὶ βιώσῃς, τὸν δὲ ἐμοὶ λόγους ὥσπερ κόρας ἐμμένων. ὅταν γὰρ ὕπνος ἔσῃ· Ἀσφαλίᾳ, οἰκοσάμβυος σοι τὰ μέλιτα λέγει, Ὁ ἀπολούων ὑμᾶς ὡς ὁ ἀπολούσας τῆς χάριτος τοῦ ἁγίου αὐτοῦ. Βάλουσα τοίνυν τὴν χαρὰν σου ἐπὶ ἄροτρον, μὴ γράφῃς εἰς τὰ ὀπίσω, μὴ λίθῳ ψυχῆς ἀλοᾶς. ἀλλ' ἡ γλῶσσά σου λαλείτω τοῖς τῆς χρείας μηδὲν ἄχρηστον φθεγγομένη, μὴ ἀπὸ λύπης, μὴ ἀπὸ ὀργῆς, μὴ ἀπὸ ἄλλης παθῶν πικῶν, ἀλλὰ μᾶλλον φθεγγέσθω τὰ τοῖς τῆς οἰκοδομῆς τοῖς ἐκ τοῦ φοβεροῦ κριτηρίου, βέλτιον ἑαυτῆς· ἤκουσα. πάντοτε ὁ νόμος τοῦ Θεοῦ ὀπὸ τῷ στόματί σου ἔστω, ἵνα καὶ ῥήματά σου ᾖ τοῦ Θεοῦ νόμου τοῖς ἐρχομένοις. τὸν νομοθέτην πάντοτε ὀπὸ στόματος ἔχε· ἐκφύς ἐστω ὁ οἶκος, καὶ ὁ σύμβουλος, ἐκφύς ἐστω ζωόικος, ἐστομύλος. κἂν γάρ τινα ἴδῃς πιὰ βύπιεσμένον, ἢ τυφλόν, ἢ χωλόν, ἢ βασιλεύοντα, γίνωσκε ὅτι ὡσεὶ αἶγος χόρτος ταχὺ ἀποξηρανθήσεται. ἐκεῖνο τυφάτω τὴν ἐδεσμάτων, σὺ δὲ τὴν διανοίας σου κατατύφου. πολλοὶ τῶν πλουσίων ἐμαρτύρησαν. Εἰ δὲ θανάτου ἐκφύγειν ἠθέλησαν, αὐτὴν ὀπιθυμίας ἐφυγάδευσαν· ἀλλὰ καὶ τῷ θυμῷ ἐστομώθησαν. ἡ γλῶσσά σου μέτρα ἐχέτω. βλέπε μὴ ποτέ σε χαρὰ καταχρίῃ σε ἡ συνειδήσις. ἔρχεται ὁ θάνατος, καὶ πάντα ἀποκαλύπτεται. ὀπὶ ἐνὸς ἀνθρώπου ἐκρίθημεν ἁμαρτήσαντες· ὀπὶ μυριάδων τοσούτων ἐκ ποῦ αὐτὰ καταδυσωπήσω; Ἰωάννης ἀγνὸς ἦν. ἀλλὰ τοῦτο ὀπὶ τὸ ἔθνος ἀνέκειτο τοῦ διαστολοῦ. "Εἰ Χριστῷ θέλετε συμφθαρῆναι, φύλαττε τὴν ἀγνείαν, ἵνα ἐν τῇ καρποῦ ὁ δίδραχμος γνώσκηται. ὀπὸ μιᾶς συμβολῆς γὰρ [, φησι,] πίστιν ἐπαγγέλλῃ δίκαιος. ἀλλὰ μιμήσασθαι πάντοτε τοῦ τῆς καλῆς ὁμολογίας ζωοῦντος, καὶ λάμβανε εἰς ἕποιαν τὴν ἑκάστου ἡμέραν. βλέπε μὴ ἀπὸ τῆς γλώττης φθαρῇς. Γλῶσσα γάρ, φησιν, ἡ σπίλουσα ὅλον τὸ σῶμα. τοῦ δὲ σώματος σπιλωθέντος, ἀνάγκη καὶ τοῦ νοὸς καταφθείρεσθαι. καλῶς εἶπεν ὁ Παῦλος· Ἀνθέξεται κατὰ θεραπόντων τοῦ νοός. Φθείρουσι γὰρ ἤθη χρηστὰ ὁμιλίαι κακαί. ζήτει Παῦλον ὡς ἡ Θέκλα, ἵνα ἀκούσῃς τὰ τοῦ Παύλου λαλούμενα, τὰ περὶ σωφροσύνης. Εἰ σὺ ἔχεις ταῦτα, καὶ ἀνοσιάζως ἔχῃ, μάτην ἐπήγγελσαι. βοᾷ σου ὁ ὀφθαλμὸς τὴν ἔνδον οἰκοῦσαν εὐλάβειαν. κάτω ἵστω τὸ ὄμμα, ἵνα ἡ ἀγαθοειδὴς ἀνθῇ. ὑπὸ νήπιος πολλῆς χρεία. ὁ γὰρ ἀνόητος ἡμῶν νηφέτω. ἀπὸ γήπου τοῦ καλοῦ ἐξέβαλε, καὶ εἰς ἔρημον ἀπέρχεται, οὐκ ὀπιτρέπω. βλέπε μὴ πνευματικὸν οἶνον μίξῃς τῷ ὕδατι. ἔχε δὴ ἀρτύ σε θείας χάριτος, καὶ δὴ οἶδα τὰ διδάγματα τοῦ σωτῆρος. ἄκουε τοῦ λέγοντος· Θέλω ὑμᾶς ἀμερίμνους εἶναι, καὶ μηδὲν ὅλως μεριμνᾶτε, εἰ μὴ τοῦ τῆς βασιλείας. μὴ γήπου σώματος εἰς ἔρημον ἀπελθεῖν ὀπιθυμήσας, λέπιδων σε χάρις, ἵνα βύπτοις εἰς τὴν ἀοδὸν γῆν. ἵππος ἐμὸν φάγη, καὶ πεινᾷ· ὁ ἀθλητὴς καὶ πεινᾷ ὁ θηλυ. Εἰ μὴ ἔφαγεν Ἰσραὴλ, καὶ ἐπαχύνθη, οὐκ ἂν ἀπελάκτισεν. ἄνω τὸ ὄμμα ἔχε, ὅτου καὶ ὁ ποθούμενός σου νυμφίος. πόθῳ γὰρ πάντα νικήσομεν. εὐχαὶ καὶ νηστεῖαι βοηθοῦσί σοι, καὶ ἡ γραφὴ τοῦτό φησι· "ὁ ὀλιγωρῶν ἐν τοῖς ἀγῶσιν ἀσθενεῖ. "ἔχεις ἐν τούτοις τὴν ἐκ ἀνίας ζωὴν καὶ ἀναπαύσεως τὸ εὐέλπιστον. οὐκ ἀνέχῃ" μοιχοῦντος ἀνδρός, οὐκ ἀδίκης ἐν τῷ πίστει, οὐ κλαίεις ὅτι τέκνοι ἀπέθανεν, ἢ ὅτι ἄλλοι σοῦ· οὐ φεύγεις μὴ ὁ ἀὴρ βεβαιώσῃ, ἢ ἐπῆλθέν ὁ ἀποδημήσας· ἀπαλλάγης τοῦ πικροῦ, τοῦ πέφευ, τοῦ "ἀναπέφυ. ἀνελθούσησαν τῷ νυμφίῳ ὁδηγοῦντί σε εἰς τὴν τοῦ οὐρανοῦ βασιλείαν. ἐκείνῳ ἀνελθυσῆν ἐπείγου τῷ λέγοντι· Ἐὰν πορεύησθε πρὸς με ὀρθῶς, κἀγὼ πορεύσομαι πρὸς ὑμᾶς ὀρθῶς· ἐὰν δὲ πλαγίως πορεύσησθε, κἀγὼ πορεύσομαι μεθ' ὑμῶν" ἐν θυμῷ πλαγίῳ. πάντοτε προσδόκα τοῦ διαστολοῦ ἐρχόμενον. Εἰ γὰρ ὀλίγον, Ὅτι βεβαιώσῃ ὁ κύριός μου ἐλθεῖν,

χ. σεσυγχύμενος

χ. διαστείλασθαι

χ. βαλὼν χ. γῆν χ. ἄροτρον

χ ὠφελήμενος. χ. ἐαυτῆς ἐστ. γῆν

χ. φανῶσι, ἢ τυφλώσονται, ἢ καὶ βασιλεύσουσι

χ. ἐκεῖνος χ. αὐτὸς αὐτῶν

χ. ἐξηρανθέντα

χ. ἢ χρεία ἐστὶ συμφθαρῆναι Χριστῷ ψυχὴν ἐνάρετον τ. ἐ. δεῖ, ἵνα

χ. ἀνερχόμενον εἰς ἔρημον

χ. ἐγκρύπτουσι

χ. φωλεύσῃς ἐν τοῖς ἀγῶσι τῶν σταυρῶν

χ. μεθύσας γυναικὸς

χ. ἀναπτέρωσαι

χ παλαίων

Φιλ. ιε'. π. Παροιμ. ζ. β. Ζ. χ. β π.

Ματθ. ε'.

β Τιμ. γ. π. α Κορ. ιε'.

Ιακ. γ. ε.

Ματθ. κδ'. να.

ρας, ϗ ἀμῦρτίας, ϗ θάνατον. Ταῦτα γϗ τὰ ἰδιαῦτα ὁρᾶ ὁ Δαβὶδ, ταῖς συκοφαντίας, ταῖς γηρείας, ταῖς πενίας, ταῖς ὑμωρίας, ταῖς κολάσεις, ταῖς καταπλώσεις, ἀπαλλαγλῶαι τύτων ὑπεθυμῶ ἔλεει· Πότε ἥξω, ϗ ὀφθήσομαι τῷ τῦ Θεοῦ; ἵνα ἀπίλθω λοιπὸν, ὅπου Εἰρλνη, χαρὰ, ἀγάπη, μακροθυμία, λαμπρότης τῦ ἁγίου, ἀμεριμνία, ϗ τὰ ἄλλα πρόβατα ἀγαθὰ, ἃ ὑπὲρ ἡμῶν προσέφησαν δῶρα. Ὅθεν ϗ σὺ, ὡς τοσαύτης προσδεχθεὶς ἀπολαῦσαι τυφῆς, μὴ καταφρονήσῃς σεαυτῦ τῆς ζωῆς. Εἰ μὲ γὰρ βύλει ἰδεῖν, ἡ πύνη, ὁ τῶν σὸν καταφρονύμενος, καλῶς ἂν ϗ σὺ ἔσῃ ζῶν· Εἰ δ' λαμπρός, ϗ ὑπέδοξος, ϗ πάσης τῆς βασιλείας διαπρύτης ὁ προσδοκώμενος*, φαιδρυνθεὶς ἡ λαμπὰς καθ' ἡμέραν, ἕτοιμος ἔσο εἰς τὸν ὑπαντησιν τῦ νυμφίου, ἵνα ἀκούσῃς ϗ σὺ, Εἴσελθε εἰς τὸν χαρὰν τῦ Κυρίου σου. χρηγορῶ δ' ϗ σοὶ σύμβολόν σε πρὸς τὴν κρηνῶ, ἀγαπητέ. Εἰ γὰρ, Εἷς ποιητὴς τῦ Θεοῦ τὸν ὄφθαλμὸν, ὅτι Μὴ ἅψησθε τῶν Ἰωὴλ, * ὑπὲρ ἡμῶν ὑπολαμβάνω αὐτὸν καταβαλεῖν· πόσῳ μᾶλλον ἡμᾶς ἔχων ὑποχείριος ὄφθαλμοὺς ἀφαιρήσεται καθὼς βύλεται; ἀγρυπνίας οὖν χρεία. γραπτὸς γὰρ [φησὶ οὗ] καθεύδω, ἀλλ' ἐγὼ ἐγρήγορα, οὐκ ὅτι κλίνης, ἀλλ' ἐν ἐδάφους· ὁ ἀλιεὺς οὐ κοιμώμενος ἀλιεύει, ἀλλ' ἰσχνῶς ἐαυτὸν ἔχων· ὅτε τὸν νύκτα φυλάττει· ὁ ποιμὴν ἀγρυπνεῖ, ἵνα μή τις ⟨ν⟩ ἁμπλάσῃ τῶν διαπύρων λυμήνηται· ϗ παιδίον ἀγρυπνῶν φυλάττει τὸν νύκτα φυλάκων τὸν πάππον, ὥσπερ ἐμοὶ Ἰακώβ, λέγων· Ἐνηδόμην συνεχόμενος ὑπὸ κύματι τῆς ἡμέρας, ϗ τῷ παντὶ τῆς νυκτὸς, ϗ ἀφίστατο ὁ ὕπνος ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου. ϗ τίς ὁ λόγος τῆς ἀγρυπνίας αὐτῷ; ἵνα μὴ ἐν πρόβατον θηρίων ἁλῶσι. Εἰ δ' τοσαύτη φροντὶς πρὸ ἀλόγων πρόβατα, ποταποὺς φρὴ εἶ) τῦ πρὸ τῆς λογικῆς; ψυχῆς τὸν φροντίδα [μὴ] ποιουμένους, ψυχῆς, τῆς πάντων τιμιωτέρας, τῆς ἀπερίττου πάσης ὁμοῦ ϗ οἰκουμένης, τ'' σύμπασαν οὐσίαν ἡμῶν ϗ σύμπαν πολυχρυσίαν, ϗ ὦ βήματι ὦ θείῳ συμπερισταμένης; φρὴ τοίνυν ὁ ἄσκητὴς Ἰακὼβ λίθον πρὸς κεφαλῆς ἐπίθη κοιμώμενος, ἵνα τὸν ἐναντίον λίθον καθ' ὕπνον θεάσηται). Ὅθεν ϗ τ' κλίμακα καὶ ἄνδρα ἀφικνουμένην ἕως τ' ὁράνυ, ϗ τῦ ἀγγέλους ἀναβαίνοντας ϗ καταβαίνοντας, ἀναφέροντας μὲ τὰς πρ' ἡμῶν προσευχὰς, καταφέροντας δ' τὰ πρὸς τῦ Χριστῦ χαρίσματα. Οὐκ ἐχρῆν μύρων ὁ ἀθλητὴς· τὸν ἐστριζομένων ἡδιαύτη ἀσυνδ. Οὐδὲν γὰρ ψυχῆς ἀκηδαρτότερον, ὅταν τὸ σῶμα τοιαύτην ἔχῃ τὴν βύλησιν. ἀλλ' καθάπερ ⟨ν⟩ καταῤῥοὴν ἔχοντας, ϗ ταῖς χερσὶν ϗ τὰ ἱμάτια τῶν ἀπορρέοντος πληροῦσι· οὕτω τῆς ψυχῆς τὸ ἀκηδαρτεῖν ῥεῦμα δι' τῆς τῦ σώματος ὑδρίας γεωρίζεται. διὸ τοι ἀποκλησκότα βίον αἱρεῖσθαι πρέπει, ϗ μὴ ταῖς ἡδοναῖς πρδασύρεσθαι. Ὁ οἶνος ὁ ἡδυσμὸν ἔχει πρὸς ὕπνον κλίνη ἐλεφαντίνη; ἐὰν ὁ ϗ ἀργυρέσδετος ᾖ, ἐκεῖσωτέρα ϗ ὧδε φροντὶς, ϗ τὸν αἴωνα ὀρχεῖ· ἐκκαλυμμένη. ϗ τὰ μὲ ἄλλα ἀνθρήματα ἡμῶν ἔχει ἵνα ἡδυσμὸν· τὸ ὁ ὅτι κλίνης ἀργυρᾶς καθεύδησαι, ποῖον ἔχει τὸν τέρψιν; ὅταν ϗ ὁ προφήτης ἀπαγορεύων τοιοῦτον τὸν Ἀμως. ς. δ. κλίνων, ἔλεγεν· Οὐαὶ ⟨ν⟩ καθεύδοντες ὅτι κλίναις ἐλεφαντίναις, ϗ καταπαυόμενοι ἐπὶ ταῖς στρωμναῖς αὐτῶν. θέλεις ἰδεῖν κλίνην βασιλικὴν ἀρετῆς γέμουσαν; βλέπε τὸν τῦ Δαβὶδ, ἐν ᾗ, ὡς μυρόβροτος, ἦσαν τὰ δάκρυα τῦ προφήτου καθ' ἑκάστην νύκτα τῷ στιβάδα πηγνύμενα· ἄλλα ϗ πρὸς ἰουδαίους ἡμῶν ἐγράφη, ἵνα τοῖς ἴχνεσι τούτων καταπολουθοῦντες, φύγωμεν τὸν μέλλουσαν κρίσιν. Ὅθεν πρὸς τοῦ δικαστηρίου ἐκείνου ἀπαθῶμεν τὰ ἐγκλήματα. ἐκεῖ γὰρ οὐκ ἔστι ἴσον κύριος τῷ μετανοοῦσαν. ἑτοίμως βούλεται ἡμᾶς ἔχειν ὁ Κύριος. Διὰ γὰρ τῦτο τὸ ἄδηλον ἔθηκε τὸν ἔξοδον, ἵνα ἀεὶ ἀναγώνιοι ὦμεν. Εἰ γὰρ τὸ ταῖς τοιαῦτα δικαστηρίοις, ἐαν μέτοι ἀκύσωσι τῦ κήρυκος ⟨ν⟩ Εἰσαγάγωμεν, ἱλιγγιῶσι δ' ἀποπήγνυνται τῷ φόβῳ· πόσῳ μᾶλλον ⟨ν⟩ τῷ θείῳ βήματι παρίστασθαι μέλλοντες, μεγάλως σπεργτέον διὰ τ' σωτῆς; ἀεὶ μὲ γὰρ κεντᾶται ὁ Χριστὸς, μάλιστα δ', ὅταν ὦσι τῶν κρίσιμος [ὑμῶν] διαλεγώμεθα. πλὴν ⟨ν⟩ ἔλεγχοι διὰ τῦ λόγου κρυοί. Εἶδε γὰρ ϗ ὁ πλούσιος ἐ-

κεῖνος

Ματθ. κε. κα. Ἰωὴλ. ς. * Χειρὸς * ὁ πατρός Γεν. λα. μ. χ. Συνεχόμενος χ. ἐπιπλώσεων. ἄλλ. ἐστρωμένων χ. τοῦ ὀφέλους χ. ἔλλιπον

χ. αἴσχιστα
χ. ἐλπὶς σωτηρίας
χ. ἀκύων

ματι. Μηδὲ πίπλων σὲ" ἐγείρεται; ἔστι καὶ τῶν καταγελώντων" φιλανθρωπία· Ἀνορθοῖ γὰρ Κύριος πάντας τοὺς κατεῤῥαγμένους. ἀλλ' ὅσα μὴ χωρισθῇς," ἀκούσασα τοῦ ἁγαθότητα τοῦ Θεοῦ. Ὁ Θεὸς γὰρ κριτὴς δίκαιος καὶ ἰσχυρὸς καὶ μακρόθυμος καὶ μὴ ὀργὴν ἐπάγων καθ' ἑκάστην ἡμέραν. ὡς οὖν φιλάνθρωπος ἀεὶ σκοπεῖται τοῦ μετανοεῖν. Ἐὰν μὴ ὑπερφάνηται, τοῦ ῥομφαίαν αὐτοῦ σιλβώσαν. τέως δὲ τύπτει, σιλβοῖ μόνον, ἵνα τοῦ λαμπηδόνα θαυμασάμενος, καὶ φοβηθείς, μὴ φθάσῃς κολασθῆναι. δὲ τύπτει ἡ ῥομφαία, ἀλλὰ φοβεῖ, ἵνα ὁ φόβος διεγείρῃ σε εἰς μετάνοιαν. Τὸ τόξον ἐνέτεινε, καὶ ἡτοίμασεν αὐτό. ἐνέτεινεν, οὐκ ἔπεμψε βέλος, ἵνα φοβήσῃ σε ᾧ σχήματι. βύτεπης ὁ κριτὴς, μὴ καταφείνει τὸ" τόξου. τέτανται γάρ· μὴ χωρισθῇς, ὅπως" τέως ὁ βέλος δὲ βλέπῃς, μηδὲ ὑπνίου λάβῃ τοῦ μακροθυμίαν αὐτοῦ. ἄκουε τῆς σωτηρίου φωνῆς λεγούσης· Ἰσθι εὐνοῶν τῷ ἀντιδίκῳ σου. ἀντιδίκῳ Matth. 5. 25.
ξυνοδεύεις καθ' ἑκάστην ἡμέραν, δὲ τοῦ ξυνοδίτου ἐκφύγῃς δυνάσαι. Παῦλος ἐπαλείφετο σε λέγων· Ἡ σὰρξ" ἐπιθυμεῖ κατὰ τοῦ πνεύματος, τὸ δὲ πνεῦμα κατὰ τῆς σαρκός· Gal. 5. 17.
ταῦτα δέ, φησι, ἀντίκειται ἀλλήλοις. ἀντικείσθω τὸ πνεῦμα τῇ σαρκὶ, ταῖς προσδοκωμέναις ἐλπίσι ἐπαλειφόμενον. συγκεύσωμεν ἐπιθυμίαν κόσμου, καὶ βασιλείαν οὐρανῶν. ἡ σὰρξ
χ. τοῦ δίκαιον εἰκότα. χ μιμεῖσθαι
ὅτι Ⓦ χοῦν ῥέπει, ἡ δὲ ψυχὴ" τῆς θείας εἰκόνος ἀπουδαζέτω ὁμοιοῦσθαι. ὅτως δύσει τῷ ἀντιδίκῳ σου, ἕως ὅτου εἶ μετ' αὐτοῦ ἐν τῇ ὁδῷ· τουτέστιν, ἐν ᾧδε τῷ βίῳ. ἐὰν γὰρ ἡ ὁδὸς πλεανθῇ, οὐκ ἔτι σοι χωρεῖς μετανοίας. βλέπε μὴ σε καταδικάσῃ ὁ ἀντίδικος ὡς κριτῇ, καὶ ὁ κριτὴς τοῖς ὑπηρέταις, ταῖς πυρὸς φυλαῖς δυνάμεσι, καὶ βληθῇς εἰς τὴν φυλακὴν, εἰς δὲ σκότος δὲ ὀξύτερον, ἕως ἂν ἀποδῷς Ⓦ ἔσχατον κοδράντην, ἀ μόνον ὑπὲρ τῶν πεπλημμελημένων, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ τῶν ἐνθυμήσεων κεκινδύνευκας. χ. χρῶμαι
ταῦτα οὖν πάντα εἰδότες, βοηθήσωμεν ἑαυτοῖς. τότε γὰρ γνωσόμεθα ὅπως ὀξὺ πικρὰ ἡ ἡδονὴ, ὅταν" γνώσομαι τῇ πείρᾳ πηλίκης πικρίας ζύμης ἡμῖν πεπόμφεν. Εἰδότες τοίνυν ὅτι ἡμῖν ἐστιν ἡ πάλη, πάντα καλέσωμεν Ⓦ ἐλεήμονα Θεὸν μὴ παραδοθῆναι τοῖς δαιμονίοις, λέγοντες μετὰ τοῦ ἁγίου Δαβίδ· Μὴ παραδῷς με τοῖς ἀνίκουσί με. αὐλοὶ γὰρ διεγείρουσιν ἡμᾶς εἰς ὃ ἁμαρτάνειν, καὶ αὐλοὶ κατάγουσι γίνονται. ὁ γὰρ μόνος ὁ διάβολος καθ' ἡμῶν δύοιζει τὸ σῶμα, ἀλλὰ καὶ αὐλοὶ Ⓐ δαίμονες λέγοντες, ὐχ ἡμῖν σοι ὑπηρέται γενόμεθα εἰς τὸ ὀργισθῆναι, ἢ κενοδοξῆσαι, ἢ καταλαλῆσαι τοῦ ἀδελφοῦ; φοβηθῶμεν, ἀδελφοὶ, τοὺς ἡμέρας ἐκείνους, ὅτε ἢ Ⓐ λογισμοὶ Ⓐ ἡμέτεροι καθ' ἡμῶν γνήσονται παρὰ δικαστοῦ. μὴ ἀναμείνωμεν τοὺς μάρτυρας τοὺς" ἀνιδίκους, ἀλλὰ μᾶλλον προκαλέσωμεν Ⓦ Χριστὸν καὶ διασῶσαι ἡμᾶς. Εἰ γὰρ ὁ ἀθετὴς ὁ Φαρισαῖος ὠφελήθη, ἀλλὰ μέγας ὁ βοηθήσας δυνάμενος καὶ σῶσαι εἰς τὴν βασιλείαν αὐτοῦ. χ. ἀδίκους
Φιλήσατε δὴ τὸν διασώσαντα, καὶ ὡς ὠφελοῦντα, καὶ ὡς εὐεργέτην, καὶ ὡς φιλοῦντα τοῦ γνησίως αὐτῷ δουλεύοντας. καὶ Ⓐ ἀγαθοποιεῖσθε τὰ τοιαῦτα φιλοῦντα ἢ καλλωπίσματα, ἢ δι' εὐεργεσίαν, ἢ διὰ" τὰς ἡμᾶς φιλῆσαι. τί τοίνυν ὠφελοῦμεν τὸν διασώσαντα Χριστόν; καθὼς ὁ Δαβὶδ λέγει· Ὠφέλιος κάλλει παρὰ τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων. Ὃς ἂν ὅτως εὐεργέτης ὄντως ἐστὶν, ὡς ἑτοιμάσαι τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτὸν, ἃ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε, καὶ οὖς οὐκ ἤκουσε, καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη; τίς ἂν ὅτως Ψαλμ. 30.
* ἡμᾶς
χ. ὁ πατὴρ
χ. τῶν λόσμων
χ. ἑτοιμάσει
χ. ἑτοιμάσαι διασῶσαι
χ. -σάντου
χ. αὐτὸν
χ. -σέχειν,
ἐφίλησε ποτε; "ὅπως ὡς πατὴρ φιλοστοργεῖ βοᾷ οὕτω· Μὴ ὀπλίσητε γυνὴ" τὰ ἔσ- Hos. 13.
χοντα αὐτῆς; Εἰ δὲ καὶ ὀπλισθῆτε γυνὴ, ἀλλ' ἐγὼ οὐκ ὀπλίσομαί σε, λέγει Κύριος. τοῦτον φιλῶν ὁ Δαβὶδ" ἐγλίχετο θαυμασθῆναι λέγων· Πότε ἥξω, καὶ ὀφθήσομαι τῷ προσώπῳ τοῦ Ψαλμ. 41.
Θεοῦ; οὐκ ἔσχεν τὸν ἐμφύσιν, ἀλλὰ κατεκλίνετο ἀπολῦσαι σύστασιν, "ἵνα θαυμασθῇ Ⓦ πολυόμματος Χριστὸς. ὦ" φιλοθέου ψυχῆς προθύσεις, καὶ προθύσεις τὰ δύο ἀνεπερωμένης. τοῦτον πόθησον καὶ" αὐτὴ, πόθεν τὰ ὁρώμενα ὡς σκιὰν" προπέμπουσα, καὶ ἀεὶ μνημόνευε τῆς αἰωνίου ζωῆς, τῆς βασιλείας τῆς ἀφθαρσίας, τῆς μετ' ἀγγέλων χορείας, τῆς ἀκηράτου δόξης, τῆς μετὰ Χριστοῦ ἀναστροφῆς, τῆς πάσης ἀπολλαγμένης ὀδύνης. σύνεσον ἵνα τοῦτο ἔχῃ ὁ βίος, εἰ μὴ δάκρυα, καὶ ὀνείδη, καὶ λοιδορίας, καὶ ἀθυμίας, καὶ ὀλιγωρίας. καὶ τοὺς, καὶ νόσους, καὶ γή-

ρίαν, ἢ ὅπ ἐμπεςοῦσιν αὐτὴ ἐςῶτες, οὐ τοσαύτιω αὐτῳ πρέχομεν τιμιώ, οὐδ' ὅσιω τοῖς διασώταις ⓐ δῦλοι, οὐδ' ὅσιω τοῖς ἀρχοισι ⓐ ςρατιῶται, οὔτε ὅσιω τοῖς φίλοις ⓐ φίλοι (μῦ μὴ γὰρ πόσης ωεοσοχῆς τῳ φίλῳ δῳαλεγόμθα; Θεῷ δ' ἐν ἁμῦρτημάτοις ωεοσευχόμθοι ῥαθυμῦμθν· ἢ τῶν γονάτων σου χαμαὶ κειμθώων, ἔξω σου ῥέμβεται ἡ ψῳχοια) αἱ τῦτο μόνον σὺ ἐξεπάσας θλίψη, πολ ἄρα δωησόμθα καταδῦναι; πῦ ἐνὶ ωῦξαγάγῃ εἰς δ μέσον ζῳὰ κατηχείας, ἃ κατ' ἀλλήλων ποιούμθα; εἰσὶ δ' ἢ ζῳὰ ωῦεἰεργασις ἡμῶν ὀφῳς ἐξεπάσῃ, ἢ ζῳὰ ποτερᾳὰ ἐπιθυμίας ἐπιζητήσῃ, ἐνὶ δ' ἢ ζῳὰ λοιδορίας ἡμῶν ἀπαρτήσῃ λόγον, ἄρα δωησόμθα χρύσ τὸ τόμα; εἰσὶ δ' ἢ ζῳὰ κενοδοξίας, ἃς ὑπομθνόμθν ωεοσευχόμενοι ἢ νηςεύοντες ἢ ἐλεοῦντες, ἄρα δωησόμθα ἀναβλέψαι εἰς τ' οὐρανόν; ἐνὶ δ' ἢ τῦ δόλους, οὓς συῤῥάπτομεν κατ' ἀλλήλων, ἢ πῦ ὁπ μὴ τῷ ἀδελφῷ ὡς φίλῳ δῳαλεγόμθοι, ἀπόντος δ' κατηχοῦντες, ἄρα ποταπὰς ὑφέξομεν ζῳὰ κλήσεις; ἐνὶ δ' καὶ τῦ ὅρκους, καὶ τὰ ψεύδη, καὶ ζῳὰ βασκθμίας, ἢ τῦ ἀδίκους θυμοὺς, ἐνὶ δ' καὶ ζῳὰ ὑπορκίας ἡμῶν λογίζηται, ἢ ζῳὰ λύτρας ὑπίδοι, ἐν αἷς εὐδοκιμοιῶτων τῶν φίλων λυπούμθα, ἢ ἐφ' οἷς ἑτέρων παροντων κακῶς ἐφηδόμθα· ἐαὶ δ' ἀπαρτήσῃ ἢ ζῳὰ τὸ ταῖς συνωξεσι ῥαθυμίας, ὅπ ἀῦτὸς μὴ ἡμῖν δῳὰ τῶν γραφῶν δῳαλίπῃ), ἡμᾶς δ' ἀφέντες αὖθις, τοῖς ζωοδύλοις δῳαλεγόμθα, ποίας ἄρα ὑφέξομεν ζῳὰ εὐθυίας; ὅθεν τινὶ γένεσθν ποτὲ ποτε χῶν ωεὸ ὀφθαλμῶν. Εἰ γὰρ ἢ γένεσαν μὴ ἐπείληπται, πόσῳ μᾶλλον ἐ ζωὴς ἐπιτηρμένης μνημονεύειν ὀφείλομεν τῶν οἰκείων πλημμελημάτων; μνημόνθε τῦ αἰωνίου κριτῦ. ἰδῦ γὰρ σοι ωεοκείμαι τινὶ ὑμωείαν, ἵνα δῳαφύγῃς ⓦ κίνδυνον. ἐὰν Εἴπῃ σοι, πίςευσον, ωεοβάλλη ἀθέσιαν. ἐνὶ Εἴπῃ σοι, ἐλέησον, ωεοφασίζη πενίαν. ἐαὶ Εἴπῃ σοι, ζωάγου, φεῦσόα σαυτῷ ὑποπίθης. ἐνὶ Εἴπῃ σοι, μὴ ὀργίζου, τί ἔχῃς ωεὸς τῦτο Εἰπεῖν, ὅσα οὔτε ἀθέσια, οὔτε πενία, οὔτε ἰδιωτία, οὐκ ἀχολία πίςιν σε κωλύει τινὶ ἀρετιώ; οὐκοιῶ ἀσύνετος ὢν ὅπ τῇ ἁμῦρτία, πῶς δωήσῃ ζῳὰ χεῖρας εἰς ⓦ οὐρανὸν δράσαι; πῶς τινὶ γλῶσσαν κινῆσαι; πῶς αἰτῆσαι συνιώμιν; ἢ δίκησας, ἀπεςέρησας, κακὸς ἤκουσας, μεγάλα ἐλάλησας, ἀνάμεσνοι τῦ ἀρχοντος τινὶ ἀπόφασιν. Εἰ γὰρ πιος δοῦλον ὑβρίσαιζά σε οὐ δίρεις, ἀλλὰ τῷ δεσπότῃ ωεοσαιαφέρεις· πόσῳ μᾶλλον ὅπ τῦ Εἰπόντος, Εμοὶ ἐκδίκησις, ἐγὼ αἰζαποδώσω, λέγει Κύριος; ἐκῆς δῦσας ἀπ' βρωμῦ[x]; βλέπε ποίαν ἄρα ἀπενίψω ἁμῦρτίαν, ἢ [x] τί βῆτίον σαυτῦ ἐνθμοῦ, ἢ ποῖον καθρθωμα ωροσεκτήσω, ἢ ποῖον ἐλάθωμα διωρθώσω. ἰδῦ τοίνιω ὡς βήματι * μέλλεις πλησίαζ, ἔνθα ὁ δεσπότης γλώσσης ἰσχύει, οὐ συνήγοροι βοηθῦσιν, ὡς ὄχλῳ πυρὸς διερχομένης σου τ' ψυχῆς, ωρόπεμψον δρόσον, κίνησον δακρύων πηγας. ἔχῃς δ' Φρέαρ, ἐκ ἔ βυθοῦ τ' καρδίας τ' λύσιω αὐτλησον. κίνησον ζῳὰ δισύμους κόπους, καὶ ωεύχε τῶν δακρύων τὰ ῥεύματα, [x] αἰσχυνθήσῃ τῶν ἡμαρτημένων ἔςω σοι ὁ δάκρυσν. Εἰ μικρόν ζί ἢ ἔσφαλται, ἀρκεῖ ἢ βραχὺ δάκρυον· Εἰ δ' μέγα σου ὁ σφάλμα, μείζων ὁ τῦ δακρύου χύσις δ χείμαῤῥος. Εἰ δ' ἢ καθαρότητα κέκτησαι, δῦσον ἄλλῳ ὁ δάκρυον, ἢ κλαῦσον ἐκ' ἀδελφοῦ ἁμαρτάνοντος. χύσιτο δ' ἵνα καὶ ἐκ' τῶν οἰκείων ἁμαρτημά[x] δακρύσῃς· ὅταν ἡ ἁμαρτία ωεοῆλθ, χύσεθω ἡ πηγὴ τῆς θεραπείας, ἢ ωρὶν ἀποκλεισθῆναι τινὰ θύραν, μετάνοησον. ὅπου ἡ ἁμαρτία, ἐκεῖ χύσηται ἡ λύσις. μὴ ὧδε ἡ ἁμαρτία, ἢ ἐν θύραις ἡ μετάνοια. ἐξοισόν γὰρ ἔχῃ ὅπ τῆς γῆς ἀφίεται ἁμαρτίας ὁ λυτρούμθνος ἡμᾶς σωτήρ. ὅθεν Ο δοκῶ ἑσάναι, βλεπέτω μὴ πίπῃ· ὁ δ' φθάσας ὀλισθῆσαι, βλεπέτω δῳαναςῆναι· ὁ πεσὼν μὴ καταῤῥαγήτω· Εἰ δέ τις ἢ κατέῤῥαγη, ὅςιν * ὁ αἰορθῶν ἐν ἐνὶ καταῤῥαγμένους. ἔςι σαλθυθῆναι ωῦχὶ μικρόν, ὡς λέγει ὁ ἅγιος Δαβίδ· Παρόλίγον [γὰρ] ἐξεχύθη ζῳὰ δῳαβήματά μου· Εἰ ἔλεγον, σεσάλθυται ὁ ποὺς μου, ὅ ἔλεός σου, Κύριε, ἐβοήθι μοι. ἔςιν αἰαπεπῶναι, ἐ μὴ πεσῇ. Ωθεῖς ἀνεπάπιω τῷ πεσῇ, καὶ ὁ Κύριος ἀντελάβετό μου. ἔςι γὰρ ἢ τῷ πεσόντι ωῦχὶ μυδία, τῷ μὴ ἀναπομῆναι ἐν τῷ πτώματι.

ἡμῶν
ἡμᾶς ἐμβάλλα
ὀρέξηται ἢ θελήσῃ λύσιν ἀπαντῆσαι, τῦ
αἰσχύνη
καταλαλῆμθν
σῦ
γ. -σαμθν
* τῦ Κυρίου
* ὁ Κύριος
γ. τῦ

ἐλθέτω. Ταῦτα τὰ ἐμπλάστρους λαβόντες, τὰ τραύματα ἑαυτῶν θεραπεύσωμεν λέγοντες, Ἴασαί με, Κύριε, καὶ ἰαθήσομαι. Ἴασαι τὴν ψυχήν μου, ὅτι ἥμαρτόν σοι. Ἀποδέξαι με- Ιερ. ιζ. ιδ.
νος γὰρ ἡμᾶς ὁ ἰατρὸς, λέγει· Ἐγώ εἰμι ὁ ἐξαλείφων τὰς ἀνομίας σου, καὶ οὐ μὴ μνησθήσο- Ψαλ. μ. ε.
μαι ἔτι. Εἶδες πόσα φάρμακα καὶ ποσαπλᾶ τὰ τοῦ ἰατροῦ; ἀλλὰ ὁ θέλεις ὑπόλεξαι. ποι- Ησ. μγ. κε.
χιλίαν σοι βοηθημένην κατέδειξε τρόπους τὴν τῶν τραυμάτων διαφοράν. Εἰ δὲ μὴ δύνασαι ἐλεῆσαι ὡς ὁ Βαλτάσαρ, καὶ ὡς ὁ Ἀχαάβ κατανύγηθι. Εἰ δὲ μὴ δύνασαι νηστεῦσαι ὡς Νινευῖται, καὶ ὡς ἡ πόρνη τοὺς δάκρυσι τὰς ἁμαρτίας ἀπέπλυνον. Εἰ μὴ δύνασαι νηστεῦσαι, μηδὲ ἐξαγορεῦσαί σου τὰς ἁμαρτίας, ὅπως ἐλεοῦ τῷ Θεοῦ καταφύγε, μετὰ τοῦ Δαυὶδ λέγων· Ἐλέησόν με, ὁ Θεός, κατὰ τὸ μέγα ἔλεός σου. οὐ γὰρ ὅστις δῆμα ἐλπίδος, ἵνα τοὺς Ψαλ. ν. α.
ἀεὶ ὑπίγω τὸ φάρμακον· σὺ δὲ πόλεις ἀπὸ βορρᾶ ἡμόμβρους, ἵνα ὕδατι ἀεὶ ἀποπλύνω· * σὺ δὲ μέμνησο τοῦ ἔλαβεν ὅτι ὁ τραυματίας τὸ ἐλέους τῆς σῆς φιλανθρωπίας δέομαι. μόνον προσέλθε ἁπαξαπλῶς· ὅπως ἄξει γὰρ καὶ ἔλεον ὁ φιλάνθρωπος ὁ εἰπών, Οπ Ισ. νη. κα.
ἐὰν ὑπερβάλῃ ὁ δρόμος ἐκ τῆς ὁδοῦ αὐτοῦ τῆς πονηρᾶς, οὐ μὴ μνησθῶ πασῶν τῶν ἀνομιῶν αὐτοῦ, ὧν ἐποίησε. μόνον γόμωσον τὸ πάθος, καὶ εἰπέ, ἐλέησόν με, ὁ Θεός, ἐλέησόν με. ἐλέησόν μου τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχήν· ἐλέησόν με καὶ ὧδε, καὶ ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι· ἐλέησόν με διὰ τὴν τῆς φύσεως ἀσθένειαν, καὶ διὰ τὴν σὴν ἀγαθότητα. μόνον πόθησον θεραπευθῆναι. ζητεῖ γάρ σε τὴν σωτηρίαν ὁ ἰατρὸς, ὁ τὸ πλανηθὲν πρόβατον ἀναβαστάσας ὑπερέβαλε, ὁ εἰς τὰς τριόδους ἀποστείλας καλέσαι πονηρούς τε καὶ ἀγαθούς. ἰδοὺ δὲ καὶ νῦν πωλεῖ σοι τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν· εἰ μὴ ἔχεις ὠνήσασθαι ὁβολόν, ἀγόρασον τιμαλφοῦ. δύπε κλάσματος ἄρτον καταλλάττει σοι τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. ἰδὲ βοᾷ ὁ προφήτης λέγων· Τίς βούλεται ἀγοράσαι ζωήν; Τίς ἐστιν ὁ θέλων ἰδεῖν ἡμέρας ἀγαθάς; Οἱ μὲν ἔχοντες, φησὶν, ἀργύριον δοῦναι ἀργυρίου κομίζεσθε. τί γὰρ ὑπερβάλλῃ ὁ πωλῶν; οὐκ ἔχεις, φησὶ, οὐ χρήματα; οὐ κατάνυξιν; οὐ πτωχείαν; οὐ δάκρυον; οὐδὲ προσῆλθέ πω τῷ ζητοῦντί σε; Παῦσον τὴν γλῶσσάν σου ἀπὸ κακοῦ, καὶ χείλη σου τοῦ μὴ λαλῆσαι δόλον, καὶ ἔκκλινον τοὺς σωτηρίαν. Βλέπε, εἰ σὺ ἤσθυσας, μὴ μέλα φρόντισον· εἰ ἠλέησας, μὴ χαυνόδοξήσῃς· ἀλλὰ μᾶλλον προσελθούσης τῆς ἱκετίας, λέγουσα τί ἐκτίσω ἐκ τῆς ἀσωτίας. μὴ τοιοῦτος ἐξέλθῃς ἁπλῶς, οἷος εἰσῆλθες. βλέπε ποίαν ἀρὰ ἀπορρίψω τὴν ἁμαρτίαν, ἢ τί βελτίων ἐλπίδου σαυτόν, ἢ ποίοις κατόρθωμα προσθήκην, ἢ ὀργῆς ἐπαύσω, ἢ λοιδορίας· ποίον ἐλάττωμα διορθώσω· εἰ οὐ καταλάλησας ἀδελφοῦ, εἰ ἐπαύσω ὀμνύων, εἰ ἔπεσέ πι τῶν καλῶν εἰργάσω. Εἰ δὲ σπάνιον μέτοχον ἀπέχου, καὶ τὴν ἄλλην εἰργάσω κακῶν οὐδέν· τί ὠφέλησας ἐκ τοῦ μὴ φαγεῖν; "τυχὸν γὰρ ἐρεῖ τις, ναί, οὐκ ἠδικήθης ἡσυχάσας; τίνος ἔνεκεν τοῖς ἐχθροῖς σου οὐ διελλάγης; ἀλλὰ τί βασκανίαν καὶ φθόνου ἔμφυτον ἔχων; ἢ καὶ δεῖ τί ὀργίσθης τῷ σε λυπήσαντι; οὐ μόνον γε τοῦτο, ἀλλὰ καὶ σὺ μυησικακίας διέφυγες, οὐ χάριν οὐδὲν ὅτι κακόν. "ὁ μὲν γὰρ πορευόμενος, ἢ μοιχεύσας, οὐδὲν ὅσον ἔδρασε τὸ κακόν, καὶ τῆς ἐπιθυμίας ἐπαύσατο· ὁ δὲ μνησικακῶν, καὶ τὸ νυκτὶ, καὶ τὸ ἡμέρᾳ, καὶ τῇ πᾶσαν ὥραν τὴν ἁμαρτίαν ἐργάζεται. δὸ τοῦτον μνημονεύσωμεν, οὐδέποτε ὕβρεως μνησθῆναι. ὅθεν μὴ ὅπου ὑβρίσθη τις ὁ δοῦλος, ἀλλὰ "ὑβρίσθης τὸν σὸν ἐπιλάθωμεθα. τὸ γὰρ τῆς οἰκουμένης θεάτρῳ ταῦτα πάντα σκηνοφθήσονται. ὅθεν περὶ εἰς τὸν "βόθρον ἐμπεσεῖν τῆς ἀπωλείας, τὴν τοσαύτην κόλασιν ἀφυγωμεν, καὶ σπουδάσωμεν, ὡς οὐδεὶς ἡμᾶς ἐξελθεῖν τῶν κριτηρίων ἐκείνων τῶν φοβερῶν. ὁ Μωϋσῆς, οὐ Νῶε, ὁ Δανιὴλ, ὁ δὲ αὖθις Ἀβραὰμ ὁ φιλόστοργος καὶ φιλόξενος, "ἐξελθεῖν τῆς κολάσεως. σπουδάσωμεν ὅπως πολλοῖς ἁμαρτήμασιν εὐθυνοί ἐσμεν καὶ φανεροῖς καὶ ἀδήλοις. Ψαλ. ρκθ. γ.
Εἰσὶ γάρ, φησὶν, ἀνομίας ἃ διατηρήσης, Κύριε, Κύριε τίς ὑποστήσεται; καὶ τί λέγω τῶν κεκαλυμμένων ἁμαρτημάτων; ἐὰν τῶν φανερῶν ἡμᾶς εὐθυωρίαν ἀπαιτήσῃ, ποίαν ἀρὰ ἐξουθενήσωμεν συγγνώμην; καὶ ἐξεπάσῃ τὴν σὺ τῆς εὐχῆς ῥᾳθυμίαν, ἢ τὴν σὺ τῆς νηστείας ὀλιγω-

χ. θείς;

χ. πυχὼν

χ. ὁ γὰρ ποιμαίνων ἁμάρτημα πάσας ἐδίωξε ἔξω

χ. βόρβορον

χ. ἐξεπάσατο

ρωμένοτερᾶ, ὡς ὁ Θεὸς τῆς μετανοίας ψυχῆς. "Ὅτω τοίνυν ἐκπορευόμενοι ἀνακάμψατε ἐν λέγῳ· Μετὰ ταῦτα πάντα τοῖς μὴ αἱρεῖται. τοιαύτη ἡ τῦ διαβόλυ φιλανθρωπία· ὁδύνας τῶν προσερχόντων [ὕπνος] ἀποτρέπεται, ἀλλὰ χεῖρα ὀρέγει ἐν λέγῳ· Σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς μυ ἀκύσητε, μὴ σκληρύνατε τὰς καρδίας ὑμῶν. Εἰ γὰρ "ἱκανός τις πολλάκις "ὑβριζόμενος ὑπὸ τῦ πλησίον ὑ καταφρονῶν ὑ καταφεύγῃ ἐπὶ τοῖ ὕβρει, ἀλλ' ἐν μᾶλλον τοῖς προσφέρει τὰ βοηθήματα, οὐκ ἀμυνόμενος Ⓦ" λοιδορίαν τὰ, πόσῳ μᾶλλον ὁ τῶν ψυχῶν ἡμῶν ἰατρός; μόνον μὴ ἀπογνῶμεν ἑαυτῶν, ἐν γὰρ ἀθλητὴς πολλάκις πεσών, ὕστερον στεφανίτης ἐγένετο· ἐν πραπώτης πλημμελὴς ἐαυτῦ ὅτι ἐν πλοῦτος, εὐδοκιμώτερος τῶν μὴ πεσόντων εἰς τέλος ἐγένετο. πολλοὶ τῶν ἐμπόρων ἐμπρήσαντες, ὕστερον πάλιν ἐπλούτησαν, ἐν πάλιν ἐμπρησάμενοι εἰς τὸ ναυάγιον ἐνέβησαν. μὴ γὰρ τὸ πῦρ ἡμῖν ἡτοίμασεν ὁ Θεός; οὐκ, ἀλλὰ τῷ διαβόλῳ ἐν τοῖς ἀγγέλοις αὐτῦ. μόνον μὴ ἑαυτοῖς αἰτίωμεν τὸ πυρὸν ἀκάνθας, Πορευέσθε ἐν φωτὶ τῦ πυρὸς ὑμῶν, ἐν τῇ φλογὶ, ἣν ἐξεκαύσατε. Οὐκ ἔστι πάθος, ὃ μὴ δύναται ἰάσασθαι τὸ φάρμακον τῦ ἰατροῦ. ἀλλὰ τί λέγεις, ὑ δύναμαι πληγὰς ἐκδύξασθαι τὸν μεταβολέα; Εἰ μὴ δύνασαι γλυφεῖν ἥλιος, γλυφεῖ καὶ αἴγρ· μόνον ἀνάβηθι ἄνω ἀπὸ τῆς γῆς· ἄρξαι ἁμιλλᾶσθαι τοῖς φυτφοῖς ἀέρσι. βέλτιόν σε ἔχει καὶ ὀλίγα καπρφώματα, ἢ ὅλως μὴ ἔχειν μηδέν. ποτέρου ψυχροῦ τῷδε πίνεται ἐν Χριστὸς, τὸ ἀπισκέψασθαι Ⓦ τοσοῦτον, τὸ εἰς φυλακὴν καταλθεῖν. Εἰ γὰρ ῥημάτων ἐν ὀνυμασμάτων δίδωμι δίκας, πολλῷ μᾶλλον τῶν δικημάτων οὐκ ἀπολέσωμι Ⓦ μισθὸν, καὶ ἀπολέσαντα ἢ τὰ γεγονότα. Οὐκοῦν μικρὰν κοπιάσωμεν χρόνον, ἵνα μὴ τῶν αἰωνίων ἐκπέσωμεν ἀγαθῶν. Εἰ γὰρ μυρίους θανάτους ἐχρῆν ὑποστῆναι ἡμᾶς, ἵνα ἴδωμι Ⓦ Χριστὸν ἐρχόμενον ἐν τῇ δόξῃ αὐτῦ, καὶ μηκέτι δι' αἰνιγμάτων, ἀλλ' αὐτῆς ὄψεσι Ⓦ βασιλέα" θεάσασθαι. Εἰ γὰρ κάλλος ὦδε θαυμάζομεν σώματος, τοῦ τάφου, τοῦ κόνι, Ⓦ σκώληκα, ἀπὸ ἰχυμοῦ καὶ φλέγματος καὶ ῥεύματος ἔχοντα τοῦ σύστασιν, πόσῳ μᾶλλον ταύτην τὴν εὐμορφίαν τὴν ἄχραντον, ἐὰν ἴδωμι; ὁ Παῦλος ἀμυδράν τινα τῆς δόξης αὐτῦ θεασάμενος ἔλεγε· Καλὸν ὅτι ἡμᾶς ὧδε ἐστί). τί δῶ Εἴποιμι ἡμᾶς Ⓓ ὅλον αὐτοῦ προσδοκᾶν τὸ θεάσασθαι ἐν τῇ φιλέρᾳ δόξῃ; ἐν ὧδε σὺ πτέρυγας τῷ βασιλεῖ μακαρίζομεν, ἅρμα χρυσοῦν ὁρῶντες, ἐν ἀλυσιρίδα ἐν στέφανον, ποταπὴν δῆτ' ἐστὶ ἡμᾶς ἐδὸν πρίσασθαι τῷ ἐρχομένῳ κρίναι * τὸν ζῶν; ἆρα γὲ Εἴ τις σε ὅπου βασιλέα ἐκάλει ὑπήκοον, εἶχε ἢ ἐδὸς κρημνοὺς ἐν σκοπέλους ἐν ἀνδίαν πολλήν, οὐκ ἂν πάντα ὑπέστης ἔνεκεν τῦ βασιλεύειν; μὴ εἴπῃς, " ἐφ' οἷς ἡμάρτηκα, οὐ δύναμαι ὑπιστρέψαι πρὸς Ⓦ Θεόν. Δαβὶδ ὁ βασιλεὺς ποτε ἔπεσε, ἐν οὕτως μένει, ὡς ἐν προτάττειν ἑαυτῦ" προφήτην αὐτῦ. Εἰ τοίνυν ἐκέλευσεν ἡμᾶς ὁ δεσπότης, δείξωμεν ἑαυτοῖς. δέξεται γὰρ ἡμᾶς ὁ Χριστὸς ὑποστρέψαντας, ὡς " τὸν ἀσώτον υἱόν. ἐποιήσωμεν ὅτι μὴ Ἐ βασιλεύσαι, ἐν τυφῆσαι, καὶ φυτεῦσαι, ἐν οἰκοδομῆσαι, καὶ τὰ πάντα ποιῆσαι, ἔλεγεν ὁ Σολομών, Ματαιότης ματαιοτήτων, τὰ πάντα ματαιότης. ἀλλὰ Εἰ ἔλθοι ἡμᾶς εὐφημεῖν Ⓓ εἰς ὃ θέατρον καθεζόμενοι, ἑαυτοὺς ὅτι ἐν δούλους, ἐν λωποδύτας, ἐν εὐτελέστατοι δούλων, οὐκ ἂν πάντα τόπον χιτῶνα ἐπενδυσάμεθα, ἵνα τὴν εὐφημίαν ἁρπάσωμεν; ὅταν ἐν ἄγγελοι καὶ ἀρχάγγελοι καὶ αἱ λοιπαὶ δυνάμεις, ἐν σκεύων πάντων ὃ θέατρον μέλλει ἡμᾶς ἀναπαύειν, τί ἂν ἡμεῖς ὑπὲρ ἐκείνου ποιήσωμεν; μὴ αἱ πόρναι καὶ Ⓓ πλοῦται προτάξουσιν ἡμᾶς εἰς τὴν βασιλείαν τῦ Θεοῦ; Εἰσὶ γὰρ ἐν ταῖς θείαις γραφαῖς καταλλήλα βοηθήματα. Ἀχαὰβ καταμυηθείς, "ἐκέρδανε δι' ταύτα τῆς φαρμάκου τὴν ἀπείλην, Ⓓ Νινευῖται δι' τῆς νηστείας, Βαλτάσαρ δι' ἐλεημοσύνης ἐξέφυγε τὴν ἀπόφασιν· ἡ πόρνη τοῖς δάκρυσι τὸν διαβόλυ ἐξημείωσατο, Παῦλος ὁμολογῶν ἐν ἁμάρτημα, διδάσκαλος τῶν μετανοούντων ἐγένετο, ὁ λῃστὴς πίστει ἐν ὥσας, τῦ παραδείσου πολίτης ἐγένετο.

Ψαλμ. ξθ. ζ.

Πρ. ρ. ιε.

Ἐκκλησ. α ζ.

χ. ἰδὲ αἰκαλεῖσθε λέγει

χ. ἰκανὸς χ. ἰβρίζειν ἐν χ. καταπίων

ἰσ. διασώμενα· οἱ καλ-

• ζῶν τε ἐν

χ. ἔτεθεν ἁμαρτῶσι

χ. ἀγγέλων ἀλλ ἀγγέλοις χ. ἐ ὁ ὁ πατήρ

σωμάτων ἑαυτούς. διδάσκει γάρ, ὅτι ὅλως ἑαυτῶν τὸν ζωὸν ἡδυπαθοῦντες, τί πρὸς τοὺς τῶν ἀπελθόντων αἰῶνας; σὺ ζῶν καὶ τὰ ἀγαθὰ καὶ τὰ κακὰ πέλος ἔχῃ, ἐκεῖ δὲ ἀθάνατοι αἱ κολάσεις. ὧδε ἐστὶ καὶ ὁ σῶμα, ἔξέρχεται ἡ ψυχή· ἐκεῖ δὲ ἀφθάρτου ἐγκρυβέντος τοῦ σώματος, ἀεὶ ἡ ψυχὴ καταικίζεται. καὶ γὰρ ⓦ ἀμάρτησαν ἐκείνοι τὴν ἄφθαρτον, οὐχ ἵνα ἁμαρτάνωσιν, ἀλλ' ἵνα ἀθάνατα βασανισθῶσιν. Εἰ τοίνυν βαλανείου ἀέρα σφοδρότερον οὐ φέρομεν, τί ποιήσομεν ⓦ πύρωσιν ποταμοῦ; διὰ γὰρ πηλὸς δοκιμάζεται ὁ πύρ, εἰ γνήσιός ἐστιν ὁ χρυσός· διὰ τοῦ σφυρὸς ἐρευνᾶται, μήποτε ἐσυλήθη ὁ θησαυρός· διὰ δοκιμασθῆναι εἰ τοιοῦτόν ἐστι ὃ φαινόμενον. πόσα γυμνὰ καὶ πτωχὰ λιμώττοντα ὁρᾷς ἐν ἡμῖν ὁ λόγος. καὶ οὐκ ἔστιν ὃς διαφθείρεται τοῦ ὀργυροῦ τὸ χρυσοῦν. ἀλλὰ πῶς λοιπὸν ἐρεῖς, πῶς δύναται ἀεὶ ἡ ψυχὴ ἐκεῖ καταικίζεσθαι; πῶς ὧδε ὁ σῶμα μόνον ἐν πυρετοῖς καταικίζεται; Εἰ γὰρ καὶ ἀτενισμοῦ τοῦ σώματος ἐξέρχεται ἡ ψυχή, ἀλλ' ἐκεῖ οὐκ ἀτενισμὸς τοῦ ψυχικοῦ αἰσθήσεως συγκαταικίζεσθαι. ἆρα τοίνυν ὅτι τις ὑπὲρ ἀνθρώπου ἀθανάτου θέλει κολάζεσθαι; τοῦτο γὰρ ἡ προδοσία ζωὴ πρὸς τοῦ μέλλοντος. ποία γὰρ σύγκρισις τοῦ παρόντος πρὸς τὸν μέλλοντα; εἰ γὰρ τὰ πρόσκαιρα τοιαῦτα, ἆρα ποταπὰ ἐκεῖνα τὰ βεβαίως μένοντα; ἕως τοίνυν καιρὸν ἔχομεν, δοῦλοι, ἀγαπητοί, τὰ τῆς ψυχῆς πρόσωπα διακρίσει θεραπεύσωμεν, καὶ μὴ καθ' ἑαυτῶν τὰς χεῖρας ἐκτείνοντες," τοιαύτην ἐπιδεδώκαμεν κέλευσιν. Εἰς γάρ, φησι, οἰκοδομὴν, καὶ εἰς καθαίρεσιν τί ὠφέλησι πλέον ἢ κόπους; εἰ γὰρ ἐκεῖνοι τοὺς ναοὺς τοὺς ἐκ λίθων*, καθαιρέσιν" Ἱερεμίας ἐθρήνησε καὶ ἔλεγε, Ἀφετέ με, παρὼν κλαύσομαι, μὴ καταλύσητε παρακαλεῖτε με· πόσῳ μᾶλλον ψυχὴν δεῖ κλαῦσαι τὴν ἀμαυρώσαν ἐκείνην, εἰ μὴ ὑδάτων ζῶντος ἔλουσε μαῖα, ἀλλὰ πατὴρ καὶ μήτηρ καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον καὶ πηγὴν ἐπιθυμήσεσι συμπαθοῦσιν, τὰς ὕπνους ἀσυμπαθεῖς, ὥστε τὴν ἑαυτῆς ψυχὴν ἀποθανοῦσαν μὴ ἀποκλαύσασθαι; ὁ δὲ σῶμα θεραπεύων ἡδυπαθείαις ζωπυρεῖ τὴν ἑαυτῆς ψυχήν· ὁ δὲ τῆς ψυχῆς ἐπιμελούμενος, τὸ σῶμα ὑγιὲς ποιεῖ. ὅλως μὲν γὰρ τῶν νεκρῶν, ἀλλ' ὑπὲρ ἑαυτῶν καταγελῶμεν διάκρυα. μνημονεύσωμεν, ἀδελφοί, ὡς ὁ κύριος σωφρονεστέρους ὅτι, ἢ ὅτι θύρας τὸ δικαστήριον," ἵνα εἰ μὲν μακρόθυμον εὕρω, σωθῶ ὥσπερ ἐξ ἁρπαγῆς. Ἡ νὺξ προέκοψε, φησι, δέκα πρὸς ἀνθρώπων λοιπαὶ ἀπὸ τῆς ἀκάρας. καὶ γὰρ ἥδεα, ἢ ἀκούω τὰ πρῶτα, σοὶ τῆς ἀκαρᾶσαι ἀπαλλοτρίωσις. σοὶ δὲ ὀφείλει καθεύδειν, ⓦ ἥλιον βλέπων. Ποιήσωμεν καρποὺς ἀξίους τῆς μετανοίας, ὡς γένεσθαι ἐν ὕδατι βύκελον ὅτι βαπτισθῆναι εἰς ὕδωρ, ὕτως βύκελον ὅτι ὁ μετανοῶν ψυχήν. οὐκ ἐδίψησε ὁ λησὴς χρόνον· ⓦ μάρτυρες τὸ ἀκαριαῖον ἐστεφανώθησαν. Εἰ δὲ ἀσύνετοι ἡμεῖς ἐσφήλαμεν, ἐν τοῖς θεραπευτικοῖς ἡμῶν πάθεσιν, ἔχοντες τὰ σωτήρια" φάρμακα, μὴ ἀπογινώσκωμεν ἑαυτῶν. ὁ γὰρ ὁ πιστὸν [μόνον] ὅτι χρήσιμον, ἀλλὰ ⓦ πιστὸν καὶ αἰῶνος ἰῶσαν. ὁ γὰρ ἀμάρτημα, ἀνθρώπινον· τὸ δὲ μὴ αἰῶνος ἰῶσαν, Σατανικὸν ἐν ἀληθείᾳ. ὅλως δὲ ὁ ἀγαθὸς ἡμῶν διαστάσεις ἔθεσε· Μὴ ῥητὸν οὐκ ἔστιν ὃ Γολγοθᾶ, ἢ ἰατρεῖ οὐκ εἶσιν ἐκεῖ; εἶτα τὸ σῶμα μὲν ἐνδύσασθαι, ἰατρεῖ ζητοῦμεν, βοτάνας ὀπτιζητοῦμεν, τὰ πρόσωπα κτενοῦμεν, ἵνα τὸ μέλος τὸ" ποιοῦν θεραπεύσωμεν· ψυχὴν δὲ παθοῦσαν, ἀμεθοδεύτως, καὶ οὐδὲν λόγον τοῦ κυριακοῦ *πάθους ἐνθυμούμεθα. Φοβηθῶμεν οὖν ⓦ διαβάλλοντα τὴν ψυχὴν τὸ σῶμα ἀπολέσαι εἰς γέενναν. καὶ περὶ τούτων καιρῶν τοῦ Βασιλείου, δοῦλοι, ῥίψωμεν ἑαυτοὺς ὅτι ὁ πλάσας τοῦ οἰκτιρμοῦ τοῦ Θεοῦ, λέγοντος μὴ τοῦ ἁγίου Δαβίδ, Πλυνεῖς με, καὶ ὑπὲρ χιόνα λευκανθήσομαι. ἤρξατο ὁ ἀγαθὸς ποιμὴν *, ἁρπάσαι βουλόμενος ἡμᾶς ἐκ τοῦ στόματος τοῦ λέοντος, φρίξαι αὐτὸν καταπιόντα ἡμᾶς. βοᾷ τις καὶ ἡμῖν λέγων, Τέκνον, ἥμαρτες; μὴ προσθῇς ἔτι. Μὴ ὁ πίπτων οὐκ "ἀνίσταται, ἢ ὁ ἀποστρέφων οὐκ ἐπιστρέφει; Ἐπιστρέψατε οἱ ἀφεστηκότες, καὶ ἰάσομαι τὰ συντρίμματα ὑμῶν. ἀμήν δέ ἐστι* ὁ λέγων, Οὐκ ἦλθον ἵνα κρίνω ⓦ κόσμον, ἀλλ' ἵνα σώσω ⓦ κόσμον. μόνον μετανοήσωμεν. Οὐ βούλεται γὰρ ⓦ θάνατον τοῦ ἁμαρτωλοῦ, ὡς ὁ ἐπιστρέψας καὶ ζῆν αὐτόν. οὐχ ὕτως ἐρασὴς μνήμικος τῆς ἑαυτῶν ἐ-

ρωμένης

χ. βασανιζόμενοι ἀδεκμέτρητα.

χ. τοῦτό ἐστιν ὁ χρυσὸς μου.

χ. ὅσον. Ἰσ. ἰδ

χ. τῆς αὐτῆς αἰχμάλωτα. * εἰκοδομεῖν τὰ Ἰσ. Ἡσαΐας

χ. ὑγιαίνῃ

χ. ἐπίτα

χ. σκέλματα

χ. λυτρωῖ

* μίσχος

* ὁ Θεὸς,

χ. ἀγκίστρου. * Ἰακοῦ

Στρ. λδ. κα.

Ησ. κε. δ.

Ρωμ. ιγ. ιε.

Ματθ. γ. ι.

Ιερ. ι. κε.

Ματθ. ί. κα.

Ψαλ. ν. θ.

Σοφ. κα. α.

Ιερ. ι. δ.

Ιερ. γ. κε.

Ιωαν. ιε. μ.

Ιεζ. λγ. ια.

Ανατ. ιδ' λε. ειον αὐτῷ. ἀπιστῶν μακαρίζει ⓦ νήφοντα ὁ σωτὴρ λέγων, Μακάριος ὁ δοῦλος ἐκεῖνος, ὃν ἐλθὼν ὁ κύριος αὐτῦ εὑρήσει γρηγορεῦντα. ὥσπερ ὃ μακαρίζει ⓦ γρηγορεῖν, οὕτω τὸ μὴ μελετᾶν ⓦ ἀμελεῖν, καὶ λέγει· Ἐὰν δ' ἄρξηται ὁ κακὸς δοῦλος ἐκεῖνος λέγειν, χρονίζει μου ὁ κύριος, ἄρξηται δ' δέρειν τοὺς ἑαυτῦ συνδούλους, ἐσθίειν τε καὶ πίνειν μετὰ τῶν μεθυόντων, ἥξει ὁ κύριος αὐτῦ ἐν ἡμέρᾳ, ᾗ οὐ προσδοκᾷ, καὶ ἐν ὥρᾳ, ἣν οὐ γινώσκει, καὶ διχοτομήσει αὐτὸν, καὶ τὸ μέρος αὐτῦ μετὰ τῶν ἀπίστων θήσει. Εἰ δ' ὁ λέγων, ὅτι χρονίζει ὁ κύριός μου, διχοτομῆται, ἐλλείπος αὐτῦ, ὁ ὅλως μὴ προσδοκῶν ὅπ ἔρχεται, πῶ παρῆται; ἑτοίμους οὖν χρὴ εἶναι καὶ εὐσταλῆς πρὸς ⓦ ὑπεύθυνον ἀπόπλοον, καὶ λέγει ἀεί, Ἑτοίμη ἡ καρδία μου, ὁ Θεός. ἐν μεγάλῳ πολέμῳ ἐσμὲν ἐν τῷ βίῳ τούτῳ· κύκλῳ ⓓ ἀστοῖς πειρατοῦσιν ⓓ ἁμαρτωλοὶ ὑπεῖσιν ὃ τόξον· ὃς μὲν τοξεύει τὴν ἀκοήν, ἵνα ἡδέως ἀκούσῃ καὶ γαληλίας, ὁ δ' τὸν ὀφθαλμὸν εἰς ἀκολασίαν διεγείρει· ὁ δ' τὴν γλῶσσαν, ἵνα λοιδορήσῃ τὸν ἀδελφόν· ὁ δ' τὴν κοιλίαν εἰς γαστριμαργίαν [αὐτὴν] ἱρεθίζει· ὁ δ' τὴν χεῖρα εἰς ἁρπαγὴν καὶ πλεονεξίαν· ὁ δ' τοὺς πόδας εἰς κακὸν κινεῖν ταχελεύεται· ὧν χάριν ὁ Παῦλος Ρωμ. ιγ. ιδ. ὠπλίζετο κελεύων ἡμᾶς τοῖς ὅπλοις τοῦ φωτὸς, γράφει· Ἀναλάβετε τὰ ὅπλα τῆς πίστεως, καὶ τὴν περικεφαλαίαν τοῦ σωτηρίου, οἷς δυνήσεσθε πάντα τὰ βέλη τοῦ πονηροῦ τὰ πεπυρωμένα σβέσαι. Μιχ. ι. πειθόμενοι τούτων τῶν σωφρονικῶν λογίων φωνῇ· [Ει] δυναγγέλλει σοι, ἄνθρωπε, τί ἐστὶ καλὸν καὶ Κύριος ταχὺς ἐστὶ, καὶ τοῦ ποιεῖν κρίμα καὶ δικαιοσύνην, ἐν ἀγαπᾷν ἕλεος, καὶ ἕτοιμον εἶναι τοῦ παρεύεσθαι μετὰ Κυρίου τοῦ Θεοῦ σου; σκοπῶμεν δὲ ὅπως δυνηθῶμεν ἀληθινοὶ ἐλθεῖν πρὸς τὸν Κύριον, ἵνα σὺν καρποὺς τῶν πόνων φάγωμεν, τοῦ Κυρίου χαριζομένου ἡμῖν. * μὴ μάτην τὸν χρόνον ἡμῶν ἁπλῶς διάγωμεν, ἀλλ' ὡς * διακόνους ἐργασίαν τινὰ δικαίαν τῇ δεσπότῃ ἐργαζόμενοι. διδάσκει, παραμυθεῖται, μαρτύρεται, ἀπειλεῖ, προσκαλεῖ, κουφίζει, καὶ τῆς παρακοῆς τὴν ὁδὸν τῆς βασιλείας χωρίζει. πόθεν οὖν ἐσμὲν ἡμεῖς τοιοῦτοι ἢ ὁσφῦς ἐν ἀληθείᾳ δεδεμένοι; διὰ πολέμου ἐσμὲν ἐν τῷ ἀγῶνι τούτῳ. ὅσα ἐπαγει δι' ἡμᾶς ὁ σωτὴρ· ὃ γυμνωθῶμεν, ὃ γαλευχωθῶμεν, ὃ πιεῖν καὶ φαγεῖν καὶ ἀναπαῆσαι, ὃ πεινάσωμεν, ὃ κοπιάσωμεν, ὃ βαπτισθῶμεν, ὃ ἁρπασθῶμεν, ὃ λυπηθῆναι, ὃ μαστιγωθῶμεν, ὃ ὑβρισθῶμεν, τὸ ὑπὸ οὐλὴν θῶμεν, ἐν πλοῖ τὸ σωρωθῶμεν, καὶ οὕτως ἀποθανεῖν. οὕτως δυνάσεσθε τὸν ἐναντίον ἀναπεμψηκέναι τὸν τῶν ἁμαρτιῶν εἰς αὐτὸν δυπλασιασμόν. "ὅπου μέγεθος ἁμαρτίας" ἀπεκτάθη πρὸς τὸν ἁμαρτωλὸν "ὑπερεπερίσσευσεν ἡ χάρις" τοῦ σωτῆρος. ὅσα δ' ὑποστῆναι δι' ἡμᾶς; νόσων ἰάσεις, τεθνηκότων ἐγέρσεις, λεπρῶν καθάρσεις, δαιμονίων ἀπελάσεις, χωλῶν περιπάτους, καὶ τὰ λοιπὰ, ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμὸς, ἐν τέλος τοῦ εἰς οὐρανοὺς ἀναβῆναι ἡμῖν χειραγώγιον, ἵνα ἐν ἡμῖς αὐτῷ δι' ἀρετῆς βίου ἀχλυοθήσωμεν οὐράνιον πολίτευμα κτησάμενοι. εἶτα γὰρ ἁπτόμεθα, οὐκ ὀφείλομεν ἐμπολιτεύεσθαι. ξένοις γὰρ καὶ παρεπιδήμοις καλεῖσθαι ἡμᾶς ἡ γραφὴ, ἵνα πρὸς τὸν ἐκεῖθεν καταφρονῶμεν. "κυναρίῳ ἔοικεν ἡ ἡδονή. ἐὰν διώξῃς, φεύγει· ἐὰν φύγῃς, διώκει. Ιακ. δ. δεῦτε γὰρ ὁ ἀπόστολος γράφει· Ἀντίστητε τῷ διαβόλῳ, καὶ φεύξεται ἀφ' ὑμῶν. μὴ ἀτακτεῖτε μεν τὸν ἄδην, ἵνα τῆς μετοικίας τὸ φάρμακον ἔχωμεν· ἀλλ' ἀεὶ βρύχῃ πῆς ἐκεῖ δὸν ὁδόντας, καὶ τὸν γλῶσσαν ἔχῃ" φλογιζομένου, ἵνα τῆς ἐπιτύχῃ τοῦ δακτύλου σταγόνα· ἀλλ' ἐκεῖνα ἀκούσεται, ἅπερ ὁ πλούσιος ἤκουσεν. Εἰδότες τοίνυν ὡς ὄναρ τὰ πρόσκαιρα, καὶ ὡς πάροδοι οἰκοῦντες, "ὕπνῳ δὲ πάντως δεξιωθῶμεν ἡμᾶς, φοντίσωμεν τῆς ὁδοῦ, καὶ "τὰ ἐφόδια τῆς αἰωνίου ζωῆς ἑαυτοῖς ἐπαγάγωμεν· εἰ δυσώμεθα ἱμάτια τὰ μὴ ἡμῶν ἀπεργάσιμα, ἄφρων καὶ ὁ ἀπόστολος ἡμῖν συμβουλεύσει λέγων· Σπλάγχνα οἰκτιρμοῦ, χρηστότητα, καὶ τὰ ἑξῆς· ἁρμοσθῆναι ἐκεῖθεν, ἀλλὰ δρόσον, ἐν φύλλων ἐκεῖ χρεία, ἀλλ' ἀκάρπων· ἐν ῥημάτων, ἀλλὰ πραγμάτων. Οὐ γὰρ πᾶς, φησιν, ὁ λέγων μοι, Κύριε, Κύριε, εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ἀλλ' ὁ ποιῶν τὸ θέλημά μου. μὴ δὴ τοίνυν ἀπατήσωμεν

λαβὸν δικαίως ἐκλήθη· διὸ τὸ μέγα τῆς πρᾳότητος τηρήσασα, τὸ φιλανθρωπίας δὲ μᾶλλον οὐκ
ἐφύλαξαν. βλέπε μοι καὶ περὶ τούτων ἑαυτὸν ἐν δεξιᾷ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως, καὶ Matth. κε λδ.
ἄκουσον ἐκείνου ἐξ ὑπερτίμων, καὶ τοῖς μὲν ἐκ δεξιῶν λέγοντα, Δεῦτε οἱ εὐλογημένοι τοῦ πατρός
μου, κληρονομήσατε τὴν βασιλείαν τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν· τοὺς δὲ ἐξ ἀριστερῶν εἰς τὸ σκότος τὸ
ἐξώτερον ἀποπέμποντα, καὶ μηδένα τοῖς ἀπαγομένοις βοηθῆσαι δυνάμενον. ἀληθῆς
γὰρ ὁ λέγων· Ἰσὸν δάνειον ἡ δικαιοσύνη τοῦ ἔργου αὐτοῦ. ἤκουσας πῶς ὁ πλούσιος ἐκεῖνος, ὁ μηδέποτε Νεημ. ιγ λ.
τι ἐλεήσας τὸν Λάζαρον, εἰς τὸν τῆς κολάσεως τόπον τὴν δημιζόμενος, ψυχρᾶς ὕδατος ἐπιθύ-
μησε λαβεῖν· ἔγνως ὅτι οὐδὲν αὐτῷ Ἀβραὰμ ἐξιλεώσασθαι τοὺς βασάνων τοὺς ἰκετεύων τό-
τε δεδύνηται. σκόπει, ἀπιστοῦντι καὶ οὐδὲ βοηθοῦντες, δώρων δόξαι τῷ Θεῷ περὶ τοῦ συ-
σκηπάσαι. βέλτιον ὧδε ἐγκρατείας ξηρᾶς τοῦ γλώσσης, ἢ τηρῆσαι αὐτὴν ὑγρὰν εἰς ἐ-
κεῖ ἐπιθυμῆσαι ραΐδος, εἰ μὴ λαμβάνουσαι, εἰ ἀθάνατα τὴν ἀνίζεσθαι. μακροῖς πόνοις
ἐνταῦθα μεγάλης βασάνους ἀπκρουσώμεθα. σπουδάσωμεν ὅτι τοσοῦτον ἡμεραῖς πυρέτου ἐν-
ταῦθα οὐ φέρωμεν. καὶ ἀπὸ τῶν δικαίων κολάσεις ὁράτε καταδύομαι, καὶ τόπο μόνης
πεντήκοντα ἐτῶν ἐχόντων τοῦ καταδίκου. ἆρα ποτὲ ἐστὶ δικαίου ἐστὶν ὁ τοῦ Θεοῦ δικαιοῦται ὁ μὴ
μόνον εἰς πεντήκοντα ἔτη, ἀλλ' εἰς ἀπείρους αἰῶνας ἐκτίνοι τοῦ κόλασιν; σκόπει εἰσ-
ελθωμὲν διὰ τῆς στενῆς πύλης, ἵνα τοῦ πλατυνθῶμεν ὁδὸν ἐκφύγωμεν, εἰδότες, ὅτι ὡς ὄναρ
ὄντι τὰ αἰσθητὰ πάντα, καὶ ῥηθέντ᾽ φθορᾶ· ταυτοβεβληκότα. καὶ γὰρ ἰσχνὸν ἔχωμεν σώμα-
τος, νόσος αὐτοῦ καταλύει· τοῦ χαρακτὴρ διαδέχεται θλῖψις· ὁ κάλλος διαδέχεται γῆρας. ἐ-
δοὺ τραπέζης πολυτελεῖς ἀπολαύσωμεν, ἡ ἑστέρα καταβοῦσα διαλύσει τὴν ἡδονήν. καὶ
ὅτι καθόλου τὰ πρόσκαιρα ἀνάγκης εἰσὶν ἀδρομέστερα, καὶ ὠείρων ἀπατηλότερα, διὸ καὶ ὁ σωτὴρ
ἐμακάρισε τοὺς θλιβομένους, ἵνα μὴ ἡ ἡδονὴ τῶν τερπνῶν κρατήσῃ τὸν ἡδόμενον ἐπ' αὐτοῖς.
Οὐκοῦν ὥσπερ ἤκουσεν Ἀβραάμ, Ἐξελθὲ ἐκ τῆς γῆς σου, καὶ ὀξέλθωμεν, ἐξελθωμὲν εἰ ἡμῖς Γεν. ιβ. α.
ἐκ τῆς ζωῆς ταύτης· διαβήσεσθε, ἵνα τῇ μελέτῃ τῆς νεκρώσεως μετοικισθῶμεν εἰς τὸν αἰῶνα πόλι.
ὑποπιάσωμεν τὸ σῶμα καὶ δουλαγωγήσωμεν, ἵνα μὴ τὸν ψυχὴν δουλαγωγήσωμεν τῷ
διαβόλῳ. τῇ στενοχωρίᾳ τῆς ἁγίας γραφῆς καὶ ὑλημανούσας ἐν ἡμῖν ἡδονὰς, ὡς ἀ-
γγελικὰ θηρία κατακυριεύσωμεν, πρότερον τὸν νέκρωσιν τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματι περιφέροντες.
μεμνημένοι τοῦ λέγοντος, Νήφετε, γρηγορεῖτε, ὁ διάβολος ὑμῶν ὡς λέων ὠρυόμενος περι- α. Πετ. ε. η.
πατεῖ, ὃν ἀνθίστατε στερεοὶ καὶ ῥέγχων λαμβάνει· οἱ νήφοντες· ἀλλ' ὁ τὸν κόσμον ἐκ τοῦ πλη-
γὰς ἀπελαύνων, ἐκεῖ τοῦ ἀγωνοθέτην ἐπείσκειται περῶντες, ὁ τὰ τραύματα φέρων καὶ τὸ
αἷμα καταῤῥέον ἐπὶ ἀφανοῦντος· ὅταν ὑπὸ τῆς πείρας ἐμάθωμεν ὡς δεινὸν ἐκ χαλεπὸν ὅτι τοῦ
διαβόλου τὸ ἐργαστήριον. φεύγει γὰρ νήφοντα, ἐκ᾽ συλᾷ κοιμώμενον. μὴ δῶς ὕ-
πνον σοῖς ὀφθαλμοῖς, μηδὲ νυστάξῃς σοῖς βλεφάροις, ἵνα σώζῃ ὥσπερ δορκὰς ἐκ βρόχων,
καὶ ὥσπερ ὄρνεον ἐκ παγίδος. φύγωμεν ἀεὶ τοὺς βρόχους τοῦ βίου τούτου, ἐκ τὰς φερενίδας,
καὶ ὡς ἀποταξάμενοι τῷ κόσμῳ, μηδὲν ἐγκείμενον περιφέρωμεν. πολλὰ γὰρ τὰ ἕδρα τοῦ
δολίου. Ὁ διάβολος νῦν, φησὶν, ὡς λέων ὠρυόμενος περιπατεῖ ζητῶν, οὗ τινα ἁρπάσῃ, ἢ
τινα κλαύσῃ, ἀλλὰ τίνα καταπίῃ. φεύγει τὸ δολίου τὰς πανουργίας, ἐκ λέγε· Ὦ Κύριε· Ἐν σοὶ α. Πετ. ε. η.
ῥυσθήσομαι ἀπὸ πειρατηρίου, καὶ ἐν τῷ Θεῷ μου ὑπερβήσομαι τεῖχος. μὴ σύγκλεις τὸ κάμα- Ψαλμ. ιζ. λ.
τον, ἵνα μὴ φύγῃς ὃν φέρομεν. ὁ ἔμπορος οὐκ ἀποκάμνει, ἀλλὰ φέρει τὰ κύματα, ἵνα θύρῃ
τὰ χρήματα· ὁ ἀγωνιζόμενος ἀθλητὴς ἡμιαίως φέρει τὰ τραύματα, πολὺς φέρομεν τοὺς
ἀποβλέποντας· ὁ γεωπόνος οὐκ ὀρύσσει τὰ δράγματα, ἐὰν μὴ πρότερον ἀφ᾽ τῶν ἰδίων ἱδρώ-
των πρεκαταβάλλῃ τὰ σπέρματα· οὕτως καὶ εἰς οὐρανοὺς δῶρα βλέποντες, οὐδὲν κηδώμεθα
τοῦ θλίψεως τῆς τῆς χρηστῶν ἐλπίδι ἀνερυθρίωμεν. σκόπει πρὸς σέχωμεν ἀεὶ καὶ πρωΐθεν πότε
διαλύσῃ ὁ νυμφίος ἐκ τοῦ γάμων, ἵνα τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσαντες, ἑτοίμως ἐξαναστῶμεν
εἰς ὑπάντησιν. καὶ ὑμῖς γάρ, φησὶν, ἔσεσθε ὅμοιοι ἀνθρώποις πρόσδεχομένοις καὶ κύ-

ειον

τὴν θύραν μῦ πολὺν τῆς πρβατικῆς ⓦ κόπον. θεωρῶ γὰρ μὴ ὡς τὰ ζιζάνια δεσμευομένους ⁊ εἰς ⓦ κλίβανον βαλλομένους· ἄλλους τῇ χρῳᾷ καὶ τῶν ποδῶν δεσμουμένους ⁊ εἰς τὸ ἐξώτερον σκότος ἀποφερομένους· ἄλλους τῷ σκώληκι τῷ ἀκοιμήτῳ καὶ τῷ κλαυθμῷ ⁊ τῷ βρυγμῷ τῶν ὀδόντων παραδιδομένους. ⁘ οἶδεν ⓦ μὲ γὰρ ἀκαίρου γέλωτος κρινόμενον, ⓦ ἢ ὅτι ⓦ πλησίον ἠδίκησε, καὶ ὅτι ⓦ ἀδελφὸν ἐσκωμμάλισε· τ μὲ γὰρ ἀδίκων ἀμαρτημάτων κρινόμενον· τ ἢ γὰρ ἀργοῦ ῥήματος εἰς πῦρ ἐμπεσεῖσθαι δίκης· ⓦ μὲ γὰρ κακῆς γνώμης καταδικρινόμενον, ⓦ ἢ γὰρ λοιδορείας τῆς βασιλείας ἀποκλειόμενον· ⓦ μὴν γὰρ μοιχείας ⁊ αἱρέσεως πάσχοντα, ⓦ ἢ εἰς αἰχμάλωτον αἰῶνιον φίπτόμενον· Ματθ. κε ις. τῶν ἢ τῆς γνώσεως τῦ Χριστοῦ στερισκομένους, ⁊ ἀκούοντας, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν οὐδέποτε ἔγνων ὑμᾶς, ὅπ ἔτερον ἑτερόξενον ὠθεῖ ὁ Χριστὸς ἀπηνῶς. τούτων οὖν ὄντως ὄντων, ποταπὸς δῆ ἐστὶν ἡμᾶς, ποταπὸς καὶ ἑκάστῳ δακρύων καταφέρειν ποταμοὺς ⁊ λέγῃ, Τίς Ιερ. θ. α. δώσῃ τῇ κεφαλῇ μου ὕδωρ, καὶ ταῖς ὀφθαλμοῖς μου πηγὴν δακρύων, ⁊ κλαύσομαι * τὰ ἁμαρτήματα ἡμέρας καὶ νυκτός; ἀλλ' ἵνα τὴν παρουσδοκωμένην κόλασιν ἀφύγωμεν, Δεῦτε προφθάσωμεν τὸ πρόσωπον Κυρίου ἐν ἐξομολογήσει, ⁊ τῇ τῦ βίου διορθώσει. Τὸν ἐλεήσαμοις τῦ διασώτου Θεοῦ Ψαλ. ς. τ. ὑπερκαλέσώμεθα. Εἰ γὰρ ὁ ἀδὴρ, φησί, τὸν ἐξομολογήσεταί σοι; πόθεν δικαίαν δίδωκεν ἡμῖν ἡ φύσις· δύο ὀφθαλμοὺς, δύο ὦτα, δύο χεῖρας, δύο πόδας. ἰδοὺ δῶν ὑπερτέρων τούτων βλάβην, ἀφ' τῦ ἑτέρου τὴν χρείαν παραμυθούμεθα. μίαν δίδωκεν ἡμῖν ψυχήν· ἐὰν ταύτην ἀπολέσωμεν, μετὰ τίνος συμβιωτεύσωμεν; ταύτης οὖν ποτησώμεθα πρόνοιαν, μηδὲν τῆς σωτηρίας αὐτῆς προκρίνοντες· ἐπεὶ ⁊ αὕτη ὀρθὴ ἡ συγκρισις, καὶ ζωαπολαμβάνη, καὶ συμπαρίσταται μῶν ἡμῶν ὅτε τὸ βήματος τῦ Χριστῦ. ἐὰν εἰ- πῃς τότε, ὅτι χρήματά με ἐδελέασαν, ἐρεῖ σοι ὁ δικαιος· οὐκ ἤκουσας ὅτι, Τί ὄφελος, ἐὰν Ματθ. ις. κε. ὅλον ⓦ κόσμον κερδήσῃ, τὴν ⁊ ψυχὴν αὐτῦ ζημιωθῇ; ἐὰν εἴπῃς, ὅτι ἠπάτησέ με ὁ ἀδελφός, ἐρεῖ σοι πάλιν ὁ αὐτὸς, ὅτι οὐδεὶς τὴν Εὔαν ὤπτασε τὸ εἰπεῖν, ὅτι Ὁ ὄφις με ἠπάτησε. Ταῦτα τοίνυν ⁊ ἡμεῖς ἔχοντες, δόξτε ἀφαιρήσωμεν ἑαυτοὺς, πρὶν ⁊ συσχεθέντες, πρὶν ἐλθεῖν τὴν ἡμέραν Κυρίου σκοτεινὴν τὴν μεγάλην ⁊ ὀπτρόφυλον, ἐφ' ἧς ἐλεγμὸ ὁ προφή- της Ἰωὴλ ἔρχεται, ⁊ τίς ὑποστήσεται ἡμέραν Εἰσὶν ⁊ αὐτὴ; φοβερὰ ἡ ἡμέρα ἐκείνη, ἡμέρα ὀμίχλης ⁊ σκότους. ἀλλ' ἐρεῖς, πῶς οὖν ὀκ φυγὴ τὰ προειρημένα κακά; ἐγώ σοι λέγω· οὐκ ἐὰν μόνον τὸ σῶμά σε φυλάξῃς καθαρὸν, ἀλλ' ὅταν κακῶς παθοῦσα θύρα γατίσῃς ἐμὴν· ἀφαλισθῇσα φιλοσοφήσῃς· ἐμὴν λοιδορηθῇσα θύλογήσῃς· ὅταν μὴ ἐσθύσα μὴ μεγαφερήσῃς. ⁊ γὰρ ἀποχὴ βρωμάτων, ἀλλὰ ἀποχὴ ἁμαρτημάτων ἐργάζεται τὴν πο- Ιερ. α. κε. ρείαν. ἐρώτα δῆ τὰ γεγραμμένα· βλέπεις γὰρ πῶς προφήτου ῥάβδον καρυΐνην ὁρᾷ ὁ προφήτης, Εἶτα λέγοντα ὑποκρινόμενον, δοκιμὴς ὅτι ⓦ μὰ ἀπεχόμενον τῆς ῥάβδου *, ὃ πῦρ δῆλόν ἐστι. ὅτω ⁊ Μωϋσῆς ἐδοκίμασε τότε ⓦ τύλον τῆς πυρᾶς, βοῶν ἀφ' ἑαυτῦ τὰ γράμματα, ὡς ὁ μὲ ἀκούσας τῦ νόμου βλέπει τὸ φῶς· ὁ ⁊ παρακούσας θύρησι τὸ πῦρ. δύναται οὖν τὰ τῆς σωτηρίας διδασκαλίας, ⁊ μανθάνειν τις, ὅπως ἀπολλύοντων ἡμῶν σωτηθῆναι θελεῖς ἡμῖν βοηθῆσαι δυνήσεται. οὐκ ἀδελφὸς ἀδελφῷ λυθήσεται οὐκ ἐν ἀκαταπαύστοις βασάνοις· οὐ φίλος φίλῳ· οὐχ ⓦ γυνὴ τέκνα, οὐδὲ τέκνα γυναῖκα. ⁊ τί λέγω δὴ θεσπέσιοι οἰκτιρμοί, οὐδ', αἰ Νῶε ἔλθῃ, ⁊ Ἰὼβ, ⁊ Δανιὴλ, ὑ μὴ δυσωπήσειεν τ δικαίαν τότε. ἀλλ' ἐρᾷς μοι, πόθεν ἡ ἀπόδειξις τούτων; βλέπει τ μὴ σωθησόμενον ἄδυτα γάμου, ἀπὸ ὑ νυμφίου ἐκβαλλόμενον, ⁊ μηδένα γὰρ σκεύους παρεισδύοντα· ὅσα τ ὃ ταλαίπωρος ἐμπορίας θυμάται, ⁊ μὴ ἐμπορθυσάμενος, εἰς ὃ σκότος πεμπόμενον ⁊ ἴδιτε ⁗ ὅτι γὰρ αὐτὸ δῆλος πρεκάλεσεν. ὅσα μοι ⁊ ταῖς πέντε παρθένοις ἀποκλεισθείσαις, ⁊ μὴ ἀξιωσάσαις γὰρ αὐτῶν ταῖς ὁμηλιξαῖς, εἶδωσαν ⁊ μωραὶς ἀπεκάλεσεν ὁ Χριστὸς, δῆπ μῦ ὃ πατῆσαι τὸν φλέγα τῆς ἡδονῆς, μῦ ὃ σβέσαι τ κάμινον τῆς ἐπιθυμίας, μῦ τ ὑγρὸν ⁊ ἀγρυπνίαν ⁊ χαμευνίαν, τότε μωραὶ ⁊ μά-

χ. μίσει

χ. ὦπῆ

χ. ἐγκαλεσώμεθα.

χ. ὁ Θεὸς

χ. παθοῦσα

χ. διαζωθεὶς

χ. λοιδορηθεὶς

χ. ὑπερῶσα

* τὸ ὕδωρ δοκιμα

χ. δίκης

χ. ὑμᾶς

χ. ὑμῖν

λα

δων σε· ἀλλ' ἕστω σοί αἱ ὁδοὶ σου εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς αἱ τρίβοι τῆς σημύτητος σου πολλαί, ὅπως τὰ ὤτα αἱ τῆν τοῦ Θεοῦ σου πολλὴν ἔλεος παρῇ, ὅπως ὁ σὸς ὑμνῳδὸς μὴ μιμήσεται τοὺς παλαιοὺς καὶ ἐμοὺς ὀφθαλμούς. ἵνα ἴδω δὲ ἐγὼ τὰς θυελλώδεις διοικήσεις τοῦ Θεοῦ, ἀποκλείσῃ τὴν ἀμαρτίαν. λέγει γάρ· αἰ τοὺς χεῖρες τὴν ἁγίαν * ἐκαίνισε· Εἶπα, ἀναβήσομαι, ὅπως τῷ φοίνικι, κρατήσω τῆς ὕψιστα αὐτοῦ, καὶ ὀρθότομα ἁγαπήσω, καὶ λαμπρὸν ἔχουσα τὴν καρδίαν, καὶ ὅπως τὰ ὀφθαλμὰ ἀγαθὰ διατέχουσαι, καὶ μὴ εἰδῶ τὰ γήινα φθειροποιήσιμα. Ἀλλὰ σχόλασας ἔχεις σε ὁ φοῖνιξ, τοῦ ἐλέγχους τῆς χειρὸς τῆς ἀμαρτίας. Λόγοι γὰρ σοφοῦ, ὡς τὰ βούκεντρα, καὶ ὡς ἥλοι πεπυρωμένοι, ἵνα ἐν τοῖς κεντούμενοι κατανύγωσι τὴν καρδίαν, καὶ πᾶσης ἁμαρτίας ἀπέχωσι. Ἀλλὰ ἀκριβῶς κρατεῖ τῆν ὕψιστον αὐτοῦ, ἵνα ἀπίωσι ζωμίσῃς αἱ φέρουσα τῆν αἴνεσιν τοῦ θεοσεβείας, τοῦ ἐν χοιρίοις καὶ κυσὶν ἀφεγγεσμοῖς. οὐτὸν γὰρ μὴ ἐν τοῖς θείαις γραφαῖς. ὥσπερ γὰρ οἶνος πυκνὸς παύει τοὺς λύπας, καὶ μεταβάλλει τὴν καρδίαν εἰς εὐφροσύνην· ὕπνος ὁ πνευματικὸς οἶνος πυκνὸς εἰς χαρὰν μεταβάλλει σου τὴν ψυχὴν μεμνῆσθαι πάντοτε τοῦ Θεοῦ· λέγουσα μετὰ τοῦ Δαβὶδ, Προεωράμην τὸν Κύριον ἐνώπιόν μου διαπαντός, ὅτι ἐκ δεξιῶν μού ἐστι, ἵνα μὴ σαλευθῶ. γράφει οὖν λόγους τούτους ὅπως τὴν χρείαν σε· καὶ ἔσονται ἀσάλευτοι τοῦ ὀφθαλμοῦ σου. ἐὰν ὕπνος μὴς ὁ Θεὸς, ἦς σοι ἐκ δεξιῶν· ἐὰν δὲ ἐκ τῶν ἀπμαίων, ὁ διάβολος σου ἦς δεξιός. ὅταν γὰρ ἀπμάσαιτος τοῦ Ἰούδα ἔλεγλε καὶ γράφει· Καὶ ὁ διάβολος ἵστηκεν ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ. καὶ ἐκάστων ὥσαι δόξαζε ὁ διαπόντιος" λέγουσα, Ὑψώσω σε, ὁ Θεός μου, ὁ βασιλεύς μου, διὰ τῶν ἔργων, καὶ μὴ διὰ τῶν λόγων ὕψων. ὅτω γὰρ" ὑψοῖ ὁ Θεὸς Δαβὶδ εἰς τὸν αἰῶνα καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος, ὐχ ἡμέραι, οὐ μῆνα, οὐ χρόνοι, οὐκ εἰσαῦθι, ἀλλ' ἐν πάντι χρόνῳ τῆς ζωῆς. ἦδη γὰρ ὅπ ὅταν τελέσει ὁ ἄθεος τὸν, τότε πάλιν ἄρχεται. ἀλλὰ λέγεις, ἆρα πρὸς τὸν καρδίαν εἰ χρή, τὸν διαπαντὸς πάντοτε ὑποῦ ὁ Θεὸς, οἷος εἶχεν ὁ Παῦλος γράφων· Οὐδὲν ἐμοὶ πρὸς ζημίαν ἅτινες ἦν ὁ Δαβὶδ λέγων· Ἐκ τῶν κρυφίων μου καθάρισόν με· οἷον ἐκέλευσεν ἡμᾶς ὁ σωτὴρ ἔχειν λέγων, Μακάριοι οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ, ὅτι αὐτοὶ ὁ Θεὸν ὄψονται. ἵνα τοῦτον ὁ μὴ ἀμάρτημα καὶ ἐκάστων ἡμέραν ὑποῦ Θεοῦ, ἐ μόνον λόγῳ, ἀλλὰ ἔργῳ τὸ πρᾶγμα ὅπερ ἐχρύμβος. ὁ μὴ ὀλιγωρῶν, καὶ νόσος καταλάβῃ, καὶ ζημία, καὶ θάνατος, ἀλλὰ λέγων μετὰ τοῦ Παύλου· Τίς ἡμᾶς χωρίσει ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ, καὶ τὰ ἑξῆς. ὐχ ἁπλῶς τὸ κατ' ἐμὲ εἶπε ὁ Χριστὸς, ἀλλ' ἐπὶ τῶν ἀκουόντων τοῦ σεμνοπρεπῶς, ἵνα ὡς οἰκειότεροι Κυρίου πρὸς αὐτὸν ἀγαπήσωσι τὸν ψυχήν. μεμνῆσθαι τῆς φειδωλοτάτης καὶ φοβερᾶς ἡμέρας ἐκείνης, ἐν ᾗ πάντες πρὸς αὐτὸν τοῦ βήματος τοῦ Χριστοῦ, δόσωσιν δίκης τῶν πεπραγμένων· ἵνα πρὸ ὀφθαλμῶν ἀπάντων προτεθήσεται ἡμῶν τὰ ἁμαρτήματα, καὶ πᾶσιν ἀποκαλυφθήσονται, καὶ τοῖς ἀγγέλοις ὅπερ φανήσονται* ἵνα ὁ πρᾶγμος τὸ πυρὸς, καὶ ὁ σκώληξ ὁ" ἰοβόλος, ἵνα πάντα γυμνὰ καὶ τετραχλισμένα· ἵνα αἱ βίβλοι τῶν καρδιῶν ἡμῶν διοιχθήσονται, καὶ ἐν μέσῳ τοῦ παντὸς ἀναγνωσθήσονται τὰ φανερὰ καὶ τὰ κεκρυμμένα, τὰ ἐν νυκτὶ, καὶ τὰ ἐν ἡμέρᾳ, τὰ ἐξ ἀπροσωπίας καὶ λήθης τῶν μισητῶν διεπραξάμεθα. τότε τῇ πίρᾳ γνωσόμεθα, ὅπ τὰ κρυπτόμενα ἡμῶν, ἀκκαθαρθήσονται τότε. σπουδὴν οὖν ὅπ πάντως ἐσπουδακὼς ἡμᾶς ἀπολαβῇ πρὸς τὸν ἀπολογίαν δικαιωθῆναι, ὅταν ἡ μόνοι τὰ πεπραγμένα, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐνθυμήματα κρίνεται, καὶ τὰ ῥήματα· ὅταν καὶ τῶν ἀκουόντων εἰ μικρῶν φοβερᾶς ὑφέξομεν τὰ διαθήκας. τότων ἀεὶ μέμνησο, καὶ μὴ ἐπιλάθῃ τῆς μυδέποτε σβεννυμένης φλογός. ἀεὶ βλέπε πρὸ ὀφθαλμῶν τὸ ἐρχόμενον κρίνειν ζῶντας καὶ νεκρούς· ἐσόπουσι γὰρ χιλιάδες καὶ τὰ μυριάδες τὸν ἀγγέλων τὰ πλεόντων ἐν κριτῇ τότε. προσαχθέντων νῦν ἀκούσῃ τῆς ἠχῆς τῆν σαλπίγγων, καὶ τὸ φοβερᾶς φωνῆς τοῦ δικάζοντος· προβλεπέτω ὁ ὀφθαλμός σου μὴ εἰς ὃ δέξωνται πεπεισμένος σκότος, ταῖς δὲ ἀποκλεισμένοις τῶν

τῶν

δ.Βας κα.κδ διέρρηξε τὰ ἱμάτια, ἢ πεσόντος αὐτε ζῶσαι τὸ σάκκον, ἢ ἐκλαῖε. ἢ τί ὁ Κύριος; Οὐ μὴ
Ματ.ι.δ. ἐπαίξω, φησί, τῶν κακίων αὐτῦ ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῦ· διὰ τῦτο ἢ ὁ σωτὴρ Μακάριοι οἱ
κλαίοντες, οὐ τὸν νεκρόν, οὐ τὸν ζῶντα, ἀλλὰ τὰς ἁμαρτίας· ἵνα, ὡς ὁ Δαβὶδ, λέγῃ·
Ψαλ.ς ζ. Λούσω καθ' ἑκάστην νύκτα τὴν κλίνην μου, ἐν δάκρυσί μου τὸν στρωμνιόν μου βρέξω. καὶ
Ψαλ.ρκη.ρλε. πάλιν, Διεξόδους ὑδάτων κατέβησαν οἱ ὀφθαλμοί μου, ὅτι οὐκ ἐφύλαξα τὸν νόμον σου. ἀ- ξ
πέπλωσοι διὰ τῶν δακρύων τὴν ῥύπον τῶν ἁμαρτημάτων, χρόσαι τὸ ζῆθος, τύφλον τὸ μέτω-
πον, εἰς ἄθησιν ἐλθεῖν ὠν ἠμάρτησας. ἐθηρεύθης ποτὲ διὰ τῶν ὀφθαλμῶν, ὡς ὁ Δαβὶδ·
κακῶς ἐώκεισας τὰς ψυχάς, ἢ ἐν τῖς ψυχῖς σου οἱ ὀφθαλμοί σου ἐμόλυνται· ἀπόκλεισον τῷ
στεναγμῷ τὸ ὅραμα τὸ κακῶς θεασάμενον. ἡ γὰρ ζωὴ ἦν τῶν ἁμαρτημάτων ὅτι τὸ χέσεσι
ἄλγος τὸν ἐκπεπωκότα. καθεσθεὶς ἔχεις ἱμάτιον; μὴ πόντου κάθου, μή ποτε ῥυπωθῇς. ἐὰν ιθ χ πάτι ω-
καταφερθῇς ὄρος τι ἢ δύτερον ἀπόλου τὸ τρίτον, λοιπὸν ὡς ῥυπῶν οἱ ἐχαρίσματοι, οὐκ ἔτι δυλα
ξείλη καὶ ὅλον βόρβορος γένῃται. τί οὖν ὄφις; βύχει χρεία, μήποτε προσκόψωμεν πρὸς
λίθον τὸν πόδα, ἵνα περιβάλλωσι κύκλῳ ἡμῶν οἱ ἄγγελοι τῦ Θεοῦ φύσηται ἡμᾶς, ἢ δύνη-
Γεν.μη.ις. θῆς εἰπεῖν· Ὁ ἄγγελος ὁ ῥύσαμός μου ἐκ πάντων τῶν κακῶν· ἵνα ἢ σὲ καλέσῃ ὁ ἄγγελος, ὁ χ ἐμπέμ-
Ψαλ.π.ς. καλέσας τὸν Αβραάμ. φιλῶσι γὰρ ἄγγελοι τοὺς φιλοπόνως ἐν τῇ τοῦ διακόνου. Λα- χ.ως
βετέ, φησι, ψάλμον, ἐπὶ δότε τύμπανον, ψάλτηριον τερπνὸν μετὰ κιθάρας. ἐν λαμβάνω, ἢ τελεία
δ.Θεσ.ε κγ. ἀπαντᾷ. ἐκ γὰρ τῶν τελείων σωτερήκαμεν, ὡς λέγει ὁ Παῦλος· ἵνα ἡ ὁλόκληρον ἡμῶν τὸ σῶ-
μα ἢ ἡ ψυχὴ καὶ τὸ πνεῦμα· ἵνα ἢ τὸ μὲν τύμπανον τὸ σῶμα, τὸ δὲ ψάλτηριον τὸ πνεῦμα, ἢ
ἡ ψυχὴ ἡ κιθάρα. τὸ δὲ τύμπανον δέρμα ἔχει νεκρόν· νέκρωσον οὖν τὸ σῶμα, ἵνα ἀρῇς τὸν χ. τῦτο
Θεὸν ἐν τυμπάνῳ ἢ χορῷ· Χριστὸς γὰρ σε ἐδίδαξε τὸ σῶμα ἀλλοιοῦν. βλέπε μὴ ὦ- 20
Ψαλ.κθ ια. πῆς, Τίς ὠφέλεια ἐν τῷ αἵματί μου; τί σοὶ ἀξίον τὸ τοσοῦτον καὶ τοιοῦτον δι' ἡμᾶς
δεινὰ μέλλα συμβαίνειν; μὴ ου φυτὸν καρποφόρον, ἵνα βλαστῇς τὸν Θεόν. ἢ τῶν δύ- χ. ξυσ
ναμίν σου καρποφόρησον. Εἰ μὴ δυνάσαι εἰσενεγκεῖν τὸ τέλειον, τὸ ἓν ἑκατόν, καὶ ἓξ ἡμισείας,
Μαρκ.δ.κ. τὸ ἓν ἑξήκοντα· εἰ δὲ ἢ τοῦτο σοι βαρύ, καὶ τὸ τρίτον τὸ ἓν τριάκοντα· μόνον ὁ δυνάσαι, χ. φέρε,
α.Κορ γ.ις. καρποφόρησον, ἵνα μὴ ὡς ἄκαρπος εἰς τὸ πῦρ ἐμβληθῇς. Εἰ μὴ ἔχεις χρυσόν, μήτε ἀργύριον, 25
ἢ καθαρὰς τροφὰς καὶ μὴ ξύλα, χόρτον, ἢ καλάμην, τὰ τῦ πυρὸς ἐσθιόμενα.
Δευτ.ιε.κς. Βλέπε μὴ ποιήσῃς σεαυτῷ γλύπτον, ἃ ἐμίσησεν ὁ Κύριος. ἐποίησε [γὰρ] ἢ Ιακὼβ τῇ Ραχὴλ γλύπτον. ἀλλ' οὐκ ἐμίσησεν ὁ Κύριος. βλέπε μὴ ἢ σὺ ὁ λογισμός, ὥσπερ εἴδωλον, ἐν ἡ- χ. σύσης
μέρᾳ κρίσεως κατηχθεὶς σε χαίρωμος· μὴ ἀρξῇ τότε μάρτυρα ἐλέγχεσθαι, ἢ μάρτυρα ἀπο- χ. τῶ μισῶ Ρα-
δείξεως ὁμολογήσῃς ὅτι γινώσκει ἃ ἐποίησας, ἢ ὅσα ἐλάλησας δὲ ἀποστροφῆς· κλαύσει 30 χ. λέγε,
σοὶ καιρός, ἵνα μὴ ἀκούσῃς σὺ τῶ μετάνοος, ὅτι οὐκ ἔστι καιρὸς μετανοίας. ἕως καιρὸν
ἔχομεν, ἐργασώμεθα τὸ ἀγαθόν. ἐὰν τι ἀπολέσωμεν ἄλλο, βύρσι δυνάμεθα· καιρὸν γὰρ ἐὰν ἀ-
Γεν.ε. πολέσωμεν, ἄλλον βύρσι οὐ δυνάμεθα. διὰ τῦτο ἢ ὁ Παῦλος τοιῦτον λέγει· Ἕως καιρὸν ἔ-
χομεν, ἐργασώμεθα τὸ ἀγαθόν. κλαύσωμεν ἐφ' οἷς ἡμάρτησαμεν, καὶ τασάζωμεν τὸ δάκρυον
ὅτι τῆς πράξεως, κρύσωμεν τὸ ζῆθος, ἵνα Ⓜ βρυγμὸν τῶν ὀδόντων ἐκεῖ ἐκφύγωμεν. κλαύ- 35
σωμεν, ὡς ἔκλαυσε Δαβίδ, ἵνα μακαρισθῶμεν, ὥσπερ καὶ ὁ Δαβίδ. οὐ γὰρ μόνον ἔκλαυσεν,
ἀλλὰ ἢ ἠργάσατο, ἢ τὸν κλίνον κατέβρεχε. μίαν νύκτα ἰώμενος, καὶ καθ' ἑκάστην νύκ-
τα ἐδάκρυε, πάντως παιδευτὴν ὁμολογούμενος· ὅτι δίδαξόν μοι ὀφθαλμούς, ἵνα σου
βλέπω τὸ φῶς· ἐγὼ γὰρ εἶδον τὰ τέκνα κακῶς· ἐπλανήθην διὰ τῶν ὀφθαλμῶν, κα-
κῶς ποτε θεασάμενος. καὶ ὅπῃ κακῶς ἐώκεισα τὰς ψυχάς, διὰ τῦτο αὖθις τοῖς δά- 40
κρυσιν ἀποπλύνω. ὅτι διὰ κλαίει, ἢ ἀποπλύνει τὸ ὅραμα τὸ κακῶς θεασάμενον. Εἶδες
τὸ παθος, ἐπίγνωσι τὸν ἰατρεύσαντα. ἀσφαλίζου τῆς ψυχῆς σου τὰς ὑγιείας· μὴ μόνον Ⓜ
ὀφθαλμοί, ἀλλὰ ἢ τὸν ἀκοὸν ἢ τὸ στόμα. αὗται γὰρ αἱ ὑγιεῖς εἰσί, δι' ὧν τὸν χ ἐξέρχε-
Εἰσέρχεται, εἴτι πονηρόν, εἴτε ἀγαθόν. βλέπε μὴ θάνατος αἰσθῇ· διὰ τῶν ὑγιει- σθαι
δῶν

Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν

ΙΩΑΝΝΟΥ

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

τῶ Νηστιτῶ περὶ μετανοίας καὶ ἐγκρατείας καὶ πτωχείας λόγος· Χρυσοστόμου τὸ ἐπὶ τοῖς παλαιοῖς διὰ-γραφοῖς ἐπιγραφόμενος.

Μακάριος ἀπόστολος Παῦλος, ὁ τῶν ἐθνῶν ἀπόστολος καὶ διδάσκα-λος τῆς ἐκκλησίας γενόμενος, ὁ τῶν ὅπλων ἐπιλαμβανόμενος ⁘ τοῖς ἔμπροσθεν ἐπικτυπούμενος, ὁ σῶμα φθαρτὸν ἐπεικείμενος καὶ ταῖς ἀ-σωμάτοις δυνάμεσιν ἀμιλλώμενος, ὁ ⁘ δρόμον πλέσας καὶ τὴν πίστιν τετήρηκας, ὁ ἐν νηστείαις πολλαπλᾶς καὶ κινδύνοις δόκιμος, ὁ ἐν λι-μῷ καὶ δίψει διάπυρος, ὁ ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ * μέχρι τοῦ Ἰλλυρικοῦ πᾶν πεπληρωκὼς, ὁ ⁘ Χριστὸν ἔχων ἐν ἑαυτῷ λαλοῦντα, ὁ ὑπήκοος ἄγγελος καὶ οὐράνιος ἄνθρωπος, ὁ κλητὸς ἀπόστολος, καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος " πρωτοκλήτου γενόμενος, ὁ ἕως τρίτου οὐρανοῦ ἁρπασθεὶς καὶ τῶν ἀῤῥήτων ἐκείνων ἐν ἁγίοις ἀκούσας ῥημάτων, ὁ μὴ σώματος ἔτι φθαρτοῦ οἰκήσας ⁘ πολιτεύσαμενον, ὁ ζῆλον ἀσύγκριτος, ὁ πόθος ἀγάπης πολὺς, ὁ τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ Θεοῦ μεμνημένος, ὁ φύτωρ τῆς θυσιαστηρίου, ὁ τῶν ἀθυμούντων παρακλήτωρ, ὁ τῶν πίστει συμφαγόντων, ὁ τῶν Ἰουδαίων ἔλεγχος, ὁ πόντων καὶ γῆς σαγήνη, ὁ μὴ νεκρω-σιμαῖος διδάσκαλος, καὶ μὴ θανάτου κήρυξ, ὁ δείξας ἡμῖν πῶς δεῖ εἰς οὐρανοὺς ἀνέρχεσθαι, εἰ οὖν ὁ τοσαῦτα κεκτημένος πλεονεκτήματα, ὁ λέγων, Οὐδὲν ἐμαυτῷ σύνοιδα, ἐφοβεῖτο, καὶ ἔλεγε, Μήπως ἄλλοις κηρύξας αὐτὸς ἀδόκιμος γένωμαι· τί ποιήσωμεν ἡμεῖς ⁘ μηδὲν ὅλως κα-τόρθωμα τοῖς ἀρετὴν κεκτημένοις ὁσκοῦντες; ἀλλὰ δεῖ καὶ τοῦτο σὺν τῷ πρώτῳ χαίρειν, καὶ αὐτῷ τῷ Θεῷ δὲ χρῆσθαι, ὅτι ὅλως πλουτοῦσι δύνανται, ἀλλὰ μᾶλλον πλουτεῖν τὴν οὐρανὸν, καὶ θαυμάζεσθαι ὅτι ⁘ Κυρίῳ. ἄλλοι θαυμάζεσθωσαν ὅτι πλούτῳ, ἄλλοι ὅτι οἴκῳ, ἄλλοι ὅτι ὑγείᾳ, ἄλλοι ὅτι εὐπαιδίᾳ καὶ δόξῃ· ἐγὼ δὲ πτωχείᾳ ὅτι τοῦ Κυρίου, ἵνα καὶ τοῖς ἐπαίροις σχῶ πρὸς αὐτὸ, λέγουσα " , Παρέστω μοι ὁ ἐπαίρος μου. οὐδὲν οὕτως ἀφαιρήσεται, ὡς δυσωδίαν ψυχῆς ἐμπαθοῦς. ὅταν δεῖ παρεστάναι καλλίστης ψυχῆς, καὶ λέγῃ [πρὸς τὸν ἅγιον,] Κύριε, ὁ ⁘ θελήσει σου παρέχου ⁘ καλλίστην μοι δύναμιν, ἵνα καὶ ὁ νυμφίος ὁρᾷ σε τὴν εἰδοποιὸν εὐμορφίαν λέγῃ· Ὅλη καλὴ εἶ ἡ πλησίον μου, ὅλη καλὴ εἶ, καὶ μῶμος οὐκ ἔστι σοί. ἀλλὰ βλέπε καὶ κατορθώσῃς τὴν ἀρετὴν, μὴ ἐπαι-θῇς ὅτι τῶν καλλίστων, μήποτε διὰ τὴν ὑπερηφανίαν σου ἀπισραφῇ ὁ Θεὸς, καὶ ἐλεγχθῇς ὡς ὁ ἔπαρμα· " πῆγαν " κατ' ἀξίαν " δυνάμεθα ὑποτιμίαν, ὡς ἂν μὴ ὑπερηφανίσωμεν διὰ σὲ ἑαυτοὺς *, ⁘ τιμίῳ αἵματι σε ἐξηγόρασεν. ὁ διδοὺς ἔμφυτον πᾶσι σαρκὶ σὸν-φυστον διὰ σὲ, ὁ τὴν γλυκύτητα τῆς μέλιτος δημιουργήσας χολῆς ἐγεύσατο διὰ σὲ, ὁ σε-φανωθεὶς ⁘ οὐρανὸν τῷ χαρῷ τῶν ἀστέρων " ἀκάνθας ἐφέρετο διὰ σὲ, ὑπὲρ ἡμῶν μέχρι θανάτου γενόμενος: ὁσκοῦμεν ταῦτα ὄντα μὴ ὑφαρπασθῆναι, ἀλλὰ κοπιᾶσθαι διὰ, καὶ πείθεσθαι τῷ λέγοντι· Α λέγει δὲ ταῖς καρδίαις ὑμῶν, ὅτι ταῖς κλίναις ὑμῶν κατανύγητε· ἵνα, ἅπερ ἐν ἡμέρᾳ ἐποιήσαμεν, ἐν τῇ νυκτὶ " διαπλήσαντες ἐναγόμεθα. οὕτω κατανυγεὶς Ἀχαὰβ

διέρρηξε

τὰ ἔθνος τ̃ γ̃ῆ· ἐπεὶ ἔωθεν ἐκ τ̃ης ἐσχάτ̃ης ὥρ̃ης, κ̀ὴ καρπὸν οὐκ ἔφερεν. ὥσπερ εἶπε τ̃ῇ συκ̃ῇ, Μηκέτι ἐκ σοῦ καρπὸς ἐξέλθοι, κ̀ὴ ἐξηράνθη· ὅπως εἶχε γ̀ενέσθαι τ̀ὴν γ̃ῆν. ἀλλὰ λέγε, σὺ τ̀ὸν ἔργοις σου. ἔστιν ἁμάρτημα, τὸ πεπρᾶσθαι τ̀ὴν γ̃ῆν· ὅτε διοδεύομεν, βλέπεις τ̀ὸ θαυμαστόν· ὅτι ἔκτισεν ὁ Θεὸς τὰ ζ̃ῷα, τὰ θηλαστικά, τὰ ἑρπετά, τὰ θηρεία, κ̀ὴ δένδρον, πόντα βλέπεις· τοῦτο καρπὸς οὐκ βλέπεις, ὅπ̃ῃ ἤδει ὅπ φυλάττεται τ̃ῇ γ̃ῇ αὐτ̃ῃ ἡ ὕμνοια, ἵνα ἁμάρτημόντων τ̃ῶν δένδρων δέξηται ἀφορίαν, κ̀ὲ δικαίων προσευχ̀ῶν δέξηται εὐφορίαν. οὐκ βλέπεις τοῦτο καρπός· ἀμεταμέλητον γὰρ ἐστὶν τ̀ὸ χ̃άρισμα. ἀκάνθας κ̀ὴ τριβόλους ἀνατελλ̃ούσι, κατηραμένας, φησί, τ̃ῶν μεγάλων· τύπ̃ῳ ἐστὶ τ̃ῶν μικρ̃ῶν. βλέπεις πῶς κ̀ὴ αἱ παιδίαι σύμμετρ̃οι. ἄχαθα δύναμαι ἃ δύνανται· ἕξαι δύνανται. κ̀ὲ φάγεται τὸν χ̀ὸν σὺ λύκος. εἶτα τίκτει σὺ λύκος, σὺ φάγε σὺ λύκος. ἡ γὰρ ἀρχαία ἀπόφασις ἰσχύει ἕως ἄρτι. κ̀ὲ βλέπεις μου πλούσιον, πένητα, ἄρχοντα, μέγαν, εἰ ἔστι αὐτ̃ῷ βίον ἄλυπον θύρ̃ῃ, ἢ ἀμέλημον. Διὰ τί; Διὰ τ̀ὸ, σὺ ἰσχὺν τ̃ῷ προσώπου σου φαγ̃ῇ κ̀ὴ ἄρτον σου. οὐκ ἠθέλησας μ̃ὴ δύεσθαι· σὺ ἰσχὺν φάγε. οὐ κωλύει αὐτ̀ὸν λιμ̃ῶ, ἀλλ' ἐπιβάλλει ἡμοιρίαν κ̀ὴ πόνῳ. λοιπὸν σὺ ὁ πιστὸς ἐκ̃ῖνο λέγισαι. εἰ ὁ Ἀδὰμ μὴ δύνᾳ ἰσχύειν ἄρτον οὐκ ἐσθίειν· ἡμεῖς μὴ δύνᾳμεθ̃α κ̀ὴ μ̃ὴ κ̀ὴ ἰσχύοντων πῶς βασιλείαν ἁρπάσαι λάβοιμεν; ἕως, φησί, τ̃ῆς ἀποστρέψαι σε εἰς γ̃ῆν, ἐξ ἧς ἐλήφθης. ὦ ἀποφάσεως, ὦ φόβου γέμοντος φιλανθρωπίας, ὦ ἀπόφασις γέμουσα ἀνακλήσεως. σὺ λίπω ἐξώρισεν, κ̀ὴ ἀνέκαλέσατο· σὺ πω ἐξέβαλε, κ̀ὴ προσεπλάσατο. ἕως τ̃ῆς ἀποστρέψαι σε εἰς τ̀ὴν γ̃ῆν, ἐξ ἧς ἐλήφθης. οὐκ εἶπεν, ἕως αὖ ἀφανισθ̃ῆς, ἕως αὖ λυθ̃ῆς, ἀλλ', ἕως τ̃ῆς ἀποστρέψαι εἰς τ̀ὴν γ̃ῆν, ἐξ ἧς ἐλήφθης· ἵνα ὑποθ̃ῆς σταυτῷ τ̀ὴν ἐλπίδα τ̃ῆς ἀνασ̀ασεως. πέμπω σε ἐκ̃εῖ, ὅθεν σε ἔλαβον· ὡς ἔλαβόν σε τότε, δύναμαι κ̀ὴ πάλιν σε λαβ̃εῖν. ὅπ γ̃ῆ εἶ, κ̀ὴ εἰς γ̃ῆν ἀπελεύσ̃ῃ. οὐκ ἀφανισθ̃ήσ̃ῃ, ἀλλ' ἀπελεύσ̃ῃ. τ̀ὸ, ἀπελεύσ̃ῃ, ἐπάνελεύσ̃ῃ ὑμεῖς ἠμελ̃ηκότες. ὅσον οὖν ἔχει εἰς δύναμιν ἡμετέραν, τ̃ῇ χορηγίᾳ τ̃ῶ ἁγίου πνεύματος, διηλ̃θομεν τὸν προσκύνησιν μεθ' ὑμ̃ῶν· ἀνέγνωμεν τὰ ὑπομνήματα τὰ βασιλικά, εἴδομεν τ̃ῶν ὑποθυτ̃ῶν τὴν ἐλευθερίαν, τ̃ῶ δικαστ̃ῶ τὴν φιλανθρωπίαν· δι' ἧς δεξώμεθα κ̀ὴ τὴν προσκύνησιν τ̃ῶ Χριστ̃ῶ σωτηρίαν, ἵνα κ̀ὴ τ̃ῶν ἐπουρανίων σκείνων κ̀ὴ αἰωνίων ἀπολαύσωμεν ἀγαθ̃ῶν, τ̃ῶ Χριστ̃ῶ Ἰησοῦ τ̃ῶ Κυρίῳ ἡμ̃ῶν· ὅπ αὐτ̃ῷ ἡ δόξα κ̀ὴ τὸ κράτος, νῦν κ̀ὴ ἀεί, κ̀ὴ εἰς τοὺς αἰ̃ωνας τ̃ῶν αἰ̃ώνων. Ἀμήν.

ἴσ. τ̃ῇ γ̃ῇ

ἴσ. σὺξω

ἴσ. σκλαπω·

εἰς

χ. ὑποθ̃ῆναι αὐτ̃ῷ

τοι ἐδίδαξεν ὁ θεὸς τὸν Ἀδάμ. οὐδὲ αὐθεντεῖν ἀνδρὸς· κακῶς γὰρ ἠκολούτησεν. ἀρὰ οὖν κατ' ἐκείνην τὴν ἔννοιαν ἔφησεν ὁ Παῦλος μὴ διδάσκειν γυναῖκα, διὰ τὸ τὸν Ἀδὰμ πλασθῆναι πρῶτον, εἶτα τὴν Εὔαν; μὴ ἡμεῖς σοφιζώμεθα, ἀκούσωμεν αὐτοῦ· γυναικὶ δὲ διδάσκειν οὐκ ἐπιτρέπω, οὐδὲ αὐθεντεῖν ἀνδρός. καὶ ἵνα δείξῃ ὅτι διὰ τὰ ῥηθέντα, ἐπάγει· Ἀδὰμ γὰρ οὐκ ἠπατήθη, ἡ δὲ γυνὴ ἀπατηθεῖσα τῷ παραβάσει γέγονε. τί οὖν; ἀποκέκλεισται τῇ καταδίκῃ τὸ τῆς γυναικὸς γένος, καὶ μένει τὸ λύπαις, καὶ οὐ λύεται ὁ δεσμός; ἦλθεν ὁ Χριστὸς ὁ λύσων τοὺς δεσμούς, ἀπολύτησιν ἡ κυοτόκος ἀπολογουμένη, ἡ ἁγία προφῆτις διὰ τῆς προφήτιδος (προφῆτις γὰρ ἦν καὶ ἡ Εὔα ὅτε ἥμαρτεν) ἔλυσε τὴν λύσιν καὶ τὸν στεναγμὸν τῆς καταδικασμένης. ὥσπερ γὰρ ἐάν τις κληθῇ εἰς τὰ βασίλεια, σπουδάζει σὺν ἰδίοις τιμῆσαι, καὶ ὥσπερ ἀνάγκη, ἀπολῦσαι· οὕτω κληθεῖσα ἡ ἁγία προφῆτις εἰς τὰ βασίλεια ἐπανορθοῦσθαι τῇ θείᾳ γλυκάσῃ, ἐλθοῦσα εἰς ξένας ὠδῖνας διὰ τὸν τεχθέντα αὐτῇ χάριν, μᾶλλον δὲ λαμβάνει. ὅτε οὖν ἔφθασε τὸν καθ' ὁμοίωσιν γυναῖκα γλυκᾶναι τὸν ἀνύδρωτον, ἔρχεται ὁ λύων τοῦτο τῆς Εὔας τὸν λύτρωσιν διὰ χαρᾶς, ἔρχεται ὁ ἄγγελος λέγων τῇ προφήτιδι, Χαῖρε κεχαριτωμένη. εἶτα διὰ τὸ χαῖρε λύει τὸν δεσμὸν τῆς λύπης. χαῖρε· ἦλθεν ὁ λύων τὸν λύπαις. χαῖρε κεχαριτωμένη· ὅτε ἕως νῦν κεκατεγμένη. ὦδε προέσχε τῇ τοῦ Θεοῦ χάριτι. χαῖρε κεχαριτωμένη· ὁ Κύριος μετὰ σοῦ. ὅτε μετ' ἐκείνης ὄφις ὁ λύπης, χαῖρε, ὅτε μετὰ σοῦ ὁ Θεός. καὶ βλέπε τὸν φωνὸν τοῦ ἀγγέλου, πῶς ὅλον ἐρμηνεύει τὸ Χριστοῦ τὸν οἰκονομίαν. χαῖρε κεχαριτωμένη. ὅτε ἐκείνη διπλοῦν ἔλαβε καταράν, τὸν λύπαις, καὶ τὸ στεναγμὸν τὸν ἐπὶ τῷ ὠδῖνι, εἰσάγει τὸν τοκετὸν τοῦ λύοντα ἐκφύγοι τὸν τόκον· Ἰδοὺ συλλήψῃ ἐν γαστρὶ, καὶ τέξῃ υἱόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν. αὐτὸς γὰρ σώσει τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν. καὶ ἁμαρτίας τῶν σῶν πατέρων λύει ὁ ἐκ σοῦ βλαστάνων καρπός. λοιπὸν μετεβλήθη τὸ πρᾶγμα. τὸν Εὔαν ἕως σήμερον ἃ ἀκούοντες τὰ λαγίζουσιν· οὐαὶ τῇ ἀθλίᾳ, οἵας δόξης ἐξέπεσεν· οὐαὶ τῇ ἀθλίᾳ, τί ἔπαθεν; ἡ Μαρία καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἀκούει παρὰ πάντων μακαρία, ἀμέλει πληθεῖσα πνεύματος ἁγίου. καὶ αὐτὴ ἡ προφῆτις λοιπὸν προφητεύουσα, ἄκουσον τί λέγει· Εὐλογητὸς Κύριος ὁ Θεὸς τοῦ Ἰσραὴλ, ὅτι ἐπεσκέψατο τὸν ταπείνωσιν τῆς δούλης αὐτοῦ. ἀπὸ γὰρ τοῦ νῦν μακαριοῦσί με πᾶσαι αἱ γενεαί. ἵνα δείξῃ ὅτι ὃ προέσχον τῆς Εὔας φέρει, ἕως νῦν, φησὶν, ὑβριζομένην, ἀπὸ τοῦ νῦν μακαριοῦσί με πᾶσαι αἱ γενεαί. καὶ τί, φησὶν, ὠφέλησαν μὴ ἀκούουσαι; μᾶλλον δὲ οὖν ἀκούει, ἐν τῷ ἐν τόπῳ φωτεινῷ, ἐν χώρᾳ ζώντων εἶναι, ἡ μήτηρ τοῦ σωτηρίου, ἡ πηγὴ τοῦ αἰωνίου φωτός· αἰωνίου διὰ τὸν Χριστὸν, νοητοῦ διὰ τὴν θεότητα. οὕτως οὖν δι' ὅλων μακαρίζεται· ἀλλὰ καὶ ὡς ἐπὶ ξύλῳ ἐν Χριστῷ, ἐμακαρίζετο. ἤκουσε γὰρ τοῦ μακαρισμοῦ ἐπὶ τῷ Χριστῷ οὖσα. ἐκείνην πρώτην εἶδε, καὶ τότε ἐγεύσατο τοῦ δένδρου· αὕτη πρώτην εἶπε, καὶ τότε ἤκουσε τοῦ μακαρισμοῦ· ὅτι γὰρ ὁ σωτὴρ ἐδίδασκεν, ἐπῆρε γυνή τις φωνὴν ἐκ τοῦ ὄχλου, καὶ λέγει αὐτῷ, πάντων ἀκουόντων· Μακαρία ἡ κοιλία ἡ βαστάσασά σε, καὶ μαστοὶ, οὓς ἐθήλασας. ἀλλ' ὅπου ἐκεῖ Ἀδὰμ ἐπλήρωσεν ὁ Θεὸς τὸν ἀποφασιν, μᾶλλον δὲ τὸν ἴασιν τῆς μετανοίας, καὶ λέγει· ὅτι ἤκουσας τῆς φωνῆς τῆς γυναικός σου, καὶ ἔφαγες ἀπὸ τοῦ ξύλου, οὗ ἐνετειλάμην σοι μὴ φαγεῖν, ἐπικατάρατος ἡ γῆ ἐν τοῖς ἔργοις σου. πάλιν ὁ βιοθανατικὸς οὐ λαμβάνει τὴν κατάραν, ἀλλ' ἡ γῆ. ἄλλος ἦρξε, καὶ ἄλλη τέτευκται. ὥσπερ ἡ τῆς Εὔας κατάρα (μᾶλλον δὲ ἡ ἐπιτίμησις· οὐ γὰρ ἐν κατάρα, ἀλλὰ διόρθωσις) ὥσπερ ἡ ἐπιτίμησις τῆς Εὔας, τὸ λύπαις τέξῃ (ἐν γὰρ πᾶσα γυνὴ ἐν λύπαις τίκτει) ἔμεινεν ἕως ἄρτι· οὕτω καὶ τοῦ Ἀδὰμ· ἐπικατάρατος ἡ γῆ ἐν τοῖς ἔργοις σου. ἐμοῦ φροντίζοντος τὰ ἔργα, καὶ ἡ γῆ μεταλαμβάνεται· ἡμεῖς ἁμαρτάνομεν, καὶ ἡ γῆ δέχεται τὴν κατάραν. φείδεται ὁ Θεὸς τοῦ πλάσματος, ὡς θηλυδρίας παιδὸς, καὶ τύπτει τὸν χεῖρα ὡς παιδαγωγός. ἐπικατάρατος ἡ γῆ ἐν τοῖς ἔργοις σου. μὴ τῇ φύσει προέσχε, ἀλλὰ τῇ τοῦ Θεοῦ χάριτι. οὐκ εἶπεν, ἐπικατάρατος

Λυκ. α. κη.

Λυκ. α. λα. ϗ Ματθ. α. κα.

Λυκ. α. μη.

Λυκ. α. μζ.

τλω ϗ κολάζειν τλὸ κεφαλή. κέκραται γὰρ ὁ ἀνθρωπος ἐκ ταῖς κϗ πνώταις τῆ μηδὲ ὅπι ⓦ ὄφις πλησάς, ὧδε ὅλως ἀνέπλεξη, ὃ πάνυ ἠμαρτάνετο. ἐκ δὲ τοῦς ⓦ ὄφις ϗ τοῦς τῆ διαστόλω ῥηθέν, ὅτι σὺ αὐτὸ τηρήσεις τοῦτο, αὐτὸ δὲ κηρύττει ὁ κϗ τῆς τοῦτο διδοὺς τοῖς ὄφεσιν ἐφόδου. ἐπεὶ γὰρ ἐὰν ὅτι ἐκ καλύδιοι, ὅπι λαμβάνεται χαίρος πολλάκις, εἰπεῖν ἰσι, ϗ χαροὶ τοῦτο σὰρξ ϗ τοῖς λοιποῖς μέλεσι δήλα ἐστί· ϗ ὅλως ὁ ἀνθρωπος αὐτῆ τῆ ἀνθρώπων μέλη ἐμπεσοῦσι ἀχείρωτον μέλει. ἀλλ' ἡ τῆς ἀποφάσεως ἀλήθεια τοιαύτη· οὐκ ἔτι, φησί, τοῦτο ὅπι βούλομαι ἀνθρωπον ὁ ὄφις πλήρη πάσχειν, ἀλλ' ἐάσω μέλη, τοσοῦτον ἔχειν τῆ ἀνθρώπω ⓦ φόβον, ὥστε φωλεοῖς ἐγκαταχώσαι σαυτόν, ἐκ μόλις ἐξ ὀπῶν μὴ φόβω τοῦτο χώπει, ἵνα τῆ ἀνθρώπων πρόδοξις μέτοι τηρωῖται τοῦτο ἀκίνδυνον τοῦτο δοῦναι. ὁ ϗ ἄνθρωπος, φησίν; ἐν ἀδίᾳ τοῦτο πατήσει, τῆς σαυτῆ κεφαλῆς ἐν φωλεοῖς τηρωμένης, ὡς ἐχθρὸν κρυπτομένου, ϗ φιλανθρώπως τοῦτο αὐτόν, ὡς τοῦτο φίλον. ἀλλ' ὅπῳ ὁ κύριος ἐπεύχη, πληρώσωμεν ἐκ ἡμεῖς ⓦ λόγον. ἠρώτησε τλὸ ἀπατηθεῖσαν, μεταβαίνει ὅπι ⓦ ἀπατήσαντα. ἡ ἀπόφασις λοιπὸν ἀπὸ τῆς ῥίζης ἤρξατο τῆ ἀπατήσαντος· εἶτα ἦλθε ὅπι τλὸ ἀπατηθεῖσαν, ϗ ἀπειλή. ἡ τοῦτη φωνὴ τοῦτο ⓦ ὄφις, ὅπι κατέπαυσε· ϗ εἶπε ὁ Θεὸς τῆ γυναικί, πληθυνῶν πληθυνῶ σὰ λύπας σου ϗ τὸν τοκετούς σου. οὐ καθαιρῶται, ἵνα μὴ τίκτῃ, ὅπῳ τοῦτο φθείσας βούληται. ὅτε γὰρ ἔπλασεν αὐτὸν, λέγει· ἐ βούληται αὐτὸν ὁ Θεὸς λέγων, αὐξάνεσθε ϗ πληθύνεσθε, ϗ πλήρωσατε τλὸ γῆν. λέγει ϗ Παῦλος, Α μεταμέλητα ἐ χαρίσματα τῆ Θεοῦ. οὐ καθαιρῶται οὖν ὃς βούληται, ἀλλὰ τί; ξένοι φαρμακεῖ τοῦτο σὰρξ τῆ πνεύματι, λύπας ἐ τοκετούς. χρῆμά ἐστιν ἀποφάσεως πλήθυσις, λύσει ϗ τῶ σωτῆρος ἐπαγγελμάτων, Πληθυνῶ, φησί, πληθυνῶ σὰ λύπας σου ϗ ⓦ τοκετούς σου. φαρμακεῖα μετάνοιας· τοῦτο χε. ὥσπερ ⓜ ἰατροὶ οἱ τῆ αὐτῆ φαρμάκῳ ϗ" σίφωσι ἐ διαχρίονται, ϗ ὃ αὐτὸ σιδήριον ϗ ἡ αὐτὴ τομὴ καὶ ἡ αὐτὴ ὀδυνη μὲ τῆς τομῆς σωτηρίαν ἐμνᾶ, ὕπως ὁ Θεὸς δίδωσι δύο ἐφόδια μετάνοιας τῆ ἁμαρτησάσῃ, λύτειν ϗ τοκετόν. τί ὠφελῆ λύπη; ἄκουε Παύλου λέγοντος· Η γὰρ κϗ Θεοῦ λύπη μετάνοιαν εἰς σωτηρίαν ἀμεταμέλητον κατεργάζεται. ϗ τί ἐργάζεται τοκετός; μὰς ἀκουε Ησαΐου· Οτάν ἀποστραφῆς τοκάξῃς, τότε σωθήσῃ. πληθυνῶν πληθυνῶ σὰ λύπας σου ϗ ⓦ τοκετούς σου. ϗ λύπη ἀμορφοῖ δὲ ἔξω τοῦ σῶπον ϗ συγκόπτει ψυχὴν Καρδίας βυθραυσμὸς ἀλλὰ τοῦ σῶπον, ἐν ϗ λύπαις οὔσης σκυθρωπάζει. ὅπῳ εἶδεν ὁ ὀφθαλμὸς δὲ δάκρυον, ϗ ἐλεγίσατο τῆ δίκαιος ἰσοθέας, δίδωσιν ὁ Θεὸς τοκετούς τῆ καρδίᾳ, ϗ λύτειν δὲ τοῦ σῶπον, ἵνα δ' ὧν ἤμβρτε, κολασθῆ, ϗ ἵνα πείσῃ αὖτη ἡ τιμωρία, μᾶλλον ϗ σωτηρία, τλὸ γυναῖκα, ὅπι οὐκ ἐβούσατο τ' ἀρχαίαν βούλησιν. εἰπὼν γὰρ αὐτοῖς, Πληρώσατε τ' γῆν, λέγει, Εν λύπαις τέξῃ τέκνα. δ μὲ τίκτειν οὐκ αἰσχρὸν· ἀτακτεῖν δὲ βούλησα· ἀλλὰ ὀδυνήσεις ἐν πόνοις, ἐν ταραχαῖς. ἐκείνη ἡ λύπη βαρυτάτη. ϗ μάρτυς ὁ σωτήρ· Η γυνὴ ὅταν τίκτῃ, λύπην ἔχει. λυπεῖ ϗ τίκτουσα, μεμνᾶται πέφυκα. ἐαν ἡ ὁ παῖς ἐν ἡλικίᾳ, μεμνᾶται μὴ αἰσθάνεσθαι ἢ· ἐὰν ἀποθάνῃ, μὴ ἀποθάνῃ, μὴ νοσήσῃ, μὴ ὀδυνᾶται ϗ. τοῦτο ὁ ἀνὴρ οὐκ ἔχει. καὶ γὰρ μεμνήσεται ὁ πατὴρ, οὐχ ὕπως ὡς ἡ μήτηρ, ἀλλὰ κατεγνωκὼς ἑαυτὸν, λέγων· ἄνθρωπός ἐστι, οἶδεν ἑαυτῆ τοῦτο ἰᾶσαι, ϗ ὐ μεμνᾶται. δίκα τί; ὅτι οὐκ ἤκουσεν αὐτοῦ, ἐν λύπαις τέξῃ τέκνα. ξένον εἶδος δίκης· ἡ πίεσα μήτρυς. ὅταν ὠδῖνες λάβωσι γυναῖκα, τότε ἐν αὐτοῖς τοῖς πόνοις ἀπαγορεύει ⓦ ἀνδρα. οὐ λέγει, Εἴθε μὴ ἐν γάμος, εἴθε μὴ ἐν τεκνογονία. οὐ συγχωρεῖ αὐτῆ ὁ Θεὸς, οὔτε μὲ τλὸ πόθεσι μισῆσαι ⓦ ἀνδρα· ἀλλ' οἶδε ϗ τί ἔπαθε, ϗ ἵ' ὑπάρξῃ, ϗ ἀγαπᾷ ⓦ ἀνδρα. διὰ τοῦτο, ἐν λύπαις τέξῃ τέκνα, ἐ τοῦτο ⓦ ἀνδρα σου ἡ ἀποστροφήσου, ϗ αὐτὸς σου κυριεύσει. ὅπῳ ἀρτὶ κακῶς ἐκυρίευσας, ϗ ἐλήφετο δούλης τῆς σῆς αἱρέσεως, λύω τλὸ ἀκολουθίας· αὐτὸς διασοζέτω ὁ μὴ ἀπατηθείς. δίκα τοῦτο Παῦλος λέγει· Γυναικὶ ϗ διδάσκειν οὐκ ἐπιτρέπω, οὐδὲ αὐθεντεῖν ἀνδρός. κακῶς γὰρ τοῦτο

τον

ἴσ. ὡς ἴσ ἐστὸν καρπὸν τὸ κϗ τὸ πέρυσι μέσον ἀνδρὸς τοῖς ὄφεσιν ὁρῶσιν. ἴσ. αὐτῷ

ἴσ. τύρ.

β. Κορ. ζ. ι.

Ησ. λ. ιε.

Παροιμιαστὸ

Ιωαν. ις. κα.

α Τιμ. β. ιε.

ὃν ὀκφιος, ἤγουν ὁ ὄφις, ἀπ' ἐμοῦ; ἐπηγόλατο γὰρ ἐμέ, καὶ τοσοῦτον ἰσοδυνάμει, καὶ τοσοῦτον θάνατον. ἀλλ' οὐ χρὴ εὐθέως, ἀλλὰ μᾶλλον ὡς ἀδυσωπήτου σκεύους ἐφείσατο, καὶ χωρεῖ ὅπως Ⓦ ὄφιν, ἵνα πίσῃ καὶ αὐτὸς καὶ κεῖνος καὶ κεῖνα, ὅπερ ὅτε Ⓦ αὐτὸν χωρεῖ, καὶ φησιν· ὅτι τοῦτο ἐποίησας. εἶδες θαυμαστὸν χριτίδιον; σὺ ἀπατηθῆναι ἐρωτᾷς, Ⓦ ἀπατήσαντα οὐκ ἐρωτᾷς. ἀλλ' εἰπέ μοι, τί ἐποίησας; ἀλλ', ὅτι μὲν τοῦτο ἐποίησας. καὶ τούτῳ τῷ εἰκότι Δαβὶδ λέγει, Οὐκ ἀναστήσονται Ψ. ιη. ε.
ἀσεβεῖς ἐν κρίσει· ἀλλ' ὅτι οὐκ ἐγείρονται, ἀλλ' ὅτι οὐκ ἀνίστανται. ὅτι μὲν τοῦτο ἐποίησας. ἀλλὰ τοὺς ἐκ τοῦ ὄφεως ἀπιλὴ ἐκούφισε καὶ πληγὰς τὴν ἀπατηθεῖσαν. εἰ μή, φησιν, ἐλεήσω ὁ Θεὸς ἐπιχειρήσει ὅλα, οὐκ ἀν δυνέξεταί τις αὐτοὺς ἐκφυγεῖν. ὅτι μὲν τοῦτο ἐποίησας, ὅτι κατάρατος σὺ ἀπὸ πάντων τῶν θηρίων τῆς γῆς. ὅτι τῷ στήθει καὶ τῇ κοιλίᾳ πορεύσῃ. ὅτι μὲν τοῦτο ἐποίησας· ὅτι καρδίαν ἀπάτησας, καὶ τὴν κοιλίαν ἔπτυσας βρώματος ἄφαθα, ὅτι τῷ στήθει καὶ τῇ κοιλίᾳ πορεύσῃ. ἀλλ' ὡς ποτὲ κεχρημένου τοῦ τρόπου, πῶν ἀποφαίνεται Θεὸς Ⓦ ὅτι τῆς κακίας ἀφίσταται, ἀλλ' ὅτι ὀργὴν ἐσκληκὼς τῇ γυναικὶ διελέγετο. καὶ γὰρ οὐ ἄλλως αὐτὴν τοῦ τρόπου τοῦ Εὔα πιεῖσθαι διέλεξεν. αὐτὸ δὲ τῆς διαλέξεως ῥῆμα μὴ οὐ Εὔαν ἀπάτησε, δι' ὃ τῷ στήθει σε πατῶ κολάζει, καὶ τῆς ἀπαπαγμένης ἐκβάλλει βασί- Is. 65
νους. εἰ γὰρ ἐξ ἄκρης ἐξ ἀρχῆς διεπλάσατο, ἀλλὰ κύκλοις τισὶν κάτωθεν ἐλιγμοῖς διόρθουμένος, τετραμμένοις τοῖς στήθεσιν ἵπτασο. διὰ τοῦτο ὁ ὄφις πολλάκις θυμούμενος διίστησιν ἑαυτὸν, καὶ κυκλικῶς ἑλισσόμενος πέσῃ· τοσοῦτος ὅσον ἐξ ἀρχῆς τὸ παλαιοῦ βασίσματος τοῦ μύμου, πάλιν δι' ἧς ἀποφάσεως καταβάλλεται νόμου. καὶ γοῦν φαγῇ πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς σου. ἔχθραν θήσω ἀνὰ μέσον σου καὶ τῆς γυναικός. τί ὅτι δὲ, γοῦν φαγῇ; ὁ τοσοῦτος ἐπιόντος ἡμῖν τῷ Ἀδὰμ, τοῦτ' ἔστιν. μέλλει γὰρ ἐσθίειν, Γῆ εἶ, καὶ εἰς γοῦν ἀπελεύσῃ. ἔχθραν θήσω ἀνὰ μέσον σου καὶ τῆς γυναικός. ἐπεὶ ὡς φίλοι ἠπάτησας, ὡς ἐχθρὸς ἐκβάλλει. σκῆπτρον ὁ λόγος νόμος ἐκλήθη. τοσοῦτον τοίνυν· γοῦν φαγῇ πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς σου. ὅσα, ἀντὶ τούτου τοῦ ὄφεως λέγει, ὅτι ἔσται σοι σιτίον ἡ γῆ. οὐδὲ γὰρ αὐτὴ τοῖς ὄφεσι δὲ ἐσθιόμενον γῆ, ἀλλὰ καὶ χρέασι πέφυται, καὶ καρποῖς βλαστοῦσα, καὶ σπερμάτων ἐ-
φάπτεται, καὶ βοτάναις θηρῶσι. ἀλλὰ διὰ τὸ εἶπεν, γοῦν φαγῇ, τοῦτ' ἔλεγε· δαπανήσεις, φησὶ, τοῦ γοῦν, ἐπ' αὐτοῦ σύντομος. ἀλλὰ λέγουσί τινες· εἰ ὁ διάβολος ἠπάτησε, διὰ τί ὁ ὄφις τοῦ καταράν ἐδέξατο; Ⓦ ἀόρατον δαίμονα ἀοράτῳ μασίζει πληγῇ· ὃ ὁρώμενον ὄργανον ὁρωμένῃ ἐπιβάλλει πηρώσει. διὰ τί; ὥσπερ ἀόρατος ὢν ὁ Θεὸς, ἔδωκεν ὁρώμενον ἐπίτιμημα τὸ δένδρον· ἅτινος ἀόρατος ὢν ὁ διάβολος δι' ὁρωμένων πείσεως λέγει διὰ τὸ ὄφεως. ἐπιβάλλει τοίνυν ὁ Θεὸς τῷ ὄφει κατάραν, ἵνα καὶ Ⓦ διάβολον διὰ
χ. λάβοι. τοῦ ἵππου, Ⓦ ὄφιν ἀεὶ βλέπων συρόμενον τὸν ποτὲ διαφυγόντα, εἰς ὑπόμνησιν λάβῃ, ὅτι εἰ ὁ ὑπουργὸς τῆς κακίας οὕτω κολάζεται, ὁ αὐτουργὸς πόσῳ μᾶλλον τοίνυν. τοῦτο ἀδελφὰ διείσηκεν ἐν τῷ διαγγελίῳ. ὥσπερ γὰρ ἐν τῷ ὁρωμένῳ ὄφει Ⓦ παιδεύεται κατάρᾳ τὸ ὁρώμενον· ὅτω καὶ ἐν τῷ διαγγελίῳ ὅτι Ⓐ δαίμονες ἐξίουσι Ⓦ Χριστοῦ μὴ συμφθεῖραι εἰς τὸν ἄβυσσον, ἔλεγον, Ἐπίτρεψον ἡμῖν εἰσελθεῖν εἰς τοὺς χοίρους. Λουκ. η. λα.
ἐπίτρεψον εἰσελθεῖν, ἵνα τοὺς ἀοράτους σὺν τοῖς ὁρωμένοις σώμασι καταπατήσῃ. γοῦν φαγῇ. ἔχθραν θήσω ἀνὰ μέσον σου καὶ τῆς γυναικός. τῷ φιλίᾳ εἰς ἔχθραν μετήσησε, καὶ νόμος ἐκλήθη ὁ λόγος. καὶ γὰρ οὐ ἄλλα θεῖα κατεύδουσι Ⓐ δαίμονες ποιοῦσαν· ὅφις ὃ ἐστὶ τῆς ἰδῆς, σφαδάζει. ὠδῖνά γὰρ ὁ ὄφις, ἔχθραν θήσω ἀνὰ μέσον σου. καὶ σὺ οἰκίᾳ ἴδῃ, φο-
ρεῖσθαι θέλει· καὶ σὺ ὁδῷ ἴδῃ, μάχεται φορεῖσθαι. τίνος γὰρ αὐτοῦ ὁ ἀρχαῖος λόγος. μυρίας ἐὰν δῷ πληγὰς τῷ ὄφει, ἐὰν ἴδῃ τοῦ κεφαλοῦ μὴ πεωθῆσαι, βύθιος πρεσβεύεται τῶν ἐφεξῆς, τοῦ κεφαλοῦ σὺν ἔπληξας τὸ ὄφεως, καὶ τῆς κεφαλῆς κρούσει· ὅπερ ὁ Θεὸς εἶπεν, Αὐτός σε τηρήσει κεφαλήν, καὶ σὺ τηρήσεις αὐτοῦ πτέρναν. τί γὰρ τοῦτο ἐστιν; οὐ λέγει, ὅτι ποιήσω Ⓦ διάβολον καὶ τὴν ἄλλην τοῦ σώματός σου μοῖραν μὴ καταχρῆσθαι πληγῇ, μόνον

τῆ, καὶ ἡ συνείδησις ἐλέγχῃ· οἶδα τι γλῶττα, τί γὰρ ἤμαρτον; καὶ ἡ συνείδησις ἐλέγχῃ ἔσωθεν. ἀπλοῦς τοῖς ἦσαν οἱ ἀκέραιοι ⟨Φ⟩ πρὸ τοῦ Ἀδάμ, ὡμολόγουν μὴ ἐλθούσης. ὁ Θεὸς φησι, ποῦ εἶ; πολλοὶ θύσεως ἐθεώρησαν· δεῖ δὲ προσέχειν τῇ ἀκριβείᾳ. καὶ γὰρ οἱ τὰ ἐκείνων λέγομεν, ὅπερ θύσεως· καὶ ταῦτα λέγω, ὅπερ ἀληθῆ. Ἀδάμ, ποῦ εἶ; πόθεν; σὺ κατῆλθες; ἀπὸ ποίας δόξης ἐξέπεσες; ἀληθῶς λέγομεν τὸν ἔπαθεν ὡς θύσεως. ἔχει γὰρ οὐ προσώπου, οὐ συμπαθές. ἀλλὰ ζητῶ τὸν ἀγνοοῦντα. Ἀδάμ, σὺ εἶ; ἐρωτᾷ ὁ Θεός· ἤδει ὡς πλάσης τὸ πλάσματος τὸν φύσιν, ὅτι πᾶς ὁ ἁμαρτήσας, ἀπαρρησίαστος, καὶ ὅτι τοῖς ἁμαρτάνουσι ῥᾴδιόν ἐστι τὰ σώματα· προσέχει ὅτι δέδοται μὴ ἔχειν παρρησίαν, ἔφυγε. δοῦλος τότε μάλιστα ἀγωνιᾷ, ὅταν αἴσθηται ὅτι ἔμαθεν ὁ δεσπότης αὐτοῦ τὸ γεγράμμενον· ἕως ἂν ἀγνοεῖ ὁ δεσπότης, ἑαυτὸν παραμυθεῖται ὡς δικαίωμα λαθεῖν. ὁ Ἀδὰμ ἔφυγεν ὡς γυμνός· ὁ Θεὸς προσεποιεῖτο ἄγνοιαν, ἵνα τὸν φόβον αὐτοῦ καταλύσῃ· ὡς λέγομεν ἡμεῖς πρὸς φίλον, ἐποίησα ἐμαυτὸν εἰς τὸν μὴ εἰδότα, ἵνα μὴ λυπήσω αὐτόν. πολλάκις γὰρ ἡμῖν σῶμα· εἰ δὲ πρὸς ἡμῖν τοιαῦτα ἔχει, πολλῷ μᾶλλον πρὸς Θεὸν τὸν φιλανθρωπον. Ἀδαμέ, σὺ εἶ; διὰ τί, οὐκ οἶδα. εἶτα τοῦ Θεοῦ προσποιουμένου ἄγνοιαν, ἡ δὲ γνώμων εἰλυθέρα ψυχὴ οὐκ ἔκρυψε· τῆς φωνῆς σου ἤκουσα, καὶ ἐφοβήθην, ὅτι γυμνός εἰμι, καὶ ἐκρύβην. ἀφ' οὗ ἐφοβήθης; ἀφ' οὗ ἐκρύβης; ἐφοβήθην ἀφ' οὗ ἐγύμνωσας· ἐκρύβην ἀφ' οὗ γύμνωσας. ἀληθῶς δὲ κλαῦσαι ὅτι τῇ φωνῇ τοῦ πεπλασμένου· τῆς φωνῆς σου ἤκουσα, ἐκείνης τῆς προφυσμένης, ἐκείνης τῆς πνεύσας μοι χρησαμένης, ἐκείνης τῆς ἀγαθὰ μοι χρησαμένης καὶ προσγματευσαμένης. ἤκουσα τῆς φωνῆς σου, ἐνόησα ποίας φωνῆς κατήκουσα, ποίας φωνῆς κατέφρονησα, καὶ ἐφοβήθην τοιούτου δεσπότου ἐντολὴν παρᾶσαι, καὶ ἐκρύβην, ὅτι γυμνός εἰμι. εἶτα ὁ Θεὸς ἐπιμένει τῇ προσποιήσει· τίς σοι εἶπεν ὅτι γυμνός εἶ; εἰ μὴ ἀπὸ τοῦ ξύλου, οὗ ἐνετειλάμην σοι τοῦτο μόνου μὴ φαγεῖν, ἀπ' αὐτοῦ ἔφαγες; διὰ τί, εἰ μὴ πρώτως ἐκεῖνο ἐποίησας, ὃ ἐκώλυσα. ἔρα πῶς ἐρωτᾷ ὡς ἀγνοῶν. εἰ μὴ ἐξ ἐκείνου τοῦ δένδρου, οὗ ἐνετειλάμην σοι μὴ φαγεῖν, ἔφαγες; καὶ βλέπει τοῦ Θεοῦ τὸ φιλάνθρωπον. τίς σοι εἶπε; διὰ τοῦτο μακρύνει τὴν ὁμιλίαν, ἵνα λύσῃ τὸν φόβον, καὶ ἐγείρῃ παρρησίαν. ἐνεῦσει γὰρ ὁ Ἀδὰμ πῶς ὀφθῇ σκληρόν, ὀφθῇ ἀπότομον, ἀχάριστος, ἀπλήγητος. ἔχεις διδάσκαλον τὸν συνήθειαν. δοῦλος ἁμαρτήσας ἐὰν προσέλθῃ τῷ δεσπότῃ, ἀπὸ τῆς πρώτης φωνῆς ἀθάρσησε, καὶ φόβον λαμβάνει. ἐὰν ἀρξῆται ἀγανακτεῖν, καὶ κλείσῃ τὸν δόλιον στόμα ἐν μυρίαις θανάτων ἀξίαις, ἀπολύει· ἐὰν ἀκούσῃ αὐτοῦ ὀνειδίζοντος, ἄθλιε, τί ἐλυμήνω σοι τοῦτο; διὰ τί ἥμαρτες; θάρσει ἐφοβήθη, καὶ θαρρεῖ τέως· οὐ γὰρ ὡς δεσπότης κολάζει, ἀλλ' ὡς διδάσκαλος νουθετεῖ. οὕτω καὶ ὁ Θεός· τίς σοι εἶπεν ὅτι γυμνός εἶ; εἰ μὴ ἀπὸ τοῦ ξύλου οὗ ἐνετειλάμην σοι μὴ φαγεῖν, ἀπ' αὐτοῦ ἔφαγες; μὴ γὰρ πολλὰ ἐκώλυσα; ἓν μόνον ἐκώλυσα, καὶ τοῦτο ὑμῶν, ἀλλὰ προγνούς. τίς σοι εἶπεν ὅτι γυμνός εἶ; σαυτὸν αἰσχύνων τοῦτο εἶπεν, οὐκ ἦδει· ἀλλὰ τί; ἡ γυνή, ἣν ἔδωκάς μοι, αὕτη μοι ἔδωκε, καὶ ἔφαγον· διὰ τοῦτο, ἡ δοθεῖσά μοι πρὸς βοήθειαν. ἤκουσα γὰρ ὅτι ἐπλάσθην ἐγώ, ἐκείνη δὲ σαυτὸν, λέγοντος, ποιήσωμεν αὐτῷ βοηθὸν κατ' αὐτόν. ἣν ἔδωκάς μοι, αὕτη μοι ἔδωκεν. οὐκ εἶπεν, ἠπάτησεν, οὐκ, ἐψεύσατο· αὕτη μοι ἔδωκε, καὶ ἔφαγον. εἶτα φησιν ὁ Θεός· τί ἐχρῆν σε γυναικὶ πιστεῦσαι, καὶ μὴ ἐμοί; τί δὲ ἀξιοπιστότερα ἡ γυνὴ τοῦ ἐμοῦ; ἐγὼ τὰ ἀγαθά σοι δέδωκα, προσήμασί σε ἐτίμησα· ἐκείνη ῥήμασιν ἐδελέασε. τί βλέπει· ὥσπερ δικαστὴς ἐὰν δέξηται ἀπολογίαν τοῦ δικαζομένου, καὶ μηκέτι ὀξετάσῃ αὐτόν, ἀγαπᾷ μεταθεῖναι ὅπερ ⟨Φ⟩ ἄλλοι, θάρσει θαρρεῖ, καὶ λέγει, τέως ἐγὼ ὀξηταζόμην· οὕτω καὶ ὁ Θεὸς μεταβαίνει ἀπὸ τοῦ Ἀδάμ, ἵνα λύσῃ αὐτοῦ ⟨Φ⟩ φόβον, καὶ λέγει τῇ γυναικί, τί τοῦτο ἐποίησας; λέγει ἐκείνη, ὁ ὄφις ἠπάτησέ με, καὶ ἔφαγον. ὅπερ ὅλως ἀληθῆ εἶπεν, οὐ χρεία τῆς ἀληθείας τὸν ἀπολογίαν, ἀλλὰ καταλιμπάνει αὐτὸν ἀνεξέταστον. οὐκ εἶπε, ⟨Φ⟩ ὅπερ θύ-

ται

ὑπολείλησμαι τῆς ἐντολῆς) ἦλθε πρός με ὁ ἐκπειρᾶν, καὶ τότε εἰς ἀνάθησιν ἦλθεν ὃν ἐποίησεν. ἔμαθεν οὖν ἐξ ὧν ἔπαθε, καὶ λέγει, ἐὰν φάγητε, ἀνοίγονται ὑμῶν οἱ ὀφθαλμοί· τοῦτέστιν, ὡς καὶ οἱ ἐμοί. οἶδα ἀφ' οὗ πρῴδωμι, πῶς ἔπαθον· ἔγνων δὲ ἔπαθον, ἔγνων τίνος ἐπέτυχον. εἶτα ἔφαγον, καὶ διενοίχθησαν αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοί, καὶ εἶδον ὅτι γυμνοὶ ἦσαν. τοῦτο γὰρ τοῦτό ἦσαν γυμνοί, καὶ οὐκ ᾐσχύνοντο. ἀπεδύσαντο τὸν ἀγαλλιάσεως, ἐνεπλήσθη ἡ φωλὴ τῆς δόξης, ἐγυμνώθη τὸ σῶμα, καὶ ἦν πᾶλαι λοιπόν. βλέπω βρύον ἡ ὑπόνοια τῶν τεχνῶν, τοιαύτη τέχνη τοῦ Ἀδάμ, ῥαπτική. τοῦτο πάσης τέχνης ἔλαβε τὰ φύλλα τῆς συκῆς, καὶ ἔρραψε. τίς ὁ διδάξας; τίς ὁ παιδεύσας; ἔλαβεν ἄρα ταῦτα παρὰ Θεοῦ ζώσαν, εἰκὼν ἦν Θεοῦ, καὶ ἀμφιβάλλεις περὶ τοῦ γνῶναι; ὅταν ὁμοίωσις καὶ σεαυτόν, πόθεν αὐτὸς ἀρχὴν ἔσχεν ὁρῶν ἐποίησε, πῶς ὑπέδυσε ποιῆσαι ξύλον, καὶ μασλαβῆσαι σίδηρον, καὶ σφῦξαι, καὶ ζυγλῆν ἐπιθῆναι τοῖς βουσί; πόθεν γνῶ τὴν τέχνην ἐργασίας, λαβεῖν πόκον, πλυνᾶναι, ξᾶναι, νῆσαι, καὶ συνημμένον λεπτῦναι, καὶ πάλιν χρῶσαι συνάψαι; πόθεν ἦτο; τίς ἐδίδαξε δὲ ποικίλλειν τὸ ποικιλτικόν; ἔσχηκεν ἴσως, ἐν τῷ παραπεμπόμενον, οὐ χεὶρ ἐργαζομένη, ἀλλ' ὁ λόγος ἐργάζεται, λόγος μορφὰς ἀποτελῶν. οὐκ ἐπιβάλλει χεῖρας ὁ τεχνίτης, καὶ ὁ λόγος τῆς τέχνης μορφοῖ τὸ ἱμάτιον, καὶ σὺ ὁρωμένοις σήμασιν ἐγείρει τὸ βάλημα τοῦ τεχνίτου. εἶτα ὁ ποικίλτης ἐν χειρὶ χεῖρα, καὶ ἑτέραν μορφάς, καὶ ἐὰν ἀκούσῃς ὅτι Θεὸς ἐργάζεται, νομίζεις ὅτι χεῖρα κινῶν ἐργάζεται; καὶ ἐὰν ζητήσῃς παῦρα τεχνῶν, καὶ παῦρα ὑπονοήσῃς, καὶ εἴπῃς, πῶς οὐσίαν τοδὶ ἢ τοδὶ, μνημονεύουσα τοῦ ῥητοῦ φωνῆς τοῦ λέγοντος, ποιήσωμεν ἄνθρωπον καὶ εἰκόνα ἡμετέραν, ἔχεις τὴν ἀποδεῖξιν τοῦ λύσιν. εἰκὼν Θεοῦ, καὶ υἱός; εἰκὼν Θεοῦ, καὶ μιμεῖται τὴν διασκευὴν ῥάπτει φύλλα συκῆς. αἰσχυνέσθω ὁ ἀλληγορῶν, ὅτι ὁ παράδεισος ὑδρωπῶν ἐστι, καὶ πνευματικός ἐστιν. τὸ ὑδρωπῶν συκῆν τί ποιεῖ; ἀλλ' ἔγω ὁ παράδεισος τὸ ὑδρωπῶν ὁ ποταμοὶ πόθεν ἐξέρχονται; ἐκ ἀπὸ γῆς οὐ ὁ παράδεισος ὕδωρ, δῆλον ὅτι καὶ ὁ ποταμοὶ ὕδωθεν ῥέουσι. μὴ γὰρ εἶπεν ἡ γραφή, ποταμὸς καταρχεται ἐξ Εδέμ; ἀλλὰ τὸ σόφισμα. γλῶσσαι ἡμᾶς ὁ ἀλληγορηταί. σπένδουσι γὰρ αὐτῷ ὁ Θεός, φησι, χειτώνας δερματίνους. ἆρα μὴ βόας ἢ προβατα ἔθυσε, καὶ βυρσεῖον ἐποίησε, καὶ τέχνῃ βυρσέως ἀπετέλεσε; λέγομεν ἡμῖς, ὅλον τὸ ζῶον πρὸ ἡμῶν δύο συμπλοκῆς, δύο συζυγίας· τὸ μὴ ἓν ἐποίησε, καὶ μέρος τοῦ ὅλου ποιῆσαι οὐκ ἠδυνάτο; λοιπὸν φιλοτιμοῦται, ἀλλ' οὐδέποτε Θεὸς ποιεῖ μέρος ζῴου, οὐδὲν ἀτελὲς ποιεῖ ὁ Θεός. ἀκούει δέρμα, καὶ ζητεῖ πόθεν· οὐκοῦν ἀκούω καλῶ αἷμα τὸ Αἰγύπτῳ, καὶ ζητῶ πόθεν μετέβαλε. Νᾶλον εἰς αἷμα, ποῖα ἔθυσε ζῶα. ὁ ποταμὸς γίγνεται αἷμα, καὶ οὐδὲν ἐτύθη ζῴων· δέρματα δύο γένους, καὶ ζητεῖ ἀπὸ ποίων ζώων ἐγένετο; ἀλλὰ καλεῖ ἐκτὸς ζῴου δέρμα. τοῦτο ἔχει τῇ ἀκολουθίᾳ. εἰ καὶ ἡ φωνὴ ἔκαμε, καὶ ἡμεῖς. ἀλλ' ἵνα μὴ ἀκροατηριασθῇ ὁ λόγος, ὀλίγα ῥήματα εἰρηκὼς καταπαύσω τὸν λόγον. ἔρραψε φύλλα συκῆς. εἶδε ταῦτα τοῦ τέχνου ἔμαθεν αἱρετικοί. Ἀδὰμ παρὰ τίνων ἔμαθεν· αἱρετικοὶ ἐκτραπέντες ἀλλοῦ ἔμαθον. Ἀδὰμ παρὰ Θεοῦ ἔρραψεν, ἵνα σκεπάσῃ τὸ αἰσχημον· αἱρετικοὶ πῶς θύσαντες ἀλλοῦ, ἵνα γυμνώσωσι τὰ ἅγια. πολλάκις ἀκούσθη τὰ ὅτι τὸ σαυτοῦ, καὶ θαυμάζουσιν ὅτι γραπτὸν ἔλαβον τὸ Χριστοῦ τὰ ἱμάτια, καὶ ἐμείσαντο, καὶ βλέπω ἐμὸν ἡ ἀλλοία λέγει· πολλὴ ἡ τοῦ Θεοῦ μακροθυμία, μὴ καταλθῇ κεραυνὸν, μὴ καταλθῇ ῥομφαίαν. διὰ τί οὐκ ἔσχεν ὁ ἄγιος, καὶ αἱ βέβηλοι χεῖρες οὐκ ἐκόπησαν; θαυμάζεις ὅτι ἐτόλμησαν οἱ γράψαντα μεμείσεσθαι τὰ ἱμάτια; θαύμασον ὅτι ὅταν διέρρηξε τὸ φιάτιον τῆς ἐκκλησίας. ὁ γράψαντα εἶδον τὸν χιτῶνα τοῦ Χριστοῦ ἔρραφον, οὐκ τοῦ αἰωνίου τοῦ ὅλου, καὶ ἐφείσαντο τοῦ ἱματίου· αἱρετικοὶ ἢ τὸν ἐνθῆτα τοῦ Χριστοῦ, τὸν τολμῶ τῆς ἐκκλησίας ἔχουσαν, ἐμείσαντο, κατέτεμον. ἀλλ' ὅτι ὁ προκείμενον ἐπεμελήθημεν. ἔρραψε φύλλα συκῆς· ἔκυσεν τοῦ Θεοῦ προπατοιῶντος, ὡς ἔτι ἀκούσαν· ἤκουσαν, καὶ ἐκρύβησαν. βλητώμων ἡ φύσις· καὶ μωρεία κῶμα ἀμαρτωλοί, ἡ συνείδησις ἡμῶν ἐλευθέρα ἐστίν. εἰσὶ δὲ προσώπων ἁμαρτημάτων,

Ιωαν. ιδ. κγ.

τῆς,

Ἀδὰμ ἐπισκέψατο, καὶ νεῶ ὅτι τὸ γαυρᾶν ὁ ἀγλαΐσ. ἐν γὰρ κατ' ἐκείνας τὰς ὥρας ὑπέμφιεν ὁ σωτὴρ ὃ πάθος, καθ' ἃς διετέλεσεν ὁ Ἀδὰμ ἀπὸ τῆς φαγεῖν, ἕως τῆς καθαιρέσεως καὶ τῆς χρίσεως, ἀπὸ ἕκτης ὥρας ἕως ἑνάτης. ἕκτη ὥρα ἔφαγε· καιρὸν γὰρ φύσεως. μὴ τὸν ἐκτὸν ἀπεκρύβη. ὃ ἀγλαΐσ ἦλθε πρὸς αὐτὸν ὁ Θεός. ἐπεθύμησεν Ἀδὰμ γυμνᾶσαι, Θεὸς ἀδυνάτων ἦ ἐπεθύμησεν. ἔλυσεν αὐτὸν ὁ Χριστὸς τὸν ὕπνον αὐτοῦ. ἐπεθύμησας σὺ γυμνᾶσθαι, ὁ οὐκ ἠδυνῶ· ὑπεθυμῶ ἐγὼ γυμνᾶσθαι αὐθέντης, ὁ δυνάμενος. ἀπεσκώπτει γὰρ αὐτὸν ὁ Θεὸς τῇ ἀπάτῃ. ἐπεθύμησας τὴν νύμφην σε, λαμβάνω τὰ ἴσα ἐμέ. ἰσονομίας ἐπεθύμησας· ἰσαύθεντος γίνομαι. Διὰ τοῦτο ὁ Παῦλος λέγει, ὁ Σχίματι εὑρεθεὶς ὡς ἄνθρωπος. ἐπεθύμησας γυμνᾶσθαι Θεὸς, καὶ οὐκ ἠγυμνάκτησα διὰ τοῦτο. θέλω γάρ σε ἰσοθεΐαν παθεῖν· ἀλλ' ἀγανάκτησις, ὅτι τὸ δικαστὸν ἤθελησας ἁρπάσαι ὃ ἀξίωμα. ἐπεθύμησας γυμνᾶσθαι Θεὸς, καὶ οὐκ ἠδυνήθης· γίνομαι ἄνθρωπος, καὶ τὸ ἀδυνάτον δυνατὸν ποιῶ. ὅτι ὁ ἐπιθυμῶν ἦλθε πρὸς ὅν, μάρτυρες αὐτοῦ λέγων, ὅτι τὸ πάσχα ἤθελεν ὁ τρέφων μὴ τὸ τρεφόμενον, καὶ πράπιζα προσέκειτο τῷ τρέφοντι παρὰ τὸν ἴσον ἔρωτα· λέγει τοῖς ἀποστόλοις, Ἐπιθυμίᾳ ἐπεθύμησα φαγεῖν τὸ πάσχα μεθ' ὑμῶν. μὴ γὰρ ἐβασκηνίασε σε τῇ ἰσοθεΐᾳ; σὺ γὰρ ἐμὰ ἠθέλησας ἁρπάσαι, μὴ δυνάμενος· ἐγὼ δὲ σὰ λαμβάνω, δυνάμενος. προσοίσω. κατῆλθε τὸ ἀγλαΐσ, καὶ λέγει· Ἀδὰμ, ποῦ εἶ; ἀδελφὰ ἔκεινα καὶ ξένα. εἰς γὰρ Θεοῦ κάκεινα καὶ ξένα. μὴ γὰρ ἄλλος ἦλθεν ὅτι ὁ πάππος, ἀλλ' ὁ καταλλάσσων σε τῷ προπάτορι; ἐκρύβη, ἤθελε μὴ ὁ φαγεῖν. Διελογίσαντο γὰρ αὐτὴν οἱ ὀφθαλμοί φησι, καὶ ἔγνωσαν ὅτι γυμνοί εἰσιν. ὅπερ ὁ Σατανᾶς ἔλεγεν, ἢ δ' ἂν ἡμέρᾳ φάγητε, διανοιγήσονται ὑμῶν οἱ ὀφθαλμοί· ἴδε, φησὶν, ἠλήθευσεν ὁ Σατανᾶς. Παύλῳ προέσῃ γὰρ αὐτὸν [illegible] πάθει ἤδη ὁ ἀγλαΐσ, ὅτι μὴ ὃ φαγεῖν ἀνοίγονται αὐτὴν οἱ ὀφθαλμοί; μὴν, ἦ τυφλοὶ ἦσαν; λέγει ἰγκαφή, πρὶν φαγεῖν ἀδεῖς ἀπὸ τοῦ δένδρου, Εἶδέ, φησὶν, ἡ γυνὴ ὃ δένδρον. οὐκοῦν οὐκ ἦν τυφλή. Εἶδέ, φησὶν, ἡ γυνὴ ὃ δένδρον ὅτι ὡραῖον εἰς ὄρασιν. προῆτον εἶδε, καὶ τότε ἔφαγε. πῶς οὖν ἀνοίχθησαν αὐτὴν οἱ ὀφθαλμοί; προσοίσω, προφανῶς· ἐν τῷ ἁμαρτάνειν ὃ ζητούμενον. ὁ ἀγλαΐσ ἀπὸ σκοπώσεως ἦν, τουτέστιν, ἀπὸ προφανείας· καὶ ἰδοὺ πῶς ἔπαθεν ὁ προφανής, καὶ τί παρέχεσιν οἱ προφανεῖσθαι. κενὸν δέ ἐστι τὸ πάθος πολύτιμον. καὶ γὰρ σήμερον, ὅταν ἁμαρτάνωμεν, ὡς τυφλοὶ ἁμαρτάνομεν· καὶ ὅταν ἁμαρτάνωμεν, τότε ὁρῶμεν τί ἐποιήσαμεν. οἴμ, ὥσπερ εἴ τις ἐγκαλεῖται, διὰ τί τόδε ἐποίησας, προφασίζεται ἀνάγκην. ἀληθῶς οὐκ ἔβλεπεν τί ἐποίουν· ἀλλ' ὡς τυφλὸς ὤν, ἀλλ' ὅπερ ἐν τῇ ἁμαρτίᾳ ὁ λογισμὸς πτερύσσεται, ὅλος γινόμενος τὸ προφέρειν, καὶ τυφλοῦται ἐν τῷ προπάσχειν. βλέπει μὲν ταῦτα τῇ συνειδήσει τί πεποίηκε· λέγω δ' ὡς ἐν ὕπνῳ δέσει. εἰσέρχεταί τις λῃστεύσας ὅτι οἰκίας, καὶ εἰσέρχεται ὡς τυφλός· καὶ λογίζεται τὸ ἀπέμπορα, τὸ κερατοῦσα, ὃν φόβον τὸ διαφυγόν, τὸ ἐπερτηδίον κίνδυνον τυφλοῦται γὰρ ὑπὸ τὸν ὕπνον. ὅταν εἰσέλθῃ, ὅταν λάβῃ, ὅταν κλέψας ἐξέλθῃ, μηδενὸς παρόντος, φόβος πληροῦται, αἰσθάνεται τί ἐποίησε, καὶ λογίζεται ὅπου ἐστὶ ζητηθῇ, ποῦσι ὃ πρᾶγμα πόσου ἔστι ἄξιον· καὶ ἃ μὴ ἐλογίσατο προπάσχων, λογίζεται μὲν ὃ προφέρειν. οἴμ, ὁ μοιχεύων, καὶ ὑπερρίπτων ἑαυτὸν ἀλλοτρίῳ πυρὶ εἰσέρχεται, καὶ ὁ λογίζεται ὅτι νόμοι εἰσὶ, δικασταὶ, κατηγορίαι, ξίφη ἀκονημένα· ἀλλ' ὅταν προέλθῃ, δειλιᾷ, ὅταν θηρεύει παῖδα, παιδίσκην, γείτονα, συγγενῆ· καὶ ἃ μὴ ἐβλέπεν ὅτι τὸ προπάσχειν, βλέπει μὲν ὃ προφέρειν. πάλιν προσοίσω τὸν ἀπόστολον καλῶ· καὶ ἀπειθὴς ἦ, ἵνα σωπήσῃ τοῦτο· λέγει, πολλάκις αὐτῷ εἶπον, ἐγὼ οὐκ ἤκουσεν· ἐγὼ οὐκ ἤκουσεν". ἔπειτα ἐπαγαγὼν αὐτῷ πληγὰς λέγει, διδάσκω σε ἀκούειν· οὐχ ὅπως ἀκουσθῶ αὐτῷ δίδωσιν, ἀλλ' ὅπως ἡ πληγὴ διορθούσῃ τὸν προλῆψιν, εἰς εἴσεσιν αὐτὸν φέρει. ὅπως καὶ ὁ προφήτης· Ἡ παιδεία Κυρίου αἰσθήσῃ μόνον τὰ ὦτα. ἐπὶ δὲν ἔπεσεν ὁ ἀγλαΐσ (οὐ γὰρ ὑπολείπομαι

φιλιπ. C. II.

Δευτ. C. II.

Ησ. κ. θ.

τὸν ἐπάνω

ἴσ λέγειν ἴσ. νῦν ἐπὶ ὃν ἐκ οἶδα κακῶν.

ἀπὸ τῆς πείρας τὴν συμφορὰν. ἐπαίδευσεν αὐτὸν γνῶναι πόσοις κακοῖς συνεζεύχθη τὸ θῆλυ.
χ. ἴχνι ϲ. τοῦτο τοίνυν μὴ ἀκριβείας. Εἰ δὲ καὶ εἴρηται τοιοῦτον, ἀλλ' ἡ ἱστορία ἔλκει λόγον. ὁ διδοὺς τὰ πάντα Θεὸς, ἀφῆκεν αὐτῷ· ὁ λαβὼν τὸ θῆλυ τὰ πάντα, ὁρωμένως αὐτῷ· ὁ λαβὼν ἐφαίνετο, ὁ διδοὺς οὐκ ἐφαίνετο. μόνος αὐτῷ ὁ ἀόρατος τὰ ἄλογα τοῖς ἀνδράσιν. κεφαλὴς οὐδένα εἶχεν. ἔθηκεν αὐτῷ ὁ Θεὸς νόμον, τὸ δένδρον εἰς ἀπόμνησιν τοῦ μέσου, ἵνα μὴ λάθῃ λαβὼν τὴν διαστολήν. οἶδε, φησὶν, τυγχάνων τοῦ καρποῦ μὴ τῆς γυναικός· ἐπλησίαζε τῷ δένδρῳ· ἔλεγε, μὴ ἅψωμαι τοῦ δένδρου τούτου. τοῖς γὰρ αὐτοῦ πεπίστευεν ὁ Θεὸς· ἃ μὲν ὁρώμενον ἀπόμνησις τοῦ ἀοράτου· οἷα γῆ καὶ ὕδωρ. σύνοισεν πόσοι εἰσὶν ἀρχοντες ἀνὰ πᾶσαν τὴν γῆν. καὶ ὅπου βασιλεὺς πᾶσιν οὐ πέφυκεν, ἀλλ' ἐπάρχους ἔχει τοῦ βασιλέως τὰ δικαστήρια, τὰ ἀγορᾶς, τὰ συλλόγους, τὰ στρατόπεδα· τὰ πρωτοκαθεδρίαν ἀρχὴν, δεῖ πρῶτον εἶναι, ἵνα βεβαιῶται τὰ γινόμενα. ὁ βασιλεὺς μὴ ὢν πρῶτον πάντων ὡς ἀνθρωπος οὐ δύναται· Θεὸν γὰρ πάλιν φαίνεσθαι ὡς Θεὸν ἀνθρώποις, ἀδύνατον. δίδωκε τὸ δένδρον χαρακτῆρα τῆς βασιλείας, ἀπόμνησιν φέρον τῷ Ἀδὰμ, ὅτι πρῶτον ἔλαβε τὴν διαστολήν. γνῶθι χ. φησὶν διδοὺς τὰ τῆς ἐξουσίας. ἵνα μάθῃς πῶς ἀπομιμήσεται αὐτὸν τὸ δένδρον, ὅτε ὁ ὄφις ἠθέλησε ἀπατῆσαι τὴν γυναῖκα, εἶπεν αὐτῇ, Διὰ τί εἶπεν ὁ Θεὸς μὴ φαγεῖν ὑμᾶς ἀπὸ παντὸς ξύλου; ἡ γυνὴ οὐκ ἐπελαθέσθη τοῦ νόμου, ἀλλὰ ἐδιορθώσατο τὴν ἀγνοιαν, καί φησι· οὐκ εἶπεν ὁ Θεὸς ὅτως, ἀλλ' ἀπὸ παντὸς ξύλου φαγώμεθα, ἀπὸ δὲ τοῦ ξύλου τούτου, εἶπεν ὁ Θεὸς, μὴ φάγητε ἀπ' αὐτοῦ, μηδὲ ἅψασθε αὐτοῦ. βλέπε τὴν ἀκρίβειαν· * ὁ Θεὸς οὐκ εἶπε, μὴ ἅψησθε. οὐδὲ γὰρ ἔφερε κίνδυνον τὸ ἅψασθαι· ἀλλ' ἐκεῖνοι ζωὴν ἔχοντες θεϊκὴν, τοῦ λειπῶν ἀπολαύοντες, ὤκνησαν πρὸ ἐαυτῶν. εἶπεν ὁ Θεὸς, μὴ γεύσησθε τοῦ δένδρου· ἡμεῖς δὲ μηδὲ ἁψόμεθα. ποσὸν ἔμελλε τῇ γυναικὶ τηρῆσαι τὸ Θεοῦ τὴν ἐντολήν. ἰδοὺ οὖν τὸ δένδρον τὸ μέσον κείμενον, εἰς ὃ ἤπατησαν αὐτούς. ξένον ἄκρον στόμα. ἐζήτησαν ὀργάνῳ τοῦ πάθους, στόματι ἐμπεφυτευμένῳ τοῦ ἀνθρώπου. ὁ γὰρ Θεὸς πλάττων ἄνθρωπον, μετὰ τῆς ἄλλης γνώσεως εἰσῆκεν αὐτοῦ καὶ πόθον Θεοῦ. ἐπεὶ οὖν εἶδεν τὸ αὐτοῦ πυρσὸν τοῦ πόθου, λέγει, Γενήσεσθε ὡς θεοί. ἰδοὺ, ὡς ἄνθρωποι, οὐ δύνασθε εἰ μὴ ποτὲ μὲν Θεοῦ· ἐὰν γένησθε ὡς θεοί, ποτὲ μέλλετε εἶναι μετ' αὐτοῦ. οὐ γὰρ εἶπεν αὐτοῖς, ἐὰν φάγητε, γένεσθε πολέμιοι τοῦ Θεοῦ. ἐπιθυμία οὖν τῆς ἰσοθεΐας ἀπατᾷ τὴν γυναῖκα, κἀκείνη τὸν ἄνδρα οὐκ ἀπατᾷ, ἀλλὰ πείθει. ὁ μὲν πατὴρ Παῦλος λέγων, Ἀδὰμ οὐκ ἠπατήθη. ἓν γάρ τι κατακρίθη; ὅρα τὸ δεινόν. ἡ γυνὴ ἀπατηθεῖσα ἔφαγε· πείθει μὲν τὸν φαγόν ὁ τὸν ἄνδρα, ἵνα μὴ μόνη ἁμαρτάνῃ. ἔπεισεν, οὐκ ἠπάτησεν. οἶδε γὰρ ὁ θεὸς πολλάκις· οἶδεν ἄνθρωπος τὴν πίστιν, ἀγαπᾷ νόμον, ζηλοῖ τὴν ὀρθοδοξίαν, καὶ πείθεται τῇ γυναικὶ μὴ ἀφῆναι ζῆλον, οὐκ ἀγνοεῖ τὴν ἀλήθειαν, ἀλλὰ πείθόμενος τῇ συμβίῳ. πολλοὶ γὰρ εἰρήμεσαν ὅτι ἀγνοῶν ὁ Ἀδὰμ ἔλαβε παρὰ τῆς γυναικός, οὐκ εἰδὼς πόθεν ἦλθε καρπόν. ἀλλ' οὐκ ἔχει ἀπολογίαν. ὁ γὰρ Θεὸς ἐλέγχει, λέγων αὐτῷ· ὅπου ἤκουσας τῆς φωνῆς τῆς γυναικός σου. οὐκ εἶπεν, ὅπου ἔλαβες παρὰ τῆς γυναικός σου. τὸ μὲν ἠδύνατο εἰσφρῆσαι, ἠγνόουν, οὐκ ἦδει πόθεν ἦλθεν καρπός. τὸ ἔγκλημα τοῦ ἄνδρός, οὐχ ὅτι ἠπατήθη, ἀλλ' ὅτι ἐδιλεάθη. ἐλθωμεν λοιπὸν ὅπου τὸ δικαστήριον· ἴδωμεν τὰ ἀπομνήματα τὰ πρῶτα τοῦ ὅπου τῆς ἁγίας ἐκείνης καὶ ἀδεκάστου δίκης καὶ φιλανθρώπου γινόμενα, τὰ χαρίεντα γράμματα ἀθανάτοις, ὧν τὸ μνημεῖον καὶ τὸ ὄψιν καὶ τὸν φαιδρότητα οὐδὲ πᾶς ὁ αἰὼν λύσαι δύναται. πρόσεχε λοιπόν· Ἤκουσέ, φησιν, ὁ Ἀδὰμ τῆς φωνῆς Κυρίου περιπατοῦντος τὸ δειλινὸν ἐν τῷ παραδείσῳ. ἀπὸ τοῦ φόβου ἤθετο, καὶ ἀπὸ τῆς συνηθείας, καὶ ἀπὸ τοῦ κτίσαντος εἶχε Θεὸς φαίνεσθαι. ἐφαίνετο οὐχ ὡς ἦν, ἀλλ' ὡς ἤθελεν. βέλτιστος ὁ Θεὸς τοῦ ἁγίου, ὅπου τὸ δειλινὸν τότε

Ἀδὰμ

a. Tim. β. 14.

γίας ὕδωρ, ὃ φύσει ἔχει τοιαύτην, ἀλλ' ὑφ' ἧς ἔστ' αὐτῷ ἡμωμένον κατάθεσιν. ὅπερ γὰρ ἐκ
αὐτῆς πίνει ὁ λαός, ὑφ' ἧς τὸ ἐκλήθη ὕδωρ αἰπληγίας. πάλιν εἶδεν Ιακὼβ τὸν Θεόν, ὡς "ἰδὼν αὐ- χ. ἐνώπιον εἶδεν Θεόν.
θρώπῳ δυνατὸν ἢ καλῶς ὄνομα τοῦ τόπου, εἶδος Θεοῦ. ὁ τόπος οὐκ εἶχεν εἶδος Θεοῦ, ἢ μορφὴν
Γεν. λϛ. λ. Θεοῦ, ἀλλ' ὅτι ἐκεῖ αὐτῷ ἡ ὀπτασία ἐγένετο, ἐκάλεσε τὸν τόπον ἀπὸ τοῦ πράγματος. ἄλλος
Κριτ. ε. κϛ. τόπος ἐκλήθη Εἰρήνη Θεοῦ. ὅτι τῷ Γεδεὼν ἐφάνη ἄγγελος, ἐφοβήθη, καὶ λέγει, Οἴμοι, οἴ- 5
μοι, ἀποθανοῦμαι· εἶδον γὰρ ἄγγελον Θεοῦ. λέγει αὐτῷ ὁ ἄγγελος, Εἰρήνη σοι, μὴ φο-
βοῦ· καὶ οἰκοδόμησε, φησι, Γεδεὼν θυσιαστήριον, ᾧ ἐκάλεσεν "αὐτὸ, Εἰρήνη Θεοῦ. ὥσπερ χ. τὸ ὄνομα τοῦ τόπου.
οὖν ὁ βωμὸς, ἢ τὸ θυσιαστήριον, οὐκ αὐτὸ Εἰρήνην εἶχεν, ἀλλὰ τῆς ἡμωμένης καὶ δοθείσης
Εἰρήνης ἐν σύμβολον· καὶ ὥσπερ τὸ ὕδωρ οὐκ εἶχεν αἰπληγίαν, ἀλλὰ διὰ τὴν ἐπ' αὐτῷ
ἡμωμένην κατάθεσιν ὕπνος ἐκλήθη· ὕπνος καὶ τὸ ξύλον ᾧ γνῶσιν εἶχεν, ἀλλ' ὅτι πᾶς ὁ ἀ- 10
μαρτάνων, εἰς γνῶσιν ἔρχεται ὧν ἁμαρτάνει. οἷον λέγω· πάλιν ἐν κατακρίματι, ἐνίοτε
προερχόμενα ὀδόντες διὰ τόπων λῆξις θυμάρων, καὶ ἔθος τοῖς ἀνθρώποις λέγειν, ⓐ τόποι "δὲ χ. ζ
τοῦτοι φοβεροί εἰσι· ἆρα ὁ τόπος ἔχει φόβον, ἢ διὰ τοὺς λῆξας λέγουσι τοῦτο χολάζοντας ἐν
ἐκείνῳ τῷ τόπῳ; ὅπου καὶ τὸ ξύλον ἐκεῖνο ὑφ' ἧς φύσεως εἶχε θανατηφόρου γνώσεως ἐργαστήριον,
ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἐκεῖ αὐτὸ ἡμωμένης τῷ Ἀδὰμ "ἁμαρτίας ἔλαβε τὸ ὄνομα. λύω γὰρ τὸ προ- 15 χ. παλαιᾶς χ. σύμβολον ἔχοντα θυσιαστηρίου,
γμα ζωτόμως. οὐ γὰρ ἀπερῶ ἡ θεία γραφή. "σημεῖον ἔχομεν θυσιαστηρίου, ὃ μετέχου-
σιν ⓐ πιστοί. ἆρα αὐτὸ τὸ δῶρον φυσικὸν ἔχει στοιχεῖον, ἢ διὰ τὴν ὑπερκειμένην δόξαν
ἔχει ἐνέργειαν ἀπὸ τῶν πρώτων, μὴ ἀμφιβάλλης ἐκεῖ τῶν προσληφθέντων; ἐκεῖ βρῶμα
θανατηφόρον, ὧδε βρῶμα ζωοποιόν. εἰ τοῦτο φύσει σώζει, καὶ ὁ χριστὸς· καὶ ἐκεῖνο φύσει διαι- 20 ἢ τὸ πῦρ βρῶμα σῴζει φύσει, ἢ ὑπὲρ κακοῦ τῇ φύσει αἴτιον ἢ τοῦ ἁγίου.
ρεῖ, καὶ οὐ τῇ προθέσει *. δείξω σοι ἄλλο βρῶμα ἔξω τοῦ προπατορικοῦ θανατηφόρον, τὴν εἰδω-
λολατρείαν λέγω. διὰ τί γὰρ πρηνήσαντο ⓐ μάρτυρες φαγεῖν κρέα; διὰ τί ἐφοβοῦντο φα-
γεῖν; ἆρα εἰ ἔφαγον, ἀπέθνησκον; οὐδαμῶς· ἀλλ' ὅτι ἐποιήσαντο τῶν εἰδώλων ἡ μνήμη,
ἔφυγον, οὐ τὴν βρῶσιν, ἀλλὰ τὴν τῶν μιαρῶν ὑπόκλησιν. οὕτω γνῶσιν ἴσμεν κακοῦ καὶ ἀ- 25 ἴσ. αὐτόν.
γαθοῦ τὸ ξύλον· οὐ γνῶσιν παρέχον, ἀλλ' ἀπὸ τῆς προκατάστεως διδάσκον "αὐτόν. ἀεὶ γὰρ
ἡ πεῖρα διδάσκει τὸν ἀνόητον, ὅτι κακὸν τὸ προκρῖναι. πάλιν ἑτέρᾳ ὁδῷ λυθήσεται τὸ ζητού-
μενον, οὐχ ὡς τῶν προτέρων ἀτιμοτέρων, ἀλλ' ὡς τῆς χρίσεως τοῦ Θεοῦ πλουσίας οὔσης. μὴ
γὰρ ἵνα νομίζητε τὴν ἐπαγγελίαν τῶν πολλῶν ἰσημάτων διὰ ἀθέτειαν γίνεσθαι τῶν προ-
λαβόντων. ἢ τοῦ Θεοῦ γὰρ χρὴς πλουσία ὅσα, οὐκ ἔστιν ἐκείνης θησαυρὸν πρέχειν ἡμῖν, ἐ-
ὰν ὦμεν ἄξιοι. προέσται τοίνυν. ⓐ μάρτυρες πρηνήσαντο βρῶσιν εἰδωλοθύτων, ὅτως
φεύγοντες φαγεῖν, ὡς εἰ ἔφυγεν Ἀδὰμ τὸ ξύλον, ἐσώθη ἄν. ὅπου γὰρ τὸ εἰδέναι ἀγαθὸν καὶ 30
κακόν, τοῦτο μισητὸν, ἢ ἀληθὲς λάμπει. ἐρωτῶ γὰρ ὁ Θεὸς, ἢ μὴ προέπιον, εἶδεν "αὐτὸν, χ. αὐτὸν
ἢ ὄχι; πῖς τολμᾷ εἰπεῖν ὅτι οὐκ εἶδεν; ὃ γὰρ ὄντι ἡ γνῶσις, πρόξις. ἆρα Παῦλος ὁ λέ-
γων, Φεύγετε τὴν πορνείαν, οὐκ ἤδει τί ἐστιν ἡ πορνεία; ὁ φεύγων μοιχείαν, οὐκ ἤδη τί ἐστιν ἡ
α. Κορ. ϛ. ιη. μοιχεία; ἀλλ' ὁ κατέχρινεν αὐτὸν ἡ γνῶσις. αὐτὸς γὰρ ὁ Θεὸς οἶδεν ἡμῶν ὅλους τοὺς προέξεις, ἀ-
ευθμῶν ἃ λέγων, ἐκ τῆς καρδίας ἐξέρχονται λογισμοὶ πονηροὶ, φόνοι, μοιχεῖαι, πόρνειαι, 35
Ματθ. ιε. ιθ. ἀσέλγειαι, φθόνοι, πλεονεξίαι. ταῦτά ὅστι τὰ κοινοῦντα ⓐ τὸν ἄθεσπον. ταῦτα ἀγνοεῖν λέ-
γει, ἢ εἶδώς ὁ Θεὸς, ἢ ὁ ἀπόστολος; ὄχ ὑφορίζει αὖν ἡ γνῶσις τοῦ Ἀδὰμ· ἔλαφεν, ὄχ ἡ γνῶ-
σις, ἀλλ' ἡ προέδοσις. θέλω γὰρ ἐρωτῆσαι αὐτὸν, ποῖον ἔμαθε προβὰς τὸ ξύλον καλὸν, ἢ κακόν; 40
μὴ τὴν βρῶσιν ἔγνω πῶς ὅστι φόνος; ὁπόθεν ὁπόθεν ἐν ὁ κολάζων, ὃ μοιχεία ἐγκόσκετο
(ὁπόθεν γὰρ ὄντων γάμοι) οὐ πορνεία, ὄχ ἁρπαγὴ ἐν (ὁπόθεν γὰρ ἐν πλούσιος ἢ πέ-
νης) ὃ συκοφαντία ἢ ψευδομαρτυρία. ποῖον οὖν ἔγνω κακόν, ἢ τοῦτο μόνον, ὅτι κακὸν ἐν
ὃ ἀπακούσαι Θεῷ, κακὸν ἦ ὃ προπακούσαι Θεοῦ; λέγω ἦ κοινὸν ἢ προφερόμενον ῥῆμα; ἢ
μὴ τις αὐτὸ ὡς τολμηρὸν κατάγνῳ· εἰώθαμεν λέγειν τοῖς ἁμαρτάνουσιν, ἀπειλοῦντες αὐ-
τοῖς ὄπισθεν, ποιῶ σε μεθ' ὄπισθεν· ἆρα γνῶσιν λέγει τὴν μαίθησιν. ὃ δὲ γνῶσιν

ἀπὸ

ὑμᾶς; μὴ ψεύδεται ἡ τοῦ Χριστοῦ φωνή· ἐχθρὸς ψεύστης ὅστις; ἐψεύσατο ἢ, καὶ πάντα δεινῶς.
κ' ἐχθρὸν ὁσα. ἔλεγκ. κ' εἰκὼ
ὅταν γὰρ ὡς θέλῃ κακοηθεύεσθαι τὸ διάβολος, Εἰς χρείαν τοιαύτην ἄγνοιαν, ἵνα ἀνύποπτον εἰσαγάγῃ τὸ σκάνδαλον, μήτι τοῦτο οἶδα, φησὶν, ὅτι ἔστι καλὸν καὶ ἁπλῶς ἦλθον, ἀλλ' οἶδα. οὐκ ἐστιν οὕτω, φησὶν, οὐκ οἶδα μὲν τοῦ διαβόλου τὰ ἔργα, τοιαῦτα δὲ ῥάπτοντος τοὺς λογισμούς, καὶ τοιαύτας ἀγνοίας; ὅτου καὶ ὁ ὄφις ἔλεγε, πῶς ὅτι Εἶπε, φησὶν, ὑμῖν ὁ Θεός; διότι τοῦ, πάντων κούσας, δὲ καλῶς ἤκουσα μὴ φαγεῖν ὑμᾶς ἀπὸ παντὸς ξύλου. καὶ γυνὴ νομίσασα ἄγνοιαν εἶναι), διορθοῦται τὸν λέξιν. οὐχ ὅτι, φησὶν, Εἶπεν· οὐκ Εἶπεν ὁ Θεὸς μὴ φαγεῖν ἀπὸ παντὸς ξύλου, ἀλλ' ἀπὸ παντὸς μὲν ξύλου ἐπέτρεψε, ἀπὸ δὲ ἑνὸς ἐκώλυσεν. Εἶπε γὰρ ἡμῖν, μὴ φάγητε, ἵνα μὴ ἀποθάνητε. ἔδοξε μεμαθηκέναι ὁ οὐκ ἤδει. λοιπὸν οὐχ ὑπωπτεύετο ὡς ἐγκαπάσκυος, καὶ λέγει αὐτῇ· οὐ θανάτῳ ἀποθανεῖσθε. ἴδε ἄλλο ψεῦδος. τοῦ γὰρ Θεοῦ Εἰπόντος, ἣ δ' ἂν ἡμέρᾳ φάγητε, θανάτῳ ἀποθανεῖσθε, λέγει ὁ διάβολος, οὐκ ἀποθανεῖσθε· τοῦτο δεύτερον ἐψεύσατο. ᾔδει γὰρ ὁ Θεὸς, φησὶν, ὅτι ἢ αὐ ἡμέρᾳ φάγητε, ἔσεσθε ὡς θεοί. ἴδε πάλιν ψεῦδος. ὅρα τοῦ ἐγκαλέσαι καιρὸν ἔχει ὁ διάβολος. ᾔδει" προσμένετε καὶ καταπύρᾳ τῷ κόσμῳ" τοῦ πλούτου. καὶ ὅπῃ ἐμμένετον (ὡς κ. προσμένετε κ' τὸ ψεῦδος
προσῆκον) πολυτελείᾳ ἐγείρᾳ τῷ κόσμῳ, προσλαβὼν ὡς ἐν διηγήματι κατέστρεψεν εἰς τὰς ἀκοὰς τῆς γυναικὸς ἔμφασιν τοῦ εἶναι) πολλοὺς θεούς. ἀλλ' ὁ ὢ τῆς κακίας τεχνίτης ὅτου προκατέστρεψε τοῦ ἔννοιαν τοῦ θεοῦ· ὁ δὲ Θεὸς προσυδώς, ἀκουόμενος τοῦ πλούτου τοῦ μέλλοντος μὴ λαληθῆναι διὰ θεσπίου στόματος, ἵνα μὴ προφάσει λογικῆς φωνῆς προσθεοῦ φθέγξηται, ἀλλὰ προφητικοῦ στόματος ὄφεως· ἵνα πάλιν στόμα λαλοῦν προσθεοῦ εἰδώλων, διὰ στόματος "ἀνάκ. κ. τῷ
του ἀπεικάζηται. οἶδα ὅτι ἐν τῇ φωνῇ συνεπώσκετο, καὶ τοῦ ἐννοίας τοῦ ἀγίας τοῦ γραφοῦ ἁρπάζετο. μηδεὶς οὖν προσθεῖ ⓦ κόπτου τῆς φωνῆς ἀχολείσθω, ἀλλὰ προσθεῖ τοῦ τῆν νοημοσύνην κ. διὰ δύναμιν. Ἤδει γάρ, φησὶν, ὁ Θεὸς, ὅτι ἢ ἂν ἡμέρᾳ φάγητε, ἔσεσθε ὡς θεοί, γινώσκοντες καλὸν καὶ πονηρόν. λέγουσι πολλοὶ, καὶ μάλιστα ⓤ τῷ Πορφυρίῳ ἀκολουθήσαντες, ἐν οἷς χριστιανοῖς συλλεφθέντες καὶ τοῦ θείου δόγματος πολλοὺς ἀποστήσαντι, λέγουσι τοίνυν, Διὰ τί ὁ Θεὸς ἀπηγόρευσε τοῦ γνῶσιν τοῦ καλοῦ πονηροῦ; ἕως, ὃ πονηροῦ ἀπηγόρευσε δίχα τοῦ καλοῦ; Εἰ πάντα γάρ, ἀπὸ τοῦ ξύλου τοῦ εἰδέναι καλὸν καὶ πονηρόν μὴ φάγητε, κωλύει, φησὶν, αὐτοὺς τοῦ εἰδέναι ὃ κακόν· δίχα τοῦ καὶ ὃ ἀγαθόν; ἀεὶ τὰ κακὰ καθ' ἑαυτὰς τεχνάζεται, ἐν οἷς λαοὺς καθ' ἑαυτὰς δίδωσι. διὰ τοῦ γνῶσιν κωλύει ὁ Θεὸς τοῦ καλοῦ· Εἶχε γὰρ αὐτοὺς ὁ Ἀδὰμ καὶ πρὸ τοῦ φαγεῖν. Εἰ γὰρ μὴ Εἶχε γνῶσιν, πῶς γνωρίζει τοῦ γυμνώσεως; πῶς φησιολογεῖ, ὀστοῦν ἐκ τῶν ὀστῶν μου, καὶ σὰρξ ἐκ τῆς σαρκός μου; πῶς ἡ γυνὴ προφητεύει μέλλοντα, αὕτη κληθήσεται γυνή, ὅτι ἐκ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς ἐλήφθη· διότι τοῦτο καταλείψει ἄνθρωπος ⓦ πατέρα αὐτοῦ ἐν τοῦ μητέρα, καὶ τὰ λοιπά; ἐσαεὶ τὰ οἶδε, καὶ οὐκ "ἤδει ὃ καλόν. ⓦ Θεὸν ἤδη, ἐν τοῦ Θεοῦ ἑτέρᾳ, γνῶσιν εἶχεν, οἰόμενα ἐπίδηκε ἐσαεὶ τὰ· πῶς οὐκ Εἶχε γνῶσιν καλοῦ; τί οὖν ὅστις; οὐ τοῦ γνῶσιν κωλύει ὁ Θεὸς τοῦ καλοῦ, ἀλλὰ θέλει μὴ ἐν) ἐξ τοῦ ἀγαθοῦ τοῦ γνῶσιν τοῦ κακοῦ. λύω ἢ ὃ σόφισμα τῆς ἀπειθείας ἀπὸ τῆν γραφῆν. λέγει Παῦλος, Οὐ δυνάσθε ποτήριον Κυρίου πίειν, καὶ ποτήριον δαιμονίων. ἃ δὲ α. Κορ. ι. κα.
δύο ἐκώλυσεν, ἀλλ' ἡγίασε ἑαυτὸν ὃ ἅγιον, ἀπέρριψε ἢ τὸ σφαῖς καὶ βέβηλον. ὅτω καὶ ὁ σωτήρ Οὐ δυνάσθε Θεῷ δουλεύειν καὶ μαμωνᾷ. ἐξ τοῦ αὐτοῦ καὶ Θεῷ δουλεύειν ἐν δαίμονι, ἀδύνατον. Ματθ. ϛ. κδ.
ὅπως ὁ Θεὸς ἐκώλυσε λαβεῖν γνῶσιν τοῦ πονηροῦ, ἵνα μὴ μίγῃ) ἐξ τοῦ ἀγαθοῦ καὶ ἡ γνῶσις τοῦ κακοῦ. λοιπὸν ἐπαῦσα προσέχωμεν. ἐπὶ τί ἢ ὅλως ἐκλήθη ξύλον γνώσεως καλοῦ καὶ πονηροῦ; οὐ τοιαύτην Εἶχε φύσιν, ἀλλὰ τοιαύτην ἐπέθηκεν ἐπιθήσιν. τὸ ἴδιωμα τῆς γραφῆς λέγω. οἷον λέγω· ἐκλήθη ἐν τῇ ἐρήμῳ πέτρα ὕδατος, ὕδωρ ἀπολυτρώσεως. ἐδοκίμασά σε ἐπὶ ὕδατος ἀντιλογίας. ἆρα τὸ ὕδωρ τοιαύτην Εἶχε φύσιν, ὡς Εἰς ἀντιλογίαν φέρειν τὸν λαόν; ἐπὶ τί οὖν Μωϋσῆς πιὼν οὐκ ἀπέστη τοῦ Θεοῦ, ὥσπερ ὃν ἐκλήθη τὸ ὕδωρ, ἀντιλογίας Ψαλ. π. ε.

γίας

τῆς γυναικός. ἐκείνη ἡ ἐξήγησις τὴν φιλίαν ἔλυσε. φιλίαν λέγω, οὐ τὴν λογικήν, ἀλλὰ τὴν ἀλόγου γνώσεως. ὥσπερ σήμερον ἐσβέννυται κόσμου φιλίας φῆμα, οὐ λέγω, ἀλλὰ φυσικῇ κινήσει· οὕτω δὲ ὁ ὄφις ὑπῆρξε τῷ Θεῷ. ὡς οὖν ἔχων πολλὴν οἰκειότητα, ὤφθη τῷ Διαβόλῳ ὡς ὀργανον. ἰδὼν οὖν Ἀδὰμ χαίροντα τὸν ὄφιν καὶ χαίροντα ὑπερσαίνοντα, καὶ πολλὰ τῶν ἀνθρωπίνων μιμούμενον, ἐπείσθη ὁ τῆς κακίας τεχνίτης, ὅπερ ἦν 5
δόλιος καὶ λέγειν, Διὰ τῶν ἰδίων ποιήσει. ἐπεὶ δὲ ἔδει γνῶναι διὰ τῶν ἀλλοτρίων, ἐὰν μὴ διὰ τῶν οἰκείων· καθὼς εἶπεν ὁ σωτήρ· Ἔξωθεν τῷ ἀνθρώπῳ οὐδὲν κοινὸν ἐστὶν αὐτόν. Ἀλλὰ τοίνυν, διὰ τὸ ὄφεως ἔμφασιν ποιῆσαι τῷ Ἀδάμ. ποίησον καὶ τὸν ὑμέτερον ἀγαπητὸν μή· πρόφασις περισχεῖν τοὺς λεγομένους. οὐκ ἔστι δὲ τυχὸν ζήτημα. πολλοὶ γὰρ ζητοῦσι, πῶς ἐλάλησεν ὁ ὄφις· ἆρα ἀνθρωπίνῃ φωνῇ, ἢ συρισμῷ ὄφεως, καὶ εἰσέπεσεν ἡ Εὔα. ὁ Ἀδὰμ περὶ τῆς παραδόσεως ἐπεπλήρωτο σοφίας καὶ συνέσεως καὶ περιττείας. εἰσέπεσεν ὅσον εἶχε σοφίαν, ὅτι ἐπέρχεται ἀνθρωπος εἷς, διδάσκαλον μὴ λαβών, παρὰ μηδενὸς ἀνθρώπου διδαχθείς, θήραν οἰόμενα ὅλοις τοῖς πετεινοῖς, καὶ τοῖς ζώοις, καὶ τοῖς ἑρπετοῖς, καὶ τοῖς θηρίοις, καὶ πᾶσιν ἁπλῶς. διαζωγράφησον σὺ τὴν θήραν σε τὰ εἴδη, καὶ γλῦπ· ἵνα ᾖ σωτόμως εἶπω, τοσαῦτα ἔθνεσι οἰόμενα, ὅσα σήμερον ἡμεῖς μετὰ τὸ πιεῖν δυτεραῖσαν οὐ δυνάμεθα. ὅτι οὖν περιέσχεν ὁ Θεὸς τὰ ζῶα τῷ ἀνθρώπῳ, ὡς σοφὸς καὶ ἔχων Θεοῦ πνεῦμα, τὸν ἐκάστου ἰδιότητα ἔλεπτι. περισχεῖν οὖν τὸν ὄφιν ὡς φρονιμώτερον, ὡς αἰσθησιν ἔχοντα, ὡς νοουμένην ἀπὸ τῶν μελημάτων. οὕτως ἔχοντος τοῦ Ἀδὰμ, οὐκ εἰσέπεσεν ὁ διάβολος ἐν τῷ ὄφεως τὸ φρόνιμον, καὶ τῷ Ἀδὰμ τὸ περίλυπον. εἶχε γὰρ περὶ τοῦ ὄφεως ὡς ζωικόν. λαλοῦν οὖν δι' αὐτοῦ, ἵνα πείσῃ ὁ Ἀδὰμ, ὅτι φρόνιμος ὢν ὁ ὄφις, καταρθώσει καὶ ὃ μιμήσασθαι τὸν τοῦ ἀνθρώπου φωνόν. περισχεῖται τοίνυν ὁ ὄφις. οὐδαμοῦ δὲ ἡ γραφὴ εἶπε τοῦτο, ὅτι ὁ διάβολος ἐν τῷ ὄφει ἐλάλησεν, ἀλλὰ διὰ Μωϋσῆς ἁπλῶς· πρόσεχε τὸν ἰσραήλ. περίσχες, παράκλητε, μὴ ἀκριβείας. Παῦλος δεύτερος ὢν ἐν τῷ παραδείσῳ, οὐδὲ γοῦν ἔλυσε τὴν λέξιν, ἀλλὰ λέγει· Ἐμνησθυσάμην ὑμᾶς ἐν αὐτῷ, πρέπον ἀγαπητῷ παραπέσαι τῷ Χριστῷ· Φοβοῦμαι δὲ μήπως ὡς ὁ ὄφις Εὔαν ἐξηπάτησεν ἐν τῇ πανουργίᾳ αὐτοῦ· διὰ τοῦτο εἶπεν, ὅτι ὁ διάβολος. πιστὸς ὢν τῶν γραφῶν φύλαξ, ἐπιτρέπτης γραφῶν, παραδότης γραφῶν, ἑρμηνευτὴς γραφῶν. οὐκ ἠθέλησε λύσαι τὴν λέξιν, ἵνα μὴ λύσῃ τῶν γραφῶν τὴν τάξιν, ἀλλὰ τῇ ἐποχῇ τῆς ἀσπείας ἔλυσε. Φοβοῦμαι, φησὶ, μήπως ὡς ὁ ὄφις Εὔαν ἐξηπάτησεν ἐν τῇ πανουργίᾳ αὐτοῦ, οὕτω φθαρῇ τὰ νοήματα ὑμῶν. οὕτω πῶς; μὴ γὰρ ἐφοβήθη Παῦλος μὴ πάλιν ὁ ὄφις ἔλθῃ, καὶ ἀπατήσῃ τινάς; ἀλλ' οἶδα, φησὶ, ὅτι ὁ μὲν ὄφις οὐ φαίνεται ἐκφανὴς, ὁ δὲ ἐν αὐτῷ ἐνεργήσας φαίνεται. ἀλλ' ὁ μὲν Παῦλος, ὡς πιστὸς ὢν πρέπτης, καὶ τῶν ἁγίων γραφῶν φύλαξ, οὐ πρέπτεται τὴν λέξιν, ἀλλ' ἐφάπτεται τῆς ἐποχῆς· αὐτὸς δὲ ὁ τῶν ἀρχαίων καὶ τῶν νέων ἐξ ὧν μαθόντων διασώσας ἑκάστης φωνῆς τὴν ἀσπείαν, ἵνα μή τις ὅτι ὁ ὄφις ἀνενέγκῃ τὸ αὐλητήριον, ἀλλ' ὅτι τὸν ἐνεργήσαντα. λέγει οὖν ὁ Χριστὸς τοῖς Ἰουδαίοις, ὅτι εἶπεν αὐτοῖς, Ἡμεῖς ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐσμεν, Εἰ ἦτε ἐκ τοῦ Θεοῦ, τὰ ἔργα ἂν ὃ πλήρωμα τοῦ Θεοῦ ἐποιεῖτε ἂν· νῦν δὲ ἐκ τοῦ πατρὸς ὑμῶν ἐστὶ τοῦ Διαβόλου. εἶπε τὸν διάβολον, ἐπὶ πλέον εἰσάγει τὸ ἰσχύειν· ἐκεῖνος, φησὶν, ἀνθρωποκτόνος ἦν ἀπ' ἀρχῆς. καὶ ὁ μὲν οἰκέτης, ὡς οἰκέτης, ἑρμηνεύσει· ὁ δὲ διασώστης, ὡς διασώστης, ἐδίδαξεν, ἔλυσε τὸν φοβούμενα τὸν Ἀδάμ. οὐκ εἶπεν ἁπλῶς, φονεὺς ἦν, ἀλλ', ἀνθρωποκτόνος. καὶ γὰρ ἵνα δείξῃ, ἀλλὰ διὰ ἐκείνου πέμπει ἀνθρωπον. Καὶ ἐν τῇ ἀληθείᾳ, φησὶν, οὐκ ἔστηκεν, ὅτι φύσις ἐστί. βλέπε πῶς ἑρμηνεύσει· καὶ ὅτι διάβολός ἐστι, καὶ φύσις ἐστί. καὶ πῶς ἐφυσιώθη; εἶπεν ὁ ὄφις τῇ γυναικί· Τί ὅτι εἶπεν ὑμῖν ὁ Θεὸς μὴ φαγεῖν ἀπὸ παντὸς ξύλου; εἶδες πῶς φύσις ἦν. ὁ Θεὸς εἶπεν, ἀπὸ παντὸς ξύλου φάγεσθε, ἀπὸ δ' ἑνὸς μὴ φάγητε· ὁ φύσις λέγει, διὰ τί εἶπεν ὁ Θεὸς ἀπὸ παντὸς ξύλου μὴ φαγεῖν

ὑμᾶς

Ἀδὰμ πᾶσα ἡ γῆ· ἵνα ὃ ἐξαίρετον αὐτῷ οἰκητήριον ὁ παράδεισος. ἔξω δὲ αὐτὸν ἦν ἔξω τοῦ παραδείσου βαδίζειν· ἀλλὰ τὰ ἔξω τοῦ παραδείσου οὐ τὴν οἰκησιν τοῦ ἀνθρώπου ἀφώρισεν, ἀλλὰ τοῖς ἀλόγοις, τοῖς κτίσμασι, τοῖς τετράποσι, τοῖς θηρίοις, τοῖς ἑρπετοῖς. ἵνα δὲ αὐτὸν βασιλικὴν ἀπολαύσῃ πανταχοῦ τὸ τέρμα ὁ παράδεισος. Διὰ τοῦτο ὁ Θεὸς ἤγαγε πρὸς τὸν Ἀδὰμ τὰ ζῶα, ὡς κεχαρισμένα αὐτῷ. οὐ γὰρ πώποτε πρόσεται τὰ δοῦλα τῶν δεσποτῶν, ἀλλ' ὅταν αὐτῶν ᾖ χρεία. ὥρμα δὴ τὰ ζῶα, ἡ βύθιος ἐξεβλήθη· ἔμφιε δὲ ὁ Ἀδὰμ ἐν τῷ παραδείσῳ. λοιπὸν ἐν ζωῇ τὰ τῶν ἀκρίδων κατάμοσον μάθωμεν. ἐπορεύετο τοῖς ἀλόγοις ἡ προσοικείωσις τῷ Ἀδάμ, ἵνα "συναναπαύωνται, καὶ συναναστρέφωνται" αὐτῷ. οἷον λέγω· ὥσπερ ποιμὴν τρέφει ξύλινα μὲν φορεῖα (ἵνα γὰρ ξύλα τὰ τρέφοντα αὐτὸν εἰς ὃ ζῇ, ἵνα ξύλα τὰ δεικνύοντα αὐτὸν εἰς ὃ δεῖ ζῆν, ἵνα ξύλον ὁ φυλάττων αὐτὸν εἰς ὃ ἀεὶ ζῇν) οὕτω καὶ τὰ ζῶα τὰ ἀλόγως τρέφεσθαι αὐτῷ ἐδόθησαν αὐτῷ ὀχήματα· μία εἰς βρῶσιν (οὐκ αὐτῷ δὲ μόνῳ, ἀλλὰ καὶ τῇ κοινῇ ἀφώρισται φύσει) μία εἰς βρῶσιν, ἄλλη εἰς ὑποζύγιον, ἄλλη εἰς ψυχαγωγίαν. εἰς, εἰς βρῶσιν μὲν τὰ νῦν θυόμενα· εἰς ὑποζύγιον ἵπποι, κάμηλοι, ὄνοι, βόες, καὶ ἄλλα τὰ ὑπηρετοῦντα· εἰς ψυχαγωγίαν τὰ μιμητὰ ζῶα, αἱ φωναὶ τὰ ὁρίζουσαν τὴν ἀεὶ αἱ φαιδραί, αἱ δὲ καὶ αἱ ἀχαὶ δηλήσεσι. ὥσπερ γὰρ σῶμα μὴ τὸν κάμνοντα, ἐὰν μὴ ἀποδύσηται τὸν πόνον, οὐκ ἀντέχει τοὺς ἐπιόντας πόνους· οὕτω καὶ ψυχὴ τοῦ τῆς ἀρετῆς πόνου ἀποδυομένη, ἐὰν μὴ ταῖς ἡδείαις ὄψεσι ψυχαγωγηθῇ, οὐκ ἂν δέξαιτο τοὺς τοῦ τόνου τῆς ἀρετῆς. ὅταν ἴδῃ ὁ Θεὸς κάμνουσαν ψυχήν, ψυχαγωγεῖ αὐτὴν διὰ τῶν ἡδέων· οἷς γὰρ καὶ ἐφ' ἡμῶν πολλάκις γὰρ ἐξ ἀγορᾶς ἐπανελθὼν ὁ ἄνθρωπος, καὶ μείαις λύπαις ἐδιάπληκτος τὴν ψυχήν, καὶ ζωηρᾷ ὄψει πολλάκις βαρείας, καὶ ἀφορήτους ἐδέξατο συμφορᾶς καὶ "ζημίας, ἐλθὼν εἰς τὴν οἰκίαν ἐν εἴσει παιδίου ψυχαγωγίᾳ, καὶ τὸ σκληρὸν τῆς πάσης ἀμέλει τὸ ἀπαλὸν τῆς ἀθυμίας. ὅπερ γὰρ αὐτὸν ἀθυμοῦντα οὐ γυνὴ ἐδύνατο παραμυθήσασθαι, ἀλλὰ παιδίον παραμυθησάμενον, ὡς ἄκρως ἔχουσα τὸν παραμυθίου, οὐκ οἰκέτης πολλὰ παραμυθήσασθαι, ἀλλὰ ὁ Θεὸς τὴν ἁπλῆν φύσιν τὴν συγγιγνομένην ἀξιοῖ μιμεῖσθαι ἐξ ὧν οὐκ οἶδε, καὶ δι' αὐτῆς ἀμέλει τὸν ἐκ τῶν πόνων κεκμηκότα ψυχήν. οἰκέτης ἐὰν προσγελάσῃ, νομίζει τις ἐπιγελᾶν τῇ ὕβρει τὸ δεσπότου· ἡ γυνὴ ἐὰν γελάσῃ, νομίζει τις αἰσθήσιν εἶναι τὸν συμφορᾶς· τὸ παιδίον αὐτὸ τοῦτο ἴσχει τὸν γελασμὸν ἀφ' ἑαυτοῦ ἐκ τῆς φύσεως ἀκεραίστατα· καὶ πολλάκις "ἃ μὴ ἴσχυσαν φίλοι συμβουλεύοντες, σοφοὶ νουθετοῦντες, ἴσχυσε παιδίου γελάσαι μόνου, "λύσαι τὸν πᾶσαν συμφοράν. καὶ λοιπὸν ἡ ψυχὴ ἐν αὐτῇ τῇ ἀκμῇ τῆς λύπης, ὁρᾷ τὸ παιδίον, καὶ τὰς ἀρχὰς ἀνανεύει, καὶ ἀπωθεῖται τὸν ἄκρως ψυχαγωγίαν· ἕλκεται δὲ τῇ παραμυθίᾳ, ἐὰν ὅταν πολλάκις ὑπεκλίπῃ τὸ ἅμμα, ἁρπάζεται τὸν ἀθυμίαν. ἵνα δὲ ἀναλέξωμαι παῖδα, ἀποτίθεται τὸν λύσσαν, καὶ φησι, τοῦτόν μοι "ἀφείσεται, ὁ Θεὸς μόνον, ἐὰν ἀδικῇς μοι λόγῳ τῶν ἄλλων. εἶδες πῶς καὶ ἀπὸ τῆς τυχούσης ἐγκείρει ὁ Θεὸς τὴν ψυχὴν τὸν παραμυθίαν; ἐπεὶ δὲ μόνος ἦν ὁ Ἀδὰμ ἐν τῷ παραδείσῳ, ἀφίλητον ἔχων, ἀγείτονα, ἀσυζήτητον, εἰσήγαγεν αὐτῷ ὁ Θεὸς τὰ ζῶα εἰς ψυχαγωγίαν αὐτοῦ· οἷς ὥσπερ ὅτι σήμερον τὰ ζῶα τὰ μιμητά, τὰ μὲν μιμήματα σχήματα, τὰ δὲ φωνήν. οἷς, μιμεῖται τὰ σχήματα τῶν ἀνθρώπων πίθηκος, ἀλλὰ ὅσα πρόσωπα· φωνὴν ψίττακος ἢ ἕτερα τοιαῦτα φθέγγεται. εἶχον οὖν ψυχαγωγίαν τὸν παρὰ τῶν ἀλόγων, τὴν μὲν κεκραδωκότων, τὴν δὲ ἄλλων ἀπομιμητῶν. πολλῶν τοίνυν ὄντων τῶν πλησιαζόντων αὐτῷ τὸν παραμυθίαν, ὁ ὄφις φρονιμώτατος ἦν πάντων τῶν θηρίων τῶν ὑπὸ τὸν οὐρανόν· καθὼς εἶπεν ἡ γραφή· Ὁ δὲ ὄφις ἦν φρονιμώτατος πάντων τῶν θηρίων ὧν ἐποίησε Κύριος ὁ Θεός. ἦν οὖν καὶ τῶν μιμητῶν μιμητότερος, καὶ τῶν ἀπομιμητῶν ἐπιτηδειότερος. μὴ προσέχῃς τῇ τῶν ὀνομάτων, ὅπερ ἐγὼ φθέγγομαι, καὶ βδελυττόμενα. οὐκ ἦν οὕτως ἀπ' ἀρχῆς. φίλος ἦν ὁ ὄφις, καὶ τῶν ἀπομιμητῶν καὶ ἀνθρώπων ἐγγύτερος. τίς οὖν αὐτὸν ἐξέβαλε ποιήσας ἢ τῆς Θεοῦ ἀποφάσεως; Ἐπιχαιρεκάκους γὰρ οὐ ἀπὸ πάντων τῶν θηρίων, ἐξέβαλε θῆλυ καὶ ἄρρεν μόνους καὶ ἡ αὐτὰ μόνους καὶ τὸν

χ. ἀκρίδων κατάμονον.
χ. ἐπιτήδειος
χ. θῆναι, χ αὐλίν.
χ. ἐξαρκεῖ
χ. ἀθυμίαν
ἰσ. ὁ
χ. μεταξὺ λόν
ἰσ. χαίσεται
ἰσ. πιεῖται
Γεν. γ. ε.
Γεν. γ. ιδ.

Ἰάκωβος εἰς τὸ μνημεῖον, ζητοῦντες τὸ σῶμα, καὶ οὐχ εὗρον, ἀλλ' εὗρον ἱμάτια ἐντετυλιγμένα· ἵνα διιχθῇ, ὅτι μὴ τὴν ἀνάστασιν τοῦ Χριστοῦ, ἀποσύλεται ὁ ἀντὶ τοῦ ἀρχαῖον ἔνδυμα τοῦ Ἀδάμ, καὶ ἦν ἐκτὸς ἱματίων, ὁ γυμνός, ἀλλ' ἡμφιεσμένος. ἦρθη Χριστὸς, καὶ ἀποδύεται τὰ ἱμάτια ἃ ἐνεδύσατο ὁ Ἀδάμ, καὶ ἰδοὺ γυμνὸς, καὶ γυμνὸς οὐκ ἐβλέπετο. μὴ τὴν ἀνάστασιν γυναῖκες τὰ ἱμάτια βλέπουσιν ἐρριμμένα. Μαρθα καὶ Μαρία ὁρῶσιν αὐτὰ, γνωρίζουσι, προσαιτοῦσι, ὁ γυμνὸς ὁ βλέπουσι. πόθεν ἀποδίδυται τὰ ἱμάτια; ἔρριψε γὰρ ἐν ᾧ τάφῳ, τὰ προῦτα ἱμάτια ἐμείσατο σταπῶται. πόθεν οὖν ἀποδίδυται; πόθεν ὁ γυμνὸς, ὁ γυμνός; καὶ ὃ ἄλλο ζητῶ. Διὰ τί εἶδον τὰ ἱμάτια ἐν τῷ σινδόνα εἰς ἓν μέρος, καὶ ὃ σουδάριον ὁ ἐξαμέρος, ᾧ ἡ κεφαλὴ ἐδέδετο ἡ σωτήριος; ἵνα διιχθῇ ἡ ἀγία χάρις, ὅτι ὁ μὴ θρύψου ἡ αὐάστασις, ὁ ὄφις ἔμελλοι φημίζειν Ἰουδαίοι, ὅτι ἐκλάπη ὑπὸ τῶν μαθητῶν, καταλιμπάνει τὰ ἱμάτια αὐτοῦ ἐν τῷ τάφῳ. ὁ γὰρ κλέπτων νεκρὸν, μὴ τὰ ἱματίων κλέπτει. ἰδοὺ ὁ ἰδεῖν Ⓦ σωτῆρα ἐξελήνυθα ἐκ τοῦ τάφου, ὡς Ⓦ Ἰωσὴφ ἐκ τοῦ οἴκου τῆς Αἰγυπτίας. ὁ βλέπει τὴν διαφοράν. μὴ τὴν δυάσιν ὤφθη Χριστὸς γυμνὸς, ἐν Πέτρος γυμνός· ἀλλ' ὁ μὲν εἶχε τὴν ἀθανασίαν, ὁ δὲ ἰδοὺ ἐπὶ θνητός. Ἰησοῦς εἰσῆκει πρὸς Ⓦ αὐτοὺς, ὁ δόξαν ἡμφιεσμένος, λέγων, Παιδία μήτι προσφάγιον ἔχετε; ὁ, λέγουσιν, οὐκ ἔχομεν· ὁ γὰρ ἐγνώρισαν ἀδύν. Εἶπα λέγει, Βάλλετε εἰς τὰ δεξιὰ μέρη τοῦ πλοίου. ἔβαλον, ἐν ἐδύναντο πολὺ πλῆθος. γνωρίζει Ἰωάννης, ὁ λέγει τῷ Πέτρῳ, ὁ Κύριός ἐστιν. ὡς θαύματος. ἀπὸ τῆς φωνῆς οὐκ ἐγνώρισαν, ἀλλ' ἀπὸ τῶν ἔργων. ὁ ἔλαβέ, φησι, ὁ Πέτρος Ⓦ ἐπενδύτην. ἰδοὺ γὰρ γυμνός. ὁ θνητὸν σῶμα αἰσχύνεται, ὁ ἀθάνατον οὐκ αἰσχύνεται. ἀλλὰ τῷ ἐνδύσαντι ἡμᾶς δόξαν, ᾧ ἐνδύσαντι τὸν οἰκουμβρίαν ἀθανασίαν, τούτῳ προσαπόσωμεν, τὸν καθιστῶσωμεν, ἵνα ἐνδύσῃ ἡμᾶς πίστιν, ἐλπίδα σωτηρίας, δόξαν τὴν ἐν Χριστῷ· ὅτι τῷ πατρὶ ἡ δόξα ζὺν τῷ μονογενεῖ ὑῷ καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ιω. κ. τ. ς. Ιω. κα. ς.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΚΤΗΝ ΗΜΕΡΑΝ ΤΗΣ ΚΟΣΜΟΠΟΙΪΑΣ, καὶ εἰς τὸν προπλάσεως, καὶ εἰς Ⓦ ὄφιν, καὶ εἰς τὸ ξύλον τῆς γνώσεως, καὶ εἰς τὴν ἐν τῷ παραδείσῳ διατριβὴν καὶ προσομιλίαν τοῦ Θεοῦ μετὰ τοῦ Ἀδάμ. Λογ. ς.

ΠΕρε πάλιν τῆς ἐπαγγελίας ἀγωνίζωμεθα, καὶ τὴν κατὰ Ⓦ παράδεισον ὑπόθεσιν εἰς τέλος ἐξαιτούμεθα. Εἰ γὰρ καὶ ἀφόρητον ἐγένετο καιρὸν τὸν Ⓦ Ἀδὰμ ἐκβληθῆναι τοῦ παραδείσου, πολλῷ μᾶλλον ἔσται καιρὸν τὸν ἡμᾶς ἐκβεβλῆσθαι τῆς μνήμης τοῦ παραδείσου. ἀγωνίζωμεθα οὖν τῆς ἀναθέσεως, μὴ κοπιοῖς λόγοις τὴν ἐξέτασιν ὑπὸ τῆς ἐψευτες, ἀλλ' ἀπὸ αὐτῆς τῆς ἁγίας γραφῆς τὴν ἀπορουμένων τὴν λύσιν λαμβάνοντες. ὁ γὰρ νοῦν καὶ Ⓦ φρονῶν ὡς βούλεται, ἑαυτὸν ἀπατᾷ· ὁ δὲ τῆς γραφῆς μανθάνων τὴν ἀπορουμένων τὴν λύσιν, αὐτὸν ἔχει τὸν ἀληθῆ ἑαυτῆς διδάσκαλον. ἐπεὶ τοίνυν πολλοὶ καὶ τὴν πιστῶν ἀγωνιῶντες ἀπορουσι, καὶ τὴν ἀπίστων ἀγνοοῦντες βλασφημοῦσιν, ἵνα καὶ τοῖς ἁγίοις δῶμεν τὸν πληροφορίαν, καὶ τοῖς ἀπίστοις Ⓦ ἔλεγχον, ἀγωνίζωμεθα τῇ δυνάμει τοῦ ἡμετέραν, παρακαλέσαντες τὸν Θεὸν μᾶλλον ὑμῶν χορηγῆσαι τῆς ἀληθείας τὸν ἀφορισμόν. ὅπως μὲν οὖν ὁ παράδεισος κατεσκευάσθη, ὅπως σώματι διεπλάσθη, ὅπως ψυχὴ ἐκ τοῦ Θεοῦ δημιουργηθεῖσα ἐνεβλήθη αὐτῷ τῷ σώματι, ὅπως τὸν παράδεισον ἔλαχε κατοικητήριον, εἰ καὶ μὴ κατ' ἀξίαν, ἀλλ' οὖν γε ὅσον τῇ δυνάμει ἡμετέραν, ἱκανῶς προείρηται. λοιπὸν ἴδωμεν τὸν καιρὸν τὸν λόγον τοῦ ἐξόδου μὲν ὃν Ἀδὰμ

γ. παράνυμφος μέσος.

χ. ἀκολουθίας

χ. ἐκβάλλειν

χ. σφετερίζονται

χ. ὁ λόγος χαρίσηται

νῶ ὀσοιῶ ἐκ τῶ ὀςῶν μου. πόθεν ἤδη, εἰ μὴ πνεῦμα ἅγιον ἀπεκάλυψε; Διὰ τί οὖν ἀφ' ἑτέρου ὀστοῦ, καὶ ὄτι σάρξ; ὅπερ ἀφ' ἑτέρου πλευρᾶς ἔλαβεν ὁ ἐξ αὐτοῦ. Αὕτη, φησί, κληθήσεται γυνή, ὅτι ἐκ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς ἐλήφθη αὕτη. ἀφαιρετικὰ γὰρ ἀφαιρεθέντα, εἶπε τὰ πρόσθετα, λέγει γὰρ μέλλοντα, ἀντὶ τούτου καταλείψει ἄνθρωπος ⟨W⟩ πατέρα αὐτοῦ, καὶ τὴν μητέρα. Οὐδέπω γάμος, καὶ πόθεν πατὴρ καὶ μήτηρ; πάλιν ἀκυέτωσαν αἱρετικοί. ἠθέλησεν ὁ Θεὸς ποιῆσαι ᾧ Ἀδὰμ τὴν γυναῖκα. ἐπιβάλλει ἔκστασιν ὅπερ ⟨W⟩ Ἀδὰμ, καὶ ὕπνωσε. πρῶτον ῥῆμα Θεοῦ ἀρχαῖον, καινὴν ἐλάμβανε τῆς φύσεως· ἐπαίδευσεν ἀπὸ τοῦ ἀφέτου, πῶς δεῖ ἀπομερίζεσθαι ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου τὸ πλάσμα. ἐπιβάλλει ὁ Θεὸς ᾧ Ἀδὰμ ὕπνον. θαυμαστὸν φάρμακον· ⟨W⟩ καινὸν λέγω, καθ' ὃν ὁ γάμος. ὕπνος ἔκστασις λέγεται, ὅπερ καὶ ὥσπερ ἔξω ἑαυτῆς γίνεται ὁ ἄνθρωπος. ἔσω ἡ ψυχή, καὶ οὐκ ἔσω ὅλη· οὐκ ἀναθάλπεται, ὑπνοῦσι, ἀκούουσα οὐκ ἀκούει. ὥσπερ σήμερον λέγομεν, ἐκστάσει ἐχρήσατο, ἔξω τῶν φαντασμάτων γινόμενος· ὅπως ἡ ψυχὴ ὅταν ἔξω γένηται τῆς αἰσθήσεως, εἰς ἐκστάσει ὄντι. καὶ ὕπνωσε, φησί, καὶ ἔλαβεν ὁ Θεὸς μίαν τῶν πλευρῶν αὐτοῦ. ἐρωτᾷ αὖθις αἱρετικοί· ταῦτα· πῶς ἔλαβεν ὁ Θεός; πῶς οὐκ ἤλγησεν ὁ Ἀδάμ; πῶς οὐκ ὠδυνήθη; μία θρὶξ ἀπαναῖ) ἀπὸ τοῦ σώματος, καὶ ὀδυνᾶται· καὶ ὑπνοῦ τις ἢ εἰς τὸ βάθος, ἵστατο ὀδυνᾶται ἐξυπνίζει) ὁ καθεύδων. τοσοῦτον μέγος ἐπαίρει), τοσαῦτα πλευρὰ ἀπαερᾶτε), καὶ οὐκ ἐξυπνίζει) ὁ καθεύδων; οὐκ ἀπέπασεν αὐτοῦ βία, ἵνα ἐξυπνισθῇ, οὐκ ἀπεσπάραξεν· ἀλλὰ ἤλγησε μὲν γραφὴ ὃ ζώνυμοι δέξαι τοῦ τι χρῆται, λέγει, ἔλαβεν. ἐλύθησαν ⟨@⟩ ἁρμοὶ, καὶ οὐκ ἤθετο· ἔλαβε τὴν πλευράν, ὥσπερ ἔλαβε ⟨W⟩ χοῦν. Εἰ ἰῶ ἄλλος ὁ ἁρμόσας, καὶ ἄλλος ὁ λύσας, μάχη ἰῶ· εἰ ᾗ ὁ δήσας ἔλυσεν, ἠδέως πως ἔλυσεν. ἔλαβε τὴν πλευράν, καὶ ἀντιπλήρωσε σάρκα ἀντ' αὐτῆς. πόθεν ἀντιπλήρωσεν; οὐκ τοῦ ἄλλου σώματος ἐέλκυσεν; ἀλλὰ πόθεν σῶμα ἐλκόμενον λεπτότερον ἦ; πῶς αὐτὸ πλήρωσε; καὶ ὠδεί σώματος λαλεῖται, καὶ ἀνοοῦμεν· ὠδεὶ Θεοῦ λαλεῖται, καὶ πολυτραγμονοῦμεν; ὃ ᾠκοδόμησε Κύριος τὴν πλευράν, ἰῶ ἔλαβεν ἀπὸ τοῦ Ἀδὰμ, εἰς γυναῖκα. πόθεν ὀφθαλμοὶ ἀπὸ πλευρᾶς ἐπάγησαν; πόθεν καρδία λογιζομένη; πόθεν γλῶσσα φθεγγομένη; πῶς διεπάθη ἀπὸ πλευρᾶς ἔντερον; πῶς ἐγένετο ἀπὸ πλευρᾶς ἦπαρ; ταῦτα πῶς ἐγένετο οὐκ ἰσχύεις καταλαβεῖν, καὶ ⟨W⟩ τολμᾷ τὴν πολυτραγμονίαν; ἀλλὰ τὴν εἰκόνα Χριστοῦ βλέπε πάσχοντος. ὃ πρότερον ἔλαβεν ὁ Θεὸς ἀπὸ τοῦ Ἀδὰμ τὴν πλευράν, ἕως ὅτε ὕπνου αὐτῷ ἐπέβαλε. δέχῃ τί; ἀπὸ πλευρᾶς ἡ ἁμαρτία ἔμελλε γίνεσθαι ἡ διὰ τῆς γυναικὸς εἰσελθοῦσα. ἦλθεν ὁ σωτὴρ ἀπὸ πλευρᾶς φέρων ὕδωρ καὶ αἷμα· ὕδωρ ἀπὸ πλυσμοῦ καὶ ἁμαρτήματα, αἷμα πρόσεχον ἡμῖν τὸ μυστήριον. ὅρα τὸν τύπον. ἐκτινάσσοντος τοῦ Ἀδὰμ, πλευρὰ ἐλαμβάνετο. ὕπνου βαθέος τῷ σώματι τοῦ Χριστοῦ, ἡ πλευρὰ ἐκόπη, ἵνα λύσῃ τὴν ἀρχαίαν τραγῳδίαν τὴν νέαν ἱστορίαν· ὕπνῳ ᾗ λέγω τῷ ἐν σταυρῷ. ᾠκοδόμησε τὴν πλευρὰν εἰς γυναῖκα, ἤγαγε αὐτὴν πρὸς ⟨W⟩ Ἀδάμ. ὦ τῆς φιλανθρωπίας τοῦ διαστήματος. πόσα ποιῇς; πλάττει, διέρριπται, ἁρμόζει τὰ ζῶα, ἐμφαγωγῇ. ὅπερ γὰρ καὶ ὁ Ἀδὰμ ὡς ὀρφανὸς ἰῶ, καὶ ἡ Εὔα πρόγονος ὡσαύτως οὐκ ἔχουσα πατέρα ἢ μητέρα πληροῦσι τὴν τάξιν, ὁ Θεὸς πληροῖ πατρὸς καὶ μητρὸς τάξιν. καὶ ὅρα τὸν νόμον. πᾶσα γὰρ φωνὴ Θεοῦ ἀρχαία καινὴ ὄντι τῆς φύσεως. ἤγαγε ὁ Θεὸς τὴν γυναῖκα πρὸς τὸν Ἀδάμ, καὶ ἔμεινε τοῦτο νόμος ἕως τῆς σήμερον, τὴν γυναῖκα γαμεῖσθαι τῷ ἀνδρὶ, καὶ τὸν ἄνδρα πρὸς τὴν γυναῖκα συμφοιτᾷ. Ἦσαν γυμνοὶ, καὶ οὐκ ἠσχύνοντο. ὁ καινὸν κλίνει, ὁ νόμος βοᾷ· πόθεν αἰσχύνεται ὁ ἀνὴρ ἐκτὸς τῆς ἰδίας γυναικός· πόθεν αἰδεῖται ἡ γυνὴ ἐκτὸς τοῦ ἰδίου ἀνδρός. καὶ τοῦτο μὲν εἶπον χρὴ τὸν νόμον. ὃ δ' αἴτιον τοῦ μὴ αἰσχύνεσθαι" τῷ μείζω, ἀγαπασίαν ἦσαν ἀλλήλοις ὅλοι, δόξαν ἐκολίσθοις. καὶ ζωηχάρει ἡ δόξα βλέπεσθαι τὰ γυμνά. αὕτη γὰρ ἔσκεπε τὴν γυμνότητα. ποῦ δυνὴ πάλιν ἰδεῖν ἄνθρωπον γυμνὸν καὶ μὴ αἰσχυνόμενον; ἐν τῷ Χριστῷ αὖθι βλέπεσθαι. ἦλθεν ὁ Πέτρος καὶ Ἰωάννης

ἰσ. ὅτι τοῦτο. μεῖζον ἦν. ἀλ).

ποιὸς ⟨Ν⟩ Αδὰμ ἰδεῖν τί καλέσει αὐτά. καὶ πᾶν ὃ ἐκάλεσεν Αδὰμ, τοῦτο ὄνομα αὐτοῦ. βλέπε ὅτι ἐποίησεν αὐτοὺς κατ' εἰκόνα, ἠθέλησεν εἰς ὄψιν προσενέγκαι ⟨Ε⟩ τῷ πατρὶ, καὶ δόξαι ἀληθῶς ὅτι φέρει τὴν εἰκόνα τῆς σοφίας. καὶ βλέπει ⟨Ο⟩ θαυμαστόν. ὁ Θεὸς προετύπωσεν ἑαυτῷ τὰ ὀνόματα· ἐβούλετο γὰρ δόξαι δόξῃ τῆς εἰκόνος, ὅτι συμφωνεῖ τὰ Αδὰμ τὰ δόγματα τοῖς τοῦ Θεοῦ βουλήμασιν. ἀμέλει βυλομένη ἡ γραφὴ δόξαι ὅτι ταῦτα, ἃ ἔθηκεν, ὁ Θεὸς προῴσισε, φησί· Καὶ πᾶν ὃ ἐκάλεσεν Αδὰμ, τοῦτο ὄνομα αὐτοῦ· αὐτὴ τοῦ, προῴσισε τοῦτο, ὁ Θεὸς ἐδόξασεν. ἀλλ' εἰς ὃ προκείμενον ἐπανέλθωμεν. εἰσήκει ὁ Αδὰμ, καὶ ὁ Θεὸς προσήγαγεν αὐτῷ τὰ ζῶα, καὶ οὐχ ὑπεῖξε ⟨Ε⟩ προσάγειν ᾧ δούλῳ ὁ δεσπότης. καὶ ἐὰν ἀκούσωσιν αἱρετικοὶ, ὅτι Χριστὸς ἡμᾶς προσάγει ᾧ πατρὶ, οὐδέως λέξουσι, ὁρᾶς ὅτι δοῦλός ἐστι; ἦκαλῶ αὐτὰ προῒς τὸν Αδὰμ· εἰσῆκει ὁ δοῦλος κρίνων, καὶ ὁ δεσπότης προσάγων, καὶ ὁ Θεὸς μὴ ᾧ Αδὰμ προσάγειν οὐχ ὑπεῖξε· Χριστὸς γὰρ ἐὰν ἀκούσωσι προσάγοντα ᾧ πατρὶ, εἰς ὑπηρέτην λαξεν ἕλκυσιν. ἐὰν εἴπῃ ὁ σωτὴρ, Οὐδεὶς ἔρχε⟨Ε⟩ται πρὸς τὸν πατέρα, εἰ μὴ δι' ἐμοῦ, οὐδέως ⟨Ν⟩ αἱρετικοὶ ὀρθὰ τὰ ὦτα, μᾶλλον δὲ τὰ φρένα. τῷ Αδὰμ προσάγων ὁ Θεὸς τὰ ζῶα, οὐκ ἔστιν αὐτῷ ὑπηρέτης· Θεὸς Θεῷ ἐὰν προσάγῃ, ὑπηρέτου τάξιν ἔχει· ἵνα δὲ μὴ ὀρέξῃ σε τὴν ὑποσιν ἡ ἄγνοια τῶν λόγων, ἐγὼ οἶδα καὶ ἐγὼ προσάγοντα ᾧ πατρὶ, καὶ ⟨Ν⟩ πατέρα ᾧ ἐγώ. καὶ γὰρ εἶπεν, Οὐδεὶς ἔρχεται πρὸς τὸν πατέρα, εἰ μὴ δι' ἐμοῦ· ὁ αὖθις πάλιν, Οὐδεὶς ἔρχεται πρός με, εἰ μὴ ὁ πατήρ μου ὁ οὐράνιος ἑλκύσῃ αὐτόν. ἀλλ', ὅπερ ἔφθην εἰπών, οἶδα προῒς. ἀλλὰ συγχεῖς τῇ ὑποθέσει ⟨Χ⟩ τὸ ῥῆμα· συμβαίνει δέ ποτε μὴ ἀκηκοέναι· διὸ καὶ νῦν λέγω. ἐνόησον πόσα ἐστὶ τὰ τετράποδα. ἀλλ' ἐνόησον τὰ πτηνὰ, τὰ ἄγρια, τὰ δὲ ὄρεσι, τὰ δὲ πεδίοις, τὰ δὲ Γαλατίᾳ, τὰ δὲ Ἰνδίᾳ, τὰ δὲ ὅλοις τοῖς κλίμασι τῆς οἰκουμένης. πάλιν ἑρπετὰ γῆς, τὰ εἴδη, τὰ πετεινὰ ὅλα, τὰ ὑγρὰ ὅλα, τὰ δὲ θαλάσσης, τὰ δὲ λίμναις, τὰ δὲ ποταμοῖς. ὅλα ταῦτα πρόσαγε, καὶ ἐκάστῳ ὄνομα ἐπῆλθ' Αδὰμ, καὶ ὁ Θεὸς οὐκ ἀντέφησε, ἀλλ' ἐπήνεσε. μυριάδες ὀνομάτων, καὶ ⟨Χ⟩ συγχεῖ ὁ Θεός· εἰ ὄνομα λέγει ὁ Θεὸς, μάρτυρα ἐξ οὐρανοῦ, Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου, ⟨Ε⟩ ᾧδε χαρά φωνὴ αἱρετικοὶ τὴν φωνὴν εἰ ὀνόματι μαρτυρήσαν, ἐκείνῃ τὴν ἁγίαν φωνὴν τὴν μυρία ὀνόματα δεξαμένην καὶ μὴ ᾧδε χαράξασαι. προῒσιν τὰ ζῶα καὶ ὠνομάσθη. λοιπὸν εἰσῆκει ὡς βασιλεύς. ὥσπερ ἐὰν στρατηγήσῃ, σφραγῖδι βασιλικῇ σημειοῦται· οὕτως ὅτε ἦλθεν αὐτῷ τὴν διανοητὸν ᾠδὴν δίδυα, ποιεῖ ὀνόματα θεῖα, ὡς διανοητά. ὀνόματα γὰρ οὐ τίθησιν, ἢ δεσπότης μόνος καὶ πατήρ. προῒστε. τῶν ὀνομάτων ἃ μὲν ἔθηκεν ὁ Θεὸς, ἃ δὲ ὁ Αδάμ. καὶ ὁ μὲν Θεὸς ἐκάλεσεν ἡμέραν, γῆν, θάλασσαν, στερέωμα, ἡμέραν, φῶς, νύκτα, καρπὸν, βοτάνην, χόρτον, ξύλα· τὰ γῆν δὲ καὶ τὰ πετεινὰ ὁ Αδὰμ εἶπε, ταῶα, ἄστεα, μόχθον, προῒσαν. σὺ δὲ τὰ εἴδη, σκόπει τὰ γῆν, ἵνα μὴ ψεύσηται τὸ ῥῆμα τοῦ εἰπόντος, ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν. ὁ Θεὸς ὀνόματα τίθησι τοῖς φωστῆρσι, τὴν Ἄρκτον, ⟨Ν⟩ Ωρίωνα, τὴν Πλειάδα, ⟨Ν⟩ Ἑσπερον, ⟨Ν⟩ Φωσφόρον· ταῦτα πρόσαγε ὁ Θεὸς ὠνόμασεν. μάρτυρεῖ Δαβὶδ λέγων, Ὁ ἀριθμῶν πλῆθος ἄστρων, καὶ πᾶσιν αὐτοῖς ὀνόματα καλῶν. Θεὸς ὀνόματοποιεῖ τὰ αὖω, Αδὰμ τὰ ὀπίσω γῆς. καλεῖ ὁ Θεὸς ἡμέραν, γῆν, πάντα τὰ ἄλλα· καλεῖ ⟨Ν⟩ Αδὰμ, πῦρ, ἄνθρωπον. ὁ Αδὰμ τί καλεῖ; ὄνομα τοῖς κτίσεσι, τοῖς ἑρπετοῖς, τοῖς θηρίοις. καλεῖ ὄνομα ξύλον ὁ Αδὰμ, ὀστοῦν, σάρκα, ὡδὶ τὴς γυναικὸς λέγων· τοῦτο νῦν ὀστοῦν ἐκ τῶν ὀστῶν μου, καὶ σὰρξ ἐκ τῆς σαρκός μου. ὁ γὰρ Θεὸς ὅτε αὐτὸν ἔπλασεν, οὐκ εἶπεν, ὅτι ἐξ ὀστέων αὐτὸν ἔπλασε καὶ σαρκός. πάλιν ὁ Θεὸς λέγει, ἄρρεν· οὗτος λέγει, ἀνήρ· Θεὸς λέγει, θῆλυ· οὗτος λέγει, γυνή. καὶ ὃ θαυμαστὸν, ὅτε πνεύματος ἁγίου ἐπεπλήρωτο, καὶ οὐδέπω ἐπὶ τῶν ᾠδῶν ὁ ἄθλιος, ἀλλ' ἔγκειτο χαρίτος, ἡ προφητεία, ἐπὶ ἡμέρᾳ ὅτε τῆς ὑμετέρας ἀγάπης, ὁλοκλήρου ὄντος αὐτοῦ. ἤδη γὰρ τὰ προλαβόντα, ἤδη τὰ ἐσόμενα. πῶς τὰ πρόσω εἶδεν ὁ σώματι ἐξωθεν ὄντος ἡ φαντασία· ἀλλ' ὅτε τὸ πνεῦμα εἶχε, λέγει, τοῦτο

Ιωαν. ιδ. ς. — ἴσ. λείπει ἔχουσι

Ιωαν. ς μδ. ξι.

Ματθ. γ. ιζ.

Ψαλμ. ρμς. ε.

τοῦ ἀπτῆχας τῆς ἱερωσύνης, ὅπῃ ὁ ἱερεὺς ἐφόρει πίταλον χρυσοῦν, ᾧ ἐπιγέγραπτο τὸ τοῦ Θεοῦ ὄνομα· ἢ δώδεκα λίθοι ἦσαν ὅτι τοῦ ἔθνους τοῦ ἱερέως· Σαρδίου, τοπάζιον, σμάραγδος, ἄνθραξ, σάπφειρος, ἰάσπις, ἀχάτης, ἀμέθυσος, χρυσόλιθος, χηρύλλιος, ὀνύχιον. ἐκ τῶν δώδεκα λίθων τούτων ὁ προφήτης ἀφώρισε τὴν ἱερατικὴν φυλήν· ὁ ἄνθραξ τὴν βασιλικήν. διὰ τί; ὅπῃ πυρὸς ἴδιόν ἐστι καίειν καὶ φωτίζειν, καὶ βασιλέως ἴδιόν ἐστιν εὐεργετεῖν καὶ καλλύνειν. τίθησι τὴν Ρουβὴμ τοῦ προφήτου φυλὴν ἐν ᾧ Σαρδίῳ, τὴν Συμεὼν ἐν ᾧ τοπαζίῳ, ᾧ Λαβὶ ἐν ᾧ προφήτου λίθῳ, ᾧ Ἰούδα, ἐξ οὗ ὁ Χριστός, ἐν ᾧ ἀνθρακι τῷ πυρί. ἀμέθυστος Ησαΐας μὲν πλουσίους χρόνους λέγει τῇ Ἱερουσαλήμ· Ἐπὶ τοῦ χάρτου μου ἐζωγράφησά σε τὰ τείχη, ἢ ἐνώπιόν μου εἶ διαπαντός. ἰδοὺ ἑτοιμάζω σοι ἄνθρακα ᾧ λίθους σου, ᾧ σαπφείρους τὰ θεμέλιά σου. Ἰδοὺ γάρ, φησι, τίθημι ἐν Σιὼν λίθον ἀκρογωνιαῖον, ἐκλεκτὸν, ἔντιμον, ἢ ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ οὐ μὴ καταισχυνθῇ. ὁ τοίνυν ἄνθραξ ἀφώρισται τῇ βασιλικῇ φυλῇ, ὁ προφήτης τῇ ἱερατικῇ· δεῖ γὰρ προφήτην κἀγὼ, τῆς ἱερωσύνης. ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ ἐκείνου ἀφορίζονται τίνες πηγαὶ ποταμῶν. Διὰ τί οὖν τὸ ὕδωρ αὐτοῦ ἐστιν; ζητοῦσι γὰρ οἱ φιλομαθεῖς, εἰ ἀπὸ ἑνὸς ποταμοῦ, ἢ μιᾶς πηγῆς, διὰ τί μὴ μία ποιότης πάντων. τί οὖν ἐστι; μεταλαμβάνουσι τῆς γῆς, ἢ τῆς ποιότητος τῶν τόπων, δι' ὧν πορεύονται. ὥσπερ ἢ αὐλὸς τὸ ὕδωρ μίαν ἔχει φύσιν ἢ ποιότητα· ἀλλ' ἐὰν συμβεβρεχῇ ἀψίνθῳ, ἄλλην ποιότητα ποιεῖ, ἐὰν σίνηθι, ἄλλην, ἐὰν πηγάνῳ, ἄλλην· ἢ ἡ μὲν φύσις, μία, αἱ δὲ ὕλαι μεταποιοῦσι· οὕτω δὲ ὅτι τοῦ ποταμοῦ· ὅπῃ διὰ ξύλων ὀδόντων τόπων, ὁ μὲν διὰ γῆς ἑτέρας ἔχούσης ποιότητα, ὁ δὲ διὰ ἑτέρας, ποιοῦσι ταῖς τόποις, ἐκ τῆς θέσεως τῶν τόπων· ἐποίησε τὸν ποταμούς. λοιπὸν ποιεῖ τὸ τοῦ παραδείσου πρῶτον δένδρον καλὸν εἰς ἔδεσιν, ἐκ ὡραῖον εἰς βρῶσιν. προφυλάττει τὸν παράπτωτον τὴν ἀπολογίαν. ὅπῃ γὰρ τοῖς γυναικὸς εἶπεν, Οτι εἶδεν ἡ γυνὴ ὅτι ξύλον ὅτι καλὸν εἰς ὅρασιν, ἐκ ὡραῖον εἰς βρῶσιν, ἵνα μή τις νομίσῃ ὅτι παρὰ τὰ ἄλλα ξύλα ἐκεῖνο μόνον ἦν ὠφέλιμον, ταύτην τὴν ἀρετὴν ἐμφυτεύσαι πᾶσιν, ὅτι ὠφέλιμα ἦν τῇ ὄψει καὶ καλὰ σφόδρα· ἵνα μάθῃς ὅτι οὐ διὰ ἔνδειαν πρόβλεψεν, ἀλλ' ἀφθονίαν ἔχων ἐξεπέμψεν. Καὶ τὸ ξύλον, φησὶ, τῆς ζωῆς ἐν μέσῳ τοῦ παραδείσου, ἐκ τὸ ξύλον τοῦ γινώσκειν καλὸν ἐκ πονηρόν. πῶς Διαφορὰ ξύλων· ἐκεῖνο ἐδόθη αὐτῷ, ἵνα ζῇ, τοῦτο, ἵνα ἀεὶ ζῇ. Εἶχεν οὖν τὸ ζῆν, ἐξ ὧν ἐπέτρεψεν· εἶχε τὸ δὲ ζῆν, ἐξ ὧν ἐκώλυσεν. Ἵνα γὰρ δι' ζῆσαι μὴ ἀπολόμενον μόνον ὧν οὐκ ἐκώλυσε· μὴ ἀπολώμενον ἢ ὧν ἐκώλυσεν, ἀλλ' ζῆσαι. τοῦτο ἵνα δι' ζῆσαι, τῷ Θεῷ πειθόμενος. ἔκειτο δὲ ξύλον τῆς ζωῆς ἐν μέσῳ τοῦ παραδείσου, ὥσπερ βεβαίωσις· δὲ ξύλον τῆς γνώσεως, ὡς πάλαισμα, ὡς γυμνάσιον. φυλαξάμενος τὸν ἐντολὸν ὅτι τοῦτο τὸ ξύλον, λαμβάνεις δὲ βεβαίωσιν. ἢ ὅρα δὲ θαυμαστόν· ὅλα τὰ ξύλα τοῦ παραδείσου, κύκλῳ πόντων γοῦν κομῶντα, πόντων βρύοντα· τὰ δύο μόνον ἐν μέσῳ γυμνάσιον ἵνα ἐν σταδίῳ· τὰ κύκλῳ ὄφελος. ἀλλ' ὁ τῆς παραδείσου ἢ τοῦ δένδρου χωρὶς ἑτέρῳ ταμιεύεσθαι χωρὶς δὲ ἦν προκείμενον, ἄλλο Θεὸς ἐν ζῶα ὅλα πρὸς ᾧ Αδάμ. ἀκούσωσαν οἱ αἱρετικοί. ἐκ μὴ θαυμάσῃς, εἰ διὰ ἑκάστης λέξεως καὶ διὰ ἑκάστης φωνῆς ὁ πρὸς τοὺς αἱρετικοὺς ἀποστείλας λόγος. Διὰ πάσης γὰρ προφάσεως κατηγορωσι οἱ τῆς βασιλείας τῆς δοξασθείσης ἐπαιρόμενοι. λίθος ἐκ τοῦ τείχους βοᾷ, οὐ λέγω, λίθος ἀπὸ γραφῆς, ἵνα τὸ εἰ, ἢ μία χαρὰ οὐ προσλιμπάνει τοὺς αἱρετικοὺς ἀμείμπτους. διὰ πόντων κατηγορωσι οἱ ᾧ πόντων διαστάσεως ἀρτούμενοι. προσέσχε τοίνυν. ἰδοὺ ἰδοὺ θαῦμα ξένον, ᾧ Αδὰμ ἐζῶσι, ἢ ᾧ Θεοῦ ὡς ἀνθρώπου προστάγματα ᾧ Αδάμ. πάντα γὰρ ὁ Θεὸς τὰ ζῶα. ὧδε προσέσχε μὴ τῇ λέξει, ἀλλὰ τῇ οὐσίᾳ· φύσησι ᾧ Θεὸν ἐζῶσι, ἢ ᾧ Αδὰμ δικαιοῦσι. πάντα δὲ ὁ Θεὸς ὅλα· λέγει τῷ Αδάμ, φέρε εἴπωμεν, τί σοι δοκεῖ κληθῆναι τοῦτο; καλεῖσθω· λέων. ὁ Θεὸς, φησὶν, εἰσέπωσιν. Εἶτα οὖν τί; σοῦ ἔργον καλεῖσθω. καλῶς ἔταξας, ὁμοίως τοῦ κληθῆναι· ὁ Θεὸς ἐσφράγισε. λέγει γὰρ ἡ γραφή· πάντα δὲ αὐτὰ

χ. βηρύλλιος

χ. σαρδίφ.

Ησ. μθ' ιζ. καὶ νδ'. ια.

Ησ. κη'. ιϛ.

γ. ποιότητα (ἰσ. ποιῶν)) εἰ ποταμοί. ἢ, ἐποίησε

ἰσ. ἰῶ γὰρ ζῆσαι ἀπόλωλον ὃν ἐκώλυσε· μὴ ἀπόλωλον ἢ ὧν ἐκώλυσεν, ἀλλ' ζῆσαι. τοῦτο ἰῶ

χ'. λέων, φησίν. ὁ Θεὸς ἐτύπωσεν. ἰσ. λείπει, ὀνόματα, ἢ, ἔθεσαν

δίσω; εἰ δὲ καὶ χεῖρα ἰῶ ἐργάτου, πόθεν ἀρόσῃ; πόθεν τὰ ἄλλα τῆς γεωργίας ὄργανα; ἐργάζεσθαι δὲ καὶ φυλάττειν τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, καὶ πιστεύειν τῇ ἐντολῇ, τοῦτο Θεοῦ ἔργον ἰῶ. λέγει ὁ σωτήρ· Τοῦτο ἐστὶν ἔργον τοῦ Θεοῦ, ἵνα πιστεύητε εἰς ὃν ἀπέστειλεν ἐκεῖνος. ὥσπερ οὖν ὁ πιστεύσας τῷ Χριστῷ, ἔργον δέδωκεν, οὕτω ὁ πιστεύσας τῇ ἐντολῇ, ὅτι, ἐὰν ἅψηται, ἀποθνήσκει, ἐὰν δὲ μὴ ἅψηται, ζῇ. ἔργον ἰῶ τὸ πνευματικὸν λέγει ἡ τήρησις. Παύλου ἔργον ποῖον; μὴ γεωργὸς ἰῶ Παῦλος; μὴ ἐτέρου εἶχεν ἐργασίαν; ἀλλ' ὁ πανταχοῦ αὐτῷ ἔργον λέγεις ἦν, οὐ κήρυγμα ἰῶν; λέγει τοῖς μαθηταῖς· Τὸ ἔργον μου ὑμεῖς ἐστε τὸ Κυρίῳ. ἐργάζεσθαι φησιν αὐτὸ καὶ φυλάττειν. ἀπὸ τίνος; λῃστὴς οὐκ ἰῶ, ὁ πλοδίτης οὐκ ἦν, ὁ ὀπισθουλεύων οὐκ ἦν. ἀπὸ τίνος φυλάττειν; ἵνα φυλάξῃ αὐτὸ ἑαυτῷ· ἵνα μὴ πανδοκεὺς ἀπολέσῃ αὐτόν, φησὶν ἵνα τὸ ἐντολὴν φυλάττων, φυλάξῃ ἑαυτῷ τὸν παράδεισον. συνηκάμησε τῇ φωνῇ καὶ ἡ δρεπάνη, ἀνὰ τὸ νοηθὲν γεώμετρα. εἴθισται αὐτὸν ὁ μὲν παράδεισος. λοιπὸν σκιαγραφεῖ γραφὴ τὰ μέλοντα δηλοῦν τοὺς παραβαίνοντας. Ποταμὸς δὲ ἐκπορεύεται ἐξ Εδὲμ, ποτίζων τὸν παράδεισον. ἀπὸ τούτου μάθε, ὅτι οὐ κηπουρεῖς ἰῶ ὁ παράδεισος, μᾶλλον ἔχων μέγεθος. ποταμὸς ἐκπορεύεται ἐξ Εδὲμ, ποτίζων τὸν παράδεισον. ἐκεῖθεν μὲν ὁ πολίσας μερίζεται εἰς τέσσαρας ἀρχάς· εἰς τὸν Τίγριν, εἰς τὸν Νεῖλον, εἰς τὸν Εὐφράτην, εἰς τὸν τὴν γραφὴν λεγόμενον Φεισὼν, ὃν νῦν λέγουσι Δανούβιν. βλέπε μέγεθος ποταμοῦ μεριζομένου εἰς τέσσαρας· ἐκ ὁ τοιοῦτος μόνος ἀρδεύει τὸν παράδεισον. ἀλλὰ τοιοῦτος; μόνος ἰῶ Αδάμ· ἵνα χεῖρα ἰῶν τοσούτων; ἀλλ' οὐκ ἐνὶ μόνῳ ἐδίδετο, ἀλλὰ τοῖς πᾶσι τῆς οἰκουμένης ἐπιμάζετο, πατριάρχαις, ἀποστόλοις, διαγγελίαις, μάρτυσιν, ὁμολογηταῖς, ἁγίοις, πιστοῖς, ὀρθοδόξοις, διαπαντὸς πολιτευομένοις, πᾶσι τοῖς δικαίοις. εἰ γὰρ τῇ λῃστῇ ἐν μιᾷ ὥρᾳ ὁμολογήσαντι τὸν παράδεισον ὁ σωτὴρ ἐπηγγείλατο, λέγων, Σήμερον μετ' ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ παραδείσῳ· ὁκοπιάσας ἐκ νέας ἡλικίας Αβραάμ, Ισαάκ, Ιακὼβ, οἱ ἐκ τούτου πατριάρχαι, ἃ πρὸ τούτων πάντων κληρονομεῖ ὁ λῃστὴς τὸν παράδεισον. ποῖ οὖν ὁ Θεὸς τὰ ἔργα, οὐ πρὸς ὃ φαινόμενον, ἀλλὰ πρὸς ὃ πρεσβευόμενον. ἀλλὰ τοσούτου πλάτους γῆς ἐποίησε; ἀλλὰ τὸν Αδάμ, ἢ ἀλλὰ τοῦτον κατοικιοῦσε; ἐκεῖθεν ἀφορίζεται εἰς τέσσαρας ἀρχάς. οὐκ εἶπεν, εἰς τέσσαρα πλοίματα, ἀλλ', ἀρχάς, τετέσι, πηγάς· ὄνομα τῷ ἑνὶ Φεισὼν, ὃν ἀρτίως εἰρήκαμεν· εἶτα ὁ Γηὼν· οὗτός ἐστιν ὁ Νεῖλος. Γηὼν δὲ ἀρχαῖον αὐτὸ ὄνομα. μάρτυς Ἱερεμίας λέγων· Τί σοι καὶ τῇ ὁδῷ Αἰγύπτου τοῦ πιεῖν ὕδωρ Γηών; ὁ δὲ Ζωῦδα πρόσεστιν. νόμισον τοῦτον εἶναι τὸν παράδεισον. ἃ γὰρ ἐνταῦθα μᾶλλον, ἃ λέγω παραδίδοται. προέρχεται ποταμὸς πολὺς, πλούσιον τὰ μάλα ἔχων, καὶ ἀρδεύων τὸν παράδεισον. ἐκεῖθεν φέρεται εἰς ἀκατοίκητόν τινα χάος, καὶ δοκεῖ ἀκατόν τινα ἀπιέναι, ὡς οἶδεν ὁδὸν ὁ τρώσας διαπότης· καὶ λαθραίως ὑπὸ πολὺ τὸ ῥεῦμα, καὶ εἰς ἀφανεῖς τόπους ἀναδίδοται, καὶ βλέπεται ὁ μὲν εἰς τὴν Αἰθιοπίαν, ὁ δὲ εἰς δύσιν, ὁ δὲ εἰς ἀνατολὴν, τοῦ Θεοῦ οὕτω δόντος· ἀκατοίκητον ἔλκηθρον τὸ ῥεῦμα, καὶ ποιοῦντος ξένας πηγὰς τῷ προφήτῃ ποταμῷ. ἀλλὰ τί δὴ τοῦτο; ἵνα μὴ τοῖς ἔχουσι τὸν ποταμὸν ἀκολουθοῦντες ὕδωσι παράδεισον, ἵνα μὴ τοῖς ἀνθρώποις καταλήπτος. εἰ γὰρ ἐν ὁδεύσας, οὐδεὶς ἀν κύριος τῆς πλουσίου παράδεισον. ἀλλ' ὁ Θεὸς ἀπέκλεισε καὶ πόνοις καὶ πλουσίοις, ἵνα ἀρετῇ μόνοι εὕρωσι τὴν ὁδόν. πόσα ἔχομεν πατριάρχας, προφήτας, ἁγίους, ζητοῦντας παράδεισον, καὶ οὐχ εὗρον; ὁ λῃστὴς τὴν ὁδὸν οὐχ ὡδεύσας, ἀλλὰ πιστεύσας, ἀληθῶς εὗρε τὴν ὁδὸν, καὶ λέγοντα, Ἐγώ εἰμι ἡ ὁδός· εὗρε καὶ παράδεισον ἃ ἀπέκλεισεν ὁ παράδεισος προφήτῃ ἀνθρώπῳ. ζητῶ δὲ τὴν αἰτίαν δι' ἣν ὁ ἱστοριογράφος μνημονεύσας τοῦ προφήτου ποταμοῦ, εἶπεν, ὅτι Ἐκεῖ ἐστὶ τὸ χρυσίον τὸ καλὸν, καὶ ὁ ἀνθραξ, καὶ ὁ λίθος ὁ πρασινος. εἰ ὅλως ἐχωρογράφει τὴν οἰκουμένην, ἐχρῆν εἰπεῖν καὶ τὰ ἑκάστη χώρᾳ γινόμενα καλά. τοῦ σμαραγδους, τοῦ ὑακίνθους, τοῦ τοπάζιον, τοῦ αἱ διάφοραι τῶν ὑλῶν ὕλαι· ἀλλ' ἐπιλέγεται χρυσὸν καὶ δύο λίθους,

τὰ

Ιω. ε. κθ.

α. Κορ. θ. α.

ιε κῆπος

Ανν. κγ. μγ.

* *

χ. πνα

Ισρ. β ιη.

χ. -νῆμον

Ισ. ιδ. ε.

ιε. ξύλων

λὴν τῆς ψυχῆς. Οἶδα γὰρ ὅτι σὺ τάφῳ ἔταφη τὸ σῶμα; μὴ προσδοκήσῃς σὰρξ εἶναι τὸν ψυχικόν. οὐ γὰρ ἀπὸ γῆς ἐλήφθη, σὺν δὲ εἰς γῆν ἀπέρχεται. ἔστιν οὖν τὸν ἐλπίδα. διὰ τοῦτο καὶ ὁ τῶν Ἰεζεκιὴλ προφητεύει τὸν αἰάσασιν, ὅτι λέγει, τοῖς νεκροῖς ὀστέοις ἐλθέτω σῶμα. Εἶτά φησιν, Ἐκ τεσσάρων ἀνέμων ἐλθέτω τὸ πνεῦμα, καὶ εἰσελθέτω εἰς τοὺς νεκροὺς τούτους, καὶ ζησάτωσαν. οὕτω δὲ ὁ Δαβὶδ βοᾷ· Αἰτησάμενος τὸ πνεῦμα αὐτῶν, ἔκτισε- Ιεζεκ. λζ. θ. Ψαλ. ργ. λ.
φοισι, καὶ εἰς τὸ πρόσωπον αὐτῶν ὑπεστρέφοισι. ἐξαποστελεῖς τὸ πνεῦμά σου, καὶ κτισθήσονται, καὶ ἀνακαινίεις τὸ πρόσωπον τῆς γῆς. Εἶδες δημιουργὸν τὸ πνεῦμα, εἶδες συνεργὸν Θεοῦ; ἀλλ' εἰς τὸ προκείμενον ἐπανέλθωμεν. Ἐνεφύσησε. Διὰ τί ἐνεφύσησε, τὸ ἁπλοῦν τῆς ψυχῆς ἔδειξε· διὰ ὅτι πολυαρμόνιος. προέστιν λοιπὸν ὅπως ἐπαληθευθῇ ἡ δημιουργία, αἰνιττόμενος αὐτῷ ὁ Χριστὸς ὅτι οἰκονομίᾳ ἐπλάσθη Ἀδὰμ ἀπὸ γῆς· ἔπλασεν ὁ Χριστὸς ὃ τυφλοῦ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀπὸ πηλοῦ, ἵνα σὺ μάθῃς τὸν λαβόντα χοῦν ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ πλάσαντα. ἐνεφύσησεν ὁ Θεὸς εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Ἀδὰμ πνοὴν ζωῆς· ἐνεφύσησεν ὁ Χριστὸς εἰς τὰ πρόσωπα τῶν ἀποστόλων, καὶ λέγει, Λάβετε πνεῦμα ἅγιον. ὃ ἀπώλεσεν ἐμφύσημα ὁ Ἀδάμ, τοῦτο ὁ Χριστὸς ἀπέδωκε· καὶ ἐλθὲ πάλιν ὁ ἄνθρωπος εἰς ψυχὴν Ιωαν. κ. κβ.
ζῶσαν. προέστιν δὲ τοῦτο τῇ ἀληθείᾳ. Εἰ γὰρ ἡ κάμινος τῆς φωτὸς τὸ ὄργανον, ἀλλὰ τῇ ζωοποιῷ ἐλπίδι προσπέσωμεν, καὶ ταῖς τῶν ἀδελφῶν ἱκεσίαις ὑποτάξωμεν, πιστεύω δυ- ἰσ. ὑπετάγην
νηθῆναί μοι λέγει, ὃ διὰ τὴν ἐμὴν ἀξίαν, ἀλλὰ διὰ τὴν τῶν ἀκουόντων προθυμίαν. Εἰ καὶ οὐκ ἄξιοι τῶν ἁγίων ἐσμέν, ἀλλ' ἔπαθον καλοί τινα τοῦτα, καὶ ὑπὸ τῆς τοῦ σώματος ἀθυμίας σκυθρωπάζομεν. μάρτυρα Δαβὶδ λέγων· Ἐκπίασα χεῖλος, ἐβεγχίασεν ὁ λάρυγξ Ψαλ. ξη. δ.
μου. βέλτιον δὲ βεγχιάζοντα λέγει τὰ ὀρθά, ἢ ὀρθὸν ἔχοντα τὸν φωνὴν, διεσχαμμένην ἔχει τὴν ψυχήν. Ἐφύτευσεν ὁ Θεὸς παράδεισον ἐν Ἐδὲμ κατὰ ἀνατολάς. τί ἐστιν Ἐδέμ; Γεν. β. η.
Ἐδὲμ ἑρμηνεύεται τρυφή, ὡς δὲ εἴποι τις, ἐφύτευσε παράδεισον ἐν τρυφῇ, δηλονότι τῷ, ἐν τόπῳ τρυφερῷ, ἐν τόπῳ καλῷ. διὰ τοῦτο ὅτι τέλειον λέγει· Καὶ ἐξέβαλε τὸν Ἀδάμ, καὶ κατῴκισεν αὐτὸν ἀπέναντι τοῦ παραδείσου τῆς τρυφῆς. ἐφύτευσεν ὁ Θεὸς παράδεισον ἐν Ἐδὲμ
κατ' ἀνατολάς. Διὰ τί μὴ εἰς ἄλλο κλίμα, ἀλλὰ κατ' ἀνατολὰς ὁ παράδεισος; ὅθεν ἡ ἀρχὴ τοῦ δρόμου τῶν φωστήρων, σκάφους καὶ ἡ ἀρχὴ τῆς διαγωγῆς τῶν ἀνθρώπων. προμηνύει ὁ Θεὸς τὸ μέλλον· κατ' ἀνατολὰς ἐν τῷ παραδείσῳ ἵδρυσε Ⓜ ἄνθρωπον, ἵνα δύῃ, ὅπερ ὥσπερ οὗτοι Ⓜ φωστῆρες ἀνατέλλοντες πέφυκασιν εἰς δύσιν καὶ δυσμοῖσι, ὅτω καὶ τοῦτον δεῖ ἀπὸ ζωῆς εἰς θάνατον δραμεῖν, καὶ δῦσαι εἰς Ⓜ τύπον τῶν φωστήρων, καὶ ἄλλως ἀνατολὴ πάλιν λαβεῖν ἐξ ἀναστάσεως νεκρῶν. ἔδραμεν ὁ Ἀδὰμ εἰς δύσιν, ἔδυσεν εἰς τάφον, ἠκολούθησεν αὐτῷ τὰ προσήμαλα τῆς γῆς, καὶ ζωοτάφῳ τῷ δύσαντι. ἦλθεν ὁ Χριστὸς, καὶ ἐποίησεν ἀναπαύλας Ⓜ δύσαντας. διὰ τοῦτο λέγει ὁ προφήτης περὶ αὐτοῦ· Ἰδοὺ ἀνὴρ, ἀνατολὴ ὄνομα αὐτῷ, καὶ ὑποκάτωθεν αὐτοῦ ἀνατελεῖ, τετύχηκε, ἐκ τοῦ τάφου. ὁ τῷ Ἀ- Ζαχ. ς. ιβ.
δὰμ ἔδυσεν ὁ ἄνθρωπος, ὁ Χριστῷ ἀνέτειλε. μάρτυρεῖ Παῦλος· Ὥσπερ γὰρ ὁ τῷ Ἀ- χ. ἀνὴρ, χ. ἀνατελεῖ
δὰμ πάντες ἀποθνήσκουσιν, οὕτω καὶ ὁ τῷ Χριστῷ πάντες ζωοποιηθήσονται. ἔλαβεν ὁ Θε- α. Κορ. ιε. κβ.
ὸς τὸν ἄνθρωπον, ὃν ἐποίησε, καὶ ἔθετο αὐτὸν ὁ τῷ παραδείσῳ. εἰσωϊκησεν αὐτὸν εἰς ἕτοιμον οἶκον. ὥσπερ ὁ κύριος πάντα εἰς ἑτοιμασίαν, προέτοιμα παραδεικνύει τὸν οἶκον, καὶ τότε εἰσάγει τὸν κεκλημένον· ὅτω καὶ ὁ τοῦτο προετοιμάσας αὐτῷ ὁδηγήσας ἀξιοπρεπῶς, τὸν παράδεισον, καὶ ὅπως εἰσήγαγε τὸν κεκλημένον. ποῦ ἐστηλάθη; ὁ τῇ γῇ, ἔξω τοῦ παραδείσου. ὥσπερ γὰρ Ⓜ φωστῆρες ἀλλαχοῦ ἑστῶσι, καὶ ἐπέβησαν ὁ τῷ ὠκεανῷ· ὅτως ὁ Ἀδὰμ ἐστηλάθη ἔξω εἰς ἄλλον χῶρον, καὶ τότε εἰσωϊκίζεται εἰς τὸν παράδεισον. πόθεν τοῦτο; λέγει ἡ γραφὴ ὅτι τέλειον, ὅτι ἐξεβάλετο ὁ Ἀδάμ· καὶ ἐξαπίσης ἔλεγε ὁ Θεὸς τὸν Ἀδὰμ ὁπ τοῦ παραδεί- Γεν. γ. κδ.
σου τῆς τρυφῆς ἐργάζεσθαι τὸν χῶν, ἐξ οὗ ἐλήφθη. ἔθετο αὐτὸν ὁ τῷ παραδείσῳ
τῆς τρυφῆς ἐργάζεσθαι καὶ φυλάσσειν τὸν παράδεισον. τί γὰρ ἔλειπε τῷ παρα- χ. ἔλειπεν
δείσῳ;

Κολασ. Γ. 9. ὑμῶν οἰκτίρει. Εἶδες ποῦ ἡ Εἰκὼν; λείκνισι γὰρ ὁ Παῦλος τὴν Εἰκόνα. λέγει γάρ, Ἀποδύσασθε Ⓦ παλαιὸν ἄνθρωπον, καὶ ἐνδύσασθε Ⓦ νέον τὸν κτισθέντα εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας, κατ' Εἰκόνα τοῦ κτίσαντος αὐτόν. Εἶδες ὅτι ταῖς ἀρεταῖς ἐπιγράφεται ὁ, κατ'
Γεν. α. κς. Εἰκόνα ἐμεπέφην. ἐπὶ τίνι ἡ Εἰκών; ἐπὶ τῇ οὐσίᾳ πάλιν. Ἀρχέτωσαν τῶν ἰχθύων τῆς θαλάσσης, καὶ τῶν πετεινῶν τοῦ οὐρανοῦ, καὶ τῶν θηρίων, καὶ τῶν ἑρπετῶν, καὶ τῶν κτηνῶν, καὶ πάσης τῆς γῆς. ὡς τῆς τοῦ Θεοῦ ἀκολουθίας· ὡς τῆς τῶν ῥημάτων ἀκριβείας. ἆρα τί προῆτον ἐμνημόνευσιν, ἀρχέτωσαν τῶν ἰχθύων τῆς θαλάσσης; καὶ τὴν τάξιν τῆς δημιουργίας ἡ τάξις τῆς διακοσμίας. ὅπου προῆτοι ἐκ τῆς θαλάσσης ἐβλύοντο ἰχθύες καὶ πετηνά, μᾶλλον δὲ καὶ τὰ προῆτα ἠμύθμα. ἀρχέτωσαν τῶν ἰχθύων καὶ τῶν πετηνῶν, καὶ τότε τῶν θηρίων καὶ τῶν ἑρπετῶν καὶ τῶν κτηνῶν. εἶθεν καὶ
Ω. ἓν τῶν τῶν παιδ. μ. Ⓦ τρὶς παιδες βλασφημῶντες ἐν τῇ καμίνῳ, φυλάττουσι τὴν τάξιν. Εὐλογεῖτε θαλάσσαι καὶ ποταμοὶ τὸν Κύριον· βλογεῖτε κήτη, καὶ πάντα τὰ κινούμενα ἐν τοῖς ὕδασι τὸν Κύριον· βλογεῖτε πάντα τὰ πετηνὰ τοῦ οὐρανοῦ τὸν Κύριον· βλογεῖτε τὰ θηρία καὶ τὰ κτήνη· βλογεῖτε υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων. ἐπὶ μὲν οὖν καὶ ἕτερα ἐπιθεωρῆσαι, ἀλλ' εἰς ὃ προκείμενον ἐπανέλθωμεν. ἔπλασεν ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον. οὐκ εἶπεν ἁπλῶς ἐποίησεν, ἀλλ', ἔπλασε. πλάσις λέγεται διὰ τὴν εὐμορφείαν. ὡς ὅταν τις θεασάμενος προσώπων ἄμορφον, καλὸν πλάσμα λέγει. οὐκοῦν ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸ σῶμα ἁπλῶς ἐποίησε, ἀλλὰ καὶ προῆτο τὴν εὐμορφίαν καὶ τὴν χεῖρα· οἶδε, ὀφθαλμὸς δύο ἔχει, καὶ χεῖρα, καὶ εὐμορφίαν. καὶ γὰρ βλέπει, καὶ φαιδρωτέρα ὁ προσώπων, καὶ κοσμεῖ τὸν ὄψιν, καὶ ὁρᾷ πόρρω. ἡ ἀκοὴ ἔχει τὴν χεῖρα, ἔχει τὴν ὄψιν. ὁ γὰρ παρακείμενος κύμβαλον κοσμεῖ· ὁ ζῶον. ὁμοίως ἡ ῥὶς ἔχει τὴν ὀσφρησιν διαγκαίαν· ἀλλ' ἔχει καὶ τὰ ἄλλα ζῶα, ὥσπερ μεσότιχον δὲ πληροῦντα τὴν εὐμορφίαν. τοῦτο γὰρ ἀνθρώπου ἴδιον ἀρχή. τὰ γὰρ ἄλλα ζῶα μυκτῆρας οὐκ ἔχουσιν, ἀλλὰ
Ψαλ. ιβ. μίαν καθόλου τὴν ῥῖνα. τοῦτο γὰρ τὸ ἔπλασεν ὁ Θεός. διὸ καὶ Δαβὶδ· Ὁ φυτεύσας τὸ οὖς, οὐχὶ ἀκούει; ἢ ὁ πλάσας τὸν ὀφθαλμόν, οὐχὶ κατόψεται; ὅτου καὶ τὴν χεῖρα ἐποίησε πρὸς εὐμορφίαν, πρὸς χρῆσιν. καὶ ἵνα διέξω σοι πολλὰ εὐμορφίας, εἰ εἶπεν ἁπλῶς διακόσμησε. ἔδωκεν ὁ Θεὸς τῷ ἀνθρώπῳ, λέγω δή, τῷ ἀνδρί, καὶ τὴν ἄλλων καὶ μᾶλλον ἁρμονίαν. ἀνδρὶ μασὸς διὰ τί; διὰ τὴν εὐμορφίαν. ἔστω γὰρ γυναικὶ διὰ τὴν ἀναγκαίαν τῆς φύσεως, διὰ τὴν χορηγίαν τοῦ γάλακτος· ἀνδρὶ μασὸς διὰ τί; διὰ τὴν εὐμορφίαν, διὰ τὴν εὐκοσμίαν. ὥσπερ γὰρ τοῖς οἰκοδομήμασιν ἵνα μὴ ᾖ διὰ τὸ ἀναγκαῖον, ἵνα ᾖ διὰ τὴν εὐμορφίαν· οὕτως ὁ Θεὸς καὶ ἐκόσμησε τὸν ἄνθρωπον, καὶ προῆτο τὴν χεῖρα ἀπῄρισεν. ἔπλασεν οὖν, χοῦν λαβὼν ἀπὸ τῆς γῆς. μακάρια αἱ χριστιανῶν ἐλπίδες, ἃς ὑπισχνοῦμαι, ἃ ἀκούομεν. διὰ τί οὐκ εἶπεν, ἔλαβε βάλσι ἀπὸ τῆς γῆς; ἴσως τὸν σῶμα ἔπλασε, καὶ ὁ χειρὶ μὲν ἔφερε, δὲ βάλσι, ἀλλὰ χοῦν λαμβάνει; ὁ Θεὸς προῆτο τὰ μέλλοντα ὡς ὄντα. ὅπου προῆτο τὸ μέλλει τελευτᾶν τὸ ζῶον, καὶ εἰς χοῦν μεταβάλλεσθαι, προλαβὼν ἐν τῇ δημιουργίᾳ ἔδειξε τὴν ἐλπίδα τῆς ἀναστάσεως. λαμβάνει χοῦν ἀπὸ τῆς γῆς, ἵν', ὅταν ἴδῃς τὸ τάφῳ χῶν, μὴ ὅτι ὁ ἐκεῖνο πλάσας, καὶ τοῦτο ἀνίστησιν. ἔπλασε τὸν ἄνθρωπον, χοῦν λαβὼν ἀπὸ τῆς γῆς· καὶ ἐνεφύσησεν εἰς ὃ προσώπων αὐτῷ πνοὴν ζωῆς. βλέπε διαφορὰν ἀνθρώπων καὶ ἀλόγων. τὰ ἄλλα πάντα ποιεῖ ὁ Θεὸς, ὁμοῦ πάντα ἐπήγασεν, ὕδωρ τὸ σώματος καὶ τὸ ψυχῆς. προσέσχε, παρακαλῶ· ἐποίησε τὰ ἰκτά, ὁμοῦ σῶμα καὶ ψυχήν. ἐδαφογλύφου ἡ γῆ ζῶα· προῆλθεν ὁμοῦ ὕδωρ σωμάτων καὶ ἡ ψυχή. Ⓦ ἀνθρώπου πρὸ τοῦ σώματος προῆτον, εἶτα τὴν ψυχήν. ἆρα πάντα ἐλπίδα; οἷα ἡ πλάσις, τοιαύτη καὶ ἡ λύσις. τὰ ζῶα ἆρα τοῦτο διάστασιν οὐκ ἔχει, ὅπου ὡς ἐλήλυθεν, οὕτω καὶ ἀπῆλθεν· ὁμοῦ τὸ σῶμα καὶ ἡ ψυχὴ ἀφανίζεται. τὸ σῶμα τὸ ἀνθρώπου ἔλαβεν ἀπὸ τῆς γῆς, τὸν δὲ ψυχὸν αὐτὸς ἐδίδωσι, κτίσας, δημιουργήσας, οὐκ ἐκ τῆς ἰδίας οὐσίας ἐκβαλών, ἵν', ὅταν ἀπολάβῃ τὸ σῶμα, ἡ ὁ ἄνθρωπος, μὴ ἀπογνῶ-

μεν

ἀναπολὴ, δίλπα δύσις, ἄλφα ἄρκτος, μῶ μεσημβρία. καὶ ὃ ὄνομα, ἡ πλάγμματα μάρτυρά τῷ ἀνθρώπῳ μέλλοντι πληροῦν τὴν οἰκουμένην. καλεῖται τοίνυν τῇ Ἑβραΐδι φωνῇ πῦρ· ἐπεὶ τοίνυν πῦρ ἦλθε τὴν προσηγορίαν, οὐκ ὀκνεῖ ἡ γραφὴ καὶ τοὺς ἀγγέλους ἀνθρώπους καλεῖν. ὅτε γὰρ ἦλθον αἱ τρεῖς Μαρίαι ἐπὶ τὸ μνῆμα, λέγει. Ἰδοὺ παρέστησαν αὐταῖς δύο ἄνδρες. ἦσαν δὲ ἄγγελοι. καὶ ἄγγελοι δὲ οὐκ ἀγγέλους αὐτοῦ πυθόμενοι, καὶ οὐ λειτουργοὺς αὐτοῦ πῦρ φλέγον. καλεῖ αὖθις ἀνθρώπους, ὅπερ κοινὸν ἔχουσι τὴν ἔννοιαν τὸ ἄνθρωπος. Τί οὖν μάζεις; αὖθις ὁ Θεὸς καλεῖται πῦρ, καλεῖται ἄνθρωπος. λέγει ὁ σωτὴρ περὶ τοῦ ἰδίου παιδός· Ἀνθρώπος τις ἐποίησε δεῖπνον μέγα, καὶ ἀπέστειλε τοὺς δούλους αὐτοῦ, καὶ ἀπεκτάνθησαν οἱ δοῦλοι. καὶ (ἵνα ζωτέρω) εἶπεν ὁ ἄνθρωπος ἕκαστος, ἔτι ἕνα υἱὸν ἔχω, ἀποστελῶ αὐτὸν, μήποτε σεσηπώσι. τί βούλεται ἄνθρωπος περὶ τοῦ ὀνόματος τοῦ θεοῦ; οὐ γὰρ εἶπε περιβολικῶς, οὐκ εἶπεν, ὁμοία ἐστὶν, ἀλλ', ἀνθρώπῳ τινὶ. Λέγει τοῦτο Μωϋσῆς· Ὁ Θεὸς ἡμῶν πῦρ κατανάλισκον· καὶ ὁ σωτὴρ ἐλθὼν λέγει, Πῦρ ἦλθον βαλεῖν ἐπὶ τὴν γῆν. λαμβάνει τοίνυν ὀνόματα ἄξιον τοῦ πράγματος. ὅπερ γὰρ τὸ πῦρ (ὡς ἔφθην εἰπὼν) ἀπὸ μικροῦ μέγα γίνεται, καὶ ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ ὀλίγου καὶ πένητος οἰκουμένης ἐπλήρωσεν, ἐκλήθη ὁ ἄνθρωπος πῦρ. τοῦτο δέ γε τὸ, ποιήσωμεν ἄνθρωπον. τῇ γὰρ Ἑβραΐδι, ποιήσωμεν πῦρ. ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν. πολλοὶ ὑπέμειναν τὴν βλητὴν καὶ τὴν ζωὴν ψυχὴν ἀπαιδεύτων, ὅτι κατ' εἰκόνα Θεοῦ ὁ ἄνθρωπος, ὡς τοῦ Θεοῦ ῥῖνα ἔχοντος, ἢ ὀφθαλμοὺς τοιούτους, ἢ ὦτα τοιαῦτα, ἢ στόμα τοιοῦτον. ἐσφαλμένη ἡ καὶ ἄτοπος αὕτη ἡ δόξα. καὶ ἔστιν αἵρεσις ἕως σήμερον ἀνθρωπόμορφον λέγουσα τὸ θεῖον. ὅπερ γὰρ εἶπασιν, ὁ ὀφθαλμοὶ Κυρίου, καὶ τὰ ὦτα Κυρίου, καὶ ὠσφράνθη Κύριος, καὶ τὸ στόμα Κυρίου ἐλάλησε, καὶ ἡ χεὶρ Κυρίου ἐποίησε, καὶ οἱ πόδες τοῦ Θεοῦ ἔστησαν, ἐμολογοῦφησαν τὰ ἀσώματα, ἀγνοοῦντες τὴν ἄτοπον ἔννοιαν. λέγει ὁ Θεὸς, ἵνα μάθῃς ὅτι σωτηρίαν ἐμφέρουσιν οἱ ἄνθρωποι ἔχει πρὸς Θεόν, ὅσον πρὸς τὴν σωματικὴν ὄψιν. οὐ γὰρ τὴν φωνὴν ἀναγκαῖον τὴν λέγουσαν, ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα, ἀλλὰ δύκνυται πῶς κατ' εἰκόνα λέγει ὁ Θεός. Τὸν ὑραῖον δὲ τὴν γῆν ἐγὼ πληρῶ, λέγει Κύριος. πάλιν ὁ αὐτός· Ὁ ὑραῖός μοι θρόνος, ἡ δὲ γῆ ὑποπόδιόν τῶν ποδῶν μου. ἀκολουθήσωμεν τῇ λέξει, δουλεύσωμεν ῥήμασι; ἢ οὐκ ἀκολουθία με ἐλέγχει. πῶς νοήσω τὸν ὑραῖον θρόνον; ὁ θρόνος περιλαμβάνων τὸν καθήμενον, Θεὸς δὲ περιέχων). Σοὶ δοῦναι περὶ τοῦ Θεοῦ, πόντια καὶ κύκλοι καὶ τετράγωνα ὁ Θεός. Εἰ οὖν ὑραῖον ἔχει θρόνον, πῶς μετρήσω τὸν οὐρανὸν σπιθαμῇ; πῶς δὲ καθήσεται ὁ ὑραῖος; ὁ ὑραῖός μοι θρόνος, ἡ δὲ γῆ ὑποπόδιόν τῶν ποδῶν μου. ποῦ καθήνται; ὅτι τοῦ Φαριόμβου, ἀστέρες ὑποκάτω τοῦ στερεώματος, ὕδωρ ἐπάνω. ἢ ἐπάνω καθήνται; οὐκ ἐπάνω τοῦ ὑραίου, ἀλλ' εἰς τὸν αἰώνιον ὑραῖον. Εἰ καθήνται, πόθεν καὶ ποδῶν χρείαν ἔσχηκε τοῦ ἁγίου; τοιοῦτόν ἐστι καὶ τὸ ῥῆμα περιπάτησον τὴν ἀγαθωσύνην μου; οὐκ ἔστιν ἀστεῖος καὶ τοῦτο ὑποκοριστικόν; Εἶτα λοιπὸν, εἰ καὶ πόδες αὐτοῦ παρῆσι τὴν γῆν, πῶς ἀπέρχεται; πῶς χωρεῖ; πῶς διερχόμενα, μὴ συγχρούοντες αὐτοῦ τοῖς ποσί; πῶς διεμέτρησε τὸν οὐρανὸν σπιθαμῇ; πῶς δακτύλους εἶχε μεγάλους, ἀναλόγους τῇ θεότητι; καὶ πῶς οἱ ἀνείκοις τοῖς δακτύλοις ἔγραψε πλάκας μικρὰς δακτύλοις τοιούτοις, καὶ σοὶ πολλοῖς; ἡμεῖς τρισὶ δακτύλοις γράφομεν, τῷ ἀλλοι συνεργοῦντων· Θεὸς δὲ δακτύλῳ γράφει πλάκας συνεργοῦντων. Εἶδές ποτε δακτύλῳ γράφοντα; νόημα τοῦτο μᾶλλον, ἢ ῥήματα. ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν. βούλεται ἡμᾶς ὁ Θεὸς μιμητὰς αὐτοῦ εἶναι κατ' ἀρετήν. τί δέ, κατ' εἰκόνα; Θεὸς ἅγιος· ἐὰν γένωμεν ἅγιοι, κατ' εἰκόνα ἐσμὲν Θεοῦ. Γίνεσθε γὰρ ἅγιοι, ὅτι ἐγὼ ἅγιός εἰμι. Θεὸς δίκαιος· ἐὰν δικαιοσύνην μετέλθωμεν, εἰκόνι ἐσμὲν Θεοῦ. Δίκαιος γὰρ Κύριος, καὶ δικαιοσύνην ἠγάπησεν. ἐὰν ὦμεν φιλάνθρωποι, ἐλεήμονες, εἰκόνι ἐσμὲν τοῦ Θεοῦ. λέγει γὰρ ὁ σωτήρ· Γίνεσθε οἰκτίρμονες, ὡς ὁ πατὴρ ὑμῶν

Λικ. κδ. δ. Εβρ. α. ζ.

Ματθ. κα. λζ.

Δευτ. δ. κδ. Λικ. ιε. μθ.

ἰσ. δίκτυμι

Ιερ. κγ. κδ. Ησ. ξς. α.

ἰσ. τὸ φαινομβόν. (ἰσοπῦ, δολοῦν) ἰσ. λέγει, τόπων τῷ κάτω.

Λεῖτ. ιθ. Ο. α. Πετ. α. ιε. Ψαλμ. ο. ιι. Λικ. ς. λς.

βλέπαι π ὁ ὑός; ἡ αὐτὴ βλὴ παῖξις ⸌ πνεύματος. βλέπαι τι τὸ πνεῦμα; ἡ αὐτὴ βλ-
Ιωαν. ε. κα. λὴ παῖξις ϗ ὑοῦ. ἐγείρ ὁ πατὴρ ⸌δν νεκρούς, ἐγείρ ϗ ὁ ὑός. λέγ ὁ σωτήρ· Ωσπερ γὰρ ὁ
πατὴρ ἐγείρ ⸌δν νεκρούς ⸌ ζωοποιεῖ, ὅπω ϗ ὑός ὕς θέλ ζωοποιεῖ. ἰδοὺ ἡ βλὴ ⸌ωπγιδφη.
α. Κορ ιβ ια. ποῦ οὖν ἡ βλὴ τῦ πνεύματος; ἄκυε. Ταῦτα ᾗ πρώτα ⸌νεργῆ ὃ ἓν ϗ ὃ αὐτὸ πνεῦμα,
διαιρεῖ ἰδία ἑκάστῳ καθὼς βλέπαι. μία βασιλεία παῖξις ϗ ὑοῦ ϗ ἁγίου πνεύματος. 5
μεμφεται ᾗ ὁ Θεὸς ϗ τοῖς αὐθυγνώμοις Θεοῦ πειρωμένοις π ποιῆν. λέγ διὰ τῦ προφή-
Ησ. λ. α. τυ· Οὐαὶ τέκνα ἀποστάται, λέγ Κύριος, ἐποίησατε βουλὴν ἀλλ' οὐ δι' ἐμοῦ, ϗ ⸌υθήκας ἀλλ'
οὐ τῷ πνεύματός μυ. πῶς οὖν πιστῶ τὴν ἁγίαν περικαθαίρειν Ζαχαρίας ὁ προφήτης·
Αγγ. β. ι. ς. Ἰσχύσατε αἱ χῖρες Ζοροβάβελ, λέγ Κύριος, ϗ ἰσχύσατε αἱ χῖρες Ἰησοῦ τῦ ἱερέως, ἴσ Ἰησοῦ τῦ Ἰωσεδὲκ
⸌ αἱ χῖρες τῦ λαοῦ· διότι ἐγὼ μετ' ὑμῶν ⸌είμι, λέγ Κύριος, ⸌ ὁ λόγος μυ ὁ ἁγαθὸς, ϗ τὸ 10
πνεῦμά μυ ⸌ν μέσῳ ὑμῶν. ἄλλως ᾗ, ἀδελφοὶ, ἡ ἀναγέννησις ἡμῶν μαρτυρῆ τῇ δημιουργίᾳ.
Εἰ μὴ ⸌κοπώσησε πατρὶ ⸌ μῷ τὸ πνεῦμα ⸌είς τὴν δημιουργίαν, οὐκ ἂν ⸌κοπώσησ ⸌είς
τὴν ἀναγέννησιν. πῶς βαπτιζόμεθα; ⸌ν ὀνόματι παῖξις ϗ ὑοῦ ϗ ἁγίου πνεύματος." ποία ἴσ. ποία μεί-
μείζων ἡ ἀναγέννησις, ἢ τῆς δημιουργίας, ἢ ἡ τῆς μυσταγωγίας; ⸌κῆ ἀρχὴ ζωῆς ⸌είς θάνατον· ζων; ἢ γέννη-
ὧδε ἀρχὴ θανάτυ ⸌είς ζωήν. πῶς τοίνυν ⸌δέχεται ὅπου μὲν τὸ μείζονος χωρεῖ ἡ πα- 15 σις, ἢ ἀνα-
παῖξις ϗ ὑοῦ ὃ ἅγιον πνεῦμα· ὅπου ᾗ τῆς σωματικῆς δημιουργίας ἀποχωρίζεσθαι τῆς κοινῆς γέννησις;
ἀξίας; ⸌κ ἂν ⸌κπέσοιμι, ⸌ἰ μὴ ⸌κατὸ τὸ ἅγιον πνεῦμα ⸌μορφώθημεν ϗ ὅπῃ ⸌ν
τῇ προφητικῇ κτίσει κοινωνοῦσι ὅτι παῖξις ϗ ὑοῦ, ὁμοίως ϗ ⸌ν τῷ βαπτίσματι κοινωνοὶ καὶ ⸌νεργοί.
πάλιν ⸌ν τῇ διαιρέσει, ϗ χ οἵουτε ἡμᾶς ἄλλως διαιρεῖσθαι, ⸌ἰ μὴ παῖξις θέλοντος,
ϗ ὑοῦ ⸌νεργοῦντος, ϗ ἁγίου πνεύματος ⸌νδυναμοῦντος. ἄκυε τοῦ Κυρίου λέγοντος (καλῶς 20
εἶπον τοῦ Κυρίου. εἰ γὰρ ϗ Παῦλος ὅτι φωνή, ἀλλὰ τῦ Κυρίου ὅτι φωνή. αὐτὸ γὰρ ὅτι ἀκου-
α. Κορ. ιγ. γ. σαι, Εἰ δοκιμὴν ζητεῖτε λαβεῖν τοῦ ⸌μοὶ λαλοῦντος Χριστοῦ) λέγ τοίνυν ὁ ⸌ν Παύλῳ λα-
Γαλ. α θ. λῶν· Ὑμεῖς ᾗ οὐκ ἐστὲ ⸌ν σαρκὶ, ἀλλ' ⸌ν πνεύματι, ⸌ἴπερ πνεῦμα Θεοῦ οἰκεῖ ⸌ν ὑμῖν. ⸌ἰ
δέ τις πνεῦμα Θεοῦ οὐκ ἔχει, οὗτος οὐκ ἔστιν αὐτοῦ· ⸌ἰ ᾗ Χριστὸς ⸌ν ὑμῖν, τὸ μὲν σῶμα νεκροὶ
διὰ ἁμαρτίαν, τὸ ᾗ πνεῦμα ζωὴ διὰ δικαιοσύνην. ⸌ἰ ᾗ τὸ πνεῦμα τῦ ἐγείραντος Ⓦ Χριστὸν 25
οἰκεῖ ⸌ν ὑμῖν, ὁ ἐγείρας Ⓦ Χριστὸν ⸌κ νεκρῶν, ζωοποιήσει ⸌ τὰ θνητὰ σώματα ὑμῶν, διὰ τὸ
⸌νοικοῦν αὐτοῦ πνεῦμα ⸌ν ὑμῖν. ⸌κτὸς οὖν παῖξις ϗ ὑοῦ ϗ ἁγίου πνεύματος, οὐχ ἡ προφητικὴ
κτίσις, οὐχ ἡ δευτέρα γέννησις, οὐχ ἡ τελευταία διάσασις. ποιήσωμεν δὴ σπουδὴν ⸌ν τοῖς
λοιποῖς προφησφαλισάμενοι τοῦ μεμφομένους. ἡ τῦ ἁγίου προφητεία τῇ Εβραΐ-
δι φωνῇ πῦρ ⸌ρμηνεύε). προέχε, φιλάκολε. ὁ μὲν γνησίως ἀκούων, ὡς φίλος ϗ ζη- 30
τητὴς τῶν τῆς ἀληθείας, σπεύδει· ὁ ᾗ ⸌ριστικῶς ⸌κκλίνων τοὺς ἀκοὰς, οὐ ζητεῖ ἵ' ὠφεληθῇ,
ἀλλ' ἵνος ὅπι λάβῃ)· ϗ ζητεῖ ἵ' κερδάνῃ, ἀλλ' ἵ' μέμψηται. ὁ ἁγιασμὸς τῇ Εβραΐδι
διαλέκτῳ πῦρ λέγει). τοῦτο τὸ ὄνομα οὐκ ἰδίωσεν τῷ Αδὰμ ἀργῶς· ἀλλά τίνα ⸌ρᾶ ὅτι
στοιχεῖα ⸌ν τῷ κόσμῳ (πάλιν Φιλοθεήσω, καὶ μὴ θέλωσι) γῆ, ὕδωρ, ἀήρ, πῦρ· τῶν ἄλλων
στοιχείων ἕκαστον, ὡς ἔστι, ὠφελεῖ. οἷόν, ἐὰν λάβῃς βῶλον γῆς, πεφυκυῖαν αὐτὴν ἀπ' αὐτοῦ τοῦ κα- 35
πνοφόρου ϗ δύνῃ. αὖ οὖν λάβῃς βῶλον γῆς, ὀδύρει ὠφελεῖ. ὕδωρ πάλιν ἐὰν λάβῃς μάτην ἰοῦσι,
ὠφελεῖ ὃ αὐτὸ ὕδωρ, πεφυκὸς ϗ λαμβάνει. ἀέρος ἐὰν πλησμονῆς ἀσχῇ, ἄλλου ἀσχῇ
πλησθῆναι οὐ δύνασαι ἀπ' ⸌κείνου. ὃ ᾗ πῦρ οὐ ὠφελεῖ, οἷ ὅτι. μακρὰν ἀπῆλε) λύχνος, καὶ
μυρίας ἐξ αὐτοῦ "ἀνάπτεις λαμπάδας, κἂν μυρίοι ὅλλοι, φλόγα πολλὴν· ϗ οὐ ὠφελεῖ τὸ πῦρ χ. καὶ ἀπῆλε
ἰδίᾳ ὄλῃ, δῆ" "ὅσῳ αἱ λάβῃ τοῦ ὕλου, πλεονάζει ὃ πῦρ. ἐπὶ οὖν προῆλθεν ὁ Θεὸς, ὅλη 40 χ. ἴσφ
ἀπ' ⸌νὸς αἰ, θεφτοῦ σώματος πληθῦναι τῆς οἰκουμένης τὰ πέρατα, ⸌ἷς λύχνος τοσαύ-
τας ἐξάπτει λαμπάδας, ϗ δύσις, ϗ ἀνατολὴ, ϗ ἄρκτος, ϗ μεσημβρία, ἔθηκεν ὄνομα ἄξιον
τῦ προφήματος. διὰ τοῦτο ϗ αὐτὸ τὸ Αδὰμ ὃ ὄνομα ⸌ρράβωνα τῆς οἰκουμένης. ὅπῃ
γὰρ ἔμψυχα τὰ τέσσαρα κλίματα ἐξ αὐτοῦ" κληροῦσθαι, ὥθησι ὃ ὄνομα τὸ Αδὰμ, ἄλφα ἴσ. τὸ πρῶτον.
ἀνατολὴ,

τῶν ἄλλων διαφερόντως ἀνωτέρω ἡ τῶν θείων γραφῶν*. διὰ τοῦτο λέγει ὁ σωτήρ· Ἐρευνᾶτε τὰς Ιωαν. ε. λθ.
γραφάς, ἐν αἷς δοκεῖτε ζωὴν αἰώνιον ἔχειν. ἐρευνήσωμεν τοίνυν τὸν θεσπεσιον τῶν γραφῶν, καὶ τῆς ἐπαγγελίας ἀφώμεθα, καὶ τὸν ἀνθρώπινον τοῦ θεοῦ δημιουργίαν τῇ δυνάμει ἐξεπεῖν ἐπιχειρήσωμεν. μηδεὶς οὖν πάλιν μεμφέσθω τοῖς μὴ ἀκριβείας ζητοῦσιν. ἴδιον
* ἐγκλῆσιν γὰρ τῶν φιλοσόφων ἐπιχειρούντων τοῦτο, τὸ μέμφεσθαι ταῖς τοῦ Θεοῦ διατάξεσι, καὶ ἐγκαλοῦντας τοῖς μὴ ἀκριβείας λεγομένοις. ἤκουσά τινων ἐγκαλούντων ὅτι, τίς χρεία ἐστὶν εἰπεῖν ὑετὸς ἐκ ὕδατος, οὗ τοίζει ὁ πῦρ ὕδατος ἐπιβαλλομένου; ἡμῖν, φησι, φυσιολογίαν οὐ θέλομεν μανθάνειν, ἀλλὰ θεολογίαν. διὰ τί οὖν εἰδέναι ὅτι ταῦτα τὰ ῥήματα ἐργῶν ἐστι καὶ ῥαθύμων. μὴ γὰρ τὴν θεολογίαν ἡ φυσιολογία κρημνίζει τῇ ἀσεβείᾳ. εἰ δὲ ἐκβάλλουσι φυσιολογίαν, ἐγκαλούτωσαν τοῖς προφήταις, μεμφέσθωσαν τοῖς ἀπο-
στόλοις. ὁ ἀπόστολος φυσιολογεῖ· Οὐ πᾶσα σὰρξ ἡ αὐτὴ σὰρξ· ἀλλ' ἄλλη μὲν σὰρξ α. Κορ. ιε. λθ.
ἀνθρώπων, ἄλλη δὲ ἰχθύων, ἄλλη δὲ πτηνῶν· καὶ σώματα ἐπουράνια, καὶ σώματα ἐπίγεια. διὰ τί φυσιολογεῖ Παῦλος, καὶ ἀπὸ μυστικῶν ὀργάνων ἐγκρούει τὴν λέξιν· Τοσαῦ- α. Κορ. ιδ. ι.
χ. ὅσα τα, εἰ τύχοι, φωνὴ ἐστὶν εἰ κόσμου, καὶ οὐδὲν ἄφωνον· αὐτὴν; ἢ γὰρ ἐμὲ ἄδηλον φωνὴν π. ζ.
σάλπιγξ δῷ, τίς προκαθαίρεται εἰς πόλεμον; εἶτε αὐλὸς, εἴτε κιθάρα, ἐὰν διαστολὴν τοῖς φθόγγοις μὴ δῷ, πῶς γνωσθήσεται τὸ αὐλούμενον, ἢ τὸ κιθαριζόμενον; τί κωλύει εἶναι καὶ Παύλου γλῶσσαν προσαυλεῖν καὶ κιθαρεῖν; ἀλλὰ φυσιολογεῖ ἀπὸ τῶν φαινομένων, ἵνα προσέχωμεν τοῖς νοούμενα. τίς ἰδὼν χρεία ἐστὶ τῇ βίβλῳ τοῦ Ἰὼβ φυσιολογηθῆναι τοσαῦτα; ἀστέ- Ιωβ. δ. ι.
χ. λείστων ρος λέοντος, φωνὴ λεαίνης, γαυρίαμα δρακόντων ἰσθμοῦ· μυρμηκολέων ὤλεσε προσὸ δὲ μὴ ἔχει βορὰν· νεοσσοὶ δὲ γυπῶν τὰ ὑψηλὰ πέτονται. διὰ τί ἄλλος προφήτης ἔλεγεν· Οἱ Ησ. λα. δ.
φεύγοντες ἀπὸ λαβῆς λέοντος, καὶ ἀρπάσῃ, καὶ βοήσῃ ὀπίσω τὴν θήραν, καὶ πλησθῇ τὰ ὄρη τῆς φωνῆς αὐτοῦ; καὶ αὖθις ὁ σωτὴρ φυσιολογεῖ· Ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν κόκκῳ σινάπεως, ὃν μι- Ματθ. ιγ. λα.
κρότερον μέν ἐστι πάντων σπερμάτων, αὐξηθὲν δὲ μεῖζον πάντων γίνεται τῶν λαχάνων. καὶ πάλιν· Ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ, ὃς ἔσπειρε καλὸν Ⓜ σπέρμα ἐν τῷ Μαρκ. δ. κθ.
ἀγρῷ αὐτοῦ, καὶ βλαστάνῃ, καὶ μηκύνηται, ὡς οὐκ οἶδεν αὐτός. αὐτόματος γὰρ ἡ γῆ βλαστάνει πρῶτον χόρτον, εἶτα στάχυν, εἶτα σῖτον πλήρη ἐν Ⓜ στάχυϊ. φυσιολογεῖ καὶ Ⓜ ἀγρὸν ὁ σωτήρ· Ἐὰν Ματθ. ιγ. γ.
γένηται, φησὶν, ὁ ἀγρὸς ὑπὸ Ⓜ ὄρθρου πυρρός, λέγετε, εὐδία. συνοφάζει γὰρ πυρράζων ὁ ἀγρός. τίς οὖν χρεία τούτων; ταῦτα λέγω διὰ τοῦ ἀπαραδόντως ἐγκαλεῖν ἐπιχειροῦντας. πῶς Θεοῦ κτίσται λόγος, καὶ φύσις τῶν ἀκριβῶν τῶν δογμάτων ἀκροᾶται; ἐπεὶ τοί-
νυν προκέκται Θεοῦ χάριτι εἰς τὸν τῶν ἀνθρώπων δημιουργίαν εἰπεῖν, ὁ κατ' εἰκόνα τὸν προσώπου, ἀλλὰ κατὰ δύναμιν τῶν ἡμετέραν, ἀναγκαίως εἰς τὸν ὑποθήσομαι καθήκοντα μοι. ὑπεκόσμησε ὁ ἀγρὸς, ἐστεφάνωσε τοῖς καρποῖς ἡ γῆ, διώρυξε τὰς τῆς θαλάσσης ὕδατα, ἐβλάστησε βλαστήματα, προσῆλθε τὰ ἄλογα ζῶα, ἐπεπλήρωτο ἡ οἰκουμένη, ὑπεκόσμητο ὁ οἶκος· ἔλειπεν ὁ οἰκοδεσπότης πάντων γινομένων. Εἶπεν ὁ Θεός· ποιήσωμεν ἄνθρωπον Γεν. α. κς.
κατ' εἰκόνα ἡμετέραν καὶ ὁμοίωσιν. ἐδιήθη τῇ προσπαίᾳ, τίς ἡ δύναμις τοῦ, ποιήσωμεν, τίνος ὁ λόγος, καὶ πρὸς τίνα ὁ λόγος, τίς ὁ σύμβουλος, καὶ τίνος ἡ κοινὴ σκέψις. ἀλλ' ὅπως ἀπὸ τῆς
χ. ἑνὸς γραφῆς πεισθησόμεθα συμβουλεύοντος τῆς ἁγίας· συμβουλὴν Ⓜ γάρ, ἐσιωπήσαμεν ἂν τοῦ ἀγίου πνεύματος τὸν δόξαν, ἵνα μὴ ἀφορμὰς δίδωμεν τοῖς ὑγιαινόντων Ⓜ νοσοῦντες, ἀναγκαῖον εἰδέναι, ὅτι μία δόξα, μία γνώμη, εἷς λόγος ἐστὶ καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος. Εἴρηται δὲ ταῦτα σύμβουλος ὁ υἱός· ἀλλαχοῦ εἴρηται, Οὐ τὸν α. Κορ. β. ιδ.
αὐθρώπων γνῶσιν τοῦ Θεοῦ τοῦτις οἶδεν, εἰ μὴ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. λέγει Παῦλος, τοῦτις οἶδε τὰ τοῦ ἀνθρώπου, εἰ μὴ τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου τὸ ἐν αὐτῷ· οὕτω καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ τοῦτις οἶδεν, εἰ μὴ τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ. εἰ δὲ ἐν σοὶ πνεῦμα ἀλλότριον τῆς οὐσίας, καὶ τὸ ἐν τῷ Θεῷ πνεῦμα ἀλλότριον τῆς τοῦ Θεοῦ οὐσίας. βούλεταί τι ὁ πατήρ; ἡ αὐτὴ βουλὴ καὶ υἱοῦ καὶ ἁγίου πνεύματος.

βούλεται

τροσκώπης, ἡ τῦ ἁγίου πνεύματος ὁμολογία, μία πίστις, ἀδιαίρετος, ἀσφαλὴς, ἄχιτος, ἀμέλιτος. Εἴρηται ὃ μέλλω λέγειν, ἀλλ' ὅμως πάλιν λέγω. ὁ Θεὸς σοφὸς ὢν ζωεχόρησεν ἀπὸ τῶν ἰδίων ἀρχῶν ζωὰς αἱρέσεις ἔχειν ζωὰς ἐπωνυμίας ἀπὸ τῶν ἰδίων δογμάτων, ἵνα φανῇ, ὃ ὅπου Θεοῦ δόγμα, ἀλλ' ἀνθρώπων ὄντι εὕρεμα τὰ πρὸ αὐτῶν δοξαζόμενα· οἷς, Μακεδονιανοὶ ἀπὸ Μακεδονίου, Αρειανοὶ ἀπὸ Αρείου, Εὐνομιανοὶ ἀπὸ Εὐνομίου. ὁμοίως δὲ αἱ λοιπαὶ αἱρέσεις· τὸ μὲν τοι πίστιν τὸ ἀποστόλων ἄτρωτον ἄλλων φυλάξαι, οὐ συνεχώρησεν αὐτοῖς ἀπὸ ἀνθρώπων ὁμολογεῖσθαι. καὶ γὰρ καλῶν ὁμοουσιασὰς, οὐκ ἀνθρώπου ἐρμηνεύουσιν, ἀλλὰ τῶν πίστιν κηρύττουσιν. ὅτι γὰρ ὃ ἀπὸ ἀνθρώπων καλεῖσθαι οὐκ ἔστι πιστῶν, ἀλλὰ αἱρετικῶν, λέγει Παῦλος Κορινθίοις μεμφόμενος· Ακούω ἐν ὑμῖν σχίσματα εἶναι. ὁ μὲν γὰρ λέγει, ἐγὼ μέν εἰμι Παύλου, ἐγὼ δὲ Απολλώ, ἐγὼ δὲ Κηφᾶ. ὁρᾷς ὅτι ὃ ἀπὸ ἀνθρώπων καλεῖσθαι, σχίσμά ἐστι; Οὐκ ἄρα ἀξιοπιστότερος Μακεδονίου Πνεῦμα; ἢ ὁμολογεῖται τῶν ἀποστόλων φθάνει, ἀναχωρεῖται τῇ δόξῃ τῦ Χριστοῦ· ἢ σὺ κατατίμησις τῶν πίστιν, τῶν ἀδιαίρετον βασιλείαν, τῶν ἀμέλιτον δόξαν; ἀλλὰ μάχει τάυτα. ἔχομεν γὰρ τὸ λύχνον ἢ ὃ φῶς. Λύχνος μὲν τοῖς ποσὶ μου ὁ νόμος σου, ἡ φῶς ταῖς τρίβοις μου. ὅτι τί λύχνος; ὅτι τί φῶς; λύχνος μὲν τοῖς κατηχουμένοις· φῶς τοῖς πιστεύουσιν. ἀναγκαῖον τῶν ὑμετέραν ἀγάπην, ἀγαπητοὶ ὑμῖν τῶν πίστιν φυλάξαι, ἀμόλυντον ἀπὸ ἀδικίας, καθαρὰν ἀπὸ πλεονεξίας. βλέπε ματαιότητα τῶν ἐκ τῶν ἀσχόλων τῶν βρωμάτων ὀρλαζόντων, ἡ τῶν ἀσχολῶν τῶν ἀμυήτων μὴ φθονούντων. οὐ πίνω, φησὶν, οἶνον, οὐκ ἐσθίω ἔλαιον, οὐ πτώσω κρέα. καλῶς· ἀληθῶς ὅτι Θεοῦ καλὰ ἡ ταῦτα. ἀλλὰ ζητήσωμεν τὸ ἀναγκαῖον. ἄρτος, ὕδωρ, οἶνος, κρέα, ἔλαιον, πάντα ταῦτα Θεοῦ δημιουργήματα· πλεονεξία ἢ ἡ ἀδικία ἐκ ἀσέβεια, τῶν διαβόλου ἔργα. τῶν ἔργων τῶν Θεοῦ ἀφίσασιν ὅτι πιστεύω, τῶν ἔργων τῶν διαβόλου οὐκ ἀφίσασιν ὅτι πιστεύω; ἄρτος ἡ οἶνος ἐκ ἔλαιον, ἐκ ὅσα ἄλλα, Θεοῦ εἰσιν ἔργα, ὅλα καλά, ἡ καλὰ λίαν. λέγει Παῦλος· Πᾶν κτίσμα Θεοῦ καλὸν, ἡ οὐδὲν ἀπόβλητον μετ' εὐχαριστίας λαμβανόμενον. ἁγιάζεται γὰρ ὅτι λόγου Θεοῦ ἐκ ἐντεύξεως. Εἰ οὖν βούλεται ὅτι λόγου Θεοῦ ἡ ἐντεύξεως, Εἰ οὖν βούλεται, Εἰ οὖν ἁγιάζει), ὅτι τί ἀπεχόμεθα; ἀδικίαν ἢ ἡ πλεονεξίαν ἡ τὰ τοιαῦτα, τῶν διαβόλου ἔργα εἰσί. τῶν ἔργων τῶν Θεοῦ ἀφίσασιν ὅτι πιστεύω, ἡ τῶν ἔργων τῶν διαβόλου οὐ χωρίζῃ δι' εὐσέβειαν; ἡ μοι, ἀδελφοὶ, ἡ ὃ μήτης θύοντος κρίσις ὐχ ὥσεται· ἡ ἢ τῶν ἀδικουμένου πιμωρίαν ἠπείλησεν. Τὰ αἰθύσσοντα φθύγομαι, ἡ τὰ ἐπόδικα οὐ φεύγομαι; ἀγαθὸν ἡ ἐλεημοσύνη. τῇ μὲν γὰρ ὀφθαλμῷ σκορπιζομένῃ, τῇ δὲ ἀληθείᾳ σωζομένῃ. τῇ γὰρ γῇ δανείζει, ἀφ' ἧς οὐκ δέχεται τὰ σπέρματα· οὕτως ἡ ἐλεημοσύνη δοκεῖ μὲν ἄλλοις δίδοσθαι, τῇ δὲ ἀληθείᾳ τῷ δεδωκότι ταμιεύεται. Εσκόρπισεν γάρ, φησὶν ὁ Δαβὶδ, ἔδωκε τοῖς πένησιν· ἡ δικαιοσύνη αὐτῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα. οὕτω τοι θύσωμεν, οὕτω προσκυνήσωμεν, οὕτω πιστεύσωμεν, τὸν πατέρα δοξάζοντες, τὸν υἱὸν ὑμνοῦντες, τὸ ἅγιον πνεῦμα προσκυνοῦντες, ὅτι αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Αμήν.

ἃ Κορ α. ια.

χ. ὁ: ὁμολογεῖται

ἴσ. γρ. μάτων

Ψαλ. ριη. ρδ.

α. Τιμ δ. δ.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΚΟΣΜΟΠΟΙΪΑΝ. λογ. ε.

Πολλὰ μὲν ἡ μεγάλα τὰ πρὸς τὸν Φιλάνθρωπον Θεοῦ τοῖς ἀνθρώποις δεδωρημένα· πρώτη ἢ αὐτῦ ἐστὶ μεγίστη πασῶν δωρεῶν, ἡ τῶν γραφῶν διδασκαλία. ἥλιος μὲν γὰρ ἡ σελήνη ἡ πᾶς ὁ τῶν ἄστρων χορὸς, ἡ ποταμοὶ ἡ πηγαὶ ἐκ λίμναι πρὸς τὸν τῶν σωμάτων διαιτῶσι γεγόνασιν· αἱ δὲ ἅγιαι γραφαὶ πρὸς τὸν τῶν ψυχῶν διόρθωσιν ἐδόθησαν. ὅσῳ δὲ σωμάτων αἰωνίαν ψυχὴ, τοσούτῳ τῶν

ἐνώπιόν σου; ποῖον θυμίαμα; δύο ὧν θυσιαστήρια ἐν τῇ σκιᾷ· ἓν ἐν τῇ αὐλῇ ἔξω ἐν ᾧ ὑ-
"ῳ. θυσιαστή- πάιθρῳ· ἕτερον δὲ εἰς τὰ ἅγια ἐντὸς τοῦ πέπλου. ὃ ἔσω "δικαστήριον, θυμιαμάτων ὧν μόνον,
ριον, οὐκ αἱμάτων χύσεως· ὃ δὲ ἔξω θυσιαστήριον, τῶν θυομένων ζώων καὶ σφαγὰς καὶ
πυρὰν ἄλλων. καὶ ᾗ μὲν ἔξω βωμὸν κελεύει ὁ Θεὸς ᾧ Μωϋσῆ ἐκ λίθων ἀπελεκήτων ποιη-
χ. -μένου. σαι, ᾗ δὲ ἔνδοι ἐν τῇ σκιᾷ ἐκ χρυσίου "τετορευμένου. τί αἰνίττεται ἡ τοῦ Θεοῦ χάρις δι' ἃ
τούτων, ἀναγκαῖον ζητῆσαι. δύο λαοὺς ὑπηρετουμένους τῇ τοῦ Θεοῦ δόξῃ· καὶ ᾗ μὲν, τὸν
παίδευτον λαόν, ᾗ δὲ, τὸν παιδευόμενον. ὁ γὰρ λέξιν σολοικίζων, ἢ βαρβαρίζων, οὗτος λό-
γους ἔχει λίθους ἀπελεκήτους· ἀλλ' ἡμῶν εἰς τὸ θυσιαστήριον τοὺς χωνευομένους. πάλιν τὸν τορ-
νευμένου χρυσοῦ, ὁ ἔντιμος λόγος) λόγος. καὶ ὅτι οὗτος ὑπαφαίρεται, ὅτι οὗτος ἐκβάλλεται.
καὶ γὰρ ἐκεῖ Θεοῦ θυσιαστήριον, καὶ ἐνταῦθα Θεοῦ θυσιαστήριον. ἰδοὺ δὲ ἐκ πανταχόθεν εἰδῶν Εξοδ. λ. λδ.
συγκείμενον τὸ μύρον· κάκτης, ὄνυχος, χαλβάνης, λιβανωτοῦ. ἐπεὶ δὲ τὸ μὲν ἐκ διαφό-
χ. ὧν ρων σύγκειται, καὶ ἡ ὀσμὴ δὲ ἐκ διαφόρων, φησί· Κατάθου ἐνώπιόν μου ὡς θυμίαμα ἐνώπιόν σου· ὡς ἐκεῖνο μὲν ἐκ πολλῶν συγκείμενον, καὶ εἰς μίαν εὐωδίαν ἀποτελούμενον. ὅπως μὴ τῆς εὐχῆς εἰσέρχηταί τις ὑπερηφανία ἔχων, ἐλεημοσύνην, πίστιν, ἀγάπην καθάπερ, φησὶν, ἡ τετραπλῆ ὀσμὴ τοῦτο ἐκείνῳ τῷ θυμιάματι ὡς ἐνώπιόν σου κατευθυνθήτω. οὕτω καὶ ὁ μα-
κάριος Δαβὶδ ἔλεγεν· Ἰδοὺ δή, φησι, τί καλὸν, ἢ τί τερπνόν, ἀλλ' ἢ τὸ κατοικεῖν ἀδελφοὺς Ψαλ. ρλγ'. α.
ἐπὶ τὸ αὐτό; ὡς μὲν ὅτι κεφαλῆς, τὸ καταβαῖνον ὅτι πώγωνα, ᾗ πώγωνα τὸν Ααρών. ἀντικάζει τὸν ἀγάπην μύρῳ ἱερατικῷ, τὸν δὲ χεῖρα θυμιάματι ἱερατικῷ. ἔχεις τὸν σωφροσύνην; ἀδελφὸς εἶ τοῦ ἱερέως. ἱερωσύνην (φέρε εἰπεῖν) οὐκ ἔχω, σωφροσύνην ἔχω. ἀδελφή ἐστι ἡ ἐμὴ σωφροσύνη τῆς σῆς ἱερωσύνης. πόθεν τοῦτο; καὶ γὰρ ἐκεῖνοι ἀγγέλοις ὄφ εἰ) ᾗ ἱεροσυρτοῦσι, ἐμὲ ἀγγέλοι ᾗ λατρεύουσι· ἐὰν ἔχω σωφροσύνην, λαμβάνω ἱερωσύνην. πόθεν τοῦτο; Δαβὶδ φεύγων τὸν Σαούλ, ἦλθε πρὸς Ἀβιάθαρ τὸν ἀρχιερέα, καὶ
λέγει αὐτῷ, Δός μοι ἄρτους· ὅπως δ' ἐξαίφνης ἀπεσπάλην τοῦδε βασιλέως, ἐφόβηκε οὐκ ἔχω. α. Βασ. κα. α'.
λέγει ὁ ἀρχιερεύς· τῶν νόμων ἔμπειρος· οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἄρτος ἄλλος, ἀλλ' ἢ ἅγιος, οὐ θέμις
ἄλλῳ φαγεῖν, ἀλλ' ἢ τῷ ἱερεῖ. ἐπεὶ οὖν ἐβλέπετο τὸν αἰτοῦντα, ἐφοβεῖτο ἵνα σὺν τῇ προ-
θέσεως ἄρτους προδῶναι, ζητεῖ πρόφασιν τὴν μὴ οὐκ ὄντων ἱερέων καθαρότητα, καὶ λέγει· Εἰ
ἔστι τὰ παιδάρια σὰ μὴ σὺ καθαρὰ ἀπὸ γυναικῶν, λάβε. τὸν γὰρ σωφροσύνην, ἀδελ-
φὴν τῆς ἱερωσύνης ἠγεῖτο. καὶ ἵνα μή τις εἰς σχολὴν τοῦ ἱερέως ἐκλάβοι τὸ δοθῆναι
τοῦτον ἄρτους τοῖς μὴ ὄσιν ἱερεῦσι, ἄκουε πῶς ὁ σωτὴρ, ὡς καλῶς αὐτὸν μηνιεύ-
ει. ἐκκαλοῦμαι τοὺς ἀποστόλους ποτὲ Ἰουδαίους, ὅτι σάκχους πλέουσι, καὶ ψώχοντες ταῖς χερσὶν Λκ. ς'. α'.
ἐσθίουσι. λέγει αὐτοῖς ὁ σωτήρ· Οὐκ ἀνέγνωτε τί ἐποίησε Δαβὶδ ὅτε ἐπείνασε, καὶ τοὺς ἄρ-
τους τῆς προθέσεως ἔφαγε, οὓς οὐκ ἐξὸν ἦν φαγεῖν, εἰ μὴ τοὺς ἱερεῖς μόνους; εἶδες ἀδελφὴν ἱερωσύνης σωφροσύνην; εἶδες πῶς ὁ Θεὸς τὰ προσφερόμενα βλέπει, ἀλλὰ τὰς ψυχὰς δοκιμάζει; προσκυνοῦμεν τοίνυν πρὸς εὐποιΐαν καὶ πρὸς δι-
καιοσύνην, ἵνα ἡ πίστις λάβῃ πτερά. ὥσπερ γὰρ πετεινοὶ ἐσμὲν μὴ ἔχοντες τὸν τῶν πτερύγων συν-
εργόν, ἵνα θᾶττον ὑπερίπτασθαι δυνώμεθα· οὕτω καὶ ἡ πίστις δύο πτερὰ ἔχει, προσευχὴν καὶ ἐλεημοσύ-
νην, ὧν αὐτῶν τέτταρά ἐστι. βλέπε τὸν Κορνήλιον μετὰ τῆς πίστεως καὶ τοῦτα τὰ πτερὰ Πραξ. ι. δ'.
κεκτημένον. δέη καὶ φωνῆς αὐτῷ φερομένης ἤκουσιν ἐρχόμενον· Κορνήλιε, αἱ προσευχαί σου καὶ
αἱ ἐλεημοσύναι σου ἀνέβησαν πρὸς τὸν Θεόν. ἐπὶ τοῦτον ζῶσιν ἐπὶ τὸν πίστιν, ἀγαπητὲ, πτε-
ρὰ δὲ πάλιν τούτοις ἐλεημοσύνη καὶ προσευχὴ κατέστησαν, ὧν ἀνευ τούτων οὐκ ἂν μὴ δύ-
νασθαι πτέσθαι. ὁ Ἰουδαῖος καὶ μὴ λαλῇ γλῶτταν μεγάλην, τὸ δίκαιον βοᾷ. μεγάλην γὰρ
ἴσ. δικαιοσύ- "δικαιοσύνης στεφανηφόρος ἀρετή. διὸ λέγει· Εἰσάκουσον, Κύριε, δικαιοσύνης μου. προσ- Ψαλ. ιζ'. α.
νην μὲν οὖν καὶ μίσθιον ἀγαθὸν, προσευχὴ καὶ ἐλεημοσύνη καὶ δικαιοπραγία· τὸ δὲ
ἀσφαλὲς καὶ ἀσάλευτον, καὶ ῥίζα πάντων, ἡ περὶ τὸν Θεὸν γνῶσις, ἡ τῶν μετοχῶν
προσκύνησις,

Ματθ. κε. λδ. δείσθε ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ αὐτοῦ ἡτοίμασε. λέγει ὁ σωτήρ· Δεῦτε οἱ εὐλογημένοι τοῦ πατρός μου, κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. ἀφωμοιώσαντο αἱρετικοὶ τὰ ἡτοιμασμένα" τοῖς ἁγίοις τοῦ καταβολῆς κόσμου· καὶ" ὁ ἡμῖν ἐν ποτε ὅτε οὐκ ἐν. ῥήματι ὁμολογοῦσι μονογλῶσσοι, ὅπερ ἀπαλφαῖ ὃ" γράμμα ἀδυνάσται. ὃ ῥῆμα χρείζονται, καὶ ὃ" τοιοῦτον κλέπτουσιν. ἐὰν εἴπωμεν μονογλῶσσοι ἐσμεν, διὰ τοῦτο λέγουσι, γεγραπται καὶ τοῦ τόκος πάσης τῆς οἰκουμένης. οὕτω καὶ οὗτοι αἱρετικοὶ τὰ δύο μάχεται. Εἰ γὰρ τοῦ τόκος, ἀ μονόγλωσσος. ὁ γὰρ τοῦ τόκος ὅταν ἀδελφοὺς ἔχῃ, τοῦ τόκος λέγεται· ὁ δὲ μονόγλωσσος ἐὰν ἀδελφοὺς ἔχῃ, μονόγλωσσος οὐ λέγεται. μονόγλωσσος γὰρ ὅτι ὁ μόνος ἔκτινος γλώσσης, καθὼς καὶ ἡ γραφὴ μάρτυρεῖ· Ἀβραὰμ λέγουσα, Λαβὲ μόνον σου μονογενῆ. τοῦ τόκος λέγεται ὁ ἀδελφοὺς ἔχων· τοῦ τοῦτο γὰρ τῷ γένεσθαι τοῦ τος· ὁ δὲ μονόγλωσσος, τῷ μὴ ἔχειν ἀδελφοὺς λέγεται μονόγλωσσος. καὶ ἑτέρως δὲ μονόγλωσσός ἐστιν, ὁ μονόγλωσσος ἐκ τινος γλώσσης· οὐχ ὁ μόνος γλώσσιος, ὡς ραδιουργοῦσι αἱρετικοί, μονόγλωσσος, ὅτι μόνος ἐλάλητο τοιοῦτος. οὕτω καὶ Ηλίας μονόγλωσσος, ὅτι μόνος τοιοῦτος· ὅπερ οὐκ ἔχει λόγον· ἀλλὰ μονόγλωσσος λέγει τῇ γραφῇ, μόνον ἐκ τινος γλώσσης τα, καὶ τῷ τοῦτο τεθεῖσαν ἀπὸ διάλεξιν τοῦ ῥήματος. τοῦτο γε. ὁ τοῦ τόκος ἐὰν ἀδελφοὺς μὴ ἔχῃ, μονόγλωσσός ἐστιν· ἐγὼ οὐχ ἕνα, οὐ δύο, ἀ τρεῖς, ἀλλὰ πολλοὺς τοῦ τόκους εὑρίσκω. ξένοι τοῦ τόκοι· τοῦ τόκοι πῶς πολλοί; Εἷς γὰρ ὀφείλει εἶ). ἐξέτασα λέγουσι διὰ τοῦ τόκου καὶ μονογλώσσου· λύωμεν δὲ ὃ ἀπορεῖ. τοῦ τόκον πιστεύοντα Θεὸς ἐν τῇ ἰδίᾳ γλώσσᾳ τοῦ τόκου καλεῖ, οὐχ ὡς τοῦ τόν ἄλλων πιστῶν, ἀλλ' ἐν τοῖς ἰδίοις χρόνοις τοῦ τόν φθονέντα. οἶδ, ἐν Αἰγύπτῳ ἐὰν ὁ λαός· λέγει ὁ Θεὸς διὰ Μωϋσέως, Υἱὸς τοῦ τόκος μου Ισραήλ" Εἶπα δίκαιοι, ἐξαποστείλατέ μου τὸν λαόν μου. ἰδοὺ λαὸς τοῦ τόκος, ὅπερ ἐν ᾧ καιρῷ ἐκείνῳ τοῦ τόκος ἐὰν λαός, ἐπιγνωκὼς τὸν Θεόν. διέκυψε μὲν Γαῦλα Δαβίδ. μὲν νόμον, μὲν πολλὰς γλώσσας, καὶ ἐπαγγέλλεται λέγων ὁ Θεὸς ἐκ τοῦ σπέρματος αὐτοῦ Χριστὸν ἀναστήσειν, ὃ λέγει ὅτως· Εὗρον Δαβὶδ τὸν δοῦλόν μου· ἐν ἐλαίῳ ἁγίῳ μου ἔχρισα αὐτόν. αὐτὸς ὑποδήσεταί με, πατήρ μου εἶ σύ, καὶ ἐγὼ τοῦ τόκον θησομαι αὐτόν. Εἰ δὲ τοῦ τόκος ὁ Δαβίδ, τοῦ τόκος καὶ ὁ λαός, ὁ Αδὰμ τοῦ τόκος ἐν τῇ ἰδίᾳ γλώσσᾳ. Νῦν, Σὺ μὲν τοῦ τόκος Ἀβραὰμ τοῦ τόκος ἐν τῇ ἰδίᾳ γλώσσᾳ, Μωϋσῆς, Ησαΐας, ὅπερ καὶ τοῦ ἑαυτῶν χρόνοις τοῦ τόκου, ἐὰν τὸν πολλῶν τοῦ τόκων σωνάξῃ μεγάλη ἐκκλησία ἣ ἔστιν ἐν οὐρανῷ. μάρτυρεῖ Παῦλος· Προσεληλύθατε Σιὼν ὄρει, καὶ πόλει Θεοῦ ζῶντος Ιερουσαλήμ, καὶ μυριάσι ἀγγέλων, πανηγύρει καὶ ἐκκλησίᾳ τοῦ τόκων ἀπογεγραμμένων ἐν οὐρανοῖς. ἐκείνων τῶν τοῦ τόκων ἐστὶν ὅτι καὶ Χριστὸς Χριστὸς, καὶ τῷ θεότητα μονόγλωσσος. ὅπερ γὰρ οὐκ ἐν ἑκάστῃ γλώσσᾳ τοῦ τόκου τοῦ σταλαμβάνεται, μὴ πάντων καὶ αὐτὸς τοῦ τόκος λέγεται. διὰ τοῦτο λέγει Παῦλος, Πρωτότοκος ἐν πολλοῖς ἀδελφοῖς. ἀλλ' ἐνταῦθα τὸ μυθεῖσθαι πολλὰ εἰσῆλθ· τρεῖς δὲ διήγημα τῇ ἕξης, τῇ ἕκτῃ ἡμέρᾳ, ἐν ᾗ ἐπλάσθη· ἵνα, τῆς τοῦ Θεοῦ χάριτος ζωοργούσης, ἐπιτελέσθησαφίως διὰ τῆς δυνάμεως τοῦ ἡμετέρου λόγου, οὐκ ὄξ ὧν" παιδευόμεθα. καὶ γὰρ ἡ πηγή, καὶ πάντα τὰ τοῦ τόκεια δῶρα, ἐν μόνοι θέλωμεν ἡμᾶς μὴ πάσης τοῦ τόκου μίας καυσαλίζει.

ΗΘΙΚΟΝ Τρέφωμεν δὲ λόγου ἐπὶ τοῦ τῶν ἡτοιμάσθη. χρὴ εἰδέναι πῶς δεῖ ἔπεσιν χρῶνται πεπορνευκασιν ἐν αἱρέσει. ὁ διδοὺς πίνοι λεγέτω, ἔπεσις τῶν χρῶν μου· ὁ ἐγείρων πεσόντα λεγέτω, ἔπεσις τῶν χρῶν μου. ζητήσωμεν δὲ τοῦ τοιμοι τὸν φθορᾶ, ὅπερ ἀ φάλλομεν, πάντως εἰδέναι χρή. Διὰ τί λέγομεν, κατευθυνθήτω ἡ τοῦ τοσευχή μου ὡς θυμίαμα ἐνώπιόν σου; πῶν γὰρ θυμίαμα κατευθύνεται. οὐ γὰρ Θεὸς εὐωδίας τέρπεται μόνον. τί οὖν ἐστι, κατευθυνθήτω ἡ τοῦ τοσευχή μου, ὡς θυμίαμα ἐνώπιόν

Ἐσ. λείπει ἀκόντιε ἀγαθά, ἢ, βαπτίζει.

Ἐσ. λείπει, ὅμως λέγεται, χ. τοῦ τῆς χ. χάριμα

χ. ἐπισκοπὴς Ἐσ. μόνος

χ ἔπα

Ψάλ. πα κ. κζ.

Ἐξ. κε. κδ.

ΗΘΙΚΟΝ

Ψάλ. ρμ ε.

γ. λεγόμεθα.

Ἐσ. πὸς

Digitized by Google

ξής. θέλεις μαθεῖν αὐτεξουσίου καὶ ἀπεξουσίου διαφοράν; ⓐ ἀπόστολοι ἀπεξούσιοι, ὁ σωτὴρ αὐξουσιαστής. Παῦλος εἶδεν ἐν τῇ Μακεδονίᾳ παιδίσκην ἐχουσαν πνεῦμα πύθωνος, καὶ λέγουσαν ὅτι πάντων, Οὗτοι ⓐ ἄνθρωποι, δοῦλοι τοῦ Θεοῦ τοῦ ὑψίστου εἰσί. διαπονηθεὶς Πραξ. ις. ιζ.
ὁ Παῦλος καὶ ἐπιστρέψας, εἶπε τῷ πνεύματι, οὐ τῇ ἐνεργουμένῃ, ἀλλὰ τῷ ἐνεργοῦντι,
5 παράγγελλω σοι ἐν ὀνόματι Κυρίου Ἰησοῦ ἐξελθεῖν ἀπ' αὐτῆς. καλῶς Κύριον, ἵνα δίξῃ ἑαυτὸν δοῦλον. ὅτι τὸ θαῦμα ἰῶ ἀνθρώπου, τὸ δαιμόνιον ἀπαχθὲν αἰθέρι, ἵνα μὴ ὄψις ἁρπάσῃ τὸν φανέντα, καὶ νομισθῶσιν [ὡς] θεοὶ ⓐ τοῦ Θεοῦ ἀπηρέται, παράγγελλω σοί, φησιν, ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου. δοῦλον τὸ παράγγελλειν, διαστολὴν τὸ ἐξουσιάζειν. εἶδες οἰκέτην παράγγελμα, βλέπε διαστολὴν ὅπου ἐστὶ τὰ. μὴ σπέρξῃ τις τῷ διαστο-
10 λῇ δαιμονίου, καὶ φῶς καὶ ἄλαλος. οὐκ εἶπεν ὁ διαστὴς, παράγγελλω σοι τὸ ἄλαλον καὶ τυφλὸν δαιμόνιον, ἀλλ', Ἐγώ σοι ἐπιτάσσω. τὸ παράγγελμα Παύλου, τὸ ἐξουσιαστοῦ τὸ ἐπιτάσσειν· ἐγώ σοι ἐπιτάσσω, ἔξελθε ἀπ' αὐτοῦ, καὶ μηκέτι εἰσέλθῃς. Μαρκ. θ. κε.
ἀπήγαγεν ὁ δαίμων· ἐπίγνω γὰρ τὸν ἐξουσίαν. λοιπὸν ὁ μακάριος Ἰεζεκιὴλ πρὸς τὸν αἱρετικὸν συναγωγὸν, Ζῇ ἐγώ, λέγει Κύριος, ἐδικαιώθη ἡ ἀδελφή σου Σόδομα ὑπὲρ σοῦ. καὶ τί ὅστις, ὁ Ἰεζ. ις. μζ. κ.
χωπάλιψιν 15 λέγει; ἐὰν γὰρ μὴ μάθῃς ὁ λέγει, οὐ δυνῇ ἐφοδιασθῆναι πρὸς τὸν τῆς θεωρίας κατάληψιν. ⓐ Σοδομῖται ἀπειρημένοι καὶ ἀπηγορευμένοι τυγχάνοντες. παράνομία γὰρ συνέζων· διὰ δὲ ξενίαν τῶν ἀλλοφύλων ἐτιμωρήθησαν πυρί. καὶ ἵνα Ἱερουσαλὴμ μὴ τὸν ἐκείνων αἱρέσεων καὶ τῆς πόλεως αὐτῶν τὸν πυρπόλησιν, μὴ πολλὰς ἡμέρας, ἀνθοῦσα μὲν τῇ ὄψει, τῇ δὲ κακίᾳ μείζονα ποιοῦσα. ὅτι τοίνυν τὸν τῶν Σοδομων ἀφείθησαν οὗτοι κακίαν, ὅμοιον ὁ
20 Θεὸς διὰ τοῦ Ἰεζεκιὴλ λέγων οὕτω· Ζῶ ἐγὼ ἀδωναὶ, λέγει Κύριος, εἰ πρὸς τὸν ἀ- Ἰεζ κε. μ. κ. καὶ
σύνθετον τὸν ὑγιαίνοντα Ἱερουσαλὴμ, οὐχ ἥμαρτεν ἡ ἀδελφή σου Σόδομα καὶ αἱ θυγατέρες ἀμαρτίαν σου· καὶ ἐδικαιώθη Σόδομα ἐκ σοῦ· διὰ τοῦτο, πρὸς σύγκρισιν τῆς Σόδομα δικαία ὄντων. εἰ οὖν τις ἐλέγξῃ αἱρετικοὺς, ἐδικαιώθησαν καὶ ⓐ Ἰουδαῖοι ἀπὸ τῆς ἀφοσιώσεως τοῦ καὶ σὺν αἱρετικοῖς μανίας· ἐδικαιώθησαν δαίμονες, ὅτι ⓐ μὴ υἱοὶ Θεοῦ λέγουσιν, ⓐ ὑὸς ποίημα. ἐδικαιώ-
25 θη Σόδομα ἐκ σοῦ. ζητῶ δὲ καὶ παράδοξόν τινα ἀπόδειξιν, δι' ἣν ⓐ τὰ Σοδομιτῶν πρεσβεύσαντες οὐκ ἀπώλοντο, ὡς Σοδομῖται· μᾶλλον δὲ, εἰ ἐδιπλασίασαν τὰ ἁμαρτήματα, διὰ τί μὴ ἠφανίσθησαν ὡς ἐκεῖνοι; ὁ Θεὸς ὁ μόνος ἔβλεπε τὸν τῶν Ἰουδαίων ἀκμάζουσαν ἀσέβειαν, ἀλλὰ διὰ μὲν ταῦτα τῶν πιστῶν θυσίαμεν. πρεσβεύει οὖν ἐμοὶ πρεσβεία ἐκ τῆς Ἰου-
δαίας ἡ ἁγία ἀποστολικὴ πρόνοια, πρεσβεύουσα τὰ χωρὶς τῶν ἀποστόλων, πρεσβεύει τὰ πάλαι-
30 τα τῶν ὁμολογητῶν, καὶ μυριάδας τῶν Ἰουδαίων τῶν μελλόντων πιστεύειν. ὅτι γὰρ ἀ- Πραξ κα.
πῆλθεν ὁ Παῦλος εἰς Ἱερουσαλὴμ, λέγουσιν ⓐ ἀπόστολοι, Θεωρεῖς, ἀδελφὲ Παῦλε, πόσαι μυριάδες εἰσὶ τῶν πιστευσάντων Ἰουδαίων; πρεσβεύουσιν οὖν οὗτοι πιστεύοντες, ἐφείσατο τῶν ἀπιστησάντων, οὐ διὰ ἐκείνους, ἀλλὰ διὰ ⓦ ἐξ αὐτῶν μέλλοντας πίπτειν καρπόν. ⓒ μαρτυρεῖ Ἡσαΐας· Καὶ εἰ μὴ Κύριος σαβαὼθ ἐγκατέλιπεν ἡμῖν σπέρμα, ὡς Ησ. α. θ.
35 Σόδομα ἂν ἐγενήθημεν, καὶ ὡς Γόμορρα ἂν ὡμοιώθημεν. ἀλλ' ἆρα μὴ ἡμεῖς ἐβιασάμεθα τὸ ῥῆμα, ἢ πρὸς ἄλλου εἶπεν Ἡσαΐας; ἀλλὰ ἄκουε ταῦτα Παύλου τοῦ τῶν προφητῶν ἀδελφοῦ καὶ ἑρμηνεύοντος λέγοντος· Ἀδελφοί, τίνων λῆμμα κατ' ἐκλογὴν χάριτος γέγονεν ἵνα Ρωμ. ια. ι.
σωθῇ τὸ καταλειμμα· ἢ κἀθὼς εἶπεν Ἡσαΐας, εἰ μὴ Κύριος σαβαὼθ ἐγκατέλιπεν ἡμῖν Ρωμ. θ. κθ.
λ. ἄπαντα σπέρμα, ὡς Σόδομα ἂν ἐγενήθημεν." ἀπομνᾶται γὰρ προφήτου ὁ Θεὸς, καὶ ὄχ ὡς ἡμῖς χρείῳ
40 διδασκόμεθα τὰ προφήματα, ὅτων καὶ ὁ Θεὸς διὰ τῆς πείρας μανθάνει· πάλιν λέγω, ὡς πολλάκις εἶπον, τὰ τέλη τῶν αἰώνων ἔβλεπε. ⓦ Ἀδὰμ εἶδεν ἁμαρτήσοντα· προεώρα καὶ τοὺς ἐξ αὐτοῦ μέλλοντας δικαίους. ἔβλεπεν αὖθις ἐκδημοῦντας τοῦ παραδείσου, ἀλλὰ προεώρα πάλιν αὐτοὺς βασιλεύοντας τοῦ θανάτου. πρὸ τοῦ παραδείσου ἡ βασιλεία ἐ-
ἦν. θαυμάζεις ὅτι Ἀδὰμ ἐξεβλήθη τοῦ παραδείσου; θαύμασον, ὅτι πρὸ τοῦ παρα-

ὑ τὴν ἑαυτῶν σωτηρίαν. ἀλλὰ κἀκεῖνοι ἠλέγχθησαν ἀδυνάτοις ἐπιχρήσαντες τρόπῳ-
μασι. διὸ καὶ δίκαιον μερικὴν ταύτης τῆς τόλμης ὑπὲρ τῶν παρόντος διδῶκασιν, ἀλλὰ πᾶσαν
τὴν οἰκουμένην ὃ ἑαυτῶν διεσπαρμένοι θεασάμενοι γένος. ὕστερον γὰρ αὐδὶς ἡ τελεία ἐ-
παχθήσεται δίκη, ὅτι ὃ πάνδημοι μέλλει συγκροτεῖσθαι κριτήριον, καὶ αὐδὶ ὑ τῶν δίκαιο
κυρῶ καὶ ἀξίας τιμὰς τὸ αὐτὸ ἀπαιτηθήσονται δίκης. τοῦτο τί οὖν ἐστι, δι' ὃ πάντας ὑμῶν 5
τούτους παρεθέμην ὑμῖν λόγους; βούλομαι γὰρ πάλιν τῆς ἀκολουθίας γενέσθαι. ἡ δὲ λημα ὅ-
τι αἱρετικός, ὅτι Ιουδαῖος εἶπεν, ὅτι μία εἰκὼν καὶ ὁμοίωσις Θεοῦ καὶ ἀγγέλων. μὴ γὰρ ἄγ-
γελοι ⓐ γενόμενοι συνεργοὶ ἦσαν τοῦ Θεοῦ; λειτουργοὶ μόνοι, ὑμνῳδοῦντες, διηγερτοῦντες, εἰ-
δότες ἐπὶ ἐγκύοντο, ὃ ἐφήκασι θεωρεῖ, βλέποντες τὰ γενόμενα μετ' αὐδεῖς. ἔβλεπον οὐράνιοι
ὑκ τοῦ μὴ ὄντος γενόμενον, ἀ ἄξεπλήττοντο· θαλασσῶν ἀφορίζομένων, ὃ ἐφαύλιζον ἐπε- 10
ώρων γῆν κοσμουμένην, ἀ ἔφριττον. ὅτι ὑ οὐκ ἦσαν ἄγγελοι συνεργοί, ἀλλὰ θαυμασταί,
Ιωϲ. λη. ζ. λέγει ὁ Θεὸς πρὸς ⓐ Ιώβ· Ὅτε ἐποίησα ἄστρα, ἤνεσάν με πάντες ἄγγελοι, ἀ ὕμνησαν.
ποιήσωμεν ἄνθρωπον. Τὸ ῥῆμα δηλοῖ τὸν λέγοντα ἀ τὸν ἀκούοντα. ὅρα τῆς ὀρθοδόξου
πίστεως τὴν ἀκρίβειαν λαμπρύνουσαν αἰεί, ἀ ἥλιος φαίνων τὴν ἑαυτοῦ ἀκτῖνα συνῆψε. ποιήσωμεν
ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν ἀ καθ' ὁμοίωσιν. ἐφύλαξε δὲ τὴν ὑποστάσεων τιμὴν 15
πρόξιν, ἀ τῆς οὐσίας τὸ μονοειδές. ποιήσωμεν ἄνθρωποι κατ' εἰκόνα· οὐ κατ' εἰκόνας.
Ισ. ὁ γδ ἄλλη. ἄλλη γὰρ εἰκὼν πατρός, ἀ ἄλλη υἱοῦ. ποιήσωμεν, ἵνα τὸ πληθυντικὸν τὴν ὑποστάσεων
δείξῃ· κατ' εἰκόνα ἡμετέραν, ἵνα τὸ ὁμοούσιον ἑρμηνεύσῃ. Τίς ὅστις τούτῳ τῷ μεγάλῳ λόγῳ
καὶ τῆς θαυμαστῆς δημιουργίας κοινωνός; Ιουδαῖοι μὲν λέγουσι, ἀ ἐπτομιζόμενοι αἱμαχμω-
τῶσιν· αἱρετικοὶ μαίνονται, ἡ ἀληθῆ πολεμοῦσι, ὁ τῆς θεότητος λόγος ἀπῆκται ἔχει τὴν 20
ὁμολογίαν. πόθεν οὖν προσῆκεν, ἵνα εἶπε, ποιήσωμεν ἄνθρωπον, ἢ τίς ὅστιν αὐτῷ
σύμβουλος; Ὁ γὰρ, ποιήσωμεν, ὕψει ἀπαρτῆ συμβούλου. λέγει πάλιν ὁ μακάριος Η-
Ισ. σπτπς σαΐας περὶ τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ τοῦ Θεοῦ τοῦ δι' ἡμᾶς· ἡμῖν ὢν καθ' ἡμᾶς ἐπεδημήσαντι,
Ησ. θ. ς. Οὗ παιδίον ἐγεννήθη ἡμῖν, υἱὸς καὶ νεανίσκος ἐδόθη. Ὃ μὴ ἦν παιδίον ἐγεννήθη, ὁ ἦ ὢν υἱὸς
ἐδόθη. καὶ καλεῖται τὸ ὄνομα αὐτοῦ, μεγάλης βουλῆς ἄγγελος· τοῦ παιδίου, υἱοῦ μὲν λέγει 25
τὴν θεότητα, παιδίου ἦ λέγει τὴν ἀνθρωπότητα. μεγάλης βουλῆς ἄγγελος, θαυμαστὸς
σύμβουλος. Εἰ ἦ τὸν σύμβουλον, ᾧ εἶπε, ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα καὶ
καθ' ὁμοίωσιν ἡμετέραν, κατὰ τὴν βουλὴν ἄγγελον μεγάλης, δείκνυσι, προφῆται, ἐμπύουσας τὸ
ἀξίωμα τοῦ προσῶντος συμβούλου. ἐτίνες γὰρ καὶ Μωϋσῆς σύμβουλος. ἐδόκει
γὰρ συμβουλεύειν λέγων· Μὴ ἀποκτείνῃς αὐτούς, μήποτε εἴπωσι τὰ ἔθνη, ὅτι ὃ μὴ δυνάμενος 30
αὐτοὺς τεκνῶσαι, ἀπέκτεινεν αὐδεῖς. ἀνὰ μὲν τὴν τοῦ θαύματος μέτρον συμβουλεύει, μὴ κοινοποι-
ῆσῃς τὸ ὄνομα· εἰ καὶ πολλοὶ σύμβουλοι, μὴ ὑδενὶ ἑαυτὸν ὁ μόνος. ἀλλ' οὐδέποτε σώσασί, φησι, τὸ
ἀξίωμα τοῦ κηρυττομένου. ἄκουε πρὸς τὸ θαῦμα τοῦ συμβούλου. ἑρμηνεύει γὰρ Ησαΐας ἀπὸ
τοῦ προεξελθόντος τὸ ἰσχύοντος. θαυμαστὸς, φησι, σύμβουλος, Θεὸς ἰσχυρός. καλῶς προσ- Ιϲ. ἐπάνω
ἔθηκε τῷ Θεῷ τὸ ἰσχυρόν. ἀνὰ τί; ὥσπερ γὰρ ἐγένοντο πολλοὶ σύμβουλοι, καὶ ἀ ἀνὰ τοῦτο ἔλεγε 35 Ιϲ. ἐστί
Ψαλ. πα. ς. προεθεώρα τὸ ἀξίωμα τοῦ ἑνὸς συμβούλου· οὕτως ὑπὲρ πολλοὶ ἐγένοντο θεοί (Ἐγὼ γὰρ εἶπον, θεοί
Εξοδ. ζ α. ἐστε, καὶ υἱοὶ ὑψίστου πάντες. Καὶ πάλιν, Εἶπεν ὁ Θεὸς τῷ Μωϋσῆ, ἰδοὺ τεθείκα σε Θεὸν τῷ
Φαραώ) οὕτως ὁ κηρυττόμενος οὐκ ὠφέλειν ὑβριαθῆναι. καὶ ἵνα μὴ νομίσῃς ὅλως Θεὸς, ὡς ὁ
Μωϋσῆς, ἢ ὡς ⓐ ἀπόστολοι, ἐπήγαγε, Θεὸς ἰσχυρός. Μωϋσῆς Θεὸς, οὐκ ἰσχυρός, ἀλλ' εἰσ-
χυόμενος. ἄλλο ὅστιν εἰσχυόμενος, ἄλλο ἰσχυρός· ἄλλο δημιουργῶν χεῖρας, ἄλλο λαμβάνων. 40
οὕτω Θεὸς ἰσχυρός, Μωϋσῆς Θεὸς εἰσχυόμενος· καὶ μεγάλων ἢ θαυμάτων ἐργάτης, ἀλλὰ
λαμβάνει τὸν χάριν. ὥσπερ ἐξουσίοι ⓐ ἀπόστολοι, ἐξουσιαστὴς ὁ σωτὴρ, ὃ δίδωσι. Θεὸς ἰσχυ-
ρός. Οὐκ ἠρκέσθη ὑ οὖν τούτῳ, ἀλλ' ἐπάγει, ὁ ἐξουσιαστὴς, ἵνα παιδεύσῃ καὶ ἡμᾶς καὶ αἱρετι-
κούς, μὴ ὥσπερ ἐξούσιοι λέγει ⓐ τῆς ἐξουσίας ἀρχόντα. ἄλλο ὥσπερ ἐξούσιος, ἄλλο ἐξουσιαστής.

χείων δογμάτων πλανᾶσθαι μηδένα διὰ τὴν οἰκειότητα, ἐκφύσει πιστεύσῃ διὰ τὴν ἀλλοτριότητα. ἐὰν ἐρωτήσῃς Ἰουδαῖον (οὐ λέγω τὸν χριστιανὸν ἢ δημοσθένη ὄχλει, ἀλλὰ τὸν ἑαυτοῦ λόγου καὶ νόμου) ἔστι Χριστός; καὶ οὐ λέγει, ὅτι οὐκ ἔστιν, ἀλλ' ὅτι ἔστι μέν, οὐχ οὗτός ἐστιν, ὃν ὑμεῖς λέγετε, ἀλλ' ἄλλος. τίνος δὲ προσωπεῖον οὐκ αἰτήσεψε, πρὸ τοῦ τὸ πρόσωπον ἐδίσασεν. ἄλλο δέ ἐστι ἁρπάσαι προσωπεῖον, ἄλλο δὲ πρόσωπον. οἷον ἐάν τις σπάσῃ μου πρὸ χρέους, ἄλλο ἐστὶν εἰπεῖν, οὐ χρεώστω, καὶ ἄλλο ἐστὶν ἀποδοῦναι, καὶ σοὶ χρεώστω, ἀλλ' ἄλλο· τίνος δὲ χρέος ὡμολόγησε; ὅτι μὲν οὖν ὅτι Χριστός, ὡμολόγησεν· ἀμφισβήτησις δέ, εἰ ἔστιν ὅτι ὁ παρ' ἡμῶν κηρυττόμενος. καὶ τοῦ μὴ ὄντα ἐκδέχεται, ὅτι τοῦ ὄντα ἁρπάσαντος. καὶ προσέσχε αὐτοῖς τοῖς νομοθέταις Μωϋσέα αὐτῇ τῇ τοῦ διαθέσεως κατασκευῇ εἰσάγουσα τὸν υἱὸν καὶ τὴν γνῶσιν αὐτοῦ. εἶπε, γλυπτὸν ποιήσατω σεαυτῷ, εἶπε, βλαστησάτω ἡ γῆ, εἶπεν, ἐξαγαγέτω τὰ ὕδατα. ὅτε ἦλθεν εἰς τὸν διάθεσιν, λέγει, καὶ εἶπεν ὁ Θεὸς, ποιήσωμεν ἄνθρωπον. ἐρωτῶ Ἰουδαῖον, εἰ μόνος ἐστὶ, καὶ οὐκ ἔστι μετ' αὐτοῦ ὃς οὐ κηρύττομεν, οὐκ ἔστι πνεῦμα ἅγιον ὃ προσκυνοῦμεν, τίνι εἶπε, ποιήσωμεν ἄνθρωπον; τῶν ἀγαθῶν ποιεῖ προστάγματα μόνῳ, τῷ γνησίῳ ὁμοίως καὶ τὰ λοιπά· ὅτε τὸν ἄνθρωπον δημιουργεῖ, τὴν ἀκολουσίαν λοιπὸν τοῦ υἱοῦ ὡς δεῖ θυείδων πολλάκις βουλόμενος, λέγει, ποιήσωμεν ἄνθρωπον· ἵνα δείξῃ καὶ τῷ προστάτῃ αὐτοῦ συνεργόν. λέγουσι τοίνυν Ἰουδαῖοι στιβόμενοι, καὶ μὴ δυνάμενοι τὸ προφυὲς μεταπλάσαι τῆς λέξεως, ὅτι τοῖς ἀγγέλοις εἶπεν. ὅπερ φανερῶς ἀρνεῖσθαι δυνάμενα τῆς λέξεως τὴν φύσιν, ἑτέρῳ δέσμῳ πῶς ταύτης τὴν αἴρησιν ἐπεισάγουσι. τίνι τοίνυν εἶπε, ποιήσωμεν; ἀγγέλοις, φησίν. ἐρωτῶ, τίνες μείζους, ἢ ἄγγελοι, ἢ ἄνθρωποι; πάντως ἄγγελοι. ὅταν γὰρ περὶ φθάσωμεν εἰς ἀρετῆς μέτρον, τότε ἐκείνοις οὐχ ὑπερβαίνομεν, ἀλλ' ἐκείνοις ἰσούμεθα. νῦν δὲ πολὺ τὴν ἐκείνων ὑπερβεβήκαμεν φύσιν, ἡ ἐλαττοῖ τῆς ἀσωμάτου τῶν ἀγγέλων τυγχάνομεν κατασκευῆς. ἄκουε δὲ τούτου Δαβὶδ μαρτυροῦντος· Τί ἐστιν ἄνθρωπος, ὅτι μιμνήσκῃ αὐτοῦ, ἢ υἱὸς ἀνθρώπου ὅτι ἐπισκέπτῃ αὐτόν; ἠλάττωσας αὐτὸν βραχύ τι παρ' ἀγγέλους. πῶς ἠλαττωμένοι ἐσμὲν παρ' ἀγγέλους. ἡμεῖς ἐλάττους ἄγγελοι μείζους. εἰ ἄνθρωποι ἐλάττονα ποιοῦν, χρεία ἦν συμβούλων τῶν ἀγγέλων ἢ συνεργῶν· ὅτι σὺν μείζους ἐποίει, οὐχ ἵνα ἄγγελοι; ἀλλ' ὁμοῦ τὰς μυριάδας ἐκείνας καὶ ἀναριθμήτους. ὥσπερ γὰρ σὺν φωσφόρους ὁμοῦ πάντας ἐποίησε, νότους ἀγγέλους καὶ ἀρχαγγέλους ὁμοῦ· καὶ τοσοῦτοί εἰσιν, ὅτι τῷ τῶν ἀριθμῶν ὑπερβεβήκασι φύσιν. καὶ βοᾷ Δανιήλ· Μύριαι μυριάδες ἐλειτούργουν αὐτῷ, καὶ χίλιαι χιλιάδες παρειστήκεισαν. μυρίας μυριάδας ἐποίησεν ἀγγέλων, καὶ χιλίας χιλιάδας ἀρχαγγέλων, ἵνα ἡ χρεία συμβούλων ἢ συνεργῶν· ἵνα τοίνυν ποιῶν πληθυνθῇ ἄνθρωπον, βουλῆς χέζηται; λέγει εἰσάγει; συμβουλίου λαμβάνει; πόθεν ἄνθρωπος; ἡ γῆ, καὶ ἀπὸ γῆς; ἢ κοπρίων μόνον καὶ τέφρα; καὶ βοᾷ Ἀβραάμ τὸν ἑαυτοῦ κηρύττων βυτίλευσιν, Ἐγὼ δέ εἰμι γῆ καὶ σποδός. τί οὖν ἄγγελοι; ἢ πνεῦμα; ἢ πῦρ; καὶ ἄκουε τοῦ Δαβὶδ βοῶντος· Ὁ ποιῶν τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ πνεύματα, καὶ τοὺς λειτουργοὺς αὐτοῦ πῦρ φλέγον. τὸν τοῦ πυρὸς φύσει ἐργαζόμενος, τὰ ἰσοσθενῆ καὶ ἀσώματα πνεύματα, ἢ χρείαν ἴσχε συμβούλων, ἢ συνεργοῦ, οὐχ ἑτέρου τινὸς πρὸς συμμαχίαν τῶν γηρυμάτων· καὶ ἀπὸ γῆς ποιῶν, οἰκτρόν, βυτίλην, τὸν μικρὸν ὕστερον οὐκ ἐσόμενον, τὸν τάφῳ ἁλυόμενον, τὸν κυνηγοῖς δαπανώμενον, βυλλὸν εἰσάγει, σκέψαι ποιεῖται; καὶ φησι, σὺ δίχεται διαστολὴν ἀγαθότητα αὐτοῦ πολλὴν ἀλλοις πρέπουσι· τί δεῖ γενέσθαι; τί ποιῶμεν; συγχωρῶ καὶ τοῦτο, καὶ μὴ τὸν τοσοῦτον ἀγῶνα δίδωμι ὃ, ποιήσωμεν, πρὸς ἀγγέλους εἰρῆσθαι. ὃ ποιήσωμεν ἤκουσας, ὃ κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν οὐκ εἶδες; τοῦτο γὰρ ὀφείλω τῷ λόγῳ καὶ Ἰουδαίων καὶ αἱρετικὴν ἀπορράπτειν σοφίαν. ὅτι μὲν Ἰουδαῖος, ὅτι πάλιν αἱρετικός, ὁ αὐτὸς κατ' ἀλήθειαν Ἰουδαῖος, μᾶλλον δὲ καὶ χείρων. ἐμὲ μὲν τὸ σῶμα ἐσαύρωσαν ὁ ὁρώμενοι, ἐμὲ δὲ τὴν ψυχὴν τὴν ἀόρατον πολεμοῦσι, μᾶλλον

χθω

ἰσ. λέγει, πολλῷ μᾶλλον. ἀλλ. πόσῳ μᾶλλον

Γεν. ιη. κ. Ψαλμ. ργ. δ.

ταί ποτε, αἰεί ὄζι ϗ πατήρ· Εἰ ϳ̓ αἰεί ὄζι πατήρ, αἰεὶ δίχε ϳ̓ ⓦ γόν. Ζωαίδιος ἆρα ὁ γὸς ὢ πατεί]. γέι λέγομεν γλυπθέντα μὴ ἀπαθῶς, ⓦ ϳ̓ τῆς γλυπτοῦς ἔφοπτ ἑρμηνεύει οὐκ ὀπτεσάμθα. ἡ ἀληθὴς γνῶσις αὕτη ὄζι, ὃ πὰ ἀχαρεσότατα τιὼ φύσιν ἡμῶν ὁμολογεῖν μὴ εἰδέναι. ὃ μὲ οὖν γλύπτμα ποιοσκιωούμθα, τιὼ ϳ̓ φύσιν ὑ πολυποικιλμονούμθα. Εἰ μὲ οὖν ἰῶ ἀνθρωπος ὁ γλυπτὴς, αἰ ἀνθρωπίνω ἐποίησι ϗ τιὼ γλύπτην· Εἰ σῶμα εἶχεν, ἐτύπτησεν ὡς σῶμα· Εἰ ϳ̓ σώματος ἀπήλλακται, μὴ ποία πᾶσε σώματος πάθη ὢ ἀσωμάτω. Εἰ ἐγλυπτέ, φησιν, ἐκ τῆς ἰδίας, χ̣ῖ παθος ἐγλύπτε, χ̣ῖ τομίω, χ̣ῖ ρεδαι· πτίσω ἀπὸ τῶν γλύπτων. γλυπτᾶ ἡ ἄμπελος, γλυπτᾶ ἡ ἐλαία, γλυπτᾶ δὲ ὃ ὕδωρ, οὐ χ̣ῖ τιὼ ἡμετέρω φύσιν, ἀλλὰ χ̣ῖ τιὼ ἰδίαν ζάξιν. πᾶσα γυνὴ ἐπιθυμῶ ποῦ θεοῦ λαβεῖν ὃ γλυφεῖν μήτηρ, κυοφορῶσα μὲν, ὠγκωται· ἀποθυμῶν ϳ̓ ⓦ καρπόν, συφίλλεται. ὅτι ϳ̓ τῶν δίδυμων ζάσις ἐστὶν εὑρεῖν. ποὺ γλυπτὴν, οὐκ ὠγκωται· ὅταν γλυπτὴν, τότε παχύνεται. ὁ καρπὸς αὔξε ϳ̓), δὲ ἡ ῥίζα πληθύνε ϳ̓), ϗ ὅτε μείωσις τῇ γλυπτῇ ῥίζῃ, ὅτε ἐλαττῶσις ὢ γλυπτὴν ποιοσγίνεται. ἡ ἄμπελος " γλυπτᾶ χαθ' ἡμᾶς· Θεὸς εἶπ· ἀκούσης ὅτι ἐγύμνωσεν, ἀνθρώπινα πάθη πεῖσε ἀπὸς ὢ πᾶσαν ζαρεσότητα τιὼ φύσι; ϗ εἶπεν ὁ Θεὸς, ἐξαγαγέτω ἡ γῆ ψυχὴν ζῶσαν χ̣ῖ γλῶς, τετράποδα, ἑρπετὰ, θηρία. τετράποδα, κτηνῶν ὄζι, ὄφις, δράκων. οὐ γὰρ μόνον τὰ θηρία τὰ ἀκαθαρτα κτηνῶν λέγεται, ἀλλὰ ϗ τὰ ἀγθοφόρα, πρὸς χορτοφάγον, εἴτε βοῦς, εἴτε ποίβατον, κτήνως καλῶσι. κτήνως ποῦ ὃ κτῶμα εἶ) ἀνθρώπω. ὅτι ϳ̓ κτηνῶν καλῶσι ϗ ποίβατα ϗ βόες, μάρτυρεῖ ἡ γραφή· Καὶ ἐγένετο αὐτῷ κτηνῶν προβάτων ϗ κτηνῶν βοῶν. ἐπληρώθη ἡ γῆ, ἐκόμα τοῖς καρποῖς, ποιμένχε τὰ ζῶα· ἔλιπε λοιπὸν ὁ οἰκοδιαπότης. ὁ ὐρανὸς ἐκεκαλλώπιστο, ἡ γῆ ἐποικίλτο, ἡ θάλασσα ἐπεπλήρωτο, ὁ ἀὴρ ἐρίθων ἐκεκόσμητο πλήθη· πάντα ἰῶ ἕτοιμα, δὲ ἔλειπεν ὁ ἀνθρωπος. ὐχ ὑφίζεται ϳ̓ τῷ εἶ) τιλβυτᾶος, ἀλλὰ τιμᾶται. ποῦδασκυάζεται γὰρ ὁ οἶκος, ϗ ὅτως εἰσάγει ϳ̓ ὁ οἰκοδιαπότης. ὁρᾶν γὰρ ὁ Θεὸς ὅτι ἀκαίρως, ὅτι ἀμέτρως ποιῇ, ἀλλὰ πάντα μᾶλλα τιὼ χρείαν. ϗ βλέπε τιὼ τάξιν. ποῦτον ἐποίησεν ὁ Θεὸς βοτάνην ϗ χόρτον, ϗ τότε τὰ θηρία τρεφόμενα. δὲ Εἰ ὁρᾶν ἰῶ τὰ τρέφοντα, ἀκμὴς ἰῶ ἡ δημιουργία τῶν ζώων, ζημιουμένη τ̄ καρπῶν τιὼ ἔνδειαν. ἐποίησε τὰ τρέφοντα, ϗ τότε τὰ τρεφόμενα. ποῦδασκυάζε ποῦτον τὰ χρεῖας, ϗ ὅτως εἰσάγει τὰ τῆς χρείας μελλόντα. ὅτω ϗ ὅπ' τῶν γραφῶν ἐποίησε· ποῦελθοι ⓦ Χειστὸν αἱ γραφαὶ ποῦτον κηρύττουσαν, ϗ τότε ἦλθεν ὁ μάρτυρούμθος. ποῦελθοε ὁ νόμος, ἵνα κηρύξῃ ⓦ νομοθέτιν· ποῦελθοι ποῦφῆται, ἵνα ἑρμηνεύσῃ ⓦ ποῦφητευόμθοι· ποῦελθοι αἱ μάρτυρεῖαι, ἵνα πιστωθῇ ὁ μάρτυρούμθος. καὶ ὅρα τὸ Θεοῦ τιὼ σοφίαν· τὰ γραφὰς τῶν ποῦφητῶν ϗ ζωεχώρησεν εἰ τῇ ἐκκλησίᾳ μόνον εἶ), ἀλλὰ ϗ ποῖς Ιουδαίοις, ἵνα ἐλέγχωνται. Εἴασιν αὐτὰς ϗ ποῦδὰ Ιουδαίοις τοῖς ἀναξίοις, τοῖς θεομάχοις, τοῖς ἐχθροῖς τὸ Χειστοῦ. δὲ τί οὖν τοῦτο πεποίηκε, ϗ μὴ ἔλαβεν αὐτὰς πῶς αὐτῶν; φανερὸ ἡ αἰτία, ϗ ὅ πολλῆς καταφθονῆς θεομάνη· ἵνα δύνωνται ἡ ὃ ἐμὸν κήρυγμα. Εἰ μέντοι " Εἶχε τὸν ποῦφήτας, εἶπεν αὐτοῖς τῷ ἀπίστοις· ἐτόλμησα εἰπεῖν ἐγὼ, ὅτι Εἶπε Μωϋσῆς, ἢ Εἶπεν Ησαίας, ἢ Εἶπε τῶν λοιπῶν ποῦφητῶν ὃ πάγμα, ποῖόν τι Χειστοῦ ϗ τῶν χ̣ῖ τοῦ κυρίου τῆς πᾶσης οὐσίας αὐτὸ γλυπτοποιῶν; εἶπεν αὐτοῖς ὢ βουλομένῳ ϗ φάσκειν, ποῦθεν ἦν, ὅτι Μωϋσῆς ἐγλύπτο ὡς προφήτης; ϗ εἶπε ταῦτα· εἰ ἐκήρυξεν, ὡς ἠθέλησε τὰς ὑμᾶς ⓦ χειστιανοὶ πρὸς σύσασιν τ̄ οἰκείων δολμ̣χ ϗ προφήτας πλάσαι δὲ ὀνόματα μυθῶσαι, ὑμᾶς ἐκ τούτου προκρίμα ὀφείλομεν ὑπολαβεῖν; νεῦ ϳ̓ πᾶσα ὢ δύπλεγμένη βλασφημῶ, καὶ " μικρὰν ἔχοντι διαμολογίαν, ποῦεφήρη ϳ̓) πρόφασις, ἀλλὰ ὃ ταὐτὰς τὰς μάρτυρείας πῶς αὐτοῖς τυγχάνει, ἃς ὑμᾶς πρὸς σύσασιν τ̄ οἰκείων φέρομεν δογμ̣χ. ποῦθεν γὰρ μὴ δυνατὸν ἐλέγξαι τιὼ τούτων ῥᾳδιουργίαν; ἵνα τοίνυν μὴ ταῦτα λέγηται, ζωεχώρησε πῶς ἐκείνοις τὰ τῶν γραφῶν τυγχάνειν βιβλία, ἵνα κἀγὼ ἀπιστῶ, ὡς ποῖς χρῆν τῶν οἰκείων

Γεν. κε. ιδ.

ἰσ. ἡ χ̣ῖ π.ἰ. ἢ κ.τ.ἁ χ̣ῖ

ἰσ. ἡ γλυφ

ἰσ. μαρτ

Digitized by Google

πίζων, μηδενὸς ὃ προσδιόμενος. ὅμως τί γὰρ ἂν τις ᾖ δοίη τῇ πάντων τῶν ἀγαθῶν πηγῇ, οὗ μόνοι πόθα τῆς Φιλοσοφίας ἐξήρτηται; καθὼς φησιν ὁ Δαβίδ, Παίδα προς σὲ ψμ. μδ. ις. ιζ. προσδοκῶσιν· δούλης σὺ τὸν χεῖρα σου, ᾗ ἐμπιπλᾷς πόθου ζῶον εὐδοκίας. ἀλλὰ Ⓦ λόγοι Ⓦ σὸ χεροὶν εἰς πῶρας ἀγάγωμεν. τοῦτο γὰρ ἓξ ἡμῶν φίλον ᾗ τῇ τάξει καλόσηκεν. ὁ δὲ ἔχει τὴν γῆν, προφέρει, τῷ προσάγματι πεποιθώς· ὁ ἔχει θεία ᾗ ἄχραντος, οὐκ ἀποβλητὰ φύσις; ἀλλὰ πάλιν μή τις ὃ, ἔχει, δυσσεβεστέρως λαμβάνεται λέγω, ὁρᾷς πῶς ᾗ αὐτὸς ὁ διδάσκαλος ἔδωκε προφήτευσιν εἰς ἀρχὴν τοῦ γοῦ Ⓦ πατέρα; ἀλλὰ μᾶλλον συνίωμεν ἐπὶ μὲν τῷ λόγῳ, δυσσεβεῖς οὖσι, ᾗ πλείοσι κακοπαθείαις γλῶσσαν, ᾗ προς αἰσθανομένους ποιουμένους λόγους· ἐκεῖ θείας δὲ πάντα λόγοι ὑπερβαίνουσης φύσεως. αἰσθητοὶ γὰρ ὄντες, ὡς αἰσθητοὶ λαλεῖ ἐδιδάσκομεν. μὴ γὰρ ἴσασιν Ⓐ ἄθλιοι, ὅτι προὲ Θεοῦ ἀναλήπτεται, προφέροντες λόγους ἰδοὺ ὅτι Θεοῦ μὴ ἁρμόζοντα λέγεσθαι; ᾗ ὅσα κακοεργάζει· ὅτε τὰ ζητήματα προτίθεισι, ἀπὸ τῶν αἰσθητῶν λογισμῶν λαλοῦσιν· οἷς, πόθεν, φησὶ, ὁ γλυκασμὸς, ἀρχὴν ἔχει τοῦ εἶναι. ᾗ πόθεν τοῦτο; θέλεις λέγεσι· σὺ γλυκεῖς οὐκ ἀρχὴν ἔχεις; ὁ πατήρ σου; ὁ πάππος σου; ἐὰν προσέχῃς αὐτοῖς ἐξ αὐτῶν τῶν λογισμῶν λογισμοὶ ἕτεροι ἀναλύσαι αὐτὸ τὸν μερισμὸν δυνατώτεροι, θύρας σοφίζεται προὲ Θεοῦ λόγος, ᾗ δυσσεβεῖς μοι λογισμοὺς παρεισάγει; ᾗ τὸν μὲ ῥίζαν τῶν κακῶν ἀπὸ κοινοῦ προφέρεσι λογισμοῖς· τὸν ᾗ ἀναίλεσιν τῶν κακῶν οὐ βούλονται ἀπὸ τῶν αὐτῶν διχοῦ λογισμῶν. λέγει πολλάκις, δυνατή πις εἶ, ᾗ γλυκᾶσθαι; ἐὰν οὖν δείξω τὸν γραφέα, ὅτι οὐκ ὀπὸ Θεοῦ μόνον, ἀλλὰ ᾗ ὅτι αἰσθητὸν εἰσήγαγε τοιοῦτον, τί ποιεῖς; σὺν τῷ μακαρίου Ἀβραὰμ παῖδας ἔχω ὡς μὴ ὄντας ἡ γραφὴ λέγει γλυκᾶσθαι, ἀλλ' ὡς προσώπους. Ὁ δὲ Ἀβραὰμ ἐγέννησεν Ⓦ Ἰσαάκ, ὁ Ἰσαὰκ ἐγέννησε τὸν Ἰακώβ, ὁ Ἰακὼβ τὸν Λευΐ, ἐξ οὗ ἱερατικὴ φυλή. ὅπερ τοίνυν τῷ Μελχισεδὲκ ἀπάντησιν ἔστι, λέγω δὴ Ἀβραάμ. Παῦλος ὁ ἀπόστολος ἑρμηνεύων τὸν ποτὲ ἰσοτιμίαν εἰς θεολογίαν, λέγει, Συνεώρησε γὰρ ὁ Μελχισεδὲκ τῷ Ἀβραάμ, ᾗ εὐλόγησεν αὐτὸν· ᾗ ἐπάνω πάντων· Καὶ (ὡς ἔπος εἰπεῖν) δεκάτην ἐμέρισεν αὐτῷ Ἀβραὰμ ἀπὸ πάντων· ἐπὶ γὰρ σὲ τῇ ὀσφύϊ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Ἀβραάμ· ᾗ ὁ Ἑβρ. ζ. θ. ἀνὴρ τοῦτο ᾗ ἐκ τῶν ἐθνῶν ἐδεκάτωσεν. ὅπερ ὅλως ἡ ῥίζα ἔζη, τὸ καρπὸν μὴ τῆς ζώσης ῥίζης εἰσήγαγεν. τὸ γοῦν ὃ ὅσα ὁ πάθος, ὁ προδοχὴ ἔθνος, ὁ κυοφορία, οὐκ ἀνθρώπινα παθεῖν ἀνέλαβεν, ᾗ θέλει εἰπεῖν ὅτι ὃ ὅτι γλυκάζεται, ἰδιότητα ὁ αἰδίως. ἀλλ' εἰ ἐγλυκάνθη, φησὶ, πῶς ἀεὶ ἦν; πᾶς γὰρ ὁ γινώμενος ἀρχὴν λαμβάνει. ὃ ὄνομα τοῦ πατρὸς πρὸ ἡμῶν προ πολλῶν ἔρχεται προϊόντων. οἷς, ὑποδοῦ νεανίσκου ὑπομιμνῄσκομαι γάμου· πρῶτον μὲν μητέρ, εἶτα νυμφίος, εἶτα αἰτήρ· καὶ τίκτει, τότε λέγει πατήρ· καὶ μὴ ὃ γλυκάνθεν αὐτῷ τὸ ὄνομα χρείσει, μυρία ἔτη μὴ τὸ γυναικὸς ἐᾶν ποιεῖν, ᾗ κλῆσαι πατήρ· ὁμοίως ἡ μήτηρ, πρῶτον πόθος, εἶτα μνηστὴ, εἶτα νύμφη, εἶτα γυνὴ, κυοφορεῖ, βασάζει τὸ καρπόν· καὶ μὴ ὅπω προέλθῃ, μήτηρ ᾗ λέγει. καὶ μὴ βασάζῃ ἡ ῥίζα τὸ καρπὸν, ἐὰν μὴ προέλθῃ ὁ παῖς χρείσει· αὐτὴ ὁμοιοκλίτου τὸν τόκον τὸ προσηγορίαν, οὐ λέγεται μήτηρ. ἐπὶ τοῦτο ἐποίησεν ὡς σοφὸς ὁ Θεός, ἵνα μὴ οἱ πατέρες κτίσωσι τῶν παίδων καυχῶνται· ἵνα μὴ λέγῃ ὁ πατὴρ τῷ παιδί, ἐγώ σοι τὸν ζωὴν ἐχρεισάμην, διὰ ἐμὲ ἐγλυκάνθης, διὰ ἐμοῦ εἰς ὃ εἶ πρόεβης· ἀλλ' ἵνα καὶ εἴπῃ ταῦτα, εὐθὺς ἀκούσῃ, ἐγὼ δέ σε ἐγλυκάνθην, διὰ ἐμὲ ᾗ σὺ πατήρ. ὁμοίως καὶ ὅτι τῆς μητρὸς ἐχρείσω μοι ὃ εἶ ἐγώ, ἐχρεισάμην σοι ὃ εἶ μήτηρ. ἐφ' ἡμῖν λαμβάνει ταῦτα χάριτα ἓξ αἰτήσεως. ὁμοίως ᾗ ὁ ἰός, οὐκ εὐθὺς ἰός, ἀλλὰ προφὴν σπέρμα, εἶτα ἔμβρυον· ᾗ ὅτε γλυκάνθῃ, τότε ἰός. ταῦτα χρόνων ἀνάγκης ἀναλύει, ταῦτα πάθεσιν ὑποπίπτει, ταῦτα σωματικῆς ὄντι καταστάσεως. ὅπου ὃ ἀσώματος ἡ φύσις ἡ γλυκάνθεσα, ὅπου ἀσώματος ὁ καρπὸς ὁ γλυκάνθεις λέγει; ὅτι ἰὼ ποτὲ ὅτε οὐκ ἰὼ, φησὶ, ᾗ ὕστερον ἐγλυκάνθη. [καὶ φαμὲν ὅτως· εἰ ἀεὶ ὡσαύτως ἔχει Θεός, εἰ μηδὲν προσπα-

τᾷ

ζᾳ κήτη τὰ μεγάλα, καὶ εἶδεν ὁ Θεὸς ὅτι πολὺ καλά. Διὰ τί εἶπε καλά; ἀντὶ καλῶν Διὰ τὸ πλῆθος· ἀνθ' ὅτι ἐποίησε τοὺς ἀστέρας καὶ ἥλιον καὶ σελήνην, πολλῷ ὕστερον τὴν ἡμέραν, λέγει· εἶδεν ὁ Θεὸς ὅτι καλόν. πολλοὶ ἀστέρες, καὶ ἀνάριθμητοι τάττονται μυριάδες, καὶ οὐκ εἶπεν, εἶδεν ὁ Θεὸς ὅτι καλά, ἀλλ', ὅτι καλόν. διὰ τί; ὅτι εἷς καὶ πολλοὶ φωστῆρες, ἀλλ' ἐξ ἑνὸς φωτὸς, καὶ τῆς αὐτῆς ἀπάντων χρείας. φωτίζουσι γὰρ ἐξ ἴσης. οἱ ταῦτα ὑ, ὅπου πολλὴ τὴν ἑρπετῶν ἀφθορὰ, καὶ τὴν ὀκτὼ, καὶ τὴν πτηνῶν, ἄλλως πτηνῶν, ἄλλως ἑρπετῶν, καὶ ἐν ἑκάστῳ γένει πολλὰ καὶ διάφορα, λέγει, εἶδεν ὁ Θεὸς ὅτι καλά. πρὸς τὴν ποικιλίαν τῶν ἔργων καὶ ὁ ἔπαινος. Καὶ εὐλόγησεν αὐτὰ ὁ Θεὸς λέγων, Αὐξάνεσθε, καὶ πληθύνεσθε, καὶ πληρώσατε τὰ ὕδατα, καὶ τὰ πετεινὰ πληθυνέσθωσαν. διὰ τί, ὅτε τοὺς ἀστέρας ἐποίησεν, οὐκ εὐλόγησε; διὰ τί, ὅτι καὶ ἥλιον καὶ τὴν σελήνην ἐποίησεν, οὐκ εὐλόγησε; διὰ τί βοτάνας καὶ ξύλα ποιήσας οὐκ εὐλόγησε; τὰ μὲν εὐλόγηκε, τὰ δὲ οὐκ εὐλόγηται. τί δ' αἴτιον τῇ τούτου ἀρετῇ καθέστηκε, πρόσεχε. καὶ ἀστέρες ὅσοι ἐγένοντο ἀπ' ἀρχῆς, ποσοῦσι καὶ διαμένουσι, καὶ οὔτε τῷ ἀριθμῷ αὐτῶν, οὔτε τῷ μεγέθει δύνασαι προσθεῖναι. οἷς δὲ τῇ αὐξήσει τῆς φύσεως μέλλοντες προσγίνεσθαι, τῆς πληθυσμοῦ σε αὐτοὺς οὐκ ἔχρηζον εὐλογίας· τὰ δὲ πληθυόμενα ταῖς διαδοχαῖς, καὶ οὐχ ἕτερος λαμβάνοντα προσθήκην, ἀναγκαίως καὶ τὴν εὐλογίαν ἐδέχοντο. πάλιν αὖ λέγω σοι τὸ μᾶλλον αὖ τὸ λεπτὸν ἐμπαίζων τῇ διανοίᾳ. οὔτε γὰρ τὸ φυτὸν τὸ ἁπλοῦν δὲ ὑπολοιπὴν τοῦ τῆς γῆς λαβεῖν προσθήκην, ἀδελφοὶ, βεβαίως ἐγὼ τὴν σάρκα, ἀλλὰ τῷ βαθεῖ ταύτης μὴ πάσης προσδοῦναι αἴσθησιν. καὶ ἀστέρες εὐλογίας οὐκ ἔχρηζον. εὐθὺς γὰρ αὐξήσεως αὐτοῖς πληθυσμὸν ἐχαρίζετο. πετεινὰ δὲ ἐκ ὑδάτων τῆς εὐλογίας ταύτης ἐφίετο διὰ τὰς διαδοχάς. καὶ ὅπου ἕτερος πληθυνθῆναι οὐ δύναται, ἐκεῖ χώραν ἔχει τῆς εὐλογίας, ἵνα τὰ ὀλίγα πληθύνεται, καὶ τὰ μικρὰ αὔξησιν ὑπιδέχεται. ἐπὶ τίνων ἐγνωκὼς τὴν αἰτίαν, δι' ἣν ταῦτα τῆς εὐλογίας ἠξίωται, ἀναγκαίως λοιπὸν τὰς ἑτέρας ἑαυτοῦ τῇ γραφῇ λέξεσιν ὑπιδοῦναι. αὐξάνεσθε, ἵνα μικρά· πληθύνεσθε, ἵνα ὀλίγα· πληρώσατε τὰ ὕδατα, ἵνα σὺ μέρει. ἀναγκαίον δὲ σὺ ἑτέρῳ χαρᾷ παλαίζοντα, διὰ τί τοῦ ἰχθύας καὶ τὰ πετεινὰ τὸ ἀνθρώπου μίσει τῆς εὐλογίας ἠξίωσε, τοῖς δὲ λοιποῖς ὑ μετέδωκε ταύτης. τέως δὲ, κατὰ ἐπιπλοκήν, τὴν ἀκολουθίας ἐρώμεθα. Καὶ εἶπεν ὁ Θεός· ἐξαγαγέτω ἡ γῆ ψυχὴν ζῶσαν. τὸ γὰρ ὁ Θεὸς διπλῆν περιβαλλομένη τιμῆν. πρῶτον γὰρ αὐτὴν ἔμψυχα τὰ σπέρματα καὶ φυτὰ, καὶ μὴ ταῦτα, ζῶα· οὐκ ἀλόγως. ἀλλ' ὅπου οἰκητήριον ἀνθρώπου ἔμελλε γίνεσθαι, ὑ μέσον δὲ τοῦτο, ἀλλ' ὅπου καὶ ἐξ αὐτῆς ταύτης ὁ κύριος ἀνθρώπου ἔμελλε πέφεσθαι· ὡς ἔγωγε αὐτὸν καὶ μητέρα τούτου ὑ μεγάλην ζώου πνοήν. ὅρα δὲ καὶ ταῦτα πῶς τῇ ἀκολουθίᾳ ἐχρήσατο. πρῶτον γὰρ καθάπερ ἀμφιβάλλει ταῖς ἔγγαις, καὶ εἶτ' οὕτως εἰσάγει τὰς τῆς ἔγγης ἀπολαύσεσιν. καθάπερ καὶ ὅτε τὸν ἀνθρώπον ἐποίησε· πρῶτον τὸ οἶκον ἀπήρτισε, καὶ οὕτω τὸν οἰκοδεσπότην εἰσήγαγεν. ἐξαγαγέτω ἡ γῆ ψυχὴν ζῶσαν. ἡ ἄψυχος γῆ πόθεν γένοιτο ψυχὴν ζῶσαν; πόθεν προῆλθε λέων βρυχώμενος, ἵππος πτίσσων, ἔλαφος ἐρχόμενος, ἢ ἀγριοφόρος ὗς; πόθεν αἱ διάφοροι τῶν ζώων; πόθεν οὐκ ἐκ τῆς ἀψύχου τοσαῦται ψυχαί; καὶ οὐκ ἀφωνίστως αἱρετικοὶ παῖδες, ἐπὶ ἡ μὲν ἄψυχος γῆ, διὰ οὐκ ἔχει, πῶς σφέρει ψυχήν· Θεοῦ δὲ ἐστὶ ἀκούσασιν ὅτι ἐγένησεν οὐκ ἐκ τῆς ἰδίας οὐσίας, δύξεως τῶν λογισμῶν καὶ πλοκῆς κακοῦσι, καὶ ἐπισκήψεσι. οὐκοῦν ἐμείνατε, οὐκοῦν ἐτιμήθη, οὐκοῦν διηρέθη, οὐκοῦν ἔπαθε, καὶ ποιαῦτα ὅσα ἔστι αὐτοῖς λέγειν. οὐ γὰρ τῷ παρόντος ὅτι καιροῦ, πᾶσι τοῖς πρὸ αὐτῶν λεγομένοις καὶ τῷ μονογενεῖ ἐπεξέρχεται· μᾶλλον δὲ καὶ τοῖς ἑαυτῶν σωτηρίας. οὔτε γὰρ βύθιμόν τινος κερδαίνει Θεὸς, οὔτε βλασφημούντος βλάπτεται πάντως· Εἰ μή τις πάλαι κέρδος λέγει Θεοῦ τὴν ὑμετέραν σωτηρίαν. αὐτὸς γὰρ πλήρης, ὅστις πάντος ἀγαθοῦ, αὐτοδεὴς ὢν ἀρχῆς καὶ ἀπάσης, αὐτὸς μὲν πάντας πλουτίζων,

Γεν. α ιϛ. ἴσ ἔξεστιν

Γεν. α κδ. χ. παρδίν

χ. πάντα

λάμβανε τὰ ἔργα ⁂ λόγον. ὀξυτέρα γὰρ ἐστὶν τῶν λέξεων ἡ δύναμις. ὡσὲ πω. Εἶρηκε ὁ λόγος, καὶ ὃ ἔργον τὴν ἰδίαν οἰκουμένην ἐλάμβανε. καὶ ὃ θαυμαστὸν, ἑκάστῳ τῶν στοιχείων τὸ πῶν ὁ Θεὸς διὰ κλείθρου οἰκουμένην παρέσχεν. ἔδωκε τῷ πρεώματι φωσῆρας καὶ δρόσον. ἀλλ' ἀ καὶ τοῦτον πάλιν τῶν φωσήρων ἡ χρῆσις ἀφάνους, ὡς ἐξ αὐτῶν δῆλον τῆς γραφῆς τῶν ῥημάτων καθίστηκε. ὡσὲ ὧν καὶ δύναμιν, εἰ καὶ μὴ κατ' ἀξίαν, διελάβομεν πρόσθεν, ὅτι ὑμῖν ⁂ ὡσὲ τούτων ὀξεπηδήσαμεν λόγον. ὡσὲ ὧν πάλιν λαβὲ ὅτι τὰ πρόπτερα καὶ χρήσιμα. τὴν γῆν ἀπαρτᾷ καὶ φυτά· τοῖς ὕδασι νηκτὰ καὶ πτηνά. ὀξαγαγέτω τὰ ὕδατα ἑρπετὰ ψυχῶν ζωσῶν, καὶ πετηνὰ πετόμενα. ἑρπετὰ καλῶ σὺν ἰχθύας, ὅτῳ μᾶλλον ἕρπει ἡ ὡσεπτά. ὅθεν καὶ ὁ μακάριος Δαβὶδ ἀκολουθῶν τῷ νομοθέτῃ λέγει, Αὕτη ἡ θάλασσα ἡ μεγάλη καὶ εὐρύχωρος· ἐκεῖ ἑρπετὰ ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμός. ξένον πρᾶγμα, ξένη ὀφθαλμῶν τάξις, ξένον τὸ λεγόμενον. ἀφ' οὗ; ὅτι πάντων ποιητὴς ὢν ἔχει πρὸ ὀφθαλμῶν τὰ τε πρόσθεν γενόμενα, καὶ τὰ ἐσόμενα, καὶ τὰ μέλλοντα, ὡς οὔτε ἡμᾶς τοὺς ἐφθαλμοὺς ἡμᾶν. ἐπὶ δὲ τῶν ἐμέλλε τὸν ζῳὸν ποιεῖν ἀφ' ὧν ὑδάτων χορηγεῖ ὁ κόσμῳ, προστοὺς ὑπηρέτας τοὺς ὕδασι ζωογόνον προσενέγκας φύσιν, ἵνα μάθῃς πόθεν ἡ ῥίζα τῆς ζωῆς. ἐγὼ ὅταν ἴδω σὺν φωτιζομένους ἐρχομένους ἐκ τῶν ἁγίων ὑδάτων, εἰσελθεῖν με εἰς τὸ βάπτισμα μὴ πολλὰ κακῶ, ὡς ἑρπετὰ, ἐρχομένους μὴ ζωῆς αἰωνίου, ὁρῶ τὸν νομοθέτην λέγοντα· ὀξαγαγέτω τὰ ὕδατα τὰ ποτὲ ἑρπετὰ, νῦν ψυχὴν ζωσῶν. πόθεν τοῦτο δῆλον ἡμῖν γένηται; ὅτι οἱ προσερχόμενοι τῷ λουτρῷ, ὀφθαλμοὺς πρότερον ἀμβλεπτοῦντες τὸ ἑρπετὸν λαμβάνουσι χλῆσιν. ἐξῆλθον ὅτι τὸ βάπτισμα Ἰωάννου πολλοί. λέγει τοῖς ὄχλοις, Ὄφεις, γεννήματα ἐχιδνῶν, τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν φυγεῖν ἀπὸ τῆς μελλούσης ὀργῆς; ὅταν εἰς τὸ βάπτισμα εἰσέλθῃ ψυχὴ ὅτι πολλὰ ἔτη κακίᾳ συζήσασα, καὶ ἐξέλθῃ ταύτην ἀποδυομένη, ὅρα εἰ μή σε αὐτὸ ὀφθαλμεῖ τὸ ἔργον ἢ διαστολικὴ φωνὴ ἡ λέγουσα, ὀξαγαγέτω τὰ ὕδατα ἑρπετὰ ψυχῶν ζωσῶν, καὶ πετηνὰ πετόμενα. διπλοῦν γὰρ λαμβάνει τὸν χάριν ὁ σῳζόμενος· καὶ ζωοποιεῖται τῷ ψυχῷ, καὶ πετηνὸν γίνεται, λοιπὸν ἀγγέλους ὁρατοὺς καταλαμβάνων, ἐν μὲν ἀγγέλων πολιτεύόμενος, καὶ μὲν τῆς δεῦρο τάξεως ἔχων τὸν ἑαυτοῦ ἀναλαβόμενον. καὶ πετηνὰ πετόμενα ὅτι τῆς γῆς κρείττονα ὁ στερέωμα τοῦ οὐρανοῦ. ὅτι τῆς γῆς ἀφ' οὗ σῶμα· ἐν οὐρανοῖς ἀφ' οὗ πολίτευμα. ταῦτα οὐκ ἀλληγορῶντες εἰσηγάγομεν, ἀλλ' ἐθεωρήσαμεν τῇ ἱστορίᾳ. ἄλλο δὲ ἐκδιάσασθαι εἰς ἀλληγορίαν τὸν ἱστορίαν, ἄλλο δὲ καὶ τὸν ἱστορίαν φυλάξαι, καὶ θεωρίαν ὁπτικὴν ἔχουσαν. καὶ ἵνα δείξῃ ὅτι ἑρπετὰ [τὰ πετηνὰ πρόσθεν] λέγει τὰ ἐν τῇ θαλάσσῃ, ἐπήγαγε· Καὶ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὰ κήτη τὰ μεγάλα, καὶ πᾶσαν ψυχὴν ζῶσαν ἑρπετῶν, ἃ ἐξήγαγε τὰ ὕδατα, εἰς πετηνὰ πρόσθεν. εἰ γὰρ πετόμενα εἰ μὴ πρόσθεν; τίς χρεία ἦν εἰπεῖν, πρὸς πετηνὰ πρόσθεν; ὃ πετᾶσθαι πρόδηλόν ἐστιν ὃ ἁπλοῦσθαι καὶ χῆνες λέγεται. ἔστι δὲ πετᾶσθαι καὶ χῆνες· καθὼς φησιν ὁ προφήτης, Ὅλην τὴν ἡμέραν ἐξεπέτασα τὰς χεῖράς μου πρὸς λαὸν ἀπειθοῦντα καὶ ἀντιλέγοντα· οὐχ ὅτι πτερὰ ἔχουσι χῆνες, ἀλλ' ὅτι ὃ πετᾶσθαι ἐστὶ ὃ ἁπλοῦσθαι. καὶ ὃ ἕρπον τοίνυν πετηνὸν ἐστιν, ἀπὸ τοῦ ἕρπεσθαι καὶ ἁπλοῦσθαι· ὅθεν καὶ Δαβὶδ φησιν, Ἑρπετὰ καὶ πετηνὰ πρόσθεν. ἐποίησε τοίνυν ὁ Θεὸς τὰ κήτη τὰ μεγάλα, τουτέστι, τοὺς δράκοντας τοὺς μεγάλους τοὺς ἐν τῇ θαλάσσῃ. ⁂ γὰρ ἄλλοι ἑρμηνευταὶ λέγουσιν, ἐποίησεν ὁ Θεὸς τοὺς δράκοντας τοὺς μεγάλους. οὐκ εἶπον τὰ κήτη, ἀλλὰ τοὺς δράκοντας. πρόσθεν τοὺς ἐν τῇ θαλάσσῃ ἐν τοῖς ἐμψύχοις ἐγίνετο, ἢ δράκων. ἀφ' οὗ τοῦτο ὁ Δαβὶδ λέγει· Αἰνεῖτε ⁂ Κύριον ἐκ τῆς γῆς δράκοντες καὶ πᾶσαι ἄβυσσοι. καὶ ἀναχορεῖ· Αὕτη ἡ θάλασσα ἡ μεγάλη καὶ εὐρύχωρος, ἐκεῖ ἑρπετὰ, ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμὸς, ζῶα μικρὰ μετὰ μεγάλων· ἐκεῖ πλοῖα ἀφ' οὗ πορεύεται, δράκων τοῦτ', οὗ ἐπλάσας ἐμπαίζειν αὐτῷ. καὶ ἀλλαχοῦ βουλόμενος δεῖξαι ὅτι οὐχ εἷς, ἀλλὰ πολλοὶ δράκοντές εἰσι, λέγει· Σὺ συνέτριψας τὰς κεφαλὰς τῶν δρακόντων ὅτι τὸ ὕδατος. ἐποίησε τοίνυν τὰ

ἴσ. διαλαβὲ ὃν ἴσ. λείπει ἐν Δυσι

Ψαλμ. ργ. κε.

Ματθ. γ. ζ.

Γεν. α. κα.

Ησ. ξε. ϛ.

Β. ἐρρίφθαι

Ψαλμ. ρμη. ι.

* *

Ψαλμ. ρμη. ζ. Ψαλμ. ρ. κζ.

Ψαλμ. ργ. ιδ.

Χριστ. 5. 18. νος τὴν πρὸς τὴν ἀκροατὴν ἡρμοσάμην παρασκευήν, λέγων· Ἀδελφοί, προσεύχεσθε περὶ ἐμοῦ, ἵνα μοι δοθῇ λόγος ἐν ἀνοίξει τοῦ στόματός μου· πολλῷ μᾶλλον ἡμεῖς οἱ πιστοί, καὶ ὁ μηδὲν, ὡς ἐστιν, ὄντες, αἰτῶμεν τὸν πρὸ ὑμῶν παρεσθαι, ἵνα λυθῇ μου ὁ δισμὸς τῆς γλώττης, ἀνοιγῇ τῆς παῤῥησίας ὁ λόγος, καὶ αὐτὴ ἡ θεία χάρις καὶ ὁ ὄργανον ἀνεμπόδιστον φυλάξῃ, καὶ τὴν πνευματικὴν τελειώσῃ χορηγήσῃ, μὴ ἵνα ὁ λέγων τὰ θεῖα κερδάνῃ μόνος, ἀλλ' ἵνα μὲν ὑμᾶς οὐρανίου πλούτου ἀντλήσῃ. Φέρε τοίνυν, τῆς ἀκριβείας ἀψώμεθα. πρέπει γάρ, οἶμαι, ὥσπερ ἐκεῖ ὁ τεκτήνας Μωϋσῆς ἀκριβείᾳ τὰ τῆς δημιουργίας συνεπέρανε λόγοι, ὅτω καὶ ἡμᾶς τοῖς πρώτοις τὰ δεύτερα, καὶ τοῖς δευτέροις τὰ τρίτα ζωὰ πλοῦτος εὐκρῖναι, καὶ ἀσύγχυτον ὑμῖν παραδοῦναι τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. ἐπάγεται ὁ οὐρανὸς, ἵδρυται τὸ στερέωμα, ἀφώρισται θάλασσα, ἐπεγύμνωται γῆ, ἔπειτα ποικίλται καρποῖς, φυτοῖς, δένδροις, πηγαῖς, καὶ πᾶσι ἀναλλαπλῶς οἷς ἐχρῆν ἐκεκαλλώπιστο. ὅτι γὰρ ἁπλῆ τις καὶ ἡ ἐκ τούτων δόασις γνωσθήσεται, ἀλλὰ διάφορος καὶ ποικίλη. τὰ μὲν γὰρ αὐτοῦ ἐκόσμει τοῦ γοῦν, τὰ δὲ εἰς διαφυλακὴν τοῖς ἀνθρώποις, ἢ τοῖς ἀλόγοις ἐγίνετο· τὰ δὲ ἕτερα πρὸς τὸ χρῆσιν τοῖς προληφθεῖσιν ἀνθρώποις. ὁ γὰρ τοῦ παντὸς ὅστις ποτὲ ἦν "τῶν διαφόρων τῶν ἐκ τῆς γῆς ἀναδοθέντων "ἐπιξύνων, οὐκοῦν τὰ μὲν τῷ μηκέτι τὸν λόγον τὰ ὑμετέρας ἀκοὰς ἀποκρύψῃ. ἀπαλλάξει καὶ ὁ ὁρατὸς τὸν ἴδιον κόσμον. χωρὶς λοιπὸν ὁ Θεὸς ὅπου τὰ ὕδατα, καὶ ποιᾷ τοῦτα προσπέγκας ψυχικὸν ζῶσαν ὁ μέγας καὶ πάνσοφος δημιουργὸς, ὁ νοήματι ἀΐδιον ᾧ καὶ λόγῳ τῷ ἁγίῳ τὰ πάντα ἐργασάμενος· ὡς ἂν αὐτῆς τοῦ λόγου τῆς ἀληθείας τὰ πράγματα ἐπιγνῶτε, ὅτι ἠκούετο αὐτὸν λέγοντος, συναχθήτω τὰ ὕδατα, καὶ εὐθέως ἠκολούθει τὸ ἔργον τῷ λόγῳ· καὶ πάλιν, Ἐξαγαγέτω ἡ γῆ, καὶ, Ἐξαγαγέτω τὰ ὕδατα, καὶ, Γενηθήτωσαν φωστῆρες. καὶ πολλὰ μὲν ἔστιν ὧν τὸν πρῶτον καιρὸν πᾶσι τοῖς λόγῳ νοουμένοις ἐπεξίσας. ἵνα γὰρ τὰ κατὰ τὴν παλαιὰν δημιουργίαν καταλείψωμεν, ἔλθωμεν ὅπου τὰ ἐν τῇ νέᾳ διαθήκῃ περὶ αὐτοῦ λόγῳ μόνον νοούμενα. οὗτος γάρ ἐστιν ὁ τὰ παλαιὰ δημιουργήσας, καὶ τὰ νέα ποιήσας, κατὰ Ἰωάννην λέγοντα, Πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἕν. ποῖος ἄρα ἐζητήσατο "αὐτὰ κατ' ἀκρίβειαν διωρίσατο λόγος; ἀλλὰ τῆς ἀκριβείας ἐχώμεθα. ἔστι τοίνυν ὁ πάνσοφος δημιουργὸς, καθὼς φθάσαντες εἴπομεν, ὃ μὲν τῇ ἐποίησε, τοῦτο μὲν τῇ ἐκόσμησεν. ἔστι δὲ τῷ δευτέρῳ γνωσθῆναι, δευτέρᾳ καὶ τὸν κόσμον ἀπέδωκεν. ὁμοίως καὶ τῷ τρίτῳ καὶ τῷ τετάρτῳ, καὶ τοῖς λοιποῖς ἑφεξῆς πᾶσι κατὰ τὴν τάξιν τῆς δημιουργίας καὶ τὴν εὐκοσμίαν πρέπει. τί δὲ δὴ τὰ τοιαῦτα πραγματευόμεθα; ἢ πάλιν καὶ αὖθις τοῖς στοιχείοις ἡμᾶς διδάξαι βουλόμενος ἔοικε τι τιμᾶν καὶ τάξιν ἐπιγινώσκειν; πρῶτον τοίνυν ἐποίησε οὐρανὸν ἐπάνω, δεύτερον τὸν γῆν, τρίτον δὲ στερέωμα, τέταρτον ἀφώρισε τὰ ὕδατα. ὃ μὲν πρῶτον ἐποίησε, τοῦτο μὲν ἐκόσμησε. πῶς οὖν, πάντως ἐρεῖς τις τὸν ἀκριβέστερον, δευτέρῳ ὕδασι τὸν γῆν πρώτην ἐκόσμησε; καὶ ὡς μακρόθυμον ἑαυτὸν τὸν λόγον βουλόμενον ἐπιλαμβάνεσθαι. πρὸς οἷς λεκτέον, ὡς οὐδὲν ἐνδοιαστὸν πρὸ ἡμῶν ὅτι τὸ πρῶτος ἐλέχθη, ἀλλὰ καὶ πάνυ ἑαυτῷ ἁρμόζων ὁ λόγος τυγχάνει. πρὸ γὰρ τοῦ στερεώματος τούτου τοῦ μὲν οὐρανὸν μὲν οὔπω ἐκοσμεῖτο, τοῦ καὶ ἐν τῇ δευτέρᾳ ἡμέρᾳ τὸν σύστασιν ἐσχήκοτος. ἔδει γὰρ τὰ προαφορίσθεντα φυλαχθῆναι τῇ ἀκριβείᾳ, ὅτε τὸν γῆν ἐκόσμησε φυτοῖς καὶ καρποῖς, ὅτε οὐρανὸν ἐκαλλώπισεν ἡλίῳ καὶ σελήνῃ καὶ τῷ λοιπῷ τῷ ἀστέρων χορῷ. ἤλθε ὅπου τὰ ὕδατα. καὶ τί ὁ ἱστορικὸς; Καὶ εἶπε, φησὶν, ὁ Θεὸς, ἐξαγαγέτω τὰ ὕδατα ἑρπετὰ ψυχῶν ζωσῶν, καὶ πετεινὰ πετόμενα ὅπου τῆς γῆς καὶ τὸ στερέωμα τοῦ οὐρανοῦ. βλέπει Θεοῦ λόγοι ἔργα τοῖς ῥήμασιν ἐπάγοντος, καὶ τὰ ῥήματα ἀποτελοῦντα πράγματα. ὁρᾷ Θεοῦ συλλαβὰς καὶ ῥήματα μικρὰ θείας πεπληρωμένα δυνάμεως. ἐξαγαγέτω τὰ ὕδατα, ὁ λόγος ὁ τοῦ Θεοῦ, κύριος. ἐγὼ νομίζω, ὅτι προσελάβομεν

Ἰσ. τὰς διαφορὰς χ. ὑπὲρ.

Ἰσ. χαιρὲ λόγος

Ἰωαν. α. γ.

χ. πάντα

πεν ὁ προφήτης· Ὀδυμὸς ἀλῶν τὰς ἀρχὰς, καὶ αἱ πέτραι ἐθρύβησαν ἀπ' αὐτοῦ. ἀνοίγη τὰ μνήματα, ἵνα φανῇ ἡ ἀνάστασις, καὶ ὁ ἐγείρων Θεὸς διὰ τῶν πάντων λάμψῃ. Ναὰμ α. ς.

Ἀλλὰ δὴ ἡμᾶς ἡ ἡλικία κινῆσαι λέγει. ὁ λύχνος καθ' ἡμᾶς ὅτι ὁ Εἰσαγγ, Λύχνος τοῖς πασί μου ὁ νόμος σου, καὶ φῶς τοῖς τρίβοις μου. καταλαβεῖ ἑσπέρα, ἵνα λέγωμεν, Καταυγασθήτω ἡ προσευχή μου, ὡς θυμίαμα ἐνώπιόν σου. ἔπαρσις τῶν χειρῶν μου, θυσία ἑσπερινή. καὶ διὰ τί μὴ ἑωθινή; ὧδε ὁ νοῦς. ἀγὼ φαλλομαι, ὁ φιλόμουσος εἶδέναι. λέγει Δαβίδ, Ψάλλειν σπουδῶ. ἔπαρσις τῶν χειρῶν μου, θυσία ἑσπερινή. δύο θυσίας ἐκέλευσε Μωϋσῆς θεωθῆναι, μᾶλλον δὲ Θεός· μίαν ἑωθινὴν, μίαν ἑσπερινήν. ἡ μὲν ἑωθινὴ, εὐχαριστία ἐπὶ τῷ ὕπνῳ τῆς νυκτός. ἡ δὲ δειλινὴ τὴν νύκτα, εὐχαριστεῖ δὲ τῇ ἡμέρᾳ. ἡ ἑσπερινὴ θυσία, εὐχαριστία ἐπὶ τῷ ὕπνῳ τῆς ἡμέρας. ὅπερ διετέρπετό μοι, φησὶν, ἐν τῇ ἡμέρᾳ, εὐχαριστῶ σοι ὑπὲρ ὅλης τῆς ἡμέρας. ἑωθινὴ θυσία ἡ δέχεται τὰ ἀμαρτάνοντα ἐν νυκτί. διὰ τοῦτο λέγει, ἔπαρσις τῶν χειρῶν μου, θυσία ἑσπερινή. Εἰ ἀρχὴ ἑσπέρα, ἁπλοῖς αἱ χεῖρες. Εἰ ἔχουσι πλήρωσιν, ἁπλούσθωσαν· Εἰ μὴ ἔχραψάν ἀδικίαν, Εἰ μὴ ἥρπασαν πόρνας, Εἰ μὴ ἐπλεονέκτησαν ὀρφανούς, ὡς πρόσωπον ἔχουσαι ὑπερόπτου. ἔπαρσις τῶν χειρῶν μου, ἀντὶ τοῦ, Βλέπε, Κύριε, καθαραὶ αἱ χεῖρες. ὥσπερ γὰρ ὁ ἁμαρτάνων πρόσωπον ἔπαρμα δίδωται, ἀλλ' ὑπὸ τὸ στοιχεῖον κάμπτεται· οὕτω χεὶρ μεμολυσμένη οὐδὲ τολμᾷ ἀντιπρόσωπος θεωθῆναι Θεῷ. Βλέπε, Εἰ καθαραὶ αἱ χεῖρες ἀπὸ ἀδικίας, ἁπλώθωσαι. Διὰ τοῦτο ὁ πατριάρχης Ἀβραὰμ πρηνίσσετο λαβὼν ἀπὸ αἰχμαλωσίας κέρδη, ὅτι ἔλεγεν αὐτῷ ὁ βασιλεὺς Σοδόμων, Λάβε πάντα, μόνον τὰς γυναῖκας ἀπόλυσον. ἵνα οὖν πρήνισιν ἔχῃ, οὐδὲν ἔλαβε· καθαρὰς γὰρ ἔχων τὰς χεῖρας ἔλεγεν, Ἐκτενῶ τὰς χεῖράς μου πρὸς Κύριον, ὃς ἐποίησε οὐρανὸν καὶ γῆν. καὶ ἔξέστενεν, ἐπεὶ οὐκ ἦσαν μεμολυσμέναι κέρδεσιν ἀδίκοις. ἔπαρσις τῶν χειρῶν μου. ἑρμηνεύει δὲ, ἔπαρσις τῶν χειρῶν μου, Παῦλος· Βούλομαι οὖν τοὺς ἄνδρας προσεύχεσθαι ἐν παντὶ τόπῳ, ἐπαίροντας ὁσίους χεῖρας χωρὶς ὀργῆς καὶ διαλογισμοῦ. ἡ ἑσπέρα ἀπαντᾷ ἡμᾶς διὰ τῆς ἑσπέρας ἔργα. ἁπλοῖς αἱ χεῖρας, ἐρωτᾷ ὁ παιδίτης. ἔρχεται ὁ ἑωθινὸς καιρός, καὶ ἐὰν μὴ ἔχῃς καθαρὰν τὴν χεῖρα, ἢ τὴν ἀφόβειαν, ἑωθινὸν καιρὸν οὐ πιστεύει παλμᾶς. ἡ πεῖρα διδάσκαλος. ἐννόησον, ὅταν τις καθαρὸς διαμείνῃ, πῶς εἰσέρχεται μετὰ παῤῥησίας, ὡς ἰδίῳ αὐλείῳ πατρί. παῤῥησίαν γὰρ αὐτῷ δίδωσι τὸ τῶν ἑωθινῶν καιρῶν ἢ τὸ νυκτὶ συφεσσιόν. διὰ τοῦτο Δαβὶδ λέγει· Εἰ ἐμνημόνευόν σου ἐπὶ τῆς στρωμνῆς μου, ἐν ταῖς ὄρθρου ἐμελέτων εἰς σέ. βοήθησόν μοι Θεός. μέμνημαι ὅτι καὶ μοῦσαι ἦσαν τοῦ φωτὸς ὁ τοῦ Θεοῦ αἰώρησις λόγος, ὁ πρὸς τὸν ἡμέτερον ἀξίαν ὁρᾶν, ἀλλὰ πρὸς τὸ ἡμέτερον πάθος. βύζωμαι τοίνυν ἐν ἀληθείᾳ καρδίας, καὶ εἰρηνεύω ἔχειν, καὶ ἐν ὄρθρου παῤῥησιάζεσθαι, καὶ ἀφειδῶς μαΐαν φθέγγειν, καὶ ὀρθόδοξον πίστιν μεταδιώκειν, καὶ δόξαι θεοπρεπῶς πατρὶ καὶ τῷ υἱῷ καὶ ἁγίῳ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΗΘΙΚΟΝ
Ψαλμὸς ρδ. Ψαλ. ξμ. ς.
Ψαλ. με. ζ.
Ψαλ. ξς. ζ.

χ. ἐπαρσιν
χ. αἴρεσιν
χ. δόξαν

ΕΙΣ ΤΗΝ ΤΕΤΑΡΤΗΝ ΗΜΕΡΑΝ ΤΗΣ ΚΟΣΜΟΠΟΙΙΑΣ. Λογ. δ.

Καμψαι ἡμῖν τοῦ φωτὸς τὴν πρόνοιαν καὶ τοῦ Θεοῦ χάρις διὰ τοὺς ὑμετέρους θλιβεῖς τὸν ὑμέτερον πόδα ἐστερέωσεν. αὐτῇ τοίνυν χρησάμενος τῇ πείρᾳ διδάσκαλῳ, ὅσον ἰσχύει πόδος καὶ ζῆλος φιλοθεΐας, ὅπερ τοῦ αὐτοῦ προσκλησιν ἥκω, πάλιν ὑμῶν δουλεύσων τοῦ αὐτοῦ ὑπὲρ ὑμῶν αἰτήσασθαι χάριν. Εἰ γὰρ ὁ σκεῦος τῆς ἐκλογῆς ὁ Παῦλος, ὁ λαλοῦντα ἔχων ἐν ἑαυτῷ Χριστοῦ, ὁ πνεύματι ἁγίῳ κυβερνούμε-

οὐ συντόμως χεοδται; Εἰ δίδπαι, δλλ' τί ῥέει; ἔχεις ὑετοῦ λόγια, ἀθενεῖς μὴ, δωσάμενοι δὲ σε πεῖσαι. Εἶδες ἀρπαία ὑδάτων, Εἶδες πῶς κατατέτηπαι κάτωθεν. ὕπτιος εἰμὶ χ. ἐρπύζα ἴσ. ὁ δρακ. λας ὅπτ.
ἔχει τὴν φορὰν, ⁊ φερόπεται κάτω δλλ' τὸ ἄνωθεν ὑπτιος εἰμὶ. οὕτως ὁ ἀθάνατος δάκτυλος τῦ Θεοῦ ὑπτιεῖται τοῖς νεφέλαις, ⁊ χαλᾷ ὅσον βούλεται, ⁊ τηρᾷ ὅσον βούλεται, ἵνα κὴ πάσης τῆς γῆς ἀναπέμπῃ τὴν δωρεάν. ⁊ μάλιστα τῦτο ποιεῖ ἐν τοῖς ὀψίμοις ὄμβροις, ὅ- 5
τι ἐ πᾶσαι μεθύσκει τὴν γῆν, ὅτε ποτὲ μὲν τῦτο, ποτὲ δ' ἄλλο κλίμα ποτίζει. δλλ' τῦτο
Αμὼς δ. ζ. λέγει ὁ προφήτης· Καὶ βρέξει ὑπὲρ πόλιν μίαν, ὑπὲρ δ' πόλιν μίαν οὐ βρέξει. μερὶς μία βραχήσεται, ⁊ μερὶς, ἐφ' ἣν ἐ βρέξει, ξηρανθήσεται. ὑπτιεῖ) οὐ δάκτυλος Θεοῦ, δλλὰ τὴν ἴσ. ἐστιλέ.
ἐλὴ. ἐλημάτισα δ κύριος εἰς τὸν τοῖχον ἡμῶν τοῦτον. ἐστιλλε) *, ⁊ ἐ βρέχοισι. ⁊ τῦτο λέ- * πῶς νεφέλας, ⁊ βρέχειν· πόλιν ἐστίλλεται
Ησ. ε ς. γει ἡ γραφή· Ταῖς νεφέλαις, φησὶν, ἐπιτελῶ μὴ τοῦ μὴ βρέξαι ὑετόν. Ὡς ἐμεγαλιώθη
Ψαλ ργ. κδ. τὰ ἔργα σε, Κύριε· πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησας. Εἶδες Θεοῦ δημιουργίαν, Εἶδες πῶς ἐρεφέρεται τὴν αἰρετικὴν ⁊ τόματα, δλλ' τὴν κτίσιν ἀγαποῦσαν, ⁊ κπ' ἐν πολυπραγμονούντων; πάντα πείθει) Θεοῦ νόμῳ. ὁ οὐρανὸς ἔσπειρε, οὐκ ἰδίᾳ δυνάμει βαστάζόμενος, δλλὰ θείῳ λόγῳ στρουθύμενος. ὅταν γὰρ ἀπορήσω πῶς ἐξ ὑδάτων ὁ οὐρανὸς πέπηγε,
Ψαλ. λϛ. ς. λύει μου τὴν ἀπορίαν ὁ μακάριος Δαβὶδ λέγων· Τῷ λόγῳ Κυρίου ⁊ οὐρανοὶ ἐστερεώθησαν. δλλὰ πῶς γὰρ ἐστερεώθησαν; ὕπ' ἀπὸ ὑδάτων. οὐδέπω γὰρ τὸ στερεὸν λέγεται ὅπ ἐστερεώθη· οὐδὲ πῆς δυνάμ) εἶπεῖν, ἡ πότε ἐστερεώθη; ἄλλο στερεωθῆναι, ἄλλο δὲ) στερεοῦ. στερεωθὲν λέγε), ὅταν τὸ ἀραιωμένον ⁊ κεχωνευμένον παγῇ. δλλὰ τῦτο Πέτρος ὁ-
Πετρ. γ ις. τε τὸ παραλελυμένον ἤγαγε, λέγω· Ἄνδρες Ισραηλῖται, τί θαυμάζετε ὅτι τῦτο, ἢ ἡμῖν τί ἀτενίζετε, ὡς ἰδίᾳ δυνάμει ⁊ εὐσεβείᾳ πεποιηκότων τοῦ περιπατεῖν αὐτόν; ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, ὁ Θεὸς Αβραὰμ, ⁊ Ισαὰκ, ⁊ Ιακὼβ ἐδόξασε τὸν παῖδα αὐτῦ Ιησοῦν, ⁊ ὅτι τῇ πίστει τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ τοῦτον, ὃν θεωρεῖτε ⁊ οἴδατε, ἐστερέωσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ. τὸ παραλελυμένον ἐστερίωσε. δλλὰ τῦτο τῷ λόγῳ Κυρίου οἱ οὐρανοὶ ἐστερεώθησαν ὑπὸ τῆς ἀραιᾶς ⁊ δλαλελυμένου ὑδάτων. τῷ λόγῳ Κυρίου αἱ νεφέλαι εἰς ὕψος αἴρονται). βλέπε, πῶς μα-
χαλῶ· τὸ ὕδωρ τὸ παρὰ μετακάλλε). ἀπὸ θαλάσσης ἀνέλκουσι αἱ νεφέλαι, ⁊ τὸ μὲν βα- 25
θέως ἀνέλκει πικρόν, γλυκὺ ⁊ πότιμον ποιοῦσιν. ἀπὸ βυθῶν ἡμᾶς ἤγαγε Χριστὸς, ⁊ τῷ πικρίᾳ ἡμῶν οὐκ ἀποπτύεται. Τίς ἐστιν ὁ ποιήσας τὸν οὐρανὸν ⁊ τὴν γῆν; ἐγὼ λέγω, ὅτι ὁ Χριστός. ⁊ πόθεν" τῦτο; ὅτι Εἰ μὴ ἦν διακονία τῶν ἀποστόλων, οὐκ ἂν ἐν τῷ εὐαγγελίᾳ τὸ λόγου, δλλου;
ἐποίει τὰ θαύματα δι' ὅλων τῶν κτισμάτων. ἐποίησε γὰρ δι' ὅλων τῶν στοιχείων· δλλὰ γῆς, δλλὰ θαλάσσης, δι' ἀέρος, δλλὰ πυρὸς, ἵνα φθάσῃ πάντων τῶν κτισμάτων διακονία. ἐπισπᾶται ⁊ 30
τὴν ἡμέραν φωνὴ τὸ τῆς ἑσπέρας. ἥλιος λάμπει, καὶ λύχνος δ' ἀφδυχεῖ, ἡμέρας πλέως, ⁊ νυκτὸς προοίμιον. δλλὰ σύ ἐταν ἴδῃς λύχνον καὶ ἥλιον, εἰπὲ, Σὺ ὄντως ἡ ἡμέρα, καὶ σὺ ὄντως ἡ νύξ,
Ψαλ.ογ.ζ. σὺ κατηρτίσω φαῦσιν καὶ ἥλιον. δλλ' οὐ δλλοπτεῖται ὁ λόγος ἡ δ' ἀφδυχία. δλλ' γὰρ ὁ ἥλιον θραμεῖν ὅτι τῷ αὐτοῦ κέλευσι (Ο ἥλιος γὰρ ἔγνω τὴν δύσιν αὐτοῦ) ἵνα δυχθῇ ὅλη ὁ Χριστὸς
Ψαλ.ργ.κ. πάντων ὁ δημιουργημᾶν διακονίᾳ ὄντι. κηρύττει μὲν Ιωνᾶς ὕστ, ὅλη πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο,
Ιωνᾶ α γ. καὶ χωρὶς αὐτοῦ οὐδὲν γέγονεν οὐδὲ ἓν ὃ γέγονεν. δλλ' ἔδει μὴ μόνον τῷ λόγῳ λαμβάνειν, δλλὰ καὶ ἔργῳ.
Μαρ δ. λϑ. λέγει τῇ θαλάσσῃ, Σιώπα, πεφίμωσο, καὶ ἐφιμώθη, καὶ ἔγνω τὸ ἔργον τὸν τεχνίτου. εἶπε γὰρ τῇ θαλάσσῃ, καὶ ἐσιώπησεν· εἶπε τῷ ἀνέμῳ, καὶ ἐφιμώθη. εἰ μὴ ἐπήκουσεν, οὐκ ἂν ἐποίησεν αὐτόν. εἰ μὴ ἦν ὕδατος διακονία, οὐκ ἂν μετέβαλε τὸ ὕδωρ εἰς οἶνον. εἰ μὴ ἦν οὐρανοῦ διακονία, οὐκ ἂν αὐτὸν ἀσὴρ οὐκ ἐκήρυττεν. εἰ μὴ ἦν ἡλίου διακονία, οὐκ ἂν σκό- 40
τος ἐπεδύσατο τὸν τοῦ σταυροῦ. Χριστὸς ὑπὲ σταυροῦ, ⁊ ὁ ἥλιος ἐσκοτίσθη. ὦ τῦ θαύματος. Οὐδὲ ἡ κτίσις ἠνέχετο τὸν ὕβριν τῦ διακόνου· ἐσκοτίσθη ὁ ἥλιος, ἵνα μάθῃς καὶ τὸ αὐτοῦ τῷ
Ψαλ ργ. λγ. σταυρῷ ἡλίου διακονίαν. ἐσείσθη ἡ γῆ, ἵνα μάθῃς ὅτι πρὸς αὐτὸν Δαβὶδ εἶπε· Ο βλέπων ὑπὸ τὴν γῆν, καὶ ποιῶν αὐτὴν τρέμειν ἐφ' ἡμῖν. ἐμεθύσθησαν αἱ πέτραι, ἵνα μάθῃς πρὸς ἥλιος εἶ-

πεν

ὁ μικρὸν ἔχων ☉ κύκλον, μικρὸν ποιῆ τὸν κύκλον. ὑ παῖδες Ἑλλήνων ἐδίδαξάν ἡμᾶς ταῦτα (οὐδὲ γὰρ τοῦτο βούλονται) ἀλλ' ὁ τοῦ τέλους φασὶ πέμπειν τὰ ἄστρα καὶ ☉ ἥλιον. ἡ γραφὴ ὁ, ἡμῶν ἡ θεία διδάσκαλος, ἡ γραφὴ ἡμᾶς παιδεύει, φωτίζει. Εἶτα ἐποίησε ☉ ἥλιον ἀξιάλειπτον φωτός, τὸν σελήνην καὶ ἀποδυομένην τὸ κάλλος τὸ ἀμφιειμένην πάλιν. δείκνυσι δὲ τὸ ἔργον ☉ τεχνίτην· αἰσχυντὴς ὁ τεχνίτης, αἰδεῖται τὸ ἔργον. ὑ γὰρ ἀνέχεται τὸ φῶς τῆς σελήνης, ἂν ἀκρύπτεται. Ἔξ ὧν δὲ εἶχεν ἡμῶν τῶν θνητῶν ἀναθεώπων. σκόπησον πόσης αἰσχύνης ἔχει ἀνατέλλουσα· καὶ εἰ ἡ σελήνη, λέγομεν, σήμερον γυμνάται ἡ σελήνη. Ἀλλὰ τί; ὅτι ἔχων ὄψιν τῶν ἡμετέρων σωμάτων. γυμνάται, αὔξει, πληροῦται, ἐλαττοῦται, μειοῦται, δύνει· ὅπερ καὶ ἡμῖς γυμνούμεθα, αὐξανόμεθα, πληρούμεθα, σχηματιζόμεθα, λήγομεν, γηράσκομεν, ἀποθνήσκομεν, δυόμεθα. Ἀλλὰ πάλιν γυμνᾶται, ὅπερ καὶ ἡμῖς μέλλομεν αἰσθάνεσθαι, καὶ μᾶλλον ἡμᾶς γύμνωσις ἄλλη. Ἀλλὰ τοῦτο ὁ σωτὴρ βουλόμενος δεῖξαι ὅτι ὡς ἐγυμνώθημεν ὧδε, πάλιν γυμνούμεθα, λέγει· Ὅταν ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ παλιγγενεσίᾳ. ἐκδύεται ἡ σελήνη τὸν ἀέρα. ἐμέ, φησι, βλέπετε χρυπτομένου καὶ πάλιν φαινομένου, καὶ ἀπαγορεύετε ὑμῶν τὰς ἐλπίδας; ὁ ἥλιος δὲ δι' ἡμᾶς ἐγένετο; ἡ σελήνη δὲ δι' ἡμᾶς; τὰ γινόμενα πόθεν; ἵ γάρ; οὐκ ἐκδύεται ἡμῶν τὸν ἀέρα; νὺξ οὐκ ἔστι. Εἰκὼν τοῦ θανάτου; ἔρριπται τὰ σώματα ὑπὸ τὸ σκότος, μορφὰς δὲ διαφόρους· πολλάκις τῇ χειρὶ ψηλαφᾷς τὰ πρόσωπα τῶν κεκοιμημένων, καὶ οὐκ οἶδας ποίου τούτου πρόσωπον, ποίου ἐκείνου, ἀλλ' ἐρωτᾷς, ἵνα ἡ φωνὴ κήρυξ γένηται τῶν ὑπὸ σκότου κρυπτομένων. ὥσπερ οὖν ἡ νὺξ καλύπτει ἡμῶν τὰς μορφάς, καὶ πάντες ὡμοίωμεν ὅτι τὸ αὐτό, καὶ οὐδεὶς ☉ ἕτερον γνωρίζει ὅτως ἔρχεται θάνατος, καὶ λύει τὰς μορφάς, ὡς οὐδεὶς οὐδένα γνωρίζῃ. πῦ ἔρχεται μνημεῖα· ἐάν ἴδῃς πολλὰ κρανία ὑπὸ τάφῳ, οἶδας τοῦτο πίος; ἀλλ' ὁ σκεπάσας οἶδεν, ὁ λύσας ὅτίσας πάλιν πρόσωπα ταῦτα αἱ μορφαί. ὑ θαυμάζεις θεοῦ δημιουργίαν; τοσούτων μορφῶν τοσαύτας μιμεῖσθαι οὐδεμίαν ὁμοιότης· καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης σπέρματος, οὐδένα ὅμοιον εὑρήσεις. ἀλλὰ καὶ εἰ βῦρις πρόσωπα, ἢ πῦρ ὀφθαλμοί, ἵνα φανῇ τὸ ξένον. δίδυμοι ἀδελφοὶ γίνονται ἐκ μιᾶς κοιλίας, καὶ τίμιος ἡ ὁμοιότης. εἶτα ὃς μὴ ὕσας τοσαύτας μορφὰς πεπήγασι, λύσας ἀναπεσῶσαι ὑ δύναται; μὴ ὡς ταλαίπωρος ἀνθρωπος μέτρα τοῖς σοῖς λογισμοῖς Θεοῦ δύναμιν, μὴ νόμιζε ὅπου τοσαῦτα δύναται ὁ Θεός, ὅσα σὺ δύνασαι λογίσασθαι. εἰ δὲ τοσαῦτα δύναται, ὅσα ἐγὼ οἶδα, θέλω εἰπεῖν, πολλῷ μικρὸς ὁ Θεός· ἐμέτρησε γὰρ αὐτοῦ ἡ ἐμὴ διάνοια. εἰ δὲ ὑπερβαίνει διάνοιάν τε καὶ ὑπὲρ λογισμόν, ἀνεξιχνίαστος ὁ ποιήσας, καὶ ἀνεπάληπτα τὰ ἔργα. ἐρωτάσθωσαν αἱρετικοὶ ἀπὸ τῶν φαινομένων, ἵνα μάθωσιν ἑαυτῶν τὸν ἀπειρον. ὅπερ εἶπεν ὁ Θεός, γυμνήτω στρέωμα, καὶ βύθεως ὁ λόγος ἐργάσατο, καταλιπὼν ἡμῖν σύνεσιν τοῦτο, ὅτι αὐτὸς ἐποίησε· σήμερον καταλιμπάνομεν τὰ ὁρώμενα γυμνὰ ἀπὸ ἑαυτῶν, καὶ ἀθέοι ἐλεγχόμενοι βλέπομεν ἄλλο στρέωμα οὐκ ὂν νεφῶν, οὐκοῦν ζωτόμως ποιοῦν νεφέλας, δείκνυσι πῶς τοῦτο ζωτόμως τὰ θεῖα ἐποίησε. καὶ τί ποιεῖ; πῶς αἱ νεφέλαι βρίσκουσι; ἐποίησε ταῖς νεφέλας ὡς ἀσκούς, καὶ αἴρει δι' αὐτῶν τὰ τῆς θαλάσσης ὕδατα ἁλμυρὰ ὄντα, καὶ πληροῖ ταῖς νεφέλας, καὶ μεταβάλλει τὸ ὕδωρ, καὶ ποτίζει τὴν γῆν. εἰπάτωσαν πῶς ἀναφέρεται τὸ βαρὺς εἰς ὕψος, πῶς αἴρεται, πῶς αἱ νεφέλαι αἴρουσιν, οὐκ ἀθέως κινοῦνται, ἀλλὰ πέφυκεν ὅτι πολύ, ὅσον αἱ κελεύσει ὁ δεσπότης, καὶ ἔστι τὸ πρόσταγμα τοῦ Θεοῦ, ὥσπερ δεσμὸς ὑπεκείμενος ταῖς νεφέλαις, καὶ μὴ συγχωροῦν βρέχειν, ἕως ἂν κελεύσῃ. ὅπου γὰρ ἀσκοί εἰσι, μάρτυρεῖ Δαβίδ· Ὁ συνάγων, φησίν, ὡσεὶ ἀσκοὺς ὕδατα θαλάσσης. καὶ ὅρα τὸ θαυμαστόν· συνάγει τὰ ὕδατα, ὑπέκειται ἡ χεὶρ ἡ ἀθάνατος, ἡ ἀόρατος, μὴ συγχωροῦσα ὁμοῦ κεισθῆναι, ἀλλὰ χωρίσας. ὥσπερ σήματα λεπτοῦ γραφῆς ἀφέντα, τέμνει τὸ ἔδαφος εἰς πολλὰς καὶ διαφόρους ὁδούς· οὕτω τὰ πνεύματα διὰ τῆς θαλάσσης εἰς στενάς, ὥσπερ σήματι κατατέμνων, οὕτω πέμπει τὴν γῆν. διὰ τοῦθαυμαστὸν, εἰ λέλυται, πῶς οὐ

Matth. 19. xx.

χ. καὶ ἀσας

ἰσ. μικρότερος

χ. ὑπὸ τῶν νεφελῶν πας ἐν

ἰσ. νῆμα π

ὑμῶν ⓐ νεκροὶ, ἐὰν ἀκούσωσιν, ὅτι τὰ εἴδωλα νεκρὰ καλεῖτε. ὑβρίζετε γὰρ ἡμῶν τὸ πλῆθος, φησίν. ὑμεῖς νεκροὶ καλούμενοι οἱ ποτὲ ζήσαντες· ⓐ μηδέποτε ζήσαντες ὅλως· πῶς νεκροὶ καλοῦνται; φησὶ, οἱ τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν οὐκ ἐποίησαν, ἀπολέσθωσαν. Κύριος, ὃς ἐποίησε τὸν οὐρανὸν, οὗτος στερέωσε, ζῶν ἐστὶ Θεὸς, καὶ ἀληθινός. τίς δὲ ζῶν; ὁ ποιήσας ⓦ οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν. τίς δὲ ἀληθινός; ὁ ποιήσας ⓦ οὐρανούς. μὴ ἐστήκασι τοῖς αἱρετικοῖς ⓐ ὅροις; ἢ πίστει αὐτῶν ἡ ἀσέβεια; οὐκ ἐλέγχεται ἡ θεοσέβεια; ἢ ψεύδεται ἡ σκαιωρία; τὰ ἔργα τοῦ ποιητοῦ καταλαβόν οὐκ ἰσχύει, καὶ ⓦ τεχνίτου ὠφελεργάζη καὶ ὀξυχόεις; τί βοᾷ Δαβίδ; Ὡς ἐμεγαλύνθη τὰ ἔργα σου, Κύριε· πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησας. ὠφέλησε τὰ ἔργα μεγαλύνουσιν, αἱρετικοὶ ⓦ τεχνίτου σμικρύνουσιν. ὁ μὲν γὰρ τῇ βουλῇ, καὶ δυνάμει τοῖς ἔργοις, ὁ δὲ οὐράνιον πῆξας ἐξ ὑδάτων. καὶ γὰρ ἀφίσταται τοῦ θαύματος. ἐξ ὑδάτων πέπηγε, καὶ ὕδωρ φέρει· ἀπὸ ὑδάτων ἐπάγη, καὶ ἀέρινον βαστάζει. ὅλως δὲ ἔχεται παραδείγματος, ὃ καιρὸν τοῦτο θαῦμα λέγω. Εἶδες πλάκας ἀπὸ ὕδατος βαστάζουσας, καὶ αἴσθησιν χύσεως φερούσας. ἃ χάλαζα εἰργάσατο, Θεὸς οὐκ ἐργάζεται; ἐποίησε τὸν οὐρανὸν, οὐχ ὡς σφαῖραν, ὡς φιλοσόφοις ⓐ μαθηταῖς. οὐ γὰρ ἐποίησε σφαῖραν χιλιομόριον· ἀλλ', ὡς φησιν ὁ ὠφελήσας, Ὃς ἔκτισε τὸν οὐρανὸν ὡς καμάραν, καὶ ἐξέτεινας αὐτὸν, ὡς σκηνήν. οὐδεὶς ἡμῖν ἀσεβὴς πειθέσθω τοῖς μαθηταῖς. ⓐ ὠφελήσαι λέγουσιν ὅτι ἀρχὴν ἔχει καὶ τέλος ὁ οὐρανός. ἀλλὰ τοῦτο καὶ ὁ ἥλιος οὐκ ἀνάδραμε, ἀλλ' ἔρχεται. λέγει γραφή· Ὁ ἥλιος ἐξῆλθεν ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ Λὼτ εἰσῆλθεν εἰς Σηγώρ. ὥστε δῆλον ὅτι ἐξῆλθεν ὁ ἥλιος ἐπὶ τὴν γραφὴν, καὶ οὐκ ἀνῆλθε. καὶ πάλιν, Ἀπ' ἄκρου, φησὶ, τοῦ οὐρανοῦ ἡ ἔξοδος αὐτοῦ, οὐκ ἀνόδος. εἰ σφαῖρα ἐστὶν, ἄκρον οὐκ ἔχει. Ὃ γὰρ πάντα ἔχει ὠφελοῦν πῶς ἔχει ὃ ἄκρον; ἆρα οὖν ὁ Δαβὶδ μόνος λέγει, ἢ καὶ ὁ σωτήρ; ἄκουε αὐτοῦ λέγοντος, Ὅταν ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ, ἀποστελεῖ τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ μετὰ σάλπιγγος καὶ φωνῆς μεγάλης, καὶ συνάξουσι τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ ἀπ' ἄκρου τοῦ οὐρανοῦ ἕως ἄκρου τοῦ οὐρανοῦ. ζητῶμεν ἢ πῶς δύνει ὁ ἥλιος, καὶ πῶς πέχει τὴν νύκτα; καὶ τοῦ ἔξω, ἐπὶ τὴν γῆν· καθ' ἡμᾶς ἢ τοῦ σκηνὴν λέγοντας αὐτὸν, τί; ὠφέσεται, ὠφελήσαι, εἰ μὴ ἀληθεύει) τὸ ῥῆμα, ἀλλ' ἔχει σφραγῖδα μεμαρτυρημένον ἐπὶ τῆς ἀληθείας. συντέχει τῇ φράσει καὶ ὁ τόπος. νόμισον εἶναι καμάραν ἐπικειμένην. ἡ ἀνατολὴ ἐκφαίνει καὶ τὸν τόπον, ἄρκτος ὧδε, μεσημβρία ὧδε, δύσις ἐκεῖ. ἥλιος διατέλλων καὶ μέλλων δύνειν, οὐχ ἐπὶ τὴν γῆν δύνει, ἀλλ' εἰσέρχεται * τὰ πέρατα τοῦ οὐρανοῦ πέχει εἰς τὰ βόρεια μέρη, ὥσπερ ἐπί τινα τοῖχον κρυπτόμενος, μὴ συγχωρούντων τὴν ὑδάτων φανῆναι αὐτὸν ⓦ δρόμου· καὶ πέχει καὶ τὰ βόρεια μέρη, ἕως κατα λαμβάνει τὴν ἀνατολήν. καὶ πόθεν τοῦτο δῆλον; λέγει ὁ μακάριος Σολομὼν ἐν ᾧ Ἐκκλησιαζῇ (γραφὴ δέ ἐστι μεμαρτυρημένη, καὶ ὠφελησαγραφοῦσα) Ἀνατέλλει, φησὶν, ὁ ἥλιος, καὶ δύνει ὁ ἥλιος· ἀνατέλλων πορεύεται εἰς δύσιν, καὶ κυκλοῖ πρὸς βορρᾶν, κυκλοῖ κυκλῶν, καὶ εἰς ⓦ τόπον αὐτοῦ ἀνατέλλει καὶ μεσημβρίαν πέχοντα καὶ ⓦ βορρᾶν κυκλούμενα. λοιπὸν μάθε ἐν τῇ τοῦ χάμψου κατασκευῇ· ὅπου οὐκ ἀπὸ μέσης τῆς ἀνατολῆς ἀνατέλλει, ἀλλὰ πρὸς τὸ κλίμα τῆς μεσημβρίας πλαγιάζει, ἕως ὀλίγον τμῆμα, ποιῆς μικρὰν ἡμέραν· δύσας δὲ ἕως πάλιν κύκλον πέχων ποιῆς μακρὰν νύκτα. ἴσμεν, ἀδελφοὶ, ὅτι ὁ ἥλιος ἀπὸ πάντων ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ κέντρου παρέρχεται. πῶς οὖν γίνονται μακραὶ αἱ ἡμέραι; πλησιάζει αὐτοῦ ἡ ἀνατολὴ τῷ κλίματι τῆς μεσημβρίας. εἶτα ἀπὸ τοῦ ὑψηλοῦ ἐλθών, ἀλλὰ τοῦ πλαγίου στοχασμὸν, ἵνα ἡμέρας ποιῇς μικράς. δύσας δὲ εἰς τὸ ἄκρον τῆς δύσεως, ἀναγκαίως ἔχει κυκλεῦσαι ἀπὸ τῆς νυκτὸς δύσιν ὅλην, ἕως ἄρκτον ὅλην, [καὶ ἀνατολὴν ὅλην,] ἕως θάλασσαν ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς μεσημβρίας, καὶ ἀνάγκη μεγάλην γενέσθαι τὴν νύκτα. ὅταν μὲν τοίνυν δύσηται τῷ μήκει καὶ ἴσον βῆμα ἔχῃ, ἰσημερίαν ποιεῖ. πάλιν κλίνας κατὰ ⓦ βορρᾶν, ὥσπερ χάμψος εἰς μεσημβρίαν, καὶ εἰς τὰ ἄκρα τοῦ βορρᾶ ἀναδοθῇ ὑψούσης, ἕως μεγάλην ποιῇς τὴν ἡμέραν. ὀλίγον

ὃ

Ησ μ. κδ. — Ψαλμ. ρδ. κα. — Γεν. ιθ. κγ. — Ψαλμ. ιη. ζ. — Ματθ. κδ. λα. — Επιλ. α. — * εἰς

χ. ἔχει — χ. τεμάχη ἴσον ἔστιν ἐν ἀσιεῖς, ὅτι πειθέσθω — χ. ἔκτισε μι — ἴσ. ἐστὶ — 25

γα. λέγ|γδ τοῖς Ιουδαίοις, Υποκριταί, εὐκ ἴδητε νεφέλιν ἀπὸ δύσεως ἀναπέμπουσαν, Ματθ.ις.ς.γ
λέγετε, χειμὼν ἔρχεται, καὶ γίνεται οὕτω. καὶ ἴδητε ἐξ νότου πνέοντα ⓦ οὐρανὸν, λέγετε, αὐδία, καὶ
γίνεται αὐδία. καὶ ἴδητε ὑποκριτὰς ⓦ οὐρανὸν, λέγετε, χειμὼν ἔρχεται. καὶ ἐπάγει. Ἔκ-
δε τοῦ προσώπου τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς οἴδατε δοκιμάζειν, ⓦ τὸν καιρὸν τοῦτον πῶς οὐκ οἴδατε; τοῦ-
τὰ δὲ τὰ σημεῖα τὰ ἀκίνδυνα διατηρῆσαι θέλει, ὄμβρος, χειμὼν, ὑετὸς, αὐδία. τοῦτα καὶ
τῆς εὐσεβείας οὐκ ἀλλότρια, καὶ τοῦ Θεοῦ ἴδια. διὸ καὶ περὶ ἀστρολογίας πολλοὶ ἀπιστοῦσι λέ-
γειν· ἀλλὰ χρεία ἐστὶ καὶ παρατηρήσεως φωτὸς, καὶ ὀργάνου μὴ ὀκλάζοντος· συμβαδίζει γὰρ τῷ
λόγῳ ἡ ἀστρολογία, καὶ σφιγγόμενος ὁ λογισμὸς. ἐπὶ δὲ τῶν ἁπλουστέρων χωρήσω-
μεν. ἔστωσαν εἰς σημεῖα, καὶ εἰς καιρούς. ἄλλο γάρ ἐστι χρόνος, καὶ ἄλλο καιρός. χρόνος μήκος
ἐστὶ, καιρὸς εὐκαιρία. καὶ οὐδεὶς λέγει, χρόνος ἐστὶ τοῦ πτῆσαι· οὐδεὶς λέγει, χρόνος ἐστὶ τοῦ
πλεῦσαι τὸν γῆμαι, ἀλλὰ καιρὸς τοῦ πλεῦσαι γῆμαι, καιρὸς σπόρου, καιρὸς θερισμοῦ. καὶ
Σολομὼν λέγει· Καιρὸς τοῦ τεκεῖν, καὶ καιρὸς τοῦ ἀποθανεῖν, καὶ καιρὸς τοῦ οἰκοδομῆσαι, καὶ καιρὸς Εκκλ.γ.ς.
τοῦ καταλῦσαι. καιρὸν τοῦ εὐκαιρίαν λέγει. σημαίνει γὰρ ἀρχὴν τοῦτο· οἷον ἀνατολὴ
πλειάδων ἀρχὴ θερισμοῦ· δύσις πλειάδων ἀρχὴ σπόρου. τοῦτα ἀλλότρια μὲν τῆς ἀστε-
ρείας, ἴδια δὲ τῆς εὐσεβείας. καιροὶ λέγονται καὶ αἱ ἑορταὶ τοῦ Θεοῦ. λέγει ὁ Θεὸς, Τρεῖς καιρ- Δευτ.ις.ις.
οὺς τοῦ ἐνιαυτοῦ ἑορτάσατέ μοι, τὴν ἑορτὴν τῶν ἀζύμων, τὴν ἑορτὴν τῆς πεντηκοστῆς, τὴν
ἑορτὴν τῶν σκηνοπηγίων. τρεῖς καιροί. ἰδοὺ σημεῖα καὶ καιροί. ἡμέρας πάλιν ὅτε τὸ σαβ-
βάτον καὶ μόνας ἡ σελήνη ἐργάζεται. ὁ ἥλιος ἐνιαυτὸν ὅλον τὰς τέσσαρας φυλάττει, ἐαρινὴν,
θερινὴν, μετοπωρινὴν. ἐσήμανεν ⓐ νόμοι ἀσάλευτοι. Εἶπε, καὶ ἐπάγησαν·
ἐσάλευσε, καὶ ἐτεμαχίσθησαν. λοιπὸν ὧδε ⓦ νοεῖν". τίς ὁ τούτων τεχνίτης; τίς τοῦτα
ἐποίησεν; ὁ πατήρ; οὐδεὶς ἀντιλέγει. ὁ υἱός; καὶ αἱρετικοὶ ζωπυροῦνται ἐν, οὐκ ὀλίγοι δέ. λέ-
γουσι γὰρ ὅτι τὸν υἱὸν ὁ πατὴρ ἐποίησεν, ὁ δὲ υἱὸς τὰ πάντα. δέχομαι τὴν ἀσέβειαν, ὅτῳ δεσμεῖς
ἀλύτοις σφίγξῃ τὸν αἱρετικὸν τὸν λογισμόν. ἐρωτήσωμεν οὖν τοὺς θεοφόρους, εἰ ὁ ποιήσας τὰ πάντα
ἔχει τινὰ μείζω, ἢ πάντων ὄντων ἀνώτερος; τῇ γὰρ θεοπάσῃ τῇ ἰδίᾳ πίστωσι. λέγουσιν ὅτι
πάντα ἐποίησεν ὁ υἱός, αὐτὸν δὲ ὁ πατήρ. ἵλεως ἡμῖν γένηται ὅτι τὴν βλασφημίαν. ἐπ' ἀληθείας
γὰρ φεύγει ὅστις δύο τροπώσας τὰ ῥήματα. ὅμως δὲ οὐδὲν ἰατρεύεις μεμυημένους, ἐμβαλόντες
τὰς χεῖρας εἰς τὰ τραύματα, ἵνα καθαρώμεν τὰ ἕλκη. ἰωάννης ἀθῇ καὶ ὁ ἀπόστολος μεμνημένος
αἱρέσεως πεσαγμένης, ἀλλ' ἵνα τὴν γλῶτταν μολύνῃ, ἀλλ' ἵνα τὰ ἀμαρτήματα καθαίρῃ. λέ-
γουσιν ὅτι πάντα ἐποίησεν ὁ υἱός, αὐτὸν δὲ ὁ πατήρ. ἐρωτήσω οὖν τοὺς θεοφόρους, τίς ὁ ποιήσας ⓦ
οὐρανὸν, καὶ ποταπὸς ἐστι; λέγει ὁ θεοφόρος Ησαΐας· Τάδε λέγει Κύριος ὁ ποιήσας τὸν οὐρα- Ησ. μς. ε.
νὸν, καὶ πήξας αὐτὸν, ὁ στερεώσας τὴν γῆν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ, ὁ δίδους πνοὴν τῷ λαῷ τῷ ἐπ' αὐτῆς καὶ
πνεῦμα τοῖς πατοῦσιν αὐτὴν, ἐγὼ Κύριος. ἔμπροσθέν μου Θεὸς οὐκ ἔστι, καὶ μετ' ἐμὲ Θεὸς
οὐκ ἔσται· ἐγώ εἰμι, καὶ οὐκ ἔστιν ἄλλος. ταῦτα λέγει ὁ ποιήσας ⓦ οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, ὁ
μονογενής, ὁ κύριος υἱὸς ἡμῶν, ὁ τὸν αἱρετικὸν λῃστὴν, καὶ τὸν κτίσας. ἀλλ' ἐν τοῖς λόγοις τῶν χαλκέων
ἐκτὸς σιωπηλήθη ὁ ἀμαρτωλός. λέγει ὁ μακάριος Ιερεμίας, Οὕτως "εἰπατε πρὸς τοὺς ἔθ- Ιερεμ.ι.φ
νεσι· θεοὶ, οἳ ⓦ οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν οὐκ ἐποίησαν, ἀπολέσθωσαν ἐκ τῆς γῆς. Κύριος, ὃς ἐ-
ποίησε τοὺς οὐρανοὺς ἐν σοφίᾳ, αὐτὸς Θεὸς ζῶν καὶ ἀληθινός. Εἰ ἀληθινὸς Θεὸς ἐστὶν ὁ
ποιήσας ⓦ οὐρανὸν, ὁμολογοῦσι δὲ καὶ αἱρετικοὶ ὅλοι ὁ υἱὸς ἐστὶν ὁ ποιήσας ⓦ οὐρανὸν καὶ τὴν
γῆν, ποία μάχη, ὅταν λέγῃ ὁ Χριστὸς, Ἵνα γινώσκωσί σε ⓦ μόνον ἀληθινὸν Θεὸν, καὶ ὃν ἀπέ- Ιωαν.ιζ.γ.
στειλας Ἰησοῦν Χριστόν; ὅτι ὁ σωτὴρ ἢ δι' αὐτὸν ταῦτα ἔλεγεν, οὐ πρὸς
αὐτὸν δὲ ἀπεθάνετον αὐτὸν ταῦτα ἔλεγεν, ἵνα γινώσκωσί σε ⓦ μόνον ἀληθινὸν Θεὸν, ἀλλὰ πρὸς
δυσχερανθέντων τῶν ψευδωνύμων. ὅθεν καὶ ὁ Παῦλος φησὶν, Ἐπεστράφητε ἀπὸ τῶν εἰδώλων α.Θεσ.α.θ.
δουλεύειν Θεῷ ζῶντι καὶ ἀληθινῷ. ἀληθινὸν καλῶ, ἵνα τὸν ψευδώνυμος ἐλέγξῃ· ζῶντα,
ἵνα τὰ νεκρὰ εἴδωλα σιλιτεύσῃ. ἐγὼ μὲν νομίζω, μᾶλλον δὲ πιστεύω, ὅτι ἀγανακτῶσι καθ'

ⓦ δύο πεπηγμένοι; οὐκ ἔχει λόγον. ἀλλ' ἡ πῆξις τοῦ φωτὸς αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ ἡ πῆξις. εἶπε τό, φησιν, ὁ Θεὸς γενηθήτω φῶς· καὶ ἐγένετο φῶς· ⓦ φῶς ⓦ μέγα εἰς ἀρχὰς τῆς ἡμέρας, καὶ ⓦ φῶς τὸ ἐλάττων εἰς ἀρχὰς τῆς νυκτός. ὅτε ὁ ἥλιος ἐπάγη εἰς ἀνατολάς, ἐπάγη ἡ σελήνη εἰς δύσιν· ὅτε ἐκείνη μὲν ἄρχει τῆς νυκτὸς ἐκέλευσεν, ὁ δὲ τῆς ἡμέρας. ἐγένετο οὖν ἡ σελήνη, καὶ γνώτω τὴ τεσσαρτὴ ἡμέρα πανσέληνος. οὐ γὰρ ἔδει πικροτερεύεσθαι τὸ ἔργον εὐθέως, ἀλλ' ἔδει πληθῦναι ⓦ φῶς, οἷος ἐγένετο. μετὰ δὲ ταῦτα τῇ ἀλλοιώσει ἔδωκε χείμους, καὶ καύσεις, καὶ διαφορὰς ἡμερῶν. πῶς οὖν αὐτοῦ ὁ Θεὸς ὡς πεντεκαιδεκαταῖον πεπληρωμένου. ὁ ἥλιος ἀπέτελει ὀρθρου. ὅτε γὰρ ἐπάγη ἡ σελήνη τὸ ὃν ὄρθρῳ, ἐφαίνετο πρὸς δύσιν. ὡς οὖν ἔτρεχεν ὁ ἥλιος ⓦ ἴδιον δρόμον πρὸς δύσιν, ἡ σελήνη ἤρχετο εὐθέως τοῦ ἀνατέλλειν· ἵνα πληρωθῇ ὃ, Ἀρχέτωσαν τῆς ἡμέρας καὶ τῆς νυκτὸς λειπόντων ἡμερῶν δέκα πέ ὁ Θεὸς πεπληρωμένου ἐποίησε τοῦ σελήνου. πρόσεχε. ὃ γὰρ νόημα βαθύ. ἐγκείμενον αὐτοῦ τῇ τεταρτῇ ἡμέρᾳ γνωσθήσεται, ὡς τεταρταῖον φανήσεται. ἀλλὰ πάλιν εἰ μὴ τεταρταῖα, ὃ ἄχρι τῆς δύσεως οὐκ αὐτὸ ἔχει. εὑρέθη οὖν πλεονεκτοῦσα ἔνδεκα ἡμέρας. τεταρταῖα ἐγένετο, καὶ ἐφάνετο ὡς πεντεκαιδεκαταῖα. ἔνδεκα ἡμέρας ἐπλεονέκτει λειπόντων ἡ σελήνη ⓦ ἥλιον, ὑπὸ τῆ ποιήσει, ἀλλὰ τῇ φαύσει. ἀφ' οὗ τοῦτο ἂς τότε ἐπλεονέκτει σελήνη, ἀποδίδωσι ὁ ἥλιος. ὁ γὰρ μὲν σελήνου καὶ καθ' ἕκαστον μῆνα ἀπὸ εἴκοσι ὀκτὼ ἡμέρων ἀριθμὸς γινόμενος ποιεῖ τὸ τοῖς δώδεκα μησὶ τὸ ἐνιαυτὸν ἡμέρας τριακοσίας πεντήκοντα τέσσαρας. ἐὰν γὰρ οὕτω φθείσῃς τὸν μῆνα ἀπὸ εἴκοσι ὀκτὼ ἡμερῶν, γίνονται τοῦ ἐνιαυτοῦ ἡμέραι τριακόσιαι πεντήκοντα πέντε, ἵνα ἃς ἐπλεονέκτησε τότε ἡμέρας ἡ σελήνη, κατ' ἐνιαυτὸν ἀποδίδωσι ὁ ἥλιος. ὁ φθείσης φθείρεται. Γενηθήτω φῶς· τὸ ὃν στερεώματι τοῦ οὐρανοῦ, ὥστε φαίνειν ὑπὸ τὴν γῆς. ὅπου ἡ φύσις τοῦ πυρὸς ἀνώδρους ἐᾷ, χθόνιον ὑπὸ τίθησιν ὁ Θεὸς τῇ φύσει, ὥστε μὴ ἄνω πέμπειν τὴν αὐγὴν, ἀλλὰ κάτω. πῦρ * γὰρ οὐκ ἀνέχει προσέχειν κάτω, ἀλλ' ἄνω. ἐὰν ἔχῃς δᾷδα, στρέψον αὐτὴν κάτω, καὶ ὁρᾷς ὅτι καὶ ὁ ἄργεμος στρέφεις; τὸ πῦρ ἄνω πρόσεχε. ἐπεὶ οὖν ἔδει αὐτοῦ τοιοῦτόν τι εἶναι τοῦ φύσιν, ἐπέδησεν αὐτοῦ, ἵνα μὴ κατὰ τὴν φύσιν λάμπῃ, ἀλλὰ κατὰ τὸ πρόσταγμα. Εἴ τις ὑμῶν ἔλαιον ἀπὸ λύχνου, πῶς συγκατατάττεται τῷ ἐλαίῳ τὸ πῦρ, καὶ ἡ μία βία τοῦ ἐλαίου κάτω ἕλκει, καὶ ἡ φύσις τὸ πυρὸς ἄνω πρόσεχε, καὶ ὥσπερ βίαν ὑφισάμενοι καταδοᾷ. Εἴ ποτε γὰρ ἀναγκάζεται πῦρ πρόσεχε τοῦ τοῦ ἀκολουθοῦ, φωνὴν ἀφίησιν ὡς βίαν πάσχον, ὡς τοῦ φύσιν ἰδόντος. ὅταν γάρ τι τοῦ φύσει τὸ τοῦ στοιχείου γένηται, βοᾷ. Διὰ τί; ὅταν ὑπολειφθῇ ἔλαιον τὸ τοῦ πυρὸς, φωνὴν οὐκ ἀφίησιν· ἐὰν δὲ ὕδωρ ὑπολειφθῇ, τρίζει. καὶ τοῦτο ὑγρόν, καὶ ξηρὸν ὑγρόν. ἀλλ' ὅπου καὶ ξηρὸν ἀπὸ ξύλου ὄζοι, καὶ ἡ ἐλαία πρέφουσα, φίλον δὲ αὐτῷ ξύλῳ τὸ πῦρ, δέχεται ἡδέως τὰ ἀπὸ τοῦ συγγενοῦς· ἐὰν δὲ ὕδωρ που ὑπολειφθῇ, τρίζει. ὃ γὰρ ἐναντίῳ μάχεται. τὸ πῦρ ἴδιόν ἐστι τοῦ ἀέρος· συγγενὲς γάρ. Φυσᾷς εἰς λύχνον, καὶ καπνίζει ὁ ἀὴρ τὸ πῦρ, καὶ ἀδαμοῦ βιάζεται. τὸ γὰρ συγγενὲς ἕδραμε. βλέπε τὸ τεχνίτου τοῦ σοφίας, βλέπε τοῦ δυνάμεως. ἔθηκε δὲ φωτῆρας ἐν τῷ οὐρανῷ, ὥστε φαίνειν ὑπὸ τῆς γῆς. Καὶ ἔστωσαν, φησιν, εἰς σημεῖα καὶ εἰς καιροὺς καὶ εἰς ἐνιαυτούς. τί ἐστιν, εἰς σημεῖα; ⓦ μὴ ματαιολόγει περὶ ἀστρολογίας ἐκεῖνοι γὰρ ἐλπίδας σημειοῦνται οἱ τοιαῦτα δύνανται. ὅτι γὰρ οὐκ ἔστι τι σημειώσασθαι περὶ ζωῆς ἀνθρώπου ἀπὸ ἄστρων, μάρτυρες Ησαΐας λέγων· Ἀνασκόπησάτωσαν ⓦ ἀστρολόγοι τὸν οὐρανὸν, καὶ ⓦ βλέποντες τὰ σημεῖα, καὶ ἐκπατησάτωσάν σοι τί μέλλει γίνεσθαι. περὶ μὲν οὖν ζωῆς καὶ θανάτου οὐδὲν σημεῖον δίδωσιν ὁ οὐρανός. θέλεις δὲ μαθεῖν αὐτοῦ τὰ σημεῖα; σημεῖόν ἐστιν ὄμβροις, καὶ νέφη, χιόνιας, βύσεις τὰ ἄστρα τοῦτα σημαίνει· καὶ τοῦτο ἔδωκε Θεοῦ φιλανθρωπίας, ἵνα ὁ ναυπλάνος ἴδῃ τὸ σημεῖον, καὶ φύγῃ ⓦ κίνδυνον· ἵνα ὁ γεωργὸς ἴδῃ· ὁσμὴν χειμῶνος, καὶ προλαβὼν ἀροτριάσῃ γῆν. ἔστι σημεῖον καὶ πολέμου καὶ εἰρήνης. ταῦτα ὁ σωτὴρ ἐδιδάσκωσεν, ἁπλᾶ ὄντα καὶ ἀκατέργα-

ἰσ. ἐπιδ.

ἰσ. ὁμιλ.

ἰω. πρεσβυτ.

Γεν. α. ιδ.

Ησ. μζ. γ.

ἰσ. ὁμιλ.

γα.

ζωογονήσατω τὸ ὕδωρ· ἐγυμνώθη ἡ γῆ. δεῖ δὲ εἰδέναι, ὅτι ὁ Θεὸς τὴν γλῶτταν τὴν σήμερον οὐ τοῦτο καλυμμάτιον, ὅτι γλῶτταν ἐποίησεν, ἵνα τι ὄνομα αὐτῇ τοιοῦτον ἔδωκεν, ἀλλ' ἵνα τὸ ὄνομα τῆς κοσμοποιΐας ἀπ' ἀρχῆς, ἡνίκα· ὡς λέγει Δαβίδ, Ὅτι αὐτὸς ἔκτισεν ἡ θάλασσα, καὶ αὐτὸς ἐποίησεν αὐτὴν, καὶ τὴν ξηρὰν αἱ χεῖρες αὐτοῦ ἔπλασαν. ξηρὰ ἐγένετο, ἐπεκλύσθη ὑπὸ γῆν· ὥσπερ τοῦτο τὸ στερέωμα ἐγένετο, ἐπεκλύσθη ὑπὸ ὕδατος. χωρισθέντων γὰρ τῶν ὑδάτων, ἀνεφάνη ἡ ξηρὰ, ὀφθεῖσα ἔχουσα γῆς μεμβυσιώδης. νεωστὶ γὰρ ἀπεχώρησαν τὰ ὕδατα. ὡς οὖν ἐγυμνώθη ἡ γῆ, κελεύει ὁ δημιουργὸς, Βλαστησάτω ἡ γῆ βοτάνην χόρτου σπεῖρον σπέρμα κατὰ γένος καὶ καθ' ὁμοιότητα, καὶ ξύλον καρπίμων [ποιοῦν καρπὸν,] οὗ τὸ σπέρμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ, κατὰ γένος καὶ καθ' ὁμοιότητα. ὁρᾷς τοῦτο αἱρετικοὺς· βοτάνην δὲ ξύλα καὶ χόρτος γένη καθ' ὁμοιότητα, καὶ ὁ Θεὸς ἀνόμοια ἐγένησε; καὶ ὅτε τὰ τετράποδα πάλιν δὲ τὰ ἑρπετὰ καὶ τὰ πετεινὰ ἐγένετο, λέγει ὁ Θεὸς, Ἐξαγαγέτω τὰ ὕδατα ἑρπετὰ ψυχῶν ζωσῶν καὶ πετεινὰ πετόμενα ὑπὲρ τῆς γῆς κατὰ γένος. τὰ θηρία, τὰ ἑρπετὰ, τὰ πετεινὰ, τὰ ἡμερα, ἡ βοτάνη, ὁ χόρτος, τὰ ξύλα, κατὰ γένος καὶ καθ' ὁμοιότητα γένη, καὶ μόνος ὁ Θεὸς ἀνόμοιον ἐγέννησε; καὶ ἡμᾶς μὲν δημιουργῶν ὁ Θεὸς εἶπε, Ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν καὶ ὁμοίωσιν. ὃ ἔργον καθ' ὁμοίωσιν, ὁ τεχνίτης ἀνόμοιος; ἀπὸ ὄρους ὃ θαυμαστόν. πολλάκις γὰρ ἡ αἱρετικὴ κακία θεάσεται φωλεόν. ἐκεῖ ὅτου, φησὶν, εἰμὶ τὸ ἴδιον καθ' ὁμοίωσιν, ὡς καὶ ἡμᾶς, δεχόμεθα. ἄλλο γὰρ φύσεως ὁμοιότης, ἄλλο χάριτος. ἡμᾶς καθ' ὁμοίωσιν· ἐκεῖνος ὁμοίωσις. Ὁ γὰρ εἰκονικῶς ἐστι, ἐκεῖνος καὶ κατ' ἐξοχήν. ἡμᾶς δὲ καθ' ὁμοίωσιν. ἵνα δὲ οὐδὲ δούλους τοῦ Θεοῦ ἐρωτᾷ καὶ ἀλλοφύλους τῶν λέξεων. λέγει ὁ Θεὸς, Βλαστησάτω ἡ γῆ βοτάνην χόρτου, καὶ ξύλον καρπίμων ποιοῦν καρπὸν· εἶπα λέγει, Ἐξαγαγέτω ἡ γῆ τετράποδα θηρία. διὰ τί οὐχὶ βλαστησάτω, καὶ ὧδε ἐξαγαγέτω; τὰ βλαστήματα καὶ τὰ ξύλα καὶ κατὰ καρποὺς κατ' εἰδιωτικὸν βλαστάνουσιν. ὅπου οὖν ἔμαθε τὰ ὕδατα τὸ βλαστῆσαι τὴν γῆν, καὶ πόθεν ἐξ αὐτῆς προέρχεσθαι, διὰ τοῦτο, βλαστησάτω. τὰ μὲν τοι ζῶα διὰ τοῦτο ἐξαγαγέτω, ὅπου ἄνωθεν ἀπὸ γῆς γενηθέντα οὐκ εἰσὶ πάλιν ἀπὸ γῆς, ἀλλ' ἀπὸ τῶν διαδοχῆς γίνονται. ἐγένετο οὕτως· ἐδραμὼν εἰς ἔργον ὁ λόγος· ἐκοσμήθη ἡ γῆ· ἔδει λοιπὸν κοσμηθῆναι καὶ τὸν οὐρανόν. διὰ τί οὖν προηγήσεται πεῖσμα τῆς κοσμήσεως τῆς γῆς τὸν οὐρανόν; διὰ τὸν μέλλουσαι ἀκούεσθαι παλαιὸν πλοῖον περὶ ἡλίου καὶ σελήνης καὶ ἄστρα. εἶπεν ὁ Θεὸς, Γενηθήτωσαν φωστῆρες ἐν τῷ στερεώματι τοῦ οὐρανοῦ. τῇ προτέρᾳ ἡμέρᾳ διὰ τί οὐκ ἐποίησεν ἥλιον καὶ σελήνην; ὅπου ἐστὶ πάντα ἐν τῷ στερεώματι ἡμῶν, ἐν ᾧ ἔμελλε πεπῆχθαι· καὶ ὁ διὰ τοῦτο μέσον, ἀλλ' ὅπου ἐστὶ πᾶσαι καιροὶ ὀφείλοντες θάλπεσθαι. τῇ δὲ τρίτῃ ἐβλάστησαν οἱ καιροί. καὶ ἵνα μὴ νομισθῇ πάλιν, ὅτι τῇ φύσει τοῦ ἡλίου ἐβλάστησαν, ὅτε ἀπηρτίσθη ἡ δημιουργία, τότε λοιπὸν ποιεῖ ὁ Θεὸς ἥλιον, σελήνην, καὶ ἄστρα. πόθεν δὲ αἰτίαν ἐποίησεν; Εἰρήκει γὰρ ὅτι τῇ προτέρᾳ ἡμέρᾳ οὐκ μὴ ὄντων ἐποίησε τὰ πάντα· πάσης δὲ ἄλλης ἔξω ὄντων. πόθεν οὖν ὁ ἥλιος; οὐκ τὸ ἡμερήσιον φῶς τῇ προτέρᾳ ἡμέρᾳ μετέδωκεν ὡς ἡδέλησεν ὁ τεχνίτης, καὶ εἰς ἀφορμὰς κατεσκεύασεν ὕλης, οὐκ τῶν ὑλίνων τὸ φῶς, ὧδε οὖν ἀστέρας. ὡς εἴ τις προβάλλεται μάζαν χρυσοῦ, καὶ μετὰ ταῦτα νομίσματα κόψας· ὕστερον διέθηκε τὸ φῶς τῶν ἡμερησίων. ὥσπερ γὰρ τῶν ἀβύσσων τότε ἐν ὕδωρ ἦν ἀρχὴ ἐμέρισεν [τὸ ὕδωρ] εἰς τὰς θαλάσσας, εἰς ποταμοὺς, εἰς πηγὰς, εἰς λίμνας, εἰς φρέατα· ὕστερον καὶ τὸ φῶς ἐν ἦν ἀρχῇ μονοειδὲς καταπεμφθὲν ὁ τεχνίτης ἐμέρισεν εἰς ἥλιον καὶ σελήνην καὶ ἄστρα. θέλω δὲ ζητῆσαι πῶς ἐποίησεν ὁ Θεὸς τοὺς φωστῆρας. φαίνεται γὰρ ποιήσας αὐτοὺς ἔξω τοῦ ἡμερησίου, καὶ τότε πήξας δῶ. ὥσπερ τεχνίτης ἐπιθυμῶν ἀπαρτίσαι εἰκόνα, τότε πήγνυσιν αὐτὴν ἐν τῷ τοίχῳ· ὕστερον ὁ Θεὸς πρότερον ἐποίησε τοὺς φωστῆρας ἔξω τοῦ ἡμερησίου, καὶ τότε ἔπηξεν δῶ ὥσπερ τεχνίτης, ὡς μαρτυρεῖ ἡ γραφή· Καὶ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τοὺς δύο φωστῆρας, καὶ ἔθετο αὐτοὺς ἐν τῷ ὑραίῳ. πῶς οὖν αὐτοὺς ἔπηξεν; ἆρα μὴ ὁμοῦ ἦσαν

Ψαλ. ρμδ. ι.

Γεν. α. ια.

Γεν. α. κδ.

Γεν. α. κζ.

Ιω. ιδ. θ.

χ. κατακόψας.

Γεν. α. ιζ.

Ζωῆτι. Ταῦτα ἡ Εἶπεν, ὅτι Εἶδε τὴν δόξαν αὐτοῦ, καὶ ἐλάλησε περὶ αὐτοῦ. Εἶδες δὲ κεφάλαιον ἡμῖν τῆς Θεοτεκίας, καὶ Ⓦ φρίασμόν. ἀγιασμὸς ἐστὶ μὴ ἅψηται, σὺ δὲ μυσήριον τιλῆπα. ἔχεις τὴν Εἰκόνα. μόνον Εἶπε Τὰ χερουβὶμ, ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος Κύριος, καὶ βλέπων ἡγιάσθη ἡ θυσία. Καὶ ἁπτάλη, φησὶ, τοῦς μὲ ἐν τῷ χερουβὶμ, καὶ ὁ τῇ χειρὶ αὐτοῦ Εἶχεν ἄνθρακα, ὃν τῇ λαβίδι ἔλαβεν ἀπὸ τοῦ θυσιαστηρίου. μὴ ἔλαβεν ἕως οὗ ἡγιάσθη. Ἦλπί, φησι, τῷ χλέων μου. δέχε τί τῶν χλέων; Τὰ πρόσθυρα τῶν μυσηρίων. τί λέγομεν Ⓐ πιστοί; τοῦτο δὲ μυσήριον ἀφίσιν ἁμαρτίας. λέγει καὶ Τὰ χερουβὶμ, Ἰδοὺ ἀφήρηκα τὰς ἁμαρτίας σου. Εἶδες Ⓦ τύπον, εἶδες τὴν ἀλήθειαν λάμπουσαν. αὐτοὶ τοίνυν Ⓦ ὅτι θεῖον ὑφηλοῦ Ⓒ ἐπηρμένον μὴ δέχεσθαι πωμὴν ἁγιάζοντες· διαχωρισθῶμεν ἡ καὶ ἀπὸ τῆς ψυχῆς τῆς δικαιοσύνης, ἵνα ἤρπασεν ὁ λύκος, καὶ ἁρπάσασθαι ὁ ποιμὴν· ἵνα ἤρπασεν ὁ δράκων, καὶ ἀφύλακτον ὁ φιλάνθρωπος· ἵνα πᾶν στόμα αἱρετικὸν καὶ πᾶσα γλῶσσα μιαιφονὸν βλασφημίας, ὑμνήσῃ πατέρα καὶ υἱὸν καὶ ἅγιον πνεῦμα, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΤΡΙΤΗΝ ΗΜΕΡΑΝ ΤΗΣ κοσμοποιίας. Λογ. γ.

Ὁ τοῦ κόσμου τεχνίτης ἡλίῳ καὶ σελήνῃ καὶ ἄστροις τὸν οὐρανὸν ἐκόσμησεν, καὶ τὴν γῆν αὐτὴν Ⓒ φυτοῖς ἐστεφάνωσε, καὶ πᾶσαν τὴν κτίσιν δεξαμένως ἐποίκιλεν. ἡμᾶς δὲ δεῖ τὸν δημιουργίας λόγον αἰσθέσθαι καὶ θαυμάζειν μᾶλλον τὰ μεγαλεῖα, προσκυνεῖν δὲ Ⓦ τεχνίτην. οὐ γὰρ ἐγράφη ταῦτα, ἵνα μάθωμεν ὅτι γέγονε μόνον, ἀλλὰ καὶ θαυμάσωμεν Ⓦ ποιήσαντα. Εἴρηται ὅτι τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ καὶ ὕλας τῶν κτισμάτων παρήγαγε· τῇ δευτέρᾳ, πῶς ὁ στερέωμα ἐξ, ἡραιωμένης φύσεως τὸν ὑδάτων συνεστήσατο, Ⓒ δέχε τοῦτο στερέωμα ἐκλήθη. δέχε τοῦτο ἡ ὁ Χριστὸς τὸ οἰκουμένιον πᾶσαν ἐξηραιωμένην Ⓒ κεχωρισμένην, δέχε φόβος πολυθέου πλάνης ὕλας ἐσχηματισμένας, συνήγαγε, Ⓒ μίαν ἐποίησε πίστιν· Ⓒ καλεῖ αὐτὸ ὁ ἀπόστολος στερέωμα, λέγων, Κατὰ τὸ στερέωμα τῆς Εἰς Χριστὸν πίστεως. ἐμείνατε τοίνυν ἡ ἄβυσσος, καὶ ἰδοὺ τὸ μέγιστον κάτω ὕδωρ ἄβυσσος, καὶ τὸ ὑψωθὲν ὕδωρ, ἄβυσσος. πόθεν τοῦτο; λέγει Δαβίδ, Ἄβυσσος ἀβύσσον ὑπεκάλεσε Εἰς φωνὴν τῶν καταρρακτῶν σου. ἐμείνατε τοίνυν τὸ ὕδωρ, καὶ ἐγένετο στερέωμα. λοιπὸν ἡ γῆ ἐκενὰ καὶ λυπρὸν ὕδατος. Καὶ Εἶπέ, φησὶν, ὁ Θεὸς, Συναχθήτω τὸ ὕδωρ τὸ ὑποκάτω τοῦ οὐρανοῦ Εἰς Συναγωγὴν μίαν, καὶ ὀφθήτω ἡ ξηρά. ὅπῃ πάντα βούλεται Ⓐ ἄθλιοι τῶν αἱρετικῶν παῖδες, καὶ ἕτερον ἐρωτῶσιν ἀκατάληπτον φύσεως, Εἴπωσι πῶς συνήχθη τὸ ὕδωρ, καὶ ποῦ Συνήχθη, ἢ Συναχθὲν ποῦ ἐχώρησεν. οὐ γὰρ ἀκολουθεῖ δεῖ καθ' ὑμᾶς ἁπλῶς ταῖς φωναῖς, ἀλλὰ ζητεῖν τὰ πράγματα. Εἶπεν ὁ Θεὸς, συναχθήτω τὸ ὕδωρ. ποῦ συνήχθη; Εἰς τὴν θάλασσαν. ὑγρὰ γὰρ ἦν τότε πεπληρωμένη ἡ θάλασσα; ἡ γῆ ἐπεπλήρωτο· πόθεν ἡ θάλασσα. ποῦ οὖν Συνήχθη; Ⓐ τὰ σὸν ποιεῖ ἐρώτημα μὴ δυναμένοι καταλαβεῖν, πολυπραγμονοῦσι βυθοὶ ἀνεξιχνίαστον, καὶ ἄβυσσοι ἀκατάληπτον, καὶ οὐκ ἐστὶν ἀπὸ τοῦ ἡ θάλασσα ἀκατάληπτος οὖσα ἐρωτᾶν πρὸς τὸν τεχνίτην. Διὰ τοῦτο καὶ πρὸς αἱρετικοὺς λεκτέον ὁ προφήτης, Λίαν θέσθωσαν αἱρετικοὶ, Εἶπεν ἡ θάλασσα. ποῦ οὖν Συνήχθη τὰ ὕδατα, ἄκουε. ὅτε τὴν γῆν ἐποίησεν ὁ Θεὸς, τότε ἐπὶ τὰ κυλώματα τῶν ὀρέων. ἀλλ' ἅμα εἶπε, συναχθήτω τὸ ὕδωρ, καὶ ἐρράγη ἡ γῆ, καὶ κόλπος ἐποίησε. μάρτυρες τῶν προφητῶν, ὅλη γῆ ἐστὶν ἡ σχιστὴ, αἱ νῆσοι, τὰ ὄρη μετάξυ. καὶ διὰ τοῦτο κατέλιπεν ὁ Θεὸς τὰς νήσους καὶ τὰ ὄρη, ἵνα μάθῃς ὅτι ἀπ' ἀρχῆς Συνήχθη, Θεοῦ λόγος αὐτὰ ἐρρίζωσε.

Συναχθήτω

Ησ. α. ε.

Ψαλμ. ρδ.

Γεν. α. θ.

Ησ. κγ. λ.

σκέπει τὰ χερουβίμ. σκέπει ἢ τὴν κεφαλὴν ἢ τοὺς πόδας, οὐχ ἵνα κρύψῃ, ἀλλ' ἵνα διδάξῃ, ὅτι ἀνέξερεύνητα, ὅτι ἀκατάληπτα. λάβε δὲ καὶ τύπον, ἦσαν ἐξ ἐξ, δώδεκα πέρυγες. ὀκτὼ κοιμῶνται, καὶ τέσσαρες χρεμῶνται. τύπος τῶν ἀποστόλων· δώδεκα ἀπόστολοι, ἀλλὰ τέσσαρες βοῶσιν εὐαγγελισταί. καὶ τί βοῶσιν; ἰδοὺ ἐκραύγασεν ὁ Σατὼμ ἀπὸ τῆς ἀναπτέρυγος φωνῆς. 3 προσοχὴ, παρακαλῶ. οὐχ ἁπλῶς ἔλεγεν, ὡς ἡμεῖς, ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος, ἀλλ' εἰς τὸν ἕνα αἰτιᾶται, ὡς γέγραπται· Καὶ ἐκέκραγεν ἕτερος πρὸς τὸν ἕτερον. ἅγιος, φησὶν, ἅπαξ ὀφείλομεν εἰπεῖν· ὁ ἄλλος λέγει, ἅγιος· εἶτα ὁ ἕτερος προσέθηκε τὸ τέταρτον ἅγιος. ἐπεὶ οὖν τρία ἠριθμήσαμεν, μὴ νομίσῃς εἶναι τρεῖς θεούς. Ἡ οὖν ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος Κύριος; Εἷς ἐστὶ Κύριος, μία πίστις, ἓν βάπτισμα. καὶ ὥσπερ τὰ τῆς ψαλμῳδίας αὐτὰ πέμπουσιν ἀλλήλοις τὰ μέλη, οὕτω δὲ αἱ ἡμῶν δυνάμεις ἀλληλουϊστὶ ἀλλήλαις, καὶ ὥσπερ ἐξ αὐτιφώνου μελῳδίας ἀναπέμπουσι τὴν δοξολογίαν. Εἶτα πλήρης, φησὶν, ὁ οἶκος τῆς δόξης αὐτοῦ, καὶ ἐπήρθη δὲ χαρᾶς ἀπὸ τῆς κραυγῆς, ἧς ἐκέκραγον, καὶ ὁ οἶκος ἐπλήρωθη καπνοῦ. ξένον πρᾶγμα· ἀπὸ τῆς δοξολογίας δοῦναι προσδιωρίσαμεν δόξαν, καὶ ἡ οὐσία ἀπώλετο, καὶ καπνὸς εἰσῆλθε. καπνὸς ἢ ἐρημίας ἐστὶν εἰκών. Ἡ οὖν ἐστὶ τοῦτο; προσήλθε δὲ πνεῦμα δὲ ἅγιον, 13 ὅτι δὲ ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος, ἥρμοσται τῷ κόσμῳ, τοῖς κηρύγμασι τῶν ἀποστόλων, καὶ οὐ δέχεται αὐλὴ ὁ ναὸς τῶν Ἰουδαίων. λέγει οὖν ὅτι μὴ δὲ κήρυγμα τοῦ εὐαγγελίου, ἐρημίας καὶ καπνοῦ πληροῦται ἡ συναγωγή. ἐπήρθη ἢ οὐχ ἡ θύρα, ἀλλὰ δὲ ὑπεχώρησεν. προσοχὴ. πᾶσα θύρα οὐδὲν ὑποκείμενον ἔχει, καὶ ὑπεχώρησεν ὑποκείμενοι ταῖς πράξεσι καὶ ὑπαγαίαν δύνασθαι πράξεις μὴ ἔχουσαν ὕβριν, ὑπερηφανίαν ἀσπάλθιν δυνάμενα μὴ προσλαβοῦσαν δὲ ὑπεχώρησεν. ἐπήρθη οὖν τοῦ συναγωγῆς δὲ αὐτὸ σχῆμα· οὐχ ὅλη μὲν ἡ συναγωγὴ, θύρας μὲν ἔχουσα, ὑπεχώρησεν ἢ οὐκ ἔχουσα. δὲ ὑπεχώρησεν ἐστὶν ἡ αὐτὸ κεκτῆσθαι δυνάμεις. ἐπήρθη δὲ ὑπεχώρησεν, ἐγυμνώθη τῆς χάριτος. ἀφ' οὗ ἢ δὲ ὑπεχώρησεν ἐπήρθη, ἀναγκαίως πράξεις καὶ ὑπὸ τῆς τυχούσης χερὸς σαλεύεσθαι. Διὰ τοῦτο πᾶσα χεὶρ σαλεύει τὰ Ἰουδαϊκά· καὶ Διὰ τοῦτο προφήτης φησὶν ἔλεγε, Καὶ θήσω τὴν Ἱερουσαλὴμ ὡς 25 πρόθυρα σαλευόμενα. Καὶ ὁ οἶκος, φησὶ, ἐπλήρωθη καπνοῦ. Ζαχ. ιε. β. ὃ δὲ οὖν ἡ δόξα ἀπῆλθε; προσοχὴ, παρακαλῶ. λέγει Ἡσαΐας, καὶ πλήρης τῆς δόξης ὁ οἶκος αὐτοῦ. Εἶτα λέγει, ὅτι ἐπλήσθη καπνοῦ. Εἰσελθόντος βοῶν τοῦ καπνοῦ, ἀνάγκη ἡ δόξα μετετέθη. καὶ ποῦ μετετέθη; οὐκ ἐν ἑνὶ οἴκῳ, ἀλλ' ἐπλήρωσε τὰς ἐκκλησίας ἁπάσας τῆς οἰκουμένης. καὶ ἵνα δείξῃ τὰ χερουβίμ, ὅτι ἀπῆλθεν ἡ δόξα ἡ ἐν τῷ ναῷ, λέγει, πλήρης πᾶσα ἡ γῆ τῆς δόξης 30 αὐτοῦ. ἐγυμνώθη ἐν ἔθνει, καὶ ἐφωλεύθη τὰ πέρατα τῆς γῆς. Διὰ τοῦτο τοῦ ἁγίου φωνὴ, Διὰ τοῦτο τοῦ βασιλικοῦ δοξολογία, Διὰ τοῦτο τοῦ ἔθνους μυσταγωγία ἔλεγε Διαβολικὸν σῶμα, ἀπέλε ἀπὸ τοῦ θυσιαστηρίου. ὅπου ἢ κατ' αὐτὸν τὸν Χριστοῦ χωρὶς ἡ βλασφημία, δῆλον ἡ μαρτυρία. τίνα οὖν Ἡσαΐας ἐν τῷ θείῳ; λέγει γὰρ, Ἤκουσα φωνῆς Κυρίου λέγοντος, Ἵνα ἀποστείλω; καὶ τίς πορεύσεται πρὸς τὸν λαὸν τοῦτον; κατηλλάγη μὲν τῷ δούλῳ, Ησ. ε. κ. 35 ἀκμὴν ἢ ἔφερεν ἀναναστάσεως. ὥσπερ ἡμεῖς ἐὰν Διαλλαγῶμεν οἰκέτῃ, οὐκ εὐθέως αὐτῷ τὸν ὅλον ὄμμα χαριζόμεθα, ἀλλὰ πρέμα ὑποκλείομεν τὸν ὀφθαλμόν· οὕτω καὶ ὁ Θεὸς μὴ θέλων δόξαι ὅλον τὸ προσωπον, ἐῶντες αὐτὸν, λέγει, ἵνα ἀποστείλω; ὥσπερ ἐὰν ὦσι δοῦλοι ἐῶντες ὅτι διεστάντες, καὶ θέλει αὖ τὴν μεμφασθαι τὴν ῥαθυμίαν, λέγει, ἵνα ἀποστείλω εἰς τοῦτο τὸ χρέος; οὐκ ἔγω εἶμι θεσπέσιον, οὐχ ὡς μὴ ἔχων, ἀλλ' ὡς ἀποδαίμων μὴ ἔχων· ἵν. αὐτὸ τὸ, τίνος τὸν ἀποστείλω; 40 οὕτω καὶ ὁ Θεὸς, ἵνα ἀποστείλω; αὐτὸ τοῦτο, τὸν σωπήσαντα; τοῦ πολεμοῦντα τὴν ἱερωσύνην; τί οὖν Ἡσαΐας; ὡς οἰκέτης ὁ προσκρούσας θυμούμενος, καὶ δηλῶν, ἢ ἀποδύσω. προφήτου ἀποδοκιμασθῆναι, Ἰδοὺ ἐγώ· ἀπόστειλόν με. πολὺ οὖν διέχομεν, ὅτι Χριστοῦ ἐν ἡ δόξα; λέγει Ἰωαὴνης ὁ βαπτιστής· Τοσαύτη ἢ σημεῖα πεποιηκότος τοῦ Ἰησοῦ, οὐκ ἐπίστευσαν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι, ἵνα πληρωθῇ ὁ ῥηθὲν διὰ Ἡσαΐου, Κύριε, τίς ἐπίστευσε, ἢ οὐ μὴ Ἰωαν. ιβ. λζ. μμα. Πραξ. κη. κε. Ἰωῆτε.

Ησ. ζ. ι. τό θη, Εἰσῆλθον πρὸς σὲ ⟨Ϟ⟩ ἄνδρες; λέγε, καί. τὸ πρῶτον ἀληθές· ἀλλ' ἐξῆλθον, φησὶ τὸ δεύτερον ψεῦδος. Εἰ εἶπεν, οὐκ εἰσῆλθον, ἠρθυνάτο ἡ οἰκία. Εἶπε δὲ ἀληθές, ἵνα ἐπιτέψῃ· ἐπήγαγε τὸ ψεῦδος, ἵνα ἀπατήσῃ. ὅπερ καὶ γέγονε· ἐρωτῶνται γὰρ ἡμᾶς ἀφ' οὗ ἐξέλωμεν ⟨Ϟ⟩ ἁγιασμόν, ἔλεγεν, ὅτι ἄλλα ἐστὶ θεοῦ ὄνομα· οὐκ ἔστιν ὅπερ τῷ Χριστοῦ, οὔτε τῷ παῤ ἡμῖν. Εἰδὼς τὸ ἐξουδενωθὲν ὑπὸ μαθητῶν μάθημα. ἠγνόησε γὰρ ἀπὸ ἰδιωτείας, ὅτι τὸ, σαβαὼθ, οὐκ ἔστιν ὄνομα θεοῦ, ἀλλ' ἄοκνα γραπτὰ, τυπτόμενος, Κύριος τῶν δυνάμεων. λέγω γὰρ ἀφ' οὗ εἶπεν. ἀλλὰ πρὸς τὸ τέλος εὐαγγελίζομεθα ὑμᾶς, μετανόησε, πρόσκρουσον, ἀνέδεμάτισον, ἤνοιξα, ἐδίδαξα. πρόσεχε τούτῳ. ὅπερ γὰρ παρέπεσεν ὁ λόγος, ἀφ' ἡμᾶς ἀφ' οὗ εἶπεν εἶπεῖν, καθὼς ἰδὼν ὁ μακάριος Ησαΐας ⟨Ϟ⟩ ἁγιασμὸν τῶν ἁγίων τῷ θεῷ ἀναπεμπόμενον. Ησαΐας ἐγένετο ἀνὴρ θαυμαστός, ζήλου πεπληρωμένος, ἀνὴρ τολμηρὸς ἦν, οὐκ ἀπὸ θρασύτητος, ἀλλ' ἀπὸ ζήλου. καὶ τοῦ χρόνου τότε ἐγένετο βασιλεὺς Ὀζίας ὀνόματι, ὃς μετὰ τῆς ἄλλης [τῆς] βασιλικῆς δόξης ἠθέλησε καὶ ἱερατεύειν ἐνδύσασθαι. ⟨Ϟ⟩ ἱερεῖς μὲν τοῦ ἀκολουθοῦντος ἦσαν, βασιλεὺς δὲ ὅτι πλεῖστον ἀνύτειν οὐκ ἠθέλησαν. ἠδίαθησαν τὸ ἀξίωμα, ἐτίμησαν ⟨Ϟ⟩ θεῖον, ἐνδύσωπήθησαν τὰ γραπτόμενα. Ησαΐας καὶ αὐτὸς ἐσιώπησεν, οὐκ αἰτίᾳ τοῦ βασιλέως. ὡς εἶδεν ὁ θεὸς τοὺς ἱερεῖς φοβηθέντας, ⟨Ϟ⟩ προφήτην ἐκλέξασθαι, ἃ ⟨Ϟ⟩ βασιλέα τολμήσαντα, ἐπέδωκεν αὐτῷ λέπραν ἐν τῷ προσώπῳ, ὡς τολμήσαντα ἅψασθαι τοῦ ἁγίου· καὶ ἐξεβλήθη λοιπὸν οὐ μόνον τῆς ἱερωσύνης, ἀλλὰ καὶ τῆς βασιλείας, καὶ διέμενε λεπρός. ὁ δὲ θεὸς ἐποίησε μὴ τὸ ἴδιον, ἠγανάκτει δὲ τοῖς ἱερεῦσι, καὶ μάλιστα τῷ προφήτῃ, ὅτι παρ' αὐτῶν προέδωκε τὴν εὐσέβειαν. ἵνα οὖν ὁ θεὸς ἐν προσωπήσει πρὸς ⟨Ϟ⟩ προφήτην, καὶ οὐ μετέδωκε λόγους, ἕως ὅ ἐπλεύτησεν ὁ βασιλεύς. ὅτε οὖν λοιπὸν ἀπέθανεν ὁ ἀσεβὴς, τότε καὶ ὁ θεὸς ἀπολήμψεται τὴν ἀγανάκτησιν, ἀλλάσσεται τῷ προφήτῃ. λέγει τοίνυν Ησαΐας, Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐναυτῷ, ᾧ ἀπέθανεν Ὀζίας ὁ βασιλεύς, εἶδον ⟨Ϟ⟩ Κύριον καθήμενον ὅτι θρόνου ὑψηλοῦ καὶ ἐπηρμένου. καὶ ἀφ' οὗ ὁ θεὸς ἐφθόνησε ὅτι θρόνου ὑψηλοῦ καὶ ἐπηρμένου; ὅπερ ἀόρατός ἐστιν ὁ θεὸς, ὁ δὲ βασιλεὺς ὁρώμενος φόβοι ἔσχε, δίκαιοι τῷ προφήτῃ τὸν ὑρώμενον δόξαν, ἵνα πίσῃ εἰδῇ, ποίᾳ θρόνου καταφρονήσαντες, ποῖοι θρόνοι ἐτίμησαι, ποίᾳ δορυφορίᾳ ὑρώμενοι καὶ ἀγγελικῇ μὴ τιμήσαντες, μηδὲ σιωπήσαντες, δορυφορίαν δὲ θρόνων ἐδυσωπήθησαι. Καὶ ἰδού, φησι, πλήρης ὁ οἶκος τῆς δόξης αὐτοῦ· καὶ τὰ σεραφὶμ ἐστήκεισαι κύκλῳ αὐτοῦ. τὰ χερουβὶμ θρόνος ὅτι, τὰ σεραφὶμ δορυφορία. τὰ χερουβὶμ γὰρ οὐδὲν ἄλλο ἑρμηνεύεται, ἢ σοφία πεπληρωμένη. ὥσπερ γὰρ οὗτος ὁ θρόνος ἕτερος δυσπαύστῳ τε καθήμενον, καὶ ὅτι τιμὴ καὶ δυσπαυστος, ὅτε καὶ θεοῦ θρόνος, σοφία, ἐφ' ᾗ ἐπαναπαύεται θεός. Ψαλ. οδ. ς. καὶ ξη. α. διὰ τοῦτο ὁ Δαβὶδ φησι, Ὁ καθήμενος ὅτι τῶν χερουβὶμ, αὐτὸ τὸ, ὁ ὅτι τῆς πεπληρωμένης σοφίας ἐπαναπαυόμενος. διὰ τοῦτο τὰ χερουβὶμ καὶ πλήρη ὀφθαλμῶν τὰ ὠτα, τὸν κεφαλὴν, τὰς πτέρυγας, τοὺς πόδας, τὰ ἡτία, καὶ πρώτα ὀφθαλμῶν ἐπιπλήρωτο, ὅπερ ἡ σοφία πάντα χρὴ ἰδεῖν ἐωσφορωθέντα ἔχει ὃ ὄμμα. Ησ. ς. ς. Εξ, φησι, πτέρυγες ᾧ εἷς, καὶ ἓξ πτέρυγες ᾧ εἷς· καὶ ταῖς μὲν δυσὶ κατεκάλυπτον τὸ πρόσωπον, καὶ ταῖς δυσὶ τοὺς πόδας, ταῖς δὲ δυσὶν ἐπετόντα ἐκέκραγεν ἕτερος πρὸς ⟨Ϟ⟩ ἕτερον, καὶ ἔλεγον, ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος Κύριος σαβαὼθ, τυπτόμενος Κύριος γραπτόν. ἓξ πτέρυγες ᾧ εἷς, καὶ ἓξ πτέρυγες ᾧ εἷς. ἐκτὸς ἡσυχάζουσι, καὶ τέσσαρες βοῶσι. τί οὖν διδάσκει ἡμῖν ἡ γραφή; μὴ πάντα κινῆν λογισμοὶ περὶ θεοῦ· ἀλλὰ τὰ μὲν σιωπῇ κηρύττειν, τὰ δὲ πίστει δοξάζειν καὶ θεολογεῖν. διὰ τί δὲ σκεπάζουσι τοὺς πόδας καὶ τὸν κεφαλὸν; ὅπερ ὅτι ἀρχὴ βυέσκει, ὅτι τέλος. καὶ τὰ μὲν δυσὶ καλύπτουσι τὸν κεφαλὸν, ταῖς δὲ δυσὶ τοὺς πόδας· δηλονότι ταῖς μέσαις πτέρυξι πέτονται, οὐ ταῖς ἄνω, οὐδὲ κάτω. διὰ γὰρ ἡμᾶς περὶ θεοῦ λαλοῦμεν τὰ μέσα λαλοῦντες, ὅτι θεός, ὅτι δημιουργὸς, ὅτι δικαιοκρίτης, ὅτι βυθέτης. ταῦτα πάντα μέσα. ἐὰν μὲν εἴπῃς πῶς ἐγύμνωσας, τὸν κεφαλὸν ἐγύμνωσας, ἵνα σκέπῃ τὰ χερουβὶμ. ἐὰν δὲ εἴπῃς, "ποῦ δὲ τέλος τοῦ θεοῦ, τοὺς πόδας γυμνοῖς, ὃς

Ισ. τῶ ἁγιασμῶ τὸ Σαβαὼθ.

χ. τῶπ

σκέπει

ὕδωρ ἢ, ἀντὶ τοῦ, πῦρ, ἐὰν μὴ ἔχῃ, ἀφανίζει). οὕτω γὰρ ὁ Θεὸς ἀντιθήκει ἀντίπαλον τῷ πυρὶ τὸ ὕδωρ, ἵνα ἔχῃ δύναμιν τοῦ ἀφανίζειν τὸν ἁμαρτωλὸν ἐκ τῶν αἰώνων ἐπαλειφόντων αὐτὸν ὑδάτων. καὶ βλέπε τὸ βάθος τοῦ μυστηρίου. Ἰούδαν πιστεύει τῷ ὁρατῷ σώματι τὸ ὑγρὸν καὶ τοσοῦτον πυρὸς πολεμίσασθαι, ὅτι τὴν γῆν δαμάζει. ἐπεὶ, πόθεν ἡ δρόσος; νεφέλη ὕδατος, ὁ ἀὴρ ὕδωρ ὂν ἔχει. ἢ δῆλον ὅτι ὁ ὁρατὸς ἐκ τῶν πρωτουργῶν αὖθις ἀποτάζει. ἀφῆ τοίνυν τὸ ὁ πατριάρχης Ισαὰκ βούλεσθαι τὸν Ιακὼβ εἰπεῖν· Δώῃ σοι ὁ Θεὸς ἀπὸ τῆς δρόσου τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἀπὸ τῆς πιότητος τῆς γῆς. λέγεται δέ, ὦ ἀδελφοί, ὅτι ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως ἀναχωρεῖ τὸ ὕδωρ τὸ ἄνω, καὶ ὁ οὐρανὸς λύεται μὴ ἔχων τὸν ὑδάτων τὸν σύστασιν, καὶ ἄστρα πίπτει μὴ ἔχοντα ὁδὸν ἢ βάσιν. Γέγραπται οὖν καὶ λέγομεν ἁπλῶς, ἀλλ' ἡ γραφὴ διδάσκει. Εἰλιγήσεται γὰρ ὁ οὐρανὸς, ὡς βιβλίον, αὐτὸ τοῦτο τὸ φρυγάνιον. τὸ γὰρ φρυγάνιον εἴληφται. καὶ τὰ ἄστρα πεσεῖται, φησὶν, ὡς φύλλα ἀμπέλου. προσέχωμεν, ἀδελφοὶ, καὶ ἑτέρωθεν χρείαν. τὰ ὕδατα τὰ ἐπάνω τῶν οὐρανῶν, οὐ μόνον ζωτικὰ τὸν οὐρανὸν, ἀλλὰ δὲ τοῦ φλογὸς τοῦ ἡλίου καὶ τῆς σελήνης καταπέμπει. Εἰ γὰρ μὴ ἦν ἀφανὴς ὁ οὐρανὸς, ὅλην ἂν αὐγὴν ἄνω ἔπεμπε. τὸ γὰρ πῦρ ἀνωφερὲς ὄν, ἔρημον τοῦ γῆν κατελίμπανε. Διὰ τοῦτο γοῦν ἐπίλησε τὸν οὐρανὸν ἄνωθεν ἀπείρους ὕδασιν, ἵνα ἡ αὐγὴ ζημιωθῇ κἀκεῖ πέμπειν). ὅρα τοῦ τεχνίτου τὴν σοφίαν. ἔχεις γὰρ καὶ σὲ σεαυτῷ τοῦ τεχνίτου τῆς σοφίας τὴν εἰκόνα. ἐποίησεν ὁ Θεὸς καὶ σὲ στοιχεῖον τῶν τεσσάρων στοιχείων τὴν εἰκόνα. καὶ προσέχωμεν, ἀδελφοί. ἰσχύει μοι φάναι κεφάλαιον τοῦτο, τὸν οὐρανὸν τὸν ἄνω, τὰ ἐπάνω τῆς γλώσσης, τὸν ἀέρα τὸν ὁρατὸν, τοῦτο, τὸ στόμα, ὅθεν καὶ συνεσταλκὸς καλεῖται. ἄνω δὲ τοῖς ἀοράτοις ὁ ἐγκέφαλος μὴ φαινόμενος, ὡς τῷ κάτω γλώσσῃ φαινομένῃ· ὥσπερ οὖν ὁ οὐρανὸς ὁ ἄνω ὡς τοῖς ἀοράτοις, ὁ δὲ κόσμος ὡς τοῖς ὁρατοῖς. ὥσπερ δὲ τοῖς στοιχείοις βλέπεις τὴν μὲν γλῶ βαρεῖαν, τὸ δὲ ὕδωρ τῆς μὲν γῆς κουφότερον, τοῦ δὲ πυρὸς βαρύτερον· οὕτω καὶ ἐν ἡμῖν αἰσθήσεις, γεῦσις, ὄσφρησις, ἀκοὴ, ὄψις, καὶ οὐ πᾶσαι ἴσαι. λάβε τὴν ἀπόδειξιν. ἐὰν θέλῃς τινὸς γεύσασθαι, ἐὰν μὴ πλησιάσῃς τῇ γλώσσῃ τοῦ γευομένου, οὐ λαμβάνεις αἴσθησιν. παχεῖα γὰρ ὄντι, καὶ οὐ δυνάμενα πόρρωθεν οὖσα δυνηθῆναι λαμβάνεσθαι. ἡ ὄσφρησις δὲ μακρόθεν αἰσθάνεται· οἷον πυρὸς ἐρχομένου δι' οἰκίας, ὀσφραίνῃ θυμιάματος, ὁ μὴ ὁρᾷς. πάλιν ἡ ὄψις τῆς ὀσφρήσεως ταχυτέρα. βλέπει γὰρ ἀπὸ ὅρεως πλατὺ μεγάλα. τῆς ὄψεως πάλιν ὀξύτερος ὁ ἰοὺς· εἶπον οὐρανὸν, γῆν, θάλασσαν, καὶ πάντα βλέπει). Διὰ τοῦτο καὶ εἰκὼ Θεοῦ ὁ ἰοὺς. εἶπον ὁ νοῦς, δὲ εὐθέως κτίζει πρὸ ἑαυτοῦ ἀγορὰς, αἰσθητὰ γράφειν ἔχει, δῆμον. αἰσθάνεται αἱρετικοί· νοῦς παιδία ἐργάζεται, καὶ ὁ τοῦ νοῦ τεχνίτης, ὁ πάσης ὀσφρήσεως ὀξύτερος, οὐ ταχέως ἔχει τὸν ἐναγῆ, οὐ ζωτικὸν τὴν δημιουργίαν, οὐκ ἀκατάληπτον τὴν φύσιν; βούλομαί σοι, ἀδελφοί, εἰπεῖν εἰς ὑμᾶς τὸ ξένον μὲν ὅσον εἰς ἀσέβειαν, ζωτικὸν δὲ τῆς πίστεως, ὅσον εἰς ὄφελειαν· ἵνα μάθητε πόσα κακοτομεῖ ὁ διάβολος, πόσα βλέπει, πόσα ὑποβάλλει τοῖς αἱρετικοῖς· μᾶλλον δὲ ἐκείνῳ οἱ αἱρετικοί. σήμερόν τις ὀπὶ ἁγίων ὑδάτων δὲ πατέρων ἐλθὼν πρὸς ἡμᾶς αἱρετικὸς ἔλεπε (λέγω δέ, ἵνα μήποτε ὁ λόγος ἄλλως ἀκουσθείς, ἄλλως πλήξῃ) πατὴρ γάρ, φησὶ, καὶ υἱὸς, καὶ ἅγιον πνεῦμα μία θεότης, μία δύναμις, μία βασιλεία. δεῖ δέ, φησὶν, ἐξαιρεθῆναι ἀπὸ τῆς ψυχῆς αὐτὸ (ὃ γὰρ λέγω ἀπὸ τοῦ θυσιαστηρίου) τὸ λέγειν τὸ ἁγιασμῷ, ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος Κύριος σαβαὼθ. ἐὰν ὑπὸ, φησὶ, μὴ προσέλθητε, χειστιανοὶ οὐκ ἐστέ. εἶδες τοιαύτην τολμὴν δὲ μανίαν τοῦ διαβόλου, εἶδες ῥίζαν θρασυκαρδίας, εἶδες ὑπερβολὴν βλασφημίας. ἀποκεφάλισαν ἠθέλησι τὴν εὐσέβειαν, ἐκβιβρώσαι τὸ μυστήριον, ἀφανίσαι τὴν πίστιν, ἐκκενῶσαι τὰ θεμελιωθέντα καὶ ὄρος τὸ ἅγιον τοῦ διαβόλου. προσέπταικεν αὐτῷ εἰπεῖν, πατὴρ καὶ υἱὸς καὶ ἅγιον πνεῦμα, μία πίστις, μία δύναμις, μία βασιλεία· ἐκέρασε τὸ ἀληθινὸν μύρον. ἀεὶ γὰρ τὸ ψεῦδος ὅταν θέλῃ πίστιν θεῶσαι, ἐὰν μὴ πήξῃ θεμέλιον ὁμοούσιος ἀληθείας, οὐ πίστιν βύεται. καὶ ὅπως, ἄκουε. ὅμοιόν μοι, λέγω δέ. Ραὰβ ἡ πόρνη ὅτε ἐδέξατο τοὺς κατασκόπους, ἠρωτήθη,

ἰδ. παλιν

χ. παρεπλησίασης

χ. τέκτων

ἰσ. ἁγίας

ἰσ. προσέπταξεν

Φέρει, ἡ ὑ πέτρα ἀξ ὧι οὐκ ἔχῃ. Εἶτα τὸ μὴ ὃι ἐλθόντων ἡ πέτρα ἀξ ὧν οὐκ εἶχε, καὶ ἡ πηγὴ οὐκ ἐλθόντων ἰῶ εἶχεν ἐν ἑαυτῇ πηγάν; ἢ πῶς ἐλθόντα τὰ μὴ ὄντα; μὴ αὐθραπτσμὸς ἰῶ; μὴ ὃι ὥομαί ὅτι, οὐκ ἔστι δὲ π. μὴ, ὅπῳ λέγω· οὐκ μὴ ὄντων, νομίσῃς εἶ μὴ ὄν. Εἶ ἄρα τὸ ὂν οὐκ τῦ μὴ ὄντος οὐκ οἶδας εἰ πῶς ἐλθόντα, ἢ ὄντα οὐκ τῦ ὄντος τολμήσεις πολυπραγμονῆσι πῶς ἐλθόντα; πρῶτα τὰ κλίσματα οὐκ ἰῶ ἀπ' ἀρχῆς, ἢ γέγονεν. ὁ μονοφυσὴς λέγος ἢ κτίσις τῦ κόσμου οὐκ ἐλθόντα ἀπ' ἀρχῆς, ἀλλὰ ἰῶ. Ταῦτα οὐκ ἰῶ, ἢ ἐλθόντα· οὐ ἰῶ ἐν ἀρχῇ, μὴ ἡμιώμορος. Ταῦτα ὑ ἐλθόντα ἐν ἀρχῇ μὴ ὄντα.

Γεν. α. β. Ἡ ὑ γῆ ἰῶ ἀόρατος, φησι. Τί ὅτι τὸ, ἀόρατος; οἶδα πολλοὺς τῶ ἁγίων πατέρων εἰρηκότας, ἀόρατος ἰῶ ἡ γῆ, ὅπῳ ᾧ ὕδατι σκαλύπτετο. πολλὰ τῶ νοημάτων ὅτι μὲν θύσιν, οὐκ ἀληθῆ δέ· οἷ ⓐ τῆς φίλοι τῦ Ἰῶ θαυμάζομοι αὐτοὶ ἐν πειρασμῷ, κατέκριναι ⓦ ἄγιοι, ὡς δικαίως πάσχοντα, ἢ ἔλεγοι· Εἰ μὴ χέρας ἐλύπησας, εἰ μὴ ὀρφανοὺς ἐπλεονέκτησας, οὐκ ἂν σοι ὁ Θεὸς ἐπῆγε ταῦτα· ἢ ὅμως ὅπῳ ἡγούμου τ σχῆμα τῦ Θεοῦ, ἐλάμβανον μᾶλλον καταχρῆναι τῦτοι, ὡς δικαίως πάσχοντα, ἢ καταψηφίσασθαι τῦ Θεοῦ, ὡς ἀδίκως
Ιωβ. μβ. ζ. ἐπάγαγόντος. ὑπὲρ Θεὸν ἐποίησ, ἢ ἐλέγχῃ αὐτὸν ὁ Θεός· Διὰ τί οὐκ ἐλάλησατι ὀρθὰ κῇ τῦ δεσπότου μου; ἔστι οὖν τόπος θύσιος μόν, οὐκ ἀληθὴς δέ. τί οὖν ὅτι, ἡ γῆ ἰῶ ἀόρατος; ⓐ ἑρμηνεῦται ἡρμολόγησαι σαφῶς. λέγῃ γὰρ ὁ Ἀκύλας, Ἡ ὑ γῆ ἰῶ κένωμα ἢ οὐθέν. ἀόρατος ὑ λέγει, ὑχ ὅτι οὐκ ἐφάνετο, ἀλλ', ὡς αὐ εἴποις, ἀκόσμητος. οὐθέπω ἰῶ φαιδρυνομένη τοῖς φυτοῖς, οὐθέπω καρποῖς ἐστεφανωμένη, οὐθέπω ποταμοῖς ἢ πηγαῖς διεζωσμένη, οὐθέπω τῇ ἀλλῃ εὐκοσμίᾳ πεποικιλμένη. ἢ ἰῶ ἀόρατος, μηδέπω καταισχυνθεῖσα τοὺς ἐπιτηδειότητα τῦ γλυτᾶν. λέγῃ ἡ γραφὴ τὸ εἰκῆιος ὑδρείου ἢ βώμορφου, 10
β. Βασ. κζ. κα. Οὐχ "ὕτω, φησὶν, ἐπάταξε ⓦ ὕδρα ⓦ Αἰγύπτιοι ὁρατὴ; ἔστι οὖν αἰτρ ἀόρατος; ἀλλ' ἄξιος, φησι, τῦ ὁρᾶσθαι. ὥσπερ οὖν ⓦ Αἰγυπτίῳ εἶπεν ὕδρα ὁρατὴ, ὡς ἄξιον τῦ ὁρᾶσθαι, ὕτω ἢ τὴν γῆν τὴν ἀμορφον, ἀόρατον σκάλεσι. τῇ δευτέρᾳ ἡμέρᾳ εἶπεν ὁ Θεός· Γεν. α. ς. Γενηθήτω στερέωμα ἐν μέσῳ τῦ ὕδατος, ἢ ἔστω διαχωρίζον ἀνὰ μέσον ὕδατος ἢ ὕδατος.
χ. ἐποίησεν Ἐποίει οὖν ⓦ ὁρασὶ τῦτον, οὐ ⓦ ἐπέμπω, ἀλλὰ τὸν ὁρώμενον, ἐξ ὑδάτων πῆξας ὡς κρύσταλλον. βούλομαί σοι παραθεῖναι παράδειγμα. πολλὰ γὰρ τῇ ἐνῇ μᾶλλον ἡμῖν, ἢ ὧν λέγω παραδίδοται. τῦτο ὃ ὕδωρ ὑπάρχει, φέρε εἰσάγῃ, τῆς γῆς πηγῆς περιέχοντα. Εἶτα εἶπεν ὁ Θεός, γληνήτω στερέωμα ἐν μέσῳ τῦ ὕδατος· ἐ λειπόν ἐν μέσῳ τῶ ὑδάτων ἐπάγῃ πῆγμα κρυσταλλώδες, ἐ ἐπούφιστ ὃ ἥμισυ τῦ ὕδατος ἄνω, ἢ κατέλιπε ὃ ἥμισυ κάτω, καθὼς ἐγράπται· γληνήτω στερέωμα ἐν μέσῳ ὃ ὕδατος, ἢ ἔσαι διαχωρίζον ἀνὰ μέσον ὕδατος ἢ ὕδατος. διὰ τί ὑ αὐτὸ κελῇ στερέωμα; ὅπῳ ἀπὸ ἀραιῶν ὑδάτων ἢ διαλελυμένων αὐτὸ ἐστερέ-
Ψαλ. ρν. ε. ωσι. διὰ τ τὸ ἢ Δαβὶδ φησιν, Αἰνεῖτι αὐτὸν ἐν στερεώματι δυνάμεως αὐτῦ. ἢ ἵνα εἴπω χρήσωμαι ὑποδείγματι, ὥσπερ καπνὸς ἐπιδιὰ ἀπὸ ξύλων ἢ πυρὸς ἀναδοθῇ, ἀραιωμένος ὅτι ἢ κεχωνευμένος· ἐπιδιὰ ὑ δραμὴ εἰς ὕψος, εἰς νεφέλης παχύτητα μεταρρυθμίζε)· οὕτω ἢ τῶ ὑδάτων τῶ ἀραιωμένων ὁ Θεὸς τὴν φύσιν ὑψώσας ἔπηξεν ἄνω. ἢ ὅτι ἀληθὲς ὃ κατό-
Ησ. να. ς. δημα, μάρτυρες Ησαΐας λέγων, Ὅτι στερεὸς ὡς καπνὸς ἐστερεώθη. παγεὶς τοίνυν ἐν μέσῳ τῶ ὑδάτων ὁ στερεὸς οὐρανὸς ἔστησε τὰ ἥμισυα τῶ ὑδάτων ἄνω. διὰ τί ὑ ἄνω ὕδατα; ὡσεὶς ποιὸν χρῆσιν; ἵνα τις πίῃ; ἵνα τις πλύσῃ; ὅλως μὲν γάρ ὅτι ὕδατα ἄνω, μάρτυρες Δαβὶδ λέ-
Ψαλ. ρμη. δ. γων, Καὶ ὃ ὕδωρ ὃ ὑπεράνω τῶν οὐρανῶν. ὡσεὶ γε λειπὸν τὸν σοφὸν τῦ δημιουργόν. κρυσταλλώδης ἰῶ ὁ οὐρανὸς, ἀπὸ ὑδάτων παγείς. ὅπῳ γὰρ ἔμελλε δίχεσθαι ἡλίου φλόγα ἢ σελήνης, ἢ ἄστρων ἀπείρα πλήθη, ἢ εἶ) ὅλως πυρὸς πεπληρωμένος, ἵνα μὴ ὑπὸ τῆς θερμότητος λυθῇ ἢ φλεχθῇ, ἐπέστρωσε τοὺς τόπους τῦ οὐρανοῦ τὰ πλάγια σκέλια τῶ ὑδάτων, ἵνα λιπαίνῃ ἢ ἐπαλείφῃ αὐτὰ τὰ τόπα, ἢ οὕτως ἀντίσχῃ ὡσεὶ τὸν φλόγα, ἢ μὴ φρύγηται. ἴχλις ὑ ἢ ὑπόδειγμα. ὥσπερ σήμερον ἐὰν ἐπιθῇς λέβητα ἐπάνω πυρὸς, ἐὰν μὲν ὑ-

ὕδωρ.

γὰρ πεφλαβῆσι τὸ ἔργον, καὶ ἀκολυθῆσαι τ̃ λόγῳ. Ἀλλ᾽ τῦτο ὁ συνέφηβος λέγει, Τὸν Πραξ. α. ε.
μ̃ πρῶτον λόγον ἐποιησάμην περὶ πάντων, ὦ Θεόφιλε, ὧν ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς ποιῆσαι τε καὶ διδάσκειν. πῶς ἔμαθε διδάσκειν ὁ σωτὴρ, ὅτι ποιητὴς ἦν τ̃ κόσμου; εἰ μὴ γὰρ ἐφώλιστο τ̃ ὀφθαλμοὺς τ̃ τυφλοῦ, οὐκ ἂν ἤτησεν ἵνα λέγῃ, Ἐγώ εἰμι τὸ φῶς τ̃ κόσμου. εἰ μὴ ἤκου- Ιωαν θ. ε
5. σε λαζάρου, οὐκ ἂν ἤτησε βοῆσαι ⓖ ἀκούοντας λέγειν, Ἐγώ εἰμι ἡ ζωὴ καὶ ἡ ἀνάστασις. εἰ Ιωαν ια. μγ.
μὴ πεῖνας εἰς τὴν γῆν ἐποίησε πηλὸν, καὶ ἤχρισε τ̃ τυφλὸν, οὐκ ἂν ἤτησεν ὅπως ἀνοίξῃ ὁ λαβὼν χρῶν ἀπὸ τ̃ γῆς, καὶ πλύσας τὸν Ἀδάμ. εἰ μὴ πρεπάτησεν ὅπου τῆσθα λάσ-
σης, οὐκ ἂν ἐφώνη διαστάντης τῆς θαλάσσης. εἰ μὴ ἐπιτίμησε τῷ ἀνέμῳ, οὐκ ἂν ἐδείχθη διαστάντης τ̃ ἀνέμου. Ἀλλ᾽ τῦτο ὁ ἀνθρωπος μάτην ὢν φαντάσμα, ἀλλ᾽ ὢν τ̃ τῶν θαυμάτων
10 ὡς Θεὸς γνωσιζόμενος καὶ δοξαζόμενος. ὁ σωτὴρ χριῶν ἐξέπληττε τὸν μαθητάς, καὶ ἔ-
λεγον· Ποταπός ἐστιν οὗτος, ὅτι ⓖ ἄνεμοι καὶ ἡ θάλασσα ὑπακούουσιν αὐτῷ; ἐδύξε πρῶ- Ματθ η κζ.
τον ὑπακούοντα τὰ στοιχεῖα, καὶ τότε ἠρμήνευσε διὰ τ̃ λόγων, ὃν πάντα δι᾽ αὐτ̃ ἐγένετο. ἐδύξε πρῶτον ὑπακούοντα. εἰ μὴ πρῶτον ἐδύξθη ἡ κτίσις ὑπακούουσα, οὐκ ἂν ὕστε-
ρον ἠδυνήθη Ἰωάννης ὁ εὐαγγελιστὴς λέγειν, Πάντα δι᾽ αὐτ̃ ἐγένετο πῶς ἠδυνάμην τὸ ⓖ ἀπόστολοι πι- Ιωαν α. γ.
15 στεῦσαι, ἰδιωτικὸν ἔχοντες γλῶσσαν, ζωοποιούμενοι ὑπὸ Θεοῦ λόγου, δημιργοῦ σωτ̃ρος, πρωτόφυτα διδασκάλου; ἀλλὰ ἡ γλῶσσα τ̃ ἀποστόλων, τὰ θαύματα ἰῶ· τὸ γὰρ τ̃ ἀποστόλων ἰῶ νεκρὸς ἐγειρόμενος, χωλὸς περιπατῶν. ὅτι ὑπὸ τοῖς θαύμασιν ἀκολυθεῖ ἡ πίστις, μ̃τυρεῖ ἡ γραφὴ λέγουσα· Διὰ γὰρ τ̃ χειρῶν τ̃ ἀποστόλων ἐγένετο σημεῖα μεγάλα καὶ Πραξ. ε. ζ.
τέρατα ἐν τῷ λαῷ· ἐξέκαιτο ὑπὸ πάντος, ἐ μᾶλλον προσετίθετο καθ᾽ ἡμέραν πλῆθος ἀνδρῶν καὶ
χ. θαυμάτα. 20 γυναικῶν πολὺ ἐκκλησιαζόμενον. προέκοπτε τὰ θαύματα, καὶ ἀκολυθεῖ τὰ δόγματα. οὕτω γὰρ
ἐν τῷ νόμῳ προεφητεύετο τὰ ἐν Αἰγύπτῳ θαύματα δείκνυσι τὰ ⓖ Θεὸν δημιργόν. ὁ
δὲ Θεὸς ἀγαθὸς ὤν, οὐκ ἠθέλησεν ἑαυτὸν μόνον σημαίνειν, ἀλλὰ μείζονα μετὰ Μωϋσέως καὶ
τ̃ δόξαν. ὅθεν γὰρ ὁ Θεὸς ἐφώνη ἐκ τ̃ βάτου ἐποίησε, φησὶν ἡ Μωϋσῆς ἐκ τ̃ δόξης. ὡς γὰρ Εξοδ. λδ. κθ.
κατέλθῃ κατέχων ⓖ νόμον, ἵνα μὴ ὡς φιλῶ αὐθεσίᾳ προσέχωσι, πλησθῇ αὐτ̃ λ.
25 ὁ Θεὸς δόξης ὃ προέσωπον, ἵνα ὃ λέγῃ τῇ ἀληθείᾳ τῆς φύσεως πληρώσῃ ὃ ἀδύνατόν τῆς χάριτος. σκοπῶμεν γὰρ, ὅτι ὄψις διδοξασμένη οὐκ ἔστιν ἄλλοτρία Θε-
οῦ. ὅτω καὶ ὁ σωτὴρ Στεφάνου τὸν προμάρτυρος ἐποίησε λαμβάνειν ὃ προέσω- Πραξ. ς. ιι.
πον. Ἀλλ᾽ τί ἦν ἐποίησε λαμβάνειν ὃ προέσωπον Στεφάνου; ὅτι ἔμελλε λιθάζεσθαι ὡς
βλάσφημος, εἰπὼν, Θεωρῶ τὸν ἠρμένους ἀνεῳγμένους, καὶ ⓖ ἐγὼ τὸν υἱὸν θεσπεσίως τὸν Πραξ ζ. νς.
30 ἐκ δεξιῶν τ̃ Θεοῦ, προλαβὼν ὁ Θεὸς ἐστεφάνωσεν αὐτὸν τ̃ ἑαυτ̃ ἀγγελικῇ μορφῇ, ἵνα πείσῃ τὸν ἀγνώμονας, ὅτι εἰ βλάσφημός ἐστι, διὰ τί δοξάζεται; διὸ καὶ οὖν εἴρηται ὑμῖν ὅτι ὁ
Θεὸς ἐκ μὴ ὄντων ἐποίησε τὰ ὄντα τῇ αὐτ̃ ἡμέρᾳ. καὶ τὸ θαυμαστὸν, ὅτι οὐ μόνον τὴν δη-
μιουργίαν τ̃ Θεοῦ δείκνυσι τὰ ἔργα, ἀλλὰ καὶ τ̃ ἀφράστου τὴν ἀσώματον ἐλέγχουσιν.
ἐρωτᾷ γὰρ, τὰ μὴ ὄντα πῶς ἐγένετο; ὅτι τοὺς ὄντος ἐρωτᾶσι πῶς ἐγένετο, εἰ μὴ
35 ἦν, εἶπεν τὰ μὴ ὄντα, πῶς ἐγένετο, εἰ μὴ ἦν. τὸ μὴ ὂν ἔχει, ὅσον ἐξ λογισμὸν δύνηται, καὶ ἐξ οὐδὲν δύναμιν. διὸ λέγει ὁ ἀφράστος, εἶπεν ὁ Θεὸς, καὶ ἐγένετο. Ἀλλὰ ποῦ τὸ ῥῆμα εἶπας, ὃ ⓖ ἔχει; εἶπεν ὁ Θεὸς, γενηθήτω φῶς. ἐγένετο τὸ μὴ ὄν. ὁ λό-
γος μετεβλήθη εἰς ῥῆμα· ἡ αὐτὴ φωνὴ ἐξελθοῦσα ἐγένετο φῶς· διὸ οὖν οὐκ ἔστιν ἐκ μὴ ὄντων, ἀλλ᾽ ἐξ ὄντος. πῶς γὰρ τολμᾷ εἰπεῖν ⓖ λόγον μὴ ὄντα; διὸ οὖν ἐστὶν ἐ-
40 ποίησεν ἐκ μὴ ὄντων, ἀλλ᾽ ἐξ αὐτ̃· καὶ βδελύσσεται τὰ κλύσματα ἐμισήσας αὐτῷ, καὶ ὁ φθόγγος ὅτι τὸ ὠόν, ἁρμόζουσιν ὅτι τ̃ κτισμάτων. Ἀλλὰ πάλιν στενούμενοι λέγουσιν· ἡ βούλη-
σις τ̃ Θεοῦ τὰ μὴ ὄντα ἐποίησεν. Εἶτα ἡ μὲν βούλησις τὸ μὴ ὂν ποιεῖ, ἡ δὲ φύσις τὸ ὂν οὐ ῥᾳδιᾷ; καὶ ἔστι θαυμαστόν. ὡς τὸ Εἰκόνι λέγω. πάσχω μοι πηλὸν καὶ πάτημα. τί βλάπτει
ἵστ προσέχει. σε, τὸν πηλὸν ὕδωρ ῥυπῆσαι, ἢ τὸν πάτημα; ἡ πηγὴ ἐὰν ῥυπήσῃ, ἐξ ὧν ἔχει προσ-

φέρει,

Υχὴ πόθον ἐμπίπρει Θεοῦ λόγου, καὶ ὥσπερ ἱκετικὴ λαμπάδα ἐπιζητοῦσα τὴν τοῦ χριστοῦ, ἵνα ἡ ἐν αὐτῇ λογισμοὺς λαμπαδιοῦχος, καὶ τὰ ἀγάλματα τῶν εἰδώλων φανερώσῃ, καὶ τὰ ἀμύητα τῶν μυστηρίων καθαίρῃ, καὶ τὰ νοήματα φωτίζῃ. διττός ἐστιν ὁ τοῦ Θεοῦ λόγος. εἷς μέν ἐστιν ὁ ἐκ τοῦ στόματος, τὸν Θεοῦ λόγον τῇ ψυχῇ. ἡ ἀκοὴ δὲ οὐκ ἐπιχειρεῖται τῷ στόματι, ἀλλ' ἐπιτηδεύσασα τὴν ἰδίαν, εἶτα παχεῖαν οὖσαν λεπτύνῃ, ἀμβλεῖαν ὀξύνῃ, σκυθρωπὸν οὖσαν λαμπρύνῃ, σκυτικὴν οὖσαν λαμπαδικήν, [ὀξύνει,] λεπτύνει. ὅτως οὖν ἐστὶ καὶ ὁ τοῦ Θεοῦ λόγος, ποιῶν τὴν ψυχὴν ἐπιτηδεύσασαν τὴν ἰδίαν τοῦ ἀμύητος, ἀμβλείαν οὖσαν, ὀξύνῃ, παχεῖαν οὖσαν λεπτύνῃ, σκυτικὴν οὖσαν λαμπαδικήν. βούλεται γὰρ ἡμᾶς ὁ τοῦ Θεοῦ λόγος λαμπαδεύειν μὴ εἰς τὴν ἀποστολικὴν διάθεσιν τὴν λέγουσαν, Ἵνα ἦτε ὡς φωστῆρες ἐν τῷ κόσμῳ, λόγον ζωῆς ἐπέχοντες. ἰδοὺ ἡ λαμπαδεύτης. βούλεται ἡμᾶς εἶναι μὴ ἀμβλεῖς, ἀλλ' ὀξεῖς. Ζῶν γάρ, φησὶν, ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, καὶ τομώτερος ὑπὲρ πᾶσαν μάχαιραν δίστομον. βούλεται ἡμᾶς παχεῖς μὴ εἶναι, ἀλλὰ λεπτύνειν τὴν διάνοιαν τοῖς νοήμασιν. ὅτε γὰρ παχύτης, ἀλλοτρία Θεοῦ λόγου· ὅπου δὲ λεπτομερὴς διάνοια, οἰκεία Θεοῦ νόμου. διὰ τοῦτο καὶ τῶν παχυτέρων λέγει ἡ γραφή, Καὶ ἔφαγεν Ιακὼβ καὶ ἐνεπλήσθη, ἐλιπάνθη, ἐπαχύνθη, ἐπλατύνθη, καὶ ἐγκατέλιπε Θεὸν τὸν ποιήσαντα αὐτόν. φέρε τοίνυν καὶ ἡμᾶς ὁ θεῖος λόγος καταλαμπέτω τὴν διάνοιαν, καὶ μάλιστα τῆς ἁγίας ταύτης προκειμένης ἡσυχίας, ἣ λεπτύνει τὰ σώματα, καὶ ὀξύνει τὰ φρονήματα. ἔστι γὰρ καὶ ἡσυχία πρώτης ἁγιασμοῦ ἔφοδος, καὶ μήτηρ θυσιῶν δικαίας. ἡ ζητοῦντες πῶς ἡσυχάσωμεν μόνοι, δηλοῖ πῶς εὐσεβῶς ἡσυχάσωμεν. πολλοὶ μὲν διὰ δημοσίας χρείας προσχήματι τῆς θύρας, ἀλλὰ οὐ λογίζεται αὐτοῖς τοῦτο εἰς ἡσυχίαν. ὁ γὰρ σχοπὸς κρίνεται, οὐχ ἡ δυσκολία τῶν προσκαίρων. ἐπὶ ταύτης οὖν τῆς ἁγιοπρεποῦς κατασκευῆς καὶ ὁ μακάριος Μωϋσῆς τὸν νόμον ἐπαιδεύετο ἐν τῷ ὄρει, καὶ τὴν δημιουργίαν ἐδιδάσκετο. εἴρηται τοίνυν ἡμῖν τὴν χθὲς ἡμέρᾳ, ὅτι ὁ Θεὸς μέλλων δίδοναι τὸν νόμον διὰ Μωϋσέως, προέτιρον ἔδειξεν ἑαυτὸν δημιουργόν, καὶ τότε νομοθέτην. πρῶτον ἠδυνάμην ἐκ Ἰουδαίοις πιστεῦσαι, ὅτι ὁ Θεὸς ἐποίησε τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς, εἰ μὴ προῆλθον ἐποίησε καὶ θαύματα ἐν Αἰγύπτῳ δικαιοῦντα αὐτὸν δημιουργὸν τῆς οἰκουμένης; ἡμᾶς διδάσκομαι, ἵνα πείσωμαι· ὁ Θεὸς πείθει, ἵνα διδάξῃ, ὅπερ ἐμέλλησε Μωϋσῆς κατήχεσθαι καὶ λέγειν, ὅτι ὁ Θεὸς ἐποίησε τὸν οὐρανὸν, καὶ τὴν γῆν, καὶ τὴν θάλασσαν, καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς. εἰ μὴ γὰρ προῆλθον ἐποίησε θαύματα ἐν Αἰγύπτῳ, ἢ ἔδειξεν ὅτι τούτων πάντων ἐστὶν ὑπερμάτων δημιουργός, οὐκ ἂν ὑπέταξεν ὁ λαὸς, ὅτι ὁ Θεὸς ἐποίησε τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν· εἰ μὴ ἐξέτεινε προῆλθον Μωϋσῆς τὴν χεῖρα εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ κατέσεγκε χάλαζαν καὶ πῦρ, καὶ ἔμαθον ὁ λαοὶ διὰ τῆς πιστοῦ θεραπείας, ὅτι, εἰ αὕτη ἡ ῥητὴ δεξιὰ λόγῳ Θεοῦ κινηθεῖσα τὸν οὐρανὸν ἐτάραξε, καὶ τὴν δημιουργίαν ἐθόλωσε, πολλῷ μᾶλλον ἡ τοῦ Θεοῦ κελεύσαντος δεξιὰ πρᾶσαι τὸν οὐρανὸν καὶ ἐθεμελίωσε τὴν γῆν. σοφὸς γὰρ καὶ δημιουργός, ὃν οὐκ ἐποίησεν. ἔδει τοίνυν διηγήσαι ὅτι ὁ Θεὸς ἐποίησε τὴν γῆν. ἐξέτεινε Μωϋσῆς τὴν χεῖρα εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐξῆλθον σκνῖπες. ἔδει πάλιν διηγήσαι, ὅτι Θεὸς ἐποίησε τὸ πῦρ. ἔλαβε Μωϋσῆς αἰθάλην καμινείαν, καὶ ἔπασε, καὶ ἐπλήρωσε τὰ σώματα τῶν Αἰγυπτίων ἑλκῶν, φλυκτίδων ζεόντων. ἔδει διηγήσαι, ὅτι ὁ Θεὸς τὸ ὕδωρ ἐποίησε. μετεβλήθη τὸ ὕδωρ εἰς αἷμα. ἔδει διηγήσαι ὅτι ἐποίησε τὴν θάλασσαν. ἐπετράπη ἡ θάλασσα, καὶ πλήθη ὁ λαός. πρῶτον οὖν ἔδειξε διὰ τῶν ἔργων ὅτι διακονητὴς ἐστὶ, καὶ τότε ἐνομοθέτησε διὰ τῶν λόγων, ὅτι ποιητής. οὕτω καὶ ὁ σωτὴρ ἐν τῷ βαπτίσματι πρότερον ἐδίδαξεν, εἶτα ἐθαυματούργησε. πρῶτον σημεῖον μετέβαλε τὸ ὕδωρ εἰς οἶνον, καὶ οὐ φαίνεται πρὸ τοῦ σημείου τούτου διδάξας. ἔδει γὰρ

Ισ. ιχ' π

φιλ. β' ιε.

Εβρ. δ'. β'.

Δευτ. λβ' ιε.

ιε' χ. νύμφ.

γία· Προσκυνήσατε τῷ Κυρίῳ ἐν αὐλῇ ἁγίᾳ αὐτοῦ. ᾗ ὁ Ησαΐας, Ἅγιος ἁγιασθήσομαι ἐν δικαιοσύνῃ. Τὰ πρόβατα τὰ ἄλογα τὰ τότε θυόμενα ἅγια ἐλέγετο. Ὡς πρόβατα, φησὶ, ἄγια ἐν Ιερουσαλήμ. ἡ διαθήκη, ἁγία· ᾗ δυναμώσει ἐν πολλῷ διαθήκῃ ἁγίῳ ἑαυτοῦ. οὕτω ἡ πόλις ἁγία ἐλέγετο· Καὶ ὅτι τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν τὴν τῶν πατέρων ἡμῶν Ιερουσαλήμ. οὐδὲν γὰρ προσέρχεται Θεῷ μὴ ὂν ἅγιον. διὸ λέγει Παῦλος· Καὶ τὸ ἁγιασμένον, ἐν χωρὶς κοινὸν ἡγήσατο τὸ Κύριον. ἐσθίουσιν ἄρτον, μὴ φάγῃς σάρκας πιπτόντων, ἵνα μὴ εἴπῃ ὁ Θεὸς, Οἱ καταθλιβόντες λαόν μου τὸν βρώσιν ἄρτου. ἡ πίνεις οἶνον· μὴ μεθύσῃ σε θυμός, ἵνα μὴ ἀκούσῃς παρὰ τοῦ νομοθέτου, Θυμὸς ἀσπίδος ὁ οἶνος αὐτῶν. ὅταν γὰρ ἀλίσῃς πίπτα, ᾗ ζητήσῃ ὅπου Θεοῦ, εὑρήσεις ἐσθίοντας ἄρτους δακρύων. Διὰ τοῦτο λέγει ὁ Θεὸς, Ἐκδύσασθε τὸ δάκρυσι τὸ θυσιαστήριόν μου. ἐγκλῄει ὁ Θεὸς τοῖς κλαίουσιν ὅπου τοῦ θυσιαστηρίου, ᾗ λέγει· Ιερεῖς εἰσέλθητε ᾗ κλαύσατε. ἀλλ' ἐγκαλεῖ, οὐχ ὅτι ἔκλαιον αὐτοὶ, ἀλλ' ὅτι οἱ ἀδικούμενοι ἐκεῖ εἰσέτυγχανον ὅτι τοῦ θυσιαστηρίου, ὀρφανοί τε καὶ χῆραι. ᾗ ἵνα δείξῃ ὅτι ταῦτα λέγει, ἐπήγαγε, Κλαυθμῷ, ᾗ κοπετῷ, ᾗ κόπῳ· ἐπὶ ἀξίοις ὅπλισε ταῦτα ὅτι ταῖς θυσίας ἡμῶν; τοιαύτη οὖν πρόπεσις ψυχῆς ὁ τοῦ Θεοῦ λόγος. σῶμα μὲν τῆς βύσσου ἁπτόμενα, ψυχὴ δὲ μὴ τεφρουμένη ἀθίρεπτα. γίνεται δὲ πολλάκις ἡμᾶς τῷ μὲν σώματι τῆς βύσσου ἀπὸ ἁμαρτημάτων, τῇ δὲ ψυχῇ σκυφάζειν τοῖς θείοις δόγμασιν. ἡ δυνὴ δὲ ἐσθίειν ἄρτον Χριστοῦ, ᾗ ἄρτου δακρύων· ὡς λέγει Παῦλος, Οὐ δύνασθε τραπέζης Χριστοῦ μετέχειν, ᾗ τραπέζης δαιμονίων. δεῖ τοίνυν τῆς βύσσου ἀπέχεσθαι ἀπὸ βρωμάτων, ᾗ πορρωτέρω γε ἀπὸ ἁμαρτημάτων. ᾗ γὰρ καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἄγγελοι σημειοῦνται, ὅς πορνείαν ἀπέχεσθαι ἀπὸ πλεονεξίας ἢ πορνείας ἢ ἀδικίας ἢ ᾗ ἑτέρας ἁμαρτίας. ταῦτα γὰρ ταῖς ψυχαῖς ᾗ ἄγγελοι ἀναγράφονται, ᾗ Θεὸς ταμιεύεται. ὥσπερ γὰρ, ἀδελφοὶ, ἀπὸ τῶν ἀναφορῶν ᾗ ἄρχοντες τὰ βασιλεῖα πόρρω μιμοῦνται· οὕτω καὶ ᾗ ἄγγελοι τῷ Θεῷ πόρρω τὰ γινόμενα, οὐκ ἀγνοοῦντα διδάσκοντες, ἀλλὰ τὴν λειτουργικὴν τάξιν τῆς δημιουργίας πληροῦντες. ἐγὼ ἐμισησάμην δὲ μυριακις ἑαυτόν, ἢ ψυχαῖς τάξιν ἀδικουμένου τινά. ταῦτα γὰρ λέγω, ἀγαπητοὶ, ἡ ψυχὴν λύων, ἀλλ' εἰς εἰδέναι μὲν κηρύττων. ἡ γὰρ τὸ φαγεῖν κακὸν, ἀλλὰ τὸ ἁμαρτάνειν πονηρόν· καθὼς λέγει ᾗ ὁ Θεὸς περὶ Ιωσὴφ δικαίου, Ὁ πατήρ σου οὐκ ἔφαγε, ᾗ τὸ γλυκάσματά μου [οὐκ] ἐποίησεν. οὕτω δὴ καὶ ἄλλαχοῦ, Νηστεία ἡ τετάρτη, ᾗ νηστεία ἡ πέμπτη, ὡς νηστεία ἡ δεκάτη ἔσται ὑμῖν εἰς χαρὰν, ᾗ εἰς εὐφροσύνην, ᾗ εἰς ἑορτὰς ἀγαθὰς, ὡς τὴν ἀλήθειαν ἀγαπᾶτε. ἀλλ' ἐπιλαμψάτω, ἀγαπητοὶ, ὁ αἰθέριος φῶς, ἵνα κηρυχθῇ ὁ τοῦ φωτὸς ἐργάτης· καταλάβῃ ἡ ἑσπέρα σφραγίσασα τὴν ἡμέραν ᾗ δρόμον. κλῆσις ἔρχεται, πορευθῶμεν λοιπὸν ᾗ ὁ τέλος. μὴ οὖν ἀποθάνῃ τούτῳ κακῶς, ἀλλ' ἄκουε τοῦ Δαβὶδ, Εἰς ὁ τέλος μὴ διαφθείρῃς. ὁ δὲ Θεὸς τοῦ φωτὸς τούτου πάντας ἡμᾶς φωτίσαι, λόγῳ, νόμῳ, πίστει, δικαιοσύνῃ, σωφροσύνῃ, ὑπὲρ ὃν ᾗ ὑπὲρ ὧν ᾗ τῷ πατρὶ δόξα, ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι, εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΔΕΥΤΕΡΑΝ ΗΜΕΡΑΝ ΤΗΣ ΚΟΣΜΟΠΟΙΑΣ, ΚΑΙ ΟΤΙ ΟΥΚ ΕΣΤΙ ΗΜΕΡΑΣ ΟΥΣ ΧΡΗΣΙΜΟΥΣ ΛΕΓΕΙ, ΔΙΑ ΤΟ ΑΓΙΑΣΜΑΤΟΣ, ΚΥΡΙΟΣ ΣΑΒΑΩΘ. ΛΟΓ. ς.

ἐργαζόμενα) βουλόμενος δεῖξαι ⟨W⟩ Θεὸν πρῶτον ἐργαζόμενον, ἵνα πρωτὸς λόγου ὀξυτέραν πρὸς ἐπίγνωσιν τοῦ δημιουργήσαντος, ὅτε μὲν τὰ ὕλας ἐργάζεται, δυνάμει λέγει ὅ, ἐποίησεν· ὅτε δὲ ἔμελλε κοσμεῖν τὰ πάντα, ἔρχεται τὸν κόσμου ὁ φῶς ἐστί, εἰσάγει λόγον ἁρμόζοντα. καὶ ὅπως πάλιν πρῶτον ἔργον Θεοῦ φῶς, πλουτῶν ὁ ἔργον Θεοῦ ὁ δεσπότης ἐστί, πρῶτον ἐργάζεται Θεὸς λόγῳ τὸ φῶς, ὕστερον ὁ ⟨W⟩ δεσπότης ἔργῳ, ἀπὸ φωτὸς εἰς φῶς συμπληροῖ. καὶ πῶς φῶς ὁ δεσπότης, ἄκουε. τὸ φῶς δείκνυσι τὰ ὄντα, τὸ φῶς τὸν κόσμον ὁ δεσπότης εἰσελθών, ἔδειξέ σοι φῶς τέχνης, φῶς βαπτίσματος. τὸ φῶς ἔδειξε σῖτον, ἡ ζωὴ ἐποίησεν ἄρτον· τὸ φῶς ἔδειξε τὸ βότρυος τὸ ἀμπέλου, τὸ φῶς τὸ ζωὴ ἔδειξε τὸν οἶνον τὸν ἐν τῷ βότρυϊ· τὸ φῶς ἔδειξε τὸ ἔλαιον, τὸ φῶς τὸ σωτῆρος ἔδειξεν ἱμάτιον· ὁ φῶς ἔδειξεν ὄψις, τὸ φῶς τὸ συνέσεως ἔδειξε τὸ λαμπάδα. Ματθ. ε. ιδ. ἀλλὰ τοῦτο μὲν ὁ σωτὴρ φῶς καλῶ τοῦ ἀποστόλου λέγοντος, Ὑμεῖς ἐστε τὸ φῶς τοῦ κόσμου. ἀλλὰ τί καλῶ αὐτὸν φῶς; ἵνα αὐτὸν τιμήσω μόνον, ἀλλ' ἵνα σε τὴν ἐλπίδα τῆς ἀναστάσεως δείξω. ὥσπερ γὰρ τὸ φῶς ἐστερεᾶς δυσὶν οὐκ ἀπόλλυται, ἀλλὰ κρύπτεται, καὶ κρυβόμενον πάλιν φαίνεται· ὅτω καὶ ὁ δεσπότης, ὡς εἰς δύσιν πικὰ, τῷ θάνατῳ ὑποπεμφθείς, πάλιν τῇ ἀναστολῇ τῆς ἀναστάσεως τετήρηται. γενηθήτω φῶς. εἶπε τὸ γινόμενον, ⟨W⟩ ὃ ζῆτον οὐκ ἐμέλλουσιν, ἀλλ' οὐδὲ ἔμαθεν. ὅτι μὴν γὰρ ἐγένετο φῶς, οἶδα, Πσλμ. ρμδ. φησί· δ' ὅ, πῶς ἐγένετο, οὐ καταλαμβάνω. ἀλλὰ τοῦτο καὶ ὁ σωτὴρ ἔλεγε τοῖς ἀποστόλοις, Οὐχ ὑμῶν ἐστι γνῶναι χρόνους ἢ καιρούς, οὓς ὁ πατὴρ ἔθετο ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐξουσίᾳ. Εἶτα χρόνους ἢ καιρὸς οὐκ ἔστιν ἡμῖν γνῶναι, ὃς ⟨W⟩ διαστήσω τῶν χρόνων καὶ ⟨W⟩ ποιητὴν τῶν αἰώνων ὄντα λογισμοῖς καταλαβεῖν ἀνθρωπίνοις; εἶπεν ὁ Θεός, γενηθήτω φῶς, καὶ ἐγένετο φῶς. ὦ τῆς ἀλη- Γεν. α. ε. θείας σκέψεως καὶ μεγάλης δυνάμεως· ὦ μεγάλων θαυμάτων. ἐγένετο φῶς. Καὶ καλεῖ ὁ Θεὸς τὸ φῶς ἡμέραν, καὶ τὸ σκότος νύκτα. Ἀλλὰ τί ἡ ἡμέρα καλεῖ; ὅτε πρωΐ φαιδρὸν καὶ ἱλαρὸν ἡμέραν λέγεται· ἀλλὰ τοῦτο καὶ τὴν φιλανθρωπίαν ἡμερότητα κεκλήκαμεν, καὶ τὰ θεῖα τὰ χαρίσματα ἡμέρα κεκλήκαμεν. καὶ σκάλεσεν ὁ Θεὸς τὸ φῶς ἡμέραν, καὶ τὸ σκότος σκάλεσε νύκτα. νύκτα ἀλλὰ τί; ὅτι νυκτὶ ⟨W⟩ ὁ δεσπότης καθεύδοντας εἰς κατάνυξιν φέρει, μετανοεῖν λέγων, μάθε, ἄνθρωπε, τίς εἶ. σπουδὴ εἶ, ὕπνῳ δουλεύεις. ἀλλὰ τί σε ὕπνος καταλαμβάνει; ἡ γὰρ Ψαλμ. δ. ε. νὺξ κατάνυξίν ἐστιν. ὅθεν καὶ Δαβὶδ φησιν, Λέγετε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, ὅτι ταῖς κλίναις ὑμῶν κατανύγητε. ἀμήν κλίναι ὁ ἀνθρωπος ἐν νυκτὶ ὅτι νεκρὸς, ὅτε ζῶν. ἐρώτησον αἱρετικὸν, τί ὄστι, ζῶν, ἢ νεκρός; καὶ ἐὰν μὲν εἴπῃ ζῶν, εἰπὲ, ἀλλὰ τί οὖν οὐκ ἀκολουθεῖ τοῖς λαλουμένοις, ἢ πειθαπειθεῖται; ἐὰν δὲ εἴπῃ ὅτι νεκρὸς, εἰπὲ, πῶς οὖν δύναται; ὃ γὰρ ἐμπνέον οὐκ ἔστι νεκρὸν, ὃ μὴ ἀναπνέομενον οὐκ ἔστι ζῶν. σαυτὸν οὐ βλέπεις, ἀλλὰ τὰ ὕπνῳ σε φαντάζει; ἀλλὰ ταῦτα ἀρκούντως εἰς τὸν παρόντα ἡμέραν εἰρήσθω. κατέλαβε γὰρ ἡ ἐσπέρα, ὥσπερ καὶ χθὲς τὰ τῆς παρούσης ἡμέρας· καὶ εἰ δυνάμεν, εἰ καὶ βαθέα ἐστὶ τὰ ἰσπήματα, ὅμως ἐξερευνήσωμεν· τῶν γὰρ πιστῶν ἐστιν ἐρευνῆσαι τὰ λεγόμενα, καὶ ζητῆσαι τὸν ἰσχυρόν.

ΗΘΙΚΟΝ Ἡμεῖς δέ, ἀγαπητοὶ, πιστεύσαντες ὅτι ἁγίας θρέμματα, καὶ ὡς ἀληθῶς σωμάτων πυθόμενοι τὰ οὐράνια, παρασπουδάσωμεν τὸν πιστεύσαντα ἁγίαν φυλάξαι. Ἁγιάσατε γάρ, φησι, πι- Ἰωὴλ α. ιδ. στεύσαντα. ἡμᾶς αὐτὸν ἁγιάζομεν, ἢ ὑπὸ αὐτοῦ ἁγιαζόμεθα; ἀλλὰ αὐτὸ τὸ ἁγίαν αὐτὸν φυλάξαι, τοῦτο εἴρηκεν ὁ προφήτης. ὥσπερ γὰρ ὅτε βλάπτομαι, Ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σου, καὶ ὅτι ὑπὸ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ βλάπτομαι (τὸ γὰρ ὄνομα αὐτοῦ ἁγιάζει πάντα) ἀλλ' ὅτι τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐπικέκληται ἡμῖν (χριστιανοὶ γὰρ ἀπὸ Χριστοῦ καλούμεθα) λέγει, τὸ ὄνομά σου ἐφ' ἡμῖν ἁγιασθήτω. πρέπει γὰρ τῷ ἁγίῳ πάντα ἅγια. καὶ γὰρ σοὶ πλησιάζει Θεῷ Ψαλ. ιθ. ζ. μὴ ὂν ἅγιον. ἅγιος γὰρ ὁ Θεὸς, καὶ ἁγίοις ἀναπαυόμενος. καὶ ἁγιστὴς ὁ αὐτὸς ἅγιος. Ἐπα- Μαρ. α. ιη. κούσεται γὰρ αὐτοῦ ἐξ ὑψηλοῦ ἁγίου αὐτοῦ. ⟨W⟩ ἅγιοι ἄγγελοι. Ὅταν ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ μετὰ πάντων ἁγίων ἀγγέλων αὐτοῦ. ἢ γῆ ἔχουσα τὸν λαὸν ἁγίαν. Λουκ. θ. κε. Καὶ κλήσει, φησὶ, λαὸν ἁγιασμένον ὅτι γλῶ ἁγίαν αὐτοῦ. καὶ ὁ Δαβὶδ, ἡ αὐλὴ ἁ-

γία

πῶς ἡμῖν πῦρ συγχωρεῖς ὄντα τοῦτον. Ἢ βλέπε πῶς συγχώρημα ἔχει ἡ ἀγραπὴ πρὸς τὸν ἀέρα, ἐκ τοῦ ὀνόματος, ἀγραπὴ καὶ ἄγρα. Ἢ ὁ σωτὴρ ἵνα δείξῃ ὅτι ὃ πῦρ καὶ ἡ ἀγραπὴ συγχωρεῖς ὄντα, λέγει ἐν τῷ εὐαγγελίῳ, Ὁ λύχνος τοῦ σώματός ἐστιν ὁ ὀφθαλμός. ἐὰν οὖν ὁ ὀφθαλμός σου φωτεινὸς ᾖ, καὶ ὅλον τὸ σῶμά σου φωτεινὸν ἔσται. Ταῦτα ὁ σωτὴρ· εἶτα ἐπάγει, Ὡς ὅταν ὁ λύχνος τῇ ἀγραπῇ φωτίζῃ σε. λύχνον καὶ ἀγραπὴν εἶπεν, ἵνα αἰνίξηται τὸν λύχνον ἐδήλωσε. πάντα οὖν ἐγένετο· πῦρ ἐγένετο, ἄνεμοι, καὶ πάσαι τοιχεῖα, γῆ, πῦρ, ὕδωρ, ἀήρ. καὶ γὰρ ἄπειρ πρέπει φάναι, ὡς ἐν δόξῃ αἰσχυνθήσονται Μωϋσῆς λέγων, Ἐν ἓξ ἡμέραις ἐποίησεν ὁ Θεὸς (Ⓜ) ἀρχὴν καὶ τὴν γῆν, καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῇ. ὥσπερ ἢ ὅτι τοῦ σώματος οὐκ ἦν πάντα ταῦτα μόνη, ἀλλὰ καὶ ὅτι τῆς δημιουργίας ὤφειλεν ἡμέρα, εἰ καὶ πάντα συγκατισχύεται τῷ κόσμῳ. Εἰ δὲ μὴ καὶ ἐν τῇ γῇ πῦρ, ἐκεῖ ἂν σήμερον ἀπὸ πέτρας πῦρ ἐξέρχεται, ἢ ἀπὸ ξύλου. καθ' ἑκάστην γὰρ ὁ ξύλον πῦρ γεννᾷ. ἀεὶ σ[ὖν] ἀκριβῶς. Σκότος ἦν, φησὶν, ἐπάνω τῆς ἀβύσσου. ἆρα οὖν σκότος, φησὶν, ὁ Θεὸς ἐποίησεν; οἶδα μὲν οὖν ὅτι βαθὺ τὸ νόημα. ἀλλ' ὅτι μεταξὺ ἐσμεν πολλάκις καὶ τῆς ἀγαπητικῶς ἀκούειν καὶ τῆς ὑπολαμβάνεσθαι φιλοπόνων, ἀνάγκη μὴ καθαλιπεῖν ἀνεξέταστον λόγον, ἵνα μὴ μεγάλη μὲν ἡ ἐπαγγελία ᾖ, μικρὸν δὲ τὸ ἀπὸ τέλεσμα. πόθεν οὖν τὸ σκότος; ὁ γὰρ Θεὸς οὐδέ, φησιν, ἔκτισεν. Θεὸς γάρ, φησιν, ὅτε σκότος, ὅτε γνόφου ἐστὶν ἐργάτης. τί ποτε οὖν ἐστὶ σκότος; πολλοὶ ἠθέλησαν εἰπεῖν ἀποσκίασμα εἶναι τοῦ οὐρανοῦ. ὡς γὰρ ἐγένετο, φησὶν, ὁ οὐρανὸς ὁ ἄνω, καὶ ἐλήφθη τὰ φῶτα τὰ ἄνω, ἐγυμνώθη ἡ γῆ καὶ ἐγένετο σκότος. ἀλλ' ὁ οὐρανὸς ἄνω φωτεινός ἐστιν, ἢ σκοτεινός· καὶ μὴ εἶχε τὸν ἥλιον, ἢ τὴν σελήνην, ἢ ἄστρα, οὐ τὴν εἶχε τὴν φύσιν λάμπουσαν. Εἰ οὖν ὁ οὐρανὸς ἐπέκειτο, καὶ ἡ γῆ ἦν ἁπλῶς, ὁ λάμπων ἄνωθεν, ὃ φωτίζομεν κάτωθεν, πόθεν τὸ σκότος; ἐμοὶ οὖν δοκεῖ, ὅτε ἐπεπόλαζε τὸ ὕδωρ τῇ γῇ, ἀχλὺς ἦν καὶ γνόφος περὶ τὰ ὕδατα (ὃ καὶ γίνεται νῦν ὅτε τοῖς ποταμοῖς) καὶ ἀχλὺς γνόφου ἐγείρουσα ἐποίησε νεφέλας· αἱ δὲ νεφέλαι βαρυνόμεναι σκότος ἐποίησαν. ὅτι δὲ ἐγείρει νεφέλην σκότος, λέγει καὶ γραφή, Καὶ ὁ οὐρανὸς συνεσκότασεν ὑδάτων νεφέλαις. διὰ μὴ ἀγνοῇ καὶ τὴν αἱρετικὴν ἡμῶν καὶ ἀλλοτρίαν. αἱρετικοί τινες ἐτόλμησαν εἰπεῖν, ὅτι σκότος ὁ Διάβολός ἐστιν· καὶ δὲ ἄβυσσος, ὦ δαίμονες· ὅτι δὲ εἶπεν ὁ Θεὸς, γενηθήτω φῶς, τοῦτέστιν, ὁ υἱὸς ἵνα γένηται εἶπε· καὶ οὐκ ἀγνοοῦντας τὸν Διάβολον πρεσβύτερον λέγοντες τοῦ υἱοῦ. Εἰ γὰρ δαίμων ἐστὶν ἄβυσσος, ὁ δὲ Διάβολος σκότος, μὴ ταῦτα δὲ εἶπεν ὁ Θεὸς, γενηθήτω δὲ φῶς, τοῦτέστιν, ὁ υἱὸς, ὃ μόνον αὐτῷ ἐστὶν ἰσότιμος, ἀλλὰ καὶ πρεσβύτερος. ἀλλὰ ταύτης μὲν τῆς ἀσεβείας οὐδὲ ὅλως μνημονευθῆναι ἔδει· ἐπεὶ δὲ τῆ μὴ ἀγνοῆσαι ὑμᾶς τὰ τοῦ τῆς ἀσεβοῦς λεγόμενα, προσηκάγομεν τοῦτο. σκότος τοίνυν ἐστὶ τότε δὲ οὐκ τῆς νεφέλης. ὅταν γὰρ ἐν Αἰγύπτῳ σκότος, ἀνυκτὸς ἦσεν, ἀλλ' ἀχλύος γεμούσης. ὅτως οὖν καὶ ἐν τῷ ὄρει Σινᾶ σκότος ἦν, ἀνυκτὸς γεμούσης, ἀλλὰ νεφέλης σκιαζούσης. οὕτως ἐγένετο δὲ ὅτι τὸ φωτεινὸν τοῦ Χριστοῦ σκότος, ἀνυκτὸς ἐπλήθυσεν, ἀλλὰ σκιάσματος δὲ αἰσθητῆς ἐκτάσεως γεμούσης. ὅτως δὲ δεῖ ἁπλῶς ὑπειλῆφθαι τοῖς θείοις λογίοις. Καὶ πνεῦμα Θεοῦ ἐπεφέρετο ἐπάνω τοῦ ὕδατος. πνεῦμα καλεῖ τὸν ἄνεμον, ὡς λέγει ἀλλαχοῦ, Ἐπνεύμασι βιαίῳ συντρίψεις πλοῖα Θαρσεῖς, πνεῦμα καλῶν τὸν τοῦ ἀέρος χύσιν. μὴ γὰρ νομίσῃς ἄλλο εἶναι ἀέρα, καὶ ἄλλο ἄνεμον. αὐτὸς γὰρ ὁ ἀὴρ κινούμενος ποιεῖ ἄνεμον, ὡς μαρτυρεῖ τούτοις ἡ πεῖρα. πολλάκις γοῦν ἢ ῥιπίδι, ἢ σπόγγοις ἠσυχάζοντα τὸν ἀέρα κινοῦμεν, καὶ ποιοῦμεν ἀπὸ τῆς κινήσεως τοῦ ἀέρος ἄνεμον. ἵν' οὖν διυχθῇ σοι τὸ πνεύματος, ὅτι ὁ ἄνεμος ἀέρος ἐστὶ κίνησις, διὰ τοῦτο εἶπεν, ἐπεφέρετο. ἴδιον γὰρ ἀνέμου τὸ ἐπιφέρεσθαι τῇ δημιουργίᾳ. Καὶ εἶπεν ὁ Θεὸς, γενηθήτω φῶς. διὰ τί δὴ μὴ εἶπε Μωϋσῆς, ὅτι εἶπεν ὁ Θεὸς, γενηθήτω οὐρανὸς, γενηθήτω θάλασσα· ἀλλ' ἐκεῖ μὲν, ἐποίησεν, ὧδε δὲ, εἶπεν; ὅτι πρὸς ἡμῖν προσηκεῖται ὁ λόγος τοῦ ἔργου (προσῆκεν γὰρ λέγεσθαι, εἶτα ἐργαζόμεθα

ὅπῳ γὰρ ἐν τῷ ἔθνει ἦσαν ἐκείνῳ τῷ δικαίῳ, καὶ οὐκ ἰῶ Θεοῦ γνῶσις, ἀλλ' εἰδωλα προσκυνῆται, ἐν τῇ καινῷ ὅπως λέγουσιν· Εὐλογητὸν πάντα τὰ ἔργα Κυρίου Ⓦ Κύριον. ὅτῳ τί οὐκ εἶπον, ἄγγελοι, οὐρανοί, γῆ, πῦρ, ὕδωρ, ψύχος, καῦμα, καὶ ὅσα τοιαῦτα, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ δημιουργίας ἀριθμῶσι τὸν δημιουργόν; ἵνα ὅλον πλουτίσωσι τὴν κτίσιν, καὶ ὅλον καθαίρωσι τὴν δημιουργίαν, καὶ μηδὲν καταλίπωσιν ἀσπάρατον ἀσεβείας· ὥσπερ καὶ ὁ τοῦδε Μωϋσῆς δηλώσας τῶν Ἰουδαίων τοῦ ἀγνωμονεστάτου ἀπολέσας πλοῦτον, μνημονεύει ὑρανοῦ καὶ γῆς, ὡς ἠμορφώθη, ἵνα δείξῃ τὰ πεποιημένα, ἐν μνημοσύνῃ τὰ πεποιηκότα. ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ Θεὸς Ⓦ ὑρανὸν καὶ τὴν γῆν. ὧδέ μοι Ⓦ νοῶ. ἐγὼ θαυμάζω, πῶς Ἰωάννης ὁ Μωϋσῆς ὁ αὐτὸς προοίμιον ἔχει. ἐν μὲν οὖν λέγῃ, Ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν· καλῶς λέγῃ. ἐν ἀρχῇ ἰῶ. ἀλλὰ καλεῖνος χρήσιμος, ἐν οὖν κυρίως. ὅσον μὲν γὰρ δημιουργία, ἔταξε Μωϋσῆς ὅ, ἐποίησεν· ὅσον δὲ δημιουργός, ἔταξε ὅ, ἰῶ, ὁ εὐαγγελιστής. πολὺ δὲ ὅ μέσον τοῦ, ἐποίησε, καὶ τοῦ, ἰῶ. ὅ μὲ γὰρ ἐλθόντο μὴ ὄν· ὁ δὲ ἰῶ, ἀεὶ ὤν. ἐν ἀρχῇ ἐποίησε, καὶ ἐν ἀρχῇ ἰῶ. Θεοῦ ὅ τέ, κτισμάτων δὲ γίνεσθαι. ὥσπερ καὶ ὁ εὐαγγελιστὴς μείζει· ὅτε μὲ τοῦ σωτῆρος λέγῃ, ἐν ἀρχῇ ἰῶ ὁ λόγος, ἐ ὁ λόγος ἰῶ πρὸς Ⓦ Θεόν, καὶ Θεὸς ἰῶ ὁ λόγος. ἔστ' ἰῶ ἐν ἀρχῇ· ἐν αὐτῷ ζωὴ ἰῶ, καὶ ἡ ζωὴ ἰῶ ὅ φῶς τῶν ἀνθρώπων. λέγῃ δὲ, ἰῶ, ἵνα ἐρμήνευσῃ ὅ ὅτ. ὅτε δὲ οἰκείτου ὅπῳ ἐκήρυξε Ⓦ ὅτια, καὶ ἦλθεν εἰς τὸν δοῦλον τὸν Ἰωάννην, λέγει· Ἐγένετο ἄνθρωπος. εἰ δὲ ὅτε ὅ σωτῆρος τολμῶσι λέγειν, ὅτι καὶ ὁ σωτὴρ γενόμενος ἰῶ, οὐδὲν διαφέρει τοῦ γῆς. πρόσεχε, παρακαλῶ. ἐὰν εἴπῃ ὁ αἱρετικός, ὅτι ὁ Χριστὸς γενόμενος ἰῶ, πρὶν γένηται οὐκ ἦν, τί πλέον ἔχει τοῦ γῆς; καὶ γὰρ ὅτε τοῦ γῆς εἶπε Μωϋσῆς, Ἡ γῆ ἦν. εἰ οὖν τὸ, ἐν ἀρχῇ ἰῶ, Εἰς ποίησιν λαμβάνουσι, καὶ ὑπὲρ τὴν αἴσθησιν φύσιν, οὐδὲν πλέον ἔχει τῆς γῆς. καὶ ὁ Θεὸς λέγει ἦν, καὶ ἡ γῆ ἰῶ· ἀλλ' ἐκεῖ μὲν ὁ ἀρχῇ ἰῶ μὴ γενόμενος, ἀλλ' ἀεὶ ὤν· ἡ δὲ γῆ γενομένη ἰῶ. ἐγὼ δὲ εἶπε ποτοῦ ὁ νομοθέτης, ἡ γῆ ἰῶ, ἕως ὅτι εἶπον, ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ Θεὸς Ⓦ ὑρανὸν καὶ τὴν γῆν. οἶδα μέντοι, ἀδελφοί, ὅτι καὶ λεπτὰ ταῦτα ζητήματα δυσχερῆ φαίνεται τοῖς τῶν πολλῶν ἀκροαταῖς. ἀλλὰ δεῖ ἐν ἡμέρᾳ ἡσυχίας νηφούσας μᾶλλον τοῖς ψυχαῖς ὅτε τῶν βαθυτέρων ἐπιμεῖξαι ἀκροᾶσθαι. ἐν ἀρχῇ ἰῶ, ἐν ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν. ἀκριβῶς τοῦτο τὸ προοίμιον ἴσασιν εἶπον, ἐν ἀρχῇ, ἐν ἐν ἀρχῇ, ἵνα διαχθῇ μία ῥίζα τοῖς εὐσεβείας, ἡ καλὸν παιδεύσασα Ⓦ νομοθέτην, ἐ τοῦτον φωτίσασα τὸν θεολόγον. ἀδελφοὶ γὰρ αἱ δύο ἀκριβῶς, ὀξὺς ἐνὸς παῖδες τεθεῖσαι. ἀκριβῶς τοῦτο ἐν συμφώνως Ⓦ λέγει πρὸς Φερσοις. ἐκεῖνοι γὰρ ἡ αὐτὴ εἰκὼν ἐν ὁμοιότης ἐν ἀρχῇ· ἐν ὥσπερ ἐν ἀδελφαῖς ὀξὺς ἐνὸς παῖδες γενόμενοι ἀφόσεστι τῆς ὁμοιότητος τὰ ἰδιώματα· ὅτως ὅπῳ αἱ δύο ἀκριβῶς καὶ ὀξὺς ἐνὸς παῖδες ἐγένοντο, πολλῷ ἔχουσι τοῦ ἐμφέρεσθαι. ἀμέλει ἐν ἐν τῇ παλαιᾷ ἀκριβείᾳ πρόσεστι νόμος, καὶ ἀκολουθοῦσι πρόφηται, ἐ ἐν τῇ νέᾳ χάριτι πρόσεστι τὸ εὐαγγέλιον, ἐ ἀκολουθοῦσι ἀπόστολοι. ἐκεῖ δώδεκα πρόφηται, ** τῶν δώδεκα. δώδεκα, Ⓐ ὡσεὶ Ὠσηέ· ἐν τέσσαρες, Ἡσαΐας, Ἰερεμίας, Ἰεζεκιήλ, Δανιήλ. ἐν τῇ νέᾳ δώδεκα ἀπόστολοι, ἐν τέσσαρες εὐαγγελισταί. ἐκεῖ πάλιν προφητῶν κλῆσις Θεοῦ ἀπὸ ἀδελφῶν ἤρξατο. ἔλαβε γὰρ τὸν Μωϋσῆν ἐν τὸν Ἀαρὼν προφήτας κήρυκας· ἐ ἐν τῷ εὐαγγελίῳ προφητῶν κλῆσιν ποιεῖται Πέτρου καὶ Ἀνδρέου. καὶ ἐκεῖ μὲν ἁπλῆν χάριν, ὧδε δὲ διπλασίων. ἐκεῖ γὰρ δύο ἀδελφοὶ ἐκλήθησαν, Μωϋσῆς καὶ Ἀαρών· ἐν τοῦδε δὲ διπλῆν δυὰς ἀδελφῶν, Πέτρος καὶ Ἀνδρέας, Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης. ὅπῳ ἦλθεν ὁ σωτὴρ τοῦ ἐν ὅ ἅγιον πνεῦμα ἀγάπησον ἐπιπόθησαν ἡμῖν, καὶ ἀδελφοὺς ποιῆσαι τῇ ὁμοθέσει καὶ ὦ πνεύματι, ἔλαβε θεμέλιον τοῦ φύσιν, καὶ προσέπηξε τὰς φύσεως καλάμους, καὶ ἐν ἐκείνῃ ἐποικοδομῇ ὅ θεμέλιον τῆς ἐκκλησίας. ὥσπερ σημεῖον ἐν τῇ παλαιᾷ ὁ ποταμὸς εἰς αἷμα μεταβεβλημένος· ὥσπερ σημεῖον καὶ ἐν τῇ καινῇ, ὅ ὕδωρ εἰς οἶνον. ἀλλ' οὐκ ἔστι τοῦ πρώτου χαρᾶς πᾶσαι εἰσαῦθις ἐφεξῆς τοῦ ὁμοιότητα. εἰς ὃ ὅ ὥσπερ εἰλήφαμεν ἐπιμελῶς μάθωμεν. Ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ Θεὸς Ⓦ ὑρανὸν καὶ τὴν γῆν. ἐν ἐξ ἡμέρας ἐποίησεν

εσιζα. ἐν οἰκοδομῇ παλῶτα ἡ ῥῆμα σαλευόμενοι μᾶρος ἐσοβληθὲις λίθος τρεῖζα· ὅτα ἡ τὰ ἐσὸ τῶν πατέρων εἰρημένα μικρὰς προσθήκας δηλοῦμεν, μείζονα τὴν οἰκοδομὴν τῆς ἐκκλησίας ἀπεργάζεται. παρακαλῶ ἡ τὴν ὑμετέραν ἀγάπην τοῖς ἐννοίαις τ̃ λεγομένων προσέχειν, μὴ εἰ ξέναι εἰσὶν, ἀλλ' εἰ ἀληθεῖς ἐσὶ ἀγνοῦσιν. οὔτε γὰρ ὃ ἐν Ζωοδόχῳ πάντως ὃ ἀληθὲς, ὅτι ὃ ξένοι ψευδὲς· ἀλλὰ πάντα χρὴ ζητεῖται· ἡ ἀλήθεια, ἡ ψευδὸς λεγόμενα. ἀξιῶ ἡ, μήτε ὡς φίλοι τινὰ χρείσασθαι, μὲ ἐξεπάτως δεχόμενον σὺν λόγοις, μήτε ὡς ἐχθρὸν ξενίζοντα ἐκβάλλειν ⓦ λόγου· ἀλλ' ὁρᾶν πάντα χρὴ, εἰ ἀληθᾶ ὅστιν ἡ τοῖς λεγομένοις βεβαιεύσα. 5 Ισ. ιι

Γεν. α. α. Ἐν ἀρχῇ, φησὶν, ἐποίησεν ὁ Θεὸς τ̃ ὐρανὸν καὶ τ̃ γῆν. Ἡ ἱστορία αὕτη ὅτι μ̃ Μωϋσέως ἡ νομοθέτου σύγγραμμα, ἡ πνεύματος ἁγίου ἀποκάλυψις· ἐδεῖχθη ἡ δημιουργίας, δι' ἃ μὲν μ̃ Θεοῦ ἐβουλήθη, προσφυὴς ἡ χάριτι Μωϋσῆ ἀποκαλυφθῆναι. οὐ γὰρ εἶπε ταῦτα Μωϋσῆς, ὡς ἱστοριογράφος, ἀλλ' ὡς προφήτης. εἶπε γὰρ, ἃ μὴ εἶδε, ἃ δι' ἀγγέλου ἐδιδάχθη, ὧν ἀπὸ τῆς ὄψεως οὐκ ἐθεάτο. ὥσπερ γὰρ περὶ εἶδε προφητείας εἰρήκαμεν πάλαι, ὅτι προ̃τον μ̃ εἶδος προφητείας ὃ εἶπεν, δεύτερον ἡ ὃ δι' ἔργου, τρίτον ἡ τὸ δι' ἔργου ἡ λόγου· ὕτω δὲ ἐσὶ καὶ τρία μέρη προφητείας· προφητεία περὶ τῶν ἐσομένων, προφητεία περὶ τῶν μελλόντων, προφητεία περὶ τῶν παρελθόντων. οἷς, ὁ πρῶτος προφήτης, φέρε εἰπεῖν Ησαΐας, τοῖς ὀπὶ Μωϋσέως ἐθνεσιν· ἀλλ' ὅτι τὸ πνεῦμα Μωϋσέως ἐν αὐτ̣ ἀποκαλύπτον αὐτ̣ τὰ ἐθνήματα, προφητεία ἐσί. ἔστι ἡ αὖθις προφητεία ἡ ὀπὶ τῶν πρώτων· ὡς ἐάν τις ἡ ὀπὶ τῷ προφήτῃ βουληθεὶη κρύψαι τι ἐν τῇ Διανοίᾳ, ἡ ὁ προφήτης ἐλέγξῃ αὐτὸν, ὡς ὁ Ελισσαῖος τ̃ Γιεζὶ τὰ μέλοντα προσημαίνων, ἐ τὰ κεκρυμμένα δείκνυσιν. Μωϋσῆς εἶπε τὰ προγεγονότα, ἄλλοι τὰ μέλοντα. οὕτως οὖν δὴ προσέχειν τῇ ἱστορίᾳ ταύτῃ, ὐχ ὡς ἐθνήματι, ἀλλ' ὡς προφητείᾳ ἀληθεῖ ἐκ πνεύματος ἁγίου λελαλημένῃ. τίς ἡ ὁ σκοπὸς τῷ προφήτῃ; δύο προέχειν ἡ Μωϋσῆ πᾶσαι, καὶ διδασκαλίαν ἐκθέσθαι, ἐ νομοθεσίαν ἐσατυπῶσαι. νομοθέτης γὰρ ὢν, ὐ προ̃τον ἤρξατο τῆς νομοθεσίας, ἀλλὰ τῆς δημιουργίας. Διὰ τί ἡ προ̃τον ἠθέλησε δὴ ξαι τὸν Θεὸν δημιουργὸν τ̃ πάντος ἡ διαστήσαι; ἵνα δυχθῇ Θεὸς ὐκ ἀλλοτρίοις νομοθέτ̃, ἀλλὰ ἰδίοις. Εἰ μὴ γὰρ προ̃τον ἐδόξεν αὐτὸν δημιουργὸν τ̃ κόσμου, ὐκ ἂν ἀξιόπιστος ἐδείχθη νομοθέτης τ̃ κόσμου. ὁ γὰρ ἀλλοτρίος νομοθέτ̃, βίας· τὸ ἡ σὸν ἰδίως παιδεύειν, ἀκολουθίας. ἐ ὥσπερ Ιωάννης ὁ πρῶτος ἐταξε τ̃ Χριστοῦ τ̃ νομοθεσίαν, ἕως εἶπεν αὐτ̃ τ̃ διαστολὴν, εἰπών· Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, ἡ ὁ λόγος ἦν πρὸς τὸν Θεὸν, καὶ Θεὸς ἦν ὁ λόγος. πρῶτα δὲ αὐτὸς ἐγένετο, καὶ χωρὶς αὐτ̃ ἐγένετο οὐδὲ ἕν, ὃ γέγονεν. ἐν αὐτ̣ ζωὴ ἦν, καὶ ἡ ζωὴ ἦν τὸ φῶς τῶν ἀνθρώπων. Εἰς τὰ ἴδια ἦλθε, καὶ οἱ ἴδιοι αὐτὸν ὐ προ̃λαβον. ὅτε εἶπεν αὐτὸν ποιητὴν ἡ δημιουργὸν, τότε εἰσάγει αὐτὸν διδάσκαλον ἡ νομοθέτην τ̃ πάντος. πάλιν ἄλλος σκοπὸς Μωϋσέως. διὰ τί ὁ μακάριος Μωϋσῆς οὐρανοῦ μὲ ἐμνημόνευσεν, ἡ γῆς, ἡ θαλάσσης, ἐ ὑδάτων, ἡ τῶν ἐν αὐτοῖς· ἀγγέλων ἡ, ἡ ἀρχαγγέλων, ἡ σεραφὶμ, ἡ χερουβὶμ οὐκ ἐμνημόνευσεν; ὅτι ἡ τὸν νομοθεσίαν πρὸς οὓς τότε χρεὼν ἦρμοσεν. ἦδει γὰρ οἷς διελέγετο, τοῖς ἐξελθοῦσιν ἐξ Αἰγύπτου, τοῖς τὴν Αἰγυπτιακὴν πλάνην μαθοῦσιν· ἥλιον ἡ σελήνην ἡ ἄστρα, ποταμὸν ἡ πηγὰς ἐ ὕδατα". κατέλιπεν οὖν τὴν τῶν ἀοράτων δημιουργίαν, ἡ κηρὶ ⓦ λόγου ὅτι τῶν ὁρωμένων, ἵνα πείσῃ σὺν τούτοις προσκυνοῦντας μὴ νομίζειν αὐτὰ θεούς, ἀλλ' ἔργα Θεοῦ. ἐ γὰρ ὐκ ἦν ἀναγκαῖον τότε δόξαι ἐκείνους περὶ ἀγγέλων καὶ ἀρχαγγέλων, ἵνα μὴ πάλιν θρέψῃ αὐτῶν τὴν νόσον. Εἰ γὰρ μὴ βλέποντες ἀγγέλους", πολλῷ μᾶλλον, Εἰ ἤκουσαν ἀγγέλους ἡ ἀρχαγγέλους, ἐόμενοι ἐκείνους θεοὺς εἶ. ἀλλὰ μεμνημένου οὐρανοῦ ἡ γῆς, ὀρέων ἡ ὑδάτων, ἡ τῶν ἐξ αὐτῶν πάντων, ἵνα ἀπὸ τῶν ὁρωμένων ἐμπλευσῃ ⓦ ἀοράτων, ἡ ἀπὸ τῶν ἔργων δείξῃ ⓦ τεχνίτου. ὕτως οὖν καὶ ⓐ τῆς παιδὸς ἐ Βαβυλῶνι ἐποίησαν. ὅτι

Ισ. λείπει, Σεπτ.

Ισ. λείπει Σεπτ.

Βαρνάβαν εἰς δὲ ἔργον ὁ προσεκλήθημεν αὐτοί. ταῦτα πρὸ ἡμῶν ἀρκούντως εἴρηται· ὁ δὲ Θεὸς τῆς εἰρήνης πάντας ἡμᾶς αὐξήσαι εἰς τὸ αὐτοῦ πίστιν καὶ ἀγάπην, ὅπερ αὐτῷ πρέπει πᾶσα δόξα, τιμὴ καὶ προσκύνησις, σὺν τῷ μονογενεῖ υἱῷ, καὶ τῷ πνεύματι αὐτοῦ τῷ ἁγίῳ, νῦν καὶ ἀεί, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΣΕΒΗΡΙΑΝΟΥ

ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΓΑΒΑΛΩΝ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΚΟΣΜΟΠΟΙΙΑΝ

λόγοι ἕξ, Χρυσόστομῳ ὁμοῦ καὶ τοῖς ἀνεγράφοις ὑπεγράφομεν.

Λογ. α.

Πασα βύσεως κατάθεσις, τῆς ψυχῆς ἐστὶ τῆς ἡμετέρας διόρθωσις. πρὸς ταύτην γὰρ τὴν τῆς ψυχῆς ἡμῶν σωτηρίαν ὁρᾷ πάντα τὰ τῆς εὐσεβείας παραδείγματα. ταύτην γοῦν καὶ ὁ τοῦ Θεοῦ προαγορεύει λόγος· ταύτην ὁ Μωϋσέως κατορθοῖ νόμος· ταύτην κηρύττουσιν αἱ τοῦ πνεύματος γλῶσσαι· ὑπὲρ ταύτης ἀσιγήτοις στόμασι βοῶσιν οἱ ἀπόστολοι. πάντα γὰρ ὑπὲρ ἡμῶν, καὶ δι' ἡμᾶς· ἵνα πρὸς διόρθωσιν δραμόντα τὰ ἡμέτερα, τῆς εὐσεβείας καταξιωθῇ. πᾶσα μὲν οὖν βίβλος ἁγία καὶ θεόπνευστος ἔχει τὸ ἡμετέραν σωτηρίαν, ὡς ἔφθην εἰπών· αὕτη δὲ ἡ τῆς δημιουργίας βίβλος, ἀρχὴ καὶ πηγὴ καὶ δυναμὶς ὅτι πάντων τῶν ὁρωμένων καὶ νοουμένων. καὶ ὥσπερ οἴκου ἢ οἱασοῦν τινος ἑτέρας, ἁρμόζει μοι προκεῖσθαι τοῦ ἔργου· οὕτως ὀφείλει τὰ τῆς δημιουργίας κεφάλαια λαβεῖν, καὶ τῆς δημιουργίας τὸν ἀρχηγόν· ἀπολαβεῖν. οἶδα μὲν οὖν ὅτι πολλοὶ τῶν ἁγίων πατέρων καὶ θεσπεσίων εἰς τὴν τῆς δημιουργίας λόγον, πολλὰ καὶ μεγάλα καὶ ἔνδοξα εἰρηκότες, ὡς ἡ τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐπιμείσησε χάρις. καὶ πολλοῖς καὶ μεγάλοις καὶ θαυμαστοῖς προσωμιλήκασι, σοφίᾳ καλύψαντες τὰ πρὸ ἡμῶν ῥηθέντα, ὡς μὴ ἡ τοῦ ἁγίου πνεύματος χορηγήσῃ χάρις. ὥσπερ γὰρ οἱ πρὸ ἡμῶν οὐκ ἐπεσκίασαν τοὺς τῶν μετ' αὐτοὺς, οὕτως οὐδὲ ἡμᾶς τοὺς τῆς ἡμετέρας ἡλικίας. καὶ γὰρ κἀκείνοις καὶ ἡμῖν καὶ τοῖς μετ' ἡμᾶς μία ἐστὶν ἡ χάρις ἡ χορηγοῦσα τοῦ ἁγίου πνεύματος τὴν δύναμιν. Πάντα γάρ, φησὶν, ἐνεργεῖ τὸ ἓν καὶ τὸ αὐτὸ πνεῦμα, διαιροῦν ἰδίᾳ ἑκάστῳ, καθὼς βούλεται. καὶ τοίνυν τὰ μὲν τῶν πατέρων ἐκβάλλεται, ἀλλὰ τὰ πρὸ ἡμῶν μένει τίθεται. καὶ ἡ μεγάλη τὰ πρὸ αὐτῆς, μικρὰ δὲ τὰ πρὸ ἡμῶν, ἀλλὰ σωροειδομεῖται ἐκείνοις. ὥσπερ γὰρ λίθοι μὴ κοῦφοι ταῖς φύσεσι

ἰσ. ἁπλασίονι.

α. Κορ. ιβ. ια.

ἰσ. μίκρα

Ιωαν. ια. κγ. υἱὸς τῦ παρ᾽ ἐμοῦ τιμιώ. λέγ᾽ γὰρ ὁ σωτήρ· Οὐκ ἐμὰ μισῶ, ἀλλ᾽ ⟨W⟩ πατέρα καὶ μισεῖ. μὴ δῶν νομίσωσι ⟨Φ⟩ αἱρετικοὶ ὅτι Θεῷ ἀνταίρουσί τι, μέγαν αὐτὸν λέγοντες ⟨Φ⟩ υἱόν (οὐ γὰρ δέχεται τιμὴν εἰς αὐτὸν ἀνάφερομένην παρὰ τὸν πατέρα, ὑπεριζομένου τῦ υἱοῦ) καὶ λαβὲ παραδειγμάτων ἀπόδειξιν σαφῆ ἐκ τῆς παλαιᾶς γραφῆς. ⟨Φ⟩ φίλοι τῦ Ἰωὺ ⟨Φ⟩ ἐλθόντες εἰς παραμυθίαν, ἐπεκάλουν αὐτῷ προσφερόμενοι τολμηρά, καὶ ἐδικαίουν τὸν Θεόν. ὁ δὲ Ἰωὺ ἔλεγε τῷ Θεῷ· τίς δώσει κριτὴν ἀνὰ μέσον ἐμοῦ καὶ σοῦ, καὶ εἰδῶ πόσαι εἰσὶν αἱ ἁμαρτίαι μου, ὅτι οὕτω με ἔκρινας; ⟨Φ⟩ φίλοι τῦ Ἰωὺ ἐδικαίουν τὸν Θεὸν, ἀγνοοῦντες τῆς ὑποστάσεως, καὶ τὸν μὲν δίκαιον μᾶλλον κατέκρινον ὡς ἁμαρτάνοντα, Θεῷ δὲ ζωηρόν ὡς ἐπαγόμενοι. καὶ λέγουσιν αὐτῷ, μεγάλως ἐλάλησας, ὑπὲρ δαιμόνιον ἐλάλησας σὺν τῷ ἰχθύϊ, καὶ ὁ Θεὸς μὴ ἁμαρτάνει τὸ δίκαιον; καὶ ταῖς ἁμαρτίαις σου ἐπήγαγεν. εἰ μὴ πολλαὶ σου ἦσαν αἱ ἁμαρτίαι, οὐκ ἂν ἐμαστίζου. καὶ ἐδόκουν ζωηρὸν Θεῷ, τὸν δὲ δίκαιον κατέκριναν. ἆρα ἐδίδαξαν σὺν ὑπὲρ αὐτῦ λέγειν ταῖς ἀληθείαις τὸ δίκαιον ὁ Θεός; εἰ ἐδίδαξε τινὰ ὑπὲρ αὐτῦ συνηγορίαν, ἁμαρτάνουσιν τὸ δικαίου, δέχεται καὶ τινὰ εἰς ἑαυτὸν τιμήν, ἁμαρτάνουσι τὸ ἀγαθοῦ. ἀκούει τί λέγει ὁ Κύριος τοῖς φίλοις τῦ Ἰωὺ· Ἵνα τί οὐκ ἐλαλήσατε ὀρθὰ ἐνώπιόν μου; εἰ ἐνώπιον τῦ ἁμαρτάνοντος σὺν ὀρθὰ μὴ λαλήσαντας ἀποστείλω, τοὺς ἐνώπιον τῦ μισοῦντός σε ὑπερηφανίαν δέχομαι; ἄπαυστος τοίνυν ἡ δίκη τοῖς βλασφημοῦσι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. ἄκουε τί φησιν ὁ σωτήρ· Πᾶσα βλασφημία ἀφεθήσεται τοῖς ἀνθρώποις, ἡ δὲ εἰς τὸ ἅγιον πνεῦμα βλασφημία οὐκ ἀφεθήσεται, οὔτε ἐν τῷ νῦν αἰῶνι, οὔτε ἐν τῷ μέλλοντι. τίς χρεία συλλογισμῶν ἡμῖν τῶν ἀμφιτόπων, κλιμάκων καὶ ἀκλίμακτων; ὀξὺς ὁ λόγος τῦ αἱρέσεως ὑπὲρ ξυρὸν ἠκονημένον. ἀνὰ καὶ ξυρὸν, κἂν μεγάλως ἢ καὶ ἰσχυρῶς ἠκονημένον, τείχας ξυρᾶν δύναται, οὐ ξύλα τέμνειν. ὁ δὲ τῆς ἀληθείας λόγος οὐκ ἔστι ξυρὸν, ἀλλ᾽ ἔστιν ἀξίνη. διὰ τῦτο Ἰωάννης ὁ Βαπτιστὴς λέγει· Ἰδοὺ ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ῥίζαν τῶν δένδρων κεῖται. οὐκ εἶπε, ξυρὸν (οὐ γὰρ ὅτι λεῖον, καὶ σὺν λειοῦν ἔξω τῆς λύπης τὴν μανιώδη) ἀλλ᾽ ὁ λόγος τῦ Θεοῦ ἀξίνη τέμνουσα ὑπὲρ ἀφιλίας τῶν ἀλλοτρίων, ὡς μαρτυρεῖ Ἰωάννης λέγων· Ἤδη δὲ καὶ ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ῥίζαν τῶν δένδρων κεῖται. ὁ ἔλεγχος τῶν δόλια λαλούντων ἐν αἱρέσεις πλεκόντων, ξυρὸν ὅστις, ὡς λέγει ὁ Δαβὶδ τῷ Σαοὺλ, Τί ἐγκαυχᾶσαι ἐν κακίᾳ, ὁ δυνατὸς, αἰσχύνας; ὅλην τὴν ἡμέραν ἀδικίαν ἐλογίσατο ἡ γλῶσσά σου, ὡσεὶ ξυρὸν ἠκονημένον ἐποίησας δόλον. ὁ παρανομοθετῶν, ὁ ὑὸς κελεύει, ὃ πνεῦμα αὐθεντῶν. ἄκουε τῦ Θεοῦ λέγοντος· Εὐαγγελιζόμενοι ἤξουσιν, ὃς Κύριος προσκέκληται. παραμυθοῦσι, ἕκδος σε τὸν ἀκοῦσαι, ἵνα μάθῃς τῆς ἀληθείας τὸν συμφωνίαν. ἡ γὰρ λογισμοῖς μαχόμενα, ἀλλὰ γραφαῖς ἀκολουθοῦντα. βλασφημίαν δοῦλοι εἰς τὴν γραφὴν, ἡ δὲ γραφὰς δουλαγωγῶν πρὸς σὸν ἡμέτερον λογισμὸν. συλλογισμοὺς ἡ πίστις ἡ δίκαια, οὐχ ὡς ἀλογίστους, ἀλλ᾽ ὡς πάντα λογισμὸν ὑπερβαίνοντας. ἵνα δέ σοι δείξῃ Παῦλος, ὅτι ἡ πίστις τῆς λογισμῶν ὁπλίζει, λέγει· Τὰ γὰρ ὅπλα ἡμῶν ἡ σὰρκικὰ, ἀλλὰ δυνατὰ τῷ Θεῷ πρὸς καθαίρεσιν ὀχυρωμάτων, λογισμοὺς καθαιροῦντες καὶ πᾶν ὕψωμα ἐπαιρόμενον κατὰ τῆς γνώσεως τῦ Θεοῦ. ἀλλ᾽ εἰ ἡ πολλάκις ὁ αἰσθητὴ ἀλογίστη ἱκανὴ, μὴ ξενισθῇς. λέγει γὰρ ὁ Δαβίδ· Λόγοι αἰσθητοὶ ὑπερεδυνάμωσαν ἡμᾶς. ἀποστέλλει ὁ πατὴρ τῦ ἀποστόλους, ἀποστέλλει καὶ ὁ υἱός, ἀποστέλλει ἡ τὸ ἅγιον πνεῦμα. λέγει ὁ σωτὴρ τοῖς ἀποστόλοις· Ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμᾶς εἰς ⟨W⟩ κόσμον· πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη. λέγει δὲ τὰ τῆς πρόξεως τῶν ἀποστόλων· Οἱ μὲν οὖν ἐκπεμφθέντες ἀπὸ τῦ ἁγίου πνεύματος κατῆλθον εἰς Σελεύκειαν. καλεῖ ὁ πατὴρ ἀπόστολος, καλεῖ ὁ υἱὸς ἀπόστολος. λέγει ὁ προφήτης· Ἀπὸ γὰρ τῦ ὄρους Σιὼν ἥξει ὁ εὐαγγελιζόμενος, ἡ εὐαγγελιζόμενοι ὡς ὁ Κύριος προσκέκληκεν. ὑκοῦν Θεοῦ ὅτι προσκαλεῖσθαι τὸν εὐαγγελιζομένους. εἰ τοίνυν Θεοῦ τὸ προσκαλεῖσθαι, δῆλα τῦτο τὸ πνεῦμα φθεγόμενον δῆλα τῶν προφητῶν εἶπε· Τάδε λέγει τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· Ἀφορίσατέ μοι ⟨W⟩ Παῦλον καὶ τὸν Βαρνάβαν

Ιωαν. ι. ε. Ιωὺ ι. ε. Ματθ. ι. ε. Ματθ. ι. ε. Ψαλμ. ια. α. Ιωὴλ ε. λε. Ψαλμ. ξ. γ. Ματθ. ιθ. Πραξ. ιγ. α. Ησαΐου ξβ. Ιωὴλ ε. ι. ε. Πραξ. ιγ. ε.

ἐταλαιπώρει, ἀλλὰ τῇ αὐτῇ λέξει, ἔθετο ὁ Θεὸς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἔθετο τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ. νομοθετῆς πατὴρ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ· νομοθετεῖ πατήρ, ὡς βασιλεὺς τῶν αἰώνων· καθὼς οὖν φησιν ὁ Δαβίδ, Τοῦ πεποιηκέναι τὸ θέλημά σου, ὁ Θεός μου, ἠβουλήθην, καὶ ὁ νόμος σου ἐν μέσῳ τῆς καρδίας μου. νομοθετεῖ υἱὸν πατήρ, νομοθετεῖ υἱός. ἀκούει Παῦλος λέγοντος· Ἀλλήλων τὰ βάρη βαστάζετε, καὶ οὕτως ἀναπληρώσατε τὸν νόμον τοῦ Χριστοῦ. ἐδίδαξε τὸν πατέρα νομοθετοῦντα, ἐδίδαξε τὸν υἱὸν νομοθετοῦντα, ὁ αὐτὸς καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι τὸ τῆς νομοθεσίας ἀξίωμα δίδοὺς, μᾶλλον δὲ οὐ δίδοὺς, ἀλλ' ἀποδίδοὺς, φησὶν, Ὁ γὰρ νόμος τοῦ πνεύματος τῆς ζωῆς ἠλευθέρωσέ με ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· οὐχ ὅτι τρεῖς εἰσι νομοθέται. Εἷς γὰρ νόμος, καὶ Εἷς νομοθέτης· Εἷς Θεός, κατὰ τὸ τεσσαρακοστὸν πεντηκοστὸν κηρύττηται. καὶ πῶς, φησὶ, δύναται πατὴρ λέγεσθαι Θεός, καὶ Θεὸς υἱός, καὶ πνεῦμα ἅγιον Θεός, καὶ οὐ τρεῖς θεοί; ἕως καὶ τὰ τῆς Φύσεως, καὶ τὰ τῶν ὀνόματα τοῦ ἀξιώματος. ὅτι ὁ Θεὸς τὰ εἰς πλῆθος διηρημένα ἀπὸ μιᾶς Φύσεως εἰς ὄνομα καλεῖ. καὶ ὅτε ὀργίζεται τοῖς ἀνθρώποις, τὸν πρῶτον δεύτερον, τὸν τῇ ὀργῇ συνεκείμενον, ἕνα καλεῖ ἄνθρωπον· καὶ ὅτε ἀγαλλιᾶται τῷ κόσμῳ, ὡς ἐν δευτέρῳ ἀγαλλέται). ὅτε ἐπαγγελλόμενος καὶ καταλυσμὸν ὀργῆς ἀμωρήτου ὁ Θεὸς, καὶ λέγει· Οὐ μὴ καταμείνῃ τὸ πνεῦμά μου ἐν τοῖς ἀνθρώποις τούτοις. ἐξαλείψω τὸν δεύτερον, ὃν ἐποίησα. καθὼς οὐκ ἰῶ εἶς, ἀλλὰ μυριάδες ἄπειροι. τῷ ὀνόματι τῆς Φύσεως οὐ παύεται ὡς ἕνα ἐκάλεσεν, ὡς ἕνα ἄνθρωπον πρῶτον τὸν κόσμον, διὰ τὸ κοινὸν τῆς οὐσίας. Τί ἐστιν ἄνθρωπος, ὅτι μιμνήσκῃ αὐτοῦ, ἢ υἱὸς ἀνθρώπου, ὅτι ἐπισκέπτῃ αὐτόν, φησὶν ὁ Δαβίδ; οὐχ ὅτι ἕνα ἐπεσκέψατο. πᾶσαν γὰρ τὴν οἰκουμένην ἤνεγκεν. εἰς δὲ Χρυσόμου χρήσομαι λέγοντος διὰ Μωϋσέως εἰρηκότος, ὅτι ἐξῆλθε Φαραὼ μετὰ τοῦ θαλάσσου, καὶ κατέσχε τῷ νόμῳ τῷ θείῳ τοὺς πονηρούς. Φαραὼ πίπτει μετὰ μυρίων ἁρμάτων εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἦσαν πολλοὶ ἄνθρωποι βυθισθέντες μετ' ἐκείνου καὶ ἵπποι πολλοί. ὁ δὲ Μωϋσῆς οἶδεν ὅτι μία ἐστὶ πρώτων ἡ Φύσις τῶν δύο ἀνθρώπων, λέγει· Ἀσωμεν τῷ Κυρίῳ· ἐνδόξως γὰρ δεδόξασται· ἵππον καὶ ἀναβάτην ἔρριψεν εἰς θάλασσαν. τὰ πλήθη τῶν ἀνδρῶν, ἕνα ἄνθρωπον ἐπιβάτην διὰ τοῦ κοινωνοῦντος οὐσίαν ὠνόμασεν. εἰ πάντα εἰς τοὺς ἀνθρώπους, ὅπου συγχέχυται διὰ τῆς γνώσεως, ὅπου διάφορα τὰ τῆς μορφῆς εἴδη (οὐδὲν γὰρ ἓν ἐστιν, οὐδὲ γνώμη ἴση, ἀλλὰ διάφοροι γλῶσσαι, διάφοροι λόγοι) διὰ τὸ κοινὸν τῆς Φύσεως πᾶσα ἡ οἰκουμένη εἷς ἄνθρωπος λέγεται, ὅπου ἀμέλειαν ἡ ἀξία, μία βασιλεία, μία δυνάμις ἰδιάζουσα, τοῦ τριάδα ἕνα λέγω Θεόν. εἰ δὲ διὰ τὸ λέγειν Θεὸν ἐν Θεῷ ἐν Θεῷ, τρεῖς λέγω θεούς, ἐὰν εἴπω Κύριον ἐν Κυρίῳ ἐν Κυρίῳ, τρεῖς λέγω Κυρίους; ἀδαμῶς. λέγει γὰρ ὁ ἀπόστολος ⟨W⟩ πατέρα Κύριον, ⟨W⟩ υἱὸν Κύριον, ἐν δὲ πνεῦμα ἅγιον Κύριον· ὡς καὶ ὁ Δαβίδ· Εἶπεν ὁ Κύριος τῷ Κυρίῳ μου, κάθου ἐκ δεξιῶν μου. Εἰ δὲ Κύριος Κυρίῳ· ὁ ἀπόστολος, Ὁ δὲ Κύριος τὸ πνεῦμά ἐστιν. Εἰ πάντα ὁ πατὴρ Κύριος, καὶ ὁ υἱὸς Κύριος, καὶ τὸ πνεῦμα Κύριος, πῶς σὺ, ὦ ἀπόστολε, ὁ νομοθέτης τῆς ἀληθείας, ὁ στοιχήσεως τῆς εὐσεβείας βοᾷς Ἐφεσίοις λέγων· Εἷς Κύριος, μία πίστις, ἓν βάπτισμα; Εἷς Κύριος καὶ ⟨W⟩ ἁγιασμὸν τῶν στερεφίμ. καὶ γὰρ ἑκάστα ἐκβοᾷ, Ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος Κύριος. Εἰ δὲ φιλοτεικοῦσι ⟨@⟩ αἱρετικοὶ, ὅτι ἄλλη κυριότης τοῦ παιδὸς, ἄλλη δὲ τοῦ υἱοῦ, θαυμάζω πῶς δύνεται δυσὶ κυρίοις δουλεύειν. τοῦ γὰρ σωτῆρός ἐστι φωνὴ, Οὐδεὶς δύναται δυσὶ κυρίοις δουλεύειν. Εἰ μερίζεις τὸν ὀρθοτόμον, πῶς δουλεύεις τῇ βασιλείᾳ; οὐ γὰρ δύναται λατρευθῆναι δύο ἀξιώματα κατὰ τὸ αὐτό, ἐὰν μὴ ὁμοτιμία ᾖ. οὐδὲν γὰρ παρόμοιον βασιλεῖ καὶ ἄρχοντι, ὅσον γὰρ ὁμότιμος ἡ ἀξία, ὁμότιμος καὶ ἡ παρουσία. τὸ γὰρ ἴσῳ ἀξιώματι οὐκ ἔστι μάχη. τὸ δὲ ἧττον ἐλαίρει μᾶλλον· τὸ ἴσον βαρύνει τὸν ἑτερεύοντα. ὁ συνεχώρησέ σοι ὁ Χριστὸς μερίσαι τὸν τιμὴν. λέγει γάρ· Τοῦτό ἐστι τὸ θέλημα τοῦ παιδός, ἵνα πάντες τιμῶσι τὸν υἱόν, καθὼς τιμῶσι τὸν πατέρα. τίμα τὸν πατέρα, ἵνα τιμήσῃς τὸν υἱόν, μᾶλλον δὲ τίμα τὸν υἱόν, ἵνα τιμήσῃς τὸν πατέρα. ἐδηλοποίησε ὁ πατὴρ τοῦ υἱοῦ τὸν τιμὴν· ἐδηλοποίησε ὁ

Ψαλ. λθ. ια. Γαλ. ε. ς. Ρωμ. η. ς. Γεν. γ. ζ. Ψαλ. η. ε. Εξοδ. ιε. α. Ματθ. ς. κδ. Ιωαν. ε. κγ.

υἱὸς

λωστε ϗ δι' ἀρχαίων ϲτοιθῆσαι. ὅπῳ γὰρ ποτε ⓐ γίγαντες ἐπολεμάχουν, ϗ πύργον ἐβούλοντο καθελκύσαι, γλώσσας ὁ Θεὸς ἀπεϲτίλας, ἐμίσουϲ τὸν κακὸν συμφωνίαν, ἀποϲτέλλει ϗ νῦν ἐνεργείας γλωσσῶν, ἵνα ζωπύρῃ τὸν ἅγιον συμφωνίαν, ϗ τὸν θεῖον ἅγιον ζωπυρήσῃ. γλῶσσαι γὰρ τὸ κήρυγμα· πυρὸς γὰρ τὸ; ὅπῳ ὑλομανήσασα ἡ ἀσέβεια, ϗ πᾶσαν ⓦ κόσμον ζωθήσασα δίκαιον ἀκμῆς καπῖχεν, ἀποϲτέλλει πυρίνας γλώσσας ἀναλισκούσας τὸν ἄκανθον τῆς ἀσεβείας. αὗται γὰρ ϐούλονται ὁ λέγων· Πῦρ ἦλθον ϐαλεῖν ὅτι τὸν κόσμον· πῦρ οὐκ ἀφανιστικόν. Τὸ γὰρ τοῦ Θεοῦ πῦρ οὐ καίει, ἀλλ' ἀναζῇ. Διὰ τοῦτο τῷ Ησαΐᾳ ἀπεϲτάλη ἐν τῷ χερουβὶμ ἔχων αὐθρακα πυρὸς ἀπὸ τοῦ θυϲιαϲτηρίου, ϗ ὡς ἐπέθηκε τοῖς χείλεϲιν αὐτοῦ, φηϲὶ πρὸς αὐτόν· Ἰδοὺ ἀφῄρηκα τὰς ἀνομίας σου, ϗ τὰς ἁμαρτίας σου. Ταύτην τοίνυν τὴν ἑορτὴν τῆς ἁγίου πνεύματος ἐπιδημίας σεμνῶς ἑορτάζοντες, δόξαν ἀναπέμψωμεν τῷ πατρὶ ϗ τῷ υἱῷ ϗ τῷ ἁγίῳ πνεύματι. πίμπλησι τὰ πνεύματος τὴν ὑπεροφάτησιν. πιμπᾶται γὰρ πνεύματος ὑπεροφάτησις ὅταν συγχαρήσῃ τὴν ἀμαρτωλόν. ὅπου γὰρ πνεῦμα ἅγιον, ἐκεῖ ἄφεσις. φηϲὶ γὰρ ὁ Κύριος, Λάβετε πνεῦμα ἅγιον. ἂν τινων ἀφῆτε τὰς ἁμαρτίας, ἀφίενται αὐτοῖς. Τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον κηρύττεται τὸ ἐλευθεροῦν· οὗ, ἐλευθεροῖ πατήρ, ἐλευθεροῖ υἱός, ἐλευθεροῖ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· δοῦλος γὰρ ἐλευθερίας οὐκ ἔχει ὑπάρξαι. ὁ γὰρ μὴ ἔχει, ϗ χαρίζεται. διὰ τοῦτο, ἵνα μάθῃς χαριτὸν ἐλευθεροῦν τὸν υἱὸν καὶ πνεύματος, ὁ σωτὴρ πρὸς ἑαυτὸν λέγει· Ἐὰν μὴ ὁ υἱὸς ὑμᾶς ἐλευθερώσῃ, δοῦλοι ἐστε. ἀπέδωκεν ἑαυτῷ τὸν ἐλευθερίαν. πάλιν ὁ Παῦλος λέγει· Οὗτω καταπολεμοῦμαι, ὡς ἀπὸ Κυρίου πνεύματος (ὁ γὰρ Κύριος τὸ πνεῦμά ἐστιν) ὅπου γὰρ πνεῦμα Κυρίου, ἐκεῖ ἐλευθερία. ποτὲ μὲν πνεῦμα τὸ ἅγιον λέγεται, ποτὲ δὲ πνεῦμα υἱοῦ, ποτὲ δὲ πνεῦμα παρρησίας, οὐκ ἐπὶ συγχύσει κηρυττόμενον, ἀλλὰ τὸ ἀσφάλειαν τῆς θείας οὐσίας ἑρμηνευόμενον. ὁ υἱὸς καλεῖ αὐτὸ πνεῦμα τῆς παρρησίας. Μὴ μεριμνήσητε γὰρ, φηϲὶ, τί λαλήσητε· οὐ γὰρ ὑμεῖς ἐστε οἱ λαλοῦντες, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τῆς παρρησίας. ὁ υἱὸς λέγει τὸ πνεῦμα τῆς παρρησίας, ὁ Παῦλος λέγει τὸ πνεῦμα τοῦ υἱοῦ. λέγει γὰρ οὕτως· Οτι δι' ἐστε υἱοί, ἐξαπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸ πνεῦμα τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ εἰς τὰς καρδίας ὑμῶν κράζον Ἀββᾶ ὁ πατήρ. ζωοποιεῖ ὁ υἱὸς, ζωοποιεῖ δὲ τὸ πνεῦμα. λέγει γὰρ, ὥσπερ ὁ πατὴρ ἐγείρει τοὺς νεκροὺς ϗ ζωοποιεῖ, οὕτω ϗ ὁ υἱὸς, οὓς θέλει ζωοποιεῖ. εἶδες πατέρα ϗ υἱὸν ζωοποιοῦντας; βλέπει δὲ πάλιν ϗ τὸ ἀποστολικὸν, μᾶλλον δὲ αὐτὸν τὸ σωτῆρα δι' αὐτοῦ λέγοντα, τὸ πνεῦμά ἐστι τὸ ζωοποιοῦν, ἡ σὰρξ οὐκ ὠφελεῖ. ἐπὶ δὲ Σωτηρίου χρήσομαι τῷ λόγῳ. αἱ χειροτονίαι τῶν ἐκκλησιῶν ποτὲ μὲν διαφόρως ἀπὸ τοῦ Παύλου τοῦ πατρὶ, ποτὲ τοῦ υἱῷ, ποτὲ δὲ τοῦ πνεύματι· οἷς ὅταν πρὸς τὸ παῦλος λέγῃ χειροτονήσαντες ϗ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἀξιώματα, φηϲὶν· ἔθετο ὁ Θεὸς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ πρῶτον ἀποστόλους, δεύτερον προφήτας, τρίτον διδασκάλους, ἔπειτα δυνάμεις. ἐν τούτοις τῷ πατρὶ ἐπέγραψε ϗ χειροτονίας, ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ αὐξάνων ἐν καθιστῶν. ἀλλαχοῦ πάλιν ὁ αὐτὸς Παῦλος τῷ υἱῷ ἐπιγράφει· λέγει γὰρ, ὁ καταβὰς αὐτός ἐστι ϗ ὁ ἀναβὰς ὑπὲρ πάντων τῶν οὐρανῶν, ἵνα πληρώσῃ τὰ πάντα· ϗ αὐτὸς ἔδωκε, τοὺς μὲν ἀποστόλους, τοὺς δὲ προφήτας, τοὺς δὲ ποιμένας ϗ διδασκάλους. βλέπε τὸν αὐξάνοντα ἐν τῶν ῥημάτων. οὐκ εἶπε, ϗ αὐτὸς ἐνεργήσει, ἀλλ', ἔδωκεν ἐξ ἰδίας αὐξητίας, οὐ μεμερισμένης ϗ ἀπειραμένης τῆς τοῦ παῦλος βασιλείας. ἃ γὰρ βούλεται ὁ πατὴρ, βούλεται ϗ ὁ υἱὸς, ϗ ἃ βούλεται ὁ υἱὸς, τούτοις ζωοδοκεῖ ϗ ὁ πατήρ. διὰ τοίνυν ἐπέγραψε τῷ πατρὶ ϗ τῷ υἱῷ, ὁ αὐτὸς πάλιν τῷ ἁγίῳ πνεύματι τὰς χειροτονίας δυνάμενος, μεταπαλεύμενος τοὺς Ἐφεσίων πρεσβυτέρους, ϗ λέγων αὐτοῖς Παῦλος ὁ ταῦτα εἰρηκὼς, ϗ ταῦτα φθέγγεται· Προσέχετε ἑαυτοῖς ϗ παντὶ τῷ ποιμνίῳ, ἐν ᾧ ὑμᾶς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἔθετο ἐπισκόπους ποιμαίνειν τὴν ἐκκλησίαν. βλέπε τὸν ῥημάτος τὴν συμφωνίαν. οὐκ εἶπεν ὅτι τοῦ παῦλος τὸ, ἔδοκεν, ὅτι δὲ τοῦ πνεύματος τὸ,

ἔταξεν,

ὁ μακάριος Παῦλος· Ἡ ἐπιστολὴ ἡμῶν ὑμεῖς ἐστε, ἐγγεγραμμένη οὐκ ἐν πλαξὶ λιθίναις, C. Kορ. γ. c.
ἀλλ' ἐν πλαξὶ καρδίας σαρκίναις. ζητεῖτε γ', εἰ ἀληθῶς τῇ τοῦ τότε τὴν ἡμέραν ἐδόθη
ὁ νόμος. οὐ γὰρ ῥητῶς ἐγγέγραπται ἐν τῇ παλαιᾷ Διαθήκῃ, ὅτι τῇ πεντηκοστῇ ἐδόθη νόμος·
ἀλλὰ τοῖς ἑρμηνεῦσι τὰ θεῖα γράμματα ἀνακεῖται θεσπισθεῖσι τῆς γνώσεως. ἴδωμεν οὖν
ἰσ. πῶς ἕως ἐκεῖσε πόσα ἡμέρα, καθ' ἣν ἐδόθη ὁ νόμος. λέγει γὰρ ὁ μακάριος Μωϋσῆς (διὸ προσέχετε ἀ-
κριβῶς) Τῷ τρίτῳ μηνὶ ἐξελθόντων αὐτῶν ἐκ γῆς Αἰγύπτου, εἶπε Κύριος ὁ Μωϋσῇ, Εξοδ. ιθ. a.
καταβὰς διαμαρτύραι τῷ λαῷ, καὶ ἁγίασον αὐτοὺς σήμερον καὶ αὔριον, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ
ἀφήσομεν. προσέχετε ἀκριβῶς. ὁ πρῶτος μηνὶ ἔξοδος Αἰγύπτου. πεντηκοντὰ-
δεκάτη ἕως τοῦ πρώτου μηνός. πλὴν τοῦ πεντηκοστοῦ τότε ἡμέρου, μετ' ἐκεῖνον αἱ
ἑπτὰ ἑβδομάδες πληροῦσαι (Ϟ) μῆνα, τετάρτη, δεκάτη, καὶ ἑπτὰ τελείωσιν τοῦ δευτέρου.
καὶ ἐν τῇ πεντηκοστῇ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ τοῦ δευτέρου μηνὸς ἔλεγεν ὁ Θεός· Διαμαρτύραι τῷ
λαῷ σήμερον καὶ αὔριον, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ τοῦ μηνὸς ἀφήσομεν. τελείωσις οὖν τοῦ δευ-
τέρου, δεκαπέντε ἡμέραι τοῦ προτέρου, καὶ τρεῖς τοῦ τρίτου. καὶ βλέπεις τὴν προφητείαν τοῦ συμφω-
νήσαντος. ὅτι ὤφθη ὁ Θεὸς ἐν τῷ ὄρει Σινᾶ, ὤφθη ὡς πῦρ καιόμενον· ὅτι ἐπιφαίνει τὸ πνεῦμα τὸ
ἅγιον τοῖς ἀποστόλοις, ἐπιφαίνει ἐν εἴδει πυρός. Εμελέτησαν γὰρ γλῶσσαι ὡσεὶ πυρός, καὶ Πραξ. c. γ.
ἐκάθισεν ἐφ' ἕνα ἕκαστον αὐτῶν. καὶ ὥσπερ, ἀδελφοί, ἐπιφαινομένου τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ παλαι-
οῦ διαθήκου, πολλὰ καὶ δορυφορεῖται φόβητρα (καὶ γὰρ ἡ γνόφος, καὶ θύελλα, καὶ σάλπιγξ,
καὶ βροντὴ σεισμὸς τὸ ὄρος, ἵνα προσκυνήσῃ (Ϟ) λαὸς εἰς φόβον τοῦ νομοθέτου) οὕτω καὶ τὸ
ἁγίου πνεύματος μᾶλλον ἐπιφοιτᾷ, ἵνα μὴ τὸ αὐθαίρετον τῆς προαιρέσεως εἰς ῥᾳθυμίαν
εἰσέγκῃ τοὺς δεχομένους, ἀλλὰ μάθωσι τὸ πνεύματος τοῦ ἀξίου σεβασμίως ἐπιφοιτῶσαν,
ὥσπερ τὸ ὃν ὄρος γνόφος καὶ θύελλα προεδήλου, οὕτω καὶ ἐπὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. Καὶ τῷ Πραξ. c. a.
συμπληροῦσθαι τοῦ ἡμέραν τῆς πεντηκοστῆς, ἐγένετο ἦχος, ὥσπερ φερομένης πνοῆς βιαίας·
καὶ τότε ὤφθη τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, καὶ σωτήριον (Ϟ) οἶκον. μειζόνως, οὐ τοῦ φύσει,
ἀλλὰ τῆς ἐνεργείας μείζονος. οὐ γὰρ διαιρεῖται τὸ πνεῦμα, ἀλλὰ διαιρεῖ τὰ χαρίσματα,
ὡς μαρτυρεῖ Παῦλος· Ταῦτα δὲ πάντα ἐνεργεῖ τὸ ἓν καὶ τὸ αὐτὸ πνεῦμα, διαιροῦν ἰδίᾳ ἑκάσ- a. Kορ. ιβ. ια.
τῳ, καθὼς βούλεται· διαιρεῖ, οὐ διαιρούμενον, μείζονι, ἢ μειζομένῳ, αὐθεντοῦν, οὐκ
αὐθεντίᾳ ὑποκείμενον. καὶ ἐδόκει δὲ πατρικὴ τιμὴν τῆς αὐθεντίας Παῦλος λέγων, Ο a. Kορ. ιε. c.
δὲ Θεὸς αὐξάνει· ὅτι ὁ ἐνεργῶν τὰ πάντα ἐν πᾶσι· τοῦ αὐτοῦ φωνοῦ εἶπε καὶ ὅτι τὸ πνεῦ-
ματος λέγων· Τοῦτα δὲ πάντα ἐνεργεῖ τὸ ἓν καὶ τὸ αὐτὸ πνεῦμα. ἀλλ' ἐκλήθη τὸ ἅγιον πνεῦμα
ὁμοθάκλητον. διὰ τί; ἀλλ' ἡ διὰ τὸ συγκαλεῖν δυνατὸν πάντας, τουτέστι, συγκινεῖσθαι;
ὅτι δὲ τῆς γραφῆς τὸ ἴδιωμα τοῦτο θύρσεως. συγκάλεσιν λέγει ὁ ἀπόστολος τοῦ συγκινεῖσθαι.
συγκαλεῖ δὲ, οὐχ ὡς δυνάμει Θεοῦ, ἀλλ' ὡς Θεός. καὶ γὰρ Θεοῦ ἴδιον τὸ συγκαλεῖν.
λέγει γὰρ ὁ ἀπόστολος, ἵνα μὴ τοῦ τῆς συγκλήτου συστοιχείου ὑβρίσωμεν, Υἱὸν γὰρ Χρι- C Kορ. a. κ'
στοῦ προσβάλλομεν, ὡς τοῦ Θεοῦ συγκαλεσώντος δι' ἡμῶν. καὶ ἵνα, ἀδελφοί, μὴ νομισθῇ Παῦ-
λος ξενίζειν ὅτι τῶν δογμάτων (Ϟ) Θεὸν εἰσάγων συγκαλεσώντα αἰθέσπιες, λαβὲ πα-
λαιᾶς μαρτυρίας ἀπόδειξιν. λέγει Ησαΐας ὁ προφήτης πρὸς τοῦ Ιερουσαλήμ· Παρα- Βαρ. β. ιε.
καλέσει σε ὁ ποιήσας σε. νόησον τοίνυν, συγκαλεῖ σε ὁ πατήρ, συγκαλεῖ ὁ υἱός. λέγει
γὰρ· Πνεῦμα Κυρίου ἐπ' ἐμέ, οὗ ἕνεκεν ἔχρισέ με, εὐαγγελίσασθαι πτωχοῖς ἀπέσταλκέ με, Ησ. ξα. a.
συγκαλέσαι πρᾶξαι σὺν πεποιθοῦσαι. ἄλλως τε καὶ ὁ σωτὴρ βουλόμενος δεῖξαι τὸ πνεῦ-
ματος τοῦ ὁμοτίμου δόξαν, φησὶν, Ἐπιδημῶ ἀπέρχομαι, ἄλλον συγκλητὸν πέμψω· ἄλλος γὰρ Ιωαν. ιδ. ξ.
οὐκ ἂν εἴη, μὴ ἕτερος συστατικὸς ὤν. ἐπιφαίνεται τοίνυν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐν εἴδει
πυρὸς γλωσσῶν. διὰ τί δὲ γλῶσσαι; διὰ τὸ τῆς κηρύγματος χρήσιμον. ὅτῳ γὰρ
γλώσσης ἐδίοητο (Ϟ) ἀπόστολοι πρὸς τὸ πληρῶσαι διὰ τῆς κηρύγματος τὰ πέρατα τῆς οἰκου-
μένης, ὃ ἔμελλεν ἐνεργεῖν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, τοῦτο σημαίνεται τοῦ τοῦ δωρεαί· ἄλ-

λως τε

καὶ Ασημοὶ ἐπολιόρκουν, εἰς στενὸν δρυὸς ἥρπαζον, ψευδομάρτυρας ἐμισθοῦντο, νικᾶσθαι λίθων ἠνείχοντο, ὡς λέοντες κατ' αὐτῶν τοῖς ὀδοῦσιν ἔβρυχον. ἀλλ' ὅμως ὁ γραπτὸς σοφία καὶ πνεύματι ὁπλισάμενος σοφίᾳ, τῇ μορφῇ σου ὁρώσας καταγράφων, καὶ τοῖς λόγοις σου μαχόμενος ἐκινδύνευζον. ἀλλ' εἶδες τὴν σὴν πολεμίων τέχνη; βλέπε μοι πάλιν καὶ νῦν ἐκ Θεοῦ συμμαχίαν. σύρμου ἁψίδας λυσπάσας, τῷ ἀθλητῇ ὑπισχνοῦνται τὴν βασιλέως τέχνη ἐπαθλα· ἀγγελικῇ μορφῇ δὲ τοῦ σώματος ἐκοσμοῦντο· νικᾶσθαι λίθων τὸ νικᾶν τῶν λόγων ἀπικρύετο. καὶ ᾧ μὲν ἔδοσαν, ᾧ δ' ἔφερεν, καὶ ᾧ μὲν στέφανοι ἐπαίδευον δὲ Στεφάνῳ. βλέπε διαγλύφων καὶ πλέων, καὶ ὅπῃ τὴν ἐμπαίων νῦν συγχύσεαν. τότε ὅτι τὴν φωνὴν τοῦ σταυροῦ Σωτῆρος, καὶ νῦν ὁ Στέφανος ἐκκλησίας στέφανος. τοσοῦτος γὰρ τοῦ θανάτου ἐπάτησε κέντρα. ὁ βασιλικὸς στέφανος· ἐβαλέμβυσε γὰρ αὐτὸν ὁ βασιλεὺς καὶ πρῶτος. τοῦτο δὲ ἀρχαῖος στέφανος· τὸν γὰρ τοῦ ξενοδοχήσαντος παῖδα βασιλέως ἐπαίσχυνε πατέρα. ὁ φιλοσωφία στέφανος· χαρᾶς καὶ ὀρφανῶν πλοῦτος γέγονε, καὶ πτωχῶν οἰκονόμος. τὸν Ιουδαίων στέφανος· ἐσκλήτευσε γὰρ τὴν Σωναγωγὴν μεγαλυθῆναι εἰδώλοις. τὸν αἱρετικῶν στέφανος· ἐμφράττει γὰρ τῶν θρασέων τὰ στόματα, βοᾷ, μέγας ὁ Κύριος ἡμῶν, μέγας. γλώττης γὰρ οὐκ ἐστὶν μέτρον μέγας· ἀλλ' οὐσίας γὰρ ὑπερβαίνει φαντασίαν. μέγας· ἴδῃ γὰρ τῆς θείας φύσεως ὁ ἀνεξιχνίαστος. μέγας· ἐκ κόλπων γὰρ πατρικῶν αἰωνίως ἐκπέμπεται. μέγας· ὡς γὰρ λόγος ἀπάντων ἐγνωκέναι. μέγας· ἡ γὰρ θεία ὠδὶς τὴν οἰσίαν οὐκ ἐμέρισε. μέγας· ὅτι τὸ θεῖον γὰρ κάθηται, οὐκ εἰς ὃ ὑποπέσῃ ἔριθείας. μέγας· οἷα γὰρ ἡ ῥίζα, τοιοῦτος καὶ ὁ κλάδος. μέγας· Ο γὰρ ἐωρακὼς τὸν υἱόν, ἑώρακε τὸν πατέρα. μέγας· οὐδὲν γὰρ ἄλλοτε τὸ τῆς τελειότ. μέγας· δι' ὕδατος γὰρ πολλοὺς ἀνεγέννησε. μέγας· ὁρώμενος γὰρ ὑπὲρ παλαιότατος. μέγας· μικρὸν γὰρ πατέρα οὐκ εἶχε. μέγας οὖν ὁ Κύριος ὁ υἱός, καὶ τοῖς γένεσι μὴ δοκῇ· πρωτοκτίστωρ ὁ υἱός. πάντα γὰρ δι' αὐτοῦ ἐγένετο. βασιλεὺς· ἄναρχος ὁ υἱός· ὁ γὰρ βασιλεὺς ἡμῶν τοῦ αἰῶνος. ὁμοούσιος τῷ πατρὶ ὁ υἱός· Ἐγὼ γὰρ ἐκ τοῦ Θεοῦ
Ιωαν. η μ. ις ἐξῆλθον καὶ ἥκω. φῶς ἀληθινὸν ὁ υἱός· Ἐγὼ γάρ εἰμι ὁ φῶς τοῦ κόσμου. τί πολλὰ λέγω; Θεὸς καὶ πρωτοκτίστωρ, ὁ ἐκ πατρὸς ἀρχωδὴς υἱὸς τοῦ Θεοῦ, καὶ ποιμαίνων πλεῖον ἐκκλησίαν,
Ζαχ. ι. γ. ὡς μάρτυρά ὁ τοῦ Φήτης λέγων· Επισκεψάσθω Κύριος ὁ Θεὸς ὁ πρωτοκτίστωρ ὁ ποίμνιον αὐτοῦ· ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, σὺν τῷ πατρὶ καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεί, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Αμήν.

Λογ. ρι. ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΓΙΑΝ ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΗΝ.

Ex Mi. ὁ χάλκη νέσω ὁ χαλκιδόνος.

Ασα μὲν ἡμέρα φαιδρὰ τῷ ἡλιακῇ ἀκτῖνι φέρουσα, καὶ ὁ κοινὸν κατεπολισμένη φῶς. οὕτω γὰρ ὁ διασώστης κελλωπίσας τὴν κτίσιν, πρόηγαγεν εἰς μέσον. ἔχει ὁ πλέον εἰς θύφεσιν ἡμέρα ἑορτῆς πανηγυρικὴ καὶ πανέορτος, λέγω καὶ λαμπρὰ Θεοῦ πεπιμελημένη. διπλοῦν γὰρ ὑπεδύκησεν τὸν θεαρέστατον, τό τε τῆς φύσεως αὖθος φέρουσα, καὶ ὃ τῆς διατριβείας κάλλος ὑπεδιακύπτουσα. τοιαύτη καὶ ἡ σήμερον ἑορτή, ᾗ μὲν ἀσθενοῦσι τὰ σώματος ὀφθαλμοὶ κατακλάμπουσα, ὃ δ' ὑπερέχει ὄμμα τῆς διανοίας ταῖς ἀκτῖσι τοῦ λόγου φωτίζουσα. ἔστι γὰρ σήμερον βία τῶν τελουμένων ἴσ. μὰ ὑπερτίμων, τῶν τε καὶ τῶν τοῦ νόμου κηρυττομένων, καὶ διὰ τῆς εὐαγγελικῆς χάριτος ἀξιωμένων. καὶ ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ καὶ τὸν παλαιὸν διὰ Μωϋσέως ἐδόθη νόμος· καὶ ταύτῃ καὶ τὸν νέαν χάριν ἐδόθη τὸ πνεύματος ἡ ὑποφοίτησις· καὶ αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ Μωϋσῆς τὸν νόμον τὰς πλάκας ἐδέξατο· καὶ ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ ὁ χορὸς τῶν ἀποστόλων ἐδέξατο τὸ πνεύματος τὴν χάρισιν, ἀντὶ τῶν πλακῶν τῶν δοθεισῶν διὰ Μωϋσέως. λέγει γὰρ καὶ τοῖς Κορινθίοις ὑπιστολῇ γράφων ὁ μακά-

πῦρ ἡμῖν πῦρ συγγενές ὅστι τούτων. Ϛ βλέπε πῶς συγγλύμμα ἔχει ἡ ἁγραπὴ πρὸς τὸν ἀέρα, οὐκ τῦ ὀνόματος, ἀγραπὴ γὰρ ἄγρα. Ϛ ὁ σωτὴρ ἵνα δείξῃ ὅτι ὃ πῦρ καὶ ἡ ἁγραπὴ συγγλυές ὅστι, λέγει ἐν τῷ διαγγελίῳ, Ὁλύχνος τοῦ σώματός ὅστιν ὁ ὀφθαλμός. ἐὰν οὖν ὁ ὀφθαλμός σου φωτεινὸς ᾖ, καὶ ὅλον τὸ σῶμά σου φωτεινὸν ἔσται. Ταῦτα ὁ σωτήρ. Εἶτα ἐπάγει, Ὡς ὅταν ὁ λύχνος τῇ ἁγραπῇ φωτίζῃ σε. λύχνον καὶ ἁγραπὴν εἶπεν, τὸν αὐγὸν τοῦ λύχνου ἐδήλωσεν. πάντα οὖν ἐγλύεται· πῦρ ἐγλύεται, ἄερ ἐγλύεται, ὕδωρ, γῆ. καὶ γὰρ ἄπερ πρέλεγον, ὡς τὸ δοκοῦν αἰσθητοῖς Μωϋσῆς λέγων, Ἐν ἓξ ἡμέραις ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς. ὥσπερ οὖν ὅτι τοῦ σώματος οὐκ εἶπε πάντα καὶ μόνα, ἵνα μὴ τοῦτο τῆς δημιουργίας ὀξυθυμήσαντο, εἰ καὶ πάντα συγκατισκευάσθη τῷ κόσμῳ. Εἰ δὲ μὴ ἐν τῇ γῇ πῦρ, οὐκ ἂν σήμερον ἀπὸ πέτρας πῦρ ἐξέλωμεν, ἢ ἀπὸ ξύλου. προσκρούομεν γὰρ τῷ ξύλῳ πῦρ ἐγκρύπτοντες. τοιοῦτον ἔχει [οὖν] ἀκριβῶς. Σκότος ἐπὶ, φησι, ἐπάνω τῆς ἀβύσσου. ἆρα οὖν σκότος, φησίν, ὁ Θεὸς ἐποίησεν; οἶδα μὲν οὖν ὅτι βαθὺ τὸ νόημα. ἀλλ' ὅπως μεταξὺ ἐσμεν πολλάκις τῆς ἀγαπητικῶς ἀκουόντων καὶ τῆς ἐπιλαμβανέσθαι φιλοτίμων, ἀνάγκη μὴ προσκλίνοντας ἀνέξεσθαι λόγου, ἵνα μὴ μεγάλη μὲν ἡ ἐπαγγελία ᾖ, μικρὸν δὲ τὸ ἀποτέλεσμα. πόθεν οὖν τὸ σκότος; ὁ γὰρ Θεὸς οὐδέ, φησι, οὐκ ἐποίησε. Θεὸς γάρ, φησι, ὅτι σκότος, ὅτι γλόφου ὅστιν ἐργάτης. τί ποτε οὖν ὅστι σκότος; πολλοὶ ἠθέλησαν εἰπεῖν ἀποσκίασμα εἶναι τοῦ οὐρανοῦ. ὡς γὰρ ἐγλύεται, φησιν, ὁ οὐρανὸς ὁ ἄνω, καὶ ἐλήφθη τὰ φῶτα τὰ ἄνω, ἐγυμνώθη ἡ γῆ καὶ ἐγλύετο σκότος. ἀλλ' ὁ οὐρανὸς ἄνω φωτεινός ὅστιν, καὶ σκοτεινός· κἂν μὴ εἶχε τὸν ἥλιον, ἢ τοὺς στελλώλους, ἢ ἄγρα, αὐτοῦ εἶχε τοῦ φύσει λάμπεσαι. Εἰ οὖν ὁ οὐρανὸς ἐπέκειτο, καὶ ἡ γῆ ἦν πλανωμένη, ὁ λάμπων ἄνωθεν, ὃ φωτίζομεν καλοῦσι, πόθεν τὸ σκότος; ἐμοὶ οὖν δοκεῖ, ὅπως ἐπεπόλαζε τὸ ὕδωρ τῇ γῇ, ἀχλὺς ἢ καὶ γλόφος ἦν τὰ ὕδατα (ὃ καὶ ἡμεῖς νῦν ὅτι τοῖς ποταμοῖς) ἡ ἀχλὺς γλόφοι ἐγλύφουσα ἐποίησε νεφέλας· αἱ δὲ νεφέλαι ὑπισχνίζουσαι σκότος ἐποίησαν. ὅτι δὲ ἐγλύφει νεφέλη σκότος, λέγει ἡ γραφή, Καὶ ὁ οὐρανὸς ζωσκότασεν τὸ νεφέλας. ἵνα δὲ μὴ ἀγνοεῖ καὶ τὴν αἱρετικὴν τὰς ἀληθείας. αἱρετικοί τινες ἐτόλμησαν εἰπεῖν, ὅτι σκότος ὁ Διάβολός ὅστιν· ἢ δὲ ἄβυσσος, ἡ δαίμονες· ὅτι δὲ εἶπεν ὁ Θεός, γλυπθήτω φῶς, τουτέστιν, ὁ υἱός ἵνα γλύπται εἶπε· καὶ οὐκ αἰσχύνονται τὸν Διάβολον προσβύτερον λέγοντες τοῦ υἱοῦ. Εἰ γὰρ δαίμων ὅστιν ἄβυσσος, ὁ δὲ Διάβολος σκότος, μὴ ταῦτα δὲ εἶπεν ὁ Θεός, γλυπθήτω δὲ φῶς, τουτέστιν, ὁ υἱός, ὃ μόνον αὐτοῦ ὅστιν ἰσότιμος, ἀλλὰ καὶ προσβύτερος. ἀλλὰ ταύτης μὲν τῆς ἀσεβείας οὐδὲ ὅλως μνημονευσαι ἔδει· ὑπὲρ δὲ τῶν μὴ ἀγνοούντων ὑμᾶς τὰ ὑπὸ τῶν αἱρέσεων λεγόμενα, προσηκόντως τοῦτο. σκότος ποιῶν ἐπὶ τότε δὲ οὐ τῶν νεφελῶν. ὅταν γὰρ ἐπὶ τὸ Αἰγύπτῳ σκότος, ἡ νυκτὸς ὅσης, ἀλλ' ἀχλύος γλυομένης. ὅταν οὖν καὶ ἐν τῷ ὄρει Σινᾶ σκότος ἐπὶ, ἡ νυκτὸς γλυομένης, ἀλλὰ νεφέλης σκιαζούσης. οὕτως ἐγλύετο δὲ ὅτι τοῦ φωτεινοῦ τοῦ Χριστοῦ σκότος, ἡ νυκτὸς ἐπελθούσης, ἀλλὰ σκιάσματος δὲ ἀντιφράξεως γλυομένης. ὅτως ἡ δεῖ ἁπλῶς ὑπολαμβάνειν τοῖς θείοις λογίοις. Καὶ πνεῦμα Θεοῦ ἐπεφέρετο ἐπάνω τοῦ ὕδατος. πνεῦμα καλεῖ τὸν ἄνεμον, ὡς λέγει ἄλλαχοῦ, Ἐν πνεύματι βιαίῳ συντρίβεις πλοῖα Θαρσεῖς, πνεῦμα καλῶν τὸν τοῦ ἀέρος χύσιν. μὴ γὰρ νομίσῃς ἄλλο εἶναι ἀέρα, καὶ ἄλλο ἄνεμον. αὐτὸς γὰρ ὁ ἀὴρ κινούμενος ποιεῖ ἄνεμον, ὡς μαρτυρεῖ τοῦτο ἡ πεῖρα. πολλάκις γοῦν ἢ ῥιπίδι, ἢ σινδόνι ἠσυχάζοντα τὸν ἀέρα κινοῦμεν, καὶ ποιοῦμεν ἀπὸ τῆς κινήσεως τοῦ ἀέρος ἄνεμον. ἵν' οὖν διαχθῇ σοι τοῦ πνεύματος, ὅτι ὁ ἄνεμος ἀέρος ὅστι κίνησις, διὰ τοῦτο εἶπεν, ἐπεφέρετο. ἴδιον γὰρ ἀνέμου τὸ ἐπιφέρεσθαι τῇ δημιουργίᾳ. Καὶ εἶπεν ὁ Θεὸς, γλυπθήτω φῶς. Διὰ τί δὲ μὴ εἶπε Μωϋσῆς, ὅτι εἶπεν ὁ Θεὸς, γλυπθήτω οὐρανὸς, γλυπθήτω θάλασσα· ἀλλ' ἐκεῖ μὲν, ἐποίησεν, ὧδε δὲ, εἶπεν; ὅπως πρὸς ἡμῖν προσηκείται ὁ λόγος τοῦ ἔργου (προσῆκον γὰρ λέγομεν, εἶπε

χ. τῶν ὑφαντῶν
ιε. πορίζω
χ. ἐξίσαλον
χ. ἀγαπητῶς
χ. ἀντίσκιον

Matth. 6. 22.
Luc. 11. 34.
Exod. 20. 11.
Gen. 1. 6.
γ. Reg. 18. 44.
Exod. 10. 22.
Deut. 5. 24.
Psal. 103. 3.

ὁ Θεὸς τὰ πάντα· ἀλλ' ἡ ἑβδόμη ἡμέρα διαφέρει τῶν ἄλλων τῶν μετ' αὐτήν. τῇ μὲν γὰρ ἑβδόμῃ ἡμέρᾳ ἐποίησεν ὁ Θεὸς, ἃ ἐποίησεν, οὐκ μὴ ὄντων· ἀπὸ δὲ τῆς δευτέρας ἡμέρας ἕως ἑβδόμης ἐποίησεν ὁ Θεὸς οὐκ μὴ ὄντων, ἀλλ' ἐξ ὧν ἐποίησε τῇ ἑβδόμῃ ἡμέρᾳ, μετέβαλεν ὡς ἠθέλησε. σὺ δὲ σκεψάμενος καὶ ἐράτησας, εἰ μὲν βούλεσθε ἀληθεύειν, συμφώνησον· εἰ δὲ οὐκ βούλεσθε ἀληθεύειν, κατηγόρει, καὶ δέχεσθαι τὴν κατηγορίαν. Φέρε γάρ μοι πολλῶν ἀπολογίαν. τῇ μὲν οὖν ἑβδόμῃ ἡμέρᾳ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὰς ὕλας τῶν κτισμάτων· ταῖς δὲ ἄλλαις ἡμέραις τὴν μόρφωσιν καὶ τὴν διακόσμησιν τῶν κτισμάτων. οἷόν τι λέγω· ἐποίησε ⟨Ϣ⟩ ὑετὸν μὲν οὐ-τα, ἢ τοῦτον, ἀλλὰ ⟨Ϣ⟩ ὑαρόν. οὗτος γὰρ τῇ δευτέρᾳ ἐγένετο. ἐποίησεν ὁ Θεὸς ⟨Ϣ⟩ ὑετὸν τὸν ὄμβρον, καθὼς Δαβὶδ λέγει, Ὁ ὑετὸς τοῦ ὑετοῦ ⟨Ϣ⟩ Κυρίου. ὑαρόν δὲ ὅτι τοῦτο. καὶ ὥσπερ ἐν οἴκῳ διῃρημένῳ μεσολαβοῦσι τοίχοι μέσοι, ἵνα ὡς ἕνα οἶκον κτίσας ὁ Θεὸς τὸν κόσμον, μέσον τοῖχον ἐπέθηκε τὸν ὑετὸν τοῦτον, καὶ ὑαρόν τὰ ὕδατα. Διὰ τοῦτο λέγει Δαβίδ· Ὁ στηρίζων ἐν ὕδασι τὰ ὑαρόν αὐτοῦ. ἐποίησεν οὖν τὸν ὑρανὸν μὴ ὄντα, τὴν γῆν μὴ οὖσαν, καὶ ἀβύσσους μὴ ὄσας, ἀέρας, πῦρ, ὕδωρ· πάντων τῶν γινομένων τὴν ὕλην τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ ἐποίησεν. ἀλλὰ πάντως ἐρεῖς· γέγραπται μὲν, ὅτι ἐποίησε τὸν ὑρανὸν καὶ τὴν γῆν, εἶδε δὲ ὕδατος καὶ πυρὸς ⟨ἢ⟩ ἀέρος ὑ γέγραπται. πρῶτον μὲν οὖν, ἀδελφοί, ἀφ' ὧν εἶπε τὸν ὑρανὸν καὶ τὴν γῆν γεγονέναι, ἐκ τῶν προειρημένων ἐμάθομεν καὶ τὰ προειρήμενα. ὡς γὰρ ὅτε εἶπεν, ὅτι Ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον, χοῦν λαβὼν ἀπὸ τῆς γῆς, οὐκ ἐνόθευσε καὶ τὸ πλάσμα, οὐκ ἐνόθευσε δὲ τὰ μέρη, ὅτε εἶπεν, ἐποίησεν ὁ Θεὸς ὀφθαλμοὺς καὶ ὦτα καὶ ῥῖνα, ὁμοῦ δὲ εἰπὼν τὸν ἄνθρωπον, ὅλα συμπεριέλαβε τὰ μέρη· οὕτω καὶ ὅτε εἶπεν, τὸν ὑρανὸν καὶ τὴν γῆν ἐποίησεν ὁ Θεὸς, συμπεριέλαβε πάντα, ⟨ἢ⟩ χωρήσαντα δὲ τὸ σκότος, ⟨ἢ⟩ τὰς ἀβύσσους γεγονυίας. Σκόπει γὰρ ἐν, φησι, ἐπάνω τῆς ἀβύσσου. ἄβυσσος δὲ καλεῖται τὸ πλῆθος τῶν ὑδάτων. ὅτι δὲ ⟨ἢ⟩ ἀβύσσοι ἐγένοντο, μάρτυρεῖ ἡ γραφὴ λέγουσα, Περὶ τὰς ἀβύσσους ποιήσας, περὶ τὴν τοῦ γῆν γενέσθαι. ὥστε καὶ ἀβύσσοι ἐγένοντο. Εἶτα ⟨ἢ⟩ ὁ ἀὴρ πότε ἐγένετο, ἄκουε. καὶ πνεῦμα Θεοῦ ἐπεφέρετο ἐπάνω τῶν ὑδάτων. πνεῦμα δὲ οὐ τὸ ἅγιον λέγει ἐνταῦθα (ἐν γὰρ τῇ κτίσει συναριθμεῖται τὸ ἅγιον) ἀλλὰ πνεῦμα καλεῖ τὴν τοῦ ἀέρος κίνησιν. καὶ ὥσπερ ἐν τῷ Ἠλίᾳ γέγραπται ⟨ἢ⟩ πρὸς Φήτην, Καὶ ὁ ὑρανὸς ⟨ἐσείσθη⟩ ἐν ἰσφέλῃ καὶ πνεύματι· ὕτω καὶ ἐνταῦθα πνεῦμα τὴν τοῦ ἀέρος λέγει Φύσιν. λοιπὸν λείπει δεῖξαι, πού τὸ πῦρ ἐγένετο. Εἶπεν ὁ Θεὸς, γενηθήτω φῶς, καὶ ἐγένετο· καὶ τοῦτο τὸ πῦρ ὄντως ἐστὶν, ἀλλὰ ⟨ἢ⟩ αἱ αὐγαὶ δυνάμεις πυρός εἰσι, καὶ συγχωρεῖς ὅτι τὸ αὐγὴ πῦρ τοῦτο τῷ πρὸ ἡμῶν. ζητεῖται δὲ, ὅτι τὸ μὲν σῶμα) ἐπὶ καὶ τοῦ ἀγγέλους ἐποίησεν ὁ Θεὸς πνεύματα, καὶ τὰς ψυχὰς ἡμῶν πνεύματα. ἀλλὰ τὰς μὲν ψυχὰς ἡμῶν οὐ σώμασιν ἐποίησε, τοὺς δὲ ἀγγέλους ἀκόλουθα σωμάτων. ὥσπερ οὖν ὅτι τὴν ψυχὴν καὶ τὸν ἀγγέλων, οὕτω καὶ ὅτι τὸ πυρὸς ὄντων ἰδεῖν. τὸ μὲν πῦρ τὸ δῶδον δῶδον ὕλης, τὸ δὲ πῦρ τὸ κατὰ μέρος ὕλης. τὸ γὰρ δῶδον πῦρ συγχωρεῖς τοῦτο ὄντων, ὥσπερ ⟨ἢ⟩ ἡ ψυχὴ ἡμῶν συγχωρεῖς ὑπάρχειν ἀγγέλων, καθ' ὃ καιρὸν πνεύματα, καὶ αὖται πνεύματα· ὡς ⟨ἢ⟩ οἱ τῆς παῖδες λέγουσιν, Εὐλογεῖτε πνεύματα καὶ ψυχαὶ δικαίων καὶ πάλιν, Ὁ ποιῶν τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ πνεύματα. ὅτι δὲ ψυχὴ δῶδον σώματος φαίνεται, ὅτι πῦρ δῶδον συστατικὸν ἢ κλήματος ἢ ἑτέρας ὕλης ὄντων ἰδεῖν. ἵνα δὲ διειχθῇ ὅτι τὸ πῦρ τοῦτο οὐκ ἔστι ἀθάνατον, ἡ κτίσις διδάσκει. πολλοὶ γὰρ πολλάκις τοῦτο τὸ πῦρ σβεννύουσι καὶ ἀπόλλυσιν. Εἰ δὲ ἐν ὑρανῷ ἀθάνατον, πῶς τὸ ἀθάνατον ἐξ αὐτοῦ ἐλαμβάνετο; ἄλλως δέ, ὅτως τὸ τοῦ ὑρανοῦ πῦρ ἔστιν αὔλων ⟨ἢ⟩ μέγα, ὡς καὶ τὸ τοῦ ὄρους Σινᾶ πῦρ φθαρτῶν, ὅπερ ἐξύλωσε κατακαυθέν, ἀλλ' ἐξ αὐτοῦ τοῦ αὐλοῦ πυρὸς ἤναψε ὁ Θεὸς εἰς ἥλιον, ⟨ἢ⟩ ὡς ἂν εἴποι τις εἰ τοῦτο μαρτὸ πῦρ πρὸ ἑκτὸν τὸ πῦρ τὸ μέγα. οὕτως οὖν λέγει καὶ Μωϋσῆς, Ἐξ ὑρανοῦ ἐποίησεν, ὁ Κύριος ἀκουστὸν φωνὴν αὐτοῦ, καὶ ἔδειξεν ὁ Θεὸς τὸ πῦρ αὐτοῦ τὸ μέγα· ἵνα δείξῃ τοῦτο μικρόν. πάντα οὖν πῦρ ὄντ, καὶ ἡ σάρξ, ⟨ἢ⟩ οἱ ἀστέρες, καὶ ὁ ἥλιος, ⟨ἢ⟩ ἡ σελήνη. [ὥστε] καὶ τὸ πῦρ

χ. ἄρτιος

χ. ῥῖνας
χ. συμπερι.
χ. σκότος
χ. ἀφαιρέσεως

χ. σώμασι

ὅπῃ γὰρ ἐν τῷ ἔθνει ἦσαν ἐκείνῳ τῷ Ἰουδαϊκῷ, καὶ οὐκ ἐν Θεοῦ γνώσει, ἀλλ' εἰδωλα προσκυνῆται, ἐν τῇ καινῇ ὅπως λέγεται· Εὐλογῆται πάντα τὰ ἔργα Κυρίου Ⓦ Κύριον. ἀλλὰ τί οὐκ εἶπον, ἄγγελοι, οὐρανοί, γῆ, πῦρ, ὕδωρ, ψύχος, καῦμα, καὶ ἕτερα τοιαῦτα, ἀλλὰ τὴν δημιουργίαν ἀριθμῆσαι τῇ μέρει; ἵνα ὅλην πλουτίσωσι τὴν κτίσιν, καὶ ὅλην καθαίρωσι τὴν δημιουργίαν, καὶ μηδένα καταλείπωσιν ἀσπούδαστον τῆς ἀσεβείας· ὥσπερ καὶ ὁ Ἰδιος Μωϋσῆς ἐκέλευσε τῶν Ἰουδαίων τὴν Αἰγυπτιακὴν ἀπαλάσαι πλάνην, μνημονεύειν δὲ οὐρανοῦ καὶ γῆς, ὡς ἐνομοθέτουν, ἵνα διέλθῃ τὰ πεποιημένα, καὶ μνημονεύσῃ τὰ πεποιηκότα. ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ Θεὸς Ⓦ οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν. ὧδέ μοι Ⓦ νοεῖν. ἐγὼ θαυμάζω, πῶς Ἰωάννης καὶ Μωϋσῆς τὸ αὐτὸ προοίμιον ἔφερον. καὶ γὰρ οὗτος λέγει, Ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν· καὶ ἐκεῖνος λέγει, ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος. ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, καὶ ὁ λόγος ἦν πρὸς Ⓦ Θεόν, καὶ Θεὸς ἦν ὁ λόγος. οὗτος ἦν ἐν ἀρχῇ· ἐν αὐτῷ ζωὴ ἦν, καὶ ἡ ζωὴ ἦν τὸ φῶς τῶν ἀνθρώπων. λέγει δὲ, ἦν, ἵνα ἐρμηνεύσῃ τὸ ὤν. ὅπου γοῦν οἶδεν ὅτι ἐκήρυξε Ⓦ ὅτι, καὶ ἦλθεν εἰς τὴν δούλην τὴν Ἰωάννου, λέγει· Ἐγένετο ἄνθρωπος. εἰ γὰρ ὅπου σωτῆρος τολμῶσι λέγειν, ὅτι καὶ ὁ σωτὴρ γενόμενος ἦν, οὐδὲν διαφέρει τῆς γῆς. πρόσεχε, παρακαλῶ, ἐὰν εἴπῃ ὁ αἱρετικός, ὅτι ὁ Χριστὸς γενόμενος ἦν, πρὶν γένηται, τί πλέον ἔχει τῆς γῆς; καὶ γὰρ ὅπου τῆς εἶπε Μωϋσῆς, Ἡ γῆ ἦν. εἰ δὲ τὸ, ἐν ἀρχῇ ἦν, εἰς ποίησιν λαμβάνουσι, καὶ δι' αὐτῆς τῆν αἴδιον φύσιν, οὐδὲν πλέον ἔχει τῆς γῆς. καὶ ὁ Θεὸς λόγος ἦν, καὶ ἡ γῆ ἦν· ἀλλ' ἐκεῖ μὲν ἐν ἀρχῇ ἦν ὁμιλῶν, ἀλλ' ἀεὶ ὤν· ἡ δὲ γῆ γενομένη ἦν. ἐγὼ γὰρ εἶπον πρότερον ὁ νομοθέτης, ἡ γῆ ἦν, ἕως ὅτου εἶπεν, ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ Θεὸς Ⓦ οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν. οἶδα μέντοι, ἀδελφοί, ὅτι τὰ λεπτὰ τῶν τοιούτων ζητήματα δυσχερῆ φαίνεται τοῖς τῶν πολλῶν διανοίαις. ἀλλὰ δεῖ τὴν ἡμέραν ἱκετείας νηφούσας μᾶλλον ταῖς ψυχαῖς παρεῖναι τῶν βαθυτέρων ἐπιμελῶς διαλέγεσθαι. ἐν ἀρχῇ ἦν, καὶ ἐν ἀρχῇ ἐποίησε. διὰ τοῦτο τὸ προοίμιον ἴσον εἶπεν, ἐν ἀρχῇ, καὶ ἐν ἀρχῇ, ἵνα διὰ τῆς ἀρχῆς μία ῥίζα τῆς εὐσεβείας, ἡ καλὸν παιδεύσασα Ⓦ νομοθέτην, καὶ τοῦτον φωτίσασα τὸν νομοθέτην. ἀδελφαὶ γὰρ αἱ δύο διαθῆκαι, ἐξ ἑνὸς πατρὸς τεθεῖσαι. διὰ τοῦτο καὶ συμφώνως Ⓦ λόγοι προφέρουσι. σχεδὸν γὰρ ἡ αὐτὴ ἠχὼ καὶ ὁμοιότης ἐστὶ παρ' ἀμφοῖν· καὶ ὥσπερ ἐν ἀδελφαῖς ἐξ ἑνὸς πατρὸς γεγονυίαις πρόσεστι τῆς ὁμοιότητος τὰ ἰδιώματα· ὅτως ὅπῃ αἱ δύο διαθῆκαι ἐξ ἑνὸς πατρὸς ἐγένοντο, πολλὴν ἔχουσι τὴν ἐμφέρειαν. ἀμέλει καὶ ἐν τῇ παλαιᾷ διαθήκῃ προφητεύεται νόμος, καὶ ἀκολουθοῦσα προφῆται, ἐν δὲ τῇ νέᾳ χάριτι προφητεύεται τὸ εὐαγγέλιον, καὶ ἀκολουθοῦσιν ἀπόστολοι. ἐκεῖ δώδεκα προφῆται, ** τῶν δώδεκα. δώδεκα, Ⓓ φασί· ἐν πατριάρχαις, Ησαΐας, Ιερεμίας, Ιεζεχιήλ, Δανιήλ. ἐν τῇ νέᾳ δώδεκα ἀπόστολοι, ἐν πατριάρχαις εὐαγγελισταί. ἐκεῖ πάλιν προφητικὴ κλῆσις Θεοῦ ἀπὸ ἀδελφῶν ἤρξατο. ἔλαβε γὰρ τὸν Μωϋσῆν καὶ τὸν Ἀαρὼν προφήτας κήρυκας· καὶ ἐν τῷ εὐαγγελίῳ προφήτην κλῆσιν ποιεῖται Πέτρου καὶ Ἀνδρέου. καὶ ἐκεῖ μὲν ἁπλῆ χάρις, ὧδε δὲ διπλασίων· ἐκεῖ γὰρ δύο ἀδελφοὶ ἐκλήθησαν, Μωϋσῆς καὶ Ἀαρών· ἐνταῦθα δὲ διπλῆν δυὰς ἀδελφῶν, Πέτρος καὶ Ἀνδρέας, Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης. ὅπῃ ἦλθεν ὁ σωτὴρ τὸν ἅγιον πνεῦμα ἀγάπην ἐντυπῶσαν ἡμῖν, καὶ ἀδελφοὺς ποιῆσαν τῇ ἀληθείᾳ καὶ ᾧ πνεύματι, ἔλαβε δεμνίον τὴν φύσιν, καὶ προσέπηξε τὰ τῆς φύσεως σαλεύοντα, καὶ ἐν ἐκείνῃ ἐποικοδομῇ τὸ δεμνίον τῆς ἐκκλησίας. προφητικὸν σπέρμα ἐν τῇ παλαιᾷ ὁ ποταμὸς εἰς αἷμα μεταβαλόμενος· προφητικὸν σπέρμα καὶ ἐν τῇ καινῇ, τὸ ὕδωρ εἰς οἶνον. ἀλλ' οὐκ ἔστι τὸ πρόσωπος καθ' ἑαυτὸ πᾶσαι εἰσαγωγὴ ἐφεξῆς τὴν ὁμοιότητα. εἰς ἃ τὰ προκείμενα ἐπανέλθωμεν. Ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ Θεὸς Ⓦ οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν. ἐν ἐξ ἡμέρας ἐποίησεν ὁ Θεὸς

ρητα. ὁ οἰκοδομῶ παλιπ ἡ ῥῆμα σαλευόμενοι μακρὸς ὑποδεληθῆς λίθος περίζωμα· ὅπου ἡ τὰ ὑπὸ τῶν πατέρων εἰρημένα μικρὰς προσθήκας διηγήματα, μείζονα τὴν οἰκοδομὴν τῆς ἐκκλησίας ἀπεργάζεται. παραιτοῦμαι γὰρ τὴν ὑμετέραν ἀγάπην ταῖς ἐνοίαις τῶν λεγομένων προσέχειν, μὴ εἰ ξέναι εἰσὶν, ἀλλ' εἰ ἀληθεῖς ὑπάρχουσιν. οὔτε γὰρ ὁ ὁ Ζωηθία πάντως ὁ ἀληθὴς, ὅτι ὁ ξένοι ψευδεῖς· ἀλλὰ πάντα χρὴ ζητεῖται· ἡ ἀλήθεια, ἡ ψευδῆ λεγόμενα. ἀξιῶ γὰρ, μήτε ὡς φίλοι τινὰ χρείσασθαι, μὲ ἐξετάσεως διηγούμενον σοὶ λόγοις, μήτε ὡς ἐχθρὸν ξενίζοντα ἐκβάλλειν τὸν λόγον· ἀλλ' ὁρᾶν πάντα χρὴ, εἰ ἀληθῆ ἐστι ἡ τοῖς λεγομένοις βεβαιεύουσα. 1 Ιο. ii

Γεν. α. α. Ἐν ἀρχῇ, φησὶν, ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν. Ἡ ἱστορία αὕτη ὅτι μὲν Μωϋσέως ἦν ὁμολογεῖται συγγράμματα, καὶ πνεύματος ἁγίου ἀποκάλυψις· ἐπεὶ ἡ δημιουργία, δῆλα μεν μὲν Θεοῦ ἐθελούσιον, προφητικὴ ἡ χάριτι Μωϋσῆ ἀποκαλυφθεῖσαι. οὐ γὰρ εἶπε ταῦτα Μωϋσῆς, ὡς ἱστοριογράφος, ἀλλ' ὡς προφήτης. Εἶπε γὰρ, ἃ μὴ εἶδε, ὡς διηγήσατο, ὧν ἦν τῆς ὄψεως ἐθέλουσα. ὥσπερ γὰρ τὰ εἶδε προφητείας εἰρηκὼς πάλαι, ὅτι προῆν μὲν εἶδος προφητείας ὃ εἶπεν, δόξειεν ἡ ὃ δι' ἔργου, τέλειον ἡ τὸ δι' ἔργου καὶ λόγου· ὕτω ὡς ἐστὶν ἃ τὰ μέρη προφητείας· προφητεία μὲν τῶν ἐσομένων, προφητεία μὲν τῶν μελλόντων, προφητεία μὲν τῶν παρελθόντων. οἷς, ὁ πρὸ ἐμοῦ προφήτης, φέρε εἰπεῖν Ησαΐας, τοῖς ὑπὸ Μωϋσέως ἐθισθεῖσιν· ἀλλ' ὅτι τὸ πνεῦμα Μωϋσέως ἐν αὐτῷ ἀποκαλύπτον αὐτῷ τὰ μελλόμενα, προφητεία ἐστί. ἔστι ἡ αὖθις προφητεία καὶ ὑπὸ τῶν πρώτων· ὡς ἐάν τις καὶ ὑπὸ τοῦ προφήτου βουληθεὶς κρύψαι τι ἐν τῇ ἀγνοίᾳ, καὶ ὁ προφήτης ἐλέγξῃ αὐτὸν, ὡς ὁ Ελισσαῖος τὸν Γιεζὶ τὰ μέλλοντα προσημαίνων, καὶ τὰ κεκρυμμένα δεικνύων. Μωϋσῆς εἶπε τὰ προγεγονότα, ἄλλοι τὰ μέλλοντα. οὕτως οὖν δεῖ προσέχειν τῇ ἱστορίᾳ ταύτῃ, οὐχ ὡς διηγήματι, ἀλλ' ὡς προφητείᾳ ἀληθεῖ οὐκ πνεύματος ἁγίου λελαλημένῃ. τίς ἡ ὁ σκοπὸς τῷ προφήτῃ; δύο προκεῖται Μωϋσεῖ ποιῆσαι, καὶ διδασκαλίαν ἐκθέσθαι, καὶ νομοθεσίαν ὑποτυπῶσαι. νομοθέτης γὰρ ὢν, ἤρξατο τῆς νομοθεσίας, ἀλλὰ τῆς δημιουργίας. Διὰ τί ἡ προῆκεν ἠθέλησε δεῖξαι τὸν Θεὸν δημιουργὸν τοῦ παντὸς καὶ διαστήσαι; ἵνα δυνηθῇ Θεὸς εἶναι ἀλλοτρίοις νομοθέταις, ἀλλὰ τοῖς ἰδίοις. Εἰ μὴ γὰρ προῆκεν ἔδειξεν αὐτὸν δημιουργὸν τοῦ κόσμου, οὐκ ἂν ἀξιόπιστος ἐδείκνυτο νομοθέτης τοῦ κόσμου. ὁ γὰρ ἀλλοτρίοις νομοθετῶν, βίας· τὸ ἡ οἰκεῖον ἰδίοις παιδεύειν, ἀκολουθίας. καὶ ὥσπερ Ιωσίας ὁ ῥηθεὶς ἐταράχθη τοῦ Χελκιοῦ τὸν νομοθεσίαν, ἕως εἶπεν αὐτῷ τὸ διαστολίας, εἰπών· Ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ λόγος, καὶ ὁ Ιωαν. α. α. λόγος ἦν πρὸς τὸν Θεὸν, καὶ Θεὸς ἦν ὁ λόγος. πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἕν, ὃ γέγονεν. ἐν αὐτῷ ζωὴ ἦν, καὶ ἡ ζωὴ ἦν τὸ φῶς τῶν ἀνθρώπων. Εἰς τὰ ἴδια ἦλθε, καὶ οἱ ἴδιοι αὐτὸν οὐ παρέλαβον. ὅτε εἶπεν αὐτοῖς ποιητὴν καὶ δημιουργὸν, τότε εἰσάγει αὐτοῖς διδάσκαλον καὶ νομοθέτην τοῦ παντός. πάλιν ἄλλος σκοπὸς Μωϋσέως. διὰ τί ὁ μακάριος Μωϋσῆς οὐρανοῦ μὲν ἐμνημόνευσε, καὶ γῆς, καὶ θαλάσσης, καὶ ὑδάτων, καὶ τῶν ἐν αὐτοῖς· ἀγγέλων ἡ, ἢ ἀρχαγγέλων, ἢ σεραφὶμ, ἢ χερουβὶμ οὐκ ἐμνημόνευσεν; ὅτι καὶ τὸν νομοθεσίαν πρὸς τοὺς τότε χρειὰν ἦρμοσεν. ἤδει γὰρ οἷς διελέγετο, τοῖς ἐξελθοῦσιν ἐξ Αἰγύπτου, τοῖς τὸν Αἰγυπτιακὸν πλοῦτον μαθοῦσιν· ἥλιον καὶ σελήνην καὶ ἄστρα, ποταμοὺς καὶ πηγὰς καὶ ὕδατα". καταλιπὼν οὖν τὸν τῶν ἀοράτων δημιουργίαν, καὶ κατὰ λόγον ὑπὸ τῶν ὁρωμένων, ἵνα πείσῃ τοὺς τότε προσκυνοῦντας μὴ νομίζειν αὐτὰ θεούς, ἀλλ' ἔργα Θεοῦ. καὶ γὰρ οὐκ ἦν ἀναγκαῖον τότε δεῖξαι ἐκείνοις τὸν ἀγγέλων καὶ ἀρχαγγέλων, ἵνα μὴ πάλιν θρέψῃ αὐτῶν τὸν νόσον. Εἰ γὰρ μὴ βλέποντες ἀγγέλους", πολλῷ μᾶλλον, εἰ ἤκουσαν ἀγγέλους ἢ ἀρχαγγέλους, ἐνόμισαν ἐκείνους θεοὺς εἶναι. ἀλλὰ μνημονεύει οὐρανοῦ καὶ γῆς, ὁρέων καὶ ὑδάτων, καὶ τῶν ἐξ αὐτῶν πάντων, ἵνα ἀπὸ τῶν ὁρωμένων ἐμπλευσῇ τὸν ἀόρατον, καὶ ἀπὸ τῶν ἔργων δείξῃ τὸν τεχνίτην. ὕτως οὖν καὶ ὁ τῆς παιδὸς τὸ Βαβυλῶνι ἐποίησαν. ὅτι

Ισ. λείπει, διεπεῖν

Ισ. λείπει, διεπεῖν

Βαρνάβαν εἰς τὸ ἔργον ὃ προσεκλήμην αὐτούς. Ταῦτα περὶ ἡμῶν ἀρκούντως εἴρηται· ὁ δὲ Θεὸς τῆς ἀρρώστου πολλάκις ἡμᾶς αὐξήσοι εἰς τὸν αὐτὸν πίστιν καὶ ἀγάπην, ὅπ αὐτῷ πρέπει πᾶσα δόξα, τιμὴ καὶ προσκύνησις, σὺν τῷ μονογενεῖ υἱῷ, καὶ τῷ παναγίῳ αὐτοῦ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεί, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΣΕΒΗΡΙΑΝΟΥ
ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΓΑΒΑΛΩΝ
ΕΙΣ ΤΗΝ ΚΟΣΜΟΠΟΙΙΑΝ

λόγοι ἕξ, Χρυσόστομῳ ἢ οὐ πολὺ μείζοσι
ὑπογραφόμενοι.

Λογ. α.

Πασα εὐσεβείας ἀπόθεσις, τῶν ψυχῶν ὄντι τῶν ἡμετέρων διάφθορος. πρὸς γοῦν τοῦτον μάλιστα τὸν τῶν ψυχῶν ἡμῶν σωτῆρα ὁρᾷ πάντα τὰ τῆς εὐσεβείας παιδεύματα. Τοῦτον γὰρ καὶ ὁ τῶν Θεοῦ προφητῶν λόγος· τοῦτον ὁ Μωϋσέως ἐπαινεῖται νόμος· τοῦτον κηρύττουσιν αἱ γραφαὶ τῶν προφητῶν γλῶσσαι· ἀπ' οὐδενὸς τούτου ἀσυγκρίτου σώματι βοηθοῦσι ἢ ἀπίσχυσι. πάντα γὰρ ἀπ' ἐκείνου, καὶ δι' ἡμᾶς· ἵνα πρὸς διάφθορον τὰ ἡμέτερα, τῆς εὐσεβείας καταξιωθῇ. πᾶσα μὲν οὖν βίβλος ἁγία ἀφορμὴν ἔχει τοῦ ἡμετέρου σωτηρίας, ὡς ἔφθην εἰπών· αὕτη δὲ ἡ τῆς δημιουργίας βίβλος, ἀρχὴ καὶ πηγὴ καὶ δυνάμεως ὅτι πάντων τῶν ὁρωμένων καὶ προφητῶν. καὶ ὥσπερ οἴκου τινὸς οἴκτιστος θεμελίου μὴ ὑποκειμένου οὕτως οὐδὲ τῆς δημιουργίας κάλλη λάμψαι, μὴ τῆς δημιουργίας τοῦ ἀρχοῦ ἀπολαβούσης. οἶδα μὲν οὖν ὅτι πολλοὶ τῶν ἁγίων πατέρων καθῆψε εἰς τὴν τῆς δημιουργίας λόγον, πολλὰ καὶ μεγάλα καὶ ἔνδοξα εἰρηκότες, ὡς ἡ τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐπιμετέσχε χάρις. καὶ πολλοῦ καὶ μεγάλου καὶ θαυμαστοῦ προφητείαν, οὐδὲν κωλύει δὲ καὶ περὶ ἡμῶν ῥηθῆναι, ὡς ἂν ἡ τοῦ ἁγίου πνεύματος χορηγήσῃ χάρις. ὥσπερ γὰρ καὶ περὶ ἡμῶν οὐκ ἐπεποίηται ἀπὸ τῶν περὶ αὐτῶν, ὅπως οὐδὲ ἡμῖν ἀπὸ τῶν περὶ τῆς ἡμετέρας γραφῆς. καὶ γὰρ καὶ κἀκείνοις καὶ ἡμῖν καὶ πᾶσι περὶ ἡμῶν μία ὅτιν ἡ χάρις ἡ χορηγοῦσα τοῦ ἁγίου πνεύματος τὴν δύναμιν. Πάντα γάρ, φησι, ἐνεργεῖ τὸ ἓν καὶ τὸ αὐτὸ πνεῦμα, διαιροῦν ἰδίᾳ ἑκάστῳ, καθὼς βούλεται. καὶ τοίνυν καὶ οὐδὲ τῶν πατέρων ἐκβάλλεται, ἀλλὰ καὶ πρὸ ἡμῶν οὗτοι ἐπαινεῖται. καὶ ἡ μεγάλα καὶ περὶ αὐτῶν, μικρὰ καὶ περὶ ἡμῶν, ἀλλὰ συνοικοδομεῖται ἐκείνοις. ὥσπερ γὰρ λίθοι μὴ κύκλου ἁρμοῦ φέ-

ἰσ. ἀπολαβόντος.

ἰσ. μέγας

α. Κορ. ιβ. ια.

ρονται

Ιωαν. ια. κγ. ὑὸς τῦ παρ ἐμὲ τιὼ πιμιὼ. λέγ γὰρ ὁ σωτὴρ· Ὁ ἐμὲ μισῶν, ϗ τὸν πατέρα μὴ μισεῖ. μὴ οὖν νομίσωσιν ⓐ αἱρετικοὶ ὅτι Θεῷ χρείζομαί τι, μέγαν ὠδὶ λέγοντες τὸν ⓦ υἱόν (οὐ γὰρ δέχεται τιὼ εἰς αὐτὸν διάφορον πιμιὼ ὁ πατὴρ, ὑεριζομένου τῦ υἱοῦ) καὶ λάβε τὸ γραμμάτων ἀπόδειξιν ἀναργῆ ἐκ τῆς παλαιᾶς γραφῆς. ⓐ φίλοι τῦ Ιωὸ ⓐ ἐλθόντες εἰς τὸν δαμωδίδην, ἐτεκάλεσεν αὐτὸν προσφιλομένω πολμησαί, ϗ ἐδικαίωσε τὸ Θεοῦ. ὁ δὲ Ιωὸ ἔλεγε τῷ Θεῷ· πῶς δύναται κριτὴν διὰ μέσον ἐμοῦ ϗ σοῦ, ϗ εἰδῶ πόσαι εἰσὶν αἱ ἁμαρτίαι μου, ὅπως οὕτω μὲ ἔκρινας; ⓐ φίλοι τῦ Ιωὸ ἐδικαίωσαν τὸν Θεὸν, ἀγνοοῦντες τὴν ὑποθέσεως, καὶ τὸν μὲν δίκαιον μᾶλλον κατέκριναν ὡς ἁμαρτήσαντα, Θεὸν δὲ ζωηγόρουν ὡς ἐπαίνου. καὶ λέγουσιν αὐτῷ, μεγάλως ἐφάλησας, ὑπερβαλλόντως ἐφάλησας σὺν τῦ ἰσθμοῦ, καὶ ὁ Θεὸς μὴ χαίρει τὸ δίκαιον; τῦ χαίρει ἁμαρτίας σου ἐπήνεγκεν. εἰ μὴ πολλαί σου ἦσαν αἱ ἁμαρτίαι, οὐκ ἂν μεμάστιξε. καὶ ἐδόκουν ζωηγορῆν Θεῷ, τὸν δὲ δίκαιον κατέκριναν. ἆρα ἐδίξατο σοῦ ὑπὲρ αὐτῦ λέγοντος ὠδὶ τὸ δίκαιον ὁ Θεός; εἰ ἐδίξατο τιὼ ὑπὲρ αὐτῦ συνηγορίαν, ἀμαρτάνουσιν τῦ δικαίου, δέχεται καὶ τιὼ εἰς ἑαυτὸν πιμιὼ, ἁμαρτάνουσιν τῦ ἐμῦ. ἄκουε τί λέγει ὁ Κύριος τοῖς φίλοις τῦ Ιωὸ· Ἵνα τί οὐκ ἐλαλήσατε ὀρθὰ κατ᾽ ἐμοῦ τὸ θεράποντός μου; εἰ κατὰ τὸν θεράποντος σοῦ ὀρθὰ μὴ λαλήσαντας ἀπεστείλω, τοὶ κατὰ τὸν μονογλῶς ἀκουσῶσιν τιὼ γλῶσσάν μου δίχα; ἄπαυτε. ἀναβαίνετος τοίνυν ἡ δίκη τοῖς βλασφημοῦσι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ἄκουε τί φησιν ὁ σωτήρ· Πᾶσα βλασφημία ἀφεθήσε) τοῖς ἀνθρώποις, ἡ δὲ εἰς τὸ ἅγιον πνεῦμα βλασφημία οὐκ ἀφεθήσε), οὔτε ἐν τῷ νῦν αἰῶνι, οὔτε ἐν τῷ μέλλοντι. ὡς χρεία συλλογισμῶν ἡμῖν τῶν ἀγνοητῶν, κλοιῶν ϗ ἁλύσεων; ὀξὺς ὁ λόγος τῦ αἱρέσεως ὑπὲρ ξυρὸν ἠκονημένον. ἀνὰ ϗ ξυρὸν, καὶ μεγάλως ἡ ἰσχυρὸς ἠκονημένον, τείχας ξυρᾶν δυνάται, οὐ ξύλα τέμνειν. ὁ δὲ τῆς ἀληθείας λόγος οὐκ ἔστι ξυρὸν, ἀλλ᾽ ἔστιν ἀξίνη. διὰ τῦτο Ιωάννης ὁ Βαπτιστὴς λέγει· Ματθ. γ. ι. Ἰδοὺ ἡ ἀξίνη πρὸς τιὼ ῥίζαν τῶν δένδρων κεῖται. οὐκ εἶπε, ξυρὸν (οὐ γὰρ ὅτι λεῖον, ϗ τοῦ λειοῦντος ἔξω τὴν λύπην τιὼ μανότητα) ἀλλ᾽ ὁ λόγος τῦ Θεοῦ ἀξίνη τέμνουσα τὰς ὑπερφυλίας τῶν αἱρέσεων, ὡς μάρτυρεῖ Ιωάννης λέγων· Ἤδη γὰρ ἡ ἀξίνη πρὸς τιὼ ῥίζαν τῶν δένδρων κεῖται. ὁ ὄχλος τῶν δύο λαλούντων αἱρέσεις πλεόντων, ξυρὸν ὄντι, ὡς λέγει ὁ Δαβὶδ τῷ Σαοὺλ, Τί ἐνεκεν χολὴ σὸν κακία, ὁ δυνατὸς, αἰόμενος; ὅλην τιὼ ἡμέραν ἀδικίαν ἐλογίσατο ἡ γλῶσσά σου, ὡσεὶ ξυρὸν ἠκονημένον ἐποίησας δόλον. ὁ πατὴρ νομοθετῆ, ὁ υἱὸς κελεύει, τὸ πνεῦμα αὐθεντῆ. ἄκουε τῦ Θεοῦ λέγοντος· Εὐαγγελιζόμενοι ἤξουσιν, ὃς Κύριος προσκέκληται. πρόσκαλῶσι, ἔκδος σε τιὼ ἀκοήν, ἵνα μάθῃς τῆς ἀληθείας τιὼ συμφωνίαν. ὁ γὰρ λογισμοῖς μαχόμενα, ἀλλὰ γραφαῖς ἀκολουθοῦμεν. βλέπε δὲ δοῦλοι εἰσὶ) τῶν γραφῶν, ὁ δὲ γραφὰς δουλαγωγῶν πρὸς τὸν ἡμετέρους λογισμὸς. συλλογισμοὶ ἡ πίστις ὁ δίκαιος, οὐχ ὡς ἀλογίστοις, ἀλλ᾽ ὡς πρώτοις λογισμοὶ ὑπερβαίνουσας. ἵνα δέ σοι δείξῃ Παῦλος, ὅτι ἡ πίστις κατὰ τῶν λογισμῶν ὁπλίζε), λέγει· Τὰ γὰρ ὅπλα ἡμῶν ὁ σαρκικὰ, ἀλλὰ δυνατὰ τῷ Θεῷ πρὸς καθαίρεσιν ὀχυρωμάτων, λογισμοὺς καθαιρούντες ϗ πᾶν ὕψωμα ἐπαιρόμενον κατὰ τῆς γνώσεως τῦ Θεοῦ. ἀλλ᾽ εἰ ϗ πολλάκις ὁ αἴρομος τῇ δίκῃ λεκιᾶν ἰκᾷ, μὴ ξενιαθῇς. λέγει γὰρ ὁ Δαβίδ· Λόγοι αἱρόμων ὑπέδυσάν μοσαι ἡμᾶς. ἀποστέλλει ὁ πατὴρ τοὺς ἀποστόλους, ἀποστέλλει καὶ ὁ υἱὸς, ἀποστέλλει ϗ τὸ ἅγιον πνεῦμα. λέγει ὁ σωτὴρ τοῖς ἀποστόλοις· Ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμᾶς εἰς ⓦ κόσμον· γίνεσθε οὖν φρόνιμοι ὡς οἱ ὄφεις, καὶ ἀκέραιοι ὡς αἱ περιστεραί. Πραξ. ιγ. δ. πάντα τὰ ἔθνη. λέγει δὲ ἐν ταῖς πράξεσι τῶν ἀποστόλων· Οἱ μὲν οὖν ἐκπεμφθέντες ὑπὸ τοῦ ἁγίου πνεύματος κατῆλθον εἰς Σελεύκειαν. καλεῖ ὁ πατὴρ ἀποστόλους, καλεῖ ὁ υἱὸς ἀποστόλους. λέγει ὁ προφήτης· Ἀπὸ γὰρ τῦ ὄρους Σιὼν ἥξει ὁ εὐαγγελιζόμενος, ϗ εὐαγγελιζόμενος ὃς ὁ Κύριος προσκέκληκεν. ἀκούω Θεοῦ ὅτι προσκαλεῖσθαι σοῦ εὐαγγελιζομένους. εἰ τοίνυν Θεοῦ τὸ προσκαλεῖσθαι, διὰ τῦτο τὸ πνεῦμα φησὶν διὰ τῶν προφητῶν εἶπε· Τάδε λέγει τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· Ἀφορίσατέ μοι ⓦ Παῦλον ϗ τὸν Βαρνάβαν

ἔταξεν, ἀλλὰ τῇ αὐτῇ λέξει, εἷς ἐστιν ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ ὁ τῆς ἐκκλησίας, εἷς ἐστὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ὁ τῆς ἐκκλησίας. νομοθετεῖ πατὴρ ὁ τῆς ἐκκλησίας· νομοθετεῖ πατήρ, ὡς βασιλεὺς τῶν αἰώνων· περὶ οὗ φησιν ὁ Δαβίδ, Τοῦ ποιῆσαι τὸ θέλημά σου, ὁ Θεός μου, ἠβουλήθην, καὶ τὸν νόμον σου ὁ μέσῳ τῆς καρδίας μου. νομοθετεῖ οἷον πατὴρ, νομοθετεῖ υἱός. ἄκουε Παύλου λέγοντος· Ἀλλήλων τὰ βάρη βαστάζετε, καὶ οὕτως ἀναπληρώσατε τὸν νόμον τοῦ Χριστοῦ. ἐδίδαξε τὸν πατέρα νομοθετοῦντα, ἐδίδαξε τὸν υἱὸν νομοθετοῦντα, ὁ αὐτὸς καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι τὸ τῆς νομοθεσίας ἀξίωμα δίδωσι, μᾶλλον δὲ οὐ δίδωσι, ἀλλ' ἀποδίδωσι, φησὶν, Ὁ γὰρ νόμος τοῦ πνεύματος τῆς ζωῆς ἠλευθέρωσέ με ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· οὐχ ὅτι τρεῖς εἰσι νομοθέται. Εἷς γὰρ νόμος, καὶ Εἷς νομοθέτης· Εἷς Θεός, κἂν ἐν τρισὶ προσώποις κηρύττηται. καὶ πῶς, φησὶ, δύναται πατὴρ λέγεσθαι Θεός, καὶ Θεὸς υἱός, καὶ πνεῦμα ἅγιον Θεός, καὶ οὐ τρεῖς θεοί; ὅσα κοινὰ τὰ τῆς Φύσεως, κοινὰ καὶ τὰ ὀνόματα τῆς ἀξιώματος. διὸ ὁ Θεὸς τὰ εἰς πλῆθος διηρημένα ἀπὸ μιᾶς Φύσεως εἰς ὀνόματα καλεῖ. καὶ ὅτε ὀργίζεται τοῖς ἀνθρώποις, τὸν πρῶτα δὲ ἄνθρωπον, τὸν τῇ ὀργῇ ὑποκείμενον, ἵνα καλῶς ἄνθρωπον· καὶ ὅτε ἀγαλλιᾶται τῷ κόσμῳ, ὡς εἰς δὲ ἄνθρωπον ἀγαλλέται). διὰ ἐπαγγελίας καθαρισμὸν ἁμαρτίας ὁ Θεός, καὶ λέγει· Οὐ μὴ καταμείνῃ τὸ πνεῦμά μου ἐν τοῖς ἀνθρώποις τούτοις. ἐξαλείφω τὸν ἄνθρωπον, ὃν ἐποίησα. κρίνειν οὐκ ἐλεύσεις, ἀλλὰ μυριάδες ἄπειροι. τῷ γὰρ ὀνόματι τῆς Φύσεως οὐδὲν παίζει ὡς ἵνα σκάλεσιν, ὡς ἵνα ἀνθρώπων πόλιν τὸν κόσμον, ἀγαθὸ τοῦ κοινοῦ τῆς οὐσίας. Τί ὅστιν ἄνθρωπος, ὅτι μιμνήσκῃ αὐτοῦ, ἢ υἱὸς ἀνθρώπου, ὅτι ἐπισκέπτῃ αὐτόν, φησὶν ὁ Δαβίδ; οὐχ ὅτι ἵνα ἐπισκέψατο. πᾶσαν γὰρ τὴν οἰκουμένην ἤγαγεν. εἰς ἓν Σωτῆρα χρήσομαι λόγῳ ἀγαθὸ Μωϋσέως εἰρηκότος, ὅτι ἐξῆλθε Φαραὼ εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ κατέσχε τῷ νόμῳ τῷ θείῳ τὴν τιμωρίαν. Φαραὼ πίπτει εἰς μυρίων ἁρμάτων ἐν τῇ θαλάσσῃ, καὶ ἦσαν πολλοὶ ἄνθρωποι βυθισθέντες μετ' ἐκείνου καὶ ἵπποι πολλοί. ὁ γὰρ Μωϋσῆς εἰδὼς ὅτι μία ὅστι πόλις ἡ Φύσις τῶν ἀνθρώπων, λέγει· Ἀσωμεν τῷ Κυρίῳ· ἐνδόξως γὰρ δεδόξασται· ἵππον καὶ ἀναβάτην ἔρριψεν εἰς θάλασσαν. τὰ πλήθη τῶν ἀνδρῶν, ἵνα ἄνθρωποι ὀνομάσῃ διὰ τὸν κοινωνοῦντα τῆς οὐσίας ὠνόμασεν. εἰ τοίνυν ἐν τοῖς ἀνθρώποις, ὅπου συγχέχυται τὰ τῆς γνώσεως, ὅπου διάφορα τὰ τῆς μορφῆς εἴδη (οὐδὲ γὰρ ἓν ὅστι, οὐδὲ γνώμη ἴση, ἀλλὰ διάφοροι γλῶσσαι, διάφοροι λόγοι) διὰ δὲ κοινὸν τῆς Φύσεως πᾶσα ἡ οἰκουμένη Εἷς ἄνθρωπος λέγεται, ὅπου ἀμέτοχος ἡ ἀξία, μία βασιλεία, μία δύναμις ἰδιάζουσα, τὸν τοιοῦτον ἕνα λέγω Θεόν. εἰ δὲ διὰ τὸ λέγειν Θεοὺς καὶ Θεοὺς καὶ Θεούς, τρεῖς λέγω θεούς, ἐὰν εἴπω Κύριον καὶ Κύριον καὶ Κύριον, τρεῖς λέγω Κυρίους; ὐδαμῶς. λέγει γὰρ ὁ ἀπόστολος καὶ πατέρα Κύριον, καὶ υἱὸν Κύριον, καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον Κύριον· ὡς καὶ ὁ Δαβίδ· Εἶπεν ὁ Κύριος τῷ Κυρίῳ μου, κάθου ἐκ δεξιῶν μου. Εἰ μὲν Κύριος Κυρίῳ· ὁ ἀπόστολος, Ὁ δὲ Κύριος τὸ πνεῦμά ὅστιν. Εἰ πάντων ὁ πατὴρ Κύριος, καὶ ὁ υἱὸς Κύριος, καὶ τὸ πνεῦμα Κύριος, πῶς σὺ, ὦ ἀπόστολε, ὁ νομοθέτης τῆς ἀληθείας, ὁ συνιστὰς τὰ θυσιαστήρια βοᾷς Ἐφεσίοις λέγων· Εἷς Κύριος, μία πίστις, ἓν βάπτισμα; Εἷς Κύριος καὶ καθαρμὸν τῶν στερεφίμ. καὶ γὰρ ἁγία ἁγιῶν, Ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος Κύριος. Εἰ δὲ φιλοτεκνοῦσιν αἱ αἱρετικοὶ, ὅτι ἄλλη κυριότης τοῦ πατρὸς, ἄλλη δὲ τοῦ υἱοῦ, θαυμάζω πῶς ἀνέχονται δύο κύριοι δουλεύειν. τοῦ γὰρ σωτῆρός ὅστι φωνὴ, Οὐδεὶς δύναται δυσὶ κυρίοις δουλεύειν. Εἰ μερίζεις τὸν ἀξιοῦντα, πῶς δουλεύσεις τῇ βασιλείᾳ; οὐ γὰρ δύναται λατρευθῆναι δυσὶν ἀξιώμασι τὸ αὐτὸ, ἐὰν μὴ ὁμοτιμία ᾖ. οὐδεὶς γὰρ προσκυνεῖ βασιλέα ἢ ἄρχοντα, ὅσον γὰρ ὁμότιμος ἡ ἀξία, ὁμότιμος καὶ ἡ προσκύνησις. τὸ τῷ ἴσῳ ἀξιώματι οὐκ ἔστι μάχη. τὸ δύσιν ἐναίρει μάχην· τὸ ἴσον βεβαιοῖ τὸν εἰρηνοῦντα. ὃ συνεχώρησέ σοι ὁ Χριστὸς μερίσαι τὸν τιμὸν. λέγει γάρ· Τοῦτό ὅστι τὸ θέλημα τοῦ πατρὸς, ἵνα πάντες τιμῶσι τὸν υἱὸν, καθὼς τιμῶσι τὸν πατέρα. ἴσμα τὸν πατέρα, ἵνα τιμήσῃς τὸν υἱὸν, μᾶλλον δὲ τίμα τὸν υἱὸν, ἵνα τιμήσῃς τὸν πατέρα. ἐδέησεν ὁ πατὴρ τοῦ υἱοῦ τὸν τιμὸν· ἐδέησεν ὁ

υἱὸς

Ψαλ. λθ. ιε. Γαλ. ε. ς. Ρωμ. η. ς. Γαλ. ε. ζ. Ψαλ. η. ε. Εξοδ. ιε. α. Ερ. δ. ι. Ησ. ς. Ματθ. ς. κδ. Ιωαν. ε. κγ.

λωστε ϗ δι' ἀρχαίων ἱστόλησιν. ὅπῳ γὰρ ποτε ὁ γίγαντες ἐθεομάχουν, ϗ πύργον ἐβούλοντο καταστιλάσαι, γλώσσας ὁ Θεὸς ἀποστέλλας, ἐμέρισε τὴν κακὴν συμφωνίαν, ἀποστέλλει ϗ νῦν ἐνεργείας γλωσσῶν, ἵνα ζωώσῃ τὴν ἀμελιθεῖσαν οἰκουμένην. ϗ ἰδοὺ τοῦτο γέγονε ξένον· γλῶσσαι τὴν οἰκουμένην ἔτεμον· γλῶσσαι τὴν οἰκουμένην ζωοποιοῦσιν. γλῶσσαι ἀφ' ὧν κήρυγμα· πυρὸς ἢ ἀφ' τί; ὅπῳ ὑλομανήσασα ἡ ἀσέβεια, ϗ πᾶντα κόσμον ζωωθῆσαι δίκην ἀκανθῶν καταίσχει, ἀποστέλλει πυρίνας γλώσσας ἀναλισκούσας τὴν ἄκανθαν τῆς ἀσεβείας. Luc. 12. μθ. αὐτὸς γάρ ἐστιν ὁ λέγων· Πῦρ ἦλθον βαλεῖν ἐπὶ τὴν γῆν· πῦρ οὐκ ἀφανιστικόν. ὃ γὰρ τοῦ Θεοῦ πῦρ οὐ καίει, ἀλλ' ἀναζῇ. ἀφ' οὗ τοῦτο τῷ Ησαΐᾳ ἀπεστάλη ἓν τῶν χερουβὶμ ἔχον ἄνθρακα πυρὸς ἀπὸ τοῦ θυσιαστηρίου, ϗ ὡς Ησ. ς. ζ. ἐπέθηκε τοῖς χείλεσιν αὐτοῦ, φησὶ πρὸς αὐτόν· Ἰδοὺ ἀφῄρηκα τὰς ἀνομίας σου, ϗ τὰς ἁμαρτίας σου. ταύτην τοίνυν τὴν ἑορτὴν τῆς ἁγίου πνεύματος ἐπιδημίας σεμνῶς ἑορτάζοντες, δοξάσωμεν ἀναπέμψωμεν τῷ πατρὶ ϗ τῷ υἱῷ ϗ τῷ ἁγίῳ πνεύματι. τίμησον τὸ πνεύματος τὴν ὑπεροχήν. τιμᾶται ἢ πνεύματος ὑπεροχὴ ὅτε συγχαίρῃ τῷ ἁμαρτωλῷ. ὅπου Ιωαν. κ. κβ. γὰρ πνεῦμα ἅγιον, ἐκεῖ ἄφεσις. φησὶ γὰρ ὁ Κύριος, Λάβετε πνεῦμα ἅγιον. ἂν τινων ἀφῆτε τὰς ἁμαρτίας, ἀφίενται αὐτοῖς. τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον κηρύττεται τὸ ἐλευθεροῦν· οἷς, ἐλευθεροῖ πατὴρ, ἐλευθεροῖ υἱός, ἐλευθεροῖ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· δοῦλος ἢ ἐλευθερίας πρόσεχε τὰ δώρηματα. ὁ γὰρ μὴ ἔχει, τὰ προσείσεται. δεῖξω τοῦτο, ἵνα μάθῃς καινὴν ἐλευθερίαν υἱοῦ καὶ πνεύματος, ὁ σωτὴρ ὡς ἑαυτῷ λέγει· Ἐὰν μὴ ὁ υἱὸς ὑμᾶς ἐλευθερώσῃ, δοῦλοί ἐστε. ἀπέδωκεν ἑαυτῷ τὴν ἐλευθερίαν. πάλιν ὁ Παῦλος λέγει· Οὗτω καταστοιχειζόμεθα, ὡς ὑπὸ Κυρίου πνεύματος (ὁ γὰρ Κύριος τὸ πνεῦμά ἐστιν) ὅπου ἢ πνεῦμα Κυρίου, ἐκεῖ ἐλευθερία. ποτὲ μὲν πνεῦμα τὸ ἅγιον λέγεται, ποτὲ ἢ πνεῦμα υἱοῦ, ποτὲ ἢ πνεῦμα παρρησίας, οὐκ εἰς συγχύσιν κηρυττόμενον, ἀλλὰ τὸ ἀδιαίρετον τῆς θείας οὐσίας ἐρμηνευόμενον. ὁ υἱὸς καλεῖ Ματθ. ι. ιθ. τὸ πνεῦμα τοῦ πατρός. Μὴ μεριμνήσητε γάρ, φησί, τί λαλήσητε· οὐ γὰρ ὑμεῖς ἐστε οἱ λαλοῦντες, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τοῦ πατρός. ὁ υἱὸς λέγει τὸ πνεῦμα τοῦ πατρός, ὁ Παῦλος λέγει τὸ Γαλ. δ. ς. πνεῦμα τοῦ υἱοῦ. λέγει γὰρ οὕτως· Ὅτι δέ ἐστε υἱοί, ἐξαπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸ πνεῦμα τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ εἰς τὰς καρδίας ὑμῶν κράζον Ἀββᾶ ὁ πατήρ. ζωοποιεῖ ὁ υἱός, ζωοποιεῖ δὲ τὸ πνεῦμα. λέγει γὰρ, ὥσπερ ὁ πατὴρ ἐγείρει τοὺς νεκροὺς ϗ ζωοποιεῖ, οὕτω ϗ ὁ υἱὸς, οὓς θέλει ζωοποιεῖ. εἶδες πατέρα ϗ υἱὸν ζωοποιοῦντας; βλέπε ἢ πάλιν ϗ τὸ ἀποστολικὸν, μᾶλλον ἢ αὐτὸν τὸν σωτῆρα δι' αὐτοῦ λέγοντα, τὸ πνεῦμά ἐστι τὸ ζωοποιοῦν, ἡ σὰρξ οὐδὲν ὠφελεῖ. ἐπὶ ἢ ζωτυμώτερον χρήσομαι τῷ λόγῳ. αἱ χειροτονίαι τῶν ἐκκλησιῶν ποτὲ μὲ ὑπογράφουσι τοῦ τοῦ Παύλου τῷ πατρὶ, ποτὲ τῷ υἱῷ, ποτὲ ἢ τῷ πνεύματι· οἷς ὅταν ὡς τὸ παῦλος λέγῃ χειροτονιοῦντες ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἀξιώματα, φησὶν· ἔθετο ὁ Θεὸς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ πρῶτον ἀποστόλους, δεύτερον προφήτας, τρίτον διδασκάλους, ϗ τὰ ἑξῆς. ἐν ταῦτα τῷ πατρὶ ὑπέγραψε χειροτονίας, ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ αὐθεντῶν ϗ καθιζῶν. ἀλλαχοῦ πάλιν ὁ αὐτὸς Παῦλος τῷ υἱῷ ὑπογράφει· λέγει γὰρ, ὁ καταβὰς αὐτός ἐστι ϗ ὁ ἀναβάς· ἵνα πληρώσῃ τὰ πάντα· ϗ αὐτὸς ἔδωκε, τοὺς μὲν ἀποστόλους, τοὺς ἢ προφήτας, τοὺς ἢ ποιμένας ϗ διδασκάλους. βλέπε τὴν αὐθεντίαν διὰ τοῦ ῥήματος. οὐκ εἶπε, ϗ αὐτὸς ἐποίησεν, ἀλλ', ἔδωκεν ἐξ ἰδίας αὐθεντίας, οὐ μεμερισμένης ϗ ἀπηλλαγμένης τῆς τοῦ παῦλος βασιλείας. ἃ γὰρ βούλεται ὁ πατὴρ, βούλεται ϗ ὁ υἱὸς, ϗ ἃ βούλεται ὁ υἱὸς, ταῦτα ζωυδοκεῖ ϗ ὁ πατήρ. ἃ τοίνυν ἐπέγραψε τῷ πατρὶ ϗ τῷ υἱῷ, ὁ αὐτὸς πάλιν τῷ ἁγίῳ πνεύματι ἐπιγράψαι χειροτονίας ἀναπέμψωμεν, μεταλαμβάνοντες τῶν Ἐφεσίων πρεσβυτέρων, ϗ λέγων αὐτοῖς Πεῖρ. κ. κθ. Παῦλος ὁ ταῦτα εἰρηκώς, ϗ ταῦτα φθέγγεται· Προσέχετε ἑαυτοῖς ϗ παντὶ τῷ ποιμνίῳ, ἐν ᾧ ὑμᾶς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἔθετο ἐπισκόπους ποιμαίνειν τὴν ἐκκλησίαν. βλέπε τῆς ῥήματος τὴν συμφωνίαν. οὐκ εἶπεν ὅτι τοῦ παῦλος τὸ, ἔθηκεν, ὅτι ἢ τοῦ πνεύματος τὸ,

ἔταξεν,

ὁ μακάριος Παῦλος· Ἡ ὑποστολὴ ἡμῶν ὑμεῖς ἐστε, ἐπλεγράφημεν οὐκ ἐν πλαξὶ λιθίναις, C. Κορ. γ. ε.
ἀλλ' ἐν πλαξὶ καρδίας σαρκίναις. ζητεῖτε γάρ, Εἰ ἀληθῶς καὶ ταύτην τὴν ἡμέραν ἐδόθη
ὁ νόμος. οὐ γὰρ ῥητῶς ἐγγέγραπται ἐν τῇ παλαιᾷ διαθήκῃ, ὅτι τῇ πεντηκοστῇ ἐδόθη νόμος·
ἀλλὰ τοῖς ἑρμηνεῦσι τὰ θεῖα γράμματα ἀνακεῖται θεσπεσίοις τῆς γνώσεως. ἴδωμεν οὖν
ἱστ. ποία ἡμῶν ποία ἡμέρα, καθ' ἣν ἐδόθη ὁ νόμος. λέγει γὰρ ὁ μακάριος Μωϋσῆς (δεῖ δὲ προσέχειν ἀκρι-
βῶς) Τῇ τρίτῃ μηνὶ ἐξελθόντων αὐτῶν ἐκ γῆς Αἰγύπτου, Εἶπε Κύριος πρὸς Μωϋσῆν, Εξοδ. ιθ. α.
καταβὰς διαμαρτύραι τῷ λαῷ, καὶ ἁγιάσουσιν ἑαυτοὺς σήμερον καὶ αὔριον, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ
ὀφθήσομαι. προσέχετε ἀκριβῶς. πρὸς τρίτῃ μηνὶ ἔξοδος Αἰγύπτου. παραρεπαμ-
δικάτη ἢ ἕως τῆς τρίτης μηνός. πρὸ τῆς παραρεπαμδικάτης ἡμέρας, μετ' ἐκείνην ἢ
τὰς ἐξ ἡμέρας πληρούσας μῆνα, τουτέστι, δεκαεπτά, καὶ τὰς τελείωσιν τῆς δευτέρου.
καὶ ἐν τῇ παραρεπαμδικάτῃ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ τῆς δευτέρας μηνὸς ἔλεγεν ὁ Θεός· Διαμάρτυραι τῷ
λαῷ σήμερον καὶ αὔριον, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ τοῦ μηνὸς ὀφθήσομαι. τελείωσιν οὖν τῆς δευ-
τέρας, δεκαεπτὰ ἢ τῆς τρίτης, καὶ πρὸς τῇ τρίτῃ. ἐμβλέπει τὴν προσταττομένην συμφω-
νίαν. ὅτε ὤφθη ὁ Θεὸς ἐν ᾗ ἡμέρᾳ Σινᾶ, ὤφθη ὡς πῦρ καιόμενον· ὅτε ἐπιφαίνει τὸ πνεῦμα τὸ
ἅγιον τοῖς ἀποστόλοις, ἐπιφαίνει ἐν εἴδει πυρός. Ἐμειδιάσασι γὰρ γλῶσσαι ὡσεὶ πυρός, καὶ Πραξ. β. γ.
ἐκάθισεν ἐφ' ἕνα ἕκαστον αὐτῶν. καὶ ὥσπερ, ἀδελφοί, ὑπεφαινομένου τοῦ Θεοῦ καὶ τὸν παλαι-
ὸν διαθήκην, πολλὰ μὲν τὰ δορυφορούμενα φόβητρα (καὶ γὰρ καὶ γνόφος, καὶ θύελλα, καὶ σάλπιγξ,
καὶ βροντὴ προεῆλθε τὸ ὄρος, ἵνα προσκυνήσῃ λαὸς εἰς φόβον τὸν νομοθετοῦντα) ἵνα τὸ καὶ τὸ
ἅγιον πνεῦμα τοὺς μέλλοντας ὑπαφοιτᾶν, ἵνα μὴ τὸ αὐθαδιάσῃ τὰς προσοίσας εἰς ῥαθυμίαν
εὐέγκλητον δεξιμένους, ἀλλὰ μάθωσι τὸ πνεῦμα τὴν ἀξίαν εὐλόγως ὑπαφοιτῶσαν, Πραξ. β. α.
ὥσπερ τὸ μὲν πῦρ γνόφος καὶ θύελλα προεῆλθεν, ὅτε καὶ ὑπὲρ τὸ πνεῦμα τοὺς ἐλθόντας. Ἐν τῷ
συμπληροῦσθαι τὴν ἡμέραν τῆς πεντηκοστῆς, ἐγένετο ἦχος, ὥσπερ φερομένης πνοῆς βιαί-
ας· ἐν τούτῳ ὤφθη τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, καὶ σωτήριον οἶκον. μειζόνων, οὐ τὴν φύσιν,
ἀλλὰ τὰς ἐνεργείας μειζόνων. οὐ γὰρ διαιρεῖται τὸ πνεῦμα, ἀλλὰ διαιρεῖ τὰ χαρίσματα, Α. Κορ. ιβ. ια.
ὡς μαρτυρεῖ Παῦλος· Ταῦτα δὲ πάντα ἐνεργεῖ τὸ ἓν καὶ τὸ αὐτὸ πνεῦμα, διαιροῦν ἰδίᾳ ἑκά-
στῳ, καθὼς βούλεται· διαιροῦν, οὐ διαιρούμενον, μειζόνων, καὶ μειζόνων, αὐθεντοῦν, οὐκ
αὐθεντίᾳ ὑποκείμενον. καὶ ἵνα ἔδωκε θεῖα πάντες αὐθεντίας Παῦλος λέγων, Ο Α. Κορ. ιβ. ε.
ὁ Θεὸς αὐτός ἐστιν ὁ ἐνεργῶν τὰ πάντα ἐν πᾶσι· τὸν αὐτὸν φωτὸν εἶπε καὶ ὅτι τῶν πνευ-
μάτων λέγων· Ταῦτα δὲ πάντα ἐνεργεῖ τὸ ἓν καὶ τὸ αὐτὸ πνεῦμα. ἀλλ' ἐκλήθη τὸ ἅγιον πνεῦμα
παράκλητον. διὰ τί. ἀλλ' ἢ διὰ τὸ παράκλητον δυνάμεθα πνεύματος, τουτέστι, παράκλησιν
ὅτι ἢ τῆς γραφῆς τὸ ἴδιωμα τοῦτο εὕρησις. παράκλησιν λέγει ὁ ἀπόστολος τὴν παράκλη-
σιν. παράκλητος ἦν, οὐχ ὡς δεύτερος Θεοῦ, ἀλλ' ὡς Θεός. καὶ γὰρ Θεοῦ ἴδιον τὸ παράκλη-
τον. λέγει γὰρ ὁ ἀπόστολος, ἵνα μὴ τὴν τῆς παράκλησης ἐπισημείαν ὑφείσης, Υπὲρ Χρι- Β Κορ. α. κ'
στοῦ πρεσβεύομεν, ὡς τοῦ Θεοῦ παρακαλοῦντος δι' ἡμῶν. καὶ ἵνα, ἀδελφοί, μὴ νομισθῇ Παῦ-
λος ξενίζειν ὅτι τῶν δογμάτων Θεοῦ εἰσάγων παράκλητα οἰκεῖα, λάβε παλαιᾶς μαρτυρίας ἀπόδειξιν. λέγει Ησαΐας ὁ προφήτης πρὸς τὴν Ἱερουσαλήμ· Παρα- Βαρ. δ. 16.
καλέσει σε ὁ ποιήσας σε. νῦν οὖν, παράκλησαι σε ὁ πατήρ, παράκλησαι ὁ υἱός. λέγει
γάρ· Πνεῦμα Κυρίου ἐπ' ἐμέ, οὗ ἕνεκεν ἔχρισέ με, εὐαγγελίσασθαι πτωχοῖς ἀπέσταλκέ με, Ησ. ξα. α.
παρακαλέσαι πρὸς τὰς συντετριμμένας. ἄλλως τε καὶ ὁ σωτὴρ βουλόμενος δεῖξαι τὸ πνεύ-
ματος τὸ ὁμότιμον δόξῃ, φησίν, Ἐπιδημῶ ἀπέρχομαι, ἄλλον παράκλητον πέμψω· ἄλλος ἢ Ιωαν. ιδ. ζ.
οὐκ ἂν εἴη, μὴ ἕτερον προστεταγμένον. ὑπεφαίνετο τοίνυν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐν εἴδει
πυρὸς γλωσσῶν. διὰ τί δῶν γλῶσσαι; διὰ τὸ τοῦ κηρύγματος χρήσιμον. ὅτε γὰρ
γλώσσης ἐδέοντο οἱ ἀπόστολοι πρὸς τὸ πληρῶσαι διὰ τοῦ κηρύγματος τὰ πέρατα τῆς οἰκου-
μένης, ὃ ἔμελλεν ἐνεργεῖν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, τοῦτο σημαίνεται διὰ τῶν δωρεῶν· ἄλ-

λως τε

ϗ Ασιδμοὶ ἐπολιόρκουν, ϵἰς στωϊδρίου ἅρπαζον, ψευδομάρτυρας ἐμαθητεύοντο, νιφάδας λίθων ἐπιτρέπιζον, ὡς λέοντες κατ' αὐτῆς τοῖς ὀδοῦσιν ἔβρυχον. ἀλλ' ὅμως ὁ γραπτὸς σοφία ϵ̓ πνεύματι ὁπλισάμενος εἶπε, τῇ μορφῇ σου ὡραϊζε καλλιγράφων, ϗ τοῖς λόγοις σου γεωμάχεις ἐκινηγέτουν. ἀλλ' ϵἶδες τῶν σῶν πολεμίων τὰ σίφη; βλέπε μοι πάλιν ϗ τοὺς ἐκ Θεοῦ συμμαχίαν. εὐρήμους ἀψίδας ἀνέπτασαν, τῷ ἀθλητῇ ὑπισχνούμενοι τῶν βραβείων τὰ ἔπαθλα· ἀγγελικῇ μορφῇ σου τὸ πρόσωπον ἐκαλλώπιζε· νιφάδας λίθων τὰς νιφάσι τὰς λόγων ἀπεκρύετο. ϗ ὦ μὴ ἴδοιμι, ὦ ἔφεσοι, ϗ ὦ τίφαροι ἐπιδίδοιεν ὦ Στεφάνῳ. βλέπε τοιγαροῦν ϵ̓ ταπεινῶν, ϗ ὄψῃ τὸν ἔμπαιον τοῦ συγγράμματος. τόπος ὑπὸ τῶν φώτων τὸν ταμεῖον Σωτῆρος, ϗ νικᾷ ὁ Στέφανος ἐκκλησίας τίφανος. πρόσωπος γὰρ τὰ τῦ θανάτου ἐπάτησε κέντρα. ἐν βασιλείοις τίφανος· ἐβαλέμβυσε γὰρ αὐτὸν ὁ βασιλεὺς ϗ πρῶτος. πρόδρομος ἀρχιερεὺς τίφανος· τὸν γὰρ τῦ ξενοδοχήσαντος παῖδα βασιλέως ἐπαίσχυνε πατέρα. ἐν φιλανθρωπίᾳ τίφανος· χαρᾷ ϗ ὀρφανῷ πλούσιος γέγονε, ϗ πιστὸς οἰκονόμος. ϗ Ἰουδαίων τίφανος· ἐσκλίθυσε γὰρ τὸν Συναγωγὸν μαχθῆσαι ϵ̓ἰδώλοις. ϗ αἱρετικῶν τίφανος· ἐμφράττει γὰρ τῶν γεωμάχων τὰ στόματα, βοᾷ, μέγας ὁ Κύριος ἡμῶν, μέγας. γλώττης γὰρ οὐχ ὑπόκειται μέτρῳ μέγας· ϗ ἀφάτοις γὰρ ὑπερβαίνει φαντασίαν. μέγας· ἴδεν γὰρ τῆς θείας φύσεως τὸ ἀνεξιχνίαστον. μέγας· οὐκ κάλπων γὰρ πατρικῶν αἰωρῶς ἀνέπτυξε. μέγας· ὡς γὰρ λόγος ἁπαξαπλῶς ἐγνωρίσθη. μέγας· ἡ γὰρ θεία ὠδὶς τὸν οὐσίαν οὐκ ἐμέρισε. μέγας· ὅτι τῦ ϗ θεοῦ γὰρ κέκτηται, οὐκ ϵἰς τὸ ὑπόστασιν ἐρρίπτασε. μέγας· οἷα γὰρ ἡ ῥίζα, τοιοῦτος ϵ̓ ὁ κλάδος. μέγας· Ο γὰρ εἰσελθὼν ὦ υἱὸς, εἰσῆλθε τὸν πατέρα. μέγας· οὐδὲν γὰρ ἄλυσον τὸ τῆ τειαδι. μέγας· δι' ὕδατος γὰρ πολλοὺς ἀνεγέννησε. μέγας· ὁρώμενος γὰρ ἐν παλαιῷ τάγ. μέγας· μαρὼν γὰρ πατέρα οὐκ ϵἶχε. μέγας οὖν ὁ Κύριος ὁ υἱὸς, καὶ τοῖς γένεσι μὴ δοκῇ· πνευματοκράτωρ ὁ υἱός. πάντα γὰρ δι' αὐτῦ ἐγένετο. βασιλεὺς ἄναρχος ὁ υἱός· ὁ γὰρ βασιλεὺς ἡμῶν προαιώνιος. ὁμούσιος τῷ πατρὶ ὁ υἱός· Ἐγὼ γὰρ ἐκ τῦ Θεοῦ
Ισαι. ν μϛ. ις ἐξῆλθον ϗ ἦκω. φῶς ἀληθινὸν ὁ υἱός· Ἐγὼ γάρ εἰμι τὸ φῶς τῦ κόσμου. Τί πολλὰ λέγω; Θεὸς ϗ πνευματοκράτωρ, ὁ ἐκ πρῴτου ϗαρκωθεὶς υἱὸς τῦ Θεοῦ, ϗ παιμαίων τοῦ ἐκκλησίαν,
Ζαχ. ιγ. ὡς μάρτυρ ὁ προφήτης λέγων· Επισκεφάσθω Κύριος ὁ Θεὸς ὁ πνευματοκράτωρ τὸ ποίμνιον αὐτῦ· ᾧ ἡ δόξα ϗ τὸ κράτος, σὺν τῷ πατρὶ ϗ τῷ ἁγίῳ πνεύματι, νῦν ϗ ἀεί, ϗ ϵἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Λογ. ρι. ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΓΙΑΝ ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΗΝ.

Ex Mr. ἐν χάλκῃ πόσῳ † χλιακόσιοι.

Ασα μὲν ἡμέρα φαιδρὰ τοῦ ἡλιακοῦ ἀκτῖνα φέρουσα, ϗ ὅλον κατεσκίασε τὴν φῶς. οὕτω γὰρ ὁ διανοητὸς καλλωπίσας τοῦ κτίσιν, πρόσωπον ϵἰς μίσον. ἔχει ὃ πλείονι ϵἰς θεοφορουμένων ἡμέρα ἑορτὴν πνευματικὴν ϵ̓ πνεύματος, λέγω ϗ χαρισμάτων Θεοῦ τιμωμένην. διπλοῦν γὰρ ὑπεδείκνυσι τοῦ θεωρήσασθαι, τό τε τῆς φύσεως ἄνθος φέρουσα, ϗ ὃ τῆς θεοσεβείας κάλλος ὑπεδιαφύουσα. τοιαύτη ϗ ἡ σήμερον ἑορτὴ, ὦ μὲν αἰσθητὸν τὸ σώματος ὀφθαλμὸν καταλάμπουσα, ὃ δὲ νοερὸν ὄμμα τῆς δικαιοσύνης ταῖς ἀκτῖσι τῦ λόγου φωτίζουσα. ἔστι γὰρ σήμερον βία τῶν τειῶν τῶν ὑπισήμων, τῶν τε τὸ τῶν νόμων κηρυττομένων, ϗ ἁγίων τῆς θεαγγελικῆς χάριτος αἰσθανομένων. τὸ ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ ϗ τοῦ παλαιοῦ ἁγίοις ἐδόθη νόμος· τὸ ταύτῃ ϗ τοῦ νέου χάριν ἐδόθη τὸ πνεύματος ἡ ὑπερφοίτησις· τὸ αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ Μωϋσῆς τὸν νόμον τὰς πλάκας ἐδέξατο· τὸ ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ ὁ χορὸς τῶν ἀποστόλων ἐδέξατο τὸ πνεύματος τοῦ καθόδου, ἀντὶ τῶν πλακῶν τῶν δοθεισῶν ἁγίᾳ Μωϋσεῖ. λέγει γὰρ τὸ τῆ πρὸς Κορινθίους ὑπερεπῇ χαράφων

ὁ μακρὸ-

σωμεν, χάριτι τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, μεθ' οὗ τῷ πατρὶ δόξα, σὺν τῷ ἁγίῳ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεί, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΓΙΟΝ ΣΤΕΦΑΝΟΝ. β.

Λογ ρη.

Ὅτι μὲν ἔξωθεν στέφανοι πλέκειν ἀνδράσι βουλόμενοι, ῥόδα καὶ κρίνα καὶ τὰ λοιπὰ τῆς γῆς ἄνθη ζητοῦσιν. ὅταν γὰρ τῶν ἀθλητῶν στεφανοπλόκων ὁ νόμος. ἡμεῖς δὲ στέφανοι καὶ πανθυάζοντες τῷ μακαρίῳ Στεφάνῳ, ἐξ αὐτοῦ Στεφάνου τὰ πνευματικὰ ἄνθη τευξόμεθα, ἵνα στέφανον χαρίτων τῇ κεφαλῇ Στεφάνου πλέξωμεν. λειμὼν γὰρ ὄντι ὁ μακάριος Στέφανος, πάσης εὐωδίας πεπληρωμένος, τῷ αἵματι τοῦ Χριστοῦ βεβρεγμένος, καὶ πνεύματι τῷ ἁγίῳ καταμυριζόμενος, καὶ εὐωδιάζων τὰ σύμπαντα. ἰδοὺ γὰρ Στεφάνου μνήμη, καὶ τὰ πάντα ἁγιασμοῦ πεπλήρωται· ὁ γὰρ ναὸς ὃ πνεύματος ἁγίου, καὶ γῆ ὃ πνεῦμα ὑποδεξαμένη, ὁ ἀὴρ ὁμοῦ καὶ τὰ πάντα τοῦ μύρου τῆς εὐωδίας πεπλήρωται. ἡμεῖς δὲ ἤλθομεν αὐτοὶ ὑπὲρ ἡμῶν προσβάλλοντα. ⓦ τῆς ἐκκλησίας κόσμον, ⓦ τῆς εὐσεβείας ἀθλητήν, ⓦ τοῦ Χριστοῦ μαθητήν, ⓦ τῶν Ἰουδαίων ἔλεγχον, ⓦ τῶν μαρτύρων ἔξαρχον, ⓦ τῶν χαρᾶν προστάτην, ⓦ τῶν πιστῶν Ἐφέσιον, ⓦ τῶν καταπονηθέντων ἀντίπαροχον, ⓦ Φοινίκης τῆς ἁγίας Χριστοῦ πόλεως, τὸν τῶν καλῶν Δαμασκηνῶν στέφανον, τὸν σύλλογον τῆς ἐκκλησίας, ὃ τῶν μαρτύρων ἀγαλλίαμα, ὃ τῆς οἰκουμένης κεφάλαιον, ὃ ἐφαίμαγμα τῆς πίστεως· ὁ φύλαξ τῶν ἡμετέρων ψυχῶν, ὁ ὑπὲρ τῶν διωκόντων εὐχόμενος, ὁ ὑπὲρ τῶν λιθαζόντων ὑπαπολογούμενος, ὁ διὰ τοῦτο ἀπολαβὼν χάριτι ὃ προσωπον δοξαζόμενος. Πάντες γάρ, φησιν, ⓐ κατοπτριζόμενοι τὸ τῷ σπουδαίῳ εἶδος ὃ προσωπον αὐτοῦ, ὡσπερ προσωπον ἀγγέλου. στεφανώσωμεν ἀθλητὴν νῦν τὸν Στέφανον, τὸν προαθλητὴν τοῦ Χριστοῦ, ὑπὲρ τοὺς τῶν λόγων δρόμους· παύσωμαι. ἰδοὺ δὲ ὧν τοῦ χοροῦ τῶν ἀποστόλων ὁ κηρύττων, ἐν τοῖς μαθηταῖς τῆς εὐσεβείας ἐγκατελέγη. ἡμερότητι ἐκόσμει πάντων αὐθεντῶν, καὶ φιλανθρωπίαν εἶχεν ἐξαίρετον, καὶ ὅσῃ ὅπου τοῖς αὐτοῦ ποσίν, ὡς τοῖς ἀποστολικοῖς εὑρίσκει, καὶ τὸν τοῦ πλησίον ἴσον μᾶλλον ἰδίου ἐνόμιζε, καὶ ὃ προσωπον πάθος ἑτέρου ὡς αὐτῷ προσὸν ἐπεκτήσατο. ἐν δὲ τοῖς προφήταις τὸν λόγον κηρύγμασι, δαψιλὴς αἰθυσσόμενος τῆς πίστεως, ἐν προσδοκήμασι ⓐ μὴ πλουτοῦντες ἀπεπήδησε τῶν χρημάτων τὸν φόρτον, ⓐ ὃ ἐνδεὴς ὃ λειπόμενος. τῆς ὅπου τοῦ κόσμου ἀφιλοκερδείας καὶ ταπεινώσεως οἰκονόμος ὑπῆρχεν ὁ Στέφανος, ἐν τοῦτο εἶχεν ἡ πενία προσφιλὲς ἐν σύμμαχον, ὁ δὲ πλοῦτος ἐμίσει. ἐπνεῦμα μὲν ἐν αὐτῷ ἡ τοῦ πνεύματος δύναμις, καὶ τὸν ἀνθρώπινον ἴδοι τις οἷος ἐν εἶχεν ἡ χάρις. αἰνῶμεν οὖν ἐν ἡμεῖς, ἀγαπητοί, σὺν τῷ προπάτορι Στεφάνῳ τὸν τοῦ στεφάνους δωρεάσαντα, τῷ ἁγίῳ καὶ ὁμοουσίῳ τριάδι· ὅπερ αὐτῷ πρέπει ἡ δόξα, νῦν καὶ ἀεί, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ex Mss. ἐν Χάλκῃ τόπῳ ϕ Χαλκιδίνος. Μιλῶς Δεκμεν. κε.

Πρβλ. ε. π.

ἰω. πάσωμεν, ἀ. παύσωμαι

ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΓΙΟΝ ΣΤΕΦΑΝΟΝ. γ.

Λογ. ρθ.

Πολλὰ καὶ θαυμαστὰ τοῦ μακαρίου Στεφάνου τὰ ἔργα, καὶ οὐδὲν θαυμαστὸν αὐτοῦ τῆς εὐσεβοῦς προθυμίας ἀπέκαμνεν. ζηλῶ μὲν γὰρ τοὺς Ἰουδαίους ἐμάχετο, καὶ ἀπιθανῶν ὃ κύριος ὁπλίζεται, ὅπλον ἔχων ἀκαταγώνιστον τῆς πεποιθήσεως τὴν πίστιν. καὶ βλέπε μοι ζωὴν τότε τῶν ἐναντίων φάλαγγας, καὶ ἐκπλάγηθι τὸ θαυμαστὸν τοῦ ἀνδρός. Ἀλεξανδρεῖς ἔπεισι, καὶ Λιβερτῖνοι ἐτόξευσι, Κίλικες

Ex Mss. ἐν Χάλκῃ τόπῳ ϕ Χαλκιδίνος. Μιλῶς Δεκμεν. κε.

κ. ἔπεισι,

ἐν τῷ σώματι βαστάζω, ὥσπερ χθραχτῆρας διασπικούς. ὑ τοίνυν λέγει ⓐ λίθοι ⓦ ἀθλητοῦ, ἀλλ' ὥσπερ τι φυτὸν ὑρασμένης ὅπου γῆς ἐρριζωμένον, ὕτω καὶ ἀκμῆς ἐφυλάττετο, διχόθεν τὰς τῶν λίθων βολὰς, καὶ μὴ καταπίπτων. τοῦτο γὰρ αὖ εἰκότως αἰνίσσεται ὁ τῶν Φιλιππησίων ἐκκλησίαν λέγων, ὅτι Δίκαιος ὡς φοῖνιξ ἀνθήσει. ἐφοινίσσετο μὲν οὖν ὁ σῶμα, καὶ ἐρρεῖτο τοῖς τῶν αἱμάτων ῥεύμασιν, ἐπάλληλα διχόθεν τῶν λίθων τὰ κύματα, πολλῷ ὄμβρῳ τὸν ἀθλητὴν τιτρώσκοντα· ἀλλ' οὐκ ἐξέκλινε τῆς πίστεως τὸν κυβερνήτην. ἐώρα γὰρ τοὺς ⓦ ὑρᾶν ἀγωνοθέτην, ⓐ τοῖς οἰκείοις ἀθλητὰς τιμῶν χάριν ἐπιτιθέντα, καὶ τοὺς ὑρῶντας αὐτὸν ἕλκοντα, ὅπου τῶν ἀγώνων ἀπόκειται τὰ ἔπαθλα, ὅπου τῶν στεφάνων ἀπάρρησις γίνεται, καὶ τὸν Παῦλον ἴσως βοᾷ· Οὕτω τρέχω, ὡς οὐκ ἀδήλως, οὕτω πυκτεύω, ὡς οὐκ ἀέρα δέρων. βάλλομαι, καὶ πτῶσιν τοῖς ῥήμασι. μιμνησθῶσιν, φησὶ, τῶν πατέρων ὑμῶν τῶν τοῦ στεφάνου καταλυσάντων. Τίνα γάρ, φησὶ, τοῦτον ἐδίωξαν ⓐ πατέρες ὑμῶν; καίτοι ἀληθοῦς γενόμενοι κληρονόμοι, τὴν ἐκείνων μανίαν ζηλώσαντες· ὡς ⓐ πατέρες ὑμῶν, καὶ ὑμεῖς· τὸ κατοικεῖν διεδέξασθε μανίαν. ταῦτα τοῦ στεφάνου τῶν ἐκκλησιῶν τὰ ῥήματα, ταῦτα τοῦ στεφανίτου καὶ τῶν ἐναντίων τὰ τοξεύματα. καὶ καθάπερ ἄλσους τις ἀνεκαίρων φλόγα, ὕτω δὴ καὶ ὁ στεφανοῦντος πλέον καθ' ἑαυτὸν τὴν ἐκείνων μανίαν ἐρίζων. ἐώρα γὰρ ⓦ πολυτύμβους, καὶ ἐπὶ ⓦ ἡρώων τύμβους, καὶ πιὰ τοὺς αὐτοῦ ἴσως ἀπεφθέγγετο τοιαῦτα· τὸ ἔξωθεν ἐνδύματος καταπεχάζεσθαι, καὶ τοῦ σώματος πίμπτειν τοὺς λίθους· ἀλλὰ λείπεται ὑμᾶς, ὡς ἔοικεν, ὅπλα μοι πληρῶσαι τὸν πόνον. καὶ γὰρ καὶ αὖθις ὁ περὶ τοῦ Παύλου σπουδὴν τὸν ἔξωθεν λύθηναι ἀπεκδύσασθαι, ἵνα γυμνὴ τῇ ψυχῇ τοὺς ἀέρινον δώσωσιν, καὶ ὃ αἰθέριον πέλαγος περαιώσαιμι, συμβασιλεύσω ⓒ διαπαντός. σοὶ μόνος ὁ πλοῦς οὐκ ἔχει ναυάγιον, αὐτὸ ἡ θαλασσοπορεία, ἀχμάσασα ζωοῦται τοῦ πλοίου· ἀκυβερνήτως μοι πλεῖ ὁ σκάφος. ἀέρινον γὰρ ἔχω ⓦ κυβερνήτην, ⓦ τοὺς νοητοὺς αὐτοῦ πηδαλίους κατευθύνοντα. φονίξατί μοι τὸ σῶμα τοῖς τραύμασι. καὶ γὰρ τὸν Ἰωσὴφ χιτῶνα ἐφοίνιξαν ⓒ αἵματι ⓐ πατέρες ὑμῶν, ὡς καὶ ὑμεῖς. πρέπον γὰρ αὐτοῖς ζωοτροφοῦς λέγεσθαι ὁ καὶ τοῦ μάρτυρος ἐνίπτασθαι. ἐκείνους ἐμιμήσασθε τοῦ τοῦ κακοῦ κληρονομίαν ὑμῖν καταλελοιπότας. ἀλλὰ κἀκεῖνοι τὸν Ἰωσὴφ ἀπέδοντο, δηνάριον τῆς ἐλπίδος, καὶ ⓐ τὸ σωματικὸν ναοὶ λιθάζοντες, τριῶν ναὸν οἰκοδομῆσαι τοῦ κρείττονος. ὁρᾷς αὐτοῦ μοι τὰ τοῦ πύλαια ἔπτυσαν. ἀπὸ γὰρ τῆς γῆς εἰς τὸ ἀέριον ἐστήρικται. ταῦτα γὰρ τρέπονται τοῦ Στεφάνου τὰ ῥήματα, τοῦ τοῦ πνεύματος τὸν ἀποστολικὸν λογάδην ὅτι τοῦ ἀγῶνος, καὶ ἐξυπέρ ⓒ δρόμου φθάσαντι τοῦ τοῦ μάρτυρείου πύλης, ⓒ ὅτι γῆς ἀγωνισαμένῳ, ⓒ τὸ ἀέριον ἀναῤῥηξάντι· ὃς φθεγξαμένου μὲν τοῦ πολεμίους εἶναι, λιθοβολεῖσθαι τῶν ὑπεφύετο, καὶ τὸ τύπτειν διασύρεσθαι, καὶ φησι τοῦ ἀγωνοθέτην· Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, δέξαι τὸ πνεῦμά μου. δίκαιος εἶ μὲν, φησὶν, ὁ ἀγών· δίκαιον τοίνυν τὸν στεφανίτην τὸ ἀέριον. ἐπόθει ὁ ἀθλητὴς τὸν ἀθλητήν. ὅτι τοῦ στεφάνου γὰρ τέχνη, καὶ τῶν τοσαῦτα ἀγώνων ἀπεύδω καμόντας τὰ ἔπαθλα. τοσαῦτα ἡμᾶς ὁ στεφανοῦντος εἰσάσαι καὶ τοῖς ῥήμασιν βύβλιμος πίστεως καὶ τοῖς παλαίσμασιν, ἵνα κορυφὴ τῶν μαρτύρων, ὁ στέφανος τῶν ἐκκλησιῶν, ὁ τὸν διασύρειν ἐπιγράμμενος φθάσας τὸν δρόμον, καὶ τῷ τὸ ἀέριον καλυφθῆναι ἐπακούσας δι' ἐκείνης τῆς θείας φωνῆς, Οπου εἰμὶ ἐγὼ, φησὶν, ἐκεῖ καὶ ὁ διάκονος ὁ ἐμός. Τὰ αἴτια γάρ, φησὶ, φρονήσατε, ὃ ὁ Χριστὸς ἐν δεξιᾷ τοῦ πατὸς καθήμενος. ἐκφύσει ἐπόθει τὸν ἀέριον τὸν βασιλικὸν, τοῦ ἐκφυῆναι τὰ βραβεῖα τῆς ἄνω κλήσεως· ἐκείνας ἐπόθει τὰ βασιλικὰς δωρεὰς τὰ τοῦ τὸ ἐπουρανίου βασιλέως διαγενομένας τοῖς οἰκείοις αὐτοῦ ἀγωνισταῖς. τίς αὖ οὖν λόγος ἀρκέσειε τὸν τοσοῦτον καὶ τηλικοῦτον ἀθλητὴν τοῦ ἀξίως ἐγκωμιάσαι ⓒ λόγῳ, τὸ διὰ τῶν ἔργων κηρυττόμενον, ⓒ καθάπερ φιλίαν αἰεξάλειπτον καταλελοιπότα τῶν οἰκείων καταρθωμάτων τὴν μνήμην; τούτου τὸ πόθου ζηλώσωμεν, καὶ τὴν ἀρετὴν μιμησώμεθα, ἵνα καὶ τῶν ἀποκειμένων στεφάνων ἀπολαύσωμεν,

Ps. 44. 16.

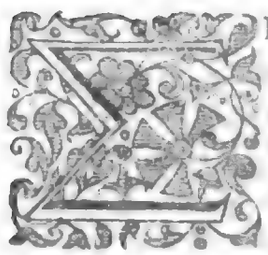
2. Cor. 6. 10.

Prov. 7. 20.

Ioan. 16. 2.

Colos. 3. 3.

ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΓΙΟΝ ΣΤΕΦΑΝΟΝ. Λογ. ρξ.

Ἐμνήσθη μὲν τῶν δοκίμως ἀθλησάντων τῶν διωνυσμένων αὐλῆς ἀγώνων ἡ μνήμη· κοσμεῖται δὲ γε αὐτὸν ἡ ἡμέτερος λόγος, καθόσον οἷόντε, διὰ τῆς εἰς αὐτὸν ὑφηρμένας διακηρύττων τὰ ἐκείνων κατορθώματα. ἄρχουσα γὰρ παίδευσις τῶν ἡμετέρων ἔφυν, τῆς ἐκείνων ἀρετῆς ἡ ἀνάμνησις. ἄρχομαι τοίνυν παινεῖν εἰς τὸν διακοσμικοὺς ἀθλητὰς ἐγκωμίων, ⳨ πρῶτον δυοῖν ἕνεκα τῆς ὑπο- σεβείας ἀφέλω, ἢ τοῦ μὴ καταρξάμενος τῶν ἀθλητικῶν γυμνασίων. ἥλειψαι αὐτὸν ἡ χάρις τῷ πνεύματος, ἐπαιδοτρίβησε δὲ τὰ παλαίσματα ὁ ἀγωνοθέτης ὁ οὐράνιος, οὐ σώματι πυκτεύοντα, οὐδὲ ταῖς χερσὶ πολεμοῦντα, ἀλλὰ τῇ γλώττῃ καὶ ἀκοαῖς καὶ τῇ ταῖς χερσὶ πολεμούσῃ. ἴδωμεν τοίνυν ⳨ ἀθλητήν, ἔπως ἐν ἅπασι μιμητὴς διεφάνη τοῦ διδασκάλου. τοῦτον γὰρ αὐτὸν εἶχεν ἀγαπητὸν, καὶ κατ' ἐκείνου θρασυνομένους. ἀλλ' ὅμως οὐκ ἐπλησεν αὐλὸς τῶν ὠμότητα τοῦ σωτῆρος πάθος, ἀλλ' ἐπὶ διψῶσιν αἵματος ⳨ πρῶτον διακονικὸν αἷμα ἐκχέαντες, καὶ φρονοῦσιν ὁμοίως καὶ τῶν δούλων ⳨ διακονικὸν ἐργασάμενοι φόνον. πρωταγωνιστῶμεν τοίνυν τῷ λόγῳ τὸν δόκιμον ἀθλητήν· ἐν γὰρ τοῖς ἔξωθεν ἀγῶσιν ὡς ἂν οἱ στεφανῖται κρίνωνται, εἰώθασι τοὺς ἀξιαγωνίστους καὶ πρωτοκρίτους εἰσάγειν εἰς τὰ παλαίσματα, ἵνα "⳨ καὶ τὸν ῥωμαῖον" ἐφάμιλλον ὁ δεξιώμενος ἀναρρηθῇ στεφανίτης. ἐνταῦθα δὴ" λέγει ὁ στέφανος πρωταγωνιστῶν, τῆς θυσιαστικῆς ὁ πύργος ὁ ἀκαταγώνιστος. ταῦτα γὰρ πρωτοστατῶν πολλοὺς εἰς αὐτὸν ἔσπασε δι' ἁμάρτιον. πᾶσα δὲ τῆς ἐλθόντος τῶν κατ' αὐτὸν ἀγωνισαμένων ἀφ' ἑαυτῶν οἰκείων πόνων, ἢ πρῶτος ἀρτάσας ἐστεφανίτας, ἐνίκησε δὲ τοῖς ἔξω τοῦ πολεμοῦντας, τῷ σώματος μόνον καταισχυνθέντες, τῇ δὲ ψυχῇ ἄτρωτον καταλιμπάνοντας. Μὴ φοβηθῆτε γάρ, φησι, ἀπὸ τῶν ἀποκτεννόντων τὸ σῶμα, τὴν δὲ ψυχὴν μὴ δυναμένων ἀποκτεῖναι. ἐκείνης τοίνυν τῆς θείας φωνῆς μεμνημένος τῆς ἀλειφούσης αὐτοὺς εἰς τὰ πτώματα, οὕτως ἀπεδύσατο πρὸς τὸν ἀγῶνας ὁ ἀθλητής, καὶ τῇ γλώσσῃ ὑπεῖχον τοῦ τὸ σῶμα τοῖς λίθοις καταπεξόντος, ἐδείκνυτο τοῖς λόγοις τῶν ἐκείνων βελῶν δυνατώτερος. καὶ τὰ μὲν σώματι ἔλεγεν τὰ ὑπὸ τῶν λίθων πταίσματα· τοῖς δέ τι ῥήμασι παρόντος ἐπέτρωσκε τοὺς βάλλοντας, καὶ διερέθιζε πρὸς τὸ καὶ αὐτὸν πόλεμον, ἵνα ζωτομωτέραν αὐτῷ τὴν ἐδιοπειάν κατασκευάσωσι τοῖς εὐφρανοῦσι διαπέμψουσαν. καί μοι λογίζου τῶν βελῶν τὸ διάφορον. ⳨ μὲν γὰρ λίθοις τὸ σῶμα κατηχοῦντο, ὁ δὲ τοῖς ῥήμασι τὸ πνεύματος ἐκ θεοῦ χορηγουμένοις ῥήμασι τὰς ἐκείνων καρδίας κατισχάζετο. Οὐδεὶς γάρ, φησι, δύναται δυσὶ κυρίοις δουλεύειν. οὐδὲν γὰρ, φησι, κοινωνία φωτὶ πρὸς σκότος, οὐδὲ συμφώνησις Χριστῷ πρὸς Βελιάρ. ἐπεὶ τοίνυν ἐκεῖνοι τῇ σοφίᾳ τοῦ πνεύματος, ὡς ἐλάλει. ὡς γλώττης σάλπιγγος μεγαλοφωνοτέρας· ὡς ψυχῆς ἀκαταπλήκτου, πλουτοῦς ἀδάμαντος τετρανότερος. δῆμοι ἐώρα Ἰουδαϊκοὶ ἐμβρισυνιζόμενοι ⳨ ἀθλητῇ, ὥσπερ τινὸς σκιᾶς ἡνώμενος, ὅτε καταφρένει τῶν πρώτων, καὶ τοῖς τῶν λίθων πιφάδας δεχόμενος τοῦ σώματος ἠγάλλετο, ὥσπερ τινὸς αὐτῷ πύργου ἐκ τῶν λίθων οἰκοδομουμένου, ὃς δι' ἑαυτοῦ φθάσας ⳨ οὐρανόν. τί τοίνυν τῆς πέτρας ἐκείνης τῆς λογικῆς ἐμοὶ καὶ δυνατώτερον; τί δ' ἀσφαλὲς τοῦ φύλου τῆς ἐκκλησίας τετρανότερον; ⳨ ἀκλινῆ διέσωσεν ἡ πίστις· καθάπερ τινὶ ἀσφαλεστάτοις ἐρείσμασιν ἐπερειδόμενος, ὅτω μεμάκηκεν ἄτρωτος, τοῖς δὲ πταίσμασι τὸ σῶμα ποικιλόμενος, τῇ δὲ καρτερίᾳ τοῦ ψυχικοῦ καλλωπιζόμενος, καὶ τῷ οἰκείῳ κάλλει πρὸς αὐτὸν ⳨ ὁρμοῦ ἀμιλλώμενος. ὥσπερ γὰρ ἐκεῖνος ἐπεκαλλύνετο τῇ τῶν ἄστρων χορείᾳ διωνυσμένος· ὅτω δὲ ὁ θαυμάσιος οὗτος ἀθλητὴς τὰ χαρίσματα ⳨ διακονικὴν ἔχων, τοῖς πταίσμασιν, ὡς ποικίλοις ἡμφιεσμένος ἐνδύμασιν, ὡραΐζετο, ἢ ἐπεγέγραπτο τὰ σήματα τοῦ Κυρίου

Ε Mss. ἐν Χάλκῃ τῇ ἐπὶ τῷ Χαλκηδόνος. Μᾶλλον Διακ. α'.

Χ. τῶν Χριστιανῶν Χ. λέγει

Πραξ. ε. ι.

ἐν αὐτῷ

λιν ἐκ τῶν νεκρῶν, ἢ καθίσω κριτὴς ζώντων καὶ νεκρῶν, ἴδωσιν ⸀ Ἰουδαῖοι τὴν κακὴν αὐτῶν ἐργασίαν καὶ πεσόντα τὰ ἔργα φαρισαϊκὰ, καὶ αὐτὸν κατάκριτον γνῶσιν. ἢ μὴ γένου ἄπιστος, ἀλλὰ πιστός. κακὸν ἡ ἀπιστία; βυθίζει ⸀ τοιοῦτο· ἡ πίστις μετεωρίζει τοῦτον εἰς οὐρανόν. ἡ ἀπιστία τυφλοῖ τὸν ψυχικὸν· ἡ πίστις φωτίζει τοὺς λογισμούς. ἡ ἀπιστία ἢ τὰ ὁρατὰ πρόρρητα· ἡ πίστις ἢ τὰ ἀόρατα καθορᾷ· ὁ ἄπιστος πάντα πάσιν ἄγνωστος. μὴ γίνου ἄπιστος, ἀλλὰ πιστός. ἀποδίωξον τὸ νέφος τῆς ἀπιστίας, καὶ θεάσῃ τὰ καθαρὰς ἀκτῖνας τῆς πίστεως. γνοὺς καὶ ἀφ' πάντων ἀπόστολος τῆς ἐμῆς θεότητος ἄξιος. γνοὺς τοιοῦτος, οἵῳ εἰ χρὴ ⸀ ἐμοὶ συντυχόντα καὶ τυχόντα τύπων, ὥσαν πεπύρωκας. ὁμοίως τοῖς ἄλλοις ἀπόστολοις ἐκάλεσα, ὁμοίως αὐτοῖς ἐπεμελήθην, ὁμοίως αὐτοῖς καθωπλίσθην· ὁμοίως αὐτοῖς ἄφθην εἶδον πλείονα, ὁμοίως αὐτοῖς ἐθαρρύνθην, ὡς φίλος, ὅλον μου τὸ μυστήριον· ὁμοίως αὐτοῖς κήρυξε τὸν ἐμὸν θάνατον. μὴ πάλιν εἴπῃς μοι· ὅσα εἶδε, ἐγὼ μὴ πάλιν ἴδω· ἐκ τῆς χειρὸς αὐτοῦ ⸀ τύπον τοῦ ἥλου, οὐ μὴ πίστεύσω. ἕως εἰμὶ μεθ' ὑμῶν, ὡς βούλει, πολυπραγμόνησον· ἕως ἔχῃς παρρησιάζου σοι τὸν θεάνθρωπον ἄμπελον, πάντας σὺν κλάδοις αὐτῆς ἢ σὺν βότρυας ἐρεύνησον. ἀνελθώμεν γὰρ εἰς οὐρανούς, ὅθεν ἦλθον ὡς γνῶ· ἀνέβημεν ὅπου εἰμί· ἀνελθώμεν τῇ ἀναστάσει, ὅταν συγκατίδω ὑμῖν τὴν θεότητα· ἀνελθώμεν μετὰ τούτου τοῦ σώματος, ὁ χωρεῖς τοῦτο ἐκδημήσας ἐκεῖθεν, καὶ μείνας ἐκεῖ· ἀνελθώμεν μετὰ τῆς ὑμετέρας φύσεως πρὸς ⸀ πατέρα οἱ ὢν ἐν τοῖς κόλποις τοῦ πατρός. ἰδοὺ γὰρ ὃ ἔργον, δι' ὃ τὴν ὁδὸν ταύτην πεποίημαι. ἀλάλητος τοίνυν ὁ Θωμᾶς τὴν διαστολὴν χαρᾶς, καὶ τῆς θείας πλευρᾶς, καὶ μετὰς γνώμης δειλίας ὁμοῦ καὶ πεισχρείας ἐκ τῆς θείας ὧν ἐπεθύμησε, πρὸς ὑμνῳδίαν εὐθέως τὴν γλῶτταν κινεῖ, βοᾷ πρὸς τὸν Κύριον· Ὁ Κύριός μου, καὶ ὁ Θεός μου· σὺ εἶ Κύριος καὶ Θεὸς, σὺ εἶ καὶ ἄνθρωπος ἐξ φιλάνθρωπος, σὺ εἶ ξένος καὶ παράδοξος τῆς φύσεως ἰδιότης. οὐ τόμους σιδήρου καὶ πάθη, ἃ χαλκεὺς πυρὶ καὶ ἔλκει, οὐκ ἐρεύνησε παραβοτόμου τινὸς τοῦ τὴν φαρμάκων ἰσχύν, οὐκ ὑπεδεδεμένους ὑπὸ δεσμοῖς ἀοράτοις καὶ κεκμηκότα ἕλκη. ἔχῃς οἰκτιρμὸν ὑπεδεδεμένους ἀοράτους, ἀοράτως πάλαι λελυμένα συσφίγγοντα· ἔχῃς λόγου σιδήρου τομώτερον· ἔχῃς ῥῆμα πυρὸς διαπύτερον· ἔχῃς νεῦμα φαρμάκου πρεσβύτερον. ὡς δημιουργὸς ἀπόνως ἀναπλάττεις τὸ ποίημα· ὡς πλάστης μεταπλάττεις ἀκαμάτως καὶ πλάσματα. σὺ λέπραν ἀπέξεσας, ὡς ἠθέλησας· σὺ χωλοὺς δρομέας ἀπέδειξας· σὺ παραλύτους βαστάζειν καὶ ἑαυτοὺς κλίνας ἐποίησας· σὺ τυφλοὺς ἐκ μητρὸς ἀπανίσταλας· τὸ ζόφον ἐκέλευσας· σὺ τὸν δαίμονας ἐκ τῶν ποιημάτων ἐξώρισας· σὺ καὶ τὸν ἐχθρὸν ἐκρατήθης βουλόμενος· σὺ θέλων καὶ τὸν Ἰουδαίων πάθος καὶ σάρκα πέποιθας δι' ἐμὲ, ὁ Κύριός μου, καὶ ὁ Θεός μου. ἐπίγνωσι τὸν ἐμὸν διασώτειν, ἐπίγνωσι τὸν ἐμὸν ἀλιέα καὶ φύλακα, ἐπίγνωσι τὸν ἐμὸν βασιλέα καὶ Κύριον, ὁ Κύριός μου, καὶ ὁ Θεός μου. πιστεύω σε, δίκαιος, τῇ οἰκονομίᾳ, πιστεύω σε τῇ συγκαταβάσει, πιστεύω σε τῇ προσλήψει τὸν ἐμῆς ἀρχῆς· πιστεύω σε τὸν προσκυνούμενον ταφεῖ, πιστεύω σε τοῖς παθήμασι τῆς σαρκὸς· πιστεύω σε ᾧ τεσσαρεσκαιδεκάτῳ θανάτῳ· πιστεύω σου τῇ ἀναστάσει· λοιπὸν οὐκ ἔτι πολυπραγμονῶ· πιστεύω, οὐκέτι λογισμῶ· πιστεύω, οὐκέτι ζητήσει τῷ· πιστεύω, οὐκέτι περιεργάζομαι· πιστεύω τοῖς ἐμοῖς ὀφθαλμοῖς, πιστεύω τῇ ἐμῇ δεξιᾷ. ἔμαθον, ἀφ' ὧν εἶδον, μὴ λογισμῶν· ἔμαθον, ἀφ' ὧν ἐψηλάφησα, προσκυνῶν, μὴ ζητήσει χρῶν· ἔστι Κύριον καὶ Θεὸν ὁμολογῶ, ⸀ διασώτειν Χριστόν· ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Αμήν.

ΕΙΣ

γὰρ. Οὐκ ἀνέμεινε τὸν προσδοκῶν τὸ μαθητὴν, οὐ προέμενος Ⓦ δισταγμὸν προσελθεῖν, καὶ δεηθῆναι καὶ τυχεῖν ὧν ἐβούλετο· οὐκ ἀπεστέρησεν αὐτὸν τοῦτο πρὸς βεβαίωσιν τῆς ἀναστάσεως, ἀλλ' αὖθις ὁ ἐρώμενος Ⓦ ἐφάνη πρὸς Ⓦ πεπονημένον ἐδίωξεν· αὖθις τῇ φωνῇ Ⓦ δακτύλοις τὸ πεπονωμένος πρὸς αὐτὸν ἐπιτάσσατο· αὖθις τῇ διασωτικῇ γλωττῇ τὸν δεξιὸν δάκτυλον εἶλκυσεν εἰπὼν πρὸς αὐτόν· φέρε τὸν δάκτυλόν σου ὧδε, καὶ ἴδε τὰς χεῖράς μου. ἤκουσα, Θωμᾶ, μὴ πίστει ὡς ἄνθρωπος, ἀλλὰ πίστει ὡς Θεός, ἀπὸ ἐλάφου σὰς ἀδελφούς· πρόβατον ὑμῖν τὴν θεότητα, κεχωρισμένος ὑμῶν τῇ ἀνθρωπότητι. θέλεις ἀπομάσσω σοι τῶν εἰρημένων προφητικῶν ῥημάτων; οὐκ ἔφασας, Ἐὰν μὴ ἴδω ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ Ⓦ τύπον τῶν ἥλων, καὶ βάλω Ⓦ δάκτυλόν μου εἰς Ⓦ τύπον τῶν ἥλων, καὶ βάλω τὴν χεῖρά μου εἰς τὴν πλευρὰν αὐτοῦ, οὐ μὴ πιστεύσω; οὐ ταῦτα τὰ ῥήματα ἀφ' ὧν σῶν ἔρρυη χειλέων; οὐ ταῦτα τὰ ῥήματα τυγχάνει τῶν σῶν λογισμῶν; ἀφ' ὧν ταῦτα πάλιν ἐλήλυθα, δι' ἅπερ ἀμφιβάλλεις. τοῦτο δεύτερον ἐπλησίασα, δι' ἅπερ ὀπτῆσαι, ἀφίγμαι. καινεῖ ἀφ' οὗ τ' ἵνα πρόβλωμαι πρός σε; ὁ ἀφ' οὗ πλημμέλημα προβάτου ἐκ τῶν ὀρέων, καὶ σοῦ ὀρέως μὴ καταλιπών. μὴ τοίνυν ἀχθοῦ μαθεῖν ἃ πάθοις, μὴ σπεύσῃς προεργάσασθαι ἅπερ ὀπίζητες· μὴ προλάμβανε Ⓦ σὸν δάκτυλον ὀπίσω ἀγαγεῖν ταύτας μου τὰς χεῖρας. δύνομαι καὶ δακτύλου προέρχου, ὡς ἐκφεύγειν τῶν ἥλων· ἁπλοῦμαι τὸ φιλάνθρωπος τοῦ προέρχου, ὡς ἀπέμφασιν τοῦ τῶν μισούντων ἐπηρεάζου. φαντάζομαι ἁπλοῦς τῶν ἐμῶν οὐκ ἠγανάκτησα, καὶ πρὸς σὲ ἐρυθριάσομαι ἀκ ἁπλοῦμαι; φέρε Ⓦ δάκτυλόν σου ὧδε, καὶ ἴδε τὰς χεῖράς μου τὰς τραυματισθείσας ὑπὲρ ὑμῶν, ἵνα μεταβάλωσιν Ⓐ μώλωπες τὴν ὑμετέρων ψυχῶν· ἴδε τὰς χεῖράς μου, καὶ λόγισαι κὰμοὶ τοῦτο, πότερον ὑγιὴς εἰμὶ ὁ σαρωθεὶς ἐκεῖ, ἢ ἄλλος τις πρὸ ὑγιοῦς· ἴδε τὰς χεῖράς μου, ἃς ἔχει ἀφῆκε τῆς Ἰουδαϊκῆς μανίας τὰ σύμβολα, ἵν', ὅταν ζωηθῶσι αἱ αἰχμητήσωσιν Ⓐ Ἰουδαῖοι κὰμὲ τὴν ἡμέραν τῆς κρίσεως, καὶ εἴπωσι πρός με, ἡμᾶς σε οὐκ ἐσαρώσαμεν, δέσποτα, ὑποδείξω τοῖς πολεμίοις τὰς χεῖρας ἐν τούτῳ τῷ σχήματι, καὶ τῇ ὄψει καταισχύνωμαι τὰ πρόσωπα τῶν Ἰουδαίων. ἴδε τὰς χεῖράς μου καὶ τὴν ἀληθῆ τῆς ἐμῆς ἀναστάσεως· μὴ νομίσῃς φαντασίαν εἶναι. κρέμασον τοὺς τὰς χεῖρας, ὡς οἱ ἐμοὶ τῆς ὑμετέρας ἀναλγησίας· κρέμασον τοὺς τὰς χεῖρας, ὡς σὲ ἰσχὺς τῆς οὐκ ἔστι μνησικακήσεως· κρέμασον τοὺς τὰς χεῖρας, ἀγκυραν τὸ σὸν τῷ ἀληθεῖ. μὴ φοβηθῇς μηδένα χαμαιπετῆ, μὴ φείξῃς μηδεμίαν ζάλην κοσμικήν, μὴ φοβηθῇς τὰ τῶν ἐναντίων ἀνέμων πνοάς, μὴ φροντίσῃς τῶν καταιγίδων καὶ τῶν ἀπειλῶν τῆς τῶν πολεμίων θαλάσσης. πλέε θαρρῶν τὸν βίου τὸ πέλαγος· πλέε κατέχων τὴν ἄγκυραν τοῦ πνεύματος· πλέε προσέχων ὡς λιμένι τῷ ὑράνῳ· πλέε φοβούμενος μόνην τῆς ἐμῆς ἀρήσεως τὸ ναυάγιον· γέλα Ⓦ θάνατον ὡς νεκρόν· παῖζε τὴν φθορὰν ὡς ἀΐδιον· ἀσπάζου τὸν δι' ἐμὲ τελευτὴν, ὡς ἀρχὴν σοὶ δευτέρας ζωῆς, καὶ φέρε τὴν χεῖρά σου, καὶ βάλε εἰς τὴν πλευράν μου. δύτησον δεξιᾶς τῆς σῆς χειρὸς τὸν τῆς ζωηφόρου μου κρουνὸν τὸ πεπονημένον πόμα, καὶ τὸ δίψος προμάθησαι τὸ σόν. φέρε τὴν χεῖρά σου, καὶ βάλε εἰς τὴν πλευράν μου. εἰσάγαγε τὴν σὴν δεξιὰν εἰς τὸ ἰατρεῖον τῆς φύσεως, καὶ ἔκβαλε τὸ φάρμακον τῆς σῆς προαιρέσεως. φέρω χειρὸς φιλοσοφίας ἀντίδοτον, ὁ δεξάμενος λόγχην πληγήν. φέρε τὴν χεῖρά σου, καὶ βάλε εἰς τὴν πλευράν μου, ἵνα ἔχῃς ὑπὲρ αὐτῆς ἀγωνίζεσθαι, ἵνα ἔχῃς λέγειν πρὸς τοὺς ἀπιστοῦντας τὴν ἀλήθειαν, ὅτι μὴ τ' αἰσθέσεσιν εἶδές με, καὶ πεπλάφησάς με ἀκριβῶς. φέρε τὴν χεῖρά σου, καὶ βάλε εἰς τ' πλευράν μου. δέδοται σοι τοῦτο ὅτε κατέλιπον, ὁ τ' ἄλλοις τὰ σώματα καὶ τὰς ψυχὰς ἰασάμενος, προσηδώς ὡς Θεός, ὅπου θελήσεις αὐτὸν ὅτως ἰδεῖν, ἵνα σὺ τ' πάθους τ' ἐμῆς σαρκὸς τοὺς τύπους ἴδῃ, τῆς σῆς ψυχῆς θεραπεύσῃς τὸ πάθος. φέρε τὸν χεῖρά σου, καὶ βάλε εἰς τὴν πλευράν μου, μὴ οὕτως, ὡς βλέπεις, ἐφύλαξα, ἵν', ὅταν προβάλωμαι πα-

χεῖρας ταῖς ὑφαιάσας τὴν ἀφθαρσίαν ἡμῖν, ἐθαυμάσθα καὶ τὴν πλευρὰν τὴν πηγὴν τῆς χαρμοσύνης βοῶσαν τὴν διαλλαγὴν τῷ πλήθους. αὐτὴν ἐθαυμάσθα τὴν πλευρὰν, ἐῶ ὑμνοῦσιν ἄγγελοι, καὶ σέβουσιν Ⓦ πίστ βύοντες, ⁊ δαίμονες φείδονται. ὑπεδεξάμθα καὶ φύσιν θείαν ἐκ τοῦ θείου σώματος αὐτοῦ, φύσιν πνευματικὴν, φύσιν πάσης χάριτος χορηγὸν· ἐχρωτοποιήθημεν ἐκ τοῦ διαφόρου διαφορίας τῆς τῶν πλημμελημάτων ἀφέσεως· ἐλπίζομθα καὶ κύριοι τῆς τῶν ἁμαρτωλῶν κρίσεως, τοιοῦτον ῥῆμα πρὸς αὐτὸν δεξάμθοι ζωοποιόν· Αν τινων ἀφῆτε τὰς ἁμαρτίας, ἀφίενται αὐτοῖς· δῶ ζώων χορηγὸν, κεχορτάσθαι. τοιούτων λόγων καταπιφήσαμθα τοῦ σωτῆρος, τοιούτων δωρεῶν ἀπολαύσαμθα (ὁ γὰρ σὰν ἡμᾶς μὴ πλουτισθῆναι πλούσιον οὐκ ἐτυχόντας διαφόρου) σὺν ᾧ μόνος πλουτῆς ἐμοὶ μὴ πρῶν. τί οὖν φησὶν αὐτοῖς ὁ Θωμᾶς; ἐωράκατε τὸν Κύριον; καθώς. οὐκοιῶν οἱ ἐθαύσαθε, μὴ ζήσεσθε· οἱ καταπίθυσατε, κηρύττοντες ἀπολείσθε. Εγὼ ᾧ ἐὰν μὴ ἴδω ἐν τῷ χερσὶν αὐτοῦ τὸν τύπον τῶν ἥλων, ⁊ βάλω τὸν δάκτυλόν μου εἰς τὸν τύπον τῶν ἥλων, ⁊ βάλω τὴν χεῖρά μου εἰς τὴν πλευρὰν αὐτοῦ, οὐ μὴ πιστεύσω. δῆλον ὑμῖν οὐκ ἀν ἐπιστεύσατε, εἰ μὴ ἑωράτων ἐθαύσαθε· ὕστερον καὶ ἐγὼ, ἐὰν μὴ ἴδω, οὐ μὴ πιστεύσω. ὀπίσθιον, ὦ Θωμᾶ, ᾧ τοιοῦτον πάθος, ἀσυνδαίμων ὀπίσθιον, ἵνα σου βλέπωντος ἐγὼ βεβαιωθῶ τὴν ψυχήν. ὀπίσθιον ζητῆ ἡ ἐπίνοια, ζητεῖτε, ⁊ εὑρήσετε. μὴ προέλθῃς ἁπλῶς ἐρεύνησον, ἐὰν μὴ εὑρήσῃς οὐ ζητεῖς θησαυρόν. ἐπίμενον χρόνον τὴν ὀργὴν τὴν δυσμενῆ γνώσεως, ἕως ἂν ἐπαισθέσθαι σοι ὁ Σωτὴρ ὁ Εἰπών· Κηρύσσετε, ⁊ ἀναστήσεται ὑμῖν. φιλῶ σου τὴν διχόνοιαν τῶν λογισμῶν, ὡς πᾶσαι ἀγένοιαν τέμνουσαν· ἀγαπῶ σου τὸ φίλτρον ἔνδον, ὡς πᾶς φιλανθρώπου ἐκκόπτοντα· ἡδέως ἀκούω σου πολλάκις λέγοντος, Ἐὰν μὴ ἴδω ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ τὸν τύπον τῶν ἥλων, οὐ μὴ πιστεύσω. σὺ γὰρ ἀπιστοῦντος, ἐγὼ πιστεύω διδάσκομαι· σὺ τῇ διχέλλῃ τῆς γλώττης ὀρύττοντος τὸν τοῦ θείου σώματος θρύφας, ἐγὼ Ⓦ καρποῦ ἀπόνως θεύζω ⁊ σωρεύω τοῖς ἐμαυτοῦ. ἐὰν μὴ ἴδω τοῖς μου τοῖς ὀφθαλμοῖς σὺν ἐν ταῖς ἀγίαις αὐτοῦ χερσὶ κλῆκας, ὃς κρατήσασαι οἱ δυσσεβεῖς, οὐδαμῶς τοῖς ὑμετέροις σωθήσομαι ῥήμασιν· ἐὰν μὴ βάλω τοῦτον μου Ⓦ δάκτυλον εἰς τὰ κοιλώματα τῶν ἥλων, οὐκ ἀν ὃ ὑμέτερον διαγγέλιον πιστεύσωμαι· ἐὰν μὴ κρατήσω ταύτῃ μου τῇ χειρὶ τὴν πλευρὰν ἐκείνου, τὸν ἀνύποπτον μάρτυρα τῆς ἀναστάσεως, οὐκ ἀν τῷ ὑμετέρῳ πιστεύσιμι δόγματι· ἅπας γὰρ λόγος κεκτημένος τὸν ἀπὸ πόνων πρόσχημάτων σεμνοπρεπῆ, ἰσχυρὸς ἐν ἀρχῇ ⁊ βέβαιος· πᾶσα ᾗ φωνὴ τῆς ἀπὸ τῶν ἔργων μαρτυρίας ἐστερημένη, ἔστι ἀξίπιστος, ἐκ τῶν χλεύων εἰς Ⓦ αἵρεσιν χωροῦσα. μέλλω κηρύττειν τοῖς ἀνθρώποις τὰ διδασκάλια τὰ θαύματα. πῶς οὖν ἂ μὴ πρόσεσθον τοῖς ὀφθαλμοῖς, ταῦτα τοῖς λόγοις δέξεσθε; πῶς πείσω σὸν ἀπίστους πιστεύσαι, οἷς οὔτε αὐτὸς πέπωκα πρόσθησα; Εἶπω τοῖς Ιουδαίοις ⁊ τοῖς Ελλησιν, ὅτι σταυρωθέντα ἐμὸν Ⓦ ἐμὸν δεσπότην τεθέαμαι, φάσκοντα ᾗ οὐκ εἶδον, ἀλλ' ἤκουσα; καὶ τίς οὐ γελάσει μου τὸ φωνίον; τίς οὐ χλευάσει τὸ κήρυγμα; ἕτερον γάρ ἐστι ἀκοὴ, ⁊ ἕτερον ὄψις· ⁊ ἕτερον ἐστὶ λόγων ἀπάτηλα, ⁊ ἄλλο πρόσχημάτων θεᾶ ⁊ πίστις. ὅτως ἀμφίβολον κεκτημένου τὸν γνῶσιν τὸ Θωμᾶ, ὃν ἡμέρας ὀκτὼ πάλιν ὁ δεσπότης πρὸς σὸν ἑαυτοῦ μαθητὰς ζωηθεισμένους ὁμοῦ προσῆλθετο. ἀφῆκε Ⓦ Θωμᾶν ἐν ταῖς μέσαις ἡμέραις κατηχηθῆναι πρὸς τῶν ἐπὶ τῶν ἑταίρων αὐτοῦ, ζωεχώρησεν αὐτὸν ἐκκαλῦσαι ὃ δίψα τῆς θέας αὐτοῦ· ⁊ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ σφοδρῶς διαφλεχθείσης τῷ πάθῳ τῆς ὄψεως, τότε λοιπὸν εὐκαίρως ὁ πεδούμενος Ⓦ πεδοιῶν κατέλυσεν. ὁμοίως ᾗ, καθάπερ τὸ κρὶν, τῶν θυρῶν κεκλεισμένων, τοῦτο πεποίηκε, ⁊ πάλιν, καθάπερ ⁊ πρότερον, Εἶπεν αὐτοῖς, Εἰρήνη ὑμῖν, ἵνα ⁊ τὸ σῶμα τὸ ⁊ τὸ θαύματος ἢ ζωτότης, ⁊ τῶν ἀποστόλων τὴν ἐπαγγελίαν βεβαιώσῃ, ⁊ πρόσχῃ τῆς δυτέρας αὐτοῦ ἐπιφανείας τὸ ἀκριβές. Εἶτα λέγει τῷ Θωμᾶ· Φέρε Ⓦ δάκτυλόν σου ὧδε, ⁊ ἴδε τὰς χεῖράς μου. ὦ φιλανθρωπίας ἀπερίτου ὕψος, ὦ συγκαταβάσεως ἀμετρήτου πέλα-

Ιωαν. κ. κγ.

Ιωαν. κ. κε.

Ματθ. ζ. ζ.

Ιωαν. κ. κτ.

ἀκοὴ τῇ γνώμῃ, ἀλλὰ τῇ φωνῇ. οἶδα τὴν αὐτοῦ τὴν ἀδελφίαν. Εἶτα σκῆψιν σεμνύνεται, ὅτι σοὶ ποτὲ ἡ ἀλήθεια ἐλάλησε, οὐδὲ Φ τοῖς ἄλλοις ἀπαγγέλλουσι πιστεύει τὴν ἀλήθειαν. Ἀδικοῦμαι, Ἰησοῦ, ἐὰν μὴ ἀπαγγείλῃς ἡμῖν· ἀδικῇ δὲ τὸν φίλον· κακῶς ποιῇς κρύπτων τὸ μυστήριον. Εἰ ὀπτάνομαι ὅτι, πῶς ζητῶ τὰ τοῦ ὀπτανομένου; ἀδικῇ, Ἰησοῦ, ἐὰν μὴ ἀπαγγείλῃς ἡμῖν. καὶ καλὰ καταφρονῇ τῆς ἀρετῆς, ἢ ἀγνοίᾳ αὐτοῦ. ἢ ὡς δαιμονιῶντος καταψηφίσαιτο, ἢ ὡς ἀληθεύοντος δι' λέξεως ἐβασάνισεν. τί ἀπέβαλέ σοι, λέγε. ἔλαβέ μου ἰδίᾳ. βλέπει ἐμοῦ τῆς ἀληθείας, πῶς ἡ γλαφυρθεῖσα προσοικειώθη δόξα, πῶς ὁ προφήτης ὁ ὀπτάνομαι, δι' ἡμῶν ἐμφερέστερος ἐγένετο. Λέγε, ἔλαβέ με ἰδίᾳ, ἢ ἐπίχεέ μοι τὸ κέρας τῆς ἐλαίου· ἢ ἐπῆρας φωνῇ Φ ἄρχοντες λέγητε, ζήτω ὁ βασιλεύς. ὁρᾷς πῶς κἀκεῖ τὸ αὐτὸ ἐγέλασεν τὴν προφητείαν ἢ ἐθαύμασεν, ἢ κατεψηφίσατο ἢ ὀπτάνομαι; δαιμονιῶντα ἔλεγες, ἢ Φ διὰ τῆς δαιμονιώντος χλευασθέντα βασιλέα καλῇς; ὕστερον οὐ δεῖ ξενίζεσθαι οὐδὲ ἡμᾶς, οὐδὲ τοὺς ἡμῶν πατέρας, οὐδὲ τοὺς μὲθ' ἡμᾶς, ἐὰν πρὸς αἱρετικῆς γλώσσης ἀκούσωμέν τι τῶν εἰς ὕβριν στρεφομένων. ἡμεῖς γὰρ ἡμᾶς διὰ Χριστοῦ δοξάζεσθαι, ἵνα οἱ Χριστῷ δοξαζώμεθα· ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΚΑΙΝΗΝ ΚΥΡΙΑΚΗΝ, ΚΑΙ ΕΙΣ ΤΟΝ ἈΠΌΣΤΟΛΟΝ ΘΩΜΑΝ. Λογ. ρϛ.

ΗΚω τὸ ἀδελφοῦ ὄφλημα καταδυῆναι ἐπειγόμενος. εἰ γὰρ καὶ πίστις εἰμί, ἀλλὰ πρὸς τὴν εὐγνωμοσύνην ὑμῶν ἐκδιάζομαι. ὑπὲρ ἐμοῦ ὑπόδικον] Ὑπὲρ Θωμᾶ τοῦ ἀπίστου· ἢ δὲ πρέπει ἑαυτὸν ἀποδώσων ὑμῖν. προθυμοῦμαι γὰρ καὶ πρὸς ὀφειλὰς προῆκον ἀποτίνειν, ἵνα μὴ τοῖς ὀπισωκαλουμένοις τόκοις καταβρυθῶ. συμπροέξατε οὖν μοι πρὸς τὴν τοῦ χρέους καταβολήν, ἢ καθικετεύσατε τὸν Θωμᾶν, ἵνα τὴν αἰτίαν αὐτοῦ δόξῃ τὴν ἀφανοῦς τῆς τοῦ διαύστου πλουσίας τοῖς ἐμοῖς χείλεσιν βιβλοῖς, ἐνδυρώσῃ μου τὴν γλῶτταν πρὸς τὴν ἀξίωσιν τῶν πολυμυθουμένων ὑμῖν. ἐγὼ δὲ τοῖς πρεσβείαις τοῦ ἀποστόλου καὶ μάρτυρος Θωμᾶ θαῤῥῶ, κηρύττω τὴν προτέραν ἀμφιβολίαν αὐτοῦ, ἢ τὴν δευτέραν ὁμολογίαν, τῆς ἐκκλησίας ἡμῶν κρηπῖδα τυγχανούσας, καὶ θεμέλιον. Εἰσελθόντος τοῦ σωτῆρος πρὸς τοὺς ἑαυτοῦ μαθητὰς κεκλεισμένων τῶν θυρῶν, ἢ πάλιν ἐξελθόντος ὥσπερ εἰσῆλθεν, ὁ Θωμᾶς ἀπελιμπάνετο μόνος. Ἰωαν. κ. κδ. ἐκείνων δὲ ἢ τοῦ θείας οἰκειώσεως ἕρχει, ὥστε Φ χωρισμὸν τοῦ μαθητοῦ πρόσχημα γίνεσθαι πλείονος ἀσφαλείας ἢ βεβαιότητος. Εἰ γὰρ πρῶτον ὁ Θωμᾶς, οὐκ ἂν πάντως ἀμφέβαλεν· εἰ δὲ μὴ ἀμφέβαλλεν, οὐκ ἂν ἐπείργως ἐζήτησεν· εἰ δὲ μὴ ἐζήτησεν, οὐκ ἂν ἐψηλάφησεν· εἰ δὲ μὴ ἐψηλάφησεν, οὐκ ἂν Κύριον καὶ Θεὸν ἀνηγόρευσεν· εἰ δὲ μὴ Κύριον καὶ Θεὸν Φ Χριστὸν ἀπεκάλεσεν, οὐκ ἂν ἡμᾶς οὕτως αὖθις ἀνυμνῳδὸν ἐδιδάξαμεν. ὥστε καὶ μὴ πρῶτον ὁ Θωμᾶς ἡμᾶς τοῦ ἀληθοῦς ἐποδήσῃ, καὶ τοῦ μεταγενέστερος ὕστερον βεβαιοτέρους τὴν πίστιν ἐποίησεν. Ἔλεγε τοίνυν Φ μαθηταῖς τῷ Θωμᾷ πλειόνων ἐστὶ πλῆθος· Ἑωράκαμεν Φ Κύριον, ἑωράκαμεν Φ Εἰπόντα. Ἐγὼ εἰμὶ ὁ φῶς τοῦ κόσμου· ἑωράκαμεν Φ Εἰπόντα, Ἐγώ εἰμι ἡ ἀνάστασις, καὶ ἡ ζωή, καὶ ἡ ἀλήθεια· καὶ τῶν λόγων τὴν ἀλήθειαν βεβαιοῦμεν τοῖς πράγμασι λάμπουσαν. ἑωράκαμεν Φ Εἰπόντα, Μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐγείρομαι· ἐκ τοῦ ἀνάστασιν Εἰπόντος Φ ἀναστάντα προσοικειώσαμεν. ἠκούσαμεν αὐτοῦ πρὸς ἡμᾶς Εἰπόντος, Εἰρήνην ὑμῖν, καὶ τὸν ζάλην τῆς λύπης πρὸς γαλήνην θυμοσύνην ἐτράψαμεν. ἐθεασάμεθα καὶ χεῖρας αὐτοῦ καὶ προσβολὰς καὶ τοὺς ἥλους ἀκμάς, ἐθεασάμεθα καὶ χεῖρας καὶ καταβολὰς τῆς λύσεως τῶν θρομάχων κτυπῶν, ἐθεασάμεθα καὶ

χεῖρας

Ε Μς. ἐν Χάλκη τῷ φ & Χηλκεδόνος. Μιλῶς Οκτ. ε.

ἰσ. τῷ Θωμᾷ

ἰσ. ἰδόντες

λογισμοὶ ζυγὸν ἐ ἑαυτῷ· ζυγοστάτ ἑ ῥήματα τ ̃ Θ ̃ τ ̃ρος· νόει ποῖα ἐ ̃στι ἐ ̃ρκος, ποῖα ἐ ̃ρκος θεότητος· νόει τὰ ἐ ̃ρκος τ ̃ης ἀξίας, νόει ἐ ̃ρκος τ ̃ης οἰκονομίας· ἵνα μὴ λεχθῇ
Ωσ. ιζ. καὶ ἐ ̃ρκος σοῦ ἐ ̃ρκος ἐ ̃ρκος τ ̃ῷ Θεοφίλῳ ἐ ̃ρκος τ ̃ὸ Χαμαὶ λεγόμενα· Χαιρέ, ἐ ̃ρκος αὐτ ̃ὸ ζυγὸς ἀδικίας, ὑπάπτης καταδικαστεύειν. ὁ Δανίδ, Πλὴν μάταιος ἐ ̃ρκος ὁ υἱὸς τ ̃ῶν ἀνθρώπων, τ ̃ῶν ἀρθρικ ̃ῶν, ἐν ζυγῷ τ ̃ὸ ἀδικῆσαι. κατέχεις ζυγὸν, ὁ φθείρεις τὸ δίκαιον; βλέπε τὸν ζυγὸν τ ̃ὸ σωτ ̃ῆρος. Ἐγὼ καὶ ὁ πατὴρ ἓν ἐσμεν. ποῦ ὃ ἀΐουσι; βλέπε ἐ ̃ρκος πλάσεως τ ̃ὸ θείου λόγου. Ὁ ἰσχυρὸς ἐμὲ ἐ ̃ρκος τ ̃ὸ πατέρα μου. ποῦ ὃ καταγνῶ, ποῦ ὃ φύγω; βλέπε ἐ ̃ρκος πατέρα ἐλευθεροῦντα, ἐ ̃ρκος υἱὸν ἐλευθεροῦντα, ὡς αὐτὸς λέγει· Ἐὰν μὴ ὁ υἱὸς ὑμᾶς ἐλευθερώσῃ, ὄντως ἔσεσθε. ἐ ̃ρκος Παύλου λέγοντος· Ὁ νόμος τ ̃οῦ πνεύματος τ ̃ῆς ζωῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἠλευθέρωσέ με. Εἰ πατὴρ ἐλευθερεῖ, εἰ υἱὸς ἐλευθερεῖ, εἰ ὃ πνεῦμα ἐλευθερεῖ, πῶς ὃ δοῦλος; ἀλλ ̓ ἠβούλοντο ἡμᾶς πορίζας ζυγοὺς ἀδίκους καὶ ζυγοὺς αἱρέσεως ἀποφυγόντας, ἔχειν τὴν πίστιν ἀκλινῆ. μὴ ἀγροικότερον ἢ αἱρετικοὶ ἐ ̃ρκος λεγόμενα. πολλῶν γὰρ ἤκουσα λεγόντων, ὅτι Διὰ τί μὴ ἐ ̃ρκος ἤλθεν ἡμῖν διαλέγεσθαι; Διὰ τί μὴ ἐ ̃ρκος θέλει, καὶ κοσμικότερος; οὐ τοῦτο ὑ ̃πο θουλοῦντες λέγουσιν, ἀλλ ̓ ἐ ̃ρκος ἔλεγχον φεύγοντες. ἀληθῶς διέρθωσε θέλεις; ἄκουσας πολλάκις τ ̃ῆς μεγάλης διδασκαλίας· ἤκουσας ἐ ̃ρκος ἤθους· διόρθωσαί σου ὃ ἦθος· ἤκουσας ἐ ̃ρκος ζῆλον· ἐρρύθμισαί σου ἐ ̃ρκος θέλει. Ἀλλὰ ὃ εἰρηνεύουσι τὸ Κυρίου· Ἦλθεν Ἰωάννης μήτε ἐσθίων, μήτε πίνων, λέγουσι, δαιμόνιον ἔχει· ἦλθεν ὁ υἱὸς τ ̃οῦ ἀνθρώπου ἐσθίων καὶ πίνων, λέγουσι, ἄνθρωπος φάγος καὶ οἰνοπότης. Οὐδὲν ἀρέσκει τ ̃ῇ κακίᾳ. ἐὰν εἴπῃς ἐ ̃ρκος ἦλθες, λέγει, ἐγὼ ἐ ̃ρκος πίστεως ἐρωτῶ σε· ἐὰν εἴπῃς ἐ ̃ρκος τ ̃ῆς πίστεως, λέγει, ἐγὼ ἦλθον ἐ ̃ρκος ἐ ̃ρκος ἀκοῦσαι. Διὰ τ ̃ί ὃ παρίσθησε τ ̃ῆς κακίας ῥαπίζων ὁ σωτὴρ ἔλεγε· Ηὐλήσαμεν ὑμῖν, καὶ οὐκ ὠρχήσασθε· ἐθρηνήσαμεν, καὶ οὐκ ἐκόψασθε. κυλίσασθαι· λέγω ἀληθῶς, λέγω φωτεινῶς τὴν τ ̃ῶν ἡδονῶν κατάσπασιν ἠκούσατε· ἐθρηνήσαμεν λέγω ὅτι πόνῳ, ὀδυνωμένῳ, θρηνοῦντι ὑμῶν τὴν ἀπιστίαν, καὶ οὐκ ἠκούσατε. ὅτε τὰ ἐ ̃ρκος ὑμῶν ἀκούσαντες ὠρχήσασθε, ὅτε τὰ κατ ̓ αἵρεσιν ἀκούσαντες ἐπιθήσατε. ἦλθεν ὁ Βαπτιστὴς· λέγουσι, δαιμόνιον ἔχει, καὶ οὐκ ἀγαγακτεῖ ὁ Βαπτιστὴς, ἀλλὰ τὸ ἔργον ἔλεγεν. ἐρᾷς γὰρ αὐτοὺ καὶ τὰ αὐτὰ παθεῖν Ἰωαν. ι κ. καὶ ὑ ̃πο σωτ ̃ῆρος ἐλεγον ἐ ̃ρκος Ἰουδαῖοι, Δαιμόνιον ἔχει, καὶ μαίνεται, τί αὐτοῦ ἀκούετε; ὑπὸ μανικείας ὄντι ὁ χειροήθης ἐκεῖνος, ὁ τ ̃ῇ ἴσῃ ὕβρει ὑποπίπτων τ ̃ῇ διαστροφῇ; Πραξ. κς κβ. Παῦλος κηρύττει τὴν ἀλήθειαν, καὶ λέγει αὐτῷ Φῆστος· Μαίνῃ, Παῦλε, τὰ πολλά σε γράμματα εἰς μανίαν ἐ ̃ρκος περιτρέπει. μανία γὰρ φαίνεται τοῖς μὴ καθεστηκόσι τὰ σώφρονα. ὁ δέ, Οὐ μαίνομαι, φησὶ, κράτιστε Φῆστε, ἀλλὰ ῥήματα σωφρονοῦντος καὶ δικαιοσύνης φθέγγομαι. ὁρᾷς τὴν ἔνδον πρόνοιαν, τὴν μανίαν μὴ νομισθεῖσαν, σωφροσύνης ἢ λαμπροτέραν; ἀκούει Ἰωάννης ὁ Βαπτιστὴς, ὅτι δαιμόνιον ἔχει, ὡς ἤκουσαν ὁ ἀρχαῖοι ἐ ̃ρκος Φῆται δαιμονιζόμενοι. Βασ. ὁ. ὁ. ἀπέστειλέ ποτε Ἐλισσαῖος ὁ ἐ ̃ρκος Φήτης ἴδιον μαθητὴν ἐ ̃ρκος Φήτην, καὶ λέγει αὐτῷ· Ἀπελθὲ, καὶ εὑρήσεις Ἰηοὺ τὸν ἄρχοντα· λαβὲ αὐτοῦ ἴδιον, καὶ εἰπὲ αὐτῷ· τάδε λέγει Κύριος ὁ Θεὸς Ἰσραήλ· ἰδοὺ χρίσει σε εἰς βασιλέα, καὶ ὑπάρχεις ἐ ̃ρκος αὐτοῦ ὁ χέρας τ ̃οῦ ἐλαίου, καὶ χρίσον αὐτὸν εἰς βασιλέα. ἀποστέλλει ἐ ̃ρκος Φήτης μαθητὴν ἐ ̃ρκος Φήτην, λαμβάνει ἐ ̃ρκος ἄρχοντα (τότε γὰρ οὐκ ἦν βασιλεὺς Ἰηού, ἀλλ ̓ ἄρχων τ ̃ῶν βασιλευόντων) λέγει αὐτῷ· ἔλθε ἴδιος· καὶ λαβὼν αὐτοῦ ἴδιος, καὶ τὰ ῥήματα λέγει, καὶ τὸν χέρατα χρίει, καὶ ὡς ἔχρισεν, ἔφυγε, ἀνεχώρησε. λέγουσιν ὁ ὑπαρχοντες τῷ Ἰηοὺ ἐ ̃ρκος αὐτόν· Τί ἦλθεν οὗτος ἐ ̃ρκος σὲ ὁ ἐπίληπτος; αὐτὶ τ ̃ῶν, ὁ δαιμονιζόμενος οὗτος τί ἦλθε; τί ἦλθε ἐ ̃ρκος σὲ ὁ ἐπίληπτος οὗτος; οὕτω ἀπ ̓ ἀρχῆς ὑβρίζοντο ὁ ἐ ̃ρκος Φῆται, οὕτως ὁ ἀπίστοι. τί ἦλθεν ὁ ἐπίληπτος ἐκεῖνος ἐ ̃ρκος σέ; φοβούμενος μὴ ἐξάκουστον ποιήσῃ τὸ ὄνομα τ ̃ῆς βασιλείας, καὶ καταδυσωπήσῃ (βασιλέως γὰρ βασιλεύοντος ὑπόδικον ὂν εἰς ἕτερον μεταστῆναι τὴν ἀρχὴν) λέγει· Ὑμεῖς οἴδατε τὴν ἀδολεσχίαν αὐτοῦ καὶ τὴν φλυαρίαν αὐτοῦ. συνή-

γαγο

τῆ παῤῥησίᾳ τότητος ὑ ἀχρόως στρατθύσαι αἱρετικὴ τόλμη (εἰ δὲ τὰ μάλιστα χῆ Χριστοῦ ἀλμῶμθα εἰς πατέρα ἀναφέρει τ ὕβριν) ἀλλ ὅμως ὁ ὠμολογημθνοι ἀσφαλῶ καταισχυνῶ λόγα ἡ γραφή, ὃ ἀμφιδρομόμθνοι ὀχυρωῖ τῆ ἀληθείᾳ. Φως ὁ πατὴρ, ἡ οὐ μῆ πεφθήνκης· ἀρκεῖ γὰρ κηρυχθεὶς γνωρισθῶμι. Φως ὁ υἱός· ἵνα μή τις εἴπῃ, ὅτι φως μὸ νοερὸν ἐκεῖνο, ὃ ὑ ἑτερογνόθον, φως ἀληθινόν. πάλιν ἵνα μή τις εἴπῃ, ὥσπερ φως ὁ ἥλιος, ἡ φως ἡ σελήνη, ἀλλὰ ὃ μὸ μέγα φως, ὃ ὑ μικρὸν φως· οὕτω ἡ ὁ πατὴρ φως, ἀλλὰ μέγα, οὕτω ἡ ὁ υἱὸς φως, ἀλλὰ μικρόν· ἵνα μὴ ταῦτα λέγῃ, Ησαίας προφαμβάνει· Γῆ Ζαβυλὼν, καὶ Isa. 9 a.
χ. ibid. γῆ Νεφθαλεὶμ, ὁδὸς θαλάσσης, πέραν τ Ιορδάνου, Γαλιλαία τῶν ἐθνῶν, ὁ λαὸς ὁ καθήμθνος ἐν σκότει φως εἶδε μέγα. Εἰ ὁ Θεὸς φως ὄντι, ἡ φως μέγα, ὁ Θεὸς μέγας. Εἰ ὁ Θεὸς φως ὄντι, ὡς γέγραπται καὶ ἐν Ἰωάννῃ, ὅτι ὁ Θεὸς φως ὄντι· Εἰ ὁ Θεὸς ὃ φως μέγα, Θεὸς μέγας. μέγας γὰρ ὁ γράψας, ἡ μέγας ὁ γραφείς· μεγάλη ἡ ῥίζα, μέγας ὁ καρπός· μέγα τὸ φῶς, μέγα τὸ ἀπαύγασμα. Οὐκ οἶδα μικρὸν ἡ μέγα, ἀλλὰ μέγα οἶδα ἕνα Θεὸν Ησ κε. δ.
τελείαν. μέγας ὁ Θεός· Ο Θεὸς μέγας ὁ αἰώνιος, φησιν Ησαίας. ὁ δὲ Παῦλος, Απεκδεχόμθνοι τὴν μακαρίαν ἐλπίδα καὶ ἐπιφάνειαν τῆς δόξης τ μεγάλου Θεοῦ, καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ιησοῦ Χριστοῦ. μέγας ὁ Θεὸς, μέγας Κύριος, ὡς φησι Δαβίδ· Μέγας ὁ Κύριος ἡμῶν, καὶ μεγάλη ἡ ἰσχὺς αὐτοῦ. ἀλλ ὅπῃ ἰσχὺς καὶ δύναμις ζωὴ τοῦ (Χριστὸς γὰρ Θεοῦ δύναμις) μέγας ὁ Κύριος ἡμῶν· ὡσὶ ἔλεγε, μέγας ὁ πατὴρ, μεγάλη καὶ ἡ δύναμις αὐτοῦ· μέγας ὁ Κύριος ἡμῶν, ἡ μεγάλη ἡ ἰσχὺς αὐτοῦ. μεγάλη ἰσχὺς ὁ υἱὸς, ὅπῃ μεγάλη δύναμις ἡ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ὡς φησιν ὁ σωτὴρ τοῖς ἀποστόλοις· Καθίσατε εἰς Τιτ. β ιγ. Ψλμ. ρμς. α. Λουκ. κδ. μθ.
Ιερουσαλὴμ, ἕως οὗ ἐνδύσησθε δύναμιν ἐξ ὕψους. ἀλλ ὅρα πῶ σοφίζονται τὴν δύναμιν. ἔστι, φησὶν, ἡ δύναμις, ὡς πλοῦτος ἔχουσα ἐπαγγελίαν. τὸ γὰρ πνεῦμα οὐκ εἴρηται, φησὶ, Θεὸς, ἀλλὰ ἀῤῥαβὼν Θεοῦ, ἡ πῶς ἄκουε. ὁ ἀῤῥαβὼν μέρος ὄντι δώρου, οὐδὲ ὁλόκληρον δῶρον, ἀλλὰ μέρος τοῦ ὅλου. γέγραπται γὰρ, φησὶ, περὶ τῶν ἀποστόλων· Σφραγισθέντες δὲ πνεύματι τῆς ἐπαγγελίας τῷ ἁγίῳ, ὅ ἐστιν ἀῤῥαβὼν τ κληρονομίας ἡμῶν. ὅρα, φησὶν, ὅτι δῶρόν ὄντι Θεοῦ, ἡ οὐ Θεός. ὥστε οὖν δῶρον ἡ ἀῤῥαβὼν, μέρος οὐ τοῦ ὅλου. ἐὰν οὖν ἴδῃς ἡ Θεὸν μέρος λεγόμθνον, ἡ οὐχ ὅλον, μὴ δῶρον, ἡ οὐχ ὅλον· τί λέγει γάρ; ὁ δὲ ἀῤῥαβὼν τῆς κληρονομίας. Τίς ὁ ἀῤῥαβών; Τίς ἡ κληρονομία; Τίς ὁ ἀῤῥαβὼν τῆς κληρονομίας; ἡ κληρονομία δῶρόν ὄντι τοῦ τὴν κληρονομίαν διδόντος, οὐκ αὐτὸς ὁ κληρονομούμθνος. λέγει τοίνυν, ὁ ἀῤῥαβὼν τῆς κληρονομίας ἡμῶν τὸ πνεῦμα. Εἰ τὸ κληθῶμεν τὸ πνεῦμα ἀῤῥαβών, σκανδαλίζει σε τὸν ψυχικὸν, καὶ ἰδῃς ἡ Θεὸν κληρονομίαν λεγόμθνον, τί ποιῆς; ἀναγκαίως ἀκριβῶς πῶς οὐ μόνον κληρονομούμθνον, ἀλλὰ καὶ αὐτὸν κληρονομίαν λεγόμθνον. ἄκουε τοῦ Δαβὶδ λέγοντος, Κύριος μερὶς τῆς κληρονομίας μου. ὁ Θεὸς μερὶς κληρονομίας· τὸ πνεῦμα ἀῤῥαβὼν κληρονομίας. εἰ πῆς ἐλάττονα τὸν υἱὸν, ἢ τ πατέρα τὸ λέγειν μερίδα κληρονομίας, ἐλαττοῖ ἡ τὸ πνεύματος τ ἀξίαν τὸ καλῆσθαι ἀῤῥαβὼν κληρονομίας. λέγει Δαβὶδ ἀλλαχοῦ· Κύριος μερὶς μου εἶ ἡ γῆ ζώντων. μερὶς μου, ἢ νεκρῶν μεμισαντος; Εἰ γὰρ εἷς, οὐχ ὅλος. Εἰ λέξεων εἶ ἁπλατὴς, ἡ οὐ νοημάτων ἔκτασις, οὐδὲν κωλύει σε τ πατέρα Θεὸν βλασφημῆσαι, ὃν δοκῇς σέβεσθαι. Κύριος μερὶς τῆς κληρονομίας μου, ἡ μερὶς μου εἶ εἶ ἡ γῆ ζώντων. δρᾷ τί ὑ λέγεται ἡ αὐτὴ δύναμις μερὶς ἡ κληρονομία; ὅπῃ τὸν Θεὸν αἱρέσει οἰκεία δεχόμθνα, ἡ ἕκαστος, ὁ μὲν τὸν πλούσιον αἱρεται, ὁ δὲ τὸν Θεὸν δέχεται, ἡ ἡ μερὶς τ πιστοῦ ὁ αἱρετὸς Θεός. οἶδα τί λέγω. γέγραπται τοῖς Λευίταις, Οὐκ ἔσῃ σοι μερὶς ὅτι τῆς γῆς· Κύριος γὰρ μερὶς αὐτῶν. Εἰ ὁ Θεὸς λεγόμθνος μερὶς οὐ σκανδαλίζει σε, τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἀῤῥαβὼν λεγόμθνον πῶ σκανδαλίζει σε; ἐκβάλωμθ πᾶσαν σύγχυσιν ἀπιστίας, καὶ δεξώμθα τ ἀσύγχυτον πίστιν. ἕως πότε βαρυνῆς σε τὴν καρδίαν, αἱρετικέ, ὡς ὁ Φαραώ; ἕως πότε οὐ ζυγοστατεῖς τὰ θεῖα ῥήματα; ἔχεις Λευ. ιη. κ.

λογισμὸν

μαι ἀπ' αὐτῶν ὃ ἰδίῳ ἐστὶ τὸ βλέπειν ἑαυτόν· ἐν γὰρ οἴδατι. ἐαὶ δ' ὅπου ὃ ἀκούσας ἢ ἰδὼν ἑαυτὸν ὄντι, τότε δοκῶ σοι ἀληθεύειν, ὅταν μὲν ἢ τῇ ὄψει συμφωνοῦντα ᾖ τῇ ἀκοῇ λέγειν· ὅπου ἑαυτὸν ὄντι τοῦ Θεοῦ. πόθεν οἶδας, ὅτι ὃ κτίσας καὶ ὃ γνοὺς ἑαυτόν; εἰ μὲν γὰρ ἐγέννησε καὶ ἔκτισε, καλῶς λέγεις ἑαυτόν. εἰ δὲ μηδέποτε ἐγέννησε σέ, ἀλλ' ἔκτισε, πῶς ὃ γνοὺς ἑαυτὸν κτίσας ἑαυτόν; ῥημάτων κενοδοξία, ῥήματα κενά, σχεδιάσματα ἀλήθεια. ἀλλὰ πῶς ὃ γνοὺς, καὶ ὃ κτίσας σοφίζου; ὁ Θεός, φησιν, ἁπλοῦς ἐστι, καὶ οὐχ ὥσπερ ἡμεῖς. μέρει μὲν γινώσκω, μέρει δὲ κτίζομαι· ἄλλῃ μὲν γνωστικοῖς γινώσκω, τῇ δὲ χειρὶ κτίζομαι· οὐχ οὕτω δὲ ὁ Θεός, φησιν. ἁπλοῦς γὰρ καὶ ἀσχημάτιστος. ἀλλ' ᾧ ἔστω γνῶσις, τούτῳ καὶ κτίσις. ὅπου δεῖ ἀσεβεῖν ἀπαγγέλλῃ, πεφεισμένος ἐστὶ τῆς αἱρέσεως ἑαυτοῦ καὶ ματαίας φιλοσοφίας, εἰ τοῖς ὁρωμένοις σε πεισάτω, ὅτι τῷ αὐτῷ ἔστω τὸ γνώσθαι μὲ καὶ τὸν αὐτὸν ἔχειν δύναμιν. λαβὲ χεῖρα τὴν ἐμὴν τὴν φαινομένην, ἵνα ἀπὸ τοῦ φαινομένου ἐλέγχος δράμῃ τοῦ ἀσεβοῦντος. ἡ χεὶρ αὕτη μία οὖσα καθ' ἑαυτὴν, καὶ ἐργαζομένη διάφορα, οὐ δύναται ἀποτελούμενα εἰς μίαν ἰδιότητα δεῖξαι. οὕτω τῇ αὐτῇ χειρὶ κτίζω καὶ καταστρέφω. σκοπῶ ὅπου τῇ αὐτῇ ἐστὶ τὸ κτίσαι καὶ τὸ καταστρέψαι, ταὐτὸν ἄρα; ἀλλ' οὐ ταὐτόν. ὅπου λέγουσιν, ὅτι ἡμεῖς ἄλλως γινώσκω, καὶ ἄλλως κτίζομαι· λέγω πάλιν, τῷ αὐτῷ ἔστω κτίζω τῇ αὐτῇ χειρὶ, καὶ καθαίρω τῇ αὐτῇ χειρὶ, καὶ τύπτω καὶ θεραπεύω. ἔστι οὖν τὸ τύψαι, καὶ τὸ θεραπεῦσαι ταὐτόν; τῇ αὐτῇ χειρὶ καὶ ὠθῶ πίπτοντα, καὶ ἐγείρω πεσόντα· τῇ αὐτῇ χειρὶ καὶ φονίζω, καὶ λύω τὸν φόνον. ἔστι οὖν τὸ φονίσαι καὶ τὸ λύσαι τὸν φόνον ταὐτόν; ταῦτα οὖν σκιὰ ἐστὶ μυθολογίας ἐπέκεινα; ταῦτα οὐ μῦθοι, καὶ ἀκμαία; ἆρα οὐ τέτρωται ἡ ψυχὴ Παύλου; σκιὰ ἀλαζονεία Πέτρου, τοιούτων ῥημάτων κομαζόντων τὴν θείαν διδασκαλίαν; ἀπίστως τὸν Χριστὸν, καὶ ἐμαθες ἀπ' ἄλλου. σὺ ἤκουσας τοῦ Κυρίου λέγοντος, Ος ἂν αἰσχυνθῇ με, καὶ σὺ ἐμὲ λόγους; πολλοὶ πολλάκις Χριστὸν ὁμολογοῦσι, σὺν δὲ λόγοις αὐτὸν αἰσχύνονται. ὁμολογεῖ Χριστὸν αἱρετικός, ἔρχεται δὲ εἰς ἐκκλησίαν λόγου παρόντος καὶ ὁρᾷ, καὶ αἰσχύνεται τὸ ῥῆμα, καὶ λέγει· ἐλάλησε γὰρ ὁ ἀπαθής; σκοπῶ κατὰ ῥῆσιν, σκοπῶ κατὰ ποίησιν. ὁρᾷς ὅτι αἰσχύνη τὸ ῥῆμα; ὡς τῆς ὑλικῆς ἐλάλησε λέξεως θεραπεύεται, καὶ ὑπὸ τῆς ὑλικωτέρας ἀκριβῶς ἀζεπασταί· πόθεν γὰρ ἔφθειρεν ἡ ματαιότης. ὃ δὲ πολλάκις εἶπον, τὴν αἱρετικὴν αἱ ἔξοδοι αὐτῶν, καὶ αἱ πηγαὶ δηλοῦσι. ἡ ἐκκλησία αἱρετικὸν ἔχει διδασκαλίαν. εἶπε πάντα ἡμῖν μεγαλυνθῆναι τὸ παραμυθούμενον. τίς ἐστιν ὁ ταῦτα καθ' ἡμᾶς, ἵνα σὺ καλῶς αἱρεσιν, γνῶσας; ἀπ' ἐξόδου ἀπόστολοι ἐκήρυξαν· μὴ σὸν ἀποστόλους ἡ σὰ Νικαία ἐβεβαίωσε. καὶ ἵνα διέλθῃ, ὅπου οἰκουμένης ἡ πίστις, πόσων ἐμαρτύρησαν, ἐπόλα μόνοι διεφώνησαν, οἱ δὲ ἀπεκηρύχθησαν. πᾶσα ἡ οἰκουμένη συνεφώνησεν, ὅπου τὸ φυσήματος ἱερὸν τὸ ἀποστολικόν. καὶ ὅρα τὸ θαυμαστόν· ἐμιμήσατο ἡ νέα δι' οἰκειότητος τὸν παλαιόν. ὅτι ὁ βασιλεὺς Ασσυρίων ἐπῆλθον ὅτι τὸν γῆν τῆς Παλαιστίνης, ἐξῆλθε Αβρααμ καὶ τὸν ἀλλοφύλων, καὶ πάντα βασιλέων. ἐξῆλθε μόνος ὁ πιστός· καὶ πόσους στρατεύει κατ' αὐτῶν; δούλους τριακοσίους οἰκογενεῖς, καὶ δεκάτῳ. ὅσους ἐστράτευσαν Αβρααμ καὶ ἀλλοφύλων, ἐστράτευσε Χριστὸς καὶ τὴν αἱρέσεων· ὅσους ἐστράτευσεν Αβραὰμ καὶ τὴν ἀλλοφύλων, μᾶλλον ὅσους ἑαυτῷ συνεστράτευσε, τοσούτους ὁ Χριστὸς ἐν ἑαυτῷ ὅπλισε καὶ τὴν αἱρέσεων. τριακόσιοι δεκάτῳ ἐπίσκοποι ἐν Νικαίᾳ· καὶ τριακόσιοι δεκάτῳ οἰκέται τοῦ Αβραὰμ οἰκογενεῖς. ἀλλὰ πῶς οἰκογενεῖς εἶπεν; εἶχε γὰρ καὶ ἀργυρωνήτους· ἀλλὰ τὸ γένος ἐδείξε τῆς οἰκίας. καὶ πῶς Χριστὸς ἐστράτευσεν ὐχ ἁπλῶς τὸν θεόν, ἀλλὰ τὸν οἰκογενεῖς, τὸν κηρύττοντες ὃν ὅτε ὃν ἐξ ὄντος, τὸν ζῶντα ὃν οὐ ζῶντος, τὸ φῶς τὸ οὐ φωτός. τί λέγεις φῶς καὶ φῶς; ποία διαφορά ζωὴ καὶ ζωή; ποίαν τὸ διαφορὰν; καὶ τὸ θαυμαστόν· ὁ πατὴρ φῶς ἐλέχθη, ὁ υἱὸς μὴ προσθήκης. λέγει Ἰωάννης, Ο Θεὸς φῶς ἐστι· καὶ ὁ τοῦ υἱοῦ, Ην τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν. ὁ πατὴρ ἀπολελυμένως οὐκ ἀλήθη φῶς. ὅπου γὰρ καὶ τὸ

τοῦ

Μαρκ. η. λη. Ἰωαν. α. 4. Ἰωαν. α. 9.

κ. ἐπαισχυνθῇ

κ. ζωῆς καὶ ζωῆς;

ἦτε αὐτοὶ τὸ ψαλτήριον, ἢ κιθάρα, τὸ χορδαῖς ἢ ὄργανον, τὸ κυμβάλοις βύσσης, τὸ κυμβάλοις ἀλαλαγμοῦ, τὸ τυμπάνῳ ἢ χορῷ. ὥστε οὕτω ἡ ὑπόνοια μὴ πρὸς τρυφὴν ἀκολασίας ἐπάγῃ, μὴ εἰς προσκύνησιν εἰδώλων. ἀλλ' ὧν δὴ ἐπινόησε, τούτων τὸν καρπὸν εἰ ἀπολάβοι τῷ Θεῷ, οὐκ ἂν ἐμέμφθη ἡ ὑπόνοια τῆς τέχνης, εἰ Θ̄ς διασώσειν ἐγνώκεσαν. οὐκ ἂν ἐμέμφθη ἡ κιθάρα, εἰ Θεὸς ἦν τῆς κιθάρας ἐκρύβη. ἀφ' οὗ ὁ μακάριος Δαβὶδ, ὅπου κιθάρας ἐπῆξαν, ἀφ' ὧν τῆς κιθάρας οὐκ αἰσχροὺς ὕμνους ἦσεν, ἀλλ' ἱεροὺς ἐπεμψε λόγους, ἐλθέτω ἡ κιθάρα ἢ Θεῷ καθυποκριθῆναι, ἢ δαιμόνων φυγαδευτήριον. ὅτι γὰρ Θ̄ς Σαοὺλ Θ̄ βασιλέα δαίμων κατέχουσε, ἢ ἐρράπιζε ἢ κατισχύων, Ἠΐκει, φησὶν, ὁ μακάριος Δαβὶδ δύεκρουε τὴν κιθάραν, καλῶς ἔχειν τῷ Σαοὺλ ἢ σωφρονεῖν. ὁρᾷς ὅτι πᾶσα τέχνη, εἰ πρὸς ἀρίστην ὁρμᾶται Θεοῦ, σώζει δι' ἣν φαῦλον, ἀλλὰ πάντα κτᾷ γεώμενον δι' ἡμᾶς ἀπολώτησε; ἀλλὰ τί βουλόμενος ἦλθον ἀπὸ θεολογίας εἰς τέχνην, ἢ μίμησιν εἰκόνος; ἵνα τὸν διαστολικὸν φωνὴν κτᾷ τὸν αἱρετικὸν ἀποδώσωμεν. ποίας; Ὑποκριτά, Δευτ. ιϛ ιθ.
ὃ πρόσωπον τὸ σεαυτοῦ ἢ τῆς γῆς οἶδας δοκιμάζειν· τέχνας εὕρατε, ὑπονοίας πολλὰς ἐπινοήσατε, ἢ Θ̄ πάντων διαστολὴν ἢ τέχνην ὑβρίζετε; σὺ τὴν τέχνην ἐμμίμησαι Θ̄ διαστολήν, καὶ ὅμοιος ἀπηγγέλθης κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν, καὶ μὴ Θ̄ δημιουργὸν αἰσθησαι τῷ γνῶσαι κηρύττεις; ἐγὼ ὑμᾶς ἀποστόμους τῇ ἀληθείᾳ ἀλυθρῶσαι, καὶ μὴ τὰ πάντων διαστολὴν εἰς ἀποστολὴν καλῆτε; ναί, φησι, γέγραπται, Ὅτι καὶ ὁ ὑὸς ἀποστολὴν. Εἴρηκα, ἢ δύναμαι Θεοῦ. οὐδὲ γὰρ ἡμέτερα τὰ λεγόμενα, ἀλλὰ Θεοῦ τὰ κηρυττόμενα. εἶτα ἵνα τῇ λέξει ἀκολουθήσω, συγχωρῶ τοῖς ἀκούσασιν εἰδέναι τὰ λεγόμενα. ἵν' οὕτω τῇ λέξει ἀκολουθήσω, ἐν τῇ μιγνύσῃ δημιουργίᾳ, ἐν τῇ λύσασθαι ἀποστολὴν πότε; σὺ γὰρ τότε ἰσάγγελος. Εἰ γὰρ τῇ λύσασθαι τὸν ἀγαθὸν, λέγει ὁ σωτὴρ, Ματθ κβ. λ.
ὅτι γαμοῦσιν, ὅτι γαμίσκονται, ἀλλ' εἰσὶν ὡς ἄγγελοι Θεοῦ. σὺ δὲ ἀπὸ τῆς σταυρῆς τάξεως αἰσθάνῃ, καὶ ὁ ὑὸς ἀπὸ διαστολῆς εἰς ἀποστολὴν ἔρχεται; οὐκ ἤκουσας Παύλου λέγοντος· Τῇ γὰρ ματαιότητι ἡ κτίσις ἀπεστάγη, ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ κτίσις συνεπάζει καὶ σωθήσει ἄνευ τῶν. ἡ κτίσις, θέσεις, γῆ, καὶ τὰ ἄλλα πάντα. τῇ γὰρ ματαιότητι ἡ κτίσις ἀπεστάγη, οὐχ ἑκοῦσα. ποίᾳ ματαιότητι; τῇ αἰθεσπίᾳ. ματαιότητα αὐτὴ ἀφ' ἡ καλεῖ; ἐκπεπτώκατε τῆς εἰκόνος εἰς ὁμοιότητα ἀλόγων. Ματαιότης γὰρ ματαιοτήτων, τὰ πάντα ματαιότης. ἢ ὁ Δα- Ἐκκλησ. α. C.
βὶδ· Πλεῖν ἐστὶ σύμπαντα ματαιότης, πᾶς ἄνθρωπος ζῶν. τῇ οὖν ματαιότητι ταύτῃ, Ψαλμ. λη.
τῷ αἰθέσπιν τῷ ἀφθαρσίᾳ ἀποστάγη ἡ κτίσις. πῶς ἀποστάγη; αἰσθάνῃ ὁ ἥλιος τοῖς αἰσχίοις, βρύουσι αἱ πηγαὶ τοῖς ἀγρείοις, φέρει ἡ γῆ τὸν καρπὸν τοῖς ἀγεώμοσιν. ὑπετάγη οὖν ἡ κτίσις τῇ ματαιότητι οὐχ ἑκοῦσα. εἰ γὰρ κτᾷ γεώμενον, οὐκ ἂν ὑπετάγη τοῖς δυσχίοις ἐκοῦσα, ἀλλὰ δι' ἣν τὸ ὑποτεταγμένα ἢ ἀποστάσαι). ποίᾳ ἐλπίδι· ναὶ ἐλπίδι; Ὅτι Ρωμ. η κα.
καὶ αὐτὴ ἡ κτίσις (ταῦτα φησι Παῦλος) ἐλευθερωθήσεται ἀπὸ τῆς δουλείας τῆς φθορᾶς εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῆς δόξης τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ. ἡ κτίσις τότε ἐλευθερῶται, ἢ ὁ ὑὸς καταδουλῶται, ἐρυθριᾶτε ταῖς γραφαῖς, μὴ συνεφθονεῖτε· ἐρυθριᾶτε, μὴ πολυτρόπως μισεῖτε· ἐρυθριᾶτε πιστεύοντες, μὴ διπλέοντες. πόθεν ἔμαθες λέγειν, ὡς ἐλυπήθη, ἢ οὐκ ὤν; πόθεν ἔμαθες λέγειν, ὃ ἐλυπήσαν ἢ τὸ κτίσαν τὸν Θεὸν τοῦτον ὄντα; Παῦλος ἐστὶν ὁ ἐν- χ. ταῦτα ὑπέδειξε;
δεικτὴρ; ἀλλ' ὁ σωτὴρ" ταῦτα ἡμῖν παρέδωκεν. διάγνωθι τὴν γραφὴν, ἢ δυσωπεῖ Θ̄ νόμον. σπεῦδε δὲ εἰς λέγει ἐμαυτῷ· ὅταν γὰρ ἐρωτήσῃ, ὡς ἐλυπήθη, ἢ οὐκ ὤν, ψεύδεται. ὁ γὰρ μὴ ὁμολογεῖ, ἀρνεῖται. ἐγὼ τοίνυν ὁμολογήσω, ὅτι ἐλυπήθη, ἢ τότε ἐρώτα, ὡς, ἢ μὴ ὤν. τὸ σῶμα ἴσ. ἀρνεῖσθαι
"ἐλύπησαν, ἢ ὃ ῥῆμα βασανίζως; ὁ μὲν διδοὺς ἐλυπήθη, τότε τὸν ἔρωτῶν τί ζητεῖς, ὡς ἐ- ἴσ. οὐ
λυπήθη ἢ μὴ ὤν; δὸς ὅτι ἐλυπήθη. τρισὶ τοῖς ῥῆσιν, ὅτι ἐλυπήθη, καὶ τότε ζητῶ. "ἐλύπησαν ἴσ. ἀρνεῖσθαι
τὴν φύσιν, καὶ τὸν λέξιν ἐξετάζεις; ὃ κλίσαν ἢ τὸ λυπῆσαν ταύτῃ; πόθεν ὁ ὑὸς, λεγέτω τις αὐτῷ, ἐὰν μὴ ἡ τρισὶ φανερὰ ἡ τάξις τῶν δύο, καὶ τότε ἡ ὁμοίωσις "συμφωνῇ; οὐ δύνα- χ. συμφωνεῖ

ὅμως ζωοτεχνήσειν ἀπὸ γῆς ζῳογράφους ποιῇ, ἵνα σοι τὸν ἀριθμὸν εἴπῃ, ὅτι ἀπὸ γῆς ἔπλασεν ὁ Θεὸς αὐθρωπον. ἀλλ' ἡ τέχνη ἐμίμησαν ⸂ὦ⸃ δημιουργὴν· εἶδε σῶμα κατατμηθὲν σιδήρῳ. οἶδ, ἀπεκόπη τῷ σιδήρῳ μέρος τι τῆς ⸂χρυσῆς⸃· δεῖ ἀναπληρωθῆναι τὸ κοιλανθέν, δεῖ εἰκόνα μηθῆναι τὴν βρωθεῖσαν σάρκα· δημιουργὸς οὐκ ἔστιν, ἵνα σάρκας πλάσῃ. τί οὖν, ἡ τέχνη τ' εἰκόνος τὴν φύσιν τῶν διαστάσεων μιμεῖται, ἔδραμεν ὅπου τὸν χοῦν, ἐξ οὗ τὸ σῶμα, καὶ τασκευάζει φάρμακα, ποιεῖ ⸂ἐμπλάστρους⸃, καὶ ἡ μὲν καθαίρει, ἡ δ' οἰκοδομεῖ. ἰδὲ ὄντως τὸ θαυμαστόν. ὁ Θεὸς κάθηται, ὥσπερ πατὴρ ἐν παιδιᾷ τὰς, ὁρᾷ τ' ἑαυτοῦ εἰκόνος τὰ ἔργα. ἐν ὥσπερ πατὴρ ἐρωτᾷ τ' υἱόν, τόδε τὸ ἱστίον τί βούλει), οὐχ ἵνα μάθῃ, ἀλλ' ἵνα δοκιμάσῃ· ὕπως ἀεὶ ἡ πηγὴ τῆς ἀγαθότ' ἑαυτῆς εἰκόνα παιδεύουσα προσαγάγῃ αὐτῇ ζητήματα. προσήγαγε ⸂ὦ⸃ Ἀδὰμ τὰ ζῷα τὰ ἄλογα, τὰ πετεινά, ἰδεῖν τί ⸀καλεῖ αὐτά· οὐχ ἵνα μάθῃ ὁ πάντα προείδως, ἀλλ' ἵνα δοκιμάσῃ τὴν εἰκόνα, εἰ ὀπτασία πρὸς κατάφασιν. εἰσῆλθεν οἰκοδομική, ἦλθε πηκτική, ναυτική, χαλκευτική, κατάφασις ἄγραυ, οὐχ ἡ προέργου, ἀλλ' ἡ τὴν θέσιν ὁρῶσα, ἡ τοῖς πλέουσιν ὀπτασία, ἡ ⸂ὦ⸃ δαιτρεύουσα ἄγραν αἰσθομένη, καὶ ⸂ὦ⸃ κυβερνῆται τὰς θαλάσσας γνωρίζουσα, οὐχὶ νήσοις πλατύνουσα, ἐν εἰμαρμένῃ μυθολογοῦσα, ἀλλ' ἡ ἀκολουθοῦσα τῇ φωνῇ τὰ διαστήματα· Ποιήσωμεν φωτῆρας ἐν τῷ στερεώματι, ἐν ἔσωσαν εἰς σημεῖα καὶ εἰς καιροὺς καὶ εἰς ἡμέρας καὶ εἰς ἐνιαυτούς. προσῆλθεν ἡ εἰκών, καὶ ἐξιχνιάζει τ' φύσιν. ζητεῖ βοτάνας, θεύεται· ζητεῖ ῥίζας, καταλαμβάνει. πάντων θεύεται τεχνίτης, ἐν πάντων ὀπτευτής. ἀλλ' ἵνα μὴ νομίσῃς, ὅτι αὐτὸς θεύρει ἐξ ἑαυτοῦ, ἐν ᾧ δὲ τὴν δύναμιν τῶν ὀφθαλμῶν τῇ φύσει τὴν δύναμιν, δι' ἑνὸς λόγου δείκνυσιν, ὅτι πάντων τούτων διδάσκαλος τῆς ἡμετέρας φύσεως ὁ Θεός. προσῆλθεν ὁ μακάριος Σολομὼν λέγων· Αὐτὸς γάρ μοι δέδωκε τὴν ὅπαν τὴν γνῶσιν ἀψευδῆ. Εἰδέναι σύστασιν κόσμου καὶ ἐνέργειαν στοιχείων, ἀρχὰς καὶ τέλη καὶ μεσότητα χρόνων, ἐναλλαγὰς κύκλους καὶ ἀστέρων θέσεις, φύσεις ζώων καὶ θυμοὺς θηρίων, βίας φορεὰς φυτῶν καὶ δυνάμεις ῥιζῶν· ὅσα τε ἔστιν ἀφανῆ καὶ ἐμφανῆ, ἔγνων ἐγὼ ὁ σοφός. ἡ εἰκὼν ὡσαύτως ἔγνω· ὁ γὰρ πάντων τεχνίτης ἐδίδαξέ με σοφίαν. ἐδίδαξέ σε τὰ μέτρα, καὶ τὰ ἄμετρα. ὅρα γὰρ ὡς εἰς πολλὰς ἀμετρίας ἐξεχύθη ἡ τέχνη ἡ σοφωτέρα, καὶ ἰδοὺ εἰκὼν τοῦ Θεοῦ. σοφὸν ὡς ὁ τῆς φωνῆς ὀργανοποιὸς ἀποδίδοται, ἐ κατάφασιν τὴν φύσιν μιμεῖται τῆς τέχνης τὴν φύσιν. ὅπερ ὁ τοῦ ὀργάνου φύσει, τοῦτο τοῦ πολυδαίδαλος ὀργάνου, τοῦ ὁπόσα πολλῶν καλάμων ὑφασμένου. καὶ ὅρα τί ποιεῖ, ὡς ἡ τέχνη προσεῖς τ' φύσιν ἑαυτὴν ἀπείκασεν. ἐπινόησον ἀσκόν, οὐκ ἐξ ἑαυτοῦ προσφέρεται ὁ πνεῦμα, ἀλλὰ διατεινόμενος καὶ διωθιζόμενος πνεῦμα ἄλλόθεν. εἶτα ἀπὸ τῶν δύο ἀσκῶν εἰς σωλῆνοδοχεῖ τοῦ πνεύματος, εἰς πολλοὺς καλάμους διαπέμπων ὁ πνεῦμα, ἐ ἐπινόησε ἐ ὁ πνεῦμα ῥεῖ, καὶ φωνὴν μία), ἕως δὴ ὁ δάκτυλος σημαίνῃ ⸂ὦ⸃ φθόγγον. καὶ πόθεν τοῦτο, δέσποτα; πόθεν κατασκευάσας ὄργανον, καὶ δοχεῖον πνεύματος; εἰπὲ τί ῥῖον ὁ πνεῦμα ἔχει οὐκ ἀποπλήσαι τὴν αὐλοῦσαν ἰσοσταθμίαν; τολμᾷ, φησι, ξενίζῃ, ὡς ἄσοφος. εἰπὲ προλέγων· Εἰκὼν εἰμι, τοῦ ἐμαυτοῦ φύσει εἶδος, καὶ μιμήσομαι ἐμαυτόν. πῶς μιμήσῃ ἑαυτόν; Εἶδος καὶ οὐ ἐμαυτῷ φύσει εἶδος, καὶ τὸ πνεῦμα τοῦτο διδάσκοντος. συνεχῶς γὰρ ὁ ῥαγεὶς αἰσθανόμενος, καὶ συμπνεόμενος δέχεται τοῦ εἰσιόντος πνεύματος. βλέπω δύο ἀρτηρίας πεμπούσας τὸ πνεῦμα προχωρεῖν εἰς ἓν σωλῆνα τῷ στόματι. ὁρῶ ὅτι τὸ πνεῦμα προχωρεῖ, καὶ ὁ λόγος ἐν ᾖ, ἐὰν μὴ ἡ γλῶσσα ⸂ὦ⸃ φθόγγον σημήνῃ. εἶδος ἐμαυτοῦ, καὶ ἐζήλωσα ἐμαυτοῦ, ἐξ ἐμοῦ κατάλαβε τοῦ τέχνου τὸ διαστήματι, ὡς λέγει Δαβίδ· Ἐθαυμαστώθη ἡ γνῶσίς σου ἐξ ἐμοῦ. ἐμαυτοῦ εἶδος, καὶ τ' τεχνίτου ἐπῄτησα. ἐμιμησάμην τ' ἐμαυτοῦ διαστήματι. τῇ πηγῇ τ' φύσιν προέπεσα. ὑδὲ γὰρ φαῦλον τὸ ὄργανον, ἀλλ' ἐστιδὼ αἰσχρῶν ἀσμένως ἐλήφθη) ὄργανον. ὡσαύτως θεία ἐλέγετο ἀπ' ἀρχῆς, οὐκ ἦν βέβηλα· οὐ γὰρ τῇ ἀμετρίᾳ ἐπεισήλθη εἰς πυθμένα, ἀλλ' ὅμως Θεῷ καθήρατο, ὥσπερ ἀπ' ἀρχῆς οὐκ ἦν βέβηλα. διὸ καὶ ὁ Δαβὶδ· Αἰ-

πάντες ὁ δὲ Θεὸς λέγει, ὅπως δι' ἡμᾶς ἐφάνη εἰς τὸν κόσμον, τοὺς πατρῴους κόλπους ἐρήμους κατέλιπεν; οὐδαμῶς· ἀλλὰ τὸ θαῦμα τοῦτο, μυριάδες ἀκούουσιν εἰσὶ κατὰ τὸν Θεοῦ λόγου, τὸ Εἷς τοσούτους χωρῆσαι οὐ μείζεται, ἀλλ' ὅλος ὅσος μὲν ἐκάστου ἦν τῶν ἀκουόντων, ὅλος μὲν πάντων. καὶ Εἰ ὁ πατὴρ ἐβλήθησε καὶ ῥᾳδίως καὶ τιμίως, καὶ ἐμελίσθη, καὶ διηρέθη, ὡς λέγουσι, λεγέτω καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ σωτήρ· Ἐρευνᾶτε τὰς γραφάς. ἐρευνᾶτε, μὴ παραφθείρετε· ἐρευνᾶτε, μὴ ἁπλῶς ἀναγινώσκοντες, ἀλλὰ τῷ βάθει τῶν νοημάτων ἐξιχνιάζοντες. ὁ Θεὸς τὰς γραφὰς ἔδωκε, τὰς δὲ θηρείας οὐκ ἐγύμνωσεν, ἀλλὰ κατέλιπε τῷ δρόμῳ τῷ ζῷ, ἵνα σὺν τῇ βίγνωμοσιώλῳ πτερύσῃ, καὶ τὴν ἀσυδίαν ἴδῃ, ἵνα ἴδῃ σου Εἰ ἀγαλλιᾷς γραφαῖς, ἢ βιάζῃ γραφαῖς. ὥσπερ γὰρ τὴν φύσιν τῶν σωμάτων προέθηκεν ὁ Θεός, τὰς δὲ πέτρας ἐκρυψε· καὶ πάντα μὲν προεβλήθη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, πέτρη δὲ ἀξ αἰθερίου οὐσίας ἀπετέθη· οὕτω καὶ ὑπὲρ τῶν γραφῶν. ἀλλ' ἵνα σαφέστερον, ἔδωκεν ὁ Θεὸς λίθους, ἔδωκεν ὁ Θεὸς λίθων φύσιν, οὐκ οἰκοδομὴν ἕτοιμον, ἔδωκε σῖτον, οὐκ ἄρτον, ἔδωκε βότρυν, οὐκ οἶνον, ἔδωκε τὴν τῶν ἐσθίων φύσιν, οὐχ ἱμάτιον, ἔδωκε γῆν γεωργουσαν χρυσὸν, ἀλλ' οὐ χρυσόν. ἆρά γε; ὅπως ἐν εἰκόνι Θεοῦ ποιῇ ὁ ἀνθρωπος, μείζεται τὴν δημιουργίαν. αὐτὸς κτίζει, καὶ κτίσιν τῇ τέχνῃ ῥυθμίζει τὴν δημιουργίαν. ὅπως κατ' εἰκόνα ἑαυτοῦ ποιῇ ὁ ἄνθρωπον, μείζεται πρὸς αὐτὸν τῶν γλυφέων τὴν ὕβριν. αὐτὸς ἐργάζεται ὡς δημιουργὸς, καὶ ὡς Θεὸς, οὐκ μὴ ὢν εἰς ὃ εἶ τὰ πάντα προσαγαγὼν, αὐτὸς ἐπαίρει τὴν φύσιν τὴν μὴ οὖσαν· προσχωρῇ τῇ εἰκόνι κοσμεῖν τὰ γλυπτά. σύνοισεν τίς ἰῶ ὁ ἀνθρωπος ὁ πρῶτον αἰρόμενος πηλὰ μόνος, πῶς συνέσησε τὰ μεῖζω ξύλα, πρεμνοβρεῖα μέσον σίδηρον, τὴ ἁρμονίᾳ σφίγξας, ζυγὸν ὑπενῶσαν, ῥυθμὸν ὑθῶναι, βόας στομαγαγεῖν. ξύλον ἰῶ, σίδηρον ἰῶ, ἀλλ' ἡ τέχνη οὐ πρῶτον. τίς σοι εἶπεν, ἀνθρωπε, ὅτι ἄροτρον οὕτω πήγνυται; τίς σοι ὑπέδειξε τὸν ἀδάμαντα φύσιν τοῦ σιδήρου πυρὶ μαλάττειν; τίς σοι ἐδίδαξε σὺν τοσαύτης παχύτητος ῥαφίδα μικρὰν ἐργάσασθαι; τίς ἐπέπνευσε σοὶ τῇ ζωῇ ἀνοίᾳ σὺν λίθων καταστάσαι ὑγρὰν καταστάσιν; ὁρᾷς ὑπὸ ποδὸς ἔμαθες, εἶπε μοι, ἀνθρωπε; πολύ, φησὶν, ἀπείρως ξενίζη. εἰκότα Θεοῦ ὁρᾷς, καὶ ἐρωτᾷς μανθάνειν; ἀλλὰ τοῦτο, ἀδελφὲ, πάντα χοῦ ὁ ἀνθρώπινη φύσις, καὶ ἑαυτὴν διαστέλλει μιμητήν, τῇ τέχνῃ τὴν φύσιν κοσμεῖ. ἀλλ' ἕως ὧν ὦ μέτρῳ μιμεῖται, καλὴ· ἐκβαίνουσα δὲ τὰ μέτρα, σὺν τῆς ἀμετρίας ὑβρίζεται. οἷς ἐπέπνευσε πῶς τὸν πάχει βοῶν καὶ ἵππων καὶ χάμηλον, καὶ ὅσα τῶν ἀλόγων εἰς τὸν ὑπηρεσίαν ἐδόθη· ἀπὸ δὲ πλευρᾶς ἐπέπνευσε μίξαι τὰ θηλέα φύσει. ἔμιξεν οἷον ἵππῳ, τῷ Θεοῦ τοῦτο μὴ θελήσαντος, ἀλλ' ἀπ' ἀρχῆς εἰρηκότος, Ἐξαγαγέτω ἡ γῆ τετράποδα καὶ ἑρπετὰ καὶ θῆρας· ἡ πλευρὰ ἔμιξε τὰ θηλέα φύσει. ὁ Θεὸς κολάζων τὴν ἀμετρίαν, ἄγονον ἐποίησε τὴν ὑπήνην. ὄφελε ἡμίονος οὐ τίκτει; διὰ τί οὐκ ἔστιν ἐξ ἐκείνων τῶν τότε θηρίων, τῶν ἀκουσίων, Αὐξάνεσθε, καὶ πληρώσατε τὴν γῆν. ὅμως καὶ φρὶν ποιῆσαι, συγχωρεῖ τῇ εἰκόνι ἃ βούλεται· ἵνα τὴν δύναμιν αὐτοῦ δείξῃ, καὶ τὴν ἀμετρίαν αὐτοῦ κολάσῃ. πάλιν ἡ ἀμετρία τῆς ὑπερθυμίας ἐπεβάλετο ποιῆσαι ἀνθρώπου μορφὴν, μιμουμένη Φύσιν Θεὸν ἐργαζόμενον, καὶ ποιεῖ σώματος εἰκόνα, καὶ βιάζεται τῇ τέχνῃ τὴν φύσιν. καὶ ὅπως ἴσθι, ὅτι ὁ Θεὸς ἀπὸ γῆς ἐποίησε τὸν ἄνθρωπον καὶ ἔπλασεν, ἀπορεῖται ἡ τέχνη μιμήσασθαι τὸν ἑαυτῆς διαστέλλει καὶ τὴν ἀλήθειαν, τοῖς ὑπνοίαις ποιεῖται ὃ ἀμήχανον· ἐκ σεισμάλωρίας, καὶ κυρτὰ τὰ χεώματα, καὶ μιμεῖται ὀφθαλμοὺς βλέποντα, καὶ μὴ βλέποντα λυσιτελοῦντας, ἀκοὴν ἀκροατικὴν, ἀλλ' οὐκ ἀκούουσαν, ῥῖνας ἐπὶ βύθειας ὑπερτεταμένας, ἀλλὰ πνοὴν ἕλκειν μὴ δυναμένας, στόμα ἀγαπητὸν, ἀλλὰ τῆς φωνῆς ἐστερημένον, πόδας καλῶς ἐρρυθμισμένους, ἀλλὰ πρὸς δρόμον οὐκ ἔχοντας ὑπερτελεστητα· ἵνα δείξῃ ὅτι συνεχώρησε τῇ εἰκόνι, ἵνα δυνηθῇ ὁ τοῦ Θεοῦ ἐνεργήσας· πάντων δὲ ἄψασθαι, οὐ συνεχώρησεν, ἵνα μὴ εἰσελθοῦσα εἰς ἀλλοτρίαν, ἑαυτὴν ἀπογνῷ καὶ τὴν ἑαυτῆς σωτηρίας.

Ps. 118. λδ.

χ. χαράς.

χ. μιμεῖται

χ. ῥυθμὸν

Gen. a. κδ.

Gen. a. κη.

λεγόμενοι τοσοῦτον ἰσῶ τῇ δυνάμει, ὃ ὂν δεύτερον δεύτερον τῇ τάξει, καὶ ὃ πρῶτον πρῶτον τῇ ἐλαττώσει, οὐκ αὖ ὁ σωτὴρ ἀλλοῖος ἀλλήλοις ὢν ζωίχει τὴν τῆς ἀληθείας λόγον. Καὶ πρὸς ὁ σωτὴρ ἑαυτὸν τοσοῦτον ἐμνημόνευσεν, καὶ Εἶτα παίζεις; Εἰμὶ γάρ, φησι, τὰ ἐντολάς μου τηρῶν, ἐγὼ καὶ ὁ
Ιωαν. ιδ. κγ. πατὴρ ἐλευσόμεθα, καὶ μονὴν παρ' αὐτῷ ποιησόμεθα. ὅπερ τάξει ὑπερέβη, λέγουσιν αἱρετικοῦ παῖδες, καὶ ὥσπερ ἔπρεπέν τινα βασιλέως βούλεσθαι εἶναι ἐν τῷ πατρὶ, ἐρωτᾶσθαι, Εἰ ἐπόλμησεν εἰπεῖν ἔπρεπε τοῦ βασιλέως, ὅτι ἐγὼ καὶ ὁ βασιλεὺς ἓν ἐσμεν. οὐκ ἴσον καθ' ἡμᾶς τὸ ὑπὲρ ἡμᾶς. ἆρα κτιστὴ φύσις ἑαυτὴν τοσοῦτον τῆς ἀκτίστου; κτιστὴ φύσις, ὡς ὑμεῖς λέγετε, ἐτόλμησεν εἰπεῖν, Συναριθμοῦσα ἑαυτὴν τῇ ἀσυγκρίτῳ ὑπεροχῇ, ἐλευσόμεθα, καὶ μονὴν παρ' αὐτῷ ποιησόμεθα. ἓν μὲν γάρ τὸ, ἐγὼ καὶ ὁ πατὴρ, ὃ ἓν φύσει τὸν ὁμοῦ ἔδειξε· ἓν δὲ τὸ, ἐλευσόμεθα, καὶ μονὴν ποιησόμεθα, ὃ ὁμότιμον τῆς ἀνεπιτεύκτου ἔδειξεν. οὕτω καὶ ὁ ἕτερος χωλεὸς Φιλίππου τὸ ἀποστόλου λέγοντος, Κύριε, δεῖξον ἡμῖν τὸν
Ιωαν. ιδ. η. πατέρα, καὶ ἀρκεῖ ἡμῖν, ἀποκρίνεται ὁ σωτήρ· Τοσοῦτον χρόνον μεθ' ὑμῶν εἰμι, καὶ οὐκ ἔγνωκάς με, Φίλιππε; σκαιότης ἡ ἀποκρισις τῆς ἐρωτήσεως. μὴ γάρ σοι περὶ σοῦ ἠρώτησα; Εἶπον, δεῖξον ἡμῖν τὸν πατέρα· οὐ λέγω, τοσοῦτον χρόνον μεθ' ὑμῶν εἰμι, καὶ οὐκ ἔγνωκάς με; Εἰ ὁμοίως, δι' ὁμοίου πῶς δείκνυται; πῶς δὲ τὸ μικροῦ ὁ μέγας ὁρᾶται; πῶς δὲ τὸ ἐλαττωθὲν τὸν τῇ ἀξίᾳ ὑπερέχων; πῶς δὲ τὸ ὑποδεέστερον ὁ δημιουργός; τοσοῦτον χρόνον μεθ' ὑμῶν εἰμι· καὶ οὐκ Εἶπε, μεθ' ὑμῶν ἐστιν ὁ πατὴρ, ἀλλ', εἰμί· ἐμὸν γάρ ἐστιν, ὁ πατὴρ ἐστι. τοσοῦτον χρόνον μεθ' ὑμῶν εἰμι, καὶ οὐκ ἔγνωκάς με; καλὸν δέ, οὐκ ἔγνωκάς με; σκέπτου λέγω, δεῖξον ὁ σωτήρ, οὐκ ἔγνωκάς με; βουλόμενος δεῖξαι, ὅτι Θεοῦ οὐκ ὄψις, ἀλλὰ γνῶσις παρίστησιν. ἵνα τί οὖν, ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρί; πάλιν τὸ, ἐγὼ, καὶ τότε ὁ πατήρ. ἐγὼ ἐν τῷ πατρί, καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοί. πῶς οὖν σὺ λέγεις, δεῖξον ἡμῖν τὸν πατέρα; ἀντὶ τοῦ, πῶς ὡς ἕτερον ἰδεῖν προσετάξας; ἐγὼ ἐν τῷ πατρί, καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοί· καὶ γνωρίζεται υἱὸς ἓν πατὴρ, καὶ πατὴρ ἓν υἱός. πῶς σὺ λέγεις, δεῖξον ἡμῖν, ὡς ἄλλον παρ' ἐμὲ ζητοῦντα ἰδεῖν τὸν πατέρα; ἐγὼ ἐν τῷ πατρί, καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοί· οὐχ ὡς τῆς φύσεως συγχεχυμένης, οὐδὲ ὡς φιάλης ἐν φιάλῃ ἀποκειμένης. ἐγὼ ἐν τῷ πατρί, καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοί· οὐ σωμάτων λέγω ζωωθήκην, ἀλλὰ νοημάτων γνωρίσμα. ἐγὼ ἐν τῷ πατρί, πατὴρ γάρ αὐτὸν υἱὸν οὐ γνωρίζεται· καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοί, υἱὸς γὰρ αὐτὸν πατέρα ὑφίσταται, ὥσπερ ὁ νοῦς ἐν τῷ λόγῳ, καὶ ὁ λόγος ἐν τῷ νῷ θεωρεῖται. πόθεν δυνάμεως τοῦ ἑτεροῦ σε εἰδέναι, ἢ δι' ὧν φθέγξῃ; περιτρέπει σε ὁ λόγος τὸν νοῦν· ὁ νοῦς ὁ σὸς πάλιν ἑρμηνεύει σε τὸν λόγον. ἔστιν ἰδεῖν λόγον μὴ τοῦ ἐννοίαν καταμαθεῖν; οὔτε τοῦ ἐννοῆσαι καταλαβεῖν, μὴ τοῦ λόγου ἑρμηνευθέντος.
Ιωαν. α. α. τὸ διαπελεύσεται. Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, ἵνα δὲ ἀπαλλαγῇς τῆς γνώσεως δείξῃ. ὅσον ἐστὶν ὁ λόγος πρὸς νοῦν, τοῦτο μονογενὴς Θεὸς λόγος πρὸς τὸν πατέρα. Καὶ δὲ θαυμάσῃς (ἐπιμνησθῶμεν γάρ ἵνα τοῦ προειρημένου) πρόσωπον ἡμῖν ἦν ὁ λόγος, ὅτι οὐκ τοῦ καθ' ἡμᾶς τὰ ὑπὲρ ἡμᾶς μαθήσεις εἰπεῖν. ὁ λόγος ὁ ἡμέτερος ἴσον μὲν σὲ γνώσαντος αὐτὸν ὅτι νοῦς. μὴ ὁρατὸς ὅτι μὲν ὁρατῷ; ἀόρατος ὅτι μὲν ἀοράτῳ, νοητὸς μὲν νοητῷ, ἀσώματος μὲν ἀσωμάτῳ. ὅταν δὲ μέλλῃ προέρχεσθαι ὁ λόγος, χωρεῖ ὅτι τὸ σῶμα, καλεῖται αὐτὸ διὰ τὸ φωνὴν, οὐχ ἑτέρας αὐτοῦ φύσεως τὴν φωνὴν προσχύσας, ἀλλ' αὐτὸ τὸν λόγον ἑαυτῷ τὴν λέξιν ὑφάναντος. καὶ ἀόρατος τὴν φύσιν μὲν τὸν παρὼν ὤν, τὸν νοῦ λόγῳ, τὴν φωνὴν σὺν δυσκάμπτως προέρχεται, καὶ γέγονε πᾶσι δῆλος ὁ πρὸ τούτου ἄδηλος· εἶτα προελθὼν καὶ πάντα πλησεῖ, καὶ τὸν γνώσαντος αὐτὸν νοῦν οὐκ ἀφίσεται. τίς γὰρ αἰθέριον, ἐπιδὸν λαλήσῃ λόγον καὶ ἄλλους διδάξῃ, ἑαυτὸν κενοῖ τὸν λόγου; ἆρα ἐλθὼν ἀφίγξομαι, καὶ προέλθῃ εἰς ἄλλων ἀκοάς, καὶ ἐμὸν νοῦν ἔρημον καταλίπω; ἆρα δὲ προῆλθεν ἔξω ὁ λόγος, καὶ ἔμεινεν ἔσω; δὲ μυρίας ἀκοὰς ἐπλήρωσε, καὶ τὸν γνώσαντος νοῦν οὐκ ἀνεχώρησεν; Εἶτα ὁ μὲν ἀνθρώπινος λόγος τοῦ τὸν γνώσαντος νοῦ ἀποστελλόμενος, καὶ ἔξω προέρχεται, καὶ γνώσαντα οὐ καταλιμπάνει·

τῶν ἀορίστων· ἔστι δὲ πρώτων Κύριος. ὅθεν δὲ Ζωῴδα φθέγξεται Ἰωάννης λέγων· Ὁ ὀπίσω μου ἐρχόμενος ἔμπροσθέν μου γέγονεν· ὅτι πρώτου ἦν ἐστιν. ἀναγκαῖον δὲ ζητῆσαι ἀκριβῶς καὶ λύσαι τὸν αἱρετικὸν ζυγομαχίαν· ὅπως τῇ λέξει τῇ ἀποστολικῇ κακῶς ἀκολουθήσαντες, μὴ νοήσαντες οἰκείως, ἀλλὰ παιδαγωγαφάμενοι δυσκόλως αἱρετικῶν παῖδες οἷον, ὅτι μαθὸν τοῦ σταυροῦ ἔλαβε τὸ ἡμέσθαι ὑπερόριον πρώτων, καὶ ἀφῆκε τὸ παθεῖν, καὶ ἀφῆκε τὸ ὑπομεῖναι σταυρὸν ὁ Θεὸς αὐτὸν ὑπερύψωσεν. ἀκολουθοῦσι τῇ φωνῇ τοῦ ἀποστόλου, μὴ νοήσαντες τὸν δυνάμει· καὶ ἠκολούθησαν μόνῃ τῇ λέξει, τὸν θεωρίαν μὴ βασανίσαντες. ἔχει δὲ οὕτως. Ἐζαπίνησεν ἑαυτὸν μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ· διὸ καὶ ὁ Θεὸς αὐτὸν ὑπερύψωσε· διὰ τοῦ πάθους, ὡς μαθὸν τοῦ πάθους δεδωκὼς αὐτῷ τὴν ὕψωσιν, πρώτως λέγεις, αἱρετικέ. καὶ ἐδωκεν αὐτῷ ὄνομα ὑπὲρ πᾶν ὄνομα· ἵνα ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ πᾶν γόνυ κάμψῃ ἐπουρανίων, καὶ ἐπιγείων, καὶ καταχθονίων. ὁρᾷς, φησι, μετὰ σταυρὸν ὑψώθη, ὁρᾷς, φησι, μετὰ τοῦ πάθους μαθὸν ἔλαβε τὴν ὕψωσιν. εἰ τοίνυν μετὰ σταυρὸν ὑψώθη, ὡς ὑμεῖς φατε, διὰ τί ὁ Βαπτιστὴς Ἰωάννης πρὸ τοῦ πάθους, πρὸ τοῦ σταυροῦ ἔλεγε· Ὁ ὀπίσω ἐρχόμενος ἔμπροσθέν μου γέγονεν, ὅτι, ἢ διὰ τί Ἰουδαίοις διαλεγόμενος ὁ Ἰησοῦς ἔλεγε· Ἀμὴν, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, πρὶν Ἀβραὰμ γενέσθαι ἐγὼ εἰμί. ἔστι γὰρ αἰώ, καὶ ἰών, καὶ ἔσται, καὶ πάρεστιν· οὐκ ἐξῆν· διὰ τοῦτο ἡμᾶς, ἀδελφοὶ, τὸν ὀφειλὼν ἀποδοῦναι, καὶ μὴ προφάσει τὴν πρεσβευτῶν ἀρνεῖσθαι τὰς ὑπερβάσεις, κηρυττέσθω Χριστοῦ δόξα, καὶ παῤῥησίας ὕψος· κηρυττέσθω πνεύματος ἅγιον· ὑψούσθω μονογενὴς, δοξαζέσθω ὁ πατήρ. μηδεὶς διαπτοήσθω τὸν ἀξίαν νομιζέτω. Εἰ πνεύματος προσκυνοῦμεν, εἶτα υἱοῦ, εἶτα παῤῥησίας· εἰ υἱοῦ προσκυνοῦμεν, εἶτα παῤῥησίας. οὐ γὰρ ἔχει τάξιν, οὐχ ὡς ἄτακτος, ἀλλ' ὡς τάξιν ὑπερβαίνουσα. ὥσπερ γὰρ οὐκ ἔστι σχῆμα ὁ Θεὸς, οὐχ ὡς ἀσχήμων, ἀλλ' ὡς ἀσχημάτιστος· καὶ ὥσπερ οὐκ ἔχει μορφὴν Θεὸς, οὐχ ὡς ἀμορφος, ἀλλ' ὡς ἀσώματος· οὕτως οὐκ ἔχει τάξιν ἡ θεία φύσις, οὐχ ὡς ἄτακτος, ἀλλ' ὡς τάξιν ὑπερβαίνουσα. λέγω πατέρα προῆκται, οὐ τῇ τάξει προῆκται, ἀλλὰ τῇ οὐσίᾳ, ὅπως γεννήτωρ τοῦ μονογενοῦς, ὅπως ἡ ῥίζα τοῦ ἁγίου καρποῦ, ὅπως φῶς ἀΐδιον ἀϊδίου φωτὸς γέννημα. ἆρα, ἀδελφέ μου, Εἴ τις τὴν καθ' ἡμᾶς ἐπιχείρησιν σημεῖον εἰς ἐκκλησίαν, εἰς λαὸν ὀρθοδόξων, εἰς λαὸν πεπληρωμένον πάσης ὀρθῆς γνώσεως προτάξαι τὸν υἱὸν τοῦ πατρὸς, οὐκ ἐβλασφήμησε πρὸς αὐτὴν τὴν ὀρθοδοξίαν; ἆρα Εἴ τις ἐτόλμησεν Εἰπεῖν εἰς ἐκκλησίαν, ὁ Χριστὸς ὑμᾶς εὐλογήσει, καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ, οὐχ ὡς ἄτακτος ὁμολογεῖτο, ὅτι μὴ προέταξε τὸν ῥίζαν, καὶ τότε ἐπήγαγε καρπόν; ἆρα Εἴ τις εἶπεν, ὁ υἱὸς ἡμᾶς σώσει καὶ ὁ πατὴρ, οὐ σύγχυσιν ὁμολογεῖτο ἐργάζεσθαι, καὶ παραβαίνειν τὴν τάξιν; ἀλλὰ ταῦτα οὕτως ὁμολογεῖται παρὰ ἀγνώμοσι κριταῖς· παρὰ δὲ ἀληθείᾳ διδασκούσῃ, καὶ ἀποστολικῇ φήμῃ τὸ νίκιον φερούσῃ ἀδελφοφανῆ δὲ μου προῆκται μανθάνειν, καὶ πατρὸς, καὶ πνεύματος. ἀκούει Παύλου τοῦ μεγάλου κήρυκος Θεσσαλονικεῦσι γράφοντος, ὃς λέγει· Αὐτὸς δὲ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς ὁ Χριστὸς, καὶ ὁ Θεὸς ὁ πατὴρ ἡμῶν ἁγιάσαι ὑμᾶς. προῆκται μου, καὶ πεπληρωμένη ψυχή· ὅτι οὐκ ἔστι τάξις ἐν τῇ ἁγίᾳ φύσει. ἀλλ' ὅπερ αἱ προῆκται θῆς, ὁμότιμοι ὀφθαι, καὶ τὸ δεύτερον οὐκ ἐλαττοῦσθαι, καὶ τὸ τρίτον οὐχ ὑβρίζεται· ἀδελφοφανῶς προφέρει τὰ ὀνόματα, ὅπως οἶδε τὴν φύσιν ἀμείωτον, καὶ τὴν βασιλείαν ἀτμητον. ἐρωτήσωμεν δὲ ἅγιον Παῦλον, πόθεν εἴληφε ταύτας ἀφορμὰς τοῦ οὕτω θεολογῆσαι, ἢ οὕτω δοξολογῆσαι, ἢ προτάσσειν ϖ υἱὸν τοῦ παῤῥησίας, καὶ πίστεως, καὶ δυνάμεως, ἀλλὰ τῇ λέξει; ἆρα τί προῆκται υἱοῦ ἐμνήσθη, καὶ οὕτω παῤῥησίας; λέγει Παῦλος ἑαυτῷ ζωγραφῶν, καὶ τὴν ἐκκλησίαν παιδεύων, οὐδὲν ἐξ ἐμαυτοῦ φθέγξομαι, Χριστὸς δὲ ἐμοῦ τὰ δόγματα κατανεύει, λέγων· Εἰ δοκιμὴν ζητεῖτε τοῦ ἐμοὶ λαλοῦντος Χριστοῦ· ὁ Χριστὸς λαλεῖ δι' ἐμοῦ, μὴ κατηγορεῖτε τῆς φωνῆς τῆς διακονούσης, μὴ ὑπολαμβάνου. ἀλλ' οὐ δύνῃ νοῆσαι Χριστὸν δι' ἐμοῦ λαλοῦντα; ἄκουε αὐτοῦ γυμνῶς δι' ἑαυτοῦ φθεγγομένου. Εἰ γὰρ τάξει κατέκειτο τὰ ὀνόματα τῆς ἁγίας τριάδος, καὶ τὸ μὲν πρῶτον λεγόμενον

χ. αἰωνίζεσθαι

Ιωαν. γ. λα.

Φιλ. β. ι.

Φιλ. β. ι.

Ιωαν. γ. λα.

Ιωαν. η. νθ.

Θεσ. α. αγ.

Chryſoſt. tom. 7. Bbb 2 λεγόμενον

λία, καὶ δύπερον, καὶ τρίτον, καὶ ἀπορῆ ὁ βασιλεὺς τῶν οἰκουμένων, ὁ τύπος ἅπασαν ἀφίεται· ὃ δίκαιον πάντα βασιλέα οὕτω καὶ μὴ τὸν πατριάρχου, ὃν ἅπασαν ὄργανα ἡμᾶς τῆς μιμήσεως οἰκονομίας, ναὸς ἐστὶν τῆς ἐπιγειλημμένης διαφορᾶς· καὶ οὐκ ἄδικος ὁ ὅρκος, ἀλλὰ ἀληθὴς ἡ μαρτυρία. ὄμνυσι τοίνυν τῷ ταῦρου, καὶ ἐμμένουσι τῷ ταῦρῳ. Θεὸς γὰρ τῶν χερουβὶμ ἐστὶ τὸ μηδὲν μὲν, καὶ ὅρκωσαι Κύριον τὸν Θεὸν τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς. οὐκοῦν ὁ σωτὴρ ἡμῶν Θεὸς οὐρανοῦ καὶ γῆς. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Ζαχαρίας ὁ προφήτης, ὅτι διὰ φόβου ἀπειλῆς ὁπλασίαν ἐν ὤφθησαν ὁ ἀγγέλῳ, ἐλάμπετο ἐν τῷ τοῦ ὁπλασίας μέσῳ· Ζαχ. δ. β. Καὶ διέβλεψά, φησι, τοῖς ὀφθαλμοῖς μου, καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ λυχνία χρυσῆ ὅλη, καὶ ἑπτὰ λύχνοι ἐπάνω τῆς λυχνίας, καὶ ἑπτὰ ἐπτυγρίδες τοῖς λύχνοις, καὶ ἑπτὰ λαμπάδες, καὶ ὁπλαὶ δεξιῶν τῆς λυχνίας, καὶ ἐξ ἀριστερῶν δύο κλάδοι ἐλαίας, καὶ εἶπον τῷ ἀγγέλῳ τῷ λαλοῦντί μοι· Κύριε, τί ἐστι ταῦτα; ἔφη· οὐκ οἶδας σὺ, ἄλλα δέ κύριος, καὶ ἄλλα εἰς ἐμμένειαν πορεύουσα, καὶ οὐκ αὐτὰ ἐστὶ τὰ φαινόμενα ἑαυτοῖς σημαντικά, ἀλλ' ἕτερα· πολλαχοῦ δὲ ὁ προφήτης, Κύριε, τί ἐστι ταῦτα; εἰ δὲ φαινόμενον ἐρωτᾷ, κακῶς ἐρωτᾷ. οὐκ οἶδας τί λυχνία, καὶ τί ἐλαία; ἀλλὰ ζητεῖ ὁ προφήτης, οὐ τὰ φαινόμενα, ἀλλὰ τὰ θεωρούμενα, τί ἐστι ταῦτα; καὶ ὁ ἄγγελος, οὐκ ἐπιγινώσκεις τί ἐστι ταῦτα; ὄχι, κύριε. εὐγνωμόνως ὁμολογεῖ τὸν ἀμάθειαν καὶ παιδεύεται περὶ τῆς ἀληθείας. ἀδελφὸς γὰρ ἐστὶ τοῦ εὐτυχοῦς τοῦ ἀχύρου Πρεσβ. π. λ. περὶ Φιλίππου, Αρα γινώσκεις ἃ ἀναγινώσκεις; ὁ δὲ εὐγνωμόνως, πῶς γὰρ, ἐὰν μή τις ὁδηγήσῃ με; οὐ γινώσκεις τί ἐστι ταῦτα; ὁ δὲ φησιν, οὐχί, κύριε. πῶς εἰσὶ καὶ δύο κλάδοι τῶν ἐλαιῶν καὶ οὐκ ἐκ δεξιῶν καὶ ἐξ ἀριστερῶν τοῦ λαμπαδίου, ὅπου εἰσὶ, λέγει, ἐκ ἐλαίας ἐμμένουσιν. ἐμμένουσι γὰρ ταῖς ἐλαίαις, καὶ τὴν λυχνίαν τί ἐστι. περίεστι ἀκριβῶς. ἡ λυχνία ἔσηκεν, καὶ κλάδοι παρεσχήκεισαν τῇ λυχνίᾳ. ὁ δὲ ἄγγελος ἐμμένουσιν, ἵνα δείκνυσι ἐκ ἐλαίας λυχνίαν παρεχῶσαι, ἀλλὰ Θεῷ, ὡς εἰ τὴν λυχνίαν τύπον Θεοῦ· μᾶλλον δὲ τῶν σωτῆρος ἡμῶν, καὶ τῆς εἰσαρκου αὐτοῦ οἰκονομίας. οὐ γινώσκεις τί ἐστι ταῦτα; ὄχι, κύριε. λέγει· Οὗτοι κλάδοι δύο εἰσὶ δύο υἱοὶ τῆς πιότητος, οἱ παρεστήκασι τῷ Κυρίῳ πάσης τῆς γῆς· καὶ τῇ λυχνίᾳ καὶ ὁ Φαινόμενον, ἀλλὰ τῷ Κυρίῳ πάσης τῆς γῆς. ἐπάφωσιν εἰσάγει λυχνίαν ἐκ τὸν Κυρίου εἰσέρχεσι οἰκονομίαν. λυχνία γὰρ ἐστὶν ἀληθὴς ἡ σὰρξ ἡ διαπαντὸς, Ησ. μα. α. καὶ τῶν ἁγίου πνεύματος ἐκ ἐλλάμψεως ἐσόμενος χαρίτι δεξαμένη. Ἐξελεύσεται γὰρ ῥάβδος, φησὶν Ησαΐας, ἐκ τῆς ῥίζης Ιεσσαί, καὶ ἄνθος ἐκ αὐτῆς ἀναβήσεται, καὶ ἐπαναπαύσεται ἐπ' αὐτὸν πνεῦμα Θεοῦ. ποῖον; ὃ πολυμερὲς ταῖς ἐνεργείαις, καὶ πολὺ τῇ Φύσει. ἐπαναπαύσεται πνεῦμα Θεοῦ. ἐν τούτοις τὸν ἑπτὰ λύχνον ἐμμένουσι, αὐτὸ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· ὃ δὲ ἐπαναπαύσεται ἐκ ἐνεργείας τὸ πνεύματος λέγει· πνεῦμα Θεοῦ, πνεῦμα σοφίας καὶ συνέσεως, πνεῦμα βουλῆς καὶ ἰσχύος, πνεῦμα γνώσεως καὶ εὐσεβείας, πνεῦμα φόβου Θεοῦ. ἐκ ἑπτὰ χαρίτων τὸ ἁγίου πνεύματος, ἐκ ἑπτὰ διαπαυσαμένας ὡς σώματι ὡς διαπαντὸς ἐκεῖνα σημαίνει τὸν τύπον ἑπτὰ λύχνων. διὰ τί δὲ ἑπτὰ λύχνοι; διὰ τὸ φωτίσαι τῆς ἐνεργείας Ζαχ. δ ι. τὸ ἁγίου πνεύματος. ἐστιδήτε ἐπτὰ ὀφθαλμοὶ φησὶ Οὗτοί εἰσι καὶ ἑπτὰ ὀφθαλμοὶ Κυρίου, καὶ βλέποντες ὅτι πᾶσαν τὴν γῆν. ἐρᾷς αὐτὴν καὶ ἑαυτὴν σαφηνίζουσαν τὴν ἀλήθειαν, καὶ οὐ διαμάχου λογισμῷ δυσσεβεῖν; ἀλλ' ἀγαθὴ παρεσκεύασε τῷ Κυρίῳ πάσης τῆς γῆς. ὁ Ζαχαρίας Κύριον καλεῖ σωτῆρα πάσης τῆς γῆς καὶ τὴν ἐνοικοῦσαν οἰκουμένην. Πρεσβ. ι. λα. λε. λς. Πέτρος διαλεγόμενος Κορνηλίῳ, ἡ κορυφὴ τῶν ἀποστόλων, λέγει· Ημεῖς οἴδαμεν τὸ ῥῆμα τὸ γενόμενον ὅτι τῆς Ιουδαίας, Ιησοῦ τοῦ ἀπὸ Ναζαρὲτ, ὃν ἔχρισεν ὁ Θεὸς πνεύματι ἁγίῳ καὶ δυνάμει· ὃς διῆλθεν εὐεργετῶν πάντας τοὺς καταδυναστευομένους ὑπὸ τοῦ διαβόλου· ὅτι ὁ Θεὸς ἦν μετ' αὐτοῦ. καὶ ἡμεῖς μάρτυρες πάντων ὧν ἐποίησεν ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Ιουδαίων καὶ ἐν Ἱερουσαλήμ· ὃν καὶ ἀνεῖλον κρεμάσαντες ἐπὶ ξύλου. τοῦτον ὁ Θεὸς ἤγειρε τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ καὶ ἔδωκεν αὐτὸν ἐμφανῆ γενέσθαι, οὐ παντὶ τῷ λαῷ, ἀλλὰ μάρτυσι τοῖς προκεχειροτονημένοις ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ἡμῖν οἵτινες συνεφάγομεν καὶ συνεπίομεν αὐτῷ μετὰ τὸ ἀναστῆναι αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. καὶ παρήγγειλεν ἡμῖν κηρύξαι τῷ λαῷ καὶ διαμαρτύρασθαι ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ ὡρισμένος ὑπὸ τοῦ Θεοῦ κριτὴς ζώντων καὶ νεκρῶν. τοῦτον πάντες οἱ προφῆται μαρτυροῦσιν ἄφεσιν ἁμαρτιῶν λαβεῖν διὰ τὸ ὀνόματος αὐτοῦ πάντα τὸν πιστεύοντα εἰς αὐτόν. ἔτι λαλοῦντος τοῦ Πέτρου τὰ ῥήματα ταῦτα ἐπέπεσε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας τὸν λόγον. καὶ ἐξέστησαν οἱ ἐκ περιτομῆς πιστοὶ ὅσοι ἦλθον σὺν τῷ Πέτρῳ, ὅτι καὶ ἐπὶ τὰ ἔθνη ἡ δωρεὰ τὸ ἁγίου πνεύματος ἐκκέχυται· ἤκουον γὰρ αὐτῶν λαλούντων γλώσσαις καὶ μεγαλυνόντων τὸν Θεόν. τότε ἀπεκρίθη Πέτρος· μήτι τὸ ὕδωρ δύναται κωλῦσαι τοῦτον τοῦ μὴ βαπτισθῆναι, οἵτινες τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἔλαβον ὡς καὶ ἡμεῖς; καὶ προσέταξεν αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματι τὸ Κυρίου βαπτισθῆναι. τότε ἠρώτησαν αὐτὸν ἐπιμεῖναι ἡμέρας τινάς. ἐπιμένουσι τοίνυν τῷ ἁγίῳ πνεύματι, καὶ ἐπιμένουσι τῷ ἁγίῳ πνεύματι ἐν τῷ ἐπιμένειν τῷ ἁγίῳ πνεύματι, ἐπιμένουσι τῷ Κυρίῳ πάσης τῆς γῆς. ἐπιμένουσι τῷ Κυρίῳ πάσης τῆς γῆς, καὶ ἐπιμένουσι τῷ ἁγίῳ πνεύματι. ἐπιμένουσι τῷ ἁγίῳ πνεύματι, καὶ

ΛΟΓΟΙ ΤΙΝΕΣ ΤΩΝ ΑΜΦΙΒΑΛΛΟΜΕΝΩΝ, ΟΥΕ ΠΟΤΕ ΕΞ ΑΝΑΤΟΛΗΣ

χεδὸν ἅπαντες ἐφιστιεζθίττες.

ΕΙΣ ΤΟ ΡΗΤΟΝ ΤΟΥ ΑΒΡΑΑΜ ΤΟ ΛΕγειν, Θὲς τὴν χεῖρά σου ὑπὸ τὸν μηρόν μου, καὶ εἰς ἀφόρους μάρτυρας.

Λογ. ρε. Γεν. κδ. β.

Θαύμασα μὲν ὑμᾶς, ὦ φιλόχριστοι, τὰ νέα τῆς εὐαγγελικῆς χάριτος ἀλλὰ τὰ παλαιᾶς ἀναθήκης κηρυττόμενα· ἐφωνιάθην μὲν ὑμᾶς τὴν ἀμφίνοιαν, θαυμάσιος ὢν ἀποστολικὴ χαρακτὴρ ἐν ταῖς τοιαύταις φωναῖς ἐκλάμπων. ὁμολογῶ δὲ κέρδος, ἵνα δίξωμαι τὸν μισθόν. εἶδον ξένα μυστήρια τῆς παλαιᾶς κηρυττόμενα· τὸν Ἀβραὰμ ὁρκιοῦντα καὶ τὸν μηρόν, καὶ μηρὸν μὲν τοιοῦτον, τὸν ὑπὸ ποιητὴν οὐρανοῦ καὶ γῆς ὀπτιμάρτυρα ὑμνοῦντα ὡς λόγῳ. Θὲς γάρ, φησι, τὴν χεῖρά σου ὑπὸ τὸν μηρόν μου, καὶ ὄμοσόν μοι τὸν Θεὸν τὸν ποιήσαντα τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν. δυσκίνητος γὰρ ζήτημα. Εἰ γὰρ δεῖ τὸ σπέρμα εἰρῆσθαι τὸ μέλλον ἐκ τοῦ μηρὸς Ἰακὼβ αὐθεῖν, καὶ τὸ, Οὐκ ἐκλείψει ἄρχων ἐξ Ἰούδα, σοὶ ἡγούμενος ἐκ τοῦ μηροῦ αὐτοῦ, πῶς οὖν καὶ τὸ σωτῆρος θύρεθήσεται ὁ ὅρκος, ὃν ὁ Ἰσαὰκ τεθεὶς ἰὼν ἤδη, καὶ τὸ σπέρμα παρελυθῇ, καὶ ὅτι ὁ ὅρκος ἐγένετο, σὺκ ἰὼν ἐλπὶς ἦν σπέρματος εἰς τὸν μηρὸν Ἀβραάμ; Ἀβραὰμ γὰρ οὐχὶ εἰς ἑαυτὸν τὸ σπέρμα τὸ σωτήριον, ἀλλ' ὅπερ φησὶν ὁ Παῦλος· Εἰρῆ) τὸν Ἀβραὰμ καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ· καὶ διαλεγόμενος ὁ θεὸς τὸ γράμμα, καὶ ἐρμηνεύων φησὶν εἰς τὴν τοῦ Γαλάτας· Οὐκ εἰρηται τοῖς σπέρμασιν, ὡς ἐπὶ πολλῶν, ἀλλὰ * τῷ σπέρματί σου, ὅς ἐστι Χριστός. ἀποδέδεικται τοίνυν ὅτι σπέρμα Ἀβραὰμ ὁ Χριστὸς κατὰ σάρκα, καὶ εἰκότως ὁ ὅρκος ἐγένετο τῷ σπέρματος. ἀλλὰ τὸ ζητούμενον, πῶς ὤμνυε τὸν μηρόν, ὡς ἤδη τὸν σωτηρίου αὐτοῦ παρελθόντος· ἀλλ' ὅπερ ἄπαξ εἶπον τὸ μῆκος ὄργανον ἐγένετο, καὶ ὤμνυέ ποτε ἐκεῖ τὸ θεῖον σπέρμα, ὡς ἐν ναῷ· ὤμνυε. ὁ δὲ τοῦ ναοῦ ὀμνύων, τοῦ οἰκήσαντος ὀμνύει. τίς ὁ τούτων μάρτυρα ὡς λόγῳ; αὖθις ὁ σωτὴρ ἡμῶν λέγει τοῖς Φαρισαίοις· Οὐαὶ ὑμῖν Φαρισαῖοι· μωροὶ, καὶ τυφλοὶ, ὃς λέγετε, ὃς ἂν τις ὀμόσῃ ἐν τῷ ναῷ, οὐδέν ἐστι· ὃς δ' ἂν τις ὀμόσῃ· Εἰς τὸν χρυσὸν τοῦ ναοῦ, ὀφείλει. καὶ πῶς λέγεις; Μωροὶ, καὶ τυφλοί· τίς γὰρ μείζων, ὁ χρυσὸς, ἢ ὁ ναὸς ὁ ἁγιάζων τὸν χρυσόν; διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν· ὁ ὀμόσας ἐν τῷ ναῷ, ὀμνύει ἐν τῷ οἰκήσαντι ἐν αὐτῷ. ὥσπερ γὰρ οἶκος βασιλικὸς, ἐπειδὴ ἅπαξ δέδεκται βασιλέα,

Ex Edit. Romana. emend. ex Mss. Oxon.

* ὡς ἐρ' ἑνὸς.

χ. ὀμνυεν.

χ. ὀμνυοὶ

χ. ἐν τῷ χρυσῷ

Matθ. κγ. ιε.

ξηεφωλείσης τῆς κολεκύνθης, ἀπεδυσπέτησ ὁ πεφθίτης, καὶ ἀπεδύρετο. καὶ ἀπελέγετο ὃ πνεῦμα αὐτῦ, λυπούμενος ὅτι τὴ κολεκύνθη, καὶ ἔλεγε· Καλόν μοι ὃ ἀποθανεῖν μᾶλλον ἢ ζῆν. πρὸς ὃν ὁ πνεύσοφος Θεὸς προσφωνῆσαι λέγων· Σφόδρα λελύπησαί σοι ὅτι τὴ κολεκύνθη; καὶ Εἶπεν Ιωνᾶς, σφόδρα λελύπημαι ἕως θανάτυ. καὶ Εἶπε Κύριος· σὺ ἐφείσω ὑπὲρ τῆς κολεκύνθης, ὑπὲρ ἧς οὐκ ἐκακοπάθησας οὐδὲ ἐποίησας αὐτήν· ἐγὼ δὲ φείσομαι ὑπὲρ Νινευὶ τ πόλεως τ μεγάλης, ἐν ᾗ κατοικοῦσι πλείους, ἢ δώδεκα μυριάδες ἀνθρώπων, οἵτινες οὐκ ἔγνωσι δεξιὰ ἢ ἀριστερὰ, ἐν κτήνη πολλά; ὃ δὲ λέγει πιστόν ἐστι· Φιλάνθρωπος, φησίν, ἐγὼ τυγχάνω, καὶ μὴ βουλόμενος ἀπολέσαι τὰ ἔργα τῶν χειρῶν μου, καὶ τὴν εἰκόνα, ἣν ἀγαπᾶν ἐποίησα. διὰ τοῦτο ἠπείλησα καταστροφήν· ἐν θάνατον, οὐχ ὡς ἀποκτεῖναι βουλόμενος, ἀλλ' εἰς μετάνοιαν προτρέψασθαι. εἶτα τοσαύτας προϊόδους εἰσδεχόμενος τὴν τιμωρίαν καταστροφήν, ἡνίκα δὲ ἐπιτραφῆναι, παιδεῦσαι ὤφειλον; οὐκ ἔστι πρὸς ἐμοὶ τοῦτο, Ιωνᾶ. σὺ ἰδὼν ὡς ἀνθρωπος καταδικάζειν βούλει· ἐγὼ δὲ ὡς Θεὸς ὃ φιλανθρωπεύσασθαι ἔχω. δόξα σοι, Κύριε, δόξα σοι. πόσης φιλανθρωπίας καὶ ἐλεημοσύνης πρὸς τοὺς πλουτος; . . ἀναγνῶτε δέ μοι . . ἀνθρωπε, ἀγαπητέ, πόσην ἰσχύει μετάνοια; . . . "ὑπὲρ πεντήκοντα," λέγε . . . ἐξ ἡμέρας. οὐ γὰρ" οἱ . . ξεπατῆσαι ὑπεύουσα. ἡμέρα γὰρ Κυρίου, ὡς κλέπτης καὶ τὴν νυκτί, οὕτως ἔρχεται. Δεῦτε οὖν ἀγαγιασώμεθα τῷ Κυρίῳ, ἀλαλαξώμεν τῷ Θεῷ τῷ σωτῆρι ἡμῶν· προφθάσωμεν τὸ πρόσωπον αὐτῦ ἐν ἐξομολογήσει. ἄδηλος γάρ ἐστιν ἡ τῦ βίου ἔκβασις ἡμῶν, οὐ χρεία διχρονίας, οὐ χρείαν τινὰ μηνύσεως ἡμῶν, ἀλλ' ἰδοὺ ἐγγίζει ἡ καθ' ἑκάστου πάσι πνοή, τάχα ἡ ψυχὴ ἀποσπάσασα ἀπὸ τῦ σώματος καταλιμπάνει αὖθις ἔρημον. ἕκαστος τοίνυν εἰδὼς τὸ τῆς ἐξόδου ἄδηλον, προευτρεπίσωμεν τὸν νυμφίον Χριστόν, πότε ἐπέλθῃ ἀπὸ τῶν πνευματικῶν γάμων· καὶ κρούσαντος αὐτῦ τὴν θύραν, εὐθὺς ἀνοίξωμεν αὐτῷ τοῦ λαμπάδας ἡμῶν ἅψασθαι . . ὁ νυμφίος ἔρχεται, συνεισέλθωμεν αὐτῷ, μήποτε καὶ ἡμεῖς μετὰ τῶν πέντε μωρῶν παρθένων ἔξω τῦ νυμφῶνος εὑρεθῶμεν. μὴ ἀπουσιάζωμεν, ἀγαπητοί, ἀλλ' ἔχωμεν ἀεὶ ἕλαιον ἐν ταῖς λαμπάσιν ἡμῶν. οὐ γὰρ συγχωρήσει ἡμῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἀπελθόντες ἕλαιον ἀγοράσαι παρὰ τῶν πωλούντων. ἐνταῦθα γὰρ πωλοῦνται, καὶ ἀγοράζεται. τίνες ὁ ἐν πωλοῦντες, ἀλλ' ἢ ἐν πένητες; δὸς ἄρτον, καὶ λαμβάνεις βασιλείαν οὐρανῶν· δὸς ἄρτον, καὶ λαμβάνεις ἃ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε, καὶ οὖς οὐκ ἤκουσε, καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη, ἃ ἡτοίμασεν ὁ Θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν. δεῦτε οὖν ἀγαγιασώμεθα τῷ Κυρίῳ, ἀλαλαξώμεν τῷ Θεῷ τῷ σωτῆρι ἡμῶν, προφθάσωμεν τὸ πρόσωπον αὐτῦ ἐν ἐξομολογήσει· ὅτι Η νὺξ προέκοψεν, καὶ ἡ ἡμέρα τῦ ἀδήλου βίου ἤγγικεν. εἰη δὲ πάντας ἡμᾶς φῶς ἐν φωτὶ ὑπάρχοντας, ἐν τῷ φωτὶ τῆς δόξης Χριστοῦ τῦ σωτῆρος ἡμῶν προσεπατῆσαι· αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Αμήν.

ΛΟΓΟΙ

Ψαλ. ζθ. α.

α. Κορ. β. θ.

Ρωμ. ιγ. ιε.

ἴσ. διὰ τί ὑπὲρ πεντήκοντα ἡμέρας ἐξ ἡμέρας ἴσως ἢ ἐπ'

οὐδὲ ἕτερον λόγον ἕνα. τοῖσι δὲ τοῦτοι; Εἶπον, φησι, τῷ λαῷ τούτῳ, ἀκοῇ ἀκούσετε, καὶ Ησ. ς. θ.
ἰσ. εἰπὸν, πάν. οὐ μὴ συνῆτε, καὶ βλέποντες βλέψετε, καὶ οὐ μὴ ἴδητε. . . . πῶ πόσιν ἄλλην διδασκαλίαν καὶ κατήχησιν; Εἰς αὐτὸν ἐπήχησε, πόσιν προσέχοντι καὶ προσάκλησιν καὶ ἔλεγχον; ἔλεγχοι μὲν ἐν τοῖς λόγοις αὐτῶν, Ἐγὼ βοᾷς ⓜ κτησάμενοι, καὶ ὅσος τὸν φόβον Ησ. α. γ.
5 τοῦ κυρίου αὐτῶν· Ισραὴλ δέ με οὐκ ἔγνω, καὶ ὁ λαός με οὐ συνῆκε. ζοῦσα ἐλέγχοντος ἐμοῦ· ἀκούσονται καὶ προσπεσοῦνται αὐτῷ. Λούσασθε, καθαροὶ γίνεσθε, ἀφέλετε τὰς πο- Ησ. α. ις.
νηρίας ἀπὸ τῶν ψυχῶν ὑμῶν. πῶς δὴ πάλιν προσκαλῇ; Ἐὰν θέλητε, φησι, καὶ εἰσ- Ησ. α. ιθ.
ακούσητέ μου, τὰ ἀγαθὰ τῆς γῆς φάγεσθε. καὶ ἕτερα δὴ πλείονα τούτων προσ-
διαλέγεται αὐτοῖς, βιβλίον ἐλέγχου γράψας μαρτυρίας χάριν. καὶ οὐκ ἔστι μέ-
10 χρι τούτου, ἀλλὰ καὶ μάρτυρας τὸ ἀρχὴν τῆς διδασκαλίας ἐπάγει λέγων· Ακουε, ὑρανέ, καὶ Ησ. α. β.
ἐνωτίζου ἡ γῆ, ὅτι Κύριος ἐλάλησε. τί ἐλάλησεν, εἶπέ τις, ὦ Ησαΐα; Υἱούς, φησι, ἐθρέψα καὶ ὕψωσα, αὐτοὶ δέ με ἠθέτησαν. σὺ δὲ οὐδὲν τούτων ἐποίησας, ὦ Ιωαᾶ, ἀλλὰ τὸν
μὴ καταφρονῶ ** διδασκαλίας ** οὐκ εἰδέναι· Εἰ καὶ ** τῶν κατήκοοι οὐκ
** το. οὐδὲ διαγέλα . . . τοῦ διαγελίας . . . οὐ βασιλεύας ἐρωτᾷ, ἀ κολάσεως φό-
ἰσ. σκεύη 15 βοι, ἀλλὰ . . . "νώδη εἶπον ἔχοντες καὶ βαρβάροις καὶ ἀπόθεσπον ἦθος, ἀκούσαντές τὸν ἀπόφασιν, εὐθέως ὅτι μετανοίας πρέπουσαν ἐξομολογούμενοι τὰ πεπραγμένα αὐτοῖς, καὶ
ζῶντα μὴ εἰδότες, εἰ ἀφεθήσεται αὐτοῖς. τί γὰρ ἔλεγεν; Τίς οἶδεν, εἰ ἐπιστρέψῃ ὁ Θεὸς Ιων. γ. θ.
καὶ μετανοήσει καὶ σώσει ἡμᾶς; οὐ γὰρ ἴσασι προσέχοντας καὶ σωθῆναι ἀπο-
λέψαι· οὐ προσ Νινευίτας ἕτερος· ἀλλ' ἐπὶ τῆς σωτηρίας αὐτῶν ἀμφιβάλλοισι,
20 ὅμως μετανοοῦσι. καὶ εὐθέως ὁ βασιλεὺς ἐξέδημα ῥίψας καὶ πορφύραν, σάκκον καὶ σποδὸν
ἰσ.-το· τί δὲ ὁ βασιλεὺς, τὸν κάκιστα σάκκον καὶ ἰσ. ἡμεῖς φασὶ ἰσ. καὶ οὐκ ἐσμὲν ἰσ.-το τὰ λίαν τι μὰ ἀμ. "προσεβάλετο . . . σάκκον καὶ σποδὸν προσβάλλεις; "ἡ δέ, φησι, πολλῆς πρὸς . . ρημένη ἁμαρτίας, "καὶ . . . μὴ ἄξιοι προσκαλέσαι Θεόν. ποίᾳ γὰρ προσώπῳ προσελθόντες ἀ-
ξιώσωμεν Θεόν; ἐξὸν" τοῦτο μὴ ἁμαρτήσαντα ὑπὲρ ἡμῶν πρεσβεύειν ἐπίσαμεν. καὶ γὰρ
25 ὑποχὴ ὅτι, ⓜ μὴ προσεκκαυχώτες ὑπὲρ αὐτῶν ἀξιοῦσι, ὅπως συγχωρηθῇ αὐτοῖς τὸ πλημμέλημα. τοῦτο καὶ ἡμᾶς ποιῶμεν. ἀναπολήπτα ἡμάρτομεν, οὐκ ἐσμὲν ἄξιοι προσκαλέσαι πρὸς ἑαυτὸν καὶ δυσωπῆσαι Θεόν· καὶ διὰ τοῦτο τὰ κτίνη καὶ τοὺς βόας καὶ τὰ πρόβατα προσκυνῶμεν καὶ λιτανεύειν Θεὸν ἐπίσαμεν. ὦ μετανοίας ἰσχύς, ὦ ἐξομολογήσεως
ἰσ. ἔσωσε τὰ πό. δυνάμις. " . . . τὸν πάλιν ἡ μετάνοια, λύσασα τὸν ἀπόφασιν τοῦ Θεοῦ. ἀλλ' ὅμως
30 πρὸς τούτοις ὁ προφήτης ὑπὲρ τῆς τῶν Νινευϊτῶν σωτηρίας ἀπιστῶν, καὶ παρθησίᾳ ἀπέναντι τῆς πόλεως ἐκάθητο, σκοπῶν τί τῇ πόλει ἀποβήσεται· πότερον ἡ ἀπόφασις νικήσει, ἢ ἆρα ἡ με-
τάνοια. καὶ ἰδοὺ ὡς ἐν ζυγῷ καὶ ὡς ἐν ῥοπῇ πλάστιγξ κείμενα τὰ ἀμφότερα· εἶδεν ἡ ἀπό-
φασις, κάτω εἶδεν ἡ μετάνοια· καὶ ἡ μετάνοια νικήσασα ⓜ θάνατον, τὸν πόλιν αἴσχιστον. Εἶτα,
ἵνα ὑπτίμως ⓜ λόγῳ, ἐλυπήθη Ιωνᾶς ὡς φύσις μέλλων φαίνεσθαι. τί οὖν αὐτῷ προῆ-
35 πάτησε θεὸς; καλεῖ τῷ ἡλίῳ πυρφόρῳ ἀκτῖνας ὑπὲρ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ βαλεῖν, ὡς
ὃ μὴ φέρειν αὐτὸν τὸν τοῦ ἡλίου θερμότητα. φλεγμαίνουσῃ αὐτοῦ καὶ ἀποδυσπετοῦντος ὑπὲρ
πολλοῦ, διὰ τῆς νυκτὸς καλεῖ ὁ Θεὸς κολοκύνθῃ ἐωθινῇ ἀναβλύσαι καὶ σκιάζειν ὑπὲρ τῆς κεφα-
λῆς Ιωνᾶ. ἐν τούτοις ἡδέως ἐφίμιλλον ⓜ Ιουδαῖοι, λέγων πρὸς αὐτούς· Εἰπέ μοι, ὦ Ιουδαῖε,
ἰσ.-σι· πῶς ὁ ἰσ. μὰ νυκτὶ ἐνδιτὸν ἀ κο. ὁ λέγων, πῶς μοῦν ἀνδρὸς ὁ πρῶτος ἐξήμησεν, ἡ γῆ ἐν "μιᾷ νυκτὶ τὸν κολοκύνθην ἀφ' ἑαυ-
40 τῆς ἐξέφυσε, καὶ πῶς ἐν μιᾷ ῥοπῇ τοῖς φύλλοις ἐκόμα, ⓜ πρὸς φθόνον ἐσκίαζε· καὶ γάρ
σοι λέγω πῶς ὁ πρῶτος ἔτυχε, καὶ μὴ ὃ ἐξήμησαν πρῶτος πάλιν διέμενεν. ἀλλὰ μὴ βά-
λωμεν τὰ ἄγια τοῖς κυσίν. ἐκαλλέσθωσαν τὸν ἡμέτερον κατὰ λόγου ⓜ ἄπιστοι Ιουδαῖοι.
Εἶτα τῆς κολοκύνθης σκιαζούσης αὐτόν, ἐκέλευσε πάλιν ὁ Θεὸς σκώληκι ἑωθινῷ, ἐπάταξε
τὸν κολοκυνθον, καὶ αὐθέως ἐξηράνθη. ἐπὸ νύκτα ἐξήμετο, καὶ ἐπὸ νύκτα ἀπώλετο. εἶτα

ξηρανθείσης

δίας ἱκετεύσωμεν τὸν Θεόν. ἕτοιμος γάρ ἐστιν ἀκοῦσαι δεήσεως αἰτούντων αὐτόν. μόνον σὺ μὴ ὀλιγωρήσῃς τοῦ αἰτήσασθαι αὐτόν. ἑτοιμότερός σου ὁ Θεὸς πρᾶξαι· ὑγίεια σοι ὀδοιπορίας
Λουκ. ιζ'. κα. πολλῆς, ὁδὸν πελάγους διατεμεῖν. ἄκουσον αὐτοῦ λέγοντος, Ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἐντὸς ὑμῶν ἐστιν. οὐ χρεία σοι δύσεως πολλῶν καὶ δαπάνης, ἀλλ' ὀπισθαφεὶς γίνεσο ἐν βάθους, καὶ θύραν ἴλεων καὶ διαπόντιον κατάπεμψον. ἐπιγράφη ποτὲ Ἐζεκίας τοῖς τοίχοις λέγων, Μιαίνεται, Κύριε, ὡς ἐπορεύθην ἐνώπιόν σου μετὰ ἀληθείας καὶ ἐν καρδίᾳ τελείᾳ, καὶ τὰ ἀρεστὰ ἐνώπιόν σου ἐποίησα· καὶ ἔκλαυσεν Ἐζεκίας κλαυθμῷ μεγάλῳ, καὶ προσθήκην ἔτων ἐδέξατο. οὐκ ἐπιγράφη τοῖς τῶν λίθων συγκειμένοις τοίχοις, ἀλλὰ τῶν ἀπὸ προφητικῆς καὶ ἀποστολικῆς διδασκαλίας φκοδομημένων τοίχων ἐκεῖνον λέγω, τοῦ ἀπόστολος καυχᾶται λέγων· Ὡς σοφὸς ἀρχιτέκτων θεμέλιον τέθεικα. τοῖχον ἐκεῖνον λέγω, ἐφ' οὗ ὁ ἀ-
Ψαλμ. ρί. κζ. κρογωνιαῖος λίθος ἐτέθη, λέγω δὴ ὁ Χριστός· οὗτος οὖν εἴπατε ἡ γραφή· Λίθον οὐκ ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας τοῖχον ἐκεῖνον λέγω, τὸν ἐκ λίθων ἁγίων
Ζαχ. δ ιε. φκοδομημένον, οὗ οὖν εἶπεν ἡ γραφή· Οἱ λίθοι ἅγιοι κυλισθήσονται. τοὺς τοίχους ἐκείνους λέγω, δι' οὓς ὁ τοῦ Θεοῦ φκοδομήθη ναός. τί ποιῆς, ὦ Ἐζεκία; τί ἀποστρέφῃ τοὺς τοὺς τοίχους; τοὺς ἀχρειογωνιαίους λίθους, φησὶν, ὅστις ὅστις ὁ Χριστός, ἐκεῖνον ζητῶ, τὸν ζωῆς δοτῆρα, καὶ θανάτου λυτῆρα, ἐκεῖνον ζητῶ, καὶ ἐπ' αὐτὸν καταφεύγω. ὅμοιος γραφεὶς καὶ μετανοήσας τῷ ζωοποιῷ ἐχαρήσατο, καὶ ἀπέφασιν Θεοῦ κατ' αὐτοῦ ἐξενεχθεῖσαν ἔφυγε, καὶ δεκαπέντε ἔτη ζωῆς προσέθηκεν αὐτῷ ὁ Θεός, καὶ πολεμίων κύκλῳ περιστοιχισαμένων καὶ κυκλωσάντων τὴν πόλιν, ἄγγελος ἐπῆλθε μάχης * * ὁ τούτων ἡγούμενος Σεναχηρείμ ζωῆς ἐστιν, δι' οὐδὲν ἕτερον, ὡς ἔγωγε νομίζω, ἀλλ' εἰς μετάνοιαν αὐτοὺς προσκαλούμενος. ἀμέλει γοῦν οὐδὲν αὐτοῖς ὁ Θεὸς μὴ . . τα, μηδὲ ἀποστραφ . . . . τῆς αὐτοῦ κακίας, ἀλλ' . . λαττον πυρὶ καὶ δυσεντερίᾳ ὅπερ ἐπὶ τῶν δύο μόνων αὐτοὺς τούτων ἐθανάτωσεν. ὅταν γὰρ προσιδέσθαι τὴν πόλιν, θεσμοὺς καὶ πύλας ἐκφυγεῖν θάνατον, καὶ εἰς τὴν αὐτοῦ εἰ μόνον, καὶ τὰ τῆς εἰρήνης αὐτῷ ἐν ἀσφαλείᾳ νέμεσθαι, τότε Ἀβραμιδὲχ καὶ Σαρὰ, ἓν δύο μόνοι αὐτοὶ, σῴζοιντο αὐτῶν, καὶ φθάνοιεν ὅπου ἐν ὄρει Ἀγαθῷ. νοήσῃς, ἀγαπητέ, πόσον τοῦ Ἐζεκίου ζωτικὸν τὸ ἐξομολόγησις, καὶ πόσον τοῦ Σεναχηρεὶμ ἐργάσατο κακὸν ὁ ἐπιμένειν τοῖς ἁμαρτίαις; θέλεις σοι καὶ ἄλλων ἐνδείξω μετανοίας ἀκόσαντες ζωτικὰς ἐφάνων διαπελάσεις δοξάσαντες . . . ἐπὼς προσέρχονται, πῶς δυσωπῶνται, πῶς ὀργιζόμενοι τὸν Θεὸν δύνηκατέλασαν αὐτὸν ἑαυτοῖς; πῶς ἀποφασιν Θεοῦ ἔλυσαν; πῶς ὀργήν; Θεοῦ ἀπώσαντο, καὶ φιλανθρωπίαν ἐπεκαλέσαντο; πῶς βαρὺ θεῖον καὶ καταπῶμα τὴν πόλιν ἐαυτοὺς τυγχάνουσαν, πίστεως αὐτὴν ἰαμάτου ἐποίησαν, καὶ πάντας ἀδάμαντος στερροτέρους; οὐκ ἰδυσώπησε πορφύρας ἄξιωμα, ἀλλὰ σάκκος· οὐδὲ δέσμα βασιλικὸν καὶ κράτος, ἀλλὰ σποδὸς μετὰ σάκκου· οὐ χρυσοκόλλητος θεῖος ἐκ λίθων συγκείμενος, ἀλλ' ἐξομολόγησις καὶ σάκκος προσῆλθεν. ὦ σάκκου δυνάμεως, πρωθυδικιμένα καὶ νικῶσα πορφύρας βασιλικάς. ὦ σποδοῦ δυνάμεως, θεσμάτων καὶ θείων βασιλικῶν ἰσχυροτέρα . . . γὰρ ὃ θεσμάτι * * χώρητος τοῦ βασιλέως . . ὁ τῇ πορφύρᾳ καὶ τῷ θείῳ τοίχῳ αὐτῷ ὃ κράτος, τουτέστι, τῷ ῥάσσοντι τῷ βασιλικῷ, κύκλῳ τῶν τραπεζῶν αὐτῷ προσιόντων, καὶ δορυφορίας πολλῆς οὔσης προεστιχουμένης, εἰσέρχεται εἰς ὃ μόνον προφήτης γυμνὸς, κεκεπαλωμένος ποσὶν, ἱδρῶτι τῷ προσώπῳ, καὶ φησιν, Ἔτι τρεῖς ἡμέραι, καὶ Νινευὴ καταστραφήσεται. τί ποιῆς, ὦ προφῆτα; εἰ ὅλως πνεῦμα Θεοῦ ὁ σοί, διὰ τί οὐ γινώσκεις ὃ βούλημα τοῦ Θεοῦ, ὅτι οὐκ ἀπολέσαι βουλόμενος ὁ Θεὸς, ἀλλ' εἰς μετάνοιαν ἐπιμακαλέσασθαι, διὰ τοῦτο ἔδωκε τὴν ἀπόφασιν; οὐδέν μοι, φησιν, εἶπεν ὁ Θεὸς ἔτερον, ἀλλ' ἢ τοῦτο μόνον εἶπεν, ὅτι ἔτι τρεῖς ἡμέραι, καὶ Νινευὴ καταστραφήσεται. τί ποιῆς, ὦ Ἰωνᾶ; διὰ τί καὶ διδασκάλου ἑτέρου καὶ προστιθεῖς; τί γὰρ ἄλλο ἤκουσεν Ἡσαΐας παρὰ τοῦ Θεοῦ εἰπόντος πρὸς τὸν Ἰσραήλ; οὐδέν

ἴσ. ἡγούμενον Σ. γ. ζῶντα ἀεῖπεν, δι' ἴσ. ὡς εἶδεν αὐτὸν ὁ Θεὸς μὴ μετανοοῦντα, καὶ ἐπιγραφέντα τῆς αὐτῆς κακίας, ἀλλ' ἀμείλικτόν τινα, καὶ δυσέν δοτον ὄντα ἴσ. ἓν ὁ ἐνδείξω μετ. ἐπέλθωμεν; οἱ Νινευῖται ἀκόσαντες ἴσ. αὐτῷ

ἴσ. συστεγαζομένους

μὴν βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. Διὰ τίνων; Ὅτι ἐπείνασα, καὶ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν· ἐδίψησα, καὶ ἐποτίσατέ με· ξένος ἤμην, καὶ συνηγάγετέ με· γυμνὸς ἤμην, καὶ περιεβάλετέ με· ἠσθένησα, καὶ ἐπεσκέψασθέ με· ἐν φυλακῇ ἤμην, καὶ ἤλθετε πρὸς μέ. Εἶτα ⓐ καλῶς ἐν καιρῷ διακινήσαντες εἰς τὴν οἰκείαν ἀθέτησιν ἀφορῶντες, καὶ εἰς τὴν ἀξίαν τῶν δημοσιωμένων, λέγουσι· Κύριε, πότε σε εἴδομέν πεινῶντα, καὶ ἐθρέψαμεν, ἢ διψῶντα, καὶ ἐποτίσαμεν, εἰς οὓς ⓐ ὀφθαλμοὶ πάντων ἐλπίζουσιν; ἢ πότε σε εἴδομεν ἐν τοιαύτῃ; πότε δὲ ταῦτα πεποιήκαμεν; Ἐν ὅσοι, φησὶν, ἐνὶ τούτων τῶν ἐλαχίστων πεποιήκατε, ἐμοὶ ἐποιήσατε. μὴ οὐκ ἀληθὴς ὁ λόγος, ὅτι ὁ ἐλεῶν πένητα Θεῷ δανείζει; ἀλλ' ὥσπερ τοῖς ἐκ δόξης διὰ τὴν φιλανθρωπίαν ἐδώρησε διδαρημένοις τὸν βασιλέα· οὕτω καὶ τοῖς δεξιοῖς διὰ τὴν ἀκαρπίαν ἐπήλησε τὸν πυρός. Πορεύεσθε ἀπ' ἐμοῦ ⓐ κατηραμένοι εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον, τὸ ἡτοιμασμένον τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ. Διὰ τί; Διὰ τίνος; ὅτι ἐπείνων, καὶ οὐκ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν. οὐκ εἶπεν, ὅτι ἐπορευόμην, ὅτι ἐμοιχώμην, ὅτι ἐκλεπτον, ὅτι ἐψευδομαρτύρουν, ὅτι ἐβλασφήμουν. καίτοι ταῦτα καὶ ὁμολογούμενα ἦν, ἀλλὰ τῆς ἀπονοσφίας κατώτερα καὶ τῆς ἀνελεημοσύνης. Διὰ τί δή, ὦ Κύριε, σὺ τῶν ἄλλων φέρεις εἰς μνήμην; οὐ κρίνω, φησὶ, τὴν ἁμαρτίαν, ἀλλὰ τὴν ἀπονοσφίαν· οὐ κρίνω σὺ ἡμαρτηκέναι, ἀλλὰ σὺ μὴ μετανοῆσαι. Διὰ ἀπονοσφίας ὑμᾶς καταδικάζω, ὅτι ἔχοντες τοσοῦτον ἐν τῷ κόσμῳ φάρμακον σωτηρίας, τὴν ἐλεημοσύνην, παρήκατε τοσαύτην ἀνεργασίαν. ὀνειδίζω τοίνυν τὴν ἀπονοσφίαν, ὡς ῥίζαν πάσης κακίας, καὶ πάσης ἀσεβείας· ἐπαινῶ δὲ τὴν φιλανθρωπίαν, ὡς ῥίζαν παντὸς ἀγαθοῦ· καὶ ἀπειλῶ τοῖς μὲν πῦρ αἰώνιον, τοῖς δὲ δωρεὰν βασιλείαν ἀφθαρσίας, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΕΙΣ ΤΟ, ΔΕΥΤΕ ΑΓΑΛΛΙΑΣΩΜΕΘΑ ΤΩ ΚΥΡΙΩ· καὶ περὶ μετανοίας, καὶ εἰς τὸν Νινευΐτας, καὶ περὶ ἐλεημοσύνης. Λογ. ρδ'. Ψαλμ. ϛ'. α.

Ἐγείρει ⓐ ὁπλίτην εἰς πόλεμον ἡ τῆς σάλπιγγος βοή, καὶ τὸν ἕτοιμον μάχιμον τοῖς πολεμίοις πρίσπει· ἡνιόχους πρόρμαι καὶ βαίνειν ὅπου νικᾷ τὸ χάλκεος ἐκβασις κατεπάγκαστ· καὶ ἡμᾶς ὁ μελῳδὸς Δαβὶδ διὰ τῆς πλήκτρου πνευματικοῦ ἠχήσας μέλος, ὅπως τὸν πνευματικὸν ταύτην εὐφροσύνην ἤγαγε σήμερον. Δεῦτε γὰρ φησὶ· Δεῦτε ἀγαλλιασώμεθα τῷ Κυρίῳ, ἀλαλάξωμεν τῷ Θεῷ τῷ σωτῆρι ἡμῶν· προφθάσωμεν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐν ἐξομολογήσει. ὦ Δαβιδικῆς φωνῆς, ὦ κλήσεως ἀγαθῆς, ὦ πνευματικῆς ἑδρᾶς· δεῦτε ἀγαλλιασώμεθα τῷ Κυρίῳ, ἀλαλάξωμεν τῷ Θεῷ τῷ σωτῆρι ἡμῶν

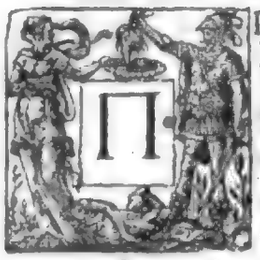
ἀγαθότητα, προφητικοῦ κηρύγματος ἱλαρότητα. πῶς πάντας ἡμᾶς εἰς μετανοίαν προτρέπεται, καὶ πάντας πρὸς εὐσέβειαν καλῶν καὶ σωτηρίαν λέγων, δεῦτε ἀγαλλιασώμεθα τῷ Κυρίῳ; Κύριος ἐκάλεσε, προφήτης ἐκάλεσεν, ἡμῖν ἐπακούσωμεν. οὐ γὰρ ὅπου φθαρτὸν ἄρτον ἐκάλεσε, χαίρος ἐπιθυμίαν κορέσαι βουλόμενος, ἀλλὰ ψυχῆς ῥύπον τῇ μετανοίᾳ ἀποσμῆξαι βουλόμενος, οὕτως ἡμᾶς διὰ τῆς ἡδυφώνου λύρας καλῶ· δεῦτε ἀγαλλιασώμεθα τῷ Κυρίῳ. πάντες τοίνυν τὰς σειρὰς τῆς ἀγάπης ἑαυτοῖς σφίγξωμεν, καὶ ζυγὸν τῆς ἐπιεικείας βαστάσαντες, προσέλθωμεν τῷ διαπλάστῃ, καθαρσίου τῶν ἐν ἡμῖν πεφυρμένων κακῶν ποιήσαντες. μετανοίας γὰρ ὁ πρῶτος βίος, ἀπειλῆς ἡ κρίσεως ἡ μέλλουσα πρόνοια. ἀκούσωμεν αὐτοῦ τοῦ προφήτου λέγοντος· Ἐὰν ἡ τῷ ᾅδῃ τίς ἐξομολογήσεταί σοι; μὴ τοίνυν πολυπλόκοις σειραῖς δεσμεῖσθω ὑμῶν ἡ σφαῖρα, ἀλλ' ἐξ ὅλης καρδίας

οὐδὲν πρὸς σὲ πρὸ τῆν μὴ σέ. οὐ δυνάσαι ⸗ νεκρὸς εἶ) ἢ ζῶντων, ἢ νεκρῶν κρι-
τὴς ζυγκαθῆν ἐκείνου ὁ δίκαιος. τί οὖν μεταποιῆς, ὦ πλούσιε, ⸗ τῆν πενήτων τοῖς
σοῖς ὀφθαλμοῖς ζωγραφῶν; τί τὰ τῆν ὀφθαλμῶν καθέλκις; τί αἰτιώμενος πρὸ
αὐτῆν ἀγανακτῆς, ὡς οἰκοθεν ἁμαλίσκων; ⸗ ἴδια ζητῆσιν, ἃ τὰ σὰ ⸗ ἐγχείρι-
διά σοι δι' αὐτῶν, ἃ τὰ μὴ σῆ γλυπτὰ πάντα. ἀ' ἔλαβες δός, ἢ τὴν χρῆσιν κέρδαινον, ὅτι δοῦ- 5
ναι, ἢ λαβεῖν, πρόσκειται σοι. ἀρκεῖ σοι, ὅτι λαβὼν τὸ πλουτεῖν ὁ Θεὸς τὴν δόξαν σοι προσέι-
ται· ὁ βρέξων ὄζ ὄφρυσι, τὴν χάριν ψυχρὰν σοι προσαπῆει· ὁ βεβιωκὼς ἢ ἀγραπάτων, 16 σι προσ-
ἐλείπεσοι, σοι λέγει· ὁ πεδιάλλων ⸗ ὄφρυσι σὸν ἐφέλκεις, ῥάκιον αὐτῷ πρόσκεῖσο. ἄρκεῖ σοι, πῖ.
ὅτι ⸗ πάντες ὡς Θεοί σε λιτανεύουσι. δὸς, οἰκτίρεσι, ἐλέησον, ἵνα ἐλεηθῆς. σὺ δ' οὐδὲ ⸗
ὀφρύας σε δύνατ' ἄραι βούλη, ⸗ λιτανευόμενος οὐκ ὀπτιχάνεται. δὸς αὐτοῖς ⸗ αὐτῆν, ἵνα ἐ- 10
πιζῆ ⸗ λαμβάνειν· δὸ; αὐτοῖς τὰ αὐτῆν, ἃ μέλλεις μετ' ὀλίγον ἀπολαμβάνειν. πατέρα ἔ-
χεισι βασιλέα, δὸς αὐτοῖς ⸗ αὐτῆν, ἢ λάβε πάλιν τὸν παῖδα αὐτῆν τὴν ἀμεριμνίαν. ποῖ-
ον τοῦτον; ΕΦ' ὅσον ἐποιήσατε ἑνὶ τούτων τῆν ἀδελφῶν μου τῆν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιή- Matth. xx. μ.
σατε. ὁ γὰρ ζωοὺς ὅτι πάντας ἢ πάντα, ὀ μόνον ὁ χερουβικοὶ τῆς ἀμαρτίας ὀζυέ-
ρους, ἀλλ' ἢ ἐμολυσίαν λαμβάνει, τὴν λέγουσαν φωνὴν, Ο διδοὺς πτωχῷ, Θεῷ δανείζει. Παροιμ. ιθ. ιζ 15
Θεῷ δανείσωμεν τὴν ἐλεημοσύνην, ἵνα παρ' αὐτοῦ λάβωμεν φιλανθρωπίας ἀπόδοσιν. διὰ
τοῦτο τοῦ σοφωτάτου ῥήματος, ὁ ἐλεῶν πτωχὸν δανείζει Θεῷ. Ἀλλὰ τί οὖν οὐκ εἶπεν, ὁ ἐλεῶν
πτωχὸν δίδωσι Θεῷ, ἀλλὰ δανείζει; οἶδεν ἡ γραφὴ τὴν ἡμετέραν πλεονεξίαν. προσέχει
ὅπως ἡ ἀπλῆ ἡμῶν ψυχὴς πλεονεξίαν βλέπουσα ⸗ πλεονασμὸν ζητῇ, ἢ Ἀλλὰ τοῦτο οὐκ εἶ-
πεν ἁπλῶς, ὁ ἐλεῶν πτωχὸν δίδωσι Θεῷ, ἵνα μὴ ἁπλῶς τὴν δόσιν ἢ τὴν ἀπαθῆν νο- 20
μίσῃς· ἀλλ', ὁ ἐλεῶν πτωχὸν δανείζει Θεῷ, ἵνα τὸ ὄνομα τοῦ δανείσματος ὁ φιλοχρήμων ἀκού-
σας, ἑαυτὸν ὑπὸ τῷ πρὸς ἔλεον. ὁ ἐλεῶν πτωχὸν δανείζει Θεῷ. Εἰ δανείζει Θεὸς πρὸ ἡ-
μῶν, ἄρα χρεώστης ἡμῶν ἐστι. τί οὖν θέλεις αὐτῷ, κεῖται ἔχειν, ἢ χρεώστην; ὁ χρεώστης αἰ-
σχύνεται τὸν δανείσαντα· ὁ κείμενος ἢ ὑ δυσωπῆται ⸗ δικαζόμενον. ἀναγκαῖον ἢ, ἀδελφοί, 25
ἢ καθ' ἕτερον τρόπον ἰσχῦσι, τίνος ἕνεκεν ὁ Θεὸς εἶπεν, ὅτι ἐμοὶ δανείζει ὁ διδοὺς πτωχῷ. ὅπῃ
εἶδεν ἡμῶν τὴν πλεονεξίαν ῥέπουσαν εἰς ⸗ πλεονασμόν, ὡς ἔφθην εἰπών, ⸗ μηδαμοῦ ⸗ χρῆμα παρέχοντα δανείζειν θέλοντα ἄνευ ἀσφαλείας (ἅπαντες γὰρ ὁ δανείζων ἢ
ἐπιτροπεύων, ἢ σπείρων, ἢ τὸν ἀμπελῶνα· ἢ Ἀλλὰ τῆν τοιούτων ἀσφαλειῶν ἐμ-
πιστεύει τὰ ἑαυτοῦ χρήματα, ἢ ἑτέρας δεήσεως, ὡς ἔφθην εἰπών, ἢ ἐπιτροπείαν ποιήσηται) 30
ἐπὶ τίνι οἶδεν ὁ Θεὸς, ὅτι ἐκεῖνος τούτων οὐδὲν δανείζει, οὐδὲ εἰς φιλανθρωπίαν βλέ-
πει, ἀλλ' εἰς μόνον τὸ κέρδος ὁρᾷ· πάντων ἢ τούτων ἔρημος ὁ πτωχός, ἢ ἐπιτροπείαν ἔ-
χων (ἢ κέκτηται γὰρ οὐδὲν) οὐκ ἐπέχει φέρων (χιγύμνωται γὰρ) οὐ ⸗ δικαιοῦται
πρέχων (ἀπιστεῖται γὰρ δι' τὴν ἀπορίαν) ὡς εἶδεν αὐτὸν Ζαχαιδαιμόνιον τῇ ἀπορίᾳ,
ἢ ⸗ ἔχοντα χρήματα Ζακχαῖον τὸν ἀπὸ πλουσίων, μέσον ἑαυτὸν πρέθηκεν, ἕνεκεν μὲν τῶν πέ-
νητος, ἐπέχοντος ἢ τῶν δανείζοντος. ἀπιστεῖται τούτῳ, φησί, Ζακχαῖος; ἐμοὶ πίστιν δίδωσι
Ζακχαῖος τὸν ἀφθονίαν. εἶδεν ⸗ πτωχόν, ἢ ἠλέησεν· εἶδεν τὸν πτωχόν, ⸗ οὐ πρέδειν, ἀλλ' ἑαυ-
τὸν ἔδωκεν ἐπέχοντος ⸗ μηδὲν ἔχοντι, ἢ ⸗ ἀπόρῳ προσέσχε Ζακχαῖος πλείω ἀγαθότητα. ὁ ἐλεῶν
πτωχὸν, δανείζει Θεῷ. Χαῖρε, φησὶν, ἐμοὶ δανείζεις. ἢ τί τοσοῦτον κερδαίνω, σοὶ δανείζων;
ἑκατονταπλασίονά σοι δίδωμι, ἢ ζωὴν αἰώνιον. ἵνα πότε μοι ταῦτα ἀποδῷς, ἅπαντα
τὰ σύμφωνα, σπείξας βουλόμενος ὁ σπουδάλαγμα. δὸς μοι τῆς δικαποδόσεως ⸗ χωρίον, 40
ὅπου τῆς ἀπολήψεως τὴν ἀσφάλειαν. ἄκουε ζωοπῶς, πότε ἢ ποῦ σοι τὴν ὀφειλὴν
ἀποδίδωσιν ὁ δεξάμενος πτωχὸν δανεισάμενος. ὅταν καθίσῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ θρό-
νου δόξης αὐτοῦ, φησὶ τοῖς ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ, Δεῦτε οἱ εὐλογημένοι τοῦ πατρός μου, κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑ- Matth. xxv.
μῖν

ὠδὶ κἀκεῖσε διαφερόμενα. οὗτ' ἐκείνου τὸν ἀγρὸν προσεκτήσατο, ἄλλος τὸ λῆμα τοῦ οἰκέτου ἀφήρπασε· ἢ ὁ μὲν ὑδάτων ὢν γείτων κείνεται· ὁ δὲ ἀὴρ τοῦ ζωοκτόνου πολεμεῖ. ⓐ μὴν ἀφ' μέτρα τῆς γῆς ἀφικνοῦνται· ⓐ δὲ οἰκοδομῆς ἀλλήλους ἀφαθλίβουσιν. οὗτ', ἅπερ οὐκ ἔδωκε, λαβεῖν ὀπτῶνται· ἐκεῖνος, ἅπερ ἔλαβε, μὴ δοῦναι δικάζει). ὁ μὲν δὲ τόκους ἀπαιτεῖται· ὁ δὲ καὶ κεφάλαιον ἀποστερεῖ διαμερίζεται. οὗτ' ἀπορῶν ὀδυνᾶται, ἐκεῖνος βίου πορῶν θορυβεῖται. ὁ μὲν ἔχων ἀνιᾶζε), ὁ δὲ ἔχειν ὀπιβουλεύε). ὁ μὲν ἀρχαῖς ἐπιτελεῖται), ὁ δὲ ἀξιοσίαις μισῆται, ὁ δὲ δυναστείαις σκυλάζε). ⓐ πόλεμοι ζωοῦχοισι, οἱ φθόνοι ἐπάλληλοι, ἡ ἀπληστία τυφοῖ, ἡ πλεονεξία καταδυναστεύει, ὁ ψεῦδος ἐπαφᾶρε), ἡ τοῦς ἀλλήλους πίστις ἀπέφυγε, ἡ ἀλήθεια τὸν γλῶ καπέλιπεν, ἡ φιλία μόχθοις περιπίπτης ἀπωλείας). ⓐ ἄλλοι τὸν ἴδιαν ἰσχὺν ἀπώλεσαν· ἡ γῆ λοιπὸν τὰ κακὰ βαστάζειν οὐ δύναται, ὁ ἀὴρ μέχρις αὐτοῦ τῆς αἰθέρος μεμόλυνται. ἀφ' τὰ χρήματα ὁ βίος ἀβίωτος γέγονε, ἀφ' τὰ χρήματα ἐλεύθερα στοιχεῖα πικραίνεται. ἐδεῖ τελωθῆναι, ἡ γῆ ἀπεκεκλήρωται, ὕδατα διαστεῖλαι, ὁ ἀὴρ ὠϊὰς ἐπαβάλλε). δικαστολόγοι δὲ φορολόγοι ἡ τελῶναι τὰς πόλεις ζωοῦχοισι· ⓐ πλούσιοι τοῦς φεγγίοις ἐκτήκονται· ⓐ δημεῖται τ. τὸ διηγεῖται
ται τοῦς μείμναις μοιράζονται· οἱ ἄπαγες ⓦ βίοι ταράττοισι· οἱ φιλοχρήματες τὰ δικαστήρια καταπείθουσι· οἱ ἔμποροι τὰς συμφορὰς ἐπιγραμματεύονται· οἱ συκοφάνται τὸ ψεῦδος πιστοῦσι, ἀλλήλοις ψευδόμενοι τοῦ ὅρκους ἀπολώσαιεν· εἰς δὲ ὁμεῦσιν μόνον ⓦ θεοῦ ὀπιζόμεθα. οὕτω πολλὰς ὁ κακοῖς συνορθυμένους ὁρᾷ ὁ ποιμήτης, καὶ ⓦ βίον ταλαίζωσι, ἔλεγε· πλεῖόν μάτιον ταφήσονται πᾶς δοῦλος ζωήν. δοῦλος μόνος, ὦ ποιμῆτα, ταφήσεται; ἡ λογικὴ μόνη ἀφάπλασις κατηργῆται; οὐδὲν τῶν ὁ ζώοις ἢ στοιχείοις ταφησόμενον ὕδωρ. ταφήσεται, φησί, τὰ ὕδατα, ἡ πάλιν ἀποκλείσεται· σαλεύε) ἡ γῆ, ἡ πάλιν ἑδράζε)· κινοῦνται οἱ δρόμοι, ἡ πάλιν ἡσυχάζουσι· θορυβεῖται πρὸν θεῖον, ἡ χρεμπύμενον παύε)· διεγείρε) φλόξ, ἡ ἀποκαιμένου ὕλιον αἰαλάσσουσα σβέννυ)· δοῦλος ὁ ταφησόμενος ὅλως χρόνου οὐδέποτε παύε). ἔλαβε τοῦτο, ἡ ποιμὴς ἐκεῖνος ἀποβλέπει· ἐκεῖνος ἐκεῖνος, ὃς ποιμὴς ἄλλο λέγει. τὰ ἑκάστου διπλασιάζει φιλονεικεῖ, ὅτι τοῖς ἰδίοις πάλιν τὰ ἰδιαίτατα σωρεύει ἐπιζή), ἡ οὐδέποτε τὸ σωρεύειν παύε), ἕως αὐτὸ τέλος αὐτὸ σωρεύθῃ· ἡ τῇ δίψῃ τῆς φιλαργυρείας ζωοχόμενος, ὡς χρόνος χρόνου ἐπιέρχε) δίψᾳ τὸ πολυκόσμοτον πλοῦτον, τὸ τὰ ἀβεβαιότερον φίλον, τὸ ὀπιβουλὸν πόθον, τὸν πολυδίκαστον ἐμπαίκτειον, τὸ πολυέρωτον χλιαίνω, τὸ ἐπιπόθεσι δόμων, τὸ πολέμιον χερσί, τὸ τῷ κόσμῳ ἀφιπτάμενον ἄνεμον· πλοῦτον, τὸ πάσης ἀτοπίας γλυπτόρα, τὸ πάσης κακίας βύρετλον, τὸν σκωληκὸν τὸ ψυχοφθόρον τῆς ὑφῆς, τὸν αἰτίπαλον τῆς ἐγκρατείας, ⓦ πολέμιον τῆς σωφροσύνης, ἡ τὸν πάσης ἀρετῆς λωβητὸν κλέπτιλον. ἀλλὰ τί ἀμφιβάλλω τὸ πλοῦτον, τὸν κακτημόνες ἀφύς; ἀδικεῖται ἡ αὐτὸς διορύσσων ἐπ' αὐτῷ, ἡ πάσης ζωοχόμος. ἔοικε γάρ μοι αὐτὸν ὁ ποιμὴς αὐτὸν ἀφίναι φωνεῖν· τί με τὸν πλοῦτον, ὦ φιλοχρήματες, συμπονεῖτε; τί με, καθάπερ δραπέτην, μυρίοις διορύξι φθείρετε; τί με ὡς φίλον ἐπιβουλεύεσθε, ἡ ὡς κακοῦργον καταδιορύττε, ἀπὸ μετάλλων εἰς τὰς ὑμῶν χεῖρας ἐκπεμπόμενον; εἰ θέλετε καὶ τῶν ἀειρωμένων ἀναπαῦσαί με, ἐάσατέ με ἐς τὰς τῶν πενήτων δόξας μεταπεμφθῆναι. διὰ τί φησι· τέκνοις ζωώσω τὸν πλοῦτον, ἵνα μὴ πενίας γλῶσ) κληρονόμοι. κἀγὼ ὁ πολυφιλόπτωχος πλοῦτος, τὰ πρόσωπα οὐκ οἶδα, ἡ ὡς ἐδεῖ τῶν μαθητῶν φροντίζει· τὰ καὶ ἐκείνων ἄγνοῶ, ὃς ἐδεῖ τῶν παίδων φροντίζει. εἰ θέλεται σὺν ὀπίσω ἔσεσθαι, ἡ ὡς τῶν κληρονόμων βουλεύεται. ὦ ἄφρων, εἶπέ μοι τὸ σὸν τέλος, ἡ τότε ὡς τῶν τέκνων ἀσφάλισαι. ἀπό μοι τὰ σήμερον, ἡ τότε πιστεύω σοι ὃς τὰ τῆς αὔριον. τί σαυτοῦ ἡ εἰς θάνατον ἀπατᾷς; τί θέλεις εἶ) ἡ νεκρὸς ἡ χλευαζόμενος; τί δρεῖξῃ ὦ Θεῷ ὃ ποιητής; τί κομιεῖτε τὸ Θεοῦ ποιήσαι δίκαιόν τὰ σοι δεδομένα;

σὺν τοῖ

Ex edit. Perionij Paris. emend. ex Ms. Cæsareo.

Ροτρέπεται ἡ κόλπος βύθιος ἁλιέα, ὅταν τὸ δίκτυον ῥίψας, καὶ πολλὴν τὴν ἐναλίων ἄγρας ἀπειλεφὼν, κἀμπεύσαν τὸ φόρτῳ τὴν σαγήνην ἐφέλκηται· καὶ θηρατικὴ ὕλη θηρεύτρος, ὅταν ὄρη διερεύνησας, καὶ λαγωοὺς καταλάβωμεν ἀναπηδήσας, μὴ λαμπρᾶς καὶ πλουσίας ἐπαμείλθῃ τῆς ἄγρας. Εἰ δὲ τοῖς ἀπὸ κέρδη καὶ θήρᾳ ἐπαγόμενοι γλυκὺς ὁ ἀπὸ ζώων πόνος· πόσῳ μᾶλλον τοῖς τῶν ἐκκλησιαζόντων ἁλιεῦσι κόλπων, οἷς ὁ κέρδος, οὐχ" ἡμιεκτὸν, οὐδὲ ἀπέσκαφον, ἀλλ' αὐτὴ τῶν οὐρανῶν ἡ βασιλεία καθέπεται; Φέρε δῆτα, ἀγαπητὲ, Δαυϊδικῆς κιθάρας ὁ ψαλμικὸν διακρούσωμεν μέλος, ἡ μὴ τὸ Δαυὶδ τὸν δεσπότην βύτιλαν σκληρύναντες, Εἰπωμεν· Πλοῦτον μάτην ταράσσεται πᾶς ἀνθρωπος ζωὴν. ταράσσεται, ἡ ὃ τέλος ἀπολλῦται· ταράσσεται, ἡ ἀρὴν καταῖναι καὶ ταπορθῆται. ὡς πῦρ ἀναλίσκεται, ἡ ὡς" καλάμη ἀποτιφρούται· ὡς ἀτμὶς" ἐπαίρεται, ἡ ὡς κόνις ἐδαφίζεται· ὡς φλὸξ ἀναρριπίζεται, ἡ ὡς καπνὸς ἀφανίζεται· ὡς ἄνθος ἀναξαίνεται, ἡ ὡς χόρτος ξηραίνεται· ὡς νέφος ταχὺ πλοῦται, ἡ ὡς σκηνὴ ἀποσκευάζεται· ὡς πομφόλυξ ἐγκεῖται, ἡ ὡς ἀσπιδὴρ ἀποδύεται). ταράσσεται), ἡ τῇ ἀπλησίᾳ καρδίᾳ τὸν δυσωδίαν· ταράσσεται), ἡ τῶν ἀπὸ τῆς ταραχῆς οὐδὲν λαμβάνων ἀφέλειαν). αὐτὸν μὲν ταραχαὶ, ἡ ἄλλων αἱ τρυφαί· αὐτὸν μὲν πόνοι, ἡ ἄλλων δὲ θησαυροί· αὐτὸν αἱ φροντίδες, ἡ ἄλλων αἱ ἀφροσύναι· αὐτὸν αἱ θλίψεις, δὲ ἄλλων αἱ ἀπολαύσεις· αὐτὸν αἱ κατάραι, δὲ ἄλλων αἱ ἀρραβῶνες· αὐτὸν αἱ ἀρπαγαὶ, ἡ ἄλλων αἱ ἡδοναί. πῦρ αὐτῷ ὁ φιλαργυρία, ἡ πῦρ ἑτέροις δὲ πλεονασμοί· πῦρ αὐτῷ τὰ δάκρυα, καὶ πῦρ ἑτέροις τὰ χρήματα· ἀλλὰ σὺ ἄδην κολάζῃ), καὶ ἄλλοι" πάλιν οἱ τοῖς αὐτῶν" ἐντυφῶσι ψάλλοντες. πλοῦτον μάτην ταράσσεται) πᾶς ἀνθρωπος ζωὴν· ἀνθρωπος, ὃ τῆς ζωῆς ἀπέσκαφον δάνισμα, τὸ τῶν θνητῶν" ἀνυπόστατον ὄφλημα, τὸ ἐκ παραιρέσεως ἀδάμαστον ζῶον, τὸ ἀνδρόδακτον ποτήριον, τὸ ἀνθρωποβόρον ὀπτοβούλιον, τὸ ὑπτιόχειρον εἰς κακουργίαν, τὸ ὑμενόχρων εἰς ἀδικίαν, τὸ ἕτοιμον εἰς πλεονεξίαν, τὸ ἀκόρεστον εἰς ἀπληστίαν, τὸ ὑφυὲς εἰς ἀπιστίαν, τὸ ἐπιβρόγχιον πνεῦμα, τὸ μεγαλορρῆμον θράσος, τὸ εὐδιάλυτον φρύαγμα, τὸ εὐκαθαίρετον ὕψωμα, τὸ εὐάλωτον" τύλωμα, ὁ πηλὸς ὁ ἀνθρώπινος, ἡ τέφρα ἡ ταπεινὸς, ἡ κόνις ἡ μεγαλόφρων, ἡ ἀποδὸς ἡ πυρίφλεγμον, ὁ ἀσπιδὴρ ὁ εὐκατάδεκτος, ἡ φλὸξ ἡ εὐμεδύδωτος, ὁ εὐείπιστος λύχνος, τὸ ἑτοιμοφθόρον ξύλον, ὁ εὐξήραντος χόρτος, ἡ εὐκέραστος χλόη, ἡ εὐδιαπνόητος φύσις· ὁ σήμερον ἀπιλαῖος, δὲ αὔριον πλουτῶν· ὁ σήμερον ὁ πλούτων, ἡ αὔριον εἰς τάφον· ὁ σήμερον ὁ ῥοδοδάκτυλος, ἡ αὔριον ὁ μυρμαλέος· ὁ σήμερον ὁ πορφύρα, ἡ αὔριον ὁ σκώληξ· ὁ σήμερον ὁ θησαυρὸς, ἡ αὔριον ὁ σαρὸς· ὁ σήμερον ὁ" κόλαξ, ἡ αὔριον ὁ σκώληξ· ὁ σήμερον ὢν, δὲ αὔριον μὴ ὤν· ὁ ἀρτὶ" φρυαπόλμως, ἡ μετ' ὀλίγον θριαμβόλμως· ὁ ὁ βύσσῳ καὶ πορφύρᾳ ἀφόρητος, ἡ ὁ δυσσεβείαις ἀποδεδημιόθητος· ὁ ἐωθὼς ἀγέρωχος, καὶ ὁ ἑσπέρας ἀπολυσσεβήμων· ὁ ὃ πρὶν οὐκ εἰδώς, ἡ αὖθις τῶν μυθώπων φιλοζώνδυμος· ὁ φύσει θνητὸς, ἡ τῇ ἕξει, ὡς νομίζει, αἰώνιος· ὃ πάσης ἀρρωστίας ἀσκήμονα πέφυκεν· ὃ πάντως πάθους εὐπαθέστατον καὶ παγκόλιον· ὃ τῶν πυρετῶν ἀδιάφορον καὶ θηριωδέστερον μυρμάκιον· ὃ πάσης λύπης εὐπαθέστατον πανδοχεῖον. ὦ πόσῃ τῆς ἀνωτέρας βύτιλαίας ἡ τραγῳδία· ὦ πόσος ὁ τῆς ἀνθρωπίνης βύτιλαίας θρίαμβος· ὦ πόσα εἶπον, ἡ τῆς ἀσφαλοῦς φωνῆς οὐδὲν ἁρμοδιώτερον εὗρον τῆς λεγούσης, πλοῦτον μάτην ταράσσεται πᾶς ἄνθρωπος ζωήν. τέλος, ὦρα, ἀγαπητὲ, εἰ μὴ θαλάττῃ μιμῆται τὰ ἀνθρώπινα πράγματα, εἰ μὴ τῆς ἐκεῖθεν ταραχῆς ὁ βίος ἐμπλέκεται, εἰ μὴ τῆς ὑγρᾶς πλέον ὑπὸ τῆς ξηρᾶς χλευαζόμεθα, εἰ μὴ τῶν αἰσθητῶν σφοδρότεροι ἀλλήλοις συμπαίζομεν, εἰ μὴ τὰ χρήματα, καθάπερ καταιγίδες," ἀνθρώπους ἡμᾶς συγχέουσιν, εἰ μὴ, καθάπερ ἐν ζόφῳ θηρατῆρι, ὧδε

χ. ἡμιεκτὸν, ἤγουν σέσταον

χ. ἐλκόμενος χ. ἐφαπτ.

χ. πολλάκις χ. ἐνεπυρώθητε ψάλλοντ. χ. αὐτόχειρ.

χ. θεόπεμπτα

χ. κολακεύμενον χ. ευκαπήλμενος,

ἰσ. ἀλλήλοις

τὰ ῥήματα, τὴν φιλοπλουτίαν τὴν πολλοὺς ποιοῦσαν πένητας τὴν οὐσίαν μὴ φειδομένους, τὴν δικαιοσύνην τὴν διὰ παντὸς φωνὴν ἐπαγγελλομένην· ἵνα φόβον μαθόντες, τὴν πίστιν ἐκκλίνωμεν· ἐν τῇ λιμῷ τῶν "πενιῶντων" φερτίσωμεν. οἱ γὰρ προφῆται φιλανθρωπίαν μὴ πιμήσασαν τὸν συμφορὰν ἐκβάλλονται. ποία λοιπὸν τοῖς ἀμυντηρίοις ἐλπὶς ἀπολείπεται ἀπόνοιαν εὐσεβείαν ὑβρίσασι; ταῦτα τοίνυν ὁ πλήκτης λέγων, τὴν ῥαθυμοτέραν ζωὴν ἀσφαλίζομαι, βλέπων τοὺς μὴ φειδομένους, ἀλλὰ θερμοτέρους τοὺς τὴν εὐσέβειαν ἐργαζομένους. σὺν οὖν σκόρπισον, ἀδελφέ, ἕως ἔτι σωτηρίας ἐν τῷ βίῳ παρούσης. τὰ τῆς ἀπολογίας παραμάτευσαι· τοὺς τῶν πτωχῶν ἀφορμὰς, θρίαμβον ὀπτάσιμον· φθάσον τὴν συμφορὰν τὴν προσοῦσαν· δραμὲ τὰ ἀμύητα ὀξύτερον· τοῦ λαβεῖν τὸν ἐπιτεθησόμενον διώκτην· θεράπευσον τὸν κριτὴν· μὴ καθεδεῖται τῷ βήματι τῆς δικαιοσύνης γυμνός. νῦν σκόρπισον χρήματα, ἵνα τότε τῆς ἁμαρτίας ἐγκλήματα· λάλησον τῷ δικαστῇ καταμόνας, ἵνα μὴ ὅτε πάντων καταδικάσῃ σε· λάβε μαρτύριον τοὺς τὰ αὐτὰ θεραπεύοντας πένητας· δι' αὐτὰ τὸν κριτὴν δωροδόκησον· αὐτῷ μόνῳ δόξαν τὸ τοιοῦτον μυστήριον· δι' αὐτὰ πάλιν "τοῖς καθαροῖς τὸ δίκαιον. ὁ πλούσιος λαμβάνει, καὶ ὁ κριτὴς ἀναχαρίζεται συγχώρησιν· ἀχαρίστως δέχεται, καὶ τοῦ σφέρει χρήσιμα. Ὁ γὰρ ἐλεῶν πτωχὸν, Παροιμ. ιθ΄ δανείζει Θεῷ. ὅταν δὲ νῦν βάλλῃς εἰς τὴν χεῖρα τοῦ πτωχοῦ, τότε γνωρίσεις ἐν τῇ παλάμῃ τὸ δικαστοῦ. Εἰ δεδράσαμεν τὴν κρίσιν τοίνυν ταυτηδὶ σωθῶμεν, ἐπιτύχοι ἤδη καὶ δικασὴν δι' ὧν πτωχοὺς δυσωπήσωμεν. Εἰ δὲ ἐπιπόνως τελευταῖα ἀμαρτοῦσι, χαλεπὴν μὲν τὴν συγγνώμην φίλων τὴν ἀποδημοῦσαν τοῦ βίου ψυχὴν· δὸς αὐτῇ καὶ μικρὰ τῆς ἀναγκης ἐφόδια. ἐχέτω τοῦ δικαστοῦ ὃ ὅσιμα τῆς δεήσεως τὰ χρήματα· μνήμης πτωχοῦ μὴ ἀμοιρείτω ὁ χάρτης. χαρᾶς πλεῖστον, καὶ μὴ θρίων ἄξιον κατεργάσηται θάνατον· ἀνεγόρων ἐκτὸς μὴ πάσης τῆς φερούσης κειτηρίου· χάρτα σοι καὶ χιλίας τὴν ὀφειλόντων ταῖς γλώσσαις ὑπὲρ σοῦ ῥηθησομένας πρὸς τὸ Κύριον. κτησώμεθα δι' αὐτῶν χρεώστην κτίσαντα, τοῦ μὴ δοῦναι δίκην κατ' ἐκείνου τὴν ἡμέραν· οἰνησώμεθα χρήμασι τῆς τοιαύτης ὀπιτυχίας ῥήτορας. ἔχεις γάρ, φησι, μάρτυρα τῆς σῆς ἐμὲ μαρτυρίας πτωχὸν, πάντα οἰκείωμαι. ἄξιαι τέλλων χάρτου τοῖς κτίσεσι, καὶ πᾶσι τοῦ ἑῴου χορηγῶν· καὶ ὅμως σοι ποιοῦντος τὴν ἐλεημοσύνην, ἐγὼ τῷ πένητι συγκλίνω τὴν χεῖρα, καὶ ὑπολείπομαι. Ἀναβάλλομαι ὃ φῶς ὡς ἱμάτιον· καὶ μένει σὺ πτωχὲ ἀβασάλης, ἐγὼ τῆς θερμῆς αἰσθάνομαι. οἶδάς με τὸν οὐρανὸν ᾧ πατεῖ συγκαθήμενον· καὶ μένον ὁρμήσης τοῦ τὸ φυλακῆ ὀπτικὸν ἅψασθαι, θύρσεις με τοῖς δεσμοῖς συγκαθήμενον· καὶ δεσμὸς τοσούτων ζώων, τῆς κλίνης σὸν ἀπολιμπάνομαι. πάντα χορὸν γὰρ εἰμι, καὶ τοῖς σὸν ἀναγκη πορίσαμεν· ὅπερ δὲ δώσῃς ᾧ πέπτωκεν, ἐν ᾧ τοῦτο πρὸς ἐμὲ πληθυνόμενον. ἐὰν εἰσάγῃς εἰς τὸν οἰκόν σου ᾧ ἄστεγον, καὶ δι' αὐτὸν λάβῃς με τὸν οἶκόν σου· τεῖα ταῦτα πρίξω σοι· καὶ ὁ κάρδος αὐξήσω, καὶ ᾧ οἰκόν σου φυλάξω, καὶ μενῶ τὸν οὐρανοῖς ἑτοιμάσῃ σοι, τὸ ἢ ἀπώρα ὀδυνῶν καὶ λύπη καὶ στεναγμὸς, τὸ Θεῷ πατρὶ, ἅμα ᾧ ἁγίῳ πνεύματι· ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΕΙΣ ΤΟ ΠΡΟΦΗΤΙΚΟΝ ΡΗΤΟΝ ΤΟ ΛΕΓΟΝ, ΠΛΗΝ ΜΑΤΤΩ ΤΑΞΑΣΘΑΙ. Λογ. ογ.

πᾶς δὲ θεσπέσιος ζωὴ, καὶ τοῦ ἐλεημοσύνης. Ψαλμ. λη΄. ζ΄

τὰ ξύλα δῶ, ὅτε τῷ ζωντὶ τὴ τεθλιμμένῃ ὁδὸν βαδίζειν παρήλθετο, ὅτε πρὸ ἐκείνου σκληραγωγίαν ἠγάπησαν, ὅτε τοῖς γάμοις οὐχ ὑπεξάγησαν τόμοις, ὅτε τῶν τοῦ βίου ἡδονῶν κατεφρόνησε, ὅτε τὴν ἀγαθὴν μερίδα τῆς ἀφθαρσίας ἐξελέξατο, ὅτε τὴν εὐφροσύνην τὴν ἐν πόνοις ἠγάπησε, ὅτε τὴν τῆς ἀμέτρητος εἰδηλύξατο ῥύπον, ὅτε τὰ τῆς σωφροσύνης στέφη ἐνείματο, ὅτε ἡ καθαρὰ νυμφίου ἠξιώθη, ὅτε ἡ τῆς βασιλείας ἐπιθυμητὴ χάλυβι, ὅτε πᾶσι βιωτικοῖς ἀπεδύσαντο φροντίδα, τότε ἐξηλθοῦσι ἀπάντησιν τῷ νυμφίῳ. Ἡμεῖς δέ, φησι, μή ποτε φθάσωμεν, ἢ μὴ ποτε μεθεσαι. ἢ τὸ τῶν φρονίμων τὸ γνώρισμα; ὅλη ζωὴ τῇ σωφροσύνῃ τὴν ἐλεημοσύνην, ἐκόσμησε τὴν πρόθεσιν τῇ εὐποιΐᾳ, ἔγνωσαν ὅτι ἡ πίστις χωρὶς τῶν ἔργων νεκρά ἐστι, ἐδοκίμασαν ὅτι τὸ ὕδωρ σβέννυσι τὸ πῦρ τῆς ἁμαρτίας, ἔγνωσαν ὅτι ἡ ἐλεημοσύνη ῥύεται ἐκ θανάτου. Εἰς ὕψος οὐκ ἐφυσήθησαν) ἐμεμνήσθησαν τῆς τοῦ νυμφίου φωνῆς τῆς λεγούσης· Ἔλεος θέλω, καὶ οὐ θυσίαν· καὶ πάλιν, ὅτι Κατακαυχᾶται ἔλεος κρίσεως. ταῦτα καλῶς βουλεύσωμαι, ἐμπλήσωσι τοὺς ἀγγεῖα αὐτῶν ἐλαίου. ποῖα ἄρα ἀγγεῖα; τοὺς τῶν πενήτων καρδίας. μετὰ γὰρ τοῦ πνευματικοῦ γάμου εἰσῆλθον εἰς τὸν παράδεισον, ἐσκήνωσαν μετ' ἐκείνου τὴν οἰκτιρμῶν τὰ ἐφόδια. Οἱ πενόμενοι ἐστέφοντο, καὶ αἱ λαμπάδες ἐφαιδρύνοντο· οἱ πλούσιοι κλαύσονται, καὶ ὁ νυμφίος ἐστέρητο· ἡ ἐλεημοσύνη ἐκαπίρετο, καὶ ὁ παρεδοκώμιος μισθὸς αὐτῆς ἐπίζετο. καὶ αἱ φρόνιμοι τοῦ Δαβὶδ ἔφασαν· Ἡτοιμάσθημεν, καὶ οὐκ ἐταράχθημεν· αἱ δὲ μωραὶ τοὺς λαμπάδας κεκτῆσαι χωρὶς ἐλαίου πόῤῥωθεν ἀπὸ τοῦ νυμφίου ἐβλέποντο. πῶς εἶχον εἰς καταρτισμόν; πῶς τῷ μὲ ἀγγείῳ ἐκτήσαντο, τῷ δὲ φιλανθρωπίᾳ ἀπώσαντο; πῶς ἀπάθειαν μὲν τῷ σώματι παρεσκεύασαν, συμπάθειαν δὲ πρὸς τοὺς δεομένους οὐκ ἐπεδείξαντο; πῶς τὸ μὲ σωφροσύνῃ ἠγάπησαν, τῷ δὲ φιλανθρωπίᾳ ἀπίστρεφον; τί οὖν ὁ πτερνᾶς; χορτάζοντος γοῦν τὸν νυμφίου, φησὶν, εἰσέρχομαι πᾶσαι, καὶ σκάνδαλον. ἀλλ' αἱ μὲ παραπολωμένου ἔλαιον, εἶχον δὲ ἀσφαλές, ὅτι αἱ λαμπάδες αὐτῶν οὐ σβεσθήσονται· αἱ δὲ μωραὶ τὰ δυνάμεως χωρὶς ἐδεδίεσαν. τί οὖν; συντόμως οὐ λέγω· ἐπέστη ἡ ὥρα, ἔφθασεν ὁ καιρός, καὶ ποῦ παρῆλθον, ἤκουσαι σάλπιγγες, ἐδονοῦντο τὰ στοιχεῖα, ὁ ἀὴρ ἐσκιρτᾶτο, ἐκλίνετο ὁ οὐρανὸς, ἔτρεμε δὲ τὸ πρέωμα, ἀστέρες ἐλύοντο, ἐπαρσίονται αἱ δυνάμεις, παρέστηκον ἄγγελοι, ἀρχάγγελοι παρεβάδιζον, μέγαν εἶχε ἡ κτίσις τὸν θόρυβον. οὐ γὰρ ἦν ἡμέρα, ἀλλ' ἐν μεσονυκτίῳ ὁ δίκαιος ἀπῆντᾶτο. Εἶτα τί; γίνεται κραυγὴ καλοῦσα τοὺς τὴν ἀπάντησιν· Ἰδοὺ ὁ νυμφίος ἔρχεται, ἐξέλθετε εἰς ἀπάντησιν αὐτῷ. Τί οὖν τὸ γινόμενον; ἐξανέστησαν πᾶσαι αἱ παρθένοι, ἀπελαμπάδιζαν τὸν ὕπνον, ἐπελάβοντο τῶν λαμπάδων. ἀλλ' αἱ μὲ ἐκάμοντο, αἱ δὲ οὐκ ἔφαινον. αἱ τῶν φρονίμων τῷ ἐλαίῳ τῆς εὐποιΐας ἐρράδοντο, αἱ δὲ τῶν μωρῶν ἀπεσβέννυντο. ὅντως ἐλεεινὸν τὸ πρᾶγμα· ἄφυκτος ἐκύκλωσεν ἀνάγκη τὰ γυμνά· οὐκ εἶχεν ἡ ἀποτυχία ἀφορμὴν ἀδικλύσεως. τότε οὖν προσελθοῦσαι ταῖς φρονίμοις ἐπεζήτουν, ὅπερ λαβεῖν οὐκ ἐδυνάσαντο. Δότε γὰρ ἡμῖν ἐκ τοῦ ἐλαίου ὑμῶν, ὅτι αἱ λαμπάδες ἡμῶν σβέννυνται. ἔδει οὖν πάλαι μεμνῆσθαι, καὶ μὴ νῦν ἱκετεύειν. ἔδει γὰρ πάντα τὸν πτωχοῦντα ἀγοράσαι τὸ ἔλαιον. Δότε ὑμεῖς ἔλαιον, φασιν, ἡμῖν. μάτην παρακαλεῖτε τὰς φρονίμους, ὦ ῥᾳθυμοι. ἔφθασε λυθῆναι τῆς ζωῆς ἡ πανήγυρις, πλήρης τοῦ βίου τὸ θέατρον· οὐκ ἔστι πῶν σκανδαλισμάτων χωρὶς· πῶν ἡ τῶν ἔργων ὀπτικὴ φαντασία ὀπίδειξις. ἔδει προθεωρῆσαι τὸν κίνδυνον τοῦ πρόντος αἰῶνος· ἔδει ταύτης φροντίσαι τῆς ἀπαντήσεως· ἔδει ἐνθυμηθῆναι, ὅτι αἱ λαμπάδες χωρὶς ἐλαίου φωτίζειν οὐ δύνανται. λέγετε, Δότε ἡμῖν ἐκ τοῦ ἐλαίου ὑμῶν. Ἑκάστοις ἀλλοτρίοις ἐγκαλλωπίζεται ἔργοις· ἕκαστος θέλει ὅπερ ἐστὶν ἄφρε. Δότε ὑμεῖς ἡμῖν ἔλαιον. Τί οὖν τοῖς αὐτοῖς αἱ φρόνιμοι; Μήποτε οὐκ ἐχρῆσαι ἡμῖν καὶ ὑμῖν· πορεύεσθε μᾶλλον πρὸς τὸν πωλοῦντας, καὶ ἀγοράσατε. ἴδε, κἂν μεταξὺ τις ἀπολέλειπται ὥρα, δράμετε, ἤδη· οὔπω ἔφθακεν ὁ νυμφίος. ἀπύσατε πρὸ τῆς ἐλεύσεως τὰς φύγας, πρὸς τὸν πωλοῦντας ἀπέλθετε. καὶ τίνες,

Σοφ. α. ιγ. μὴ σὺ αὖξοι, φθόνε, ἐκύησας. καὶ μάρτυρῶ μοι ὁ θεῖος λόγος, λέγων· Οὐκ ἐποίησεν ὁ Θεὸς θάνατον, οὐδὲ τέρπεται ἐπ' ἀπωλείᾳ ζώντων· φθόνῳ δὲ διαβόλου θάνατος εἰς τὸν κόσμον εἰσ-
Ιεζεκ. ιη. λγ. ἦλθε. σὺ δὲ τὸν Καὶν τῆς φιλαδελφίας τὸν λθιχείμενα τολμᾷς ἀπόδυσας, καὶ τῆς δολοφονίας τὸ μάχαιραν ὥπλισας, καὶ τοῦτον φονεύειν ἐδίδαξας, καὶ εὐθὺς τὸν ἄθλιον τῆς ἐμῆς ἐδίδαξας. σὺ τοῦ Φαρισαίου ἐσκότησας, τὰ ἀρλιγμὸν βρέφη τοῦ Ἐζραΐτου δίκαιον χλεύης ἀπεμάρμας. σὺ, ὦ φθόνε, βύεργετέμενος, πλείω κὴ τοῦ βύεργετάντων ἴσχυσας. ὥσπερ ὁ Σαοὺλ κατὰ τοῦ Δαβὶδ βοηθούμενος, καὶ κατὰ σοῦ ἐνεργούμενος, μείζονας τοὺς Φ φόνους ὡπλίζετο. οἱ ἐχθροὶ Θ ἀεὶ τοῦ Ιαχὼβ, Φ ἐδειλαίνη Ε λαμπρὸν Ιωσὴφ εἰς τὸν σκοτεινῶσαι Αἴγυπτον ἔπεμπον, καὶ Φ ἐλθόντες, ὡς δοῦλον, ἐπώλησαν. καὶ ὅτε τὰ σύν-
πνια αὐτοῦ ἐφόνευσε. θεῖον γὰρ ὄνειρα ἐμιμοῦντο Χριστοῦ εἰκόνα φέροντα· κατὰ ἀρχὰς κατὰ γὰρ ἕνδεκα ἀστέρων ἐν ὀνείροις προεσκιώφη· ὅτε καὶ ὁ προδότης Ιούδας τῷ φθόνῳ κινούμενος, ἀπήγξατο. ἡμᾶς δὲ φυγόντας τὸν θανάτου θηλύτερα φθόνον, διώξαντες τῷ ὄντι ἀληθεῖ προσκυνουμένῳ Θεῷ δοξάσωμεν· ὅτι αὐτῷ πρέπει ἡ κράτος, ἡ τιμὴ, καὶ ἡ δόξα, καὶ ἡ μεγαλοπρέπεια, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Λογ. ρβ. Ματθ. κε.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΑΡΑΒΟΛΗΝ ΤΩΝ ΔΕΚΑ ΠΑΡΘΕΝΩΝ, καὶ περὶ ἐλεημοσύνης. τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ γ'.

Ex Edit. Augustana. emend. ex Mss.

ΟΤαν ὁ βίος παύσηται τῆς ζωῆς * ἐποίησε, καὶ τὸ σῶμα Φ ὑπενέγκῃ κύκλοι, Ε τὸν πολύσκυλτον τοῦ διαβόλου χορὸν ὑπαγαγόντες, καὶ τὰ βιωτικὰ Φ ἐκτάσεις· τότε ἀναπτέρω τὸ πρόσωπον ἀγγέλου

ὅτι τῶ Δαυὶὴλ μηδὲν θεωρήσαντες σημεῖον, ἀλλὰ τὸν λάκκον σκεπάσαντες, καὶ τὴν βλάβειαν τιμήσαντες, τὰ ἀπήλαστα αὐτῶν σώματα ἐχάϊνωσαν. Ἰουδαῖοι δὲ τοιούτων καὶ τοσούτων σημείων θεαταὶ γεγόμενοι, μειζόνως ἐκ τῆς φθόνου πρὸς τὸν φόνον ὡπλίζοντο, καὶ ἔλεγον· τί ποιήσωμεν; ὦ κακίας ἔρημα ὑπερβολῆς· ὦ στασιασμὸς ἄθεσμος τοῦ φθόνου γεγόνατος· ὦ ὀδυρμὸς καὶ κοπετὸς ὅτι κακοῖς γεγόνατος. οὔτι ἡ Ραχὴλ κλαίουσα τὰ τέκνα αὐτῆς οὕτως ἀνέκλαυσε. τί ποιήσωμεν; μοῦ ὧν ἔδει χαίρειν τοῦ πάθους, μοῦ ὧν ἔδει θύρεσιν ἡμέραν πανήμερον ὑπάρξαι, ὅτι νεκροὶ ἀνέβιωσαν, ὅτι ζωὴ πεφανέρωται, ὅτι θανάτος λέλυται, ὅτι ὁ Ἅιδης ἠχμαλώθη, ὅτι δαιμόνων τάφος κατήργηται, ὅτι ἡ ἀνθρωπότης ἠλευθέρωται, ὅτι τεκοῦσα αἰάσασις πᾶσι κεκήρυκται· νῦν δὲ ὅτι τοιαῦτα ἀγαθοῖς ἀγαθεργήσιν· ἀλλὰ θρήνοῦσι καὶ τὸν τοσούτων ἀγαθῶν αἴτιον αἰσχύνεσθαι βουλεύονται. καὶ τί λέγουσι; τί ποιήσωμεν; τοῦδε ἕτερον ἰοῦ εἴπῃ, ἢ ὅτι μετανοήσαντες ἐπιστρέψωμεν, καὶ αὐτῷ προσκαισόντες πιστεύσωμεν. τί γὰρ ἄλλο μετανοοῦντες εἶχον λέγειν, ἢ τοῦτο, Τί ποιήσωμεν; ἵνα τὸν ἀποκτείναντα τὸν Θεοῦ παῖδα οὐκ ἐβλασφήμησεν, ὅτι τὸν νόμον τὸν δοθέντα ἡμῖν οὐκ ἐφυλάξαμεν, τὸν λέγοντα ἡμῖν· Ὅτι προφήτην ἡμῖν ἀναστήσει Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν ἐκ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν, ὡς ἐμέ· αὐτοῦ ἀκούσεσθε κατὰ πάντα ὅσα ἂν λαλήσῃ ὑμῖν. νῦν δὲ οἱ προδόται μετανοοῦσι λέγουσι, τί ποιήσωμεν; ἀλλά, τί ποιήσωμεν; πῶς ἀποκτείνωμεν τὸν δίκαιον; ὡς ὁ Ἰσραὴλ φρενοῦται. σοῦ τοῦτο οὐκ ἤκουσας, ὅτι ἄξιον καὶ δίκαιον οὐκ ἀποκτενεῖς; οὐκ ἤρκεσέ σοι τὰ ἀρχαῖα τῶν προφητῶν αἵματα; καὶ γὰρ μέχρι τοῦ νῦν κεκόρεσται τοῦ πρὸ αὐτοῦ ἐκδίκησιν ἐκδεχόμενα. ἀλλ' ἀκμὴν ἐκείνοις τοῖς αἵμασι προσιζεῖς, ἄξιον καὶ δίκαιον αἷμα κατακρίνῃς, καὶ λέγεις, τί ποιήσωμεν; ὦ γνώμης ἀγνώμονος, καὶ βουλῆς ἀβουλίας μεμεστωμένης. ὁ τετραήμερος αὐτῶν ἀπεδίωσε· τὰ δισμυριετῆ ἀμβροτήματα διερρήγνυτο· καὶ ἕτοιμοι πρὸς δολοφονίαν κατ' αὐτοῦ ὡπλίζοντο. μοῦ ὧν ἔδει τὸ ῥῆμα μετατρέψαντας εἰπεῖν, Τί ποιήσωμεν, ὅτι τὸν ἄγιον ἐβδελύξαμεν, ὅτι εἰς τὸν τοῦ Θεοῦ παῖδα οὐκ ἐπιστεύσαμεν; τί ποιήσωμεν; λεπροῖ χαλεπώματα δίκην πλοίου ἔχοντες λόγῳ ἀπίστου, καὶ τούτῳ οὐκ ἐπιστεύσαμεν. τί ποιήσωμεν; τυφλοὶ ὄντες γενέσεως ἐπὶ αὐτοῦ ὁμματοδοτήσαντος ἐγνώμεθα, καὶ τούτῳ οὐκ ἐπιστεύσαμεν. τί ποιήσωμεν; ὄντες πάντα ἄρτον πέντε χιλιάδας εἰς χόρτον ἐν ἐρήμῳ ἐπὶ αὐτοῦ διατραφέντας ἐγνώμεθα, καὶ τούτῳ οὐκ ἐπιστεύσαμεν. τί ποιήσωμεν; πηγὰς αἱμάτων κρασπεδοῖς ἱματίων ὀχέτευσε, καὶ τούτῳ οὐκ ἐπιστεύσαμεν. τί ποιήσωμεν; ὧδε λυτικοὶ ὅτι κλίνης βεβλημένοι ἐν περιόχοις καὶ ὀκτὼ ἔτεσι σύγκλωνοι τῆς ἑαυτῶν ζωῆς τῷ νόσῳ ἔχοντες, ῥήματι ὀξήλθε, καὶ τούτῳ οὐκ ἐπιστεύσαμεν. τί ποιήσωμεν; ὅτι χαλάζης αὖθις ὑπερτείνοντα, καθάπερ ὅτι ἐδάφους, ἐθεασάμεθα, καὶ τῷ παλιγρόφῳ πνεύματος βίας καὶ ταραχὰς ἀπεκτένους πνεύματι χθὲς καταστήσαντα ἐγνώμεθα, καὶ τούτῳ οὐκ ἐπιστεύσαμεν. ἀλλ' ἔλεγον, τί ποιήσωμεν; οὐκ ἐν τῷ μετανοῆσαι, ἀλλ' ἐν τῷ κακοτεχνῆσαι τὴν χάριν αὐτῷ τοῦ νεκροὺς ζωΐζειν, καθάπερ σάρκας λεπρὰς καὶ ψυχὰς λελυμασμένας καὶ πονηρίας ἀπίστους ἐθεράπευσε, καὶ ἐκείνοις ἐξέπαιζον. μὴ ἄρα ἐστράπτει, Ἰουδαῖοι, οὐκ ἐθελήσατε; μὴ γὰρ ὑμῖν τοῦ δοξάσαντος τὸν Κύριον ἐβαρύνθη; τί ζημιωθέντες ἐβαρύνθητε; τί ἠδικήθητε τοῦ Θεοῦ; τί τοῦ νεκροὺς ζωῆς κωλύειν τοῦ φθόνου ἐλαυνόμενοι; τί τοῦ αἰνέσεως ὀχλικῆς τῆς μελιῤῥύτου πηγῆς Ἅιδου βούλεσθε, ἵνα πάντες μὴ διψῶσι; τί τοῦ ἀῤῥώστους ὑμῶν ἀποκλίνετε, ἵνα δι' αὐτῶν ἀναλίσκειν βουλόμενοι; ἀλλὰ τούτων πάντων αἴτιος, ὁ κακίστος φθόνος. ὦ φθόνε φόνου ἠμιπάτωρ, ἅρμα Ἅιδου εὕρεμα, ταραχῆς ἀρχηγέ· ὦ φθόνε, ὁ μήτε τοῦ τοῦ Βασκαμομήνους ζῆν ἑλόμενος, καὶ τοῦ ἔχοντάς σε μειζόνως κολάζων· ὦ φθόνε, Ἅιδου ζωὸς εἰκών· ὦ φθόνε, φιλίας ἐχθρέ, εἰρήνης αἱμοπαλές, ἀγάπης ἀντίδικε, ἀναθέματος βλάστημα, σκοτεινὸς ἥλιος· οἱ σὲ νεμόμενοι, χριστοκτόνοι ἐργάζονται. σὺ καὶ ὦ Ἀδὰμ τὸ παράδεισον ὅλης ἀρχῆς ἐβάσκανας, καὶ γλυκείας κόνης ἀπογυμνώσαντες πικροτάτῳ θανάτῳ παρέδωκας· θανάτου γὰρ οὐκ ἦν τὸ τότε κόσμῳ, εἰ μὴ

ἀνάξιος; τὸν γόνυ τῆς Ραχὴλ ἀπόσφαξον ἅγιος, καὶ σὺ τῆς ἐκκλησίας τὸν παμβόλτιμον Ἰωάννην ἀπότεμε. ποίοις τούτων ἴλεως ἔσομαί σοι, λέγει Κύριος; ὦ πόλις αἰμοῦσα, ἐν ᾗ Ἡρῴδης ἐβασάλθυσι, καὶ ὁ τότε ἔκγονος ὁμώνυμος καὶ τοῖς ἔργοις ὅμοιος. οἶμαι, ὅτι δικαιοῦται τῆς ἀταξίας, ὅτι πεπαίδευται τῆς ἀταξίας μεμάθηκε. διὰ τῶν τοιούτων ἐζημίωσαι οἱ Ἰουδαῖοι, τὸν Φῶτα διὰ αὐτῶν διδαχθέντες εἰς χριστοκτονίαν συνελάθησαν, τὸν Ἡσαΐαν ἐπέπρισαι, τὸν Ἱερεμίαν ἀπέκτεινας, τὸν Ναζωραῖον ἐλιθοβόλησαν, τὸν Ζαχαρίαν ἐφόνευσαν, τὸν Χριστὸν ἐσταύρωσαν. ἀλλ' ἐκείνοις μὲν ὅτι τοῖς κακοῖς πέπλος καταλείψομεν, ὅτι δὲ τῆς μυσαγωγίας φέγγος λυάδραμεν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν. χ. ἄξιος

Λογ. ρα. Ἰωαν. ια. μζ.

ΕΙΣ ΤΟ, ΣΥΝΗΓΑΓΟΝ ΟΙ ΙΟΥΔΑΙΟΙ ΣΥΝΕΔΡΙΟΝ, καὶ ἔλεγον· τί ποιήσωμεν; τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ β'.

Ex edit. Augustana. emend. ex Mr.

Οἱ καὶ ἐκκλησίας φίλτατοι παῖδες πατρίοις θηλάζουσι, τοῖς τοῦ γάλακτος ἐφίεμαι καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἐκ τῆς μητρικῆς θηλῆς ὑφέλκουσι δὲ καθ' ἑκάστην ζητοῦσι. ἐοίκαμεν δὲ ἡμεῖς μητρὶ πενιχρᾷ, ἀπὸ οὐσίας συγκαλυθείσῃ δὲ τοῦ γάλακτος πηγάς. ᾗ ἄπορ, ὁπότε μὴ ἴδῃ μητέρα φιλότεκνον ἀφορᾷ γάλακτος, καὶ ἀπὸ * ἰδίου τόκου κατακλαυθμιζομένῳ, καὶ προσπιθέσαν τῷ θηλῷ, οὐχ ἵνα θρέψῃ τὸ παιδίον, ἀλλ' ἵνα τοῦ κλαυθμυσμοῦ καταπαύσῃ· οὕτω καὶ ἡμᾶς δέον σκοπεῖν τὰ πάσχοντα, καὶ αὐτά, καὶ ποιοῦντας τὰ ὅμοια. καὶ γὰρ ἡμεῖς ὁρῶντες τὸ νέον τοῦτο σύστημα τῆς τῶν ἐκκλησιῶν παίδων προϊόντων κυκλόθεν, καὶ ἀπεκδεχομένων δὲ λογικὸν γάλα τοῦ λόγου, τῷ θηλῷ τὰ δέοντα ἡμῶν χαρισάμενοι· οὐχ ἵνα θρέψωμεν αὐτὸν (ἄπεισι γὰρ δὲ πάντες τῷ λόγῳ τυγχάνομεν) ἀλλ' ἵνα τὸν πόθον δὲ τὰ καύσωνα παύσωμεν. ἀλλὰ δεῦτε, ἀγαπητοί, ὅτι τὰ τοῦ Ἡλίου κήρυκα καταβράμωμεν, ἵνα ἴδωμεν τῷ Χριστῷ τοῦ Κυρίου τῶν τῶν Ἰουδαίων προκοπομένην ὅτι βούλεται ἔνεδρον. Σιωπήσατε γάρ, φησι, Ἰουδαῖοι σιωπῶντες, καὶ ἔλεγον· τί ποιήσωμεν; ταῦτα ἡμῖν ὁ εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης ἀρτίως ἐφθέγξατο. Εἰ γὰρ ἐν τῷ στόματι ὑμῶν οὐ λαλεῖται, ἀλλ' ἔσω γε τῷ πνεύματι τῶν ἐσώτατα ἀκοὰς ἐβόα· Σιωπήσατε γάρ, φησι, οἱ συνέδριον, καὶ ἔλεγον· τί ποιήσωμεν; καλὸν δέ, Σιωπήσατε· ἀλλὰ κακὸν δέ, Σιωπήσατε οἱ συνέδριον· ἐν ᾧ μὲν ἀγάπῃ, ἀλλὰ ᾧ μάλλον· ἐν ᾧ δὲ εἰρήνῃ καλεῖται, ἀλλὰ ᾧ δὲ πόλεμον προξενοῦντες. Σιωπήσατε δὲ Σιωνέδριον, οὐχ ἵνα Θεὸν δοξάσωσιν, ἀλλ' ἵνα Χριστὸν ἀπομάσωσι. Σιωπήσατε δὲ Σιωνέδριον, οὐχ ἵνα πίστιν οἰκοδομήσωσιν, ἀλλ' ἵνα τὰ ἀκρογωνιαῖον λίθον ἀπορρίψωσι. Σιωπήσατε δὲ συνέδριον, οὐχ ἵνα τὰ πεπλανημένα πρόβατα μανδρώσωσιν, ἀλλ' ἵνα τὰ ποιμένα φονεύσαντες δὲ ποίμνιον διασκόρπισωσι. Σιωπήσατε τὸ Σιωνέδριον, οὐχ ἵνα τὸ χειροφεγγὲς μὴ γλαφύρῃ πίσσῃ καταδέσωσι), ἀλλ' ἵνα τὸν φεγγίτην λίθον, ὡς ἐνόμιζον, τῇ ἀπιστίᾳ σκεπάσωσι. Σιωπήσατε τὸ Σιωνέδριον, οὐχ ἵνα τὸν ἐν τῷ ἀγρῷ κεκρυμμένον θησαυρὸν εὐγνωμόνως καταδέξωνται, ἀλλ' ἵνα τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ ἀγνωμόνως διασκόρπισωσι. Σιωπήσατε τὸ Σιωνέδριον, οὐχ ἵνα τῆς ἀμπέλου τὸν μίσγαγξ βόστρυας πυγήσωσιν, ἀλλ' ἵνα τὸν ἀληθινὸν ἄμπελον ὅτι τὸ δένδρον τὸν ἑαυτοῦ ἐφαπλώσαντες, ἑαυτοὺς μὲν δενδράδας ἀπωλείας ποιήσωσιν, ἡμᾶς δὲ δενδράδας σωτηρίας ποιήσωσιν. ὦ συνέδριον καὶ τοῦ διαβόλου καὶ Χριστοῦ συνωμόται· ὦ βουλευτήριον κακίας μεμεστωμένον· ὦ Σιωνέδριον, μᾶλλον λύκων αἱμοβόρων, ἢ αἰθέρων θεοφόρων. τί δὲ λέγω λύκων αἱμόρων; ἀλλὰ γὰρ καὶ λεόντων ἀνημέρων χείρους. καὶ γὰρ λέοντες ὅτι

χ. ἄλλον
χ. ἄπεσι
χ. λύσω
χ. ἡμῖν
χ. διασυλήσωσι.
χ. ἡμῶν δὲ αὐανδενδράδας σωτηρίας ἐπιμάσσουσιν.

φιλοκάμοντες τὴν ὀρχηστῶν, ⓐ τοῖς πολυχρόφοις ποσὶ τὴν ἐκλελυμένην μειρακίων τοῦ ἑαυτῶν ὀφθαλμοὺς ζωπυροῦντες, καὶ ζεῖ ἑαυτῶν καρδίας τοῖς λελυμένοις σώμασιν αὐτῶν συνεκλύοντες· ἀκούσατε, εἰ ὀφθόνιον φόνου ἡ πολύχειρος ὄρχησις ἐνέθηκεν. διὸ δὴ προβιβασθεῖσα ὑπὸ τῆς μητρὸς φησι, Δός μοι ὧδε ὅτι τάχιστα τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου. ὦ κακῆς λεαίνης ἀποδημήσασα τέκνον. οὐ χρυσὸν ἐπιζήτησεν, οὐκ ἄργυρον, οὐ λίθους τιμίους, ἀλλὰ τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου. καὶ εἰ μὴ δι' ἐμὲ πίστιν ἐπιζήτησε, πολὺ τιμιωτέρα ἡ κεφαλὴ Ἰωάννου πάσης χρυσίου καὶ ἀργυρίου καὶ λίθων πολυτελῶν. ἀλλ' οὐκ ἐπιζήτησε δι' ἐμὲ πίστιν, ἵνα τιμήσῃ· ἀλλ' ἵνα ⓑ ἔλεγχον ἀποκτείνασα, τῇ μητρὶ χαρίσηται ἄδικα, τὴν τοῦ ἀκηδοῦ ἀμαρτίαν. ἀκούσατε δὲ ὁ βασιλεὺς ἐλυπήθη, ὁ δι' ⓒ φόνον τὸν προφήτου, ἀλλὰ δι' ⓓ φόνον τὸν ὄχλου, ὅτι πάρτες, ὡς προφήτην, αὐτὸν εἶχον. εἰ γὰρ διαβολέως ἐλυπεῖτο, οὐκ ἂν τοῦτό τὴν ἀρχικὴν διαμένουσαν αὐτὸν εἰς φυλακὴν ἀπέπεμπεν· ἀλλ' ἐλυπήθη διὰ ⓓ ὄχλον. καὶ ὡς τότε ἡ ψυχὴ Ἡρώδου ὥσπερ εἰς τὴν θαλάσσην πλοῖον ἀσφαλισμένον, καὶ πρὸς ἑκάτερον τεῖχος παλαντεύον, ὃ ποιῆσαι τὸν φόνον διὰ τὸν ὄχλον φοβούμενος, καὶ ὃ μὴ ποιῆσαι τὸν φόνον διὰ τὸν ὅρκους καὶ τοὺς συνανακειμένους μὴ συγχωρούμενος. βαρυνθεὶς ὁ ἄθλιος ὑπὸ τῆς πρὸς τὴν γυναῖκα πολυφλοίσβου ἡδονῆς, χρησάμενος δίκῃ τῇ εὐορκίᾳ πρὸς τὴν ἀπολογίαν τοῦ φόνου, πέμψας ἀπεκεφάλισε τὸν Ἰωάννην. "ὅπερ κακὸν ὅτι ὀμόσαι, καὶ ἂν μεταμοῦσαι ⓔ ἡδέως ὁμνύουσι· ἀκούσατε τοῦ Κυρίου λέγοντος, Μὴ ὀμόσαι ὅλως. Ματθ. ε. λδ.
Εἰ γὰρ μὴ ὤμοσε τότε ὁ ἄθλιος, οὐκ ἂν εἶχεν τὸν φόνον ποιῆσαι. ἔδει δὲ οὖν αὐτὸν μηδὲ ὅλως ποιῆσαι· ἀλλ' ἐπεὶ ὤμοσε, ζωφέρειαν αὐτῷ ἐβουλεύσαντο. ὁ γὰρ κακῶς ἐκλογῇ ἅμαρτον καὶ τοῦ ἐλάττονος δίκαιον. πέμψας ἀπεκεφάλισεν αὐτόν. ποία χεὶρ ἐτόλμησεν, ἀγαπητοί, τὸν ἁγίου προφήτου Ἰωάννου προσενέγκαι τὸ ξίφος, ὃν θῆρες ὁ τῇ ἐρήμῳ ἠδιάθησαν, οἱ λέοντες "ἐξέρριαξαν, ὃν κεραῖαι καὶ δράκοντες καὶ ἀσπίδες ἐφρίξαν, οἱ ἄγγελοι μέλιτος καὶ τοῦ ὕδατος ἀγιότητα "καμπτεύουσαν ἔτρεφον; οὐκ γὰρ ποικίλων ἀνθῶν καὶ βοτάνων ὡς ὁ ἐρήμου ἐφαπτόμενος τὴν δρόσον ἐκ τοῦ κρίνου χρυσοειδῆς, στεινυφαίνουσαν αὐτῷ τὸ μέλι προσέφερεν. τοῦτον χεὶρ δημία ἀπέτεμεν, οὐ φείσασα τὸ ἀγελαιοειδὲς αὐτοῦ πρόσωπον, οὐδὲ ἐκαίασεν αὐτοῦ τὸ πρόσωπον "σιλπνότητος ἡσυχῆς ἀπεπίμπον; ἀλλ' οἶμαι ὅτι τῇ μέθῃ τοῦ Ἡρώδου συνταυτὸς ὁ πιμφθεὶς δίκαιος ξίφος μὴ εἶχεν, ὀφθαλμοὺς δὲ οὐκ εἶχε. εἰ ἐτόλμησεν ἡ κεφαλὴ Ἰωάννου * (οὐ γὰρ ἔπεσε ποτε οἶμαι) εἰ ἔφερεν ὅτι πάντα ἡ κεφαλὴ Ἰωάννου τὸ δῶρον, καὶ τότε βοᾶσα πρὸς Ἡρώδην, Οὐκ ἔξεστί σοι ἔχειν τὴν γυναῖκα τοῦ ἀδελφοῦ σου. καὶ γὰρ ἐμὲ ζῶντα ὁ δίκαιος εἶχεν, καὶ τοὺς κεφαλῆς αὐτοῦ ἀπεστυμβόλισεν ἡ φωνὴ ζῆν. ὦ ὁμοίως τύχοιμι, οὐκ ἤρκεσεν αὐτοῦ τὸ πρὸς σοῦ Ἡρώδου ἡ τῶν πεφωνηκότων τέκνων ὁ Βηθλεὲμ χαλκῆα σφαγή; ὅτε πατέρων καὶ μητέρων ἀλαλυγμοὶ ὁμόφωνοι ζηλοῦντες αὐτὸν ἦχον ἐξύπνοι; ὅτε δακρύων πολυχύτων ταχέως ἐκ παλαίγχνων ἀναβρυούσαν εἰσκεκωμηκυῖαν πηγάς; ὅτε πατέρων ζηλητὴ ἐτύπτοντο, καὶ στενοχωροῦμενοι ἀδημονοῦσι μὴ πόνων ἐκ καρδίας διὰ μυκτήρων ἐπέμπετο; ὅτε μητέρες τὰ οἰκεῖα λαγόνια τὰ χλόια τὰ ἡπιόν πάντα ἐκ μέσου μαστοῦ ἐπαθοῦσιν; ὅτε μαζοὶ ῥέοντες γάλα τὴν ἐλευθερίαν, τὰ ὑφειλκότα ἡπιόν ἄφνω σφαλῶσι; ὅτε πατέρων ἀλγηδόνι τὰ οἰκεῖα γόνατα κατὰ ἐλπίδος, καὶ μητέρων μαζοὶ δὲ ὅτι τὰ τυφερὰ ὀδύνων κρημνώδης πτῆσις ἐπιζήτησε; πῶς γὰρ ἦν τότε οὐκ ἐπιδάκρυσι, φαῦλα φαινόμενα τὰ ἄκακα ἡπια ἀδίκως ἀδόλους ψυχὰς κατηφῆ. ὧν αἱ ψυχαὶ τοσοῦτοι ἦσαν ἄκακοι, ὅσον καὶ τὰ μὴ αὐτὰ τυφερὰ ἄτε ἡπίων ἐτύγχανε; μὴ γὰρ κάκεῖνα τοῦ πρὸς σοῦ Ἡρώδου ἤλεγξεν, οἷς ὅτε γλῶσσα τῆς ὠμότητος ὑπῆρχεν, ὅτε ὀδόντες τὸ τῦ στόματι, ἵνα τὴν γλῶσσαν τοῦ τυραννοῦντος, λόγου καὶ χάριτος ἐκπέμψωσιν; οὐκ ἤρκεσεν "ἐκείνου ἡ τοσαύτη ὠμότης, ἀνὰ καὶ σὺ τὸ ἀπαγχονικὸν ἐκείνου μεμησαίνθος, Ἰωακεὶμ ἀπέτεμες, ἢ μιᾶς τειχὸς οὐκ ἦσθα

"αὐτάξιος;

χ. διὰ τὴν κακὴν

χ. ὦ τῆ

χ. ἐβόμεσαν, χ. κομπτύσαι

* αἷμα ἡ γάζουσα.

χ. σιλβότητος

ἐκ. ἐκείνου

πι· δι᾽ ὅπι ἀρτι εἶχι, οὐκ οἶσι, ὁ πράπιζα, ὁ κλίνω τὶω τῆ ἡδονῆ "ὑποπρέτιω, ὁ τὰ μεγακὰ χίωο πλύματα ἐκλύοιτα ⓒ ζωπύητα τῆ ἀιδροχώων τᾶ σώματα, οὐ λυχρίαι εἶχι, οὐ λύχνον, οὐ πράπιζω, ὁ σκάμνον, ὁ ποτήριον, ὁ πίακα. ἔξω γὰρ ὢν τῦ κόσμω, οὐδὲν τῆ τῦ κόσμου ἐκέζητο. ὥχι ὑ, ὁχ ὑποὺ οἶχι χρυσόεζφον, ἀλλ᾽ ὑποὺ πότεζω αὐῦόεζφον. τάτῳ ⓒ πράπιζα, ὁ σκάμνος, ὁ κλίνη ὃ ἔδαφος ἰῶ· ὁ κρέα αἰ ἀκρίδις· ὁ πλακοῖς, ὃ μὴ ὃ ἄγριον. τάτῳ φιάλη ἡ τῆς χλεὸς κοτύλη ἐτύγχανε· ὁ οἶνος ὐφεσσώης, ὃ πιῦ ἐγλυὲς ὁ διειδίζατον ὕδωρ. τῦτον κρατήσας ὁ Ηρώδης, ἐδίσμει. ὁ γὰρ Ηρώδης, φησί, κρατήσας τ᾽ Ιωάνιω, ἔδησε, ὁ ἔθετο ἐν φυλακῆ διὰ Ηρωδιάδα τὶω γωναῖκα Φιλίππου τῦ ἀδελφοῦ αὐτῦ. ὢ τοῦ ἀγμαῖος ἀλλοκότυ. Ιωάνης τὶω διδιμυΐω αὐτῦ ψυχὶω τῆ σειρᾷ τῆς ἁμῦρίας διὰ τῦ ἐλέγχου ἐβύλετο λύειν, καὶ κεῖνος ⓦ λύοιτα ἐδίσμει. ἀλλ᾽ ὁ ἐι ἐδεσμῆτο ὁ Ιωάνης, ἐφθέγγετο, ὁ φυλακιζόμενος ἤλεγχεν. ἐπλήρα γὰρ ⓒ ἐλεγχαμιδόου· Καὶ ἐλεύθεων ἐσαυλίοι βασιλέων, ⓒ ὐκ ἠχμωόμεν. ὁ γὰρ ἐφοβῆτο ⓦ θανάτοι ὁ Ιωάνης, ἀλλ᾽ ἐφοβῆτο τὶω ἀληθῆ μὴ λαθῆσαι. τᾶτον ἐφόνδυσι ὁ Ηρώδης· τᾶτον ὃ φονθύσας ὐκ ἕνα μόνον ἐποίει φόνον, ἀλλ᾽ ὁ πολλούς. ὁ γὰρ διδάσκαλον ὁ ὠφελητὶω ψυχῶν ἀπέκτινας, ὐκ ἕνα ἀπεκτίνες ἀλλὰ τοσᾶτες, ὅσες δι᾽ ζωῆ διὰ τᾶ λόγω ἠδύναντο ζωοποιῆσαι. ὁ πότε τᾶτον ἐφόνθυσι; αἰχμὴν ὃ λέγω, αἰχμὴν ὑ, ὁ ὧ λέγοιτι, ἀλλὰ ὧ πεποικότι ⓦ φόνον. Γενεσίων γὰρ ἀγομένων τᾶ Ηρώδου, ὠρχήσατο ἡ θυγάτηρ τῆς Ηρωδιάδος ἐν ᾧ μέσω, ὁ ἤρεσι αὐτῦ· ὅθεν ⓒ μᾶ ὤρκυν ὠμολόγησιν αὐτῆ δοῦναι ὃ ἐάν αἰτήσηται. ἡ ὑ προβεβαθῆσα ὑποὺ τῆς μητρὸς αὐτῆς, δός μοί, φησίν, ὧδε πίακι τ᾽ κεφαλὶω Ιωάνυ. ὢ ἡμέθλιοι χάκιον, προφήτυ ἀποπνέοι φόνον, ἀνθ᾽ ὢν ἔδει αἴδρας αἰγίας εἰς τὶω ἑαυῦ πράπιζαν φιλοφρονήσασθαι. ὅτω γὰρ ἀν᾽ ἡ ἐστρεβλωμένη ψυχὴ αὐτῦ διωρθοῦτο. Μετὰ γὰρ ὁσίου ὁσιωθήσῃ, ὁ μετ᾽ στρεβλεῦ διαστρέψῃς. αἰθ᾽ ὢν ἔδει χάρας οἰχομένους, ὀρφανὺς οἰκτίρει, ἵνα διὰ πολλῶν ὁ ποικίλων βυχῶν τὶω ἑαυῦ ζωλὶω ἄστεισον διατηρήσῃ, νικῶ ὑ μετ᾽ αἰδρῶν ἀσπλάγχνων ὁ γωναικῶν ἀσέμνων βυχυβόμβος, οἵω πολλῷ καρωνῖς, ⓒ ὑποὺ γωναικῶν ἀκολάστων χλιναστὶς, ⓦ προδρομοι τᾶς ἡμέρας ὄρθρι Ιωάνίω ᾧ φόνῳ διέλυσι, ⓦ καλῶς διαδυχήσαντα τὶω λαμπάδα τῆς πίστεως, ⓦ λύχνον ὃ πάντος κόσμου Ιωάνίω ᾧ φόνῳ" σκυάτεσθε. τᾶτον ὑ ⓦ λύχνον ζωστείσας ὁ Ηρώδης, ἑαυῦ ἐσκότισεν. ἐκείνου γὰρ εἰ ὁ ὀσράκινος σκεῦος εἰς γλῶ διελύετο, ἀλλ᾽ ὧν γε ἡ τᾶ πνεύματος αὐτῦ φεγγόβολος λαμπὰς ζοῖς ὁ ᾧ ἀδῆ ὃ τῆς πίστεως φέγγος κακῶς ἐδαδύχθ. προφήτης γὰρ ὤν, ὁ εἰδὼς ὅτι ἔμελε ⓦ Κύριον αὐτῦ προλαμβάνειν ὁ ᾧ ἀδῆ, πέμπι πρὸς αὐῦ τινας τῶν μαθητῶν αὐτῦ, λέγων· Σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἕτερον προσδοκῶμεν; καὶ ὐκ ἀγνοῶν αὐῦν, ἐσωθαίνετο. πῶς γὰρ ἂν ἠγνόει ⓦ Κύριον, ὁπότε αὐῦν ἐδίκνυε, λέγων, Ιδὸ ὁ ἀμνὸς τᾶ Θεοῦ ὁ αἴρων τὶω ἁμαρτίαν τᾶ κόσμου; πῶς γὰρ ἂν ἠγνόει ὁ ὑ θεατὴς τῆς τᾶ πνεύματος ἐξ ὑρανοῦ καταβάσεως, ὁ ἀκουσὴς τῆς τᾶ παῖος φωνῆς πρὸς αὐτὸ λεγούσης, Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός," εἰς ὃν ἠυδόκησα; ἀλλ᾽ ὡωθαίεται, ἀπῶ! πῶς; Σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἕτερος; ὐκ εἶπε, σὺ εἶ ὁ ἐλθών (ἦλθε γὰρ ὅτι τῆς γῆς) ἀλλὰ, σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος (δῆλον γὰρ ἦν ἐκ τᾶ ἀδῆ) ἢ ἕτερον προσδοκῶμεν; ἔλεγε γὰρ ἐν ἑαυτῷ ὁ Ιωάνης, ὅτι μή ποτε βούλεται ἀγέλεν ὁ δωσαμένος εἰς ⓦ ᾅδου ἐκπέμψαι ὃ ἑαυῦ ἔργον ὁπτίλεωῦα· ἢ μήποτε θελήσει τὸν πάντας μιᾷ φωνῇ ἀνασῆσαι, ὡς ὅτι τᾶ Λαζάρυ πεποίηκε. διὰ τᾶτο μὴ δωσάμενος χρίνειν τ᾽ βυλὶω τ᾽ διακόνω, πυθαίεται λέγων· σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἕτερον προσδοκῶμεν ὁ ᾧ ᾅδη; τᾶτον ἀπέκτινεν ὁ Ηρώδης. καὶ πῶς ἀπέκτινε; ἡμεσίαν γάρ, φησιν, ἀγομένων, ὠρχήσατο ἡ θυγάτηρ τ᾽ Ηρωδιάδος ἐν ᾧ μέσω. ἄξιον παίγνιον τ᾽ τοιαύτης τραπίζης. ὅπου γὰρ θρῦλὶς ⓒ χλιδὼ ἡ μέθυ ἡ κῶμοι, ὁδὲν βέβαιον, ἀλλὰ πάντα σοσαλθυμία ⓒ αἰάσια, προμιμύοιτα τ᾽ Ηρώδυ τᾦδε φορέν. ἀκύσατε οἱ

φιλοθεάμονες

ἴσ. ριπτ.

Ψλμ. ριδ. ις.

Ματθ. ιδ. ς.

Ματθ. ια. γ.

Ιωαν. α. λδ.

Ματθ. γ. ιζ.

χ. ἐν ᾧ

χ. Συντερ. ει.

φιλοκάμους τῶν ἀρχόντων, καὶ τοὺς πολυχρόους ποσὶ τῶν ἀκολουθούντων μυροχέοις τοῦ ἑαυτῶν ὀφθαλμοὺς ζωπυροῦντας, καὶ ἑαυτῶν καρδίας τοῖς λελυκόσι σώμασιν αὐτῶν συνεκλύοντας· ἀκούσατε, εἰ ὀφθαλμοὶ φόνου ἡ πολύχρους ἀρχοὺς ἐνόθησεν. καὶ ἡ προσωποποιεῖται τὴν μητέρα φησί, Δός μοι ὧδε ὅτι πίναξι τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου. ὦ κακῆς λέαινης ἀσπλαγχνότατον τέκνον. οὐ χρυσοῦ ἐπιζήτησιν, οὐκ ἀργύρου, οὐ λίθους τιμίους, ἀλλὰ τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου. καὶ εἰ μὲ δεῖ πίστιν ἐπιζήτησιν, πολὺ πιστοτέρα ἡ κεφαλὴ Ἰωάννου πάντος χρυσίου καὶ ἀργυρίου καὶ λίθων πολυτελῶν. ἀλλ' οὐκ ἐπιζήτησιν δεῖ πίστιν, ἵνα τιμήσῃ· ἀλλ' ἵνα ἔλεγχον ἀποκτείνασα, τῇ μητρὶ χαρίσηται ἄδικα, τὴν ὅτι τῶν κακῶν ἀμέτοχον. ἀκούσας ὁ βασιλεὺς ἐλυπήθη, ἀ δεῖ φόνοι τὸ προφῆναι, ἀλλὰ δεῖ φόβοι τὸ ὄχλου, ὅτι πάντας, ὡς προφήτην, εἶχον. εἰ γὰρ διαβολέως ἐλυπεῖτο, οὐκ ἂν τοῦτο τὸν ἀρχιὸν δεσμεύσας εἶχεν εἰς φυλακὴν ἀπῆγεν· ἀλλ' ἐλυπήθη διὰ φόβον ὄχλου. καὶ ἰδοὺ τότε ἡ ψυχὴ Ἡρῴδου ὥσπερ εἰς τὴν θαλάσσην πλοῖον ἀσφαλιμένον, καὶ πρὸς ἑκάτερον τοῖχον ταλαντεύον, ὃ ποιῆσαι τὸν φόνον διὰ τὸν ὄχλον φοβούμενος, καὶ ὃ μὴ ποιῆσαι τὸν φόνον διὰ τὸν ὅρκους καὶ τοὺς συνανακειμένους μὴ συγχωρούμενος. βαρυθεὶς δὲ ὁ ἄθλιος ὑπὸ τῆς πρὸς τὴν γυναῖκα πολυφλοίσβου ἡδονῆς, χρησάμενος δῆθεν τῇ εὐορκίᾳ πρὸς τὴν ἀποκεφάλισιν τοῦ φόνου, πέμψας ἀπεκεφάλισε τὸν Ἰωάννην. "ὅτι κακὸν ἐστὶ τὸ ὀμνύειν, καὶ μὴ μεταμελεύσασθαι καὶ ἡδέως ὀμνύοντες· ἀκούσατε τοῦ Κυρίου λέγοντος, Μὴ ὀμνύειν ὅλως. Εἰ γὰρ μὴ ὤμοσε τότε ὁ ἄθλιος, οὐκ ἂν ἐσφάγη τὸν φόνον ποιῆσαι. ἐνῆν μὲν οὖν αὐτῷ μηδὲ ὅλως ποιῆσαι· ἀλλ' ἐπεὶ ὤμοσε, ζωοφόρει αὐτῷ φιλοδρκῆσαι. τὸ γὰρ καλῶς ἐκλογῇ ἄμφω καὶ τὸ ἐλάττω δίκαιον. πέμψας ἀπεκεφάλισε αὐτόν. ποία χεὶρ ἐτόλμησεν, ἀγαπητοί, τὸν ἁγίου τραχήλου Ἰωάννου προσενέγκαι τὸ ξίφος, ὃν θῆρες τὸ τῇ ἐρήμῳ ἠδιάθησαν, οἱ λέοντες "ἐξέμαξαν, οἱ κρεάδες αἱ τῶν δρακόντων καὶ ἀσπίδες ἐφριξάν, οἱ ἄγελαι μέλιτος τὸν δρόσον ἀκότητα "καμβρεύουσαν ἔτερον; οὐκ γὰρ ποικίλων αὐθῶν καὶ βοτάνων ὡς τὸ ἐρήμῳ ἐφαντάζοντο τὸν δρόσον τοὺς σταχύας χρυσοειδῆς, στενυφαίνουσαν αὐτῷ τὸ μέλι προσφέρον. τοῦτον χεὶρ ἀνόμια ἀπέτεμεν, οὐ φείσασα τὸ ἀγελαιοδὲς αὐτοῦ πρόσωπον, οὐδὲ ἐμάσασα αὐτοῦ τὸ πρόσωπον "σλαπότητα τοῦ θεοδόξου ἀποπίμπον; ἀλλ' οἶμαι ὅτι τῇ μέθῃ τῶν Ἡρῴδου συμποτῶν ὁ πιμφθεὶς δήμιος ξίφος μὲν εἶχεν, ὀφθαλμοὺς δὲ οὐκ εἶχε. καὶ ἐτίμησεν ἡ κεφαλὴ Ἰωάννου * (οὐ γὰρ ἔπεσε πάντως οἶμαι) καὶ ἐφέρετο ὅτι πίναξι ἡ κεφαλὴ Ἰωάννου ἐν ᾧ δείπνῳ, καὶ τότε βοᾶσα πρὸς Ἡρῴδην, Οὐκ ἔξεστί σοι ἔχειν τὸν γυναῖκα τοῦ ἀδελφοῦ σου. καὶ γὰρ ἐν μὴ θάνατον ὁ δίκαιος ἔζη, καὶ τῶν κεφαλῶν αὐτοῦ ἀποτμηθείσης ἡ φωνὴ ζῇ. ὦ ὠμότητος δυθεσίας. ἐφ' ᾧ ἔπαθε πάντα τὰ κρέα, ἐπ' ἐκείνῳ κεφαλὴ ἀνδρὸς ἐπεπόθει. ὦ τῶν δεινῶν τόλμης, οὐκ ἤρκεσεν ὑπὸ τοῦ πρὸς σοῦ Ἡρῴδου ἡ τῶν πεφρῶν τέκνων ἐν Βηθλεὲμ χαμαὶ σφαγή; ὅτι πατέρων καὶ μητέρων ὀλολυγμοὶ ὑμέναιοι ζεύγνυσιν ὑπῆρχον ἐξύτεροι; ὅτι δακρύων πολυχύτοι σταγόνες ὑπ' αὐλαίγγων ἀναβρύουσαι σοὶ κύνες πηγαί; ὅτι πατέρων σπὴν ἐτύθοντο, καὶ στενοχὴ ἄσθμασι μὴ πόνων ὑπὸ καρδίας διὰ μυκτήρων ἐπέμπετο; ὅτι μητέρες τὸ οἰκείον λαγόνων τὸ χλόον τὸ ποθεῖν τοῦ καιρὸν μύρασθαι ἐπόθουν; ὅτι ἡ μαζοὶ ῥέοντες γάλακτι τὴν ἐλευκαίνουν, τὸ ὑφελκόμενον πνεῖον ἄφνω σφαγῶσι; ὅτι πατέρων ἀλγηδόσι τὸ οἰκείον γόνον κεκμηκὸς ἐλύοντο, ἡ μητέρων μαζοὶ ἐδόκουν τὸ τυφερὸν ὀδόντων κεκμωδῆς πτήσεως ἐπιζήτουν; πόθος γὰρ θὴρ τότε οὐκ ἐπεδάερυσε, ὀφθαλμοὺς καὶ ἄκακα πάντα ἀδίκως ἀδόλους ψυχὰς κεκλημένα· ὧν αἱ ψυχαὶ ποσοῦτοι ἦσαν ἄκακοι, ὅσοι καὶ μὴν αὐτὸ τὸ τυφερὸν ἄτε πνεῖον ἐτύγχανε; μὴ γὰρ κάκεῖνα τὸν πρὸ σοῦ Ἡρῴδην ἤλεγξαν, οἷς ὅτι γλῶσσα τὸ μὴ ὑπῆρχεν, ὅτι ὀδόντες τὸ τῷ στόματι, ἵνα τὸ γλῶσσαν τορνεύσαντες, λόγον χλόης ἐκπέμψωσι; οὐκ ἤρκεσεν "ἐκείνου ἡ τοσαύτη ὠμότης, ἀνὰ καὶ σὺ τὸ ἄπαγχον ἐκείνου μεμησάμενος, Ἰωαννίου ἀπέτεμες, ἵνα μὴ τεῖχος οὐκ ἦσθα

"ἀπάξιος;

χ. ὅτι τῷ κακῷ

χ. ὦ τῆ

Ματθ. ε. λδ.

χ. ἐξέμασαν, χ. καμαπύασα

χ. σλαβότητα

* αἷμα ἡ σάζουσι.

ἰσ. ἐκείνου

πω· διὰ ὅτι ἄρτον εἶχεν, οὐκ οἶσεν, ὅτι τράπεζαν, ὅτι κλίνην τὴν τῆς ἡδονῆς ἐπωνόμευεν, ὅτι τὰ μαλακὰ χλανοπλύματα ἐκλύοντα καὶ χαυνοῦντα τῶν ἀνδρογυνῶν τὰ σώματα, οὐ λυχνίαν εἶχεν, οὐ λύχνον, οὐ τράπεζαν, ὅτι σκάμνον, ὅτι ποτήριον, ὅτι πίνακα. ἔξω γὰρ ὢν τοῦ κόσμου, οὐδενὶ τῶν τοῦ κόσμου ἐχέχρητο. ὥκει γάρ, οὐχ ἱστὸν εἶχεν χρυσοῦν φόρον, ἀλλ' ἱστὸν πέτρας αὐλόφορον. τούτῳ δὲ τράπεζα, ἡ σκάμνος, ἡ κλίνη ὁ ἔδαφος ἦν· ἡ κρέα αἱ ἀκρίδες· ἡ πλακοῦς, ὁ μὴ ὁ ἄρτος. τούτῳ φιάλη ἡ τῆς χηρᾶς κοτύλη ἐτύγχανε· ἡ οἶνος αὐφορισμός, ὁ πηγὴ ἡ διυδρίσασα ὕδωρ. τοῦτον κρατήσας ὁ Ηρῴδης, ἐδέσμει. ὁ γὰρ Ηρῴδης, φησί, κρατήσας τὸν Ιωάννην, ἔδησε, καὶ ἔθετο ἐν φυλακῇ διὰ Ηρωδιάδα τὴν γυναῖκα Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ. ὃν τρόπον ἄλλοκότου. Ιωάννης τὸν διδυμάονα αὐτοῦ ψυχὴν τῇ σειρᾷ τῆς ἁμαρτίας διὰ τοῦ ἐλέγχου ἐβούλετο λύειν, καὶ οὗτος Ⓦ λύοντα ἐδέσμει. ἀλλ' ἡ εἰ ἐδεσμεῖτο ὁ Ιωάννης, ἐφθονεῖτο, ἡ φυλακιζόμενος ἤλεγχεν. ἐπλήρου γὰρ Ψλμ. ιη. ὃ γεγραμμένον· Καὶ ἐλάλουν ἐν βασιλεῖοι βασιλέων, καὶ οὐκ ἠσχυνόμην. ὅτι γὰρ ἐφοβεῖτο Ⓦ θανατοῦν ὁ Ιωάννης, ἀλλ' ἐφοβεῖτο τὸν ἀληθῆ μὴ λαλῆσαι. τοῦτον ἐφόνευσεν ὁ Ηρῴδης· τοῦτον δὲ φονεύσας οὐχ ἕνα μόνον ἐποίει φόνον, ἀλλὰ καὶ πολλούς. ὁ γὰρ διδάσκαλον καὶ ὠφελητὴν ψυχῶν ἀποκτείνας, οὐχ ἕνα ἀπεκτίνας, ἀλλὰ πανσυρίους, ὅσους δὲ ζωὴ διὰ τοῦ λόγου ἠδύνατο ζωοποιῆσαι. ἡ ποτὲ τοῦτον ἐφόνευσεν; αἰσχυνῆ δὲ λέγειν, αἰσχύνη δὲ, ὅτι δὲ λέγειν, ἀλλὰ δεῖ πεποιηκότι Ⓦ φόνον. Γενεσίων γὰρ ἀγομένων τοῦ Ηρῴδου, ὠρχήσατο ἡ θυγάτηρ τῆς Ηρωδιάδος ἐν δὲ μέσῳ, καὶ ἤρεσεν αὐτῷ· ὅθεν καὶ μεθ' ὅρκου ὡμολόγησεν αὐτῇ δώσειν ὃ ἐὰν αἰτήσηται. ἡ δὲ προβιβασθεῖσα ὑπὸ τῆς μητρὸς αὐτῆς, δός μοι, φησίν, ὧδε πίνακι τὴν κεφαλὴν Ιωάννου. ὢ ἡλιθίου χάχιστον, προφήτου ἀποπνέοι φόνον, μηθ' ὧν ἔδει ἄνδρας ἁγίους εἰς τὸν ἑαυτῆς τράπεζαν φιλοξενήσασθαι. ὅπου γὰρ ἐν ἐστρεβλωμένῃ ψυχῇ αὐτοῦ διωρθοῦτο. Μετὰ γὰρ ὁσίου ὁσιωθήσῃ, καὶ μετὰ στρεβλοῦ διαστρέψεις. αὐτὸ ὧν ἔδει χέρας οἰκτιρμῶν ἐπιδεικνύμενον, ὀφθαλμὸς οἰκτίρει, ἵνα ἐκ πολλῶν καὶ ποικίλων βυσσῶν τὸν ἑαυτῆς ζωὸν ἄσειστον διατηρήσῃ, νῦν δὲ μετ' ἀνδρῶν ἀσπλάγχνων καὶ γυναικῶν ἀστέρμων διαχεόμενος, οἵῳ πελάγει καρωθεὶς, καὶ τοῦ γυναικῶν ἀκολάστων χλιδαδεῖς, Ⓦ προέδραμεν τῆς ἡμέρας ἔρχεται Ιωάννου ὃν φόνῳ διέλυσεν, Ⓦ καλῶς διαδυσχήσαι τὸν λαμπάδα τῆς πίστεως, Ⓦ λύχνον ἅπαντος κόσμου Ιωάννου ὃν φόνῳ" σιωπήσειν. τοῦτον δὲ Ⓦ λύχνον ζωπεῖσας ὁ Ηρῴδης, ἑαυτῷ ἐσκότισεν. ἐκείνου γὰρ εἰ μὴ ὁ σφάκτου σκέδος εἰς γῆν διελύετο, ἀλλ' οὖν γε τὸ πνεύματος αὐτοῦ φεγγοβόλος λαμπὰς ζῶσ ὁ ὃν ἄδῃ ὁ τῆς πίστεως φέγγος κηρὸς ἐδαδούχει. προφήτης γὰρ ὤν, καὶ εἰδὼς ὅτι ἔμελλε Ⓦ Κύριον αὐτοῦ προλαμβάνειν ὁ ὃν ἄδῃ, πέμπει πρὸς αὐτοῦ τινας τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, λέγων· Σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἕτερον προσδοκῶμεν; καὶ οὐκ ἀγνοῶν αὐτοῦ, ἐσωφρόνει. πῶς γὰρ ἂν ἠγνόει Ⓦ Κύριον, ἐπὶ αὐτοῦ ἐδείκνυε, λέγων, Ιδε ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ ὁ αἴρων τὰς ἁμαρτίας τοῦ κόσμου; πῶς γὰρ ἂν ἠγνόει ὁ τῆς θεατὴς τῆς τοῦ πνεύματος ὄξ ὀφθαλμοῦ καταβάσεως γεγενῶς, ἡ ἀκουσὴς τῆς τοῦ παῖδος φωνῆς πρὸς αὐτὸν λεγούσης, Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός," εἰς ὃν ηὐδόκησα; ἀλλὰ σωφρόνει- χρ. ἐν ὧ ται, πῶς; Σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἕτερος; οὐκ εἶπε, σὺ εἶ ὁ ἐλθών (ἦλθε γὰρ ἤδη τῆς γῆς) ἀλλὰ, σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος (δῆλον γὰρ ὅτι ἐν τῷ ἅδῃ) ἢ ἕτερον προσδοκῶμεν; ἔλεγε γὰρ ἐν ἑαυτῷ ὁ Ιωάννης, ὅτι μήποτε βούλεται ἄγγελον ἐνδυναμώσας εἰς Ⓦ ἅδου ἐκπέμψαι τὸν ἑαυτοῦ ἔργον ὑπὸ πλοῦτος· ἢ μήποτε θελήσει τὸν πολλὰς μιᾷ φωνῇ ἀναστῆσαι, ὡς ὑπὲρ τοῦ Λαζάρου πεποίηκε. διὰ τοῦτο μὴ δυναμένους κρίνειν τὸ βραχὺ τοῦ διαστήματος, πυνθάνεται λέγων· σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἕτερον προσδοκῶμεν ἐν ὧ ἅδῃ; τοῦτον ἀπέκτεινεν ὁ Ηρῴδης. καὶ πῶς ἀπέκτεινε; ἡδέσθη γάρ, φησί, ἀγομένων, ὠρχήσατο ἡ θυγάτηρ τοῦ Ηρωδιάδος ἐν ὧ μέσῳ. ἄξιον παίγνιον τοιαύτης τραπέζης. ὅπου γὰρ θρύψις καὶ χλιδὴ καὶ μέθαι καὶ κῶμοι, ἐκεῖ δεῖ βέβαιον, ἀλλὰ πάλαι στασιάζοντα καὶ αἰάστατα, προμηνύοντα τὸν Ηρῴδου πρόδηλον φόνον. ἀκούσατε οἱ

φιλοθεάμονες

ἀσάμβους ἐδίξατο, ἐφθόγξατο, ϗ ✠ οἶκοι αὐτῆς εὐέπλησαν ἀγαθῶν. Οὐκ ἐκλείψῃ γὰρ, φησι, ἡ δρὰξ τῦ ἀλεύρου ἐκ τῆς ὑδρίας, ϗ ὃ ἔλαιον ἐκ τῦ καμψάκου, ἕως τῦ δοῦναι ✠ Κύριον ὑετὸν ἐπὶ τὴν γῆν. Ἀφ' τίνος τότε; καὶ ἀναγκαίως. ἔδει γὰρ, τῆς χάριτος ὡς ὑετῦ ἐλθόντος, τὸ παλαιὸν νόμου ἀφεθῆναι πῖλος. ϗ πεπλήρωται ὃ ἔρρεθη τῷ λόγῳ. ὁρᾷς πῶς τῆς φιλοξενίας ἐν καρποὶς ἐτιμήσαν αἱ ἀγαθαί; ἀγαθῶν γὰρ ποιῶν καρποὶ βύκλεῖς, ϗ ἀδιάπτωτος ἡ ῥίζα τῆς φρονήσεως. ἠκούσατε γυναῖκες ἐκ τῶν παρῶν γυναικῶν πορεῖαι, ϗ ἐκ τῶν ἀγαθῶν ἔργα. ἐκ μὲν οὖν ἀγαπήσατε, ἐκ ὃ μὴ ποιήσατε: ἐκ ἐκ μὲν μιμήσασθε, ἐκ ὃ μισήσατε, ἵνα ✠ αὐτῶν δρόμον, τῶν καλῶν λέγω, ἐπιλαβόμενοι, εἰς ✠ αὖθις τῶν αἰῶνα χορὸν ἀριθμηθῆτε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα ϗ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΟΡΧΗΣΙΝ ΤΗΣ ΗΡΩΔΙΑΔΟΣ, ΚΑΙ ΕΙΣ τὴν ἀποτμησιν τῆς κεφαλῆς Ἰωάννου τῦ προδρόμου ϗ Βαπτιστοῦ. Λογ. ρ.

Ὡσπερ ὡς ἀνὴρ φιλέρημος ἐν πνὶ τόπῳ ἀλσώδει ἐκ δίυδρα σκιαζόμενος, ὑπ' τῶν ὀρνέων καλλιφώνοις κλαγγαῖς, ϗ ταῖς τῶν ὑδάτων βύηχοις ροαῖς κυλινδύμενος τρᾶγον ἔχει τὸ φρόνημα, πᾶσιν ἀνθρώποις ὁ τοιοῦτος ἀρέσκει· ὕτω ϗ ἡμᾶς ταῖς περιλαβύσαις ἡμέραις τῇ φαιᾷ τῦ πνεύματος αὔρᾳ περικαλυύμενοι, τὰ πρὸς ἐλεημοσύνης ὑμῖν διελεγόμεθα. ὅτι γὰρ τὸ εὐαγγέλιον ἐκήρυξε τὴν Ἡρώδου περὶ φρονιμώτερον, ϗ γυναικῶν ἀστεμφέστερον, ϗ κώμων ἀνδρῶν περὶ φρόνιον, καὶ πάντες ἐσαγῆ, ϗ δῶρα ἀθέμιτα, καὶ ἔργα ἀνόσια, ϗ κηλίδες σώματος σημειύτατα· ἄλλος ἐξ ἄλλης γεγόναμεν. ἐκεῖνος γὰρ γέγονεν, ἀγαπητοὶ, ὅταν" ὑπ' ὄψιν ἐμαυτῷ ἀγάγω ϗ τὰ τῆς Ἡρώδου γεγονότα παραδείγματα· Εἰ γάρ ὅτι ἐκεῖνα λέγει παραδείγματα, ϗ μὴ πάθη, τῦ ζηλῶσαι διδασκάλου παραδείγματα. Ἐν ἐκείνῳ, φησὶ, τῷ καιρῷ ἤκουσεν Ἡρώδης ὁ τετραάρχης τὴν ἀκοὴν Ἰησοῦ, ϗ εἶπε τοῖς παισὶν αὐτῦ· οὗτός ἐστιν Ἰωάννης, ὃν ἐγὼ ἀπεκεφάλισα. αὐτὸς ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν, ϗ διὰ τῦτο αἱ δυνάμεις ἐνεργοῦσιν ἐν αὐτῷ. ὁμολογεῖ ὃ περὶ τῦ ✠ Φῶτος, ὃν ὑ δύναται ψεύσασθαι· ϗ ἦλθε μὲν ἀπέκτεινεν, ὅτι προφήτης ἐστὶ, ϗ δικαίως. Εἰ μὴ γὰρ ἐπίστευσεν, οὐκ ἂν ἔλεγεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν ἐγηγέρθαι, ϗ διὰ τῦτο ταῖς δυνάμεις ἐν αὐτῷ ἐνεργεῖν. ὦ ζωωδύστου κακίας· ὅτι οἰκοδύποτε φόνῳ ὁ αὐτὸς μάρτυρα ἑαυτῷ; ὦ στυγνοδύστου κακίας συζώσης ψυχῇ μιαρᾷ, ϗ κολαζύσης ἕως θανάτου, ϗ μετὰ θάνατον ἀνθρώπινα κεντύσης. ϗ διὰ ποῖόν αἰτίαν ἀπέκτεινε τὸν προφήτην; ὅτι κήρυξε τῆς ἀληθείας ἐνήνετο, ϗ τὸν νόμον αὐτῦ παρεξιν ὀφθῆναι τῦ ἐλέγχου ἐβύλετο λύειν. ϗ οὐ ἔδει ὡς βασιλέα φύλακα εἶναι τῶν ἐντολῶν τῦ Θεοῦ, αὐδὲ τὴν ἀκριβεστάτην τῶν ἡδονῶν ταξίαν τῦ νόμου πρέλυε. βασιλεὺς γὰρ ἐκεῖνός ἐστιν, ὁ νόμοις δικαίοις ἐκπίμπων, παρὸν ὃ παράνομον, οὐ γὰρ ὃ" παθαιρεσίαν. πῶς γὰρ ἂν ἄλλως ✠ ὑπ' αὐτῦ ἀναχθέντες κόσμοι εἰς βύταξίαν ῥυθμίσειεν, ἐαν μὴ δικαίοις νόμοις, καθάπερ ἰωΐας, ὁ δυσεβέστατος ὄχλος τῶν ἀνθρώπων χθονιαγωγήσῃ; Ηρώδης ὃ βασιλεὺς ὢν οὐ λαῶν, ἀλλ' ἡδονῶν, μᾶλλον ὃ δοῦλος τῶν ἡδονῶν (Ὧν γάρ τις ἥττηται, τύτῳ ϗ δεδούλωται) ὁ μόνον τὸν νόμον τῦ Θεοῦ παρέλυεν, ἀλλὰ ϗ φόνου ἀδίκως ἐτέκταινε. ἐκ ἵνα ἐφονεύσῃ; ὕδρα δίκαιον, ὃ μεῖζον τὸ ἄγριον τοῖς γυναικῶν οὐκ ἐγήγερται, καθὼς ϗ ὁ Κύριος ἐμαρτύρησεν· ὕδρα, ὃς ἔρημον ᾠκει, ἔρημον αὐοίκητον, αὔυδρον, ἄκαρπον, ἄβατον, ἀδένδρον, ἀβόσιον, ἀχλοηφόρον. ἔρημον ὃ ᾠκει ὁ Ἰωάννης, ὁ φεύγων τὸ ὁμόφυλον ϗ συγγενὲς τῶν ἀνθρώπων γένος, ἀλλὰ φεύγων τὸ βλέπειν ϗ ἀκύειν τὰ μυσαρὰ τῶν ἀνθρώπων κακοπραγήματα. ἐκεῖ ὅπου ἔσωρει, ὅπου ἐθέλουσί που-

Ex Edit. Augustana. emend. ex Ms. Palatino.

Matθ. ιδ. δ'

β Πετ. β. ιθ. Matθ. ια. ια.

μβρων αὐτῇ γλυκέων ὑδάτων καὶ ὁμβρων αἰασαλέντων· τότε ἀπῆλθε Ηλίας τοὺς τὴν πενιχρὰν, τοὺς τὴν χήραν. οἷα γὰρ πάσχει χήρα ἡ ἐκ χηρᾶς βιωμίας, οἶδατε. ἡ ἀφῆκε τοὺν πλουσίους ὁ τροφήτης, τοὺν ἔχοντας δαψιλὰς ἀρτους, ἡ καταβὰς ἀπὸ τὸ ὄρους, ἦλθε πρὸς αὐτὴν. Διὰ τί γὰρ μᾶλλον ὁ πῦρ θεασάσθαι ῥήματι κατενέγκας, ἄρτους ἑαυτῷ δ' κατεσκεύασε; μὴ οὐκ ἠδυνάτο; ναὶ, ἠδυνάτο· ἀλλὰ τοῦτο οὐκ ἐποίησε. διὰ τί; ἵνα μὴ τὴ φιλοξενίας τοὺν καρπὸν στερήσῃ τὴν χήραν· ἄλλως γὲ τὴν δράκα τὸ ἀλεύρου ἡ τὸ ὀλιγοστὸν ἔλαιον διὰ τῆς βυλομένου πληθύνει. ὁ γὰρ τοσοῦτον ἀπῆλθεν ὁ τροφήτης τραφῶαι, ὅσον θρέψαι τὴν πενιχρὰν, ἡ ἐλέγξαι κρυπτομένην καρδίαν ἡ δυσαίρετον. Τοῦτο ποιεῖ ὁ Θεὸς δυνάμενος πολλοὺς τοὺν ἁγίους, τοὺν ὄντας ἐν κόσμῳ, διὰ ἑαυτὸν θρέψαι· ἐπιχὴ τὴν δόσιν, ἵνα τοὺς δυσαρέστους καρδίας ἐκ τῶν τῆς φιλοξενίας χειρῶν ἀπὸ τῶν καρπῶν διακρίνῃ. ἐπιδὴ μὴ ὡσίλησε ⓦ ὀφείλοντας αὐτοὺν ἐπιδείξασθαι, ἢ δι' ὀρέων πέφυκε, ὡς ⓦ Ηλίαν ἐν ᾧ ὄρει, ἢ διὰ τροφήτου ξένου, ὡς ⓦ Δανιὴλ ἐν τῷ λάκκῳ, ἢ διὰ θαλασσίου ζώου, ὡς τὸν Ιωνᾶν διὰ τὸ κήτους, ἢ αὖθις δι' ἑαυτὸν τὴν ἔρημον ἐποίμβεισεν, ὡς τοῖς πᾶσιν ἡμῖν ἐν ἐρήμῳ. οὐκ ὄντων γὰρ τῶν ὀφειλόντων αὐτοὺν ἐπιδείξασθαι, ἐγκαθῆται ὁ μαὴν ἐποίμβεισεν, ἐν οὐ πέτρας ὕδωρ ἐπήγαζεν· ὅταν γὰρ ὦσιν ⓐ ἅγιοι ἐν κόσμῳ ζωοδωτρεφόμενοι τοῖς ἄλλοις, διὰ τοῦτο ἐλλει αὐτῶν τὴν δεξιὰν χέρα. καὶ ἁρπάσαι αὐτὸν θλιβομένους, ἀφῆσιν, ἵνα δῷ χάριν διὰ τῆς εἰς αὐτὸν ποιθήσεως βιώσεως πολλῆς τοῖς βυλομένοις τὴν σωτηρίαν καρπώσασθαι. ἀπῆλθε δῶν Ηλίας τοὺς τὴν χήραν, ἢ ὠσεὶν πρῶτον, εἰ μὴ δράξ ἀλεύρου, ὅπερ μὴ χαμάτου αὐτῇ ἡ τοῖς τέκνοις αὐτῆς ἐν τῷ καιρῷ ἐρίσου ἐπήρκει. ἐν τί τοὺς αὐτὴν; Λάβε μοι ὀλίγον ὕδωρ εἰς ἄπος, ἐν πόμαι. αὐτῆς ἡ παρθενόμορφος, ἐβόησεν ὀπίσω αὐτῆς· λήψῃ δέ μου ἡ ψωμὸν ἄρτου ἐν τῇ χειρί σου. ἢ ἡ, ὦ ὦν οὐκ εἶχεν, εἶπεν· ὃ ἡ εἶχεν, ὡμολόγησεν. Τί γὰρ; ζῇ Κύριος, εἰ ἔστι μου ἐγκρυφίας, ἀλλ' ἢ ὅσον δράξ ἀλεύρου, καὶ ὀλίγον ἔλαιον ἐν τῷ καμψάκῃ. θαυμασὸν, ὅτι ἐν τοιαύτῃ ἀπαίσιᾳ ζοφερᾷ ὁ πῦρ ἐν αὐτῇ τῆς πενίας λείψανον οὐκ ἠρίσατο. πόσοι νῦν χρυσὸν ἡ ἄργυρον, ὡς πηλὸν, ἔχοντες, τοὺς καλλύνθους τοὺς βύεργησίας τῶν φίλων αἰσθύνοντες, ἡ κολακευόμενοι ἐρεθίζονται ὁ ἵππος; καὶ τοὺς κλῆσι καμφθῆσι τοὺς τὴν ὀπίδοσιν, γράμματα Ἰωσαπήσεσι σιδήρου ἰσχυρότερα, καὶ τὸν δεσμὸν χέρα τοῦτον τοῖς γραμματίοις δεσμεύουσι, ἰσχνοδοῦσι ἡ μισθοῦσι τὸ χρεῖσιον λαμβάνοντες. ἐκείνη ἡ ἀπὸ μιᾶς φωτὸς οὐκ ἠρίσατο τὴν δράκα τὸ ἀλεύρου. καὶ τί τοὺς αὐτὴν ὁ τροφήτης; Σπεῦσον, καὶ ποίησον μοι ἐγκρυφίας, τὸ τροφτὸς ἐμοὶ, ἐπ' ἐλάττῳ δὲ σαυτῇ ἡ τοῖς τέκνοις σου. τροφασμὸς ἰῶ τὸ ῥῆμα τὸ τροφήτου, δοκιμὴ καρδίας, τροαιρέσεως βάσανος ἡ ἰῶ ὥσπερ τοὺν ζυγὸν χειμάῤῥη ἡ καρδία τῆς μακαρείας ἐκείνης, ἡ δοκιμαζομένη. ποῦ ἀρα ῥέπει; τοὺς τὴν τῶν τέκνων ἑαυτῆς βύωσιν, ἢ τοὺς τὸ τροφήτου φιλοξενίας; ἢ δὲ ἐβέλετο μᾶλλον αὐτὴν ἐν τὰ τέκνα αὐτῆς στενοχωρῆσαι, καὶ ⓦ τροφήτην ἐπιδέξασθαι. ἦδη γὰρ, ὅτι Ο δεχόμενος τροφήτην εἰς ὄνομα τροφήτου, μισθὸν τροφήτου λήψεται· ἡ ὁ ποτίζων ποτήριον ψυχροῦ εἰς ὄνομα μαθητοῦ, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ ἀπολέσῃ ⓦ μισθὸν αὐτοῦ. τί δέ ἐστι ὃ εἶπεν ὁ τροφήτης, σπεῦσον; ἀρά γε τοσοῦτον ἐστὶν ἀναγκαῖον ὡς δῆθεν σπουδῆς; οὐ πάντως· ἀλλὰ ὃ τῆς εὐποιΐας σπουδαῖον ἡ ἱλαρὸν καὶ θερμὸν, μὴ μὲν λύπης ἢ μὲν ἀνάγκης. Ιλαρὸν γὰρ δότην ἀγαπᾷ ὁ Θεός. Σπεῦσον, ἡ ποίησον τὸ τροφτὸς ἐμοὶ, ἐπ' ἐλάττῳ δὲ σαυτῇ ἡ τοῖς τέκνοις σου. σπεῦσον, ὡς Αβραὰμ τὸ τῆ τῶν ἀγγέλων ἐπιδημίᾳ ἔσπευσε ἐπὶ τοὺς βόας, ἐπὶ ⓦ μόσχον, ἵνα λάβῃ τὸν ἀμνὸν· ἡ ὡς Σάῤῥα ἔσπευσεν ἐπὶ τοὺν ἐγκρυφίας, ἵνα λάβῃ ⓦ τὸν ὑράνιον κρυπτόμενον ἄρτον. σπεῦσον, ἡ ποίησον, ὡς Αβραὰμ ταῖς θυσίας τῷ Θεῷ· μὴ προτερεῖ σαυτῇ, καὶ τότε ἐμοὶ, ὡς Καὶν, καὶ Οφνὶ, ἡ Φινεές, οἱ Ηλὶ τῶν ἱερέως, οἵτινες ⓦ Θεὸν προύριζον, τροῦτοι ταῖς ἁπλαῖς λαμβάνοντες τὴν τῷ Θεῷ προσφερομένων δώρων. ἡ ὃ τροστεταγμένοι σπουδαίως ἐποίει· ὃς ἡ ⓦ καρπὸν ἐγκρυφίου πλούσιον θεασάμενος

γ. Βασ. ιζ. 1. ια. 16.
Ματθ. ι. με.
β. Κορ. θ. ζ.
κ. ἀ χῶς.
κ. λυπητὸν ἡ ὧν πάντως τοὺν ὄντας ἐν
κ. χρεῶν
κ. ὀλιγοστὸν
κ. συνδέσι
κ. αὐτῆς

χαῖς ἢ βιπαίαις τὴν κόπτουσι σε ἀπόμυξαν; οὐκ ἤρκει γὰρ αὐτῷ ἡ τροφὴ παιδία, ἀλ-
χ. τροφὴ ἐστὶ ῥημεῖον λὰ καὶ αἰώνιον αὐτῷ" τροφὴ δὲ τὴν κόλασιν δηλ τῆς βλασφημίας; ἢ οὐκ οἶδας ὅτι Πᾶσα
βλασφημία καὶ ἀμαρτία ἀφεθήσε) τοῖς ἀνθρώποις· ἡ δὲ τοῦ πνεύματος ἡ ἁγία βλα-
σφημία οὐκ ἀφεθήσεται, οὔτε ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, ὅτε ἐν τῷ μέλλοντι; θέλεις ἰδῆν ἐξ ἄλ-
5 λίων τῆς ποιμείας ταύτης ὁμόζυγον; ἰδὲ μοι τὴν Δαυίδ. καὶ γὰρ ἐκείνη ⓦ ὑδρειότα-
τον Σαμαρείτην ξυρήσασα καὶ δήσασα τοῖς ἀλλοφύλοις παρέδωκε, ⓦ ἴδῃ ὕδωρ, ⓦ ἴδῃ σύ-
βυτον, ὃν ἔβαλεν, ὃν ἐθάπτευεν, ὃν ἐκολάκευεν, ὃν ἴσως ἑαυτῷ ἀγαπᾷν ἐπαρήσατο.
ὃν χθὲς ἠγάπα, σήμερον ἐπάλαι· ὃν χθὲς ἔβαλεν ἀγαπῶσα, σήμερον ἔβαπτεν ἀπατῶσα. ἐ
μοὶ οὐκ ἐῶ ὠφελίας; ἢ τίς αὐτὴ ὠφελιότερος κατ' ἐκεῖνο καιρόν, ὃς ἐπὶ βοσρύχοις ὅπου κε-
10 φαλῆς ἔφερε, τ' ἐπαφώτευε χθόνιος τὴν εἰκόνα βασιλέως; ἢ μοὶ· οὐκ ἐῶ ὑδρφος; ἢ τίς
χ. μυσεῖον αὐτὴ αἰδρειότερος, ὃς γε λέοντα φοβερὸν ἐν ὁδῷ μόνος ἀπέπνιξε, ἢ ἐν μιᾷ σαγήνῃ ὅλου χ'
λίους ἀλλοφύλους κατέτρωσεν; ἀλλὰ ἢ οὐχ ἅγιος ἐῶ; ἐοῦσι ἐῶ ἅγιος, ὡς διψήσαντα αὐτὸν
ποτε ἐν ἀνθρώπου ὕδατος δῦξαι, ἢ οὐκ ἂν κατεχαμάδης ἐν τῇ χειρὶ αὐτῆ σαγήνης ἐκεῖθεν ὕδωρ
πηλάσαι, καὶ εἰδῆναι ὅ ἐστιν τῆς διψῆς ἀρύσασθαι. ἢ ⓦ ὕτως ὠφελίοι, τ' οὕτως ὑδρφοι, ⓦ
15 οὕτως ἅγιοι, εἰ ἰδία γνώμῃ, ὡς πολέμιον δήσασα, τοῖς ἀλλοφύλοις παρέδωκε. καὶ πόθεν ἀρα
γνώμῃ τῶν οὕτως αἰδρείου καταίσχυσιν; ἐκ τῆς οἰκείας τῶν ὑδρῶν ἀγαθότητος. ὃ γὰρ μυσή-
ειον αὐτὸ τῆς ἰχύος τύκτον ἀποσυλήσασα, γυμνὸν αὐτὸν ἱμᾶσιν ἰσχυροῖς κατέστρεψε. δηλ
χ. ὁ ποιμὴν τῶν προβάτων καλλίστου σοι" ἡ σοφία· Ἀπὸ τῆς συγκοίτου σου φύλασσου τὰ ἀνάθεμα μὴ λάβῃς. Μιχ ζ α.
ποῖον, εἰπέ μοι, θηλίον ἐκ τοῦ ἰδίου ἄρρενος τοιοῦτο ἐμηχάνησε πώποτε; τίς δράκαινα ⓦ ἴδῃ
20 ὁμόζυγον ἀπολέσθαι θέλει; ποία δὲ λέαινα ⓦ ἴδῃ ἄρρενα τοῖς σφαγίοις προσδιδόντα;
ὁρᾷς, ὅτι ὑπερτυγχάνω εἶπεν ἡ σοφία, Ὅτι οὐκ ἔστι κεφαλὴ ὡς κεφαλὴ ὄφεως, καὶ Σιρ. κε γ.
οὐκ ἔστι κακία ὡς κακία γυναικός; ἢ ἁπλῶς, ὃ ἔχων γυναῖκα ποτὲ μὲν, γνα-
σκέτω ἤδη ὅτι τὴν δόμησιν αὐτὴ κεκτῆσθαι μίσθιος. οὐκ ἀμάρτυρος ὁ λόγος. ἄκουε τῆς
χ. τὰ σοφὶ γυ- σοφίας λεγούσης, Γυνὴ πονηρὰ δοθρὶ αἰόμῳ δεδήσεται αὐτὴ ἔργον πονηρόν. ἀλλὰ" ὡδὶ
ναικῶν πονη- πονηρᾶς γυναικὸς ὁ λόγος ἄχρι τούτου ἐχέτω ὅσον. οἱ δὲ ἡμᾶς μνημονεύσαντες ἢ ὡς ἀγα-
ρῶν μέχρι τότε ἐχέτω τὸν λόγον
θοὺς, μᾶλλον δὲ ὡς πρόδοτας. αἱ γὰρ ἀγαθαὶ ὡς τὴν ἀγαθὴν ἀρετὰς ὡς ἰδίας ὁρῶ-
σι, ἢ τοὺ ἐκείνων πόνους ὡς ἰδίους στεφάνης εἶναι λογίζονται. γυνὴ ἀγαθὴ ἢ φιλόξενος ἐῶ
ἡ μακαρία Σαμαρίτις, ἥτις τ' ἄνδρα προδεκλίσασα, δωμάτων φιλοδόμησε ᾧ Ἐλισαίῳ,
ἵνα διερχόμενος ἀκωλύτως ἔχῃ τὴν ἀνάπαυσιν, τιθεῖσα αὐτῷ κλίνην ἢ λυχνίδα καὶ τρά-
30 πεζαν· κλίνην οὐ κενὴν ἱματίων, ἀλλ' ἔχουσαν ἀρέσκοντα τῷ προφήτῃ τὰ στρώματα· λυ-
χνίδα οὐκ αἴθουσαν λύχνου, ἀλλὰ ζωὴν τῷ ἀνδρὶ ἐλαίου δὲ φῶς· τράπεζαν οὐκ ἔρημον ἄρ-
των, ἀλλ' ἔγκαρπον ἑδέσμων. τί δ' ἂν" ἴς εἶπῃ ὡδὶ τῆς μακαρείας ἐκείνης χέρας τῆς τοῦ
προφήτου Ἠλίου ἀποδεξαμένης; ἢ οὐδὲν ἐκεπόλιζεν ἡ πενία τὴν χήρην, ἀφῃ τὸ
πλούσιον τῆς προαιρέσεως· ἢ ὁ πρίω, ὁ σῖτος, οὐκ οἶνος, ὁ προσίφημα, οὐκ ἄλλο τι τῶν
35 γενῶν προὸς τὸν τῆς πενίας προσμοδίαν. ὁ χόρτος αὐτῇ σιτοφόρος σπέρμα ἄρτου προσί-
φερεν· οὐκ ἄμπελος αὐτῇ" γλυκόρρυτον βότρυν ἐτιώρησε· ὁ δένδρος αὐτῇ ὀπώρας καρπὸν ἤ-
διστον" προσέφερε. πῶς γάρ; ἢ ὅτε ἀπαθὴς γῆς ἀρόσιμος τόπος ὑπῆρχεν, ὅτε πηγαῖοι ἔδα-
χ. ἀπὸ τοῦ βάπτω φος προὸς ἀμπέλου φυτείαν· ἀνὴ αἰεὶ ὁ ᾧ χαιρῷ τ' θέρους ὁ τὰς ἀρούρας κυρτοβατοῦσα, τὸν
χ. σεσηκόμος. ἀπὸ πίπτοντας τ' δρεπανιστῶν πολλαπλασίας ἀσταχυας ἐσαναζομένη, συμμετεσηκόμει ᾧ σιαυ-
σιαμῷ κύκλῳ τ' χρόνου τ' ἔτους τὸν ἀπόπλουν. προὸς ταύτην ἀπῆλθε Ἠλίας ὁ τῷ καιρῷ
τῶν λιμῶν, ὅτε πᾶσα ἡ γῆ ὁπὸ τῆς ἀβροχίας χεδὸν διεφθείρετο· ὅτε οὐρανὸς ἐπεπύρωτο, καὶ ὁ
ἀὴρ ἐχαλκοῦτο, ἢ αἱ νεφέλαι ἐχαλινοῦντο, ὅτε οὐ βοτρύη, οὐκ ἄνθος, οὐκ ἀκροδρύων βλα-
χ. ἀσταχύων στός, οὐκ αὖρα ἔνδροσος, ὃ σάχος ἀκμὴν ἐσαλεύετο, ὅτε ποταμοὶ ἐλεπιώθησαν, ἢ πηγαὶ
ἐφάνησιν ἐσπάνισαν. τοὺ μαζοὶς τῶν ὑδάτων τῷ κτίσαντι" ἐσφιγξάμην, ἢ θάλασσα ὀξηλμίσθη μὲ' ἐπισιρχε-
μένων

ἐξ αὐτῶν τὴν προφητικὴν κατάμαθε ἀκριβῶς. Ⓜ Δαμιὰλ δὲ τοὺς λάκκους Ⓜ λέοντες ὠδέθησαν· Ⓜ ὁ δίκαιος Ναζωραῖος Ἰεζάβελ ἐφόνευσε· ὁ κῆτος Ⓜ Ἰωνᾶν ἐν τῇ κοιλίᾳ ἐφύλαξε· Δαυὶδ δὲ Ⓜ Σαμψὼν θύρησαν καὶ δήσασα, τοῖς ἀλλοφύλοις παρέδωκε· δράκοντες καὶ ἀσπίδες καὶ κεφαλαὶ Ἰωλοὺλου ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐθέμασαν· Ἡρωδιὰς δὲ αὖθις ἐν δεσμῷ ἀπέπεμψε· Ⓜ κόρακες Ⓜ Ἠλίᾳ ἐν τοῦ ὄρει διέθρεψαν· Ἰεζάβελ δὲ αὖθις μετὰ τοῦ γ. Βασ. ιθ. ς. βδελυκτοῦ τοῦ υἱοῦ τοῦ ἐχθροῦ ἐδίωκε. τί γὰρ ἔλεγε; Εἰ σὺ Ἠλιού, κἀγὼ Ἰεζάβελ· Τάδε ποιήσαιεν μοι Ⓜ θεοὶ, καὶ τάδε προσθείησαν, Εἰ μὴ αὔριον ταύτην τὴν ὥραν θήσομαι τοῦ ψυχοῦ σου, ὡς ἑνὸς τῶν τεθνηκότων. καὶ ἐφοβήθη Ἠλίας, καὶ ἐπορεύθη κατὰ τοῦ ψυχοῦ αὐτοῦ, καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὴν ἔρημον, ὁδὸν ἡμερῶν τεσσαράκοντα. ὃ ἦλθεν ὑπὸ Ῥαθμοὺ, καὶ ᾐτήσατο τοῦ ψυχοῦ αὐτοῦ ἀποθανεῖν, καὶ εἶπε· Κύριε ὁ Θεός, ἱκανώθω μοι νῦν, λάβε τοῦ ψυχοῦ μου ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι οὐχ ἁμείνων ἐγὼ ὑπὲρ τοὺς πατέρας μου. οἴμοι· ὁ προφήτης Ἠλίας ἐφοβήθη γυναῖκα; ὁ Ⓜ υἱὸν τῆς οἰκουμένης ἐν τῇ γλώττῃ βασάζων, ὁ πῦρ οὐρανόθεν * κατενέγκας, ὃ δι' ὕδατος νεκροὺς ἐγείρας ἐφοβήθη γυναῖκα; ναί, ἐφοβήθη. οὐδεμία γὰρ κακία συγκρίνεται γυναικὶ πονηρᾷ. μάρτυρά δέ μου τὸν λόγον " ἡ σοφία λέγουσα, Σιρ. κε. γ. Ὅτι οὐκ ἔστι κεφαλὴ ὑπὲρ κεφαλὴν ὄφεως, καὶ οὐκ ἔστι κακία ὑπὲρ κακίαν γυναικός. ὦ τῶν κακῶν τὸ μεγαλύτερον καὶ ὀξύτατον ὅπλον. μεῖζον γυναικὸς ἐξ ἀρχῆς ὤν Ἀδὰμ τὸν παράδεισον κατέπιεν· μεῖζον γυναικὸς τὸν φρόνιμον Δαυὶδ τοῦ τῆς Οὐρίου δολοφονίαν ἐξέμεινε, μεῖζον γυναικὸς τὸν σοφώτατον Σολομῶντα τοῖς δαίμοσι κατέκρωσε, μεῖζον γυναικὸς τὸν δυνατώτατον Σαμψῶνα ξυρήσας ἐτύφλωσε, μεῖζον γυναικὸς τὸν ἱερέα Ἠλεὶ τῆς ἱερέως ἠδάφισε, μεῖζον γυναικὸς τὸν βλεπόμενον Ἰωσὴφ εἰς φυλακὴν δεσμεύσας κατέκλεισε, μεῖζον γυναικὸς τὸν πάντος κόσμου λύχνον Ἰωάννην " ἀπέπεμψε. τί γὰρ λέγω περὶ ἀνθρώπων; μεῖζον γυναικὸς καὶ τοὺς ἀγγέλους ἁρμόδιον κατέδησε· μεῖζον γυναικὸς πάντας καταφαγεῖν, πάντας φονεῦσαι, πάντας ἀτιμάσαι, πάντας ὑβρίσαι. γυνὴ γὰρ αἰσχρὰς τοῦδενὸς φείδεται· ἂν Λευίτου πρᾶγμα, οὐχ ἱερέα ὄντος ἐπῇ, ἂν προφήτου αἰδεῖται. ὦ κακοὶ κακῶν κάκιστον γυνὴ πονηρά. κἂν μὲν πένης ᾖ, τὴν κακίαν πλοῦτος· ἐὰν δὲ πλοῦτον ἔχῃ τὴν πονηρίαν ζωοτροφοῦσα, διαπρὸ δὲ κακεῖ, ἀφόρητον δὲ ζῶον, " ἀθεράπευτος νόσος, μύημα θηρίου. ἐγὼ οἶδα καὶ ἀσπίδας κολακευομένας ἡμέρας, καὶ λέοντας, καὶ τίγρεις καὶ πολλὰς πεπαιδαγωγημένας παρεῖναι· γυνὴ δὲ πονηρὰ καὶ ὑβριζομένη μανίας, καὶ κολασθεῖσα ἐπαίρεται. κἂν ἔχῃ μόνα ἀρχοντα, νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν τοῖς λόγοις αὐτοῦ σκωμυλεύουσα παρεῖναι δολοφονίας ὀξυτέρα, ὡς Ἡρωδιὰς Ⓜ Ἡρῴδου. κἂν πάντα ἔχῃ μόνα, παρεῖναι ὀργὰς καὶ μάχας αὐτοῦ διεπίρει· κἂν χήρα τυγχάνῃ, αὕτη δι' ἑαυτῆς τοῦ πάντας ἀτιμάζει. φόβῳ γὰρ Κυρίου ὁ χαλινοῦται τοῦ γλωττοῦ, οὐκ εἰς τὸ μέλλον κριτήριον ἀποβλέπῃ, οὐκ εἰς Θεὸν ἀναβλέπῃ, οὐ φιλίας οἶδε θεσμοὺς φυλάττειν. οὐδέν ἐστι γυναικὶ πονηρᾷ Ⓜ ἰδεῖν ἄνδρα παραδοῦναι εἰς θάνατον. ἀμέλει γοῦν Ⓜ δίκαιον Ἰωβ ἡ ἰδία γυνὴ παρεθάνατον τῆς βλασφημίας πρεσβεύουσα· Εἶπόν τι ῥῆμα " παρὰ Κύριον, καὶ τελεύτα. ὦ φύσεως " πονηρᾶς, ὦ παραφρόνου ἀνοίας. οὐκ Ἰωβ. ς. θ. ἠλέησεν ὁρῶσα τὸν ἴδιον ἄνδρα τὰ ἀπλάγχνα ὑπὸ τῶν αἰαζουσῶν φλυκταινῶν, ὥσπερ ὑπὸ αἰθράκων ἀσπιδοβόλων, κεκιρνᾶσα, καὶ " ὅλως τὰ ζαρκὸς τοῖς σκώληξι " ζωπυλημμένας. οὐκ ἐκάμφθη παρεῖναι, ὁρῶσα αὐτὸν ὅλον δι' ὅλου ἑλκεσιρυθμοῦντα καὶ κάμνοντα ἀγωνιῶντα, καὶ στενὰ ἄδηλα μὴ πόνου κεχηνότα τῷ σώματι φέροντα. οὐκ ἐμειλίχθη παρεῖναι θαυμαστὸν ὁρῶσα τὸν ποτὲ τὸ βασιλικὴν πορφυρίδα παρασπόνδα, πότε ὅτε κοπρίας κείμενον γεγυμνωμένον τῷ σώματι. οὐκ ἐμνημόνευσε τῆς παρεῖναι αὐτοῦ ἀρχαίας συνηθείας, οὐδὲ ὅσα δι' αὐτοῦ ὑπέδοξα καὶ καλὰ ἐνόησαν αὐτῇ. ἀλλὰ τί; Εἶπόν τι ῥῆμα παρὰ Κύριον, καὶ τελεύτα. ὦ χεὶρ γυναικὸς, ὦ μαλαγμα ὀδυνῶν παρεμαλακτήριον, ὦ φιλίας ὁμοζύγου θεσμός. ἆρα σέ ποτε ἀρρωστοῦσα τοιοῦτον ἐφθέγξατο ῥῆμα, καὶ οὐχὶ θύ-

χαις

πῶς φιλαθέφπιον ἔχομεν Κύριοι, πῶς ἀεξίκακον. αὐτῷ τοίνυν προσφύγωμεν μὲ καθαρᾶς καρδίας. δεῦτε, κραυγὴ φωνῆ βοήσωμεν πρὸς αὐτόν· δίκασον, Κύριε φιλαθέφπιε, μονογενὲς γὰρ τῷ Θεῷ, ἡμάρτομεν Εἰς Ⓦ οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου, καὶ οὐκ ἐσμὲν ἄξιοι κληθῆναι υἱοί σου· ἀλλὰ θαῤῥοῦμεν τοῖς σοῖς οἰκτιρμοῖς· ἔχομεν ὅμηρα τῆς σῆς φιλανθρωπίας Ⓦ τὴν υἱοθεσίαν, οὓς ὑπὲρ ἡμῶν ἔπεμψας δι' ἡμᾶς· ἔχομεν ἐνέχυρα τῆς σῆς βασιλείας, τὸ πάσχα πορεύω, * καὶ τὸν πότε λήσω. Διὰ τούτων γὰρ καὶ ἡμεῖς καὶ πάντες Ⓘ ἁμαρτωλοὶ προσπίπτομεν τῇ σῇ φιλανθρωπίᾳ· ὡς ἐκείνους οἰκτίρμονες καὶ μακάριοι ἀπέδειξας, Κύριε, καὶ ἡμᾶς πρόσκαιρόν σοι ἐλέησον· ὡς δώρησαι νεκροὺς σαρωθεῖς, * καὶ ἡμᾶς νεκρωθέντας τῇ ἁμαρτίᾳ διὰ τοῦ πολλοῦ σου φιλανθρώπου δώρησαι, ἵνα ἀπολαύσωμεν μὲ τῶν ἀπολυτρωσαμένων τῆς σῆς δωρεᾶς. Ταῦτα λέγοντες, ὀπτιμείνωμεν, ἵνα καὶ πρὸς ἡμᾶς εἴπῃ ὁ διακονήσας ἡμῖν Χριστός, Κατὰ τὴν πίστιν ὑμῶν γενηθήτω ὑμῖν. καὶ ὑμᾶς ὁ Ⓘ μέλλοντας ἀπολαύειν τῆς τοῦ βαπτίσματος δωρεᾶς, πρόσεχε λογισμὲ "ἀλόγιστον ἀπορρίψαντες, καὶ ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν Εἰς Ⓦ ὑγιὲς μυροθήκιον θυσιάσαντες, τῆς τοῦ ἁγίου πνεύματος χάριτος ἀπολαύσατε. ὁ Κύριος εἶπε, μηδὲν μεριμνᾶτε, ὅτι ζυγὸς ὁ "λεπρωτὴς ἐφέστηκεν, ὁ ἰατρὸς τοῖς πιστεύουσι πρέσει, ὁ ἰατρὸς ἰῶταί, καὶ φάρμακα προσκείσθω, ἡ κολυμβήθρα πρόσεστι, ἡ χάρις ἀξιέπλωτος, ἡ πνευματικὴ σολὴ παρὰ τοῦ παρὸς Ⓒ τοῦ ὑιοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος ἀξυφάνετος. μακάριοι Ⓘ "καταξιούμενοι φορέσαι τὸν σολῶν. μόνον ὑμᾶς τῆς πίστεως ταῖς λαμπάσιν ἀνάψατε, καὶ Ⓒ ἔλαιον τῆς εὐσεβείας ἀσφαλῶς ἐπιβάλλετε, ἵνα νυκτὸς, ὅταν γένηται φωνὴ λέγουσα, Ἰδοὺ ὁ νυμφίος ἔρχεται, ἐξέλθητε Εἰς ὑπάντησιν αὐτοῦ μὲ φαιδρὸν τὸν λαμπάδων *, χορεύοντες καὶ σκιρτῶντες Ⓒ βοῶντες, Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου· αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ Εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

* καὶ τὸν ποτε σολῶσω, καὶ τὸν ποτε διάκτιω,
* ὅπω
χ. αἰθρώπινον
χ. βασιλεῖ.
χ. ἀξιέλπιδες
Ματθ. θ. κθ.
Ματθ. κε. ε.
Ματθ. κα θ.

ΕΙΣ ΤΝΗ ΑΠΟΤΟΜΗΝ ΤΟΥ ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ ΚΑΙ ΒΑΠΤΙΣΤΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ, ΚΑΙ ΕΙΣ ΤΗΝ ΗΡΩΔΙΑΔΑ. Λογ. ζθ.

Ἀλλὶ Ἡρωδιὰς μένεται, πάλιν ταράττεται, πάλιν ὀργᾶται, πάλιν ὀπίζητῆ τὸν κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ ἀνόμως τοῦ Ἡρώδου ἀποτμηθῆναι. πάλιν Ἰεζάβελ ἐπείρχεται, ζητοῦσα τὸν Ναβουθαὶ Ⓦ ἀμπελῶνα "ἁρπάσαι, καὶ Ⓦ ἁγίου Ἠλίου καταδιώξαι ὀπὶ τὰ ὄρη. οἶμαι ὅ μὴ μόνον ἐμὲ Εἰς ἔκστασιν τυγχάνω, ἀλλὰ καὶ πάντας ὑμᾶς ἐδὼ ἀκούοντας τῆς τοῦ εὐαγγελίου φωνῆς, καὶ θαυμάζειν Σωτῆρι μου τὸν μὲν Ἰωάννην πρόφητον, τὸν δὲ Ἡρώδου κυφότητα, καὶ τὸν τῶν ἀθέων γυναικῶν θηλειώδη μανίαν. τί γὰρ ἠκούσθη; Ὁ μὲν Ἡρώδης κρατήσας Ⓦ Ἰωάννου, ἔθετο ὁ φυλακήν. Διὰ τί; Διὰ Ἡρωδιάδα γυναῖκα Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ. καὶ φέξειεν ἂν "τις τὴν Ἡρώδου κυφότητα "τῶν δυσφόρων γυναικῶν" ἀφαρθῆσαι. τί δ' αὖ "τις εἴποι, ἢ πῶς τις ἐκφεύγοι τὸν τῶν γυναικῶν ἐκείνων ἀκόλαστον ποινείαν; ἐμοὶ μὲν δοκεῖ μηδὲν εἶ ὁ κόσμῳ θηλύτερον ἐφάμιλλον γυναικὸς ποινᾶς. ἀλλὰ τῶν ἐμοὶ τοῦτο ποινᾶς ὁ λόγος, ὁ τοῦτο ἀγαθὸς καὶ σώφρονος. οἶδα γὰρ πολλὰς θυμήμονας καὶ ἀγαθὰς, ὧν μα δὴ μνημονεύσας Ⓦ βίου τοῦ οἰκοδομεῖν καὶ ἔρωτα τῶν καλῶν. Ἐστὶ τοίνυν θηλύτερον ὁ κόσμῳ ἐφάμιλλον γυναικὸς ποινᾶς. τί λέοντος δεινότερον ὁ τετραπόδων; ἀλλ' ἐστίν. ἢ ὑμῖν ὀφείτερον δράκοντος ὁ ἑρπετῶν; ἀλλ' ἐστίν. πλὴν ὁ λέων καὶ δράκων ὁ τῷ κακῷ ἐλαττῶ τυγχάνουσι. καὶ μάρτυρά μοι τὸν λόγον "ὁ σοφὸς λέγων· Συνοικήσαι λέοντι καὶ δράκοντι "δυνήσῃ, ἢ μὴ γυναικὸς ποινᾶς καὶ γλωσσῶδες. ἵνα μὴ νομίσῃς Ⓦ τοῦ φήτου Εἰρωνείαν Εἰρηκέναι,

Ex edit. Anglicana, emend. ex Mss. Oxon.
χ. διαρπάσαι,
χ. ἀπαρεχθῆναι.
χ. ὁ σοφώτατος Σολομών,
χ. δυνήσει
Ματθ. ιδ. ζ.
Σειρ. κε. ιθ.

στιν, " καὶ Ⓦ πεσόντα ἤγειρε· καὶ Ⓦ πένητα πλούσιον ἀπέδειξε, καὶ Ⓦ πλούσιον ἀνέζωσε χάριτι τῇ φθόνῳ γνέσθαι πλωτόν. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε τῷ πατρί· ἰδοὺ ἐγὼ δουλεύω σοι τὰ ἔτη ἐγω δουλεύων σοι, καὶ ἐντολήν σου οὐ παρῆλθον· καὶ ἐμοὶ οὐκ ἔδωκας ποτε ἔριφον, ἵνα μετὰ τῶν φίλων μου εὐφρανθῶ· ἀλλ' ὅτε ἐξέρχομαι ἐκ μηλωτῶν, ἐν αἰτίοις δίκαιοις, ὑστερούμενος, θλιβόμενος, κακουχούμενος. ὅταν δὲ ὁ υἱός σου οὗτος ἦλθεν, ὁ καταφαγών σου, καὶ καταφαγών σου Ⓦ βίον μετὰ πορνῶν, εὐθέως ἔθυσας αὐτῷ Ⓦ μόσχον Ⓦ σιτευτόν· καὶ ὅτε ῥήματι ἐκάλεσας αὐτόν, οὔτε ᾠήματι δὲ προέσωπόν σου ἀπέστρεψας ἀπ' αὐτοῦ· ἀλλ' εὐθέως ὀξεοδόχησας αὐτόν, καὶ πάσῃ τῇ σοφίᾳ σου κατεκόσμησας, ἐν τῷ χρυσῷ δακτυλίῳ" προέκρατας, καὶ τοῖς ὑποδήμασι" προέφερσας, καὶ τὴν σκηνὴν ἐκαθαγίασας, καὶ τὴν τράπεζαν ἐκαθηγίασας, ἐν ἐδω κεκτῆρας ἐπλήρωσας, καὶ τὸν μόσχον τὸν σιτευτὸν κατέσφαξας, καὶ προς τὴν εὐωχίαν οὗ πίνεις" προσεκάλεσας, ἐν οὐ ἀγγέλους" χορεύειν ἐποίησας, ἐν ξένον οὐρανοῦ ἐν γῆς συμπόσιον ζωοκρότησας· καὶ τοιαύτας καὶ τοσαύτας δωρεὰς προέφερες τῷ καταφρονήσαντι τῆς σῆς ἀγαθότητος, καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην καθυβρίσαντι. Τί εἶπω πρὸς ὃ βάθος καὶ ὃ πλοῦτος τῶν σῶν οἰκτιρμῶν; πῶς θαυμάσω τὴν θαλασσὴν τῆς σῆς χαλεπωτάτης; ἐλεεῖς*, Κύριε, πτώσεις, ὅτι πτώματα δυνάσαι, καὶ πτοράς ἀμαρτήματα δυσθεράπευτα εἰς μετανοίαν. ὁ δὲ καὶ πρὸ αὐτοῦ εἶπεν αὐτῷ· τέκνον, σὺ πάντοτε μετ' ἐμοῦ εἶ, σὺ τῶν ἐμῶν κόλπων οὐκ ἐχωρίσθης ποτέ· σὺ τῆς ἐκκλησίας τῆς ἐμῆς οὐκ" ἀπεκρίθης· σὺ ψαλμοῖς ἐν ὕμνοις προσέχεις ἀεί· σὺ μετὰ τῶν ἀγγέλων" συγχαίρεις ἁμαρτωλός· σὺ τῷ θεατηρίῳ παρεισάκλυτος, μετὰ παῤῥησίας βοᾷς, Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σου. ἐκεῖ δὲ προσῆλθε μοι κατακεκριμένος, κατηγορημένος, ὃ πρόσωπον ὠθῶν εἰς τὴν γῆν, καὶ μετὰ ζωτικεμμένης καὶ συγκεκραμένης φωνῆς δυσώδους· Πάτερ, ἥμαρτον εἰς Ⓦ οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου, καὶ οὐκ εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱός σου· ποίησόν με ὡς ἕνα τῶν μισθίων σου. τί ἔλεγεν ποιῶν" προς τὰ ῥήματα ταῦτα; ἠδυνάμην μὴ ἐλεῆσαι Ⓦ ἐμὸν υἱὸν" προσελθόντα μοι; σὺ" δίκαιος ὀργισμένος. ἀλλ' οὐ πέφυκα φιλανθρωπος ὢν ἀπανθρωπότερα δρᾶν προσέταξας· οὐ δυνάμην μὴ ἐλεῆσαι, ὃν ἐγὼ ἐποίησα· οὐ δυνάμην μὴ οἰκτεῖραι, ὃν οὐκ ἐτεκόμην ἐμαυτῷ ἀσπλάγχνως ἐγκύμονα. πάντοτε, σὺ πάντοτε μετ' ἐμοῦ εἶ, καὶ τὰ ἐμὰ πάντα, σά ἐστιν· ὁ οὐρανὸς σός, ὁ τερέωμα σόν, ὁ ἥλιος δοῦλός σός, ἡ σελήνη θεραπαίνη σή, οἱ ἀστέρες λαμπτῆρές σοι, ὁ ἀὴρ ὑφός σός, καὶ πάντα τὰ ἐναέρια, σά· ἡ γῆ καὶ τὰ ἐν αὐτῇ, σά· ἡ θάλασσα καὶ τὰ ἐν αὐτῇ, σά· ὁ κόσμος σός, ἡ ἐκκλησία σή, τὸ θυσιαστήριον σόν, ὁ μόσχος ὁ σιτευτός, σός, ἡ θυσία, σή, οἱ ἄγγελοι, σοί, οἱ ἀπόστολοι, σοί, οἱ μάρτυρες, σοί· τὰ πρόσωπα, σά, τὰ μέλλοντα, σά, ἡ αἰώνιος, σή, ἡ ἀθανασία, σή, ἡ ἀφθαρσία, σή, ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν, σή, πάντα τὰ φαινόμενα καὶ τὰ νοούμενα, σά. μὴ τὰ σὰ ἀπόλεσον, καὶ κεῖνα προσόλεσον; μή σε ἀπέδυσα, καὶ κεῖνον ἐνέδυσα; οὐχὶ σὸν τῶν ἐμῶν προσωμάτων ἐλεήσαμεν τὸ ἔλεος; οὐχ" ὅμοιός εἰμι ἐν σοὶ καὶ κεῖνος πατήρ; καὶ σὲ τιμῶ διὰ τὴν ἀρετήν, καὶ κεῖνον ἐλεῶ διὰ τὴν καλλίστην ἐπιστροφήν· καὶ σὲ πόθῳ διὰ τὴν ζωήν, καὶ κεῖνον διὰ τὴν μεταβολήν· καὶ σὲ διὰ τὴν πολιτείαν φιλῶ, καὶ κεῖνον διὰ τὴν μετάνοιαν· καὶ σὲ διὰ τὴν μακροθυμίαν, καὶ κεῖνον διὰ τὴν ἐμοὶ ἐπιστροφήν. Εὐφραίνεσθαί δὲ καὶ χαρῆναί σε ἔδει, ὅτι οὗτός ὁ ἀδελφός σου" νεκρὸς ἦν, καὶ ἀνέζησεν· ἀπολωλὼς ἦν, καὶ εὑρέθη. τίς βλέπων νεκρὸν αἰσχύμενον οὐκ ἀνέφξεται; καὶ τίς εὑρὼν ἃ ἀπώλεσεν, οὐκ ἀγαλλιάσεται; δεῦρο καὶ σύ, ἐμέ μοι, συνευφράνθητι ἐμοὶ ἡμῖν, καὶ συσκίρτησον ἐμοὶ τοῖς ἀγγέλοις, καὶ συπήχησον ἐμοὶ ἡμῖν Ⓦ σὸν ἀδελφόν, καὶ σύμψαλσε τῷ Δαβὶδ ἐκεῖνο τὸ πνευματικὸν μέλος, ὃ πρέπον τῇ πρώτῃ πανηγύρει· Μακάριοι ὧν ἀφέθησαν αἱ ἀνομίαι, ἐν ὧν ἐπεκαλύφθησαν αἱ ἁμαρτίαι· μακάριος ἀνὴρ, ᾧ οὐ μὴ λογίσηται Κύριος ἁμαρτίαν. ἠκούσατε τῆς θείας παραβολῆς, καὶ Ⓦ ταύτης σαφῶς ἐγνωτε, καὶ τὴν δύναμιν αὐτῆς εἴδετε, ἐμάθετε πῶς

Εζρ. κε. κζ.

Ματθ. ι. θ.

Λυκ. ιε. κα.

Ψαλ. λα. α.

χ. καὶ ἐκ τῶν ἐμῶν αἰσθησιν.

χ. ἐδεισεφέρετο.

χ. ἐπεστρέψας

χ. εἰς χρῆσιν ἐκίνησας,

χ. ἀπέστη

χ. συνεπήχησε

χ. μὴ

χ. προσπέσοντα

χ. χρίστε

ἴσ. ὁμοίως

χ. ἐπιστροφὴν

χειρα τούτῳ τὴν θύραν. δότε καὶ δακτύλιον εἰς τὴν χεῖρα αὐτοῦ, ἵνα φορῇ Ⓦ ἀρραβῶνα τῆς πνεύματος, καὶ φοροῦν αὐτὸν φερωνῇ τοῦ αὐτοῦ πνεύματος· ἵνα τὸν ἐμὸν σφραγῖδα ἀποφέρων, φοβερὸς ᾖ πᾶσι τοῖς πολεμίοις τε καὶ ἀνθρώποις· ἵνα πορφύραν φαίνηται, τοίου παῖς ὢν τοῦ υἱός. δότε καὶ ὑποδήματα εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ, ἵνα μὴ πάλιν θύρᾳ ὁ ὄ- Λουκ. ιε.
φις γυμνὸν τὴν πτέρναν αὐτοῦ, καὶ παπάζῃ αὐτὸν ὡς τὸ κέντρον· ἀλλ' ἵνα μᾶλλον αὐτὸς καταπατῇ τὴν τοῦ δράκοντος κεφαλήν, ἵνα ζωτρίψῃ τὸν πολεμίου τὰ κέντρα, καὶ ἵνα πέχῃ τὴν τοῦ Θεοῦ ὁδόν. καὶ σίτευστον Ⓦ μόχον Ⓦ σιτευτὸν, θύσατε. ποῖον μόχον λέγει σιτευτόν; ποῖον; ὃν ὁ δάμαλις Μαρία πρῶτος ἐθήλασεν. σίτευστον Ⓦ μόχον Ⓦ ἀδάμαστον, Ⓦ μὴ δεδεμένον ἁμαρτίας ζυγόν, Ⓦ πρῶτον, καὶ οὐ πρῶτον, Ⓦ ἀκολουθοῦντα τοῖς ἀ-
κολουθοῦσιν αὐτῷ οὐκ ἐξ ἀνάγκης, ἀλλ' ἑκουσίως· ἃ μὴ χρώμενοι τῇ δυνάμει αὐτοῦ, μηδὲ τοῖς χέρασιν, ἀλλ' ἑτοίμως ὑποκλίναντα τὸν ἑαυτοῦ αὐχένα τοῖς σφάπειν θέλουσι. θύσατε οὖν ἐκεῖνα θυόμενον, θύσατε Ⓦ ζωοποιοῦντα σὺν θύοντας, θύσατε τὸν θυόμενον καὶ μὴ νεκρούμενον· θύσατε τὸν μηδίζομενον, καὶ σὺν μηδίζοντας αὐτοῦ ἀναίζοντα· θύσατε τὸν ἑαυτὸν ἀποθνήσκοντα τοῖς Ἰδ. ὑπὲρ
" πρὸ τῶν εἰδότων αὐτοῦ, καὶ μηδέποτε δαπανώμενον· θύσατε τὸν σὺν ἑαυτὸν ἀποθνήσκοντας μαχαιρίοις ἀπεργαζόμενον. καὶ φαγέτω πάντες οἱ φερεκυδῶνες, ὅτι σὺν ὁ υἱός μου νεκρὸς ἦν, καὶ ἀνέζησεν· ἀπολωλὼς ἦν, καὶ εὑρέθη. καὶ ἤρξαντο εὐφραίνεσθαι. ἐπίσασθε τὴν πνευματικὴν εὐφροσύνην, Ⓓ ζωὴν γλυκάνοντες ἐν μεμνημένοι, τῶν φερεκτῶν μυστηρίων, τῶν λειτουργῶν τῆς θείας ἐνεργείας, τῶν μιμουμένων ἐκ τῶν ἀγγέλων τελέτας τὰς λατρείας ὀθνείας ταῖς ὑπὲρ τῶν ἀνθρώπων κλίσεως, καὶ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ φερεπτερύγων ἐν βοώντων· μὴ τις τῶν κατηχουμένων, μὴ τις ἂν μὴ ἐαθείσαν, μὴ τις τῶν κατασκόπων, μὴ τις τῶν μὴ δυναμένων θαίσασθαι τὸν μόχον ἐαθίοντα, μὴ τις τῶν μὴ δυναμένων θαίσασθαι ὃ οὐράνιον αἷμα ὃ ἐκχυνόμενον εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν, μὴ τις ἀνάξιος τῆς ζώσης θυσίας, μὴ τις ἀμύητος, μὴ τις μὴ δυνάμενος ἀκηθαρτοις χείλεσι φερσφαύσασθαι τῶν φερκτῶν μυστηρίων· εἶτα καὶ τῶν * ἀγγέλων οὐρανόθεν ἐπαδομένων καὶ λεγόντων· ἅγιος ὁ πατήρ, ὁ " θελήσας τυθῆναι
τὸν μόχον τὸν σιτευτὸν, ὃν μὴ γνόντα ἁμαρτίαν, καθὼς φησιν ὁ φερφήτης Ησαΐας, Ὃς ἁμαρ- Ησ. νγ. θ.
τίαν οὐκ ἐποίησεν, οὐδὲ εὑρέθη δόλος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ· ἅγιος ὁ υἱός, ἅμα καὶ μόχος ὁ ἀεὶ θυόμενος ἐκών, καὶ ἀεὶ ζῶν· ἅγιος ὁ παράκλητος, τὸ πνεῦμα ὃ ἅγιον, ὃ τὴν θυσίαν τελεσιουργῆσ. τούτων οὕτω ἐνδοξ ὀθνπτελευμένων, ὁ φερεσβύτερος υἱός μακρόθεν παραγενόμενος ἤκουσε συμφωνίας ἐκ χορῶν· ἐκ φερσκαλεσάμενος ἕνα τῶν παίδων, ἐπυθάνετο τί ἂν εἴη τοῦτο;
ἦλθέ τις * " φερεκτύπωταί μου τὰ ὦτα. ὁ δὲ φησι, Δαυὶδ ὁ φερφήτης ἐνδον μελῳδῶ· ὅτε Ψαλ. ρ. κα.
αἰσθάνεται ὅτι τὸ θυσιαστήριόν σου μόρφης. ὁ αὐλὸς πάλιν φερτρέπεται σὺν " πρόνοιαν φερὸς τὸν ἑσπασιν, ἐκ λέγει· Γεύσασθε, καὶ ἴδετε ὅτι χρηστὸς ὁ Κύριος. Παῦλος ὁ τῶν θείων μυστηρίων ἐξηγητὴς, διδάσκει καὶ λέγει· Τὸ πάσχα ἡμῶν ὑπὲρ ἡμῶν ἐτύθη Χριστός. ἡ ἐκκλησία α. Κορ. ε. ζ.
προφητεύει εὐφραινομένη καὶ χορεύει. ὁ δὲ φησι φερὸς τὸν δοῦλον· ναί, καὶ μὴ πρόντος ἐμοῦ
ἄλλοι τὰ ἐμὰ μυστήρια, φθάσει τὸν ἐμὸν ἀποστόλου, ἐν τῇ ἐμῇ αὐλῇ μείζονι); ναί, φησιν· ὅτι ὁ ἀδελφός σου ἦκει, καὶ ἔθυσεν ὁ πατήρ σου τὸν μόχον τὸν σιτευτὸν, ὅτι ὑγιαίνοντα αὐτὸν ἀπέλαβεν. ὠργίσθη δὲ φερὸς ταῦτα ὁ δίκαιος, καὶ οὐκ ἠθέλησεν εἰσελθεῖν. ὠργίσθη ὁ δίκαιος, καὶ τῶν φθόνου ἐγένετο δοῦλος; ὁ κατὰ πάτησας τὸν βίον " τὰ τερπνὰ, φθόνῳ κεχρημένη); καὶ πῶς φησιν ὁ Παῦλος λέγων· Ἐβουλόμην γὰρ ἐγὼ ἀνάθεμα εἶ) ἀπὸ Χριστοῦ ὑπὲρ τῶν ἀ- Ρωμ. θ. γ.
δελφῶν μου τῶν συγγενῶν μου κατὰ σάρκα; οὐχ ἵνα βάσκανον δείξῃ τὸν δίκαιον, ἀλλὰ ἀπὸ τοῦ ὑπερβολὴν οὕτω τὸν λόγον ἐσχημάτισεν ὁ σωτήρ· ἵνα κηρύξῃ τὸν " ὑπερβάλλοντα πλοῦτον τῆς χρηστότητος τοῦ παιδὸς αὐτοῦ. καὶ τοῦτο δηλοῖ ἀπὸ τῶν ἐφεξῆς. Ὁ γὰρ πατὴρ Λουκ. ιε. κθ.
αὐτοῦ, φησιν, ἐξελθὼν παρεκάλει αὐτόν. ὦ σοφίας ἀῤῥήτου· ὦ φερουσίας θεοφιλοῦς. καὶ Ⓦ ἁμαρτωλὸν ἠλέησε, καὶ Ⓦ δίκαιον ἐκολάκευσε· καὶ Ⓦ ἰσάμενον οὐκ ἀφῆκε πε-

Μιχ. ς γ. ποτε κατάκριτοι κολασθυόμεθα; ἀλλ' ὅμως ὁ Θεὸς προσκαλῆ, ὡς ποτὲ τὸ Ισραήλ. Λαός μου, φησι, τί ἠδίκησά σε, ἢ τί προλυπήσασά σε; καὶ πῶς τὰ αὐτὰ γίγνεται, καὶ ἐλθέτω, ὅπως ὁ εὐκαταλλακτος βούλεται Θεὸς, ὅπως εἴωθεν ὑφ' ἑαυτῷ ποιεῖσθαι ὁ πατὴρ τὴν οἰκτρομοῦν καὶ Θεὸς πάσης προσκλήσεως. ἀμὴ ἠρκέσθη τούτοις ὁ ἄσωτος υἱὸς ὁ ἄσωτος ὤν, οὐδὲ εἰσόμεσθα αὐτὴν [τοὺς δὲ πλῆθος τῶν ἁμαρτημάτων] τὴν τοσαύτην φιλανθρωπίαν τοῦ τοσούτου πελάγους σωτηρίας ἄρκειν· ἀλλ' ἅπερ ἐμαλέτησεν εἰσαῦθις τὸν πατέρα, ταῦτα καὶ πρώην διελέγετο μὴ τὸ πρέπον σχήματος. πάτερ, εἰ γε ἔλεως ἔξεστί μοι πατέρα σε εἰσαῦθις· εἰ μὴ καὶ τοῦτο μὴ τῶν ἄλλων μου τολμημάτων, καλῶν σε πατέρα, ἁμαρτάνω· εἰ μὴ ὑβρίζω τῇ κλήσει τὸ δούλειον ὄνομα· εἰ μὴ κλείει μου τὰ χείλη ὁ Ζωσιδός· εἰ μὴ δισμεῖ μου τὴν γλῶτταν ὁ τύπος τῆς προσῳδίας· εἰ μὴ κωλύει μου τὴν λύσιν ὁ βίος· δέξαι, πάτερ ἅγιε, δέησιν ῥυπαρὰν ἐκ στόματος ῥυπαροῦ. πάτερ κατὰ χάριν, καὶ δημιουργικὴν φύσιν, πρῶτον εἰς τὸν οὐρανὸν ἐς σὸν πρόσωπόν σε, καὶ οὐκ εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱός σου. ἥμαρτον, ὁμολογῶ τὰ προπεπτώματά μου, οὐ κρύπτω ἅπερ βλέπεσθαι, οὐκ ἀρνοῦμαι ἅπερ ὑπέστασα· ὡς εὐθυμος * προσκαίμην, ὡς παρρησίαν κατακρίνομαι· ὡς κριτὴς ἐλέησόν με. ἥμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου. δέδοικα εἰς τὸν οὐρανὸν τὰ ὄμματά μου αἴρειν (φοβοῦμαι γὰρ τὸ τρεμόμενον τοῦ μορφοῦ, ὡς κατηγόρου φωνοῦ) εὐλαβοῦμαι ἐνατενίσαι τῷ φωτὶ θεότητος, ῥυπαρὰς ἔχων τὰς ἀξιοίας ὀφθαλμούς. ἥμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου, καὶ οὐκ εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱός σου. ἰδοὺ ἐμαυτὸν αἰσχυνθῶ, ἐμαυτὸν καταχρίνω, κατ' ἐμαυτὸν ἀποφαίνομαι. οὐ δίδωμι δικαστὴν τοῖς ἀποφάσιν, οὐ δίδωμι κατηγόρων τοῖς ἐλέγχοις, οὐ δίδωμι μάρτυρα τοῖς ἐγκλήμασι. ἰδοὺ ἔχω τὸν κατηγοροῦντα τὸν Ζωσιδόν, τὸν ἀναβαίτητον δικαστήν· ἐν τῇ ψυχῇ βασανίζω τὸν φοβερὸν δικαστήριον· ἐν τῷ Ζωσιδότι σεαυτὸν φέρω σὸν μάρτυρας, ἐν τοῖς ἐμοῖς ὀφθαλμοῖς σὸν κατηγόρους ἐπάγω. τὰ διαπτάμενα κατηγορεῖ, αἱ ἱπποδρομίαι μου κατακράζουσιν, αἱ θεωρίαι τῶν θηριομαχούντων καταβοῶσί μου. ὁ αἰσχύνη θριαμβεύει με, αἱ πρόξεις μου στιλπνοῦσί με, ἡ πρόσωπος γυμνότης φανερῶ με, αὐτὰ τὰ ῥάκη τῆς αἰσχύνης, ἃ περιβέβλημαι, καταμηνύει με, καὶ οὐκ εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱός σου· ποίησόν με ὡς ἕνα τῶν μισθίων σου. μήτε τῆς αὐλῆς σε ἀποπέμψῃς με, δέσποτα, ἵνα μὴ πάλιν ἐπολέμιος εὑρών με πεπλανημένον, ὡς αἰχμάλωτον ἀπαγάγῃ· μήτε πλησίον ἑλκύσῃς με τῆς φοβερᾶς σου καὶ μυστικῆς τραπέζης. ὁ γὰρ τολμῶ ὀφθαλμοῖς ἐναγέσιν ὁρᾶν τῶν ἁγίων τὰ ἅγια. ἔασόν με ζῆναι μὴ τῶν κατηχουμένων, τῶν θυρῶν τῆς ἐκκλησίας ἔνδον· ἵνα θεωρῶν τὸ σὸν αὐτῆς τελούμενα μυστήρια, πορθήσω καὶ μικρὸν ταῦτα πάλιν ἀναλαβεῖν· ἵνα τοῖς θείοις νάμασιν ἐπομολυνόμενος ἀποσμήξω τὸν αἰσχυλον τῶν αἰσχρῶν ἀσμάτων, τὸν ῥύπον τὸν ἐγκείμενον ταῖς ἐμαῖς ἀκοαῖς· ἵνα θεωρῶν σὸν σοὶς μαργαρίταις ἁρπαζομένους παρὰ τῶν εὐσεβῶν ἀνδρῶν, ἐπιθυμήσω καὶ ἐγὼ κτήσασθαι χάριτας ἀξίας τῆς τούτων ὑποδοχῆς. ταῦτα τὸ ἀσώτου προσκεφύσαντος, καὶ μὴ δακρύων βοᾷ τος, εἶπεν ὁ πατὴρ πρὸς σὸν δούλους αὐτοῦ. πρὸς ποίους δούλους; ἄκουε. πρὸς σὸν ἱερᾶς καὶ λειτουργοὺς τῶν αὐτοῦ προσταγμάτων. ἐξενέγκατε ταχὺ τὴν στολὴν τὴν πρώτην, καὶ ἐνδύσατε αὐτόν· ἐξενέγκατε τὴν στολὴν τὴν λαμπρὸν φαιδρόν, τὴν ἐκ τῶν πνευματικῶν πυρὸς καταπλεομένην· ἐξενέγκατε τὴν στολὴν τὴν ἐκ τῶν ὕδατος τῆς κολυμβήθρας ὑφαινομένην· ἐξενέγκατε τὴν στολὴν τὴν ἐκ τῶν πνευματικῶν πυρὸς κατασκευαζομένην, καὶ ἐνδύσατε αὐτόν. ἐνδύσατε Χν ἑαυτὸν ἀπενδύσαντα, ἐνδύσατε Χν νέον Ἀδάμ, ὃν ἐγύμνωσεν ὁ ἀγαθολος· ἐνδύσατε Χν βασιλέα τῆς κτίσεως· κεκοσμήκατε τοῦτον, διὸ ὃν Χν κόσμου ἐκόσμησα· καλλωπίσατε τὸν ὑφ' μὸν τὰ φίλτατα μέλη. ὁ φέρω γὰρ ἀνδρὶ ἀκοσμούμενον καθορᾶν· οὐ φέρω τὸν ἐμὸν εἰκόνα γεγυμνωμένον κατοπτεῦσαι. ἐμὸν ὄνειδος ἡγοῦμαι τὸ ὄνειδος τοῦ ἐμοῦ παιδός· ἐμὸν δόξαν ἡγοῦμαι

* σε

χ. ὄνειδ.

χ. σκεπαζόμην

χ. σκεπάζει

χ. σκανδαλίζουσιν

χ. ὁ δίκαιος ἐν δικαιοσύνῃ ὁσιωθήτω ἔτι.

χ. ἐσθ. ς

χ. λειτουργοὺς

χ. τοῦτον

χ. ὁρᾶν

τοὺς μὲν ἀθετουμένους ἀρτοι, ἐγὼ δὲ ὧδε λιμῷ ἀπόλλυμαι; πόσοι νῦν κατηχούμενοι καταπτυφλοῦσι τὴν ἀλήθειαν γραφῆς, τῷ λιμῷ δὲ τοῦ θείου λογίου ἐγὼ ζωμένομαι; ὦ πόσων ἀγαθῶν ἐμαυτὸν ἐστέρησα; ὦ πόσοις κακοῖς ἐμαυτὸν ἀθλίεδωκα; τί γὰρ ἀφισάμενος τῆς μακαρίας ἐκείνης διαγωγῆς; τί δὲ ταύτης οὐκ ἐνόμιζον τῆς θανατηφόρου ζωῆς; ἵνα μάθῃ ἀφ' ὧν ἔπαθον, μὴ ἐγκαταλιμπάνων Θεόν· ἵνα μάθῃ κρατεῖν τὰ αὐτοῦ φυλάττοντα σὺν κραταιῶς αὐτόν· ἵνα μάθῃ μὴ πιστεύειν τοῖς ἀκαθάρτοις δαίμοσι, τοῖς διδάσκουσι πᾶσαν ἀκαθαρσίαν τὴν φθοράν. τί οὖν φησιν; Ἀναστὰς πορεύσομαι πρὸς τὸν πατέρα μου. οὐκ εὐτρέπισα καλῶς, ὅθεν ἐξέπεσον κακῶς· ἀπέλθω πρὸς τὸν ἐμὸν πατέρα, τὸν ποιητὴν, τὸν διαπλάστην, τὸν κτίστην· καταλάβω τὸν πάλαι πεπλημμελημένα καὶ πρὸς αὐτὸν ἐπιστρέφοντα. ἀναστὰς πορεύσομαι πρὸς τὸν πατέρα μου, καὶ ἐρῶ αὐτῷ· πάτερ, ἥμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου, καὶ οὐκέτι εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱός σου· ποίησόν με, ὡς ἕνα τῶν μισθίων σου. ἔρχεταί μοι πρὸς σωτηρίαν ταῦτα τὰ ῥήματα· ἔρχεταί μοι πρὸς τὸν προσβύτην τὸν πατέρα μου τὸ ὄνομα. μέμνηται γὰρ ὁ πατὴρ ὁ ἐμὸς, πατὴρ πρεσβυτὴς τοῦ ἐμοῦ, μὴ φθονῶν τοῖς ἔργοις πατήρ· μέμνηται μὴ κτίσας τὰ σκληρύνεται, εὐσπλαγχνος ὤν· μέμνηται δὲ, ἥμαρτον, ἀκούσας, μὴ διὰ τοῦτο συγγνώμην τοῖς ἐμοῖς ὀλιγωρήμασιν· μέμνηται τῆς ἐμῆς ἀκούσας φωνῆς μὴ ὀπλισθῆναι τῆς δικαίας ὀργῆς. οἶδα πόσα δύναται πρὸς αὐτὸν ἡ μετάνοια· οἶδα πῶς ἰσχύει πρὸς αὐτὸν τὰ δάκρυα· οἶδα πῶς ἕκαστος ἁμαρτωλὸς πρὸς αὐτὸν δυσωπεῖ, καὶ δακρύων ῥεύμασι, ὡς ὁ Πέτρος, λαμβάνει τὴν ἀμαρτημάτων λύσιν· οἶδα τὸν Θεοῦ μου τὸν ἀγαθότητα· οἶδα τὸν πατέρα μου τὸν ἡμερότητα. ἐλεήσει με μετανοοῦντα, ὃν οὐκ ἐκόλασεν ἁμαρτάνοντα. Καὶ ἀναστὰς ἦλθε πρὸς τὸν πατέρα αὐτοῦ. προσέθηκε τῇ καλῇ βουλῇ τὸ πρᾶξιν τὸ ἀγαθόν. δεῖ γὰρ ἡμᾶς τὸν νοῦν βουλεύεσθαι τὰ συμφέροντα, ἀλλὰ καὶ ταῖς ἀγαθαῖς ὁρμαῖς ἐπεύδειν τὸ πράττειν. ἐπὶ δὲ αὐτοῦ μακρὰν ἀπέχοντος τοῦ τόπου, πλησίον δὲ ὄντος δρόμῳ, καὶ ταῖς χερσὶ συχνῶς ἐπιῤῥηγνύντος, καὶ τύπτοντος δὲ ἴδιον στῆθος, ὡς τὸν ποιμένα λογισμὸν [ὑπάρχει] ἐργασήριον, καὶ δὲ πρόσωπον προσπλησιῶντος τῇ γῇ, καὶ τὸν ὀφθαλμὸν ἀπαυτομάτως δύνασθαι συμπροσβάλλειν καὶ τὴν δακρύων πηγάς, καὶ τὸν μηρὸν τύπτειν τὴν ἀπόλειαν, φθάσας λέγουσι φωνῇ μεγάλῃ μὲν δακρύων λέγων· Πάτερ, ἥμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου. ἥμαρτον, οἶδα, Χριστὲ δίκαιον καὶ Θεέ· ἐμὰς ἁμαρτίας σὺ μόνος ἔπίσασαι· ἥμαρτον, ἐλέησον ὡς Θεὸς καὶ δικαστής. Οὐκ εἰμὶ ἄξιος εἰς τὸν οὐρανὸν βλέπειν, καὶ τὸν καλῶν σε τὸν ἀγαθόν μου δικαστὴν, γέμων μυρίων καὶ χαλεπῶν ἐγκλημάτων· οὐκ ἔστι ἀριθμὸς τῶν ἐμῶν ἁμαρτημάτων. ἐλέησον ὡς ἀγαθὸς Θεὸς ὢν αἰεί· ἐπὶ οὐκ εἰμὶ ἄξιος κληθῆναί μός σου, ποίησόν με ὡς ἕνα τῶν μισθίων σου. ὕτως ἱκετεύοντα σε βαθεῖς τῆς καρδίας εἶδεν αὐτὸν ὁ βλέπων πλημμελοῦντας, καὶ τὸν ἐλλείποντα ἁμαρτάνοντας, καὶ τὸν ἐμπλέων αὐτῷ τὸν μετάνοιαν· εἶδεν αὐτὸν ὁ πατὴρ αὐτοῦ, καὶ ἐσπλαγχνίσθη. πατὴρ γὰρ ὢν τῇ χρηστότητι, εἰ καὶ Θεὸς ὑπῆρχε τῇ φύσει. καὶ δραμὼν ἔπεσεν ὑπὲρ τὸν τράχηλον αὐτοῦ, καὶ κατεφίλησεν αὐτόν· οὐκ ἀνέμεινε τὸν προσελθεῖν αὐτὸν πλησίον ἐλθεῖν, ἀλλ' αὐτὸς αὐτῷ προσαπαντᾷ προθύμως. καὶ οὐκ ἐδιδιλύξατο τὸν τράχηλον αὐτοῦ, ὡς τῆς κλίσεως τῆς ἀσωτίας καταισχύνην καὶ μεμιαμμένον· ἀλλὰ τῆς ἀχρειότητος αὐτοῦ χερσὶ προσλαβὼν καταφίλησεν ἁπλήστως τὸν πάλαι ποτὲ πεπτωκότα. ὦ τῆς ἀφάτου τε καὶ φοβερᾶς βιοπλαγχνίας· ὦ προδιδόξου φιλανθρωπίας· ὦ ξένων ἀκουσμάτων, ὦ ξένων καταλλαγῶν. ἔστησεν εὐθὺς τὸν Θεὸν εἰς ῥοπὴν μίαν μόνην καὶ συγκατανεῦσαι τοῖς δάκρυσι, καὶ παραδραμεῖν πλῆθος ὅσον τοῦτον. ἐθαύμασας ἱκετῶν Θεὸν κολακεύοντα ἁμαρτωλόν; ὦ τῆς ὀργῆς τοῦ πολλάκις τὸν πατρικόν. ὁ ἁμαρτωλὸς ὅτι γῆς ἐδάκρυσε, καὶ ὁ μόνος ἀναμάρτητος ἀφανίζει ἑαυτὸν πρὸς τὸν φιλανθρωπίας ἐπέκλινε. τίς εἶδέ ποτε ἁμαρτωλὸν τοῦ Θεοῦ κολακεύοντα; τίς εἶδέ ποτε τὸν δικαστὴν καταδίκοι θεραπεύοντα; τίς εἶδέ

ποτε

Χ. καλλίστης

Ιεζεκ. ιη. λγ.

Χ. τῆς συμπαθείας

Λεκ. ιε. κ.

Χ. καὶ προσέξιν. δεῖ
Χ. εἶλε Θ. ὦ
Χ. ἐδιδικύσαι
Χ. ζωικὸς

Λεκ. ιε. κα.

Χ φιλίου

ευρηθεὶς θεοῦ ἢ παῖς ἡμῶν. Εἰ πωμῶν τοίνυν τοῦ αὐτῆς, ἅπερ εἶπεν ὁ διαπότης Χει-
σὸς, ὁ φιλάδελφος θεσπέσιος ὑὸς τοῦ φιλοθέου πατρὸς, ὁ μόνος ἀξιόχρεως τῆς παρρησίας " οὐσίας χ. δίκης, ἢ,
ἐξηγητής· διαπαύξωμεν πᾶσαν τὴν τοῦ τὸ ἀσώτου βδελυρίαν, ἵνα μάθωμεν ἐξ αὐ- ἐπαλαζονίας
τῆς, πῶς δεῖ φεύγειν τὴν ἀσωτελάζειαν τῷ ἀσωτωτάτῳ, ἐ συγχώμεν τῷ " πλησμάτων αὐτὴν. χ. ἐπαπειλ-
Λυκ. 15. 12. Ἀνθρωπός τις, φησὶν, εἶχε δύο υἱούς. βδελυκτικῶς ὁ σωτὴρ, ἢ δογματικῶς βλασφήμως; ἐων
βλασφημεῖται τοῦτον τοῦ τὸ ἰδίου πατρὸς, ὡς τοῦ ἀνθρώπου ὄντος, ὁμιλῶ· ἐ τοῦ τῷ θεῷ λόγῳ, ὡς
τοῦ κτίσαντος," λαλῶ, ἵνα μὴ ζημίαν τὸ θεοῦ τὸν τοῦ ἀνθρώπους τροχιῶ. χ. παλίνῳ.
β. Κορ. 4. 4. πᾶσης βδελυκτότητος. πόθεν γὰρ εἶχε τούτους δύο υἱούς; τοὺς δικαίους, ἢ τοὺς ἁμαρτωλούς·
τοὺς ἐμμένοντας τοῖς θείοις αὐτοῦ προστάγμασι, ἢ τοὺς βδελυσσομένους τοὺς διαπορικὰς ἐν-
τολάς. ἢ εἶπεν ὁ νεώτερος αὐτῶν τῷ πατρί. ἢ τίς ὅστις ἐστὶν ὁ νεώτερος υἱός; ὁ τὴν γνώ-
μην ἄστατον κεκτημένος, ἢ ταῖς αὔρεσις τῆς νεότητος ῥιπιζόμενος. πατέρα ἐγνώρισεν ἡ φύσις τὸ
Λυκ. 15. 18. πλάσαντα, εἰ μὴ ἐπέμενεν προαίρεσις τὸ ποιήσαντα. πάτερ, δός μοι τὸ ἐπιβάλλον μέρος
τῆς οὐσίας. καλῶς ἤτησε παρὰ τοῦ θεοῦ παρὰ τοῦ θεοῦ· ἀλλὰ κακῶς," ἅπερ ἔλαβε, κατέφαγεν. χ. ἅπερ ἔχει-
ἢ διεῖλεν αὐτοῖς ὁ βίος ὁ πατήρ. ἔδωκεν αὐτοῖς, ὡς οἶκον ἴδιον, ὅλον ὁ κόσμον· ἔδωκεν σιν, ἀπώλεια
αὐτοῖς, ὡς κτίσις," ὅλον τὸν κτίσιν· πρέπει αὐτοῖς σώματα ἢ ψυχαὶ λογικαί, ἵνα τῷ λό- χ. ἅπασαν
γῳ βιλόγως χρεωγογούμενοι μηδὲν ἄλογον προέξωσιν· ἐπέτρεψεν αὐτοῖς ὁ ἐαυτῷ νόμον, χ. θεῖον]
ὁ φυσικὸν ἢ τὸ χρεωστόν, ὡς " θεῖον παιδαγωγόν· ἵνα τούτῳ " παιδαγωγούμενοι πληρώσωσι χ. διδάσ παι-
Λυκ. 15. 13. τὸν νομοθέτην τὸ βούλημα. Καὶ μετ' οὐ πολλὰς ἡμέρας συναγαγὼν πάντα ὁ νεώτερος υἱὸς, δαγωγίας·
ὡς νεώτερος ἐπορεύθη, ἀπεδήμησεν εἰς χώραν μακρὰν, ἀπέστη ἀπὸ τοῦ θεοῦ, ἢ ἀπέστη ἀπ' χ. χώραν.
αὐτοῦ ὁ Θεός. οὐ γὰρ βιάζεται ὁ μὴ βουλόμενον δουλεύειν αὐτῷ. γνώμης γὰρ, οὐκ
ἀνάγκης, αἱ ἀρεταὶ ἅπασαι. οὐκ ἐπισκήπτει τοῦ ὑοῦ αὐτοῦ ζῶν ἀσώτως· οὐκ τῆς
ψυχῆς ὅλον ὁ πλοῦτον" ἀπώλεσεν· οὐκ τίρπων ἢ πρόθυμος συναγόμενον· οὐκ παίζων ἢ χ. ἐκέντησεν
ἐμπαίζόμενος πάντα ἐλάμβανε· οὐκ ψυχοφθόρους ἡδονὰς ἀγαπᾷζων, ἢ γέλωτας ὠνούμενος,
πατέρας δακρύων ἔλαβε. ἢ ταῖς μὲν ἀρεταῖς, ἃς εἶχεν, ἀπεβάλετο· ταῖς δὲ κακίαις, ἃς οὐκ
Λυκ. 15. 15. εἶχε, προσελάβετο. Δαπανήσαντος δὲ αὐτοῦ πάντα (ὑπέρυκα γὰρ τοῖς αἰχμαλώτοις βιῶσι
προμῆναι" ὁ πλοῦτος τῆς χρήσεως) ἐλιμόω ἰσχυρὸς κατὰ τὸν χώρον ἐκεῖνον. ὅ- χ. τὸν αὐτὸν
σον γὰρ τῆς σωφροσύνης ὁ σῖτος ὑ γεωργῆται, οὐκ λιμὸς ἰσχυρὸς· ὅπου τῆς ἐγκρατείας ἡ
ἄμπελος ὑ" πεφύτευται, οὐκ λιμὸς ἰσχυρὸς· ὅσον τῆς " ἀγνείας ὁ βότρυς ὑ" λικμᾶται), χ. φυτεύῃ.
οὐκ λιμὸς ἰσχυρός· ὅπου ὁ ὑφάντης γλεύκους ὑ βρύει, οὐκ λιμὸς ἰσχυρός· ἔσον δὲ φοβερία κα- χ. πορφύρας
χῶν, οὐκ πάντως ἀφορία τῆς ἀγαθῶν· ὅσον δὲ θλῖψις προέξεως ποιμαίνει, οὐκ πάντως χ. λιμοκα-
σπάνις τῆς ἀρετῆς· ὅπου τῆς φιλοθεσπίας ὁ ἔλαιον ὑ πιγάζει, οὐκ λιμὸς ἰσχυρός. τίπτε
Τότε οὖν ἢ αὐτὸς ἤρξατο ὑστερεῖσθαι. οὐδὲν γὰρ αὐτῷ λοιπὸν ἔμεινεν, εἰ μὴ μόνον τὰ τῆς
Λυκ. 15. 16. ἀκρασίας κακὰ, ὅπερ ἔπορεύθη τὰ τῆς ἀκοσμίας κακά. Καὶ πορευθεὶς ἐκολλήθη ἑνὶ τῶν
πολιτῶν τῆς χώρας ἐκείνης. πολῖται δὲ τῆς χώρας ἐκείνης ἦσαν ὁ δαίμονες, ἐν ᾗ ἐτύγχα-
νε μετοικάσιος. ἢ ἔπεμψεν αὐτὸν ὁ πολίτης ἐκεῖνος εἰς ὁ ἀγρὸν αὐτοῦ βόσκειν χοίρους. ὅτα γὰρ πέμπουσιν ὁ δαίμονες τοὺς πεμπομένους αὐτοῖς· ὅτω φιλοῦσι τοὺς φιλουμένους αὐτοῖς· τοι-
αύτας δωρεὰς" προσφέρονται τοῖς πεπομένοις αὐτοῖς. ἢ ἐπεθύμει γεμίσαι τὴν κοιλίαν αὐτοῦ χ. ἐπαρέχοι
ἀπὸ τῶν κερατίων, ὧν ἤσθιον ὁ χοῖροι. τί δέ ἐστιν, ἀπὸ τῶν κερατίων; τῶν κερατίων ἡ
γλῶσις γλυκεῖά ἐστιν, ἀλλ' ὅμως ἢ σκληρὰ κατ' αὐτό τι ἢ τραχεῖα. τοιαύτη γὰρ ἢ τῆς ἁ-
μαρτίας ἡ φύσις· εὐφραίνει μὲν πρόσκαιρα, ἢ κολάζει μεγάλως· τίρπει προσκαίρως, ἐ μαστίζει
αἰωνίως. Εἰς ἑαυτὸν ὁ ἐλθὼν ἢ λογισάμενος τὴν προτέρου μακαριότητα ἢ τὴν δευτέραν
Λυκ. 15. 17. ἀθλιότητα, ἢ " βοήσας πρὸς νοῦν, Πόσοι μοῦ ἰῶ, ὅτι ἰῶ μὲν τοῦ θεοῦ ἢ παῖς πεπαγμένος, πῆς ὁ χ. λαζὼν
μένων ἐστὶ πεπαγμένος τοῖς δαίμοσιν, εἰς ἑαυτὴν δὲ τὸν ἐλθὼν. εἶπε· πόσοι μισθοὶ τοῦ πα-

παῖς

χ. σὺ γὰρ μὴ ὠδίνεις

χοφορῆσα ἡ ‖ σοφία μὴ κυοφορῆσα; μὴ ἀδίνουσα πρὸ ἐμοῦ τὸ τίκτουσα πολὺ ῥῆμα; πῶς δῆτα ἀμφιβολίας ἐξεβλήθης; τί δῆτα πάλιν ὁ ἄγγελος; δέσποτα, τὸ ἱερὰ πᾶσαν τὰ τῆς φύσεως σφάλματα, ὃ μόνα λύσαι τὸν παῖδα ✠ χάσμα, ὃ νίκην μόνη πρὸς ζωτικὸν ἀναλῆσαι δύναμιν, ὃ ὑπὲρ ξαι τῇ φύσει παιδοποιΐας ἐνέργειαν, ὃ λύσαι εἰ-

χ. ὑφ' ὑσίοις μίλεσι

ρωσιν τὸ ὑπὸ ροϊοις τῆς μήτρας, τὸ γεγηρακυῖαν καὶ ἀμήν τίσαι πρὸς χλευ-φόρον ῥῆμα, τὸ τὴν ἄγριον ἄρρεσιν δραγμάτων ἁρπάσαι μήτρα, ἔργον τῆς σῆς ὑπερμάχου δυνάμεως ἐκ συνηθείας τελούμενον· καὶ μάρτυρες Σάρρα, ἡ μὴ τέκνα τὴν Ρεβέκκα, καὶ πάλιν Ἄννα, τῷ χαλεπῷ τῆς ἐμφύτου ἠλλοίωσαν πάθη, εἶτα πρὸς σὲ τὴν ἀληθείαν ἐδέξαντο. τὸ γὰρ πρόβλητον τικτῆναι μὴ ζωτυχοῦσαν ὑδρί, αἰωτερὸν ὅτι τῶν νόμων τῆς φύσεως. ἀλλὰ καὶ τὴν ζωὴν ἐπαγγελλη τῇ παιδὶ προσιόν. ὑσανοῦ καὶ γῆς ὁ χωρῆσε τὰ ὅλα· καὶ πῶς σε μήτρα χωρήσει πρόβλητη; καὶ ὁ δεσπότης φησί· πῶς με ἐχώρησεν ἡ σκιὰ τῆς Ἀβραάμ; ὁ ἄγγελος φησιν· ὅτι εἶχε τῆς φιλοξενίας τὸ πλάσμα· εἶτα νόμισον, δέσποτα, ἐκ ὧν ἐν τῇ προθύρῳ σκηνῇ, καὶ πρόσφραμες ὁ τὰ πάντα πληρῶν. πῶς σύγκρη ἡ Μαρία τὸν τῆς θεότητος; ὁ θεῖος οὐ φλέγεται τῇ ἀγ-

χ. πῦρ αἰσθητὸν πυρὶ

γλῃ ἐμπεριλαμπόμενος; καὶ σὲ δύναται φέρειν ἀκατάπλικτος ἡ πρόβλητος; ναὶ μὰ, εἰ ἔβλεψε τὸ πῦρ ἐν ἐρήμῳ τὴν βάτον, βλέπει πάντως καὶ Μαρίαν ἡ ἐμὴ πρόσοια. εἰ δὲ ἐκεῖνο τὸ πῦρ, τὸ σκιοχαφῆσαν τὴν τῆς ὑλικοῦ πυρὸς ἐξ ὑσαίου πυρπασίαν, ἤρθλασε μόνον τὴν βάτον, καὶ πέφλεξε δέ· τί αὖ εἴπεις ἐπὶ τῆς ἀληθείας, σὸν τὸ πυρὶ φλεγόμ, ἀλλ' ἐν σώματι ὑετῷ καταβαίνουσης; τότε λοιπὸν ὁ ἄγγελος δέξι πλήρη τὸ πρόσταγμα δίν αὐτῷ· καὶ

Λυκ. α. κθ.

πρὸς τὴν παρθένον πορευθεὶς καὶ εἰσελθών, πρὸς αὐτὴν εἶπεν, λέγων· Χαῖρε κεχαριτωμένη, ὁ Κύριος μετὰ σοῦ. σὺν ἐπὶ ὁ ἀρχάγγελος καὶ σῶ· ὅπου γὰρ τὸ πρέπον ἕτεροι ὁ πολέμιος, ἐκεῖ τὴν ἔμπλαστρον ὁ ἰὰς ὑπεδήσατο· ὅθεν τὴν ἀρχὴν τῆς ἐξόδου ὁ θάνατος ἔσχεν, ἐκεῖθεν ἡ ζωὴ τὴν εἴσοδον τῆς ζωῆς ἐτεκτήνατο. ἀρχὴ γυναικὸς ἐρεύει τὰ φαῦλα, ἀρχὴ γυναικὸς πταίζει τὰ κρείττονα. χαῖρε, κεχαριτωμένη. μὴ αἰσχύνου ὡς αἰτία καταδίκης·

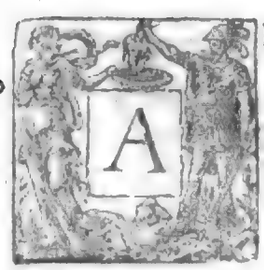
χ. ἐρεύει

μήτηρ γὰρ ὑ καταδικάσαντος γίνῃ. χαῖρε, κεχαριτωμένη, χαῖρε ἡ χρηστὸν τοῦ κόσμου συμφοτόκε ἀμίαντε. χαῖρε κεχαριτωμένη, ἡ σὺ μήτρα ✠ τῆς μηδὲν βουλήσασα θάνατον. χαῖρε ὁ ἔμψυχος ναὸς τοῦ Θεοῦ. χαῖρε ὑσανοῦ καὶ γῆς ἰσόρροπον οἴκημα. χαῖρε τῆς ἀχωρήτου φύσεως χωρίον θρύλλητον. ἀλλὰ τούτων οὕτως ἐχόντων, ἐπέσκη τοῖς ἀθετοῦσιν ὁ ἰὰς θεὸς, τοῖς σὺ σκότει καὶ θανάτῳ ὁ τῆς δικαιοσύνης ἥλιος ἐπέφανε, τοῖς χαμαιζηλοῖς ἡ ἄγκυρα καὶ ὁ ἀκύμαντος λιμήν, τοῖς ἀλλάττουσι μισοῦσιν ἄλλοις ὁ πρέσβις ἐπέζη· τοῖς δὲ τῆς εἰρήνης ὁ σύνδεσμος, τοῖς αἰχμαλώτοις ὁ λυτρωτὴς ἐπεδήμησε, τοῖς πολεμιωθεῖσι καὶ κατὰ τὴν ἀνεκλαλήτου χάριν καὶ ἀγάπης σκέπη· αὐτὸς γὰρ ἐστιν ἡ εἰρήνη ἡμῶν, ὡς φησιν ὁ θεῖος ἀπόστολος, ὃς ἠθέλησε τοὺς ἐχθροὺς ἀποκαλύψαι ἡμᾶς, χάριτι αὐτοῦ τοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ ἡμῶν· ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Κολασσ. Γ. με.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΑΡΑΒΟΛΗΝ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ἀσώτου.

Λογ ξη. Λυκ. ιε. ια.

Εἰ μὲ, ἀδελφοὶ, τὴν τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπίαν κηρύττειν ὀφείλομεν (διὰ αὐτὸ γὰρ ζῶμεν καὶ κινούμεθα καὶ ἐσμεν) μάλιστα δὲ ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ" χρεωστοῦμεν τοῦτο ποιεῖν, διὰ τὴν κοινὴν ὠφέλειαν, καὶ τὴν ὑπερβολὴν τῶν μελλόντων ἐκ τῶν κολυμβήθρας αἰατέλλειν ἀστέρων. καὶ γὰρ οὗτοι δέκα ζωὴν ἐκλαμβάνουσι, * καὶ ἡμεῖς δι' αὐτῆς ἐσώθημεν καὶ σῳζόμεθα· ἣν ἡμῖν διὰ κληρονομίας ἐδόθη ἐκ τοῦ δημιουργοῦ

Ex edit. Anglicana, emend. ex Mss. Bavarico. Πραξ. ι. ξ. κα.

χ χίοις μὲ

* καθὼς

Ησαΐ. ιε. σί· Δοθήσεται δὲ ἐσφραγισμένον βιβλίον ἀνδρὶ εἰδότι γράμματα. τί δὲ ἐσφραγισμένον βιβλίον, ἢ πρώτως ἢ ἀμόλυντος παρθένος; πῶς δὲ τίνων δοθήσεται; πῶς δὲ τῷ ἱερεῖ δηλονότι. τίνι τοῦτο; τῷ τέκτονι Ἰωσήφ. διὰ τί ὁ Ἰωσὴφ στεμνοῖς γάμοις παρεσυμπλήσας παρθένον, καὶ ἁγνίσας αὐτούς, ἀπεβάλετο τὴν γαμετήν, καὶ λοιπὸν δίκην οὐ σωφρονούσης, ἐκτρέφων σὺν παιδὸς ἐν παιδείᾳ καὶ νουθεσίᾳ Κυρίου. ἀμέλει γοῦν πορευθεὶς εἰς τὸ κήρυγμα
Γαλ. α. ιθ. ὁ ἀπόστολος Παῦλος, καὶ ἕνα τῶν τότε εὑρηκὼς ἰδών, γράφει λέγων· Ἕτερον δὲ τῶν ἀποστόλων οὐκ εἶδον, εἰ μὴ Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν τοῦ Κυρίου· οὐχ ὡς ἐκ τῆς παρθένου Μαρίας, ἀλλ' ἐκ τοῦ Ἰωσὴφ γνησθέντα. ἐπεὶ οὖν ὁ ἱερὸς ὡς σώφρονι τῷ Ἰωσὴφ ἁρμόσαντο τὴν Μαρίαν, καὶ παρέδοντο αὐτὴν αὐτῷ γάμου χαρὰν ἀναμένοντες, ἔμαθε δὲ παρ' ἐκείνου λαμβάνων τηρεῖν ἐν ἀφθαρσίᾳ τὴν παρθένον· τοῦτο παρέφθειρε ὁ πανσόφητος παραιεφώνησε. Δοθήσεται, φησι, τὸ βιβλίον τὸ ἐσφραγισμένον ἀνδρὶ εἰδότι γράμματα, τουτέστι, γάμοις παρεσυμπλήσαντι· ἐρῶ, καὶ δυνάμει αἰαγναίᾳ· τί γὰρ βιβλίον ἐσφράγισται. τίνι τηρούμενον; τῷ δημιουργῷ τῶν ὅλων κατοικητήριον φυλαττόμενον. ἀλλ' ὅπερ τὸ παρακείμενον ἐπεμελήσαντο. τῷ μὲν τῷ ἕκτῳ ἀπεσάλη Γαβριὴλ παρὰ παρθένον, πρώτως που τοιαύτας ἐντολὰς δεξάμενος. δεῦρό, φησιν, ὦ ἄγγελε, κατουργὸς ἡμῶν φοβερᾶς μυστηρίου· ἀπηκριβωμένῳ διακόνησον ταλάντῳ· εἰς δυάζητησιν τῶν πλανηθέντος Ἀδὰμ κατελθεῖν· πρὸ τῶν ἐμῶν οἰκτιρμῶν ἐπείγημαι. ἀμφιπάτητ κατ' εἰκόνα τὴν ἐμὴν πλασθέντα ἐπαλαίωσε, τὸ τῶν ἐμῶν χειρῶν ἐσάθεσε δημιούργημα, ἠμαύρωσαν ὅπερ ἔπλασα κάλλος· ὁ λύκος τὸ ἐμὸν θρέμμα κατεσθίεται· ἐρημοῖ δεῖ τὸ παράδεισον τὸ οἰκητήριον· τὸ ξύλον τῆς ζωῆς ἀπὸ τῆς φλογίνης ῥομφαίας φυλάττεται, καὶ κέκλεισται τῆς τροφῆς τὸ χωρίον. ἐλεεῖτ πολεμηθέντα, καὶ συλλαβεῖν πολέμιον βούλεται. λαθροῖ γὰρ πάσας ἁρπάζει ἐν οὐρανῷ δυνάμεις, σοὶ μόνῳ θαρρῶν τὸ μυστήριον· πρὸς τὴν παρθένον Μαρίαν πορεύθητι, ἀπελθε πρὸς τὴν ἐμὴν χώραν πόλιν, ἔνθα ἦν ὁ πανσόφητς ἔλεγε· Δεδοξασμένα ἐλαλήθη περὶ σοῦ, πόλις Θεοῦ. ἀπελθε πρὸς λογικούς μου πρόδρομον· ἀπελθε πρὸς τὸ ἀνατολικὸν πύλον· ἀπελθε πρὸς τὸ ἄξιον ἐμοῦ τὸ λάρνακος κατοικητήριον· ἀπελθε πρὸς δεύτερον ὑπὸ γῆς οὐρανόν· ἀπελθε πρὸς τὸν χρυσοῦν ἱερόφιλον· μιλούσοι αὐτῇ τὰ ἐμῆς παρρησίας τὸ ὄμβρον· ἀπελθε πρὸς τὸ ἐμοὶ ἡτοιμασμένον ἁγίασμα· ἀπελθε πρὸς τὸν παράδεισον τῆς ἐμῆς εὐδοκήσεως· ἀπελθε πρὸς καθεύδουσαν τῆς χαρᾶς μου ἡμέρας, λάλησον εἰς τὰ ὦτα τῆς λογικῆς κιβωτοῦ, ἑτοίμασαί μοι τῆς ἀκοῆς καὶ εἴσοδος. ἀλλὰ μὴ θορυβήσῃς, μὴ ταράξῃς τὸν ψυχικὸν τῆς παρθένου· ὑπακούσῃ τῷ ἀγγέλῳ μαθοῦσα φόβῳ· παρὰ τοῦ αὐτῆς φωνοῦ χαρᾶς αἰσθήσεται· σὺ εἶπε τῇ Μαρίᾳ, χαῖρε κεχαριτωμένη, ἵνα ἐλεήσω ἐγὼ Εὔαν τὴν κεκακωμένην. ἤκουσεν ὁ ἄγγελος ταῦτα, καὶ καθ' ἑαυτόν, ὡς εἰκός, ἐλογίζετο. ξένον τὸ πρᾶγμα, ὑπερβαίνει ἔννοιαν ὃ λαλεῖται· ὁ τοῖς χερουβὶμ φοβερός, ὁ τοῖς σεραφὶμ ἀθεώρητος, ὁ πάσας τὰς ἀγγελικὰς δυνάμεσιν ἀκατάληπτος, ἡλίκην (ὦ τυχίας ἐπαγγελίας) κόρη αὐθαρσέως πρεσβεύσει παρθένου μιλούσῃ, μᾶλλον δὲ εἴσοδον δι' ἀκοῆς ἐπιτρέψαι αὐτῇ; καὶ ὁ τὸν Εὔαν καταδικάσας, τὸν αὐτῆς συγκατάβασιν δοξάζει τοσοῦτον ἐπείσε), καὶ λέγει, ἑτοίμασαί μοι τῆς ἀκοῆς καὶ εἴσοδος; καὶ δυνατὸν χωρῆσαι χωρῆσαι ἀχώρητον; ὥστε φοβερὸν τὸ μυστήριον. τοιαῦτα τὸ ἀγγέλου ἐθαυμακότος, ὁ δεσπότης φησὶ πρὸς αὐτόν· τί παρεκτὴν καὶ ξενίζῃ, ὦ Γαβριήλ; οὐ πρώην ἀπ' ἐμοῦ πρὸς Ζαχαρίαν ἱερέα; οὐκ ἔδωκας αὐτῷ τῆς γνησίου Ἰωαὴν ἀγγελία; οὐκ ἀπιστοῦντι τῷ ἱερεῖ τῆς σιωπῆς ἐπήγαγες πρόσημον; οὐ καταδικασθεὶς πρεσβύτῃ τῇ ἀφωνίᾳ; οὐχὶ σὺ ἀπεφώνησα, ἐγὼ δὲ ἐκύρωσα; οὐ τῷ διαγγελιαφόρῳ τὸ ἔργον ἐπεκολούθησεν; οὐ ζωελάβεν ἡ σειρά; οὐχ ἡ σπήκευσεν ἡ μήτρα; οὐκ ἀνέχαρησε τῆς ἀκαρπίας ἡ νόσος; οὐκ ἔφυγε ἡ ἀγρία τῆς φύσεως; οὐ νῦν ἔστι καρποφοροῦσα

ασάμβος ἐδίξατο, ἐφθόγξατο, ϗ Ⓦ οἶκοι αὐτῆς εὐέπλησαι ἀγαθῶν. Οὐκ ἐκλείφθη γάρ, φησι, ἡ δρᾶξ τῦ ἀλεύρου ἐκ τῆς ὑδρίας, ϗ ὃ ἔλαιον ἐκ τῦ καμάκου, ἕως τῦ δοῦναι Ⓦ Κύριον ὑετὸν ἐπὶ τὴν γῆν. Διὰ τί ἕως τότε; καὶ αἰτίαν φέρω. ἔδει γὰρ, τῆς χάριτος χεῖρον ὡς ὑετῦ ἐλθόντος, τὸ παλαιὸν νόμον λαβεῖν τέλος. ϗ ἠκολούθει ὃ ἔργον τῷ λόγῳ. ὁρᾷς πῶς τῆς φιλοξενίας τὸν καρπὸν ἐτρύγησαν αἱ ἀγαθαί; ἀγαθῶν γὰρ πόνων καρπὸν εὔκλεές, ϗ ἀδιάπτωτος ἡ ῥίζα τῆς ἕξεως. ἠκούσατε γυναῖκες ἅς τῶν πατρῶν γυναικῶν ἀφέξεις, ϗ ἅς τῶν ἀγαθῶν ἀρεῖσθε. ἅς μὲν οὖν ἀγαπήσατε, ἅς δὲ μὴ πεθήσατε· ϗ ἅς μὲν μιμήσασθε, ἅς δὲ μισήσατε, ἵνα Ⓦ αὐτῶν δρόμον, τῶν καλῶν λέγω, ἰσχνάτησαντες, εἰς Ⓦ αὖθις τῶν αἰώνων χορὸν ἀριθμηθῆτε ὁ Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα ϗ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΟΡΧΗΣΙΝ ΤΗΣ ΗΡΩΔΙΑΔΟΣ, ΚΑΙ ΕΙΣ τὴν ἀποτομὴν τῆς κεφαλῆς Ἰωάννου τῦ βαπτιστοῦ. Λογ. ρ.

Ὡσαὶ ὡς αἴπερ φιλέρημος ἐν τινὶ τόπῳ ἀλσώδει ϗ πολὺ δένδρα σκιαζόμενος, ϗ τῶν ὀρείων καλλιφώνοις κλαγαῖς, ϗ ταῖς τῶν ὑδάτων διηχοις ῥοαῖς κυλινδόμενος θρᾶσος ἔχει τὸ φέρτμα, πᾶσιν μὲν θεσπίοις ὁ τοιοῦτος ἀρέσκει· οὕτω ϗ ἡμᾶς ταῖς παραδοθείσαις ἡμέραις τῇ θρασείᾳ τῦ πνεύματος αὔρᾳ παρακαλεύμενοι, τὰ πρὸς ἐλευθερωσιν ὑμῖν διελεγόμεθα. ὅτε γὰρ ὁ εὐαγγέλιον ἐκήρυξε τὸν Ηρώδην παραφρονοῦντα, ϗ γυναικὸν ἀστέργοντα, ϗ κόμον μάταν παραφέροντα, καὶ τραπίζαις ἐοικῆ, ϗ δῶρον ἀθέμιτον, καὶ ἔργον μύσιον, ϗ κηδείαν σώματος σιμωσάτην· ἄλλος ἐξ ἄλλης γεγόναμεν. ἐκεῖος γὰρ γίνομαι, ἀγαπητοὶ, ὅταν" ὑπ' ὄψιν ἐμαυτῷ ἀγάγω ϗ τὸν Ηρώδην γεγονότα παράπτωμα· εἰ γέ ἐστι σκῶμα λέγειν παράπτωματα, ϗ μὴ τραύματα, τῦ ψιλοῦ διδράκοτος παράπτωμα. Εἰ σκύνιον, φησὶ, τῷ χειρὶ ἤκουσιν Ηρώδης ὁ τετραρχης τὸν ἀκόλουθον Ἰησοῦ, ϗ εἶπε τοῖς παισὶν αὐτῦ· οὗτός ἐστιν Ἰωάννης, ὃν ἐγὼ ἀπεκεφάλισα. αὐτὸς ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν, ϗ διὰ τοῦτο αἱ δυνάμεις ἐνεργοῦσιν ἐν αὐτῷ. ὁμολογεῖ μὲν παράπτωμα Ⓦ φόνου, ὃν δ' οὐ δύναται φύσασθαι· ϗ ἦδη ὃν ἀπέκτεινεν, ὅτι παράπτωτης ἐστί, ϗ δύνασθαι δίκαιος. Εἰ μὴ γὰρ ἐπίστευσεν, οὐκ ἂν ἔλεγεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν ἐγηγέρθαι, ϗ διὰ τοῦτο ταῖς δυνάμεις ἐνεργεῖν. ὦ ζωωδίστερος κακῆς· ὅτι οἱῳδήποτε φόνῳ ὁ αὐτὸς μάρτυρας ἑαυτῷ; ὦ σκωληκίστερος κακῆς συζώσης ψυχῇ μιαρᾷ, ϗ κολαζούσης ἕως θανάτου, ϗ μετὰ θάνατον ἀπροσκόπτως κεντούσης. ϗ διὰ ποῖόν αἰτίαν ἀπέκτεινε τὸν παράπτωτον; ὅτι κήρυξ τῆς ἀληθείας ἐγένετο, ϗ τῶν παρανόμων ἔλεγχος διὰ τὸ ἐλέγχειν ἐβούλετο λύειν. ϗ ὅτι ἔδει ὡς βασιλέα φύλακα εἶναι τῶν ἐντολῶν τῦ Θεοῦ, αὐτὸς τὴν ἀκριβεστέραν τῶν ἡδονῶν ἀταξίαν τοῦ νόμου παρέλυε. βασιλεὺς γὰρ ἔκφυτός ἐστιν, ὁ νόμους δικαίους ἐκπέμπων, παράπτωτος δὲ παράπτων, οὐ γὰρ ἂν" παρανομοῦντων. πῶς γὰρ ἂν ἄλλως Ⓦ τὸν αὐτοῦ ἀνεξέλεγκτον κόσμον εἰς βέλτιον ῥυθμίσειεν, ἐὰν μὴ δικαίοις νόμοις, καθάπερ ἰσχύος, ὁ δυσκίνητον ὄχλος τῶν ἀνθρώπων χαλιναγωγήσῃ; Ηρώδης δὲ βασιλεὺς οὐ τοῦ λαοῦ, ἀλλ' ἡδονῶν, μᾶλλον δὲ δοῦλος τῶν ἡδονῶν (ὡς γάρ τις εἴπεται, τούτῳ ϗ δεδούλωται) ἃ μόνοι τὸν νόμον τῦ Θεοῦ παρέλυε, ἀλλὰ ϗ φόνοι ἀδίκως ἐτέκταινε. ϗ ἵνα ἐφόνευσεν; ὕδρα δίκαιον, ὃ" μεῖζον τὸ ψυχικὸν τοῖς γυναικῶν οὐκ ἐγήγερται, καθὼς ϗ ὁ Κύριος ἐμαρτύρησεν· ὕδρα, ὃς ἔρημον ᾤκει, ἔρημον οἴκητον, ἄυδρον, ἄκαρπον, ἄβατον, ἀδένδρον, ἀβόστριον, ἀχλοηφόρον. ἔρημον δὲ ᾤκει ὁ Ἰωάννης, ϗ φεύγων τὸ ὁμόφυλον ϗ συγγενὲς τῶν ἀνθρώπων ὄχλος, ἀλλὰ φεύγων τὸ βλέπειν ϗ ἀκούειν τὰ μυσαρὰ τῶν ἀνθρώπων κακοπαραγήματα. ὅτε δὲ ἔσωφρει, ὅτε ἐθείασε πο-

Ex Edit. Augustana. emend. ex Ms. Palatino.

Matθ. ιδ. α.

χ. ἀκρατὴν

χ. παρανομεῖν

β Petr. β. ιθ. Matθ. ια. ιβ.

χ. μεῖζον

πὶ

μβήων αὐτῇ γλυκέων ὑδάτων καὶ ὁμβρων ἀναπαλέντων· τότε ἀπῆλθεν Ηλίας πρὸς τὴν πτωχεύσαν, πρὸς τὴν χήραν. οἷα γὰρ πάσχει χήρα ἐν καιρῷ θυμώσεως, οἶδατε. καὶ ἀφῆκε δὴ πλουσίους ὁ προφήτης, δὴ ἔχοντας δαψιλῶς ἄρτους, καὶ καταβὰς ἀπὸ τῶν ὄρεων, ἦλθε πρὸς αὐτήν. Διὰ τί γὰρ μᾶλλον ὁ πῦρ ἀναῤῥήξαι ῥήματι κατενέγκας, ἄρτους ἑαυτῷ δὲ κατενέγκαι; μὴ οὐκ ἠδυνάτο; καὶ, ἠδυνάτο· ἀλλὰ τοῦτο οὐκ ἐποίησε. διὰ τί; ἵνα μὴ τῆς φιλοξενίας δὴ καρπὸς στερηθῇ τὴν χήραν· ἄλλως δὲ καὶ τὴν δράκα τοῦ ἀλεύρου καὶ ὃ ὀλίγος ἔλαιος διὰ τῆς εὐλογίας πληθύνει. καὶ γὰρ θοῦτον ἀπῆλθεν ὁ προφήτης τραφεῖσαν, ὅσον δρέψαι τὴν πενιχρὰν, καὶ ἐλέγξαι χρυπτομένην καρδίαν καὶ βαρεῖαν προαίρεσιν. θοῦτο ποιεῖ ὁ Θεὸς "δυνατὸς πολλοὺς δὴ ἁγίους, δὴ ἐν ἁγίοις ἐν κόσμῳ, διὰ ταύτης δρέψαι· ἐπιχέει τὴν δόσιν, ἵνα καὶ βαρεῖαν προαίρεσιν καρδίας ἐν τῷ τῆς φιλοξενίας καιρῷ ἀπὸ τῶν καρπῶν διακρίνῃ. ἐπιδείκνυται δὲ μὴ ὧν ἔχῃς ⓐ ὀφείλοντες αὐτοῖς ἐπιδείκνυσθαι, ἢ δι' ὀρέων πέφυκε, ὡς Ⓦ Ηλίᾳ ἐν ᾧ ὄρει, ἢ διὰ προφήτου ξένου, ὡς Ⓦ Δανιὴλ ἐν τῷ λάκκῳ, ἢ διὰ θαλασσίου ζώου, ὡς τῷ Ιωνᾶ διὰ τοῦ κήτους, ἢ αὖθις δι' ἑαυτῆς τὴν ξενίαν ἐπιμεθεῖσι, ὡς τοῖς πᾶσιν ἡμῖν ἐν ἐρήμῳ. οὐκ ὄντων γὰρ τῶν ὀφειλόντων αὐτοῖς ἐπιδείκνυσθαι, βλέπει ὁ μαινὰς ἐπιμεθεῖσι, ἐκ πέτρας ὕδωρ ἐπήγαζεν· ὅτε δὲ ὦσιν ⓐ ἅγιοι ἐν κόσμῳ ζῶντα στρεφόμενοι τοῖς ἄλλοις, διαστέλλει αὐτοῖς τὴν δεξιὰν χεῖρα. καὶ ἁρπάσαι αὐτὸν θλιβομένους, ἀφῆσιν, ἵνα δῷ "χεῖρα δεξιὰν τῆς εἰς αὐτὸν γινομένης ἀπειλῆς πολλῆς τοῖς βαλομένοις τὸν σωτῆρα καρπώσασθαι. ἀπῆλθεν οὖν Ηλίας πρὸς τὴν χήραν, ἣν οὐκ ἐπρίω, Εἰ μὴ δράξ ἀλεύρου, ὅπερ μὴ χαμάτου αὐτῇ ἐν τοῖς τέκνοις αὐτῆς ἐν τῷ καιρῷ Χριστοῦ ἐπῆρκει. Ἐπὶ τί πρὸς αὐτήν; Λάβε μοι ὀλίγον ὕδωρ εἰς ἄπος, Ἐπίομαι. αὐτῆς δὲ περθομένης, ἐδόκουν ὀπίσω αὐτῆς· λήψῃ δέ μου καὶ ψωμὸν ἄρτου ἐν τῇ χειρί σου. καὶ ὃ, ὦ νῦν οὐκ εἶχεν, εἶπεν· ὃ δὲ εἶχεν, ὡμολόγησεν. Οὐ γάρ; ζῇ Κύριος, Εἰ ἔστιν μοι ἐγκρυφίας, ἀλλ' ἢ ὅσον δράξ ἀλεύρου, καὶ "ὀλίγον ἔλαιον ἐν τῷ καμψάκῃ. θαυμάσον, ὅτι ἐν τοιαύτῃ ἀπάτῃ ζῶσιν ὁ πρὸς αὐτῇ τῆς πενίας λείψανον οὐκ ἠρνήσατο. πόσοι νῦν ζητοῦσιν καὶ ἀργύριον, ὡς πλοῦτον, ἔχοντες, ὥστε καλέσωσι ζῶν διὰ ἐργασίας τῶν φίλων αἰσθησίοις, καὶ κλαπησόμενοι δέονται ὃ ἔχει; καὶ ὥστε καλέσαι καὶ φθάσαι πρὸς τὴν ὀπίσθιον, γράμματα "ζωπαίοις σιδήρου ἰσχυρότερα, καὶ τὴν δεξιὰν χεῖρα ὥστε τοῖς γραμματίοις δεσμεύουσιν, ἐκθαμβοῦσι καὶ μισοῦσι τὸν χρεοῦν λαμβάνοντες. ἐκείνη δὲ ἀπὸ μιᾶς φωνῆς οὐκ ἠρνήσατο τὴν δράκα τοῦ ἀλεύρου. καὶ τί πρὸς αὐτὴν ὁ προφήτης; Σπεῦσον, καὶ ποίησόν μοι ἐγκρυφίας, εἰς προφήτης ἐμοί, ἐπ' ἐλάττῳ δὲ σαυτῇ καὶ τοῖς τέκνοις σου. προφασμὸς ἐν τὸ ῥῆμα τοῦ προφήτου, δοκιμὴ καρδίας, προαιρέσεως βάσανος· καὶ ἐν ὥσπερ ἐστὶ ζυγὸς καιομένη ἡ καρδία τῆς μακαρείας ἐκείνης, καὶ δοκιμαζομένη. ποῦ ἄρα ῥέπει; πρὸς τὴν τῶν τέκνων "ἑαυτῆς θυσίαν, ἢ πρὸς τὴν τοῦ προφήτου φιλοξενίαν; ἢ δὲ Εἵλετο μᾶλλον αὐτὴν εἰς τὰ τέκνα αὐτῆς στοχαρίσαι, καὶ Ⓦ προφήτην ἐστὶ διδάξαι. ἤδει γὰρ, ὅτι Ο δεχόμενος προφήτην εἰς ὄνομα προφήτου, μισθὸν προφήτου λήψεται· καὶ Ματθ. ι. μα. ὁ ποτίζων ποτήριον ψυχροῦ εἰς ὄνομα μαθητοῦ, οὐ μὴ ἀπολέσῃ Ⓦ μισθὸν αὐτοῦ. τί δέ ἐστιν ὃ Εἶπεν ὁ προφήτης, σπεῦσον; ἀρά γε τοσοῦτον ἐστὶν, ὡς δῆθεν σπουδῆς; οὐ πάνυ πως· ἀλλὰ ὃ τῆς εὐποιΐας σπουδαῖον καὶ ἱλαρὸν καὶ θερμὸν, μὴ μετὰ λύπης ἢ μετὰ ἀνάγκης. 2. Κορ. θ. ζ. Ἱλαρὸν γὰρ δότην ἀγαπᾷ ὁ Θεός. Σπεῦσον, καὶ ποίησον τοῖς ἐμοὶ, ἐπ' ἐλάττῳ δὲ σαυτῇ καὶ τοῖς τέκνοις σου. σπεῦσον, ὡς Αβραὰμ τὴν τῶν ἀγγέλων ὑποδημίαν ἔσπευσεν ὑπὸ τὰς βόας, ὑπὸ Ⓦ μόχθους, ἵνα λάβῃ τὸν ἀμνόν· καὶ ὡς Σάῤῥα ἔσπευσεν ὑπὸ τὸν ἐγκρυφίας, ἵνα λάβῃ Ⓦ τὸν ὑραίους κρυπτόμενον ἄρτον. σπεῦσον, καὶ ποίησον, ὡς Αβραὰμ τὰς θυσίας τῷ Θεῷ· μὴ προτίμησον σαυτὴν, καὶ τοῖς ἐμοὶ, ὡς Καὶν, καὶ Οφνὶ, καὶ Φινεὲς, υἱοὶ Ηλὶ τοῦ ἱερέως, οἵτινες Ⓦ Θεοῦ πρόνοιαν, προῆλθον τὰς ἀπαρχὰς λαμβάνοντες πρὸ τοῦ τῷ Θεῷ προσφερομένου δώρου. καὶ ὃ τοῦτο παραμένοντες σπουδαίως ἔπαθεν· ὃς ὃ Ⓦ καρπὸν ἐγκρυφίου πλούσιον θε-

ασάμενος

χ. δ' χεῖρ.

χ. δυνατὸς β' ὢν πάντας τοὺς ὄντας ἐν

χ. χεῖρα

χ. ἐλαιον

γ. Βασ. ιζ. ι. ιε. ιζ.

χ. συνέλκει

χ. αὐτῆς

πῶς φιλαδέλφως ποιῶμεν Κύριοι, πῶς οὐ ξίφει. αὐτῷ τοίνυν προσφύγωμεν μὲ καθαρᾶς καρδίας. δεῦτε, κραυγῇ φωνῇ βοήσωμεν πρὸς αὐτὸν· δίκαιος εἶ, Κύριε φιλαδέλφως ποιῶν, μονογλυὲς γὰρ τὸν Θεὸν, ἡμῶν τοιοῦτον Εἰς Ⓦ οὐρανοὺς καὶ ἐνώπιόν σου, καὶ οὐκ ἐσμὲν ἄξιοι κληθῆναι υἱοί σου· ἀλλὰ θαρροῦμεν τοῖς σοῖς οἰκτιρμοῖς· ἐχομεν ὅμηρα τῆς σῆς φιλαδελφίας Ⓦ ἡμῶν σωτῆρα, ὃν ἐπέμψας δι' ἡμᾶς· ἔχομεν ἐγγυητὰς τῆς σῆς φιλανθρωπίας, τοὺς προφήτας, * καὶ τοὺς ἀποστόλους, * ὅτου τοὺς μὲν πρὸ, τοὺς δὲ μετὰ σάρκωσιν· ἔχομεν ἐγγυητὰς τῆς σῆς βασιλείας, τοὺς πατέρας ἡμῶν τοὺς ἁγίους· ἀλλὰ θαρροῦμεν τοῖς σοῖς οἰκτιρμοῖς· ἔχομεν ὅμηρα τῆς σῆς φιλαδελφίας Ⓦ ἡμῶν σωτῆρα, ὃν ἐπέμψας δι' ἡμᾶς· ἔχομεν ἐγγυητὰς τῆς σῆς βασιλείας, τοὺς πατέρας ἡμῶν τοὺς ἁγίους· τοὺς μὲν πρὸ, τοὺς δὲ μετὰ σάρκωσιν· τοὺς μὲν πρὸ τοῦ πάθους, τοὺς δὲ μετὰ τὸ πάθος· τοὺς μὲν πρὸ τοῦ σταυροῦ, τοὺς δὲ μετὰ τὸν σταυρόν· τοὺς μὲν πρὸ τοῦ θανάτου, τοὺς δὲ μετὰ τὸν θάνατον· τοὺς μὲν πρὸ τῆς ταφῆς, τοὺς δὲ μετὰ τὴν ταφήν· τοὺς μὲν πρὸ τῆς ἀναστάσεως, τοὺς δὲ μετὰ τὴν ἀνάστασιν· τοὺς μὲν πρὸ τῆς ἀναλήψεως, τοὺς δὲ μετὰ τὴν ἀνάληψιν· τοὺς μὲν πρὸ τῆς καθόδου τοῦ ἁγίου πνεύματος, τοὺς δὲ μετὰ τὴν κάθοδον τοῦ ἁγίου πνεύματος· τοὺς μὲν πρὸ τῆς ἐπὶ τὴν γῆν παρουσίας, τοὺς δὲ μετὰ τὴν παρουσίαν· τοὺς μὲν πρὸ τῆς ἐπὶ τὸν οὐρανὸν ἀναβάσεως, τοὺς δὲ μετὰ τὴν ἀνάβασιν· τοὺς μὲν πρὸ τῆς ἐκ δεξιῶν καθέδρας τοῦ πατρὸς, τοὺς δὲ μετὰ τὴν καθέδραν· τοὺς μὲν πρὸ τῆς ἐπὶ τὴν γῆν δευτέρας

σῶν, " καὶ Ⓦ πεσόντα ἤγειρε· καὶ Ⓦ πτωχὸν πλούσιον ἀπέδειξε, καὶ Ⓦ πλούσιον ὑζωσε χόρτοις τῷ φθονῷ γλιάσθαι πεινῶν. ὁ δ' ἀποκριθεὶς εἶπε τῷ πατρί· ἰδοὺ ἐγὼ δεσαῦτα ἔτη ἔχω δ' ἀλλθύων σοι, καὶ σοῦ ποτε σὐπολιῶ σε πῦ ἦλθον· καὶ ἐμοὶ σὐκ ἔδωκάς ποτε ἔριφον, ἵνα μὲ τῶν φίλων μου εὐφρανθῶ· ἀλλὰ σὺν ἐργάταις, σὶ αἰτίοις δέρμασιν, ὑστερούμενος, θλιβόμενος, κακουχούμενος. ὅτε δ' ὁ υἱός σου σοῦτος ἦλθεν, ὁ καταφαγὼν σου τὴν οὐσίαν μετὰ πορνῶν, θύρεος ἔθυσας αὐτῷ Ⓦ μόσχον Ⓦ σιτευτόν· καὶ ἅπτεται σου ἀπίστρεψας ἀπ' αὐτοῦ· ἀλλ' εὐθέως δεξιοδόχησας αὐτόν, καὶ πάση τῇ σπουδῇ σου κατεκόσμησας, καὶ τῷ χρυσῷ δακτυλίῳ" ἐδιήτρασας, καὶ τοῖς ὑποδήμασι" ἐδιέφραξας, καὶ τὴν ἐκκλησίαν ἐδέξω, καὶ τὴν πανήγυριν ἐκήρυξας, καὶ τὸν μόσχον τὸν σιτευτὸν κατέσφαξας, καὶ πολλοὺς τὴν εὐωχίαν τοῦτον πιστοὺς ἐποιήσας, καὶ τοὺς ἀγγέλους" χορεύειν ἐποίησας, καὶ ξένον οὐρανοῦ καὶ γῆς συμπόσιον ζωοκρότησας· καὶ τοιαύτας καὶ τοσαύτας δωρεὰς προέχεις τῷ καταφρονήσαντι τῆς σῆς ἀγαθότητος, καὶ τὴν εὐχρείαν καθυβρίσαντι. Τί εἶπω πρὸς ὃν βάρος καὶ ὃν πόλεμος τῶν σῶν οἰκτιρμῶν; πῶς θαυμάσω τὴν μακροθυμίαν τῆς σῆς χρηστότητος; ἐλεεῖς*, Κύριε, πόλεις, ὅτι πόλεις δυώσας, καὶ πόρρας ἁμαρτήματα δυσθέρπτων εἰς μετάνοιαν. ὁ δὲ πατὴρ αὐτοῦ εἶπεν αὐτῷ· τέκνον, σὺ πάντοτε μετ' ἐμοῦ εἶ, σὺ τῶν ἐμῶν κόλπων σὐκ ἐχωρίσθης ποτέ· σὺ τῆς ἐκκλησίας τῆς ἐμῆς σὐκ" ἀποσχίρτησας· σὺ ψάλμοις καὶ ὕμνοις προσέχεις ἀεί· σὺ μετὰ τῶν ἀγγέλων" συντυγχάνεις ἁμαρτωλούς· σὺ τῷ θυσιαστηρίῳ παρίστασαι, μετὰ παῤῥησίας βοᾷς, Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σου. Οὗτος δὲ προσῆλθε μοι κατακεκριμένος, κατηχουμένος, ὃ προσόν τον ὠθῶν εἰς τὸν γλῶ, καὶ μετὰ ζωντεσμένης καὶ φυγῆς φωνῆς δοξάσοντα· Πάτερ, ἥμαρτον εἰς Ⓦ οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου, καὶ σὐκ εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱός σου· ποίησόν με ὡς ἕνα τῶν μισθίων σου. τί εἶχεν ποιῆσαι" προσελθόντα μοι; σὺ" δίκασον ὁ θυμούμενος. ἀλλ' οὐ πέφυκα φιλανθρωπος ὢν ἀποδιοπομπεῖν δίκαιος· οὐ δυνάμενος μὴ ἐλεῆσαι, οἷς ἐγὼ ἐποίησα· οὐ δυνάμενος μὴ οἰκτεῖραι, ἐν σὐκ τῶν ἐμῶν σπλάγχνων ἐγλυψα. τέκνον, σὺ πάντοτε μετ' ἐμοῦ εἶ, καὶ τὰ ἐμὰ πάντα, σά ἐστιν· ὁ οὐρανὸς σὸς, ὁ τεκτήναμα σόν, ὁ ἥλιος διαδοχός σοι, ἡ σελήνη θεραπαίνη σοι, Ⓐ ἀστέρες λαμπτῆρές σοι, ὁ ἀὴρ ἔφοδός σου, καὶ πάντα τὰ ἐναέρια, σά· ἡ γῆ καὶ τὰ ἐν αὐτῇ, σά· ἡ θάλασσα καὶ τὰ ἐν αὐτῇ, σά· ὁ κόσμος σός, ἡ ἐκκλησία σή, ὁ θυσιαστήριον σόν, ὁ μόσχος ὁ σιτευτὸς, σός, ἡ θυσία, σή, Ⓐ ἄγγελοι, σοί, Ⓐ ἀπόστολοι, σοί, Ⓐ μάρτυρες, σοί· τὰ προφῆται, σά, τὰ μέλλοντα, σά, ἡ ἀνάστασις, σή, ἡ ἀθανασία, σή, ἡ ἀφθαρσία, σή, ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν, σή, πάντα τὰ φαινόμενα καὶ τὰ νοούμενα, σά. μὴ τὰ σὰ ἀπώλεσεν, καὶ εὗρεν προσώλεσεν; μὴ σε ἀπέδυσα, καὶ ἔριφον ἐπέδυσα; οὐχὶ σὺ τῶν ἐμῶν προσμάτων ἐχρισάμην ὃ ἔλεος; οὐχ" ὅμοιός εἰμι ἐγὼ σὸς πατήρ; καὶ σὲ τιμῶ διὰ τὴν ἀρετὴν, καὶ ἔριφον ἔλεῶ διὰ τὴν κακίαν· καὶ σὲ πόθῳ διὰ τὴν ζωὴν, καὶ κλαίουσαν διὰ τὴν μεταβολὴν· καὶ σὲ διὰ τὴν πολιτείαν φιλῶ, καὶ κλαίουσαν διὰ τὴν μετάνοιαν· καὶ σὲ διὰ τὴν μακροθυμίαν, καὶ κλαίουσαν διὰ τὴν ἐν ἐμοὶ ἐπιστροφήν. Εὐφραίνεσθαί δὲ καὶ χαρῆναί σε ἔδει, ὅτι οὗτος ὁ ἀδελφός σου" νεκρὸς ἦν, καὶ ἀνέζησεν· ἀπολωλὼς ἦν, καὶ εὑρέθη. τίς βλέπων νεκρὸν αἰσχύμενον σὐκ ὠφελεῖται; καὶ τίς θύρων ἃ ἀπώλεσεν, σὐκ ἀγάλλεται; δεῦρο καὶ σύ, ἐμὲ μὲν, σεσωφρονῆσθαι ζῶν ἡμῖν, καὶ συκίρτησον ζῶν τοῖς ἀγγέλοις, καὶ ἐπίπυζον ζῶν ἡμῖν Ⓦ σὸν ἀδελφόν, καὶ σύμφθεγξαι τῷ Δαβὶδ ἐκεῖνο ὃ πνευματικὸν μέλος, ὃ πρέπον τῇ πρόσφατον πομπύρᾳ· Μακάριοι ὧν ἀφέθησαν αἱ ἀνομίαι, καὶ ὧν ἐπεκαλύφθησαν αἱ ἁμαρτίαι· μακάριος ἀνὴρ, ᾧ οὐ μὴ λογίσηται Κύριος ἁμαρτίαν. ἠκούσατε τῆς θείας παραβολῆς, καὶ Ⓦ ταύτης σαφῶς ἐγνωτε, καὶ τὴν δύναμιν αὐτῆς εἴδητε, ἐμάθετε πῶς

χ. καὶ † ἐνώπιον αὐτοῦ

χ. ἀπίστησας

χ. μὴ
χ. προσπάθησα
χ. χρίσμα

ἴσ. ὁμοίως

χ. ἀπέθανεν

γενέσθαι τούτου τοῦ βλασφήμου. δότε καὶ δακτύλιον εἰς τὴν χεῖρα αὐτοῦ, ἵνα φορῇ ☞ ἐγγεγραμμένον τὸ πνεῦμα τοῦτο, καὶ φοροῦν αὐτὸν φοβερὸν γένηται τοῦτο τὸ πνεῦμα· ἵνα τοῦ ἐμοῦ σφραγῖδα φορέσῃ, φοβερὸς ᾖ πᾶσι τοῖς πολεμίοις τε καὶ ἐναντίοις· ἵνα παρρησίαν ἔχῃ, ποίου πατρὸς υἱός ἐστιν οὗτος ὁ υἱός. δότε καὶ ὑποδήματα εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ, ἵνα μὴ πάλιν βύρῃ ὁ ὀ- Λκ.ιε.κζ.
φις γυμνοῦ τοῦ ὑπέρατος αὐτοῦ, καὶ πατάξῃ αὐτὸν ἐγγὺς τοῦ κέντρου· ἀλλ' ἵνα μᾶλλον αὐτὸς καταπατῇ τὸν τοῦ δράκοντος κεφαλὴν, ἵνα ζωντερίψῃ τοῦ πολεμίου τὰ κέντρα, καὶ ἵνα τρέχῃ τοῦ κατὰ Θεὸν ὁδόν. καὶ σύεγκατε ☞ μόχλον ☞ σιτευτὸν, θύσατε. ποῖον μόχλον λέγει σιτευτόν; ποῖον; ὃν ἡ δάμαλις Μαρία πρωτότοκον ἐθήλασεν. σύεγκατε ☞ μόχλον ☞ ἀδάμαστον, ☞ μὴ δεδεμένον ἁμαρτίας ζυγόν, ☞ πρωτότοκον, καὶ οὐ πρωτότοκον, ☞ ἀκολουθοῦντα τοῖς ἀ-
κολουθοῦσιν αὐτῷ οὐκ ἐξ ἀνάγκης, ἀλλ' ἑκουσίως· τὰ μὴ χρώμενον τῇ δυναμένῃ αὐτὸ, μηδὲ τοῖς κέρασιν, ἀλλ' ἑτοίμως ὑποκλίναντα τὸν ἑαυτῆς αὐχένα τοῖς σφάττειν θέλουσι. θύσατε οὖν ἐκεῖνα θυόμενον, θύσατε ☞ ζωοποιοῦντα τὸν θύοντα, θύσατε τὸν θυόμενον καὶ μὴ νεκρούμενον· θύσατε τὸν μηζόμενον, καὶ τὸν μηζόντας αὐτὸν ἀγιάζοντα· θύσατε τὸν ἐαθιόμενον
χ. ὃν' ἀλλὰ τοὺς ἐσθίοντας αὐτὸν, καὶ μηδέποτε διαπεινώμενον· θύσατε τὸν τὸν ἐαθίοντας μακα-
ρίους ἀπεργαζόμενον. καὶ φαγέτω πρώτως βύφεσθαι, ὅπ τοῦτ' ὁ μόχλος ἱερὸς ἦν, καὶ αἰέζησεν· ἀπολωλὼς ἦν, καὶ εὑρέθη. καὶ ἤρξατο βύφεσθαι. βπίσασθε τοῦ πνευματικὴ βύφεσιν, ☞ τούτης γλυκάνοντες μεμνημένοι, τοῦ φεικτοῦ μυστηρίου, τοῦ λειτουργοῦντος τῆς θείας ἐνεργείας, τοῦ μιμνῄσκοντος τὰς τοῦ ἀπίστου τοῦ πέρυσας πρὸς λεπτὰς ὀδύνας πρὸς βπὸ τοῦ ἀριστεροῦ ὤμου κεφαλῆς, καὶ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦτο ἐγέρτων ἐκ βοώντων· μή τις τοῦ
καταχουμένου, μή τις τῶν μὴ ἐαθιόντων, μή τις τοῦ κατασχόντος, μή τις τοῦ μὴ δυναμένου θύσασθαι τὸν μόχλον ἐαθιόμενον, μή τις τοῦ μὴ δυναμένου θύσασθαι ὃ ἐκχυνόμενον αἷμα ὃ ἐκχυνόμενον εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν, μή τις ἀνάξιος τῆς ζώσης θυσίας, μή τις ἀμύητος, μή τις μὴ δυναμένος ἀκαθάρτοις χείλεσι προσφαύσασθαι τοῦ φεικτοῦ μυστηρίου· εἶτα καὶ
* ἀγίων χ. κυκλώσας τοῦ * ἀγγέλων οὐρανόθεν ἐπὶ γῆν φημιούντων καὶ λεγόντων· ἅγιος ὁ πατὴρ, ὁ " θελήσας τυθῆναι
τὸν μόχλον τὸν σιτευτὸν, ὃν μὴ γεύσηται ἁμαρτίας, καθὼς φησιν ὁ προφήτης Ησαΐας, Ος ἁμαρτίαν οὐκ ἐποίησεν, οὐδὲ εὑρέθη δόλος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ· ἅγιος ὁ υἱός, αἷμα καὶ μόχλος ὁ ἀεὶ Ησ.νγ.θ.
θυόμενος ἐκεῖ, καὶ ἀεὶ ζῶν· ἅγιος ὁ παράκλητος, τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ὃ τοῦ θυσίαν τελεσιουργῆσαν. τούτων οὕτως ἐόντων ὄντι πλεονεξίαν, ὁ πρεσβύτερος υἱὸς μακρόθεν παραγενόμενος ἤκουσε συμφωνίας καὶ χορῶν· καὶ προσκαλεσάμενος ἕνα τῶν παίδων, ἐπυνθάνετο τί ἂν εἴη τοῦτο;
* μυστικὸς χ. θεωρεῖ χ. πως ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ ὅτι * " ἥκει ὁ ἀδελφός σου καὶ θύεται ὁ μόχλος ὁ σιτευτός, ὅτι αὐτὸν ὑγιαίνοντα ἀπέλαβεν. ὠργίσθη δὲ καὶ οὐκ ἤθελεν εἰσελθεῖν· ὠργίσθη ὁ πατὴρ αὐτοῦ καὶ παρεκάλει αὐτόν. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε τῷ πατρὶ αὐτοῦ· ἰδοὺ τοσαῦτα ἔτη δουλεύω σοι καὶ οὐδέποτε παρῆλθον ἐντολήν σου, καὶ ἐμοὶ οὐδέποτε ἔδωκας ἔριφον ἵνα μετὰ τῶν φίλων μου εὐφρανθῶ· ὅτε δὲ ὁ υἱός σου οὗτος ὁ καταφαγὼν τὸν βίον σου μετὰ πορνῶν ἦλθεν, ἔθυσας αὐτῷ τὸν μόχλον τὸν σιτευτόν. ὁ δὲ εἶπε πρὸς αὐτὸν· τέκνον, σὺ πάντοτε μετ' ἐμοῦ εἶ, καὶ πάντα τὰ ἐμὰ σά ἐστιν· εὐφρανθῆναι δὲ καὶ χαρῆναι ἔδει, ὅτι ὁ ἀδελφός σου οὗτος νεκρὸς ἦν καὶ ἔζησε, καὶ ἀπολωλὼς ἦν καὶ εὑρέθη. καὶ ἤρξαντο εὐφραίνεσθαι. ἐπίσασθε τοῦ πνευματικὴ βύφεσιν, ☞ τούτης γλυκάνοντες μεμνημένοι, τοῦ φεικτοῦ μυστηρίου, τοῦ λειτουργοῦντος τῆς θείας ἐνεργείας, τοῦ μιμνῄσκοντος τὰς τοῦ ἀπίστου τοῦ πέρυσας πρὸς λεπτὰς ὀδύνας πρὸς βπὸ τοῦ ἀριστεροῦ ὤμου κεφαλῆς, καὶ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦτο ἐγέρτων ἐκ βοώντων· μή τις τοῦ
καταχουμένου, μή τις τῶν μὴ ἐαθιόντων, μή τις τοῦ κατασχόντος, μή τις τοῦ μὴ δυναμένου θύσασθαι τὸν μόχλον ἐαθιόμενον, μή τις τοῦ μὴ δυναμένου θύσασθαι ὃ ἐκχυνόμενον αἷμα ὃ ἐκχυνόμενον εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν, μή τις ἀνάξιος τῆς ζώσης θυσίας, μή τις ἀμύητος, μή τις μὴ δυναμένος ἀκαθάρτοις χείλεσι προσφαύσασθαι τοῦ φεικτοῦ μυστηρίου· εἶτα καὶ
* ἀγίων χ. κυκλώσας τοῦ * ἀγγέλων οὐρανόθεν ἐπὶ γῆν φημιούντων καὶ λεγόντων· ἅγιος ὁ πατὴρ, ὁ " θελήσας τυθῆναι
τὸν μόχλον τὸν σιτευτὸν, ὃν μὴ γεύσηται ἁμαρτίας, καθὼς φησιν ὁ προφήτης Ησαΐας, Ος ἁμαρτίαν οὐκ ἐποίησεν, οὐδὲ εὑρέθη δόλος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ· ἅγιος ὁ υἱός, αἷμα καὶ μόχλος ὁ ἀεὶ Ησ.νγ.θ.
θυόμενος ἐκεῖ, καὶ ἀεὶ ζῶν· ἅγιος ὁ παράκλητος, τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ὃ τοῦ θυσίαν τελεσιουργῆσαν. τούτων οὕτως ἐόντων ὄντι πλεονεξίαν, ὁ πρεσβύτερος υἱὸς μακρόθεν παραγενόμενος ἤκουσε συμφωνίας καὶ χορῶν· καὶ προσκαλεσάμενος ἕνα τῶν παίδων, ἐπυνθάνετο τί ἂν εἴη τοῦτο;
* μυστικὸς χ. θεωρεῖ χ. πως ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ ὅτι * " ἥκει ὁ ἀδελφός σου καὶ θύεται ὁ μόχλος ὁ σιτευτός, ὅτι αὐτὸν ὑγιαίνοντα ἀπέλαβεν. ὠργίσθη δὲ καὶ οὐκ ἤθελεν εἰσελθεῖν· ὠργίσθη ὁ πατὴρ αὐτοῦ καὶ παρεκάλει αὐτόν. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε τῷ πατρὶ αὐτοῦ· ἰδοὺ τοσαῦτα ἔτη δουλεύω σοι καὶ οὐδέποτε παρῆλθον ἐντολήν σου, καὶ ἐμοὶ οὐδέποτε ἔδωκας ἔριφον ἵνα μετὰ τῶν φίλων μου εὐφρανθῶ· ὅτε δὲ ὁ υἱός σου οὗτος ὁ καταφαγὼν τὸν βίον σου μετὰ πορνῶν ἦλθεν, ἔθυσας αὐτῷ τὸν μόχλον τὸν σιτευτόν. ὁ δὲ εἶπε πρὸς αὐτὸν· τέκνον, σὺ πάντοτε μετ' ἐμοῦ εἶ, καὶ πάντα τὰ ἐμὰ σά ἐστιν· εὐφρανθῆναι δὲ καὶ χαρῆναι ἔδει, ὅτι ὁ ἀδελφός σου οὗτος νεκρὸς ἦν καὶ ἔζησε, καὶ ἀπολωλὼς ἦν καὶ εὑρέθη. καὶ ἤρξαντο εὐφραίνεσθαι.
Ψλ.γ.κα.
Ψλ.λγ.θ.
α.Κορ.ε.ζ.
χ. τῶν μίσεων,
Ρωμ.θ.γ.
χ. ὑπὲρ ἁμαρτάνοντα
Λκ.ιε.κη.

Chryſoſt. tom. 7. Zz 2 στὴν,

Μιχ. ς γ. ποτε κατάκριτοι κολακευόμενοι; ἀλλ' ὅμως ὁ Θεὸς προσκαλεῖ, ὡς ποτὲ τὸν Ισραὴλ. Λαός μου, φησι, τί ἠδίκησά σε, ἢ τί προσώχλησά σοι; καὶ νῦν τὰ αὐτὰ λέγω, καὶ ἐλήλυθα, ὅπως ὅπως ὁ εὐκαταλλάκτως βούλεται Θεός, ὅπως εἴωθεν ὑφ' ἑαυτὸν ἥκειν ὁ πατὴρ τῶν οἰκτιρμῶν καὶ Θεὸς πάσης παρακλήσεως. ὁ μὲν ἠρκέσθη τούτοις ὁ ἄσωτος υἱός· ἀλλ' ἐγὼ τοῖς τῆς μετανοίας ἀγαθοῖς ἄσωτος ὤν, οὐδὲ εἰρομαι αὐτῷ [τοὺς δὲ πλῆθος τῶν ἁμαρτημάτων] τὴν τοσαύτην φιλανθρωπίαν τοὺς τηλικαῦτα σωτήρια ἥκειν· ἀλλ' ἅπερ ἐμαλέτησεν εἰπὼν τῷ πατρί, ταῦτα κἀγὼ πρὸ διελέγετο μετὰ τοῦ πρέποντος ῥήματος. πάτερ, εἰ γε ὅλως ἐξεστί μοι πατέρα σε εἰπεῖν· εἰ μὴ καὶ τοῦτο μετὰ τῶν ἄλλων μου παραπτωμάτων, καλῶν σε πατέρα, ἁμαρτάνω· εἰ μὴ ὑβρίζω τὴν κλῆσιν δι' ἀναισθησίαν· εἰ μὴ κλείει μου τὰ χείλη δ' ἰωνειδὴς· εἰ μὴ δεσμεῖ μου τὴν γλῶτταν ὁ τύπος τῆς προφάσεως· εἰ μὴ κωλύει μου τὴν λόγον ὁ βίος· δέξαι, πάτερ ἄγαπε, δέησιν ῥυπαρὰν ἐκ στόματος ῥυπαροῦ. πάτερ κατὰ χάριν, καὶ δημιουργὲ κατὰ φύσιν, ἥμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου, καὶ οὐκ εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱός σου. ἥμαρτον, ὁμολογῶ τὰ προπεπωμένα μου, ὑκρύπτω ἅπερ βλέπεις, οὐκ ἀριθμῶ ἅπερ ἐπίσασαι· ὡς εὐθύνους * προσκείμενα, ὡς προνόμως κατακρίνομαι· ὡς κριτὴς ἐλέησόν με. ἥμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου. δέδοικα εἰς τὸν οὐρανὸν τὰ ὄμματά μου αἴρειν (φοβοῦμαι γὰρ τὸ τερατώδες τοῦ μορφοῦ, ὡς κατηγόρου φωνῶ) εὐλαβοῦμαι ἐναπτύσαι τῷ φωτὶ θεότητος, ῥυπαρὸς ἔχων τοὺς τῆς ψυχῆς ὀφθαλμούς. ἥμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου, καὶ οὐκ εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱός σου. ἰδοὺ ἐμαυτὸν αἰσχηρύττω, ἐμαυτὸν κατακρίνω, κατ' ἐμαυτὸν ἀποφαίνομαι. οὐ δέομαι δικαστοῦ παρὸς ἀπόφασιν, ὑ δέομαι κατηγόρων παρὸς ἔλεγχον, ὑ δέομαι μαρτύρων παρὸς ἔγκραφα. εἶδον ἐγὼ προκαθήμενον τὸ ζωειδὲς, τὸν ἀπροσδεᾶ κριτήν· ἐν τῇ ψυχῇ βαστάζω τὸ φοβερὸν δικαστήριον· ἐν τῷ ζωειδῶ φέρω τοὺς μάρτυρας, ἐν τοῖς ἐμοῖς ἐφθαλμοῖς τοὺς κατηγόρους ἐπάγω. τὰ θεάτρα μου κατηγορεῖ, αἱ ἱπποδρομίαι μου κατακρίνουσι, αἱ θεωρεῖαι τῶν θηριομαχούντων καταδικάζουσί μου. ἡ ἀσωτία θριαμβεύει με, αἱ πορνεῖαι μου σκιρτύουσί με, ἡ πρόδουσα γυμνότης φανερῶ με, αὐτὰ τὰ ῥάκη τῆς αἰσχύνης, ἃ περιβέβλημαι, καταισχύνει με, κἀγὼ οὐκ εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱός σου· ποίησόν με ὡς ἕνα τῶν μισθίων σου. μήτε τῆς αὐλῆς σου ἀποπέμψῃς με, δίασσον, ἵνα μὴ πάλιν ὁ πολέμιος εὑρών με πεπλανημένον, ὡς αἰχμάλωτον ἀπαγάγῃ· μήτε πλησίον ἐλκύσῃς με τῆς φοβερᾶς σου καὶ μυστικῆς τραπέζης. ὁ γὰρ τολμῶν ἐφθαλμοῖς σκαιοῖσι ὁρᾶν τὸν ἁγίων τὰ ἅγια, ἐάσει με σιωπᾶν μὴ τῶν κατηχουμένων, τῶν θυρῶν τῆς ἐκκλησίας ἔνδον· ἵνα θεωρῶν τὰ ἐν αὐτῇ πλυθόμενα μυστήρια, ποθήσω κἀγὼ μικρὸν ἐκεῖνα πάλιν μυηθῆναι· ἵνα τοῖς θείοις νάμασιν ἐπομπλούμενος ἀποσμήξω τὸν αἰσχύνην τῶν αἰσχρῶν ἀσμάτων, τὸν ῥύπον τὸν ἐγκείμενον ταῖς ἐμαῖς ἀκοαῖς· ἵνα θεωρῶν σου τοὺς μαργαρίτας ἁρπαζομένους παρὰ τῶν εὐσεβῶν ὑδρῶν, ὑπιθυμήσω κἀγὼ κτήσασθαι χάριτας ἀξίας τῆς τούτων ὑποδοχῆς. ταῦτα τὸν ἀσώτου προσκεφύσαντος, καὶ μὴ δακρύων βοήσαντος, εἶπεν ὁ πατὴρ πρὸς τοὺς δούλους αὐτοῦ. πρὸς τοὺς ἱερεῖς καὶ λειτουργοὺς τῶν αὐτοῦ προσταγμάτων. ἐξενέγκατε τὰ χρυσᾶ τὸν στολὴν τὴν πρώτην, ἣ ἐνδύσατε αὐτόν· ἐξενέγκατε τὴν στολὴν τὴν λευκὴν ὑφαντήν, τὴν ἐκ τοῦ πνευματικοῦ πυρὸς καταρτιζομένην· ἐξενέγκατε τὴν στολὴν τὴν ἐκ τῶν ὕδασι τῆς κολυμβήθρας ὑφαινομένην· ἐξενέγκατε τὴν στολὴν τὴν ἐκ τοῦ πνευματικοῦ πυρὸς κατασκευαζομένην, καὶ ἐνδύσατε αὐτόν. ἐνδύσατε Ⓦ ἑαυτὸν ἀπενδύσαντα, ἐνδύσατε Ⓦ νέον Ἀδάμ, ὃν ἐγύμνωσεν ὁ ἀγκύλος· ἐνδύσατε Ⓦ βασιλέα τῆς κτίσεως· κοσμήσατε τοῦτον, δι' οὗ Ⓦ κόσμου ἐκόσμησα· καλλωπίσατε τοῦ ἰοῦμου τὰ φίλτατα μέλη. ὁ φέρω γὰρ αὐτὸν ἀκαταισχύντως καθορᾶν· οὐ φέρω τὸν ἐμὸν εἰκόνα γεγυμνωμένον κατηγορῶν. ἐμὸν εἶδος ἡγοῦμαι τὸ εἶδος τοῦ ἐμοῦ παιδός· ἐμὸν δόξαν ἡγοῦμαι

5 τοὺς δὲ πλῆθος τῶν ἁμαρτημάτων

10 χ. ἰώνειδος

* σοι

15

20

χ. σκεμαίχων

χ. σκεῖζει

χ. σκανόμενον

χ. ὁ λύκαμος ὁ ἀνδίκτιον ὀρύ.

χ. ὠτίς

25

30

χ. λίτουργὸν

35

40

τοὺς μὲν ἀθεμιτεύοντας αἱρῶν, ἐγὼ δὲ ὧδε λιμῶ ἀπόλλυμαι; πόσοι νῦν κατηχούμενοι καταφρονοῦσι τοῦ ἁγίου χρίσματος, τῷ λιμῷ δὲ τῶν θείων λογίων ἐγὼ ζωπυρέομαι; ὦ πόσοι ἀγαθῶν ἐμαυτὸν ἐστέρησα; ὦ πόσοις κακοῖς ἐμαυτὸν ἀθέμιτον ἐποίησα; τί γὰρ ἀφισάμενος τῆς μακαρίας ἐκείνης διαγωγῆς; τί δὲ τούτης ἐπιτερπέστερον ἐνόμισα τῆς θανατηφόρου ζωῆς; ἵμαρτον ἀφ' ὧν ἔπαθον, μὴ ἐγκαταλιμπάνων Θεόν· ἔμαθον κρατεῖν τὰ αἰεὶ φυλάττοντα τοῦ κρατοῦντος αὐτόν· ἔμαθον μὴ πιστεύων τοῖς ἀκαθάρτοις δαίμοσι, τοῖς διδάσκουσι πᾶσαι ἀκαθαρσίαι τὴν φθοράν. τί οὖν φησιν; Ἀναστὰς πορεύσομαι πρὸς τὸν πατέρα μου. ἐπιτρίψω καλῶς, ὅτι ἐξῆλθον κακῶς· ἀπέλθω πρὸς τὸν ἐμὸν πατέρα, τὸν ποιητήν, καὶ δεσπότην, καὶ κηδεμόνα, καὶ προνοητήν· καταλείπω τὸν πάλαι προσλαμβάνοντα τοῦ πρὸς αὐτὸν ἐπιστρέφοντας. Ισχυσεν λογ. δύασας πορεύσομαι πρὸς τὸν πατέρα μου, καὶ ἐρῶ αὐτῷ· πάτερ, ἥμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου, καὶ οὐκέτι εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱός σου· ποίησόν με, ὡς ἕνα τῶν μισθίων σου. ἄρχῃ μοι πρὸς σωτηρίαν ταῦτα τὰ ῥήματα· ἄρχει μοι πρὸς τὴν προσδοκίαν τὸ παῤῥησιάσασθαι τὸ ὄνομα. οὐ δύναται γὰρ ὁ πατὴρ ὁ ἐμός, πατὴρ πρὸς σαρκὸς γενόμενος ἐμοῦ, μὴ φθονῶν τοῖς ἔργοις πατήρ· οὐ δύναται μὴ κινῆσαι τὰ σπλάγχνα, εὐσπλαγχνος ὤν· οὐ δύναται δὲ, ἥμαρτον, ἀκούσας, μὴ δοῦναι συγγνώμην τοῖς ἐμοῖς ὀλιγώρημασιν· οὐ δύναται τῆς ἐμῆς ἀκούσας φωνῆς μὴ ἐκπλαγῆναι τῆς δικαίας ὀργῆς. οἶδα πόσα δύναται πρὸς αὐτὸν ἡ μετάνοια· οἶδα πῶς ἰσχύει πρὸς αὐτὸν τὰ δάκρυα· οἶδα πῶς ἕκαστος ἁμαρτωλὸς πρὸς αὐτὸν δυσωπεῖ, καὶ δάκρυσι θερμοῖς, ὡς ὁ Πέτρος, λαμβάνει τὴν ἁμαρτημάτων λύσιν· οἶδα τὸ θεοῦ μου τὴν ἀγαθότητα· οἶδα τὸ παῤῥησίας μου τὴν ἡμερότητα. ἐλεήσει με μετάνοιαν βλέπων, ἣν οὐκ ἐκόλασεν ἁμαρτάνουσαν. Καὶ ἀναστὰς ἦλθε πρὸς τὸν πατέρα αὐτοῦ. προσέθηκε τῇ καλῇ βουλῇ τὸ πρᾶξαι τὸ ἀγαθόν. δεῖ γὰρ ἡμᾶς μὴ μόνον βουλεύεσθαι τὰ συμφέροντα, ἀλλὰ καὶ ταῖς ἀγαθαῖς ὁρμαῖς ἐφικνεῖσθαι τὸ πρᾶξαι. ἐπὶ δὲ αὐτοῦ μακρὰν ἀπεχούσης τοῦ τόπου, πλησίον ὄντος ὁρᾷ τὸν πατέρα, καὶ ταῖς χερσὶν ἐγχώσας ὑπερπηδᾷ, καὶ τύπτουσαν ὁδὸν ἴδιον ἔθος, ὡς τὸν ποιμένα λογισμῶν [ὑπάρχον] ἐργασίαν, καὶ δρόμον προσπλεκόντος τῇ γῇ, καὶ τὸν ὀφθαλμὸν ἀπαιτοῦντος δάκρυα συμπροσδοῦναι ταῖς τοῦ δακρύου σταγόσι, καὶ προμηνύοντος τὴν ἀπολογίαν, φθάσας ἀνέκραγε φωνῇ μεγάλῃ μᾶλλον δὲ δακρύων λέγων· Πάτερ, ἥμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου. ἥμαρτον, οἶδα, Χριστὲ δίκαιόν σου καὶ Θεέ· ἐμὰς ἀμαρτίας σὺ μόνος ἔπεσας· ἥμαρτον, ἐλέησον ὡς Θεὸς καὶ δεσπότης. Οὐκ εἰμὶ ἄξιος εἰς τὸν οὐρανὸν βλέπειν, καὶ προσκαλεῖ σε τὸν ἀγαθόν μου δεσπότην, γέμων μείζονος καὶ μακρᾶς ἐγκλήματος· οὐκ ἔστιν ἀριθμὸς τῶν ἐμῶν ἁμαρτημάτων. ἐλέησον ὡς ἀγαθὸς Θεὸς ὢν αἰεί· ὅτι οὐκ εἰμὶ ἄξιος κληθῆναί μου σε, ποίησόν με ὡς ἕνα τῶν μισθίων σου. ὕστερον ἱκετεύοντα οὐκ βαθείας τῆς καρδίας εἶδεν αὐτὸν ὁ βλέπων πλημμελοῦντας, καὶ προεκλείπων ἁμαρτάνοντας, καὶ προειδὼν αὐτῶν τὴν μετάνοιαν· εἶδεν αὐτὸν ὁ πατὴρ αὐτοῦ, καὶ ἐσπλαγχνίσθη. πατὴρ γὰρ ἦν τῇ χρηστότητι, εἰ καὶ Θεὸς ὑπῆρχε τῇ φύσει. καὶ δραμὼν ἔπεσεν ὀπίσθιον αὐτοῦ, καὶ κατεφίλησεν αὐτόν. οὐκ ἐμέμνητο τοῦ προσκρούσαντος πλησίον ἐλθεῖν, ἀλλ' αὐτὸς αὐτῷ προσαπαντᾷ πρόθυμος. καὶ οὐκ ἐβδελύξατο τὸν πρόσκλαυτον αὐτοῦ, ὡς τοῖς κηλῖσι τῆς ἀσωτίας κατάσπιλον καὶ μεμιαμμένον· ἀλλὰ ταῖς ἀγκάλαις αὐτοῦ χεροὶ προσλαβὼν καταφίλησεν ἁπλῶς τὸν πάλαι ποτὲ πορνεύσαντα. ὦ τῆς ἀφάτου τε καὶ φοβερᾶς ἐν σπλαγχνίας· ὦ προδήλου φιλανθρωπίας· ὦ ξένων ἀποριῶν, ὦ ξένων καταλλαγῶν. ἔσωσεν εὐθὺς τὸν Θεὸν εἰς προσκύνησιν μίαν μόνην καὶ συγκατάβασιν τῆς δάκρυσι, καὶ παρακάλεσιν πλῆθος τοσοῦτον. ἐνθυμᾶσαι σὺ ὁρῶν Θεὸν κολακευόμενον ἁμαρτωλόν; ὦ τῆς ὀργῆς τῶν σπλάγχνων τοῦ πατρικοῦ. ὁ ἁμαρτωλὸς ἐπὶ γῆς ἐδάκρυσε, καὶ ὁ μόνος ἀναμάρτητος ἐρεθίζει ἑαυτὸν πρὸς τὸ φιλανθρωπίας ἐπέκλινε. τίς εἶδέ ποτε ἁμαρτωλὸν ὑπὸ Θεοῦ κολακευόμενον; τίς εἶδέ ποτε τὸν δικαίως κατάδικον ἱκετεύοντα; τίς εἶδέ

ποτε

χ. καλλίστης

χ. τῆς συμπαθείας

χ. καὶ πρὸς αὐτὸν

χ. εἶπε Θ. ὦ

χ. ἐπιδεικνύμενος

χ. ζωπυρέω

χ φιλίαν

ευρηθῆ Θεοῦ ἡ παῖς ἡμῶν. Εἶπωμεν τοίνυν καὶ αὐτῆς, ἅπερ εἶπεν ὁ διακονήσας Χριστοῦ, ὁ φιλάνθρωπος ὁσπὸς φιλάνθρωπου παῖς, ὁ μόνος ἀξιόχρεως τῆς πατρῴας οὐσίας ἐξηγητής· ἀναπτύξωμεν πᾶσαν τὴν καὶ τὴν ἀσώτου παραβολήν, ἵνα μάθωμεν ἐξ αὐτῆς, πῶς δεῖ προσανέχειν τῷ ἀπροσανεχέτῳ, καὶ συγχώρειν τὴν ἀπαιρομένων αὐτήν. χ. ἀξιόχρεως, ἢ ἀναπλήρωτος χ. ἀπαιρομένων

Λυκ. ιε. ια. Ἄνθρωπός τις, φησίν, εἶχε δύο υἱούς. παραβολικῶς ὁ σωτὴρ, ἡ δογματικῶς ἀφηγεῖται. ἀφ' ἑαυτοῦ καὶ τὸν καὶ τὸ ἰδίου παῖδος, ὡς καὶ ἀνθρώπου υἱὸς, ὁμιλεῖ· καὶ καὶ τὴν ἄλλων, ὡς καὶ πάντων, " λαλεῖ, ἵνα ἀνήκῃ τῷ Θεοῦ καὶ τὸν καὶ τὸν ἀνθρώπους εὐρεῖν. ἀνθρώπου τις, φησιν, εἶχε δύο υἱούς. τίς ἐστιν οὗτος ὁ ἄνθρωπος ; ὁ πατὴρ τῶν οἰκτιρμῶν, καὶ Θεὸς πάσης παρακλήσεως. πόσας ἢ εἶχε τότε τὸν δύο υἱούς ; τὰς δικαίους, καὶ τὸν ἁμαρτωλούς· τὸν ἐμμένοντας τοῖς θείοις αὐτοῦ προστάγμασι, καὶ τὸν παραβαίνοντας καὶ διαπτηκὸς σὺν- 10 τολάς. καὶ εἶπεν ὁ νεώτερος αὐτῶν τῷ πατρί. καὶ τίς ἐστιν οὗτος ὁ νεώτερος υἱός ; ὁ τὴν γνώμην ἄστατον κεκτημένος, καὶ ταῖς αἰρέσεις τῆς νεότητος ῥιπιζόμενος. πατέρα ἐγνώρισεν ἡ φύσις τ πλάσαντα, οὐ καὶ μὴ ἐπίμηνοι προαίρεσις τ ποιήσαντα. πάτερ, δός μοι τὸ ἐπιβάλλον μέρος τ οὐσίας. καλῶς ἤτησε παρὰ τοῦ Θεοῦ παρὰ τοῦ Θεοῦ· ἀλλὰ κακῶς, " ἅπερ ἔλαβε, κατέπαλωσε. καὶ διεῖλεν αὐτοῖς Ⓜ βίον ὁ πατήρ. ἔδωκεν αὐτοῖς, ὡς οἶκον ἴδῃ, ὅλον Ⓜ κόσμον· ἔδωκεν 15 αὐτοῖς, ὡς κτίσης, " ὅλον τὸν κτίσαντα· πρέπει αὐτοῖς σώματα καὶ ψυχαὶ λογικαί, ἵνα τῷ λόγῳ βλέπωμεν χειραγωγούμενοι μηδὲν ἄλογον προέξωσιν· ἐπέτρεψεν αὐτοῖς Ⓜ " ἑαυτῷ νόμοι, Ⓜ φύσεσιν καὶ τ γραπτόν, ὡς " θεῖον παιδαγωγόν· ἵνα τούτῳ " παιδαγωγούμενοι πληρώσωσι τὸν νομοθέτην τὸ βούλημα. Καὶ μετ' οὐ πολλὰς ἡμέρας συναγαγὼν πάντα ὁ νεώτερος υἱός, ὡς νεώτερος ἔπραξεν, ἀπεδήμησεν εἰς χώραν μακρὰν, ἀπέστη ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, καὶ ἀπέστη ἀπ' 20 αὐτοῦ ὁ Θεός. οὐ γὰρ βιάζεται Ⓜ μὴ βουλόμενον προσελθεῖν αὐτῷ. γνώμης γὰρ, οὐκ ἀνάγκης, αἱ ἀρεταὶ πᾶσαι. οὐκ ἐκτρέπεται τὸν ἀσώτου αὐτοῦ ζῶν ἀσώτως· οὐκ ἐπὶ τῆς ψυχῆς ὅλον Ⓜ πλοῦτον " ἀπώλεσεν· οὐκ ἔπραττεν καὶ πορνεύοντος ἐκαινούργησεν· οὐκ παίζων καὶ ἐμπαίζόμενος πέπαικεν· οὐκ ψυχοφθόρους ἡδονὰς ἀγοράζων, καὶ γέλωτας ὠνούμενος, πατέρας δακρύων ἔλαθε. καὶ ταῖς μὲν ἀρεταῖς, ἃς εἶχεν, ἀπεβάλετο· ταῖς δὲ κακίαις, ἃς οὐκ εἶχε, προσελήφθετο. Δαπανήσαντος δὲ αὐτοῦ πάντα (ἡ πίφυκε γὰρ τοῖς αἰσχρῶς βιῶσι ταχέως ἀναλίσκειν " ὁ πλοῦτος τῆς χλιδῆτος) ἐλιμότερος ὧν λιμὸς ἰσχυρὸς κατὰ τὸν χώραν ἐκείνην. ὅσον γὰρ τῆς σωφροσύνης ὁ σῖτος ἀναργάσηται, οὐκ λιμὸς ἰσχυρὸς· ὅπου τῆς ἐγκρατείας ἡ ἄμπελος ἀνέφυτευται, οὐκ λιμὸς ἰσχυρός· ὅσον τῆς " ἀγνείας ὁ βότρυς ἀνέβλαστεν), οὐκ λιμὸς ἰσχυρός· ὅπου ὁ ἀρχαῖος γλεῦκος ἀβρύει, οὐκ λιμὸς ἰσχυρός· ἔσον θύρσεια κα- 30 χῶν, οὐκ πάντως ἀφορία τῶν ἀγαθῶν· ὅσον θάλπεια προαιρέσεως πονηρᾶς, οὐκ πάντως ἀσθμὸς τῆς ἀρετῆς· ὅπου τῆς φιλανθρωπίας ὁ ἔλαιον ἀναζεῖ, οὐκ λιμὸς ἰσχυρός. Τότε οὖν καὶ αὐτὸς ἤρξατο ὑστερεῖσθαι. σπάνις γὰρ αὐτῷ λειπὰν ἔμενεν, εἰ μὴ μόνον τὰ τῆς ἀκρασίας κακὰ, ὅπερ ἔπραξε τὰ τῆς ἀκοσμίας κακά. καὶ πορευθεὶς ἐκολλήθη ἑνὶ τῶν πολιτῶν τῆς χώρας ἐκείνης. πολῖται δὲ τῆς χώρας ἐκείνης ἦσαν Ⓓ δαίμονες, οὐ μὴ ἐτύγχα- 35 νε μεταναστής. καὶ ἔπεμψεν αὐτὸν ὁ πολίτης ἐκεῖνος εἰς Ⓜ ἀγρὸν αὐτοῦ βόσκειν χοίρους. ὅτω γὰρ πέμπουσι Ⓓ δαίμονες σὺν πέμπουσιν αὐτοῖς· ὅτω φιλοῦσι σὺν φιλοῦσιν αὐτοῖς· τοιαύτας δωρεὰς " ἐφείλοντο τοῖς πειθομένοις αὐτοῖς. καὶ ἐπεθύμει γεμίσαι τὴν κοιλίαν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν κεράτων, ὧν ἤσθιον Ⓓ χοῖροι. τί δέ ἐστιν, ἀπὸ τῶν κεράτων ; τῶν κεράτων ἡ γλῶσις γλυκεῖά ἐστιν, ἀλλ' ὅμως καὶ σκληρὰ κατ' αὐτό τι καὶ τραχεῖα. τοιαύτη γὰρ καὶ τῆς ἁμαρτίας ἡ φύσις· βιφραίνει μὲν μικρὰ, καὶ χολαῖς μεγάλαις τέρπει προσκαίρως, εἶτα μασίζει αἰώνια. Εἰς ἑαυτὸν δὲ ἐλθὼν καὶ λογισάμενος τὴν τοσούτων μακαριότητα καὶ τὴν ἀδυτέρας ἀθλιότητα, καὶ " βοηθῶν κεῖται, ὡς μόνος, ὅτι μὴ μετὰ τοῦ Θεοῦ καὶ παῖδες τάγμα, τίς δὲ λόγος ἐστὶ τάγμενος τοῖς δαίμοσιν, εἰς ἑαυτὸν οὕτω ἐλθών, εἶπε· πόσοι μίσθιοι τοῦ πα-

χ. δίξεως, ἢ ἀναπλήρωτος

χ. ἀπαιρομένων

χ. παλίνθ.

χ. ἅπερ ἤπατησε, ἀπώλεσε

χ. ἄσπιλον

χ. θείου

χ. θείοις παιδαγωγοῖς

χ. χειραγ.

χ. ἐκένωσεν

χ. τὸν πλοῦτον

χ. φυτεύθ.

χ. παρθενίας

χ. λιμώσεται

χ. περίχωμα

χ. λαζὼν

χ. περὶ τοῦ μὴ κυοφορῆσαι

κυοφορῦσα ἡ ἐκείνου μὴ καρποφορῦσα; μὴ ἀδύνατός ἐστι πᾶν ἐμοὶ ὃ κτίσαι τὸν ῥῆμα; πῶς οὖν ἀμφιβολίας ἐξεβλήθης; τί οὖν πάλιν ὁ ἄγγελος; δίκαιος, τὸ δεσπόσαι τῆς φύσεως σφάλματα, ὃ λύσαι τὸν πάντων καὶ νέκρωσιν μόνων τοῦ ζωοποιεῖν δυνάμενον, ὃ ὑπὲρ ἅπαξ τῇ φύσει παιδοποιίας ἐνεργάσαι, ὃ λύσαι τοῦ

χ. ὑπὲρ φύσιν μέλει

5 ῥωσιν τὸ ὑπερφυέσι τοῖς μέλεσι, τὸ γεγηρακόσι καὶ νεκρώσει μεταβαλεῖν τοῦ εἰς ἀκμὴν ἐλθεῖν σῶμα, τὸ τῶν ἀγρίων ἄρκεσαν δραγμάτων ἐξαίφνης ἀναδῆξαι μητέρα, ἔργον τῆς σῆς ὑπερβαλλούσης δυνάμεως ἐκ σωτηρίας πολυόμβρου· καὶ μάρτυρες Σάρρα, καὶ μετ' αὐτὴν Ῥεβέκκα, καὶ πάλιν Ἄννα, τῷ χαλεπῷ τῆς στρώσεως βαλλόμεναι πάθει, εἶτα τοῦδε σοῦ τοῦ ἐλθεῖν ἀξιώσαντος. τὸ γὰρ πρῶτον τικτῆναι μὴ ζωτυχοῦσαι ὑδρὶ, αἰώνιον ὅτι τῶν

10 νόμων τῆς φύσεως. ἀλλὰ καὶ τοῦ ζῆν ἐπαγγελίᾳ τῇ παιδὶ προεῖδε. ἔσεσθε καὶ γῆς ἡ χώρα σε τὰ πρόβατα· καὶ πῶς σε μήτρα χωρήσει πρωτοτόκου; καὶ ὁ δικαστὴς φησί· πῶς με ἐχώρησεν Γαστήρ. ἡ σκιὰ τοῦ Ἀβραάμ; ὁ ἄγγελος φησὶν· ὅπου εἶχε τῆς φιλοξενίας τὸ πλάσμα· εἶτα νόμισον, δίκαιος, ἐκεῖ ὤφθης τῷ πατριάρχῃ ἐν τῇ πρόδηλῳ σκηνῇ, καὶ πρέσβυς ὁ τὰ παίδια πληρῶν. πῶς ἐσίγησε Μαρία τὸ πῦρ τῆς λαλιᾶς; ὁ θεῖος οὐ φλέγεται τῇ αἰ-

χ. τῷ αἰσχίστῳ πυρὶ

15 γλῃ τοῦ λαμπτῆρος; καὶ σὲ δικαίως φέρειν ἀκαθαπλήκτως ὁ πρῶτος; ναὶ μὰ, εἰ ἔβλαψε τὸ πῦρ ἐν ἐρήμῳ τοῦ βάτου, βλάψει πάντως ἐν Μαρίᾳ ἡ ἐμὴ πρόσοψις. εἰ δὲ ἐκεῖνο τὸ πῦρ, τὸ σκιογραφῆσαν τοῦ τῆς λαλιᾶς πυρὸς ἐξ ἁγίου πνεύματος παρουσίαν, ἔρρωσε μόνον τοῦ βάτου, ἃ καὶ ἔφλεξε δὲ· τί αὖ εἴπῃς τοῦ τῆς ἀληθείας, ὃν οὐκ εἰς πυρὶ φλεγὸς, ἀλλ' ἐν σήμασι πυρὸς καὶ καθαιρούσης; τότε λοιπὸν ὁ ἄγγελος ἐξεπλήρου τὸ προσταχθὲν αὐτῷ· καὶ

20 πρὸς τοῦ παρθένου παρελθὼν ἐν εἰσόδῳ, πρὸς αὐτὴν εἰσῆσε, λέγων· Χαῖρε κεχαριτωμένη, ὁ Κύριος μετὰ σοῦ. Λουκ. α. κβ. οὐκ ἔπαθε ὁ Δαβὶδ καὶ σοῦ· ὅπου γὰρ τὸ πρῶτον ἔπεσεν ὁ πολέμιος, ἐκεῖ τοῦ ἐμπλάστρου ὁ ἰατρὸς ἐβλήθησαν· ὅθεν τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς ἐξόδου ὁ θάνατος ἔφερε, ἐκεῖθεν ἡ ζωὴ τοῦ εἰσόδου τῆς ζωῆς ἐτικτήνατο. δίκαι γυναικὸς ἔρυσε τὰ φάσλα, δίκαι γυναικὸς πηγάζει τὰ κρείττονα. χαῖρε, κεχαριτωμένη. μὴ αἰσχύνου ὡς αἰτία καταδίκης·

χ. ἐρεῖν

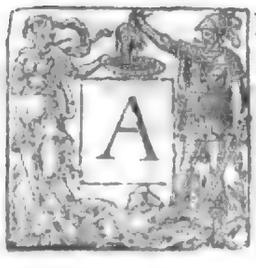
25 μήτηρ γὰρ ὑπῆρξε καταδικάσαντος γήν. χαῖρε, κεχαριτωμένη, χαῖρε ἡ χηρεύσαντος κόσμου συμφοτόκε ἀμίαντε. χαῖρε κεχαριτωμένη, ἡ σὺ μήτρα τῆς μηδὲν βυθίσασα θάνατον. χαῖρε ὁ ἔμψυχος ναὸς τοῦ Θεοῦ. χαῖρε ἁγίου ἐν γῆς ἰσόρροπον οἴκημα. χαῖρε τῆς ἀχωρήτου φύσεως χωρίον διϋπόστατον. ἀλλὰ τούτων οὕτως ἐχόντων, ἐπέστη τοῖς ἀθετοῦσιν ὁ ἰατρὸς, τοῖς ἐν σκότει καθημένοις ὁ τῆς δικαιοσύνης ἥλιος ἐπέφανε, τοῖς χαμαζοῦσι καὶ ἀγκύρᾳ ἐν ὁ ἀκύ-

30 μονος λιμένι, τοῖς ἀβελλάκτοις μισθωτοῖς ἁλὸς ὁ τρόφιος ἐτέθη· ἐν τῆς εἰρήνης ὁ σύνδεσμος, τοῖς ἀχειροποιήτοις ὁ λυτρωτὴς ἐπεδήμησε, τοῖς πολεμιωτάτοις ἡ κατηλλαγμένη ἀνεκλαλήτῳ χαρᾷ καὶ ἀγάπῃ σκέπη· αὐτὸς γὰρ ἐστιν ἡ εἰρήνη ἡμῶν, ὡς φησιν ὁ θεῖος ἀπόστολος, ὃς ἐποίησε τὰ ἀμφότερα ἓν καὶ λύσας τὸ μεσότοιχον τοῦ φραγμοῦ τῆς ἔχθρας, τὸν νόμον τῶν ἐντολῶν ἐν δόγμασι καταργήσας, ἵνα τοὺς δύο κτίσῃ ἐν ἑαυτῷ εἰς ἕνα καινὸν ἄνθρωπον, ποιῶν εἰρήνην, καὶ ἀποκαταλλάξῃ τοὺς ἀμφοτέρους ἐν ἑνὶ σώματι τῷ θεῷ διὰ τοῦ σταυροῦ, ἀποκτείνας τὴν ἔχθραν ἐν αὐτῷ. Κολασ. β. με.

35

ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΑΡΑΒΟΛΗΝ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ἀσώτου.

Λουκ ιε'. Λουκ. ιε. ια.

40 Εἰ ἦν, ἀδελφοὶ, τοῦ τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπίαν ὑφηλοῦμεν (δι' αὐτῆς γὰρ ζῶμεν καὶ κινούμεθα καὶ ἐσμεν) μᾶλλον δὲ τούτῳ τῷ χαρακτῆρι χρεωστοῦμεν τοῦτο ποιεῖν, ἵνα τοῦ κοινοῦ ὠφελεῖμεν, καὶ τοῦ διεργεσίαν τῶν μελῶν ἐκ τῆς κολυμβήθρας ἀπαλλάξαι ἀστέρων. καὶ γὰρ οὔπω ἅπαξ ζωώσης ἐκλάμψεως, * καὶ ἡμᾶς δι' αὐτῆς ἐσώθημεν καὶ σωζόμεθα· ἵνα ἡμῖν μὴ κληρονομίας ἐδόθη ἐκ τοῦ δημιουργοῦ

χ. χάριν μὲν

* κ. σῶσ

Ησαΐα. οἱ· Δοθήσε͂ται ὃ ἐσφραγισμένον βιβλίον ἀνδρὶ εἰδότι γράμματα. τί ὃ ἐσφραγισμένον βιβλίον, ἢ πρώτως ἡ ἀμόλυντος παρθένος; πῶς γὰρ τίνι δοθήσεται; πῶς τὴν ἱερέων δηλονότι. τίνι τοῦτο; τῷ τίκτοντι Ἰωσήφ. ἐπεὶ ὁ Ἰωσὴφ στεμνοῖς γάμοις συνομιλήσας πρότερον, καὶ γνησίους υἱοὺς, ἀποβαλλόμενον τὸν γαμετὸν, καὶ λοιπὸν διῆγεν ἐν σωφροσύνῃ, ἐκτρέφων τοὺς παῖδας ἐν παιδείᾳ καὶ νουθεσίᾳ Κυρίου. ἀμέλει γοῦν πρελθὼν εἰς τὸ κήρυγμα ὁ ἀπόστολος Παῦλος, καὶ ἕνα τῶν τότε εὑρηκὼς ἐγὼ, γράφει λέγων· Ἕτερον δὲ τῶν ἀποστόλων οὐκ εἶδον, εἰ μὴ Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν τοῦ Κυρίου· οὐχ ὡς ἐκ τῆς παρθένου Μαρίας, ἀλλ' ἐκ τοῦ Ἰωσὴφ γνησίου. ἐπεὶ οὖν ὁ ἱερεὺς ὡς σώφρονι τῷ Ἰωσὴφ ἁρμόσατο τὴν Μαρίαν, καὶ παρθένον αὐτὸν αὐτῷ γάμου χάριν ἀναμφόρτους, ἔμεινε δὲ λαμβάνων τροφὴν ἐκ ἀφθαρσίας τῆς παρθένου· τοῦτο πόρρωθεν ὁ προφήτης προαναφώνησε. Δοθήσεται, φησι, τὸ βιβλίον τὸ ἐσφραγισμένον ἀνδρὶ εἰδότι γράμματα, τουτέστι, γάμοις συνομιλήσαντι· καὶ ἐρεῖ, οὐ δύναμαι ἀναγνῶναι. διὰ τί οὐ δύνασαι, ὦ Ἰωσήφ; οὐ δύναμαι, φησι, διὰ γνῶσιν· τὸ γὰρ βιβλίον ἐσφράγισται. τίνι τηρεῖται; τῷ δημιουργῷ τῶν ὅλων κατοικητήριον φυλαττόμενον. ἀλλ' ὅπου τὸ προκείμενον ἐπισπεύδωμεν. τῷ μὲν τῷ ἕκτῳ ἀπιέναι Γαβριὴλ πρὸς παρθένον, πάντως που πεπαίδευται ἐντολὰς ὀρθὰς μόνος. δεῦρο, φησὶν, ὦ ἄγγελε, ὑπουργὲς γένου φοβερᾶς μυστηρίου· ἀποκεκρυμμένῳ ἀγκάσασθαι θαύματι· εἰς ἀνάζητησιν τῆς πλάνης Ἀδὰμ κατιλθεῖν ὑπὸ τὴν ἐμὴν οἰκοδομὴν ἐπείγομαι. ἁμαρτία τὸ κατ' εἰκόνα τὴν ἐμὴν πλασθὲν ἐπαλαίωσε, τὸ τὴν ἐμὴν χεῖρα ἐσάρξασθαι δημιούργημα, ἠμαύρωσεν ὅπερ ἔπλασε κάλλος· ὁ λύκος τὸ ἐμὸν θρέμμα κατατρώγεται· ἐρημοῖ ὅλη τὸ παράδεισον τὸ οἰκητήριον· τὸ ξύλον τῆς ζωῆς ὑπὸ τῆς φλογίνης ῥομφαίας φυλάττεται, καὶ κέκλεισται τῆς τροφῆς τὸ χωρίον. ἕλεσθε πολεμηθέντα, καὶ συλλαβεῖν πολέμιον βούλημαι. λαθεῖν θέλω πάσας τὰς ἐξουσίας δυνάμεις, σὺν μόνῳ θεράπων τὸ μυστήριον· πρὸς τὸν πρῶτον Μαρίαν πορεύθητι, ἄπελθε πρὸς τὴν ἐμψυχον πόλιν, περὶ ἧς ὁ προφήτης ἔλεγε· Δεδοξασμένα ἐλαλήθη περὶ σοῦ, πόλις Θεοῦ. ἄπελθε πρὸς λογικοὺς μὲν ᾄδειν· ἄπελθε πρὸς τὸ ἀνατολικὸν πύλαι· ἄπελθε πρὸς τὸ ἄξιον ἐμοῦ τὸ λόγου κατοικητήριον· ἄπελθε πρὸς δεύτερον ὑπὸ γῆς οὐρανόν· ἄπελθε πρὸς τὸν κύφιον ἱερέα· μίανον αὐτῆς τὴν ἐμῆς προθυσίας τὸ ὄμβρον· ἄπελθε πρὸς τὸ ἐμοὶ ἡτοιμασμένον ἁγίασμα· ἄπελθε πρὸς τὸν παράδεισον τῆς ἐμῆς σοφίας θεράπνης· ἄπελθε πρὸς καθαρὸν τυμφωνίαν τῆς τῆ Σάρκα μου γνήσεως, λάλησον εἰς τὰ ὦτα τῆς λογικῆς κιβωτοῦ, ἑτοίμασαί μοι τῆς ἀκοῆς σου εἴσοδος. ἀλλὰ μὴ θορυβήσῃς, μὴ ταράξῃς τὸν ψυχικὸν τῆς πρώτου· ὑπεικὼς τῷ ἁγιάσματι φάνηθι· προφήτου αὐτῆ φωνὴν χαρᾶς ἀκούσῃ· σὺ εἶπε τῇ Μαριάμ, χαῖρε κεχαριτωμένη, ἵνα ἐλεήσω ἐγὼ Εὔαν τὴν κεκακωμένην. ἤκουσεν ὁ ἄγγελος ταῦτα, καὶ καθ' ἑαυτὸν, ὡς εἰκὸς, ἐλογίζετο. ξένον ὃ τὸ θέαμα, θαῦμα ἔννοιαν ὃ λαλούμενον· ὁ τοῖς χερουβὶμ φοβερὸς, ὁ τοῖς σεραφεὶμ ἀθεώρητος, ὁ πάσας τὰς ἀγγελικὰς δυνάμεσιν ἀκατάληπτος, ἠλίκην ζωοτυχίαν ἐπαγγέλλεται; κόρη αὐθαρσίσωμεν πρὸς οἰκείαν μίμησιν, μᾶλλον ἢ εἴσοδον δι' ἀκοῆς ἐνοικήσαι αὐτῇ; καὶ ὁ τὴν Εὔαν καταδικάσας, τὴν αὐτῆς θυγατέρα δοξάζειν τοσοῦτον ἐπείγεται, καὶ λέγει, ἑτοίμασαί μοι τῆς ἀκοῆς σου εἴσοδος; καὶ δύναται χωρεῖν χωρεῖν ἀχώρητον; ὅπως φοβερὸν τὸ μυστήριον. ταῦτα τὸ ἀγγέλου ἐνθυμηθέντος, ὁ διακονητὴς φησὶ πρὸς αὐτόν· τί θαρσεῖτε καὶ ξενίζη, ὦ Γαβριὴλ; οὐ πρώην ἐπέμφθης ἀπ' ἐμοῦ πρὸς Ζαχαρίαν τὸν ἱερέα; οὐκ ἔδωκας αὐτῷ τῆς γνήσιον Ἰωάννου τὴν ἀγγελίαν; οὐκ ἀπιστοῦντι τῷ ἱερεῖ τὸ τῆς σιωπῆς ἐπήγαγες πρόσιμον; οὐ καταδίκασας τὴν ἀφωνίαν; οὐχὶ σὺ ἀπέφηνας, ἐγὼ δὲ ἐκύρωσα; οὐ τῷ θαυμαστῷ τὸ ἔργον ἐπεκαλύψατο; οὐ ζωοπλάθει τὴν στεῖραν; οὐχ ὑπήκουσεν τὴν μήτραν; οὐκ ἀνέχρησε τῆς ἀκαρπίας τὸ νόσος; οὐκ ἔφυγεν τὴν ἀργίαν τῆς φύσεως; οὐ νῦν ἔστι καρποφορούσα

μβως, ἐμὲ δέχεται ζωὴ αὐτῷ· τοῦτο ὁ ποιῶν, ἐμὲ ποιοῦντα· Εἰς τοῦτο ὁ πιστεύων, Εἰς ἐμὲ πιστεύει· τοῦτο ὁ σωζόμενος, ἐμὲ σωζόμενον. ὕδωρ γὰρ παιδὸς, ζωμία παιδός. τοῦτο ὁ δεξάμβως, ἢ μὴ πολυποικίλως, ἀλλὰ σύντομον ἀποτέλεσμα. οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητὸς, εἰς ὃν ηὐδόκησα. ⓐ ἀμαρτωλοὶ δράμετε ποιεῖν ⓦ ἄφεσιν τῇ ἀμαρτίᾳ τοῦ κόσμου· ⓐ κατάκριτοι καταλείπετε ⓦ φιλανθρώποις δικαιοῦν· ⓐ νεκρώμενοι ταῖς ἁμαρτίαις, ἀνύσατε ποιεῖν πρὸς τὸν πλοῦτον τῆς ζωῆς. Τοῦτο τῆς τοῦ Βαπτιστοῦ πομπῆς ἀκόλουθα δῶρα. Τοῦτο πρέπει προφήτῃ ὁ δι' ἡμᾶς ἐπιφανεὶς διάκονος Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν· αὐτῷ ἡ δόξα ἢ ὁ κράτος ἅμα ζωοποιῷ καὶ πατρὶ ἢ ἁγίῳ καὶ ζωοποιῷ αὐτοῦ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεί, ἢ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

χ. εἰς τὸν εὐαγγ. πῶς ἀκόλουθα δῶρα ἀποστόλου ἡμῖν διακόνου

ΕΙΣ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΝ. Λογ. ξ.

Ed. edit. Augustana. emend. Ex Mi. Luc. 1. 28.

Ἀλλη χαρᾶς εὐαγγέλια, πάλιν ἐλευθερίας μηνύματα, πάλιν αἰτίας λύσις, πάλιν ἐπανόδου, πάλιν εὐφροσύνης φωνή, πάλιν δουλείας ἀπαλλαγή. ἄγγελος μὲν πρὸς παρθένον λαλεῖ, ὅπερ ἢ γυναικὶ φιλεῖ λέγειν ὁ ὄφις. Τῷ μὲν τῷ ἑκτῷ, φησὶν, ἀπέσταλη ὁ ἄγγελος Γαβριὴλ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ πρὸς παρθένον μεμνηστευμένην ἀνδρὶ. ἀπέσταλη Γαβριὴλ τῷ παγκόσμιον μηνῦσαι σωτηρίαν· ἀπέσταλη Γαβριὴλ, φέρων ᾠδὴν Ἀδὰμ ὑπογραφεὺς ἀναλύσεως· ἀπέσταλη Γαβριὴλ πρὸς παρθένον, ἵνα τὸν ἀπιστίαν τοῦ θήλεος εἰς πιστὸν μεταβάλῃ· ἀπέσταλη Γαβριὴλ, ἄξιον βύτρυος ὄντα καθαρῷ νυμφίῳ τὸ θάλασσαν· ἀπέσταλη Γαβριὴλ νυμφεύσασθαι ὃ πλάσμα ᾧ πλάσαντι· ἀπέσταλη Γαβριὴλ πρὸς ὃ ἔμψυχον τοῦ βασιλέως τῶν ἀγγέλων παλάτιον· ἀπέσταλη Γαβριὴλ πρὸς παρθένον μεμνηστευμένην μὲ τῷ Ἰωσὴφ, τηρουμένην ὑπὸ τῶν ὁμοῦ· ἀπέσταλη δοῦλος ἀσώματος πρὸς παρθένον ἀμόλυντον· ἀπέσταλη ὁ ἀμαρτίας ἐλεύθερος πρὸς τὸν φθορᾶς ἀνεπίδικτον· ἀπέσταλη λύχνος μέλλουσα ⓦ ἥλιον τῆς δικαιοσύνης· ἀπέσταλη ὄρθρος προπέμπων τὸν φῶτος τῆς ἡμέρας· ἀπέσταλη Γαβριὴλ δηλῶν ⓦ σὺ κάλπιν ὕδατος, ἢ σὺ ἀγκάλας τῆς μήτρης· ἀπέσταλη Γαβριὴλ, δεικνὺς τὸν σὺν θρόνῳ καὶ σὺν σπλαγχνίῳ· ἀπέσταλη γραπτὸς, βοῶν ὃ τοῦ βασιλέως μυστήριον· μυστήριον γνωριζόμενον πίστει, σὺν ἐρεύναις πολυποικίλοις σοφίας· μυστήριον προφητευόμενον, ὑ ζυγὸς τὸ μένον· μυστήριον θεολογούμενον, οὐκ ἐρευνώμενον· μυστήριον ὁμολογούμενον, ὑ μειζόμενον. ᾧ μὲν ᾧ ἕκτῳ ἀπέσταλη Γαβριὴλ πρὸς παρθένον. ποῖον ἔκλυε μέλος λέγω; ποῖον; ἀφ' οὗ ἐδέξατο Ἐλισάβετ τὰ εὐαγγέλια, ἀφ' οὗ ⓦ Ἰωάννου ζωὴ λάβε. πόθεν τοῦτο δῆλον; ἐρμηνευέτω αὐτὸς ὁ ἀρχάγγελος, πρὸς τὴν παρθένον λέγων· Ἰδοὺ, φησὶν, Ἐλισάβετ ἡ συγγενής σου, καὶ αὐτὴ συνειληφυῖα υἱόν· ἢ οὗτος μὲν ἕκτος ἐστὶν αὐτῇ τῇ καλουμένῃ σελήνῃ. ᾧ μὲν τῷ ἕκτῳ. ἕκτος μὲν τῆς συλλήψεως τοῦ Ἰωάννου. ἐδέξατο γὰρ προφθάσαν τὸν σπαργανίτην, ἐδέξατο προλαβοῦσαν ⓦ δορυφόρον, ἴδιον προοδοποιήσασαν τὸν μεσίτην τῆς διαπορθήτου πρεσβείας. ᾧ μὲν τῷ ἕκτῳ ἀπέσταλη ὁ ἄγγελος Γαβριὴλ πρὸς παρθένον μεμνηστευμένην ἀνδρὶ, τὸν σωφρονοῦντα· μεμνηστευμένην μὲν, τηρουμένην δέ. διὰ τί μεμνηστευμένην; ἵνα μὴ τάχιον μάθῃ ὁ λῃστὴς τὸ μυστήριον. ὅτι μὴ γὰρ διὰ παρθένου ἦλθεν ὁ βασιλεύς, ἠδέσθη ὁ ποιητής. τοῦτο γὰρ Ἡσαΐου καὶ αὖθις ἀκούσατο φωνῆς, ὅ, Ἰδοὺ ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἕξει. ἢ ἕκτος Εἰκότως πρέπει τῇ παρθένου τὰ προφήτου ῥήματα, ἵν', ὅπου νοήσει ὅτι πληρώσεται τὸ μυστήριον τοῦτο, δέξαιτο ⓦ φόβον. διὰ τοῦτο ὁ διαπορθήτης διὰ μεμνηστευμένης ἐλήλυθεν. ἡ γὰρ μνηστεύσασα, λοιπὸν κατηγύησατο. τῷ μὲν ᾧ ἕκτῳ ἀπέσταλη ὁ ἄγγελος Γαβριὴλ πρὸς παρθένον μεμνηστευμένην ἀνδρὶ, ᾧ ὄνομα Ἰωσήφ. ἀκούσωμεν τί πρὸς τὸν ἀνδρὸς τοῦτον ἢ τῆς παρθένου ὁ προφήτης φησί·

χ. εἰκάζεται ὑμῖν χ. ὠφέλιμον.

Luc. a. 36.

Ησ. ζ.

χ. ἐκεῖνον χ. προτέρει

μέλλοντα βαπτίζειν ϗ σώζειν τὰς ψυχάς· βάπτισόν με τ̃ μέλλοντα βεβαπτισμένῳ τ̃ ἁμαρτίας τ̃ ἀνθρώπων τ̃ φύσιν εἰς ὕψος ἐπαίρειν ἀρχαῖον· βάπτισόν με ὡς ἄνθρωπον κάτω, τ̃ ἄνω σῶσαι τ̃ ἀγγέλων ὑμνῳδοῦντα ὡς Θεόν. γῆ σοῦ τ̃ ἐμοῦ μυστηρίων ὑπηρέτης ὄφις· μεταβὰς τὴν σωτηρίαν εἰς πρᾶξιν ἀγαθοῦ· ἔπεσεν τὸν γλωσσῶδη, ϗ κίνησον πρὸς ὃ ἔργει τὴν δεξιάν· ὅπως ἅρπασῃ τὴν χεῖρα τῇ ἐμῇ κορυφῇ, τῇ ληφθείσῃ ἀπὸ τοῦ σε φυσήματος
Ματθ. γ. ιε. ἁγιάσαι· κέρδησον ἐκ τοῦ βαπτίσματος μου ϗ σὺ ὁ Βαπτιστὴς ὁμολόγεσθαι. Ἄφες ἄρτι· πέως βάπτισον, ἔτι τότε θελήσῃ· τίως βάπτισῃ, ϗ τότε προσκύνησον. οὕτω γὰρ πρέπει ἡμῖν ὅσι πληρῶσαι πᾶσαν δικαιοσύνην. σοφὲν οὕτω σημαίνει ☧ ὑψηλόν, ὡς ἡ ἐλευθέρωσις συγκατάβασις. ὕψος γὰρ ἀληθὲς οὐ σημαίνει πρᾶξιν ὑπερεχεῖς. τότε ἀφίησιν αὐτὸν ὁ Ἰωάννης, βοᾶν πρὸς αὐτόν· ἰδοὺ δέδεκταί σου τὰ σώματα, δίδασκε. ἃ γὰρ ἀγνοῶ ἔμαθον, ταῦτα χάριτι ὑπέτιλω. ἐδ ϗ προσάγω τὴν ἐμὴν δεξιὰν σου τῇ κεφαλῇ, ὅπῳ σὺ τοῦτο προστάξας· κἀγὼ δοῦλος σός, ϗ υἱὸς τῆς παιδίσκης σου· ϗ ἡ χείρ μου δημιούργημα σόν, ϗ ὁ ποταμὸς ὅδε τῆς σῆς διδασκαλίας ἀπόῤῥοια, ϗ πάντα τὰ ζῶα ποίμνια σά, ϗ τὸ βάπτισμα τοῦτο δῶρόν σόν· ϗ σὺ μόνος ὑπίσχνεσαι ὁ κατεργάζῃ μυστήριον. βαπτίσθητι, βαπτίσθητι, δίκαιε· ἔ σῶσον, ὡς θέλεις, οὓς ἔπλασας. μακάριος εἰμί, δέσποτα σε θαυμάζω τῆς ἀγάπης ταύτης, ϗ ξένως τετόλμηκα πρᾶξιν ἀνήκουστον ϗ νεωτερικὴν τῆς δικαιοσύνης ταύτης ἀξιωθείς. μακάριος εἰμὶ σοῦ δοκιμασθεὶς πλησίον τοσούτου κατεργήσας μυστηρίου. ὦ δόξα, πόσον ὑψώθης; ὦ πήλινον ὄργανον, πόσον τετίμησας; φιλάνθρωπε ϗ μεγαλόδωρε Κύριε, μὴ ὃ χεράσας τὸν χοῦν τοῖς ὕδασι, ϗ δοὺς αὐτοῖς ὥσπερ τινὰ ζύμην ἁγιασμοῦ τὴν κατάδυσιν, ἀνέλῃς τὴν ὑδατίνην (γνώσεται, δέσποτα) αἰσθάρμα ϗ κατάλαβε τὴν δυσθερπότητα ψυχορραγοῦσαν ϗ κάμνουσαν, ὑπόσκεψαι τὴν ἐκθεσίως πυρέτουσαν, ἀνάστησον τὴν ὑπὸ τῆς γῆς ὡς ὑπὸ κλίνης ἐξηπλωμένην ϗ νοσοῦσαν παθῶν διαφόρων· ὡς ἰατρὸς ταῖς νόσοις ἀπέλασον. σὺ φιλάνθρωποις ⓐ χαλεπὸς, ἵνα σε λαλήσαιτες δράμωσι· σὺ φιλάνθρωποις ⓐ τυφλὸς πρὸς ἀνάβλεψιν· τὸν σὸν προσδέχονται φωτὸν ⓐ νεκροὶ πάντες πρὸς ἀνάστασιν· τὸν σὸν πρόνοιαν ἀνθῶσιν ⓐ φλεγόμενοι τῷ καύσωνι τῆς συμφορᾶς· ὑπίσχνῃ πᾶσιν ὡς δρόσος ἱλαρός.
Ματθ. γ. ιϛ. Καὶ βαπτισθεὶς ὁ Ἰησοῦς, ἀνέβη ἀπὸ τοῦ ὕδατος· ϗ ἰδοὺ ἠνεῴχθησαν αὐτῷ ⓐ οὐρανοί, ϗ εἶδε τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ καταβαῖνον, ὡσεὶ περιστερὰν, ϗ ἐρχόμενον ἐπ' αὐτόν. ὦ ξένων ϗ παραδόξων μυστηρίων· ὁ οὐρανὸς ἀνοίγει προσκυνῶ, ὃν ὁ ποταμὸς ὁρᾷ βεβηκόσι ἐπίκλυστ· ϗ
Ματθ. γ. ιζ. τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον θεολογεῖ, ὃν ὁ δοῦλος ἐβάπτισε. Καὶ ἰδοὺ φωνὴ ἐκ τῶν οὐρανῶν λέγουσα· οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα. οὗτός ἐστιν ὁ βαπτιστὴς, οὐ λόγῳ χειρὶ ἰδίᾳ, ἀλλὰ λόγῳ μόνῳ φιλανθρωπίας, ὁ παρὰ τῶν ἁγίων πνεύματος μαρτυρούμενος, ὁ πρὸ ἐμοῦ τὸ σαφῶς ἰδόντος αὐτὸν κηρυττόμενος, ὁ πρὸ τῶν αἰώνων ὄφ ἐμοῦ γνωσθείς, ϗ νεωτερικὴν Μαρίας σαρκὶ πηδῆς, ὁ ὁμαίσιος ἐμοὶ ϗ ὑμῖν· ὁ συναίδιος ἐμοὶ, ϗ σύμμορφος τῆς ὑμετέρας μορφῆς· ὁ ποιητὴς τοῦ Ἀδὰμ, ϗ ἀπόγονος τοῦ Δαβίδ· ὁ δημιουργὸς τῆς πρώτης, ϗ υἱὸς τῆς πρώτης· ὁ ἀοράτως ϗ φανερούμενος· ὁ πίστει ἔτι καταβλυσθούμενος· ὁ τέλειος ἐν θεότητι, ϗ τέλειος ἐν ἀνθρωπότητι· οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, οὗτος ϗ θαυματουργῶν ὡς Θεός, ϗ πάσχων ὡς ἄνθρωπος, υἱὸς ὅστις ἐμός. ταυτὸς γὰρ ὢν χωρίζει μου ☧ τῇ φύσει ἀχώριστον. οὗτος ϗ τοῖς ἅλοις κεντούμενος, υἱὸς ὅστις ἐμός. ἅλοι γὰρ τοῦτο τὸν θεῖον ὑπόδυσιν οὐ βλάπτουσιν. οὗτος ϗ πάσχων, υἱὸς ὅστιν ἐμός· τὸν γὰρ τοῦτο θεότητα πάθος οὐκ ἰσχύει καταλαβεῖν. οὗτος καὶ νεκρούμενος ἑκουσίως, ϗ ὃ νεκρῶσθαι πεφυκὸς, υἱὸς ὅστιν ἐμός. ἀποθανεῖν γὰρ εἰς θεότητα ὑ πέφυκεν, ὅτι βούλεται, ὅτι δύναται. ζωὴν γὰρ νέκρωσις οὐκ ἀναιρεῖ, ϗ θνητὸς ἀθανασίας οὐ φείδεται. οὗτος ϗ ἀνιστάμενος ἐκ νεκρῶν υἱὸς ὅστιν ἐμός. ὡς γὰρ δημιουργὸς τῶν πάντων ἀναστήσει τὸ σώματος αὐτοῦ ☧ ναόν, ὃν λυθῆναι σῶσαι τὴν ἐμὴν ἀνθρωπότητα ζωοποιήσει. οὗτος μὴ τῆς σαρκὸς ταύτης ἀπὸν εἰς τὸν οὐρανόν, ὧν οὐκ ἀπέστη, υἱὸς ὅστιν ἐμός. τοῦτον ὁ δεχόμενος,

νὴς ὁ ὑὸς τ̃ Θεοῦ πρὸς ⟨W⟩ ὁν τ̃ Ζαχαρίου; ὁ ἐκ τ̃ς πν̃ός πρὸς ⟨W⟩ ἐκ τ̃ς σαρκός; ὁ μὴ λύσας τὸν πν̃α τ̃ς μνης πρὸς λύσαντα τ̃ς τελούσης τὸν σαρκα; ὁ ἐκ γαστρὸς πρωσκυνηθεὶς πρὸς ⟨W⟩ ἐκ καλίας ὀπτηνώτα τὸν σὸν διδασκαλίαν; ὁ ὁδὸν θεμπήσας πρὸς τὸν τ̃ς ἐρήμου φωνόν; ὁ τοσοῦτος ὑψηλὸς πρὸς ⟨W⟩ ζοῦτον εὐτελ̃; ὁ Κύριος πάσης τ̃ς κτίσεως πρὸς ⟨W⟩ ἀνάξιον τ̃ς σ̃ς ἀγαθότητος ὑπηρέτην; ὁ πλούσιος χ̃ φύσιν, πρὸς ⟨W⟩ πένητα χ̃ φύσιν, ἵνα μόνον ὁ τὸν σὸν χρ̃ν εὐπορῇ; ὁ οὐρανὸς καὶ ὀπτάλλος πρὸς ⟨W⟩ ὀπτάλλιον μόσον; ὁ λόγος ἔχει τὸν ἦτον, κὰ πάθος ὁ τὸν αἰθεμπότητα, πρὸς ⟨W⟩ κὰ πάθος μόνον βλασφήσαντα; ὁ ζοῦτος διακόνης πρὸς ἐμὲ ⟨W⟩ μικρὸν οἰκέτην; ἀλλὰ δοῦλος διακόνου οὐκ ἐλεύθερος, λύχνος ἥλιον οὐ φωτίζει, πηλὸς οὐ δέρδοῦται χεραμέα, πρόβατον οὐ ποιμένει ποιμένα, πρόδρομος οὐ σημαίνει βασιλέα. ποταμὸς τὸν σὸν οὐ βαπτίζει ἦτον, ποταμὸς οὐ μετ̃ς, οἱ οὐρανοὶ οὐ χαρ̃ς· ὁ Ιορδάνης οὐ λούει ⟨W⟩ ἑαυτ̃ ποιητόν· ὃ ὕδωρ ὀπτανώσκει ⟨W⟩ πλάσαντα· τὰ ῥεύματα ζοῦτα οὐκ οἶδε ὃ φ̃ς, καίγε τολμήσω πρὸς τὸν λειτουργίαν; ἵ ψυχή μου ἐλεημοσύνη, ἡ χ̃ρ μου τρέμουσα φοβ̃ται πλησιάσαι τ̃ πανα γίῳ σου σώματι. τί ποιήσω; τί λέγω προσάξομαι; καὶ τρέμω σε, δέσποτα, καὶ ποθῶ· καὶ φεύγω οὐ βουλομ̃, καὶ προσελθεῖν ὑ θαρρῶ· ἀ δοῦναι τὸ βάπτισμα φείδῃ, ἀ λαβ̃ν ἁγιασμὸν ὀπτοποθῶ. ἐγὼ χρείαν ἔχω ὑπὸ σ̃ βαπτισθῆναι· ἐγὼ σε προσκυνῶ, ὁ βαπτίζειν διδίδαγμαι· ἐγὼ μᾶλλον ὑποκλίνω ⟨W⟩ ἐμὸν αὐχένα τ̃ σ̃ δεξιᾶ· βλέπησόν με ὁ βλέπων ἔτη δικαίων· πίπτοσόν με τοῖς Ιορδανίοις ῥεῖθρις ἐγχερεύσαν σήμερον, ὡς ἐπίπασέ με πρόσθεν εὐσπιρτ̃σαν τοῖς μητρῴοις ἐμβρύοις. ναί, φησιν ὁ διακόνης, ὦ Βαπτιστὰ, θαυμάζω σὲ τὸν βλέπεσθαι, δηλαδὴ τὸν βαπτίζειν ὀπτιζητ̃. γέγραπται τ̃ς ἐμ̃ς βασιλείας σωτ̃ρες, ἀλλ' ἐφίλεις ἡμέσθαι τ̃ς ἐμ̃ς οἰκονομίας δέσποτος. ἦλθον παρέχω πρὸς σέ, ὅπ̃ τοῦτο συμφέρει σοί τε τοῖς κατὰ σέ. ἦλθον ἐγὼ πρὸς σέ, ἵνα πρῶτος ⟨A⟩ αἰθεμπος πρόδηλώσω πρὸς ἐμέ. κατῆλθον ἐκ τ̃ν οὐρανῶν, ἀ ὅλος σὺ τοῖς κόλποις εἶμι τ̃ πατρός, ἵνα ζωάγω τὸν πλάσ̃ τὸ πρόβατον. ἦλθον ὁ πρῶτος, ἵνα ζωγρήσω σὸν φθόνησας· ἦλθον ὡς δεύτερος, ὅσον πρῶτον ὡς Θεός, ἵνα σὸν δεύτερος θεὸς ἀπεργάσωμαι· ἔλαβον δὲ ὑμ̃ μητέρα πενιχράν, ἵνα δωρήσωμαι μ̃ πρέπουσαν ὑμ̃ν ⟨W⟩ ἐμὸν πατέρα καλ̃ν. ἐπαφίω ὡς βρέφος τὴ τ̃ γάλακτος ζοφ̃, ἵνα τοῖς πιστοῖς ζοφὸν ἐμαυτὸν προδήλωσω. πρεσβεύθην ἀπαργάμοις παιδικοῖς, ἵνα συμφέρῃξω σὸν τ̃ς δημοσίας δεσμούς. αἰσχύνθην σὺκ ὀπὶ κλίνης βασιλικ̃ς, ἀλλ' ὀπὶ φάτνης βύπλεος, ἵνα μ̃ τὸν ἐμὸν ὀπὶ τ̃ς φάτνης ἀνάκλιτον μηκέτι μηδεὶς τ̃ν λογικ̃ν ὡς ἄλογος ἀλογίαν τοσ̃. ἐνδέχομαι τὸ τ̃ σαρκί μου πρόπατον, ὧν ἐγὼ πρόθυμον ἐποιησάμην, ἵνα τὸν ἀχλεσποίητον ἐπισάγω πρόπατον. δικαίως ἔγκλημα τὸν νενομισμένον θυσίαν ὡς πρόπτοσος ὁ μισογλυκ̃ς, ἵνα μετα ποίησω τὸν τοιαύτην θυσίαν, ἀ ξένην θυσίαν ἐμαυτὸν ἀπεργάσωμαι. ἔφυγον εἰς Αἴγυπτον, ἀλλ' οὐκ ἀπίστ̃σα τ̃ ἐμ̃ πάθους καταφυγ̃. ἐνδύομαι βρέφος νέον, τέλειος ἀνὴρ, ὡς ὁρᾷς, ἵνα τὸ τέλειον τοῖς ἀτελέσι χαρίσωμαι. ἦλθον σὺ πάσης ἡλικίας, ἵνα πᾶσαν ἡλικίαν τάχισα τ̃ χ̃ μικρὸν προσκτ̃. ἐπείδω ἀ ποταμῷ, ἵνα ποίσω σὸν γνήσ̃ ὀπιβαίνειν τ̃ οὐρανοῦ· ἀ δέχομαι τὸ βάπτισμα τοῦτο, ἵνα προδάσχω τοῖς ἐμοῖς μαθηταῖς τ̃ς παλιγγενεσίας τὸ βάπτισμα. ἀνέχομαι καταδύσεως, ὡς πεσχόμενος τ̃ς χ̃ σαρκὸς ἀναπαύσεως. ὡς νομοθέτης πληρ̃ τὸν νόμον τὰ δίκαια, ἵνα κατεργάσω τ̃ς χάριτος τὰ σύμβολα. ὡς ἰατρὸς ὑγιαίνων μεταλαμβάνω τ̃ φαρμάκου τ̃ν νοσούντων, μὴ διάφθορος τύπος· ἵνα κρείττονος βοηθήματος τὸ τ̃ς καλυπτοθήρας ὀπιποίσω τοῖς κάμνουσι. σαυτὸν σὺ ἀμάρτωλος κατανόησον, ἀ λουτρὸν ἀκήδευτον προδαπτίσομαι; νεκρωσιν ὑποστήσομαι μέλλων τελείωσιν, ἀ καταδύσιν ἄλυπον ὑ ποίσομαι; ὡς ἐγὼ καταβ̃ναι ἐπείγομαι τὸν ὕ ἅδου βυθὸν ἀ ποταμῶ ῥεῖθρον ὑ παπτύξομαι βάπτισιν δι' με, τ̃

μέλλοντα

κ. οὐκ ἐβουλήθη

φαγεῖν προσκλίνεις ἐμοὶ τὰ σπερφεῖρα σέβει δὲ τρέμῃ; ἐμοὶ τῷ κεφαλίῳ προσκλίνεις, ὁ τὸν Αδὰμ καὶ τὴν Εὔαν διὰ τῷ ὄφεως, καθάπερ ἐν θαλάμῳ, νυμφοστολήσας, καὶ ταῖς ἐκείνων κεφαλαῖς τὴν φωνὴν τοῦ σέφανον ἐπιθεὶς, καὶ τῆς δυπαιδίας τὸν θύλακον προσαθεῖς, καὶ
Γεν. α. κβ. εἶπον πρὸς αὐτοὺς, Αὐξάνεσθε, καὶ πληθύνεσθε, καὶ πληρώσατε τὴν γῆν· ὁ λόγῳ μεταβάλων ἐξ ἐκείνου τὴν φύσιν τῆς φύσεως τὴν συγκρότησιν· ὁ στρατεύσας κατὰ τοῦ θανάτου Ⓦ τόκοι, ἵνα φυτεύῃ πλείονας σοῦ; ὡς ἐλεφὶς κλαδεύῃ· ὁ τὸ βίου Ⓦ ἔχειν χιλίων ὡς βούλει· ὁ πάντος ἁγιασμοῦ πληρῶν σε κληρονόμους σοι κεφαλῆς· ὁ μὴ χωρήσας μηδαμοῦ· ὁ βλύζων ποταμὸς οἰκτιρμῶν, εἰς τὸ σοι θέλω συγκαταδύσαι Ⓦ ποταμέ; καὶ τοῦ ναμάτων ὁ πιστὸς, τί δοις προσομιλῆσαι προσήρησαι; καὶ τὸ βάπτισμα αἰτεῖς, ὅπερ σὺ μοι δέδωκας εἰς τὸ δίδυμα τοῖς δικαίοις; καὶ τοῦ χειρὸς ἔχεις βαπτίσματος μετάνοιας, αὐτὸς μετανοοῦσι ἐλεεῖ; τοῦ χειρὸς ἔχεις τὸ τοιοῦτο φαρμάκιν, προσάγματι μόνῳ θεραπεύων σε τὸν ἄλλων πληγάς; τοῦ σοι δοκεῖ μετάνοιας, βλάπτειας ἄξια προσάπτοιτο; οὐ συγκατέβης τοῖς δούλοις, ὡς μόνος φιλάνθρωπος; σὺ τὸν τὸ δόλον μορφὴν φορεῖς, ἵνα ἐπλάσας σεαυτῷ· καὶ διὰ ταύτης κλίασας σε τὸν ἐκεῖνα, ἵνα ζωώσειεν ὁ δράκοντας, διαχειρίσας ὡς κτίλησας· σὺ γνήσιον γέγονας πάντων κτισμάτων. Οὐκ εἰ σοὶ ὁ ἀξίωσις Αδὰμ ἀναπέπλασται; οὐκ εἰ σοὶ βασιλεὺς τὸ ποτε καταφύτευε φῦλον; οὐ διὰ τῆς Μαρίας τὸν πιστῶσαι Εὔαν αἴσησας; οὐ προέρχη, σὺν αἰθέρος ἰσαγγέλοις πεῖσαι βουλόμενος; οὐ τὸν δυομένῳ ὡς ὀπίσουλον τὴν ἡμέρας ἀναλώσεις τῆς γῆς; οὐ τὸν βυομένῳ ὡς θεοφόρον τὸν δυθεότητος ἐπεισάγῃς ᾧ βίᾳ; οὐ τὸν ζοφερᾶς νύκτα τῆς ἀπάτης ἀπορρίψῃς; καὶ τὸν ἡμέρᾳ τῆς θεογνωσίας διαστίλλεις τοῖς βουλομένοις ὃ ταύτης κάλλος ὁρᾶν; οὐ ὃ φῶς τῆς ἀληθείας ἐφαπλοῖς ταῖς πάντων ψυχαῖς; οὐ ταῖς νέφη τῆς δυσπιστείας ὡς καπνὸν διαλύεις; οὐχ ὡς ἥλιος δικαιοσύνης προελεύσεσθαι ὃ λευκὸν νέφος τῷ σώματος, ἀπείρεις πάντα χοῦν τῆς θνητότητος ταῖς ἀκτῖνας; οὐ πνεῦμα εἶ ὃ βλέμμα, ὃ βῆμα, ὃ ἧμαι, καὶ Ⓦ λογισμὸν, καὶ Ⓦ νοῦν, καὶ τὸν ψυχὴν; οὐκ ἐκ πνεύματος πνεῦμα σῶμα σαυτῷ κατισχύασας; μὴ ταῦτα δίκαιος δόξαν καὶ κατηνύξεως; τίνος ἕνεκα βαπτίσασθαι νῦν, τὸ πολλοῦ δημιουργὸν, ὃ τὸ βαπτίσματος χρῄζει, καὶ δικαίου φιλανθρωπίαν αἰθέρος; διὰ μίας ἴχνος οὐκ ἔστιν ἐν σοὶ, ὅτι κηλὶς ἀμαρτίας ἔχρανέ σε τὸν ἄχραντον σάρκα, ὅτι τῷ στόματι σὺ ποτε δόλος πεπόρθυσεν. ἰὸς ἀσπίδων τοῖς Ιουδαίοις ὑπικρύπτεται χείλεσι. ῥήματα γὰρ εἰσι ἐχιδνῶν, καὶ τούτων αἱ γλῶσσαν τυ, χόλοισι δόλιαι· σὺ ἡ σὸν τῷ στόματι ζωῆς ἀπαύστου βρύουσι πηγαί· ζωὴ γὰρ ὑπάρχει, ζωὸν φθέγῃ καὶ χορηγεῖς. πῶς οὖν ὁ χορηγὸς τῆς προύσης καὶ τῆς μελλούσης ζωῆς, τὸν πλουτῶν ὑπιδαίεις ῥυπαίνων; Ⓐ ἄλλοι πάντες ὑπ' ἐμοῦ βαπτιζόμενοι ταῦτα ἀκούουσι πρὸς ἐμοῦ· Μετανοεῖτε· ἤγγικε γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν· καὶ
Ματθ. γ. ε. πίστευσατε εἰς Ⓦ Κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν Ⓦ υἱὸν τοῦ Θεοῦ Ⓦ μονογενῆ. Ὅτι σὺ ὁ βαπτιζομένου τί λαλήσω; τί φθέγξομαι; Εἶπον, μετανόησον; ἵνα τίς σε τὸν μετάνοιαν δέξηται; τίς γὰρ ἄλλος ὀφεῖ σε μείζων Θεός; Εἶπον, μετανόησον· ἤγγικε γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν; καὶ τῆ βασιλεία τοῦ βασιλέως διαγελείσομαι; καὶ σὶ δικαιοῦσθαι σὲ σὺ; ἀγνοεῖς γὰρ ὁ πέφυκας; οὐκ ὀπίσασαν τὸν βασιλέαν τῶν οὐρανῶν, ἵνα φέρωσι τοῖς δούλοις οὐρανόθεν ἐλπίδας; Εἶπον πρὸς σέ· πίστευσον εἰς Ⓦ Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν; σὲ σοι πίστευσαι προεξήσω; καὶ τίς ποτε γενοῦσθαι αὐτὸς ἑαυτῷ πίστευσαι; πίστευσαι γὰρ δεῖ τὸν προσερχόμενον, ὅτι ἐστὶ Θεός· σὺ ἡ Θεὸς εἶ, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, εἰ καὶ δοῦλος εἶ ὃ φανόμενος, καὶ πιστεύεσθαι δίκαιος εἶ πᾶσι παντων. Ἀλλ' εἶπον πρὸς σέ, πίστευσον εἰς τὸν πατέρα τὸν σόν; πότε γὰρ ὤφθης ἄπιστος καὶ πολέμιος ᾧ πατρί; πότε ἡ τῆς τοῦ Θεοῦ μεγαλειότητος ἐχωρείσθης θνητότητος; τί οὖν εἶπω πρὸς σέ; πίστευσον εἰς ὃ πνεῦμα ὃ ἅγιον; Ἀλλ' εἰ σοὶ, καὶ ζωὴ σοὶ
Ματθ. γ. ιδ. τοῦτο καθήκει. Ἐγὼ χρείαν ἔχω ὑπὸ σοῦ βαπτισθῆναι, καὶ σὺ ἔρχῃ πρὸς μέ; ὁ μονογε-

νὴς

ὑμῶν ἀμήτος, ἀγαπητοὶ, τὸ βαπτίσματος, ἐλθέτω ἡ γεωργὸς τὸν πῶς ὁ πατὴρ ὑρῶν ὑμᾶς καλλίζει· Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητὸς, εἰς ὃν ἠυδόκησα, αὐτοῦ ἀκούετε. Ιορδάνης καλλίζει· Ματθ. γ. ιζ.
τὸ πνεῦμα Ⓦ ἀέρα καθαρίζει· Ⓦ υἱὸν καλῶ ὁ πατήρ· Ⓦ ὑρῶν καθαρίζει ὁ υἱός· πῶν γὰρ καλλωπίζει τὸ πνεῦμα, Ⓦ ἀέρα λαμπρύνει. νῶν πληρῶται ὁ πάλαι λόγος τοῦ προφήτου Εἰρηκότος· Ημέρα τῇ ἡμέρᾳ ἐρεύγεται ῥῆμα. ἡμέρα ὁ πατὴρ, ἡμέρα ὁ υἱός. ὁ πατὴρ ᾧ ὁ υἱὸς ἐρεύγεται ῥῆμα, καθὼς ὁ Παῦλος λέγει· Λάβετε πῶν μάχαιραν τοῦ πνεύματος, ὅ ἐστι ῥῆμα Θεοῦ· ᾧ πρέπει ῥήματι τοῦ πατρὸς ἡμᾶς συζήτει ὁ Χριστὸς ᾧ Ιησοῦ ᾧ Κυρίῳ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα εἰς τὸ κράτος, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Αμήν. Ψαλμ. ιη. β. Εφ. ε. ιζ.

ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΓΙΟΝ ΙΩΑΝΝΗΝ ΤΟΝ ΠΡΟΔΡΟΜΟΝ. Λογ. ξε.

ΙΩάννου τοῦ Βαπτιστοῦ πανήγυριν ἄγομεν· πόθεν τοῦτο δείκνυμεν τοῦτον, ὃν μείζονα τῶν γεννητῶν γυναικῶν οὐκ ἐγήγερται, εἰ μὴ πῶν τοῦ Δεσπότου φωνήν. οὐδὲν γὰρ ὕστερον τοῦ προφήτου ἐσήμηνεν, ὡς ὁ βαπτίσας τὸν Κύριον. ἴωμεν πάλιν ἐπὶ τὸ διακονικὸν βάπτισμα, ὃ μάλιστα λαμπρύναι τὸν προδρομον τοῦ βασιλέως τοῦ ὑράνου· καὶ ἀναμνώμεθα πόθεν τῆς Ιουδαίας τόπων ἐκεῖνος, ἐξ ὧν ἐκαρπωσάμεθα τὴν προσοδον τὴν ἀγαθὴν· μᾶλλον δὲ γράψωμεν ὃ λέγω τὰ προγράμματα, καὶ τὴν ἀναμνησιν ποιούμενοι σωζώμεθα τυγχάνωμεν τῶν καρπῶν. ἐπιστώμεθα τὸν Ιορδάνην ἐκεῖσε, τὸν ἐπιδεξάμενον τὸν ἑαυτοῦ δημιουργὸν σαρκωθέντα σὺν σαρκί, ῥέων ἐκ μέσου ἡμῶν· καὶ νομίσωμεν Ιωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ ἐφίστασθαι τοῖς χείλεσι τοῦ ποταμοῦ, καὶ θεασώμεθα τὸ δικαιοπρεπὲς Χριστὸν προσερχόμενον τῷ οἰκείῳ θεράποντι, καὶ βαπτιζόμενον ἐπ' αὐτοῦ, ὃ δακτυλοδεικτούμενοι ἐπ' αὐτοῦ ὁρασθῆναι τῇ τοῦ πνεύματος ὑποπτήσῃ· καὶ προσκυνήσωμεν Ⓦ τῆς ὁμοουσίου τριάδος προσκυνηταὶ τὸν μαρτυρήσαντα πατέρα, καὶ μαρτυρηθέντα υἱὸν, καὶ μαρτυρῆσαν πνεῦμα ἅγιον. ἀκολουθήσωμεν τῇ βίβλῳ τοῦ εὐαγγελίου ὁδηγούσῃ ἡμᾶς πρὸς τὰ πεπραγμένα· καὶ ταῖς θείαις λέξεσιν ὡς ὄχεσι ὑποβαίνοντες, ὑποδράμωμεν ὑπὸ τὸ κήρυγμα τοῦ οἰκουμένης μυστήριον. Τότε παραγίνεται, φησὶν, ὁ Ιησοῦς ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἐπὶ τὸν Ιορδάνην πρὸς τὸν Ιωάννην τοῦ βαπτισθῆναι ὑπ' αὐτοῦ. πρὸς τὸν Ιορδάνην ὁ δικαιότατος ἀφίκετο. οὐδὲν γὰρ ἀκαίρως, οὐδὲ ἀλόγως ἐπράττετο ὁ τῆς σοφίας θησαυρός· ἀλλ' ἕκαστον, ὧν δι' ἡμᾶς ὑπομένει, οὐκ ἀκαίρῳ καιρῷ διεπράξατο. Θεὸς γὰρ ὢν ὁ δημιουργὸς πάντος χρόνου καὶ πάντος διαστήματος, ἔπραξε τὸν χρόνον, καὶ ταῖς ἐκεῖ τότε συγκαταβάσεσιν ὡς δοῦλοι κατέδειξε τὴν πρὸς αὐτὸν ὑπηκοίαν καὶ ἀφορμάς. τότε παραγίνεται ὁ Ιησοῦς. τότε· πότε; ὅτε πρῶτον ἡ ἡλικίας αἰτίαν ἔδωκε τοῦ βαθμοῦ· ὅτε πᾶσαν τῆς φύσεως ἀνέδην τὴν κλίμακα· ὅτε τὸ σῶμα τοῦ αὐτοῦ καὶ τῆς ψυχῆς ἡ τελειότης διέλαμψεν· ὅτε τελείκοντα σπιθαμὴν ἐνεκύτα, ἀνὴρ τέλειος ἡμῖν, ἀψευδῶς τότε τὸν Ιορδάνην κατέλαβε, καὶ μὴ τὴν ἀμαρτωλῶν ἁμαρτίαν προσπλήσῃ τῷ βαπτίσματι, καὶ τὴν ἑαυτοῦ κεφαλὴν ἐπικλίνας τῇ τοῦ χειρὶ τὸ βάπτισμα λαμβάνειν ἠπείγετο. ὁ δὲ βαπτιστὴς Ιωάννης καταμαθὼν ἀκριβῶς, ὃν ἐμεμαθήκει πρὸ τοῦ παρεῖναι ἐκ τῆς μήτρας τῆς ἰδίας μητρός· εἶτα σὺν φόβῳ καὶ δέει πολλῷ τὸν αὐτὸν δεξιᾶς συσείλας ἀπὸ τῆς κεφαλῆς, τί τοῦτο, φησὶν, ὦ δέσποτα; τί τοῦτο ὃ προδόξοις θαυματούργημα βουλεῖ; τί τῆς προσόδου ταύτης ὁ καιρὸς οὗτος καὶ πρᾶος ῥήτορα; ἐμοὶ πῶν κεφαλὴν ἐπικλίνεις, τῆς ἐκκλησίας ἡ κεφαλή; ἐμοὶ τὸν κεφαλὴν ἐπικλίνεις, ἐκλίνας τὸν οὐρανοὺς, καὶ καταβὰς ὑπὸ γῆς; ἐμοὶ πῶν κεφαλὴν ἐπικλίνεις ὁ κεκτημένος κεφαλὴν τὸν Θεόν; ἐμοὶ πῶν κεφαλὴν ἐπικλίνεις ἵνα τὰ χερουβεὶμ προσκυνῇ; ἐμοὶ πῶν κε- Ματθ. γ. ιγ. Ex Edit. Augustana. Matth. ια. ιὰ.

Ιησοῦ τοῦ Θεοῦ ἀποδείξεσιν, ἐν ταῖς τοῦ ὑράνιου βασιλέως ἀποδημίαις, ἐν ταῖς τοῦ ἀιδίου φωτὸς ἀναλάμψεσιν. ἐν ταύταις ταῖς ἡμέραις παραγίνεται Ιωάννης ὁ Βαπτιστὴς κηρύττων ἐν τῇ ἐρήμῳ. οὐχὶ ἐν τῇ οἰκουμένῃ· ὅτι ἔρημος ἦν ἡ τῶν ἀνθρώπων κατάστασις, μήπω οἰκουμένη οὖσα παρὰ τοῦ ἁγίου πνεύματος. τί τε κήρυττε; μετανοεῖτε· ἤγγικε γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. ὦ μετανοίας ἐν αὐταῖς ταῖς διάκρισι τῶν ζωῶν θεμελιουμένης, ἐν ἐν τῷ συμφυτῷ πέπλῳ τὸ συμφυτὸν φέγγος ἐναλιζομένης· ὦ μετανοίας ἀγαθούλης κατηγόρε, ἐπιστρεφόντων ζωηγόρε. Εἶχε δὲ ὁ Ιωάννης τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ ἀπὸ τριχῶν καμήλου, καὶ ζώνην δερματίνην περὶ τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ. περιβλεψώμεθα, ἀγαπητοί, τὸ ἔνδυμα Ιωάννου. ἴσως τὸ σκεύους ἔνδυμα αἴνιγμα ἡμῖν σωτηρίας γίνηται. σκέψιο ἔχει τὴν εἰκόνα τῶν ὀξ ἐθνῶν ἐπιστρεφόντων λαῶν. Εἶχέ, φησι, τὸ ἔνδυμα ἀπὸ τριχῶν καμήλου. καμήλῳ πολλάκις παρεικάζει ἡ γραφὴ Ⓜ Αἰγύπτιοι, Αἰγὺπτὸ τὸ πολύογκον καὶ πολύσφαλον ἐν βαρυμαθίοις. ὁ τὴν σκηνὴν θεωρήσας ἐν ᾧ Ησαΐας λέγει· Εἶδον ἀναβάτην ὄνου, καὶ ἀναβάτην καμήλου. ἀναβάτην ὄνου λέγει Ⓜ Χριστόν, ἐπὶ σὺν ὑπὲρ ὄνον καθεζόμενος εἰσῆλθεν εἰς Ιερουσάλημα· ἀναβάτην καμήλου, Ⓜ ἐπ' ἐκάστην τῶν ἡμερῶν κατ' ἐπέρτειαν τοῦ Αἰγύπτου ὑπὸ φοιτῶντα τῷ κόσμῳ φυτάριον. Εἶχε δὲ τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ ἀπὸ τριχῶν καμήλου ὁ Ιωάννης. ἤδη γὰρ τῷ κηρύγματι τῆς βασιλείας τοῦ δικαίου τειχῶν καλύπτοντας ἐθνικοὺς πρὸς ἑαυτὸν καταστρέψας, καὶ καθαρὸν γυμνώσας, καὶ τὴν σκληρὰν πυκνώσας, τῇ εἰσόπιν τῆς πίστεως ὃ σῶμα τῆς σκληρᾶς ὀξυφυΐας, ἑαυτῷ περιβόλαιον σωτηρίας ἐξειργάσατο. Εἶχε δὲ ζώνην δερματίνην περὶ τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ. ὀσφὺς μνημονεύει ἡ ζώνης δερματίνης ἡ γραφή, ἵνα τὸ γλυπτικὸν πάθος τῆς ἀγνείας Αἰγὺπτὸ τῆς ἔξωθεν σκληρᾶς δέρματος περικειμένης ζώνης νενεκρωμένον εἰς σημεῖον. σκέπη γὰρ τῆς ἔνδοθεν κρυπτομένης πρᾶξεως ἐν ἀγνείᾳ κατήφεια. Ἀσθενές, φησιν, ἀκεῖδας, καὶ μάλα ἄγριον. τοὺς ἀποπλανωμένους Ιουδαίους τῷ νόμῳ καὶ τῇ ἀποστολῇ λέγει, ὡς φησιν ἡ γραφή· Ἐξήλατο ὡς ἀτέλεσβος ὁ σύμμικτός σου, ἢ ὡς ἀκεὶς ἐπὶ φραγμῷ σε ἡμέρας πάσης. αἰέπτιλον ὁ ἥλιος καὶ ἀφύλακτον, καὶ σὺκ ἔγνω ἔτι Ⓜ τόπου αὐτοῦ. μάλα γὰρ ἄγριον, Αἰγὺπτὸ τοὺς Ιουδαίους τῷ νόμῳ τῇ παιδαγωγῷ τῶν ἀποστόλων λέγει. Τότε παραγίνεται πρὸς αὐτὸν ὁ Ιησοῦς, φησιν, ἐπὶ Ⓜ Ιορδάνου, ἐπὶ τὸ βαπτισθῆναι ὑπ' αὐτοῦ. ὁ δὲ διεκώλυεν αὐτὸν, λέγων· ἐγὼ χρείαν ἔχω ὑπὸ σοῦ βαπτισθῆναι, καὶ σὺ ἔρχῃ πρὸς μέ; ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ιησοῦς εἶπε πρὸς αὐτόν· ἄφες ἄρτι. δεῖ γάρ σε μάρτυρα γενέσθαι τῆς εἰς ἐμὲ παμποικίλης φωνῆς ἄρτι. ὅτε γὰρ πρέπει ὅτι πληρῶσαι πᾶσαι δικαιοσύνην. Δεῖ με διδάξαι, ὅτι ἐμὲ μὴ τις ἀναγεννηθῇ ἐξ ὕδατος καὶ πνεύματος, οὐ δύναται εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. δεῖ με οὖν πρῶτον ποιῆσαι, καὶ τότε διδάξαι, ἵνα μὴ ἔχωσι πρόφασιν Ⓐ Ιουδαῖοι· ὁ διδάσκων ἑαυτὸν, σαυτὸν οὐ διδάσκεις; ἄφες ἄρτι. δεῖ γὰρ τὸ ῥῆμα τοῦ κυρτεροψύχου Ιώβ εἰπεῖν, ὃ, Οὐδεὶς καθαρὸς ἀπὸ ῥύπου, οὐδὲ μία ἡμέρα ἡ ζωὴ αὐτοῦ εἶπ. δεῖ με ἀποσμῆξαι τὴν παλαιὰν τοῦ σώματος ἀμαρτίαν· δεῖ με τῷ πνεύματι καθίσαι τὴν ψυχήν, καὶ ὕδατι τὸ σῶμα. ἄφες ἄρτι. Δεῖ με ἀνοῖξαι τὴν τοῦ ὕδατος καὶ πνεύματος μήτραν, ἵνα γένωμαι προφητικὸς πολλοῖς ἀδελφοῖς. ἐκ τούτης γὰρ τῆς μήτρας τοῦ ἀποσφιγγέντος Ιουδαίου ἐλέγχει ὁ προφήτης κατηγορῶν· Απηλλοτριώθησαν Ⓐ ἀπὸ παλοὶ ἀπὸ μήτρας. Τότε ἀφίησιν αὐτόν. καταβαίνει δὲ τοῦ Ιησοῦ εἰς τὸν Ιορδάνην, ὡς ἰδίῳ, ἀγαπητοὶ, θαῦμα μέγα, πηγὴν εἰς τὸν ποταμὸν λογισθέν, καὶ ποταμὸν εἰς τὸν ποταμὸν βαπτιζόμενον. πηγὴ γὰρ ὁ Χριστός, καθὼς λέγει αὐτός· Ἐμὲ ἐγκατέλιπον πηγὴν ὕδατος ζῶντος. καὶ ἡ νύμφη ἡ ἐκκλησία πρὸς αὐτόν· Πηγὴ ἐσφραγισμένη ἡ ἀποστέλλουσα. ὁ αὐτὸς ποταμός, καθὼς φησιν ὁ προφήτης· Ο ποταμὸς τοῦ Θεοῦ ἐπλήρωσε ὑδάτων. κατῆλθεν ὅτι τὰ ὕδατα, καὶ ἡγιάσθησαν, καὶ ὑγίασαν αὐτά. Εἴ τις ὅτι ὑμῶν

Ησ. κα ζ. Ναουμ γ. ιβ. Ματθ. γ. ιγ. Ιωαν. γ. ε. Ιωβ. ιδ. δ. Ρωμ. ιαθ. Ψαλμ. ιζ. δ. Αστ. δ. ιε. Ψαλμ. ξδ. ι.

ἰσ. τὴν αἰτίαν

ἰσ. τῇ σκηνῇ

χ. ἀπαλαὶ σου

ὁ κατεξαίρεσθαι δὲ σὸν κήρυγμα τοσοῦτοις τοῖς νεκροῖς ἐπῳδόν; πῆς οὖτ' ὁ τοὺς ζῶντας * *
τοὺς ταφέντας ἀνατρέχειν ἠξίωσε; πῆς οὖτ' ὁ τοὺς ἐμοὺς οὕτως εὐκόλως ἀναλύων νεκρούς; πῆς
οὖτ' ὁ νεκρούς μου παλαιοὺς ἀπαιτῶν ὑπισχνοῦμαι; οἰκεῖαί μοι τῆς κτίσεως αἱ ἀνθρωπίναι, ὡς
ἐρῶ, τυραννίδος δὲ σκῆπτρον, σὰ θεὸς μοι λοιπὸν τὸ θανάτου δ" δεσμωτήριον ἀπήλθεν. Ἡ-
Ἰσ. -εισν. ἐ- λίας νεκροὺς ἀνέστησε τοὺς χθὲς γυναικὸς ἀποδίξας. ἐπλήθυνε Ἐλισσαῖος ἅψασθαι μόνον
πλησθῶν Ἠλί- ας, νεκρ. νεκρῶν κατισχυόμενος διπλοῦς. ἐμοὶ πικρότερος οὗτος· ὑπὲρ τῶν νεκρῶν μου βοηθὸς ἐπιστρα-
τεύσει, κλέπτων τοῦ στόματος νεκρούς, καὶ κινδυνεύω λοιπὸν μήτε σαπέντων ἐξοπισθίζειν νε-
Ἰσ. μὴ τῶν ὀ- κρῶν. συνύλημμαι γὰρ νεκρόν, ὃν ἀπώλεσα· θριαμβεύει με τετραήμερον σῶμα" μὴ τῆς
δύης ἐντα- ταφίου τοῖς ζῶσι συγχορεύων αἰσθητός· κατηφήσομαι λοιπὸν μὴ ἀσαρκώσας, πρὶν ἐμὸν
φείας τοῖς ζ. σ. σώσηται. νεκρὸν δραπετεύσαντος. πῆς γάρ με τὸν λοιπὸν διελιάσει, τὸν σαπέντος νεκυκηθέντα
νεκρόν, ἢ ὡς σὰ κατηφῆ πίνων φύλακα τῶν νεκρῶν γεγενότα; σὰ κατηφὴς γὰρ πῆς
τοῦ μνήματος Λάζαρος, ὥσπερ πῆς χρυσοῦς, μᾶλλον ὢν πρέπει σφραγίδων ἀποδιδόμενος· δεδε-
μένος κεφαλῆς πρέπει τῷ μνήματι, μετ' αὐτὸν αὖθις τοῦ βίου δεδεμένος ἀπεδίδοτο. ἄπι-
στος γὰρ τῶν Ἰουδαίων ὁ δῆμος, ἢ ὡς τὸν τῶν θαυμάτων μεγαλουργὸν ἀμφίβολος. Εἶπον
δὲ ὅτι Λάζαρον ἢ νῦν, ὥσπερ ὅτι τῷ τυφλῷ θεραπόντι ποτέ· οὗτός ἐστιν, οὐκ ἔστιν ὅ- Ἰωαν. θ. θ.
μος. ὥσπερ οὖν σὰ κατηφῆ ἀποδώσειν τοῖς μέλλουσι, ἢ τὸν τοῦ ἀναθεμένου τροφὸν
ὑποψίαν, καὶ τῆς σὰ καταθήκης ὡς φυλάκην σφραγίδας, ἵν' ἡ τῶν σφραγίδων ὄψις τοὺς
σὰ θέλοντι πίστιν· οὕτω δὲ ὁ διαπλάστης Χριστὸς τὸν Λάζαρον ἀπέδιδεν Ἰουδαίοις οὐ νε-
κρὸν, τὸν τετραήμερον εἰς νεκροῖς σὰ θησαυρὸν, τὰ τοῦ ἀσαρκώτου αὐτοῦ, καθάπερ τινὰ σφρα-
γίδα, ζωοξάγιον σημᾶναι· ἵνα λύοντες ἴδωσιν, ὡς οὐκ ἄλλος τις, ἀλλ' αὐτὸς, ὃν κατέθεντο. ἀλλ'
ἡ τῆς ἀπιστίας ἀδιόρθωτος πήρωσις. γνωρίσαντες γὰρ τὸν νεκρὸν ἐφθόνουν ᾧ θαύματι, ἢ τυ-
φλὸν διετροῦντο βουλαῖς. Ἐβουλεύσαντο γάρ, φησι, καὶ ἀρχιερεῖς, ἵνα καὶ τὸν Λάζαρον ἀ- Ἰωαν ιβ. ι.
ποκτείνωσιν, ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν· ὅτι δι' αὐτὸν πολλοὶ τῶν Ἰουδαίων ὑπῆγον καὶ ἐπίστευον εἰς
αὐτὸν· ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

ΕΙΣ ΤΟΝ ΠΡΟΔΡΟΜΟΝ. Λογ. κε.

ΟΙ ἀνθηφόταται λειμῶνες ἄνθεσι χρυσοκόμοις πεποικιλμένοι, δένδρεσι *Ex edit.*
καλλικάρποις κοσμούμενοι, ὄρεσι καλλιφώνοις κλονούμενοι, καὶ τοῖς ἀκούουσι *Antuerp.*
τῶν ἀνθηφόρων θέλγητροι, καὶ τοῖς ὁρῶσιν θαλπωροι. τὰ γὰρ ἡλίου ταῖς
χρυσαῖς αὐγαῖς κυκλοτερῶς περιστέλλοντος, ἀναχλώμεναι αἱ αἴγλαι
πυραυγεῖς ἀνταστράπτουσι λαμπηδόνας. ἐκεῖ πτῶλαι λάλων ὀρνί-
θων, συνεμῳδοῦσι κλαγγαῖς λιγυραῖς ἀποπέμπουσι μέλος. ἐκεῖ ἀνέ-
μων εὐήχων ζέφυροι ἐν ταῖς κυκλότησι τῶν ὀρέων ἐνιζάνοντες, τὰ κρημνῶν κοιλάδας σαλεύον-
τες, ἐν ἐκείναις κιθάραις ὁμοφώνως ᾄδουσι· ὡς καὶ τοὺς ἐν ταῖς καλύβαις οἰκοῦντας ποιμένας
τε καὶ βουκόλους, ἑταῦλα ἔχοντας τὰ τῆς μουσικῆς ὀρνίθων λυρικὰ μελῳδήματα, δόναξι πολυ-
φθόγγοις ἀντίμιμα κελαδοῦντας, καὶ παντὸς περπνὸν τόπου καὶ πάσης βοτάνης ταῖς ἀρίαις παρα-
ίοις φέρειν. ἀλλ' ἐκεῖ μὲν πηγὴ ἀληθόρεα νάματα βρύει· ἐνταῦθα δὲ μελίσσακτον σοφίας
Θεοῦ δίδαγμα λάμπει. ἐκεῖ μουσικῆς ὀρνίθων λιγυείσματα· ἐνταῦθα ψαλμῳδῶν ἁγίων
μελῳδήματα. ἐκεῖ πτυχαὶ ἡ φιλέρημος διυδροβατοῦσα, γερεῖς μέλεσι δὲ καλλιχρόοις ἔαρ
σημαίνει· ἐνταῦθα ὁ ἐν ἀκρίσι καὶ μέλιτι τραφεὶς Ἰωάννης, τοῖς ἐρημικοῖς κηρύγμασι, μᾶλ-
λον δὲ πνευματικοῖς, ταῖς ἐκκλησίας κτίσας, δὲ εὐφραίνει τὸν κόσμον σαλπίζει.
Εἰ γὰρ ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, φησὶ, παραγίνεται Ἰωάννης ὁ Βαπτιστὴς κηρύσσων ἐν τῇ ἐρήμῳ, Matth. γ. α.
καὶ λέγων· μετανοεῖτε· ἤγγικε γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, ἐν ταῖς

καὶ ἀνώρθωσα, καὶ " ὃ ἐξ οὐκ ὄντων εἰς τὸ εἶναι) προήγαγον. ὦ φωνὴ δυνάμεως, τὸν τεταημερηνεκρὸν ὡς ἐξ ὕπνου ἐγείρασα, καὶ τὸν χειρίας δεδεμένον ὡς ἐαυτοῦ ἡ ὀξυδρομέα τοῦ τάφου προήγαγον. ὑπάκουσον, ἀγαπητέ, τοῦ νεκροῦ σου τῇ φωνῇ, καὶ εὑρήσεις αὐτὸν τὸν λόγον τὸν λέγοντα ἐν τῇ κοσμοποιΐᾳ, Γενηθήτω φῶς, καὶ ἐγένετο φῶς, γενηθήτωσαν φωστῆρες εἰς ὡροσημασίαν τοῦ ἀρχαίου, καὶ ἐγένοντο, τὸν αὐτὸν καὶ νῦν λέγοντα, Λάζαρε, δεῦρο ἔξω, καὶ ἀπορρεύσαντες ἰχῶρες τῶν ὀφθαλμῶν εἰς κοιλάδας πάλιν ἀνεπλήρωσαν, καὶ αἱ ἀποπεσοῦσαι τρίχες τὴν οἰκείαν τάξιν ἐπεγνώρισαν, καὶ εἰς τοὺς μηροὺς κατεφυτεύοντο. Λάζαρε, δεῦρο ἔξω· καὶ ὁ νεκρὸς ἀνίστατο, καὶ τεταρταῖος ἴσος ἴσῳ τῷ μήκει τὴν ἀρχὴν ἐδέχετο. Λάζαρε, δεῦρο ἔξω· καὶ ἡ ψυχὴ εἰς τὸν καταχθόνιον ἀνάπαυσιν ἐλήλυθε," μὴ ἀμφιβόλου ἀπολειφθέντος," μὴ θνητὰ ἀντὶ παλαιόντος, καὶ χάρισα ὃ ἴδιον οἴκημα ἐπεγνώρισε. τούτων τῶν θαυματουργημάτων, ἀγαπητέ, ὃ θεὸς ἔργον θεωρήσας, τῷ ἀνάστασιν μὴ" ἀμφίβολον· γενέσθω σοι ἔσοπτρον ὁ Λάζαρος, καὶ εἰς οἰκείαν σεαυτὸν θεωρήσας, τῷ" ἀνέγερσιν πίστευε. ἡ αὐτὴ γὰρ φωνὴ πρὸς ἡμᾶς ἀνάστησιν, ὡς που καὶ ὁ ἀπόστολος λέγει· Σαλπίσει γάρ, καὶ οἱ νεκροὶ" ἀναστήσονται ἄφθαρτοι, τῇ χάριτι * τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

χ. τὸν

Γεν. α. γ.

5

χ. καὶ
χ. καὶ

10

α. Κορ. ιε. ιϛ.

χ. ἀμφιβάλλης
χ. ἔγερσιν
χ. ἐγερθήσονται

15

* καὶ κλίσει

Λογ. ϛδ. Ιωαν. ια.

ΕΙΣ ΤΟΝ ΤΕΤΡΑΗΜΕΡΟΝ ΛΑΖΑΡΟΝ γ.

Ex. Ms. Cæsareo.

ΕΛυσε τῷ Λαζάρῳ τὸ φῶς, ἀλλ' οὕτω καλούμενος ἔσπευσεν, ὡς ἐσπαργανωμένος ὑπεδείξατο, δρόμον, ὁ τεταρτίνη μὲ ἡμέραν κατασαπὶς ὁ τοῦ μνημείου, πολλὰ ὑπὸ τῶν σπλάγχνων ὑπὸ σκωλήκων πεπορθημένος, πᾶσαν ὑπὸ τοῦ σώματος ἀφανισθεὶς ἁρμονίαν, καὶ τῆς φθορᾶς μάρτυρα τὸ τοῦ πάθους κακτημένος δυσῶδες. ἀλλ' ἡ τῆς ζωῆς ὀσφρήσασα τὸν νεκρὸν εὐοσμία, τοῦ τῶν σπλάγχνων ἀνεχάλκευστε λύσιν· λέγει μήτρᾳ ὑ κοιλίου ὃ μνῆμα· καὶ καθάπερ ὁ χαλκεὺς ἀπαρεὶς, οὐκ ὁ μνήματι, νεόπλαστος ἐξήλλετο Λάζαρος. ὦ χαρᾶς θαυματοποίας. αἰθέσπιον ἡμῖν εἰς ζωὴν ἀξεφόρητε πάθος τοῖς σεπτοῖς, ὥσπερ ὁ βρέφος, σπαργάνοις. ἡ γὰρ τοῦ διαστὸν φωνὴ τῷ νεκρῷ γνωρισθεῖσα, μᾶ τῶν σπαργάνων οὐ τοῦ μνήματος εἵλκυεν αὖθις. Λάζαρε, φησὶ, δεῦρο ἔξω· καὶ τῷ λόγῳ ταχέως ὁ νεκρὸς συνεξήρχετο, καὶ συνέτρεχεν ἀλλήλοις ὁ ὦ πάθῳ τὰ μέλη· πρὸς τὴν οἰκείαν ὀφθαλμὸς ἐπεμήρυετο τάξιν, τὴν οἰκείαν ἡ ἡρὶς καταλάμβανε χώραν, πρὸς ὃ πρότερον πόδες κατεπείγοντο σχῆμα, πτάλλες ὦμοις καὶ κεφαλῇ συνεσφίγγετο, ἡ τῶν χειρῶν πρὸς κινησιν θύτερπὴς συζυγία, ἀρθρον ἁρμονίαν συνήπτοντο, δακτύλων συνεπήγετο τάξις, νεύρων ἀνέδησμοιῶν συνθῆναι, ὀστέων ἐνεδύετο φύσις, διετύπουν συνφλεψὶν ἀρτηρίαι, μελῶν ἀνεπλάττετο, ὑμένες ὑφαίνοντο, συνεπέζοντο τείχας. βραδεῖ τῷ λόγῳ τῷ μόγῳ καταπνεύζω ὁ δρόμον. ὥσπερ ὁ χ συνθήματος ἵππος, οὕτως ὁ τῆς τοῦ διαστὸν φωνῆς νυστόμενος ὁ νεκρὸς ἀνεπήδα. Λάζαρε, δεῦρο ἔξω. πρὶν εἰσωφῆ, ἀνάστηθι, προσαπτεῖ τὴν ἔξοδον· κείμενον ἐπὶ κατεπείγει πρὸς δρόμον. ἀνάστασον πρότερον, εἶθ' οὕτως ἀναπαύου τὸ πτῶμα ὑπόταξον. τί πρὸ τ' ἀναστάσεως ἔξοδον, δέσποτα, ὃ κείμενος κηρύττεις; κείμενος, φησὶ, ὑπατάσσω τὸν δρόμον, ἵνα μὴ πρὸς δύο τὸν νεκρὸν ἀσχολήσας, ἐκνοσοτείνησα τὴν ἔξοδον. ὁ λέγω προς αὐτὸν, ἔγειρε, καὶ δεῦρο ἔξω, ἵν' ὀξύτερον δράμῃ, ἐγέρσεως ἡ δρόμος μίαν λαβὼν προθυμίαν. σὺ δὲ τοσοῦτον πρότερος Λάζαρος ἔξεπήδα τοῦ μνήματος, ὡς φύλαξ μᾶλλον, ἢ νεκρός, τῷ πάθῳ προσκαθήμενος. ᾅδης ἦ κατῳκτειρε, ὡς ἔοικε, τὸν νεκρὸν ἀποδιδοὺς ἀνέδοα· τίς ἐστὶν ὁ φωνὴ τοῦ νεκροὺς ἐκ τοῦ πάθου, ὡς ὑπνοῦντας ἐγείρων; τίς ἐστὶν ὁ ἡμῶν ποθεινὸν παλαιοὺς προσκαλῶν; τίς ἐστὶν

ἢ λύει μᾶλλον ἰσράωθεν. ὅπερ τοίνυν ἔδοξεν ⓐ μαθηταὶ λέγειν τοῦ Κυρίου πρὸς τὴν χειμάσιον τοῦ ὕπνου, εἶπε μὴ πρόρησίας· Λάζαρος ὁ φίλος ἡμῶν ἀπέθανε, καὶ χαίρω δι' ὑμᾶς, ἵνα πιστεύσητε, ὅτι οὐκ ἦμεν ἐκεῖ· ἀλλὰ ἄγωμεν πρὸς αὐτόν. ὁ μὴ θέλων ⓑ θανάτου τοῦ ἀμαρτωλοῦ, χαίρει καὶ ὅτι θανάτῳ φίλου. χαίρω, οὐ δι' ἐμαυτόν, οὐδὲ ἕνεκά τινος τιθνεώτος, ἀλλὰ δι' ὑμᾶς. κέχρηται γὰρ τῷ θανάτῳ πρὸς τὸν τῆς ὑμετέρας πίστεως θεμέλιον. ὦ θάνατος, Χριστοῦ ἀγαλλίασις· ὦ θάνατος, " ζωῆς " ἀνάπλεως· ὦ θάνατος, θανάτου λυτήριον, σωτηρίας ἀρχηγός, πεπλωκότων ἀνάστασις, καμόντων ἀνάπαυσις, ἀθεσμοθέτων ῥῆσις *, δικαίων ἀνάψυξις· ὦ θάνατος, διαβόλου καθαίρεσις, δαιμόνων καθαίρεσις, τοῦ πρωτοπλάστου Ἀδὰμ ἀνάμνησις. ὦ θάνατε, θύραθεν ζωῆς ἐργάτα, ἀφθαρσίας μύστα, χαρᾶς χορηγέ. ἵνα ἢ ὑπὲρ τιμῶν" τῷ λόγῳ εἴπω, ἔρχεται Ἰησοῦς εἰς τὸν Βηθανίαν, ἀπαντῶσαι αὐτῷ αἱ ἀδελφαὶ Λαζάρου, προαπαντῶσι τοῖς χοροῖς τοῦ Κυρίου κλαίουσαι καὶ λέγουσαι· Κύριε, εἰ ἦς ὧδε, οὐκ ἂν ἀπέθανεν ἡμῶν ὁ ἀδελφός. Ἰωαν. ια. κα. λϛ.
ἆρα γὰρ οὐκ ἦν ἐκεῖ; ἀλλὰ τῷ μὲν σώματι οὐκ ἦν ἐκεῖ, τῇ δὲ θεότητι, οὐ μόνον ἐκεῖ, ἀλλὰ καὶ ἐν οὐρανοῖς. πῶς γὰρ ἐγίνωσκε [ὅ] πότε ἀπέθανεν ὁ Λάζαρος, εἰ μὴ πρὸ τοῦ τὴν ἀόρατον δυνάμιν τῆς θεότητος; καὶ ἔλεγον, Κύριε, εἰ ἦς ὧδε, οὐκ ἂν ἀπέθανεν ἡμῶν ὁ ἀδελφός. Εἶπε δὲ πρὸς αὐτάς· πιστεύσατε, καὶ ὄψεσθε τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ, διδάσκων ὅτι τὸ ἔργον τῶν ἀγαθῶν ἡ πίστις ὀφείλει" ἐργάζεσθαι. καὶ θεωρήσας αὐτὰς κλαιούσας καὶ τοὺς συνήθεις Ἰουδαίους, συνεβρεμήσατο τῷ πνεύματι, καὶ ἐτάραξεν ἑαυτόν, καὶ εἶπε· Ἰωαν. ια. λγ.
ποῦ τεθείκατε αὐτόν; τί ὅτι ὃ, συνεβρεμήσατο τῷ πνεύματι; ἐκδέξαι, ἀγαπητέ, καὶ μετ' ὀλίγον θύρσεις τὸν ζητούμενον τὸν λύσιν. ἐτάραξεν ἑαυτόν, οὐχ ὡς ἡμεῖς ὑπὸ ἀθυμίας, ἢ λύπης ταραττόμενα, ἀλλ' αὐτὸς ἑαυτὸν ἐτάραξεν, ὃ λέγω, πῦ τεθείκατε αὐτόν; ἆρα γὰρ ἠγνόει ποῦ " τέθαπται, ὁ ἐγνωκὼς πότε τετελεύτηκεν; ἀλλὰ μιμεῖται τὰ θεῖα ῥήματα τοῖς θείοις θαυματουργήμασιν, ἵνα δείξῃ ὅτι καὶ αὐθρωπος ἦν, καθὰ καὶ ὁ τοξότης λέγει· Καὶ ἄνθρωπός ἐστι, καὶ τίς γνώσεται αὐτόν; ὃ καὶ προέταξεν ἵνα σημάνῃ, ὅτι καὶ ἄλλο τί ἐστιν, ὅπερ ἐστὶ Θεός. πῦ τεθείκατε αὐτόν; ἢ ὦ Μαρία, ἔρχου, φησί, καὶ ἴδε, Κύριε· καὶ ἐδάκρυσεν ὁ Ἰησοῦς. τίς ὢ χρεία δακρύειν, οἱ ἐμέλλει λύειν ἐν μετ' ὀλίγον; ἀλλ' ἐδάκρυσεν ὁ Ἰησοῦς, ἵνα δὲ συμπαθὴς καὶ φιλάνθρωπος πρὸς τοὺς ἀνθρώπους ἐπιδείξῃ. ἐδάκρυσεν ὁ Ἰησοῦς, ἵνα δὲ κλαίων μὴ κλαιόντων ἔργῳ μᾶλλον ἢ λόγῳ διδάξῃ. ἐδάκρυσεν ὁ Ἰησοῦς· ἐδάκρυσεν, οὐκ ἐπιθήσει, ὃ μὲν ἀδάκρυτον πάμπολλα ὡς ἀτρωτὸς καὶ ἀπαθὴς θεὸν πρόσκαιρον, ὃ δὲ φιλάνθρωπος ὡς ἀληθὴς καὶ εὔσπλαγχνος διωδύρετο· ἵνα δὲ ὑπὲρ τῆς συμπαθείας, ἐδάκρυσεν. ἔρχεται ὅπου δὲ ἀπήλαιον, καὶ θεωρῶ λίθον ἐπικείμενον τῷ μνήματι. κελεύει τοῖς πρεσβύτοις Ἰουδαίοις ἀποκυλίσαι ⓒ λίθον ἀπὸ τοῦ στόματος τοῦ ἀπηλαίου. ὁ λέγων, Εἰ πίστιν ἔχετε ὡς κόκκον σινάπεως, ἐρεῖτε τῷ ὄρει τούτῳ, ἄρθητι καὶ βλήθητι εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ γενήσεται ὑμῖν, πῶς μὴν αὐτὸς ἀδυνατεῖ ἀποκυλίσαι ⓒ λίθον; ἀλλ' οὐχ ὡς ἀδυνατῶν τοῦτο ποιεῖ, φησι, ἀλλ' ἵνα μὴ δόξωσι φθονεῖσθαι εἰ ὃ γινώσκω, ὑπιτάττει αὐτοῖς τοῖς Ἰουδαίοις ἰδίαις χερσὶν ἀποκυλίσαι ⓒ λίθον, ὃ μάλιστα σημεῖον ἐμοὶ τῷ καταλιμπάνων· ἵνα αὐτοὶ μάρτυρες γένωνται τῶν ἐμοῦ γενομένων σημείων. Εἶτα μετ' ὃ ἀποκυλίσαι τὸν λίθον, ἀναβλέψας ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸν οὐρανόν, εἶπεν· Εὐχαριστῶ σοι, πάτερ, ὅτι ἤκουσάς μου. πότε " ἢ προσηύξατο; νῦν λαμβάνω, ἀγαπητέ, τὸν προφήτου ζητούμενον πρὸ τοῦ λύσιν τοῦ ῥητοῦ. ὅτε γὰρ ἐνεβριμήσατο τῷ πνεύματι, τότε προσηύξατο. καὶ ταῦτα εἰπών, ἐκραύξε φωνῇ μεγάλῃ, λέγων, Λάζαρε, δεῦρο ἔξω. καὶ εὐθέως ἐξῆλθεν ὁ " τεθνηκὼς δεδεμένος τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας χειρίαις. ὦ φωνῆς δυνάμεως ἅπαν διαῤῥήξασα, πύλας χαλκᾶς συντρίψασα, μοχλοὺς σιδηροῦς ζωθλάσασα, διαβόλου καταισχύνασα, θάνατον καταργήσασα, νεκροὺς ἀνεγείρασα. ὦ φωνῆς δυνάμις, τὰ διεφθαρμένα μέλη εἰς ἓν ζωογονήσασα

Ἰωαν. ια. μα.

κ. Χριστοῦ ζωὴ ἀπόστασον, κ. ἀνάπαυσις, * ἢ ὑγιαίνοντων ἀναίρεσις, ἀμάρτων ἄφεσις, ἢ κ. † λόγον

κ. Ζωογόνε.

κ. τίθεται.

κ. διεφθαρμένος.

κ. νεκρὸς

δίδωκεν ὁ Θεὸς, οἷς δίδωκεν, ἀεὶ ἑορτάζειν, ἀεὶ πανηγυρίζειν, καθ' ἕκαστον ἔτος αἰσθέσθαι τῆς πανηγύρεως ⓦ λόγοι, ὁ Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Λογ. ϛγ. ΕΙΣ ΤΟΝ ΤΕΤΡΑΗΜΕΡΟΝ ΛΑΖΑΡΟΝ. β. 5

Ex Mss. Regio emend. ex Mss.

Ἀγαπητοὶ, ὥσπερ μήτηρ φιλότεκνος ἐπιδοῦσα τῷ φιλτάτῳ τῶν υἱέων πατρὶ, τὸν παῖδος ἐφέλκυστρον τῷ ἀπαλῷ ἐγκόλπῳ τοῦ γάλακτος ἐπιδιδοῦ· ὁ δὲ θηλὸς τοῦ γάλακτος τυρωθῆσα ἐμφράττει σου" ὀχετὸν τὸ μαζοῦ, τότε δὴ καὶ ὁ παιδίον κλαυθμυρίζει, καὶ ἡ μήτηρ ἐδυνάτο, τῷ μὲν προαιρέσει τοῦ τρέφειν ἁπλωμένη ἔχουσα, τὴ δὲ ἐγκόλπῳ μὴ ἐπιδιδομένῳ ὁρῶσα· " ὡσαύτως καὶ ἡμεῖς τῇ προπετείᾳ τὸ θηλὺ τῇ βλαβερᾷ ὑμῖν" ἐπιβαλόντες, ἐπερπόμθα, ὑμῶν ἐφελκόντων ὃ γάλα ὃ λόγου· ὅτι δὲ ὁ τῆς λήθης νέφος ἐπισκιάσει τῇ βλαβερᾷ, ⓦ λόγοι" μάθετε, τότε δὴ καὶ ὑμεῖς ἠγανακτήσατε ὡς ἀποστερούμενοι τῶν διαγελικῶν διδαγμάτων καὶ νοήματα, ἐν ἡμῖν ἐδυσφορεῖτε, τῷ μὲ προσομιλεῖν τὸ λέγειν κατεπαμένῳ ἔχοντες, ⓦ οἱ νοῦν κωλυόμενοι ὑπὸ τῆς λήθης ὁρᾶντες. Ἀλλ' ἴσως τοῦτο συμβέβηκεν ἡμῖν, ἵνα γνῶμεν, ὅτι οὔτε τοῦ θέλοντος, οὐδὲ τοῦ τρέχοντος, οὐδὲ τοῦ διώκοντος, ἀλλὰ τοῦ ἐλεοῦντος Θεοῦ. δοῦναι οἰκονομεῖ ἐπιδόντερ Θεὸς δίδωσι τοῖς λέγουσι" χαρὰν, ἀφ' ἑαυτοῦ ἀξίαν τῶν λεγόντων, ἀλλὰ διὰ τὴν χρείαν τῶν ἀκουόντων, αὖθις προκαλίσαντες," ἀπὸ τῶν ἀρτίως ὑμῖν ὑπαγορευθέντων διαγελικῶν διαγνωσμάτων καὶ δώσομεν" ὃ πόσιμον τῆς διδασκαλίας ἀρυσώμθα" ἵνα μαθῶμεν τίς ἀθενεῖ, φησι, Λάζαρος ἀπὸ Βηθανίας ἐκ τῆς κώμης Μαρίας καὶ Μάρθας τῆς ἀδελφῆς αὐτῆς. ἰδοὺ ἡ Μαρία ἣν ἀλείψασα ⓦ Κύριον μύρῳ, ἧς ὁ ἀδελφὸς Λάζαρος ἠσθένει. Εἶπε δὲ ὁ Ἰησοῦς· Οὐκ ἔστιν ἡ ἀσθένεια αὕτη πρὸς θάνατον, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ, ἵνα δοξασθῇ ὁ Θεὸς δι' αὐτῆς. αἰνιττόμενος λέγω, ἡ ἀσθένεια αὕτη οὐκ ἔστι πρὸς θάνατον, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ· οὐκ ἔστιν ἀσθένεια, ἀλλ' ἀγαλλία, οὐκ ἔστιν ἀσθένεια, ἀλλ' ἀσφάλεια. ὦ ἀσθένεια ἀῤῥωστούντων ἰατρὲ, πίστεως" ὁδηγὲ, θλιβόντων ὑπάλειπτε, βλασφόντων ὑπόδικε, σωτηρίας ἀρχηγὲ. ὦ ἀσθένεια, ἄρετῆς θησαύρισμα [ἄῤῥητε], πίστεως διδάσκαλε, εὐσεβείας οἰκονόμε*. ὦ ἀσθένεια πυρεσσόντων ψυχὰς ἀποσβεννύουσα, καὶ ἱδρῶτας βαπτίσματος δροσίζουσα, καὶ λαμπάδος τοὺς ψυχῆς ἐξυφαίνουσα. ὦ ἀσθένεια, ἀγαπίου ἄρτου πρόσχαρ, πίστεως λαμπαδοῦχε ἄγιστ, βλασφόντων παλὶς [καὶ αἰθέρου σφεντόνη.] Ὅτε δὲ ἤκουσε, φησιν, ὁ Ἰησοῦς, τότε μὲν ἔμεινε τὸ ᾧ ἦν τόπῳ δύο ἡμέρας. τί δὲ ὁ δικαίως ὁ ἐπιμεῖναι ⓦ Κύριον ἀκούσαντα, καὶ μὴ" βιβλίου ἀπελθὼν πρὸς τὸν ἀσθενοῦντα; ἀλλὰ πάντως ἐξεδέχετο ⓦ θάνατον τῷ Λαζάρῳ, ὅπως τὸ τοῦ θανάτου μείζονα τῶν θαυματουργημάτων τὴν πίστιν τοῖς ὁρῶσιν ἐνδείξῃ). μὴ ταῦτα οὖν λέγε τοῖς μαθηταῖς ὁ Ἰησοῦς· Λάζαρος ὁ φίλος ἡμῶν κεκοίμηται· ἀλλὰ πορεύομαι, ἵνα ἐξυπνίσω αὐτόν. ἀληθῶς γὰρ ὁ τῶν ἀνθρώπων θάνατος, ὕπνος πρὸς" τὸν Κύριον λελόγισται. πορεύομαι, ἵνα ἐξυπνίσω αὐτόν. τί γάρ; ἡ σὺ ταῦτα ὦ ἀδιανοήτως ζωοποιῆσαι τὸν νεκρόν; ἀλλ' οὐκ ἔστω δίκαιον τῇ χάριτι ⓓ Ἰουδαῖοι" ἐμὲ ἀπόντος. ἴσως γὰρ αἰσχύνης ἄξιον νομίσουσιν ἐκ συμφορᾶς τινὸς" ἀναβιῶσαι ⓦ Λάζαρον. αὐτὸς οὖν ἐγὼ πρόειμι, ὅπως πρόσωπον μὴ αὐτοπαθῶ νομιζόμενος τῶν πρὸ ἐμοῦ νομισθέντων θαυματουργημάτων, καὶ τῇ χάριτι πρὸ ἐμοῦ δοξάζωμαι, εἰς πίστιν βεβαίαν" ἐκζητῶσι. Λάζαρος ὁ φίλος ἡμῶν κεκοίμηται· ἀλλὰ πορεύομαι ἐξυπνίσαι αὐτόν. " ⓓ οἱ μαθηταὶ ἀκούσαντες, Εἶπον· Κύριε, εἰ κεκοίμηται, σωθήσεται. οὐ τοσοῦτον ὑποκρίνωντο, ὅσον ἰατρικῶς. ὕπνος γὰρ ληθαργικοὺς μὴ βλάπτει ἐπικτεινόμενος, πυρεσσοῦ

χ. πέρυσι

χ. ἔπω

χ. -βάλλοντες, ο

χ. ἐνίκοψε

χ. λέγει, χ ἐκ χ. τὰ πίσεως χ. νέφους.

χ. παιδαγωγὲ.

χ. ψυχῶν " πολιτεία οἰκονόμε.

χ. ἐυδίως

χ. Κυρίε

χ. ὡς ἐμὲ ἀπολωλότος. χ. βεβαιώσεως χ. ἀναχίσεται χ. πότε οἱ

Κύριε, τετραπήμερός ἐστι, καὶ ἤδη ὄζει. μικρὰ ταῦτα πρὸς Θεόν· οὕτω ὁσα ἔπρεψε, οὕτω ἁρμόζει ἐρημία, ὡς ποτὲ ἐπὶ τῆς Ἰεζεκιὴλ τὸ χερσὶν ὁ πρατόπεδον χαμαὶ κείμενον, καὶ ἔρημον πάντων, ψυχῆς, ἀναθήσεως, ἀνθρωπίνης, ζωτικοῦ πνεύματος, ἔστι τοῦτο ἤδη τῆς μεγούσης ἀναστάσεως ἀπόδειξιν ἀναργῆ παρέχον. ἐπιστῶμεν Μάρθα, καὶ ὁ λίθος ἀφῄρηται, καὶ πάντες ἴσμεν μετὰ τοῦτο, νεκροὶ ζῶντες· ἔνθα γὰρ ὁ ἀδὴς αὐτός, ἤδη τῶν πυλῶν τοῦ θανάτου κατῄσχυνται. καὶ τοῦτον Ἰησοῦς ὁ Κύριος ἀπὸ διαλογισμοῦ ἄρχεται. Ἦρε γάρ, φησι, τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὸν οὐρανόν, τῆς οἰκείας καθόδου μιμούμενος τὸ ζήτημα, διὰ προσευχῶν γὰρ ἡμῖν τῷ πατρὶ, καὶ λέγων· πάτερ, εὐχαριστῶ σοι ὅτι ἤκουσάς μου. ἔχων δὲ ἀφ' ἑαυτοῦ πολὺ τὸ τῆς ζωῆς χορηγόν, ποῖος ἦν τοῦτο, ἐπιδεῖξαι πρὸς αὐτοὺς ἡ Μαρία καὶ Μάρθα ἔλεγον, Οἶδα ὅτι ὅσα ἂν αἰτήσῃς τὸν Θεόν, δώσει σοι. Ἀφ' τοῦ ἀσθενεστέραν αὐτὴν τὴν Ἰσαι. μα. κε. ἀξίωσιν βλέπων λέγει, ὅλως οἶδα τοι, ὅτι ἐάν τι καὶ αἰτήσῃ πατέρα, δώσει μοι· τοίνυν προσέλθωμεν τῇ ἀξιώσει ἐμοὶ, καὶ τῷ πατρί. καὶ λοιπὸν ἐπὰν λέγω, εὐχαριστῶ σοι, πάτερ, ὅτι ἤκουσάς μου. ἐγὼ δὲ ἤδειν ὅτι πάντοτέ μου ἀκούεις· ἀλλὰ διὰ τοῦτο προσέτιθεμαι εἰπεῖν. εἶδες πῶς οὐ διῆπται τῆς προσευχῆς, ἀλλὰ τοῦτο πρὸς τὴν τῶν πολλῶν ἀπιστίαν. ἤκουσάς μου, φησι, πάντοτε. μὴ ζήτει τί, πότε. ἔστι γὰρ ἀξιοπαράδοτον, οὐ καταλαμβανόμενον. εὐχὴ μὲν πάντα κατὰ φύσιν ὡς ἰὸς· ἐμνημόνευσεν δὲ τῆς ἡμετέρου ἀσθενείας, ἵνα μάθωμεν συμφωνίαν ἰσοῦ καὶ παρρησίας ἐπιδεικνύμενος τοῖς ἀγνοοῦσιν. ὡς δὲ ἠσφαλίσατο τὴν πίστιν, καὶ τὰς τῶν ἀκροωμένων λογισμοὺς ὠχύρωσε, λοιπὸν ἐπὶ τὸ ἔργον χωρεῖ. Λάζαρε, δεῦρο ἔξω. οὐκ ἐδιπλασίασε τὸν λόγον, ἵν' ὁ εἷς μόνος δυνατὸς ᾖ, καὶ μὴ ὁ δεύτερος τῶν νεκρῶν ἄπακτον δράμῃ δρόμον. ἵνα ζητῶ νεκροὶ, μὴ πάντες ἔλθητε. οὔπω γὰρ ἐκείνου τὸ πνεύματος ὁ καιρός. ὅτι ἀκούσουσι μὲν νεκροὶ τῆς φωνῆς τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, καὶ οἱ ἀκούσαντες ζήσονται. εἷς μόνος ἤκουε τότε, εἷς λυέσθω δηλονότι τῶν ἐνὸς μισοθεοῦς φιλίας, ἑνὸς δίκην δισμῶν. μηδεὶς δώματα πέσθω τῶν κάτω, μὴ πυλωρὸς ἁρμὸς, μὴ δισμοφύλαξ βαρύς, μὴ οἱ κάτω κλαδοῦχοι μηδεπίσαντες πάντες λαμβάνειν. μάθετε τὰς ἐμὰς προστάξεις. ἡ σὺ ἦ, ὦ ἄδη, σιώπα, πρίμωσον, μηδὲν ξένον παθών, διακόπτῃ τὰ ἀκούων, μηδὲν τούτων προσποιούμενος. ἀνάθεμα τοὺς φύλακας τῶν σῶν πυλῶν. Λάζαρε, δεῦρο ἔξω· ἴσχυσον θανάτου τοῖς ἐμοῖς ἐπιβήμασιν, ἴσχυσον θανάτου συλήσας τὰ κάτω. ἔπρωθα δεδιληθρος, ἤδη κατ' αὐτῶν τρόπαιούμενος. ἐξῆλθεν ὁ Λάζαρος δεδιωδὼς καὶ βαδίζων· ἐξῆλθε πάντα δεδιωδὼς, καὶ ὅλος κουφούμενος. ὅλος γὰρ δι' ὅλων σφιγγόμενος ὠὸ πόδας καὶ χεῖρας, καὶ ὑπὸ σουδαρίου τὴν ὄψιν ἔφερεν. ἐκεῖ ὠὸ λοιπὸν ἔξω θανάτου καὶ τάφου· πάλιν ὑπετάσσει ὁ Ἰησοῦς κρείττον ὑπέταγμα, λύσατε αὐτὸν, φησι, καὶ ἄφετε ὑπάγειν. διὰ τί ἀλλομάτως οὐ λύεται ὁ θανάτου φυγάς, ὁ τῶν κάτω φρουρὸς δυνατός; ὑμεῖς λύσατε καὶ πάλιν δήσαντες, ἵνα τῶν οἰκείων δεσμῶν ὑπηγωνίσατο τὰ σημεῖα. ὡς δὲ ἤκουσαν τοῦτο οἱ Φαρισαῖοι, ξένον βουλευτήριον συγκροτοῦσι λέγοντες, Τί ποιοῦμεν, ὅτι οὗτος ὁ ἄνθρωπος τοιαῦτα σημεῖα ποιεῖ; μεγάλα ἐστὶ Ἰωαν. ια. μζ. κλήματα· νεκροὺς ἐγείρομεν θανάτου θανατοῦται, καὶ Λάζαρος ἀνίσταται ἐκ νεκρῶν· καὶ οἱ Ἰουδαῖοι νεκροῦνται τῇ γνώμῃ. μὴ ἀτελὲς τοίνυν καὶ ἄθουλον βουλευτήριον, ἀλλὰ προσέτι τῷ ἐγκλήματος λόγῳ, καὶ εἶπατε· τί ποιοῦμεν, ὅτι μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἄνωθεν ἥλιος σχηματίζεται, κάτωθεν γῆ τρέμει μὴ φέρουσα τὰ πεπραγμένα, ἔνδοθεν τοῦ ναοῦ τὸ καταπέτασμα διῤῥήγνυται, νεκρῶν δῆμος πρὸς ζωὴν ἐπανέρχεται; πάλιν εἶπατε, τί ποιοῦμεν, ὅτι ναὸς λύεται, ὅτι λατρεία παύεται, ὅτι ἡ πόλις ἐμπίπρασται, ὅτι ἡμεῖς ἐκδημοῦμεν, καὶ ἕτεροι ἀντ' ἡμῶν κληροῦμεν καθίστανται, τί ποιοῦμεν, ὅτι πάντα μεταφέρεται, προφῆται, ἀπόστολοι, ἱερωσύνη, νηστεία, πρόγνωσις, λατρεία; ὁ Θεὸς δέξεται. μὴ τούτων σκέψασθε, μὴ τούτων βουλεύσασθε. αἱ γὰρ τῶν λόγων λέξεις ἀνωφελεῖς εἰσιν ὑμῖν, ἡ γνώμη μόνον. λέγει γάρ, ὃν ἐὰν λαλήσητε, οὐ μὴ ἐμμένει σὸ ὑμῖν. ἅπαξ τοίνυν

δίδωκεν

θεραπάζειν ἔδει ἢ λυπῆσθαι ἀπολέσαντας τὸν ἑαυτῶν. ἀλλὰ χαίρω δι' ὑμᾶς, ὅτι οὐκ ἤμην ἐκεῖ. εἰ γὰρ ἤμην, ὁ πυρετὸς ἐκεῖνος λήξας, καὶ ἕλαττον ἐδείκνυτο τὸ θαῦμα, ἢ συνηθείας τὸ πρᾶγμα ἐνομίζετο. διὰ τοῦτο ἦλθε, ἵνα ὁλοκλήρως ὁ λύκος τὸν ἀμνὸν ἁρπάσῃ. κατέπιε γὰρ ὁ θάνατος ἰσχύσας, καὶ πάλιν ἀφῆλεν ὁ Θεὸς πᾶν δάκρυον ἀπὸ παντὸς προσώπου τῆς γῆς. ἦλθον, ἵνα ἴδωσιν ὅτι τὸ Βηθανίᾳ, οὐ τῷ πυρετῷ αἰσθόμενοι δραμόντες, ἀλλὰ τῆς πυρετοῦ τὸν κύριν θεασάσθαι. ταῦτα δέ, ὅτι λείψανα ναυαγίου εὑρεῖν ἠδυνάμην. ἤδη γὰρ ὤζε τετραήμερος ὤν. ὅτι γὰρ τῶν ναυαγίων ὄντι καὶ ξύλων εὑρεῖν, καὶ σανίδας ζωαγωγεῖν, καὶ κέρας λαβεῖν, καὶ πηδάλια εἰς ἑτέρας ἁπὸς χεῖρας φυλάξαι, καὶ πολλῆς ἀσυδοξίας χεῖρα μόνος μέρος τοῦ φόρτου ἐξασῶσαι· ὅτι δὲ τοῦ Λαζάρου πάντα φορτικά, καὶ παῦσις, καὶ δυσωδίας αἴσθησις. τὸ πένθος ἐν ἀκμῇ, καὶ ὁ νεκρὸς ἐπὶ τοῦ λίθου κατέκειτο. καὶ πολλοί, φησι, τῶν Ἰουδαίων ἐληλύθεισαν ἀπὸ τῆς πόλεως, ἵνα παραμυθήσωνται αὐτὰς ἀδελφὰς τοῦ τεθνεῶτος. μάρτυρας ἔχω, φησί, τὸ ἐσωθὲν χάρισμα, ἵνα μὴ τὸ ἔργον κλοπὴ νομισθῇ, ἀλλ' ἀληθείας ἀσφάλεια. ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς, κυβερνήτης μὲν ναυάγιον, ἰατρὸς δὲ νεκρόν. καὶ τί ἦλθες ὧδε, ὦ δέσποτα; ἵνα ἐγκληθῇς, ὡς ῥᾳθυμήσας τοῦ φίλου, ὡς προῖδὼν ἀπολλύμενον, ὡς μὴ σπουδάσας μέλλοντι τελευτᾶν; ἤκουσεν ἡ Μάρθα, καὶ μικρὸν ὕστερον ἐλθοῦσα ἔρχεται δρομαίᾳ τῇ ὁδῷ, καὶ ἐγκαλεῖ ἀρχὴν ὡς φιλούσης πιστικῶς· Κύριε, εἰ ἦς ὧδε, οὐκ ἂν ἀπέθανέ μου ὁ ἀδελφός. ποιμένος γὰρ πρέποντος, πῶς ἀπόλλυται πρόβατον; στρατηγοῦ μαχομένου, πῶς διώλοντο πύλαι; ἡλίου φαίνοντος, πῶς ὁ χρυσὸς ἐσυλήθη; Κύριε, εἰ ἦς ὧδε, οὐκ ἂν μου ἀπέθανεν ὁ ἀδελφός. ἄπιστος ὁ λόγος, ἔτι δὲ καὶ ἀσεβής. κεκραμένως γὰρ πρόκειται, δυνατὸν ἦν τὸ ἄβροτον σκεῦος πάλιν ἀναπλασθῆναι. λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, ἀναστήσεται ὁ ἀδελφός σου. ἦν δὲ πρὸς αὐτὸν, οἶδα ὅτι ἀναστήσεται ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. εἶπε δὲ ὁ Ἰησοῦς, ἐγώ εἰμι ἡ ἀνάστασις. τί τοίνυν, ὦ ἔλεγες, ζητεῖς; ἐκδέχει μικρόν, καὶ ὄψει τὸν χάριν. ἤκουσεν, ὑπέστρεψεν ἡ Μάρθα, καὶ τὸν ἀδελφὸν ἐπιγείρει, καὶ δρομαῖοι φέρονται πάντες οἱ πιστοὶ καὶ οἱ ἄπιστοι, οἱ θαῦμα παραμυθούμενοι. πάλιν ὁ Ἰησοῦς, ἐν ὀχλῳ καὶ ἐν γάμῳ καὶ ἐν πένθει, πάντα χρῶ τοῖς πιστεύουσι λύων τὰς δυσκολίας· ὡς ἂν εἶδε τὸ πένθος καὶ τὰ δάκρυα, λέγει ὁ Ἰησοῦς· Ποῦ τεθείκατε αὐτόν; δεῦρο τί ὀκνεπάζεις, ὦ δέσποτα; μὴ πρὸ ἡμέρας ἦλθε τὸν θάνατον, καὶ πρὸ ὥρας οὐκ οἶδας τὸν τόπον, ἀλλὰ λέγεις, ποῦ τεθείκατε αὐτόν; δότε μοι, φησι, τὸν θαφθέντα, τὸν καταδύσαντα, τὸν ἐκκλίσαντα τὸν νεκρόν. οὗτοί μου μάρτυρες τῶν ἐσωθὲν καταστάντες γνωρίσωσι τὰ ἑαυτῶν, ἵν', ὅταν ἴδωσι τὸν αὐτὸν τὰ φείλετα ἀνάστατα, μὴ φαντασίαν εἰ νομίσωσι τὸ ἔργον. ἦλθεν ὅτι τὸ μνημεῖον, ὠκέλετο δ' ἐκ πάντων ὁ πάντα εἰδώς· μὴ τὰ τοῦτα καὶ ἐδάκρυσε. καὶ τί δακρύεις, εἰ ἀληθεύεις ὁ ἐπανέρχου, εἰ [μὴ] μέλλεις αὐτὸν ἐγείρειν; ἀλλὰ δακρύω αὐθέντα, δάκνει τὸ φιλάνθρωπον τῆς γνώμης· τάχα δὲ καὶ ἐπὶ τῶν Ἰουδαίων ἀγανακτοῦσιν, ὅτι καὶ μὴ τοῦτο τὸ θαῦμα πάλιν τὴν ἀπιστίαν πρόεμφιαν. τινὲς γὰρ ἐξ αὐτῶν εἶπον, οὐκ ἠδύνατο οὗτος ὁ ἀνοίξας τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ τυφλοῦ, ποιῆσαι ἵνα καὶ οὗτος μὴ ἀποθάνῃ; ἠδύνατο. τί δὲ περισκοπεῖτε τὴν ἀσθένειαν; μείνατε, καὶ βλέπετε τὸ ἔργον. λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἄρατε τὸν λίθον. ἀπεδόξως ὁ λόγος. ὁ πύλας χαλκᾶς διατρέπων, καὶ μοχλοὺς σιδηροῦς ζωστείσων τοῦ θανάτου, λέγει, ἄρατε τὸν λίθον; δέσποτα, τί τῷ λόγῳ τὸν λίθον οὐκ ἀφορμάζεις, δέσποτα; ἄρατε, φησιν, ὑμεῖς τὸν συνωφαίτας τὸν λίθον, τὸν ἄπιστον, τὸν ἀπατεῶνες. ἄρατε, ψηλαφήσατε, πληροφορήσατε. ἵνα μὴ πάλιν ἐαυτοῖς ἀπιστῆτε, ἀσφαλίσασθε τὸν θεόν. οὐ σκιὰ ὀξύτερα μέλλει, οὐδὲ φαντασία. ταῦτα δὲ καὶ τὸν λίθον προφασμένον ὀξύτερα δύναται. λέγει αὐτῷ ἡ ἀδελφὴ τοῦ τεθνηκότος Μάρθα· Κύριε, ἤδη ὄζει· τεταρταῖος γάρ ἐστιν. ἐγκλεῖ αὐτὸν δοῦλον ὄντα μὴ τοῖς δεσποτικοῖς χαρίσμασι κομιοῦσθαι. ὁ μὲν γὰρ δεσπότης τῇ ἰδίας ἐξουσίᾳ τῇ τετάρτῃ ἡμέρᾳ ἀνέστησεν αὐτὸν· ὁ δὲ ταρταῖος ὀξαίσεται. ἄλλο γὰρ δοῦλος, καὶ ἄλλο δεσπότης. λέγουσιν αὐτῷ, Κύριε,

Ιωαν. ια. κα. — ἴσ πιθέται, ἢ, πιστικῶς.

Ιωαν. ια. λθ.

Ιωαν. ια. λθ.

σας γυναῖκας, τί ἐλέχθη, τί ἐπεφάνθη, ὧν ἀπωλώτησαν τῷ διδασκάλῳ, πῶς ἐδάκρυσε, πῶς προσεκάλεσαι, πῶς ἐνεκάλεσαι πιστεύσας τῇ δεσπότῃ, ὅτι μὴ πρὶν τελευτῆσαι Λαζάρῳ, μηδὲ ἔκλεισε τῶν λόγων τὸν θανάτου τὰς πύλας, μηδὲ ἐπέσχε τῆς ἀπωλείας τὰ κύματα. κυβερνήτης γὰρ πρόσεστι, ὁ σκάφος αὐ ἰσώθη. ἢ ἔγραψεν ὁ Ἐφέσιος καθηγεμών, "ὃς
ἰς ὡς 5 δι' ἀκτημοσυνίαν ἢ πενίαν μηδὲ μίαν ἢ χάρτην ἰδίᾳ χρήσασθαι. γράψαντος τούτου Ἰωάννου, πάντες ζωοτρόφοι ἰδίαν τάφον, νεκροὶ ἀπολείσαντα, βασιλῆς, ἰδιῶται, δίκαι αἱ, βαρβάρων φυλαί, γραπτῶν ἔθνη. Τί λέγω τάφον; ἡ θήκη Λαζάρου γέγονεν ἐκκλησία. πάντες γὰρ ἐπείγονται αὐτόθι συνεύξασθαι, ὅπου Ἰησοῦς συνεσπούδασε, τῇ κοινωνίᾳ τοῦ χήματος τὸν ὠφέλημον συνιζόμενοι. ἐκ τῆς ἀγωνίας Λάζαρος ἀπὸ Βηθανίας τῆς
10 κώμης Μαρίας καὶ Μάρθας. μηδεὶς τόπον ὑποφοβείτω. πάντα γὰρ ὁ Θεὸς· καὶ ἐν κώμῃ, καὶ ἐν πόλει, καὶ ἐν ὄρεσιν οἰκεῖ· πάντα ἐφορᾷ. πάντα γὰρ ὁ Θεὸς, ὁ τόπους συνέχων, ἀλλὰ γνώμας εὐσεβῶν. ὁ Λάζαρος ἔκαμνε, καὶ ὑπὸ τῆς νόσου κατεπιέζετο. ἐνταῦθα αἱ περὶ τὸν Μαρίαν καὶ Μάρθαν πῖς αἱ γυναῖκες οὐκ ἐπύθοντο συνεὶς ὃ κακόν, οὐκ ἀπηγόρευσαι συνεὶς τὸν τῦ πυρετῦ συνεσολιόν, οὐ φάρμακα ἐζήτησαι, ὑγείτο-
15 νας, οὐκ ἰατρὸν προσκάλεσαι (συνεπὸν γὰρ ἦν, Ἰησοῦ ἔχοντας, ἀληθινὸν ἰατρὸν, ἕτερον ζητῆσι) ἀλλ' ἔγνως ὅλην σωθῆναι χρή, καὶ ἀδιάφορον νοσοῦντος προσδοκᾶσι πέμπουσι τὸν μέλλοντος θανάτου. καὶ σὺ τούτων, ὅτου παῖς, ἢ μήτηρ, ἢ ἀδελφὸς, ἢ γνώσιμος ἀθετῶν ὑπὸ τὴν κάτω δημίων ἔλκωσαι, πέμψον συνεὶς τὸν Ἰησοῦν, μὴ δὲ δρὶ ἀμαχὸν χρώμενος, ἀλλὰ ταῖς σαῖς εὐχαῖς πολὺ τ δυσμενεστέραις ὄσαις, καὶ μίμησαι τὰς συνεὶ τ Μάρθαν γυναῖκας. Τί
20 λέγεσιν; ὑ, συνδεκλήθητι· οὐκ, ἐπείχθητι· οὐκ, ἐλθέ, δὸς τ χάριν· ἀμὰ Τί φασι; Κύριε, ἴδε, ὃν φιλεῖς, ἀσθενεῖ· ἐπετηρήσατο ὁ θάνατος τὸν σὸν ἀποδημίας, ἐν ᾧ σοὶ συνδιάζεται φίλον. ὑπίσθη Λαζάρῳ κλεπτομανῶ, ἁρπαζομανῶ, πολεμομανῶ, πολλοῖς τοξεύμασι βαλλομανῶ, πυρετῷ, καὶ ἀλγηδόσι, καὶ νέφει κακῷ· ἄδηλον ἦ, εἰ καὶ τὸν φίλον εὑρήσεις. ἤκουσεν ὁ Ἰησοῦς, καὶ
Εἶπεν· Ἡ ἀσθένεια αὕτη οὐκ ἔστι συνεὶς θάνατον, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς δόξης τῦ Θεοῦ, ἵνα δοξα- Ιωαν. ια. δ.
25 σθῇ ὁ υἱὸς τῦ δι' αὐτῆς. τί οὖν θαυμάσω; τὴν λεχθεῖσαν τὸν συνουσίαν; τὸν συμφυτεύσαν; τὸν ἔκβασιν; ὃ ὑπὲρ δόξης ὑπὲρ γαμέτου; τὸν ἀπόρρητον φιλανθρωπίαν; τὸν ὑπεύθυνον τὴν λόγων; τὸν συνεὶς τ πατέρα τιμῶν; πάντα εὐρίσκω Θεοῦ. συνεῖπεν ὡς Θεὸς, ἡ ἀσθένεια αὕτη οὐκ ἔστι συνεὶς θάνατον, ἢ ἐπήγαγε μετ' ὀλίγου ὃ ἔργον. αἰσθημένη τὸν δόξαν ὦ Θεῷ, μίαν εἶ παῖς ἢ ἰοῦ δικαίας δοξολογίας. πρεμνήσατο
30 τῇ φάσκ ταῖς ἀδελφαῖς, χρηστὰς ἐλπίδας αὐταῖς ὑπισχνούμενος, Εἶπεν, ἡ ἀσθένεια αὕτη οὐκ ἔστι συνεὶς θάνατον. οὐκ ἀποθήσκει Λάζαρος. Εἰ γὰρ μὴ δίδοται ὦ θανάτῳ, μάτην ζῶν. ἀλλὰ δίδοται, ἢ ὑ δίδοται. ὅτου γάρ τις, ὃ ἔλαβεν, ἀποδῶ, τῇ ἀληθείᾳ ὑ λαμβάνει. ταῦτα Εἶπεν ὁ Ἰησοῦς, φησὶν, ἐν ᾧ τότε ἐκείνῳ ἔμενε δύο ἡμέρας. Ἐπὰ τί ἔμενε; τὸν χρόνον ἐδαπάνησεν, ἵνα σαφῶς τοῖς Λαζάροις ὁ θάνατος λάβῃ· ἵνα ὃ κῦμα περχόμενον ὃ σκάφος
35 βαπτίσῃ. Εἰ γὰρ πρὶν, ἐδραπέτευσεν ἂν ὁ πυρετὸς, καὶ τῇ φύσκ τῦ νοσήματος ἐλαγίζετο ὃ γενόμενον. Εἰ δὲ ὦ Ἰησοῦ, ἀλλὰ καταδίεσιν ὃ θαῦμα. ἔλαβε τοίνυν αὖθις ὁ κοινὸς τὴν ἀδελφὸν θάνατον, καὶ τότον εἶχε δισμότιν. μὴ ταῦτα ὁ Ἰησοῦς, ὁ μὴ πρὶν, ὁ μὴ φλαφήσας, ὁ μὴ αὖθις πήσας τοῖς μὴ Εἰδόσι λέγε· Λάζαρος ὁ φίλος ἡμῶν κεκοίμηται. ἀγ- Ιωαν. ια. ια.
λὰ πορεύομαι, ἵνα ὀξυπνίσω αὐτόν. πολλὴ τὴν ἀδελφὸν ἀθυμία. ὁ θάνατος Εἰς
40 ὕπνον μετεβλήθη, καὶ ἀπώλεια Εἰς σωτηρίαν μετεπλάσθη λόγῳ. μηδεὶς τοίνυν σὺν τεθνεώσας ἀπαρηγόρητον. πάντες γὰρ ζῶσι ὦ Θεῷ, ὅτε θέλει, καθυδόντες, καὶ ὅτε θέλει, ἐγειρόμενοι. λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταί, ἀγνοήσαντες ὑ αἰνίγματος τ λόγου· Κύριε, εἰ κεκοίμηται, σωθήσεται. θεραπεία γὰρ τοῖς κάμνουσιν ὁ τῆ φύσιν ὕπνος. Τότε λέγει αὐτοῖς παῤῥησίᾳ, Λάζαρος ἀπέθανε, καὶ χαίρω δι' ὑμᾶς. καὶ τίς ὅτι κεκοιμᾶται χαίρει; τίς ὠφελεῖται ὅτι φίλου τεθνεῶτος; σκυ-

θρωπάζει

ὅτι διὰ τῆς γῆς. διὰ τοῦτο Παῦλος ὁ ἀπόστολος μαθὼν [ὃ] ὅτι οὐδὲν τῆς ἀγάπης ἀνώτερον,
Ρωμ. 13. 8. ἔγραψε καὶ ἀπέστειλεν εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης λέγων· Ἀδελφοί, μηδὲν ὀφείλετε, εἰ
μὴ τὸ ἀλλήλους ἀγαπᾶν, καὶ τὰς ψυχὰς ὑπὲρ ἀλλήλων πτύειν. αὕτη γάρ ἐστιν ἡ ἀγάπη,
πάντων τῶν ἀρετῶν τὸ κεφάλαιον, τὸ ἄλας τῶν ἀρετῶν. ἡ ἀγάπη τὸ πλήρωμα τοῦ νόμου, ἡ
ἀγάπη ἡ ἁπλανὴς σωτηρία. αὕτη ἐξ ἀρχῆς εἰσῆκται εἰς τὴν καρδίαν τοῦ Ἄβελ, αὕτη τοῦ 5
Νῶε κυβερνήτης γέγονεν, αὕτη τὸν πατριάρχας ζωήρησεν, αὕτη τὸν Μωϋσέα διέσωσεν, ἰσ. τῶν πα-
αὕτη τὸν Δαβὶδ οἰκητήριον τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐποίησεν, αὕτη εἰς τοὺς προφήτας κατ- τριάρχας συ-
εσκήνωσεν, αὕτη τὸν Ἰωὰδ εἰσῆλθε· καὶ τί τὰ λέγω τὰ μείζονα; αὕτη τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν οὐ- εἴρησεν.
ρανὸν πρὸς ἡμᾶς κατήγαγε. Διὰ τῆς ἀγάπης ὁ ἄρχων ἐφυτεύθη, ὁ ἀρχηγὸς ἄρχεται,
ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ υἱὸς ἀνθρώπου γίνεται. Διὰ τῆς ἀγάπης πάντα τὰ πρὸς σωτηρίαν οἰκονομεῖ- 10
ται· ὁ θάνατος κατήργηται, ὁ διάβολος κατεβλήθη, ὁ Ἀδὰμ ἀνακέκληται, ἡ Εὔα ἀπελυθέρωται. Διὰ τῆς ἀγάπης μία ποίμνη γέγονεν ἀγγέλων καὶ ἀνθρώπων· Διὰ τῆς ἀγάπης ἡ κατάρα λέλυται, ὁ παράδεισος ἀνέῳκται, ἡ ζωὴ προφαίνεται, ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἐπήνεγται. αὕτη τοὺς ἁλιεῖς τῶν ἰχθύων σαγηνεύσασα, ἁλιεῖς τῶν ἀνθρώπων ἐποίησεν· αὕτη τοὺς μάρτυρας ζωνθήλησε καὶ ἐσίφυσεν· αὕτη τὰς ἐρήμους πολίτας ἀνέδειξεν· αὕτη τὰ ὄ- 15
ρη καὶ τὰ σπήλαια ψαλμῳδίας ἐπλήρωσεν· αὕτη τοὺς ἀγγέλους καὶ ἀνθρώπους ἓν ἀπειργάσατο, ἀνδρας τε καὶ γυναῖκας τῷ φιλῳ καὶ τιθλιμμένῳ βαδίζῳ ὁδόν. Ἀλλὰ μέχρι τίνος ὑς. * * διώκειν τὸν ἀπατάλητον
* * λείπει * *
* * 20

Λογ. 43. ΕΙΣ ΤΟΝ ΛΑΖΑΡΟΝ. α.

Ioan. 12. a.

Ex Ms. Regio Lut.

Ἆρα μὴ τὸ Θεῖον διδασκαλίαν ζωάγει εἴωθε τῶν φιλομαθῶν ἀν-
δρῶν τὰς ὠφελείας, μάλιστα ὅταν ἀκριβῶς καιρὸν ἀκροώμενοι, μιμούμε- 25
νοι τὰ τῶν ὑδάτων ἄθλατα, ἃ τοῖς διψῶσιν ὀρεχθέντα, καὶ τὴν ὀπτω-
μένην ἀναπαύοντα, μᾶλλον γίνονται τοῖς λαμβάνουσι ποθητότε-
ρα. τί οὖν μοι τὸ προοίμιον βούλεται; Λάζαρος ὁ τετραήμε-
ρος νεκρὸς καὶ σαπρὸς τὰς ἡμέρας τῶν ὠδῶν ἀνύει. ἴδε τοίνυν ὁ
Ἰησοῦς πρὸς τὴν τῶν παθῶν σωτηρίαν ἐπιχαίρων, καὶ τοὺ θαυμάτων θαύματα γυμνάζον- 30 ἰσ. περὶ
τα, καὶ τοὺς ἑορτὴν ἑορτῇ αἰσχρουμένους, καὶ τοὺς ἔργον ἔργῳ ἀναδέχεσθαι· ἵν', ὅταν αὖθις
σαυρῷ προσδοθῇ, μὴ ἀπαγρεύσωσιν οἱ μαθηταὶ τὸ οἰκεῖον διδασκάλου πάθος, ἀλλὰ πιστώσωσιν ὅτι ὁ θάνατος ἄλλου χάριν ὑπομένεται, αὐτὸς δὲ ἑκὼν καὶ τὸ θανάτου παθεῖν ἀνέμενε. δίκαιον τοίνυν ἦν τὰ περὶ τῆς κηρᾶς, καὶ ἑαυτοῦ, καὶ τῇ μελλούσῃ προμηνύειν ἀναγκαίους κοινωνῆσαι τῆς ὑπὲ τοῦ Λαζάρου ἀναστάσεως εὐφεσιμίας, κοινωνῆσαι δὲ μὴ 35
δακρύων μόνον, ἀλλὰ καὶ φιλανθρωπίας, καὶ χαρᾶς, ταῖς περὶ τὸν Μαρίαν χρηταῖς γυναιξί, πι-
μῆσαι δὲ καὶ τὴν ἡμέτερον διδάσκαλον Ἰησοῦν τῇ ἀσυνθέτῳ τῆς ἰσοτιμίας. ὁ γὰρ σὸν ἐκείνοις φί-
λοις ἡμῖν, εἰς ἐκεῖνον προσπίπτει τὸ δῶρον. Φιλάνθρωπος γὰρ ὤν, εἴωθεν ἀεὶ τοὺ ὑπὲρ ἐκείνων οἰκειοῦσθαι τιμάς. αὐτὸς ἐστιν ὁ εἰρηκὼς ἐν τοῖς εὐαγγελίοις, Ὁ δικαίωμος
Matth. 1. μ. ὑμᾶς, ἐμὲ δέχεται· καὶ ὁ ἐμὲ δεχόμενος, δέχεται τὸν ἀποστείλαντά με. Ἦν δέ τις, φησὶν, ἀσθε- 40
Ioan. 12. a. νῶν Λάζαρος, ἀπὸ Βηθανίας τῆς κώμης Μαρίας καὶ Μάρθας τῆς ἀδελφῆς αὐτῆς. ἁπλοῦς ὁ συλλογισμὸς ἀναβιέργει ἐνθυμήματα. ἀλλιδὲ γὰρ ἐστὶν ὁ Ἰωάννης. μέλλων οὖν προδόξειν ἔργον ἐκτίθεται, οὐκ ἐνεχάπτουσε τῇ λέξει τὸν ἀκροατήν. βλέπε ὃ λέ-
γω. ἔγραψεν εἰς Βηθανίαν τὴν κώμην τὸ θαῦμα, τὸν ὕπνον, τὰς πτέρυγας, καὶ μὴ πτέρυ-

γας

μᾶς προσφέρει προσευχὴν τῷ Θεῷ, ἢ θυσίαν, ἢ ἀπαρχάς, ἔχων ἔγκλημα κατ' αὐτοῦ; ὥσπερ γὰρ σὺ ἀποστρέφῃ τὸ πρόσωπόν σου ἀπὸ τοῦ ἀδελφοῦ σου, ἵνα μὴ ὁ Θεὸς ἀποστρέψῃ τὴν προσευχήν σου καὶ τὴν δόσιν σου ἀποστρέφῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ· οὕτω καὶ ὁ Θεὸς ἀγάπη ἐστί, καὶ τὰ χωρὶς ἀγάπης ῥυπώματα ὄντα εὐδοκεῖ ἐν αὐτῷ. πῶς οὖν προσδέξεται ὁ Θεὸς φονέως προσευχήν, ἢ δῶρον, ἢ ἀπαρχάς, ἢ καρποφορίας, ἐὰν μὴ πρότερον μετάνοιαν αἰτήσῃ λέγων· ἀλλὰ πάντως ἐρεῖς μοι, ὅτι ἐγὼ φονεὺς οὐκ εἰμί. ἐγὼ δὲ ἀποδείξω, ὅτι φονεὺς εἶ, μᾶλλον δὲ Ἰωάννης ὁ Θεολόγος ἐλέγχει σε λέγων· Ὁ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἀδελφοκτόνος ἐστί. α. Ιωαν. γ. ιε.

λοιπὸν οὖν, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, μηδὲν προσπαθῶμεν, ἢ κατακυριεῦσαι κτήσασθαι πλέον τῆς ἀγάπης· μηδεὶς ἐχέτω τι κατά τινος, μή τις κακὸν ἀντὶ κακοῦ ἀποδώσῃ· Ὁ ἥλιος μὴ ἐπιδυέτω ἐπὶ παροργισμὸν ὑμῶν· ἀλλὰ ἀφῶμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν πάντα τὰ πλημμελήματα αὐτῶν. τί γὰρ τὸ ὄφελος, τέκνα, ἐάν τις πάντα ἔχῃ, πλὴν μὴ σώζουσαν ἀγάπην μὴ ἔχων; ὥσπερ τὶς ἄρτον ποιήσει μέγα, ἵνα καλέσῃ βασιλέα καὶ ἄρχοντας, καὶ πάντα ἑτοιμάσει πλούσια, ἵνα μηδὲν αὐτῷ λείπῃ, ἄλας δὲ οὐκ ἔχῃ, μὴ δυνάται βρωθῆναι τὸ ἄρτον ἐκεῖνο· ἀπόλλυται πάντως, ἀλλὰ καὶ πλὴν ὕβρεων ἑαυτῷ προσάγαι πολλὰ τὰ κεκλημένων ὑπ' αὐτοῦ. ὅτας οὖν ἐστὶν ἁλῦσα. τί δὲ ὄφελος ἐὰν πᾶσα προσευχὴ ἀκάθαρτος, καὶ πλημμελείαν κτήσαιτό τις; καὶ πικρίαν, καὶ ὀργήν, καὶ ἀχρυπνίαν. εἴτε προσεύχεται, εἴτε δοξολογῇ ποιᾷ πλησμονῆς, καὶ δῶρα προσφέρει δεκάτην, ἢ ἀπαρχάς, ἢ καρποφορίας, καὶ ἐὰν κλησίαν κλίζῃ, εἴτε ἄλλο τι προσφέρῃ, χωρὶς τῆς ἀγάπης πάντα ἐκεῖνα εἰς οὐδὲν λογισθήσονται παρὰ τῷ Θεῷ.

ἰσ.· ἐὰν δοκῇ προσφέρειν τῷ Θεῷ, ἰσ. λογισθήσεται.

ὁ γὰρ εὐδοκῶν Κύριος ἐν αὐτοῖς. ἄκουε τοῦ ἀποστόλου λέγοντος· Ὁ γὰρ ἔχων ἔγκλημα κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ, " δόκησ προσφέρειν τι τῷ Θεῷ, ὡς ὑὸν κύνα, ἢ ὡς μίασμα πορνῆς λογισθήσεται. μὴ οὖν βουληθῇς χωρὶς τῆς ἀγάπης ποιῆσαί τι ποτε, ὅτι ἡ ἀγάπη κρείττων πλήθους ἀμαρτιῶν. ὧν ποίου ἀγαθοῦ καταφρονοῦμεν, ὧν πόσων ἀγαθῶν στερούμεθα καὶ ποσῆς χαρᾶς, μὴ κτησάμενοι τὴν ἀγάπην; ταύτην Ἰούδας μὴ θελήσας κτήσασθαι, ἐκ μέσου τοῦ χοροῦ τῶν ἀποστόλων ἐξήλθε, καταλιπὼν τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, ἐαυτῷ διδάσκαλον τὸν ἴδιον ἀδελφοὺς μισήσας ἐν τῷ σκότει ἐπορεύθη. διὸ καὶ ὁ χρυσοῦς Πέτρος ἔλεγε· Παρεὶς Ἰούδας πορευθεὶς εἰς τὸν τόπον ἴδιον. καὶ πάλιν Ἰωάννης ὁ Θεολόγος λέγει· Ὁ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἐν τῇ σκοτίᾳ ἐστί, καὶ ἐν τῷ σκότει περιπατεῖ, καὶ οὐκ οἶδε ποῦ ὑπάγει, ὅτι ἡ σκοτία ἐτύφλωσε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ. ἐὰν δὲ εἴπῃς, ὅτι καὶ τὸν ἀδελφόν μου οὐκ ἀγαπῶ, ἀλλὰ Θεὸν ἀγαπῶ, ἐλέγχει σε Ἰωάννης λέγων· Ἐὰν τις εἴπῃ, ὅτι Θεὸν ἀγαπῶ, καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μισῇ, ψεύστης ἐστίν. ὁ γὰρ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ὃν ἑώρακε, τὸν Θεόν, ὃν οὐχ ἑώρακε, πῶς δύναται ἀγαπᾶν; ὁ οὖν ἔχων ἔγκλημα πρός τινα τὸν ἀδελφὸν ἀγαπάτω, ὁ μὴ ἔχων ἔγκλημα κατά τινος, ὁ πληρῶν τὸν λόγον τοῦ ἀποστόλου, Ὁ ἥλιος μὴ ἐπιδυέτω ἐπὶ παροργισμὸν ὑμῶν, οὔτε ἀγαπᾷ τὸν Θεόν, οὔτε μαθητὴς αὐτοῦ ἐστί, τὸν εἰπόντος, Ὅτι ἐν τούτῳ γνώσονται πάντες ὅτι ἐμοὶ μαθηταί ἐστε, ἐὰν ἀγάπην ἔχητε μετ' ἀλλήλων. φανερὸν οὖν ἐστίν, ὅτι οἱ τοῦ Χριστοῦ μαθηταὶ ἐκ τῆς γνωρίζονται ἐν τῆς ἀληθινῆς ἀγάπης. ὁ γὰρ ἔχων ἴσος πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ δεκτὴν ἀγαπᾷ τὸν Χριστόν, ψεύστης ἐστὶ καὶ φρεναπατᾷ ἑαυτόν. λέγει γὰρ ὁ ἀπόστολος Ἰωάννης, ἐν ταύτῃ ἐν τολῇ ἔχομεν πρὸς αὐτόν, ἵνα ὁ ἀγαπῶν τὸν Θεὸν, ἀγαπᾷ καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. καὶ πάλιν ὁ Κύριος· Ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου, καὶ ἐν τῇ ψυχῇ σου, καὶ ἐν τῇ διανοίᾳ σου, καὶ τὸν πλησίον σου ὡς ἑαυτόν. καὶ ἐπήγαγε, θέλων δεῖξαι τὴν δύναμιν τῆς ἀγάπης, λέγων· Ἐν ταύταις ταῖς δυσὶν ἐντολαῖς ὅλος ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται κρέμανται. ὡ θαύματος ὄντως, ὅτι ὁ ἔχων τὴν ἀνυπόκριτον ἀγάπην, ὅλον τὸν νόμον πεπλήρωκε. Πλήρωμα γὰρ νόμου ἡ ἀγάπη, ὡς φησιν ὁ ἀπόστολος. ὡ δυνάμεως ἀγάπης ἀνεκδιηγήτου, ὡ δυνάμεως ἀγάπης ἀμετρήτου. οὐδὲν τῆς ἀγάπης τιμιώτερον, ὅτι ἐν οὐρανῷ, ἢ τι

α. Ιωαν. γ. ιε.

Εφ. δ. κς.

Εφ. δ. κς.

Ιωαν. ιγ. λε.

α Ιωαν. δ. κα.

α. Ιωαν. δ. κ.

Ματθ. κβ.

Ρωμ. ιγ. ι.

πενίγχη, χὴ σὺ πένης πλουτίσαι; μὴ σε ἔχῃ πμῆσαι ὁ Θεὸς ἵνα ⓦ πλουτήσῃς νόησον τί σε μέλλει γίνεσθαι· βλέπε εἰς τὸν τάφον τὰ γεγυμνωμένα ὀστᾶ· τί διαφέρεις ἐκεῖ, πλούσιος, ἢ πένης; οὐ πάντες τέφρα; οὐ πάντες κόνις; ποῦ ἐκεῖ βασιλεύς; ποῦ ἄρχων; ποῦ δυνάστης; ποῦ πένης; ὅντως πάντες ἴσοι νεκροί· χὴ ὀστέα ἕρπετα, σκώληκος σκωλήκων. τί γὰρ διαφέρῃς ⓦ πένητα, τί βδελύσῃ ⓦ ἀσθενῆ; οὐ θεωρεῖ ὁ Θεὸς καλὸν, χὴ σε; οὐκ ἔστι καλὸς ὁμοίωμά τι αὐτοῦ; νόησον ὅτι αὐτὸν ⓦ πένητα ὁ Θεὸς καλεῖ ἀδελφόν, χὴ προτιμᾷ σε ποιεῖ σὲ τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. ὁ Θεὸς γὰρ ἄδικος οὐκ ἔστι· οὐκ ἀποστρεῖ ⓦ πένητα τὸν αἰώνιον ζωὴν, χὴ βασιλείαν τὸν ἐπουράνιον, εἶτα σὺ καταμένῃ τὸν πένητα· σὺ δὲ δύο δραχμὰς οὐ δίδωσι, ἐὰν μὴ προαιτήσῃς οὐκ τῶν Θεοῦ δοθέντων σοι χαρισμάτων. Εφ' ὅσον γάρ, φησι, οὐκ ἐποιήσατε ἑνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, οὐδὲ ἐμοὶ ἐποιήσατε. δεύτερόν μου, ἀκούσωμεν, εἰς πλήρωσιν τῆς παραβολῆς τὸν πένητα, ἐξ ὧν σοι ὁ Θεὸς ἐχορήγησεν, ἵνα γένῃς ἐκεῖ τῆς ἀπολαύσεως σὺν γενόμενος. εἰ γὰρ μακάριός ὁ φαγὼν ἄρτον ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ ἅπαξ, πόσῳ μᾶλλον μακαριώτατος ὁ ἐν αὐτῇ κατοικῶν ἀξιωθεὶς εἰς τὸν ἀτελευτήτους αἰῶνας; μή μοι λέγε, ὅτι ⓐ πένητες ἀποροί εἰσι, χὴ οὐκ ἔχουσι τί μοι δοῦναι ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. ὁ ἐγγυητὴς αὐτῶν πλούσιός ἐστι. μὴ γὰρ σὺν πένητας ἀπαίτησας, ὁ Θεὸς δοῦναί σοι ἐκείνος ἀποδίδωσι χὴ τοῖς πένησι τὰς δωρεάς, ὁ ἐν ταύτῃ τὴν ζωὴν ἡμῶν χυβερνῶν, χὴ ἐκεῖθεν ἡμᾶς διασώσει, εἶτε ποιῶμεν ἃ ἀρεστὰ αὐτῷ. Ο γὰρ ἐλεῶν πένητα δανείζει Θεῷ· χὴ ὃ δέδωκε αὐτῷ ἀποδώσει αὐτῷ· χὴ τὴν προαίρεσιν, λέγω. ὅταν γὰρ ἀγαθὴ προαίρεσις, ἐκεῖ δαψιλὴς χορηγία. Φοβηθῶμεν τὸν ἡμέρας Κυρίου, ἐν ᾗ ἀποστελεῖ ὁ οἰκοδεσπότης εἰς τὴν ** ρίαν τὸν σῖτον, ἐν ζιζανίοις τὸν μὲν σῖτον εἰς τὴν ἀποθήκην, τὸ δὲ ἄχυρον κατακαύσει πυρὶ ἀσβέστῳ. ὁ γὰρ οἰκοδεσπότης ὁ Κύριός ἐστιν, ⓐ δὲ θερισταί εἰσιν ⓐ ἄγγελοι, ὁ σῖτος δὲ ⓐ δίκαιοι, τὸ δὲ ἄχυρον ⓐ ἀμαρτωλοί. ἀσυδάσωμεν οὖν ἵνα εὑρεθῶμεν σῖτος ὅλμος διὰ τῆς ἐλεημοσύνης, ἵνα εἰσελθωμεν εἰς τὰς αἰωνίους σκηνὰς, ἃς ἡτοίμασεν ὁ δι' ἡμᾶς ἀφ' ἡμῶν· μεθ' οὗ δόξα πατρὶ χὴ τῷ ἁγίῳ πνεύματι, δόξα, κράτος, τιμὴ, νῦν χὴ ἀεὶ, χὴ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Αμήν.

Ματθ. κβ μ.

Λυκ. ιδ. ιε.

Παροιμιάζ.

Ἴσ. λίγω.

ΠΕΡΙ ΑΓΑΠΗΣ.

Λογ. ζα.

Ex Mf. Colatco. Matθ. ιε. λ.

ΚΑλῶς εἶπεν ὁ Κύριος, ὅτι Τὸ φορτίον μου ἐλαφρόν ἐστι. ποῖον γὰρ βαρὺ, ἢ ποῖος κόπος ἐστὶ τὸ ἀφιέναι τοῖς ἀδελφοῖς τὰ πταίσματα ἐλαφρὰ καὶ μηδαμινὰ, χὴ συγχωρηθῆναι τὰ ἴδια, χὴ δικαιωθῆναι Χριστόμως; οὐκ εἶπεν ὅτι προσαγαγέσι χρήματα, ἢ μόχθους, ἢ χαμάδρους, ἢ νηστείαν, ἢ ἀγρυπνίαν, ἵνα μὴ εἴπῃς, ὅτι οὐκ ἔχω, οὐ δύναμαι, ἀλλ' ὅτι ἐλαφρὸν χὴ εὔκολόν χὴ ζυγὸν, τοῦτο προστάξε λέγων· συγχώρησον τῷ ἀδελφῷ σου τὰ πταίσματα, κἀγὼ συγχωρῶ τὰ σά. σὺ μικρὰ συγχωρεῖς πταίσματα, ἵνα ὀβολοὺς ὀλίγους, ἢ χὴ ἑκατὸν δηνάρια· ἐγὼ δὲ τὰ μύρια τάλαντα συγχωρίζομαι. χὴ σὺ μὲν μόνον συγχωρεῖς, τί ποτε μὴ χαρίζομαι ἐγὼ δὲ τὸν ἄφεσιν πρέχω δὲ τὸν ἴασιν, δὲ τὴν βασιλείαν χαρίζομαι. χὴ τὸ δῶρόν σου τότε προσδέχομαι, ὅταν διαλλαγῇς τῷ ἀδελφῷ σου, ὅταν μὴ ἔχῃς ἔχθραν κατά τινος, ὅταν ὁ ἥλιος μὴ ἐπιδύῃ ὀπὶ τῷ προορισμῷ σου, ὅταν πρὸς πάντας εἰρηνεύῃ χὴ ἀγάπην ἔχῃς· τότε χὴ ἡ προσευχή σου βὶ προσδεκτος, χὴ ὁ οἶκός σου εὐλογημένος, χὴ σὺ μακάριος. ἐὰν δὲ σὺ τῷ ἀδελφῷ σου οὐ διαλλάσσῃ, πῶς πρὸς μοῦ συγχώρησιν ζητῇς; σὸν λογισμὸν καταπατῇς, χὴ συγχώρησιν προστάσεις; ἐγὼ ὁ δεσπότης προστάσσω, δὲ οὐ προστάσσεις; χὴ σὺ ὁ δοῦλος πῶς τολμᾷς

**

ὐχ ὁδοιπορίας κόπος, ὐ χαύσωνα, οὐ χωνότητα, οὐ λύπλω ἀποτυχίας, οὐδὲν τύτων. ἐσω καθημένου σε εἰς τλὺ οἰκίαν, ἔρχεται ὁ πένης πωλῶν τὸν ϖδάδφσον, καὶ λέγει σοι· δὸς ἀρῶν, καὶ λάβε ϖδάδφσον· δὸς ἀπότειμον ἱμάτιον, καὶ λάβε βασιλείαν ὐρανῶν. πλλὼ ὀκ ἀναγκάζει σε δοῦναι ὁ ὐκ ἔχλς, ἀλλ' ὅσ ὧν ἰσχύεις. ἄλλα σὺ λέγλς μὴ γέλων ἀγο-
ἰσ. ἔχω 5 ρασαν τὸν ϖδάδφσον τὸ Θεοῦ, ὐκ" ἔχλς ἀρῶν. δὸς ἕνα ὀβολόν, δὸς ποτήριον ψυχροῦ ὐδατος, δὸς ὁ γέλς, δὸς ὁ ἔχλς· πάντα ὁ Χριστὸς δέχεται· μόνον ἀγόρασαν τὸν ϖδάδφσον. μὶ μισαν τλὺ χάραν ἐκείνλν τλὺ Σαραφθίαν, λέγων· ἣν τλὺ δράκα ἀλεύρυ ἔδωκα, καὶ τ βασιλείαν τ ὐρανῶν ὐκληρονόμησα. καὶ πάλιν ἄλλλν χάρτν τλὺ ἐν τῷ εὐαγγελίῳ μνημονευομένλν, τλὺ μηδὲν ἔχσαν ἄλλο, εἰ μὴ δύο λεπτὰ μόνον, καὶ ταῦτα βαστάσα
10 ἐν τῷ χαλκοφυλακίῳ ἠγόρασε τὸν ϖδάδφσον. οὐ ζητῶ ὁ Θεὸς ὄγκον χρημάτων, ἀλλὰ ψυ-
ἰσ. ἀναγκαίρτ- χλὺ ἐλεήμονα, ὐ καρδίαν" εὐπροόρατον. δὸς πένητι, κτήσαι τ Θεὸν χρεωφειλέτλν· ὁ ἐλεῶν
πτωχὸν δανίζει Θεόν. ἡ πότε, φησὶν, ὁ δανεισάμενος ἀποδίδωσι; ὅτι ἀφῆς τὰ ἐν τοῖς ἄπαντα χρήματα, ταῖς οἰκίαις, τοῖς χρυσοῖς, τοῖς ἀργύροις, τ ἱματισμὸν, τὰ λοιπὰ πάντα, ἡ ἐκ ἀπέρχῃ πάν-
τα τὰ ἐν τοῖς καταλιπών, τότε ὁ δανεισάμενος μὶ ἐυχαριστίας ἀποδίδωσι. πρόπεμψόν σου τὰ
15 χρήματα, μὴ ϖδειλίαν χρόνος, μὴ τηρήσῃς αὐτά, ἵνα μὴ ἀπολέσῃς τ αἰώνιον ζωήν. ἄδη-
λος ὁ θάνατος, ὐκ οἶδας ποτὲ ἔρχεται· οἵα ὥρα ὐ γινώσκεις ἐκπορεύῃ· ἡ σὺ μ ἐκ ὑπάγλς, ταῦτ' χρήματα ὧδε μένει· ἡ ἄλλοι τ πλοῦτόν σε καταμεριζόμενοι, οὐδὲ μνήμλν τ ὀνόματός σε ποιοῦσι· πολλάκις ἢ ⓐ κληρονόμοι σε ἀνασκάπτουσί σε τλὺ οὐσίαν, ἡ καταρώμενοί σε. πρόπεμψόν σε τὰ χρήματα εἰς τ αἰώνια τ ἀπλεύτητον, μήποτε εἰς τ τόπον
20 ἀπέλθῃς τ πυρὸς τ ἀσβέστου, ὡς πλούσιος ἐκεῖνος Λάζαρον. Δεῦτε ⓐ εὐλογημένοι τ πα- Ματθ. κε. λϛ.
τρός μου, κληρονομήσατε τλὺ ἡτοιμασμένλν υἱῶν βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. ἐπείνασα γὰρ, ἡ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν· ἐδίψησα, ἡ ἐποτίσατέ με· ἡ τὰ ἑξῆς. ὅρα τί λέγλ ὁ
ἰσ. ἐπωίσατε ποιητὴς τ κόσμου. οὐ λέγλ, βασιλεὺς ἡμῶν, ἐ ἐφοβήθητέ με· οὐδὲ ἀρχων, ἡ "ἡτοιμάσατε· ἀλλά, γυμνός, ἡ ϖδιεβάλετέ με· ἀθενῆ, ἡ ἐπεσκέψασθέ με. ὥστε οὐδὲν
25 ἴσον τῆς ἐλεημοσύνης. πένης δαπανᾷ, ἡ ὁ Θεὸς ἀποδίδωσι· δανεισάμενος ὁ Θεὸς ἀπὸ τ πενήτων ἡ τ ϖδαιβώντων τοῖς μάρτυρείοις, οὐκ ἀποδίδωσι μόνον ὃ δανίσατο, ἀλλὰ κληρονόμους αὐτοῖς ποιῇ τ ὐ δανισάς, λέγων· δεῦτε ⓐ εὐλογημένοι τ πατρός μου, κληρονομήσατε τλὺ ἡτοιμασμένλν υἱῶν βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. ἡ πότε, φησὶν, ἠσθένησας; ὅτε σὺ τοῖς πένησι χρήματα ἐδάνεισας ἡ ὀβολὸν ἔδωκας, ὅτε σὺ ταῖς ἐκκλησίαις, ἡ ἐν τοῖς
30 μάρτυρείοις ἐκαρποφόρεις, ὅτε σὺ ταῖς μνήμαις τ ἁγίων ἐπεστέλεις, ὅτε σὺ εἰς ⓜ οἶκόν σου ὑπεδέξου, ὅτε σὺ τὸν ἀθενῆ ἡ τὸν ἐν φυλακῇ ἐπεσκέψω, ὅτε σὺ ταῦτα ἐποίεις, ἐγώ σοι ταὐτλὺ τλὺ βασιλείαν ἡτοίμαζον. ὅταν μέλλῃς ἐξέρχεσθαι τ βίου, μὴ ϖδιεμένῃς τλὺ ξενίαν αὐτῆς· οἰκοδεσπότης ϖρεσυπόμτα σοι λέγων· Δεῦτε ⓐ εὐλογημένοι τ πατρός μου, κληρονομήσατε τλὺ ἡτοιμασμένλν υἱῶν βασιλείαν. ἐπείνασα γὰρ, ἡ ἐδώκατέ
ἰσ. ἔδωμα 35 μοι φαγεῖν· ἐδίψησα, ἡ ἐποτίσατέ με. βλέπει ὃ μέγεθος τῆς ἐλεημοσύνης, πῶς "οὐδὲ-
μία ἀρετὴ συγκρίνεται αὐτλὺ ἡ" ϖρεσηοιμάτα. ὐκ εἶπε γὰρ, ὅτι πτωχλὺν ἐφυλάξατε, ἡ ὅτι δι' ἐμὲ ὀνησ θύσατε, οὐδὲν τοιοῦτον εἶπεν· ἀλλὰ μόνον, ἐπείνασα, ἐ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν. μεγάλη ὄ ἡ πτωχεία, ἡ ἡ πτῶσις, ἡ αἱ λοιπαὶ ἀρεταί, ἀλλ' οὐδὲν ἴσον τῆς ἐλεημοσύνης. ϖρόπεμψόν σου τ κόσμον εἰς τὸν ἐκ κόσμου τ ἀπλεύτητον, ἡ εὑρήσῃ ἐν τῷ αἰῶνι
40 ἐκείνῳ ταῦτα, ἅπερ ἐνταῦθα ϖρέχλς, καθὼς ἡ ὁ Κύριος λέγει· Ποιήσατε ὑμῖν φίλους ἐκ Λκ. ιϛ. θ.
τοῦ μαμωνᾶ τῆς ἀδικίας, ἵν', ὅταν ἐκλίπητε, ὑμᾶς δέξωνται εἰς ταῖς αἰωνίοις σκηναῖς. ὦ
ἰσ. ὦ φιλία διαπόντου," ἡ ἀσυνεσία πλουτούντων. αὐτὸς ϖδακαλῶ, ἡ ὁ πλούσιος ἐδυνᾶτο; οὐ ζωὴν, φησὶν, ἀλλ' ὕδωρ, τί ὅτι ϖρόσοδα Θεοῦ; ὐκ ἠδύνατο δοῦναι ἡ τῷ πένητι χρήματα ὅσα δέδωκέ σοι, ἡ σε πλουτίσας κάκεῖνον Θεός; ὐκ ἠδύνατο ὄμβρους χρυσίου κα-

σιν ἀπαύστως βοῶντες, ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος Κύριος σαβαὼθ, πλήρης ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ τῆς δόξης αὐτοῦ. οὐ λέγουσιν, ὡς σὺ λέγεις· ἁγιώτερος ὁ πατήρ, ὡς πρεσβύτερος· οὐ λέγουσιν ὑφειμένας φωνάς, ἅγιος ὁ υἱός, ὡς νεώτερος· ἅγιος ὁ παράκλητος, ὡς βραχύτερος· ἀλλὰ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ὑμνῳδίαν τῇ ἴσῃ τειμῇ προσφέρουσι. πόθεν οὖν σὺ μόνος, ὦ Αρμε, ἔμαθες αἰσχύνεσθαι τὴ κτίσει τοῦ ποιητοῦ; ἀλλὰ παράκλησαι τὴν οὐρανὸν καὶ τὴν ἀγγέλων τὴν μυστείαν. τίνι οὖν ἐμμένεις, εἰπέ; τίς ἀρέσκει σοι τοῦ δόγματος τούτου κριτής; τίνα θέλεις λαβόντα ἀπροσωπόληπτον δικαστήν, ὅστις δίκην τὴν παρὰ τῆς βλασφημίας ὑπόσχοιτο; ἐμμένεις τῷ πατρὶ τῷ μᾶλλον πάντων εἰδότι οἰκεῖον υἱόν; οὐκοῦν ἀκόσμησον αὐτὸν βοῶντος· Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ ηὐδόκησα, αὐτοῦ ἀκούετε. ἐὰν εἴπῃ, Ἐγὼ καὶ ὁ πατὴρ ἓν ἐσμεν, αὐτοῦ ἀκούετε· ἐὰν εἴπῃ, Ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ, καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοὶ, αὐτοῦ ἀκούετε· ἐὰν εἴπῃ, Ὁ ἑωρακώς ἐμὲ, ἑώρακε τὸν πατέρα, αὐτοῦ ἀκούετε (οὐ γὰρ ψεύδεται ἡ ἀλήθεια) ἐὰν εἴπῃ, Ὁ πέμψας με πατὴρ μείζων μού ἐστι, μὴ τῇ θεότητι τοῦ λελουμένου, ἀλλὰ τῇ αἰθεροπότητι ὃ ἔλαβεν προσαρμόσατε. ἤκουσας, Αρμε, τίς τοῦ παῖδος ὑπακρίσεως· ἄκουσον καὶ τοῦ μονογενοῦς αὐτοῦ υἱοῦ τὰ τοῖς ὑπερφιζομένοις τοῖς ῥήμασιν. Οὕτως ἠγάπησεν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον, ὥστε τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἔδωκεν, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν, μὴ ἀπόληται, ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον. ὁ πιστεύων, ἔχει, φησὶ ποτε, ὅτι οὐκ ἐγώ· ὁ πιστεύων, ἔχει ὁ ἀμφισβαλλων. τί οὖν ὁ πιστεύων ἀφεὶς, ὑπερείζῃ ὑπερβρῆς, τὸν κριτὴν ἔχων πολέμιον; ἀλλὰ σὺ μοὶ [Αρμε λῆρε καὶ παράφρων] ὡς θέλεις, πίστευε. Εἰ μὴ γὰρ θέλεις [παλαίπωρε] ὑπηκοῦσαι ὃ συμφέρει, φλυαρεῖ καθ' ἑαυτοῦ. ὅτι γὰρ τὸν υἱὸν ἀδικήσεις, καὶ τὸν τοῦ ἑαυτοῦ κεφαλῆς ἀφαλῆς τῆς γλώσσης ὃ πῦρ. ἐγὼ δὲ παιδαγωγούμενος ὑπὸ τῶν ἁγίων γραφῶν ὑμνῶ τὸν πατέρα, τὸν ἀεὶ πατέρα τυγχάνοντα· ὑμνῶ τὸν υἱὸν, τὸν ἐκ τῆς πατρῴας οὐσίας ἀχρόνως ἐκλάμψαντα· ὑμνῶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, τὸ ἐκ τοῦ παῖδος ἐκπορευόμενον, καὶ ἐν υἱῷ ἀναπαυόμενον· ὁμολογῶ τὸν Χριστὸν, Θεὸν πλέον, καὶ ἀνθρωπον τέλεον τὸν αὐτὸν· κηρύττω τῆς θεότητος αὐτοῦ τὰ ὑψηλὰ, καὶ οὐκ ἐπαισχύνομαι τῆς ἀνθρωπότητος αὐτοῦ τὰ ταπεινά· ἀλλὰ μετὰ τοῦ [μεγάλου καὶ μακαρίου ἀποστόλου] Πέτρου βοῶ πρὸς αὐτὸν, Σὺ εἶ ὁ Χριστὸς, ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος. καὶ σοι πρέπει ἡ δόξα καὶ ἡ τιμὴ καὶ προσκύνησις, ἅμα τῷ πατρὶ, ζωὴ τῷ ἁγίῳ πνεύματι, νῦν δὲ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Αμήν.

Ματθ. ιζ. ε. Ιωαν. ι. λη. Ιωαν. ιδ. θ. κη. Ιωαν. γ. ιε.

κ. τῷ εἰπεῖν

κ. ἐκ ὁ τοῦ παῖδος διάφορον ὑποσαίνων αὐτόν.

κ. διάνοιαν

ΠΕΡΙ ΕΛΕΗΜΟΣΥΝΗΣ.

Λογ. δ.

Ex Ms. Cæsareo. Παροιμ. ιθ. κζ.

ΟΣοι τὰ θεῖα γραφὴν, Ὁ ἐλεῶν πτωχὸν δανείζει Θεῷ. ὅσα ἴσα χρεωφειλέτην κτῶνται οἱ ἐλεήμονες, πῶς μέγα, πῶς βούλεσθε. δώδεκα μὲν ἐνὸς δανείσης ἢ χρείαν, ἢ ἀργύριον, ἢ σῖτον, ποιᾷς γραμματεῖον, καὶ τὴν χάριν τὴν δεδομένην διαμυθίᾳ τοῖς γράμμασιν. ὅπερ ἐστὶ τοῦ Θεοῦ οὐκ ἔστι τοῦτο, ἀλλὰ τοῖς μὴ τυγοῦσιν δίδοις, καὶ τῷ πένητι, καὶ ὁ Θεὸς προσκλᾷται καὶ προσφωνεῖ ἀπαλλαγὴν τὰ δανεῖα, ἃ ἐδάνεισας τῷ πένητι. ἀπαύστως λύσαι τὴν ἐγγύην, καὶ οὐχ ἁπλῶς ἀποδίδωσιν, ἀλλὰ μετὰ πολλῆς εὐλογίας λέγων λέγει, καὶ ἐλεήσων πολλοί. ὁμοίως καὶ ὁ ἀγοράζων, ὀλίγον μὲν ἔρχεται δίδοναι· πλειστάκις δὲ ὁ πολλὰ· καὶ ὅτως εἰς μέσον τιμὴν ἡσάντες τὰ σύμφορα προσγματεύονται. καὶ ὅπου ὁ μετὰ τοσοῦτον κόσμον κτήσῃ ὁ πολὺς, οὐκ ἔχεις ὃ ἀσφαλές. πολλάκις γὰρ πρὸ τοῦ φθάσαι εἰς τὴν οἰκίαν σου, ἢ ἀπέθανεν, ἢ ἀπώλετο, ἢ ἀδόκιμος εὑρέθη. καὶ ἔστι διπλοῦς ὁ κόπος. ὅπερ ἐστὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ οὐδὲν ὅμοιόν ἐστι τοῦτο,

** τῶν πολλῶν

ὡς

γὰρ ἡ πλάσις μία, ϖῶτης καὶ ἡ ἀνάπλασις πάλιν κοινή. διὸ καὶ ὃ γεννώμενον ἅγιον κληθήσεται υἱὸς Θεοῦ. τοῦτο γὰρ ἀληθῶς ἅγιον γέννημα, τοῦτο ἀσπορον βλάστημα, τοῦτο πνεῦμα ἅγιον κύημα. ϖῶς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ κατὰ τὴν θεότητα, ϖῶς δὲ καὶ ὁ υἱὸς σὺς κατὰ τὴν αὐθεντότητα. ϖῶς ὁμοούσιος ϖῷ πατρὶ τὸ νοούμενον, ϖῶς ὁμοούσιος σοὶ τῇ θεωρουμένῃ· ϖῶς ὁ οὐράνιος καὶ ὑπερῷος· ϖῶς ὁ ἀόρατος καὶ βλεπόμενος· ϖῶς ὁ ἀπαθὴς τῇ θεότητι, ϖῶς καὶ παθητὸς τῇ αὐθεντότητι· καὶ ὥσπερ Θεὸς τέλειος, οὕτω καὶ αὐθεντος τέλειος ὅστιν ὁ Ἰησοῦς. ὥσπερ γὰρ αὐθεντος γνήσιος μεμόρφωκε Θεὸς ἀναλλοίωτος, οὕτω δὲ σὺ μόρουσα πρόξενος, γέγονας καὶ μήτηρ ἀδελφοθεος. οὔτε γὰρ ἡ προφητεία πολεμήσει ϖῷ τόκῳ, οὔτε τῇ προφητείᾳ ὁ τόκος στρατεύεται. ὕμνει τοίνυν ὃ γεγόνεν, καὶ μὴ πολυπραγμόνει τὸν δωρεαὶ θαύμαζε ὃ μεγαλόδωρον, καὶ μὴ ϖερὶς τὸν τρόπον ἀμφίβαλλε· ϖερισκόπει ὃ πιστευθὲν σοι μυστήριον, καὶ μὴ ϖερίεργάζου ὃ ξένον τῆς θαύματος. ἐὰν πιστεύσῃς εἰλικρινῶς, αὐτὸς ὁ πίστιδιδόμενος φωτίσει σε τὸν ψυχικόν· ἐὰν δὲ ϖερίεργος ἐρευνήσῃς, οὐκ εὑρήσεις ὃ ϖοθεῖς οὐδαμῶς. θέλεις μαθεῖν; μάθε ἀπὸ φθορᾶς σημείου τὸ κατὰ σὲ θαύματος τὸν ἀληθῆ. θέλεις τὸ μυστηρίου τῆς σῆς γεννήσεως τὸν εἰκόνα γνῶναι; γείτονά σε καὶ συγγενῆ τὸν Ελισάβετ θέασαι. Ἰδοὺ γάρ, φησι, Ελισάβετ ἡ συγγενής σου, ἣ αὐτὴ στειρα- Λυκ. α. λε.
λοφῶσα γέγονε ϖῶρα αὐτῆς· καὶ ἔστι μὲν ἔκτος ὅστιν αὐτῇ τῇ καθυστερήσει εἰρημένον· ὅτι οὐκ ἀδυνατήσει ϖαρὰ τοῦ Θεοῦ ϖᾶν ῥῆμα. ἐλύθη ϖρὸς ἐλπίδα τῆς Ελισάβετ ἡ εἴρωσις, ἵνα τῆς σῆς προφητείας τῆς μὲν λυομένης ἡ λύσις τὸ ϖάθους διδάσκαλος γένηται. στειρεύει ἡ εἰρεκὰ καὶ χρόνῳ τὸ ϖαρὰ σὸ ϖροσδοκωμένου βασιλέως ϖ ϖεφόρημαι, ἵνα πιστεύσῃς ἐπὶ σὺ ϖ Κύριον ἔχῃς ὅτι τῆς σῆς χαρᾶς. ἄπιθι, καταμάθε τὸν Ελισάβετ· καὶ ἐὰν μὴ οὕτως αὐτὸν εὑρήσῃς, ὡς εἶπον, μὴ πιστεύσῃς μου ϖ κηρύγματι. τί οὖν μοι σὺ λέγεις τοῦτο ἡ ἁγία Μαρία, ἡ προφήτης ϖ σώματι καὶ τῇ ψυχῇ, ἡ θύσεως καὶ θυσίας καὶ θυσιῶν, ἡ φιλοπαιδία τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, ἡ πύλη τῆς ἡμετέρας ζωῆς, ἡ ϖροξένος τῆς σωτηρίας ἡμῶν; τὸν τὸ ἀγγέλου φωνὸν ὑμνοῦσα δέξαμένη λέγει ϖρὸς αὐτόν· ἰδοὺ ἡ δούλη Κυρίου, γένοιτό μοι κατὰ τὸ ῥῆμά σου. ὡς δούλη ϖ δεσποτικῷ ϖροσκυνῶ πνεύματι· ὡς πλὸς ἐπαύρωμαι τῆς τοῦ κεκραμένου χάριτος· ὡς θέλει μετ' ἐξουσίας ὁ πλάσας, ἐν ἐμοὶ ϖεραιτέτω τὸ βουλημα· ὡς θέλει μου φιλανθρωπίας, ἐν ἐμοὶ θαυματουργείτω τὸν ϖαράδοξον κύησιν. γένοιτό μοι κατὰ τὸ ῥῆμά σου· γένοιτο μοι τὰ ῥήματά σου ζῶντα, καὶ ϖράγματα ἐναργέστατα καὶ ἀληθῆ. καὶ ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτῆς ὁ ἄγγελος, ὁ καταλθὼν θεόθεν, κατήχησε, ϖροκατήρτισε τὸν προφήτην, ἐδίδαξεν αὐτὸν, ὅσον ἐχώρησεν· ἤκουσε καὶ αὖθις ϖρὸς αὐτῆς, ἅπερ ἐπαύδαζε μαθεῖν· καὶ πάλιν ἀπῆλθεν ὅθεν κατῆλθε, κἄπα καταλιπὼν ϖ ἀποστείλαντα, καὶ πάλιν [αὖθις] εὑρὼν αὖθις ἐν θεοκινήτοις ϖροσκυνήμασιν ὑπὸ πάσης ἀγγελικῆς στρατολογίας. τί οὖν ϖρὸς ταῦτα λέγεις [ὦ] Αρειε; εἰπέ μοι [ὦ ἀθλιε], πῶς ἐχωρήθη ὁ ἀχώρητος ἐν μήτρᾳ προφητικῇ; πῶς προφήτης οὖσα σπείρεται, καὶ προφήτης πάλιν διεφυλάχθη; καὶ τὸ σωτῆρος ϖ τόκου ἐπλούτησε, καὶ αὐτὴ σπερεπλουτίσθη τῇ χάριτι; ἀλλ' οὐκ ἀνέχοις εἰπεῖν. εἰ γὰρ ἡ μήτηρ τοῦ μυστηρίου, ὃ μυστήριον, ὃ ἔτικτεν, οὐ κατέλαβε, πῶς σὺ δυνήσῃ τοῦτο καταλαβεῖν; εἰ Γαβριὴλ ὁ ἀρχάγγελος ἐρωτηθεὶς ϖερὶ τῆς μηχανῆς τοῦ Κυρίου, πῶς ἔσται μοι τοῦτο, ἐπὶ ἄνδρα οὐ γινώσκω, πλέον εἰπεῖν οὐκ ἐδυνήθη, ἀλλὰ κατέφυγε ὅτι ϖ πνεῦμα ϖ ἅγιον, ὡς οἶδεν ἕτερον δυνάμενος ἀποφῆναι ἰσχυρότερον, σὺ πῶς δύνῃ εἰπεῖν, "ὅπερ ὁ Γαβριὴλ οὐκ ἴσχυσεν" ἑρμηνεῦσαι; εἰ γὰρ τὴν χάριν γέγονε τοῦ Χριστοῦ, τὴν γεγονότων ἐπ' ἐκάστων τῶν ἡμερῶν, οἵαν κατ' ἀξίαν δυνάτων διηγήσασθαι, ἐκείνην τὴν γέννησιν, τὴν οὐράνιον, τὴν ἀχρονον, τὴν ἀσώματον, τὴν ἀρρητον, τὴν ἀπαθῆ, τὸ πνευτελῶς ἀνέκφραστον καὶ ἀκατάληπτον, πῶς τολμᾷς πολυπραγμονεῖν; τίς ϖρέπει σοι τῆς τοιαύτης τόλμης τὰ κεφάλαια; ϖ ἀγγέλοι τὴν αἰδῶ ϖεισάντα ϖεσκυνεῖν-

[τῷ ἀπόντων] ἐπιτασσόμενος τοῖς ἑαυτοῦ. Ἐξ ἰδοὺ συλλήψῃ ἐν γαστρί. προσέφθασε ☩ ἐμοὶ λόγῳ ὃ ἔργῳ· ὀξυτέρα τῆς ἐμῆς φωνῆς ἡ μυστικὴ σύλληψις γέγονεν. αὖθις εἶδον ἔχῃς ἐν τῇ κοιλίᾳ σου ☩ τὸν ὅλων δημιουργὸν [Κύριον] ἐκ τῆς [ἁγίας Ϛυγὸς ἀχράντου] Ϛρικὸς ἀπόνως οἰκοδομούμενα τὰ ἁγίας αὐτοῦ Ϛρικὸς τὸν ναόν. αὖτ᾽ εἶδον ἔχῃς τὸ ζωγράφον τὸ φύσεως, τὸ εἰκείαν εἰκόνα παλαιωθεῖσ᾽ ἀναζωγραφοῦντα τῇ χάριτι. ἰδοὺ συλλήψῃ ἐν γαστρί, ϗ τέξῃ υἱόν, ϗ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν· οὗτος ἔσται μέγας. μέγας μὲν γὰρ ὄντι τῇ θεότητι, ἔσται δὲ μέγας καὶ τῇ ἀνθρωπότητι. καὶ υἱὸς ὑψίστου κληθήσεται· ϗ δώσει αὐτῷ Κύριος ὁ Θεὸς ☩ θρόνον Δαβὶδ τὸν πατέρα αὐτοῦ. ὥμοσε γὰρ ἀληθῆ ὁ Δαβίδ, καὶ οὐ μὴ ἀθετήσει αὐτόν. ποίαν δὲ [αὐτῷ] ἀλήθειαν ὤμοσεν; Ἐκ καρποῦ τῆς ⁽ⁿ⁾ ὀσφύος σου, φησί, θήσομαί σοι, τοῦ θρόνου σου. ἁγίος ὁ ὅρκος λαμβάνει πέρας ἐν ᾧ πρέπει χαρᾷ. καὶ βασιλεύσει ὅτι ☩ οἶκον Ἰακὼβ εἰς τοὺς αἰῶνας, καὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ οὐκ ἔσται τέλος. τοῦτο τὸ βασιλεύσεως μεῖζον, καὶ τοῦτο μία ἁλλὴ μακαριότερα σου τῆς ἁγνείας αὐτοῦ, εἶπε δὲ Μαριὰμ πρὸς ☩ ἄγγελον· πῶς ἔσται μοι τοῦτο, ἐπεὶ ἄνδρα οὐ γινώσκω; Ἰωσὴφ μνηστὴρ ὄντι ἐμός, οὐκ ἀνήρ. μέλλει [γὰρ] τῷ ἁρραβῶνι αἰ πρὸ τοῦ γάμου ζευχθῆναι πρέσβεναι· πῶς οὖν χωρεῖς γάμον ἔσεσθαί μοι ἡ σύλληψις; πῶς χωρεῖς φυτευθῆναι βλαστὸν καρπόν; ἐπ᾽ ἐμοῦ πρότερος ὁ δρόμος τῆς φύσεως ἐνδιατρίβεται; ἐπ᾽ ἐμοῦ πρότερος ὁ τόμος τῆς κυήσεως μετεωρίζεται; ἐπ᾽ ἐμοῦ μήτρα ξένη τοκετοῦ παιδοποιΐας θεΐσκεται; ἐπ᾽ ἐμοῦ μήτρα τὰ ἀρχαῖα τῆς γονῆς ἐθη νεωτερίζεται; διδάξον με φθεγγόμενος, ὦ ἄγγελε, τῷ λόγῳ τὸ αἴνιγμα· διήγησαί μοι τῷ ῥημάτων ☩ τρόπῳ· ἐρμήνευσόν μοι τῷ καλῶς σε διαγελάσαι τὸν δυνάμενον· χειραγώγησόν με πρὸς τὸν ξένον λογισμόν, ἵνα μάθω τί μικρὸν ὃ μέλλω τίκτειν μυστήριον· μάθω πῶς τὰ ἀδύνατα γίνεσθαι δυνατά· μάθω πῶς τὰ ἀμήχανα τυγχάνῃ τινὸς μηχανῆς· μάθω πῶς τὰ ἄπορα πόρον εὗρε δεδώκασιν· ἀκούσω πῶς τῷ Φύσει ἡ χάρις ὅτι τὸ κρεῖττον κεκοπτομένῃ, ἢ πῶς ἡ Φύσις δουλεύει τῇ χάριτι. ϗ ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος, εἶπεν αὐτῇ· πνεῦμα ἅγιον ἐπελεύσεται ὅτι σέ. ἔμαθες ☩ τεχνίτου, μὴ προεργάσῃ ☩ τρόπου· ἔμαθες ☩ πλάστου, μὴ προεργάσῃ τὸ ποίημα· ἔκστασις περὶ τὸ ἁγίου πνεύματος, αὐτῷ λοιπὸν τῷ πνεύματι τῷ ἐργασίᾳ καταλιπεῖ. πνεῦμα ἅγιον ἐπελεύσεται ὅτι σέ, ϗ δυνάμις ὑψίστου ἐπισκιάσει σοι. τοῦτο μόνον ἐκμαθεῖν σοι προσήκει, ὅτι γλυκύτης ἐστὶν· πῶς γὰρ γλυκύτης, αὐδᾷς σε διδάξει σαφῶς, ὁ πικτώλιος πρὸς σέ. ἐγὼ ☩ λόγος ὡς ἄλλος ἐκόμισα· αὐδᾷ ὁ διαστὰς τὸ ἔργον προσθήσει, ὃς ϗ ☩ τρόπον ἐπίσταται· ἐγὼ σῴζειν ἐμὲ βασιλικῶν προσταγμάτων, οὐχ ἑρμηνεύτης ἦλθον βουλευμάτων. οὐ τολμῶ διδάξαι σε ἃ μὴ μεμάθηκα· οὐ τολμῶ ἑρμηνεῦσαι ἃ μὴ πρέπει εἰδέναι· οὐ τολμῶ δημοσιῶσαι τὸ μυστήριον ὃ ⁽ⁿ⁾ προσῆκε· οὐκ ἰσχύω ἁψάσασθαι σοφίσαι τὸ διαγέλιον. τὸ θαῦμα βοᾷ, ☩ ὁ τρόπον εἰπεῖν ⁽ⁿ⁾ αὐτῷ· οὐ ζητεῖ τὰ πᾶσαι ζήτησιν ⁽ⁿ⁾ ὑπερβαίνοντα· οὐ διώκω τὰ ἀκατάληπτα· οὐ πλουτοεργασμοῦ τὰ ὑπὲρ ἐμέ· οὐ λογοθετῶ τῷ ὑπὲρ λόγον χάριν· οὐ λεπτολογῶ τὸν ἀνεκδιήγητον γλῶσσαν. ὅπως γὰρ τοῦτο ἡ πνευματικὴ σύλληψις, ὑπὲρ λόγον ἡ ⁽ⁿ⁾ ἀδόξαστος κύησις, ϗ ὑπὲρ διήγησιν ὁ σωτήριος τόκος. πνεῦμα ἅγιον ἐπελεύσεται ὅτι σέ. οἶδα τί ἐργάζεται τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· οἶδα ὁ γός, πῶς ἐστὶ τῷ κατασκευάζει τὸ πνεῦμα τοὺς οἰκητήριον, οὐ γὰρ ἀνθρώπου φύσεως νόμοις ὁ τῆς φύσεως ποιητής· αὐδᾷ μόνος ἔχῃ τὸ βούλημα· αὐδᾷ, ὡς βούλεται, προσκαλεῖται τὸν τῷ δούλῳ μορφῶν. οἶδα ὁ πατὴρ τὸν τῷ μονογενοῦς [γοῦ] σάρκα θεοῦ πηγάσαι. ὅπου γὰρ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ἐκεῖ ϗ ὁ γός, [ϗ ὅπου ὁ γός] ἐκεῖ ϗ ὁ πατήρ. ἀχώριστος ἡ τριάς, ἀδιαίρετος ἡ τριάς. ὡς γὰρ ἐν ἀρχῇ πλάττων ⁽ⁿ⁾ "ἀνθρώπου ὁ πατήρ, προσὼν τὸν ἐργασίαν προσεπέφατο ☩ γάν ἐξ ὃ πνεῦμα, εἰπών, Ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ᾽ εἰκόνα ἡμετέραν ϗ καθ᾽ ὁμοίωσιν, οὕτω ϗ νῦν τῆς ἀναπλάσεως γλυκύτης, πρέσει πάλιν "ἀπορρήτως ἡ ἁγία τριάς. ὃς γὰρ

Ισν. α. κς.

χ. ἔσται

χ. καὶ λάος

χ. τὸν ἅγιον

χ. ἀπαγγέλλειν

χ. προσῆκεν

χ. διαπεφῶτα

χ. ἄπορα.

χ. ὑποπίπτειν

χ. ἡ ἀναπλάσεως ϗ ἁγία

συνηλαλαλικῶς ἀναχωνεύσαι, ὡς ἔπλασα, εἰκόνα· θέλω καινὴ πλάσει θεραπεῦσαι τὸ ἀρχαῖον· ἀρχὴ πλάσιν. οὐ πρῶτόν γῆς ἔπλασα τὸ πρωτόπλαστον ἀνθρωπον· σκῶλον γὰρ λαβὼν ὁ δημιουργὸς ὡς ἐχθρὸν [ἐξέσυρε καὶ] κατέβαλε, τῆς ἐμῆς εἰκόνος πεσούσης κατέπαιξε. βάλωμαι νῦν ἐγὼ οὐ τὸ πρῶτον γῆς [ἐμαυτῷ] ἐκλεκτὴν νέον Ἀδάμ, ἵνα καὶ ἡ φύσις ὑφ' ἑαυτῆς εὐπροσώπως ἀποληφθῇ), καὶ νομίμως σεφθωθῇ τῷ καλλοποιῷ αὐτῷ, καὶ ὁ πολέμιος βλέπῃ καταισχυνθῇ. ὦ συγκαταβάσεως ἀμίμητον πέλαγος, ὦ θείας φιλανθρωπίας ἄπειρον ὕψος. οὐκ ἀπίστησε πολλοὺς ἀγγέλους, ἢ προφήτας [πολλοὺς] ὁ βασιλεύς· οὐκ ἐκλείπουσιν ὁ δημιουργὸς τὰ τετράπεδα τοῦ ἀσωμάτου δωρεάσεως, ἀλλ' ἵνα μόνοι ἄγγελοι, προάγγελον ἡμέραν τῆς αὐτοῦ προόδου ἐκλέλυσιν, ἵνα δηλ' τῆς τοῦ ἑνὸς διδασκαλίας προσαφθείσης τῷ μέλλουσαν ἀδὴν ἀνοδίσχεσθαι μίαν. προεγήγερται πρώιμον πρὸς τὸν πρῶτον Μαριὰμ ὁ ἄγγελος, ἡ εἰσελθὼν πρὸς αὐτὴν εἶπε· χαῖρε κεχαριτωμένη. προσηγόρευσε τὴν Σωσδουλον, ὡς δίκαιον, ὡς ἥδη γεγηθυμένον ἐπὶ δικαίου μητέρα. χαῖρε κεχαριτωμένη. [χαῖρε κεχαριτωμένη] ἡ σὺ πρόγονος Εὔα παρελθοῦσα Ⓦ νόμον ἀποφασιν ἔλαβεν ἐν λύπαις· τέξεις τέκνα· σοὶ δὲ πρέπει τὸ χαῖρε ἡ σωτηρία. ἐκείνη Ⓦ Κύριε ἔπτυε, φθόνον καὶ φόνον· γεγήνασα· σὺ δὲ γεγήνασι; μόνον ζωὴν καὶ ἀφθαρσίαν πρόεχοντα [πᾶσι]. χαῖρε τοίνυν καὶ χόρευε· χαῖρε καὶ καταπάτει· τὸν τοῦ θεοῦ καταφρονοῦντα. χαῖρε κεχαριτωμένη. πέπαυται γὰρ ἡ κατάρα, καὶ πέρηται ἡ φθορά, μεμάρανται τὰ συγκλαύματα, αἱ θλίψεις τὰ φαιδρά, πρέσει δὲ πάλαι τῷ σεσωφρονηκότι χαρᾶς μόνον ἀγαθόν. σὲ δὲ πνεῦμα ἅγιον ἐπενεδύσατο λέγει διὰ τῆς Ησαΐου γλώττης· Ἰδοὺ ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ λήψεται, καὶ τέξεται υἱόν *. ἡ παρθένος ἐκείνη σύ εἶ. χαῖρε τοίνυν κεχαριτωμένη, ἄρεσας τῷ δημιουργῷ, ἄρεσας τῷ πατρὶ, [ἄρεσας τῷ κλίσῃ], ἄρεσας τῷ πρωτοπλάστῃ τοῖς κάλλεσι τῶν ψυχῶν· εὗρες τιμαῖον φυλάττουσά σου τὸν παρθενίαν. ὃ φλέγεται· εὗρες τιμαῖον ἐκ πολλῆς φιλανθρωπίας ἡμῶν ἐν σοὶ θεὸν ἡνέσθαι βουλόμενον. ὁ Κύριος μετὰ σοῦ, καὶ ἐν σοὶ ὁ πρωταχῶς, καὶ μετὰ σοῦ καὶ ἐκ σοῦ· ἐν σοὶ μὲν ὁ δεσπότης, ἐν δὲ ὁ ὕψιστος, ἐκ παντὸς τῆς κλίσεως ὁ δημιουργός. ἐκτὸς ἐπὶ τῶν χερουβὶμ, ὁ ἐμπρόσθιος ἐπὶ τῶν σεραφὶμ, ὁ μὲν ἐν τοῖς κόλποις τοῦ πατρὸς, ὁ μονογενὴς ἐν τοῖς κόλποις τοῖς σοῖς, ὁ Κύριος, ὡς οἶδεν αὐτὸς, ἅλες πρωταχοῦ, ὅλος ἐν σοί. εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξίν, ὅτι πασῶν ἐμοῦ τῶν δυνάμεων προέχεις· ὅτι κατηξιώθης ξενοδοχῆσαι τοιοῦτον δεσπότην· ὅτι ὁ ἀχώρητος βουληθεὶς χωρηθῆναι χεχώρηκας· ὅτι πάντα πλουσιώτατα προσδίδεσαι· ὅτι τῆς θείας οἰκονομίας γένους ἐργασήριον καθαρώτατον· ὅτι τῆς εἰς βίον εἰσόδου τοῦ βασιλέως ἡμῶν πύλωμα ἄξιον ὄντως· ὅτι τοῦ πνευματικοῦ μαργαρίτου θησαυρὸς διαδείξει. εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξί. τούτων ἀκούσασα τῶν λόγων ἡ παρθένος, καὶ θαυμάσιον μορφὴν ἀγγελικὸν καὶ φωνὴν, ἐλογίσατο καθ' ἑαυτὴν [λέγουσα], ποταπὸς εἶπεν ὁ ἀσπασμὸς οὗτος. ἆρα τί βούλεται τοῦτο τὸ προοίμιον; [ἆρα] τί μοι προσημαίνει ταῦτα τὰ ῥήματα; ἐμὲ τὴν πτωχὴν προσηγόρευσεν ἄγγελος, πῖα ὕβρις, ἢ ποίας ἀξίας τυγχάνουσαν; ἐγὼ κεχαριτωμένη; πόθεν, ἢ ἵνα τί; ὁ Κύριος μετ' ἐμοῦ; ὡς τίνος γὰρ τῶν φοβουμένων αὐτὸν οὐκ ἔστιν ὁ Κύριος; ἐγὼ εὐλογημένη ἐν γυναιξίν; ἆρα τίνος χάριν, ἢ ἵνα τί, καὶ πῶς; ἆρα ποῖον προκηρύττει δῶρον οὗτος ὁ λόγος; ἆρα ποῖον προμηνύει θαῦμα τοῦτο τὸ ῥῆμα; ὅτῳ γὰρ παρομοίως αὐτὸν ὁ ἄγγελος θαυμάσιος λέγει πρὸς αὐτόν· μὴ φοβοῦ, Μαριὰμ· μὴ δὲ, ἵνα θορυβηθῇς, ἢ καταπλαγῇς οὕτως· ἵνα πληροφορήσῃς, προσπαθοῦσα λέγει μοι· μὴ τοίνυν ἔγκειται τῷ ψυχικῷ σφάγιον, τὸν ἐμπρόσθιον τῆς οἰκουμένης κεκτημένη μεθ' ἑαυτῆς. μὴ φοβοῦ, Μαριὰμ· εὗρες γὰρ χάριν παρὰ τῷ Θεῷ. ὑφ' οὗ τὸν κόσμον ἐκληρονόμησας· ὑφ' οὗ τοὺς θρόνους ἐφαιδρύνθης· ὑφ' ὃν ἥλιον ἔλαμψας· ὑφ' οὗ τοὺς ἀγγέλους ὑμνῴδησας· οὐκ ἀπελήφθης εἰς θρόνους, ἀλλ' ἐπὶ τῆς γῆς ἐστάθην, ὃν θρόνον διαπορεῖ βασιλεία

γρ. αὐτὸν πλάσιν.

γρ. ὑφ' ἑαυτῆς εὐπροσώπως, γρ. βλέπῃ

γρ. φραπίματα.

γρ. ἀπεσ-

γρ. τέξῃ παῖδα.

γρ. γεγήνασται.

γρ. πᾶς

γρ. χαρᾶς

Ησ. ζ. ιδ.

γρ. ἔξει. * καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ, Εμμανουήλ.

γρ. λαπόπης, γρ. λαπόπι

γρ. παρθένων

γρ. ἐλοχίζετο

γρ. ἀπεσάλω· ἵνα χαρᾶσῃ, ἐπιχαρῶ

γρ. ἐρμὸν

μα· πῶς δεσπότης, ἡ δοῦλος· πῶς ἀπαύγασμα τὸ δόξης τῦ πατρὸς & χαρακτὴρ τῆς ὑποστάσεως· πῶς Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, καὶ ὁ λόγος ἦν πρὸς Θεόν, καὶ Θεὸς ἦν ὁ λόγος· πῶς ὁ λόγος σὰρξ ἐγένετο ἀπ' ἀπειρίας, σὰρξ ἐγένετο μὴ μεταβληθείς, σὰρξ ἐγένετο μὴ ἀλλοιωθείς, & ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν, σκηνὴν ἀχράντου τῆς ἑαυτῦ θεότητος, τὴν ἡμετέραν φύσιν καταδυσάμενος ἀΐδιος ἑαυτῷ. οὕτως οὖν οὗτος ὁ κήρυξ τῆς ἀληθείας ἐκήρυξεν. ἀΐδιον γὰρ εἶχε Χριστὸν, διὸ καὶ αὐτὸν οὐ φοβούμεθα, οὐδὲ ὑπὸ τὴν Ἀρειανὴν βλασφημούμεθα. τοῦτο χαρὰν οὐρανόθεν οὐ μόνον ἀΐδιον ἀσφάλειαν διφήμισεν ἄγγελοι, ὡς τὴν πρὸς αὐτὸν προσκυνουμένην ὁμόσιον πλάσιν, καλῶς ὅτι τῆς γῆς δυμνοποιΐα, καὶ δοξολογεῖσθαι διδάσκησα. ὑμεῖς δὲ κάπηθεν τοῖς δικαίοις χρόνοις ἐπισκιρτῶντες ἠγάλλεσθε, & μιμητὴν τὸν ἀποστόλων ἄξιον τῶν ἀποστόλων ἀνηορθώσατε, ὡς τὸ Πέτρου τὸν μακαριζόμενον ὁμολογίαν τῇ γλώττῃ παγάζοντα, ὡς τὸ Παύλου τὸν ζῆλον τοῖς χείλεσιν ἐκπυρσεύοντα· ἡ μακαρία ἀπεκάλυψε τὴν ἐκκλησίαν τοιοῦτον κεκτημένην κήρυκα. & γὰρ ὅτι μακαρία ὄντως τοιοῦτον ἔχουσα θησαυρόν. ταῦτα μὲν οὖν κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν γεγράπται. ἐγὼ δὲ σήμερον ὑμῖν ὑπαιτίαι βούλομαι τὰ προπύλαια τῆς σήμερον θεσπίσεως τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ τοῦ Θεοῦ· ἵνα κατανοήσητε, πῶς ὁ Θεὸς λόγος ὁμοούσιος ὢν τῷ πατρὶ, λαβὼν τὴν ἡμετέραν οὐσίαν, ὁμοούσιος γέγονε καὶ τοῖς δούλοις ἡμῖν· πῶς ὁ ὑψηλὸς ἐπέκεινα ἀΐδιον ὑπερέβη τοὺς τὴν ἡμετέραν ταπείνωσιν· πῶς ὁ πλούσιος τὸν πτωχὸν ἡμᾶς ἀπεχὼν ἐπτώχευσε· πῶς ὁ ἀπερίγραπτος ἔλαβε σῶμα περιγραπτὸν, & διέμενος [σῶμα]· πῶς ὁ ποιητὴς ὃ ἑαυτῦ ποίημα ἀνεῖσφηξε· πῶς μείνας Θεὸς ἐγένετο & ἄνθρωπος ὁ φιλάνθρωπος· πῶς ὁ τὸ δικαιοσύνης ἥλιος ἀμάψας ἐν ἑαυτῷ τὸ λύχνον τῦ σώματος, ἀνεῖπε πτωχαχοῦ ζητῶν τὸν ἀπολλυμένον δραχμὴν· πῶς ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς τὴν δορὰν τῦ προβάτου τὸν οἰκείαν καλύψας θεότητα ἀνείσφηξε, κλῆσιν πρὸς ἑαυτὸν τὰ πλανώμενα πρόβατα, & λέγων πρὸς ἕκαστον, Ἐγώ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός. ἀναγκαῖον & ἡμᾶς εἰπεῖν & τὴν σήμερον ἐν ταῖς ἐκκλησίαις κηρυχθῆναι τῶν ἁγίων Ἀγγέλων φωνὰ. Τῷ μηνὶ τῷ ἕκτῳ ἀπεστάλη ὁ ἀρχάγγελος Γαβριὴλ ὑπὸ τῦ Θεοῦ εἰς πόλιν τῆς Γαλιλαίας, ἣ ὄνομα Ναζαρὲτ, πρὸς παρθένον μεμνηστευμένην ἀνδρὶ, ᾧ ὄνομα Ἰωσὴφ, ἐξ οἴκου [καὶ πατριᾶς] Δαβὶδ· & ὄνομα τῆς παρθένου Μαριάμ. & εἰσελθὼν ὁ ἄγγελος πρὸς αὐτὴν εἶπε· χαῖρε κεχαριτωμένη, ὁ Κύριος μετὰ σῦ· εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξί· τῷ μηνὶ τῷ ἕκτῳ, ἤδη τῦ Ζαχαρίου ἐξ ἀπιστίας τὴν ἀφωνίαν καταχρίοντος, ἤδη τῆς Ἐλισάβετ βλαστησάσης τὸ ἀπρόσδοκητον κλάδον, ἤδη τῦ Βαπτιστῦ Ἰωάννου χρίσαι ἑξαμηνιαῖον ἐχόντος ἐν τῷ τῆς κοιλίας διαμωτηρίῳ, ἤδη τῦ πρόδρομου προβῦσαι ἐπιθέτου ἐν τοῖς τῆς ἐρήμου τόποις, ἤδη τῦ λύχνου λάμποντος ἐν τοῖς σκοτεινοῖς τόποις τῆς γαστρὸς, ἀπεστάλη ὑπὸ τῦ ἡλίου τῆς δικαιοσύνης ὁ ἄγγελος Γαβριήλ. ἀπλῆ, φησὶν, εἰς τὴν πόλιν τῆς Γαλιλαίας τὴν Ναζαρὲτ, πρὸς τὴν παρθένον Μαριὰμ [τὴν] μεμνηστευμένην ἀνδρὶ τίκτοντι Ἰωσήφ. ἐγὼ γὰρ ὁ τέκτων τῆς ὅλης κτίσεως, τὴν παρθένον ταύτην ὅτι σωτηρίαν τῷ ἀνθρώπων μεμνήσθαι μαι. προμνῶσι αὐτῇ τὴν ἐμὴν πρὸς αὐτὴν ἀταραξίαν παρασκεύασον, ἵνα μὴ χωρὶς προγνώσεως ὑποδέξαιτό με [ὁ παρθένος] Ἰουδαίων· προσδίδαξον αὐτὴν τὴν ἐμὴν φιλανθρωπίαν, δι' ἣν ἐξ αὐτῆς βέλομαι προελθεῖν εἰς τὸν κόσμον ὡς ἀνθρωπος, ἵνα προμαθοῦσα ὃ οἰκονομοῦμαι, εἰς ὃ πολυτίμητον μὴ θαμβηθῇ. προκήρυξον τὴν οἰκονομίαν, ἵνα μὴ θανασιμώσῃ τῆς γαστρὸς αὐτῆς τὸν ὄγκον ἐξαίφνης ὑφουμένου ταραχθῇ. ἤδη ὃ δρόμῳ τὴν πορείαν ἐξανύσουσι. ἐκεῖ γὰρ με εὑρήσεις ὅπου πέμπω σε νῦν· ἐκεῖ σε προφθάνω μένων ἐνταῦθα. ἐγὼ γὰρ πρός σὲ & μᾶλλον σὲ εἰσέρχομαι πρὸς αὐτήν. σὺ κόμισον τὰ τῆς ἐμῆς ἀφίξεως εὐαγγέλια· κἀγὼ προσλημόμενος ἀσφαλῶς, τοῖς ἔργοις τὴν σὴν σφραγίσω φωνήν. θέλω γὰρ ἐν τῇ πρωϊνῇ ὑμνῳδίᾳ τὴν ἀνθρωπότητα ἀνυμνεῦσαι τὸ θέλημα· θέλω

συγκαταβατικῶς

Ιωαν. α. α. — Χ. πῶς

Χ. ἀξιολογοῦντα

Ιωαν. ι. ια. Λουκ. α. κς. — Χ. μὴ

Χ. ἀγγέλων

λαχὴν κατέκλυσον, οὐ λιμῷ κατέτηξεν, ἀ πλήγας ἐπέδηκεν, ἀχ ὡς θῆρες σὸν μὴ ἐλεύσαντας ἐκδοὶ κατέπιον, ἀχ ὑπεμνήσθη τὸ χιτῶνος Ⓦ δίκαια ἐγκλήσεως, ἀ τὸ λάκκου Ⓦ βάθους, ἀ τῆς ἀγελείας ὃ ὠνείδισε, ἀ τὸ φθόνος τὸν τύφον, ἀ τῆς μισαδελφίας τὸν κάπνον, ἀ τῆς πατελικῆς ζημίας τὸν φόρτον, ἀ τὸ ὁμομητρίου ἀδελφοῦ Βενιαμὶν τὴν ἀλλοτρίωσιν; ἀλλὰ πάντα τὰ λυπηρὰ ἐκποδὼν ποιήσας, ἀπειλῶ μὲν ὠμότητος συζύξας, ἀφορμὴν ἐζήτει πῶς ἀναιρεθῇ τοῖς ἀδελφοῖς. μόνον γὰρ ἐθαύμασε τούτους, ἢ τὸν ὁμομήτριον ἀδελφὸν Βενιαμὶν, τὸν ἄκακον, τὸν ἀκέραιον, τὸν ἔμφυτον τῆς πατελικῆς ἀμπέλου βότρυν, τὸν ἀγλύστητον τῆς μισαδελφίας, τὸν ἀδελφὸν τῇ φύσει ἢ τῇ γνώμῃ, διὸ καὶ ὠδυνήθησαν δάκρυσι τὰς πρώρας νοτίσασι, λέγων· Ἐγώ εἰμι Ἰωσὴφ ὁ ὑμέτερος ἀδελφός· πῶ ὃ μὴ πληρεῖ ὑμῖν φόβητρα. ὦ τῆς ξένων τερατείας. ὁ διδύμιος, ὡς ὑπὸ διδύμου ἀπολογήσατο. ἰγὼ εἰμι Ἰωσήφ, ὦ ἀδελφοί. εἰ μὴ ἄκοντες προσεκυνήσατε, ψευδῆ μου τὰ ὀνείρατα· εἰ μὴ αἰωρηθῇ ὃ ἐμὸν δράγμα, κλινοῦς ὃ δρέπανον τῆς μισαδελφίας ὠξυώσατε. μάθετε καὶ ὅτως, ὦ ἀδελφοί, ὅτι πᾶς ὁ ἐλπίζων ὅτι Κύριον ὑ καταισχύνεται. λιτῆ με χιτῶνος ἐστερήσατε· ἴδε, πορφύρᾳ περιβέβλημαι. σὺ λάκκῳ με ἔκρυψατε· ἴδε, σὺ ἅρματι χρυσοκολλήτῳ ἐπεχούμαι. ὡς δοῦλον ἐπωλήσατε· ἴδε, βασιλεὺς αἰωνίζομαι. φυλακὴν ὤκνησα· ἴδε, σὺ βασιλείοις αἰωρίζομαι. κλοιὸν ἐφόβησα· ἴδε, διάδημα σὺ λίθων τιμίων περίκειμαι. σύνιεσι δῶν εἰπεῖν ἀληθῶς τὰ τῆ μακαρίᾳ Παύλου· Τοῖς ἀγαπῶσι Ⓦ Θεὸν πάντα συνεργεῖ εἰς ἀγαθὸν, σὺ Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα ἢ τὸ κράτος, εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

Ex Mss. Cæsarec. e-mend. ex Mss. alio Ibid.

Rom. ii. xii.

ΕΙΣ ΤΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΝ ΤΗΣ *ΘΕΟΤΟΚΟΥ*, Λογ. ϖθ.

Ἐκ τῶν Ἀρείου δυσεβῶν.

*ἁγιαγίας λεγόντως ἀντὶ τοῦ *παρθένου Μαρίας

ΤΗ πρώτη χρεία τῷ ὀρθοδόξῳ τούτῳ ἐκκλησιάρχῃ, οὐ κάμνον χειρὶ σκάλευσιν ὁ τῆς ἀκτίστου τελειάδος μίσης ἢ ὀξυγωνίης, ὁ μέγας Βασίλειος, ὁ θεοδίδακτος ῥήτωρ, ὁ τῆς ἀληθείας στυπήρεις, ὁ ἡμναῖος τῆ ψεύδους κατήγορος, ὁ τῆς Ἀρειανικῆς μανίας τῷ λύσσῃ θριαμβεύσας, "ὡς ἔφρεπεν, ὁ τῷ βίῳ περὶ τῆς γλώσσης λαλῶν, ἢ τῷ λόγῳ μὲν τῆς πολιτείας βοῶν, ὁ τῆς πόλεως τούτης γεωμετρότατος κόσμος, ὁ τῆς ἐκκλησίας ἀστὴρ, ὁ τοῖς ἐχθροῖς τῆς θυσιαστηρίου, ὥσπερ λύκοις, ὡς ἡμναῖος γραπιώτης ὡδαπόμφος, [ἢ] τῇ γλώττῃ, καθάπερ σφενδόνῃ, χρώμενος χῦ τῷ" αἰτηθεῖς· ὁ τῆς ποίμνης τούτης ἄγρυπνος φύλαξ, ἢ τῆς ἁγίας μάνδρας πάνσοφος τειχιστής. [ἢ καθάπερ ἐπὶ τῷ Νῶε περιστερὰ τὸ κλάδον τῆς ἐλαίας ὅτι ὕστατος φυλάξας ἀνέλαβε, ἢ τοῦτον ἔγκαρπον κομίσας ἡμῖν· ὅτω καὶ] ὅτος ἐδημίευσε τῇ περὶ τούτης κυριακῇ τῶν ἑαυτῆς γλωττῶν τὰ πνεύματα, ἢ τοῖς θείοις αὐτῆ ῥήμασι Ⓦ Ἀρειανοὶ κατεπόθυσε, τῶν ἐκείνου βλασφημίαν," τῆς τῷ Δαβὶδ διδασκαλίας" ὑπαρχούσαν. ἔδυξε δὲ τῷ μέσῳ τῷ προβάτων Ⓦ λύκοι, ὡς ἀρνίον, καλυπτόμενοι τῷ χαρίσματι· ἢ προελὼν αὐτῆ ὁ ἄνδυμα τῆς ὑποκρίσεως, ὡς λύκοι [ἁρπαγὰ τοῦτο] ἐσπλίτθυσε, ἢ ὃ νομιζόμενον προβατον ἦν, τοῖς προφητικοῖς ἢ ἀποστολικοῖς λόγοις, ὡς λίθοις, βρυσάμενος, Ⓦ θῆρα καπέλθυσε. ἢ καθάπερ Δαβὶδ Ⓦ Γολιὰθ καταβαλὼν, τῶν ἐκείνου μάχαιραν εὗρε χρησιμεύουσαν αὐτῷ προὶς τῶν τοῦ πολεμίου σφαγὴν· οὕτω ὁ τῆς ἡμετέρας προβάτεως ὁ υἱὸς Δαβὶδ, τοῖς ὅπλοις τοῦ Ἀρείου Ⓦ Ἀρειανοὶ" κατεκέντησεν. ὑπέγραψε τῷ λόγῳ, πῶς ὁ Θεὸς ὁ πατὴρ, ἄχρονος ὢν ὁ λόγου πατὴρ· πῶς συναΐδιος ὁ υἱὸς τῷ πατρὶ· πῶς ὁμοούσιος, οὐχ ἑτεροούσιος· πῶς συνεργὸς, ἀλλ' οὐχ ὑπουργὸς· πῶς ποιητὴς, ἀλλ' οὐχὶ ποίημα·

χ. ὥσπερ

χ. δυσεβῶν*

χ. ὁ

ἴσ. τῶν τοῦ διαβόλου διδασκαλίαν ὑπερβλασφήμως. ἔδ.

χ. πολχάσεως

χ. κατεπόθυσεν.

σοιῶζας, ἢ χαιρὸς τῦ γελᾶσαι σὸν τὶω μετὰ τὸ ἀγαπῶζαι. ὅταν γὰρ ἔκλαυσεν ὁ μέγας
Ιωσὴφ, οἱονεὶ τῷ προφήτῃ βλέμματι προσαφθεὶς τῷ μακαρίῳ Δαβὶδ τῷ λέγον- ισ. ογδ.
ψαλμ. ρλε. ς. τι· Οἱ σπείροντες ἐν δάκρυσιν, ἐν ἀγαλλιάσει θερίσουσιν. ἔσπειρεν οὖν ἡ Ιωσὴφ τὰ δάκρυα
τῆς φιλαδελφίας, ἢ ἐθέρισεν ⟨W⟩ τὸ φάσμα τῆς βασιλείας. ἴστε γὰρ πάντες σαφῶς, ὡς μὴ
⟨W⟩ προδόξον ἔχειν διαγωνισμὸν, θεασάμενος Ιωσὴφ τὸν ἑαυτῦ ἀδελφὸν, προσπε- 5
σόντα οὐκ ἠθέλησε. ποῖοι γὰρ ἀδελφοὶ, ⟨Φ⟩ τὴν δωδεκάτειραν ἅλισιν τῆς ἀδελφότητος, ὅ-
σον ὂν ἐπ' αὐτῆς, συφαρπάξαντες; ὅμως ὁ Ιωσὴφ τὰς θλίψεις εἰς ἁπλότητα μετοχλυά- ισ. μετεμε-
σας ἐπὶ ⟨W⟩ τὰ ἄχθη τῶν ἀδελφῶν, ἔκλαυσεν ἐπ' αὐτοῖς. συφ' ὅτι γὰρ ⟨W⟩ τὰ ἄχθη, οὐχὶ χλάσας
ὅτι ἄλλομείρης; διὰ τοῦτο ὅτι τὸν τὰ ἄχθη αὐτῶν ἔκλαυσε, τὸν ἀποδεδειγμένον ⟨Φ⟩
ζυγὸν τῆς φιλαδελφίας. εἶδες παράστημα ἡμιλαβέσθαι αἰδρός; ἀλλὰ φασί τινες ὡς τὸ 10
Ιωσὴφ, ὡς ἀπὸ ἀνάγκης συνηθεῖς ἢ ἐν ξένοις τόποις ἀνιλιζόμενος, ἢ μὴ ἔχων ἀνθρώπινον
βοήθημα, ἃ ⟨W⟩ προσπαθύνετο, τοῦτο χαλεπὸν τὸ παράστημα ἢ τὸ ταπεινοφρονεῖν ἐπε-
δείξατο. προσέχωμεν οὖν ὁ ταῦτα λέγων. αὐτὸς γὰρ ὁ Ιωσὴφ ἀπὸ σφοδρότατος οἰκείας τὸν
πατρικὸν ἡμιλαβέσθαι προείλετο. τῦ Ιωσὴφ μιμηταὶ, ἢ φωτὸς πρόσοψα. ὁ γὰρ τῦ φωτὸς 15
δεσπότης Χριστὸς ἐκ τῦ σκότους τῆς φυλακῆς τῦτον ἀνέθρεψε. διὸ παρεπολογεῖς, ἀν-
θρωπε, οὐ δικαιολογεῖς, ὁ λέγων ὅτι ὁ Ιωσὴφ ἀπὸ ἀνάγκης ἐσωφρόνει ἡμιλαβὴς ἢ ἀνέξικα-
κος. ὅταν γὰρ προνόμιον ἐσωφρόνει φιλάθλος ὁ Ιωσὴφ ἢ νόμιμος τηρητὴς, ὅτι ἢ κολακευόμε-
νος παρὰ τῆς ἑαυτῦ δεσποίνης, ἐμισοπόνει τῆς μοιχείας τὸ δρᾶμα. μὴ γὰρ τότε νόμος ἰῶ
δοθεὶς, ὁ κελεύων, μὴ μοιχεύσῃς, μὴ κλέψῃς, μὴ ψευδομαρτυρήσῃς; οὐχὶ οὕτως ἑαυτῷ νόμος 20
γενόμενος, ἢ φυσικῷ χριτηρίῳ προσαλλαξεὶς ἔφυτι γυμνὸς ἐξ αὐτῆς, ἵνα τὸν δεσποτικὸν
μὴ μολυνῇ κοίτην; οὐχὶ ἡ τότε δέσποινα πρόφασιν αὐτὸν ἀναιδῶς, ἢ δέλτους ἐλευθερίας
αὐτῷ δῶσιν ἐσωφρόνει, ἢ πόρρω τῆς αὐτῆς δεσπότου κατασήσῃ, εἰ συγκατάθηται ὡς
ἀσεβῆ ζημίᾳ; οὐχὶ ὅσοι ἐκεῖνα προέτεχε, τοσῦτον ἐξ ἐκάμπτε, ἢ τὸν τῦ Κυρίου φω-
νὸν ἑαυτῷ βουλόμενος, οὐ ξίφη, ἀλλὰ πίστη; οὐχὶ ταῦτα τὰ ῥήματα ἔλεγε πρὸς αὐτὸν ὁ
Γεν. λθ. δίκαιος; Εἰ ὁ κύριός μου, δέσποινα, οὐ γινώσκει τι τῆς ἐν τῷ οἴκῳ αὐτῦ, ἀλλὰ πάντα ἐνε- 25
πίστευσεν ἐν τῇ χειρί μου, ἢ οὐδὲν ὑφῄρηται ἀπ' ἐμῦ, πλὴν σε, ἀφ' ὅ σε γυναῖκα αὐτῦ
ἔδειξε, ἢ πῶς ποιήσω τὸ πονηρὸν τῦτο ἁμάρτημα ἐνώπιον τῦ Θεοῦ; μὴ γὰρ οὐ πρέσβυς ὧδε ὁ
τῶν πατέρων μου Θεός; μὴ γὰρ ἄλλος ἐν τῇ Χαναὰν θεὸς, ἢ ἄλλος ἐν Αἰγύπτῳ, ἐὰν καὶ
ὑμεῖς ἀγνοῆτε; μὴ γὰρ οὐκ ἔστιν ἐποπτικὴ τῆς δυνάμεως ἡ λανθάνουσα ⟨W⟩ αἰσθητὰ ⟨W⟩ πύ- 30
λας; μὴ γάρ, τῦ ἀνδρός σε ἔξω τυγχάνοντος, ἢ ὁ Θεός μου συναπεδήμησεν; ὁ σὸς αἰσθητὸς
ναὸς, ἐμὸς δεσπότης ὤν, πᾶσαν τὴν ὕπαρξιν αὐτῦ ὑπὸς θυσεν ἐν τῇ χειρί μου, καὶ οὐ τὸ πλευ-
ρὸν αὐτῦ συλήσω; ἕνα ἑνὶ συνέζευξε· μὴ γὰρ εἰδὼ πολλοὺς, ἢ ἑνὶ πολλὰς; ἡσύχασον, δέ-
σποινα. οἶδα γὰρ ⟨W⟩ ὑφαίσιοπά σε κατ' ἐμῦ. οὐ σύ με πολεμεῖς, ἀλλ' ὁ σὸν ἀδελφοὺς
μὴ κατ' ἐμῦ ὁπλίσας δόλοδολος. ἀπατᾷ γὰρ τὸ παθός με ἀλλοτριώσας, ἀσεβῆ τῷ 35
Θεοῦ ἀποφῆσαι. δῶμεν ἢ κάτω κυκλοῖ, ὅπως ξένοι με τῶν οἰκείων ποιήσῃ. ἡσύχασον τοίνυν.
ἄμφω γὰρ ὄνομα, ἢ μὴ πρᾶγμα βασάζῃ μοιχοῦ. ἐάν σοι μὴ πειθῶ, ὃ σῶμα μασί-
ζομαι. ἐὰν ἢ τῦ Θεοῦ μου πλάσσω, ὃ συναμφότερον κολασθήσομαι. ἔγνω γὰρ ⟨W⟩
Ματθ. ι. κθ. λέγοντα· Φοβήθητε ⟨W⟩ δυνάμενον ἢ ψυχὴν ἢ σῶμα ἀπολέσαι. ταῦτα εἰπὼν πρὸς
ἀπόδειξιν τῆς σωφροσύνης ἢ αἰδεξικακίας τὸ σώφρονος Ιωσήφ. ἄκουε ἢ αὐτὸ ἢ τὸν ἄλλον
προφητείαν. ἴστε γὰρ πάντες σαφῶς, ὅτι συκοφαντίᾳ τῆς Αἰγυπτίας τὸν φυλακὸν οἰ- 40
κήσας, ψήφῳ θείας προνοίας τῆς Αἰγύπτου βασιλεύσας, ἢ ἤδη λοιπὸν τῶν οἰκείων αὐτῦ,
μᾶλλον ἢ τῶν ἀπεκδύσεων τὸν ἐκβασιν ὑπεδέχετο, ἢ τῶν ἀδελφῶν αὐτῦ κατελθόν-
των εἰς τὸν Αἴγυπτον δεῖ τὸν τῶν ἀναγκαίων αὐτῶν, θεασάμενος τότε ὁ Ιωσήφ, καὶ τὸ
βασιλεὺς ἐσωφρόνει, ἢ πάσης τῆς Αἰγύπτου διετάζων, οὐκ ἐγύμνωσε ξίφος, οὐκ ἐν φυ-

λακῇ

γέγραπται ἐν τῷ νόμῳ, Ἄρχοντα τοῦ λαοῦ σου οὐκ ἐρεῖς κακῶς. Εἰ οὖν ἄρχοντά σοι δέδωκε Εξοδ. κα κη.
τὸν ἱερέα ὁ βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων, τί ἀποβάλλεις αὐτὸν καὶ ζημιοῖς; μὴ δυνάσαι τῷ ὑπηκόῳ βασιλεῖ πρισάμενος διδόντι ἄξιόν ἄρχοντι, κωλύσαι καὶ εἰπεῖν αὐτῷ, οὐκ ἔστιν ἄξιος τῆς ἀρχῆς ταύτης ἡγεῖσθαι; Εἰ οὖν ἐκεῖνον δυνάσαι κωλύσαι, οὐθέλει καὶ ὃν βούλεται, δοξάσαι, πῶς τολμᾷς τὸ διαστολὴν κέλευσμα κωλυθῆναι ὑπὸ τοῦ ἱερέως, ὅτι ἁμαρτωλός ἐστι; οὐχὶ Δαβὶδ ὁ προφήτης μοιχείᾳ καὶ φόνῳ ἐπλέκεσεν, ὡς προφήτου; οὐχὶ Πέτρος ἀρνησάμενος τοὺς διδασκάλους τοὺς, ἁμαρτίᾳ καὶ ἀρνήσει ἐπέτρεπον; οὐχὶ Παῦλος ἐδίωξε τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ, ὡς οὐδεὶς ἄλλος; ἀλλ' ὁ φιλάνθρωπος διαστολὴς πάντας ἐξελέξατο καὶ ἐδόξασεν, ἵνα σύ τινα τῶν τῆς ἐκκλησίας ἀρχόντων μὴ ἐξουδενώσῃς, μηδὲ κρίνῃς. ὁ γὰρ ἱερεὺς βαπτίζων καὶ προσφέρων τὸν ἀναίμακτον θυσίαν, ταῖς χερσὶ χεῖρα τοῦ προκειμένου· ὁ δὲ ἅγιον πνεῦμα ταῦτα ἀγιάζει καὶ μεγαλύνει. διὸ καὶ σὺ ταῦτα μετάμοσον τὸς σε καὶ ἐξομολογούμενον, οὐδὲν ἕτερον, ἢ τὸν γλῶσσαν χεῖρα, καὶ ὁ Θεὸς τὸν σωτηρίαν σοι καὶ τὸν ἄφεσιν πρέχῃ. καὶ εἰ ταῦτα τοῦτον ἔχῃ Ⓦ τρόπον, καὶ εἰ οἱονοῦν ἐστι μὴ τὸ βάπτισμα ἄρα μετάμοιας σωθῆναι, διὰ τί ὁ ἀπόστολος Πέτρος Ⓦ Ἀνανίᾳ καὶ τὴν Σάπφειραν τοσαῦτα εἰπὼν ἀπέστειλε, καὶ οὐχὶ διὰ μετάμοιας αὐτοὺς ἀνεκαλέσατο; τοσοῦτος ἀκριβῶς. οὐχὶ ὁ μακάριος Πέτρος ἀπίκρυψε τὸν ἔμπλαστρον τῆς μετάμοιας· ἀλλ' αὐτοὶ Ⓐ τῷ τοιούτῳ πλώματι ἐπεισόντες, οὐκ ἐπεζήτησαν τὸν μετάμοντικὸν τοσοῦτον ἔμπλαστρον· ἀλλὰ τῇ τοῦ ἀβόλου ἀπλότητι ἐπείσθησαν καὶ τοῖς χρήμασι. τότε γὰρ μετάμοια, οὐχ ὅτε " τῇ * * * ἁμάτων, ἀλλ' ὅτε τῇ προαιρέσει γνωρίζεται. ἔστι γὰρ μετάμοια ἀπὸ ψυχῆς προσδοκωμένη, ἃ ἔστι μετάμοια ἐπιπολαίως γινομένη· ὅταν Ⓐ μὴ σώζονται, Ⓐ ἢ κατακρίνονται. μετενόησεν ὁ μακάριος Πέτρος, καὶ ὁ ἄθλιος Ἰούδας· ἀλλ' ὁ μὲν Πέτρος γνησίως μετανοήσας καὶ δακρύσας καὶ τὴν ἀρνησιν ἀφ' ὧν δακρύων ἀποπλυνάς, εἰς τὸν προτέρων τιμὴν πάλιν ἐπανῆλθεν· ὁ δὲ Ἰούδας πρέσβεις εἰργάσατο τὴν μετάμοιαν. Εἰ γὰρ καὶ ἀργύρια προσέρριψε τοῖς Ἰουδαίοις, καὶ εἶπεν, ἥμαρτον παραδοὺς αἷμα ἀθῷον, ἀλλ' ὅμως οὐκ ἐσώσεν, οὐκ ἐδάκρυσεν, οὐκ ἄξια τῆς μετάμοιας ἔπραξεν, ἀλλὰ μᾶλλον ἀγχόνην πλέξας, Ⓦ ἀπάγχονι ἐπληροφόρησε. Εἰ οὖν Σίμων ὁ Μάγος, βαπτισθεὶς καὶ σκελισθείς, καὶ ὑπὸ Πέτρου κατακριθεὶς ὡς χρήματα προσενέγκας, ἵνα τὸν ἀκαπάλυτον δωρεὰν προκαταλάβηται, οὐ τὸν μετάμοιαν ᾔτησεν; οὐχὶ ὁ μακάριος Πέτρος ἀπεκρίνατο λέγων· Μετάμοησον ἀπὸ τῆς κακίας σου ταύτης, καὶ δεήθητι τοῦ Κυρίου; ἀφ' οὗ, φησί, τῷ Ἀνανίᾳ καὶ τῇ Σαπφείρᾳ οὐκ εἶπε τὰ ῥήματα ταῦτα, μετάμοησατε ἀπὸ τῆς κακίας ὑμῶν; προσέσχε ἀκριβῶς. οὐ παίζεται ἡ τοῦ πνεύματος χάρις. ὁ Ἀνανίας γὰρ καὶ ἡ Σάπφειρα ἐλεγχόμενοι ὑπὸ τοῦ Πέτρου, καὶ ἀκούοντες πρὸς αὐτοῦ, Τί ὅτι ἐψεύσθη Πραξ. ε. δ.
ὑμῶν πειράσαι τὸ πνεῦμα Κυρίου, οὐκ ὠμολόγησαν τὴν ἑαυτῶν ἁμαρτίαν, οὐ προσέπεσαν, οὐκ ἐδεήθησαν, οὐκ εἶπον, ὅτι ὡς ἄνθρωποι ἐσφάλημεν, ἀλλὰ τί; ἐλεγχόμενοι ὑπ' αὐτοῦ ἀντιτίθενται τοῖς αὐτοῦ ῥήμασι, πειρώμενοι αὐτὸν κρύπτειν, μὴ γινώσκοντες ὡς οὐ παίζεται τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. ὅθεν μακαρίσας ὁ μακάριος Πέτρος προεῖπε, ἁρμόζουσαν αὐτοῖς ἐξέφηνε τὴν ἀπόφασιν· ὁ δέ τι Σίμων ἀκούσας ἀφ' τοῦ ἀποστόλου Πέτρου, Τὸ Πραξ. η. κ.
ἀργύριόν σου σὺν σοὶ εἴη εἰς ἀπώλειαν, ὅτι τὴν δωρεὰν ἐνόμισας ἀφ' χρημάτων κτᾶσθαι, οὐκ ἠγωνάκτησεν, οὐκ ἀφωνίασεν, οὐκ ἀπεπήδησε, καίτοι πονηρὸς ὤν· ἀλλὰ ταῖς ὕβρεις καὶ ταῖς ὑπισχνήσεις, ὡς δυσπαθὴς αἰτίας, δεξάμενος, οὐ μόνον τῷ Πέτρῳ, ἀλλὰ καὶ πᾶσι τοῖς ἀποστόλοις προσαπεσεῖν ἔλεγε· Δεήθητε ὑμεῖς ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς Ⓦ Θεόν, ὅπως μηδὲν ἐπέλθῃ ἐπ' ἐμὲ, ὧν εἰρήκατε κακῶν. μεγάλως, φησὶν, ἥμαρτον· οὐ τολμῶ δι' ἑαυτὸν Ⓦ Θεὸν ἱλεώσασθαι. ὑμεῖς Ⓐ μοίτατε ὑπὲρ ἐμοῦ προσεύξασθε. καλῶς οὖν ἔλεγεν ὁ Ἐκκλησιαστὴς, Καιρὸς τοῦ κλαῦσαι, καὶ καιρὸς τοῦ γελᾶσαι. καιρὸς τοῦ κλαῦσαι σὺν τοῖς ἁγίοις τοσοῦτος,

ἵστ τῇ διαστολῇ ἁμάτων

σομοί σοι, Κύριε, ὁ ὅλη καρδία μου, πῶς ὁ αὐλὸς φόνῳ ἡ μοιχεία σωζεπισώη, τοῖς ἄκροις κακοῖς, ἔμθυεν ἀνεξομολόγητος. τί οὖν ποιῇ ὁ Θεός, ἵνα ἡ τῦτον σωζὸς μετάνοιαν ἐλθόη, καὶ σὺν μετάπτωτα ποιήσῃ τὴν μετάνοιαν ἀσαλέσθαι; πέμπει σωζὸς αὐλὸν Νάθαν Ⓦ σωφήτην, ὁ ἀλληγορίᾳ σωδρώπῳ τὰ κατ' αὐτὸν ἐξαγγέλλοντα. Ελθὼν γάρ, φησιν, ὁ μηνυθεὶς σωφήτης σωζὸς Ⓦ Δαβὶδ ἔφη· βασιλεῦ, ἔχω σοι λόγον. ὁ δὲ Δαβὶδ, λέγε. καὶ ὁ σωφήτης Νάθαν· ἄνθρωπός τις ἦν πλούσιος, ἔχων πρόβατα καὶ βουκόλια πολλά· ἄνθρωπος δέ τις ἦν πένης ἔχων ἀμνάδα μίαν, ἣν ἐκ τῆς τραπέζης αὐτῦ ἤσθιε, καὶ ἐκ τῦ ποτηρίου αὐτῦ ἔπινε, καὶ ἐν τῷ κόλπῳ αὐτῦ ἐκάθευδε· πλούσιον Ⓦ Δαβὶδ καλῶν, πένητα Ⓦ Ουρίαν. Τί οὖν; ἦλθε, φησι, ξένος σωζὸς τὸν πλούσιον. Τίς ὁ ξένος; ὁ λογισμὸς τῆς ἐπιθυμίας, ὁ ἐμβάλλων ἡμᾶς εἰς κόλασιν. ἦλθε ξένος σωζὸς Ⓦ πλούσιον· καὶ ὁ πλούσιος φειδόμενος τῶν οἰκείων σωβάτων, πέμψας ἔλαβε τὴν ἀμνάδα τῦ πένητος, καὶ κατέσφαξεν αὐτὴν τῷ ξένῳ. τῦτο ἀκούσας ὁ βασιλεὺς Δαβὶδ, εἰ καὶ τῇ ἁμαρτίᾳ ἐν σωεπισώη, ἀλλ' ὅμως ὃ δίκαιος ἠμφίεστο. τὸ γὰρ σώματος ἡ ἁμαρτία, τῆς δὲ ψυχῆς ὃ κατόρθωμα. ὅθεν ἀποκριθεὶς ὁ θυμῷ ἔφη, ζῇ Κύριος, ἄξιος θανάτυ ὁ ποιήσας τῦτο, καὶ τὴν ἀμνάδα ἀποτίσει ἐπταπλάσιον. χαίρει Ⓦ νόμοι ὁ Δαβίδ. ὁ νόμος γὰρ τετραπλάσια κελεύει· σὺ δὲ ἑπταπλάσια κελεύεις. ὁ δὲ Νάθαν σωζὸς αὐτόν· Σὺ εἶ, βασιλεῦ, ὁ ταῦτα πεποικώς. Εἶπε ὁ Δαβὶδ ζωντὸς τὸν ἀρχὸν, καὶ εὐλαβείας συζήσας, οὐκ ἀπιχρήσατο τῷ βασιλικῷ ἀξιώματι, οὐκ ἐτυράννησεν Ⓦ ἐλέγχοντα, καίπερ δυνάμενος· οὐκ εἶπε, Τίς εἶ σύ, ὁ τολμήσας ὅτι πρώτων ὠνείδισας με; ἦδει γὰρ σαφῶς, ὅτι εἰ καὶ βασιλεὺς ἐστι ὅτι ἄνθρωπος, ἀλλ' ὅμως βασιλεύς ἐστι τὸν βασιλέως τῶν ἁπάντων δυναμένων. ὡς μέντοι ἥκουσε τὸν φωνὸν τῦ σωφήτυ, ὅτι σὺ εἶ, βασιλεῦ, εὐθέως ἐξωμολογήσατο, Ἥμαρτηκα τῷ Κυρίῳ. ὁ δὲ Νάθαν, Καὶ Κύριος ἀφῆκε τὸ ἁμάρτημά σου, ὃ μὴ ἀποθάνῃς. ὦ Νάθαν, τί ἐτόλμησας ἀποφήνασθαι; μέλλεις γὰρ τὸν Ναυάτυ ἐγκαθεῖναι τῷ ὑψηλοφρονοῦντι. τῷ Θεῷ ἥμαρτεν ὁ Δαβίδ, αὐτῷ δὲ ὁμολογήσατο· ἐκ πόθεν οἶδας, εἰ συγχώρησιν ἔλαβεν; ὅτι σὺ ἀφῆκες τὸ ἁμάρτημα. σωζῆτει μάθε, καὶ τότε μετάδος τῆς ἁμαρτίας τὸ λύσιν. ὁ δὲ Νάθαν φησὶν· ἐμοὶ σὺ χειρίσιν ὁ Θεὸς πλείαν τὴν τῦ Δαβὶδ σωιοδείαν ποιήσασθαι. εἰ γὰρ οὐκ ἐβούλετο δι' ἐμῦ αὐτῷ συγχωρῆσαι, οὐκ ἂν ἀπέστελλέ με σωζὸς αὐτόν. Τίς ἐγκαλεῖ ἰατρῷ σωιοδοῦντι ἀνθρώπῳ νοσοῦντι, καὶ μὴ εὐχαριστεῖ δὲ ἀμοιβὰς ἀποδίδωσι; σαφῶς τοίνυν ἀποδέδεικται, ὅπερ οὐ μόνον ἐν τῇ χάριτι, ἀλλὰ καὶ σωὸ τῆς χάριτος, δι' ἀνθρώπων ὁ Θεὸς τοῖς ἀνθρώποις ζωεχώρησε τὰ ἁμαρτήματα. χρησώμεθα δὲ μετείῳ ὑποδείγματι σωὸς σαφήνειαν τῶν λεγομένων. Τοῦτό μοι, ὦ ἄνθρωπε, ὁ τῆς μετανοίας ἀπόπαλος, ἵνα ἄνθρωποι σφηλέντα ὅτι μὴ ἐγκλήματι, καὶ καταδίκην τὸν ἄρχοντος βληθέντα, ἐν μέλλοντα αὐτὸν ἢ ἐν δόξῃ, ἢ ἐν ἄλλῃ τινὶ τιμείᾳ σωδαπέμπεσθαι. μὴ οὖν ὁ τῇ καταδίκῃ φρυαγμένος, δι' ἑαυτῷ σωέσει, καὶ Ⓦ ἀρχόντα σωδακόδηξε τῆς συμφορᾶς ἐκείνης ἀπαλλαγῶναι; οὐχὶ Ⓦ μεσίτην ἐγκύσας ἐν ζητήσας, Ⓦ λεγόμενον, ἵνα σαφέστερον εἴπω, δι μεσιτὸν, δι' αὐτὸν τὴν σωτηρίαν σπουδόμενος, ἐν τῆς κρίσεως τὸν ὑφορν ἀσυδάζει ἀκορέσας, ἐν τῷ ἄρχοντος Ⓦ θυμὸν εἰς ἑτεροκλισίαν μεταπῶσαι; εἰ ὅπου τῶν σωματικῶν πημελειῶν ὀλιγαλία τοσαύτη ἐν σωδάκλησις, ὅπου τῶν πνευματικῶν οὐχὶ μᾶλλον ὑψηλοτέρα γένοιτο μεσιτεία ἐν βοηθείας χρεία; ὥστε, ἄνθρωπε, εἴ τις τῦτον ἐν βούλει σωοτελθεῖν τῇ μετανοίᾳ, ὅτι ἄνθρωπός ἐστιν ὁ ἱερὰς ἁμαρτωλός, μηδὲ βαπτιζόμενος· ἄνθρωπος γάρ ἐστιν ὁ βαπτίζων· μηδὲ κοπωνήσῃς· ἄνθρωπος γάρ ἐστιν ὁ τοῖς ἁμαρτάνουσι τὸν Θεοῦ μιγίζων. Εἰ δὲ ταῦτα πίστιν ἔχει, κἀκεῖνο πίστει καταδέξαι. ὅσα μὴ ἄλλα φυλάττων, ἐν ἄλλα ἀποδημούμενος, εἰς κρῖμα ἐμπέσῃς. οὕτω γὰρ σκελίζει ἡμᾶς ὁ πονηρὸς διαβόλου ὁ δόλιος, ἐν θέλει ἡμᾶς ἐμβαλεῖν εἰς τὸν γέενναν δόξῃ πολυτρόπων αὐτὸν μηχανημάτων.

γέγραπται

ἐσ. καιρὸς τῦ κλαῦσαι, ἢ καιρὸς τῦ γελᾶσαι. καιρὸς τῦ κλαῦσαι τὴν ἁμαρτ.

σωτηρίας. τὰ αὐτὰ δὴ τοῦτα ἡ ὁ Ἐκκλησιαστὴς γράφων λέγει· Καιρὸς τοῦ κλαῦσαι τὴν ἁμαρτίαν, ἢ καιρὸς τῦ γελᾶσαι τὴν σωτηρία. γελᾶσαι, ἀντὶ καταγελᾶσαι. ἄλλο γάρ γέλως σωφρονικὸς, ἢ ἄλλο γέλως ἀνοσφελής. ἢ ὅπου οὐ ψυδόμεθα τοῦτα λέγων, δῖξ αὐτῦ τῦ θείου γραφὴν λαμβάνει τὴν ἀπόδειξιν. σοφὸν μὲν γὰρ τῦ σωφρονικὸς γελᾶν τοῦ ἀνοήτου φησὶν ἡ Σοφία λέγουσα· Ἀφρων ὡς γέλων σωφρονεῖ καιρόν. σοφὸν ἢ τῦ ζωικῶς γελᾶν τοῦ ἐπωφελῶς ἀκούειν τῦ Ἰωὴλ λέγοντος· Πῶς θῆρες ἀστοχοῦσι οὐ λήψεται, ἀληθινὸν ἢ τόμα σκιρτήσει γλῶσσα. καλῶς οὖν ἔλεγεν ὁ Ἐκκλησιαστὴς, καιρὸν τῦ κλαῦσαι, ἢ καιρὸν τῦ γελᾶσαι. καιρὸν τῦ κλαῦσαι τὴν ἁμαρτίαν, ἢ καιρὸν τῦ εὐφρανθῆναι τῇ δικαιοσύνῃ. Δίκαιος γὰρ Κύριος, ἢ δικαιοσύνας ἠγάπησε. καιρὸν τῦ ῥῆξαι τὴν ἔχθραν, ἢ καιρὸν τῦ ζωσαῦσθαι τὴν ἀγάπην. " πειθόμενοι τῷ μακαρίῳ Παύλῳ τῷ λέγοντι, Ὁ ἥλιος μὴ ἐπιδυέτω ἐπὶ τῷ παροργισμῷ ὑμῶν. καιρὸν τῦ ἐκριζῶσαι τὴν ἀσέβειαν, ἢ καιρὸν τῦ φυτεῦσαι τὴν εὐσέβειαν. ταῦτα γὰρ πάντα ἢ ὁ Κύριος ἡμῶν ἐμφαίνων Ἱερεμίᾳ τῷ προφήτῃ φησὶ τῆς αἰχμαλωσίας τῶν Ἰουδαίων χώρας ἔλεγε τοῖς αὐτῶν· Ἰδοὺ καθίστημί σε σήμερον ἐκριζοῦν ἢ φυτεύειν, διασκάπτειν ἢ οἰκοδομεῖν· ἐκριζοῦν τὴν πολυθείαν, ἢ φυτεύειν τὴν μοναρχίαν· διασκάπτειν ἢ οἰκοδομεῖν· διασκάπτειν τὰ Ἑλληνικὰ σιδάσματα, ἢ οἰκοδομεῖν τὰ μαρτυρικὰ εὐκτήρια. ὃ ἢ σήμερον καθίστημί σε, μὴ εἰς ὡρισμένην ἡμέραν λαμβάνε, ἀλλὰ ὃ εἰς ἀεὶ & πάντοτε, καθὼς φησιν ὁ μακάριος Παῦλος· Σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτῦ ἀκούσητε, μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν, ὡς ἐν τῷ παραπικρασμῷ, λύτι τῦ, ἢ δ' ἂν ἡμέραν ἀκούσητε τῦ Κυρίου λέγοντος, Μετανοεῖτε (ἤγγικε γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν) μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν, ὡς ἐν λοιδορίᾳ καθαρεί. ταῦτα ἢ οὐ μόνον περὶ τῦ βαπτίσματος & ἐν τῷ νόμῳ, ἀλλὰ ἢ μᾶλλον τὸ βάπτισμα, ἢ ἐν τῇ χάριτι. αὐτὰ γὰρ ταῦτα ὁ δεσπότης Χριστὸς τοῖς ἑαυτῦ μαθηταῖς ἐν ἑτέραις λέξεσι παραδίδως ἔλεγεν· Ἀμὴν, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅσα ἐὰν δήσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται δεδεμένα ἐν τῷ οὐρανῷ· & οὐκ ἁπλῶς λέξεών ἕνων, ἀλλὰ πραγμάτων ἐνόχους ἐποίησε τὸν ἑαυτῦ μαθητάς, τῦ λύειν ἢ δεσμεῖν. βλέπατε πρὸ πάντων εἰς τὸν μακάριον Πέτρον, πῶς ἐδέσμευσε θαυμαστῶς τὸν συμφωνήσαντας τῷ ψεύδει, Ἀνανίαν ἢ Σάπφειραν· πῶς ἦλυσι τὸ συμφορητὸν τῦ ἐκ γλυκυτῆτος χυλοῦ ἀθέου, πόδας αὐτῷ χαλκεύσαμενος. ἢ ἔρρωσαι πρὸς ταῦτα ἡ καθαρτῆρα, ἢ πάσης ἀκαθαρσίας ἀκαθαρτότερα; ὁποῖος γὰρ καθαρὸς ἀπὸ ῥύπου, ὑδὲ ἂν μία ἡμέρα ἡ ζωὴ αὐτῦ ἐπὶ γῆς. τί οὖν ἔρρωσαι πρὸς ταῦτα ἡ πολλοὶ, ἡ κενόδοξοι λογισμὸν ἔχοντες, ἡ πολυμῦθοι λέγειν μεμαθηκότες· ἐγὼ ἔχω τὸν δεσπότην πρεσβυτέρους προσελθεῖν, ἢ ὁμολογήσαθαι αὐτῷ τὰς ἁμαρτίας μου, τῷ πολλάκις πλεῖστα μου πταίσαντι; πῶς δύναται οὗτος, ἀναίτιος ὑπάρχων ἢ ἁμαρτωλὸς, τὰς ἐμὰς ἁμαρτίας ἐξαγγέλλειν; τοιαῦτα προφασίζονται ἡ οἱ ἁμαρτίαις ἢ οἱ ὑπερηφανίᾳ ὑφιέμενοι ἑαυτούς. ἀλλ' ὦ ἀνόητε, ὁ σαυτῷ ἐπιβουλεύων τοῖς ἀλαζόσι ἢ ἀπατηλοῖς σου ῥήμασιν, ὁ Θεὸν παρακαλούμενον ἀφ' τῆς ἀνοίας σου & ἀνηλεοφρεσύνης· μὴ γὰρ ἀνθρώπῳ προσέρχῃ, ἢ ἀνθρώπος ἀφίησί σου τὰς ἁμαρτίας; τῷ δεσπότῃ & βασιλεῖ τῶν ἁπάντων Θεῷ προσέρχῃ, ὃς ἀφ' τῦ ἱερέως συγχωρεῖ σοι τὰ πλημμελήματα. μεσίτης γάρ, οὐκ αὐθέντης ὑπάρχει ὁ ἱερεύς. τί τοίνυν κρίνεις καὶ βδελύτῃ, ὃν ὁ Θεὸς ἐκτείνει; ὃ τίμιον αὐτῦ σῶμα μιμεῖται, & ὃ ἄγιόν σου αἷμα ἱερουργεῖ. ἕως ὅτου ἱερεύς, καὶ ὁ Θεὸς συγχωρεῖ αὐτῷ ἱερουργεῖν, μὴ παραιτήσῃ παρ' αὐτῦ λαβεῖν τὴν δωρεάν. ἢ γὰρ αὖθις προσέχει σοι τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν, ἀλλ' ὁ μέγας ἀρχιερεὺς Χριστὸς, ὁ πίστωσας αὐτῷ τὴν ἱερωσύνην. ὅπου ἢ οὐ μόνον ἐν τῇ χάριτι, ἀλλὰ ἢ παρὰ τῆς χάριτος ὁ Θεὸς τοῖς ἀνθρώποις τὴν σωτηρίαν δι' ἀνθρώπου ἐποίησε· τοῦτο χάριν ὁ δεσπότης ἡμῶν εἰπεῖν ἀνθρώπων, ὁ μεσίτης Θεοῦ ἢ ἀνθρώπων. οἶδατε ἀκριβῶς τὴν ἱστορίαν τῦ μακαρίου Δαβίδ, τὴν ἀρτίως εἰρημένην, ὁμολογήσομεν

Ἐκκλησ. γ δ'.

Παροιμ. ι κδ'.

Ἰωὴλ. α. λα.

Ψαλ. ι. β.

Ἱερ. α. ι.

Ἐφ. δ. ιζ.

Ματθ. ιη. ιη.

εἰ χρὴ ἐπωτίσεις πλάσμασι τοὺς λόγους, καὶ πῶς ἐκφύσει κατακρίνας δικαιώσῃ; ψευδὴς ὄντως ἀγάπης ἀφανισμός· ὑπερορία τοῦ Θεοῦ αἵρησις. φόβου Θεοῦ κτησάμενος ἐδίωξε ψεῦδος, δικαιοσύνῃ ἔχων τὸν ἴδιον ζωγράφον. λέοντα ὁ χαλκεύσας πολλάκις ἐμόρωσεν. ὁ τὸν ἑαυτοῦ δημιουργὸν γαστέρα, καὶ πνεῦμα πορείας ἰκνούμενος βουλόμενος, ὁμοίως ὄντι ὁ μὴ ἐλαίῳ σκεπόμενος πυρὶ ἐμπορησμόν. ῥυρούται γλῶσσα ὑπὸ πλήθους ἐδισμάτων, διὰ τοῦ Κυρίου τὸν τῆς φύσεως ἀθετήσας, γινώσκων· Εἰς ὑπαντὸν ἰδίαν ἀδυναμίας. μὴ εὔχου ἐν στόματι φαρισαϊκοῖς ῥήμασιν, ἀλλ' ἐξ ὅλης ψυχῆς, καὶ ταπεινώσεως καρδίας. τοῦ πτύστου ὑπολέγει, ἐλέησόν με, Κύριε, ὅτι ἀσθενὴς εἰμι. ἡμῶν πίστις ἀκλινὴς καὶ ἀγάπη Θεοῦ τοιχόπλευρα φροντίδας· ἀγαπᾷ γὰρ μνήμην ἀπρόσιτα καὶ σῶμα. ἀφ' μακροῦ πνεῦς πυρὸς πολλοῦ ὕλην κατέκαυσαν, καὶ ἀφ' ἡμῶν ἀρετῆς ὅλα τὰ πάθη ἔφυγον. ὁ Θεῷ πρέσβεσθαι λογιζόμενος ἐν αἰθέσει καρδίας, ἐν τοιαύτῃ ἡμοῦ σύλας ἀκλάστου, ὑπὸ σαθροῦ τῶν βιωτικῶν φροντίδων ἐμποδιζόμενος. Εἴ τις ἀγνοῖ ζῶμα βούλεται δεξῆσαι τῷ Χριστῷ, καὶ καρδίαι καθαρᾷ ὑπιδεῖξασθαι αὐτῷ, τηρησάτω ἀοργησίαν ἐγκράτειαν. τοῦτο γὰρ χαρίς μόνοι καὶ τὸν κόπον, ἡνοιῶν καθαροὶ τοῦ Θεῷ βουλόμενος, καὶ φροντίσι τοῦ βίου δουλούμενος, ὁμοίως ὄντι τῷ σὺν ἑαυτῷ πόδας ἰχνηλᾶς δήσαντι, καὶ ἑξέως τοῦ πατρὸς δοκιμάζοντι, εἰ Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ. Ἀμήν.

ἴσ. εἰς ἅπαν τὸν ἴδιον ἀδυναμίαν.

ἴσ. τοῦτο γὰρ χαρίς πάλαι πόνον μόνον καὶ κόπον παράχαρα. ὑπὸν

Λογ. πη. ΠΕΡΙ ΝΗΣΤΕΙΑΣ, ΚΑΙ ΕΙΣ ΤΟΝ ΔΑΒΙΔ, ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΦΑΡΙΣΑΙΟΥ, ΚΑΙ ΕΙΣ Ⓜ ΙΩΣΗΦ, ΚΑΙ ΕΙΣ ΝΑΑΤΤ.

Ex Mi. Cæsareo. Ψαλμ. θ α.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ ὁ μελικὸν μέλος ὑπὸ ἀγγέλων ὁ μακάριος Δαβὶδ, ἐπῆλθε φάλλειν· ἐξομολογήσομαί σοι, Κύριε, ἐν ὅλῃ καρδίᾳ μου, διηγήσομαι πάντα τὰ θαυμάσιά σου. ὦ τῆς βλασφημίας τοῦ μακαρίου Δαβὶδ, τοῦ παίσαντος, καὶ μὴ καταφρονήσαντος. Εἰ γὰρ ὡς ἄνθρωπος ὀλιγωρήσας ἔπεσεν, ἀλλ' ὅμως ὡς θεὸς ἐξομολογήσατο· ἐξομολογήσομαί σοι, Κύριε, ἐν ὅλῃ καρδίᾳ μου. Εἰ μὴ γὰρ σοὶ ἐξομολογήσωμαι, τῷ ἀνθρώπῳ οὐκ ἀπαλλάξομαι. ἐξομολογήσομαί σοι, Κύριε, ἐν ὅλῃ καρδίᾳ μου. Εἰ μὴ γὰρ σοὶ ἐξομολογήσωμαι, ὡς χοῖρος οὐ λευκανθήσομαι. ἐξομολογήσομαί σοι, Κύριε. Εἰ μὴ γὰρ σοὶ ἐξομολογήσωμαι, ὁ διάβολος τῷ φονομιχείῳ παίζων οὐ μιθίσει. ἐξομολογήσομαί σοι, Κύριε. Εἰ μὴ γὰρ σοὶ ἐξομολογήσωμαι, εἰς τὸν πρόσω πηλὸν οὐκ ἐπανέρχομαι. ἐξομολογήσομαί σοι, Κύριε. Εἰ μὴ γὰρ σοὶ ἐξομολογήσωμαι, πατὴρ σου κῆ χαρὰ ἀκούειν ὁ δικαίωμαι. ἐξομολογήσομαί σοι, Κύριε. Εἰ μὴ γὰρ σοὶ ἐξομολογήσωμαι, τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον οὐδὲ ὑπαγορεύει μοι, ἐν οὐδεὶς Ⓜ πεντηκοστὸν ψαλμὸν ἐκμαθεῖν δύναται. ἁρμόζει γὰρ ἐνὶ ἑκάστῳ τῶν προσερχομένων τῷ ἁγίῳ βαπτίσματι λέγειν τὰ τοῦ μακαρίου Δαβὶδ, ἐξομολογήσομαί σοι, Κύριε, ἐν ὅλῃ καρδίᾳ μου. Εἰ μὴ γὰρ σοὶ ἐξομολογήσωμαι; Ⓜ παλαιὸν θέσθαι πρόσω οὐκ ἀποδύομαι. ἐξομολογήσομαί σοι, Κύριε. Εἰ μὴ γὰρ σοὶ ἐξομολογήσωμαι, Ⓜ νέον θέσθαι πρόσω οὐκ ἐνδύομαι. ἐξομολογήσομαί σοι, Κύριε. Εἰ μὴ γὰρ σοὶ ἐξομολογήσωμαι, οὐκ ἂν τῇ τῶν πιστῶν ποίμνῃ συναριθμηθήσομαι. ἐξομολογήσομαί σοι, Κύριε, ἐν ὅλῃ καρδίᾳ μου. ἐπίσθιον γὰρ σε λέγοντος, μὴ αἰσχυνθῆς ἐξομολογήσασθαί σου τὰς ἁμαρτίας. ἐξομολογήσομαί σοι, Κύριε, ἐν ὅλῃ καρδίᾳ μου. ἤκουσα γὰρ σε λέγοντος, Οὐκ ἦλθον καλέσαι δικαίους, ἀλλὰ ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν. θύκαιρον ἡ ἡ τὰ τοῦ μακαρίου Παύλου λέξαι ῥήματα. ποῖα ταῦτα; Νῦν καιρὸς εὐπρόσδεκτος. ποῖος καιρός; ὁ τῆς ἡσυχίας καλλωπισμός. ποῖος καιρός; ὁ τῆς φιλοπτωχίας φωτισμός. ποῖος καιρός; ὁ τῆς μετανοίας ὁρισμός. νῦν καιρὸς εὐπρόσδεκτος, νῦν ἡμέρα σωτηρίας.

Ματθ. θ. ιγ. ς. Κορ. ς.

ΠΕΡΙ ΝΗΣΤΕΙΑΣ. Λογ. πζ.

Ἔχων τοσοῦτον πλοῦτον καὶ ηηστείαν καὶ ἐλεημοσύνην, τότε ὄντως πλούσιος ὁ Χριστῷ, καὶ οὐσιοῦχος ἐργάτης. τί γὰρ ὄφελος, ἀδελφοὶ, ηηστεύειν τῷ σώματι, καὶ φονεύειν τοῖς ἔργοις; τί δὲ ὄφελος βρωμάτων ἀπέχεσθαι, καὶ πορνείᾳ μαίνεσθαι; κρέας οὐκ ἐσθίεις, ἀλλὰ καταπίνεις τὰς σάρκας τοῦ ἀδελφοῦ σου. ποῖον κέρδος οὕτω μὴ θύφεσθαι, καὶ μιαίνεσθαι χρήμασι; τί ὄφελος ἄρτου μὴ ἐσθίειν, καὶ μιαίνειν ψυχάς; ποῖον κέρδος ηηστείαν τηρεῖσθαι, καὶ λοιδορεῖν τὸν πλησίον; ὡς τί ὠφέλεια ἐγκρατεύεσθαι βρωμάτων, καὶ ἁρπάζειν τὰ ἀλλότρια; ὡς τί αἰτία ἡ σῶμα ξηραίνει, καὶ πεινῶντα μὴ τρέφει; ὡς τί ὠφέλεια τὸ σῶμα σωτηρίζειν, καὶ χήρας μὴ ἐλεεῖν καὶ ὀρφανούς; ἐὰν βούλῃ ηηστεύειν, μίσησον φιλαργυρίαν. τὸ μέγα κακόν ἐστιν ἡ φιλαργυρία. ηηστεύεις; φύγε μοιχείαν, φύγε πορνείαν, φύγε καταλαλιὰν, ψεῦδος, λοιδορίαν, ὀργὴν, βλασφημίαν, καὶ πᾶσαν κακουργίαν. ηηστεύεις; φύτε πλεονεξίαν, ἁρπαγὴν, ἔριν, καὶ ψυχολοφθορον φθόνον. ηηστεύεις; φύγε γαστριμαργίαν, τὴν ῥᾳθυμίαν πάσης κακίας, τὴν χωρίζουσαν ἡμᾶς καὶ αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ, καὶ καταζευγνύουσαν ἡμᾶς ἕως τῶν ἀβύσσων τῆς ἀπωλείας. ἐὰν ηηστεύῃς ὀφθῆναι τῷ Θεῷ, φύτε πᾶν τὸ σαίνον ὁ μισεῖ ὁ Θεὸς, καὶ δίψησόν σου τὴν μετανοίαν, ὡς ἐλεήμων καὶ φιλάνθρωπος. δράμωμεν, ἀδελφοὶ, πρὸς τὴν μετανοίαν, δράμωμεν· ἐδόθη ἡμῖν καιρὸς ὀξυμελεγήτους, καὶ πύλης καὶ στενογμοῦ, ὄχι ὑπὲ ἀμελείας καὶ ῥᾳθυμίας. μετανοία γὰρ ὄντως πρόξενος βασιλείας οὐρανοῦ, καὶ εἴσοδος παραδείσου, καὶ τροφὴς αἰωνίου ἀπόλαυσις. ἐὰν ηηστεύῃς, ἀγάπησε, πέπτα μὴ πρόσιδῃς, γυμνὸν πρόσδυσε, βλέπε τοὺς χήρας τὰ δάκρυα, βλέπε ὀρφανοὺς στενάζοντας. ἐὰν ἔχῃς, ἐλέησον· εἰ δὲ οὐκ ἔχεις, κἂν μὴ ἁρπάζῃς τὰ ἀλλότρια. ηηστεύεις; παῦσον τὴν γλῶσσάν σου ἀπὸ κακοῦ, καὶ χείλη σα τοῦ μὴ λαλῆσαι δόλον, ἔκκλινε ἀπὸ κακοῦ καὶ ποίησον ἀγαθὸν, ζήτησον εἰρήνην καὶ δίωξον αὐτήν. ἐὰν ηηστεύῃς, βλέπε μὴ δικάσῃς ὃ δικαίους σε ὄντα πταίσῃ. ηηστεύεις; ἐλέησον ὃν ἠδίκησας, μὴ φθονήσῃς ποτὲ ἀδελφῷ, μήτε πάλιν μισήσῃς ἁπλῶς ποτε. ηηστεύεις; μὴ κενοδοξήσῃς. ηηστεύεις; φύγε πορνείαν, τὴν χωρίζουσαν ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ Θεοῦ καὶ ἀπὸ τῶν ἁγίων, τὴν προξένον τοῦ αἰωνίου καὶ ἀσβέστου πυρός. ηηστεύεις; θρέψον πεινῶντα, πότισον διψῶντα, ἀθετιοῦντας ὑπόσχεψαι, τῶν ἐν φυλακῇ μὴ ὑπιδοῦ, κατα ποιευμένους ἐλέησον, θλιβομένων καὶ ὀδυρομένων ὑπομελήθητι, ἁπλοῦς παιδαγωγὸς, τραφὸς, ἀγαθὸς πάροδος, μακρόθυμος, ἐλεήμων, ἀμνησίκακος, ἥλιος, ἄμαχος, ἀληθινὸς, θεσπιδὴς· ἵνα ὁ Θεὸς καὶ τὴν ηηστείαν σα ἀποδέξηται, καὶ τῆς μετανοίας τὸ κέρδος μετὰ πολλῆς τῆς προθυμίας προσάσχηται σοι. ἐὰν ηηστεύῃς, ἀγάπησε, ἔτωσης θύσον ὡς ὁ Χριστὸς ἐκέλευσεν, ἵνα μὴ καὶ τοῦτο κοινωνὸν ὠμότητος, καὶ μιαθῇ ἀπολέσῃς. ταῦτα προσκαλοῦμαι, ἀδελφοὶ, ἵνα ἀσφαλῶς τηρήσωμεν, καὶ μιαθῇ κοινωνήσωμεν προσὶ τοῦ Θεοῦ, καὶ ἀκούσωμεν τῆς μακαρίας ἐκείνης φωνῆς τῆς λεγούσης, Δεῦτε οἱ εὐλογημένοι τοῦ πατρός μου· κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. οὕτω γὰρ, ἀδελφοὶ, δυνάται βοηθῆσαι ἡμῖν ἡ ἐκείνη τῆ φοβερᾷ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως, καὶ τῆς φωνῆς ταύτης προξενοῦσης, ὡς μετανοία καὶ ἐλεημοσύνη. ὡς πασῶν τροφῶν ὁ ἄρτος ἀναγκαιότερος, οὕτω πασῶν ἐργασιῶν ἡ τοῦ θανάτου ἔννοια. πυρὸς αἰωνίου μνήμη καθ' ἑκάστην συγχωρείσθω σοι, καὶ σωφρονιζέτω σοι, καὶ ὑπομιμνησκέτω σοι, καὶ ὑπομιμνησκέτω σοι, καὶ ὑπομιμνησκ

τος, ἀνώγεγκε τῷ πατρὶ εἰς οὐρανούς. οὐ γὰρ χρυσοῦ, ἢ ἀργύρου, ἢ λίθους τιμίους ἀνώγεγκεν, ἀλλὰ τὸν κατ' εἰκόνα ἄνθρωπον ἀνώγεγκεν ἀπὸ γῆς εἰς οὐρανούς, εἰς ὃ μέγα καὶ θαυμαστὸν καὶ βούλεσθαι πανδοχεῖον, εἰς ταύτην τὴν καθολικὴν ἐκκλησίαν. καὶ παρέδωκε τῷ πανδοχεῖ, τῷ μακαρίῳ Παύλῳ, τῷ φύλακι τῶν ζητουμένων, τῷ γνησίῳ πανδοχεῖ, δύο ἀπὸ δύο δηνάρια· διὰ ὁ Παῦλος τοῖς καθ' ἑκάστην ἐκκλησίαν, ἐξηγερμένοις καὶ διδασκάλοις καὶ λειτουργοῖς, δύο δηνάρια, παλαιάν τε καὶ καινὴν διαθήκην, εἰπών, ἐπιμελήθητι τοῦ ἀνθρώπου τούτου, καὶ εἴ τι σὺ ἀναλώσεις, ἐγὼ ἐλθὼν ἀποδώσω σοι. ὃ δὲ λέγει, τοῦτό ἐστιν· ἐπιμελήσαι, φησι, τοῦ λαοῦ τοῦ ἐξ ἐθνῶν, ὃν σοι παρέδωκα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ. ὅπως ἀνθρωποι ὄντες ἀνθρωποι πνευματισμένοι γένωνται διὰ τῶν ἁμαρτιῶν, θεραπεύσον αὐτοὺς, ἐπιπλήξεις αὐθις λίθον ἐμπλάστρου, καὶ ταῦτα ῥήματα ἐκ τῶν εὐαγγελικῶν διδαγμάτων, ὑγιαίνοντα αὐτοὺς διὰ τῆς παλαιᾶς καὶ νέας διαθήκης ποιήσεις καὶ παιδεύσεις, πείθων αὐτοὺς ἀποχήν ποιεῖσθαι τῆς ἁμαρτίας, καὶ καταλιπεῖν τὸν τοῦ διαβόλου πλάνον. ἐὰν δὲ καὶ οὕτως ἀδιόρθωτοι μένωσι, πεῖσον αὐτοὺς ἀπὸ τῶν σῶν κατορθωμάτων, καὶ μίμησιν αὐτοὺς διὰ τῶν σῶν κατορθωμάτων λάβωσιν. τύπος αὐτῶν γίνου, καὶ ὑπογραμμὸς ἀγαθὸς, ἐν λόγῳ, ἐν ἔργῳ, ἐν ἀναστροφῇ, ἐν πίστει, ἐν ἀγάπῃ, ἐν σεμνότητι, ἵνα τῷ ζῷ τούτῳ ἐξακολουθήσωσι, καὶ μιμηταί σου γένωνται τῆς ἀγαθῆς πολιτείας. καὶ τοῦτο δὲ ποιήσεις, ἐὰν ἰδίᾳ πρὸ προσώπου λόγων ἢ ἔργων προσέχῃς, εἴ τι δὲ προσδαπανήσεις, ἐγὼ ἐπανελθὼν ἀποδώσω σοι· τουτέστιν, ἐν τῇ δευτέρᾳ μου παρουσίᾳ τὸν ἀντιμισθίαν τῶν καμάτων σου ἀποδώσω σοι

β. Κορ. ιβ. ιε. μισθόν. Διὰ τοῦτο Παῦλος θαρρῶν τοῖς ὑποχείροις ταύτας λέγει· Ἐγὼ δὲ ἥδιστα ὑπὲρ Χριστοῦ δαπανήσω, καὶ ἐκδαπανήσομαι ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν· τὴν εἰς τὰ ἔθνη λέγων διδασκαλίαν καὶ τὴν διακονίαν τοῦ λόγου. αὕτη γάρ ἐστιν ἡ τοῦ ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ ἐποικοδομὴ καὶ ἐπαύξησις, καὶ πόλεις ἀνθρώπους θεραπεύουσι διὰ τῶν πνευματικῶν ἰαμάτων· ἑκάστῳ τὰ προσφορα νέμουσι, οἰκονομοῦσι τὰς ψυχὰς ἡμῶν εἰς ζωὴν αἰώνιον. Τοῖς πᾶσι

α. Κορ. θ. κβ. γάρ, φησι, γέγονα τὰ πάντα, ἵνα τοὺς πάντας σώσω. ἔστι δὲ ὁ καλὸς τῆς ἐκκλησίας πανδοχεύς, πάντας δέχεται καὶ πάντας ἐπιμέλεται· οὐ περίεργος ἀπωθεῖται, οὐ μίσους, οὐ λοιδορεῖ, οὐχ ἁρπαγὰ ἐπιτρέφεται, οὐκ εἰδωλολατρείαν βδελύσσεται, οὐχ ἑτερόγνια αἱρέσεων καὶ ἀκαθαρσίαν ἀποδιώκει, ἀλλὰ τοὺς πάντας δέχεται. καθάπερ ἰατρὸς ἀποπλύνει τὰ τραύματα, καὶ διὰ λουτροῦ τῆς ἀναγεννήσεως ἀποσμήχει καὶ καθαίρει, καὶ προσφέρει τὰ

* * φυσικὰ ῥήματα, ὥσπερ οἶνον, τοῖς δὲ ἀγκαθας καὶ τρίβολον προσηνέσαις ἀρετὰς ἤτοι κακίαις· καὶ πάλιν θεραπεύει διὰ τῶν λόγων, δίκην ἰατροῦ ἀλείφων τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Ρωμ. ιε. α. λέγει γὰρ ἔστι· Παρακαλοῦμεν ὑμᾶς, ἀδελφοὶ, διὰ τῶν οἰκτιρμῶν τοῦ Θεοῦ, παραστῆσαι τὰ σώματα ὑμῶν, θυσίαν ζῶσαν, ἁγίαν, εὐάρεστον, τὴν λογικὴν λατρείαν ὑμῶν. ὅσοι τοίνυν τῶν τοῦ Παύλου ῥημάτων μαθηταὶ τυγχάνετε, καὶ ἐντολὰς τοῦ Χριστοῦ φυλάξωμεν· ἵνα μὴ τῆς ἐπουρανίου Ἱερουσαλὴμ ἐκπέσωμεν, καὶ πόλεως Θεοῦ ζῶντος. γένοιτο δὲ θεραπεῦσαι ἡμᾶς καὶ ψυχῆς καὶ σώματος πάθη, εἰς ὑγείαν καὶ τελειότητα πίστεως παράσχῃ τῷ Χριστῷ σώσις καὶ ἀνεκλύτους, μὴ λειπομένους ἐν παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ, καὶ ἀπολαῦσαι τῆς ἐν οὐρανοῖς ἀγαθῆς ἐπαγγελίας, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μεθ' οὗ τῷ πατρὶ δόξα, σὺν τῷ παναγίῳ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεί, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΠΕΡΙ

ἐν τοῖς ἱερεῦσιν αὐτῶν, ἢ Σαμουὴλ ἐν τοῖς ἱερατεύουσιν ὁ ὅσιος αὐτοῦ. οὗτος οὖν ὁ θαυμαστὸς Μωϋσῆς ἔνδοξος γενόμενος, ὁ δικαιοπλήκτως μάστιγι τοὺς Αἰγυπτίους ἅπασας, ὁ τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν σχίσας ἢ ἀποξηράνας, ὁ Ἰσραηλίτας διαγαγὼν λαὸν δι' αὐτῆς, ὁ δὲ ἐν Μαρρᾷ ὕδωρ γλυκάνας, ὁ τῷ Θεῷ διαλεγόμενος πρόσωπον πρὸς πρόσωπον, ὁ πολλὰ θαύματα ἐργασάμενος, ὁδεύων τὴν ὁδὸν τοῦ βίου τούτου, ἢ ἰδὼν τὸν αὐθέντην κείμενον τετραυματισμένον, πλησίον αὐτοῦ, ἢ οὐκ ἀνέστησεν· ὁμοίως δὲ καὶ Λευίτης, τουτέστι, τὸ προφητικὸν πάγμα. οὐδὲ γὰρ ἐκεῖνοι ὑστεροῦσι τῆς τῶν Μωϋσῆν γνώμης, ἢ τὴν αὐτὴν ὁδὸν τοῦ βίου βαδίσαντες, εὑρόντες τετραυματισμένον τὸν Θεὸν τὸν Ἀδάμ, οὐκ ἀνέστησαν, οὔτε Μωϋσῆς διὰ νόμου, οὔτε προφῆται διὰ σημείων τὸ τραῦμα ἐθεράπευσε. ὑδρεῖς αὐτὸν ἤνθρωπος, ὑδρεῖς αὐτῷ ζωὴν ἐχρίσατο, οὐδεὶς αὐτὸν ἐκ θανάτου ἐλυτρώσατο, οὐδεὶς ἐξέλεσε τὸν ἁμαρτίας ὄφλημα. οὐδὲ γὰρ αὐτοὶ ἐν ἁμαρτίαις κατέχοντο. εἰ δὲ διὰ σπορὰν πολιτείαν Θεοῦ φίλοι ἐγένοντο, ἀλλὰ διὰ τὸ ὁμοφύλους εἶναι τῷ Ἀδάμ, ἢ ἀπὸ τῆς ῥίζης τὸν γενεαλογεῖσθαι, οὐκ ἠδυνάσθησαν κλάδοι ὄντες τῇ ῥίζῃ δύνασθαι ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας. Σαμαρίτης δέ τις, φησί, κατὰ δαίμονος τοῖς ἔργοις, βύσσαλαγχνος τὴν προαίρεσιν, συμπαθὴς περὶ τοὺς ὁμοδούλους, ἐλεγεῖον ὄπτι τὸν τόπον, εἶδεν αὐτὸν τετραυματισμένον, ἐσπλαγχνίσθη, καὶ ἐπέθηκεν ἔλαιον ἢ οἶνον, ἢ κατέδησε τὰ τραύματα αὐτοῦ, τουτέστι, τοῦτο τὰ ἁμαρτίας. περισσότερον ἡ εἰκὼν δηλοῖ· ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς Σαμαρίτης. διὰ τί δὲ τὸν ἀκροατὴν, ἢ τὸν Κύριον Σαμαρίτην λέγεις; ναί, Σαμαρίτην λέγω αὐτὸν, οὐ τῇ φύσει τῆς θεότητος, διὰ τῇ μιμήσει τὴν βυσσαλαγχνίας. ὥσπερ γὰρ ὁ Σαμαρίτης, τῇ μὲν φύσει τοῦ σώματος ὅμοιος τοῖς ἄλλοις ἦν ἄρχε, τῇ δὲ προαιρέσει τῆς βυσσαλαγχνίας οὐχ ὅμοιος, ἀλλὰ κρείττων ἐφάνη· οὕτω καὶ ὁ Κύριος, διὰ μὲν τῆς φύσεως τοῦ σώματος ἐφάνη ὅμοιος τοῖς πάντας, πατριάρχαις καὶ προφήταις καὶ οὐκ Μαρίας διὰ θεοῦ, τῇ δυνάμει δὲ τῆς θεότητος μείζων πάντων αἰεὶ ἐγένετο· ἴσος τοῦ διὰ θεοῦ ῥήματι, οὐκ ἴσος τῇ ἀνθρωπίνῃ δόξῃ. ἐκεῖνοι ἀμοιρίᾳ καὶ ἀσπλαγχνίᾳ ἐζημιώθησαν, ἁπλεῶς πεπληγότες τετραυματισμένον· ὁ δὲ Σαμαρίτης βυσπλαγχνίτης καὶ εὐσεβέστερος καὶ ἐλεήμων ἐφάνη. οὕτω καὶ ὁ Χριστὸς, πατριάρχου καὶ προφητῶν ἀνθρώπων ἐκπεσόντα διὰ θεοῦ πρόσωπον, μόνος οἰκτίρμων καὶ ἐλεήμων ἐφάνη, καὶ προφήτου λέγοντος· Οἰκτίρμων καὶ ἐλεήμων ὁ Κύριος, μακρόθυμος καὶ πολυέλεος. καὶ πάλιν, Οἰκτίρησον, Κύριε, βύσσαλαγχνος. καὶ ὥσπερ ὁ Σαμαρίτης οὐκ ἦν τοῦ ἔθνους τῶν Ἰουδαίων, ἀλλ' ἐξ ἄλλης χώρας ὡρμᾶτο, οὕτω καὶ ὁ Χριστὸς οὐκ ἦν ἀπὸ κόσμου, ἀλλ' ἐξ οὐρανοῦ. ἦλθεν ἐπὶ τῆς γῆς· Θεὸς ὤν, ἄνθρωπος γέγονε δι' ἡμᾶς· διακονήσας ὤν, τοῦ τοῦ δούλου μορφὴν εἰσδύσας, βύσσαλαγχνίᾳ πρὸς ἡμᾶς, κατῆλθεν ἐξ οὐρανοῦ ἐπὶ τῆς γῆς, εἶδε τὸν ἄνθρωπον ἐρριμμένον, ἐσκυλμένον, τετραυματισμένον ὑπὸ πειρατείας, εἰδωλολατρείας, μοιχείας, φόνου. εἶδε, καὶ ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτῷ οἶνον ζωὴν ἔλαιον, τουτέστι, καὶ μίξας ἀμφότερα ἐποίησε βεβλὼν, καὶ ἐπέθηκε τῷ ἀνθρώπῳ. τί ἐστι μίξας οἶνον ζωὴν ἔλαιον; τουτέστι, μίξας τὴν θεότητα μετὰ τῆς ἀνθρωπότητος, μίξας τὴν βυσπλαγχνίαν μετὰ τῆς σωτηρίας, ἔσωσε τὸν ἄνθρωπον. μίξας οἶνον ζωὴν ἔλαιον, τουτέστι; μίξας πνεῦμα ἅγιον τῷ αἵματι αὐτοῦ, ἐζωοποίησε τὸν ἄνθρωπον. τὸ γὰρ αἷμα τοῦ Κυρίου σάρκινος ἀπὸ τῆς πλευρᾶς ἐπὶ τὴν γῆν, ἀπέπλυνεν ἡμῶν τὸ χειρόγραφον ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν. τί δέ ἐστι, κατέδησε τὰ τραύματα αὐτοῦ; τουτέστιν, ἔδησε τὸν διάβολον, καὶ ἔλυσε τὸν ἄνθρωπον· ἔδησε τὸ σκάφος, καὶ ἐζωοποίησε τὸ ναυαγῆσαν πλοῖον· κατέδησε καὶ ἔδαλωσε τὰ δυνάμεις τοῦ ποιητοῦ, καὶ ἠλευθέρωσε τὸν ἄνθρωπον. εἰ δὲ θέλεις καὶ ἑτέρως νοῆσαι, ἄκουε. μίξας οἶνον ζωὴν ἔλαιον· ἔλαιον ἐπάγει τὸν παρακλητικὸν λόγον, οἶνον δὲ τὸν φωτιστικὸν καὶ παιδευτικὸν, τὸν διδασκαλίαν τὸν ζωοποιοῦντα τὸν διεσκορπισμένον σχοινίαν, καὶ ὃ εἰρηκότος κατὰ τοῦ ἀποστόλου· Ἔλεγξον, ἐπιτίμησον, παρακάλεσον. ἔθηκε δὲ αὐτὸν 2. Τιμ. δ. 2.
ὅπου ὁ ἰδιωτικὸς, τουτέστι, λαὸν ὁ Χριστὸς τὸν σάρκα ὅπου τοῦ ἰδίους ὤμους τῆς θεότη-

Εν Μι. Cæſareo. Λκ. ι λ.

ΗΚούσαμεν, ἀδελφοὶ, ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅτι ἄνθρωπός τις κατέβαινεν ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ εἰς Ἰεριχὼ, καὶ λῃσταῖς περιέπεσεν· οἱ καὶ ἐκδύσαντες αὐτὸν, καὶ πληγὰς ἐπιθέντες κατέλιπον ἡμιθανῆ τυγχάνοντα. ἱερεὺς γάρ τις καὶ Λευίτης διερχόμενοι δι' τῆς ὁδοῦ ἐκείνης, καὶ ἰδόντες αὐτὸν, ἀντιπαρῆλθον. Σαμαρείτης δέ τις ἐλθὼν ὅτι τὸν τόπον, καὶ ἰδὼν αὐτὸν, ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτῷ, καὶ σὺν ἐλαίῳ οἴνον βαλὼν καὶ δραμίξας ἐπέχεεν αὐτῷ, καὶ κατέδησε τὰ τραύματα αὐτοῦ, ἐπιβιβάσας αὐτὸν ἐπὶ τὸ ἴδιον κτῆνος, ἤγαγεν εἰς πανδοχεῖον, καὶ ἔδωκε δύο δηναρία, εἰπών· ἐπιμελήθητι τούτου, καὶ εἴ τι προσδαπανήσῃς, ἐγὼ ἐν τῷ ἐπανέρχεσθαί με ἀποδώσω σοι. ἵνα οὖν τὸν τούτων πλησίον κερδάνωμεν, ἵνα ζωοποιήσαντες καρδίαν ζωοποιήσωμεν τοῦ Θεοῦ τὰ μυστήρια. ἄνθρωπός ἐστιν ὁ Ἀδάμ· Ἱερουσαλὴμ, ἡ ἐπουράνιος πολιτεία καὶ ἡ φύσις· Ἰεριχὼ ὁ κόσμος. ἐφ' ὅσον γὰρ ὁ Ἀδὰμ τοῦ παραδείσου εἶχε τὸ ἐπουράνιον φρόνημα, καὶ τὸν ἰσάγγελον πολιτείαν, ἀκώλυτον εἶχε τὸν εἴσοδον εἰς τὴν ἐπουράνιον πόλιν Ἱερουσαλὴμ, καὶ τὴν κατοικίαν καὶ διαπορείαν εἰς τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ πολιτευόμενος, ὑπὸ θεσμὸς εἰσῆκτο, θεσμὸς ἐπεραυλίζετο. ὅτε γὰρ παρήκουσε τοῦ Θεοῦ, καὶ τὴν ἐντολὴν οὐκ ἐφύλαξεν, ἀπηνέχθη τῆς ἀπάτης τοῦ ὄφεως, τότε κατέβη εἰς Ἰεριχὼ, τουτέστιν, εἰς τὴν γῆν, καὶ πατὴρ τῆς γῆς ἐργάζετο. Ἱερουσαλὴμ γὰρ αἰώνιος ἑρμηνεύεται· Ἰεριχὼ δὲ κατακλυσμός. κατέβη δηλονότι ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ εἰς Ἰεριχὼ, οὕτως ἀπὸ τοῦ ἐπουρανίου πολιτεύματος, ὅτι τοῦ πατρὸς τῆς ἀπάτης ἐξαπατήσαντος πολίτευμα. ὅτε γὰρ τῆς Φυλακῆς καὶ ἐντολῆς τοῦ Θεοῦ, τότε τὸ ἐπουράνιον πολιτεύεται, καθά φησιν ὁ ἀπόστολος, Ἡμῶν γὰρ τὸ πολίτευμα ἐν οὐρανοῖς ὑπάρχει. κατέβη ἀπὸ δόξης εἰς ἀδοξίαν, ἀπὸ παραδείσου τρυφῆς εἰς ἀκάνθας θλίψεως γῆς, ἀπὸ ζωῆς εἰς θάνατον· Ἐν ᾧ γὰρ, φησὶ, φάγητε ἐκ τοῦ ξύλου, θανάτῳ ἀποθανεῖσθε, τουτέστι, τῇ ἁμαρτίᾳ. θάνατος γὰρ ψυχῆς ἁμαρτία ὁ παρακούσας Θεοῦ. κατέβη ἀπὸ δικαιοσύνης τῆς ἐν τῷ παραδείσῳ, ἀπὸ ἁγιωσύνης τῆς ἐν οὐρανοῖς, καὶ ἦλθεν εἰς Ἰεριχὼ, τουτέστιν, εἰς τὸ πάθημα τῆς παρακοῆς, εἰς θάνατον τῆς ἁμαρτίας. καὶ ἐμπέπτωκεν εἰς τοὺς λῃστὰς, τουτέστιν, εἰς τὰ πάθη καὶ ἁμαρτίας αὐτῷ δυναμένης. ὁδὸς δέ ἐστιν ὁ βίος οὗτος, ὅσους περιπατήσας ὁ Ἀδὰμ ἔπεσεν εἰς τοὺς λῃστὰς, καὶ ἐκδιδύσκουσιν αὐτόν. καὶ τί αὐτὸν ἐξέδυσαν; τὸν στολὴν τῆς παρακοῆς, τὸν μετ' ἀγγέλων φιλανθρωπίαν, τὸν ἀκήρατον δόξαν, τὸν μετὰ Χριστοῦ πολιτείαν, τὸν ἐν παραδείσῳ τρυφὴν, τὸν ἐπουράνιον ζωήν. ταῦτα τὸν αὐτὸν ἐξέδυσαν τὸν στολήν. καὶ πληγὰς αὐτῷ ἐπέθηκαν, τουτέστι, ταῖς ἁμαρτίαις, πορνείαις, μοιχείαις, εἰδωλολατρείαις, φαρμακείαις, φόνοις, φθόνοις, ἔρεσι, θυμοῖς, καὶ πᾶσαν τὴν λοιπὴν τοῦ κακοῦ ἐργασίαν. ταῦτα γὰρ τὰ ἔργα μισητὰ τοῖς ἀνθρώποις, ὥστε δυσωδίαν καὶ φθορὰν ἐμποιοῦσι. καὶ ὅτι ἔστι τοῦτο ἀκριβῶς μάθε παρὰ τοῦ Δαβὶδ, πῶς ταῖς τοῦ Ἀδὰμ πληγαῖς εἰς ἑαυτὸν εἰκονογραφῶν, μώλωπας αὐτὰς καλῶς λέγων· Πεφώλευσαν καὶ ἐσάπησαν οἱ μώλωπές μου ἀπὸ προσώπου τῆς ἀφροσύνης μου· πᾶσα ἡ ἁμαρτία μώλωπα καὶ τραῦμα ἐργάζεται. ἐπεὶ μετὰ τοίνυν τὴν παρακοὴν, ἐπλήγη ταῖς τοῦ πονηροῦ, ὡς φησιν ὁ προφήτης· Ἐπλήγην ὡσεὶ χόρτος, καὶ ἐξηράνθη ἡ καρδία μου, ὅτι ἐπελαθόμην τοῦ φαγεῖν τὸν ἄρτον μου, τουτέστι, τοῦ φυλάξαι τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ. ἡμιθανῆ δέ, φησὶ, τοῦτον κατέλιπον, οὐχ ὡς μὴ βουλόμενοι τοῦτον αἴρειν, ἀλλ' ὡς τοῦ Θεοῦ μὴ συγχωροῦντος. Οὐ βούλεται γάρ, φησὶ, τὸν θάνατον τοῦ ἁμαρτωλοῦ, ὡς τὴν μετάνοιαν. καὶ ποῦ αὐτὸν καταλείπουσιν; Εἰς τὴν ὁδὸν, τουτέστιν, εἰς τὸν βίον τοῦτον. ὁδὸς γὰρ λέγεται ὁ αἰὼν οὗτος, ὅπου πάντες ἄνθρωποι δι' αὐτοῦ διέρχονται. καταλαβὼν δέ, φησὶν, ὁ ἱερεὺς τὸ τῆς ὁδοῦ, καὶ ἰδὼν αὐτὸν, ἀντιπαρῆλθεν. ἱερεὺς γὰρ λέγει μακαρίου Μωϋσῆν καὶ Ἀαρών. μάρτυρες γὰρ ὁ Δαβὶδ λέγων, Μωϋσῆς καὶ Ἀαρὼν

Λευίτ. γ. κ. Δευτ. β. ιϛ'. Ιω. λαβὼν Ιω. πολίτα Ψαλμ. λϛ'. ε. Ψαλμ. ρα. ε. Ψαλμ. ζη. ϛ.

ἐν

Ἀβραὲχὰ ὑπὲρ τῆς γῆς. Οὓς λέγω ἀγγέλους, ἀρχαγγέλους, θρόνους, τὰ χερουβὶμ, τὰ σεραφὶμ, ἀρχὰς, ἐξουσίας, τὰς ἀξίας, χερουβὶς, καὶ σεραφὶμ, καὶ πάσας τὰς ἐπουρανίους δυνάμεις, καὶ ὅσα ἐστὶ τὰ ὑπὲρ τὰ ὁρατὰ πράγματα, καὶ τὰ ἀόρατα, καὶ τὰ ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ τὰ ἐν τῇ γῇ, καὶ τὰ ὑπὸ τὴν γῆν, καὶ τὰ ἐν τῇ θαλάσσῃ, καὶ τὰ ἐν τῷ ἀβύσσῳ, καὶ τὰ ἐν τῷ ἀέρι, καὶ τὰ ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ τὰ ἐν τῷ παραδείσῳ, καὶ τὰ ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ τὰ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ, καὶ τὰ ἐν τῷ θανάτῳ, καὶ τὰ ἐν τῷ ζωῇ, καὶ τὰ ἐν τῷ ἀθανασίᾳ, καὶ τὰ ἐν τῷ ἀφθαρσίᾳ, καὶ τὰ ἐν τῷ ἀγαθῷ, καὶ τὰ ἐν τῷ κακῷ, καὶ τὰ ἐν τῷ φωτὶ, καὶ τὰ ἐν τῷ σκότει, καὶ τὰ ἐν τῷ ἀγάπῃ, καὶ τὰ ἐν τῷ μίσει, καὶ τὰ ἐν τῷ ἀληθείᾳ, καὶ τὰ ἐν τῷ ψεύδει, καὶ τὰ ἐν τῷ ἀγνοίᾳ, καὶ τὰ ἐν τῷ γνώσει, καὶ τὰ ἐν τῷ ἀσεβείᾳ, καὶ τὰ ἐν τῷ εὐσεβείᾳ, καὶ τὰ ἐν τῷ ἁμαρτίᾳ, καὶ τὰ ἐν τῷ δικαιοσύνῃ, καὶ τὰ ἐν τῷ ἀδικίᾳ

οὖω, ἵνα σοι ἀθανασίαν χαρίσηται· ἐπίνασεν, ἵνα σὲ τῷ ἑαυτῷ σάρκα χορτάσῃ· ἐδίψησεν, ἵνα σὲ ὃ ἑαυτοῦ αἷμα ποτίσῃ· ἐν πλοίῳ ἐκάθισεν, ἵνα σὲ τῷ χαρᾴῳ τοῦ χριστοῦ καθίσῃ· ἐβαπτίσθη, ἵνα σε φωτίσῃ· ἐρραπίσθη, ἵνα σε ἐλευθερώσῃ· ὠδειπόρησεν, ἵνα σὲ ἀφέσει καταπαύσῃ· ἐκοιμήθη, ἵνα σὲ ἀμέμπτον ποιήσῃ· ἐκ γυναικὸς προσῆλθεν, ἵνα τῷ προβάσει τῷ ἐν ᾧ προβατείσῳ οἰκτίρῃσε· ἐκλήθη ἀνθρωπος, ἵνα σὲ Θεὸν καλέσῃ· ἐκλήθη υἱὸς ἀνθρώπου, ἵνα σὲ υἱὸν Θεοῦ καλέσῃ· ἔλαβε τὰ ἡμέτερα, καὶ ἔδωκεν ἡμῖν τὰ ἑαυτοῦ· ἤυξατο, ἵνα σὲ πιστὸν ποιήσῃ, καθὼς λέγῃ ὅτι τοῦ Λαζαρου· Πάτερ, δόξασόν σου τὸν υἱόν, ἵνα καὶ ὁ υἱός σου δοξάσῃ σε. καὶ ἦλθε φωνὴ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λέγουσα· καὶ ἐδόξασα, καὶ πάλιν δοξάσω. οἶδα ὅτι πρώτοτέ μου ἀκούεις, ἀλλὰ διὰ τοὺς περιεστῶτας ὄχλον εἶπον, ἵνα πρώτως πιστεύσωσιν ὅτι σύ μοι ἀπέστειλας. εἰ μὲν οὖν ἐμοῦ, οὐδὲ διὰ ἐμέ, οὐδὲ διὰ τοὺς παρόντας ἀλλ' ἵνα σώσῃ τὸν ἀνθρωπινον γένος διὰ τοῦ σταυροῦ. καὶ εἴ θέλεις γνῶναι, ἀγαπητέ, τίνα δύναμιν τοῦ σταυροῦ, καὶ ὅσα δὴ ἐγκώμια πρὸς τοῦ σταυροῦ, ἄκουε. σταυρὸς χριστιανῶν ἐλπίς, σταυρὸς νεκρῶν ἀνάστασις, σταυρὸς τυφλῶν ὁδηγός, σταυρὸς ἀπηλπισμένων ἐλπίς, σταυρὸς πεπλανημένων ὁδός, σταυρὸς ἀδικουμένων ἔκδικος, σταυρὸς χωλῶν βακτηρία, σταυρὸς πενήτων πλοῦτος, σταυρὸς πλοισίων χαλινός, σταυρὸς ὑβριζομένων καθαίρεσις, σταυρὸς ἀκολάστων μετάνοια, σταυρὸς δαίμονων καὶ δαιμόνων νίκος, σταυρὸς νηπίων παιδαγωγός, σταυρὸς ἀπόρων εὐπορία, σταυρὸς πλεόντων κυβερνήτης, σταυρὸς χειμαζόντων λιμήν, σταυρὸς πολεμουμένων τεῖχος, σταυρὸς πατὴρ ὀρφανῶν, σταυρὸς παρθένων φρουρά, σταυρὸς ἀδίκων κριτής, σταυρὸς δικαίων σύλλεκτος, σταυρὸς θλιβομένων ἄνεσις, σταυρὸς νηπίων φύλαξ, σταυρὸς ὑδάτων κεφαλή, σταυρὸς πρεσβυτέρων τέλος, σταυρὸς φῶς τοῖς ἐν σκότει καθημένοις, σταυρὸς βασιλέων μεγαλοπρέπεια, σταυρὸς βαρβάρων φιλανθρωπία, σταυρὸς δούλων ἐλευθερία, σταυρὸς ἀπαιδεύτων σοφία, σταυρὸς νόμων νόμος, σταυρὸς προφητῶν κήρυγμα, σταυρὸς ἀποστόλων καύχημα, σταυρὸς μαρτύρων καύχημα, σταυρὸς μοναζόντων ἄσκησις, σταυρὸς πρόβατων σωφροσύνη, σταυρὸς ἱερέων ἀφή, σταυρὸς ἐκκλησίας θεμέλιος, σταυρὸς οἰκουμένης ἀσφάλεια, σταυρὸς ἰάσεων καθαίρεσις, σταυρὸς βωμῶν ἁγιασμός, σταυρὸς κρίσις ἀφανισμός, σταυρὸς ἰνδαίων σκάνδαλον, σταυρὸς αἰσθῶν ἀπώλεια, σταυρὸς ἀδυνάμων δύναμις, σταυρὸς νοσούντων ἰατρός, σταυρὸς λεπρῶν καθαρισμός, σταυρὸς προφητῶν σφράγις, σταυρὸς πειρώντων ἄρτος, σταυρὸς διψώντων πηγή, σταυρὸς γυμνῶν σκέπη. γυμνότητα δὲ ὅταν εἴπω, οὐ τὴν τοῦ σώματος λέγω, ἀλλὰ τὴν τῆς πίστεως. ὅταν δὲ πίστεως βασιλικῆς, τότε ἀκάθαρτοι ἐκδιδυμοῦσι. καὶ ἄκουε Παύλου λέγοντος· Ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, Χριστὸν ἐνεδύσασθε. Χριστοῦ δὲ ὅταν ἀκούσῃς, μὴ τὸν Θεὸν λογίσῃ μόνον, μηδὲ τὸν ἐνσαρκον οἰκονομίαν μόνον, ἀλλὰ τὸ σωματοφόρον. πολλάκις γὰρ εἶπον, καὶ πάλιν λέγω οὐ παύσομαι. ἐμοὶ μὲν γὰρ τὸ λέγειν οὐκ ἐκπεσεῖν, ὑμῖν δὲ ἀσφαλές. βούλομαι γὰρ πανταχοῦ διδασκάλους εἶναι). Χριστὸς οὖν εἴρηται, ὅτι σάρκα ἐνεδύσατο· Ἰησοῦς Χριστὸς εἴρηται, τὸ ὄνομα τῆς σαρκός· λόγος εἴρηται, ὅτι ἔκπνους ἐγώ· ἐγώ, ὅτι οὐκ ἄψυχος· μονογενής, ὅτι μόνος ἐκ μόνου Θεοῦ· Θεός, ὅτι ποιητής. καὶ ἄκουε Ἰωάννου λέγοντος· Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, καὶ ὁ λόγος ἦν πρὸς τὸν Θεόν, καὶ Θεὸς ἦν ὁ λόγος. οὗτος ἦν ἐν ἀρχῇ πρὸς τὸν Θεόν. πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο· καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἕν, ὃ γέγονεν. ὁρᾷς ὅτι οὗτος ἐστιν ὁ λόγος ᾧ ἀρχὴν ἐκτείνας, καὶ ᾧ ποικίλην χορηγὸν τὸν ἀέρα κοσμήσας, καὶ διέξας καθάπερ λαμπάδα ᾧ ἀρχὴν; οὗτος ἐστιν ὁ ᾧ ἥλιον αἰάλους, καὶ ζάξας αὐτῷ δρόμους· οὗτος ἐστιν ὁ τὸν σελήνην ἐείσας εἰς δυσμάς· οὗτος ἐστιν ὁ τὸν χῶν θαμβιώσας ὑπὸ τὸν ὑδατων· οὗτος ἐστιν, ὁ τῇ γῇ ὑπιζάξας ἀνατέλλει βοτανήν χόρτον, καὶ ταῖς πηγαῖς βρύειν ὕδατα, καὶ ποταμοῖς ῥέειν, καὶ λίμναις ζωογονεῖσθαι, καὶ τῇ θαλάσσῃ θέλοντος αὐτοῦ χάσμα, καὶ τοῖς ὕδασιν ὑπιζάξας ἐκδυσῆν ψυχὰς ζώσας, καὶ τοῖς ἀνέμοις πνεῖν, καὶ ἄνω ὄρη καθημένας ζυγῶ, νεφέλαις κωφῶσαι, πτερύγεσιν, ἑρπετοῖς, πετεινοῖς

ἅπασι ἐχθν

Ιωαν. ιζ. κα

Γαλ. γ κζ.

Ιωαν. α. α.

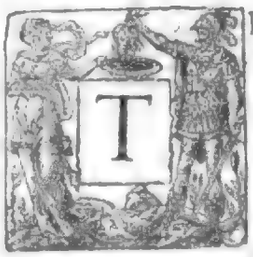
χ. ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν· ἐξ ἀπιστίας ἐκ πιστούς.

μι, ὅταν λαλῶ εἰς ὦτα ἀκουόντων. καὶ πάλιν λέγει, Παρακαὶ θάνατον καταργάζεται. μα- Σοφ. κε. ις.
χέλεος οὖν ἐγώ, μάχαιροι δὲ ὑμεῖς. καὶ γὰρ Ἰησοῦς ὁ τῷ εὐαγγελίῳ λέγει τοῖς μαθηταῖς, Μα-
χαίροί ἐστε, ἐὰν τὸν ἐμὸν λόγον τηρήσητε. σωτηρίαν οὖν ἑαυτοῖς παρέχετε τοῖς λεγο-
μένοις. βούλεσθε οὖν ὑμῖν ἐκ τοῦ δείγματος δεῖξαι τί ἐστι Θεός· λέγω χερουβίμους λέγω.
χ. πῶς ἔοικεν ὁ Θεὸς ἁρμάτι καθημένῳ ἐπὶ σκηπτίλῳ, καὶ πωροειδῶσι πᾶσαν τὴν θάλασσαν, πλοῖα δὲ
βαδίζοντα ἐν αὐτῇ, τὴν δὲ ἐπίσαλον οὖσαν, τετυμπάνισεν δὲ ἐγείρουσαν ἑαυτήν, ᾄδει δὲ σφο-
δρὸς ἐν αὐτῇ πνεῦμα αἴρουσα. ἀρίστου δέ τινος κυβερνήτου Φιλανθρωπίαν τοῖς κύμασιν ἐπιτά-
χαρ. καὶ δύο ζῶα τὸν οἰακα, καὶ τὴν τύχην τοῦ πλοίου βαλλόμενος διαφόρων, λιμένα ὃν σκάφος ὁρμίσαι, δεῖ δὲ ὄψιαν αὖραις κατα λαμβάνειν, διὸ εἰκὼς μήποτε ἐπισ-
τρύχοιεν χθονὶ δὲ πλοῖον, ἄλλων πλοίων τὴν ὀρθὴν ὁδὸν βαδιζόντων, ἑτέρων δὲ τὴν ῥύμην τῶν
ἀνέμων ἐπιστρυχίων γενομένων καὶ δεξαλυσάντων, τεθνηκότων δέ τινων, τινῶν δὲ πεπληγομένων
καὶ ὑπολαβομένων οἰκεῖόν τινος πηδαλίου, καὶ ταῖς τετυμπάνοις ὑπὸ τὸν στερεὸν ἐξελκομέ-
νων, καὶ τῶν ἤδη τεθνηκότων τὰ σώματα ἐξερριμμένα· ταῦτα δὲ πάντα χωρεῖ ἀκαθύμως
ὑπὸ τῷ σκηπτίλῳ· οὕτως ἐστὶν ὁ Θεός. καθὼς προλαβὼν εἶπον, ὅτι λέγω χερουβίμους λέγω·
ὅταν δὲ εἴπω Θεὸν καθήμενον ἐν ὑψηλοῖς, μὴ νόμιζε αὐτὸν ἐν τοῖς ὑψηλοῖς εἶναι μόνον, ἀλλὰ καὶ
πάντα χῶρον. οὐ γὰρ τόπῳ ἐχώρησεν ἔχει, αὐτὸς ἑαυτοῦ τόπος ὤν, αὐτὸς τὰ πάντα χωρῶν, χωρεῖ δὲ
αὐτὸν οὐδέν. τί γὰρ δύναται χωρῆσαι τὸν ἀσώματον Φύσιν καὶ ἄϋλον καὶ ἀπερίγραπτον καὶ
ἀνεξιχνίαστον, καὶ αἰώνιον θεὸν καὶ ἄφθαρτον καὶ ἀκατάληπτον; πάντα γὰρ τοῖς εὐσεβοῦσιν
οὕτω δεῖ νοεῖν Θεόν. αὕτη γὰρ ἡμῶν ἡ ἐλπὶς, καθὼς γέγραπται· αὕτη ἐστὶν ἡ αἰώνιος ζωὴ, ἵνα Ιωαν. ιζ. γ.
γινώσκωσί σε τὸν μόνον ἀληθινὸν Θεὸν, καὶ ὃν ἀπέστειλας Ἰησοῦν Χριστόν. σὺ τοίνυν ἡμῶν ὑπολαμ-
βανόντων μὲν αἱρετικοί, μὲν ὄντες ἀγνώμονες, μὲν ἀσεβεῖς ὄντες, καὶ μὴ ὑπογράφοντες. Χριστὸν
δὲ σὺ ὅταν ἀκούσῃς, μὴ μὲν Θεὸν λογίζου μόνον, μήτε τὸν ἐνσαρκον οἰκονομίαν μόνον, ἀμφὶ
δὲ συναμφότερον, καὶ τὸν Θεὸν λόγον καὶ τὴν ἐνσαρκον οἰκονομίαν. ἐπεὶ οἶδα Χριστὸν πεινάσαντα,
καὶ οἶδα Χριστὸν ἐκ πέντε ἄρτων καὶ δύο ἰχθύων θρέψαντα πεντακισχιλίους χωρὶς γυναικῶν καὶ
παιδίων· οἶδα Χριστὸν διψήσαντα, καὶ οἶδα Χριστὸν τὸ ὕδωρ εἰς οἶνον μεταβαλόντα· οἶδα
Χριστὸν πλύσαντα, καὶ οἶδα Χριστὸν ἐπὶ τῶν ὑδάτων περιπατήσαντα· οἶδα Χριστὸν ἀποθα-
νόντα, καὶ οἶδα Χριστὸν νεκροὺς ἐγείραντα· οἶδα Χριστὸν Πιλάτῳ παρεστῶτα, καὶ οἶδα Χρι-
στὸν τῷ πατρὶ συγκαθεζόμενον· οἶδα Χριστὸν ὑπὸ Ἰουδαίων ἐμπτυόμενον, καὶ οἶδα Χρι-
στὸν ὑπὸ ἀγγέλων προσκυνούμενον. καὶ τὸ μὲν ἐπάγω τῇ θεότητι, τὸ δὲ τῇ ἀνθρωπότητι.
ᾍμφω γὰρ τοῦτο συναμφότερον εἴρηται. ἐπεὶ οἶδα Χριστὸν ἐκ Μαρίας γεννηθέντα,
καὶ οἶδα Χριστὸν πρὸ τῶν αἰώνων ὄντα. δοξάσωμεν μὲν οὖν Ἰησοῦν τὸν Χριστὸν, τὸ τέλος δὲ
ἀῤῥήκτως, τὸν θεμέλιον τὸν ὑπὸ τὸν πέτρον τεθεμελιωμένον. αὐτὸς λέγει τῷ Πέτρῳ, Σὺ εἶ Ματθ. ις. ιη.
Πέτρος, καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομήσω μου τὴν ἐκκλησίαν, καὶ πύλαι ᾅδου οὐ κατακρα-
τήσουσιν αὐτῆς. ὁμοίως δὲ καὶ Παῦλος λέγει· Θεμέλιον ἄλλον οὐδεὶς δύναται θεῖναι παρὰ τὸν α. Κορ. γ. ια.
κείμενον, ὅς ἐστιν Ἰησοῦς Χριστός. παρακαλῶ οὖν ἵνα πάσῃ φρονήσει προσέχωμεν ἀλλή-
λοις. ἐν μὲν γὰρ πρόσκαιρον βίῳ βρώσεις καὶ πόσεις, καὶ ποικίλοις ἡδοναῖς διαλεαζόμεθα, ἐν δὲ μέλ-
λοντι, χρίσις καὶ δίκη. μὴ δώσωμεν οὖν τόπον τῷ διαβόλῳ. Οὐ γὰρ ἡμῖν ἐστιν ἡ πάλη Εφ. ς. ιβ.
πρὸς αἷμα καὶ σάρκα, ἀλλὰ πρὸς τὰς ἀρχὰς, πρὸς τὰς ἐξουσίας, πρὸς τοὺς κοσμοκράτορας
τοῦ σκότους τοῦ αἰῶνος τούτου. ἀπουσωμεν οὖν φυγῇ τῷ αἰωνίῳ κόλασιν. διὰ γὰρ ἐποίησεν ὁ
Θεὸς τὴν κόλασιν, ἵνα ἡμᾶς ἐμβάλῃ, ἀλλ' ἵνα ἐμπεσόντας σε σκυβάλῃ. τοιοῦτον γὰρ ἔχομεν
φιλάνθρωπον Θεόν καὶ ἐλεήμονα. μάρτυρες γὰρ Δαβὶδ λέγων· Ὁ Θεὸς κριτὴς δίκαιος, καὶ Ψαλ. ζ. ιβ.
ἰσχυρὸς καὶ μακρόθυμος καὶ μὴ ὀργὴν ἐπάγων καθ' ἑκάστην ἡμέραν. ἐὰν μὴ ἐπιστραφῇ, τὴν
ῥομφαίαν αὐτοῦ τιλώσει, τὸ τόξον αὐτοῦ ἐνέτεινε καὶ ἡτοίμασεν αὐτό, καὶ ἐν αὐτοῖς ἡτοίμασε
σκεύη θανάτου. ταῦτα λέγει ὁ Θεὸς, οὐχ ἵνα ἡμᾶς κρίνῃ, ἀλλ' ἵνα μὴ ῥᾳθυμότεροι γενώμεθα.
Εἰ γὰρ ἐβούλετο ἡμᾶς ἀπολέσαι, οὐκ ἂν τὸ αἷμα αὐτοῦ ἔδωκεν ὑπὲρ ἡμῶν. ἀπὸ θάνατον

οὖν

Λογ. πε. ΕΙΣ ΤΟΝ ΣΤΑΥΡΟΝ, ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΤΩΝ ΠΡΩ-των δύο θεφπων ωδηδάσεως.

Ex Mi. Cæsareo, emend. ex editione Greiseri.

Εἶπω, ἢ τί λαλήσω; ἢ τίνας ὑμᾶς καλέσω; ωρόεδρα, ἢ ποιμένας; ταύτας, ἢ κυβερνήτας; μαθητάς, ἢ διδασκάλους; πῶς ὑμᾶς θαυμάσω ⓦ ζήλῳ τῶ πυρὸς θερμοτέρους; ωρόεδρα ὑμᾶς καλέσω; ἡ γὰρ ἐστε ωραεῖς ⓒ ἡσύχιοι. ποιμένας ὑμᾶς καλέσω; ἡ γὰρ ἐστε μιμούμενοι ⓦ ἑαυτῶν διαπόντιον. ταύτας ὑμᾶς καλέσω; ἡ γὰρ ἐστε τῇ πείρᾳ τῶν κλυδωνίων χειμῶνα ὑπομένοντες. κυβερνήτας ὑμᾶς καλέσω; ⓒ γὰρ ἐστε. καθάπερ γὰρ τις ἀρίστου κυβερνήτου καθήμενος ἐπὶ τῶν οἰάκων, τῇ τέχνῃ τὰ τεκμήρια ἀφορῶν, καὶ σῶον ἀποσώζων τὸ σκάφος, ἐπ' εὐδίαν λιμένα χειραγωγεῖ· οὕτω δὴ καὶ ὑμεῖς. ἀλλὰ μαθητὰς ὑμᾶς καλέσω; καὶ γὰρ ἐστε ἕτοιμοι ωρὸς τὸν ὑπακοήν. ἀλλὰ διδασκάλους ὑμᾶς καλέσω; πάλιν ἐρῶ, ἐστε. ἀπάσης γὰρ τῆς οἰκουμένης διδάσκαλοι ἐγένεσθε. τί οὖν ἐρεῖν; βούλεσθε σήμερον ὑμῖν τὰ πάθη ωαραθῶμαι πνευματικῶν, οὐ σῶμα τρέφουσαν, ἀλλὰ πνεύματι τειχίζουσαν, μᾶλλον δὲ καὶ σῶμα τε ἐφύσαν, καὶ ψυχὴν ἀποσμήχουσι. τοιαύτη γάρ ἐστι καὶ τὰ πάθη πνευματικά, οὐ καθὼς τὰ πάθη τῶν καρπιμάρων κόρεις ἐμποιοῦσα. λόγος γάρ ἐστι πνευματικός. ὑπομιμησκέσθω γὰρ αὐτοῦ ὁ θεσπέσιος, καθάπερ μύρων μαστώμενος, βύωδίαν τινὰ ἐκπέμπει, οὐ μόνον ἑαυτὸν τῇ βύωδίᾳ ωδαμυνόμενος, ἀλλὰ καὶ τοὺς ωρεσῶντας αὐτῷ πληροῦσθαι τῆς βύωδίας ἐκείνης ωδασκυάζων. ὑπομίμνησκε δὴ ἑαυτούς. λέγει γὰρ ἀδιαλείπτως βούλεσθαι. καὶ γὰρ πολλοὶ ἐσὶ τῶν κολυμβητῶν ῥίπτοντες ἑαυτοὺς ἀπὸ τῶν σκάφους ἐπὶ τὸ θάλασσαν, ἐξερχόμενοι ⓦ βυθοῦ, βουλόμενοι μαργαρίτου ἀνήκεσθαι. ὑμεῖς δὲ ἔχοντες ἐπὶ σκάφους τὸν παλαιὸν καὶ κρείττω ἁρμονίαν, ἀπὸ πηδαλίου ⓦ σωτῆρα, ἀπὸ κυβερνήτου τὸν Χριστὸν, ἀπὸ ωροφήτου τὸν πατέρα, ἀπὸ ζεφύρου τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ἀπὸ ἱστίου τὸν σταυρὸν, ἀπὸ ναυτῶν τοὺς μαθητὰς, ἀπὸ ὑπηρετῶν τοὺς ωροφήτας, καὶ τὸν ἁρμὸν τοῦ σκάφους ὑπὸ τὸ πέλαγος τῶν κυμάτων, οὐχ ἵνα μαργαρίτου ἀνήκεσθε μόνα, ἀλλὰ μαργαρίτου ἀνήκεσθε μείζονος. ὑπομίμνησκέ με ἑαυτοῦ, ωδάκτυλε, πεπέχοντές μοι τὸν ὑπακοήν. καθὼς γὰρ ωροειλήφαμεν εἶπον, ὅτι μαργαρίτου μείζονος αἰτιᾶται ὁ τὸ βάθος τῶν κυμάτων. μὴ οὖν ωδαπιμφθῆτε, ⓒ ὡς ἀλογίστως χρήσασθε ἑαυτοῖς. γέγραπται γὰρ, Μὴ βάλητε τὸν μαργαρίτου ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν χοίρων, καὶ μὴ ῥήξωσι τὰ ἅγια ωοὶν κυσί. χοίρους ἐὰν ἀκούσῃς, μὴ τὰ ἄλογα ζῶα τῶν ωνομάσῃς καὶ κύνας ἐὰν ἀκούσῃς, μὴ τοὺς κύνας τούτους νομίσῃς. χοίρους γὰρ λέγει τοὺς ἀσώτους ζῶντας· κύνας δὲ λέγει τοὺς "εἰκῇ λατρεύοντας καὶ τοὺς διαπόντιον. ποιήσατε οὖν ἀξίους ἑαυτοὺς εἰς τὸν μαργαρίτου, οὗ μέλλω ὑμῖν σήμερον ωδαπλεῖν. καὶ γὰρ ⓐ γηπόνοι οὐκ "ἀγρῶς τὰ σπέρματα καταβάλλονται, ἐὰν μὴ ωρῶτον βοῦς ζεύξωσι, καὶ ἄροτρον ἑλκύσωσι, ⓒ ἀκάνθας ἀνασπάσωσι, καὶ αὖλακας ἀνατέθωσι, καὶ τότε τὰ σπέρματα καταβάλλονται ὑπὸ τὸν γῆν, ἵνα βύρῳ αἱ τὰ ὑετὸς κατενεχθεὶς εἰς τὰ λαγόνας τῆς γῆς· καὶ τότε λαβοῦσα ἡ γῆ, τίκτῃ ⓦ ἄσταχυν. ἀλλὰ μὴ σκῆπτρα σκιδνῶντα καὶ χλιμῶνα, καὶ θέρος, καὶ ὄμβρον οὐράνιον, καὶ ἡλίου ἀκτῖνας καὶ καιρὸν θερισμοῦ, καὶ τότε ζωάγρησιν αὐτὰ ὑπὸ τὰ ἀποθήκας. ἐγὼ δὲ χλιμῶνα σκιδνῶμαι, σοὶ δὲ θέρος, σοὶ δὲ ἡλίου ἀκτῖνας, σοὶ δὲ ὄμβρον, σοὶ δὲ βίας ζεύγνυμι, σοὶ δὲ ἄροτρον ἑλκύω, σοὶ δὲ αὖλακας ἀνατέμνω, οὐκ ἀκάνθας ἀνασπῶ. σήμερον γὰρ σπείρω, σήμερον καὶ θερίζω. οὐκ ἐργάζομαι γὰρ γῆν ἄλογον, ἀλλὰ γῆν λογικήν, οὐκ ἀνάγειον, ἀλλ' ἀγάειον, οὐκ ἄψυχον, ἀλλὰ ψυχικήν. ⓒ μακάριος ἐγὼ ποταπῆς γῆς γεωργὸς ἐκληρώθην. τότε γὰρ Μακάριός ἐσι-

μι,

Ματθ. ζ. ς.

λον ὃ ἐν τῷ μεγάλῳ φωτί, ἦλθε Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ ἡ ἄλλη Μαρία θεωρῆσαι τὸν τάφον. ἀγαθὴ τῶν γυναικῶν ἡ σπουδή, θαυμαστικὸς τῶν ἀπεσταλμένων γυναικῶν ὁ δρόμος, τῶν δηλονότι ἀνδρείων ὃ φησιν. ταχὺ γὰρ τῶν ἀποστόλων ἀφημέτερα τῶν εὐαγγελίων τὰ βήματα. ⓐ μὲν γὰρ πεφοβημένοι οἴκοι μὴ δίκης ἐκρύπτοντο· αἱ δὲ καταδραμοῦσαι θαρσαλέως ὅτι Ⓦ τάφον, Ⓦ ἐν νεκροῖς ἐφιλοῦσαν ἐλθεῖν, εὐγνώμονι πίστει τὸν φιλόζωον πληροῦσαι σκοπόν. οὐκ ἐφοβήθησαν Ἰουδαίους, οὐκ ἐνόησαν σὺν τηρεῖσθαι, οὐκ ἐλογίσαντο τῶν φυλαττόντων τὸν ἀκμάζουσαν ἔτι μνήμην, οὐ τῶν προστεθραυσμένων τὸν πρόχειρον πρὸς ὕβρεις αἰσθησιν, οὐδὲ κατ' ὀδύνησι μεμετρημένας τῶν δεινῶν· ἀλλ' ὡς ὅτι θυσιαστηρίου τὸ μνήματος μὴ δακρύων προσήρχοντο, οὐδὲ κλαίουσαι, ὅτι ὁ θεὸς τῆς Εὔας λύπας παύσας ἐγήγερτο, ὅσον πᾶς ὁ κόσμος ἠμύνετο ἑορτάζειν. Καὶ ἰδοὺ σεισμὸς ἐγένετο μέγας. ἄγγελος γὰρ Κυρίου καταβὰς ἐξ οὐρανοῦ προσελθὼν ἀπεκύλισε Ⓦ λίθον ἀπὸ τῆς θύρας τοῦ μνημείου, ᾧ ἐκάθητο ἐπάνω αὐτοῦ. Εἰ καταβαίνοντος ἀγγέλου σεισμὸς ἐγένετο μέγας, πῶς, σωρευμένου τοῦ τῶν ἀγγέλων διαστήματος ὅτι τοῖς θνητοῖς ἡ γῆ δικαίως οὐκ ἐσαλεύετο; ἆρα ὃ χαίρει ὅτι τοῦ πάθους σεισμός, ᾧ ὅτι τῆς ἀναστάσεως πάλιν σεισμός; φόβος φόβῳ συναπῆλθεν, ἵνα τοῦ θανάτου πρωτοπλάστου διαπεπτωκὸς θάρσος. σεισμὸς ἐγένετο μέγας, ἔτρεμον λίθοι, ᾧ ἐγήγερτο Ἰουδαῖοι. ἀλλ' ἵνα σὺ ὁμοίως ἑορτὴν ἄγῃς, ταύτην διὰ παντὸς κατηφείας ἀπόθεσαι ἔλαβον. διεχρήσαντο Ⓦ ἀμνοί, ἀλλ' ἀπώλεσαν σοῦ βωμούς· ἀπώλωσαν Ⓦ κληρονόμοι, ἀλλὰ τῆς Ἁγιωτάτης ἐξέπεσαν· διεμερίσαντο τὰ ἱμάτια, ἀλλ' ἐστερήθησαν τῶν θαυμάτων· ἐσφάγησαν Ⓦ τάφοι, ἀλλ' ἐζωπυρήθησαν Ⓦ ναοί. σεισμὸς ἐγένετο μέγας. ἄγγελος γὰρ Κυρίου καταβὰς ἐξ οὐρανοῦ, προσελθὼν ἀπεκύλισε Ⓦ λίθον ἀπὸ τῆς θύρας τοῦ μνημείου. τί τοῦτο, ὦ ἄγγελε; ὡς δορυφόρος τοῦ ἀναστάντος βασιλέως ἐξ ὕψους κατέθραμες; ἦλθες ψυχαγωγῆσαι θρηνουμένα τὰ γυμνάσια; ἦλθες ζωηφορηθῆναι τῶν ἀνθεφθέντων τῇ γλώσσῃ; ἔασον προσκυνῆσαι Ⓦ λίθον τοῦ μνήματος. τί σαλεύῃς, οἱ οὐκ εἰκότως" προσελθοῦσα ἡ πέτρα; ὡς ἐπιζητοῦσα ἐν μήτρας, ὅπου" προσῆλθεν ἐκ μνήματος. οὐ γὰρ ἐκώλυσε τῆς πρόθυμίας τῶν κλαιόντων ἀκτόμβους, οὐκ ἐκίνησε Ⓦ λίθον, "οὐ ἐφύλαξε. Ⓦ τάφοι μὴ τὸν λίθον ἐσφαγισμένον κατέλιπεν. οἶδά, φησιν, οἶδα· ἀλλ' οὐχ ἁπλῶς γέγονε ὃ γινόμενον. τῷ τοῦ διαστήματος μυστουργήσαι νοήματι· οἰκονομικῶς Ⓦ λίθον ἐκύλισε, ἵνα Πέτρος προδιακύψας θεάσηται τὰ ὀθόνια· ἵνα ἴδωσιν αἱ γυναῖκες Ⓦ τόπον ὅσον ἔκρυπτε ὁ Κύριος. ἀπεκύλισε, φησι, Ⓦ λίθον, ᾧ ἐκάθητο ἐπάνω αὐτοῦ. ἑτέρᾳ Ⓦ τῶν Ἰουδαίων κατήγορος, ἐφύλαττε Ⓦ τῆς ἀναστάσεως μάρτυρα. ἑτέρᾳ Ⓦ λίθον τῶν λελιθωμένων τὸν καρδίαν πρὸς ἔλεγχον. τοῦτο γὰρ ᾧ ὁ Κύριος τὸν τῶν χριστοκτόνων δυσμένειαν ἐκπομπεύων πρὸς αὐτοὺς ἐν θαυμασίοις ἔφη· Καὶ αὐτοὶ σκωπήσουσι, ⓐ λίθοι κεκραξόμενοι. ὦ ὃ ἡ ἰδία αὐτοῦ ὡς ἀγαπᾷ, ᾧ ὃ ἔνδυμα αὐτοῦ λευκὸν ὡσεὶ χιών· Εἰκότως. ἔνθα γὰρ ἀμαρτίας σκῶλος οὐκ ἔγκειται, πᾶσα φωτὸς ὄντι αἰάμεσα, τῇ τῆς χιόνος εἰκόνα λαμπρύνεται. Ἀπὸ ὃ τοῦ φόβου αὐτοῦ ἐστάθησαν ⓐ τηρηθέντες, ᾧ ἐγήγερτο ὡσεὶ νεκροί. ὅτι τοῦ ἅλατος ὡς νεκροί, ᾧ ὅτι τοῦ κτίσεως θνητοῖ. τί ὃ ᾧ ταῦ ἐξῆς; ἀποκριθείς, φησιν, ὁ ἄγγελος εἶπε ταῖς γυναιξί, μὴ φοβεῖσθε ὑμεῖς. ὦ προσδόξων πραγμάτων, ὦ ξένων δημιουργημάτων· τὸ γραπτῶν γεγονότων ὡσεὶ νεκρῶν, τὸ γυναιξὶ διελέγετο, μὴ φοβεῖσθε. ἐγὼ γὰρ σοῦ ἀπίστους φύλακας εἰσπομπεύειν τῷ φόβῳ, τὸ ὃ πιστὰς γυναιξὶ τὸ τῆς σωτηρίας εὐαγγελιαθῆναι χαρᾶν. μὴ φοβεῖσθε ὑμεῖς. Ἀδὰμ γὰρ ὑπὸ τοῦ τῆς φύσεως ὑμῶν κεφαμέως ἀπεπλάσθη, καθάπερ ἐγὼ ἔχω τὸν σαρῶ. μὴ φοβεῖσθε. τῆς ὑμετέρας γὰρ μητρὸς Εὔας ἐλύθη ὃ πρὸς κατάκρισιν ἔγκλημα. μὴ φοβεῖσθε. πρὶν γὰρ ἐγὼ ἀποκυλίσω Ⓦ λίθον, ὃν ζητεῖτε, μετ' ἐξουσίας αἴρει· αὐτῷ ἡ δόξα ζωὴ τῷ πατρὶ καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΕΙΣ

ἴσ τύπων δηλῶν αἰσθητῶν

Ψαλμ. ϙζ δ.

ἴσ. προσελθοῦσα ἴσ. προσῆλθεν ἐκ τῆς αὐτῆς ἐτ.

Δευκ. ιθ. μ.

ξόανα, ἐβαρύθησε τὴν γραμμὴν αὐτοῦ, αἱμάσσονται αὐτοῦ τὰ σκεπαστὰ ζάμφα, ἐξηδάφισεν αὐτοῦ ζὰς πόλεις, καθεῖλε τὰ τείχη τῆς δυνάμιας, ἀνέπεσαν ζὰ πύλας τῶν ᾅδου, σαπέτεψε τοὺς ἀδαμαντίους μοχλούς, ϗ πᾶσαις τοῖς εἰς αὐτὸν πίστις βύσαις λύσας, ϗ μὴν ἐαυτὸν λαβὼν εἰς ὁρασοὺς τοὺς Ⓦ πατέρας, ὡς γίγας, δυέδραμε, καθάπερ φησὶν ὁ τοῦ Φήτης· Ἠγαλλιάσατο, ὡς γίγας, δραμεῖν ὁδόν. τούτῳ τῷ σημείῳ ἐχθροὶ φυγαδεύονται, τούτῳ τῷ σημείῳ τείχη τῶν ἀντικειμένων πίπτουσι, δαίμονες ὀλίσθησαν, πάντα ἀπορέπεται τῷ ξύλῳ τοῦ σταυροῦ διὰ τὴν δυνάμιν τοῦ ἐν αὐτῷ σταυρωθέντος. ϗ ὑ μόνον τοῦτο νικᾷ ὁ τύπος τοῦ σταυροῦ τοὺς ἀντικειμένους, ἀλλὰ ϗ τοὺς τότε οὔσας ϗ ἀνεῖλε. ϗ γνῶθι τοῦ τύπου τὴν δύναμιν. ἡ ῥάβδος Μωϋσέως τύπον ἔφερε τοῦ σταυροῦ· ἡ γὰρ ῥάβδος ἦν ὁ σταυός. ὅσα δὲ μοι Ⓦ τύποι τοῦ σταυροῦ, πόσα τέρατα ϗ σημεῖα εἰργάσατο, τοῖς μὲν ἀντικειμένοις κακά, τοῖς δὲ πιστοῖς καλά. ϗ τοῦτο μὲν ποταμοὺς τῆς Αἰγύπτου ὁ Μωϋσῆς διὰ τῆς ῥάβδου εἰς αἷμα μετέβαλε, ϗ ἀκρίδα, ϗ βρούχον, καὶ χάλαζαν, σκότος ψηλαφητὸν ϗ θύελλαν, ϗ πᾶσι τοῖς πρωτοτόκοις διὰ τῆς ῥάβδου αὐτῆς ἐπήγαγε. ὅσον γὰρ ἐπέβυσεν ἡ ῥάβδος, ἐκεῖ ϗ ἔστησαν ἵσατο. διὰ τῆς ῥάβδου αἰχμαλέσατο ὁ Θεὸς ὃν λαὸν τῶν Ἑβραίων ἐκ πικρᾶς δουλείας, ϗ σταυροῦ τύπος ἐν αὐτῷ ὁ σώζων. ἔγνως, ὦ ἀγαπητέ, τοῦ τύπου τοῦ σταυροῦ τὴν ἰσχὺν ϗ τὴν δύναμιν. προσκύνησον τὴν ἀλήθειαν τοῦ Χριστοῦ," ἀκούσας τῆς προτυπώσεως τὴν δήλωσιν· σεβάσθητι τῆς ἀληθείας τὴν φανέρωσιν. πολεῖς οὖν ὁ τοῦ σταυροῦ λόγος, καὶ ἀνέκφραστος ἡ τούτου δύναμις. Ⓐ προσκυνοῦντες Ⓦ σταυρὸν πόθῳ ϗ πίστει, ἔγνωσαι τὸν ἐν αὐτῷ ἰσχύν, ϗ ἐφοβοῦνται Ⓦ δι' ὅλου. πάντα δύναμος γὰρ ὁ σταυός, ἐν πάντας βύεργατῶν, ἐπὶ πάντων προσκυνεῖται. Κύριος γάρ ἐστιν ὁ ἀληθινὸς Θεὸς ϗ σωτὴρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν ὁ ἐν αὐτῷ προσπλοκεῖς, ϗ σώσας Ⓦ κόσμον· ᾧ πρέπει ἡμῶν πᾶσα πρέπει ἐποφείλει τιμή, δόξα ϗ βύζεσία σὺν τῷ ἀνάρχῳ πατρὶ, ἅμα τῷ πνεύματι ϗ ζωοποιῷ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεί, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

χ. ἄλλως

ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΝΑΣΤΑΣΙΝ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΗΜΩΝ Ιησοῦ Χριστοῦ· ϗ Εἰς τὰς μυροφόρους.

Λογ. πδ'.

Ex Ms. Cæsareo.

Φέρε μοι ϗ νῦν, ὡς ἀεί, κατὰ τῆς ἀμαθείας τῆς διαστικῆς ἀναστάσεως τὰ θαύματα, ϗ τὰ φοβερὰ τῶν μυστηρίων θεάματα καταπλήττει μου τῆς ψυχῆς τὸν ὀφθαλμόν· ὅλη δόξα ἐλλάμπει ἀπιμία, ϗ πᾶσα ἐπήγασεν δυθεότητος ἀπάθεια· ὅπου ξύλον τιμωρείας ξύλου δικαιότητος ἐρρύσατο, ϗ ἥλοι τὸν πολύρριζον ἀμαρτίας ἀνέσκαψαν· ὅπου σίφωνος ἀκηδιῶν καθολικὸν κατέπαυσε πότον, ϗ σταυρὸς ἐπαιδεύσας κόσμον ἀκμῆς ἀπήλλαξεν· ὅλη λόγχη νυγεῖσα πλευρὰ, κόσμου μυστηρίων γέγονε πύλη, ϗ βάθος τεθμηρεῖς οἴκους ζωῆς ἀπεδείξατο· ὅλη τιλώσης θεολογίας ἐφθέγξατο δόγματα, ϗ ἄγγελος ταῖς τῶν γυναικῶν ψυχαῖς χαρᾶς ἐπέστρεψε ῥήματα. οὐ φέρω σιγᾶν τὰ τῆς διαστάσεως ἐκδόξα, ἐπεὶ ϗ ὧν πλήρη τῶν θεοσημιῶν φθάνει λόγος οὐκ ἐκεῖ πρὸς διήγησιν. χορεύω σὺν τῇ λαμπῇ, σκιρτῶ σὺν τῇ Μαρίᾳ, πιθαρίζω τῷ εὐαγγελιστῇ κεκραγότι· Ὀψὲ σαββάτων τῇ ἐπιφωσκούσῃ εἰς μίαν σαββάτων, ἦλθε Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ, ϗ ἡ ἄλλη Μαρία θεωρῆσαι Ⓦ τάφον· καὶ ἰδοὺ, σεισμὸς ἐγένετο μέγας. ἄγγελος γὰρ Κυρίου καταβὰς ἐξ οὐρανοῦ ἀπεκύλισε τὸν λίθον ἀπὸ τῆς θύρας τοῦ μνημείου, καὶ ἐκάθητο ἐπάνω αὐτοῦ. ἦν δὲ ἡ ἰδέα αὐτοῦ ὡς ἀστραπὴ, καὶ τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ λευκὸν, ὡσεὶ χιών. ἀπὸ δὲ τοῦ φόβου αὐτοῦ ἐσείσθησαν Ⓐ τηρηταὶ, καὶ ἐγένοντο ὡσεὶ νεκροί. ὀψὲ σαββάτων τῇ ἐπιφωσκούσῃ εἰς μίαν σαββάτων. ταύτης τοίνυν ἐπήκουες τῆς φωνῆς. ἐν τῇ φοβερᾷ νυκτὶ, μάλλον

Ματθ. κη' α.

σα· χαρᾶτι μὲν τοῖς δικαίοις, ἔμπροσθεν ἢ τοῖς ἅγιοις τῶν σκήνης ἀρχόντων· ὑμῖν λέγω τοῖς ἐν δεσμοῖς, ἐξέλθατε, καὶ τοῖς ἐν τῷ σκότει, ἀνακαλύφθητε. Ταῦτα ἀκούσασαν αἱ ψυχαὶ τῶν δικαίων ἠγαλλιάσαντο, καὶ ὁ χορὸς τῶν προφητῶν γεγηθότες ἔφησαν· Ὁ Θεὸς ἡμῶν ἐμφανὴς ἥξει, ψαλμ. γ.
χ. ἐν θλίψει. ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ οὐ φοβηθησόμεθα. πῦρ ἐνώπιον αὐτοῦ προπορεύσεται, καὶ κύκλῳ αὐτοῦ καταιγὶς σφοδρά. καὶ τῶν ὁσίων αἱ ψυχαὶ τῶν δεσμῶν λυθεῖσαι τῷ τῶν Ἁδὰμ ζωοξήεσαν, καὶ μὴν προφῆται καὶ πατριάρχαι, καὶ οἱ δίκαιοι ῥαπίζοντες, καὶ οἱ ὅσοι ἐμπτύοντες αὐτοῖ κατηγέλων, ἢ ἡ φάλαγξ τῶν δαιμόνων κέρας γήασι θέλοντες, ἀλλὰ χερσὶ τῶν προφητῶν κοπέρας, καὶ φόρμιγγας, καὶ τυμπάνων ᾠδὰς ἐπῄχουν, ᾄδουσας καὶ νικηφόρον. Ἵνα οὖν μὴ θαυμάσῃ τὶς τὴν δύναμιν τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ σταυροῦ· ὦ ὄμοια σταυροῦ, ὃ ἀπέφυσεν μωσέως· ὦ χαρὰς ἀνέκφατος, καὶ δυνάμεως ἀνεξιχνίαστος. Ἀλλὰ χαρᾶς λοιπὸν τῇ φεκτῇ πραπίζῃ προσελθεῖν, καὶ τῇ δυναμάκτῳ θυσίᾳ προσσέσαι. Διὰ τοῦτο καὶ ἐγὼ μὲν τῆς προσκυνήσεως σωφροσύνης καὶ νήψεως αὐτῆς μικρά τινα ἐξηκόμια προσθήσας τῷ ζωοποιῷ σταυρῷ, καταπαύσω τὸν λόγον. χαίροις, παμφεκτὴ καὶ ζωοδότα σταυρέ, φέγγος γλυκερόν, καὶ ἀμφαὴς ἥλιος. χαίροις, τίμιε καὶ σεβάσμιε σταυρέ, ὁ τῶν θλιβομένων ψυχὰς ἐπιστρέφων, καὶ ὁ τῶν αἰώνιων ψυχὰς ὁλοθρεύων. χαίρεις, ἀξιάγαστε σταυρέ, ὁ ὁδὸς δικαίων φαίνων, πέλεος ὁ ἀσεβῶν φλέγων. χαίρεις, πεισόλβιε σταυρέ, ἀγαθῶν χορηγέ, καὶ τῶν εἰς σὲ ἐλπίζόντων δυπλόπλωρ. χαίρεις, πανόλβιε σταυρέ, ὁ τῶν εἰς σὲ προσφθυγόντων τεῖχος καὶ σωτηρία. χαίρεις, παμφαέστατε σταυρέ, κινδυνευόντων λυτρωτά, καὶ ἀθυμούντων ἰατρέ. χαίρεις, παμμείλικτε σταυρέ, παχέντων βοηθός, καὶ καθαιρουμένων ἔκδικος. χαίρεις, παμφώτιστε σταυρέ, ἀσβεσιάτων δυπλόπλωρ, πλανωμένων ὁδηγέ, θλιβομένων βοηθέ. χαίρεις, πικροπικρὲ σταυρέ, δειλιώντων δοτὴρ, καὶ βοώντων ἐπακουστά. χαίρεις, ἀπήμων σταυρέ, προσάπτε ἀπροσδοκήτως, κόσμου ζωοχθὲ καὶ πρύτανι. χαίρεις, ζωοπύρστευτε σταυρέ, οἰκουμένης θύεργέτα, δι' οἰκτιρμῶν αἰτάποδότα. χαίρεις, ὑψοπνικὲ σταυρέ, καὶ δούλων συμπικροπικρέ. χαίρεις, ζωηφόρε σταυρέ, φίλων εὐεργέτα, Ἰουδαίων λικμήτωρ, ἀσεβῶν κολαστά, δικαίων μισθαποδότα. χαίρεις, ἀξιοθαύμαστε σταυρέ, ἱερέων στολιστά, μαγζώντων καύχημα, διωκομένων ὁπλοστήτα, τελεσπεποιθότων ἀνεφάπτα. χαίρεις, ζωοπρόχειρε σταυρέ, πλωτῶν ὑφοπνικέ, πεπλωκότων ἔπαρσις, ἀμβρτημόνων μακροθυμία, μετανοούντων ἱκανοδίκτα. χαίρεις, πανάγιε σταυρέ, ἐξομολογουμένων ἁγασμός, ὁπλιστρεφόντων οἰκτιρμτά, ὁσίων σου ὁπλοκτήτα, ἐξηρῶν σου ὀλοθρευτά, χειμαζομένων ἀγκυροβυτά, καὶ τῶν ἐκκλησιῶν οἰκοδόμε, καὶ κατὰ πάσης κτίσεως προσκυνούμενε, τοῦτο δὲ πίστει καὶ σεβάσμιον ξύλον ὑπὸ πάντων τιμώμενον προσκυνοῦσι. Ἕλληνές τε καὶ βάρβαροι, Μακεδόνες δὲ Θετταλοὶ, Παίονες καὶ Ἰλλυριοὶ, Ἀθαμᾶνοι καὶ Ἀρπεῖοι, καὶ Λάκωνες, Παῤῥάσιοι, καὶ Μῆδοι, καὶ Ἐλαμῖται, καὶ οἱ κατοικοῦντες τὴν Μεσοποταμίαν, Ἰουδαίαν τε καὶ Καππαδοκίαν, Πόντοι καὶ Ἀσιανοὶ, Αἰγύπτιοι καὶ τὰ μέρη τῆς Λιβύης τῆς κατὰ Κυρήνην, Κρῆτες καὶ Ἄραβες, Ἰνδοὶ καὶ Αἰθίοπες, καὶ ὁμοῦ πάντες οἱ λοιποὶ τῶν ἐθνῶν, ὅσους ὁ ἥλιος ἐφορᾷ, τὸν ἑαυτῶν καταλιπόντες ἀπάτην, τῷ σταυρῷ ἐμμένοντες προσκυνοῦσι, φεύγοντες τὰς πολυπλόκους στοιβὰς τοῦ Ἅδου. Διὰ σταυροῦ γὰρ ἐνέῤῥηξεν ὁ Χριστὸς τὸν τοῦ Βελιὰρ ἀχώρητον χιλίαν, καὶ ζωώλυσεν αὐτοῦ τοὺς ἁρπακοδόρους ὀδόντας, τῷ στερεμνίῳ αὐτοῦ σταυρῷ συγκλάσας πρόβλυσεν αὐτοῦ τὰ τένδεα, καὶ συνέθλασεν αὐτοῦ τὰ ὀστᾶ· ἐξέλιχμεν αὐτοῦ τὸν σολιὸν, καὶ καταπίλλει αὐτοῦ τὸ κέμμυ, θρῆνον καὶ πένθος σκοτφνὸν καὶ ἀτελεύτητον ἀπῤῥίπτων αὐτῷ. ὀξέσθεσεν αὐτοῦ τοὺς αἱματώδεις ὀφθαλμοὺς, κατέχμωσεν αὐτοῦ τὸ ἄπνευμον στόμα, ζιζύνας ἔξεσι ἐλεγχροάλωσεν αὐτοῦ, τετόμῳ ῥομφαίᾳ κατεκέπτησεν αὐτοῦ, διεσκέρτισεν αὐτοῦ τὰς ἐλπίδας, ἐξηρύπτησε τὰς κεχρυμμένας ποσίας αὐτοῦ, καὶ ἐλίκμησε πνοῇ ἀνέμου τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ. ἀδάφισε τὰ ἁπλᾶ τῶν δαιμόνων αὐτοῦ τέκνα καὶ ἔκγονα, κατέσβεσεν πυρὶ ἀσβέστῳ τὰ χλεσπούπτα αὐτοῦ

ξόανα,

μοιχεύσης, ἵνα μὴ κολάσῃς, & τὸ σῶμά σου ἀφθορίσῃς, ἢ σαυτὸν ἀχημοσύνῃς, καὶ τῷ ψυχῷ σου κόλασιν, καὶ ὁ θεὸς καταισχυνῇς, καὶ ⓦ Θεοῦ πρόρριζος. μηδεὶς οὖν πάλιν πορνεύσητε. " ἡ γὰρ πορνεία ἄτοπος γέγονε τῆς πολυκοσμου καταστροφῆς, ὡς βλα- χ. ἡ
σερὲ καὶ ψυχοφανακάλυπτος οὖσα ἁμαρτία. ⓐ βουλόμενοι τῷ σαυρῷ προσ- φαῦσαι, & τῷ ἐξ αὐτοῦ ὠφέλειαν καρπώσασθαι, μὴ ῥίψωμεν ἑαυτοὺς εἰς ⓦ σκο- 5
τεινὸν λάκκον τῆς πορνείας, ἢ εἰς ὃ ζοφερὸν φρέαρ τῆς μοιχείας. τὰ γὰρ ξιφηφόρα [πρόθυρα] τῆς πορνικῆς πορνείας, ἢ τὰ πεπυρωμένα βέλη τῆς μοιχείας ἤνωσαι τὸν ἀ- κοίμητον σκώληκα, ἢ ὃ ἄσβεστον πῦρ, ἀλεξθυμοίγκαυστον ὀργὴν, ἢ ῥίζοτηξοκάρδιον καὶ ἰδιοσύμφορον πίκτιν ἡ πορνεία ἢ μοιχεία. ⓐ οὖν ὁ σαυρὸς καταφερπτικῶς & ἀφόβως πλησιάζοντες, βεντόβρεκτοι, βεμόβρυχοι, ἀγραπόφεκτοι, βελοξυθηλοβοστισμοφόροι 10
ἡνώσηται. ⓐ βουλόμενοι τῷ σαυρῷ προσελθεῖν, καταλαλιὰν μισήσατε, μησικακίαν βδελύξασθε, ἐλεᾶν πτωχοὺς μὴ παύσησθε, ὑπερεπήρεσθαι ἀρρώστους μὴ ὀκνήσητε, φι- λαργυρείαν μὴ ποιήσητε, ἐν ὁ φυλακῇ ὑπερεπιόντων μὴ παύσητε. ἐν ταῖς ἐκκλησί- αις συναθροιζόμενοι, φόβῳ ἢ τρόμῳ ἢ χαρᾷ τῷ σαυρῷ προσελθωμεν, ἢ ἐν ἱερᾷ πομπῇ μὴ παυσώμεθα. ἐνοποιωμεν, ὦ ἀγαπητοί, τὸ τοῦ σαυροῦ δυνάμει. ὃ γὰρ σαυρὸς παγήτος, ἢ 15
" Χριστοῦ ἐν αὐτῷ τεθνεώτος, ἢ τὸ ἄχραντον κηρυφιὸν ἐπ' αὐτοῦ κλινόντος, & τῇ λόγχῃ χ. κνεὶ
πλευρὰν τυγήτος, ἢ πᾶς μὲν τὸ ἐπ' οὐρανὸν ἑστὸς ὃ φόβος ἐπερυσομφίλιον, ἢ εἰς ἐκδίκησιν ὃ ἐν σαυρῷ Χριστὸν κρεμαμένον ἑτοιμαζόμενον, ὑπ' αὐτοῦ ὃ τὸ Χριστὸν σαυρωθέντος κωλυομένου, ἰδὼν ὁ ὄφεόλος & τοιχῆα ταρακτόμενα, τὸ "' ὁπλιὸν τὸ δυόμων, ἢ τὸν σαθμὸν αὐτὸ, ἦγεν βεντῶν ἢ βομβοὺς αὐτὸ, ἄγγελον ἀγραπῶν & δρόμων αὐτὸ, σάσιν ἔχων καὶ ὁ κοῦφος αὐτὸ, θράσος σεισμοῦ ἢ ὁ κράτος αὐτοῦ, πλῆθος ἀγγέλων & ταῖς τάξεις αὐτῶν, σιλβότητα πυρὸς ἢ τῷ φλόγα αὐτὸ, καταγίδα ὀργῆς ἢ τὸν θυμὸν αὐτῆς, γραπῶν ὑφιστάλων, ἢ ταῖς πρεμβολαῖς αὐτῶν, ζώων ἀγίων δυνάμεις ἢ ὃ αἰθὴρ αὐτῶν, ἑστοταγὲν νεφελῶν ἢ τῷ ἀποστολὴν αὐτῶν· ταῦτα θεωρῶν ὁ ὄφεόλος, ἀπούσας προὸς τὸν ᾅδην κατῆλθε, ἢ πύλας ἢ μοχλοὺς ἀσφαλίζεσθαι προσέταττεν. ἀτενίσας ὃ Ἑβδὶν ἀγραπῶν λαμπαδοφόρων οἰσίας πρὸς αὐ- τὸν κατούσας, καὶ βροντῶν ὁ βαρύκτυπος ἦχος πρὸς αὐτὸν ἐθρόησε, γόφος αὐτὸν περι- εκύκλωσε, ζόμος τοιχίων ἑαυτὸν ἐτάραξεν, βίζ ὠνων τάξις προεφθάνεν, ἡ γῆ ἐσαλεύετο, αἱ πέτραι ἐρρήγνυντο, μοχλοὶ ζωντελίοντο, ἐδρυομῶν τοιχῆα, ὁ θάνατος ἐκλονεῖτο, λαμπά- δες πυρὸς νοητῶς προηγοῦντο. ταρτάρεος βυθὸς ἐζομποιεῖτο, ἡ θάλασσα ἐζορυβεῖτο, πᾶ καταβόθια τῆς ἀβύσσου δόεμοχλεύοντο, φωναὶ τῆς χερσίπης ἐκραύοντο. ἅλιος ἐσκο- ζεῖτο, ἢ * ὡς ἰδεῖσθαι ⓦ οὐρανὸν, ἢ ὃ φαινόμενον στερέωμα, ⓦ τὸν κόσμον προέλθοντα, ⓦ * ἐκ
τῆς κλίσεως ὄρθιον, τῷ τῆς πανδήμου οἰκίας κεκράμασι, τῷ ἀπαλαίστου τέγει, τῷ ὑ- δατοπαγῆ καμάραι, τῷ κρυσάλλινοι φιάλαι, τῷ ὁμαλῷ ἑστοχάσασιν, τῷ χρυσο- γράμμασι βίβλοις, τῷ ἐργυρώτοις τοῖς ἄστροις, ⓦ κυμβοκαφῆ θάλασσαν, ⓦ πυρσοφό- ροις πασὶ, ὑφ' ὧν ἅλιος & σελήνη, ὡς νυμφίος & νύμφη, προκέκθωνται. ἢ ὁ μὲν οὐρανὸς ὡὶ ἀγγέλης σκότος προεβάλλετο, πόταμοὶ ὅ τε καὶ αἱ πηγαὶ καὶ λίμναι ὃ νᾶμα συστέλλειν ἠπείγοντο, νάματι ὅ τῷ σαυροῦντος Χριστοῦ τὰ ῥήθρα προβάλλειν ἐκελεύοντο· ζοφερὸς ὅ Φάλαγξ καὶ προθάτταξις τῶν δαιμόνων ἐφυλαδύετο· πᾶσα ὅ τάξις ἀγγέλων καὶ ἀρ- χαγγέλων καὶ τῶν λειτουργικῶν δυνάμεων φόβῳ καὶ τρόμῳ ἐκλονιοῦντο, θεωροῦσαι ⓦ ἀ- χρόνου καὶ ἀφθάρτου καὶ ἀθανάτου Θεὸν τοῦ οὐρανοὺς μὴ λιποῦσα, καὶ ἑστὸς νῦν προὸς ⓦ Ἀδὰμ καπνίστα. καὶ ὁ μὲν ᾅδης ὠδινᾶτο, καὶ ὁ Βελιὰρ καρωθεὶς τῷ φόβῳ ἐνεκρώθη, & ὁ θάνατος καπνιαθεὶς καὶ βεντοβολιαθεὶς τῇ ἀγραπῇ τῆς λώτητος πάντας, ὅσους εἶχε, δι- καίους ἐζήμευσε. τότων ὅτε γινομένων, ἰδοὺ φωνὴ ἔρχεται ἐκ στόματος τοῦ ἁγίου καὶ ἀχράντου καὶ ἀθανάτου καὶ ἀοράτου, ζωοδοτοῦσα, ἢ οὐθανατοφορῦσα, ἀλλὰ χαρὰν & τρόμον πεισ-

σας

εἰτῆς, ἔστ τῆς βασιλείας ὁ πολυτίμητος σφόδρα, πρᾶξαι λέγει καὶ διήγησιν ὑποφαίρων. Τότε γάρ, φησι, φανήσεται τὸ σημεῖον τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῷ οὐρανῷ. τότε, πότε; ὅτι Matth κδ΄ λ΄
αἱ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται, ὅτε μὴ τὴν ἀγγέλων αὐτοῦ ὁ μονογενὴς υἱὸς τοῦ πατρὸς ἐλθόντα κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς. τότε γὰρ ⓐ τῷ σημείῳ προσαρέποντες τῷ βασιλικῷ, καὶ ⓦ πολυτίμων ἑαυτοὺς κτησάμενοι μαργαρίτων, καὶ ὃ κατ' εἰκόνα καὶ καθ' ὁμοίωσιν κάλλος προσώσαντες, εἰς νεφέλας εἰς οὐρανὸν ἁρπαγήσονται. οὐδὲ Κύριος καὶ Θεὸς ἀποστέλλει τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ μετὰ σάλπιγγος φωνῆς μεγάλης, καὶ ζωαύξοντος τοὺς ἐκλεκτοὺς ἀπὸ τῶν τεσσάρων μερῶν, ἀπ' ἄκρου τοῦ οὐρανοῦ ἕως ἄκρου αὐτοῦ. ταῦτα ὁ εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος περὶ τῆς ἐνδόξου τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ δευτέρας ἐλεύσεως, καὶ τοῦ προηγουμένου σταυροῦ. Matth κδ΄ λα΄
δεῖ γὰρ πολυμαθῆναι, τύπος ὄντι τοῦ μέλλοντος ἐναργής. ἰδοὺ γὰρ προτίθησι σταυρὸς ὅπου τῆς γῆς, καὶ πᾶσαι αἱ πατρίαι τῶν ἐθνῶν, καὶ γλῶσσαι ἅπασαι, καὶ πλῆθος ἄπειρον, καὶ ζωὰ πᾶσα τοῦ σημείου τοῦ σταυροῦ καταπλαγέντα, ἀρχόντων τε καὶ ἀρχομένων, διακόνων καὶ δούλων, ἀδόξων τε καὶ ἐνδόξων, σοφῶν τε καὶ ἰδιωτῶν, δυσγλώσσων τε καὶ εὐγλώσσων. δεῦτε, προσκυνήσωμεν ⓦ ἅγιον βλάστον, καὶ γνησιόδακτον καὶ δικαιοβύρετον σταυρόν. δεῦτε, εὐλογήσωμεν ⓦ ζωοποιὸν ἄροχον, καὶ ζωπυρήνωδες καὶ ἅγιον σταυρόν. δεῦτε, προσκυνήσωμεν ⓦ ἀκυμοσθίοις σκηπτοῖς, ἰχθυοκόσμητον, καὶ κυπρόλεκτον σταυρόν. δεῦτε, δοξάσωμεν ⓦ ἀγγελομύρτυρτον, καὶ μυροστάγαστον, καὶ οὐρανοπρόβλητον, καὶ ἅγιον σταυρόν. δεῦτε, μεγαλύνωμεν ⓦ πνευματόφυτον, ῥιζοσύστατον, καὶ σφιστόζακτον, καὶ τελειούμενον σταυρόν. δεῦτε, βυσσοειδήσωμεν τὸ ὑψιστόφρασον, καὶ φοβεροχάριτον, καὶ ψυχοφέλιμον, καὶ ὠφελιοκόσμητον σταυρόν. δεῦτε, προσκυνήσωμεν μετὰ φόβου καὶ πόθου καὶ πίστεως, καὶ ἀγαλλιάσεως τῇ προσφάσει τοῦ πανσόφου καὶ ζωοποιοῦ σταυροῦ. ἀλλ' ⓐ βουλόμεθα τοιγαροῦν καὶ ὑπόκεινται τῷ σταυρῷ τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ προσελθεῖν, καὶ συγχάρηναι ἀμαρτωλοῖς λαοῖς, προσπεσόντων ἀληθῶς ἀγαπήσατε, καὶ ἀσπάσασθε διὰξατε, ἀλλοτρίως προσαγωγῆς ὀφθῆναι μὴ γένεσθε. ⓐ βουλόμενοι τῷ σταυρῷ προσελθεῖν, βουλὰς ποιησάμενοι ἀφ' ὑμῶν ἀπορρίψατε, ὅπως ὀρθίαν θείας πορεύεσθε, εἰς βόθρον ἁμαρτίας ἑαυτοὺς μὴ ῥίψατε, ὅπως ὀρθίαν καὶ βλασφημίαν πόρρω ἀφ' ὑμῶν ἀπώσασθε. οἱ βουλόμενοι τῷ σταυρῷ προσελθεῖν, γόφους ἁμαρτίας μὴ ὑποδύσασθε, ἀλλὰ γνησίως τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ φυλάξατε. ⓐ βουλόμενοι τῷ σταυρῷ προσελθεῖν, δόλον ἀπὸ καρδιῶν ὑμῶν ἀπορρίψατε, καὶ δυσπέψαντα διώξατε, δόμφσαν ἐν τόκῳ πλεονασμοῦ μὴ γελάσητε, ἀλλὰ γνῆσι ὑμῶν ὁλοψύχως τιμήσατε, καὶ δοξάσατε, καὶ ἀγαπήσατε, καὶ ποθήσατε. οἱ βουλόμενοι τῷ σταυρῷ προσελθεῖν, σκευζώσατε ἀφ' ἑαυτῶν βουλὰς ποιησάμενοι, ὁπλίσασθε ἑαυτοὺς ἐντολαῖς ἀγαθαῖς, ἑτοιμάσατε ἑαυτοὺς εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθόν. ⓐ βουλόμενοι τῷ σταυρῷ προσελθεῖν, ζῆλον ἀπὸ καρδιῶν ὑμῶν ἀπορρίψατε, ζημιώσαντα ⓦ πλησίον μὴ ποθήσητε, ζύγια καὶ μέτρα ληφὰ τῶν ἐντολῶν μὴ ποιήσητε, ζυγῷ ἀνδρὸς, τουτέστι, ἀλλοτρία γυναικὶ, μὴ συμπλέεσθε, ἀλλήλους ἀγαπῶντες ποθήσατε, πόθεν θλῖψιν ἢ κακῷ μὴ ζητήσητε, ἔθος ποιηρὸν ἀπελάσατε. ⓐ βουλόμενοι τῷ σταυρῷ προσελθεῖν, θέας ματαίας καταλύσατε, θυμὸν καὶ ὀργὴν καταβάλετε, θλῖψαι τινὰ μὴ ποθήσατε, φόνοι ἀπὸ καρδιῶν καὶ ἀγάπην ψεῦδη μὴ ποιήσατε. ⓐ βουλόμενοι τῷ σταυρῷ προσελθεῖν, εἰς ψεῦδος μὴ αὐλισθῆτε, καὶ εἰς ἐπιθυμίας αἰσχρὰς καὶ ψυχοβλαβεῖς μὴ πέσητε, ἀλλ' ὁλοψύχως τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ φυλάξατε. ⓐ βουλόμενοι τῷ σταυρῷ προσελθεῖν, κρίσιν καὶ δικαιοσύνην ποιήσατε, ὃ καλὸν καὶ ἀγαθὸν ποθήσατε, καὶ εἰς μάχας καὶ ὕβρεις μὴ πέσητε. ⓐ βουλόμενοι τῷ σταυρῷ προσελθεῖν, λόγους ἀληθείας λαλήσῃ ἕκαστος πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ, λαγνείαν πᾶσαι βδελύξασθε, καὶ ἀσέλγειαν διώξατε. ⓐ βουλόμενοι τῷ σταυρῷ προσελθεῖν, τὴν ἀθέμιτον προσέξιν, τὴν βλαβερὰν καὶ ψυχοκτόνον ἁμαρτίαν τῆς μοιχείας μὴ ποιήσατε. γυμνοποιὸς γὰρ καὶ ψυχῆς καὶ σώματος ὑπάρχει ἡ μοιχεία. μὴ οὖν μοιχεύσῃς,

βλέπῃ τῷ βασιλικῷ σκήπτρῳ σπειζομένην, ἢ τοῖς αὐτοῦ ἱμείρεσθαι ἀναγκάζῃ, καὶ τὴν ἐαυτῆς πλῶσιν ὀδύρεται. βλέπει συγκλονουσαν τὰ πάντα μετὰ ὑψηλοῦ κηρύγματος "τοῖς τῶν τοσούτων τῆς τιμίου σταυροῦ, καὶ τὴν ἀπαλλοτρίωσιν φείσεται, καὶ τὴν τοσαύτην ἀναιμάζει, καὶ ὁ πλῆθος ἐκπλήττει. βλέπῃ τὴν σύμπασαν κτίσιν ἑορτάζουσαν, καὶ ἑαυτὴν ὡς διπλοΐδα ψαλμ. ε. αἱματίνην ἐνδεδυμένην, καὶ ὃ λόγιον ὃ φάσκει πληρούμενον· Εὐφρανθήσονται, καὶ κατευοδωθήσονται, καὶ βασίλευε. ἐὐφρανθήσονται ὁ τόξον ὃ τοῦ σταυροῦ, κέντησον τὴν δικαίαν, βασιλεύσουσιν τῆς κτίσεως, κατευοδωθήσονται τὸν ἄν- ψαλμ. ξε. θρωπον. καὶ πάλιν, Ὑψώθητι Κύριε τῇ Θεᾷ σου, ἢ τοσαυτοπλασίῳ τῶν ποδῶν αὐτῆς. ἁμαρτίας γὰρ πίεζε τὰς πόλεις τοῦ ἀδικεῖν ἐξηνδάφισεν ὁ σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ. ἀλλὰ δεῦτε, τοσαυτοπλασιάσωμεν τὸν σταυρόν· δεῦτε, καρποφορήσωμεν καὶ τυγχάνωμεν ὃ ξύλον τοῦ σταυροῦ, ὃ τοσαῦτας διεξόδους τῶν ἐκ τῆς πλευρᾶς ὑδάτων ἐχούσης, ὅσαι καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ ἐ- δώκαν ἐν καιρῷ αὐτοῦ. ὁ γὰρ σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ δένδρον ἐστὶν ἀθανασίας, φυτὸν ἀφθαρσίας, ῥίζα δικαιοσύνης, σωφροσύνης βλάστημα, πρᾳότητος αὔξος, χρηστότητος ῥόδον. σταυρὸς, ἀνδρείας ὅπλον, καὶ ἐγκρατείας σπέρμα. σταυρὸς, ἡμέρου πίστεως, καὶ εὐσεβείας ἀσταδὲς θρέμμα. σταυρὸς, ἀκριβοῦς γνώσεως φωτισμὸς, καὶ ἀποφάσεως λύσις. σταυρὸς, ὀρθοδοξίας ἀπάλκησις, καὶ αἱρεσιμαλῶν λύτρωσις. σταυρὸς, πλανωμένων ἐπιστροφὴ, καὶ πεπτωκότων ἔγερσις. σταυρὸς, σωζομένων δυνάμεις, καὶ ἀῤῥωστούντων ἴασις. σταυρὸς, προσκοπὴ δικαίων, καὶ παῤῥησία μαρτύρων. σταυρὸς, ἀποστόλων κήρυγμα, καὶ προφητῶν ἀγαλλίαμα. σταυρὸς κήρυγμα διδασκάλων, καὶ μοναζόντων ἔπαινος. σταυρὸς, βασιλέων ἐπίρριπτος, καὶ ὁμοτοίας κλητωρ. σταυρὸς, οὐρανίων καὶ ἐπιγείων ζωοδεσμὸς, καὶ τῶν καταχθονίων ἐκσυλευτὴς. σταυρὸς, κτίσεως ἁγιασμὸς, καὶ ἀγγέλων ἀγαθῶν πάροχος. σταυρὸς, ἑορταζόντων πανήγυρις, καὶ ἀῤῥαβὼν ὁμοτοίας, καὶ βασιλείας οὐρανῶν κληρονόμος. καὶ ὃ δὴ σταυρικώτερον, ἀγάπης τοῦ Θεοῦ καὶ παθῶν ἡμᾶς σύμβολον μέγιστον, ἐνδειξίς τε τοῦ ὑπὲρ μέτρον θανάτου ὑποτάξας ἀνακτᾶται καὶ σοφίας τὸ πανύμνητος. Οὕτω γὰρ ἠγάπησεν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον, ὥστε τὸν μονογενῆ αὐτοῦ υἱὸν ἔδωκεν, ἵνα πᾶς Ιωαν. γ. ιε. ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν, μὴ ἀπόληται, ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον. ὁ δὲ υἱὸς ἠγόμενος ἀνήκοος χ. κδ μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ, δέδωκεν ἡμῖν τῆς κατὰ τοῦ θανάτου νίκης τρόπαιον, ἵνα συν αὐτῷ διὰ τῆς σοφίας τοῦ πανύμνητος προκαθηλώτες ἀρχάς τε καὶ ἐξουσίας, χρωσώμεθα ἐλπίδι, καὶ δισωθῶμεν τὸν ἰχθύν, καὶ διαρπάσωμεν αὐτοῦ τὰ σκεύη, καὶ λοιπὸν ἀφόβως ἐργασώμεθα τὸν παράδεισον τοῦ Θεοῦ, καὶ τὸν θησαυρὸν ἀνορύξωμεν τοῦ ἀγροῦ, καὶ τὸ πολύτιμον ἐμπορευσώμεθα μαργαρίτην, ἐμπορεύεται τὴν σφραγῖδα μέλλοντα τοῦ σταυροῦ, καὶ τὴν ἡμέραν τῆς "κτίσεως. ὥσπερ γὰρ τοῦ Χριστοῦ τότε κρεμαμένου, ἐῤῥάγησαν οἱ τάφοι, καὶ ὁ ᾅδης ἀνεῴχθη, καὶ χ. κίσεως αἱ πέτραι διερῥήγνυντο, μοχλοὶ ζωστερίζοντο, ἐσείοντο στοιχεῖα, καὶ σώζεσθαι ἐνόμιζον οἱ πάφοι, καὶ ὁ ᾅδης ἀνεῴχθη, καὶ αἱ πέτραι διερῥήγνυντο, μοχλοὶ ζωστερίζοντο, ἐσείοντο στοιχεῖα, καὶ σώζεσθαι ἐνόμιζον οἱ νεκροὶ, καὶ ἐξήλλοντο αἱ ψυχαί· οὕτω καὶ σήμερον σταυροῦ προσκυνοῦντος, Φυγαδεύει ὁ ᾅδης, δραπετεύουσι δαίμονες. ὅπου γὰρ σταυροῦ ὕψωσις τὸν ὄφιν, ἵνα φλογὶ [ι] ζωρὸν ὑφουμένῃ, καὶ θανάτου πανώλεθρος. σήμερον σταυρὸς προσκυνεῖται, καὶ τῶν προσφιλῶν φωνῶν ἡ σφραγὶς πεπλήρωται. ᾅδης σταυροῦ γὰρ ἐλύθη δεσμοῖς, ἅπερ ἐχάλκευσεν ὁ ὄφις ἐν παραδείσῳ, καὶ ἐ- σώφρονι ὁ Ἀδάμ, καὶ ὑπέζωσεν ἡ Εὔα. ᾅδης σταυροῦ ὁ λῃστὴς ἐτυμβωρύχησε τὸν παράδεισον. ποῖος γὰρ οἶκος, ὁ μὴ ἔχων τὸν σταυρὸν δεσπόζων; ποῖον πλοῖον, ὃ μὴ πηδαλιουχούμενον ὑπὸ τοῦ σταυροῦ; ποία πόλις, ἡ μὴ ἔχουσα τὸν σταυρὸν φρούριον; ποῖος βασιλεὺς, ὁ μὴ αἰδεσμούμενος τὸν σταυροῦ βακτηρίαν; ποία ἐκκλησία, ἡ μὴ ἔχουσα τὸν σταυρὸν ἐπίσκυνον, ἢ τὸ τῷ τετιχισμένη; ποία χάρις, ἡ μὴ ἔχουσα τὸν σταυρὸν βακτηρίαν; ποῖος ὀρφανὸς, ὁ μὴ ἔχων ἀρωγὸν τὸν σταυρόν; σταυρὸς ἐν νυκτὶ φωτίζει, τὴν ἡμέραν λαμπαδουχεῖ, τὰς ψυχὰς λαμπρύνει, χήρας συμφορῶν παύει, συζυγίαν συσφίγγει, ὀρφανοὺς αἰσθάνεται. τοῦτο τῆς οἰκουμένης ὃ πέρας, τοῦτο τοῦ σταυροῦ ὃ κατόρθωμα, τοῦτο τοῦ πάντες ὃ τρόπαιον, τοῦτο τῶν ἑορτῶν ὃ κεφάλαιον. ὅτι τῆς παλαιᾶς ᾅδης ὁ θησαυρὸς, ὅτι τῶν εὐαγγελίων ὁ τίμιος μαργα-

ρείτης,

εἰπεῖν, ὅτι τῆς βασιλείας ὁ πολυτίμητος τοῦτος φόβος, πρῶτα λέγει καὶ διηγήσεται τὰ θαύματα. Τότε γάρ, φησι, φανήσεται ὁ σημεῖον τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῷ οὐρανῷ. τότε, πότε; ὅταν Ματθ. κδ΄. λ΄.
αἱ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται, ὅταν μὴ τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ ὁ μονογενὴς υἱὸς τοῦ παραγενόμενος ἐλθόντας κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς. τότε γὰρ ⓐ τῷ σημείῳ ἀφορέποντες τῷ βασιλικῷ, καὶ ⓦ πολυτίμων ἑαυτοῖς κτησάμενοι μαργαρίτην, καὶ ὃ κατ' εἰκόνα καὶ καθ' ὁμοίωσιν κάλλος ἀφωσιωσάντες, εἰς τελείας εἰς οὐρανοὺς ἁρπαγήσονται. ὁ γὰρ Κύριος καὶ Θεὸς ἀποστέλλει τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ μετὰ σάλπιγγος φωνῆς μεγάλης, καὶ ζωοποιοῦσι τοὺς ἐκλεκτοὺς ἐκ τῶν πασῶν μερῶν, ἀπ' ἄκρου τοῦ οὐρανοῦ ἕως ἄκρου αὐτοῦ. Ματθ. κδ΄. λα΄.
Ταῦτα ὁ εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος φησὶ τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ δόκημα ἐλθόντος, καὶ τοῦ προηγουμένου σταυροῦ. Ὃ γὰρ νῦν τελούμενον, τύπος ἐστὶ τοῦ μέλλοντος ἐναργής. ἰδοὺ γὰρ ⓒ σταυρὸς ὑπὲρ τῆς γῆς, καὶ πᾶσαι αἱ πατρίαι τῶν ἐθνῶν, καὶ γλῶσσαι πάντα, καὶ ἡλικία πᾶσα τῷ σημείῳ τοῦ σταυροῦ καταφεραγίζεται, ἀρχοντές τε καὶ ἀρχόμενοι, διαπόντιοι καὶ νῆσοι, ἄδοξοί τε καὶ ἔνδοξοι, σοφοί τε καὶ ἰδιῶται, δυσγλῶσσοί τε καὶ εὐγλῶσσοι. δεῦτε, προσκυνήσωμεν ⓦ ἅγιον βλαστὸν, καὶ γνησιοδίδακτον καὶ δικαιοβύρετον σταυρόν. δεῦτε, εὐλογήσωμεν ⓦ ζωοποιὸν ἄροχον, καὶ ζωοπερίνευζον καὶ ἅγιον σταυρόν. δεῦτε, προσκυνήσωμεν ⓦ ἀχειροποίητον, ἐκμοκόσμητον, καὶ κυριόλεκτον σταυρόν. δεῦτε, δοξάσωμεν ⓦ ἀγγελομύρτυρον, καὶ μυροστέβαστον, καὶ οὐρανοπρόβλητον, καὶ ἅγιον σταυρόν. δεῦτε, μεγαλυνώμεν ⓦ πνευματόρριστον, ῥιζοσύνετον, καὶ σφιστόζωκτον, καὶ τελειούμενον σταυρόν. δεῦτε, θαυμαστώμεν τὸ ὑψιστόφρονον, καὶ φοβεροπρόσωπον, καὶ ψυχοφέλιμον, καὶ ἀγαθοκόσμητον σταυρόν. δεῦτε, προσκυνήσωμεν μὴ φόβου καὶ πάθους καὶ πτώσεως, καὶ ἁγιαζώμεθα τῇ προσφαύσει τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ σταυροῦ. ἀλλ' ⓐ βουλόμενοι νουνεχῶς καὶ ἐμφόβως τῷ σταυρῷ τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ προσελθεῖν, καὶ συγχώρησιν ἁμαρτιῶν λαβεῖν, προῦ πάντων ἀληθινὴν ἀγάπησατε, καὶ ἀστέβασαν διώξατε, ἀλλοτρίων προαιρέσεων ἐπιθυμητὰς μὴ γένεσθε. ⓐ βουλόμενοι τῷ σταυρῷ προσελθεῖν, βουλὰς πονηρὰς ἀφ' ὑμῶν ἀπορρίψατε, ὅπως ὀρθίαν διώδον τρίβον πορεύεσθε, εἰς βάθη ἀνομίας ἑαυτοὺς μὴ ῥίψατε, ὅπως ὀρθίαν καὶ βλασφημίαν πόρρω ἀφ' ὑμῶν ἀπώσασθε. οἱ βουλόμενοι τῷ σταυρῷ προσελθεῖν, γνόφον ἀνομίας μὴ ἐνδύσασθε, ἀλλὰ γνησίως τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ φυλάξατε. ⓐ βουλόμενοι τῷ σταυρῷ προσελθεῖν, δόλον ἀπὸ καρδιῶν ὑμῶν ἀπορρίψατε, καὶ δυσεύβειαν διώξατε, δόλῳ ἐν τόκῳ ἢ ἐν πλεονεξίᾳ μὴ ἐλπίσητε, τὸν γοῦν ὑμῶν ὁλοψύχως τιμήσατε, καὶ δόξάσατε, καὶ ἀγαπήσατε, καὶ ποθήσατε. οἱ βουλόμενοι τῷ σταυρῷ προσελθεῖν, ἐκκενώσατε ἀφ' ἑαυτῶν βουλὰς πονηρὰς, ὁπλίσασθε ἑαυτοὺς ἐννοίαις ἀγαθαῖς, ἑτοιμάσατε ἑαυτοὺς εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθόν. ⓐ βουλόμενοι τῷ σταυρῷ προσελθεῖν, ζῆλον ἀπὸ καρδιῶν ὑμῶν ἀπορρίψατε, ζημιῶσαι ⓦ πλησίον μὴ ποθήσητε, ζύγλα καὶ μέτρα ληψὰ τῶν ὠνητῶν μὴ ποιήσητε, ζυγὸν δόλου, τουτέστι, ἀλλοτρίαν γυναῖκα, μὴ συμπλακῆτε, καὶ ἀλλήλοις ἀγαπῶντες πεθήσατε, πόλεμον θύραι σὺν κακῷ μὴ ζητήσητε, ἔθος πονηρὸν ἀπελάσατε. ⓐ βουλόμενοι τῷ σταυρῷ προσελθεῖν, θέας ματαίας καταλείψατε, θυμὸν καὶ ὀργὴν κατασβέσατε, θλῖψαί τινα μὴ ποθήσατε, φόνου ἀπὸ καρδίας καὶ ἀφάλεσιν φόνου μὴ ποιήσατε. ⓐ βουλόμενοι τῷ σταυρῷ προσελθεῖν, εἰς ψεῦδος μὴ αὐλισθῆτε, καὶ εἰς ἐπιθυμίας αἰσχρὰς καὶ ψυχοβλαβεῖς μὴ πέσητε, ἀλλ' ὁλοψύχως ταῖς ἐντολαῖς τοῦ Θεοῦ φυλάξατε. ⓐ βουλόμενοι τῷ σταυρῷ προσελθεῖν, κρίσιν καὶ δικαιοσύνην ποιήσατε, τὸ καλὸν καὶ ἀγαθὸν ποθήσατε, καὶ εἰς μάχας καὶ ὕβρεις μὴ πέσητε. ⓐ βουλόμενοι τῷ σταυρῷ προσελθεῖν, λόγους ἀληθείας λαλήσῃ ἕκαστος πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ, λαγνείαν πᾶσαν βδελυξάσθε, καὶ αἰσχρὰς διώξατε. ⓐ βουλόμενοι τῷ σταυρῷ προσελθεῖν, τὴν ἀθέμιτον πρᾶξιν, τὴν βλασφημοῦσαν ψυχοποιὸν φθορὰν ἁμαρτίαν τῆς μοιχείας μὴ ποιήσατε. γυμνοποιὸς γὰρ ψυχῆς καὶ σώματος ὑπάρχει ἡ μοιχεία. μὴ οὖν μοιχεύσῃς,

βλέπῃ τῷ βασιλικῷ σκήπτρῳ σημειούμενον, ⁊ πρὸς αὐτὸν ἱλουμένην ⁊ ὑγιαίνοντα, ⁊ τὴν ἐ-
αυτῆ πῶσιν ὀδύρε). βλέπει συγκλονουσαν τὰ πάντα μὲν ὑψηλοῦ κηρύγματος " πρὸς τὴν χ ὶς
προσκύνησιν τοῦ τιμίου σταυροῦ, ⁊ τὴν ὑπακοὴν φείσαι, ⁊ τὸ προθυμίαν θαυμάζει, ⁊
ὃ πλῆθος ἐκπλήτε). βλέπῃ τὴ σύμπαν κτίσιν ἑορτάζουσαν, καὶ ἑαυτὸν ὡς διπλοΐδα
Ψαλμ. ε. αἰχμὴν ἐνδεδυμένον, ⁊ ὃ λόγιον ὃ φάσκει πληρούμενον· Εὐφρανθήσομαι ⁊ καυχήσομαι, ⁊ βασίλευε. 5
εὐφρανθήσεται ὁ τόξον ὃ τοῦ σταυροῦ, κέντησον τὸ σκόλοψ, βασίλευσον ἡ κτίσεως, καταυίδαζον τὸ ἀν-
Ψαλμ. ξ. ε. θρωπον. ⁊ πάλιν, Ὑψώθητι Κύριε τὸ Θεὸς ὑμῶν, ⁊ πρόσκυσον τῷ ὑποποδίῳ τῶν ποδῶν
αὐτοῦ. ἐν γὰρ πίστει τὰ ἁμαρτίας, ⁊ ἐν πόλει τὰ ἀδὲ ἐξηνδάφισεν ὁ σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ. ἀλλὰ
δεῦτε, προσκυνήσωμεν τὸν σταυρόν· δεῦτε, καρποφορήσωμεν καὶ πυγήσωμεν ὃ ξύλον τοῦ
σταυροῦ, ὃ πόθεν ἐν διεξόδους τῶν ἐκ τῆς πλευρᾶς ὑδάτων ἐρυθρὸς, ὃ καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ ἐ- 10
δωκεν ἐν καιρῷ αὐτοῦ. ὁ γὰρ σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ δένδρον ὄντι ἀθανασίας, φυτὸν ἀφθαρσίας, ῥί-
ζα δικαιοσύνης, σωφροσύνης βλάστημα, πηγὴ ζωῆς αἴθος, χαρᾶς ῥόδον. σταυρὸς, ἀνδρεί-
ας ὅπλον, ⁊ ἐγκρατείας σημεῖον. σταυρὸς, ἡμέλιος πίστεως, ⁊ εὐσεβείας ἐκκοπὰ θρα.
σταυρὸς, θεογνωσίας φωτισμὸς, ⁊ ἀποφάσεως λύσις. σταυρὸς, ὀξυρείας ἀπάκλησις, ⁊ αἰχ-
μαλώτων λύτρωσις. σταυρὸς, πλανωμένων ἐπιστροφὴ, ⁊ πιστῶν ἐντὸς ἔρρις. σταυρὸς, σω- 15
ζομένων δυνάμις, ⁊ ἀῤῥωστούντων ἴασις. σταυρὸς, προκοπὴ δικαίων, ⁊ πρόῤῥησις μαρτύρων.
σταυρὸς, ἀποστόλων κήρυγμα, ⁊ προφητῶν ἀγαλλίαμα. σταυρὸς κήρυγμα διδασκάλων, ⁊
μοναζόντων ἔπαινος. σταυρὸς, βεβαίωσις εἰρήνης, ⁊ ὁμονοίας κλῆτωρ. σταυρὸς, οὐρανίων καὶ
ὑπηγείων ζωοδισμὸς, καὶ τῆς καταχθονίων ἐκσυλβυτὴς. σταυρὸς, κτίσεως ἁγιασμὸς, ⁊ ὑ-
ρανίων ἀγαθῶν πάρεσχος. σταυρὸς, ἑορταζόντων πομήγυρις, ⁊ ἀῤῥαβὼν ὑποστάσεως, ⁊ βασι- 20
λείας οὐρανῶν κληρονόμος. καὶ ὃ μὲν σταυρὸς τοιοῦτος, ἀγάπης τοῦ Θεοῦ ⁊ παρ' ἐμοῦ πρὸς αὐτὸν
σύμβολον μέγιστον, ἔνδειξίς τε τῆς ὑπὲρ ἐμοῦ μέχρι θανάτου ὑποστάσης ὑπακοῆς ⁊ σοφίας τοῦ πνεύ-
Ιωαν. γ. ιε. ματος. Οὕτω γὰρ ἠγάπησεν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον, ὥστε τὸν μονογενῆ αὐτοῦ ὑὸν ἔδωκεν, ἵνα πᾶς
ὁ πιστεύων " εἰς αὐτὸν, μὴ ἀπόληται, ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον. ὁ δὲ ὑὸς ἠθέλησε ὑπήκοος χ. ὶς
μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ, δέδωκεν ἡμῖν τῆς κατὰ τοῦ θανάτου νίκης ἔμπαιον, ἵνα σὺν 25
αὐτῷ διὰ τῆς σοφίας τοῦ πνεύματος τοῦ καθελόντος ἀρχάς τε καὶ ἐξουσίας, χρωσώμεθα τῷ
ὑδρὶ, ⁊ δησώμεθα τὸν ἰσχυρὸν, ⁊ διαρπάσωμεν αὐτοῦ τὰ σκεύη, ⁊ λοιπὸν ἀφόβως ἐργασώμε-
θα τὰ πρὸς δόσιν τοῦ Θεοῦ, καὶ τὸν θησαυρὸν διορύξωμεν τοῦ ἀγροῦ, καὶ τὸ πολύτιμον ἐμπορ-
βυσώμεθα μαργαρίτου, ἐμπαρέπειν τῷ σφραγῖδα μέλλοντα τοῦ σταυροῦ, καὶ τῷ ἡμέρᾳ τῆς
" κτίσεως. ὥσπερ γὰρ τὸ Χριστοῦ τότε κρεμασθέντος, ἐρράγησαν οἱ πάφοι, καὶ ὁ ἅδης ἀνεῴχθη, ⁊ 30 χ. κτίσεως
αἱ πέτραι διερρήγνυντο, μοχλοὶ ζωστεῖοντο, ἐδονοῦντο στοιχεῖα, ⁊ σείσαντο ⟨illegible⟩ νεκροὶ, καὶ
ἐξήλλοντο αἱ ψυχαί· οὕτω καὶ σήμερον σταυροῦ προσκυνοῦντος, φυγαδεύε) ὁ σκότος, δραπε-
τεύουσι δαίμονες. ὅπου γὰρ σταυροῦ ὕψωσι τὴν δόξαν, ἵνα φανῇ [ἡ] χαρὰ ὑψουμένη, καὶ θά-
νατος πατούμενος. σήμερον σταυρὸς προσκυνεῖται, καὶ τῆς προφητικῆς φωνῆς ἡ σφραγὶς
πτέλεται. διὰ σταυροῦ γὰρ ἐλύθη δισμὸς, ἅπερ ἐχάλκευσεν ὁ ὄφις ὁ παραδείσου, καὶ ἐ- 35
σόμφευσεν ὁ Ἀδὰμ, καὶ ὤξωσεν ἡ Εὔα. διὰ σταυροῦ ὁ ληστὴς ἐτυμπανώρυχται τὸν παράδεισον.
ποῖος γὰρ οἶκος, ὁ μὴ ἔχων τὸν σταυρὸν δεμέλιον; ποῖον πλοῖον, ὃ μὴ πηδαλιουχούμενον ὑπὸ
τοῦ σταυροῦ; ποία πόλις, ἡ μὴ ἔχουσα τὸν σταυρὸν φρούριον; ποῖος βασιλεὺς, ὁ μὴ ἀναδεσμούμε-
νος τὸν σταυροῦ βακτηρίαν; ποία ἐκκλησία, ἡ μὴ ἔχουσα τὸν σταυρὸν ξυστέγνιον, ⁊ τὸν τῷ τετιχι-
σμένη; ποία χάρα, ἡ μὴ ἔχουσα τὸν σταυρὸν βακτηρίαν; ποῖος ὀρφανὸς, ὁ μὴ ἔχων ἀρωγὸν τὸν 40
σταυρόν; σταυρὸς ἐν νυκτὶ φωτίζει, τὴν ἡμέραν λαμπαδυχεῖ, τὰς ψυχὰς λαμπαρώνει, χειμῶνας
συμφορῶν παύει, συζυγίαν συσφίγγει, ὀρφανοὺς ἀναπέφει. τοῦτο τῆς οἰκουμένης ὃ πέ-
ρας, τοῦτο τοῦ σταυροῦ ὃ κατόρθωμα, τοῦτο τοῦ πάθους ὃ ἔμπαιον, τοῦτο τῆς ἑορτῆς ὃ κε-
φάλαιον. ὅθεν τῆς παλαιᾶς ἀμφότερος ὁ θησαυρὸς, ὅθεν τῆς εὐαγγελίου ὁ τίμιος μαργα-

είτης,

χάρα. χαίρεις χαρὰ, πολεμουμένων σωτηρία, ὁ πλανωμένων ὁδηγός. χαίρεις, χαρὰ, ἀδικουμένων παράκλητος, καὶ ἀδικούντων δύτης. χαίρεις, χαρὰ, ὀδυνωμένων ψυχαγωγία, καὶ κινδυνευόντων εὐθυμία. χαίρεις χαρὰ, τ̃ν φαύλων ἐπιτηδευμάτων διορθωτὰ, καὶ τ̃ν χρηστῶν ἀσυνδιασμάτων βοηθέ. χαίρεις, χαρὰ, πολεμουμένων ὅπλον ἀήττητον, καὶ πτωχῶν ἔγερσις. χαίρεις χαρὰ, ἀσθενούντων δυνάμις, καὶ ἀδυνάτων βακτηρία. χαίρεις χαρὰ, πρηνιζόντων στέφανος, καὶ χρηζόντων σωφρονῶν. χαίρεις χαρὰ, ἔνδυμα τ̃ν νεοφωτίστων, καὶ φύλαξ πιστῶν. χαίρεις χαρὰ, δούλων ἐλευθερία, ὁ ἀποθνησκόντων ἐνταφιοι. χαίρεις χαρὰ, τ̃ν ψυχῶν ὁ ἁγιασμὸς, καὶ τ̃ν δαιμόνων καταπέρδιξ ἥλως. χαίρεις χαρὰ, ὁ τ̃ν ὁδοιπόρων στιβοδόπορος, καὶ τ̃ν πλεόντων εὔδιος λιμήν. χαίρεις χαρὰ, τῶν πιστῶν ἀσφάλεια, καὶ ἀγρυπνούντων παραμύθιον. χαίρεις χαρὰ, ὁ ἡμερινὸν ὅπλον, καὶ νυκτερινὸν φυλακτήριον. χαίρεις χαρὰ, ἀσθενούντων βακτηρία, καὶ ποιμένων ῥάβδος. χαίρεις χαρὰ, ἐπιστρεφόντων χειραγωγία, καὶ προκοπτόντων πλέωσις. χαίρεις χαρὰ, τ̃ν ψυχ̃ν ἡ σωτηρία, καὶ σωμάτων πόνων καλὸν ἀπόζεμα. χαίρεις χαρὰ, πόνων ἀγαθῶν προέξεος, καὶ ἀμάρτηση αἵρεσις. χαίρεις χαρὰ, φυτὸν ἀφάσατος, καὶ ξύλον ζωῆς αἰωνίου. χαίρεις χαρὰ, πίστεως κρηπὶς, καὶ ἱεροσύνης πλήρωσις. χαίρεις χαρὰ, ἀνομίων ἀπολύτρωσις, καὶ ἐκκλησιῶν ἡμβλιος καὶ στήριγμα. χαίρεις χαρὰ, νόσων καθαίρεσις, καὶ ἐδιπροσώπων διάπαυσις. χαίρεις χαρὰ, ἐπιστήμη τῶν δαιμόνων, καὶ ἀγωνιστῶν συμμαχία. χαίρεις χαρὰ, ὀδυνωμένων ἀνάκτησις, καὶ εὐσπλαγχνούντων ἔρεισμα. χαίρεις χαρὰ, ἐλεημοσύνης αἴτιος, καὶ ἀπολαγχνίας πρόθεια. χαίρεις χαρὰ, πάντων βοήθεια κεφαλαιώδης, καὶ βεβαίωσις ἐλπίδος ἀσφάλεια. σήμερον χαρὰ ὡραΐζεται, καὶ τὸ Χριστοῦ μυστήριον ἀνάστασις ἐγκαινίζεται. σήμερον χαρὰ ὡραΐζεται, καὶ ἡ πόλις τ̃ Θεοῦ, ἡ ἄνω Ἱερουσαλὴμ, ζηλοῦται τοῖς ἐπουρανίοις εὐφραίνεται. σήμερον χαρὰ ὡραΐζεται, καὶ Σιὼν ἡ μήτηρ τ̃ πασῶν τ̃ ἐκκλησιῶν ἐπαγγέλλεται. σήμερον ὁ χαρὰ ὡραΐζεται, καὶ τὰ πέρατα τ̃ γ̃ης εἰς ὡραΐσμον τούτου συναθροίζονται. σήμερον χαρὰ ὡραΐζεται, καὶ βασιλὶς Ρωμαίων κατ̃ βαρβάρων νίκην δεδώρηται. σήμερον χαρὰ ὡραΐζεται, ἡ σωτηρία τῶν πιστῶν καὶ ἀναπλήρωσις τῶν εὐσεβῶν. σήμερον χαρὰ ὡραΐζεται, καὶ ὁ περιαπέκτητος κόσμος ἀγάλλεται. σήμερον χαρὰ ὡραΐζεται, καὶ πᾶσαι αἱ Φυλαὶ, λαοί τε καὶ γλῶσσαι ἑορτάζουσι. σήμερον χαρὰ ὡραΐζεται, καὶ ἡ κτίσις ἀνακαινίζεται. σήμερον χαρὰ ὡραΐζεται, καὶ ὁ Ἀδὰμ ἀνανεοῦται. σήμερον χαρὰ ὡραΐζεται, καὶ ἡ Εὔα μήτηρ τῶν ζώντων ἀναδείκνυται βοηθός, οὐκ ἐπίβουλος ἡμομένη κατ̃ ὃ πρότερον, ἀντὶ ξύλου τ̃ γνώσεως ὃ ξύλον τ̃ ζωῆς πυνθανομένη, ἀντὶ τ̃ς ὀδυνηρ̃ς ὠδ̃ς ἀναπαυομένη, ἀντὶ τ̃ς καταράς τὴν εὐλογίαν λαμβάνουσα, αὐτὴ τὸ, Ἐν λύπαις τέξεις τέκνα, τὴν εὐχαριστήριον κωμῳδίαν, ἀντὶ τ̃ς φθορᾶς τὴν ἀφθαρσίαν σοφιζομένη. Ἀλλὰ τίς αὕτη τ̃ ζώντων ἡ μήτηρ; καὶ τίς ὁ ξύλον καρπούμενος τ̃ ζωῆς, ἀλλ' ἢ ἡ τ̃ Θεοῦ ἐκκλησία; ἡ ὁ ξύλον, ὁ χαρὰ τ̃ Κυρίου τ̃ κόσμου τ̃ ἐκκλησίας τυμφύσ. τ̃τον τὸν ὡραΐζεται, ἡ ὡραϊσματίζεται τ̃ καλλίας ὁ ἄρχων, καὶ σκληρότατοι δαίμονες, ὁ τὰ πνευματικὰ τ̃ς πονηρίας φυγαδεύοντα σίφη, καὶ σκυλεύεται ἅδης, καὶ ἡ τότε φάλαγξ δραπετεύεται, καὶ ὁ Βελιὰρ καταπίπτει, καὶ τ̃ς ἀμαρτίας ὁ σύμβουλος σκέπει" ὡραϊσμὸς τ̃ μητρὶ πόνων ἡμ̃ν· ἀλλ' ὅτι ὁ ξ̃ηλος ἔρπει, τιμωρὸν μὴ πέρνημι, πατάλημμος ὁ τ̃ κεφαλίου, καὶ χλιῶ μὲ ἐαθεῖν τ̃ καταδικασθῆσαι ἀκλήτας καὶ πειθόλοις σκάφεμι· βλέπω ὁ τὸν ἐν αὐτ̃ ὡραΐσμον πατάλημμον τὸ ξύλον τ̃ ζωῆς πυφωσαν, αὖος ὁ σκαπομένας τ̃ ὡραίτερα καταρᾶ. βλέπω μήτε τ̃ς ὡρίμης ὀξοισιάζων, αὐτὸ ὁ ἀπάσας ζωθλωμένας καὶ κεφαλὰς τῷ σωτ̃ρι. θεωρῶ πρεσβεύσαν ἐκ δεξιῶν ὡς τὴν μόνιμον Βασιλίωσιν τὸν ὡραΐσμον καθάκριτον, καὶ τὸν φύλλα συκῆς τὸν γύμνωσιν σκέπασμον, ἐν ἱματισμῷ ἁγνεύσῳ ὡραιοβελημένῳ, καὶ ποικιλμένῃ, καὶ τὸν οἰκείαν ἀκοσμίαν ἀφεῖς.

γὰρ ὃ ὁρώμενοι σημαίνει τῶ σαρκὶ ἄγγελοι προσκυνοῦσιν, οὐ ἀφ' τὸ εἶδος τῦ ξύλου, ἀλλ' ἀφ' τ σαρκωθέντα ἐν αὐτῷ ἑκουσίως Χριστὸν ὁ Θεός. ὁ Ἀδὰμ ''ἀφ' τῦ ξύλου τ βρώσεως κατεκρίθη, καὶ ὁ νέος Ἀδὰμ Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν ἀφ' τῦ ξύλυ τῦ σαρκὶ ἡμᾶς εἰσάγει. ἡ ἐπληρώθη ὁ λόγος τῦ προφήτυ λέγοντος· Εδωκας τοῖς φοβουμένοις σε ''σημείωσιν τῦ φυγεῖν ἀπὸ προσώπυ τόξου. σημεῖον ἐ σαρκὸς ἐν μετώπῳ ἔχει τῦ πιστῦ, ὅζον ἡ ἡ πλάνη, τοξότης ὁ διάβολος, βέλη ⓐ αἰσχροὶ λογισμοί, ''πληγαὶ αἱ ἀμαρτίαι. διὸ τι ⓐ πιστοὶ, ἀπολαύσωμεν τῆς προσκυνήσεως τῦ πιστοῦ ἡ ἀχράντυ σαρκὸς. διὸπερ θαμβος κατέσχε πᾶσαν ἔμψυχον κτίσιν, Χριστὸν βλέπυσαι ἐκρίζωτον πεπληγμένον, ⓦ ποτιζόμενον τε καὶ μέλλοντα τὴν ὅλην, λόγχῃ νυγῆναι πλευρὰν ἠλασμένῃ. [ὕδωρ τε καὶ] αἷμα ''ῥέουσαν ἐκ πηγῆς ἀενάου, ἀχράντου Φορούμενα τὸ πλατὺ σέφος, ὅζος πίονα ἡ χολῆ μεμιγμένῃ, χλωρὸν λαβόντας χερσὶ παῖς μιαιφόνοις ὑπερίσχες σκότος τε ἡ γνόφου φίλους, ὅπως ἕκαστος τ προσκύσαι'' λάθοι μᾶσσαν. ''φεῦ ἕξις ἀγέλων ἀσωμάτων· ζυγὸς, κατηφὴς οὐρανὸς κατεσκάφθη, τὴν ἀέρων ἔσθεσε φῶς ἡ λαμπρότης· γίγας μέγιστος ἥλιος ἴδε λαμπάδας ἔσβεσε, ἡ σκότος κατέσχεν αἰθέρα· ''ἡμέρα'' τε μετῆλθεν εἰς βαθεῖαν ἑσπέραν, ταῦτα τόλμημα φαιδρὸν ἐρρέζη πάλιν· βρασμοῖς ἐδονεῖτο ἡ γῆ, ἡ τὴν πάφλαι τάχος νεκροὶ προῆλθον τὴν δισμῶν λελυμένοι· λῃστὴς κατοικεῖ παράδεισον ὁ πίστ τε ἡ λόγῳ, πλημμελὴς δ' Ἰούδας, ἀγχόνῃ διεφθάρη· Πέτρος φοβηθεὶς ὀμνύει ⓦ διαπαντὸς οὐκ εἰδέναι ⓦ ὃν πλαίης σισωκότα, ἕως ἀλέκτωρ ἐξελέγχῃ κραυγάσας. κλαύσας ἡ πικρῶς ἔπλωσεν ἀμαρτίαν. Ταῦτα θεωρῶν ὁ καταχθόνιος δράκων, θρίωδη ἀπεδύρετο λέγων· ὦ λειτουργοὶ ἐ δυνάμεις μου, ⓐ τῦ σκότυς ἄρχοντες, τίς ὁ ἐμπήξας ἦλον τῇ καρδίᾳ μου; ξυλίνη με λόγχη ἐκέντησε, ἡ ἀφρῆσσόμεν, τὰ σπλάγχνα πονῶ, τὸν καρδίαν μου ἀλγῶ, ἐ αἰσθητήρια μου ἀφαφλίζει), ὃ πνεῦμά μου μεμάανται. εἴθε μὴ ἐβάγη εἰς ἀριθμὸν μαθητῆ ὁ Ἰούδας, εἴθε μὴ ἐπάγη καὶ ἐμοῦ ὃ ξύλον τ σαρκώσεως. ὃν γὰρ ἐνόμιζον κρατεῖν ἐν χερσὶ, νῦν κρατοῦμαι· ὧν αὐτὸν ὡς ἀχμάλωτον, ἡ πόλεις, ὅσους εἶχον ἀπ' ὧν προπλάσου, δυάζηκέζομεν ἐμέσαι. δεῦτε, ἀγαπητοὶ, σκεπασώμεθα ὑποκάτω τῆς πτερύγων τῦ πιμέως ἡ ζωοποιῦ σαρκός. ὁ γὰρ σαρκὸς εἰς τὰ τίσαρα πρεσβύμενος ἄκρα, σημαίνει ὅ π ὁ σωρωτὴς Θεὸς ὅτι ἀφ' πάντων χωρῶν, ἡ πόλεις ἐκλεγομένων ἐκ πέρατα. ὑψώθη ἡ ἐν αὐτῷ ὁ Χριστὸς ἡ Θεὸς, ἵνα ἡ ἐν αὐτῷ ὦσι δαίμονας ἐμφιλοχωροῦντας καὶ λύσῃ, ἡ τὸν ὑφεύνιον πορεύεσθαι ποιήσῃ· ὡς ἡ αὐτὸς ὁ σωτὴρ ἡμῶν ἔφη· Ἐν τῷ με ὑψωθῆναι πάντας ἑλκύσω πρός με. καὶ τί ''σοι πολλὰ λέγω; ἄκυρε τῦ προφήτυ λέγοντος· Ραδδον δυνάμεως ἐξαποστελεῖ σοι Κύριος ἐκ Σιών. ἡ ὅτι ῥάβδος ἐστὶν ὁ Χριστὸς, ὡς ἡ Ησαΐας εἶπεν, Ἐξελεύσεται ῥάβδος ἐκ τῆς ῥίζης Ιεσσαί, αὐτὸς καταίχων Μωϋσῆς, ἔθηκε τὸν ἐρυθρὸν θάλασσαν, ἔχιστο ὃ ὕδωρ, ἡ ἐῤῥάγην. ἔχιστο, ἵνα πορεύθη ὁ λαὸς τῦ Θεοῦ· ἐῤῥάγην, ἵνα σωθύσεται τὸν τὴν βυθῶν θάλασσαν ὁ Αἰγύπτιος λαός. ἐ ἕπεσε τῷ προφήτῃ λέγει· Εὐλογητὸν ὃ ξύλον, δι' ὃ ἐγλύφετο σωτηρία ἐν μέσῳ τῆς γῆς. χωρῆσαι τὰ ἄκρα τῦ ὄρεσινοῦ, ἡ καθ' ἑκάστην ἡμέραν χωρήσεις μεταξὺ αὐτῷ ὃ σημεῖον τῦ σαρκὸς ἀπὸ ἄκρων ἐκτυπούμενον. διὰ τῦτο καλῶ σε ⓦ ζωοποιὸν σαρκὸς ὑψώσαι, μικρά τινα ἐγκωμιάσας χαιρετίσω, ἡ ὑψώσας προσκυνήσω. χαίρεις, σαρκὸς, ἀρχὴ σωτηρίας, ἐ ὀχύρωμα βασιλείας. χαίρεις, σαρκὸς, προβλήτωρ ἀποστόλων, ἡ κήρυγμα προφητῶν. χαίρεις, σαρκὸς, καύχημα μαρτύρων ἐ [κήρυγμα] ὁσίων. χαίρεις σαρκὸς, καλλιώπη τ χλωροζωμένων, ἡ αἰάρρητος τ αἰχμαλωτιζομένων. χαίροις, σαρκὸς, δικαίων ἡ ὁσίων ἁγνεία μα. χαίρεις, σαρκὸς, ἱερέων σαλπιστὰ, ἡ προφητῶν στόμα τος. χαίρεις, σαρκὸς, δικαίων ἄγαλμα, ἡ διαγωγῶν φαιδρότης. χαίρεις σαρκὸς, μανζόντων κλύσμα, ἡ πιθανῶν προκλησις. χαίρεις, σαρκὸς, φύλαξ ἐκκλησιῶν, ἡ πόλεων θυμία. χαίρεις σαρκὸς, ὀρφανῶν πάτερ, ἐ χηρῶν προστάτα.

Ψαλ. ν. δ. Ησ. ια. α. Ιωαν. ιε. λς.

ἑαυτῇ· τί λαλήσω, ἢ τί ἀποκριθῶ; ἐὰν θελήσω εἰπεῖν, οὐ χρεωστῶ ὃ δήμιον, αὖθις πολλὰ οἶδα, καὶ πόσα χρεωστῶ αὖθις ἐπίσταμαι, καὶ ἀπὸ ποίων χρεῶν κατεδίκασμαι. ἀλλὰ τοῦτο ὡς ἰδοῦσα, ὅτι πάντα οἶδε, καὶ σὺν τῇ παρρησίᾳ αὐτῇ κακὸν ἔστιν ὁ κερδαίνει αὖθις· σιγῇ προσῆλθε δακρύουσα, καὶ τῇ καρδίᾳ αὐτῆς πάντα τὰ χρέη ὁμολογήσασα, ἐξημμάτισατο Φ. Θεόν. σίγησον οὖν καὶ σύ, Φαρισαῖε, ἵνα σοι χαρίσηται ὁ Κύριος τὰ ὀφειλήματα. μὴ σύ, κατάδικος ὤν, κατάδικαζε τὸν κατεδικασμένον. μὴ σύ, βδέλυκτος ὤν, βδελύττου τὸν βδελυσσόμενον. ἡσύχασον· οὔτε γὰρ τῶν σῶν, ὅτι τὰ αὐτῆς χρέη οὐκ ἔχω· ἀλλ' ἀμφοτέρωις ἦλθον τὰ ὀφειλήματα χαρίσασθαι. τῶν γὰρ δύο δήμιος φιλάνθρωπος τυγχάνω, καὶ μόνον οὐχ ὑμῶν, ἀλλὰ καὶ πᾶσι τοῖς μὴ ἔχουσιν ἀποδοῦναι· ἐὰν μόνον ὁμολογήσωσι τὸ χρέος, καὶ αἰτήσωνται συγχωρηθῆναι αὐθις δίχα μετοχείας τὸ χειρόγραφον. εἰ γὰρ οὖν χρεωστῶ, καὶ προσέλθω τῇ χάριτι τοῦ βαπτίσματος, δι' αὐτῆς ἐλευθερούμαι τῶν χρεῶν. τοῦτο λέγω πάντως, ἵνα μὴ τὴν χρεωλυσίαν πιστεύσητε, πάσης εὐσεβείας τῇ χάριτι πληθυνούσης· μὴ πάλιν ἄλλο χειρόγραφον ἑαυτοῖς ἐπεισενέγκητε, τῶν προτέρων ἅπαξ κενθέντος. ἀλλά, Κύριε δέσποτα Ἰησοῦ Χριστέ, ὅπου ἀποδοῦναί σοι ἃ χρεωστῶ οὐκ ἔχω, οὐδὲ ἰσχύω (ἀπὸ γὰρ τῶν πολλῶν ἀνομιῶν μου καὶ τὸ κεφάλαιον ζημιοῦται κακῶς ἀπλωσα) μὴ ἀπαιτήσῃς με, ἃ πρόσχες μοι, τῆς ψυχῆς τὸ κεφάλαιον, καὶ τῆς ἁρπαγῆς Φ. τόκον· ἀλλὰ κρύφιόν με τῷ βάρει τῶν χρεῶν μου, ὡς φιλάνθρωπος, καὶ εἰπὲ καὶ μοὶ ὡς τῇ πόρνῃ, ἀφέωνταί σου αἱ πολλαὶ ἁμαρτίαι. σὺ γὰρ εἷς μόνος ἀναμάρτητος καὶ ἀγαθὸς καὶ φιλάνθρωπος καὶ συγχωρῶν ἁμαρτίας, καὶ σοὶ πρέπει πᾶσα δόξα, τιμὴ καὶ προσκύνησις, σὺν τῷ ἀνάρχῳ σου πατρὶ, καὶ τῷ παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΡΟΣΚΥΝΗΣΙΝ ΤΟΥ ΤΙΜΙΟΥ ΞΥΛΟΥ. Λογ. ωγ.

ΑΣμαχαὶ ἀσωμεν, λαοὶ, τῇ δικαιοσύνῃ τοῦ βασιλέως Κυρίου, καὶ ἐξομολογησώμεθα, μᾶλλον δὲ ὑμνήσωμεν καὶ δοξάσωμεν, καὶ αἰνέσωμεν, προσκυνήσωμεν καὶ μεγαλύνωμεν τὴν παρουσίαν τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἐν ὕμνοις προσκυνήσωμεν, καὶ ἐγκωμιάσωμεν τὸ σεβάσμιον καὶ τιμιόλιθον ξύλον τοῦ δεσπότου. δεῦτε, ὦ ἀγαπητοὶ, ἐν αἰνέσει χορεύοντες καὶ πίστει περιέποντες, μὴ τοῦ προφήτου Δαβὶδ ψάλλοντος ἐν ἡμῖν· Ἐσημειώθη ἐφ' ἡμᾶς τὸ φῶς τοῦ προσώπου σου, Κύριε. ποῖον ἄρα φῶς, εἰ μὴ ὁ σταυρὸς τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, διὸ καὶ ὁ κόσμος ἐσώθη, καὶ Φ. πίστει βυσσόντες ἠλευθερώθημεν ἀπὸ τῆς αἰχμαλωσίας τοῦ Βελιάρ, καὶ ἡ χάρις τῶν ἀνομιῶν ἡμῶν διέρραγη; προσώπων τοῦ παθόντος ὁ Χριστός. Οἰωνακώς μὲ, φησιν, εἶδεν με Φ. πατέρα. φῶς γὰρ τὸ προσώπου, τουτέστι, τοῦ Κυρίου ὁ σταυρός. εἰ οὖν λυχνία λύχνος, τοῦ οἰκουμένου ἐφώτισε, καὶ τοῦ γένους κληρονομίαν ἔστησε, καὶ τοῦ πέτρας διέρρηξε, καὶ τοὺς νεκροὺς διήγειρε, καὶ Φ. ἥλιον φυγαδεύσας, σκότος δὺς σκότος τὴν ὑδρόν ἐπέδυσας, δόξαν θέλων τοῖς ἀγαπητοῖς καὶ ἀγαπώμοις καὶ ἐρωτικοῖς Ἰουδαίοις, ὅτι δεσπότης καὶ δημιουργὸς ὑπάρχει ὁ τῇ σαρκὶ σταυρούμενος. τοῦτο χάριν, ὦ ἀγαπητοὶ, ζητῶ καὶ πόθῳ προσπέσω ὑμᾶς τῷ σταυρῷ, καὶ ἐπαξίως ἐγκωμιάσαι· καὶ δίδοικα ἀνάξιος ὤν. τρέμει γάρ μου ἡ σάρξ, καὶ καρδία καὶ γλῶσσα, καὶ τὰ χείλη μου πτοῆσαι, καὶ ὁ λογισμὸς ἔνδον σιγᾷ δραμοῦσα τύρει). πῶς οὖν ἐγὼ, ὁ χθαμαλὸς, ἰσχύσω ἐπαξίως διηγήσασθαι, καὶ τοσοῦτον δυνάμεως τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ σταυροῦ; εἶπον ἢ ἀφῆς τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ ἐκ μέρους, ὁ καὶ καταλαμβάνω. ὅτι γὰρ ἀγγέλοις ἰσχύουσιν ἐπαξίως ἐγκωμιάσαι τοῦτο δυνάμιν. τοῦτο γὰρ

Μᾶλλον Σεβήρ. ἰδ. Ex Mss. Bauarico. emend. ex edit. Greſſeri.

Ψαλμ. π. ζ.

Ἰωαν. ἰδ. θ.

δίδω ϗ σοὶ περφεσις· μηδὲν σοὶ πιμᾶς μλγέτω σοι, ἐαὶ δέῃ με, ϗ μέχρι σώματος ϗ ἐτίων, ἑτοίμως ἔχω πτολῆσαι ϗ δοὺναι, ἵνα καὶ μικρόν τι ἔχω προσενέγκαι τῷ οὕτω καθαρίσαι με θέλοντι. " ὁ δὲ βλέπων τὴς πίστεως τὸ θερμὸν ϗ προαιρετικὸν λέγει αὐτῇ· Εἰπέ μοι πῆς ὅστις ἦν σοι πόλις, ὅτι τοσοῦτον ἐθέρμανέ σε τὸ φίλτρον; τί προὶς τὸ μέρος τῶν προσδοκᾶς πρὸς αὐτὸ λαβεῖν; ἡ δὲ προὶς αὐτὸν λέγει· τί μοι λέγεις, ὦ αὐθέντα; ἀγνοεῖς, οὐκ οἶδας τί φίλτρον. ἔχει δίκαιόν μοι δύπαξιον τῷ μέρει, εἰ ϗ οἷόν τι τοῦτο δύναται τοῦτο δύπαξιον δοῦναι τῷ ἀξιώματος. τοῦτο αὐτὸς ὁ οὐρανὸς, οὔτε ἡ γῆ, οὔτε τοῦτο τὸ τῷ κόσμῳ τούτῳ συγκρίνει ϗ ἐλθόντι προὶς μέ. ἰῶ σύ μὲ βύπολῆ θεωρεῖς, ἐκεῖνος δὲ καταξιώσας ὡς φιλάνθρωπος, τὴν ἀμάρτησιν ἀπέλυσέν μου. τοῦτ' γάρ ἐστι Δαβὶδ ἔστι χῦ σάρκα, ἵνα τοῦτο ϗ βύσταλὸς ἔστι. Φθ. μδ. γ. προὶ αὐτὸν γὰρ ἔλεγε· Ὡς ἐπὶς κάλλει παρὰ τοὺς γοὺς τῶν ἀνθρώπων. τοῦτ' γάρ Θεοῦ *, ϗ Θεὸς, ἐστὶν οὐκ εἶδον, ἀλλὰ ἀκούσασα προὶ αὐτὸ, ἐτρώθη τῷ πόθῳ. ϖ Δαβὶδ " Μιχὸλ ἡ τοῦ Σαοὺλ θυγάτηρ ἀγαπήσασα, τὰ βασίλεια κατέλιπε, ϗ τούτῳ πολεμουμένῳ ἠκολούθησεν. ἐγὼ δὲ ϖ ἰδίοι πλούτου πολλοῦ, εἰ ϗ κακὸς τῶν στενάζει, ϗ ἀγρυπνῶ μέσης, ϗ προσέρχομαι τῷ οὐκ Δαβὶδ διὰ ἐμὲ πολεμουμένῳ· ϗ λαβοῦσα ἡ πιστὴ πόρνη τὸ μέρος, ἔδραμεν ὡς κληθῆσα εἰς ϖ οἶκον τοῦ Φαρισαίου. ϗ ὁ μὲ Φαρισαῖος ἰδὼν τὸν πόρνον κατέχουσ τοῦ πόδας τ Ἰησοῦ τὲ μυρίζουσ, ϗ παῤ τὸν οἰκέτην πληρωθεῖσ τῆς βύωδίας τ μύρου, εἰς ἑαυτὸν ἐλογίζετο, ϗ ἔλεγε· εἰ ἰῶ τοῦτ' προφήτης, ἐγίνωσκεν δὲ πῖς ἡ γυνὴ ἡ ἁπτομένη αὐτοῦ, ὅτι ἁμάρτωλός ἐστι. ϗ τ πρῆπόν τ πόρνης ἔνοησεν, ὡς αἱμορροοῦσα εἰσιοῦσα ϗ ἁψαμένη αὐτοῦ· ϗ αὐτὴ τ διανοητὸν ἐμέμφετο, ὡς ἀσκέπτως διεγειμένον πρὸς τοσαύτας αὐτῷ· ϗ ἄγνοιαν αὐτοῦ καταψηφιζόμενος, ἔλεγε τὸ ἑαυτῷ· ὦ τ προφήτου! ἐκάλεσα ὅτι δεῖπνον αὐτοῖς ὡς ἕνα τ προφητῶν, ϗ αὐτὸν, ἰῶ πόρνης οἴδασιν ϖ κατοικοῦσαν τὴν πόλιν, ϗ ἰῶ ἕκαστος ὅτι ἐστίν, τοῦτ' οὐκ ἔγνω. Εἰ ἰῶ προφήτης, ἐγίνωσκεν δὲ πῖς ἡ γυνή. ἀλλ' ὁ Χριστὸς ὁ ἐξάζων καρδίας ϗ νεφρούς, ἐθεώρει τὸ φαρισαίου τοῦ λογισμοὺς· ϗ σαλευομένων αὐτοῦ τῶν ἐνθυμήσεων, ἧς αὐτῷ ἐνδοθεν γαλιλαῖος ὁ Χριστὸς, ϗ λέγει αὐτῷ· Σίμων, ἔχω σοί τι εἰπεῖν. ὁ δέ φησι· διδάσκαλε, εἰπέ. λέγει αὐτῷ· μεμπλαῖός σοι ἐφάνην, ὅτι οὐκ εἰσῆτε- χα. ἀπέφη. λα τὸν πόρνον, ἀλλ' εἰσέπασα; μεμπλαῖόν σοι ἐφάνη, ὅτι οὐκ " ἀπεστράφην τὸν ἁμάρτωλόν, ἀλλ' ἀπεδεξάμην; μεμπλαῖόν σοι ἐφάνη, ὅτι οὐκ ἐδίωξα, ἀλλ' εἰλικρίνωσα; μεμπλαῖόν σοι ἐφάνη, ὅτι οὐκ ὠργίσθην, ἀλλ' ἠπαλύνθην; μεμπλαῖόν σοι ἐφάνη, ὅτι τὸν θέλουσαν φυγεῖν τὴν ἑαυτῆς δυομίδα, ταύτην δυεκαλεσάμην; δέον " ζηλοῦσθαι ὅτι τῷ πε- χ. σ σόντι ϗ ἀναξαίτῳ, λυπῇ ὅτι τοῖς καλοῖς; ἀλλ' οὐκ βύλησις ἡ μίμησις σου. σύγκρισον τοῦτο ὃ μέλλω σοι λέγειν. δύο χρεωφειλέται ἦσαν δανειῇ τινι, ὁ εἷς ὤφειλε δηνάρια πεντακόσια, ὁ δὲ ἕτερος πεντήκοντα. τούτοις δὲ ἀπορήσασιν ἀμφοτέροις ἐχαρίσατο τὰ χρεόγραφα ὁ δανειστής. τίς οὖν αὐτῶν ὀφείλει πλέον ἀγαπᾷν; ὁ δὲ λέγει, ὑπολαμβάνω ὅτι ᾧ τὸ πλέον ἐχαρίσατο. ϗ λέγει αὐτῷ, ὀρθῶς ἔκρινας. Εἶτα γραφὶς προὶς τὴν γυναῖκα, φησὶ Σίμωνι ἔφη· βλέπεις ταύτην τὴν γυναῖκα, τὸν σοὶ ἀπηνθρωμένον; σύ μου νίψαι τοὺς πόδας ὐ κα- τηξίωσας· αὕτη δὲ δάκρισί μου τοὺς πόδας ἔβρεξε. φίλημά μοι ἀγάπης ὐ προσήγαγες· αὕτη δὲ οὐ διέλιπε καταφιλοῦσά μου τοὺς πόδας. ἐλαίῳ τὸν κεφαλὸν μου οὐκ ἤλειψας· αὕτη δὲ μύρῳ ἤλειψέ μου τοὺς πόδας. ἀλλὰ διδάσκου, φαρισαῖε, πῆς ὁ δανειστὴς ϗ τίνες ϖ χρεωφειλέται. ἐγώ εἰμι ὁ δανειστὴς τῶν δύο, σὺ δὲ αὐτῆς· ϗ ὐ μόνον ὑμῶν, ἀλλὰ δὲ πάντων ἀνθρώπων. ἐγὼ πᾶσι " ἐχάρισα, ἅπερ ϗ ἔλαβον," ἀπ' ἐμοῦ· ψυχὴν, πνοὴν, σῶμα, αἴ- χ. ἐχαρισά- μην σθησιν, γνῶσιν, χύσιν. ϖ οὖν δανειστὴν, ϖ οὐκ ἀπαιτοῦντά σε τὰ δεδανεῖν ἅπερ ἔλαβες, χ. παρ' μοῦ χ. παρεσ Εἰς " πλήρης, ἐὰν μὴ ἔχῃς ἀποδοῦναι, ἱκέτευσον συγχωρῆσαί σοι τὸ δάνειον. Εἰ δὲ οὔτε ἀποδοῦναι δυνάσαι, οὔτε ἱκετεῦσαι ἀξιοῖς συγχωρηθῆναι, καὶ μὴ ἀναιδεμωτῆς πολυλογῶν ϗ ἀνδισάμβος· σίγησον ὡς αὐτὴ ἡ πόρνη, ἥτις τὰ πολλὰ ἑαυτῆς ἰδοῦσα χρέη, εἶπεν τὸ ἑαυτῇ·

μῦου τῦ Ἰησῦ ἐν τῇ οἰκίᾳ τῦ Φαρισαίου, γυνὴ ἥτις ἁμαρτωλὸς ἐν τῇ πόλει ἦκουσε. καὶ λαβοῦσα μύρου τὸ ἀλάβαστρον, εἰσελθοῦσα ἔκλαιεν αὐτῦ τοὺς πόδας, καὶ τοῖς δάκρυσιν ἔβρεχε, καὶ ταῖς θριξὶν ἐμάσσε. μεγάλη ἀσυδὴ γυναικός· μέγας δρόμος σωτηρίας· μεγάλη προαίρεσις ψυχῆς κινδύνων ἀπαλλαγῆναι. ἦκουσε, καὶ ἔσωσεν· ὥθησε τὴν ἔννοιαν εἰς τὴν μετάνοιαν, λέγουσα ταῦτα ἐν αὐτῇ· ὦ ψυχὴ ἁμαρτωλὴ καὶ πεισαθεία, τί αἰσθάνεις; τί σκέπτῃ; ἰδοὺ νῦν καιρὸς δικαίσεως, ἰδοὺ νῦν ἡμέρα σωτηρίας· ἰδοὺ ὁ καιρός, ὃν ἐζήτησας, ἔφθασεν· ἰδοὺ, πάρεστιν ὁ λύων καὶ καθαίρων καὶ ἀποσμήχων τὰ ἁμαρτήματα· πάρεστι δὲ μύρου· μέλει τινὸς προσμένειν τὴν βορβόρῳ καὶ τῇ δυσωδίᾳ; ἄπελθε πρὸς αὐτόν. καὶ γὰρ αὐτὸς ἦλθε πρὸς σὲ ἦλθεν. ἄφες τὰ ποτὲ μαίνεσθαι, καὶ πόθησον τὰ νῦν ὡραῖα· ἐκφύγε βδελυκτά, ταῦτα ποθητὰ καὶ αἰώνια. μίσησον τὴν ἀρχαίαν γοάμιν, μίσησον τὸ μύρου ποιήσαντα, καλάκυθον τὸν σὸν σῶμα θέλοντα. θύρες ἐρᾳς ἴσως πόσας ὡς ἔχεις ἐρᾶσας. ἐκείνους φιλήσασα, πολλὰς ἁμαρτίας ἑαυτῇ ἐξεκένωσας· τῦτον ἐμὲ φίλησον, καὶ τὰς ποτέρας ἁμαρτίας, ὡς ἐξ ἐκείνων ἐκτίσω, αὐτός σοι συγχωρήσει. ταῦτα λογισαμένη, ἐσεισερχεται τῇ οἰκίᾳ καὶ λέγει· ἀναχωρῶ τὴν ἀρχαίαν κακίαν, ἐρίσκω τῷ νέῳ καλῷ καὶ συμφωνῶ· ἀποτάσσομαι τῷ πονηρῷ, καὶ συνατάσσομαι τῷ ἀγαθῷ. ἤκουσα γὰρ τῦ Δαβὶδ λέγοντος· Πορεύθητι πρὸς αὐτὸν καὶ φωτίσθητε· καὶ αὐτὸς τῦ Κυρίου λέγοντος, Εἰρήνην ἀφίημι ὑμῖν, εἰρήνην δίδωμι ὑμῖν. εἰρήνην καὶ ἐγὼ τῷ Θεῷ, ἀλλὰ φοβοῦμαι τὴν ἁμαρτωλὸν πρὸς ☩ ἀναμάρτητον, τὸν βόρβορος πρὸς τὸ μύρον. ἀλλ' ἔχω σε ἐχυρὸν τῆς θαυμαστῆς ἀγγελίας αὐτῦ τῦ φωτὸς τῦ λέγουσαν· Δεῦτε πρὸς μὲ πάντες ☩ ἁμαρτωλοὶ, καὶ ἐγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς. ἀφίχομαι τοίνυν· οὐκ αἰσχύνει με, οὐ λέγει μοι, ἀπέστω ἀπ' ἐμῦ ἡ ἁμαρτωλός· ἕως ἄρτι σὺ τῷ σκότει δίδυμος, καὶ νῦν ἦλθες ἵνα φῶς με ☩ τῆς δικαιοσύνης ἥλιον; ἀλλὰ τί σκέπτομαι; λαμβάνω μύρον, καὶ προβάλλομαι πρὸς αὐτόν, καὶ ποιῶ φωτιστήριον ☩ οἶκον τῦ Φαρισαίου, καὶ τίς ῥᾳθυμίᾳ τῶν δακρύων κολυμβήθραι μοι κατασκευάζω. καὶ τῷ ἀλαβάστρῳ τῦ μύρου τὴν σφενδόνην λαμβάνω τῶν πιττῶν καὶ τῦ μετώπου, καὶ τῇ μετανοίᾳ καθαίρομαι τῶν ἁμαρτημάτων μου, καὶ τῷ λόγῳ αὐτῦ τῷ ἰαματικῷ ἀποφύγω τὸν βόρβορος τῦ βορβόλου. οὐδέν μοι ἀπολλυσμένον ὄντι. οἶδα καὶ τὴν παλαιὰν Ραὰβ τὴν πόρνην ὅτι τὴν πύλην τῆς πόλεως οἰκητήριον τῆς ἁμαρτίας ἔχουσαν· ἀλλ' αὕτη καὶ κατασκόπους τῦ Ἰσραὴλ δεξαμένη, τῆς φιλοξενίας ☩ μισθὸν ἐκομίσατο τὴν ζωήν. ὁ γὰρ σώσας ἐκείνην Ἰησῦς ὁ τῦ Ναυὴ, τύπον εἶχε τῦ ἀληθινοῦ Ἰησῦ· ἀμοιβὰς ἀγαθὰς τῇ πόρνῃ ἔδωκε τῶν κατασκόπων ὁ τῦ Ναυὴ Ἰησῦς ἐμισθώσατο. εἰ δὲ τότε τὸ ὁμοίωμα τῦ Ἰησῦ σωτηρίαν καὶ συγχώρησιν ἁμαρτιῶν ἔδωκε· νῦν ὁ ἀληθινὸς Ἰησῦς, ὁ πρῶτος καὶ ἐκ πρώτου, πόρνην ξενοδοχοῦσαν, καὶ ἀλείφουσαν μύρῳ τῦ πόδας, ἀπώσασθαι ἔχει, καὶ μὴ ἀθετῆσαι ἄφεσιν ἁμαρτιῶν; ἀλλ' ἐκεῖ Ραὰβ ἀπίλυσι τῦ κατασκόπους, ἐγὼ δὲ μύρῳ καταχέουσα οὐ ἐπόθησα· οὐχ ὡς ἐκείνη, κατάσχοιμι πόλεως, ἀλλ' ὡς ἐπίσχοιμι πασῶν τῶν ἀνθρωπίνων ψυχῶν. ἰδοὺ, καθὼς προφῆτον, ἔφθασε καιρὸς, ἃν ἰδεῖν ἐπεθύμουν· ἐλάμψει μοι ἡ ἡμέρα, καὶ ὁ ἥλιος τῆς δικαιοσύνης, καὶ σεαυτὸς δικαίος πρὸς Κύριον, καὶ μεγάλη ὀπίσω πρὸς Θεόν. Ἀληθῶς γὰρ ἐπεσκέψατο ἡμᾶς ἀνατολὴ ἐξ ὕψους, ὀπτασίαν τοῖς ἐν σκότει καὶ σκιᾷ θανάτου καθημένοις. ἐν τῇ οἰκίᾳ τῦ Σίμωνος αὐλίζεται ὁ δεσπότης· ἀπέρχω πρὸς αὐτόν· καὶ τί ποιήσω; κλαύσω, ὥσπερ Ἄννα ἔκλαυσε τὸν πάρωσιν; ἀλλὰ λογίζεται μου ὁ Σίμων ὡς μαίνουσαν· ὡς ποτὲ καὶ τὸν Ἀνὰν Ἠλὶ ὁ ἀρχιερεύς· ἀλλὰ νῦν προσευχομένη τῇ καρδίᾳ πρὸς τὸν πόδας τῦ Χριστοῦ, καὶ δακρύσασα; τῦτο ποιήσω. ἐπιτρέψει ἡ πίστις [τῆς πόρνης] τῇ καθαρᾷ προθύμῳ, καὶ προσβλέψεται πρὸς ☩ τὸ μύρον πολλάκις, καὶ ἀρξάμενα λέγειν αὐτῷ· ὄφελε μέγας καὶ φίλος πρὸς πόδας τὸν ἐμοὶ τῶν ἀνθρώπων προσελθεῖν, εἰ ἔχεις ἐπάξιον μύρον, δός μοι· ἵνα ἀξίως προσενέγκω τῷ ἀξίως φιλουμένῳ πρὸς ἐμέ, τῷ πυρώσαντί μου τὴν καρδίαν

δίαν

κ. ἐξέμασσε κ. ἔβρεχεν

κ. εἰς ἑαυτὴν ἐξεκένωσας

κ. καὶ συνατάσσομαι

Ψαλ. λγ. ι.

Ματθ. ια. κη.

κ. ἐπ' αὐτ.

Ιησ. β.

κ. ἐπίσχοιμι

Λουκ. α. στ.

α. Βασ. α.

κ. ἐπόθησα

κ. ἐπ' αὐτ.

Λογ. πϛ.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΟΡΝΗΝ, ΚΑΙ ΕΙΣ ΤΟΝ ΦΑΡΙ-

*σαῖον. τῇ ἁγίᾳ ϗ μεγάλῃ δ'.

Ex edit. Augustano. emend. ex 2. Mss.

Λυτοπ μ̃ ὁ Θεός, ὡς φιλάνθρωπος, χαριεὶς εἰς μετάμοιαν τοῖς ἁμαρτωλοῖς δίδωκε· τῇ γὰρ ῥᾳθυμίᾳ τὴν ἑαυτῶ ψυχὴν ἀπόλλυσιν ὁ ἀμελής. φιλῶν γὰρ τὰ μάταια, ϗ γήϊνα, ϗ τῶν ὁσκαιρα, ἀπεστέρησε τὴν ἐπουρανίων * ἀγαθῶν τὴν ἀπόλαυσιν· ϗ ὁ καταξιώσας βασιλεὺς ϗ Κύριος πάντων ὑπὸ τὸ πλάτος τὸ Θεοῦ, δι' ἄνθρωπος, δοῦλος γέγονε τῆς ἁμαρτίας διὰ κοσμικὰς ἐπιθυμίας. ὅθεν ϗ Δαβὶδ φησι πρὸς τὸν Θεόν· Οὐκ ἔγνωσαν, οὐδὲ συνῆκαν· ἐν σκότει διαπορεύονται). ϗ ὁ Χριστὸς ἀντιπάλους τὸν ἁμαρτωλοὺς, φησιν· Οὐκ ἔρχομαι) πρὸς τὸ φῶς, ἵνα μὴ ἐλεγχθῶσιν αὐτῶν τὰ ἔργα· πᾶς γὰρ ὁ φαῦλα πράττων μισεῖ τὸ φῶς. ϗ πάλιν λέγει· Ἕως τὸ φῶς ἔχετε, πίστευτε πρὸς τὸ φῶς, ἵνα μὴ σκοτία ὑμᾶς καταλάβῃ. ϗ πάλιν λέγει· Ἐγὼ ἦλθον εἰς τὸν κόσμον, ἵνα μὴ ἀπόλλυμαι), ἀλλ' ἵνα ζωὴν ἔχωσι. ϗ πάλιν· Οὐκ ἦλθον κρῖναι τὸν κόσμον, ἀλλὰ σῶσαι. ϗ πάλιν· Τῶν ψυχῶν μου τίθημι ὑπὲρ τῶν προβάτων. Ταῦτα τὰ ῥήματα ἀκούσασα ἡ πόρνη, ὥσπερ θεράπαινα πάντα τὸν κηρυττόμενα, ϗ πᾶσι τοῖς ἀξίοις τὸν σωτῆρος * πρὸ ἔχοντα, τὸν ἔργον αὐτῆς τὸ κακὸν εἰς νοῦν ἐλθοῦσα, βύθιος ἐπλάκετο τούτων, κλαίουσα τὸν ἐπ' αὐτῆς αἰσχύνην, ϗ ἐνοοῦσα τὰ μέλλοντα αὐτῇ κακὰ γίνεσθαι διὰ τούτων. πολλὴ γὰρ θλῖψις ϗ ὀδύνη ἦν τοῖς πόροις ἐκ. Ταῦτα φοβηθεῖσα, μετεβλήθη ἡ πόρνη, ϗ οὐκ ἔτι ἔμφυτε πόρνη, ἀλλὰ βύθιος πρὸ τούτου γέγονε σεμνοτέρα. καθίσασα γὰρ καθ' ἑαυτὸν διλογίσατο, ϗ ἑαυτὸν κατακρίνασα, ἔλεγεν· οἴμοι τῇ ἁμαρτωλῷ, οἴμοι τῇ ἀσώτῳ, ἕως πότε οὐκ ἀφίσταμαι τὸ κακὸν; τί δὲ λογίζομαι τὸ βδελυγμὸν τοῦ Θεοῦ; ὅτι διὰ ἐμὲ τὸ πλῆθος ὠθεῖται, πᾶσαν ὁδὸν κωλύει) ὁ διαβάτης. διὰ ἐμὲ γὰρ οὐρανοὶ ἔκλεισε, ϗ κατέβη· διὰ ἐμὲ τῷ ἁμαρτωλῷ φαεσφόρῳ ἐνδύσῃ ὁ διάβολος σαρκί. ἐγλίζει τῷ ἁμαρτωλῷ ὁ ἀναμάρτητος· τραπέζης μετέχει ὁ πάντας τρέφων, ϗ κατάκειται) ὅπου τὸν γλῶ, ὁ ἐπὶ τῶν χερουβὶμ βαστάζόμενος, ϗ ὑφείζει) πᾶσι τοῖς ἁμαρτωλοῖς τὰ χειρόγραφα τῶν ἁμαρτιῶν. τί λοιπὸν μένεις; θάρσει, ψυχή μου, κατάσελγε· οὐκ ἦλθε δικαίους σῶσαι, ἀλλὰ ἁμαρτωλούς. ϗ ταῦτα εἰποῦσης αὐτῆς, βύθιος ἐκ τῆς τραπέζης τοῦ Χριστοῦ βιωφελὴς συγχωρήσεως ἦλθεν ἐπ' αὐτὴν, τὸ ποτὲ ἄσωτον, νυνὶ δὲ σώφρονα· τὸν ποτὲ θῆρα, νυνὶ δὲ πρᾶον· τὸν ποτὲ δούλην τῆς ἁμαρτίας, νυνὶ δὲ ἐλευθέραν τῇ μετανοίᾳ· τὸν ποτὲ πόρνην, νυνὶ δὲ σεμνήν. ϗ πᾶσα τῆς ἀπιλήψεως πρόθυμος τῇ ψυχῇ, ἔρχεται) πρὸς αὐτόν· ϗ ἰδοῦσα ὅτι τῆς τραπέζης ἐστὶ διαβάτην, οὐκ ἐζήτησεν, ὡς ἡ Χαναναία, ψιχία· ἀλλ' αὐτὸν τὸν ἄρτον τῆς ζωῆς ὅλον ἐβάστασεν. ἡ γὰρ Χαναναία πρὸς δυσὶ λόγοις δαιμονιζομένην προσεκάλει, ἐκ κύσεως ἑαυτὴν ἀκούσασα, ψιχία * λαβεῖν ἠτήσατο. αὕτη δὲ θυγατέρα δαιμονιζομένην εἶχεν, ἀλλὰ πρὸ τοῦ σώματος δαιμονιζόμενον τὰς ἀκοάς. ἀλλ' ἡ Χαναναία ὅτι πρώτων ἔκραζεν, Ἐλέησόν με, υἱὲ Δαβίδ· ἡ δὲ πόρνη δὲ κραυγὴν οὐκ ἔφηκεν, ἀλλ' ἰδοῦσα ὅτι πρώτα οἶδεν ὡς Θεὸς, σιγῶσα τῷ σώματι, τῇ καρδίᾳ ἐβόα· τὰ γὰρ καρδίας εἰδότι· ϗ κλαίουσα, κατεφίλει τοὺς πόδας, ϗ ὅτι τοῦ διαβάτου εἰς συμπάθειαν ἐκίνει. ἀλλ' ἦλθεν, ἀδελφοί, ἐρυθριῶσα τῆς σοφῆς ἐκείνης τὰ φρένας, ϗ μαθεῖν πῶς ἐδέξατο αὐτὴν ὁ Χριστὸς, ϗ πῶς ἐθεράπευσε τὴν ἐσχισμένην ψυχήν. ϗ γὰρ ἀληθῶς, καθὼς προεφήτευσεν ὁ Δαβὶδ, Ὡραῖος κάλλει παρὰ τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων ὁ Κύριος. ϗ οὐ μόνον ὡραῖος, ἀλλὰ ϗ τῶν ὡραίων ἐραστής. Ταύτην γὰρ ϗ φρὶν εἰσελθεῖν πρὸς αὐτὸν, ἐπηγάσχεν ἔχουσαν ψυχῆς ἀγαθῆς προαίρεσιν. ἀλλ', εἰ δοκῇ, ϗ τὸν ῥητὸν τοῦ διαβολικοῦ ἀκούσωμεν. Αναχειμάζου

* ϗ αἰωνίων

* ζωῆς

χ. ἐπλάκετο

χ. ἀμαύρης

* ἑαυτῷ

Μὴ φοβεῖσθε ἀπὸ τῶν ἀποκτεινόντων τὸ σῶμα, τὴν δὲ ψυχὴν μὴ δυναμένων ἀποκτεῖναι· Matθ. ι. κθ.
φοβήθητε δὲ μᾶλλον Ⓦ δυνάμενον καὶ ψυχὴν καὶ σῶμα ἀπολέσαι ἐν γεέννῃ. Εἶτε οὖν ἐκκλησίας, Εἴτε ξενοδόχα ἰδοίξαι λίνες καὶ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην, διὰ ἐκεῖνον ἐποίησαν Ⓦ εἰ- Matθ. κε. λε.
πόντα, Ὅτι ξένος ἤμην, καὶ συνηγάγετέ με· Εἶτε τὰ πενοφεσσιῶν μετρόμενα, διὰ ἐκεῖνον
μετρούμενα Ⓦ Εἰπόντα, Μακάριοι Ⓐ οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι, ὅτι αὐτῶν ἐστιν ἡ βασιλεία Matθ. ε. γ.
τῶν οὐρανῶν· Εἶτε ἢ τοῖς πεινῶσι ἄρτους προέχομεν, διὰ ἐκεῖνον δίδομεν Ⓦ Εἰπόντα, Ὃς Matθ. ι μϛ.
δ' ἂν ποτίσῃ ποτήριον ψυχροῦ μόνον εἰς ὄνομα μαθητοῦ, ἀμὴν ἀπολέσῃ Ⓦ μισθὸν αὐτοῦ·
Εἶτε φυλακὴς ὑπεισεπόμεθα, διὰ ἐκεῖνον ὑπεισεπόμεθα Ⓦ Εἰπόντα, Ἐν φυλακῇ ἤμην, Matθ. κε, λϛ.
καὶ ἤλθετε πρὸς μέ· Εἶτε τὰς χεῖρας καὶ τοὺς ὀρθμοὺς ἀμφιάζομεν, διὰ ἐκεῖνον ἀμφιάζο-
μεν Ⓦ λέγοντα, Γυμνὸς ἤμην καὶ περιεβάλετέ με· Εἶτε καθήλθον τοῖς πτωχοῖς ἀμάδοσιν
ποιοῦμεν, διὰ ἐκεῖνον Ⓦ εἰπόντα, Ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἑνὶ τῶν ἐλαχίστων τούτων, ἐμοὶ ἐποιήσατε· Matθ. κε μ.
εἶτε τοὺς οἰκιδισμοὺς ἐκποφέρομεν ἐκ τῶν αἰσθητῶν ἐθνῶν, ὡς προσκυνοῦντες Ⓦ ἐκ τοῦ
Ἰσδαὶαν ϛαυρωθέντα, καὶ τὴν οἰκουμένην ζωοποιήσαντα, διὰ ἐκεῖνον Ⓦ εἰπόντα, Μακάριοί ἐστε Matθ ε. ια.
ὅταν ὀνειδίσωσιν ὑμᾶς καὶ διώξωσι, καὶ εἴπωσι πᾶν πονηρὸν ῥῆμα κατ' ὑμῶν ψευδόμενοι. χαί-
ρετε καὶ ἀγαλλιᾶσθε, ὅτι ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τοῖς οὐρανοῖς. μηδεὶς τοίνυν ἐκκολυμβάνέτω, ὅτι χρεισιμός ποτε πρὸς ὑπόδειξιν τῶν ἀοράτων ποιεῖ τὴν ἐλεημοσύνην, ἀφ'
ἧς ἀπ' αὐτῶν μισθὸν ἀποδοσίαν· μὴ γένοιτο. ἄπιστος γὰρ τῶν εὐαγγελικῶν θησαυρῶν σύν-
θετη θήκη, καὶ πιστωθέντες ὑπεισέρχομεν, καὶ πιστεύσαντες διεσώθημεν. ἀφ' ἧς γὰρ καὶ
ἀπὸ τῶν εὐαγγελικῶν ἀναγνωσμάτων κηρύττομεν. ἀλλὰ καὶ ἀναγνωσκομένων τῶν ἁγίων εὐ-
αγγελίων οὐκ ἁπλῶς, ἢ ὡς ἔτυχεν ἀκροώμεθα, ἀλλ' ἱσταμένοι καὶ νήφοντες, καὶ μὴ πάν-
τως φόβῳ παραδιδόμενοι τὰ παραγγέλματα, οὐκ ἀπιστοῦντες τῷ φερομένῳ, ἢ καθη-
δόμενοι τοῖς σώμασιν, οὐκ ἀπερχολούμενοι τοῖς τῶν πλησίον διηγήμασι τολμῶμεν παραπέμ-
ψασθαι, ἢ πλοῦτος, ἢ πένης, ἢ δοῦλος, οὐκ ἐλεύθερος, οὐκ ἄνδρες, ἢ γυναῖκες, οὐκ ἄρχον-
τες, οὐκ ἀρχόμενοι· ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ τὸ σχῆμα τὸ βασιλικὸν περικείμενος, εὐθέως τῷ
εὐαγγελίῳ ἀναγινωσκομένῳ ἵσταται μὴ πάντως φόβῳ καὶ μὴ πάσης κατανύξεως· καὶ οὐδὲ τὸ
σχῆμα συγχωρεῖ περιεχεσθαι τῇ κεφαλῇ αὐτοῦ, ἀλλ' ἐκκυλίεται σχῆμα Ⓦ ἐν τοῖς ἁγίοις
εὐαγγελίοις ὁμιλοῦντα Θεόν. τί λέγω; οἶδα τὴν ἀξίαν ἣν δεδώκατέ μοι τὴν ἀξίαν· περισ- χ. ἐξουσίαν
κυκλῶ τὴν βασιλείαν τὴν δεδωκότος μοι τὴν βασιλείαν, ϛ΄ ἵσταμαι μὴ φόβῳ, τῶν ἁγίων χ. ἐξουσίαν
αὐτοῦ λογίων εὐαγγελισκομένων· ἐπιγνώτω, φησὶν, αὐτὸς ἔδωκεν ἀρχῆσθαι ἵσταται, ὁ βασι-
λικὸς ὑπάκουον ἀναγινωσκόμενον. ἵνα μὴ λοιδορήσῃ ὁ αἱρετικὸς λέγων, ὅτι πρὸς κενὸν
ὀλίγον μόνον ἐκκρίνονται Ⓐ βασιλῆς τοῦ Χριστοῦ τὴν γῆν, ἄκουσον τοῦ προφήτου λέ-
γοντος. πρὸ πολλῶν γὰρ χρόνων τὴν τῶν γινομένων εἰκόνα λέγει· Βασιλῆς ἐφοβήθησαν, καὶ
ἐταράχθησαν· ἄρχοντες καὶ ἀνεστήσονται· καὶ προσκυνήσουσιν αὐτῷ πάντες Ⓐ βασιλεῖς
τῆς γῆς. μανθάνεις οὖν καὶ πίστευε, ὦ αἱρετικέ, ὅτι εἰς τοὺς ἀπεράντους αἰῶνας ἁγιάζει
Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἡ βασιλεία, καὶ ἡ χάρις αὐτοῦ εὐφραίνουσα πόλιν τοῦ χριστιανούς, καὶ
χαριτοῤῥυοῦσα ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν ἐθνῶν. ὅτω πάντες Ⓐ χριστιανοὶ πάντα περάτωσι,
πρὸς ἑαυτὸν ἀποβλέποντες, καὶ ὑπὸ ὑπισχνεῖται αὐτοῦ λέγοντος, Λαμψάτω ὁ φῶς ὑμῶν ἔμ- Matθ. ε. ιϛ.
ἰσ. ἐκκλησίαν προσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσιν ὑμῶν τὰ καλὰ ἔργα, καὶ δοξάσωσι Ⓦ πατέρα ὑμῶν
Ⓦ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος καὶ ἡ ἐξουσία καὶ ἡ προσκύνησις, σὺν ᾧ μονο-
γενεῖ αὐτοῦ υἱῷ, καὶ τῷ παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ καὶ πανυμνουμένῳ πνεύματι, νῦν
καὶ ἀεί, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

καὶ τῶν οἰκείων ψυχῶν καταφρονοῦσι, καὶ πάλιν ἕτεροι διὰ τὴν ἕξιν τῶν ἵππων τοῦ ἰδίου οἴκου καταγρέφουσιν. ἀλλ' ἐκείνους μὲν ἀφήσωμεν δαπανᾶσθαι καὶ λοιδορεῖσθαι καὶ μεταφιλοπαιμεῖσθαι· μάθωμεν ἡμεῖς πῶς χρὴ δαπανᾶν εὐσεβῶς τὰ χρήματα, καὶ πῶς χρὴ διαγεῖν δικαίως, καὶ προσδοκᾶν αὐτὴν τὴν ἐπηγγελμένην εὐφροσύνην. οὐ γὰρ κωλύει σε δοῦναι Χριστὸς ἐλεημοσύνην, ἀλλὰ διδάσκει σε πῶς δεῖ ποιεῖν τὴν ἐλεημοσύνην. μὴ μάθῃ σε ἡ ἀριστερά σου τί ποιεῖ ἡ δεξιά σου. ἐνταῦθα γὰρ πάλιν οὐ ταῖς χερσὶν ἀρίθμησαι, ἀλλ' ἐν ταῖς καρδίαις εἶπεν. ὡς ὅπου μὴ γραφὴ ὁ πονηρός σου λογισμός, τί ποιεῖ ἡ ἀγαθή σου γνώμη, ἵνα μὴ αἰσχύνῃ σε τὸν κρυπτόν. ἔγκειται γὰρ, κἂν τὴν δεξιὰν φωτίσῃ, ἡ ἀριστερὰ τῶν ἀνθρώπων εἰς τὰ πονηρά. διὰ τοῦτό φησι, δὸς ἐν στενοχωρίᾳ, εὐεισχόλησον ἐμέ σου. διὰ τί; ἵνα ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ τὴν ἐλεημοσύνην σου δώσει σοι τὸν μισθόν, ἀγαπήσας καὶ ἀποδώσει σοι ἐν τῇ ἡμέρᾳ. μέγα γὰρ στεμμάτιον τοῖς ταῖς ἐλεημοσύναις ποιοῦσιν ἐκάθισε θεατήν. καὶ ὅπερ ἐπιθυμοῦσι ⓐ ἐλεήμονες, τοῦτο μὲν πολλῆς τῆς εὐεισίας δεδώρηται αὐτοῖς· ἵνα καὶ μυριάδες ἀνθρώπων θεωρῶσι ὑμᾶς ποιοῦντας ἐλεημοσύνην, ἀλλ' ὑμᾶς μὴ προσέχητε αὐτοῖς, μηδ' ἐπιθυμήσητε τὴν παρ' αὐτῶν εὐδοκιμεῖν δόξαν. ἀλλ' εἰ βούλεσθε, φησι, θεατὰς ἔχειν τῶν γινομένων παρ' ὑμῶν, λάβετε, φησι, τοὺς ἀγγέλους, καὶ τοὺς ἀρχαγγέλους, καὶ ⓦ τῶν ἁπάντων δημιουργὸν καὶ διαστείλω. εἰ δὲ τοὺς ἀνθρώπους βούλεσθε ἔχειν θεατὰς τῶν προσπομπῶν, καὶ εἰς ἐπίδειξιν αὐτῶν ποιεῖν τὰς ἐλεημοσύνας, ἑκατὸν ἢ χιλίους ἕξετε θεατὰς θορυβοποιοῦντας ὑμᾶς. ἐὰν δὲ τοῦτο ⓦ παρόντα βίᾳ ἐπαιτιοῦνται ὑμᾶς λαβεῖν ἀπουδάσητε, λάβετε ἵνα, καὶ τινες δοξάσωσιν ὑμᾶς, μὴ ἀποδέξησθε ἡδέως, εἰς εἴσπραν ἐλθητε, ἀλλὰ μᾶλλον ἀποστρέφησθε τοὺς τοιούτους καὶ δυσχεράνητε αὐτοῖς, καὶ τότε κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν τὴν φοβερὰν, τῆς οἰκουμένης ἁπάσης ὁρώσης, λήψεσθε τοὺς στεφάνους τῆς δόξης. ἐὰν δὲ ⓦ Θεὸν καὶ ⓦ ἐκεῖνοι μέλλοντα πλοῦτον ἀποθησαυρίζεσθαι παρ' αὐτοῦ ποιεῖν τὴν ἐλεημοσύνην, καὶ οὐ διὰ τὴν προσκαιροῦσαν δόξαν, τότε ὥσπερ εἰς τοὺς ἰδίους κόλπους, ὁ Θεὸς ἀναδιχόμενος ὑμῶν τὰ κατορθώματα τῆς ἐλεημοσύνης, πάντων παρ' αὐτῷ πρόντων, ἀπὸ τοῦ Αβὰμ ἕως τῆς ζωτικείας τοῦ αἰῶνος, τότε πάντων τῶν ἀγγέλων καὶ ἀρχαγγέλων πρόντων, ὅτι χιλιάδες καὶ μυριάδες ἀγγέλων προεκήκασι, ὅτι ταῖς ἰδίαις αὐτοῦ ἀχράντοις χερσὶ προσκαλέσεται ὑμᾶς λέγων· Δεῦτε ⓐ εὐλογημένοι τοῦ πατρός μου, κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. δεῦτε, ἐγὼ γὰρ τοὺς ὑμετέρους καμάτους ἀναδέξαμαι, ἐγὼ τῶν ὑμετέρων χρημάτων ταπεινὸς ἐλήμπτωρ. ὅτε σὺ ταῖς χερσὶν ἐξέτεινας τῷ πτωχῷ, ἐγὼ σοὶ ἐμοὺς διδύμους κόλπους· ὅταν σὺ ἐδίδους ⓦ ἄρτον σου τῷ πεινῶντι, ἐγὼ ἀπὸ τῆς ἐκείνου χειλίας ἐχορταζόμην. ἐπείνασα γάρ, καὶ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν· ἐδίψασα, καὶ ἐποτίσατέ με. διαιώτης οὖν χαρᾶς ἀξιοῦσθε ⓐ ἐλεήμονες. εἰ δὲ τοὺς ἐπιδείξει ποιῆται τὰς ἐλεημοσύνας, ἀπολαύσεται παρ' αὐτοῦ ⓦ μισθοῦ. εἰ γὰρ ἐπιδείκνυσθαι χρὴ, τοῦτο παύτων τῷ Θεῷ ἐπιδείξασθε τῷ μάλιστα ἔχοντι δόξουσίαν στεφανῶσαι, καὶ παρὰ οὗ διαγεῖν τῶν ἀγγέλων χρεωστήσαι. τίς οὖν αὖ οὕτως ἀθλίως ἔσται, ὃν τῆς βασιλείας ἀπουδάζοντος ἐπὶ τῷ διαγεῖν τῶν αὐτοῦ καταρθωμάτων ἐλθεῖν, ἐκεῖνος ἀφεὶς τοὺς τοῦ ἐλαχίστου καθίζειν ἐν ἑαυτῷ διαγεῖν, καὶ μισθὸν παρ' ἐκείνου ἐκδίξηται; ἀλλ' οὐδεὶς τῶν χριστιανῶν τοιοῦτος· μὴ γένοιτο. καὶ γὰρ ὅπερ ἐμοὶ ποιοῦμεν ⓐ χριστιανοὶ, ⓦ Χριστὸν περὶ ὀφθαλμῶν ἔχοντες, καὶ ὃ ἔσομαι αὐτοῦ ἀναμάζοντες, προσκαλοῦμεν. αὐτὸς γὰρ ἐν τῷ αὐτοῦ διαγγελίων δέδωκεν ἡμῖν ὁδὸν σωτηρίας· ἵνα πᾶσαι ἐλεημοσύνην ποιοῦντες, καὶ πᾶσαν ἀρετὴν μεταδιώκοντες, ἐκείνου προσέχοντες, καὶ τὰ παρ' αὐτοῦ χαρίσματα κομιζόμενοι ποιῶμεν. εἶτε γὰρ μάρτυρες τὰ αὐτῶν σώματα παραδιδόασι τοῖς αἰσθομένοις, εἴτε ἐκεῖνοι παρέδωκεν ⓦ εἰπόντα,

Μὴ

Ἰσ. ὑποχύψῃ, ἢ, ἐκτύψῃ

Ματθ. κε'.

Ἰσ. ἀπολάυσθε

Ἰσ. ὅστις

διακόπτει μάταια, καὶ ἄπρακτα ἀφίησι. προσέχωμεν τοίνυν ἡμῖν τοῖς ἐλεημοσύνην ποιεῖν μέλλουσιν, καὶ μὴ πείσωμεν ἀπὸ τῆς πονηρᾶς χάριτος τῆς ἐν Σαρεπτοῖς τῆς Σιδωνίας ἐπαισθέσθαι μηδὲ προφάσει τῆς ἀπὸν θεραπείας τὴν πενίαν προβάλλεσθαι· μᾶλλον δὲ ἀπὸ τῆς πενιχρᾶς χάριτος τῆς ἐν τοῖς βιαζελίοις καταβαλούσης τὰ δύο λεπτὰ εἰς τὸ γαζοφυλάκιον διήγειρεν, ὥστε μὴ πλοῦτον τῆς ἐλεημοσύνης μὴ προφυλάττειν σωρεύοντας· μὴ ἔμποροι ἀπὸ τῆς τεκνωσίας τῆς θαλάσσης ἐχθίονα, τοῖς πένησι μᾶλλον, ἢ τῇ θαλάσσῃ μεταδιδόναι· μὴ ἐν τῷ γλίσχρῳ προφασιζόμενοι προσεσφίγξε προβαλοῦ τὴν γνώμην τοῦ δώσειν, καὶ προφάσεις μὴ Θεὸν μᾶλλον προτιμᾶν, ἢπερ τὸν πλησίον· ὅπως πολλοὶ ὁμοῦ προσέλθωμεν ἐλεημοσύνην παρέχοντες, εἰδότες ἀφ' ὧν ἐπαινήσεται ἀποδεξάμενοι, ὡς ἕτοιμός ἐστιν ἕκαστος, καθάπερ φυτοὶ θάλλες, προσελθεῖν ἐλεημοσύνην κληθέν· Ἐγὼ γὰρ οἶδα καὶ ἐλάφου καρπὸς ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Θεοῦ, ἀφ' ὧν ἀναιρεῖται πρόφασιν ἐκκλίνουσας τῆς ἐλεημοσύνης ἀποκρίσεις. τί λέγων; Προσέχετε τὴν ἐλεημοσύνην ὑμῶν μὴ ποιεῖν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων πρὸς τὸ θεαθῆναι αὐτοῖς· οὐχ ὅτι ἡμῖν ἐπιτιμᾷ· ὡς τὴν ἀμάρτησιν ταύτην προβαλλομένων, ἀλλὰ τῆς προτέρας ἀκολουθίας τῶν ἀναγνωσμάτων ἀπτόμενος. προσέχετε τὴν ἐλεημοσύνην ὑμῶν μὴ ποιεῖν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων πρὸς τὸ θεαθῆναι αὐτοῖς· εἰ δὲ μήγε, μισθὸν οὐκ ἔχετε. αὕτη γὰρ ἡ ἐπίδειξις ἐκείνων ἀφαιρεῖ τὸν μισθόν, ἡ τοιαύτη δόσις ἀποστερεῖ ἐκείνους τῆς μελλούσης ἀγαθωσύνης. ὥσθ' ἡμᾶς ὅταν πτωχόν τινα πάθος ὁρᾶτε τῆς ψυχῆς, ὡς ὃ τῆς κενοδοξίας. ὅταν γὰρ πολλὰ καταρθώσωμεν τῶν ἐπιταγμάτων, τότε τῆς κενοδοξίας ἀποφεύγωμεν. ἀλλὰ προέρχεται αὖθις ἀξιεπιθύμητον ἐκ σωτηρίαν ἀφ' ἡμῶν, διδάξας ἡμᾶς ἐν τῷ κρυπτῷ ποιεῖν ἐλεημοσύνας ποιεῖν. ἀλλὰ πάντως ἐρεῖς· Τί οὖν; ἃ δυνάμεθα ποιῆσαι. οὐ γὰρ ὅτι δυνατὸν δίδοντα τοῖς πένησι, μὴ προσφέροντα τοῖς ἱερεῦσιν, ἢ βάλλοντα εἰς τὸ γαζοφυλάκιον, μὴ θεαθῆναι. οὐκοῦν ἐν τῷ δίδοντες τὴν ἐλεημοσύνην οἰκειοτέρους ἡμᾶς κατέστησας ἀφανεῖς. ἵνα οὖν ὠφελήσωμεν καὶ ψυχὰς τῶν ἐμῶν φίλων καὶ ἀδελφῶν βουλώμεθα, καὶ πάντως κοσμήματα ἀπαλλάξαι, χάριτι τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων ἀμήν.

Ματθ. ς. α.

Ματθ. ς. β.

Λόγος πα.

Προσέχετε τὴν ἐλεημοσύνην ὑμῶν μὴ ποιεῖν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων πρὸς τὸ θεαθῆναι αὐτοῖς· εἰ δὲ μήγε, μισθὸν οὐκ ἔχετε. αὕτη γὰρ ἡ ἐπίδειξις ἐκείνων ἀφαιρεῖ τὸν μισθόν, ἡ τοιαύτη δόσις ἀποστερεῖ ἐκείνους τῆς μελλούσης ἀγαθωσύνης. ὥσθ' ἡμᾶς ὅταν πτωχόν τινα πάθος ὁρᾶτε τῆς ψυχῆς, ὡς ὃ τῆς κενοδοξίας. ὅταν γὰρ πολλὰ καταρθώσωμεν τῶν ἐπιταγμάτων, τότε τῆς κενοδοξίας ἀποφεύγωμεν. ἀλλὰ προέρχεται αὖθις ἀξιεπιθύμητον ἐκ σωτηρίαν ἀφ' ἡμῶν, διδάξας ἡμᾶς ἐν τῷ κρυπτῷ ποιεῖν ἐλεημοσύνας ποιεῖν. ἀλλὰ πάντως ἐρεῖς· Τί οὖν; ἃ δυνάμεθα ποιῆσαι. οὐ γὰρ ὅτι δυνατὸν δίδοντα τοῖς πένησι, μὴ προσφέροντα τοῖς ἱερεῦσιν, ἢ βάλλοντα εἰς τὸ γαζοφυλάκιον, μὴ θεαθῆναι. οὐκοῦν ἐν τῷ δίδοντες τὴν ἐλεημοσύνην οἰκειοτέρους ἡμᾶς κατέστησας ἀφανεῖς. ἵνα οὖν ὠφελήσωμεν καὶ ψυχὰς τῶν ἐμῶν φίλων καὶ ἀδελφῶν βουλώμεθα, καὶ πάντως κοσμήματα ἀπαλλάξαι, χάριτι τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων ἀμήν. προαιρεσιν ἐταζει τὸν πιοιῶντος ἐλεημοσώνης. ἀφ' τὸν καλῶς ἐπαγγέλλεται λέγων· Ὅταν οὖν ποιῇς ἐλεημοσύνην, μὴ σαλπίσῃς ἔμπροσθέν σου, ὥσπερ οἱ ὑποκριταί. οὐχ ἵνα σάλπιγγας εἶχον ἐκεῖνοι, ἀλλ' ὅτι μὲν ὁ προσωπεῖον ἐλεημοσύνης ἦν, καὶ ἡ ψυχὴ τοῖς αἰσθητοῖς ἐστρατεύετο, καὶ πρὸς τὴν ἐκείνων ἐκδαδίζου θέαν. οὐ γὰρ ἀφ' ἑαυτοῦ ἐποίουν ἐλεημοσύνην, ἐλπίζοντες ἐλεηθῆναι πρὸ αὐτοῦ, καὶ λαβεῖν τὸ ἐπηγγελμένον μισθὸν ἐκατονταπλασίονα· ἀλλὰ ἀφ' ὧν τῆς προσκαίρου δόξης ἀπολαύειν τῶν ἀνθρώπων, πρόφασιν· ὥσθεν οὖν ἔλαττον τῶν ἐν τοῖς θεάτροις φιλοτιμουμένων, καὶ τὸν ὅπου ταῖς κεναῖς δόξαις ταῖς ἰδίαις ἐπαρχεῖς σωρεύοντων, ἀφ' ἑαυτοῦ τῆς ψυχῆς χρήσιμον καρπὸν, ἀλλὰ ἀφ' ἑαυτοῦ τῶν ἀνθρώπων ἔπαινον τὸ μάταιον. ὥσπερ γὰρ ὁ ἔπαινος πολλάκις ἐκφίος εἰς ὕβριν, καὶ πολλὰ δαπανήσαντες, πολλὰ καθυβρίζονται. ὁρᾶτε πόσα δαπανῶσι χρήματα καὶ ἱπποδρομίας· καὶ ὅταν πολλὰ δαπανῶσι, τότε πλείονα πρὸς ἐλαχίστων καὶ ἀπερριμμένων ἀνθρώπων ὑβρίζονται. τὸν γὰρ τῶν ἵππων ἀθέσιμον τοῖς ἀνθρώποις προσῳκείωσι. καὶ ὁ μὲν ἵππος σφάλλεται, ὁ δὲ φιλότιμος ἀπομάζεται· καὶ ὁ μὲν ἄλογος ἵππος ἔπεσεν, ὁ δὲ λογικὸς ἀνθρωπος ἐξέπεσε· καὶ πολλάκις ἀποδυσάμενος εἶπε, τί μάτην ἀπολωλα μου τὸν κόπον; τί τοσοῦτον κάματον ἐπεμεινα, καὶ τοσαύτας ζημίας, καὶ τὴν ἐπαρχότητα ἐκπλουτος ἐγενόμην; ἵνα τοῦτο τῶν ἀπηγορευμένων ὑβρεσθῶ ἕκαστος; ὦ πόσους πέπτωκε κενοδοξία πλουτίσασα τὰ χρήματα τοῦτα, τὰ μάτην ἀπολλύμενα; πόσους ἐκπορνεύσασα ἀπορρῶσα; καὶ ῥέουσι μὲν, ὥσπερ ἀπὸ τινος πηγῆς, αἱ φιλοτιμίαι ἀφ' ἑαυτοῦ μάταιον ἔπαινον· ἀναγεῖονται δὲ, ὥσπερ ἀπὸ τινος ποταμοῦ, αἱ λοιδορίαι τῶν ἀλογίστων ἀνθρώπων. ἄλλοι δὲ

καὶ

πᾶσαι ὑπὲρ ὀλίγης ὑπερβάτου δίδωμι. Ἐ τούτων, ὦ δῶ θεσπε, λέγω σοφώτερα; τὸ πρεσβύτερος θανάτου οὐ κωλύσις τὴν βίβλον. θάνατος γὰρ, ἀκολάκευτος δίκαιος, θάνατος ἀνυπόκριτος διάταγμα, θάνατος ἐκδικαστὴς τῶν ἡδέων ἀπρεσωποληψίας, θάνατος φονεὺς αὐτόκρατος, θάνατος ὁδοιπόρος τῆς φύσεως, θάνατος ἀμείλικτι πρὸς βασιλῆς εἰσιὼν πυρίσατα, θάνατος κλέπτης καὶ ἐν ἡμέρᾳ καὶ ἐν νυκτὶ τὴν ὁμοίαν τῆς κλοπῆς ἐργαζόμενος τέχνην, θάνατος ἁρπάζων, δικαιότητος ἅρπαξ, θάνατος δικαίοις μόνοις ἀδεπόδητον κτῆμα. Ταῦτα ἀκούοντες, ἀγαπητοὶ, θαυμαστῶμεν ἐκπήγαντες· μὴ πάλιν ὕπνῳ ἁμαρτίας καθυδώμεν· ἀξιλασώμεθα τοῖς δάκρυσις τὰ φθάσαντα. ἀδίκως ζωὴ λέξας; δικαίως ἀναλῶσαι· ἀξ αὐτῶν τὴν τῶν πάντων ἀφορμὴν τῷ παθεῖν καὶ ζῆσαι φαρμακα. ἠδικησάς ποτε πρεσβύτου ὧν ἠδίκησας φεῦσαι. πρεσβύτου δίκαιος, ἢ τότε φιλάνθρωπος· πρεσβύτου ἀπόδος, εἶθ' οὕτω μετάδος· πρεσβύτου ἔκκλινον τὸν κακὸν, εἶθ' οὕτω ποίησον ἀγαθόν. μὴ φαίνου φιλόδωρος ἀφ' ὧν οὐκ ἐγκρύου φιλάδελφος. ὅταν ἐλεήσῃς ὡς ἐπαίνησας πένητας, τότε πάντων ἀλλοις ἀφ' ὧν οὐκ ἥρπασας χαρίσῃ· ὅτι ζῆσις τὴν ὑπὸ σοῦ ἀδικηθέντων ὃ δάκρυον, τότε πάντων ἑτέρους συμπαθῆσαι κλαίουσι. Τίμα Ⓦ Κύριον, εἶπεν ἡ γραφὴ, ἀπὸ σῶν δικαίων πόνων. μὴ γὰρ ἀπατᾶσθε, Θεὸς οὐ μυκτηρίζεται. οὐ δίκεται δωρεὰν ἑτέρου ζυγάζοντος· οὐκ ἀνέχεται τὴν ἁρπαγὴν ὁ πλάστης μὴ σοῦ μερίσασθαι. οὐκ ἔστι σὴν προφθάσαι ὃ δίκαιον, οὐκ ἐν Ⓦ ἐλεγχόμενον ἐκφυγεῖν· ἀλλ' εἴ τι ζωΐδιας σαυτῷ, δῶ θεσπὲ, ἄτοπον πεποίηκας, μετάνοησον. ἐξεκυλίσθης ποτὲ, ὦ αὐθεσπε, πρὸς ἀλύπους ὀρέξεις, τῇ ἀθεμίτῳ ἀγαθύσας ἀνάγκῃ; ὑποχρεώσεως γέγονας πολλῶν ἀνομημάτων; μὴ φοβηθῇς Ⓦ κεῖται, ἐ ἀπογνῶς τῆς σαυτοῦ σωτηρίας. ἐλέῳ οἶδεν ἐξαγοράζεσθαι, ἀπιθίας πανόπων πέφυκε δυσωπᾶσθαι, δωρεδικῆται πολλῶν πολυμιάτων. ἀκουσον ἀδελφὲ τοῦ θυσιαστηρίου βοῶντος· δότε ἐλεημοσύνην, καὶ πάντα καθαρὰ ὑμῖν ἐστιν. δότε μοι, κράζει ὁ πάντας πλουτίζων· δότε μοι, κράζει ὁ πᾶσι διδοὺς εἰς ἀπόλαυσιν. αἰτεῖται καὶ δύο ὀβολοὺς πολλοὶ χήρας δεηθέντος, οὐκ ἐρυθριᾷ ἐ εἰς ποτήριον ψυχροῦ ὕδατος καταρχόμενος, οἶδε καὶ πρεσβύτην ἀπίρου ἐλεήμονος ἀποδέξασθαι. ἀδὲς γὰρ εἶπεν, Ὁ ἐλεῶν πτωχὸν δανείζει Θεῷ· ᾧ πρέπει δόξα καὶ κράτος πάντοτε, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Παροιμ. θ. ι. ζ.

Λογ. πα. ΕΙΣ ΤΟ, ΠΡΟΣΕΧΕΤΕ ΤΗΝ ΕΛΕΗΜΟΣΥΝΗΝ ὑμῶν μὴ ποιεῖν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων.

Ματθ. ς. α.

Ex Mss. Regio Lut.

Οἱ σοφοὶ καὶ ὑπερήμονες τῆς γεωργίας πεφύκασι, ὅταν μὲν πάσης φερεπόδος καὶ ὑπομιθείας ἀκμὴ τὴν γῆν βλαστήματα φυτεύσωσιν, αὐτὰ τὰ φυτὰ πρότερον εἰς μῆκος διατίρεσιν, εἶθ' ὕστερον τὰ πλεονεχλεύσας φυάδας τεχνικῶς τέμνουσι. ὃ αὐτὸ καὶ ὁ νομοθέτης Μωϋσῆς πεποίηκε. πρότερον γὰρ καταφύτευσε τὴν μοναρχίαν εἰς τὸ τῶν αἰθρώπων ἀφάνισμα· εἶθ' ὕστερον ἐξέτεμε τὴν πολυαρχίαν· ἀφ' τὸ τῶν αἰθρώπων ἀφάνισμα. καὶ πῶς καταφύτευσε τὴν μοναρχίαν; ἄκουσον αὐτὸ λέγοντος· Κύριος Ⓦ Θεός σου προσκυνήσεις, καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις. καὶ πάλιν, Ἄκουε, Ἰσραήλ· Κύριος ὁ Θεός σου Κύριος εἷς ἐστι. καὶ πῶς τὰς πλεονεχλεύσας φυάδας τῆς πολυαρχίας ἐξέτεμε, μάθε. Οὐ ποιήσεις, φησὶ, θεοὺς χωνευτοὺς, οὐδὲ προσκυνήσεις θεοὺς ἀλλοτρίους· ἐγὼ γὰρ εἰμι Κύριος ὁ Θεός σου. τοῦτο καὶ σήμερον ἀδὲς ὁ Θεὸς καὶ σωτὴρ ἡμῶν ποιεῖ· ὅπως γὰρ προΐδῃ ταῖς ἡμετέραις ψυχαῖς καταφύτευσι τὴν καλὴν ἐλαίαν τῆς ἐλεημοσύνης, ἐ Ⓦ καρπὸν αὐτῆς ἐκφανῇ, τοῦτο, σὺν ἐλεήμοσι, ἐ ἐμαχαίρωσεν εἰπών, Μακάριοι ⓒ ἐλεήμονες, ὅτι αὐτοὶ ἐλεηθήσονται, εἰκότως σήμερον τὰ πλεονεχλεῦντα τῆς ἐλεημοσύνης ἀναιρεῖται

Ἐξ. τὸν ἀνθρώπων πλάνησιν

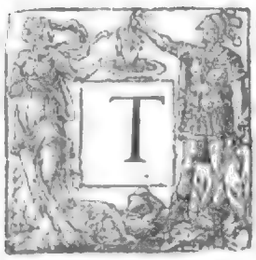
Ἰσ. τῆ ἐλεημοσύνῃ

σαζων ἀπέρχεται· ἐκ τῶν ἀδίκων κέρδους ἐγείρεται, τῆς ὀδύνης αὐτὰ καταδίκης οὐκ ἀλλοτρίας). ἀλλ' ἕτερος μὲν τῶν ἐκείνου ἀφαδίζεται τὴν ἀπόλαυσιν, ἐκεῖνος δὲ μόνος τὴν κόλασιν ὑπομένει· καὶ ὁ μὴ κτησάμενος, ἔχων πενθᾷ· ὁ κτησάμενος δέ, οὐδὲν ἔχων βασανίζεται), εἰ μήτοι, τὸ δοκοῦν δίκαιον ἀπὸ τῆς πλουτησας κερδῶας. ἀνάπνευσον τῆς βιωτικῆς θαλάσσης, ὦ αὐθέρπε, ἐκ μέσου γενοῦ τῶν πλουσίων ἐκεῖ πλωτοῖς, μὴ τοῦτον καταλείψῃς ἔρημον· πρόλαβε τὴν εἰς σε κεχηνότων τὰ στόματα· μὴ γένῃ θέα τῶν σῶν ἀλλοτρίας ἀνιχθυάντων οὐσίας. τίκτων ὑπὸ ἀρχῆς πατήρ; τοῦτον τὴν ψυχὴν ἀδελφὸν καταείθμησον, μέρος καὶ αὐτὴν τῆς οὐσίας ἀφύσιον. φιλόπαις εἶ; γλυκὺ καὶ φιλόπαις, δι' οὗ δὲ φιλόπαις ἐκτήσω. ἀλλ' ἀπαιδίαν ἐνόησας; μὴ ἐμπίπτῃς εἰς ἣν οὐ δίδωκέν σοι, σαυτὸν δοῦ ποιῶν κληρονόμησον· μὴ γυμνὸς ἐλεημοσύνης ὀφθῇς ᾧ κριτῇ· φεῦγε τὸν ἀπειλοῦντα πυρί· πρὸς τὸν κοινὸν τῶν γήρους ἔξοδον εὐτρεπίσθητι· ἐκεῖνον σὺ τὸν τελευταῖον ἡμέραν τῆς ζωῆς προσκόπησον. ὅταν σου τὸν ψυχὸν ὁ παιδίοπτις ἄγγελος ἀθρόοι ἐφιστῶντα λαβεῖν, τί δράσῃς κατὰ τοῦ κλέπτου θανάτου ἐλκόμενος; ὅταν μέλλῃς ἀγομένῃ ἐκ τοῦ ζωέχοντός σε κινδύνου, ὅταν ἀμυδρόν, ὅταν ἄσημα φθέγῃ, ὅταν ἀδρανὲς καὶ πυκνὸν πνῇς, ὅταν ἔνδοθεν ὀπτικέπτα φλὸξ καταγωνιζομένη τῆς ψυχῆς, ὅτε σύμμαχος οὐδεὶς παρίσταται τοῦ δικαίου κατηπειλημένου, ὅτε ἀδελφὸς οὐ λυτροῦται, λυτρώσεται) δὲ θεσπος; ὅτε χρήματα ἀπορρέει, ὅτε εἰς ὃ φέρεις ἐκεῖσε ἡ ψυχὴ ζωοκλαίνει) δικαστήριον, ὅτε τὸν σαυτοῦ κύριος οὐκέτι γνώσῃ, ὅταν μεταμεληθῇς ἐφ' οἷς ἔπραξας, τῆς μεταμελείας χώραν οὐκ ἐχούσης λοιπόν, ὅτε κλεὶς) τῆς μετανοίας ἡ θύρα, καὶ τοῦ παραδείσου ἡ εἴσοδος ἀποκλείεται, ὅταν γυμνὸς ὧν ἐκ καρδίας βάθους, τότ' ὀξαρούμενον οὐχ εὑρήσῃς; ἆρα οὐ πρὸς τοιαῦτα χρὴ σαυτὸν ἀπατήσῃς λογισμοῖς ἀπορία, καὶ γενέσεις τῇ ψυχῇ ἄφωνον, οἴμοι, οἴμοι, ὁ ταλαῖπωρος ἐγώ; ὠδύνομαι πρὸς ἔξοδον ὁ ταλαίπωρος, ἔλκομαι πρὸς βίαν καταλύσαι τὸν βίον, ἄγομαι δέσμιος ὅθεν ἐπιστρέφειν οὐκ ἔστι. λοιπὸν δὲ βοηθοῦσιν οἰκέται, οὐ παραφαίνεται φίλοι, αἱ κόλακες ἀνεχώρησαν, οἱ δορυφόροι οὐ παρίστανται· οὐ συμπορεύεταί μοι ζωή, οὐ συμβάλλεταί μοι χρυσός, οὐκ ὀξαιρεῖταί με γραῦς, ὁ λυτρούμενός με χρήματα, ἀλλ' ἀφανὴς οὐ θεὸς σώζουσιν· οἶκος μάτην ᾠκοδόμουν, ἐδαπάνησα ἀχαίρως τοσαῦτα χρήματα, ἐσώρευσα ταλαίπωρα. ἐμοὶ τὰ τῆς δίκης ἐκπίπτει· οὐκέτι κελεύω, ἢ παρίστανται παῖδες, οὐ παρεστάτησε, ἢ κυκλοῖ με γραῦς, οὐκ ὀπιτάττω, ἢ πόλεις πᾶσαι τὸ κελευσθὲν ἐκπληροῦσι. τί δράσω ὁ δείλαιος ἐγὼ τῷ παρέξω τῶν αἰτούντων ὀπτικειμένων; δυσωπήσω, ἱκετεύσω πάλιν ἔλκομαι θανάτου, εἰ δὲ γνώμην ἐλέου οὐκ ἔχει. ὀξαιτοῦμαι, ὦ θανάτε, ὀλίγον μοι χρόνον ζωῆς φιλοτιμήσαι. οὐ φοβῇ βασιλικὸν ἀξίωμα; οὐκ εἶδές με παρὰ τῶν θυρῶν ἱκέτην ὄχλου; ἀναθέσθαι παρακαλέσαι βούλομαι, ἐπτερώθην πολιαὶ δυσωπούσαι, φύσαι δακρυούσης ἡσύχου. οὐκ ἀφίσεως, ὦ θάνατε, ἐλεήμων, ἀλλ' ἀναβλήτως χρήζω μικρᾶς. ἐπὶ μὲν παρέλειπτα οἶκον ἀτέλεστον, ἐπὶ μερίσαι κληρονόμοις, ὡς ὤφειλον, κλῆρον οὐκ ἔφθασα. λήθη με μέχρι τοῦ παρόντος μὴ ἔπαυε ποιήσῃ, βιωτικαῖς φροντίσιν ἀπασχολούμενον· νῦν δὲ ἐάσατέ με ὀλίγα χρηματίσαι ἀπρονόητον. ἄφνω παρὼν δίκαιον ἔλκεις με. ποίοις εἰσαγόμενος χρήσομαι ῥήμασι; ποίαν καλέσω συνεργὸν βοήθειαν; ποῖόν μοι ζωηρόκτονον κρυπτόμενον κατόρθωμα; τί παρέξας ἀπολογήσομαι τῷ κριτῇ; τί εἴπω, ἢ τί φθέγξομαι, κάτω νεύων ὑπὸ τοῦ βάρους τῶν πλασμάτων αἰσχυνόμενος; μακροθύμησον ἔτι ἐμοὶ μικρόν, παρακαλῶ. ποῦ με αἰέτειμον ἔλκεις; ἵνα με γυμνὸν τῷ κείτῃ παραδῷσα σαυτὸν δάζῃς; ἔασον, παρακαλῶ, εἰπεῖν τι λογίσομαι τὸ πλημμέλημα, ὁμολογήσεως ἀφόσω φωνῶ, θρηνήσω μικρόν, γενάξω βραχύ, δακρύσω παρὸς ὀλίγον. ἀσπάσομαι φίλους, παραμύξομαι γαμετοῦ· κἂν δύνωμαι παραβολαίῳ μετανοίας σκεπάσω μου τὸν ψυχόν. μιαθώσομαι δικαλόγους ἐντυχίας σὸν πείνῃ, παρενήσω μου τοῖς πταίσμασι παρὸ τῆς ἐξόδου τὸν ἴασιν, ἵνα ἔχω παρουσίαν

ἴσ. ὅτος ἰσ. τίπτις ἐ ψυχῶ, ἀδελφὸ, κτλ. ἴσ. μὴ ἐκπέσῃς. εἰ ὑος

Ψαλ. μη. ξ.

Ex Mſ. ἐν χάλκῃ πίσῃ ἀχλησόνος.

Ο πνθυματικὸν ἡμῖν σήμερον, ἀγαπητοὶ, τῆς πηγείας ἐλαμψεν ἔαρ, ἐ ⓐ τῆς ἐγκρατείας λειμῶνες τὸ ἐμπόρν τῆς θυσεβείας ἰωσεφθησαν· ⓐ δενδρὶ τῆς ἐκκλησίας ναῦται πρὸς τὸν θρήνον ἡμᾶς ἐμποδείσῃ κλύδωσι, ἐ ⓦ πλοίῳ τῆς δικαιοσύνης ἡμῖν ὑπεπίζοισι, ζαὶ πρὸς φιλικὰς ἡμῖν ἀναπαύζοντες διαθέσεις, ἢ σὺν οἴακος τὸ νόημα μεταχείζοντας· τὸ ἡμέτερ ζαυχεσὶ ⓦ ἰσὸν ὄξαρτῶσι, ἢ τὸν ἄγκυραν τῆς πίστεως πρὸς ἐσφίγξοισι· ὃ πνεῦμα ὃ ἅγιον τὸν ὁλκάδα ζωὴν μένουσι, ἢ ὁ τὸ πνεῦτος ποιητὴς αὐτὸν πρὸς εἰπεῖ. διὸ τοίνυν ἢ ἡμεῖς σήμερον, ἀγαπητοὶ, τῆς πηγείας τὴν ἀγνείαν πρὸ τῶν θυρῶν ἑστῶσαν χαίροντες ὑποδεξώμεθα, ἐ τοῖς ψυχικὸν ἀσπασμοῖς βοήσωμεν πρὸς αὐτήν· δεῦρο, ὦ μῆτερ τῶν ἀγαθῶν ἢ τῶν ἀρετῶν, τῆς ἐσπερινῆς πλήρωσιν ἡμᾶς θύρας, δύοιξον ἡμῖν τῆς διανυκτικῆς ἀγαγωγῆς ⓦ πρόθυρον, ἀπολαύσωμεν τῶν πνευματικῶν καρπῶν τῆς ἐγκρατείας, ἁγίασον ἡμᾶς τῷ ἀγαθήματι τῆς σωφροσύνης, βίον ἀθόλωτον ἡμῖν ἐπιχορήγησον, ζαὶ ἐκ τῆς τρυφῆς τῶν ψυχῶν θεράπευσον τραύματα, ζαὶ ἐκ τῆς οἰνοφλυγίας καπάθεσον ὑποκαύματα, σὺν ἐκ τῆς ἀθυμίας πυρίπλεον ζαὶ νοσηρὸς λογισμούς· ἀπόκλεισον ζαὶ θάτερα τὸ ἀγαθόλου, αἴελε τὸν λύπην, ὃ τῆς ἀπρονθεσπίας θηρόξφον συμπόδισον ἐργαζήριον, ὑπόπτημον δυσὶ μοῖς τῶν πονηρῶν πνευμάτων, μεταῤῥύθμισον εἰς τὸν τῶν ἀσωμάτων ἀγαγωγὸν σὺν ἡσυίαν ζαὶ, ἀξιον αἰδίσιμον πολιαὶ προσβύτου, τῷ τῆς ἐγκρατείας ἔλκυσον ἀρότρῳ, φαίδρυνον ὕδρας ἐν ἀσωτίας διημερεύονζαν, κόσμησον χιτῶνα ὃ τῆς σεμνότητος ζάδιον διερχόμενα, τὸν νεότητα πρὸς τὴν ἀγγελικὴν μεταῤῥύθμισον βίον. δυσπνεύσωσι τῶν ματαίων πόνων ⓐ κεκμηκότες ταῖς ἁμαρτίαις, ⓦ τὸ πνεῦτος ἔτνος τῇ παναγαθοξῇ τῶν ἡμερῶν τῆς ἡσυίας ἀπορρίψωσιν ῥύπον. σὺ γὰρ πλησίος ὑμῶν τὸν χῶν, ἀλλὰ ἢ αὖθις ἤδη τὸ θρόδισον. νῦν γὰρ αἱ ὑπερκόσμιοι δυνάμεις ἀγάλλονται, ζαὶ τῶν ἀγγέλων ζάγμαζα πνευματικῶς πανηγυρίζει· θρόνοι, κυριότητες, ἀρχαὶ ἐ ἐξουσίαι τῇ τῶν ἀνθρώπων εὐφραίνονται σωτηρία· μόνος ὁ ἐκ τῶν ἀγαθῶν ἐκπεσὼν ἀγαθόλος ὑπισχναίζων λέγει· ποῦ μοι νῦν ἡ τῶν ἐξ ἀληθαγίας ἐκτραχηλιαθέντων μεγαλαυχία; τὸ μοι ὃ θρόνος τῆς βρώσεως ἢ τῶν ἀνθρώπων ψυχοφθόρον μηχάνημα; ποῦ μοι νῦν ἡ λιχὴ τὸ ξύλον γεῦσις, δι' ἧς ⓦ Αδὰμ μὲν τῆς Εὔας ἀπατήσας ἐγύμνωσα; οἴχεται νῦν μοι τὰ τῆς πανείας μηχανήματα τῆς ἡσυίας φαυλίσης. πόθεν ἡ λεχθεῖσά μοι ἡσυία κατεφώνη; πῶς ζαὐτὸν νῦν κατ' ἐμὸν ἐρατεύσῃ; ἐκεῖ Αδὰμ μὲν τῆς Εὔας ἀπατηθεὶς Θεοῦ γυμνοῦται· ἐκεῖ συμβολὴ πίπτεται ψυχοφθόρῳ· ἐκεῖ λαιμοργεῖ· ἐκεῖ τῷ τῆς γαστριμαργίας ζυνέχεται βρόχῳ. πάλιν θρόνος ἡσυίας Αδὰμ εἰς θρόνισιν, πάλιν μεγαυχῆ, πάλιν τῇ θείᾳ εἰκόνι ἀναδρυώεται, πάλιν πρὸς ὃ ἐρχέτυπον ἐπανάγεται κάλλος. ἀλλ' ὃ δὴ τότε δεινότερον, ὅτι θρόνισεν Αδὰμ θρόνου βασιλέως ἀπολέσας, τῷ τῆς ἡσυίας ἁρπαγὴ εἰς ἀγανὰς αἰεπόδησεν. ἐγὼ τῶν ἐκθλῶν ἐρρίφειν, ἢ ὁ ἀπερίμμητος πάλιν τῆς οὐρανίας ἐποχῆται δυνάμεσι. γέλως γέγονα ἀπὸ διαθόλου πανώδυνος, ἀπὸ τῆς θυτῶν καταδηλόμενος, ἀπὸ φύσεως διαθολικῆς ἐλαιωδέστερος. ἀλλὰ τούτοις μὲν ὁ ποιητὴς ζαὶ ἑαυτῷ ἀποτυχίας θριαμβεύεται βραβεῖον· ἡμᾶς δὲ ἀπὸ τῆς ἀποτολικῆς φαρέτρας εὔστοχον ὀϊστὸν τὸ πνεῦτος ἁρπάσαντες βέλος, αὐτῷ τῆς πλεονεξίας ζαὶ ἡδονὰς ζατατρώσωμεν, μὴ Παύλου τὰ τοῦ Παύλου βοῶντες· Οὐδὲν εἰσπέπλεγκα νῦν εἰς τὸν κόσμον, δῆλον ὅτι σὺν ὀξεπεγκεῖν τὰ δυνάμενα. ἀλλ' εἴθε ἡμῶν ἡ εἴσοδος μιμεῖται τὴν ἔξοδον· εἴθε γυμνός τις ἀπῆλθ τῆς κακίας ἐλεύθερος· εἴθε πένης τὸν φύσιν, ἢ τῷ ψυχῷ ἀκατάκριτος· εἴθε πρᾶος ἢ ἀνέγκλητος· εἴθε ἄπορος ἢ ἀνώδυνος. ἀλλ' ἢ τὸ πρῶτον δόγμα, σὺ ταῦτα καταλιμπάνων ὡς ἀσυμφόρους, τὸν ὀξ ἐκείνου ἁμαρτίαν βαστάζων

ἰσ. τῷ ἐμπόρῳ

a Τιμ. ς. ζ.

τάτω τυφῆς; δύασα, απεδυσι, δραμε, επίζηλι. ὁ γάμος ὑπερέπιασε, ⓐ τῶν ἐσι πεπυμμένοι εἰσὶ, τὰ σπίτια ἕτοιμά σι τῶν ἐτοιμάσασι, ⓐ ἀρίστηται, καθὼς γέγραπται, ἐμὲ νηστεύουσι δίκαιοι, ἕως δ' δύσα πορδῶς μοι. ἀπούδασον, ἵνα καταλάβῃς. ἰδοὺ ἡ χαρὰ, ἰδοὺ ἡ δύσπαυσις, ἰδοὺ ὁ φῶς, ἰδοὺ ἡ ζωὴ, ἰδοὺ ἡ δόξα, ἰδοὺ ἡ τρυφὴ, ἰδοὺ τὰ ἀληθῆ καὶ αἰώνια, ἰδοὺ τὰ μεγάλα καὶ θαυμαστὰ, ἰδοὺ πάντα ὡς θέλεις, μᾶλλον δὲ καὶ ὑπὲρ ὃ θέλεις. γνῶτε μέτον ὅτι ἐθαυμάτωσεν τοὺς ὁσίους αὐτοῦ ὁ Θεὸς, ἐδόξασε τοὺς ἁγίους αὐτοῦ, ἐκαύχησε τοὺς φοβουμένους αὐτὸν, ὕψωσε τοὺς ἀγαπῶντας αὐτόν. μὴ φθονήσωμεν ἑαυτοῖς τοσούτων ἀγαθῶν παρκειμένων, τοιαύτης ἐλπίδος. ἄλλοι μικροῦ κέρδους χάριν ἀθλοῦσι, πολεμοῦσι, θαλατεύουσι, κινδυνεύουσι· ἡμᾶς καιροὶ οὐρανοὶ, καὶ καθ' ἑκάτην μέλλοντες κληρονομεῖν, τί ἀθυμοῦμεν, τί διατζόμεθα, τί φιλοσώμεθοι τῇ ὕλῃ ταύτῃ, ὅταν τὰ παράγματα παροιχεται, προξαυτικὰ καὶ τῷ σώματι καὶ τῇ ψυχῇ παράπομεν; ἡ τρυφὴ ἡμῶν εἰρώνειον οὐκ ἔχει· ὁ ὕπνος, ὁ βάσανος, ὅταν σκανδαλίζῃ. ὃς ὡς ἠθέλησεν ἔζησε; τί τὸ βίου τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐπαρθές; αὕτη ἡ χαρὰ ἡμῶν οὐ κατέλυσεν ἡμῖν. ὑγιαίνουσα πολεμεῖ, ἀῤῥώστουσα θλίβει. τίς ἄλυπος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ βίου τούτου; τίς οὐκ ἐγλύσατο τὴν ἀλμυρὰν ὑδάτων τῆς πικρᾶς ταύτης θαλάσσης, τὴν ἐπαλλήλων κυμάτων; τίς οὐκ ἐξέπλαγε ἐπ' αὐτῆς; πόσους μεγάλους ἐπλήρωσεν ἡ παροῦσα ζωὴ, καὶ τρέχοντας καλῶς ἐπαγίδευσε; καὶ οὐδὲν θαυμαστόν. δαίμονες γὰρ εἰσιν ⓐ συνεργοῦντες, ἀλλ' ὁ βολος ὁ ἐνεδρεύων. ταῦτα οὖν εἰδότες μετανοήσωμεν ἐν ὅλῃ καρδίᾳ, μὴ αἱ ἡδοναὶ ἡμᾶς γραφῶσιν εἰς θρηνους καὶ δάκρυα· βοηθήσωμεν ἑαυτοῖς, ἀπαναπάσωμεν τὸν ψυχόν ἑαυτῶν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου, ἕτι γὰρ καὶ τῆς ἰδίας σαρκός· εὔροιτο ἑαυτῇ κελλίον εἰς τὰ πέρατα τῆς γῆς, ὅπως αἱ βοήσῃ καὶ αὐτὴ πρὸς ⓦ Κύριον, ἐλέησόν με τὸν μόνον· ἰδοὺ πάντα ἀφῆκε, καὶ ἠκολούθησέ σοι· ἰδοὺ πάντα ἤρημαι δι' ⓦ σὸν φόβον. ἡ κατάνυξις ἡμῶν ἕως τῆς νεφέλης φθασάτω, ⓐ στεναγμοὶ ἡμῶν τοῖς ὑψηλοῖς εἰσέλθατωσαν, αἱ προσευχαὶ ἡμῶν καὶ αἱ ἐλεημοσύναι ἐλθέτωσαν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. λιτανεύσωμεν αὐτὸν μετὰ πάσης ἀληθείας, μετὰ βιαιότητος καὶ δίκης· πάντα ποιήσωμεν, ἵνα ἐκ μὴ μεταγνῶμεν· πάντα ἐτοιμάσωμεν, ἵνα καὶ τῶν ἀγαθῶν ἀπολαύσωμεν τοῦ Θεοῦ, ἵνα τὰ μείζονα προῤῥήσῃ κτησώμεθα, ἵνα τιμιωτέρων ἀξιωθῶμεν δωρεῶν, ἵνα μηδεὶς τῶν ἁγίων ὀφθῶμεν δύτεροι. μέγας πειρασμὸς ὁ βίος ἡμῶν, καὶ οὐδεὶς οἶδε· μέγας χειμὼν, καὶ οὐδεὶς κατέμοσε. δῶμεν τόπον τῇ ἐνεργείᾳ τῶν παθῶν, καὶ τῇ ἐν ἡμῖν οἰκούσῃ ἁμαρτίᾳ καὶ ⓦ ἀπόσολοι· δῶμεν τόπον τοῖς προορισμοῖς τῶν θείων πνευμάτων· δῶμεν τόπον τῇ χάριτι ταύτῃ καὶ ταῖς ὑπερθυμίαις αὐτῆς· δῶμεν τόπον τῷ κόσμῳ τούτῳ καὶ ταῖς δυσχερείαις αὐτοῦ· δῶμεν τόπον ἕλκεσι τοῖς πειρασμοῖς, ὅλαις ἢ θλίψεσι· κρυβῶμεν ἀπ' αὐτῶν, καὶ ζητήσωμεν πάντες εἰς ὃ ἀποκτανθῆναι ὑπὸ δαιμόνων, ὑπὸ πορνείας, ὑπὸ αἱρέσεων ἐρεθιζομένων ὑπὸ τοῦ Σατανᾶ· ἑαυτοῖς μόνοις προσέχωμεν, καὶ τῷ Θεῷ, ἑαυτῶν ἐκδόντες τὸ σῶμα τοῦτο τοῖς θλίψεσι τύπτειν. πολλῶν γὰρ πληγῶν καθήκει ἄξιον. ἄνω τὸν καρδίαν τιθῶμεν ἑαυτῶν, ἐκχέοντες ὅλον ἑαυτὸν τὸν ψυχὸν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ἵνα σωθῶμεν καὶ ἐλεηθῶμεν καὶ ζήσωμεν, σκιρτῶντες καὶ τρυφῶντες καὶ χαίροντες, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΡΧΗΝ ΤΩΝ ΝΗΣΤΕΙΩΝ, ΚΑΙ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΓΙΑΝ ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΗΝ. Λογ. ϖ.

ἀπέθανε, καὶ σὲ ἦλθεν ἡ κτίσις ἡ μέλλουσα. ὅσοι δυνάσαι ταῦτα ἄπωσαι, καὶ εἶπε μηκέτι μένθυε. βέλτιον τὰ κακὰ δ' μελλόσης, ἢ τὰ ἀγαθὰ τῆς παρούσης λογίζεσθαι. ἐκεῖνά σοι φόβοι Θεοῦ παρέξειν, ταῦτα δὲ ἡ Ⓦ ὄντα συλᾷ σε τοῖς πνευματικοῖς παράγμασιν. ὀρφανοί ἐσμεν ἄπαντες· σὺ δὲ εἶπε μόνῳ, εἰ μὴ Ⓦ Θεὸν, βοηθὸν, καὶ τῷ ἀοράτῳ ἑαυτῷ. οὐκοῦν πάντων ἀφαπάσαντες, φεισώμεθα ἑαυτῶν. μηκέτι σαυτὸν ἐν τῷ κακῷ τῷ παρόντι σε ἐχόντων σε· μηκέτι τῷ ἀμαρτάνειν σε λοιπὸν, ἢ τῆς κρίσεώς σε· μηκέτι, ὅτι ἀνάξιος εἶ ζῆν τὸς δὲ ἀνάξιος ἢ τοιαῦτα ἔργα, ῥυπαρὸς ἢ ἀκάθαρτος· μηκέτι, ὅτι ἀνάξιος εἶ ἐν βίῳ θλιβερῷ ἀφέλκων δὲ κινδύνων μεστῷ, πολλοὺς ἀποκτίναντι ἢ κρίσεις δὲ κακοὺς, σφοὺς ἢ ἀσώφρονας, πλουσίους ἢ πένητας. ἄγε, φέρε, ἵνα φάγῃς ἢ πίῃς, ἢ ἑνὸς ψωμοῦ σὺκ ἔχεις τὸ ἀσφαλές. μηκέτι, ὅτι ἀνάξιος εἶ, ὁπόταν τεταπεινωμένα ἀπὸ κεφαλῆς ἕως ποδῶν, μὴ δυνάμενος μιᾶς ἡμέρας ὑπερέχειν κόπου, ἢ μιᾶς τυχοῦς ἀγρυπνίας· μηκέτι πόσα προσέχρουσας τῷ Θεῷ ἐν ἔργοις ἢ λόγοις ἢ ἐνθυμήμασι· μηκέτι, ὅτι λοιπὸν δὲ ἀρκέσει σοι παλαίσαι ἡμέρας ἢ νυκτός· λόγισαι πόσαι εἰσὶν αἱ ἀνθρωποκτόνοι ψυχαὶ, ὅπου καταφρονήσαι τοῦ φόβου τοῦ Θεοῦ, μιᾶς δυέσεως παρακολουθούσας τυχεῖν, καὶ μὴ τυγχανούσας, ἀλλ' εἰς τὰ κατώτατα τῆς γῆς θρηνούσας τὰς πορείας ἑαυτῶν, καὶ τὰς ῥαθυμίας, καὶ τὰς τρυφὰς, τὰς πανηγύρεις αὐτῶν καὶ τὰς λογομαχίας. μηκέτι, ὅτι οὐκ εἰς μακρὰν σε δεῖ ἀποθνῄσκειν ἢ κριθῆναι, ἢ τοῦτο μὴ παύσῃ κατηχῶν τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν. γράφου δὲ μικρὸν τοῦτο λογάριον ἐν τῇ καρδίᾳ σου· δῆσον αὐτὸ περὶ σὸν τράχηλον. χρεία ἐστὶ δόγματος βασιλικοῦ. τοῦτο εἰς κόλπους ἄγει, ἐκεῖνο ζωὴν αἰώνιον παρέχειν. ταῦτα μελέτα· ἐν τούτοις ἴσθι ἀφανὴς. ἐὰν ἐν τούτοις ἦς, ἐν τοῖς ἐνδυτοῖς οὐκ αἰσχυνθήσῃ ποτέ. εἰ δὲ ἐν τούτοις μὴ κατανύσῃ, ἐν τίνι ἀλιθήσῃ ἡ καρδία σου; ὅλη καὶ ἑκλείς ἡ ἡμέρα Κυρίου, φοβηθῶμεν καὶ ἡσυχάσωμεν. ὁ θέλων ἄμωμος εἶναι ἐν ἔργοις καὶ λόγοις καὶ ἐνθυμήμασι, τί ἄλλο παρέχειν ὀφείλει, εἰ μὴ ἀφανὴς ἡσυχάζειν καὶ βόσκεσθαι καὶ σιωπᾶν, καὶ καταφρονεῖν ἀπάντων τῶν ὄντων ἐπὶ τῆς γῆς; ὁ γὰρ τοῦτο θέλων καθορθῶσαι, θεὸν ἑαυτῷ ποιεῖ ὄντα ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ τὰ ὑπόντα, γίνεσθε μιμηταὶ τοῦ Θεοῦ. ἴδε ἐπικρατοῦντα ἡμᾶς τοῦ Θεοῦ· τί δικαιότερον, ἢ ἡμᾶς μιμήσασθαι πατέρα; εἰ τέκνον γνήσιον εἶ, ἀκολούθησον παραγγέλμασι πατρικοῖς, καὶ μάλιστα δικαίοις οὖσι καὶ ὠφελίμοις. ὁ ἔχων πρὸς δαίμονας, τί ὀφείλει ποιεῖν, ἢ ἀσφαλείᾳ παρασύρεσθαι; ὁ καθ' ἡμέραν κινδυνεύων ψυχῇ καὶ σώματι, τί ἄλλο παρέχειν ὀφείλει, ἢ ἀγωνίαν ἢ δίεσθαι τοῦ Θεοῦ; ἀλλὰ λέγεις, ὅτι πάσχω τυραννοῦσί με, καὶ ὁ φόβος τύραννός ἐστι. τύραννος τυραννίνῳ διαπίπτει. στεῖλον μόνον τὴν γλῶτταν, καὶ ἄπωτις πέμψουσι. τίς οὖν φοβεῖται Ⓦ ποταμὸν τοῦ πυρός; μία ἡμέρα τοῦ σκότους ἐστὶ ὅλα τὰ ἐν βίῳ κακά· καταφέρει οὖν τὸν ἐν ταύτῃ ὡς ἀπαλλαγησόμενον. ὑβρίσει τίς, ἢ ἐτύπτησεν; ἔλπισον ὅτι Κύριον, ὅπου πολλῷ σοι πρέπει τὴν ἀτιμωρησίαν Ⓦ μισεῖν. ἀπὸ τῆς ἐλπίδος ἡ πίστις, ἀπὸ τούτων ἡ ἀγάπη· ὅπου μικροῦ λόγου καὶ μικρᾶς ἀτιμωρησίας ὁ δεσπότης παρέδειξεν ὡς ἀθλητῷ σε τέρπει πάλαι ψυχρόν. ἡ δὲ πίστις σου πολλοῦ ἄξια ἐστί. τὸν ἀρετὸν ποίησον σαυτῷ νυμφίον, καὶ ἐγκράτειαν καὶ σωφροσύνην, παῖδάς σε ζωῆς καὶ παραγγέλλεις εἰς τὸν βασιλεύοντα τῶν οὐρανῶν. αἰτησάμενον τὸν παρόντα ψυχήν σου ὁρκιζέτω παρὰ Κύριον, καὶ ἑαυτὸν διαχωρήσασα, διαπαυέσθω ὅτι κλίνης πνευματικῆς, ὅτι λογισμοῖς βυσσέοις, ὅτι ἐλπίδι τοῦ Θεοῦ, ὅτι ἀπαθείᾳ καὶ καθαρωσύνῃ· διότι τὰ παραγγέλματα τοῦ Θεοῦ φῶς εἰσὶ καὶ ζωὴ καὶ ἀνάπαυσις, εὐλογία καὶ δικαιοσύνη. τὰ δὲ ἐπιτάλματα τοῦ Σατανᾶ σκότος καὶ θάνατος, κόλασις καὶ ἀμαρτία καὶ κατάρα. ὁ σοί ἐστι ἢ τούτοις ἢ ἐκείνοις ἀκολουθῆσαι. ἐὰν ταῖς τοῦ Κυρίου ἐντολαῖς ἀκολουθήσῃς, ὅλα σοι τὰ καλὰ πάρεστι, τὸ φῶς, ἡ ζωὴ, ἡ ἀνάπαυσις, ἡ εὐλογία, τῆς δικαιοσύνης ὁ στέφανος· ἐὰν δὲ ταῖς τοῦ Σατανᾶ πειθῇς, τὰ ἐναντία τούτων ἀπάντα σοι. τίς οὖν ἄφρων αἱρήσεται αἰχμάλωτος καὶ ὀπαδὸς μετὰ κολάσεων αἰωνίων, αὐτὶ δόξης καὶ ἐπαίνων καὶ ἀθανάτου

ζωῆς

Λογ. οθ. 3. αὐτὸ κ. ψυχό

γῆς ⸂καὶ⸃ πορείας. ὁ Ἰωάννης ἔλεγε· Ἀλλ᾽ ἡ μὲν σὰρξ ὕδατι λούεται, τὰ δὲ σώματα τῷ πνεύματι οὐ λούεται; Τολμῶ γὰρ εἰπεῖν, ἀγαπητέ, οὐδὲν ὠφελήσει ⸂αὐτὸν⸃ ἄνθρωπος, κἂν ὅλον τὸ σῶμα πλύνῃ καὶ ὅλον τὸ πνεῦμα, ἐὰν μὴ ἔχῃ ⸂ὠκεανὸν καὶ⸃ ⸂ποδῆρον τὸν⸃ ἐλεημοσύνης. ὥσπερ γὰρ ποτήριον ἔξωθεν καὶ ἔνδοθεν πλυθέν, μὴ ἔχον τι ποτοῦ, οὐκ αἰσχύνει τὸν διψῶντος τὸν ἐπιθυμίαν, ὁμοίως δὲ καὶ πάλιον πλυθὲν ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν οὐ θρέψει τὸν πεινῶντα, ἐὰν μὴ ἔχῃ ἔνδοθεν βρώματα· οὕτω καὶ ἄνθρωπος, κἂν ἔσωθεν ᾖ πεπλυμμένος καὶ ἔξωθεν, οὐ θρέψει τὸν Κύριον, ἐὰν μὴ θρέψῃ τὸν ⸂Κύριον δοῦλος⸃. διὸ ἐπιφέρει ὁ Κύριος καὶ λέγει· Πλὴν τὰ ἐνόντα δότε ἐλεημοσύνην, καὶ ἰδοὺ τὰ πάντα καθαρὰ ὑμῖν ἔσται. πλὴν τὰ ἐνόντα λέγει. Luc. 11. 41.
ἡ γὰρ τοσοῦτον τῆς τοῦ πολυχρύσου πορφυρομανὴς τέρπεται, ὅσον τῇ τοῦ ἀβύλλου δυσπραγίᾳ τῷ πορφυρᾷ. μὴ βούλῃ οὖν ὁ πένης, ὅτι οὐκ ἔχεις χρυσὸν καὶ ἀργύρου τόσας· ῥῖψον εἰς τὸ γαζοφυλάκιον ὃ ἔχεις· καὶ δύο λεπτὰ δίκαιοι. μνήσθητι τῆς χήρας ἐκείνης, ὅτι ἐδικαιώθη ὑπὲρ τὸν πολυχρύσους. ὁ Θεὸς οὐ χρήματα οἶδε καθαίρειν, ἀλλὰ ⸂συνείδησιν⸃ δοκιμάζει. ἐλεημοσύνη ἀσπίλους μοιχῶν ἀπεμάξη, καὶ μαθητὰς ἀγαθοὺς θησαυρίζει· ἐλεημοσύνη ⸂τὰς ψυχὰς⸃ ἐκλυομένας, καὶ ⸂τὰς πτερυγας⸃ ἀνύφαιμεν. ὦ ἐλεημοσύνη ψυχῶν ζωοποιή, χορηγία ψυχῆς, κοσμήτρα σωτηρίας. ῥῖψατε χρυσὸν, καὶ λάβετε Χριστόν· δότε ἀργύριον, καὶ λάβετε ⸂ἅγιον πνεῦμα⸃· σκορπίσατε χθαμαλὸν, καὶ ⸂συνεξελθόντα αὐτῷ⸃ ὁ ἰὸς τῆς ἁμαρτίας· δροσίσατε ⸂ἔλεος⸃, καὶ σβέσατε τὸν κάμινον· καὶ δότε ἱμάτια, ἵνα λάβητε ἱμάτια, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν· ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν. ἴσ. λοίπον καὶ τούτας μνεμόνευε. ἴσ. πνεῦμα ἅγιον

ΝΟΥΘΕΣΙΑΙ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑΙ. Λογ. οθ.

Ex Mss. ἐν Χάλκῃ νήσῳ ἐν Χηνοδόχοις.

Καιρός σε λοιπὸν ἀναπνεῦσαι καὶ πάντα ἀποσείσασθαι. μνήσθητι ὅτι σήμερον ἢ αὔριον ἰδεῖν ἔχεις τοὺς ὄρθρους, καὶ τοὺς ἀγγέλους θαύσασθαι, καὶ πορεύεσθαι τὴν φοβερὰν βῆμα, καὶ ἐλθεῖν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ κριτηρίῳ αὐτοῦ, ἐν τῷ τῆς σωφροσύνης καὶ δικαιοσύνης καὶ ἀληθείας δικαστηρίῳ, καὶ λόγον δοῦναι πάντος τοῦ βίου σου. Εἰ θέλεις ἰδεῖν ⸂ἅγιον, ἁγίασον σαυτόν⸃· Εἰ θέλεις ἰδεῖν ⸂ἅγιον καὶ ἀμίαντον, ἁγνίσον σαυτόν⸃· τρόπεσον. ἀφ᾽ οὗ τις ἔλθῃ εἰς ⸂φόβον τοῦ Θεοῦ, ὅλον ἑαυτὸν⸃ δέδωκε τῷ Θεῷ, καὶ οὐκέτι ἔχει ἑαυτοῦ ἐξουσίαν. τῷ γὰρ νόμῳ τοῦ Θεοῦ κατέγραψεν ἑαυτόν. ἀρνησάσθω οὖν ἑαυτὸν καὶ τὰ θελήματα ἑαυτοῦ, καὶ ἀκολουθησάτω τῷ Θεῷ. πόσων ἤγαγε θαλασσῶν ἐν τῷ βίῳ ἡ πολιτεία τῆς ⸀σαρκὸς ταύτης; ὅσα κύματα ἐπράσατο; ὅσας ⸀σαγήνας; ὅσους αἰσμούς; ὅσα ναυάγια; ὅσας δυσωμίας καὶ ἀμαρτίας; ὅσας συμφορὰς καὶ πραγωδίας; ὅσα κακὰ ἐν πάσαις ταῖς πόλεσιν; ὅσα κατ᾽ οἴκους; ὅσα κατ᾽ ἀγορὰν; τίς ἡ δυνάμις αὐτῆς, ἢ τίς ἡ ἰσχὺς αὐτῆς; ὅλα φοβοῦμαι· πάλιν ἔχει. ἡ γλῶσσα αὐτῆς φόβος, ὁ θάνατος φόβος, ἡ ζωὴ αὐτῆς φόβος, τὰ μὲν θάνατον ἀρρήτου καὶ ἀδιηγήτου. ῥοπὴ ζυγοῦ ἐστι τὴν καρδίαν ἡμῶν. ἐκεῖ ῥέπει ὁ ζυγός. κροῦσον, ἀπούδασον, ἵνα ἀνοιγῇ σοι ταχέως. μνήσθητι ὅτι οὐ μετὰ τὰ πολὺ πάντα καταλιμπάνεις τὰ ὁρώμενα, τὴν ὄρθρον καὶ τὸν ⸀ἥλιον, τὸν δυσμὸν, τὰ σχήματα· μνήσθητι ὅτι σαθρὸν, τὸ σώματι, τὸ ψυχῇ. μικρὰ φαντασία ⸀ταράττει σε, μικρὰ ἀγωνία καταπλήττει σε, μικρὰ θλῖψις καταβάλλει σε, μικρὸς πόνος ἐνορύσσει σοι, λύπης ψιλὸς κατεκτύπησέ σε· Ἀλλ᾽ οὐ μὴ μισήσῃς τὸν βίον τοῦτον; ἐγὼ δέ σοι λέγω, ὅτι μετανοήσας ὀφείλεις, καὶ δῶν τὸν πύλαις τοῦ οὐρανοῦ πῆξαι σαυτῷ σκηνὴν, καὶ ἐκεῖ καταμεῖναι ἀρξάμενος, καὶ δεῦρο τοῦ Θεοῦ μίσει θανάτου, ἵνα βιώσῃς ⸀πορευόμενος σε, καὶ ἀνοίξῃ σοι ὁ κύριος ταχέως. κάτω ὁπὸ γῆς τὸ σῶμα κλιπάτω γόνυ τῷ Θεῷ· καὶ ἄνω ἡ ψυχὴ ⸀ἀνακλινέτω ἀκαπόστου, ὁπὸ ⸀προσώπου ἐκείνου τοῦ ῥύσιον ἑαυτὴν ῥύσιουσα. Φιλονεικήσωσι τὶς πλέον καμεῖ ὁ τῇ δύσει. καὶ σὲ οὖν ὁ κόσμος ἀπάτησε,

σὶ πατεμμόλιν. ἐπειδὴ γὰρ ὁ ἀχόλους σὸ ταῖς τῶν ἀνθρώπων καρδίαις ἀχάθας καὶ πεῖ-
δόλους σὸ εἰσφρεν ἁμαρτίαν, πῦρ ἦλθον βαλεῖν ἐπὶ τὴν γῆν, τὴν τῶν ἀχαθῶν ἀνάλωσιν.
ἀλλ' τοῦτο πῦρ ἦλθον βαλεῖν ἐπὶ τὴν γῆν, ἢ θέλω, εἰ ἤδη ἀνήφθη, καθαρίσαι τὴν ἐμὴν γῆν.
ἀλλ μετὰ τοῦ ἀγαθόλου πυρὸς ἢ βλασφημίας βλασφήματα πνεῦ ἐξανάγασαι, ἵνα καθα-
ρᾷ τὴν ψυχὴν Ⓦ ὁ ἐάνιος ἀσώζειν σὸ ἐάνιον. ἀλλ' τοῦτο πῦρ ἦλθον βαλεῖν ἐπὶ τὴν γῆν. πλάσας 5
ἐξ ἀρχῆς Ⓦ ἀνθρώπους ἐκ γῆς, ἀπεθήκα ἐξοι πνεῦς σὸ μίσῃ αὐτοῦ τῇ καρδίᾳ ὥρισα, τοῦς
δὲ ἀγαθὸ πνεῦς ἔχεσθαι αὐτῶν τῆς τοῦς Θεοῦ ἀγάπης. ἐπεὶ οὖν τοῦτο Ⓦ θεῖον ἀπεθήκα τὸ
πνεῦς, ἢ τοιούτων τῶν θνητῶν ἐκβαλεῖν ἐδύνατο, ἵνα καλλιφερὲς ἔχωσι τὸν τῆς ἀγάπης
πνεύματος ἔξαψιν (κρυμῶν γὰρ ἀσεβείας καὶ τῶν ἀνθρώπων ψυχὰς σὸκρώσαν ὁ ἀγάθολος)
δεῖ με πῦρ βαλεῖν ἐπὶ τὴν γῆν· ἵνα ἐκλύσας ἢ χαυνώσας Ⓦ ἐκ τῆς ἀγαθόλου ἐπιγεγημέ- 10
νον τῆ ψυχῆ χιόνα τῆς ἀπιστίας, θῶλπω ἢ γαλιώσω τὴν φρένα καθαίνας, ἀναζάλ-
λω ἢ χλοηφορεῖν αὐτὴν ποιήσω.

Εἰσέρχεται οὖν εἰς τὸν μαίανδρον αὐτῶν, καλύπτων Ⓦ πειρῶν σὸ τῷ ἀρίῳ τῆς σώ-
ματος, ἢ βακτηρίᾳ ἐπιφερόμενος, ἢ ῥάκεσι ἀπειλυόμενος τὴν περιτέραν πλάνην, ἵνα
μὴ διελιάσαι ἢ φθορὰν ὁ περίεστι πάλιν ἀποδράσῃ τῆς ἰδίου ποιμένος. Ἀλλ' Εἰσέρχε) 15
Εἰς Ⓦ οἶκον τῶν Φαρισαίου, οὐχ ὡς Θεός, οὐχ ὡς βασιλεύς, οὐχ ὡς ἥλιος δικαιοσύνης,
ἀλλ' ὡς ἀνθρώπος περὶς ἀνθρώπους, ὡς ἀρίων περὶς ἀρίους, συνδειπνᾶται αὐτοῖς, συν-
ανέμεται, συγκλινάζεται, Εἰσέρχεται, ζωοποιῆσαι ὃ ἦλθε πεπλανημένον ὑπὸ τὴν ἁμαρ-
τίαν, ἵνα σὸ ὃν ζωοποιήσῃ, Ⓦ ἦλθε πεπλανημένα ἀνθρώπους· ἢ Εἰσπλεῖν οὐκ ἐ-
καθηλίαθη ἢ ὁ ὄχλος τῶν Φαρισαίων. τοῦτο γὰρ ἐποίει ἢ δύο ἕνεκα, ἵνα δώσῃ ὃ περιέπα- 20
τῶν ἀφορμὴν λαλῆσαι περὶς Ⓦ ποιμένα· ἔπειτα ἢ ἵνα δόγμα Ιουδαϊκὸν καταλύσας" ἢ βεβαι- Ιθ. λείπει βι-
ώσας πνευματικόν. Εἶδε γὰρ, φησὶν, ὁ Φαρισαῖος, ἢ ἐθαύμασεν, ὅτι ὐ πρότερον ἐβαπτί- βλ. ἀμ.
Λεπ. ια. λπ. σθη. ἐθαύμασεν, οὐκ ἐπαινῶν τὸ διδάσκαλον, ἀλλ' ἀπορῶν ὃ γινόμενον, οὐκ ἐπαινῶν, ἀλλὰ
κείνων. ἢ ἰδοὺ ἰδοὺ, ἀγαπητοὶ, τὸ ζωοπλάστου ἰατροῦ τὸ πλάσματος κειρόμενον, ἢ τὸ κερα-
μέα ὑπὸ τοῦ πηλοῦ διορθούμενον. τοῦτο γὰρ ἔφασκεν ὁ Φαρισαῖος, μὴ θεωρῶν τοῖς κρυστάλλοις 25
ὀφθαλμοῖς τῆς καρδίας τὸ ἐνόντος τὸ ἀγήλαστον τοῦ ἀρχιερέως, ἢ τὸ στεφάνιον ἢ χρυσοῦν. εἰ γὰρ
ἔβλεπε τὸ τοῦτον, περισσότερον ἂν αὐτὸν τοῖς γόνασι, ἢ τοῖς δάκρυσιν αὐτῆς ἔπλυνε τοὺς πόδας, ἢ
ἔλεγεν· ἱλάσθητί μοι ὃ ἁμαρτωλῷ. ἔλεγε γὰρ ἂν, σὺ εἶ ὁ ἐξ οὐκ ὄντων τὰ πάντα εἰς τὸ εἶ-
ναι παραγαγών· τῷ ζῶ λόγῳ οἱ οὐρανοὶ ἐστερεώθησαν, ἢ τῷ πνεύματι τὸ στόματος σου πᾶσα ἡ
δυνάμις αὐτῶν· ζωοῦται ὡσεὶ ἀσκὸς, ὕδατα θαλάσσης· σὺ θήσεις εἰς τοὺς θησαυροὺς ἀ- 30
βύσσους. ἀπὸ σοῦ φοβεῖται) πᾶσα ἡ γῆ· ἀπὸ σοῦ σαλεύεται ἡ σύμπασα οἰκουμένη. Ἀλλ' ὑδεὶς τού-
των ὕβρει οὐσίασε, οὔτε εἰρηκώς, ἔκλεψε τὸ διδάσκαλον. ὁ δὲ Κύριος ἀρόφασιν δέδωκώς (ὥσπερ
καλεῖν τὴν Σαμαρείτιδι ἐκ τοῦ αἰτῆσαι αὐτὸν πρὸς αὐτὴν ὕδωρ, ἔδωκεν αὐτῇ χειρὸν ἢ αἰτῆσαι
πρὸς αὐτοῦ ὃ αἰώνιον ὕδωρ) ἀρχὴν) οὖν ὁ Κύριος ἀρέμα ὑπογρέφειν ὃ ἀρόβατον, ἢ ἀπὸ τῆς
πλαιᾶς ὑπὸ τὸν ἀληθῆ αὐλὸν χλεναγωγεῖν. Ἀρτι γὰρ ὑμεῖς Φαρισαῖοι, ὃ ἔξωθεν τοῦ 35
Λεπ. ια. λδ. ποτηρίου ἢ τοῦ πίνακος πλυνετε, ὃ δὲ ἔσωθεν γέμει ἁρπαγῆς ἢ δόλου· τοῦτεστιν, ὑμεῖς νῦν
ὃ σῶμα κοσμοπλάσετε, καὶ ἢ ψυχὰς κακίζετε. πῶς δὲ τὸ ἔξωθεν χρυσοῦν ἐάν ἢ ὃ ποτήριον,
ὅταν ἔνδοθεν ἔχῃ θανατηφόρον πόσιν; οὐχὶ θιαύσεται αἱ πόραι; καὶ ὅλος ἑαυτῶν τοῖς χρώμα-
σιν ἀνθοῦσα, καὶ ψυχὰς ἀφαίρεισιν. ἢ γὰρ οὐχὶ καὶ ὅλος ἑαυτῶν ὃ φοίνικι ἐρυθραίνου-
σαν, ἐνδοθεν τῆς μελούσης αὐτοῖς ἀναδίχεσθαι φλογὸς οἰκείοις δακτύλοις ἐργάζονται, 40
δίκην αὐτοῖς τῷ αἵματι Ιησοῦ καὶ καρδίας ῥαντίζειν, ἢ τοῦ πνεύματι καὶ ψυχὰς ἐκλυκαίνειν,
ἵνα ὃ ἄνθος τῆς ψυχῆς ἀσφάλωσι, καθάπερ ῥόδον ἐν κείνῳ μεμυγμένον ἐν ἀρχῇ; νῦν δὲ
ὅλος αὐτῶν ἐκπαρθενίζουσιν, ἵνα καὶ τῶν νέων καρδίας εἰς μανίαν ἐλκύσωσι. νῦν ὑμῖν
Ⓦ Φαρισαῖοι ὃ ἔξωθεν τοῦ ποτηρίου ἢ τοῦ πίνακος πλυνετε, ὃ δὲ ἔσωθεν ὑμῶν γέμει ἁρπα-

γῆς

ἐφθὼ τῶ λόγω ἡμῖν πρέχατο· ἰσως ὁ ⟨W⟩ ἰσως τῆς φρονήσεως ἡμῶν αὐξηθέντα σκοπήσας, μείζονων ἡμᾶς συγχωρῆ ἀπολαύειν διδαγμάτων. τί γὰρ φησι; Πῦρ ἦλθον βαλεῖν Λκα ιε. μθ.
ἐπὶ τὴν γῆν, ἡ, Οὐκ ἦλθον βαλεῖν Εἰρήνην, ἀλλὰ μάχαιραν. ἀλλ' ⟨Θ⟩ ὦ νήπιοι τῆ φρε- Ματθ. ι. λδ.
σὶ οἴονται ἐλπιδόναι ⟨W⟩ Κύριον ἐπὶ τὸ πυρὶ τὰ πόλια αἰαλῶσαι, ἢ μαχαίρᾳ τὸν πόλεμον καταφάξαι. ἀλλὰ δίδες, ἢ ἡμεῖς τὰ αὐτὰ τοῖς πατράσιν ὑποσαντες, τὰ τῦ Κυρίου ῥήματα τοῖς ⟨W⟩ Κύριοι ἀγαλεξθῶμεν, ἵνα τῦ Κυρίου ῥήματα τοῖς πατράσιν ἀγαπορθμεύσωμεν. πῦρ ἦλθον βαλεῖν ἐπὶ τὴν γῆν. πῦρ ἦλθες βαλεῖν ἐπὶ τὴν γῆν, Κύριε, ἢ οὐκ ἦλθες βαλεῖν Εἰρήνην, ἀλλὰ μάχαιραν; ἀμῶν τὰ ἡμῶν κατηγορίσατο, θανάτου ἡμῶν ἐκκρίθησε, γέενα πυρὸς ἡμῖν ἐπείληπται, τῆ σαγὴν δαιμόνων γραπτῆδει κατηγορίσατο ἡμῶν, καί σε ἀρωγὸν τῶν τῆ θεοφθόρῳ ἀχρύοντας ἀξιδιχόμεθα· ἢ ἐλθὼν λέγεις, πῦρ ἦλθον βαλεῖν ἐπὶ τὴν γῆν, ἓ, οὐκ ἦλθον βαλεῖν Εἰρήνην, ἀλλὰ μάχαιραν; ἔξεστιν πῦρ
Ἰσ. ἀείποτε αἰτησάτω ἡμῖν οὐχ ἱκανὴ ἡ πίστεως, τῆ τῦ διαβόλου τῶν ταξει οὐκ ἰσχύομεν". ὅπλον γὰρ ἡμῖν οὐχ ἱκανὴ ἡ πίστεως· ⟨W⟩ ἐθνάκασε τῆς διχοστασίας ἡμῶν ἐπ' ὄντα ⟨W⟩ Ἀδαμ ὁ ἐν τῶν ταξαδείσῳ ἐκδύσας ἀδιάβολος ἐγύμνωσε. δίδαξας ἡμῶν γυμνὸς βοηθείας ἱκανὰ ἄρχων τοῖς σὲ βοᾶ λέγων· Δίκασον, Κύριε, τοὺς ἀδικοῦντάς με, πολέμησον τοὺς πολεμοῦντάς με· Ψαλ. λε. α.
ὁπλισάμενος ὅπλου ἢ θυρεοῦ, ἢ ἀνάστηθι εἰς τὴν βοήθειάν μου· ἔκχυσον ῥομφαίαν, ἢ σύγκλεισον ἐξ ἐναντίας τῶν καταδιωκόντων με. εἶπον τῆ ψυχῆ μου, σωτηρία σου ἐγώ εἰμι· ἢ ἐλθὼν τοῖς βοηθῶν ἡμῶν λέγεις, οὐκ ἦλθον βαλεῖν Εἰρήνην, ἀλλὰ μάχαιραν; ἓ ποῦ ἡ τῶν ἁγίων ἱκεσία ἡ τοῦ Εἰρήνης τοῖς τοῦ γλυκυθύμου; ὃ, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, Εἰρήνην δὸς ἡμῖν. πόλεμα γὰρ ἀπέδωκας ἡμῖν. Εἰρήνην ἐκτησάμην, γαλήνης ἐδεήθημεν, πόλεμον οὐκ ἠγαλήναμεν, μάχαιραν ἀπεπάμβα· ἓ ἐλθὼν λέγεις, οὐκ ἦλθον βαλεῖν Εἰρήνην,
ἰσ. ἐδιάβολος ἀλλὰ μάχαιραν; διὰ τί" αὐτὸ ὃ καθ' ἡμῶν φραπτῆδει τῶν ἐναγῶν δαιμόνων ἐξωπλισε· πόλεμα ἡμᾶς τῆ δισόμῳ ῥομφαίᾳ τῆς ἀμαρτίας καθοσφάξας, εἰς ᾅδου κατηκόπησε. δίδε τῦτο οἶκτον καθ' σὲ αἰτῶμεν· ὁ πᾶς ἁγίων χορὸς τοῖς σὲ δυσφήμησε λέγων· Ο πο- Ψαλ. οθ. α.
μένων ⟨W⟩ Ισραὴλ τοῦ ἔχες, ὁ οἰκτῶν ὡσεὶ τοῦβασον ⟨W⟩ Ιωσὴφ, ὁ καθήμενος ἐπὶ τῶν χερουβὶμ, ἐμφάνηθι, ἐξέγερσιν τὴν δεσποτείαν σου, καὶ ἐλθὲ εἰς τὸ σῶσαι ἡμᾶς. λέγεις, οὐκ ἦλθον βαλεῖν Εἰρήνην, ἀλλὰ μάχαιραν; καὶ ποῦ σου ἐπαγγελία ἡ λέγουσα· Ἰδοὺ ἐκκλίνω εἰς αὐτοὺς ὡς ποταμὸς εἰρήνης, ἢ ὡς χειμάρρους ἐπικλύζων δόξαν ἐθνῶν; Ησ. ξς. ιβ.
ἡ ποῦ ἡ προφήτης τῶν ἁγίων πατέρων ἡ λέγουσα, ἰδοὺ ἔρχεται Κύριος, ἢ σωτηρίαν πόλεμον; σωτεβέντος ἢ τῆ πολέμῳ, Εἰρήνην δὲ βοήθειαν ἐξεδιχόμεθα· ἢ ἐλθὼν λέγεις, οὐκ ἦλθον βαλεῖν Εἰρήνην, ἀλλὰ μάχαιραν; σωφρόνας σεσαπίσλας, πατριάρχας σεσέπεμψας, ὅπλος διχοστασίας αὐτὸν ἐθώρηξας σοὶς ὃ αἰτῆς ἰῶσαι τῆ μάχῃ τῆ διαβόλου,
ἰσ. πς ἢ σωτηρίζεσθε ⟨W⟩ πόλεμον Εἰρήνην τῷ κόσμῳ βεβοῦσαν, ὡς "Εἰς αὖθις δυσφημεῖσθαι ἐλεγεν· Ευλογητὸς Κύριος ὁ διδάσκων τὰς χεῖράς μου εἰς σύνταξιν, τοὺς δακτύλους μου Ψαλ. ρμγ. α
εἰς πόλεμον. ἢ ὅταν ἐπηρεάζητε σοῦ διδάσκει, σοὶς σὲ βοῶντες, σε κλαίοντες βοηθόν, λέγοντες· Κύριε, κλῖνον τὸ σὸν οὖς, ἢ κατάβηθι· καὶ κλῖνας τὸ σὸν οὖς, καὶ καταβὰς ὅτι ὃ σῶσαι ὃ Ψαλ. ρμγ. ε.
γλῶς τῶν δυσφήμων τὸ Εἰρήνη. λέγεις, οὐκ ἦλθον βαλεῖν Εἰρήνην, ἀλλὰ μάχαιραν; τί ὦ μακαρίζεις τοὺς Εἰρηνοποιούς, ὅτι υἱοὶ Θεοῦ κληθήσονται; τί οὖν ὁ διδάσκων ἄλλους Εἰρηνοποιεῖν, τί λέγεις σεαυτόν, οὐκ ἦλθον βαλεῖν Εἰρήνην, ἀλλὰ μάχαιραν; δίδε πὰ ἀμῶν τὰ ἡμῶν ἐχθρὸς ἡμῶν γέγονεν ὁ Κύριος· μεσίτης ἐδόμβα τῦ λύοντος μῶν τὸν μεταξὺ ἡμῶν ἔχθραν, Εἰρήνην ἢ γλυκείαν βεβοῦσαν. ἢ ὁ πατὴρ ἡμῶν Ιωὴβ τοῦ τῦ μεσίτου πύκτου λέγει· Εἴθε ἦν ὁ μεσίτης ἡμῶν ἢ ἐλέγχων. ἢ ἐλθὼν μεσιτεῦσαν ἢ λῦσαν τὸν ἔχθραν, Ιωβ. θ. λγ.
τὰ σωτήρια λέγεις, οὐκ ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην, ἀλλὰ μάχαιραν; ἢ σὸ πῶς λειπὸν τὸν ἐλπίδα τῆς εἰρήνης ἐκδεξόμεθα; ἀλλὰ ναί· πῦρ ἦλθον βαλεῖν ἐπὶ τὴν γῆν, τὸν ὑφ' ὑμετέρης πο-

οἰ

τὸ μεθύσκεσθαι, παύσαι τὸ ἁρπάζειν τὰ ἀλλότρια, παύσαι τὸ καθαγιλᾶν, τὸ ψεύδεσθαι, τὸ μεταρίζεσθαι. μηδεὶς σε ἀπατάτω. οὐδεὶς γὰρ τῶν τοιούτων εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. εἰ δὲ ἐπιθυμεῖς τοῦ εἶναι μετὰ τῶν δαιμόνων, εἰ τοῦτο γένηται τὸ πρὸς εἴσοδόν σοι, καὶ τοσαύτης, ὡς ἅλυς, πολιτεύου, ὡς βουλὴ, ὁκωλύων οὐδείς. ἀπόλαβε δὲ κόσμου, καὶ τὰς αἰσχρὰς ἐπιθυμίας αὐτοῦ, τοῦ πορνείου, μοιχείου, μέθης, ἀκρασίας, καὶ πᾶσαν ἡδονὴν δαιμονικὴν· ὁ ἔμπροσθέν σου οὐδείς. σὲ γὰρ εὐαγγέλια οὐ πείθει, νόμος δὲ σωφρονίζει, προφῆται οὐκ ἐπισκήπτουσιν, ἀπόστολοι οὐ δυσωποῦσι, πατέρων ἀγωγαὶ οὐκ ὠφελοῦσι, συνοδία ἀδελφῶν οὐκ ἀποτρέπει, ἀπομνημόνευσις πάντως· ὕψις πόρρω ἐλήλυθεν σοι. λοιπὸν ἀπόλαβε τὰ ἀγαθά σου ἐν τῇ ζωῇ σου. ἐκεῖ μὲν οὖν μηδὲ σωτηρίαν, μηδὲ κληρονομίαν ἐν τῇ μελλούσῃ τοῦ Χριστοῦ ἡμέρᾳ μὴ προσδόκησον. ἐκφεύξεται γὰρ πόρρω ἡ ὥρα, ὅταν γυμνὸς ἐν πέρατι κλισμένος προσέχῃ τῷ βήματι τοῦ Χριστοῦ, ὅπου ἀγγέλων καὶ ἀνθρώπων θεατιζόμενος. ἐκεῖ φανήσῃ, οἷος εἶ· ἐκεῖ ἐλεγχθήσεταί σου πᾶσα ἡ ἀδικία· Malach. 3. ὁ Θεὸς οὐ χλευάζεται· ἐν τότε ἀκούσεις τῆς ὀδυνηρᾶς ἐκείνης φωνῆς· Δήσατε αὐτοῦ τὰς χεῖρας καὶ πόδας, καὶ ἐκβάλλετε εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. Τίς λοιπὸν οὐ θρηνήσῃ τοῦτον; τίς οὐ κλαύσει τὸν ἐκ τοῦ ἀπολαῦσιν τοσούτων αἰωνίως βασανιζόμενον; μὴ πλημμελῶμεν, Θεὸς οὐ μυκτηρίζεται. γέγραπται γὰρ, ὅτι Οὔτε πόρναι, οὔτε μοιχοὶ, οὔτε λοίδοροι, οὔτε πλεονέκται, οὔτε μέθυσοι, οὔτε ἄδικοι, οὔτε μαλακοὶ, οὔτε ἀρσενοκοῖται, οὔτε εἰδωλολάτραι, οὔτε βλάσφημοι, οὔτε φιλάργυροι, οὔτε ἄλλος τῶν τοιούτων ἕξει κληρονομίαν ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. Ταῦτα πάντα εἰδότες ἀκριβῶς φοβηθῶμεν, τῶν τοιούτων ποινῶν ἀπειλήματα, καὶ ἐξ ὅλων τῶν ψυχὴν μετανοῆσαι μὴ βεβιωκότων, ἵνα καὶ φύγωμεν ἀπὸ τῆς μελλούσης ὀργῆς, καὶ τῶν ἀκηράτων καὶ αἰωνίων ἀγαθῶν ἐφικώμεθα· ὧν γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μεθ' οὗ τῷ πατρὶ ἡ δόξα ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

ΠΥΡ ΗΛΘΟΝ ΒΑΛΕΙΝ ΕΠΙ ΤΗΝ ΓΗΝ, ΚΑΙ, ΟΥΚ ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην, ἀλλὰ μάχαιραν.

Λογ. ον. Luc. ιε. μθ. Matth. ιλδ.

Ex Mss. ἐν Χάλκῃ πόλει τῆς Χαλκηδόνος.

ΑΙ τῶν νηπίων φιλόπονοι μητέρες, μέχρι δή ἀπροσδοκήτου μείζονα ἡλικίαν καὶ δυνατωτέραν ὁ νήπιος αὐξηθῶσι, τὰ γαλακτοβόρους πηγὰς τῶν μαζῶν προσέχουσαι τοῖς φιλτάτοις, τῷ ἀχάματον ἔσεσθαι τὸ γάλακτος ὠφέλειαν αὐτοῦ κολακεύουσιν· ἐπειδὴ δὲ μείζονα ἡλικίαν καὶ αἴσθησιν ἔλθωσιν, ὡς καὶ ὀδόντας λοιπὸν τὰ τροφεῖα τῶν βρωμάτων λεαίνειν, προτίθεσι μὲν μητέρες δὲ σκληρὸν τὸ ἄρτυ ζωοτέλεσαι, ἀπαλὸν καὶ τροφεῖον, δίκην μέλιτος, τῷ ἔσεσθαι ἐπιμασᾶσαι τῷ στόματι αὐτῶν ἐνοικίζουσι. τοιοῦτοί εἰσιν καὶ τῆς ἐκκλησίας διδάσκαλοι. τοῖς γὰρ ὅπου τὸν ἔξω τῆς θρησκείας ἰουδαϊσμὸν νηπιάζουσιν, καὶ δυσκόλοις αὐτοῖς δυσπαραίτητα νοήματα προσβάλλουσιν, ἀλλὰ, ἔστιν μητέρων, τῷ θηλῷ τῆς ἀφελείας αὐτοῖς προσκαλεσάμενοι, ὃ ἄδολον τὸ λόγου γάλα" πραγματείαν ὠφέλειαν αὐτοῖς προσκαλοῦσιν. εἶτα, ὁπότε μείζονα νοημάτων καταλήψιν ὁ νήπιος αὐξηθῶσι τῇ θρησκείᾳ, μείζονα αὐτοῖς μυστηρίων ἀποκαλύπτει εἰδέναι νοήματα. τοῦτο καὶ Παῦλος ἐποίει. νηπίοις γὰρ τυγχάνουσι γράφων ἔλεγε· Γάλα ὑμᾶς ἐπότισα, οὐ βρῶμα. ὧν αὐτοῖς ἔστιν ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός. πρὸς γὰρ τὸ μέσον τῆς ἕξεως τῶν ἀκουόντων τὸν τῶν εὐαγγελικῶν νοημάτων γραφὴν συσταθμησάμενος, ἐν ταῖς προσλαβούσαις ἡμέραις, καθάπερ νηπίοις, ἀπαλὸν δὲ βύλυτον τὸν

τοῦ

φησι, καὶ ἀπαρρησίαστος, αἰσχύνης γέμων, ἐξ οὐ δυνάμεως ἀπεῖσαι ἐξ ἰδεῖν ὃ ὕψος τοῦ οὐρανοῦ, ὅτι πολλὰ ἡμάρτηκε ἐν λόγοις, καὶ ἐν ἔργοις, καὶ τῇ διανοίᾳ· καὶ πᾶσαν ἡμέραν καὶ ὥραν ἐδαπάνησε τὸ ἀσώματα τοῦ ζωοῦ μου, καὶ ποίᾳ προσώπῳ ἢ παῤῥησίᾳ εἰσέλθω εἰς τοῦ ἐκκλησίαν; πῶς ἀνοίξω ὃ στόμα μου τὸ ἀκάθαρτον μου σῶμα; πῶς δὲ χείλη μου κινήσω, ἢ παρακαλέσω ὑπὲρ ποίων μου πταισμάτων προσάξεων προσῆτον Θεόν; ἄνθρωπε οὖν Σατανικὲ ταῦτα τὰ ῥήματα τὰ λέγεις; μάθε, πῶς κράζει ὁ Χριστὸς ἐλθὼν ὅτι τῆς γῆς, δικαίους, ἢ ἁμαρτωλούς; λέγε μοι ἄντως· Οὐκ ἦλθον καλέσαι δικαίους, ἀλλὰ ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν. ἁμαρτωλός εἰμί, φησι, καὶ πῶς εἰσέλθω εἰς τοῦ ἐκκλησίαν, ἵνα δικαιωθῶμαι δίκαιος; καλῶς λέγεις· ὅτι ἀκούω, καὶ ἀνάγνωθι· καὶ τί μοι ὄφελος; καὶ γὼ πάλιν λέγω σοι· καὶ φυλάττης, καὶ φυλάττης, μόνον εἴσελθε εἰς τοῦ ἐκκλησίαν· ἄκουε τῆς θείων γραφῶν, ἄκουε τῆς διαγνώσεως. οἶδα ἀληθῶς, ὅτι ἐὰν εἰσέρχῃ εἰς τοῦ ἐκκλησίαν, καὶ ἀκούεις τῆς θείων εὐαγγελίων, καὶ τῶν διδασκάλων τῶν ἀποστόλων, καὶ τῶν θείων πατέρων, καὶ λιθίνην καρδίαν ἔχῃς, καὶ σιδηρᾶν γνώμην καὶ ἀχειότητος, ὀφὶ ποτὲ ἐξ ῥᾳδίως κατανυγῆναι ἔχῃς. ἁμαρτωλὸς εἶ; εἴσελθε εἰς τοῦ ἐκκλησίαν, προσπεσον, κλαῦσον, θρήνησον, στέναξον, δάκρυσον. ἥμαρτες; ἐξομολόγησαι Θεῷ τὰς ἁμαρτίας σου· εἰπὲ μόνον, ὃ, ἥμαρτον· εἰπὲ τῷ Θεῷ τῷ εἰδότι τὰ κρύβια τῆς ψυχῆς αὐτοῦ· εἰπὲ τῷ Θεῷ τῷ ἐτάζοντι καρδίας καὶ νεφρούς· εἰπὲ σὺ τοῦτο, ἵνα μὴ ἐκφύγῃ τοῦτο μυριάδων ἀγγέλων καὶ ἀνθρώπων αἰσχυνόμενος ἐλεγχθῆς. εἰπέ μοι, τί ὄντι καλλίονι ὧδε ἐν ἐκκλησίᾳ τῷ Θεῷ μόνῳ ἐξομολογήσασθαι καὶ τῷ πνευματικῷ σου πατρί, ἢ ἐκεῖ τοσούτων μυριάδων δημοσιεύεσθαι; ἁμαρτωλὸς εἶ; εἰπὲ μόνον, οὐδὲν ἄλλο σε ἀπαιτῶ, μόνον στέναξον. ποία ἀνάγκη τοῦτο; ποία θλῖψις; ποία [illegible]των δαπάνη; ποία δυσκολία εἰπεῖν μόνον, ὃ, ἥμαρτον; ἀλλὰ λέγεις, ὅτι αἰσχύνομαι. ἄθλιε καὶ παλαίπωρε, ὅτε ἐποίεις τοῦ ἁμαρτίαν, οὐκ ἠσχύνου, καὶ ὅτε μετανοῆσαι καὶ σωθῆναι θέλεις, αἰσχύνῃ; ὅτε πλεονέκτης τοῦ πορίου τοῦ ποιεῖν, καὶ ποιεῖν προσῆκον ποιεῖν οὐκ ἠσχύνθης, καὶ νῦν αἰσχύνῃ; ὅταν ἥμαρτες, ὅτε ἐπόρνευες καὶ ἐμοίχευες οὐκ ἠσχύνου, καὶ ὅταν μετανοῆσαι καὶ θέλῃς σωθῆναι, τότε αἰσχύνῃ; ὅτε ἥρπαζες καὶ ἀλλότρια, ὅτε χήρας ἐθλίβες καὶ κατεφρόνεις πτωχούς, οὐκ ἠσχύνου, καὶ νῦν αἰσχύνῃ; ὅτι ὤμνυες τὸ φρικτόν ὄνομα τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐψευδομάρτυρες, ὅτε ἐπιώρκεις, ὅτε πολλὰ κακὰ καὶ πονηρὰ ἔργα, ἃ μισεῖ ὁ Θεός, ἔπραττες, οὐκ ἠσχύνου, καὶ νῦν αἰσχύνῃ; ὦ ποῖον, ἀγαθέ, διαστοῦν ἔχοντες καὶ ἡμεῖς ἀμελοῦμεν καὶ οὐκ ἐπιστρέφομεν; ὁ Χριστὸς συμβουλεύει, μὴ κλέψῃς, μὴ πορεύσῃς, μὴ μοιχεύσῃς, μὴ φονεύσῃς, μὴ ψευδομαρτυρήσῃς, τίμα τὸν πατέρα σου, καὶ τὴν μητέρα, καὶ τὸν πλησίον σου ὡς ἑαυτὸν ἀγάπα· γλῶσσ ἤμερος, ἀγαθός, ἐλεήμων, μακρόθυμος· γλῶσσ ἄμαχος, εἰρηνικός, ἵνα καὶ ταχθῇς τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν· καὶ οὐδεὶς ὅστις ὁ σωθῇ, οὐδεὶς ὁ μακαρίων, οὐδεὶς προσέχων, ἀλλὰ πάντες ῥαθυμοῦμεν. συμβουλεύει ὁ διάβολος καὶ σατανᾶς, λέγων· γλῶσσ μοιχὸς, φόνευσον, ἐπιόρκησον, κλέψον, γλῶσσ ἁπατεών, βλάσφημος, φιλέριμνον, ἀπλάγχνος, φθορεύς· γλῶσσ φιλάργυρος, μισάνθρωπος, μᾶλλον δὲ μισόθεος· γλῶσσ πανοῦργος, ἀδικητής, πλεονέκτης· γλῶσσ ἅρπαξ, καταλάλος, μυθολόγος, λοίδορος, ἐπίορκος. καὶ οἶδαμεν ὅσοι καὶ ἕκαστα προστάττοντες ὑπακούομεν· ὅπ ὥσπερ δοῦλοι δεδεμένοι χεῖρας καὶ πόδας, ὕστερον πέφυκεν καὶ ἀνθρώπινα τὴν Φύσιν. ἰδοὺ ἡμᾶς πᾶσαν τοῦ νεότητα ἡμῶν μετὰ δαιμόνων ἀνηλώσαμεν· ἰδοὺ ἐγηρέσαμεν, καὶ σωφρονίσαμεν ἐν ἁμαρτίαις. ὃ ἀγαθὸν προσάξαι μὲ οὐ δυνάμεθα, ὅπως τύχωμεν τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν. ὁ διάβολος προσέξει ὃ πῦρ ἐξ τοῦ κόλασιν αἰώνιον, καὶ ἡμᾶς προσῆκον τὸν διάβολον πέφυκεν. τί σοι ποιήσωμεν, δέσποτα; τί θέλεις; ἵ ἐπιθυμεῖς; ὃ εἶ μετὰ τοῦ Χριστοῦ, ἢ ὃ εἶ μετὰ τῶν δαιμόνων; ἐπιθυμεῖς εἶ μετὰ τοῦ Χριστοῦ; καὶ τοῦ λοιποῦ παῦσαι τοῦ ψεύδεσθαι, παῦσαι τοῦ κατάλαλειν, παῦσαι τοῦ πορνεύειν, παῦσαι τοῦ κλέπτειν, παῦσαι

τοῦ

Ματθ. θ. ιγ.

γή. πλέγχθη ἡ λαιθάργυρα Σωσίδικης, ὅτι βίᾳ κατεχόμεθα· ἢ οὐκ ἄρα ἐστὶ καθαρόν. ἕως πότε τὸν ἀληθῆ παίζομεν; ἕως πότε τῶν Κυρίου παραγματευόμεθα; ἢ οὐκ ἴσασι τὸν ἰσ. πὶ τῶ Κυ.
Ψαλμ. ρ̄ξ. α. ψεμμὸν λέγοντες, ἅμα ὁ αὐτὸν ὑπονοοῦντος, Εἰ ἀληθῆ λαλῶ τι, βύθισόν με; Εἰ ἀληθεύεις ὅτι τὸν ἰησοῦν, χάρμα ἔχε ὅτι τὸν ἰησοῦν· Εἰ δὲ ἀλιτεῖς, ἀδικεῖς σαυτόν· Εἰ πονηρός, οὐκ εὐφραίνῃ· Εἰ διώκεις ὡς ἀγαθῶν ἀπιστημένος, ὁ τυγχάνεις ἀγαθῶν. Ἰησοῦς ἐσταύρωται ὑπὲρ σοῦ, καὶ οὐκ ἐδυσχέρανεν, ἀλλὰ μᾶλλον ἐπαυδᾷ τὸ πάθος· σὺ δὲ οὐδὲ μικρὰν ἰησοῦν ἀνέχῃ ὑπὲρ τοῦ σαυτῆς σωτηρίας; ὦ δύσθεστε, ὃν ἔχω δυνάμει τοσαῦτον, ἵνα χαρίζωμαι ὅσοι ὀφείλω. Ἰησοῦς ἐσταύρωται. ὅρα, καὶ τοῦτο ξύλον, κατάγει δάκρυον ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν. ἐσταύρωται διὰ σέ· συσταυρώθητι, Σωσθένη ἐκείνῳ, ὄχ ἵνα ἀποθάνῃς, ἀλλ' ἵνα θανάτου ἀπαλλαγῇς. αὕτη ἡ τῶν σωζομένων ἡμέρα, ἡμέρα ἐστὶν ἣ ὁ σωτὴρ ὑπὲρ σοῦ ἐπάγη· καὶ σὺ συσταυρώθητι, Σωσθένη. ὁ γὰρ Θεοῦ λόγος Θεός, τῶν ἡμετέρων δυσθεστούντων διὰ σέ. οὐκ αἰδούμεθα τὸν ἄξιον; οὐκ ἐρυθριῶμεν τὸ πάθος; ἑκάτερα εὐθυμήθητι, ὦ δύσθεστε, πίστις, καὶ τὸ ἔπαθλον. κέκριται ὁ κριτὴς, καὶ ἡ ζωὴ θανάτου σωζομένοις· καὶ ὁ πίνων πιέτω, καὶ ὁ ποτίζων διψάτω, καὶ ὁ τὸ δόξη τὸ ἀτιμίᾳ, καὶ ὁ βασιλεὺς ὑπὲρ ἡμῶν, καὶ ὁ
Ἰωαν. ε. κε. Θεὸς ὑπὲρ δυσθεστούντων καταχρίεται· ὁ ἀληθεύων τῷ λέγει, Ὁ πατὴρ οὐδένα κρίνῃ, πᾶσι δὲ τὸν κρίσιν δέδωκε τῷ υἱῷ· ὁ πάντα κρίνων ὑπὸ τινος κέκριται. ἔρκεῖ σοι ταῦτα, ὦ δύσθεστε, εἰς ὑπόμνησιν ἰησοῦ. δεῖ γὰρ σωθῆναι τοὺς οἷς ἴσμεν, καὶ τότε διαχρίσθαι καὶ ἡμᾶς. ὅταν ἀγαπήσωμεν τὸν ἰησοῦν, καὶ διατιθῶμεν κατὰ τὰ ἐκεῖνου κελεύσματα, ὥσπερ ἑορτὴν χορεύοντες, καὶ τὸν ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, σωζόμενοι τὰ μυστήρια τῆς ἡσυχίας, πιμπάντες τὸν τοῦ Κυρίου τράπεζαν, τῆς δούλοις τοῦ Κυρίου, τὸν δόξαν τὸν σὺν αἰῶνι, τὸν οἰκονομίαν αὐτοῦ τὸν ἐν ὑστέροις καιροῖς, τὸν ὧν, καὶ τὸν ἦλθε, καὶ ὅτι ποίᾳ λαῷ ἐπεδήμησε, καὶ διὰ τί· ἵνα καὶ ὡς διφραμόμενοι καὶ εὐφραίνοντες, τὸν ἡμέραν σωτῆρος διὰ πάντος ἔχωμεν, ὦ Κυρίου τῆς ἡσυχίας δοξολογοῦντες, πάντοτε ἀγαπῶντες ⓜ ἀγαπήσαντα ἡμᾶς, καὶ σωζομενοῦντες ⓜ αἰωνοδοξάζοντες ἡμῶν διὰ ἁμαρτίας, καὶ ἀποθνήσκοντες γὰρ ἀποθανόντος, καὶ ἐλπίζοντες ὑπὲρ Σωσθένη τῷ ἀποθανόντι. τῷ δὲ πάντων πατρὶ, τῷ καταξιώσαντι ἡμᾶς τῆς πρόσεως τοῦ ἁγίου, καὶ μὴ φείσαμένῳ τοῦ ἰδίου υἱοῦ διὰ τὸν ἡμετέραν σωτηρίαν, διὰ τοῦ ἐλθόντος ⓜ ἀπὸ οὐρανῶν, δόξα καὶ κράτος ἀναπέμψωμεν, ἅμα τῷ ζωοποιῷ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΠΕΡΙ ΕΥΧΗΣ.

Λογ. οζ.

Ex Ms. ἐν Χάλκῃ πόλει τοῦ Χαλκηδόνος.

Εὖτε πάντες ἀδελφοὶ, γνωρίσωμεν τὸν ποιήσαντα ἡμᾶς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, τὸν ἀγαθὸν καὶ φιλάνθρωπον, καὶ οἰκτίρμονα, τὸν μὴ θέλοντα τὸν θάνατον τοῦ ἁμαρτωλοῦ, ὡς τὸ ἐπιστρέψαι καὶ ζῆν αὐτόν. ⓐ πάντες γρηγορεῖτε καὶ γίνεσθε ἕτοιμοι, ὅτι οὐκ οἴδατε ποίᾳ ὥρᾳ ὁ Κύριος ἡμῶν ἔρχεται. δεῦτε, ἀκούσατε αὐτοῦ λέγοντος· Μετανοεῖτε, ἤγγικε γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. λοιπὸν, ἀδελφοὶ, ἐφ' ὅσον ὑπὸ θύραις ἡ κρίσις ἐστὶ, πολλῶν δακρύων, πολλοῦ ἐδυρμοῦ, πολλῆς βύχης χρεία, βύχης τὸ σήμερον καὶ αὔριον ἡμερῶν. βύχη γὰρ θησαυρὸς ἀνέκλειπτος πάντος ἀγαθοῦ, λιμοῦ ἀχείμαστος, γαλήνης κατάστασις, ψυχῆς ἰατρεῖον· βύχη φθορᾶς ἀπάτη, ἁγιασμὸς ψυχῆς καὶ σώματος, καὶ, ἁπλῶς εἰπεῖν, βύχη πύλης οὐρανοῦ ἀνοίγουσα, Θεῷ προσαγαγοῦσα πάντα ἄνθρωπον μικρόν τε καὶ μέγαν, πλούσιον καὶ πένητα, ⓜ ὁλόψυχον καὶ ἐξ ἑκάστην ἡμέραν βύχιόν τε μείζονα ἀπεργαζόμενον. ἀλλὰ τίς ὁ ψυχρὸς τοῦ πολλοῦ λόγος; ἁμαρτωλός εἰμί,

φησι,

τότε χαίρεπάρεις. οὐκ οἶδας ὃ μεταξύ; ὅτε ἡ φύσις ⓦ γάμοι ἀπαιτῇ, ὁ γαμῶν γὰρ φύσιν. βλαβοῦ ὁ γάμων. εἰ πρὸς τὰς νηστείας, ταῖς ἡμέραις τῶν νηστειῶν, γλυκὺ ἄπελλος. ὁ δὲ βαλλω ⓦ γάμοι, τοσοῦτόν ἐστι τῆς νηστείας. ἀ ἐφάγομεν τοσοῦ τῆς νηστείας, οὐ μᾶλλον ἡμῶν. τί οὖν ἀφελούμεθα ὅτι τὰ μὴ πρόσεστα; ὅλη ἡ ἡδονὴ τῆς βρωμῆς, ἕως τοῦ καταπιεῖν ἐστιν. ἐπὰν γὰρ πέλθῃ ὁ γαστὴρ χωρίον, γίγνεται, ὡς οὐκ ἐών. ἡ νηστεία γὰρ οὐ μαραίνει, ὁ χορτὸς τὸ κοιλία, οὐδὲ βρῶσις εἰς σύνδεσμον μεταβάλλει. ἀθανασίας γὰρ ἐστὶ τροφεῖον, μετ' ἀπίλων ὃ βρῶσιν ἔχει, ὅπου ἀπέλων καὶ ὃ δυνατὸν ἐστὶ μίμησις. ἀκηδιάζεις, ὅτι νηστεύεις; ὅτι οὐ βεβαρῆσαι ἀλλοτρίαις ὑποστρωμναῖς; ὅτι ὀρθὸς ὁ λογισμός; ὅτι καθαρὰ ἡ σάρξ; ὅτι δυθῇ ἡ βρῶσις; ὅτι ἀκύμονος τῆς γαστρὸς ἡ χαρά; ὅτι τὰ ἀσπόρητα σιωπᾷς, καὶ οὐκ εἶ αὐθέντης, ἀλλὰ γεωργὸς ἄπελος; ἑορτὴ Κυρίου τοῦ καλέσαντος ἡμᾶς, εἰς γάμον πνευματικόν, τοῦ εἰσελθόντος ἰδοὺ σὺν αἰσχύνῃ. μὴ ἵνα ἀλλοτρίοις ἱματίοις ἔχων εἰσέλθῃ. ἱμάτια δὲ γάμου ὑποφέρεσθαι καθαρά, καὶ ἀμόλυντα, καὶ ἅγια τοσοῦ γάμους ἁγίους καὶ ἀμολύντους. φαιδρὰ ἔξωθεν, καὶ ἔσωθεν λαμπρά. ἐστι γὰρ ὁ γάμος, καὶ τοῦ εὐαγγελίου ἡ ἀποστολὴ καὶ προφῆται ἑκάστου ἔκαστος, τοῦ δὲ συμφώνου χαλᾶζειν ἔκαστον τὸ νηστείας. πᾶς νηστείας ὁ ζωοποιῶν καὶ βίος. ἡ νηστεία μὲ τοσοῦτόν, ἡ βίος ὁ κρείττων ἐστί· πίστευσον, ὅτι οὐκ ἥμαρτες, καὶ ὅτι ἥμαρτες νίκησον, καὶ πάλιν ἵνα μὴ ἁμάρτῃς νίκησον, καὶ ὅπως θέλεις ἔσῃ. ἔσωθεν γὰρ εἴδη νηστείας. ἥμαρτές τις, καὶ σὺν νίκησον ἑαυτὸν χαλάζων, ἵνα θέλῃ τοῦ κάλλους; νικῶμεν οὖν καὶ ἡμεῖς, ἀγαπητοί, ἵνα μὴ ἐπθυμήσωμεν καθ' ἡμῶν αἱ ἐπιθυμίαι. ὁρᾷς ὅτι τῶν νηστείαν ἐπομβρίαν τῇ ἁμαρτίᾳ, τουτέστι, τὸ μὴ τοῦ ἁμαρτῆσαι χαοειδῶμεν τὸ λόγος πηγείας ἐπιτροφιόν. ἀλλ' ἡ νηστεία τοσοῦτόν τῶν ἁμαρτημάτων, ὡς ἵνα ἀφίλῃ ὃ γενόμενον ἁμάρτημα, ἀλλ' ἵνα κωλύσῃ τὸ μέλλον. ἄλλη νηστεία ἐστὶν, ὁ ζητῶν νόμον νόμου λαβεῖν. ἐστὶ γὰρ ὁ αἰτῶν νόμον νηστείας, ὡς Μωϋσῆς ἐνίστευσε, καὶ ἔλαβε νόμον. πάλιν ἄλλος νηστεύει, ἵνα ὦν κατηξιώθη, τοῦτον μὴ ἀποτύχῃ. ὁ δὲ ἐκκλησία ὁμοῦ νηστεύει, τοῦ χαρὰν καὶ οἰκονομίαν. ⓦ Ἰησοῦ ὑπηγωνίσκα τοσοῦτον, τῷ σωρωθῆναι σωεσταυρωμένῃ, τῷ Κυρίῳ συμτάφουσα, ἵνα καὶ συνδοξασθῇ, ὁ χ ἵνα ⓦ Κύριον πιστεύσῃ (ζῇ γὰρ ὁ τῶν ζώντος γῆς) ἀλλ' ἵνα τοῦ χαρὰν ὁμολογήσωμεν τῆς οἰκονομίας. εἰ δὲ πιστεύσωμεν ὅτι ἐσταύρωσαν αὐτὸν Ἰουδαῖοι, οὐ δι' αὐτὸν πιστεύσωμεν, ἀλλὰ διὰ τοῦ τολμᾶν τῶν τολμησάντων. ἀνέστη γὰρ οὐκ νεκρῶν, ἔστι σε δόξῃ, ὃ ἦν τοσοῦτον ἦν τὸ πατρί, συνὼν ἐκ τοῦ ⓦ πατρὸς ἐκτὸς καὶ ἐκ τοῦ. οὐκ ἔστι πίστις ἀξία ἡ νίκη τοῦ Ἰησοῦ. ἀλλὰ τῆς νηστείας ἑαυτὸν κηδόμενοι, καὶ κοινωνοὶ ἀνυσδοτοι αὐτοῦ ἐστὶ τῶν παθημάτων. ὥσπερ ἀξίως τοσοῦτον, ἀδελφοί. τίς κατηξίωσε κοινωνὸς ἐστὶ τῶν παθημάτων Χριστοῦ; μέγα ὃ μυστήριον. ἀνυσώμεθα ὅτι τὰ ἀγαθά, καὶ μὴ ἐκκλίνωμεν εἰς κακά. Ἰησοῦς ἐσταύρωται, ὁ τῶν ἀθανάτων γὸς· ἐκρέμασε ὃ σῶμα ὅτι ⓦ σωτὴρ, ὁ δι' ἑαυτὸν, ἀλλὰ δι' ἐμέ. ἔφαγες σὺ ἀπὸ τοῦ ξύλου, τῆς δι' ἐμὲ ἐλθὼν ὅτι τοῦ ξύλου. ἔλαβες ἐξ ὧν οὐκ ὤφελέ σοι· ἐπάθηκεν αὐτὸς σῶμα, ἀνθ' ὧν ἔλαβες. ἐπιθυμεῖν ἠπάθησε χαρᾶς· πίστις αὐτὸς ἐξὸς αὐτὸ ἡδονῆς. μὴ ἀλλότριος γένῃ τῆς βασιλείας. ἴσμεν ὅτι ἐσταύρωται, ἴσμεν ὅτι ζωὴ σὺ ἀπέθανεν, ὁμολογῶ ὅτι ζῇ. ζωὴ ζώντος πίστις τῶν ὁμολογεῖν, μάρτυρει τῷ μάρτυρήσαντι· ἀποθανὼν ζωὴ τοῦ ἀποθανόντος. εἰ δ' ὅτω ἀπαιτεῖ θάνατον, μὴ ἀποπνεύσῃς. μικρὸς ἐστὶ ὁ τῆς νηστείας θάνατος. οὐκ ἔχεις μεγάλα κατορθώματα; χαρίσαι αὐτῷ τὰ μικρά. μετ' εὐφροσύνης προσδράμε αὐτῷ ὅτι ἑορτάζει, μὴ χαρᾶς δέξαι τοῦ νηστεύειν. τρυφὴ ἐστὶν ἡ νηστεία πνευματική. ἀλλὰ ταῦτα εἰκῇ κεκάζω. ὥσπερ γὰρ ἅλλαξεν ὁ χρόνος τὰ χρώματα τῶν ἀνυσδοτων ὅτι πρὸ πίζω. τοῦτο δ' οὐκ ἔστιν ἀγαπώντων νηστείαν ὃ ἡ ἑορτάσαι. οὐ γὰρ ἐῶ ἀκόλυστον ἄχθεσθαι ὑμᾶς ὃ τῆς πρόσκης Κυρίου ἀποσκᾶσθαι. τοῦτο προσδοκῶμεν δ' ἀπήτησον ἡ ἵνα, ὡς ἀπήτησε τῶν λόγων ἡ αὐ-

γὴ.

ιφὴν τὸ πιστίας, ὅτι νήφει ἡ ψυχή. ἤδη ὁ σωτὴρ (ὁτὲ δὲ ἦν γὰρ ἀρχὴτὸν) ὅτι Ιούδας προδίδωσι. τί οὖν λέγετε; ὑπόκρισιν φιλεῖ θεσπίας πίστιν, ὅλη ἐστὶν μὴ εἰς ἐμέ, ἡ ἀπίστος εἶ, ἡ μὴ μαθητήν σε ἀριθμῶ· εἰ δὲ ἀνάξιον σαυτὸν ἀποφαίνεις, ἐμοῦ μὴ φαίνεται ἡ ὑπόκρισις τῆς φιλεῖ θεσπίας, σοῦ δὲ ἡ ὑπόκρισις τῆς κακίας. ἡ γὰρ γλωσσόκομον αὐτοῦ ὄντος τοῦ μυστείων, οὐκ ἀγνοεῖ ὅλη κλέπτει, ἀλλὰ βουλόμενος, ἵνα τὸ δοθῶσι αὐτῷ ἀξιοσίαν παῦσαι τὸ παθος. προήδει οὖν καὶ προλέγει. οὐ μόνον δὲ προήδει, ἀλλὰ καὶ πολλάκις προεμήνυεν, εἷς ὑμῶν παραδώσει με. τί οὖν ἐγκαλεῖτε; ἵνα ὁ ποιῆς τὴν ποιεῖα πληρώσῃ τοῦ ἀγαθοῦ οἰκονομίαν· ἡ οὐκ ἰωάλησεν αὐτὸν ὁ ἐκλεξάμενος. εἰ γὰρ καὶ ἰωάλησεν ὁ Ιησοῦς, ἀλλ' οὐκ ἰωάλησεν αὐτοῦ προδότου ἡμᾶς, ἀλλὰ ἀποστολεν. δηλ ὅτι ἀποστολεν ἀναγκάζει. ὃ γὰρ μὴ ἀνάγκης ἡμέθον, αὐτὸ λείπει, ὃ δὲ γίνεται. σώφρων γὰρ μὴ ἀνάγκης ἡ σώφρων, ὅτι ἀνάγκη ἐλθεῖν. οὐδὲ γὰρ δισμοῖς αἱ ἀρεταὶ γίνονται, ἀλλὰ προαιρέσει ἡ πολιτεία. δέχεται οὖν ἐκ τοῦ Αδὰμ ἀφῆκεν τὸ παραδίδου; ἀγαθὸς ἐστὶν ὁ πλάσας, ἐλεύθερον ἐποίησεν, ὡς ἐλεύθερον τίθηκεν αὐτεξούσιον τὴν ὑπόληψιν. ἀλλ' ἤδη, ὅτι μέλλει ἐλθεῖν. ἀλλ' ἀνάγκη οὐκ ἐκώλυσεν, ὅτι προαιρέσει κατεναγκασεν. Αδὰμ ἡμάρτε. δέχεται ὁ ξύλον τίμιος ὁ πόνος, τὸ ᾧ ἐστὶν ὁ τίμιον. ἡ γὰρ κακὸς ἐκπέφθη, ἀλλὰ κακῶς πεπαίδευται ὁ παιδαγωγός. εἰ δὲ ἡ ὑπόσις τὴν ὑπόλεσιν, ἡ πιστία μὴ ὑπόλης ἀνακαλεῖται ἡ σώζει. σαυτὸν δοκίμασον, ὦ ἀδελφέ. πῶς γὰρ χρεία ἀναγνωσμάτων; σκόπει σαυτόν, πῶς ἔχεις πρὸς τὴν πιστίαν, καὶ τὶς πιστεύων. τὴν γὰρ προπομένων τὸ μὴ ὕστερον φέρει καρπόν, τὸ δὲ ὑπὸ τὴν ἔργων προέξεις τὸν καρπόν. ὁ κατηχούμενος εἰς θάλασσαν ὅτι θήσει, οὐκ ὑπὸ τῷ καταδύειν ἔχει τὴν θήραν· ὁ δὲ πιστεύων εὐθὺς ἔχει καρπόν. οὐκ ἔχεις γαλιλαίαν; οὐκ ἀπήλλαξαι κυμίνου ἀπὸ οἴνου; οὐκ ἀπήλλαξαι ζάλης καὶ χειμῶνος; οὐκ ἐπιθυμεῖς ἀκοῦσαι ὅτι ἡ σὰρξ κεχρῆσθαι, μὴ σκιρτῶσα, μὴ ἐρυθριῶσα; οὐκ ἤδεις σὺ πρὸς σωφρονισμὸς καρδίας λέγει τινῶν; οὐκ ἀκούεις ὅτι σὸς ἐστὶν ὁ δῆσαι καὶ χαίρεις; ὁ πιστεύοντες μὴ ὅτι κακῶν τὴν πιστὸν νομίζετε. ὁ γὰρ κακὸν νομίζων τὴν πιστὸν, καὶ πιστὴν, τὸ κακία ἐστίν. οὐκ εἶσον τὸ κακοῖς ἄπελαι, μὴ χρείαν ἔχοντες τῆς πρὸς ἡμῶν τυφῆς. οὐ κατ' ἀξίαν ἰαθίομεν, ἀλλὰ κατ' ἔνδειαν ἀποπληρούμεθα. ὅσα κακὰ πρὸς ἡμῶν γίνεται, σβέπιον τὸ πιστίας. πιστὸν δὲ λέγω, ὃ μόνον τὸν ἀποχὴν τοῦ ζῆφαι, ἀλλ' ὧν εἶδεν Ησαίας. Νῆς ἐστιν, ἵνα ἀκουσθῆς. καὶ ἐὰν εἴπῃς τῷ Θεῷ τῷ τοῦ Ιουδαίοις λέγον, Επιστεύσαμεν, καὶ οὐκ εἶδες· ἐταπεινώσαμεν δὲ ψυχὰς ἡμῶν, καὶ οὐκ ἔγνως, [ἀσφαλίζου, μὴ ἀκούσῃς]. τὸ γὰρ πῶς πιστίας ὑμῶν εὐείσκετο ὑμῶν δὲ θλίμματα. ἐὰν δὲ θλίμμα Κυρίου πληρώσῃς, τὸν πιστὸν ἐποίησας. ὃ γὰρ πραγματεία ὅλη ἡ πιστία, ἵνα κερδίσωμεν μὴ ἐαθίοντες, ἀλλ' ἵνα ὃ μέλλεις ἐαθίειν, φάγῃ σῶμα δὲ ἀπὸ σοῦ· καὶ γίνεται σοι διπλοῦν τὸ ἀγαθόν, καὶ ὅτι σὺ πιστεύεις, δὲ ὅτι ἄλλος ὑπὲρ σοῦ. "καμώμεν πιστεύοντες, ὅπου ἀνεσταυρώθημεν πιστεύοντες. δέχεται τί ἡ πιστία; αὐτὸ σταυρός. μείζονα ἐλαβόμεν, μικρὰ ἀποδιδόμεν. ἐσταύρωται δέχεται σὺ, δὲ δικαίως καὶ πίει ὄξος μὴ χολήν. ἀκούεις ἡ ζῆφα, μέγα ἡ πιστία. ὅπου ἐστὶν ἡ χολὴ, καὶ σταυρὸς κάμωσι; οὐ που σκεπτόμεθα ὅτι σταυρῷ. μὴ ἀγνωμονεῖ πρὸς Ιησοῦν, μὴ ἀποκλαῖε ὅτι πιστεύεις, ἀλλὰ ἀποκλαῖε, ὅτι οὐ πιστεύεις. τίνων ἀπεστερήθης πιστεύων; οἴνου; οὐκ οἴνου, ἀλλὰ φλεγμονῆς, κεφαλαγίας, "ἄσματος μεθύσου. σύνεσιν τίνων τὸ πείσει δὲ τὸ ἡσυχία, τὸ εὐφροσύνη, τὸ γαλιλαία. καὶ ὁ χρῶμα τὸ πιστίας ὅτι πᾶς ὕψωσιν ἐγλίπε), ἤμερον, γαλιλαία· οἴνου γὰρ χρῶμα, καὶ δύσις πυρός. ὁ μὴ συμπάσχων τοῦ Ιησοῦ, οὐκ οἶδε Ιησοῦ· ὁ ἀποκρυόμενος τὸν πιστὸν, οὐκ οἶδε σταυρόν. μὴ ὡς "κακὸν προσερχόμεθα τῇ πιστίᾳ, ἵνα μὴ ὡς κακὸν γένηται σοι ὃ ὑποτιθέμενον· μηδὲ ὡς αἰχμάλωτος δοῦλος Θεῷ δὲ ἀρεθῆσῃ ὑπηρετῶν. οὐδὲς ἄξιται τὸ ἑορτῆς, εἰ μὴ ὁ ἀγνοεῖ τὸν δύναμιν τοῦ ἑορτοῦ. ὅτε ἑορτή, τότε μᾶλλον φαιδρύνου· σὺ δὲ μᾶλλον τυράννου παῖς· ὅτε ἦς ἄγελος,

τότε

ἑ ἑαυτὸν γινώσκει, ϗ ζῇ· ἀνθρώπινα· μάθε ἵ ἑαυτὸν ἀγνοοῦσα, ϗ τὰ ἀπὸ ἡσυχίας ἀγαθὰ ἀγνοῇ. τίνος χάριν, εἰπέ μοι, ἀνῃρέθησαν ⓐ οἱ Ααρὼν ⓐ ἱερεῖς; οὐχ ὅτι ἀλλοτρίως ὑπουργοῦντες οὗπερ ἐγλύσαντο; τίς ὧν νόμος τὴν Ναζωραίων; οὐχὶ οὗπερ ἀπέχεσθαι, ϗ πάντων τοῦ ἀπὸ οὗπερ; ⓐ ὅθεν Δανιὴλ σπέρματα ἤσθιον, καὶ ἀφθονοῦντες τραπέζης τυραννικῆς τὴν Να-
5 βυχοδονόσορ. ἐπῆσυσε τρεῖς ἑβδομάδας ἡμερῶν Δανιὴλ ὁ μόνος τὴν ἐπιθυμιῶν. ὅτι ἐπιθυμιῶν ἀπέχετο, ταύτην τὴν ἐγκράτειαν προσημειοῦται ἐδίξατο. ἐπεὶ θύσει οὐ μίαν ἡμέραν Ιουδαϊκὴν, οὐ πλείω, ἀλλὰ τρεῖς ἑβδομάδας ἡμερῶν, τὴν ἐκκλησιαστικὴν ϗ αὐτὸς προστυπῶν ὁδόν. Αρτον, ἔφην, ἐπιθυμιῶν οὐκ ἔφαγον· ⓐ ἢ πεποίσιν εἰς ἐπιθυμίας τοὺς ⓦ κα- Δαν. ι. γ.
10 θεύδοντας. Οἶνος ϗ κρέα οὐκ εἰσῆλθεν εἰς τὸ στόμα μου, ὡς ἡσυχάζουσι ἡ ἐκκλησία. ὅρα δὲ τὴν πα-
λαιὰν πολιτείαν χριστιανικήν. εἰ μὲν γὰρ τοῖς ἀθεοῦσιν ⓐ τύποι, εἰ ἦ τοῖς προφήταις ἦν τῆς ἀληθείας ϗ ἴχνη. ἡ ἡσυχία ἀπὸ φασιν Θεοῦ αἰσκαλέσατο. εἶπε γὰρ ὁ Θεὸς, καταφρέφεται Νινευὶ, ϗ κατεφράφη. προσώπεγκεν γὰρ ἡσυχίαν, ϗ ἐξέφυγεν Ιωνᾶς, φο-
15 βηθεὶς τὴν ἀπὸ τῆς ἡσυχίας βοήθειαν. ϗ γὰρ κατέπιεν αὐτὸν κῆτος, κατέπιε ἦ ἡσυχίαν. ὁ γὰρ καταπιὼν οὐκ ἐχρήσατο τῇ ὥρᾳ εἰς βρῶσιν, ἀλλ' ἀπέδετο ϗ ἐτήρησε τὴν προσκαθήκουσαν τῷ διασώσαντι, ἐ ⓦ μὴ γελάσαιπα δι' ἑαυτοῦ ἀπολεῖν, ἀπήγαγεν ὅπου προσετάχθη. ἦν-
χουσι Νινευὶ ἡ πόλις ἡ μεγάλη εἰς προφήτου γυμνοῦ, ὃς ὧν ἀπὸ κήτους ἐξελθών, σὺν
20 χερσὶ μὲν δυσὶ σώζων ἀφ' ⓦ φόβου. Εἷς προφήτης ἐπίδη ἐκεῖ, ϗ ὃ σημεῖον, ὅπερ πεποίηκεν, ὁ χειρὸς ἐπεδείξατο. ἀλλὰ ϗ εἶπεν, ὅτι καταφρέφεται ἡ πόλις. προλαβὼν ὤφελεν αὐτοὺς ἀπαγαγεῖν τῆς πίστεως. ⓐ ἦ ἤκουσαν εἰς προφήτου, ϗ μετεκήρυξαν φαρ-
μακον κωλυτικὸν τοῦ ἡσυχίου τῆς καταστροφῆς. ὁ Ιωνᾶς ἐφιλονείκει, οὐχ ἵνα καταφραφῇ ἡ Νινευὶ, ἀλλ' ἵνα ἐλεγχθῇ ὁ ἐκ προθέσεως Ισραὴλ· ὅλα τὰ ἔθνη ἑτοίμως ὑπακούει καὶ ἑνὶ
25 προφήτῃ, Ισραὴλ ἦ ποσάκις προφητῶν πρὸς ἤκουσε. προσπέσῃ ἡσυχία, ἵνα διαλυθῇ τοῦ Θεοῦ ἡ ἀπόφασις. ὧν ἦ ἡ ἡσυχία οὐχ ἁπλῆ, ἀλλ' ἀπὸ μὲν βρωμάτων, ἀπὸ ἦ ϗ ἁμαρτημάτων. ὁ γὰρ δι' ἁμαρτίας τοῦ θύων, ϗ εἰ ἀμαρτίας κυλιόμενος τί ἔπαθεν; ὡς εἴ τις ἀ-
πὸ βορβόρου λουσάμενος, πάλιν τῷ βορβόρῳ ἐγκυλίεται. αὐτῆς τῆς ἁμαρτίας δεῖ προέχεσθαι ἀπέχεσθαι. τί γὰρ ὠφέλησεν εἰ ἄλλας ἡμέρας ἁμαρτία προσαχθεῖσα, ἵνα πάλιν αὐ-
τοὺς ἐπιποίσωμεν, μᾶλλον τὰ δείγματα τὰ προτερα; οὐκ ἀθετεῖ ἡ ψυχὴ ὅπερ τὸ προλαβοῦσαν πλημμέλειαν; ϗχὶ βλεπόμενοι αὖθις ἅμα, ἔτι ἡμαρτάκαμεν; εἰ δὲ τὰ προτερα μετεμοούμεθα, τὰ δεύτερα ἵνα τί σεσωσμένοι; γέγραπται πάλιν, ὅτι ἀπέχοντο βρωμάτων, ἀπέχονται ϗ ἁμαρ-
τημάτων. ἐπήκουσεν ὁ Θεὸς· ἰσχὺν ἡ ἡσυχία προτρέψασθαι ⓦ διασώσειν. ὁ Ιωνᾶς ἠ-
δίκησεν, ὅτι προφήτης ἤμελλεν ἀψευδεῖν· ὁ ἦ Θεὸς ἀναλλάξας τὴν ἀπόφασιν, οὐ κατέκρινε σῶσαι. οὐδὲ γὰρ ἐῶ ψεύσασθαι Θεὸν, ἀλλ' ἀληθεύειν ὁ εἰπών· Εὰν ἀξαίφνης εἴπω κατ' Ιερ. ιη. ι.
ἔθνος ϗ βασιλείας καταφρέψαι ϗ ἐκριζῶσαι, ϗ μετανοήσῃ τῆς κακίας, μετανοήσω καὶ ἐγὼ ὧν ἀπεφηνάμην. οὐκ ἐψεύσατο ὁ Θεὸς ἀνακαλεσάμενος τὴν ἀπόφασιν. οὐδὲ γὰρ ἐ-
πέμψε τῷ προφήτῃ, ἵνα καταφραφῇ Νινευὶ (τί γὰρ ἀναγκαῖον προεἰπεῖν;) ἀλλ' ὅπῃ οὐκ ἤθελε καταφρέψαι· ἠπείλησεν ὅπ καθαιρέφω, ἵνα μετανοήσαντες μὴ καταφραφῶσιν. οὐκ ἔφαγεν Αδὰμ ἀπὸ τοῦ ξύλου, ϗ τότε αὐτὸν ἐπωμόσατο ὁ Θεὸς, ἀλλὰ προείρηκεν ὅτι ἐὰν φάγῃς, ἀποθανῇ, ἵνα μὴ φάγῃ. οὐκ ἤκουσε τοῦ εἰπόντος, ἔφαγεν, ἐρώτησε. οὐκ ἔστιν εἰ-
καλέσαι, ὅσοι ἐσὶ προαίρεσις. ἀλλ' οὐκ ἤδει, φησί τις, ὅτι ἔμελλεν ἐλθεῖν; πάλαι αἱρετικὸς
ὁ λέγων ϗ καταπίπτων τῆς παλαιᾶς; προσὸν ῥηθήσεται, εἰ ἤδει οὖν ὁ σωτὴρ, ὅτι Ιούδας ἐ-
μελλε προδιδόναι, πῶς τοῦτον ἐξελέξατο; ἀλλὰ πάλαι προσὶ ⓦ αἱρετικοὶ ἀπολογησόμεθα, ἀντιθέντες τὰ τοῦ Ιούδα τοῖς κῦ ⓦ Αδάμ. ἆρ οὖν αὕτη λύσις ὅστις, ἢ διπλοῦς" δισμός; δεῖ οὖν ἡμᾶς ἀπολογήσασθαι, ϗ ἀφ' οὗ τὸ Ιούδου ἴσμεν ὄντα ἐξελέξατο, ϗ ἀφ' οὗ, εἰ-
δὼς ὅτι ἁμαρτήσει ὁ Αδάμ, οὐ προέθηκε. δεῖ ἦ τὰ μεγάλα ζητήματα κι-

διὰ τρέψῃ τ̃ θυρετὸν, τ̃ προφήτου. ἁπλῶσε μ̃, ὐκ ἐδυνήθη ὑ̃ κάμψαι. ἡ γὰ ἁμαρτία ξηραίνει αὐτ̃ τ̃ χεῖρα. φθάνεται ὁ σατανᾶς τ̃ χεῖρα, κρατήσαι τὸν προφήτου, ἡ ἅμα τῷ βοῆσαι, ἰᾶται τ̃ χεῖρα ὁ προφήτης, ἡ λέγει αὐτῷ ὁ βασιλεύς· ἄπελθε μετ' ἐμοῦ εἰς τ̃ οἶκον· γλῦσαι ἄρτου ἡ πίε ὕδατος, ἡ ὕτω πορεύου. ἀποκρίνε ὑ̃ ὁ προφήτης, προσαγωγὰ ἔχω Θεοῦ ἐν τοῖς τόποις τούτοις, ἐν οἷς ἀσέβεια πολιτεύεται, μὴ γλύσασθαι ὕδατος ἡ ἄρτου. ἀναχωρεῖ ὁ προφήτης. προέσχε ὑ̃ τῇ πίστει τοῦ λόγου. ἄλλος προφήτης ἀκούσας ὅτι προφήτης παραβαλλόμενος τοιαῦτα εἶπε, διώκει ἡ καταλαμβάνει, ἡ παρακαλεῖ τὸν προφήτην εἰσελθεῖν ἡ γλύσασθαι μετ' αὐτοῦ, ἐ πείθει. ἔπεισε ὑ̃ εἰπὼν, ὅτι Κἀμοὶ Κύριος εἶπε τοῦτο ποιῆσαι. εἰσῆλθε ἐ ἔφαγε· ἐν ὑ̃ τῷ ἐσθίειν μετέρχεται τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ὅπου τὸν καλέσαντα προφήτην, ἡ λοιπὸν προφητεύει, ὐ τὰ ἀπὸ καρδίας, ἀλλὰ τὰ ἀπὸ πνεύματος, καὶ φησι προὸς ἐκεῖνον τὸν εἰσελθόντα ἐ φαγόντα· ὅτι οὐκ ἤκουσας Κυρίου τοῦ Θεοῦ σου, καὶ ἔφαγες ὕπου σοι ἐκελεύσθης μὴ φαγεῖν, ἀπέρχῃ σὺ πεσῇ, ἡ ἐσθίει σε λέων. ὁρᾷς τὸ πρόσωπον προσώπου ἡσυχίας, ὅσον κακὸν προξενεῖ; ἀναχωρεῖ ὁ προφήτης, ἡ οὐ προσέσχεν αὐτῷ τὸ ἀξίωμα τ̃ προφητείας διὰ τὸν παράκλησιν. ἔξῆλθε λέων, οὐχ ἵνα φάγῃ, ἀλλ' ἵνα δείξῃ ὅτι αὐτὸς προσώπου ἀκούει, ἡ μετέρχε ὑ̃ τὸν μὴ ἀκούσαντα, ἡ ἐφήψατο τοῦ σώματος τοῦ παρακούσαντος ὅτι ζῶντι, ὡς ἀπελθὼν μόνον. ἡ ἀνῆλθε ἵνα κλάσῃ τὸν παρακούσαντα· ἀπελθὼν ὑ̃ προσεχώρησατο ὁ λέων τῇ ἡσυχίᾳ αὐτῆ τῆς ψυχῆς τοῦ παρακούσαντος. ἔκειτο γὰ ἱκετικὸς ὁ προφήτης, εἰσῆκε ὑ̃ ἡ ὄνος αὐτοῦ ζῶσα· οὐχ ὅπου οὐκ ἰῶ εὐμοίρετερον ὄντος ἀπεκτόναν ἡ δὲ παρὸν, ἀλλ' ὁ ἄλογος λέων προσώπου διέκρινε, ἐ τὸν μὴ ἀμαρτήσαντα ὄντα οὐκ ἀπέκτεινεν, οὐδὲ ἥψατο, τὸν ὑ̃ παρακούσαντα, οὐκέτι προφήτην, ὅσον εἰς παράκλησιν, ἀπέκτεινε. ἡ ἰῶ ἰδοῦ παρὰ αὐτοῦ τερπλᾶ θαυμάσια· ἔκβλε ὁ προφήτης μισοῦντα τὸν παράκλητον· προσκαθέζεται ὁ λέων, μισοῦντα τὸν παράκλητον· προσεσκέ ὑ̃ ἡ ὄνος, οὔτε τὸν φόβον τοῦ λέοντος φοβουμένη, οὔτε διαχωρεῖσα, οὔτε παρουσά τι τοῦ τοῦ λέοντος, ἵνα φανῇ ὅτι οὐ διὰ τὸν ἔποιδα τῆς χαρᾶς ὁ λέων ἐπῆλθε, ὡς ἐπῆλθε, ἀλλὰ διὰ τὸ μὴ προσδεῆσθαι ἡσυχίας τὸν κεκλυκότα μὴ γλύσασθαι. πάλιν ἀνελήφθη Ηλίας ὡς ἐπ' οὐρανοῦ. τί δὴ τὸ σημεῖον τῆς ἀναλήψεως; ἢ τῷ πάντα ἐάκοντα ἡμεραὶ ἡ ἡσυχία; εἰ Μωϋσῆς ἡσυχεῖ, ἡ Ηλίας ὅπλισε θύει, ἡ ὁ Κύριος ὅπλισφαγίζει, καλὴ ἡ μίμησις. καὶ οὐκ ἀπολούμεθα διὰ παύλας διὰ τὸ τῶν μεταξύ. οὐ γὰ πάντα ἐάκοντα ἡμεῖς ἡσυχάζομεν, ἀλλὰ διαστήματα ἐγκαταλιπόντες τὸ μέσον, τὸν μὲ ἀριθμὸν σωζόμεθα, τῷ ὑ̃ ἡσυχάζειν ὐ διακρίνομεν. μεγάλα τὰ τοῦ ἡμῶν, μικρὰ τὰ τῶν ἡμῶν. ἐὰν ὑ̃ ἡ τὴν μικρὰν ἀποτύχωμεν, φανερῶς ἀλλότριοι τῶν ἡσυχαζόντων ἐγνώμεθα. οὐδὲις ἡμῶν ἡσυχάζει πάντα ἐάκοντα ἡμέρας. ὅτι γὰ πάντα ἐάκοντα διαστήματα ἀναπαύομεν, ὥσπερ ὁδοιπόροι, καθ' ἑσπέραν αὐλιζόμενοι, ἡ πάλιν ἀναζώμενοι. εἰ ὑ̃ σκηνοὶ καὶ τὰ πάντα ἐάκοντα σκῆνος ὄντα, ἡμεῖς ὑ̃ οὐδὲ μ̃ ἀναπαύσεως τῆς αὐτοῦ ὁδοῦ ἐκείνοις ὁδεύομεν, μηδὲ τολμήσωμεν μνημονεῦσαι, ὧν τοῦ μίμηπι οὐκ ἔχομεν. ἡσυχία ἀγγέλων ὑ̃ ἐστὶ χ̃ ὃ δυνατὸν μίμησις, κατὰ Φαρισαίους τῶν πρόσπαν, ὁλὴ προσευχὰς, ψυχὴ ψυχῆς, χαλκοῦς σώματος, ἡ προσώπου ἐπιθυμίας. ἡ οἴδασιν ὡ ἡσυχάζοντες, ὅτι προσεύχει καὶ ᾠδαὶ, ἐ ὐκ ἀγνοοῦσιν οἱ πεπραγμένοι. μαλάσσει θυμὸν, ζωοδαίνει τ̃ ὀργὴν, ἡ καταπαύει τὰ φυσικὰ κύματα, ἀνέχειρι τὸν λογισμὸν, ἐ φαιδρὸν ἀπεργάζεται τὸν ψυχὸν, κουφίζει τὸν σαρκὸν, ἀπελαύνει ἀκρασίας αἰχμὰς καὶ νυκτερινὰς, ἀπαλλάσσει μόθης, ῥύεται κεφαλαλγίας· φαιδρὰ φέρει καὶ τὰ χεῖλη, ἡ τὰ βλέμματα. εὔτακτα τὰ ἡσυχίας τὰ κινήματα, εὔκολος ἡ γλῶσσα, μὴ σφαιρεφουδὴν ἀπὸ οἴνου, ὀρθὸς ὁ λογισμός. οὐ γὰ ἐκχέονται αἱ ἐπιθυμίαι. χορεύει τὸ σωφρόσυνον, γαλιοῦνται κατ' ὀ. ὁ γὰ ἔξω δῶ ἔσπος ὀλοθρεῖ· ἡ ὧν μὲ πάρεσμεν τὸ μέσον, οὐ μεμνήμεθα, ὧν ὑ̃ ἀπαλλαττόμεθα τὸ ἡσυχίας, ἔχομεν τ̃ κατάμνησιν. ἡ γὰ ἡσυχία

ἡ

τεμῶν, καὶ ἥδη ἔχῃ τὴν ὠφέλειαν. καλὸς ὁ τῆς νηστείας χαλινὸς τοῖς ἀγαπῶσι τὴν ἀπὸ τῆς νηστείας ὠφέλειαν. μὴ περίστηχε μόνῳ τῷ ὀπτοπόῳ, ἀλλὰ καὶ τῷ καρτῷ. εἰ γὰρ μὴ τὴν χεῖρα περιστείλῃ τις, οὐκ ἀν᾽ ἐσφρᾶνον ὁ ἀσπίρων, ἵνα μὴ δόκῃ σκυρπίζειν τὰ ἀποκείμενα. ἀποβλέπων εἰς ἐλπίδα, ἀσπίρα ἃ εἶχεν, ἵνα πλείονα ἃ οὐκ εἶχεν. ἀλγεῖ ἡ (ἀρχὴ τῆς νηστείας, ἀλλ᾽ ὠφελεῖ) ἡ ψυχὴ τῇ ἐλπίδι τῶν ἀγαθῶν. τί χρήσιμον οὐ ἡμῖν, ψυχὴ ἢ σῶμα, ἢ ὅλως καὶ ὃ μὴ ἀλγεῖν ἔλαβε, πέφευγε δὲ τῷ κάλλει τῶν ἀρετῶν μᾶλλον κρεῖττονος τῆς περιουσίας; διὰ ἡμᾶς ἐστὶν ἡ νηστεία, ἵνα τὸ σώματος οὐκ ἔστι φθορεύς, ἀλλ᾽ ἴασις καὶ θεραπεία. ④ νηστεύοντες, καὶ ῥημάτων σωματικῶν ἀπαλλάττου). ④ ἀσχολούμενοι τοῖς οἰκείοις τῶν ἀρετῶν, καὶ τρέφουσι τὸ ἑλλιπὲς τῆς ψυχῆς. αὐξεῖ ἡ ψυχὴ τοῦ σώματος κηδεμονοῦσα· τρέφει δὲ ἑαυτήν. καὶ ἑαυτὴν φαίνει θρέπτειν. ἡ ψυχὴ τῷ σώματι βιάζεται ἔξω πορεύεσθαι, καὶ ἑαυτὴν εὐτρεπίζει λόγον. εἰ γὰρ σώματος ἐπιμελήσῃ, πολλῷ μᾶλλον πρέπει αὐτὴν ἑαυτῆς κηδεμονεῖσθαι. ἡ τοῦ Θεοῦ πάλιν, ὁ ψυχικὸς κρατεῖ σώματος. ④ πολεμοῦσι δὲ σῶμα περὶ τῆς ψυχῆς, διαστρέφουσι τὴν ὀρθὴν τάξιν. οὐκ αὐτὴ σώματι δουλεύει, ἀλλ᾽ ἡ ἐγκρατὲς μὲν ἄρχῃ ὀρθῶς, καὶ αὐτὴ τῇ ψυχῇ ἐῶ δὲ σῶμα ἀποταυόμενον. εἰ δὲ μὴ τοῦτο πείθῃ σε, καὶ γυμνῶ σε τοῦ ἑορτάζειν, ἵνα ἑορτάζῃς ἡ ψυχὴ καὶ τὸ σώματος, τοῦτο πληροφορεῖτωσαν, ὅτι καὶ αὐτὴ φθορεὺς καὶ τὸ σώματος. σῶμα σώζει), ὅταν τραπῇ δὲ σῶμα τῆς ψυχῆς, καὶ αὐτὴ ἀπόλλυ). μὴ τοιγαροῦν μικρὸν κέρδος εἶ νηστείας. ἐκ τοῦ ξύλου ἐσθίει ἀπέστετο Ἀδάμ, καὶ ἀπὸ ἐκείνου ἔστιν, τεθνήκει δὲ ὁ γεννάδας, μᾶλλον δὲ τεθνηκὼς ὁ μὴ ὤν. ὁρᾷς εἰ τούτῳ ἐχρήσατο τῷ φαρμάκῳ ὁ Ἀδάμ, οὐκ ἀπέγνωσε δὲ θεὸς ἡμῶν θνητοί; ὅσοις χρήσιμος γέγονε χρεία, ἵνα διαλυθῇ ὃ ἔφθειρεν ὁ Ἀδάμ διὰ ἀκρασίαν. ὅταν ἴδῃς ὅλως κακὸν εἰργάσατο δὲ σὺ μὴ ποιῇ, τοῦτο, δὲ μὴ ἀποχέσθαι ἐκ τοῦ ξύλου τοῦ Ἀδάμ, ἐπίγνωθι ὅσον ἀγαθὸν ἡ νηστεία, καὶ ἡ ἀπεχθῶν ἔξεσι. ὁ μὲν γὰρ Ἀδάμ, οὐ οὐκ ἔξεισι ἀφάμενος, ἀπώλεσε δὲ θεὸς· ἡ δὲ βρῶσις καὶ ὠθεῖ ἔξεσι ἀποφύσασα, διαχλεύσασα δὲ φάρμακον. εἰ δὲ Ἡσαῦ ἐσθίει θύσιν, οὐκ ὅτι προσκεῖται τὰ προφητεία· ἀλλὰ ἐδωδῆς ἕνεκα θεὸς ἡμῶν θνητός, δὲ ἀπὸ φύσεως πλεονέκτημα ὑπὸ φαγεῖν πίνειν. τοῖς πεπαιδευμένοις χαφᾶς ταῦτα ἐπιτέτραπται. τί κατέγνωκε τοῖς Ἰουδαίοις ἀπὸ τῶν ὄρεις Μωϋσῆς; νόμον δὲ νηστείαν θεσμοθέτου ὅτι πεντεκαίδεκα ἡμέρας. ἀλλὰ πρὶν ἢ κατευθυνθῆναι ὁ νόμος, ὥφθη ὁ λαὸς ἀσεβήσας. ἡ προφητεία τολμᾷ; Κύριος ὁ Θεὸς εἷς ἐστι· καὶ ④ μέλλοντες δέχεσθαι τὴν ταύτην ἐντολήν, λέγουσι, Οὗτοι ④ θεοί σου. μεγάλη ἀσθένεια. περὶ γὰρ Θεοῦ ζῶντος μίμημα μόσχου προσεπεμήθη. τί οὖν ἐστὶ φάρμακον τοσοῦτον κακοῦ; πάλιν νηστεύει Μωϋσῆς ὁ μὴ ἁμαρτήσας, καὶ συγχωρεῖται τοῖς ἁμαρτήμασι, τὸ παλαιοῦ νέμου ἡ ῥίζα. ἀπὸ νηστείας ἤρξατο τὸ κυρίου διαθήκης τὸ κήρυγμα, ἀπὸ νηστείας εἴληφε τὴν ἀρχήν. βαπτιστὴς γὰρ ὁ ἐωτὴρ δι᾽ ἡμᾶς, καὶ εἰς ἔρημον ἀπελθών, προσέτερα ἐκήρυσσε, καὶ οὕτω τῷ σημείῳ ἤρξατο, οὐκ ἄλλως χρήζων νηστείας, ἡμᾶς δὲ διδάσκων εἰς δύναμιν νηστείας ἔχειν τὸ ζῆν. εἰ τοίνυν ἡ παλαιὰ ἀπὸ νηστείας ἀρχὴν), καὶ ἡμεῖς ἀπὸ ταύτης ὑδόμεθα ⑩ ζηλωταὶ, μὴ νομίσωμεν κακὸν εἶ τὴν νηστείαν. δυσχεραίνουσί τινες, τὸν ὅτι ποτὲ νόμον ὁρῶντες, καὶ οὐχ ὁρῶσι δὲ ὃν τῷ νόμῳ τότε προσγινόμενον κέρδος. οὐχ ὁρᾷς ὅτι ἡ λέοντος σὺ λαίκαν ἐπείσθης νηστεῦσαι, καὶ ὄχ ἥψατο δὲ Δανιήλ; εἰ δὲ λέοντος πεῖσαι ἄρχουσι δὲ προστάγματι, καὶ τὴν ἀγελειότητος τὴν φύσιν ἐξέβαλε, καὶ εἰσὶν ὡς γνώριμοι, καὶ ὄκ ἐσθίουσι) ὡς ἀηδίτεοι, πεύσωμεθα ὅτι νηστείαν προσαγθέντος. πάλιν γέγραπται, ὅτι Ἱεροβοὰμ ὁ βασιλεὺς τὴν Ἰούδαίας ἀσεβήσῃ, μόσχοι προσκυνῶν τὴν κληρονομίαν πατρικήν, ἐπέστη προφήτης. καὶ ὁ βασιλεὺς καὶ τῷ λαῷ εἶπεν ὑδίν, εἰδὼς ὅτι ἀπειθεῖς καὶ ὁ ἄρχων καὶ οἱ ἀρχόμενοι· ἐάσας δὲ τὰς καπνίζουσας θυμιάσεις, λέγει πρὸς τὸ θυσιαστήριον, [τοῦτοις, πρὸς τὸν βωμόν,] ἵνα δείξῃ ὅτι ④ λίθοι μᾶλλον ἀκούσουσιν ἢ οἱ ἄνθρωποι, λέγει, "γλυπτήσεται Ἰωσίας, καὶ τὰ ὀστᾶ τῶν ἱερέων καυθήσεται ἐπὶ τὸν βωμόν. "ἐξιώθηκε τὴν ἀπιμίαν, καὶ ἠναπάκτησεν ὁ ἐλεήμων· δυνάμει ἔπλωσε τὸν χέρα, ἵνα

νηυΐζαι ἐδύ" χρησαιμήσεις αὐτῇ, εἰς κοινὴ καπόρθωμα. ὅτε γὰρ ἠβουλήθη ὁ Θεὸς δῖξαι τὴν ἀμαρτίας αὐτῶν καθαιρέσαι τὴν Νινευΐτι, πέμπει Ιωνᾶν τὸν προφήτην, καὶ λέγει αὐτοῖς· χ κλησαιτους αὐτων

Ιωαν. γ. δ. Ἔτι τρεῖς ἡμέραι, καὶ Νινευὶ καταστραφήσεται. καὶ φιλανθρωπία Θεοῦ, ὃ μέλλει ποιεῖν, σαλπίζει, καὶ τοῖς χρεώσαις τοῦτο προλέγει τὸν θάνατον, οὐχ ἵνα φύγωσιν ἐκ τῆς πόλεως, ἀλλ' ἵνα μετανοήσωσιν ἐν τῇ πόλει, ἵνα διεγερθῶσι καὶ ἀσυνδιάτρεπτοι γένωνται πρὸς τὸν λόγον. οὐκ εἶπε, πιστεύσητε, καὶ σώζωμαι· οὐκ ἐδήλωσε, μετανοήσατε, καὶ ἐλεηθήσεσθε· ἀλλ' ἔκρυψε τὴν φιλανθρωπίαν, καὶ ἐκήρυξε τὴν ἀπειλήν, ἵνα μή τις εἴπῃ, διὰ ἀνάγκην αὐτοὺς

* * πιστεύσαι, ἢ μετανοῆσαι, καὶ Θεὸν σέβειν. καὶ ὃ ἐξ ἀνάγκης οὐκ ἔστιν ἱλαρόν. οὐ γὰρ ἐκ λύπης, φησὶ δεῖ ἐξ ἀνάγκης. Ἱλαρὸν γὰρ δότην ἀγαπᾷ ὁ Θεός. ἔτι τρεῖς ἡμέραι, καὶ Νινευὶ καταστραφήσεται). σύντομος ἡ ἀπειλή, ἄδικος προφάσεως καταπόδας. τί ἔπαθες ποιῆσαι; ἐκ ποίων κόλπων πηδῆσαι; στρατόπεδον ἐχθρῶν αἰτιᾶται καὶ λέγεται· τίς πρὸς Θεὸν ὁ δικαιοκρινόμενος; ἀψευδὴς ὁ λαλῶν. ἀλλ' εἰ Θεὸς ὁ ἀπειλῶν, λέγεται ἐν ἑαυτοῖς, ἵνα φυλάξω τὸ κακὸν θρήσομαι; ἐν ποίῳ προβάτων πολέμῳ; τίς προμάχος γένηται ἡμετέρων ψυχῶν; τίς δυσωπήσει τὸν Θεὸν καὶ πάντων παῦσαι τὸν ὀργήν; ποῖον προβλήτρα πέμψομεν πρὸς τὸν Θεὸν κατηγάσαι εἰς εἰρήνην; ἡμεῖς πάντες ἁμαρτωλοὶ τυγχάνομεν· ἐνθροὶ ὄντες τοῦ Θεοῦ σὺν εἰσακούομεν. τί ποιῶμεν; ποῦ φύγωμεν ἀπὸ προσώπου Κυρίου; δεῦτε δραμώμεν πρὸς νηστείαν, ὦ ἄνδρες Νινευῖται, λέγει ὁ βασιλεύς, καὶ σωθῶμεν· ἐπιστρωσώμεθα, ἐν τῷ πρόβατα καὶ οἱ βόες μὴ γευσάσθωσαν, μηδὲ πιέτωσαν· καὶ ἴδωμεν, εἰ ἐλεήσει ἡμᾶς ὁ Θεός. ταῦτα λογισάμενοι οἱ Νινευῖται, καὶ ποιήσαντες νηστείαν, ὡς ὀξύτατοι βέλος, καὶ προσευχὴν ἑτοιμάσαντες, ὡς ἰχμάλωτα βοῶντες, δάκρυα μετανοίας, ὡς ποταμοὶ ὑδάτων καταγαγόντες, καὶ ἐπιστρέψαντες ἕκαστος ἀπὸ τῆς ὁδοῦ αὐτῶν τῆς πονηρᾶς, ἐδυσώπησαν τὸν Θεὸν εἰς εἰρήνην κατηγάσαι. αἱ πεῖς ἡμέραι τῆς νηστείας ἔπληθον εἰς τὸν ὁρισθέντα, ἤλπισαν τῷ διαστήματι, ἔλαβον πρὸ αὐτῶν σωτηρίαν. ἐχαρίσατο πᾶσι ζωήν, δωρεὰν προστάσεως καὶ κτίσεως. καὶ μετανοίας ἔλαμψε, καὶ κήρυξις. ὅρα μὴ καταφρονῇς τῆς κτίσματος, ἀλλὰ προσέλθε, χρηματίσῃ, καὶ ποίησον εἰς αὐτὸν καιρὸν μετανοίας. βλέπωμεν οὖν ὁμοθυμαδὸν πάντες, ἵνα καὶ ἡμεῖς ῥυσθῶμεν τῆς ὀπτικαιωθείσης ὀργῆς, καὶ ἐπιτύχωμεν τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Λογ. ος. ΠΕΡΙ ΝΗΣΤΕΙΑΣ.

Ex Mſs. ἐν Χάλκῃ πόσῳ τοῦ Χηνοβόσκου.

Ἐλεήσω ὁ κύριος, καὶ μὴ φείσωμαι τοῦ εὐκαίρου· ἀνακλήτως ἁμαρτημάτων ὁ κύριος, καὶ μὴ προσκόπτωμεν τῷ χάριτι· ἀλλὰ νηστεύσωμεν ἀπὸ βρωμάτων, καὶ πότεσι ἀπὸ ἁμαρτημάτων. πρόσκομμα γὰρ ἀγαθοῦ, ἀποδιαγωγὴ κακοῦ. κακία δέ ἐστι, τὸ ἀνυπείκτους τῇ ἀρετῇ, φθόνος καὶ κλοπή, καὶ φόνος καὶ πόλεμος, καὶ ὅσα κακὰ λέγεται καὶ ἔστιν. ὁ δὲ ὢν ἐν κακοῖς, ὁμοειδῆ ἔχει τὸν κακίαν. καὶ γὰρ τοῦ γλεῦκος κόλασις, καὶ πρόνοια τῆς κακίας. οὐδὲ γὰρ ἰατρὸν τιμῶσι κακοί· ἀλλὰ διὰ τὸν προσηκοσαμένων κακίαν ἐπιφέρει ἡ κόλασις. πρόσκομμα κακοῦ," τὸ ἐν κακίᾳ ζῆν παίζειν. ὁ ἀσεβὴς ἀλλότριος Θεοῦ ἐστι· καὶ μὴ βλαπτῇ εἰς γλεῦκος, τῶν ἀγαθῶν ἀπεστέρηται. ὁ μὴ σωφρονῶν, λυμαίνεται τὴν ἐπιθυμίαν· ὁ φθονῶν, τήκεται ἐν πάθει· ὁ κλέπτων, αἰδεῖται καὶ φοβεῖται· ὁ φονεύων, οὐ πιστεύει αὐτῇ τῇ ζωῇ. πρόσκομμα κακοῦ, ὁ κακὸν εἶ). καὶ μὴ τιμᾷ ὁ ἰατρός, νοσεῖ ὁ νοσῶν· καὶ μὴ τιμωρήσηται ὁ Θεός (μακροθυμεῖ γάρ) ἐν τόσῳ ἐστὶν ὁ ἁμαρτάνων. Ὁ ποιῶν γάρ, φησι, τὴν ἁμαρτίαν, δοῦλός ἐστι τῆς ἁμαρτίας. σύνοιδα τοῦ τῆς ἁμαρτίας δεδούλωμαι ὁ ἁμαρτάνων,

Ιωαν. π. λδ.

ἴσ. ἔχω

ἴσ. ἡ κακία ἐρημάζεται

Εἶπεν ὁ Κύριος τῷ Κυρίῳ μου, κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου. διὰ τοῦτο πάντοτε ἐσμὲν ἕτοιμοι, καὶ ἀδιαλείπτως, ἵνα τῆς παρ' αὐτοῦ τοῦ πνεύματος συνεργείας ἀπολαύοντες, καὶ ⟨illegible⟩ πρόνοια βίου ἀλύπως διανυσώμεν, καὶ τῶν μελλόντων ἐπιτυγχάνωμεν ἀγαθῶν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· μεθ' οὗ τῷ πατρὶ ἡ δόξα, ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεί, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν. Ps. 109. 1.

ΠΕΡΙ ΝΗΣΤΕΙΑΣ. ΚΥΡΙΑΚΗ Ε΄. ΤΩΝ νηστειῶν. Λογ. οε.

Ἡ Κυριακὴ τῷ πάντι προσήκαμεν. προσὴν τιμὴν τῶν καρπῶν συλλογὴν πιστεύομεν ὁ θερισμός, καὶ ὁ μετόπωρον· προσὴ τοῦ αὐτοῦ, χειμὼν καὶ ὁ ἔαρ· προσὴ νηστείαν καὶ προσευχὴν πᾶς καιρὸς ὑποπτεύομεν. Ἀρθήσεται γὰρ ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος, καὶ τότε νηστεύσουσιν. ἐν δὲ ταῖς λοιπαῖς ἡμέραις, προφυλάττομεν ἡμᾶς ὁ προσὴ τὴν νηστείαν καιρὸς ὑποπτεύοντες ἐργάσασθαι ἡμᾶς, ὁ χειμών. χειμὼν δὲ λέγω τὴν νηστείαν, ὅτι χαρᾷ πάντας ἡμᾶς. προσὴ τὸν κάματον καὶ τὸν αὐτοῦ ἀπαθῆναι, ἀλλ' οὐδὲ λέγομεν, οὐ πειράσει, οὐ παιδεύσει μικρόν. πᾶσιν δοκοῦσι τοῖς θύραις, καὶ πάντας εἰσδέχεται, ἵνα πάντας σώσῃ, ὡς τὸν Νινευΐτας. καλὸς τῆς νηστείας ὁ αὐτοῦ, ὅτι καὶ τοὺς ἀμαρτίας ἡμῶν ὡς ἀχάθας αἴσασα, καὶ τὴν δικαιοσύνην ὡς δῶρος αἰτεῖ καὶ βλαστάνει. καλὸς τῆς νηστείας ὁ κάματος, ὅτι χαρίζεται τὸν ψυχὸν ἀπὸ βαρους τῶν ἁμαρτιῶν, καὶ φορτίον ἐλαφρὸν τῷ ἀποστόλῳ τοῦ Χριστοῦ χρείζεται. Λέγει γὰρ Τὸν ζυγόν μου ἐφ' ὑμᾶς· ὁ γὰρ ζυγός μου χρηστός ἐστι, καὶ ὁ φορτίον μου ἐλαφρόν. ζυγὸν ἡ πίστις ὅτι πᾶσιν ὑπακουσθῆ· φορτίον, τῶν ἀποστόλων τὰ πτώματα, "ὦμοις, ψυχαῖς, βαστάζοντα ἐν ἔργοις, ἐν οὐρανοῖς φανερούμενα διὰ νηστείας. ὁ νομοθέτης Μωϋσῆς ὃν λέγω ἐλθὼν εἰδέχος· νυχθήμερα παραμείνας ἄσιτος ἄσιτος δεκαπέντε, εἶδε Θεὸν εἰς προσωπον αὐτοῦ ὁμιλοῦντα, καὶ φέλιν ὑποκιάζουσαι, ἀπὸ δροσιοῦ φασὶ τὸ λαληθῆναι αὐτῷ τὰ συμφέροντα, ὅτε προσὴ λάμποντα ἐν νυκτὶ καθοδηγοῦσι παρεμβολὴν Ἰσραὴλ, οὐρανοῦ πύλας ἀνοιχθείσας, ἀγγελικοὶ ὑπὸ γῆς καταβαίνοντα ἄρτοι, μάννα Θεοῦ μεταλαμβάνοντα ἄνθρωποι, πίνειν μὲν χιζομένου ἐκ ῥάδδου, καὶ προφέρουσαι ὕδατα, θαλασσὴν γλυκάναι ξύλου βρῶμα, ὀρτυγομήτρα, καὶ πέφουσαι ⟨illegible⟩ λαόν. πολλὰ καὶ ἕτερα σημεῖα εἶδεν Μωϋσῆς, διὰ τὸ προσεύχειν νηστείᾳ. διὰ τοῦτο καὶ δαιμόνια ἐκβάλλεται ἡ νηστεία. Εἶπεν ὁ σωτήρ· Τοῦτο τὸ γένος τῶν δαιμόνων ἐν οὐδενὶ ἐξέρχεται, εἰ μὴ ἐν προσευχῇ καὶ νηστείᾳ. καὶ τῶν δαιμόνων χειρότερον ἐστίν. Δυσμενὴς θεὸς ὁ δαίμων· ὁ δαίμων ἀπρόσιτον κακὸν χαλεπώτερον πρᾶγμα, ἐν ἀγρυπνίαις καταγέλως, ἐν οἴκοις ταπείνωσις, ἐν ἐκκλησίαις διάβολος, ἔρκος καταβρόμα, ψυχῆς ἀθύμια, καὶ σημεῖα ὀδυρμῶν, τοῖς ἐμπόροις, ἔργων ἐν κώλυμα. πολλὴ ἡ τῶν δαίμονος ἐπήρεια, καὶ ἀντιπόδης βουλή. ἀλλὰ τούτων πάντων προσελίσεται ἡ νηστεία καὶ ἡ προσευχή. Βοήθους καὶ ψάλλων ὁ Δαβίδ, τὸν δαίμονα Σαοὺλ τῆς βασιλείας ἀπέλασεν. Ἀπὸ γὰρ πνεῦμα Θεοῦ ἀπὸ Σαοὺλ, καὶ ἐπίνετο πνεύματι δαιμονίου πονηροῦ· καὶ ψάλλοντος τῷ Δαβίδ, ἀνέψυχεν ὁ βασιλεύς. ὅτε καὶ εἰσῆλθεν ὁ βασιλεὺς Δαβίδ, ἄκρας αὐτοῦ γεύσεσθαι τῶν ἀφθίτων τοῖς ψωμοῖς· Τὰ γόνατά μου ἠσθένησαν ἀπὸ νηστείας, καὶ ἡ σάρξ μου ἠλλοιώθη δι' ἔλεον. Εἰ εἰσῆλθεν ὁ Ἀδὰμ ἀπὸ τοῦ ξύλου, οὐκ ἂν τὸν κόσμον ἀπώλεσεν· Εἰ μὴ ἔφαγεν ἡ Εὔα ἀπατηθεῖσα ἀπὸ τοῦ ὄφεως, οὐκ ἂν θάνατον τῷ κόσμῳ ἐπήγαγεν· Εἰ προσὴ νηστείαν ἔκλεπεν Ἡσαῦ, οὐκ ἂν τὰ πρωτοτόκια ἀπώλεσεν. διὰ μίαν βρῶσιν δόξαν ἀπώλεσε, καὶ δοῦλος ἐγένετο τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ. θέλεις ἰδεῖν τῆς νηστείας τὸν ἰσχύν; δράμε προσὴ Νι-

Ex Mr. ἐν Χάλκη νίσῳ & Χηκοδίνοι.

Ματθ. θ. ιε.

Ματθ. ιε. λ.

Ματθ. ιζ. κε.

θέλησε. πρὸς ἑαυτὸν καὶ ἀφελέσθαι. οὐκ ἐκτήσατο πατέρα ὅτι τῆς γῆς· ἐγὼ γὰρ εἰμὶ ἄνθρωπος. καθὼς οὖν ἀπάτωρ ὅτι γῆς, ἀμήτωρ ὅτι οὐρανοῦ. ἔλαβεν δὲ αἰθέριον μητέρα. χεῖλα γάρ μου διήνοιξεν οὐκ γυναικὸς εἰσελθοῦσα τῷ θεῷ τοῖς δημιουργῷ. ὁ ποιῶν τοίνυν [ὑμᾶς] τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ πνεύματα, καὶ τοὺς λειτουργοὺς αὐτοῦ πυρὸς φλόγα, οὐ ἀρχὴν τοῦ μυστηρίου, οὐ πρὸς τὸν Ιωσὴφ, ἀλλὰ πρὸς τὴν Μαρίαν τὸν Γαβριὴλ ἀπέστειλε, καὶ τῇ φύσει ζωηγερῶν ὡς δεσπότης, καὶ τὰ τοῦ βλασφήμου στόματα χαμπάν, ὡς προγνώστης. τὸν γὰρ ἀπὸ γυναικὸς ἀπατηθῆναι, διὰ αὐτῆς εἰκότως ὑπισχνεῖται βούλεται. ὦδινεν Εὔα θανάτου, αὕτη δὲ πάλιν τὸν ζωὴν ἡμῖν ἔτεκε διὰ τῆς Μαρίας. ἐλάλησεν ποτὲ ὁ ἀφελόμενος ἐκείνη διὰ ὄφεως, ἵνα ἀγγέλου πρὸς αὐτὴν ἀφελέσθαι. ξύλῳ γὰρ ὃ ξύλου ὁ Χριστὸς αἰτιᾶται δύσιν, καὶ γλῶσσαν ὑμῖν αὐτὴ γλῶσσαν δέδωκεν, ἵνα βλέποντες ἐκείνα παπιπόμενοι διὰ ὑμᾶς, τοὺς ὑμᾶς καὶ εἰκόνα ποιήσασθαι, ὁμολογήσητε τῷ συγχαίρασιν, καὶ δοξάσητε τὸν ὕστερον θελήσαντα, λέγοντες καὶ ἀφ' ὧν, καὶ ἀφ' ὧν πόλεως, ὁ Θεός, ὃς ὁμοιωθήσεταί σοι; χαρείζῃ, καὶ οὐ μετάνοιας· ὀργίζῃ, καὶ μετάνοιας· λύεις τὰ σά, ἵνα σήσῃς τὰ ἡμέτερα. Εἶπας πρὸς τὸν Ἀδάμ, Ἐν ἱδρῶτι τοῦ προσώπου σου φάγῃ τὸν ἄρτον σου· καὶ πάλιν ἀποφασιν ἔλυσας, ζωῆς γεγενῶς ἄρτος, καὶ σὺ χαρεὶς ἱδρῶτος ἐσθιόμενος. Εἶπας αὐτῷ πρόσωπον, Γῆ εἶ καὶ εἰς γῆν ἀπελεύσῃ· ἀλλὰ νῦν τὸν ἀπὸ τῆς γῆς καὶ εἰς γῆν δυσχεραίνοντα ὅτι τῶν ὤμων λαβών, εἰς οὐρανὸν σὲ ἐθήσας, ἀφ' Μαρίας ὃ μέλλον τοῖς μαθηταῖς σου δηλώσας. Ἀναβαίνω πρὸς τὸν πατέρα μου, καὶ πατέρα ὑμῶν, καὶ Θεόν μου, καὶ Θεὸν ὑμῶν. Εἶπας πρὸς τὴν Εὔαν, Ἐν λύπαις τέξῃ τέκνα· ἀλλὰ τεχθεὶς ἐκ γυναικὸς, τὴν χρόνιον κατάραν βιαίως ἠμφίεσας. Εἶπας πρὸς τὸν ὄφιν, Αὐτός σου τηρήσει κεφαλήν, καὶ σὺ τηρήσεις αὐτοῦ πτέρναν· ἀλλὰ ὤφλας ἡμῶν τοὺς πόδας ἐν τῷ βαπτίσματι· καὶ ἐκεῖνα προσέρχεται, χάρις διασοπικὸν ἐν τοῖς ποσὶ τῶν οἰκείων λάμπουσαι διλαβόμενος. ὃ πῶς οὐκ ἀφίει τῷ ἀφελόμενον τόπον φυγῆς, ὁ ἄνω καὶ κάτω καὶ πάντα χοῦ παρὼν οἰκονομία τῆς χάριτος. οὗτος ὁ Θεὸς ἡμῶν ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐν τῇ γῇ πάντα, ὅσα ἠθέλησεν, ἐποίησεν. ἀλλά τί ὃ χαμαιφερὲς τῆς πρώτης ἑορτῆς; ὅπερ ὅτι καὶ γλώσσης καὶ διανοίας πρὸς ἔκφασιν δύσκολον. ἄφιον γὰρ οὖν μαθητὰς διδάσκειν, καὶ πρὸς τὸν πάλιν ἀλείφοντα, ὡς παιδίσκης τοῖς ἀγράντοις ἴχνεσι τοῦ Χριστοῦ ἐπεισελθοῦσα νεφέλη, τῷ σοφῷ αὐτοῦ βασάσασαν ἀδεῶς θαλασσῶν μιμουμένη, ἀβόμως, ἀταράχως τὴν διασοπὴν αἰέλασε, καὶ τὸν ποτὲ ὡς ὕστερον ὅτι πόκον καταδοῦσα, τῶν θείων τῆς μεγαλοσώμης ἐμφανῶς ἀποδίδωκε. τῷ μὲν γὰρ καπάσασι ἠγόησαν ἀγγέλοι, ὀξουσίαι, δυνάμεις, κυριότητες· τῷ δὲ μὴ σαρκὸς δυάληψιν αἰθυφημοῦσαν ἐκέκραγον· Κύριος τῶν δυνάμεων, αὐλὸς ὅστις ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης. οὗτός ἐστιν ὁ τοῦ Παύλου δεύτερος Ἀδάμ. ἀλλ' ἐκεῖνος μὲν αὐθυμητὸς πίπτει, οὗτος δὲ αὐθυπαθὴς τῷ σάρκωσιν φαίνεται. οὗτός ἐστιν ὁ τῶν θείων κεφαλαίων, ὅλον ὃ φύραμα λαβὼν ὁ ἡμέτερον, ἐν ἑαυτῷ ὡς ἠθέλησεν ὃ σαθρὸν ἀνεκαίνισεν· οὗτός ἐστιν ὁ τὴν Εὔαν ἀφ' Μαρίας ἀπαλλάξας ὠδίνων. παρθενία γὰρ δικαίωσιν θεότητι, ἐν ὁδῷ ἐλευτέρωσε τόκῳ, ὃ ἔφκωθοῦ λόγῳ. πνεῦμα γὰρ ἐν ἄγιον, ὅταν ἐμνηθῶσιν τῷ ἀπειρόγαμον πρὸ φύσιν λεχούσαν. οὗτός ἐστιν ὁ παλὼν ὡς ἐτάφη, καὶ ἀναστὰς ὡς ἐπάφη, ἐν αἰέλθων εἰς ὑραίους, οὐχ ὡς καταπλήξων ἐκάθην, ἐν τοῖς ἀπίστοις Ιουδαίοις ὄνειδος αἰώνιον καὶ ταλιπὼν τὰ σὰ τάφια· οὗτός ἐστιν ὁ πρὸ γυναικὸν θρηνούμενος ὡς νεκρός, καὶ ταῖς γυναιξὶ φανερούμενος ὡς Θεός· οὗτός ἐστιν ὁ ἡνούμενος ἐκὼν ὅταν ἐσμέν, ἐν ποιήσας ἡμᾶς, ὅταν ὄφις· οὗτός ἐστι Θεός· πάλιν ὕστως ἐλεύσεται, ὃν τρόπον ἐθεάσασθε αὐτὸν πορευόμενον εἰς τὸν ὑρανόν. ὅτι γὰρ ἀπελεύθη τοῦ θείου ποτὲ οὗτος, καὶ λαβὼν τὰ χαρείσμενα κατῆλθε δι' ἐμέ, ἵνα τοῖς ἐμοῖς κοινωνήσας καὶ ἐμοὶ, τὰ ὑπὲρ φύσιν τῇ φύσει βιάκολως δωρήσηται. οὗτός ἐστιν ὁ ἀθάνατος νεκρός, ὁ ἀχώρητος Θεός, ὁ ζωαίδιος υἱός, καὶ ζωὴ θείου τοῦ πατρός· πρὸς ὃ ἀφορίζει ὁ προφήτης ἐβόα,

Εἶπεν

χ. ἐγὼ

χ. ἡμᾶς

χ. πότε

Ιωαν. κ. ιζ.

Γεν. γ. ιτ.

Γεν. γ. ιϛ.

χ. ἴχνεσιν

χ. μιμουμένη

χ. ὑφ'

χ. ἀπαρχόμενον εἰς ἐσχάτους.

Χριστός, φορῆσι πέριξ ἠνθισμένην χλαῖναν, τοῦ σφοροῦ φόβου δύσωνυμον ἔνδυσιν, ἣν ἐγὼ ὁ τοῦ Θεοῦ φήτης πάλαι τοῦ θυμοῦ ἔβοα· Ὁ Θεός, τίς ὁμοιωθήσεταί σοι; σὺ γὰρ μόνος, ὡς οἶδας, οἷς ζαρκὸς Ψαλ. πζ. α.
κενώσας ἑαυτὸν, ἀπρεπέστατον, δι' ἀλλοίωσιν, ἀπαθῆ τὴν οὐσίαν ἐφύλαξας τῆς θεότητος. ὅθεν
ὁ τοῦ Θεοῦ φήτης οὐκ ἀμφιβάλλων, ἀλλὰ θαυμάζων, ἐβόα συγκρίνων, ἀλλ' ἀσυγκρίτως· Ὁ ἀπαρ-
καβόλητον ἔλεγλε· ὁ Θεός, τίς ὁμοιωθήσεταί σοι; πρώτα γὰρ ἐκ σοῦ, ἢ δι' σοῦ γεγένηται τὰ γενόμενα πάλαι ὅτε τὸ πεποιηκὸς ἐλάφρυνα αὐτὸ δίκαιον, καθ' ὃ μείζονα τιμὴν ἔχει οἰκεῖον ὁ
κατασκευάσας αὐτόν. τίς οὖν ὁμοιωθήσεταί σοι; ἥλιος ἀφ' ὧν φῶς; ἀλλὰ καθ' ἑκάστην αὐτὸν ὁρᾷ σβεννύμενον. τίς γὰρ ἔλαχε τοῦς ἑαυτοῦ ἀφ' ἑσπέρας δι' ἡδονῆς αὐτοῦ νικτός. στε-
λλοῦν δι' τὸ ὑπερέπειν; ἀλλ' ἑκάστου ἔτους ἀποθνήσκει, ἢ πίπτειν ὅπου πνά. ἀστέρες, μῶν
οὓς φαίνεσιν; ἀλλ' ἡμέρας λαμπάσης, ἀριστῶνται τὸν ἔλλαμψιν. θάλασσα δι' ὃ τὸ πελάγους ἀμέτρητον; ἀλλὰ ξύλῳ τέμνεται μικρῷ, ἢ κώπῃ μαστίζεται. ἀνθρώπινας γὰρ χρείας οὐδὲ σὺ κεκέλευσαι λειτουργεῖν. γῆ πάλαι δι' ὃ ἑδραῖον; ἀλλὰ σὺ βουληθέντος ἔτι δήποτε σαλεύειν βλέμματι. καὶ γὰρ χωεῖσι τοῦ σπέρμα δημιουργῶντι Ⓦ ἀν-
θρώπου, ὅτε ψυχῆς ἐμπνεύσει Ⓦ πλοῦτον ὤπτησας. οὐρανὸς οὖν ὁμοιωθήσεταί σοι; πῶς;
καίτοι σὺ κεκαθάρκασε, πεφίλκυσαι Εἰς ὕψος ἀφιστάμουσαν, ὡς ποτε Ⓦ ἀστέρα τοῖς μάγοις ἐν Βηθλεέμ, τὰ σὰ θεῖα γνώθλια διδάξαντα. ἄγγελος οὖν ἢ ἀρχάγγελος ὁ-
μοιωθήσεταί σοι; πῶς ἢ πνεύματα λειτουργικὰ τυγχάνουσι, τοῖς σοῖς ὑπὲρ φόβου δρακοντιῶντα στρατεύμασιν. ἀλλὰ ἀγγέλων μισθεὺς, ὃν λόγῳ καταπέμπεται τοῦς ἐκφύτοις Ⓦ ἀγγέλοις, τὸν ὅτι τῷ λίθῳ τοῦ ζωοφόρου καθαζόμενοι μνήματος. οἶδα γὰρ ὅτι οὐκ ἀ-
γαναχτήσῃ, λειτουργὸς ὑπάρχων ἐκείνου τοῦ τὸν Θωμᾶν πείσαντος ψηλαφᾶν εὐσεβῶς, ἐρυθριᾶν ἀσφαλῶς, ἢ τιμᾶν ἀσυστόλως. μέγα μυστήριον. λέγε μοι τοίνυν, ὦ ἄγγελε. ἆρα μὴ γάρ εἰσι, ὅσα ἡ ἐν συλλειτουργὸν ἔχοντα μεθ' ἑαυτῆς τὰ θεῖα γράφουσι βυσκέλια· μία ἡ χάρις, μία ἡ ἀφορμὴ τὸ πρᾶγμα συνίστησι. λέγε μοι, τίνος χάριν οὖν οὐρανοὺς καταλιπὼν πρεσβεύεις τῷ κάτω, ἢ πῶς αὖ δυνάμεσι στρωδιαπόνου, κάτω γυναιξὶ
φαίνῃ δρακοντόμος; ἀφῆκας τὰ χερουβίμ, ἐν ᾧ δρακοντῇ ὦ μυστήρια; τί δῶρ φοβερᾶς ἐπαύσω λειτουργίας, ἢ κάτω μὴ χαρᾶς πληροφορεῖς τὴν Μαριάμ; σιγμῷ τὰς φυλακτηρίους γραπτώσας ἀνέκρουσας, ἢ πιθῷ ταῖς γυναιξὶ ἀποστολικῶς ἐξεπαίδευσας; ἦλθε Πέτρος, δηλ' ἑαυτὸν ὡς ἀσώματος ἐκρυψας. κατέλαβεν Ἰωάννης· δηλαδὴ τὸ ζῶν ἢ σοὶ πρυσίδιν ἠγόρευσιν. ἀμφότεροι μὲν σύμβολα τὸ ἐγέρσεως ἢ μὴ κλαπέντος νεκροῦ, δηλ' ἁγιασθέντος Θεοῦ ἐθε-
ώρησε τὰ σήματα· μόναις δὲ τὴν γυναικὶν ἐμφανίζῃ, ἢ μόναις ταύταις πρεσβυτέραις μὴ φοβεῖσθαι, καίτοι κοινὸν ὑπάρχον πᾶσι τὸ τῆς ἁγιάσεως κέρδος. μὴ γάρ γυναῖκας μόνον, ἀλλὰ δὲ ἄνδρας ὁ διασώστης ἐκ νεκρῶν ἀνίστησι; μὴ μόνοι σῶσαι τὸν Εὔδημον, οὐχὶ δὲ ἢ Ⓦ Λάζαρον ὁ λόγος ἐγκωλεῖς πρεσβεύει; ἵ τοίνυν οὖν πόδας τῆς κεφαλῆς προτάπεις, ἢ τὸν ἀνάξιον πρεσβύτερον, γυναῖκας χριστοῦ ἀποστόλους; ἐκρίνατο Πέτρος; ἀλλὰ Πέτρου ἡ ἄρνησις ὤνησι.
πικρῶς γὰρ δακρύσας ἐδίδαξε πῶς δύνεται ἄφεσις. πάντες αὐτὸν κατέλιπον Ⓦ ἀπόστολοι· ἀλλ' Ἰωάννης τῷ Θεολόγῳ ἢ πρὸ τοῦ τὸν οἰκεῖον κρίνα σάρκα μὴ τρέσαι προέδετο. οὐκ ἁπλῶς ἐπιτρέπει σοι προάγειν ὁ τῶν θεωρημάτων, ἀλλὰ διδάξοι τὸν ἐξ ἐθνῶν ἐκκλησίαν, ἀσφα-
λεστέρῳ πόθῳ ψηλαφῆσαι τὸ κήρυγμα. καί, φησι, προλαμβάνω Ⓦ Παῦλον, ἢ τὸν ἐκείνου προαρπάζω φωνήν. ἡ γὰρ ὄντως προσωπολημψία παρὰ τῷ Θεῷ· οὐκ ἔστιν Ἰου- Ρωμ. β. ια.
δαῖος, οὐδὲ Ἕλλην, οὐκ ἔστι δοῦλος ἢ ἐλεύθερος, οὐκ ἔστιν ἄρσεν, οὐδὲ θῆλυ. πάντες γὰρ
ὑμεῖς ἑνὲς ἐστὲ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. διὸ, λάβωμεν ζωότομον, ὦ πιστοὶ, τὸν ἀπόκρυφον ὧν ζητῆς, καὶ ὧν μάκρυν ἐπιζήτησας. ἡμῶν τὴν γυναῖκα λαβὼν Ⓦ οὐ γυναικὸς, ἢ προπηδήσαν ἀν-
θρώπου τῆς φύσεως, λαβὼν Ⓦ ἐξ αὐτῆς προελθόντα, καθὼς αὐτὸς ὁ τηρητὴς φοιτόμησε. δοῦ-
λος γὰρ εἰμι, ἢ νόμος ἀκολουθῶ διαπτύκοις. ὁ ποιητὴς ἐξελέξατο γυναῖκα, καθὼς ἠ-

θέλησε.

πύλας. μεγάλῳ τῷ Θεῷ πρέπει πρήσσειν ἡ ἐκούσιος ἱκετεία, καθαίρουσα μὲν τὰ σώματα διὰ τῆς ἐγκρατείας, ἁγιάζουσα δὲ τὴν ψυχὴν διὰ τῆς τοῦ Θεοῦ πρήσσιας, καὶ τῶν μὲν γηΐνων ἀπόρρητον ἀπολαμβάνειν ποιοῦσα, τῶν δὲ οὐρανίων ἐπιγνώμονα ἀποδεικνύουσα. ἱκετεία δὲ ἑαυτὸν ἐργαζόμενος εἰς οὐρανοὺς ἀνάγουσα, τῷ Χριστῷ πρέσβεις ποιῇ, καὶ μετὰ τῶν ἁγίων ἔχῃ τὴν κοινωνίαν. ὁ πατὴρ τῆς ἱκετείας, ἀγαπητοί, ἐστὶν ὁ νόμος τοῦ Θεοῦ· μήτηρ δὲ αὐτῆς, ἐγκράτεια, σωφροσύνη, ἀρετή· θυγατέρες αὐτῆς, ἄσκησις, ἁγνεία, σωφροσύνη· υἱοὶ δὲ γνήσιοι, Μωϋσῆς, Ηλίας, Δανιὴλ, Ιωάννης ὁ Βαπτιστὴς, καὶ ὁ λοιπὸς τῶν ἁγίων χορός, μάλιστα τῶν ἐν ταῖς ἐρήμοις ἀναχωρησάντων διὰ ἄσκησιν· φίλαι δὲ αὐτῆς εἰσὶ, πίστις, ἐλπὶς καὶ ἀγάπη· ξενώμιλοι δὲ, εἰρήνη, ταραότης, ὁμόνοια· θεραπαινίδες δὲ αὐτῆς, δοξολογία, ψαλμῳδία διανεκὴς, βυὴ καθαρά· σύμβιος δὲ αὐτῆς, ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ· ᾧ δὲ καρπὸν τῆς τούτων συμβιώσεως εἰσι, ἁγιότης, ἀφθαρσία, πρῆσις πρὸς τὸν Θεὸν, βασιλεία οὐράνιος, ζωὴ αἰώνιος. διὸ, ἀγαπητοὶ, ὃς μὲν ἐργάζεται τῆς ἱκετείας, τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ ἔχοντες ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν, ἱκετεύουσιν εἰλικρινῶς, δῶρα δὲ οὐ ἱκετεύουσι. ὃς δὲ μὴ δίκαιοι ἱκετεύουσι ἄμωμον θυσιάζοντες, ὃς τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ μελετῶντες καὶ πληροῦντες, τὸν τε ἀγαπῶντες ἀγαπῶνται, καὶ τῷ σωφρονεῖν προπυοῦμενοι, μᾶλλον δὲ ἐλευθερούμενοι, καὶ τῷ Χριστῷ προσκολλώμενοι· ὃ δὲ αἴρομαι· οὐχὶ ἱκετεύουσι μόνον, ἀλλὰ καὶ πάσης κακίας καὶ Σατανικῆς ἐνεργείας πεπληρωμένοι τυγχάνουσι. πᾶσα ἀσωτία καὶ ἀσέβεια καὶ παρανομία πρὸ αὐτῶν ἐμπορεύεται· πρὸ αὐτῶν λόγοι αἰσχροὶ, γέλωτες ἀκαιρότης, καὶ ῥήματα διαβολικὰ· πρὸ αὐτῶν γαστριμαργία καὶ μέθη, καὶ ἀκαταστασία στρατεύεται. πολλὰ γὰρ ἔστω τὰ ἐκ τῆς μέθης κακά. ὃς γὰρ καταμεθυσθέντες τῶν εἴσω τοῦ φρένας σκοτοδινιῶσιν, ὥσπερ ὃς παραπαίοντες καὶ τοῦ φρενὸς ἐξισάμενοι, καὶ ὧδε κἀκεῖσε παραφερόμενοι, τοίχου τι ἐπὶ τοίχου προσαραττόμενοι, ἀπορεπῶς τε ἐστειλόμενοι τοῖς ἀπόροις, καὶ ἀχρείως φερόμενοι κατὰ γῆς. διὸ, ἀγαπητοὶ, φύγωμεν τὸν τοιοῦτον αἰσχρὸν, καὶ προθύμως ἱκετεύσωμεν τοῦ Θεοῦ, πίστει βεβαιούμενοι, νόμῳ σπεύδοντες, σωφροσύνῃ κοσμούμενοι, ἀγνείᾳ καλλωπιζόμενοι, ἔμμα σωφρονίζοντες, λογισμοὶ ἁγιάζοντες, ἐν ὑποταγῇ πολλῇ καὶ καθαρᾷ καρδίᾳ προσευχόμενοι, τὰ προσκαιρα ἀποκτώμενοι, καὶ τὰ αἰώνια αἰτοκτώμενοι. εἰ γὰρ εἰλικρινῶς ἱκετεύει, Χριστὸν μιμεῖται, φιλόπτωχος ὑπάρχει, ἀγγέλοις ὁμοιοῦται. προφάσεις ζηλοῖ, ἀποστόλοις κοινωνεῖ, καὶ ἕλως ἐναλλαγεὶς τὴν φύσιν διὰ τῆς ἱκετείας γίνεται δίκαιος ἐξ ἀδίκου, ἁγαθὸς ἐκ πονηροῦ, ἐξ ἀσεβοῦς θυσεβὴς, καὶ οὕτω Χριστοῦ κληρονομεῖ, ὃς θησαυροὺς τῆς ζωῆς· ἧς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ιησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος ζὺν τῷ ἀναρχῳ πατρὶ καὶ τῷ ζωοποιῷ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Αμήν.

ἴσως μᾶλλον· ἴσ. ἢ μόνον ἱκετεύουσι

Λατιν. ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΓΙΑΝ ΑΝΑΛΗΨΙΝ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΗΜΩΝ Ιησοῦ Χριστοῦ.

Ex Mſs. è Χάλκη νήσῳ & Xylandro emend. ex Mſs. Monaſterij S. Laurae in Monte Athos.

Ed. Lat.

ΤΙμιωτέρῳ τῇ ψυχῇ ἀριθμεῖται ὁ ἐκ τοῦ σταυροῦ τῷ λῃστῇ τῷ δι' ὁμολογίαν κερδος, καὶ τὸν ἐκ τῆς ἀναστάσεως ὠφέλειμον ζυγῷ δικαιοσύνης σταθμίζοντι, ὁ τῆς θείας ἀναλήψεως ἐπώμβελισεν ἀνεξαίτητος πλοῦτος· καὶ βλέπω τὸν ἐμὸν δεσπότην τὸν Θεὸν εἰς οὐρανοὺς ἀνερχόμενον, ἵνα τὸν τόπον ὃν ἐκεῖνος, ἵνα, ἐμὲ τὸν πλάνον ζωοθέσιον ἀποδείξας τοῦ ἀληθοῦ παραδείσου, ἔρχω σφραγίσῃ τοῦ Παύλου τὰ ῥήματα, ὅτι Συνήγειρε καὶ συνεκάθισεν ἡμᾶς ἐν τοῖς ἐπουρανίοις. ἴσως τοίνυν τὸν μετὰ τὸν Αδὰμ ἀπολωλότα τὸν σολέα καὶ τὸν γνάφαλλον, καὶ τὸν δεύτερον Αδὰμ, ὃς ἐστὶ Χριστὸς,

τῆς ἐνδυτίων τὰ ἐνδύτια διὰ τῆς πίστεως ἱματίωσος. μιμησάμενος ἱματίζει, ἐμπλάττον τί ἔσωθεν ἐνδυτίοις τῷ σώματι, τὴν ἰδίαν ἔφεσιν ἐκτρέπον, ὃ ἦλκος καθαίρει, ἵνα ἀποκαλυφθέντος τοῦ ζωϊκοῦ σώματος, ὀπίσω ὁ τῆς θεραπείας μηχάνημα. τοῦτο ὀχετὸς τῆς ἡδονῆς, ὃς καυσῆρι σιδήρῳ, τῷ ἐναγκὶ χρησάμενος, ἀπεσόμωσε, καὶ ὃ διὰ διαβήτου τοῦ πάλαι ἕλκος τοῖς δάκρυσι τρεφόμενος ἐθεράπευσε, καὶ τὴν ἐσωτὴν τοῦ ἕλκους μοτώσας διὰ τῆς τῆς χειρὸς πλήξεως ἀπούλωσε, καὶ ὃ ὀπτήριον τῇ ψυχῇ ἐκ τοῦ σώματος ῥεῦμα ἐξείρωσε, καὶ καθαρὸν ταύτην διὰ τῆς μετανοίας τῷ πλάσματι τρεφόμενον. ἀλλὰ καὶ τῆς λοιπῶν ῥημάτων τοῦ Φαρισαίου ἀκούσωμεν. πιστεύω εἷς τὸν σαββάτου. δηλονότι πεπαίδευς καὶ σαββατικὴν τὴν ἐγκράτειαν. καὶ σάββατα αἰάπαυσίν ἐστι τοῖς Ἑβραίοις. ἀπέχω τῆς διαφόρου βρωμάτων· ὁ ῥυπτὸν μὲν καὶ χεῖλη ἀκαθάρτῳ γλώσσῃ, ὅλως ἐγκράτειαν τρεφόμενον, ὅλως ἀγωνοθέτην ἐπὶ ὃ καὶ ὧν κτῶμαι καὶ δικαίας τῷ Θεῷ τρεφόμενον. ὦ τύφος δυναστείας ἀναπτέων. πιστεύω εἷς τὸν σαββάτου. "ὁ διάκτης, ὡς καὶ σιτηρέσια αὐτῷ ὁ Θεῷ χορηγοῦντος. πιστεύω εἷς τὸν σαββάτου. "Κύριε, μὴ πιστεία, φησὶ, τῷ Θεῷ πρέπει τὰ τῶν νόμων ἐπιτάλματα; καὶ ὁ ἀνθρωπος κόπτῳ καὶ πόρθωσαι, ὅτο ἐγὼ τρεφόμενος ποιῶ. τί οὖν ὁ φιλάνθρωπος δικαστὴς, ὁ φιλότιμος ἀγωνοθέτης; "τῆς μετανοίας δρέμει; καὶ τοῦ Φαρισαίου μεγαλαυχοῦντος ἐωθεῖτο, καὶ τοῦ τελώνου μετανοοῦντος ἐτέρπετο. ὅπου ὁ μὴ τοῖς ῥήμασιν, ὥσπερ ἀνέμοις σφοδροῖς, τῆς ψυχῆς τὸν καρπὸν ἀπεπνάλεσε, ὁ σωτειλάμενος ἑαυτὸν οὐκ ἐξεδέχετο ἄλλον κατήγορον, ἑκάστῳ ὃ τρεφόμενος ἀξίαν ἀπένειμε. τῷ μὲν γὰρ τελώνῃ ἑαυτὸν κατήγορον, ἐλευθέρου ἀφῆκε τῆς καταδίκης· τῷ δὲ Φαρισαίῳ εἰς μίσος τρεφόμενα καὶ κατορθώματα, πικέτερον τοῦ τελώνου ἀπέφηνεν. ἀμφοτέρους ὁ τρόπος· τῷ μὲν ἐπανόδους πίστις ὁ πλοῦτος· τῷ δὲ οὐκ πλοῦτος πίστεως ὀλίσθημα. τί γὰρ φησιν ὁ δεσπότης; ἀμὴν λέγω ὑμῖν, κατέβη οὗτος δεδικαιωμένος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, ἢ περ ἐκεῖνος. ὦ πῶς κακοῦ τῆς ὑπερηφανίας τὸ νόσημα. κατάκομος ἀνέπλεε ὁ Φαρισαῖος, ὥσπερ αἴγλης, τοῖς κατορθώμασι τρεφόμενος· σεμνύνεσθε τούτῳ ὁ τελώνης πάσης ἀπολογίας γυμνός. ἄλλος μὲν εὐχερῶς ἑαυτὸν καταπονώσας ὑψώθη· ὁ δὲ τρεφὸς ἄκαιρον ὕψος ἀκονήσας ἑαυτὸν, καταγέλαστον ὑπομένει γύμνωσιν. οὐκ ἰῶ βέλτιον ὑφειμένως χρήσασθαι ταῖς φωναῖς; οὐκ ἰῶ κρεῖττον ἀκούσας τῆς προφητικῆς φωνῆς λεγούσης, καπεινώθητε ἐνώπιον Κυρίου, καὶ ὑψώσει ὑμᾶς; οὐκ ἰῶ μᾶλλον κεκτῆσθαι τῆς γλώσσης συμφέρον, καὶ φυλάξαι τῷ πλούτου, ἃ πόσοις πολλοῖς ἐκτήσατο; ἃς γὰρ ἐν χρείᾳ σεσιγηκὼς ἐρεῖ, τῇ φωνῇ διεσκόρπισεν. οὐκ ἤκουσε ταχὺ ὁ Φαρισαῖος τὸ γεγραμμένον, ὅτι Ἀκάθαρτος ἐναντίον Κυρίου πᾶς ὑψηλοκάρδιος· οὐκ ἐδιδάχθη τὸ καλῶς ἐπιστῆσαι· Ὁ πιεῖν ἡ δεξιά σου, μὴ γοῦν ἡ ἀριστερά σου. ταχὺ ἔπεσεν ἀμφότερα, ἀλλ' ἡ ἰσχὺς τῆς κενοδοξίας ἐνίσχυσεν. ἡμεῖς οὖν τοῦ τελώνου τὴν καπείνωσιν κτησώμεθα, καὶ τὴν ἁμαρτημάτων τὸ βάρος ἀποσώμεθα· ὑπερηφανίᾳ δὲ μισήσωμεν, δι' ἧς ὁ Φαρισαῖος τὸν πλοῦτον τῆς ἀρετῆς ἀπώλεσεν. Ὑπερηφάνοις γὰρ Κύριος ἀντιτάσσεται, ταπεινοῖς δὲ δίδωσι χάριν. αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, νῦν καὶ ἀεί, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ἰσ. ἐπι Ἰσ. ἡ ἐμὴ ἐντολὴ, φησὶ τῷ Θεῷ, ὑμῶν ἐστὶ τὰ ἐντάλματα ὑμῶν δρέμει;

Παροιμ. ις. ε. Ματθ. ε. γ.

Παροιμ. γ.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΙΣΟΔΟΝ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΝΗΣΤΕΙΩΝ Λογ. ογ.

Ex Mf. in Pera Conſtantinopol.

Νέπιλεν ἡμῖν σήμερον, ἀγαπητοὶ, τὸ φαιδρὸν ἔαρ τῆς ἀληθινῆς νηστείας, καὶ τρομύμενος τρέχει σωτηρίαν εἰς τὸν ἀναπαυτὴν τῶν τρεφόντων, ὥστε τοὺς τῆς ἐγκρατείας ἀποτυχήσαντας καρποὺς, καὶ τὰ τερπνὰ τῆς ἀγρείας δρεπανίσθους ἀΐδιον, πλέξαι τὸν τῆς σωφροσύνης στέφανον. πάλιν ἡμᾶς καλεῖ ὁ ἀγγελικὸς βίος ὅτι τὸν ἀρχαῖον πυρσὸν, καὶ τρεφὸς τὸν θεῖον ἐκεῖνον καὶ μακαρίαν ἀπόλαυσιν ἡμῖν ἐπαγγείλατο πύλας.

τρεφώμεθα, ἢ τῇ τῆς ἁμαρτίας μητρὶ ἀποδυσώμεθα τὴν ὑψηλοφροσύνην, ἢ τῇ τῆς μετανοίας μητρὶ ἐνδυσώμεθα τὴν ταπεινοφροσύνην. ἀποδυόμεθα μὲν παλαιὸν ἄνθρωπον σὺν ταῖς πράξεσιν αὐτοῦ, ἢ ἐνδυόμεθα νέον σὺν ταῖς πράξεσιν αὐτοῦ δι' τῆς χάριτος αὐτοῦ. συναχθῶμεν οὖν βάθους καρδίας προσευχόμενοι, ἵνα διώξωμεν τὸ βάθος τῆς κακίας τῆς γαστρὸς ἡμῶν. οὐ γὰρ συναχθέντος, εὐφροσύνη πληθύνεται· οὐ τοῦ τρόπου πληθύοντος, εὐφροσύνη πλουτίζεται· οὐ ταῖς πλησὶ λαμβανόντος, εὐφροσύνη ταῖς σφαγαῖς ὑποδύεται. ἢ γὰρ ὁ τελώνης πλήθων τὸ τρόπος ἁμαρτωλὸν ἀπέπλυνε, δι' ἃ καὶ αὐτῷ λογισμοὶ ἐνεργοῦντα τὴν ὑπερηφανίαν τύφου ἔλεγχον. ὁ γὰρ Φαρισαῖος σταθεὶς καθ' ἑαυτὸν προσηύχετο λέγων· Ὁ Θεός, εὐχαριστῶ σοι, ὅτι οὐκ εἰμὶ ὥσπερ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων, ἅρπαγες, ἄδικοι, μοιχοί, ἢ ὡς οὗτος ὁ τελώνης. νηστεύω δὶς τοῦ σαββάτου, ἀποδεκατῶ πάντα ὅσα κτῶμαι. ὦ Φαρισαῖε, ἐκείνους σου μᾶλλον ἔδει τῆς καυχήσεως· ἔδει τοῦτο ἐδίδου ψῆφον κατακρίσεως. λέγεις, οὐκ εἰμὶ ὥσπερ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων. ἄνθρωπος μὲν διὰ τὴν φύσιν ἢ τοῦ Θεοῦ δημιούργησιν, ἄλογον ἢ τὴν τῆς ὑπερηφανίας μετάληψιν· ἄνθρωπος μὲν ὡς ἔχων τὸ κατ' εἰκόνα, θηρίον ἢ ὡς κεκτημένος τὴν ἀλογίαν. ἔξω γὰρ ἑαυτὸν διέθετο τῆς τῶν ἀνθρώπων φύσεως, ἄλλην δημιουργίαν τῷ ἑαυτοῦ σώματι ἐνομοθέτησεν· ὑψηλότερον τῶν γηΐνων πραγμάτων εἰς ἑαυτὸν ἐζημάτιζε· μείζονα πάντος πρόφητα ἢ πατριάρχην ἑαυτὸν ὑπέλαβεν. ἆρα οὐκ ἐμνήσθης, ὦ Φαρισαῖε, τῆς τοῦ Ηλία καυχήσεως (οὗτος καυχᾶται ἐν Γ Βασ. ιθ. ι. ἢ τῷ ζήλῳ, ὅτι εἶπε, Κύριε, σὺ πρόφητάς σου ἀπέκτειναν, ἢ τὰ θυσιαστήριά σου κατέσκαψαν, κἀγὼ ὑπελείφθην μόνος; ἢ τί πρὸς αὐτὸν ὁ χρηματισμός; Κατέλιπον ἐμαυτῷ ἑπτακισχιλίους ἄνδρας, οἵτινες οὐκ ἔκαμψαν γόνυ τῷ Βάαλ. τί οὖν; πάντων ἀθυμησάντων, ἑπτακισχίλιοι ἦσαν ἢ ἢ ζῆλον ἔχοντες, ἢ τῷ πρόφητῃ συνεξιόντες, ἢ σὺ βοᾷς, οὐκ εἰμὶ ὥσπερ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων, ἅρπαγες, ἄδικοι, μοιχοί; ἆρα σοὶ δεῖ διέφυγε εἰς τὸν ὑπ' οὐρανὸν τῆς πλεονεξίας ὁ μῦσος; ἆρα σοὶ δεῖ σωφρονίζειν ἀπατᾷ ἑαυτόν, Φαρισαῖε; ἑαυτὸν καταχρίνεις, ὁ ὑπὸ πάντων καταχριόμενος· καθ' ἑαυτὸν δοκιμάζῃς, ὁ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἀποδοκιμαζόμενος· ἑαυτὸν στεφανοῖς ἀφ' τῆς καυχήσεως, ἀλλ' ἀπώλεσάς σου τὸν στέφανον δι' τῆς καταχρίσεως· ἑαυτὸν ἐπαινεῖς ὡς ἀναμάρτητον, ἀλλ' τῆς ἁμαρτίας ἐδύζθης ὑπὸ βύθιον· ἑαυτὸν κλιτὸν ὡς νόμον πληρώσαντα, ἀλλ' ἀφάμενος τοῦ νόμου νομοθέτην ἐσύβεσας. ἔκραξας ὅτι πάντων σου τὰ κατορθώματα· μετέβαλες αὐτὰ εἰς πλημμελήματα. ὁ τελώνης τῇ σιωπῇ βοήσας, Θεὸν λόγοι ἐδυσώπησεν, οἱ συκράζων κῇ σιωπῇ πρόξενοι. οὐκ ἀσεβὰπης λέγω· οὐκ εἰμὶ ὥσπερ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων, ἅρπαγες, ἄδικοι, μοιχοί, ἢ ὡς ὁ τελώνης, ὁ τῆς ἁμαρτίας μεμιαμμένος, ὁ τῆς ἀσωπίας ἐμπεφυρμένος, ὁ τοῖς ἱεροῖς τόποις κηπώσας τῇ εἰσόδῳ, ὁ ἀναξίως ζῶν ἐμοὶ προσευχόμενος, ὁ πάσης ἀνομίας ἐργάτης; ἀρκεῖ ὁ ὕσμα πρὸς μαρτυρίαν τῆς ἑαυτοῦ καταστάσεως. ὑπὸ ἀρχὴ γὰρ τελώνης, πλοῦν τῇ ἁμαρτίᾳ τὰ τῆς ποινείας ἔργα. ταῦτα εἰ ἢ μὴ αὐτοῖς τοῖς λέξεσι τοῖς ἁγίοις εὐαγγελίοις ἐγγέγραπται, ἀλλ' οὖν γε ὁ σκοπὸς τῆς ὑπερηφανίας τοῦτον ἀποσώζει τὸν τρόπον. ὦ Φαρισαῖε, σὺ μὲν ἀπέδοκησας τὰ τοῦ τελώνου, ὁ ὃ Χριστὸς ὑπεδέξατο ἐν τῷ τελώνῃ· σὺ κῇ ἑαυτὸν ἐξέστησας, ὁ ὃ Χριστὸς ἀνέστησε· ὅσ. σεαυτὸν ἀνθ' ὅτι πάντων ἐστὶ φαίνεσθαι. ἠρέσθη Χριστὸς σὺν τῇ μετανοίᾳ τοῦ τελώνου θεωρήσας αἰχμάλωτον συμπεπλεγμένον ἐν αὐτῷ, ἢ στεναγμὸν ἐκ βάθους καρδίας εἰς θεραπεύθησαν ἀναπεμπόμενον, ἢ βαδίζον τὰ δάκρυα. ἠρέσθη Χριστὸς, μᾶλλον ἡδέσθη τῷ τελώνῃ, τῇ αἰχμῇ τοῦ αἰχμαλώτου ἀπολυτρούμενον. καθὼς ἡρμόσατο ἑαυτῷ ὁ τελώνης τὸ τῆς σοφίας ῥητόν· Ἐστι αἰχμὴ ἐπάγουσα ἁμαρτίαν. Σειρ. δ. κδ. ταύτῃ μετῆλθεν ἐν τῷ τῆς ἀγωνοθεσίας βίῳ. ἔστι αἰχμὴ δόξα ἢ χάρις. ταύτῃ ἐπῆλθε διὰ τὸ τῆς μετανοίας ζῆσαι, οὐ

τῷ

λοι ὀφείλει προσεύχεσθαι εἰς ταπεινοφροσύνην. ὁ γὰρ πλοῦσιος μετεωρίζων δείκνυσι τὸ φιλαύθεφπον· ὁ πτωχὸς γὰρ καὶ μὴ θέλων ἔχει τὸν ταπεινώσαντα. σὺ οὖν τότε δυνήσῃ μέγας, ὅταν, ὅπερ ἐκεῖνος ἀναγκαῖον, ἀὸς᾽ προθύμως ποιήσῃς μετάνοιαν. Εἰ δὲ τούτοις μὲ πείθῃ, ἄκουε τῆς γραφῆς· Κύριος ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται, ταπεινοῖς δὲ δίδωσι χάριν. Εἰ δὲ καὶ τούτων καταφρονεῖς, καταφρονηθήσῃ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ· τότε μέλλει τῆς αἰσθήσεως ἡ οἴησις, εἰς μετάρσιον ὕψωμα ἀναγαγεῖν σε βουλομένη, μεγάλως σε ἐπαίρων, ἵνα μειζόνως σε καταπέσῃ. τί γὰρ ὄφελος πλοῦτος; ὕλη μεταπηδῶσα ἀφ᾽ ἑτέρου πρὸς ἕτερον. τοῦ γοῦν θανάτου ἐπεισελθόντος, οὐδεὶς ἰδίᾳ ἀφίσεταί σε, οὐδ᾽ ἕξει αὐτῷ κακὰ οὐδὲ ἓν σε ἀφίσεται. βλέπε, μὴ ὑπερηφάνου γῆς ἡ ἀπόδος ὑπάρχων, καὶ ἐμπίπτῃς εἰς τὸ πάθος τοῦ Φαρισαίου· ὑπόγνωθι σεαυτόν. τοῦτο γὰρ καὶ ὁ Κύριος προεφώνει λέγων διὰ τῆς παραβολῆς· Ἄνθρωποι δύο ἀνέβησαν εἰς τὸ ἱερὸν προσεύξασθαι, ὁ εἷς Φαρισαῖος, καὶ ὁ ἕτερος τελώνης. ἄνθρωποι δύο ἀνέβησαν, ἀλλ᾽ οὐκ αὐθρωποι δύο κατέβησαν, τὴν αὐτὴν ὁδὸν διανύοντες ἁπλαιῶς. καὶ ὁ Φαρισαῖος ταύτης διεσφάλη φανερῶς. ὅτι ὅπου ἵνα τόπον εἰσῆλθον προσεύξασθαι, καὶ οὐκ εἰς ἵνα τόπον ἐξελθόντες διῆλθοσαν. ὁ μὲν Φαρισαῖος ἕστεχε θαῤῥῶν, ὁ δὲ τελώνης ἀπῄει σεμνιῶν· καὶ ὁ μὲν ἕστεχε κατεμέμφετο, ὁ δὲ ὀπίσω προσέλαβεν. ἕστεχεν ὁ Φαρισαῖος ἐξαγγέλλων τὰ δικαιώματα· ἔστυδε καὶ ὁ τελώνης διαγγέλλων τὰ πλημμελήματα. ἐμπλῆσαι προσεύξασθαι· ἐξ ὁμοῦ ὠφέλησε φαρισαῖος, ὁ δὲ ἐδιάβη προσευχόμενος. τοιαῦτα γὰρ ἑαυτὸν ἐνομοθέτει ὁ Φαρισαῖος λέγων· οὐκ εἰμὶ χρεώστης τῆς παραβάσεως τοῦ νόμου· οὐχ ὑπάρχω ὑπόδικος, ὡς προεῖπεν ὁ προφήτης· ὑ χρῄζω τῆς διδαχῆς Μωϋσέως, ἧς οὐδὲν τούτων διημάρτηκα· ἀλλ᾽ ἀρκεῖ μοι προσεύξασθαι, τῆς συνηθείας δὲ χρέος ἀποδίδωμι, ὅπερ οἱ προγονοί μου ἐπέτελουν. τί οὖν, ὦ Φαρισαῖε, τὴν προγονικὴν ἔχεις δεισιδαιμονίαν, προσευχῆς δὲ χάριν οὐκ ἐνόησας; ὁ προγονικὸν σοι πιστῶς ἐπετέλει τὴν εὐχαριστίαν, σὺ δὲ ἀριαμβεύεις τὴν εὐχαριστίαν, ἵνα ὑπὸ ἀνθρώπων δοξασθῇς σου ἡ θυσία. ὑ γάρ ἐστι σοὶ δόξα τοῦ Δαβὶδ ῥητὸν Γεπθήτου ἡ προσευχὴ αὐτοῦ ὡς ἀμάρτημα, καὶ τὸ ὁπισθόπους αὐτοῦ λαβοὶ ἕτερος, τουτέστιν, ὁ τελώνης. καὶ ὁ τοῦ τελώνου ποῖα; ἀπῆλθεν εἰς τὸ ἱερὸν ἑαυτὸν κατακρίνων, καὶ ἄξιον ἑαυτὸν ἐνόμιζεν εἶναι τοῦ προσεύξασθαι. ἀνάξιον ἑαυτὸν ἐπεκάλεσατο· διὸ καὶ ὁ Χριστὸς τὴν προθεσιν αὐτοῦ ἀπεδέξατο. ἔλεγεν ἑαυτὸν τῇ ἀμαρτίᾳ κατάχρεων, ἀλλ᾽ ἔδειξεν αὐτὸν τῆς δικαιοσύνης ὁ Χριστὸς ὑπεύθυνον· ἐχαρίσατο τὴν πεπλημμεληκυῖαν ἑαυτῷ τὴν ἄφεσιν, καὶ δικαίωσε τὴν προσευχὴν· ἐλευθέρωσε τῆς ἁμαρτίας, ἵνα δουλώσῃ τῇ δικαιοσύνῃ. ὦ ἐλευθερία, δι᾽ ἧς ἀποφεύγομεν ἐλευθερίαν ποιεῖσθαι, καὶ προσφεύγομεν τῇ ἐλευθερίᾳ τοῦ Χριστοῦ· ὦ ἐλευθερία ἐλαφρὸν ζυγὸν περιέχουσα, καὶ μὴ ταύτην αἰώνιον ζωὴν ἔχουσα καὶ ἀποδιδοῦσα· ὦ ἐλευθερία ἡ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ἐλευθερία λεγομένη, ἐν ᾗ μέλλομεν βασιλεύειν ἀτελεύτητον δωρεμένη. ταύτῃ τῇ ἐλευθερίᾳ προσδραμώμεθα, ἀδελφοί, ἵνα τὴν ἐλευθερίαν καρπωσώμεθα τῆς ψυχῆς. ὅταν γένηται ἡ ἀγαθὸς δοῦλος, τότε τοῦτον αἰωνίζειν ὁ Κύριος ἐποίησεν, τότε πληροῖ τὸ ῥητὸν διὰ τοῦ προφήτου ἐπ᾽ αὐτόν· Ἐγὼ εἶπα, θεοί ἐστε καὶ υἱοὶ ὑψίστου πάντες. μακάριοι καταξιούμενοι τῆς τοιαύτης τιμῆς, μακάριοι ἀσυνδίαστοι ἀπαλλαγέντες τῆς φθορᾶς, μακάριοι διὰ ταύτης τῆς ἐλευθερίας κτησάμενοι τὴν ἐλευθερίαν, καὶ κεκλεισμένοι τῇ ἐλευθερίᾳ, ἣν Χριστὸς ἡμᾶς ἐλευθέρωσεν, ἰσάμματα ἔχοντες τὸν σωτῆρα δυτρεύοντα τοῦ Χριστοῦ. κεκλεισμένη δὲ Χριστῷ, λέγουσα ἡμᾶς ὁ ποιμὴν ὁ καλός, ὡς ἂν τὴν προβάτων ἀπολωλότων· ζητήσει ἡμᾶς ἐν ταῖς ἁγιαίαις τὴν καρδίαν ἡμῶν, καὶ θύραν πλατυνθείσης ἡμᾶς καὶ μέλλοντας ἀλίσκεσθαι ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ, ζωάγρει εἰς τὴν ποίμνιόν σου. λέγουσι ἡμᾶς δραχμὴν μίαν, καὶ ἅλας τὸ πνεῦμα τῆς σῆς θεότητος ἐρεύνησον, καὶ θύραν συγχώρησι τοῖς ἁγίοις, καὶ τοῖς ἀγγέλοις ζωαυλιζομένοις τῇ ἀγαθότητι σου θεότητι. δυάδειξον ἡμᾶς ὡς πολίτην, ἵνα προσευχόμενοι ταπεινοφροσύνην ἀσπασώμεθα, ὑπερηφανίαν δὲ ἀποστρεφώμεθα,

Παρ. γλδ.

Λκε ιη.ι.

Ἰσ. ἐλίπομεν ἡμ.

Ψαλμ. ρμ.ζ.

Ἰσ. τῶν ἡ, ταῦτα

Ψαλμ. πα.ς.

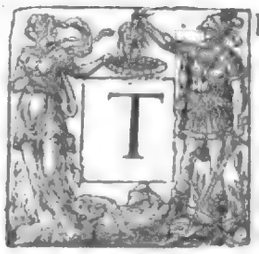
Ἰσι πῦρ

μὴν ὀζέλπηαι καὶ τῆς αὐτοῦ βασιλείας κληρονόμους ποιῆσαι. αὐτῷ γὰρ πρέπει τιμὴ καὶ δοξολογία σὺν τῷ ἁγίῳ καὶ ζωοποιῷ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεί, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Λογ. οϛ. Λυκ. ιη. ι.

ΕΙΣ ΤΟΝ ΤΕΛΩΝΗΝ, ΚΑΙ ΕΙΣ ΤΟΝ Φαρισαῖον.

Ex Mſs. in Pera Conſtant.

Τῆς φιλαργυρείας ὁ πάθος ἐπιθυμεῖ τοῦ πλεονεξίαν· ἀλλὰ θεραπεύεται διὰ τῆς ἐλεημοσύνης, ὅταν εἰς μετανοίαν δράμῃ. τῆς πορνείας ὁ ῥύπος καταδύεται τοῦ ἁμαρτίαν· ἀλλὰ ταύτην ἰατρεύει καὶ ὁ κλαυθμὸς τῆς μετανοίας, καὶ δάκρυσιν ἁλὶς καθαροτέροις τὸν ψυχὴν, ταῖς τῆς σωφροσύνης ἀρεταῖς ἀπαστράπτουσαν. τῆς δὲ ληστείας ὁ ἀπρόσιτον, ὅταν μεταβάλῃ διὰ μετανοίας τῆς μιαιφονίας, καὶ κράξῃ τῷ Χριστῷ, μὴ στρέψῃς με, Χριστέ, τῆς σῆς βασιλείας, εἰσέρχεται ἡ ψυχὴ εἰς τὸν παράδεισον. τῆς εἰδωλολατρείας ἡ πλάνη, καὶ αὐτὴ ἔχει φάρμακον ἰάσεως, ἐπιστραφῆναι πιστῶς τὸν χηρευθέντα Χριστὸν, καὶ τῆς πορνοκομείας τοῦ πλάνου ἀποκαρυξαμένους τὴν ἀσέλγειαν τοῦ χθὲς ἐν αὐτῇ ἐκβάλῃ, διὰ τοῦ βαπτίσματος, τοῦ ἐν τελείοις Θεοῦ ἐκλεκτοῦ τοῦ ἁγίου πνεύματος ὑποδεξαμένους. τῆς μισανθρωπίας ὁ βόρβορος καὶ αὐτὸς ἀποπλύνεται, ὅταν βύρσαν λογισμῷ δέξωνται τὸ εὐαγγελικὸν ἁγνὸν λόγιον· Μακάριοι οἱ εἰρηνοποιοί, ὅτι αὐτοὶ υἱοὶ Θεοῦ κληθήσονται. τίς οὐ χαίρει τοῦ Θεοῦ καὶ παῖδας ὁμοιοῦσθαι τέκνον; ἔτι ἐπλάσθρησεν ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον, καὶ διὰ χειρὸς τὸν κόσμον φιλάνθρωπον πνεύματι, καὶ τῷ βουλήματι αὐτοῦ εἶναι τὰ σύμπαντα, ὑπερβολὴ ἀγαθότητος τὸ ὂν τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι παράγαγε τὸ ὁρώμενον, θεῖον τὸν ἄνθρωπον οἰκονόμον τῶν αὐτοῦ κτισμάτων· ἵνα θεόμενος πιστὸς ἀπολάβῃ τὸ μισθὸν τῶν πόνων τῆς ἀγάπης, καὶ ἀρχὴν τῶν δέκα πόλεων τῶν ἐν τοῖς εὐαγγελίοις διαγεγραμμένων. Εἰ δέ τις εὑρεθῇ ἀκαιρὸς ἐν τάλαντον πιστὸς βυθὸς, καὶ κατακρύψῃ ὑπὸ γῆν, καὶ μὴ προσάγῃ τῷ διαστάντι διπλοῦν τὸ τίμημα, τουτέστι, ζωὴν τὸν αἰώνιον, καὶ τοῦτον καὶ τὸν ἄθεσμον, ἀλλ' ἀρξάμενος λέγειν, Ἐφοβήθην ὅτι ἄνθρωπος αὐστηρὸς εἶ, καὶ τὰ λοιπὰ ῥήματα τῆς ἀχαριστίας καὶ δυσκρασίας, τότε ἀφαιρεθήσεται ἀπ' αὐτοῦ καὶ ὃ ἔχει, καὶ ἐκβληθήσεται εἰς τὸν κάμινον τοῦ πυρός. ὁ γὰρ κόσμος οὗτος γυμνάσιον ἐδόθη, ὅσις ποτὲ δοκιμασθῆναι πρέπει τοῖς ἀνθρώποις, ποτὲ δὲ τὸ χαίρειν. ὁ δὲ ἀμφοτέρως τούτοις διαχρείσως βιώσας, πιστὸς θυσθήσεται τῷ βασιλείῳ τῶν οὐρανῶν. ὥσπερ γὰρ ἡ τῶν πλοισίων ὑδάτων φορὰ δοξαμένη τὸ ἐπιρρέον, πομφόλυγας ἀφίησιν, καὶ αἱ μὲν αὐτῶν ἅμα τῷ γενέσθαι ἐρράγησαν, αἱ δὲ πλεῖσται συγχωθεῖσαι, μετέπιπτα καὶ αὗται ἐρράγησαν· τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ἡ θάλασσα τὸν βίον, τοὺν μὲν πρὸς ὀλίγον φανέντας ἀκάλυφε, τοὺν δὲ ὅτι πλῆθος ἀφρεάσαντας καὶ αὐτοὺς κατεπόντισε. διὸ λέγει ἐπιμελῶς· πᾶσα ἁμαρτίας ὑποδέσις ταχέως ἔχει τῆς ἀφέσεως τὸν χάριν, ὅταν μετανοίαν ἔχῃ προσεχέσαι. τῆς ** ὑπερηφανίας εἰσιπαιδῶν, δυσθεράπευτον νόσημα, μίσει θεοπίας προσκόμμα, χαλεπὸν πῶμα· ὕψωμα ἐφ' ἑαυτὸν καταδεδηλούμενον, φαντασία σκιώδης, κάλαμος ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενος, καπνὸς εἰς ἀέρα ὑφούμενος ἐς εἰς οὐδὲν ἀφανιούμενος· τί νομίζεις, ὦ ἀλαζών, πλέον κεκτῆσθαι τοῦ πέπονος; οὐδέν. μὴ σὺ μοῦ ἄλλον ὑγιαίνοντα ὁρᾷς, ἐκφυὲς ὑπὸ τῆς ἡλιακῆς ἀκτῖνος καταφλέγεται; μὴ σύ, ὅταν γένηται χρυμώδης ὁ ἀήρ, σὺ μοῦ ὑπὸ τοῦ ἡλίου θάλπῃ, ἐκφυὲς ὂν τῷ κρύει ψύχεται; οὐχ ὁμοίως ἀναπτύσσεται ἀέρος; ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ βαδίζεται γῆς; οὐ τὸ αὐτὸ σῶμα πεδιδέβληται; οὐ μᾶλλον δυσχερεστέρᾳ ὀφείλεις τῷ Θεῷ τῷ ** σοῦ πιστεύσαντι τοσαῦτα, ὅσα ὁ ἐκδικὸς μετὰ εἶσαγ ἐπῆλθεῖ; λέγω σοι, ἀδελφέ, τοῦτό σε μᾶλλον

Ματθ. ι. θ. — Ιω. Θεῖ

Λυκαθ κα. — Ισ. αἰδεσθ.

Ισ. ἐφ' ἑαυτῷ — Ισ. πεφύσηται

νας τῦ θανάτυ ἕλυσι, τὰ κέντρα τῦ ᾅδ᾽υ ζωσθῆναι, ⁊ ἐπληρώθη ὃ γεγραμμένον, Ποῦ σου, ᾅδη, τὸ νῖκος; ποῦ σου, θάνατε, ὃ κέντρον; ἐπωλώτησαν αὐτῷ Ⓦ τῶν φῆται χαίροντες ⁊ ἀγαλλιώμενοι, ὑμνοῦντες ⁊ λέγοντες· Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου· ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις. Τί τοίνυν ὁ Κύριος Ⓦ δέδοκεν ἔθνεσιν αὐτοῦ δεσμοῖς ἀλύτοις, καὶ κατήγαγε αὐτοὺς εἰς τὰ καταχθόνια τῦ ᾅδου, ⁊ ἐπέτρωσε πῦρ ἄσβεστον, σκώληκας ἀκοιμήτους· ⁊ ἔστιν ἐκεῖ κεκλεισμένος κλαίων ⁊ στενάζων. ὁ δὲ Κύριος λαβὼν πάντας τοὺς τῶν φήτας ἐξέβαλεν ἐκ τῦ ᾅδου λέγων, πορεύεσθε εἰς Ⓦ τὸν παράδεισον. Ⓐ ὁ χαίρων τος ἐξεπλάγησαν ἐκ τῦ ᾅδου· τῶν φῶν τος Δαβὶδ χρέων τὴν κιθάραν ἔλεγε θύφραινόμενος· Δεῦτε ἀγαλλιασώμεθα τῷ Κυρίῳ, ἀλαλάξωμεν τῷ Θεῷ τῷ σωτῆρι ἡμῶν· ὅτι ὁ βασιλεὺς ἡμῶν πολεμήσας ἐσίκησε. ⁊ πάντες ἐπῆκουσαν, τὸ ἀλληλούϊα. ⁊ πάλιν ὁ αὐτός· Παίσατε τὰ ἔθνη κροτήσατε χεῖρας, ἀλαλάξατε τῷ Θεῷ ἐν φωνῇ ἀγαλλιάσεως· ὅτι ὁ βασιλεὺς ἡμῶν ἐπῆλθε ἡμῖν πολεμήσας ἐσίκησε. ⁊ οὕτως ἀγαλλιώμενοι ὅτι Ⓦ τὸν παράδεισον ἐπέτυχον, ⁊ εἰσελθόντες ἐκεῖ εὗρον Ⓦ λῃστὴν, ⁊ ὀξέσησαν ⁊ ἔλεγον αὐτῷ· πῶς εἰσῆγαγέ σε ὧδε; πῶς δὲ ταῦτα ἐφόρεσας ἐνέφυε; πῶς πεποίηκας εἰσῆλθες τοῦτον ἡμῖν ἐνθάδε; μὴ ⁊ σὺ τῶν ἐκείνων λῃστεύσας εἰσῆλθες; μὴ συλήσας τὰ ὧδε πρέσβευε; οὐκ ἠρκέσθης τῷ ὑπνῷ, ἀλλὰ ⁊ τὰ ὑπερφάνια ἁρπάσας θέλεις; εἰπὲ ἡμῖν, πῶς εἰσῆγαγέ σε ὧδε; ὁ φθονοῦμέν σοι, δέσποτα εὐσπλαγχνε, ἀλλὰ τὴν αἰτίαν ζητοῦμεν. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· ἀλλὰ τὰ ἔργα μου οὐκ εἰμὶ ἄξιος εἰσελθεῖν ἐν τούτοις· ἀλλ᾽ ὁ φιλάνθρωπος διαφόρως ⁊ ἐλεήμων εἰσήγαγέ με ὧδε. ἐγὼ γὰρ οὐδὲν ἀγαθὸν κέκτημαι· ὅτον ⁊ κατέκρινά με θανάτῳ ἀπροφάσι μετὰ τῦ ἀθανάτυ βασιλέως Ⓐ Ἰουδαῖοι, ⁊ θέλοντές με ἀποκτεῖναι ἐζωπύησαν μᾶλλον, συσταυρώσαντές με τῷ Χριστῷ. ⁊ ἰδὼν ἐγὼ τὰ σημεῖα τὰ ὄντα τῦ σταυρῦ γενόμενα, ⁊ νοήσας ὅτι υἱὸς ἐστὶ τῦ Θεοῦ, ἐβόησα φωνῇ μεγάλῃ λέγων, Μνήσθητί μου, Κύριε, ὅταν ἔλθῃς ἐν τῇ βασιλείᾳ σου. ⁊ βοῶντός μου τὸν λόγον, λέγει μοι· ἀμὴν λέγω σοι, σήμερον μετ᾽ ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ παραδείσῳ, ⁊ ἔδωκέ μοι ὃ τῦ σταυρῦ σημεῖον λέγων· τοῦτο λαβὼν πορεύου εἰς Ⓦ τὸν παράδεισον, ⁊ ἐὰν κωλύσῃ σε ἡ φλογίνη ῥομφαία εἰσελθεῖν, ἐπίδειξον αὐτῇ ὃ βασιλικὸν σημεῖον, ⁊ ἀνοίξει σοι τὰς θύρας· ⁊ ἦλθον, ⁊ βοῶντός μου τὴν φλογίνην ῥομφαίαν, ἡ φυλάττουσα Ⓦ τὸν παράδεισον, ἔκλεισε τὰς θύρας. ἐγὼ δὲ εἶπον, ὅτι ὁ βασιλεὺς ὁ νῦν σταυρωθείς, αὐτός με ἀπέστειλε, ⁊ ἐδέξατο τῦ σταυρῦ τὸ σημεῖον, ⁊ εὐθέως ἠνοίξέ μοι, ⁊ εἰσελθών, εὗρόν εὗρον, ⁊ ὀξέσησε μου ἡ δέησις, ⁊ ἔλεγον ἐν ἐμαυτῷ· ποῦ ἐστὶν Ἀβραάμ, ⁊ Ἰσαάκ, ⁊ ὁ λοιπὸν πλῆθος τῶν ἁγίων προφητῶν; ⁊ θαυμάζοντός μου καὶ διαπορουμένου μου, ἰδοὺ ἐφάνησάν μοι εἰς τὰ δεξιὰ μέρη τ᾽ ἀνατολῆς δύο ἄνδρες παλαιοὶ ἡμερῶν, θαυμαστὴ τῇ ἰδέᾳ ⁊ ἔκλεκτοι τῷ προσώπῳ, καὶ ἐπηρώτησάν με λέγοντες, Τίς εἶ σύ; Ἀβραάμ οὐκ εἶ, ἐκείνου γὰρ ὁ σχῆμα ἱερατικὸν ἐφόρει· Μωϋσῆς οὐκ εἶ, ἐκείνος ἰσχνόφωνος ⁊ βραδύγλωσσος, σὺ δὲ σὴ λαλιὰ τραχεῖα. σὺ τίς εἶ; σὺ λῃστὴς ἡμῖν φαίνῃ, ⁊ γὰρ ὃ σχῆμά σου λῃστρικόν ἐστι. καὶ ὡμολόγησα ὅτι λῃστὴς εἰμι, καὶ ὅτι ὁ δεσπότης τῦ παραδείσου εἰσήγαγέ με ὧδε, ὅπως ζωώσῃ αὐτῷ εἰς Ⓦ θάνατον, ὃν ἐνέμεινε δι᾽ ἡμᾶς. καὶ εἶπον αὐτοῖς· ὑμεῖς τίνες ἐστέ, δίομαι ὑμῶν; ⁊ ἀποκριθεὶς εἶς ἐξ αὐτῶν εἶπέ μοι· ἐγὼ Ἠλίας εἰμὶ ὁ Θεσβίτης, ⁊ ἀπὸ πυείου ἁρμάτος ἰωήχθην τοῦτο, καὶ οὐκ εἶδον θάνατον ἀκμήν, καὶ οὗτος ὁ μετ᾽ ἐμὲ Ενὼχ ἐστίν, ὁ μεταπεθεὶς τοῦτο ῥῆμα τοῦ Θεοῦ. Ⓐ ὁ τῶν φῆται ἀκούσαντες ἐδόξασαν τὸν Θεὸν ὅτι τῇ τοιαύτῃ δωρεᾷ τῇ δοθείσῃ τοῖς ἀνθρώποις. ὁ δὲ Κύριος σκυλεύσας τὸν θάνατον, καὶ τὸν ᾅδην πατήσας, [καὶ τῷ ξύλῳ τὸ ξύλον ἰσάμενος,] καὶ τὰς πύλας συγκλάσας, καὶ τοὺς μοχλοὺς ζωτείνας, καὶ τοὺς δεσμοὺς δήσας, καὶ τὸν κόσμον ἐλευθερώσας, πολλοὺς εἰς ἀγαθοὺς ἀνεκόμισεν ἀναφανδὸν ἐκ τῶν νεκρῶν. τοιγαροῦν ὑμνήσωμεν τὴν σαρκωθέντα, δοξάσωμεν τὸν σταυρωθέντα, εὐχαριστήσωμεν τὸν ἀναστάντα, ὅπως καὶ ἡμᾶς ἐκ τῦ ζόφου τῶν ἁμαρτιῶν ἡ-

ἰσ. ἰασάμενοι π᾽ ἄνθρωπον

α. Κορ ιε τε. Μαρκ ια ι.

Ψαλ. ξδ. α. Ψαλ. μτ. α.

Λουκ κγ μδ.

ἡμᾶς ἐκ τῶν ἀγγελικῶν δεσμῶν καὶ μαίνεσθαι ῥύσηται· εἰ φθονεῖ ὅτι ἀκουσθῶν ἐφόρησεν, ἵνα λύσῃ τὸν καθ' ἡμῶν κατάρας. ἀκάνθας καὶ τριβόλους ἡ γῆ ἀνατελεῖ ἡμῖν τοῦ στανροῦ δηλονότι τοῦ σταυροῦ. φορεῖ Ⓦ ἀκάνθινον εἰ φασιν ὅτι τῆς κεφαλῆς, ἵνα λύσῃ τὸν καθ' ἡμῶν κατάραν. ἐσταυρώθη ὅτι ξύλου, ἵνα λύσῃ τὸν ἁμαρτίαν τὸν γεγονότα διὰ τοῦ ξύλου. διὰ γὰρ τοῦ ξύλου ὄφεως Ⓦ Ἀδὰμ ἐκ τοῦ παραδείσου ὁ Σατανᾶς, καὶ διὰ ξύλου Ⓦ λῃστὴν ὁ Κύριος τοῦ παραδείσου πολίτην ἀνέδειξε. Ἐ δ' θαυμασόν, ἀγαπητοί· τῇ ἕκτῃ ἡμέρᾳ ἔπλασε Ⓦ Ἀδὰμ ὁ Κύριος, καὶ τῇ ἕκτῃ ἡμέρᾳ τοῦ παραδείσου ἐξεβλήθη. διὰ τοῦτο ὁ Κύριος Ἐ τῇ ἕκτῃ ἡμέρᾳ Ⓦ παράδεισον ἐώιξε, καὶ Ⓦ λῃστὴν εἰσήγαγε. δειλιᾷ Ἀδὰμ ἐξεβλήθη ἐκ τοῦ παραδείσου παρακούσας τῆς ἐντολῆς τοῦ Κυρίου· δειλιᾷ λῃστὴς ὑπακούσας τῆς φωνῆς τοῦ διαστότου, εἰσέρχεται εἰς Ⓦ παράδεισον. ὅτι οὖν εἶδεν ὁ Ἅγγελος ὅτι πάντα κατ' οἰκονομίαν ἐγίνετο, καὶ σημεῖα καὶ ὅτι τοῦ σταυροῦ γνώρισμα, Ⓦ ἥλιον σκοτιζόμενον, τὴν γῆν σειομένην, ὃ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ῥηγνύμενον, πέτρας σχιζομένας, καὶ αὐτὸν ἐμπαιζόμενον, ἔφυγε παρὸς τὸ ἅδου, καὶ λέγει αὐτῷ· ἀναμενῶ σε παραπορεύεσθαι, βοήθησόν μοι τῇ παραπομπῇ· κλείσωμεν καὶ θύρας, μὴ εἰσέλθῃ ὧδε· ἀσφάλισαι τοῖς μοχλοῖς, καὶ ὅλῃ τῇ δυνάμει ἀντίσχωμεν, ὥστε μὴ δύνασθαι αὐτόν. ἔδραμεν οὖν ὁ ἅδης, καὶ ἀπέκλεισεν καὶ θύρας, τοῦ μοχλοὺς τοῦ σιδηροῦς ἀσφαλίσατο. καὶ ἰδοὺ ὁ Κύριος ἤρχετο ὅτι Ⓦ ἅδου, καταδιώκων Ⓦ Ἅγγελον, καὶ αἱ δυνάμεις προεπέτεχον. καὶ ἰδοὺ αἱ πύλαι κεκλεισμέναι, Ἐ ἐφώνησαν αἱ δυνάμεις λέγουσαι· Ἄρατε πύλας Ⓐ ἀρχοντες ὑμῶν, καὶ ἐπάρθητε πύλαι αἰώνιοι, καὶ εἰσελθέτω ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης. καὶ φησὶν ὁ ἅδης ἔσωθεν ἀποκρινόμενος, τίς ἐστιν οὗτος ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης; Ἐ πάλιν αἱ δυνάμεις φασὶ· Κύριος τῶν δυνάμεων αὐτός ἐστιν ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης. ἀποκριθεὶς ὁ ἅδης εἶπε, τίς ἐστιν οὗτος, ὃν εἶπατε; καὶ εἰ τοιοῦτός ἐστι, τί ζητεῖ ὧδε τὰ; τί κατέλιπε τὸν οὐρανόν, καὶ κατῆλθεν ὧδε; καὶ φασιν αἱ δυνάμεις· ὅτι γὰρ βασιλεὺς τῆς δόξης ἐστί, Ⓦ ἐκ τῆς δυνάμεως καταλύσει ἡμῶν ἦλθε δῆσαι καὶ παραδοῦναί σοι, Ἐ τοῦτ' ἐγράψαμεν αὐτὸ ἐκ σῶν ἐκάστου καὶ ἀνακαλέσασθαι. ἀποκριθεὶς ὁ ἅδης λέγει τῷ Ἅγγέλῳ, τεκέφαλε Βεελζεβοὺλ, ἐκπώμα τῶν ἀγγέλων, καταγώγιον τῶν ἁγίων, ἀνδρεῖε, ἀπέκρυφε τὸν φωτός, οὐκ εἶπόν σοι, μὴ πολεμήσῃς μετ' αὐτοῦ; ἴδε νῦν ἃ ἐποίησάν σοι, πρόβατόν σοι· καὶ τί ποιεῖς, ἄθλιε; διὰ τί παρήκουσας τῶν ῥημάτων μου; ἴδε ἦλθε ζητῆσαί σε καὶ δῆσαι, Ἐ διὰ σὲ αἰχμάλωτος γίνομαι. ἔξελθε, εἰ δυνατὸς εἶ, καὶ ἀπάντησον αὐτῷ. ἐγὼ γὰρ βοηθήσω σοι οὐ δυνάμει. καὶ ὁ Ἅγγελος ἐποίησεν *, ἐλέησόν με τέως· μὴ δύοιξῃς· οἰκτίρησον ἐπιστρέφεται, τέως ἀγώνισαι ὑπὲρ ἐμοῦ, εἰ καὶ ἐμπαίζω. τίς γὰρ οὐκ ἐμπαίζεται ἐκ τῶν τοιούτων αὐτοῦ ῥημάτων; ποτὲ γὰρ φοβούμενος Ⓦ θάνατον ἔλεγε, Περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχή μου ἕως θανάτου· ποτὲ δὲ ἱκέσιαι τῷ πατρὶ ἐποιεῖτο Φερε λέγων, Πάτερ, εἰ δυνατόν ἐστι, παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο. ταῦτα τὰ ῥήματα ἐδιδάσκει με. ἐκεῖνος ἀποκριθεὶς ἔλεγε· ταῦτα καλῶ ὁ ἄθλιος ὑπολαμβάνων, ὅτι φοβούμενος Ⓦ θάνατον λυπεῖται. ταῦτα αὐτῶν λεγόντων, αἱ δυνάμεις ἐπέμενον λέγουσαι, ἄρατε πύλας Ⓐ ἀρχοντες ὑμῶν, Ἐ ἐπάρθητε πύλαι αἰώνιοι, καὶ εἰσελθέτω ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης. καὶ Ⓐ ἐποίησαν ἀκούσαντες ταῦτα τὰς φωνὰς τοῦ βασιλέως τῆς δόξης, ἔχαιρον καὶ ἠγάλλοντο. Ἰωάννης ἔλεγεν, οὐκ εἶπον ὑμῖν, ὅτι ἔρχεται καὶ σκυβάλλει ὑμᾶς; πάντες ἠνοιφαίνοντο, καὶ ὡς ἅδην ἔλεγον· ἀνοιγέσθω καὶ πύλας, ὅπως εἰσέλθῃ ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης. καὶ ὁ ἅδης οὐκ ἠνείχετο. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ προφήτης Δαβὶδ εἶπεν· ἄφετε αὐτόν. διὰ γὰρ δὶ ἐμοῦ πληρῶσαι τὴν προφητείαν. ὅτι γὰρ ἤμελλον ὅτι τῆς γῆς, προέδει ὃ γενόμενον, ὅτι οὐ μὴ ἀνοίξῃ ἀφ' ἑαυτῆς· καὶ εἶπον, Κύριος σωτείρων πολέμους, Κύριος σεσώτευφε πύλας χαλκᾶς, καὶ μοχλοὺς σιδηροῦς συνέθλασε. καὶ βάθεως προσιόντων ὁ Κύριος τὰς πύλας συνέτευφε, καὶ τοὺς μοχλοὺς συνέθλασε, Ἐ τὰς δυνάμεις τοῦ ἅδου κατεπάτησε, Ἐ τὰς ἐβύ-

νας

* ἀπαρίνατο κλαίων καὶ ὀδυρόμενος

χ. μοι τῷ παλαπόμῳ

Ψαλμ. κγ'.

Ματθ. κς' κθ'.

χ. μοι

ξατο τὴν ἀπόφασιν· Ἄβελ δίκαιος γεγονώς, καὶ τραύματα μὴ ἔχων πεσών, ἀλλὰ καὶ μαρτυρηθεὶς τῇ θείᾳ ψήφῳ, ἐνεπολιτεύσατο σεμνῶς τοῦ βίου. Εἶτα ὁ μιαιφόνος Κάιν αἰσίοις ἐπὶ πάλας τὸν θανατον ἐποίησε καὶ κοινὴν πρόοδον ἡμέσθαι τῷ θανάτῳ, μᾶλλον δὲ κοινήν. ὅσα γὰρ τοῦ Θεοῦ φιλάνθρωπον. Καὶ διὰ τί πάντα ἦσαν τεθνηκότες, ὅτε ὁ Ἀδάμ, ὅτε ἡ Εὔα· ὁ Ἄβελ μὴ ἁμαρτήσας τοῦτον * * *

** λείπει πολλά. **

ΤΗ ΑΓΙΑ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΗ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ ΕΙΣ ΤΟ ἅγιον πάθος τοῦ Κυρίου. Λογ. οα.

ΤΙς ἡδὺς ἐστορήσεως σύμμετρον βούλομαι τὸ χρέος πληρῶσαι, ἀγαπητοί. ζητῶ δὲ τίνι καιρῷ τὰ Ⓦ λόγου εἴθα ἐσφαλίσαμεν· ἐλέγχομεν ὅτι συμβούλιον ἔλαβον Ⓐ Ἰουδαῖοι μετὰ τοῦ Ἰησοῦ, ὅπως αὐτὸν ἀπολέσωσι. καὶ δὴ ζωαρχόντων αὐτῶν ὅτι ὁ αὐτός, ἰδοὺ Ἰούδας προσεπίνευσε τοῖς αὐτοῖς, καὶ λέγει αὐτοῖς, Τί θέλετέ μοι δοῦναι, κἀγὼ ὑμῖν παραδώσω αὐτόν; Ⓐ ὁ δὲ σατανᾶς μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων ἠκολούθησαν αὐτῷ· καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς σημεῖον λέγων, ὃν ἂν φιλήσω, αὐτός ἐστι κρατήσατε αὐτόν. καὶ ἠμείψων αὐτῷ ὅτι τὸ τόπου, οὗ ἐὰν ὁ Ἰησοῦς μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ προσελθὼν Ἰούδας καταφίλησεν αὐτόν, λέγων· χαῖρε, ῥαββεί. ὁ δὲ Κύριος πρὸς αὐτόν, ἑταῖρε, ἐφ' ὃ πάρει; Εἰς ὃ ἦλθες, ἀπόλου. ὦ φίλημα δόλιον γέμον ὁμοιότητος καὶ ἀπωλείας· ὦ φίλημα πικρόν, ζημία ψυχῆς, προσξένιον μένους. ἡ πόρνη φιλήσασα τοὺς πόδας τοῦ Κυρίου τῷ ἑαυτῆς ψυχρῷ ἐθεραπεύσατο ἐκ βορβόρου· καὶ αὕτη φιλήσας ἐκ τῆς βίου τῆς ζωῆς ἀπεχωρίσθη. ὦ γυναικὸς φιλοσοφία· ὦ μαθητοῦ ἀσωτεία. ἐκείνης καταφιλούσης τοὺς πόδας τοῦ Κυρίου, ἔχαιρον ἄγγελοι, καὶ Ⓦ σέβασιν αὐτῆς ἠυτρέπιζον· τούτου δὲ φιλήσαντος, δαίμονες ἔχαιρον, καὶ ὁ ᾅδης τὰς ἀγκύρας ἔπλεκεν. χαῖρε, ῥαββεί. ἐλεεῖς χαῖρε, ἀλλὰ σὺ πιστεύεις ὅτι ἐκ τῆς χειρός ἐξεβλήθης. χαῖρε, ῥαββεί, καὶ καταφίλησεν αὐτόν. καὶ κρατήσαντες αὐτὸν ἤγαγον πρὸς Ἄνναν καὶ Καϊάφαν τοὺς ἀρχιερεῖς. ἐζήτουν δὲ ψευδομαρτυρίαν κατ' αὐτοῦ, καὶ οὐχ εὕρισκον. τότε ἤγαγον αὐτόν, καὶ ἔστησαν αὐτόν. ἐπηρώτησε δὲ αὐτὸν ὁ Πιλάτος λέγων, σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; ὁ δὲ Κύριος ἐσιώπα, κατὰ τὸ γεγραμμένον· Καὶ ὡσεὶ ἄλαλος οὐκ ἀνοίγων τὸ στόμα αὐτοῦ. Πιλάτος ἐκαθίζετο κρίνων, καὶ ὁ μέλλων κρίναι ζῶντας καὶ νεκροὺς παρίστατο, καὶ ὁ ἥλιος τῆς δικαιοσύνης παρίστατο, καὶ ἐκρίνετο κριτόμενος. τοίνυν ὁ Κύριος ἐστὼ τοῦ κόσμου σωτηρίαν. ὁ δὲ Πιλάτος ἐξ αὐτῶν τῶν πραγμάτων πεισθεὶς, ὅτι διὰ φθόνον παρέδωκαν αὐτόν, λαβὼν ὕδωρ ἀπενίψατο τὰς χεῖρας αὐτοῦ λέγων· Ἀθῷός εἰμι ἀπὸ τοῦ αἵματος τοῦ δικαίου τούτου· ὑμεῖς ὄψεσθε. ὁ δὲ Ἰούδας ἰδὼν ὅτι κατεκρίθη, ἀπέδωκε τὰ ἀργύρια τοῖς ἀρχιερεῦσι λέγων, ἥμαρτον παραδοὺς αἷμα ἀθῷον ἀδίκως· καὶ ῥίψας τὰ ἀργύρια εἰς τὸν ναὸν ἀπελθὼν ἀπήγξατο. Ἐπληρώθη δὲ τὸ γεγραμμένον, Ἐπιστρέψω ὁ πόνος αὐτοῦ εἰς κεφαλήν αὐτοῦ, καὶ ὅτι κορυφὴν αὐτοῦ ἡ ἀδικία αὐτοῦ καταβήσεται. ὁ δὲ Πιλάτος εἶπε πρὸς τοὺς Ἰουδαίους, ἐγὼ ἀθῷός εἰμι ἀπὸ τοῦ αἵματος τούτου· καὶ θέλων αὐτὸν ἀπολύσαι λέγει αὐτοῖς· ἔθος ὑμῖν ἐστὶ κατὰ τὴν ἑορτὴν ἀπολύσαι ἕνα τῶν κατακρίτων. ἀκούσατε δή, καὶ ἀπολύσω ὑμῖν ἕνα, ὃν ὑμεῖς θέλετε. Ⓐ ὁ δὲ φωνὴ Ⓦ φωνὴν ἠτήσαντο ἀπολυθῆναι, Ⓦ ὁ δικαιοῦντα τοὺς ἀσεβεῖς, ἐκέλευσε, σταυρωθῆναι. τότε φοβηθεὶς ἀπολύσας αὐτὸν ὁ Πιλάτος παρέδωκεν εἰς τὸ σταυρωθῆναι. ἐφοβήθη ὁ Κύριος, ἵνα ἡμᾶς

Ex Ms. Cæſareo.

ΜΗτηρ δὲ τάξεως ἀκολουθία, ὄψιν μὲν ἔχουσα τοῖς ὑποκειμένοις, δίκην δὲ ἀσύγχυτον φυλάττουσα τὸν τῶν ἀκουόντων λογισμόν. μὴ τοίνυν ἀπιχώμεθα τῆς ἀκολουθίας, ἀλλὰ καὶ αἱ διαγνώσεις ἴδιον αἰνίττονται δρόμον, ἡμᾶς δὲ τῆς ἰσοτιμίας τὸν ἀκόλουθον φυλάξωμεν. ἐν τοῖς προειρημένοις λόγοις προεδίδοτο ἐκ τῆς τοῦ ἁγίου πνεύματος διδασκαλίας, τίς γέγονεν ἡ τοῦ ἀναθέματος κατάκριτος, τίς ἡ τιμή, τίς ἡ ταξις, τίς ἡ τῶν προσευκτῶν δοθεῖσα ἡγεμονία. "ἔχει γὰρ τούτοις ἡ ἀπάτη ἡ ἐν παραδείσῳ, ἡ ὀξεπαθοῦσα δίκη, ἡ ὀξυεκθεῖσα μὴ φιλανθρωπίας ἀποφάσις. τούτοις ἠκολούθησε καὶ κάϊν καὶ Αβελ, ὁμοίως μὲν τῇ αὐτῇ Θεοῦ τιμῇ ὑπηρετησάμενοι, διαφόρῳ δὲ διαθέσει τὸν λειτουργὸν ἀναλαβόντες. προσήνεγκε γὰρ καὶ οὗτος καρπὸν· ἀλλὰ τοῦ μὲν χεῖρα μόνον δώρου εἶχεν ἡ προσφορά, τοῦ δὲ καὶ τὸν προσφέροντα διαθέσει καὶ τιμῇ. εἶτα ἠκολούθησε φθόνος. τῇ γὰρ θυσείᾳ ἀκολουθεῖ ἀεὶ παρὰ μὲν τῶν καλῶν φθόνος, παρὰ δὲ τοῦ βεβήλου τοὐναντίον. ὑπῆρξεν ὁ Αβελ ὁ πρῶτος τῆς δικαιοσύνης κήρυξ, ὁ πρῶτος θυσίαν ἀγαπήσας καὶ μεταδιώξας, ὁ πρῶτος ἀλήθειαν τιμήσας δι' ἀλη- θείας Θεὸν ἀγαπήσας καὶ προσκυνήσας, ὁ ἐν πολλοῖς μιμητὴς τοῦ Χριστοῦ γενόμενος. θύεται γὰρ ἅγιον Αβελ πολλαχοῦ τοῦ Χριστοῦ εἰκόνα δεξάμενον. ὥσπερ γὰρ ὁ σωτὴρ τῶν δι' ἁγιασμοῦ ὁμοίων ἀρχηγὸς καὶ πρῶτος δίκαιος, ὅτι τῶν ἀρχαίων πάντων αἰθέριον ἀρχηγὸς δικαιοσύνης Αβελ. ὅτι ἐν τῷ διαχωρισμῷ τῆς διαθέτητος, ἐν διεκρίνησεν ὁ πάντων δικαστής, θύεται ἐν τοῦ διαστολικοῦ" πρῶτον σώματος, ὅτε ἐν τῇ παλαιᾷ τὰ διαθέτων ταῖς θύεται δικαιοσύνῃ προλαμβάνει ὁ Αβελ. ἐκεῖνος ἀρχηγὸς τῶν παλαιῶν δικαίων, ἐκ τούτου ἀρχηγὸς καὶ τῶν νέων δικαίων καὶ τῶν μὴ ἀληθείας διαχωριζομένων ἁγίων. διὰ τοῦτο ὁ σωτὴρ ἔπηξε τοῦ Αβελ τὸν μιμητὴν πάσης δικαιοσύνης ἀρχηγόν. Ματθ. κζ. λέγει γὰρ Ἰουδαίοις· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐκδικηθήσεται ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης πᾶν αἷμα δίκαιον ἐκχυνόμενον ἀπὸ καταβολῆς κόσμου, ἀπὸ τοῦ αἵματος Αβελ τοῦ δικαίου, ἕως τοῦ αἵματος Ζαχαρίου, οὗ ἐφονεύσατε μεταξὺ τοῦ ναοῦ καὶ τοῦ θυσιαστηρίου. ἀρχηγὸν ἔπηξε δικαιοσύνης τοῦ ὑπακουσθησομένου μὲν παρὰ αἰθερίοις, σταυρουμένου δὲ παρὰ τῷ Θεῷ, τοῦ Αβελ. καὶ ὄφελε θαυμασθῆναι. ὅτι δὲ Αβελ προῆκε δικαιοσύνη ζωηγονήσασα, προῆκε γὰρ θυσείας ἠξιώθη παθεῖν. ἐθέλει τοῦ Χριστοῦ εἰκὼν τὸ δι' ἀλήθειαν παθόντος, καὶ θύεται καὶ τὸ αἷμα τοῦ Αβελ πλησιάζον τῷ διαστολικῷ αἵματι, καὶ πολλῷ ἔχον τὸν ἐμφυτικὸν διὰ τὴν πί- στιν. οἶδ' ὅτι τὸ αἷμα τὸ σωτήριον διδασκαλῶ ὅτι πάσης τῆς οἰκουμένης· σώζει ἡμᾶς παιδεύσι τὴν θυσίαν, ἢ τὸ αἷμα τὸ διαστολικόν, ὥσπερ γλώττῃ, τῇ ἀληθείᾳ κεχρημένον. ἐώσησε καὶ τὸ αἷμα τοῦ Αβελ, βοᾷ καὶ τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ. ἀλλ' ἐκεῖνο μὲν βοᾷ σωτηρίαν, τοῦτο δὲ βοᾷ ἱλασμὸν φέρει τῷ κόσμῳ. θλίβει γὰρ καὶ τὸ αἷμα τὸ διαστολικὸν δίκαιον σάλπιγξ ἤχησεν εἰς τὰ πέρατα, καὶ τὸ αἷμα Αβελ σύντυχον τῷ Θεῷ, ὁ ἀπόστολος μνημονεύσας ἐν τούτῳ καὶ- χείρου τοῦ αἵματος, τῇ προσεξετάσει εἰς μέζονα ὕψος ἐπῆρε τὸ ἀληθὲς αἰώνιον αἷμα. λέ- Εβρ. ιε. κγ. γει γάρ, Προσεληλύθατε ὄρει Σιὼν, καὶ πόλει Θεοῦ ζῶντος, Ἱερουσαλὴμ ἐπουρανίῳ, καὶ μυ- ριάσιν ἀγγέλων, πανηγύρει καὶ ἐκκλησίᾳ πρωτοτόκων ἀπογεγραμμένων ἐν οὐρανοῖς, καὶ κριτῇ Θεῷ ζῶντι, καὶ πνεύμασιν ἁγίων τετελειωμένων, καὶ αἵματι ῥαντισμοῦ κρεῖττον λαλοῦντι παρὰ τὸν Αβελ. τὸ μὲν γὰρ λαλεῖ σύντυχον ὑπὲρ ἀμαρτωλῶν," καὶ ἱλασμὸν φέρει τῷ κόσμῳ. εἰ γὰρ αἷμα Χριστοῦ ῥαντισμὸς τῆς οἰκουμένης, τὸ αἷμα Χριστοῦ λύτρον τῶν ἀνθρώ- πων. κρεῖττόν, φησι, παρὰ τὸν Αβελ λαλοῦντι· καθ' ὅσον τὸ μὲν σύντυχόν ἐστι, τὸ δὲ ζωηγορεῖ. ἔπειτα πάλιν εἰκὼν εἶχε τοῦ διαστολικοῦ αἵματος τὸ τοῦ Αβελ καὶ τοῦτον τύπον. ὁ Ἀδὰμ ἁμαρτήσας ὑπέπεσε τῇ καταρᾷ τοῦ θανάτου, Γῆ εἶ καὶ εἰς γῆν ἀπελεύσῃ, ἐδέ- ξατο

ἴσ. ἀκολούθησε

ἴσ. πρῶτον

ἴσ. τοῦτο δὲ ἐν

ρῆσθαι, ϗ πρὸς τὴν ἀδιαφόρως ἐαθιόντων. Οὐκ αἰ γὰρ εἰς τοσαύτην ἄξια λίαθησαν ἡ ἁγία γλῶσσα ἀτοπον ἀκολουθίαν, ὥστε ἀσθενεῖς καλέσαι τοὺς ἀσκοῦντας, πιστεὶς δὲ τοὺς ἐαθιοῦντας πθόντα· ἀλλὰ πρὸς μὲν τὰς διαφορὰς τῶν προσκυνημάτων τὰ βρώματα τὰ Ιουδαϊκὰ, ϗ πρὸς τ̀ ἀδιαφορεῖν τὴν ἀδιακρίτως πάντα μεταλαμβανόντων λέγει· Ος μὲ πιστεύ φαγεῖν πάντα ὡς χορτάσμους, ὁ δὲ ἀσθενῶν λάχανα ἐαθίει. πλὴν καταγέλα τ̀ μάχην. ἔδειξε δὲ τ̀ διαφορὰν ὅτι τοῦτο πίστεως, ἐκεῖνο δὲ ἀσθενείας· ὅτι δὲ ἤλεγξε, ζημίαν εἰς φιλίαν. Πλὴν ὁ μὴ ἐαθίων τ̀ ἐαθίοντα μὴ κρινέτω· διὰτί τοῦτο; ὁ ἀπὸ Ιουδαίων μὴ κρινέτω Ⓦ ἀπ' ἐθνῶν, ὅτι πρώην τοῦτο Ⓦ νόμων Μωϋσέως. ϗ ὁ ἐαθίων Ⓦ μὴ ἐαθίοντα μὴ ἐξουθενείτω. ἐξουθένουν γὰρ αὐτὸς· οὐκ ἐβρώθη χορτάσμοις, οὐδ' ὅτιοῦν ἐσθίουσι· ὁ ἐαθίων τ̀ μὴ ἐαθίοντα μὴ ἐξουθενείτω. ὁ Θεὸς γὰρ αὐτὸν προσελάβετο. σὺ τίς εἶ ὁ κρίνων ἀλλότριον οἰκέτην; ὅρα ὃ θυματον, πῶς οὐ τῷ αὐτῷ ϗ ὑπισχνίζεται τὴν μάχην, ϗ δίκαιον Ιουδαίοις, ὅτι χρεών ἔχουσι διορθώσεως. σὺ τίς εἶ ὁ κρίνων ἀλλότριον οἰκέτην; τοῦτο λέγει τῷ ἀπὸ ἐθνῶν ὑμοιωθέντι χορτάσμοις, σὺ τίς εἶ ὁ κρίνων ἀλλότριον οἰκέτην; ἀλλότριον λέγει, ὅτι οὐκ Ⓦ νόμου ἐδίκη εἶναι. τῷ ἰδίῳ κυρίῳ στήκει, ἢ πίπτει. σταθήσεται δὲ· δυνατὸς γὰρ ὁ Κύριος στῆσαι αὐτόν. οὕτω καὶ τὴν ἐπ Ιουδαίζοντων· σταθήσεται δὲ· δυνατὸς γὰρ ὁ Κύριος στῆσαι αὐτόν. ἔπαυσε τὴν μάχην, ϗ πάλιν εἰσάγει τὴν εἰρήνην. ὥστε σὺ τίς εἶ ὁ κρίνων ἀλλότριον οἰκέτην; τῷ ἰδίῳ κυρίῳ στήκει, ἢ πίπτει. δυνατὸς γὰρ ὁ Θεὸς στῆσαι αὐτόν. ὥστε ὃς μὲ κρίνει ἡμέραν παρ' ἡμέραν, ὃς δὲ κρίνει πᾶσαν ἡμέραν. τί ἐστιν, ὃς μὲν κρίνει ἡμέραν παρ' ἡμέραν; ὅτι ϗ οἱ τοῖς Ιουδαΐζουσιν Ⓐ μὴ καθόλου ἀπέχονται βρωμάτων, φέρε εἰσφέρωμεν, Ⓐ ὅ τῇ φανερᾷ ἡμέρᾳ ὃ σάββατον μόνον τιμῶσι, λέγει, ὃς μὲν κρίνει ἡμέραν παρ' ἡμέραν, φυλάττων Ⓦ νόμον· ὃς δὲ κρίνει πᾶσαν ἡμέραν. Εἶτα ὁ φεισάμενος τὴν ἡμέραν, Κυρίῳ φείδεται· ϗ ὁ μὴ φεισάμενος τὴν ἡμέραν, Κυρίῳ οὐ φείδεται. ϗ ὁ ἐαθίων, Κυρίῳ ἐαθίει· ϗ ὁ μὴ ἐαθίων, Κυρίῳ οὐκ ἐαθίει. βλέπε πῶς παύει τὴν μάχην. σὺ τίς εἶ ὁ κρίνων ἀλλότριον οἰκέτην; ὥστε ὁ μὴ ἐαθίων Ⓦ ἐαθίοντα μὴ κρινέτω, ϗ ὁ ἐαθίων τ̀ μὴ ἐαθίοντα μὴ ἐξουθενείτω. Πάντες γὰρ παρασησόμεθα τῷ βήματι τοῦ Χριστοῦ. εἰ γέγραπται γάρ. ζῶ ἐγὼ, λέγει Κύριος, ὅτι ἐμοὶ κάμψει πᾶν γόνυ. καταγέλα τὴν μάχην ποιῶν τὴν μαχομένων· λέγει, σὺ τίς εἶ ὁ κρίνων ἀλλότριον οἰκέτην; πάντες γὰρ παρασησόμεθα τῷ βήματι τοῦ Χριστοῦ. πόθεν τοῦτο; γέγραπται γάρ, Ζῶ ἐγὼ, λέγει Κύριος, ὅτι ἐμοὶ κάμψει πᾶν γόνυ. ὥστε σὺ τί κρίνεις Ⓦ ἀδελφόν σου; πάντες γὰρ παρασησόμεθα τῷ βήματι τοῦ Χριστοῦ. γέγραπται γάρ, ζῶ ἐγὼ, λέγει Κύριος, ὅτι ἐμοὶ κάμψει πᾶν γόνυ, ϗ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσεται Ⓦ Θεῷ Ⓦ ἀληθινῷ. πρὸς ταῦτα εἴρηται, εἰ μὴ Ⓦ φανερὸν ἔλαβε μαθεῖν τὸ προσκυνεῖσθαι, πῶς Ⓐ προφῆται πρὸς τὸ φανερὸν τ̀ προσκυνητὸν ἐκήρυξαν; ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐχομένως εἰρέσθω· ἵνα δὲ ἡ τοῦ πνεύματος διδασκαλία σφέγγηται τὴν ἡμετέραν ἕποιδν, ϗ χειμὴ πάντες δόξαν ἀναπέμψωμεν τῷ πατρὶ ϗ τῷ υἱῷ ϗ τῷ ἁγίῳ πνεύματι, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Αμήν.

ΕΙΣ ΤΑΣ ΘΥΣΙΑΣ ΤΟΥ ΚΑΙΝ, ΚΑΙ ΕΙΣ ΤΑ Λογ. ο.

δῶρα τοῦ Αβελ, ϗ περὶ τῶν γιγάντων, ϗ περὶ τοῦ καταχλυσμοῦ, ϗ περὶ ἄστρων ϗ εἱμαρμένης.

ζων τὸ προσκυνῆσθαι, ἀλλὰ καὶ πρὸ τοῦ σταυροῦ καὶ πρὸ τῶν αἰώνων ἔχων τὸ προσκυνῆσαι. τί γάρ φησιν, ἄκουε. λέγει τοίνυν ὁ μακάριος Ησαΐας· Τάδε λέγει Κύριος, ἐγὼ εἰμὶ Ησ. μς. κς. Κύριος ὁ Θεός, καὶ οὐκ ἔστιν ἄλλος δίκαιος καὶ σωτὴρ οὐκ ἔστι πλὴν ἐμοῦ. ὅπισθεν γράφητε πρός με, καὶ σωθήσεσθε πάντες ἀπ' ἐσχάτου τῆς γῆς· ἐγὼ Θεός, καὶ οὐκ ἔστιν ἄλλος. κατ' ἐμαυτοῦ ὀμνύω, εἰ μὴ ἐξελεύσεται ἐκ τοῦ στόματός μου δικαιοσύνη· ἐγὼ Θεός, οὐκ ἔστιν ἄλλος. δίκαιος καὶ σωτὴρ πλὴν ἐμοῦ οὐκ ἔστιν. ἐγὼ Θεός, καὶ πάλιν οὐκ ἔστιν ἄλλος. τοίνυν αἰσθάνεσθε καὶ λέγει, ὅπισθεν γράφητε πρός με· καὶ ἐμαυτοῦ ὀμνύω, εἰ μὴ ἐξελεύσεται ἐκ στόματός μου δικαιοσύνη· οἱ λόγοι μου οὐκ ἀποστραφήσονται, ἀντὶ τοῦ, διαπεσοῦνται δὲ πρὸς σύρχα λόγος μου· ὅτι ἐμοὶ κάμψει πᾶν γόνυ, καὶ πᾶσα γλῶσσα ὁμολογήσεται τῷ Θεῷ τὸ ἀληθινόν. πᾶν γόνυ, πᾶσα γλῶσσα. τίς ὁ τοῦτο εἰρηκώς; ὁ πατήρ. τοῦτο γὰρ θέλει ὁ αἱρετικός, οὐχ ἵνα τὸν πατέρα δοξάσωσιν, ἀλλ' ἵνα τὴν ἰδίαν τοῦ δόξης τὴν οἰκείαν σεμνύσῃ. πρὸς ἐμοὶ γὰρ ὧδε πιστεύων καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ πατὴρ γοᾶν ἐμοῦ γίνεται· ταῦτα εἰρηκώς, καὶ μόνος ταῦτα λέγων νοήσας, καὶ πνεῦμα ἅγιον κηρύττει. ταῦτα ἐθεολόγουν, καὶ οὐκ ἔστι διαφορά. πρέπουσι γάρ, ὅλη ἐγώ εἰμι δίκαιος, καὶ οὐκ ἔστιν ἄλλος. τίς οὖν ὅστις ἐταῦτα λέγων, πῶς ἐρωτηθήσεται. ἀλλ' ὅμως συμβαίνει αὐτοῖς καὶ τοῦ Φαρισαίους εἰπεῖν τὸ ἑαυτοῖς, ἐὰν εἴπωμεν τόδε, τόδε ἀποκρίνεται ἡμῖν, ἵνα τοίνυν, ἀδελφοί, μήτε αὐτὸς δόξω λέγειν ἀπ' ἐμαυτοῦ, μήτε τῇ ἀφωνίᾳ τῇ πιθανολογίᾳ ὑπεκρίνωμαι ἁπλῶς φθέγγεσθαι, ἐξ αὐτῆς ἀναπείσω τῆς προφητείας ταύτης Παῦλον μάρτυρα. ἴδωμεν "Παύλου ταύτην τὴν προφητείαν τὴν, Ζῶ ἐγώ, κατ' ἐμαυτοῦ ὀμνύω, ὅτι ἐμοὶ κάμψει πᾶν γόνυ καὶ πᾶσα γλῶσσα, ἴδωμεν Παῦλος πρὸς ἀξιόλογον. ἐπίσταλε πρὸς Ρωμαίους· διαφορὰν εἶχον οἱ Ρωμ. ιδ. ἀλλήλους πιστεύσαντες ἀπὸ Ἰουδαίων καὶ ἀπὸ ἐθνῶν γνώμης χριστιανοί. καὶ μὴ ἀπὸ ἐθνῶν γνώμης χριστιανοὶ μετελάμβανον πρώτων τῶν βρωμάτων ἀδιαφόρως· ἀπὸ Ἰουδαίων καὶ Χριστὸν ἐβούλοντο προσκυνεῖν, καὶ Ἰουδαϊκὰ διατηρεῖσθαι βρώματα. ὠνείδιζε δὲ ἕτερον μέρος τῷ ἑτέρῳ· ἀπὸ Ἰουδαίων ὠνείδιζον τοὺς ἐξ ἐθνῶν, ὡς μὴ φυλάττουσι νόμον· ἀπὸ ἐθνῶν ὠνείδιζον τοὺς ἀπὸ Ἰουδαίων, ὡς μὴ τυχόντας τῆς χάριτος τοῦ εὐαγγελίου. ἐκεῖνοι ἀπὸ ἐθνῶν ἔλεγον τοῖς Ἰουδαίοις, εἰ ὁ νόμος ὁ δικαιῶν, Χριστὸς τί ἦλθε; εἰ δὲ Χριστὸς ἦλθε, τί καταλιπόντες νόμον τοῦ Χριστοῦ, Ἰουδαϊκοῖς ἔθεσιν ἀκολουθεῖτε; πεφωτισμένοι ἦσαν τῇ Παύλου διδασκαλίᾳ Ρωμαῖοι τοῦ λέγοντος, Εἰ γὰρ τῷ νόμῳ δικαιοσύνη, ἄρα Χριστὸς δωρεὰν ἀπέθανε. πεπεισμένοι οὖν ἦσαν ἀπὸ ἐθνῶν, ἕλα μάθῃ Χριστοῦ οὐκ ἔστιν ἄλλως δικαιῶσαι, καὶ οὐδὲν Ἰουδαϊκὸν τύπους φυλάττειν. εὗρε Παῦλος μάχην, θυρεοῦται τῷ σώματι. μέσον ἑαυτὸν ἐμβάλλει τῶν μαχομένων, καὶ λύει τὴν δυομερῆ. καὶ σκόπει· προσῆκον Παῦλος μὲν τὸ ἀκριβὲς ἅπαν εἰπεῖν πρὸς πάντων, ἀλλὰ τὸ ἀσφαλὲς συνιέναι· ὅτι ἡ προλῆψις δύσλυτός ἐστι, καὶ ἡ συνήθεια μόλις χρόνῳ ἀφαιρεῖται. οὐκ ἠθέλησε προφάσει τοῦ αἰσχύνειν Ἰουδαίους πρῶτα βρώματα, ἀπορρίπτειν αὐτοὺς οὐκ τῆς πίστεως· ἀλλὰ προσῆκον ἠθέλησε ῥιζωθῆναι τὴν πίστιν τοῦ Χριστοῦ ἐν αὐτοῖς. τί οὖν ἀπὸ Ἰουδαίων γνώμης χριστιανοί; ὡς ἔβλεπον ἑαυτοὺς ἐλεγχομένους, ὅτι οὐδέπω ὀπίσω σαν εἰς Χριστὸν διατηρούμενοι βρώματα Ἰουδαϊκά, καὶ βουλόμενοι ἀπέχεσθαι χρεῶν χοιρείων, θέλοντες σκεπάσαι τὸ ἀσθενὲς αὐτῶν, προσεποιήσαντο μηδὲ ὅλως ἐσθίειν κρέα, ἀλλ' ἁθροισμα λάχανα, ἵνα δὴ μὴ πρώην ὅλως κρέα κρυβῇ ὁ ἔλεγχος τῆς ἀρχαίας συνηθείας· εἰσελθὼν ὁ Παῦλος λύει τὴν μάχην, καὶ διάκρισιν, τίνες μὲν καλῶς φρονοῦσι, τίνες δὲ ἀσθενοῦσι, καὶ λέγει· Ἀδελφοί, ὃς μὲν πιστεύει φαγεῖν πάντα, ὡς χριστιανός, ὡς πιστός· ὁ δὲ ἀσθενῶν λάχανα ἐσθίει. ὃς μὲν πιστεύει φαγεῖν πάντα, εἰδὼς ὅτι πάντα τῇ πίστει καθαίρει), Ὅλη πᾶν κτίσμα Θεοῦ καλόν, φησὶν ὁ ἀπόστολος, καὶ οὐδὲν ἀπόβλητον μετ' εὐχαριστίας λαμβανόμενον· ἁγιάζεται γὰρ διὰ λόγου Θεοῦ· ὁ δὲ ἀσθενῶν (ἀσθένειαν καλεῖ δὲ ἐπὶ τῇ Ἰουδαϊκῇ ζωοθείᾳ ἀκολουθεῖν) ὁ δὲ ἀσθενῶν λάχανα ἐσθίει. ἐνόμισαν πολλοὶ τὰ ῥήματα ταῦτα πρὸς ἀσκητὴν εἰρῆσθαι,

Ησ. μς. κς.

Ρωμ. ιδ.

Γαλ. β. κα.

α. Τιμ. δ. δ.

ἰσ Παῦλος

αθαι πθμπαχοῦ. ὄιομαι κελῆ τιὼ δόξιν ᾗ τιὼ φήμιν τιὼ λαλουμθίων πθμπαχοῦ. οὕτω λέγι τῷ Σολομῶντι ὁ Θεός· Καὶ ἐποίησά σοι ὄνομα, καθὼς ὃ ὄιομα τῶν ἀρχαίων τῶν βασιλέων. ἀλλ' οὐ ὃ ὄιομα αὐτὸ ἤλλαξει (οὐ Σολομὼν ἐλέγετο) ἀλλὰ ἐποίησά σοι ὄνομα, τυτέστι, φήμιν, δόξαν. οὕτω ᾗ ὁ Χῦς ἔλεγι· ἔδωκαν αὐτῷ ὄνομα, τυτέστι, δόξαν. ᾗ τίς ἡ δόξα; ἵνα μὴ ἐγὼ ἐρμιλυθύσω, ἄκυε αὐτὸ Παύλυ λέγοντος· Ἵνα ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ πᾶν γόνυ κάμψῃ ἐπουρανίων ᾗ ὑπιγείων ᾗ καταχθονίων, ᾗ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσηται, ὅτι Κύριος Ἰησοῦς Χριστός. ὁρᾶς ὅτι ὄνομα τιὼ δόξαν ἔλεγι, τιὼ προσκυνησιν τῆς οἰκουμθίνης, ὃ πᾶν γόνυ αὐτῷ δοξάζεσθαι, ᾗ ἐν πάσῃ τῇ οἰκουμθίνῃ ἐκκλησίαις ἁγιάζεσθαι. καί, φησιν, ἐδέξάμιλυ τιὼ ἐρμιλυείαν, ἀλλ' ἐκείνου οὐκ ἀφίξαμεν, ὅτι ὁ πατὴρ αὐτῷ ἔδωκε ὃ ὄνομα. θέλεις, φησί, ὃ ὄνομα τοῦτον προσκυνεῖσθαι; θέλεις τοῦτον ὃ ὄνομα δόξαν; θέλεις, φησὶν, εἰπεῖν, θέλεις βύκλειαν; ἐγὼ τοῦς ἐκείνυ οὐκ ἀφίξαμεν, ἔδωκεν αὐτῷ ὁ Θεὸς ὄνομα, διὸ ᾗ ὁ Θεὸς αὐτὸν ὑπερύψωσεν. ἀναγκαῖον τοίνυν ζητῆσαι. βυλόμενος γὰρ ὃ ῥῆμα, ὥσπερ μισθὸς δοθεὶς τῷ σωτῆρι. λέγι γὰρ ὁ Παῦλος, Τοῦτο φρονείσθω ἐν ὑμῖν, ὃ ᾗ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· ὃς ἐν μορφῇ Θεοῦ ὑπάρχων, οὐχ ἁρπαγμὸν ἡγήσατο τὸ εἶναι ἴσα Θεῷ, ἀλλ' ἑαυτὸν ἐκένωσε μορφιὼ δούλυ λαβών, ἐν ὁμοιώματι ἀνθρώπων γενόμενος, ᾗ σχήματι εὑρεθεὶς ὡς ἄνθρωπος, ἐταπείνωσεν ἑαυτὸν μέχρι θανάτυ, θανάτυ δὲ σταυροῦ. διὸ ᾗ ὁ Θεὸς αὐτὸν ὑπερύψωσε, ᾗ ἐχαρίσατο αὐτῷ ὄνομα τὸ ὑπὲρ πᾶν ὄνομα. δείκνυσι ἐνταῦθα ὅτι, ὅτῳ ἔπαθε, μισθὸν ἔλαβε τῶν πάθυς· ὅτῳ ἐταπείνωσεν ἑαυτὸν μέχρι θανάτυ, διὸ ᾗ ὁ Θεὸς αὐτὸν ὑπερύψωσε. ὃ γὰρ, διὸ, αἰτίαν λέγι, δι' ἣν ἐπάγι αὐτῷ τιὼ δόξαν. ἡ δόξα αὕτη ᾗ ἡ ὕψωσις, μισθὸς τῶν πάθυς. τίς τοίνυν ὁ παθών; τίς ὁ λαβὼν Ⓦ μισθόν; μὴ συγχωρήσῃ σοι Παῦλος ἁπλῶς κῦ τῆς θεότητος μνησθῆναι, ἐπάγων· ᾗ ἐταπείνωσεν ἑαυτὸν γενόμενος ὑπήκοος μέχρι θανάτυ, ἐν ὁμοιώματι ἀνθρώπων γενόμενος, ᾗ σχήματι εὑρεθεὶς ὡς ἄνθρωπος, ἐταπείνωσεν ἑαυτόν. τοῦτον δὲ ἄνθρωπον εἶπε, ᾗ τότε λαμβάνοντα δόξαν. τοῦτο σημαίνει ἀκριβῶς. τοῦτον εἶπε μορφιὼ Θεοῦ, ὅτι ἐν μορφῇ Θεοῦ ὑπῆρχεν· εἶτα ἔδειξε μορφιὼ δούλυ, μορφιὼ δούλυ λαβών, ἐν ὁμοιώματι ἀνθρώπων γενόμενος, ᾗ σχήματι εὑρεθεὶς ὡς ἄνθρωπος, ἵνα δείξῃ τιὼ τῦ δούλυ μορφιὼν, Ⓦ ἄνθρωπον, λαμβάνοντα μισθὸν ᾗ ὃ ὄνομα. δύο γάρ ἐστιν. ὅτῳ ὁ σωτὴρ τὸν ἑαυτῦ ψυχὸν ἔθηκε (ψυχὸν γὰρ εἶχεν, ὅτῳ ὀλόκληρος ἄνθρωπος ἀνέλαβε) λαμβάνει μισθὸν αὐτὸ ἡ σὰρξ ἡ τῦ σωτῆρος λέγω σαρκοποιηθῆναι, ὃ ὑπὲρ πᾶν ὄνομα σαρκοποιθῆναι, ᾗ ἵνα πᾶν γόνυ κάμψῃ τῷ Χριστῷ ἐπουρανίων ᾗ ὑπιγείων ᾗ καταχθονίων. ἕτερον ᾗ ζωάτομον ἐρῶ. Εἰ μὴ Ⓦ σωτὴρ ἔλαβε ταῦτα, ᾗ εἰ, ὅτῳ ἐταπείνωσεν ἑαυτὸν μέχρι θανάτυ, ἀμισθόμιλος αὐτῷ ὁ Θεὸς ἔδωκεν αὐτῷ ὄνομα, Εἰ φαίνεται τοῦτο τὸ ὄνομα μὴ ἔχων πρὸ τῦ σωτῆρος, κῦ χάριν ἔλαβε τιὼ δόξαν. ζωαγωνίσασθέ μοι. τὸ γὰρ νόημα λεπτὸν ᾗ βαθύ. λέγουσιν ὅτι ὅτῳ ἔπαθεν ὁ Χριστός. ἀναγινώσκουσι Ⓦ ἀπόστολον, μὴ νοοῦντες τὸ ἀποστολικὸν, ὅτι ὅτῳ ἔπαθε, διὰ τοῦτο αὐτῷ ὁ Θεὸς ὑπερύψωσε, ᾗ ἐχαρίσατο αὐτῷ ὄνομα τὸ ὑπὲρ πᾶν ὄνομα, ἵνα ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ πᾶν γόνυ κάμψῃ ἐπουρανίων ᾗ ὑπιγείων ᾗ καταχθονίων. πρὸ τῦ σωτῆρος μισθὸν ἔλαβεν. Εἰ πρὸ τῦ σωτῆρος οὐ φαίνεται προσκυνούμενος ὁ μονογλὴς, ᾗ οὐ φαίνεται πᾶν γόνυ κάμπτον τῷ μονογλῇ, ἀληθῶς μισθὸν ἔλαβεν, ἐν οἷς ἔπαθε, χάριν ἐδίξατο. Εἰ ᾗ βυλόμενος ᾗ πρὸ τῦ σωτῆρος, ᾗ χάριν πάθῃ, ᾗ χάριν ὑψωθῇ, ἡ οἰκουμία ὑπὸ πάσης κτίσεως προσκυνουμθίνη, ποίαν ἔχῃ χώραν ἡ ματαιολογία; δίχα τί, ἄθλιε, οὐ γνωρίζεις, τί μὴ τὸ προαιώνιον ἀξίωμα, τί ᾗ τὸ τῆς σαρκὸς οἰκειούμενον ῥῆμα; τίσιν μορφιὼ Θεοῦ, ᾗ μορφιὼ δούλυ, τιὼ ὧν λαμβάνουσαν, τιὼ ᾗ ἀναληφθῆσαν. μὴ συγχύσῃς τιὼ τάξιν, μὴ ἀφανίσῃς τιὼ ἀλήθειαν· μᾶλλον ᾗ μὴ ἀφανίζε ὑπὸ τῆς ἀληθείας. δείξωμεν τοίνυν, Εἰ πᾶν γόνυ κάμπτῃ, ᾗ πρὸ τῆς οἰκειούμενος ἐστὶν ὁ μονογλὴς, οὐκ ἀπὸ τῦ σωτῆρος λαβὼν

Ἴσ. ᾗ δὲ Σολ.

Ἴσ. φήμιν

Φιλιπ. β. ι.

τῶν. ὅπῃ Σαμάρεια τοῦ τῶν λεγομένων νεαπόλεως ἔχεται τοῦ προσώπου· Ἰουδαῖοι δὲ εἰς ἱεροσόλυμα. λέγει αὐτῷ ἡ Σαμαρεῖτις· Κύριε, οἱ πατέρες ἡμῶν ἐν τῷ ὄρει τούτῳ προσεκύνησαν· πῶς λέγετε Ἰουδαῖοι, ὅτι ἐν Ἱεροσόλυμα δεῖ προσκυνεῖν; βλέπε ψυχὴν φιλομαθῆ, γυναῖκα οἰκτρὰν, ὑφηλιώτιν δὲ τῇ διανοίᾳ. ὀξέληθεν ἀντλῆσαι ὕδωρ, καὶ αὐτὴ πηγῆς νάματα. Σαμάρεια προσκυνοῦσιν ἐν τούτῳ· οἱ Ἰουδαῖοι ἐν Ἱεροσολύμοις. λύπη τὸ ζήτημα· ὁ σωτὴρ λέγει, Οὐκ ἀμφὶ τόπῳ λέγω σοι, γύναι, ὅτι ἔξει ὥρα, ἐν ᾗ οὔτε ἐν τῷ ὄρει τούτῳ, οὔτε ἐν Ἱεροσολύμοις προσκυνήσουσι τῷ πατρί. ὁ γὰρ Θεὸς πνεῦμα ὄντι (τοῦτ᾽ ἔστι, πάντα χορῷ) καὶ οὐ προσκυνοῦσιν αὐτὸν ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ προσκυνεῖν δεῖ, οὐ τόπῳ προσευχαρίστως τῷ προσκυνήσει, ἀλλὰ πάντα χορῷ ὑμνοῦσιν. ὡς οὐκ ἠδυνήθη τοῦτο σαφῶς, ὃ εἶπεν ὁ σωτὴρ (ἐπαρέβαινε γὰρ τὰς γυναικὰς τῶν ἀγρίων) λέγει αὐτῷ ἡ γυνή· Οἶδα μὲν ὅτι ἔρχεται μεσίας ὁ λεγόμενος Χριστός· ὅταν ἔλθῃ ἐκεῖνος, ἡμᾶς διδάξει πάντα. βλέπε ψυχὴν μετὰ τῆς ὄψεως τὸν πόθον ἔχουσαν. Ἰουδαῖοι ἰδόντες οὐκ ὀπίσω ὄντα· αὐτὴ μηδέπω θεασαμένη ἐκεῖνον. ὡς εἶδεν ὁ Χριστὸς ἀπλῶς τῶν ἀγρίων, λέγει· Ἐγώ εἰμι ὁ λαλῶν σοι. πόσα ἠρώτησαν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ ἐθαυμάσησαν, Εως πότε τὴν ψυχὴν ἡμῶν αἴρεις; καὶ οὐκ ἀπεκρίθη· αὐτὴ δὲ τῇ φωνῇ εἶπεν ὅτι ἔρχεται), καὶ ἑαυτὸν ἐδείξεν ὁ κηρυχθείς. τοῦτο ἐστὶ τὸ εἰρημένον, Σκληροὶ λογισμοὶ χωρίζουσιν ἀπὸ Θεοῦ· ἐμφανίζει τοῖς μὴ ἀπιστοῦσιν αὐτῷ. ἐπεὶ πάντα ἐδίδαξεν ἡμᾶς ἡ πηγὴ τῆς σοφίας διὰ τῶν τοπικῶν λύων ἡμᾶς ἀτόπους ἐρωτήσεις, ἐρωτᾷ τὸν αἱρετικόν, τί ἐστὶ τοῦτο τὸ ὄνομα τὸ χορῷ πάντα ὄνομα; ὡς θέλεις, αὐτὸ εἰπέ. τί ἐστὶ τὸ ὄνομα; ὅτι Ἰησοῦς λέγεται; ὅτι Χριστός; ὅτι σωτήρ; εἰπέ μοι τὸ ὄνομα. φησὶν ἐκεῖνον, ἵν᾽, ὅταν τοῦ μάρτυρος ἀγάγω τὸν ἔνδοξον, τοῖς φησὶν δόξῃ, ἀποστόλων κήρυγμα, μὴ ἀναγράψῃ τοῦ μάρτυρος. ἀλλὰ ἐκεῖνον φησὶ σε τὸν ἔποικον. εἰπέ μοι ποῖον φέρεις ὄνομα τὸ χορῷ πάντα; ἀλλὰ τί ποιήσω; ἐν μέσῳ πιστῶν εἰμι, καὶ οὐ θέλω τοῖς φάσι τὸν ἐχθρὸν κρεμάσαι τὸν γόνυ τῆς ἐκκλησίας. διὰ τοῦτο μὴν τοῦτο, ἐὰν μὲν τις ἦν ἐχθρὸς, βέργετε αὐτὸν καὶ γλύφετε φίλος διὰ ἐχθρὸν, ἐὰν γλύφετε σύμφωνος διὰ ἐκεῖνον. μὴ ἦτε νομίσατε τὸ ἡδέσθαι τῇ ἀληθείᾳ· μὴ καταδαμάσατε νικῆσαι τὸν κακὸν νίκῃ, ἀλλ᾽ ἡττηθῆναι τοῦ καλοῦ ἦτε. ἀναπτύξωμεν ἡμῖν τὸν λόγον, καθὼς οἴονται. ποῖον λέγεις ὄνομα αὐτῷ κεχαρίσθαι τὸ χορῷ πάντα ὄνομα; ὅτι Ἰησοῦς ἐκλήθη; ἐκλήθη καὶ αὐτὸ Ἰησοῦς ὁ τοῦ Ναυῆ. ὅτι Χριστὸς ἐκλήθη; πᾶς βασιλεὺς καὶ προφήτης χριστός. οὕτω λέγει Δαβὶδ περὶ Σαοὺλ τοῦ βασιλέως, καίτοι ποιηρὸν ὄντος, ἀλλ᾽ ὅμως χρῖσμα εἶχε βασιλικόν. συμβουλεύομαι γοῦν πάντων τῶν αὐτοῦ δορυφόρων, Ἰδοὺ ἡμέρα, ἣν εἶπε Κύριος πρὸς σὲ λέγων τοὺς ἐχθρούς σου εἰς τὰς χεῖράς σου, πάραξον αὐτοὺς· λέγει Δαβὶδ, ζῇ Κύριος, οὐ μὴ ἐπαγάγω τὴν χεῖρά μου ἐπ᾽ αὐτὸν, ὅτι χριστὸς Κυρίου ἐστί. καὶ οὐκ ἐν μόνος χριστὸς, ἀλλὰ καὶ πολλοί. Μὴ ἅπτεσθε τῶν χριστῶν μου, καὶ ἐν τοῖς προφήταις μου μὴ πονηρεύεσθε. καὶ ὁ Αμβακούμ, Ἐξῆλθες εἰς σωτηρίαν λαοῦ σου τοῦ σῶσαι τοὺς χριστούς σου. πῶς; οὐ γὰρ πρὸ αὐτοῦ ἄλλοι εἶχον τὸ ὄνομα, ὥσπερ γὰρ πρὸ ἐκείνου ὄνομα ἔδωκεν αὐτῷ ὄνομα ὁ πατήρ, ἢ ποῖον ὄνομα; ὅτι σωτὴρ ἐκλήθη; ἐκλήθησαν σωτῆρες πολλοί. μανθάνετε τῶν προειρημένων· ποῖον τὸ χορῷ πάντα ὄνομα; ἀλλ᾽ ὅπῃ σὺ οὐκ ἔχεις χειρὶ ἀποκρίνασθαι, ἐκεῖνος καὶ συγγνώμης καὶ θέλων κρύπτεις, μάθετε. ὄνομα καλῶς γράφει πολλάκις Θεοῦ οὐ προσηγορίαν, ἀλλὰ τὴν δόξαν· ὄνομα λέγεται Θεοῦ ἡ δόξα τοῦ Θεοῦ, οἷς ὅταν ποιήσῃ θαυμάσια, ὄνομα γίνεται αὐτῷ ἀπὸ τοῦ θαύματος· καθὼς λέγει ὁ μακάριος προφήτης· Ποῦ ἐστιν ὁ ἀναγαγὼν τῇ δεξιᾷ Μωϋσῆν; κατέχουσιν ὕδωρ πρὸ προσώπου αὐτοῦ, ἐξήγαγε λαὸν αὐτοῦ εἰς τὴν ἔρημον, καὶ ἐπίσησεν αὐτῷ ὄνομα, διὰ τοῦτο, φήμην· τοῦτ᾽ ἔστιν, ὄνομα σὸν ἐλθόν. καὶ ἐφ᾽ ἡμῶν λέγεται τοῦτο, ὀνόματος δόξης, οὐκ ἀπὸ τοῦ ὄνομα ἔχειν (πάντες γὰρ ἔχουσιν ὀνόματα) ἀλλ᾽ ἀπὸ τοῦ ὀνομάζεσθαι

Ιωαν. δ. κε. Σοι α γ. Ψαλμ. ια. Αμβ. γ. ιγ. Ησ. ξγ. ιγ.

ξαν αὐτὸν, ὅπου ὑψηλὰ ἐποίησεν. ἀγαλλιᾶσθε καὶ εὐφραίνεσθε ⓘ οἰκοῦντες ἐν Σιὼν, ὅτι ὑ-
ψώθη ὁ ἅγιος Ἰσραὴλ, ἐν μέσῳ σου ὑψώθη. ἀλλ' ἀνακόπτει πρὸς τοῦτο αἱρετικὴ
φωνὴ, καὶ λέγει· Εἰ καὶ ὑψώθη, ἀλλὰ πρὸς τὸ παρὸν ὑψώθη. γέγραπται γὰρ, Διὸ καὶ φιλιπ. β. θ.
ὁ Θεὸς αὐτὸν ὑπερύψωσε, καὶ ἐχαρίσατο αὐτῷ ὄνομα τὸ ὑπὲρ πᾶν ὄνομα, ἵνα ἐν τῷ ὀ-
νόματι Ἰησοῦ πᾶν γόνυ κάμψῃ ἐπουρανίων, καὶ τὰ ἑξῆς. ἀεὶ ἐμποδὼν τῆς ἀληθείας ὑπῆρξον
οὗτοι τῷ κηρύγματι τῆς ἀληθείας. ἀναγκαῖον οὖν πρὸς τούτους, μᾶλλον δὲ πρὸς τοιού-
τους μὴ διδόναι σιωπῶμεν τὰς ἀποκρίσεις, ἀλλὰ πρέπον ἀπαιτεῖν αὐτοὺς λόγον τῶν οἰ-
κείων παραλήψεων, καὶ τότε ἐπάγειν λύσιν τῶν ζητουμένων. ὅπερ λέγεις, ὅτι ὁ πατὴρ αὐτὸν
ὑπερύψωσε καὶ ἐχαρίσατο αὐτῷ ὄνομα τὸ ὑπὲρ πᾶν ὄνομα, ἵνα ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ· πρὸς τοῦ-
τοι μοι φησὶν, ποῖόν ἐστι τοῦτο τὸ ὄνομα τὸ ὑπὲρ πᾶν ὄνομα; οὐ γὰρ δῆλον ἁπλῶς εἰπόντα
ἀποφαίνεσθαι, ἀλλὰ τὸ τῇ ἀληθείᾳ ζωΐσεσθαι. ὅταν ἐρωτήσῃ ὁ πονηρὸς, δύτερωτήσει
δικαίᾳ λύειν τὴν ἀπορουμένην ἐρώτησιν. ἔδωκε γὰρ ὁ σωτὴρ σήμερον, πρὸς δεῖ πρὸς τοὺς σκληροὺς
ἀποκρίνεσθαι. ἠρώτησαν Φαρισαῖοι ⓚ τὸν Σωτῆρα λέγοντες· Ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς;
τίς σοι ἔδωκε τὴν ἐξουσίαν ταύτην; ὁ Σωτὴρ βουλόμενος δεῖξαι, ὅτι οὐ δι' ἣν κακίαν πλη-
ροφορεῖν, ἀλλὰ ταῖς ἀπορίαις ἐρωτήσεσι μὴ ἀποκρίνεσθαι, λέγει τοῖς Φαρισαίοις· Ἐρωτή- Ματθ. κα. κδ.
σω ὑμᾶς λόγον ἕνα. ὃν ἐὰν εἴπητέ μοι, κἀγὼ ἀποκρίνομαι. Τὸ βάπτισμα Ἰωάννου πόθεν ἦν;
ἐξ οὐρανοῦ, ἢ ἐξ ἀνθρώπων; ἀπέκλεισε τὸν ποιητὴν ὁ δραπανόμυος τὸν σοφοὺς ἐν τῇ πανουρ-
γίᾳ αὐτῶν. ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς; τίς σοι ἔδωκε τὴν ἐξουσίαν ταύτην: καὶ ἐρωτηθεὶς
οὐκ ἀποκρίνεται αὐτοῖς, ἀλλ' ἀντερωτᾷ· ἐρωτήσω ὑμᾶς κἀγὼ λόγον ἕνα. διὰ τοῦτο λέγει
ὁ προφήτης, Μετὰ ὁσίου ὁσιωθήσῃ, καὶ μετὰ ἀνδρὸς ἀθώου ἀθῷος ἔσῃ, καὶ μετὰ ἐκλεκτοῦ ἐ- β. Βασ. κε.
κλεκτὸς ἔσῃ, καὶ μετὰ στρεβλοῦ διαστρέψεις. τοῦτο δὲ ῥῆμα εἰώμισαν πολλοὶ πρὸς τὸ Ψαλ. ιζ. κε.
Θεοῦ λέγεσθαι πρὸς ἀνθρώπους. ὁ προφήτης λέγει τῷ Θεῷ ταῦτα, ὅτι μετὰ δικαίου
δικαιωθήσῃ, μετὰ ἀνδρὸς ἀθώου ἀθῷος ἔσῃ, καὶ μετὰ ἐκλεκτοῦ ἐκλεκτὸς ἔσῃ, καὶ μετὰ στρεβλοῦ
διαστρέψεις. ἵνα μάθῃς ὅτι Θεῷ διαλέγεται, ἐπάγει, ὅτι Σὺ λαὸν ταπεινὸν σώσεις, καὶ
ὀφθαλμοὺς ὑπερηφάνων ταπεινώσεις. ἀεὶ τὸν κακίδην τῶν Ἰουδαίων ἐβασάνιζεν ὁ Σωτὴρ τῇ σιω-
πῇ. κακία γὰρ πληροφορουμένη πλέον βασανίζει). ἠρωτήθη πολλάκις, καὶ οὐκ ἀπεκρίνατο·
ἐξήτησαν αὐτὸν ⓘ Ἰουδαῖοι, καὶ οὐκ ἔδωκεν αὐτοῖς φάσιν. Τοσοῦτον αὐτὸν ταῖς ψυχαῖς ἐβασάνιζεν,
ὡς εἰπεῖν αὐτῷ ποτε τοὺς Ἰουδαίους, Ἕως πότε τὴν ψυχὴν ἡμῶν αἴρεις; Εἰ σὺ εἶ ὁ Χρι- Ἰωαν. ι. κδ.
στὸς, εἰπὲ ἡμῖν παῤῥησίᾳ. καὶ ὅμως οὐκ ἀπεκρίνατο, ἀλλά, Πολλάκις εἶπον ὑμῖν, καὶ οὐκ ἀ-
κούετε· τί πάλιν θέλετε ἀκοῦσαι; ὅρα πῶς τὴν βάσανον αὐτῷ τῆς ψυχῆς ἐκήρυξαν· ἕως πό-
τε τὴν ψυχὴν ἡμῶν αἴρεις; ἂν σὺ εἶπες, Αἴτει με, καὶ λήψεσθε, κρούετε, καὶ ἀνοιγήσε) ὑμῖν, ζητεῖτε, Ματθ. ζ. ζ.
καὶ εὑρήσετε; ἀπέγνωσαν τὸν γραφὴν, ἀλλ' οὐκ ἔγνωσαν τὸν λέγουσαν· Ζητήσουσί με κα-
κοὶ, καὶ οὐχ εὑρήσουσιν. ἵνα μάθῃς ὅτι ὁ αὐτὸς ἐστι χαρακτὴρ καὶ τοῦ λαλήσαντος διὰ τῶν βιαί-
ων, καὶ τοῦ λαλήσαντος διὰ τοῦ προφήτου, καὶ ὅλη αὐτός ἐστιν ὁ δι' ἐκείνων λαλήσας καὶ διὰ τού-
των, ὥσπερ οὖν τοῦτα ἐρωτώμενος ὑπὸ Ἰουδαίων οὐκ ἀπεκρίνατο, ἀλλὰ τὰς αἰτιρωτήσει-
σιν αὐτῶν ἐδίσμει· οὕτω καὶ ἐν τῇ παλαιᾷ λέγει ὁ Θεὸς τῷ Ἰεζεκιήλ, Υἱὲ ἀνθρώπου, ἰδοὺ Ἰεζεκ. κ. γ.
ἰοὶ τοῦ λαοῦ ἔρχοι) πρὸς μὲ ἐρωτῆσαι λόγον· ζῶ ἐγὼ, εἰ ἀποκριθήσομαι αὐτοῖς. ὁρᾷς τὸν
αὐτὸν χαρακτῆρα. βλέπε ὅσαι βάσεις, ὅσαι ἐρωτήσεις, πόσαι δεήσεις, καὶ οὐκ ἀπεκρίνατο.
ὅπου ἦν θυμὸς ψυχῆς ἁπλοῦ καὶ πιστὴ, φωτὸς γέμουσαν καὶ ἁπλότητος, οὐ μόνον ἐρωτηθεὶς
πληροφορῶ, ἀλλὰ καὶ μὴ ἐρωτηθεὶς διδάσκω. ἀπῆλθε ποτε πρὸς τὴν Σαμάρειαν ὁ Ἰησοῦς· Ἰωάν. δ. ζ.
θυμοῦται γυναῖκα Σαμαρεῖτιν δυτλοῦσαν ὕδωρ, καὶ λέγει αὐτῇ· Δός μοι πεῖν· ὁ χορηγὸς τῆς
ζωῆς λέγει αὐτῇ, δός μοι πεῖν. οὐκ ἦτο πρὸς τὸ φρέαρ, ἢ πηγὴ ἐπάνω πηγῆς. εἶχε, ἵνα συν-
τόμως (τὸ γὰρ προκείμενον οὐ τῷ προδοσανισοείδει δυσπαίδευτον, ἀλλ' ὅτι τὸ προκείμενον
ἐλθὲν) ἠρώτησεν ἐλθὲν. ἠρώτησεν οὖν ζήτημα μετὰ Ἰουδαίων πολιτευόμενον καὶ Σαμαρει- * *
τῶν.

τῶ Κυρίω τῶ ἐσταυρωμένου θύλογίαν ἤλεγε, γράφοντος Μωϋσέως φανερῶς, ὅτι ἐπικατάρατος πᾶς ὁ κρεμάμενος ὑπὲ ξύλου· εἰπὲ αὐτῷ, εἰ ἀνάγνως τὴν γραφήν, ὑπάγωμεν. ὁ
Πρεξ. κ. λ. γὰρ ἀνάγνωσις ζητεῖται, ἀλλὰ ἡ γνῶσις· καθὼς φησὶν ὁ Φίλιππος τῶ εὐνούχω, Ἆρα γε γινώσκεις ἃ ἀναγινώσκεις; ἢ πῶς ὁ εὐγνώμων; Πῶς γὰρ ἄν, κύριε, ἐὰν μή τίς με ὁδηγήσῃ; ἐὰν εἴπῃ πῶς, τῶδε τῶ ἐσταυρωμένου εὐλογίαν ἐκδίξῃ; (γέγραπται γὰρ, ὑπικαράτατος πᾶς ὁ κρεμάμενος ὑπὲ ξύλου) εἰπὲ αὐτῷ· πῶς ⓐ γὰρ Ισραὴλ ἐν τῇ ἐρή-
Γεν. γ. ιδ. μῳ τῶδε τῶ ὄφεως εὐλογίαν ἐδίξατο, τῶ Θεοῦ ἀπ' ἀρχῆς εἰρηκότος, Ἐπικατάρατος σὺ ἀπὸ πάντων τῶν θηρίων τῆς γῆς; καὶ ὁ ὄφις ὑπικατάρατος, ἐ ὑπικατάρατος πᾶς ὁ κρεμάμενος ὑπὲ ξύλου. μὴ προσέχῃς τῶν τῶν ῥημάτων οἰκονομίαν, ἀλλὰ μάθε χ. σέχῃς
τὴν ἀφέλειαν. ὅθεν ὁ σωτὴρ ἔμιμνε τῶν ἀποκειμένων τῷ κόσμῳ καθάρας εἰς ἑαυτὸν ἀ- 10
ναλαμβάνει, καθάρα ἢ ἰῶ ἡ προφήτη, Γῆ εἰ ἢ εἰς γλῶ ἀπελεύσῃ, ἀνέλαβε ἢ ταύτην
Γῆ. γ. ιγ. τὴν ἀπίφασιν εἰς αὐτόν, ὡς φησὶν ὁ ἀπόστολος, Χριστὸς ἡμᾶς ἐξηγόρασεν ἐκ τῆς καθάρας τῶ νόμω, γινόμενος ὑπὲρ ἡμῶν κατάρα, πεγραφὼν εἰκόνα λέγησιν ἐν τῷ ὄφει· ἢ εἰκότως ἐν ᾧ ὄφει. ὥσπερ γὰρ ὁ χρηκοῖς σκήνος ὄφις ὅψιν εἶχε καὶ τύπον καὶ εἰκόνα ὄφεως εἶχεν, ἰὸν ἢ καὶ ποικείλην ὄφεως οὐκ εἶχεν· οὕτω καὶ ὁ σωτὴρ φαίνεται ἐν σαρκὶ ᾧ προσήμαπε τῆς ἁμαρ- 15
τίας. ἡ γὰρ σὰρξ αὐτὴ ἁμαρτωλὸς ἐγένετο πρὸ τούτου. ἀναλαμβάνει οὖν τὴν ἁμαρτωλὸν
Ιωαν. α. κθ. σάρκα, καὶ οὐκ αὐτὸς ἁμαρτάνας, ἀλλὰ τῶ κόσμου τὴν ἁμαρτίαν λαβών. Ἰδὲ γὰρ ὁ ἀμνὸς τῶ Θεοῦ, ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τῶ κόσμου. οὕτω καὶ ὁ σωτὴρ ἀνέλαβε σάρκα, εἰκόνα μὲν
Ησ νγ θ. σαρκὸς ἐν ἀληθινῷ φύσει ἔχουσαν, ἁμαρτίαν ἢ σαρκὸς οὐκ ἔχουσαν. Ἁμαρτίαν γὰρ οὐκ ἐποίησεν, φησὶν Ησαΐας, οὐδὲ δόλος εὑρέθη ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ. ὃ γὰρ ἔστιν ἐν τῷ ὄφει, 20
Ψαλ ρλθ. γ. τοῦτο δόλος ἐν ἀνθρώπῳ. Εἰς οἷ φησὶν ἡ γραφὴ ἔφερε τὴν πατρῷαν· Ἰὸς ἀσπίδων ὑπὸ τὰ χείλη αὐτῶν· ὧν τὸ στόμα ἀρᾶς καὶ πικρίας γέμει, καὶ ἐν ταῖς γλώσσαις αὐτῶν ἐδολιοῦσαν. ὥσπερ οὖν, ἵνα πάλιν ἐπάνω λάβω, ὁ ὄφις σκήνος εἶχε μὲν εἰκόνα καὶ μορφὴν ὄφεως, ἰὸν ἢ καὶ ποικείλην ὄφεως οὐκ εἶχεν· ὅτω δὲ τὸ σῶμα τοῦ σωτῆρος εἶχε μὲν μορφὴν ἀνθρώπων, ποικείλην ἢ ἀνθρώπων οὐκ εἶχεν. ἑτέρα ἢ πάλιν εἰκών. ὥσπερ ἐκεῖ ἄλλοι μὲν ⓐ δάκνου- 25
τις ὄφις, ἄλλος ἢ ὁ ἐπ' αὐτῶν πάχων. δίοι γὰρ ἵνα τῶν δακνόντων λαβῇ δὲ αὐτὸν σαυρώσαν, ⓐ μὴ δάκνοντες ἠφίεντο, ὁ ἢ μηδὲν ἁμαρτὼν ἐσταυρώθη· ὁ ἢ μήτε δάκνων, μήτε κοινωνήσας τῇ φθορᾷ ἢ τῇ ἀπωλείᾳ τῶν ἄλλων ὄφεων ἐπανῆλθεν τὸ ὑπὲ ξύλου πῆξιν, ὅθεν εἰκὼν ἐν τῶ σωτῆρος, ὅτι πάντων ἁμαρτησάντων αἰθέρων οὐδεὶς ἦ ἁμαρτησάντων ἐπ' ἀμαρτωλοῦ σωθήσεται, ἀλλὰ δικαίου μόνου. ἔγνως τὸ θεῖον· μετάθου τῆς τῶ Κυ- 30
Ιωαν. γ. ιδ. ρίου φωνῆς λεχθείσης πρὸς Νικόδημον, Καὶ καθὼς Μωϋσῆς ὕψωσε ⓦ ὄφιν ἐν τῇ ἐρήμῳ, οὕτως ὑψωθῆναι δεῖ ⓦ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται, ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον. οὕτως ὑψωθῆναι δεῖ ⓦ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου. καλὸν τὸ ῥῆμα. ὅθεν ἐνομίσθη καταπώσεως εἶ) ὁ πάθος, ὁ σωτὴρ ὕψωσιν καλεῖ. πᾶσα γὰρ ἡ οἰκουμένη σαυρῷ ὑψώθη, πᾶσα ἡ οἰκουμένη χαμαὶ κειμένη διὰ τῆς οἰκονομίας τοῦ σταυροῦ ἀνορθώθη. διὰ τοῦτο ὁ 35
Κύριος ἐβασίλευσεν, διότι ἐσταυρώθη. καὶ γὰρ καὶ πάρθωσε τὴν οἰκουμένην· οὐκ εἶπεν, ἔκλισε. ὃ γὰρ τοῦτον ἔκλισε, ὃ διέπεσεν κατόρθωσεν. ὅπως διὰ ὑψωθῆναι ⓦ τὸν υἱὸν ἀνθρώπου, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται. ἀναγκαῖον εἶ) μοι δοκεῖ τῆς ὑψώσεως ταύτης μάρτυρα καλέσαι προφήτην ⓦ φανερῶς κηρύξαντα, ὅτι ὁ Θεὸς ὑψοῦται. ἄκουε τοίνυν τοῦ μακαρίου Ησαΐου τὴν ὕψωσιν ταύτην κηρύττοντος. Εἰ γὰρ ἐν μάλιστα 40
Ησ. νγ. ζ. σαφῶς ὁ πάθος ἐκήρυξε λέγων, Ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν ἤχθη, καὶ ὡς ἀμνὸς ἐναντίον τοῦ κείροντος αὐτὸν ἄφωνος· οὗτος ἁμαρτίας ἡμῶν αἴρει, καὶ περὶ ἡμῶν ὀδυνᾶται, ἐπ' ἀνομίαις τοῦ λαοῦ μου ἦλθον εἰς θάνατον· ἀλλ' ὅμως ἀλλαχοῦ καὶ αὐτὸ ὁ πάθος ὕψωσιν καλεῖ.
Ησ. ιβ. ε. Τί γὰρ φησιν; Ὑμνήσατε ⓦ Κύριον, αἴρετε ὄνομα αὐτοῦ, ἀπαγγείλατε ἐν τοῖς ἔθνεσι τὰ δό-

ξαν

ἀπόφασιν μηδένα πιστεύσαι Ιουδαίων. ὅπου γ̀ πολλοὶ ὑπίστευσαν, ἀκούσ τῆς γραφῆς. μία Πρ. ξ. c. μα.
πέντε δημηγορία τετρακισχίλιους ἐσαγλώσθυσεν, ἄλλη αὖτε διδασκαλία τετρακισχιλίους, καὶ ἦσαν ψυχαὶ ὡς ἑπτάκις χίλιαι. ἀλλαχοῦ γ̀, ὡς προέκοψεν ὁ λόγος, πολὺς ὄχλος τῶν Ιουδαίων ἐπίστευσε τῇ πίστ. Εἰ καὶ Ιουδαῖοι ἐπίστευσαν πολλοί, ϗ χιλιάδες πολλαί, ὑπὸ πάλει γ̀ εἰς ποσῶτον προῆλθεν ὁ λόγος τοῦ Ιουδαίους, ὡς εἰπεῖν τοὺς ἀποστόλους τῷ Παύλῳ, Θεωρεῖς, ἀδελφέ, πόσαι μυριάδες εἰσὶ τῶν πεπιστευκότων Ιουδαίων· Εἰ Πρ. ξ. κα. α.
οὖν μυριάδες εἰσὶ τῶν πεπιστευκότων Ιουδαίων, εἰ οὖν μυριάδες ὑπίστευσαν, πῶς ζωὰ δὲ τῇ ἀποφάσει ἡ ἀπόφασις, μηκέτι ἐκ σῦ καρποῦ ᾖσπαι; μ̃ γὰρ τὴν ἀπόφασιν μυριάδες ἤνθησαν καρπῶν. ἀλλὰ τ̀ προῆγμα τοῦτον ἔχει τὴν ἀκολουθίαν· φθάνει τοῦ βεβιασμένας ἀνηκοΐας. ἔστι ὅτε αὐτὴ ἡ γραφὴ δίδωσι ὀφθαλμοὺς εἰς ἀκοεῖν· ἔστι ὅτε αὐτὴ ξυπολογεῖ διδάσκει. ὅταν μὲν τοιαύτη ἡ ἀκοή, ἡ ἰσοτιμία προσκόπτει, μὴ βιάζει τὰ διάφορα, ἀλλὰ λαμβάνει τὴν ἀκρόασιν ἀκόλουθον. φανερὸς ἰῶ· ὃ πάθος ἐμβάλλει σκοφαίνει. ἵνα μὴ ἀθετεῖα ὑπερβάλῃ τὴν οἰκονομίαν, ἐνδίδοται τὴν δύναμιν εἰς τὴν ἄψυχον, ϗ φυλάττει τὴν μακροθυμίαν τοῖς μέλλουσιν ἔχειν ἐλπίδα σωτηρίας. ᾔδει γὰρ ὁ σωτὴρ, ὅτι ὁ φανερὸς σωτηρία τῶν ἀνθρώπων, ϗ ὃ ὑψωθεὶς αὐτὸν ὑπὸ ξύλου, τοῦτο τὴν οἰκουμένην ὅλην ἐσαγλώσθυσε. διὸ φησι· Ἐγὼ ἐὰν ὑψωθῶ, πάντας ἑλκύσω πρὸς ἐμαυτόν. προσοχή, προσκαλεῖ. Ἐ, ὑψωθῶ, τί ἐστι; ἐὰν μὴ αὐτὸς ἑρμηνεύσῃ τὸ ῥῆμα, οὐ δυνάμεθα εἶναι τὸ νόημα. λέγει ὁ σωτὴρ τῷ Νικοδήμῳ· Καὶ καθὼς Μωϋσῆς ὕψωσε Ⓦ ὄφιν ἐν τῇ ἐρήμῳ, οὕτως ὑψωθῆναι δεῖ Ⓦ τὸν υἱὸν τ̀ ἀνθρώπου, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται, ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον. ϗ καθὼς Μωϋσῆς ὕψωσε Ⓦ ὄφιν ἐν τῇ ἐρήμῳ, οὕτως ὑψωθῆναι δεῖ τ̀ υἱὸν τ̀ ἀνθρώπου. τί βούλεται τὸ αἴνιγμα; ἐν τῇ ἐρήμῳ ποτὲ ὁ λαὸς τῶν Ἑβραίων ἐμέμψαντο ὅτι τῇ ἐδωδῇ τοῦ μάννα, ϗ τὴν ἐδωδὴν ταύτην τὴν ἐξ οὐρανοῦ διεδεδωκὼς πατήσας, ἐπεθύμησε τροφῆς Αἰγυπτιακῆς, ϗ ἐλεγε· Ἐμνήσθημεν τῶν λεβήτων τῶν κρεῶν, ὧν ἐσθίομεν ἐν Αἰγύπτῳ· ϗ προσεπέμφησαν λέβητες Αἰγυπτιακοὶ τοῦ μάννα τοῦ οὐρανίου. τί οὖν ὁ Θεός; ὅπερ ὁ ἀρτος ὁ ἐξ οὐρανοῦ κατεφρονήθη, ἀπέστειλε ὅτι Ⓦ λαὸν ὄφεις θανατοῦσαι. ἐξῆλθον ὄφεις δάκνοντες, ϗ θανατοῦντες τοὺς δήξεσιν ἐπάγοντες. ϗ εἰκότως· οὐκ ἄλλο θεῖον ἀπειλεῖ, ἢ λέων, οὐκ ἄρκτος, ἀλλ' ὄφις. ὅπερ γὰρ ἐξ ἀρχῆς τῷ ὄφει εἶπεν ὁ Θεός, Γῇ φάγῃ πάσας τὰς ἡμέρας, ἀπειλεῖ θεῖον τοιοῦτον τ̀ τῶν ἐναντίων μάννα ϗ γενήσεσθαι, Ⓦ ἐναντίωμα ϗ μὴ γενήσεσθαι. ἀπειλεῖ ὄφιν δάκνειν· θάνατος τοῖς δήγμασιν ἠκολούθει· προσκόπτουσι τῷ Μωϋσῇ· προσκόπτει Θεῷ Μωϋσῆς· ἐπισοβαλλεῖ Θεὸς φαρμακοῖς τοῖς πεπωκόσι. κρίσει ἐνδύσας τὸν ὄφιν ἀπειλήσας σὺν ὄφεσι προσκαλούμενος· ἀλλὰ ϗ τ̀ πληγὴν καταλιμπάνει, ϗ τὸ φάρμακον δίδωσι. Ποιήσω μοι ὄφιν χάσκειν, ϗ πῆξον αὐτὸν ὑπὲρ ξύλου ὑπὲρ τ̀ θύρας τ̀ σκηνῆς τ̃ μαρτυρίου, ϗ κήρυξον τοῖς υἱοῖς Ισραὴλ, ϗ εἰπέ· ἐάν τις δηχθῇ ὑπὸ ὄφεως, ἐλθὼν ϗ προσβλέψῃ τῷ ὄφει τούτῳ τῷ πεπηγότι ἐν τῷ ξύλῳ, ϗ πιστεύσας ζήσεται. ἆρα οὐκ ἐδύνατο φυλάξαι θεῖον τοὺς ὄφεις; οὐκ ἐδύνατο ἀπολέσθαι; οὐκ ἐδύνατο λόγῳ κατασβέσαι; ἀλλ' ὥσπερ ἐθαύμασε λόγος Θεοῦ ἐκ πέτρας ἐκβαλεῖν ὕδωρ, ἕως ἂν εἶδεν ἡ πέτρα τὸ σύμβολον τῶν σωτηρίων· οὕτω ϗ τοῦτο, ἐθαύμασε τοὺς ὄφεις φυλάξαι, ἀλλ' ἕως εἶδεν Ⓦ ὄφιν τὸν εἰκόνα τοῦ σωτῆρος τὸν νεκρούσαντα τῶν δαιμόνων τὰ δήγματα, οὐκ ἐμελλύθησαν. διὰ τί γὰρ τῆς σωτῆρος εἰκόνα Ⓦ ὄφιν ἐπείπεν; τί ὅμοιον εἰκὼν, ϗ ὄφις; ἵνα μνημονεύσῃς, ἐπειδὴ πρὸς Ιουδαίους ἔχῃς, ἢ πρὸς τινας ἐχθροὺς ἀπὸ τῆς γραφῆς ὁρμωμένους, ϗ τ̃ τῆς γραφῆς σφαλθομένους, πῶς ἀπὸ τ̃ ἐσταυρωμένου σωτηρίου ἐκδίκει ϗ βλασφήμει. λέγεται γὰρ, Επικατάρατος πᾶς ὁ κρεμάμενος ὑπὲρ ξύλου. προσοχὴ ἀκριβοῦς. ἐὰν εἴπῃ Ιουδαῖος, ἢ ἕτερος ἐχθρὸς τῆς ἐκκλησίας ἁρπάζων ἀπὸ τ̃ γραφῆς ῥήματα, ϗ τ̃ τῆς γραφῆς ὁπλίζων, πῶς προσ-

Δευτ. κα κγ.
Ιωαν. ιβ. λε.
Ιωαν γ. ιδ.
Εξοδ. ιϛ. γ.
Γεν. γ. ιδ.
Λευϊτ. κα. θ.

τοῦ καρποὺς τοῦ οἰκείους ἀπαιτοῦσι, τὰ τοῦ ἑαυτοῦ τοῦ ἑαυτοῦ, τοῦ τοῦ χωμοῦ τοῦ τοῦ χωμοῦ, τοῦ τοῦ θεοῦ τοῦ ἐκ ἐκείνου, τοῦ τοῦ μετοπώρου τοῦ ἐκ τῆς οἰκείας ἔμπης· οὕτω καὶ ὁ Θεὸς ἀπαιτῶν καρποὺς, πρὸ ἐκάστου καιροῦ τοὺς οἰκείους τῆς ψυχῆς ἀπαιτεῖ. οὐκ ἀπαιτεῖ σε σήμερον καρπὸν, ὃν ἀπήτησε τοὺς πρώτους. ἄλλον ἀπαιτεῖ τοῦ Χριστοῦ πρόσωπον. ὥσπερ γὰρ τοὺς πρὸ σοῦ οὐκ ἀπήτησε καρποὺς τοὺς κατά σε, ἀλλ' ἑκάστῳ ψυχῇ ἰδίους καρποὺς ἀπαιτεῖ, οὕτω καὶ σέ. τότε καιρὸς ἦν ἕτερος, ὃν νόμῳ εἶχον ἔθει· νῦν καιρὸς ἕτερος, καὶ ἄγγελμα ἕτερον ἔχει, οὐ τοῦ Θεοῦ μεταβεβληκότος, ἀλλὰ πρὸς ἀγμάτα ἁρμοζομένου. ἀλλὰ τούτου μάρτυς πολλάκις τῷ Νῶε γράφει, Καὶ ἦν Νῶε δίκαιος, τέλειος. πῶς; ἐν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ, πρὸς σύγκρισιν τῶν μετ' αὐτόν. ἕκαστος γὰρ Πρὸς ἑβ. λε. τοὺς ἑαυτοῦ ψυχὰς ἀπαιτεῖται τοῦ ὑπηρεσίας, καθὼς φησι Πέτρος πρὸς τὸν Δαβίδ· Δαβὶδ μὲν τὴν ἰδίαν ὑπηρετήσας γενεάν, τῇ τοῦ Θεοῦ βουλῇ ἐκοιμήθη. ἕκαστος τοῦ ἰδίου γένους. γενεαὶ τοίνυν εἰσὶ τρεῖς. ταῦτα λέγομεν, οὐχ ἁπλῶς ἀποφαινόμενοι, ἀλλὰ τοῖς Ματθ κα ιθ. χρεσι τοῖς δεσποτικοῖς ἀκολουθοῦντες. ἔδωκε τοῦ δυνάμεως ὁ σωτήρ. Ἐπόμενον, φησι, δεῖ τοῦ πόλου; Εἶδε συκῆν, καὶ οὐκ εἶχεν εἰ μὴ φύλλα μόνον, καὶ ζητεῖ καρπόν· προσέλθε καὶ πίσωσι. πολλοῦ βλέπω τοῦ ἀποδεῖν ἐν ταῖς λέξεσι, ἐὰν μὴ ἡ δυνάμις δυσωπήσῃ ἡμᾶς τοῦ ἀγνοῆσαι μηδὲν τοῦ Θεοῦ ἀδιαφόρως ἔχειν, ἀλλὰ καὶ σπουδῇ τῆς ἀληθείας ἐξακολουθεῖν. ἑπόμενον, φησι, ἔσυκα λέγει ἐπιπάσει, καὶ προσέλθε· δεῖ τοῦ συκῆν, Μαρκ ια. γ. ζητῶν καρπὸν, καὶ οὐχ εὑρεῖν. οὐ γὰρ ἦν καιρὸς συκῶν. οὕτω γέγραπται. τίς γὰρ οὕτως, οὐ λέγω Θεὸν, ἀλλὰ τοῦ τοῦ Θεοῦ ἀξίας ἐν μέσῳ φέρων ἐστίν, ἀλλ' ὅς οὕτω τὴν κατ' ἡμᾶς ἀνθρωπον ἄφρονα, ἀσώφρονα, ὥστε πρὸς τὸν καιρὸν ἀπαιτῆσαι ὅτι τοῦ συκῆν; Εἰ καὶ ἀνθρωπον, ἀλλ' ὅτε ἦν ἄνθρωπον, ἀλλ' ὅτε ἦν ἄνθρωπον Ἰωνᾶν πρὸς τὸν καιρὸν ζητοῦσαν καρπὸν· Εἰ καὶ Θεὸν, πρὸς τί τῆς ἰδίας δημιουργίας τοῦ ὄφεως ἠγνόησεν; ὡς ἂν δῆλος ἐξεπάσας τὸ ῥῆμα, ὅτι καὶ τοῦ ἀνθρωπότητα, ἢ τοῦ θεότητα, οὐκ ἔρμοσαι τῷ σωτῆρι. οὕτω γὰρ ἄνθρωπος Ἰωνᾶς πρὸς τὸν καιρὸν ἀπαιτοῦ καρποὺς πρὸς τὴν φυτὸν, ἄλλως τε οὐσῆς ἂν ἀπαιτήσαντος ἀπ' ἀρχῆς· οὕτω ὁ αὐτὸς ὁ Θεὸς ὁ ἐλέξε καὶ νόμους πηλικοὺς ἑκάστῳ καὶ φυτῷ ἐκ καρπῷ, ἀπήτησε ἂν ** πρὸς τοὺς ἰδίους ὄφεις. Εἰ γὰρ σὺ σωμολόγησας τὴν συκῆν ὡς πρέπουσα καιρὸν μὴ σεσκυφέναι. Εἰ δὲ καὶ καὶ ὁ καιρὸς, μὴ ἐώγκει καρπὸν, τοῦτο τῆς γνώμης ἦν τοῦ Θεοῦ τοῦ μὴ ἐσκιρτῶντος τὸ φυτόν. ὥστε, ἀδελφοὶ, οἰκονομία μᾶλλόν ἐστι, ἡ χρεία. οὐκ ἔστι χρεία Χριστοῦ, ἀλλ' οἰκονομία. ἐβουλήθη προοικονομῆσαι τοῦ παθητὸς ἀσφαλείαν τοῖς μαθηταῖς. ὅπερ ἔμαθε καὶ τοῦτον τοῦ προφητικοῦ ἀθλίως ἔσεσθαι εἰς Ἱερουσαλὴμ κατοικοῦντα ὁ παῖδος (ὃν γὰρ ἀκριβῶς διαγινώσκειν διεβάσθησαν τοῦτο τῇ ἰσοτιμίᾳ ἀκολουθοῦσα ἡ τοῦ παντὸς δυνάμις) ὅπερ ἔμελλεν ἔσεσθαι εἰς Ἱερουσαλὴμ καὶ παθεῖν, οἱ δὲ μαθηταὶ ἐσκανδαλίζοντο τῷ παθεῖν, ἵνα μή τις αὐτοῦ ὑποπτεύσῃ δι' ἀσθένειαν πάθους, δίδωσιν ἐναργῆ μαρτυρίας, ὅτι ἠδύνατο τοῦ ἀνιπλέγειν ξηρᾶναι, ὡς τοῦ συκῆν· ἵνα τοῦ μὲν δυνάμει τῇ συκῇ τῇ ἀψύχῳ ἐσδείξηται, τὸ δὲ μακροθυμίᾳ ἐπὶ τοῖς λογικοῖς ἀνθρώποις· ἵνα προσφατον ἔχοντες τοῦ μνήμην τὸ θαῦμα τος, ἐποπτεύσωσι ὅτι θέλων ὑπομένει ὁ λόγῳ ξηράνων. ὅτι δὲ, ἀδελφοὶ, ἀληθὴς ὁ λόγος, καὶ διὰ τοῦτο ταῦτα πρὸ τοῦ οἰκονομῆ, ἵνα τοῦ δύναμιν δείξῃ, οὐκ τοῦ ἐπιθυμίαν ὅτι ἐποίησαν. πολλοῖς γὰρ πέτρες ἐποίησαν καὶ θεωρῆσαν· ἡ συκῆ, φησιν, ἡ συναγωγὴ τῶν Ἰουδαίων. καὶ ἐπείλησε τῇ συναγωγῇ, μηκέτι ἐκ σοῦ καρπὸς γένηται εἰς τοὺς αἰῶνα. οὕτω λοιὸς ἐθέλησαν θεωρῆσαν· βδελύσσεται δὲ μὴ συναδόντα τὰ πράγματα τῇ προρρήσει. εἰς δὲ τοὺς σαυτοῦ, εἰς τοῦ ἀποφασιν ταύτην, μυσιάδις ὑπέστρωσαν ἀπὸ Ἰουδαίων· καὶ οὐκ ἔρμοσαι ὧν, οὐκ ἐπὶ ἐκ σοῦ καρπὸς γένηται, ὃ τοσούτους πιστεύσαι. ἐπομάλαβε ὃ ῥῆμα· Εἰ εἰς Ἰουδαίων ἀπεφώνατο καὶ εἰς τῆς συναγωγῆς, ὥστε μηκέτι καρπὸν ἐνεγκεῖν, καρποὶ δὲ τῆς συναγωγῆς αἱ ἐκκλησίαι, ἐγείρω μετὰ ταύτην τοῦ

ἀποφασιν

φησιν, ἅμα πρωΐ, καὶ περὶ τρίτην, καὶ ἕκτην, καὶ ἐνάτην, καὶ ἑνδεκάτην. Φαίνονται πέντε χαιροὶ τῆς κλήσεως, ἅμα πρωΐ, τρίτη ὥρα, ἕκτη, ἐνάτη, ἑνδεκάτη. Οὐδὲν ἄρ' ἦν πρὸς Θεῶν. ὁ γὰρ ἀπόστολος, Οτι περὶ πάντος ἀργυρίου λόγου δώσετε, αὐτὸς πολλῷ μᾶλλον Matth. 12 Luc. ἀργῶν οὐκ ἂν ἐξέκαστο, ἵνα πάντα τῆς σοφίας. διδάσκει τοίνυν ἡμᾶς τὸ θεῖον διδάσκαλον, ὅλα ὁ Θεὸς καὶ διαφόρως καιροὺς καλεῖ. ὁ αὐλὸς ὅτι διαύστης, τὸ αὐτὸ μεμόρφωκεν ἔχει, διαφόρους καιροὺς ποιεῖται τὴν κλῆσιν πρὸς τὰς διαφόρους ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων. ἡ ἡμέρα ἡ αὐτὴ, ὁ διαύστης ὁ αὐτὸς, ὁ ἀμπελὼν ὁ αὐλὸς· ⳨ καιροὶ, καθ' οὓς μισθοῦται, οὐκ αὐτοὶ, ἀλλὰ ἅμα πρωΐ, τρίτη, ἕκτη, ἐνάτη, ἑνδεκάτη. πότε ἐξῆλθεν ἅμα πρωΐ μισθώσασθαι ἐργάτας; πρωΐ καλεῖ τὰ πρῶτα τῆς θείας δημιουργίας. πρωΐ ἦν, ὅτε Ἀδὰμ ἐπλάσθη. ἐν πρωϊαίοις γὰρ ὁ αἰὼν αὐτὸς πρῶτον ἀνέτειλεν ἥλιον, αὐτὴ πρῶτον ἀνεδείχθη τῆς σελήνης ὁ κύκλος καὶ τῶν ἄστρων ἡ διάκοσμία, ἅμα πρωΐ ὁ διαύστης ἐξῆλθε μισθώσασθαι. πίνα πρῶτον ἐμισθώσατο τῶν ἀνθρώπων; ⳨ Ἀδάμ. ἔδησεν ἐν ᾧ τὸν παράδεισον ἐργάζεσθαι καὶ φυλάττειν. ἔστι τοίνυν ἡ μὲν πρώτη ἀπὸ τοῦ Ἀδὰμ μέχρι τοῦ Νῶε· αὕτη μία κλῆσις, εἷς καιρός. κατ' ἐκείνους δὲ ⳨ καιροὶ ἐμισθώθη Ἀδὰμ εἰς ἐργασίαν, Ἄβελ εἰς ἐργασίαν ἀρετῆς, ὁ Σὴθ καὶ ὁ Ἐνὼχ, οἱ δὲ ἐναφθάλλουσαι ἀρετὴν μετατιθεῖς. ἕως τοῦ Νῶε ὁ πρῶτος καιρὸς τῆς κλήσεως. ὅτε ἐφάνη Νῶε, ὁ καιρὸς τῆς τρίτης ὥρας, ἐξῆλθε πάλιν μισθώσασθαι. ἀφανισθείσης γὰρ τῆς πρώτης ἡλικίας διὰ τὴν παρανομίαν, πάλιν ἐδεήθη δευτέρας κλήσεως ὁ θεὸς τῶν ἀνθρώπων. Εἰσάγει δευτέραν ἐργάτας εἰς ⳨ ἀμπελῶνα, τὸν ἀπὸ Νῶε μέχρι τοῦ Ἀβραάμ· δευτέρα κλῆσις. πρώτην μὲν ἀκριβῶς, παράκλησιν. πρώτη ὥρα, τὰ ἀπὸ τοῦ Ἀδὰμ μέχρι τοῦ Νῶε· τρίτη ὥρα, τὰ ἀπὸ Νῶε μέχρι Ἀβραάμ· ἕκτη ὥρα, τὰ ἀπὸ Ἀβραὰμ μέχρι Μωϋσέως· ἐνάτη ὥρα, τὰ ἀπὸ Μωϋσέως μέχρι Χριστοῦ· ἑνδεκάτη ὥρα, τὰ ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ εἰς συντέλειαν. ὥσπερ γὰρ ἑνδεκάτη ὥρα τέλος ἡμέρας, οὕτω καὶ ὁ καιρὸς τῆς προφητείας τέλος ἦν τῶν αἰώνων. ὥσπερ γὰρ ἡ ἑνδεκάτη ὥρα εἰς τέλος ἐπέκεινα τὴν ἡμέραν, οὕτως ὁ καιρὸς τῆς προφητείας τὸν συντέλειαν ἀφίησι). διὸ φησιν ὁ ἀπόστολος Παῦλος· Ταῦτα, ἀδελφοὶ, τύποι συνέβαινον ἐκείνοις· ἐγράφη δὲ εἰς νουθεσίαν ἡμῶν, εἰς οὓς τὰ τέλη τῶν αἰώνων κατήντησε. καὶ ὄρα θαυμαστόν. ἐμισθώθησαν ⳨ πρῶτοι, ⳨ δεύτεροι, ⳨ τρίτοι, ⳨ τέταρτοι, καὶ ὅτι τέλει ⳨ πέμπτοι· καὶ μισθὸς οὐκ ἐδόθη τοῖς πρώτοις, ἕως ἀπήντησαν ⳨ τελευταῖοι· ἀλλὰ ⳨ μὲ κόπου ὑπερέμεινεν, ⳨ ἡ μισθοῦ οὐδέπω ἐδέξαντο. οὐ γὰρ ἠθέλησεν ὁ Θεὸς τοῖς πρώτοις δοῦναι μισθὸν, ἕως δὲ ἀπαντήσωσιν ⳨ καρποὶ τῆς ἐκκλησίας, καὶ κεκλεισμένων οἰκοδομῶν, Δὸς ἀπὸ τοῦ ἑκατὸν ἕως τοῦ πρώτου. ὅπερ ἐνεφάνετο ὁ Θεὸς μὴ δοῦναι τὸν μισθὸν τοῖς πρώτοις, ἕως δὲ ἔλθωσιν ⳨ τελευταῖοι, μαρτυρεῖ Παῦλος λέγων ἐν τῇ πρὸς Ἑβραίους· ἐμνημόνευσε τοῦ Ἀβραὰμ, καὶ Ἰσαὰκ, καὶ Ἰακὼβ, καὶ πατριαρχῶν, καὶ ἑτέρων προφητῶν καὶ δικαίων· καὶ ἐπάγει, Καὶ οὗτοι πάντες μαρτυρηθέντες διὰ τῆς πίστεως, οὐκ ἐκομίσαντο τὴν ἐπαγγελίαν, τοῦ Θεοῦ περὶ ἡμῶν κρεῖττόν τι προβλεψαμένου, ἵνα μὴ χωρὶς ἡμῶν τελειωθῶσιν. ὥσπερ γὰρ ἐν ζῶντα, ἀδελφοὶ, πάντες καιροὶ ἔδωκε κλῆσιν, πρῶτοι καιροὶ, ἵνα ἐπιμελήσωμαι τὴν ἀπὸ Ἀδὰμ μέχρι Νῶε, δεύτεροι ἀπὸ Νῶε μέχρι Ἀβραὰμ, τρίτοι ἀπὸ Ἀβραὰμ μέχρι Μωϋσέως, τέταρτοι ἀπὸ Μωϋσέως μέχρι Χριστοῦ, πέμπτοι ἀπὸ οὗ σωτῆρος μέχρι τῆς συντελείας· οὕτω καὶ ἄλλως πολυτρόπως ἐμφαίνων φησὶν· Ομοία ἐστὶν ἡ βασι- Matth. 22. a. λεία τῶν οὐρανῶν δέκα παρθένοις, αἵτινες ἐξῆλθον εἰς συναντησιν τοῦ νυμφίου· πέντε φρόνιμοι, καὶ πέντε μωραί. Διὰ τί πέντε καὶ πέντε; καθ' ἑκάστην ψυχὴν καὶ δίκαιοι καὶ ἄδικοι. πέντε φρόνιμοι, καὶ πέντε μωραί. καθ' ἑκάστην γὰρ ψυχὴν καὶ σπουδαῖοι καὶ ῥᾳθυμοι, καὶ βλακεῖς καὶ ἀβλακεῖς. ὅρα πάντα τοῦ συμφωνίαν τῶν καιρῶν. πάντως γὰρ αἱ πέντε κλήσεις αὗται ἰδιάζουσαι ἔχουσι πραγματείας, καὶ ἴδιον καιρόν. καὶ ὥσπερ ⳨ γεωργοὶ πρὸ ἑκάστου καιροῦ

ται ὑμᾶς ὑ διδοίκαμεν· τοῦ ὀφείλει ἡμᾶς προβλέπεσθαι τὰ τέτας φείδομεθα, καὶ τῶν πρὸ αὐτῶν αἰσχύνῃ διδοίκαμεν. Διὰ τοῦτο οὖν οἷς διδοίκαμεν, ὅτι τέτοις διδοίκαμεν τῶν ὠφελείαν. ὁ γὰρ ἐπαισχυνόμενος μὴ θέσθαι ἀποκαλύψαι τὰ ἁμαρτήματα, Θεοῦ ὀφθαλμὸς μὴ αἰσχυνόμενος προσέξαι, μηδὲ θέλων ὁμολογῆσαι καὶ μετανοῆσαι, οὐκ ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ οὐκ ἐλάττονος εἰς καὶ δύο, ἀλλὰ τῆς οἰκουμένης ἁπάσης ὀργὴς προδιαπέμψεται. Διὰ- 5
λεχθῶμεν οὖν τῷ Χριστῷ. καὶ γὰρ καὶ νῦν μέσος ἡμῶν ἕστηκε, διὰ τῶν προφητῶν, καὶ διὰ τῶν ἀποστόλων ἡμῖν φθεγγόμενος. ἀκούσωμεν τοίνυν, καὶ πιθώμεθα αὐτῷ. μέχρι τίνος ζῶμεν ἐν ἰχῇ καὶ πάθει; ὅταν γὰρ ⓦ δοθείσα ἡμῖν χρόνον διδῷ ἐις θέσιν, ἀπολυσόμεθα δίκῃ δώσοντες τῶν ἐφ' ἑκάστῃ τῆς ἀνομίας δαπάνης. Διὰ τοῦτο γὰρ ἤγαγεν ἡμᾶς ὁ Θεὸς εἰς ⓦ πρόσκαιρον βίον, καὶ ψυχῇ ἐνέπνευσε λογικῇ, οὐχ ἵνα τῷ πρόσκαιρον βίῳ χρησά- 10
μενοι μόνον, ἀλλ' ἵνα πρὸς τὸν μέλλοντα ζῶν πάντες προγυμνασώμεθα. Τὰ γὰρ ἀλλογα μόνῳ τῷ πρόσκαιρον χρήσιμα βίῳ· ἡμεῖς Διὰ τοῦτο ψυχῇ ἀθάνατον ἔχομεν, ἵνα πρὸς τὸν ἐκεῖ ζῶν πάντα προέξωμεν, ἵνα ἐκεῖ λαμπρώμεθα, ἵνα μὴ ἀγγέλων χορδύσωμεν, ἵνα τοῦ βασιλέως πρεσβεύωμεν Διὰ τοῦτο πρώτως οἱ τοῖς αἰῶσι τοῖς ἀκηράτοις. Διὰ τοῦτο γὰρ καὶ 15
ἀθάνατος γέγονεν ἡ ψυχή, καὶ ὁ σῶμα ἔσται πάλιν. ἐὰν ὁ τῇ γῇ προσπλωτὸς ἦς, τῶν ὑ-
ρανίων προσκυνῶν, σὺν οἷς ὑ πολλῶν αὐτῶν ποιούμενος λόγον τὸν χλῶν αὐτῶν αἰτοφάσῃ. Διὰ ταῦτα καὶ πέσεται ἡ τιμωρία, ἅτε καταφρονούμενος, ἵνα μάθῃς σὺ τοῦτο, ὅσοι ἀποστερεῖς σεαυτὸν καλῶν. ἀλλὰ μὴ ἡδοῖτο πεῖσαι λαοῦ τῆς κολάσεως σκιάν· ἀλλ' εὐαρεστῆσαι τῷ ἡμᾶς τῶν αἰ- 20
ώνιον ἐπιτυχεῖν ἀγαθῶν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος σὺν τῷ πνευματίῳ καὶ ζωοποιῷ πατρὶ, νῦν καὶ ἀεί, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Λογ. ξθ. Φιλιπ. δ. 9 Εφ. ε. ιγ.

ΚΑΤΑ ΙΟΥΔΑΙΩΝ ΕΙΣ ΤΟΝ ΟΦΙΝ ΤΟΝ ΧΑΛΚΟΥΝ,

καὶ εἰς τὸ, Ἐξηρέσατο αὐτῷ ὄνομα τὸ ὑπὲρ πᾶν ὄνομα, καὶ εἰς τὸ, Ἐπὶ κατ' ὀ- 25
δόντος εἶχε μείζονος ὁμόσαι, ὥμοσε καθ' ἑαυτοῦ.

Ἐκ Μς. Ἀλεξανδ.

Τοῦ Θεοῦ λόγος, ἀδελφοί, ὡς πολλάκις ἔφθημεν εἰπόντες, ἁπλοῦς ἐστὶν ὅτι, καὶ λευκός, καὶ πᾶσιν εὔδηλος, καὶ φωτὸς πολλοῦ γέμων· διαφόρους δὲ ἔχει τὰς ἐνεργείας, διαφόρους λαμβάνει τὰς προσηγορίας, ὡς πολλάκις αὐτὸν ὀνομάζεσθαι καὶ φῶς, καὶ ζωὴν, καὶ λύχνον, καὶ λαμπάδα, καὶ ξί- 30
φος, καὶ ποταμὸν, καὶ πηγὴν, καὶ μάχαιραν, καὶ πέλεκυν, καὶ θύραν. Ταύτας δὲ τὰς προσηγορίας δίκαιόν ἐστι διαλέγειν πρὸς τὰς ἐνεργείας, πρὸς τὸ ὀμματοῦσαν τῶν ἀκροατῶν τὰς διανοίας, καὶ ἀπὸ τῶν καθ' ἡμᾶς αἰνίγμασιν ἡμῶν τὸν διδάσκαλον εἰς τὰ ὑπὲρ ἡμᾶς. ἐστιν οὖν ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, ὁ τοῦ Θεοῦ λόγος, ἡ πηγὴ τῆς σοφίας, διαλεγόμενος τῷ λαῷ προβολαῖς χέρηται, ἀπὸ τῶν ἐν κόσμῳ τὰ ὑπὲρ κό- 35
σμον διδάσκων, ἀπὸ τῶν φαινομένων τὰ ἀόρατα, ἀπὸ τῶν ἀνθρωπίνων τὰ θεῖα. καὶ ποτὲ μὲν προβολὴν ἀμπελῶνος φέρει, ποτὲ δὲ προβολὴν ἀλιείας, ποτὲ δὲ σαγήνης, ἄλλοτε δὲ ζύμης· ὥσπερ σήμερον Ἰουδαίοις διαλεγόμενος ἔλεγεν, Ἀνθρώπου τις εἶχε δύο υἱούς, καὶ
Ματθ. κα. εἶπε τῷ πρώτῳ, ἄπελθε εἰς ⓦ ἀμπελῶνα ἐργάσαι. ὅπου γὰρ πρὸ ἡμῶν τὰ πολιτεύε-
ται, καὶ τούτοις ἀναφρόντιζε, διδηγεῖ ἡμᾶς πρὸς τὸν ὑπερκόσμιον σοφίαν. ὃς ἔλεγε καὶ ἐν τῇ πρώτῃ· τῇ δὲ δευτέρᾳ ἡμέρᾳ ἔλεγεν ὁ σωτὴρ, Ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ οἰκοδεσπότῃ, ὅς ἐξῆλθεν ἅμα πρωῒ μισθώσασθαι ἐργάτας εἰς ⓦ ἀμπελῶνα αὐτοῦ. ἐκ ἀμπελῶνος εἰσήγαγε προβολὴν, καὶ ἐν τῇ σήμερον τὸν αὐτὸν. ἀναγκαῖον δὲ ὑπεσημάνασθαι καὶ τὰς λέξεις ἐκείνας, καθ' ἃς ἐξῆλθεν ὁ δεσπότης τοῦ ἀμπελῶνος. ἐξῆλθε, φησὶν,

ἰσ. συναφερόμεθα

τὴν ἠλειμμένος. προσδοκῶ, φησί, Ⓜ ἠλειμμένον, * ἵνα σκῆπτρον δυναστείαν μοι πάντα. ὦ προσκοπῆς πνευματικῆς βλέπετε πῶς ἀπὸ τῶν καθημένων εἰς τοὺς ὑφιστομένους διεστηρώθη. μισῶ λέγει Ⓜ ἀποστόλους, Ⓜ προσδοκῶμεν, καὶ πάλιν προσφώνει, καὶ πάλιν Κύριον. οὐκ ἔστι καλὸν αὐτὸν Ἰουδαῖον, οὐκ ἔστι Σαμαρίτην τὴν ὁδὸν τοῦ ὕδατος, ὑκέτι λέγει πρὸς αὐτόν, σὺ Ἰουδαῖος ὢν πῶς παρ' ἐμοῦ πίεσαι αἰτεῖς γυναικὸς Σαμαρείτιδος ὕσης· ἀλλά, κύριε, θεωρῶ ὅτι προφήτης σύ εἶ. βλέπε πῶς ἁρπάζει τὴν δωρεὰν τῶν πνευματικῶν χαρισμάτων· βλέπε πῶς ἀπόντα μὲν γραφικῆς ἀποδείξεως λέγει. οἶδα ὅτι μεσίας ἔρχεται· ἐκεῖνον ζητῶ, ἐκεῖνον προσδοκῶ. λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· ἐγώ εἰμι ὁ λαλῶν σοι. ὦ μεγάλων καὶ προφανῶν θαυμάτων· ὁ πολλοῖς τῶν ἀποστόλων οὐκ ἀποκαλύψας, τοῦτο τῇ πόρνῃ φανερῶς ἀποκαλύπτει. ὅτι δὲ Κλεόπα τοῖς ἀποστόλοις ἑαυτὸν οὐκ ἀποκαλυψεν, ἀλλ' ὅτι Λυκ. κδ κ
διώρυξεν αὐτοῖς τοὺς ὀφθαλμούς, τότε ἀφανὴς ἐγένετο ἀπ' αὐτῶν· ὡς καὶ τοῖς μαθηταῖς ἐστράφη, Οὐχὶ ἡ καρδία ἡμῶν πεπυρωμένη ἦν, ὅτε ἐν τῇ ὁδῷ διήνοιγεν ἡμῖν τὰς γραφάς; εἰκότως ἑαυτὸν οὐκ ἀπεκάλυψεν· ἀλλὰ τῇ γυναικὶ λέγει, ἐγώ εἰμι ὁ λαλῶν σοι. ὃ ἐπὶ πάντα Παῦλον τὸν μέγαν ἕως τέλους ἐφύλαξεν, ᾧ ἁρπαγῆναι εἰς τὸν παράδεισον, ᾧ τὸν οἰκουμένην ἅπασαν, τὸν προ-
πεμπτ. παραδόσεως, λαβοῦσαν τῇ Σαμαρείτιδι πεποίηκε. Παύλῳ σαφῶς ἀπεκάλυψεν ἐξ ὑψηλοῦ λέγων· Σαῦλε, Πραξ θ
Σαῦλε, τί με διώκεις; καὶ νῦν Σαμαρείτιδι λέγει, ἐγώ εἰμι ὁ λαλῶν σοι. Ἐπὶ τούτοις ἔρχονται οἱ μαθηταί, καὶ θαυμάζουσιν αὐτοῦ ὁμιλοῦντα τῇ γυναικί. ὁ μὲν τῶν ἀγγέλων προσκυνούμενος μὴ πόρνης διελέγετο· ὁ μὴ δὲ παρὰ θεοῦ συμβασιλεύων τῷ ἀπλήστῳ νεανίᾳ, μίσος πρὸς μόνον γυναῖκα ὁμιλεῖ. ἀλλ' ἐκείνη τὴν ὑδρίαν ἀφῆσα, εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν· ἐπέτυχε τοῦ ὑδρίας, ὅπερ ὡς ἐπλήσθη τῶν ζώντων ὑδάτων. καὶ ἐλθοῦσα πρὸς τοὺς πολίτας ἔλεγε· δεῦτε, ἴδετε ἄνθρωπον, ὃς εἶπέ μοι πάντα ὅσα ἐποίησα. δεῦτε, ἴδετε ἄνθρωπον. οὐκ εἶπε, δεῦτε, βλέπετε Θεὸν ἐν ἀνθρώποις, ἵνα μὴ τοῖς ἀνθρώποις δόξῃ προσφέρηται, ἵνα μὴ εἴπωσιν ἄνθρωποι, αὐτὴ μάρτυρας. πότε γὰρ εἶδέ τις Θεὸν σαφῶς πεπωκότα; πότε τις εἶδε Θεὸν μετ' ἀνθρώπων ζωοδωρεφόμενον; δεῦτε, ἴδετε ἄνθρωπον, ὃς εἶπέ μοι πάντα ὅσα ἐποίησα. διεγείρει αὐτῶν πρὸς ἐπιθυμίαν ἔρχεσθαι καὶ θεωρεῖσθαι. ὡς ἐθαυμάσθη, θαυμασθείη. ἀπὸ Ἰουδαίου εἰς Κύριον προεκόπτει αὐτή, ἀπὸ ἀνθρώπου εἰς Θεὸν χειραγωγεῖ. ὦ πόρνης ἀποστολικῆς. ἡ πόρνη τέγονε τῶν ἀποστόλων διδασκαλίσσα. Ⓜ γὰρ ἀπόστολοι μὴ ὅ πληρωθῆναι πᾶσαν τὴν οἰκουμένην, τότε τῶν ἀποστολικῶν ἤρξαντο κηρυγμάτων· ἡ δὲ πόρνη καὶ πρὸ τῆς παθοῦς καὶ τῆς οἰκονομίας καὶ τῆς ἀναστάσεως Ⓜ Χριστὸν εὐαγγελίζεται. δεῦτε, ἴδετε ἄνθρωπον, ὃς εἶπέ μοι πάντα ὅσα ἐποίησα. τὰ λεπτύνω τὰ ἐμὰ ἁμαρτήματα, ἵνα ὑμᾶς πρὸς Θεὸν χειραγωγήσω. ἵνα ὑμεῖς ἴδητε Θεὸν πρὸς ἀνθρώπους προσαπτόμενον, οὐκ ἀποπέμπω μὲν τὰ κακά· καὶ προσκυνείσθω Χριστὸς ὁ τοῦ ἁμαρτωλοῦ μὴ βδελυττόμενος. δεῦτε, ἴδετε ἄνθρωπον, ὃς εἶπέ μοι πάντα, ὅσα ἐποίησα. μήτι οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός; βλέπε σοφίαν γυναικός, βλέπε πόρνης εὐγνωμοσύνην. εἰ ἁμάρτημα εἶπεν αὐτῇ ὁ Χριστὸς μόνον, ᾧ τῆς πορείας, καὶ ἐκεῖνο λέγει, δεῦτε, ἴδετε ἄνθρωπον, ὃς εἶπέ μοι πάντα, ὅσα ἐποίησα. κηρύττει τὰ εἰδότα τὰ πάντα, κηρύττει τῶν ἀποστόλων ἰσχυρότερα. οὐκ εἶδεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν ἐπιστάμενον, οὐκ εἶδε πεζεύοντα Λάζαρον ἐκ τοῦ τάφου ἀνακαλούμενον, οὐκ εἶδε θαύματον κλάσμενον, οὐκ εἶδε θαλάσσαν τῷ ῥήματι χθησαμένην, οὐκ εἶδε Ⓜ πλάσαντα Ⓜ Ἀδὰμ ὅπερ τὸν τυφλὸν ὃ ἔλλειπεν τῆς δημιουργίας πλοῦτον προσαπλῆναι, καὶ Ⓜ οὐ προδεί-
κνυσιν χειραγωγεῖ Ⓜ λόγον αἰσχυνθῆναι ἐῶ, δεῦτε, ἴδετε ἄνθρωπον, ὃς εἶπέ μοι ἅπαντα ὅσα ἐποίησα. ἐκ τῆς πόλεως ἐκείνης τῶν Σαμαρειτῶν πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν διὰ Ⓜ λόγον τῆς γυναικὸς μαρτυρούσης, ὅτι εἶπέ μοι πάντα ὅσα ἐποίησα. μιμησώμεθα τὴν γυναῖκα ταύτην τὴν Σαμάρειτιν καὶ ἡμεῖς, καὶ ὅπου τοῖς οἰκείοις ἁμαρτήμασι μὴ αἰσχυνώμεθα, ἀλλὰ φοβώμεθα Ⓜ Θεόν. καὶ ὃ σεμνότερον ὁρῶ καὶ μόνον.

λέγῃς, ὦ γύναι, ἀλλ' ἡ τὸν ἀποκαλύπτοντα τὰ κρύφια τῆς καρδίας; καὶ γὰρ τῷ μάρτυρι τὸν ἀποκαλύψαντα τοῦτο τοῦ διαστῆναι λαβοῦσα λέγει· Κύριε, θεωρῶ ὅτι προφήτης εἶ σύ. ἐκ τῶν κρυφίων μου κατάλεισόν με. καὶ ἔστηκεν ὁ Θεὸς ὁμιλῶν τῇ γυναικί. ὦ πολλῆς φιλανθρωπίας. ὁ καθήμενος ὑπὲρ τῶν χερουβὶμ πορνῃ γυναικὶ διαλέγεται. θεωρῶ ὅτι προφήτης εἶ σύ. Κ. πῶς διαλέγεται; ④ πατέρες ἡμῶν ἐν τῷ ὄρει τούτῳ προσεκύνησαν· καὶ ὑμεῖς λέγετε, ὅτι ἐν Ἱεροσολύμοις ἐστὶν ὁ τόπος, ἔνθα δεῖ προσκυνεῖν. ἡ πόρνη τοῦ δογμάτων εἰσάγει λόγον, καὶ ἐπιγνοῦσα προφήτην οὐδὲν ἧττον βιωτικόν. Κύριον ὁμολόγησε, καὶ χρημάτων οὐκ ἐπεζήτησε. Κύριε, θεωρῶ ὅτι προφήτης εἶ σύ. Κύριον ὁμολόγησε, καὶ οὐδὲν ἧττον πλέον τῶν πατρικῶν δογμάτων. ④ πατέρες ἡμῶν ἐν τῷ ὄρει τούτῳ προσεκύνησαν, καὶ ὑμεῖς λέγετε, ὅτι ἐν Ἱεροσολύμοις ἐστὶν ὁ τόπος, ἔνθα δεῖ προσκυνεῖν. τί οὖν ὁ Ἰησοῦς; πάλιν μὴ τῆς παρεπούσης αὐτῷ σοφίας ἀπεκρίνετο. ἐπειδὴπερ Ἰουδαίοις ὡμίλει περὶ αὐτῆς, αὐτὴ δὲ Σαμαρῖτις ἦν, οὐκ ἤθελησε πρὸς τὸν πόλεμον ἀποκρίνεσθαι, ἵνα μὴτε ἀφανίσηται, μήτε τὸν γυναῖκα σκληρότερον ἀπεργάσηται. ἐγὼ γὰρ ἐμαυτὸν ἄλλο τι δοκιμάζομαι, ἀλλὰ θηρεύσας τὸν γυναῖκα πρὸς τὸν τῆς σωτηρίας πίστιν ὀπτίζητε· καὶ ἀφ' τοῦτο οὐδὲν σκληρότερον πρὸς αὐτὸν λέγει, ἵνα μήτε φύσηται, μήτε καταχύσῃ τὸν Σαμαρίτην. Εἰ γὰρ εἶπεν αὐτῇ, ὅτι ἐν Ἱεροσολύμοις ἐστὶν ὁ τόπος, ὅπου προσκυνῶν δεῖ, καθὼς προσέταξε Μωϋσῆς τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ, σκληρότερον ἂν αὐτὸν εἰργάζετο· ἐπειδὴπερ ἐκ παλαιῶν χρόνων εἶχεν ἐκπολεμῶν πρὸς τὸ ὄρος τὸ ἐν Σικήμοις. καὶ πάλιν, εἰ ἤθελησεν αὐτῇ συγκαταβῆναι καὶ εἰπεῖν, ὅτι τοῦτό ἐστι τὸ ὄρος, καὶ καλῶς προσκυνοῦτε, πάλιν ψυδὲς τὸ ῥῆμα προσεβάλλετο. ἀφ' τοῦτο ἀμφότερα χαμαὶ καταλιπών, ὑπὲρ τὸν πνευματικωτέραν προσκύνησιν τὸν γυναῖκα χειραγωγῶν. Κ. πλανᾶσθε. Ἐ τί φησι; Γύναι, πίστευέ μοι λέγοντι, ὅτι ἔρχεται ὥρα, ὅτε οὔτε ἐν τῷ ὄρει τούτῳ, οὔτε ἐν Ἱεροσολύμοις προσκυνήσουσι τῷ πατρί. τοῦτο, γύναι, πίστευέ μοι λέγοντι. βλέπει πῶς τὸν ψυχὴν αὐτῆς κατ' ὀλίγον εἰς εὐσεβεστέρους χωρίζει, οὐκ ἐπαχθυνόμενος τὸ τῆς πόρνης ἀδιάβολον, ἀλλὰ τῆς ψυχῆς τὸν σωτηρίαν· ἀ- Κ. πλανᾶσθε. Luc. 11. 8. κριβῶς. ἀφ' τί; ἐπειδὴπερ οὐκ ἦλθε καλέσαι δικαίους, ἀλλ' ἁμαρτωλούς. γύναι, πίστευέ μοι λέγοντι, ὅτι ἔρχεται ὥρα, ὅτε οὔτε ἐν τῷ ὄρει τούτῳ, οὔτε ἐν Ἱεροσολύμοις προσκυνήσουσι τῷ πατρί. πνεῦμα γὰρ ὁ Θεός, καὶ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτὸν ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν. ἡ προσχρᾶσθε) τούτῳ ἡ τοῦ Θεοῦ προσκύνησις, ἀλλ' ἐξεφάπλωσε) πνεύματος τὴν θείας χάριτος ἡ ὑπόγνωσις. οὐκέτι Ἰουδαίοις καὶ Σαμαρίταις ἁρπάζοισι προσεῖχεν τῷ νόμῳ τὰ σύμβολα. καὶ γὰρ τοὺς προσκυνοῦντας ἐν Θεῷ, ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν, οὐκ ἔτι ἐν ἀλλοτρίοις ὀλισθαίνουσι καὶ μόχλοις καὶ κλοιοῖς· οὐκ ἔτι περιτομῇ, καὶ σαββάτου φυλακῇ· οὐκέτι ναός, καὶ βωμός, ἐν τὰ ἅγια τῶν ἁγίων· οὐκέτι σκιά, ἐν ἀλήθεια· Ησ. α. 13. πηγεία, καὶ σάββατα διεφθαρμένα. Τὰς γὰρ νεομηνίας ὑμῶν, καὶ τὰ σάββατα, φησὶν ὁ Θεός, ἐμίσησεν ἡ ψυχή μου. τοὺς προσκυνοῦντας αὐτὸν, ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν. παρελήλυθεν σκιὰ πάντα ὡς σκιά. τὰ ἀρχαῖα πεπλήρωται, ἰδοὺ γέγονε τὰ πάντα καινά. μετισταμένη λοιπὸν τῶν χαρακτὴρ ἡ χάρις. οὐκ ἔτι κεῖται τόποι τοῦ προσκυνοῦντας τῷ Θεῷ συγκροτεῖσθαι συγχωρῶ. Εἰς πᾶσαν γὰρ τὴν οἰκουμένην ἐφαπλῶσαι βούλεται τῆς σωτηρίας τὰ χαρίσματα. Εἰς πᾶσαν γὰρ τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος αὐτῶν, καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης τὰ ῥήματα αὐτῶν. πνεῦμα ὁ Θεός, ἐν τοὺς προσκυνοῦντας αὐτὸν, ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν. λέγει αὐτῷ ἡ γυνή· οἶδα ὅτι μεσσίας ἔρχεται· ὅταν ἔλθῃ ἐκεῖνος, ἀναγγελεῖ ἡμῖν πάντα. ὦ πόρνης πνευματικὴ φιλοσοφούσης, ὦ πόρνης ἐν θείας γραφὰς ὑπὲρ σώματος φερούσης. οἶδα ὅτι μεσσίας ἔρχεται. κἂν γὰρ τὸ σῶμα βεβαπτίσεται τῇ τῆς πορνείας ἀκαθαρσίᾳ, ἀλλ' ἡ ψυχὴ κεκαθάρισται τῇ τῶν θείων γραφῶν ἐπαγγελίᾳ καὶ ἀναγνώσει. οἶδα ὅτι μεσσίας ἔρχεται. μεσσίας δέ, φησιν, ἑρμηνευέ-

ται

γὴ ὕδατος ἁλλομένου εἰς ζωὴν αἰώνιον. περισσοτέρα οὖν μέση τοῦ Ἰακὼβ καὶ τοῦ Χριστοῦ· ἀλλ' ἀφῆκε τὸν πάλαι τὸν ἐκ τῶν προσώπων, καὶ ἔρχεται πρὸς τὸν παλαιὸν τῶν φαινομένων ὑδάτων, καὶ τῶν μὴ φαινομένων χαρισμάτων. Εἰ γὰρ εἶπε, καὶ μείζων εἰμὶ τοῦ Ἰακὼβ, οὐδὲν ἐκεῖνη δὲ ἀποφθέγγεται ἀπεπηδᾷ πρὸς τὴν ἀπιστίαν, καὶ εἰς τὸν πόλιν ἐφυλαδύετο, καὶ πρὸ τοῦ λόγου τὸν πόλιν κατηλάμβανε λέγουσα· σὺ γὰρ παῖς, δαιμονιᾷ τις εἶ, καὶ κορυβαντιᾷς, φρενίτιδι βέβληται· ξένος τις ὢν καὶ οὐκ ἀφεώπτος, μείζονα ἑαυτὸν λέγει τοῦ πατρὸς ἡμῶν τοῦ δώδεκα φυλῶν τοῦ Ἰσραὴλ, τοῦ ἐκ πολλῶν ἐπιδοξοτάτου πρὸς τοῦ Θεοῦ, τοῦ πολλοῦ μὲν ἀποδημήσαντος, πλουσίου δὲ διὰ τὸν οἰκουμένην ἐπιμελητοῦ. Ἀλλὰ συγκατέβαινε τῇ γυναικὶ ὁ Χριστὸς, καὶ εἰσιδὼν τὴν αὐθάδειαν τῆς γυναικὸς πρὸς ὀλίγον εἰς ὕψος τῶν κρειττόνων αὐτὸν ἀναφέρεσθαι. καθάπερ γὰρ οἱ τὴν ἰχθύων θηρεύοντες (οἶδε γὰρ ποιοῦσιν ἐκεῖνοι, ἄκρε) βάλλουσιν εἰς τὸν θάλασσαν ὃ ἄγκιστρον, καὶ ὅταν αἴσθωνται ὅτι ἰχθὺς ἐζωγρήθη, οὐκ εὐθὺς ἀναστῶσι αὐτὸν, ἀλλ' ἐνδιδόασι τῷ μικρὸν, ἵνα ἐκεῖνος τελείως ἀπομειμνήσας καταπίῃ τὸν θήραν, καὶ ὅτων ὅταν αἴσθηται λάβωσιν, ὅτι εἰς ὃ βάθος τῆς καρδίας αὐτὸν ἐδέξατο ὃ ἄγκιστρον, τότε μᾶλλον μετ' ὑπεπάσεως τὸν ἰχθὺν ἀναστῶσι οἱ προσέχοντες αὐτῷ συγκαταβεβηκότες· ὅτω καὶ ὁ Χριστὸς τῇ γυναικὶ πεποίηκεν. οὐκ εὐθὺς ἐρήμης ἀπεκάλυψεν αὐτῇ τὸ θεότητος τὸ κάλλος, οὐδὲ μεγάλων ἀγαθῶν ἐπαγγελίας αὐτῇ διδωκεν, οὐδὲ τὸν Ἰακὼβ, ὡς ποιήσας αὐτὸν, ἐξεκήλευεν, ἀλλὰ τὸν ὄρεξιν τῆς ψυχῆς αὐτοῦ εἰς ὑπομνήσεις διεγείρει. τί λέγων πρὸς αὐτὸν; πᾶς ὁ πίνων ἐκ τοῦ ὕδατος τούτου διψήσει πάλιν· ὃς δ' ἂν πίῃ ἐκ τοῦ ὕδατος, οὗ ἐγὼ δώσω αὐτῷ, οὐ μὴ διψήσει εἰς τὸν αἰῶνα. κατέλιπε τῶν προσώπων τὸν πάλαι, καὶ λοιπὸν εἰς τὰ τῶν χαρισμάτων ἀφωτίσμου ἦλθεν. ὅταν γὰρ δώσω τὰ πνευματικὰ χαρίσματα, μᾶλλον ὑπὲρ ἐκείνου ὃς αὐτοῦ τὸ προφήτου τοῦ ὑπερόχου δείκνυμι. τί οὖν ἡ γυνή; Κύριε, δός μοι τοῦτο τὸ ὕδωρ, ἵνα μὴ διψῶ. Εἶδες πῶς βαρέως ὑπὸς θυσι, ὅτι τὸ πρὸς τὸ Χριστοῦ διδόμενον ὕδωρ διψῶν οὐκ ἐργάζεται. Κύριε, δός μοι τοῦτο τὸ ὕδωρ, ἵνα μὴ διψήσω, μηδὲ ἔρχωμαι σιθάδε αὐτλῆν. διηγήσεν αὐτοῦ κατ' ὀλίγον εἰς ἐπιθυμίαν τῶν πνευματικῶν καμάτων. ὑπὸς θυσι ὅτι ὄντι, ὕδωρ πινόμενον, καὶ διψῶν οὐκ ἐργαζόμενον· μεταλαμβανόμενον, καὶ τῶν ἀμαρτημάτων ἐξαφανίζον τὸ χλεόχαφον. λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· ὕπαγε, φώνησόν σου τὸν ἄνδρα· ἐκεῖνος, ὃν ἔχεις τῆς μίξεως, ἐλεύσεται κοινωνὸς τῆς πίστεως. μὴ μόνη λάμβανε τὸν δωρεὰν τῶν χαρισμάτων· ὕπαγε, φώνησόν σου τὸν ἄνδρα. διὰ γὰρ τοῦτο παρεγενόμην, οὐχ ἵνα μόνην τὴν Εὔαν διὰ τῆς παθούσης Μαρίας διασώσω, ἀλλ' ἵνα καὶ τὸν ἄνδρα δι' ἐμοῦ πάλιν εἰς τὸν παράδεισον διακομίσωμεν. ὕπαγε, φώνησόν σου τὸν ἄνδρα. κἀγὼ, ὦ ἀγαπητοὶ, καὶ ὁ τῆς οἰκουμένης διδάσκαλος Παῦλος τῷ αὐτῷ κέχρηται Κορινθίοις γράφων ἔλεγε· Τί γὰρ οἶδας, γύναι, εἰ τὸν ἄνδρα σώσεις; λέγει οὖν ἐκεῖνη, ἄνδρα οὐκ ἔχω. καὶ ἤρξατο λοιπὸν ἡ γυνὴ διὰ ἑαυτῆς τὰς ἁμαρτίας ἀνακαλύπτειν. ἤρξατο λοιπὸν ὁμολογεῖν, καὶ λέγει, ἄνδρα οὐκ ἔχω. καὶ γὰρ ὧν τὴν πορείας κατεβαπτίσθην βυθῷ, καὶ ἄνδρα οὐκ ἔχω. λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· Καλῶς εἶπας, ὅτι ἄνδρα οὐκ ἔχω. πέντε γὰρ ἄνδρας ἔσχες, καὶ νῦν ὃν ἔχεις, οὐκ ἔστι σου ἀνήρ. τί δέ ἐστι τοῦτο, ἀναγκαῖον εἰπεῖν. ἡ γυνὴ ἔσχε πέντε ἄνδρας, καὶ ἐτελεύτησαν· μετ' ἐκείνους δὲ ἐπόρνευσεν. οὐδεὶς γὰρ αὐτὴν λοιπὸν ὡς γυναῖκα νομίμην προσεκλίζειν ἠβούλετο. ἐκείνη δὲ μὴ φέρουσα χαλινῶσαι τῆς ἡδονῆς τὰ κύματα, λαθραίως λοιπὸν εἶχε τὸν πορεύοντα μετ' αὐτῆς. καὶ οὐκ ἐᾷ ὅτι πόρνη φανερῶς, οὔτε νομίμην. εἶχε γὰρ ἄνδρα λαθραίως. σὺ δὲ ὅμοιον οἶμαι ὡς ἀνδρὸς τὸν Χριστὸν προσαγορεύσαι, καὶ λέγει αὐτῷ, ἄνδρα οὐκ ἔχω. εἶτα, ὁ Χριστὸς γινώσκων τὰ κρύφια τῆς καρδίας, καὶ εἰδὼς τὰ πάντα πρὸ γενέσεως αὐτῆς, λέγει αὐτῇ· καλῶς εἶπας, ὅτι ἄνδρα οὐκ ἔχω. πέντε γὰρ ἄνδρας ἔσχες, καὶ νῦν ὃν ἔχεις, οὐκ ἔστι σου ἀνήρ. λέγει αὐτῷ ἡ γυνὴ· Κύριε, θεωρῶ ὅτι προφήτης εἶ σύ. ποῖον προφήτου

πιθύου, ᾗ οὔτε λόγον αὐτῷ ἐποήσατο. ἀλλ' αὖθις, ὁρᾷ πρώτα ὀπισάνθρωπος φρὶν γλυέσιως αὐτῷ, διασάνθρωπος Ⓦ ἴησαν ἐν τῆς πίστεως, λέγ αὐτῇ· Δός μοι πιφι. ἡ πηγὴ ⟨ϖδρὰ τὼ πηγὼ πιφι ἀπαρτεῖ, οὐ λαβφι, ἀλλὰ δεινῶαι βουλόμβος. δός μοι πιφι, ἵνα δώσω ζοι πιφι. ἐγὼ γὰρ τὼν σωτηρίαν τῷ ἀνθρώπων διφῶ, οὐχ ἵνα πιῶ, ἀλλ' ἵνα ποτίσω. ἐμιμήσατο τ̃ οἰκεῖον πατέρα. λέγ γὰρ ὁ Θεὸς τῷ Αβραάμ, Δός μοι τ̃ υἱόν σου· αἰσιεγκέ μοι αὖθι· Εἰς ὁλοκάρπωσιν ἐφ' ἓν τῶν ὀρέων, ὧν ἄν ζοι δείξω. ἀλλ' οὐ τ̃ υἱὸν ἤλπιζεν λαβεῖν τοῦτο εἰρηκεν, ἀλλὰ βουλόμβος τ̃ ἴδιον υἱὸν τῇ οἰκουμβήν ⟨ϖφείσαθαι. Οὕτω γὰρ ἠγάπησεν ὁ Θεὸς τ̃ κόσμον, ὥστε τ̃ ἴδιον υἱὸν δοῦναι ἀντὶ τῆς τοῦ κόσμου σωτηρίας. δός μοι τ̃ μονογβῆ, ἵνα χαρίσωμαι τ̃ μονογβῆ. θύσει τ̃ υἱόν ζου, οὐχ ἵνα θύσῃς, ἀλλ' ἵνα θύσω τ̃ υἱόν μου ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου σωτηρίας, θυσίαν εὐάρεστον, ἀγίαν. οὕτω δὲ σώζεσθαι· δός μοι πιῖν, οὐχ ἵνα πιῶ, ἀλλ' ἵνα ποτίσω. λέγει αὐτῷ ἡ γυνή· σὺ πῶς παρ' ἐμοῦ πιεῖν αἰτεῖς Ιουδαῖος ὤν, ⟨ϖδρὶ γυναικὸς Σαμαρείτιδος; οὐ γὰρ συγχρῶνται Ιουδαῖοι Σαμαρίταις. ἀκριβὴς ἡ γυνή· εἰς τόπους ἡ πόρνη φιλεπιμεῖται, εἰς τόπους ἡ πόρνη τῶν ⟨ϖφυλακὴν τοῦ νόμου δίκαιον. ζητοῦσι τυγχάνειν τ̃ Σαμάρειαν τ̃ τὸ ὕδωρ· εἰς πορνείας μιαρὸν), ᾗ εἰς βαπίσματα καθαρίζεσθαι νομίζοισι τ̃ ψυχὴν κηλῖδος πλησθοῦσι, ᾗ τὸ σῶμα ἀποσμήχει δοκοῦσιν. οὕτω ᾗ ἡ Σαμάρεια τῶν ψυχὴν εἰς πορνείας πεφυρμένην ἔχουσα, ⟨ϖρὶ πόσεως ὑδάτων δικάζεται. τί οὖν ὁ Ιησοῦς; οὐκ ἀπεσείσατο αὐτῶν, οὐκ εἶπεν αὐτῇ, ἐγὼ Θεὸς εἰκ Θεοῦ, ἐγὼ τ̃ οὐρανὸν ἐστερέωσα, ᾗ τ̃ γῆν ἐθεμελίωσα, ᾗ ⟨ϖρὶ ὑδάτων ᾗ πόσεως δικάζῃ μοι, ᾗ ζοῦτα γυνὴ ταῖς τ̃ πορνείαις μεμιασμένη; ἀλλὰ τί; Εἰ ἤδεις τίς ἐστιν ὁ λέγων ζοι, δός μοι πιεῖν, σὺ ἂν ἤτησας αὐτόν, ⟨ϖδωκέ ζοι ὕδωρ ζῶν. Εἶδες πῶς κατ' ὀλίγον διήγειρεν αὐτῆς Ⓦ τὸν νοῦν εἰς ἐπιθυμίαν εἰπεῖν, Εἰ ἤδεις τῶν δωρεὰν τῶν Θεοῦ, ᾗ τίς ἐστιν ὁ λέγων ζοι, δός μοι πιῖν. Τί οὖν ἡ γυνή; Κύριε, οὔτε ἀντλημα ἔχεις, ᾗ ὁ φρέαρ βαθύ ἐστι. πόθεν ζοι τὸ ὕδωρ τοῦτο τὸ ζῶν; μὴ σὺ μείζων εἶ τῶν πατέρα ἡμῶν Ιακώβ, ὃς ἔπιεν ἐκ τοῦ ὕδατος τούτου, καὶ ζα ἐκρέμματα αὐτοῦ ἐπόησε; μεγάλιον πιὰ φαντασίαν εἶχεν ἡ γυνὴ ⟨ϖρὶ τ̃ Ιακώβ. ⟨ϖρόσχα, ⟨ϖδάσκαλε, μ̃ πάσης ἀκριβείας. ὑπολήφθη μεγάλιον εἶναι ⟨ϖρὶ τ̃ Ιακὼβ ἡ Σαμάρεια γυνὴ, ᾗ μεγάλιον δόξαν εἶχε ⟨ϖρὶ αὐτοῦ, ὡς ⟨ϖρὶ πατριάρχου, ὡς ⟨ϖρὶ δικαίου, ἐπειδήπερ ἐξ̃ ἐγένετο τῶν δώδεκα πατριαρχῶν πατήρ. αἱ γὰρ δεκαδύο φυλαὶ τ̃ Ισραὴλ ἐκ τ̃ Ιακὼβ ἐγένοντο. ᾗ μήποτε ἦ τοῦτο, ἀλλ' ὅπ ἐξ ἐπάλαισε μ̃ τ̃ Θεοῦ, ἐξ βρέθη δυνατὸς, ὡς ᾗ Ⓦ Θεὸν εἰπεῖν ⟨ϖρὸς αὐτόν· Απόλυσόν με, διότι ἀνέβη ὀρθρος. ᾗ Θεὸς μ̃ ἀνθρώπου παλαίων ἔλεγε, ἀπόλυσόν με, ὅτι φίλος μοι εἶ· ὁ δέ, Οὐ μή σε ἀπολύσω, ἐὰν μὴ εὐλογήσῃς με. [Τί τοῦτο δηλοῖ, ᾗ τίς ἡ πάλη τ̃ Θεοῦ μετ' ἀνθρώπου, ἢ ὅτι τὸν καθ' ἡμᾶς δι' ἡμᾶς ἐμιμήσει ἐνδύσασθαι σάρκα;] Τί οὖν ὁ Θεὸς ⟨ϖρὸς αὐτόν; Ιδοὺ κληθήσεται τὸ ὄνομά σου Ισραὴλ· ὅτι ἐσχυσας μ̃ Θεοῦ, ᾗ μ̃ ἀνθρώπων δυνατὸς εἶ. μεγάλιον οὖν εἶχεν ὑπόληψιν ⟨ϖρὶ τ̃ Ιακὼβ ἡ γυνὴ, ᾗ ἀφ' τοῦτο εἶπε τῷ Ιησοῦ· μὴ σὺ μείζων εἶ τ̃ πατέρα ἡμῶν Ιακώβ; Τί οὖν ὁ Χριστός; βλέπε πῶς ζοφίαν τ̃ διδάσκει. οὐκ εἶπεν αὐτῇ, ἐγώ εἰμι μείζων τ̃ πατέρα ἡμῶν Ιακώβ· οὐδὲ εἶπεν αὐτῇ, καθὼς εἶπε τοῖς Ιουδαίοις, ⟨ϖρὸ τ̃ Αβραὰμ γενέσθαι ἐγὼ εἰμι· ὡς ἔλεγε, Πολλοὶ δίκαιοι ᾗ ⟨ϖροφῆται ἐπεθύμησαν ἰδεῖν ἃ ὑμεῖς βλέπετε, ᾗ οὐκ εἶδον. οὐδὲ τοῦτον εἶπε τῇ γυναικί, ἀλλὰ κατασελὴ τῶν πάλαι τῶν ⟨ϖρὸς Ⓦ πατριάρχην, ᾗ ἐκ τ̃ φανερ̃ τῶν μάλιον ἰχνηλατήσας ποιῇ. Εἰ γὰρ εἶπεν αὐτῇ, ὅτι ναὶ μείζων εἰμὶ τ̃ Ιακώβ, ἐκεῖνος ⟨ϖρ' ἐμ̃ τῶν βλεπόμενον ἂν ἐδέξατο, ζαχέως δ' ἂν ἐκεῖνα ⟨ϖρὸς ζοῦτον ὕψος τῶν ἀποκαλύψεων ἂν ἠδυνήθη μὴ δυναμένη φθάνειν εἶναι. οὐδὲ οὖν τοῦτον εἶπεν, ἀλλ' ἐκ τῶν φαινομένων τὸ ⟨ϖρᾶγμα σαφὲς ᾗ ἀμαχον ποιεῖ. τί γὰρ ⟨ϖρὸς αὐτόν; Πᾶς ὁ πίνων ἐκ τ̃ ὕδατος, τ̃ ἐγὼ δώσω αὐτῷ, οὐ μὴ διψήσει εἰς Ⓦ αἰῶνα· ἀλλὰ τὸ ὕδωρ, ὃ ἐγὼ δώσω αὐτῷ, γενήσ⟩ται ἐν αὐτῷ ⟨ϖη-

γὴ

Γεν. κζ. κ. Ιωαν. γ. ις. Ρωμ. ιζ. α. Γεν. λα. κς. Ματθ. ιγ. ιζ. Μαρκ. ι. κδ.

* τῷ κόσμῳ

χ. ἀμάρτιας

χ. παρεισέχ⟩

ἐφάγητε ἢ γὰρ ἐγὼ ὑμᾶς ἔπεμψα θερίζειν, ὃ οὐχ ὑμεῖς κεκοπιάκατε· ἄλλοι κεκοπιάκασι, καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν κόπον αὐτῶν εἰσεληλύθατε. Ἐκ δὲ τῆς πόλεως ἐκείνης πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν τῶν Σαμαρειτῶν διὰ τὸν λόγον τῆς γυναικὸς μαρτυρούσης ὅτι εἶπέ μοι πάντα ἃ ἐποίησα. Ὡς οὖν ἦλθον πρὸς αὐτὸν οἱ Σαμαρεῖται, ἠρώτων αὐτὸν μεῖναι παρ' αὐτοῖς· καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ δύο ἡμέρας. Καὶ πολλῷ πλείους ἐπίστευσαν διὰ τὸν λόγον αὐτοῦ, τῇ τε γυναικὶ ἔλεγον ὅτι οὐκέτι διὰ τὴν σὴν λαλιὰν πιστεύομεν· αὐτοὶ γὰρ ἀκηκόαμεν καὶ οἴδαμεν ὅτι οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ σωτὴρ τοῦ κόσμου ὁ Χριστός. Μετὰ δὲ τὰς δύο ἡμέρας ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν. Αὐτὸς γὰρ ὁ Ἰησοῦς ἐμαρτύρησεν ὅτι προφήτης ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι τιμὴν οὐκ ἔχει. Ὅτε οὖν ἦλθεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἐδέξαντο αὐτὸν οἱ Γαλιλαῖοι, πάντα ἑωρακότες ὅσα ἐποίησεν ἐν Ἱεροσολύμοις ἐν τῇ ἑορτῇ· καὶ αὐτοὶ γὰρ ἦλθον εἰς τὴν ἑορτήν. Ἦλθεν οὖν πάλιν εἰς τὴν Κανὰ τῆς Γαλιλαίας, ὅπου ἐποίησε τὸ ὕδωρ οἶνον. Καὶ ἦν τις βασιλικὸς οὗ ὁ υἱὸς ἠσθένει ἐν Καπερναούμ. Οὗτος ἀκούσας ὅτι Ἰησοῦς ἥκει ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἀπῆλθε πρὸς αὐτὸν καὶ ἠρώτα ἵνα καταβῇ καὶ ἰάσηται αὐτοῦ τὸν υἱόν, ἤμελλε γὰρ ἀποθνήσκειν. Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτόν· Ἐὰν μὴ σημεῖα καὶ τέρατα ἴδητε, οὐ μὴ πιστεύσητε. Λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ βασιλικός· Κύριε, κατάβηθι πρὶν ἀποθανεῖν τὸ παιδίον μου. Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Πορεύου, ὁ υἱός σου ζῇ. Ἐπίστευσεν ὁ ἄνθρωπος τῷ λόγῳ ὃν εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς καὶ ἐπορεύετο. Ἤδη δὲ αὐτοῦ καταβαίνοντος οἱ δοῦλοι ὑπήντησαν αὐτῷ καὶ ἀπήγγειλαν λέγοντες ὅτι ὁ παῖς αὐτοῦ ζῇ. Ἐπύθετο οὖν τὴν ὥραν παρ' αὐτῶν ἐν ᾗ κομψότερον ἔσχε· καὶ εἶπον αὐτῷ ὅτι Χθὲς ὥραν ἑβδόμην ἀφῆκεν αὐτὸν ὁ πυρετός. Ἔγνω οὖν ὁ πατὴρ ὅτι ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ ἐν ᾗ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ὁ υἱός σου ζῇ· καὶ ἐπίστευσεν αὐτὸς καὶ ἡ οἰκία αὐτοῦ ὅλη. Τοῦτο πάλιν δεύτερον σημεῖον ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς ἐλθὼν ἐκ τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν Γαλιλαίαν. Μετὰ ταῦτα ἦν ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἀνέβη Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα. Ἔστι δὲ ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις ἐπὶ τῇ προβατικῇ κολυμβήθρα ἡ ἐπιλεγομένη Ἑβραϊστὶ Βηθεσδά, πέντε στοὰς ἔχουσα. Ἐν ταύταις κατέκειτο πλῆθος τῶν ἀσθενούντων, τυφλῶν, χωλῶν, ξηρῶν, ἐκδεχομένων τὴν τοῦ ὕδατος κίνησιν. Ἄγγελος γὰρ κατὰ καιρὸν κατέβαινεν ἐν τῇ κολυμβήθρᾳ καὶ ἐτάρασσε τὸ ὕδωρ· ὁ οὖν πρῶτος ἐμβὰς μετὰ τὴν ταραχὴν τοῦ ὕδατος ὑγιὴς ἐγίνετο ᾧ δήποτε κατείχετο νοσήματι. Ἦν δέ τις ἄνθρωπος ἐκεῖ τριάκοντα καὶ ὀκτὼ ἔτη ἔχων ἐν τῇ ἀσθενείᾳ αὐτοῦ. Τοῦτον ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς κατακείμενον καὶ γνοὺς ὅτι πολὺν ἤδη χρόνον ἔχει, λέγει αὐτῷ· Θέλεις ὑγιὴς γενέσθαι; Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ἀσθενῶν· Κύριε, ἄνθρωπον οὐκ ἔχω ἵνα ὅταν ταραχθῇ τὸ ὕδωρ βάλῃ με εἰς τὴν κολυμβήθραν· ἐν ᾧ δὲ ἔρχομαι ἐγώ, ἄλλος πρὸ ἐμοῦ καταβαίνει. Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἔγειρε, ἆρον τὸν κράβαττόν σου καὶ περιπάτει. Καὶ εὐθέως ἐγένετο ὑγιὴς ὁ ἄνθρωπος καὶ ἦρε τὸν κράβαττον αὐτοῦ καὶ περιεπάτει. Ἦν δὲ σάββατον ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. Ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι τῷ τεθεραπευμένῳ· Σάββατόν ἐστιν, οὐκ ἔξεστί σοι ἆραι τὸν κράβαττον. Ἀπεκρίθη αὐτοῖς· Ὁ ποιήσας με ὑγιῆ ἐκεῖνός μοι εἶπεν· Ἆρον τὸν κράβαττόν σου καὶ περιπάτει. Ἠρώτησαν οὖν αὐτόν· Τίς ἐστιν ὁ ἄνθρωπος ὁ εἰπών σοι· Ἆρον καὶ περιπάτει; Ὁ δὲ ἰαθεὶς οὐκ ἤδει τίς ἐστιν· ὁ γὰρ Ἰησοῦς ἐξένευσεν ὄχλου ὄντος ἐν τῷ τόπῳ. Μετὰ ταῦτα εὑρίσκει αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ ἱερῷ καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ἴδε ὑγιὴς γέγονας· μηκέτι ἁμάρτανε, ἵνα μὴ χεῖρόν σοί τι γένηται. Ἀπῆλθεν ὁ ἄνθρωπος καὶ ἀνήγγειλε τοῖς Ἰουδαίοις ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν ὁ ποιήσας αὐτὸν ὑγιῆ. Καὶ διὰ τοῦτο ἐδίωκον οἱ Ἰουδαῖοι τὸν Ἰησοῦν, ὅτι ταῦτα ἐποίει ἐν σαββάτῳ. Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίνατο αὐτοῖς· Ὁ πατήρ μου ἕως ἄρτι ἐργάζεται, κἀγὼ ἐργάζομαι. Διὰ τοῦτο οὖν μᾶλλον ἐζήτουν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι ἀποκτεῖναι, ὅτι οὐ μόνον ἔλυε τὸ σάββατον, ἀλλὰ καὶ πατέρα ἴδιον ἔλεγε τὸν θεόν, ἴσον ἑαυτὸν ποιῶν τῷ θεῷ. Ἀπεκρίνατο οὖν ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ δύναται ὁ υἱὸς ποιεῖν ἀφ' ἑαυτοῦ οὐδέν, ἐὰν μή τι βλέπῃ τὸν πατέρα ποιοῦντα· ἃ γὰρ ἂν ἐκεῖνος ποιῇ, ταῦτα καὶ ὁ υἱὸς ὁμοίως ποιεῖ. Ὁ γὰρ πατὴρ φιλεῖ τὸν υἱὸν καὶ πάντα δείκνυσιν αὐτῷ ἃ αὐτὸς ποιεῖ· καὶ μείζονα τούτων δείξει αὐτῷ ἔργα, ἵνα ὑμεῖς θαυμάζητε. Ὥσπερ γὰρ ὁ πατὴρ ἐγείρει τοὺς νεκροὺς καὶ ζωοποιεῖ, οὕτω καὶ ὁ υἱὸς οὓς θέλει ζωοποιεῖ. Οὐδὲ γὰρ ὁ πατὴρ κρίνει οὐδένα, ἀλλὰ τὴν κρίσιν πᾶσαν δέδωκε τῷ υἱῷ, ἵνα πάντες τιμῶσι τὸν υἱὸν καθὼς τιμῶσι τὸν πατέρα. Ὁ μὴ τιμῶν τὸν υἱὸν οὐ τιμᾷ τὸν πατέρα τὸν πέμψαντα αὐτόν. Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ὁ τὸν λόγον μου ἀκούων καὶ πιστεύων τῷ πέμψαντί με ἔχει ζωὴν αἰώνιον καὶ εἰς κρίσιν οὐκ ἔρχεται, ἀλλὰ μεταβέβηκεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωήν. Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἔρχεται ὥρα καὶ νῦν ἐστιν ὅτε οἱ νεκροὶ ἀκούσουσι τῆς φωνῆς τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ, καὶ οἱ ἀκούσαντες ζήσονται. Ὥσπερ γὰρ ὁ πατὴρ ἔχει ζωὴν ἐν ἑαυτῷ, οὕτω καὶ τῷ υἱῷ ἔδωκε ζωὴν ἔχειν ἐν ἑαυτῷ· καὶ ἐξουσίαν ἔδωκεν αὐτῷ κρίσιν ποιεῖν, ὅτι υἱὸς ἀνθρώπου ἐστίν. Μὴ θαυμάζετε τοῦτο, ὅτι ἔρχεται ὥρα ἐν ᾗ πάντες οἱ ἐν τοῖς μνημείοις ἀκούσουσι τῆς φωνῆς αὐτοῦ καὶ ἐκπορεύσονται οἱ τὰ ἀγαθὰ ποιήσαντες εἰς ἀνάστασιν ζωῆς, οἱ δὲ τὰ φαῦλα πράξαντες εἰς ἀνάστασιν κρίσεως. Οὐ δύναμαι ἐγὼ ποιεῖν ἀφ' ἐμαυτοῦ οὐδέν· καθὼς ἀκούω κρίνω, καὶ ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ δικαία ἐστίν, ὅτι οὐ ζητῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμὸν ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με πατρός. Ἐὰν ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ ἐμαυτοῦ, ἡ μαρτυρία μου οὐκ ἔστιν ἀληθής. Ἄλλος ἐστὶν ὁ μαρτυρῶν περὶ ἐμοῦ, καὶ οἶδα ὅτι ἀληθής ἐστιν ἡ μαρτυρία ἣν μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ. Ὑμεῖς ἀπεστάλκατε πρὸς Ἰωάννην, καὶ μεμαρτύρηκε τῇ ἀληθείᾳ. Ἐγὼ δὲ οὐ παρὰ ἀνθρώπου τὴν μαρτυρίαν λαμβάνω, ἀλλὰ ταῦτα λέγω ἵνα ὑμεῖς σωθῆτε. Ἐκεῖνος ἦν ὁ λύχνος ὁ καιόμενος καὶ φαίνων, ὑμεῖς δὲ ἠθελήσατε ἀγαλλιαθῆναι πρὸς ὥραν ἐν τῷ φωτὶ αὐτοῦ. Ἐγὼ δὲ ἔχω τὴν μαρτυρίαν μείζω τοῦ Ἰωάννου· τὰ γὰρ ἔργα ἃ δέδωκέ μοι ὁ πατὴρ ἵνα τελειώσω αὐτά, αὐτὰ τὰ ἔργα ἃ ποιῶ μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ ὅτι ὁ πατήρ με ἀπέσταλκε. Καὶ ὁ πέμψας με πατὴρ ἐκεῖνος μεμαρτύρηκε περὶ ἐμοῦ. Οὔτε φωνὴν αὐτοῦ πώποτε ἀκηκόατε οὔτε εἶδος αὐτοῦ ἑωράκατε, καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ οὐκ ἔχετε μένοντα ἐν ὑμῖν, ὅτι ὃν ἀπέστειλεν ἐκεῖνος τούτῳ ὑμεῖς οὐ πιστεύετε. Ἐρευνᾶτε τὰς γραφάς, ὅτι ὑμεῖς δοκεῖτε ἐν αὐταῖς ζωὴν αἰώνιον ἔχειν· καὶ ἐκεῖναί εἰσιν αἱ μαρτυροῦσαι περὶ ἐμοῦ· καὶ οὐ θέλετε ἐλθεῖν πρός με ἵνα ζωὴν ἔχητε. Δόξαν παρὰ ἀνθρώπων οὐ λαμβάνω· ἀλλὰ ἔγνωκα ὑμᾶς ὅτι τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ οὐκ ἔχετε ἐν ἑαυτοῖς. Ἐγὼ ἐλήλυθα ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ πατρός μου, καὶ οὐ λαμβάνετέ με· ἐὰν ἄλλος ἔλθῃ ἐν τῷ ὀνόματι τῷ ἰδίῳ, ἐκεῖνον λήμψεσθε. Πῶς δύνασθε ὑμεῖς πιστεῦσαι δόξαν παρ' ἀλλήλων λαμβάνοντες καὶ τὴν δόξαν τὴν παρὰ τοῦ μόνου θεοῦ οὐ ζητεῖτε; Μὴ δοκεῖτε ὅτι ἐγὼ κατηγορήσω ὑμῶν πρὸς τὸν πατέρα· ἔστιν ὁ κατηγορῶν ὑμῶν Μωσῆς, εἰς ὃν ὑμεῖς ἠλπίκατε. Εἰ γὰρ ἐπιστεύετε Μωσεῖ, ἐπιστεύετε ἂν ἐμοί· περὶ γὰρ ἐμοῦ ἐκεῖνος ἔγραψεν. Εἰ δὲ τοῖς ἐκείνου γράμμασιν οὐ πιστεύετε, πῶς τοῖς ἐμοῖς ῥήμασι πιστεύσετε; Μετὰ ταῦτα ἀπῆλθεν ὁ Ἰησοῦς πέραν τῆς θαλάσσης τῆς Γαλιλαίας τῆς Τιβεριάδος. Καὶ ἠκολούθει αὐτῷ ὄχλος πολύς, ὅτι ἑώρων τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει ἐπὶ τῶν ἀσθενούντων. Ἀνῆλθε δὲ εἰς τὸ ὄρος Ἰησοῦς, καὶ ἐκεῖ ἐκάθητο μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. Ἦν δὲ ἐγγὺς τὸ πάσχα ἡ ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων. Ἐπάρας οὖν τοὺς ὀφθαλμοὺς ὁ Ἰησοῦς καὶ θεασάμενος ὅτι πολὺς ὄχλος ἔρχεται πρὸς αὐτόν, λέγει πρὸς Φίλιππον· Πόθεν ἀγοράσωμεν ἄρτους ἵνα φάγωσιν οὗτοι; Τοῦτο δὲ ἔλεγε πειράζων αὐτόν· αὐτὸς γὰρ ἤδει τί ἔμελλε ποιεῖν. Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Φίλιππος· Διακοσίων δηναρίων ἄρτοι οὐκ ἀρκοῦσιν αὐτοῖς ἵνα ἕκαστος βραχύ τι λάβῃ. Λέγει αὐτῷ εἷς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς Σίμωνος Πέτρου· Ἔστι παιδάριον ἓν ὧδε ὃς ἔχει πέντε ἄρτους κριθίνους καὶ δύο ὀψάρια· ἀλλὰ ταῦτα τί ἐστιν εἰς τοσούτους; Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς· Ποιήσατε τοὺς ἀνθρώπους ἀναπεσεῖν. Ἦν δὲ χόρτος πολὺς ἐν τῷ τόπῳ. Ἀνέπεσον οὖν οἱ ἄνδρες τὸν ἀριθμὸν ὡς πεντακισχίλιοι. Ἔλαβε δὲ τοὺς ἄρτους ὁ Ἰησοῦς καὶ εὐχαριστήσας διέδωκε τοῖς μαθηταῖς, οἱ δὲ μαθηταὶ τοῖς ἀνακειμένοις· ὁμοίως καὶ ἐκ τῶν ὀψαρίων ὅσον ἤθελον. Ὡς δὲ ἐνεπλήσθησαν, λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· Συναγάγετε τὰ περισσεύσαντα κλάσματα, ἵνα μή τι ἀπόληται. Συνήγαγον οὖν καὶ ἐγέμισαν δώδεκα κοφίνους κλασμάτων ἐκ τῶν πέντε ἄρτων τῶν κριθίνων ἃ ἐπερίσσευσαν τοῖς βεβρωκόσιν. Οἱ οὖν ἄνθρωποι ἰδόντες ἃ ἐποίησε σημεῖα ἔλεγον ὅτι Οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ προφήτης ὁ ἐρχόμενος εἰς τὸν κόσμον. Ὁ οὖν Ἰησοῦς γνοὺς ὅτι μέλλουσιν ἔρχεσθαι καὶ ἁρπάζειν αὐτὸν ἵνα ποιήσωσιν αὐτὸν βασιλέα, ἀνεχώρησε πάλιν εἰς τὸ ὄρος αὐτὸς μόνος. Ὡς δὲ ὀψὲ ἐγένετο, κατέβησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπὶ τὴν θάλασσαν, καὶ ἐμβάντες εἰς πλοῖον ἦρχοντο πέραν τῆς θαλάσσης εἰς Καπερναούμ. Καὶ σκοτία ἤδη ἐγεγόνει καὶ οὐκ ἐληλύθει πρὸς αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς· ἡ δὲ θάλασσα ἀνέμου μεγάλου πνέοντος διηγείρετο. Ἐληλακότες οὖν ὡς σταδίους εἰκοσιπέντε ἢ τριάκοντα θεωροῦσι τὸν Ἰησοῦν περιπατοῦντα ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἐγγὺς τοῦ πλοίου γινόμενον, καὶ ἐφοβήθησαν. Ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς· Ἐγώ εἰμι, μὴ φοβεῖσθε. Ἤθελον οὖν λαβεῖν αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον, καὶ εὐθέως τὸ πλοῖον ἐγένετο ἐπὶ τῆς γῆς εἰς ἣν ὑπῆγον. Τῇ ἐπαύριον ὁ ὄχλος ὁ ἑστηκὼς πέραν τῆς θαλάσσης εἶδεν ὅτι πλοιάριον ἄλλο οὐκ ἦν ἐκεῖ εἰ μὴ ἓν καὶ ὅτι οὐ συνεισῆλθεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ πλοῖον, ἀλλὰ μόνοι οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπῆλθον· ἄλλα ἦλθε πλοιάρια ἐκ Τιβεριάδος ἐγγὺς τοῦ τόπου ὅπου ἔφαγον τὸν ἄρτον εὐχαριστήσαντος τοῦ κυρίου. Ὅτε οὖν εἶδεν ὁ ὄχλος ὅτι Ἰησοῦς οὐκ ἔστιν ἐκεῖ οὐδὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ἐνέβησαν αὐτοὶ εἰς τὰ πλοιάρια καὶ ἦλθον εἰς Καπερναούμ ζητοῦντες τὸν Ἰησοῦν. Καὶ εὑρόντες αὐτὸν πέραν τῆς θαλάσσης εἶπον αὐτῷ· Ῥαββί, πότε ὧδε γέγονας; Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ζητεῖτέ με οὐχ ὅτι εἴδετε σημεῖα ἀλλ' ὅτι ἐφάγετε ἐκ τῶν ἄρτων καὶ ἐχορτάσθητε. Ἐργάζεσθε μὴ τὴν βρῶσιν τὴν ἀπολλυμένην ἀλλὰ τὴν βρῶσιν τὴν μένουσαν εἰς ζωὴν αἰώνιον, ἣν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑμῖν δώσει· τοῦτον γὰρ ὁ πατὴρ ἐσφράγισεν ὁ θεός. Εἶπον οὖν πρὸς αὐτόν· Τί ποιῶμεν ἵνα ἐργαζώμεθα τὰ ἔργα τοῦ θεοῦ; Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Τοῦτό ἐστι τὸ ἔργον τοῦ θεοῦ, ἵνα πιστεύητε εἰς ὃν ἀπέστειλεν ἐκεῖνος. Εἶπον οὖν αὐτῷ· Τί οὖν ποιεῖς σὺ σημεῖον ἵνα ἴδωμεν καὶ πιστεύσωμέν σοι; Τί ἐργάζῃ; Οἱ πατέρες ἡμῶν τὸ μάννα ἔφαγον ἐν τῇ ἐρήμῳ, καθώς ἐστι γεγραμμένον· Ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς φαγεῖν. Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ Μωσῆς δέδωκε τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἀλλ' ὁ πατήρ μου δίδωσι τὸν ἄρτον τὸν ἀληθινὸν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ· ὁ γὰρ ἄρτος τοῦ θεοῦ ἐστιν ὁ καταβαίνων ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ζωὴν διδοὺς τῷ κόσμῳ. Εἶπον οὖν πρὸς αὐτόν· Κύριε, πάντοτε δὸς ἡμῖν τὸν ἄρτον τοῦτον. Εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς· ὁ ἐρχόμενος πρός με οὐ μὴ πεινάσῃ, καὶ ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ οὐ μὴ διψήσῃ πώποτε. Ἀλλ' εἶπον ὑμῖν ὅτι καὶ ἑωράκατέ με καὶ οὐ πιστεύετε. Πᾶν ὃ δίδωσί μοι ὁ πατὴρ πρός με ἥξει, καὶ τὸν ἐρχόμενον πρός με οὐ μὴ ἐκβάλω ἔξω, ὅτι καταβέβηκα ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ οὐχ ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμὸν ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με. Τοῦτο δέ ἐστι τὸ θέλημα τοῦ πατρός μου τοῦ πέμψαντός με, ἵνα πᾶν ὃ δέδωκέ μοι μὴ ἀπολέσω ἐξ αὐτοῦ ἀλλὰ ἀναστήσω αὐτὸ ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. Τοῦτο δέ ἐστι τὸ θέλημα τοῦ πατρός μου, ἵνα πᾶς ὁ θεωρῶν τὸν υἱὸν καὶ πιστεύων εἰς αὐτὸν ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον, καὶ ἀναστήσω αὐτὸν ἐγὼ ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. Ἐγόγγυζον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι περὶ αὐτοῦ ὅτι εἶπεν· Ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος ὁ καταβὰς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ· καὶ ἔλεγον· Οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ τοῦ Ἰωσὴφ υἱὸς ὁ Ἰησοῦς, οὗ ἡμεῖς οἴδαμεν τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα; Πῶς οὖν λέγει οὗτος ὅτι Ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβέβηκα; Ἀπεκρίθη οὖν ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Μὴ γογγύζετε μετ' ἀλλήλων. Οὐδεὶς δύναται ἐλθεῖν πρός με ἐὰν μὴ ὁ πατὴρ ὁ πέμψας με ἑλκύσῃ αὐτόν, κἀγὼ ἀναστήσω αὐτὸν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. Ἔστι γεγραμμένον ἐν τοῖς προφήταις· Καὶ ἔσονται πάντες διδακτοὶ θεοῦ. Πᾶς ὁ ἀκούσας παρὰ τοῦ πατρὸς καὶ μαθὼν ἔρχεται πρός με. Οὐχ ὅτι τὸν πατέρα ἑώρακέ τις εἰ μὴ ὁ ὢν παρὰ τοῦ θεοῦ, οὗτος ἑώρακε τὸν πατέρα. Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ πιστεύων ἔχει ζωὴν αἰώνιον. Ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς. Οἱ πατέρες ὑμῶν τὸ μάννα ἔφαγον ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ ἀπέθανον· οὗτός ἐστιν ὁ ἄρτος ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαίνων, ἵνα τις ἐξ αὐτοῦ φάγῃ καὶ μὴ ἀποθάνῃ. Ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος ὁ ζῶν ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς· ἐάν τις φάγῃ ἐκ τούτου τοῦ ἄρτου ζήσεται εἰς τὸν αἰῶνα· καὶ ὁ ἄρτος δὲ ὃν ἐγὼ δώσω ἡ σάρξ μού ἐστιν ἣν ἐγὼ δώσω ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς. Ἐμάχοντο οὖν πρὸς ἀλλήλους οἱ Ἰουδαῖοι λέγοντες· Πῶς δύναται οὗτος ἡμῖν δοῦναι τὴν σάρκα αὐτοῦ φαγεῖν; Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ φάγητε τὴν σάρκα τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου καὶ πίητε αὐτοῦ τὸ αἷμα, οὐκ ἔχετε ζωὴν ἐν ἑαυτοῖς. Ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου τὸ αἷμα ἔχει ζωὴν αἰώνιον, κἀγὼ ἀναστήσω αὐτὸν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. Ἡ γὰρ σάρξ μου ἀληθής ἐστι βρῶσις, καὶ τὸ αἷμα μου ἀληθής ἐστι πόσις. Ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου τὸ αἷμα ἐν ἐμοὶ μένει κἀγὼ ἐν αὐτῷ. Καθὼς ἀπέστειλέ με ὁ ζῶν πατὴρ κἀγὼ ζῶ διὰ τὸν πατέρα, καὶ ὁ τρώγων με κἀκεῖνος ζήσει δι' ἐμέ. Οὗτός ἐστιν ὁ ἄρτος ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς· οὐ καθὼς οἱ πατέρες ὑμῶν τὸ μάννα ἔφαγον καὶ ἀπέθανον· ὁ τρώγων τοῦτον τὸν ἄρτον ζήσεται εἰς τὸν αἰῶνα. Ταῦτα εἶπεν ἐν συναγωγῇ διδάσκων ἐν Καπερναούμ. Πολλοὶ οὖν ἀκούσαντες ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶπον· Σκληρός ἐστιν ὁ λόγος οὗτος· τίς δύναται αὐτοῦ ἀκούειν; Εἰδὼς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐν ἑαυτῷ ὅτι γογγύζουσιν περὶ τούτου οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, εἶπεν αὐτοῖς· Τοῦτο ὑμᾶς σκανδαλίζει; Ἐὰν οὖν θεωρῆτε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἀναβαίνοντα ὅπου ἦν τὸ πρότερον; Τὸ πνεῦμά ἐστι τὸ ζωοποιοῦν, ἡ σὰρξ οὐκ ὠφελεῖ οὐδέν· τὰ ῥήματα ἃ ἐγὼ λελάληκα ὑμῖν πνεῦμά ἐστι καὶ ζωή ἐστιν. Ἀλλ' εἰσὶν ἐξ ὑμῶν τινες οἳ οὐ πιστεύουσιν. Ἤδει γὰρ ἐξ ἀρχῆς ὁ Ἰησοῦς τίνες εἰσὶν οἱ μὴ πιστεύοντες καὶ τίς ἐστιν ὁ παραδώσων αὐτόν. Καὶ ἔλεγεν· Διὰ τοῦτο εἰρήκειν ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς δύναται ἐλθεῖν πρός με ἐὰν μὴ ᾖ δεδομένον αὐτῷ ἐκ τοῦ πατρός μου. Ἐκ τούτου πολλοὶ ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἀπῆλθον εἰς τὰ ὀπίσω καὶ οὐκέτι μετ' αὐτοῦ περιεπάτουν. Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς τοῖς δώδεκα· Μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε ὑπάγειν; Ἀπεκρίθη αὐτῷ Σίμων Πέτρος· Κύριε, πρὸς τίνα ἀπελευσόμεθα; ῥήματα ζωῆς αἰωνίου ἔχεις· καὶ ἡμεῖς πεπιστεύκαμεν καὶ ἐγνώκαμεν ὅτι σὺ εἶ ὁ ἅγιος τοῦ θεοῦ. Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Οὐκ ἐγὼ ὑμᾶς τοὺς δώδεκα ἐξελεξάμην; καὶ ἐξ ὑμῶν εἷς διάβολός ἐστιν. Ἔλεγε δὲ τὸν Ἰούδαν Σίμωνος Ἰσκαριώτου· οὗτος γὰρ ἔμελλεν παραδιδόναι αὐτὸν εἷς ὢν ἐκ τῶν δώδεκα. Καὶ μετὰ ταῦτα περιεπάτει ὁ Ἰησοῦς ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ· οὐ γὰρ ἤθελεν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ περιπατεῖν, ὅτι ἐζήτουν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι ἀποκτεῖναι. Ἦν δὲ ἐγγὺς ἡ ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων ἡ σκηνοπηγία. Εἶπον οὖν πρὸς αὐτὸν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ· Μετάβηθι ἐντεῦθεν καὶ ὕπαγε εἰς τὴν Ἰουδαίαν, ἵνα καὶ οἱ μαθηταί σου θεωρήσουσι τὰ ἔργα σου ἃ ποιεῖς· οὐδεὶς γάρ τι ἐν κρυπτῷ ποιεῖ καὶ ζητεῖ αὐτὸς παρρησίᾳ εἶναι· εἰ ταῦτα ποιεῖς, φανέρωσον σεαυτὸν τῷ κόσμῳ. Οὐδὲ γὰρ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἐπίστευον εἰς αὐτόν. Λέγει οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ὁ καιρὸς ὁ ἐμὸς οὔπω πάρεστιν, ὁ δὲ καιρὸς ὁ ὑμέτερος πάντοτέ ἐστιν ἕτοιμος. Οὐ δύναται μισεῖν ὑμᾶς ὁ κόσμος, ἐμὲ δὲ μισεῖ, ὅτι ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ αὐτοῦ ὅτι τὰ ἔργα αὐτοῦ πονηρά ἐστιν. Ὑμεῖς ἀνάβητε εἰς τὴν ἑορτήν· ἐγὼ οὐκ ἀναβαίνω εἰς τὴν ἑορτὴν ταύτην, ὅτι ὁ ἐμὸς καιρὸς οὔπω πεπλήρωται. Ταῦτα δὲ εἰπὼν αὐτὸς ἔμεινεν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ. Ὡς δὲ ἀνέβησαν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, τότε καὶ αὐτὸς ἀνέβη εἰς τὴν ἑορτὴν οὐ φανερῶς ἀλλὰ ὡς ἐν κρυπτῷ. Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι ἐζήτουν αὐτὸν ἐν τῇ ἑορτῇ καὶ ἔλεγον· Ποῦ ἐστιν ἐκεῖνος; Καὶ γογγυσμὸς περὶ αὐτοῦ ἦν πολὺς ἐν τοῖς ὄχλοις· οἱ μὲν ἔλεγον ὅτι Ἀγαθός ἐστιν, ἄλλοι δὲ ἔλεγον· Οὐχί, ἀλλὰ πλανᾷ τὸν ὄχλον. Οὐδεὶς μέντοι παρρησίᾳ ἐλάλει περὶ αὐτοῦ διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων. Ἤδη δὲ τῆς ἑορτῆς μεσούσης ἀνέβη Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερὸν καὶ ἐδίδασκε. Καὶ ἐθαύμαζον οἱ Ἰουδαῖοι λέγοντες· Πῶς οὗτος γράμματα οἶδεν μὴ μεμαθηκώς; Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν· Ἡ ἐμὴ διδαχὴ οὐκ ἔστιν ἐμὴ ἀλλὰ τοῦ πέμψαντός με· ἐάν τις θέλῃ τὸ

ἐκεῖνος αὐτός ἐστιν ὁ τοῦ βεβαιῶν ἀποθανών. καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα ὁ Ἰησοῦς, ἐπιλαβόμενος τῆς πενθερᾶς, καὶ ἔδωκεν αὐτῇ ζωὴν τῇ μητρὶ αὐτοῦ· ἡ δὲ λαβοῦσα τοῦ κυρίου μου, "ὑπὸ χαρᾶς καὶ ἀπιστίας ζωωθέντος· χαίρουσα μὲν ὅτι τῇ τοῦ παιδὸς ἀναστάσει· ἀπιστοῦσα δὲ τῇ ξένῃ τοῦ πράγματος. μὴ σπουδῶν ὁ κύριος ἀκριβῶς τοῦ μου κατανοῆσαι, ταῖς χερσὶ ἐψηλάφα, ὀφθαλμῶν θέσις διερευνῶσα, ὀσφρήσεως, χλέων, μετώπου, καὶ τοῦ πώγωνος τοῦ σώματος τὸ διάτυπωσιν· εἶτα καὶ χεῖρας, καὶ σοῦ πόδας, καὶ (ἁπλῶς εἰπεῖν) ὅλον τὸ σῶμα· καὶ τοῦτο ἕως οὗ διελογίζετο λέγουσα· ἀρά, φησι, μήποτε πλάνωμαι; μὴ ἄλλον ὑπὸ ἄλλου κρατῶ; μὴ τοῦτο σῶμα μόνον τοῦ ἐμοῦ, καὶ τοῦ τὰ πάθη ὑποτολιῶ, καὶ τοῦτο τὰ ἄλγη ὑποβολιῶ τὰ ἐμοῦ μου τοῦ θαύματος ἐσοφίσατο; ὦ ξένοι πάλαι, ὡς οἰκεῖοι, πῶς ἔδωκεν Ἰησοῦς, τοῦ ἐμοῦ ὀδυνῶν ὑπεκνοφίσαι βουλόμενος; σὺ δὲ τὰ ἡμερινοῦ κέντημα μάρτυρα· οὐκ εἶδες τοῦτο ποτέ· οὐκ ἄλλος τοῦ ζῶ ἐμοὶ τεθάπται· σοὶ ποτὲ ὅτι κλίνης ὤφθη νεκρὸς ἐγηγερμένος. αὐτὴ δὲ ἡ τοῦ μου λαβοῦσα, διελέγετο λέγουσα· λέγε μοί, φησι, μὴ ἀλλιάσῃς, εἰ σὺ αὐτὸς ὑπάρχεις ὁ υἱός μου. εἰπέ, γινώσκεις με; γνωρίζεις με τίς εἰμι; οἶδας εἰ ἐγώ εἰμι ἡ τεκοῦσά σε; ὑπογράφω σοὶ χαρακτῆρας, ἀλλ' ὑ πιστεύω τῷ σώματι. βοᾷ ὁ ὀφθαλμός, ὑπογράφει ἡ κόρη, κηρύττει τὰ βλέφαρα, ἡ ἀκοὴ συμφωνεῖ, μάρτυρες τῆς ὀσφρήσεως ἑστᾶσιν οἱ μαστοί, τὰ χείλη πληροφοροῦσιν, αὐτὴ ἡ ἡλικία προσέρπει. κύπσον γλυκάσθω, ὦ φίλτατε, εἰπέ μοι τὰ τοῦ βίου τεκμήρια. ἡ χαρά μου χιμὼν μου σκίρτησε· βλέπω σε, καὶ ζωοῦμαι. ἐγώ σε ἐπ' ἀγκάλαις ἐβάστασα, ἐγὼ μαζοῖς ἐμοῖς ἐθήλασα βεβαιῶν ὄντα. λέγε μοι, τέκνον μου, σὺ ὑπάρχεις ὁ υἱός μου; καὶ μὴ ἀλλιάσῃς με. ἀλλ' ὡς ὅτι πᾶσι τούτοις τοῦ πληροφορεῖσθαι ἐδίξατο, καὶ ἡ πνιθήσασα ὑπέστρεψε χαίρουσα, καὶ ἁθροίσασα δοξάζουσα τὸν Θεὸν, τῇ δόξῃ [χαρᾷ] τὸν ᾠδὰς κατέχουσα, καὶ ὅλης τῆς πόλεως τοὺς πρώτους πορθυμοῦν βοᾶσα μεγάλῃ τῇ φωνῇ· Μεγαλυνάτε τὸν Κύριον σὺν ἐμοὶ, καὶ ὑψώσωμεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ ὅτι τὸ αὐτοῦ· ὅτι τ' ἐμοὶ νεφωθέντα δυέσχεν, ὅτι τοῦ παλαιοῦ ἄμπελον ἐχαράκωσε, καὶ "τοῦ μητέρα πάλιν μητέρα ἐποίησε, καὶ "πηγὰς δακρύων ὄζεκηψε· καὶ δοξάσατε τὸ ὄνομα αὐτοῦ εἰς τοὺς αἰῶνας· ὅτι αὐτῷ πρέπει δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Φελλ.γ.

ἰσ.τ' ἀπιστίαν

χ.κρυὸς διαίσνλα

Λογ. ξη. ΕΙΣ ΤΗΝ ΣΑΜΑΡΕΙΤΙΔΑ· ΚΑΙ ΕΡΜΗΝΕΥΤΗΡΙΑΣ.

Ex Mss. Casaneo. emend. ex Mss. Oxon. & Excus. Dacii.

Ἡμέρᾳ * ὁ Χριστὸς τοὺ ἀθλητοῦ τῆς Σαμαρείτιδος διεκήρυξε, καὶ χερὶ ὡς ὠνητὸν * λόγῳ εἰς τὸ πλάσμα τῶν αὐτῆς κατορθωμάτων διαπλεῦσαι. ὁρᾷ γὰρ αὐτῆς τοῦ πίστιν, καὶ ὡς ἐγκωμιαστικὸν αὐτῆς ὄχημα βούλεται λόγῳ, καὶ μᾶλλον ὑμᾶς ἐπαρέσαι τοῦ ὠνητοῦ, καὶ πλουτίσαι· τοῦ πόρνου, καὶ ἀπίστου· τοῦ ἄσωτον, καὶ πιστοῦ· τοῦ πολύγαμον, καὶ πολυδωίαμον· τοῦ πολλοὺς μιαίνασαι, καὶ ὡς μισογλυκῆ γὰρ τοῦ Θεοῦ θεραπεύσασαι· τοῦ μιαιφόνου καθαιμαθείσαι· τοῦ διψήσασαν, καὶ ὑδάτων [ζώντων] ἐπιθυμήσασαι, καὶ τῶν ἐπουρανίων ναμάτων τοῦ χάριν κληρονομήσασαν. πῶς γὰρ φησιν" ὁ εὐαγγελιστής; [ὁ δὲ ἀρρητα βεβιωκὼς μυστήρια; Ἔρχεται ὁ Ἰησοῦς εἰς πόλιν τῆς Σαμαρείας λεγομένην Συχὰρ πλησίον τοῦ χωρίου, ὃ ἔδωκεν Ἰακὼβ Ἰωσὴφ τῷ υἱῷ αὐτοῦ. ἦν δὲ ἐκεῖ πηγὴ τοῦ Ἰακώβ.] ὁ οὖν Ἰησοῦς κεκοπιακὼς" ἀπὸ τῆς ὁδοιπορείας ἐκάθητο ἐπὶ τῇ πηγῇ. ὥρα ἦν ὡσεὶ ἕκτη. ἔρχεται γοῦν μαθητὰς εἰς τὴν πόλιν ἀγοράσαι βρώματα. ὁ οὖν Ἰησοῦς κεκοπιακώς. πῶς οὖν Ἡσαΐας λέγει ὁ προφήτης, Οὐ πεινάσει, οὐδὲ κοπιάσει; Ματθαῖος δὲ ὁ εὐαγγελιστὴς περὶ τοῦ σωτῆρος λέγει· Καὶ νηστεύσας ἡμέρας τεσσαράκοντα

ἰμῶν * ἰμῶν

χ.τ' εὐαγγέλιον;

χ. ἐκ

μ. κη.

ε. ε.

καὶ τίνα μοι ωδε μωμῆται ωεησοίσεις λοιπόν; καὶν γὰρ ⟨W⟩ κόσμον ὅλον κινήσῃς εἰς ἐμὲ ωδε κλησιν, σὺ δὲ μίδυμε μοι δίξεις ωδε κλησιν. τῆς γὰρ μητρικῆς ωδε κλήσεως τί ὑμῖν ἀρχὴ γλυκύτερον; καὶ μάλιστα, ὅτε χήραι ἀρχῆσι, καὶ μνησθήσεσιν ὑμῖς ἐπαγγέλλονται· πῶς οὖν μὴ κλαίων λέγῃς μοι; ⟨W⟩ ὑόν μου ⟨Ω⟩ ξένοι πενθοῦσι, καὶ γὼ μὴ κλαύσω; ⟨Ω⟩ λίθοι τινὰ ζοῦσι, καὶ γὼ σιωπήσω; ἢ ἐλπὶς μου ἐστέρηται, ἢ ζωή μου ὠξέλιπεν, ἢ πρᾶγμά μου σεσύληται, καὶ ἐλπίσω αὐτῆς ἥττων ⟨W⟩ βίου, καὶ γυμνὴ πάσης ἐλπίδος εἰμί. ἐθρεψατό μου τὴν ωεησοδοκίαν ὁ θάνατος· ἀπορεῖ με πόθεν ἀναλήψεται κατέσῃσεν· ἐμὲ κατέλιπε, καὶ ψίον μὴ ὠδόδυσαι· ἀφῆκε τὴν ῥίζαν, καὶ ⟨W⟩ κλάδοι ἀπέπεμψαν· ἐφείσατο τῶν ωρέμνου, καὶ ⟨Ω⟩ ὠρεῖοι ἐμάρανεν ὄρπηκα· τὴν παλαιὰν κατέλιπε, καὶ ⟨W⟩ νέοι ὠξέτεμον. οὐκ ἔχω τίνα θρέ-
σομαι. εἰ μὲν γὰρ ἔτεροι εἶχον υἱόν, ἐδυνάμην ὃ πένθος ζυγάσαι τάχι, καὶ τῇ ὄψει τῶν ζώντων τῶν θανόντων ⟨W⟩ πόνον ὑπακοῦφίζειν· νῦν δ' οὐδέν μοι καλὸν ὑπολέλειπται, πάσης δυ-
σωπίας ἐστέρημαι. ἔβλεπον τὴν εἰκόνα τοῦ παιδός, καὶ ἐθρεψάμην ⟨W⟩ ἀγκαλίσμασι αὐτοῦ πατέρα· τοῦτον ἔχουσα, εἰς ὀκτὼ ἐφυταζόμην· οὐδέποτε χήραν ἐμαυτὴν ὠνόμασα. ὁ γὰρ ὄζ ἐκείνου ζωὴ συμφορᾶς μοι ἐπεκούφιζε, καὶ πλέον με τοῦ αἵματος ὁ ὄζ ἐμοῦ τε-
θνηκὼς ἐθεράπευσε, καὶ λυπουμένην τοῦτον εἶχον ωδε κλησιν. εἴ ποτε ἀθυμία ⟨W⟩ λογισμόν μου ωδείλαχε, ωδιελάμβανέ με· ἢ ωδιπυοσώμενος, καταφιλῶν, λόγοις παιδικοῖς τέρπων με, τὴν νεφέλωσιν τῆς ἀθυμίας ἀφώνιζε· καὶ λέγῃς μοι, μὴ κλαῖε ⟨W⟩ ὑόν σου; τίς εἶ σὺ ὁ τὰ τοιαῦτά μοι ωδε κλαίων; ὑπὲς ἢ τοῦ ὄχλου ωεησελθόντες εἶπον ωρὸς αὐτόν· "πῖ τολμᾷς, ὦ γύναι, τῷ Θεῷ ἀπιλέγειν; ὁ Κύριος πέφεσται, ἀλλ' ὅτι ὑβρίσθη, δεῖ θη-
ναί τι, ἐκέτευσον. ὃ γὰρ ὄζει ἄωρακτος αὐτοῦ ἡ πρόνοια. ἢ ἢ τοῦ ὀφθαλμοὺς ἐκμάξασα, καὶ τὴν ἐαυτῆς ἀωιτίλαξα, καὶ ὃ τῆδος καλύψασα, ωρόσπεσε τοῖς ἴχνεσι τοῦ διδασκάλου, καὶ ἀποκριθεῖσα ὦ Κύριε ἔφη· δὸς μοι τὸν παῖδα, καὶ λαμβάνω τὴν συμβουλίαν σου. καὶ γὰρ ἐν παλαιότητι φύσεως ὄζει τάζομαι. "βλέπω γὰρ τὴν Σάῤῥαν, καὶ πεύγω ταῖς ἐλπίσι. καὶ ωεησελθοῦσα τοῖς ποσὶ τοῦ Ἰησοῦ, ἔλεγε· σύνισωθι τῇ ωεωτιτίᾳ τῆς δούλης σου, διάσω-
σα, καὶ τοῖς λόγοις τοῖς βασιλικοῖς ἐν ὧ πάλιν μου. καὶ γὰρ ἀγροικὸς μὴ ὢν ὀδυνῶμαι ἐν λύπῃ τέκνων. τοῦτο γὰρ σὸν ωρόσταγμα· ἐπ' ἐλπίσι ἕτερον τοῦτον. τὸν ἄνδρα ἐζημιώθην, καὶ τὸν παῖδά μου ἥρπασαν. ψυχαγώγησόν μου τὸ γήρας· ἤδη γὰρ ὀκλείπω. οὐ λέγω ὡς ἡ Μάρθα, Εἰ ἦς ὧδε, οὐκ ἂν ἀπέθανέ μου ὁ ἀδελφός. ἀλλὰ γὰρ καὶ πρὸ τοῦ ψυχικοῦ αὐτοῦ βασάζεις, καὶ ἀπίθανα δοκῶ οὐκ ἀπολύπη τινός. μακάριε, διάσωσα, συλχώρησον * τῇ δούλῃ σου. σὺ ⟨W⟩ Λάζαρον ἔκλαυσας, ὃν τῇ σῇ διδασκάλει ἤγειρας ἐκ νεκρῶν· καὶ γὼ ⟨W⟩ υἱόν μου μὴ κλαύσω; ⟨Ω⟩ ωεησελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἥψατο τῆς σορᾶς, ὁ ἀπολύσας τοὺς ὀρέων, καὶ κα-
πνίζοντας· ⟨Ω⟩ ἢ βασάζοντες ἔσησαν· καὶ εἶπε· νεανίσκε, σοὶ λέγω, ἐγέρθητι· μὴ βεαδυύσῃς ωρὸς τὸν λύσασιν· ἐγὼ γάρ εἰμι ἡ ζωὴ καὶ ἡ λύσασις. ἐκάλεσα ⟨W⟩ Λάζαρον ἐκ τάφου, καὶ σοὶ ὠδέ-
ως ὀξήλλατο τοῦ μνήματος, ὥστε πτάρτιον ἡμέραν καταπατεῖς ἐν τῷ μνήματι, καὶ πολλὰ ἢ πολλάγχνων ἐκ τοῦ σκωλήκων πεπορθημένος. ἀλλ' ἡ φωνὴ τῆς ζωῆς ⟨W⟩ νεκρὸν ὀσφράνασα εἰς βύσσινα τὸν τῆς ταφῆς λύσεχάλκευσε λύσιν, καὶ γέγονε μήτρα τοῦ κειμένου ὃ μνῆ-
μα· σοὶ ἢ ωεησφάτως ὁ θάνατος ἐμεθώδυσι· σοὶ λέγω μὴ βεαδυύσῃς ωρὸς τὸ λύσασιν. ἐγὼ γάρ εἰμι ἡ λύσασις. νεκρὸς ἐκαρχεν ὁ θεωρούμενος, καὶ ὡς ἀκούσῃ τῷ πιστε-
ωθῆναι διελέγετο ὁ Κύριος. πότε νεκρὸς ἀκούει; καὶ τί φησιν ὁ διδάσκαλος; σοὶ λέγω, ἐγέρθητι· καὶ βύτως ἀνεκάθισεν ὁ νεκρός· ὥστε ⟨Ω⟩ θεωρῶντες ὄχλοι ἐγένοντο ὡσεὶ νεκροί· ωεῖν τον μὲν ὀφθαλμοῖς· δόντες δὲ διὰ τὴν ἀλήθειαν. διὰ τί γὰρ μὴ κατεπάδησεν, ἀλλ' ἀνεκάθισεν; ὅπως δὲ ἀνεπισκίασεν τὴν αἴσασιν θεωρήσωσιν ⟨Ω⟩ πάντες, καὶ μὴ φαντασία γνωσθῇ ὃ γεγενημένον. " μονονουχὶ λέγων ωρὸς αὐτούς· ἐγὼ ὑμᾶς πληροφορῶ τοῦ ἀκηκοέναι· ὅπως

ὁ κύριος

ἴσ. καὶ ὀδὲ μου-σθήσεται

ἴσ.-σεν ἐμαυ-τῆς

ἴσ.-ρων τὸ ἀσχάπτειν αὐτὸν τὸν πα-τέρα

χ. διὰ τί ὅτου ωεωτὸ θεῖ-ναι τὰ ῥήμα-τα

ἴσ. βλέπω γὰρ τὴν

* ἀπιστῶν

προσθυσι, ποικίλων θύλῶν ὑπονοήσεια, κατ' ἐχθρῶν πεπόρησαμένη, κατήγορος καὶ αὐτῆ· ἡ ὡς δούλη, τῷ Θεῷ καταδοῶσα, ἡ ἀδίκως ἑτοιμοτάτην ἔχουσα τὸ Θεοῦ τὸν ὀργὴν ἐκδίκησιν, ἀζέουτα τὸν ὑφαινοις ταῖς προς Θεὸν ὑβρεσι χαις, πεπικραμμένη καρδίᾳ· τύπτουσα δὲ τῆθος, ὥσπερ δήμιος, εἰ μὴ ἰσχὺν δώσει τὸ Θεοῦ τὴν βοηθῆσαι, εἰς ἐκδίκησιν τῶν ὑπεναντίων αὐτῇ εἰς ἀδικίαν. ἡ ἡ ἄτεκνος, ὅτι γῆς πενιχρά, ἀπροστάτευτος, καὶ τοῦ Θεοῦ ζωὸ πάσας αὐτὸ ταῖς ἐπουρανίαις δυνάμεσιν, εἰς ὀργὴν ἡ ἀγανάκτησιν τῶν ὑβριστῶν πίπτοθαι, κριτὴν εἶ Θεὸν χρῶν ἡ ὀρφανῶν. εἰ δὲ συμβῇ αὐτῇ παῖδα προσσῶσαι· μικρόν πως τέρπεται τῇ ἡλικίᾳ, ἡ κλέπτεται τῇ προσδοκίᾳ, καὶ θρύπτεται τῇ χαροφορίᾳ. βλέπε Ⓦ κλαῦσον, ἡ τὴν ῥίζαν ἀπαλύζεται· Ⓦ βότρυα κρατῇ, ἡ τὸ φυτεύσαντα φιλῇ. ἔχει δὲ μέρος, ἐς δὲ ὅλον λογίζεται. τῶν ζώντι συμπλέκεται, ἐς Ⓦ τεκόντι ἐβδελύσσεται. τὸ χαρακτῆρα τὸ παιδὸς κατέμορφ, ἡ τὴν εἰκόνα τὸ παιδὸς ἐσοπτίζεται. ἐς ἕως μὲν προέκοι ὁ παιδάριον, χαλκοῦτον ἡ χρυσίον μαπίζεται εἰς τὴν τὸ βίου τεκμηρίαν. εἰ δὲ συμβῇ ἡ τὸ παῖδα ζώσης τῆς μητρὸς ἀπθανῆναι, ἡ τὴν μὲν μητέρα ζωοπαθεῖσθαι, τὸν πατέρα προσορυῆναι (ὅπερ πέπονθεν ἡ πρόσουσα χήρα) πᾶσαι ἀφ' ἑαυτῆς ἐν ἀμαθίᾳ ἔχεται τὸν ὀδύνην. μόνον γὰρ πέπονθεν ὁ μονογενὴς υἱὸς τῆς μυρμιβλίσης· χήρας, τὸν τολμῶν τὸν πένητας· ἡμφισεμένην. ἤρξατο προπετῶν φθέγγεσθαι ῥήματα, ἡ ὡς· ἀκέρτω ὦ Θεῷ ὅτι ἐδικαίζετο, βλασφήμους λόγους· προσάγουσα ὡς βίᾳ ἐκατομβούσα διελέγετο, λέγουσα· ἆρα ὁ υἱός μου μόνος Ⓦ κόσμου ἐκαρήσατο; ἄλλοι γενεσθωσῶται ὅτι· παιδοποιίας, καὶ μοῦ τῆς μόνης ὁ μόνος ἀπεστάλθη. ἐγὼ ἡ ἄτεκνος ζῶ, ἡ ὁ ἀνὴρ τέθνηκεν ἅμα καὶ ὁ υἱός· ποῦ λειπόν· ὦ δαπανήσω μέτης; τίς δέ με ὠφελήσῃ; ἐδόκουν καὶ μικρὰν πρόνοιαν δι' αὐτοὺς κεκτῆσθαι. ἦρκε γὰρ μοι μόνον μητέρα ἀκούειν. ἐκατομάζιόν μοι αὐτοὺς ὁ πατὴρ δι' ὧν χεημάτων ἐγκατέλιπε· καὶγὼ ἡ ἀπροστάτευτος χήρα χθρὰς εἰς ἔργον ἐρήσασα, τοῦτον ἐτιμωρῶς ἐνθρεψα· δισταλὰς ἡ τεσταλὰς αὐτῷ τολὰς πεποίηκα, μισθοὺς τοῖς παιδεύσασιν αὐτὸν ἁπλῶς ἐχορήγησα· καὶ νῦν, ὅτι Ⓦ τυγχάνω τῶν ἀγαθῶν προσδόκησα, τότε τὸν χάλαζαν τῶν πειρασμῶν δέδεγμαι. ὦ τῆς ὀδυνῆς. ἀλλ' ὕβρει τί προέξω. σιωπάτω μου τὸ ἐμὸν στόμα. πληροφορῶ σὸν φιλοτησάμενός μοι συγχωρήσῃς με κατηδίαν ὡς ἀνδρεῖον παῖδα κεκτημένην. συγχωρήσατέ μοι πάντες Ⓦ βασκαίνοντές μοι τὸν θυπαιδίαν. ἤδη γὰρ ἐγὼ τὸ γενείου μου παιδὸς προκαταλαμβάνω τὸν ζάφον. ἐμοὶ γὰρ λοιπὸν ὁ ζῆν καταγέλαστον. ταῦτα τῆς χήρας βοησάσης ἡ ὀδυνωμένης, βύθιος ὠδαγμένος ὁ ποιητὴς ἡμῶν Χριστὸς ὁ Θεός, ἡ ἰδὼν αὐτὴν, ὁ πάντα πρόνοιαν Θεός, ὁ ἡ προ τὸ ποιῆσαι ζῶα πρόζα σαφῶς βαπτίσμενος (Περὶ τὸν γὰρ πλάσαι σε ὁ κοιλία, βαπτίσαι σε, ἡ προ τὸ ἐξελθεῖν σε μήτρας, ἡγίακά σε) ὁ πατὴρ τῶν ὀρφανῶν, ὁ κριτὴς τῶν χηρῶν, ὁ τὰ δάκρυα εἰς βύθρεσιν μετα ποιῶν, ὁ τὸν τῆς πόλεως Ναὶν πύλιν ἐκκλησίαν ποιήσας, ἡ τὸν κλίνον τὸν νεκρὸν θυσιαστήριον ἀποδείξας (ὅσα γὰρ ἀναστάσεως δῶρα, ἐκ θυσιαστηρίου κόσμος· ἡ ὅσα τὸν Θεοῦ λόγου αἱ χῆραι ἐκτείνονται, ἐκ τῆς ἀναστάσεως ὃ μέλλει ἐκτετέλεσται. ὃ γὰρ ἐξόδιον γένοιτο ἱερουργόν, ἡ ἡ ἐκκομιδὴ γένοιτο εἰσκομιδή. τί γὰρ φησιν ὁ θυαγγελιστής; Ἰδὼν δὲ αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς· τυτίσιν, ὁ σωτὴρ, ἐς ὁ Θεὸς λόγος, ὁ Χριστὸς) ἐσπλαγχνίσθη ἰδὼν αὐτόν. τί ἰδών; χήραν ἄτεκνον, δύνυφον, γηραλέαν, κυρτίζουσαν, γεραιὰ, κόμιλλον ἑλκύσασαν, κόνιν τὸν κεφαλὸν καταπάσασαν, τὸν βαρυωπεῖς ὀφθαλμοὺς ἐκτυφλώτουσαν, ἀπρεπῆ στολὴν ἐνδεδυκέναι, τὸ πολυτάκτου τῆθος τύπτουσαν, καὶ βοᾶν μηκέτι ἰσχύουσαν, φρενῆρη λοιπὸν γενομένην. ἐν τούτοις ἰδὼν αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς, ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτῇ, καὶ προσελθὼν εἶπεν αὐτῇ, μὴ κλαῖε. ἡ ἢ εἰ τὸ τῆθος ἀφολυομένη, εἰλικρινῶς μὴ κατόμοσασα Ⓦ ὠδαγμένη, τὸ τῆθος ἐπόσισαμένη, προς Ⓦ Κύριον ὑποκριθῆσα εἶπε· μὴ κλαίειν λέγεις μοι;

ἡ

ἴσ. -μένη ἡ κατὰ.
ἴσ. ἡ ἀδίκως ἑτοιμοτάτην ἔχε.
ἴσ. ὀργὴν εἰς ἐκδίκ.
ἴσ. Θεὸν ἐπουρανίας, κτλ.
ἴσ. μισεῖ ἀποστάσεως, ἴσ
ἴσ. χήρας, ἡ
ἴσ. -μένη ἐξαπ
ἴσ. ἀδί. φ τῷ
ἴσ. -ζετο, ἡ ὡς
ἴσ. -ποιῶν
ἴσ. -τίσιν μοίπις
κ. αὐξάνει
κ. αὐξήσεται
κ. σταυροδίκτης
κ. χάσεται
Ἰερ. κ. ι.
ἴσ. κόνιν τὸν

σιασὸς γὰρ ὃς ἂν κέκτηται) ζωῦπα, τυφλὸς ὤν, λιθίνῳ λαβὼν τὴν πάλαι αὐτοῦ ἁμαρτημάτων· καὶ συμβίβηκεν αὐτῷ τὸ τῆς ἀληθοῦς πρόοιμίας, Κύριε ἐπιστρέψας ὀπίσω τὸν ἰδίου ἔμετον· καὶ εἰς λευσασθόη, εἰς κυλισμὸν βορβόρου· ἵνα μὴ ἀποφυγόντες τὰ μιάσματα τοῦ κόσμου (ὡς γέγραπται) καὶ ζωῦπα εἰς τὸν ἀγρὸν λαιτῶν ἀπηνισάμενοι, εἰς ἐπιγνώσιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἔλθωμεν, εἶτα πάλιν τούτοις ἐμπλεγέντες. λέγειν οὖν εἰς τὰ ἔσχατα χείρονα τῶν πρώτων· κρεῖττον ἦν αὐτοῖς μὴ ἐπιγνῶναι τὴν ὁδὸν τῆς ἀληθείας, ἢ ἐπιγνώσασιν εἰς τὰ ὀπίσω πάλιν ἀναχάμψαι. σχοινῶ, ἀγαπητοί, πιστοὶ δοῦλοι, καὶ ἐκλεκτοὶ σφραγῖδα Θεοῦ, χριστιανοί, ἀναλάβωμεν τὴν πανοπλίαν τῶν προφητῶν εἰς τὴν καρδίαν ἡμῶν, καὶ καθ' ἑκάστην ἀενάφλεκτος μένειν αὐτῶν ποιήσωμεν· ὅπως δυνηθῶμεν ἀγωνίσασθαι τὸν καλὸν ἀγῶνα, καὶ καταπατῆσαι πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ· ἵνα ῥυσθῶμεν ἀπὸ τῆς ὀργῆς τῆς ἐπερχομένης ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας, καὶ θρόνων ἕλεος καὶ χάριν εἰς τὴν ἡμέραν τὴν φοβερὰν εὑρώμεν τοῦ δικαίου κριτοῦ, τοῦ ἀποδιδόντος ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ· ᾧ πρέπει δόξα, σὺν τῷ παναγίῳ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεί, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ἔσ. -νος. ἢ ἐν ἔσ -νος ἐστὶ τῶν πυ. γέ ἴσ. ἢ σύγκει-σαν εἰς

C. Πετ. c. 2.

ΕΙΣ ΤΟΝ ΥΙΟΝ ΤΗΣ ΧΗΡΑΣ.

Λογ. ξζ. Λυκ. ζ ια.

Καὶ ἐγένετο καθεξῆς, ἐπορεύετο ὁ Ἰησοῦς εἰς πόλιν καλουμένην Ναΐν, καὶ συνεπορεύοντο αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἱκανοί, καὶ ὄχλος πολύς. ὡς δὲ ἤγγισε τῇ πύλῃ τῆς πόλεως, καὶ ἰδοὺ ἐξεκομίζετο τεθνηκώς, υἱὸς μονογενὴς τῇ μητρὶ αὐτοῦ, καὶ αὐτὴ ἦν χήρα. ὄλα τὰ παθήματα, καὶ πολλῆς συμπαθείας μετά. μονογενοῦς γὰρ ἀπολυθέντος τῆς προύσης ζωῆς, ἡ γλυκυτάτη μήτηρ ἐδόα, ὅτι προσηρείας μένης γεγύμνωμαι μήτηρ· ἦς πιστὸς ἂν ἐπὶ τῷ τοιούτῳ ὠδῖνας ἐτέγγησεν ὁ θάνατος. εἶτα βόσκω εἶχεν ἄμπελος, καὶ τούτου ἡ ζάλη τῷ θανάτῳ συνέτεινε, μίαν βακτηρίαν σκέπτη, καὶ ταύτην ὁ κηπουρὸς ἀφέλετο θάνατος. ἀχαρακώτου ἦν ἄρα ὁ γυναῖος, καὶ τῆς βακτηρίας ἐστέρητο· αἰσίωτον ἐτεώρει βίον. λοιπὸν οὖν τὴν τυχοῦσαν εἶχε παραμυθίαν, ὁ μονογενὴς ἀπολέσασα· διὰ τοῦτο τῷ πόνῳ συνῆχετο· ἀπαραμύθητον εἶχε τὸ ἄλγημα· οὐδὲν ὑπεκουφίσαι τὴν ὀδυνῶσαν ὀδύνας· πολλὰ μὲν οὖν καὶ τὰ παρόντα ἔρρει τὰ δάκρυα, καὶ ἀφόρητον ἦν τὸ πένθος σκέπτεται. καὶ πῶς οὐ τὰ πάντα ὀλοφύρεται· τῇ στοργῇ τὰ σπλάγχνα τῆς δικαιοσύνης ἐτέμνετο. καὶ αὐτὴ χήρα τὸ πρῶτον γέγονε, τὸ πρώτων φαρμάκων, τὸ πρώτων ἐλεεινότερον· καὶ τὸ μὲν ὕδωρ, ἐξ οὗ μονογενὴς ἐστέρητο· οὕτως ἐλεεινὸν τὸ τῆς χήρας ὄνομα, οἵκτου πεπληρωμένον, δακρύων μεμεστωμένον, συμπαθείας ἐχόμενον. οὐδεὶς τῶν βλεπόντων ἀπένηστος ἔμενεν· ἕκαστος πρώτων τὰ σπλάγχνα· οὐχ ὅσιον ἦν προσέτι ὕβρει πειρᾶσαι, τεθνηκότα παῖδα, ἢ τὴν ζῶσαν χήραν· ἀλλ' ἰσοφάλεια τὴν χήραν ζῶσαν, προστάττων. πόσα γὰρ χήρα ζωὴν ζῇς καὶ γὰρ δεκτὴ ζῇς (προὶ τὰ πρόσωπα λέγω, οὐχὶ τὰ μέλλοντα) τεθνηκέ· χήρα" γὰρ τὰ τοῖς πρόσω εἰ μὴ θάπτεσθαι ἰῶ, μικρὸν πως κλέπτεται τὴν ὀδύνην, ἀλείφει τὴν προσδοκίαν, ἡσυχάζεται τὸ πάθημα, καὶ κουφίζεται τὸ ἄλγος, νευροῦται τῇ χαροποιΐᾳ, καὶ βραχύ τι πολλάκις καθυβρίζει. εἰ γὰρ καὶ πολλὰ τὰ λυπηρὰ, καὶ ὁ ἁμαρτάζοντες αὐτῶν ἔτοιμοι, ἀλλ' ὅμως τῆς πυίας" ἀπουσης, ἐλαφρύνεται τὸ βαρύ. χήρα ὁ πενιχρά, λιμοῦ δακρύων, καὶ φρέαρ σφεσμοῦ, ἀτίχιστος πόλις, ὑδρος πηγή, μήτηρ στεναγμοῦ, βύθος σύγχυσις ἀδόκητος, οἰκοδίαπτα πυίας, ἀφορίας ἀφίστρια, λιμὸς πένης, ὀδύνης ὑφάντρια, βακτηρία σκιωτεμμένη. χαλεπὸν ἀπόντημα, πικρὸν συνοικέσιον, ἀκαλλώπιστον ἄγαλμα, ἐρημωθὲν" σπήλαιον, ἄρριζον δένδρον, ἀφώλιστος ὁμόχλη, ἐκκλησίας πρόθυρον,

Ἐκ μεταφορᾶς.

Ἐκ Mss. Casaub. emend. ex Mss. ἐν χάλκῃ τύπῳ τῆς Χαλκίδος.

χ. ἀχάρακτον χ. ἀσκάφητον.

χ. ἐστέρητο.

χ. ἀπαραμύθητον

χ. ἀπηνισάμενοι

χ. ἐρημωθὲν

οὖν, Κύριε, σῶσόν με, ὅπως βύρω χαρὰ σοῦ πάσῃ σου. ἐγὼ γὰρ ἄλλο οὐ ζητῶ, εἰ μὴ μόνον τῦ σωθῆναι, ὅπως τύχω τῦ ἐλέους σου, βαπλαγχνε· ὅτι σῦ εἶ ἡ βασιλεία καὶ ὁ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν. κτήσαι ἡσυχίαν, ἀδελφέ, ὥσπερ τεῖχος ἰσχυρόν. ἡσυχία γὰρ ὑψηλότερόν σε ποιεῖ τῶν παθῶν. σὺ γὰρ αἴωρει πολεμεῖς, αὐτὰ γὰρ κάπτουσιν. κτήσαι οὖν τὴν ἡσυχίαν ἐν φόβῳ Θεοῦ ἡσυχίαν, καὶ μὴ σε βλάψῃ πόρνα τὰ βέλη τῦ ἐχθροῦ. ἡσυχία γὰρ φόβῳ Θεοῦ ζωνεζωγμένη ἅρμα πύρινόν ἐστι. ἓν πιθέτω σε Ηλίας ὁ θεσβίτης ἀγαπήσας τὴν ἡσυχίαν, καὶ ἐφόβου τῦ Θεοῦ, ἀναληφθεὶς ὡς εἰς ἅρμα πύρινον. ὦ ἡσυχία, θεσπεσίως μεγαλύνουσα· ὦ ἡσυχία, κλίμαξ ὑψηλή· ὦ ἡσυχία, ὁδὸς βασιλείας οὐρανῶν· ὦ ἡσυχία, κατηφείας μήτηρ· ὦ ἡσυχία, ἐσοπτρομάντις, ἡ δεικνύουσα ἀνθρώπῳ τὰ πλημμελήματα αὐτοῦ· ὦ ἡσυχία, ἡ δάκρυα μὴ ἐμποδίζουσα· ὦ ἡσυχία, ὡραιότητος ἡνίκευμα· ὦ ἡσυχία, ταπεινοφρόνων σύνοικε· ὦ ἡσυχία, φόβῳ Θεοῦ ζωνεζωγμένη, ἀγγέλων φωταγωγέ· ὦ ἡσυχία, λογισμῶν καπάστη, καὶ ἀχαρίστων σύμπνοε· ὦ ἡσυχία, ἡνίκευμα πάντος ἀγαθοῦ, ἱκετείας ἐδραίωμα, καὶ δακρυμῴδίας ἐμπόδιον· ὦ ἡσυχία, γέλωτος θεσμοθύτης καὶ ἀκαταστασίας· ὦ ἡσυχία, γαλήνη λογισμῶν, καὶ λιμὴν εὐδίας· ὦ ἡσυχία, ἀμεριμνία ψυχῆς· ὦ ἡσυχία, ζυγὸς χρηστὸς καὶ φορτίον ἐλαφρόν, ἀναπαύουσα καὶ βαστάζουσα τοὺς βαστάζοντάς σε· ὦ ἡσυχία, εὐφροσύνη ψυχῆς καὶ καρδίας· ὦ ἡσυχία, ὀφθαλμοῦ καὶ ἀκοῆς καὶ γλώσσης χαλινός· ὦ ἡσυχία, πνευματικὸς αἵρεσις, καὶ διαιρέσεως ἀχρά· ὦ ἡσυχία, δισωτήριον παθῶν· ὦ ἡσυχία, πάσης ἀρετῆς συνεργέ, ἀκτημοσύνης θεσπέσιε χωρεῖον Θεοῦ καρποφορεῖν καρποὺς ἀγαθούς· ὦ ἡσυχία, τεῖχος καὶ ὀχύρωμα τῶν βουλευμάτων ἀγωνίσασθαι τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. ναί, ἀδελφέ, ταύτην κτήσαι τὴν καλὴν μερίδα, τὴν Μαρίαν ἐξελέξατο. αὕτη γὰρ ἡ Μαρία μέλημα τοῦ σώματος τῆς ἡσυχίας, θεσπεσίασα θεσπεσίοις ποσὶ τοῦ Κυρίου, καὶ αὐτῷ μόνῳ θεσκελληθῆσα. διὸ καὶ ἐπῄνεσεν αὐτὴν ὁ Κύριος λέγων· Μαρία τὴν ἀγαθὴν μερίδα ἐξελέξατο, ἥτις οὐκ ἀφαιρεθήσεται ἀπ' αὐτῆς. Λουκ. ι μϛ.

* * βλέπεις, ἀδελφέ, οἵα ἐστὶν ἡ ἡσυχία· ὅτι αὐτός ἐστι, καὶ ἐπαινῷ τοὺς κτώμενον αὐτὴν ὁ διαστήσας ἡμᾶς Θεός. ταύτην κτήσαι, ἀδελφέ μου, καὶ καταπυφήσεις τῷ Κυρίου σου, θεσπεσιαζόμενος τοῖς ποσὶ αὐτοῦ, καὶ αὐτῷ μόνῳ θεσκελλώμενος, ἵνα λέγῃς καὶ σὺ μετὰ προφήτου· Ἐκολλήθη ἡ ψυχή μου ὀπίσω σου, ἐμοῦ δὲ ἀντιλαβέσθω ἡ δεξιά σου. διὰ τοῦτο ὡς ἐκ τέλους ἡ πιότητος ἐμπλησθήσεται ἡ ψυχή μου. καὶ, ἀδελφέ μου, ταύτην κτήσαι τὴν μέλιτος γλυκυτέραν. χρείαν γὰρ ἔχομεν ἀνάπαυσης καὶ ἀμεριμνίας, ἡ θεσπέσιος ἐδιομάτων πολυτιμία σε πειρασμοῖς καὶ μερίμναις. ἄχρις τοῦ λέγοντος διαύτην Θεοῦ· Δεῦτε θεσὶς μὲ πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι, κἀγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς. ἀναπαύσαι γάρ σε θέλει ὁ Κύριος ἀπὸ μεριμνῶν, ἀπὸ θυμοῦ, ἀπὸ πειρασμοῦ, καὶ θλίψεως τοῦ αἰῶνος τούτου· ἀμεριμνίαν σε θέλει εἶναι ἀπὸ τῆς πλησμονῆς τῆς Αἰγύπτου· ἀγαγεῖν σε βούλεται εἰς τὴν ἔρημον, τουτέστιν, εἰς τὴν ἡσυχίαν, ὅπως φωτίσῃ σε ὁδοὺς σου τῷ φύλῳ τῆς νεφέλης, ὅπως ψωμίσῃ σε τὸ μάννα· λέγω δὲ τὸ ἄρρητον τῆς ἡσυχίας καὶ ἀμεριμνίας· ὅπως κληρονομήσῃς τὴν γῆν τὴν ἀγαθήν, λέγω δὲ τὴν ἄνω Ιερουσαλήμ. ναί, ἀγαπητέ, ταύτην ἀγάπησον, ταύτην κτήσαι, ὅπως τραφῇς ἐν τῇ οἰκῳ τῆς μυστηρίων τοῦ Θεοῦ, ὡς ὑπὸ πατρὸς πλουτοῦ. ναί, ἀδελφέ, κτήσαι τὴν ἡσυχίαν μετὰ φόβου Θεοῦ, καὶ ὁ Θεὸς τῆς εἰρήνης ἔσται μετὰ σοῦ, ᾧ πρέπει δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν. θεσπαλῶ οὖν, ἀδελφοὶ ἠγαπημένοι ἐν τῷ Κυρίου, συνοδοιπορεῖν ὑμᾶς καθ' ἑκάστην ἡμέραν τὴν τούτων μιμεῖσθαι ποιεῖσθαι, λέγω δὲ τῆς ἐλπίδος, τῆς πίστεως, τῆς ἀγάπης, τῆς ταπεινοφροσύνης, τοῦ σφραγίζεσθαι πάντοτε, ἐν ταῖς δυσχερείαις τοῦ Θεοῦ, καὶ ταῖς μελέταις τῶν θείων γραφῶν, καὶ τῇ ἡσυχίᾳ. ταῦτα γὰρ ὑμῖν πρέποντα καὶ συνοδεύοντα, οὐκ ἀργοὺς, οὐδὲ ἀκάρπους καθίστησιν εἰς τὴν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπίγνωσιν. χριστιανούς, Ψαλμ ξϛ ν. ς. Ματθ. ια. κη. ἰσ. τὰ ἤ ἐσ. ἰσ. ὑμεῖς π

ἀξ αὐτὸν λόγον; μὴ παρέλθῃς, ἀλλὰ μελετήσῃς αὐτὸν ἐν τῇ διανοίᾳ σου, καὶ ἐπερώτησον αὐτὸν ἐν τῇ καρδίᾳ σου, καὶ τῇ μνήμῃ διαφύλαξον αὐτὸν ἀκριβέστερον. λέγεται γάρ· Ἐν Ψαλ. ριη. ιε.
τοῖς δικαιώμασί σου μελετήσω, οὐκ ἐπιλήσομαι τοὺς λόγους σου. καὶ πάλιν· Ἐν τῇ καρδίᾳ μου Ψαλ. ριη. ια.
ἔκρυψα τὰ λόγιά σου, ὅπως μὴ ἁμάρτω σοι. καὶ πάλιν· Εἰ ἔστι κατόρθωσις ἀνώτερος τοῦ Ψαλ. ριη. θ.
ὁδοῦ αὐτοῦ; ἐν τῷ φυλάξασθαι τοὺς λόγους σου. βλέπεις, ἀδελφέ, ὅτι ἐν τῷ μνημονεύειν τοὺς λόγους τοῦ Θεοῦ κατορθοῖ ἄνθρωπος τὴν ὁδὸν αὐτοῦ. ὃς γάρ ἐστιν ὁ μνημονεύων τοὺς λόγους τοῦ Θεοῦ καὶ μὴ κατορθῶν, εἰ μὴ ἄρα ἐκεῖνος ἦν ἀρχὴ ἀδόκιμος καὶ ἀλαίπωρος, ὁ μηδὲν ὅλως μνημονεύων, ἀλλ' ἢ ὧν δοκεῖ μνημονεύειν ὑπολαμβανόμενος; ᾧ γάρ τοιούτῳ ἀνθρώπῳ λέγει ὁ Θεός· Ἵνα τί σὺ ἐκδιηγῇ τὰ δικαιώματά μου, καὶ ἀναλαμβάνεις τὴν διαθήκην μου διὰ τοῦ στόματός σου; κεκέλευκεν ὅλως ἀπὸ τοῦ θυμιάματος ἀπέχεσθαι αὐτὸν καὶ τοῦ ἐλαίου· ὃ δοκεῖ ἔχειν πίστιν (καὶ γὰρ χειστιανὸς ἑαυτὸν ἀποκαλεῖ) τοῖς ἔργοις ἀρνεῖται, καὶ ἔστιν ἀπίστου χείρων. διὸ κέκλευκεν ἀπὸ θυμιάματος αὐτοῦ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ὃ ἔλαβεν ἐν ἡμέρᾳ ἀπολυτρώσεως, ὃ δοκεῖ ἔχειν. καὶ ἵνα ὁ τοιοῦτος ἄνθρωπος ὥσπερ κεφάλαιόν τι ῥῆμα ποιητικὸν καὶ δι' αὐτοῦ ἀπολωλεκὸς (ὃν οἱ ὁρῶντες μὲν ὁρῶσιν, μὴ ἰδόντες δὲ γεγενῆσθαι δικαίως μισοῦσι) ὅταν ἐρευνηθῇ, τότε φανερωθῆναι πᾶσι, ὅτι κενὸν ὄντως κεῖμενον. ὕστως οὖν ὁ τοιοῦτος ἄνθρωπος καὶ τὴν ἡμέραν ἐκείνην τῆς χρίσεως ἐρευνώμενος, εὑρεθήσεται καὶ τότε φανερὸς πᾶσι καὶ κατ' αὐτὸν ζῶν. τοιοῦτοί εἰσιν οἱ ἐφιῶντες τὴν βασιλείαν ἐν τῇ ἡμέρᾳ· Κύριε, καὶ Ματθ ζ. κε.
τῷ σῷ ὀνόματι δυνάμεις πολλὰς ἐποιήσαμεν; καὶ ἀποκριθεὶς ὁ βασιλεὺς ἐρεῖ αὐτοῖς· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ οἶδα ὑμᾶς. βλέπεις, ἀδελφέ, ὅτι οὐδὲν ἔλεος ἔχει ὁ τοιοῦτος. σὺ οὖν μνημόνευε τοὺς λόγους οὓς ἀκούεις, καὶ κατόρθωσον τὴν ὁδὸν σου. βλέπε μὴ ἐάσῃς τὴν λήθην καταλῆξαι, καὶ ἁρπάσῃ αὐτὸν ἐκ τῆς καρδίας σου· βλέπε μὴ ἐάσῃς τὰ πετεινὰ καταλῆξαι, καὶ καταφάγῃ τὸ σπέρμα τοῦ Θεοῦ· αὐτὸς γάρ ἐστιν, ὃ τὸ σπέρμα τούτου ἐστὶν ὁ λόγος, οἱ ἀκούσαντες. χρεών ἐστι τὸ σπέρμα εἰς τὰς λαγόνας τῆς γῆς τεθῆναι, κρύφιον δὲ λέγει ἐν μέσῳ τῆς καρδίας σου, ὅπως καρποφορήσῃ τοῦ Κυρίου τὸ φόβος. ὅταν γὰρ ἀναγινώσκῃς, ὅπως μὴ ὅλως καὶ ἐμποτίσῃς ἀναγνώσκε, τὸ πολλῇ κατασάσει διέρχεσθαι δεῖ σῆκον καὶ μὴ κατύδαζε τὰ φύλλα μόνον διέρχεσθαι, ἀλλὰ ἐὰν χρεία, μὴ ἀκήκοῃς δὶς ἢ τρὶς ἢ πλειάκις διελθεῖν δεῖ σῆκον, ὅπως ποτίσῃς τὴν διάνοιαν αὐτοῦ. ὅταν γὰρ μέλλῃς καθεύδειν ἀναγνῶναι, εἶτα πάλιν ἄλλου ἀναγινώσκοντος ἀκοῦσαι· δεῖ ἔσω τοῦ Θεοῦ λέγειν· Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ἄνοιξον τὰ ὦτα καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς καρδίας μου, τοῦ ἀκοῦσαί με τοῦ λόγου σου, καὶ σωθείην, καὶ ποιῆσαι τὸ θέλημά σου, Κύριε, ὅτι πάροικος ἐγώ εἰμι ἐπὶ τῆς γῆς. μὴ ἀποκρύψῃς ἀπ' ἐμοῦ τὰς ἐντολάς σου, ἀλλ' ἀποκάλυψον τοὺς ὀφθαλμούς μου, καὶ κατανοήσω τὰ θαυμάσια ἐκ τοῦ νόμου σου. ἐπὶ σοὶ γὰρ ἤλπισα ὁ Θεός μου, ἵνα σύ μου φωτίσῃς τὴν καρδίαν. ναί, ἀδελφέ μου, παρακαλῶ, ὅτι ποτὲ ποτε ἄρχου τοῦ Θεοῦ, ὅπως φωτίσῃ σου τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ δηλώσῃ σοι τὴν δύναμιν τοῦ λόγου αὐτοῦ. πολλοὶ γὰρ ἐπλανήθησαν θαρρήσαντες τῇ ἑαυτῶν σο- Ρωμ. α. κε.
φίᾳ, καὶ φάσκοντες εἶναι σοφοὶ ἐμωράνθησαν, μὴ νοοῦντες τὰ γεγραμμένα, καὶ ἐξέπεσαν εἰς βλασφημίαν, καὶ ἀπώλοντο. ἐὰν οὖν σε τοῦ ἀναγινώσκειν σε ὄρῃς λήθην δυσκόπτουσαν· βλέπε μή σε διδάξῃ ὁ πονηρὸς λέγειν ἐν ἑαυτῷ, ὅτι οὐχ ὕστως ἐστίν, ὡς λέγει ὁ λόγος ἐκεῖ· πῶς γὰρ δύναται ὕστως εἶναι; καὶ ἐν τοιαύτα· ἀλλ' ἐὰν πιστεύεις τῷ Θεῷ, πίστευε καὶ τοῖς λόγοις αὐτοῦ, καὶ λέγε σεαυτῷ πολλάκις· πεποίθησι, πορεύου εἰς τὰ ὀπίσω μου, Σατανᾶ. ἐγὼ γὰρ οἶδα τὰ λόγια Ιε. πορεύ πω
τοῦ Θεοῦ, λόγια ἁγνὰ ὄντα, ἀργύριον πεπυρωμένον ἑπταπλασίως· καὶ οὐκέτι ἐν αὐτοῖς σκο- Ψαλ. ιβ. ζ.
λιόν, οὐδὲ τραχηλιώδες, ἀλλὰ πάντα τὰ ἀγαθὰ ἐνώπιον τοῖς σωιζομένοις· ἐγὼ γὰρ ἀσωτός εἰμι, καὶ γινώσκω. οἶδα οὖν ὅτι πνευματικῶς γεγραμμένα εἰσί. λέγει γάρ καὶ ὁ ἀπόστολος, Ὅτι ὁ νόμος πνευματικός ἐστιν. εἶτ' ὕστως ἀναβλέψον εἰς οὐρανόν, καὶ εἰπέ, Κύριε, Ρωμ. ζ. ιδ.
πίστευω τοῖς λόγοις σου· οὐκ ἀπιστῶ, ἀλλὰ θαρρῶ τοῖς λόγοις τοῦ ἁγίου πνεύματος. σὺ οὖν

Αμ. β ιι. καὶ, ἥτις ἐστὶν ὁ ἀγκίστρολος· ὡς εἴ τις ἔλεγεν ἡ γραφή· Πάσαις ἡμῖν μικροὺς ἀλώπηκας, καὶ τὰς ἐξῆς. τήρει πάντοτε τὸν ἐχθρόν· ἐὰν ἔλθῃ καταπέζωσαί σε τῷ καρδίᾳ εἰς ἐπιθυμίαν ἄτοπον, εὐθὺς ἐκεῖ καταφειδοῦ τῷ ψυχῇ σε ἔλθῃ, ὡσεὶ βάλλων ῥυπαροὺς λογισμούς· ἀνάτεμνε δὲ τὸν θυρεὸν τῆς πίστεως, ὡς ἂν δύνῃ τὰς ἐλπίδος, ἀπάσας τὰ μάχαιρα τοῦ πνεύματος, ἥτις ἐστὶ ῥῆμα Θεοῦ· καὶ ὅπως ὁπλιζόμενος καὶ τὸ ἐχθροῦ, νικώμενον, καὶ μὴ ὀλιγωρῶμεν ἐν τῷ πολέμῳ, ἀλλὰ πᾶσι σπουδῇ καὶ προθυμίᾳ. ἴσ.-δίεν. ἐμβάλων εἰς ἴσ.-δυνᾷ.

* * *

* * * *

ἐπιφέρει ὁ ἐχθρός ποτε μὲν θρυλλείας, ποτὲ δὲ θλίψεις. ὡσεὶ ὁ μὲν δοκιμάζει τὰ ἀγαθὰ τοῦ θεοῦ, ὡσεὶ αὖθις καὶ αὖθις ἐρατεύεται, ἀγαθὰ πρόφασις ὡς ἀγαθὰ ἀποδιδόναι· διὰ (ἀδελφέ μου) τοῦτο ἀσφαλῶς, καὶ σπουδαστέον ἀεὶ τῇ ἀναγνώσει προσκολλᾶσθαι· ἵνα σε διδάξῃ πῶς δεῖ ἐκφυγεῖν καὶ παγίδας τοῦ ἐχθροῦ, καὶ καταλαμβάνειν τὸν αἰώνιον ζωήν. συνέλλει μὲν ἡ ἀναγνῶσις τὴν θείαν γραφὴν τὸν νοῦν πλουτίζουσαν, καὶ δωρᾶται γνῶσιν εἰς Θεόν. λέγεται μὲν· Σχολάσατε, καὶ γνῶτε ὅτι ἐγώ εἰμι ὁ Θεός. ἀκούεις, ἀδελφέ, ὅτι γνῶσιν Θεοῦ λαμβάνει ὁ σχολάζων ταῖς θείαις γραφαῖς ἐν ἀληθινῇ καρδίᾳ. διὰ, ἀδελφέ μου, μὴ ἀμελήσῃς τῆς ψυχῆς σου, ἀλλὰ σχόλαζε τῇ ἀναγνώσει καὶ ταῖς προσευχαῖς· ὅπως φωτισθῇ σου ἡ διάνοια, καὶ ὅπως γένῃ τέλειος καὶ ὁλόκληρος, ἐν μηδενὶ λειπόμενος. ἄλλοι καυχῶνται ὅτι ζωομιλίαν μεμαθήκασι, ἀρχόντων τε, καὶ βασιλέων· σὺ δὲ καύχησαι ἐμπεφυτεῦσθαι τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ, ζωομιλῶν τῷ ἁγίῳ πνεύματι διὰ τῶν θείων γραφῶν. ὃ μὲν ἅγιον πνεῦμά ἐστι ὃ λαλοῦν διὰ αὐτῶν. ἀπόδαζε οὖν ἐντυγχάνῃ ταῖς θείαις γραφαῖς, καὶ προσκαρτερεῖ ταῖς ἁγίαις εὐχαῖς. ὁσάκις μὲν ἂν ἐντυγχάνῃς τῷ Θεῷ διὰ αὐτῶν, ποσαπλασίως ἁγιάζεται σου τὸ σῶμα, καὶ ἡ ψυχή, καὶ τὸ πνεῦμα. τύπῳ οὖν γινώσκων, ἀδελφέ μου, ὅτι ἑνίκα ἂν ἐντυγχάνῃς αὐταῖς, ἁγιάζῃ, ἀπόδασον πυκνότερος ἐντυγχάνειν αὐταῖς· κἂν μὴ σχολάζωσιν αἱ χεῖρες, θύχου τῇ διανοίᾳ. ἡ μὲν μακαρία Ἄννα, ἡ μήτηρ τοῦ προφήτου Σαμουήλ, ηὔχετο, καὶ ἡ χεὶλη αὐτῆς ἐσάλευεν· ἡ δὲ προσευχὴ αὐτῆς εἰς τὰ ὦτα Κυρίου σαβαὼθ εἰσηκούσθη. καὶ γὰρ ἐδόθη αὐτῇ ἡ αἴτησις αὐτῆς. διὰ, ἀδελφέ μου, εἰ μὴ σχολάζοιεν αἱ χεῖρες, ἀλλὰ τῇ διανοίᾳ εὔχου. καὶ γὰρ σιωπῶντων ὁ Θεὸς ἀκούει. ἐὰν δὲ σκληρύνασαν τὸ ἀναγινώσκειν· προσκολλᾶ ὅσον ἐστὶν ἀκούσαι καὶ ὠφεληθῆναι. γέγραπται γὰρ· Ἐὰν ἴδῃς ἄνδρα ζωντὸν, ὀρθρίζε πρὸς αὐτὸν, καὶ βαθμὸς θυρῶν αὐτοῦ σκοτειδέτω ὁ πούς σου. τοῦτο δὲ συμβάλλει (ἀδελφέ μου) οὐ μόνον τοῖς μὴ ὑπάρχουσι βιβλίοις τὸ ἀναγινώσκειν, ἀλλὰ καὶ τοῖς ὑπάρχουσι βιβλίοις. πολλοὶ γάρ εἰσιν ἀναγινώσκοντες, καὶ οὐκ ὑπογινώσκουσιν ἃ ἀναγινώσκουσι. βλέπε δή, ἀδελφέ, μὴ ἀμελήσῃς τοῦ σοὶ χαρίσματος τοῦ δοθέντος σοι τῇ δωρεᾷ τοῦ Χριστοῦ· ἀλλὰ φεῖσαι καὶ ἐκζήτησον τὸ πῶς εὐαρεστῆσαι τῷ Θεῷ δυνήσῃ, ἵνα τύχῃς τοῦ μακαρισμοῦ. γέγραπται γὰρ· Μακάριοι οἱ ἐξερευνῶντες τὰ μαρτύρια αὐτοῦ, καὶ ὅλῃ καρδίᾳ ἐκζητήσουσιν αὐτόν. βλέπει μέν σε διακόψῃ ὁ ἐχθρός, ὅταν βάλῃ ἀναγνῶναι, προσφέρων σοι τὰ ἀδίκημα, ἐν βάλλων σε εἰς πυρασμούς, καὶ λέγων· ποίησον πρῶτον τόδε τὸ πρᾶγμα, ἐφ' ὅσον ὀλίγον ἐστί, καὶ ὅπως ἀμελείμπτως ἀναγνώσῃς. ἐνίκα γὰρ ὑποβάλλῃ ταῦτα, καὶ προθυμίαν πρόσεχε εἰς τὸ ἐρεύνησον. ταῦτα γὰρ πάντα ἐμβάλλει, ἵνα σε ἀποκλείσῃ τοῦ ἀναγνῶναι καὶ ὠφεληθῆναι. ὅταν γὰρ ἴδῃ δόλιον τὸν ἐχθρὸν ἐμπίπτοντα ἀναγινώσκοντα, καὶ ὠφελούμενον ταύταις ταῖς ἀφορμαῖς καὶ ἄλλαις πολλαῖς, πάντα πάντως ποιεῖ, ἐμποδίζῃ αὐτῷ ζητοῦντι. σὺ οὖν μὴ πτοηθῇς αὐτῷ, ἀλλὰ θρασὺ ὡσπὶ ἔλαφος διώκουσα, καὶ ἐπιποθοῦσα ἐλθεῖν ὅπου ἐστὶ πηγὰς τῶν ὑδάτων (τοῦτο δὲ ὅπου ἐστὶ θείας γραφάς) ὅπως πίῃς ἐξ αὐτῶν, καὶ καθαρίσωσί σε τὸν δίψαν τὸν συμφλέγουσάν σε ἀπὸ τῶν παθῶν. σύμφυτον δὲ καὶ τὸν ἐξ αὐτῶν ὠφέλειάν σοι γινομένων· οἷόν τι λέγω, ἵν', ὅταν ὁ Κύριος δωρῆται σοι τὸ ὑπογινώσκειν ἐξ

Ψλμ. μα ι. Ψλμ. ριη ϛ. Σειρ. ϛ. λθ. ἴσ.-πῖς μόνον ἐσάλ-

Ⓦ μὴ φθυδόμβοι δυσπούμβος, πρέχῃ αὐτῷ τὰ ὠφέλιμα. καθαρεῖ γὰρ ὁρᾷ ἡ ἀ-
σπλεν τῷ γλωσσῃ τῷ ἀληθεύουσαι, τὰ ῥήματα αὐτῆς δέχεται, ὡς ὀπίδβηκυ ξένια. * *
οὕτω δὲ φθύδεσθαι κακὸν, ὅπ ἡ αὐδὶ Ⓐ φθύσαι μισοῦσι Ⓦ φθυδόμβοι. καθάπερ ἀπὸ
οἰκίας ἐμπρησμὸν, οὕτω δὲ φυδδὸς ἀπὸ τῦ σώματος ἀπόρριψον· ὡς φλέγα σε κοιτῶνι, οὕτω
τῷ ὀπορχίδῳ σε τῇ γλώσσῃ καπάβεσον. " ὁ τῆς οἰκίας ἐμπρησμὸς ὕλλω ἡ σῶμα σε
γεέννῃ δαπάνᾳ. ἐαὶ εἴπω, μὴ ὑβείσῃς, πεβαλλῇ μοι Ⓦ θυμῷ· ἐῴω εἴπω, δὸς χρή-
ματα πένησι, πενίᾳ ἡ παιδοτροφίαι σπουδῆς. δὲ μὴ ὁμόσαι, ἢ μὴ φθύδεσθαι, σὸκ ἔστι χρή-
ματα σὺκ εὐθηνίᾳ δαπανώμενα. ἡ ἵνα πῶς καταβραβεύσῃ δικαιοσυνίᾳ ἀδάπανος; οὐχ
ὕτω πρέπει τῷ βασιλεῖ ἡ πορφύρα, ἡ δὲ ζάβδημα, ὡς χειστιανῷ δὲ μὴ φθύδεσθαι. ζάβ-
τῦτο αὐδεὶ αἰδοῦνται ἡ συγγενεῖς, ἡ φίλοι, ἡ γνήσιοι, ἐ σεμνοτάκται· ζάβ' τῦτο αὐδεὶ
φοβοῦνται Ⓐ δαίμονες, καὶ φιλοῦσιν Ⓐ ἄγγελοι, καὶ "χαίρουσιν αὐτῷ τὰ πύλαι τῆς βα-
σιλείας τῶν οὐρανῶν, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα εἰς τὸν αἰῶνας τῶν αἰ-
ώνων. Ἀμήν.

ἰσ. ἐν ὀπορ- 5
είαις ἐμφορ-
μὸς ψυχῆ
ἡ σώμα

ἰσ. -σιν αὐσι-
ξωσις

ΠΕΡΙ ΥΠΟΜΟΝΗΣ, ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΣΥΝΤΕΛΕΙΑΣ ΤΟΥ αἰῶνος τύτυ, ἡ δυτέρας πρυσίας, ἀζιαδόχυ τῶν δικαίων βασιλείας, ἡ ἀπολυτήτυ τῶν ἁμαρτωλῶν καλάσεως· ὑπυθήσις τι ἐξομολογήσεως, καὶ πρὸς τὴν τῶν θείων γραφῶν μελέτην πρυτρεπτή, λύσεις τε αἱ μεθοδείαι τῦ ἐχθρῦ, καὶ ἁ δ' τῆς ἡσυχίας ὠφέλιμοι. Λογ. ξς'.

Ἀμετρὸς ὁ βίος τῶν δικαίων. πῶς γὰρ λαμπρυνῶσι, ἀλλ' ἵνα ζάβ' τῆς ὑπομονῆς; ταύτην κτησάμβος, ἀγάπησον (ὦ ἀδελφὲ) ὡς τῆς μητέρα. ὁ μὲν γὰρ φθυμὸς πάντα λέγων· Ὑπόμεινον τὸν Κύριον, καὶ φύλαξον τὴν ὁδὸν αὐτῦ. ὁ δὲ Παῦλος ὅπως κτήσῃ τὴν ἀρετὴν, λέγει· Ἡ θλῖψις ὑπομονὴν κατεργάζεται· ταύτην μα- 2 Ρωμ. ε. γ.
κρυνόμβος, θύρησις τῦ παντὸς τῶν ἀγαθῶν, τὴν ἐλπίδα· ἡ δὲ ἐλπὶς
δὲ καταισχύνει. ὑπυδεξώμβα τοίνυν τὸν Κύριον, καὶ ἰκέτβυσον αὐτὸν, καὶ θύρησις ἐκ τύτυ δ',
Καὶ δῴη σοι τὰ αἰτήματα τῆς καρδίας συ. Ἵνα τύτυ μακαριώτεροι, τὸ κεκτῆσθαι βασι- Ψαλ. λς. δ'.
λέως τοιύτυ ἀκριβῆ θύμβον; ἵνα μὴ θλίψει δμεωγμένην ἴδῃ καὶ ὑπακούσασι τὸ κριτῆ τῦ
ἀκριβῆ; ἐργάτης τυγχάνεις τῆς ἀρετῆς, ἀδελφὲ· ἐμισθώσατό σε Χριστὸς εἰς Ⓦ ἀμπε-
λῶνα αὐτῦ· ὡς καὶ σὺ ἔχῃς, ἐργάζῃ δὲ ἀγαθόν. ἄκουσον τῦ Παύλου λέγοντος· "Ὁ δὲ σπείρων ἐπ' Γαλ. ς. ζ'.
πνεύματι ἐκ πνεύματος, τὸν ζωὴν θερίσει. σπεῖρον εἰς τὸ πνεῦμα, ἵνα θερίσῃς ζωὴν αἰώνιον. Ὁ γὰρ
σπείρων εἰς τὸ σῶμα, φησὶν, ἐκ τῦ σώματος θερίσει φθορέν. ἄκυσε τῦ καλῦ σπορέως
λέγοντος· Σπείρατε ἑαυτοῖς δικαιοσύνην, τρυγήσατε καρπὸν ζωῆς· μὴ ὀλιγωρῇς δὲ τῷ Ωσὲε ι. ιβ'.
κάμνειν, ἐμπρεπέτω ὁρᾷν τὴν ἐλπίδα. ὅπυ γὰρ ἀγῶνες, ἐκεῖ καὶ βραβεῖα· ὅπυ πό-
λεμοι, ἐκεῖ καὶ πυμή· ὅπυ ἡ πάλη, ἐκεῖ καὶ ὁ στέφανος. Εἰς ταῦτα ἀφορῶν, ἐπάλληλε σε-
αυτὸν δι' ὑπομονῆς· ὑπυφώνει σεαυτῷ πάντοτε μετὰ τῶν ἀγίων βοῶν· Ἀνδρίζυ, καὶ κρα- Ψαλ. κζ. κ.
ταιώθω ἡ καρδία συ, καὶ ὑπόμεινον Ⓦ Κύριον· Ἑτοίμαζε εἰς τὴν ἔξοδον τὰ ἔργα συ, καὶ Παροι. κδ. κ.
καθασκευάζυ εἰς Ⓦ ἀγρόν· ἀγρὸς γάρ ἐστι σοὶ ὁ βίος· λάβε τὴν παλαιὰν διαθή-
κην. "Περίσφιγξον τὸ κτῆμά συ ἀκριβῶς. ποίαις; τῇ πτωχείᾳ, τῇ σεμνοτυχῇ, τῇ διδα- Σειρ. κβ. κ'.
σκαλίᾳ. ἐαὶ ἔχῃς Ⓦ φρόνημα, σὸκ ἐμβήσεται δ' θεῖον, Ⓦ διάβολον λέγω. ὡς ἄμ-
πελον καλὴν γεώργησον τὴν ψυχήν. ἐ ὥσπερ Ⓐ τὸν ἀμπελῶνας φυλάττυσιν κρυτῦσι
τῇ χειρὶ, βοῶσι τῇ φωνῇ, ἐ διὰ τῶν κτύπων ἐχθὸν ὀπιβυλεύοντας· ὕτω ἐ σὺ βόησον
τῇ σεμνοτυχῇ, ἀλάλαξον τῇ ψυχωδίᾳ, καὶ ἀποδιώξεις δ' διάβολον θεῖον, τὴν ἀλώπη-

ἀσκωτὴς, ψάλλει λέγων· ἐθλίφθην ἐπλάτυνάς μοι. ἐθλίβετο ὁ λῃστὴς, οὐχ ὅτι αὐτὸς
Λυκ. κγ. κα. ᾧ ξύλῳ προσήλωτο, ἀλλ' ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ μετὰ λῃστῶν ἐσταύρωτο. ὅθεν καὶ ἔλεγε, Καὶ ἡμᾶς μὲν δικαίως (ἄξια γὰρ ὧν ἐπράξαμεν ἀπολαμβάνομεν) οὗτος δὲ οὐδὲν ἄτοπον ἔπραξεν. ἀρμοζέτω δὲ προσείπατος καὶ τὰ ἐξῆς ῥήματα ᾧ λῃστῇ, ἃ ἔλεγεν ὅτι τοῦ σταυροῦ, ᾧ Χριστῷ ὡς Θεῷ προσευχόμενος. οἰκτίρησόν με, καὶ εἰσάκουσον τῆς προσευχῆς μου. οἰκτίρησόν με, συγχώρησόν μοι τὰ τῆς λῃστείας πλημμελήματα. ὡς δικαίως ὁ στίχος ὑψηλὸν, ᾧ σταυρέ. ὡς καταδίκης ἐγὼ ὅτι ξύλου κρέμαμαι. οἰκτίρησόν με. Εἶπον, Μνήσθητί μου, ὅταν ἔλθῃς ἐν τῇ βασιλείᾳ σου. εἰσάκουσον τῆς προσευχῆς μου. Εἶπα ὡς ἐθαύμασεν τὸν κτίσαντα ᾧ κτίσῃ συμπάσχουσαν, καὶ ᾧ κόσμοι, ὡς ἔνα οἶκον, στιλπνὸν (λαμπρὸν γὰρ πάσχοντος ὁ οἶκος ζωπάσχει, ὅτι ἐν αὐτῷ ἐκτίσθη τὰ πάθη, καὶ τῶν οἰκοδόμων κρεμαμένου ὅ ἔργον ἐλύετο) ἐπιλοιδορεῖ καὶ ἡ γῆ τῷ κυριοκτόνῳ ἐσαΐζει. ᾧ οὐ κατανύγησαι, ὑπερμαχῶν αὐθις ὁ λῃστής· ἰοὶ δυσθέατον, ἕως πότε βαρυκαρδεῖς; ἔως· Λάζαρον ᾧ περαίμενον ἀπὸ τοῦ τάφου ἰδόντες οὐκ ἔπεισθησαν· καὶ ὅτι τὰ μνήματα τῶν ἰωμένων, ἐν νεκροὶ πολυήμερον τῆς φωνῆς τοῦ σωτῆρος ἀκούσαντες ἀνέστησαν. νεκροὶ ὁ στισμὸς ἀνέστησε, καὶ ὑμᾶς τῇ ἀπιστίᾳ καθεύδετε. ἕως πότε βαρυκαρδεῖς; πέτραι ὡς ἀράχναι σχίζονται, καὶ ὑμᾶς ᾧ φόβῳ οὐ διασχίζεσθε. ἕως πότε βαρυκαρδεῖς; καὶ διὰ τί βαρυκαρδεῖς; τοῦτο μὲν, διὰ ὃ μὴ κατανυγῆναι τοῖς θαύμασι· τοῦτο δὲ, διὰ ὃ ἐκ ἀφοσιώσης βαρέως
Παρεμ. κζ. β. τοῦ Θεοῦ ὀργίζεσθαι. μάρτυς ἡ γραφή· Εἰποῦσα, Βαρὺ λίθος, καὶ δυσβάστακτον ἄμμος· ὀργὴ δὲ ἄφρονος βαρυτέρα ἀμφοτέρων. βαρὺ λίθος, ἀλλὰ τῇ πολυχειρίᾳ μεταίρεται, καὶ ὡς τάχιστα ἐκ αἴρει κρέμαται· δυσβάστακτον ἄμμος, ἀλλ' ὑπὸ θαλάσσης ἐκ σαπίδι βαστάζεται. ὀργὴ δὲ ἄφρονος, τοῦ Ἑβραίων λαοῦ, βαρυτέρα ἀμφοτέρων, ὅτι ὅτε τοῦ θελήσαι φλέγεται, ἀλλὰ καὶ θαύματα βλέπων ὀργίζεται. ἵνα τί ἀγαπᾶτε ματαιότητα, ᾧ Βαραββᾶν τοῦ Χριστοῦ προτιμήσαντες, ᾧ φονέα ἀνθ' ᾧ ζωοποιόν; ἵνα τί ἀγαπᾶτε ματαιότητα,
Ιωαν. ιθ. ιε. τὸν βασιλέα τῶν Καίσαρος τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν προκρίναντες; τὸν ζῶσαν πηλὸν
Ιερεμ. β. ιγ. καταλείψατε, ἧς δὲ τὰ μάτια τὸν Σαμαρείτην ἀδίψον ἐποίησε, καὶ λάκκους ζωπυρεμμένους ὠ-
Ιωαν. δ. ιδ. ρύξατε. ἵνα τί ἀγαπᾶτε ματαιότητα; ᾧ προδότην μαθητὴν ἐμαθητεύσατε, καὶ τῶν διδασκάλων ἐπεβουλεύσατε. ἵνα τί ἀγαπᾶτε ματαιότητα; ὅτι τούτοις καὶ ζητεῖτε ψεύδος, τὸν ἀλήθειαν ἀποστρεφόμενοι. καὶ πότε ὁ ψεύδος ἐζήτησαν; ὅτε ψευδομάρτυρας ἀληθεστοὺς κατὰ τοῦ Κυρίου ἔστησαν, ὅτε σὺν συκοφάνταις ἐμισθώσαντο. μάρτυς ὁ εὐαγγελιστὴς Μάρκος·
Μαρκ. ιδ. νε. Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ ὅλον τὸ συνέδριον ἐζήτουν ψευδομαρτυρίαν κατὰ τοῦ Ἰησοῦ. καὶ ζητεῖτε ψεύ-
Λουκ. κγ. β. δος. Τοῦτον εὕρομεν διαστρέφοντα τὸ ἔθνος, καὶ κωλύοντα Καίσαρι φόρους μὴ διδόναι. καὶ πῶς κωλύει ὁ Εἰπών, Ἀπόδοτε τὰ Καίσαρος Καίσαρι; καὶ ζητεῖτε ψεύδος. Ἀνασείει ᾧ λαοὺς διδάσκων. καὶ ζητεῖτε ψεύδος. Εἰ μὴ ἦν σου κακοποιὸς, οὐκ ἄν σοι παρεδώκαμεν αὐτόν. καὶ τί κακοποιήσει; ὅτι νόσους ἐθεράπευσεν, ὅτι δαίμονας ἐφυγάδευσεν, ὅτι νεκροὺς ἤγειρεν, ὅτι οὐκ πάντα ἄρτων ἰσαρίθμους χιλιάδας ἔθρεψεν; ἐπὶ τῷ φθόνῳ τὸ ᾧ λαμπρὸν, καὶ ὃ ψεύδος τὸ ᾧ σῶμα. καὶ ζητεῖτε ψεύδος. φύγωμεν, ἀγαπητοὶ, ὃ ψεύδος, ὡς μάχαιραν ψυχῆς.
Σοφ. α. ια Στόμα γὰρ, φησι, καταψευδόμενον ἀναιρεῖ ψυχήν, οὐ τὸν τοῦ συκοφαντουμένου, ἀλλὰ τὸν τοῦ ψευδομένου. οὐχ οὕτως ὁ βαπτισθεὶς ἀπὸ τῆς κόμης, καὶ ὁ γραπτὸς ἀπὸ τῆς χλαμύδος, ὡς ὁ χριστιανὸς ἀπὸ τοῦ μὴ ψεύδεσθαι γνωρίζεται. καὶ καθάπερ τὰ τοῖς πολέμοις, ἀπὸ τοῦ ζωγήματος ᾧ φίλοι καὶ ᾧ ἐχθροὶ δοκιμάζονται· οὕτω δὲ τὸ ᾧ πολέμῳ τῶν δαιμόνων προσωπείων ᾧ φίλοι τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τοῦ ἀληθεύειν καὶ μὴ ψεύδεσθαι γνωρίζονται, ᾧ δὲ ψευδόμενοι, ὡς ἰδίᾳ μαχαίρᾳ, τῇ γλώσσῃ φονεύονται. τὸ μὰ οὐκ εἶδος ὀμνύειν ἢ ψεύδεσθαι, ζωγεῖον ᾧ Θεὸν τὸ προσευχῆς δυσωπεῖ. εἰ γὰρ ἡμᾶς οἰκέτην ἢ φίλον μὴ ψευδόμενον αἰδούμεθα, ἐν ἀνθρώπῳ πειθόμεθα, πολλῷ μᾶλλον ὁ Θεὸς

ᾧ

ἴσ. δὴ βῆμα

ἴσ. καὶ τῶν ποιεῖται ὅτι τὰ μν. ἀνέστησαν.

ἀθῶαι, θλῖψις ἐστὶ καὶ ἅμιλλα χαλεπή· οὕτω δὲ ταχέως εἰσακουσθῆναι τηλικαύτης καὶ διαπαλαίστρας. Δὸς οὖν ταχέως ἡμῖν τοῖς νῦν εἰσακουσθῆναι ἐν θλίψει, πλάτος ἔλεγε. ἐν θλίψει ἐπλάτυνάς μοι. Τὰ κύματα τὴν θλῖψιν ἡ ταχεῖα γαλήνη διέλυσεν· ἀφείζουσα θάλασσα ἔσω τῆς ἐγήρετο· αἱ καταιγίδες καὶ αἱ ζυελλαι εἰς δρόσον μετεβλήθησαν· οἱ ἐχθροὶ δὲ πολέμιοι, ἰκέται γεγόνασιν. ἐν θλίψει ἐπλάτυνάς μοι. οὐδέπω ὡς βρέφος δὲ τόκῳ ἐώκειξα, καὶ ἤδη μοι ὡς μήτηρ ἡ ποίησις τοῦ Θεοῦ τὸ μεγαθος ἐνέθηκεν. ἐν θλίψει ἐπλάτυνάς μοι. λιμῷ με τηκόμενον ἀπὸ καρποῦ, σίτου, οἴνου, καὶ ἐλαίου ἐπλήσθησαν· ὡς μὴ μόνον ἐμέ, ἀλλὰ καὶ πόλεις σὺν ἐμοὶ ἀπολεσθεῖσαν. διὸ καὶ βοᾷ· Ἐδωκας εὐφροσύνην εἰς τὴν καρδίαν μου. ἀπὸ καρποῦ σίτου, καὶ οἴνου, καὶ ἐλαίου αὐτῶν ἐπληθύνθησαν. καὶ ἐ * * ων ἡ οὐσία ἐμοὶ δῶρα. ἐν θλίψει ἐπλάτυνάς μοι. καὶ ἰσοτίμου ἢ ἐν θλίψει ἐπλάτυνεν αὐτὸν ὁ Θεὸς τοῦτον τὸν τρόπον. ὅτε καὶ ὁ Ἀβεσαλὼμ πολεμούμενος ἐφυγε· καὶ ἐν ταῖς ἐρημίαις καὶ ἐν τοῖς ὄρεσι, λιμῷ καὶ δυσαγχείᾳ ὡς ἐν διωγμῷ ἐκρατήθη. ἀλλ' ἐν τῇ δυσαγχείᾳ τοῦ λιμοῦ ὁ Θεὸς αὐτῷ ἀριστοφόρους ἀῤῥας ἀφῆκε, ὡς τῷ Ἠλίᾳ τοὺς κόρακας, ἔπεμψε. καὶ πρῶτος ὁ Σιβᾶ, ὁ ἐκ τοῦ οἴκου Σαοὺλ τοῦ ἐχθροῦ αὐτοῦ ἱππεύς, αὐτῷ ἀῤῥαβῶνα ἀρτους ἑκατοσίους, καὶ οἶνον, καὶ πομάδας, καὶ σαφίδας. εἶτα μετὰ τοῦτον Βερζελὴς ὁ Γαλααδίτης καὶ αὖθις αὐτῷ προσήνεγκε δίκαι κλίνας, ἵνα μὴ χαμεύνῃ, καὶ ἀμφιτάπητας τοὺς λεγομένους τυλοτάπητας, καὶ οἴνου κεράμια, καὶ πυρούς, καὶ κριθάς, καὶ ἄλθην, καὶ κύαμον, καὶ φακὸν, καὶ βούτυρα, καὶ πρόβατα, καὶ γαλαθινὰ μοσχάρια. ἐπὶ οὖν ἐν τῇ στενοχωρίᾳ καὶ τῇ θλίψει τοῦ λιμοῦ καὶ τοῦ διωγμοῦ, οὕτω θεὸς πρὸς ἀπόλαυσιν ἔδωκεν, οὐ χρείαν ἔλεγε, ἐν θλίψει ἐπλάτυνάς μοι. ὅτε ὁ λιμὸς πρέσει τοῦ Ἀβεσαλὼμ ὑπῆρκε, τότε μοι ὁ Θεὸς τὴν ἔρημον γῆν ῥοῦσαν μέλι καὶ γάλα ἐπέπιπτον. μηδεὶς οὖν ἡμῶν δίχα τοῦ Θεοῦ διωκόμενος λιμοῦ φοβηθῇ. Οὐ λιμοκτονήσει γὰρ Κύριος ψυχὴν δικαίου. ἐθλίβετο, καὶ ἐπλατύνετο. ἀλλὰ καὶ ὁ τῶν μαρτύρων χορὸς ἐθλίβετο μὲ μαστιζόμενος, ἐπλατύνετο ὡς νικητὴς στεφανούμενος· ἐθλίβετο τῇ μάστιγι πιεζόμενος, ἐπλατύνετο ὡς σῖτος ἅλιμος εἰς γῆν ὑφαρπαγὴς συγκομιζόμενος· ἐθλίβετο ὡς πηλὸς πατούμενος, ἐπλατύνετο ὑφαινόμενος· ἐθλίβετο ὡς ἄργυρος χωνευόμενος, ἐπλατύνετο ὡς κλημάτιον τῷ Θεῷ προσφερόμενος. ὁ θλίψει ἐπλάτυνάς μοι. ἔλεγε καὶ ληστὴς ὅτι τοῦ σταυροῦ θλιβόμενος, καὶ μεταρσιος ὁ παραδείσου γινόμενος, ὁ θλίψει ἐπλάτυνάς μοι· ὁ τῆς προδιτῶν φωνῆς, τοῦ παραδείσου νομεὺς· ὁ ὑπὸ γῆς καταδίκης, τῆς οὐρανίων κάτοικος· ὁ κάτω περισπλυνόμενος, ἄνω πολιτογραφούμενος· ὁ τοῦ τυφλοῦ ὀπαδὸς, τοῦ βασιλέως ἀκόλουθος· ὁ τοῦ πυρὸς ἄξιος, βασιλείας μέτοχος. ὁ θλίψει ἐπλάτυνάς μοι. ἀπὸ τοῦ ληστοῦ, καὶ τοῦ σταυροῦ ἡ σωτηρία ἤρξατο. ὅπου γὰρ ὁ πρῶτος ἀνθρωπος ἀπὸ τοῦ ξύλου γλυσάνιος, ὡς ληστὴς, τοῦ παραδείσου ἐξεβλήθη, πρῶτος ληστὴς ὅτι ξύλου πίστιν θύσας, εἰς Ⓦ παράδεισον εἰσήγαγε. ἀπὸ ξύλου ἡ ἁμαρτία ἤρξατο, καὶ ἀπὸ ξύλου ἡ σωτηρία ἐλήφθησε. καὶ τί ὁ Χριστὸς σταυρούμενος τὸν ληστὴν πολίτην οὐρανοῦ ἐποίησε; πρῶτοι ἵνα μάθῃ ὁ κόσμος καὶ πόντος ἀνθρωποι, ὅτι ἐν Ⓦ ἐσταυρωμένοι, ὡς ὁ ληστὴς, Κύριον καὶ βασιλέα ὁμολογήσουσι, τῆς ὁμοίας ἡμῖν ἀπολαύσουσι. δεύτερον δὲ, ἵνα πάντες διασάφωσι ὅτι ὁ Χριστὸς ὃν ληστὴν ἐκ ἁμαρτίας ὅτι τοῦ σταυροῦ ξυνεχώρησε, πίστιν θύσαντα ὅτι καὶ δι' οἰκουμενικὸν χειρόγραφον ὅτι σταυρὸν ἀνέλαβεν. ὥσπερ γὰρ γεωργὸς μέλαν ἐγκεντρίσας κοσμιέλαιον, καὶ θύλακα καὶ εὔκαρπον ἀποδείξας, ἀπὸ τῆς μιᾶς καὶ ἐκ ἄλλας ἐμπίστευται· οὕτω καὶ ὁ Χριστὸς Ⓦ ληστὴν ὡς ἀγριέλαιον εἰς κοσμιέλαιον ἐνεκέντρισε, καὶ ὅπως θύσῃ ὅτι δὲ πάντα τὰ ἔθνη ἐγκεντρίσας καὶ μεταφυτεύσας εἰς Ⓦ παράδεισον δύναται. ὁ γὰρ Ⓦ Ἀδὰμ ἐκ τοῦ παραδείσου ἐκβληθεὶς ὡς ἀκάνθας, αὐτὸς Ⓦ ληστὴν ὡς ῥόδον εἰς Ⓦ παράδεισον μεταφύτευσεν· ὅθεν ἐκεῖ, ὡς ἐν μοναστηρίῳ

ἀσκητὴς,

ἐν. ἐπολιόρκει

Παροιμ. ι. γ.

χ. περιπλυνόμενος

νιῶ λέγῃ ὁ Δαβὶδ, τ' μετθμόιαν. ὥσπερ γὰρ ὃ ἁμαρτῆσαν, καὶ μὴ μετθμοῆσαν διπλοιῶ ὄφλει ἁμαρτημα· οὕτω, ὅτι ἔπεσε, δεύτερον, ὅτι αἰσχῦναι οὐκ ἠθέλησε (διὰ τοῦτο ὁ Θεὸς καὶ ὧ Καὶν ὠργίζετο, οὐχ ὅτως ὅτι ἐφόνευσεν, ὅσον φονεύσας, ὅλως οὐ μετεύησεν) οὕτω ὧ ἁμαρτῆσαν καὶ μετθμοῆσαν, εἰς αὐτῆ τῆ μετθμοίᾳ τὴν δικαιοσύνῃ κερδαίνει· μᾶλλον γὰρ αὐτὴ ἡ μετθμοία εἰς δικαιοσύνην αὐτῷ λογίζεται. ἐπεὶ οὖν καὶ τὴν τοῦ Δαβὶδ μετθμοίαν ὁ Θεὸς ὡς δικαιοσύνη ἐδέξατο, διὰ τοῦτο λέγει· Εἰσήκουσέ μου ὁ Θεὸς τῆς δικαιοσύνης μου. Εἶδεν ὁ Θεὸς καθαρθῆναι τὴν ψυχὴν, καὶ ἐδέξατο τὴν τοιαύτην τῆς δύσεως· χάρτης ἐγράφη τοῖς δάκρυσι, καὶ δυσωπηθεὶς ὁ βασιλεὺς ὧ διὰ τῶν δακρύων γράμματα ἐπέγραψεν. ἡ ὀδὸς οὖν τοῦ τοιούτου ψαλμοῦ ἡ διαγωγὴ ἐπὶ τοῦ Αβεσαλὼμ ὡδύρετο, καὶ φεύγων μὲν ᾐχμάλωτο, καὶ πολεμῶν τὸ ἴδιον στράτευμα οὐκ ἠδύνατο, τοιαύτην ἡ μετάνοια ἐπαγγέλλεται τροπαίου ἐγέρσεως, καὶ τὸν τροπαιοῦχον ἐκβάλλει, ὡς ἐρωτηθεὶς πῶς τ' Αβεσαλὼμ ἐνίκησε, πῶς τ' δύτερον Γολιαθ κατέβαλεν, ἀπεκρίνατο· πῶς τ' ἄρκτον ἐνίκησα, προσευχῇ ὁπλισάμενος. εἰ ὧ ἐπικαλέσθαί με, Εἰσήκουσέ μου ὁ Θεὸς τ' δικαιοσύνης μου. αὖθις ἡ προσευχὴ ἀνεφέρετο, καὶ κατὰ τρόπαιος ἐπὶ τὸ δένδρον ἐκρέματο. ὥσπερ γὰρ ἁμαρτήσαντί μοι Θεὸς αὖθις κατ' ἐμοῦ ἤγειρεν, οὕτω μετανοήσαντι τρόπαιον καὶ καταπάτημα ὧ τραπέζῃ μου ἐποίησε. καὶ τῶν ἁμαρτημάτων ἡμῶν Θεὸς ἡμῖν ἐπεγείρει τοὺς ἐχθρούς· ἀλλὰ πολεμούμενοι, οὐκ ἔχομεν χρείαν τῶν δύο πολεμεῖν αὐτοῖς, ἀλλὰ μᾶλλον ἐὰν τοὺς λογισμοὺς τοὺς ἐν ἡμῖν, ἐὰν εἴ τι ἡμάρτομεν, διορθωσώμεθα, καὶ ὁ φόβος τοὺς ἐχθροὺς πέπλοιται τοῦ τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν. Διὰ τοῦτο γὰρ καὶ προσηλθομεν μὴ ἀμύνασθαι τοὺς ἐχθροὺς, ὅπως διὰ ἁμαρτίας αὐτοῖς πολλάκις ὁ Θεὸς ἐπεγείρει κατ' ἡμῶν· ἢ οὐδὲν δυόμεθα πολεμοῦντες ἐκείνοις, οὓς ὁ Θεὸς ἐπήγειρε κατ' ἡμῶν. θέλεις ἰδεῖν τὸ πλῆθος τ' πολεμούντων σε; μεταίνησον ἐφ' οἷς ἡμάρτες, ἢ οἱ ἐχθροὶ πίπτουσι. Θεὸν γὰρ Κύριον ἐκάλεσε ὁ Δαβὶδ τ' Χριστὸν, Ος ἐγένετο ἡμῖν σοφία ἀπὸ Θεοῦ, δικαιοσύνη τε, καὶ ἁγιασμὸς, ἢ ἀπολύτρωσις. * * * Εἰ οὖν ὁ δεσπότης τῶν Θεοῦ ὁ Χριστὸς, ἢ ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν, ἐμαίτυσε τῇ ψυχῇ τ' Δαβὶδ ὁ Εἰσακουσθῆναι, οὐχ ἑαυτῷ, ἀλλὰ ὧ Χριστῷ ἐλογίσατο εἰπών, Εἰσήκουσέ μου ὁ Θεὸς τ' δικαιοσύνης μου· διὰ τί γὰρ οὐκ ὧ αὐτῷ ὧ ὀπικαλέσθαι Εἰσηκούσθη ὁ Δαβίδ; διὰ τί; ὅτι ἐλεγχόμενος ὑπὸ τοῦ Νάθαν οὐθὺς εἰς μετάνοιαν ἐκάμφθη. ἐπεὶ οὖν ὑπήκουσε τοιαύτα λογιζόμενος, Εἰσηκούσθη προσευχόμενος. οὐκ ἐχρέωσεν αὐτὸς μετάνοιαν, ἢ οὐκ ἐβεράδωσεν ὁ Θεὸς εἰς προῖσιν. ὥσπερ γὰρ δεσπότης πρὸς δοῦλον ἱκετεύομενος, ἢ βασιλεὺς πρὸς τραπεζίτην, σίτου κατορθώματα· ἢ ὁ μὲν δοῦλος, ἐὰν οὐ γένηται προδότης ἢ μισοκύριος, ὁ δὲ τραπεζίτης, εἰ γένηται ὑπὲρ βασιλέως φιλοκίνδυνος, ἢ αἰσύμνητος· οὕτω ἢ ὁ φιλόκλης, ἐὰν ὡς δοῦλος ἢ τραπεζίτης θυμηρεσῇ ὧ Θεῷ, καὶ ταχέως ὑπακούῃ κελευόμενος, τότε ταχύτερον Εἰσακούεται προσευχόμενος. Ὅτι οὐκ ἐγὼ ταῦτα λέγω· ἄκουσον τοῦ Θεοῦ διὰ Ησαΐα λέγοντος· θέλεις ἵνα σε τοῦ ὀπικαλέσθαί σε Εἰσακούω σου; προέτεχε ἀκριβῶς· ὃ λέγω σοι, ποίησον. Λύε πᾶσαν ζωδεσμοὺν ἀδικίας, διάλυε τραπαλιὰς βιαίων ζωαλλαγμάτων, πᾶσαν συντριφὴν ἄδικον διάσπα, διάδροπε πεινῶντι ὧ ἄρτον σου, καὶ πτωχοὺς ἀστέγους εἰσάγαγε εἰς ὧ οἶκόν σου. ἐὰν ἴδῃς γυμνὸν, περίβαλε, καὶ ἀπὸ τοῦ οἰκείου τοῦ σπέρματός σου οὐκ ὑπερόψῃ. τότε βοήσει, ἢ ὁ Θεὸς Εἰσακούσεταί σου· ἔτι λαλοῦντός σου ἐρῶ, ἰδοὺ πάρειμι. τοιοῦτος, ἀδελφοὶ, ἢ δικαίᾳ λέγει, ἐφ' ὧ ὀπικαλέσθαί με Εἰσήκουσέ μου ὁ Θεὸς τῆς δικαιοσύνης μου. ἐκέκραξεν ὁ πταλὸς, ἢ Εἰσήκουσεν ὁ κεκραμὰς· ἐπεκαλέσατο τὴν γῆν, ἢ ἐπήκουσεν ὁ οὐρανός. Εἰρηκὼς τοίνυν ὁ Δαβὶδ τοῖς πλησίον ὅπως ταχέως Εἰσηκούσθη, πρόσεχε τ' λόγον, καὶ τῷ Εἰσακούσαντι θυμηρεῖ λέγων· Ενθύμησαι ἐπ' λάτιωάς μου. ἐπ' λάτιωσι γὰρ αὐτοῦ ὁ Θεὸς χῦ δύο ζῆτοις, καὶ ὅτι Εἰσήκουσε, καὶ ὅτι ταχέως αὐτοῦ ἤκουσεν. ὥσπερ γὰρ ὃ μὴ ταχέως Εἰσακουσθῶν,

Ησ. νη. ε.. Ιω. αὐσικλ.

a. Κορ. α. λ.

ΕΙΣ ΤΟ, ΕΝ ΘΛΙΨΕΙ ΕΠΛΑΤΥΝΑΣ ΜΟΙ.

Λογ. ξε.
Ψαλ. δ. α.

ΟΣπερ ὁ τῇ ποικιλίᾳ τῶν γλωσσῶν χρεσκόμενος, καὶ ῥήματα ἑτερογλώσσων εἰδέναι βουλόμενος ἑαυτὸν διδάξαι ἐθέλει), ἀλλὰ μᾶλλον τὰ ὑπὸ τῶν ἁγιογράφων τῶν Ἑβραίων, ἢ Ῥωμαίων, ἢ βαρβάρων γλώσσαν ὡσαύτως λαλῆσαι διδάσκει· οὕτω καὶ ὁ θέλων τοῦσαι τὰ τῶν προφητῶν ῥήματα μᾶλλον ἀφέλειν τὸν Θεὸν τῶν προφητῶν, ἵνα ὁ ἐκείνοις γνώρισας ταῖς ἑαυτῶν ῥήμασι, καὶ αὐτὸς φθέγξηται τὰ τούτων νοήματα. διὸ ἐρεῖ τοίνυν, ὦ πίστις ζωοδία καὶ ὁμόψυχε, καὶ τῶν αὐτῶν ὁδῶν τῆς ζωῆς ἡμῖν ὁδεύουσα, καὶ ὅτι ὁ αὐλὸς σκάφος τῆς ἐκκλησίας σωτηρίου πλοῦτον ἡμῖν τὸν ἀληθινὸν καὶ πνευματικὸν βίου θαλάσσης, καὶ ὅτι εἰς πνεῦμα καὶ μίαν ψυχὴν τοὺς πολλοὺς δοξάζουσα, καὶ ὅτι ⓦ ἵνα λιμένα τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν αὐτοὺς ὁδηγοῦσα, δημιουργέ μου, προφῆτα, τοῦ τῆς προσευχῆς ὑμῶν ἄγγελος. Διὰ τί δὲ τοῦτο αὐτῷ; ὅτι ἀρτίως ἤκουσα ἐκάστου λέγοντος, Κύριος εἰσακούσεταί μου ὅτε τῷ κεκραγέναι με πρὸς αὐτόν. ἐπεὶ οὖν προφῆται εἰσακούεσθαι πρὸς ⓦ Θεὸν κεκράγοντες, οὐ φωνῇ ⓦ ἀέρα πληροῦντες, ἀλλὰ πίστει καὶ ἀρετῇ ⓦ Θεὸν δυσωποῦντες, ὡς ναύκληροι καὶ ἔμποροι καὶ ναῦται εἰσβαίνουσι, ἀρχιερεῖς καὶ ἱερεῖς, καὶ κλῆρος καὶ λαός, ὡς χυδαίῃ τῇ πομπῇ τῷ λέγοντι προσευχαῖς βοηθήσατε, ἵνα ὅτι ⓦ λιμένα τῆς ἀληθείας ὁ λόγος προσορμισθῇ. Διὰ τί δὲ ΕΙΣ ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΕΝ ΥΜΝΟΙΣ ἐπιγέγραπται ὁ ψαλμὸς τῷ Δαβίδ; ὅτε κακῶς μὲν ἤρξατο, καλῶς δὲ ⓦ βίον ἐτέλεσε, διὰ τοῦτο εἰς τὸ τέλος ἐν ὕμνοις. ἤρξατο κακῶς, βλέπε. ὅτε εἶδε γυναῖκα λουομένην, ἐκείνῃ ἐλύετο, καὶ σὺν ἐξελύετο· ἐκείνῃ ἐσμήχετο, καὶ σὺν ἐρρυπούτο· ἐκείνῃ ἔζωσε ψυχρῷ· ἐκέχρητο ὕδατι, καὶ σὺν εἴδωλον ἐσεπυείζετο. ζῶπερ δὲ οὐκ ἦσαν ἄξια ὕμνων καὶ ἐπαίνων, ἀλλὰ φόνων καὶ μέμψεων. ὁ κατηφὴς τῆς ἐπιθυμίας τὸν φλόγα τῆς μοιχείας δύπτει, καὶ μοιχεία ὁδεύουσα ⓦ φόνον ἐλύμηνεν. ὁ γὰρ κακὸς ἐραστὴς τὸν ἀμνάδα σφάξας, καὶ ⓦ ζωὴν ποιμένα ἐφόνευσε. δύο πάθη δύο φόνους ἔδρασαν. ὁ πόθος γὰρ καὶ ὁ θυμὸς ὁπλισάμενοι, ὁ μὲν πόθος τὸν γυναῖκα ὡς ἀμνάδα ἔθυσεν, ὁ δὲ θυμὸς ⓦ ἀνδρα ἐφόνευσεν. ὅτι δὲ ὡς ἀμνάδα τὸν γυναῖκα ἔθυσεν, ὅτε ἡ μοιχεία τῆς σωφροσύνης θάνατος. Διὰ τοῦτο γὰρ αὐτὸν καὶ ἀμνάδα εἶπεν ἡ γραφή, ὅτι ἀσπίλοις καὶ ἀμώμοις τοῖς ἀνδράσι τὸ σῶμα ἐφύλαττεν. ἔλεγε γὰρ Νάθαν ὁ προφήτης τῷ βασιλεῖ· ἦλθε δὲ ὁδοιπόρος πρὸς ⓦ ἄνδρα ⓦ πλούσιον, καὶ ἐφείσατο, καὶ ἔλαβε τὸν ἀμνάδα τοῦ ἀνδρὸς τοῦ πένητος, καὶ ἔσφαξεν, ἀμνάδα τὸν ὕπανδρον διὰ τὸν ἀμίαντον κοίτην καλόν. Τίμιος γὰρ ὁ γάμος καὶ ἡ κοίτη ἀμίαντος. σφαγὸν δὲ τὸν μοιχείαν λέγει, ὅτι σφαγὴ καὶ φόνος ἡ ὕβρις τῆς σωφροσύνης. ἀλλ' ὅτι διὰ πηγῆς ὁ Δαβὶδ τὸν μοιχείαν ἀπέπλυνε, καὶ δάκρυσι τοῦ πολλοὺς τῶν αἱμάτων ἀπεπίλωσε, καὶ καθ' ἑκάστην νύκτα τὸν κλίνην ἐν δάκρυσι ἔλουεν, ὅτε δὲ ἀκήρατον γυναῖκα λουομένην ἐχώρησε, διὰ τοῦτο, εἰς τὸν ἀρχὴν ὁ ψόγος, εἰς τὸ τέλος ὁ ὕμνος, εἰς τὸν ἀρχὴν ὀφθαλμὸς ἐπιθυμίᾳ βλύζων, εἰς τὸ τέλος ὀφθαλμὸς πηγὰς δακρύων προχέων, εἰς τὸ τέλος ἐν ὕμνοις ψαλμὸς τῷ Δαβίδ. ἡ προφῆτις τῆς μετανοίας, ὁ καρπὸς τῆς σωτηρίας. ὅτε ὅσον ἐπλεόνασεν ἡ ἁμαρτία, ἐκεῖ ἐπερίσσευσεν ἡ δικαιοσύνη, διὰ τοῦτο ἔλεγεν, Ἐν ᾧ ἐπικαλέσασθαί με, εἰσήκουσέ μου ὁ Θεὸς τῆς δικαιοσύνης μου. ὅτε γὰρ τὸν ἁμαρτίαν ὡς τυραννίδα ἔφριξα, τὸν δικαιοσύνην ὡς βασιλείαν ἐφέρεσε, εἰσήκουσεν ὁ Θεὸς τῆς δικαιοσύνης μου. ὅτε γὰρ δίκαιον προφήτην ὁ πλοῦτος ἐπιτρέψαι με, καὶ πεῖσαι καὶ αἰτήσαι με, καθὼς γέγραπται, Ἐπαίσχυνε πεῖσαι ὁ δίκαιος, καὶ αἰτήσεται· ἐπεὶ οὖν ἀδίκως ἔπεισα, δικαίως μετανόησα, εἰσήκουσεν ὁ Θεὸς τῆς δικαιοσύνης μου. δικαιοσύνην γὰρ αὐτὴν

Ex Mss. Cæsareo.

Ἰσ. ἐκλύου το

Ἐζ. ιη. δ.

Β. Βασ. ιε. λ.

Ἐζρ. εγ δ.

Ἰδ ἐμοὶ-

Ψαλ. δ. α.

Παροιμ. κδ. ιε.

ταν

νως ωρεσκαίρτερήσαντες, τὴν αἰώνιον κόλασιν δι' ἡμιφόρι ὀλίγων μεταποήσαντες, αἰωνίοις ἐ-
παινοι τῷ κόσμῳ καταλελοίπασιν. ὄρα πῶς, ἀγαπητὲ, πόσον ἰσχύει νηστεία μετὰ δίκης καὶ ἔρ-
γων ἐπιτελουμένη. νηστεία γὰρ καὶ δίκης ἐκβαλλόντων ἁμαρτίαν. νηστεία καὶ θανάτου ἀναίρεσις, καὶ ὀργῆς ἀπολύτρωσις· νηστεία καθαρότης ψυχῆς, ἐμοδίαιτος
ἐγκρατείας, γυμνάσιον ἀσκήσεως, ζυγὸς δικαιοσύνης. οἶδε νηστεία πλούσιον τὸ πένητα ἀφ-
ράζεσθαι. οὐ γὰρ ἀκαίρως δαπανᾶν συγχωρεῖ, τὸ μέσον τὴν αὐτάρκειαν περιγράφουσα. οἶδε
** ἐ πλούσιον ἡδέως συγχωροῦσα καταπαίζειν· ὀπίσατεν καὶ νεότητος νηστεία ἀμείνων. δι-
δάσκει χαλινὸν τῶν βρωμάτων, ὠφελίμους τὴν ἐγκράτειαν, καὶ σοφὸς ἰσχύοντας πρὸς ἀ-
σέβειαν καὶ σωφροσύνην. οἶδε δὲ πρεσβυτέρους σοφίζειν, καὶ καθαρὸν τὸ τῆς ψυχῆς" φυ- Ἰσ. ἔσται ὅμοια, τὰ
λάττειν ὅμοια. νηστεία ὑγιεινότερον σῶμα ἐργάζεται καὶ τὸ σῶμα. οὐ γὰρ βαρυνόμενον ὑπὸ τῶν βρω- 10
μάτων ὑλικὸν δέχεται ῥυπαρμάτων· ἀλλὰ κουφιζόμενον ἀπὸ τῶν ἐδεσμάτων, εὔρωστον καὶ
πρὸς ὑποδοχὴν τῶν χρεισμάτων. ψυχῆς τοῦτο νηστεύωμεν, ἀγαπητὲ, ἵνα τῶν πνευ-
ματικῶν ἐπιτύχωμεν δωρημάτων. νηστεύων παιδαγωγὸς καὶ τὴν ψυχὴν πρὸς εὐσέβειαν,
εἰκόνα λαμβάνων τῆς σωματικῆς ἐγκρατείας τὴν τῇ ψυχῇ ἐπιμέλειαν· ἵνα ὥσπερ ἀ-
πέχῃ τῶν ἔξωθεν ἐπιστρεφομένων βρωμάτων, οὕτω καὶ τῶν ἐκ τῆς ἀγνοίας ἐπιμαινομένων πο- 15
Εκκλησ. ι δ. νηρῶν ἐνθυμημάτων. Εἰ γάρ, φησι, πνεῦμα τὸ ἄρχοντος ἀναβῇ ἐπὶ σὲ, τόπον σου μὴ
** ἀφῇς, ὅπως ἰάματα καταπαύσει ἁμαρτίας. ὥσπερ γὰρ ἀπέχει βρωμάτων ἀλλοτρίων, νηστεύεις οἷον μὴ αἰτιαθῆναι· νήστευε καὶ πορνείας ἀπεχόμενος. οἶδε γὰρ ἡ κακία μείζονα μέθην τῆς ψυχῆς κατεργάζεσθαι. νηστεύεις κρεῶν μὴ ἀπτόμενος· νήστευε καὶ καταλαλιᾶς
ἀπεχόμενος, ἵνα μὴ δι' αὐτῆς κρέα φάγῃς τῶν ἀδελφῶν, τῷ ὀφθαλμῷ αὐτὸ δηγλυόμενος. νη- 20
Ησ. νη. ε ς. στεία γὰρ ἀληθὴς, ἀποχὴ τῶν ἁμαρτημάτων. ἄκουε τοῦ προφήτου λέγοντος· Οὐ τοιαύτην
τὴν νηστείαν ἐξελεξάμην," φησὶ, "ἡμέραν ταπεινοῦν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ. ἀλλὰ Κ. ἢ
τί; λύε, φησὶ, πᾶν σύνδεσμον ἀδικίας· ἄφελε φραγέλλια βιαίων συναγμάτων,
ἄφεσιν πεπόμπα ἄρτον σου, ἄστεγον εἴσαγε εἰς τὸν οἶκόν σου· ἐὰν ἴδῃς γυμνὸν, περι- Ἰσ. ἢ πάντως
ἔβαλε. αὕτη, ἀγαπητὲ, ἀληθὴς νηστεία, ἣν τῷ Θεῷ προσδέχεται· καὶ πᾶσαν ἀρετὴν ταύ- 25
Ησ. νη. η. τὴν ἐπακολουθεῖ· ἡ τῶν ὀφειλῶν κτῆσις, καὶ ἡ τοῦ δεσπότου ἀψευδὴς ἐπαγγελία· "τότε φῶς σου ὡς ἀρετὴ ταύτην ἐπακολουθεῖ ἡ
ταχὺ ἀνατελεῖ· τότε βοήσῃ σου, εἰσακούσεταί σου· ἔτι λαλοῦντός σου, ἐρεῖ, κ. τὰ ἰάματά σου
ἰδοὺ πάρειμι. βλέπεις ἡλίκα δῶρα τῆς νηστείας," καὶ πῶς εἰσέρχεται τῆς εὐδοξίας, ὡς δὲ ταχὺ ἐρχεται τῆς
Θεοῦ αὐτοῦ δυσωπῆσαι πρὸς εὐσπλαγχνίαν προθυμεῖται; νήστευε πίνων, προθύμως ἰσ. τὴν ὑπομονὴν μου,
ταῖς εὐχαῖς, ταῖς ἐλεημοσύναις, ταῖς νηστείαις, μὴ ἀπολιμπανόμενος" τῆς ὑπὲρ ἐλεημοσύνης 30 καθὼς ἔθος ὑπὲρ μηδὲ πραγματείαις ἐνδιατρίβων,
κρείττων ἔτος ὅστις· μηδὲ πραγματείαις ἢ δικαστηρίοις δι' ὅλης ἡμέρας· ἵνα μὴ χρήματα συνα-
ἄξῃς, ἃ σκορπίζει ὠφείλες· ἢ κτῇ τὸν ἀδελφόν σου ὃν ὑπουργήσῃς, ὃν θεραπεύειν ἐχρῆν·
ἦλθες εἰς ἐπαίρειν, ἢ τὴν ἀνάτλησιν, οὐχ ἵνα τῆς ὕλης τελέσῃ τὴν πρᾶξιν, ἀλλ' ἵνα τῆς χει-
λίας πληρώσῃς τὴν ὄρεξιν. ἢ μὴ δόξῃς οἴνῳ μὴ ἀπεχόμενος δῆλον ὅτι ὑφῇ, ποιμένας ἢ πλη-
Ησ. νη α. ρούμενος μεθύειν, ἵνα μὴ ἀκούσῃς, Οὐαὶ οἱ μεθύοντες, οὐκ ἀπὸ οἴνου. μέθη δὲ οὐκ ἔστι νη- 35
στείας ὁ κόρος· ἀλλ' ἔρρα καὶ δύπαλος. ἵνα φθάσωμεν εἰς τὴν ἡτοιμασμένην ἡμῖν ἐλπί-
δα τῆς ἀναστάσεως, οὐκ μὴ ἀπολούσωνται τῶν ἀποκειμένων ἀγαθῶν, σὺ ζῶσα ἡ ἀγαλλιώ-
μενοι τοῖς προσδοκωμένοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

40

ΕΙΣ

ἡ νηστεία, καὶ καθάπλασμα ψυχῆς· μᾶλλον κἀκεῖνο ποθεινὸν τοῖς εὐσεβέσιν. καὶ ὥσπερ ἰατρικὰ χείρονα πάθη δριμυτάτοις ἰοῖς καὶ φαρμακωτάτοις καταπαύομεν, οὕτω δὴ καὶ σαρκικὸν τὸ σώματος ἀπορρίπτει· καὶ αὖθις ἔφην καὶ τὴν συμπομπεύουσαν ἁμαρτίαν καὶ ἅτε τῆς ψυχῆς νεμομένην συμφορωτάτην ἐπαναστελλομένη νηστεία διαξηραίνει μὲν αὐτὴν κατ' ὀλίγον λεπύνουσα, ἐξαμύττει δὲ εἰς ἅπαν ἀποκαθαίρουσα. διὰ τοῦτο εἰ καὶ ὁπόσιος ἡ νηστεία, ἀλλ' ὠφέλιμος καὶ εὐαρέστως. μὴ τοίνυν λυπρόβιος νήστευε, ἵνα μὴ τὸν κάματον ἀπολέσῃς· μηδὲ γαστρίμαργος ὅλη ὀλίγον· βραδύπους, ἵνα μὴ δι' ὀλίγον τὸ ὅλον ζημίαν ὑπομείνῃς. ὅσῳ γὰρ νηστεία ὑποτρύφει τὸ σῶμα, τοσοῦτον εἰς τὴν νηστείας ὠφέλησα. αἰδέσθητε ὅτι τὰς τῶν ἀνθρώπων πολιτείας, καὶ εὐείσκητος αὐτοῖς ὁ πλοῦς διὰ νηστείας εὐδοκιμήσαντας. ὥσπερ Μωϋσῆς νηστεύσας ὅτε τὸν νόμον εἰσεκόμιζε, καὶ ὁμιλῶν τῷ Θεῷ διὰ νηστείας γέγονε. παραφέρονται ἡμέρας τῷ νηστείᾳ ὑπισχνάμενος νομοθέτης, διανηστεύσας ἐνεκοίμισε· καὶ ὅτε ἄρτον ἐφάγη, ὅτε οἶνον ἔπιεν· ἠρκεῖτο γὰρ ἔφη τῇ νομοθεσίᾳ τῶν νόμων ἐκδιδασκόμενος. ἵνα δὲ μάθῃς πόσον ὠφελεῖ ἡ νηστεία, καὶ πόσου βλάπτει ἡ μέθη· νηστεία μὲν διαμυρατιζομένη· καταμόνας τοῖς ἀπὸ Μωϋσέως παραπομφοῖς, καὶ τοῖς ἀπὸ τοῦ λαοῦ γινομένοις, καὶ εὑρήσεις τῷ δυνάμει τῆς νηστείας. ὧν Μωϋσῆς τὸν νόμον ἐλάμβανε, καὶ κάτω "ὅλως τὸν νόμον οὐκ ἔτεκε. λυπηθεὶς γὰρ Μωϋσῆς τὸν νόμον συνέτριβεν, οὐκ εὐλόγει· νηστεύσας μεμύηται τὸν νόμον παραλαβεῖν, καὶ ἀνοίας οἴνῳ βεβαρημένοις λόγια παραδίδοσθαι. βλέπε πόσον ἀδικεῖ ἡ μέθη αἰδεσθεῖσα τὴν νηστείαν. ἀλλὰ πάλιν "νηστεία τοσοῦτον καλόν" ἐπανορθώσασα ταῖς αὐταῖς χρησάμενος ἡμέραις, πάλιν ἐπανεκτήσατο τὸν νόμον. μεμύηται ἡμῖν καταλέλοιπε παρὰ ἀπαράλλαξε βίου καὶ πολιτείας, ἄκρα δίκη· "τὸ γεγραμμένον καὶ μυστήριόν τι ἐνυπνιάζομαι· ὅτι ἡ μὲν παρὰ νομοθεσία ἀργήσει, σωτηρουμένη διὰ τὸν τῶν ἀπίστων λαόν· ἡ δὲ διὰ τέρας ἐνεργήσει, σωτηρουμένη διὰ τὸν τῶν πιστῶν λαόν·

ὁ φωνῇ σάλπιγξος· ὁ τῶν αἰώνων ποιητής, ὁ ὢν ἐξ ὄντων εἰς ὃ εἶ τὰ σύμπαντα τῷ δημιουργῷ, ὁ πλάσης τὸν Ἀδάμ, ὁ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως τῷ δημιουργός, ὁ Ⓦ βουλόμενος εἰσὼν εἰς χωρίον τῆς ζωῆς μεταστῆσαι, ὁ Ⓦ Νῶε φυλάξας μεταξὺ τῆς οἰκουμένης, ὁ Ⓦ πατριάρχων Ἀβραὰμ ἐκ γῆς Χαλδαίων προσκαλεσάμενος, ὁ τυπώσας διὰ Ἰσαὰκ ὃ τὸ σταυροῦ μυστήριον, ὁ τὸν δωδεκάφυλον πτερνισάμενον τῷ Ἰακὼβ χαρισάμενος, ὁ τὸν ἀποστομωθέντα διὰ Ἰὼβ τῷ λόγῳ, ὁ ἡγεμόνα τοῦ λαοῦ Ⓦ Μωϋσῆν προσκαλούμενος, ὁ προφητείας ἐκ μήτρας ἐμπλήσας Ⓦ Σαμουὴλ, ὁ Ⓦ Δαβὶδ εἰς βασιλέα ἐκ τῶν προφητῶν ἐλόμενος, ὁ τὴν σοφίαν διὰ Σολομῶντος τῷ λόγῳ, ὁ τὸν Ἠλίαν διὰ συστεισμοῦ ἅρματι πυρὸς ἀναλαβών, ὁ τοὺς προφήτας ἐμπνεύσας τὸν προγνῶναι, ὁ τοῖς ἀποστόλοις τὸν δωρεὰν τῶν ἰαμάτων χαρισάμενος, ὁ τοῖς αὐτοῖς βοῦσας, Θαρσεῖτε, νενίκηκα τὸν κόσμον ἐγώ· σοῦ ὄντος ὁ Ιωαν. ις'. λγ. Κύριος τῆς δόξης, ὁ ἀναληφθεὶς εἰς τοὺς οὐρανοὺς διὰ ἀναλήμψεως, καὶ καθίσας ἐν δεξιᾷ τοῦ πατρός. ὁ τοσαῦτα γλυκύτατον ἄσπασμα ἀγγέλων ἐξουσιῶν καὶ δυνάμεων, αὐτὸς ἐπιπόνους βυσσὰς ἡμῶν" ἀναλάβοι καὶ νικήσας ἡμᾶς ἀναδείξει τῆς περατείας τοῦ κόσμου· τοσοῦτος ἐν ἀναλήμ- Ψαιμ. ρ'. ὑμῖν πᾶσαν τὸν φάλαγγα τῶν ἀκαθάρτων πνευμάτων, λέγων τοῖς ἡμᾶς· Ιδοὺ δέδωκα Λυκ. ι. ιθ. ὑμῖν τὸν ἐξουσίαν πατεῖν ἐπάνω ὄφεων καὶ σκορπίων· ἀλλ᾽ ἐξ ἀπόστασις καὶ ἀσπὶς καὶ ἀμώμους, ὑγιεῖς καὶ ὁλοκλήρους ἡμᾶς φυλάξει ψυχὴν καὶ σώματι καὶ πνεύματι, πεπληρωμένους καρπῶν δικαιοσύνης καὶ εὐποιΐας, ὁ τῶν ὅλων Θεός, ὁ καταξιώσας ἡμᾶς ζωοφθῆναι, καὶ τὸν σωτήριον ἐπιτελέσαι ἑορτήν· ὅτι αὐτῷ πρέπει πᾶσα δόξα, τιμὴ καὶ προσκύνησις, τῷ πατρὶ καὶ τῷ υἱῷ καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεί, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Λογ. ξδ. ΠΕΡΙ ΝΗΣΤΕΙΑΣ.

Ex Ms. Cæsareo.

Ἁλιτικὸς ὑψηλοτέρᾳ βοᾷ τὸν φωνὸν ἀνυμνῶν, οὐχ ἵνα τέρψῃ ἡδονῆς τὸν ἀκοὸν ἀπατήσῃ· ἀλλ᾽ ἵνα λέξει τῆς ἀληθείας τὸν ἡδυτὸν ὀδόντα· καὶ παύσῃ ἐν ἀπὸ λόγου τὸν τῆς γαστρὸς ἐπιθυμίαν, ὀξεῖρῶ δ᾽ ἀφ᾽ πόθου τὸν τῆς νηστείας ἐργασίαν. πόθος γὰρ νηστείας ἐστερεώνιον ὁ κέρδος, κέρδος δ᾽ ἡδυπαθείας ἐπιζήμιον ἀπεργάζεται ὁ βλάβος. ὁ μὲ γὰρ βρώσῃ κολάζων, καὶ τὸν τῆς γαστρὸς πληρωτὴν ἐπιθυμίαν, τῆς ψυχῆς ζημιοῖ τὸν ἐπιστροφίαν τὸν πνευματικόν· ὁ δ᾽ νηστείᾳ τὸν σαρκὸς μώραινον, καὶ τῶν βρωμάτων τὸν ἀδιάφθορον ἀποφθύγγει, τῶν χρεπτόνων θησαυρίζει τὸν ἀσκοδοκίαν. νηστεία γὰρ σωφροσύνῃ ἐκδιδάσκει, καρτερικὸν καταστυάζει· νηστεία πρὸς θυσίασιν ἀλείφει, καὶ πρὸς ἱπτασμὸν γυμνάζει· νηστεία ἀγγελικὴν ποιῇ τὸν πολιτείαν, καὶ πνευματικὸν ἀποτελῇ τὸ σῶμα· νηστεία ψυχῆς ἐστὶ φυλακτήριον, καὶ σώματος ὅπλον ἀκαταμάχητον. οὔτε γὰρ τὸν ἐπιβουλὴν ἡδονῆν παραδίχεται, καὶ τὸν δύμερα-τευομβρίαν ἐπιθυμίαν καταγωνίζεται. νηστεία εἰς οὐρανὸν ἀνάγει τὸν ἀφάτου καὶ πρὸς αὐτὸν πρὸς τὸν ἀθανάτου Φύσιν. νηστεύωμεν πάντες, ἀγαπητοί, μὴ σκυθρωποὶ τοῖς προσώποις ταῖς ἡμέρας τῶν νηστῶν διεξερχόμενοι, ἀλλὰ φαιδραῖς ταῖς ψυχαῖς ὡς" δῆλοις Χριστοῦ πρὸς αὐτὰς ἀφαπτόμενοι. εἰ γὰρ ἐπιθυμῶν τὸν νηστεί- Ἰσ. δῆλοι, ἤ. δήλοις φέ- πως ἰσ. ἀψυχῆς ἀν τοῦ ψυχικὸν δηλητήριον. μὴ πρὸς κόμπῳ τῆς νηστείας ἐκδίχου, ὦ ἡδία πάβρώματα· ἀλλ᾽ ἐπιμένων μακροθύμει ἡδύτερα τῶν βρωμάτων διχόθυμος τὰ διδάγματα. ἀφ᾽ τοῦτο τῆς θύρας ἀπὸ βρωμάτων, ἵνα πρόφῃς ἀφ᾽ τὸ πνεύματος· καὶ ἀφ᾽ τοῦτο ἀπόχει τῶν σωματικῶν ἐδεσμάτων, ἵνα ἐμπλησθῇς τῶν πνευματικῶν ἀναθημάτων. Φαρμακὶ ἐστιν ἀναιρετικὸν τῆς ἁμαρτίας

τοῦ ποδὰς Χριστοῦ, καὶ ἐσύρετο αἰχμάλωτος θριαμβευόμενος. ὡς γὰρ ἀτρέπτῳ σώματι καὶ
ἴσ. αἰχμαλω- γυναῖκα κενώσας τοῦ ἐχθροῦ τὴν ἰσχύν, καὶ ταῖς μηχανίαις αὐτοῦ ζωοτεύσας, κατέδραμεν
τίσας αὐ- εἰς τὰ τοῦ ᾅδου βασίλεια, καὶ Ⓦ θεῖοι αὐτοῦ κατέσασαν· ὃ Ἀλάδημα δίπλοη, ταῖς σκη-
ΐσ. -μα διεῖ- πῶλεσι κατέλυσι, φωνὴν ἀφῆκε λέγων· δεῦτε πᾶσαι αἱ πατρίαι τῇ ἐθνῶν τοὺς Ⓦ πα-
ρ. ε. τὰ τέρα καὶ Θεόν· δεῦτε, καὶ τῆς δουλείας ἐλεύθεροι γένεσθε. τοιγάρτοι γὰρ ὑμᾶς ἐκ
δουλείας εἰς ἐλευθερίαν, ἐκ σκότους εἰς φῶς, ἐκ τυραννίδος εἰς βασιλείαν. ζωὴν γὰρ
ὑμῖν εὐαγγελίζομαι ἐγὼ ὁ Χριστός· ποιμὴν ὑμῶν οὐ μὴ φοβηθῶ Ⓦ τύραννον, ἀλλὰ καταφρονήσατε φόβου καὶ θανάτου, λιμοῦ καὶ θλίψεως, δεσμῶν καὶ φυλακῆς καὶ στενοχωρίας.
ΐσ. -καὶ ὁ τυ- ταῦτα γὰρ ἐδίδαξεν. ὁ τυραννήσας κρατῶν καταλέλυμαι· μόνος γὰρ πάντων ἐγώ εἰμι νικη-
φλωνίδμος. ὁ φόρος βασιλεύς, ὁ ἐν παντὶ ἀνθρώπῳ ὑμῶν ζῶν χριστός. οὗτός ἐστιν ἀληθῶς κραταιὸς καὶ δυ-
νατὸς Κύριος· οὗτός ἐστι βασιλεὺς τῆς δόξης, ὁ ὀφθαλμοὺς πεπεδημένους ἐν ἀνδρείᾳ τοὺς κα-
τειληφότας ἐν ᾅδου· ποδὸς οὐ ἔλεγε Δαυίδ· Ἀνέβης εἰς ὕψος, ᾐχμαλώτευσας αἰχμα- Ψαλμ. ξη.
λωσίαν. πᾶσα μὲν οὖν ἑορτὴ χριστιανῶν, τὸ ἀναβόλου καθαίρεσις ὀξαιρέτως ἡ αὕτη. ἐν
πάσαις μὲν γὰρ ταῖς ἄλλαις τὴν ἑαυτῶν ἀπογυμνώσας κακίαν, μηδὲν ὠφελήσας ἑαυτοὺς ἐ-
θριάμβευσεν. οἷς μὲν λέγω· τῆς πρώτου παραδόξως κυοφορήσασα, τὴν τῆς μαιρίας ἀπε-
ΐσ. -μένου φήνατο παρθενίαν· ἀνεκλαλήτως τεκοῦσα, ὃ μὴ εἰδὼς πρώτου διέδραμεν· "ἐκ τεσσαράκοντα ἡμέρου
τοῦ τὴν σύμπασαν πείσαντος κτίσιν" φοινικοῦν τὰ βρέφη τὸ Ἡρῴδου ἐδίδαξεν, οἰόλμως ἐν αὐτοῖς
ΐσ. φονικὸν συλλαβοῦσι τὸν ἀχειρώτητον· ὅτι ὃ βάπτισμα ἀπεύδοντα παρὰ πειρασμὸν ἐπεμάχη· ἀνα-
κεῖν τὸ λεγόμενον τοῖς Ἰουδαίοις βλασφημεῖσθαι πεποίηκε· θαυματουργοῦντα λιθάζεσθαι πρε-
ΐσ. χριτὸν ἐν σβύσαι· τὸν φονέα "ληστὴν * * *
σασιν ἀνέσωσε· ἐμπρησθέντι ληστὰς σωτηρίαν ἐμφέρει τὸ μνημεῖον ἐσφεάγισεν,
ἀναστάντι" συνεφώνησεν πρεσβύσαι τὸν ἀνάστασιν· ἀναλαμβανομένου ἡ αὐτὸ ἐς εἰς ὄ-
ΐσ. ἐν καρα- ρανοὺς ἀπίστως οὐκ εἰχέ μὴ φθέγξασθαι· ἀλλὰ τὸν αὐτὸν "μυρίως κεφαλὴν ἐπαυμά-
τίσαι τὰς πύλας πισε. διὸ "πάσης αὐτὸν πομπηγύρεως ἡ σήμερον" χαρακτὴρ καθίσηκεν. ἐραστὴς πᾶσαι πόντα-
πυρ. ΐσ. -ζόμενος χρὸς τῶν ἀγγέλων σαρκὶ σύνεσαρκωσε· ἐν τοῖς μὲν ἀγαλλομένοις, ἄλλους δὲ πορτέρχεται, ἑ-
τοῦτο κε- τέρους ἀπομανίζας, ἄλλους πάλιν τῷ χορῷ τῶν ἀποστόλων ἐγκαλεσμένους ἐς λέγοντας· Ἀν- Πράξ. α. ια.
ΐσ. -σης αὐτῷ παυ- δρες Γαλιλαῖοι, τί ἑστήκατε βλέποντες εἰς τὸν οὐρανόν; οὗτος Ἰησοῦς ὁ ἀναληφθεὶς ἀφ' ὑμῶν εἰς
ΐσ. χαλεπω- τὸν οὐρανόν, οὕτω πάλιν ἐλεύσεται), ὃν δεῖ πον ἐκδέχεσθαι αὐτὸν πορευόμενον εἰς τὸν οὐρανόν. οὗτος
τέρα καθεσ- ὁ Ἰησοῦς ὁ τὸν πλησίον τῷ σημείῳ ὄντα διδάξαμενος ἡ τῆς διανοητικῆς ὄψεως ἀνα-
τίκαι, ἐρώτη- μέσα Ⓦ εἰ δέχεσθαι, καθὼς εἴρηται, θρόνῳ πρεσβύσαι, οὗ δὲ πιστεῖ φαιδρύνεσθαι.
τέον. ΐσ. τῷ αὐτὸν αὖ. τοῦτο γὰρ ὃ πρωτότοκος ἐκαρ ἀνέπιλε, ἐν ταῖς "τῷ ἐθνῶν αἰσθήσεσιν κέλλη· ταῖς τῆς ἀμπέλου
ΐσ. -τα τῷ καλοῖς τῷ καρποῖς" κλήματα τῷ καρπῷ, ταῖς δίνδρα τῆς ἐλαίας κυπαρίζουσιν, αἱ συνεχῆ οὖν ὀ-
λωλύσεις πρεσπίεγχθη, ἐν κυέσαι ὡς ζεφόρῳ πεπυκνομένα ταῖς λπία, τὸν πέρυσι τῷ κυμίνῳ
μυρόμενα τῆς θαλάσσης ἰσότητα πόντα τῇ διανοητικῇ ἀναλήψει ὧδε κόμῃ φαιδρύνεται. φέρε
τοίνυν, καὶ γὰρ ἐφ' ὑμῖν ταῖς τοῦ Δαυίδ ἀνακρουσόμενα ῥήματα, ἅπερ ἡμῖν ἀρτίως διὰ τὸν δι- Ψαλμ. μζ. ε.
ανοητικὸν ἀνάληψιν ἐρρέθη· Πάντα τὰ ἔθνη κροτήσατε χεῖρας, ἀλαλάξατε τῷ Θεῷ ἐν φω-
νῇ ἀγαλλιάσεως. Κύριος ἐν φωνῇ σάλπιγγος ἀνέβη, ὕσον ἰῶ· ἀνελήφθη, ὅθεν οὐκ ἐχωρεί-
θη. Ὁ γὰρ καταβὰς, αὐτός ἐστιν ὁ ἐν ἁγίοις ἀναβὰς ἐπουράνιον τῷ ἁρμῷ· οὐκ ἄλλος ὁ τοῖς προ- Εφ. δ. ι.
φήταις ὀφθείς, ἐν ἄλλος ὁ τοῖς ἀποστόλοις συνδιατρίψας· οὐκ ἄλλος ὁ ὢν ἐν τοῖς κόλποις τοῦ
πατρὸς, ἐν ἄλλος ὁ ὑπὲρ Πιλάτου χρηόμενος· οὐκ ἄλλος ὁ ὑπὲρ σαυτοῦ τοῖς ἄλλοις προσπλω-
ΐσ. -δίνει ἐν- μένος, ἐν ἄλλος ὁ τοῖς χερσὶν ἐπερχόμενος· οὐκ ἄλλος ὁ ἐπὶ τοῦ Ἰωσὴφ τῇ σινδόνι τυλιού-
θυλούμενος μενος, ἐς ἄλλος τῇ παλάμῃ τὸν κτίσιν περιδραττόμενος· οὐκ ἄλλος ὁ ἐν ᾧ μνημείῳ κα-
θαπτόμενος, ἐς ἄλλος ἐπὶ τῷ στεφάνῳ ἀνυμνούμενος· ἀλλ' αὐτὸς τῷ πατρὶ συγκαθή-
μενος, ὁ ἐν τῇ παρθενικῇ μήτρᾳ ἀπόρως βλαστήσας. ἀνέβη ὁ Θεὸς ἐν ἀλαλαγμῷ, Κύριος

ἐν

λεὰ ϗ Ϛωεχῆ πορεύομαι ὑποδίκοισί μοι αἰθέσποτι βασιλεύοντι ἰσχυρὸς νόμοις διαποτικοῖς ὑπεύθυνοι, ϗ τὴν καθημονισμένην πολιτείαν ἀπαρτύοντι, ὡς χρέος. ἡμεῖς δέ πως; ὡς ἀλογίστως ὄντες ἔχοντες βίον, τοῦτο μὲν ἀθλίοις ϵ̓ πενομένοις πορευόμεθα πλουτοῦσας ταῖς συμφοραῖς, δαπανώμενα ϗ φιλοτίμως ταῖς καταιτήσι, κολάκων" πλῆθος ἀσώτων τρέφοντες, ϗ φατρείας κακοδαιμόνων ἀδηφάγων ὄπισθεν ἑλκόμενοι, ϗ αὖθις ἀλλομάχων, ϵ̓" ἀλλα, ὅτε σκορπίζοντες ⁂ πλοῦτον καὶ ταῖς ἀπαυξηφίαις τοῦδε τοῦ ὄντος φειδόμενοι, ϗ πάλιν ἀναισθησιοῖς, ϗ μίμοις, ϗ τοῖς ἐξ ὁλέθρου δαπανῶντες τὴν ὑπερείδον. ϗ πορφύραν πάχους ἀνθρώπου χρυσὸν, ϗ μαργίας ἐγλίς. ἔνθα μὲν γὰρ ἡ δαπάνη φέρει κέρδος ἀναρίθμου, ϵ̓ σωτηρίαν ἀθάνατον, ζωὴν ὁμοῦ σφοδρῶς ὃ ἀγγύτερον, ὡς μηδὲ ἀλίγως ὁλοὺς τ' χάρις ἐκπεσεῖν· ὅπου ϗ ἁμαρτωλὸν ἦν ὃ ἀνάλωμα, ϗ μυρίων κολάσεων αἴτιον, ϵ̓ αὐτῆς δὴ τῆς ὕλης πυρὸς πυρείας, ϗ φιλοτιμία πορισμένου τὴν αἴτησιν, ϗ πάσας φύσας ἀνοίξαντος ἀφειδῶς τ' πλοῦτον πρὸς τοῦτο ἔξω χωρεῖν. τοῦτο ϗ ὃ φρόνημα οὐκ ἔστι δούλων αἰσθομένων ⁂ Κύριον, ἀλλὰ νέων ἀσώτων ϗ κωμαστῶν ἀκολάστων. Εἰ ϗ" ἄλλης ὁ ἀκροατὴς, ἰδεῖν οἱ καιρίαν φόβον ἐκ τῆς σώφρονος βιλαβείας διοικηθῆναι τὰ πρὸς βλάβην, ἀνατολύξαι τὴν βίβλον τῶν Δαβὶδ ζήτησον ἑκάστου τοῦ λόγου, ἔνθα φησὶ πρὸς ⁂ Θεὸν ὁ Ψαλμ. ϵ. δυνάστου κολυπορισμοῦ τῆς ἰδίου τέλους τὴν πορισμόν· Γνώρισόν μοι, Κύριε, ὃ πέρας μου, ϗ ⁂ ἀριθμὸν τῶν ἡμερῶν μου

* * * * * * *

ΕΙΣ ΑΝΑΛΗΨΙΝ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΗΜΩΝ Ιησοῦ Χριστοῦ.

Ex Ms. Cæsareo.

Διδρύομαι ὃ τῆς ἐκκλησίας θάλος, οὐ γέλωτα τοῖς δυσθέσποις ἐργαζόμενος μάταιον, ἀλλὰ σφοδρὸν τῷ ἀγγέλῳ τ' θρίωνα. Βλέπει γὰρ αὖω" τὴν κτ' τῶν νεκρῶν δυάσασιν ῥίζαν· βλέπει ⁂ κάτω πρὸ αὐτοῦ πορευόμενα ὡς σωρὸν, ἐξ" οὐρανοῦ ὑπὸ αὖλιν καθορώντα· βλέπει τὴν γῆν ἀγέλων πεπληρωμένην, βλέπει πορευόμενα ἀέρα βαδίζοντας, βλέπει τὰς οὐρανίους δυνάμεις ἀπομπούσας, ϗ σὺν ἐμοὶ λέγουσας, Ἀνοίξατε πύλας ⁂ οἱ ἄρχοντες ὑμῶν, ϗ Εἰσελεύσεται ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης· σὺν ϗ πάλιν ἀπομπούσας ϗ ὑπαντίζουσας· Κύριος κραταιὸς ϗ δυνατὸς, Κύριος δυνατὸς ἐν πολέμῳ, ὃν ὑπὲρ ἡμῶν πορεύ ⁂ κοπὴ ἐξῆρεν ὑπερέλιξατο· ἐν σοὶ δὴ ἀνθρώπων, οὐ πορεύσῃ, οὐδὲ διήξεις καταπαλαίσας διδυμίτας. ἑπτυρόμενον γὰρ πόμτες ὑπὸ τῶν βασιλευόντων πότε θανάτου, ἕως ὃ πορεύσεται ὁ βασιλεὺς τῶν αἰώνων, ϗ δώσας ⁂ ἰσχύν, ἀπέλαβεν αὐτοῦ τὰ σκῦλα. ταυρωμένου γὰρ τοῦ Κυρίου, αἱ μὲν δυνάμεις τῶν οὐρανῶν" ἐξεπλάγησαν, ἡ γῆ κτίσις πᾶσα ἐκλείσθη, ὁρῶσα τὸ κρεμόμενον ϗ ὃ φοβερὸν θάλαμα γνόντα ὑπὸ τῆς γῆς. ἐσείσθη γὰρ ἡ γῆ· ἐκλείσθη ἡ θάλασσα, ἐκλυδωνίσθη ἡ ἄβυσσος, πᾶσα ἡ κτίσις ἐπτοήθη· ἐφοβήθησαν φωστῆρες οὐρανοῦ, ἔφυγεν ὁ ἥλιος ϗ ἡ σελήνη, ἀστέρες ἐξέλιπον, ἡμέρα οὐχ ὑπέμεινεν, ἄγγελος ἐξῆλθε πεπαγμένος ἐκ τοῦ ναοῦ, πεπεγμένου τοῦ καταπετάσματος τοῦ οἴκου· σκότος ἐπλήρωσε τὴν γῆν, τὰ στοιχεῖα ἀπεγράφη, ϗ ἡ ἡμέρα ἠλλοιώθη. οὐ γὰρ ἐβάστασον ἐραστὴν ⁂ ἐαυτῶν διαστολὴν ϗ ποιητὴν χρεμάμενον ὑπὲρ ξύλου. τότε ὁ ᾅδης κατελύθη, ϗ αἱ πύλαι αὐτοῦ ζωετείχησαι, ϗ ⁂ μοχλοὶ αὐτοῦ ζωεκλάσθησαν· πρὸς ὃν Δαβὶδ προεφητεύων ἔλεγεν, Ὅτι ζωέτριψε πύλας χαλκᾶς, ϗ μοχλοὺς σιδηροῦς ζωέθλασε. τότε ἔπεσεν ὁ βασιλεὺς θάνατος ὑπὸ τοῦ

Ψαλμ. κγ. ζ.

Ψαλμ. ϲτ.

σε κίνημα. ἔλαβες σῶμα ἀθάνατον τὸ κτίσαντος σε, πέντε αἰσθήσεις. Εἰς ταῦτα τῆς ζωῆς χρείας οἰκονομούμεθα. εἰσὶ δὲ οὐδὲ αὗται ἐλεύθεραι ἡμῖν ἀλλ' ἐκάστη δούλη ὑπὸ νόμου ὄντι. καὶ ὥσπερ ὁ ἀκούειν ὀφθαλμός· βλέπει, φησὶ, καὶ θεωρεῖ, ἀλλ' οὐκ ἐφ' ἑαυτῷ καλόν· ἥλιος πᾶσαν τὴν οἰκουμένην φωτίζοντα, στιλβοῦσα τὸ σκυθρωπὸν καὶ ζοφῶδες τῆς νυκτὸς καταγάζουσαν, οὐδὲ ἄλλους ἀγίους, ὁ πολὺ δή, οὐδὲ αὐτάρκεις ἡμῖν τὸ πρὸς ἑαυτὸν φῶς χορηγεῖν ἦν, πλὴν τὸ κάλλος ὁ ἔλαχον ἀποστίλβοντας· θεωρεῖ γὰρ πάντα ποιοῦσα καὶ βοτάνας κομῶσαν, θάλασσαν ἡπλωμένην ὡς πεδίον, ὅταν εἰς καθαρὸν γαληνιᾷ πάγη. Εἰς ταῦτα καὶ τὰ ὦτα κατάκεχυσαι τῷ ὁρᾶν· ἐπεὶ ἦν ἄλλας θύρας, ὅσας διὰ τῆς ὄψεως τὸν βλέποντα ἐπισπάσεσι τῇ ψυχῇ, φεύγει δὲ ἀνθέξεσθαι, καὶ ὅπου πλῆθος ἀκούσεται, ἐκεῖσε τρέχει. Διὰ τοῦτο ἦν βέλτιον γὰρ σκοτίσαι τὸν ἄθλιον, ὅταν τῷ ἔργῳ τὸ σκότος τὸν αἰτίαν πρόσχῃ. Διὰ τοῦτο ἦν ὁ Κύριος διὰ Ματθαίου· Πᾶς ὁ βλέπων γυναῖκα πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι αὐτῆς, ἤδη ἐμοίχευσεν αὐτὴν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ· καὶ, βέλτιον σκανδαλίζειν αὐτὸν, ὅταν ἄτακτα βλέπῃ καὶ ὀπίζηται. ἔχει καὶ ἡ ἀκοὴ πολλὰ κέλευσμα κωλυτικὰ κακῆς ἀκροάσεως. χρὴ γὰρ αὐτὸν, ὅταν μὴ πίνων ἀγαθὸν ἀκούῃ, ἀπιστεῖν ἀμφότερα εἶναι, καὶ συνεχῶς, καὶ διὰ ἑαυτῆς τῇ ψυχῇ παραπέμπειν τῷ συμφέροντι λόγον τὸν ἄθλιον. Εἰ δὲ τῆς κακίας ἔπεσε λιμὸς καὶ φθορὰ πλησιάσας αὐτῇ, ἐπαμῦναι μέλλοι τῆς ἁμαρτίας τὸν βόρβορον, δεῖ φεύγειν αὐτὸν ὡς ἰοβόλον θηρίον. σωφρονείτω γὰρ ἡ γλῶσσα μὴ τὰ τοῦ σώματος, λαμβάνω τὰ δίκαια, τῷ δὲ ἀπηρτρωμένῳ ἀπέχεσθω, λοιδορίαν, συκοφαντίαν, κατηγορίας ἀδίκου, καταλαλιὰς τῆς τοῦ ἀδελφοῦ, βλασφημίας τῆς πρὸς τὸν Θεόν· φθεγγέσθω δὲ ὅσα εὔφημα, ἅπερ εὐσεβῆ, ὅσα πρᾶξεως ἀγαθῆς ἔχει τὸν συμβουλεύειν· καὶ λεγέτω πᾶς δὲ θέσπισμα τὰ τοῦ ἱεροψάλτου· Εἶπα, φυλάξω τὰς ὁδούς μου, τοῦ μὴ ἁμαρτεῖν με ἐν γλώσσῃ μου· καὶ, Ὥστε ξυρὸν ἠκονημένον ἐποίησας δόλον· ἐν δὲ, Τὰς γλώσσας αὐτῶν ἐδολιοῦσαν· καὶ δὲ, Τί ἐγκαυχᾶσαι ἐν κακίᾳ ὁ δυνατός; ὁμοίως ὅλον τὸν ἡμέραν, ἀδικίαν ἐλογίσατο ἡ γλῶσσά σου. γλεύσθω τῷ ὠφελουμένων δὲ σώματι· σωφρονείτω καὶ ἡ ῥὶς, μὴ πρὸς ἀεὶ ὀσφραινομένη, μηδὲ μύρων πολυτελῶν ἀτιμοῦσα καὶ εὐωδίας ὅτι τὸ κεφάλαιον αἰσχύνουσα. τῷ γὰρ τοιούτων ἐν ὁ Ἡσαΐας σφόδρα ὅτι κατήγορος. μεμνήσθω καὶ ἡ χεὶρ τῶν ἐν γωνίαις, ἵνα μὴ πάντων ἀκωλύτως ἅπτηται· ἐκτεινέσθω πρὸς ἐλεημοσύνην, μὴ πρὸς ἁρπαγήν· τηρείτω τὰ ἴδια, μὴ σπαταλάτω τὰ ἀλλότρια· ἀπέσθω σωματοποιῶν, θεσπιζέτω καὶ κακακωθέντων, διὰ ἀγάπης ὑπισχνείσθω, μὴ τῷ σφριγῶντι καὶ τῷ πορείᾳ ἐγκλακτέτω. ἔδοξέ ἡμῖν ὁ λόγος, ὡς καὶ αὐτοὶ ἑαυτῶν οὐδέποτε ἐσμεν κύριοι, ἀλλὰ οἰκονόμοι. πρῶτον γὰρ τὸν νόμους ὑποκείμεθα καὶ προστάγμασι, δοῦλον τὸν ὁμολογεῖτο ὅτι καὶ ὑπήκοον. Εἰ δὲ τὰ μόρια τοῦ σώματος ἡμῶν οὐκ ἐλεύθερα ἐξουσίας, ἀλλὰ διαποντεῖν βουλήματι πρὸς τὰ ἐναργείας χαίνοντα, τί ἂν εἴποι τις πρὸς τὸν οἰομένους χρυσὸν καὶ ἀργύρου καὶ γῆς καὶ τῶν ἄλλων ὑλῶν δεύθαιον ἔχειν τὴν κτῆσιν; οὐδὲν σὸν, ἄνθρωπε· σὺ δοῦλος, καὶ τὰ σὰ τοῦ Κυρίου. δοῦλος γὰρ ἐλεύθερον οὐκ ἔχει. γυμνὸς γὰρ ἦλθες εἰς τοῦτο τὸ φῶς. ἔλαβες, ἃ ἔχεις, οὐ νόμων τῶν Κυρίου σου, ἣν κληρονομοῦσας πατέρα, ὅπῃ οὕτως ὁ Θεὸς διέταξεν (χοῦς γὰρ πάντων, φησὶ, μεριοῦσι σκύλα) ἢ ἀπὸ γάμου τὸν ὑπερέχοντα κτησάμενος (γάμος γὰρ καὶ τὰ ἐπίκτητα πρὸς Θεοῦ δέχεται) ἢ ἀπὸ ἐμπορείας καὶ γεωργίας καὶ τῶν ἄλλων προφάσεων, Θεοῦ δι' ὧν πρὸς ἀνθρώπους συμπροέξαντος. ἰδοὺ τοίνυν ἐδείχθη, ὅτι ἔλαβες τὰ μὴ σά. ἴδωμεν λοιπὸν τί δι' ἐπιτάξη, καὶ οἷα ἡ ἐπ' ἐκείνοις δίκαιος. δὸς Ⓦ πεινῶντι, ἔνδυσον Ⓦ γυμνὸν, θεράπευσον Ⓦ κεκακωμένον, μὴ παρίδῃς τὸν ἄπορον, τὸν ἐρριμμένον ἐν ταῖς πλατείαις· σὺ πρὸς σαυτὸν μὴ μεμνήσῃ, μηδὲ φροντίσῃς πῶς δέξεις ὅπου τῆς ὑστεραίας. καὶ ταῦτα, φησὶν, ἐργάσῃ, τιμηθήσῃ πρὸς τοῦ διαστάντος· ἂν δὲ πρόσκουσης τῆς ἐντολῆς, κολασθήσῃ πικρῶς. ταῦτα ἐγὼ οὐ βλέπω τοῦ αὐτεξουσίου, οὐδὲ τοῦ ζῆν μετ' αὐθεντίας, ἀλλὰ τοιωδυπόνου. τὰ πολλὰ

ἴσ. ἀκαπαπαμίνω ἴσ-κλας ἐπαῦσεν, λαν.

Ματθ. ε. κη. κθ.

Ψαλ. λθ. α. Ψαλ. ρα. β. Ψαλ. ϛ. ια. Ψαλ. ρα. α.

λόγοι ἠδικήκασι τὸν ἐκπαιδεύουσα. γνῶθι πίνων ἕκαστος, ὡς ἀλλοτρίων ἐσὶ δρεπτὴς καὶ ῥίψας ἀπὸ τῆς ψυχῆς ὃ" ἀσθενεῖς, τὸ ἐπαθυμεῖν καὶ οἰκονόμος ἀνάλαβε ταπεινὸς καὶ εὐλαβὴς, ἀεὶ τὸν Κύριον σε δυναμένων, καὶ μὴ διηλίας συμφώνων τῆς ἀπολογίας τὸ λογοθέσιον. πτωχὸς γάρ ἐσι, ὀλιγοχρονίου χρήσεως καὶ προδήλου λαβεῖν συγχώρησιν. εἰ δ' ἀμφιβάλλεις, ὅτι τοῖς γεωργοῖς καταμαθὲ τὸ γινόμενον, καὶ ὃς ἀψευδῆ διδασκάλῳ, τῇ πείρᾳ παιδεύσῃ σε. κέκτησαι χωρίον, ἢ σπείρεις παρὰ τοῦ λαβεῖν, ἢ ἀπὸ ἴσου συναλλάγματος κύριος γεγονώς; αἰαλόγησαι οὖν τῇ μνήμῃ, καὶ ἀπρίβμησαι πόσους, εἰ δυνάσαι, τοῦ σπείραντος αὖθις· ὑπόβαλε καὶ τῷ μέλλοντι χρόνῳ τὸν νοῦν, καὶ πόσοι αὐτὸν κυκλοῦσιν μὴ σε καταμένειν. φεῦγον δέ μοι, πῶς ἡ δεσποτεία, καὶ πῶς κατ' ὀξαίρετον
* * ἀφαφέρουσα, τοῖς ἐχθροῖς, τοῖς ἔχουσιν, ἢ τοῖς μέλλουσιν; εἰ γάρ τις ὥσπερ σκιαχαφῆ πάντας" ἀθρήσειεν, εὑρεθήσονται πλείους τῶν ὁλοὺς ⓐ κεκτημένοι. μᾶλλον δ', εἴπερ ἀκριβῶς βούλει καταδεῖν τὸν πρόμοιος ὁ βίος ἡμῶν, μνημόνευσον εἴ ποτε ὥρᾳ χέρσος ὁδοιπορῶν ἐθεάσω δένδρον ἀμφιλαφές, ὑπὸ πολὺ τὸ πλάτος καὶ τὸ μῆκος δῆκον, " ἐκεῖνο τὴν σκιὰν οἰκίας πληρῶσαν χρείαν· τοῦτο τρφθεὶς ἐπῆλθες, καὶ, ἐφ' ὅσον ἔζω, σκέπε κατέμεινας.
* * ὅπου δ' ἔδη πάλιν ἀπάραι. καὶ συμβουλευομένου τινὶ ἀφιξιν, ἑτέρᾳ ὁδοιποείν, ἑτέρᾳ ἔ-
* * πτρος. καὶ σὺ μὲ ἐφάρτυς τινὶ ἀποσκευὴν, ὁ δ' τινὶ ἰδίαν καθήρει, καὶ πάντα τὰ σὰ ἀθρόον διεξάγατο, τινὶ στρώσαι, τὸ πῦρ, τινὶ τὸ δένδρου σκιαὶ, τὸ ποδαρρίπτον ὕδωρ. ὁ δὲ μὴ οἰκείτα τῆς
* * αἰακλίσεως, σὺ δ' τὸ ἐπάτει. ἐτέρφθη καιρίως, εἶτα ἀφῆκε· καὶ τὸ δένδρον ὑπὸ μιᾶς ἡμέρας ἐλθὲν τυχὸν δέκα ξένων ὀλιγοχρόνιον καταγώγιον· καὶ τῶν πάντων ἡμῶν, ἑνὸς ἴσως τοῦ ὄντως Κυρίου. οὕτω καὶ αἱ ἐξουσίαι τῆς σαρκὸς διαγωγῆς· τέρπουσι μὲ πολλοὺς, καὶ τρέφουσι, τῆς δεσποτείας δ' μέτρῳ τῷ Θεῷ προσηκούσης, ὃς ἄφθαρτον καὶ ἀώλεθρον ἔχοντι τινὶ ζωήν. ἐθεάσω καὶ πανδοχεῖον, ἐφ' ᾧ πάντως ὁδεύων καταλύσας· ἔλαβες δ' ἐκεῖθεν πολλά, βαστάζων μηδέν· κλίνην, τραπέζαν, σκεύη, πίνακα, ἄλλα σκυβάλων πανταπασι. σοὶ δέ σε προὸς αὐταρκέσαν χρησμοῦ, ἦκεν ἄλλος, πανδοχεὺς, κεκοπιακότος, καταπείσων σε, καὶ ὀξείργων σε τοῦ πανδοχείου, καὶ ζητῶν τὰ ἀλλότρια, ὡς ὀξαίρετα. ἴσως δ βίος ἡμῶν, ἀδελφέ, ἐπὶ τῶν λεχθέντων πρόδηλος. ἐγὼ δ' θαυμάζω τοῦ λέγοντας, τὸ χωρίον μου, ἢ οἰκία μου. ὡ πῶς ματαίᾳ συλλαβῇ ἐξοικειοῦνται τὰ μὴ προσήκοντα, καὶ τισὶ στοιχείοις ἀπατηλοῖς εἰσαγόμενοι τὰ ἀλλότρια; ὥσπερ τῶν θαυματοποιῶν προσωπεῖα ἔχειν οὐδὲις κατ' ὀξαίρετον, πάντες δ' ὑποκρίνονται ⓐ τῶν δραμάτων ὑποκριταί· οὕτω τινὶ γὰρ καὶ ἐπ' " ἐκείνῳ ὕλης ἄλλοι ἐξ ἄλλων ὡς ἱμάτια ἐπενδύονται. μὴ τί βασιλέως, εἰπέ μοι, δυνατώτερον; ἀλλ' ὅμως ἐρβύησι τὰ βασίλεια, ζητῆσι" χρυσίδας βασιλικὰς· βύρσοις δ' τῶν ἰχθύων, αἱ πολλῶν βασιλέων ἐπέδυσαν σώματα· ὁμοίως καὶ τοὺς γεφύρους, καὶ τὰς πόρπας, καὶ τὰς ζώνας, πάντα κληρονομίαν ἄξιον, χρῆσιν κενὴν, ἀπὸ τοῦ ὀδυνᾶσθαι εἰς τοὺς μύρους τὰς ἀπομύρουσαν. τί δ' τῆς τῶν ὑπαρχόντων ἀξίας ἡ σκηνή; ὃ ἀργυροῦν ἄγημα; ἢ καλαμὶς ἡ χρυσῆ; ὁρᾶς τοίνυν ἀεὶ τοῦτο ἔχον τὸ ὑπῆρχον, καὶ οὐδέποτε ⓦ αὐτὸν ἀεί, ἀλλὰ πρὸς ὀλίγον ἵκανον. ὡς γὰρ ἡ κλίνη τῆς σαφοερᾶς" ἄλλα τε ἄλλα δέχεται σώματα· οὕτω καὶ τῶν ἐν ἀρχαῖς τὰ σύμβολα τοὺς χρωμένους ἀμείβει. ἐντεῦθεν ὁ ἀπόστολος ἡμῖν ἑβδὸα πλείας φωνὰς ταύτης τῆς ξενοίας παιδευτικάς· Παρέρχεται γὰρ
α. Κορ. ζ. λα. τὸ σχῆμα τοῦ κόσμου τούτου· καὶ ὅ, Ὡς μηδὲν ἔχοντες, καὶ πάντα κατέχοντες· καὶ ὅ, Οἱ χρώ-
β. Κορ. ς. ι. μενοι, ὡς μὴ" καταχρώμενοι. πάντα γὰρ ταῦτα πρὸς ἕνα τινὲς σκοπὸν· ὅτι προσήκει, ὡς ἐφημέρους ἡμᾶς ξένην, αἰανθρώποις καὶ τῆς ὁδοῦ τὸ ζωύφιον. καὶ ἵνα μάθῃς ἀκριβῶς, ὅτι νόμοις ἐτοικίσθη, " καθὼς σε προσήκει ζῆν ἀκριβῶς, ἀπὸ σαυτοῦ προθύμως κατάμενον, ὅτι καὶ ἡ ψυχή σου πάντα ἐθέλει τοῖς τῆς ἀρετῆς ἐτοίκισται πράγμασιν, οὐδὲ σαυτῷ κύριος εἶ, ἀλλὰ προσήκει σε οἰκονομεῖν καὶ λόγον, καὶ προξῆν, καὶ πρὸ τῆς ζωῆς

σε

ἰσ. τῶν καὶ τ

χ. ἀφρόνειν,

ἰσ ἐκεῖνο τὴν

ἰσ. ἐκείνης ἰσ. χλαίδας

ἰσ ἄλλοτε ἄλλ. ἢ, ἄλλα τε καὶ ἄλ.

χ. καταχρώμενοι

ἰσ καθ' ὃς

λυμεώνων, μηδὲ προφάσεις αὐτὸν ἐπιτρέφοντα· ἐὰν γὰρ μὴ πείσωσι δι' ὀρθώσηται ἑαυτὸν διὰ μετανοίας, τότε εἰσδεξήσεται. Πῶς τὰ πρῶτα ὀφείλει εἶναι ὁ ἱερεύς, καὶ πῶς χρὴ ἐμπολιτεύεσθαι τῷ λαῷ, καὶ οὐ μὴ καταχριθῇ εἰς τὸν αἰῶνα. λοιπὸν ἐπεὶ διέκρουσαν τὸν ἔλεγχον, ἴδωμεν τὸν λόγον, καὶ πῶς χρὴ αὐτοὺς ἐμπολιτεύεσθαι. ὁ Παῦλος πάντων ὀφείλει πάντα καὶ γνώμῃ τοῦ πρεσβυτέρου διακρατεῖν, καὶ εἰς τὸν κανόνα, καὶ εἰς τὰς ἐκκλησιαστικὰς χρείας, καὶ εἰς τὸν λαὸν μηδὲν αὐθεντεῖν, ἀλλὰ πάντα κελεύειν τοῦ πρεσβυτέρου διρικεῖν, μηδὲ πινα ἀφορίσαι ἐξουσίαν ἔχειν, ἐὰν μὴ ἕτερόν τι ποιῇ. μὴ πρόσωπον ὁ τοῦ πρεσβυτέρου, ἐξουσίαν ἔχει ὁ Παῦλος πάντων, καθὼς καὶ ὁ πρεσβύτερος, πλὴν ἐκτὸς τῶν θείων μυστηρίων. ἐὰν μέλλῃ ὁ ἱερεὺς ἀποδημεῖν, ὀφείλει παρακαλέσαι ἕτερον πρεσβύτερον ἐξετάσαι χώρας ἀποδιδόναι ταῖς βίβλοις τῷ λαῷ. Εἰ δὲ ἀνάγκη γένοιτο, καὶ μὴ εὑρεθῇ πρεσβύτερος, ὀφείλει ὁ πρεσβύτερος αἰτήσασθαι τὸν ἄρτον, καὶ ποιήσασθαι τὸν ἀφορισμὸν τῷ λαῷ δοῦναι. ἐὰν δὲ γένηται ἀνάγκη, καὶ εὑρεθῇ παιδίον ἀβάπτιστον, καὶ μέλλῃ τελευτᾶν, δεῖ τὸν Παῦλον βαπτίσαι· καὶ εἰ μὲν ἀπέβαινε τὸ παιδίον, ἐλογίσθη αὐτῷ βάπτισμα. ἐὰν δὲ παιδίον τῇ ἀμβλείᾳ τοῦ πρεσβυτέρου ἀποθάνῃ ἀβάπτιστον, καὶ ὅτι τῷ πρεσβυτέρῳ ἐκείνῳ. ἐὰν δὲ τῇ ἀμβλείᾳ τῶν γονέων ἀποθάνῃ ἀβάπτιστον, καὶ ὅτι τοῖς γονεῦσι τοῦ παιδίου. πιγλοῦν οὐκ ὀφείλουσιν οἱ γονεῖς ἀφίειν ἀβάπτιστον τὸ παιδίον ὅπου ἔτη πολλά. πορεύονται γὰρ ἀσφαλῶς, μεμυημένοι λύχνου. καὶ γὰρ τοῦ Χριστοῦ σφραγὶς φυλάσσει τὸν ἔχοντα τὴν σφραγῖδα. αὐτῷ δόξα τῷ Χριστῷ πρέπει εἰς δόξαν καὶ τιμὴν καὶ κράτος, νῦν καὶ ἀεί, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΠΑΡΑΒΟΛΗΣ ΤΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΤΗΣ ἀδικίας, καὶ ὅτι οὐδὲν ἡμέτερον.

Λογ. ξϛ. Λεκ. ις. α.

Πολλάκις ὑμῖν εἶπον ἀγαπητοί, ὅτι πεπλουτικυῖά τις καὶ ψευδὴς ἔννοια τοῖς ἀνθρώποις ἐμπεσοῦσα πληθυντικὰ ἀμπτήματα, καὶ ἐλαττοῖ τὰ ἀγαθά, ἅπερ ἕκαστος ὀφείλομεν ὅπως ἑαυτῶν πολιτείαν αὔξειν. αὕτη δέ ἐστιν, ὅτι πάντα ὅσα ἔχομεν εἰς τὴν χρῆσιν τοῦ βίου, ὡς κύριοι κεκτήμεθα καὶ δεσπόται. καὶ διὰ τοῦτο ἔνεκεν τῆς ἀνωφελήτου, σφοδρῶς ἐπὶ αὐτῶν ἁμαρτάνομεν καὶ πολεμούμεθα καὶ δικαζόμεθα, καὶ εἰς ἄκραν αὐτῶν ἀπερχόμεθα, ὡς ἰδιαίτερον κτῆμα· ἡ δὲ ἀλήθεια οὐχ οὕτως ἔχει, ἀλλὰ καὶ σφόδρα ἑαυτοῖς. πάντων γάρ, ὧν ἀπολαύομεν ἐν τῷ βίῳ τούτῳ, οὐχ ἡμέτερα ἐσμεν, οὔτε μένει ἡμῖν ὡς αὐθέντας καὶ κυρίους αὐτὰ κατέχομεν, ἀλλ' ὡς πάροικοι καὶ ἐπήλυδες καὶ μεταδόται ἀγαθῶν ὄντες, ὅταν θέλωμεν, καὶ ἵνα καὶ ἀποδοχώμεθα, ἀφαιρούμενα τῶν ὄντων, ὅταν δόξῃ τῷ κυρίῳ τῆς κτίσεως. διὰ καὶ βούλεταί τι χρῆμα ὅτι ὁ τῆς ἐπιχειρουμένης ζωῆς· καὶ ὁ σπείρων ἐν δόξῃ, ἀγαθὸν ἐλεεινός, οἰκτίρμων καὶ βοηθείας ἄξιος· ὁ δὲ ἀπρόθυμος, καὶ βασκαινόμενος ταῖς ὕλαις τοῦ πλούτου, πᾶσιν μὴ μικροῖς, ὅσοι μὴ ἄρτοι οἰκοθεν ἔχων, οἱ προσφέρονται εἰς ζωήν. καὶ τούτων μάλιστα ὁ Θεὸς ἡμῶν τῶν θνητῶν προφέρεται, τῷ ἀεὶ ὡσαύτως εἶναι, καὶ ὡσαύτως ἔχειν, καὶ ἀναφαίρετον κεκτῆσθαι ζωὴν, καὶ δόξαν, καὶ δύναμιν. πόθεν οὖν εἰς τοιοῦτον τινὰ ἐρχόμεθα τοῦ λόγου; ἵνα τάχα γνώσιμον τυγχάνει τοῖς ἐν * * ἔχουσι καὶ φιλοθεΐαις; ὁ Λουκᾶς ἡμῶν παραβολὴν ἀναπλάσας ἐπανερχόμενος ἄρτιος, ἐν ᾗ ὁ οἰκονόμος τῶν ἀλλοτρίων ἐπιγράφει στενούμενον καὶ θλιβόμενον, ὅπως ὡς ἐμπαθὴς τις καὶ πολυδάπανος, ἤκουσε παρὰ τοῦ Κυρίου τῶν κτημάτων καὶ χρημάτων, ὅτι δὸς τὸν λόγον τῆς διοικήσεως, καὶ μετάστηθι. οὐ γὰρ τοῖς ἐμοῖς σε ὡς ἰδίοις ἐπιτρέψαι ἀνέξομαι. τοῦτο δέ ἐστιν οὐ θεμιτοῦ πράγματος ἐζήτησις, ἀλλὰ πλάσις παραβολῆς, τοῖς ἐπεσκιασμένοις τὸν λόγον

ίωα. βλέπε εἰ ὁ τύπος σὸν ἔβλαψας σου τὸν ψυχόν. εἰ καθαρὸς εἶ σὺ πρὸ τοῦ τύπου, τὸν καθαρότητα σου ἔχεις· καὶ οὐδὲ ὅπως κρίνει ὁ Θεὸς καὶ πρεσβύτερον ἢ καὶ ἑτέρου κατηγορεῖν· ἀλλ' ἁπλοῦς, φησι, ἐπορεύσου· ἐγὼ γὰρ οἶδα. ἀλλὰ σὺ ἔκλεψας τὰ τοῦ πλησίον, καὶ ἥρπασας τὰ τοῦ πένητος· ἕκαστος γὰρ τῶν ἰδίων ἔργων ἰδίτης τὰ κακά. μὴ οὖν βλέπε τὰ σά, ὁ ἐρωτῶν τὰ τοῦ πλησίον. εἰ δέ τις οὐκ ἀκούσῃ τῶν εἰρημένων, καὶ ὑπερβάλλῃ τὸν ἑαυτοῦ γλωσσόμου ὡς κατηγορεῖν πρεσβύτερον, ἢ καὶ ἑτέρου ἁπλῶς, τὸ αὐτὸν αἰτιμίαν πρεσβύτερον ὑπομένει. Ματθ. ζ. ε. εἰ σὺ θαῦμα πρόσεχε, καὶ τοῦ πλησίον ἐκζήτει, ἵνα σοι ὁ Κύριος· Ὑποκριτά, ἔκβαλε πρῶτον τὸν δοκὸν ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου, καὶ τότε διαβλέψεις ἐκβαλεῖν τὸ κάρφος ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ τοῦ ἀδελφοῦ σου. πρὸ τῶν σῶν ἁμαρτιῶν μεῖμνησον· καὶ οὐ πρεσβύτερος κρίνει, μὴ κρίνῃς. πλὴν ὀφείλω καὶ ὁ πρεσβύτερος οὕτω διακεῖσθαι πρὸς Ⓦ λαόν· πρὸ πάντων δεῖσθαι ἐξ ὅλης ψυχῆς ὑπὲρ τοῦ λαοῦ, πρεῖσθαι τὴν ἀδικημάτων ἕως θανάτου, καὶ τὸν ψυχὸν αὐτοῦ πιεῖναι ὑπὲρ τοῦ ποιμνίου ὀφείλει, " τὴν δὲ αἰσχύνη βοηθεῖ, Ⓦ λυπούμενον πρόσωπον θαυμάζεσθαι, μὴ μισοκακεῖν πρὸ πάντων. μισόκακος γὰρ πρεσβύτερος κατὰ ἡμέραν ἁμαρτάνει· μισοκάκου πρεσβυτέρου ψυχὴ οὐδέποτε καθαρὰν πρόσφορὰ τῷ Θεῷ δύνει, τῆς κακίας οὔσης ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ. ἐὰν μὴ διαλλαγῇς τῷ πλησίον σου, καὶ λύσῃς τὸν κακόν σου, μὴ δείλθῃς ἐν τῷ στόματί σου· μισθὸν τί σοι προσήγγελεν ὁ Κύριος, λέγων· Ἐὰν προσφέρῃς τὸ δῶρόν σου ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον, κἀκεῖ μνησθῇς ὅτι ἔχει ὁ ἀδελφός σου κατὰ σοῦ τι· ὕπαγε, πρῶτον διαλλάγηθι τῷ ἀδελφῷ σου, καὶ τότε ἐλθὼν πρόσφερε τὸ δῶρόν σου. μὴ πρόσχουσης τῆς τοῦ διαστόλου παρακλήσεως, ἵνα μὴ κατακριθῇς. δόλως μὴ μίγετήσῃς, μὴ Ⓦ μὴ ὑψώσῃς, Ⓦ ὃ ἂν πεισώσῃς, μὴ Ⓦ πλοῦσιον διὰ τῆς προφορικισίας τιμήσῃς, Ⓦ ὃ πένητα Ⓦ μὴ δυνάμενον προσενεγκεῖν σοι δῶρα πρίδῃς· ἀλλὰ τὸν ἰσότητα πρὸς πάντας φυλάξωμεν. κατηγορίαν κακίας μὴ προδείξῃ, φλυαρίας μὴ αἴσχυ, ἀπὸ ἀκοῆς μὴ καθακρίνῃς ποτέ· πολλοὶ γὰρ ψεῦται ἐν ἔργῳ κατηγορῆσαι. ἐὰν δὲ μὴ πολλῆς ἀκριβείας οὔσης Ⓦ ἁμάρτησαντα, μὴ θύλεως αὐτὸν ὑπὸ πάντων ἐλέγξῃς, ἵνα μὴ πρέπον ἐν ἡμῖν αὐτῷ δῷς μηδένα αἰδεῖσθαι. δύο γὰρ κακὰ ἔχει τὸ ἐλέγχειν ὑπὸ πάντων. Ⓘ μὲν γὰρ ἐλεγχόμενοι, μὴ φέροντες τὸν αἰσχύνην, μηδὲ φέροντες τὸ ὄνειδος, ὑπὸ τὸ ἕτερον κακὸν χωρῆσαι μάλιστα· καὶ ὅταν ἀκαίρως κατηγορῶνται, ὑπὸ Ⓦ τῆς ἀγχόνης θάνατον πέχουσι. πειρᾶται γὰρ ὁ Σατανᾶς· ἐπιβάλλει ποιεῖν τὸν ἀνθρωπον τὸ κακόν· ἐπιβάλλει ποιῆσαι καὶ ἕτερον· καὶ μὴ τὸ ποιῆσαι καταγελᾷ. ἑτοιμάζει ἐλέγχους, κατηγορεῖς "ὅλους βούτεπίζει κατηγορεῖν αὐτοῦ τὸν" συμφορᾶ, ἐξ ἧς "πρόξενος κατήγορος· καὶ τὸν ἐλεγχομένων Ⓦ ὡς ἐπὶ μανιχώτερον ἁπιρᾶζεται· " θάτερον δὲ πολλῷ αἰσχύνῃ ἐπαγόμενον, ποταμὸς καὶ ἀγχόνης πρόξενος. διὰ ταῦτα τὰ πιεστήρια ὁ ἐμπιστευθεὶς πόιμνιον τοῦ Χριστοῦ λογικὸν ὀφείλει πρᾶος εἶναι, καὶ μὴ πολλῆς ἀσφαλείας ἐκζητεῖν τοὺς ἁμαρτάνοντας· καὶ ὅταν βύρῃ Ⓦ ἡμάρτηκότα, μὴ θύλεως ἐκβάλλειν τῆς ἐκκλησίας, ἵνα μὴ θραυσάμενος ὁ Σατανᾶς τὸ νῦν θέρπον ἰδιοποίηται. ὅταν γὰρ ἀφορισθῇ αὐθέρπος ὑπὸ τοῦ ἱερέως, ἀγκαλίζεται αὐτὸν ὁ Σατανᾶς, καὶ οὐκ ἀφίσται αὐτὸν, ἕως οὗ" εἰσδέχθῃ. Οὐκ ὀφείλει ὁ ἱερεὺς πυκνότερως ἀφορίζειν, οὐδὲ καταβάλλειν. ταῦτα ἰδὼν σὺ ὁ ποιμήν, οὐκ ὀφείλεις ἀκρίτως ἀπώσασθαι ὃ πρόβατον, οὐδὲ χωρίσαι τῆς πόιμνης· ἀλλ' ὅταν βύρῃς Ⓦ ἁμαρτήσαντα, κάλεσον αὐτὸν καταμόνας, καὶ τὰ μὲν ὑπὸ μόνου, τὰ δὲ πρὸ πάντων ἔπος ἕως αὐτὸν τὸ κακόν, καὶ ἄσαξ, καὶ δίς, καὶ τρίς. καὶ εἰ μὲν ἀκούσῃ σου τῆς συμβουλίας, Ιακ. ε. κ. κέρδησας τὸν ἀδελφόν σου· καθὼς εἶπεν ἡ γραφή, Ὁτι ὁ ἐπιστρέψας ψυχὴν ἐκ πλάνης ὁδοῦ αὐτῆς, σώσει" ψυχὴν αὐτοῦ, καὶ κρύψει πλῆθος ἁμαρτιῶν. τὰ μὲν ὄντα συγχώρησον Ματθ. ιη. κε. αὐτῷ· τὰ δὲ ἀφιέντα ἀφεθήσεται. ἐὰν πάλιν ὁ φιλάνθρωπος Κύριος· Οὐ ἑπτὰ ἑβδομηκοντάκις ἑπτὰ ἁμαρτήσῃ εἰς σὲ ὁ ἀδελφός σου, ἄφες αὐτῷ. ἐὰν μηδὲν ὑπολίσῃς τῶν κακαλυμμένων,

ἴσ. πρὸς λαλεῖν, ἢ

ἴσ. πῖν

ἴσ. ἐξελθὲ. ἴσ. ἐξὸς καὶ κατ. ἴσ. διατίμησ π. ἀ. ἐπαγμένον πο.

ἴσ. χθὲς δὲ ἐκ

ἡμῶν καλέσαντες, τοσαῦτα πέμψουσιν ὑμᾶς τῇ τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐμβολῇ· καὶ τῇ βύρυθμῳ γλώσσῃ ἀφ' ἁπάντων πόλεως τῶν θείων ᾠδῶν, εἰς οὐράνιον πόλιν μεταγωγήσει σὺν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν· ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, ἅμα τῷ πατρὶ, καὶ τῷ ἁγίῳ καὶ ζωοποιῷ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ἴσ. γὰρ, ἐκείνων ἀξιωθέντες ἴσ. γὰρ ταῦτα, ἐν

ΟΤΙ ΧΡΗ ΤΟΝ ΕΧΟΝΤΑ ΧΑΡΙΝ ΟΙΑΝ ΔΗΠΟΤΕ ὀπτιμήμης μεταδιδόναι τῷ χρείαν ἔχοντι, καὶ περὶ πρεσβυτέρου. Λογ. ξα.

Φιλάνθρωπος Θεὸς οἰκτείρων τὸ γένος ἡμῶν, οὐκ ἀφίησι πάντα ἀνθρωπον ἀνάγκῃ τῆς αὐτοῦ χάριτος. οὐ γὰρ μόνον τοῖς δικαίοις δίδωσι χάριν, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἁμαρτωλοῖς· ὅπερ ἄφατόν ἐστι, καὶ ἀπερισκοπόληπτος, καὶ αἰτοῦντι μὲν ἥλιον αὐτὸν ὀπτὶ δικαίοις καὶ ἀδίκοις, καὶ θέλοντι πάντας ἀνθρώπους σωθῆναι. καὶ ὑετὸν μὲν ἁμαρτωλοῖς, ἀλλὰ δίδωσι καὶ εἰς μετάνοιαν χάριν, ἵνα λαβὼν τὸ χάρισμα τιμήσῃ δεδωκότα, καὶ ἀνεξικάκως ἴσ. εἰσὶ γὰρ αὐτῷ χρήσηται αὐτοῖς, καὶ ὀπτιμείνῃ τοῖς αὐτοῖς κακοῖς, τότε λοιπὸν ἀφορίσῃ ἀπ' αὐτοῦ καὶ εἰς αἰῶνα ἔλαβε χάριν, καὶ καταχρησάμενος τῇ μακροθυμίᾳ τοῦ πλάσαντος, εἰς ὀργὴν ἑαυτῷ θησαυρίζει. ἐγὼ γὰρ τὸν τιμῶντά με τιμήσω, καὶ πλουτήσει ἐπ' αὐτῷ ὁ μεγαλυνόμενος. Ἀνάξιος ὁ τιμῆς ὢν ὁ ζωοποιὸς ἐξισωθήσῃ τοῖς κτίνεσι τοῖς ἀνοήτοις, καὶ ὡμοιώθη αὐτοῖς. ἐγὼ οἶδα ἁμαρτωλοὺς ἀνθρώπους, καὶ ἐπιθήσω χεῖρας ὀπτὶ ἀρρώστους, καὶ ἰάσατο αὐτούς. ἀλλὰ τοῦτο χρὴ ἄνθρωπον ἀνόητον· καὶ ὁ μόνοις τοῖς δικαίοις δίδοται ὅτι, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἁμαρτωλοῖς λαμβάνοντα. ἐὰν μὴ πιστεύῃ ὁ λαμβάνων, οὐδὲ τοῖς δικαίοις, οὐδὲ τοῖς ἁμαρτωλοῖς λαμβάνει χάριν. ὁ γὰρ πιστεύων, καὶ τοῖς ἁμαρτωλοῖς δίκην χάριτος ἰάσεως. ἐκεῖ γὰρ τὸν πίστιν δίδοται καὶ ἡ χάρις. καὶ γὰρ ὁ Κύριος τοῖς προσερχομένοις ἔλεγε· Κατὰ τὴν πίστιν ὑμῶν γενηθήτω ὑμῖν. σὺ πίστιν θὲς εἰς ἑαυτὸν Κύριον τὸν προσέρχῃ, καὶ μὴ ἀφαιρεθῇς χρὴ μηδένα δόντα, καὶ λήψῃ τὴν χάριν. ὁ Θεὸς γὰρ ὅτι ὁ εὐεργέτης. πολλοὶ πρεσβύτεροι ἁμαρτωλοὶ ὄντες προσφέρουσι καὶ δῶρα, καὶ οὐκ ἀποστρέφεται αὐτοὺς ὁ Θεὸς, ἀλλὰ τὰ ἁγίῳ πνεύματι ἁγιάζει καὶ προκείμενα δῶρα· εἰ ὁ μὲν ἄρτος γίνεται σῶμα Κυρίου, καὶ ὁ ποτήριον γίνεται αἷμα τίμιον Κυρίου. καὶ εἰσί τινες οἱ πολλάκις λαμβάνοντες οὐδενός τι ποιεῖν, ἀλλὰ καταφρονοῦντες τοῦτο τοῦ πρεσβυτέρου, ὡς ζημιοῦντες τι καὶ τὸν πρεσβύτερον· καὶ οὐκ οἴδασιν ὅτι πλείονα ἁμαρτάνουσι θέλοντες τι καλὸν ποιῆσαι. Τίς γὰρ εἶ σὺ ὁ κρίνων ἄρχοντά σου; οὐκ ἤκουσας τοῦ ἀποστόλου λέγοντος, Ἄρχοντα τοῦ λαοῦ σου οὐκ ἐρεῖς κακῶς; καὶ πάλιν· Τίς εἶ σὺ ὁ κρίνων ἀλλότριον οἰκέτην; τῷ ἰδίῳ κυρίῳ στήκει ἢ πίπτει. σταθήσεται δέ· δυνατὸς γάρ ἐστιν ὁ Θεὸς στῆσαι αὐτόν. σὺ ὁ ὑπ' αὐτοῦ διδασκόμενος καὶ χειραγωγούμενος, οὐκ ἔχεις ἐξουσίαν κρίνειν καὶ ἐλέγχειν αὐτόν· καθὼς εἶπε Παῦλος ὁ ἀπόστολος· Μὴ πρὸ καιροῦ τι κρίνετε, ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ Κύριος, ὃς φωτίσει τὰ κρυπτὰ τοῦ σκότους, καὶ φανερώσει τὰς βουλὰς τῶν καρδιῶν· καὶ τότε ὁ ἔπαινος γίνεται ἑκάστῳ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ. σκῦλον ἔχει ἐξουσίαν κρίναι· ὃν σκῦλον κρίνων, Κύριός ἐστι. καὶ πάλιν ὁ Κύριος· Μὴ κρίνετε, ἵνα μὴ κριθῆτε· σὺ τὸ ὀφειλημάτιον τιμῶν ἀπὸ πληρώσει τὸ χρέος· καὶ ἀπόχας τῶν προπτωμάτων σου, καὶ κεχαριτωμένα τῇ ἐκκλησίᾳ μὴ ἀποστερήσῃς δόσεως. μὴ πολυπραγμονήσῃς πῶς ἀνεπληρώθησαν· εἰ γὰρ σὺ τούτῳ ἀποχρήσῃ κρίνειν αὐτὸν, ἔγκυρον προσῆκον εἰς τὸ ἀγαθὸν ζυγὸν, καὶ δοκίμασον σεαυτὸν, εἰ μηδὲν ἔχεις εἰς τὸ ζωοποιὸς σου φαῦλον, εἰ δὲ καταχρίνει σε ἡ γνώμη σου. εἰ δὲ λέγοις ἀλλὰ τῶν ἐτῶν ἐρώτησαν πάντα ἔργα, ἀλλὰ τῆς μιᾶς ἡμέρας μόνον· σχάσας ἀκριβῶς, πῶς πλῆθες τὴν ἡμέραν, εἰ δὲ κατηχήσας ζωὸς, εἰ οὐκ ἐσκανδαλίσθη σου ὁ ὀφθαλμὸς εἰς σοῦν, εἰ δὲ πλοῦτος πέντε, εἰ οὐκ ἐμίλησας ὅπου τὸ πλησίον ζυγὸν, εἰ οὐκ ἔκλασας

ἴσ. ὑστερήσῃς δόσεως

Ex Ms. Cæsareo.

Ezech. xviii. 26.

Matth. v. 28.

Matth. vii. 1.

Rom. xiv. 4.

1. Cor. iv. 5.

Matth. v. 24.

πάμ· ἢ τῷ αἵματι Ιησοῦ καρδίαν μου ἐρραντισμένῳ, ῥοδοειδῶς ἀγάλλουσαι, ἢ ἡδονῆς ἐμπλέ-
ρωσαι· οὐκ εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱός σου. σὺ πρόωξαι, τὸ πνεῦμά σου τὸ ἅγιον πρόεπι-
χεαι, τὴν ἐξαστράπτουσαν στολὴν τῆς πίστεως τῇ ἁμαρτίᾳ ἐκδύλωσα. οὐκ εἰμὶ ἄξιος
κληθῆναι υἱός σου. τὴν ἐλευθερωθῆσαί μου ψυχὴν ᾧ βαπτίσματι, ἢ χιονωθῆσαι
ᾧ φωτίσματι, σχεδίασας τῇ ἁμαρτίᾳ, ἐδύλωσα· οὐκ εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱός σου· ποί- 5
ησόν με ὡς ἕνα τῶν μαθίων σου. αἱ τοῦ σώματός μου αἰσθήσεις τῇ κεφαλῇ μὴ νυσθεῖσαι, κα-
θάπερ συμφόρεσι δεσπόταις, τὴν ἑαυτῶν διάνοιαν ψυχὴν τῇ ἀκηλασίᾳ συνείδωκαν·
ναὶ δὴ τῆς πηγῆς ζωὴν παιδοῦσαι, τὴν ψυχήν μου σωφρόνισον· ποίησόν με ὡς ἕνα τῶν
μαθίων σου. οἶδα λοιπὸν τὸν πλάνον τοῦ ἐχθροῦ, οἶδα αὐτοῦ τὰ σκελίσματα, οἶδα τὴν ἰσ. τὰ ἐσκε-
τῆς γαστριμαργίας αὐτοῦ βέλεσι σίαν, φθόγγῳ κεφαλῆς, δι' ἧς λύει σὸν τόνον τῆς σωφρο- 10 λίσματα, εἰ-
σύνης, διώκω τὴν πηγήν σου τὸ πῆμά μοι πρόχουσαι· ποίησόν με ὡς ἕνα τῶν μαθίων σου.
ἐργάσομαι κἀγὼ εἰς ⓜ ἀμπελωνά σου· σπουδάσω κἀγὼ τῇ δρεπάνῃ τοῦ πνεύματος τῆς
ἐνδόξου μου χειμῶνος ἀμπέλου λογικῆς τὰ σπέρματα κλήματα, μᾶλλον δὲ ἐγκλήματα· ποί-
ησόν με ὡς ἕνα τῶν μαθίων σου. γεωργήσω κἀγὼ ⓜ βότρυν τῆς ἀγάπης γλυκύτατον·
ἐσπούδασα, ἢ ποίησον σὺν ἁρπάγῃ τῇ ψυχῇ μου τὰ σπόρια τοῦ Κυρίου, ἵνα μὴ εἰς ζιζάνιον συ- 15 ἰσ. σπουδ-
ναρμόσῃ κατ' ὄφεως συλλογήματα· ποίησόν με ὡς ἕνα τῶν μαθίων σου. εἰς οὐρανοὺς αὐ-
τοῦ βλέπειν κατηργάσομαι· ἔλπιδος φιλαδελφίας αὐτοῦ ἐκτίνειν σπουδάσω, ἵνα σὺν
εἰς γῆν συναθροίσω πίστεως σταγκαλιζομένην ἀμπελουργίᾳ. ποίησόν με ὡς ἕνα τῶν μαθη-
τῶν σου. δός μοι πάλιν, πάτερ, τὸ ἀρόσαι τὸν σπόρον τοῦ ὕμνου· γεωργήσω τὴν αὐλακα
τῆς ψυχῆς μου, ἐξαρῶ τὰ ἀκάνθινα φόρα ἢ βλαβοποιὰ τοῦ πονηροῦ βλαστήματα, ὅπως 20
σπείρω ἐν τῇ τὰ οὐράνια σπέρματα. σὺ γὰρ ἐπομβρώσας αἴωνι ⓜ ἔλεον, ἡ αὐλακα τῆς
ψυχῆς μου καρποφορήσει ἢ μὲ τριάκοντα, ἢ ἑξήκοντα, ἢ ἑκατόν· ποίησόν με ὡς ἕνα τῶν
μαθίων σου. μὴ ἀπώσῃς με, πάτερ· οὐ γὰρ πονηρὸς μισθαποδότης τὴν στολὴν
τῆς πίστεως ἀπέδυσεν. εἰ γὰρ ὁ τῆς σωφροσύνης μου κάλλος ἐκδύλωσεν, ἀλλ' ὅμως γε τοῖς
εἰδώλοις μου αὐτὸν λατρεύειν οὐδέποτε ἐκαμψα· σὲ γὰρ ἠρησάμην, Κύριέ μου. εἰ καὶ 25
ἥμαρτον ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς νεότητός μου· ἀλλ' ὅμως κἀγὼ εἰδώλων κατεπάτησα, εἰκό-
νας δαιμόνων κατέσρεψα, ξόανα εἰδώλων ἐξήλεγξα, ἅ μοι ἐδούλευσε φύσει, δαίμοσιν ἐν- ἰσ. ἅτινά μοι
έπλευσα· ναὶ δὴ τοῖς σοῖς ἴχνεσι συμπαίπω, ὁ Κύριός μου, ἢ ὁ Θεός μου, ποίησόν με ὡς ἕνα φύσει,
τῶν μαθίων σου. ἐὰν οὕτω μετανοήσῃς, ἐὰν οὕτως ἐξομολογήσῃ· ἔτι πόρρω σου ἀπέχοντος
συνδρέχει ὁ εὔσπλαγχνος πατήρ, πνεύματι ὑπαπίπτων σου ᾧ τραχήλῳ τῆς ψυχῆς, ⓜ τῆς χά- 30
ριτος σοι ζυγὸν ὑπηνδοῖς, ἢ τῇ ζυγλῃ τῆς ἀληθείας ⓜ αὐχένα τῆς καρδίας σου συνεσφίγ-
γων· φιλήματι λύει σε τὸν ἐχθρόν, ἢ λέγει τοῖς ἑαυτοῦ δούλοις τοῖς ἱερεῦσι· φέρετε τὴν
συντόμως στολήν. οὐκ εἶπε, φέρετε μίαν στολήν, ἀλλά, φέρετε τὴν συντόμως στολήν, ἵνα
δείξῃ τὴν συντόμευσιν τοῦ βαπτίσματος ἀξίαν σοι διδομένην. φέρετε αὐτῷ τὴν συντόμως στο-
λήν, ἢ ἐνδύσατε αὐτόν· ἢ δότε δακτύλιον, ὃ δεῖγμα τοῦ πλούτου, ⓜ τὸ θησαυρισθὲν φύ- 35
λαγμα, τὰ ἀρραβῶνα τὰ χάριτος, τὰ σφραγῖδα τοῦ πνεύματος· ἢ ὑποδήματα εἰς σὸν
πόδας αὐτοῦ· τουτέστι, τοῖς τοῦ θυσπελίου λόγοις ὁ ἴχνος τῆς ψυχῆς αὐτοῦ συνεσφίγξατε· ἵνα
μὴ πάλιν ὁ ὄφις τὴν πέρναν ὑποπλύξας, εἰς τὸν συντριβέντα αὖθις πλάνην τῆς ἁμαρτί-
ας καταδύσῃ. ἢ φέρετε ⓜ μόσχον ⓜ σιτευτόν. τίς ὅδε ἐστί, ἢ πρώτως Χριστός, μὴ
τὸ βάπτισμα διδόμενος τοῖς ἀξίοις, καθὼς λέγει ὁ ἀπόστολος· Εἰ ᾧ κατοικεῖ πρῶτον τὸ πλη- 40
Κολ. β. 9. ρωμα τῆς θεότητος σωματικῶς; φέρετε, φαγόντες εὐφρανθῶμεν. τίς ἄρα ὁ Ιουδαίοις ἢ
ἕλλησι πίστευσι, ὅτι μόσχος ἐσφάγη, ἢ κόσμος ἐσάθη; ὦ μόσχος πρῴην δαμαλίδος, τέκνον
ἱερεῖ αἰωρότου μίτρας· ὦ μόσχος ὁ σφαγεὶς ἢ ζῶν· ἢ πρώτιστος ὑφ' ἡμῶν δεδόμενος, ἢ ἀδα- ἰσ. δαιμό-
πάνητος μόσχος. δεῦ, ἀγαπητοί, εἰς ⓜ βύσταξιν ἢ βύβλον λιμένα τοῦ ἀγκυρᾶσαι τὸν λόγον νιος.

ἡμῶν

Ⓦ σῶμα κοινὸν λύχνον τοῦ σώματος, ἄπει τῷ φωτὶ τῆς θεότητος, ὑπτιάζησι τὴν λυχνίαν τοῦ σώματος, ζητῆς τὸν δραχμὸν, Εἰς τὸν οἰκίαν καὶ σπεύδουσι ἐμαίδρυσι αὐτόν. ἀλλ' ἴσως ἐρῶσί τινες τὴν ἀληθείαν ἐσώτων, οἵτινες μὴ δὲ βάπτισμα ἤμαρτον, λέγοντες· τί φορὸς ἡμᾶς, Εἰ Αδὰμ ἐσώθη; πῶς ἡμεῖς ἐλεηθῶμεν; πῶς σωζώμεθα, ὅτι μὴ δὲ βάπτισμα ἠνομήσαμεν; τοῖς δὲ λέγομεν· Ⓐ τοιοῦτοι μὴ φοβῆσθε, μὴ θορυβεῖσθε, μὴ ἀπορεῖσθε. οὐ γὰρ ὡδὲ μὲ τὸ Αδὰμ ἐμέλησε τῷ Θεῷ, ὑμῶν ἦ κατηφείησιν· ἀλλ' ἐκείνῳ μὲ Εἰ ἐγένετο γυνὴ ἔχουσα δραχμὰς ι' δέκα· οὐ δὲ ἓν ἀπὸ πατὴρ βασιλαγχος, ἔχων δύο υἱούς, καὶ Ⓦ πεπλουτηκότι πάλιν σκαγκαλιζόμενος. τοῖς γὰρ πᾶσι τὰ πάντα γέγονεν, ἵνα σὸν πάντας κερδήσῃ. Ἀρτίως ἠκούσαμεν τοῦ εὐαγγελίου λέγοντος· Αι, θεσπός τις Εἶ- Λουκ. κ. ιε.
χε δύο υἱούς· καὶ προσελθὼν ὁ νεώτερος αὐτῶν τῷ πατρὶ Εἶπε· πάτερ, δός μοι τὸν ἐπίδοντα. ὁ δὲ διῆλεν αὐτοῖς Ⓦ βίον. καὶ οὐ μὲ πολλὰς ἡμέρας συναγαγὼν ἅπαντα ὁ νεώτερος υἱὸς ἀπεδήμησεν Εἰς χώραν μακρὰν· κἀκεῖ ἀσώτως Ⓦ βίον αὐτὸν, ζῶν ἀσώτως. δαπανήσαντος δὲ αὐτὸν πάντα, ἐγένετο λιμὸς ἰσχυρὸς κατὰ τὴν χώραν ἐκείνην· καὶ προσκολληθεὶς ἑνὶ τῶν πολιτῶν, καὶ πέμπει αὐτὸν ὁ πολίτης Εἰς ἀγρὸν βόσκειν χοίρους. καὶ ἐπεθύμει γεμίσαι τὴν κοιλίαν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν κερατίων ὧν ἤσθιον Ⓐ χοῖροι· καὶ οὐδεὶς ἐδίδου αὐτῷ. Εἰς ἑαυτὸν δὲ γενόμενος, ἔφη· πόσοι μου μίσθιοι περισσεύουσιν ἄρτων ἀφθονίαν; ἐγὼ δὲ ὧδε λιμῷ ἀπόλλυμαι; ἀναστὰς πορεύσομαι πρὸς Ⓦ πατέρα μου, καὶ ἐρῶ αὐτῷ· πάτερ, ἥμαρτον Εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ ἐνώπιόν σου, καὶ οὐκ ἔτι εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱός σου· ποίησόν με ὡς ἕνα τῶν μισθίων σου. Τοῦτον δὲ τὸν νοῦν οὐκ ἔχω ὃ ἐφ ἑαυτοῦ ζητῶ, ἀλλ' ὃ ἡμῖν αὐτοῖς. Σὺ δ' γὰρ Εἰ- Ἰσ. τὸν δὲ ἐσ. ἡμᾶς ἐρ.
ρίσκεται αἱ πρόφασίαι, καὶ δι' ἡμᾶς διαπαίσσονται, ἵνα μηδὲν ἐλεθῇ ἀπόλειψιν, καὶ σφόδρα ἀμάρτωλός τυγχάνῃ, ἀλλὰ προσέλθῃ τῷ Θεῷ μετανοοῦν καὶ ζητῶν πρὸ αὐτοῦ ἴλασμόν, μάλιστα Εἴ τις ὑμῶν σὺ δ' τῆς πίστεως τῆς Εἰς τὸν Κύριον γένηται τοῦ Θεοῦ υἱός. Ὅσοι Ιωαν. α. ιϛ.
γὰρ ἐδέξαντο αὐτὸν, φησι, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν τέκνα Θεοῦ γενέσθαι. Εἴ τις οὖν ὑμῶν σὺ δ' τῆς Εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν πίστεως γέγονεν αὐτοῦ υἱός, καὶ ἐμακρύνθη ἀπ' αὐτοῦ, ἀπὸ τοσούτου, ἀλλὰ ζήτησον· Εἴ τις ἦλθεν ὁ λιμὸς, ἀπὸ τοῦ κοσμικοῦ ἄρτου, ἀλλὰ τοῦ ἐπουρανίου (Ἄρτου γάρ, Ψαλ. οϛ. κα. κβ
φησι, ἀρτοφαγεῖν ἔδωκεν αὐτοῖς· ἄρτον ἀγγέλων ἔφαγεν ἄνθρωπος) καταλιπέτω τὰς μαχλώσας ἡδονὰς χοίρους ἐσθιούσας, καὶ μηκέτι ἐπιθυμείτω κερατίων ἐσθίειν. τί ἐστὶ τὰ κερατία; ξύλον καρποῦ. τὰ κερατία τῇ ἁμαρτίᾳ ἀπείκασται. ὥσπερ γὰρ τὰ κερατία τοῦ δένδρου τῆς γλυκύτητος γλυκαίνει, μὴ ἦ τοῦ γλυκέος πικρὸν τὸ φάρυγα· οὕτω καὶ ἡ ἁμαρτία τὸν μὲν τῇ ἀρχῇ τῆς γλυκύτητος ἔστι γλυκεῖα, μὴ ἦ τοῦ γεύσει πικρά. καὶ τοῦτ' ἔστι ὃ λεγόμενον κατὰ τὸ σοφοῦ Σολομῶντος· Μὴ προσέχε φαύλῃ γυναικί. μέλι γὰρ ἀποστάζει Παροιμ. ε. γ.
ἀπὸ χείλεων γυναικὸς πόρνης, καὶ πρὸς καιρὸν λιπαίνει σου φάρυγα· ὕστερον ἦ πικρότερον χολῆς εὑρίσκεται, καὶ ἀκονημένον μᾶλλον μαχαίρας δισόμου. Εἴ τις ἦλθεν λιμὸς τοῦ ἄρτου τοῦ οὐρανίου· προσελθέτω, ζητείτω. Πᾶς γὰρ ὁ ζητῶν εὑρίσκει, καὶ ὁ αἰτῶν λαμβάνει, καὶ Ⓦ κρούοντι ἀνοιγήσεται. χρῆσαι τὸ μετανοίας τῷ θύρᾳ τοῖς ἀλαλήτοις σου στεναγμοῖς· μὴ φοβηθῇς αὐτὸν, οὐκ ἔστι σου ξένη ἡ θύρα· ἀλλ' οὖ ἀπέθανε. καὶ Εἴπῃς ὁ σαυτῷ, Ματθ. ζ. κ.
τίς ὅτι; ἀποκείμενος ὁ Χριστὸς λέγει· Ἐγὼ Εἰμὶ ἡ θύρα τῶν προβάτων. Εἰπὲ καὶ σὺ, Ιωαν. ι ζ.
ἤμαρτον Εἰς Ⓦ οὐρανὸν, καὶ ἐνώπιόν σου. Εἴ τις τὸ οὐράνιον βάπτισμα λαβὼν ἤμαρτεν, Εἰς οὐρανὸν ἥμαρτεν. ὁ γὰρ τοῦ τὸ βαπτίσματος ἀμαρτάνων, εἰς γῆν ἁμαρτάνει. Γῆ γάρ Εἶ, καὶ εἰς γῆν ἀπελεύσῃ ὃ Αδὰμ ἐρρέθη. εἴ τις δὲ Χριστὸν ἐνεδύσατο ἐν τῷ βαπτίσματι, οὐκ ἔτι γῆ τυγχάνει, ἀλλ' οὐρανός. Οἷος γὰρ ὁ χοϊκὸς, τοιοῦτοι καὶ Ⓐ χοϊκοί· καὶ οἷος ὁ ἐπουράνιος, τοιοῦτοι καὶ Ⓐ ἐπουράνιοι. Ὅσοι γὰρ εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, Χριστὸν ἐνεδύσασθε. εἴ τις οὖν ἤμαρτε μὴ τὸ βάπτισμα, εἰς οὐρανὸν ἥμαρτε. διὸ προσερχέσθω καὶ λεγέτω· πάτερ, ἥμαρτον εἰς Ⓦ οὐρανὸν, καὶ ἐνώπιόν σου, οὐκ ἔτι εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱός σου. διὸ παλέγει τοῦ ἀπο- α Κορ. ιε μαν. Γεν. γ. κζ.

τόμου·

οὐκ οἶδα τὰ γινόμενα; ἔγνων τὴν τῶν Ιουδαίων πραγματείαν. διὰ τοῦτο παρελθὼν μίαν ἀντηγάξαι τὴν κολυμβήθραν· ἐν ταύτῃ γὰρ τοῦτο παύω, ἐν τῷ τοῦ βαπτίσματος ὑδατι. ἐν ταύτῃ εἷς κάθετος καθαίρει· οὐδὲ ἀναείθμητοι καθ' ἑκάστην ἀναγνησθήσονται. ἐν ταύτῃ ἄγγελοι ἀπίασθε· ἐν ταύτῃ ἐγὼ ὁ τῶν ἀγγέλων ποιητὴς κατῆλθον. διὰ τοῦτο τὴν ἐρώτησιν ἀπεκρίθην· θέλεις ὑγιὴς γενέσθαι; τουτέστι, πίστευσον ὅτι ἐν τούτοις ὕδασι εἰμὶ ὁ λαλῶν σοι; ὁ δὲ παράλυτος μακρὰν ἀναβύσσας, ἐν τῇ διανοίᾳ τοῦ Κυρίου γνωρίσας, τῇ ζωηδίᾳ δὲ ἐπιζωννύμενος, ἀπεκρίνατο λέγων, ἀπερ ἴσως σαφῶς γινώσκοντες· ναί, Κύριε. αὐθέσποτα ὃ οὐκ ἔχω, ἵνα, ὅταν ταράσσηται τὸ ὕδωρ, βάλῃ με εἰς τὴν κολυμβήθραν· ἐν ᾧ δὲ ἔρχομαι ἐγώ, ἄλλος πρὸ ἐμοῦ καταβαίνει *. ὁ δὲ Κύριος πρὸς τὸν παράλυτον· ἦ λαμβάνεις, παράλυτε; ἄρκεσόν σοι τὴν γνῶσίαν μου Κύριον. μὴ φαντάζου περὶ πολλά, μὴ εἰς τὴν ταραχὴν τῶν κολυμβήθρας ἀφορᾷ. πεπάρακε τὰ Ιουδαϊκά· τῆς ἐμῆς πηγῆς τὴν ἐγκράτειαν ἔχε. ἃ ἐπιζητεῖς οἶδα. εἰ γὰρ ἦν αὐθέσποτον οὐκ ἔχεις, ἀλλὰ πρέπει σοι ὁ εἶναι θεσπίσας Θεός. διὰ ἄκουσόν μου, ἐν ἐγέρθεις ἆρον τὸν κράβαττόν σου, ἐν ὕπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου. δρίμυζον Ιουδαῖοι, δαιμόνιον δαίμονας, κάπτισον τὸν δωπλέγγιζας, πλεονεξόμενον τὸν πρεσβύτερον, λύσον τὴν τῶν σαββάτων ὀργίαν, αἰτιολόγησον, τὴν κλίνην φύλαττε. ταῦτα ἀκούσας ὁ παράλυτος, ἐν ὃ πᾶς παραχρῆμα ἀνεθάμβησε τὰ τοῦ Κυρίου λόγῳ, ὃ πρόσταγμα ἐπλήρου, ἐν τὴν κλίνην ἐβάσταζε· ἐν τοὺς Ιουδαίους κωλύσαι θέλοντας διὰ ὃ σάββατον ἦν, ἐν λέγοντας, Οὐκ ἔξεστί σοι ἆραι τὸν κράβαττον, ὅτι σάββατόν ἐστι, ἀπιστοῦσι, ὡς πρόσταγμα· πληρῶν τὸν κελεύοντα, λέγων πρὸς αὐτούς· Ὁ ποιήσας με ὑγιῆ, ἐκεῖνός μοι εἶπεν, ἆρον τὸν κράβαττόν σου ἐν περιπάτει. τὸν δὲ αἰσθόμενον Ιουδαῖοι αἰτιῶνται τὸν Κύριον, ἐν ἐρωτῶντες, τίς ἐστιν ὁ ἀσάμενος, ἐν προσέταξεν αὐτῷ ἆραι τὸν κράβαττον, ἐν δίκαιον κωλῦσαι ὑγιαπτιώτων τὸ τῆς παραπλοκῆς, ἐκέμενεν ὁ ἰαθεὶς μαρτυρικῶς ἀγωνισάμενος τὸν μαφίτην. Εὑρίσκει αὐτὸν μετὰ ταῦτα πάλιν ὁ Κύριος, ἐν λέγει αὐτῷ· ἴδε, ὑγιὴς γέγονας· μηκέτι ἁμάρτανε, ἵνα μή σοί τι χεῖρον γένηται. ὁρᾷς, ἀγαπητέ, ὅτι διὰ ταῖς ἁμαρτίαις τοῦτον χεῖρον τῇ ἀθυμίᾳ κατέσχεν; ἐπιστρέψωμεν τοίνυν ἐν ἡμεῖς, ὅπως ἐν τῆς παρούσης ταύτης κολάσεως ῥυσθῶμεν, ἐ τῆς αἰωνίου γεέννης ἐκφύγωμεν, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν· ᾧ ἡ δόξα ἐν τὸ κράτος, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΕΙΣ ΤΟ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ, ΕΙΣ τὸν δραχμόν, ἐ Εἷς ὃ, Αὐθέσπος τις εἶχε δύο υἱούς.

Λογ. ξ.

Luc. 15. 11. 12.

Ex Chrys. Cyrillo.

Παλιν ἡ κόλπος Χριστοῦ ἀπαυτονάλμα τῆς ἀγάπης μᾶλλον βλαστάνουσι· πάλιν ἡ τοῦ Θεοῦ λαμπαδοῦχος σοφία ἅψασα λύχνον Χριστὸν ἐπὶ τὴν λυχνίαν τοῦ σώματος ἐπιθῆσαι, πᾶσαν τὴν οἰκουμένην διαδυχῆσαι πρὸς εὐσέβειαν. τοῦτο τοῦ λύχνου χρησαμένη ἡ τοῦ Θεοῦ σοφία, τὸν μὲν τοῦ δραχμοῦ ἀπολωλεῖον ζητήσασα, ἐ εὑρεμένη, τοῖς ἐννέα δραχμοῖς τῶν ἀγγέλων συναίζυξε. τίς δ' ἂν εἴη ἡ γυνὴ ἡ ἔχουσα δέκα δραχμάς, ἀναγνῶν, ἀγαπητὲ, εἰπέ. αὕτη ἐστὶν ἡ τοῦ Θεοῦ σοφία, ἔχουσα δέκα δραχμάς. ποίας; φησὶν ἀπίλους, δεξιάς, ἀξιοπίστους, δωρεάμενος, δεήσεις, χειροτονίας, χαρισμάτων, σεραφὶμ, ἐ Ἀδὰμ τὸν πρωτόπλαστον. ταύτην τὴν δραχμὴν τὸν Ἀδὰμ ἐκτὸς τῆς τοῦ Διαβόλου κακίας ἐκβοσκηθῆσαι, ἐ εἰς παράδεισον τὸν βίον τὸν βίου καθελκυσθῆσαι, ἐ ταῖς πολυφθόγγοις ἡδοναῖς τῶν ἁμαρτημάτων χωσθῆσαι, ἐλθοῦσα ἡ τοῦ Θεοῦ σοφία ἀνεύρετο. πῶς εὗρεν, ἀγαπητοί; ἦλθεν ἐξουρανίων, λαμβάνει

κη μετέρχομαι. ἐγὼ γάρ εἰμι ὁ δι' ἃ τὸ τυφλὸν βοήσας οὐκ πολλῶν τῶν χρόνων· Εἰ θέ- Ησ. α. 15.
λητε, καὶ εἰσακούσεσθέ μου, τὰ ἀγαθὰ τῆς γῆς φάγεσθε· ἐὰν δὲ μὴ θέλητε, μηδὲ εἰσακού-
σεσθέ μου, μάχαιρα ὑμᾶς κατέδεται. ἐπεὶ οὖν αὐτεξούσιον ζῶον ὁ ἄνθρωπος, καὶ ψυχικῶς ὁ
τυφλὸς ἰῶ δι' ἀμελευμένος, τοῦτο ἕνεκεν ὁ Κύριος, ἵνα μὴ ἄμισθον αὐτὸ τὸν θεραπείαν
τυφλὸν ἐπερωτᾷ τοῦτο λέγων· αἰτῶ τὸν συγκατάθεσιν· θέλεις ὑγιὴς γενέσθαι; ὅπερ τοῦ
σωματικοῦ παῖδων οὐδ' ἕλως ἐπερωτᾷ ὁ Κύριος. θέλεις ὑγιὴς γενέσθαι; ὡς ὅτι τὸν αἱμορρο-
οῦσαν, ὅτι Ⓦ λεπρόν, ὅτι τὸν δύο τυφλοὺς ἐπηρώτησεν. ὅσον γὰρ ψυχικὸν ἴδιον πάθος, βού-
λεως ἐπερωτᾷ, συγκατάθεσιν δέξασθαι βιαζόμενος· Εἰ μὴ δέξηται συγκατάθεσιν, ἴασιν δ' ἴσ. εἰ δὲ μὴ
οὐ πρόσεισι. ἴσως δ' ἄν τις εἴποι τάχα, τί δῶν καὶ Ⓐ δύο τυφλοὶ ἀμφοτέρωθεν ἔφεσιν γνώσεως,
ὅπου καὶ κείνους ἐπηρώτησεν ὁ Κύριος λέγων, Τί θέλητε ἵνα ποιήσω ὑμῖν; μὴ καὶ οὗτοι ἀμφοτέ- Ματθ. κ. λε.
ρας ἐπιφέροντο; ἄκυρος ὁ παρατηρητής. καὶ οὗτοι Ⓐ ἀναγεγραμμένοι ἐν τοῖς θείοις εὐαγγελί-
οις δύο τυφλοί, σεσωφρονημένοι τοῖς σωματικοῖς ὀφθαλμοῖς καὶ τὸ ψυχικὸν βλέμμα· οὐκ
ἐξυδρίσαν δεῖ Ⓦ Κύριον, οὐκ εἶχον τελείαν τὴν γνῶσιν, ἀμφέβαλλον δεῖ τὴν ὁμολο-
γίαν. διὰ τοῦτο ὁ Κύριος προσῆλθεν τοῖς ἴασιν, ἵνα κρατυνθῇ τὴν πίστιν. ἴσως δ' ἄν τις εἴ- ἴσ. εἰ δὲ μὴ τοῦτο
πεῖν· τίνα καταψηφίσῃ τῶν τυφλῶν; πιστοὶ ἦσαν Ⓐ ἄνδρες. ἀλλὰ μὴν ἔγνωσαν ὅτι ὁ Κύ- κατὰ ἴσ. ἀλλὰ μὴν
ριος προσδοκᾶν," διὰ ἔκραζον λέγοντες, Ἐλέησον ἡμᾶς, Κύριε υἱὲ Δαβίδ. πῶς τοι ὦν ἀμφότε-
ροι Ⓐ τοιοῦτον τὸν φωνὴν βοήσαντες; ἄκουε ὁ ἀπὸ πλέγων. Ἀφ' οὗτον τὸν φωνὴν, ὃν
ἐποίησεν ἐρρήξαν, διὰ τὸν προσῆλθεν ὁ Κύριος τῆς ἰάσεως ἐποίησατο· ὅτε γὰρ ἠκολούθουν
ἔλεγον, ἐλέησον ἡμᾶς, υἱὲ Δαβίδ. ποῖος υἱὸς Δαβὶδ ἦσαν τὸν δυνάμεων προσῆλθ, ἢ ἦσαν-
τας τὰς ἄνω ἀτυχίας; ὡραῖος ὁ Ἀβεσσαλώμ· ἀλλὰ παράκτιος ἐφάνη. σοφὸς ὁ Σολομών· ἀλλ' εἰς τὸ τέλος ὠλίσθησεν. ἐ-
πεὶ οὖν ὡς υἱὸς Δαβὶδ προσῆλθον, διὰ οὐχὶ Θεὸν κεκραγότες ἀκούσῃ, διὰ ἐπιζήμια ἰά-
σῃ, διὰ οὐχὶ ἔνδοξον Θεὸν, βοῶντων τὸν τυφλὸν, ἐλέησον ἡμᾶς, υἱὲ Δαβίδ, οὐκ ἔδωκεν αὐ-
τοῖς ἀπόκριτιν, ἵνα τὴν πίστιν αὐτῶν προκόψαι παράσκευάσῃ. διὰ τὴν προσῆλθεν Ⓐ τυ-
φλοὶ δεδεκάμηνοι, διὰ ψυχικῶν ἐφωτίσθησαν. Ἐ μετ' ὀλίγον, ὡς οἶδεν αὐτὸν ὁ Κύριος, ὅτι διὰ
ψυχικῶν ἐφωτίσθησαν, διὰ ἐδέξατο Ⓦ φωτισμὸν τῆς πίστεως, ἐπερωτᾷ λέγων αὐτοῖς· Πιστεύ- Ματθ. θ. κη.
ετε ὅτι δύναμαι τοῦτο ποιῆσαι; τί δῶν Ⓐ τυφλοί; προκόπτοντες φασι, Ναὶ, Κύριε. οὐκ
ἔστι εἶπον, ναὶ, υἱὲ Δαβίδ· ἀλλά, ναὶ, Κύριε. ἐμνήσθησαν τῆς ἀναβολῆς· διὰ πρὸ αὐτὸ
τὸν ὁμολογίαν ποιοῦνται λέγοντες, ναὶ, Κύριε, πιστεύομεν ὅτι δύνασαι τοῦτο ποιῆσαι. Εἶτα
δείκνυσιν ὁ Κύριος ὅτι τῇ πίστει προσέκοπτον, ἀποκρίνεται λέγων, Κατὰ τὴν πίστιν ὑμῶν γενηθή-
τω ὑμῖν· ὡς εἰ μὴ προσέκοπτον τῇ πίστει, ὃ βλέπειν οὐκ ἐδέχοντο. διὰ τοῦτο ὁ
Κύριος, ὅπερ ὁ παράλυτος μᾶλλον ψυχικῶς ἰῶ ἐξεπορεύθη τὴν τῶν ἁμαρτημάτων κα-
τάφθορᾶ, ἐπερωτᾷ τοῦτον λέγων, θέλεις ὑγιὴς γενέσθαι; τουτέστιν, ἐὰν δέξῃ τὴν ἴασιν, μὴ μέλ-
λῃς πάλιν τὰ αὐτὰ μετέρχεσθαι. θέλεις ὑγιὴς γενέσθαι; ὁ δὲ παράλυτος μὴ εἰδὼς ἔπι τίς
ἐστιν ὁ λαλῶν, ἀποκρίνεται πρὸς Ⓦ Κύριον λέγων, θέλω ὑγιὴς γενέσθαι. καλῶς ἐπερώτη-
σας· θέλω. οὐκέτι γὰρ" θέλω. πολλοστὸν θελήσας, οὐδὲν ἤνυσα. τί λοιπόν; θέλω ὅ ἐλαμ- ἴσ. θέλω τῇ
βάνω, θέλω ὑγιὴς γενέσθαι. κατηγόρησα τῆς κλίνης, τάφος εἰμὶ κολύλαλος, τάφηκα ζῶν, κολυμβήθρᾳ
οὐδεὶς καμάτερον μοῦ θάνατον προσέρει μέλλω. ὄρχει με πρὸ τῶν λαμβάνοντος· τελέκοντα κεκρυμμένου,
δὲ ὀκτὼ ἔτη παράπονον τῇ κολυμβήθρᾳ, καὶ οὐδεὶς συμπαθεῖ. πιστοφόρεται δὲ δῶρον, κομίζειν
καπηλεύοντας αὐτὸ Φαρισαίων πάρδεις. Εἷς γὰρ ἕκαστος καθαίρεται· καὶ δέον Ⓦ πρῶ- πρὸς δικῶν ἢ
τον προπαίειν, ὁ εὐπορώτερος τοῦτον προκέκριται. ἄκριτος ἡ κολυμβήθρα· ἄδικα ἰμάτιον πολ-
πράττοντα. ἀρα ἔστι ποτὲ ἐπισκοπὴ ἡμῖν δίκαια, ἵνα μὴ τὸ δῶρον καπηλεύηται, ἴσ. ὁ πολλάζειν
ἀλλὰ πᾶσιν ἀφθόνως δίδωται; ὁ δὲ Κύριος πρὸς Ⓦ παράλυτον· τί ὁ ἐνὶ τόπῳ κατακεί- τὸν λογισμὸν ἢ ὡς
μενα πολλάζει τῷ λογισμῷ· ὡς ἀγνοοῦντί μοι ἀλήθη; τῆς κολυμβήθρας διακούω, ἐ

οὐκ

ναται κατ' ὄψιν, ἀλλὰ τῇ δικαίᾳ κρίσει κρίνατε. Ἐὰν, εἰ δοκεῖ, διὰ βραχέων ἐπ' αὐτῶν τῶν εὐαγγελικῶν τῶν παραλύτου" παραδράμωμεν, διὰ τί ἡ τοῦ Κυρίου ἀπομνημόνευσε τοῦ παραλύτου. Εἰ γὰρ ὁ Κύριος αὐτοῦ ἐμνημόνευσε, πῶς ἡμεῖς λήθην αὐτοῦ ποιησώμεθα; τοῦτο τις θαυμάζει, ὅτι τὰ τοῦ Κυρίου θαύματα διηγεῖται. τὸ γὰρ Κυρίου ἡ πρῶτον [μέση] ἑορτή. μεσίτης ὁ Κύριος· μέση ἡ ἑορτή· ἀεὶ γὰρ τὸ μέσον τοῖς ἄκροις ἀσφάλειαν. Διὰ τοῦτο ἡ πρώτη μέση ἑορτὴ διπλοῦν τοῦ τῆς ἀναστάσεως χάριν κέκτηται. Διὰ γὰρ τῆς ἀναστάσεως ἡ τῆς πεντηκοστῆς μεσολαβουμένη, τοῦ μὲν ἀνάστασιν οὐκ ἐδέξατο, τοῦ πεντηκοστοῦ δακτυλοδεικτεῖ, τοῦ ἀπαλλαγῆναι σαλπίζει. πῆς οὖν ἡ πᾶσα τοῦ παραλύτου παραγματεία, γνωρίσατε ἀγαπητοὶ τὸν λόγον φιλέμπορον· ὅπως διὰ πόνων τὴν πνευματικὴν ὠφέλειαν τοῦ ἀθλίου καρπώσηται. Φέρεται μυήμονα πόνων τὸν εὐαγγελιστὴν Ἰωάννην βοῶντος· Μετὰ ταῦτα ἦν ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἀνέβη ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα. ἦν δὲ ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις κολυμβήθρα, ἡ ἐπιλεγομένη Ἑβραϊστὶ, Βηθσαϊδὰ, πέντε στοὰς ἔχουσα. ἐν ταύταις κατέκειτο πλῆθος πολὺ τῶν ἀσθενούντων, τυφλῶν, χωλῶν, ξηρῶν. ἦν δέ τις ἄνθρωπος ἐκεῖ τριακοντατοκτὼ ἔτη ἔχων ἐν τῇ ἀσθενείᾳ αὐτοῦ. τοῦτον ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς, ὁ τὰ πάντα εἰδὼς πρὶν γενέσεως, καὶ γνοὺς ὅτι πολὺν ἤδη χρόνον ἔχει, λέγει αὐτῷ, Θέλεις ὑγιὴς γενέσθαι; ὦ τῆς τοῦ Κυρίου ἀνεκδόξου φιλανθρωπίας. Οὐκ ἐκδέχεται παρακληθῆναι παρὰ τῶν ἀρρώστων· αὐτὸς ἐπείγει ἑαυτὸν πρὸς τὸν πάσχοντα. ἥλιος γὰρ ὢν δικαιοσύνης, ὅπου πάσας ἁπλοῖ τοῦ ἀκτῖνα τῆς εὐεργεσίας. ἦν δὲ ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις ὅπου τῇ προβατικῇ, κολυμβήθρα ἡ ἐπιλεγομένη Ἑβραϊστὶ, Βηθσαϊδὰ, πέντε στοὰς ἔχουσα. ἐν ταύτῃ κατέκειτο πλῆθος πολὺ τῶν ἀσθενούντων, τυφλῶν, χωλῶν, ξηρῶν. συμβολὴν τοῦτο τῆς Ἰουδαϊκῆς ἀρρωστίας, αἱ πέντε στοαὶ, αἵπινες ἐπεπλήρωντο τῶν ἀρρώστων. ἡ γὰρ ἀρρωστεῖ ὁ Ἰουδαϊκὸς λαὸς διὰ τῶν πέντε αἰσθήσεων· ὁράσεως, ὀσφρήσεως, γεύσεως, ἀκοῆς, ἁφῆς. διὰ πάντων ἠρρώστουν οἱ Ἰουδαίων παῖδες· οὐκ εἶχον καθαρὸν ὀφθαλμὸν, ὁρῶντες τὰ γαύματα καὶ πορνεύοντες· οὐκ εἶχον γεῦσιν διάχριστον, μᾶλλον πεζεύοντες, ἡ σικυὸν ἐπιζητοῦντες· οὐκ εἶχον ὄσφρησιν εἰλικρινῆ, τὴν διαστηκὸν μύρον τοῦ διαβολικοῦ δυσωδίαν προκρίνοντες· οὐκ εἶχον ἀκοὴν καθαρὰν, τῶν δρακοντιαίων συριγμάτων, ἡ οὐ προφητικῶν κατηχημάτων πυθόμενοι· οὐκ εἶχον τοῦ ἁφοῦ συνεργητικὸν, εἰδωλολατρικοῦντες, καὶ τὸν ζῶντος Θεοῦ καταφρονοῦντες. ἀλλ' ὅμως ἐπιδημήσας τῇ σαρκὶ αὐτοῦ προνοίᾳ ὁ διαστὸς Χριστὸς, ὁ τῶν ἀθλίων ποιητὴς, καὶ τῶν σωμάτων δημιουργὸς, τὸ ταύτῃ καὶ τῶν σωματικῶν παθῶν καὶ τῶν προαιρετικῶν πλασμάτων τοῦ διορθώσει ἐποιήσατο. Ὅτε γὰρ ὁ προκείμενος παράλυτος διπλοῦν ἐπεφέρετο τοῦ μάστιγα· ὃ μὲν σῶμα τῇ ἕξει διελύετο, τοῦ δὲ ψυχὴ ταῖς ἁμαρτίαις ἐξήρθρωτο. διὰ τοῦ μὲν ὁ Κύριος ὁ τῶν ἑκατέρων ἰατρὸς, ὃ μὲν σῶμα συσφίγξῃ, καὶ τὸ πνεῦμα φωτίσῃ. ἵν' τῷ μὲν σώματι τοῦ κλίνου φέρειν ἐκέλευε· τῇ δὲ ψυχῇ τοῦ ἀρετοῦ βαστάζειν ἐπέτρεπε. τί γὰρ; ἰδὼν ὁ Κύριος κείμενον τὸν παράλυτον, ἔφη πρὸς αὐτὸν, καθὼς οἶδατε πάντες σαφῶς, θέλεις ὑγιὴς γενέσθαι; ἀλλ' ὁ ταῦτα βούλεσθαι ὁπλαμβάνόμενα τοῦ Ἰουδαίων παῖδες" τῷ Κυρίῳ λέγοντες· Εἰ Θεὸς ἦν ὁ Χριστὸς, πῶς ἐπρωτᾷ τὸν παράλυτον, θέλεις ὑγιὴς γενέσθαι; τῇ ἴσῳ ζηνεύκτο, τοσαύτα καὶ ἐκτὸς ἔτη εἶχεν ἐν τῇ ἀρρωστίᾳ; τῇ κολυμβήθρᾳ προέμενον, ἵνα τὸ πάθος ἀπορρίψῃ, καὶ ἐπρωτᾷ" τοῦτον, θέλεις ὑγιὴς γενέσθαι; ποῖος Θεὸς ἐρωτᾷ; ἄκουε ὁ ἀπλέγων. ἐν ταῦτα ὁ Κύριος, οὐχ ὡς ἀγνοῶν, ἐπρωτᾷ, ἀλλ' ὡς διὰ πόνων τοῦ διορθώσει βουλόμενος χορεῖσαθαι. Εἰ τὸ σώματος μόνου ἡ ἀσθένεια ἦν, οὐκ ἂν ἔλεγε ὁ Κύριος πρὸς τὸν παράλυτον, θέλεις ὑγιὴς γενέσθαι; Εἰδὼς ὅτι θέλει ὁ θέλει· ἀλλ' ὅπου ψυχικῶν πλασμάτων ἦν τὸ ὀλίσθημα, τοῦτο εἶχεν ἐπρωτᾷ τὸν παράλυτον λέγων, θέλεις ὑγιὴς γενέσθαι; τοῦτο, ἵνα φυλάξῃ ἀπὸ τοῦ λοιποῦ μὴ ἁμαρτάνειν. θέλεις ὑγιὴς γενέσθαι; δὸς τοῦ συγκαθάπτου, καὶ λάβε τοῦ ἰᾶσαι· ὅπου οὖν ἡ ἀλ-

ἡ

Ιωαν. ε. α.

Λευϊ. ιε. ε.

χ. καταδραμωμεν.

ἰσ. πεντηκοστὴ, ἢ πεντηκόστη

ἰσ. ἐκεῖ.

χ. ἐκείνου ἰσ. δρακοντίου συριγμοῦ ἰσ. ἐκείνου

ἰσ. τοῦ Κυρίου λέγ.

χ. τοῦτο λέγων. δέ.

ἰσ. παραλύτου ἀπο-

Κύριος ϖρὸς τοὺς Ἰουδαίους τούτους εἶπε τοὺς λόγους, οὐ τῷ ἀρτίως διαγνωσθέντι λήμματι τὴν ἀπόδειξιν. ἡ γὰρ σαββατισμὸν φιλοτιμουμένη ὁ Κύριος ἐμιμήσατο ὃ ἀ ϖδάλλακτον ἑαυτῷ ἡ τοῦ πατρός. Εἰ γὰρ ἐγὼ ὁ Κύριος εἰρηκώς, ἡ ἐμὴ διδαχὴ οὐκ ἔστι * τοῦ πατρός, ἀλλ' ἐμή ἐστιν, ἐχρῆζεν ἑαυτὸν τοῦ πατρός, ξένον ἑποίει τῆς οὐσίας, ἠλλοτρίου ὃ τῆς οἰκονομίας. Εἰρηκὼς γὰρ, ἡ ἐμὴ διδαχὴ οὐκ ἔστιν ἐμὴ, ἀλλὰ τοῦ πέμψαντός με πατρός, ἐδήλωσε ὃ ἀ ϖδάλλακτον τῆς οὐσίας, ἡ ὅτι μία διδαχὴ πατρὸς ἡ υἱοῦ ἡ ἁγίου πνεύματος. Εἷς γὰρ ὁ λόγος, ὁ υἱὸς τοῦ πατρός· ἓν πνεῦμα τοῦ πατρός, ὃ ἅγιον πνεῦμα. πῶς ἕτερα διδάξει ὁ λόγος, ἡ πῶς ἕτερα κατηχήσει τὸ ἅγιον πνεῦμα; οὐκ ἔστι τοῦτο, οὐκ ἔστι, τῷ ϖ. μακάριοι Παῦλον ϖ. λέγοντα· Οὐδεὶς οἶδε τὰ τοῦ ἀνθρώπου, εἰ μὴ τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου τὸ κατοικοῦν ἐν αὐτῷ· οὕτω καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ οὐδεὶς οἶδεν, εἰ μὴ τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ τὸ ἐν αὐτῷ. Ἐπὶ ὅτι δὲ τὴν ϖρὸς ϖ. ϖδάλυτον ἀντιξύσιον διεκρινάμην (καθὼς ϖροέφην) ὁ Κύριος ϖροσήκατο τούτους τοὺς λόγους, ἤκουες ἀρτίως τοῦ Κυρίου λέγοντος· Εἰ ἔργον ἐποίησα, καὶ πάντες θαυμάζετε. διὰ τοῦτο Μωϋσῆς δέδωκεν ὑμῖν * τὴν ϖερικοπὴν (οὐχ ὅτι ἐκ τοῦ Μωϋσέως ἐστὶν, ἀλλ' ἐκ τῶν πατέρων) καὶ ἐν σαββάτῳ ϖεριτέμνετε ἄνθρωπον. Εἰ ϖεριτομὴν λαμβάνει ἄνθρωπος ἐν σαββάτῳ, ἵνα μὴ λυθῇ ὁ νόμος Μωϋσέως, ἐμοὶ χολᾶτε ὅτι ὅλον ἄνθρωπον ὑγιῆ ἐποίησα ἐν σαββάτῳ; μὴ κρίνετε κατ' ὄψιν, ἀλλὰ τὴν δικαίαν κρίσιν κρίνατε. ὅτι δὲ τὴν τοῦ ϖ. ϖδαλύτου διακρισίαν ὁ Κύριος τοὺς λόγους τούτους ϖροσήκατο, ἐκ τοῦ νόμου δικαίως αὐτοὺς ϖδανόμους, λέγει ϖρὸς αὐτοὺς καθὼς ἤκουες· Εἰ ϖεριτομὴν, φησὶ, λαμβάνει ἄνθρωπος ἐν σαββάτῳ, ἵ ἐν σαββάτῳ ϖεριτέμνετε βρέφος, ἵνα μὴ ἀκυρωθῇ ὁ ἑκατέρως νόμος, νόμῳ νόμον διατρέποντες. ὑμᾶς διατρέπειν ϖ. νόμον· καὶ ἐμοὶ χολᾶτε ὅτι ὅλον ἄνθρωπον ὑγιῆ ἐποίησα ἐν σαββάτῳ, οὐχ ἱδρώσας, ἀλλὰ θαυματουργήσας; ἐν σαββάτῳ οὐ δεῖ ἐργάζεσθαι, ἀλλὰ διὰ ϖάντων ἀργεῖν δεῖ; τίνος οὖν ἕνεκεν ϖρὸς ὑμᾶς, Ἰουδαῖοι, ἐν σαββάτῳ γυνὴ πίπτει, ἡ μᾶλλον θορυβεῖται, καὶ ἀσάρκανα πιάσεται, καὶ Φύσις καθαίρεται, καὶ θηλὴ ϖρὸς γαλακτοτροφίαν εὐτρεπίζεται; γυνὴ πίπτει, ἡ Φύσις τόμον ϖερίγνεται, καὶ Θεὸς οὐ θαυματουργεῖ; Εἰπέ μοι, Εἰ ἐν σαββάτῳ ϖερίτμνεται ἄνθρωπος, ἵνα μὴ λυθῇ ὁ νόμος, ἐμοὶ χολᾶτε, ὅτι ὅλον ἄνθρωπον ὑγιῆ ἐποίησα ἐν σαββάτῳ; μὴ κρίνετε κατ' ὄψιν, ἀλλὰ τὴν δικαίαν κρίσιν κρίνατε. καταδέχομαι ὑφ' ὑμῶν τὴν ἐμφορὰν δικαιοῦσθαι, ὅπως, ἐν ᾧ κρίματι κρίνετε, κριθήσεσθε. τίς λύμη τὸ σάββατον; ὑμᾶς ϖ. ἐν ᾧ σαββάτῳ ϖεριτέμνοντες, καὶ ξίφος ὀξύνοντες, καὶ τομὴν ἐπάγοντες, καὶ μέλος χωρίζοντες, καὶ τὸν τόπον αἱματίζειν ϖδασκυλάζοντες; καὶ ἐγὼ ὁ εἰρηκὼς λόγον, ἐλθεῖν ἄρτι τὸ κρεῖττον σε, καὶ ὑπαγεῖν εἰς τὸ οἰκόν σου; εἰ μὴ ἐνέργησεν ὁ λόγος, ἔλυσε δὲ τὸ σάββατον καταμολύνησας· Εἰ δὲ ϖροέδραμε τὸ λόγον τὸ ἔργον, τί τὸ σάββατον ἐκδικεῖται, καὶ ϖ. δημιουργὸν ἀθετεῖ; οὐκ ἐκρεμάσθη, ὡς Ἰουδαῖοι ϖαῖδες, ὅτι ϖερέκειτο καὶ οὐκ ἔτη ὁρῶντος τὸν ϖδάλυτον τῇ κλίνῃ ϖροσπλωτόν, καὶ τὸ κλίνιον κάμνουσαν, καὶ ϖ. ϖδάλυτον ὑπὸ μεγίστου Φαρτίου βαστάζοντα; οὐκ ἠδυνάκτησατε, οὐ ζωοπαθήσατε καὶ ἵνα μίαν ὥραν ὁ ϖδάλυτος κλίνιον βαστάσῃ, καὶ τὴν δύσπνοιαν ϖδέχῃ, ἀγανακτεῖτε; οὐκ ἔδει καὶ "τοῦτο βοῆσαι, Ἐφρέλας τὸν κλίνιον μου ἐν τῇ ἀρρωστίᾳ μου; οἶδα, ὦ Φαρισαῖοι, ὅτι χάριν ἀηδιακτεῖτε· ἀλλ' ὅτι οὐκ ἰσχύσατε τὸν κλίνιον κρύψαι, καὶ τὸ θαῦμα κλέψαι. διὰ τοῦτο τὸν γνώμιον ὑμῶν ἐπισταύρωσε, ἐκέλευσε βαστάζειν αὐτὸν τὸν κλίνιον· ἵνα καὶ ὑμεῖς σωφρονήσητε, ἡ κλίνη τὸ θαῦμα βοήσῃ. τί δισταίζετε, ὦ Φαρισαῖοι; οὐκ ἔστιν ὁ ϖδάλυτος ϖ. πλειοψηφίας, οὐκ ἔστιν ϖ. ταραβολιμαῖος, οὐκ ἔστιν ὀλιγοχρόνιος. γνωρίζεται αὐτὸν πάντως, πλανωμένην κακεῖθεν ἐπὶ τὴν χολυμβήθραν τὴν ϖρὸ ὑμῶν ϖροελθοῦσαν. οὐκ ἔχετε λέγειν, ὡς ὅτι τῷ ὄντι τυφλός· Οὗτός ἐστιν, ὅμοιος αὐτῷ ἐστὶν, οὐκ εἰσὶν σοί. Εἰ μὴ ἔπεισεν ὑμᾶς ὁ τυφλὸς, ἡ τὸ πεπονθὸς κεφάλαιον, ἡ Εἰς δικαστήριον ἑλκύσατε, ἵνα ὅλῳ ϖάντων αἰσχύνης πληρωθήσεσθε. μὴ κρί-

νατε

* ἐκ

* τὸν νόμον καὶ

ϖ. ἵνα μὴ ϖερισθῇ

ϖ. τριακοντοκτὼ

ϖ. βασάζοντος

ϖ. τὸν

ϖ. ἐπίσκεψις

ϖ. παρεσίπησιν.

α. Κορ. ϛ. ια.

Ἰωαν. ζ. κα.

Ἰωαν. ϛ. ϛ.

Ψαλμ. μ. γ.

Ἰωαν. θ. θ.

ςων, ἐμοὶ ἐποίησατε. ὅσοι γὰρ ἐδίωξάν σὲ τὸν πένητας, ⓦ Χριστὸν ἐδίωξαν. καὶ διὰ τοῦτο φησὶ αὐτοῖς ὀξυθύμως· ἃ καθὼς ἐδίωξαν ἐκεῖνοι σὲ τὸν πένητα, ⓦ αὐτοὶ ἔφην ἃ ὁ Κύριος αὐτὸν ἐκδιώξει λέγων· Πορεύεσθε ἀπ' ἐμοῦ ⓓ κατηραμένοι εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον, τὸ ἡτοιμασμένον τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ. ἐπείνασα γάρ, καὶ οὐκ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν· ἐδίψησα, καὶ οὐκ ἐποτίσατέ με, καὶ τὰ ἑξῆς. συνόησον τὴν αἰχμύλον ἐκείνου τὴν ὑπὲρ τοῦ δεσμοῦ τῶν ἀγγέλων. καὶ σὺ τοῦτα μὴ εἰ ἐλεγχθῇς ὡς ὑπὲρ ἁμαρτίας ὑπέρ ἑνὸς φίλου, πῶς καταπίπτει τῷ προσώπῳ; πῶς ᾐτήσατο προελθεῖν; πῶς δυσωπεῖται τοὺς φίλους, τοὺς γείτονας, τοὺς συγγενεῖς, διὰ τὴν αἰχμύλον ἐφ' οἷς ἠλέγχθη; συνόησον τὴν αἰχμύλον ἐκείνην, ὅπου μυριάδες ἀγγέλων καὶ "πρωτότοκοι καὶ ῥήματα, χορεὶ ἀποστόλων, μαρτύρων πλῆθος ἀναρίθμητον," κόσμος ἀνυμνήσας, καὶ ἐρεῖ ὁ δικαστής· ἀπήλθατε ἀπ' ἐμοῦ ⓓ κατηραμένοι. ἐπείνασα, καὶ οὐκ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν· ἐδίψησα, καὶ οὐκ ἐποτίσατέ με· ξένος ἤμην, καὶ οὐ συνηγάγετέ με· ἠθένησα, καὶ οὐκ ἐπεσκέψασθέ με· ξένος ἤμην, καὶ οὐ συνηγάγετέ με. τί μοι, φησι, προσφασίζεσθε; ἔχω ὑμῶν τὴν ἀφορμήν, οὐσίαν ἔχετε ἀπολογίας. ἐὰν εἴπω ὅτι ἐπείνασα, καὶ οὐκ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν· ἔχεις ἂν εἰπεῖν, ὅτι ἄρτον οὐκ ἔχω. ἄρτον οὐκ ἔχεις καὶ ὕδωρ· μὴ πόλας οὐκ ἔχεις; ὑπεσκέψασθαι τὸν ἀθενοῦντα καὶ τὸν ἐν φυλακῇ· ἢ καὶ συσταλῆναι τῷ θλιβομένῳ οὐκ ἠδυνάσω; τοῦτο γὰρ ἔχεις τῷ πένητι καὶ μὴ καταπλήττῃς αὐτὸν τῇ γλώσσῃ σου," εἶτα καὶ ἐκεῖνο μή· "δώσεις καὶ μετὰ ταῦτα καὶ σύ. καὶ γὰρ τοὺς ταγμοὺς αὐτοῦ ταχὺ εἰσακούει ὁ Κύριος, καὶ ἀνταποδίδωσι τοῖς ἀκριβῶς ποιοῦσιν ὑφηφαιόν. οὐχ ὕστως εἰσακούει τῶν δικαίων ὁ Κύριος, ὅσον τῶν πενήτων· ὅπου ὁ πένης οὐκ ἔχει τινὰ ⓦ ὑπὲρ λαμβανόμενον αὐτοῦ. διὰ γὰρ τὴν πτωχείαν αὐτοῦ πάντες ἀπορρίπτομεν αὐτόν, ὥστε καὶ ⓒ ἰδίους γεννῆς ὁ φίλει τοὺς ἰδίους τέκνα καὶ φίλους, μᾶλλον δὲ "ἀδελφὸς ἀδελφὸν ἀπορρίπτουσιν αὐτοῦ διὰ τὴν πτωχείαν αὐτῶν, καὶ ⓒ γείτονες τοὺς γείτονας· καὶ αὐτὸς ὁ σωτὴρ πάντων ἐρριμμένος καὶ ἀδοκήτως, ὁδαμόθεν ἔχει βοήθειαν, εἰ μὴ εἰς τὸν Θεὸν ⓦ ἐλεοῦντα τοὺς πτωχούς. διὰ τοῦτο ταχὺ εἰσακούει αὐτῶν ὁ Κύριος, καθὼς ὁ προφήτης ἀλλαχοῦ λέγει· Ταχὺ εἰσακούει τῶν πενήτων ὁ Κύριος, καὶ τοὺς πεπεδημένους αὐτοῦ οὐκ ἐξουδενώσει. σὺ ἔχεις ἄρτον, ἢ ὁ ἄλλος, ὅπερ τὴν πενίαν σου ἀναμενεῖται; δὸς τῷ πένητι. εἰ δὲ οὐκ ἔχεις, λέγω σοι θεράπαινα, συλλυπήθητι, δάκρυόν σοι ἀπαίτησον, ἵνα, εἰ καὶ μὴ διὰ σοῦ ἄρτος εὕρῃ ἀνάπαυσιν, ἀπ' ἄλλου εὑρήσῃ. "ὅστις οὐκ ἔχει δόσιν τινά, καὶ καλοῖς λόγοις τῷ πένητι χαρίζεται, πλείονα μισθὸν κερδαίνει παρὰ τὸν διδόντα. πολλοὶ καὶ ἄλλα δοῦλοι λέγουσι· μεγάλη τῆς ἐλεημοσύνης ἡ ἐνέργεια. οὐδὲν ἄλλο κατόρθωμα ἀξιοῖ τὸν ἀφεθῆναι ἁμαρτίας οὐδέποτε. αὐτοῖς μετερχώμεθα, ἀγαπητοί, ἵνα ὑπὲρ τυχόντες τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν, διὰ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν· ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Λογ. ιθ. ΛΟΓΟΣ ΕΙΣ ΤΟΝ "ΠΑΡΑΛΥΤΟΝ, ΤΗ ΗΜΕΡΑ ΤΗΣ μεσοπεντηκοστῆς, καὶ Εἰς τὸ, Μὴ κρίνετε κατ' ὄψιν.

Ioan. c. 6. Ioan. ζ. κδ.

Ex Mss. Cæsaræo. emend. ex alio Mss.

ΩΣπερ ἡ φωσφόρος σελήνη, διὰ τῆς νυκτὸς ἀμυδρὰ λαμπρύνουσα, τοῖς τε χερσὶ καὶ τοῖς θαλασσίοις πλωτῆρσι τὰ ὁδοιπορεῖα τοῦ φάους δαδουχοῦσα, ἀνεμποδίστως τὴν πορείαν ἑκάστῳ κατορθάζεται· ὡσαύτως καὶ ὁ σαββατισμὸς τοῖς ⓦ "παραλυτικοῖς ὁ Κύριος ἔλεγεν, Ἐγερθεὶς ἆρον ⓦ κράβαττόν σου, καὶ ὕπαγε εἰς ⓦ οἶκόν σου. διὰ τοῦτο χάριν τοῖς τῶν Ἰουδαίων ἔλεγεν· Ἡ ἐμὴ διδαχὴ οὐκ ἔστιν ἐμή, ἀλλὰ τοῦ πέμψαντός με πατρός. καὶ ὅτι διὰ τὴν τοῖς ⓦ παραλυτικοῖς αὐτεξούσιον θεραπείαν ὁ Κύριος

Ioan. ε. ιδ. Ioan. ζ. ιε.

ἴσ. ἐσχισ.

ἴσ. ἐκβλ. πάγ.

ἴσ. καὶ κίν.

ἴσ. ἵνα ἴσ. δῷς

ἴσ. ἀλλ' εἰ ἀλλοὶ ἀπερίπτουσι

Ψαλμ. ξα. λη.

χ ἴσως πᾶσι πᾶσι, πλὴν σὺ διδόντων χεῖσον ἐκλέγου τὸν πένητα.

χ. ὑπερ. ἐλλ. ἢ τῷ ἁγίᾳ μεσοπεντηκοστῇ, εἰς

χ. παράλυτοι

δώδεκα θεῖοι τὴν δώδεκα ἀποστόλων ᾠδὴν μαθηταὶ αὐτοῦ· ἐξ ἰδοὺ ὥρας ὡς ἀστραπὴ φαίνουσα
ἀπὸ ἀνατολῶν μέχρι δυσμῶν, ἐξ" ἐκ τοῦ φόβου καὶ τῆς ἀπειλῆς αὐτοῦ ⓐ οὐρανοὶ εἰλίσ-
σονται ὡς βιβλίον. * τότε πᾶσα ἡ γῆ κλονηθήσε), ὄρη καπνισθήσονται, ποταμοὶ πυρὸς ἕ-
τοιμοι τοῦ κατασθαι τοὺς ἀμαρτωλούς, σκώληκες κεχηνότες ὡς δράκοντες διψῶντες
5 τὰ τῶν ἀμαρτωλῶν αἵματα, " ἀναπαύσεως πάντες κολάζονται. ὃ σκότος
ἐκεῖνο φῶς οὐκ" ἔχει. προσέχετε οὖν, ἀδελφοί," τὴν ἡμέραν ἐκείνην τὴν φοβερὰν
καὶ μεγάλην καὶ ἐπιφανῆ. καὶ γὰρ ἄγγελοι ⓐ μηδὲν ἡμαρτηκότες τρέμουσι τὴν ἡμέραν ἐκείνην·
ποταπὸς οὖν ἔσεσθε λήψεται τοὺς ἁμαρτωλοὺς ἡ ἐκείνη τῇ ἡμέρᾳ τῇ φοβερᾷ καὶ φεικτῇ;
τότε ἔσται ὁ πικρὸς κλαυθμὸς, καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. καὶ μὴ τις νομίσῃ ὡς οὐ ἐκρίσει
10 " τὴν εἶ) τὴν κρίσιν ἐκείνην. πολλοὺς γὰρ οἶδα λέγοντας, ὅτι ὥσπερ ὁ ὕπνῳ τις οὐ ἀρχὴν
κολάζεται, οὕτως ἔσται καὶ ἡ κρίσις ἐκείνη. μὴ πλανᾶσθε, ὦ ἄνθρωποι. ὁ γὰρ ὁ ὕπνῳ
κολαζόμενος φαντάζεται μόνον, ὃ ἦ σῶμα καὶ ἡ ψυχὴ ὅτι τῆς κλίνης ἀναπαύεται· ὅτι ἦ
τῆς ἡμέρας" ἐκείνης οὐκ ἔστι ἀποχωρισθῆναι ὃ σῶμα τῆς ψυχῆς, ἀλλ' ἅμα πρέπει ἀμφω τῷ
φοβερῷ κριτηρίῳ ἐκείνῳ, ὅπου αἱ βίβλοι τῆς πράξεως ἀνεῳγμέναι εἰσὶν, ὁ δικαιος ἀπροσωπο-
15 λήπτως, ὃ κριτήριον ἀνωθέλακτον, καὶ ἀπὸ πολλῆς δόξης πάντας ἐκ ὀνόματι καλέσει
εἰς τὴν δίκην, καὶ πάντες γυμνοὶ παραστησόμεθα. οὐκ ἔστιν" ἐκεῖ ῥητορικὴ λέξις νικῶσα
ὃ δίκαιον· οὐκ ἔστι γλώσσης πολυλογία, ἀλλ' ἔργων δοκιμή. οὐκ ἔστιν ἐκεῖ δώρων χρεία,
οὐδὲ ζωηγόρων, ἀλλὰ πάντες τὰ ἴδια φορτία βαστάζουσιν. " ἐκεῖ γῆρας οὐ πιέζεται,
πανωφελὴς ὁ φαίνε), θύμνεια σωμῶν ὁ ζητεῖται· ἐκεῖ κάλλος σωμάτων ὁ δυσωπεῖ τὸν
20 κριτήν· ἀλλ' ἀξίωμα πρεπόντως καὶ τῶν λοιπῶν ἀρετῶν, δυσωπεῖ ⓐ κριτὴν ⓦ ἐκ πρό-
σωπον τεθέντα. ἐκεῖ μέγας ὁ μικρὸς ἴσα κρίνον)· πολλάκις ὁ καὶ εἰς τὴν δίκην ἐκείνην
κατακρίνουσι τὰ τέκνα τοὺς γονεῖς. ἐὰν γὰρ γλυκύτης τέκνα, καὶ τὴν ἰσότητα οὐ ἀμφοτέρους ὁ
φυλάξῃς, ἀλλὰ ⓦ ἕνα πλουτίσῃς, ⓦ ὁ ἕτερον μισῇς, τότε δάσεις δίκην. τότε καὶ δοῦλος
καὶ δεσπότης ἴσα) οὐ πρόσωπα, καὶ δούλη καὶ δεσπότης, καὶ μαθητὴς καὶ διδασκάλου.
25 πάντες γὰρ ὅτοι δικάζονται οὐ τῷ φοβερῷ δικαστηρίῳ, τέκνα μετὰ γονέων, γυναῖκες μετὰ ἀν-
δρῶν, καὶ ἑκάστου τὰ ἔργα φανερὰ γίνονται. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ θεολογημένος Παῦλος ὁ ἀπόστολος
ταῦτα προεῖδώς, [τὰ πάντα τοῖς] πᾶσι προεῖπε λέγων· Τὰ τέκνα ὑπακούετε τοῖς γονεῦ- Εφεσ. ς. α.
σιν οὐ Κυρίῳ· καὶ ⓐ γονεῖς μὴ παροργίζετε τὰ τέκνα ὑμῶν. ⓐ δοῦλοι ὑπακούετε τοῖς κυ- Κολ. δ. α.
ρίοις ὑμῶν· καὶ ⓐ δεσπόται τὴν ἰσότητα φυλάττετε ὅτι τοῖς δούλοις ὑμῶν. ⓐ ἄνδρες ἀ-
30 γαπᾶτε τὰς γυναῖκας ὑμῶν, καὶ γυναῖκες φοβεῖσθε τοὺς ἄνδρας ὑμῶν· ἵνα πάντες ἀκατα-
κρίτως παραστησώμεθα τῷ βήματι τοῦ φεικτοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ
Θεοῦ. φείξωμεν οὖν τὴν ἡμέραν ἐκείνην, οὐ ἧ μέλλει χωρίζειν ὁ ποιμὴν τὰ πρόβατα
ἀπὸ τῶν ἐρίφων, καὶ στήσει τὰ μὲν πρόβατα ἐκ δεξιῶν, τὰ ὃ ἐρίφια ἐξ ἀριστερῶν ὑμῶν. · τότε ἐρεῖ ὁ βασιλεὺς τοῖς ἐκ δεξιῶν· δεῦτε ⓐ εὐλογημένοι τοῦ πατρός μου, κλη- Ματθ. κε. λθ.
35 ρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. [ἐνόησον τὴν χα-
ρὰν ἐκείνην, καὶ προῄδω τὴν ὅτι τῶν ἀγγέλων καὶ προφητῶν καὶ ἀποστόλων.] ἐπείνασα γὰρ,
καὶ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν· ἐδίψησα, καὶ ἐποτίσατέ με, καὶ τὰ ἑξῆς. δεῦτε ⓐ εὐλογημένοι οἱ πα-
τρός μου· ἀπολάβετε μετὰ τῶν ἀπογείων τὰ ἐπουράνια, ἀντὶ τῶν φθαρτῶν τὰ ἄφθαρτα, ἀντὶ
τῶν προσκαίρων τὰ αἰώνια. ἰμάτιά με περιεβάλετε· ἐγὼ ὃ περιβλήσω ὑμᾶς δόξαν αἰώνιον.
ἴσ. ἐν ἐκλογαῖς 40 ἄρτοι μοι ἐδώκατε· ἐγὼ ὃ δώσω ὑμῖν δωρεὰν μου. " οὐ σκληρογαῖς καὶ καρ-
τῶν κλιμάτων ὦ πορίαις ὑμῶν σκαρποφορήσατε· ἐγὼ ὃ ὑμᾶς τῶν ἀγίων συμμέτοχους ποιήσω. ψυχρὸν
ὕδατός με ἐποτίσατε· ἐγὼ ὃ ὑμᾶς εἰς ⓦ παράδεισον εἰσαγάγω. ἀδελφέ, ὅταν ταῦ-
γρ. ἐκλίκη τα ἀκούῃς, τί μανθάνεις, τί " σκανδίζῃ δοῦναι τὰ σὰ τοῖς χρήζουσι καὶ τοῖς μάρτυρίοις; πλὴν
τοῖς πένησι δοῦναι παῦτα αὐτῷ Θεῷ δίδως, καθὼς εἶπεν αὐτός· Ἐμοὶ ποιήσατε ἑνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχί- Ματθ. κε. μ.

" μιᾷθυς· πνεύματα ζωικὰ, ψυχὴ σωματικὴ, σῶμα ὑποκείμενον. οὗτος τελειοῦται· ἐπὶ γῆς δικάζεται, οὐ νεκροὺς κρίνεται, οὐ θεατοῖς ἀναπαύεται. ὁ τοιοῦτος οὐ τελεῖ τάξιν ὑποφερούσης σημειώσεται· τελείοπτα, ὡς οὐ θεατοῖς· ἐξήκοντα, ὡς οὐ ἀγγέλοις· ἑκατόν, ὡς αὐτῷ Θεῷ. ὁ τοιοῦτος ψυχικός ἐστιν, ἡσύχιος, ταπεινόφρων, ἐλεήμων, συμπαθής, δίκαιος, κόσμου ξένος, βίᾳ ἀλλότριος, εἰκὼν μόνη φαινόμενος ἐπὶ τῆς γῆς, καρδίᾳ ὃ ἐν τελείοις οὐ θεατοῖς ἀναζήτησις. ἄλλοι δέ τινες τῶν αἱρετίζοντων, τὴν ἑαυτῶν ἀγνωμοσύνην γνώμην, κλίμακα βλασφημίας τοῖς λόγοις λεπεργάσαι· τί λέγοντες; ἢ εἰς τὸ πνεῦμα πίστις ποιεῖ τὰ τελείοντα· ἢ εἰς τὸν υἱὸν ποιεῖ τὰ ἐξήκοντα· ἢ εἰς τὸν πατέρα ποιεῖ τὰ ἑκατόν· ἀγροικώτερον ὅπως ὡς βούλει σμικρύναι, τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον μεγαλύνουσι. τελειοῦται ὁ παῖς καὶ υἱὸς τὸ πνεῦμα, λέγοντες· ὁ εἰς τὸ πνεῦμα πιστεύων, ποιεῖ τὰ τελείοντα. καὶ τοίνυν τελειοῦται τὸ παῖς τὸ πνεῦμα, εἶτα τὸν υἱόν, εἶτα τὸν πατέρα. ἡμεῖς δὲ τὰ ἐναντία ἀκούοντες φρονοῦντες, τὸ ἐναντίον λέγομεν. ὁ γὰρ πιστεύων, οὐκ εἰς τὸ πνεῦμα τελειοῦται τὸν πιστεύει, ἀλλ' εἰς τὸν πατέρα· ὁ πιστεύων εἰς τὸν πατέρα, ποιεῖ τὰ τελείοντα· ὁ τελειούμενος [εἰς] τὸν υἱόν, διπλασιάζει τὸν ἀριθμόν, καὶ ποιεῖ τὰ ἑξήκοντα· ὁ καὶ ἐνδυσάμενος τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, τὸν ἑκατονταπλᾶ ἐπλήρωσεν, ὦ Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν· ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

χ. αὐτὸς

ἴσ. πατέρα τέλειοτ. ἡμῖν

χ. ἀνεπίδεκτοι

ΕΙΣ ΤΗΝ ΔΕΥΤΕΡΑΝ ΠΑΡΟΥΣΙΑΝ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, [" περὶ ἐλεημοσύνης.]

ἴσ. καὶ περὶ

Ex Mss. Cæsareo. Περὶ α ι.

Μετὰ τὴν ἀνάληψιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς τοὺς οὐρανοὺς, καὶ τῶν μαθητῶν ἀτενίζοντων εἰς τὸν οὐρανὸν, ἰδοὺ ὤφθη αὐτοῖς ἄγγελος Κυρίου λέγων· τί ἑστήκατε ἐμβλέποντες εἰς τὸν οὐρανόν; " οὗτος ὁ Ἰησοῦς ὁ ἀναφθεὶς ἀφ' ὑμῶν εἰς τὸν οὐρανὸν, [οὕτως] πάλιν ἐλεύσεται [εἰς τὸν τόπον τοῦτον], ὃν τρόπον ἐθεάσασθε αὐτὸν πορευόμενον εἰς τὸν οὐρανόν. " καὶ δεῦρο, ἀγαπητοὶ, ἀπαγγελῶ ὑμῖν " ποία ἔσται ἡ παρουσία αὐτοῦ ἡ δευτέρα, ἡ φοβερὰ καὶ φεικτὴ, ἡ ἐλέγχουσα πᾶσαν πτολιν. φανήσεται " γὰρ τοῦτο τὸ σημεῖον τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, ἐφ' ᾧ ἐσαίρωσαν αὐτὸν Ἰουδαῖοι βασταζόμενον ὑπὸ ἁγίων ἀγγέλων καὶ λάμποντα ὡς ἀστραπὴν· καὶ ἔμπροσθεν αὐτοῦ σαλπίζων Μιχαὴλ ὁ ἀρχάγγελος, καὶ ἐξυπνίζων τοὺς κεκοιμημένους ἀπὸ Ἀδὰμ ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος. καὶ ἀναστήσονται οἱ νεκροὶ, ὡς ἐξ ὕπνου, οὐκ ἐν τοῖς μνημείοις· ὡς εἶπεν ὁ ἀπόστολος Παῦλος, ὅτι Σαλπίσει, καὶ οἱ νεκροὶ οὐ Χριστῷ ἀναστήσονται ἄφθαρτοι, οὐ ἀτόμῳ, οὐ ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ, οὐ τῇ ἐσχάτῃ σάλπιγγι. καὶ " συλλέξουσιν οἱ ἄγγελοι τοὺς ἐκλεκτοὺς οὐκ ἐκ τῶν πανταχόθεν τῆς οἰκουμένης," οὐ τῇ χιλιάδι τοῦ πλανωμένου. " σταθήσονται δὲ οἱ χιλιάδες ἐκεῖσε, καὶ ἀποκαλυφθήσεται" τὰ κριτήρια. ποταμοὶ πυρὸς, χύμων τε σκώληκος ἀκοιμήτου, ἄγγελοι πικροὶ καὶ ἀνελεήμονες, καὶ ἑκάστου τὰ ἔργα περιέχοντα κύκλῳ, " ἐλέγχοντα τὴν ἀμαρτωλόν. ἀλλαγήσονται τότε οἱ οὐρανοὶ, καὶ ἡ γῆ κεκλήσονται, καὶ ἡ δόξα τῶν πάντων ὡς σκιὰ παρέρχεται. ὁ πλοῦτος καὶ τὰ πάντα παρέρχονται, ἐκλείποσιν ὡσεὶ χόρτος, ὅποτε καὶ οἱ ἀστέρες ὡς φύλλα πεσοῦνται ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἃ οὐδεὶς δύναται ἀριθμῆσαι, ἢ βοηθῆσαι τινὶ πρὸς τινος· οὐ πατὴρ υἱῷ, οὐ μήτηρ θυγατέρα, οὐκ ἀδελφὸς ἀδελφῷ, οὐ φίλος φίλῳ, οὐ διαυτὸς διαυτῷ, οὐ δοῦλος δεσπότῃ, οὐ πλούσιος, οὐκ ἀργυρᾶς, οὐ χρυσὸς, οὐδὲ ἱματισμὸς πολυτελὴς, " οὐ μύρα χρυσοφόρα, ἀλλὰ " γυμνὰ τὰ ἔργα ἑκάστου, εἴτε καλὰ, εἴτε κακά· καὶ " ἀνοίγονται οἱ οὐρανοὶ, καὶ ἰδοὺ ὁ υἱὸς " τοῦ Θεοῦ ἐρχόμενος ἐπὶ νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης πολλῆς, καταρχὰς εἰς Ἱερουσαλὴμ ἐπουράνιος, καὶ Σιὼν ἀκατάληπτος, καὶ " πάλιν

χ. αὐτὸς Ἰησοῦς

χ. λεῖπει ὧν, καὶ ἀπαγ- χ. ποταπὴν ἔσται

χ. καὶ τὰ

χ. συνάγουσι χ. εἰς τὸ κοινὸν

χ. φανήσεται χ. τὰ κριτήρια χ. συνέχοντα ἴσ. ἐκ οὐλίας ἴσ. γυμνὰ φανήσεται χ. ἀναιδήσονται

χ. τῶν αἰσχρῶν ἔρχεται ἀπὸ χ. ἀκατάλ ηπτος χ. τ

δώδεκα

ἃ. ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπεῖραι· ἓ ἃ μὲν ἔπεσε παρὰ τὴν ὁδόν, καὶ κατεπατήθη, καὶ ἐλθόντα ἃ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατέφαγεν αὐτά· ἄλλα ἔπεσεν ὅπου ἃ ἀκάνθας, καὶ συνέπνιξαν αἱ ἄκανθαι τὴν βλάστην· ἄλλα ἔπεσεν ὅπου ἃ πετρώδη, καὶ διὰ τὸ μὴ ἔχειν ῥίζαν, φυὲν ἐξηράνθη. ἃ δὲ παρὰ τὴν ὁδόν εἰσιν Ἀρειανοί, ἃ ἀκανθώδη εἰσὶν Εὐνομιανοί, ἃ ὅπου ἃ πετρώδη εἰσὶ Μακεδόνιοι. καὶ καθόμαθε ἀκριβῶς, ἀγαπητέ. ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπεῖραι· καὶ ἃ μὲν ἔπεσε παρὰ τὴν ὁδόν. οὐκ εἶπεν, ἐν τῇ ὁδῷ, ἀλλὰ παρὰ τὴν ὁδόν. Τίς ἐστιν ἡ ὁδός, ἢ πρώτως ὁ Χριστός, ὁ λέγων, Ἐγὼ εἰμὶ ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια; ἃ μὲν οὖν παρὰ τὴν ὁδὸν εἰσὶν ⓐ Ἀρειανοί, οὐκ εἰσὶν ἐν τῇ ὁδῷ. διὰ γὰρ εἰσιν ὀρθόδοξοι· ἐπεὶ πάλιν πόρρω τῆς ὁδοῦ, ὡς Ἕλληνες ἢ Ἰουδαῖοι, ἀλλὰ παρὰ τὴν ὁδόν· τουτέστι, παρὰ ⓦ Χριστόν, παρὰ τὴν πίστιν τὴν ὀρθήν. Τὸ ὁμολογῆσαι αὐτὸν Χριστόν, τοῦτ' ἔστι τὸ ποιοῦσιν αὐτὸν ἐν ἑαυτοῖς εἶναι τῆς ὁδοῦ· τὸ ἀρνήσασθαι αὐτὸν Χριστὸν εἶναι τὸν Θεοῦ, τοῦτο ἔστι τὸ κωλύουσιν αὐτὸν μὴ εἶναι ἐν τῇ ὁδῷ. Διὰ τοῦτο καταλήλιθε τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, τουτέστι, τὰ πνευματικὰ τῆς πονηρίας" ζωοποιοῦσιν ⓦ θέλοντα λῆψαι ἐκ τῶν καρδιῶν αὐτῶν, καὶ πρωτοπλάστους κενοὺς πίστεως ὁρᾶν αὐτὸν ἀποτελοῦσι. τὰ δὲ ἀκανθώδη εἰσὶν Εὐνομιανοί. ἔχουσι γὰρ ἐν ἑαυτοῖς διὰ τῶν" βλασφήμων ἀκάνθας· καὶ βλαστάνουσι μὲν τὴν πόαν τῆς πίστεως, οὐ μὴν τελεσιουργοῦσι ⓦ ἀσταχυν τῆς ὁμολογίας. Τὸ ὁμολογῆσαι αὐτὸν Χριστόν, τοῦτο ποιῆσαι αὐτὸν βλαστάνειν τὴν πόαν τῆς πίστεως· τὸ δὲ πάλιν λέγειν αὐτὸν κτίσμα καὶ ποίημα, τοῦτό ἐστι τὸ ποιοῦν" αὐτὸν ἀνθρωπον μοιχαλίδα καὶ τῆς πίστεως στάχυν. τοῖς γὰρ ἑλληνικοῖς δόγμασι τῆς κτίσματολατρείας ὑπόπτοις καὶ συμπνίγουσι ⓦ τῆς ἀληθείας λόγον, ἀκάρπων αὐτοὺς καὶ" ἀγνοῦ πρωτοπλάστους πίστεως ὁρᾶν ἀποτελοῦσιν. ⓐ δὲ ὅπου τὰ πετρώδη, ὅτοί εἰσι Μακεδονιανοί. οὐκ εἶπεν ἡ γραφή, ὅλως ἃ μὲν ἔπεσεν ὅπου τὴν πέτραν (ἡ γὰρ πέτρα ἦν ὁ Χριστός) ἀλλ' ὅπου τὰ πετρώδη. οὔτε γὰρ εἰσὶν ἀγαθὴ· οὐ γὰρ εἰσιν ὀρθόδοξοι· ὅτε πέτρα εἰσὶν, ἵνα ᾖ τοῦ διδασκάλου λαξευθέντες ⓦ ναοὶ τοῦ Θεοῦ οἰκοδομήσωσιν· ἀλλὰ πῶς; πῶς εἰσιν. ἔστι τις λίθου φύσις, πῶς ὀνόματι· ὅτε γὰρ ὄντι, ὅτε λίθος τερέμνιος· ἀπαλὸς μὲν παρὰ ⓦ λίθοι· σκληρὸς" δὲ παρὰ τὸν χλόν. Τὸ ὁμολογῆσαι αὐτὸν ⓦ υἱὸν τοῦ Θεοῦ κατ' οὐσίαν ὅμοιον τῷ πατρὶ, τοῦτο ἔστι τὸ ποιοῦν αὐτὸν ἀπαλωτέρους τυγχάνειν· τὸ ἀρνήσασθαι αὐτὸν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, τοῦτο αὐτὸν ποιῆσαι καρδίας πεπωρωμένας τυγχάνειν. ὅτε ποίων γῆ εἰσιν ἀγαθὴ, ἵνα" βλαστήσωσι βύθαλῆ, καὶ" κατακοσμῶνται πίστεως κόσμοι· ὅτε πέτρα τερέμνιος, ἵνα ἀστεῖοι καὶ ἀσάλευτοι τὴν εἰς ⓦ πατέρα καὶ υἱὸν καὶ ἅγιον πνεῦμα ὁμολογίαν φυλάξῃσι. καὶ δίχρονται μὲν ⓦ λόγοι τοῦτοι, καὶ βλαστάνουσι· βαθέως δὲ αὐτοὶ ξηραίνουσι καὶ φύγωσι, διὰ τὸ μὴ ἔχειν αὐτὸν καὶ ῥίζας τῶν λογισμῶν ἐν τῇ βάσει τοῦ πνεύματος. ὅτοι καὶ ὁμολογοῦσι ⓦ Χριστὸν εἶναι υἱὸν τοῦ Θεοῦ, τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἀριθμοῦσι, οὐκ ἐν ⓦ υἱῷ ἔχουσι, τοῦ ἀποστόλου μοι μαρτυροῦντος καὶ λέγοντος· Εἴ τις πνεῦμα τοῦ Χριστοῦ οὐκ ἔχει, οὗτος οὐκ ἔστιν αὐτοῦ. τὰ ἄλλα, φησὶν, ἔπεσεν ὅπου τὴν γῆν τὴν ἀγαθὴν, καὶ ἐδίδου καρπὸν, καὶ τὰ μὲν τριάκοντα ἐποίει, τὰ δὲ ἑξήκοντα, τὰ δὲ ἑκατόν. αὕτη ἐστὶν ἡ γῆ ἡ ἀγαθὴ, ἡ τῶν ὀρθοδόξων καρδία, ἡ ἐκτὸς οὖσα τῶν αἱρετικῶν ἀκανθῶν, καὶ πλείοις διδασκάλοις ποιηθεῖσα καὶ οἱονεὶ αὐλακιωθεῖσα, καὶ τοῦ τῆς ἐλπίδος λόγους σπέρματα ψυχῆς τυγχάνοντας δεχομένη. ἡ τοιαύτη καρδία πρῶτον βλαστάνει τὴν πόαν τῆς πίστεως, εἶτα μηκύνει ⓦ στάχυν τῆς ἐλπίδος, εἶτα ὥριμον καρπὸν τῆς τελείας ἀγάπης ἀποδείκνυσι. τούτων τῶν τριῶν καρπῶν τῆς ψυχῆς μέμνηται καὶ ὁ μακάριος Παῦλος λέγων· Πίστις, ἐλπὶς, ἀγάπη. ὁ πιστεύων ποιῇ τὰ τριάκοντα, ὁ ἐλπίζων ποιεῖ τὰ ἑξήκοντα, ὁ τελειούμενος ἐν ἀγάπῃ, ποιεῖ τὰ ἑκατόν· ὁ χειρόμενος ποιῇ τὰ τριάκοντα· ὁ κατερχόμενος εἰς ὕδωρ, ποιῇ τὰ ἑξήκοντα· ὁ τελειούμενος ἐν τῷ" μυστηρίῳ ποιῇ τὰ ἑκατόν. "Ὅτως δὲ ἐκ τοῦ ἀπερισπάστως τελεσιουργῶ καρπὸν· Θεὸν δοξάζω, ἐκκλησίαν" ὑψοῖ, ἑαυτὸν ἁγιάζω. οὗτε τελείας ἀγάπης κτησῆται

ἃ. Μαρκιανισταί.

Ἰωαν. ιδ. ς.

ἃ. πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ

ἃ. βλαστημιῶν

ἃ. αὐτὸν

ἃ. ἐσκληνωσεν

ἃ. Κορ. ι. δ.

ἃ. σωσιν ἀσταχυν εὐθύτ. -ται εἰς τὸν ἁ πόν.

Ρωμ. η. δ.

Μαρκιαν.

ἃ. Κορινθ. ιγ.

ἃ. μύστηρίῳ ἃ. οὗτε ἃ. εἰκοδομεῖ,

Ματθ. ιι ιγ. τα κακῶς ὁ τ' τῶ ἀνθρώπων ψυχᾶς ζιζάνια ἐκείζων· Πᾶσα γὰρ φυτεία, φησὶν, ἣν οὐκ ἐφύτευσεν ὁ πατήρ μου ὁ οὐράνιος, ἐκριζωθήσεται. ἐζῆλθεν ὁ ἥλιος τ' δικαιοσύνης, ἵνα ταῖς φιλοβόλοις αὐτ' ἀκτῖσι τῆς γνώσεως ὁ τὰς τῶ ἐσκοτισμένων ἀνθρώπων καρδίας ἐρράνῃ. ἐζῆλθεν ὁ ποιμὴν τῶν προβάτων, ἵνα ὁ ἄλογος τῆς θυσεβείας αὐτίερως, νοσιμον τ' χάρτον τῶ νομικοῦ γράμματος τοῖς προβάτοις ἀρτύσῃ. ἐζῆλθεν ὁ αὐτίρων, ἔχων τὰ δίκα ζεύγη τῶν βοῶν, ἵνα ποιήσῃ ὁ χεράμιον ὁ ἓν· ἡ αὐτίερως ἀρζάβας ἓξ, ποιήσῃ μέτρα τρία. 5

Ησ. ϛ ι. λάλει νῦν, Ησαΐα, μὴ σιώπα. Οὗ γὰρ ἐργῶνται δίκα ζεύγη βοῶν, ποιήσει χεράμιον ἕν. δίκα ζεύγη βοῶν, ἐίκοσι βόες εἰσί. δίκα ζεύγη βοῶν λογικά, τῶ Χριστοῦ ⓐ ἀπόστολοι τυγ-

Πραξ ϛ. ε. Ρωμ. ιϛ. ιθ. χάνουσιν ⓐ δώδεκα, ὧ ἐπὰ οὓς ἐξελέξατο ⓐ ἀπόστολοι· τίνας τούτους; Στέφανον, Φίλιππον Πρόχορον, Νικάνορα,, Τίμωνα, ὧ Παρμενᾶν, ὧ Νικόλαον προσήλυτον Αντιοχέα· ὧ ⓜ ἀπὸ Ιερουσαλὴμ μέχρι τῶ Ιλλυρικοῦ χωρήσαντα [ⓜ ἀπόστολον]. Τῶν τὰ δίκα ζεύγη τ' βοῶν εἰς τ' τῆς αἰωνίου πότητος ἀφορμὴν ἐποίησε τῶν εἰς τὸν Ιησοῦν ὁμολογήσαντων, τ' ὁ ἡμέτερον ἐγκράτειον τῶ σώματος σκῦλος ἐνδυσάμενον. ὅτι ἡ χεράμιον λέγει τῶν ἐναρχὸν τῶ Χριστοῦ ἐπιδημίαν ὁ θεῖος λόγος, ἄκουε. ὅτε ἔμελλεν ἀπέρχεσθαι ὅπου ὁ παθεῖν, λέγουσιν αὐτῷ ⓐ μαθηταὶ αὐτοῦ· Ποῦ θέλεις ἑτοιμάσωμέν σοι πάσχα; ὁ δὲ φησὶν αὐτοῖς, Ἀπέλθετε εἰς τὸν δεῖνα τ' πόλιν, ὧ ἀπαντήσει ὑμῖν ἄνθρωπος χεράμιον ὕδατος βαστάζων, [ἡ] εἴπατε αὐτῷ, ὁ διδάσκαλος ἡμῶν εἶπε, ποῦ σοι ποιῶ τὸ πάσχα. ὧ δείξει ὑμῖν ἀνώγεον ἐστρωμένον, ὧ ἐκεῖ ἡμῖν ἑτοιμάσατε τὸ πάσχα. τίς δέ ἐστιν ὁ ἄνθρωπος ὁ φέρων τὸ χεράμιον τῶ ὕδατος, ἢ τίς ἡ πόλις εἰς ἣν αὐλοὶ πίπτουσι, ἢ τί τὸ ἀνώγεον τὸ ἐστρωμένον, ἀναγκαῖον ζητήσασθαι ὑμᾶς καταμαθεῖν. ὁ ἄνθρωπος ὁ βαστάζων τὸ χεράμιον τῶ ὕδατος, Ιωάννης ἐστὶν ὁ πρόδρομος τῶ Χριστοῦ, καταπέλλων τ' Ιησοῦν τ' ὁ ἡμέτερον χεράμιον τ' σώματος ἐνδυσάμενον, ἔχοντα ἐν ἑαυτῷ τὸ τῶ βαπτίσματος ὕδωρ. ἀνώγεον ἢ ἐστρωμένον, τὸν εἰς οὐρανὸν μετὰ τὴν ἀνάστασιν τοῖς ἁγίοις ἀναπαυσιν ἑτοιμάζων λέγει. ἀπέλθετε εἰς τὸν δεῖνα τὴν πόλιν· μὴ εἰς τὴν παλαιὰν συναγωγὴν τῶν Ιουδαίων, ὅταν ὁ πρόγαμος νέμος ἐν τοῖς παλαιοῖς ἀσκοῖς ὦξισεν (ὄξος γὰρ ζωὴν χολῇ μίξαντες προσπέφυκαν τῷ Κυρίῳ) ἀλλ' ἀπέλθατε εἰς τὴν καινὴν πόλιν, εἰς τὴν νέαν Ιερουσαλὴμ, ὅπου ὁ νέος λόγος, ὅταν ἡ καινὴ τῶ πνεύματος χάρις ἐν ταῖς καιναῖς ἀσκοῖς τῆς πίστεως γλεῦκος πηγάζῃ. οὐχ ὅπου τὸ παλαιὸν πάσχα, ἀλλ' ὅταν ἡ καινὴ ἀνάστασις· οὐχ ὅπου ὁ ἀμνὸς θύεται, ἀλλ' ὅπου ὁ Χριστὸς ῥέεται· οὐχ ὅπου ἡ σωτηρία ζύμη, ἀλλ' ὅπου ὁ οὐράνιος ἄρτος ὅτι ταυτοῦ πλειοῦται. οὐ γὰρ ἐργῶνται δίκα ζεύγη βοῶν, ποιήσει χεράμιον ἓν· ὅπου ἐργάζονται δίκα ζεύγη βοῶν, τῶν ἀποστόλων· βοσὶ γὰρ ὡμοιώθησαν ⓐ ἀπόστολοι, ὡς Παῦλος ἡμῖν μάρτυρι λέγων· Γέγραπται, φησὶ, τῷ νόμῳ, οὐ φιμώσεις βοῦν ἀλοῶντα. μὴ γὰρ, φησὶ, τῶν βοῶν μέλει τῷ Θεῷ; ἀλλὰ δι' ἡμᾶς λέγει. ὅπου οὖν ἐργάζονται τὰ δίκα ζεύγη τῶν βοῶν, παιοῦσι τὸν εἰς τὸν Ιησοῦν ὁμολογίαν, τὸ χεράμιον τὸ σώματος ἡμῶν ἐνδυσάμενοι. ὧ ὁ αὐτίερως ἀρζάβας ἓξ, ποιήσει [μίαν] μέτρα τρία. ἆρα ταυτὴν ἀφορμὴν γεωργῶν γίνεται πώποτε, ὥστε ἀπαρχὰς ἀρζάβας ἓξ, ποιῆσαι μίαν μέτρα τρία; ἀλλὰ ζητήσωμεν τὸν νοῦν τῆς γραφῆς, ἀγαπητοὶ, εἰσέλθωμεν εἰς τὸ ἐνδότερον καταπέτασμα τὸ γράμματος, καὶ ἀποκαλύψει ἡμῖν ἡ θεία τὸ πνεύματος χάρις. ὁ αὐτίερως ἀρζάβας ἓξ, ποιήσῃ μέτρα τρία. ἓξ ἀρχαὶ εἰσὶν ἡ καινὴ διαθήκη· τουτέστιν, ⓐ τέσσαρες εὐαγγελισταὶ, ὧ προφῆται, καὶ ἀπόστολοι. Ταύτας τὰς ἓξ ἀρζάβας ὁ αὐτίερως ἐν τῇ ψυχῇ, ποιεῖ τὰ τρία μέτρα, τὸν εἰς πατέρα ὧ υἱὸν ὧ ἅγιον πνεῦμα ὁμολογίαν. ἐζῆλθεν ὁ αὐτίερως τὸ αὐτίερως, οὐ σῶν ἀρτοποιῶν, ἀλλὰ πίστιν ζωοποιῶν· ὑκελθὰς εἰς τὰς τῶν ἀλόγων ὄψεις, ἀλλὰ ὄψεις εἰς τὰς τῶν ἀνθρώπων πνοάς· οὐ κέκτηνται ὀρνεοὶ ὄψιν, ἀλλὰ ὄψιν ἔχουσι, κόκκυγα πάντως προσδοκῶμεν, σφοδρῶς προσευχόμενοι ὧ φέρουσι τὰς ψυχὰς ἡμῶν ἐκθερμαίνοντα.

ἵν. ἔργον ἔπωμεν, ἵνα ποιήσῃ τῶ

ἵν. ἓν, τουτέστιν Χριστοῦ τὸ Χ. θεῖ ἡμῶν λόγ.

χν. χέρας ὁ ἀπὸ

Εἰκότως οὖν ἔλεγε, ἔρχομαι καὶ ἐμαυτὸν γραπτόν, ὃ κατ' ἐμαυτοῦ ἔχω καὶ λέγω τοῦτο, πορεύομαι, καὶ πορεύεται· καὶ ἄλλο, ἔρχομαι, καὶ ἔρχεται· οὐκ ἀρχομαι, ἀλλ' ἄρχω τῶν λογισμῶν. Ταχὺ γὰρ ὁ ἐκατόνταρχος καὶ μετὰ τοῦτο κέκληται ἑκατόνταρχος, ὡς ἀρχὴν δὲ αὐτοῦ τὴν πρώτην τῶν παθῶν, τοσαύτην δὲ τοῖς ἀλόγοις πάθεσιν ἡμῖν καρπείαν ἐπιδεικνύμενος· ἧς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, νῦν καὶ ἀεί, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΕΙΣ ΤΟ, ΕΞΗΛΘΕΝ Ο ΣΠΕΙΡΩΝ ΤΟΥ ΣΠΕΙΡΑΙ ΑΥΤΟΥ.

Λογ. κζ. Luc. 8. 5.

Παρθένος ἄρουρα ἐστὶν ἐμπείρων γεωργῶν τὴν τῶν Βοῶν ζωηρὰν ἰσχὺν ἐκφεύγουσα δέχεται τὰ σπέρματα, καὶ ταῖς βώλοις ἐκπυξαμένη, ἐκφύτοις βλαστάνει τῷ πόνῳ, εἶτα μηκυνθὲν καὶ σάχυ, εἶτα πλήρη ἐν τῷ σάχυι τὸν σῖτον τὸν κόκκον ἐκβάλλει. τότε καὶ γεωργοὶ λαμπροὶ ὁρῶντες τὸν ἀσταχύων ὄλυνθον, τὸν οἰκείων πόνων καὶ ἐλπίδας στεμνώσοντες, τὸν Θεὸν ἱκετεύειν εἰλικρινῶς ἀπεύθυνον, ἵνα τὸν φαρμάκων ἀγαθῶν ἐκδῷ καρπὸν ἀβλαβῆ ἐκ φάσεως. πολλάκις γὰρ ἐγκλύσης τῆς τοῦ θέρους ἀκμῆς, ἐκ ἀκαλύπτου τῆς ἐλπίδος τυγχάνουσης, καὶ ἐκφαρέσεις ὄντος τοῦ γεωργοῦ, ἢ νότος θερμὸς ἐπιπνεύσας τὸν ἀσταχυν ἐλίγνωσεν, ἢ ἐρυσίβη κατέσηψεν, ἢ βρόμος κατέφαγεν, ἢ χάλαζα κατέξανε, καὶ ἄωρος τῆς ἐλπίδος ὁ πλοῦς ἐμαράνθη· ὡς τὸν γεωργὸν ἐκεῖνον πολλῆς ἀθυμίας πιανθέντα, τὴν ἀρετὴν τῆς σκηνῆς ἐγκαινίσαντα τῷ ἀώρῳ τέλει τοῦ θέρους ἑαυτὸν συμβραίνειν τῇ λύπῃ. ὁπότε ἡ τῶν ἀέρων ἀκρασία λαμπρὸν καὶ πεπηφὸς τὸν σάχυν ἀπεργάσηται, ἐξ οὗ ἐκείνη μετέωρον ὁ λίνον λιθυκιζον κεκύρτωκε· τὸ δὲ θέρος ἐμοὶ ἀπικνεῖσθαι, τότε ἀγρεῖοι καὶ παλαιμναῖοι ἐκεῖνοι ἀρετῆς ἀξίοις ἀπλωθῆναι πόνοις πόνους προσαίρεσι, ἐκ τοῦ πόθου προσκαιμίζεσθαι αὐτῷ ὡς τέλει τὰς ἐλπίδας χορτάζοντας. Ὅτι τῶν ἄλλων ζώων ἅπαξ ἰσχυόντων, μόνος ὁ βοῦς ἰλαρῷ τῷ βήματι, βλοσυρῷ τῷ βλέμματι ὅλῃ τῇ ἄλῳ πορεύεται. καὶ μὴν ἄλλα ζῶα, αἶγες καὶ χοῖροι καὶ πρόβατα, ὅσα τοῖς ἑαυτῶν αὐχένα ὡς ζυγῷ τῷ ἀρότρῳ οὐχ ὑπετάξαν, εἰκαίᾳ ζωῇ δόντες ἀγχόλωνα, ἀλλιγκότως προσόδοις τῇ ἄλῳ προσεπίζηται, τὰ ἀσταχύων ἐδράγματα ληστεύουσι· μόνος ὁ βοῦς ἐλθὼν ἐκ τὸν ἀπλώσας, τὸν οἰκείων πόνων τοῦ καρποῦ θαρσαλέως ἀρᾷ. εἶδες ἐκεῖνον ἀγεπαίστως, εἶδες ἐκεῖ τὰ ζυγοφόρον ἀρούοντα, τὸ ἄλω, τὸ βουῶ· μιᾷ βάσει ἐκβῆναι τῷ λόγῳ ὅπου τὸ ἐκλησιαστικὸν βυτάξιόν, ἐξ οὗ τὸ προφητικὸν τὸ γεωργίαν ἐκ τῷ μοσχείῳ τὸ ἐκλησίας. Ἐξῆλθε, φησιν, ὁ σπείρων τοῦ σπείραι. Ἤδη γὰρ ἐρτίως ἠκούσαμεν ἐκ τῷ θυαγελίῳ. Ἐξῆλθε πού; Χριστὸς, ἀπ' οὐρανοῦ εἰς τὸν κόσμον Luc. 11. 2. πεζεβληθέντος. σπορεὺς γὰρ ὁ Χριστὸς, σπέρμα ὁ θεῖος λόγος, ἄρουρα ἡ ἁγία θεοφόρος, βόες οἱ ἀποστολοι, ἀρότρον ὁ σταυρὸς, ζυγὸς ἡ ὁμόνοια, ζεύγλη ἡ προσφιλοῦσα τοῦ τῶν ἀποστόλων αὐχένας γλυκεῖα ἀγάπη. Ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπείραι· Ἐξῆλθεν ὁ Χριστὸς, οὐχ ἵνα μείνῃ, ἀλλ' ἵνα σπείρῃ. οὕπω γὰρ ἦν τὰ τῆς ἀναστάσεως σπέρματα ἐν ταῖς τῶν ἀνθρώπων καρδίαις καταπεπαρμένα. Ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπείραι, οὐ σῖτον, οὐ κριθὰς, οὐ κέγχρον, οὐδ' ἄλλο τι τῶν γηΐνων, ἀλλὰ πίστιν εἰς πατέρα καὶ υἱὸν καὶ ἅγιον πνεῦμα, ἐλπίδα ἀναστάσεως, ἀγάπην εἰς Θεὸν καὶ ἀνθρώπους ἀυπόκριτον καὶ ἀδιάκριτον. Ἐξῆλθε σπείρων Χριστὸς ἐκ παρεικῆς λαβόντων, ὁ ὢν ἐν τοῖς κόλποις τοῦ πατρὸς, καὶ ἦλθε πρὸς ἡμᾶς· καθὼς αὐτὸς φάσκων λέγει· Ἐγὼ ἐκ τοῦ πατρὸς ἐξῆλθον καὶ ἥκω. ἀλλ' ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ πατρὸς αὐτὸς μὴ χωρεῖ- Ιω. π. νς καὶ ζόμενος, μὴ ἐμοῦ ἢ τυγχάνων. Ἐξῆλθεν ὁ σπείρων, ἵνα τὰ ἐκεῖ τοῦ ἁγγέλου ἐπισπαρέν- ις. κθ.

αὖτα ζὰ πάθη ζῆς πολλοῖς, ϗ μάλιστα ὁ ἀρχὴ τῆς νόσε. ὅθεν ὁ νόμος τ̃ ἱερέα βούλεται τ̃ῷ ζιούτων ὑπιγνώμενα κρίζαθαι. ἀγὴ ζίπω ὁ νόμος τ̃ ἱερέα εἰς τ̃ τ̃ κριτηρίε οἶκον· καὶ εἰ κρίνας ὡς" λέπρε ϛι, πρώτα ζὰ ὁ τῷ οἴκῳ μεμολυσμένα ἀποφαίνει. ὅθεν ⓖ πολλοὶ προσπασχύαζοισι, ϗ τότε ⓦ ἱερέα καλέδσι. τίνι ὁν τότε εἶνοιαν ὁ μακάριος ἐκβέβληται χωρὶς λαβών, προσδοκᾶ τινὶ ἀφεῖναι τ̃ σωτῆρος. Οὐκ εἰμί, φησι, ἱκανός ἵνα μου ὑπὸ τὴν στέγην εἰσέλθῃς. πολλοὶ ὑπὸ τὴν στέγην ἐκείνου.

οἶδα ἐμαυτὸν ζὰ ἁμαρτήματα· προσδοκῶ μὴ ποιῆσαί τινι ὡς κριτ̃ παρουσίαν, πρὶν ἀποκαθάρωμαι. οἶδά σε τ̃ῶν ἱερέων ἀπρόπτων ἡμέρᾳ, ϗ τ̃ παλῆς ἀρχιερέα· Οὐκ εἰμὶ ἱκανός ἵνα μου ὑπὸ τὴν στέγην εἰσέλθῃς. ὑγρανὸς σοι θεσμὸς, ϗ ἡ γῆ ὑπὸ πόδας· ποῖος οἶκος χωρήσει ⓦ ἀχώρητον; Οὐκ ἔχω στέγην ὑγρὰν, ἵνα μου ὑπὸ τὴν στέγην εἰσέλθῃς· Οὐκ ἔγω βασιλικὰς αὐλάς, ἵνα τὸν βασιλέα τ̃ῶν ὑγρανῶν ὑπὸ δέξωμαι. πῶς ὑπ̃ ωεῖφον δέξομαι ⓦ στενάζοντα ὑπὸ ὕδατι ζὰ ὑπ̃ῥῶα αὐτ̃; πῶς ἡ ὀπὴ μου καταγάγοι ὁμόσκηνον δέξεται τὸν ἀσθμὸν τ̃ ὑγρανῶ μετ̃ησαντα; ποία στέγη χωρήσει τ̃ σώματα τ̃ ὑγρανὰ ϗ τὴν γλῶ χωρεσῶντα ὁμοῦ; Οὐκ εἰμὶ ἱκανός ἵνα μου ὑπὸ τὴν στέγην εἰσέλθῃς. ὡς μὴ βυργέτω τὴν εἴσοδον ἁρπάζω, ὡς ἡ κριτ̃ τὴν· πρόθυμόν βύλεδμαι. ὑπόσχεσις εἰ ψυχῆ, ἕξις ἀσκήσεως φρενῶν, ἐρθωτὴς καρδίας ϗ κεντὸς ἀμαρτιῶν· Οὐκ εἰμὶ ἱκανός ἵνα μου ὑπὸ τὴν στέγην εἰσέλθῃς. διδάσκαλε ἐμαυτόν· εἰπὲ σὺν λόγῳ, ϗ ἰαθήσεταί σου ὁ παῖς μου. ἔρα γὲ δικεῖσοι· εἰπὲ λόγῳ μόνον, σαφῶς εἰδέναι, ὅτι λόγῳ Κυρίου ⓖ ὑρανοὶ ἐστερεώθησαν, ⓒ πᾶσα ἡ δυνάμις αὐτ̃ῶν, ϗ ὅτι πρόσταγμα λόγῳ γενόμενα ⓒ ζωὴ ἐγένετο ⓒ δίκεῖται. ἀπ̃ γὰρ θείας εἰνοίας φωλαθεὶς ὁ υἱὸς ἀνθρώπου τὸν Ἰησοῦν σώματι ὡσεὶ, ὃν γὰρ Θεὸν γνωρίζων. Εἰπέ, φησι, λόγῳ μόνον. οἶδα τί προσηρέσατο ὁ σοφὸς Σολομὼν παρὰ σοῦ· Οὔτι βοτάνη, οὔτι μάλαγμα ἐθεράπευσε τ̃ λόγος σου, ἀλλ' ὁ λόγος ὁ σὸς, Κύριε, ὁ πάντα ἰώμενος. Εἰπὲ λόγῳ μόνον. οἶδα τίνος λόγου χρήματίζεις, ϗ ὅσον κεκλημένος τὸν δυνάμεων τυγχάνεις, ϗ ὅτι λόγῳ τὰ πάντα ποιῶν διετέλεσας. Οὐκ ὤδυνεν ὁ πατὴρ ὅτε ζῶν γλυκῶν σε, οὐκ ὠδίνεις ποιῶν, οὐκ ὠδίνεις δημιουργῶν· Εἰπὲ λόγῳ μόνον. ὁ γὰρ λόγος σου πάντα αἰσυμφάτους τυγχάνει, ὑ τ̃ ἀέρα πλήττων, ἀλλὰ τὸν σὸν θέλησιν δηλοῖ. Εἰπὲ σὺν λόγῳ μόνον· δὸς τὸ ζωΐθημα εἰς πληροφορίαν τ̃ῶν ἀκουόντων. βλέπε ζωόσιν· τὸν μὲν ἀφεῖναι ὑπ̃ρθῆναι προσκαλεῖ, τὸν δὲ γνῶσιν οὐ προσχάφει. τὸν μὲν γὰρ γνῶσιν αὐτ̃ μ̃ρτυρεῖ, τὸν δ" ὑπόστασιν εἰς ὁδὸν προσδοκᾶσθαι. Ταύτην δὲ τὴν ὕπαρξιν σοφίαν ἔποιεν διαδέχεται ἄλλη πις μείζων. ὕτω γὰρ ἀπὸ δυνάμεως εἰς δύναμιν ὁ υἱὸς προβαίνει ϗ πηγάζει πρὸς αὐτ̃ ἀξιολόγων νοημάτων πλοῦτος, νεάζων σὲ τὰς τ̃ῶν ἀνθρώπων ὑπολήψεις. Εἰπὲ λόγῳ μόνον, ⓒ ἰαθήσεταί ὁ παῖς μου. ϗ γὰρ ἐγὼ ἀνθρωπός εἰμι ὑπὸ ἐξουσίαν τασσόμενος, ἔχων ὑπ' ἐμαυτὸν στρατιώτας ⓒ λέγω τούτῳ, πορεύου, ⓒ πορεύε)· ⓒ ἄλλῳ, ἔρχου, ϗ ἔρχεται· ϗ τ̃ δούλῳ, ποίησον τοῦτο, ϗ ποιῇ. οἶδά, φησιν, ὅτι τ̃ῶν πάντων τὴν ἐξουσίαν προσιεζωσμένος, ὡς εἷς τ̃ῶν πάντων προσ̃ ἡμᾶς ἐπεδήμησας. ἦλθες προσ̃ ἡμᾶς ὡς ἡμᾶς, πάντων ἔχων τὴν ἐξουσίαν, ὡς λέγῃ ὁ ἅγιος Δαβίδ· Τῇ ἑξακοσίᾳ σε ἡμέρᾳ ἐμέμνησε ἡμέρα, ὅτι τὰ σύμπαντα δοῦλα σά. καθεύδῃς, ϗ ἡ θάλασσα ἀνίσταται· αἴσασαν, ϗ γαλήνιαν τὰ κύματα. πνεύσεως καλῆς, καὶ ὁ πνεύσεως τ̃ ζωῆς ἐξύπερθεν ὑπακούει. Εἰπὲ λόγῳ, ϗ ἰαθήσεταί ὁ παῖς μου. ϗ γὰρ ἐγὼ ἀνθρωπός εἰμι ὑπὸ ἐξουσίαν τασσόμενος. σὺ ζοῦν τὴν τ̃ῆς ψυχῆς αὐτῆς ἐξουσίαν ὁρμὴν μὴ κωλύειν ὅπου τὰ κρείττονα προσβαίνειν δηλοῖ. ἔγω, φησὶν, ὑπ̃ ἐμαυτὸν στρατιώτας. στρατιώτας δὲ τὰ τ̃ῶν ἀνθρώπων ποικίλους ϗ διαφόρους ἐμφωλεύοντας λογισμούς καλῶ. οἶδε γὰρ ὁ μακάριος Παῦλος τούτους στρατιώτας ὀνομάζειν. Σωκράτους, φησὶ, τῷ νόμῳ τ̃ῷ τοὺς μὲν, ⓒ αἰχμαλωτίζοντά με τῷ νόμῳ τ̃ῆς ἁμαρτίας.

ἰσ. λεπρόν,

ἰσ. περιόν

ἰσ μν. ἐπὶ λόγῳ μόνον. ἔρα ἡ δυνάμεις σοι σαφῶς ἐδ-

ἰσ ὑπάρχειν ἐς ὁδὸν προκαλεῖται.

Εἰκότως

ὡς ὀφθαλμοὶ παιδίσκης εἰς χεῖρας τῆς κυρίας αὐτῆς, ὕτως ⓒ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν πρὸς Κύριον ⓦ Θεὸν ἡμῶν. δυσωποῦ τὴν εἰκόνα, βλασφήμησον τὰ γεγραμμένα, ὑπόκυψον τῆς
ι'. ἀληθείας κατ. "ἀληθινοῦς γῆς κατάπτηθι. ὁ σωτὴρ, υἱὸς τοῦ Θεοῦ ὁ μονογενής, ἀδελφὸς γὰρ αἰδέσπων νυδόκησε γενέσθαι· σὺ δὲ δοῦλος ὢν πρόσκυνεῖ ⓦ ὁμότιμον ὡς οὐκ ἰσότιμον, πρόσκυνεῖ δὲ συμπαθὲς πρὸς τὴν συγγενῆ φύσιν; ἢ ὅτε μὲ ἄνθρωπον ζῶον χαλεύει, ὑπομένῃ δι' αὐτὴν χρεία· ὅτι γὰρ δοῦλος εἶ, τοῦτο ἐστι, ὁ σὸς οἰκέτης ἀδελφός, ἀπρόπτωτος δὲ οὐ προσοφῇς. θεωρᾷς ὅτι δοῦλος εἶ ὁ σὸν προσκυνητός; διὰ τοῦτο ζηλοτυπούμεθα. πολὺ καλὸν ἀδελφὸς πρὸς Θεὸν ἀλλὰ τίμιον ἀνὴρ ἐλεήμων. ἡμᾶς γὰρ οὐ προσέχουσι τοῖς μεγαλυμένοις, ἀλλὰ σὺν μὲ ἔχωσιν Παροιμ. κ. ε.
πτέρυγα ἐλαφρὸν ὅτι τὸν πρὸς ἀνθρώπων δόξαν ἀπρώμενοι, τὰς γὰρ ἔνδοι ἐαυτῶν λιμῶ φθείρεσθε,
ι' ἢ τῷ χρυσὸν πλουτεῖσθαι, ταῖς πρὸς τοῦ Θεοῦ ἀνταποδόσεις οὐκ ἐνοοῦντες. ἀλλ' οὐ τοιοῦτος ἐστὶν ὁ ἑκατόνταρχος, ὁ πλούσιος νήφων, ὁ ὕπνος κεκτημένος, ὃ κτῆμα τὸ ἑαυτοῦ φυλάττων, ὡς Θεοῦ κτῆμα, ὁ φειδόμενος γάμων ἢ θείᾳ σωφροσύνῃ καταζηλούμενος. διὸ καὶ σὺν πρεσβυτέροις πέμπει πρὸς ⓦ Ἰησοῦν ἀποστέλλει· ⓒ μὴ ὅτι πολλῇ προθυμίᾳ προσθύσεσι, ἵνα μὲ προσάλλοιεν δυσωπήματα, καὶ φασι· Ἄξιος ᾧ δίδως τὴν χάριν· ἀγαπᾷ γὰρ ὁ ἔθνος ἡμῶν, ἢ τὴν συναγωγὴν αὐτὸς ᾠκοδόμησεν ἡμῖν. ἀληθῶς ἵνα μὴ θεοσεβείας γνωρίσματα, ἵνα μὴ ζωοδόσεως ἀγαθῆς τεκμήρια. ποῖα ταῦτα; ἡ πρὸς τὸν Θεὸν ἀγάπη, ἢ ἡ πρὸς τὸν ἀδελφὸν γνησία διάθεσις. ἀγαπᾷ γὰρ ὁ ἔθνος ἡμῶν· δικαιοῖ τὸν νόμον. Πλήρωμα γὰρ νόμου ἡ Ρω. ιγ. ι.
ἀγάπη. ἢ τὴν συναγωγὴν αὐτὸς ᾠκοδόμησε, τὴν πρὸς τὸν Θεὸν βίοισιν ὁδηγοῦσαν.
ι' Θεῷ γὰρ οἶκον κατασκευάζων, οἰκεῖ πρὸς ἐλέησον τὴν πρὸς αὐτὸν ἀγάπης τὸν ναὸν τοῦτον δείξας. βλέπε πῶς αἱ καλαὶ πρᾶξις ἐν χειρὶ τῆς ἀνάγκης μεμνευόμεναι πολλὴν παρέχουσι τοῖς προσευομένοις τὴν παῤῥησίαν. πρωτοκλῆτος γὰρ αἱ καλαὶ πρᾶξις ἐκατὸν ἐδέξατο δυσώπημα. ⓒ μὴ οὖν οὕτως ἐπρέσβευεν· ὁ δὲ Ἰησοῦς τὴν πρόκλησιν ἐδέξατο τῶν πρεσβυτέρων, οὐκ αὐτὸν αἰδούμενος, ἀλλὰ τὴν τοῦ ἑκατοντάρχου πίστιν ἀποδεκά-
ιε' μενος. δρᾶς; οὖν ἐπορεύετο σὺν αὐτοῖς, ἕως ὅτου καὶ γελαστέον ἐδάδιζε, ἢ τὴν βαθμὸν
ια'. ἐπιτείας, ἤρεμον ἐποίησε, οὐ βραδυπόρων πρὸς "ὑπόνοιαν, ἀλλὰ καιρὸν εὐδιδόντες, ἵνα τὴν εἴδωλον λαμβάνουσαν τοῦ ἑκατοντάρχου δημοσίαν δόξαν, ἵνα πομπὴν τὴν ἀπόβατον πίστιν πρὸς ἔλεγχον τῶν ἀπίστων, ἵνα τὴν ἀκραιφνῆ καὶ καθαρὰν ἢ ἀκίβδηλον βασιλέως γνώμην.
Ἤδη γὰρ αὐτὸν οὐ μακρὰν ἀπέχοντος ἀπὸ τῆς οἰκίας, ἔπεμψε πρὸς αὐτὸν ὁ ἑκατόνταρχος Λκ. ζ. ς.
ιδ' τοὺς δούλους αὐτοῦ λέγων, Κύριε, μὴ σκύλλου· οὐ γὰρ εἰμὶ ἱκανός, ἵνα μου ὑπὸ τὴν στέγην εἰσέλθῃς. ἢ τὴν πρὸς αὐτὸν τῆς ψυχῆς ὁρμὴν ἀποστέλλει τοὺς πρεσβυτέρους· ἀλλὰ ἢ τοῦτο ποιήσας, ἢ ἐφ' ἑαυτῷ μόνον, οὐκ ἤρεμε. τοσοῦτον γὰρ λογισάμενος ἐστὶν ὅτι ὁ διαφορὰ τοῦ ἀξιώματος, ἀποστέλλει δούλους, πρὸς κύριον αὐτὸν ἢ λέγων, μὴ σκύλλου· κἀγὼ οὐκ εἰμὶ ἱκανός ἵνα μου ὑπὸ τὴν στέγην εἰσέλθῃς. ὢ τῆς ζωούσης ἢ ὑψίου τοῦ
ιε' ἑκατοντάρχου. οὐκ ἔλαθεν αὐτὸν ὁ Θεὸς τὸ ἀνθρώπῳ κρυπτόμενος· οὐκ ἔλαθεν αὐτὸν ὁ μονογενὴς λόγος τῇ τοῦ σώματος περιβολῇ κεκρυπτόμενος. ὁρᾷ τὴν ναὸν, ἢ νοεῖ τὸν οἰκήτορα. οὐκ ἔλαθεν αὐτὸν ὁ δεσπότης τὸ δούλου ἀξίᾳ, ὁ βασιλεὺς τὸ αἰχμαλώτου ὕψει, ὁ βροτὸς τὸ ἀπαθοῦς μετῇ. διὰ τοῦτο θαυμάζει Ἰησοῦς, ἢ μάρτυρα αὐτῷ τὴν ἄνωθεν πίστιν αὐτοῦ. τὴν γὰρ ἀγαθὴν τῆς ψυχῆς αὐτοῦ ὁρμὴν, καθ' ἣν ἔλεγε τῷ σωτῆρι, οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς ἵνα μου
ις' ὑπὸ τὴν στέγην εἰσέλθῃς. *** οἶος ἐν Πέτρος, ὅτι τὴν ἄγραν τῶν ἰχθύων καταπλαγείς, ἢ ἔποιαν λαβὼν τὸ μεγέθος τῆς δυνάμεως, εἶτα πρόκλησιν αὐτῷ ἢ λέγων· Ἔξελθε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι ἀνὴρ ἁμαρτωλὸς εἰμὶ ἐγὼ, Κύριε. ἀλλ' ἴσως μὲ τὰ τοῦ Πέτρου οὐκ ἦλθε, Λκ. ε. η.
ἀλλ' ἦν ἐν τῷ Λευϊτικῷ ἐγκώμιον. Λέπρα, φησὶν, ὑπάρχειν ἀκάθαρτον ποιεῖ τὸν ἐπισπεσόντα τῇ ὁσφ. τὴν δὲ λέπρα προσοίκασιν ἀλφοὶ ἢ λεύκη ἢ λειχῆνες· δυσλάκριτα δὴ τοιαῦτα Λευϊτ. ιγ. β.

προίσω. οἶδα γ', ὅπ καὶ πρὸ τῆς λόγια τοῖς ὑμετέροις φιλοχρίστοις ἀκοαῖς οὐ κόρον, ἀλλὰ πόθον ἐμπεσὼν ἐπίσαται, ἀλλ' ὅμως ὅπι ὃ προσκείμθοι ἐπιμελώσεται. ἑκατοντάρχου, φησί, δοῦλος κακῶς ἔχων ἔμελλε τελευτᾶν, ὃς ἐκῶ αὐτῷ ἔντιμος· ἔντιμος οἰκέτης ᾧ δεσπότης. Εἰ γὰρ ἡ πλουτεξία τὸ βίου ⟨ϕ⟩ δοῦλον ἐποίησεν, ἀλλ' ἡ δίγκωμοσώνη τὸ δεσπότου ὃ συγγλυὲς τῆς φύσεως οὐκ ἠρήσατο. οὐ διέῶυσεν ὡς οἰκέτῳ, ἀλλ' ἕτερῳ ὡς ὁμόφυλον, φιλαδελφίᾳ τὴν βαρβάρου τῆς ἀλλοίας ζυγγλῶν ἐπελαφείζων. ἀκούετε ⟨ϕ⟩ μαθηταὶ ⟨ϕ⟩ ἄλλων δεσπόται, μὴ ὡς ἀλλοτρίων τῆς φύσεως καταφρονεῖν τῶν οἰκετῶν, μήτε μισῶ, ὡς ἐχθρῶν, ἀφειδῶν τῶν ὁμογλώσσων, πυγδόμιοι ὦ μακαρίῳ Παύλῳ λέγοντι· Κολ. δ. κ. ϛ Ἐφ. ϛ. Οἱ κύριοι παρέχεσθε τοῖς δούλοις τὸ ἴσότητα καὶ τὴν ἀνάπαλιν, εἰδότες ὅτι καὶ αὐτῶν καὶ ὑμῶν ὁ Κύριος ἐν οὐρανοῖς ἐστὶν καὶ προσωπολημψία οὐκ ἔστι παρ' αὐτῷ. σωνεχάρησε δοῦλον εἶ Θεός, ἵνα Θεῷ δουλεύειν μαθητής. εὔνοιαν ἀπαιτεῖς παρὰ τοῦ οἰκέτου; εὐνοεῖ καὶ αὐτὸς τῷ δεσπότῃ. κολάζεις ἀμαρτάνοντα; σὺ κολάζῃ μὴ ἁμαρτὼν, ἵνα μὴ κολάζῃ παρὰ Θεοῦ. συγγνώμην οὐ δίδοις ὁμογλώσσῳ, μηδὲ σὺ αἰτεῖ συγγνώμην. διδάσκει γάρ σε ὃ εὐαγγέλιον λοιπὸν οὕτω προσεύχεσθαι· Ματθ. ϛ. κα. Ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν, ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφίεμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν. ὡς οἶδε παρὰ Θεοῦ φιλανθρωπίαν ζητοῦντες, ὅταν καὶ ὑμεῖς φιλανθρωπίαν τοῖς ὁμογλώσσοις. Λουκ. ϛ. Ἀκούσας γὰρ τοῦ Ἰησοῦ, ἀπέστειλε πρεσβυτέρους τῶν Ἰουδαίων. τί ἀκούσας; ὅτι λόγῳ θεραπεύει, λόγῳ πιστεύεται ζωοποιεῖ, λόγῳ δαίμονας ἀπελαύνει, Ες. ϛ. ιϛ. λόγῳ τὰ πάντα ϛαίνει. Ζῶν γὰρ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐνεργὴς, καὶ τομώτερος ὑπὲρ πᾶσαν μάχαιραν δίστομον. ἀβοτάνας, οὐ φάρμακα προσπάλλῃ, ἀλλ' ἃ λόγος παρ' αὐτοῦ πέμπεται, καὶ ὃ ἴδιον ὄπιπλῆ. βλέπε πόσην μεταξὺ τοῦ ἑκατοντάρχου καὶ τῶν Ἰουδαίων ϛάσεως. ὁ μὲν ἀκούσας, ἐκ μόνης ψιλῆς ἀκοῆς ἐπίστευσεν, καὶ παρῆν ὡς Θεῷ προσελθών· οἱ δὲ, ἐπ' ὄψει ἐρῶντες τὰ ϛαύματα, ⟨ϕ⟩ ϛαυματοποιὸν ἐνόμιζον· καίτοι ἐξ ἀκοῆς ἐνεργείας. ἐνεργεστέρα μὲν ἐξ ἀκοῆς, ἀλλ' ἃ κακίαν ἔσχεν τῆς τότου διδάσκαλον. Ϛάσεως τοῦτο φλοὶ τῇ κρίσει ⟨ϕ⟩ κριτοὶ ὀξυδέρκου. ἀπέστειλε, φησι, πρεσβυτέρους τῶν Ἰουδαίων, ἐρωτῶν αὐτὸν, ὅπως ἀπελθὼν ϛάσῃ ⟨ϕ⟩ δοῦλον αὐτοῦ. ἀπέστειλε πρὸς αὐτὸν πρεσβυτέρους, οὐ δι' ὑπερφυΐαν σωματώδους αὐτὸς ἀπελθεῖν, ἀλλ' ὅπως αὐτὸς ὑπὲρ ἑαυτοῦ πρεσβεύσει ϛάσεως τὸ μέγεθος τοῦ ἀξιώματος. ἦλθε ἑαυτὸν δι' ἀνθρώπου ἐξ ἀνθρώπου φθαρτὸν, Ἰησοῦν ὑπὲρ Θεὸν ἐκ Θεοῦ, μονογενῆ ὑὸν ἐξ ἀγεννήτου πατρός. διὸ σὺν πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας ὑπὸ βλαβείας κινούμενος ἀποστέλλει, τὰ ἀποστολικὰ πρὸς τοὺς ἀποστόλων πληρῶν. Ιακ. ε. ιδ. Ἀθυμῇς; προσκαλεσάσθω σὺν πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας, καὶ προσευξάσθωσαν ὑπὲρ αὐτοῦ, καὶ ἐὰν ἡ ἀμαρτίας πεπιπκώς, συγχωρηθήσεται αὐτῷ. ἀπέστειλεν οὖν σὺν πρεσβυτέρους πρὸς αὐτὸν, ἐρωτῶν αὐτὸν ὅπως ἐλθὼν ϛάσῃ τὸν δοῦλον αὐτοῦ. σὺ γὰρ καὶ τὸν δοῦλον σωμπαθῶν ϛαύμαζε. καίμοιγε ὑπὲρ αὐτοῦ τοῦ οἰκέτου οὐ καταφρόνει, ἀλλὰ πρευδιὼ τοσαύτην ἐπῆνεν, ὁπόσην οὐ πᾶς ὑπὲρ ἑαυτοῦ πόρρω ἐπεδείκνυτο. ϛῶτα γὰρ πρὸς ἀρετὴν ὅτι βλέπουσι δούλου, τοσαύτην πεποιῆσθαι πρευδιὼ, καὶ προσδεῖσθαι ὑπὲρ οἰκέτου θεραπείας. ἴδιον τῆς φύσεως ὃ ἰσότιμον· καὶ οὔτε καταφρόνει ὡς δούλου πόδας, ἀλλὰ ζωέπαχεν ὡς ζωδούλῳ, εἰδὼς ὅτι κοινὸς ἀπάντων * ἐστὶν ὁ Θεός. ἀλλὰ τοιοῦτος μὲν ἐκατόνταρχος. πολλοὶ γὰρ τῶν πλουσίων ⟨ϕ⟩ μὴ ὑγιαινόντων ἀπαιτοῦσι ϛάσεις ὑπηρεσίας δίχα συγγνώμης, νοσοποιῶν δὲ δεδουλῶσθαι φρενῶν πάθους· ἀλλὰ προσαισθάνεται τούτου, τῆς παιδίσκης χαμαὶ ἐρριμμένης, οὐ προσέχει ὁ διαπόντος, οὐκ ὑπακούεται δέσποινα. καὶ ποτὲ δὲν τῶν δέσποιναι ⟨ϕ⟩ δεδούλωνται, οὐκ ὑπακούεται ὡς ὁμογλώσσῃ, ἀλλὰ βλοσυρῷ προσέχει τῷ βλέμματι, αὐστηρῷ προσδέχεται ῥήματι, δι' ὀργὴν ὑπερφυΐας ὃ συγγενὲς ἀριθμῶν τῆς φύσεως. καὶ ἀναγινώσκετε ⟨ϕ⟩ γράφας· οὐκ οἴδατε πῶ φησι ὁ ἅγιος Δαβίδ; Ἰδοὺ ὡς ὀφθαλμοὶ δούλων εἰς χεῖρας τῶν κυρίων αὐτῶν, Ψαλμ. ρκβ. ϛ.

ὡς

ἀπολέσθαι. ἐμοὶ γὰρ εἶ τροφὸς ἐστὶν, ἐμοὶ τροφοτέθραμας. ἀπόδοσον, καταδίωξι, καὶ τροφὴν λαβὲ εἰς ⟨W⟩ οἶκόν σου· δός με διαπαύσω σε. ὅπου γὰρ πίστις, ἐκεῖ διαπαύομαι· ὅπου ἀγάπη, ἐκεῖ ἀναπαύομαι. οἶδα τί μέλλεις ποιῆσαι· οἶδα ὅτι ὅλα σου τὰ ὑπάρχοντα μέλλεις διδόναι πένησι, καὶ τροφὴν ἀποδιδόναι, οἷς ἐσυκοφάντησας, τετραπλασίονα· τοιγαροῦν τοῖς τοιούτοις ἡδέως ἀναλίζομαι. καὶ ὁ Ζακχαῖος ἀπούσας κατέβη, καὶ ἀπῆλθεν εἰς ⟨W⟩ εἶναι αὐτὸν, καὶ Ἰησοῦν ὑπεδέξατο. χαρᾶς δὲ ἐμπλησθεὶς, σαθεὶς εἶπεν (οὐ τροπαπᾶν, οὐ καθήμενος, ἀγαλλόμενος σαθεὶς, ἵνα δείξῃ τὴν τῆς ψυχῆς αὐτοῦ ἀμεταθετον γνώμην) σαθεὶς εἶπεν (ὅτι ζέων τῷ πνεύματι, ἀμεταμέλητα τοιοῦτος ἐγωνίζετο. ἤδη γὰρ ὅσων ἀπείρει, καὶ ὅσων μέλλει θερίζειν) δὲ εἶπεν, ἰδοὺ τὰ ἡμίσιά μου τῶν ὑπαρχόντων μου δίδωμι τοῖς πτωχοῖς· καὶ οὓς ἐσυκοφάντησα, τετραπλασίονα ἀποδίδωμι. ὦ ὁμολόγησις καθαρά, ἐκ καρδίας καθαρᾶς προσευχομένη· ὁμολόγησις αἰεπαίγμιος, διεπαγμένη τῷ δόξῃ Θεοῦ πιστικαμένη, πίστιν ἀποπνέουσα, καὶ δικαιοσύνῃ αὐξομένη· ἧς δικαιοσύνης καταξιώσειεν ἡμᾶς ὁ τῶν ὅλων Θεὸς, χάριτι δὲ φιλανθρωπίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ἴσ. προσευχ-

ΕΙΣ ΤΟΝ ΕΚΑΤΟΝΤΑΡΧΟΝ. Λογ. νς.

Ex Ms. Cæsareo. Anc. ζ. β.

Καθ' ἑκατοντάρχου τινὸς δούλου κακῶς ἔχοντος ἔμελλε τελευτᾶν, ἀλλ' οὐκ ἐτελεύτησε διὰ ⟨W⟩ διασώσων. ἔμελλεν ἀποθανεῖν (δοῦλος γὰρ ἦν) ἀλλ' οὐκ ἀπέθανε διὰ ⟨W⟩ προσδοκῶντα θεοφιλῆ τυγχάνοντα. ἡ φύσις τὸ ἴδιον ἀπαιτεῖ χρέος· ἀλλ' ὁ διασώσας τὴν φύσεως τὸ κτῆμα ᾧ κύριος ᾧ διὰ πίστιν προσεχώρει. θανάτου καὶ φύσεως ἀνάγκη προσῆλθε τελευτῆσαι, ἀλλὰ ἀνθεῖλκεν ἡ πίστις τῷ θανάτῳ πολεμοῦσα καὶ θανάτου προσελκύουσα νόμους. καὶ μὴ ἀπιστήσῃς, εἰ τοσαῦτα δυνάται πίστις, ὥστε καὶ θανάτου δεσμὰ διαρρῆξαι, καὶ ἐκ αὐτῶν τῶν καταχθονίων βαραθρῶν ψυχὰς διασώσασθαι. πίστις καὶ ᾅδου πύλας ἀνοίγει, καὶ οὐρανοῖς ὑπερτίθησι κλεῖθρα, καὶ φύσεως ὄρεσι μείζω, καὶ πυρὸς δυνάμεων καταισχύνει, καὶ φλόγα δρόσου ἀποδεικνύει, καὶ θανάτου κέντρον ἀμβλυώνει. οὐκ ἀμάρτυρα λέγω· οὐκ ἐκ τῶν ἁγίων σου γραφῶν πιστώσομαι. εἶπον ὅτι πίστις πύλας ᾅδου ἀνοίγει, καὶ οὐρανοῖς ὑπερτίθησι κλεῖθρα. οὐκοῦν δίδαξαι καὶ ἀποδείξεις ἐναργεῖς· ἴδε μοι μακαρίου Πέτρου λέγω καὶ ᾅδου πύλας ἀναπεπταμένα, καὶ τὸν Ταβιθᾶν κάτωθεν ἀναγαγόντα. μόνον γὰρ εἶπε, Ταβιθᾶ ἀνάστηθι, καὶ θύρας πύλαι μὴ ᾅδου ἀνοίγονται, ταρταρικοὶ δὲ πυλῶνες μοχλοὶ, ἢ δὲ τεθνηκυῖα τῶν ζώντων ὀξύτερον ἀνεσχύει. πάλιν Ἡλίας ὁ προφήτης ταύτην πεποιῶς τὴν πίστιν εἶπε, Οὐκ ἔσαι ὑετὸς εἰ μὴ κατὰ τόματός μου· καὶ χρονεύεται μὴ ὁ οὐρανὸς, συστέλλεται δὲ ὁ ὑετὸς ὅπου ἔτη τρία καὶ μῆνας ἕξ, γῆ δὲ καθάπερ σιδηρᾶ τὸν φύσιν, ⟨W⟩ σεσίδηρα καρπὸν ἀρίστας, ἵνα γνῶς, οἷα δύναται πίστις. ἀνθρώπου ὑπὸ γῆς ἀποφαίνεται, καὶ Θεὸς τὸ οὐρανῷ βεβαιοῖ τὸν ἀποφασιν· ἀνιστᾷ φθεγγόμενα τόμα, καὶ Θεοῦ γνώμην ὑπισχνίζεται, ἔργῳ κυροῦσα τὰ ῥήματα. Ἐκλεισέ, φησι, Ἡλίας ⟨W⟩ οὐρανὸν ὑπὲρ ἔτη τρία καὶ μῆνας ἕξ. κλεῖθρα οὐρανοῦ ἦν, ἀνθρώπου τόμα ἀνιστᾷ, δύσεβες πίστει κοσμούμενον. ὁ αὖθις πάλιν Ἡλίας πυείων καπιτόλμησεν ἁρμάτων, καὶ καθάπερ ὠλιὸν εἰς ταῦ αἰθερίους ἐπέσθη μονάς, ἀμοίρει μὲν σήμερον ἄγλυκος θανάτου, οὐ νόμῳ φύσεως, ἀλλὰ χάριτι μονογνωτικῇ, καὶ δυνάμει πίστεως ἀκλινὴς φυλαττόμενος. καὶ τί δεῖ τὰ πολλὰ λέγειν; ὁ Ἐνὼχ ἀπὸ ζωῆς εἰς ζωὴν ἐξ σώματος ἐβαστάχθη, θαλάττης καὶ γῆρας καὶ φύσιν ὑπερβαπίσας. καὶ πολλὰ μὲν ὧν ἄλλα περὶ πίστεως ὅσα λέγειν, ἀλλὰ συστέλλω ⟨W⟩ λόγον, ἵνα μὴ κόρον ἐμποιήσω.

ἴσ. τῶ κτήματος, ἢ, τὰ κτήματος

ἴσ. δίξαι

Ⓦ Ιησοῦ, ὅτι ἐκλθεν ἤμλγε διέρχεσθαι. ὅσα μοι πόθον ἀνέφηνε, ἀγαπητέ. Καὶ οὐκ ἠδύνατο βλέπειν ἀπὸ τοῦ ὄχλου, ὅτι μικρὸς ἦν τὴν ἡλικίαν. ἡ παρελθοῦσα εἰς τὰ ἔμπροσθεν, ἀνέβη ὅπως συκομωραίαν, ἵνα ἴδῃ Ⓦ Ιησοῦν, ὅτι ἐκλθεν ἤμλγε διέρχεσθαι. Ζακχαῖος ὁ τῇ ἡλικίᾳ τοῦ σώματος μικρός, τῇ δὲ φρονήσει τοῦ πνεύματος μέγας, ἐζήτει ἰδεῖν Ⓦ Ιησοῦν, ἐπεθύμει ἰδεῖν τὸν Θεὸν τὰ ἀνθρώπου τὰ θεῖα χαριζόμενον· ἐζήτει ἰδεῖν Ⓦ τῷ ἀγγέλων κηρίῳ, ἡ τοῦ θρονίου ἡ ἐκφαύλου φωτὸς λαμπαδοφόρου βήμασιν ἀνθρωπίνοις ἐπατοῦντα· ἐζήτει ἰδεῖν, πῶς ὁ ἥλιος τῆς δικαιοσύνης τὴν νεφέλην τοῦ σώματος καθεζόμενος, τῇ πίστει τοῦ ὀφθαλμοῦ τῆς καρδίας κατηύγασεν· ἐζήτει ἰδεῖν τὸν Θεὸν Ιησοῦν, τὸ καλὸν ῥῆμα, τὸ ποθεινὸν χάρισμα, τὸ γλυκὺ ὄνομα Ιησοῦ, Ⓦ ἐκ τοῦ ὀνόματος χάρισμα σημαίνοντα. ἐπεθύμει ἰδεῖν τὸ πορφυρόμαλλον χιτῶνα, ὃ τὸ αἷμα τοῦ οἰκουμένου ἐξηγόρασε· καὶ ὁ πόκος αὐτοῦ ἀπὸ Αδὰμ μέχρι τέλους γυμνωθέντας ἐσκέπασεν. ἐπεθύμει ἰδεῖν ὁ αἰχμάλωτος τραπώτης Ⓦ ἰδεῖν βασιλέα, τὸ χαλκοῦν τὸν κοιμώμενον, ὁ πεπλανημένος τοῦ ὁδοῦ, ὁ ἰσχνοπρεπὴς τὸ φέγγος. ἐπεθύμει ἰδεῖν τὴν τῆς θυσίας κήρυκα, ὁ μὴ ἔχων τὸ τῆς θεολογίας γλυκύτατον ἄρτυμα. ἐζήτει ἰδεῖν ὁ ἄρρωστος τοῦ ὑγιείαν, ὁ πεινῶν, τὸν οὐράνιον ἄρτον, ὁ διψῶν, τοῦ ζωοφόρου πηγοῦ. ἐπεθύμει ἰδεῖν τὴν τῆς ἱερέως ζωοδότου, καὶ ἐξυπνίσαι τὸν Λάζαρον. ὦ ἔρωτος θείου· ὦ ἐπιθυμίας ἀγαθῆς· ὦ ἔρωτος χρυσοπτέρου, μᾶλλον δὲ Χριστοῦ, τὸν τοῦ ἔχοντα αὐτὸν ψυχὴν εἰς θρόνους διαφέροντος. ἤδη ὁ θεῖος ἔρως ὁ αἴρας αὐτὸν ἀπὸ τῆς γῆς, δενδροβατοῦντα πρεσβύτην· οὐκ ἐπὶ τὰ ὀπίσω βλέπειν αὐτὸν ἤδη, οὐκ ἐπὶ ἀνθρώποις ζωοχορηγεῖν αὐτὸν ἐμελλεν· ἀλλὰ πρὸς θεοῦ βλέψας ἀγάπῃ, τὰ οὐράνια ἐξεδέχετο. ἀπὸ ἐκείνων πρὸς ἐκεῖνα ἔτρεχε πρὸς ἃ ἠπείγετο, καὶ ὅπου ὁ δενδρον διαβὰς πρεσβύτης τὸν Χριστὸν, καὶ τῇ ἀγαθοσύνῃ τοῦ ἀνθρώπου ἐπέβαινεν. ἰδὼν δὲ τὸν Χριστὸν ὁ Ζακχαῖος, ἁρμοζόντως ἔλεγε· Πρὸς σὲ ἦρα σοῦ ὀφθαλμούς μου τοὺς κατοικοῦντα ἐν τῷ οὐρανῷ. Εἶδε Ζακχαῖος τὸν Κύριον, καὶ πλέον πρὸς πόθον ἐξεφλέγετο· ἥψατο αὐτοῦ τῆς καρδίας, καὶ ἄλλος ἐξ ἄλλου ἐγίνετο, ἀπὸ πλούσου ζηλωτὴς, ἀντὶ ἀπίστου πιστὸς, καὶ ἀντὶ λύκου πρόβατον σφραγιδοφόρον. τίς οὕτω ποθεῖ πατέρα, ἢ μητέρα, τίς οὕτω ποτὲ ἠγάπησε γυναῖκα ἢ τέκνα, ὡς Ζακχαῖος Ⓦ Κύριον, ὡς ἐξ αὐτοῦ τοῦ πράγματος ὅστις δοκιμάσας; πρώτα γὰρ αὐτοῦ τὰ ὑπάρχοντα ἀφῆκε Ⓦ Χριστὸν τοῖς πένησιν ἔδωκε, καὶ οὗς ἐσυκοφάντησε, τετραπλάσια ἀπέδωκεν. ὦ μαθητοῦ ζῆλος ἀγαθὸς· ὦ διδασκάλου ἐπιείκεια καὶ δυνάμεως θεία, ἐκ τοῦ ὀφθῆναι μόνον Ⓦ Ιησοῦ εἰς πρόξενα ἀγαθά. οὕτω γὰρ κατηχητικὸν λόγον τῷ Ζακχαίῳ ἔλεγεν ὁ Κύριος, ἀλλ' ὤφθη μόνον τῷ ποθοῦντι, καὶ ἡ τῆς πίστεως δυνάμεις ἐκ τῆς τοῦ ποθοῦντος καρδίας ἀνάλκετο. τοιοῦτόν τι γέγονε καὶ ὅτε τῆς αἱμορροούσης. προσελθοῦσα γὰρ τῷ Κυρίῳ, ἐξ ἀξιοῦσα αὐτοῦ, ἵνα ἰάσηται αὐτὴν, οὐ μόνον ἐξεδέχετο τὴν ἁφὴν τῆς χειρὸς, ἀλλὰ αὐτὴ προσελθοῦσα ἥψατο αὐτοῦ τοῦ κρασπέδου κρυφίως· καὶ ἡ δυνάμις τῆς ἰάσεως ἐκ τῆς ἀναθυμίας ὡς ἀπόλυτος ἐλύετο. καὶ ὁ μὲν Ζακχαῖος ἀγνοῶν ἐποίει, διὰ ζῆλον φερόμενος, καὶ πνευματικῷ ἔρωτι φλεγόμενος ὅτι τὴν συκομωραίαν ἔτρεχεν· ὁ δὲ Κύριος μυστικὴν τὴν θεωρίαν, ἔλεγε, Κατάβηθι· οἶδά σου τὴν ψυχὴν, οἶδά σου Ⓦ ὅσον ἔρωτα· κατάβηθι· μανθάνει ὅτι ὁ Αδὰμ γυμνωθείς, ἐκ τοῦ συκῆν ἐκρύβη· σὺ δὲ θέλων σωθῆναι, ὅτι συκομωραίαν μὴ ἀνέτρεχε. δεῖ με δὲ συκόμορον τρέχειν, καὶ ἄλλο φυτὸν ἐσαφῆ, σαφές. ἐκλεκτὸν δένδρον ἐστὶν, ἐπὶ ἐκείνου βήματι ψυχῆς διάτρεχε. ἐκλεκτὸν γὰρ εἰς οὐρανοὺς ἕτοιμος ἀναπτῆναι· εἰς τοῦτο δὲ δένδρον καὶ ὁ ὄφις τοῖς φύλλοις ἐμπλέκεται, εἰς τοῦτο κρύπτεται, ἐπὶ τούτῳ ἐσόμενον· κατάβηθι, καταβὰς τοῦ αὐτοῦ ψεύδεσθαι τῇ ψυχῇ σου, ὡς καὶ ὅτε τῆς Εὔας πείσας αὐτοῦ γεύσασθαι τῆς γλυκείας ἡδονῆς. κατάβηθι, κατάβηθι· ἕως ἔρχομαι ἐγὼ, κατάβηθι. ἐμοῦ γὰρ ὀρώντος αὐτοῦ, ἐκλεκτὸς πιφίμου). κατάβηθι, κατάβηθι, οὐ θέλω σε ἰάσασθαι ὅτι τὴν συκομωραίαν, οὐ θέλω σε ἀπολέσθαι.

Ησ. ἀπὸ Εὐρείαν.

Ψαλμ. ρκε. α.

Ησ. ἀπὸ ἐκλεκτὸν ἐκλεκτὸς, ὅτι ὅτι

Λουκ. ιθ. ε.

Ἐκβιον δὲ αὐξάνειν, ἐμὲ δὲ ἐλαττοῦσθαι. Καὶ ἐλθόντες, φησὶν, ⓐ μάγοι εὗρον τὸ παιδίον μετὰ τῆς μητρὸς αὐτοῦ. ἡ πίστις προσκυνητὰς αὐτοὺς. δεῖ γὰρ τὸν ἀπὸ ἐθνικοῦ βίου προσιόντας Χριστῷ, πρῶτον πίστιν ἀπὸ τοῦ ὕψους τῆς ἀστρολογίας, εἶτα οὕτως ὥσπερ ἀπὸ γῆς ἐγείρεσθαι, τὸν τε σάρκα γέννησιν τοῦ Χριστοῦ ὁμολογῆσαι, εἶθ' οὕτως αἰσθητὰ μέρη, προσιέναι τὸν ἀόρατον αὐτοῦ θεότητα δώροις θύειν. ἡ αἰσθήσεως τὸν θησαυρὸν αὐτῷ, προσκομίσαι αὐτῷ δῶρα, χρυσὸν, ἡ λίβανον, ἡ σμύρναν· χρυσὸν, ὡς βασιλεῖ· λίβανον, ὡς Θεῷ· σμύρναν, ὡς παθητῷ δι' ἡμᾶς. ἡ ἐδέχετο ὁ Χριστὸς τὰ δῶρα, οὐκ αὐτὸς χρήζων, ἀλλὰ τὸν φέροντας ὠφελῶν. χρυσὸν μὲν γὰρ διχόθεος, φιλαργυρείας αὐτὸν ἀπέστρεφε· λίβανον διχόθεος, εἰδωλολατρείας ἀπήλλαττε· σμύρναν δὲ κεκμηκότος, τὸν νέκρωσιν αὐτῷ ἀπέσμηχε τῆς ψυχῆς. Εἰ δὲ δεῖ καὶ ἕτερα μυστήρια διωρῆσαι, καταμαθὼν ἀκριβῶς. χρυσὸν δὲ λίβανον καὶ σμύρναν προσφέρουσι τῷ παιδίῳ. ὅτι μὲν οὖν περὶ αὐτοῦ γεγραμμένον ὅ, Αὐτῷ κάμψει πᾶν γόνυ ἐπουρανίων καὶ ἐπιγείων καὶ καταχθονίων, ὁ τῆς προσφορᾶς προφητεύει ὁ μέλλει, ὁ τῷ χρυσῷ δηλοῦντες τὸν τοῦ ὑρανίου ἀγγέλων δοξολογέιν, ὁ τῷ λιβάνῳ τὸν τῶν ἐπιγείων δυνάστην γνωκλησίαν, ὁ τῇ σμύρνῃ, τῶν ὁ ἄνω ψυχῶν καταχθονίων τὸν ἱκεσίαν. ὅτι δὲ πρὸς ἀρετὴν δεῖ κεκτῆσθαι τῆς θεότητος ⓦ προσελθόντα Χριστῷ, ὡς φάσκει ὁ ἀπόστολος, πίστιν, ἐλπίδα, ἀγάπην, αἰσχύνεσθαι ὁ τὸν θησαυρὸν τῆς καρδίας, προσκομίζοντα πίστιν, ὡς χρυσὸν ἐξαστράπτουσαν· ἐλπίδα, ὡς λίβανον βυωδίζουσαν· ἀγάπην, ὡς σμύρναν συσφίγγουσαν τὰ μέλη τῆς ἐκκλησίας. Καὶ χρηματίζοντες κατ' ὄναρ μὴ ἀναχάμψαι πρὸς Ηρώδην, δι' ἄλλης ὁδοῦ ἀνεχώρησαν εἰς τὴν χώραν αὐτῶν. ἐχρῆν γὰρ τὸν ἅπαξ προσελθόντας Χριστῷ, μὴ τοῖς αὐτοῖς ἴχνεσι τῆς ἀσεβείας ἀναλύειν· ἀλλὰ τὴν ἀγαθὴν ὁδὸν ἀσκήσαντας πίστει καὶ πράξει, ⓦ αἰθερόπτοντοι, ὅθεν λαβόντας, ἀναχωρῆσαι εἰς κληρονομίαν Χριστοῦ. αὐτῷ γὰρ πρέπει ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ιωαν. γ. κ. Ματθ. β. ια.

Φιλιπ. β. ι.

* *
α. Κορ. ιγ. ιγ.

ΕΙΣ ΤΟΝ ΖΑΚΧΑΙΟΝ ΤΟΝ ΤΕΛΩΝΗΝ.

Λογ. ιε΄. Λυκ. ιθ.

Ex Mſs. Cæſarei.

ἴσ. τὰ ποθούμενα, ἴσ. -μένοι, καὶ ὄμμ.

ἴσ. αὐτοὺ ζητῶν εἴ που πο-

Ὁ τῶν καλῶν ἐραστὴς, οὗτοι ἀπέχουσι τῶν διψώντων, ὦ ἀγαπητοί. ὅσῳ γὰρ οὐχ βρίσκουσι ὃ ζητοῦμεν, τοσούτῳ πρὸς τὸ διψᾶν τῶν ποθουμένων ἐκκαίονται. ἡ κύκλῳ μὲν φυλάζονται τὰς ποθουμένας πηγὰς, μὴ ἡμέραν ἡ τόπου ἐκ τόπου προερχόμενοι, ὄμμασι πολυκινήτοις περιβλεπόμενοι, ζητοῦσι τὰ τῆς καρδίας ποθούμενα. ἡ ὥσπερ ὀδοιπόροι τὸ ὥρας καύσωνος τὸν αὔυδρον χῶρον διέρχονται, οὕτω τῆς διψης πιεζόμενοι, ἡ τὰς πηγὰς περιβλέποντες, ὡς πολλάκις ἡ ὅτι βουνοὺς δύνατ' ἔχοντας ἄνωθεν ὅπου πηγὴ· καὶ ἴδωσιν αὐτὸν πόρρωθεν, χαίρουσι, ἡ ὑπτιάζονται τὸν πορεῖον πρὸς αὐτὸν ἀσυδοτίας· εἶτα ἐλθόντες ὅτι τὸ πηγαῖον, τὸν τὸ δίψαν ᾧ ὕδατι παύουσι· τοιοῦτοί εἰσιν ⓐ φιλόχριστοι ἄνδρες. τὸ γὰρ τῇ ἡμέρᾳ ⓦ ποθούμενοι αὐτοῖς Χριστὸν ἔργοις ἀγαθοῖς ἐκζητοῦσι, ἡ τὸ νυκτὶ δὲ διὰ νυχὸς προσομιλοῦσιν αὐτῷ, ἐν τοῖς ὕπνοις μετ' αὐτοῦ βηματίζειν φαντάζονται· ἐν ἐὰν τὸ ὀφθῆναι αὐτὸν ἴδωσι πόρρωθεν, χαίρουσι καὶ ἀγαλλιῶνται, ὥσπερ ⓐ διψῶντες, ὅταν ὄψωσι τὰς ποθουμένας πηγὰς· ἡ πάλιν διυπνιωθέντες καὶ κενὸν φαντασθέντες, ἐθέλουσιν, ἵνα τῇ αὐτῇ ὀπώρᾳ τοῖς ὕπνοις προσεντύχωσι. τοιοῦτος ἰδοὺ ἡ Ζακχαῖος, ὁ δεῦρο ὑμῖν ἀπὸ τοῦ θυρεοῦ ἀφηγησάμενος. ὃν γὰρ μὲν αὐτὸν ἡ πρέχοντα, ἡ πόθῳ φλεγόμενον θείῳ, ἡ ὅτι τὸ δίνδρον δυσβάστακτα, ἡ Ιησοῦν προερχόμενον, ὅπως ἴδῃ τὸν ζωοφόρον πηγήν. θεωρήσας ὁ Ζακχαῖος ⓦ Κύριον, τὸν μὲν ὄρασιν αἰέπαυσε, τὸ ὁ καρδίας πλέον πρὸς πόθον ἐξέκαυσεν. Εἰσελθὼν δὲ, φησὶν, ὁ Ιησοῦς εἰς Ιεριχὼ, διήρχετο· καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ὀνόματι Ζακχαῖος· ἡ οὗτος ἦν ἀρχιτελώνης, ἡ οὗτος ἦν πλούσιος ἡ ἐπεθύμει ἰδεῖν

Λυκ. ιθ. α.

ⓦ

δημον, ϗ δειχνύει ὃ προφύμφυσι βρέφος. ϗ Ματθαῖος μὲ μάγων μνημονεύει ἐξ ἀνατολῶν
Λκ. ϛ. η. ἐλθόντων· Λουκᾶς ὁ ἀγίλυ. λέγ γάρ· Καὶ ποιμένες ἦσαν ἀγραυλοῦντες, ϗ φυλάσσοντες
φυλακὰς τῆς νυκτὸς ὅτι τὸν ποίμνιον αὐτῶν. ϗ ἄγγελος Κυρίου ἐφ᾽ ἕν ἀὐτοῖς, ϗ δόξα
Κυρίου περιέλαμψεν αὐτούς, ϗ ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν. ϗ Εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἄγγελος, μὴ
φοβεῖσθε· ἰδοὺ γάρ εὐαγγελίζομαι ὑμῖν χαρὰν μεγάλην, ἥτις ἔσται παντὶ τῷ λαῷ, ὅτι ἐ- 5
τέχθη ὑμῖν σήμερον Χριστὸς Κύριος ἐν πόλει Δαυίδ. ϗ ἐξάφνης ἐγένετο σὺν τῷ ἀγγέλῳ
πλῆθος στρατιᾶς οὐρανίου αἰνούντων τὸν Θεὸν ϗ λεγόντων· δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, ϗ ἐπὶ
γῆς εἰρήνη, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία. Χριστὸς ἐγεννήθη, τὰ ὄπτανα τοῖς οὐρανίοις χωρεῖται,
ἄγγελοι χορεύουσι τοῖς ἀνθρώποις χαρεύοντες, ποιμένες ἀγραυλοῦσι, ϗ μάγοι προσκυνοῦσι, ὑ-
ρανὸς λαμπαδουχεῖται, ϗ ἡ γῆ τὸν καρπὸν αὐτῆς λαμπρύνει· ὅτι φάτνης βασταζει. ϗ ἐπλη- 10
Ψαλμ. ϟε. ρώθη τότε ὃ ὅτι τῇ γῇ μεγαλυνόμενον, ὃ, Ἀλήθεια ἐκ τῆς γῆς ἀνέτειλεν. ἀληθῶς γάρ
Ιωαν. ιδ'. ϛ. Χριστὸς ὁ λέγων, Ἐγώ εἰμι ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια. ἐκ τῆς γῆς, τουτέστιν, ἐκ τῆς πρω-
τόπλου λυθείσης χοὸς Σαρκός. ζητοῦσι γὰρ οἱ πάλαι μάγοι περὶ τοῦ ἀστέρος διδαχθέντες, αὐτοῦ
ἐχρῄζοντο ὁδηγῷ πρὸς τὴν τοῦ ζητουμένου παιδίου ἀνεύρεσιν. ϗ γάρ, ὡς τινες ἐφαντάσθησαν,
πλάνοι εἰσὶν οἱ μάγοι λέγοντες, καὶ τὸν μάγους μὴ ἀγνοῆς παιδίον ὃν ζητεῖς. πῶς γάρ, εἰ 15
πλάνος ἦν ὁ ἀστήρ, τὴν ἀλήθειαν Χριστὸν ἀνεδείκνυεν; ἕως γὰρ ἐκείνου φθάσας, ἔστη τοῦ δρό-
μου. πῶς δὲ ϗ οἱ μάγοι, εἰ μὴ ἀγνοίᾳ ἀπῆρχοντο, ἑαυτοὺς αὐτοῖς προσφορᾶς ἐκ τῶν
οἰκείων ἐκόμιζον πόνων, μισουσας τὴν αὐτῶν θεότητα ϗ ἀνθρωπότητα, ἢ ὃ προφητικὸν
Ψαλμ. μ. ιβ. πληρώσας, τὸ, Ζήσονται, ϗ δοθήσεται αὐτῷ ἐκ τοῦ χρυσοῦ τῆς Ἀραβίας; οὐδ᾽ αὖ πάλιν, ὡς οἱ μυθο-
λόγοι φασὶν εἶναι ἀστέρα καθ᾽ ἕκαστον τῶν γενεθλίων ἀνθρώπων ἀναπέλλοντα· οἵπερ οὐδὲ τῶν πρὸ 20
ἕλλησι μυθευομένων ἀστρολογίαν ἴσασιν. ἆρ᾽ οὖν ϗ αὐτοὶ οἱ τοιοῦτοι χριστιανοὶ εἶναι νομίζουσι;
πρὸς οὓς ἐρῶμεν· ὦ φιλόσοφοι, εἰ τοῦτο ἐστίν, ὃ ὑμεῖς λέγετε, εἶπατε ἡμῖν, πῶς τὸν Ἀδὰμ ϗ
τὴν Εὔαν δύο μόνους ὄντων ἀνθρώπων, ὁ ἀγαθὸς τὴν αὐτὴν ἐπεπλήρωτο ἀστέρων; ϗ κατα-
κλυσμοῦ γενομένου, ϗ πάντων τῶν ἀνθρώπων ὕδατι θανόντων, οἱ αὐτοὶ ἦσαν ἀστέρες μὴ
πεσόντες, ϗ τῆς αὐτῆς τῶν ἀστέρων χορείας τυγχανούσης μόνος ἐν Νῶε μετὰ τῶν τεσσάρων υἱῶν ϗ 25
τῶν γυναικῶν; ἀλλὰ δὴ προσέχωμεν ταῖς γραφαῖς, ϗ νοῆσαι τὰ μυστήρια. Βαλαὰμ γάρ τις ἐν
προφήτης, ὃν μετακαλεσάμενος ὁ βασιλεὺς τῶν Μωαβιτῶν ὅτι ὁ Ισραὴλ ἀξιόπιστα ἐκ Ιδ. τϛ
γῆς Αἰγύπτου κατεσκέναζεν (ὅπερ ὃς δὲ ἐὰν ἐνλογήσει, ἐνλόγητται, ϗ ὃς αὖ κατηρᾶσατο,
κατήρασται) γνόμενος ἐγγὺς τῆς στρατοπεδείας τοῦ Ισραὴλ, ϗ ἀνελθὼν ὅτι τὸν ἀκροωρείαν
τοῦ ὄρους, θεωρήσας Ισραὴλ πρεμβεβληκότα, ἀνθρακεῖν αὐτὸν τὸν προβολίου, καὶ 30
Λευϊ. κδ'. ιϛ. προφητεύσας, εἶπεν· Ανατελεῖ ἄστρον ἐξ Ιακὼβ, ϗ ἀναστήσεται ἄνθρωπος ἐξ Ισραὴλ·
ϗ συντρίψει τοὺς ἄρχοντας Μωάβ, ϗ προνομεύσει πάντα υἱοὺς Αμμών. ὅτοι οὖν οἱ μάγοι
ἐκ τοῦ γλώσσης τοῦ Βαλαὰμ τοῦ προφήτου ὁρμώμενοι, κατακολουθήσαντες αὐτοῦ ταῖς βίβλοις,
ϗ ταῖς προφητείαις, ϗ νοήσαντες, ὅτι ὅτι ἀνατελεῖ ἄστρον, τότε ἀναστήσεται ϗ ὁ ἄνθρωπος,
δηλονότι ὁ βασιλεὺς τῶν Ιουδαίων, ὅστις ἐστὶν μέσον τοῦ ἄρχοντος Μωάβ (συντρίψει, ἀλλὰ καὶ 35
πάσας τοῦ ἀμβείλου τοῦ βασιλείας λεπτύνας ϗ λυμήσεται τῷ Δαμὴλ, πρετήσομαι
κυρίῳ· ϗ θεωρήσαντες οἱ ἀστέρες ξένον πρὸς τοὺς ἄλλους ἀνατέλλοντα, ἔγνωσαν αὐτὸν εἶναι τὸ
πάλαι προφητευόμενον, ϗ καταλυθήσαντες, εὑρηκότες τὸ τεχθέντα, ἐζήτησαν, τῷ πά-
λαι προφητευθέντων εὑρηκότες τὸν ἐκβασιν. σὺ δὲ μαίνου, ἀκροατά, τοὺς μάγους εἶναι τύ-
πους τῶν ἐκ τῆς ἀσεβείας τῆς πλάνης ὀπτηρεμαίτων ἐθνῶν, ὑ πλείω φωτὸς ὀδηγουμένους, 40
ἀλλ᾽, ὅσον ἀπαυγάσματι φωτὸς ὄντα Ιωάννου, ὡς δὲ ἀστέρος, πρὸς τὸ ὄρος τὸ τεχθέντα Χρι-
στὸν ὁδηγουμένους. ὅσα γάρ μοι ϗ ὁ ἀστέρ ἄγει τοῦ παιδὸς ἐλθόντα, ϗ καθόντα τοῦ δρόμου.
ϗ γὰρ Ιωάννης, δείκνυ ἀστέρος, ὃν κηρύγματι ἐστὶν λαμπρᾶς, ϗ ἐστὶν δείξας Χριστὸν λέγων,
Ιωαν. α. κθ. Ιδὲ ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ αἴρων τὸν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου, ἐπαύσατο τοῦ δρόμου. Εἴρηκε γάρ,

Εκδοσον

σὺν παρθένῳ ἐλάμβανε· ἡ δὲ ὄγκος τῆς μήτρας κατηγόρει τοῦ πράγματος, καὶ ὁ τοῦ εἴδους βρέφος ἀπόρει· οὐδὲν ὑγιὲς ἐφαίνετο. οὐρανὸς γὰρ κατωκῆ, καὶ ὁ βρέφος ἐν τῇ παρθενικῇ ἐνδύεται μυστικῶς ἐπλεκούργησε. Ἀλλὰ τῆς φύσεως ἐπίκτητο, καὶ εἰ μέλλει ἐφλάσφων, καὶ τὴν γέννησιν φύσιν, καὶ τὸ βρέφος, καὶ τὴν φύραν ὡς ἐπ' ἄλλων γυναικῶν οὐχ ὑπέμεινον. Θεὸς γὰρ ἦν ὁ δι' αὐτῆς παρεγγένετο. ὦ βάπ, ἰὼ Εἶδε Μωϋσῆς ἐν τῷ ὄρει καιομένην, καὶ μὴ κατακαιομένην· πῶς δὲ Μαρία, γεννῶσα, καὶ μὴ φθειρομένη. ὦ λίθε, ὃν εἶδε Δανιὴλ ἀπὸ ὄρους τμηθέντα ἄνευ χειρὸς ἀνθρώπου. ὦ παρθένου βρέφος παρθένε μῆτερ, καὶ τέκνον ἱερεῦ μητρὸς ἀνυμφεύτου. ποῦ ⓐ φιλοπαίγμονες; λεγέτωσαν ἡμῖν, πῶς ἡ παρθένος ἄνευ ἀνδρὸς ἐγέννησε βρέφος, καὶ γεννήσασα οὐκ ἐφθάρη. Εἰ δὲ ἀνεξερεύνητος ὁ τρόπος, ὅπερ οὐκ ἀνθρώπου ὁ γόνος, πολλῷ μᾶλλον ἀνεξιχνίαστος ἡ ἐκ παρθένου τοῦ λόγου ἄφραστος γέννησις. Ἀλλά σοι μὴ πιστεύει, ἐπίπληξε ὅτι γεννήσασα οὐκ ἐφθάρη· ἀλλὰ Θεοῦ κατηγορεῖς λέγων· εἰ δὲ ὁ ἄφθαρτος πατὴρ γεννήσας τὸν υἱὸν αὐτοῦ τοῖς ἐμοῖς ἀνοίαις ἐφθάρη, πολλῷ μᾶλλον ἡ φθαρτῆς φύσεως ὅσα πρῶτος γεννήσασα αὐ' ἐφθάρη. Εἰ δὲ σὺ ἀδὸς μάρτυρεῖς τὴν παρθένον γεννήσασαν μὴ φθαρῆναι, πολλῷ μᾶλλον πίστευε τὸν ἄφθαρτον πατέρα γεννήσαντα τὸν ἄφθαρτον υἱὸν μὴ φθαρῆναι. ἀκήκοατε τοῦ μακαρίου λόγου, ὅτι τοῦ παλαιοῦ κήρυκας ἀναβράμομεν. τοῦ δὲ Ἰησοῦ Χριστοῦ γεννηθέντος ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας, ἐν ἡμέραις Ἡρῴδου τοῦ βασιλέως. ἀναγκαίως ὁ εὐαγγελιστὴς σημειοῦται ἀμφότερα τὸν τόπον καὶ τὸν χρόνον, ἵνα ὁ ἀπιστῶν τὸν κατὰ σάρκα γέννησιν ἐκ σωτῆρος, ζητήσας τὸν τόπον καὶ τὸν χρόνον, εὕρῃ τὴν ἀληθείας τὸ πρᾶγμα. ⓦ μὲν γὰρ χρόνον, ἐκ τῆς Ἡρῴδου ἀρχῆς τοῖς χρονογράφοις ἐγκύψας, ⓦ δὲ τόπον, ἐκ τῆς τοῦ Βηθλεὲμ σημασίας ζητήσας εὑρήσει. Εἰ γὰρ ἐν τοῖς κοσμικοῖς συμβολαίοις καὶ ὕπατοι γράφονται, καὶ μῆνες ἀριθμοῦνται, καὶ ἡμέραι δηλοῦνται, καὶ πόλεις προστυποῦνται ἕνεκεν ἀκριβείας τῶν λεγομένων· πόσῳ μᾶλλον δεῖ, τῆς τοῦ κόσμου πάντων σωτηρίας τὴν ἔκθεσιν, καὶ τοῖς εἰς ὕστερον γνωσθῆναι τὰ τότε καὶ τὸ χρεὼν τοῦ ἀκριβείου. καὶ Ματθαῖος μὲν τοῦ κατὰ σάρκα γέννησιν τοῦ Χριστοῦ οὕτω διηγεῖται· Λουκᾶς δὲ ἕνεκεν τῆς τῶν χρόνων ἀκριβείας προσέθηκε, καὶ τοῦ τότε προσῆκον γενομένου ἀπογραφοῦ. λέγει γὰρ οὕτως· Ἐν Λκ. β. α.
ἔτει πεντεκαιδεκάτῳ προσώπου ὑπὸ Καίσαρος Αὐγούστου, ἐξῆλθε δόγμα ἀπὸ Αὐγούστου, ἀπογράφεσθαι πᾶσαν τὴν οἰκουμένην. αὕτη ἡ ἀπογραφή, πρώτη. αἰεὶ δὲ ὁ Ἰωσὴφ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας εἰς τὴν Ἰουδαίαν εἰς πόλιν Δαβίδ, ἥτις καλεῖται Βηθλεέμ, διὰ τὸ εἶναι αὐτὸν ἐξ οἴκου καὶ πατριᾶς Δαβίδ, ἀπογράψασθαι σὺν Μαριὰμ τῇ μεμνηστευμένῃ αὐτῷ γυναικὶ οὔσῃ ἐγκύῳ. σημειοῦται ὁ Λουκᾶς τὴν πρώτην γενομένην ἀπογραφήν, ὁμοῦ μὲν καὶ ⓦ χρόνον ἀκριβάζων, καὶ μυστήριον μέγιστον ἐκ τῶν ἐμφανῶν ἀφανὲς φαίνων. λέγει γὰρ πρώτην καὶ βιαίαν ἀπογραφήν, ὃ γεγένηται ⓦ αὐθεντῶν. Χριστοῦ δὲ γεννηθέντος, καὶ σαρκὸς λαβὼν ἀνθρωπίνης, καὶ ἁμαρτίαν σκυβάλου κεκαλλωπισμένης, καὶ θανάτου λυομένου, ἔδει ψυχὰς δικαίων, καὶ πιστῶν ὀνόματα ἐν ταῖς τῶν οὐρανῶν ἀπογράφεσθαι βίβλοις, κατὰ μὲν Καίσαρος κελεύοντος, ἀλλὰ ὑπὸ τοῖς ἀγγέλοις παρόντος πρώτου. δὲ καὶ ὁ Κύριος τὸν εὐαγγελιζόμενος τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ἔλεγε· Μὴ χαίρετε ὅτι τὰ δαιμόνια ὑμῖν ὑποτάσσεται, Λκ. ι. κ.
ἀλλὰ χαίρετε ὅτι τὰ ὀνόματα ὑμῶν ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἀναγέγραπται. τοῦ δὲ Ἰησοῦ γεννηθέντος ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας, ἐν ἡμέραις Ἡρῴδου, ἰδοὺ μάγοι ἀπ' ἀνατολῶν παρεγένοντο λέγοντες, ποῦ ἐστιν ὁ τεχθεὶς βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; Εἴδομεν γὰρ αὐτοῦ ⓦ ἀστέρα ἐν τῇ ἀνατολῇ, καὶ ἤλθομεν προσκυνῆσαι αὐτῷ. οἴμοι, τίκτομαι τοῖς θαύμασι, ξενίζομαι ταῖς θεωρίαις, καὶ ἡ γλῶσσά μου οὐκ οἶδεν τί προέτερον εἴπῃ, ἢ τί παραλείπειν. ἐὰν τὴν γέννησιν αὐτοῦ καταμάθω, ἐκπλήττομαι, ὅτι πρὶν ἡ τῆς φύσεως ὁ παιδίον ἐξέλθῃ, σπαργανοῦται· ἢ γὰρ οὐκ ἔστι μέγιστον σπαργανον, ὁ πρῶτον μὲν ὁ γεννήσας πρῶτον μεῖναι, καὶ ⓦ οὐρανοὺς σιωπῶντας δι' ἀστέρος λαλῆσαι, καὶ τοῖς διψῶσι ⓦ πηγὴν τάσαι; ἄτοπα πάσχει συνέκ-

μαρτυρεῖται ὑπὸ τοῦ παρ' ἐμοῦ ἀγαπητοῦ, καὶ ἐν ᾧ εὐδόκησα μου ἀκούετε. αὐτῷ πρέπει ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος πάντοτε, νῦν καὶ εἰς τοὺς σύμπαντας αἰῶνας. Ἀμήν.

Ματθ. γ. ιζ.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΓΕΝΝΗΣΙΝ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Λογ. ιδ'.

Ex Bibl. Collegii Novi Oxon. Miscel. Decembr. 25.

Ὅτε μὲν ἐκ χειμῶνος κρυερᾶς θερμὴν ἔαρ ἐκλάμψῃ, ὅτε καὶ ἡ γῆ χλοερὰν πόαν προβάλλεται, καὶ τὰ δένδρα διὰ τοκόμοις πρέμνοις ὡραίζεται, καὶ ὁ ἀὴρ ἡλίῳ καθαλαμπόμενος ἀγλαίζεται, καὶ πᾶς ὀρίθων χορὸς αὐτὰ τὰ αἰθέρα πετάμενος, ταῖς μελῳδίαις κλαγγάζει. τότε καὶ ἐν τοῖς ὄρεσιν οἰκοῦντες βουκόμοι τε καὶ ποιμένες τῶν καλυβῶν ἐξερχόμενοι, τῷ τὸ ἀέρος ἠχεῖν ὑφὶς μεταῤῥυθμίζοισι, καὶ ταῖς τῶν καλλιφώνων ὀρέων κλάγεσι πολυφθόγγοις διαίξιν διτίμενα λυραδοῦντες, ἅς τ' ἀλύγων προβάτων αἰθῆτες ἡδύοντες, ὑπὸ τὴν πόαν σὺν ἀρίας τραφῶν βήματα φέρεσι. τότε δὲ γεωργὸς τὴν δρεπάνην ἐν τῇ σκιῇ θήξας παρὰ τὴν πίτυν, ὑπὸ τὰ ἀμπελώια ῥεῖ καθαίρεσθαι τῆς ἀμπέλου τὸ ἄγριον χλῆμα. τότε καὶ πελάγιοι πλωτῆρες, ἄζαλοι ὁδῖται τὸ πέλαγος, τὴν χέρσον λιπόντες, ξύλῳ καὶ ὕδατι καὶ πνεύματι ἅς ἑαυτῶν ψυχὰς καταπιστεύσαντες, ταῖς τῆς ἁλὸς κυματίαις νοτίοις, ἀφίεως ἐφίπαται. καὶ ἀσταλῶς, ἵνα μὴ ἐν ᾧ προλέγω μηκύνω λόγῳ, πᾶσα τέχνη, καὶ πᾶν ὁπόσον δίδυμα προὸς τὴν χρείαν τῆς ζωῆς τοῖς ἀνθρώποις πεποιημένον, τὸ γαλήνιον ἀέρος ἐκλάμψαντος, ἀκώλυτον ἔχει τὴν κίνησιν προὸς τὴν τῆς ἐργασίας ὁρμήν. δοῦλε τοίνυν, ὅπου ἐν ἡμῖν τὸ θεῖον ἔαρ Χριστὸς ἐκ παρθενικῶν λαγόνων ἀνέτειλε, καὶ τὰς ψυχὰς ἐν ζαλώσεις ὁμίχλας τοῦ διαβόλου διεσκέδασε, καὶ τὰς καθυδούσας τῶν ἀνθρώπων καρδίας ταῖς ἑαυτοῦ ἀκτῖσιν ἐκ τοῦ καρποῦ τῆς ἀγνωσίας διύπνισεν ὑπὲρ τὴν οὐράνιον καὶ μακαρίαν δόξαν, τ' νοῦν ἡμῶν προσοχώσαν. ἀλλ' ἵστα μοι τὸν διθέμενον τῆς γλώττης ἡ Χριστοῦ γλῶσα, πότερα ἀπατρίπλουσα, καὶ προὸς ἑαυτὴν ὑπαπατᾶται. ὅταν γλῶσσαν ἴψι ἑαυτῇ ἀγάγω ὁ βρέφος ὃν ἐκ τῆς πρώτου τηθῆς, ἐν τὴν κύπασαν πρώτην ἀνθρώπου, καὶ ἐκ τύχης πρώτου τυγχάνουσαι, πολυπροσαγορεύω ὅ ἔρχον, καὶ μὴ βούσασαν τὸν ζήτον, τῇ πίστει σφραγίζω τὸ προσφθεγμα. πῶς γὰρ οὐκ ἔστι θαυμαστὸν ἀληθὲς ἐν πᾶσαι ἀνθρώποις ἔθνεσιν, ὃν πρώτον ἠμνήσαν, καὶ πρώτον εὑρεθῆναι μὴ ἐν τύχῃ; καὶ ὅπ ἐμίμνησε, ὃν κυπρίων βρέφος ἤλεγχε· καὶ ὅτι μὴ τὴν κύπασιν πρώτος ἐτύγχανεν, ἡ οἰκεία αὐτῆς τοῦ σώματος Φύσις ἐδίδασκεν. ἰδὲ οὖν μυστήριον ὁρατὸν ἐν ἀόρατον, κατάθυμον ἐν μὴ κατάθυμον, ψηλαφώθυμον, καὶ μὴ βδελυσκόθυμον. τίς γὰρ οὐκ ἐώρα καὶ ἐκράτει ἐν ὃ βρέφος καὶ τὴν μητέρα; τίς δ' ἐρᾷ τὴν μητέρα πρώτην, ἐν ὃ βρέφος πρώτου τέκνον, ἐν μυστήριον πολυπροσαγορεῦον δέξυ ὁπέως; ὦ μυστηρίου ἀληθῶς, ἐπουρανίου καὶ ὑπερφυοῦς καὶ κατὰ θύμου καὶ μὴ κατὰ θύμου, ὁρωμένου καὶ μὴ φαινομένου. πιστὸς γὰρ ὢν καὶ ὁ ἡμνηκὼς Χριστὸς σήμερον, οὐράνιος καὶ ὑπέργειος, κατάθυμος ἐν μὴ κατάθυμος, ὁρώμενος καὶ ἀόρατος· οὐράνιος μὲν τὴν τῆς ἁγίστητος Φύσιν, ὑπέργειος μὲν τὴν τῆς ἀνθρωπότητος ἕξιν, ὁρώμενος μὲν τὴν σάρκα, ἀόρατος μὲν τὸ πνεῦμα, κατάθυμος μὲν τὸ σῶμα, ἀκράτητος μὲν τὸν λόγον. ἀλλὰ Χριστὲ μὲν Θεὸς ὢν πάντα δυνάμενος, ὡς ἐβούλετο, τὸν ἴδιον κόσμον πεζὸς ἐπεφοίτησας. ἐκπλήττει δέ μου πλοῦτον τοῦ νοῦ ἡ τῆς πρώτου ὠδίν, ὅτι πρώτος οὐκ ἐξ οὐρανοῦ κατελήλυθας, ἀλλ' ἐκ σπέρματος Δαυὶδ ὁρωμένη, οὐκ ἐκ πνεύματος τυγχάνουσα, ἀλλ' ἐκ σώματος καὶ ψυχῆς συνιστῶσα.

Ματθ. κεφ. ιβ'.

Ἰσ. κεφ. ιδ'.

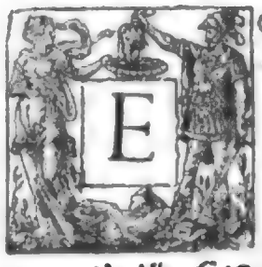
σος οὐ θεραπεύει. γινώσκω μὲ τῆς φύσεως τὴν ἀτέλειαν. οὐκ ἔστι γὰρ μαθητὴς ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον, οὐδὲ δοῦλος ὑπὲρ τὸν κύριον αὐτοῦ. ἐμοὶ μὲν φόβου τὰ χείμαῤῥα οὐ προσέρχονται, ἐμοὶ τὰ σεσαφείμενα κεκωφότα τὰ πεισάγια οὐ βοᾷ, ἐγὼ θεῖον τὸ οὐράνιον οὐ κέκτημαι, ἐμὲ τοῖς μάγοις ἀὴρ οὐκ ἐκήρυξεν, ἐγὼ φωτὶ οὐκ ἔχω δημιουργοῦσαν τὰ σύμπαντα.

Μωϋσῆς ὁ θεράπων ἰδοὺ τὰ ὀπίσθια κέξιώθη, καὶ πῶς ἐγὼ ἀχρεῖος κεφαλῆς ἅψασθαι τολμήσω; τί ὑπερβαίνοντα ἐπιτρέπεις μοι; οὐκ ἔχω παλαιμὸν Θεὸν βαπτίσαι δυνάμενον. ἐγὼ χρείαν ἔχω ὑπὸ σοῦ βαπτισθῆναι. οὐκ εἶπας γεγόνημεν· ἀλλὰ σὺ κελεύπαιρος, οὐκ αἰτέλεγχε ἡ φύσις. καὶ τότε μὲν τῆς γονήσεως οἰκεῖον χωρίον, καὶ λαβὴ κωλυόμενος ἔπι, τῆς ἐμῆς μητρὸς ἐδημιούργησε τὰ χείλη· νῦν δὲ πῶς σὲ προσέρχεται, ὃν πρόδρομον κτίσεως ἐχώρησε; μὴ κεῖ Ἰουδαῖος πετύφλωμαι τὴν φρένα; οἶδα ὅτι δεσπότης ὢν μορφὴν δούλου ἀνέλαβες, ἵνα ἰατρεύσῃς μορφήν· οἶδα ὅτι ἐφάνης ἐσώζεις· οἶδα ὅτι πέτρα πίστεως γέγονας, ὃ πλέπησας. ἀλλ' οὐκ ἐμποδίζομαι τοῖς ῥωμαίοις, τὰ νοούμενα βλέπων. ἐγὼ γὰρ ἄνθρωπος, σὺ δὲ Θεὸς ἀθάνατος· ἐγὼ σὰρξ εἰμι, ἀλλὰ σὺ πνεῦμα. προέλαβον κηρύξαι, ἀλλὰ βαπτίσαι τοιοῦτον. ἔγνων σε τὸν κεῖνον πρὸς τὴν ῥίζαν ἀξίνην· ἐγνώρισα τὸν ὑλοτόμον τὰ ἀκάρπα τῶν Ἰουδαίων φυτείας· εἶδον τὸν κτίστην τῶν παθῶν ἐλεύσεσθαι δρεπάνῃ· εἶπον γλῶσσαν πυρὸς τὴν ἰάσεσθαι. ἵνα γὰρ τόπον ἄμοιρον εὕρωσι τῶν σῶν πρασίων; λεπρὰς ἐκαθάρισας λόγῳ, αἱμάτων πηγὴν ἀφῆκε καθάρσεως ἐξήρανας, μύρῳ κεκλυσμένον τὸ ἄδακρυν ἔσφιγξας, τῷ σῷ βαύματι τὰ ψυχία τῆς Χαναναίας ὁ δυσσεβὴς ἐθρέψε, πηλῷ τυφλὸν ἐνομμάτωσας, καὶ πῶς τὴν πρὸ ἐμοῦ χλευασθεῖσαν αὐτὸς; ἐγὼ χρείαν ἔχω ὑπὸ σοῦ βαπτισθῆναι. Ὁ ὑπολέπων ὑπὸ τὸ γλῶσσα, ψαλ. ργ λς.
καὶ πιεῖν αὐτὸν πέμειν· ὁ ὑπὸ τῶν ὑδάτων ὡς ἐπ' ἐδάφους πεζεύων· ὁ περιπατήσας ἐπὶ θαλάσσης σοὺ πόδας σοῦ σώς, καὶ ἀφεσιν ἁμαρτιῶν δωρησάμενος. πῶς τολμήσω τῆς σεβασμίας σου ἅψασθαι κορυφῆς, ὁ πολλάκις ἐν τῷ κηρύττειν βοήσας, Ἔρχεται ὁ ἰσχυρότερός μου Μαρκ. α. ζ.
ὀπίσω μου, οὗ οὐκ ἰκανός εἰμι λῦσαι τὸν ἱμάντα τοῦ ὑποδήματος αὐτοῦ; παῦσόν μου, ὦ δέσποτα, τῆς σῆς συγκαταβάσεως τὸ ὄμβρον· ὑπὲρ πολὺ γὰρ τὸ φέρω καταπλυζόμενος. τί δέ φησι πρὸς αὐτὸν ὁ Χριστός; Ἄφες ἄρτι. ὅτω γὰρ πρέπον ἡμῖν ὅσι πληρῶσαι πᾶσι δικαιοσύνην. ἄφες ἄρτι. ὡς φωνή, ὑπακρίτησον τῷ λόγῳ· ὡς δοῦλος, δεσπότην ὑπουργήσον· ὡς ταπεινὸς βασιλέα· ὡς πηλὸς κεραμέα. μὴ φοβοῦ τὸ ὑπόταγμα, ἀλλὰ θάρσει. βάπτισόν με σύ, ἵνα ἐγὼ ἐλευθερώσω τὸ κόσμον. θανάτῳ παραδίδομαι, ἵνα τὴν φύσιν ἀναπλάσω ἀναγεννηθεῖσαν ζωῇ. σὺ μὲ κελεύομαι ὑπακοῆς ὑπάρξαι τὴν χεῖρά σου, Ἰορδάνου ὁ μετ' ὀλίγον παραδοθῆναί με ὑπαρχήσεσι. ἄφες ἄρτι. ὅτω γὰρ πρέπον ἡμῖν ὅσι πληρῶσαι πᾶσι δικαιοσύνην. τὴν ἐμὴν τοῦ ἀνώτου ὥρισα φιλανθρωπίαν ἁγιάσωσαν τὸ ὕδωρ τὴν δυσσέβειαν· ἀνθρωπος δὲ ὢν ἀνθρωπον γέγονα. τί μέγα, εἰ καὶ ὑὸς δυσσεβοῦς ὑπὸ τὸ βάπτισμα παραγίνομαι; ὑπὲρ γὰρ πρέπει τὴν χειρά μου τὸ ποίημα· οὐκ ἐπῃσχύνθην τὸ γενόμενος τὸ φύσεως. ὁ γὰρ ἥμην, γέγονα ὅπερ οὐκ ἦμην, ἀμεταβλήτου μενούσης τῆς φύσεως. ἄφες οὖν ἄρτι. ὁ τὸν ὕδατος ἐξορύσσων τὴν ἀκανθώδη ἐρρίφη, τὴν γονιμον ἰδιώζειν· ἐμφωλεύει λοιπὸν ἐν τῇ τῶν ὑδάτων φύσει. ἀλλὰ κἀκεῖθεν αὐτὸν φυγαδεύσας παραπέμπει, τὰ τοῦ φθόνου βοῶντος, Σὺ ζωοποιεῖς τὴν κεφαλὴν τὰ δράκοντος ὅτι τὰ ὕδατος. ἄφες ἄρτι. ὡς ἀνθρώπῳ μοι πρόσπλθε ὁ πιεσόζων, καὶ φέρω, ἵνα τὴν τότε σπλιτεύσω ἀθέειαν. ἐρῶ δὲ αὐτῷ, Οὐκ ἐκπεπερασται Κύριον Θεὸν σου. ὦ χαρὰ παύματος, ὦ χάρις ἀφράστου. ὁ Χριστὸς Ματθ. δ. ζ.
ἁγανίζεται, κἀγὼ τὰ βραβεῖα βαστάζω· αὐτὸς τῷ Διαβόλῳ μάχεται, κἀγὼ τὴν τοῦ Διαβόλου νίκην ὑπαφέρομαι· αὐτὸς τὴν τοῦ δράκοντος κεφαλὴν ζωοτρόπει ὑπὸ τὰ ὕδατος, κἀγὼ ἔντομος ἀθλητὴς στεφανοῦμαι· αὐτὸς βαπτίζεται, κἀγὼ ῥύπον ἀποτίθημι· ἐπ' αὐτῷ τὸ ἅγιον ἔρχεται πνεῦμα, καὶ μοι τὴν τῶν ἁμαρτημάτων ἄφεσιν χαρίζεται· αὐτὸς

ὑφίσταμ. ὡς οὖν ἐκεῖ ὁ λόγος προέβαινε ὑπίσχνει, οὕτως ἐπὶ τῇ παρθένῳ ὁ λόγος ζαρξ ἐ-
Δ΄ λήλυθε· καὶ ὥσπερ ὃ προέβαινε ἐπὶ ξύλου ἐδίδυ, οὕτως ὁ μονογενὴς ἐπὶ σταυροῦ καθηλώθη.
διὰ τοῦτο ἔλεγε ὁ Ησαΐας λέγων· Ως πρόβατον πρὸς θῦσαν ἤχθη· ὅτι σφαγὴν ἄφωνος. πάλιν ὁ Κύριος
Ησ. νγ. ζ. Ιουδαίοις ἔλεγε· Ἀβραὰμ ἐπεθύμησε τὴν ἡμέραν μου ἵνα ἴδῃ, καὶ εἶδε καὶ ἐχάρη, τουτ' ἔστι τὰ πάθη
Ιωαν. η. νς. δηλονότι τὰ τοῦ τύπου Ισαὰκ, τὰ ὁρώμενα. βούλεται ὁ Θεὸς ὁ προτυπώσας ἡμῖν πάντα 5
προφήτας σωτηρίαν τὰ ταῖς ἁγίαις γραφαῖς, καὶ ἐλθὼν ἐπλήρωσι τοὺς λόγους τῶν προφητῶν, καὶ
ἀνῆλθεν τὰ δόξῃ πρὸς τὸν αὐτοῦ πατέρα, ἵνα τὰ πάντα τόπῳ προσκυνῶμεν ὃν πατρὶ ζων
ἅμα καὶ πνεύματι, εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

Λογ. νγ΄. ΕΙΣ ΤΑ ΑΓΙΑ ΘΕΟΦΑΝΙΑ. 10

Ex Mſs. Collegij Novi Oxon. Μιωὶς Ια-νυαρ. ς.

Ορτάσας θέλω, ἀγαπητοί, καὶ πανηγύρισαι βούλομαι. ἡ γὰρ ἁγία τῶν φώτων ἡμέρα, καὶ σφαγὴς ὅτι ἑορτῆς, καὶ θύρα πανηγύρεως. σφαγίζει μὲν τὸ ἀπλανὲς τῆς Βηθλεέμ, ὅπου καὶ ὁ παλαιὸς τὴν ἡμέραν ὡς παιδίον ἐστεμάχισε τὸ φάτνη κατάκειται· διοίγει δὲ ἅγιας πη- 15
γὰς τὸν Ιορδάνου, ὅπου πάλιν σοὶ βαπτίζεται μὲν τὴν ἀμαρτωλῶν, λαβὲ τὴν ἀχράντων αὐτοῦ μελῶν ἄφεσιν ἀμαρτιῶν τὸν κόσμου δωρούμενος. ἀλλ' ὅτε μὲν ὅτι γῆς αὐτὸς προῆλθεν ἐκ μήτρας, τοῖς νηπίοις ὡς νήπιος, τοῖς μάθησιν
Ιωαν. ι. ια. ποιοῖς ὡς ἀνθρωπος, τῇ μητρὶ ὡς υἱός, τοῖς παιμέσιν ὡς καλὸς ἑφάνη ποιμήν. Ἐγὼ γάρ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς ὁ λέγεις τοῦ ψυχὰς ὑπὲρ τῶν προβάτων, φησὶν ἡ θεία γραφή. νῦν 20
δὲ σοὶ τὸν Ιορδάνου μέλλει καταλαμβάνειν πηγὰς, πλανῶν δὲ ἁμαρτωλῶν τοῦ ἀπ' αὐτῶν ἁμαρτίας ἀποπλύναι βουλόμενος· καὶ τὸ μέγα τῆς τοιαύτης πανηγύρεως θαῦμα Παῦλος
Τιτ. β. ια. ὁ σοφώτατος βοᾷ λέγων· Ἐπεφάνη ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ ἡ σωτήριος πᾶσιν ἀνθρώποις· καὶ πᾶσα τῷ κόσμῳ πλεονάζει φαιδρότης. χαίρει ὁ ἁρμὸς προσῆκος σωπιζόμενος τοῦ καθοδσαι φωτὶ, ἀὴρ ἁγιάζεται καθιπταμένου τοῦ πνεύματος, ἡ τῶν ὑδάτων φύσις ψυχὰς μὲν σω- 25
μάτων ἀποσμήχει ἁμαρτίας. καὶ πᾶσα μὲν ἡ κτίσις μέσῳ ἑορτὴν ἐπιτελεῖ χορεύσα· μόνος δὲ ἐπόθη ὁ σχοῖνος, ὁρῶν κολυμβήθρου βύσσεπιζομένου, τοῦ αὐτὸν ἀποπήγασαι μόνον. τί
Ματθ. Γ. ιγ. γὰρ φησι; Τότε παραγίνεται ὁ Ιησοῦς ἀπὸ τῆς Ιορδάνης πρὸς Ἰωάννην τὸν βαπτισθῆναι ὑπ' αὐτοῦ. ὁ δὲ Ἰωάννης διεκώλυεν αὐτὸν λέγων· ἐγὼ χρείαν ἔχω ὑπὸ σοῦ βαπτισθῆναι, 30
καὶ σὺ ἔρχῃ πρός μέ; Ὃς εἶδε διαστολὴν οἰκέτου πρὸς δεσπότην; τίς εἶδε βασιλέα γραπτὸν τοῦ καθοπλίτου ὑποκλινόμενον; τίς εἶδε ποιμένα ὑπὸ προβάτου σφαγιζόμενον; τίς εἶδεν ἀγαθοῦ τοῦ ἀθλητοῦ βεβουλόμενον; ἐγὼ χρείαν ἔχω ὑπὸ σοῦ βαπτισθῆναι. δὸς αὐτὸς μοί, φησι, ὦ διάκονε, ὃ μέλλεις τῷ κόσμῳ χαρίζεσθαι, βάπτισμα· ἐγὼ χρείαν ἔχω ὑπὸ σοῦ βαπτισθῆναι, ὅτι ὑφ' ἁμαρτίαν πατρῴαν συνεχλείσθην, τὸ ἰὸν ἀνιφέρω τοῦ ὄφεως. ἐγὼ χρείαν ἔχω τῆς ἀρχαίας προβάσεως ἀποπλύναι τὸ σπίλον· αὐτὸς δέ, φησι, 35
ὑπὲρ ποίων ἁμαρτιῶν ἐλήλυθας ὅτι τὸ βάπτισμα; ἔχεις προφήτην ὑπὲρ σοῦ μαρτυροῦν-
Ησ. νγ. ß. τα, Ος ἁμαρτίαν οὐκ ἐποίησεν, οὐδὲ εὑρέθη δόλος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ. πῶς ὁ παρέχων τὸν ἱλασμὸν, ζητεῖς ἀπολύτρωσιν; ἕνεκα τοῦ βαπτιζομένους ἀνομολογεῖσθαι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν· αὐτὸς δὲ τί ἔχεις ἀνομολογήσασθαι, ὁ πάντων ὑπάρχων ἀναμάρτητος; ἢ πρὸ ἐμοῦ 40
ζητεῖς, ὅπερ οὐκ ἐδιδάχθην ἐγὼ κατανοεῖν τὸ μείζονα· οὐκ οἶδα πῶς ἀποπλύνεται φῶς ἥλιον δισχιλιοσιωνίας λούειν οὐκ ἐπίσταμαι· οὐ φωτίζει τὴν ἡμέραν ἡ νύξ, χρυσὸς οὐ δύναται μολίβδῳ, τοιχίτην ὀρθοῦται πηλὸς, θάλασσα τοῦ πηγῆς οὐ δύναται ῥεῦμα, ποταμὸς οὐκ ἐπιδέχεται ῥυπίδος· οὐ ῥύπτα τὸ καθαρὸν οὐ καθαίρει, καπάκριτος κείτω οὐκ ἀπολύει. ἐγὼ χρείαν ἔχω ὑπὸ σοῦ βαπτισθῆναι. νεκρότης τὸν ζωὴν οὐκ ἐγείρει, ἰατρὸν νό-

σους

χῇ, ϗ ἀκλινῆ λογισμῷ ἐδέξατο τὸ φωνὴν τῦ παιδὸς τὴν ἡδίστην, ϗ δύσκολα ποκρίνεται, ϗ
λόγους μεταδίδοῖ· Ο Θεὸς ὄψεται, τέκνον, ωεῤβατον εἰς θυσίαν· εἶτε ωδιαῤῥιώων τὸν 10
παῖδα τῦτον ἔφη, εἴτε ϗ ωεφηνύων τὸ μέλλον ὁ Αβραάμ. ὁ δ' τῷ φθάσαι ασυνδῆ τὸν
ωεσαμένα βόσκον, οἰκοδομῆ τ̃ βωμὸν, & θυσιαστήριον ἑτοιμάζει, μάχαιραν βύτζεπίζει, ϗ
τὸ πῦρ ϗ ὰ ξύλα ὁ πατὴρ ωδεικνῦσι τῷ παιδί. ἀ ωᾶσα μ̃ τάτων τῦ ψυχὴ ὁ πατὴρ, ϗ οὐ-
δὲν διέωραττεν ἡ φύσις ωεὸς κώλυμα. ἐξέδωκεν ἑαυτὸν ὁ Ισαὰκ τῷ πατρὶ, ἵνα χρήσηται
αὐτῷ καθ' ὃν & βούλητο. πῶς ωεῤῥῖπτον θαυμάσω, ἢ πῶς καταπλαγῶ; ποίῳ & βέλει
φθάσοι πλέξω τὴν ἐγκωμίων; τ' ὅπως τ̃ φίλτατον χεῖρας ὑπεβαλέσθαι ἀμφὶ τὸν ωεὸς τ̃
Θεὸν ἀγάπην ϗ βύσοιθο, ἢ τὸν μέλλοντα θανάτῳ πατρὶ ωαρακύσαντα, ϗ θέρμον σφαγὶν πρὸς
αὐτὸ διεγέμβοντα; ὁ μὲ γὰρ τῆς φύσεως ἀφῃρεῖτο ἄνθρωπος, τῷ Θεοῦ τὸν ἐντολὴν τῆς φύσεως
ωεσῆγεν· ὁ δ' μέλλοντι θανάτῳ ωαρήσειν τῷ πατρὶ, χεῖρες θανάτῳ εἰδὼς τὸ λυπῆσαν
πατέρα. ἐτύθη ὁ Αβραὰμ λαβὼν δίσμοιρον ταῖδα, οὐ ταρχῆς τὴν χεῖρα, οὐκ ὀξίσατο
νοῦν. ὁσάκις ἴδω τάτων τῦ παιδὸς τὰς εἰκόνας, τοσάκοτε ἴχνυσα ἀδακρυτὶ πρὸς ἐλθεῖν,
ἐνεργεῖς μοι τῆς τέχνης ωᾶν ὅπλον ἀγαγύσης τὴν ἰσχὺν τὴν σαφῆ κατηρώσοι. πλησίον * *
ωεῖκειτο τῦ θυσιαστηρίου ὁ Ισαάκ, ὦ πατρὶ ὅτι γόνυ ὀκλάσας, ωεπηγυῖας τε ἔχων εἰς
τὰ πίσω τὰς χεῖρας, κατόπιν τῦ Αβραὰμ τὴν ἀγκύλην παπτώσσων. εἶτα τῇ μιᾷ χερὶ
τὴν κόμην ωεὸς ἑαυτὸν τῦ παιδὸς αἰακλάσας, ὑπακύψει ωεὸς αὐτὸν, ϗ βλέπει τὸ ωρόσωπον
τῦ Ισαὰκ ωεὸς αὐτὸν ἐλευκὸν βλέποντα, ϗ τὴν πληγὴν μύοντα. καθωπλι-
σμένον ἔχων ὦ ξίφει τὴν δόξαν κατλυθεῖσαν τὴν σφαγὴν, ἀ ωᾶσα τῦ σώματος. ἤδη
ωεὸς ὦ φαρυγξὶ ἡ ἀκμὴ τῦ ξίφους· ἰὼ ὠθοῦσα τὴν μάχαιραν ϗ τὴν ασλάγχνων
αὐτῦ, ϗ τότε δὴ δοῦσα ἡ φωνὴ ἐγένετο, τὸν ὀργὴν ἐπέχουσα, ϗ ὃ ἔργον κωλύουσα. Αβραὰμ Γεν. κϚ. 16.
γὰ, Αβραὰμ, μὴ ἐπιβάλῃς, φησὶ, τὴν χεῖρα τῷ Ισαὰκ, μηδὲ τὶ κακὸν ωεῤῥέξῃς εἰς νοῦν
σὸν υἱόν. νῦν γὰρ ἔγνων ἀληθῶς, ὅτι φοβῇ Θεὸν, ϗ οὐκ ἐφείσω δι' ἐμὲ τῦ σῦ ἀγαπητῦ.
ἰδοὺ κριὸς δίδεται σὺ ὦ φυτῷ τ̃ σαβὲκ· λάβε ϗ ἀνένεγκε αὐτὸν ἀντὶ τῦ Ισαὰκ, φησὶν, ὅπως
πληροφορηθῇς ὅτι ωεσσεδέξαμην ἐγὼ τ̃ θυσίαν, τὴν θερμὴν ωεσαίρεσιν. ἐθαύμα-
σαν ἄγγελοι, ἀρχαὶ ϗ ἐξουσίαι, θρόνοι, κυριότητες, ϗ πᾶσαι αἱ ταξιαρχίαι· ἐξέπλησαν οὐρανοὶ,
ἥλιος & σελήνη, ϗ ἀστέρων χορεία ὅτι ὦ ωᾶσαν ἀνθρώπων τὴν ωεσαίρεσιν τῦ πιστοτάτου ὄντως ϗ ὁσίου Αβραάμ· ϗ ἔφησε ωεὸς αὐτὸν, βλογῶν βλογήσω, Ρσμ. ιϚ. α.
ϗ πληθύνων ωληθυνῶ σὸ σπέρμα σου ὅτι τῆς γῆς, ὡς τὰ ἄστρα τῦ οὐρανοῦ, ὅτι ὑπή-
κουσας τῆς φωνῆς μου ωεθύμως, ϗ ἐπαύσας σπλήρωσαν σὸ ωεσταγμα σὸ ἐμόν. ϗ ἔδωκεν ὁ
Θεὸς ωεῖσαι σὺκ τῆς πίστεως αὐτὶ τῦ παιδαρίου, τελέσαι τὴν θυσίαν. οὐ γὰρ ἤθελεν Θε-
ὸς ὅτι νεκρᾷ θυσίᾳ ἀφ' κρίσεως ϗ καπνοῦ ωεσαγομένῃ αὐτῷ, ἀλλὰ θυσίαν ζῶσαν, ἁγί- Ρσμ. ιϚ. α.
αν, εὐάρεστον, τὴν λογικὴν λατρείαν ὅπιζητεῖ πρὸς ἡμᾶς, καθὼς ὁ ἀπόστολος ωαρῄνεσε πᾶ-
σι, σαφῶς ἐπισάμενος τὸ τὸ εὐάρεστον ὦ Θεῷ. οὐ γὰρ θέλων ὁ Θεὸς παγδοκτόνον πεῖσαι τ̃
Αβραὰμ, ἔλεγε μὴ ἐπενεγκεῖν τὸν υἱόν, ἀλλ' ἵνα δείξῃ πᾶσι τοῖς τ̃ κόσμου οἰκοῦσιν, ὅτι σφόδρα
ἠγάπα τ̃ Θεὸν ὁ Αβραὰμ, ὅτι οὐκ ἐφείσατο δι' αὐτὸν τῦ Ισαὰκ, καίτοι μονογενῆ ἔχων τὸ
παιδάριον. διὸ ϗ μυστήριον ὑπέδειξεν ὁ Θεὸς ὡς φίλῳ ὦ Αβραὰμ μέγα ϗ ωαράδοξον. διὰ
γὰ τ̃ θυσίας ἱερὰς ἐλήφετο, ὃ ὃ ὦ τύπῳ αὐτὸν ωροφητῶν ἐποίησε· ϗ ἐγκώμιον αὐτῷ ὁ Θεὸς
ὁ ὕψιστος, ὃν μέλλει ϗ αὐτὸς τ̃ μονογενῆ υἱὸν διδόναι ὑπὲρ τῦ κόσμου, ἵνα σώσῃ σὺκ τῆς πλά-
νης τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων Θεὸς εἶναι θεραπεύσας. τῦτο γὰ ἐσήμαινεν, αὐτὶ Ισαὰκ δεδω-
κὼς ωεῤβατον σὺκ τῦ σαβὲκ γενέσθαι εἰς θυσίαν. ὅπερ γὰ ἔμελλον ϗ ἀνάστασιν ἀνθρώπων
ἀπιστεῖν τῶν ωεὶ τῷ ωεὶ τῆς ἁγίας ωαρθένου, ὃ ωῶς ἀνθρώπου ἐδύνατο δίχα κοίτης ἀνδρικῆς κυο-
φορῆσαν υἱὸν, ὡς ἀμήχανον ὄν, διὰ τῦτο σὺκ πίστεως ωρήγαγε τ̃ κεῖσθαι, ἵνα τὸ ωεδάδοξον
σὺκ τῦτο πιστώσηται, ὅπερ βουλήματι τῆς αὐτῦ θεότητος πρῶτον ἀνθρώπου βύτζως

δὲ ἐχρήσατο λόγοις πρὸς τὸν Αβραάμ, ἃ ὀλοφυρόμενη μόνη γυνὴ διέκραξε; φεῦσαι, φεῦσαι τῆς φύσεως, φεῦσαι παιδός, ὦ Αβραάμ, φεῦσαι· μὴ ἴδῃ τὸν βίον ποτὲ ὁ δίκημα· μοιχὸς μοι ὁ τόκος, σὺ δέ μοι πρεσβύτος ὑπάρχεις, αὐτὸς πρεσβύτος δὲ ὢν ἱερεὺς εἰ ὠδίσιν ὁ Ισαάκ. μὴ τίμης τὸν ἔτια βότρυν, οἳ ἐκαρποφόρησαμεν, ὅτε λοιπὸν ἐκ τῶν ὀρῶν ἐξάμπελοι γεγόναμεν· μὴ θερίσῃς ἔτια σάχυν, οἳ ἐκαρποφόρησαμεν, ἀποτομίας δρεπάνῃ, τὸν ἐξ ἡμῶν βλαστήσαντα· τῆς ἀφ' ἡμῶν νεκρώσεως. μὴ ζωστείλῃ βακτηρίαν, ἐφ' ἧς πεζεύομεν· μὴ χλαίνης ἡμῶν τὸν ῥάβδον, ἐφ' ἧς αἰσπαυόμεθα· μὴ τυφλώσῃς τὸν ὀφθαλμόν, ὃν ἐν δύο κεκτήμεθα· μὴ ἄρῃς τὸ μνημόσυνον ἡμῶν ἐκ τῆς γῆς· μὴ τὸν ἄρτον, ὃν ἐσθίομεν, καταφάγῃς ὡς πρόβατον· μὴ ἄρῃς τὸν χόρτον ἡμῶν, ἢ πλησμονῆς ἡμᾶς θρύπτει· τίνα ὀπίσω τῆς πατρίδος μὴ τεθνηκότα ὀφόμεθα; τίς ὀνομάσει μητέρα; τίς θεραπεύσει δεσπότην; τίς ἐλεημοσύνην δαπανήσει; τίς ἐλεήμονα ποιήσει; τίς ἀφεῖται τὸ σῶμα; τίς σώσει τὸ μνημόσυνον τῶν ἀτέκνων λοιπόν; ὁρᾷς τὸ κάλλος τοῦ νέου, τὸ ἄνθος τῆς ἡλικίας· ὅπερ ἐὰν ἐχθρὸν βλέπῃς, πόσους ἂν κατηλέησας. σὺ μὲν τῆς μακρᾶς ἡλικίας ὁ καρπὸς ἀποδίδοται· σὺ τῆς γεωργίας ὁ κλάδος ἀπολείπεται· σὺ τοῦ γήρους λύχνος· σὺ γήρους βακτηρία· σὺ μόνος ἐλπὶς ὑπὲρ τῆς ἀνελπιστίας ἡμῶν. Εἰ μέλλεις ὠμὸν τὸ ξίφος εἰς τὸν λαιμὸν τοῦ φιλτάτου, ἐμὲ πρῶτον ἀπόκτεινον. μαγὶς ὢν μοι χεῖρα δίδως· κοινὸν ἡμέαν τὸ χῶμα, ἢ τὸ μνημεῖον ἅμα κοινόν· κοινὴ κόνις κεκλύσεται τὸν ἀμφοτέρων σῶμα· κοινὸς θάνατος ἡμέαν τὰς ψυχὰς ἢ τὸν ἐξ αὐτῆς· κοινὴ σπλὴν διηγείσθω τὰ πάθη τὸν ἀμφοτέρων. μὴ ἴδῃ Σάρρας ἐφθαλμὸς τὸν Αβραὰμ παιδοκτόνον, μηδὲ παιδοκτονούμενον χερσὶ παρὸς τὸν Ισαάκ. Ταῦτα ἢ ταῦτα ἐποίησεν ἂν ἡ Σάρρα, εἰ ἔγνω τὸ φίλτατον μέλλοντα σφαγιάζεσθαι. διὰ τοῦτο ὁ Αβραὰμ σιωπὴν τοῦτον εἶπεν αὐτῇ, ἵνα μηδὲν ἐμποδίσῃ τὸ εἰ χαρεῖν. ἐπίστηκε τῷ παιδὶ ταῖς χέρσι δάκρυα τὸ ξύλων· ὅπερ ἢ ὁ σωτὴρ τὸ σαυτοῦ ἐβάσαξε. μέλλοντος τὸ Ισαὰκ ἔρχεσθαι πρὸς τὸ σφαγεῖον, ἠκολούθει ἡ οἶκος καὶ ⓐ παῖδες ⓐ τοῦτο· ἐπεὶ μέλλοντος τοῦ Χριστοῦ πρὸς τὸ πάθος ἔρχεσθαι, ἐπίσω ὅπου πορεύεται, δηλοῦν τὴν ἐθνῶν τὸν κλῆσιν· ἠκολούθουν ᾧ αὐτῷ ἢ ⓐ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀβεβαίως κεκτωμένοι, ἢ ὠσανεὶ κεκλοιτοι. βαστάζων ὁ Ισαὰκ τὰ ξύλα, ἀνήρχετο εἰς τὸ ὄρος τυθῆναι ὡς ἱερεῖον ἄκακον· βαστάζων ἢ ὁ σωτὴρ τὸν σταυρὸν ἀνήρχετο εἰς κρανίου τυθῆναι, ὡς ἀμνὸς ὑπὲρ ἡμῶν. τὸν μαχαίραν θεωρῶν σὺν αἰτεῖ μοι τὸν λύχνιαν· τὸν βωμὸν κατοικοῦν, σκέπει μοι τὸ κρανίον· ἢ ταῖς χάδαχας βλέπων, κατοικτεῖρε τὸν σταυρόν· καὶ τὸ πῦρ θεωρήσας, λογίζου μοι τὸ πάθος. βλέπει ἢ τὸ πρόβατον ἐκ τῶν δύο κεράτων κεκαυμένον ἐν φυτῷ τῷ λεγομένῳ σαβέκ· βλέπε μοι ἢ τὸν Χριστὸν, τὸ ἀμνὸν τὸ τοῦ Θεοῦ, ἀπὸ τῶν δύο χειρῶν κεκαυμένον ἐν σταυρῷ. τὸ φυτὸν τὸ τοῦ σαβὲκ ἄφεσιν ἐρμηνεύει (ἀφῆκε γὰρ τῆς σφαγῆς τὸ παῖδα τοῦ λέγοντος) τὸ σταυρὸν πρεσημαίνει τὸν ἀφέντα τῷ κόσμῳ τὰς ἁμαρτίας αὐτοῦ, ἢ ζωὴν πρόξενον. ἐχρίσθη ἐν τῷ φυτῷ κρεμάμενος τοῦ σαβὲκ, μυστικῶς τὸν Ισαὰκ μέσον ἐλυτρώσατο· ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ κρεμασθεὶς ἐν τῷ σταυρῷ, ἐρρύσατο τὸν κόσμον ἐκ θανάτου ἢ ᾅδου. ἀπεσπάσθη Ισαὰκ ἀπὸ τῶν τέκνων αὐτοῦ, μέλλων ὅπου τὸ ὄρος ἔρχεσθαι εἰς θάνατον· ἀπεσπάσθη ἢ Χριστὸς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, μέλλων ὅπου τοῦ σφαγεῖον ἔρχεσθαι πρὸ ἡμῶν. κατέλειπε σὺν παῖδας ὁ δίκαιος Αβραάμ, ἵνα μή τις πρὸ αὐτῶν ἔσται ὑδραποδισμὸς πρὸς τὸν ἱερουργίαν· ἢ λαβὼν τὸ Ισαὰκ, μόνος μόνον ᾠάγη, πῦρ, μάχαιραν, ἢ ξύλα ζωσπυροφερόμενος. ἀλλὰ τί ὁ Ισαάκ; τῇ γλυκυτάτῃ φωνῇ προσκαλεῖται ἐν λέγει· Εἶπέ, φησιν, ὦ πάτερ, ἰδοὺ τὸ πῦρ ἢ τὰ ξύλα, ποῦ ἐστι τὸ πρόβατον τὸ εἰς ὁλοκάρπωσιν; πάλιν φωνὴ τῆς παιδὸς θριμμάσσει σὸν ἀγγέλου πατρός· πάλιν ἄλλος πρόσκομος ἔχει αὐτὸν φοβερός· πάλιν ἄλλη βάσανος ζωσπυροφερόμενος τὸν δίκαιον ἐκ ἐλάττων τῆς πρώτης, σὺν δὲ φιλόθεος πατήρ. ἢ πῶς δῶ ἐ κατεπλάγη δάκρυσιν ὁ Αβραάμ, μηκέτι πρόσοδον ἔσας λοιπὸν πατὴρ ἀκούσας; οὐ λέγει τι πρὸς, ἐ θρίωδες φθέγεται· ἀλλὰ τρέμει τῇ ψυχῇ,

ιϛ. ὑπὲρ ἡμῶν νεκρώσεως

ιϛ. τῷ

ιϛ. ἡμαλωσίας

τῶν μεθοχίων ἀλικίαν αἰθῆσαι. Φαιδρὸς ἰὼ ἡ ὥραιος, ζαὶ τῆς ψυχῆς ἀρέσζει τῷ κάλλει τῦ σώματος ζωκαύζων ἐφ' ἑκάστης, ἡδὺς ἰὼ τοῖς γονεῦσιν. ὅσοι παῖδας ἔχετε, τῦτον ἐκμιμήσασθε. πῶς ἤδεταν ὁ πατὴρ ὁρᾷ παῖδα ἀεάζοντα; πῶς ᾗ χαίρει καθορᾷ μεθοκόσμοντα τὸν παῖδα, ἢ ἀσυδάμως ἔχοντα πρὸς τὰ μαθήματα; ἀλλ' ὅτι ζαῦτα βλέπων ἔχαιρεν ὁ Ἀ-
5 βραάμ, πειρασμὸς ἡ βάσανος αὐτῷ βαρεῖ μεθοήζετο· ἵνα δῆλος γένηται, πῖ πλέον ἐμῇ, τῇ τῆς φύσεως ῥοπῇ, ἢ τῷ μεθὸς Θεὸν πόθῳ. Ὃ ἀπόπτομοι ζαύτης τῆς πείρας, ἀγαπητοί, ἐγὼ διηρθύμδος, φείδῃ ἡ ἐκπλήττομαι. χρήματίζει γὰρ πάλιν ὁ Θεὸς τῷ Ἀβραάμ, καὶ μεθοκαλῦται αὐτὸν ἐξ ὀνόματος, λέγων· Λάζε τὸν μονογενῆ σῦ σε Ἰσαάκ, ὃν ἠγάπησας, ἡ δεῦρο ἔνεγκε αὐτὸν θυσίαν ἀφ' ἑαυτῦ ἐφ' ἓν τῶν ὀρέων, ὧν ἄν σοι ἐγὼ εἴπω. ἔτι ᾗ εἰ- Γεν. κϚ. β.
10 πεῖν αὐτῷ Ὃ, Ἀβραάμ, Ἀβραάμ, μεθοθύμως ὑπήκουσε, χρηστότερα μεθοσδεχθῆναι μεθοσθοκῶν τῆς χάριτος, πρότερος ἐκδιχόμδος ἢ γάμοι ζωαρμόσαι, ἢ πῆξαι θάλαμοι, ἵνα εἰς πείρας ἔλθῃ ἡ ὑπὲρ τῦ κατέρματος βύλομαι δὲ πλήθει, καθὼς ἐπηγγύλατο. Ἀλλὰ καταμάθωμεν τὸν μεθοθήκην τῦ λόγυ. λάζε τὸν μονογενῆ σῦ τὸν ἀγαπητὸν τὸν σόν. ὁρᾷς κέντρα τῷ
15 λόγῳ; πῶς κινᾷ τὸν πατέρα, ᾗ πῶς ἀναρριπίζει τῆς φύσεως τὸν φλόγα; πῶς ἐγείρει τὸ φίλτρον τῦ παιδὸς μεθὸς τὸν παῖδα, μονογενῆ μεθοσηκόντως ἅμα ἡ ἀγαπητόν, ἵνα δι' τοιῦτων ἀναμάτων ὁ φίλτρον μεθὸς αὐτὸν αὐαζέσαι δοκιμάσῃ τῷ γνώμῳ; ἡ ἐνέγκε αὐτὸν εἰς ὁλοκάρτωσίν μοι ἐφ' ἓν τῶν ὀρέων, ὧν δῶ σοι ἐγὼ δείξω. ἆρα τί πεποίηται ζαῦτα ἀκηκοότες; πῶς ὐκ ἰλιγγιάσαμεν ὐ τῷ διηγήματι, ὅσοι πατέρες ἐσμὲν, καὶ τῷ ὐκ τῆς φύσεως σοφλῷ μεθὸς ὁμᾶς σαφῶς ἐλιδάζθημεν; οἴδατε γὰρ, οἴδατε τὸ, πῶς παῖς ἀκοὴ μεθοδέ-
20 δεκται σφαγῷ μονογενοῦς ὑμῶν. Τίς ὐκ ἂν ἐξεπλάγη θρὸς τῷ ζοιαύτῳ φωνῷ; τίς ᾗ ὐκ ἂν ἀπέστρεψεν θύβεως τὸ θρόσωπον; τίς ἂν ἄλλο θύβυς ᾧ προσάγματι μᾶλλον ἀποθανεῖν, ἢ ⟨illegible⟩ λόγοι δέξασθαι; ἢ τίς μεθὸς αὐτὸν ὐκ ἂν ἐδικολογήθη, τῷ φύσιν σεμνῦσθαι οὕτω μεθοκτησάμδος; τί ζαῦτα μεθοστάξας γνώσεσθαι, ὦ δέσποτα; τί ᾗ τῷ ἀλλοκότῳ ζαύτῳ ἀφῆκας φωνῷ; Ἀφ' τῦτο πατέρα ἠθέλησας ποιῆσαι, ἵνα παιδεκτόνοι ἀθεῖοι ἀσθ-
25 γάσῃ; Ἀφ' τῦτο ἤγλυσας τῆς γλυκείας δωρεᾶς, ἵνα μόνον με πάντι τῷ κόσμῳ ἀναδείξῃς; ταῖς χερσὶ ταῖς ἐμαυτῦ καταφάξω ⟨illegible⟩ παῖδα; ὃ συγγενὲς αἵματος μαλιῶας τῷ δεξιῷ, παιδεκτόνος γένωμαι; οὕτω ζαῦτα καλθίως, ἡ οὕτως ὑπιτέρπῃ ταῖς τοιαύταις θυσίαις; μεθοστάτεις ἀπεκτφίαι ⟨illegible⟩ φίλτατοι υἱοί, ὑφ' οὗ μεθοσδέκτοι ζωὴ Σάρρᾳ ζαφέστεθαι; τοιοῦτον αὐτῷ πῆξαι ⟨illegible⟩ θάλαμοι, Εἰπέ μοι; τοιαύτῳ θύφεσωῷ γάμῳ ζαθασκευάσω;
30 δώλαγ τι ἐστ' αὐτῷ ὐ λαμπὰς ὑμφώνιος, ὐ φῶτα χορμοσιῶνος, ἀλλὰ πῦρ ὀπάφιον; ἆρα ζιφωδόμεθα; ἆρα παιδὶ πῆξόμεθα; ἆρα χορεστασίας ὑπὲ τύτοις ζήσομεν; ἆρα πατὴρ ἐσόμεθα, ὥσπερ Εἶπας, τῶν ἐθνῶν, ὁ μὴ ἀξιούμενος μηδὲ τῦ ἑνὸς παιδός; ἀλλ' ὁσῦν τῶν τοιούτων αὐτῷ πνεῖ ὁ δίκαιος· ὑπακόος ᾗ γέγονεν, σφοδρότερον τὸ πυρὸς ἀνῆφε τῷ ἀγάπῃ, ὀξύτερον τῦ ξίφους ἐποίησε ⟨illegible⟩ πόθον. ὁ αὐτῷ γὰρ ἔτεμε τῶν δεσμοὺς τῆς φύ-
35 σεως, καθάπερ τι παῖδες, ὃ ἄλυσος τῆς συμπαθοῦς Ἀφῆκεν λιπὼν ἡ ἀποδυσάμδος· ὅλον ἑαυτὸν μεθοθύμως ἐκδῶκε, ἡ τῦ μεθοστάγματος ἰὼ καταφάξαι ⟨illegible⟩ υἱόν. Ἀλλ' ὁσῦν τῇ γαμετῇ ταῦτα τὰ Εἰπεῖν, ὐκ εἰσκωπάσατο, σφόδρα χρησίμως πειθεῖ· δύαξίεπτον γὰρ ἡ ἀσύμφορον αὐτῷ Εἰς συμβουλίαν ὃ θῆλυ Ἀφαλογισάμδος. ὁσῦν γὰρ σεμνύνεται, ἀλλὰ ἡ καπίζληφε τὸν Ἀδὰμ δδὰ μόνον τῷ συμβουλίῳ τῆς Εὔας. ἵ' ὅπως
40 μή τι πάθῃ γυναικῶδες ἡ Σάρρα, μήτε, οἷ μητέρα Εἰκὸς, ὀδυσσμῷ, ὃ σφοδρὸν ἡ ἀχεσιφιὲς τῆς μεθὸς Θεὸν ἀγάπης ὑπικλάσῃ τὸ αὐτῷ, ἔασυσε λαθεῖν αὐτῷ. ποίᾳ γὰρ θρηνῳδίᾳ ὐκ ἐχρήσατο Σάρρα, ἢ μεθὸς αὐτὸν τὸν παῖδα, ἢ τὸν τύτυ πατέρα; τί ᾗ ὐκ Εἶχε δράσαι, τὴν ἑαυτῆς ὑὸν βλέπουσα μεθὸς τῷ σφαγῷ βιαίως ἐλκόμδον; πῶς ὐ μεθεχυθῆσα, ταῖς ἑαυτῆς ἀγκάλαις σφοδρῶς μεθεπλακῆσα, ἀνθῆλκε μεθὸς ἑαυτῷ; οἵους σὺ

αὖ

σμος ὅλως ἐχφη. ἀλλ' ὁ τοῦθα μὴ ἔδει καταλύσαι ⟨W⟩ λόγον· ὁ συγγραφεὺς Ζαχαρίας
Λυκ. α. ξη. βοᾷ, Εὐλογητὸς Κύριος ὁ Θεὸς τοῦ Ισραὴλ, ὅτι ἐπεσκέψατο καὶ ἐποίησε λύτρωσιν τῷ λαῷ
αὐτοῦ. ὦ τῆς παραδόξου προαιρέσεως· τί λέγει ὁ Ζαχαρίας; προφητικῷ φωνικῷ μὴ τοῦ
ἀναίσθητον ὁ Ζαχαρίας ἐβόησεν, εὐλογητὸς Κύριος. τί οὖν; τί ἔπαθεν ὁ Ζαχαρίας, ὁ ἄνευρος; ὁ
τί ἔπαθε φυσικῶς· παραπλήσας ἦν τοῖς θαλαττίοις. οἴκοθεν γὰρ, ὥσπερ ἐκ φόνου, τοῦ
σώματος εἶχε, καὶ ἀπαρηβώσεις κατεδέδητο, τοῖς γλωσσήμοις δεσμοῖς. ⟨W⟩ βίον μετῆλθε, μὴ ἀνα- Ισ. ανατι-
πνέων τοῦ ἱερωσύνου· καὶ θρῆνον ἦν ἐμεινε, τοῦ τοῦ λαοῦ συγγνώτην. ἱερέως γὰρ ἀγρεύον- θεῖν
τος, τῷ πόθῳ κατέπιπτον πάντες ⟨A⟩ μετανοοῦντες. προφητικῷ φωνικῷ ταύτην ἐβόησε μὴ
τοῦ ζητικοῦ ταύτην ἀνάσταν ὁ Ζαχαρίας· εὐλογητὸς Κύριος ὁ Θεὸς τοῦ Ισραήλ. ὦ
Ζαχαρία, εἰ μὴ ⟨W⟩ πνευματικὴν σάλπιγγα κατῆδες, ⟨W⟩ νοητὴν χωρὴν οὐκ ἐγνώκεις· εἰ
μὴ τὸ δῶρον ἀπέλαβες, ⟨W⟩ δοτῆρα οὐκ εὐλόγησας. ἀλλ' ἄξιαν ᾠδὴν τοῦ δώρου ὁ Ζαχα-
ρίας προφητικῶς τῷ Θεῷ ᾖσεν. κράζωμεν καὶ ἡμεῖς, εὐλογητὸς Κύριος ὁ Θεὸς τοῦ χριστι-
ανοῦ, ὅτι ἐπεσκέψατο καὶ ἐποίησε λύτρωσιν τῷ λαῷ αὐτοῦ· ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, νῦν καὶ ἀεί,
καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Αμήν.

Λογ. ιϛ. ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΒΡΑΑΜ ΚΑΙ ΙΣΑΑΚ.

Ex Ms. meo.

Ποικίλει ὁ Θεὸς ⟨W⟩ δίκαιον Αβραὰμ ἐκ τοῦ συνήθους αὐτοῦ, καὶ πόνων
τοὺς ἰδίους, καὶ ἰδιότροπα ἀλλοδαπῆς ἐγκαρτερῶν τοῖς δεινοῖς, τοῦ τῆς ὑ-
ποστάσεως ἀθεμίτων ἐλπίδα. βάσανος· προσάγεται πολλὰ τῷ πα- Ισ. ασυπ
τριάρχῃ, δι' ἧς ὁ βεβαιότατος τῷ πρὸς Θεὸν εὐδοκίᾳ· χρόνος διέβη πο-
λύς· ὁ γέρων ὡς δοῦλος λοιπὸν ἐμαράνετο· ὁ γῆρας ὀπὶ θύραις· ἡ φύ-
σις ὁ ἴδιον πάσχουσα ἐπήρατο, πρὸς γῆρας καμπτομένη· ἀποβέβλη-
ται ὁ γῆρας ἅμα τῇ ὁμοζύγῳ ἡ πρὸς παιδοποιΐαν ἰσχύς τε καὶ δυνάμις· τὸ σῶμα τοῦ πατρὸς Ισ. πβ γ.
ὑπὸ τοῦ πλήθους τῇ φύσει, τῆς νεότητος αὐτοῖς προσυπομαλωθείσης. ἀλλ' ἡ πρὸς Θεὸν ἐλ-
πὶς ἐν αὐτοῖς ἀκμάζουσα, ὁ μόνον ἀγήρως ἰῷ, ἀλλὰ καὶ ἀκήρατος. ὅθεν καὶ πρὸ ἐλπίδα ἔτε-
κεν ⟨W⟩ Ισαὰκ, ὃς τύπον ἐν ἅπασιν ἔφερε τοῦ διαδόντος. ὁ φύσεως ἰῷ ἔργον συλλαβεῖν μήτραν
νεκρὰν, καὶ μαστοὺς ξηροὺς γάλα προσαγεῖν τῷ Ισαάκ· ὁ φύσεως ἰῷ ἔργον δύο ὑδρὲς συλ-
λαβεῖν τὸν πρόδηλον Μαείδην, καὶ δύο φθορέας τεκεῖν ⟨W⟩ σωτῆρα τοῦ ὅλου. τὸν Σάρρᾳ ἐ-
ποίησε μητέρα ἐν ᾧ γήρει, καὶ Μαείαν αἰδοῖ δεῖξε μὴ τόκον πρόδηλον· ἄγελος ἐν τῇ σκιᾷ ἐπ-
τὸ ᾧ πατριάρχῃ, Κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ἔσαι τῇ Σάρρᾳ υἱός· ἄγελος ἐν Βηθλεὲμ ἔφη τοῦ
τὸν Μαείδην, ἰδοὺ τέξει υἱὸν ἡ παρθένος. ἐγέλασεν ἡ Σάρρα τὸν εἰρωσιν βλέπουσα,
τὸν ἔκρωσιν ἰδοῦσα, ᾧ λέγω ἀπιστοῦσα, πῶς, φησιν, ἔσαι τοῦτο, ἐμοῦ καὶ τοῦ Αβραὰμ αἰσ-
θητήρων ὄντων πρὸς τὸν καρποτοκίαν· ἠπόρει καὶ Μαεία πρόδηλον ὁρῶσα, καὶ ταύτης
Λυκ. α λδ. σφαγίδας ἀλύτους κατέχουσα. Πῶς γὰρ μοιέσαι τοῦτο ἄνδρα μὴ γινώσκουσαν; ἔστι γὰρ τῆς
φύσεως ὅδε ἡ κατάκρισις· ἀλλ' ὁ δοὺς πρὸ ἐλπίδα τῇ Σάρρᾳ τὸν Ισαὰκ, αὐτὸς ἐκ τῶν πρό-
δηλον ἐπέθηκε σάρκα. ἐμαθεμαχρὸς ἦσαν ἡ Σάρρα καὶ ὁ Αβραὰμ παθόντος τοῦ Ισαὰκ, καθὼς
εἶπεν ὁ Θεός· ἐμαθεμαχρὸς ἦσαν Μαεία καὶ Ιωσὴφ παθόντος τοῦ Ιησοῦ, καθὼς εἶπε Γα-
βριήλ. δαψιλῶς ἐπέρρεον ἀπὸ γάλακτος πηγὴ ἐκ τῆς πρὸ ἡλικίας τὸ σῶμα Ισαάκ·
δαψιλῶς τῆς πρόδηλον ⟨A⟩ μαστοὶ ἐπήναζον γάλα τῷ τὰ πέρατα πάντα συλλαβόντι. τίς
εἶπε τῷ Αβραὰμ, ὅτι θηλάζει Σάρρα υἱὸν τῷ γήρει, ἐβόησεν ἡ σειρά; τίς εἶπε τοῖς
αἰδεσίμοις, ὅτι πρόδηλος εἰμὶ, καὶ τικτοῦσα θηλάζω, ἐλεγεν ἡ Μαεία; οὐ λόγῳ ⟨W⟩ Ισαὰκ
ἐγέλασεν ἡ Σάρρα, ἀλλὰ λόγῳ ⟨W⟩ ἐκ τῆς Μαείας πεζόμενον· καὶ ὥσπερ Ιωαὶμ λόγῳ τοῦ
σπερματος, καὶ γελάζουσα ἡ Σάρρα τὸν χορὸν ἐμιμοῦντο. ἐνδρωθὲν δὲ παιδίον, καὶ τὸν

τοῦ

ὅλη δὲ μὲ φύσεως ἔστιν ἔργον, τὸ δὲ ὑπὲρ φύσιν. καθ' ὃ γὰρ μὲ, ἔτεκε· καθ' ὃ δὲ πνεύματος ἁγίου χάρις ἐπέστη, ὑπὲρ φύσιν ἐγέννησεν. ἄλλο γὰρ φύσεως πρᾶγμα, καὶ ἄλλο χάριτος ἔργον. θαῦμα γὰρ ἐστὶ τὸ γινόμενον ὑπὲρ Ἰωάννου· καὶ ἐὰν ποσῶς εἰς τοῦ πατρικοῦ τόνου, ὅσον τοῦ γένους τόνου. καὶ τοῦτο μάρτυς αὐτὸς ὁ ἀρχάγγελος Γαβριὴλ λέγων πρὸς Ζαχαρίαν· Ἰδοὺ γὰρ σοι γεννήσει υἱὸν, καὶ πνεύματος ἁγίου πλησθήσεται ἔτι ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ, καὶ πολλοὺς τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐπιστρέψει ἐπὶ Κύριον τὸν Θεὸν αὐτῶν· καὶ αὐτὸς προελεύσεται ἐνώπιον αὐτοῦ ἐν πνεύματι καὶ δυνάμει Ἠλίου. ὦ ἄλλης προαιρέσεως φύσεως ὁ τόκος τοῦ παιδός. [ἢ προαιρέσεως, καὶ οὐ φυσικός.] ὁ μὲν γεννῶν ζῶν ἡδονῆς γεννᾷ, ἡ δὲ τίκτουσα ἐν λύπαις τίκτει. ἐπεὶ οὖν Ζαχαρίας ἐπίστησεν, ἡ δὲ Ἐλισάβετ οὐκ ἀμφέβαλε, τὸ ὀψίγονον παῖδα διὰ χρόνου παῖδα, τοῦτο χάριν, τίκτειν καὶ γεννᾶν προσαγορεύεται, οὐ μὲν ἀφ' ἑαυτῆς φύσιν, οὐ δὲ ἀφ' ἑαυτῆς πίστιν. ὁ γεννῶν μὲν, καθὼς πρόσθεν, ζῶν ἡδονῇ γεννᾷ· ἡ δὲ τίκτουσα, ἐν λύπαις τίκτει. πόθεν δὲ λύπη ὅτι τῆς Ἐλισάβετ; ὅτε πνεύματος ἁγίου πρόεισιν, οὐχὶ δὲ μάμας ἀπείρου παιδεία· ἵνα τῆς χάριτος τὸ ἔργον, καὶ τῆς φύσεως τὸ βαρὺ. καὶ πῶς, ἄκουε. οἶκος ἦν; ἴσως ὁ πόνος πρὸς σύγκρισιν τῆς χαρμοσύνης. καὶ γὰρ μετὰ τὸ γεννηθῆναι ὁ Ἰωάννης τὴν χάριν ἐδέξατο, ἀλλ' ἐξ αὐτῆς τῆς μητρικῆς ὠδῖνος τὸν τοκετὸν τὸ ἁγιασμὸν ἀδεξάμενος, πρατηρὸς προδρόμου γέγονε, καθὼς ἔφην ὁ ἄγγελος· πνεύματος ἁγίου πλησθήσεται ἔτι ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς προελεύσεται ἐνώπιον αὐτοῦ ἐν πνεύματι καὶ δυνάμει Ἠλίου. τίς τίνος προελεύσεται; Ἰωάννης τοῦ δεσπότου Χριστοῦ· ὅθεν καὶ πρόδρομος ὀνομάζεται· ὡς ἔστιν αὐτοῦ τοῦ Ἰωάννου ἀκούσαι λέγοντος πρὸς τοὺς σωτῆρος· Ἐρχεται ὀπίσω μου ἀνὴρ, ὃς ἔμπροσθέν μου γέγονεν· ὀπίσω μὲν ἀφ' ἡμῶν χρόνου, ἔμπροσθεν δὲ ἀφ' ἡμῶν θείου. διὰ τί δὲ ἐν πνεύματι καὶ δυνάμει Ἠλίου ὁ Θεσβίτης ὁ Γαβριὴλ τὸν Ἰωάννην προοιπάζων τοῦ βασιλέως Χριστοῦ ἔλεγεν; ἄκουε ζωηρῶς. Ἠλίας, Θεὸς ἐρμηνεύεται. ἐπεὶ οὖν ὁ Ἰωάννης ἡμῶν Θεὸν εἶχεν ἐν ἑαυτῷ (πνεύματος γὰρ ἁγίου ἐπλήσθη ἔτι ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ) τὸ δὲ πνεῦμα ὁ Θεὸς ὅτι (πρὸς αὐτὸν γὰρ ἔλεγεν ὁ Κύριος διὰ τοῦ προφήτου ἐκ πολλῶν τῶν χρόνων, Ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω ἡμῶν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου ἔμπροσθέν σου· καὶ πολλοὺς ὑπιστρέψει ἀπὸ τῆς πλάνης εἰς τὴν ἀλήθειαν) τοῦτο χάριν ἐν πνεύματι καὶ δυνάμει Ἠλίου ὁ Ἰωάννης προοδεύει τοῦ Κυρίου· ὅπερ καὶ πολλὰ προεξεπλίσατο τοῦ Ἠλίου εἶχεν ὁ Ἰωάννης. ἀμνὸν δὲ βρέφος πίπτεται, καὶ ἡ φωνὴ τῷ πατρὶ ἀποδίδοται. ἐρωτώμενος γὰρ, φησὶν, ὁ Ζαχαρίας, ὅ τι ἂν θέλοι ὁ παιδίον καλεῖσθαι, ἠτήσατο πινακίδιον, καὶ ἔγραψε λέγων· Ἰωάννης ἐστὶν ὄνομα αὐτοῦ. ὁ μὴ πιστεύσας τοῖς ἀγγέλου λόγοις, νῦν ἐναγκάσθη γράψαι τὴν σωτηρίαν, ἐναργέστατα κηρύττων· ὁ μὴ δεξάμενος τότε τῇ ἀκοῇ τὰ λεγόμενα, νῦν νομοθετεῖ τῇ χειρὶ τὰ γινόμενα γράφων. καὶ τὴν προσηγορίαν ἀποδιδοὺς τῷ παιδὶ, ἀπέλαβε τὴν φωνήν· Ὅλον, φησὶν, ἐθαύμασαν πάντες. ἀνεῴχθη γὰρ παράδοξα τὸ στόμα αὐτοῦ, καὶ ἐλύθη ὁ δεσμὸς τῆς γλώττης αὐτοῦ, καὶ ἐλάλει εὐλογῶν τὸν Θεόν. ὦ τοῦ παραδόξου καὶ ξένου θαύματος. ὅλον γράφεται τέκνον, καὶ στόμα παρὰ φύσιν κωφοῦ ἀναοίγεται· Ἰωάννης καλεῖται, καὶ οὐ κωλυθέντος ἡ γλῶττα ῥυθμίζεται. ὁρᾷς ὡς ἀδιόρθωτα, καὶ ἡμῖν ἀπρεπεστάτως εἰπόντες τὸν προφήτην ἐζήτησαν, ἀναμφιβόλως; ἰδοὺ γὰρ αὐτοῦ τοῦ δικαίου τὸ ὄνομα στόμα σιωπῆς ἀναοίγει, καὶ γλῶσσαν δυσκίνητον διεγείρει. ὅταν γὰρ δίκαιον βοήσας ἡ Ἰωάννου φωνὴ, ὅτι καὶ αὐτὸ τὸ ὄνομα φωνῆς ἐστὶν ἔργα γῆς. Ἐγὼ, φησὶ, φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ· ἑτοιμάσατε τὸν ὁδὸν Κυρίου, εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ. ὦ τοῦ θαύματος· λέγει ὑπάρχειν, καὶ φωνὴ προκηρύττει· διασώζεται ἔρχεται, καὶ δοῦλος προαποστέλλεται· βασιλεὺς ἀναλίσκεται, καὶ στρατιώτης προετοιμάζεται. χαίρωμεν οὖν καὶ εὐφρανθῶμεν, ὅτι ἡ Ἐλισάβετ ἐγέννησεν, καὶ ὁ Ζαχαρίας ἐλάλησεν· ὅτι σιγὴν ἔπεσχε, καὶ ὁ προσδύτης ἐβόησεν, ὅτι πινακίδιον κεχρυσωμένον ἐζητήθη, καὶ γλῶσσα ἱερατικὴ ἐλύθη, καὶ ἡ φωνὴ ἐπεμπλήσθη· ὅλη πρόδρομος ἐφάνη, καὶ ὁ κόσμος

χ. πῶς, χ. τὸ Θεοῦ λέγω

ιδ. ἐκκ

χ. ἐπισήμανται

χ. προφήτης ἐν ἐπιχω-

σμος

τω, ἀλλὰ τῶν ἔσω σωφρόνων, ὃς μὴ δεινὰ μόνος λαλήσας ἄχρι τῆς ἡμέρας γλύπτας ζῶντας, ἀλλ' ὧν οὐκ ὀπίσω ὕβρεως τοῖς λόγοις μου, οἵτινες πληρωθήσονται εἰς ἐμὲ καθ' αὐτῶν. ὁρᾷς ὅλα ἀθυπτίστως σοι τὰ τῶν διώκτων κορυφούμενα. μόνον ἵνα ἀκούσῃς ὁ Ζαχαρίας τὰ ῥήματα ζῶντα, βλέπων ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ναοῦ, μαθὼν ἀπιστίας τὸν φίμωσιν βαστάζων. ὦ τῶν θαυμάτων. ἄλλως εἰσῆλθεν ἐλευθεραζόμενος, καὶ αὖθις ἐξῆλθε καταδεδικασμένος· ὁ θυμιατήριον λατρευτικὸν βαστάζων, πῶλον ὄχλου ἀπεφέρετο. ὁ λαὸς ἀπεκρύβη μὲν ἀγαθὸν ἀκούσας περὶ αὐτοῦ, κἀκεῖνος διέβλυσε, μηδεὶς μοι πλησιάσῃ, μηδεὶς μὲ ἐρωτήσῃ· διαστολικῆς ἀναγκαιότητος φεῖκόν βαστάζω. ὦ τῶν θαυμάτων. Ζαχαρίας φιμοῦται, καὶ ἡ Ἐλισάβετ βιώσχεται· αἰσχυνόμενα γλῶσσα, καὶ ὀγκούσα μήτρα· ἡ βλαστὸς γλῶσσα φέρει, καὶ ἡ ἄκαρπος [σιγᾷ] τῇ μήτρᾳ. μετοικεῖται ὁ πόθος τῆς μήτρας εἰς τὴν γλῶσσαν· ἡ φωνὴ χαλιοῦται, καὶ ἡ γονὴ ἐλευθεροῦται. Ζαχαρίας σιγᾷ, καὶ ὁ Ἰωάννης σκιρτᾷ. μόνον γὰρ εἶδεν ἡ σιγὴ τὸν πρόδρομον, καὶ τικτόμενον ὁ ἑωσφόρος ἥλιον, καὶ ἐσκίρτησε μέγα ὁ Ἰωάννης ἐν τῇ μητρικῇ ὠδῖνι, τὸν βεβδυτῆτα τῆς φύσεως αἰτιώμενος. διαστολή, φησί, κήρυξ εἰμί· καὶ πῶς τοῖς ὁμοδούλοις ὁμοίως πεπιδημηκόσι δεσμοῖς; [ἀπολάβω χρόνον τῆς κινήσεως.] οὐ βαδιοῦμαι τόπον, μὴ ἀπολίσθω δρόμου· μὴ διαστολὴ ἀπολάβῃ τὸν ἀεὶ καὶ ἀΐδιον ἐλεύθερον δοῦλον· μὴ γλύπτας τῆς φύσεως ἡ ἀκολουθία παρελκυσμὸς τῆς τάξεως. ἐπίγνωσι τοῦ πρόδρομον, καὶ σιωπᾷ· οὐκ ἀνέχομαι· ἐπίγνωσι τοῦ ἀποστίλαντά με ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ πορεύεσθαι, ἑτοιμάσαι τὴν ὁδὸν αὐτοῦ ἔμπροσθεν αὐτοῦ. σαλεύω τὰ δεσμὰ τῆς φύσεως. κηρύττειν γὰρ ἐπίσταμαι. ὦ τῶν θαυμάτων καὶ θαυμάτων. ἄπορ ἠγνόησαν οἱ οὐρανοὶ ἄγγελοι, ἐγνώρισεν ὁ Ἰωάννης κυοφορούμενος, καὶ ἤλεγε τῇ μητρὶ αὐτοῦ· θεῖος ἔλαθε, καὶ τὸν ὑπὸ μήτρᾳ Θεὸς ὑπεδημοῦτο ἐν σπαργάνοις. κυριότητας ἔκρυψε, καὶ τὰ τῆς οἰκονομίας μυστήρια ἀπεκάλυψε· καὶ ὅπερ ἐλάλησε ὁ Ζαχαρίας τῇ ἀκοτόκῳ κομίζων διαγγέλιον, ἐδοξε τὸ ἔμβρυον ἀλλόμενον καὶ ἀναπηδῆσαι. ὑπεδημώσας γὰρ, καθὼς ἀρτίως ἀκούσατε, ὁ τῶν ὅλων ἡμῶν λυτρωτὴς τοῦς τὸν ἑαυτοῦ φίλον Ἰωάννην ἀφίκετο κυοφορούμενος σωτήριον. καὶ ἰδοὺ ἰδοὺ τὸν πλατυρρῶνα ἀσπαζόμενον τὸν πηλόν, τὸν βασιλέα εἰς τὸν τῶν τραπώτων σκιρτῶντα ἀγαλλιώμενον, τὸν διαστολὴν εἰς ὃ τῶν δούλων δεσμάτιον ἀφιγμένον. οἱ δὲ μήτρας τὸ μήτρα θαυμάσαντες ὁ Ἰωάννης, τῆς φύσεως ὁρμὰς σωθεραπεῦσαι ἐπεχείρησεν, οὐκ οἶδα, λέγων, φύσεως ὁρμὴν τὸν Κύριον, οὐκ ἀναμένω κτίσεως χρόνον· ἐν γαστρὶ σπαργανιώσας τόκος οὐκ αἰσχυνόμενος ἐμοί· οὐ χρῄζω ταύτης τῆς εἱρκτώσεως, εἰς ἣν ταῦτα ἐγκέκλεισμαι. καὶ τί οὐ λέγω τὰ δεσμά τὰ κατέχοντά με; ἐξέλθω, κηρύξω σωθεραπεύων θαυμάτων ζωτόμοι γνῶσιν. σάλπιγξ εἰμὶ θείας προνοίας· σαλπίγξ εἰμὶ τῆς τοῦ Θεοῦ λόγου ἐπιφοιτήσεως. σαλπίσω, καὶ πατρικὴν γλῶσσαν βύγλωσσον λαλήσῃ. σαλπίσω, καὶ μητρικὴν νεκρωθεῖσαν μήτραν ζωώσω. βλέπε τὸ μυστήριον· ὅπου γλυκάζει, καὶ τοῖς σκιρτήμασι φθέγγεται· οὗπου φαίνεται, καὶ ἀπιλὰς ἀποστέλλει· οὗπου βοᾷ συγχωρεῖται, καὶ δι' ἔργων ἀκούεται· οὗπου μανθάνει τὸ βίον, καὶ τὸ Θεοῦ προκηρύττει· ὅπου βλέπει τὸ φῶς, καὶ γνωρίζει τὸ ἥλιον· ὅπου πέκτει, καὶ πεπτίκασι πόμα). ὃ γὰρ φέρει ὁ διαστολὴ ἐλθόντος ἐπὶ καιρῷ· οὐκ ἀνέχομαι τὸν τόκον σου ὁρᾶν, ἀλλὰ ῥῆξαι φιλτάτης τὸ γαστρὸς δεσμωτήριον, καὶ προμηνύσαι σωτηρίαν ἐρχόμενον, [κράζων τοῖς ἄλμασιν]· ὁ λύων σου δεσμὸς πεπλήρωται, καὶ τί ἐγὼ δεδεμένος κατέχομαι; ἦλθεν ὁ λόγος καταπαθύσας τὰ σύμπαντα, καὶ τί ἐγὼ σεσιγῶ σου ὁρᾶν τὴν φύσεως; ἐξέλθω, σωθεραπεύσω, κηρύξω, βοήσω τοῖς πᾶσι· ἰδοὺ ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου. καὶ ταῦτα μὲν τὰ τοῦ Ἰωάννου [σκιρτήματα, μᾶλλον δὲ ῥήματα.] Τῇ δὲ Ἐλισάβετ ἐπλήρωθη, φησίν, ὁ χρόνος τοῦ τεκεῖν αὐτὴν, καὶ ἐγέννησεν υἱόν. καὶ ἤκουσε ὁ συγγενὴς αὐτῆς, καὶ ὁ σωθεραπεύσας αὐτὴν. ἀλλὰ τί δὲ ἔκρηξαν, ἔτικτε καὶ ἐγέννησεν; ὅτι

Ιωαν. α. 29.

Λυκ. α. 57.

χ. καὶ ὁ. μου καὶ μόνον αἰσχυνόμενος,

μὴ τὸ δρέπανον τοῦ θανάτου, ὡς τάχιστα πίστεως τοῖς θελήσασι. Εἰ γὰρ ὄντως ἀληθεύεις, διὰ τοῦτο Γαβριὴλ, ὁ λέγων, "ὅτι δὴ ἄλλο προσοδεύσας σημεῖον, δῴρασθαί μοι πίστιν τῆς ἐπαγγελίας τῆς θαυματουργίας. Καὶ τί γνώσομαι τοῦτο; ὁ Ἀαρὼν οὐκ ὀπίστευσεν, εἰ μὴ ἡ ῥάβδος ἐβλάστησε· Μωϋσῆς οὐκ ἐπληροφορήθη, εἰ μὴ ἡ χεὶρ αὐτοῦ ἐλεπρώθη· Γεδεὼν οὐ ζωῆκεν, εἰ μὴ ὅτι ⓦ πόκος γέγονεν ἡ δρόσος· Ἐζεκίας οὐκ ἐπίστευσεν, εἰ μὴ ὁ ἥλιος εἰς τὰ πρόσω ἀπεπορεύθη. Καὶ τί γνώσομαι τοῦτο; δός σοι σημεῖον, ἵνα μὴ Ἐλισάβετ προπετῶς γελάσῃ, ὡς ἡ Σάῤῥα. Καὶ τί γνώσομαι τοῦτο, ἀρχάγγελε μεγαλυνόμενε; πόθεν μοι δῶρα τοιαῦτα καὶ σὺ μοι ῥηθέντα; Εἰ δεύτερος Ἀβραὰμ φαίνομαι, τί σοι ἀρκεῖ μοι τὰ τοῦ Ἀβραὰμ ἰδιώματα· εἰστέλθοι τὸ δωρεάν μου, καὶ νίψω τοὺς πόδας σου εὐδοκίᾳ σπεύδοντος, καὶ ἀποθήσω σοι τὰ ἄπιζά μου μυστηρίου πεπληροφορημένα· ἀλλ' ἄγου σεαυτὸν πρὸς Ἐλισάβετ φυσικῶς, τοῦ ἐκπλησσομένου προζωγραφοῦσα. Ζητῶ μόνον, ἵνα δωρήσωμαι γνῶσιν. Καὶ τί γνώσομαι τοῦτο [ὁ καλὸς διαγγέλλων ἀγγέλων ὅτι γῆς ἡμῖν φέρων;] πόθεν μοι τοῦ παιδὸς ὁ ὄνομα, ἄγγελε, προλέγεις; καὶ τοῦ μὴ πρώτου καὶ ἀρίστου ἀριθμεῖς; λέξον μοι ὁ κατὰ φύσιν, ἵνα πίστεύσω ὁ παρὰ φύσιν. ἐὰν ὁ ὑετὸς ἀναχαμψῇ, κἀγὼ αἰσθήσομαι· ἐὰν ἡ θάλασσα μετρηθῇ, καὶ ἡ γυνή μου Ἐλισάβετ μαθήσεται· ἐὰν ὁ ἥλιος καταλαμβάνῃ, καὶ ⓖ ξηρὸν μαθοὶ γάλα ῥύσεσι· ἐὰν ἡ στάλιξ ἀναχαλίζηται, καὶ ἡ ξηρὰ μήτρα ἀοπίζεται. Καὶ τί γνώσομαι τοῦτο; ἐγὼ γὰρ εἰμὶ πρεσβύτης, καὶ ἡ γυνή μου προβεβηκυῖα ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῆς. ὁ δὲ ἄγγελος πρὸς ⓦ Ζαχαρίαν· "Θεὸν σὲ χρὴ ἀπαιτεῖς; ἀδείκτου βεβαιοτέραν τῆς δεικτικῆς ἐπαγγελίας ὀρέγῃ; ⓦ διαγγελιᾶ σοι κομίζοντα ἀνακρίνει οὐ δίδοικας; Καὶ τί γνώσομαι τοῦτο, λέγεις, ὦ Ζαχαρία; μὴ γὰρ εἰς Ἄγγελον ἀποστέλλῃ, ἵνα φοβηθῇς τὸν Φανερωτήν; Καὶ τί γνώσομαι τοῦτο, λέγεις, ὦ Ζαχαρία; σοῦν γὰρ φύσει ὁ Θεὸς ἐργάζεται; Φύσεως ἀκολουθίαν ζητεῖς, καὶ οὐκ εἶδες ποτὲ πῶς παρὰ δόξαν ποιεῖ; Εἰπέ μοι, Ζαχαρία, τῆς γῆς ⓖ φύλλα πῶς πεπήγασι; ὕδατος ὁ κύτος πῶς κατήρτισται; νεφέλη ἡ αἰωρουμένη πῶς βυείσκεται; ὑετὸς ὁ ταμίας πῶς σταλάσσει; βάλλει ὁ χιὼν πῶς λεπτομεῖται; ἠλίβη ὁ δρόμος πῶς πιοχεῖ; σπλὴν ὁ μείωσις πῶς ὠφελεῖ; ἀστέρων πλῆθος πῶς ἀριθμεῖται; θάλασσα ὁ μεγαλοδόξως φάμμον αἰδεῖται; ποταμοὶ ὁ θερμορρύτας πῶς συλλιμνοῦσι; ὁμίχλης ὁ σκότος πῶς ἀξυφαίνει; ἀέρος ὁ μέτρα πῶς ἀζυγοστάτως; ἄνθρωπος ὁ σὸς μήτρα πῶς ἀζυγοπλάστως; ἡ δ' ἄῤῥενος ὁ ἧλυ πῶς λευστέρως βυείσκει; θυείκελος ὁ ψυχὴ πῶς ἀθέσμως σὺν τῷ σώματι βυείσκεται; Καὶ τί γνώσομαι τοῦτο, λέγε, ὦ Ζαχαρία; Φύσεως ἀκολουθίαν ζητῶ, ὅσα θεότητος ἐργασία; τί τὰ στείρωσιν ἀπίστως ἠλπίσαμεν; τί οὖν ἐὰν ἀκάθαρτος πρῶτον πίκτωσαν ἀδελφοὺς; καὶ εἰ τὸ ἄπιστον εἰς πίστιν προγυμναζόμενον; ἔστιν γὰρ καὶ ὅτι τῆς στείρας νῦν ἀπιστία κολάζει, ἵνα τὸ ὅτι τὸ πρῶτον θαυματουργίαν μὴ ἀμφιβάλῃς. ἔσῃ, φησί, σιωπῶν, καὶ μὴ δυνάμενος λαλῆσαι. ὦ τῆς φιλανθρώπου ὑμνωδίας, διόρθωσιν μᾶλλον ἐργαζομένης. αὐτίκα γὰρ ὁ ἄγγελος τὸν σφάγασαι φωνὴν σωφρονίζει, αὐτίκα χάριτι τὸν τολμήσαντα γλωσσῶσαι. Καὶ γὰρ, φησί, διφθέρων αὐτοῖς, καὶ διέμενε κωφός. καλῶς ὁ εὐαγγελιστὴς καὶ ὅ, διέμενε, ζωγραφήσατο. προσέτι γὰρ ἡ σιωπὴ τὸν πικραμβόλον φωνὸν, ὁ Ζαχαρίας ⓦ Ἰωάννην, ἐπροσεύξατο ⓦ παῖδα, ὁ ἱερεὺς ⓦ προφήτην. ὃ οἷς λέγει ὁ ἄγγελος, ὅτι σὺν ὡς ἄπιστος σημεῖον πρὸς Θεοῦ ζητεῖς, ἐν τοῖς ἰδίοις μέλεσι τὸ μαστιγοφόρον" προσδέχου σημεῖον. ἔσῃ γὰρ, φησί, σιωπῶν, καὶ μὴ δυνάμενος λαλῆσαι, ἄχρι τῆς ἡμέρας γένηται ταῦτα. ὅσα γὰρ τῆς ἀθυμίας τὸ ὄρφνον, σκιᾷ τῆς ὑμνῳδίας τὸ πρόσταγμα· ὅσα τῆς προπετείας τὸ θράσος, σκιᾷ τῆς παιδείας ὁ χαλινός· ὅπου ἡ ὕβρις ἐλάκτισεν, σκιᾷ τῆς ὀπτικῆς μύσεως ἡ ἀποφασις. ἤθελεν ὁ Θεὸς, Ζαχαρία, κηρυκά σε τοῦ τοιούτου θαύματος γενέσθαι. τραπεὶς γὰρ τοῦ ἐπουρανίου βασιλέως ἔκτοπος, καὶ τῆς κοσμικῆς τοῦ ἀμβροσιμάτων λυτρώσεως προκαθαρτής. ὅπου ὁ τοῦ ἀθετεῖσθαι τοῦ σώματος βεβαιοτέραν τῆς ἐπαγγελίας ἐπιθέσω τοῦ διαστό-

τος,

χ. Δὸς δ' σημεῖον ἀῤῥαβῶνά μοι χάριτος, καὶ πιστεύσω τῇ ἐπαγγελίᾳ. Ἔχομαι τὸ ἐπάγγελμα, εἰ θαυματουργήσω διάσημον. εἰ πὼ, χ. τί-

χ. θεῷ πάντα δυνατὰ ἀμφιβάλλεις; καὶ οἶδας ὅτι πάντα δυνατὰ τῷ Θεῷ; ἀδίκαιον δείξῃ τοῦ ἀναπτικοῦ ἐπαγγελίου τὸν διαγγελιστήν; χ. ἀστέρων ὁ ἀριθμὸς τίς διατάσσει;

χ. καὶ σὺ ἀπιστεῖς πίστιν γυμάζῃ;

χ. κωφὸν

χ. σεσιγηκότα.

Ελισάβετ παιδίον γηλαίαν; τί κέρδος, ἐὰν ἐγὼ κληρονόμον τὸν βίον καταλείψω; ἀπίθη τοίνυν ὁ ἐκφοβῶν με, ὅσις ἂν εἶ· ἄπιθι τοίνυν ἀπ' ἐμοῦ. προβεβηκότες εἰσὶ· πρῆλθεν ἡ ἡλικία τῆς ἀπορίας· ἐβεβήθη τὸ γάμου τὸ ἐπιθυμία· ὁ χρόνος τὴν θέρμην κατέψυξεν· ἡ γεῖρωσις τὸν καρπὸν ἐπήσατο· ἡ φύσις πρὸς ἑαυτὴν ἐστασίασε· τί δ' ἂν μὴ ἀμφότερα ὦμεν τῆς μίξεως. ὃ ἡ γέρων οὐκ ἐνόησεν, πῶς γῆρας βλαστάνει; ἀλλὰ τοῦτο μὲν ὁ Ζαχαρίας εἰκότως. ὁ δὲ ἄγγελος φησὶ πρὸς αὐτὸν, καθὼς ἀρτίως ἤκουες· μὴ φοβοῦ, Ζαχαρία, μηδὲ λογισμοῖς ταράττου. ἄγγελός εἰμι φωτός, ἡ οὐχὶ σκότους· Γαβριὴλ εἰμὶ ἐγὼ, εἷς τῶν ἑστηκότων τὸν ἐπουρανίου βασιλέως· πρόσταγμα κομίζω, οὐκ ἐξουσίαν κεκλυκώς. ἀπέσταλκα μιλῆσαί σοι, οὐχὶ ἔφοβόν σοι ποιῆσαί σοι. χῆμα πρόβεβλημαι, οὐχὶ ἡ γυμνὴ τὴν οὐσίαν σοι φαίνομαι. φείδεταί γέ σου τῆς ζωῆς ὁ ἀποστείλας με. μὴ φοβοῦ, Ζαχαρία. ἀπέσταλκα εὐαγγελίσασθαί σοι, οὐχὶ ἡ θανατῶσαί σε. ὃ γῆρας προβέβληκε, οὐ τὸ ἄνθρωπον πολιόν, οὐ τὸ ἄσαρκον μήτρας. οὐ τίς θέλων γένοιτο; Θεοῦ δῶρον· μὴ γὰρ ἀνθρώπου τὸ βούλημα; οὐκ ἤκουσας τοῦ Κυρίου λέγοντος, Ἐγώ εἰμι ὁ ποιῶν ἄνθρωπον, ἡ πλάσαν τὸ ἀνθρώπου πρόσωπον; ἀπιστεῖς, Ζαχαρία; πῶς ὁ Ἀδὰμ ἐπλάσθη; πῶς ἡ Εὔα ἐκτίσθη; πῶς ὁ Ἰσαὰκ ἐγένετο; ἀνάκυψας Ἀβραάμ, ὄψει ἔσφαλε· καὶ σὺ ἱερεὺς ὢν ἀπιστεῖς; μὴ ἀδύνατόν τῷ Θεῷ πρᾶγμα, Ζαχαρία; ἀλλὰ τὸ γῆρας ἀνέπλασε, ὦ πρεσβῦτα; σωματικὸν ἔκρωσιν δρασικωτέραν ὀφείλεις Θεοῦ; Εἰ μὴ εἶδες Ἀβραάμ, καλῶς ἀμφέβαλες. φυσικὸν ἀδύνατον πρόβαλλη, ἡ θείας ἐπαγγελίας πρόνοιαν οὐ πιστεύεις, ἀλλ' ἀμφιβάλλεις ἡ φιλονεικεῖς; μικρὰ αἰτῆς, ἡ μεγάλα λαμβάνεις· ἡ ὡς ζημίαν ἀνομβρίαν κερδαίνεις, Ζαχαρία; ὑπὲρ τοῦ Ἰουδαϊκοῦ λαοῦ μόνον προσεύχῃ· ἐγὼ δὲ ὁ εὐαγγελίζομαί σοι, εἰς πάντα τὰ ἔθνη σωτηρίαν τῷ σωτηρίᾳ. ὁ δὲ Ζαχαρίας τοῦτο ἀκούσας, ἡ μικρὸν τὸν ὄψιν ἀποστρέψας, οὐ ταπεινοῦται πρὸς τὸν ἄγγελον ἔφη· τί λέγεις, ὦ ἄγγελε; ἡ γενήσομαι γήρᾳ; τί γάρ; σὺ τοῦτο προσπυνθάνεσθαι, ἢ τούτου ἔνεκεν ὁ θυμίαμα κατὰ τῆς ἐφημερίας, ἵνα τῷ καρποφορίᾳ τῷ λαῷ ἐπιδίξω; συγγνώμιον ἁμαρτημάτων αἰτῶ· μὴ γὰρ λύσιν στρώσεως ὑπόπτευε; τῷ Ζαχαρίᾳ* κυφιαθῆναι θέλω· μὴ γὰρ τῷ Ἐλισάβετ ἐγκωμιῆναι; ψυχὰς τεραυματισμένας τοιαῦτα καλῶς ἰαθῆναι· μὴ δὲ μαζοὺς ξηρανθέντας γαλακτοφυῆς γένεσθαι; τί λέγεις, ὦ ἄγγελε; ἡ γενήσομαι γήρᾳ; ἐκ τί τὸ κέρδος τοῦ ἔχω προσευχόμενον; ἆρα ἡ ἀκούσαντες οὐ λιθάσουσί με, λέγοντες, ὅτι μὴ ὑπὲρ αὐτῶν ἡ τὸ κοινωφελοῦς ἔσχεν σωτηρίας καλῆσαι μὴ ἀρχιερεύς, ἀλλ' ἑαυτῷ μόνον; ἡ ὅτι ἃ λέγει, ἀλλὰ γόνου ἐδόξαμεν; οὐδείς μοι λόγος προσῆλθε τεκνογονίας. ἄπαγε, τοῦτο δὲ βούλεται· ὅπερ ἠυχόμεθα, οὐκ ἔλαβον· ἡ νῦν ἕτερα δοὺς ἑτέρου μοι γεωρέζεις; οὐδείς μοι λόγος περὶ παιδοποιίας. "ὅσος κρόνος" τῷ ἐπιθυμίας ἐθέσει, ἡ ἡ ἀθυμία τῆς φύσεως, ἡ τῆς μίξεως; οὐδείς μοι λόγος νῦν περὶ τεκνογονίας. δοῦλοι βακτηρίας βαστάζειν ἃ δυνάμεθα, ἡ "πῶς τεκνογονίας ἀρχὰς κελευόμεθα; ὁ γῆρας τῷ φύσει ἥρπασε· "πίστεως ἔχω τὸ πρᾶγμα· τάφον περιβλεπόμεθα, ἡ ἔμφοβοι ἀρραβωνιζόμεθα; οὐδείς μοι λόγος περὶ τεκνογονίας. τοῦ λαοῦ τῷ σωτηρίαν ζητῶ, ἡ τοῦ ἔθνους τὸ δυσαρμοσίαν, τὸ ἐχθρὸν τὸ αἰχμαλωσίαν, ἡ ὃ λαὸς τὸ θυμηρίας, οὐχὶ ἡ κλαυθμηρίσματα ἡ ἀπάργματα ἡ ὑπτιάσεις ἔφας· οὐδείς μοι λόγος περὶ τούτων. πῶς πατὴρ γνησίου παιδὸς βύρεθήσομαι; τὸ γῆρας ἀποβαλοῦσα τὸ πίστιν, ἔχω φύσεως λοιπὸν τὸ πρᾶγμα, ἐξαλείλυπται τὰ ἡμητικὰ μέλια. ῥάδιον ὡς ἵππων κατέχων ὑπισάω, ἡ μητρωαμίας μοι πῖρας "ἀναλύσεις, ὅτε τάφος τὸ πρὸ σῶμα γίνοιτο; ἡ τί γνώσομαι τοῦτο; φράσει μοι, ὦ μέγιστε Γαβριήλ. ἀναγκαῖον γὰρ τοῦτο ἐκ τῶν ἀγνοούντων γνῶναι. ὅπερ Γαβριήλ, Θεοῦ ἀγγελος ἐπέμφθη. Εἰπέ, ἡ τί γνώσομαι τοῦτο; ἰδοὺ πέμπτα μοι τὰ μέλη· ἰδοὺ τὸ γῆρας ἀμφοτέρων ἡ εἰς ἓν ὁρώντων. Εἰ μέρος ὑπάζει, ἐκ μέρος ὑπαλλάττει, μικρά τις ἐλπὶς ἐν τῷ λειφθῆναι· νῦν ἑκάτερον τὸ σῶμα σπασθέντα. οὐδὲν ὅπερ ἐν ἀθυμήσωμεν, εἰ μὴ

μὴ

* μι

χ. ἡλικία

Ζαχ. ιβ. α.

ἰσ. ἰσφάλη·

χ. ὁ ἐς σωτείαν συντίνη.

χ. ἡμικάρπους

χ. τῷ φύσι ἡμέσει, ἡ χ. σοὶ τεκνογονίας ἐλπωδῶσαι

χ. ὁ συχάσαι μι τῷ ναῷ σοὶ λειτουργίαν, ἀλλὰ ἐφόν διὰ τὸ βεβίφθ ἀρραβωνίσασθαι; χ. αἰ ἀξιάνοις

σὺ τῇ δευτέρᾳ μὲ παρουσίᾳ, ὅταν ἔρχωμαι κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς· ἐγὼ σὲ ταῖς ἐπιφερομέναις μοι, ἀποδώσω σοι, ἃ παρεσπάδα πρᾶξας, καθὼς δὲ αὐτὸς ὁ Παῦλος λέγει· Τὸν ἀγῶνα τὸν καλὸν ἠγώνισμαι, τὸν δρόμον τετέλεκα, τὴν πίστιν τετήρηκα· λοιπὸν ἀπόκειταί μοι ὁ τῆς δικαιοσύνης στέφανος, ὃν ἀποδώσει μοι ὁ Κύριος ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὁ δίκαιος κριτής· οὐ μόνον δὲ ἐμοί, ἀλλὰ πᾶσι τοῖς ἠγαπηκόσι τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ. τοιγαροῦν, ἀδελφοί, στεφάνου ἡμῖν τοῦ τοιούτου ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν πρόξει, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μεθ' οὗ τῷ πατρὶ σὺν τῷ ἁγίῳ πνεύματι δόξα καὶ κράτος, νῦν καὶ ἀεί, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν. Β. Τιμ. δ. ζ.

ΕΙΣ ΓΕΝΝΗΣΙΝ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΠΡΟΦΗΤΟΥ ΠΑΝΔΡΟΜΟΣ ΚΑΙ ΒΑΠΤΙΣΤΟΥ. Λογ. να.

Ἐκ Ms. Oxon. emend. ex Ms. Palatino. Μιλῶς ἴσως κδ.

ΕΥφραίνεσθε ἡμέραν ἑορτῆς καὶ πανδήμου χαρᾶς, ὅτι ἡ ἀστεμπάθεια τῆς Γαβριὴλ τοῦ λειτουργοῦ καὶ τοῦ Ζαχαρίου τοῦ ἱερατεύσαντος, ἡ ἄνοια τῆς ἀφωνίας κατεδικάσθησαν τῇ ἀπιστίᾳ. ἠχρεώσατο γὰρ τοῦ διαγγελιστοῦ Λουκᾶ, τὸν δοθέντα ἡμῖν σήμερον τὸν ψυχοφελῆ ἰατρόν. ἰατρὸς γὰρ ἦν καὶ τῇ τέχνῃ ὁ διαγγελιστὴς Λουκᾶς· ἀλλ' ἦν τότε μὲν σωμάτων θεραπευτής, νῦν δὲ παραπτωμάτων ἀφειδολύτης. πέπονε πέπονε καὶ πάλαιε, καὶ ἀφειδίᾳ ἀφειδίαν διεδίξατο. τί οὖν ὁ Λουκᾶς, ὁ φύσει ἰατρὸς ἠχρεώσατο αὐτῷ ὀρθῶς λέγοντος, Κατὰ τὸ ἔθος, φησί, τῆς ἱερατείας, ἔλαχε τοῦ θυμιάσαι, καὶ εἰσῆλθεν εἰς ναὸν τοῦ Θεοῦ Ζαχαρίας, καὶ ἅπαν τὸ πλῆθος ἦν τοῦ λαοῦ προσευχόμενοι ἔξω τῇ ὥρᾳ τοῦ θυμιάματος· καὶ ἰδοὺ ἄγγελος Κυρίου ὤφθη αὐτῷ ἑστὼς ἐκ δεξιῶν τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ θυμιάματος. καὶ ἐταράχθη Ζαχαρίας ἰδών, καὶ φόβος ἔπεσεν ἐπ' αὐτόν. εἶπε δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ ἄγγελος· μὴ φοβοῦ, Ζαχαρία, ὅτι εἰσηκούσθη ἡ δέησίς σου· καὶ ἰδοὺ γεννήσει υἱόν σοι, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰωάννην. ὃ τῆς παραδόξου καὶ μυστικοῦ θαύματος. δικαίως ὁ Ζαχαρίας *διὰ τοῦτο ὃν ἀγγέλου ἔπαθε, καὶ ἄλλων ἐλάμβανεν. ὑπὲρ τοῦ λαοῦ προσηύχετο, καὶ τέκνου πατὴρ ὠνομάζετο· συγγνώμης πλημμελημάτων ἐζήτει, καὶ ἀγόνου μήτρας ἐπαγγελίας ἐδέχετο. ἠθέλησε γὰρ ὁ Ζαχαρίας ζῶν καὶ ψυχὰς θεραπεῦσαι ἰαθείσας, ἢ τὴν κοιλίαν τῆς Ἐλισάβετ ἐγκυμονῆσαι. δικαίως ὁ Ζαχαρίας ἐταράχθη φόβῳ συνεχόμενος. διὰ θεσπεσίου γὰρ ἦν ἔργου δηλούμενον, εἰ καὶ ἱερατικὸν ἀξίωμα περιεβέβλητο. εἶπε δὲ Ζαχαρίας διὰ τί καὶ ψυχῇ μόνον, ὡς εἶδε ἄγγελον· ἦν τοῦ ὕδατος ἡ βάπτισις· ἦν τῶν ῥημάτων ἡ ἐπαγγελία. τίς οὗτος, ὁ τιθαρρημένος ποδὶ τὸν ἱερὸν ναὸν βηματίζων; τίς οὗτος, ὁ ἐκ δεξιῶν τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ θυμιάματος *παρεστώς; τίς οὗτος, ὁ ἀλλομόρφου ἡλίας μορφῆς περιαστράπτων; ὃς οὗτος; οὐκ εἶδον αὐθεφπον πέρυσι· τὸν, καὶ αὖ πάλιν πέρυσιν αὐθεφτόμορφον. τίς οὗτος, ὁ φόβῳ τὴν ἐμὴν ψυχὴν περιέχων; τίς οὗτος, ὁ φωσφόρος ἀπὸ σώματος, κεκλεισμένων τῶν θυρέων λαλῶν μοι λαλιάς; ὃς οὗτος, "ὁ τῆς ἐμῆς ἐφημερίας ἐφεδρεύτης; τίς οὗτος; ὁ τῆς ἐμῆς προσευχῆς ἐμποδιστής; ἔξω τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ περιϑέω με προσωχλοῦντα, ὡς τὸν βασιλέως τὸν ἐπιτρόπιον αὐτοῦ χεῖρα φέρει· ὃς οὗτος ἔνδον κατέχει με. διὰ ἐμὲ δέησις ἐπέδωκεν τῷ βασιλεῖ, συγγνώμην αἰτουμένη," ὡς πλημμελήσαντος. ταῦτα θύμου ἐστὶ γραφῆναι, ἵνα τῷ λαῷ τὴν ἐπιθυμίαν χαρίσωμαι, ἵνα τῆς ἐφημερίας μου τὴν ἐργασίαν ἐπιδείξω. "παύσασθε τοίνυν ὅστις εἶ ὁ ἐκφοβῶν με. εἰ μὲν ἀποστρεπτικὸς ἄγγελος, ζωσάσθω αὖ τὴν χεῖρα μου, ζωσάσθω τοὺς ἔξω δακρύοντας, συνεθλίβου τοῖς θλιβομένοις. ἀπὸ τοίνυν· ὃς εἶ ὁ ἐκφοβῶν με; σὺ εἶ μοι λόγος παιδός· τί μοι τέκνου ἐπαγγελίαν συμφέρεις; ὑπὲρ τοῦ λαοῦ, ἐμοὶ ἐγὼ τάχιον ἔξω; τί γὰρ ὄφελος, ἐὰν

χ. καταῤῥῶ ἢ ἀφαίρει τὴν ἀπιστίαν καταδικάζεται.

χ. ἢν μὲν σωμάτων ἀφειδύτης.

χ. ἐβλάβη.

* λογισμοῖς ἀγγέλου

χ. ἀπεκρίθη

* ὡς ἀναμένων

χ. ὁ τῆς ἐμῆς δυνάμεως καταπαύσας; χ. τῶν πλημμελημάτων ὧν αὐτῆς. χ. τίς εἶ ὁ ἐκφοβῶν

τυγχάνοντα, ἢ τίς ὁ ἱερεύς, ἢ τίς ὁ Λευίτης, ἢ τίς ὁ Σαμαρείτης, ἢ τί ὃ ἔλαιον, ἢ τίς ὁ οἶνος, ἢ τίνες ⓐ ἐπίδεσμοι, ἢ τί ὃ κτῆνος, ἢ τί ὃ πανδοχεῖον, ἢ τίς ὁ πανδοχεύς, ἢ τί τὰ δύο δηνάρια, ἢ τί τὸ περισσότερον ἀναλωμα, ὃ περισσότερον ἐδαπάνησεν ὁ περισσοποδοῦναι, ⓒ τίς ἡ ἐπάνοδος τοῦ Σαμαρείτου. τίς οὖν ὁ ἀνθρωπος ὁ καταβαίνων ἀπὸ Ιερουσαλὴμ εἰς Ιεριχώ; ἡ Ιερουσαλὴμ ἐστιν ὁ παράδεισος, ἡ Ιεριχώ, ὁ κόσμος οὗτος· αὐθρωπος γὰρ ὁ καταβαίνων ἀπὸ Ιερουσαλὴμ εἰς Ιεριχώ, ὁ πρωτόπλαστος ἐστιν Αδάμ. ἐκπεσὼν γὰρ ἐκ τοῦ παραδείσου κατῆλθεν εἰς Ιεριχώ, τουτέστιν, εἰς ⓦ κόσμον τοῦτον. καὶ ἐληστῶν, λησταῖς περιέπεσε, τουτέστι, τοῖς πονηροῖς δαίμοσι τοῖς Φοινικοπάτοις· οἱ καὶ ἐκδύσαντες αὐτὸν τὸ ἔνδυμα τῆς ἀθανασίας, ὃ περὶ τὸ ἀμαρτίας ἔφορμα, ἐπέδυσαν αὐτὸν φύλλα συκῆς. Διὰ τί φύλλα συκῆς; ὅτι τραχέα εἰσὶ καὶ πικρά. ὅτε γὰρ μὲν τὴν ἀμαρτίαν, πραχθεῖσα περιῆπτο αὐτῷ περιγράπτως καὶ πυρία πολλή, διὰ τοῦτο ἐπέδυσαν φύλλα συκῆς. καὶ πληγὰς ἐπιθέντες, τουτέστι, διὰ βιαίους ὁδοὺς. Γεν. γ'. 8. τὸ, Εν ἱδρῶτι τοῦ προσώπου σου φαγῇ ⓦ ἄρτον σου, καὶ, Ακάνθας καὶ τριβόλους ἀνατελεῖ σοι ἡ γῆ, καὶ, Εν λύπαις τέξῃ τέκνα, αὗται αἱ πληγαὶ τῆς ψυχῆς. Καὶ ἀπελθόντες ἀφέντες αὐτὸν ἡμιθανῆ τυγχάνοντα. ὅτε γὰρ ἐζωοποιεῖτο διὰ τοῦ σωτηρίου τοῦ Θεοῦ ὁ Αδάμ, οὐδὲ τελείως ἀνεκρώθη, τῷ μὴ τελείως ἀρνήσασθαι ⓦ Θεόν. καὶ συγκυρίαν ὁ ἱερεύς τις κατέβαινεν ἐν τῇ ὁδῷ ἐκείνῃ. καὶ οὐκ εἶπε, καὶ συμπτώσεις· ἀλλὰ, καὶ συγκυρίαν. καὶ ζωπτώσεις γὰρ ἐστιν, ἀπροσκόπως καὶ ἀπροσδοκήτως, ὅταν ὀξὺ ἁμάρτημά τις προσκόψῃ· καὶ συγκυρίαν δέ ἐστιν, ὅταν τις καὶ προσέχοντι Θεοῦ τι ποιήσῃ. ἐπορεύθη οὖν καὶ προσέχοντι Θεοῦ κατέβαινεν ὁ ἱερεὺς ἐν τῇ ὁδῷ ἐκείνῃ, καὶ ἰδὼν αὐτὸν ἀντιπαρῆλθεν. ὁμοίως δὲ καὶ Λευίτης. τίς ὁ ἱερεύς, καὶ τίς ὁ Λευίτης; ἱερεὺς μὲν ἐστιν ὁ Μωϋσαϊκὸς νόμος, Λευίτης δὲ ὁ προφητικὸς λόγος. ὅτοι μὲν οὖν καὶ προέχοντι μὲν Θεοῦ ἦλθον ἐπὶ τὴν θεραπείαν ὧν πεπεραωμένων ἀπὸ τῶν ληστῶν. μὴ δυναμένοις δὲ θεραπεῦσαι αὐτὸν, ἀντιπαρῆλθον. τούτων οὖν μὴ ἰσχυόντων αἴρεσιν τοῦ κείμενον, ἔρχεται Σαμαρείτης, ὅς ἐστιν ὁ διασώστης Χριστὸς, ὁ φυλακὴ τῶν ἡμετέρων ψυχῶν. Σαμαρείτης γὰρ ἑρμηνεύεται φύλαξ. διὰ τοῦτο οὖν εἶπε· Σαμαρείτης δέ τις ὁδεύων ἦλθε· καὶ οὐκ εἶπεν, ὅτι ἦλθε προς αὐτὸν, ἀλλ' ἦλθε κατ' αὐτὸν, τουτέστι, ζωοφορήσας κατ' αὐτὸν, παθὼν σωματικῶν ὑποκείμενος κατ' αὐτὸν ἀνθρώπινος. ⓒ ἰδὼν αὐτὸν ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτῷ, καὶ προσελθὼν κατέδησε τὰ τραύματα αὐτοῦ, ἐπιχέων ἔλαιον καὶ οἶνον. τίνες ⓐ ἐπίδεσμοι, καὶ τί ὃ ἔλαιον, ⓒ τίς ὁ οἶνος; ἐπίδεσμοί εἰσιν αἱ παραγγελίαι τοῦ Χριστοῦ, τὸ ἔλαιον, τὸ χρίσμα τὸ ἄγιον, οἶνος δὲ τὸ μυστήριον τῆς πίστεως. Διὰ τί τοίνυν τούτων ταῖς ψυχικαῖς ἡμῶν θεραπεύεται τραύμασι. ἴσασιν ⓐ μεμνημένοι τὰ λεγόμενα. ἐπιβιβάσας δὲ αὐτὸν ἐπὶ τὸ ἴδιον κτῆνος, ἤγαγεν εἰς πανδοχεῖον. ἴδιον κτῆνος λέγει τὸ σῶμα ὁ Χριστὸς, ὃ ἐπ' ἐμοὶ ἀνέλαβεν ἐκ τῆς ἀγαθότητος πατρόνου. ἀνέβασεν οὖν ἐπὶ τὸ ἴδιον κτῆνος ⓦ τετραωμαπομένον ἀπὸ τῶν ληστῶν· ἐπεὶ καὶ ⓦ τῷ προφήτῃ Ησαΐᾳ, Αὐτὸς ταῖς ἁμαρτίαις ἡμῶν ἀνέλαβε, καὶ ταῖς νόσοις ἐβάστασε. καὶ ἤγαγεν εἰς πανδοχεῖον, τουτέστιν, εἰς τὴν ἁγίαν ἐκκλησίαν, ἐπεμελήθη αὐτοῦ τὸ περίεργον αὐτοῦ διέταξε. ἐπὶ τὴν αὔριον ἐξελθὼν, τουτέστι, τὴν ἡμέραν ἀνάστασιν, ἐκβαλὼν δύο δηνάρια, δέδωκε τῷ πανδοχεῖ. Τίς ἐστιν ὁ πανδοχεύς; καὶ τί τὰ δύο δηνάρια; ὁ πανδοχεὺς Παῦλος ὁ ἀπόστολός ἐστιν, ὁ προβληθεὶς τὴν ἐξ ἐθνῶν ἐκκλησίαν· πανδοχεῖς γὰρ ἐκκλησίαι, διὰ τὸ πανδέχεσθαι, καὶ πανδέχεται εἰς σωτηρίαν. ἐκβαλὼν δύο δηνάρια ὁ Χριστὸς μὲν τὴν ἀνάστασιν, τὴν τε παλαιὰν καὶ καινὴν Διαθήκην, ἔδωκε τῷ πανδοχεῖ, εἰπὼν αὐτῷ· ὅταν μὴ ἀπέλθω πρὸς σέ, φησι, πανδοχεύσω ⓦ ἐξ ἐθνῶν λαόν, ⓦ τετραωμαπομένον ἀπὸ τῶν ληστῶν τῶν φοινικοπάτων· μόνον ὅταν μὴ ἀπέλθω πρὸς αὐτὸν· καὶ ὃ δ' ἂν περισσοδαπανήσῃς, ἐγὼ ὅταν ἐπανέρχωμαί με ἀποδώσω σοι. τί οὖν περισσοδαπανήσει Παῦλος τοῖς δηναρίοις; ταῖς δέκα πάσαις ἐπιστολαῖς, ἃς διεπέμψατο τοῖς ἔθνεσι. τί ἐστι τὸ, ἐγὼ ὅταν τῷ ἐπανέρχεσθαί με ἀποδώσω σοι;

ὅταν

νοατιθὼ καὶ καλὴν φορμὴν, ϗ ὡς καλὰ λελειμμένα ὠὰ ἀγρῶ, ϗ σώζεις ἔσαι, ὃς αὐτίπρ μοι. ἔδει αὐτὸν τοίνυν ἐμπαιχθῆναι, ϗ τ̃ν δαίμονας· ἵνα ἀποδείξῃ τ̃ν τοιαῦτα κεχωμένους ϗ παιδίων εἰς ἀφοπτερεῖς. διὸ οὔτε ἔγνωσαν ὁ ἐποίουν. Εἰ γὰρ ἔγνωσαν, οὐκ ἂν ⓦ Κύριοι τ̃ς δόξης ἐσταύρωσαν. ωεῤῥμεφώνει ϗ ὁ ωεῤῥφήτης ωεῖ τ̃ ἀράκοντος τούτου, ὅλη ἐμπαιχθήσ), λέγων· Δράκων ἔσ, ὃν ἔπλασας ἐμπαίζειν αὐτῷ. ἀλλ' ἵνα μὴ ὑπὸ πολὺ μηκυνόντες ⓦ λέγωμεν, δόξωμεν ἐμποδίζειν τοῖς μ̃ ἡμᾶς βουλομένοις φαιδρότερον τ̃ς γραφ̃ς τ̀ νόημα ωᾴδειν, εἰ δὲ σιωπ̃ ⓦ λέγωμεν ἡμ̃ν" φιλονικ̃μεν. ωεῤῥήχθημεν γὰρ εἰς τοῦτο τ̀ κεφάλαιον, οὐχ ὡς δυνάμενοι ἀωᾴδαλείπτως εἰπεῖν, ἀλλὰ ϗ τ̃ν ἑαυτ̃ν δυνάμεων διηγήσασθαι, ϗ ἀφορμὴν διδόναι τοῖς φιλομαθέσι. Δίδου γὰρ σοφῷ ἀφορμὴν, ϗ σοφώτερος ἔσαι. ϗ ὑμ̃ς δ', ἀγαπητοὶ, ἐκ τ̃ν γραφ̃ν αἱρεῖσθαι ωεῖς σύστασιν τ̃ν εἰρημένων, μειζόνως λαμβάνειν τ̀ δυσθεώρητον νόημα. οὐ γὰρ διαλείας ἕνεκα ὁ Κύριος ἡμ̃ν, καθὼς ωεφύκαμεν, ἀπεδέχετο τ̀ ποτήριον τ̃ θανάτου, ἀλλ' οἰκονομίας θείας· ἵνα ἐκ τ̃ν ἐμ̃ν ἐλαχίστων ῥημάτων τε ϗ νοημάτων, ϗ ἐκ τ̃ν ὑμετέρων "λόγων δόξα Χριστ̃ῷ ἀναπεμφθ̃, νῦν ϗ ἀεί, ϗ εἰς τ̀ς αἰ̃νας τ̃ν αἰώνων. Ἀμήν.

χ. πόνων

ΕΙΣ ΤΗΝ ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ϗ ωαραβολὴν λέγουσαι, Ἀνθρ̃πός τις κατέβαινε, ϗ λῃσαῖς ωεῖ-έπεσεν. Λογ. ν. Luc. 10.

ΟΝτως, ϗ τ̃ ⓦ θεῖον ἀπόστολον, Οἱ τὸ σαθρὸν τρέχοντες, πολλοὶ μ̃ τρέχουσιν, εἷς δ' λαμβάνει τ̀ βραβεῖον. ἔδραμε σήμερον ὁ ἱερεὺς, ἔδραμε ϗ Λευίτης, ϗ ὁ Σαμαρείτης μόνος ἔλαβε τ̀ βραβεῖον. τοῦτο γὰρ ωερὶ αὐτ̃ ἀληθεύομεν ϗ" δραμόντα ἀκόπως δραμεῖν" ωροφητεύσαμεν. ἃ γὰρ ⓐ νόμος ἔλαθε ποιήσαντα, ταῦτα κατώρθωσεν ὁ ἀλλόφυλος. ⓐ μ̃ γὰρ ἰδίοις τὸν ἕτερον τ̃ν" οἰκείων κινδυνεύοντα φύσιν, τὰ σφάλ-χνα ἀπέκλεισαι τ̃ς συμπαθείας, ϗ τοῦτο ὀφθήσεται καμπτόμενος, ὡς φίλον" νεκρὸν ⓦ χείμαρρον ὑφέλκεσθαι, ὡς ϗ ποτὲ ὁ πλούσιος ωερὶ τ̃ν θύραν αὐτ̃ ἐρριμμένον ⓦ Λάζαρον· ὁ δ' ἄπιστος Σαμαρείτης, πιστότερος δ' μᾶλλον ϗ τ̃ν ἱερέων, τ̃ν οἰκείων ὀπισθόμενος ωραγμάτων, ωροσεμνήσατο ⓦ ξένον, ϗ τ̃ς ἐπιγνώσεως αὐτὸν χρείας" ὀπισθόμενος, ωρὸς τὴν θεραπείαν τ̃ ωεπληγότος ἐπείγετο, ϗ ⓦ νόμου τότε εἰδὼς, ἐπλήρωσε, ωάντα ωεποιηκὼς κατὰ τ̃ νόμου. Ὅταν γὰρ ἔθνη τὰ μὴ νόμον ἔχοντα, φύσει τὰ τ̃ νόμου ἐργάζωνται, ὅτοι νόμον μὴ ἔχοντες, ἑαυτοῖς εἰσι νόμος· οἵτινες ἐνδείκνυν) τὸ ἔργον τ̃ νόμου γραπτὸν ἐν ταῖς καρδίαις αὐτ̃ν, συμμαρτυρούσης αὐτ̃ν τ̃ς ζωνευδήσεως, ϗ μεταξὺ ἀλλήλων τ̃ν λογισμ̃ν κατηγορούντων. τί οὖν ὁ εὐαγγελιστὴς φησιν; Ἀνθρ̃πός τις κατέβαινεν ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ εἰς Ἰεριχὼ, ϗ λῃσαῖς ωεῖ-έπεσεν, οἱ ϗ ἐκδύσαντες αὐτὸν, ϗ πληγὰς ἐπιθέντες, ἀπῆλθον, ἀφέντες ἡμιθανῆ τυγχάνοντα. ϗ συγκυρεῖν ὁ ἱερεὺς τις κατέβαινεν ἐν τ̃ ὁδ̃ ἐκείνῃ, ϗ ἰδὼν αὐτὸν, ἀντιπαρ̃ῆλθεν. ὁμοίως δ' ϗ Λευίτης γενόμενος ϗ ⓦ τόπον, ἐλθὼν ϗ ἰδὼν, ἀντιπαρ̃ῆλθε. Σαμαρείτης δέ τις ὁδεύων, ἦλθε κατ' αὐτὸν, ϗ ἰδὼν αὐτὸν ἐσπλαγχνίσθη, ϗ ωροσελθὼν κατέδησε τὰ τραύματα αὐτ̃, ἐπιχέων ἔλαιον ϗ οἶνον. ἐπιβιβάσας δ' αὐτὸν ἐπὶ τὸ ἴδιον κτῆνος, ἤγαγεν εἰς πανδοχεῖον, ϗ ἐπεμελήθη αὐτ̃. ϗ ἐπὶ τ̀ αὔριον ἐξῆλθεν, ἐκβαλὼν δύο δηνάρια, ἔδωκε τ̃ῳ πανδοχεῖ, ϗ εἶπεν αὐτ̃, ἐπεμελήθητι αὐτ̃, ϗ ὅ, τι ἂν ωροσδαπανήσῃς, ἐγὼ ἐν τ̃ῳ ἐπανέρχεσθαί με ἀποδώσω σοι. μάθωμεν οὖν τίς ἐστιν ἡ Ἱερουσαλὴμ, ϗ τίς ἡ Ἰεριχὼ, ϗ τίνες ⓐ λῃσταί, οἷς ωεῖ-έπεσε, ϗ τί δ' ἔνδυμα, ὃ ἀπέδυσαν αὐτὸν, ϗ τίνες αἱ πληγαί, ἃς ἐπέθηκαν τ̃ ἀνθρώπ̃, ϗ ἵνα τί ἀπῆλθον ἀφέντες ἡμιθανῆ τυγχάνοντα,

χ. τρέχοντας ἐκεῖνος χ. σεσῶλαται χ. ἴδιαν

χ. νεκρὸν

χ. εὐπροσηύξατο

Ex Mſ. Collegii Novi Oxon. emend. ex Mſ. Regio Lut. a. Kor. 9. v. 8.

Ρωμ. 2. 15.

θέλω φλυαρῶσαι τοὶ ποιμένα Θεοῦ, ἵνα μὴ φύγῃ ὁ λύκος. ἐὰν ἴδῃ τὸν ποιμένα, ἁφίσει) ὁ λύκος. λαλήσω ὡς ἀρνίον. πάτερ, Εἰ δυνατόν, ὃ ποτήριον τοῦτο παρελθέτω. λαλήσω ὡς ἀρνίον μὴ ἔχον ποιμένα. ἐθέμειλον γάρ, ὡστὲ αὐθέντος ἀκοῦσῃτος. καπακίῃ με ὡς ἀρνίον, ἓ ὑπὸ τῶ ἐιδόλου ποιμένος τῇ βακτηρίᾳ τῶ σαυρῶ σκυθλαθήσει). μασήσεται τὸν κύκλον τῶ σιτάπιως, ἓ θλίψει τλὼ δριμύτητα τῆς θέτητος διπλῶς αὐλοὶ " βασανίζουσαι· μασήσεταί με ὡς δὺθεφοι, ἓ θλίψει τλὼ τερπνὼ πέτρω σφοδρῶς τοὺ ὀδόντας αὐτῶ συγκλάσαι· ἵνα μάθῃ μηκέτι δὺθέφοις μασᾶσθαι· ἓ πληρωθήσει) ὃ γεγραμμένον, Ο ἓ Θεὸς ζωθλάσει τοὺ ὀδόντας αὐτῶ· ὁ ὦ τόμεν αὐτῶ. πάτερ, Εἰ δυνατόν, ὃ ποτήριον τοῦτο παρελθέτω. Εἰ ἤδει ὁπόϊον ὅστι ὃ ποτήριον τοῦτο, ὅπερ ἐγὼ Εἰρωπίας ἀπέδεγμαι, σκάφιος ἂν ἤυξατο παρελθεῖν. κατ' ἐκείνου γάρ ὅστι κεντητήριον, τοῖς ἓ ἐμοῖς σωτήριον. ὅτεμ με κατάπίῃ, τότε αἰσθήσει), ὅτι κατέπιεν· ὅτεμ Εἴδῃ δι' ἐμὲ ἥλιον ἀφανιζόμενον, ἐμέρμ σκοτιζομένω, τότε ἓ αὐλὸς πτερνισθήσει)· ἓ πληρωθήσει) ὃ γεγραμμένον, Ο ἀ-δης κάτωθεν ὑπετάρξιθη ζωωλυτήσασί σοι. πάτερ, Εἰ δυνατόν, ὃ ποτήριον τοῦτο παρελθέτω. μὴ ὦν σκανδαλίζετω ὑμᾶς τὰ τοιαῦτα ῥήματα ὁ σοφία λεγόμενα· σκέδεξασθε ἓ ὄψασθε τλὼ ἔκβασιν τῶν " λόγων μου, ἓ τότε θαυμάσετε τλὼ σοφίαν τῶν " ῥημάτων μου. νομίζει μορφὴ μὲν ὃ πέρασμα εἶ) ἓ οὐκ οἶδεν ὅτι Τὸ μωρὸν τῶ Θεοῦ σοφώτερον τῶν ἀνθρώπων ὅστι· νομίζει σκῆ τῶν τοιούτων ῥημάτων ἀσθενίσατόν με εἶ) ἓ οὐκ οἶδεν ὅτι ὃ ἀσθενὲς ὅ Θεοῦ ἰσχυρότερον τῶν ἀνθρώπων ὅστι· οὐκ οἶδεν, ὅτι ἐγὼ μὲν πίνω ὃ ποτήριον, ἐκφυγεῖν ὃ ὠδυνθήσει) ἓ σκοπαθήσει), ⓐ ὃ ἐμοὶ ἀξυπνιαθήσονται ἓ ἐλθιθήσονται. νεῦ χαίρει ἀκόων τῶν " τοιούτων μου ῥημάτων, πάτερ, Εἰ δυνατόν, ὃ ποτήριον τοῦτο παρελθέτω. ὅτεμ μόνοι καπατίῃ με, ὅτεμ ἴδῃ πέτρας ἀχζομένας, ἓ τὰ μνημεῖα ἓ τοὺ τάφους ἀναῤῥηγυμένους, καὶ ἀφίσι αὐλοὶ ῥαχζόμενον, ἓ τοὺ νεκροὺς ἀναπηδῶντας ἓ Εἰς οὐρανὸς ἀναδυομένους, τότε μετανοήσει ἓ πιθήσει, ἐφ' οἷς * νεῦ χαίρει. οὐκ οἶδεν, ὅτι, ἐὼ ἰσχὰ παχύδα, ἑαυτῶ ἰσχὰ, ἓ αὐλὸς ἐμπεσεῖται, χῷ ὃ γεγραμμένον· Λάκκον ὤρυξε, καὶ ἀνέσκαψεν αὐλοὶ, καὶ ἐμπεσεῖται Εἰς βόθρον, ὃν Εἰργάσατο. οὐκ οἶδεν, ὅτι ὃν μέλλει ἰσχὰ σαυρῶ, ἐμοὶ μὲν ὅστι πανὸς, ἐκείνῳ ὃ σαυρὸς· ἐμοὶ μὲν ὅστι βάλσαμος, ἐκείνῳ ὃ θάνατος. ὦ ποτήριον, ἀγαθόλω" κεντητήριον, δαιμόνιον φυγαδευτήριον· ἀμαρτιῶν λαμπτήριον, ζωῆς ἐργαστήριον, ἀμαρτωλῶν ἰλαστήριον, ἀθανασίας σωτήριον. πλὶω, οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σύ. ἔγνω ὁ δύσπνος, ὅτι ὅσα Εἶπον, ἐθλίβετο· ἤκουσέ μου λέγοντος, Εὐχάριστῶ σοι, πάτερ, ὅτι ἤκουσάς μου· ἐγὼ ὃ ἤδειν ὅλι πολύτοτέ μου ἀκούεις. νεῦ ὅπῶ " ὑξαίμην παρελθεῖν ὃ σωτήριον τὸ θανάτου, ἵνα μὴ νομίσας ἐξὼ τῆς βύχης μου παρέρχεσθαι ὃ σωτήριον, χαῖρος χθὲς ἐπιτα ὡδὲ ὃ σκεῦμα τῶ σαυρῶ, τῆς βύχης μου τλὼ ἔκβασιν ἀμφίβολον σοιῶ, ἓ λέγω, πλὶω οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σύ. τῷ πατρὶ μου σκοτάπω τὸ θανάτου τλὼ ἐξουσίαν· καὶ τοι αὐλοὶ ἐξουσίαν ἔχω θεῖναι τλὼ ψυχλώ μου, ἓ ἐξουσίαν ἔχω πάλι λαβεῖν αὐτλί. κρύπτω ὃ θεῖόν μου ἀξίωμα πεπαλοις λογικοῖς· κρύπτω τὸ ἐξουσιαστικὸν μου τῆς θέτητος λόγοις ἀνθρώπινοις· λέγω, οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σύ. οὐκ οἶδεν ὁ τυφλὸς, ὅτι τὸ ἐμοὶ θέλημα ἓ ὃ τῆ πατρί μου Εἰ ὅστι. Πάντα γάρ ὅσα ἔχῃ ὁ πατὴρ, ἐμὰ ὅστι· ἓ, Ἐγὼ ἓ ὁ πατὴρ Εἰ ἐσμεν. πλὶω οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σύ. χρεμάσει ⓦ κάκκον τῶ σίτου, καὶ ὅτεμ κατασίῃ με, ὄψει αὐλοὶ ὑπὸ τῶ " ὑστείπου χοϊνίου δηνῶς ἀπαγόμενον. ἀλλ' ἴσως ἐρῇς τῆς τῶν ἀκούοντων· καὶ αρά τι ὁ Χριστὸς σκέπαιξε ὦ ἀγαθόλῳ; ἢ ἔξοι ἐὼ ἐμπαίζειν αὐτῷ; ναὶ ὑπερῶμεν, ὅτι αἰνίττεται γραφὰς, καὶ θρήσεις αὐλοὶ ⓦ πατέρα λέγοντα πρὸς Μωϋσέα· Ορᾶς πόσα ἐμπέπαγε τῆς Αἰγυπτίοις; τοιγαροῦν καὶ ὁ Κύριος σκέπαιξε ὦ ἀγαθόλῳ καὶ τοῖς δαίμοσιν. ἴδει γάρ αὐλοὶ ὡς αἰνίττον χλθαλθῶν ⓦ μεγαλορρημονοῦντα, * * Εν τῇ ἰσχύϊ μου ποιήσω, καὶ σὺ τῇ ζωνύσει τῶν χειρῶν μου ἀφελῶ ὅρια ἐθνῶν, καὶ τλὼ οἰκουμένλω ὅλλω, ὡς

νοσπὰν

α Κορ α κε. Ησ. ιδ. β. Ψαλ. ζ. ι. Ιωαν. ια μα. Ησ. ι ιγ. Εξοδ. ι β. Ησ. ι ιγ.

5 χ. σπαπίζουσι. 10 15 χ. β μάτων λόγων. 20 χ. πασπῶν ρῆμα 25 χ. κατέκει. 30 35 χ. ἐντείχο. 40

νοοῦμεν καταλήψομαι, ϗ ὡς καταλελειμμένα αὐτὰ δεῦρο, ϗ σὺν αὐτοῖς ἕξομεν, ὃς αὐτίκα μοι. ἔδει αὐτὸν τοῦτο ἐμπαιζηθῆναι, ϗ τοῦ δαίμονος· ἵνα ἀποδείξῃ τοῦ τὰ τοιαῦτα καυχωμένους ϗ παιδίων εὐηττημένους. διὸ οὔτε ἔγνωσαν οἱ ἐποίουν. Εἰ γὰρ ἔγνωσαν, οὐκ ἂν τὸν Κύριον τῆς δόξης ἐσταύρωσαν. τοσοῦτον φαίνει ϗ ὁ προφήτης σοφὸς τοῦ ἀφάτου τούτου, ὃν οὐκ ἐμπαιζήσῃ, λέγων· Διάκνων σάρξ, οἱ ἔπλασας ἐμπαίζειν αὐτῷ. ἀλλ' ἵνα μὴ ὅτι πολὺ μηκυνώμεθα λόγοι, δόξωμεν ἐμπαίζειν τοῖς ἀφ' ἡμᾶς βουλομένοις φανερώτερον τῆς γραφῆς τὸ νόημα παραδοῦναι, εἰπάτω σιωπῇ λόγοι ἡμῖν· φιλοῦμεν. τοσοῦτον γὰρ εἶπεν εἰς αὐτὸν τοῦτο τὸ κεφάλαιον, οὐχ ὡς δυνάμενοι ἀποδεικνύειν εἶπεν, ἀλλὰ τῇ τῶν ἑαυτῶν δυνάμει διηγήσασθαι, ϗ ἀφορμὴν δοῦναι τοῖς φιλομαθέσι. Δίδου γὰρ σοφῷ ἀφορμήν, ϗ σοφώτερος ἔσται. ϗ ὑμᾶς δέ, ἀγαπητοί, οὐκ τῶν γραφῶν αἱρουμένους τοῖς σύγχυσιν τῶν εἰρημένων, μειζόνως λυπεῖται τὸ δυσθεώρητον νόημα. οὐ γὰρ διὰ λίας ἕνεκα ὁ Κύριος ἡμῶν, καθὼς τοσοῦτον, ἀπέλιπεν τὸ πτύριον τοῦ θανάτου, ἀλλ' οἰκονομίαν τινά· ἵνα οὐκ τῶν ἡμῶν ἐλαχίστων ῥημάτων τὴν νοημάτων, ϗ οὐκ τῶν ὑμετέρων λόγων δόξα Χριστῷ ἀναπεμφθῇ, νῦν ϗ ἀεί, ϗ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Αμήν.

Ψαλμ. ξγ. κβ. Παροιμ. θ. θ.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΛΟΓΟΣ Ε'.

Λογ. ν. Λουκ. ι. λ.

ϗ τοῦ Δαβαρίτου λέγουσαι, Ανθρωπός τις κατέβαινε, ϗ λῃσταῖς περιέπεσεν.

ΟΝτως, ϗ τὸν ὄχλον ἀπόλλυσιν, Οἱ τὸ σαββάτῳ τρέχοντες, πρώτης ἡμέρας τρέχουσιν, εἷς δὲ λαμβάνει τὸ βραβεῖον. ἔδραμε σήμερον ὁ ἱερεύς, ἔδραμε ϗ Λευίτης, ἀλλ' ὁ Σαμαρείτης μόνος ἔλαβε τὸ βραβεῖον. τοῦτο γὰρ τοσοῦτον αὐτοῦ ἐλθόντας ϗ' ἔδραμόντας ἀκόπως δραμεῖν πρεπόντως. ἃ γὰρ νομοθέτης οὐκ ἐπαίνησαν, ταῦτα κατώρθωσεν ὁ ἀλλόφυλος. μὲν γὰρ ἰδιώτης ἐν ἑτέρῳ τινὶ οἰκείαν κινδυνεύουσαν Φύσιν, ταῖς παλαίσμασι ἀπέκλεισαν τῆς συμπαθείας, ϗ ἰδοὺ ὀφθαλμὸς καμμύσαντες, ὡς φιλίαν νεκρὸν κείμενον ἐπορεύθησαν, ὡς καὶ ποτε ὁ πλούσιος τοσοῦτον τὴν θύραν αὐτοῦ ἐρριμμένον Λάζαρον· ὁ δὲ ἄπιστος Σαμαρείτης, πιστότερος μᾶλλον ϗ τῶν ἱερέων, τῶν οἰκείων ὀπισθόμενος τοσούτων, πέμπτον ἐποιήσατο ξένον, ϗ τῆς ἐπιγνώσης αὐτὸν χρείας ὀπισθόμενος, τοσοῦτον τῆς θεραπείας τοῦ πεπληγότος ἠπείγετο, ϗ νόμου οὐκ εἰδώς, ἐπλήρωσε, πάντα πεποιηκὼς τὰ τοῦ νόμου. Οταν γὰρ ἔθνη τὰ μὴ νόμον ἔχοντα, φύσει τὰ τοῦ νόμου ἐργάζωνται, ὅτι νόμον μὴ ἔχοντες, ἑαυτοῖς εἰσι νόμος· οἵτινες ἐνδείκνυνται τὸ ἔργον τοῦ νόμου γραπτὸν ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν, συμμαρτυρούσης αὐτῶν τῆς συνειδήσεως, ϗ μεταξὺ ἀλλήλων τῶν λογισμῶν κατηγορούντων. τί οὖν ὁ εὐαγγελιστὴς φησιν; Ανθρωπός τις κατέβαινεν ἀπὸ Ιερουσαλὴμ εἰς Ιεριχώ, ϗ λῃσταῖς περιέπεσεν, οἳ γυμνώσαντες αὐτὸν, ϗ πληγὰς ἐπιθέντες, ἀπῆλθον, ἀφέντες ἡμιθανῆ τυγχάνοντα. τυγχάνει δὲ ἱερεύς τις κατέβαινεν ἐν τῇ ὁδῷ ἐκείνῃ, ϗ ἰδὼν αὐτὸν, ἀντιπαρῆλθεν. ὁμοίως δὲ ϗ Λευίτης γενόμενος τόπον, ἐλθὼν ϗ ἰδών, ἀντιπαρῆλθε. Σαμαρείτης δέ τις ὁδεύων, ἦλθε κατ' αὐτόν, ϗ ἰδὼν αὐτὸν ἐσπλαγχνίσθη, ϗ προσελθὼν κατέδησε τὰ τραύματα αὐτοῦ, ἐπιχέων ἔλαιον ϗ οἶνον. ἐπιβιβάσας δὲ αὐτὸν ἐπὶ τὸ ἴδιον κτῆνος, ἤγαγεν εἰς πανδοχεῖον, ϗ ἐπεμελήθη αὐτοῦ. ϗ ἐπὶ τῇ αὔριον ἐξῆλθεν, ἐκβαλὼν δύο δηνάρια, ἔδωκε τῷ πανδοχεῖ, ϗ εἶπεν αὐτῷ· ἐπιμελήθητι αὐτοῦ, ϗ ὅ, τι ἂν προσδαπανήσῃς, ἐγὼ ἐν τῷ ἐπανέρχεσθαί με ἀποδώσω σοι. μάθωμεν οὖν τίς ἐστιν ἡ Ιερουσαλήμ, ϗ τίς ἡ Ιεριχώ, ϗ τίνες οἱ λῃσταί, οἷς περιέπεσε, ϗ τί τὸ ἔνδυμα, ὃ ἀπέδυσαν αὐτὸν, ϗ τίνες αἱ πληγαί, ἃς ἐπέθηκαν τῷ ἀνθρώπῳ, ϗ διὰ τί ἀπῆλθον ἀφέντες ἡμιθανῆ τυγχάνοντα,

Ex Mſ. Collegij Novi Oxon. emend. ex Mſ. Regio Lut.

χ. τρέχοντες ἐυκόπως χ. σχόλασεν χ. ἰδίαν

χ. νεκρὸν

χ. ἀνειρεγήσας

θέλω φιλεραστὴς τὸν ποιμένα Θεοῦ, ἵνα μὴ φύγῃ ὁ λύκος. ἐὰν ἴδῃ τὸν ποιμένα, ἀφίστα-
ὁ λύκος. λαλήσω ὡς ἀρνίον. πάτερ, εἰ δυνατόν, ὁ ποτήριον τοῦτο παρελθέτω. λαλή-
σω ὡς ἀρνίον μὴ ἔχον ποιμένα. ἐγὼ μέλλω γὰρ, ὥστε αἱ θῆρες ἀδοήθητος. καταπίῃ με
ὡς ἀρνίον, ἢ ἐκ τοῦ ἐιδέναι ποιμένος τῇ βακτηρίᾳ τοῦ σωτῆρός σου θλασθήσῃ. μασή-
σεται τὸν κύκλον τοῦ σπάπτως, ἢ θρήσει τὸν δρυμὸν τῆς θέτητος δηλονότι αὐλοὶ "βασανί- 5 χ. σπαράζουσι.
ζουσαι· μασήσεται με ὡς δῶ θῆρα, ἢ θρήσει τὸν φρέαρ πάντα σφοδρῶς τοῦ· ὀδόντας
αὐτοῦ συγκλῶσαι· ἵνα μάθῃ μηκέτι δῶ θῆρες μασᾶσθαι· ἢ πληρωθήσῃ ὃ γεγραμ-
μένον, Ο ἢ Θεός ζωθλάσει τοῦ· ὀδόντας αὐτῶν εἰς ὃ τόμα τῶν αὐτῶν. πάτερ, εἰ δυνατόν, ὁ πο-
τήριον τοῦτο παρελθέτω. Εἰ ἤδει ὁποῖόν ἐστι ὁ ποτήριον τοῦτο, ὅπερ ἐγὼ εἰρωνείᾳ ἀπέδω-
χμαι, ἐκφυγὼν δῶ ἤυξατο παρελθεῖν. κατ' ἐκείνου γὰρ ἐστι κεντητήριον, τοῖς ἢ ἐμοῖς σωτήριον. 10
ὅταν με καταπίῃ, τότε αἰσθήσῃ), ὃν κατέπιεν· ὅταν εἶδῃ δι' ἐμὲ ἥλιον ἀφανιζόμενον, ἐ-
Ησ. ιδ. β. μέραν σκοτιζομένην, τότε ἢ αὐλὸς πτερνισθήσῃ· ἢ πληρωθήσῃ) ὃ γεγραμμένον, Ο ἅ-
δης κάτωθεν ἐπτερνίσθη ζωθλήσασι. πάτερ, εἰ δυνατόν, ὁ ποτήριον τοῦτο παρελθέ-
τω. μὴ οὖν σκανδαλίζετω ὑμᾶς ἐκ τοιαῦτα ῥήματα ὁ σοφία λεγόμενα· ἐκδίξασθε
ἢ ὄψεσθε τὸν ἔκβασιν τῶν" λόγων μου, ἢ τότε θαυμάσετε τὸν σοφίαν τῶν" ῥημάτων μου. νο- 15 χ. ῥήματων λόγων.
α Κορ. α. κα. μίζει μοφεῖ μου ὁ πέρασμα εἶ)· ἢ οὐκ οἶδεν ὅτι Τὸ μωρὸν τοῦ Θεοῦ σοφώτερον τῶν ἀν-
θρώπων ἐστί· νομίζει ἐκ τῶν τοιούτων ῥημάτων ἀθνήσατόν με εἶ)· ἢ οὐκ οἶδεν ὅτι ὁ ἀ-
σθενὲς τοῦ Θεοῦ ἰσχυρότερον τῶν ἀνθρώπων ἐστί· οὐκ οἶδεν, ὅτι ἐγὼ μὸ πίνω ὁ ποτήριον, ἐκφ-
υγὼν ἢ ἀθυμήσῃ) ἢ σκανδαλισθήσῃ), ἀ ἢ ἐμοὶ ἐξυπνισθήσονται ἢ ἐγερθήσονται. νῦν χαίρει
ἀκούων τῶν" τοιούτων μου ῥημάτων, πάτερ, εἰ δυνατόν, ὁ ποτήριον τοῦτο παρελθέτω. ὅταν 20 χ. πασῶν
μὸ τοι καταπίῃ με, ὅταν ἴδῃ πέτρας σχιζομένας, ἢ τὰ μνημεῖα· ἢ τοὺ ζάφους ἀναῤῥηγυ-
μένους, καὶ σφοδρῶς αὐλοὶ ῥαχίζοντας, ἐκ τοὺ νεκροὺς ἀναπηδῶντας ἢ εἰς οὐρανοὺς ἀναδιδομένους,
τότε μετανοήσετε ἢ πενθήσετε, ἐφ' οἷς * νῦν χαίρει. οὐκ οἶδεν, ὅτι, ἰὼ ἰσχὰ παιδία, ἑαυτῷ * ῥήμασι
Ψαλ. ζ. ιζ. ἰσχὰ, ἢ αὐλὸς ἐμπεσεῖται, κῦ ὁ γεγραμμένον· Λάκκον ὤρυξε, καὶ ἀνέσκαψεν αὐλοὺ, καὶ
ἐμπεσεῖται εἰς βόθρον, ὃν ἐποίησαν. οὐκ οἶδεν, ὅτι ὃν μέλλει ἰσχὰν ἑαυτῷ, ἐμοὶ μὲν ὅτι 25
πατὸς, ἐκείνῳ ἢ ἑαυτῷ· ἐμοὶ μὲν ὅτι θάλασμος, ἐκείνῳ ἢ θάνατος. ὦ ποτήριον, ζαβόλου
λον" κεντητήριον, δαιμόνων φυλακτήριον· ἀμαρτιῶν λαμπτήριον, ζωῆς ἐργαστήριον, ἀ-
μαρτωλῶν ἰλαστήριον, ἀθανασίας ποτήριον. πλὴν, οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σύ. ἔγερ- χ. κατάκαιε.
Ιωαν. ια. μα. σο ὁ δεῖπνος, ὅτε ὅσα εἶπον, ἐλύπει· ἤκουσέ μου λέγοντος, Εὐχαριστῶ σοι, πάτερ, ὅτι ἤκουσάς μου·
ἐγὼ ἢ ἤδειν ὅλη πολύτοτέ μου ἀκούεις. νῦν ὅπῳ ἤυξάμην παρελθεῖν ὁ ποτήριον ἢ θανάτου, 30
ἵνα μὴ νομίσας ἀφ' ἧς ἤρξατο ὁ ποτήριον, χωρὶς ἐλύπησε ὁ παρόξυσμα τοῦ σωτῆρός, τῆς ἐμῆς μου τὸν ἐκβασιν ἀμφίβολον ποιῶ, ἢ λέγω, πλὴν οὐχ ὡς ἐγὼ
θέλω, ἀλλ' ὡς σύ. τῷ πατρὶ μου παρασκάπτω τὸ θανάτου τοὺ ἐξουσίαν· καίτοι αὐλὸς ἐξου-
σίαν ἔχω θεῖναι τὸν ψυχήν μου, ἢ ἐξουσίαν ἔχω πάλιν λαβεῖν αὐτήν. κρύπτω ὁ θεϊκόν μου
ἀξίωμα πεπαλαιωμένοις λογικοῖς· κρύπτω τὸ ἐξουσιαστικόν μου τῆς θέτητος λόγοις ἀνθρώπινοις· 35
λέγω, οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σύ. οὐκ οἶδεν ὁ τυφλὸς, ὅτι τὸ ἐμοὶ θέλημα ἐκ ὁ τῆς παρ' ἐμοῦ ἐστι. Πάντα γὰρ ὅσα ἔχει ὁ πατὴρ, ἐμά ἐστι· ἢ, Ἐγὼ ἢ ὁ πατὴρ ἓν ἐσμεν. πλὴν οὐχ
Ιωαν. ιζ. ιι. ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σύ. χρεμάσει Ⓦ κάκκον τῷ σίτου, καὶ ὅταν καταπίῃ με, ὄψει αὐλοὺ
Ιωαν. ι. γ. ὑπὸ τοῦ" ὀστείου ζωϊνίου δηλονότι ἀπαγχόμενον. ἀλλ' ἴσως ἐρεῖ τις τῶν" ἀκουόντων· καὶ ἀρά χ. ἐστοίχο.
γε ὁ Χριστὸς ὠκόπαιξε ὃ ζαβόλῳ; ἢ ἔχει ἐμὲ ἐμπαίζειν αὐτῷ; πρὸς ἃ ἀποκρίνομαι, ὅτι αἰσ- 40
Εξοδ. ι. β. χυντηλὰς γραφὰς, καὶ θύρσεις αὐλοὺ Ⓦ πατέρα λέγοντα πρὸς Μωϋσέα· Ορᾷς πόσα
ἐμπέπαικα τοῖς Αἰγυπτίοις; τοιγαροῦν καὶ ὁ Κύριος ὠκόπαιξε ὃ ζαβόλῳ καὶ τοῖς δαίμο-
Ησ. ι. ιγ. σιν. ἔδει γὰρ αὐλοὺ ὡς ἀνάπτον χλιαθλιῶσαι Ⓦ μεγαλορρημονοῦντα, * * Ει τῇ ἰσχύι μου
ποιήσω, καὶ ὁ τῇ ζωνύσει τῶν" χειρῶν μου ἀφελῶ ὄρια ἐθνῶν, καὶ τοὺ οἰκουμένου ὅλου, ὡς

ποσπαὼ

οὐκ ἀναγκάζομαι ὑπό τινος, ἀπὸ ἢ ἐλεήμ, ἐξουσίαν ἔχω θεῖναι τὴν ψυχήν μου, ἢ ἐξουσίαν ἔχω λαβεῖν αὐτήν· ἀλλ' ὥσπερ ἐμαυτὸν ἔκτισα, μορφὴν δούλου λαβών, μηδενός με ἀναγκάζοντος, ἢ ἐμαυτῷ τὸ σῶμα οἰκοδόμησα (Ἡ γὰρ σοφία ᾠκοδόμησεν ἑαυτῇ οἶκον) Παροιμ. θ. α.
Ⓦ αὐτὸν ζῶν δυνάμει ἢ λυτὴν μου τὸ σῶμα θανάτῳ ἀφ' ὧν ζῶν ἐγείρω. ἐγὼ γάρ
5. Εἰμι ὁ λέγων, Λύσατε Ⓦ ναὸν τοῦτον, ἢ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερῶ αὐτόν. ὥστε οὖν ἡ διήλυσις, Ιωαν. β. ιθ.
οὐδὲ φοβούμενος τὸν θάνατον ζωὴν λέγω, πάτερ, Εἰ δυνατόν, τὸ ποτήριον τοῦτο παρελθέτω; ἀλλ' ἀποκρύφου μυστηρίου λόγῳ παραβαλλόμενος. τοῦτο τὸ ῥῆμα δίλεαρ ὅτι ᾧ ἀφ-
βόλῳ· δεῖ με αὐτὸν τοῖς ῥήμασιν ἀγκιστρεῦσαι. Εἶδέ με ὁ ἀφ'βόλος πολλὰ σημεῖα ποιοῦντα, ὅτι ἰσχὺς ἀφῆκέ σε θεραπεῦσα, ὅτι λεγεῶνας δαιμόνων ῥήματι ἐφυγά-
10 δευσα, ὅτι λεπροὺς ἐκαθάρισα, δίκαιον οὐδένα, τῷ λόγῳ ἀπέστησα, ὅτι τοὺς νεκροὺς ἐκ τάφων φωνῇ ἔστησα, ἀλλ' ἀνέμοις ἢ θαλάσσῃ ἐπέτιμησα, ἢ πάντα μοι ὑπήκουσαν ξένως. ἢ οὐκ αὐτὸν τοῦτο τὸ θαύματον θεωρήσας με εἶ) ὁ Θεός, εἶπεν, ὅτι ἐὰν ἐγὼ σωθῶ, ὅλος ἀπόλλυτο· ἐὰν ἐγὼ καταβῶ εἰς τὰ καταχθόνια, σὺ μοχλοὺς αὐτοῦ σὺ σθένεις
Ⓦ συντρίψω, ἢ τὰς πύλας αὐτοῦ τὰς χαλκᾶς Ⓦ συνθλάσω· ἢ ταῦτα θεωρήσας φοβούμενος φθό-
15 γλ ῆσαι τὸ πολυτίμητόν μοι τὸ ξένιόν τοῦ σωτῆρος. τί οὖν ἐγὼ ποιῶ; ὡς σοφὸς ἀλιεὺς ὑποκρίνομαι διλίαν, ὑποκρίνομαι φοβεῖσθαι τὸν θάνατον, ἢ λέγω· πάτερ, εἰ δυνατόν, τὸ ποτήριον τοῦτο παρελθέτω· ἵνα ἐκεῖνος ἐκ τοῦ ποιοῦντος τὰ θαύματα ἐμὲ ῥημάτων ἀκούσας με ἀθῷον εἶ) δει-
χ. πῶς λόν, φθόγγον τὸν θάνατον, ἀπώσῃ ἐκ μέσου τῆς γῆς· ἔστησε τὸ ξύλον πασῶν μυστηρίου τὸ σωτῆρος, ὡς
νομίζω, καὶ ἐμοῦ. διὰ μὲν οὖν ὡς σοφὸν ἀλιέα τιχάσασα ἐκ τοῦ αὐτοῦ, διὰ ἣν με πάντα ἐποι-
χ. ὠφέλιμον μεῖναι γὰρ τὸν πάντων ζωῆς. εἰ γὰρ ἐκεῖνος ἐτιχάσατο ἐξ ἀρχῆς κτίσεως τὸν τοῦ Ἀδὰμ ἀπω-
πείας λείας, πολλῷ μᾶλλον ἐγὼ τιχάσομαι γὰρ τὸν πάντων σωτηρίας. ῥήμασι δολεροῖς ἡ-
χ. ζωῆς πάτησεν τὸν Ἀδὰμ, ῥήμασι δολεροῖς ἀπατηθεὶς) ὁ δολερός. πάτερ, εἰ δυνατόν, ὃ ποτήριον
χ. δικαίοις τοῦτο παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ. ἐὰν μὴ ὁ ἀλιεύς, ὅτι χαλάσει ὁ ἀγκίστρου εἰς τὸν θάλασσαν, ποτὲ μὲν ὡς ὁλόκληρα ποτὲ δὲ ὡς φθόγγον δείξῃ τὸν σκώληκα, τῇ χρείᾳ ὠφελή-
25 σων, Ⓐ ἰχθύες οὐκ ἐφάλοιτο. παρέθηκα τῷ ἀγκίστρῳ μου τῆς θεότητος Ⓦ σκώληκα τοῦ σώματος· ἐχάλασα ὁ ἀγκίστρου κεκρυμμένου ἐν τῷ σκώληκι τοῦ σώματος εἰς Ⓦ βυθὸν τοῦ βίου τούτου· ἐὰν μὴ ὁ σκώληξ, ὡς σκώληξ, κριθῇ, ὁ ἐφείλων ἀγκίστρῳ θλῶσαι οὐκ ἐπέρχεται τῷ ἀγκίστρῳ. διὰ με τοίνυν ὡς σκώληκα σχῆμα πάσαθαι, ἢ λαλῆσαι, ἐγὼ γάρ εἰμι σκώληξ, ἢ οὐκ ἄνθρωπος, ἵν' ἐκτὸς ὑπόδραμῃ ἐξ ἅψηται τῷ ἀγκίστρῳ, ἢ ἑλκυσθῇ τὸν
30 ἐμοῦ· ἐκ πληρωθῇ ὁ γεγραμμένον ἐν τῷ Ἰὼβ, Ἄξεις ὑ δράκοντα ἐν ἀγκίστρῳ. γίνομαι ὡς Ἰωβ μ κ.
ἄνθρωπος διαλιθῶν, γίνομαι ὡς φθόγγον Ⓦ θανάτου εἶπον, Περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχή μου ἕως Ματθ. κστ.
θανάτου· εἶπον, πάτερ, Εἰ δυνατόν, ὃ ποτήριον τοῦτο παρελθέτω. ἀκούων ἐκτὸς τούτων λθ.
τῶν ῥημάτων, χαίρει ἢ βλασφημεῖται. οὐσιῶδες γὰρ τὸ σωτήριόν μου παραπῖπτειν. ὅταν ἀκούσῃ, πάτερ, Εἰ δυνατόν, ὃ ποτήριον τοῦτο παρελθέτω, βλασφημεῖται· ἢ τί λέγει ἐν ἑαυτῷ; ἢ οὗτος
35 ἄνθρωπός ἐστι· κατέπιον Ⓦ Ἀβραάμ, Ⓦ Ἰσαάκ, Ⓦ Ἰακώβ, οὐ πατριάρχας ἐν οὐ προφήτας κατάπιε ἢ τούτους. ἰδοὺ γάρ, ὡς ἄνθρωπος, διαλιᾷ. ἄνθρωπός ἐστι· καταπίε μοι ἢ τούτους. καταπίῃ με ὡς ἄνθρωπον, ἢ εὑρήσει με ἐν τῇ χιλίᾳ αὐτοῦ, ὡς Θεὸν ἐργαζόμενον. πάτερ, Εἰ δυνατόν, ὃ ποτήριον τοῦτο παρελθέτω. καταπίῃ τὸν ζύμωμα τοῦ σώματος, ἐν εὑρήσει Ⓦ ἄνθρακα τοῦ ἄσβεστον τῆς θεότητος, δεινῶς αὐτὸν ἐνδοτέρω καταφλογίζα.
40 Πῦρ γὰρ ἦλθον βαλεῖν ἐπὶ τὸν γῆν. πάτερ, Εἰ δυνατόν, ὃ ποτήριον τοῦτο παρελθέτω. Λουκ. ιβ. μθ.
λαλήσω, ὡς ἀρνίον, οὐ θέλω βλέπειν αὐτὸν τὸν σίλβουσαν μάχαιραν τῆς θεότητος, ἵνα μὴ φύγῃ ὁ λύκος. καταπίῃ με ὡς ἀρνίον, ἢ ἐκτὸς τῆς ἐνδοτέρω τῆς σεσωμένης μαχαίρας, κατακεντηθήσει). Οὐκ ἦλθον γὰρ εἰρηνεῦσαι βαλεῖν αὐτόν, ἀλλὰ μάχαιραν. πάτερ, Εἰ δυνατόν, ὃ ποτήριον τοῦτο παρελθέτω. κρύπτω τὸν ποιμένα Θεὸν ἐν ᾧ ἀρνίῳ τοῦ σώματος. οὐ Ματθ. ι. λδ.

ἐ πόθτα σοι ἐπανήκουσαι ζῶμεν· ἢ ὁ τοσούτων θαυμάτων δημιουργὸς, ἢ θανάτου λυτήριος, νεῶ θάνατον φοβῆ, ἢ λέγεις, πάτερ, Εἰ δυνατόν, τὸ ποτήριον τοῦτο παρελθέτω; ἢ Εἰ σὺ θάνατον φοβῆ, ὁ πῶς λοιπὸν ἐλπίδας; καὶ Εἰ φοβῆ θάνατον, πῶς λέγεις, Ιωαν. ια.κε. Ἐγώ εἰμι ἡ ζωὴ καὶ ἡ ἀνάστασις; ζωὴ γὰρ ἢ ἀνάστασις θάνατον οὐδέποτε φοβεῖται. τί δέ ἐστι ἢ ὃ λέγεις, πάτερ, Εἰ δυνατόν, τὸ ποτήριον τοῦτο παρελθέτω; ἆρα ἀγνοεῖς, ὁ εἰδὼς τὰ πάντα πρὶν γενέσεως αὐτῶν; ἀγνοεῖς, πότερον δυνατόν ἐστιν, ἢ ἀδύνατον παρελθεῖν τὸ ποτήριον; ἢ πῶς ἔλεγες, οὐδεὶς γινώσκει ⟨Ν⟩ πατέρα, Εἰ μὴ ὁ υἱός; ἢ τὸν μὲν πατέρα ἐπιγινώσκεις, ἃ μείζονα οὐδέν ἐστι, τὸ δὲ ποτήριον, Εἰ δυνατόν ἐστι παρελθεῖν, ἃ γινώσκεις; πῶς" ὁ καὶ ὁ Παῦλός φησιν, Ὅτι οὐκ ἔστι κτίσις ἀφανὴς ἐνώπιον αὐτοῦ, πάντα δὲ γυμνὰ καὶ τετραχηλισμένα τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ; καὶ πάλιν, Ζωὴ γάρ ἐστιν ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐνεργὴς, καὶ τομώτερος ὑπὲρ πᾶσαν μάχαιραν δίστομον, ἢ διϊκνούμενος ἄχρι μερισμοῦ ψυχῆς τε καὶ πνεύματος, ἁρμῶν τε ἢ μυελῶν, ἁ κριτικὸς ἐνθυμήσεων ἢ ἐννοιῶν καρδίας. Εἰ οὖν οὐκ ἔστι κτίσις ἀφανὴς ἐνώπιον αὐτοῦ, πάντα δὲ γυμνὰ ἁ τετραχηλισμένα τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ, πῶς σύ νῦν, ὡς ἀγνοῶν, λέγεις, πάτερ, Εἰ δυνατόν, τὸ ποτήριον τοῦτο παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ, καὶ μὴπ ἢ ἀποκεκρυμμένον μυστήριον ἐν ᾧ λέγω; ἢ στρέψῃ σοι, Κύριε, ὁ λόγος σοῦ. Θεὸς γὰρ εἶ, Θεοῦ υἱός, λόγος, σοφία, δύναμις, φῶς, ἥλιος δικαιοσύνης, πηγὴ ἀθάνατος, ζωὴ αἰώνιος, ἀνάστασις ἡμῶν τῶν τὴν ἀμυρτίαν πεθανατωμένων. πάτερ, Εἰ δυνατόν, τὸ ποτήριον τοῦτο παρελθέτω. ὦ πῶς δυσεφικτός ἐστιν ὁ λόγος ἁ δυσθεώρητος ἢ δυσδιάκριτος; ὦ πῶς τινός ἐστι ἢ τεθλιμμένος καρδία πολλοῖς ἀνθρώποις; δίδαξον ἡμᾶς, Κύριε, τὸ μυστήριον τοῦτο τὸ λόγου σοῦ. ⟨Ν⟩ γὰρ ἐσμεν, καὶ σοὶ" ὑπεταξάμεθα. μὴ ἐπαιρέσθω ὁ γέγας ἐν τῇ βλασφημίᾳ αὐτοῦ Εὐνόμιος, μηδὲ ὀνειδιζέτω παρεμβολὴν Κυρίου Ισραήλ. ἐκφυγὼν μὲν γὰρ ἡμᾶς ὠνειδίζει· εἰς σὲ ὃ ⟨Ν⟩ δεκαπλασίονα ἡμῶν διαπτήξεις ἢ ὕβρεις. ἐξέλεγεν ⟨Ν⟩ ἐν τῇ καρδίᾳ ἡμῶν ἐγκείμενον νοῦν, καθάπερ ⟨Ν⟩ φαρέτραν Δαυίδ. δὸς ἡμῖν ἑνὰ" λόγον λίθου, ἵνα δι' αὐτοῦ τροφεδοκήσαντες, ἐν κεφάλαιον τῆς δυσπραξίας αὐτῶν ἐξαλύσωμεν· ἵνα γνῷ πᾶσα ἡ παρεμβολὴ σήμερον, ὅτι σὺ εἶ Κύριος ὕψιστος μόνος ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν. πολὺς ἡμῖν ὁ αἱρετικὸς ἐπίκειται σύλλογος, τί λέγων; ὁρᾷς πῶς φοβεῖται ἢ δειλιᾷ; ὁρᾷς πῶς θύγεται τῷ πατρὶ λέγων, πάτερ, Εἰ δυνατόν, τὸ ποτήριον τοῦτο παρελθέτω; νεῶ Εὐνόμιος χαίρει, νεῶ Αρειος θυφεμίζεται, ὡς ῥητόρων ῥήματα βλάσφημα ἢ τῆς ἀληθείας συκοφάντα. ἀλλὰ μὴ θυφεμισθείητε πάντες ⟨Δ⟩ ἀλλόφυλοι. ⟨Ω⟩ωσατείσθω δὲ ὁ ζυγὸς ὑμῶν ἐφ' ἡμᾶς· μεθ' ἡμῶν ὁ Θεός· γνῶτε, ἔθνη, ἢ ὑπετάγητε. ἐὰν γὰρ πάλιν ἰσχύσητε, πάλιν ἡττηθήσεσθε, ἢ ἐὰν δὲ βουλεύσωνται βουλεύσησθε, διασκεδασθήσεται Κύριος. ὃ γὰρ στόμα Κυρίου ἐλάλησεν ταῦτα· πάτερ, Εἰ δυνατόν, τὸ ποτήριον τοῦτο παρελθέτω. ὦ ποτηρίου ζωῆς ἢ ἀθανασίας μεμεστωμένου· ὃ λαβόντες Εὐνόμιος ἢ Αρειος, τῇ οἰκείᾳ" κακοπιστίᾳ ὑπηθολώσαντες, ποτίζουσι" τοὺς πλησίον ἀνάξιόν ἐστιν ὑγιείας, ⟨Δ⟩ τὸν ἐν αὐτοῖς γλυκασμὸν κράσιν τῶν νοημάτων πικρὰν εἰ) Αμ.Θ.ιι. νομίζοντες, ἢ μήτε τὸν, οὐαί, φασὶν φοβούμενοι, λεγούσης τῆς γραφῆς, Οὐαὶ τοῖς ποτίζον- Ησ. ε. κ. κα. τι" τοὺς πλησίον αὐτοῦ ἀνάξιόν ἐστιν ὑγιείας· Οὐαὶ οἱ λέγοντες τὸ πικρὸν γλυκύ, ἢ τὸ γλυκὺ πικρόν· ⟨Δ⟩ πλήττει τὸ φῶς σκότος, ἢ τὸ σκότος φῶς· Οὐαὶ ⟨Δ⟩ ζωσταὶ ἐν ἑαυτοῖς, ἢ ἐνώπιον ἑαυτῶν ὑπεκρίνοντες. ἡμεῖς δέ, ἀγαπητοὶ, λαβόντες τὸ ποτήριον τοῦ Κυρίου ἡμῶν, τὸν ἐν αὐτῷ γέμουσαι διδασκαλίαν πόθῳ ψυχῆς ἐξουσώμεθα. πάτερ, Εἰ δυνατόν ἐστι, τὸ ποτήριον τοῦτο παρελθέτω. οὐχ ὡς σὺ νομίζεις, Αρειε· ἆρα δειλιᾷ ὁ Κύριος ἡμῶν, ἢ φοβούμενος ⟨Ν⟩ θάνατον ταῦτα λέγει; πῶς γὰρ ἂν ἐφοβήθη, ὁ ἐξουσίαν ἔχων θανεῖν καὶ μὴ θανεῖν; λέγει γάρ· Ἐξουσίαν ἔχω θεῖναι τὴν ψυχήν μου, καὶ ἐξουσίαν ἔχω πάλιν λαβεῖν αὐτήν. Εἰ μὲν γὰρ ἠναγκάζετο ὑπό τινος, καλῶς ἔλεγες αὐτὸν δειλιᾶν· νεῶ δὲ αὐτὸς λέγει, ἐξουσίαν ἔχω θεῖναι τὴν ψυχήν μου, ἢ ἐξουσίαν ἔχω πάλιν λαβεῖν αὐτήν· τοῦτ' ἔστιν,

οὐκ

ΕΙΣ ΤΟ, ΠΑΤΕΡ, ΕΙ ΔΥΝΑΤΟΝ, ΤΟ ΠΟΤΗΡΙΟΝ Λογ. μθ.

τοῦτο παρελθάτω ἀπ' ἐμοῦ. τῇ μεγάλῃ παρασκευῇ. Ματθ. κζ. λθ.

Ex Mſs. Oxon. emend. ex Mſ. Regio Lut.

ΟΥδεὶς ἀπειλήσων ⟨Ο⟩ τῆς ἐκκλησίας διδάσκαλος μητρὶ φιλοτέκνῳ, πάππα πάνυ ἢ χάσματι ἐπαπειλούσῃ ἀφ' ὑπερ τῶν φιλτάτων τέκνων δόλῳ ἔφθασεν. ὡς γὰρ ἐκείνη τὸν μαθητὴν περὶ χρυσοῦ, τοῦτο τὸ γάλακτος ἀκάματον ἔφθασε φιλτάτῳ πατρὶ· οὕτω καὶ ὁ τῆς ἐκκλησίας διδάσκαλος τοῦτο θηλαῖον τῆς ἁγιότητος προδεδημάδηκε τοῖς παισὶ τῆς ἐκκλησίας, πάθος ψυχῆς ὠφέλειαν ὃ γάλα τὸ λόγου παραλαβ. χ ὀσπάριον. καὶ ὥσπερ ἡ μήτηρ μὴ τοῦτο ἐκ τοῦ γάλακτος δόλῳ ἔφθης ἀφαιρεῖται, καὶ τὸν δυσθρυπτον ἄρτον ἀφαιρεῖται, καὶ τὰ λαχανικὰ βρώματα ἀρτύμασι ποικίσασα, καὶ πυρὶ τελειώσασα, ὑπηρέτης τῆς ζωῆς τοῦ οἰκείου τέκνου γίνεται· τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ὁ διδάσκαλος μὴ τοῦ κατήχησιν τῶν θείων λογίων, καὶ οἱονεὶ μὴ τοῦ γάλακτος ἔφθασε, καὶ τὸν δυστρεπτότερον ἄρτον τοῦ λόγου τῇ μαχαίρᾳ τοῦ πνεύματος διαλύσας, καὶ τῶν ποικίλων καὶ διαφόρων ἐρμηνειῶν καὶ θείων γραφῶν εἰς μίαν κρᾶσιν διδασκαλίας συναγαγὼν, οἷόπερ τὸν λόγον τοῖς ἐπ' αὐτοῦ περφορήσας παισὶ μεταδίδωσι. διὸ δὴ καὶ ὑμᾶς, ἀγαπητοί, οἱ ταῖς προλαβούσαις ὑμέραις τοῖς εὐθυλύτοις λόγοις ὑμᾶς γαλακτοφθείσαντες, νῦν πρὸς στερεὰν διδασκαλίαν διεγείρω καὶ τοῦ κόσμου διδασκαλίαν διεγείρω καὶ τοῦ κόσμου τοῦ ἁγίου πνεύματος, οἷόπερ ὑμῖν τὸν λόγον τῆς διδασκαλίας ἀρτύοντες. ἔστι δ' ὑμῖν παρακείμενος ὅτι τῆς τοῦ γραφῶν τραπέζης ὁ ἄρτος τοῦ λόγου τοιοῦτος, ἀφ' οὗ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐπ' ἐσχάτης τῶν πάντων ζωῆς ἐλπιδοφόρος διαδέξασθαι ὃ παθεῖν καὶ θάνατον, ἐλθὼν ὅτι τὸν ἀοίδιμον φασὶ λέγει, Πάτερ, Εἰ δυνατόν, ⟨Ο⟩ ποτήριον τοῦτο παρελθάτω ἀπ' ἐμοῦ. Ματθ. κς. λθ. πολλοὶ γὰρ μὴ νοήσαντες τὸν σκοπὸν τῆς σοφίας, καὶ τὸν κεκρυμμένον θησαυρὸν τοῖς ῥήμασι, μὴ προσεχόντες, δυλίας αὐτὸν καταγέλλουσιν. ἀλλ' ἄγε καὶ ἡμεῖς, ἀγαπητοί, τοῖς πρὸ αὐτοῦ, ὥσπερ νήπιοι ἀφαιρεθῶμεν· ἵνα τὰ ὑπ' ἐκείνου ἡμῖν νοήματα, ὡς νηπίοις, ἀφαρπασθῶμεν. εἴπωμεν τοίνυν πρὸς αὐτὸν, ὡς νήπιοι· Ἵνος ἔνεκεν, Κύριε, ἐλθὼν τοῦ παθεῖν ἐπ' ἡμῶν, ἐλθὼν τὸν σταυρωθῆναι, δυλίας ἢ βύχη λέγων, πάτερ, Εἰ δυνατόν, ⟨Ο⟩ ποτήριον τοῦτο παρελθάτω ἀπ' ἐμοῦ; Εἰ ἐκεῖνον ἐκίνησας μορφὴ δούλου λαβεῖν, μηδενὸς σε ἀναγκάσαντος, τί πρὸς ἄλλοι ἀξιοῖς ἢ λέγειν, πάτερ, Εἰ δυνατόν, ⟨Ο⟩ ποτήριον τοῦτο παρελθάτω; ἢ μὴν σωτηρίας, ἢ ἑαυτοῦ ἐκείνως τοῦ πιεῖν ⟨Ο⟩ ποτήριον τοῦτο. ἔλεγες γὰρ, Βάπτισμα ἔχω βαπτισθῆναι· καὶ πῶς σπουδάζομαι, ἕως ὅτου τελεσθῇ; ἢ ὁ σπουδάζων ἢ ἑαυτοῦ τοῦ πιεῖν αὐτό, * παραιτεῖ ἢ λέγεις, πάτερ. Εἰ δυνατόν, ⟨Ο⟩ ποτήριον τοῦτο παρελθάτω; μὴ γὰρ ἤκουσας, ὅτι ἤμελλες ἐπ' ἐμοῦ θανεῖσθαι ἐπαναβαίνων; ἢ μὴν σὺ ἔλεγες, Ὅτι καὶ ⟨Ω⟩ ἐγὼ εἰ δεῖ με συναποθανεῖν σοι, οὐ μή σε ἀπαρνήσομαι. καὶ πάντες παραδοθῆναι, ἢ σταυρωθῆναι, ἢ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστῆναι. τί οὖν ἐλθὼν ἐκεῖνος τοῦ σταυροῦ παραιτεῖ ἢ λέγεις, Εἰ δυνατόν, ⟨Ο⟩ ποτήριον τοῦτο παρελθάτω; καὶ εἰ τοῦτο ἐβούλου, διὰ τί σῷ μαθητῇ Πέτρῳ κωλύοντί σε ἐπετίμησας; ἔλεγες γὰρ, Δεῦ ⟨Ω⟩ ἐγὼ τοῦ σοῦ Ματθ. ιζ. κε. θανεῖν σταυρωθῆναι καὶ ταφῆναι ἢ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστῆναι. ἔλεγε γὰρ ἢ Πέτρος· Ἱλεώς σοι, Κύριε, ἢ μὴ ἔσται σοι τοῦτο. καὶ σὺ ἀγανακτήσας ἔφης, Ὕπαγε ὀπίσω μου, Σατανᾶ· σκάνδαλόν μου εἶ, ὅτι ἢ φρονεῖς τὰ τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων. Εἰ οὖν ἐκεῖνον ἐπετίμησας τότε, ὡς τὰ ἀνθρώπινα φρονοῦντα, τί νῦν ὀπίζῃς, ὃ τότε ἐκεῖνος ἐκώλυε, ἢ λέγεις, πάτερ, Εἰ δυνατόν, ⟨Ο⟩ ποτήριον τοῦτο παρελθάτω; σὺ κελεύεις τὰ τῶν ἀνθρώπων ἢ μὴ ἀνθρώπινα μανθάνοντα εἶναι. καὶ γὰρ νύκτος ἀφῆ χεῖρες ἐπεφέρουσι, ἢ νεκροὶ λελυμένα σώματα ἀφ' ῥήματος ἔπεζας, ἢ πηγὰς αἱμάτων κεφαλοποδὸς ἱματίων ἀλέσας, ἐκ πέντε ἄρτων πεντακισχιλίους ἄνδρας εἰς κόρον διέθρεψας, ἐκ μικρᾶς ἢ θαλάσσης ἐπετίμησας,

&

σοῦ περὶ ἡμῶν ζητεῖ, ἢ μετάνοιαν· ὅτι βλέπει ἡμᾶς χαίρειν ἀεὶ καὶ προσηνέχθη τῇ μετανοίᾳ. ἐὰν οὖν ἀπὸ τῶν ἡμῶν μετάνοιαν, ὁ πλοῦτος τοῦ ἐλέους ἄτονον τὸν μετάνοιαν ἡμῶν δείξῃ, ἀ γὰρ ὁ μὴ θέλει, ἀλλ' ἃ ὁ μὴ ἔχει, οὐκ ἐκπιπόμεθα ὁ χρέος. ἀλλὰ τούτων λέγει, μὴ ἐχόντων αὐτῶν, ἵνα δείξῃ, ὅτι ἰδίαν αὐτοῦ βουλόμενος μὴ ἀφ' μετάνοιας ἀποδοῦναι ὁ χρέος, μὴ δυναμένους ἢ ἀφ' ὁ πλοῦτος τοῦ ἐλέους, ὡς φιλάνθρωπος αὐτοῖς συνεχώρησεν, οὐκ ἀπὸ προσέξεως, ἀλλ' ἀπὸ προαιρέσεως ἐλευθερώσας τὸ ὀφειλῆς τὸ ἀποχρεοῦν. μὴ ἐχόντων οὖν αὐτῶν ἀποδοῦναι, μὴ μαστίξας, μὴ τρεβλώσας, μὴ ὕβρει προσβαλών, ἀμφοτέρως ἐχαρίσατο. τίς οὖν αὐτῶν ἐφίλει πλέον ἀγαπήσας; ἀποκριθεὶς ὁ Σίμων εἶπεν· ὑπολαμβάνω, ὅτι ᾧ τὸ πλεῖον ἐχαρίσατο. βλέπε τὸ Φαρισαίου τὸ δυνόν· ὡς εἶδεν ἑαυτὸν τῷ λόγῳ ἤδη τῆς ἀληθείας ἀποκλειόμενον, τὸ, ὑπολαμβάνω, πέφυκε, φοβούμενος τελείαν τὴν ἀπόκρισιν δοῦναι. ὁ δὲ Κύριος ἀ τὴν γνώμην αὐτοῦ ἀνέγραψεν, ἀλλὰ τὴν ἀπόκρισιν ἁρπάσας, λέγει αὐτῷ· Ὀρθῶς ἀπεκρίθης. καὶ γραφεὶς πρὸς τὴν γυναῖκα, τῷ Σίμωνι ἔφη· βλέπεις ταύτην τὴν γυναῖκα ἀμαρτωλόν; τὴν σὴν μὲν ἀπηρθυμημένην, ἐμοὶ δὲ σωζομένην; εἰσῆλθον εἰς σὸν οἶκον σου (σὸς γὰρ οἶκος, καὶ οὐκ ἐμός, ὁ λειτουργίας μετὸς) ὕδωρ ὅτι μοι πόδας μου οὐκ ἔδωκας, πόδας μου δὲ ἐμοὶ σὺ κατηφίσας, πόδας μου ἐμοὶ σὺ κατεμείνας, ἵνα κόπων μου καταπαύσας καὶ περιφορτισμένους ἐλευθερώσω· ὃς ἡμισείας τὴν τιμὴν προσήνεγκας, τὰ μὲν ὤμωξαμάσας, τὰ δὲ κάτωθεν μὴ θεραπεύσας. ἀλλὰ σύ μοι ὕδωρ εἰς σὸν πόδας μου οὐκ ἔδωκας, αὕτη δὲ πηγὰς δακρύων οὐκ τὸν βλεφάρων ἀφῆσα, τῆς ἁμαρτίας αὐτῆς ῥύπον ἀπέσμηξε. σύ μοι φίλημα οὐκ ἔδωκας, ὡς εἶδε μήτε Ἰούδας ὁ φιλήματι τὸν προδόσιμον ἐργασάμενος· αὕτη δέ, ἀφ' ἧς εἰσῆλθεν, οὐ διέλιπε καταφιλοῦσά μου σὸν πόδας. ἐλαίῳ τὴν κεφαλήν μου οὐκ ἤλειψας. Ελαιον γὰρ ἀμαρτωλὸς μὴ λιπαρὰ τὴν κεφαλήν μου. πῶς γὰρ εἶχε τὴν κεφαλὴν ἡμῆσαι, ὁ ποδῶν ἁμήσας; αὕτη δὲ σὸν πόδας προφθάσασα ἤλειψε μύρῳ. Μύρον γάρ, φησιν, ἐκχεῶ σοι· ἐκχεῶ, οὐκ ἐκχυθέν. ὅπου γὰρ [ὁ σκῦλος] ὁ σκῦλος τῆς Ἰουδαϊκῆς γνώμης ὑπόσχεσιν, ἀλλὰ τοῦτο ἐκ τῆς ἀληθεστροφίας ὑμῶν οἱ τοῖς ποσὶ μου ὀξέχεεν ὁ μύρον· ἵνα δι' ἐμοῦ εἰς ἀφίδην μετεχυθῇ τῆς ἀνοίας ἡ χάρις. ἃ χάριν, λέγω σοι, ἀφέωνται αὐτῆς αἱ ἁμαρτίαι αἱ πολλαί· ὅτι σύ μοι ὁμωροφίου με δεξάμενος, ἃ φιλήματι ἐτίμησας, σοῦ ἀλείμματι ἐθεράπευσας· αὕτη δὲ πολλῶν κακῶν ἀμνηστίαν λαβοῦσα, ἐτίμησέ με, ἐκ δακρύων ἃ μύρων, οἱονεὶ διφυῆ χεσαμένη χεράσασα μύρῳ. μακαρίσωμεν οὖν τὸν δοῦλον, τὸν πάντων Εὐας καλύψασαν κακά, τὸν ἁμαρτωλόν, τὸν πόρνον, τὸν προέχοντα τῶν ἀγαθῶν, τὸν διέξασαν μετανοίας ὁδούς, καὶ γυμνώσασαν φιλανθρωπίας νόμον, τὸν αὐτὸν ἃ κριτὸν σωτῆρος ἐγκλήσαν, τὸν δάκρυσι νικήσασαν ἃ τῆς κρίσεως ὀδυρμόν. ὅσοι οὖν πίστεως, ζηλώσατε ἀπερισπάστως, καὶ τῆς πορνης μὴ τὸν ἡδονὸν, ἀλλὰ ἃ θρῆνον μιμήσασθε. ἡ ἡδονὴ γὰρ ἃ θρῆνον ἐμβύθισεν, ὁ θρῆνος δὲ τὸν λύσιν προσεξέπεσε. λύσατε οὖν ὑμῶν, μὴ ὕδασιν, ἀλλὰ δάκρυσι, ὃ σῶμα· ἀλείψατε μὴ μύρῳ, ἀλλὰ ἀγνείᾳ καὶ μύῃ· εἰδύσασθε μὴ πάσης πορφυρᾶ ὑφάσματα, ἀλλὰ ὃ ἄφθαρτον τῆς σωφροσύνης ἱμάτιον· ἵνα τῆς αὐτῆς τύχητε δόξης, χάριν ἀπαπέμποντες τῷ ἀμνῷ τοῦ Θεοῦ, τῷ αἴροντι τὸν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου. αὐτῷ ἡ δόξα καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ προσκύνησις, σὺν τῷ πατρὶ, καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ψαλμ. με'. Λουκ. α'. 5.

γῆς. ⟨ϗ⟩ τῶν πλουσίων γὰρ ἕκαστος ἑαυτῷ λάβετε ἢ καὶ μὴ τῶν πτωχῶν. διὰ ὑμᾶς γὰρ ἐπτώχευσα πλούσιος ὤν, ἵνα ὑμεῖς τῇ ἐμῇ πτωχείᾳ πλουτήσητε. ἀνωρθώτε με, ἢ οὐκ ἐγκαλῶ· συνταφιάζει με αὕτη, ἢ μέλλετε; βαλοῦσα γὰρ αὕτη τὸ μύρον ὅτι τοῦ σώματός μου, εἰς τὸ ἐνταφιάσαί με ἐποίησεν. οὐκ αἰδῇ σὺν, Ἰούδα, ὅτι αὐτὴ μὲν ἁμαρτωλὸς οὖσα μύροις με τιμᾷ, σὺ δὲ ἀπόστολος ὢν περαίτερος με καθυβρίζεις; ἢ τί μοι γυνὴ ταῖς τάφοις ἑτοιμάζει, ὁ δὲ μαθητὴς τῷ θανάτῳ προδίδωσιν. ἁμαρτωλὸς ὄντως ἡ γυνή, οἶδα· ἀλλ' οὐδεὶς εἶχέ μοι χαρίσασθαι, ἢ πηλοῦ δακρύων· πηγὴ γὰρ τοῦ πηλοῦ ὀξυθυμίζουσα, ἀκτήμονι διδασκάλῳ ἄλλον ἱλαρώτερον προσκομίζουσα. ἀλλὰ μὴ δοκιμάζεις, ἄγνωμε, ὃ μύρου τριακοσίων δηναρίων ἄξιον εἶ λέγων; δοκιμάζεις δ', οὐχ ἵνα αὐτῆς τοῦ μεγαλοψυχίου ἐπαινέσῃς, ἵνα ὅλον τὸ σὸν κεχηνὸς ζωαρχήσαντα πλοῦτον εἰς πτωχοὺς μύρα κατανάλωσιν, ἀλλ' ἵνα μέλλοντί με προδιδόναι δείξῃς, ὡς ἀπόκτητόν με προεῖπασα κακῶς, ποσὸν ζημιωθείς. ἀλλ' οὐ μέγα, εἰ τριακοσίων δηναρίων ζέρησιν δυσχεραίνεις, ὅσα τριάκοντα λαβὼν ἀπέδου ⟨ϗ⟩ Κύριον. Τί γάρ, φησι, θέλετέ μοι δοῦναι, κἀγὼ ὑμῖν παραδώσω αὐτόν; ὁ δὲ ἔστησαν αὐτῷ τριάκοντα ἀργύρια. τριάκοντα ὁβολῶν ἀγοράσαι τοῦ ἀγροῦ τὸν κεραμέα; τριάκοντα ὁβολῶν ἀγοράσαι τὸν πλησίον; ἰαθῆναι, τυφλοὺς ἰάσασθαι, χωλοὺς περιπατῆσαι; τριάκοντα λεπτῶν ἐκβαλεῖν τὸν δαιμονιζόμενον ἐκ τοῦ σώματος; ὁ δὲ τριάκοντα ἀργυρίων ἐπρίατο τὸν ἀγρὸν τοῦ κεραμέως εἰς ταφὴν τοῖς ξένοις.

ἁμάρτολός ἐστιν. ὦ ἄφρον καὶ ἀσιώπητε, καὶ ζηλότυπε Φαρισαῖε· ζῶντα λέγων, ὅτι τῆς γυναικὸς διελέγχῃς ⟨Ψ⟩ ζῆπον, ἀλλὰ τῆς ἰδίας κατηγορεῖς προαιρέσεως, ἀγνοῶν αὐτὸν λέγων τίς ποτε ἐστὶν ἡ γυνή. οὐκοῦν οὐχ ὡς Θεὸν πάντα γινώσκοντα τῇ κλήσει ἐτίμησας; οὐκοῦν ὦ λαμπρὲ καὶ πάνυ κατήγορε καὶ συκοφάντα, καλῶς μοι αὐτὸν, ὡς Θεὸν καὶ βλέποντα δυνάμενον, καταβοᾷς δὲ αὐτὸν, ὡς ἀνθρώπου καὶ μηδὲν ὑπὲρ ἡμᾶς εἰδότος; σοῦ, φησι, εἰ μὴ προφήτης. ἐκ πόσου σε βελτίων, ὦ Φαρισαῖε, ἡ σὺ" Σικήμιος γυνή, ἡ μὴ προφήτου εἰδυῖα, καὶ οὐκ προφήτης ὤφλησε ⟨Ψ⟩ σωτῆρα ὁμολογήσασα ἀγνωμόνως; Κύριε γάρ, φησι, ὁρῶ ὅτι προφήτης εἶ σύ. πόσῳ δὲ θαυμασιωτέρα καὶ αὕτη ἡ ἁμάρτολος, ἧς τὴν μὲν ἁμαρτίαν ὁρᾷς, τὴν δὲ μετάνοιαν οὐ βλέπεις, ἀλλὰ καὶ κατακρίνεις, ἕως ὁ χριστὸς διῆλθεν, καὶ μέμψη καὶ ψέγεις, ἕως ὁ Θεὸς ἀποδεξάμενος σεφαυτοῦ, ὅτι ἐδόθησαν σοὶ θεῖα καὶ οὐκ ἀνθρώπου μορφὴ καταχεόμενον, ἐγὼ δὲ ἐτίμησα, καὶ τὰς τῆς ψυχῆς ἐκκαλύψασα τραύματα, "λεον ἤτησα, καὶ τῶν βεβιωμένων τὴν ἀμνηστίαν; σὺ δὲ τιμήσας τῇ κλήσει, ἀτιμάζεις τῇ λοιδορίᾳ, λέγων· Εἰ ἦν προφήτης, ἐγίνωσκεν ἂν καὶ τίς καὶ ποταπὴ ἡ γυνή, ἥτις ἅπτεται αὐτοῦ. ἄθυμε, ὅτῳ τὰ σὰ οὐκ ἤλεγξε κακά, ἀγνοίαν αὐτοῦ καταψηφίζῃ; ὅτῳ τὴν πολλοῖς κακοῖς βεβαρημένῳ σε σήμερον ὑπῆλθεν, δυαιρῆς αὐτοῦ τὴν γνῶσιν; ὅτῳ ἠξίωσεν δυακλιθῆναι μετὰ σοῦ, καὶ χεῖρα ὑπέβαλε τοῖς ἐδίσμασί σε ἐπενδῦσαι καὶ οὐκ ἀπηξίωσεν, "ἵνα ⟨Ψ⟩ τὴν πολλὴν νομίζεις; ἄξιος δὲ πάλιν ξενοδοχῆσαι Θεῷ, ἢ πάπιζαι προθύμως ἢ ἐπιμαίζοντι πάπιζαι ἐν ἐρήμῳ; ἀλλὰ φιλάνθρωπος εἶ, ὃ προήτησατο καὶ προθὲ τῶν σῶν οἰκετῶν πόμα καὶ σιτίον ὑποδέξασθαι. τί οὖν αἰτιᾶσαι φιλάνθρωπον διαστείλω, ὦ φαρισαῖε, ⟨Ψ⟩ ὁμοίως εἰς πρόθεσιν τοῦ τῆς χρηστότητος ζυγὸν ἀλαστεύοντα; τί δὲ τὸν κάπηλον τῆς γυναικὸς διϋλίζω, τὴν κάμηλον τῶν οἰκείων κακῶν καταπίνῃς; ὅτι σε μὴ μακροθύμως εἶδε τοῦ Θεοῦ βουλήν, ὅτι τοῦτο οὐ δόκιμος; τί ἐστ' ἀλλοτρίοις ἐγκλήμασι προξωεῖς τὸν δικαστήν, ὅτι τοῖς οἰκείοις συνηγόμενον αὐτῷ; τί ζωεφωνήσατε σὺ καὶ Ἰούδας πειρᾶσαι τοῦ Κύριον; σὺ μὲν γάρ, ὡς καθαρὸς ἀπὸ ῥύπου, ὅτι τοῖς ἁμαρτήμασι θησαύρων τὸν αὐθέντην, ἀγνοεῖν καταψηφίζῃ Θεοῦ· ὁ δέ, ὡς φιλάνθρωπος ἀγανακτεῖ λέγων· Τίς ἡ ἀπώλεια τοῦ μύρου τούτου; ἠδύνατο γὰρ πραθῆναι πολλοῦ, καὶ δοθῆναι πτωχοῖς. ὦ τῆς ἀγνώμονος γνώμης, ὦ τῶν ἀφελείων ζήπων· ἀπώλειαν τίθης, Ἰούδα, τὸν θεραπεύσαντα τοὺς Χριστοῦ, καὶ μάταιον δύαλωμα καλεῖς, ὃ εἰς τιμὴν προσχωρῆσαν Θεοῦ; πόσον ἐδώκαμεν, ὧν ἐλάβομεν; λογισώμεθα ἀφ' ὑπερ ὁ κόσμος αἰσθήσεται, πόσοι πάντα τῆς αὐτοῦ φύσεως ἐλέους ῥέουσι ποταμοὶ, καὶ οὐ λογίζεται ὁ Θεὸς ζημίαν τὸν ἀφιστάμενον. πόσας ἡ γῆ βιωφελίας βλαστάνει; πόσας ῥάδους καὶ κρίνων; καὶ σύ-ερικα καὶ ναρδοῦ καὶ σάκτου, καὶ πάλλα, ἀφ' ὧν ὁ καλὸν καπασθυάζεται μύρον; καὶ οὐ λογίζεται ὁ Θεὸς ἀπώλειαν· καὶ ἵνα μικρὸν ἀλάβαστρον μύρου τοῖς ποσὶ τοῦ Χριστοῦ διαχυθῇ, γογγύζεις; μὴ οὖν προσῆκα αὐτὸ ἔλαβεν, ἵνα γογγύσῃς; ἔλαβε μύρον, καὶ ἔδωκε μετανοίας ζῆπον· ἔλαβε δάκρυα, καὶ ἔσπεισε πηγὴν ἀμάρτημῶν. ποία οὖν ἐστὶν ἀπώλεια, εἰ ἐσώθη ἡ γυνή, δι' ἣν ὁ ἀδελφὸς ἀπεκλάσθη, δι' ἣν Ἀδὰμ ἐξεβλήθη; ἀλλὰ ἐλύπησε τοῦτο Ἰούδαν. εἰκότως. καὶ γὰρ ⟨Ψ⟩ θέλουσι ἐλύπησεν αὐτῆς ἡ σωτηρία. εἶδε γὰρ δι' αὐτῆς λοιπὸν τὸ ἦθος προσῆκα μετανοοῦντα· καὶ δάκνεται, καὶ αἰτιᾶται, οὐκ ἔχων λοιπὸν δίκτυον, δι' οὗ θηρεύσῃ ⟨Ψ⟩ ἀνθρώπους· ὅθεν καὶ σε εἰς τὸ γογγύσαι προὔρμησεν. εἰς τί, φησι, ἡ ἀπώλεια αὕτη; ἠδύνατο γὰρ πραθῆναι πολλοῦ. ἤδει προῆκα, Ἰούδα; ἤδη προδοσίαν μηχετᾶς; καλῶν *** δέχει; ἀλλ' ὁ Ἰησοῦς οὐκ ἐλέγχει αὐτοῦ τὸν νόσον, οὐ γυμνοῖ τὸ φιλάργυρον, ἵνα μὴ τὴν μέλλουσαν προδοσίαν δυακρύσηται· Χριστὸς δὲ ὅτι πάντων λέγει, Τί κόπους παρέχετε τῇ γυναικί; τί προῆκα τοῖς προδοθεῖσι κακοῖς κακίζετε τὸν ἀθέσμοτον; αὐτάρκως ἔκαμε τὸ τῆς γυναικὸς ἦθος· μηδεὶς ἑαυτῷ τῆς σωτηρίας ἐμποδίζετω· μηδεὶς σχέτω τὸν λύσασαι μύρῳ τοὺς πόδας, τοὺς ἀνθρώπους βαδίζοντας ὑπὲρ γῆς.

Ιωαν. ιδ. ιθ.

Ματθ. κϛ. θ.

Ισ. ιννι; πᾶς βλαστάνει ἡ εἰρ.

αὐτῇ κακῶν, ὁ μὴ δάκρυσιν ὄζετς ἀγαθά. οἶδε γὰρ ὅτι ὧν ὠμολόγῃ τὴν ἀμυτίδα ἐλάμβανεν. Εἶπα γάρ, φησι, ἐξαιρήσω καθ' ἐμαυτὸν τὴν δυσμίαν μου ☧ Κυρίῳ· καὶ σὺ ἀφῆκας τὴν ἀσέβειαν τ̃ καρδίας μου. καὶ ὑμῖν ἀληθῶς ἐφθέγξατο τοῖς στεναγμοῖς τ̃ καρδίας δυσωπουσα ☧ Κύριον, ἀλλὰ καὶ χήματι τ̃ μετανοίας διέγραφε κάλλος. ἐδάκρυε μὲν, ὡς πολλὰ γελάσασα, τοῖς καλοῖς δάκρυσι τὸν κηκὸν ἐκπλύνουσα γέλωτος, ταῖς γὰρ ἱκέσι τῶν ὀφθαλμῶν ☧ τῶν ποδῶν ἐκπλύνουσα ῥύπον, ἵνα τὸ οἷς ἡμάρτανε, τὸ τούτοις καὶ ἀποχρησήσῃ, τὸ οἷς ὑπόμενεν, τὸ τούτοις τὸν νομοθέτην ἐξιλεώσηται. ὥσπερ γὰρ τὴν κύτλην, ἣν ἐκθύσμα ἐμίανε συμπλοκῆ, δάκρυσιν ἀπέπλυνεν ὁ Δαβίδ (Λούσω γάρ, φησι, καθ' ἑκάστην νύκτα τὴν κοίτην μου, τὸ δάκρυσί μου τὴν στρωμνήν μου βρέξω) οὕτω καὶ αὐτη, διὰ ὧν ὀφθαλμῶν πολλοὺς τῶν νέων εἰς ἀκολασίαν ἐκίνησε, δάκρυσιν ἀφῆσα πηγὰς, τ̃ δύσπλυτον τ̃ ἀμαρτίας ἀπέπλυνε ῥύπον, αὐτὴ ἑαυτῇ λουτρὸν μετανοίας προβαλλομένη δάκρυα. τὰ μὲν γὰρ δάκρυα, ὡς ὕδωρ, ἑαυτῇ προῆγε, τὴν δ' ἄφεσιν ἀοράτως παρὰ τ̃ Χριστοῦ ἐπεδέχετο. ἀλλὰ μὴν καὶ τ̃ Ἀβραὰμ τάχα οὐ μεμνημένη μόνον, ἀλλὰ νικῶσα, τοὺς πόδας ἀπέπλυνε τ̃ Χριστοῦ. ὁ μὲν γὰρ ὑπήνεγκε χεῖρας ὕδασιν ἀπέπλυνε, καὶ λεπτῷ κατέμαπτε· αὕτη δ' ἐκ ὕδωρ δάκρυσα, ἀλλὰ κρουνοὺς δακρύων ἀφῆσα, τοὺς πόδας ἀπέπλυνε τ̃ Ἰησοῦ. Φησὶ γοῦν ἡ μὴ δάκρυσιν ἀμυδρὰ τοῖς ἀγίοις εὑρίσκει πόδας, τὸ τ̃ τειχῶν κάλλος, ὡς λείποι ὑποβάλλουσα, ἀπέμαπτε τοὺς πόδας. καὶ ἦν ἰδεῖν ὅλον δι' ὅλου τὸ γυναικεῖον προῖκος θεραπείαν τ̃ Ἰησοῦ καμπτόμενον. ἀμυδρὰ γὰρ ὀφθαλμοὶ δύνανται, ὡς χρή σε, δάκρυον ἔπεμπον ὀχετούς· καὶ ἡ ψυχὴ, ὥσπερ ὑπήνη, ὑποκειμένη, ἅτε ἐκ τῶν ποδῶν ἀποσταζούσας ἐδέχετο ῥανίδας· ἃ δὲ πλόκαμοι ἀπέμαπτον, λείπουσα τὰ πεφιῶντες σήμαντα· αἱ δὲ χεῖρες τὸ ἀλαβαστρον τὸ μύρου κατέχουσαι, τοὺς θείους ἤλειφον πόδας, μύρῳ τὸ μύρον τιμῶσαι. Μύρον γὰρ, φησι, ἐκκενωθὲν ὄνομά σου. εἶδες πῶς ἐίκησε τὴν ἀχάριστον τῶν Ἰουδαίων γνώμην γυνὴ ἁμυδρωτάτη, καὶ θείων ἄμοιρος νόμων. ☧ μὲν γὰρ λίθοις αὐτὸν ἔδοσαν, ἡ δὲ τοῖς τ̃ θυωδίας νύφεσιν μύροις. ἀλλ' Ἰουδαῖοι μὲν, ὡς ἀχάριστοι, ὡς ἀσύνετοι καὶ ἀγνώμονες, κακοῖς ἠμείβοντο τὸν εὐεργέτην, λίθοις τ̃ ἀκεραιοτάτου φιλοφρονήματος λίθον· ἡ δὲ μύρῳ ἤλειφε τοῦ ποδὰς τοῦ μέλλοντος δι' αὐτὸν πεπηγέναι ὑπὲρ τ̃ ἱερείας ἱστοῦ τ̃ σταυροῦ. καὶ τί λέγω ὅτι τ̃ ἀχαρίστων Ἰουδαίων εἴκησε δῆμον, ὅταν τι ὅλων τῶν ἁγίων ὑποκρίνωνται τὸν χορόν; ἔλαβε γὰρ χάριν, ἀλλ' οὐχὶ ἔλαβον βασιλῆς, οἷς οὐκ ἔτυχον δυνατοί. Βασιλεῖς γὰρ Θαρσοῦ, καὶ νῆσοι δῶρα προσοίσουσι, καὶ προσκυνήσουσιν αὐτῷ πάντες ☧ βασιλεῖς τ̃ γ̃ς. ☧ δὲ τ̃ ☧ προσέπτυσε· Καὶ ἔδωκαν τὰ δῶρα, καὶ πρόρρωθεν προσεκύνησαν. ἀλλ' οὐδεὶς αὐτῶν τοῦ ποδὰς τ̃ Ἰησοῦ ἐφίλησε. πῶς γὰρ ἦλθον μάχῃ, λαβόντες ἀτειχα τ̃ ἱκεσίας σύμμαχον; ἀλλὰ πόρρωθεν ἐδρυφόρησαν, τ̃ οἰκείας ζάξεως ὃ μέγεθος νικώσαντες. Ὁ θεσπέσιός μοι, φησι, Δεσπότης, καὶ ἡ γῆ ὃ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν μου. ἐπαινῶ σε τοίνυν ἡ γυνὴ, ὡς ὅλης τ̃ γ̃ς τὸν τιμιον ὑποδεξαμένην· ποδῶν ἀχράντων, ὧν ☧ χεὼν ἔθνη καὶ πατεῖαι λείξονται. ἥψατο ποδῶν ἀχράντων· ἐμείσατο προῆς Ἰωαὴλ τ̃ Χριστοῦ ὃ σῶμα. ὁ μὲν γὰρ ὅτι τὸ σῆπες αἰνίττεται (οἶδα γὰρ αὐτόθεν διδασκαλίαν ἀπομάσασθαι ἡδέως) ἡ δὲ τοῦ ὑποβαλοῦσα τῶν ποδῶν μου. ἀλλ' ὁ Χριστὸς μὲν ὁ μὴ τὸν ἀμυδρὸν οὐ κρίνων, ἀλλὰ τὸν μετανοοῦντα ἐπαινῶν, ὁ μὴ τὰ προελθόντα κολάζων, ἀλλὰ τὰ μέλλοντα δοκιμάζων, ἀμνησίᾳ πολλῶν τὰ προλαβόντα αὐτ̃ς κακὰ, πρὸς τὸν γινώσκοντα, καὶ ἐπαινεῖ τὸν μετανοοῦντα, δίκαιος πάντα δάκρυα, καὶ σταφαὶ τὸν προέντων· ὁ δὲ Φαρισαῖος ὁρᾷ μὲν τὸ γύναιον, πλήττεται τὸν ἀφροσύνῃ, καὶ φθόνῳ βασκόμενος ἀναδείκνυται τ̃ γυναικὸς τὸν μετανοοῦντα· ἀλλὰ καὶ τὸν ὕστερον πεπαῦσαι ☧ Κύριον ὑπερφυῶς τ̃ λοιδορίᾳ, καὶ τὸ πεπλῆχθαι ἐλαφρὸν ὃ ἄξιωμα, ἄγνοιαν αὐτὸν καταψηφιζόμενος. ἰδοὺ γὰρ, φησὶν, ὁ Φαρισαῖος, ὁ καλέσας αὐτὸν, εἶπεν ἐν ἑαυτῷ· οὗτος εἰ ἦν προφήτης, ἐγίνωσκεν ἂν τίς καὶ ποταπὴ ἡ γυνὴ, ἥτις ἅπτεται αὐτοῦ, ὅτι ἁμαρτωλός

Ψαλ. ρα. ς.

Ψαλ. ς. ϛ.

Ἰσ. ἁπλῶχα

Ἰσ. σπεπαίνω καὶ δυσκαμψία

Λουκ. ζ. ϛ.

Ψαλ. οα. ι.

Ησ. ξς. α.

κλαύσα βαρέως θεοῦ. Ταῦτα λέγω ὑ κωμῳδῶν αὐτὴν, ἐφ' οἷς ἔδρασε τρίτη, ἀλλ' ἐπαινῶ αὐτὴν, ἀφ' οἵων οἵα γέγονεν ἄφνω. λέγω γὰρ τί μοι, ἵνα δείξω, τί γέγονε νῦν. λέγω αὐτῆς τῆς ἁμαρτίας τὰ πλάσματα, ἵνα δείξω τῆς μετανοίας τὰ κατορθώματα. ἀλλ' αὕτη ἡ τῷ σώματι ἀμέμπτως χρησαμένη ὁ τρίτη, οὐδὲ μὲ ἅλας βορβόρῳ συγχυθέσα, οὐδὲ ὑ ἅλας δακρύων φαρμάκῳ σηπεδόνα, οὐδὲ ὑ δι' ἀλείμματος ἐκτεθέσα, πόθεν ἢ πότε δεῖ τὸν βορβόρου τῆς ἀκολασίας ἐκκαθαρθῆναι, ἢ ἀφ' οὗ αὐτῆς ἡ ἡδυπαθὲς ἔρωτα εἰς θεῖον καὶ ἐπουράνιον μετεβάλλε φίλτρον. ὡς εἶδε γὰρ Ἰησοῦν, ποτὲ μὲ ἀδίκως τῇ Σαμαρείτιδι ἅλας λεγόμενον, ποτὲ ὑ τῷ Χαναναίᾳ προσιόντα, ἄλλοτε τῆς αἱμορροούσης διακρυθέντα τὸ κλοστίον, ἢ πῆ μὲ τελώναις συνεσθίοντα, πῆ ὑ τῶν Φαρισαίων οὐδὲ οἴκοις καταλαμβανόμενον, ἐλογίσατο εἰ πόρνας, ἢ τελώνας ἡ ἁμαρτωλοὺς προσίεται, μᾶλλον ποτὲ ἀκαθάκτους οἰ- 10
ρθῶσα ὃ τῆς ἁμαρτίας πέλαγος δακτῷ; ὑ μόνον νέα, ὑ μόνον καλή. πόθεν γὰρ πτέρνῃ, πόθεν μασθίνεται, ἡ αἴθη, ἡ κρίνα, ἡ τῶν προσώπων τὰ κάλλη. τί οὖν παθὼν ἐφ' οἷς ἔδρασε; ἤδη γὰρ ὃ τῆς γείτονος πῦρ οἶσθα· ἤδη μου τοῦ ψυχοῦ μετάγνωσις λαμβάνῃ, ὅτι ἐπ' ὀλέθρῳ τῶν νέων βιαζομένη φθονίων καὶ ἐν ταῖς ἀγυιαῖς τῆς πόλεως, ἐν ταῖς ἀγορᾶις, ἐν ἀμφόδοις ἕστηκεν, δίκτυον μὲ οὐδὲ πόδας ἔχουσα, ἡ σαγήνη τὸ γλαῦσμα. ὦ πό- 15
σους νεανίσκους κατέθελγεν, βλαστὸν ἀναιδείας βλέμμα προφέρουσα; ὅτι λύμη γὰρ τὸ θηλυ τὸ ὠφελιζομένη, πῆ μὲ πολυπλόκοις στεφάνοις τὸ κεφαλοῦ ἐπύργωσε; πῆ ὑ μαργάδας πλοκάμων ἐκ χρυσοῦ εἴων κρεμάτου πλανᾶσθαι; ἄλλοτε ὑ ῥόδα τὰ πρέσα ἐφοίνιξε, ἡ οὐδὲ ὀφθαλμὸς κατέγραφον, ἡ ἄλλοτε δακρύων λιβάδας ἤφιεν, τῇ χολικείᾳ ἐκτραχηλίζουσα τὸ ψυχόν. τίς δ', ὅτι τούτοις ἡδόμεθα; πόθεν ἀξίνῃ θύρα τὰ ἀπείρων τούτων παθῶν; ἐὰν νῦν θεσπίσῃ τὰ κατ' 20
ἐμοῦ τοῦ ἐπτω, αἰωφελὴς μοι γένηται τῆς ὀξαγορεύσεως ὁ ζῆλος. ἀλλὰ καλύψω τὰ κακά; ἀλλ' οὐ δύναμαι λαθεῖν. πόθεν γὰρ λάθω, "λαθεῖν μὴ δυναμένη; πόθεν οὖν φύγω, πόθεν χοῦν τὸν δικαστὴν ὑπείσκουσα, τὸν μὴ φανόμενον μὲ, πόθεν χοῦν ὑ διελέγχουσα μου τὰ κακά; μία μοι σωτηρίας ὑπολέλειπται ἐλπὶς, ἣν μοι ἐφόδιον προκειται ζωῆς, ὃ τὸν Ἰησοῦν ὑπιγρώσαι, ἢ αὐτῷ προσδραμεῖν. ὁ γὰρ πολώτας προσδεχόμενος, οὐκ ἀπωθήσεται πόριλον 25
ὀφθαλμοῖς ζωτεθέν, οὐ προσιτεῖται τὰς ἁμαρτωλοῦ τὰ δάκρυα. ἐπεὶ οὖν ἔγνων, ὡς προσῆλθε Σίμωνι φαρισαίῳ κατάγεται ἀνδρὶ λαμπρῷ ἡ ἁμαρτωλῷ, δραμοῦμαι κἀγὼ πρὸς αὐτόν. ἀλλὰ τί αἰτήσω προσπολοῦσα; ὀφθαλμοὺς ὑγίειαν; ἀλλὰ προέσκαμες ἡ χεῖρις. νέαν ἀπαλλαγὴν; ἀλλὰ μικρὸν ὃ κατόρθωμα. ὁ γὰρ αἰώνιος θάνατος τὸν πρόκειται ὅτι βαρύτερος. πόθεν πτῆσα τὰ τὸ σώματος, ὃ τῆς ψυχῆς ὑπιζητήσω ἴαμα. μίαν γὰρ οἶσθα 30
λύσιν τῶν ἐπηρμένων κακῶν, ἐὰν ἡ δικαστὴν εἶδω, ἐὰν προσλάβω τὴν κολάσεως ἡ καιρόν. μιμήσομαι Ῥαὰβ τὴν πόρνην, γυναικὸς ἡ σαρέτου μαθοῦσα ζῆλον. οἶδεν γὰρ πρὸ ἡμῶν βάλεπα Θεὸς, ἢ γνώμης σοαλλαγήν. Ταῦτα διανοηθεῖσα ὑπεκφαμένη, καὶ τὴν ἀφανοίαν προσῆς πίστιν ἐπαλείψασα ἐπέρχεται τῷ Ἰησοῦ, ὅπου αἰσθάνεται, τὴν προσέχει αἰσθάνεσθαι εἰς ἐπανόρθωσιν πρόφασις λαβοῦσα. ἡ λέγει μὲ οἶδεν· οὐ γὰρ ἐπόλμα. ἤδη γὰρ, 35
ὡς ὁ τῶν λογισμῶν ἐφορος οὐδεῖται λόγων. τί γὰρ εἴπῃ εἶχε ὃ πάντα εἰδότι; ὅτι ἥμαρτον; ὅτι πολλῶν κακῶν ἐργάτης γέγονα; ὅτι ἐρῶσα ἢ ἐρωμένη τὸν παίδημον ἡδονὴν ἐθεράπευσα; Ταῦτα Θεῷ δῆλα ἦν, οὐ προσῳδόμενα μόνον, ἀλλὰ ἡ ἐν τῷ ἀφανεῖ τῆς ψυχῆς βουλευτηρίῳ γινόμενα. Εἰ * * * ὡς πάντα οἶδε, ἢ λαθεῖν αὐτὸν δύναται οὐδέν, 40
"μὴ τὴν γλαῦσμα, λαλεῖ τοῖς δάκρυσι. ἔασα γάρ, φησι, τοὺς πόδας αὐτοῦ, κλαίουσα, ἤρξατο βρέχειν τοὺς πόδας αὐτοῦ τοῖς δάκρυσιν. ἀλλ' εἰ ἡ μὴ γλαύσῃ ἐλάλει, ἀλλὰ στεναγμοῖς ἀλαλήτοις ἐφθέγξατο, ὃ ζωτειμμον τῆς καρδίας διακαλύπτουσα, ὃ πλῆθος τῶν ἁμαρτιῶν, θριαμβεύουσα, οὐκ ἀτόπους λογισμούς, Ταῖς εἰσαγεῖς ἐνθυμήσεις, Ταῖς βεβήλους προσάξεις, Ταῖς πονηρὰς ὁμιλίας ἐκπομπεύουσα. οἶδεν γὰρ τὴν πεπροσαγμένην

αὐτῇ

ἴσ. πῶς θεὸς λαθεῖν ἡ, τὰ ἑαυτῆς συνειδὸς λαθεῖν μὴ δύναμ

ἴσ. στενάξ. ἀλλὰ τῶν

ἐν τῇ ἁμαρτάνειν ὁ χρόνος δοκεῖ πολὺς εἶναι· καὶ ἐὰν ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ, φησὶν, ἁμαρτήσῃ εἰς σὲ ἑπτάκις, καὶ ἐπιστρέψῃ πρὸς σὲ ἑπτάκις, λέγων, Μετανοῶ, ἄφες αὐτῷ. Ἐὰν δὲ ἐν ἑπτὰ ἡμέραις ἁμαρτάνῃ, καὶ ἐν ἑπτὰ ἐπιστρέφῃ

πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν· αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Αμήν.

Λογ. μη. Λουκ. λε. ΕΙΣ ΤΗΝ ΓΥΝΑΙΚΑ ΤΗΝ ΑΜΑΡΤΩΛΟΝ ΤΗΝ ΑΛΕΙΨΑΣΑΝ Ⓦ Κύριον μύρῳ, καὶ Εἰς Ⓦ Φαρισαῖον. τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ Δ.

Ex Mſ. Collegij Noui Oxon.

ΚΑΙΩΣ ἡμᾶς προῆγεν ὁ Χριστὸς τοῦ Ζακχαίου ἐστώθυος. ὅπου γὰρ Χριστὸς ἐστᾶται, καὶ τοῖς δυσθεσπίοις συνδιακλίνεται, καὶ τόπου καὶ τραπέζης ἀπολαύει τῆς ἡμετέρας, πόλλα τοιοῦτος Ⓦ τῆς διαθέσεως μεταπίπτει λόγου. τίς γὰρ τελώνου, ἢ πορνῶν, ἢ τῶν ἁμαρτημάτων ἐργασαμένων δεινά, τὸ ὁρᾶν καὶ γῆς ποιεῖν ἄ * * ἐσθίοντα τελωνικὸν βλέπων, καὶ τὸ τῶν ταχέων δοτῆρα ἄρτον δυσθεσπίσιον μὴ χάσας λαμβάνοντα, καὶ Ⓦ τῶν βοτρύων χορηγὸν τῇ κοινωνίᾳ τοῦ πότου τοῦ λυτρώσεως βλασφημῶντα, μὴ ἑορτὴν καὶ πανήγυριν θέσθαι τὸ παράπαν διαιώσιος; ὡστε ἀληθῶς ἑορτὴ, αὕτη ἀληθῶς ἀγγελικῆς ἑστιάσεως διάθεσιν, τὸ Ⓦ δεσπότην μὴ δύλον, Ⓦ Θεὸν μὴ δυσθεσπίσιον, Ⓦ δικαστὴν μὴ τῶν ἀνθρωπίνων ὁρᾶν κοινὴν ἀπολαύοντα τραπέζης. ἀλλὰ τοῦτο μὲν ὅτι γῆς ἦλθεν, οὐκ ἔρημον καταλιπὼν Ⓦ οὐρανὸν, καὶ δυσθεσπίσιος γέγονεν, οὐκ ἀποδύς τὸ εἶδος Θεὸς, ἵνα καὶ τὴν θάλασσαν πλέων, τοῦτο εἰς τὸ βαπτιστὸν χαμαιζηλίους πέλαγος ἐκ τοῦ βυθοῦ αἰσχύνῃ τῆς ἁμαρτίας, καὶ κώμας καὶ πόλεις περιών, σινωπὸς τε καὶ ἀτιμος καὶ δρόμους περιεστέχων, τοῦτο ἐν ταῖς τελειδίοις πλανωμένοις, ὡς ἀπόλεσθαι προσδοκᾶν, ὅτι τὸν ἰδίου ἐπιμελόμενον ποιμένα. αὐτὸς γάρ ἐστιν ὁ τὸ ἀπολωλὸς προσβατον ὀπίζων, ὁ καὶ ἐνενήκοντα ἐννέα καταλιπὼν, καὶ περὶ τὸν τοῦ ἑνὸς προσδαπανώμενος ζήτησιν. ἐζήτει γὰρ τὸ ἓν, οὐ τὰ τῶν πολλῶν καταφρονῶν, ἀλλ' ὅτι τὸ πλῆθος τὸ ἓν προσκρίνων· ἀλλὰ καὶ μὴ ἐνενήκοντα ἐννέα κατελίμπανεν (εἶδε γὰρ ἀσφαλῶς αὐτὰ ἐν τῇ μαίρᾳ αὐλίζεσθαι) τὸ ἓν ἐν προσκόπτοντι ἐζήτει, ἵνα μὴ ἕνεκα τοῦ ἑνὸς ἐλθὼν ἡμᾶς ἀπολέσῃ. προσβατον γὰρ ἀπολωλὸς ἄνθρωπον ἔσωσεν ἔσωμον ἄνθρωπον· ἡ ψυχὴ ἀσφαλέστερος, δαίμονι ὑπερβάλλουσι. ὅθεν προῆγεν Ⓦ Ζακχαῖον, ὡς προβατον ἐκ τοῦ στόματος λύκου, ἁρπάσαι, καὶ τῇ μαίρᾳ συνελικτεῖν, καὶ σφραγῖδος ἀξιῶσαι. ὡς γὰρ ποιμένι προβατον ἀπολωλὸς ἀνεῦρε γέλωτα. χαίρητε ζῶον ἐμοὶ, ἵνα ἀπολύτως τεμόντες τὸ ἀπολωλὸς ἐλκύσῃ θέαμα· ὅτω δὲ ὁ τοῦ Θεοῦ λόγος τὸν καρπὸν, ἐν ἐκ τῆς πλάνου ἀνέλαβεν, ὡς προβατον ἔσωσεν, ἐν τῇ τραπέζῃ Ζακχαίου ἁρπάσαι, ἵνα τῷ κοινῷ τῆς ἑστιάσεως νόμῳ ἑλκύσας αὐτὸν προβατον σωσοῖσαι, καὶ βαπτιστὸν τῇ οἰκείᾳ συζυγίᾳ ποίμνῃ. ἀλλὰ τοῦτο μὴ συνιέντες Ⓦ Φαρισαῖοι ἐγόγγυζον, ὁρῶντες αὐτὸν μὴ τελωνικὸν ἐσθίοντα· ἀλλ' ἐκφοι μὲν, ὡς ἀσχὼς παλαιὸς, ἀμφιβρηγύσθωσαν (οὐ γὰρ δυνάμεθα Ⓦ νέον τῆς διδασκαλίας οἶνον δέξασθαι) ἡμεῖς δὲ κατόπιν τοῦ Φιλανθρώπου βαδίσωμεν ποιμένος. ὁ γὰρ Ζακχαῖος Ⓦ τελώνιον τῶν ἀποστόλων ζωάγρας πίμνη, αὐτὸς καὶ τὸν περὶ τὸν ἁμαρτωλὸν, τὸν μείζονα κακῶν ἐργάτην, ἐκ τοῦ φάρυγος τοῦ δράκοντος, ὡς ἀμνάδα, ἑλκύσας, τῇ ἀνεπιτρέπτῳ ἀπέδωκε μαίρᾳ. ἵνα δὲ γνῶτε καὶ τοῦ Χριστοῦ φιλανθρωπίαν, καὶ τῶν Φαρισαίων τὸν δύσκλειαν, ἐκ τῆς ἁμαρτωλοῦ τὸν παλινῳδίαν, ἀκούσατε ὑμεῖς ἀγγελικὰς προσδιηγουμένης ῥήσεις. ἐάν γὰρ τὸ * * ὕφος τοῦ ἀναγνώσματος ἐπανακόψητε, ῥᾳδίως καὶ τῆς ἑρμηνείας τὸν ἔποιαν ἀναλάβητε. Ηρώτα δέ, φησί, τις τῶν Φαρισαίων Ⓦ Ιησοῦν, ἵνα φάγῃ μετ' αὐτοῦ· καὶ εἰσελθὼν εἰς Ⓦ οἶκον τοῦ Φαρισαίου, ἀνεκλίθη. ὦ χάριτος ἀφράστου, ὦ φιλανθρωπίας ἀῤῥήτου· καὶ Φαρισαίῳ συνεσιᾶται; καὶ τελώνας οὐκ ἀποστρέφεται; καὶ πόρνας προσδέχεται; καὶ Σαμαρείτας ἀγαλλέπται; καὶ Χαναναίαν λόγου ἀξιοῖ;

καὶ

φὼν δὲ ἐρασθεὶς μετελάμβανε, γάμοι εἶχε Ⓦ τὸ ἔρωτος ζέοιτο, ὑπῆνθρος ἰδὼν ἐρασθεὶς
νύμφη, χήρα τις ἀπὸ πάντος καὶ νεόγαμος· μᾶλλον δὲ οὔτε χήρα καθαρὰς, οὔτε νύμφη. οὔτε
ἰσ. ἐν σαμ. γὰρ θαλάττῃ Ⓦ σωφρόνων κεχώρικεν, οὔτε γάμοις νομικοῖς τοῖς δευτέροις σεμνύνεται. τότε
των, ἢ, τὸ μάρτυς πρὸς αὐτὴν ὁ δεσπότης. Καλῶς, φησὶν, εἶπας ὅτι ἄνδρα οὐκ ἔχω. πέντε γὰρ ἄν- Ιωαν. δ. ιζ.
συντε 5 δρας ἔσχες, καὶ νῦν ὃν ἔχεις, οὐκ ἔστι σου ἀνήρ. τοῦτο ἀληθὲς εἴρηκας. ἀλλ' ἰδοὺ μαργαρίτης
βορβόρῳ φυρόμενος, καὶ Ⓦ πιοῦσιν οὐκ ἔλαθεν ἔμπορον. τῆς γὰρ ψυχῆς καὶ αὐγὰς ἐδείκνυ τοῖς ῥήμασιν. πῶς σύ, φησὶν, Ἰουδαῖος ὢν παρ' ἐμοῦ πίεν αἰτεῖς οὖσης γυναικὸς Σαμαρείτιδος; πῶς σύ; καὶ ὅ, σὺ, δυμυρμύης. πῶς ζητεῖς παρ' ἐμοῦ πεῖν; εἰ μὲ ὡς τοιοῦτόν μοι φρονῶν, ἐσυμφέρετο ἂν ἐμοὶ παρὰ σοῦ πιεῖν ἔπιμος· εἰ δὲ καὶ Ἰουδαίων πολλοὶ μὴ ζητοῦσι παρ' ἀλλοφύ-
10 λων δεξίωσιν· μὴ δῶρον, ὅπερ ἀποφεύγεις, ἀπαίτει. οἰόμενος ὁ Σαμαρείτης δεῖν τοῦ τῆς ἰσ. ἐν ἀνάγκ.
δίψης ἀνάγκην, Ⓦ Κύριον Σαμαρειτικῇ ἀγνοούσῃ λατρείᾳ. οὐκ εἰδὼς δὲ διεμουσεῖτο τοῖς ῥήμασιν. ἐδίδετο γὰρ τῇ μὲν Ⓦ Κύριον ἀποκρίσει, μᾶλλον δὲ ταῖς παρὰ τοῦ Κυρίου πρὸς αὐτὴν φωναῖς· Εἰ ἤδεις τὴν δωρεὰν τοῦ Θεοῦ, καὶ τίς ἐστιν ὁ λέγων σοι, δός μοι πιεῖν, σὺ ἂν ᾔτησας αὐτὸν, καὶ ἔδωκεν ἄν σοι ὕδωρ ζῶν. ἐπιδὴ μὲν, φησὶ, διψᾷ σύρεις τὴν δίψαν,
15 καὶ καλῶς Ἰουδαῖον πρὸς ὑμᾶς ἀκινώπητον, μᾶλλον πολὺ τῆς ἐμοὶ σφοδρότητος δεκτικὸν. οὐκ οἶδας μου τὴν ἀληθῆ γλῶσσαν, οὐκ οἶδας τὴν παρ' ἐμοῦ φιλοτιμίαν οὖσαν πολλῷ, οὐκ οἶδας οἷα ῥεύσει τῆς πηγῆς παρ' ἐμοί. εἰ γὰρ ἤδεις, ἤτησας ἄν. νῦν δὲ ἃ, ὁ-ὅσαν οὐ μέμφομαι, αἰτησάσῃ δίδωμι. πρὸς ὄρεξιν δίψης τὴν μὴ διψῶσαν κινῶ, πρὸς χρείαν ποτοῦ τὴν ποτίζουσαν τρέφω· τέτρωται μου τοῖς λόγοις ὁ γνώμων, καὶ παρὰ τοῦ ὕδατος
20 πεθ' ἥλω. πρεσβεύσασα δὲ πρὸς Ⓦ Κύριον ἔλεγε, Κύριε, δός μοι τοῦτο τὸ ὕδωρ, ἵνα μὴ διψῶ, μηδὲ ἔρχωμαι ἐνταῦθα αἰτῆσαι. ἢ τὸ πρὶν ποτίζειν ἠξιωμένη νῦν ἀξιοῖ πολιτείαν. αἱ γὰρ βύβλους γνώμαι βυσσόρριζοι τυγχάνουσιν· οἵα μοι δοκεῖ καὶ τῆς μοιχείας ταύτης Σαμαρίτιδος γνώμη, οἷος ὁ ζῆλος κεκαθαρμένος ἀγαθῶν ἀπιστίας, οὐκ ἔχων Ἰουδαϊκὴν βασκανίαν. αὕτη γὰρ Ⓦ μεστὴν πρεσδοκῶσα, καὶ τυχοῦσα τῆς αὐτῆ θεικῆς διδασκαλίας, ὀπί-
25 σω δυσὶν εἰλικρινῶς· καὶ οὐ μόνη τὸ δῶρον κατέχει. ἀλλὰ καὶ τοὺς ἑαυτῆς πολίτας ἔπεισε πρὸς Ιωαν. δ. κβ.
αὐτὸν δραμεῖν, ἀποστολικῶς κηρύξασα· Δεῦτε, ἴδετε ἄνθρωπον, ὃς εἶπέ μοι πάντα, ὅσα ἐποίησα. μήτι οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός; ὦ γυναικὸς σοφοῦ· ἠπίστατο ὅτι γυνὴ ἀπροσδόκητος ἐστιν εἰς μαρτυρίαν· διὰ τοῦτο οὖν ἄνδρας τῆς πόλεως αὐτῆς ἐπισπᾶται μάρτυρας, ἵνα πολλῶν πρόξενος σωτηρίας γένηται. φησὶ δὲ ὁ εὐαγγελιστὴς, Ἐκ δὲ τῆς πόλεως ἐκείνης Ιωαν. δ. λθ.
30 πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν τῶν Σαμαρειτῶν, διὰ Ⓦ λόγον τῆς γυναικὸς μαρτυρούσης, ὅτι εἶπέ μοι πάντα ὅσα ἐποίησα. ὡς οὖν ἦλθον πρὸς αὐτὸν ⓐ Σαμαρῖται, ἠρώτων αὐτὸν μεῖναι παρ' αὐτοῖς· καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ δύο ἡμέρας. καὶ πολλῷ πλείους ἐπίστευσαν διὰ Ⓦ λόγον αὐτοῦ· τῇ τε γυναικὶ ἔλεγον, ὅτι οὐκέτι διὰ τὴν σὴν λαλιὰν πιστεύομεν. ἡμεῖς γὰρ ἀκηκόαμεν καὶ οἴδαμεν, ὅτι οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ σωτὴρ τοῦ κόσμου ὁ Χριστός. εἶδες, ἀγαπητὲ, τὸ
35 Χριστοῦ τὸν δίψαν, καὶ πῶς βρῶμα καὶ πόμα τὸν σωτῆρα εἶχε τὴν πίστιν ἐπ' αὐτῷ; Ἐμὸν γάρ, φησὶ, βρῶμά ἐστιν, ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με παρ' ἐμοῦ, καὶ τελειώ- Ιωαν. δ. λδ.
σω αὐτοῦ τὸ ἔργον. τοῦτο χρῆν διψῶντα ποτίζειν τὸν Σαμαρείτην ὕδωρ, δυτλήσαντα δὲ αὐτὴν ἐπιδῶναι δαψιλῶς τοῖς πολίταις αὐτῆς ἀφθόνως τὸν τοῦ Κυρίου δωρεάν. ἀλλὰ ταύτης ὁ τοῦ Ἀβραὰμ δῆμος Σαμαρικῆς γνώμης δυσμαθέστερος. τοῖς μὲν γὰρ οὐδὲ τὰ παρὰ Ⓦ
40 νεοῖς ὠφέλει μαθήματα· τῇ δὲ καὶ ἡ παρὰ τοῦ φρέατος δίψα λέξις ὠφέλει. παραγράμματα ποιεῖσθαι τὰ τῆς Σαμαρείτιδος εἰς ἑαυτοὺς καλὰ, ζῆλον οἰκειούμενα θεῖον, φιλομαθῆ τε θησόμεθα βίγνώμονα ἡμᾶς. καὶ ἐν ἐκκλησίᾳ δὲ λεγόμενα τὰ θεῖα, νομίσωμεν καὶ πρὸς ἡμᾶς λέγεσθαι τὰ πρὸς ἐκείνην παρὰ τοῦ δεσπότου Χριστοῦ, Τοῖς προσκυνοῦσι Ⓦ Θεῷ, ἐν Ιωαν. δ. κγ.

ἀμνὸς τῦ Θεοῦ, ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τῦ κόσμου· ἀμνός, ὃν ἀμνὰς μὲ πρόβατος ἀσάρως συλλαβοῦσα, ἀφθόρως ἐγέννησεν, ἡ Φάτνη· ὡς χλευαφόρος, παιδίον αὐτὸν ὑπεδέξατο, ἔλουσε· ὁ Ἰορδάνης, ὁ Ἰωάννης ἐβάπτισεν, Ἰούδας τοῖς Ἰουδαίοις ἐπώλησεν, ἔσφαξε Πιλάτος, ὁ ζάφος περιέθηκεν, ᾧ ἡμᾶς ὠφανίσαμεν, ᾧ τῷ πάχει γυμνοὺς ὄντας ἐκ τῆς παραβάσεως τῦ Ἀδὰμ σὺν πάντας ἡμφίασεν. αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Λογ. μζ Ἰωαν. δ. ε.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΣΑΜΑΡΕΙΤΙΝ. ΤΗ ΗΜΕΡΑ΄ τῆς μεσοπεντηκοστῆς.

Ex Mss. Angelicano.

ΘΕρε τοίνυν σήμερον, ἀγαπητοί, καθὼς δύναται θεία χάρις δίδωσι, τοῖς βασιλικοῖς θησαυροῖς ἐγχρήσωμεν. κοσμεῖ γὰρ ὁ περὶ ταῦτα φιλοπονῶν τὰς ψυχάς, ᾗ τὴν γῆινον ἐκτείνει πρὸς οὐρανὸν ἕξιν. ἐὰν γὰρ φιλομαθῶμεν τὴν θεοσοφίαν ἐκείνην Σαμαρείτιν ἀξιῶν ὑδροφόρον καταισχύνασα εὕροι. βιβλίον γὰρ μαθημάτων θησαυρὸν πρέσβραμα· μᾶλλον δὲ οὐχ εὕρηκε, ἀλλ' εὑρήκαμε. οὐ γὰρ ἀνέβαινε Χριστὸς ταῖς τῶν Ἰουδαίων αἱρέσεσθαι ἀσεβείαις, ἀλλ' ἵνα ἐφ' ἑκάστης ὥρας βοηθείας συνάγῃ μεμιγμένῳ πολλαχοῦ τὸν ζιζάνιον, σπαναλογῶν τοῖς πυρήνοις, τὰ τῶν τυφλῶν οἰκειούμενος, τὴν ὅτι τοῖς λεπροῖς ἀφιέρωσε φερνίδα, πρίχνων εἰς δαιμονιώντων βοήθειαν, ἐκπλώσων ἐρρυπωμένας ψυχὰς ἀπεμπόντων, ὑδροφορούσας διδάσκαλος. τότε γὰρ ἐκ τῆς ὀδυνηρείας κακοπαθείας πρεκαλέζετο τὸν φρέατι. Ὁ γὰρ Ἰησοῦς, φησι, κεκοπιακὼς ἐκ τῆς ὁδοιπορείας ἐκάθητο οὕτως ὅτι τῇ πηγῇ. ὥρα ἦν ὡσεὶ ἕκτη. ἐπάλληλος ἁπλησία φιλανθρωπίας. πρῶτον μέν, ὅτι κέκμηκε, τῆς Σαμαρίτιδος ἀπιστίαν προτιμήσας σωτηρίαν· δεύτερον, ὅτι ἐκαθέζετο, ἰδίων σωθῆναι φθόνον· τρίτον, ὅτι ⟨Ϣ⟩ τὸ ἀρίστου καιρὸν εἰς τὴν ἐκ' αὐτῆς προσευχὴν ἀνέλισκεν. ὥρα ἦν, φησι, ὡσεὶ ἕκτη. Εἰ γὰρ ἦ Θεὸς ἦν, ἀλλ' ὅμως φαινόμενον τοῖς τῆς φύσεως τοῦ ἐνεδύσατο πάθεσιν, ἀληθινόμενος κόπτει, ἐπεισκείμενος ὕπνῳ, διψηλούμενος πτύῃ, πᾶσιν ἔχων τοὺς ἡμᾶς, πλὴν ἁμαρτίας, συμφέρειν. ἐνίκα ἦ ὅμως ἐν αὐτῷ τῆ σωζομένων ὁ πόθος τῆ τῆ σώματος κόπου. ἐβράδευε μᾶλλον τῦ κοπιάντος ἡ χρῄζουσα, ᾗ ὁ μὴ χρῄζων προέμενεν. ἐφλέγετο τῇ τῆ μισημερείας αὐχμῷ, ᾗ τῆ τῆ σωθησομένης προσείδω ἐκαιροτήρει. ἐκαθέζετο γὰρ, φησι, ὅτι τῇ πηγῇ, οὐδὲ καπαχλινόμενος τῆ θήρᾳ μένει μένει, ἀλλ' ὡδίνει τὴν σωτηρίαν, ἐν ἑτοίμῳ τῇ Σαμαρείτιδι προτιμάζετο. ἦ ἦ γάρ πως ἔχα τῆς οἰκίας ἐξῆς ἦ μακρὰν προϊοῦσα, γυναικείοις χρωμένη βασίσμασιν, ἀσειμένη, τὴν ὑδρίαν ἐπαγομένη πρὸς καρπὸν ὡς ἐν ἀγρῷ θεωρίαν, ἰσαμένη πολλάκις μεταξὺ τῦ βασίσματος. ἐκπάσχοπος ἄοκνος ᾗ ἀφανὴς, θηρεύτρια ὑπερήμων, κρύφας ἦ ⟨Ϣ⟩ ἐργάτιν, ὡς ἐσθὴς ἐμφανίζεται. λέγει γὰρ, φησιν, ὁ Ἰησοῦς· γύναι, δός μοι πεῖν. αἰτεῖται τὴν φωνὴν, ὡς κάκκοι ῥεμβομένη πρέσβεσι. δός μοι πεῖν. χρήζεται δίψαν ὁ ἐλθὼν αὐτῇ καθέσαι σωτηρίας ποτήριον· μᾶλλον ἦ, Εἰ τις λεπτότερον τὴν φωνὴν μεταβάλῃ, ἀληθὲς τῦ διαύτου ὃ δίψος. ἐδίψα γὰρ τὴν αὐτῆς σωτηρίαν, ᾗ δικαίως πρὸς αὐτὴν ἐβόα, δός μοι πεῖν. ἔχεις, φησὶ, σὲ ἑαυτῇ κεκρυμμένην βύθιον μυστικὴν πηγήν· ἀπ' ἐκείνης μετάλαβε γαμίσασα πόσιν. ἀλλ' οὐκ ἠθέλησεν τῶν ἀρτιγλάτων ὃ γύναιον, ψιλῇ ἦ φωνῇ προσέχουσα, πῶς σὺ Ἰουδαῖος ὢν παρ' ἐμοῦ πεῖν αἰτεῖς, σύσπορος Σαμαρίτιδος; μὴ ὀδοιπορίας κόπου δίκην τῷ Χριστῷ δογμάτων ἀπιστίαν· ἀλλ' ἅπαξ ἐλευθέρως τὰ ὑπὲρ ἡμῶν διαλέξασθαι, φορτικὰ τὰ συμβαίνοντα. Διὰ τοῦτο ᾗ τὴν ἐκ Σαμαρίτιδος ὕβριν φέρει. ἤδειν γὰρ κατὰ τὸν τῆς ἀξίας, ἵνα τῆς ἁμαρτωλοῦ θυτηλείας διαλάγῃ τὴν ψυχήν. ἁμαρτωλὴ ἦς εὐτέλεια τὸν Σαμαρίτην κατέχει, πορνικῷ ἐρρυπαρεν βίῳ, ἐκαθέζετο

φλῶ·

ἑορτῆς μεσούσης. τί μεσούσης τῆς ἑορτῆς, εἶπε, Ἰωαὴν; Ἡρῴδης γὰρ χῆρας ἐπέβαλε; συμβούλιον ποιηρὸν ὁ τῶν Ἰουδαίων σανεκρότησε δῆμος; πάλιν ποῖος προδοσία Ἰούδας; οὐχί, φησὶ· ἀλλὰ τί; ἀνέβη ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ ἐδίδασκε. τὰ πρέποντα τῷ Χριστῷ ποιοῦντες τῷ Χριστῷ, τὴν ἁρμόζουσαν αὐτῷ προσῆγον προσκύνησιν. ἔρχομαι γὰρ λέγων τὸ λαλεῖν, καὶ διδασκάλου τὸ διδάσκειν, καὶ Χριστοῦ τὰ τῆς ὠφελείας τοῖς ἀκροωμένοις προσιέναι ῥήματα. ἀνέβη ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ ἐδίδασκεν. ὦ τῆς ἀνυπερβλήτου φιλανθρωπίας. ἵστασι καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἐλπίζοντα, ἐκ ταύτης τῶν λόγων διδασκαλίας τὸν λιθάζοντα ἐπλήσθησεν. ἀνέβη ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ ἐδίδασκεν. ἵνα τὰ Μωϋσέως ἀνεγνώσκετο νόμιμα, ἐκ τούτων τὰς χρείττους ἐπιδείξῃ διδάγματα, οὐ καταργῶν τὸν νόμον, ἀλλ' ἀναπληρωτὴς τοῦ νόμου γινόμενος. αὐτὸς γὰρ καὶ ἐν τοῖς εὐαγγελίοις ἀνέκραξεν, Οὐκ ἦλθον καταλῦσαι Ματθ. ε. ιζ.
τὸν νόμον, ἀλλὰ πληρῶσαι· καὶ Παῦλος σὺν σώματος ἔχων τὸν διαστολὴν φθεγξόμενον, Τέλος γὰρ νόμου, φησὶ, Χριστὸς εἰς δικαιοσύνην. ἤδη δὲ τῆς ἑορτῆς μεσούσης, ἀνέβη ὁ Ἰησοῦς Ρωμ. ι. δ.
Εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ ἐδίδασκε, πάντας τῆς προσευχῆς ἐκδιδάσκων τὸν τόπον· ἐκ δὲ τοῦ τῆς κατηχήσεως ποιούμενος λόγου ὡς λόγος, εἶτα καὶ τὸ περιβόλημον ζωήδριον ἤρξατο. ὁ δὲ τὴν τάξιν Μιχαὴας ἱερὰς ἀνέβη εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ ἐδίδασκε, πολλῶν μὲν ἀκουόντων, οὐδενὸς δὲ τῶν Ἰουδαίων μανθάνοντος. τοιοῦτοι γὰρ ὁ τοῦ Φήτης προφητῶν ἔθος, Ὀφθαλμοὺς ἔχουσι, καὶ οὐ βλέπουσιν· ὦτα ἔχουσι, καὶ οὐκ ἀκούουσιν. ἀνέβη ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱε- Ψαλ. ριγ.
ρὸν καὶ ἐδίδασκε, τὴν τῶν δεμαίχων αἴρεσιν ἐλεγχόμενος. ἀνέβη εἰς τὸ ἱερὸν, ἵνα τῆς οὐρανίου διδασκαλίας ἁλιεύσῃ τὰ δίκτυα, λογικῶν ὀξὺ καὶ βεβαίων ποιήσηται θήραν. ἀνέβη εἰς τὸ ἱερὸν ὁ Ἰησοῦς· οὐκ ἦλθον, ἀλλ' Ἰουδαῖοι κατῆλθον τῆς πίστεως. ἤδη δὲ τῆς ἑορτῆς μεσούσης, ἀνέβη ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ ἐδίδασκεν. ἐθαύμαζον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι λέγοντες· πῶς οὗτος οἶδε γράμματα, μὴ μεμαθηκώς; ἐθαύμαζον, ἀλλ' οὐκ ὀπίσω δυοῖν· καὶ πλήθουσα τοῦ τῆς σοφίας ἐκφοβολίου, ἀλλ' ἁ μετελήφασιν τῇ τῆς κακίας πεπληρωμένοι δεινότητι. ἐθισμὸν οἱ Ἰουδαῖοι ταξιν προπέτεια καὶ φαρμακεῖα, καὶ νοσοῦντες τοῦ θεραπεύειν οὐ προσδέχονται. ἔβλεπον οἱ ῥυόμενοι, καὶ τοῦ αἰχμαλωσίας ἐφίλουν· ἔχοντες ἐν μέσῳ τῶν ἀγαθῶν οἱ λιμένα, καὶ ἀχθῆναι ζωέλεγον· τὸ λιμένος πρόσωπος, ἐναυάγουν οἱ Δελφοὶ σοφίας προσχούσης καὶ θεῖα διδάγματα, τῶν φώνων ἀπεπλώσθαι οἱ βεήμοι οὐκ ἠθέλησαν· Χριστοῦ καὶ πέρυσι τῆς φιλανθρωπίας ἁπλοϊκῶς, σκέπτεσθαι οὐκ ἠκίσησαν τῶν ἐχιδνῶν τὰ γνωσήματα. Ποσάκις γάρ, φησὶν ἐν τοῖς εὐαγγελίοις, ἠθέλησα ἐπισυναγαγεῖν τὰ τέκνα ὑμῶν, Ματθ. κγ.
ὡς ὄρνις τὰ νοσσία ἑαυτῆς, καὶ οὐκ ἠθελήσατε; ἐθαύμαζον δὲ οἱ Ἰουδαῖοι λέγοντες, πῶς οὗτος οἶδε λ'.
γράμματα, μὴ μεμαθηκώς; ὦ, τῶν προαγμῶν νόμου ἀγνοοῦς, Ἰουδαῖε· καὶ ἀγνοοῦς τὰ τοῦ νόμου παιδεύματα; λέγε, πῶς οὗτος οἶδε γράμματα, μὴ μεμαθηκώς; Εἰπὲ μοι, ὦ τῆς ἀληθείας ἐχθρὲ, πῶς ὁ Ἀδὰμ, γράμματα μὴ μεμαθηκώς, τοῖς θηρίοις προσφέρων τὰ ὀνόματα ἐπέθηκε; δοῦλον οὐκ ἐρωτᾷς, καὶ διαστολὴν λαμβάνεις λέγων, πῶς οὗτος οἶδε γράμματα; Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς, καὶ εἶπεν· ἡ ἐμὴ διδαχὴ οὐκ ἔστιν ἐμὴ, ἀλλὰ τοῦ πέμψαντός με πατρός. καὶ πότε Θεὸς κρίνεται ἀποστέλλεται τόπῳ; πότε ἡ τὰ πάντα Ιωαν. ζ. ις.
πληρῶν ἔθνη πρέσβεις; ἔρχεται πρὸς τοὺς Ἰουδαίους ὁ λόγος, οὐ πρὸς τοὺς βύσσους μανθάνων εἰδέναι ῥήσεις. ἡ ἐμὴ διδαχὴ οὐκ ἔστιν ἐμὴ, ἀλλὰ τοῦ πέμψαντός με πατρός, ὃς μοι καὶ Ματθ. γ. ις.
τὸ ἐξ οὐρανοῦ μαρτυρεῖται ὅτι πάντων ὑμῶν προσεβάλετο λέγων, Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός. πρὸς ἐμοῦ καὶ Ἰωάννης ἀνέκραξεν, Ἰδὲ ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ αἴρων τὰς ἁμαρτίας τοῦ Ιωαν. α. κθ.
κόσμου. ἀμνὸς γὰρ ἀληθῶς ὁ Χριστὸς, ὁ σιμέρον ἀνελθὼν εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ τὴν τῆς ἀληθείας φωνὴν ὁ Ἰωάννης ἐπ' αὐτῷ προσεβάλετο. φωνὴ γὰρ ὢν, δεόντως λόγου σιεκωμίασε· λύχνος ὤν, τοῦ ἡλίου καὶ λαμπάδας ἐγκώμιον· ὡς πρόδρομος, ἐμιλύσας ἐρήμου· ὡς αὐγὴ, τὸν ἥλιον ἐκήρυξε· ὡς τραπώτης, τὸ τοῦ βασιλέως ἐδημοσίευσεν ἴνομα. ἰδὲ ὁ

σατο, ἵνα σὲ σκεύῃ, καθάπερ εἰκότι, ⸂ὡ⸃ ἀληθῶς ἀπάτορα καὶ ἀμήτορα ⸂τὲ⸃ ἀγχμεαλόγητον ⸂ὡ⸃ Χριστοῦ σκοπεισώμεθα. ἀπάτωρ γὰρ Χριστὸς ὑπὲρ γῆς καὶ σάρκα, ἀμήτωρ ὁ ὑρανοῖς καὶ πνεῦμα, καὶ τὼ θεότητα. τοιοῦτός ὅστι καὶ ὁ, Μήτε ἀρχὼ ἡμερῶν, μήτε ζωῆς τέλος ἔχων. ὁ γὰρ ἀγχμεαλόγητος ⸂ὡ⸃ Μελχισεδὶκ ἀγραφὴ, ἀλλὰ πρόκειται αὐτῷ καὶ τὼ γλῶσσαν καὶ τὼ τελωτὼ, ἵνα, καθὼς προεῖπαμεν, σὲ σκεῦος ἕτοιμον θεωρήσωμεν τ᾽ ἀληθινοῦ Μελχισεδὶκ. βασιλεὺς γὰρ δικαιοσύνης ἑρμηνεύεται ὁ Μελχισεδὶκ, ὃς ὅστι Χριστός, μήτε ἀρχὼ ἡμερῶν, μήτε ζωῆς τέλος ἔχων. οὔτε γὰρ ἀρχὼ ἡμερῶν ὁ Θεὸς λόγος ἦν ἔχων, ὅτι ἐλήλυθέ ποτε ἢ ἐτελεύτησεν. Εἰς αἰῶνα γὰρ ὁ Χριστὸς ⸂διαμένει⸃. διὸ πλέονσι γὰρ ἡμῖν ⸂ὡ⸃ Μελχισεδικιανοὶ λέγοντες, τί οὖν ὅστιν ὃ λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ πατὴρ, σὺ ἱερεὺς εἰς ⸂ὡ⸃ αἰῶνα κατὼ τὼν τάξιν Μελχισεδὶκ; πρὸς ὃς λέγομεν, ὅτι οὐκ ὁ Μελχισεδὶκ ἀνὴρ δίκαιος γέγονε, καὶ ἀληθῶς εἰκὼν Θεοῦ φέρων σὲ ἑαυτοῦ. προφητικῶ τύπῳ πνεύματι κινούμενος, τ᾽ μέλλουσαι ⸂ὑπὸ⸃ Χριστοῦ προσφέρεσθαι τῷ Θεῷ προσκομίζεσθαι τῶν ἐθνῶν, ἄρτῳ ⸂τὲ⸃ οἴνῳ ⸂ὡ⸃ Θεὸν ἐλέραμε, μιμούμενος τὸν μέλλοντα Χριστόν. διὸ οὖν σὲ τῇ τῶν Ἰουδαίων ζωαγωγῇ ἡ τάξις τοῦ Ἀαρὼν θυσίαν προσφέρει, οὐκ ἄρτον ⸂τὲ⸃ οἶνον, ἀλλὰ μόχλους καὶ ἀμνοὺς, καὶ σταίμνιος θυσίαις ἐδόξαζε τὸν Θεὸν, ὁ Θεὸς προεῖπε τὸν μέλλοντα χρηματίζεσθαι ἐκ τῆς παρθένου Μαρίας Ἰησοῦν βοᾷ καὶ λέγει· Σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὼ τὼν τάξιν Μελχισεδὶκ, οὐ κατὼ τὼν τάξιν Ἀαρὼν, τοῦ σὲ μόχλοις καὶ ἀρνάσις καὶ σταίμνιος θυσίαις λατρεύοντος, ἀλλὰ σὺ ἱερεὺς εἰς τ᾽ αἰῶνα κατὼ τὼν τάξιν Μελχισεδὶκ, σὲ ἄρτῳ καὶ οἴνῳ τὼν τῶν ἐθνῶν προσκομίζων προσφορὰν εἰς ὃ διηνεκές. ἀλλ᾽ ἵνα μὴ δόξωμεν, ἀγαπητοὶ, ἐρεχθεῖν μηκύνοντες τὸν λόγον, ἐντεῦθεν ζητοῦντες τὸν λόγον, τῇ τῶν πατέρων πηγῇ τῆς διδασκαλίας ⸂παρεμφύσωμεν⸃ ὑμᾶς, οἵτινες καὶ τὼν δίψαν τῆς ψυχῆς ὑμῶν καταπαύσωσι, καὶ τὰς καρδίας ὑμῶν εὐφράνωσι, πνεύματος ἁγίου πλησθέντες, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Λογ. μϛ'. ΕΙΣ ΤΗΝ ΜΕΣΟΠΕΝΤΗΚΟΣΤΗΝ.

Ioan. ζ. id. Ex Mf. Angelbaro.

ΟΠΟΥ δ' ἂν ὁ διδασκάλος ὡς πηγὴ ζωῆς σωματικῶς ⸂παραλύεται⸃, πολλοὶ καὶ ⸂διαφόρως⸃ ἀπορεῖ τοῦ τῆς φιλανθρωπίας χρυσίου. ἀπῆλθεν εἰς ὄρος μετὼ τῶν μαθητῶν, καὶ τὰ τῶν μακαρισμῶν τοῖς ἀκροωμένοις ⸂παραλλήλως⸃ ῥήθρα. κατῆλθεν σκιῶν, καὶ ταῖς ποικίλαις νόσοις ἐκέχρωτο ὁμοίως ὀλιγοδρανοῦσι ἰαμάτων κατέχει. ἐπέβη τῇ προβατικῇ κολυμβήθρᾳ, καὶ ⸂ὡ⸃ ⸂παράλυτον⸃ τὼν ῥῶσιν ἐπόησεν. Εἰσῆλθεν εἰς ⸂ὡ⸃ οἶκον τοῦ Πέτρου, καὶ τὼν πενθερὰν πυρετῷ φλεγομένην ἐδρόσισεν. κατέλαβε τὼν Βηθσαϊδὰν, καὶ ζωῆς ποτήριον τοῖς πεπεισμένοις Λάζαρον ἐπόησεν. ⸂ἀναλύτους⸃ ὡς λειτουργὸς, καὶ ⸂ὡς⸃ τὰ πάντων φολίδας ὡς ἀσπίδος τῆς φιλανθρωπίας ἀπέσμηξεν. ἐπέβη τῇ ζωαγωγῇ, καὶ ⸂ὡ⸃ ⸂ξηρὸν⸃ τὰς χεῖρας βλασὸν ⸂πρὸς⸃ κίνησιν ἐνέργειαν ἀπέστησεν. πρόβαλε τοῖς γάμοις, καὶ ⸂παραδόξου⸃ ποιήσας οἶνον τοῖς κληθεῖσι σκέρασι· ⸂τὲ⸃ ἄλλα μυρία, ἅπερ ἀριθμῷ δυσχερές. ἀνέβη καὶ σπόρου εἰς ὄρος ἱερὸν, καὶ τοῦ τῆς διδασκαλίας τοῖς ἀκροωμένοις ποταμὸς ⸂ἐπεβάλετο⸃. ἠκούσατε γὰρ τῆς ἀναγελικῆς διαγνώστως, ἐν ⸂προσφόρως⸃ ἡμῖν καὶ τῷ μέσῳ τῆς ἑορτῆς ἐφ' ὑψηλοῦ βήματος ἑστὼς ὁ ἀναγελιστὴς μεγαλοφώνως ἀνέκραξε, καθάπερ τινὶ σάλπιγγι τῇ φωνῇ τοῦ Λευίτου κεκραμένος. Ἰωαν. ζ. id. Ἤδη δέ, φησι, τῆς ἑορτῆς μεσούσης ἀνέβη ὁ Ἰησοῦς εἰς ὄρος ἱερὸν, καὶ ἐδίδασκε. γέγονε καὶ αὐτὸ φιλανθρωπίας ὄρος γράμμα. οὐ γὰρ εἶπε, διαγνῶναι ὀφείλω, ἢ, λύπης πρόκειμαι, ἢ, ἀθυμίας τοῦ μαθητοῦ κατέχομαι, ἢ τοιούτων ἄλλων τινῶν ὑφήγησιν, ἀφ' ὧν ζωικῶς ἡ τῶν ἀποστόλων σκωμῴδησε ⸂παρέξις⸃· ἀλλὰ τί φησι; ἤδη τῆς ἑορτῆς

ἵνα σὲ σκεύῃ] ἵνα σὲ σκεύῃ, καθάπερ εἰκότι, ⸂ὡ⸃ ἀληθῶς ἀπάτορα καὶ ἀμήτορα ⸂τὲ⸃ ἀγχμεαλόγητον ⸂ὡ⸃ Χριστοῦ σκοπεισώμεθα. ἀπάτωρ γὰρ Χριστὸς ὑπὲρ γῆς καὶ σάρκα, ἀμήτωρ ὁ ὑρανοῖς καὶ πνεῦμα, καὶ τὼ θεότητα. τοιοῦτός ὅστι καὶ ὁ, Μήτε ἀρχὼ ἡμερῶν, μήτε ζωῆς τέλος ἔχων. ὁ γὰρ ἀγχμεαλόγητος ⸂ὡ⸃ Μελχισεδὶκ ἀγραφὴ, ἀλλὰ πρόκειται αὐτῷ καὶ τὼ γλῶσσαν καὶ τὼ τελωτὼ, ἵνα, καθὼς προεῖπαμεν, σὲ σκεῦος ἕτοιμον θεωρήσωμεν τ᾽ ἀληθινοῦ Μελχισεδὶκ. βασιλεὺς γὰρ δικαιοσύνης ἑρμηνεύεται ὁ Μελχισεδὶκ, ὃς ὅστι Χριστός, μήτε ἀρχὼ ἡμερῶν, μήτε ζωῆς τέλος ἔχων. οὔτε γὰρ ἀρχὼ ἡμερῶν ὁ Θεὸς λόγος ἦν ἔχων, ὅτι ἐλήλυθέ ποτε ἢ ἐτελεύτησεν. Εἰς αἰῶνα γὰρ ὁ Χριστὸς ⸂διαμένει⸃. διὸ πλέονσι γὰρ ἡμῖν ⸂ὡ⸃ Μελχισεδικιανοὶ λέγοντες, τί οὖν ὅστιν ὃ λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ πατὴρ, σὺ ἱερεὺς εἰς ⸂ὡ⸃ αἰῶνα κατὼ τὼν τάξιν Μελχισεδὶκ; πρὸς ὃς λέγομεν, ὅτι οὐκ ὁ Μελχισεδὶκ ἀνὴρ δίκαιος γέγονε, καὶ ἀληθῶς εἰκὼν Θεοῦ φέρων σὲ ἑαυτοῦ. προφητικῶ τύπῳ πνεύματι κινούμενος, τ᾽ μέλλουσαι ⸂ὑπὸ⸃ Χριστοῦ προσφέρεσθαι τῷ Θεῷ προσκομίζεσθαι τῶν ἐθνῶν, ἄρτῳ ⸂τὲ⸃ οἴνῳ ⸂ὡ⸃ Θεὸν ἐλέραμε, μιμούμενος τὸν μέλλοντα Χριστόν. διὸ οὖν σὲ τῇ τῶν Ἰουδαίων ζωαγωγῇ ἡ τάξις τοῦ Ἀαρὼν θυσίαν προσφέρει, οὐκ ἄρτον ⸂τὲ⸃ οἶνον, ἀλλὰ μόχλους καὶ ἀμνοὺς, καὶ σταίμνιος θυσίαις ἐδόξαζε τὸν Θεὸν, ὁ Θεὸς προεῖπε τὸν μέλλοντα χρηματίζεσθαι ἐκ τῆς παρθένου Μαρίας Ἰησοῦν βοᾷ καὶ λέγει· Σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὼ τὼν τάξιν Μελχισεδὶκ, οὐ κατὼ τὼν τάξιν Ἀαρὼν, τοῦ σὲ μόχλοις καὶ ἀρνάσις καὶ σταίμνιος θυσίαις λατρεύοντος, ἀλλὰ σὺ ἱερεὺς εἰς τ᾽ αἰῶνα κατὼ τὼν τάξιν Μελχισεδὶκ, σὲ ἄρτῳ καὶ οἴνῳ τὼν τῶν ἐθνῶν προσκομίζων προσφορὰν εἰς ὃ διηνεκές. ἀλλ᾽ ἵνα μὴ δόξωμεν, ἀγαπητοὶ, ἐρεχθεῖν μηκύνοντες τὸν λόγον, ἐντεῦθεν ζητοῦντες τὸν λόγον, τῇ τῶν πατέρων πηγῇ τῆς διδασκαλίας ⸂παρεμφύσωμεν⸃ ὑμᾶς, οἵτινες καὶ τὼν δίψαν τῆς ψυχῆς ὑμῶν καταπαύσωσι, καὶ τὰς καρδίας ὑμῶν εὐφράνωσι, πνεύματος ἁγίου πλησθέντες, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ἐορτῆς

ἰσ. σύπεγ σιωτὶν

πρεσβύτερος Θεὸς ὁ τῇ αὐτῇ ψυχῇ καταρξάμενος· Εἶθ' οὕτω Ⓜ λαὸς πρὸς τὸν ἑαυτῶν εἰκόνα μετ' ἀρρυθμίαν. δύναται ἱερὸν λέγεσθαι καὶ ἑκάστου πιστοῦ ἀνθρώπου ψυχὴ κεκαθαρμένη· Οἰκήσω γὰρ ἐν ὑμῖν, καὶ ἐμπεριπατήσω. ἱερὸν δ' ὡς ἀληθῶς ἅγιον, καὶ ἱερεῖον, καὶ Λᾶτ. κε. ιβ.
ἱερεύς, ἀλλ' ὅτι ὁ Χριστὸς, Ἐν ᾧ, καὶ τὸν θεσμὸν ἀπέστειλεν, πλὴν ὁ πλήρωμα τῆς ὑποτύπου κα- Κολ. β. θ.
τοικῆσαι σωματικῶς· πρὸς ὃν εἶπεν ὁ πατήρ, Σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν Μελχι- Ψαλ. ρθ. ε.
σεδέκ. νῦν ἐκπεσὼν ἐκ τῆς ἀδοκήτου εἰς μάγιστον ζήτημα, ἀπορῶ πρὸς κλίνω ὁ ὄμμα τῆς διανοίας· πρὸς μετιλθόσω τῷ πηδαλίῳ τῆς διδασκαλίας οὐκ οἶδα. εἰ γὰρ ὁ ἀπόστολος εἰς
ὃ κεφάλαιον ὁ ἀεὶ ὁ Μελχισεδὲκ ἐλπλυθὼς, ὥκπερ λεπτομερῶς διηγήσασθαι, εἶπεν, Περὶ οὗ πολὺς ἡμῖν ὁ λόγος ᾗ δυσερμήνευτος, τί ἂν εἴποιμι ἐγὼ τοσοῦτον ἀπίχων τῆ Εςρ. ε. ια.
ἀποστόλῳ, ὅσον ἀνθρώπου διάκεισις; ᾗ ὥσπερ ὁδοιπόρος μέλλει δι' τινα σφαιρᾶ ᾗ πεδιάσιμον ὁδὸν ἐπιβαίνῃ, ἡδέως τὸν πορεύμενον αὐτὸν· ἐπειδὰν δ' ἔλθῃ πρὸς τόπον τινὰ τραχύτατον ἢ πρόσαντες ᾗ δύσβατον, ἔνθα ὅστις ὄρος οὐρεσιόμηκες, σαλεὶς ᾗ τὸν κάματον ὃν ἀναφόρου ἀναλογισάμενος, ῥέμμα βαδίζειν ἄρχεται, ἵνα μὴ ταχέως ἀπόκειται· ὡσαύτως ᾗ ἡμεῖς· ἕως οὗ εἴχομεν ὃ τῆς εὐαγγελίου σφαιρᾶς ᾗ πεδιάσιμον, τῷ βήματι τοῦ λόγου ἡδέως ἐπορευόμεθα· ὅταν δ' ἐλπλυθαμεν εἰς οὐρεσιόμηκες νόημα, ῥέμμα ἐπιβαίνειν τῇ οὐρανίᾳ κλίμακι ἁρμόσασα ἀρχόμεθα. τί δέ ἐστι τὸ πᾶσι χριστιανοῖς ζητούμενον θεώρημα; πῶς ἔνεκεν, φησὶν, ὁ ἀπόστολος μνημονεύσας Μελχισεδὲκ, εἶπεν αὐτὸν ἀπάτορα καὶ ἀγενεαλόγητον, μήτε ἀρχὰς ἡμερῶν, μήτε ζωῆς τέλος ἔχοντα; οὐ γὰρ οὐκ ἦν ἄνθρωπος, ἀλλὰ Εςρ ζ. γ.
Θεός. πολλοὶ δὲ μὴ νοήσαντες τὰ περὶ αὐτὸν εἰρημένα, μείζονα τοῦ Χριστοῦ εἶναι εἰρήκασι, ᾗ στασιάσαντο ἑαυτοῖς αἱρέσεις, ᾗ λέγονται ἐκφυλοι Μελχισεδικιανοί· ᾗ φιλοτεκμαίρεσθαι ἡμῖν ᾗ βουλόμενοι δεῖξαι, ὅτι μείζων ἐστὶ τοῦ Μελχισεδὲκ, προφέρουσιν ἡμῖν μάρτυρα τὸν γραφικὸν λέγουσαι· Σὺ ἱερεὺς εἰς Ⓜ αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ. πῶς γὰρ, φησὶ, οὐκ ἂν εἴη μείζων ὁ Μελχισεδὲκ, ὃν κατὰ τὴν εἰκόνα ᾗ τάξιν ἱερατεύει ὁ Χριστὸς; ἄλλοι δὲ πλανηθέντες, λέγουσιν αὐτὸν εἶναι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. ἡμεῖς δὲ λέγομεν αὐτὸν εἶναι
αὐθεντικὸν ὁμοιοπαθῆ ἡμῖν, ᾗ μήτε μείζονα αὐτὸν εἶναι τοῦ Χριστοῦ· τί δὲ λέγω τοῦ Χριστοῦ; ἀλλ' ὅτι Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ. ἀληθὴς γὰρ ὁ λόγος τοῦ Κυρίου, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ ἐγήγερται ἐν γεννητοῖς γυναικῶν μείζων Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ. ἀλλ' ὅτι μικρὸν εἶναι αὐτὸν τὸ ἅγιον Ματθ. ιβ. ια.
πνεῦμα. ὅτι δὲ οὐκ ἔστι μείζων τοῦ Χριστοῦ ὁ Μελχισεδὲκ, εἰπάτωσαν ἡμῖν ἐκφυλοι Ⓜ τοῦτο λέγοντες, ποίου σωτῆρος, ἢ ποίου χωρίου αὐτὸν εἶναι λέγουσιν. ἆρα θεσπίου; ἆρα ὀπτασίου, ἆρα καθαρθοΐου; ἐὰν οὖν εἴπωσιν ὅτι τῶν ἐπουρανίων ὄντι ὁ Μελχισεδὲκ ἢ ἄλλου τινὸς χωρίου, ἀκουσάτωσαν ὅτι ᾗ τὸ αὐτὸ χάος κάμπτει τῷ Χριστῷ. λέγει γὰρ ὁ ἀπόστολος, ὅτι Αὐτῷ κάμψει πᾶν γόνυ, ᾗ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσεται, ἐπουρανίων, ὀπτασίων, καὶ καθαρθοΐων. Εἰ οὖν κάμπτει γόνυ ὁ Μελχισεδὲκ τῷ Χριστῷ, ἐλάττων εἴη προσκυνῶν Μελχισεδὲκ τὸν προσκυνούμενον ὑπ' αὐτοῦ Χριστοῦ. τί δὲ Ⓜ πάλαιος καὶ Ⓜ ἔξης σῆχοι εἰρημένον πρὸς τοῦ ἀποστόλου οὐκ ἀκούουσιν, ἵνα μάθωσιν αὐτὸν ἐλάττω εἶναι τοῦ Χριστοῦ; ὑπερφέρει γὰρ λέγων, Ἀφωμοιωμένος δὲ υἱῷ τοῦ Θεοῦ, ὥσπερ καὶ ἡμεῖς κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν τοῦ Χρι- Εςρ. ζ. γ.
στοῦ ἐσμέν. ἀλλ' ἴσως τις τοῦτο ἀκροατὴν ἐπερωτᾷ καὶ λέγει· τί οὖν ἐστι τὸ ἀπάτορα λέγεσθαι καὶ ἀμήτορα καὶ ἀγενεαλόγητον Ⓜ Μελχισεδὲκ; πρὸς ὃν ἐροῦμεν, ὅτι Ἰουδαίοις μὲν εἰρήκασιν αὐτοὶ ἐκ πορείας γεγενῆσθαι, καὶ διὰ τοῦτο μὴ γεγενεαλογῆσθαι ἐκ τῆς γραφῆς· πρὸς ὃς ἐροῦμεν, ὅτι κακῶς εἶπατε. εὐρίσκομεν γὰρ ᾗ ἄλλους ἀπὸ πορείας γεγενημένους ᾗ γενεαλογημένους. εὐθὺς Σολομὼν ἐκ τῆς τοῦ Οὐρίου γυναικὸς γεγενημένος ἐγενεαλογήθη, ᾗ Ἀβιμέλεχ υἱὸς Γεδεὼν, ὃς ἐκ πορείας γεγενημένος ἐγενεαλογήθη. πῶς οὖν ἔσχεν οὐ γενεαλογεῖται ὁ Μελχισεδὲκ; ἀλλ' ὅπερ τύπος ἐστὶ τοῦ Χριστοῦ ὁ Μελχισεδὲκ, ᾗ εἰκόνα ἔφερε τοῦ Χριστοῦ, διὰ τοῦτο ἡ γραφὴ παρέλιπε Ⓜ πατέρα ᾗ τὴν μητέρα, ᾗ ἀγενεαλόγητον αὐτὸν διηγή-

σατο,

οἰκοδεσπότῃ τῷ ἰδίῳ παραδίσῳ δίυδρα ἀμάφορα, φοίνικας λέγω, καὶ μῆλα, ἐλαίας, ἵνα ὁ Κύριος ὁ τῷ ἰδίῳ παραδίσῳ τῆς ἐκκλησίας μὴ ἔχῃ ἀμάφορα τελέχη τῶν πατέρων, ἵνα τὴν οἰκείαν χρηστότητα πρὸς τοὺς τῶν εἰσπορευομένων ἀπόλαυσιν ἐκ βάθους τῆς καρδίας σὺν καρπῷ τῶν λόγων προσφέρωμεν. ὁ μὲν γάρ τίς ἐστιν αὐτῶν, ὥσπερ ἐλαία θυθῆς, τοῖς φύλλοις τῆς πίστεως καλύπτομος, καὶ τοῖς ἔργοις τῆς βλαβείας καπνὸν παρέχων· ἄλλος δέ ἐστιν ὥσπερ φοῖνιξ τοῖς βαΐοις τῆς νίκης καταστεμμένος, καὶ τὸν γλυκύτατον καρπὸν τῆς βυπαρίας τοῖς πένησι προσφέρων· περὶ οὗ φησιν ἡ γραφή, Δίκαιος ὡς φοῖνιξ ἀνθήσει. ἕτερος δέ τίς ἐστιν, ὥσπερ μῆλον, δύο πρόσωπα πρόκειται τοῖς ἀνθρώποις, τὸ τε ὀσφρήσιν φῆμι, καὶ τὴν γλυκύτητα τοῦ φαρυγγός· καὶ διὰ τοῦτο ἐγκωμιάζουσα ἡ τοῖς ἀρώμασι τῶν ἀρωμάτων ἡ νύμφη ἐκκλησία τί φησιν; Ὡς μῆλον ἐν τοῖς ξύλοις τοῦ δρυμοῦ, οὕτως ὁ ἀδελφιδός μου ἐν μέσῳ τῶν υἱῶν Ισραήλ. καὶ φησιν, ἐν τῇ σκιᾷ αὐτοῦ ἐπεθύμησα καὶ ἐκάθισα, καὶ καρπὸς αὐτοῦ γλυκὺς ἐν τῷ λάρυγγί. τί οὖν ποιήσω, ἀγαπητοί, ἐγώ, ὁ ὀλιγοψυχῶν φυλλάδα λογίων καὶ καρπῶν κεκτημένος, μήτε σὺν καυσαμένοις ἀναψύξαι ἰσχύων, μήτε σὺν πεπωμένοις τοῖς καρποῖς τῶν λόγων ἐκθρέψαι δυνάμενος; κάγὼ γάρ μοι δοκῶ μὴ ὑμῖν μανθάνειν τὰ τῶν ἁγίων πατέρων διδάγματα. ἀλλ' ὅπερ φόβος Θεοῦ καὶ ὁ πόθος ὑμῶν πρὸς ὃ λέγειν ἡμᾶς διεπέρα, δύο ἢ τρεῖς λόγους ἐκ γλυκυτάτης εὐαγγελίου λαβόντες καθάπερ φοίνικας, καὶ ἀποβύσαντες ὑμᾶς διεπειρώμην. ὕτω γάρ προθύμως ὅπως τὰ κεκμηκότα δίυδρα τῶν ἁγίων πατέρων ζέοντες τῷ πνεύματι ἐπιζητήσατε. ἀρτίως ἠκούσαμεν τοῦ εὐαγγελιστοῦ λέγοντος, Μεσαζούσης τῆς ἑορτῆς αἰνέσει ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερόν, καὶ ἐδίδασκεν. οὐ προῆλθεν ὁ λόγος τοῦ εὐαγγελίου, ὅπου ἐστέγνωκεν ὁ τῆς ἑορτῆς καιρός, πρέπουσα τοῖς μετοῦσιν ἡ τοῦ εὐαγγελίου διήγησις, ἁρμόζουσα τῇ ἡμέρᾳ ἡ διήγησις. ἀδελφή γάρ ἐστι τῆς σεσταμένης ἑορτῆς ἡ τοῦ λόγου δυνάμις. μεσαζούσης τῆς ἑορτῆς αἰνέσει ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερόν· τελεσθείσης γὰρ τῆς ἑορτῆς, οὐκέτι διαβαίνει εἰς τὸ ἱερόν, ἀλλ' εἰς τὸ ὄρος διατρέχει· μεσαζούσης τῆς ἑορτῆς αἰνέσει ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερόν. ἑορτὴν λέγει, οὐ τὴν παρ' Ἕλλησι καὶ Ἰουδαίοις νομιζομένην, ἔνθα μέθαι καὶ κῶμοι καὶ ἄσματα πορνικά, καὶ θέατρα καὶ λιμφαντίας, καὶ ὀρχήστεις πολύτροφοι, ἀλλ' ἑορτὴν ἁγίας ἀναπαύσεως χριστιανοῖς· ἔνθα οὐ μέθαι καὶ κῶμοι, ἀλλ' εὐχαὶ καὶ ὑμνῳδίαι καὶ ἱκεσίαι· ἔνθα οὐκ ἄσματα πορνικὰ σκληρύνοντα σώματα, ἀλλ' ἄσματα θεῖα θεραπεύοντα ψυχάς· ἔνθα οὐκ ὀρχήστεις πολύτροφοι, ἀλλὰ ψυχῶν ἁγίων αἱ ἀγαλλιάσεις σκιρτήματα. Εἰ δὲ θέλεις ἰδεῖν τοὺς παρ' ἡμῖν ἀδοντας καὶ ὀρχουμένους καὶ σκιρτῶντας οἵοί εἰσιν, ἴδε μοι τὸν Ησαΐαν ἄδοντα καὶ λέγοντα, Ασω δὴ τῷ ἠγαπημένῳ ἆσμα τῷ ἀγαπητῷ μου τῷ ἀμπελῶνί μου. βλέπεις καὶ χορεὸν ἁγίων γυναικῶν, Μαρίαν τὴν ἀδελφὴν Μωϋσέως, μετὰ καὶ ἄλλων γυναικῶν Ισραηλιτῶν, ὑπηχίους ὕμνους τῷ Θεῷ ἀδούσας καὶ λεγούσας· Ασωμεν τῷ Κυρίῳ· ἐνδόξως γὰρ δεδόξασται. ᾧ μιμούμενος καὶ Δαβὶδ τοὺς ὕμνους λέγων, Εν μέσῳ ιεσσαὶ δωτε τυμπανιστριῶν τῆς ἐκκλησίας εὐλογήσατε τὸν Θεόν. καὶ ὁ αὐλὸς μακάριος Δαβὶδ οὐκ ἐπαισχύνεται ἐν προσθήκῃ τῆς προφορᾶς κελεῦσαι ὀρχεῖσθαι, ὡς ἔστιν ἀκοῦσαι λέγοντος· Καὶ παίζομεν, καὶ γελῶμεν, καὶ ὀρχούμεθα ἐνώπιον Κυρίου. ὁ γὰρ βρέφος τῆς Ελισάβετ Ιωάννης, θεωρήσας τὸν προφήτην βόσκειν τὰ τῆς ἀγάμου μήτρας ἔτι κρυπτόμενον, τὸ τῆς λαγόνος τῆς μητρὸς χορεύων ἐσκίρτα. μεσαζούσης δὲ τῆς ἑορτῆς αἰνέσει ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερόν. ἱερὸν δέ ἐστι Θεῷ μόνῳ οἰκητήριον. λέγουσι γὰρ οἱ ἕλληνες, ἔχομεν ἱερόν, ἀγνοοῦντες ὅτι σκῆνος οὐκ ἔστιν ἱερόν, ἀλλὰ μιαρόν. ὅταν γὰρ αἱμάτων ἔκχυσις καὶ σαρκῶν, καὶ κρέατα εἰδωλικά, καὶ τελεταὶ δαιμόνων, σκῆνος οὐκ ἂν εἴη ἱερόν, ἀλλὰ μιαρὸν τῶν δαιμόνων. μεσαζούσης δὲ τῆς ἑορτῆς αἰνέσει ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερόν. ἱερὸν δέ ἐστι μόνῳ Θεῷ οἰκητήριον ἀνακείμενον, ἔνθα ἀγάπη καὶ εἰρήνη, ἔνθα πίστις καὶ σωφροσύνη αὐλίζεται. ἀφ' τοῦτο καὶ ἱερεὰ τοῦ Θεοῦ ἱερουργοῦσα τῷ Θεῷ εἰρηναῖον δῶρον καὶ γλῶσσα, ἄκλοποι, ἄδολοι, ἀφιλάργυροι, ἵνα

πρὸς

πακλυσμός, ἐκ δέ σε λουτρὸν ἀθανασίας· ἐξ ἐκείνης ⓐ φονεῖς, ἐκ δέ σε ἀναγέννησις· ἐξ ἐκείνης ζώντων σφαγαί, ἐκ δέ σε νέκρων ἔγερσις· ἐξ ἐκείνης δωδεκάφυλοι μισητόν, ἐκ δέ σε δώδεκα ἀπόστολοι ἀγάπην ζωώδυμοι· ἐξ ἐκείνης ὁ θάνατος ⓦ κόσμοι ἀφανίζει, εἰς σὲ δὲ πεσόμενον πιστεῖται· ἐξ ἐκείνης δὲ τὸ σῶμα, ἐκ δέ σε ἡ * * ἀνάστασις. μὴ φόβου, Μαριάμ· εἶδες γὰρ χάριν παρὰ τῷ Θεῷ· καὶ ἰδοὺ συλλήψῃ ἐν γαστρὶ ⓦ ἐν πατρὶ καὶ ἐν σαρκί· ἡ πέτρα γάρ τῷ Ἀδὰμ ἀρχαιότερον, πέτρα γὰρ ἐμοῦ πα- * * λαιότερον, πέτρα γὰρ οὐρανοῦ ὑψηλότερον, πέτρα γὰρ τῶν χερουβὶμ αἰώτερον, πέτρα γὰρ τῶν αἰώνων δημιουργόν, πέτρα γὰρ Ζαχαρίου τῷ πατρὶ, πέτρα γὰρ στεναγμῶν ὧν πνεύματι, πέτρα γάρ, ἰσ. δὲ "οὗ τὰ πρώτα ἦν τὰ ἄρχιλ, πέτρα γάρ, ὧν ἡμεῖς μὴ καθορῶμεν· πέτρα γάρ, οὗ ἡ μορφὴ λανθάνει με· πέτρα γάρ, ᾧ πέπεισμαι ὃ ἔχω. ἐπληρώθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ τεκεῖν αὐτὴν, καὶ ἔτεκε ⓦ γὰρ αὐτῆς ⓦ πρωτότοκον, ὃν οὐκ ἐφύτευσεν ἀνήρ· ἔτεκε ⓦ γὰρ αὐτῆς, ὃ οὐκ ἐβάστασε πατήρ· ἔτεκε ⓦ στόμα, ὃ οὐκ ἔπλασε σῶμα· ἔτεκε δημιουργὸν γλώσσων δύο φῶτα· ἔτεκεν ὁ ἀπλανής, καὶ ὁ Περσὶς ἐφάνη. Τοῦ δὲ Χριστοῦ γεννηθέντος ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας, ἰδοὺ Ματθ. β. α. μάγοι ἀπὸ ἀνατολῶν παρεγένοντο εἰς Ἱεροσόλυμα λέγοντες· ποῦ ἐστὶν ὁ τεχθεὶς βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; ποῦ ἐστὶν ὁ μὴ ἀπαρείς καὶ τεχθείς; ὁ πρὸ ἑαυτοῦ ⓦ ἑαυτοῦ ἀπὸ ἴλας ἀστέρα; ποῦ ἐστὶν ὁ ἀφανὴς ἔτι πάντας ἡμᾶς πρὸς φῶς ἀγαγούμενος; ποῦ ἐστὶν ὁ ἀμετρήτῳ παλάμῃ τὴν γῆν ὅλην τῷ οἰκουμένῳ; ποῦ ἐστὶν ὁ πάντα γὰρ φωτίζων, καὶ ἐν σαρκὶ κρυπτόμενος; ποῦ ἐστιν ὁ λύσας ἡμᾶς τῆς πλάνης, καὶ ἐδήγων πρὸς τὸν θρόνον; ποῦ ἐστὶν ὁ ἐκ εἰς ὑπὸ τὸν δρόμον εἰς τελείαν ἀγέλην; ποῦ ἐστὶ τὸν βάτον μὴ φλέξας, καὶ τὸν μητέρα ἰσ. πανεύφη- μὴ φθείρας; ποῦ ἐστὶν ὁ ἐκ παρθένου μὴ ὁρώμενος, καὶ μὴ ἐν καπνῷ μένος; ποῦ ἐστὶν ὁ ξηράνας τὸν ἱρυθραῖον θάλασσαν, καὶ γαῖα ποτίζόμενος; ποῦ ἐστὶν ὁ παταξας τὸν Φαραὼ, καὶ Η- * * ρῴδην κρυπτόμενος; ποῦ ἐστὶν ὁ τὸν δράκοντα δύσας, καὶ τὸν ἀσπαρτοῦν κείμενος; ποῦ ἐστὶν, ὃν οὐκ εἶδον ἀρχάγγελοι, καὶ θεασῶνται ἄνθρωποι; Καὶ ἰδοὺ ὁ ἀστὴρ, ὃν εἶδον ἐν τῇ ἀνατολῇ, προῆγεν Ματθ. β. θ. αὐτοὺς, ἕως ἐλθὼν ἔστη ἐπάνω, οὗ ἦν τὸ παιδίον· καὶ προσκυνήσαντες, προσήνεγκαν αὐτῷ δῶρα, χρυσὸν, καὶ λίβανον, καὶ σμύρναν. Ἃ χρήματα δόντες μὴ ἀναχάμψαι πρὸς Ἡρῴδην, δι' ἄλλης ὁδοῦ ἀνεχώρησεν εἰς τὴν χώραν αὐτῶν. τῷ ὑπὲρ ἡμῶν Χριστῷ τῷ Θεῷ ἡμῶν ὑμνῳδῶμεν, καὶ δοξάζωμεν, ἅμα τῷ αὐτοῦ πατρὶ, καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ, εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

ΕΙΣ ΤΟ, ΟΤΕ ΑΝΕΒΗ Ο ΚΥΡΙΟΣ ΕΙΣ ΤΟ ΙΕΡΟΝ μεσούσης τῆς ἑορτῆς, καὶ Εἰς τὸν Μελχισεδέκ. τῇ μεσοπεντηκοστῇ. Λογ. με. Ιωαν. η. ιδ.

Ex Ms. Angusbano.

Ποαὶ, καὶ παῖδες, καὶ φοίνικες, καὶ ⓐ λοιποὶ τῶν ἀκροδρύων καρποὶ ⓦ τῷ σώματος ἡδυώσει φαρυγγὶ· θεῖοι γὰρ λόγοι αἰῶνι διδασκάλων ἀγάπῃ κεκερασμένοι, τῇ ἀκοῇ τῆς διδασκομένης ἐναπεμπόμενοι, τὰς τῆς ψυχῆς γλυκάσμοισι λαφύγγα. καὶ ὥσπερ ὁ τῶν καρπῶν τὸν δένδρων τυγχάνας, τὸ τῆς καρπῶν μεταλήψει ἑπαίνους τοῖς δένδροις ἀποδίδωσιν· ὡσαύτως δὲ ὁ τῶν θείων λόγια τὸν διδασκάλων τὸ τῶν καρπάλλῳ τῆς ἀκοῆς ἐντυγχάνας, εἶτα ὃν ἐν ᾧ ἐναπέμψας, καὶ τὸν τὸ λόγος γλυκύτητα γλυσάμενος, τῷ διδασκάλῳ ἐπαίνους ἐκπέμπων ἐκ χειλέων λέγει· Ὡς γλυκέα τῷ λάφυρί μου τὰ λόγιά σου; ὑπὲρ μέλι τὸ κηρίον τῷ στόματί μου. καὶ ὁσοφώτατος ὁ Σολομὼν τοὺς καλοὺς λόγους κηρίοις μέλιτος πρεπικάσας φησὶ, Κηρία μέλιτος λόγοι καλοί. ὥσπερ γὰρ ὁ λάφυρυγξ τὰ βρώματα γλυκάζομος, οὕτω τὰ καλὰ ἀπὸ τῶν φαύλων διακρίνει· ὡσαύτως καὶ ὁ τοῖς τῆς ψυχῆς τὰ χρηστὰ ῥήματα οἴσιν ἀπὸ τῶν φαύλων διακρίνει, ὥσπερ φησὶν ὁ τῷ Ἰώβ· Λαφύγξι μὲν γὰρ σῖτα γλυκαίνεται, τοῖς δὲ ῥήματα διακρίνει. Ἃ μηδεὶς νομιζέτω ἔχειν μόνῳ τὸν Ψαλμ. ριη. ϛ. Παροιμ. ιϛ. κδ. Ιωϛ ιϛ. ια. οἰκοδεσπότην

αὐχμηρώτης ὁ ἀφέσει ῥηγνυμένους, ὁ τυφλοὺς ὁ χαλᾷσι· βρέφος γαλαχθύμενον, ὁ τρέφοντα τὴν τρέφουσαν· χεῖρα ἀδιφερόμενον, ὁ φέρετα τὴν φέρουσαν· τὴν κτίσιν ὑπιγνοῦσαι, καὶ τὴν φύσιν σφάλλουσαν. ὅθεν κἀγὼ ἀξίωμα τῷ θαύματι, τέμενος ὁ μυστήριον. θαῤῥήσω τῷ Γαβριὴλ, ὁ φυλάξω μου Ⓦ φόβον. Τὰ τοὺς Μαρίαν ῥήματα, ἑρμηνεύοντα θαύματα. ποῖα ταῦτα; ὁ φησί· Χαῖρε κεχαριτωμένη, οὐρανίου τέχνους ἀθέλητος ἄρουρα. χαῖρε κεχαριτωμένη, ἀληθινῆς ἀμπέλου ἄφυδρος μήτηρ βότρυος. χαῖρε κεχαριτωμένη, ἀτρέπτου θεότητος σαγήνη ἀδιάπτωτος. χαῖρε κεχαριτωμένη, τῆς ἀχωρήτου φύσεως χωρίον βύρυχωρον. χαῖρε κεχαριτωμένη, τὸ χηρεύοντες κόσμου νυμφίε, τόκε ἀμίαντε. χαῖρε κεχαριτωμένη, ἡ τῇ κλίσει φαίαση ἀχλὺν πλοκὴν σέφανον. χαῖρε κεχαριτωμένη, πυρὸς ἅγιον οἰκητήριον. χαῖρε κεχαριτωμένη, ἡ τῆς Φυλάδος οἰκουμένης ἐπιμύθιος. χαῖρε κεχαριτωμένη, τῆς λιμωττούσης κλίσιως ζαμιαῖον ἀδαπάνητον. χαῖρε κεχαριτωμένη, ἡ χλοερὶς ἡ ἀπέρατος τῆς ἁγίας πεδίου. χαῖρε κεχαριτωμένη, πολλῶν ἀρετῶν κεκοσμημένη λαμπαδηφόρε, ὃ ἄσβεστον, ὁ τὸ πλέον λαμπρυσόπτερον φῶς. χαῖρε κεχαριτωμένη, τοῦ τοιούτου ἀγκίστρου ὃ δίλεαρ. χαῖρε κεχαριτωμένη, τοιοῦτον τῆς δόξης κιβωτέ. χαῖρε κεχαριτωμένη, ἡ σάμυος ἡ χρυσῆ, ἡ ὃ ὑγρὸν ἔχουσα μόνα. χαῖρε κεχαριτωμένη, ἡ τὴν γλυκείαν πόσιν τῆς ἀπαλοῦ πηγῆς τοῦ διψῶντας ἐμπλήσασα. χαῖρε κεχαριτωμένη, ἡ τοιοῦτον θάλασσα, ὁ Ⓦ ὑγρὸν ἔχουσα μὴ χλοερὸν τὸν Χριστόν. χαῖρε κεχαριτωμένη, ὁ λαμπρὸς ὑγρὸς, ἡ Ⓦ ἀχώρητον τὸ ὑγρὸν τοῖς τὸ ἑαυτῆ ἔχουσα Θεὸν ἀχώρητον ὁ ἀτενοχώρητον. χαῖρε κεχαριτωμένη, εὐλογημένη, νεφέλη, ἡ Ⓦ Θεὸν ἔχουσα Ⓦ σὺν τῇ ἐρήμῳ καθοδηγήσασα Ⓦ Ἰσραήλ. τί εἴπω, ὁ τί λαλήσω; πῶς μακαρίζω τὴν ἀληθῆ δόξαν; ὅτι, χωρεῖς Θεὸν μόνον, πιθήτων μᾶλλον ἢ ὑπὲρ λόγον ἀρίζῃς. ἡ ὃ ὅτι τῷ λόγῳ διεπερήθη, ὁ ὃν βλίμματι φεύγουσα, τῷ σώματι ἴσται, σαυτὸν τύπῳ ἰσοτία τυπῶσα τὴν ἴδιαν, ἀμφιβόλοις ὃ ποτὲ παείσατο ὃν ἀγγέλῳ. μήτε φυγῇ τολμῶσα, μήτε ἴσασθαι θαῤῥοῦσα. ἐρῶσα Ⓦ ἀσώματον ἰσάλβιον, ὡς αἰθέριον, ὃν ἀμιλίευτον ἡδέως, λιμῶσα τὴν Ⓦ θεότητα· ἐρωτᾷν οὐκ ἐπόλμα
* * Ⓦ δυόμενον. ὁ ἐγὼ ὃ φόβῳ ἔσωθεν τῆς πεδίου προελθοῦσα ὃ περίσωπον, λέγουσα ἐν ἑαυτῇ· πόθεν ἐλθὲν ὁ ἀσπασμὸς οὗτος; ἢ τίς ὁ ἀσπασάμενός με; ὑφαιρᾶσθαι ἥλιον, ὃ πηλῷ ἀμαλεῖν; ὃξ ὑγροῦ κατίδραμε, ὁ κόρῳ ἀσπάζεται· ἢ προβέβληται σῶμα, ὁ γυναικὶ παείσατο, ὡς ποτὲ ταῖς πέρυξί προπατῶν ὑπὲρ τῆς γῆς. τί ζητᾷ προὸς τὸν ἐκ γῆς; ἄγγελός μοι φαίνεται, ὃ ὡς αἰθέριος φθέγγεται. ὃξ ἀσωμάτων ἀγίων φωνή μοι προβάλλεται. φωσῆρος φωτιστέρου κεκαλλώπισαι πρόσωπον· χιτῶνα προβέβλη; ἰσαΐσκει ὁρῶ σάρκα μὴ προεικάζουσαν, πατῶντα ὃ ἔδαφος, ὁ ἴχνος μὴ ζωγραφοῦντα· γλῶσσάν μὴ κεκινημένην, ὁ ὃ, χαῖρέ, μοι κεκραγότα· χείλη μὴ σαλευόντα, ὁ χαρεὶς μοὶ προφητεύοντα. ἐκ οἶδα τί λογίσωμαι τὸ ἐμφερὲς ὀπασάμενον. εἰ τὸ πεμφθὲν ὁ νοῶ, πῶς γνώσομαι τὸ πέμψαντα; εἰ ὁ μείζων φοβερός, ὁ μείζονος φοβερώτερος· εἰ οὕτως ἀπαγράφωσι ἡμφίεσέ μου Ⓦ νοῦν, ποίῳ σώματι κρύψω δικαιοσύνης Ⓦ ἥλιον; εἰ ὃ κτίσμα θεᾷ με, πῶς ἐγένεγκα Ⓦ κτίσαντα; εἰ Ⓦ δοῦλον ἐπόημεν, Ⓦ διαστείλω πῶς τίξομαι; εἶπε ὃ αὐτῇ ὁ ἄγγελος· μὴ φοβοῦ, Μαριάμ· οὐ σκελίζῃ ὥσπερ ἡ Εὔα. ὃξ ἐκείνης ὁ θάνατος, ἐκ δέ σου ζωὴ αἰθάνατος· ὃξ ἐκείνης καρπὸς νεκρώσεως, ἐκ δέ σου καρπὸς ζωοποιός· ὃξ ἐκείνης ἀπάτη, ἐκ δέ σου ἀγάπη· ὃξ ἐκείνης τοῖς δυθεῖσιν ὁ ὃ Θεοῦ χωρισμός, ἐκ δέ σου Θεοῦ ὁ ὃ ὁρκὸς συμπλοκὴ αἱρεμιώτατος· ὃξ ἐκείνης ὁ σκοτεινὸς ὕπνος τὸ ἄδυ, ἐκ σοῦ φωτεινὸς λύχνος τοῦ κόσμου· ὃξ ἐκείνης κατάρα, ἐκ δέ σου εὐλογία· ὃξ ἐκείνης ἡ ἀπόφασις, ἐκ δέ σου ἡ συγχώρησις· ὃξ ἐκείνης ἡ θλῖψις, ἐκ δέ σου ἡ πίστις· ὃξ ἐκείνης τὰ δάκρυα, ἐκ δέ σου ποταμοὶ ὕδατος ζῶντος· ὃξ ἐκείνης Ⓦ ἱδρῶτες, ἐκ δέ σου ἡ ἀνάπαυσις· ὃξ ἐκείνης ἡ ἐρημία σπλήνη, ἐκ δέ σου τειάδος ζωή· ὃξ ἐκείνης μισανθρωπία, ἐκ δέ σου φιλανθρωπία· ὃξ ἐκείνης κατακλυσμός,

Λυκ. α κη. — Ισ ἑρμηνεύοντα τὰ θαύματα. — Ισ. ἐκ ὑπακούσῃ.

μὴς αἱ γυναῖκες δι' ἐμὲ τὸν πεσόντα. μιμησώμεθα τούτων τὸν ζῆλον οἱ ἄνδρες, καὶ γυναῖκες, ἐπιστώμεθα καὶ διώξωμεν καὶ ἡμᾶς τὴν τῆς ἀναστάσεως ἡμέραν. καὶ καθάπερ αὐταὶ παρέμειναν μέχρι νυκτὸς οὔσης μέχρι τοῦ τάφου, καὶ ἡμεῖς μὴ διαμείνωμεν οἱ χθὲς μύρα καὶ ἀρώματα αἰτοῦντες βασάζοντες, ἀλλὰ τὸν ἐπὶ τῇ πράξει τῇ ἀγαθῇ καὶ τῆς ἀρίστης πολιτείας θεωρίαν ἐπιφέροντες, θύραι ἐκπηδῆς, ἔξομολόγησιν τῇ ἡμέρᾳ τιθέντες. καθάπερ γὰρ αὐταὶ μισθὸν τῆς ἐπιμονῆς εἰλήφασι τὸ πρὸ τῶν ἄλλων ἀπόστολοι καταξιωθῆναι θεάσασθαι αὐτόν· μὴ τὸν αἰάσασιν, καὶ τοῦ πόδας κατασχεῖν, καὶ προσκυνῆσαι· οὕτω καὶ ἡμῖν ἑκάστῳ ἔξεστιν, εἰ βουληθείημεν, οὐ μόνον πόδας κατασχεῖν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸν ἔλεον λαβεῖν· μόνον ἐκεῖ προθύμως ἐκκαθαρώμεθα τὸν θεῖον πάντος λογισμοῦ βιωλικοῦ, καὶ ῥύπον τῶν ἁμαρτημάτων ἀποσμηξάμενοι διὰ τῶν δακρύων, δι' ἐλεημοσύνης, οὕτω μὴ φόβου καὶ φείσης μὴ τὸν ὦρον ἐκεῖνον μάλιστα τῇ φοβερᾷ τραπέζῃ προσιόντες, πάντα θόρυβον καὶ ταραχὴν ἀπελάσαντες τῆς ἱερᾶς τῶν θείων, καὶ εἰρηνεύοντες μὴ πάντων, οὕτω προστίθεσθαι τοῖς θείοις μυστηρίοις. μηδεὶς τοίνυν προσιὼν ποιηρὸς εἰδεν ἐχέτω λογισμούς, μηδὲ δολιεύσθω τὸν πλησίον αὐτοῦ. μηδεὶς πονηρός, μηδεὶς πόρνος, μηδεὶς λοίδορος, μηδεὶς μισάδελφος, μηδεὶς φιλάργυρος, μηδεὶς μοιχός, μηδεὶς μέθυσος, μηδεὶς πλεονέκτης, μηδεὶς ἁρπακοίτης, μηδεὶς φθονερός, μηδεὶς κλέπτης, μηδεὶς ὑποζύγιος, ἵνα μὴ κεῖμα ἑαυτῷ λήψηται. παρακαλῶ τοίνυν πάντας ὑμᾶς πολλὴν τὴν ἀγάπην, πολλὴν τὴν εὐλάβειαν, πολλὴν τὴν κατανύξιν ἐπιδείξασθαι· ἵνα δὲ μισθὸν μὴ δαψιλείας κομίσησθε, καὶ δυνηθῶμεν μὴ μόνον τοῦ πόδας κατασχεῖν, καὶ τὰς χεῖρας, ἀλλὰ καὶ τὴν κεφαλὴν δι' ἧς τὴν ἀπολαύσεως τῆς ἐκεῖ καὶ ἀπορρήτων μυστηρίων· μόνον ἐνταῦθα συνειδότος τῶν ἀγαθῶν μυστηρίων μετάσχωμεν. καὶ οὐκ εἰς κρῖμα ἁπλῶς καθαρῶς βιώσωμεν, ἀλλὰ καὶ εἰς ἐκείνην τὴν ἡμέραν δυνησόμεθα ἰδεῖν αὐτὸν μὴ τὴν ἀπορρήτου δόξης ἐκείνης, καὶ τὸν δῆμον τῶν ἀγγέλων ἐρχόμενον, εἰ βουληθείημεν ἥμερον καὶ φιλάδελφοι τοῖς· καὶ οὐχ ἁπλῶς ὁρῶμεν αὐτόν, ἀλλὰ καὶ ναὸς αὐτοῦ γενησόμεθα, καθὼς εἶπεν ὁ Κύριος· Οτι εἰσελεύσομαι πρὸς αὐτοὺς, καὶ ἐμπεριπατήσω, καὶ ἔσομαι αὐτῶν Θεὸς· καὶ οἱ μισθοὶ ἀκουσόμεθα τοῦ αὐτοῦ, χαίρετε, καθάπερ ταῖς γυναιξὶν εἶπεν, ἀλλὰ καὶ τὰ τῆς βασιλείας ἄξια ῥήματα· Δεῦτε οἱ εὐλογημένοι τοῦ πατρός μου, κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου· ὧν γένοιτο πάντας ὑμᾶς ἐπιτυχεῖν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα, καὶ τὸ κράτος, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Λοιπ. κε. Ματθ. κε. λδ.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΧΡΙΣΤΟΥ ΓΕΝΝΗΣΙΝ. Λογ. μδ.

Τῆς δικαιοσύνης ἀνέτειλε σήμερον ἥλιος, καὶ τὸν αἰτίλλουσα ἐκάλυψεν· ἐλυτρώθην τοῦ σκότους, καὶ οὐ φέρω τὰς ἀκτῖνας· ἐτρέφθη μοι πάλιν ὁ φῶς, καὶ ἀμαυρόμην ὑπὸ φόβου· καὶ τρέχει ἀγαλλόμενα, καὶ ὅπου τραπέσθαι· νέον πηλὸν προσιοῦσαν ὁρῶ, καὶ δρεπάνας πληρῶ φθεγγόμενα· βρέφος εἶδον πικτόμενον, καὶ σύριγγι κλινόμενον εἰς τὸν τάφον προσκυνῆσαι· μητέρα πίκτουσαν, καὶ μήτε ὠδῖνας μὴ δυοίζουσαν· παιδίον τὸν ἴδιον σφαγίζον κύπριν· γυνὴ τέκνα δύ' ἄνδρα, καὶ γόνυ ἀπότεκνα· σιτῆρα λικτόμενον, καὶ ἀστέρα κτιζόμενον· ἀπαργανούμενον νήπιον, καὶ βασάζων ** τὸν ἄπειρον· * * φάτνῃ ἐκτυπανιζόμενον εἰς θεῖον ἐπουράνιον, καὶ κτίσιν ἀπεικάζοντα χερουβικὸν ὑπέρασπα· φωτῆρα φαιόμενον, καὶ ὃ θαῦμα φθεγγόμενον· ἀγγέλους προσαγγέλλοντας, καὶ ποιμένας προσφθεγγόμενα· μάγους θεολογοῦντας, καὶ ἱερὰς θεομαχοῦντας· Ἡρῴδην πίπτοντα, καὶ θάνατον θρηνοῦμενον· καὶ Ἀδὰμ λυόμενον, τὸν Εὔαν χαίροντα, καὶ τὸν ὄφιν πενθοῦντα· ἀγχόμενα τὸν

Ex Mss. Angustano. Μᾶλλον δὲ ἐσμεν. λε.

λήψομαι μὲ ἐὰν μὴ πρέλθωσιν. ἐγώ εἰμι Ἰησοῦς, ὁ τῶν βαπτιζομένων σωτήρ. διὰ τοῦτο Παῦ-
Ησ. ν. κζ. λος κέκραγεν· Ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, Χριστὸν ἐνεδύσασθε· ἐγώ εἰμι Ἰησοῦς, ὁ τῶν
Φωτισθέντων νυμφαγωγός· ἐγώ εἰμι Ἰησοῦς, ὁ νυμφίος τῆς ἐκκλησίας· ἐγώ εἰμι Ἰησοῦς, ὁ
τῆς εἰρήνης δοτήρ, καὶ τῆς εὐφροσύνης χορηγός. παύσασθε τῶν δακρύων, καὶ τοῦ χαρᾶς
ἐνδύσασθε· παύσασθε τοῦ θρήνου, καὶ τοῖς ἀποστόλοις εὐαγγελίσασθε. αὕτη ἡ ἡμέρα, ἀφ' ἧς 5
ἀφῆλε δάκρυον ἀπὸ πάντος προσώπου· αὕτη ἡ ἡμέρα νίκης τοῦ θανάτου, καὶ ζωὴ τοῖς Ισ. ἀξεῖλεν
ἐν ᾅδου· αὕτη ἡ ἡμέρα, ἐν ᾗ προφητικὸς ἐκ τῶν νεκρῶν αἴσθη, καὶ χαρὰ τῷ κόσμῳ πρέφθη·
αὕτη ἡ ἡμέρα, ἐν ᾗ τῷ Πέτρῳ καὶ τοῖς λοιποῖς ἀποστόλοις διὰ ὑμῶν δηλώσω τῆς ἐμῆς ἀναστά-
σεως τὰ εὐαγγέλια. ἀπελθόντες γὰρ εἴπατε τοῖς ἀδελφοῖς μου καὶ τῷ Πέτρῳ, ὅτι ἠγέρθη
ἀπὸ τῶν νεκρῶν, καὶ ἰδοὺ προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν· ἐκεῖ ὄψεσθε. ὁρᾶς θύ- 10
ραν ἀλλαγχίδα διανοίγω; ἐνδεικνύς τῷ μαθητῇ ὅτι μα Εἴρηκεν, εἰ μὴ τὸ Πέτρου. διὰ τί, ὦ
Κύριε, τοῦτο μόνου ὄνομα Εἴρηκας; διὰ τί; ἄκουσον διὰ τί ὀνομαστὶ ἐκείνοι μόνοι ἐκά-
Ματθ. κς. λεσα. ὅτι οἱ λοιποὶ οὐκ Εἰρήκασιν, Ἐὰν δὴ ἡμᾶς ζῶν ζῇ ἀποθανεῖν, ἢ μὴ σε ἀπαρνη-
σόμεθα· σοὶ γὰρ εἰρήκασι, πρότερόν με τρεῖς, καὶ μεταμεληθεὶς ἔκλαυσε πικρῶς. μέλλῃ δὲ φοβεῖσθαι
ἐλθεῖν εἰς πρόσωπόν μου, νομίζων μὴ λελύσθαι τὸ ἁμάρτημα. διὰ τοῦτο εἶπεν, καὶ τῷ Πέτρῳ, ἵνα 15
ἀσειδυάσῃ μετὰ τῶν λοιπῶν μαθητῶν μὲ ἔλθῃ. καὶ ὄψεταί με. εἶπατε τῷ Πέτρῳ μηδ' ὅλως
θλιάσαι. οὐ γὰρ ἠλάττωσά σε τῆς χορείας τῶν ἀποστόλων. εἰ καὶ Ἰωάννην ἀγαπῶ, καὶ τοῦτο, ὡς
ἀγαθῷ, προετίμησα ὅτι τῆς σωρείας τοῦ ἐμοῦ μητέρα· ἀλλὰ καὶ σοὶ δέδωκα τὰς κλεῖς τῆς
Ματθ. κε. ιθ. βασιλείας τῶν οὐρανῶν. μηδεὶς οὖν διαλιάσῃ ἐλθεῖν πρός με. Ὁ γὰρ ἐὰν δήσῃς ὅτι τῆς 20
γῆς, ἔσται δεδεμένον καὶ τοῖς οὐρανοῖς. μὴ φοβηθῇς, Πέτρε· οὐ μετήκησά σε τῆς προκαθεδρίας
τῶν συμμαθητῶν σου. ὃ γὰρ ἐπηγγειλάμην σοι, καὶ πληρώσω. ὅτι γὰρ τῇ πίστει τῇ πεπιστωμένῃ
σου πίστει οἰκοδομήσω μου τὴν ἐκκλησίαν, καὶ πύλαι ᾅδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς. σὺ ποι-
μανεῖς μου τὰ πρόβατα, σὺ βοσκήσεις μου τὰ ἀρνία, σὺ ἔσῃ ἐκ δεξιῶν μου ὡς ταξιάρ-
χης. μὴ φοβηθῇς ὅτι ἠρνήσω με. εἶδόν σου τὰ δάκρυα, καὶ ἀφῆκά σου τὸ ἁμάρτημα. καλὸν 25
ἐστὶ καὶ Ἰούδᾳ προδιδόντι με, εἰ μετενόησε, καὶ μὴ ἀπήγξατο. τῶν γὰρ μετανοούντων
εἰμὶ Θεός. διὰ τοῦτο κατέλυσον ὅτι τῆς γῆς, ἵνα μετάνοιαν τοῦ κόσμου χορίσωμαι. πολλὰ-
κις δὲ πράξεις τοσοῦτον πλῆθος ἁμαρτημάτων ἐχαρισάμην, καὶ σοὶ τὸ ἓν οὐ χαρίσομαι; ἐ-
γὼ σὸν μετάνοιαν θέλω. μνημόνευσον ὅτι ἐδάκρυσα ὅτι Ἰούδα, καὶ οὐκ ἠθέλησα αὐτὸν
ἀπολέσθαι. καλὸν ἐστὶ καὶ τοῦτο, ὅτι τὰ ἀρχαῖα ἔρριψεν ἐπὶ τὸν ταῦν, εἰ μετενόησε, καὶ οὐκ ἀ- 30
πήγξατο. ἀλλ' ὅτι μετάνοιάν τις ἔμφυε, διὰ τοῦτο αἰωνίως κολάζεται. σὺ δὲ μὴ φοβη-
θῇς. εἶδόν σου τὰ δάκρυα, καὶ ἀφῆκά σοι τὰ ἁμαρτήματα. ὦ Δαυὶδ δύο κακὰ ἐργασα-
μένῳ, μοιχείαν καὶ φόνον, ζωοχόρησα, καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν τάξιν τῆς προφητείας ἀνήγα-
γον· καὶ σοὶ ὦ καταλιπόντι πολλὰ ὅσα ἐκέκτησο ἓν ἁμάρτημα οὐ συγχωρήσω; Πέτρε, ἐ-
Λουκ. κβ. ζ. γὼ οὐκ εἶπον, Χαρὰ γίνεσθω ὅτι ἑνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι· ἐγώ εἰμι ὁ εἰ-
πών· Δεῦτε πρός με πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι, κἀγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς. 35
Ματθ. ια. κη. καλὸν ἐστὶ καὶ τῷ Ἰούδᾳ, εἰ πρὸς με ἐπέστρεψε, καὶ μὴ τῷ χρημάτων τῆς ἀγχόνης πρεπλάκη, καὶ
ἑαυτὸν ἀπώλεσε· καὶ τὸ ἐκείνου ἁμάρτημα τῷ σωτῆρι προσήλωσα δι'. ἑαυτῷ οὖν ἄπιος
γένηται. ἀλλ' οὐκ ἐκτησάμην αὐτόν· μᾶλλον δὲ ὁμοίως τὰ ἄλλα καὶ τὸν ἐκείνου πόδας
ἔνιψα, καὶ τὸ ἄρτον αὐτοῦ, καὶ τὸ ποτήριον μετέδωκα, καὶ οὐδὲν αὐτῷ ἐνεκάλεσα, εἰ πῶς ἐλ-
θῃ εἰς μετάνοιαν· καὶ οὐκ ἠβουλήθη ἐλθεῖν πρὸς ἐπίγνωσιν τοῦ ἰδίου ἁμαρτήματος. σὺ δὲ 40
μετανόησας, μὴ φοβηθῇς ὀφθῆναί μοι μετὰ τῶν συμμαθητῶν σου. ποσὸν οὐκ ἠλάττωσά
σε, ὅτι καὶ ἡ σκιά σου μόνη ἔχει τὸν ἀοράτως ἰᾶσθαι. καὶ σκότος Θεοῦ φιλεῖ θεραπεύειν, καὶ ὅπως
δεῖ τῶν γυναικῶν τὸν μαθητὴν εὐαγγελίζεται, καὶ τὸ μάλιστα ἦθος ἀφανίσθη, δεῖ τοῦ
τῆς Εὔας πρόκειται, εἰς πολὺ ἄγαν καὶ χρηστὰς ἐλπίδας. Εἴδετε ὅσης ἠξιώθησαν τι-

μῆς

τὸ ἀληθῆσαι, ἰδοὺ σὺν τῷ ἀγγέλῳ ἠκούσαμεν. Ⓐ ὦ Ἰουδαῖοι τέκνα ἀκούσαντες τὸ ῥημάτων, ὥσπερ νεκροὶ ἐκ τοῦ δίους ἐκ τῆς ἐκπλήξεως γενόμενοι· ἐπὶ σκεφάμενοι πρὸς ἑαυτοὺς ὀργύια ἱκανὰ ἔδωκαν τοῖς στρατιώταις, καὶ παρεκάλεσαν αὐτοὺς λέγοντες· Εἴπατε ὅτι Ⓐ μαθηταί αὐτοῦ νυκτὸς ἐλθόντες ἔκλεψαν αὐτοὺς, ἡμῶν κοιμωμένων· καὶ ἐὰν ἀκουσθῇ τοῦτο ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνος, ἡμεῖς πείσομεν αὐτὸν, καὶ ὑμᾶς ἀμερίμνους ποιήσομεν. ὦ σοφοὶ μὲν Ἰουδαῖοι, Ⓦ κόσμου ὅλου τίς πείθει; καὶ ὑμῖν, ἄθλιοι, ὅλη ἐβουλεύσασθε βουλὴν ποιηρὰν· ὅπου τέκνα ἐκλήθητε, καὶ κακῶς ἐγένεσθε. οὐαὶ ὑμῖν, σκληροτράχηλοι καὶ ἀπερίτμητοι, ὅτι λαὸς Κυρίου ἐκλεκτὸς ὑπάρχητε, λύκοι γέγονατε, καὶ τοῦ θείου ἐδόξασε κοινωνοὶ τῷ τοῦ ἀμνοῦ τοῦ Θεοῦ, καὶ ξένοι τῆς δόξης αὐτοῦ γεγόνατε. οὐαὶ ὑμῖν ἀγνώμονες, ὅτι ἠγαπήσατε Ⓦ ἅδην, καὶ τὸ αἰώνιον πῦρ. ὁ γὰρ ἅδης μὲν τὸ ὀφθαλμοὺς τοῦ ὧδε τοῖς θησαυροῖς αὐτοῦ, ὑμᾶς αὐτοῦ ἐκείνου ἐκδέχεται λέγων· μὴ δύναταί τις τῶν Ἐβραίων, οἵτινες μὲν τὸ Χριστοῦ ἐμὲ χεῖρας ἐξέτεινεν, καὶ ἐμὲ ἀχμάλωτον ἐποίησαν; Εἰ μὴ γὰρ ἐκεῖνοι ἐβουλεύσαντο ποιηρὰ μὲν τὸ Κυρίου, σὺν ἂν ἐγὼ τοιαῦτα ἔπαθον. ὅταν ὑποδέξωμαι αὐτὸν, καταζῶ αὐτὸν εἰς τὰ κατώτερά μου μέρη, ὅσα ὅσιν ὁ πατὴρ αὐτῶν ὁ ᾅδης κατάκλειστος ὑπὸ τοῦ πυρὸς τοῦ αἰωνίου, καὶ τοῦ ἀκοιμήτου σκώληκος· ἵνα μάθωσι μὴ ὁπλίζεσθαι μὲν τὸ Κυρίου τῆς δόξης, μηδὲ λαλεῖν μὲν τὸ Θεοῦ ἀδικίαν, μηδὲ ἐπαίρειν εἰς ὕψος τῆς ὑπερηφανίας τὰς χεῖρας. οὐαὶ ὑμῖν, ἄθλιοι Ἰουδαῖοι, ὅτι τὸ φῶς ἀφέντες, τὸ σκότος ἠγαπήσατε. τοῦτο ὑμῶν γὰρ εἶπεν Ἡσαΐας ὁ προφήτης, Οὐαὶ Ⓐ τοῖς τὸ φῶς Ησ. ε. κ. σκότος, καὶ τὸ σκότος φῶς· Ⓐ λέγουσι τὸ πικρὸν γλυκὺ, καὶ τὸ γλυκὺ πικρόν. οὐαὶ ὑμῖν, ἄθλιοι Ἰουδαῖοι, ὅτε βλέπετε τὸ ξύλον, ἐφ' οὗ Ⓦ Κύριον ἐσταυρώσατε, ὑπὲρ τοῦ κόσμου προσκυνοῦμεν, καὶ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς ἀναστάσεως καὶ δοξολογίας αὐτοῦ προσφορὰν ἐρχόμενοι τῷ Κυρίου ὑπὲρ τῶν πελαγῶν τοῦ ὄρους, ὑπὲρ ἀγέλων δορυφορούμενοι, καὶ ὑμᾶς καλοῦντα. οὐαὶ ὑμῖν, Ἰουδαῖοι, ὅτι ἐβουλεύσασθε βουλὴν ποιηρὰν, θανατῶσαι τὸν ἀθάνατον· αὐτὸς ὁ ζῶν εἰς τοὺς αἰῶνας, καὶ ὑμεῖς τῇ ἀπιστίᾳ ἀπεθάνετε, καὶ νεκροὶ τῷ μακαρίῳ Παύλῳ ἐπιθήτε λέγοντι· Χριστὸς ἡμᾶς ἐξηγόρασεν ἐκ τῆς κατάρας τοῦ νόμου. ἡμόλυνε γὰρ ἡμῶν καθόλου. ἀνὴρ τὴν γ. ιγ. ἡμεῖς ἐλάσατε τοὺς κακόφρονας καὶ ἀπιθεῖς Ἰουδαίους, ἐλθόντων τοὺς τὸ φῶς τῆς ἡλίου τῆς δικαιοσύνης, καὶ τοῦ ἀνάστασιν τοῦ Κυρίου μετ' εὐφροσύνης ὑποδεξώμεθα. διὸ καὶ τοίνυν ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐκ τῶν νεκρῶν, καὶ ὑπέστρεψαν αὐτῷ δύο γυναῖκες, τουτέστι, Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ, καὶ ἡ ἄλλη Μαρία, ἥτις ὅστιν ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ, καὶ προσεκύνησαν αὐτῷ. τί οὖν αὐτοῖς; Μὴ φοβεῖσθε, ἀλλ' ὑπάγετε, φησὶ, εἴπατε τοῖς ἀδελφοῖς μου καὶ ὦ Ματθ. κη. ι. Πέτρῳ, ἵνα ἀπέλθωσιν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, κἀκεῖ με ὄψονται. ἐδόξασε τοίνυν αὐτὰς αἱ γυναῖκες προφῆται πρὸ αὐτοῦ ὃ χαίρει, καὶ κηρύξαι τοῖς ἀποστόλοις τὸν αὐτοῦ ἀνάστασιν ἔσπευδον· καὶ ἀπῆλθον εἰς τὰ ἴδια λαβοῦσαι τὴν χαρὰν ὧδε τὸ διαστόλου τῆς κτίσεως. καὶ ἡ Μαγδαληνὴ Μαρία πάλιν ὑπὸ ὃ μνῆμα ἦλθε· καὶ μὴ εὑροῦσα αὐτὸν, φωνὴν ἤκουσεν ἀγγελικῆς δόξης περούσης, ἃ καὶ ὧδε τοῦ Κυρίου ἤκουσε, προσάγει αὐτὸν εἰς τὴν Γαλιλαίαν· καὶ ὑποστρέψασα ὁρᾷ Ⓦ Κύριον λαλοῦντα αὐτῇ. δοκοῦσα ὃ Ⓦ κηπουρὸν εἶ ὦν, ἐπηρώτα εἰ ὑπῆρα τοῦ Κύριος μετετέθη. ὁ ὃ Ἰησοῦς λέγει αὐτῇ· Μαρία, τί κλαίεις; τίνα ζητεῖς; παύσαι, φησὶ, τῶν δακρύων, τὸν χαρὰν δοξαζούσῃ· ὅπου χαρὰ, ἀπέδρα τῶν δακρύων ὁ κυρὸς· ὅπου χαρὰ, φεύγει τὰ πάθη καὶ τὰ φόβη· ὅπου χαρὰ, λύπη οὐ πρόεισιν· ὅπου χαρὰ, εὐφροσύνης σύμβολα. ἐγώ εἰμι ὁ υἱὸς τῆς πρῴης, ἐγώ εἰμι Ἰησοῦς ὁ νικητὴς τοῦ ἅδου, ἐγώ εἰμι ὁ νικήσας Ⓦ κόσμον, ἐγώ εἰμι ὁ σκυλεύσας Ⓦ ἅδην, ἐγώ εἰμι Ἰησοῦς ὁ τοῖς νεκροῖς διαβεβαίωσιν ἐλπίδα βραβεύσας θάνατος, ἐγώ εἰμι ὁ ταμεῖον ἐχόντως ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου σωτηρίας ὑπομένας, ἐγώ εἰμι Ἰησοῦς, ὁ ἐκ τῶν νεκρῶν τεθνηκέναι δύάσας, καθὼς προεῖπον, καὶ δ. χαῖρε. πρὸς ὑμᾶς φθεγξάμενος. Ὁ θάνατος καὶ ἡ γῆ παρελεύσονται, Ⓐ ὁ Ματθ. κδ. λόγοι

ρίζας, ὃς ἀπίους ὀξύλεξας· μὴ γένη πάλιν φθορᾶς ἐργαστήριον· μὴ παλινδρομήσῃς πρὸς τὴν ἀρχαίαν σου ἀπάτην· μὴ τὴν πρότερον ἀναλαβοῦσα σκηνώσῃ· μὴ οἰκοδομήσῃς κακῶς ἃ κατέλυσας καλῶς· μὴ δέξῃ σύμβουλον ☩ ὄφιν, ἵνα μὴ γυμνωθῇς ὡς ἡ πρώτη· μὴ καταλείπῃς ἡδονὴν τὴν πνευματικὴν τῆς πίστεως, ἵνα μὴ ῥίψῃ κατὰ σοῦ ☩ ἐν ὁ δράκων ὁ πολύμορφος· μὴ κοιμηθῇς τὸν ἀνυπαρξίας ☩ ὕπνον, ἵνα μὴ χωσθῇς κατ' ἐκεῖνον ☩ δίκην μεθυόντων· μὴ μὴ ποσὶν μὴ χερσὶ, βάρβαρον ἐπιχείρησιν ἑαυτῇ· μὴ γένῃ πάλιν οἷα ἦσθα πρὸ ἁλιείας, ἄτακτος ἔνθης· μεῖνον σωφρονοῦσα ἀγαλλομένη, ἵνα μὴ χανθῇς ὑπὸ πυρός· πορεύου εἰς Ἑρμείαν· ἀπάγγελλε τοῖς ἀπόστολοις, πῶς ἀγαθός εἰμι καὶ φιλάνθρωπος· ὑπόδειξον τοῖς ἀγνοοῦσι ☩ ἀποσμήχουσά σου ☩ ῥύπον· γύμνωσιν σαγήνης ζωῆς. ἕως τῆς προύσης ἡμέρας τοῦ νέους πρὸς ἀπώλειαν ἤγρευες· ἀπὸ τῆς προύσης ἡμέρας πρὸς ζωὴν αἱ θέσεις πρὸς σωτηρίαν ἁλίευε· βόα πρὸς τὸ Παύλου, ὡς καὶ τὸ Παύλου σαγήνευθῆναι. Πιστὸς ὁ λόγος, καὶ πάσης ἀποδοχῆς ἄξιος, ὅτι Χριστὸς Ἰησοῦς ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον ἁμαρτωλοὺς σῶσαι, ὧν πρῶτός εἰμι ἐγώ. Ταύτης τοίνυν μετέχοντες ζηλώσωμεν ἅπαντες, ἵνα τοῦ ἴσου βραβείου κτησώμεθα· λύσωμεν ταῖς ἀδικίας, ὡς ἐκείναις τείχας· τοιαύταις δάκρυα ῥιψώμεθα, ἵνα τοιαύτας φαρμακὰς λαβώμεθα· οὕτω φιλήσωμεν τὸν δεσπότην, ἵνα οὕτω φιληθῶμεν παρ' αὐτοῦ· κρατήσωμεν τῆς ἡμῖν πίστεως χαρᾶς τοῦ πόθου κρατούμενοι, καὶ μηδέποτε καταλείπωμεν αὐτὸν, ἕως ἂν αὐτὸς τοῖς πράγμασιν εἴπῃ ὡς παρ' ἡμᾶς, ἀφέωνται ὑμῶν αἱ ἁμαρτίαι. Θαρσεῖτε, τέκνα· ἡ πίστις ὑμῶν σέσωκεν ὑμᾶς· καὶ τὴν πίστιν ἐκείνης ταῖς ἡμετέραις εὐχαῖς ἐγγράψωμεν, δόξαν ἀναπέμποντες τῷ πατρὶ, καὶ τῷ υἱῷ, καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

α. Τιμ. 1. 9

Λογ. μγ. ΕΙΣ ΤΗΝ ΤΡΙΗΜΕΡΟΝ ΑΝΑΣΤΑΣΙΝ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ex Alt. Angelicano.

Ἀνέστη τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, ζωὴν τῷ κόσμῳ δωρούμενος· καὶ ἰδοὺ τινες τῆς κατοικίας ἐλθόντες πρὸς τοὺς Ἰουδαίους εἶπον· ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν Ἰησοῦς ὁ λεχθεὶς Χριστός. καὶ λέγουσιν ☩ ἀνόμοιοι Ἰουδαῖοι πρὸς τοὺς φρουροὺς, ὃν τινὰ οὐκ ἐκρατήσατε αὐτοῦ; λέγουσι ☩ φρατσῶται, ὑμεῖς κρατήσαντες αὐτοῦ ποῖον ἐφήκατε κέρδος, εἰ μὴ τὴν ζημίαν τῶν ψυχῶν ὑμῶν; σκῆνος γὰρ εἶπεν, Ὅτι δύο με ἀποθανεῖν, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστῆναι, καὶ ταῦτα πεπλήρωκε, μετὰ πολλῆς δόξης ἀναστάς· οὐκ ἔστιν νεκρός. λέγουσι ☩ ἀληθεῖσι Ἰουδαῖοι· ὑμεῖς χρήματα ἐλάβετε παρὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ παρεδώκατε αὐτοῦ τὸ σῶμα. καί φασιν ☩ φρατῶται· ὑμεῖς τοιαύτην ἀπιστίαν ἔχετε, παραδώσομεν; ἐκεῖνο οὐκ ὀφείλετε λέγειν, ὅτι δύο με ἀποθανεῖν, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστῆναι· καὶ ὑμεῖς, ☩ Ἰουδαῖοι, ἐπιστεύσατε αὐτῷ, μᾶλλον τοῦτο ἐλήλυθεν, ἵνα πληρωθῇ πᾶσα γραφὴ περὶ αὐτοῦ λέγουσα. ὕστερον οὖν ἔλθη ἐν τῇ δευτέρᾳ αὐτοῦ παλιγγενεσίᾳ, τί ποιήσετε, παραδώσομεν ὡς πῶς ἔχετε; καὶ αὐτοὶ ἠλυσιάσθησαν, νεκροὶ γενόμενοι ἐκ τοῦ φόβου τῆς δόξης αὐτοῦ, ἐν τῷ μεταξὺ ἀναστῆναι αὐτὸν ἐστάθη ὁ τόπος ἐκ θεμελίων, καὶ ἀγγέλων αἱ φρατραὶ ἐκύκλωσαν αὐτοῦ τὸ θεῖον μνῆμα· καὶ προσελθὼν εἷς ἄγγελος ἀπεκύλισε ☩ λίθον ἀπὸ τῆς θύρας τοῦ μνημείου· καὶ ἰδοὺ ἐξῆλθεν ὁ Ἰησοῦς, ὡς νυμφίος ἐκ παστοῦ, καὶ ὡς ἀγρυπνήσας ἔρχεται. καὶ ἠκούσαμεν τοῦ ἀγγέλου λέγοντος ταῖς γυναιξί. Μὴ φοβεῖσθε ὑμεῖς· οἶδα γάρ, εἶπε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ὅτι ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν· καὶ ἰδοὺ προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν. ἐκεῖ αὐτὸν ὄψεσθε· ἰδοὺ εἶπα ὑμῖν· ἰδοὺ οὖν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ ἐστί. Εἰ δυνατόν ἐστι, ἀπιόντες κρατήσατε αὐτοῦ. ἰδοὺ οὖν εἶπαμεν ὑμῖν·

ἰω. ἰλσ. ιη

τῶν

φέωνται αὐτῆς αἱ ἁμαρτίαι αἱ πολλαί, ὅτι ἠγάπησε πολύ. ὁ δὲ ὀλίγον ἀγαπῶν, ὀλίγον ἀγαπᾷ). Ταῦτα πρὸς τὸν Φαρισαῖον ἔλεγεν ὁ Χριστὸς μεταδιώκων τὴν προκειμένην βλέμματος καὶ φθέγματος ἡμέρου καὶ πραϋτέρου, καὶ πρὸς τὴν κατακεκρυμμένην καὶ διομένην μικρὸν ἑαυτὸν ὑποκλίνας, μετάδωκεν αὐτῇ τὴν παρουσίαν ἀφέσεως, ἔχουσαν τὴν ἁμαρτημάτων ἄφεσιν. ἀφίωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι. δέξαι λοιπόν, ὦ γύναι, τὴν δακρύων ἐπιγεγραμμένην τιμὴν δίκην· δέξαι τῆς πίστεως τὴν ἀντίδοσιν· δέξαι τῆς ὑπερβάσεως τὰς ἀμοιβάς· δέξαι τῆς ὑποκρίσεως τὰς δωρεάς· δέξαι τῆς μετανοίας τὸν σίφωνα· δέξαι τὴν παρὰ τῶν ἀναγνωστῶν γλυκύτατον καρπόν· δέξαι τὸ σκυθρωπὸν ἀστεῖον καὶ γλυκύτατον θέρος. ἐσπείρας σὺ δάκρυσιν, σὺ ἀγαλλιάσει θερίσεις. ἀφέωνταί σου αἱ ἁμαρτίαι. διερράγησαν αἱ τῆς καρδίας σειραί· διελύθησαν αἱ τῆς ποινείας ἁλύσεις· ἀπηλλάγης τῆς ἐγκλήματος καὶ τῆς βασάνου· ἔφυγες τὸν ἄσβεστον κάμινον τοῦ πυρός· ὀλίγοις δάκρυσι φλόγα τοσαύτην κατέσβεσας· κατέπατησας τὸ ποινικὸν ἔρυμα τὴν κεφαλήν· ἔσπασας τὸν ἀντιπάλου. θάρσει, θύγατερ· Θεὸς ὁ δικαιῶν, τίς ὁ κατακρινῶν; ἐγὼ ὁ κριτὴς γίνομαι τῆς ἀφέσεως ἐκδικητής. τίς ἕτερος τὴν ἐμὴν ἀνακρίσεως αἰτήσεται; ἐγὼ ὁ δικαιῶν ἀπολύω· τίς ἕτερος καταδικάσει, θάρσει, θύγατερ· λόγισαι ἐξαίφνης πῶς ὑψώθης· πῶς ἤλθες ὡς καθάπαξ, καὶ τὰ κατεῖσιν ἐλθοῦσα θλῖψαι κατηξιώθης, καὶ θυγάτηρ γνήσια ἐμοῦ τοῦ βασιλέως τῶν ὅλων. ἦλθες ὡς τὴν αὐτὴν μαπσμένη φαρμακὶ λαβοῦσα, τὸ βασιλικόν, ὡς βασίλισσα, ἐφόρεσας σίφωνα. αἰσχύνης ἀνθρώπου μήτρας, αἱρετικὰ ἀνθρώπου πλευράς, μοιχοῦ ἀνθρώπου πυός, ἐλεπρίδος ἀνθρώπου κολυμβήθρας. σὺ σαυτὴν ἐν τῷ τῶν δακρύων κολυμβήθρῳ ἐκάθηρας· τὸ ῥῆμά μου βάπτισμά σου γέγονε· ὁ λόγος ὁ ἐμὸς φωτισμός σου γέγονε σου. θάρσει, θύγατερ, ἡ πίστις σου σέσωκέ σε. ὡς ἔθυσας, ἐλύτρωσας· ὡς ἐπόθησας, ἔλαβες· ὡς ἠγόρασας, ἐβασίλευσας. πεπέκυφας δηλαδὴ τὸ σώματος, καὶ φωτὸς ὅλη γέγονας ἔμπλεος. ἡ πίστις σου σέσωκέ σε. πίστις γὰρ σωτηρίας ἀρχή· πίστις, ἀθανασίας προοίμιον· πίστις, θεογνωσίας καθαρὸς ὀφθαλμός· πίστις τὰ ἀόρατα καθορᾷ. ἡ πίστις σου σέσωκέ σε. Εἶδε καὶ Ἰουδαῖοι τὸν σὸν πίστιν ἐμιμήσαντο, εἶδε καὶ ἐλλίμενες τὸν σὸν γνώμονα ἐζήλωσαν, εἶδε πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων μαθηταὶ πιστεύειν ὡς σύ. πορεύου εἰς εἰρήνην. ἐπεὶ δὲ ἀβουλήτης, ἔξεις με δηλαδὴ τὸν μετὰ σοῦ καὶ σοὶ σοί· ἐὰν ὕστερον μείνῃς ἀγνή, οὐδέποτε χωρισθησόμεθα τῆς σῆς ἀρετοίας· ἐὰν φυλάξῃς τὸν καθαρότητα ταύτην ἀμόλυντον, ἀεί σοι συνέσομαι παρθένῳ· ἐὰν μείνῃς νύμφη παρθένος, ἔσομαί σοι νυμφίος παρθένος, νυμφίος ἀφθαρσίας φερεύς· ἐὰν μὴ ἀθετήσῃς τὰ μεταξὺ ἡμῶν σήμερον ζωοπλεκθέντα πρακτικά, οὐκ ἀναχωρήσω τῆς σῆς ζωοποιοῦ καρδίας· ἐὰν μὴ πορεύσῃς εἰς ἐμέ, οὐκ ἐκβάλλω σε τῆς ἐμῆς οἰκειότητος· ἐὰν μὴ ἐπαγάγῃς μοι μοιχὸν λογισμόν, ὡς ἀφθίτου μνηστὴρ καὶ ἀφθάρτου σοι δωρήσομαι· ἐὰν τηρήσῃς ἄτρωτον τὸν πρὸς ἐμὲ ζωὴν, ἀποδώσεις τῆς ἐμῆς θυσίας ἀμάραντος. πορεύου εἰς εἰρήνην· μέμνησο τῆς πρώτης ἡμέρας, ἐν ᾗ τῆς ἐλευθερίας ἀπήλαυσας· μέμνησο τῶν καλῶν τούτων δακρύων, δι' ὧν κατέσης εἰς τοσαύτην φαιδρότητα· μέμνησο τῆς μετανοίας ταύτης, δι' ἧς τὸ τῆς θυγατρὸς δῶρες ἀξίωμα. πορεύου εἰς εἰρήνην. κατηλλάγην σοι ἀφ' ἑνὸς πολλοῦ, πρὸς τοῦτο λυπούμενος πρός σε ἀφ' οὗ σέ. μὴ λύσῃς τὸν καλὸν εἰρήνην προφάσεσι πονηραῖς· μὴ πάλιν ἀφ' ἑνὸς ἐμοὶ πολεμήσῃς μάχῃ· μὴ πάλιν πλέξῃς, ὡς Σατανᾶς, ἁλύσεις· μὴ κόμας· μὴ χειμάσῃς, ὡς τοῖχον, τὸ πρόσωπόν σου, μὴ πυκάσῃ κόσμοι πρὸς ἐργασίαν καὶ ὀλέθριον· μὴ πρὸς ὕδρας, τὸν ὕψιν σου τοῖς ἐμπόροις τῆς αἰσχρᾶς ἡδονῆς· μὴ πέμψῃς σου ὀφθαλμούς, ὡς θηρατάς, καὶ τὴν ἐκείσιον ἀγρευσομένους· μὴ χρήσῃ τοῖς χείλεσι, ὡς βέλεσι, καὶ τὸ πεπωκὸς ὕδωρ ἡδέως· μὴ πιάσῃς δὲ σῶμα σου θανάτου· μὴ καταχρίσῃς ταῖς χερσὶ ἀσεμνοις πρακτικῆς· μὴ καταδικάσῃς σου πόδας δρόμοις αἰσχροῖς· μὴ διαστρέψῃς τὸν καλόν σου δρόμον δρόμοις κακοῖς· μὴ σκορπίσῃς τῆς ἀγνείας σου μαργα-

ὑπολαμϐάνω, ὅλιγῳ δὲ πλέον ἐλαείσατο. καὶ πῶς αὐτὸν ὁ σωτὴρ ὀρθῶς ἔκρινας. οὐκοῦν ἔμμενον οἷς ἐδίκασας πρῶτος αὐτός. ἡ γραφὴς πρὸς τὴν γυναῖκα, τῷ Σίμωνι λέγει, βλέπεις ταύτην τὴν γυναῖκα; ἐγὼ οὐκ ἔπι καλῶ πόρνη, τὴν ῥίψασαν μὲν τὸ πρόγ- μα τος καὶ τὸ ὄνομα. βλέπεις ταύτην τὴν γυναῖκα, τὰ αὐθάλπτον ἐπιφιλοῦσαι ἡμῖν, τὰ ὑπιδέχνυμι μὲ φιλήδονον ἐπαιτιῶμαι, τὰ αἰσχύνομαι φιλοχρήματον ἀγαπῶμαι, τὴν ὁ- δηγὸν τῆς πρὸς ἐμὲ φερούσης ὁδοῦ, τὴν πτέρνα τῆς θυσίας, τὴν διδάσκαλον τῆς με- τανοίας, τὴν ἔργῳ τὰ πρόγματα διδάξασαν, τὴν ἄπαυστα κλαίουσαν, τὴν πρῶτον τῆς ἁμαρτωλῶν, τὴν κήρυκα τῆς ἐμῆς θυσπλαγχίας, τὴν ἐκκλησίαν ὅλην σὺν οἴκῳ ποιή- σασαν, τὴν μύρῳ μύρα προσθυχομένην, τὴν δοῦλον μὲ θεσπότου μὲ θεράποντας τὰ ὡς Θεὸν ἱκετεύουσαν, μὴ δορυφόρους, μὴ βῆμα δικαστικὸν, τὰ ὡς κείμενόν με γονυπετοῦσαν· τὸν κείμενον προσκυνοῦσαν; βλέπεις ταύτην τὴν γυναῖκα, τὴν ἀκάμαντον, τὴν ἐργάτιν τῆς ἀγα- θῶν, τὴν ἀφ' τῶν πλοκάμων αὐτῆς τὰ τῶν δακρύων ὑφαίνουσαν ἑαυτῇ τὴν τῆς ἀθανασίας στολήν, τὴν προσεύχουσαν ἀφ' πόντων αὐτῆς τῶν μελῶν πρὸς ἑαυτῆς, τὴν ἄπλυτον ἐν οἷς οὐκ ἔχεπ ἰδίᾳ, ἀπλυτοτέρων ἐν οἷς ὁ ἄμεμπτος μακαρίζεται; σκέπτεσαι τὰ γλωμίδια πρὸς σε, καὶ θάσσαν τὰ γελμιδία παρ' αὐτῆς, καὶ στεφανώσεις ζῶν ἐμὲ τὴν ἑαυτῆς στεφανώσασαν. ἐὰν μὴ ἡ σὺ φιλοσοφίας τὴν θυσίαν ἡ τὴν ἐργασίαν αὐτῆς, μέρος τοῖς ἐμοῖς οἰκτρμοῖς. εἰσῆλθον εἰς τὴν οἰκίαν σε ἐγὼ ὁ Χριστὸς, ὁ ἄνω ἐκάτω ἡ πανταχοῦ ἐκεῖ τὰ ἐνταῦθα ὅτως ὡς βλέπεις, ἡ τῇ προσοψίᾳ μὲ τετιμηκέ σε, ἡ τὸν οἶκόν σε· καὶ σὺ ὕδωρ ἐπὶ τοὺς πόδας μὲ οὐκ ἔδωκας. σὺ δὲ ὤχλον, δὲ ῥαδίδιον, δὲ θυπέρλυτον τοῖς ἐμοῖς ποσὶν οὐκ ἐπέχεας· αὕτη ἡ ἡ πόρνη σὲ λοιδορημένη τοῖς δάκρυσιν ἔβρεξέ μὲ τοὺς πόδας, ὃς οὐκ ἔβαψεν ὅλα τῆς θαλάσσης τὰ ὕδατα ἡ τὰ κύματα. βλέπεις ξένιον ἀφειδίαν τοῖς ἐμοῖς ποσὶν ὑπερβάλουσαν· βλέπεις βεγκλὼ πόρνην, οὐκ ἐκ τῆς κεφαλῆς φερομένην, ἀλλ' ἐκ τῆς γυναικὸς ὀμμάτων πικτομένην. ποία πηγὴ τοσάδων ὑπαρξεῖ ναμάτων, ὅσων αὕτη δακρύων; ποία κρήνη βλύζουσα τοσαύτας σταγόνας οὐκ ἐλέγχεται; αὕτη τοῖς δάκρυσιν ἔβρεξέ μὲ τοὺς πόδας, ἡ ταῖς θριξὶν αὐτῆς ἐξέμαξε, ἡ ξένιον λέπτον τὰς τείχας αὐτῆς κα- τεσκύασε, ἡ πόρνην ἐκμαγεῖον τῆς ἐμῆς ποδὸς τοὺς πλοκάμους αὐτῆς ἐποίησε· φί- λημά μοι οὐκ ἔδωκας σύ· τὰ χείλη τὰ σὰ τοῖς ἐμοῖς χείλεσι προσθρόμασα ἡ κατηξίω- σας· αὕτη δέ, ἀφ' οὗ εἰσῆλθεν, ἡ διέλιπε καταφιλοῦσά μὲ τοὺς πόδας. ὦ τῆς ὁμαλῆς προσταδρίας, ὦ φιλημάτων θείων· ὦ φιλημάτων πνευματικῶν ἀπολαυσαμένων ὑπὲρ τῶν προτέρων προπλοκῶν. ἐλαίῳ τὴν κεφαλήν μὲ οὐκ ἤλειψας. ἡ πρώτη μέ- ρος τοῦ σώματος οὐκ εὐθέως ἐλαίῳ φιλῷ· αὕτη δὲ ἐλαίῳ μύρῳ ἤλειψέ μὲ τοὺς πόδας. τί σῶν σοι δοκεῖ; ἀποστραφῶ τὴν τοιαύτα μοι φέρουσαν ξένια; ἀποστύσομαι τὰ φίλτρα μοι δῶ- ρα; μὴ ὀφθαπῶ τοιαύτην ἡ τοσαύτην ἀφήσει; μὴ ὀφθαπῶπίστι ἡ ἐμοῦ ὑψηλοτέραν παείδω τοιαῦτα ἡ τοσαῦτα κακά; παείδω ἐλεεινοὺς στεναγμούς; ἀλλ' οὐ πέφυκα τοιοῦτος· παείδω τὸν τῆς δακρύων κρουνούς; ἀλλ' οὐ δυνάμεμ. παείδω τὴν διδασκαλικὴν μορ- φήν; ἀφ' μόνην φιλανθρωπίαν ἔλαβον τὴν τοῦ δούλου μορφήν. ἀρνήσομαι ἐμαυτὸν ἀφ' σέ; μισήσω τὴν ὕτω με γενέσιος πεφυκυῖαν; ἀπιστήσω τὴν ὕτω ἀδιαπλεκομένην με τοῖς ποσίν; ἀποδιώξω τὴν ἱκέτιν μὴ τυχοῦσαν ὧν ἤλπισε; πληρώσω τοῦ βο- ήλημα; χαρίσομαι τῷ πολεμίῳ ὃ θέλημα; πέμψω πάλιν τὴν ἐμὴν ἀδιστεγῆ πρὸς τὰ ἴδια; μὴ οἰκτείρω τὴν σὴν ἕτερον λέγουσαν, Εἰ μὴ μόνον, ἐλέησόν με; μὴ ἐλέησω τὴν ὕτω φυγοῦσαν ἀφ' ἑαυτῆς, ἡ προσφυγοῦσαν ἐμοί; τί οὖν ὃ φανόμενον ἀδιάβλητον σῶσα; τί ἡ ὃ φανόμενον ἀδιάβλητον ἐν τῆς σῆς οἰκίας ἐλθόμενον σοῦς; τὴν φαινομένην ἡ θεασαμένην βαλομένην εἰ ἔμνησε ἀπλαιῶσιν, ἀφ' τί ἀφ' τόπον τῆς θήρας κατέλαϐεν; ἀλλ' οὐκ ἦλθον καλέσαι δικαίους, ἀλλ' ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν. οὐ χαρὶν λέγω σοι, ἀ-

Ισ. κδ. ἐπὶ τὸν ὄρη φέρει βλέπουσι, μὲ Ισ. ἀκούσ- σον

φέωνται

ἀγαγὼν Εἰς τὸν ἐμὸν οἶκόν. Εἰ γὰρ προφήτης ἦν, καὶ σαφῶς ἤδει τὰ μέλοντα. τῶν
φαύλων δὲ πᾶσι καὶ καταδηλον ὅτι Εἶδώς, πῶς οὖν ὑπέστρωται τὰ πάντα ἀπόρρητα; πῶς ἀνέ-
χεται χειρῶν πορνικῶν; πῶς οὐκ ἀπελαύνει πόρρωθεν τὸν ὄντως ἔχοντα τὸ σώματος ἄ-
γαν ἅπτον; πῶς οὐδὲ βδελύσσεται τὸν βδελυρὸν, ϗ πῶς οὐχὶ φεύγει ἀκρατῆ τὸν γέροντα;
5 τὸν πολλῶν φιλάνθρωπον ὁ Φαρισαῖος, ὡς ἄγροικον, ϗ ἐπιβάλλει τὸν συγκατάβασιν
τῷ τῆς ἀγροίας ὀνόματι, νοσῶν αὖθις τὸ γνωμικὸν τὸν ἄγροικον. ϗ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς Εἶπε
πρὸς αὐτὸν· ἔχω σοί τι εἰπεῖν. οἶδα τί λέγεις μὴ λέγων μηδέν, οἶδα τί φθέγῃ σιγῶν, οἶδα
τί βοᾷς σιωπῶν, οἶδα τί ϗ αὐτὴ τῇ ἀγροικίᾳ μοι προσδοκᾷς, οἶδα καὶ ὧν ὑπόνοιαι ἐν
τῇ ψυχῇ κατ' ἐμοῦ κακοβούλους λογισμούς. διηγήσομαί σοι τῶν νοῶν ἐνθυμήματα καὶ φω-
10 νάς, ἃ ζαλοῖ καὶ ταράσσει τὰ πρόσω σοῦ βλασφημούμενα, δημοσιεύσω τὰ φρονήματα τῶν σῶν οἰκοι-
ῶν, ὡς τοῖς λογισμοῖς τῆς σῆς ψυχῆς ἐγκαθήμενος. οὕτω λέγεις, Εἰ καὶ προφήτης, ἐγίνω-
σκεν ἂν τίς ϗ ποταπὴ ἡ γυνή, ἥτις ἅπτεται αὐτοῦ, ὅτι ἁμαρτωλός ἐστι. ταῦτα τὰ ῥήματα
τῆς σῆς ἀγροίας. πῶς οὖν κατέγνων τῶν ἐν τῷ βυθῷ τῆς σῆς ἀγροίας κεκρυμμένων λογισμῶν
τὸν ζαλῶν, Εἰ μὴ Θεὸς ἡμῶν πάντων δημιουργός; ὡς ἐπιστομίζεις αὖθις ἐκ τῆς ἀπο-
15 κρίσεως· γνῶθι ὅστις εἰμὶ ἀποκεκρυμμένός σοι μὴ λαλοῦντι μηδέν. ἐκκαλύπτω τὰ ῥήμα-
τα τῆς σῆς ψυχῆς. Εἰ ἔμελλον προφήτης, ἐγίνωσκον τίς ϗ ποταπὴ ἡ γυνή. ϗ πόθεν ἀγνοεῖα
προφητικῆς ἐλλάμψεως ὅτι τῆς γοητικῆς ὁμάδος ἦν; οὐκ οἶδα τὸν προσεγκεῖσθαι ὅτι
τῆς ἀγορᾶς; οὐκ οἶδα τὸν πᾶσι καταδηλον; οὐκ ὀπτάσομαι ταῦτον, διὸ ἦλθον πρός σέ;
γινώσκω τίς ϗ ποταπὴ ἡ γυνή. οὐδὲν γὰρ λανθάνει Ⓐ τῆς θείας ὀφθαλμοῦ, ὃ πανεπο-
20 πτεκτής, ὃ παντέρπνια. γινώσκω τίς Ⓒ ποταπὴ ἡ γυνή, ϗ ὅτι ἁμαρτωλός ὄντι· καὶ ἀγαθὸν τοῦτο
χαίρω καταγέλαστος πρὸ αὐτῆς, ἵνα τὸν κεκτῆσθαι βλασφημίας προσώσω θεοσεπῶς. οὐ γὰρ
μολύνομαι πρὸς τῶν ταύτης χειρῶν, ἀλλ' ἐγὼ ταύτην καθαίρω ἁπτομένη. ἦλθον γὰρ
βόρβορος σὺν ἁμαυρῷ, μὴ μολύνεσθαι πηλὸς σὺν ἀγλαΐσματι, τὸ ἀναμάρτητον ἁμάρτημα οὐχ
ἅπτεται. οὐχ ἡμάρτανον προσῆλθε δέ, ϗ ὃ πάσης ἀπέφυτε; μὴ λεπρὸς ἐγὼ μὴν, πλη-
25 σιάσας λεπρῷ; οὕτω ϗ νῦν τὰ ζωηθαυματουργῶν μεταβάλλω ταύτην πρὸς ἀγιότη-
τα, ὃ μεταβάλλομαι πρὸς τὸν αὐτῆς ποιότητα, δύσχρωμος τῆς ἁφῆς τῆς μιαρᾶς χει-
ρός. ἰατρὸς γάρ εἰμι· ἰατρὸς δὲ τραυμάτων ϗ σπιλάδων ϗ ἰχώρων, ἀλλὰ τὸν σωτηρί-
ου τοῖς νοσοῦσι ϗ ψυχὴν προσφιλοῦμαι. ποιητὴς εἰμι, ϗ φείδομαι τοῦ ἐμοῦ πλά-
σματος· δικαιοῦντος εἰμὶ, Ⓒ οὐκ ἀνέχομαι ζημιωθῆναι φιλοδίκαιον δίκην· ποιμὴν
30 εἰμι, ϗ προβάτων ἐμῶν πλανωμένων θύραν εἰκότως θύφαίνομαι· λιμὸν εἰμι, ϗ πάν-
τας σὺν προσιόντας προσδέχομαι. Σίμων, ἔχω σοί τι εἰπεῖν· δύο χρεωφειλέται
ἦσαν δανειστῇ τινι. τίνος μᾶλλον ταύτης τὴν ἀγάπην; τί γραπτεύεις κατ' αὐτῆς, ὡς μόνος ἀνελθὼν
εἰς τὸν ἀκρόπολιν τῆδε ἀρετῆς; τίνος ἐπιβουλεύσας μοι κεκράτηκας. ἵν' οὖν καταχρίνῃς
ταύτην, ὡς μόνος ἀνεύθυνος; δύο χρεωφειλέται, σὺν ϗ αὐτὴ τυγχάνετε· ὀφειλέτης ἐγώ εἰμι.
35 ἰδιώτισσά σοι ϗ ὧν γυναῖον τὴν πόρνην ζωήν. ὁ εἷς ὤφειλε δηναρίων πεντακόσια, ὁ δὲ ἕτε-
ρος πεντήκοντα. αὕτη χρεωστεῖ πεντακόσια δηνάρια (πολλὰ γὰρ ἐξημάρτηκε) σὺ χρεω-
στεῖς πεντήκοντα. ὀλίγοι γὰρ ἐπλημμέλησας. ἀλλ' ὅμως ἐπαίσιος λογισμὸς ζωῆς. μὴ ἐχόντων
δὲ αὐτῶν ἀποδοῦναι, ἀμφοτέροις ἐχαρίσατο. ἐχαρισάμην σοι τὰ ἐγκλήματα, χαρί-
ζομαι δὲ ταύτῃ τὰ πλημμελήματα. ἀπήλλαξας μὲν τῆς ἐμῆς οὐσίας, ἀπολυ-
40 σάτω ϗ αὐτὴ τῆς ἐμῆς ἀμνησικακίας. ἤθελές με σοὶ ἰδεῖν φαίνειν φιλάνθρωπον, θεὸν
σοὶ ταύτην ἀποδεῖξαι; ἀλλ' οὐκ ἀνέχομαι λαθεῖν σε δείκνυσι δ' ἐμῆς ἀγαθότητος. εἰ
σὺ τοιαύτην ἔχεις χάριν, αὕτη δὲ τίνα σὴν, βούλῃ αὐτὴν σοὶ σὺ τοιαῦτα λέγε, ἃ σὺ χρὴ
αὐτῆς φθέγξῃ; οὐκ ἤκουσας, ὅτι ἃ μὴ βούλει παθεῖν, μὴ θέλῃς ποιεῖν. οὗτος γὰρ ὁ κοινὸς νό-
μος τῆς φύσεως. τί οὖν, Εἰπέ μοι, πλέον ἀγαπήσει αὐτὸν; ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Σίμων Εἶπεν,

δω ἀπρρησίαστον, ϗ γλῶσσα κατάκριτος πρὸς ἱκετείαν αἰαρμοστος, ϗ λόγος κίβδηλος πρὸς
αἴτησιν οὐκ εὐπρόσωπος. σιγῶσα διδάσκω τὰ κατ' ἐμέ σε τὸν ὑπισχνούμενον πρώτα· τῇ ὄψει
λαλῶ, βοῶ τῇ μορφῇ, τοῖς ὀφθαλμοῖς κηρύττω τὰς δυομίας, τοῖς δάκρυσι ἐξαγορεύω τὰ
πλημμελήματα, τοῖς στεναγμοῖς ἐξαγγέλλω σε τὸν μόνον κρύπτεσθαι μὴ δυναάμενον. ὡς
αἰχμάλωτος μὴ πρώτων τῶν ἐμῶν ὅπλων ἐστέρησαι σοι, τῷ βασιλεῖ τῶν οὐρανῶν· ϗ 5
πρώτα μου τὰ μέλη, δι' ὧν ἐστρατευσαμήν κατὰ σοῦ, μᾶλλον ἢ καθ' ἑαυτῆς, σοι προσφέρω,
φιλάνθρωπε. ἐλέησον τὴν κεφαλήν σου τάυτην, ὅτι αἱ δυομίαι μου ἐκρήγνυσι τὴν κεφαλήν
μου· ἐλέησον τὰς τρίχας ταύτας, ἃς ἔπλασας· ἐλέησον σὺν ὀφθαλμοὺς τούτους, οἷς ἐδημι-
ούργησας· ἐλέησον τὸν πηλὸν τοῦτον, ὃν αὖθις μὴ εἰς κάλλος ἐμόρφωσας, ἐγὼ δὲ τῷ κόσμῳ
κατηχρεωσάμην εἰς ἀκοσμίαν ἄμορφον. ἐλέησον τὴν εἰκόνα τὴν σήν, εἰς ἣν ὁ πάλε- 10 ἰσ. πλάσμα
μος ἔπαιξεν, ὡς ἠθέλησεν· ἐλέησον τὸ φίλτρον τὸ σόν, ὃν ὡς ἀδίαυστον ὁ σὸς ἐχθρὸς προέ-
συρε· δέξαι ὡς λύτρα τὰ δάκρυα, ϗ λύσον ὡς ἀγαθὸς τὰ ἐγκλήματα· θλῖψον μόνον, ϗ λέ-
λυμαι· νθσον μόνον, ϗ τέτρωμαι· πρόσταξον, ϗ ὁ πολυάμνηστος ἴαται. οὐδὲ σὺ θέλεις,
προσῆξις· ϗ ὁ λόγος ὁ σός, ἔργον ὄντι. λέγω τὴν ἐλευθερίαν σὺ τῶν ἀχρεόλυτον ποδῶν σου,
ὡς ἔκλεψαν σὺ τῶν σῶν κεφαλοῖσιν τὴν ἴασιν ἡ αἱμορροοῦσα· σοὶ τὸ κλαπῆναι θελήσαντος, 15
θέλημα δίκημα τοῖς μετ' ἐμὲ τῆς σῆς φιλανθρωπίας κράζω· πρόβατον ἐμὸν, ϗ τὰ
κατ' ἐμὲ ταῖς ὑστέραις θλίψεσι καλὸν ὑπόμνημα τῶν σῶν οἰκτιρμῶν. λεγέτωσαν ἄπιστοι
ὅτι πόρνη ποτὲ προσῆλθε μου ϗ κατέκειτο, προσελθοῦσα τῷ Ἰησοῦ ἐδικαιώθη πρὸ αὐτοῦ· ϗ
καθορῶντες ἄπιστοι ζωὴν ἐμοὶ προσπέτωσαι, ϗ ζῆσαι σαρκάζέτωσαν δωρεάν. κειμαι δί-
καιος ϗ φιλάνθρωπε, ϗ τοῖς κατακρίτοις πολλὴν φιλανθρωπίαν ζωοποιοῦμενος, ὦδέ σοι προσῆλθον, ὡς κειτῇ, ὦδέ μοι τὸν συγχώρησιν ἐπαγάρυσον. μὴ θριαμβεύ- 20
σῃς τὰς ἐμὰς ἁμαρτίας ὑπὲ πάσης τῆς κτίσεως, μὴ δημοσιεύσῃς τὰς δυομίας μου ἐν τῷ
μέλλοντι κειτηρίῳ· μὴ πέμψῃς με τῷ αἰωνίῳ πυρὶ, τῷ ὕλην κακτημένῳ τὸν τῆς ῥαθύμου
ζωῆς. Ἰησοῦ Χριστὲ, υἱὲ τῆς παρθένου Μαρίας, ϗ δημιουργὲ τῆς παρθένου, πρὸ τὸν παρθέ-
νον, ϗ μητέρα σὴν, ϗ πάλιν παρθένον, ἀράκτησαι δέξαι τὰ αἰτία ἐκείνης ἐμὸν τὸν σταυρὸν, ϗ 25
ποίησον θύραν. ἐκ γυναικὸς ἐπέρχῃ καὶ σὺ, ὡς σὺ μόνος ὑπέστασαι, ϗ γυνώσκεις τὸν τῆ
αἰῶνος θέσπων ἀθέτειαν. διαῦτα λαβοῦσα ἐν ἑαυτῇ τῆς πίστης γυναικὸς ϗ δουλόης, ἐγ-
γὺς ὢν ὁ σωτὴρ ἐδίδου τῇ πολυόσῃ τὸ πόθου καταιτυφᾶι, ϗ σὺν πόδας ἐγκλείσας ἐκείνη
προσ' ἀπόλαυσιν ἄπλησον, ὅτι τῆς σιβάδος ὢν, ϗ καταιτυφῶν" τὸν ἐκείνης κλαυθμόν, ϗ Ἰσ. τὸν ἐκείνης
δύωχούμενος τοῖς τῆς μετανοίας δάκρυσι, καὶ πιὼν τὸ δίψος τῆς διψώσης τὸν ἔλεον. ἐν- κλαυθμῶν, 30
τοῦθα Φ φαρισαῖοι πρέμα ἐμβύθιζοι προσ' ἀλλήλους λέγοντες· τί τοῦτο τὸ ξένον ϗ
παράδοξον θαῦμα; τίς τὸν κόσμον τάυτην ἐδίδαξε σωφροσύνη; τίς τὸν ἐκπεπτωκότα προσ'
αἰῶνος ἡδονὰς ἔπεισε τοιαῦτα φρονῆσι; οὐχ αὕτη ἐστὶ τῆς ἡμετέρας πόλεως ὑπόσημον θαῦμα;
οὐχ αὕτη ἐστὶν ἡ τῶν ἀεὶ βουλευομένων γνώμη; οὐχ αὕτη ἐστὶν ἡ τῆς ἁμαρτίας ἐκάστου κατή-
γορος; οὐχ αὕτη ἐστὶν ἡ τῆς σωφροσύνης ἔνδρα, ϗ τῶν νομίμων γάμων τοιχωρύχος; οὐχ αὕ- 35
τη ἐστὶν ἡ μὴ κολακείας λησιεύουσα τοὺς ἀνθρώπους; πῶς οὖν οὐκ τοιαύτης τοιαύτη γνώ-
σεται; πῶς ἡ φιλοτέλως ϗ φιλοτερπνὸς, φιλόδακρυς ἐφάνη ϗ φιλοπενθής; πῶς ἡ ἄσω-
φος, ϗ παράφρων, ϗ τῇ μορφῇ, ϗ τῷ βλέμματι, ϗ τῷ σχήματι, ϗ τοῖς πεπερῄσις
βαδίσμασι, ϗ πᾶσι τοῖς μέλεσι πόρρω μανιευομένη τοῦ θανάτου, ὅτι τὸ σωφρονεῖν τοῦτο σχῆμα
ϗ προσῶπον μετέπεσεν; ὦ τῆς ἀπροσδοκήτου μεταβολῆς, ὦ τῆς ξένης μετῳαγῆς. Φ 40
μὴ ἀνέχεται τοῖς τοιούτοις λόγοις ἐκέχρηστο· ὁ δὲ καλέσας τὸν Ἰησοῦν φαρισαῖος βλασφήμους
Ακτ. ζ. λθ. λογισμοὺς πίκτων ἐν τῇ ἰδίᾳ ψυχῇ, ἔλεγε· Οὗτος εἰ ἦν προφήτης, ἐγίνωσκεν ἂν τίς ἡ πο-
ταπὴ ἡ γυνὴ, ἥτις ἅπτεται αὐτοῦ, ὅτι ἁμαρτωλός ἐστιν. ἁπλῶς, φησι, καὶ ὡς ἔτυχε, ἐστὶ
προφήτης λέγε· ἀπατηθῶν καίγε μὴ τῶν ἄλλων, τάχα ὡς τῶν ἀνάλων ἐξετασὴν εἰσα-

αγαγὼν

Χριστὸν δικαίως ἀποφαινόμενον, ἴδε φιλοξενίαν ἀμίμητον· ἀρὶ φοβηθῶ κολάζοντα, κόλασιν ὑπόντα. οὐ θέλει τὴν τοιᾶδε αὐδὴν ὁμιλίαν τολμᾶν· ἤδη γὰρ ἄλλη, ὡς ἤκουσα, γυνὴ Σαμάρεῖτις, ἐν τόμῳ τοιούτῳ, ζωὴν τυχοῦσα, τὴν πηγὴν τῆς πηγῆς, καὶ ἀπήλθε θεογνωσίαν ἀντλήσασα. ἡ παλαιὰ τίς ἐστι γυνὴ τῶν Χαναναίων ἦθος, τὸ καταστάν ἐκ δουλικοῦ σπέρματος ἐλεύθερον βλάστημα, ἐν ὀντυχίᾳ εἰσελθοῦσα καὶ δαίμονος τυραννουμένου αὐτῆς τὴν μανίαν, λύσιν φέρουσα λαβοῦσα τὴν ἔξοισιαν καὶ τὸν δαίμονα, ἐξ ἧς γέγονεν ἡ μήτηρ τῆς θυγατρικῆς ἀγέλης, ἐξ ὁ δαίμων ὁ ἀπαὶς οὗτος ἐκ βαρβάρου, οὐκ ἐτόλμησεν οὐκ ἐπὶ πλησιάσαι τῇ κόρῃ, φοβηθεὶς τῆς τοῦ Χριστοῦ φωνῆς τὸ ἀφάτεμα. μιμησόμεθα τοίνυν καὶ ἡμεῖς ταύτην, καὶ ἤλθομεν πρὸς τὸν πόντα χαριζόμενοι καὶ δυνάμενοι καὶ ἐλέοῦντες· χρήσόμεθα τῇ ζωηφόρῳ τῆς αἰσχύνης πρὸς τὸ ἐμοὶ συμφέρον· ὑπτιασθῶ ὡς σωτῆρι ἐστιωμένῳ αὐτόκλητος, καθάπερ πάλιν ἐκεῖνο πολλοὶ βδωκυμένην ἔχουσα μορφήν· λύσω μου τὰς κόμας, * * καὶ θρέψω τὴν ἐμαυτῆς ἀθλιότητα· χαλάσω τὰ πολύπλοκα δίκτυα, ἵνα θηράσω ἐλεεῖν ἀφειδῶς χορηγοῦντα· κλαύσω καλῶς ἁμαρτάνουσα, καὶ κλάσασα πολλάκις κακῶς· κλαύσω νικῶ ὑπὲρ τὸν φιλοξενίαν κρατῆ, ἵνα μὴ κλαύσω τὸ πλεονάζον ἁμάρτημα· θρέψω νικῶ ἐλίσσοι, ἵνα μὴ θρηνήσω τότε πολλά· καθέλκυσω τῶν Χριστοῦ θεῖον πόδας ταῖς θάκρυσι, ἵνα μοι ἀποκλύσῃ ταῖς ἐμαῖς ἀνομίας τοῖς ῥήμασιν· ἀποπλέξω τοῖς πλοκάμοις τὰ δάκρυα, ἵνα παρασχεθήσεται πῆς ἐκ τούτου ἐξ τούτοις ἁγιασμός· καταφιλήσω τὰ ἄχραντα ἴχνη, ἅπερ καὶ τὸ πέλαγος καταφίλησεν, ἵνα τοῖς σώφροσι φιλήμασιν ἀποπλύσω τὸν ἐκ τῆς ἀσελγοῦς φιλημάτων ἰόν· ἀλείψομαι τὰ θεῖα μέλη, ἐκ πνεύματος, ἐκ σαρκὸς θεοῦ, ἵνα τοῖς ἐμοῖς μέλεσι τοῖς κατακρίτοις ἐξ ἐκείνων τῶν ἁγίων μύρων ἐπιχρίσω δικαιοσύνης ταμεῖα λιπαρά. ὑπεκμαθήσει πρὸς ταῦτα ὁ Φαρισαῖος· ἐλέησε προσκόπτουσι, πῦ ἀνθρώπῳ ἐκ ἐκλάσεσι· ἐλέησε χειροπετοῦσι, πῦ ἄπακτα χερσὶν ἐργάτων διετέλεσε· ἐλέησε σωθῆναι βουλομένῳ, πῦ ἀπολωλότι ἐγγὺς ἔφερε σῶσαι. οὐ φέρει δάκρυα γένοσα πρὸς θεόν, οὐ δύναται καὶ τοῦ ἐμὲ μὴ φανῆναι, ὅπερ πέφυκεν, Φαρισαῖος. μεγάλα δύναται πρὸς αὐτὸν ἐκ τῆς βάθους τῆς ψυχῆς ἀναστενάζουσα μεγάλην πρᾶξιν ἔχει τοῖς αὐδῶσι· μετάνοια. λαλήσῃ πάντως καὶ τοῖς ἐμὲ ἤμερόν τι καὶ γαλήνιον, καὶ πρέπον αὐτῇ τῇ θεότητι. ταῦτα ἐμάθητεν ἡ σοφία, ταῦτα ἔδειξεν ἡ πίστις. καὶ ὦ γυναικείᾳ θεοβολαίῳ τολμαμένη, πρᾶξικῶς, ἀλλ' οὐ πορνικῶς, καὶ οὕτω κρύψασα πᾶσαν αὐτῆς τὴν μορφὴν τὴν τοῦ τόπου πᾶσι προκαλοῦμαι, ὡς σὺ θαρσοῦσα, ἐξ θεῖσχυσασα πάντα χθὲς ἀσφαλῶς, ἵνα μή τι ῥῆμα πορνικὸν ζωοστόλῃ αὐτῇ· τοῖς Φαρισαίοις κατηγορῶ αὐτοῦ, Εἰσέδραμον εἰς ὃ τοῦ Φαρισαίου δωμάτιον, καὶ τοῖς διαστικοῖς πρᾶξασα ποσὶν, ἐπλήρου τὸν προμνηστῆσαι βουλόν· Κοιμᾶσαι γάρ, φησιν, ἀλαζόσφρον μέσον, καὶ ἰδοὺ πρᾶξασα τοὺς πόδας αὐτοῦ ὄπισω, κλαίουσα ἤρξατο βρέχειν τοὺς πόδας αὐτοῦ τοῖς δάκρυσι, καὶ ταῖς θριξὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς ἐξέματτε, καὶ κατεφίλει τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ ἤλειφε τῷ μύρῳ, λαβοῦσα τῇ σιωπῇ, καὶ βοῶσα τῇ σιγῇ, ἐξ φθεγγομένη τῇ ψυχῇ πρὸς Φ Εἰδότα ψυχῶν ὀδυνωμένων ἀκούειν, καὶ μὴ φθεγγομένων τομῇ, τοιαῦτα ἱκετεύει, ὡς εἰκὸς, τοῖς δάκρυσι γράφουσα· ἐρρέμφθω ὡς πρόβατον ἀπολωλός· ἀλλ' ἐπίγνωσι σε δεσπότην, Φ ἐμοὶ ποιμένα, καὶ Κύριον· ἐγνώμην μὲν θεμελίωτος βουληθεῖσα, ἀλλ' ἔλαθον ἄθεσι ἐκφυτεῖν τῷ πικρῷ δυσμάτων τὸ λύχνου· ἐκαυάνησα πολλάκις ἐθέλουσα, ἀλλ' ἐσώθην ἐκ τοῦ ναυαγίου, κατάσασα τὴν σὴν πρόνοιαν, ὡς ἄλκυονα. ἀλλ' οὐκ ἔχω πρᾶξαι (ἀπράξιαστος γὰρ ἅπας ἁμαρτωλός) οὐκ ἔχω δικαιολογῆσαι σοὶ μέμφ (ἀδικαιολόγητος γὰρ ἅπας ἁμαρτωλὸς ἐξ θεόμενος) οὐκ ἔχω φωνῆσαι (ἄφωνος γὰρ ἅπας κατάκριτος) τὸ πονηρὸν ζωοειδὸς ἐμφράττει μου τὸ στόμα, ὃ διέφθαρται ὁ διεφθαρμένος μου βίος. ἀγγὶ τὴν γλῶσσαν ὁ κατηγορῶν πλοῦτος θεοπνοὸς ἔσωθεν μου βοᾷ, συναποκλείσας σε τὸν λόγον τοῖς χείλεσι· τόμα ἁμαρτωλῶν πρὸς προσευ-

χὴν

Φαρισαίου, αἰσχλίθη. πῶς εἶδε βασιλέα τῶν γραπτὸν καλυκίθμον; πῶς εἶδε διακόσ-
τιον τῶν δούλων πεφόμθμον; πῶς εἶδε τοσοῦτον ὕψος εἰς τοσαύτην ταπεινότητα κατερ-
χόμθμον; ὦ τῆς ὑπερβαλλούσης ἐκπλήξεως, ὦ τῆς θείας συγκαταβάσεως. οὐκ εἶπε πρὸς
Ⓦ καλέσαντα Φαρισαῖον· σὺ κάθῃς ἐπ' ἀρίστου ἐμοί, Ⓦ κάθομαι γὰρ πρὸ ὀλίγου ἐθεάθθμεν εἰς
Ⓦ θεάτρου ἀρίστου; σὺ κάθῃς ἐπ' ἀρίστου ἐμοί, Ⓦ πέντε ἀρτοις δῆμοι ὀλίκλησι κορέσαντα; 5
σὺ κάθῃς ἐπ' ἀρίστου ἐμοί, Ⓦ διδόντα ἔσθιν παῖδι ἰχθύ; οὐκ εἶπε τούτων οὐδέν· ὁ σωτὴρ
ἀλλὰ σιγῇ καθίσας εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Φαρισαίου ἀνεκλίθη. ἦλθε γὰρ ποῖον ἄριστον ἔμθμεν
ἐρίζαν· ἦλθε πῶς ἤμθμεν τοσοῦτον ἔχθος ἐκφυγεῖν αὐτὸν ἡ πόρνη, ἢ σώζεσθαι· ἢ τῷ βλέμματι παν- ἐσ. τὸ βλέμμα
τάχου τοῦ εἰπεῖν με, τὴν θύραν εἰσκοπῶν, ἢ μονονουχὶ τοῖς τοῦ ἀνακειμένοις βοᾶν·
ἐγὼ βραδύν ἔχω φαγεῖν, ἵνα ἔχητε μετ' ὀλίγον καθθῆναι· ἐγὼ βραδύν ἔχω φαγεῖν, τὴν σωτη- 10
ρίαν τῆς μιγάσης τοσαύτας μοιχαλίδος. ἡ ἐμὴ γὰρ ἔχθρα, ἡ τῶν δαιμόνων ἐπιτρο-
φή· ἡ ἐμὴ ἔχθρα, ἡ τῶν ἐμῶν δούλων ζωή· ἡ ἐμὴ βιωφελία, τῶν ἁμαρτωλῶν ἡ μεταμέλεια·
ἡ ἐμὴ τέρψις, τῶν κατακρίτων ἡ λύσις· ἡ ἐμὴ ἐόρτασις, τῶν αἰχμαλώτων ἡ λύτρωσις. ζητῶ
τὸν σωτῆρα ἐπὶ τῆς σιβάδος λαλοῦντος τῷ βλέμματι καὶ τῷ ῥήματι, ἰδού, φησι, γυνὴ ἐν
τῇ πόλει, ἥτις ἦν ἁμαρτωλός. ζωύδραμε τῷ σκοπῷ τὸ θεάτριον βασιλέως ἡ ἄγρα· ὁ 15
θηρατὴς θύτερπὴς ἀνεκάλυπτο, ἓν θήραμα τοῖς Ⓦ θηρατοῖς κατηπείγετο. ἓν ἰδοὺ γυνὴ
ἐν τῇ πόλει, ἥτις ἦν ἁμαρτωλός· δύο χάρμα κακίας γεωρίσματα. εἰπὲ ἡμῖν, εὐαγ-
γελιστά, τὴν προσηγορίαν αὐτῆς, γράφοι τὸ ὄνομα τῆς γυναικός, μάθωμεν πῶς ὠνομάζε-
το. προσηγορίαν εἶχε τὴν ἁμαρτίας, καὶ τὸ ὄνομα τὸ ποιήρημα. οὗτοι ἰδοὺ ὅσα, ὅτι αἰσχρὰ ἐν τῇ 20
οἰκίᾳ τοῦ Φαρισαίου ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν ἐν ἑαυτῷ· ἔνδον ὅτι ὁ Χριστός, ὁ βρύων φιλανθρωπίαν, καὶ πη-
γάζων οἰκτιρμούς· ἔνδον ὅτι ὁ Χριστός, ὁ λαγὼν, ἢ δίδους ἴασιν, ἢ φιλοτίμως θεραπείας· ἔνδον
ὅτι ὁ Χριστός, ὁ τῶν ἀπέλων ὑμνούμθμος, ἢ τοῖς λύθρωποις ἐνδιαιτώμθμος, ὡς εἷς ἐξ αὐτῶν·
ἔνδον ὅτι ὁ Χριστός, ὁ τῷ πατρὶ ζωὴ θεῖος, ἢ τῷ Φαρισαίῳ ὁμορρόφιος· ἔνδον ὅτι ὁ Χρι-
στός, ὁ πένθων ἀπαθείαν τὴν λύτην, ἢ πεφόμθμος τὴν ἀνθρωπότητα· ἔνδον ὅτι ὁ Χριστός, ἢ 25
Φαρισαϊκῆς τραπέζης ἀνέχθ, ὁ πᾶσαν τράπεζαν πληρῶν πάντος ἀγαθοῦ· ἢ ὅλως κατηξί-
ωται εἰς τὴν τοῦ Φαρισαίου σκηνὴν εἰσελθεῖν, ὅλως ἠθέλησε ζωεσιασθῆναι τῷ ἀνθρώπῳ ὁ
ἀναμάρτητος. χρηστὰς ἔχω τοῦ τὴν ἐμὴν καρδίαν ἐλπίδας. ὁ γὰρ τοῦ Ⓦ Φαρισαίου τοι-
οῦτος φαύλος, πάντως ἐς αἰ ἢ τοῦ ἐμὲ χρηστὸς ἢ φιλάνθρωπος. εὕρωμεν, ὡς βουλόμεθα, τὸ
κοινὸν ἰλαστήριον, εὕρωμεν τὸν εἰσελθόντα τοῦ ζητοῦντας αὐτὸν, εὕρωμεν τὸν ἐπιζητούμενον τοῦ πο- 30
θοῦντας αὐτὸν, εὕρωμεν τὸν ἐπιτρέχοντα τοῖς ἐπιτρέχουσι ἢ τοῦ ἀπωθούμενον τοῖς τοῦ σπεύδου-
σιν αὐτῷ, εὕρωμεν ζωαγωνιζόμθμον μοι ἢ τὸν καιρὸν ἢ τὸν τόπον. εἰσελθὼ τοῦς τὸν καθαρὸν
πηλὸν ἡ βεβορβορωμένη τῇ ῥύπαθείᾳ· μὴ δόξω μετὰ ἐρρυπωμένη, τοιαύτης φθονούσης πηγῆς·
ῥυσόμαι δωρεὰν ἐν ἑαυτῇ. ὕτω γὰρ βούλεται ἡ πηγή. εἰσελθὼ τοῦς ὁ αἰδέσιμος φῶς, ἐσ. ἑαυτῷ
εἰ ἐν ταῖς ἡμέραις, ὡς ἐν νυκὶ κεχρημένη. ἴδω τὸ ὡραῖον φῶς ἐν φωτὶ, εἰσελθὼ τοῦς τὸν ἥ-
λιον τῆς δικαιοσύνης, ἡ τῆς ἀδικίας τὸν ζόφον ἐπαγθῆναι. πῶς γὰρ φωτὶ τοῦ συμπαθῶν οὐ 35
μεταλαμβάνει φωτός; εἰσελθὼ τοῦς τὸν βασιλέα τῶν ὑρανῶν, τὸν δι' ἐμὲ τοῦς ἐμὲ πα-
ραγενόμθμον, ἓ τὸν καταλαμβάνοντα τὸν οἶκον, καὶ πάλαι τὸν ἐμὸν, ὡς ἔοικε, τοῦ ἐμβάντα
τοῦ ὁδοῦ. εἰσελθὼ τοῦς τὸν ὑραῖον ἰατῆρα, ἡ τῶν πάντων ἀπεγνωσμένη· εἰσελ-
θὼ τοῦς τὸν ὑραῖον ἰατῆρα, ἡ ὑγιείαν νοσοῦσα." ὅπου γὰρ με ἰδὼν, δώσει τοῖς ἐμοῖς πάθε- ἐσ. ἐστὶ
σιν ἐπιθεῖναι φάρμακον, πᾶσαν ὀδυνὼν καιρίαν δυνάμθμον. ὑπὸ δείξω τῷ εἰδότι πε- 40
ῖλκη, ἢ λαβὼ τὸ φάρμακον. εἰσελθὼ τοῦς τὸν μόνον ζωὴν, ἡ ἁψ' τῆς φαυλοτάτης
ζωῆς ἐμαυτὸν ἀποροίσασα τῆς ζωῆς· εἰσελθὼ τοῦς τὸν φιλάνθρωπον δικαστὴν ἡ
κατάκριτος. τοῦ τῆς ἐκ νεκρῶν ἀναστάσεως λύσω τὰς ὠδῖνας, τοῦ τῆς φοβερᾶς κρίσεως
ἁψ φυγὼ τὸν κρίσιν, τοῦ τὸ φρικτὸν βήματος ὑποκλίνω τὰς μάστιγας. προσίδω Ⓦ
Χριστὸν

ΕΙΣ ΤΟΝ ΦΑΡΙΣΑΙΟΝ, ΚΑΙ ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΟΡΝΗΝ.

Λογ μϚ. Λυκ. ζ λϚ.

ἐλέχθη τῇ ἁγίᾳ Ϛ μεγάλῃ τεσσάδι.

Ex Act. Augustano.

ΑΠας μ̃ χριστὸς πρωτ̀ βουλομένῳ τοῖς μετανοοῦσι ἐπιτίθεσθαι. ἔξεστι γὰρ ἑκάστῳ θελήσαντι κ̀ ἐν τῷ ἑαυτοῦ βλασφῆσαι τὴν βίζωσιν, Ϛ ἐν θέρει ζωάξαι τὰς σωτηρίας Ϛ δράγματα, Ϛ ἐν φθινοπώρῳ τὴν βλάβην τὴν τῆς ψυχῆς φθορὰν καταδῆσαι, κ̀ ἐν χειμῶνι Ⓦ χειμῶνα τῶν ἁμαρτημάτων φυγεῖν, κ̀ ἐν πάσῃ ἐσπέρᾳ τὰ σπέρματα τὴν ὀπὶ τὸ βέλτιον ζωὴν, κ̀ ἐν νυκτὶ τὴν νύκτα τῆς ἁμαρτίας ἐκκλῖναι, κ̀ ἐν ἡμέρᾳ τοῖς τὸ φῶς τῶ καθαροῦ ζωοδότος δραμεῖν, κ̀ τοῖς Ⓦ πλάσασι διάδραμεῖν. ὁ δ̀ πρῶτος ἐστ̀ χριστὸς ἐγκεντρία Ϛ τροφὰ τοῖς μετανοοῦσι ἐπιτηδειότερος, ἀλλ̀ οὐ πᾶσι. μόνον γὰρ οὐχὶ λέγει ἡ φωνὴ, Εἴ τις τοῖσιτον τοῖς μέ, κἀγὼ λαβὼν αὐτὸν τῷ χριστῷ τροφὰν γάλα δημιουργῶ. περιόσωμεν οὖν ἑαυτοὺς τοὺς τῆς πίστεως κ̀ τοὺς τῆς μετανοίας τρόπους, Ϛ θελήσωμεν διαπλῶσαι τοῖς Ⓦ ἡμίτεσι ποσὶν, κ̀ ἡμεῖς, ὡς ἀληθῶς τόκοι τῆς ἐκκλησίας γοῦν, κ̀ ὑμεῖς, Ⓦ καθάπερ ἔμβρυα ὡς ἐν ταῖς λαγόσι τῆς ἐκκλησίας τροφοχυούμενοι, καὶ πόθοῦντες Ϛ μακαρίους κ̀ αἰωνίους ὠδῖνας ἀπαύσασθαι, κ̀ γλυκάθαι τέκνα τῶ πολεμήσαντος ὑπὲρ ἡμῶν. ἀναγκαία γὰρ τῆς πίστεως ἡ χάρις κ̀ ἡμῖν τοῖς ἀπολωλόσι μέλλουσι τῶν αὐτῶν ἀγαθῶν. ἡμεῖς μ̃, ἵνα Ⓦ χιτῶνα Ⓦ βασιλικὸν, οἱ φορέσαντες ἐμολυνάμεθα, ἀποσμήξωμεν δάκρυσιν· ὑμεῖς δ̀, ἵνα δυνηθῆτε τὸν τροφοδοτέσθαι, Ϛ φυλάξαι χρείττονα ῥοῦσαν πρωτός. ἀνὴρ γὰρ πίστεως εἰλικρινοῦς οὐκ ἔστι οὐδένα τῆς τῶ Θεοῦ φιλανθρωπίας ἐπιτυχεῖν. ζωηγὸς μὲν τῷ λόγῳ πρὸς ἄλλοις μυρίοις ἐκείνη ἡ πόρνη ἡ τὴν πίστιν, κ̀ τὴν μετάνοιαν, καθάπερ δύο λαμπάδας κεκτῆσασα, Ϛ τροδραμοῦσα τῷ ἐρωτίῳ νυμφίῳ, Ϛ γλυκανθεῖσα νύμφη Χριστοῦ ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ. ἀλλ̀ ὀπίσω τῆς μακαρίας πόρνης ἐμνήσθην (λέγω γὰρ αὐτῆς πάλιν τὸ ὑπόφορτον ὄνομα) ἵνα γνῶμεν τίς οὖσα πρότερον, τί γέγονεν ὕστερον, βούλομαι ταύτην Εἰς τὴν ἁγίαν ἐκκλησίαν ἀγαγεῖν· ἵνα μάθωμεν κ̀ ἡμεῖς πρὸς αὐτὴν, πῶς ὀφείλωμεν τῷ Χριστῷ τροσελθεῖν, Ϛ λαβεῖν τὴν τῶν ἁμαρτημάτων ἀπολογίαν. ταῦτα γὰρ πρὸς ἐκείνης μεγαλημήνια, τῶν ὀφθαλμῶν αἰεὶ γλυκάθαι πρὸς ἡμᾶς, διδασκαλία σαφὴς· κ̀ ἡ τῶν σωτηρίας πρὸς ἐκείνην ὀφθαλμοῦ, τ̃ ἁμαρτωλὸν ἔσαι πάσης ἐκκλησίας. πῶς γὰρ αὐτὸν, ὅπου γυνὴ μυρίας κηλῖδι καταστικτος, ἵνα τροσφύγῃ μόνον αὐτῷ, κ̀ τοῖς ποσὶν αὐτοῦ σταγόνας ἐπιχέῃ δακρύων θερμὰς, πλείονας χρηστοτήτων ἐδέξατο; Ⓦ εἰ τὸν ἐπιδεῖξαι θέλοντα, ὥστε Ⓦ αὐτὸν τυχεῖν τοῦ καιροῦ. πῶς γὰρ λεπρὸν ὄντα τὴν ἐκείνης μεταβολὴν, κ̀ τὴν ἀμοιβὴν, ἃ τὴν αὐτὴν ἀσκήσει γνώμην, ὡς τὴν ἴσην εὑρήσῃ δωρεάν; τί γὰρ ὄφελος πόρνη, ἢ μοιχοῖς, ἢ τροφανὴς ὕβρεις τῆς φύσεως, ἢ τῶ φιλέως ὕβρεις δημόσιος θρίαμβος, λώβη σωμάτων τε κ̀ ψυχῶν, λοιμὸς πέρυσι κεχρημένος, Ϛ φῶς κεκοπιακὸς, ἀδὲ ἀκατάσχετον κ̀ ἀκόρεστον τόμα, θαλάττης κακοήθεσι μείζονα τροπύλαιον, τρικυμίων δηλητήριον, ὠμότητα πρόρριζον αἰσχύνη αἰσχύνητος, βύτος ὅλος θεός, τῶν ἀστέρων μιαιφονῶν δέλεαρ, τῶν νέων ἴξις, κ̀ πλοῦς τῶν οἰκείων μόνων, ἀπωλείας βυθὸς, ναυάγιον ἀγαπώμενον, κοινὴ συμφορὰ πάσης ἁμαρτίας, ἵταμον ἐργαστήριον, πάσης τῶν δαιμονίων διδάσκαλος, τῆς τοῦ Ⓦ Θεοῦ ἕδρας δημιουργὸς, ὕλη τῆς γεέννης τῶν πυρὸς τῶν αἰωνίου; ἀλλ̀ ὅμως ἡ τῶν τοιούτων κ̀ τηλικούτων κακῶν ἀφορμὴ ἐπανορθώσεως, ὅπου τοσοῦτον ἐνθουσιάσαι ὠφέλησε, τοῖς βίβλοις τῶν διαγγελίων ἐλέγχεται. ταύτας αἰκαπύξαντες καταζυφήσωμεν τῆς κατ̀ αὐτὴν ἱστορίας, ὥσπερ οὖν κατιτύφησιν αὐτὴ τὸν Χριστόν. Ἡρώτησέ τις τῶν Φαρισαίων Ⓦ Ἰησοῦν, ἵνα φάγῃ μετ̀ αὐτοῦ, Ϛ εἰσελθὼν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Λυκ. ζ λϚ.

Φαρισαίου,

ἀνεχαίτιζε· μᾶλλον ἢ βούλεται δηλῶσαι, ὅτι ἀναστατοῖ τὴν ἀνθρωπότητα ἐκ τῶν βυθῶν, καὶ ἀναγκάζει εἰς τὸν οὐρανόν. Τοὺς γὰρ λίθους τοὺς μηδέποτε θαλασσευθέντας ἁλιακῷ ἀκτῖνα, μήτε φωτὸς δεξαμένους ὄψιν, ἅπλωσεν εἰς φῶς, καὶ ἦσαν εἰς γλῶτταν ἐκ βυθοῦ ἀναστατωθέντες. διὰ τί δὲ δώδεκα λίθους ἔλαβεν ἐκεῖθεν; ὅπερ διὰ τῶν δώδεκα ἀποστόλων ἔμελλεν ἀναστατοῦν τὴν ἀνθρωπότητα ἀπὸ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως. ἔτι δὲ, τοὺς ὄντας κάτω λίθους ἐβάστασεν, ἵνα δείξῃ ὃν ἥλιον καὶ ὃν φωτὶ, καὶ τοῖς μὴ τούτοις ἀνθρώποις σκληρὴ ἔνθεν, πῶς διέβησαν τὸν Ιορδάνην. καὶ γὰρ καὶ τὴν αἰτίαν ἐσήμανεν. Ἐὰν ἐρωτήσῃ σε, φησὶν, ὁ υἱός σου, λέγων· τί εἰσὶν οἱ λίθοι οὗτοι; εἶπε αὐτῷ, ὅτι ὅτε ξηρᾶς διέβημεν τὸν Ιορδάνην, κωλύσαντος τοῦ Θεοῦ τὸ ὕδωρ πρὸ προσώπου ἡμῶν. ἀλλ' ἔτι, οἱ ἀνειλημμένοι λίθοι ἐτέθησαν, ἵνα φανῶσι τοῖς μὴ τούτοις· οἱ δὲ πεπηγότες διὰ τί αἴτιον ἔστησαν; ἔλαβεν ἐκ τῶν βυθῶν τοὺς βεβυθισμένους, καὶ ἔδωκε τῷ βυθῷ πάλιν σπέρματα σωτηρίας. οἱ πεπηγότες λίθοι σπέρματα, οἱ ληφθέντες ἀσφάλειαν. καὶ πολλὴ ἡ πρόνοια τούτων θεωρεῖν, καὶ διὰ τί ἕστησαν λίθοι, καὶ διὰ τί ἀνειλήφθησαν λίθοι. Χριστὸς καταβαίνει, καὶ δίδωσιν. ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον, καὶ ἀνέλαβε τὸ σῶμα τὸ ἡμέτερον, δεδωκὼς ἡμῖν τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν. διὰ τῶν ἀποστόλων ἀνεπτέρωσε τὸν ποταμὸν, δώδεκα λίθους ἐσπέρματα σωτηρίας, καὶ ἀρραβῶνα τῶν μελλόντων. ὁ γὰρ δεδωκὼς πνεῦμα εἰς πρόσχυμα, ἐσπερματίζει αὐτοῦ εἰς τὸ μέλλον. ὅπερ οὖν ἔμελλε τότε τὸ αὐτὸ πάλιν αὐτοῦ τηρεῖσθαι, ὅτι ἔμελλε βαπτίζεσθαι ὑπὸ Ιωάννου, προελαβὼν ἀπέλυτο τὰ σπέρματα τῆς ἀνθρωφιλείας, καὶ ἔστησε τοὺς λίθους, οὓς μὲν ἔλαβεν ἐκεῖθεν, τοὺς πατριάρχας, οὓς ἦλθε τότε· οὓς δὲ ἀνέστησε, τοὺς ἀποστόλους, οὓς ἔδωκεν αὐτὸ ἐκείνων. Ἀπὸ γὰρ τῶν πατέρων σου ἐγλυπτήσαν σοι υἱοί. οὕτω διέβη τὸν Ιορδάνην, καὶ γῆς ὁ Ιορδάνης Ἰησοῦ τοῦ τὸν Ναυῆ ἀρχὴν τῆς καταχέσεως τῆς γῆς. ἕως ὅτε πρῆλθε τὸν Ιορδάνην, οὐκ ἐκληρονόμησε τὴν ἐπηγελμένην γῆν· ἕως ὅτι Χριστὸς πρῆλθε τὸν Ιορδάνην, οὐκ ἦρξαν κηρύσσειν τὴν βασιλείαν. ἐρχὴ τῆς καταχέσεως τῆς γῆς ὁ Ιορδάνης, ἀρχὴ τῆς καταχέσεως τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν ὁ Ιορδάνης. διὰ τοῦτο ὁ προφήτης λέγει· Μνησθησόμεθά σου, Κύριε, ἐκ γῆς Ιορδάνου. μνήμη γάρ ἐστιν ἀνεξάλειπτος. ὁ μὲν Ἰησοῦς οὕτω διαβὰς ἔτεμε τὸν Ιορδάνην, τῷ χιτῶνι αὐτοῦ δείξας· Ηλίας δὲ τῇ μηλωτῇ ἔτεμε, δέρματι νεκρῷ, καὶ τὰ ζῶντα ὕδατα τῇ νεκρώσει τῆς μηλωτῆς ἐπήχυσεν. ἐπέστρεψεν ὁ μακάριος Ελισσαῖος λαβὼν τὴν μηλωτὴν τοῦ διδασκάλου, ὡς ἄξιον αὐτὸν λέγων· Τὸ πνεῦμα τοῦ ὅπου σοι βούλεσθε διπλοῦν ἐστω ἐμοί. λέγει αὐτῷ, σκληρὸν ἤτησας· πλὴν ἐὰν ἴδῃς με ἀναλαμβανόμενον, ἔσται σοι αὐτὸ τὸ καταξιωθῆναι διπλῆν ἔχειν τὸ ἁγίου πνεύματος τὴν ἐνέργειαν. Εἶτα ἀνελήφθη. ἐμετεωρίσθη ἡ μηλωτὴ, καὶ ἐπέπεσε τῷ μαθητῇ. ἔλαβε τὸ ἐπέχυσιν, καὶ ἔφλασεν ὅπου τὸν ποταμόν· ἐπίεσε τιμῶν τὸν Ιορδάνην, καὶ οὐκ ἐπήχυσε τὸ ὕδωρ. ἀπορίᾳ ληφθεὶς ὁ Ελισσαῖος λέγει· Ποῦ ὁ Θεὸς Ηλία αὐτοῦ; καὶ μὴ ὁ εἰπὼν, ἐπάταξεν ἐκ δευτέρου τὸ ὕδωρ, καὶ ἐμερίσθη ὁ Ιορδάνης. διὰ τί δὲ οὐκ ἐπήχυσεν αὐτὸν ἐν πρώτοις τὸ ὕδωρ; ἵνα μὴ νομίσῃ ὅτι διὰ τὴν πρώτην αὐτοῦ ἀξίαν, ἣν εἶχε, διὰ τοῦτο ἐπήχυσεν· ὅτι μοῦ τοι ἐκάλεσε τὸν Θεὸν, καὶ λέγει, ποῦ ὁ Θεὸς Ηλία αὐτοῦ; διὰ τί δὲ εἶπε, ποῦ ὁ Θεός; οὐκ ἤδει ὁ προφήτης, ὅτι ὁ Θεὸς ἐν οὐρανῷ καὶ ὅπου γῆς καὶ πανταχοῦ ἐστι; ἀλλ' ὅπερ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ηλίας· Ἐὰν ἴδῃς με ἀναλαμβανόμενον, ἔσται σοι οὕτως.

Ιησ. δ. ε. ζ.

Ψαλμ. ιη.

δ. Βασ. β. θ.

δ. Βασ. β. ιδ.

ΕΙΣ

τῶ ἡμετέρω ζωντῶ ζώους τύπος, ϗ ὅπως ἀκουε. ἀπ' ἀρχῆς ὁ ζώος ὁ ἡμέτερος δύο ἔχει
ρίζας, Ⓦ Ἀδὰμ ἐκ γῆς πλασθέντα, τὴν Εὔαν ἀπὸ πλευρᾶς προσελθοῦσαν. ϗ οὐκ ἔστιν
εἰς τόπος ϗ εἷς ὕδωρ τῆς καταστάσεως. ὁ μὲν γὰρ ἀπὸ γῆς ἐπλάσθη, πηλὸν ἔχων τὴν
ζωὴν· ἡ δὲ ἀπὸ πλευρᾶς ἐλήφθη, ῥίζαν ἔχουσα τὴν πλευράν. ἄλλη ἀρχὴ ἐκείνη, ϗ ἄλλη
ζωή τις. ϗ ἦσαν ἀπ' ἀλλήλων πάνυ μεμιζόμενοι τῇ Ⓦ ἕνωσει τῆς ἀμαπλάστου. συν-
ῆλθον εἰς ζωοφύσιαν γαμικὴν, ἀπετελέσθη δὲ ἀμφοτέρων εἷς σῶμα, ϗ οὐκέτι οἱ πλ-
ευρὰν ἀπὸ πλευρᾶς, ἢ ἀπὸ γῆς, ἀλλ' ἀπὸ ζωοποιίας ἐπίκτητοι. Ἔσονται γάρ, φησιν, οἱ Ματθ. ιθ ε.
ις. δραμὼν δύο εἰς σάρκα μίαν. τῶτο γοῦν ὁ ἡμέτερος πλάσμα. Ἔδραμεν εἰς ἀκολουθίαν φύσε-
ως, τέλος ἔχε Ⓦ θάνατον. ἤρξατο μὲν ἡμῶν ὁ πλάσμα ἀπὸ γῆς, ϗ ἔληξε εἰς θάνατον· ϗ
ις. χιλίοις ἐδείξατο δὲ πλάσμα τῶτο ἡ νεκρὰ θάλασσα, ὁ βαθὺς, ὁ κατακλυσμὸς, ἡ ἄβυσσος τῶν νεκρῶν.
χίλιοι, ὁ ὁ γὰρ ὅστις νεκρὰ θάλασσα τοῖς ζῶσιν ὕδασι, τῶτο ἔστιν ὁ ᾅδης τοῖς ἀποθνήσκουσι. διὸ λέγε
Παῦλος· Μὴ εἴπῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου, τίς καταβήσεται εἰς Ⓦ ᾅδην; τοῦτ' ἔστι, Χειστὸν ἐκ Ρωμ. ι. ζ.
νεκρῶν ἀναγαγεῖν; ὡσὲ τῶτον οὖν Ⓦ Ιορδάνῃ Ⓦ ἀπὸ ζώσης πηγῆς προερχόμενον, ϗ εἰς
νεκρὰν θάλασσαν καταλήγοντα πᾶσα ἡ τῶ Θεοῦ ἐπετελέσθη θαυματουργία, ἵνα μηκέτι ὁ
ζῶν ὕδωρ τύχῃ ὡσεὶς θάνατον. τέτον αὐτὸν Ⓦ Ιορδάνῃ διέκρινεν ὁ Θεὸς, ὡς μηκέτι
αὐτῷ τὴν ἀκολουθίαν εἰς εἰς τὴν νεκρὰν θάλασσαν, ἀλλ' αἰατρέχειν ὅπου ζῶ ἀρχαίας
ῥίζας ϗ ζώσας. ἐτιμήθη ὅπου Ἰησοῦ τῶ Ναυῆ· ἐτιμήθη ϗ ὅπου Ἠλία, ὅτε τῇ μηλωτῇ
αὐτοῦ ἔπαιθεν· ἐτιμήθη ϗ ὑπὸ Ἐλισαιέ, ὅτε ὑποστρέφων ἔπαιθεν αὐτοῦ. ὡσ῀τος Ἰησοῦς ὁ
τῶ Ναυῆ ἔτιμε Ⓦ Ιορδάνῃ· ϗ ὅπως ἔπαιθεν, ἄκουε. Οὐκ ἔστιν τὰ ῥήθρα τῶν πη-
γῶν, ἀλλ' ἀπέστρεψε τὸ ὕδωρ εἰς τὰ ὀπίσω, ὡς μάρτυρας ὁ ψαλμῳδὸς λέγων· Τί σοί ἐστι, Ψαλ. ργ. ε.
θάλασσα, ὅτι ἔφυγες; ϗ σύ, Ἰορδάνη, ὅτι ἐστράφης εἰς τὰ ὀπίσω; τὰ δὲ ὀπίσω ἦσαν αἱ
πηγαί. διαχωρίζων τοίνυν ὁ σωτὴρ τὸ ἡμέτερον τὸ τέλος εἰς θάνατον, ποιῶ μηκέτι
τέλος εἰς θάνατον, ἀλλ' ὅπου τὰς ἀρχαίας ῥίζας τὰς ζώσας ἐπανιέναι, οὐκ εἰς τὴν νε-
κρὰν θάλασσαν καταλήγειν. ἀποκαθίσα῀ τοίνυν ἡ ζωντὴ φύσις εἰς τὸ ἀρχαῖον σχῆμα·
ις. ομοίως. οὔτε εἷς ἦ φαίνεται τεμὼν Ⓦ Ιορδάνης δίχα τινὸς συμβόλου. Ἰησοῦς ὁ τῶ Ναυῆ ἔχων χιτῶ-
να ἔτεμε· Ἠλίας ἔχων μηλωτὴν Ἐλισαῖος ἔχων πάλιν τὴν μηλωτὴν τῶ διδασκάλου ἔτε-
μεν. ὅπῃ γὰρ ἡ ζωντὴ φύσις οὐκ ἦρκει καθ' ἑαυτὴν σῆσαι τὸ ῥεῦθρον, εἰσέρχεται Ἰησοῦς
ὡσ῀τος φέρων μὲν τὸ διαστατὸν τὴν ὡσοσημείαν, ἐπαγόμενος ἦ μὲν ἑαυτῷ τὴν χιτῶνα, τὸ
σύμβολον τῶ διαστατικοῦ σώματος. ϗ φαίνεται ὁ Ἰορδάνης οὔτε Ⓦ Ἰησοῦ τεμήσας, τ' ψιλὸν
ἄνθρωπον σχῆμα, λέγω τ' τῶ Ναυῆ, ὅτι σὺν Ἰουδαίοις αἰδιαθεὶς, ὅτι σὺν ἱερεῦσι σπερματικὸς. ϗ
ἵνα δείχθῃ ὅτι τῷ λαῷ ὑπεχώρησε, ἀλλὰ τ' χιτῶνα αἰδιῆται, λέγει Ἰησοῦς Ἰδοὺ ἡ χιτὼν τῶ κυ- Ἰησ. γ. ια.
ρίου πάσης τῆς γῆς διέρχεται τὸν Ἰορδάνην. ϗ ἔσται, ὅταν εἰσέλθωσιν Ⓖ πόδες τῶν ἱε-
ρέων τῶν βαστάζοντων τὸν χιτῶνα, ὁ Ἰορδάνης σκληρύνεται, ὁ σὺν ἱερεῦς αἰδιάβυθος, ἀλλὰ τὸν
χιτῶνα. ϗ πόθεν τῶτο, ἄκουε. ἐρωτᾷ αὐτὸν ὁ Δαβὶδ λέγων· Τί σοί ἐστι, θάλασσα, ὅτι ἔ- Ψαλ. ργ. ε.
φυγες; ϗ σύ, Ἰορδάνη, ὅτι ἐστράφης εἰς τὰ ὀπίσω; ὡσεὶς τοῦτο ἀποκρίνεται ἡ δημιουργὸς
λέγουσα· Ἀπὸ ὡσοσώπου Κυρίου ἐσαλεύθη ἡ γῆ. ὡσόσωπον ἦ Κυρίου ἐστὶ, τὸ σχῆμα
τῆς χιτῶνος. ὃ γὰρ ἦν ἡ χιτὼν τῷ νόμῳ, ϗ ταῖς πλαξὶ, ϗ τῇ σκήνῃ, ϗ τῇ ῥάβδῳ, τῶτο ἦν
τῆς ἀκατασήπτου θεότητος ἡ σὰρξ ἡ διαστατικὴ, ὡς ὁ χιτὼν φέρουσα τὴν θεότητα. ὡσὲ
ταύτης τῆς ἁγίας χιτῶνος ἔλεγεν ὁ μακάριος Δαβίδ· Ἀνάστηθι, Κύριε, εἰς τὴν ἀνάπαυ- Ψαλ. ρλε. η.
σίν σου, σὺ ϗ ἡ χιτὼν τοῦ ἁγιάσματός σου. ϗ ὅρα τί ποιεῖ· ὅτι ἐξηρέθη ὁ Ἰορδάνης, οὐκ Ἰησ. δ. η. θ.
ἀπολέσας τὰ ῥήθρα, ἀλλ' εἰς τὰς ἀρχαίας ῥίζας ἀναπεδήσας, ἐπῆρε, φησιν, Ἰησοῦς ἀπὸ τοῦ
Ἰορδάνου δώδεκα λίθους μεγάλους, ϗ ἔστησεν αὐτοὺς πέραν τοῦ ποταμοῦ· ἔδηκε δ' αὐτ' αὐτῶν
ἄλλους δώδεκα λίθους ἐν τῷ ποταμῷ. τί βούλεται τοῦτο εἶ δ' ὡσεὶ αἱρεθῆναι δώδεκα λί-
θους, ϗ τεθῆναι αὐτ' αὐτῶν ἄλλους δώδεκα; ὅπῃ, ὡς ἔφθην εἰπὼν, τὴν ζωντὴν φύσιν
ἀνεχαίτιζε.

πμωείαν ἐκούφισιν, ὐχ ὅσον ὦν ἐσμεν ἄξιοι, πεῖραν λαβεῖν, ἀλλ' ὅσον αὐθησιν λαβεῖν, ὧν ἡμάρτομεν. σκέπει γὰρ τῦ Θεοῦ ὁ μακροθυμι. ἡμάρτομεν ἡμεῖς, καὶ τὰ τοιχεῖα κολάζεται· πλαίομεν, καὶ ἡ γῆ πμωρεῖται· φαῦλον βίον ζωμεν ἡμεῖς, καὶ μαστίζεται τὰ ἄψυχα· ὑβείζομεν Ⓦ πλάστην τὸν αἰχρὸν ἡμῶν τροπέξεων, καὶ δίκεται τὸν πλημμέλη τὰ μηδὲν ἁμάρτησαντα· ὥσπερ γὰ Εἴ τις τῦ παιδὸς σφηλέντος, καὶ τῦ δούλυ ἐκφέρει τὸν βάσανον. τοιοῦτον ἔχομεν ἀγαθὸν διαπότην, ὅτως ἡμᾶς ἰουδετεῖ, ἐπεμάγων τροὸς τὸν διόρθωσιν· καὶ τείνει μὲν ὁ τόξον τῆς ἀπειλῆς, ἐπέχει δ' ὁ βέλος τῆς ὀργῆς. οὐ γὰρ βούλεται Ⓦ ψυχικὸν ἡμῶν θάνατον, ἀλλὰ τὸν ὑπτροφὸν ἀναμένει καὶ τὸν μετάνοιαν. Γενώμεθα οὖν, ἀδελφοί, ἐν αἰσθήσει τῦ τρέποντος, ἱλεωσώμεθα τ' βύσαλαγχνον Κύριον, μὴ χείρονες ὀφθῶμεν τῶν Νινευϊτῶν. ἐκεῖνοι ἐθνικοί ὄντες καὶ ἄπιστοι, ὅτε δὲ τῦ τροφήτυ τὸν καταστροφὸν τῆς πόλεως ἔμαθον, τοσαύτην ἐπεδείξαντο μετάνοιαν, ὡς καὶ τὰ ὑπόπια καὶ τὰ κτήνη πιστεύειν ἰωάγκασαν, καὶ σποδὸν καὶ σάκκον τροσεβάλοντο, καὶ ὕτω τῆς δικαίας ὀργῆς τῦ Θεοῦ ἀπηλλάγησαν. δακρύσωμεν οὖν καὶ ἡμεῖς, ὁμολογησώμεθα ἕκαστος τὰ ἴδια πλαίσματα, τροσπεσώμεθα τροὸς Θεὸν μισήσαντες τὸν ἁμαρτίαν, τὸν τε ἄλλον, καὶ κατ' ἐξαίρετον τὸν ὑπερήφανον δαίμονα, τὸν τὰ χεῖρα τροξασίαν καὶ ἄμαχον. τροσπεσώμεθα αὐτῇ, μὴ δακρύων διόμενοι· κυρία δέσποινα, ἡ Ⓦ Θεὸν λόγον σὲ μαστρί σου χωρήσασα, ἡ τὸν φύσιν ἡμῶν τῷ σῷ τόκῳ θεώσασα, ἡ Θεῷ καὶ ἀνθρώποις τῇ τόκῳ σου μεσιτεύσασα, ἐλέησον Ⓦ λαόν σου καὶ τὸν κληρονομίαν σου· ἀσπαγχνίσθητι ὅτι ταύτῃ τῇ πόλει σου, τῇ ἐν τῷ σῷ καυχωμένῃ ὀνόματι· μεσίτευσον γὰρ ἡμῶν τῶν ἀναξίων δούλων σου· δυσώπησον Ⓦ μονογενῆ σου υἱὸν ὅτι τοῖς ἡμετέροις μακροθυμήσαι πλαίσμασι, καὶ λύσαι τὸν καθ' ἡμῶν ταύτην δικαίαν ὀργὴν, καὶ τὰς νεφέλας ὑπεράξαι Ⓦ ὑετὸν ἐπομβρῆσαι σωτήριον, καὶ Ⓦ αὐχμὸν ἀναλῦσαι, ἐν τῆς γῆς δροσῆσαι Ⓦ καύσωνα. ναί, δέσποινα, δέσποινα, ἡ τῦ κόσμου ἀνάπλησις, ἐλέησον, θήλαζον τὰ νήπια, γέννησας κεκμηκότας, πένησας πεφρυγμένους· μὴ ἐάσῃς ἡμᾶς ἀπολέσθαι ταῖς ἁμαρτίαις ἡμῶν· ἡμάρτομεν, ἰώμεθα σαμεν, Ⓦ καθαρεύσωμεν τῦ βαπτίσματος χιτῶνα καταῤῥυπώσαμεν, καὶ δικαστηρίῳ σὸ τολμᾷς ἠξετήσαμεν. ἀλλὰ καὶ ἐλεήθητι ἡμῶν, ὅτι οὐκ ἐπετάσαμεν καὶ χέρας ἡμῶν τροὸς Θεὸν ἄλλότριον, ἀλλ' Εἰς Ⓦ μονογενῆ σου υἱὸν Ⓦ Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, τ' σὸν πατρὶ καὶ ἁγίῳ πνεύματι τροσκυνούμενον καὶ συνδοξαζόμενον, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τὸν αἰῶνας.

Λογ. μα. ΕΙΣ ΤΟΝ ΙΟΡΔΑΝΗΝ ΠΟΤΑΜΟΝ.

Ex Ms. Palatino.

Διὰ τί τροὸς τοὺς ἐπὶ γῆς ποταμοὺς ὁ ἐπὶ τῦ Ἰορδάνυ ποταμῦ ἐπιτελῇ Χριστὸς τὸ μυστήριον τῦ βαπτίσματος; ἀναγκαῖον ἐσρῆσαι τῦ ποταμῦ τὴν φύσιν, ἵνα δι' αὐτὸν μάθῃς τὴν τῆς μυσταγωγίας ἀκολυθίαν. ὁ Ἰορδάνης τροὸς τοὺς τῦ ποταμοὺς δύο ῥίζας ἔχει πηγῶν. οὐ γὰρ ἀπὸ μιᾶς πηγῆς τροέρχεται ὁ Ἰορδάνης. ἔχει δ' τὴν μὲν μίαν πηγὴν Εἰς τὴν πομιάδα, τὴν δ' ἄλλην πλησίον τῆς πομιάδος. καὶ ἡ μὲν μία πηγὴ καλῆται Ἰόρ, ἡ δ' ἄλλη Δάν· καὶ κατ' ὀλίγον τροερχόμεναι δὲ μειζόμεναι ἀπ' ἀλλήλων αἱ πηγαὶ, καὶ τὰ τινὰ τόπον ζωέρχονται ἀλλήλαις, καὶ εἶτα ἀποτελοῦσι ποταμόν. ἀπέδωκαν δ' αὐτῷ Ⓐ ἀρχαῖοι ὄνομα τροὸς τὰς ῥίζας, Ἰορδάνης. ὁ ἀπὸ τῆς Ἰόρ καὶ τῆς Δαὶν τηγάζων ποταμὸς τροὸ τὰς ἀρχὰς σχίζομένας ἔχει τὰς ῥίζας καὶ ὅπου τέλει ζωαπολύεται. τροὸ πολλοῦ ποταμὸς οὗτος Εἰς ζάσσαν θαλάσσαν οὐ τρέχει, καὶ ὕδωρ αὐτοῦ θαλάσσης ζωὴ οὐ δίκεται· ἀλλὰ δίκεται αὐτοῦ ἡ νεκρὰ θαλάσσα. οὗτος μόνος τροὸ πολλοῦ τοὺς ποταμοὺς νεκροῖς καὶ ἀζωῆς ὕδασι ζωαπέπεται. ἔστ δ' ὁ Ἰορδάνης

τῆ

χ. ἐκείνην οὐ ἀπολιθωθῆσα τῶ γεωργῶν ⓐ πόνον " ἠμάλδυνεν, οὔτε τῶ ἀρόσει κατεδαπάνησεν, οὔτε τῶ σκάφησιν· τὰ δ' λήια μακρὰν ἐκβλαστήσαντα, καὶ χρηστὰς ἐλπίδας καρπῶν ἐμποιήσαντα, πρὸ δ' ἐγκυμονήσαι τ' ἄσταχυν, ἀπεμαράνθη καὶ ᾠχετο. μόνη δ' λελειμμένη τ' ἀμπελων καὶ φυτὸν ὑ- * *
πτιάλωσις, ζάχλη καὶ αὐτὴ τ' μετ' ἐλίγων ἐσώθησαν μόνα σμικρὰ ὑπεμφαίνουσα. τοιοῦτος τ' ἀμόρ-
5 πων ὁ καρπὸς, τοιαῦτα τῆς κακίας τὰ ὄργια, φεῦ ὧν οὐκ ἐπορεύθημεν ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶ, ἢ τοι τῶ Θεοῦ, ἀλλὰ ταῖς πονηραῖς ἐθελοδημῶ προαιρέσεσι, ἀλλήλων φθονοῦντες, τῶ ἐλαττόνων κατεπαιρόμενοι, ἐπιζημιοῦντες κορεσθῆναι τῶ ἀλλοτρίων, χαίροντες τῆ δυσ-
προαιρέσει τῶ γειτόνος, ἀλλήλοις καταθέοντες τῆ συχοφαντίᾳ, ἀτόποις ἐπιζημίαις δεδυλα-
γωγημένοι, ἵπποι θηλυμανεῖς γεγόντες, ὁ φησιν ἡ γραφὴ, ἐκ λύκοι ἁρπαγες, καὶ μυησικα- Ιερεμ. ε.
10 κοῦντες ὡς χάμηλοι, οὐκ ἐλεοῦντες τὸν πένητα, οὐ συμπαθοῦντες τὸν πονηρὸν, ἀμε-
λοῦντες τῶ ἐν τῆ ἐκκλησίᾳ σιωπᾶσθαι, καὶ καταφρονοῦντες τῶ ἁγίων, καὶ μήπως αὐτῶ
ἰσ. ὅπερ οἱ ἀνορεκτοῦντες μὴ σεσόμεθα, φθονοῦντες τῶ ὁμολόγησιν, " ὡς ἀεὶ φρενιτιῶντες τὸν θεσπιῶντα. ⓐ
ἱερεῖς καὶ οἱ προφήται λεγόντων τῶ λαῶ, ὑβρίζοντες, μυησικακοῦντες, ἐμφραττόντες, ἐπι-
βουλεύοντες, ἐξ ἐς πρόσωπα βλέποντες, οὐκ ἐλέγχοντες καὶ διορθοῦντες τὸν πλησίον, ἀλλὰ
15 τῆ σιωπῆ κοινωνοῦντες τῆς ἀδικίας, ὡς ὁ παλαιὸς σκῆφος Ηλεῖ. ⓐ λοιποὶ ἀφέντες τὰ ἑ-
χ. ἐπιμελοῦνται αὐτῶ, ἕκαστος ἀφεισκοπεῖν τὰ τῶ ἱερέων " προεργάζονται, ἐξ δικαίης ὅστις ἀποδράπτης. ἄρα
οὐκ ἀληθῆ λέγω; ἀ τούτων ἔμπλεος τῶ καθ' ἡμᾶς πόλις ἡμῶν; καὶ οὐ καθ' ἑκάστην ζωῦ-
τα μαρτύρομαι; οὐκ ἐκοπίασα κεράζων, τῶ ὄρκων ἀπέχεσθαι; οὐ προεθέλεγον, ἀ πρόφη-
τας Κύριος ὁρᾶν ὕτω καταφρονουμένους ὁ ἱερεῖς βιαπέλιον; καὶ τὰς πλουσιοκτήτους χεροὶν
20 ἀναιδῶς καὶ αὐτοσχόλως κεχλιδότας; κόμιζε τοίνυν τὸν καρπὸς ἀ ἀγρῶ, τὸν ὐκ πλουσιό- χ. ἃ
τας χλιδώσας σι," ὡς οὐδὲ τὰ καταβληθέντα πρὸς ἔχει σπέρματα· ἀλλ' οὐδὲ τ' ἀμπελῶνα
τρυγήσεις, ὃν πλουσιοκτήσας ἀφήρπασας. ἃ γὰρ τοῖς Ιουδαίοις πάλαι διὰ Μιχαίου ἐπέ- Μιχ. ε. ιε.
λεσεν ὁ Θεὸς, ζῶ τὰ νῦν πεπλήρωκεν ἐν ἡμῖν. Σὺ σπερεῖς, ἐ μὴ ἀμήσῃς· σὺ πιέσεις ἐ-
χ σπεῖτε λαίαν, ἐ ἀ μὴ ἀλείψῃ ἔλαιον· καὶ οἶνον ἀ μὴ " πίεις. τί οὖν, ἐ ἐπιλείψει ἴσως. καὶ μᾶλλον οὐ
25 πάντες πλουσιάζομεν, οὐδὲ πάντες ὑπόρκοι. ὥσπερ οὖν ὀλίγων ἀμαρτημάτων κοινῆ πᾶσι κε-
κέρασται τῆς ὀργῆς τῶ Θεοῦ ὁ ἀφθονος; ἐχρεῖον γὰρ μόνοις τοῖς κακοῖς ἐπιτρέπεσθαι τὴν
κόλασιν. ἀλλ' ὡς ἐφ' ἑνὸς σώματος, ἐ ἐπερ ἐν μορίῳ ῥεύματος ἐπισύρουσι ἡ ῥοῦς, ὁ πᾶν
σῶμα ἐλαφρὸν καθάρσεως· ὕτω καὶ ἐφ' ἡμῖν, ὅπου ἐ σῶμά ἐσμεν, καὶ μέλη πάντες τῶ Χρι-
στοῦ, ἐπὶ μέρους νεκροῦνται, κοπωσοῖ τῆς ἀληθείας πάντες· μιᾶς δὲ τῶ παιδὸς
30 Σαοὺλ ἁμαρτήσαντος, ἅπαν ὁ στρατόπεδον ἐμαίζετο, καὶ ἡ Δαβὶδ πάντα ὁ δικαιοῦ τῶ Ησιοδ. εργ. α.
ἰσ. κατὰ Θεῷ ⓐ λαὸν ἀριθμήσαντος, " κατὰ ὅλες ἔφησεν ἐπιστέφειν. τοῦτο δ' καὶ ἐξωθεν παιδεία
φησὶν, ὅτι πολλάκις ἐ σύμπασα πόλις ἑνὸς ἀνδρὸς κακίας ἀπέλαυσε. Διὰ τοῦτο τῆς ὀρ- Ησ. ολ. ζ.
γῆς τοῦ Θεοῦ ὁ ποτήριον κεκέρασται ἡμῖν ἄκρατον. Ποτήριον γάρ, φησιν, ἐν χειρὶ Κυρίου
πλῆρες κεράσματος οἴνου ἀκράτου. ὁρᾶς ὡς ἀπὸ τοῦ πινομένου τοῦτο φύσις προσλαμβάνει. Εἰ
35 γὰρ ἄκρατόν ἐστι, πῶς πλῆρες κεράσματος; ὁ γὰρ κεκερασμένον οὐκ ἄκρατον· ἐναντία
ἢ ἀμφότερα λέγει· καὶ ἄκρατον μὲν, ὡς ἀμιγὲς θείων οἰκτιρμῶν τοῖς ἀδιορθώτως ἁμαρτοῦσι,
Διὰ ὁ τῆς κρίσεως δίκαιον· κεκερασμένον ἢ, ὡς ἐκ Διαφόρων μιγὲν καὶ τιμωρίων, αἷς εἰ-
ωθε κολάζειν Θεὸς τοὺς μὲν ἐπιγνωσομένους ἡμομένους κακοῖς. ὅπερ γὰρ ἔφην ⓐ ταῖς
τῶ σωμάτων αἰσχύναις τοῦτος ἰσοῦσι, καὶ τῶ δυνάσθαι θεραπεύειν τὸν πτέρνην ὀξυκινήτους, τὰ
40 τῶ πταισμάτων δυσαγωγητότερα θερμοῖς ὕδασι ἐ δριμέσι φαρμάκοις ἀποκαθαίρεσθαι, καὶ
ἰσ αὐλῶν τῆς ἐξουσίας " αὐτῆς ἀκαθαρσίας ὁ παῖδος ἀπολεπιώσεσι τοῖς ἐκ τῆς τέχνης ὑπεκρήμασιν·
ὕτω καὶ ὁ τὰ πρώτα γινώσκων Θεὸς, τοὺς αἰσθητῶς ἐκριζας πληγαῖς, ὧν βέλτιον αὖ ἐπι-
τρέψαι τοῖς πέρας τὸν ἔφοδον. τί οὖν ἐποιοῦμεν ποτὲ τὰ ἐπαχθέμενα; δι-
καία ἡ κρίσις τοῦ Θεοῦ, μᾶλλον δὲ καὶ πολὺ τῆς δικαίας ὀργῆς ὁ φιλάνθρωπος διασώσας τὸν

σῦ" βαπτισθῶ ἐγώ, ὑ καὶ σὺ δέξεται βάπτισμα; ἀπὸ ἱερέως πλουσίου βαπτισθῆναι. ἄφες ἀρτι· οὕτω γὰρ πρέπον ἐστὶν ἡμῖν πληρῶσαι πᾶσαν δικαιοσύνην. τότε ἀφίησιν αὐτόν. ἄφες ἄρτι· ἵνα μὴ ἄρχων ⓐ Ιουδαῖοι λέγωσιν ἐμὲ τῶ τέκτονος, ἀλλὰ τῦ ἐπουρανίου πατρός. ἄφες ἄρτι· μὴ ἀντίβαινε ᾧ Αδὰμ. δοῦπρος Αδὰμ ἦν ἐγώ, τ' ἐκείνου ῥύπου τ' πλημμελημᾶ ἐκπλῦναι θέλων. εἰ μὴ ἐγὼ βαπτισθῶ, πῶς ἐκεῖνος καθαρισθήσετ'; ἀρχὴ γὰρ τῦτο ἦν τειχίσματα ἔτ' βαπτίζομαι, τ' ἐκείνου χρόνον ἐκδεχόμενος· ἵνα τῷ ἐκείνου ὃ ἐμὸν κυρωθῆ. ἄφες ἄρτι, ἵνα πληρωθῆ

Ψαλμ. ϛ. ὃ ῥηθὲν ἀρχὴ τῦ προφήτου· Φωνὴ Κυρίου ἐπὶ τ' ὑδάτων. καὶ ἰδοὺ ἠνεῴχθησαν. ἤνοιξε μὲν τ' κορυφ' τῦ διακόσμου Σωτὴρ ὁ Ιωάννης· ἀνῴγει δ' οὐρανὸν ἀοράτων, καὶ σκηνὴν ἀπέλυσε ὃ ἡμόμην· πνεύματος δ' χάρις ἐν εἴδει περιστερᾶς τ' τῦ διακόσμου κεφαλὴν προσφωτώσα, τὸν τῦ Ιωάννου δέξιν' προσῆλθε. Εἰσήκει δ' ὃ πλῆθος ἀπορυύμενον ἐπὶ πλέον, ἃ ὅ, τί ἐστιν οὖτ', πρὸς ἀλλήλους λαλοῦν. Εἶτα ὡς ἀπεκρινάμενος

Ματθ. ϛ ιζ. τοῖς πλήθεσι, Ὃς ἐστιν οὗτ', πρὸς ἀλλήλους ζητῦσι, ἐβόησεν ὁ πατήρ, λέγων· Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ ηὐδόκησα· αὐτ' ἀκούετε. βοᾷ τῷ Εἰς Ⓦ ἐμὸν ὁ ἡμέτερος Φιλανθρωπία, ἵνα μάθῃς τῷ τῆς κτίσεως Ⓦ κόσμον ἀρχὴν λάβῃσιν, ὅτι τοιοῦτον χρὴ τῶν τοιούτων δούλων υἱὸν ἀπόδοχον, χρὴ ἱκετηρίων Ⓦ πολυύμνιον, χρὴ ἁμαρτωλῶν Ⓦ ἀναμάρτητον, χρὴ ἀδόξων Ⓦ ἔνδοξον. δοξάσωμεν οὖν Ⓦ ὑπερφυέντα διακόσμων Σωτῆρα τῶν πατρί, καὶ Ⓦ ἡμῖν, ᾧ τὸ ἅγιον πνεῦμα, νῦν καὶ ἀεί, καὶ εἰς τ' αἰῶνας τῶν αἰώνων. Αμήν.

Λογ. μ. ΠΕΡΙ ΑΥΧΜΟΥ.

Ex Mr. Gal. imo. Ier. 9 a.

Τίς δώσει τῇ κεφαλῇ μου ὕδωρ, καὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς μου πηγὴν δακρύων; ὑπὸ δαψιλεύετο μοι ὃ τῦ λόγου προοίμιον, ὁ τῶν προφητῶν συμπαθέστατος. ἀλλ' ἐκεῖνος μιᾶς πόλεως τ' Ιερουσαλὴμ τὸν ἐρημίαν ὠδύρετο· ἐγὼ δ' πάσης τ' οἰκουμένης ἁπλῶς τὰς ὁρᾶν τὸν ἐπλησμένας μάστιγα, εἰς θρήνους κινοῦμαι & δάκρυα. ἐκλείπει γὰρ ὁ θερμὸς ἀρχὴ ἁμαρτίας ἡμῶν, καὶ τῷ ἡλιακῷ φλογμῷ αἱ ἰσφέλαι, ὥστε φρύγιον, ὡσεφρύγησαν· αἱ τ' ὑδάτων ἀπεξηράνθησαν πίδακες, καὶ ποταμῶν ἐναέων ἐξέλιπε ῥεύματα· καὶ ὃ γῆ πυρακτωθεῖσα τῷ καύσωνι ἐδ' ζωπύξ αὐτ' δωρεὰν καρπὸν ἀπαιτήσεται. φθᾶ τῶν ἡμετέρων κακῶν. καὶ αὐτὰ γὰρ τὰ ἄλογα ζῶα κινδυνεύει ἀρχὴ τῶν ἁμαρτίας ἡμῶν. ἀπεξηράνθη ἡ γῆ, καὶ ὁ χόρτος αὐτ', μᾶλλον δ' οὐκ ἐβλάστησε, καὶ τῷ λειμῶν ἀφανίζεται. καὶ βοῶν μὲν ἐλεεινοὶ μυκηθμοί, καὶ οἷς ὑπεναντίον· τὰ δ' πρόβατα βληχᾶται χορτῷ τῷ βληχήματι, ὡς φλογώδη κρατῆρα, τ' τῶν ὑδάτων πόσιν προσκυνοῦν χεόμενα, & τοῦ κατεχομένου τὰ λήια ξηραινόμενα· ὡς " κ' τὸν Ιωὴλ προφητείαν πεπληρῶσθαι νῦν ἐν ἡμῖν· Εκλαυσε βυκόλια βοῶν, ὅτι οὐκ ἔστηρχε νομὴ αὐτοῖς· καὶ πρόβατα τῶν προβάτων ἠφανίσθη, ὅτι ἐξηράνθησαν ἀφέσεις καμάτων. τοσοῦτον τὰ ἡμέτερα πλημμελήματα τ' ἵλεων τῦ Θεοῦ φύσιν & ἥμερον εἰς δίκαιον θυμὸν προκέκυπται. καὶ ὅπῃ καὶ ἐκάστου οὐ παυόμεθα ὃ πῦρ τῶν ἁμαρτιῶν ὑφάπτοντες, εἰκότως αἰχμῷ & καύσωνι δικαιούμεθα. Τάχα

Ησ. ϛ ιε. πρὸς ἡμᾶς ὁ προφήτης βοᾷ· Πορεύεσθε τῷ φωτὶ τῦ πυρὸς ὑμῶν, καὶ τῇ φλογὶ ᾗ ἐξεκαύσατε. τοῖς μὲν οὖν Ισραηλίταις ἀρχὴ τῦ προφήτου ἐπῄδετο ὁ Θεὸς, εἰ φυ-

Ιωηλ. β. κζ. λάττοιεν ἀρχὴ αὐτῦ ἐντολάς, Επιστρέφω εἰς ὑμᾶς ὑετὸν πρόϊμον καὶ ὄψιμον· καὶ πλησθήσονται ὑμῶν αἱ ἅλωνες σίτου, καὶ αἱ ληνοὶ οἴνων. ἡμῖν δ' ἡ ἐπαγγελία αὐτὴ εἰς τὸ ἀνωφυτον με-

Δευτ. κπ. κγ. τέρασται· μᾶλλον δ' ἡμᾶς ὁ τῦ Ιερεμίου κατέρρακτεν. Εσω σοί, φησι, ὁ χαλκῦς τῷ κεφαλῷ ὑμῶν χαλκᾶς, τὸν παντελῆ ξηρασίαν καὶ ἐπίλειψιν τῶν ὑδάτων τῆς ἀπειλῆς τῦ λόγου σημαίνοντος. ἢ οὐ τῦτο ἡμῶν ὀρθῶς πεπλήρωται; ἡ μὲν γῆ χερσαδρωθεῖσα αὐχμῷ, καὶ

λέγοντες· καρτερήσωμεν καὶ ἴδωμεν τίνι μέλλουσαν ἀμβαίνειν βασιλείαν ἢ φωτὶ ἀσήμῳ. ἐφόρτωσεν ὑμᾶς καὶ ἀκοὰς Ἰωάννης καταπλητικῆς λόγοις· ἰσχυρότερον αὐτοῦ φησὶν ἐρχεσθαι λέγει, πλοῦτον καὶ πῦρ καὶ πνεῦμα φέροντα. ἐν τούτοις τοῖς ὄχλοις καὶ εὐδοκιμούντων κοσμικῆς βασιλείας πρόοιμίαν, εἰπὼν ὅτι ὅλων διακοσμητὴς καὶ Θεὸς ἴσθι ἀμβαίνων. ἰδοὺ καὶ ὁ Κύριος τῇ ἁγίᾳ τοῦ σώματι θεσπίσιος, μόνος, λιτὸς, μονοχίτων, ὡς εἷς τῶν ὅλων δεσπότης, ὅτι τὸν Ἰορδάνην φθάσας προσέκλινε τῷ κεφαλεῖ τῷ Ἰωάννῃ θέλων ὑπ' αὐτοῦ βαπτισθῆναι. τοιοῦτον τοίνυν τὸν καπετανέον θέλει τῆς τοῦ Χριστοῦ ὑπεισάσιος ὁ Βαπτιστὴς Ἰωάννης οὐδὲν πολλὴν προσδοκίαν θαυμάσιος, ἀλλ' ἀσπάσιον, ἠπόρησε, καὶ ἔξεπλάγη. τόπος φυγῆς προεβλέπετο, θέλων δραπετεύσαι, ἢ οὐχ ὑπέμεινεν (ἀορίστως γὰρ ἦν κεκτυλιγμένος καὶ στενοχωρούμενος) ἐδόκει πρὸς τὸν κεκτημένον Κύριον λέγων· Ἐγὼ χρείαν ἔχω ὑπὸ σοῦ βαπτισθῆναι, καὶ σὺ ἔρχῃ πρὸς μέ; τί ποιεῖς, δέσποτα; τί προσδίδως μοι τοῖς ὄχλοις εἰς θάνατον; νῦν ὡς ψυδολόγον ὄχλοι λιθάσουσιν. ἐγὼ μεγάλα σοὶ σὲ κήρυξα, καὶ σὺ ὡς λιτὸς καὶ ξένος προσέρχῃ; τί πείσῃς, δέσποτα; καὶ αὖ υἱὸς βασιλέως, καὶ κάτω υἱὸς βασιλέως, καὶ δαιμῶν σκηπτροῦχος βασιλικόν; δεῖξόν σε τὴν ἀξίαν. τί μόνος καὶ λιτὸς προσέρχῃ; ποῦ σου ὁ τῶν ἀγγέλων σῖφος; ποῦ ὁ τῶν ἀρχαγγέλων πάγμα; ποῦ σου ἡ ἐξαπέρυγος τῶν χερουβὶμ λειτουργία; ποῦ ὁ πλοῦτος; ποῦ ὁ πῦρ; ποῦ σου τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον; Μωσῆν ἐδόξασας, νεφέλῃ φωτεινῷ πρίσπασας, σύλλογον πυρὸς πορεύεσθαι αὐτῷ προεκβάσας, ὃ προσώποις αὐτοῦ ἀγγελικῇ δόξῃ περιήστραψας. τὸν δοῦλον ἐν τοσαύτῃ δόξῃ ἡμφίασας, καὶ σὺ ὁ δεσπότης ἐν ἰδιωτικῷ σχήματι προσερχόμενος τῷ κεφαλεῖ μου προσκλίνεις; αἰδοῦσον, κεφαλὴ πάντων ὑπαρχῆς· δόξον ὅπερ εἶ. ἔδειξας τὰ ταπεινά, δόξον καὶ τὰ ὑψηλά. βαπτίσον τὸν πρόδρομον, καὶ προσπάντων ἐμέ. Τί βαπτίσαι θέλων; ὁ Ἰορδάνης οὐ δέχεται· ἐγνώρισέ σε τὸν ποιητὴν, ἀνέπεσε τὰ ῥεῖθρα εἰς τὰ ὀπίσω, οὐ προσδαίνει εἰς τὰ ἔμπροσθεν, δέδοικε τὸν τάξιν. τὰ στοιχεῖα γνωρίζουσι, κἀγὼ μὴ γνωρίσω; Εἰ θέλεις βαπτισθῆναι, ἑαυτὸν βάπτισον. οὐκ ἐκτείνω τὰς χεῖρας· δέδιττωται τὸν ζωοποιὸν, ναρκῶσι, συσφέλλονται· οὐκ ἐδιδάχθησαν κρατεῖν, οὐκ ὑπισχνοῦνται. ἐγὼ χρείαν ἔχω ὑπὸ σοῦ βαπτισθῆναι, καὶ σὺ ἔρχῃ πρὸς μέ; οἶδά σε τίς εἶ, καὶ γινώσκεις ὅτι οἶδά σε. Τί με κρύπτεις τὸ εἰδότα σε; ἐν τῇ ἰνδύι τῆς μητρὸς μου ὑπ' ἀρχὰς κατεσφαλισμένος, καὶ πρὸ κοιλίας τὸν ἔξοδον μὴ εὑρίσκων, μόνον ἐθαύμασά σε φερόμενον ὑπὸ τῆς προφήτιδός· ἐγνώρισά σε, καὶ πάλαι μὴ εὑρίσκων, ὃ τῆς μητρός μου χρησάμενος κόλπῳ, ἐβόησα δι' αὐτῆς τὰ ἐμὰ λέγων· Πόθεν μοι τοῦτο, ἵνα ἔλθῃ ἡ μήτηρ τοῦ Κυρίου μου πρὸς μέ; ἰδοὺ γὰρ ἐν γαστρί μου ἐσκίρτησεν ἐν ἀγαλλιάσει τὸ βρέφος μου. ἐκεῖ οὐκ ἐσφάλην, καὶ ὧδε γινώσκω; ἐγὼ χρείαν ἔχω ὑπὸ σοῦ βαπτισθῆναι, καὶ σὺ ἔρχῃ πρὸς μέ; ὁ δὲ Κύριος πρὸς αὐτὸν, καθὼς ἀρτίως ἤκουες, ἄφες ἄρτι. οὕτω γὰρ πρέπον ἐστὶν ἡμῖν πληρῶσαι πᾶσαν δικαιοσύνην. ἄφες ἄρτι; οὐκ οἶδας ὃ λέγῃς, ἐγὼ οἶδα ὃ προσγαμπτόμαι. τὸν δόξαν τῆς θεότητός μου ζητεῖς ἀποκαλυφθῆναί σοι; οὐκ ἔχει ὁ χειμὼν πάντα καλὰ ἐν χειρῷ αὐτοῦ. σὺ ἀληθεύεις, ἀλλ' οὐ πιστεύει. ἄπιστον γὰρ τὸ τῶν Ἰουδαίων ἔθνος. οὐ χρήματα ἐδόθη αὐτοῖς προσηρθύσας; πῶς οὖν τούτοις αἰνιγματολυφθῆναί με θέλεις; ὃ δέχονταί σε τὸν πρὸ ἐμοῦ μαρτυρεῖν· ὑποστοροῦσί σε δρᾶ τὸ ὑποστόρι, ὡς εἶ) πρόδρομον. ἄφες ἄρτι· μείζονα ἀμοιβὴν δέχονται. ἄφες ἄρτι· οὕτω γὰρ πρέπον ἐστὶν ἡμῖν πληρῶσαι πᾶσαν δικαιοσύνην. ὁ δὲ Ἰωάννης λέγει πρὸς αὐτόν· πῶς, δίκαιος καὶ ὁ Κύριος πρὸς αὐτόν· ὥσπερ πεπείσθω ἵνα τὸν νόμον πληρώσω, βαπτίζομαι ἵνα τὸν χάριν κυρώσω. ἐκεῖ μέρος πληρώσω, καὶ μέρος καταλείψω, καλοῦσι καταλιμπάνω τὸν οἰκονομίαν. δεῖ με πάντα πληρῶσαι, ἵνα μὴ τοῦτο γράψῃ Παῦλος, Πλήρωμα νόμου Χριστὸς εἰς δικαιοσύνην παντὶ τῷ πιστεύοντι. ἄφες ἄρτι. οὕτω γὰρ πρέπον ἐστὶν ἡμῖν πληρῶσαι πᾶσαν δικαιοσύνην. ἄφες, Ἰωάννη, τὸν ὕδατος φύσιν ἁγιάσθῆναι· δεῖ με πάντα πληρῶσαι. Εἰ μὴ ἐγὼ σοῦ

ἰσ. σάσι, τὸν ὅλων δεσπότην καὶ Θεὸν Ἰωάννος δοξάσαι ἔδει. καὶ ἰσ. πολλῶν

ἰσ. τὸ βαπτισθῆναι δίκης

Λουκ. α. μγ.

Ρωμ. ι. δ.

ΕΙΣ ΤΑ ΑΓΙΑ ΘΕΟΦΑΝΙΑ.

Ex Ms. Palatino. Μιωὸς Ια-νυαρ. ϛ.

Ἡ πηγὴ τῶν ἀγαθῶν διδαγμάτων ἀνεφγυῖαι ἔχει σου τὰ ῥύακας, καὶ εἴ τις διψῶν πίνει ἀπ' ἐκείνης τῆς πηγῆς, καὶ ζωοποιεῖται. ζωοποιεῖται γὰρ καὶ πνεῦμα ἅγιον τὴν γῆν τῶν ἐπιλοῶν, ἵνα δὲ ἀφεσιμαίου οἶον δεχόμενος. ἀκόρεστος γάρ ἡ γλυκύτης τῶν πνευματικῶν λογίων. οὐ γὰρ ἀφαίνει κοιλίαν, ἀλλ' ἀκαρδίαν, καὶ λογισμοὺς ἀσεβεῖς εἰς φιλοθεΐαν ἄγει. ἦκουες γὰρ ἀρτίως ἐκ τοῦ ἀναγνώσματος τοῦ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου βοῶντος ταῦτα· Ὁ ζωοποιῶν πάντα χάριν καὶ βαπτίζόμενον ὁ τῶν Ἰουδαίων πλῆθος· Ματθ. γ. ια. Ἐγὼ μὲν βαπτίζω ὑμᾶς ἐν ὕδατι εἰς μετάνοιαν· ὁ δὲ ὀπίσω μου ἐρχόμενος, ἰσχυρότερός μού ἐστιν. ὁ ὀπίσω μου ἐρχόμενος· ὀπίσω, διὰ τὴν τάξιν τῆς γεννήσεως. ὁ δὲ ὀπίσω μου ἐρχόμενος, ἰσχυρότερός μού ἐστιν, οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς τὰ ὑποδήματα βαστάσαι. καὶ ποῖα ὑποδήματα βαστάσαι ὑποφέρετο ὁ Κύριος, ὅπου ἔλεγεν, οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς τὰ ὑποδήματα βαστάσαι; ἐν τούτοις ὑποδήμασι, τὰ τῆς οἰκονομίας μυστήρια λέγει. ὑποδήματα γὰρ ἦσαν θεόπνευστος τοῦ Κυρίου σωτηρία. καὶ τότε μάρτυς ὁ Κύριος διὰ τοῦ προφήτου κράζων, Ψαλ. νθ. θ. Ἐπὶ τὴν Ἰδουμαίαν ἐκτενῶ τὸ ὑπόδημά μου. διὰ τοῦτο καὶ ὑποπόδιον ἔκαστοι ἦσαν τοῦ Κυρίου ἅγιαι θεόπνευστοι, ὡς ὑπὲρ γῆς ὀφθεῖσα, καὶ τὸ πέρας τῆς γῆς καταλαβοῦσα. ὅπερ δὲ ὁ προφήτης ἐκ τῶν ἑκατέρων τὴν ἐμφάνειαν ποιούμενος ἐκέκραγε· Ψαλ. ξη. ϛ. Ὑψοῦτε Κύριον τὸν Θεὸν ἡμῶν, καὶ προσκυνεῖτε τῷ ὑποποδίῳ τῶν ποδῶν αὐτοῦ. ἐγὼ μὲν βαπτίζω ὑμᾶς ἐν ὕδατι εἰς μετάνοιαν· ὁ δὲ ὀπίσω μου ἐρχόμενος ἰσχυρότερός μού ἐστιν, οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς τὰ ὑποδήματα βαστάσαι· αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν πνεύματι ἁγίῳ καὶ πυρί· ὃ τὸ πτύον ἐν χειρὶ αὐτοῦ, καὶ τὸν μὲν σῖτον συνάξει εἰς τὴν ἀποθήκην αὐτοῦ, τὸ δὲ ἄχυρον κατακαύσει πυρὶ ἀσβέστῳ. Ταῦτα τοῦ Ἰωάννου προεφητεύοντος, καὶ οἱ ἰσχυρότεροι Κύριοι σαλπίζοντος, οἱ νῦν αὐτοῦ βαπτιζόμενοι δώτιδαιοι τῷ Ἰωαὶν λέγοντες· ἔχεις ἰσχυρότερον σοῦ ἄνα, ὃν σὺ προφήτα; πίστευσον συνεφάπτης; σὺ τοῦ μεγάλου Ζαχαρίου γός, σὺ δὲ θεόπνευστος ποθητός, καὶ θαυμάσιος φοβερός· ἔχεις ἰσχυρότερον σοῦ πνα; τί ἀπόλλυσαι; οὐκ εἶ σὺ ἰσχυρότερος. σὺ καὶ κατ' ἐπαγγελίαν ἐτέχθης, σὺ νῦν Γαβριὴλ ἐμήνυσε, σὺ ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ ἐφημέρωσε, σὺ τὸν γλῶσσαν τοῦ λαλήσαντός σε δέσμησαι νῦν τοῦ Γαβριὴλ διέλυσας, σὺ Ἰωαὶν κέκλησαι, ὃν χάρις Θεοῦ ἐμπλουτεῖ. τί τοίνυν συνεφάπτης ἐμοί; οὐκ ἔχεις τὸν ἰσχυρότερόν σου. ὁ δὲ Ἰωάννης, ὡς ἄλλος νῦν τοῦ διαπύρου μάρτυρος, θαυμαστὸν ἀξίαν σφετερίσασθαι μὴ καταδεξάμενος, δώτιδαι τοῖς αἰτιαμένοις ὄχλοις λέγων· ὑμεῖς ὃ οὐκ οἴδατε λέγετε, ἐγὼ δὲ οἶδα μάρτυρα. ἰσχυρότερός μου ἔρχεται. ἐγὼ δὲ σκῆνος, σκῆνος οὐ δὲ ἐμέ· ἐγὼ σὰρξ τιέρας, σκῆνος σὰρξ πρῴην· ἐγὼ σταφυλοτόμος, σκεῦος βασιλικόν· ἐγὼ πρόδρομος, σκεῦος ὑφαίνιος· ἐγὼ τὸ πνεῦμα διδημιουργούμενος, σκεῦος ζωὴν πρέχει πᾶσιν ἀνθρώποις· ἐγὼ μετανοίας κήρυξ, σκεῦος ἡδονῆς διάκονος· ἐγὼ βαπτίζω ὑμᾶς ἐν ὕδατι, προκαθαίρων ὑμᾶς ὡς σκεῦη ῥυπωμένα ταῖς ἁμαρτίαις, σκεῦος ἐμβαλεῖ τὸ μέσον τῆς χάριτος. αὐτὸς βαπτίσει ὑμᾶς ἐν πνεύματι ἁγίῳ καὶ πυρί, ὃ καυσιχώ, ἀλλὰ ἁγιασιχώ. ἐγὼ ὑγρότητος γλώσσης κενά, ἐκεῖνος δυναμοχρίστας πολλοὺς βαπτίζων, καὶ σὲ μὲν δικαίους, ὥσπερ σῖτον ὡραῖον ἐν τῇ ἀποθήκῃ τῶν ἐπουρανίων ἀνενέγκει· σὲ δὲ ἄχυρα πολλοὺς καὶ μὴ μετανοήσαντας, ὡς ἄχυρα τῷ ἀσβέστῳ πυρὶ παραδώσει. ὁ δὲ ὀπίσω μου ἐρχόμενος ἰσχυρότερός μού ἐστιν. σκεῦος προσομοίωται, πῶς σκεύους δὲ τέλειον δέξασθαι βάπτισμα. ἐγὼ λύχνος ἐν μέρει, σκεῦος ἥλιος πάντα χρόνον. ὁ δὲ ὀπίσω μου ἐρχόμενος ἰσχυρότερός μού ἐστι. Ταῦτα τοῦ Ἰωάννου προεφητεύοντος καὶ τοσαῦτα πλήσια τούτων, οἱ νῦν αὐτοῦ βαπτιζόμενοι ὄχλοι προσομίλουντες πρὸς ἀλλήλους καὶ

λέγοντες·

ἐν Βαΐα, ἢ Βαπτίσι

Δαβὶδ ἀπὸ προσώπου Σαοὺλ ἐν φεύγων εἰς Νομβὰ τὴν πόλιν τῶν ἱερέων, καὶ ὁ Ἀβιμελὲχ ὁ ἱερεὺς ἔδωκεν αὐτῷ τὸ δόρυ τοῦ Γολιὰθ τοῦ ἀλλοφύλου ἐν ἐπισιτισμοῖς. τότε Δωὴκ ὁ Ἰδουμαῖος, ὁ ὢν ἐπὶ τῶν ἡμιόνων τοῦ Σαοὺλ, προσῆν δὲ ἐρῶν τὰ γινόμενα, ἀπῆλθεν διέβαλε τῷ Δαβὶδ ἐν Ἀβιμελὲχ τῷ ἱερεῖ λέγων· Χθὲς ἦλθεν εἰς Νομβὰ τὴν πόλιν, καὶ ἐκεῖ Δαβὶδ, καὶ Ἀβιμελὲχ ὁ ἱερεὺς ἔδωκεν αὐτῷ ἐπισιτισμὸν, ἐν τὸ δόρυ Γολιὰθ τοῦ ἀλλοφύλου. τότε Σαοὺλ θυμωθεὶς ἐν ὅλης τῆς ὀργῆς γινόμενος, λέγει τοῖς παῖσι τοῖς περιοῦσιν αὐτῷ τραπῶται· σφάξατε τοὺς ἐν τῇ Νομβὰ τῇ πόλει ἱερεῖς. οἱ δὲ οὐκ ἐπολμησαν χεῖρας ἐπιενεγκεῖν ὅτι οὗτοι ἱερεῖς, φόβῳ Θεοῦ χαλινωθέντες ἐν χεῖρας, πρὸς δὲ τὸ χρῶν ἐν γνώμας. τότε πρὸς τὸν Δωὴκ ὁ Σαοὺλ ἀποστρέφων φησί· σὺ ἄπελθε σὺ ἱερεῖς Κυρίου θανάτωσον, ἐν μὴ φείσῃ, μὴ πρεσβυτέρου, μὴ νεωτέρου, μὴ γυναικὸς, μὴ παιδίου, μὴ νηπίου, μὴ θηλάζοντος. ἕως οἴου ἐν πρόβατα ἐν μόχου πόλεως ἀπέκτεινεν εἰς ἐξάλειψιν. τότε ἀποστρέψας ὁ Δωὴκ, ἐν διελὼν αὐτὸς ἐξεμάνησαν λαὸν τείχη, ἐν τοὺς ἐν τὴν πόλιν κυκλώσας πυρεσκεύασεν ὅτι ὃ μηδένα φεύγῃ, ἐν τὴν σωτηρίαν προείσασθαι, τοὺς δὲ εἰς τὴν πόλιν πῦρ βάλλειν παρεκέλευσεν· αὐλὸς τὸ, καθάπερ λέων πρόθυμος εἰς βορὰν, ὥρμησεν κατ' αὐτῶν ἐν τὴν πόλει, καθάπερ ἐν μεμανθρωμένων πρόβατα, ἐν ἴσφαξε τὴν ἡμέραν ἐκείνην πεντακοσίους πρὸς τοῖς τριάκοντα ἱερεῖς αἴρεσιν ἐφοδὸν, ἐν οὐκ ἐφείσατο ὑπὲρ πρεσβυτέρου, οὐ νεωτέρου, ὑπὲρ παιδίου, ὑπὲρ γυναικὸς, ὑπὲρ νηπίου θηλάζοντος, καὶ ἀπὸ προβάτου δὲ μόχου ἐν ὄνου· ἐν τὴν πόλιν ἐνέπρησεν πυρί. τότε Δαβὶδ γνωρίσας τοῦτο, φεύγων ἔλεγεν· Ἐξελοῦ με, Κύριε, ἐξ ἀνθρώπου πονηροῦ, ἀπὸ ἀνδρὸς ἀδίκου ῥῦσαί με. ἰδοὺ γὰρ ἀληθῶς ἰδεῖν ὠμότατα πρόβατα, τὰ τῶν νέων αἵματα ἐν τῶν νηπίων συμπεφυρμένα, ἐν πτωσιν σαρκῶν ἄκρα τοῖς τῶν μητέρων μαστοῖς προσπεπηγυῖα, ἐν ἀώρων κήρων προεγκαρτερημένων, ἐν τάχυας * * προεγκαρδιαζομένους, ἐν βότρυας μήπω πεπαίσασθαι, θυμῷ χαλάζης φοβουμένους, ἢ γυναικείων πλοκάμων, ὧν ἔδει κρύπτεσθαι, ὃ σημεῖον μυσηρὸν πομπεύον. τὸ γὰρ λιπαρὲς ὅτι τῆς κεφαλῆς ἐπιστίσχον ἐξερριπτομένων, γύμνοι ὃ κρανίον τῆς κόμης διεδείκνυτο, ἕτερα γυμνούμενα, τὰ δὲ ὅλα κλίνῃ ἰδεῖν αἰσχυνόμενα, ἐν παιδιόθεν, ἃ ἐν αὐτὴ ἡ φύσις κεκαλύπτειν ἐδίδαξε. ἐν τίς αὖ τότε ἠμφιβάλλεν αἰτιᾶσθαι ἐπιεικῶς; ἐπεὶ οὖν τοιαῦτα ὁ πονηρὸς αὐθέντης ἐν ὁ ἄδικος ἀνὴρ ἐξεργάζονται, μὴ παυσώμεθα πάντοτε ἐκτενῶς δεόμενοι τοῦ Θεοῦ ἐν λέγοντες· ἐξελοῦ με, Κύριε, ἐξ ἀνθρώπου πονηροῦ, ἀπὸ ἀνδρὸς ἀδίκου ῥῦσαί με. μὴ μόνον ἡμῶν τὸ στόμα τοῦτο ποιοῦντα, ἀλλὰ ἐν διὰ ἔργων ἀγαθῶν ἐαυτοὺς ἀξίους ποιῶμεν τοῦ εἰσακούεσθαι τῶν δήσεων ἡμῶν θύτερον. οὕτω γὰρ προσκαλεσώμεθα Θεὸν εἰσακουσθησόμεθα, ἐν ὃ μόνον ἐξ ἀνθρώπου πονηροῦ ἐν ἀπὸ ἀνδρὸς ἀδίκου ἐξελούμενοι ἐν ῥυσόμενοι ἡμᾶς, ἀλλὰ δὲ ἐκ τῆς ἀοράτου ἐχθρῶν ἡμῶν λυτρώσεται ἡμᾶς, ἐν ζῶν τοῖς ὑπαγγελίοις ἀγαθοῖς ἐν τῆς αἰωνίου αὐτοῦ ἀξιώσει ἀγαθῶν. ἐξαιρέτως ὃ τῶν εἰς ἀλλήλους ἀγάπη ἄδολον καὶ εἰλικρινῆ φυλάξωμεν, καὶ οἰκεῖον κέρδος τῶν εἰς τὸν πλησίον γινόμενον προκόπτειν λογισώμεθα. ἐν τούτῳ γὰρ μιμηταὶ Θεοῦ ἐν τὸ δυνατὸν ἀνθρώπους γινόμεθα. ἐν γὰρ ὁ Θεὸς ἡμῶν ἀγάπη ὅτι τε καὶ ὀνομάζεται· αὐτῷ ἡ δόξα ἐν τὸ κράτος, σὺν πατρὶ, καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι, νῦν ἐν ἀεὶ, ἐν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ἐν γυναικεῖος κ. οὐ ἐδ. κρύπτειν. μ πομπεύσας.

ἀὐθεφπος αὐτῷ τῷ Κυείῳ αὐπαάστας. ὁ μὲν τοι Παῦλος ῥήματι τοὺς δαίμονας ἐξεδίω-
β. Τιμ. δ. ιδ. κει, Αλεξάνδρου ἢ τὸ χάγκέως τὸν ποιηείδην νικῆσαν τὸν ἴχνος. φησὶ γὰρ, Αλέξανδρος
ὁ χάγκεὺς πολλά μοι κακὰ ἐνεδείξατο· ἀποδώη αὐτῷ ὁ Κύριος. ἔξελοῦ με, Κύριε, ἐξ αὐ-
Ματθ. ις. λε. θεφπου ποιηροῦ. τὸν ἐξ αὐθεφπου ἀγαθόν. Ο μὲν γὰρ ἀγαθὸς ἀὐθεφπος ἐκ τοῦ ἀγα-
θοῦ θησαυροῦ τῆς καρδίας προφέρει τὰ ἀγαθά· ὁ δέ γε ποιηρὸς ἀὐθεφπος ἐκ τοῦ πο- 5
ιηροῦ θησαυροῦ προφέρει τὰ ποιηρά· καθάπερ ἀπό τινος ῥίζης, τῆς καρδίας ἕκαστος αὐ-
τῶν προφέρει τὰ βλαστήματα, ὁ ἀγαθὸς τὴν ἀγαθότητα, καὶ ὁ ποιηρὸς τὴν ποιηρίαν. καὶ
ὥσπερ τῆς πικρᾶς ῥίζης ἓν φύλλον καὶ ἓν κλάδιον καὶ τὰ φύλλα καὶ τὰ ἀὐθη καὶ ὁ καρπὸς ὅλος πικρός· ὕπου καὶ
τοῦ ποιηροῦ ἀὐθεφπου τὸ βάδισμα καὶ τὸ βλέμμα καὶ τὸ ῥῆμα καὶ αἱ χῆρες ποιηραί εἰσι.
προῒ γὰρ ποδῶν, ὡς ὅταν λέγῃ τις σοφία· Εκκλινον ἀπ' αὐτῆς καὶ ποίησον ἀγαθόν· φησὶ γὰρ 10
Παροιμ. δ. πόδες αὐτῶν ὅτι ποιηρίαν τρέχουσι. προῒ δὲ χῆρων, ὡς ὅταν θυμούμενος λέγῃ ὁ προφήτης·
11. Ρῦσαί με, Κύριε, ἐκ χῆρὸς ἀμαρτωλοῦ, ἐκ χῆρὸς παρανομοῦντος καὶ ἀδικοῦντος. προῒ δὲ
Ψαλμ. ο. ι. ὀφθαλμῶν ποιηροῦ, ὡς ὅταν ὁ Κύριος βοᾷ, Εἰ ὁ ὀφθαλμός σου ὅτι ποιηρός, ὅτι ἐγὼ ἀγα-
Ματθ. κ. ιε. θός εἰμι; ἔξελοῦ με, Κύριε, ἐξ ἀὐθεφπου ποιηροῦ. ὁ τοιοῦτος δόλους πλέκει, ὑποκρίσεις
μηχετᾶ, καὶ φθόνον ἐν καρδίᾳ χαλκεύει. ἐξ ἀὐθεφπου ποιηροῦ, ὃν ἐξ ἀὐθεφπου δικαί- 15
ου. Δίκαιος μὲν γὰρ οἰκτείρῃ ψυχὰς κτηνῶν, καθὼς γέγραπται· ἄδικοι δὲ καὶ τὰ
Παροιμ. ιβ. ι. ἀὐθεφπων ἀφανιοῦνται. δίκαιος οἰκτείρῃ ψυχὰς κτηνῶν, ὡς ὁ Μωϋσῆς εἰς ὄρος ἀναβα-
μὼν τὰ πρόβατα Ιωθὸρ διῆνυσε πόποτε· ὁ δὲ ἄδικος Φαραὼ τὰ πρωτότοκα τῶν Εβραί-
ων εἰς θάνατον ἔπεμψε. καὶ ὁ μὲν διὰ ὕδατος πρόβατα ἐπότιζεν· ὁ δὲ διὰ ὕδατος ἀὐθε-
φπους ἀπέκτεινε. χρὴ οὖν φεύγειν τὸν ποιηρὸν καὶ τὸν ἄδικον, ὡς ἠδυνάμεις· μὴ μόνον 20 Ισ. ἴστε
δὲ φεύγειν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀδικουμένους ἐκ χῆρὸς τῶν ἀδικούντων ῥύεσθαι, ὡς ὁ Αβραὰμ ἐρ-
ρύσατο θάνατον Λὼτ αἰχμαλωτισθέντα ἐκ χῆρὸς τῶν ἀλλοφύλων· ὡς αὖθις ὁ Λὼτ τοὺς ἀγ-
γέλους ἐρρύσατο ἐκ τῆς τῶν Σοδομιτῶν παρανομίας. Εἰ γὰρ καὶ τὶ φύσει τῶν ἀγγέλων
* * ἀνεπίδικτος, ἀλλ' ὑπομάτων ἀὐθεφπων προῆχθης. ὡς ὁ Μωϋσῆς θάνατον τῶν Εβραίων λαὸν
ἐρρύσατο ἐκ χῆρὸς τῶν Αἰγυπτίων· ὡς ὁ Δαβὶδ θάνατον Σαοὺλ ἐρρύσατο ἐκ τῆς βίας τοῦ 25
δαίμονος· ὡς τοὺς τρεῖς παῖδας ἐκ τῆς καμίνου τῆς καιομένης ὁ συγκαταβὰς αὐτοῖς ἄγγελος·
ὡς θάνατον Δανιὴλ ἐκ τοῦ λάκκου τῶν λεόντων τὶ πίστις· ὡς θάνατον Ιωνᾶν ἐκ τῆς κοιλίας τοῦ κήτους ἡ μετάνοια· ὡς θάνατον Ιερεμίου ἐκ λάκκου βορβόρου Αβιμελὲκ ὁ εὐνοῦχος· ὡς Δανιὴλ ἐν
Βαβυλῶνι ἐκ τῆς κρίσεως τῶν παρανόμων τὴν Σωσάνναν· ὡς ὁ Κύριος πᾶσαν τὴν ἀνθρω-
πότητα ἐκ χῆρὸς τοῦ Διαβόλου· ὡς θάνατον ἀπόστολοι τοὺς ἐκ μιθύων ἀπὸ πνευμάτων καὶ νόσων. 30
ἀλλ' ὃ μόνον ὁ λόγος ἄνδρας νομοθετῆ τοῦτο ποιεῖν, ἀλλὰ καὶ γυναῖκας διδάσκει. πολλαὶ γὰρ
γυναῖκες ἐρρύσαντο πολλοὺς ἐκ θανάτου καὶ κινδύνων, ὡς Σάῤῥα θάνατον Αβραὰμ ἐρρύσατο ἐκ
χῆρὸς Αβιμελὲκ, ἀδελφὸν αὐτῆς τὴν σοφισαμένη· ὡς Ρεβέκκα τὸν υἱὸν αὐτῆς Ιακὼβ ἐκ χε-
ῖρὸς τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Ησαῦ, τὴν φυσικὸν αὐτῆς συμβουλεύουσα· ὡς Ραχὴλ θάνατον πατέρα ἐκ
τῆς εἰδωλολατρείας ἐρρύσατο, ἄψυχα εἴδωλα κλέψασα (ἔκλεψε γὰρ τὰ δὲ ἄλλο, ἵνα 35
τῆς εἰδωλολατρείας ῥύσηται θάνατον πατέρα) ὡς Ραὰβ ἡ πόρνη τοὺς κατασκόπους ἐρρύσατο ἐκ
χῆρὸς τῶν ἀλλοφύλων, ὡς τὴν λινοκαλάμην αὐτοῖς καταχρύψασα· ὡς Μελχὸλ θάνατον Δα-
βὶδ ἐκ χῆρὸς Σαοὺλ, τὸ μυσήριον αὐτῆς ἀπαγγείλασα· ὡς Αβιγαὶλ θάνατον Νάβαλ ἐκ θα-
νάτου, τὸν Δαβὶδ παρασπάσασα· ὡς ἡ τοῦ Μωϋσέως μήτηρ ἐκ χῆρὸς Φαραὼ τὸ πόπτον εἰς
ῥόον ἐμβάλουσα· ὡς Μαρθα καὶ Μαρία θάνατον ἀδελφὸν αὐτῶν Λάζαρον ἐξ ᾅδου, τῷ 40
Κυείῳ παρακαλέσασαι· ὡς αἱ χῆραι τὸν Ταβιθὰ ἐκ θανάτου ἐρρύσαντο, δυσωπήσασαι
Πέτρον· ὡς τὶ πίστις τὸν Αἰμορροοῦν, καὶ ἡ πίστις τοῦ Ναυῒτζε. ἔξελοῦ με, Κύριε, ἐξ ἀὐ-
θεφπου ποιηροῦ, καὶ ἀπὸ ἀνδρὸς ἀδίκου ῥῦσαί με. ἴδωμεν ἀπὸ τίνων ὁ προφήτης θέλει τι
ἰδιχῶς ῥυσθῆναι. καὶ γὰρ ἄὐθεφπος ποιηρὸς ὁ Δωὴκ, καὶ ἀνὴρ ἄδικος ὁ Σαούλ. ὁ γοῦν

Δαβὶδ

ΕΙΣ ΤΟ, ΕΞΕΛΟΥΜΕ, ΚΥΡΙΕ, ΕΞ ΑΝΘΡΩΠΟΥ πονηροῦ.

Λογ. λη. Ψαλ. ριθ. αι

Ex 11. Palai 10.

ΘΑυμάζω τί δήποτε ὁ προφήτης οὐκ ἤυξατο ῥυσθῆναι ἀπὸ δαιμόνων, ἢ λεόντων, ἢ δρακόντων, ἀλλ' ἐξ ἀνθρώπου πονηροῦ. δῆλον οὖν ὅτι χείρονές εἰσιν ⓐ πονηροὶ ἄνθρωποι τῶν λεόντων. ⓐ μὲν γὰρ λέοντες ⓦ Δαυὶδ οὐκ ἐσπάραξαν, Ἰουδαῖοι δὲ τὸν Κύριον ἐσταύρωσαν· ⓐ κύριος τὸν Ἠλίαν εἰς τὸ ὄρος διέτρεφον, τὸν δὲ Ἰωσὴφ ⓐ ἀδελφοὶ πιπράσκοντες ἔτρωσαν, οἱ καὶ δεσμῶται ἐπορίσθησαν. ἐδίετο γὰρ αὐτῷ ὁ παῖς τοῦ μὴ προσθῆναι τοῖς ἀλλοφύλοις. ⓐ δὲ τῇ ὑπερβολῇ τῆς ὠμότητος τῶν ἰχνεσιν αὐτοῦ ὑπῆρξαν, οὐ οὔτε νεαρὰν ἡλικίαν ἠλέησαν, ὅτι σωλάγχνα ἀδελφικὰ ἠδέσθησαν, ὄχ ὅτι πατρός· αὐτοῖς εἰσέπεσε, οὐ μία σταγὼν χάριν ἐβλάστησεν· ἀλλὰ τῇ ὑπερβολῇ τῆς ὠμότητος τὸν θυμὸν ἐξέτεσον καὶ ἀδελφὸν ὡς δοῦλον ἐπέπρασκον. Ἐξελοῦ με, Κύριε, ἐξ ἀνθρώπου πονηροῦ. μέλιτος ἀγέλας τὸν Ἰωνάθαν ἐν τῇ ἐρήμῳ ἔτερον, Ἡρῳδίας ὁ αὐτὸν ἐν ἀρίστῳ ἀπέπεμψε. δράκοντες καὶ χερσάδες καὶ ἀσπίδες τὸν αὐδρα ἐσκύλευτο, γυμνοὶ δὲ πονηροὶ τὸν προφήτην οὐκ ἔφριξε. Δαυὶδ ἐν Βαβυλῶνι τὸν δράκοντα ἔκλεινε· Δανιὴλ δὲ τῶν Σαὼλ τὸν φθόνον ἰσχύσαν οὐκ ἴσχυσεν. ὁ ὄφις τὴν Εὔαν μόνον ἐπάτησεν· ὁ δὲ Καὶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ δόλῳ ἐφόνευσεν. ὁ κύων Καὶν μᾶζιν ὁμόσας τῷ δεσπότῃ προσέσαντας· Ἰούδας δὲ καὶ πρεσβύτερος τὸν δεσπότην προέδωκεν. ἐξελοῦ με, Κύριε, ἐξ ἀνθρώπου πονηροῦ· οὐκ ἀπὸ θηρίων. τὰ μὲν γὰρ θηρία φαρμάκων τὴν φύσιν κέκτηνται, ⓐ δὲ γε πονηροὶ ἄνθρωποι κρύπτουσι τὴν πονηρίαν τοῦ ἤθους τῆς ὑπεκκαύσεως. καὶ ὥσπερ ⓐ τὰ θανατήρια φάρμακα διδόντες, μέλιτι πολλάκις προσχρίουσι τὴν πικρίαν τῇ γλυκύτητι, οὕτω καὶ ⓐ πονηροὶ ἄνθρωποι τὸ μὲν γλυκὺ τῶν λόγων ἐν τῷ στόματι φέρουσι, τὸ δὲ πικρὸν τοῦ ἤθους ἐν καρδίᾳ κατέχουσι· τὸ μέλι ἐν τῇ γλώσσῃ βασάζουσι, καὶ τὸ ξίφος ἐν τῇ χειρὶ χαλκεύουσιν. ἄλλοι ἔξωθεν φαιδρύνθησαν, καὶ ἄλλοι ἔνδοθεν κρυπτόμενοι· ἔστιν οὗτος χαλεπώτερος ὃν ὁ πονηρὸς ἀνθρώπου τοῦ θηρίου. καὶ πῶς, ἄκουε· τὸ μὲν θηρίον οὐκ ἔχει φρόνησιν, οὐκ οἶδεν κακὰ κατὰ τοῦ ἀνθρώπου (οὐδὲ γὰρ λογίζεται, οὐδὲ γὰρ τὸν ὑπαγορεύουσαν αὐτῷ φρόνησιν· καὶ τὸν δόλον) ὁ δὲ γε πονηρὸς ἄνθρωπος κεκτημένος τὴν φρόνησιν, καὶ χρῆται αὐτῇ πρὸς τὴν πονηρίαν, καὶ ὅταν ὁ βούληται, θήραν ἑαυτῷ τῆς φρονήσεως ἐξευρίσκει. ἐξελοῦ με, Κύριε, ἐξ ἀνθρώπου πονηροῦ, οὐκ ἀπὸ ἀγέλης πονηρᾶς. εἰσὶ γὰρ καὶ ἀγέλαι πονηραί· ὡς ὅταν λέγῃ Δαυίδ· Ἐξαπέστειλεν εἰς αὐτοὺς ὀργὴν θυμοῦ αὐτοῦ, θυμὸν καὶ ὀργὴν καὶ θλῖψιν ἀποστολὴν δι' ἀγέλης πονηρῶν. ὡδοποίησε τρίβον τῇ ὀργῇ αὐτοῦ. χείρων δὲ ὁ πονηρὸς ἀνθρώπου τῆς ἀγέλης τοῦ πονηροῦ. ὁ μὲν γὰρ πονηρὸς ἄγελος τὰ προστεταγμένα φυλάττει· ὁ δὲ πονηρὸς ἄνθρωπος τὰ προστεταγμένα παραχράττει. τί πονηρότερον τοῦ Ἰακώβου; ἀλλ' ὅμως φθονήσας τῷ Ἰωσὴφ, οὐκ ἐτόλμησεν αὐτῷ προσπηδῆσαι δίχα προστάγματος θείου. ὁ δὲ πονηρὸς ἄνθρωπος ἀκούων τό, Ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, ἵνα μόνον οὐκ ἀγαπᾷ τοὺς ἐχθρούς, ἀλλά τι καὶ τοὺς θερίστους μισεῖ, καὶ τούτους φονεύει, ὡς καὶ ὁ Σαοὺλ ἐποίει τῷ Δαυίδ. ὁ μὲν γὰρ τὸν ἀπόδημον αὐτοῦ Γολιὰθ σφενδονήσας ἀπέκτεινε, καὶ τὸ φόβητρον ἀπέπεμψεν· ὁ δὲ τὸν δολοφονίαν κατ' αὐτοῦ ἀνέπεμψεν. τὸν δαίμονα αὐτοῦ πάλιν τῇ ψαλμῳδίᾳ αὐτοῦ ἀπέπεμψεν, ὁ δὲ τὸ ξίφος κατ' αὐτοῦ ἀκονήσας ἀπέπεμψε. τοιοῦτος γάρ ἐστιν ὁ πονηρός. ὅσοι θέρμετρα ἔχουσι, τοσοῦτον μᾶλλον πρὸς φθόνον ἐκκαίεται. ὕλη γὰρ φθόνου ἰσχὺς τῶν θέρμετρα ἔχοντων. ἐξελοῦ με, Κύριε, ἐξ ἀνθρώπου πονηροῦ τυγχάνω. ἐξελοῦ με, Κύριε, ἐξ ἀνθρώπου πονηροῦ· οὐκ ἀπὸ δαιμόνων. ⓐ μὲν γὰρ δαίμονες τῷ σημείῳ τοῦ σταυροῦ ἀπελαύνονται, ὁ δὲ τοιοῦτος πονηρὸς ἄνθρωπος

ἀνθρώπου

ἐν. ὁ ὠὸς αὐτοῦ ἐσπιρε

ἐν. μέλιτος

ἐν. ἔχει καὶ

ἐν. τὰ θερμετρίου.

Ψαλ. οξ. ιδ.

πικὰ πεσών, ἐκφθέγγεται ἐγκαλκύσας τὴν ἱερὰν ἐκείνην καὶ μεγαλόφωνον σάλπιγγα, δι' ἧς, ἃ μὴ ἐξῆν εἰπεῖν ἀνθρώπῳ, μὴ ἐξὸν ἦν ἀγγέλοις, μὴ τοῖς λοιπῶν διαγγελιστῶν τις κατέλαβε, μόνος τολμηρᾷ καὶ πιστῇ ἐφθέγξατο γλώττῃ· Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, καὶ ὁ λόγος ἦν πρὸς Ἰω. α. α
Θεόν, καὶ Θεὸς ἦν ὁ λόγος. τίνος οὖν ἕνεκα, καὶ δι' ἃ ποίαν αἰτίαν, παρέτρεξεν ὧν τῶν λοιπῶν διαγγελιστῶν, ἕκαστος ἕκαστα ὁ διαγγέλιον, ἀναγκαῖον δὲ τοῦτο ζητῆσαι. Ματθαῖος μὲν τῶν Ἑβραίων γλώττῃ τὰ διαγγελικὰ συνέταξε θαύματα. Μάρκος τοῦ Πέτρου μαθητὴς γενόμενος, καὶ διὰ τοῦτο διασύρει Χριστὸν συμβεβηκότα γράφει, λέγω δὴ τὴν ἀμικτον γένεσιν, τὴν ἀμεμπτον διαγωγήν, καὶ παράδοξα σημεῖα, Ἰουδαϊκὸν φθόνον, σωτήριον πάθος, ζωοποιὸν ἡμῖν θάνατον, τὴν εἰς ἀφθαρσίαν ἀνάστασιν, τὴν πρὸς πατρικὴν κάλπιν ἀνάληψιν. ὁμοίως καὶ Λουκᾶς, Παύλου συγγενόμενος μαθητὴς, τὴν αὐτὴν τοῖς πρὸ αὐτοῦ ἐτέμνων ὁδόν. Ἰωάννης τοίνυν μόνος, ὡς ἀληθῆς τις ἐξ ἀπόπου καὶ θηλυμος, καὶ ἑτέρων ἀληθεστάτων θαυμάτων γενόμενος, ὡς εἶδεν αὐτῷ τῆς γνώσεως τὸ κεφάλαιον παρελείφθη, μεταχειρίζεται τὸ ἀληθινὸν τοῦ διαγγελίου κάλαμον, καὶ ἐξ αὐτοῦ ζωτύπωτον ἐξεύρει θησαυρόν, ἐκ τούτου ἀπαρέσκει βοᾷ, Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος. οὐκ ἀφ' οὗ Μαρία, φησὶν, ἐνομίσθησα μήτηρ, ἀρχὴν ἔλαβεν ὁ Χριστός· οὐκ ἀφ' οὗ Ἰωσὴφ πατὴρ αὐτοῦ ἐχρημάτισε, τὴν ὑπαρξιν ἔσχε· οὐδ' ἀφ' οὗ Μωϋσῆς, οὐδ' ἀφ' οὗ Ἀβραάμ, ὁ πρὸ νόμου πάντων πατήρ· ἀλλ', Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος. ἀρχὴς μὲν οὐδεὶς ἀρχαιότερον, ἀρχὴς οὐδὲν πρεσβύτερον. πάντα ποίημα ἄρχεται, καὶ ὅστις ἐστὶ πρὸ ἀρχῆς. πάντων μὲν ἀρχὴ υἱός, καὶ πάντων ὅστις ὡς πιστὸς, ἀρχή. πάντα τῇ ἀρχῇ προσλαμβανόμενα, κενὰ μόνον δὲ τὰ πρεσβεῖα τῆς ἀϊδιότητος κατέσχε ἡ ἀρχή. ἀλλ' ἴδωμεν δίκαιον [ὁ λόγος] Ἰάκωβον. Εἰ γὰρ καὶ τοῦ δικαίου ἐπίκλησιν ἄξιος ἦν ὁ ἄλλος Ἰάκωβος ἔλαχεν, ὁ χρηματίζων Δίκαιος, ἀλλ' οὐ φθονήσει τοῦ τοιούτου γέρως τῷ Ζεβεδαίου πλωτῆς τοῖς τοῦ εὐαγγελίου κατορθώμασιν. ἀρκεῖ δὲ πρὸς ὃ πρόκειται εἰς ἐγκωμίου λόγον, ὃ καὶ τοῦ διασυρτικοῦ φίλτρου ἡδέως τοῦ κεφαλαίου ἀποτμηθῆναι. τοῦτον γὰρ Ἡρῴδης, ὡς ὁ Λουκᾶς ἐν ταῖς πράξεσιν ἱστορεῖ, ἀναιρεῖ. οὗτοι τῆς εὐσεβείας ἆθληταί, οὗτοι Πραξ. ιβ. β.
τοῦ εὐαγγελικοῦ κηρύγματος οἱ δρόμοι. ἀλλ' ἕνα μὲν ἐξ Ὀλυμπιακῶν ἐπανελθόντα στεφανίτην δῆμοι καὶ πόλεις ἰδίοις στόμασι τερπόμενοι, καὶ ζῶντα φύλλοις δάφνης ἐστεφανωμένον ἡμᾶς ἴσμεν, ἀκούομεν, ἀλλὰ τῆς ἀγωνίας, ἀλλὰ τοῦ ἀέθλου ἀγωνίσας, ὑπὲρ τοῦ ἀέθλου ἀθλήσαντα καὶ στεφανωθέντα, πρὸς ἡμᾶς παρελθόντα ἐλεάσαι συνδρομὴ τοῦ ἀθλοθέτου. καὶ τοῖς μὲν ἀμυήτοις καταπλήττει πᾶσα γλῶσσα, εἰς τὸν τῶν ἐπαίνων διεξιέναι πειρωμένη, καὶ ἱλιγγιᾷ ἡ διάνοια, θάλασσαν ἐκ ἐρετῶν κοτύλῃ σκάπτειν βιαζομένη. ἀλλ' ὅμως ἐπιχειρήσωμεν, τὴν εὐγνωμοσύνης ὀφειλὴν ἀποδώσοντες τοῖς πατράσι καρπόν. πρὸ δύο ἡμερῶν ἡμέρας τὸ παρασκευῆς Χριστοῦ πομπήγυεις διώνυμος· εἰκότως τοιγαροῦν ἅπαντες οἱ ἀγῶνες ὅσοι εἰς τιμὴν τῆς διασωτικῆς ἡμέρας ὑπὸ τῶν πανάθλων ἀγωνιστῶν ἐξεπολέθησαν. τοῦτο καὶ ὅτι τῶν ἔξωθεν συμβαίνειν εἴωθε. ταῖς δὲ βασιλικαῖς ἡμέραις οἱ ταῖς πόλεσιν ἄρχοντες πομπεύουσιν· ἀλλ' ἐκεῖ μὲν, ὁ γενεσιακὸς σκιὰς καὶ πρεσκαίρου χαρᾶς ἐπέτυχεν ἡδονῆς· οἱ δὲ τῶν ἀθανάτων τοῖς στεφανίταις τὰ βραβεῖα, ἀγωνίζονται στέφανοι, ἡμετέρᾳ ἀγλαΐᾳ χαρᾷ, καὶ μετὰ τῶν ἀγίων ἐν τῇ διασώσει λαμπρύνεται. ταῦτα τύποις ἐπέκειται τοῖς ἀγωνίσμασι τὰ πρωτόμια· ὧν ταῖς πρεσβείαις καὶ ἡμεῖς σφαφυλαχθείημεν, καὶ ὁ καλὸς ἔστ ποιμὴν εἰς πολλὰς δεκάδας ἡμῖν σωσάτω χαριεῖται ἐν Χριστῷ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν. Ἰσ. παρέλκει λόγος.

ΕΙΣ

ὁ ὅλῳ τῷ κόσμῳ μεγαλοφώνως ἐκήρυξεν· Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, καὶ ὁ λόγος ἦν πρὸς Ιωαν. α. ι.
Θεὸν, καὶ Θεὸς ἦν ὁ λόγος. ἐρωτήσωμεν τὴν ἀλήθειαν, τὴν ἰχθύων, καὶ συμφέρεται τοῖς ἁγίων εὐαγγελίοις, ἵνα αὐτὸν τοῦτο ἐδίδαξε; ποῖος πατὴρ τοῦτο ζωγρεῖν βούλεται ἀποφθέγξασθαι; εἰς ποίαν βίβλον ἐγκύψας εὗρε καὶ ἐξεφώνησεν; ἀλλ' οὔτε τις ἐδίδαξεν αὐτὸν, οὔτε εἰς βίβλον ἐγκύψας εὗρε καὶ ἐξεφώνησεν· ἀλλ' εἰς ὃ διασοφικὸν ζῆθος τοῦ σωτῆρος αἰέπεσε, καὶ εἰς ὃ βάθος τῆς σοφίας καὶ τῆς γνώσεως τοῦ νοῦ φωλεοθεὶς ἐβόησεν, ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, καὶ ὁ λόγος ἦν πρὸς τὸν Θεὸν, καὶ Θεὸς ἦν ὁ λόγος. Τί πλέον τῶν γεγραμμένων ἔχω εἰπεῖν; ἤκουσας ὅτι ἐν ἀρχῇ ἦν, τουτέστιν, ἐν πατρὶ, καὶ ζωὴ πατρὶ, καὶ Θεὸς ἦν ἐκ τοῦ Θεοῦ καὶ πατρὸς ἀῤῥήτως καὶ ἀπαθῶς γεγεννημένος πρὸ αἰώνων· αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΙΝ. Λογ. λζ.

Ἅλιος μέχρι τῆς οἰκείας ἀκτῖνας εἰς πάντα κόσμον ἐκτείνει· ἡ τοῦ δι- *Ex Ms.*
καίου Χριστοῦ ἡ κατὰ σάρκα γενέθλιος φωτολαμπὴς, ἵνα αὐτοῦ μαθητὰς, *Palatino.*
ὥσπερ τινὰς ἀκτῖνας, εἰς τὴν οἰκουμένην ἅπασαν ἐξέπεμψε. διὰ τοῦτο καὶ τὴν μὲν Φωσφόρον δίκαιον ὁ ἱερὸν τοῦτο λαμπαδοῦχοι σύστημα Πέτρος, καὶ Ἰάκωβος, καὶ Ἰωάννης, ἀπὸ τῶν ἀπίστων σαλεύεσθαι, καὶ τῶν πεπλανημένων πρὸς τὸ γνήσιον εἶδος ἁλιεῖς, ἀπὸ μὲν καλάμου, τῷ σαυρῷ χρώμενοι, μέχρι μὲν ἰσμοῦ, τῇ πεπλεγμένῃ ὁμολογίᾳ τοὺς λογικοὺς ἰχθύας ἐκ τοῦ βυθοῦ τῆς κακίας· ἀπὸ τοῦ ἀνεκλαλήτου μυστηρίου ὡς διδασκάλῳ χαιρουσιοῦντες, καὶ τῶν ἀῤῥήτων καὶ ἀθεάτων πραγμάτων αὐτόπται καὶ αὐτήκοοι γενόμενοι. Πέτρος ὁ ἀπὸ τῆς πίστεως πέτρα κληθεὶς, καὶ ἐφ' ἑαυτῷ τῆς ἐκκλησίας ἀνέχων τὸν οἰκοδομὸν. Σὺ Ματθ. ις. ιη.
γάρ εἶ, φησὶ, Πέτρος, καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομήσω μου τὴν ἐκκλησίαν, καὶ πύλαι ᾅδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς. ἀλλὰ ἴδωμεν, εἰ δοκεῖ, διὰ τίνα καὶ ποῖον αἰτίαν τοῦτο πιστεύσαι τὸν ἐπαθλεῖν ὁ χορυφαῖος. πρώτιστος ποτὲ οὗτος μαθητὴς ὁ σωτὴρ τίνα ἆρα τοῖς αὐτοῦ ἔχοιεν δόξαν. τῶν οὖν ἄλλων τίνας σιγῶντων, προπηδήσας ὁ γνήσιος οὗτος φησιν. Οὐκ εἶπε, σὺ εἶμαι, σὺ εἶ, καὶ ἐν προφήταις τὴν λέξιν ἔλαβε, Σὺ ὁ αὐτὸς εἶ, Ψαλμ. ρα. κβ.
καὶ τὰ ἔτη σου οὐκ ἐκλείψουσι· καὶ διὰ ταύτην τὴν ὁμολογίαν λαμπαδοῦχος τῶν ἀρχαίων ἁγίων κλῆς. Ὅσα γάρ, φησὶν, ἂν δήσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται δεδεμένα ἐν τοῖς οὐρανοῖς· καὶ ὅσα ἂν Ματθ. ις. ιθ.
λύσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται λελυμένα ἐν τοῖς οὐρανοῖς. ὦ τῆς δόξης καὶ φύσιν ὑπερβαινούσης ἀξιώματος. ἐπὶ γῆς βαδίζων νόμους ταῖς οὐρανίοις ἐξέπεμπε δυνάμεσι, καὶ τούτους ἐκφύλακας ἐφύλαττον. καὶ κατὰ μὲν ἐκφυὲς τὰ δικαιώματα διατηρεῖται, ἀνῳδεῖ δὲ Θεὸς τὸν ὑψηφόρον τῶν λεγομένων ἐβεβαίου. ἐμακαρίζετό ποτε Ἰωσὴφ ἐκφυὲς, τὰ σιτοδοχεῖα πιστεύσας τῷ Φαραώ. πῶς οὐζηλωτὸς καὶ θεσμακάριος ὁ Πέτρος, ὃν θησαυρὸς πίστεως θυόμενος αὐτῶν τῶν ἀγγέλων; ἀλλ' ἀχ ὅπου τῶν διαμένειν ἔλαβε τὸν ἀξιοπόθητον τοσοῦτον μακαρίζω, ἀλλ' ὅλῃ καὶ σκιᾷ τῶν ἱματίων αὐτοῦ προσκυνήσασαν νόσους ἔλαιον, ἀλλ' ὅπου τὸν Ταβιθὰ ἐκ νεκρῶν ἀνέστησεν ἐκπλήττομαι (ταῦτα γὰρ τοῦ ἐνεργοῦντος πνεύματός ἐστιν ἐκ τῶν πλείστων τὰ χαρίσματα) ἐγὼ δὲ Πέτρου μακαρίζω ἐκφυὲς τῆς ἀληθοῦς ἔνεκεν ὁμολογίας τῆς ἀπὸ παντων τῶν πρώτων ὑπερβεβηκυίας. σὺ εἶ ὁ Χριστὸς, ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος. ᾧ δὲ φαι- * *
νόμενοι ὁμολογῶ, σὺ εἶ ὁ Χριστός. " τοῦτο τῆς μὴ πατρὸς σεσυνῳδῆχεως ὃ μεμύημαι. ἴδωμεν δὴ, εἰ δοκεῖ, καὶ τὸ τεσμακαρίου Ἰωάννου καὶ ἰδιάζοντα πλεονεκτήματα· οὐκ ἀφ' ὧν τῆς ἐνθένδε πενίας ἐκοινώνει ὁ Πέτρος (" σὺ μὲν γὰρ τῷ λέγοντι, Ἀργύριον καὶ χρυσίον οὐχ Πραξ. γ.
ὑπάρχει μοι, καὶ τῇ σιωπῇ τοῦ συγκαταθέσεσιν ἐμμένουσι) ἀλλ' ὅπι εἰς τὰ ἄνω τὰ θεσπε-

πικὰ

ἰσ. τὸν φωτ. ἰσ. τὸν λόγ. τ ἰσ. αὐτῷ

Λογ.λς.

ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΓΙΟΝ ΙΩΑΝΝΗΝ ΤΟΝ ΑΠΟΣΤΟΛΟΝ
ὑ διαγελιστὴν ⓦ θεολόγον.

Ex Ms. Palatino. Μίωδς Δεκαεξ. κ'.

ΠΑλιν ὁ ἡμέτερος Ἰωάννης, ὦ Ἔφεσιοι, μᾶλλον ὑ πάσης τῆς οἰκουμένης διδάσκαλος τὴν πνευματικὴν σαλπίγγων ἐξήπλωσε, ὑ πρὸς ἑαυτὸν ἡμᾶς ἐκ διαφόρων τόπων συνήγαγε. Οὐκ ἵνα αὐτοῖς τοῖς φθόνοις ῥόδων πηδήσωμεν, ἀλλ' ἵνα αὐτοῖς ἀγαθοῖς ἔργοις ⓒ δικαίοις στεφανώσωμεν. πάλιν τὰς πνευματικὰς αὐτοῦ πηγὰς ἐπισκάπτει, οὐχ ἵνα ἀγρεῖς διψώσας ποτίσῃ, ἀλλ' ἵνα λαοὺς κεπιωμένους σπείξῃ. πάλιν εἰς τὸ ἱερὸν δρόμον ἐδίδαξεν ὁ δεύτερος μετὰ Πέτρον, οὐκ ἵνα ἕνα χωλὸν θεραπεύσας ἐξάλλεσθαι ποιήσῃ, ἀλλ' ἵνα πολλοὺς ἡμᾶς τῇ εὐσεβείᾳ ἐπιῤῥώσας, εἰς οὐρανίους ὃ πολίτευμα ἔχομεν ἀναδραμεῖν. Οὐκ ἐπὶ ὅπου ὁ Κυριακὸς ἦλθε δρόμος ἐπάκειται, ἀλλ' εἰς ἕνα ἕκαστον ἡμῶν δρόμος ἀνακλίνας, ἀπὸ πολλοὺς ἡμᾶς ἰσοτίμους ἀδελφοὺς, κέρδος ἴδιον τῷ Θεῷ πεποιήκε, ⓒ οὕτω κέκραγε λέγων· Ἰδοὺ ἐγὼ ὑ τὰ παιδία, ἃ μοι ἔδωκεν ὁ Θεός. παιδία, ποῖα; ἃ ὑ χάρις ἐβλάστησε, ὑ τῆς τῶν δεκαοκτὼ βασιλείας κληρονόμους ἀπέδειξεν. ὅσους ποτὲ ἐσυλαγώγει ἡ Ἄρτεμις, τούτους πλείονας ζωαγεῖ ὁ Ἀπόστολος. ἐκείνη κύνας τρέφουσα, θηρεύουσα, τὴν πλάνην κατάφορεν· Ἰωάννης πλουσίους οἰκονομεῖ ὑ λαοὺς συγκροτεῖ, τὴν θεογνωσίαν ἐπάφορεν. ἐκείνη πομπαῖς εἰδώλων ⓦ ἀέρα ἐσχόπευε· Ἰωάννης μυήμασιν ἁγίων τὴν Ἀσίαν ἐφώτισεν. Αἴγυπτος μεμνοιβύεται Μωϋσέως θαύματα, Ἔφεσος ἐξαγγέλλει τὰ Ἰωάννου ἐνεργείας. Μωϋσῆς δίκα πληγῶν τὴν Αἴγυπτον ἐμαστίγωσεν· Ἰωάννης ὑ τὸν θεοπνεύστῳ διαγελίῳ Ἔφεσον κατεκόσμησε, μᾶλλον ὑ ⓒ πόλεως ἤλεησε. Μωϋσῆς διὰ ῥάβδου τὴν θάλασσαν ἔσχισεν, Ἰωάννης διὰ σαυτοῦ τὴν Ἄρτεμιν κατέτρεψε. τῆς θαλάσσης χαθείσης Φαραὼ καὶ τὰ ἅρματα αὐτοῦ κατεποντίωσαν, τῆς Ἀρτεμίδος καταπεσούσης ὁ ἱερὸς αὐτῆς καὶ τὰ βδελύγματα ζωοτεύθησαν· ἐκλείπει γὰρ ὁ Δαβὶδ ⓒ λέγει, Ἡ θάλασσα εἶδε, καὶ ἔφυγε· σήμερον ἡ ἐκκλησία τὸν αὐτὸν ὕμνον βοᾷ καὶ λέγει, Ἡ Ἄρτεμις εἶδε ⓒ ἔπεσεν· εἶδε τὸν θεολόγον καὶ θεοκήρυκα, εἶδε τὸν θεοφόρον, καὶ ἔπεσεν ἡ ἀμάρτωλος, ἡ ἀλίτιμος, εἰς ὃ ἔδαφος. εἶδεν οὐ ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς, καὶ ὧν οὐκ ἴσχυσε. τί σοί ἐστι, Ἄρτεμις, ὅτι ἔπεσες; εἶδον τὸν ὑὸν τῆς βροντῆς, καὶ κατῤῥάγη μου ὁ ἱερὸν τῆς μισητίας· εἶδον τὸν θεῖον φίλον, καὶ διελύθην· εἶδον τὸν ἐπὶ ὃ θεῖοι ζῆλος ἀνακλιθέντα, καὶ κατεμείνθην ὅτι ὃ εἰδωλικοί μου ζῆλος. θαυμαστὸς ὁ Ἠλίας, ἀγαπητοί, ὅτι τὸν Βάαλ κατέτρεψε· θαυμασιώτερος ὁ Ἰωάννης, ὅτι τὴν Ἄρτεμιν ἐξώλεσεν. Ἠλίας πυρακτώσας καὶ πεντήκοντα ἀπέκτεινε· Ἰωάννης τὸν ζωὸν τοῦ κόσμου φονεύσας ἱερέα ζωοποιήσας εἰς Χριστὸν ἀνέστησεν. ὦ τοῦ θαύματος, σύλλιθος τὸν ἰσόλιθον ἐθανάτωσεν ἱερέα, ἡ διὰ τῆς χαρίτος ἐξέμυσησεν ὁ Ἰωάννης. ἄραντες γὰρ αὐτόν, φησι, τὸ σῶμα βαστάζοντες ἐλθόντες πρὸς τὸν τάφον τοῦ Ἰωάννου· καὶ οἱ οὐκ ἤθελε ζωὴ θεωρῆσαι, τοῦτον ἀποθανὸν ἐπιζητεῖ, ζωὴν καὶ πίστιν αὐτοῖς ἀντάλλαγμα. οὕτω ποτὲ καὶ ⓓ παμπόνηροι Ἰουδαῖοι ἐποίησαν. ζῶντα τὸν Χριστὸν ἀπηρνήσαντο, καὶ ἀποθανόντα ὑὸν Θεοῦ ὡμολόγησαν. ἀπηρνήσαντο αὐτὸν ὅτι ὃ τυφλοῦ εἰπόντος, Ἡμεῖς τοῦ Μωϋσέως ἐσμὲν μαθηταί· τοῦτον ὑ οὐκ οἴδαμεν πόθεν ἐστίν. ἀνέβλεψεν ὁ τυφλὸς, καὶ ἴσχυσεν ὁ ἀσύνετος λαός. ὑὸν Θεοῦ ὡμολόγησαν ὅτι τοῦ σταυροῦ, ὅτε κλίνας τὴν κεφαλὴν ἀφῆκε τὸ πνεῦμα, καὶ λόγχη τὴν ἀοίδιμον αὐτοῦ ἐξεκέντησαν πλευράν, καὶ ἐξῆλθε πλῆθος αἵματος καὶ ὕδατος· ἔκραξεν ὑ μεγάλῃ τῇ φωνῇ Ἰουδαίων τραγῳδός, καὶ ἔλεγεν, ἀληθῶς Θεοῦ υἱὸς ἦν οὗτος. Ἰωάννης, ὁ ζῶν, ὁ κήρυξ τῆς θεογνωσίας, ὁ πνεύματος ἁγίου χάρις λαβών, ὁ ῥήτωρ τῆς ἐκκλησίας, ὁ φωστὴρ τῆς εὐσεβείας, ὁ ὀφθαλμὸς τῆς Ἀσίας, τὴν μὲν δαίμονα Ἄρτεμιν κατέτρεψε· τὸν δὲ Θεὸν λόγον

ὁ

Ησ. ν. ιη.

Ψαλμ. ριγ. γ

Ιωαν. θ. κα.

θεόν χορυφῆς καὶ κεφάλης ἐκλάμπει. ὦ Ἰωάννη, διὰ σὲ σεσαγκὸς μὲ τοῖς πρεσβεύουσι μιμησόμεθα, καὶ δι' ἡμέρας ἢ τοῖς Ἐφεσίοις συμπολιτευόμεθα. ὦ Ἰωάννη, ὡς πρότερον ὑψηλὸς ἐπὶ τόδε τὸ ἱερὸν ὄρος προλάμπεις, οὐχ ἡμᾶς τοὺς πολίτας σου δωρούμενος, ἀλλ' ἅμα τοῖς αὐτόθι σε χαριζόμενος. ὦ Ἰωάννη, τὴν μονομάχον δράκοντα Ἀρτέμιν τὴν ἐμπαίσῃ σε φαρμάκῳ κατήραξας, καὶ τὴν μεγαλόμορφον Χριστοῦ, τὴν ἐκκλησίαν, τῇ δυνάμει τοῦ σταυροῦ κατεπάλαξας καὶ καταῳκοδόμησας. ὦ Ἰωάννη, ὃν πατέρα σε Ζεβεδαῖον ὄντι τὸ πλοῖον κατέλιπες, καὶ ὃν διαστείλω σε Ναζωραῖον ὄντι τὸ ἔθνος ἠγάπησας. ὡς δύο ὄρη, τοὺς δύο μαστοὺς ἐπωρίσθης, ὧν δυὰ μέσον ἰδέως ἀναπαυσάμενος, ὃν τὸ μέσον δύο ζώων γνωσθέντων ἐπολόγησας· Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, καὶ ὁ λόγος ἦν πρὸς ὃν Θεόν, καὶ Θεὸς ἦν ὁ λόγος. καὶ μοι τὸ πρόσδοξον τῆς ἀποστολῆς ἐπώρισον. γλῶσσα βρύει ὁ μὴ ἁφεὶς εἰς γλῶσσαν, καὶ τὸ βρύον μέλι ὅτι ἰαματικόν, καὶ τὸ κεκυμένον οὐκ ἐκκενούμενον τῷ χρόνῳ. ἀρά τις ἡ αἰτία, τίς ἡ ἐνέργεια, ὅτι αἱ τῆς βύρσεως θήκαι; ἀμεταβλήτως γὰρ τὸ σωτήριος ἡμῶν Χριστοῦ τὰ χαρίσματα καὶ ἀμέλκτως τὰ τῆς ἁγίας τὰ ἐνεργήματα. ὦ Ἰωάννη, τὸ ὅπλον τῆς ἀσφαλείας, ἡ ὄντως βυσσοδὴς ὁμολογία, καὶ πάντων αὐλοῖς ἀποφυγή, ἡ πρὸς Θεὸν καταφυγή. ἐγὼ γὰρ ὅτι λιμνὴν τοῖς χαμαιζηλοῖς, * * τοῦτο ὁ Θεὸς τοῖς καταπονουμένοις. σήμερον ἡμῖν ὁ ἁγιώτατος Ἰωάννης, τῆς οἰκείας ἀρετῆς τὸ κάλλος ἐκλάμπτει (αὐγὴ γὰρ ἡμῖν ἐξ ἀνατολῆς ἐστι) ὥσπερ ἀπὸ βασιλικῆς εἰκόνος τῆς βίβλου τῆς ἀρχαίας ἐκλάμπων τὸν οἰκεῖον βυσσόδειμον. Ἰωάννης, ἡ κρήνη τῆς πίστεως αὐτῆς, ἡ θάλασσα ῥίζα, ἡ αὐτόκλειστος πηγή, ὁ σὲ πᾶσιν ἔθνεσιν οὐ κατ' ἐκεῖνο μόνον χαρᾶς τόπος, ἀλλ' εἰς ἀεὶ ὁ πίστει τὸν σωτῆρα ἐπαγγελμα, τὸ πρῶτον τῆς πίστεως ἀκροθίνιον, ὁ πᾶσι τῆς βυσσοδείας τὰ ἴχνη ἀπλώσας, ἐζηλωκὼς ἡμᾶς τὰ κάλλιστα τῆς ἀγάπης χαρίσματα παιδεύσας. βλέπομεν γὰρ ὃν θαλάσσιον τῆς πρόθεσιας, καὶ περιπλυνόμενα τῷ πηγῷ τὴν ἰαμάτων. δύο πολυξώνιον ἡ ὃν τὸν φωτὸς λόγον. φῶς ὁ πατήρ, φῶς ὁ υἱός, φῶς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. φῶς ὁ πατήρ, ὅπερ Θεὸς ἀληθινός· φῶς ὁ υἱός, ὅπερ ἐκ τοῦ πατρὸς ἐξέλαμψε· φῶς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ὅπερ ἐκ τοῦ πατρὸς ἐκπορεύεται, καὶ ἅμα τὸ Θεὸς ἀληθινός. ὁ ἀπόστολος μαρτυρήσει μοι λέγων, Οτι Θεὸς φῶς ἐστι· Ἦλθεν Ἰωάννης, ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός, Καὶ ἦν τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, ὃ φωτίζει πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον, τουτέστιν, ἐρχόμενον εἰς τὴν ἀλήθειαν. καὶ ὁ υἱός, Ἐγώ εἰμι τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν· καὶ, Ἐγὼ εἰς τὸ φῶς πατρός, καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοί. ὅτι ἦν ὁ υἱὸς φῶς ἐστι καὶ ἦλιος τῆς δικαιοσύνης, καὶ ὁ προφήτης βοᾷ· Φωτίζου, φωτίζου Ἰερουσαλήμ. ἥκει γάρ σοι τὸ φῶς, ἡ δόξα Κυρίου ἐπ' σὲ ἀνατέταλκε. καὶ πρὸς τὸ ἁγίου πνεύματος ἐν ψαλμοῖς ᾄδεται, ὅτι Παρὰ σοὶ πηγὴ ζωῆς. ἐν τῷ φωτί σου ὀψόμεθα φῶς, τουτέστιν, ἐν τῷ υἱῷ ὀψόμεθα τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, φῶς δι' οὗ ἐφωτίσθημεν, καὶ ἕως σήμερον φωτιζόμεθα καὶ καρδίας ἡμῶν. φῶς ὁ πατήρ, ὅπερ ὁ Θεὸς ἀληθινός· φῶς ὁ υἱός, ὅπερ ἐκείνου τοῦ φωτὸς ἀπαύγασμά ἐστι· φῶς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον τὸ ἐκ τοῦ πατρὸς ἐκπορευόμενον. Οὐδεὶς γὰρ οἶδε τὰ τοῦ Θεοῦ, εἰ μὴ τὸ πνεῦμα τὸ ἐν αὐτῷ. φῶς οὖν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον τὸ ἀληθινόν, ὃ ἐν τῷ ἀληθινῷ φωτὶ θεωρούμενον καὶ τοῦτον. μόνον οὖν ἡμῖν, ἀδελφοί, ἡ πίστις ἀβρόχαγής, ἀχώριστος τελεία. καὶ γὰρ ὁ μακάριος Σολομὼν λέγει, Οτι τὸ ὑπτίασον ἀσπαρτίον ὑ διαῤῥαγήσεται. ὁ γὰρ Θεὸς ἀναζωπυρεῖ, φωτίζει, ζωοποιεῖ, ἐλθυλεῖ, καὶ τὰ πλείονα τούτων. καὶ ὁ υἱὸς ὡσαύτως· πάντα γάρ, ὅσα ὁ πατήρ, ποιεῖ. καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ὡσαύτως ἀναζωπυρεῖ, φωτίζει, ζωοποιεῖ, ἐλθυλεῖ. ἐλθυλεῖ γὰρ καὶ ἡγιάσθημεν καὶ ἐφωτίσθημεν καὶ ἀνεζωπυρώμεθα, βαπτισθέντες εἰς πατέρα καὶ υἱὸν καὶ ἅγιον πνεῦμα· ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

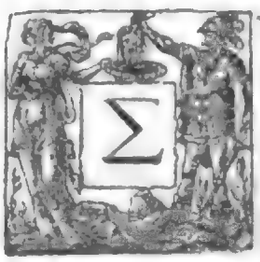
Ἐξ Ἀμ. γ. β. Ἰωαν. α. α. Ἐκλογ. λ. ιϛ. α. Κορ. β. ιβ. Ἰωαν. α. δ. Ἰωαν. ε. ζ. Ἰωαν. α. θ. Ἰωαν. ι. ιβ. Ἰωαν. ι. λη. Ἡσ. ξ. α. Ψαλ. λϛ. ι.

ΕΙΣ

σομαι τοῦτο; ἐγὼ γὰρ εἰμι πρεσβύτης, καὶ ἡ γυνή μου προβεβηκυῖα ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῆς. πόθεν μοί, φησι, τὸ ἀσφαλὲς ἐπαρξει; ποῖον μοι τῆς ἐπαγγελίας δύνασαι προβαλέσθαι τεκμήριον; δέξόν μου τὴν γνώμην ῥᾳδίως, ὡς ἐπὶ Ἀαρὼν τοῦ ἀρχιερέως, αἰτήσασαν, καὶ τότε βεβαίωσον, ὅτι ἡ γῆρας δύναται καρποφορῆσαι παιδίον. ἐγὼ γὰρ εἰμι πρεσβύτης, καὶ ἡ γυνή μου προβεβηκυῖα ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῆς. τὰ ῥήματά σου λέγεται, τὸ δὲ ἐπάγγελμα δύασον. παῖδά μοι προξένησε, μετ' ἐλπίδας ἐλπίδα; ὁ τῆς ἀκμῆς μου πρόελυθε χρόνος, καὶ τῆς νεότητος ἀκαρπως κατεωάλωσα βίον· ὅτε ὡς ξύλον ἐλπόμενον ξηρὸν, τότε καρποφορεῖν ἀναλαμβάνεις με; κυρτοβατοῦν τὸν ἀγρὸν εἰσέρχομαι, οὐκ ἔτι πρὸς οὐρὰν ἀναβαίνειν ἰκνοῦμαι, πρὸς τὸν συγγενίδα γοῦν καταφεύγει μου τὸ γῆρας. γῆ γάρ εἰμι, καὶ εἰς γῆν ἀπελεύσομαι. μόλις τὸ βῆμα τοῖς ποδῶν μεταφέρω· οὐκ ἀρκοῦσιν δύο μοι πρὸς ὑπόβασιν πόδες· διὰ τοῦτο πολλῆς βακτηρίας βαστάζω. χήραν γυναῖκά μοι μέλλει νῦν οὐκ ἀπορῆσαι τέκνου. ταφος εἰμὶ κινούμενος, καὶ νεκρὸς ὀδυπόρος. πῶς οὖν ἀπὸ τῆς νῦν ἐμὲ τέκνον ὀνομάσει πατέρα; ἐγὼ γάρ εἰμι πρεσβύτης, καὶ ἡ γυνή μου προβεβηκυῖα ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῆς. ὅτε τῷ τάφῳ τὸ γῆρας με προσάγῃ, τότε νυμφικῆς ὑπόθεσιν εὐνῆς; καὶ παῖδα φυτουργήσω, τῆς τῆς νεότητος μοι διδυκότος κλίου; καίγω λέγω πρόγονοι ἀξίστηλοι, καὶ τῆς Ελισάβετ ἡ μήτρα γεγήρωται. καὶ τί οὖν γνώσομαι τοῦτο; ἐγὼ γάρ εἰμι πρεσβύτης, καὶ
Λυκ. α. ιθ. ἡ γυνή μου προβεβηκυῖα ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῆς. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος εἶπεν αὐτῷ· Ἐγώ εἰμι Γαβριὴλ ὁ παρεστηκὼς ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, καὶ ἀπεστάλην λαλῆσαι πρός σε, καὶ εὐαγγελίσασθαί σοι ταῦτα. καὶ ἰδοὺ ἔσῃ σιωπῶν καὶ μὴ δυνάμενος λαλῆσαι, ἄχρι ἧς ἡμέρας γένηται ταῦτα, ἀνθ' ὧν οὐκ ἐπίστευσας τοῖς λόγοις μου, οἵτινες πληρωθήσονται εἰς τὸν καιρὸν αὐτῶν. καὶ ἰδοὺ ἔσῃ σιωπῶν καὶ μὴ δυνάμενος λαλῆσαι. βούλεσθέ τι ποιῆσαι, καὶ πῶς ἐρωτᾶς; θαυματουργῆσαι παρῄτησθε, καὶ τοῦτον ζητεῖς; ὅλως δὲ παρεργάζῃ τὴν ἐμὴν ἔργων τοῦ δεσπότου; μὴ ἀδύνατόν τι παρὰ τῷ Θεῷ ῥῆμα; εἰπέ μοι, πόθεν ὁ Ισαὰκ ἐτέχθη, καὶ Αβραὰμ αὖθις ἐλπίσαι ὁ πρεσβύτης, καὶ Σαρρᾶ τοῦ στείρου ἐκάλεσε μητέρα; εἰς τοῦτο αὐτοῦ ἐμπεσὼν παρασοφίαν, διὰ τί σὺν ἐμοὶ, ὡς ἐκεῖνος, οὐ πρεσβεύω λόγους; διὰ ἔσῃ σιωπῶν, καὶ μὴ δυνάμενος λαλῆσαι, ἀνθ' ὧν οὐκ ἐπίστευσας τοῖς λόγοις μου. διὸ σου τοῦ γλώσσου, τοῦ πρὸς ἀπάντησιν ἠθέσαι ἀπόκρισιν. εἰ ὡς τοῦ ἀμπέλου ἐλπίσας ὀργάνῳ, εἰ αὐτῷ καὶ παιδεύσῃ. διὸ ὧν γὰρ τις ἀμπελουργεῖ, διὰ τοῦτον καὶ καλάζεται. διὰ ἔσῃ σιωπῶν, καὶ μὴ δυνάμενος λαλῆσαι, ἀνθ' ὧν οὐκ ἐπίστευσας τοῖς λόγοις μου. τοῖς ῥήμασί μου λαλῶ οὐκ ἐπίστευσας, σιωπῶν σοὶ λόγος δύναμιν, οἵτινες πληρωθήσονται εἰς τὸν καιρὸν
Λυκ. ιη. κζ. αὐτῶν. Τὰ γὰρ παρὰ ἀνθρώποις ἀδύνατα, παρὰ τῷ Θεῷ δυνατά· αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Αμήν.

Λογ. λε. ΕΓΚΩΜΙΟΝ ΕΙΣ ΑΓΙΟΝ ΙΩΑΝΝΗΝ ΤΟΝ ΘΕΟΛΟΓΟΝ.

Ex Mſs. Palatino. Mense Decembr. κζ.

Γνεκάλεσεν ἡμᾶς, ἀγαπητοὶ, ὅτι ὁ αὐτὸς ὁ ἁγιώτατος Ἰωάννης ὁ θεολόγος καὶ φίλος Χριστοῦ, οὐχ ἑπτὰ ἡδυπότους ῥόδων κάλυκας ἡμῖν δωρεῖται, ἀλλὰ πνευματικὸν πατέρων ἑορτὰς ἡμῖν ἐξαιτήσας. τούτων ἡ αὐξησις καὶ βύσεως ἐστι ὁμολογία, καὶ τῶν ψυχῶν ἡμῶν σωτηρία. ποῖον, εἰπέ μοι, ῥόδον οὕτω τοῖς φύλλοις κεκόσμηται, ὡς ὁ ἁγιώτατος Ἰωάννης τῷ θεοπρεπεῖ τῶν ἁγίων στεφάνῳ διέδοξε; ὃ μὲν γὰρ ῥόδον τὸν χρυσαυγοῦσαν αὐγὴν ἔσωθεν ἀποστίλβει· ὁ δὲ ἁγιώτατος Ἰωάννης τὸν ἀρωματίζουσαν πολιτείαν τοῦ πανσόφου ποιμένος ἡμῶν καὶ διδασκάλου ἐξ αὐτῆς τῆς τοῦ

θεοῦ

ἁγίῳ ἐν ἁγίοις, ὡς ὁ πατὴρ Θεός. ὁ τότε τοίνυν τὴν ἁγίων πέτρα μεταβαλὼν εἰς λίμνας, καὶ τὸν τὸν ἔφοδον Ἐλισάβετ παιδοτόκον ἐκ ἐλθεῖν ἀναδεξάμενον μητέρα, καὶ τὸ ἄκαρπον καταξάκαρπον ἐδειξε, καὶ τὴν τῷ γήρᾳ βεβαρημένην, ὡς νεόγαμον κόρην. ὅτι μὲν γὰρ πάφορ ἦν πεῖσαι, δῆλα· ὅτι δὲ μὲν τοκετὸν οὐ προσεδόκα· ὅτε τὸ σῶμα τὸ γήρᾳ ἐμάρανε, πότε τὴν μήτραν ὁ Θεὸς ἀνέῳξεν· καὶ ὅπερ ἐν ϖ χρόνοις ἀπέδωκε, ἐν ϖ πλάσιν αὐτὸ ἔλαβε· καὶ ὅπερ ἡ νεότης ἀπώλεσε, τὸ γῆρας ἀπητήσατο. ὅτε γείτων ἐλθεῖν τὸ θανάτου, τότε παιδὸς ὠδῖνα ἔζετο μήτηρ, ἐκ δὲ τῆς μάμμης ἐκβοᾶσα χρόνους, εἰς μητέρα οἰκτίρασα φερωνύμου· καὶ βρέφος ὑπὲρ τῆς ἀγκάλης ἐδάσασιν ἡ βακτηρίας ἐκ· ὃ γῆρας ϖρὸς ὑπόδασιν χρήζουσα, ἐκ ϖροσδοκίαν ἡ χρόνος ἐφύλαξε παιδίον, καὶ σεῖρα ϖαιδοτόκου ἐλπίσιν, ἵνα πρῶτος τίκτουσα ϖαιδὸς φύσιν πιστευθῇ. ἀμφότερα κατὰ τὴν ϖαιδοδοξίαν, σεῖρα, καὶ πρῶτος ἀπροσδόκητοι μητέρες. τοῦτον ὁ τὸ ϖαιδοδόξου τοκετὸν μιμούμενος ὁ γέρων Ζαχαρίας ὁ ἀρχάγγελος ἐπέμφθη Γαβριὴλ· καὶ ὃς ἐκ δεξιῶν τὸ θυσιαστηρίου ὤφθη αὐτῷ. Καὶ ἐταράχθη, Λυκ. α. ιβ.
φησὶ, Ζαχαρίας ἰδών, καὶ φόβος ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτόν. Εἶδε γὰρ, ὅπερ οὐκ εἶδέ ποτε, πῦρ φλεγόμενον, ἀσώματον ἀνθρωπον, ἄφλεκτον ῥῆμα, ἀσυνείκαστον θέαν, ἔνθεν ἀσύγκριτον, ἀερόβατον δρόμου ἀνθρωπόμορφον καὶ ἰδών, ἐταράχθη. ἰδὼν ὁ αὐτὸν ταραττόμενον ὁ ἄγγελος, χρηστοῖς ἐπαγγελίαις φυλαδύει τὸν φόβον· μὴ φοβοῦ, Ζαχαρία, διότι εἰσηκούσθη ἡ δέησίς σου, καὶ ἡ γυνή σου Ἐλισάβετ γεννήσει υἱόν σοι, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰωάννην· καὶ ἔσται χαρά σοι, καὶ ἀγαλλίασις, καὶ πολλοὶ ἐπὶ τῇ γεννήσει αὐτοῦ χαρήσονται. μὴ φοβοῦ, Ζαχαρία· ἡ φόβου ἐπισίων ἐλήλυθα, ἀλλὰ χαρᾶς σοι μιμητὴς ϖαιδαγέγεια. ποίας χαρᾶς; ἡ γυνή σου Ἐλισάβετ γεννήσει σοι υἱόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰωάννην. δεῖ ὡς εὐσεβοῦς ἐπιφαύσει τῷ κόσμῳ, καὶ τὸ σκότος τῆς ἀγνωσίας διώξει, τὸν τῆς δικαιοσύνης ἐπικαλούμενος ἥλιον. Ὁ ἐσσόν γὰρ μοι ἐρχόμενος, ἔμπροσθέν μου γέγονεν, ὃ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς λῦσαι Λυκ. γ. ιϛ.
τὸν ἱμάντα τοῦ ὑποδήματος. καὶ, Αὐτὸς ϖροελεύσεται ἐν πνεύματι καὶ δυνάμει Ἡλίου. Λυκ. α. ιζ.
τὸ πνεῦμα τοῦ Ἡλίου κατοίκησε καὶ ἐν τῷ Ἰωάννῃ. Πνεύματα γὰρ ϖροφητῶν ϖροφήταις ὑποτάσσεται. ἐκ ἀρχὴν ἐν πᾶσιν ἐνεῖσκηνται ὁμοίοις τῷ Ἡλίᾳ τὸν Ἰωάννην. ἐκεῖνος ἐν ὄρεσι διῃτᾶτο, καὶ οὗτος ἐν τῇ ἐρήμῳ διέτριβεν· ἐκεῖνον κόρακες ἔτρεφον, καὶ οὗτος ἀκρίδας βοτάνην ἤσθιεν· ἐκεῖνος μηλωτὴν ϖεριεβάλλετο, ἐκ οὗτος τρίχας καμήλου· ἐκεῖνος αὐστηρὸς ἦν καὶ ἐλεγκτικός, ἐκ οὗτος ὁμοίως· ἐκεῖνος ϖ Ἀχαὰβ ἤλεγχε ϖ βασιλέα τῆς Ἰουδαίων, καὶ Ἰεζάβελ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ (Σὺ εἶ, φησὶν, ὁ ϖαιδοτρέφων τὸν Ἰσραὴλ, καὶ ὁ οἶκος γ. Βασ. ιη. ιη.
τοῦ πατρός σου) καὶ Ἰωάννης τὸν Ἡρῴδην καὶ Ἡρῳδιάδα. Οὐκ ἐξεστί σοι ἔχειν τὴν γυναῖκα τοῦ Μαρκ. ϛ. ιη. Λυκ. α. ιζ.
ἀδελφοῦ σου. Καὶ αὐτὸς ϖροπορεύσεται ἐνώπιον ἐν πνεύματι καὶ δυνάμει Ἡλίου ἐπιστρέψαι καρδίας πατέρων ἐπὶ τέκνα. τί ἐστιν, ἐπιστρέψαι καρδίας πατέρων ἐπὶ τέκνα; ϖ πατέρες τῶν Ἰουδαίων, ὁ Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ, καὶ ϖ δώδεκα πατριάρχαι, καὶ πάντες ϖ δίκαιοι ὁρῶντες Φιλαδέλφου τὴν μανίαν ϖ λαοῦ, καὶ ἑτοίμως ἐκποριδίοντα εἰς ἀλλοτρίους θεούς, ἀπιστρέφοιτο αὐτοῦ ὡς πίστους· ἀφ' οὗ ὁ Ἰωάννης ἐκήρυξε τὸ βάπτισμα τῆς μετανοίας, πολλοὶ ἐπιστράφησαν ϖρὸς τὸν Θεόν. ὁρῶντες ϖ πατέρες αὐτῶν ἐπιστρέφοντας αὐτοὺς ϖρὸς τὸν Θεὸν, καὶ αὐτοὶ ἐπέστρεψαν τὰς καρδίας αὐτῶν ϖρὸς αὐτούς. καὶ τοῦτο ἐστὶ τὸ, ἐπιστρέψαι καρδίας πατέρων ἐπὶ τέκνα, ἑτοιμάσαι Κυρίῳ λαὸν κατεσκευασμένον, ϖροειδότι· ϖρὸ οὗ Δαβὶδ ὁ ϖροφήτης ϖροεχήρυττε λέγων, Αὔτη ἡ γενεὰ ζητούντων τὸ ϖρόσωπον τοῦ Ψαλ. κγ. ϛ
Θεοῦ Ἰακώβ. ἔτι τοίνυν γέροντα Ζαχαρίαν ἡ κύησις τοῦ παιδὸς ἡ ϖαιδόδοξος ἐκπλήττει· ἐπὶ ϖρὸς τὸν ὑπερφύσιον τοκετὸν δυσχεραίνει, μὴ λογισάμενος ζωοποιὸν, ὅτι ὁ νεκρωθεὶς τῆς μήτρας δύναται τὸν ϖεπαλαιωμένον ἀνακτήσασθαι μήτραν. διὸ δὲ ϖρὸς τὸν τῆς ἀπιστίας ἐξεκυλίσθη κρημνόν. τοῦ γὰρ ἀγγέλου λέγοντος, Ἰδοὺ ἡ γυνή σου Ἐλισάβετ τέξεταί σοι υἱόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰωάννην, ὁ Ζαχαρίας ἀπομάχεται τῷ λόγῳ, καὶ φησὶ· κατ' ἐπιγνώ-

ὀφθαλμοῖς θεασαμένη τ̃ τοσαύτην τ̃ Κυρίου δόξαν. ἀλλ' οὐτως ἐρῶσί τινες, ἡ εἰ ἦν τὸ αἰτηθὲν, ἔδει τι τὸν Ἰούδαν οὐ καταλιπεῖν μόνον κάτω, ἡ σὺν ἑνδεκα σὺν αὐτῷ αὐτὸν ἀνενεγκεῖν, εἰ τοῦτο ἦν ὃ αἰτόν, φησι; ἀλλ' οὐκ ἐσμὲν σοφώτεροι τ̃ θεσπότου Χριστοῦ. Εἰ γὰρ σωίδει τ̃ Ἰούδαν καταλειφθῆναι μόνον κάτω, σὺν ἓ λοιποὺς ἑνδεκα ἀνελθεῖν ἐν τῷ ὄρει τῆς αὐτῆς θέας ἀπολαῦσαι, εἰκὸς λέγειν τινάς, ὅτι τούτου χάριν ὁ Ἰούδας ὡς προδοθεὶς ὑπὸ τῶν προδόσθαι ἡ κυνοπροσώπων ἔφθασεν. ἵνα οὖν μηδεὶς τοιοῦτον περὶ ἡμῶν λεχθῇ, μήτε περὶ ἐκείνου προφασισθῇ, τοῦτο χάριν ἕνεκεν αὐτῶν καταλιμπάνει κάτω· ἵνα ⓐ μὴ πρῶτοι, ἄτε πληροφορηθέντες, δοξασθῶσιν, ⓐ ἓ ὕστερα ἀκοῇ πιστεύσαντες μακαρισθῶσιν. ὅθεν καὶ ὁ Κύριος τοῦτ' ἀκοῇ πιστεύσαντας μακαρίζων ἔλεγε· Μακάριοι ⓐ μὴ ἰδόντες ἡ πιστεύσαντες. ἄλλως ἓ, τοῦτ' πρῶτος αἰτιώτατος, Πέτρον, ἡ Ἰακώβου, ἡ Ἰωάννην, ἵνα πληρωθῇ ὃ φάσκειν· Ἐπὶ δύο ἢ ἡ τριῶν μάρτυρων σταθήσεται· τριῶν ⓤ, Πέτρου Ἰακώβου καὶ Ἰωάννου, τῆς ἁγιωτάτης τῆς θεολόγου τριπλόκου σειρᾶς· δύο ἓ, Μωϋσέως ἡ Ἠλίου, τ̃ ἀκλινῶς τ̃ νόμου φύλων. ἦκουες γὰρ ἀρτίως τ̃ εὐαγγελιστοῦ λέγοντος, Καὶ ἰδοὺ ὤφθησαν αὐτοῖς Μωϋσῆς καὶ Ἠλίας συλλαλοῦντες αὐτῷ. τίνος οὖν χάριν Μωϋσῆν ἡ Ἠλίαν εἰς τὸ ὄρος μετέστησε, ἡ τοσαύτη μεταμόρφωσις γέγονε; νεφέλη ὑπισκιάζουσα φωτινὴ, ἡ πατρῴα φωνὴ βεβοημένη; τίνος οὖν χάριν; ἐπειδήπερ ⓐ ἀπόστολοι ἐδόκουν ⓦ θεσπότην Χριστὸν, ὡς φίλον ἄνθρωπον λαλεῖν, ἀλλ' ἓ ὡς Θεὸν εἰδέναι. ὅθεν ἡ νομίζοντες αὐτὸν λίαν ἄνθρωπον εἶναι ἀρχὴν ἀφ' τῆς οἰκονομικῆς σάρκωσις, ἡ τῶν ἀγγέλων, ἡ τῶν προφητῶν, συχνῶς ⓐ ἀπόστολοι ἀνεπλήσθησαν· ἵνα οὖν τῆς τοιαύτης αὐτῶν ὑπονοίας ἐκκόψῃ, αἰνέγκας αὐτοὺς εἰς τὸ ὄρος, ἡ μικρὸν προδιαιρεῖσθαι τῶν θεανθρώπου θεότητος, ἐδείκνυε σαφῶς, πόση τις πρὸς αὐτὸν κέκρυπται δόξα. ἄλλως ἓ, ἡ ἐπληροφόρει τοὺς ἀποστόλους, ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ τῶν ἐπουρανίων, ἡ ὑπηγείων, ἡ καταχθονίων δεσπότης. λύων μὲν ⓦ Ἠλίαν ἵξευε, κάπτων ἓ τὸν Μωϋσέα ἡγκίστρωνε, εἰς τῶν ὑπηγείων ἓ Πέτρον ἡ Ἰάκωβον ἡ Ἰωάννην πρέσπεισεν. ἀπὸ γὰρ τῶν ἄκρων ὃ πᾶν γνωρίζεται. ὅταν ὁ Πέτρος θεασάμενος τὴν τοσαύτην δόξαν, Μωϋσέα τε ἡ Ἠλίαν δικαίως πρεσβεύοντας, οὐκ ἔτι ὑπιστήσεται· προσκυνῶ ἓ ἡ προσκαλῶ λέγων, καθὼς ἀρτίως ἤκουες, Κύριε, καλόν ἐστιν ἡμᾶς ὧδε εἶναι, καὶ μὴ ἀναβαίνειν εἰς Ἱεροσόλυμα. οὐχ Πιλάτος ἡ Καϊάφας θαύματα ποιοῦντες· οὐ ταῦτα Μωϋσῆς ἡ Ἠλίας δύνασθαι μιμούμενοι. Κύριε, καλόν ἐστιν ἡμᾶς ὧδε εἶναι· καὶ, Εἰ θέλεις, ποιήσωμεν ὧδε τρεῖς σκηνάς, μίαν σοι, ἡ Μωϋσῆ μίαν, ἡ Ἠλία μίαν. ἀλλ' ὦ μακάριε Πέτρε, τί τῷ φόβῳ κατιχόμενος, ἡ τῇ ἀγλαΐᾳ χλοιούμενος, ἀλλοκότους σκηνὰς λυγδοπλεκῆ ἐποίεις, ⓦ δικαιότατον τοῖς δικαίοις συζητῶν; οἱ νεφέλη δορυφορεῖ, τοῦτον καλύβη χωρῆσαι οὐ δύναται. πλήρης γὰρ ὁ θεανθρώπου ἡ ἡ γῆ τῆς δόξης αὐτοῦ, τῶ παθεῖν, ἡ τῶ ἡμᾶς, ἡ τῶ ἁγίου πνεύματος, νῦν ἡ ἀεί, ἡ εἰς τοὺς αἰῶνας.

Ιωαν. ε. κδ.

Ματθ. ιζ. λ.

ΕΙΣ ΤΟΝ ΧΡΗΜΑΤΙΣΜΟΝ ΖΑΧΑΡΙΟΥ, ΚΑΙ Εἰς τὸν σύλληψιν τῆς Ελισάβετ.

Λογ. λδ.

Ex. λγ. Regin. LXX. Μωϋσῆς Σαπφὼ ΚΓ. Ψαλμ. ς. Ψαλ. ο. κγ.

Ὀργὴν τοῖς δεσποτικοῖς ἀνυπόστατον ὄρεξις. πρῶτα μὲν εἶχεν ἡ δουλοπρεπῆ τῷ θείῳ προσάγματι. Πρόσταγμα γάρ, φησιν, ἔθετο, ἡ ὃ παρελεύσεται. ὁ μὲν λόγῳ τοῦ ἀρχηγοῦ τὸ πᾶν συνεσάμενος, ἡ αὖθις δυνάμενος μεταποιῆσαι τὰ ποιήματα λόγῳ. Εἶπέ ποτε τοῦ ἀΰδρου πέτρου γλυφθαι καταῤῥύτων· ἡ ἓ ποταμὸς ὕδατος ἀῤῥύτου ἐρρύγη. Ἐπάταξε γὰρ πέτρον, ἡ ἐῤῥύησαν ὕδατα, ἡ ποταμοὶ κατεκλύσθησαν, ἡ ἡ ξηρὰ πέτρα τὸ πρὶν ἡ ἄβυσσος ὕδατος, πηγὴ ποταμῶν ἡ μήτηρ ὑδάτων ἐγένετο. Οὐκοῦν γὰρ ἀργὸν

Ἤκουες τοῦ δεσπότου Χριστοῦ ἁπλῶς λέγοντος· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, εἰσί τινες τῶν ὧδε ἑστώτων, οἳ οὐ μὴ γεύσωνται θανάτου, ἕως ἂν ἴδωσι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ. Εἶδες ὅτι μία δόξα παρὰ τοῦ καὶ υἱοῦ; πρὸ βραχέων ἔλεγε, Μέλλει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεσθαι ἐν τῇ δόξῃ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ· ἐνταῦθα, ἕως ἂν ἴδωσι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ, ὡς εἰς τὸν Χριστοῦ βασιλεύοντα. πῶς τοίνυν σχίσωμεν τὰ ἀσχίστα; πῶς ζυγοστατήσωμεν τὰ ἀζυγοστάτητα; πῶς πολυσφαλμοῦ πατρῴου κόλπου; πῶς μεμηνὼς μείζονα νοῦν καὶ λόγον καὶ πνεῦμα; Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, εἰσί τινες τῶν ὧδε ἑστώτων, οἳ οὐ μὴ γεύσονται θανάτου, ἕως ἂν ἴδωσι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ. τινὲς γὰρ τῶν πάλαι ἐρεμνοβυσσίνων, οὐκ οἶδά τι σκοπήσαντες, ταῦτα τὰ ῥήματα τοῦ Κυρίου εἰς τὴν δευτέραν ἔνδοξον αὐτοῦ παρουσίαν ἐξέδοσαν. ὅθεν καὶ ἐβεβαίωσαν διαφεύγειν τὸν Ἰωάννην θανάτου μὴ μεταγνόντα, ἀλλὰ φερόμενον τὴν τοῦ Κυρίου ἔνδοξον παρουσίαν, ἃ δὲ εἶπεν ὁ Κύριον, εἰσί τινες τῶν ὧδε ἑστώτων, οἳ οὐ μὴ γεύσονται θανάτου, ἕως ἂν ἴδωσι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ. Εἰ γὰρ οὕτω τὸ νόημα, δῆλον μὴ φθονῆσαι, ἀλλ' ἀληθεύσαι, καὶ μάλιστα τὸν ζητοῦντα. ἐνταῦθα οὖν, οὐ περὶ τῆς δευτέρας αὐτοῦ παρουσίας τῆς ἐνδόξου λέγει, ἀλλὰ περὶ τῆς ἐν τῷ ὄρει μεταμορφώσεως. καὶ γὰρ ἐν τῷ ὄρει μεταμορφωθεὶς μικρόν πως ὁ δεσπότης Χριστὸς ἔδειξε τοῖς ἑαυτοῦ μαθηταῖς τῆς ἀθανάτου θεϊκῆς αὐτοῦ βασιλείας τὴν δόξαν. ἀλλ' ἵνα ἐφοδιάσῃ τὸν Θεοῦ λόγον δόξα, πῶς ἐπέδειξεν αὐτὴν τοῖς ἀποστόλοις; ἡ γὰρ ὁρατὴ οὐκ ἀθάνατος. ἄκουε ζητοῦντος ἐνταῦθα. ὁ δεσπότης Χριστὸς τοῖς ἑαυτοῦ μαθηταῖς ἐπέδειξε τῆς ἀθανάτου βασιλείας τὴν δόξαν, καὶ οὐκ ἐπέδειξε, ὅτι μὴ πληροφορῆσαι, ὅτι ψευδόμενος. πληροφορῆσαι γὰρ ἐστὶν αὐτοῖς τῆς ἀθανάτου βασιλείας τὴν θείαν δόξαν, οὐχ ὅσον τις ἰδών, ἀλλ' ὅσον ἐδυνήθη τὰ σωματικὰς ὀφθαλμοὺς παραφέρων· ψευδόμενος γὰρ αὐτῶν, καὶ οὐχὶ φθονῶν, οὐκ ἔδειξεν αὐτοῖς τῆς ἀθανάτου βασιλείας τὴν πᾶσαν θείαν αὐτοῦ δόξαν, ἵνα μὴ σὺν τῇ ὁράσει καὶ τὴν ζωὴν ἀπολέσωσι. καὶ τοῦτο μάρτυς ὁ τῶν ὅλων Θεός, λέγων πρὸς Μωϋσῆν ποθοῦντα αὐτὸν θεάσασθαι, καθώς φησι καὶ θεῖον λόγιον· Τότε Μωϋσῆς, φησι, ἀποκριθεὶς πρὸς τὸν Θεὸν ἔφη· εἰ εὗρον χάριν ἐνώπιόν σου, ἐμφάνισόν μοι σεαυτόν, ὅπως ἴδω σε γνωστῶς πρόσωπον πρὸς πρόσωπον. τί οὖν ὁ Θεὸς πρὸς αὐτόν; σφάλλῃ, Μωϋσῆ, ταῦτα ζητῶν. οὐ φθονῶ σοι τῆς ὁράσεως, φείδομαί σου τῆς σωτηρίας. οὐδεὶς γὰρ ἄνθρωπος Θεὸν ἰδὼν ζήσεται. ἐνταῦθα οὖν ὃ ἐδίδαξε, καὶ οὐκ ἐπέδειξε, τὸ μὲν πληροφορῆσαι, τὸ δὲ φείδεσθαι. ἐν ὅσῳ δὲ περὶ τῆς δευτέρας αὐτοῦ παρουσίας, ἀλλὰ περὶ τῆς ἐν τῷ ὄρει μεταμορφώσεως εἶπε, καὶ οὐ περὶ Ἰωάννου, ἀλλὰ καὶ περὶ Πέτρου καὶ Ἰακώβου (οὐ γὰρ μονῳδικῶς, ἀλλὰ πληθυντικῶς ἐξεφώνησεν, εἰσί τινες τῶν ὧδε ἑστώτων. οὐκ εἶπε, τις, ἀλλά, τινες) ἄκουε τῶν ἐξῆς. δῆλον γὰρ ἐποιήσατο, ὃ ἐδίδαξα. Καὶ μεθ' ἡμέρας ἓξ παραλαμβάνει ὁ Ἰησοῦς Πέτρον, καὶ Ἰάκωβον, καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ ἀναφέρει αὐτοὺς εἰς ὄρος ὑψηλὸν κατ' ἰδίαν, καὶ μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν, καὶ ἔλαμψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος, τὰ δὲ ἱμάτια αὐτοῦ ἐγένοντο λευκὰ, ὡς τὸ φῶς· καὶ ἰδοὺ φωνὴ λέγουσα, Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα, αὐτοῦ ἀκούετε. ὁρᾷς ὅτι καὶ τὴν δευτέραν αὐτοῦ ἔνδοξον παρουσίαν, ἀλλὰ περὶ τῆς ἐν τῷ ὄρει μεταμορφώσεως εἶπε; πῶς οὖν ὁ Κύριος; ἀκριβείᾳ προσώμεν, ὅπως τὴν ὑμετέραν διχοῦ τὴν προκειμένων μὴ ἐκπέσωμεν. καὶ μεθ' ἡμέρας ἓξ παραλαμβάνει Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην. διὰ τί ἐστιν εἰπεῖν καὶ διὰ τί τοῦτο ἐδίδαξε μαθητὰς αὐτοῦ ὁ δεσπότης Χριστὸς ἢ προεῖλατο μεθ' ἑαυτοῦ, καὶ ἀνῆγεν εἰς τὸ ὄρος, ἀλλὰ Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην; διὰ τί; ὅτι οὐκ ἐν ἄξιος ὁ Ἰούδας τῆς προδοσίας

Ex Mſ. Regio Lut.
Matth. 16. κζ.
Matth. 16. κη.
Exod. λγ. α.
Matth. 17. α.

ἔχοντι, ἢ βύπαίησον σὸν δεσπότην, ὅπως ἢ σὺ δεχθῇς τὸς ἑορτάσης, ἢ ὁ πάνυ Χριστὸς χαρῇ. [εἰ γὰρ σὺ μὴ βύπαίησης εἰς τ' ὁμόδοξόν σου πάντα, τ' χρεῖαν ἔχοντα, ἐκφιος ἢ ἀπὸ ἀνάγκης ἔδεξαι σὺ μὴ βύεργετηθεὶς, προσέλθῃ αἱρετικῷ, καὶ φίλος αὐτῷ γένῃ μιθήσονται, γίγνει ἐκφιὸς σὺ φίλαν θεοῦ πότερος. πᾶς γὰρ αἱρετικὸς καθυλακτᾷ τὸν ποιμένος.] τί οὖν ὁ βύαγγελίζης; προσῆλθεν ἐξ ἡμερῶν τὸ πάχα, ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς Βηθανίαν ὅπου ἦν Λάζαρος, ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν. ὧν τῆς τοῦ Κυρίου σοφίας. ἦγειρε Λάζαρον, ἵνα ἐρεθίσῃ τὸν διάβολον. ἄκουε διάβολε. ὡς εἶδεν ὁ διάβολος τὸν Κυρίου βοήσαντος, Λάζαρε δεῦρο ἔξω, ἢ πάντα τὰ καταχθόνια διαλυθέντα, ἢ τὰς κάτω δυνάμεις μὴ ὑποφερούσας κρατῆσαι, ἢ ὅτι ὡς βασιλικοῦ προστάγματος καταπεμφθέντος, μᾶλλον ἢ ὡς θείου βουλήματος ἐνεργουμένου, αἱ μὲν τείχης Λαζάρου διῶθει ἐρρίζουντο, τὴν δὲ γῆν αἱ διαλύσεις ὑποσφίγγοντο, τὴν δὲ ὀφθαλμὸν αἱ μειώσεις διέπλεκον, τὴν δὲ ὀστέων ὁ χωρισμὸς ἐσκληρύνετο, τὴν δὲ ἰχῶρα τὰ ῥεῖθρα ὑπεξέλυεν, ὃ δὲ πνεῦμα ὃ ζωτικὸν ὑπεισήρχετο, ἡ δὲ διάνοια ψυχὴ τὸν προτέρων ἢ ἀρχαῖον μενεῖν πρελεύσετο· ὡς εἶδε ταῦτα ἢ τὰ διαπλάσματα γινόμενα, θορυβηθεὶς ἢ ἀναγώνιος γενόμενος ἐπέστασε τοῖς αὐτοῦ δυνάμεσι λέγων, αἰσχύνεσθε, κατεπαίχθητε, τὸν ἐμὸν βασιλέα μὴ προσδοκῶντε. "ὦ τί πέπονθα; καταλύεται ὁ κόσμος τοῦ θανάτου, ὅσπερ διὰ τῆς ἁμαρτίας εἰσεπεσάμην· ὅσπερ εἶχον τέσσαρας ἡμέρας κρατῶν, νῦν ἀποδίδωμι μεγάλῃ· συμφορᾷ προσπέπλωκα· ἡρπάμην ὀξέμβροις κατέπιον. οὐ διὰ τὸν Λάζαρον μόνον κλαίω, ἀλλὰ φοβοῦμαι μὴ καὶ τοὺς ἄλλους, οὓς κατέχω ἀπὸ Ἀδὰμ μένει τοῦτο, ἀπολέσω· ἀσυνδέτως μοι χεῖα, ἢ πολλῆς ἰσχύος· εἰ μὴ προκαταλάβω τὸν ὦ λόγω συλῶντά με, πάσης μου τῆς ἀρχῆς" κενὰ ἀποδείξει. εὕρηκα τί προέξω, ἔγνων τί ποιήσω· ἔχω τοὺς Ἰουδαίους συνδρόμους· μαθοῦμαι τὸν Ἰούδαν· ἀεί μοι τοῦτ' καλῶς" συνεργεῖ· φιλάργυρος γὰρ ὤν, προσηλθούσης γυναικὸς τὸ μύρον τριακοσίων δηναρίων διεπρήσατο, κέρδος προέχων αὐτῇ· ἢ τὸ μὲν μύρον διελυμήσατο τριακοσίων δηναρίων· τὸν δὲ διαφόρου τοῦ μύρου τριάκοντα δηναρίων ἐπώλησε. πολλῆς μοι οὖν συνδέσεως χρεία· σαυτοῖς κατασκευάσαι. αὗται μὲν τὸν Λάζαρον ἔλαβεν, ἐγὼ δὲ" αὐτὸν ὧδε καθελκύσω, ἢ τοῖς νεκροῖς συναριθμήσω, ἵνα μαθῇ καὶ μείζονος μὴ στρατεύεσθαι. αἱ δὲ κάτω δυνάμεις προὔλαβον· "ὅλον τὸν Ἰησοῦν ὧδε καταπαῦσαι βούλῃ; βλέπε μὴ καθ' ἑαυτῆς κέρμῃς. ἔχεις αὐτὸν πεῖραν. ἐπάλαισας αὗται ἐν τῇ ἐρήμῳ· οὐχὶ τέλειον προσῆλθες, καὶ τελεσθῆς ἔπεσας; ἐὰν δὲ καπλῆθῃ, τί μέλλεις προσθεῖναι; ταῦτα βουλευσάμενος ὁ διάβολος, τὸν Ἰουδαίους εἰς μείζονα φθόνον διήγειρε, ἢ πρέσθησι θανατῶσαι τὸν Λάζαρον ἐκ νεκρῶν ἀναζήσαντα, ἢ σαυτὸν τῷ Κυρίῳ" κατασκευάσαι, ἵνα ᾖ πάντα ἡ καταρὰ βύλογία, ἢ ὁ ξύλον τοῦ σταυροῦ τοῖς πᾶσι σωτηρία. διὰ γὰρ τῆς τοῦ Λαζάρου ἀναστάσεως ὁ μὲν διάβολος ἐταράχθη· ἡ μὲν φαρισαῖοι συνεχύθησαν· ἡ Μαρθα ἐπληροφορήθη· ἡ Μαρία ἐδοξάσθη· ἡ ἀνάστασις" προσηλύτιζεν· ἡ μαθηταὶ κρατιστότεροι ἐγένοντο, ἢ πολλοὶ τῶν Ἰουδαίων πιστεύσαντες εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐσώθησαν αὐτῷ μὴ κλάδοι καὶ βαΐοις κράζοντες ἢ λέγοντες· ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις· εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου, βασιλεὺς τοῦ Ἰσραήλ· αὐτῷ ἡ δόξα, καὶ ὁ κράτος, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Λογ. λγ.

ΕΙΣ ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΙΝ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ηκουες

γεις ἀναπέξατε· Φοβήθητε αὐτὴ τὸ δρέπανον τῆς ἐκδικήσεως. ἐκ πολλοῦ γὰρ τῶν χρόνων τὴν Ἰουδαίαν εὐαγγελιζόμενος ἐκέκραγε, Χαῖρε σφόδρα, θύγατερ Σιών· ἰδοὺ ὁ Βασιλεύς σου ἔρχεταί σοι πραΰς, καὶ ἡμερος· ἐπὶ πῶλον ὄνου, υἱὸν ὑποζυγίου. μὴ σφηνώμεθα τῇ γραφῇ ἀναιτιώτητοι, καὶ τὴν βασιλείαν γνωρίζοντες, καὶ ἑαυτοὺς εὐεργετοῦντες, καὶ τοῦ ἀμφιβάλλοντος ὑπερέχοντες; τὸν τοσοῦτον κατέχετε, καὶ τὴν τοσαύτην νοσοῦντα θέλετε; ἀποχήσατε τοιγαροῦν, ὦ φαρισαῖοι. ὅσον ἡμῖν ἐπείκεσθε, τοσοῦτο μᾶλλον τὴν πόθον ἡμῶν διεγείρετε. Ὁ δὲ Ⓦ ζῆλον. διὸ οὐ πλανώμεθα βοῶντες, ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου. γνωρίζομεν ὅ ὄνομα, ὦ φαρισαῖοι. τοῦτο ὅ ὄνομα τῆς Αἰγύπτου ἡμᾶς ἠλευθέρωσε, καὶ τὴν θάλασσαν ἡμῖν βατὴν ἐποίησε, καὶ τὴν ἔρημον ἐπόλισε, καὶ εἰς γῆν ῥέουσαν γάλα καὶ μέλι εἰσήγαγε· τὴν τοσοῦτον βοᾶν ἡμᾶς ἐσκύβασε· Γνώτωσαν, ὅτι ὄνομά σοι, Κύριος· σὺ μόνος ὕψιστος ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν. ὅτι μὲν ὁ ὄχλος θαυμάζει, εἰ ὁ ἀρχιερεὺς ἀπειθεῖ, ἄκουε τοῦ εὐαγγελιστοῦ· Καὶ συνεβουλεύσαντο Ⓐ ἀρχιερεῖς, ἵνα τὸν Ⓦ Λάζαρον ἀποκτείνωσιν, ὅτι πολλοὶ δι' αὐτὸν ἐπῆγον ἀπὸ τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἐπίστευον εἰς Ⓦ Ἰησοῦν. Εἶδες τὸν ἀρχιερέων τυφλὸν μανίαν; ἵνα ἐκκόψωσι τὸν πίστιν τοῦ πλήθους, ἐζήτουν καὶ Ⓦ Λάζαρον ἀποκτεῖναι λέγοντες πρὸς ἑαυτούς· Οὐ ἐὰν Ⓦ Ἰησοῦν μόνον ἀποκτείνωμεν, καταλείψωμεν ὁ Ⓦ Λάζαρον ζῶντα, οὐδὲν ὠφελοῦμεν. τοῦτον γὰρ ὁρῶντες εἰς ἐκεῖνον πιστεύουσιν. ὅπως οὖν μὴ καὶ ἡμῖν θάνατον πρόσκομμα ἡμῶν γένῃ, τὸ πιστεύειν πολλοὺς εἰς Ⓦ Ἰησοῦν, ἀποκτείνωμεν Ⓦ Λάζαρον, ἵνα πάντα τὸν μανίαν αὐτοῦ ἐξαλείψωμεν. Ταῦτα ὁ καὶ ἕτερα ἔλεγον Ⓐ ἀρχιερεῖς, ὡς αἰθέρα τινὲς ματαιόφρονες, μὴ ζωὴν ὄντες ὅτι ὁ Κύριος μέλλων τὸν ἑκούσιον θάνατον καταδέχεσθαι ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ἀθανασίας, οὐκ ἔμελλε Ⓦ Λάζαρον μόνον καὶ τὸν τότε ἔγερσιν τῷ κόσμῳ εἰς μνήμην καταλιμπάνειν, ἀλλὰ καὶ Ⓥ ἀκαταμάχητον σαυτοῦ· οἳ οὔτε δυνηθέντα οὔτε προσθῆσαι, οὔτε κρύψαι, οὔτε μαπαιῶσαι, Ἀφ' ἁπάσης τῆς οἰκουμένης δεικνύοντα τῆς ἐνεργείας αὐτοῦ τὴν δύναμιν. πῶς γὰρ οἶκός ἐστιν ὁ μὴ ἔχων Ὃ σημεῖον τοῦ σαυροῦ, δράκοντι καὶ δαιμόνων, καὶ φυλακτήριον ψυχῶν ἁπάντων ἄρχοι; [ποῖον πλοῖον δὲ μὴ πηδαλιουχούμενον κατὰ τοῦ σταυροῦ; ποία πόλις ἡ μὴ ἔχουσα Ⓦ σταυροῦ φρούριον; ποῖος βασιλεὺς ὁ μὴ διαδεδομένος Ⓦ σταυροῦ; ποία πόρνης ἡ μὴ ἔχουσα βακτηρίαν Ⓦ σταυροῦ; ποία σκηνὴ ἡ μὴ τῷ σταυρῷ τετυχισμένη; σταυρὸς σὺν νυκτὶ φωτίζει, καὶ σὺν ἡμέρᾳ λαμπαδουχεῖ· χειμῶνα συμφορᾶς ἐὰν καλεῖ καὶ θέρος ἐπίσταται· συζυγίαν συσφίγγει· φιλίαν αὔξει· δι' ἀπορητῶν τῶν ἀγαθῶν ἄρχει.] πῶς οὖν ὁ θαυμάσιος; [καλὸν γὰρ καὶ τὸν κεφαλὴν τῆς πάσης σοφίας ψηλαφῆσαι. ἤκουες ἄρτι Ἰσαΐου τοῦ εὐαγγελιστοῦ λέγοντος,] Πρὸ ἓξ ἡμερῶν τοῦ πάσχα, ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς Βηθανίαν, ὅπου ἦν Λάζαρος, ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν. Ἐν ποίᾳ οὖν τῶν ἓξ ἡμερῶν ἦν ἡμέρᾳ; ποία οὖν; ἡ παροῦσα ἡμέρα ἡ Ⓦ προδρόμου Ἰωσήπου χαρακτηρίζουσα. ὥσπερ γὰρ Ἰωάννης προέδραμε τοῦ Κυρίου, οὕτω καὶ αὕτη προέδραμε τὴν ἀναστάσεως. καὶ ὥσπερ ὁ Ἰωάννης δακτυλοδεικτῶν τὸν Κύριον ἔλεγε· Ἰδοὺ ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου· ὅτω καὶ αὕτη δακτυλοδεικτοῦσα τὸν μέλλοντα κυριακὸν, ἐκέκραγε λέγουσα· Ἰδοὺ ἡ μήτηρ τῶν μυγάτων ἀναβλέπει. προ ἓξ ἡμερῶν τοῦ πάσχα, ἀκούσατε τὴν ἡμέραν. οὐ γὰρ ἁπλῶς κεῖται ὅ, προ ἓξ ἡμερῶν τοῦ πάσχα· ἀλλ' ἵνα μάθῃς καθαρίσαι ἑαυτὸν ἀπὸ παντὸς μολυσμοῦ ψυχῆς καὶ πνεύματος. προκαθάρσιον γάρ ἐστιν αὕτη ἡ ἡμέρα, ἵνα ἑαυτὸν καθαρίσῃς ἀπὸ πάσης κηλῖδος, ἵνα λύσῃς ἕρμου, καὶ παύσῃς ὀργήν, ἵνα σβέσῃς Ἀβεδολίου, ἵνα συσφίγξῃς ἀγάπην, ἵνα πλατυνθῇς φιλοπτωχείᾳ· ἵνα μὴ μόνος σὺ ἑορτάσῃς, ἀλλὰ καὶ ὁ ἐνδεόμενος συνεορτάσῃ σοι. ἐὰν γὰρ μὴ μεταδῷς τῷ χρείαν ἔχοντι, ἐκεῖνος οὐ συναίζῃ, καὶ σὺ ἑορτάζῃς, οὐδέν τι μᾶλλον ἔσται τοῦτο τοῦ ἑορτάσαι σε, ἐὰν μὴ μεταδῷς τοῦ Λαζάρου ἐκ τῶν ψιχίων οὐ μετέδωκε· μετάδος δὲ τῆς τραπέζης τῷ χρείαν ἔχοντι

Ζαχ. ϑ. ϑ.

Ἰωαν. ιϛ. ι.

Ἰωαν. ιϛ. α.

Ἰωαν. α. κθ.

χῆς, ὡς θῦγλωττοτέρως ϗ ποικίλως τᾶ χ̄ Ⓦ Κύριον ἐκθέμβος. "πυῤῥὸς ἵππος Ιωδύτης," ὁ τὶω θεότητα ϔ Χριστοῦ, καθάπερ ἀςραπὴ πυρὸς τοῖς ἀποστόλοις ἐκλάμψας· Ἐν ἀρχῇ ἰῶ ὁ λόγος, ϗ ὁ λόγος ἰῶ πρὸς Ⓦ Θεόν, ϗ Θεὸς ἰῶ ὁ λόγος. [ἵππους ϑ᾽ ταχυδρόμους εἰς πᾶσαν τὶω γᾶν ϔ θυαγγέλιον χαμίσαντας, ϗ ὁ προφήτης Αμβακοὺμ τοὺς ἀποστόλους ὠνόμασε λέγων· Καὶ ἐπιβίβασας εἰς θάλασσάν σου ἵππους σου· θάλασσαν δ᾽ ἐπικῶς Ⓦ ἀπέφηνα χόσμου καλέσας. Οὐκ ἰδήπου ὅτι τοῦ Κυρίου ὄχημα λιθοκόλλητον, πορφυρόστρωτον, βασιλικοῖς ὅπλοις διηγυσμένον· ἤδεισαν γὰ τὰ χερουβὶμ, ϗ τὰ σεραφὶμ τᾶ ἑξαπτέρυγας λαμπάδας, ὄχημα χεντούμενα, πειθόντες τᾷ Εἰρηκότι· Ο καθήμενος ὅτι τῶν χερουβὶμ ἐμφανήσῃ.] θεόθεν τοίνυν ὁ Ιερεσολυμικὸς ὄχλος πιστὸς ὄχλος τὶω ἀποκάλυψιν δεξάμενος, οὐκ ἐσκιρτολαλίθη ὑπὸ τῆ ἀϊτιλῆς πώλου, ἀλλ᾽ ὑπεδιωγμάθη ὑπὸ τῆς διανοητικῆς πρόνοιας. δι᾽ ὡς μόνον εἶδον Ⓦ Κύριον "ὀπιδαλῆτα τᾷ πώλῳ, θῦρέως προφητικῶς προῤῥήσεσι νυσσόντες, ἀναλαβόντες τὰ βαΐα τῶν φοινίκων, ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους Ⓐ ὄχλοι· τί" ἀναλυόμεθα, ϗ οὐκ ἀξεργόμεθα εἰς ἀπάντησιν ϔ "νοητῆ φοίνικος, κατατιῶντες τὰ βαΐα τῶν φοινίκων; ὁ καρπὸς αὐτῆ γλυκάσματος ϗ ἀθανασίας πλήρης· τὰ φύλλα αὐτῆ τῆς οἰκουμενικῆς ἰάματα· ϔ στέλεχος αὐτῆ, [τουτέστι, ϔ ξύλον ϔ σταυροῦ,] "τῆ κόσμου πάντος σωτηρία, ϗ τρόπαιον τῆς κ̄ τῆ ᾅδου νίκης. ἠκούσαμεν τῆς μὲν ἡμῶν ἐκκλησίας ἐν τοῖς ἄσμασι τῶν ἀσμάτων βοώσης· Ἀναβήσομαι ὅτι τῆ φοίνικος, κρατήσω τῶν κλάδων αὐτῆ· περιλάβωμαι τὶω δὲ ἐθνῶν ἐκκλησίαν, ϗ ὡς φοίνικα νοητὸν, ϗ ὡς βασιλέα κρατοῦσι ἀσπασώμεθα. Ταῦτα τῶν ὄχλων λεγόντων ϗ δοξαζόντων, ϗ Ⓦ Κύριον ὑμνούντων, Ⓐ ἀρχιερεῖς ϗ Φαρισαῖοι δριμυθύμητες σφόδρα ἐπιπλῆξαι τοῖς ὄχλοις λέγοντες· τί ποιεῖτε; τί ματαιολογεῖτε" προπετῶς; ὡς Θεῷ ᾧ ἐμῷ τῆ πάντων προσέρχεσθε τὰ βαΐα κραταιοῦντες; Κύριον νομίζετε Ⓦ μὴ ἔχοντα τῶν τὶω καθ᾽ ἡμᾶς κλῆσιν; βασιλικῆς φωνῆς "περιβάλλετε τῷ ὅτι πώλῳ ὄντι καθεζομένῳ; οὐχὶ ὁ πατὴρ αὐτῆ ϗ ἡ μήτηρ αὐτῆ πρὸ ἡμῶν εἰσι; παύσασθε προπετεύσασθαι, εἰ ϑ᾽ μήγε, κολασθήσεσθε. δεῖ τοῦτο γὰ" ἀπισάλπιγξ, ὅπως τοὺς ἐν ὑμῖν προπετεύσαντας σημειωσώμεθα, δίκης τῆ τόλμη ἀποτιπώσας. Ταῦτα ἀκούσαντες Ⓐ ὄχλοι τῶν ἀρχιερέων λεγόντων, οὐ κινοῦνται μὲ πρὸς ᾄσιν, ἀπειλοῦνται ϑ᾽ πρὸς αὐτοὺς τῆς χάριτος ἐνεργούσης· μέμφεσθε ἡμῖν, Φαρισαῖοι, ϗ κόλασιν ἡμῖν ἀπειλεῖτε ὡς βλασφημίαν προφερόμενοι; ὑμεῖς οἱ τὰ γραφὰς ἀναγινώσκοντες, ϗ μὴ νοοῦντες, ἢ ἡμεῖς Ⓐ ἀκούοντες ϗ κρατοῦντες; σφραγίδα βαΐα τῶν φοινίκων ᾧ Κυρίῳ προσφέροντες; οὐκ αὐτός ἐστιν ὁ τῆς δικαιοσύνης φοίνιξ; ὃ πρὸ αὐτοῦ κέκραγεν ὁ προφήτης *, Δίκαιος ὡς φοῖνιξ ἀνθήσει; οὐκ αὐτός" ἤνθησε τῶν τυφλῶν τὶω ἀνάβλεψιν; ϗ χωλοῖς "Ⓦ δρόμον ἀκώλυτον ἐχαρίσατο; οὐ" Ⓦ ᾠδάλυτον τὶω βασάνου χλίνην βασάνου ἐπόησεν; οὐ Ⓦ τεταρταῖον Λάζαρον ὀζήγρει ἐκ θανάτου; ϗ ὅτε ὅτε βούλεσθε Ⓦ Λάζαρον πάλιν ἀποκτεῖναι; ὐχ ὑμεῖς Ⓦ λίθον ἀπεκυλίσατε, κὴ τῆ ἀπιστίᾳ, ὡς λίθοι σκληρεύεσθε; ὐχ ὑμῖν ἐπέτρεψε λῦσαι "τὰ χειρίας, ἵνα μὴ ὡς ὅπι τῶν ἐκ γενετῆς τυφλῶν, ἄλλοι ὀξ ἄλλου πάφου ᾠδαπτήσαιτε ψευδολογήσητε; ἀεὶ ὑμεῖς τοῖς χαλοῖς βασκάνετε, ὦ Φαρισαῖοι, ϗ τῷ πλήθει πίστει ἐνδυσιοῦσθε. Δι᾽ τοῦτο πάλιν τὸν Λάζαρον ἐβουλεύσασθε φονοκτονῆσαι, ἵνα τῶν ὄχλων τὶω πίστιν ἀνακόψητε. Εἰ γὰ φονεύσητε τὸν Λάζαρον, τί; οὐ δύνασθε πάλιν αὖθις ἀναζῆσαι; ἴδωμεν τίς κρατωθήσεται, ὑμεῖς φονεύοντες, ἢ ἐκεῖνος ἐγείρων; ὑμεῖς ἔργῳ ϗ κόπῳ φονεύετε, ἐγὼ" λόγῳ λύσεσι. τίς μᾶλλον κρατεῖται; οὐχ ὁ λόγος τῶν ἐναργούντων κρείττονος; σφαλλόμεθα, ὦ Φαρισαῖοι, ὅτι ὡς βασιλῆ προσπλήθομεν ᾧ Κυρίῳ; τὸν πῶλον θεωροῦντες μᾶλλον ἐνεδυναμώθημεν. δι᾽ ϗ βασιλέα κραταιοῦ γνωρίζομεν, ϗ ὄχλοι τὶω γραφὴν" ᾠδαπόδας· ἵνα μάθητε "ζωντῶς ὅτι οὐχ ἡμεῖς σφραγίδα, ἀλλ᾽ ὑμεῖς πλανᾶσθε. ἔχετε τὸν προφήτην Ζαχαρίαν· τοῦτον τὸν λόγ-

λους

χ. πολλὰ
χ. ὡς ἰουλαλοῦντα ἔγειρον πᾶσαν αἵρεσιν ὑποφωμίσας. ἵππους δὲ τὰ χ.

χ. ἐπεβίβασας

χ. ἀρχιερεῖς
χ. ἐν τῷ ῥήματι τῷ φαρισαίων νομιζομένῳ· χ. σατίσεται βίζωμα. ἰσίσωμ.

χ. τὸ φοιτρεύεσθαι εἰς Θεῖῳ
χ. φρασμοῦ τῶν
χ. ἰσμὶν

* Δαβὶδ, χ. ἐδυρίσατο
χ. παλιπδρομίαν ἐχ-
χ. ᾠδάλυτον τὸν κλινοσκαπῶν ἔδωκεν;
χ. τὰ νεκροτάφια

χ. διὰ χαῖρε
χ. ἐνεῖται

χ. εἰκόνα τῶν πάλαι μηδαμῶς γινόμενος. ὄντως ὁ ὄχλος ἐκφίος βασιλικὴν ἐγνώρισε δυνάμιν ἡ Εἴσοδος. ὥσπερ γὰρ ἐν τοῖς πρόσθεν κοσμικὸν βασιλέως ὑπερατύσαντος τυράννου, καὶ μὴ νίκης ἐπανορθώσαντος, πάντες ὁμοπολίται αὐτῷ τοῦ τῆς πόλεως ζωσταῖσιν, αἰθρηβασιλεύοντες, ἐπαίνους πλέκοντες, ἐγκωμίοις τὴν νίκην ἀμείβόμενοι (ἀλλ' οὐ τοῦτον τοὺς ζωῦτας ἐκ ἔνδοξος ἔρως, ἀλλ' ὑπαίκιος ὕμνος ἡ πόθος) τὸν αὐτὸν ἔφασαν ἡ ὅτι τὸν δεσπότην Χριστὸν, ὡς ὑπὸ βασιλέως ζυπαγόντα, ἀπὸ τοῦ πλήθους ἡ ἐκ τῶν λόγων, ἡ ἐκ τῶν βαΐων ἐμιλύουν, ὅτι νικητὴς ὁ προσκυνούμενος, μᾶλλον ἢ ὅτι Θεὸς ὁ γνωριζόμενος. Θεῷ γὰρ μόνῳ ἁρμόζει αἱ φωναὶ αἱ τότε βληθεῖσαι, ἐν τοῖς ζωσταῖς ἡσία μυρίεια προσκυνοῦσαι, Ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις, τουτέστι, σῶσον δὴ ὁ ἐν τοῖς ὑψίστοις. ὅτω γὰρ ἐμιλυθύεται τῇ Ἐβραΐδι φωνῇ ὃ, Ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις, ὡς δῶσω σωτηρία, ἡ κατὰ φιλανθρωπία. ὦ ὄχλε γνησία ἀγγελικῆς ἁγιωσύνης μετοχικοῖς. χλῶ πατοῦντες, ἐν ἱματίοις χρυσοκατῆντες, σῶμα φθειρόμενοι, ἡ τὰ τῶν ἀσωμάτων μεταχρόμενοι· Ἰουδαῖοι τὸν προσκηνοῦντα, ἡ χριστιανοὶ τὸν ἐργασίαν· χθονικοὶ τὸν ἁγγελικὸν, ἡ ἀποστολικοὶ τὸν ὁμολογίαν. αἰνῶτε ἡ οὗτοι, ὡς Πέτρος, τὸν ἀποκαλυφθέντα ἐδίξατο. ὥσπερ γὰρ ὁ κορυφαῖος τῶν ἀποστόλων οὐκ ἐξ οἰκείας μαθητὴς, ἀλλ' ἐκ θείας ἀποκαλύψεως ἔλεγε πρὸς Κύριον, Σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος, καὶ ὁ Κύριος δικαίων, ὅτι οὐκ ἐξ οἰκείων λογισμῶν, ἀλλ' ἐκ τοῦ πατρὸς ἔλαβε τὸν ἀποκάλυψιν, μακαρίζων αὐτὸν ἔλεγε· Μακάριος εἶ Σίμων Βαρ Ἰωνᾶ, ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα οὐκ ἀπεκάλυψέ σοι, ἀλλ' ὁ πατήρ μου ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς· Κύριον αὐτὸν ἔφασαν ἡ ὁ ὄχλος δοξάζοντα τὸν ἀποκάλυψιν δοξάσαντος· δοξάσα τοῦς Κύριον λέγων· Ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις· εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου, βασιλεὺς τοῦ Ἰσραήλ. ἔστι δὲ πάντως εἰκὸς εἰπεῖν, τίς ἡ πόθεν ἡμῖν ἡ ἀπόδειξις, ὅτι ὁ Ἰουδαϊκὸς οὗτος ὄχλος αὐτὸν ἔλαβε τὸν ἀποκάλυψιν. πόθεν οὖν ὑμῖν ἀποδείξω; ἐξ αὐτῶν τῶν τοῦ Κυρίου ῥημάτων· Ἰδόντες γὰρ, φησὶν, οἱ ἀρχιερεῖς ἡ οἱ γραμματεῖς τοὺς παῖδας κραζοντας ἐν τῷ ἱερῷ, ἡ λέγοντας, ὡσαννὰ τῷ υἱῷ Δαβίδ, ἠγανάκτησαν ἡ εἶπον τῷ Ἰησοῦ· ἀκούεις τί οὗτοι λέγουσιν; ὁ δὲ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς, ναί· οὐδέποτε ἀνέγνωτε, ἐκ στόματος νηπίων ἡ θηλαζόντων κατηρτίσω αἶνον; ἐν οὐκ ἐκ μόνων ἢ τῶν τοῦ Κυρίου ῥημάτων, ἀλλὰ ἡ ἐκ τῆς προδοξίας τῶν ὄχλων συγροφῆς, ἐν ἀπορτήσεως, ἡ τῶν ἔργων ὧν ἐποίει, οὐ μόνον κράζοντες, ἀλλὰ ἡ τοὺς κλάδους τῶν ἐλαιῶν, ἡ τὰ βαΐα τῶν φοινίκων κόπτοντες, ἐν ταῖς χερσὶ φέροντες, ἐν τὰ ἱμάτια αὐτῶν ὑποστρωννύοντες, ἡ σωτῆρα ἡ βασιλέα ἡ Κύριον προσαγορεύοντες. ὅθεν πάντως δῆλον, ὅτι δῶωθεν ἐδίξατο τὸν ἀποκάλυψιν. Εἰ μὴ γὰρ αἰνῶθεν ἐδίξατο, πόθεν ἐγνώριζεν ὁ ὄχλος βασιλέα Κύριον; οὐκ ἐφόρει ἱμάτιον βασιλέως κοσμικὸν, ὅτε προεβέβλητο ἀλουργίδα, οὐκ ἐπεφέρετο πλῆθος στρατοῦ, οὐ προήτρεχον αὐτῷ ἵπποι, καὶ ἅρματα ἡ ἀσπίδες χρυσοκόλλητοι, οὐκ ἐπωχεῖτο ἅρματι πορφυροστρώτῳ βασιλικῷ· πῶλῳ ὑποκαθητο ἀλλοτρίῳ μικρῷ, δώδεκα μαθητὰς μόνους ἐπαγόμενος. πόθεν οὖν ἔγνω ὁ ὄχλος αὐτὸν βασιλέα τυγχάνειν, Εἰ μὴ δῶωθεν ἔλαβε τὸν ἀποκάλυψιν; διὸ οὐκ ἐζήτουν ὅπου τοῦ Κυρίου ἱμάτιον κοσμικὸν· ἔγνωσαν γὰρ αὐτὸν ἀναρχικὸν βασιλεύοντα. οὐκ ἐζήτουν ἀλουργίδα· ἐπώρων γὰρ αὐτὸν ἀναδεδυμένον φῶς, ὡς ἱμάτιον. οὐ προεβλέποντο πλῆθος στρατιωτῶν, πειθόντες ὃ εἰρηκὸς προφήτης· Μύριαι μυριάδες ἐλειτούργουν αὐτῷ, καὶ χίλιαι χιλιάδες [ἀρχαγγέλων] παρειστήκεισαν αὐτῷ. οὐκ ἐπεζήτουν ἵππους ἡ ἅρματα· ἐγνώρισαν γὰρ ὅτι αὐτὸς ἐστιν ὁ τὴν Ἠλίου ἐν ἅρματι πυρίνῳ ἀναληφθέντα ἡ τὸν θυσγελίσαντα, καθάπερ ἵπποις προσκαλεσάμενος αὐτῷ γνώσκοντες, πειθόντες ὃ εἰρηκὸς προφήτης· Ζαχαρίας ἢ ἔστι ἔστιν ὁ εἰπών, ὅτι Ὀπίσω αὐτοῦ ἵπποι λευκοὶ, καὶ πυρροὶ, ἡ ποικίλοι, ἡ φαιοί. λευκὸς ἵππος Ματθαῖος, ὡς τὰ τῆς ὁδοῦ θεσπίσεως τοῦ Κυρίου σαφέστερον ἐκθέμενος. φαιὸς ἵππος ὁ Μάρκος, ὃς σκιδέστερον τὸ θυσγελίον ἔγραψε. ποικίλος ἵππος ὁ Λουκᾶς,

χ. εἰκόνα

χ. πάλαι

χ. πλεοναζόντως

χ. ἱματίοις

χ. παρόδων

Ματθ. ις. ιζ.

χ. ἁρμοδίως ῥητὸς πρὸς τὸ Κύριον ἴσασι λίγ.

Ματθ. κα. ιι.

ιγ. ἱματισμὸν ἵππους ἅρματα ἀσπίδας

χ. χρυσοκόλλητα, χ. πορφυροστρώτῳ

Ζαχ. ς. β.

χ. πυρρὸς χ. ποικίλος χ. φαιός

ἐγὼ ὃ οὐ σκιρτᾷ ἀλιθῶς ὁμῶ. ἰδοὺ γὰρ νῦν ἐγείρεται θάλεις τῷ Χριστῷ, τῷ ἅμα ἐμοὶ θεμελιώσαντι τὴν γῆν, τῷ ἅμα ἐμοὶ συστήσαντι τὸν θάλασσαν, & στερέωμα πήξαντι, αἰθέρα πυρώσαντι, & πόντα ζῶα ἐμοὶ τοῖς αἰῶσιν δημιουργήσαντι, σκηνὴν τῷ ὄξ ἐμοῦ, σκηνὴν τῷ ὀστέῳ ἐμοῦ, σκηνὴν τῷ ὑμῶν, σκηνὴν ὃν ἀπάτορι Ἀδάμ, σκηνὴν τῷ ἀμήτορι Θεῷ, σκηνὴν τῷ λαβόντι σκηνήν, ἵν' ἠρετήσατο, γαστέρα πᾶν θεικήν. Οὐκοῦν ὅπῃ σὺ πᾶς σκηνὰς ἐγείρεις βούλῃ, μὴ εἰδὼς ὅπερ λέγῃς, ἐγὼ ἱεφέλῃ φωτεινῇ χρησάμενος, σκηνὴν καὶ τὸν πρόπατορ Φυλάξας, ἐκ τῶν υἱέων βοᾷ, Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ ηὐδόκησα. οὐ Μωϋσῆς καὶ Ἠλίας, ἀλλ' οὗτος· οὐκ ἄλλος, καὶ ἄλλος, ἀλλ' οὗτος, εἷς, καὶ ὁ αὐτός, ἐν ᾧ ηὐδόκησα· αὐτοῦ ἀκούετε. Μωϋσῆν ἐδιχάσατε, ἀλλ' ἐν τούτῳ ηὐδόκησα· Ἠλίαν ἀπέλαβον, ἀλλὰ τοῦτον ἀπέστειλα ἐκ πλήθους εἰς αὐτὸν Ⓦ σύρανόν. Οὐδεὶς γάρ, φησι, ἀνέβη εἰς Ⓦ οὐρανὸν, εἰ μὴ ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς. ἐκεῖ τοίνυν κατῆλθεν ὅπου τῆς γῆς, ἐκεῖ ἑαυτὸν ἐκένωσε μορφὴν δούλου λαβών· εἰ μή, μένας ὁ ἰῶ, ἔτηρεν ὅπερ ἐσμέν, εἰ μὴ ἔπαθεν καθ' ἡμᾶς, δι' ἡμᾶς ἐπαθεν, ἵν τῷ οἰκείῳ αἵματι τὸν κόσμον ἠγόρασεν, ἀργεῖ οἰκτιρμία, ἵν μύθοι τὰ παλαιὰ τῶν προφητῶν ἀβέβαια ῥήματα. ἀλλὰ παύσαι, Πέτρε, ἵν μὴ τὰ τῶν ἀνθρώπων φρόνει, ἀλλὰ τὰ τοῦ Θεοῦ. οὗτός γάρ ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ ηὐδόκησα· αὐτοῦ ἀκούετε. διὰτῆ γὰρ τῆδε αὐδὴν κέχρημαι φωνῇ, ὅπῃ μὲ ὑμῶν ἐν τῷ ὄρει τούτῳ, ὅπῃ ἵ Ἰωακεὶμ ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ· ἰῶ ὁ πάλαι προφήτης ἀληθεύσει βοήσας, Θαλασσῶρ, ἵν Ἑρμωνὶμ ἐν τῷ ὀνόματί σου ἀγαλλιάσονται. ποίῳ ὀνόματι; οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός. ἐγήρασαν γὰρ ὀνόματα ὃ ὄντως πρῶ ὄνομα. ἀλλ' ἐρᾷς πρώτως, ἀγαπητέ, τί ἐστι, Θαλασσῶρ ἵν Ἑρμωνὶμ ἐν τῷ ὀνόματί σου ἀγαλλιάσονται; μαθὲ τοίνυν σαφεστέρως. Ὃ Θαλασσῶρ, ὅτε ἔστι τὸ ὄρος, ἔνθα θελήσας μετεμορφώθη Χριστός, & υἱὸς ὡδὲ παρὼν ἐμαρτυρήθη, ὡς ἀρτίως ἠκούσατε. τὸ δ' Ἑρμωνὶμ ὄρος ἐστὶ μικρὸν ἐκ γῆς Ἰορδάνου, ὅθεν ἀνελήφθη Ἠλίας, & ὄπισθεν πλησίον ἐν τοῖς ῥείθροις τοῦ Ἰορδάνου βουληθεὶς ἐβαπτίσθη Χριστός, ἵν υἱὸς ὡδὲ παρὼν ἐμαρτυρήθη. ἐν τούτοις τοῖς δυσὶν ὄρεσιν ὁ ἄχραντος πατὴρ βεβαιοῖ τὴν ὑότητα, καὶ τότε καὶ νῦν ἐκ δευτέρου βοᾷ, Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ ηὐδόκησα· αὐτοῦ ἀκούετε. ὁ γὰρ αὐτοῦ ἀκούων, ἵν ἐμοῦ ἀκούει· ἵν ὃς αὖ ἐπαιχμωθῇ αὐτῶν, καὶ ἐμοῦ αὐτὸν λέγεις, καὶ ἐγὼ αὖθις ἐπαιχμωθήσομαι ἐν τῇ δεξιᾷ μου ἵν τῶν ἁγίων ἀγγέλων. αὐτοῦ ἀκούετε, ἁπλάστως, ἀκάκως, ἀσυκοφαντήτως πίστει ζητοῦντες, ἀλλ' οὐ γλώττῃ μόνῃ τες· πίστει γὰρ βεβαιοῦντες, ἀλλ' οὐ λόγοις Ⓦ λόγων φιλοσοφίαις, ἅρπ γὰρ Παῦλος ὁ ῥήτωρ χαλκῶν Ⓦ σοφίερων, καὶ πόντα διδάσκων ἀνενδιάστως, βοᾷ· Ὦ βάθος πλούτου καὶ σοφίας καὶ γνώσεως Θεοῦ· ὡς ἀνεξερεύνητα τὰ κρίματα αὐτοῦ, ἵν ἀνιχνίαστοι αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ· αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ιωαν. Γ. ιγ.

Ματθ. ιζ'. Ψαλμ. πδ. ιγ.

Ραμ. ια. λγ.

ΛΟΓΟΣ ΛΒ'.

ΕΙΣ ΤΑ ΒΑΙΑ.

Ex Mſ. Regio Lut. emend. ex Mſ. Cantabrig.

Ἤδη τὴν πνευματικῆς πανηγύρεως προλάμπει τὰ προσίμια· ἤδη τὴν πνευματοφόρου ἑορτῆς προσπίπτει τὰ [σήματα· ἤδη τῶν αὐλῶν συμφὼν προσπέτονται τὰ] μινύματα· ἤδη τῆς καθολικῆς διασάπτως ἀφράκτου δεξιώματος Λάζαρος τῶν Κυρίῳ αἰάκειται· ἤδη τῆς δωρεᾶς τὸ μέγεθος [τοῦ βαπτίσματος] προσγρόνως εὐωχήζει· ἤδη τῶν βασιλέως Ⓦ πιστὶ Φύλακες τὴν μεγάλην πόλιν ταύτην κατέλαβον· ἤδη ὁ πιστὸς λαὸς εἰς ἀπάντησιν τῷ Κυρίῳ προσδραμὼν βοᾷ λέγων· Ὡσαννὰ τοῖς ὑψίστοις, καθὼς ἀρτίως ἠκούσατε· εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου, Βασιλεὺς τοῦ Ἰσραήλ· εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος, ὁ ἀεὶ ἐρχόμενος, ἵν ὧν μὴ ἡμῶν, ἵν ἔξω τῶν

Ματθ. κα. θ.

χ. Δεσποτικῆς ἑορτῆς προκύπτει χ. πασαπτίμων χ. στιχοι σφραγίζουσαι αἱ ἡδυπαθεῖαι· ἤδη δὲ ἀναφάσιμος προλάμπει ὁ ἀβραάμ, ὁ δικαίωμος ὁ λάζαρος, τὸ χειροτόνητος γίνεται· ἤδη

ειν ἐκείνοις καὶ τοῖς ἀποστόλοις φιλοσοφίαν, ἀνατολόγητος πάντελῶς ὑπῆρχεν, εἰς οὐδὲν οὐδέποτε τῶν θαυμαζομένων προβαίνοις. ἀλλὰ δὲ ὁ γλωσσόκομον εἶχε, καὶ τὴν τοῦ μύρου ἀναγκαίως βασκαίνων, δὲ ⟨W⟩ διδάσκαλον τοῖς ἐμπόροις τολμηρῶς παρεδίδου. καὶ τί φησι; Καὶ μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν, καὶ ὤφθησαν Μωϋσῆς καὶ Ἠλίας συλλαλοῦντες αὐτῷ. ἀλλ' ὁ Πέτρος, ὡς ἀεὶ ταῖς πάντα θερμός, ὄμμασι σχοινίας, οἷς οὐκ οἶδέ ποτε, θεωρήσας συλλαλοῦντας αὐτῷ, καὶ πολὺ μετεώρους ὄντα τῆς θείας ἁλιάμψεως, καλεῖ ⟨W⟩ ἔρημον τόπον. σκηνοποιὸς ἐξ ἁλιέως παρέκοπε, τῷ σωτῆρι βοᾷ· Ποιήσωμεν ὧδε τρεῖς σκηνάς, μίαν σοι, καὶ μίαν Ἠλίᾳ, καὶ μίαν Μωϋσῇ, οὐκ εἰδὼς ὃ λέγει. ἀλλ' ὦ τῶν μαθητῶν κορυφαῖε! παρατρέπῃ σπουδαίοις σποναῖς πεπυθέναι θέλεις, καὶ λογισμοῖς δυσεξιχνίοις καθυβρίζεις τὰ θεῖα, καὶ τρεῖς ἐγείρειν ἐθέλεις ἐν ἐρήμῳ λέγεις; ὁμοτίμων τοῖς δούλοις ὀφείλεις ⟨W⟩ διακονίαν; καὶ τῷ Χριστῷ μίαν σκηνήν, καὶ τοῖς δυσὶν ἐξίσης οἰκοδομεῖν ἐπιγῇ; μὴ γὰρ ὀξὺς ἁλίου πνεύματος, ὡς ἔοικε, ζωοπλήρωτο Μωϋσῆς; μὴ γὰρ πρόθυμος ἔπιπτε ⟨W⟩ Ἠλίᾳ, ὡς τότε ἡ παιδαγωγία πρόθυμος Μαρία; μὴ γὰρ ἔμβρυον ἐκ μήτρας ἐπίγνω Μωϋσέα, καθάπερ τότε ὁ πρόδρομος; μὴ γὰρ οὐρανίως ἐμύησεν Ἠλίᾳ τοῖς ἥλιοις; ἢ μᾶλλον προσκύνησαι Μωϋσέως τὰ ἀπάργανα; μὴ δὲ Μωϋσῆς καὶ Ἠλίας εἰργάσαντο τοσαῦτα θαύματα; ἢ ἀπλῶς αἰθερίῳ ἀπέλασαν πνεύματα; Μωϋσῆς γὰρ ὠργίσθη ποτέ, καὶ ῥάβδῳ πατάξας δῆλός ἐστιν ὁ πέλαγος· ὁ δὲ σὸς διδάσκαλος Ἰησοῦς τὸ θαλάσσιον πεζεύσας ζωῷ τῷ Πέτρῳ βατὸν ἐποίησε ⟨W⟩ βυθόν. ὁ Ἠλίας ἰκετεύσας ἐπλήθυνε τῆς χήρας τὸ ἄλευρον, καὶ ⟨W⟩ ταύτης μὲν ἀνέστησεν ἐκ νεκρῶν· ὁ δέ σε μαθητὴν ἐξ ἁλιέων λαῶν, ἐπ' ὀλίγοις ἄρτοις χιλιάδας ἐχόρτασε, καὶ ⟨W⟩ ἄδην ἐσύλησε, καὶ ἁρπάσας τοὺς ἀπ' αἰῶνος καθεύδοντας. μὴ τοίνυν λέγε, Πέτρε, ποιήσωμεν ὧδε τρεῖς σκηνάς· μηδὲ, καλὸν ἡμᾶς τὸ ὧδε εἶναι, μηδὲ ἀνθρώπινον, μηδὲ ταπεινὸν, μηδὲ γήϊνον, μηδὲ χαμερπές. τὰ ἄνω φρόνει, τὰ ἄνω ζήτει, ὡς ὁ Παῦλος ἐμιμοῦτο, μὴ τὰ ὑπὲρ γῆς. πῶς γὰρ ἡμᾶς καλὸν τὸ ὧδε εἶναι, ὅπου ὁ ὄφις ὑβρίσας ⟨W⟩ προσπλάσει καὶ ἕλαφε, καὶ ⟨W⟩ παράδοσον ἔκλεισεν; ὅπου ⟨W⟩ ἄρτον τὸ ἱδρῶτι τοῦ προσώπου ἐσθίειν ἠκούσαμεν; ὅπου εἶπεν δὲ πρέμειν ὑπὲρ τῆς γῆς ἀφ' παραδείσου ἐμάθομεν; ὅπου πάντα σκιά; ὅπου πάντα πρόσκαιρα ῥοπή; πῶς οὖν ἡμᾶς ὧδε εἶναι καλόν; εἰ τὸ ταῦτα Χριστὸς καταλείπει ἡμᾶς, τίνος χάριν ἐκποίησιν αἵματος καὶ σαρκός; εἰ τὸ ταῦτα Χριστὸς καταλείπανει ἡμᾶς, τίνος χάριν συγκατέβη τῷ πεσόντι, καὶ ⟨W⟩ χείμωνι ἤγρει; εἰ καλὸν εἶναι ὑπὲρ τῆς γῆς, εἰς μάτην ἐκλήθης τῶν ἀρετῶν κλειδοῦχος. πού γὰρ λοιπὸν χρήσιμοι τῶν ἀρετῶν αἱ κλῆσις; ἐπεὶ τὸ ὄρος τοῦτο ποθεῖς, ἀποστάτου λοιπὸν ὑράμοις· εἰ σκηνὰς ἐγεῖραι θέλεις, παραίτησαι τὸ εἶναι τῆς ἐκκλησίας θεμέλιος. μεταμορφοῦται γὰρ Χριστὸς, οὐχ ἁπλῶς, ἀλλ' ἵνα ἡμῖν ἀποδείξῃ τὴν μέλλουσαν τὴν φύσεως μεταμόρφωσιν, καὶ τὴν ἐσομένην ὑπὲρ τῶν νεφελῶν τὴν φωνὴν ἀρχαγγέλων δυνάμεσι σωτήριον ἔλθουσιν. αὐτὸς γάρ ἐστιν ὁ τὸ φῶς ὡς ἱμάτιον περιβαλλόμενος, χριστὸς τῶν ἀρχῶν ζώντων καὶ νεκρῶν· ὅθεν Μωϋσῆν καὶ Ἠλίαν εἰς μέσον παρήγαγε, τῶν ἀρχαίων ὅρων παραστῆσαι τὰ σήματα. καὶ τί φησιν ὁ μέγας γραφεύς; Ἐπὶ στόματος δύο μαρτύρων, ἰδοὺ τρεφέλη φωτεινὴ ἐπεσκίασεν αὐτούς· καὶ ἰδοὺ φωνὴ ἐκ τῶν οὐρανῶν λέγουσα, οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ ηὐδόκησα· αὐτοῦ ἀκούετε. ἔτι, φησὶ, τοῦ Πέτρου λαλοῦντος αὐτὰ λέγει ὁ πατήρ· τί, Πέτρε, καλὸν εἶναι λέγεις, μὴ εἰδὼς ὃ λέγεις; οὕπω παιδαγώγησας, οὕπω τὴν ἀσφῆ γνῶσιν τῆς ὑπάτης ἔμαθες, ὃ λέγων, σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος. τοσαῦτα θαύματα κατεῖδες, Βαρ' Ἰωνᾶ, καὶ ἐπὶ Σίμων ὠνομάσθης; οὐρανῶν σε κλειδοῦχον κατέστησε, καὶ τῆς ναυπλίας ἔπου τῷ ἱματίῳ οὐκ ἀπέθου; ἰδοὺ τὸ τείτον ἀθήσασαν τὴν τοῦ σωτῆρος βουλὴν, μὴ εἰδὼς ὃ λέγεις. εἶπε γάρ σοι, δεῖ με παθεῖν, καὶ λέγεις, Οὐ μὴ ἔσται σοι τοῦτο. εἶπε πάλιν, Πάντες σκανδαλισθήσεσθε, καὶ λέγεις, Εἰ πάντες, ἐγὼ

ἰσ. εσται σε

ἰσ ἐγείρειν

χ... μαιρπές.

Λουκ. θ. κε.

Ματθ. ιζ. ε.

Ματθ. ις. κε. καὶ κς. λα.

Πεφ. ωια. μὴ ἔστιν, ἀπέλθωμεν ἢ τοῖς μαθηταῖς πρόσκαιρος ἐπιδείξωμεν· Οὗτος ὁ Ἰησοῦς ὁ [redacted]φθεὶς ἀφ' ὑμῶν εἰς ℣ οὐρανὸν, οὕτως ἐλεύσεται, ὃν τρόπον ἐθεάσασθε αὐτὸν πορευόμενον εἰς οὐρανόν. Ὃ τῆς ἀναλήψεως πιστεύεται μυστήριον. ἔμελλον γὰρ οἱ μαθηταὶ πρὸς οὐρανὸν κεχηνότες καὶ ζωπυραμβοι τῷ βλέμματι· τῆς ὄρνιθος ἢ κἂν μικρὸν ὑψηλοτέρας τῶν ὀφθαλμῶν γλαυκώδης, ἐστέροντο λογισμοῦ ἀπειρίας. οὐδαμοῦ, φησι, Θεωρούμενον σῶμα· πάντα σχήματος ἁπλῶς ἢ ἀναλήψις; πάντα φαντασίας ἦν; πάντα πλάνης ὑπῆρεμείναμεν βλέμματος; ἢ πλάνης μὲν ἡμεῖς οὐκ ὑπέστημεν, εἰς ἀέρα δὲ ὀλίγον τάχα τὸ σῶμα, καὶ φύσει οὐκ ἔχον λοιπὸν τοῖς ὑπὸ γῆς ἑρπετοῖς; μετὰ ταῦτης ὁρῶντες εἰς οὐρανὸν ἀπειρίας ἄκυροι τῶν ἀγγέλων
Πεφ. α. ια. ἐξαφθέντες· Ἀνδρες Γαλιλαῖοι, τί ἑστήκατε βλέποντες εἰς ℣ οὐρανόν; τί βούλεται, φησιν, ὑμῖν ἡ παρέρχεσθε ὄψις; τί τὸ βλέμμα τοῖς οὐρανοῖς ὑπεκέχυται; ζητεῖτε πρώτως τὸ τοῖς οὐρανοῖς εἰσφέρειν ℣ Ἰησοῦν καὶ θεὸν. Εἰ πάλιν τις αὐτὸν σεσωμάτωται. ὡς παρὰ βεβαίων ἀμφοτέρων θαρρεῖτε. καὶ γὰρ ὃν τρόπον εἰς οὐρανὸν ἀνῆλθε, καὶ πάλιν ἐλεύσεται, ὃν τρόπον ἐθεάσασθε αὐτὸν πορευόμενον εἰς ℣ οὐρανόν. Ἀλλ' ὅπου πολὺ τῆς γλώσσης ἡ νεῦρα μὴ παύσωμεν, ἀκμὴν ποιήσωμεν τὸν τῆς λόγου αὐτοῦ κεκμηκυῖαν κιθαρῳδίαν· δῶμεν δὲ ταῖς λοιπαῖς κιθάραις ἀκροᾶσιν, κρουσάτω τὸν ἀνάληψιν εὐφημία πολύστομος· ᾀδέτω σήμερον καὶ
α. Τιμ. γ. ιϛ. πρώτων ἀνθρώπων ὁ γῆμος, Μέγα ὄντως τῆς εὐσεβείας μυστήριον· Ὤφθη ἀγγέλοις, ἐκηρύχθη ἐν κόσμῳ, ἀνελήφθη ἐν δόξῃ. αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Λογ. λα'. ΕΙΣ ΤΗΝ ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΙΝ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ.

Ex Mſs. Regio Lut.

ΑΓΕτε φίλοι, σήμερον τὴν ἀγαπητὴν ἀγέλην ἐφαψώμεθα θησαυρῶν, ἵνα σκηνὴν στεφηθῶμεν ἀφθόνως πλουτοῦντι ἀφθόνως * μεμιζόμενοι, καὶ ἀδαμοῦ σωθέντα δαπανώμενοι. διὸ τῷ πανσόφῳ, καλῶς ἀληθεύοντι, καὶ πάλιν ἀκολουθήσωμεν Λουκᾶ, ἵνα ἴδωμεν ℣ Χριστὸν εἰς ὄρος ὑψηλὸν ἀναβαίνοντα, καὶ Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην τῆς θείας μεταμορφώσεως λαμβάνοντα * μάρτυρας. Παρακαλῶν γὰρ, φησι, τοὺς περὶ Πέτρον, εἰς ὄρος ὑψηλὸν ἀνῆλθεν ὁ διαστάτης. ὄρος ὑψηλὸν, ἐφ' ᾧ Μωϋσῆς καὶ Ἠλίας διέτριψαν τῷ Χριστῷ· ὄρος ὑψηλὸν, ἐφ' ᾧ νόμος καὶ προφῆται συνωμίλησαν τῇ χάριτι· ὄρος ὑψηλὸν, ἐφ' ᾧ Μωϋσῆς ὁ τὴν πάλαι ℣ ἄμνον σφαγιάσας, καὶ τῷ αἵματι τὰς Φλιὰς τὴν Ἑβραίων ῥαντίσας· ὄρος ὑψηλὸν, ἐφ' ᾧ Ἠλίας πρὸς ἐκείνοις ℣ βοῦν μελίσας, τὸ δι' ὕδατος θυσίαν ἐπυρὶ δαπανήσας· ὄρος ὑψηλὸν, ἐφ' ᾧ Μωϋσῆς ὁ δυοῖξας καὶ χλοάσας τὰς ἐρυθρὰς θαλάσσης πάσυρήματα· ὄρος ὑψηλὸν, ἵνα μάθωσιν ℣ τοὺς Πέτρον καὶ Ἰάκωβον,
Φωτ. β. ι. ὅτι αὐτός ἐστιν, ᾧ πρῶ γόνυ κάμψει ἐπουρανίων καὶ ἐπιγείων καὶ καταχθονίων. τοὺς γὰρ μόνους " τοὺς ἁλιεῖς, καὶ πρώτους τοὺς ἁλιεῖς, καὶ πρώτους καταγωγοὺς, οὐ φθονήσας τοῖς ἄλλοις τῆς δόξης, οὐκ εὐπλεκτέρους κρίνας (δίκαιος γὰρ ὢν, δικαίως τὰ πρῶτα διέστη) " ἀναλογιζόμενος πρώτους, καὶ τῆς πρὸς ἀλλήλους ἀγάπης ἐν μειζομένοις ἰώμενος. Ἀλλ' ὅπῃ αἰδέσιος ἰῶ τῆς θείας ὄψεως καὶ τῆς φοβερᾶς ἐκείνης ὀπτασίας ὁ μέλλων γηράσθαι πρεσβύτης Ἰούδας, τούτου χάριν καὶ τοῦ ἄλλους καταγιμπτόμενος, ἵνα " καὶ εἷς μὴ μόνος καταγειφθῇ πᾶσαι ἀπωλείας ὕστερον " ἀποκαλύψῃ, καὶ τῆς μεταμορφώσεως τοῦ τρόμου καὶ ℣ τόμον ὅτι κατάσπαστα μάρτυρας, ἐν αὐτοῖς καὶ ψυχικὸν καὶ τοῦ λοιποῦ πρεσβύτας. αὐτὸς γὰρ φησι, Φύλαξαι αὐτοὺς, πάτερ ἁγιε, ἵνα καὶ αὐτοὶ ἓν ὦσι, καθὼς καὶ ἡμεῖς ἓν ἐσμεν. ὁρᾷ γὰρ ὁ Ἰούδας
Ιωαν. ιϛ. κα. τὸν ὄρος Ἀνδρέου, Θωμᾶ, Φιλίππου, καὶ τοῦ λοιποὺς ἀμαρτείοντας μετ' αὐτοῦ, καὶ τοῦτο ζηλοῦντας, οὐκ ἀγανακτοῦντας, οὐ λοιδοροῦντας, ἀλλὰ χαίροντας, καὶ καὶ τῷ αὐτῷ χαί-

ειν

ν. ἄπαντα

χ. τῷ πανσόφῳ,

χ. ἁγιεῖαι

σωμ[illegible]ῆμα μηχανήματι πρέπον. ἡ γὰρ δικαιοσύνη ἀφορμὴν λαβοῦσα ἀφ' ἁμαρτίας ἐξ-
πάτησεν αὐτὴν καὶ ἀπέκλεισε. ὅτε τῷ Παύλῳ ἐκπλήττομαι, ὡς ἐκείνη τῷ φωτὶ ἐπεκόπη,
Μέγα ὄντι τὸ τῆς θυσιάσεως μυστήριον. ἀνάστασις γὰρ ἐν τῷ σώματι κεκρυμμένη, ἄμπωτις ἦν α. Τιμ. γ. ιϛ.
ἀθανάτου ζωῆς, ἀθανασίαν ἀμήσασαν πικτόμενος ἐξ ἄδου τοῖς ἀνθρώποις ὁ βασιλεύς.
ἀληθῶς μυστήριον παμμέγα. πῶς οὖν γνωσθῇ τὸ μυστήριον; Εφανερώθη, φησὶν, ἐν σαρκί.
καὶ τίς ἡ φανέρωσις; ἐδικαιώθη ἐν πνεύματι. ποῖον δὲ τῆς δικαιοσύνης τεκμήριον; ὤφθη
ἀγγέλοις. ἔγνωσαν ἄγγελοι, φησὶ, τὸν τῆς φανέρωσης ἀξίωμα· προσῆλθον καὶ διακόνουν αὐτῷ.
ἀξιόπιστοι μὲν, Παῦλε, τῆς δικαιοσύνης οἱ θαυμασταὶ, καὶ τὸν τῆς Χριστοῦ σεμνύουσι δύνα-
μιν. δόξῃ μὲν δὲ ἀνθρώποις τῆς ἰσχύος τῆς ἐκείνης σημεῖον. Εκηρύχθη, φησὶν, ἐν ἔθνεσιν, ἐδρα-
με λόγος περὶ αὐτοῦ δολέρος, καὶ ταῦτα πρὸς πάντων ἐμποδιζόμενος· ἐπλατύνθη κωλυό-
μενον κήρυγμα. τί οὖν ἐστὶ μείζονες ἀκοῆς ὁ κηρυττόμενός ἐστι, καὶ κηρυχθὲν ἔθνεσι γέγονε τοῖς
ἀκούσασι λῆρος; ἐκηρύχθη, φησὶ, καὶ ὑπερύθη ἐν κόσμῳ. εἶτα ἐν τούτῳ πιστευθέντος δυ-
νατὸς ἀκώλυτον, Ανελήφθη, φησὶν, ἐν δόξῃ. ἐκηρύχθη ἡ τῆς ἐκκλησίας ἰσχὺς, μᾶλλον δὲ
πάσης ἐμοῦ τῆς οἰκουμένης ὑπόστασις. καινὴ γὰρ τῆς τοῦ ἀνθρώπου φύσεως βούλεια, καὶ σύ-
μεσον δυσθεσπότης ἀναληφθεῖσα. καὶ γὰρ τῷ κολάσει μετ' αὐτοῦ μετεωίσθη. καὶ
μοι σκόπει τὰ παλαιὰ τῶν δυσθέσπων ἐκ Θεοῦ πιμωρίας, καὶ τῆς ἀναλήψεως εὑρήσεις δι-
μοφελές. ἐξ ἑνὸς ἁμαρτήματος ἔρρωτο πρόσκαιρος Αδάμ· μακρῷ σώματος βάμῳ
κατικέκειτο Καΐν· ἔρρεξε πῦρ θεοῦ, ὡς σπιδόνα τῆς γῆς, καυστειάζων τὰ Σόδομα· με-
τεπλάττετο πρὸς ἡλίου γωνὴ δρόμῳ πρόσκαιρος ἐξάσασα τόμον. αἰῶν Εἰς δίκυς ὁποίαν
ἀφθορεῖ; ἀκουσον τῆς γραφῆς, ὡς θρασυφδία διηνυσμένης. Επίεσασαι, φησὶ, Θε- α. Κορ. ι. β. ι. ιβ.
οὶ, ἐκ τοῦ τῆς ὄφεως ἀπώλοντο. Εχθύσαι, φησὶ, καὶ ἀπώλοντο ἀπὸ τῆς ὁλοθρευτοῦ. Ε-
πέριθυσάν, φησὶ, καὶ ἔπεσαν ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ Εἴκοσι τρεῖς χιλιάδες. Εδυκέ, φησὶ, Κύριος β. Βασ. κδ. ιϛ.
θανάτου ὑπὲ Ισραὴλ ἀπὸ πρωΐθεν, καὶ ἕως ὥρας ἀρίστου, καὶ ἀπέθανον ἑβδομήκοντα χιλιά-
ιϛ. βασιλείας δες ἀνδρῶν. τί δὲ σοι ταῦτα τῆς Θεοῦ πρὸς βασιλείας τότε διηνυσμένης στάσεις; Τὰ δὲ β. Βασ. κδ. ιϛ.
λέγει Κύριος, φησὶ, αἴτησαι παρ' ἐμοῦ τέλα ἔτη λιμὸν ὑπὲ τὸν γῆν, ἢ τρεῖς μῆνας σὺν ἐχθρός
σου καταδιώκειν σε, ἢ τρεῖς ἡμέρας θάνατον ἐν τῇ γῇ σου. πεπληρώθησαν καὶ γραφῆς ἐλλείψεων
τὸν τῶν παλαιῶν χρόνων κακοπραγίαι, καὶ παρακλυσμῶν ἀμετρίαν, καὶ ἀφθονίαν ἐκπυρώ-
σεως, πολυετῆ λιμὸν, σεισμοὶ ὅλης γῆς πανδήμοι, αἰμοῦ ἐκφυλίδες ἐκχύσεις, κύματα
πολέμων ἐπαλλήλων. οὐκ ἐπὶ τότε τῶν ἐξ ἀρχαίου καὶ γῆς καταξέων, οὐκ ἔλλησιν, οὐ
βαρβάροις, οὐκ Ιουδαίοις Εἰρήνη. ἦλθε γὰρ ὁ Εἰρηνοποιῶν τὰ ἄνω καὶ τὰ
κάτω μεσίτευν· ὃν δὲ Παῦλός φησιν· Αὐτὸς γάρ ἐστιν Εἰρήνη ἡμῶν, ὁ κωλύσας τὸν ἔχθραν Εφ. β. ιδ.
ἐν τῇ σαρκὶ αὐτοῦ. πόσοι πω Σοδομιταὶ ἀστεγέστεροι; καὶ πῦρ ἐπ' αὐτοὺς ὁ ἀὴρ, ὡς ὄρος,
οὐκ ἐκχέει. ἐδίξατο γὰρ ὁ τῆς Εἰρήνης πρεσβευτὰ μεσίτευν καὶ ὧν τῶν δυσθέσπων προ-
ημέρωσε λόγου. πόσοι τῆς ὅτι τὸ Νῶε ἡμέρας μεσθεσπέροι; καὶ κατακλυσμῷ τότε οὐκ ἐκ-
πλύνει ἀέρας. πόσαι τῆς Καΐν θηριωδέστεροι γνώμης; καὶ τοὺς τοῦ Καΐν ἀδελφοὺς ἡμφρέ-
τησεν ὁ Θεός. ἔτεμε γὰρ πρόξενον ἐν ἡμῖν, πρὸς τὸν ζωοθέσιον ἰδεῖν ἀπέκλειν,
διαλλάττεται· ὅτε μὴ τοῖς κάτω θυμωθῇ προσῆλθε, τὸ ἄμωμον δυσθεσπότητα βλέπων ἐκ
δεξιῶν δυσωπεῖται· ὅτε μὴ κτίσῃ τὸν ὀρκὸν ὃ κάτω πεπροβλημένον ἔθνος, ἀνω πρεμνὸν
θυμὸν ὁ τῶν ἐθνῶν συγκεκλεισμένος. τοῦτό σοι Παῦλος γυμνῶν, Χριστὸς, φησὶν, ὅτι ἐκ Ρωμ. ι. λδ.
δεξιᾶ τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν, οὐχ ὡς χρεώμενος δικαζομένου φωνῆς (εἰς βασι-
λείαν γὰρ ἀνῆλθεν ὁ Χριστὸς) οὐκ ἰδικεῖ, ἀλλ' αὐτὸν τῆς ἀπ' ἀρχῆς τὸν ἀνάληψιν εἰς ἐν-
τυχίαν ἐχρημάτισε Παῦλος καὶ δέλλαγας ἐκδιηγήσατο. ὧν τῆς φρικτῆς σήμερον θεωρίας
τοῖς δαίμοσι. φρικτὸν γὰρ αὐτοῖς θεωρίαν ἐώρων, ὃν δυσθέσπτα τὸ φαινόμενον φύσιν, ἐδδι-
πόρει ἀέρος, ὑψηλοτέρων αὐτῶν ἀναβαίνουσαν, ἀνωτέρω ἀέρος ἡμερῶν. ἀλλ' ἐκεῖνοι

δια μύρου, ἡ ἀπώλεια ὀσμαυρός, ἡ χορώπη ὠδιτερός, ἡ πόρνη πόρνος, ἀδελφὴ Χριστοῦ, νύμφη τῦ λόγυ. ταῦτα γὰρ ὅπιθεν τῦ Ἰησοῦ ἡ τῆς αἱμορροούσης μαθήτρια, δάκρυσι τοὺς πόδας ἔβρεξε, καὶ ταῖς θριξὶν ἐξέμαξε, καὶ τοῖς χείλεσι κατεφίλει τὰ ἴχνη, καὶ μύρῳ πολυτίμῳ ἤλειφεν. ὅλα τὰ ὅπλα τῆς ἁμαρτίας τῷ βασιλεῖ ὠσυπέγνει, εἰρωνίαν αὐτῷ· καὶ τὴν πανοπλίαν τῶν κακῶν τοῖς ποσὶ τῦ διαύτυ ὠσυσήκατο. καὶ ὅπου πάλαι ἰωάγκασμένοις δάκρυσι πολλοὺς εἰς πάθος ἐξέλυσεν, ἀληθινοῖς νῦν δάκρυσι Ⓦ διαύτην δυσωπήσασα, ἑαυτὴν ἀπέλυσε· καὶ τὰ τείχας κεκομηχότως πλέξασα, καὶ ἀσέμνως πυργώσασα ταῖς θριξὶν, ὡς ὁρᾶτε, τῦ Χριστοῦ τοὺς πόδας ἐξέμαξεν, οὐ Ⓦ διαύτην λυμηνουσα, ἀλλ' ἑαυτὴν ἀγιάζουσα. ἔζωμολόγησε γὰρ ἅμα τῶν τειχῶν, ὅσους δι' αὐτῶν ἀγκιστρέψασα εἰς θάλατταν ἦλθυσε· καὶ μύρῳ ἤλειφε πολυτίμῳ. ἅμα τί; ὅπου πάλαι μυρίζουσιν πολλοὶ ἑορτάζοντες. ὁμοίως καὶ τοῖς ἀρώμασι κακῶς χρησαμένη, εἰς κύπας ῥυπαρὰς τοὺς ἱμάτας μετασκευάζε. νῦν δὲ τῷ μύρῳ καλῶς χρησαμένη, καὶ τῷ ἀληθινῷ δὲ μύρῳ ὠσυσκημάσασα, τὰ σατανικὰ μυρίσματα ἀπενίψατο. εἶτα ὡς ὁ Κύριος αὐτὴν ὠσυσδέξατο ζωῦτα ὠσαίτουσαν, ὁ Σίμων ἐμυθύριζε, διαυστηρὸς ἀναθότητος λογισμὸς γυμνός. λέγει αὐτῷ ὁ διαύτης· Σίμων, ὁ ὅτι τιμῆ καλέσας με, καὶ ἀτιμάσας με, ὡς δ' ὠσυσδέχησαι· δύο χρεωφειλέται ἦσαν δανειῆ τινι, σύ, καὶ αὐτὴ, ἐμοὶ δὲ χρεώσαι, ὅτι ὀφειλέται, ἀλλὰ χρεωφειλέται, διπλοῖ ὑπάρθμοι τυγχάνοντες, ὅλη καὶ ὁ φυσικὸς δανειστὴς, ὁ τῦ νόμου τὸ κεφάλαιον λαβόντες, εἰς ἀμφότερα τῷ εὐεργέτῃ πρεπέσατε. ὁ εἷς ὤφειλε δηναρίια πεντακόσια, σὺ ὁ Φαρισαῖος, ὁ βαρύτερα καὶ πλείονα ἔχων τὰ ψυχικὰ ἁμαρτήματα· ὅπου Οἱ πλοῦται καὶ αἱ πόρναι ὠσάγουσιν ὑμᾶς εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν· ὁ δ' ἕτερος πεντήκοντα, ὁ ὑπαύθυνος τῆς πόρνης ζῆλος. μὴ ἐχόντων δ' αὐτῶν ἀποδοῦναι ἅμα καταρθωμάτων καλῶν ὠσάξεων, ἀμφοτέροις ἐχαρίσατο πίστιν λαβών, καὶ φήσας τὸ χρεόγραφον· Εἰπέ, τίς οὖν πλέον ἀγαπήσει; εἶτα ὁ Φαρισαῖος, ὑπολαμβάνω, ὅτι ᾧ τὸ πλεῖον ἐχαρίσατο. καὶ δικαστὴς ἑαυτῷ ὁ ὑπαύθυνος ἐγίνετο, καὶ τὸν διαύτην ἐπαινέτην εὗρισκε λέγοντα· ὀρθῶς ἔκρινας. ἄκυνε λοιπὸν· βλέπεις ταύτην τὴν γυναῖκα τὴν ἐλεημοσύνην σε χρεωφείσασαν, καὶ πλείονα ζέουσα καὶ δῶρα ὠσυσκημάσασαν; βλέπεις ταύτην τὴν γυναῖκα τὴν πολλῶν ἀπωλειῶν ἡμοιβαίαν; Ⓦ ἐμψυχον ἄφον; Ⓦ ὠφελεσμένον θάλατταν; εἰσῆλθόν σε εἰς Ⓦ οἶκον· ὕδωρ, τὸ εὔωνον καὶ πᾶσι ὠσκάμμενον, ὅπου σὺν ποδὰς μὲ οὐκ ἐδώκας· αὕτη δὲ πηγὰς δακρύων ἐξ ὀμμάτων τοῖς ποσί μὲ ὠσέπεγκε. φίλημά μοι οὐκ ἔδωκας· αὕτη δὲ καὶ χείλη αὐτῆς τοῖς ἐμοῖς ποσὶν ὑπέστρωσεν. ἐλαίῳ τὴν κεφαλήν μὲ, ὡς ἐλεηθεὶς παρ' ἐμοῦ, οὐκ ἤλειψας· αὕτη δὲ μύρῳ τὸ σῶμα, τῇ δὲ πίστει τὴν ψυχὴν μὲ ἐμύρισεν. ὃ χάριν λέγω σοι, ἀφέωνται αὐτῆς αἱ ἁμαρτίαι αἱ πολλαί· ἵνα πληρωθῇ τὸ εὐφημοῖς εἰρημένον, Ἀφῆκας καὶ ἀνομίας τῷ λαῷ σου· καὶ τὸ ὑπὸ Ἰωάννου κηρυχθέν, Ἰδὲ ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου· αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

Λυκ. ζ. μ.

Ματθ. κε. λα.

Ψαλ. πδ. ς. Ἰωαν. ἀ. κθ.

Λογ. λ. ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΝΑΛΗΨΙΝ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΗΜΩΝ ΙΗΣΟΥ Χριστοῦ.

Ex Mſ. Regio Lut.

Ὁ τῆς ἁμαρτίας καὶ τῆς ἁμαρτίας ἀπείρατος πίχνημα. πίχνη μὲν γὰρ τῆς ἁμαρτίας γαυρὸς, καὶ τὸ σῶμα θανάτῳ ὠσβαλὸν δυναμένην. γέγονε δὲ ὁ γαυρὸς τῇ γαυρωθείσῃ ζωρὶ τ' εἰς ὕψος κόσμου μεγάθημα, καὶ ὁ ὠσὲ τῆς ἁμαρτίας ῥηθὲν μεταβέβληται. ὠσύτεσι μὲν γὰρ ὁ Παῦλος ἐκήρυττεν, Ἡ ἁμαρτία ἀφορμὴν λαβοῦσα διὰ τῆς ἐντολῆς ἐξηπάτησέ μα, καὶ δι' αὐτῆς ἀπέκτεινε· νῦν δὲ τ' δικαιοσύνης

Ρωμ. ζ. π.

τος γράφεσθαι, ἢ ἐν ὁμολογίᾳ Ἰησοῦ μὴ γράφεσθαι, δι' ὧν εἰς ὄρεξιν ὁδηγούμεθα; εἰ γὰρ καὶ ἐγώ τις ἀρτι διδασκάλων, ἰδιώτης ὢν λέγω, ὅμως ἐν τοῖς τοῦ Θεοῦ λέγων, οὐ μικρὰ ἀφελοῦμαι τὰ τοιαῦτα γράφεσθαι ἢ καὶ τῶν ἐλλιμένων δαιμονιώδεις μυθολογίας; συμφέρει γὰρ τοῖς νεωτέροις ἐκ τῶν ῥήσεων τῶν θεολόγων διδασκάλων, καὶ ἰδιωτικαὶ τυγχάνουσιν, ἐμμελῶς παιδεύεσθαι, ἀμεμπτοι ἔχοντες φρόνημα, ᾗ μὴ ἐκ τῶν τοιούτων διδασκαλίαις ἐναρμονίως εἰς ἀκολασίαν ἐκμαίνεσθαι. μὴ γράφε δή τι, μὴ γράφει γὰρ ὑμᾶς βλάπτει; ἰσ. ὑμᾶς ποίαν ὑμῶν χρημάτων ἀποστερεῖ ἡ τῆς ἀληθείας γραφή; ἀλλὸς τῇ περιουσίᾳ τῶν γραφομένων οὐκ ἦλθέ τινα χρεία, καίτοι γε ἐπιθυμητῶν. ἀλλ' εἰ ἐν Φαρισαῖοι ὄντες ἔλεγον πρὸς Πιλάτον, ἐκώλυον αὐτὸν γράφειν τὰ τῆς ἀληθείας γράμματα· ὁ δὲ εἰ καὶ ἐθνικὸς ὢν τὸ ἀρχὴν ἔλεγε πρὸς αὐτούς, Ὃ γέγραφα, γέγραφα. ἁρμόζει γὰρ ἡμῖν αὐτὴ ἡ Ιωαν. ιθ. κα διδασκαλία· ἵνα ὅταν ④ αἱρετικοὶ ἡμῖν συμβουλεύσωσι μεθίστασθαι ἀπὸ τῆς δόξης, λέγωμεν πρὸς αὐτούς· ὃ γέγραφαμεν, γέγραφαμεν. ἐξελθόντες ④ Φαρισαῖοι συμβούλιον ἔλαβον, ὅπως αὐτὸν ἀπολέσωσι. γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν. γνοὺς, οὐκ ἀπὸ ἄλλης μαθών, ἀλλ' ἀφ' ἑαυτοῦ ἐγνωκώς. καρδιογνώστης γὰρ ἐστι, καθὼς καὶ Κολούθης ὁ θαυμάσιος λέγει· Οὐ γὰρ χρείαν εἶχέ φησιν, ἵνα τις εἴπῃ αὐτῷ περὶ τοῦ ἀνθρώπου. γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν, οὐ τὸν θάνατον φοβούμενος, ἀλλὰ τὸν καιρὸν τῆς ἑαυτοῦ ἐκδημίας. ἤδει γὰρ αὐτὸν πρὸ τῶν νεκρῶν ἀνεγερεῖ, ἀθετουμένους ἰάσασθαι, πτωχεύοντας πολλοὺς ἐμπλῆσαι, πολλοὺς εἰς τὴν πίστιν ἑαυτοῦ ἑλκύσαι, καὶ τότε ἐλθεῖν ἐπὶ τὸν ἀόριστον θάνατον, μᾶλλον δὲ ταφῆναι. ἤδει πρὸ τῶν αὐτὸν ῥῆσαι τὸ ξύλον τὸ τῆς μυστικῆς τοῦ ἑαυτοῦ, καὶ τότε θερμῶς τὸν πνεύματι ἐπὶ τοῦ ὄρους τὸν ἐν ᾧ ἀδὴν καταχειμάζοντες καταδραμεῖν. γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν. ἵνα οἱ ὄλεθρ[ὸ]ν φαίνεται, φεύγει· ὅπου φόνος τεκταίνεται, ἀναχωρεῖ· ὅπου ἀγάπη πλέκεται, καὶ ὁ πατὴρ, καὶ ὁ υἱὸς, καὶ τὸ ἅγιον πνεῦμα αὐλίζεται. πλέξωμεν τοίνυν, ἀγαπητοὶ, τὴν τεσσαρεσκαιδεκάτην ἀγάπην, μὴ γλώσσας ἀπατηλὰς, ἀλλὰ παλάμας ἐργασίας· ἵνα ᾖ μεθ' ἡμῶν ὁ Ἐμμανουὴλ, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΟΡΝΗΝ ΚΑΙ ΕΙΣ ΤΟΝ ΦΑΡΙΣΑΙΟΝ.

Λογ. κθ.
Matth. ιδ. γ.
Ex Mss. Regio Lat.

Ἡμέρᾳ ὁ Φαρισαῖος εἰς ἄριστον ⑤ διακοτὴν ἐκάλεσε, τιμῶν ὕβρει χαρίσασθαι· ἡ δὲ πόρνη αὐτὸν τῇ πίστει εἰσέπασεν. Οὗτος γὰρ αὐτὸς ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Σίμωνος, ἰδοὺ γυνὴ πόρνη. μανικὸν ἕρμα, γυνὴ πόρνη ἐν τῇ πόλει, ὁ ἐπαίσχιος πόλεμος, ὁ ἀσβέστατος βόλος, ὁ τῶν νέων ἰξὸς, ἡ τῆς ἐπιθυμίας ἀκίς, ἡ τῶν παθῶν ἐξυπνισμὸς, ἡ καπνιὰ τοῦ σώματος, ἡ αἰσχρὰ ἐμπορεία, ἡ ὀπίζημιος πραγματεία, ἡ ἐν τῇ πωλούσῃ καὶ τῶν ἀγοραζόντων θάνατον προξενοῦσα, ὁ τῆς νεότητος ὄλισθος, ἡ ἀσκέπαστος παγίς· ὀφθαλμὸς γὰρ πόρνης παγὶς ἀμαρτωλῶν· ἡ τῆς ἀκολασίας ἐσχάτη, ἡ ἑαυτὸν πωλοῦσα, καὶ τοὺς ἀγοραζούσας δουλαγωγοῦσα, ἡ πολυκέφαλος λέαινα, ἡ δυσωδία τῆς πόλεως, ὁ λοιμὸς ὁ κατὰ πᾶσαν ἕρπων ἀηδίαν, ὁ τῶν ὀφθαλμῶν ἄγχιστρον, ὁ παρεμφερὴς μῦς θάνατος, ἡ ἀγαθὴ τῆς ζημίας, ἡ ἐπιθυμία τῆς ἀπωλείας, ἡ τοῦ θανάτου ὁρμὴ, ἡ πολύσπιλος γάγγραινα. ἰδοὺ γυνὴ ἐν τῇ πόλει, ὁ λοιμὸς τῶν οἰκητόρων, ἡ τυραννὶς τῶν γάμων, ἡ ἀναίσχυντος τῆς σεμνότητος, ἡ τῶν ὑδρογλυφῶν μάχη, ἡ κακοδαίμων τράπεζα, ἡ τῶν βαλανείων κένωσις, ἡ τῶν χρημάτων ἐκροὴ, ἡ τῶν καμάτων ἀπώλεια, ἡ τῶν κληρονόμων λιμὸς, ἐν λιμοδοκίαι πατοιῶντες τὸν ἑαυτῶν γόμφωσιν ὠρχήσαντο. ἰδοὺ γυνὴ ἐν τῇ πόλει, ἥτις ἐν ἁμαρτωλός. ἀλλ' ἡ ἁμαρτωλὸς ἐκείνη τῇ δικαιοσύνῃ περισέδραμε, καὶ ὡς ἐν πυρὶ ἀκανθὰς τὰς ἁμαρτίας ἀνήλωσεν. ὁ δρυμὸς πᾶς ἀλάλητος γέγονεν, ἡ λέαινα ἀρνίον, ἡ δυσω-

ἀπιστίας ἀπόλλυνται. ᾗ εἶδε καὶ ὁ τῶν βυθῶν ἐκεῖνος ἀρχοντικὸς Ἰωνᾶς εἰς ὃ κῆτος ἐξέπεσον. ἴσως γὰρ αὐτὸν μαθητὴν τινὰ ὁ Χριστὸς ἐβούλετο, ζηλωτὴν μὴ τούτου, ἀλλὰ τῶν κητῶν ὁ Νινευὶ ἐξερρίπτουν. νεῦε οὖν ὀφθαλμοὺς τῆς καρδίας καμμύσαντες, ὅτι ⓦ λαμπρὸς φόβος τῆς εὐσεβείας ἐν μέσῃ τῇ γῇ ἐστῶτα, ᾗ τινὰ πίστιν ἀγράπτοντα ὁρῶντες, ἐπὶ αὐτὸν καταφεύγουσιν· ὅτι ἐπὶ τὸν τῆς μετανοίας κήρυκα Ἰωνᾶν καταφυγόντες ζῶσι. ⓒ ἐξελθόντες, φησὶν, ⓐ Φαρισαῖοι συμβούλιον ἔλαβον, ὅπως αὐτὸν ἀπολέσωσι. ᾗ ἐξελθόντες, φησὶν, ⓐ Φαρισαῖοι. πόθεν; οὐκ ἐκ τοῦ φόβου, ἀλλ' ἐκ τοῦ νόμου. Εἰ μὴ γὰρ ἐξῆλθον ἐκ τοῦ νόμου, οὐκ ἂν ⓦ τοῦ νόμου νομοθέτην ἐφύβουν. ᾗ ἐξελθόντες ⓐ Φαρισαῖοι. πόθεν; ἐκ τῶν νόμων τῶν λεγομένων, Ἀθῴων ᾗ δικαίων οὐκ ἀπεκτάνης. ᾗ ἐξελθόντες ⓐ Φαρισαῖοι. πόθεν; ἐκ τῆς ἐπολῆς τοῦ Θεοῦ τῆς φωτιζούσης σοῦ ὀφθαλμοὺς τῆς καρδίας. Ἡ γὰρ ἐντολὴ Κυρίου τηλαυγής, φωτίζουσα ὀφθαλμούς. ⓒ ἐξελθόντες ⓐ Φαρισαῖοι συμβούλιον ἔλαβον, ὅπως αὐτὸν ἀπολέσωσι. ᾗ ἐξελθόντες ⓐ Φαρισαῖοι. πόθεν; ἐκ τῆς ἐπολῆς, ἐκ τοῦ νόμου, ἐκ τῆς ζωῆς. ⓐ γὰρ ἄλλῳ θάνατον μηχανώμενοι, αὐτοὶ προσῶλοι τῷ τῆς ζωῆς ἀπολέσθαι φέλους. ᾗ ἐξελθόντες ⓐ Φαρισαῖοι συμβούλιον ἔλαβον. ᾗ οὐκ εἶπεν ὁ γράψας πόθεν πίνος, ⓦ ἡμᾶς δεῖ νοεῖν διδάσκων προσῶλοι τινὰ ζήτησιν. ⓒ ἐξελθόντες ⓐ Φαρισαῖοι συμβούλιον ἔλαβον. πόθεν πίνος; ἵνα δείξῃ ὅτι πόθεν τοῦ δεῖ ἐχθρὸς αὐθέντου κτείνουσι. ᾗ ἐξελθόντες ⓐ Φαρισαῖοι συμβούλιον ἔλαβον, ὅπως αὐτὸν ἀπολέσωσι. Ὅ, ὅπως, πίῳ ξίφει; ἆρα πέτρᾳ; ἆρα μαχαίρᾳ; ἆρα πυρί, ἢ ὕδατι; ὁ δὲ σύμβουλος αὐτῶν πρόφολος, διαπλήσας ὃ ξύλου ὃ δεῖ ἐχθρὸς, δι' ὃ ⓦ Ἀδὰμ ἐθανάτωσε, εἰς αὐτὸ πάλιν καταφύγῃ, ᾗ συμβουλεύῃ ξύλῳ σωρῶσαι ⓦ Ἰησοῦν. ἠγνόει δὲ ὅτι ἔμελλεν ἐκφίσ ὃ ξύλου ᾗ τινὰ ἐχθρὸν τοῦ ξύλου προφάσασθαι προφυλάξῃ, ⓒ τινὰ ζωὴν τοῖς αὐθέντοις διατήρᾳ. ᾗ ἐξελθόντες ⓐ Φαρισαῖοι συμβούλιον ἔλαβον, ὅπως αὐτὸν ἀπολέσωσιν. ὦ συμβουλία κακίστη προφάσεως ἀφορμήν, ⓒ προφάσεως ἐλεγχομένη· ὦ ματαία βουλή· ἀγνοοῦσι γὰρ, ὅτι Θεὸς οὐκ ἀπόλλυται. τὸν μὲν γὰρ ὀφθαλμοὺς τοῦ σώματος προφυλάσσει, τινὰ δὲ ἄσβεστον αὐτοῦ λαμπάδα τῆς δεότητος σβέσαι οὐ δύναται. ἐξελθόντες δὲ ⓐ Φαρισαῖοι συμβούλιον ἔλαβον, ὅπως αὐτὸν ἀπολέσωσιν. ὦ θαύματος προφάσεως, ᾗ μυστηρίου κρυφοῦ. ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς αἰχμητὴν σοφὸν ᾗ σῶσαι ὃ ἀπολωλός· καὶ ὅλοι τοῦ τῶν ἀπολωλότων θυρίτου ἀπολέσαι ζητοῦσι. προφάσει μιᾷ αὐτῷ, Εἶπατε ἡμῖν, ὦ Ἰουδαῖοι, κατ' αὐτοῦ ποιαύτα βουλεύεσθε; ἀλλ' ἐκφίοι μὲν ἀχμώνται λέγειν· ἡμεῖς τινὰ αὐτῷ ἀχμὴν πάντα χρὴ πιστεύσωμεν. προφάσει τί γὰρ, φησι, νεκροὺς ἐγείρει; ᾗ προφάσει τί ἀσθενοῦσαν ἰᾶται; προφάσει τί καλὰ λαλεῖ; προφάσει τί καλὰ ποιεῖ; προφάσει τί καλὰ διδάσκει; προφάσει ταῦτα πάντα τὰ ἐγκλήματα βουλεύονται αὐτὸν ἀπολέσαι. ὅταν ἐξέρχονται νήπιοι παῖδες βαΐα λαμβάνοντες, προφάσει τῶν βαΐων τινὰ νίκην αὐτῷ προφωνοῦντες, ᾗ ἐν τῇ εὐφημίᾳ αὐτοῦ λέγοντες, Ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις, ἐκφίοι ἀπὸ τῶν ζηλούντων σφαπόμενοι ἐκπαὶ τοῦ φθόνου κεντούμενοι. ⓐ γὰρ ἔσπαρσι τῶν φθονερῶν βέλη εἰσὶ τῶν φθονούντων. ᾗ προσέρχονται ᾧ Ἰησοῦ, ᾗ λέγουσιν αὐτῷ, Οὐκ ἀκούεις, τί οὗτοι λέγουσι; ᾗ οὐκ ἐγίνωσκον ὅτι προφητικῶς ἐπληροῦτο τὸ γεγραμμένον, τὸ, Ἐκ στόματος νηπίων καὶ θηλαζόντων κατηρτίσω αἶνον. ὅτι Ἰεζάβελ κατὰ Ναβουθὲ τὰ πλαστὰ ἐποίᾳ γράμματα, ἡδίως διέχεατε· ὅτι Πιλάτος γράφει ὅτι τοῦ πίλου τὰ χρηστὰ γράμματα, ἀγνωμακτεῖτε, ᾗ κωλύετε γράφειν. τί γὰρ λέγουσι; Μὴ γράφε, ὅτι ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων. "μὴ γράφε, αἰτοῦσι, τοῦτο, τοῦτο ἀληθὲς, τοῦτο, μηδεὶς ἀφελείσθω, μηδεὶς ἄπιστος ἔστω τοῖς εὐαγγελίοις. πάντως ὀκ ὅτως ἠγανακτοῦσιν κατὰ τῶν τὰ δράματα τῶν ὀρχηστῶν γραφόντων, ὅσῳ δὲ ἔτι ᾗ νῦν ⓐ πολλοὶ τὰ τῶν δαιμόνων "ἀκούσωσι ἄσματα. ᾗ τοῖς μὲν ἐκείνων οὐκ ἀλγοῦσι, τοῖς δὲ τῶν θείων διδαγμάτων ὅτι γράφονται πονοῦσι. ᾗ ἆρα οὐκ ἔστι πάντως κακοῦ ὑφορᾶσθαι, ὃ ἅμα μὲν μισελληνίας φιλησίω-

Ματθ. κα. θ.

Μαθ. κα. ιε.

Ψαλμ. η. ζ.

Ιωνα. β. κα.

ἴσως μὲν γάρ. αὐτὸν τοῦτο, τοῦτο ἀληθὲς γράφειν, ἢ τὸ μηδεὶς κ. τ. λ.

φονεῦσαι τὰς ζωοποιήσαντα καὶ ἀξίωσαν σταυρωθῆναι. καὶ ἐξελθόντες, φησὶν, ⓐ Φαρισαῖοι συμβούλιον ἔλαβον, ὅπως αὐτὸν ἀπολέσωσιν. ὦ γνώμης ἀγνώμονος, καὶ βουλῆς ἀβουλίας μεμεστωμένης. ἡ πηγὴ τῶν ἀγαθῶν ποταμηδὸν αὐτοῖς τὰς εὐεργεσίας ἔβλυζεν, ⓐ ὁ καὶ θαυλοιῶντες τῇ χειρὶ, φονοκτόνους βουλὰς ἐν καρδίαις ἐρεύγοντο. ⓐ τὰ τραύματα αὐτοῦ ἔχοντες, ἰώμενοι τοῦ οἴνου ἀπηλλάττοντο· ἐκεῖνοι δὲ μὴ τῷ σώματι μὴ ἔχοντες τραύματα, τοῦ τοῦ φθόνου κεντήμενοι ὠδυνῶντο. ⓐ πιαινόντες αὐτὸν ἐν ἐρημίαις, εἰς κόρον ἐτρέφοντο· καὶ ἐφ' ἡμῖν ἐν βυθίοις πίστεως τοῦ ἀπιστίας ἐφείδοντο. ὃ ὕδωρ εἰς οἶνον μεταβάλλετο· καὶ ἐκεῖνοι τοῦ οἴνου μὴ γλυκαίνομενοι, ᾧ φθόνῳ μεθύοντες ὠδιεφέροντο. εἶδον τῆς αἱμορροούσης σαλεύσας τὰ τοῦ αἵματος ῥύσεις· καὶ ἐκεῖνοι τῇ βασκανίᾳ τηκόμενοι κατέσαζον. ⓐ δαιμονιαζόντες αὐτὸν, τῶν δαιμόνων ἐλευθερούμενοι ἐσωφρόνουν· καὶ ἐκεῖνοι τοῦτο τὸ φθόνῳ κινούμενοι χείρονες τῶν δαιμονιώντων ἐμμένουσι. ⓐ τυφλοὶ αὐτὸν ὀφθαλμοὺς μὴ ἔχοντες ἐφωτίζουσι· καὶ ἐκεῖνοι ὀφθαλμοὺς ἔχοντες ἐσκοτίζοντο. τὸ κωφὸν, ὡς ἀληθῶς ἡκούομεν, ὁ εἴλιξε τῆς γλώσσης ἰώμενον. καὶ ἐκεῖνων ἡ καρδία ἑλκηδονιδὴς βυλὰς φόνου ἀπεύρεφεν. ἡ θαλάσσα τὰ ἑαυτῆς κύματα καταστείλασα, ἀπὸς ὑπέβασαν ἑαυτοὺς τῷ διαστάσει ἡτοίμασεν· καὶ ἐκείνων ἡ καρδία κύματα λογισμῶν θανατηφόρα διὰ στόματος ἐφεῖλε. βαρύτατοι δύεμοι τοῦ πνεύματος θύελλαι εἰς ἀφανισμὸν ἀπέστειλαν ἀλλοίας· καὶ ἐκεῖνοι τῇ ζάλῃ τοῦ φθόνου κλονούμενοι, σταυροῦ χάλυβα ἐσύριζον. ὦ φθονερίζα θανάτου, ἡ πολύπλοκος νόσος καρδίας, ἰσχύτατε ἕλκος. ποῖος γὰρ ἕλκος ὀξύτατος ὕστατα κεντᾷ, ὡς ὁ φθόνος τοὺς ἔχουσαι αὐτὸν καρδίαν πυρώσει; ποία νόσος οὕτω τῆς ὄψεως κάλλος ἀφανίζει, ὡς ὁ φθόνος τοῦ τῆς ψυχῆς κάλλιστου ἄγος, τοὺς ἀγάπῃ, μιαίνει; ὃ πῦρ ὕδωρ σβέσαι, ⓦ ὁ φθόνου μυρίας πηγὰς διδασκάλων οὐ παύουσι. μία ἀκτὶς τὸν ἥλιον τοῦ σιδήρου ἀποσκήπτει, οἱ δὲ πάντες λίθοι τοῦ Δαβὶδ ⓦ φθόνου τὸν τοῦ Σαοὺλ πλοῦτον ἀφήνεγκαν. λέγεται γάρ· εἰ ἡ σαὶς κρεῖττον χλωρᾶς· ἀλλ' οὐκ ἔστι τοῦ φθονεροῦ χλωρότερον. ὥσπερ γὰρ σκώληξ τοὺς καρδίαν τοῦ δένδρου κατέσθων ξηραίνει, ὡσαύτως ὁ φθόνος τοὺς καρδίαν τοῦ ἔχοντος ἀβίου κατεβρώσκων μύραινα. καὶ ἵνα μὴ εἰπωμεν, ἀγαπητὲ, τοῦ φθόνου, ὅπως πρὸς ἀμβλὺ λέγῃ αὐτὸν τοὺς κακίαν. καὶ γλῶσσαν ῥητόρων, καὶ λόγοι φιλοσόφων, καὶ ῥήσεις διδασκάλων, ἀκεστὰ οὐκ ἰσχύουσι. πλήρωμα νόμου ἐστὶν ἡ ἀγάπη τοῦ λόγου, καὶ πλήρωμα φόνου ἐστὶν ἡ κακία τοῦ φθόνου. ὦ φθόνε, πλοῖον πανουργίας, ταρταρῖνον, ναυαγιοφόρον. σὸς ναύκληρος ἐστὶν ὁ διάβολος, κυβερνήτης ὁ ὄφις, καὶ Καὶν ἐπιβάτης. τοὺς γὰρ ἐνθάκου σοι τῷ κακῷ ὁ διάβολος ἐδωκεν, ὁ δὲ ὄφις κυβερνήσας τὸν Ἀδὰμ εἰς ναυάγιον θανάτου κατέλεγχε· Καὶν δὲ ἐπιβάτης, ὅτι διάβολός ἐστι, φθόνε, ἐπεὶ τὰς αὐτὸς ⓦ φόνον εἰργάσατο. σοὶ ἴσος ἐστὶν ἀπὸ ἐρήμης ὁ ἐπιδαδίσω ἐν τῷ ξύλου ἐπιβάκοι, σὰ χρήσια εἰσὶν αἱ σπιραὶ τοῦ ἀμύρπου, σοὶ ὅπλοβάλ δὲ εἰσὶ ⓐ φθονεροὶ, ναῦται ⓐ δαίμονες, κῶπαι ⓐ δόλοι, αὐχμὸν ὁ ἐπάκρισις, ἐπιβαίνεται ⓐ φθονεροί. ὦ πλοῖον μυριοφόρον κακῶν. ἐὰν ζητήσῃς ἐπάκρισιν, εὑρήσεις· ἐὰν δόλον, εὑρήσεις. φθόνος εὑρήσεις πολιτεύεται, ἔριδας, μάχας, ἀπάτας, φιλονεικίας, λοιδορίας, κακολογίας, βλασφημίας, καὶ ὅσα αἰσχρὰ εἰπωμεν, ἢ ὅσα δὲ ἐπιλείπομεν, ταῦτα πάντα ὁ παραπέμποι πλοῖοι τοῦ φθόνου βαστάζει. τοῦτο δὲ πλοῖον τοῦ φθόνου κατακλυσμὸς μὲν βυθίσαι οὐκ ἰσχυσι, Ἰησοῦς δὲ αὐτὸ ἐν τῇ διωγμοῖς τοῦ πνεύματος, ἐν τῇ πηγῇ τοῦ βαπτίσματος κατεποίησεν. εἶχε τοῦτο δὲ πλοῖον καὶ ἀγκύρας σιδηρᾶς, ἀλλ' εἰς ξύλου τοῦ Χριστοῦ ἐχωβύθησαν. εἶχε τοῦτο δὲ πλοῖον καὶ ἱστὸν, ἀλλ' ὁ διάβολος λαβὼν αὐτὸ σταυρὸν ἐπελέκισεν. εἶχε τοῦτο δὲ πλοῖον καὶ ἐρμία, ἀλλὰ ζωὰ λαβὼν Ἰούδας ἀπήγξατο. εἰς τοῦτο δὲ πλοῖον ἐμβάντες ⓐ Ἰουδαῖοι, τῇ πέτρᾳ προσκρούσαντες διὰ τοὺς πίστιν ἐναυάγησαν. ἀφ' οὗ μέχρι τοῦ νῦν ⓐ Ἰουδαῖοι ἐν τῷ βυθῷ τῆς ἀγνωσίας ἐπέχονται. πλὴν ὅσοι αὐτὸν ἐν ἐρήμῳ ἰχθύσωσι τῆς χριστοφόρου ὁλκάδος κρατήσαι, ἀφοσίζονται· ⓐ ὁ ἄλλοι ἀλμυρῷ θανάτῳ

ἰσ. ἠρεύγοντο

ἰσ. κατασαλεύσας

ἰσ. φόνου

ἰσ. ἤρεισεν

Ex Ms. Regio Lut.

Οσοι τῆ Ηλία μαθηταὶ τυγχάνετε, τῆ τὴν πενιχρὰν τραπέζαν τῆς χήρας μὴ ὀξυδερκήσαντος, πῶς ἡμῖν ἀυλίσθητε. Διαὐτὴ γὰρ ἡ πρὸ ἡμῶν λόγων μυρία ἡτοίμασαι τράπεζα, ἕνα ἄρτον ἔχουσα ἐν αὐτῆς· οὐχ ὅτι ὁ μύλος ἐλέπτυνε, ἡ χεὶρ ἐμάλαξεν, ἡ πῦρ ἐτελείωσεν, ἀλλ' ὅτι πρῶτον ἄρουρα δίκην ἀροῦσα καὶ σπέρματος λιχθῆσα, ἡ σταχὺς ἐκύησεν, ἡ πατὴρ ἐτελείωσε, καὶ δώδεκα κόφινοι τῶν ἀποστόλων ἐπλήσθησαν. τοῦτον Ⓦ ἄρτον Μαρία μὲν ἐλίμωξεν, ἡ ἐκκλησία δὲ ὑπεδέξατο, καὶ καθ' ἑκάστην ἡμέραν ὑφ' ἡμῶν ἐσθίεται, καὶ ἀδαπάνητος μένει. τοῦτον ἡμῖν Ⓦ ἄρτον ὅτε τῆς μυρίας μου τραπέζης ὠρεξάμην, ἠβουλόμην τῇ σιωπῇ δὲ τῆς γλώττης μου ὄργανον ἐπεισφέρειν· ἀλλ' ἡ τῶν Ἰουδαίων κατὰ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν ῥαπτομανὴς ἐπιβουλὴ ἐνέδρα, καὶ σοὶ λίθους λαλεῖν ἀναγκάζει. τί γὰρ ἀκούομεν ἀρτίως αἰσχυνόμενοι; Καὶ ἐξελθόντες, φησὶν, Ⓜ Φαρισαῖοι, συμβούλιον ἔλαβον κατὰ τοῦ Ἰησοῦ, ὅπως αὐτὸν ἀπολέσωσι. καὶ τίς ἡ αἰτία, δι' ἣν βουλεύονται ἀπολέσαι Ⓦ Κύριον; ὅτι τὸ ἡμέρᾳ σαββάτων δεύτερον ἐθεράπευσε, καὶ τὴν ὀργὴν καὶ τὸ ξηρὸν χεῖρα τὸ ἡμέρᾳ ὀργίας τοῖς ἔργοις ἐξέτεινεν. ὦ ἀναισθησία Ἰουδαίων τῶν μὴ τοιούτων, ὅτι ἔδει τὸν τῷ ἀριστερῷ δεξιὸν χεῖρα τῇ Ἀδὰμ, ἀναβλύσαι τὸ ξύλον, καὶ ξηρανθεῖσαν τὴν σαββάτοις, οὕτω πάλιν τοῦ τὸ ἰδίου χειραμεῖον αἷματι λαθῆναι· ἢ ὅτι ἔδει τὸν τοῦ ἀριστεροῦ ἀριστερὸν τῶν ἀθέων εἰδώλων αἱμοχυσίαν δεξιὸν ἀπολωλεῖσαν, ἀριστερὸν τοῦ ἰδίου δημιουργοῦ πάλιν λαμπρυνθῆναι σοῖς ὑφαντοῖς ἐκκλησίαις. ἀναλυπούμεθα ὅτι ἀθεριστίαν δύσθεσπον ἡ σωτηρίαν ψυχῆς· ἡ τὸν μὲν ἀρχαῖον σαββάτου ἐκδιδάσκουσι, τὸν δὲ θαυματουργὸν τοῦ Ἰησοῦ ἀγνοοῦσι. Διατί γὰρ, ὦ Φαρισαῖοι, οὐκ ἐλυπήθητε, ἢ τοιαῦτα οὐκ ἐμελετήσατε κατὰ τοῦ Μωυσοῦ, ὅτι τὸν Ησαΐαν συνέφριζεν, ὅτε σὺν ὑμῖν ὑμῶν ἡ ταῖς θυγατράσιν ἐθύσιαζε τοῖς δαιμονίοις, καὶ σὺν οἴκοις τοῦ Θεοῦ τεμένη τῶν εἰδώλων καθίδρυσε; Διατί τοιαύτην βουλὴν οὐκ ἠγάγετο κατὰ τοῦ Ηρώδου, ὅτε σὺν ἀνοσίοις ἀδίκως ἀπέσφαξε, ἡ μητέρας ἠπείλησεν; ὅτε ἐν ἰδίᾳ δίκαιον ἁγαθὸν ἀώρων σὺν ἀνοσίοις κατακεκμένους εἰς μιᾶς ὁμῆ σιδήρου, μήπω Ⓦ κόκκον τῆς καρδίας ἐρεὸν ἔχοντας, μήτε μὴν σὺν ἀληθείας τῶν τειχῶν ἠδύναντας, ἀλλ' ἐν αὐτῇ τῇ ἀπαλωτάτῃ τοῦ γάλακτος ἕξει τυγχάνοντας, βιαίῳ θυμῷ καλάζης κατὰ Ηρώδου φονευομένους; ὅτε οἰμωγαὶ ἡ κοπετοὶ ἀνδρομώνων ἐν ταῖς τῆς πόλεως πλατείαις ἡ ῥύμαις ἠκούοντο, ἐκεῖ πατέρων λυσιφρόνων, ἡ μητέρων λεπτομένων δεινῶς ὀλοφυρομένων ὅτι τῇ τῶν ἀώρων τέκνων ἀδίκῳ σφαγῇ; ὅτι τοῖς τῶν νηπίων αἵμασιν ἡ Βηθλεὲμ ἐφοίνισσε, ἡ ἀώρων βοτρύων γλεῦκος ἀώρου τοῖς τῶν ζητέων θερμοῖς δάκρυσι ζωοχιρνᾶτο; ὅτε ὦψις πατέρων ὀλολυγμῷ διεῤῥέφετο, ἡ μητέρων ἀολάγγα τοῖς πόνοις ἐλίσσετο, ἐν γαλακτοφόροις πηγαῖς μαζῶν τὸ δὲ κατὰ ἐξηραίνοντο; ὅτε ἐν τοῖς τῶν μητέρων στέρνοις τὸ πνεῦμα στενοχώρως ἐλύετο, τὸν δὲ σὺν μυκτῆρας ἀτάκτως ἐφέρετο; ὅτε πατέρων ἡ μητέρων ὀφθαλμοὶ πηγαὶ ὑδάτων ἐμιμοῦντο, καὶ ἀργυροχρόους σταγόνας δακρύων κοχλάζοντας ἀπὸ πρεσῶν ἐπὶ ἔδαφος ἔῤῥιπτον; ὅτε τείχωμα γωνιαῖον τοῖς αὐτῶν οὐδεὶ ἐν τοῦ πολλῆς δυσίας τῷ ἀπαραγμῷ κατεξάρετο, ἡ οἷς ἔδει κρύπτειν πλοκάμους, τούτους τῇ μέθῃ τῆς λύπης ἐπόμπευον; ἀλλὰ τοιαυτοπρόσωπον φρονοῦντες, τοιαυτοπρόσωπον ἡ ποιοῦσι· ἡ σὺν μὲν φονεῖς ἡ ἀνθρωποκτόνους θανάτου ἀφίετε, σὺν δὲ ἀθῴους ἡ δικαίους κολάζετε, τῷ νόμῳ λέγοντος, Αθῷον ἡ δίκαιον οὐκ ἀποκτενεῖς. ὦ τάξις ἀτακτος, ἐν νόμος δύσνομος, τῶν δικαίων πεμπόμενος, τῶν δαιμόνων γραφόμενος, τοῦ τῶν Ιουδαίων μίσει τοῦ τῶν φυλακτόμενος. ποῖος οὖν νόμος, ὃ τοὺς μὲν φονεῖς ἐπεισάγεσθαι, τοῦτον δὲ Ⓦ τοὺς φονευθέντα τὸν ζωὴν χαριζόμενον ἀπόλλυσθαι; Ⓦ γὰρ Βαραββᾶν ὅτι ἦσαν ἡ φόνῳ εὑρηθέντα ἠξίωσαι Πιλάτου ἀπολυθῆναι, Ⓦ δὲ Ἰησοῦν Ⓦ τοῦ τοῦ δικαίου

φονευθέντος

ως θανάτῳ παρεδόθη, οὐκ οἶδα. λύτρωσαί με, Κύριε, τῆς ὀχλήσεως ταύτης. θλάσεῖ μοι τὰς ἐσθήσεις, αἰχμάλωτόν μοι τὰς ἐνέθηκε, θλίψιν μοι πολλὴν ἐπήγαγε. δὸς τῷ ψυχῷ, ᾧ παρέχω τῷ βορβόρῳ· πλησθήσομαι τῷ χάει, ⁊ χορτάσω τῷ χάει· δὸς τὸ παιδὸς τῷ παλαιώσαι, ⁊ κενὸν τὴν γλῶτταν εἰς ὁμολογίαν. ταῦτα μόνον ἀφ' ἑαυτοῦ προσρηθεῖσαν τὸν Λαζάρου τετραημερεύσαντα, ⁊ τὴν τῶν Ἰουδαίων ἀνθρωπίαν, ὅτι ἄλλως διαστῆναι αὐτὴν ⁊ ἄλλως δοῦλος ἐκείρει. Ηλίας ἦλθε τετρακόσιοι, ἀλλ' ὅμως οὐκ ἠυθέτησεν. ὠδύνησε γὰρ πολλά, ⁊ ἐθλίβη, ⁊ τετώσει τὰς ἔπεσι· διὰ ἐδόκουν τὸ προσευχῇ λέγων, οἴμοι. ὅτου ἦ ὃ, οἴμοι, ἐκ ἀδύνη ψυχῆς. οὕτω γὰρ ⁊ ἄλλοθι εὑρήσεις τὸν προφήτην ὀδυρόμενον ⁊ λέγοντα· Οἴμοι, ὅτι κατελείφθην ὡς συναγωγὴ καλάμου τὸ ἀμπελῶνος, ⁊ ὡς ἔπιτ- Μιχ ζ α.
φυλλίδα τὸ πυγιαῖον. ⁊ πάλιν ἕτερος προφήτης, Οἴμοι, οἴμοι ἐπὶ ἡμέραν, ὅτι ἐγγὺς ἡ ἡ- Ιωηλ. α ιι.
μέρα Κυρίου, καὶ αὐτὴ ὡς ταλαιπωρία. ⁊ πάλιν ἄλλος, Οἴμοι ὅτι ἀπόλωλεν ἀπὸ τῆς γῆς. πόθεν γὰρ ὀδύνη τὸ οἴμοι. οὕτω ⁊ Ηλίας τὸ ταῦτα· οἴμοι, Κύριε, ἐμάρτες τὰς χέρας, σὺ ἐκάκωσας τὸν θανατῶντα Ⓦ μόνον αὐτῆς. ⁊ τὸ εὐφύσησε ᾧ παιδαρίῳ τέλειον. ὅρα οὖν τὸ ταῦτα, πῶς τὸ τοῦ νόμου τῆς χηρίτιδος τὸ μυστήριον ἐικονογραφῆται. τὸ γὰρ, ἐνεφύ- ις. πειῆ
σησε τρίτον, τῆς ἀσχμιρέτου τελείας τὴν εἴσοδον παριστῶν. Καὶ ἐπεκαλέσατο Ⓦ Θεόν, ⁊ εἶπεν· ὄπισθεν φάτω δή, Κύριε, ἡ ψυχὴ τοῦ παιδαρίου εἰς αὐτόν. καὶ ἐγένετο ὕτω. τί λέγεις, ὦ Ἰουδαῖε; μήτι τοιοῦτον ὁ Κύριος, οἷος Ηλίας; μήτι τοιοῦτος Ηλίας, οἷος ὁ Κύριος; μὴ ἐκλινεν ὁ Κύριος χόρτου; μὴ ἐπλάτυνε τὴν προσευχήν; (αὐτῷ γὰρ πᾶσα προσευχὴ ἀναπέμπεται) φωνὴν ἀφῆκε μείζονα, Λάζαρε, δεῦρο ἔξω, ὡς διαστάσης δεῦρο καλῶν. τί οὖν; ἐξῆλθεν ὡς δοῦλος ὑπακούσας διαστάσης; ἐξῆλθεν, οὐκ ἐβράδυνεν, οὐκ ἀνέμεινεν ὁ ᾅδης, οὐκ ἐσασίασεν ὁ θάνατος, οὐκ ἀνέβαλετο αἱ κάτω δυνάμεις· ἀλλὰ μᾶλλον κατεπλάγησαν. ὁ γὰρ ᾅδης ἔχων Ⓦ Λάζαρον ἤδη τέσσαρας ἡμέρας τοῖς ἰδίοις χωρίοις πρωΐζοθεν ἀφαλυάτα, ὡς ἀχώμφωτον σκάφος, λοιπὸν ἀμέλμνος ἦν. αἱ κάτω δυνάμεις οὐκ εἶχον ἔποιδεν, ὡς Λάζαρος τὴν καθ' ἡμῶν ἀνάστασιν λοιπόν. ὡς ἦ ἀληθῶς ἡ διαστατικὴ φωνὴ τοῦ ταφου καταλῦσα ζωὴ φωτισμῷ πολλῷ; ἤρξατο θαῦμα ζωμῆ πίσας τὸν Λαζάρου αἰσθάνεσθαι τῇ κεφαλῇ, Ⓦ μελῶν ἐνθυμίζειν τῇ κοίτῃ τῶν καλάμων, τὸ ᾗ φλεβῶν τοῦ μέσου πρὸς ζωτικὴν κατευθύνῃ αἷμα, καὶ πλάγησαν αἱ κάτω δυνάμεις πρὸς ἀλλήλας βοᾶσαι· ἵις οὗτος ὁ καλῶν; πῆς οὗτος ὁ αὐθέντης; ἵις ὁ ἀναπλάττων ἀγαλελυμένον χῶν; πῆς ὁ ἀξιπνίζων νεκρὸν ὡς ἐξ ὕπνου; πῆς ὁ ἀδαμαντίνας πύλας διαῤῥήσσων; πῆς ὁ βοῶν, Λάζαρε, δεῦρο ἔξω; ἡ φωνὴ μὲν δεσποτικὸς, καὶ ἡ δυνάμις θεοδυνάμος. ἵις ὁ καλῶν; οὐκ ἔστι δεσπότης. τὸ μὲν σῶμα δεσπότου, ἡ δὲ φωνὴ Θεοῦ. προσπέμψωμεν Λάζαρον, ὀξέως αὐτὸν διαφορήσωμεν, μὴ κατέλθῃ ὧδε ὁ καλῶν αὐτόν, μὴ βεβαιώσωμεν τοῦτο ὧδε κατέλθῃ ὁ καλῶν. ἤρξαντο σαλεύεσθαι Ⓦ νεκροὶ ⁊ κλαίειν. ἔνα ζημιωθῶμεν, φησι, ⁊ μὴ ἀπολέσωμεν. ὅτως ὁ Λάζαρος ἐξεπήδησεν ἐκ τοῦ κόλπου τοῦ ᾅδου αἰνῶν ⁊ εὐλογῶν ⁊ δοξάζων Ⓦ Κύριον τὸν ἡμῶν Ιησοῦν Χριστόν. ταῦτα Ⓦ λέγει σφεκλίσωμεν, πρὸς βαΐα τῶν Φοινίκων ἀναλεγόμενοι εἰς ἀπάντησιν τοῦ Κυρίου ἐξελθωμεν βοῶντες, ⁊ λέγοντες, Ωσαννὰ, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου. αὐτῷ ἡ δόξα ⁊ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας.

ΕΙΣ ΤΟ, ΕΞΕΛΘΟΝΤΕΣ ΟΙ ΦΑΡΙΣΑΙΟΙ ΣΥΜΒΟΥ- Ματθ. κε ιδ.
λιον ἔλαβον.

γυπόθυ, ἀρμόδιον, ἀσκητικὸν, ὕδωρ, καὶ ἔλαιον, καὶ ἄλθιον, καὶ δύο ξυλάρια. Τί γὰρ οὖν; δύο ξυλάρια μόνα εἶχεν ἡ χήρα; ναί. πῶς; ἄκουσον, καὶ ἐρῶ σοι. αὕτη ἡ μνημονεύθεσα χήρα εἰκόνα τῆς ἐκκλησίας ἔφερε. διὰ τοῦτο αὐτὴν ἀπεστάλκεται ὁ προφήτης. εἰσελθὼν πρὸς αὐτὴν ὁ προφήτης εἰς Ⓜ οἶκον τῆς χήρας, εὗρεν ὡς ἀληθῶς τῆς ἐκκλησίας ἡμῶν τὸν σταθμὸν· εὗρεν ὕδωρ, ἔλαιον, καὶ ἄλευρον, καὶ δύο ξυλάρια. ὕδωρ, τὸ βάπτισμα· ἔλαιον, τὸ χρῖσμα· ἄλθιον, ὁ ἄρτος· δύο ξυλάρια, τὸ σταυρικὸν κατόρθωμα. ἰδοὺ γὰρ πρὸς τὸν χήραν βοήσας ὁ Ηλίας· Ο καμμάκης τὸ ἐλαίου οὐκ ἐλαττονήσει, καὶ ἡ ὑδρία τὸ ἀλεύρου οὐκ ἐκλείψει. ἀληθῶς γὰρ ἡ χάρις τῆς ὀρθοδόξου πίστεως. εὑρὼν ἐνηδρεύων ὁ Ηλίας τὸν ἀδάπανον τράπεζαν τῆς χήρας, ἠυφράνθη, ἠγαλλιάσατο, λέγων πρὸς ἑαυτόν· ὧδε θέλω τὸ λοιπὸν, ὧδε χρηματιεῖσα, ὧδε Ⓜ ἀπαντά μου τὰ χρήσιμα θησαυρίζω. ἀρμόδιον γὰρ τὴν τράπεζαν εὗρεν· οὐδείς μοι λόγος τῷ οἴκῳ Αχαάβ, καὶ τῷ λαῷ Ισραὴλ, καὶ τῇ μοιχείᾳ τῆς Ιεζάβελ· ἐκπεσοῦσαι κληρονομίαν, τὴν ἀδελφήν. ἐγὼ γὰρ τῆς σωτηρίας ὑδὲ ὅλως χρείζομαι. ταῦτα λέγων ὁ Ηλίας πρὸς ἑαυτὸν εὐφραντικῶς λογιζόμενος, μὴ συνιεὶς ὡς ἄθεσπος, ὅτι ἐν τῇ θυσίᾳ τὴν ὀδύνην ἔμελλεν εἰσάγειν. ἔτι γὰρ πάντως, πῶς ἡ χήρα δύο παῖδας ἔχουσα γνησίους καὶ ὁμοχιλίους, ὄρθρου τῆς κλίνης διεγερθεῖσα, θεωρεῖ Ⓜ ἕνα αὐτῆς ἐν θανάτῳ παραδοθέντα. Οἶδε πέφυκε χήρα ὀπτηδεύειν ὀπὶ τέκνῳ ἄρρενι τελείῳ τελευτῶντι, ὁπόταν ὑμῶν ἀγνοῇ. ἐνδοξοτέρα γὰρ ἡγεῖται τὸν τοῦ τέκνου ζωὸν πάντα Ⓜ πλοῦτον τοῦ κόσμου. οὐ γὰρ προσεστέθη τῷ θανόντι ἡ γυνὴ, ὅτι ἐκδύσεται, ὅτε πρὸς τὴν ἔξοδον ἠρτύθη· ἀλλὰ καταλιποῦσα αὐτὸν Ⓜ νεκρὸν, τὸν Ηλίαν κατεθήλατο, κρατοῦσα, θεραπεύουσα, ἐχλοποιοῦσα, κράζουσα ὀπὶ πάντων, Τί ἐμοὶ καὶ σοὶ, ἄθεσπι τοῦ Θεοῦ; ἦλθες πρὸς μὲ τοῦ ἀναμνῆσαι τὰς ἀμαρτίας μου, καὶ θανατῶσαι Ⓜ υἱόν μου; τοιγὰρ, σὺ αὐτὸν ἐθανάτωσας. Εἶδες πῶς ἡ θυσία τοῦ Ηλία εἰς ὀδύνην μετῆλθεν; ὡς φοβὰς κατέχετο. οὕτω γὰρ ἔλεγεν ἡ χήρα, τί ἐμοὶ καὶ σοὶ, ἄθεσπι τοῦ Θεοῦ; εἰσῆλθες πρὸς μὲ τοῦ ἀναμνῆσαι τὰς ἀμαρτίας μου, καὶ θανατῶσαι τὸν υἱόν μου; σὺ αὐτὸν ἐθανάτωσας· ἢ σὴ εἴσοδος προεσκύασε τὸν θάνατον. μὴ εὗρες τὸν παῖδά μου ἀσθενοῦντα; μὴ ἐρρώσησεν ἡμέραν μίαν; ἢ σὴ εἴσοδος ἦν θανάτου τῷ υἱῷ μου πρόφασις. τί μοι ἄλθιον ἐχρείσω, τοῦ ἐσθίοντος μὴ πρόντος; δὸς μοι τὸν υἱόν μου. σὺ αὐτὸν ἐθανάτωσας κληρονομοῦσαν τὸν οἶκόν μου βουλόμενος. δεῖξαι σὺ τὸ ἄλθιον, καὶ δός μοι τὸν υἱόν μου. ἐμὲ σιτεύεις, καὶ τὸ τέκνον μου φονεύεις; μὴ ἰδίων λιμοκτονῶ, καὶ μὴ μὴ ξένων πλουτήσω. τί ἐμοὶ καὶ σοὶ, ὦ ἄθεσπι τοῦ Θεοῦ; εἰσῆλθες πρὸς μὲ τοῦ ἀναμνῆσαι τὰς ἀμαρτίας μου, καὶ θανατῶσαι Ⓜ υἱόν μου; σὺ τὸν υἱόν μου ἐθανάτωσας, σκληρός μοι δοκεῖς φαίνῃ· οὐκ ἔστιν ἡ εἴσοδός σου εὐθεῖα. τί διαστρέφω, ἀπαγγείλατέ μοι. μὴ ἔφυγες τὸν Θεόν σου; μὴ τὰ τοῦ Ιωνᾶ διαστρέφω πράγματα; τραχύς μοι δοκεῖς φαίνῃ. πῦρ πνέεις, φόνου ὄρεξιν, ἀζεχμὸν βασάζῃς, πικρίαν ἀρχὰς καπνίζεις. ἐγνώσθη μοι γὰρ οὖν τὰ κατὰ σέ. οὐκ ἀρκεῖ σοι ὅτι τὸν ὁμοφύλιόν σου ἔπεσιξας, ἀλλὰ καὶ ὧδε παγιδεύσας τὰ ὅμοια διαστρέφαλες; πολλοὺς ἐπαίξας, ἐμὲ οὐ παίξεις. δὸς μοι Ⓜ υἱόν μου. τί οὖν ὁ Ηλίας; συνεκάμφθη εὐθέως. ἔγνω γὰρ τοῦ Κυρίου τὸ σφάλμα. διὰ μέγα σταλὲν ὡς ἤθελεν, ἐβόησε λέγων· Οἴμοι, Κύριε, ὁ μάρτυς τῆς χήρας, μὴ ἦς ἐγὼ οἰκεῖ μετ' αὐτῆς, σὺ ἐκάκωσας τὸν θανατῶσαν τὸν υἱὸν αὐτῆς· σοὶ τὸ ἔργον. ἐπίσταμαι γὰρ, δίκαιος εἶ. ἰδοὺ ἐκ τῆς χήρας βιάζομαι. ἀεὶ γὰρ σκληροτάταις γυναιξὶ παραπέμπεις με. τὴν Ιεζάβελ ἔφυγα, καὶ εἰς ταύτην παρεπέπεσα. πολλὰς στρεβλὰς ἐστέμπανα, ταύτης ἡ γλῶττα βασάσαι οὐ δύναμαι. σὺ μὲ ὁ εἰρηκώς μοι, δίκαιος, πορεύθητι εἰς Σαρέπτα τῆς Σιδωνίας. ἰδοὺ ἐπορεύθην γυναικὶ χήρᾳ τοῦ θρέψαι σε ἐκεῖ· ἐξ ἰδοὺ θρέφει· οὐ γὰρ θρέφει. ὡς φοβὰς κατέχομαι, καὶ κακῶς κατέχομαι· θάνατος γὰρ ἐστὶν ἐν τῇ εἰσόδῳ μου. πῶς οὖν ἀθέ-

ὡς

γ. Βασ. ιζ. ιι.

ἰσ. ἀ ϛ

ἰσ. ἐρεῖς

χ. παίζεις.

ἰσ. σήριμα

τῆς τῦ μάννα δόσεως, καθ' ὁμοιότητα τῶν ὑῶν Ισραὴλ, ἡνίκα ὠδυσπλησίασαν τῶν Δαυὶλ φαγεφόβων ἀνδρα Ⓜ Αμβακούμ ὠδυσπνοσαν. ἴσχυεν ὁ Κύριος Ⓜ Ηλίαν σιμνῶς διαθρέψαι, ὅπερ ϗ ἐν ἄλλῃ καθόλω σιμνῶς αὐτὸν διέθρεψεν. ἐοίκασι γὰρ ἅπαξ Ηλίας φεύγων τὴν Ιεζάβελ ἔρημον κατέλαβε, & ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐκαθέδετο ἐπὶ πολλῷ τῶν λιμῶν ϗ τῇ διψῃ, ὅλη πολλὴ ἡ τῆς φυγῆς ὁδός, τί θέσπι οὖν ὁ Κύριος ποιεῖ κεφαλὴν αὐτῦ ἄρτον ϗ ὕδωρ, & αὖθις νύσσει τὴν πλευρὰν αὐτῦ, ϗ οὐκ ἄλλο μέρος. διὰ τί; ἄκουε ζωηρῶς. τὴν πλευρὰν αὐτῦ νύσσῃ, ὅπερ ἀπειλῶν πλευρᾶς ἔφυγε. ϗ ποιεῖ αὐτὸν ὁ Κύριος· Ηλία, ἀνάστηθι, ϗ φάγε, καὶ πίε, ὅτι πολλὴ ἀπὸ σῦ ἡ ὁδός. ἀναστὰς ὁ Ηλίας ϗ φαγὼν, ϗ πιὼν ἐπορεύθη ἐν τῇ ἰσχύϊ τῆς βρώσεως ἐκείνης πεντεκαίδεκα ἡμέρας, ϗ πεντεκαίδεκα νύκτας, ὐχ ὡς πεινῶν, ἀλλ' ὡς ἐμπεπλησμένος. πεπαύτη γὰρ ἡ ἀποδώρητος βρῶσις. ὁ ἅπαξ τοίνυν γησίως διαθρέψας, ἴσχυε ϗ ἐν ᾧ πρόνοι ὑφαιρεῖσθαι αὐτὸν διαθρέψαι· ἀλλὰ πρέπουσαν αὐτῷ οἰκείαν πεντεκαίδεκα, ὅπως διὰ τῆς ἐφυβρίστου ἐφῆς καμφθῇ ποιεῖς συμπάθειαν ϗ οἶκτον. ὁ δ' ἔμφυτος ἀκαμπής. δέον γὰρ τὸν Ηλίαν ἀκούσαντα τῦ Κυρίου λέγοντος, Πίεσαι ἐκ τῦ χειμάῤῥου, ϗ ταῖς κόραξιν ἐντελοῦμαί σε διαθρέψαι σε ἐκεῖ, ποιεῖ πιστῶν, ἱκετεῦσαι, ϗ εἰπεῖν, Μὴ δαμῶς, Κύριε· οὐδέποτε εἰσπλεῖ εἰς ὃ στόμα μου πρῶ κοινὸν & ἀκάθαρτον." κόραξί μοι πρὶς ἃς οὐ βδελύσσῃ τῦ Νῶε; κρεοφόροις πτηνοῖς βυσσοπίζαις, ὡς ἐθνικῶν ϗ ἀλλοφύλων, ἀσκητικοῖς ἔθεσιν ἐξαρχῆς ποιεῖς συμπαθείαν; ἔδει ταῦτα ὠδυσκνησίως τὸν Ηλίαν ποιεῖν ἐγκαταλείμματα· ἀλλ' οὐδὲν τούτων ὁ Ηλίας. ἤδει γὰρ, ὅτι ἐὰν αἰτήσῃ τὸν ἀοίκειον πτηνοῖς ἄρτον, ἐρεῖ ποιεῖς αὐτῷ ὁ Κύριος, τί λέγεις, ὦ Ηλία; οὐ κατοικήσῃ πιεῖν ῥυπτὸν ὕδωρ, ὑετὸν μὴ ἐάσας καταπεῖν; ἐπυρέκτησας γὰρ τὸν χοῦν τῦ Ισραὴλ. οὐκ ἔστιν βύρσῃ σταγὼν ὕδατος ἐν φρέασι, ὅτι ἐπτηξὶ νοτίδα. ὁ οὖν ἐποίησας, κατάδεξαι. οὐ ποιεῖς σοι βύρσῃ κρεοφόροις κοράκων ἔφυν; οὐκ ἔστιν βύρσῃ ἄρτου, οὐδὲ φάγχου, οὐδὲ χλωροφόροις λαάγχοις, μήποτε ὄμβρος, ὡς τις δρόσος πεσοῦσα ἐπὶ τῆς γῆς τῇ σῇ τῦ στόματος" κλησθήσεται. οὐδέν ἐστιν βύρσῃ, εἰ μὴ κρέα μόνα, ϗ ταῦτα νεκρωμένα, τῶν ζώων πεπευτηκότων τῇ σκληρύνσει τῶν ἐφῶν. τί οὖν ὁ ποιεῖς σοι τὸν πτᾶσον τῶν οὐκ καμάτων; ὅπως οὖν μηδὲν τούτων ἀκούσῃ ὁ Ηλίας, καταδέξατο τὸν ἀοίκειον πτᾶσον. εἴλατο γὰρ μᾶλλον αἰσθήσεσθαι βασάνου πολυχρόνιον, ἢ τὸν ὀμβροφόρον δόμυσσαν ἄνεμον. τί οὖν ὁ πανσόφος Κύριος; ὡς εἶδεν αὐτὸν ποιεῖν ἐμένοντα τῇ σκληρίᾳ, ἀλλὰ ποιεῖς ἐγκαταλείμματι μετέρχεται ἰσχυροτέραν τῆς ποιεῖς. ποῖόν ταῦτα; ξηραίνει τὸν ποταμὸν, συστέλλει τὸν κόραχα, βάλλει φωτιὰ ποιεῖς αὐτόν· Πορεύου εἰς Σαρεπτὰ τῆς Σιδωνίας. ἰδοὺ ἐντελοῦμαί γυναικί χήρᾳ τῦ διαθρέψαί σε ἐκεῖ. ὁρᾷς πῶς ἕπεται εἰς συμπάθειαν αὐτὸν κλίναι ὁ Κύριος; οὐ γὰρ ἀπέστειλεν αὐτὸν εἰς οἶκον ἀρχοντικὸν, ἢ εἰς βασιλικὸν, ἢ εἰς βυποῦ τινα γυναῖκα, ἀλλὰ ποιεῖς χήραν ὑδυσωδίαν· ὅπως καὶ οὕτω καμφθῇ ποιεῖς συμπάθειαν. ὁ δ' ϗ ὕτως ἀκαμπὴς ἔμφυτος. δέον γὰρ αὐτὸν ἀκούσαντα τῦ Κυρίου λέγοντος, πορεύθητι εἰς Σαρεπτὰ τῆς Σιδωνίας· ἰδοὺ ἐντελοῦμαί γυναικί χήρᾳ τῦ διαθρέψαί σε ἐκεῖ, ποιεῖν, βοῆσαι, ἱκετεῦσαι, ϗ εἰπεῖν, μὴ καταγάγῃς με εἰς ταπείνωσιν, ὦ δέσποτα· Σιδωνίοις με ὠδυπάθειαν, & γυναικὶ χήρᾳ πρεσβυτέρᾳ με προσατίθης, ἧς ὁ ἄρτος δακρύων πεπλησμένος, ἡ τράπεζα στεναγμῶν αἱμάτων, ἢ κλίνη κατάρας πρόσκεφάλαιον ἔχουσα; ἀλλ' οὐδὲν τούτων ὁ Ηλίας. ἴσως γὰρ ὅτι ἐὰν ὠδυπάθειαν τῆς χήρας τῦ τράπεζαι, ἐρεῖ ποιεῖς αὐτὸν ὁ Κύριος· τί λέγεις, ὦ Ηλία; ὠδυπάθειαν τῆς χήρας τῦ τράπεζαι, ὁ πᾶσαν τὴν γῆν Ισραὴλ σφρύειν πρασκυάσας, χήραν αὐτῦ ἐργασάμενος, στεῖραν, ϗ ἄτεκνον, καρπὸν μὴ πεπυκυῖαν, ϗ σὺ ὠδυπάθειαν τῆς χήρας τῦ τράπεζαι; ὅπως οὖν μηδὲν τούτων ἀκούσῃ ὁ Ηλίας, βύθιος ἐστάλατο τὸν ὅτι Σιδωνίοις ἀποδημίαν," ἡ βύθεσσαν, ἢ ὑδύπη ποιεῖ ὁμβος. ἄκουσον ὃ ποιεῖς ταῦτα. ξενιθεὶς ὁ Ηλίας ὑπὸ τῆς χήρας βύρει ἀδαπάνητον τράπεζαν, γησίαν,

ἰσ. κόρακας

ἰσ. ἀρτοκρεοφάγα

ἰσ. ὄμβρος.

ἰσ. ἐν δόξῃ σιωπᾶν μᾶλλον ἢ δύνῃ περδικίζειν.

τῦ Εἰ πόντος, Λάζαρε, δεῦρο ἔξω; ἰδοὺ Κύριος μὴ ἰχύος ἔρχε). ἔρχε) ὁ μὴ ἀπών. ἤκουσας γὰρ, ἐξελθωμὲν εἰς ἀπάντησιν τῦ πρόπτος ϗ ἐρχομένου, οὐ γλῶ βαδίζοντες τῇ τῷ πόδων μεταςάσει, ἀλλὰ ταῖς ψυχαῖς καθαίροντες τῇ τῶν ζόπων βελτιώσῃ. ἐξέλθωμὲν εἰς ἀπάντησιν τῦ πρόπτος· εὐχαριστοῦντες ποιήσωμὲν ὅ ἐποίησεν ἡ ἀδελφὴ Μωϋσέως· δρασιχωτέρας ἐκείνης φωνὰς βάλωμὲν, ὅπῳ ϗ χαλεπώτερος τῦ Φαραὼ ὁ τῇ λίμνῃ τῦ ὕδατος καταποντισθεὶς δράκοντος. ἀσπασώμεθα οὖν τὰ τῆς νίκης σύμβολα, οὐ τύμπανα χάρακες τύμπανα, ἀλλὰ ϗ βαΐα φοινίκων βλαστήματα. βοήσωμὲν μὴ τ' ὁμοπίστων ἀδελφῶν, ἅπερ ἀρτίως ἠκούσαμεν, Ὡσαννα, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου, ὁ βασιλεὺς τῦ Ισραήλ. Ματθ κα. 9. Ταύτην τὴν βασιλικὴν τῦ Κυρίου ἔλευσιν Ησαΐας ὁ προφήτης προθεωρήσας ἔλεγε, καθὼς προέφη, Ἰδοὺ Κύριος μὴ ἰχύος ἔρχε), ὡς νεκρὸν ἐγείρας· Ησ μ. 1. ϗ γὰρ ἁπλῶς νεκρὸν, ἀλλὰ σεσηπότα, δεδρυϊσμένα, ἰχωροςατήσαντα, τετρυπημένα, πεπαρτηκότα τὸν Λάζαρον ἐκ τῦ τάφου ἀναςήσας, ὡς ἤκουες τῦ εὐαγγελισμῦ λέγοντος, πρὸ ἓξ ἡμερῶν τῦ πάσχα ἦλθεν ὁ Ιησῦς εἰς Βηθανίαν, ὅπου ἦν Λάζαρος, ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν. τί τοιοῦτον Μωϋσῆς ἐποίησεν, οἷς ὁ διασώτης ἡμῶν Χριστός; Μωϋσῆς μὲν ἐξανίστασιν· οὐ γὰρ ἐζωοποίησεν. αἰχμαλωτισθέντες λοιπὸν Ιουδαίων παῖδες, ϗ τὸν Μωϋσῆν ἐγκωμιάζοντες, καὶ τὸν διασώτην Χριστὸν λοιδορῶντες. ἀλλ' εὐθέως Ιουδαῖος πρόχειρα λέγων· ϗ πῶς ἡμῖν οὐκ ἀνέςη νεκρός; οὐκ ἤγειρεν Ηλίας ὁ προφήτης τὸν τῆς Σαρεπτίας γιὸν ἐκ; ἀνθρωπος ϗ ὁ Ηλίας. πῶς οὖν ὅτι τὰ διδασκάλια ὑμῶν μεγαλοφρονῆτε, θεοδωμίαν αὐτῷ μαρτυρῦντες; δι' ὃν ἤγειρε Λάζαρον ἐκ νεκρῶν; τί λέγεις, ὦ Ιουδαῖε; συγκρίνεις τὸν Ηλίαν, ϗ τὸν διασώτην Χριστόν; ἄλλο παιδεία δηλαδὴ, ϗ ἄλλο ὀξουσία θεϊκή. Εἰ μὴ γὰρ ἴσμεν ὡς τὸν τῦ ζόπου τῆς νεκρεγερσίας, ϗ μὴ ζωοποιῆς τὸν λόγον τῆς θεϊκῆς ἐξουσίας. ἄκουε συνετῶς. ὁ ὅτι τὸν Ηλίαν νεκρὸς, ὁ γὸς τῆς Σαρεπτίας χήρας, Εἰ καὶ θανάτῳ παρεδόθη, ἀλλ' ὅμως ϗ ἀφ' τῶν φοινίκων ἐκλείψαν, ἀλλὰ ἀφ' παιδείας ϗ θλίψιν τῦ Ηλίου, ὡρὸς ὃ καμφθῆναι τὸν Ηλίαν ἐκ τῆς σκληροκαρδίας εἰς συμπάθειαν. ὀργισθεὶς γὰρ ποτε ὁ Ηλίας, καθὼς ἴστε σαφῶς, τῷ οἴκῳ Αχαὰβ, καὶ τῷ Ισραηλιτικῷ λαῷ ἀφ' τῶν προφητῶν τῆς Ιεζάβελ, μὴ ὄφκου ἀποφήναντο λέγων, Ζῇ Κύριος ὁ Θεὸς, Εἰ ἴσ αι τὰ ἔτη ταῦτα δρόσος, ἢ ὑετὸς ὅτι γῆς, Εἰ μὴ ἀφ' στόματός μου. Ταύτῃ τῇ ἀὐδρῳ ἀποφάσει τῦ Ηλία ὁ τῶν ὅλων Θεὸς ἐκ ἠρέθη, πληροῖ τῶν τῦ δούλου ἀπόφασιν. ἤθελε γὰρ αὖθις τὸν Δισαιτα ταῖς νεφέλαις τῇ φορώσῃ τῷ πλησιαίων ὑετῷ, θαῦμον λυθῆναι τῶν συμφορὰν τῆς ἀὐδρίας. ὁ ϗ Ηλίας ὠργίσθετο τῇ ἀφελείᾳ. ἄλλως γὰρ ὁ Θεὸς πλανᾶται ζε), ϗ ἄλλως ἄνθρωπος σκληρύνεται. ὁ Κύριος οὖν ὅτι τῇ σκληρίᾳ τῦ δούλου ἤθελε πρᾶξαι καλέσας τὸν δοῦλον, ἵνα δείξῃ τῇ γῇ ὑετὸν ἀφ' τῦ λόγου. ἀνοίκειον γὰρ τῷ Θεῷ ἦν ἄνθρωπον πρᾶξαι καλέσας· δι' ϗ καὶ ὡς Θεὸς ἄλλως μετῆλθε πράγματα. ποῖα ταῦτα; ἄκουε συνετῶς. τῆς ἀθρυχίας ταύτην ὅτι πυνθάνῃ, ὅτι ἔτη τρία ϗ μῆνας ἐξ οὐκ ὠγκώθη πρὸς ὄμβρων τόκον νεφέλη. ἤρξατο οὖν ὁ Ηλίας ὀλιγωρεῖν τῇ δίψῃ, ἀλλ' ὅμως ἐκαρτέρει βαστάζων τὴν ἔνδειαν, οὐ φιλονεικίας τοῦτο ποιῶν. ἤθελε γὰρ καὶ αὐτὸς ἐκτελεῖσθαι, ἢ ἀφ' Αχαὰβ τῷ οἴκῳ Αχαάβ. τί οὖν ὁ Κύριος; σοφίζεται Ⓦ ἰδεῖν δοῦλον, ϗ πρᾶξαι καλῶν, ἀλλὰ λέγων· Ανάςηθι ἀπόπεμψον, Ⓔ πορεύθητι Εἰς Ⓦ χαμμάρρουν χερὰθ τὸν ὅτι πρόσωπον τῦ Ιορδάνου, καὶ πίεσαι ὕδωρ ἐκ τῦ χαμμάρρου, καὶ τοῖς κόραξιν ἐντελοῦμαί [τὸν] ἀφαιρέσθαι σε ἐκεῖ. Ταῦτα γὰρ ἔφη ὁ Κύριος, οὐχ ἵνα θρέψῃ Ⓦ Ηλίαν, ἀλλ' ἵνα ὑβρίσῃ· οὐχ ἵνα ἐλεήσῃ, ἀλλ' ἵνα ἀφ' τῆς ἐφυβρίσεως ἔργῃς εἰς συμπάθειαν αὖθις ἑλκύσῃ. ἀνοίκειον γὰρ ἦν Ⓦ προφήτην ἀφ' κοράκων τραφῆναι, ϗ χρεοφορεῖν αὐτῷ πάπιζαν πρᾶξαι τὸν ἐξ ἀρχῆς ἀσκητικὸν πόνον ἀφανίσαι. ἰσχὺς γὰρ ὁ Κύριος ἐν ἀφ' ἑαυτῦ θρέψαι Ⓦ δίκαιον, ἐν ἀφ' τῆς

Ισ. δίλω, ἢ δίον

γ. Βασ ιζ. α

Ισ. λῦσαι

γ. Βασ ιζ, γ.

ματαιοσυμβουλίαν, ἀλλὰ δηλῶ τὴν πολυταίμνητον γνησίαν τεκνογονίαν. αὕτη γὰρ τὴν γυναῖκα τῆς καταράς ἀπήλλαξεν ἡ γνησία τεκνογονία. καὶ τίς τούτων μᾶρτυς; ὁ αὐτὸς ἀπόστολος βοᾷ, Ο Αδὰμ οὐκ ἠπατήθη, ἡ δὲ γυνὴ ἀπατηθεῖσα ἐν παραβάσει γέγονε· σωθήσεται δὲ πάλιν διὰ τεκνογονίας. ὁρᾷς ὅτι διὰ τῆς τεκνογονίας σώζεται ἡ γυνή; ἀχ ὅτι Εὔα Ⓦ Καὶν ἐξέβρασεν, ἀλλ' ὅτι ἡ εὐδόξος παρθένος Ⓦ Ιησοῦ ἐκυοφόρησε. Μαρία τοίνυν μυείζει, Μαρθα δηλονοτι, καὶ ὁ Λάζαρος Ⓦ Κυρίου συναθλεῖται, καθὼς ἀρτίως ἠκούσαμεν. Μαρία τὴν ἐκκλησίαν εἰκονογραφεῖ· αἰσχλιπὴς γὰρ τῆς ἐκκλησίας ὁ μύστης. Μαρθα δὲ τὴν συναγωγὴν ὑποδείκνυσι· ὀλιγόπιστος γὰρ, καὶ τῶν ἀπίστων φίλη. Λάζαρος ὁ σκηπτοῦχος τῆς αἰσχύστως βασιλεύει, ὡς ἠκούσαμεν ἀρτίως τοῦ εὐαγγελιστοῦ βοῶντος, Ηλθεν Ιησους ὁ Ἰησοῦς εἰς Βηθανίαν, ὅπου ἦν Λάζαρος, ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν. ἐποίησαν οὖν αὐτῷ δεῖπνον ἐκεῖ, καὶ ἡ Μαρθα διηκόνει· ὁ δὲ Λάζαρος εἷς ἦν τῶν συνανακειμένων αὐτῷ. ἡ οὖν Μαρία λαβοῦσα λίτραν μύρου ναρδου πιστικῆς πολυτίμου, ἤλειψε τοὺς πόδας τοῦ Ιησου, καὶ ταῖς θριξὶν αὐτῆς ἐξέμαξεν· ἡ δὲ οἰκία ὅλη ἐπλήσθη ἐκ τῆς ὀσμῆς τοῦ μύρου. εἶδες γυναικὸς ἐργασίαν, καὶ πῶς τὴν ἐκκλησίαν ποιμαίνουσιν; ἡ Μαρία γὰρ πολλὰς τῶν γυναικῶν ἀπέσωσεν ἐκ τῆς κακεργασίας αὐτῶν, καὶ ἰδιδάξει λίτραν μύρου βασιλεῖον, καὶ μὴ καθήκον βασιλικοῦ ἀποτίμων. Ⓦ Κύριον μυείζει, καὶ μὴ τὸν Ιούδαν συγκλείπειν· γὰρ τείχας ἐκλύειν, & μὴ γὰρ ἀμπάγας συσφίγγειν· ἀδελφὸν Λαζάρου ποιοσαμβρεύεσθαι, καὶ μὴ γυναῖκα τοῦ βδελύκτου φημίζεσθαι. ταῦτα μοι βδελύκτου τὴν συναγωγὴν Ιουδαίων εἴρηται, τὴν Ⓦ Κύριον μὴ μυείσασαν, ἀλλ' ὄχλος καὶ χολὴν ποτίσασαν, τὴν αἱμάτων φίλην, τὴν ἀεὶ ἐναντίως τοῦ διαπαντὸς Χριστοῦ βδελυσσομένην, τὴν ἀπολυδάζουσαν Ⓦ Λάζαρον θανατῶσαι, ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν. καὶ τίς ἄρα πιστεύσειε; ὁ Κύριος ἐγείρων, ἡ ἐκεῖνοι ἀποκτείνοντες; ὡς ἀρτίως ἠκούσαμεν τοῦ εὐαγγελιστοῦ λέγοντος, Ἐγὼ ὄχλος πολὺς τῶν Ιουδαίων, ὅτι ἐκεῖ ἐστὶν Ιησοῦς· καὶ ἦλθον οὐ διὰ Ⓦ Ιησοῦν μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ Ⓦ Λάζαρον ἴδωσιν, ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν· ὅτι πολλοὶ δι' αὐτὸν ὑπῆγον τῶν Ιουδαίων, καὶ ἐπίστευον εἰς Ⓦ Ιησοῦν. εἶδες τὴν τῶν Ιουδαίων συναγωγὴν, πῶς αἱ θεοπτόκτονος, θεοφονοκτόνος, ὥστε εἰς κυνοκτονίαν ἐλθοῦσαν· καὶ καὶ αὐτὸς ὁ Κύριος αὐτοθεοσόπως, ὡς φιλοφόνως καὶ ληστρικῆ ἔλεγλε· Ιερουσαλὴμ, Ματθ. κγ.ζ. Ιερουσαλὴμ, ἡ ἀποκτείνουσα τοὺς προφήτας, καὶ λιθοβολοῦσα τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς αὐτὴν, ἕως πότε φονεύσῃ, καὶ οὐκ ἐπιστρέφεις; μάθῃ ποθὲν μὴ οἰνοποτοῦσα, ἡ αἱμάτων φίλη; & ἵνα μάθῃς, ὅτι οὐ κόμπος τὰ ῥήματα, ἄκουε τοῦ Κυρίου λέγοντος διὰ τοῦ προφήτου· Ακούσατε δὴ τοῦτο πάντα Ⓓ ἡγούμενοι οἴκου Ιακὼβ, καὶ Ⓓ καταλοιποὶ τοῦ Ισραὴλ, Μιχ. γ. θ. Ⓓ βδελυσσόμενοι κρίμα, καὶ πάντα τὰ ὀρθὰ διαστρέφοντες, Ⓓ οἰκοδομοῦντες Σιὼν ἐν αἵμασι, καὶ Ιερουσαλὴμ ἐν ἀδικίαις. καὶ πάλιν, Ἐὰν ἐκτείνητε τὰς χεῖρας Ησ. α ιε. ὑμῶν πρὸς μὲ, ἀποστρέψω τὸ πρόσωπόν μου ἀφ' ὑμῶν· καὶ ἐὰν πληθύνητε τὴν δέησιν, οὐκ εἰσακούσομαι. αἱ γὰρ χεῖρες ὑμῶν αἵματος πλήρεις. τί οὖν ὁ βδελυσσόμενος; πρὸ ἑξ ἡμερῶν τοῦ πάσχα ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς Βηθανίαν. ὁ εἰς Βηθανίαν ἐλθὼν Κύριος, αὐτὸς καὶ ὧδε πάρεστιν. ὧδε γὰρ κυρίως Βηθανία ὁ πρῶτος οἶκος ὁμολογεῖται· ἐπεὶ Βηθανία οἶκος εἱρωδὴς λέγεται, οἶκος δὲ εἱρωδὴς ὁ πρῶτος τοῦ Κυρίου οἶκος, εἰς ὃν ἡμεῖς οἰκήτορες καθ' ἑκάστην ἡμέραν τρέχομεν τὸν οἰκοδεσπότην βοῶμεν· Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία. ὁ εἰς Βηθανίαν ἐλθὼν, αὐτὸς δὲ ὧδε περιπατεῖ· περιπατεῖται δὲ οὐχ ὡς μὴ πρῶν, ἀλλ' ὡς ὢν, καὶ πρῶν, καὶ ἐρημίτης. ταύτην τὴν τοῦ Κυρίου ἔλευσιν & ὁ προφήτης προθεωρήσας ἔλεγε, Ιδοὺ Κύριος μετ' ἰσχύος ἔρχεται, ὁ βραχίων αὐτοῦ μετ' Ησ μ. ι. κυρείας. ἰδοὺ Κύριος μετ' ἰσχύος ἔρχεται. ἀληθὴς ὁ λόγος, μετ' ἰσχύος ὁ Κύριος ἔρχεται. πῶς μετ' ἰσχύος; ὡς τὸν ᾅδην σκυλεύσας, ὡς τὸν Λάζαρον τῆς αἰσχύστου σκύλας, ὡς μυρίας πονηρίας τὸν κόσμον ἐμπλήσας. ἰδοὺ Κύριος μετ' ἰσχύος ἔρχεται. πῶς γὰρ ἰσχυρότερος

τοῦ

λωνι μᾶλλον οὐκ ἐδούλοντο. Εἰ δέποτε μήτηρ ἠβουλήθη κρύψαι τὸ ἴδιον τέκνον, " ἐκείνῳ ἴσ. εἰκείῳ
κλαθμῷ ἑαυτὴν παρεδίδου, τῇ πρὸς τὸν μαζὸν φιλίᾳ τὸν θάνατον ἐφελκόμενον. ὥσπερ γὰρ κλαυθμῷ
ἰχθὺς ἔξω τοῦ ὕδατος ζῆν οὐκ ἀνέχεται· ὅπου δὲ βρέφος μητρικῶν μαζῶν στερόμενον οὐκ εἰς
μακρὰν τὸν" ἀφορμὴν δίδωσι. ὥστε καθολικῆς θρηνωδίας ἐκείνης. οὐχ εὑρίσκω πῶς ἀφαγράψω τὴν μητρικὴν ὀδυρμοῦ τὰ ῥήματα. Εἰ βαρβάρων ἔφοδος ἐπιγένοιτο, καὶ φύσεις δὲ αἱ μητέρες τὸ ὀδυνᾶσθαι ἔφερον. συμφορὰ γὰρ μειζόνων μητρώαν οἶδε δάκνειν τοὺς πάσχοντας. οὐκ ἐνῆν βαρβάρων ἔφοδος, ἀλλ' ἐμφύλιος πόλεμος. βία ἐνῆν ὁ τυχὸν μὴ ἔχουσα, παρανομία ἐνῆν νόμον ἔχουσα ζωπυρεῖν. αἱ μητέρες ἐβόων, καὶ ὁ ἀκούων οὐκ ἐνῆν· τὰ βρέφη δυσθρήνοιν, καὶ ὁ ἐλεῶν οὐ παρῆν. ⓐ μαζοὶ δὲ γάλακτι τὸν γλυκὺν κατέρρεον, καὶ ὁ Ἡρῴδης μᾶλλον ὡς λίθος ἐπεπήγει. ὠμότητι τοῦ βασιλέως ⓐ δορυφόροι, " ἄλλη ἄλλως τὰ βρέφη μετήρχοντο, τὰ μὲν αὐτῶν ποσὶν ὑποπατοῦντες, τὰ δὲ ὅπλοις ἀπαφίσσοντες, τὰ δὲ μακρόπνοια καταλιμπάνοντες. ἐθορύβει γὰρ αὐτοὺς τὸ τοιοῦτο δράματος ὁ ἐρωθιώκτης ἀφέλοιτο. ὅπου τύπτειν ὤφειλον καὶ τοῖς ἀνδραπλησίοις αἱ μητέρες ἠδύνοντο, καὶ τῷ παθεῖν μεθύουσαι τῆς θυρεωτείας οὐκ ἐφείπετο. οὐ χιτῶνας διερρήγνυον, οὐ πλοκάμους τῷ ἀέρι διέρριπτον, οὐκ ὀφειλομόρους κρύπτεσθαι μαζοὺς ἐδημοσίευον, ὃ ζῆλος λίθοις κατήραζον, τὰς παρειὰς ὡς δήμιοι κατέξεον, ⓐ ὁράσει ὡς σωφρόνως κριτὴν ἐμαρτύρατο. εὐτυχίαν ἐποιοῦντο πρὸς ⓦ τὸν ὅλων κριτὴν καὶ διαστολήν, λέγοντες· τίς ἡ τοσαύτη τοῦ βασιλέως ὠμότης, δίκαιος; ἐν τοῖς σοῖς ἐκφύσι πλάσμασι μαραίνεται; σὺ ἐδημιούργησας, ἐκφύσι καταφάτιον οὐ παύεται· σὺ ἐγκύησον, ἐκφύσι ζημιοῖ. μᾶλλον τί δὲ καὶ ἀρρένας ἐτίκομεν, εἰ ὅταν τὸν ἀρρένων πικρὸς ὁ θάνατος; εἰ σὸν τὸ πρόσταγμα, καὶ ἡμᾶς αὐτοῖς σωαποθανεῖν κέλευσον· εἰ δὲ τοῦ νεοβλαστοῦς βασιλέως ὃ ἐγχείρημα καὶ πρόσταγμα, τί θᾶττον αὐτοὶ μὴ μετέρχῃ; ἀλλ' εἰκὸς μὲν τοὺς μητέρας ὑπὸ τοῦ πάθους δακνομένους τοιαῦτα βοᾶν, μὴ εἰδυίας ὃ συμφέρον τοῖς αὐτῶν νεοπλοῖς. τί δὲ μακαριώτεροι τούτων τῶν παίδων, ὅτι οὐ δι' ἑαυτῶν ἐσφάζοντο μόνοι, ἀλλὰ καὶ ὡς αὐτὸς ὁ Χριστὸς ἐφονεύετο; ὅπως εὕκαιρον εἰπεῖν πρὸς τοὺς μητέρας ὃ τοῦ Κυρίου ῥητόν, Μὴ κλαίετε μητέρες, μὴ κλαίετε· πρὸς ὀλίγον γὰρ ὑμετέρους κόλπους ἐζημίωσαν, ἀλλὰ τοὺς Ἀβρααμιαίους κόλπους ἐκληρονόμησαν· μὴ κλαίετε μητέρες, μὴ κλαίετε· μηδὲ κωλύετε τὰ νήπια ἔρχεσθαι πρὸς μέ. τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν, ᾧ τῷ Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

Λυκ κγ. κπ'.

Ματθ. ιθ. ιδ.

Λογ.κζ'. ΕΙΣ ΜΑΡΘΑΝ ΚΑΙ ΜΑΡΙΑΝ, ΚΑΙ ΛΑΖΑΡΟΝ, ΚΑΙ Ηλίαν ⓦ προφήτην.

Ex Mſ. Regio Lut.

ΟΣοι τὴν διαπρεπῆ αἰδεσίμως ἔρωτα φέρετε, τῆς ἀρετῆς ἀγαπῶσιν ἀκρίβειαν μαρτυρίας τὸ φιλόχριστον μύρον ἀποδέξασθε. ἤδη γὰρ Μαρία μυείζει, καὶ ἡ ἐκκλησία εὐωδιάζεται· ἤδη τὸ ἀλάβαστρον κεῖται, καὶ τὸ θυσιαστήριον θυμιάσεως πληροῦται· Μαρία μυείζει, Μάρθα διακονεῖ, ὁ ὁ ἐκ νεκρῶν τῷ Κυρίῳ συνανακείμενος. ἔνθεν μὲν γὰρ ὁ τῶν ἀνδρῶν ζῆλος, ὅτι ἀνὴρ κατ' εἰκόνα Θεοῦ ἐλήλυθε, καὶ ἡ γυνὴ ἐκ τῆς εἰκόνος τοῦ ἀνδρός, ⓦ μὲ ἄνδρα δοξάζουσα, ⓦ ἡ Χριστὸν ἀναπλεύζουσα. καὶ πῶς τούτων μάρτυς, ἵνα μὴ μέμψιν καρπωσώμεθα; ἄκουε τοῦ Παύλου βοῶντος· Ἀνὴρ μὲν γὰρ οὐκ ὀφείλει τὴν κεφαλὴν κατακαλύπτεσθαι, εἰκὼν καὶ δόξα Θεοῦ ὑπάρχων· γυνὴ δὲ δόξα ἀνδρός ἐστι. γυνὴ δὲ δόξα τοῦ ἰδίου ἀνδρός, οὐ γὰρ τὴν ἀλλοτρίαν· ὁ διὰ τὴν ἀρχαίαν μετανοσυμβολίαν,

ἴσ. εἰκείῳ κλαυθμῷ

ἴσ. διαζωννύω

ἄλλ. διαπρεπῆ

ἴσ. ἄλλως, ἢ, ἄλλα

ε Κορ. ιε. ζ.

σαι; ἢ ὀπλίζῃ καὶ τῶν νηπίων; ἐπὶ τῶν μάγων ἐκεπαίχθης, καὶ τὰ βρέφη φονεύτοις; μὴ γὰρ τὰ βρέφη σοῦ μάγους ὠδήγησαν; ἀεὶ γὰρ αὐτοῖς ἐμιμοῦσι ⟨ῳ⟩ τὴν ἀπάτην διαπορεῖν. τὸν ἀστέρα δὲ μὴ δυνάμενος τοξεῦσαι, τὰ βρέφη φονεύτοις; ἢ ὅτι τὸ βασιλείας ἐπιλάθου, ἵνα καὶ ἀπολάζωτων τὸν ἰησοῦν ἐπιδείξῃ; νηπίοις πολεμεῖς, Ηρῴδη; μητέρας ἀτέκνοις; μαζοὺς ξηραίνεις; ἀγκάλας γυμνοῖς; σπλάγχνα πτηξάς; γυναιξὶν ὠδίνουσαν θρηνους πληθύνεις; ἀπὸ διετοῦς καὶ κατώτερω αἴρεις τὰ βρέφη; ἔχεις γὰρ πρὸ ἐμπήρης τὸ ξίφος. τοῦτο οὐκ ἔστι φονεύτοῦσαν, ἀλλὰ τυραννοῦσαν. ὅτι δίδου τοῖς παισὶ τὸ ξίφος· ἐὰν φοβηθέντα δειλιάσωσι, φόνευε, κατάσφαζε· ἐὰν δὲ ἱλαρωθέντα προσδράμωσι τῷ ξίφει, ἵνα προσφέρεις τὸ ξίφος τοῖς προσβάλλουσι τῷ ξίφει; νομίζεις, Ηρῴδη, μεπλῆξαι τὸν σωτῆρα καὶ φονεύτοῦσαν τοῦτον; ὅπου δὲ ὅλως προήρησαν, ἐκπεμφον δόλμα, τοὺς μάγους μετακαλέσαι, τὸν ἀστέρα προδεῖξαι, τὸν Γαβριὴλ φυλάκισον, τοὺς προφήτας αἰτάκειον, μητέρα παῖδιον ζήτησον. ἐὰν τούτων ἐπιλάβῃ, τότε δικαίωσον καὶ τὸν Χριστὸν σέβεσθαι. ἀλλ' οὐ δοξολογεῖς, ἀλλὰ ζητεῖς τὸν ἀβρώτως τεθνεῶτα; θεομαχεῖς, βασιλεῦ; τὸν βασιλέα τυγχάνοντα πολυπραγμονεῖς; κρατῆσαι θέλεις τὸν κρατοῦντά σε; ὅλεθρος θέλεις τὸν θέλοντά σε σῶσαι; συμηχανᾶν πονηρεύεσθαι τοῖς πρὸς ἑαυτὰ σοι, καὶ δεῖ τὴν πονηρίαν σου ἀφθόνως σοι μὴ βουλόμενον; τοῦτ' ἔστιν, Ηρῴδη, ὁ ἐκ πολλῶν τῶν χρόνων βοῶσας, Ζητήσουσί με κακοὶ, καὶ οὐχ εὑρήσουσιν. ὡς νηπίου καταφρονεῖς τούτου; πολὺ τοῦ Αβραὰμ παλαιότερός ἐστι καὶ τὴν ἡλικίαν· καὶ μόνον τοῦ Αβραὰμ παλαιότερος, ἀλλὰ καὶ τοῦ Αδὰμ δημιουργός. οὐ δειλίαν ἡμφίεσαι, ἀλλ' οἰκονομίαν μετέρχεται. τί οὖν προπετῶς, Ηρῴδη, θυμοῦσαι; ἀνάμεσον θυμοῦ ὁ κέρδος, σωφρονεῖς. τί τὰ ὅμοια Φαραὼ μιμῇ προσέχων; ἐκεῖνος μὲν Αἰγύπτῳ τὰ ἄρρενα τῶν Εβραίων ποταμορριφῆναι προσέταξε, καὶ σὺ δὲ Βηθλεὲμ τὰ ἄρρενα τῶν Ιουδαίων βρέφη φονεύτοῦσαν προστάττεις. ὦ ὁμοθυμος θυμὲ· ὦ ἰσοπάλαμνος ἀσυλαγχνία· ὦ ὁμοδίαιτος πονηρία. μᾶλλον δὲ ἥδη πλησίεστερον εἰπεῖν, ὅτι ὁ Ηρῴδης τοῦ Φαραὼ πολὺ θηριωδέστερος. ὡσαύτως γὰρ ⟨ῳ⟩ δορυφόρει τοῦ Ηρῴδου τῶν ἐπαισιῶν τοῦ Φαραὼ πολὺ χαλεπώτερος. ὁ Φαραὼ, εἰ καὶ δὲ Αἰγύπτῳ τὰ ἄρρενα τῶν Ιουδαίων βρέφη φονεύτοῦσαθαι προσέταξεν, ἀλλ' ὅμως ὡς ἀλλοεθνὴς ἐπεχείρει τοῦτο, διδιὸς μὴ καταχύσῃ τοῦτο τὸ τῶν Ισραηλιτῶν ἔθνος, καὶ πορθήσῃ τοὺς Αἰγυπτίους. φειδεῖ τῶν Αἰγυπτίων τοὺς Ισραηλιτῶν παῖδας κατασφάζει· ἀλλὰ φόβου πολεμεῖ, καὶ ἀλλὰ φθόνου ἀναιρεῖ. οὕτω γὰρ ὁ Φαραὼ τοῦ Ηρῴδου φιλανθρωπότερος ἦν, ὅτι καὶ οἱ ἐθέσπισε νόμον ἀνέλυσε, καὶ ἀλλότριος ἐγένετο τοῦ ἰδίου θεσπίσματος. μόνον γὰρ οὗτε τὸν Μωϋσῆν ἐν θήκῃ τῷ ποταμῷ φερόμενον, ἀνείλατο τοῦτον ἀλλὰ τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ, ἐκ ἀ μόνον οὐκ ἐφόνευσεν, ἀλλὰ καὶ εἰς ὑὸν υἱοθέτησε, φειδεῖ τοῦ βρέφους τὸν νόμον κατάλυσας. ἢ λέγεις, Ηρῴδη; Φαραὼ τὸν Μωϋσέα ἀλλοεθνῆ, καὶ σὺ τὸν διαπορεῖν Χριστὸν μετὰ θρήνων προήρησας; ἐκεῖνος τὸν μέλλοντα τῷ Αἰγύπτῳ μαστίζειν ἐφείσατο, καὶ σὺ τὸν σώζοντα τὸν οἰκουμένην φονεύειν θέλεις; οὕτω πάλιν καὶ τῶν δορυφόρων τοῦ Ηρῴδου ⟨ῳ⟩ προσέταξε τοῦ Φαραὼ αἰδεσιμώτεροι. αἱ γὰρ μᾶλλον ἅμα τῷ τοκετῷ τῶν βρεφῶν βεβηκυῖαι προσκαθεῖσαι τὰ ἄρρενα τῶν Εβραίων, οὐ μετῆλθον τοῦτο φιλάνθρωποι τυγχάνουσαι, καὶ ζωὸν τὰ Αἰγύπτια οὖσαι τῷ ὄντι. ἠλίαστο γὰρ αὐτῶν ἡδονὰ σπλάγχνα, ὅπερ ἁμάρτημα τὰ πάθεσι μητέρες ἀρρένων βρεφῶν βιαίῳ θανάτῳ τελευτῶσαι. δεῖ ἐνόμιζον μᾶλλον ὡς προσκαίρῳ προσκρούσαι βασιλεῖ, ἢ τῷ μείζονι βασιλεῖ καὶ Θεῷ ἀντιτάξασθαι. ὁ δὲ Ηρῴδης καὶ προσ ἄλλο ἔθνος τὴν κακίαν ἐπεδείξατο, ἀλλὰ προσ τοὺς ὁμοφύλους τὴν μανίαν ἐπεκτείνατο. καὶ Φαραὼ μὲν τῇ Αἰγύπτῳ μόνῃ ⟨ῳ⟩ τοιοῦτον θυμὸν ἐνέμωσε, καὶ δὲ περαιτέρω· Ηρῴδης δὲ οὐ μόνον ἐν Βηθλεέμ, ἀλλὰ καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ὁρίοις αὐτῆς χλευασκοπεῖσθαι τὰ βρέφη προσέταξεν. ὦ τοῦ ἀδίκου δόγματος ἐκείνου, τοῦ ἀθρόως ἐπισκιάσαντος τότε καὶ πάλιν καὶ χώμας καὶ ἀγρούς καὶ ῥύμας. οὐκ ἐῶ πρὸ κρύπτειν αἱ μητέρες τὰ τέκνα. ἔξω γὰρ τῶν μητρικῶν ἀγκαλῶν

ἰσ. πῆγαι

ἰσ. ἐμπήρης

ἰσ. ἰδιοῖς τὰ

ἰσ. ὁμοθ.

κλάδους ἐκπέμποντα ἐλπίδος, καὶ μέλλοντα ὑπὸ τοῦ πνεύματος ἡμᾶς ὑπὸ τὰ φύλλα τῆς σωτηρίας σκεπάζεσθαι, καὶ ταῦτα ὁρᾶν ὁ μισόκαλος δαίμων παρέπεται λύπη. ὁρᾷ τὴν σοφίαν ὑπὲρ γῆς ἐλπιζομένην, καὶ λαβοῦσαν τὴν μικρὰν ζύμην τοῦ σώματος, καὶ μιγνύσαν εἰς τὰ τρία μέρη τοῦ ἀλεύρου, εἰς ψυχήν, καὶ σῶμα, καὶ πνεῦμα, καὶ μέλλουσαν πᾶσαν τὴν ἀνθρωπότητα εἰς μίαν πίστεως σωτηρίου ζυμῆσαι, καὶ ταῦτα θεωρήσας παρέπεται λύπη. ὁρᾷ τὸν λεγεῶνα τοῦ δαίμονος ἀπὸ τῆς ἀνθρωπότητος ἐκβαλλόμενον, καὶ εἰς ἄβυσσον ἐκπεμπόμενον, καὶ ταῦτα ὁρῶν παρέπεται λύπη. ὁρᾷ τὰ κλήθρα τοῦ ἅδου ζωοτελούμενα, καὶ τὸν Ἀδὰμ πάλιν εἰς τὸν ἀρχαῖον ἀναχωνευόμενον, καὶ παρέπεται λύπη. ὁρᾷ πάλιν Εὔαν ἐκ τῆς Μαρίας σωζομένην, καὶ τὸν ὄφιν, ὃν ἐμάλισα ἐλάβρει, κτεινόμενον, καὶ ταῦτα ὁρῶν παρέπεται λύπη. ὁρᾷ ὃ ξύλον τῆς ζωῆς φυτευόμενον, καὶ ταῦτα ὁρῶν παρέπεται λύπη. καὶ ὑπολείπομαι, ἀγαπητοί, διηγούμενος ὁ χείρων τὴν παρελθοῦσαν τοῦ διαβόλου. λοιπὸν μηδὲν δειλιάσωμεν τῷ Κυρίου ὁ διάβολος, ὅτι σὺν νηπίοις καὶ ἁπλοῖς τὴν βρεφικὴν παῖδας καταπέπτωκε. καὶ πῶς καταφάγεται; ἀπὸ διετοῦς καὶ κατωτέρω. σὺν γὰρ τῇ τειάδι τῶν ἑπτὰ ζήσασθαι οὐ καταφάγεται. νήπιοι γὰρ ἐν τῇ δυάδι ὁμολογοῦντες, καὶ τῇ τειάδι μὴ πιστεύσαντες. ὅθεν αὕτη ἡ Ραχήλ, ἡ ὀξὺ ἐνοῦσα ἐκκλησία, τούτοις πείθεται, ὥστε τὴν φωνὴν αὐτῆς ἀκουσθῆναι ἐν Ραμᾶ, τουτέστιν, ἐν ὑψηλῷ. οὕτω γὰρ ἑρμηνεύεται Ραμᾶ, ὑψηλή, ἡ ἄνω Ἱερουσαλὴμ παρὰ τῷ ὑψίστῳ Θεῷ· ᾧ πρέπει πᾶσα δόξα, τιμὴ, κράτος νῦν καὶ τῷ πνευματίῳ καὶ ζωοποιῷ πνεύματι, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Λογ. κϛ'. ΕΙΣ ΤΟΝ ΗΡΩΔΗΝ ΚΑΙ ΕΙΣ ΤΑ ΝΗΠΙΑ.

Ex Mf. Regio Lut.

* *

a Kor. C. 13.

Ψαλ. π.

Ματθ. β. 16.

Ματθ. β. 17.

Θελον μὲν ἀεὶ καὶ πάντοτε τῷ πνευματικῷ ἀφηγεῖσθαι λόγῳ, πειθόμενος Παύλῳ τῷ λέγοντι, Πνευματικοῖς πνευματικὰ συγκρίνοντες. μάλιστα χρεώστης ἀπεφάνθην τοῖς πνευματικοῖς χειμαῤῥύσι χειμαχῆς. οὐκ οἶδ' ὅπως τοῦτο συμβαίνει περὶ ἐμοὶ, ὃ ἀεὶ χείρους μὴ ἀπαλλάττεσθαι τῆς ἐμῆς πενίας, ὑμῶν τῶν ἁπλουστέρων ἐν τοῖς πνευματικοῖς δημευομένων μᾶλλον ἢ τοῖς ὀφλήμασι. ἀλλ' ὅμως οὐκ ἀποδύσομαι, ὦ φίλοι, ἀλλὰ πλέον ἀγαλλόμενος. πλουσίου γὰρ διακονεῖν ἐλπὶς δοῦλός εἰμι. διὸ συγχωρεῖτέ μοι οὐκ αἰτῶ, ἀλλ' ἐνδέχεσθέ με καλῶ. ἔχω γὰρ λέγειν τὸν Θεόν, λέγοντα, Ἄνοιξον τὸ στόμα σου, καὶ πληρώσω αὐτό, οὐ διὰ τὴν τοῦ λαλοῦντος ἀξίαν, ἀλλὰ διὰ τὴν τῶν ἀκουόντων θερμὴν φιλακοΐαν. ἤκουσες γοῦν τοῦ εὐαγγελιστοῦ Ματθαίου λέγοντος· Ἰδὼν δὲ ὁ βασιλεὺς Ἡρῴδης, ὅτι ἐνεπαίχθη ὑπὸ τῶν μάγων, ἐθυμώθη λίαν· καὶ ἀποστείλας ἀνεῖλε πάντας τοὺς παῖδας τοὺς ὄντας ἐν Βηθλεὲμ, καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ὁρίοις αὐτῆς, ἀπὸ διετοῦς καὶ κατωτέρω, κατὰ τὸν χρόνον ὃν ἠκρίβωσε παρὰ τῶν μάγων. ταῦτα ἐν τῇ κατὰ σάρκα γενέσει τοῦ Χριστοῦ. ἄκουε δὲ πῶς ἐν πολλοῖς τῶν χρόνων ἐπεκτείνετο. ὅπως, φησὶ, πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ τοῦ Ἱερεμίου τοῦ προφήτου λέγοντος· Κραυγὴ ἐν Ραμᾷ ἠκούσθη, Ραχὴλ κλαίουσα τὰ τέκνα αὐτῆς. ὁρᾷς πόσων χρόνων κατηγέλετο ἡ τοῦ Ἡρῴδου ἐπ' ἐκάτων τῶν ἡμερῶν μανία; Ἀποστείλας γάρ, φησὶν, ἀνεῖλε πάντας τοὺς παῖδας τοὺς ἐν Βηθλεὲμ, καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ὁρίοις αὐτῆς. ὦ τῆς Ἡρῴδου μανίας, μᾶλλον δὲ τῆς τοῦ διαβόλου κακίας. αὐτὸς γὰρ ἐκεῖ καὶ τοῦτο ὁ ἔργον· αὐτὸς ὤπλισε τὸν Ἡρῴδην καὶ τὰ νήπια. ἀλλ' ὅμως καθ' ἑαυτὸ τὸ ξίφος τῆς βρεφοκτονίας ἤμβλυνε. πολλὰ γὰρ ὁ Ἡρῴδης μηχανησάμενος οὐκ ἀνεῖλεν Ἰησοῦν, ὃν ἐζήτει. καὶ τοῦ Ἡρῴδου ἀποτυχία, τοῦ διαβόλου τοιγαροῦν παρανομία. Ἰδοὺ, φησὶν, ὅπου ἐνεπαίχθη ὑπὸ τῶν μάγων, ἐθυμώθη λίαν, καὶ ἀποστείλας ἀνεῖλε πάντας τοὺς παῖδας τοὺς ἐν Βηθλεὲμ, καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ὁρίοις αὐτῆς. ὦ Ἡρῴδη, οἵ' ἐπετώθης θυμοῦ-

σας;

τοῦτο πάλιν, ζωντανεύεται τοῖς ῥήμασι καὶ τὸ βαρὺ τῆς λύπης. λέγε μοι τοίνυν, Ραχήλ, τί κλαίεις; ὁρῶ γὰρ σε τὰ δάκρυα ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν ποταμηδὸν ἐπιῤῥέοντα, καὶ τὸ πνεῦμα πικρὸν ἐκ τῆς καρδίας ἑλκόμενον, καὶ ἀπὸ τῆς μυκτῆρας ἀπάντας φερόμενον. τί λύεις σε τὰς κόμας, καὶ τοιαῦτα ἐκσοφέρεις, ἃς δὴ σε κρύπτειν; τί τὴν αἰδέσιμον γυναικῶν τὸ σεμνὸν μυσήριον ἐκπομπεύεις ἀκωλύτως ἐπὶ τῆς ἄγαν μεμιγμένης; οἴμοι, οἴμοι Ραχήλ· λαλήσω λοιπὸν ἐκ περισσοῦ ψυχῆς ζωηρότερον· καὶ τί εἴπω; βούλομαι ἐκ καρδίας ἐκφέρειν λόγον, ἐκ πάλιν αἰκαπόδιζω, τὴν αἰτίαν τῆς κακοῦ τῆς μείζονος συμφορᾶς οὐκ εἰσχυσα. ὦ βασιλέως Ηρῴδου τοῦ διδάσκοντος με μὴ φονεύειν, καὶ ἔργῳ ἐαυτοῦ νόμον ἀκυροῦντος· οὓς ἐνόμιζον βασιλέα εἶναι τῆς δικαιοσύνης, τοὺς νῦν ἡμέρας τῆς ἀταξίας ὁρῶ νῦν, ἀτάκτως καὶ δυσνόμως ἐργαζομένους. ὦ μείζονος δυσσεβείας. οὐκ ἄρα φόνον ποιήσας ἐκ βυθίου θανάτου ζῇ, καὶ Ηρῴδης πολλοὺς φόνους ποιήσας, βασιλεὺς νομίζεται; ἐκ μόνον γεωργοὶ ἐξ οἰκείων θησαυρῶν τοὺς σπόρους ἐκφέροντες ἐκ χερσαίας λαγόνος τῆς γῆς καθαρὸν σῖτον ῥαίοντες· ὁπότε δὲ βλαστήσαντες ἀσταχύων λαμπρῶν τὸν ὥραν τοῦ σπόρου σημαίνουσιν, τότε δὴ ταῖς χερσὶν ἐκτινάξαντες ὀξείᾳ δρεπάνῃ τὰ λήια τέμνουσιν. Ηρῴδης δὲ τὰ τῆς ἐμῆς χιλίας ἡμέρας νήματα μήπω τὰ αὐθημερὸν τῆς ἡλικίας κυοφορήσαντα, μήπω τῶν ἐαρινῶν τῶν χρείττων ἰδίλλων ἐκ τῆς πρώτης αἰκατιλεγίας, ὀξείᾳ μαχαίρᾳ τῶν ἐμῶν λαγόνων τὸν χλόον ἀπεμόρξατο. οἴμοι, οἴμοι, τὸν κοιλίδιόν μου ἐγὼ ἀλγῶ, καὶ τὰ αἰσθητήρια τῆς καρδίας μου μεμάστηκε· καὶ ψυχή μου ἀσαφεῖται τῇ καρδίᾳ, οὐ σιωπήσω. δεῖ γὰρ τὸν ἄγαμον ὑμέναιον Μαριὰμ ταῦτα ἐκπομπεύω, καὶ ὁρῶ ἐν φάτνῃ κρυπτόμενον λόγον· μήπω ἰδοὺ ἐμὸς βότρυας, τῶν αἰσθήσεων τὴν ῥώγας σφηκάζοντας ἔδη ἀφλοισμένους ὁρῶ. οἴμοι, οἴμοι, ἄστρον * * ἐπαμφιάζω χείρα μὴ πόνων βασάσασα καὶ φύσις ὠδίνας ποιήσασα ἔτεκε, τότε αἰῶνες μιᾶς πληγῆς μαχαίρης σφαγὴν ὁρῶ. οἴμοι, ὦ πρόδοτε Μαριὰμ ὁμοῦ τε καὶ μῆτερ, ἡ ὕδρα οὐ γαυσχυνθεῖσα, καὶ ἰὸν γλυπήσασα, σὺ τῶν πόνων τῶν μητέρων οὐκ οἶδας. εἰ γὰρ ἤδεις, ἔκλαυσας ἄν. ἀπόνως ἐδάσασα, ἀπόνως ἐκύησας, ἀπόνως τὸ ἀγαθὸν λόγον ἐν τοῦ οἴκου τῆς μήτρας σου ἐξένισας, ἀπόνως δὲ ἀγαθὸν ὁδοῦ τῇ οἰκουμένῃ ἐδλάστησας. ἀλλὰ δεῦρο λοιπὸν, καὶ μηκέτι θρήνει, ἀλλὰ παῦσαι τὸν πόνον, Ραχήλ. Ηρῴδης γὰρ σὸς ὑπνίους ὑπὲρ γῆς ἀπέκτεινεν, ἀλλὰ τούτους Θεὸς ἐν οὐρανῷ ἀνατέφει· Ηρῴδης γὰρ σὰς παῖδας τῷ προσκαίρου φωτὸς ἐφέρπτευν, ἀλλὰ τούτους ἐν οὐρανῷ τῷ ἰδίου φωτὸς ἐμπλήστει. οὐκ ὁρᾷς αὐτοὺς ὑπὲρ γῆς ἀλλομένους, ἀλλὰ τοῖς ὄψεσι, καὶ χαρᾷ ὁρῶσα τούτους ὡς ἀρνὰς σκιρτῶσαν ἐν παραδείσῳ. νῦν λυπῇ οὐκ ὁρῶσα τούτους ὑπὲρ τραπέζης χεῖρας ἐκτείνοντας, ἀλλὰ τότε ὄψεσι, καὶ χαρᾷ ὁρῶσα τούτους μετ' ἀγγέλων εὐωχουμένους ἄρτον. νῦν λυπῇ οὐκ ὁρῶσα τούτους κλαδοῦντας, ἀλλὰ τότε ὄψεσι, καὶ χαρᾷ, τούτοις τοῖς ὑπνίοις χορὸν, δίκην χελιδόνων ἐαρινῶν, ἐν τῷ παραδείσῳ χειροῦ διυμνοῦντα. ὅπου γὰρ ὁ τῶν φύτης ἔλεγεν, Ἐκ στόματος νηπίων καὶ θηλαζόντων κατηρτίσω αἶνον, τοῦτ' ἔλεγεν ὁ τῶν νηπίων χορὸς ὕμνους ὑπνικίους χειρὶ ἑτοιμάζων, τὸ τοῦ φύτου λέγειν πληρῶν, ὅ, ἐκ στόματος νηπίων καὶ θηλαζόντων κατηρτίσω αἶνον. ἀλλὰ ταῦτα μὲν, ἀγαπητοὶ, τοῖς ψυχῆς τέρψιν εἰρήκαμεν· λοιπὸν γὰρ ὑπὲρ τὴν ἄπαντων τὸ διαγγέλιον τραπώμεθα. Ακούσας γὰρ, φησὶν, Ηρῴδης ἐταράχθη. τί ἀκούσας; ὅτι ὁ βασιλεὺς τῶν Ιουδαίων ἐγεννήθη. ὄφελε μοι, ἀγαπητὲ, τὸν Χριστὸν εἰς τὸν Ηρῴδην ταραττόμενοι, καὶ τοῦτον λίαν. ὁρᾷ τὸν παιδίον γεννηθέντα ὁ λύκος, καὶ τοῦτον κρυπτόμενον ἐν φάτνῃ, καὶ τὴν ἰσχυρὰν βακτηρίαν τοῦ πνεύματος ἐν ταῖς χερσὶ κατέχοντα, καὶ τὸν ὁρᾶν ταραττόμενον λίαν. ὁρᾷ ὁ δράκων δὲ δίλεαρ τοῦ σώματος, καὶ τὸν ὄφιν ἐκ τρυπήσεως ἐκπεφευγότα (Εγὼ γὰρ εἰμι σκώληξ, καὶ οὐκ ἄνθρωπος) καὶ κεχηνότως ἐπέρχεται, καὶ θεωρῶν ἔνδον τὸν ἀρνίον λόγον ἐν τῇ σαρκὶ, καθάπερ ἀγκίστρου, κρυπτόμενον, καὶ τοῦτον θεωρῶν ταραττόμενον λίαν. ὁρᾷ τὸν κόκκον τοῦ σινάπεως ὑπὲρ τῆς γῆς ἐλπλυθότα, καὶ

ἰσ. σεσφ.

ἰσ. ...κῶν καὶ ἀ γγ.

ἰσ. τὸν ἰαμενδ τ. χερ ἰαλον

ἰσ τότε τὰ δυδε ὠιμαῖ

ἰσ. χαίρει ὁρῶν τότου

Ψαλμ. κα. ε.

ἔωσεν. Τίς οὖν τῆς φιλοθεΘπίας λαλήσει ⟨W⟩ ἔλεον, ἢ τῆς δυναστείας αὐτοῦ τὸ μέγεθος; τίς αὐτοῦ τῆς ἀγαθότητος ἐκφοβήσῃ τὸν ζωόν, ἢ τῆς δυνάμεως τὸν μεγαλειότητα; τίς τῆς βασιλαγχίας αὐτοῦ (τοῦ οἰκτιρμοῦ δηγήσε), ἢ ἐξιχνιάσει τῆς ὑποβολῆς τὸ ἀξίωμα; ὅτι μὴ καταλιπὼν τὰ ἄνω, δι' ἡμᾶς ὅπου γῆς κατῆλθεν· ὅτι τὰς ἀρχὰς τὰς ἐξουσίας λαθὼν, εἰς ἄρχοντον πονηρὸν μήτραν ἐχώρησεν· ἀγγέλων καὶ ἀρχαγγέλων ἔλαθε χορούς, καὶ δι' ὅλων μορφῶν διεδύσατο, ἵνα σώσῃ τὸν κατ' εἰκόνα αὐτοῦ θεσπέσιον φθορᾶς καὶ θανάτου. καὶ ἀπέβαινε τῇ σαρκί, ἵνα ἡμᾶς τῆς ἀθανάτου φύσεως αὐτοῦ κοινωνοὺς ἀναδείξῃται. καὶ τί ἀποδώσομεν αὐτῷ περὶ πάντων ὧν ἀνταπέδωκεν ἡμῖν; ποίας εὐχαριστίας, ἢ ἱκεσίας; ὑπὲρ οὗ πρώτα ἡμῶν τὰ μὴ φωνὰς ἀναλαβόντα, καὶ αἱ πέτρας ἡμῶν λαλιὰς ἐξάγουσι, καὶ πρὸ τοῦ ὄργανον ἡμῶν μελῳδίας πληρωθῆναι, ἐσαλπίσαν ὑμνητῶν τὸν αὐλὸν περὶ ἡμᾶς ἐλευθερίου συγκαταβάσεως εὐαλαγχίαν καὶ μεγαλειότητα. Ἀλλ' ἴσον χωρήσωμεν, ὑμνοῦντες ⟨W⟩ μόνον ἀσφάλειαν, περιφανῶς περίρρησιν ἐκπληροῦντες, τὸ, Ἐμπαθῶν τῶν Θεοῦ, καὶ ἀνοφελήτων. Διὰ τοῦτο γὰρ "περιόδου διπλῆν τὰ τῶν σωτηρίων μεγάλα καὶ παράδοξα θαύματα, ἵνα καθ' ἑκάστην μνημονεύων ἀφελίμως· Εἶπε ἀξίως τὴν μνήμην ἐχωρήσαμεν, καθὼς ἔφερεν. Ἀλλ' Εἶπε περιφάνει, Εἶπε ἀληθείᾳ Θεὸς καταγελᾶται· διὰ μὴ τὸ περιφανὲς λέγωμεν, Ἐμπαθῶν ὁ Θεοῦ, καὶ ἀνοφελήτων. ὁ γὰρ Θεὸς τὸ δυνάμεως, ὁ φιλανθρωπίᾳ καὶ πολλῇ ἀγαθότητα δυαδιξάμενος, ἡμῶν τὰ ἀθάνατα καὶ τὰς βίας προσδεχόμενος χάριτι, καὶ εἰς κρείττονα ἀγαθὴν περίοικον ἀγαγών, αὖθις ἡμῶν τῇ ῥίσει τοῦ ψυχικοῦ ἀκηλίδωτον, ὃ σῶμα ἄπαθες, τὸ πνεῦμα ἀρύπωτον, τοῦ ζωοῦ αἰεπηρέατον φυλάξειε, τὸν πίστιν ἀσύλωτον, τὸν φιλαδελφίαν αὐξέστατον, τὸν πρὸς ἀλλήλους ἀμέμπτον, τὸν φιλίαν ἀθρύλλητον, τὸν ἀγάπην ἀνυπόκριτον, τὸν ἀρετὴν ἀκλυδώνιστον, τὸν δικαιοσύνην αἰεμπόδιστον, τὸν πίστιν καρποφορίαν. Τὰς πύλας ἡμῖν τῆς παραδείσου ἀναπετάσειε, καὶ Φλογίνου ῥομφαίαν καταβέσειε, καὶ τὸν ξύλον τῆς ζωῆς ἀποίξειε, καὶ τὸν ἀκήρατον ἀπόλαυσιν βιοεπίσειε, καὶ ἐκ δεξιῶν ἵστασθαι, καὶ τῇ δεξιᾷ στεφανώσειε τῇ φιλανθρωπίᾳ τῆς αὐτοῦ ἀγαθότητος· ὅτι αὐτῷ πρέπει δόξα, τῷ πατρὶ καὶ ᾧ υἱῷ, καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεί, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Λογ. κε. Ματθ. β. ιη.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΡΑΧΗΛ ΚΑΙ ΕΙΣ ΤΑ ΝΗΠΙΑ.

Ex Mſs. Regio Lut.

Ὥσπερ ⟨W⟩ τοὺς νηπίους καρποὺς τῶν ἀκροδρύων λαμβάνοντες, ὁμοῦ τοῖς καλάμοις καὶ τοῖς δένδρεσι τοὺς ἐπαίνους δίδασι· ⟨W⟩ οὕτω δὴ καὶ ἡμεῖς, ἀγαπητοί, τοὺς καρποὺς τῶν λόγων τῶν τὰ περιλαβόντος διδασκάλου λαβόντες, ὁμοῦ τι αὐτοῖς καὶ τοῖς πατράσι τὰ γέρας δίδαμεν. ὥσπερ γὰρ ἐκ τῆς τῶν δένδρων πότητος τὸ γλυκὺ πότος τοῖς καρποῖς παραπέμπεται· ὅτω καὶ ᾧ περιφρονῶν αἱδρὶ ἐκ τῆς τοῦ πνεύματος χάριτος τὸ γλυκὺ τοῦ λόγου διαπέμπεται. καρποσοφοῦμεν πίνων τῶν λόγων τοὺς νηπίους καρποὺς, καθάπερ φοίνικας γλυκερεοὺς ἐκ τῆς "δικαίας ῥίζης τῶν πατέρων τὸ γλύκασμα κεκτημένους· καὶ τὸ μὲν γλυκὺ τοῦ λόγου τῇ ἁγιότητι ἡμῶν παραπέμπομεν, τὸ δὲ νηπίου τῆς εὐχαριστίας τοῖς πατράσιν ἡμῶν ἀποπέμπομεν. τὸ γὰρ τῶν πατέρων γέρας ἐκ τῆς τῶν υἱῶν εὐκοσμίας ζωοῦται· μᾶλλον δὲ ⟨W⟩ τῶν υἱῶν στέφανοι ἐκ τῆς τῶν πατέρων εὐδοξίας κοσμοπλέκονται. Ἀλλ' ὅπερ ἀπὸ τοῦ ἀναγνώσματος τοῦ συναγμοῦ τῆς Ραχὴλ, καθάπερ ὑπὸ κέντρου, "νυστάζομεν περὶ αὐτοῦ ἀποστρέφομαι· λέγε μοι, ὦ Ραχὴλ, λέγε ⟨W⟩ σὸ τῷ συναγμῷ σου κρυπτόμενον πόνου. ὅτω γὰρ τὸ σκάφος τῆς ἁγιότητος σου, τὸ ὑπὸ τῆς λύπης βαρυνόμενον, κυφιοῦται. περιφερομένων δὲ τῶν λόγων ἐκ τῆς καρδίας σου σπαργάνων

⟨W⟩

ιο. γλυκάσμα

ιο. νύσσομαι

δικαιοσύνης. Εἰσελθὼν ἐν αὐταῖς ἐξομολογήσομαι τῷ Κυρίῳ, τουτέστιν, ἃ ἐποίησα καὶ πεποίηκα, ὅσα ἐποίησα καλά, ἢ ἀπέληφα κακά. ἀπαγγελῶ τοῖς δικαίων τὰ τεκμήρια, τοῖς ἰάσεων τὰ χαρίσματα, τοῖς προφήσεων τὰ κατορθώματα. ἀνοίξατέ μοι πύλας δικαιοσύνης· Εἰσελθὼν ἐν αὐταῖς ἐξομολογήσομαι τῷ Κυρίῳ. τότε γνόντες τὸν ἀληθινὸν φωνὴν διασοφικὴν καὶ ζωὴν πύλας κατέχοντες μὴ φθόνου εἰς προσκύνησιν ἐξήλθοσαι· οὐκ οἶδα μήν σε, δίκαστα, κατεργάζομαι, προσκυνοῦμαί σε ἀνεργάζομαι. εἶτα αὐτὸς πρεσβύτερος ἀνυπερρήτως, καὶ ἀκόλουθοι. ὃ οὖν ἔπιθεν εἰσερχομένοις ἐκώλυεν λέγοντες· αὗται αἱ πύλαι τοῦ Κυρίου· δίκαιοι εἰσελεύσονται ἐν αὐταῖς. μὴ καὶ ἄδικοι; ὧδε μοιχοὶ καὶ τελῶναι καὶ ἁρπαγές. ἵνα τί τοῦτο προσέθηκας καὶ τῆς σῆς ἀγιότητος; ναί ναί πύλας σὺ ἐκύρωσας, σὺ πυλωρεῖς ἡμᾶς κατέστησας, σὺ νόμον ἡμῖν ἐδογμάτισας· ὅτι αὗται αἱ πύλαι τοῦ Κυρίου· δίκαιοι εἰσελεύσονται ἐν αὐταῖς. οὐχὶ λέλεκται σοῖ σοῖ, Ὅτι προσέταγμα ἔθετο, καὶ οὐ παρελεύσεται; Εἶπας γάρ, μόνοι δίκαιοι εἰσελεύσονται· μὴ δὲ ἄδικοι; ὧδε μοιχοὶ καὶ τελῶναι προσάγονται, ὧδε μάγοι καὶ λῃσταὶ δὲ ἁρπαγὴς εἰσέρχονται. καὶ προφῆται δικαίους εἰσάγατε, δὲ κατόπιν ἀμαρτωλοὺς χειραγώγησον. Ἴσως δ' ὅτι πῶς τούτους εἰσάγεις· δῆλον ὅτι μετανοήσαντας. τοῦτον γὰρ λῃστὴν ἀφ' οὗ τοῦ πρώτου εἰσάγεις εἰς τὰ ἄνω βασίλεια; τοῦ μετήγαγε; ποῦ μετανόησεν; ἢ μίαν ἡμέραν τὸ τῆς ζωῆς αὐτοῦ διεπράξατο, ὅτε τὸν καλὸν πόνον πόνησε; ἀλλ' οὐδὲ ὥραν μίαν ἐχώρησεν εἰς μετάνοιαν. ἰδοὺ δὲ ἁμαρτήματα αὐτοῦ ἐλεγχέως κατέχομεν, ἃ μὲν τὸ μετάνοια οὐκ ἐξήλειψε, καὶ προσγέτιον αὖθις εἰς τὸ παράδεισον ἀπόντων τῶν δικαίων εἰσφέρεις; ὁ δὲ σωτὴρ ζητεῖ αὐτοῦ, φησί, τὴν ἁμαρτίαν, ἵνα ἐγὼ προσάγω τοῦ πρώτου ἐξήλειψα; ἐρωτήσει αὐτοῦ τὸν ἁμαρτήμονα ὃ ἐλεγχέως, ὅτι ἡ πίστις αὐτοῦ ἀπήλειψεν αὐτό. λυέσθω τῶν ἀδικημάτων αὐτοῦ ἡ συλλογὴ τῇ καλῇ ὁμολογίᾳ. οὐ μετανόησε προσκαίρως, ἀλλὰ ζωὴν εἰς προσκαίρου· τοῦ τὸ θανάτου δίκα πίστεως ἐπῆρχε γυμνός, ἐν τῷ θανάτῳ ἡ πίστις αὐτοῦ τῆς θαλάσσης τὸν πλημμυρήματα ἐνίκησεν· ἐν καιρῷ αἰσθήσεως οὐκ εἶχεν, ἀλλ' ἐν καιρῷ ἀνάγκης ἐπίστευσε τὸ δίκαιον. ὅτι οἱ μαθηταί μου ἀπέφυγόν με, οὗτος προσέφυγέ μοι· ὅτε Πέτρος ἔλεγεν, οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον, τότε οὗτος βασιλείαν οὐρανῶν ὡμολόγησεν· ὅτι ἱερεῖς ἐθανάτουν με, τότε οὗτος ζωῆς ἐκάλεσε Κύριον· ἐμοὶ δὲ ἔργον τῆς μετανοίας πεπλήρωται, τὸ τοῦ προσθύμου· ἐμοὶ τῆς ὑποταγῆς τὸ δικαίωμα πεπλήρωκε), ᾧ ὡς τὸ ἀγαθὸν τὸ καρδίας κλίπαιτος. καὶ τὸ πλουσίας Ἀδὰμ τοῦ παραδείσου ἀπέκλεισεν, οὗτος εἰς τὴν ὁμολογίαν εἰσῆγε τοῦ τῆς φλογίνης ῥομφαίας πυλῶνα φρουρούμενον. μὴ ζητήσατε αὐτοῦ τοῦ ἁμάρτιαι, ἵνα μὴ εὑρήσετε. καὶ τῶν Δαυὶδ τοσούτων ἡμερῶν προσεφήτευσε, Ζητηθήσεται ἡ ἁμαρτία αὐτοῦ, καὶ οὐ μὴ εὑρεθῇ. λοιπὸν ὁ σωτὴρ ἀνῆλθε νικήσας πᾶσαι ἐξουσίαι καὶ δυνάμει, καὶ πᾶσαι αἱ γραφαὶ τῶν ἀγγέλων ἀπεπλήρωσαν, καὶ ὡς διαστολὴ προσεκύνησαν, καὶ πᾶσα χερουβικὴ τάξις καὶ σεραφικὴ λειτουργία προσεκύνησεν αὐτῷ καὶ τῷ πατρὶ ᾧ ἐμήνυσαν. ὅσα τε πατρὶ προσελάβετο καὶ τῆς ἐκ δεξιῶν καθέδρας ἐκάθισεν ὁ μήποτε γυμνώσας τοῦ πατρικοῦ κόλπου. Εἰ γὰρ κατῆλθεν ὅτι γῆς ἕνεκα φιλανθρωπίας, ἀλλ' οὖν γε θεότητος οὐδαμοῦ κατελύθη. Εἰ καὶ γέγονεν ἄνθρωπος τέλειος οἰκονομικῶς, ἀλλαμοῦ ἔκρασιν ἐπέμενε τῆς οἰκείας φυσικῆς ἁγιότητος. οὐ γὰρ ἐκ προκοπῆς ἄνθρωπος γέγονε Θεὸς ὁ Χριστὸς (μὴ γένοιτο) ἀλλὰ Θεὸς ὢν γέγονεν ἄνθρωπος, ἵνα ἄνθρωποι σώσῃ. διὰ τοῦτο ἀνθρωπον ἀποκαλοῦντα κηρύττομεν, ἀλλὰ Θεὸν ὄντα ἀνθρωπήσαντα ὁμολογοῦμεν. καθὼς ὁ θεσπέσιος ἔφησε Παῦλος· Διὸ πᾶσα ἐρχὴ καὶ ἐξουσία ὑπετάγησαν αὐτῷ, ὡς ἄνω τοῦ πάσης κτίσεως, μᾶλλον δὲ ποιητοῦ τῆς κτίσεως, καὶ συνδιαιτώμενα καὶ συμβασιλεύοντα τῷ ἀρχέκτῳ αὐτοῦ πατρὶ, καὶ τῷ ζωοποιῷ πνεύματι εἰς τοὺς αἰῶνας, Ἀμήν. αὐτὸς γάρ ἐστιν ὁ μέλλων κρίνειν τοὺς οἰκουμένους, καὶ τοὺς ὑπὸ οὐρανοῦ πάσαις, καὶ ἀποδώσων ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα

ἰσ. δικαιοσύνης ἐποίησα καλὰ, καὶ ἀπέλαβον κακά.

χ. ἰσαν. ἐπ

ψαλ. ρμη. ε.

ἰσ. Θεῦ

ἰσ. Θεῦ

ἰσ. τὸ τότε περὶ ἀναστάσεως, καὶ ὅτι τὸ ἀνθρώπου ἀνέλαβε κατέλιπε

ἰσ. κρατῆ ἰσ. ζωοποιοῦντα ἰσ. λεύοντα

ψαλ. θ. λθ.

Ψλμ. ρε. κ. σαλπιζόμθνοι, ὅλι Συνέτειψι πύλας χθηχᾶς, ἢ μοχλοὺς σιδηρᾶς Ζωέθλασεν. Εἶτα ἐν ἀπειλᾷ ἦμθν ⓐ τῆς λοιδορείας ἐργάται, Εἶπαν ⓐ ἄνομοι, ἔχοντες τὰ βέλη ἢ τὰ ῥομφαίας, ἐφορμήσωμθν αὐτῷ. ὁ ὢ τὰς πύλας συγκλάσας, καὶ εἷπνος Ζωέτειψι, ⓒ ἐπλήρωσε τὰ δύο κηρυττούσας τὴν ἀφθαρσίαν· Κύριος Ζωτειβων πολέμιος, Κύριος ὄνομα αὐτῷ. Εκ Ζωέτειψι τὰ κρά τὴν τάξιν, ὅπλοι ἢ ῥομφαίαν καὶ πόλεμοι. ὡς ὢ εἶδον ⓐ κατάκλεισοι τὸ φῶς τῆς ἀϊδίε ζωῆς, ἀνέβόησαν λέγοντες· Φωτίζεις σὺ θαυμαστῶς ἀπὸ Ψλμ. οε. δ. ὀρέων αἰωνίων. ὄρεα ἐκάλεσε τὰ τῶ ἁδ᾽ ψευδόμενα. ἐταράχθησαν πάντες ⓐ ἀσύνετοι τῇ καρδίᾳ, τυτέστι, ὀξέως ⓐ Βαβυλωνίοι ἄρχοντες· Υπνωσαν ὕπνον αὐτῶν, ⓒ ὐχ εὗρον οὐδέν. ἀπενεκρώθησαν γὰρ ὑπὸ τῶ Κυρίου, ἢ ἃ εἶχον ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν ἀπώλεσαν, ἢ ὐχ εὗρον οὐδέν. Απὸ ἐπιτιμήσεώς σε, ὁ Θεὸς Ιακὼβ, ἐνύσ ἄξθν ⓐ ἐπέβεβηκότες τοῖς ἵπποις. ἵππους λέγει τὰς ψυχὰς τῶν κατεχομθνων, ἢ ἐπιβάτας τὸν πονηρὸν δαίμονας τὸν ἀνελεημόνως παιδεύοντας τὰς τῶν ἀνθρώπων ψυχάς. ἐνύσ ἄξθν ἢ ἀπε- Ισ. πλείονας νεκρώθησαν. τότε ὡς εἶδον τὴν ψυχὴν τὴν σωτηρίαν, ἢ τὴν ἰδίαν ἀπώλειαν, τὴν αὐτῶν ἐλευθερίαν, καὶ τὴν ἑαυτῶν δουλείαν, αὐτὸν ἀπολυομθνους, ἢ ἑαυτὸν ἀλύτοις δεσμοῖς κατεχομθνους, ἀνέβόησαν μὴ ἰσχυρᾶς κραυγῆς· σὺ φοβερὸς εἶ, καὶ τίς ἀντιστήσεταί σοι κῆ τοσοῦτον; [μαστιγώσας ψυχάς] ὐκ τῶ ὑφαντῶ ἐκόπτησας κρίσιν ἐφ᾽ ἡμᾶς δικαίαν. ὃ γὰρ Ιωε. β. ογ. ἐκείνομθν δικαίως. ἀφ᾽ τῶν κρινόμθα, ἀφ᾽ τῶν φειδοῦς ὃ τυγχάνομθν. Ανίλεως γὰρ ἡ κρίσις ⓒ μὴ ποιήσαντι ἔλεον. κατέκλεισαν αὐτὸν εἰς τὰ ταμεῖα τῶ ἁδ, ἀπὸ ὀσμῆς δρα- κόντων κολαζομένους, δήσας αὐτὸν δεσμοῖς ἀλύτοις. λαβὼν ὢ τὰς ψυχὰς πάσας Ζωῆξεν Ισ. ιζ. ια. ὁ Κύριος, ἢ τὸ τοῦ προφήτου Ιερεμίου ἐπλήρωσε· Σωτηρία πόλεως ἃ οὐκ ἔτειχεν. ἃς γὰρ ὁ ἐχθρὸς κατήγαγεν εἰς ⓜ ἅδου, ταύτας ὁ Κύριος Ζωτήγαγεν· ἃς οὐκ ἔτειχε ὁ βουλὴς, μᾶλλον διεσκόρπισε, ταύτας συνήγαγεν ὁ Χριστός. αἰτήσατε, εἶπεν ὁ Κύριος, ἢ δώσω σοι τὰ ἔθνη κληρονομίαν σου, καὶ τὰ πέρατα τῆς γῆς κατάσχεσίν σου. ἐπὶ τούτῳ ἐπέστρεψεν ὁ Κύριος, ἢ δώ- Ισ. μᾶλλον ὃ διεσκ. Ισ. ε. ε. σωμθν εἰς ⓜ ὑράνιον. τοῦτο ὅλον γέγονε πληροῦν τῆς προφητείας τὸ αἴνιγμα, Αναβητε, ἢ ἀναβῶμθν εἰς τὸ ὄρος, τυτέστιν, εἰς τὴν ὑράνιον Ιερουσαλήμ. αἱ κάτω πύλαι ἠνοίχησαν, μᾶλλον ὃ Ζωετείβησαν· ἀνάγκη λοιπὸν ἀνοιχθῆναι ⓒ τὰς δύο πύλας τῶν ὑρανῶν. ἢ γὰρ ἢ ⓐ δύο πυλωρεῖ ἀγνοοῦντες ἐκώλυον. ὡς γὰρ κατέλθει, οὐκ ἔγνωσαν· ἀφ᾽ τοῦ ἀνερχόμθνον αὖθι οὐκ ἐγνώεισαν, ἢ τίνος τραχτεύων ἐπιχείρω (εἶχε γὰρ μᾶλλον ἑαυτῷ τὰς ψυχὰς ὁ Κύριος, ἃς ἐλυτρώσατο, ἢ ⓜ λησταὶ, μᾶλλον ὃ μαθηταὶ) λέγοντες· τίς ὅστιν ὁ μὴ τοσαύτης παραξέως ἐρχόμθνος; ⓐ ὃ παραγαγόντες ἄγγελοι ἐσήμηναν τῆς θεότητος τὸ ἀξίωμα· ⓐ ὃ οὐκ ἠπίστησαν, ἀγνοίᾳ τυχόμθνοι. ⓒ Εἰ ὁ Κύριος ὅστιν ἀνερχό- μθνος, πῶς οὐκ ἔγνωμθν αὐτὸν καταρχόμθνον; μὴ γὰρ ἢ ἄλλοτε ὁ κατέβη, ἢ τὸν χιῶνα διεπάξατο ἐπὶ τῶ Νῶε; ἐπὶ τῶ Αβρααμ εἰς τὴν σκιὰν παρεγένετο, ἐπὶ τῶ Ιακὼβ ἐν τῇ κλίμακι, ἐπὶ τῶ Ιὼβ βλαβὰς ἢ πόνους ὠμίλησεν, ἐπὶ τῶ Μωϋσέως εἰς τὸ ὄρος Σινᾶ, ἐπὶ Ιησοῦ εἰς Ιεριχὼ, ἐπὶ Ηλία εἰς τὸ πέλαγος· ἢ οὐκ ἔστιν γνῶσαι, ὅπου ὁ κατέβη, ἢ οὐκ ἔλαθεν ἡμᾶς. ἢ πῶ, ὡς λέγεται, Εἰ ὁ Κύριος πάρεστιν ἀνερχόμθνος, πῶς οὐκ ἔ- γνωμθν αὐτὸν καταρχόμθνον; ἀπεκρίθησαν ⓐ προφῆται· αὐτὸς ὅστιν ὁ τότε καταρχόμθνος, ἵνα μὴ γνωσθῇ ἀνερχόμθνος· δουλικὸν εἶχεν ἐφόρεσεν, ἵνα μὴ γνῶσι διαβολικὸν μεγαλοπρέπειαν. ἢ μάθετε διαβολικὸν μυστήριον, ἢ σόφισμα Κυριακὸν, ἢ καλύπτει φι- λανθρωπίας πρόθεσιν; Εἰ γὰρ ἐγνώκατε αὐτὸν ἐν ταπεινώσει πολλῇ καταρχόμθνον χαρὰν τῶ πλάσματος, ἐκωλύετε τὸν καθάσαι ⓒ ἀπεστερῆτε τῆς σωτηρίας ⓜ ἀνθρωπον, καὶ δίχα τῆς δευτέρω βασιλείας ἀφοῦμθν. νῦν ἀνοίξατε, γενυπετήσατε. Εἶτα ἀποκρίνονται ἢ αὐτοί· Εἰ μὴ φωνῆς αὐτοῦ θείας ἀκούσωμεν, ὐκ ἂν ταῖς θύραις ἀνοίξομθν. σὺ δὲ εἶς γὰρ Ψλμ. ριζ. ιθ. βαίνει ἔθνη ἀκάθαρτος. Αὕτη γάρ, φησιν, ἡ πύλη τῶ Κυρίου· δίκαιοι εἰσελεύσονται ἐν αὐτῇ. τότε ὁ Κύριος φωνῇ τιμίᾳ ἐλάλησεν, ἐγώ εἰμι ὁ ζητούμθνος, Ανοίξατέ μοι πύλας δικαιοσύνης.

νεται, τοῖς ἀγγέλοις ἴχνεσι δοξάσαι καὶ τιμῆσαι τὸν ὑδάτων τὸν ποιήσαντα βουλόμενος, λοιπὸν ἡ θάλασσα τὸν κόλπους ἀπλώσασα μὴ πολλῆς χαρᾶς τὸν Κύειον ὑπεδέξατο λέγουσα· δεῦτε πόντοι καὶ ζῶα καὶ μικρὰ μὴ τῶν μεγάλων, συνέλθετε καὶ οἱ τοῖς βάθεσιν, ἐπαναπλεύσατε ⓦ ὃς δεχῆς ὑμᾶς οἰκοδεσπόσαντα, καὶ ὃ ζῆν ὑμῖν χορηγήσαντα. πόντοι τὰ οἰκεῖα τῆς χθονὸς φιλοῦντες πνεύματα, καὶ τῆς πρώτης φείσατε τοῦ ἤθους τὸ πρᾶον. πᾶσαι αἱ κατηγίδες, λαίλαπες, ἠσυχάσατε τῆς δυνάστου τὸ μέγεθος· πόντιοι ⓓ ἄνεμοι καὶ χθόνιοι συσάλητε, καὶ πόντοι τὰ κύματα κρεμάσατε, καὶ γαληνιάσατε, καὶ ⓦ Κύειοι τῆς ζωῆς καὶ τῆς θαλάττης μὴ χαρᾶς ὑποδέξασθε. Ὡς ἀναγέλαστοι σήμερον, ὅλη πελαγοδάτου ἔχω ὑποδάτου τὸ Κύειοι; μεγαλωθείσα ἀπὸ τοῦ σήμερον, ὅλη χερσαία ἐλώμενον καθέδρα, καὶ στερεοφυὴς σταθεῖσα ἀνέλαβον· ὅπου τοῦ ὑγροῦ καθιζόμενον ὧδε ἔχω βαδίζοντα· τοῦ ὑπὸ πολεμίων ἀνέμων ἀσάλευτον, οὐ τοῦ νήσοις ἔχω σειόμενον· τοῦ ἐπάνω τοσούτων ὑψηλῶν καὶ μετεώρων στρεωμάτων ὑφούμενον, ὑπὸ τῆς ἐμῆς ἀγλαΐσης καὶ χάριτος τοῦτον ἔχω πεζεύοντα. νῦν οὐκ ἐπὶ θαλασσογενοῦς θάλασσα, ἀλλὰ κολυμβήθρα θεοῦ· νῦν ἐλώμενον λύχνος, σφαῖρα ἀστράπτουσα θεοῦ. νῦν ἐλώμενον πηγὴ ἁλμάτων βρύουσα· νῦν ἐλώμενον ἅλιος, ἀκτῖνας αὐγάζουσα· νῦν ἐλώμενον θεοῦ μαργαρίτας ἀποβάλλων, οὐ τὰ τῆς φύσεως ἀποβάλλουσα, ἀλλὰ ἁλμάτων χάριτος βρύουσα. ὡς ὃ πᾶσα κτίσις ἠγάλλετο, ὁμοῦ καὶ γῆ καὶ ὑπὸ θεοῦ ἐφαιδρύνοντο χάριτι. ⓓ γὰρ πεπλανημένοι ἐπέστρεφον, ⓓ ἀμπλανεῖς μετεύρισκον, ⓓ ἀσεβεῖς ἐσέβιζον, ⓓ νοσοῦντες ὑγίειαν μετελάμβανον, ⓓ νεκροὶ εἰς ζωὴν ἐργασίμοι, ⓓ ζῶντες εἰς θεότητος πρόσωπον. ὡς ὃ ⓓ δαίμονες ἐδιώκοντο, καὶ κόσμος ἐμαράνετο, καὶ ὁ θάνατος κατηφάνιστο, λοιπὸν καὶ ⓓ τὸ παλαιὸν ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ κατηχούμενοι ἀκολουθοῦντες αὐτῷ ὑπὸ αὐτοῦ δεδέμενοι, ἰδοῦ τὸν δεσμὸν ἐπαινοῦσι, καὶ λυθῆναι τῶν δεσμῶν ἱκέτευον. ὡς ὃ εἶδεν ὁ τῆς ἀπωλείας πρωταγωνιστὴς ὁ ἀρχὼν τοῦ σκότους καὶ ὧδε αὐτὸν κατορθώσαντα, καὶ ἕτοιμον πορθῆσαι τὰ τοῦ ἅδου βασίλεια, πρὸς τοῦ ἐκεῖ φρουροῦντας ὁ ποτηρὸς αὐτομόλησιν δαίμονας λέγων· ὅπου ὑπὸ κάτω τῆς γῆς ἔρχεται ὁ ὑπὸ κάτω τοῦ ὑδατος σωφρονήσας, καὶ πέρα καὶ ἔρχεται σκυλεύσας, ὁ αἰχμαλωτεύσας ἡμῶν καὶ τὰ μισθὰ καὶ ἄδηλα. ἀποκριθέντες ὃ λέγουσι πρὸς αὐτὸν ⓓ ἀλάστορες· ὁ τίς ὁστισοῦν ἰσχυρότερος; οὐκ ἔλεγες, οὐκ ἔστι μου δυνατώτερος ὁ ἐμοὶ δυσπατήσιμος; νῦν ἐδειλίασας πρὸ ἐκείνου λαφύσσων; πῶς πέρασον πολεμῆσαι; θάρσησον, καὶ θύρσους αὐτὸν καὶ πόντια πτήσιμον. ὁ ὃ, ἐπιέρασά, φησι, ὁ ἐδοκίμασα, καὶ πόντοθέν μου τοῦ δυνατείας ἐκράτησεν· εἰς τὸν ἔρημον αὐτὸν ἐπολέμησα, καὶ ἔρημόν με πόντοθεν ἀπέδειξεν· ὅτι πρὸς τοῦ μαθητὰς αὐτοῦ ἴσχυσα. τὸν αὐτὸν γὰρ δόξαν κἀκείνους ὑστέρησεν. ⓓ ὃ πρὸς αὐτόν· πῶς εἰσῆλθε ἔσωθεν, καὶ τοὺς χαλκᾶς πύλας ἔσπασεν, ὁ τοῦ σιδηροῦς μοχλοὺς καθεῖρξάμενα, καὶ τὰ βέλη ἡμῶν ὑπερεπίσωμεν. ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα κρατοῦντων τῶν ποτηρῶν, ἰδοὺ δὴ καὶ ὁ Κύειος μὴ πυρφόρων στρατιῶν πορευόμενος· Ἀνοίξατε μοι πύλας ⓓ τῶν δαιμόνων ἄρχοντες· Εἰσελθὼν στεται γὰρ ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης· ⓓ ὃ ἔνδοθεν ὑπὸ ἄρχοντες· τίς ὁστὶν οὗτος ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης; Κύριος κραταιὸς καὶ δυνατὸς ὁ πολεμῶν. ὁ ὃ στρατηγὸς τῶν δαιμόνων ἔλεγεν αὐτοῖς ἔνδοθεν· οὐκ εἶπον ὑμῖν ὅτι κραταιὸς ὁστὶν καὶ δυνατὸς ὁ πολεμῶν, ὁ ἰσχυρὸς ὁ ἰσχύων; ⓓ ὃ ἀγγέλοις ἐπεσπούδαζον· ἄρατε πύλας, πρὶν αὐτοὺς ζωστείλωμεν, καὶ τοὺς μοχλοὺς καταίξωμεν· μετ' εἰρήνης ἀοίξατε, πρὶν μετ' ὀργῆς εἰσέλθωμεν. ἄρατε πύλας ⓓ ἄρχοντες τοῦ ἅδου, καὶ εἰσελθέσθω ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης. ⓓ δὲ φόβῳ στενοχωθέντες ὡς ἀμφιβόλοις ῥήμασι, τίς ὁστὶν οὗτος ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης; αὐτοὶ ἀπεκρίναντο, Κύριος ὁστὶ τῶν δυνάμεων, τῶν νῦν καὶ τῶν κάτω δεσποτῶν. καὶ ὡς ἐσασίαζον μὴ ἀνοίγοντες θέμις παραδόμενοι, ῥήματι τῆς θεότητος εὐθέως αἱ πύλαι ζωστείσησαι, καὶ ⓓ μοχλοὶ κατάγησαι, καὶ ἐπληρώθη τῆς προφητείας τὸ κήρυγμα τὸ πρὸ τούτων γλυφὲν

ἰσ. ·τι καὶ δικαιοσύνη ἐ

ἰσ. λύχνος ἐσθίων, σοβοῦντα ἀφάπτα· νῦν

ἰσ. ἐξηγέρθη πᾶν ζῶντες

ἰσ. δυνάμων κάκεινος ἔδυνεν

Ψαλ. κγ. ζ.

Ψαλ. κγ. η.

ἰσ. ἐπόλμων αὐτοῖναι, καὶ ἀποκρινόντις φασι, τίς

ἰσ. πεπλανημένοι

μῶν δῶτε, ἴδετε οἷς τ̃ οἴκοι Ζακχαῖε ἁσπρόμῶν, τ̃ ὑφάκιν τ̃ ὑρανῶ καθιζόμῶν· δεῦτε, βλέπετε μ̃ τ̃ Χαναναίας ὀφθαλμόν τ̃ ἐκ τ̃ χερουβικῆς λειτουργίας αἰωμυθίμῶν· δεῦτε, ἴδετε ἐκ γυναικὸς ἀμάρτωλον στωνερχόμῶν ⓦ εἰ δὲ ἐξ ἃς τ̃ παρεῖς καθιζόμενον· δεῦτε, ἴδετε ⓦ ἐκ τ̃ς ἀθετήσεως γυναικὸς τοῖς κεφαπόδις φαινόμῶν, ⓦ ἐκ τ̃ς ἀσωμάτου φύσεως τ̃ν δυνάμεων στεφανωθέντα· δεῦτε, ἴδετε γυμνῆντα ὡς αὐθεντ̃ν, τ̃ ἐκ ἀρχόντα τ̃ν αἰώνων πεπτεῖν· δεῦτε, ἴδετε πτιάζοντα ⓦ τοῦ καταβολῆς κόσμου ἐκ ἀρχόντα· δεῦτε, ἴδετε ἐκ τ̃ ἀρχιερέως πιεζόμῶν, ⓦ ἐκ τ̃ ἀπίλων δερυφορεμένων· δεῦτε, ὅλα τὰ κτίσματα ⓦ κτίσαντα βλέποντα· καὶ ὡς ἔστι ἡ ζωὴ ὅτι γῆς, πρώτης ζήσατε· δεῦτε, πρώτης διοφορηθῆτε· δεῦτε, μικροὶ μ̃ τ̃ν μεγάλων ζωνέλθητε, ⓐ πέπτης μ̃ τ̃ν πλουσίων, ⓐ δοῦλοι μ̃ τ̃ν κυρίων, ⓐ ἀμάρτωλοὶ μ̃ τ̃ν δικαίων, καὶ ἐρπετὰ καὶ τὰ τετράποδα μ̃ τ̃ν πετῳνῶν, καὶ βλέπετε ⓦ τὸν ζωὸν χαιρομένων. ⓐ κυρίου τὸ χάμωμος καὶ τὸ φυτοπόρευμα ἀλλάγητε, καὶ τ̃ φύσει καρποφορήσατε, καὶ ἐκ ὀπὸς καρπίας ἑαυτ̃ν στεφανώσατε τ̃ ἐγκυμῶσαντι ὑμᾶς τὸν καρπόν. πόλεις ποιήσατε, καὶ μυείσατε τ̃ θεότητα. καὶ τὰ ὑμέτερα στεφαγάγετε γυμνάσματα, καὶ πρ̃ ἐκείνῃ τρυγήσατε τὰ ἐρώματα. ὡς ὃ ὁ παῖς τούτοις πρ̃ωρεχθη τοῖς ἐθνεσιν ἡ γῆ, ἰδοὺ πόλεις, καθὼς εἶπε, ζωντες ἐχει, καὶ οἱ ἔρημοι τόποι ἐλαφήσουσι, καὶ πολλὴν βώσιαν ἐδιξάμτο· ἵνα τὸν στεφητίαν Ησαΐου τελέσωσι τὸν μελῳδήσασαι· Ἀγαλλιάσθω ἡ ἔρημος, καὶ αὐθέντω ὡς κρίνον, καὶ ὑλοχορήσει καὶ βώσιάσει τὰ ἔρημα τ̃ Ιορδάνου. τούτων οὕτω στεφτοιμάσθων καλῶς, λοιπὸν καὶ ἡ θάλασσα αὐτὴ ἐπιθύμησι τ̃ς βώσιας ἀπολαύειν, καὶ ἤρξατο δημοσιεύειν ἑαυτ̃, καὶ τ̃ γ̃ῇ λέγουσα δοτίβαλλει· καί μοι λοιπὸν τ̃ Κύριον στεφχόρησον. μὴ γὰρ μέτοι σός ἐστιν ὁ διασώτης, ὅπι ἔλπις αὐτ̃ πρ̃εδίξω τ̃ θεότητος τὸν χρῖσι, στεφκαλέσει αὐτὸν ἐλθεῖν στεός μέ· μήποτε ἐγὼ ἐρχομῶν στεὸς αὐτὸν, ὅλον σε ἐξαφανίσω ὁ στόσωπον. Εἰ μὴ γὰρ ἐπίγνων αὐτὸν, καὶ ἐδιδοίκει ⓦ ἐμὲ σφεγγίσαντα καὶ πεδήσαντα ἀλύτοις δισμοῖς, πάλαι ἂν ἐλθοῦσα ἐκαμψά σε τὰ πέρατα. ἢ οὐκ ἴγνως, ὅτι στεπιμοτέρα ἐστὶ στεγθμεστέρα σε κεχώρηκε; στεὸ τ̃ γὰρ σε φθονῶν, ἐγὼ δὲ τ̃ς ἀδύνατος ἐχθρόν. ἀπόδος μοι ⓦ διασώτην ⓦ ἵδιον, καθὼς ὁ στεφήτης Εἶπεν, Οτι αὐτὸν ὄστιν ἡ θάλασσα, καὶ αὐτὸς ἐποίησεν αὐτὴν· καὶ τότε ἐπήγαγε, ἐστὶ τὸν ξηρὸν αἱ χῶρες αὐτ̃ ἔπλασαν. σὺ οὖν ὕστερον ἐπλάσθης. ἐξηραμυδρίη, μήτηρ χοιρότ̃, ἀκόρεστε, καὶ πάφενεκρῶν αἱμ̃, δολίων καὶ ἁμάρτημάτων οἶκος, ἡ τυραννὶς τὴν στρεσυτίδα σε, καὶ μόνη κατέχεις ⓦ Κύριον; ἀπόδος μοι λοιπὸν αὐτὸν, ἵνα πληρωθῇ ὃ Εἰρημένον, Εν τ̃ θαλάσσῃ αἱ ὁδοί σε· ἀπόδος μοι ⓦ ἴδιον πλαστουργὸν, ἵνα καὶ τὸν ἐμοὺς κόλπους πληρώσῃ σὺν χαρίτι. καὶ οὕτω ζωεχομῶν στεὸς τὴν θαλάσσης ἡ γῆ, ὃ αὐτὸν ἡῦμαπ, κοσμοφυσῶσα ἐπέμπτον ἐλέγουσα· μὴ γὰρ σε χείρων ἐκ ἀρχω, ἔρεμωθῆν, καὶ κεχωμωμῆν, καὶ ἀσατῦσα, καὶ συνέζουσα, ὕπικεφύρητε, ἐστὶ χολερᾶς πόας ἰωϊόχε, καὶ ἀχρησίμυθπ βίου, ἀλμυρεγάματι, καὶ δυσοδόχτε, πορείας δυπίβατε, καταγίδος σύμφυλε, πτεραχμμέπ τοῖς λαίλαψιν· οἶδα, ὡς σὺ ἔφης, στεπιμοτέρα [εἶ,] ἐν σοὶ στεῆτοι δῦ ἐσκήνωσεν ὁ διασώτης. νῦν ὃ ἐκ τούτου φαίνεται μοι τὸ ἀξίωμα, ὅτι σε ἐκ ἀρχω ἐκ ἔχουσα, ὅπι ἐν ἐμοὶ στεῆτοι ἐκ ἀκτῖνας ἀπέλυσε τ̃ θεότητος. ἐσυδτὸν σε στεπιμοτέρα καθέστηκα, ὅσοι ἐγὼ μήτηρ δῦ θεῶτων, ἐστὶ σὺ ἐρπετ̃ν· ἐγὼ τ̃ ἁγίας πν̃ὸς μήτηρ εἰμὶ, ἥτις ⓦ διασώτην δέξιώσε· σὺ δὲ τὸ πατρὸς δράκοντος, ὅστις ἐμπαίζει ἐκ ζωᾶς σε. ἐγὼ εἰμὶ μήτηρ στεφητ̃ν, καὶ ἀποστόλων, καὶ ἁγίων μύστων· σὺ δὲ ἀγείων καὶ πατρὸς μήτηρ ἐρπετ̃ν, καὶ δυσαλλοιώτων φθορᾶς. ἐγὼ στεφόδισος καὶ ὀπὸκαρπίος ἔχουσα δῶδη καὶ ἐρώματα· σὺ δὲ ἀνέμους καὶ λιμῶρας καὶ ἀταξίας. εἰ ὧν ἐστὶ μοὶ τὸ κατέχειν τ̃ Κύριον, ἐκ ἂν παρεχωρέσθαι αὐτὸν στεὸς σὲ πρεχόρησα. ὡς ὃ, τ̃ τῶν καὶ πὰ στεπόντων τ̃ στοιχείων τοῖς ῥύμασιν, ὁ πάντα πληρῶν, καὶ πάντα οἰκονομῶν Κύριος στεὸς αὐτὸν τ̃ θάλασσαν στεχωρήσατε,

Λε ... μῶν

8

10

15

Πσ. λε. α.

20

25

Ψλγ. ζδ. ι.

30

Ψλγ. οζ. ιθ.

Ισ. αἰσχυνθήσεται

ἀποστόλων ἐπορεύσαντο· ἐκ δὲ τῶν προφητῶν παρέσχε μεγαλυνάσια, καὶ ὧδε Ⓦ ἀριθμοὶ πάσαις βιαγγελίσας συμφώνοντα. ἐκ δώδεκα προφήτας ἑτέρους ἔτυπωσε, καὶ ὧδε δώδεκα Ⓦ ἀριθμοὶ ἀποστόλους ἐκάλεσεν. ἐκ τοῖς μεγάλοις προφήταις ὑπουργοὺς ὁδὸν ἔδειξε, καὶ ὧδε τοῖς ἀποστόλοις ἑβδομήκοντα ** Θεοδόξου ἐτύγχανε· τοίνυν ὁ ἱερα-
5 πεύσας Ⓦ Ἀβγάρου. ἐκ Ἰησοῦς ὁ τοῦ Ναυὴ τὸν βασιλέα τῆς Παγαισύης ἐπαίδευσεν, * * ὧδε Ἰησοῦς ὁ ἀληθινὸς Θεὸς τὸν βασιλέα τῆς οἰκουμένης ἐδόξασεν. ἐκ δώδεκα πηγὰς ἐν Ἐθὰμ βρύουσιν, ὧδε δώδεκα μαθηταὶ ἐκ τοῦ ἁλίου τῆς δικαιοσύνης βαπτίσματα πηγάζουσι. ἐκ ἑβδομήκοντα φοινίκων ἐδείχθησαν, ὧδε ἑβδομήκοντα μαθηταὶ τῶν ἀποστόλων ἐδιδάχθησαν. ἐκ τὸ πικρωθὲν ὕδωρ ξύλον ἐγλύκανε, καὶ ὧδε τὸ πικρότατον τῶν μαρτυρίων εἰς
10 γλυκάδα μετρισμάτων πηγὴν τοῦ σταυροῦ τὸ ξύλον μετέβαλεν. ἐκ ἡ σκιὰ τοῦ μαρτυρίου ἠκάσθη, ὧδε ἡ σκιὰ τοῦ παροφορίου ἐδοξάσθη. ἐκ Δαβὶδ ἐμελῴδησε τοὺς ὕμνους, καὶ ὧδε Παῦλος ἐκελάδησε τὰς διδασκαλίας· ἐκ Ἠλίας ἐκ τῶν προφητῶν αἰδεσίμου πρόδηλος, καὶ ὧδε ὁμοίως Ἰωάννης ἐκ τῶν ἀποστόλων πρόδηλος. ἐκ Ἠλίας τὸ τοῦ ἅρματι ἐκάθησε τῷ πυρίνῳ, καὶ ὧδε Ἰωάννης ἐπὶ τὸ στῆθος αἰέπεσε τοῦ Κυρίου. Ὁ γὰρ Θεὸς ἡμῶν πῦρ κατεμηνίσκων Εβρ ιβ. κθ.
15 ἐστιν. ἐκεῖ πρὸς αἰσθησιν ἤθησαν μεγάλοι, ἔχοντες τὸ σωτῆρος τὸ ὄνομα, τῆς εὐδόξου πεταύδος δηλοῦντες τὸν χαρακτῆρα. Ⓦ πρεῖς ἅγιοι δυνατοί (οὐ γὰρ ἁπλῶς ἦσαν τῶν τυχόντων, ἀλλὰ τῶν ἀγγέλων) Ἰησοῦς ὁ τοῦ Ἰωσεδὲκ ὁ μέγας τὸν ἱερεῦσιν· ἔπειτα Ⓦ πρεῖς ἀξιόπιστοι μάρτυρες τὸν ἀναχαμψιν συμφώνοντες τῆς ἁγίας πεταύδος. ἔλκεται δὲ μὲν ἀληθῶς ἡ δέησις καὶ εἰς ἕτερα ἐκπηδῶσα, εἰς σωτήριον πίστιν. οὐ γὰρ ἀφίσταμαι τοῦ προφήτου λέγοντος, Ε-
χ. ὁ, 20 μπάθειν τοῦ Θεοῦ, καὶ ἀνοφρᾶνθεν, "οἱ ἡ πλάνητες σοφία σὺ τοῖς ἄσμασιν ἀναπαύσει. Ἐξεστέρυ, βόρρᾶ, καὶ ἔρχου, νότε, διάπνευσον κῆπόν μου, καὶ ῥευσάτωσαν ἀρώματα. ἄρα τίς ἐστιν Ασμ. δ. ιϛ. ὁ βορρᾶς, ἢ ὁ νότος; ἢ πῶς ἐστὶν ὁ κῆπος; ἢ τίνα ἐστὶ τὰ τοῦ κήπου φυτά; ἢ τίνα ἐστὶ τὰ ἀρώματα τὰ ῥεόντα; ἐγὼ τοῦτο εἶδον, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ καὶ γράφειν, βορρᾶν εἶναι τὸν ἁγίαν πνεῦμα· νότον, τὸ σωτῆρα τοῦ κόσμου· φυτά, τοὺς ἁγίους μάρτυρας, καὶ ἀποστόλους· πηγὸν ἀρδευσαν τὸν κῆπον,
25 τὸ βάπτισμα τοῦ σωτῆρος· φύλακα τοῦ κήπου, τὸν σταυρὸν τὸν σφεγγίδα· ἀρώματα εἶναι, τὰ ἰάματα καὶ τὰ χαρίσματα τοῦ σωτῆρος. τοῦτο οὖν ἐστιν, ἔξελθέτω βορρᾶς, τουτέστιν, ἡ πρόνοια ἐκ τῆς Γαλιλαίας· καὶ ἔρχου νότε, δεῦρο, Χριστέ, ἐκ τοῦ ὄρους ἀπὸ μεσημβρίας, καὶ ἐμπνεύσατε εἰς τὸν ἁγίαν πρόθεσιν· διάπνευσον εἰς τὸν κόσμον, καὶ διέλθετε τοὺς ἁγίους μάρτυρας, καὶ ἀποστόλους, καὶ ῥευσάτωσαν τὰ ἀρώματα ὅτι τοὺς ἀδυνεῖς καὶ πεπλανημένους.
30 τοῦτο τὰ ἀρώματα εἰς διαφόρους πήγυται χάριτας, καὶ γὰρ τοῖς ἀσθενοῦσιν ὑγείας τεκμήριον, τοῖς πεπλανημένοις ἐπιστροφῆς ἔλεγχος, τοῖς ἀμαρτωλοῖς μετανοίας ζωοπηγὸς, τοῖς δικαίοις βραβείας βοήθημα. πῶς οὖν ἐπαξίως διηγήσωμαι τῶν ἰαμάτων τὰ ἰάματα; τὸν ζωοποιὸν ἐλπίδα; τὸν ὑπήκοον ζωάν; τὸν ἀσφαλῆ σωτηρίαν; πῶς ἐμβλέψω ἡ γῆ, ὅτε τοῦτο ἔρρεον τὰ ἀρώματα; πῶς ἡ κάλπη ἡ γῆ ἔφερε τὰ ἴδια θυμιάματα; καὶ ἕ-
35 καστον ἐξ ἑαυτοῦ προσφέρουσα ἔλεγε· σύ, φησι, δέσποτα, πρέπεις τὰ ὁρμία ἀρώματα, κἀγὼ τὰ ὑπήκοα τῶν θυμιαμάτων προσφέρω τῇ σῇ θεότητι. σὺ δέσποτα, μυρίζῃς μὲ τὰ νοητὰ τοῖς ἁγίοις σε καὶ πνευματικοῖς ἤθεσι, κἀγὼ μύρα σκιρτῶσα προσφέρω σοι. εἶτα ἐπ' ἀμφοτέροις τούτοις τοῖς ἅπασιν ὑφαιρουμένη ἡ γῆ προσέρχεται τὸν ζωοδόχον ἅπασαν κτίσιν ἑαυτῆς· δεῦτε, ζωοποιεῖσθε πάντες Ⓦ ἔγγονοί μου, καὶ ἴδετε ὅτι γῆς τὸν ἐν ὁρμοῖς δοξαζόμενον·
40 δεῦτε, βλέπετε ἐν ἀγγέλοις γυμνικὸς βασταζόμενον, τὸν ὑπὸ τῶν χερουβὶμ καθεζόμενον· δεῦτε, ἴδετε γαλήνης ἐμφορούμενον, Ⓦ ἐπιχειρούσης γαλήναις ταῖς θηλείαις· δεῦτε, ἴδετε ἐν γαστρὶ πρόθεσιν χωρούμενον, τὸν ἐν οὐρανοῖς μὴ χωρούμενον· δεῦτε, ἴδετε τὸν μὴ ἐν ὕφει λαμπόμενον, τὰ τῶν ἀγγέλων ὄμματα· δεῦτε, ἴδετε διδασκάλεις παιδευόμενον· δεῦτε, ἴδετε τὸν ἀνθρώπων πλάσαντα, τὸν ὑπὸ ἀγγέλων δοξαζόμενον.

* * μβόα ϗ ἀκαταλήπτως ὁ θεσπιῳδός. ἐ τοῦτό μοι ἑρμηνεύσῃς ὁ τῶν Ἰουδαίων ἐκπεπώρωμαι, οἶδα ὅτι καταλαμβάνεις τὴν τῶν κρίσιν τῆς πρόνοιαν. ἀλλὰ σὺ ἀνάστειλον ἐκ ἀκούειν καὶ τούτων τὴν μωρίαν· ἡμᾶς γὰρ ϗ τοῦτο φιλοσοφοῦμεν, καὶ πάντα πιστεύομεν. ἑρμήνευσον οὖν τοῦ προφήτου, ἵνα βλέπῃ τῆς προνοίας τοῦ ῥήτορος. σφαιρώσω τὸ κήρυγμα. ὅσα ἐποίησεν, ϗ ἔπαθε, ταῦτα ⓦ προλαβόντος τοῦ τοσούτων χρόνων ἐζωγράφησαν. τοῦτος ἱκετεύει Ψαλμ. ιε'. Δαβίδ· Κύριε, κλίνον οὐρανούς, ϗ κατάβηθι. ϗ ὁπότυχών τῆς αἰτήσεως διαπελίζεται καὶ Ψαλ. ιζ'. λέγει· Ἔκλινεν οὐρανούς, ϗ κατέβη. ϗ ὅπῃ ὡς παιδίον εἶχε Φαραὼ, λέγει Ησαΐας, Παι- Ησ. θ'. ς'. δίον ἐγεννήθη ἡμῖν. ὅτι γὰρ ἤμελλεν αἴρειν αὐτοὺς ὁ μόνος αὐτὸς ϗ φθάνει εἰς Αἴγυπτον, Ιδοὺ ὁ Κύ- Ησ. ιθ'. α'. ριος καθέζεται ἐπὶ νεφέλης κούφης, ϗ ἥξει εἰς Αἴγυπτον, ϗ σεισθήσονται ⟨τὰ χειροποίητα Αἰγύ- πτου. νεφέλιον κοῦφον εἰκότως ὁ λόγος τὸν σῶμα καλέσει, ὅτι μὴ θεοποιοῦ ἀπέρ- Ιερ. ις'. ι'. ματος βάρος οὐκ ἐδέξατο. ὅτι γὰρ ἤμελλεν ὁ Ιεροβοὰμ βαπτίζεσθαι, λέγει Ιερεμίας· Πῶς ποιήσῃς ὁ φρύαγμα τοῦ Ιορδάνου; καὶ τί κατ' εἶδος ἀριθμοῦμαι; φέρε δὴ ὅλως ὁμοῦ ταῦ Μιχ. γ'. α'. προφητείας εἰς ἓν φωνῆσαι "Ζωγράφος. "ὡδὶ τῆς ἑρμηνείας Γαβριὴλ" λέγει, Ιδοὺ ἀποστέλλω ⓦ ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου ἔμπροσθέν σου. Ψαλ. πδ'. ιβ'. ϗ ὡδὶ τῆς τοῦ Χριστοῦ ἀπόψεως ϗ τοῦ βασιλέως Δαβὶδ λέγει, Ἔλεος ϗ ἀλήθεια ⟨συνήντησαν· καὶ ὡδὶ τὸ ἀσπασμοῦ τῆς Ελισάβετ πρὸς τὴν ἁγίαν ϗ ἀγγελικὴν ὑποτύπωσιν, Δικαιο- Ψαλ. πδ'. ιε'. σύνη ϗ εἰρήνη κατεφίλησαν. καὶ πάλιν ὡδὶ τοῦ Ιωαννίου ϗ ὡδὶ τοῦ Κυρίου λέγει· Ἀλή- θεια ἐκ τῆς γῆς ἀνέτειλεν, ϗ δικαιοσύνη ἐκ τοῦ οὐρανοῦ διέκυψε. ϗ ὡδὶ τῶν ἀποστόλων λέγει· Ψαλ. ξ'. ζ'. Ἐγὼ εἶπα, θεοί ἐστε. ϗ ὡδὶ τῆς μαρτυρείας τοῦ λόγου Δαβὶδ λέγει· Υἱός μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον Ψαλ. ρ'. κ'. γεγέννηκά σε. καὶ ὡδὶ τῶν ἰουδαίων λέγει· Ἀπέστρεψε ⓦ λόγον αὐτοῦ, ϗ ἰάσατο αὐτούς. ϗ Ησ. ιγ'. δ'. ὡδὶ τῶν ἀμαρτωλῶν λέγει· Αὐτὸς γὰρ ἁμαρτίας ἡμῶν φέρει· καὶ ὡδὶ τῶν ἐγκρύπτων ἱε- Ησ. κς'. ι'. κρῶν, Ἀναστήσονται ⓦ νεκροί· ϗ ὡδὶ τῶν καταχθονίων ψυχῶν, Καὶ ⓦ οἱ σκότει καθή- Ησ. θ'. β'. μενοι, φῶς ἀνέτειλεν ὑμῖν. ϗ ὡδὶ τοῦ Καϊάφα ϗ Ηρῴδου λέγει· Ἄρχοντες λαοῦ συνή- Ψαλ. μ'. θ'. χθησαν ἐπὶ τὸ Θεοῦ Αβραάμ. ϗ ὡδὶ τοῦ Ιούδα, Ὁ ἐσθίων ἄρτους μου ἐμεγάλυνεν ἐπ' Ψαλ. μ'. ι'. ἐμὲ πέρασμόν· ϗ ὡδὶ τῆς συναγωγῆς τῶν Ἰουδαίων ϗ ἀρχιερέων, Ἦξει Κύριος εἰς κεί- Ησ. γ'. ιγ'. σιν μετὰ τῶν πρεσβυτέρων τοῦ λαοῦ· ϗ ὡδὶ τοῦ φανεροῦ, Δεῦτε ϗ ἐμβάλωμεν ξύλον εἰς Ιερ. ια'. ιθ'. ⓦ ἄρτον αὐτοῦ· ϗ ὡδὶ τοῦ λησταῦ τοῦ ἐκ δεξιῶν, Δεξιὰ Κυρίου ἐποίησε δύναμιν· ϗ ὡδὶ τοῦ Ψαλ. ρ'. ιζ'. ⟨θοῦ, Ἐλυτρώσατο μου τὸν λάκκον καταιγίδος· καὶ ὡδὶ τοῦ σταυροῦ τοῦ ἐξ ἀκανθῶν, Ἡ ἄμπε- Ψαλ. π'. ς'. λός μου ἀπὸ βοτρύων ἀκάνθας ἐξελέξατο· καὶ ὡδὶ τοῦ πιερασθῆναι ὑπὸ τοῦ πονη- ρευομένου, Ἐμβρὸς ὠνείδισε ⓦ Κύριον· καὶ ὡδὶ τοῦ κληθῆναι υἱοὺ Δαβὶδ τοῦ, Καὶ ὅτι υἱοὶ ὀνει- Ψαλ. πδ'. ιδ'. κατέπαυσας ἑαυτῷ· καὶ ὡδὶ τῆς ταφῆς αὐτοῦ, Καὶ δώσουσιν τοὺς πονηροὺς ἀντὶ τῆς ταφῆς Ψαλ. οδ'. ιε'. αὐτοῦ· καὶ ὡδὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου, Ἐξεγέρθητι, ἵνα τί ὑπνοῖς, Κύριε; καὶ ὡδὶ Ησ. ιγ'. β'. τῆς διαλήψεως αὐτοῦ, Ἀνέβη ὁ Θεὸς ἐν ἀλαλαγμῷ· καὶ ὡδὶ τῆς δεξιᾶς, Κάθου Ψαλμ. μγ'. κα'. ἐκ δεξιῶν μου. καὶ τί πολλὰ λέγω; ὅλας γὰρ ταῦ προφητείας οἶδε ⓦ ῥήτορες Ψαλμ. ρθ'. ε'. ὀξαρίλλοισι ταῖ ὡδὶ τῆς γραφῆς τοῦ Χριστοῦ ἀδομένας. θέλεις γοῦν "καλῆς ἱστορίας ἀ- ἰσ. παλαιᾶς Ψαλμ. ρθ'. ς'. σφάλειαν; ὅπου [ὡδὶ] τὸν καινὸν διαθήκην ἡ παλαιὰ ἐζωγράφησε, ϗ τὰ ὧδε οἰκονομού- μενα, ἐκεῖ* σκιογραφούμενα; βλέπεις μου αὐτὸν ἐκεῖ εἰς τὸν σκηνὸν τοῦ Αβραάμ μετὰ * ὧν δύο ἀγγέλων προσαγόμενον, ϗ ὧδε μετὰ δώδεκα μαθητῶν εἰς ⓦ οἶκον Ζακχαίου εἰσερ- χόμενον· βλέπεις μου αὐτὸν ἐκεῖ δύο ἀδελφοὺς εἰς ἱερουσαλὴμ καλέσαντα, ϗ ὧδε δύο ἀδελ- φοὺς εἰς ἀποστολὴν ἐκλεξάμενον. Μωϋσῆς ϗ Ααρὼν τοῖς ἱερεῦσιν αὐτοῦ, ϗ Πέτρος καὶ Ανδρέας τοῖς ἀποστόλοις αὐτοῦ. βλέπεις μου αὐτὸν ἐκεῖ ⓦ μὲν τὰς χεῖρας ταῦ Ηλίου ἐπίρωσα, ϗ ὧδε τὰς χεῖρας ⓦ μονογενῆ δι' ἑαυτοῦ ἐπέρασεν· ἐκεῖ δὲ Ελισαίου ⓦ Νεεμὰν καθαριζόμενα, ϗ ὧδε δι' ἑαυτοῦ ⓦ λεπρὸν ἀπολύοντα· ἐκεῖ τὴν Μαριὰμ ἀδελφὴν ἰσ. λεπρόν τοῦ ἁγίου προφήτου ἐμβιβάζοντα, ϗ ὧδε τὸν αὐτὸν προσηλύτου ἀδελφῆς τῶν ἁγίων

ἀποστόλων

ἃ μέλλοντα. ὡς γὰρ ἤκουσε τὸ μυστήριον, σάλπιγξ φωνὴν δώδεκα ἔσωσιν· ἰδοὺ ἑκάτερα ἐπὶ τῆς σελίδος εἰρήκασι. Διὰ τί οὖν εἰρήκασι περὶ τῶν ὀκτὼ κυρίως; θεόθεν νοήσας Ησαΐας ὁ Θεσβίτης, αἰνιγματάλλει τοῖς ῥήμασιν· Ἰδοὺ ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ λήψεται, καὶ τέξεται υἱόν. καὶ ὁ Σολομὼν ἐθαύμασε τέρασιν, Ἐξεις καρπὸν τὸ ὄνομά σου ψυχῶν. Ταῦτα ἀκούσας Δαβὶδ ἔφησε πρὸς αὐτούς· ἰδοὺ εἰρήκασι ὅτι τέξεται· ἐν ποίῳ τόπῳ; ἐν πόλει, ἢ ἐν ἐρήμῳ, ἢ ἐν χώρᾳ; λέγουσι πρὸς αὐτόν· σὺ περὶ τὸ τόπου καὶ τῆς πόλεως ἐρωτᾷς σύν. θεολογικῶς γὰρ χάριτος ἠξίωσαν. τότε Δαβὶδ, τῷ πνεύματος Εἰπόντος αὐτῷ τὸν σύνεργον, μεγαλοφώνῳ κραυγῇ ἐσπλίτθυσε· ὑμῖς, φησι, ἐν κρυφῇ δοκιμάζετε· ἐγὼ ὑψηλῇ τῇ φωνῇ ἀνυμνήσω τὸν κύριον. Ἰδοὺ ἠκούσαμεν αὐτὸν ἐν Εφραθᾶ, εὕρομεν αὐτὸν ἐν τοῖς πεδίοις τοῦ δρυμοῦ. καὶ Συμεὼν ὅτι τούτοις τοῖς δόγμασιν, ὅτι βαλὼ τὸ ἄμνημα, ἐξωγράφησεν· ἰδοὺ ἠκούσαμεν αὐτὸν ἐν Εφραθᾶ, εὕρομεν αὐτὸν ἐν τοῖς πεδίοις τοῦ δρυμοῦ, κατέστιν, ἐν Βηθλεέμ. Εφραθὰ γὰρ ὀνομάζεται. ἠκούσαμεν αὐτὸν ἐν Εφραθᾶ, ὅτι ἐγγὺς ἐστιν. ἐκεῖ γὰρ ἐξῆλθεν ἡ ἀκοή, ὅτι ἐγγὺς ἐστιν ἡ παρθένος. τότε γὰρ εὕρομεν αὐτὸν ἐν τοῖς πεδίοις τοῦ δρυμοῦ, εἰς ὃ σπήλαιον, ὅπου ὁ φῶς ἐφώτισεν. ὧδε ἠκούσαμεν αὐτὸν ἔγκυον, ὧδε ἐκεῖ ὑδρὸς ἀκεῖνο ἐδεξάμεθα. ἐκεῖ μητέρα τοῦ Κυρίου εὑρήκαμεν. ἰδοὺ ἐκ τῶν σῶν τῆς σοι προεφήσαμεν μάρτυρας τὴν δόξαν τῆς παρθένου κηρύττουσας· οὐχ ὅτι μόνον τύποις εὑρήκαμεν (ἄπειμι γὰρ αὐτοῖς ⟨Ⓚ⟩ προφῆται εἰκοσάτις ἑπτάζουσι) ἀλλ' ὅτι καὶ μαρτύρων ἐσταὶ ὁ δίκαιον. ἐγὼ γὰρ ὅτι τῶν μαρτύρων οὐ πρακτεύω· ἀλλὰ δύο μαρτύρων πιστότατον μάρτυρα λέγοντα φυλάξαι τὸ μυστήριον, ἢ ἐξ ἀνδρὸς ἀπεκύησαν τὸν παρθένον· ἢ τοῦτο ἀποδείξον, ὅπως ἐρεῖ ἀληθὲς ἐστὶν ἐκκλησιάσουσι· ἢ δεῖξον ⟨Ⓜ⟩ σωτῆρα ἐν τάφῳ καὶ σπαργάνοις κατεχόμενον, ἢ ἐγὼ σοι δείκνυμι τὸ δεξιᾶ τοῦ παρόντος καθεζόμενον. οὐ γὰρ ἐξ ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐκ θεοῦ ἦλθες προσφέρω μάρτυρα λέγοντα· Εἶπεν ὁ Κύριος τῷ Κυρίῳ μου, κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου· περὶ τοῦ Ιουδαίων λέγει. οὐ γὰρ ἄλλος ἐστὶν ἐχθρὸς, εἰ μὴ ὁ σωτὴρ ἀρνούμενος. διὰ τοῦτο ἐγὼ ἐάσας τὸν θόμαχον Συναγωγὴν πρὸς τὸν θεόπτυστον ἐκκλησίαν Συρίαμεν. ἐπεὶ σοι εἶπεν Ιουδαῖος, εἰπὲ πῶς ἦλθεν ἡ παρθένος δίχα ἀνδρὸς, εἰπὲ αὐτῷ καὶ σύ· πῶς ἔτεκε τὸν Εὔαν ὁ Αδὰμ δίχα γυναικός; πῶς ἔτεκεν ἡ παρθένος δίχα σπορᾶς; πῶς ἐξεύθησεν ἡ γῆ δίχα σπέρματος; πῶς ἐλήμφθη ἡ παρθένος; πῶς ἔρρευσεν ὁ παρθένος ὕδωρ ἡ ἀκρότομος; πῶς ἔτεκεν ἡ παρθένος; εἰπὲ πῶς τῇ Λαοῦ ἡ ῥάβδος ἐβλάστησε; πῶς ἔτεκεν ἡ παρθένος; εἰπὲ πῶς ἐφανέθη ὁ μόνος; πῶς ἐπληθύνθη ἡ ὑδρία; πῶς ἐκ τῆς ῥίζης Ιεσσαὶ ἐβλάστησε ὁ ἄνθος; πῶς Ελισσαίου ὁ ἄλαος ἔρρευσεν εἰς τὸν κεφάλαιος; πῶς ἐλήμφθη ἡ παρθένος; εἰπὲ πῶς ὅτι Γεδεὼν ὁ πόκος ἀπέλυσε δρόσου; εἰπὲ πῶς ὅτι τῷ Σαμψὼν ὁ ἐσθίων ἔρρευσε ὁ ὕδωρ; εἰπὲ πῶς ἐφύλαξεν ἡ κάμινος τοὺς παῖδας; εἰπὲ πῶς ὅτι Μανωὲ δύνῃ ἡ πέτρα δίχα ὕλης; εἰπὲ πῶς ἐκαίετο ἡ βάτος, καὶ οὐ κατεκαίετο; εἰπὲ πῶς οὐ κατεφλέχθη Ηλίας ἐν τῷ ἅρματι τῷ πυρίνῳ; εἰπὲ πῶς ὁ Μωϋσῆς εἰσῆλθεν εἰς ⟨Ⓜ⟩ γνόφον, καὶ πάλιν ἐξῆλθε; πῶς ἐλήμφθη ἡ παρθένος; πῶς Ησαΐας τὸν Κύριον καθήμενον ὅτι ὑψηλοῦ καὶ ἐπηρμένου ἐθεάσατο; εἰπὲ πῶς Δανιὴλ ἐφανέρωσε τὸ κεκρυμμένον σύνπνιον τῷ Ναβουχοδονόσορ; πῶς Ιεζεκιὴλ ἐφ' ἅρματος χερουβὶμ καθήμενον εἶδε ⟨Ⓜ⟩ ἀόρατον; πῶς ἔτεκεν ἡ παρθένος; πῶς Ιερεμίας ἐκ μήτρας ἡγιάσθη προφήτης; εἰπὲ πῶς τὰ νεκρὰ τοῦ προφήτου ἐστὶ ⟨Ⓜ⟩ νεκροὶ ἤγειραν τότε; εἰπὲ πῶς ἡ ἐρυθρὰ ἐπιτροῦσθη ῥάβδῳ; εἰπὲ πῶς ὁ Ιορδάνης ἀνεπόδισε τὸ ῥεῦμα; εἰπὲ πῶς τὰ δένδρα τοῦ καρποὺς ἐγκυμονοῦσι; εἰπὲ πῶς ἡ ἄμπελος φέρει τὸ βότρυα; εἰπὲ πῶς ἐλήμφθη ἡ νύξ τὸν ἡμέραν; πῶς ἐλήμφθη ἡ παρθένος; εἰπὲ πῶς ὁ φωστὴρ τοῦ ἡλίου θερμαίνει ⟨Ⓜ⟩ κόσμου; εἰπὲ πῶς ὁ οὐρανὸς τοῦ ἀστέρας ἐκφαίνει; ⟨Ⓚ⟩ ὅτι τούτων εἰσὶ μυστήρια ἄρρητα, κεκρυμμένα

ἰσ. ἐνδώσει

ἰσ. μεμνωδίσει

Ψαλμ. ρλς. ς.

ἰσ. σαλώσει τὸ ζητούμενον δίκαιον

* *

Ψαλμ. ρθ. α.

* *

ἰσ. ἡ πέτρα

Δευτ. η. ιε.

ἰσ. ἀπέπαξε

ρῶν" πέρας ἐπάγῃ ὁ Δαβίδ, Εἶτα λέγει, Ὡς ἠγάπησα Ⓦ νόμον σου, Κύριε; ὅλην τὴν ἡμέραν μελέτη μού ἐστιν. ἰδοὺ ὡς ὅλην τὴν ἡμέραν μελετᾷ τὰ" λόγια Κυρίου ⁊ μεμνημένος τοῦ Θεοῦ" πῶς ἔκραξα, ποίας ἀπέλαβε χάριτος ἀξίωμα· ἆρα "ὅτι γῆς ⁊ ἀμοιβὰς ἐχλεπώσατο; οἶμαι ⁊ * ἀλλὰ δίκαιον ἐποίησα ⁊ βασιλεύουσα [ὑπηκόως]· ὧδε σοὶ ἐχθροὶ ὑποτάττονται, καὶ ⁊ τοῖς ἀγγέλοις ὑπατάττονται· ὧδε τῆς ὑπηκόου βασιλείας τὴν πορφύραν φορέσασα, ⁊ σὺ ⁊ τῆς σὲ ὑπερῴῳ βασιλείας τὴν δόξαν ἀπαστράψασα· ὧδε τῆς "εὐφωνίας ⁊ φωνὰς καταλαμψάσης [τοῦ ἁγίου πνεύματος], καὶ ⁊ τὰ πνευματικὰ σοφίας ⁊ μυστήρια καταγασάσης. ⁊ ταῦτα μὲν μείζονα τούτων ἀφοιδῆ. τούτων δὲ πάντων "ὃ κρεῖττον σκληρώσατο. ὡς γὰρ ὧδε ὁ πνεῦμα τὸ ἅγιον ζωοποιῶς τοῦ Θεοῦ Ⓦ δὲ Δαβὶδ "ὑμνῳδήσας ὅτι γῆς, λοιπὸν ὡς ὑπερανὸς * [τὸ ἅγιον πνεῦμα] ἐχώρησεν ὡς θρησκείας λέγει· Κύριε, ἐφ' ἑκάστης ὁ Δαβὶδ μνημονεύει σου, ⁊ μνημονεύων θυφραίνει)· ⁊ αὖθις· αὐτὸ μνήσθητι, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ⁊ λέγει· μνήσθητι, Κύριε, τοῦ Δαβὶδ, ⁊ πάσης τῆς ταπεινώσεως αὐτοῦ. λοιπὸν ἀποκρίνεται ὁ φιλάνθρωπος Θεός· ὅτι Ⓦ ζωοποιῶς ⁊ ζωοποιῶν μνημονεύει μου ὁ Δαβὶδ, καὶ γὰρ ὅτι πρώτων κηρύξω τὴν ἐμὴν πρὸς "σάρκα θέωσιν. ἀγαπῶ· γὰρ ἁγίους ⁊ ἀγγέλους ⁊ δοῦναι ἡμῖν αὐτῷ μεγαλωσύνην [ὑπὲρ τῆς γῆς]. Τί λέγων; Ἤδεισαν Δαβὶδ τὸν δοῦλόν μου, ἀνέδραμεν τῇ καρδίᾳ μου, ⁊ ἐσκότωσαν, θήσομαι αὐτὸν ὑψηλὸν Ⓦ τοῖς βασιλεῦσι τῆς γῆς, ⁊ τὸν θεῖον αὐτοῦ ὡς τὰς ἡμέρας τοῦ οὐρανοῦ. τοῦτο δὲ εἰπὼν ἑαυτὸν ἐδιδημάτισεν ὁ Δαβίδ. ὁρᾷς ὅπως μέγα κέρδος ⁊ τοῦ αἰθέριον τὸ μνημονεύειν τοῦ Θεοῦ; ἐμνήσθην δὲ Θεοῦ, εἶπεν ὁ Δαβὶδ, ⁊ ἐνυφράνθη ἡ καρδία μου. αἱ μὲν γὰρ ἄλλαι ὑφέσεις δι' ὧν τόματος εἰσέρχονται, ⁊ διὰ τοῦ ἀφεδρῶνος μεθοδεύονται· "ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ ὑφέσις," ὡς που, μελίρρυτα ῥήματα τὴν καρδίαν ὑφαίνει, ὥστε λέγειν Ⓦ τοιοῦτον, Ὡς γλυκέα τῷ λάρυγξί μου τὰ λόγιά σου; ὑπὲρ μέλι Ⓦ τόματί μου. ὁ γὰρ τοῦ Θεοῦ μεμνημένος πάντα τὰ ἀγαθὰ τῆς ὑφέσεως ἔχει ἐν τῇ καρδίᾳ φωλεύοντα. ἐκεῖ πηγὴ βρύουσα ἀγαθά, ἐκεῖ μέλι ⁊ κηρίον καὶ λύχνος ἀπόμβυος· ἐκεῖ θησαυρὸς κρυπτόμενος τῆς ἁγίας τειάδος. λοιπὸν ὁ πατὴρ καὶ ὁ υἱὸς καὶ τὸ ἅγιον πνεῦμα ἔρχονται, ⁊ μονὴν πρὸς αὐτὸν λαμβάνουσι, καὶ λοιπὸν οὐκ ἔτι γῆ αἰθέριος κατηχούμενος, ἀλλ' ἀγγέλοις θεοφορούμενος. διὰ δὴ τοιαύτης χάριτος κατηξίωται ὁ δαβὶδ πρόφητης, ⁊ τοιαύτης ὑφράσεως ἀπολαύσας ὑμνῳδεῖτο ὁ Δαβίδ, ⁊ ἡμεῖς τῆς τοῦ Θεοῦ ὑφράσεως ἀπολαύοντες συνεχῶς μεμνημένοι ὦμεν τοῦ Θεοῦ, ἵνα τὴν αὐτοῦ ἀγαθωσύνην ἀπολαύσωμεν· φέρε δὴ τῆς προθέσεως τοῦ σωτῆρος ⁊ ἀρχὴ ⁊ μεταλεύσωμεν, ⁊ τὴν διάνοιαν αὐτοῦ προθέσεως ὡς οἷόν τε "πνευματικὴν αἰνιγμήσωμεν· διὰ "ἤκουσα τοῦ γλωσσήτης τῶν ἀνθρώπων Ἰουδαίων "βλασφημίας τὰ κυκλεῖα, ⁊ διὰ "ἀπιστοῦσι ⁊ χεροφας', ἃς ἀναξίως ἀναπώσεται, ⁊ ὑ γνώσεται ὁ μυστήριον. ὁ γὰρ ὅτι ἐκ προθέσεως ἐτέχθη ὁ Κύριος, ἐν αὐτῷ σκανδαλίζονται, φησὶν, Ⓦ ἄθλιοι ⁊ παμπόνηροι. ὦ τῆς αἰσίας, ὦ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως ἀνθρώπων. ποία χεροφή, ἢ ποῖος ἀνθρωπόφητης ὑ σαλπίζει τὸ Κυρίου ἀνθρώπου ⁊ χριστοῦ; ἀνθρώπου τοῦ προθέσει ὁ Σολομὼν ἐμαχαίρωσεν, ὁ τῆς μεγάλης σοφίας ἰσχύος, λέγων· Μακαρία ἡ στεῖρα ἡ ἀμίαντος, ἥτις οὐκ ἔγνω κοίτην ἐν ἀνθρωπίνοις. στεῖραν γὰρ λέγει ἀνθρώπου τὸ ἁγιασθὲν ὑπὸ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου, ⁊ ἀνθρώπου τοῦ αἰθέριον Ⓦ ἥλιον. οὐκ ἔγνω κοίτην ἐν ἀνθρωπίνοις, ὅτι μὴ αἰδρὸς ὐχ ὡμίλησεν. ὅτε δὲ ἤκουσε περὶ τῆς ἀμιάντου στείρας Ἡσαΐας ὁ πάνυ· βύθυσε τοῦ σοφοῦ τὸ ῥητὸν ἐκπαραγλύσας, ⁊ τῷ αὐτοῦ ἐμαλάξησε· σύ, φησὶν, εἶπας στεῖραν ἀμίαντον, κἀγὼ λέγω, Εὐφράνθητι, στεῖρα ἡ ὑ τίκτουσα· ἕως γὰρ τοῦ οὐκ εἶπας· ἀπὸ τοῦ νῦν εὐφράνθητι, ὅτι οἱ οὐ χωροῦσιν Ⓦ ὑρμοὶ, δέξασθε * κατηξίωσας. ὡς δὲ Ⓦ δύο μάρτυρες ταῦτα ἐκήρυττον, ἐζήτουν καὶ ἄλλοι ἕτεροι μίξαι εἰς ὃ μυστήριον, ἵνα ὅτι τελεῖν μάρτύρων σταθῇ" ἀσφαλὲς ὃ ζητούμενον. ὡς δὲ ταῦτα διεσοιῶτο, ἐκέτευσι θεῖον Δαβὶδ τῆς μελῳδίας τὸ ῥητὸν, ⁊ ὑπομιμήσκουσιν αὐτὸν τῆς οἰκονομίας

τὰ

χ. τὸ τίλλ.
χ. ἔργα
χ. περιεάλ, ⁊ πεύσας
χ. πῶς
* ὧδε
χ. σοφίας
χ. τὸ κρεῖττον ἐκληρώσατο
χ. αὐτὸν
χ. ἀγγέλους
χ. αὐτὸν
χ. ⁊ σὲ τὴν μέλιρρυτα ῥήματα καρδίας

Ps. 88. 21.
Ps. 44. 11.
Ps. 118. 103.
Ps. 131. 11.
Ps. 131. 12.
Ps. 131. 13.
Ps. 131. 14.
Ps. 131. 15.
Ps. 131. 16.
Ps. 131. 17.
Ps. 131. 18.
Ps. 131. 19.
Ps. 131. 20.
Ps. 131. 21.
Ps. 131. 22.
Ps. 131. 23.
Ps. 131.

Τοῦ, εἶπε· μήτι ἐγώ εἰμι, ῥαββεί; λέγει αὐτῷ, σὺ εἶπας. ἠλευθέρωσας οὖν ἄνδικα, τὴν προδοσίαν σου προφερόμενον τούτους ἀθῴους ποιήσας. δίχου γὰρ ἄλλην κατάκρισιν, ὧν μέλλεις προφέρειν φιλαργυρία. Εὐθὺς οὖν αὐτῷ, φησι, λαβὼν ὁ Ἰησοῦς ἄρτον, εὐλογήσας ἔκλασε, καὶ δοὺς τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, εἶπε· λάβετε, φάγετε· τοῦτό ἐστι τὸ σῶμά μου. καὶ λαβὼν τὸ ποτήριον, εὐχαριστήσας ἔδωκε λέγων, λάβετε, πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες· τοῦτο γάρ ἐστι τὸ αἷμά μου τὸ τῆς καινῆς διαθήκης, τὸ ὑπὲρ πολλῶν ἐκχυνόμενον εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. λάβετε οὖν ἐξ αὐτοῦ πάντες. καὶ σύ, φησιν, ὁ προδότης τῆς αἰωνίου μετάσχου ζωῆς. καὶ ἐὰν μὲν ἐμμείνῃς ἐν αὐτῇ, τοῖς προδόταις συγχεχώρηταί σοι σύμφωνα· ἐὰν δὲ τὴν ἄνωθεν [μὴ] ἀπατεύσῃς ὁρμήν, ἵνα δι' ἑνὸς ὀπαδοῦ διαφύτευσι πλείονας φιλαθέους. ὁ δὲ τῆς δυσσηπτικῆς βδελυγχίας μὴ ἀναχόρμενος, προδότης δραμὼν ἀγχι εἰς ἔργον τὸ μελετηθὲν κατεπείγετο. Καὶ ἰδού, φησιν, Ἰούδας εἷς τῶν δώδεκα ἦλθε, καὶ μετ' αὐτοῦ ὁ ὄχλος πολὺς μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων ἀπὸ τῶν ἀρχιερέων καὶ πρεσβυτέρων τοῦ λαοῦ. ὁ δὲ προδιδοὺς αὐτοὺς ἔδωκεν αὐτοῖς σημεῖον λέγων· ὃν ἐὰν φιλήσω, αὐτός ἐστι, κρατήσατε αὐτόν· τοῖς ἐμοῖς προσέχετε χείλεσιν· ἄλλως γὰρ ὁ λόγος προδοθῆναι οὐ δύναται. Καὶ εὐθέως προσελθὼν τῷ Ἰησοῦ εἶπεν αὐτῷ· χαῖρε, ῥαββεί, καὶ κατεφίλησεν αὐτόν. ὦ φιλήματος, οἰκονομικῆς εἰρήνης αἱρέσεως, μᾶλλον δέ, φιλανθρώπου καταλύσεως· καὶ εἰ μὴ τούτῳ ἀκολουθοῦν ὤφελον σχετῶ ὁ Ἰούδας τὸν προδοσίαν ἐπλήρωσεν. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, ἑταῖρε, ἐφ' ᾧ πάρει; ἐμοὶ τὸ φίλημα δίδωκας, τὸν πρέσβυν τὰ σύμφωνα πλήρωσον. τότε προσελθόντες ἐπέβαλον τὰς χεῖρας ὅτι τῷ Ἰησοῦ, καὶ ἐκράτησαν αὐτόν. ἀπῆλθεν ὁ προδότης τῶν ἀποστόλων ἀλλότριος, καὶ ὁ τῆς ζωῆς ἀρχηγὸς τοῖς Ἰουδαίοις προσηνέχθη εἰς θάνατον· κατεσκυλεύθη σαφῶς, καὶ τάφος οἰκεῖος ἐδόθη εἰς ζωήν· τὰ νεκροὶ ἐπανέρχονται, καὶ εἰς ᾅδου Ἰούδας παρθύεται· σαφεῖται μετὰ λῃστῶν ὁ σωτήρ, καὶ πόρτας καλὰς πρὸς πάραδοσιν. αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΝΑΝΘΡΩΠΗΣΙΝ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΗΜΩΝ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Λογ. κδ.

Ἐμνήσθην τοῦ Θεοῦ, καὶ ηὐφράνθην, ὁ μελῳδὸς ἐμαρτυρήσατο Δαβίδ. οὐκ ἐξ οἰκείας φύσεως ἐμάρτυρεν, ἀλλ' ἐξ ἁγίου πνεύματος τοῦ Θεοῦ ἐκελάδησεν· οὐχ ἁπλῶς ἐμνημόνευσεν, ἀλλὰ σοφῶς ὁ Δαβὶδ ἐλιτανεύσεν· οὐκ ἀπὸ χιλέων μόνον ἐμέμνητο, ἀλλὰ καὶ ἡ καρδία ἐδίδαξεν· οὐκ ἐν νυκτὶ ἡ ἡμέρα ἐπελαθάνετο ὁ Δαβίδ, ἀλλὰ καὶ ζῶντα αὐτὸν τῷ πάσαν ὥραν ἐμέμνητο. ἵνα μάθῃς ὅτι ἀληθῶς οὐ ψεύδος ἐξεγραφόμην, ἀπ' αὐτῆς τῆς ἐγγράφου ἱστορίας τὰς μελῳδίας τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐτυγχάνωμεν. Ἐμνήσθην τοῦ Θεοῦ, καὶ ηὐφράνθην, εἶπεν ὁ Δαβίδ. καὶ θέλεις γνῶναι ἀληθῶς, ὅτι καὶ ἐν νυκτὶ καὶ ἐν ἡμέρᾳ ἐμέμνητο ὁ Δαβὶδ τοῦ Θεοῦ, καὶ μεμνημένον ηὐφράνθη; μετὰ πολλῆς φιλοκαλίας προσέχε τὰ λεγόμενα. Ἐμνήσθην ἐν νυκτὶ τοῦ ὀνόματός σου, Κύριε, καὶ μνησθήσομαί σου ἐν πάσῃ ὥρᾳ καὶ ὥρᾳ. Μεσονύκτιον ἐξεγειρόμην τοῦ ἐξομολογήσασθαί σοι, Κύριε· Ἐν τοῖς ὀρθρινοῖς ὑμνῳδίαν εἰς σέ, Ἐπιφανές, καὶ προφθάνει, καὶ μεσημβρίας δεηθήσομαι, καὶ ἀπαγγελῶ· Ὁ Θεός, ὁ Θεός μου πρὸς σὲ ὀρθρίζω. καὶ πάλιν, Τοῦ διαπέλλειν ὦ προφθάσῃ τὸ ἔλεός σου, καὶ τὴν ἀλήθειάν σου κατὰ νύκτα. ὁρᾷς ὅτι οὐκ ἔστιν ὥρα ἀργή, ἐν ᾗ ἐπελαθάνετο; οὐκ ἐωθινή, ἢ νυκτερινή. Εἴγε θέλεις μαθεῖν ἀληθῶς, ὅτι οὐχ ἁπλῶς ἐμνημόνευσε τοῦ Θεοῦ ὁ Δαβίδ, ἀλλὰ μετὰ ζωηρᾶς καρδίας, ἄκουε· Ἑτοίμη ἡ καρδία μου, ἑτοίμη ἐκλέξασθαί σοι, Κύριε, Κύριε ἐξομολογήσομαί σοι ἐν εὐθύτητι καρδίας. ἵνα πασῶν τῶν ὡρῶν

χ. ἔλασεν.

Ματθ. κς. κε.

χ. ῥήματι·

Ματθ. κς. μζ.

Ματθ. κς. ν.

ἴσ. - ρίπτω, ἴσ. καταλύσεως.

χ. Εἰς τὸ, Ἐμνήσθην τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐυφράνθην

χ. μελῳδὸς ἐμαρτύρησε

χ. ἐλιτανήσατο

Ex Ms. Regio Lut. Ψαλ. οθ. γ.

χ. τὸ ψυφήσωμεν

Ψαλ. ριη. πα.

Ψαλ. ριη. ξε.

Ψαλ. ξε. ζ.

Ψαλ. νδ. θ.

Ψαλ. ξε. α.

Ψαλ. ιζ. ε.

χ. νυκτί.

Ψαλ. ρκθ. α.

℣ τῆς πεσούσης φύσεως ἀνορθωτικὸν ἀγαπήσωμεν, ℣ τὸ κοινὸν δυσμενῶς ἐκπεφευγότικὸν ἀσπασώμεθα, δεδοξασμένοι τὴν τίκτουσαν δορυφορήσωμεν μνήμη, ἐπιμελῶς ἀβαδίλῳ πεσόντι, καὶ τὴν αἰσχύνην τοῦ σταυροῦ κατασπῶντες παμφώνοις ἐμβοήσωμεν τόμοις· Κύριον ℣ Θεὸν σου προσκυνήσεις, καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις· αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

Λογ. κγ. ΕΙΣ ΠΡΟΔΟΣΙΑΝ ΤΟΥ ΙΟΥΔΑ, ΚΑΙ ΕΙΣ ΤΟ πάθος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τὴν ἁγίαν πέμπτην.

Ex Ms. Regio Lut.

Τυγχάνω τὴν ἐκκλησίαν ὁρῶ, συνθεσπάζουσαν μορφὴν τὴν τοῦ εἰκότος ἰοῦ προδοσίαν σημαίνουσαν. δικαίως γὰρ ὁ μιγεὶς θῆν, καὶ φόνος ὁ καταστυφόμενος, καὶ κριτὴς ὁ ζῶντα πάσχων νεκρῶν τε ζώντων ἐρέμνιος. ὁ μὲν πάντων δικαιότερον, ἀφ' ὧν ἐξέρος καὶ ἐπίβουλος, ὁ τοῦ μικροῦ μαθητὴς καὶ ὑπηκόος· ἀληθῶς δηλοῖ ὁ προφήτης, ἀποστάτης φωτὸς ὁ ἀπόστολος, προδότης δικαιότατα ὁ δώδεκας ἀσύμφωνος, τῶν ἑνδεκα μαθητῶν ὁ δωδέκατος. καὶ τί μὴ λέγω τὸ ἄτομα, ἵνα μὴ πᾶσιν ἐπάγω τὸ ὕβρεν τοῖς
Matth. c. 16. ἀποστόλοις, ἀποκρύπτων ℣ αὐτόν; Πορθηεὶς, φησὶν, εἷς τῶν δώδεκα. τίς; ὁ λεγόμενος Ἰούδας. καὶ ἄλλο, ἵνα μὸ ὁ ἀνάτιος ἀποκρύψῃ ℣ αἴτιον. εἰσέρχομαι γὰρ τῶν ἀποστόλων καὶ ἕτερον τῷ αὐτῷ κεκλημένον ὀνόματι. Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης, φησίν. Εἷς παρθηεὶς τῶν δώδεκα. οὐκ ἐπ' οὖν εἷς· εἶχε γὰρ μεθ' ἑαυτοῦ ℣ δέκα ὅλους στυγερούς. οὗτος παρθηεὶς πρὸς τὸν ἀρχιερέα εἶπε· Τί θέλετέ μοι δοῦναι, κἀγὼ ὑμῖν παραδώσω αὐτόν; εἶπε μοι σὺ τοῦ, Ἰούδα, τὸν τοῦ κόσμου διαστολὴν ἑαυτῷ διδάσκαλον εἰς πάσαν προδηλούμενος, τὴν ἀξίαν τοῦ μαθητοῦ σὺ ποίαν καταλιμπάνεις μνήμην; τί δέ σε κατέμαγκάζει προδοῦναι τὸν ἑαυτοῦ βασιλέως φρατεύεσθαι; ἵνα προτίμησιν εἶδες τῶν λοιπῶν συμμαθητῶν καθ' οὓς γινόμενον, ὅτι τοιοῦτον τὸν αὐτόμον βαλεῖν ἐμβέτησας; ὃς οἶδας προῆς σε ἐν τοῖς ἑνδεκα ἀποστόλοις τὸν δι-
Marc. c. 14. αὐτοῦ βοήσαντος, Εἷς τις θέλει σε ὑμῖν εἰς προδοῦναι, ἔστω πάντων ἔσχατος, καὶ πάντων ἀβέκειος. ἀρα ὁ ζῶντα προῶπε, τὸν σὸν βουλεῖν ἀναστέλλων; ὁ ἀβέκειος σε τοῖς προφήταις ἀρέσκει, ἵνα μὴ σὺ ὡς ἔσχατος ἀδίκῳ πάντων κινδυνεῖς" καθασκευάσας τὸν δόλον; εἰ μὴ τὸν ἀρχὴν ἐν μέσῳ ἐκτὸς τοῖς Ἰουδαίοις τὴν προδοσίαν δωρούμενος, ἀν ὑπέλαβεν ἀν θεὸς, ὅτι ἀδικεῖ ἡ ὑποστασὶς, πρὸς τὸ τὸν ἀδικήσαντος ἐχώρησας ἄμωμον· ὃ δὲ λέγει σε προφανῶς, τί μοι θέλετε δοῦναι, κἀγὼ ὑμῖν παραδώσω αὐτόν, δηλοῖ τὸ σὸν δολιότητα. Οἱ δὲ ἔσης αὐτῷ τριάκοντα ἀργύρια· καὶ ἀπὸ τότε ἐζήτει εὐκαιρίαν, ἵνα αὐτὸν παραδῷ. τί προαιτῇς, Ἰούδα, τριάκοντα συμφωνήσας ἀργύρια τοῦ τὸ ἀπιμήτου προδότου μισθαρνίτου; ἐξαριθμησον προῶπον, ἀν μόνῳ ὃ λόγῳ ἐδημιούργησε ἄστρα, καὶ τότε λόγῳ [τὸν λόγον] προδοῦναι μελέτησον. ἐζήτει εὐκαιρίαν, ἵνα αὐτὸν παραδῷ. αὐτὸς τὸν χρόνους καὶ τοὺς αἰῶνας
Matth. c. 26. ἐποίησε, καὶ κατ' ἐκεῖνον ἐζήτει καιρὸν τὴν ἑαυτοῦ προδοσίας ἁρμόδιον. Ὀφίας ὁ γλωμώνης, αἰσχύνῃ μὴ τὸ δώδεκα μαθητῶν, ὃ ἐσθιόντων αὐτῶν εἶπε· Ἀμὴν, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με· ὁ κατ' ἐμοῦ ὃ ὑμῶν εἰσπλῶν, καὶ μαθὼν ἀ φυλάξαι οὐκ ἴσχυσε. καὶ λυπούμενοι σφόδρα ἤρξαντο λέγειν αὐτῷ ἕκαστος αὐτῶν, μήτι ἐγώ εἰμι, Κύριε; πῶς ἔκλινε ὁ ῥηθὲν εἰς ἀκοὴν τοῦ ζωοδότου ἐρώτησιν, οἷς καθαρὰ ἦν τῆς καρδίας κρύφια. ἀποκριθεὶς λέγει
Matth. c. 26. ὁ Ἰησοῦς· τί πάντες ἐκλογεῖς ὃ τὸ προδότου συκοφαντῆσαι ἐγχείρημα; Ὁ ἐμβάψας μετ' ἐμοῦ ὃ τῷ πυελίῳ τὴν χεῖρα, οὗτός με παραδώσει. ἄκων ἀποδεικνύει ἑαυτὸν περὶ τοῦ
* * δράματος λέγει. καὶ μὴ θέλω, ὃ ἄτομα χρατῆται τέως ἀπ' ἐμοῦ, ἕως δὲ εἶπῃ ἐφ' ὑμῶν τὰ ἀπ' αὐτοῦ κατ' ἐμοῦ μελετώμενα. ἀποκριθεὶς δέ, φησὶν, ὁ Ἰούδας, ὁ παραδιδοὺς αὐ-

τὸν,

κτὴ παρ' ὐδίσι· πλεονεξίᾳ πόντος, ὡς Εἶπόν, πεωματίαις. Ζωὴν ἐκβαλὼν μὺ τῆς Φαρέτρας ἐκπέμψω. ἀλλὰ ποῦ τοξεύων λάβω; πῖς σεωεργήσει μοι τόπος; Εἴθε μοι πρὸς ὄρος ὑψηλὸν σεωδυπλθεν· ὅπιτ' ἄνωσι ὑψηλότης Εἰς ἅδου. ἔδωκα δ' ἐξ ὕψους τὴν χορῶν ζωὴ εὐφόρεις· ἤγαγον δ' ὑπὸ ὄψιν θησαυρὸς βασιλέων· πρὶν ἴσπασα δ' Εἰς ἅδου τὴν ἔνδοξον τῦ βίου λαμπρότητα, τὰ μὴ ὄντως δίκαις, τὰ δ' τύχῃ φαντάζων. δύθεν που δ φύσις εὐσαγήνευτος λήμμασι. αὖ ἴδῃ τῆς γῆς τὰ φαιδρὰ, πρὸς δραμεῖται τῇ κλίνοντι· ἁρπάξω ⓦ δικαίμμοι πλοῦτον, τὴν τοσῦτον ἐκαθήσατο κτήσεων· ἀληθῶς τὴν σκιὰν ὑπερβάσι, πιστεύσει τοῖς ἀφανισμοῖς εὐθύς. πάντα γὰρ ὑπὸ δίκαια πίστ. Εἶ- 3
πον, ἄρτον αἴτησαν, ἢ πῦρ ἐπέμψατο τῦτο, πιστεύων ὡς πρέπον καὶ χρεὶς "ἄρτυ Θεῷ. χ. ἄρτων
Εἶπον, ῥίψας κάτω τὸ σῶμα, καὶ τὸ ῥηθὲν διεκρούσατο, μὴ δεῖν λέγων τὸν Θεὸν ἐκπειράζειν. μετ' ἐνδόξου τοίνυν αὖτὸ πρεσελεύσομαι σχήματος. πιστεύσει γὰρ ἀπατηθεὶς ἐμοὶ, ὡς Θεῷ πιεσθεὶς "ἐξεστί σοι, καὶ πολυπρεσώπων ὄχ ὧν πιστεύσει· αὐτὸς ἰσ. ογδ.
δ καταβήσας οἰχήσομαι. Τοῦτο Εἰδὼς ὁ Χριστὸς τὰ ἐνοίας, Εἰς ὄρος ὑψηλὸν σεωδυπλθεν· ἐκ τῆς τύχης ὁ διάβολος ἤρξατο, ποικίλλων τοῖς ἐμμασι πρεσπλοκὴς φαντάσμα. ὁ διαπότης ὑπὲρ τὸν τείχους ὄκ ἤλεγχεν, ἀλλ' ὡς ⓦ δόλον ὄκ Εἰδὼς θεωρῶ. ὁ δ' κεκρατῆσθαι τῇ τῆς φαντασίας ὑπερωπλάσετο τύχη, ἣ δὴ κάλλει τὴν φαντασίαν Εἰλῆφθαι· ἣ ὡς δόξασής λοιπὸν ὑπερκειμένοις πάντα κεκτῆσθαι περτάσεται ῥήσεις· Ταῦτα πάντα σοι δώσω, ἐὰν πεσὼν πρεσκυνήσῃς μοι. ἐχ ἑρᾷς, φησιν, δῦθεν πε, τὸ κόσμυ τὸ μέγεθος; οὐ θεωρῶ τὸ τότε" πολύκτητον; οὐ φείδῃς τὰ μυριοπλάσεις ταύτας σὺ αὐτῷ βασιλείας; τότου ὁ διαπότης ἐγὼ· δόματα ταῦτα πᾶσ' ἐμοὶ τοῖς αἰθέροις κατ' ἐμλὺ ἕκαστον ἀφαίρεται κρίσιν. σὺ δ' πάντων πᾶσ' ἐμοὶ πρεσπίπτεις, ἢ μόνος δίκαιος τῶν σὺ γῆ βασιλεύειν. πρόσκλησις δ' πᾶσ' ἐμοῦ τὸ παγκόσμιον κράτος, ἢ πρεσκυνῆσαι μόνῳ τότων ἀπόδος. Ταῦτα πάντα σοι δώσω, ἐὰν πεσὼν πρεσκυνήσῃς μοι. ὀξ ἡμισείας πρεσφυεῖς ἄκων, διάβολε. παραδώσεις σὺ μὸν ⓦ κόσμοι, ὃν κακῶς ἐδουλώσω, ἀλλ' οὐ πρεσκυνήσει σῶν, ἀλλὰ μαστιγούμενος. μὴ γὰρ οἴᾳ τῷ Ἀδὰμ διάβολος; ἢ γὰρ τ Ἀδὰμ ἐδελίασεν ἐπῶσι, ὡς ἔς ᾧ Θεὸς, ἢ πίστας κατέλυσεν. ὑπερισχῦται ἢ πᾶν πάντοκρατορείδυ Χριστῷ, τῷ τῆς ἐλπίδος ὑψηλὸν πρὸς πίστιν ἐλπίζων. ἀλλ' ἀξίας ἀπιστίας ἔχουσι· Ὑπαγε ὀπίσω μυ, Σατανᾶ· γέγραπται γὰρ, Κύριον ⓦ Θεόν σου πρεσκυνήσεις, ἢ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις. ὕπαγε, Σατανᾶ. καθὼς ὑπὸ ζῶντα τὸ τῦ Σατανᾶ πρεσέσθησιν ὄνομα· καθάπερ [γὰρ] τις διαπότης ὑπερυπτόμενος δούλων κακῶν ὀξ ὀνόματος, δείκνις ὡς ὄκ ἔλαθεν. ὑπαγε· ἀπειληπικὸν οἶμαι τὸ τῦ ῥήματος πρᾶον, ὥσπερ ἐμβριμησάμενος πρὸς αὖθις τὸ διαπότυ. ἕκαμες τ' ὑποχρίσει κρύπτων, ἢ ⓦ σχηματισμοὶ ἀπεγύμνωσας; ἀπέγνως τὸν ὄκλον, & κολακεύεις με δώρεις; ἤδη μοι πρεσχηματὴν τὸν πρόσωπον; ἤδη τὰ ὀξὸ τῦ πρόδοτυ πορεύη μοι σύμφωνα. * *
ἄρα σοι ἐμβλέπουσας, ὦ διάβολε, πρόσωπον, μεῖνόν σου ⓦ Συναγάκτια Ἰουδάν. ὕπαγε πάλιν, ⓦ φανερὸν ἀναμένω· ὕπαγε πάλιν, ὄκ ἀνέξομαί σε. πάλιν ὕπαγε, πίρνησί σε ὡς πρόδοτη τὰ δῶρα. πάλιν δέ σοι πρῶτον φημι, Κύριον ⓦ Θεόν σου πρεσκυνήσεις, ἢ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις. μὴ σὺ μείζων τῶν Θεῷ σῶν αἰθέρων. αὐτῷ γὰρ μόνῳ χρεωστοῦσι. Τότο, φησὶν, ἀφίησι αὖθις ὁ διάβολος. μεγάλη τῆς πλάνης τῆς ἑκάστης ἡ ἰσχύς. καθάπερ γάρ τις ἀθλητὴς γλυκαῖος, πρὸς ὕψος ⓦ αἰτίπτηνοι ἀέρας, ἐκ μετεώρυ καταῤῥήγνησι πάντας· ὕπως ὁ διαπότης Χριστὸς Εἰς ὄρος ⓦ διάβολον ἀέρας, & μετεωρίσας ἀερίοις ἐλπίσι, ἀφ' ὑψηλῆς ἐλπίδος κατέῤῥαξε· ἢ τὸ τῆς νίκης θαῦμα σῶν ἀγγέλοις ἐκπλήξῃ, πρὸς τὸν τῦ ἰσχυτὸ δορυφορείδυ ζωὴν ἀγγέλων. Ἰδὺ γὰρ, φησὶν, ἄγγελοι πρεσῆλθον ἢ διακόνουν αὐτῷ. ἰσάγγελοι δ' ἢ ἡμῖς πᾶσαν ὥμβα τῶν διαπότην τὸν διάβολον· "ἀρίσωμεν θρανοῖς, διάβολον σὺν γῆ πλησιῶτες ἀγγέλοις, πᾶς ἀπήνοις τὸν ψυχὸν ἀποῤῥῶμεν ἀγκάλαις, χ. ἀφίσωμεν

ἀδιαβόλως" ἐκπειράζομος. χρήσαι τῷ κρίματι τέτε δικαιῃ τῆς ἰότητος, χρήσαι τῷ πνεύματι τῆς θείας κηδεμονίας ἐλέγχω. δῦ γὰρ ὁ τεθλιμμένος πίστει ἀξιόμαχος ἀδιαβλήτε, ἀληθὴς ἡ ῥηθεῖσά σοι τῆς ἰότητος κλῆσις. τέτο γάρ σοι προϋπῆρχε τὸ Θεός, ὅτι τοῖς ἀγγέλοις αὐτῦ ὁ τελείωσε περὶ σῦ, τῦ διαφυλάξαι σε ὁ πάσαις ταῖς ὁδοῖς σε. ἐξ ὅλης ψυχῆς σκύβεις μέρει προσκλίνῃ, διάβολε, ἰσοτίμῳ παλαιᾷ ἀνθρώπε. λέων τις ὅτι Σαμψὼν αἱρεθη, ὃς κηρίον μέλιτος ὅτι τόματος ἔφαγε, ἔῤῥιπτο δυσώδης· ἡ σὺ λέοντος ὁδὸς γραφικῶς εἶ διὰ τόματος μέλι, ἡ κείμενος ὑρίσκῃ, τῇ τῦ διαστῆναι κατὰ πίστιν ἀπεικάσει. Γέγραπται γάρ, φησιν, οὐκ ἐκπειράσεις Κύριον ⓦ Θεόν σε. ὅτι ῥίπτειν ἑαυτὸν ἤρξατο, ὅτε μέλι συγκατέθετο. ῥίψαι μὲν γὰρ ἑαυτὸν ἀρίστασθαι, ἔδωκεν δὲ τῷ διαβόλῳ λαβεῖν, ὃς οὐ θαῤῥῶν τῷ Θεῷ, τῇ ἡ τῦ πνεύματος προστάσει" ζωηφόρος, κομπώδης δὲ ἔδοξεν, ἡ πρὸς ἔνδειξιν εὐχάλεος. " οὐ συγκατάθεσιν, οὐκ αἴρησιν ἔχουσαι, οὐκ ἐκπειράσεις Κύριον τὸν Θεόν σε, "τῦτο πρὸς ⓦ διάβολον λέγων, ἐμὲ τὸν σὸν οὐκ ἐκπειράσεις διαστῆναι. οὐ γὰρ δῦλος μαθών, ὡς δυνήσεσθαι μὴ ταῦτα προσαιτῆσαι ἐπιχειρῶν, Ταῦτά σοι πάντα δώσω, ἐάν πεσὼν προσκυνήσῃς" μοι. δέχομαι μὲν τὴν ψαλμῳδίαν, ὡς ἀληθῆς, ἁ φωνάς, προσαιτῶ ὑπερημόνως καταπιστεύω Θεῷ. ἀπέλεις ἐπὶ ἀνθρώπων εἰ τιμώμενοι οἶδα· ἀλλ' ἐχ ὅταν εἰς κρημνοὺς κυδιῶσιν, οὐχ ὅταν θανατῶσιν ἑκόντες, ἐχ ἐταν αὖθις χρείας πιεράζωσι. τῦτο δῶν δύο περὶ πίστεώς ὁ διάβολος, εἰς πεῖραν ἀφικέσθαι πειρᾶται. ἀλλ' ἃ τῆς πίστεως ὁ λόγος ὀφειλέτης ἐκβαίνει, ἡ πᾶσιν ὑμῖν ἄπιστον τὸ χρέος χρεόγραφον. γλυκὺ γὰρ τὸ χρέος γραφὸν τῦτο, ἡ μόνῳ τῷ διαβόλῳ πικρόν. ἐκ γὰρ τῆς αὐτῦ προμηθείας τὴν ἀπόδοσιν ἴσχει. δύο μὲν δῶν πέπεισμαι τὸ τῆς ὑποστάσεως χρεογράφου καταβολάς εἶ). εἰς λοιπὰ δέ μοι προΐεσι τὸ χρέος, τ' παντὸς οἶμαι δ' δῦ δυσφορώτερον. τὰ λοιπὰ γὰρ τῦ χρέους, τὸ τρίτον τῦ διαβόλου πονήρημα· τὸ τρίτον τῇ πλάνῃ. ὦ μεγάλη ἡ προῦσα· τῷ τῆς πλάνης ἀριθμῷ τελευταῖον, τῇ ἡ τῆς τέχνης κακουργίας προφθάσον. τὰ μὲν γὰρ προῦτα φορντὸς ποιηρευόμενος ἰῶ. τ' ἐκ Θεοῦ γὰρ φανερῶς ἀποστάσιν οὐκ ἤτει· ἀλλὰ τῇ θείᾳ καταχρώμενος μιμήσει, καὶ ὅ, εἰ ὑὸς εἶ τῦ Θεοῦ, πρὸς αὐτὸν ὁμολογῶν, εὐσεβῆ προσώπῳ τ' δεομάχου ἐσχημάτισε τέχνῃ. ἐν τῇ τρίτῃ ἡ πείρᾳ, γυμνὴ τῆς πανοπλίας ἡ λύσσα, ἀσκέπαστον δὲ κακοῖ παντοδαπῶν. προσκυνήσαι γὰρ ⓦ προσκυνούμενος ἦτει, ἀφ' ὧν ἔκουσε, φλυαρηθεὶς τὸν προσκυνῆσαι. ὅπῃ γὰρ εἶδε μὴ πίστεως πάντα χρὴ ⓦ διαστῆναι φθεγξάμενον, ἡ ⓦ Θεὸν μὴ πειράζειν εἰπόντα, ὁμόσαι ⓦ διαστῆναι εἰς πίστιν εὐαγωγεῖ, ἐ κακεῖ τὸν ταύτης μὴ πολυπραγμονεῖν βάσιον. ἡ δὴ μετ' ὀλίγον προσέρχεται σχήματος, ὡς ἐκπλήξων τῇ λέξᾳ. Παραλαμβάνει γὰρ αὐτὸν ὁ διάβολος, φησιν, εἰς ὄρος ὑψηλὸν λίαν, ἡ δείκνυσιν αὐτῷ πάσας τὰς βασιλείας τῦ κόσμου, ἡ τὴν δόξαν αὐτῶν. σκιαγραφήσας γὰρ" ἀέριον ἡ καταψευσάμενος τὰς τῦ ἀέρος μορφώσεις, ἡ σκιοειδεῖς κοσμογραφίαν ἀσωμάτων, ἡ πλαστογραφήσας βασιλείας τι χρησάμενος κάλλη, ἤλπιζε τῷ τ φαντασίας λαμπρῷ ὃ τῦ διαστῆναι πρὸς πίστιν εὐλαβὲς ἀναπείσειν. νικᾷ ἡ καθ' ἑαυτῦ φιλονεικῶν οὐκ αἰσθάνεται, ἡ πρὸς τοσαῦτα ἐπιχείρημος πίστει. ἵνα μὴ πίσῃ, τὰς τῦ κόσμου δωρεὰς" ἀναιρεῖ· ταῦτα πάντα σοι δώσω, ἐάν πεσὼν προσκυνήσῃς μοι. ὁ Παῦλῳ μὴ πιστεύων, ὅτι εἰδωλολατρὴς ὁ πλεονέκτης, ἀκουέτω τῦ τῶν εἰδώλων παρὸς ὁμολογοῦντος τὰ Παύλου· τῷ προσκυνοῦντί μέ, φησι, τὰ ἀλλότρια δώσω. οὐκοῦν προσφυὲς διάβολον, τῶν ἀλλοτρίων ὀλίγιστον. αὐτὸς γὰρ τῶν ἀλλοτρίων ὑπάρχειν τὸν δεσπότην, ζημιοῖ τοῖς χρείσμασι, ἡ δι' ὧν δίδωσι κλέπτων. ὅτε αὐτῷ ἡ τῆς πρὸς ⓦ διαστῆναι φιλοτιμίας ὀνοῖς, ἐπισκλέψαι πρὸς πῶμα δωρεάν ἐπισχέσει. ἡδυπὴ, φησιν, οὖτε βρωμῆ ἀηδίωτος, κενοδοξίας ἀληθάλιστος πάθη. τὰ δύο" ἐμὲ διέκλεσε τὰ μυχμοῦντα βέλη· ἄλλο μοι βέλος ἰσχυρὸν ζητητέον. φιλαρχίας τὸ ἄπασιν ὄρεξις, εὕρεσις κέρδους ἀπα-

κτὴ

ν. ἐκπαιτῶ μενος.

κ. συγκατατίθεμαι, ἰσ. λείπει ὑπόκρισιν ἐδώκαμεν ἰσ. ἡ τῦτο ἰσ. μοι, ἀντὶ πλέονος δίκ-

λ. ἡμῶν

κ. διαμάχον ἄλλ. διάκονον

κ. ἐπιχείρη

κ. μα

φύσιν, ἀλλ' ἐγκρατείας καὶ πίστεως ἀρχέται. Ὁ γὰρ οὕτω αὐτῷ προσωλυπὸν ὑφίσταται πολεμῶν ὁ διάβολος. πρὸ τοῦ πόνου γάρ, φησι, δεῖ τὸν ψίαν μιχθῆναι τῷ πόνῳ· ἐπιβούλευσιν. ἐκ περισσοῦ τῆς ἐλπίδος, διὰ Ἡρῴδου πεῖραζε· θηρεύει διημαρτεν· πειρᾷ διάβολος, διὰ ἐμμανοῦς ἐκείνου πολεμήσας. ὦ φιλοτεκνίας τυφλῆς· βρέφους ὄντος πεπόνθη, καὶ ἀνδρωθέντι συμβάλλει; προσελθέ, ἀνδρωθέντος, ὦ διάβολε, γάμους, μάθε τούτου τὸν ἀγῶνα ἐκ δοκιμῆς. ἤδη μὲν γὰρ πεπωκότι προσελθὼν κατέρραγη (Ⓦ) τοῦ πώματος ἀκηκόατε ἴσως) ἀναπτήσας ἢ προσδικήσας τὸν πάλαι, διπλασιάζει ὁ πόλεμος. ὡς γὰρ ἐνηυθύνθη τοῦ προτέρου πειρασμοῦ, καὶ πεινῶντι προσελθὼν οὐκ ἐπάτησε, δεύτερον εἰσφέρει κακούργημα. ἀπροσκοπος μοί, φησι, ἡ παλαιὰ μνήμη· τῇ ῥιζάσῃ (Ⓦ) Ἀδὰμ ἀποτάσσομαι πόνῳ· ὁ τῆς ἕξεως ἀποτίθεμαι δίλεαρ. ἔοικε γὰρ οὗτος ἡδονῆς βασιλεύειν. ὁ γὰρ ἡδονῆς ζωφῆ μὴ χωνεύμενος, ἀζητήτου ἄρτου· ἐν πολυημέρῳ· μὴ πειθόμενος πεῖναι, τῆς οὐκ ὀρκιστοῦ ἀπαράδεκτος μάχης. βεβλάβημαι ὑπ' ἄλλου παλαίσματος πέπτωκα. ἔχω πικρότερον ἀζυμίτου, γλυκὺ θηρατὸν δόξης. ἡδὺς τῆς κενοδοξίας ὁ βρόχος· οὐκ ἡδὺς ἢ μόνον, ἀλλὰ καὶ δίπλοκος. τῇ κενοδοξίᾳ γὰρ ὁ τῆς ἀπονοίας συμπτύσσεται πάλος. ὁ γὰρ δόξης ἐρασθείς, πρὸς κομπώδειαν χορδὴς· τούτῳ ἢ καὶ πλέξει τὸ πάθος ἡ προφασις. ἴσως φρενῖτις πλέον ὠσιτηθυτὴς πολυήμερος. γεγαλίζω πρὸς κόμπον, προσελθὼν ὡς δικαίῳ φρενιώσω ῥήσει ψεύδομαι, ὡς ἐπ' αὐτῷ προῤῥηθείσῃ, ἐρωτήσει δολερᾷ δελεάσω. ἔπαθε δέ μοι κρημνὸς τῆς ἐρωτήσεως τόπος. προσὸ προφερύσιον συλλαβῶν ἐλκύσω, καὶ τῷ ὕψει λαβομένῳ προτείνω, Εἰ μὴ ἐν τῷ Θεοῦ, βάλε σεαυτὸν κάτω. γέγραπται γὰρ, ὅτι τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ, καὶ ἐπὶ χειρῶν ἀροῦσί σε, μήποτε προσκόψῃς πρὸς λίθον Ⓦ πόδα σου. πόθεν ἢ δέξεται τὴν ῥῆσιν, ἢ φθάξεται. Εἰ μὲν οὖν δέξεται, ἀπορῶ, ὡς δίγνωμος, πρὸς τὴν τοῦ σώματος συνκατάθεσιν πρόσεσιν. ῥίψει μὲν αὐτὸ ἐκ τοῦ ὕψους ὁ σῶμα· ἐγὼ δέ, μὴ μὲν πεσὼν ἀποθάνῃ, καταγλάσω νεκρόν· ζήσαντα δὲ τῷ τῆς κενοδοξίας ἐπαυμάτισα πάθει, πείσας πρὸς ἔνδειξιν ἐμοὶ ἑαυτὸν καταῤῥίψαι. Εἰ δὲ μὴ πεῖσαι τοῦτο ἰδιωτεύω ἰδίωμι, προσκρούσω πρὸς Ⓦ Θεόν, ὡς Ⓦ Ἰώβ, μεγαλλόμενον δωρεὰν ὑγίειαν οὕτω· ῥῆσιν αὐτῷ· πεῖσαι σε γεγραμμένῳ ἀείγνων, ἐπαγγελίαν Εἶπεν τῆς σωτηρίας τῆς σῆς, καὶ ῥίψαι πρὸς βάθος σε πολεμήσει· δῆλον ὅτι μὴ θαῤῥοῦντος οἷς ἐπάγου. πῶς οὖν τὸν ὄντως ἀπίστου, ἢν προσηγόρευσας; οὐκ ἔλαθε ἢ τὸν διαπόντιον βάλλουμα, καὶ δίδωσιν ἑαυτὸν εἰς πρόκλησιν, ὡς δυνάστου δυνάστῃ ζωγρεπόμενος. ὁ δὲ διαβόλου πειρᾶται βάλλουμα, Εἰ μὴ ἐν τῷ Θεοῦ, βάλε σεαυτὸν κάτω. ἀποκρινόμενος δὲ μεγαλόλῳ πειρᾶται· Εἰ τὸν κρίνεις ἀνδρὸς πατέρα τὸν Θεὸν κεκτημένου, τὸ μὴ θέλειν βλαβερὰς ἀλλαγὰς, ἐγγὺς, ὧν πειρᾶται, ἀπόδειξιν. αὐτὸ γὰρ τοῦτο τῆς ἡττητός ἐστιν, ὦ μεγάλε, δεῖξις, ὅτι συμπλέκεσθαί σοι πρὸς τὸ κρημνὸν οὐκ ὠθεῖς, ὃν ἐκ πολλοῦ καταῤῥίψαι σπουδάζεις. ἀλλ' ἔστι τοῦτό ἕτερον, ἢ τοῦτο, ὃ σὺ προλέγεις, ἄκων ὁ πίπτειν, φησί; καὶ ἐκὼν καταίνεσαι· βάλε σεαυτὸν κάτω. γέγραπται γὰρ, ὅτι τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ, μήποτε προσκόψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα σου. "ὅπου γὰρ τούτοις δείκνυσιν, ὡς Θεὸν ἐγνωκέναι. Εἰ γὰρ Θεὸν ὁ διάβολος ἔγνω, οὐκ ἂν τὸν ἐξ ὕψους αὐτῷ προσέτριβεν ἔκπωσιν. ἤδει γὰρ, ὡς ὅτι ὑψους ὁ Θεὸς κολοβώπους, ὅτι ἐλλιπέστερος πλάτους· ἀλλ' ὑψηλοῖς ζωωθούμενος συμπληρῶται πλάτεσιν. ἤδει προσκομμοῦ τὸ ἧττον ἐλεύθερον. ἀνιδεσπίσει γὰρ ποδῶν, ὁ Θεός, ὁ προσκόπτων. ὅτι μὲν οὖν οὐχ ὡς Θεῷ διέγνω, μαρτυρεῖ τὰ ῥήματα. ἀκούσωμεν δὲ καὶ τῶν ῥημάτων τοῦ νοῦν. πρὸ μικροῦ, φησι, ὄφις, γέγραπται, οὐκ ἐπ' ἀρτῳ μόνῳ ζήσεται ἀνιδεσπος, ἀλλ' ὅτι πάντι ῥήματι ἐκπορευομένῳ διὰ στόματος Θεοῦ, καὶ τὸ ζωὴν εἰς τὸ θεῖον ἀνιλυφήμησα πίστιν· ἀλλ' ὅτι ῥῆσίς ἐστιν ἑτέρα Θεοῦ λέγουσα, ὅτι τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ, μήποτε προσκόψῃς πρὸς λίθον Ⓦ πόδα σου, δεῖξον ὡς ῥήματι πιστεύω Θεοῦ, καὶ καθὼς σαυτοῦ,

ἰσ. ἐπιβούλευσιν
ἰσ. θηρᾶται διώκτην
ἰσ. ἐν λιμῷ πολυημέρῳ.
ἰσ. εἰ
ἰσ. ἀγγέλοις ἰσ. μὴ
χ. ἰσ

γέγραπται Κύριον ⟨Θεὸν⟩ σου προσκυνήσεις, καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις. ἰδοὺ τοῦ παλαιοῦ, παλαίειν διδάσκει πάλη. γλυκὺς τῆς πάλης ὁ καπνός. ἡ σοφὴ τοῦ Κυρίου προς ⟨Θεὸν⟩ διάλεξις πάλη, ὃ καὶ τῶν ἀθλητῶν διδάσκει τὸ παλαίσμα. πείνη γὰρ ἐστὶν ἡ τῶν ἀγώνων ἀρχή· πείνη, ὃ τυραννικὸν ἐπιθυμία, πείνη, τῶν ἀθλητῶν ὁ κεφάλαιον. ἐπιθυμία γὰρ ἔρωτος, ἀκαθέκτου ἔρως. ὁρᾷς γὰρ ἡ μαχαίρη πάντων ἀνθρώπων, καὶ ταύτην πολλοὶ διαπεπλευκασι μὴ ἁλόντες, εἰς τοῦ τῆς προαιρέσεως ἐξωκείλαν ἄρπαγα, ὡς οὐκ ὄντος Θεοῦ φεύγοντος τὸν πτωχόντων. προς τοῦτον καὶ ⟨Θεὸν⟩ Χριστὸν ὁ διάβολος ὠθεῖ, ὡς δοῦλον πρὸς τὴν πείνην καταπόνων ἀποπλεύσας σαλεύσας. τοῦ γὰρ τῆς λιμένος οὐκ ἦν σοι ἀφεῖναι. οὐ γὰρ δοῦ ὡς σφόδρα προσπλῆξαι λιμένι. ὁ τοῦ οἰκείας μὴ φείσηται ὀπτασάμενος φύσεως, οὐδὲ δοῦλος Θεοῦ προς ἔρωτος διελέξεται. ἀλλ' ὡς δοῦλον βλέπων, ὡς προς δοῦλον φθέγγεται, εἰ μὲν εἶ τοῦ Θεοῦ, εἰπέ, ἵνα καὶ λίθοι ὦσι ἄρτοι γένωνται. μοναστὰς δοκιμασίας μὴ ζητούμενος, ἔρωτος φειδοῦς βλασφημοτέρας λιμοῦ, τοῦ οὐκ ἔχειν ὃ προσφέρειν ἀπορίαν, νῦν ἀπὸ τοῦ ὄρεξιν, διακόνων τοῦ ἔρημον πλοῦ λίθων οὐκ ἐχουσῶν, ἵνα ὁ τῆς πείνης τόπος τοῦ τῆς ἔρωτος ἀπόγνωσιν αὐξήσας, σάλον τινὰ περιβαλὴ τῇ ψυχῇ δυσπιστίας, ἢ τοῦ μέτρια λύσῃ. ἀλλ' ὅπου ⟨Θεὸς⟩ σφραγῖδα ἀποβλέψωμεν, ἢ ταῖς τῶν φωνῶν παλάμαις κατίδωμεν. Εἰ μὲν εἶ, φησι, τοῦ Θεοῦ, εἰπέ, ἵνα καὶ λίθοι ἄρτοι γένωνται. μὲν, φησι, προῖον σκάλον βαπτιζόμενος, ἢ λευσούσης τῆς φωνῆς ἠχρεώμεθα, Οὗτός ἐστιν ὁ μὲν μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ ἠυδόκησα. ἐλθὼν ἢ τοῦ σωτηρίαν, τοῦ ἔρασται, τοῦ βάφημον χλιδῶν, τοῦ φιλοῦ ἔργου τιμιόν· σοὶ ἢ τάχα καθ' ἡδονὴν ὃ ῥηθὲν ἰῶ, ἢ πιστεύεις, ὡς ἀληθῶς ἀγαπώμενος, ἢ θαρρεῖς, ὡς ἐν οὐρανῷ τεταγμένος, καὶ χαίρεις, ὡς Θεῷ συναπουδάσας. ποῖος πατὴρ σφαίρας τῷ παιδὸς οὐ φεύγει; τίς οὐ τρέφει σώσατος ⟨Θεὸν⟩ σφυγμός; σὺ ἢ πάντα ἐκείνα ἡμέρας ἥσεις κατέτηξας, καὶ πεινῶντός σου πατὴρ οὐ φεύγει; καὶ λιμοῦ σώματος πολυήμερος; ποῖος φιλόπαις πατὴρ, ὃς ἄρτον οὐ χορίζεται τέκνῳ; καλὸς μὲν ὁ λιμὸς σὺν δὲ παῖς μὴ τρεφόμενος; δίζῃ τοῦ ἀγάπου, χορισάμενος ἄρτον· δρέψῃ ⟨Θεὸν⟩ μὲν ἐν ἐρήμῳ σφαίρας. δυνάται λίθους μεταβαλεῖν εἰς ἄρτους· ἄρτησαι τοῦτο πεινῶν. καὶ σὺν δάχῃ τοῦ χάριν, ὡς μὲν καλλωπίζου· σὸν ἢ ταῦτα λαβεῖν, μὴ χλιάζου τῇ κλήσει. ὦ τιμῆς ἀπὸ θεόσωτα φιλανθρωπίας, ὦ συμπαθείας ἀνθρωπικτίνου, ὦ κηδεμονίας ὀλεθρίου, ἢ δηλητηρίου γλυκάζοντος. Εἰς ἀπιστίαν ὁ λιμὸς ἐρέθιζει, καὶ προς αἴτησιν ἐγκαλεῖται βρωμάτων· οὐχ ἵνα δρέψῃ πεινῶντα, ἀλλ' ἵνα δηλεάσας προς αἴτησιν, αὐτοῦ μᾶλλον ὡς ἄπιστον συγκρούσῃ προς ⟨Θεὸν⟩ Θεόν, ὅπου ἢ προς τὸν Θεὸν φυσάμενον, οὗτός ἐστιν ὁ μὲν μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ ἠυδόκησα. Τί οὖν ὁ διάπτυστος Χριστός; οὐκ ἐκκαλύπτει ⟨Θεὸν⟩ κεκρυμμένου Θεόν, ἵνα μὴ φυγαδεύσῃ τοῦ δηλεῖν· ἀλλ' ὡς ἂν δοῦλος φιλὸς δοῦλοφθέγεται. Γέγραπται γὰρ, φησιν, οὐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται δοῦλος, ἀλλ' ἐν παντὶ ῥήματι ἐκπορευομένῳ διὰ στόματος Θεοῦ. οὐ ξενίζει μὲ, φησι, τοῦ βρωμάτων ἡ σπάνις, οὐ ταράττει ὃ πεινῶν ἐν ἐρήμῳ, οὐκ αὐτῶν τοῦ οὐκ λίθων ἀρτοποιίαν. πολλαὶ γὰρ αἱ τῆς θείας κηδεμονίας ὁδοί, ἢ πολύτροποι προσφοραί. δέδωκα μὲν γὰρ δοῦλοις τοῦ ὀκ βρωμάτων τροφὴν, ἢ τῆς ὀρνέας ὃ συγκρότημα βρῶμα· χάμμα δὲ μοι προσδιδάξει θέσι τῆς φύσεως ὄρνις ⟨Θεὸν⟩ Θεὸν ἀναβαίνων. μέμνημαι θείας φωνῆς κεκραγυίας δοῦλοις, μὴ δειλίαν πεινῶν, ὅταν φεύγῃ Θεός. μὴ οὖν φεύγων πεινῶντος, ἢ τοῦ ἔρημοι εἰς ἀπόγνωσιν λευκούσης· κηδεύεται Θεός, καὶ μὴ πρόσεσθαι ἄρτοι. ἔστι γὰρ ἢ δοῦλος τροφῆς ζωοποιὸς ὁ Θεός, ἢ ζήσεται σὰρξ αὐτοῦ βρώματος, ἢ ζῆν αὐτῇ προσπάτει Θεός. ὅτω γέγραπται, φησι, ἢ πίσεύω θείοις πιθανρήκως ῥήμασι, ἢ τοῦ ὀκ τῆς τροφῆς μόνης οὐκ δυαμόφω ζωοῦ. δι' ὧν προσέχεσθαι ὁ Αδάμ, ὁ Χριστὸς καταγάπη. ὅπου γὰρ ἐξ ἀπιστίας Αδὰμ τὸ βρώματος ἐξέπεσεν (ἀπιστήσας γὰρ τῷ Θεῷ, ἢ φαγὼν κατέωισθη) ἐλθὼν ὁ Χριστὸς, δράσησας τοῦ

Ματθ. γ. ιζ.

Ισ. ὦ πῶς ἀτίμου ὦ ἀπαιδεύτου φ.λ.

φύσει,

ἀλλὰ τῶν ἱερέων ἡ πολυπόθητος τοῦ Θεοῦ ἀγάπη. &c. γὰρ εἰς τοῦτο καὶ διαβολικὰ παρεσκεύασμαι καταπέτασμα. μὴ γὰρ τὸ πολλὰ εἰπεῖν πληρωτικὰ τοῦ νόμου, ἐπήγαγε· Καλῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς, καὶ προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς, ἐν ἅπασι τοῦτ' ἔνδειξιν καταλύων, καὶ τοῦ ἀγαπᾶν φυτεύων. χρέος ἔστω πᾶσιν ἡμῖν τὸ ἀγαπᾶν ἀλλήλους μηδέποτε πληρούμενον. φησὶ γὰρ ὁ Παῦλος, Μηδενὶ μηδὲν ὀφείλετε, εἰ μὴ τὸ ἀλλήλους ἀγαπᾶν. ὥσπερ γὰρ τὰς ἕξεις καθ' ἑκάστην ὑπιζητοῦμεν τοῦ ἡμέραν, καὶ οὐχὶ ἡ προσλαβοῦσα χορηγία ἀπαιτήσει ἡμᾶς τὸ μὴ καθ' ἑκάστην ὑπιζητεῖν ἕξεις, ἀλλ' ὅτι ἀπὸ τῆς φύσεως ἀπαιτούμενοι ὡς χρέος ὀφείλομεν· ὅταν καὶ ὑπὲρ τῆς ἀγάπης τοῦτον φυλάξωμεν. Οὐ πληθήσεται, φησὶν, ὀφθαλμὸς τοῦ ὁρᾶν, οὐδὲ οὖς τοῦ ἀκούειν. γλυκὺ τοῖς ὀφθαλμοῖς τὸ φῶς, καὶ σύντομον ἑκάστην ὥραν τῷ ὀφθαλμῷ, καὶ σύντομος ἑκάστην ἀκούουσι τοῖς ὠσὶν· ὅταν καὶ τὸ τῆς ἀγάπης ἐρώσμιον ἔργον ἀκόπως ὑπιτελεῖν ὀφείλωμεν, καὶ σύντομον κρείνωμεν. ὕδωρ γὰρ πολὺ οὐ δυνήσεται σβέσαι τὴν ἀγάπην. Μένει γὰρ, φησὶ, τὰ τρία ταῦτα, πίστις, ἐλπὶς, ἀγάπη. ὥσπερ γὰρ ἐν ἀρχῆς, οὕτω καὶ εἰς αἰῶνα φυλαχθήσῃ· ἢ ἀκολουθοῦσας ἡμᾶς ἠξίωσε τοῦ αἰωνίου ἀγαθοῦ ὑπιτυχεῖν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ματθ. ε. μϛ.

Ρωμ. ιγ. η.

Ἐκκλησ. α. η.

α Κορ. ιγ. ιϛ.

ΕΙΣ ΤΟ, ΕΙ ΥΙΟΣ ΕΙ ΤΟΥ ΘΕΟΥ, ΒΑΛΕ ΣΕΑΥΤΟΝ ΚΑΤΩ. Λογ. κϛ.

Καὶ ὅτι παραλαμβάνει αὐτὸν ὁ διάβολος εἰς ὄρος ὑψηλὸν λίαν, καὶ τὰ ἑξῆς. Ματθ. δ. ε.

Ἥλιος μὲν γὰρ γῆς παραπέμψας, καὶ τοὺς ἡμᾶς ἐξ εὐθείας ἱστορῶν, μετημείψατο νύκτα, τὸν ἀντιοῦντα εἰργάσατο, καὶ παραδιδοὺς ἔργοις· διογνώσεως δὲ φέγγος ἐξυπνίζει ψυχὴν, λογισμοὺς ἀθελήτους, καὶ τοὺς ἀρετὰς διαιρήσει· καὶ τοῦτον μᾶλλον ἡμῖν, ἢ ὁ ἥλιος ὑπολάμπει εὐκταῖον. ἥλιος γὰρ ὁ μὲν βλέπων τοὺς ζήσεται (ζῇ οὖν ὁ πηγὴς ἀκτὴν γινώσκων ὁ ἥλιος) δύπλοις δὲ διογνώσεως ψυχαὶ νεκραὶ, καὶ ἀναπεύονται ζῇν· ἀθεεὶ δὲ ὁ διαστὴς φησὶ· Ἄφες τοὺς νεκροὺς θάψαι τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς. ἀλλ' ὁ τῆς νεκρώσεως παλαίσας γλυκύτερος, ἑκατέρας ἀξιάλετο βίου νεκρώσεως. διττὴ γὰρ ἀθεεὶ ἡμᾶς ἡ νεκρότης· ἡ μὲν φύσει προσγουμένη θνητῇ, ἡ δὲ γνώσεως ἀποβολῇ· φυσικὴ (ἀγνωσία γὰρ Θεοῦ νεκροποιὸς αἰσθήσεως ἁμάρτημα) ὧν ἀμφοτέρων ἐργάτης ὁ διάβολος· ὃν καταῤῥάξας Χριστὸς ἦλθεν ἐξ ἀμφοτέρων τὴν φύσιν νεκρότητος, τοῦ μὲν ψυχοῦ δόγμασι ζωοποιοῖς διορθώσας, διδάσκων ἢ ὃ θνητὸν αἰακτήσας. τῷ γὰρ ὠθουμένῳ πεσόντος, ὃ ὠθούμενον ἵστησι, καὶ ὁ τῆς πάλης τῷ βίῳ καταλείπων πάλαξ, ὅπως ἡ φύσις εἰς ἐκφυσιν ὁρᾶσα ῥωννύῃ). ποῦ δὲ ὁ πάλαξ; Εἰς τοὺς ἐρήμους βλέφον. ἐκεῖ γὰρ αὐτοῦ ἡ χάρις διέπουσα εἰκόνι τυραννοκτόνῳ, καὶ κατ' ἐρήμους φοβουμένη τύραννον. σκάμμα μὲν ὁρῶμεν τοὺς ἐρήμους, χέρσα δὲ τοῦ διαβόλου πλατύνουσαν τὸν Κυρίου τοὺς πόνους, παλαίσματα δὲ τρία, τοὺς τριάσας ἀποκρίσεις. νόμος γὰρ πάλης, τοὺς πάλαις τριάσαι δεῖ. ἡ δὲ τῆς πάλης ἀριθμησοῦσι τρίπλοκον. Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, εἶπε, ἵνα οἱ λίθοι οὗτοι ἄρτοι γένωνται. ζωοβάλει δὲ τοῦτο ὁ διάβολος τοῦ διαστότου. ὁ Χριστὸς δὲ πρὸς αὐτόν· Οὐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται ἄνθρωπος. ἐκεῖσε τοὺς βλέπων ὁ διαστότης. Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, βάλε σεαυτὸν κάτω. δεύτερα δὲ ταῦτα τῶν δαίμονος σκάμματα. Οὐκ ἐκπειράσεις Κύριον τὸν Θεόν σου. ἔλυσεν ἡ λέξις τὸ κράτημα. Ταῦτα πάντα σοὶ δώσω, ἐὰν πεσὼν προσκυνήσῃς μοι. ἀρχὴ τοῦτο τοῦ τρίτου παλαίσματος, ἐν ᾧ καθάπερ ὁ ἀθλητὴς ὁ διαστότης ὡς ἀνάπαλιν δύσεως ἔξω τοῦ σκάμματος τοῦ διαβόλου ἔῤῥιψεν. Ὕπαγε ὀπίσω μου, Σατανᾶ·

Ex Ms. Regio Lat. emend. ex Ms. Duacen.

χ. οὐτέον
χ. ἐλέιπουσι ζήσετε.
χ. διογνώσας

χ. φησὶν. ἄλλ. φησὶ. Ἰσ. νεκρόποιος, νεκρωσίων.

Ματθ. δ. ι.

αυτῶν εἰρώνης εἶχεν τὸ δυθέατοις ὁρᾶντες. Φαιδροὶ πρὸς ἀλλήλους ἡμᾶς ἐσμεν, καὶ πάσης θύμου μᾶζον ἀδελφὸς ἐφιλεῖ ἀδελφῶ. " ᾠδήκαλε γὰρ ὅτι ταῖς θλίψεσι, ἴσ. πεφυ-
α. Κορ. ζ. ς φησὶν ὁ Παῦλος, ὅτι τῇ προθυμίᾳ Τίτου. ὅτε ἦ ἀ πρέσεν, οὐκ ἔχει ἄνεσιν τῷ πνεύματι. λῶσθαι
ἀγάπη Θεοῦ, καὶ ἀδελφῶν ἀγάπη, δύο ἀχώριστα. Καὶ τοῦτο, φησὶν ὁ Ἰωάννης, ἐντολὴν ἔχομεν ᾠδὰ τοῦ Θεοῦ, ἵνα ὁ ἀγαπῶν Ⓜ Θεὸν, ἀγαπᾷ καὶ Ⓜ ἀδελφὸν ς
αὐτοῦ. οὕτω γὰρ εἶπε καὶ τῷ Πέτρῳ· Εἰ ἀγαπᾷς με, βόσκε τὰ προβάτιά μου, τουτέστι,
Ἰωαν. κα. ιϛ. δεῖξον τοὺς πρὸς Ⓜ πειρασμὸν ἀγάπην, τοῦ προβάτου ἀφὸ σουδὸς προνοούμενος. ποῖον οὕτω τεῖχος ἀῤῥαγὲς, ἁρμονίας λόγων δυμενεῖς ὀχυρωμάτων καὶ πολεμίων ἀπορρίπτον ἐφόδους, οἷ ἁγίων σύνταγμα ἡρμοσμένων τοῖς τῆς ἀγάπης δεσμοῖς, καὶ ἀφ' ἑνὸς τοῦ ἀφόβου πείρας; τίς ἦ φυτῶν διαφύσεια τοιαύτη ἐξ ἴσου πεφυτευμένων, 10
εἰ μὴ φρενῶν διάρμοστος ζωτάξις ὁ κόσμος καὶ τάξιν διαφερόντως ἐχόντων; ταῦτα γὰρ πρέπει τέρψιν· πρεπόντως ἦ ἐν ἡδύτησι πολίτου, τοῦ ὁ ἀγάπη ζωπυρουμένου ἀλλήλοις ἢ ἐξ ἑνὸς φυσικοῦ ἁρμονίας εὐφρόσυνα. αὕτη γὰρ ὁ ὀφθαλμοῖς Κυρίου σεμνὴ ἐν ἔντιμος φαίνεται. ἄκουε τοῦ Δαβὶδ, μᾶλλον ἦ τῆς χάριτος τοῦ ἁγίου πνεύ-
Ψαλ. ρλϛ. α. ματος· Ἰδοὺ τί, φησὶ, τί καλὸν, ἢ τί τερπνόν; ὁπόταν ἔπεσε, ὁπόταν ἄλλο τοῦ ὅτι τῆς γῆς, ἀλλ' 15
ἢ ὅ κατακαφὴ ἀδελφοὶ ὅτι ὅ αὐτό· ὡς μόνον ἐκκαυθῆναι ὅτι κεφαλαίου. ἄγγελοι σὸν ἡμετέρους χοροὺς ἐξιχορεύουσι, ἐν ὑφεστήκασιν ἐφ' ἡμῖν, ὅτι τοῦ αὐτοῦ ἀφαγωγοῦ μιμούμενα. Εἰ γὰρ ἐφ' ἑνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι χαρὰ ἐν οὐρανῷ ἔσται, καὶ Ⓜ τῷ Κυ-
Λουκ. ιε. ζ. ρίου λέγει, πολλῷ μᾶλλον ὅτι τοσούτῳ πλήθει σωζομένων. ἡ γὰρ τοῦ μέλλοντος αἰῶνος ὑφεστοῦσα ἀπερισθέτου φαίνεται, τῷ μὴ ἀφόβου πόθος, δαιμόνων λακμητήριον. ὅτε χορεύσ- 20 * *
ωσιν ἁπλῶς ἀλλήλοις, ἐν μιᾷ ψυχῇ ἐν μιᾷ γνώμῃ πρὸς ὑμνῳδίαν Θεοῦ τοῦ πάνυ ἁρμόνιον τοῦ χορευόντος ἐν μεγαλόδοξον μιμούμενα μέλος ἁδῆς. ὥσπερ γὰρ ἐκεῖ ἁ ἀφόβου χῆρ ἐν τῷ ἑνὸς ᾠδὰ ἀλαλαζόντα, Ⓜ πεισάγει ἀδύτοις ὕμνοις· ὕτω ἐν ἡμῖν εἰς Ⓜ ἐκείνων τύπον δύο χορεύσ συνεστάμενοι, ἐν ἁρμοφωνοῦντες ἀλλήλοις, τοῦ πνευματικοῦ ἄδοντος μέλους ἁδῆς. ἦθος τοῖς ἔξωθεν, ὑπόδυμα τοῖς ὁρῶσι, καὶ πόθος τοῖς ἐκτὸς εἰσὶ ἐγγίνεται, καὶ θεία ἐνέργεια ἄθησις ἐν ἡμῖν ἐνοίκει· διὸ τῆς ἀφθαρσίας ἐπιζημίων ἐξ ἡμῶν πάντων τοῦ κακοήθους καὶ ἀφαιρέτου αἰτιῶν. πάντες δι' ἡμᾶς δοξάσουσι Ⓜ Θεὸν, πο-
Φιλιπ. β. β. λιτεία ὅτι γῆς ὁρᾶντες ἐκείνοι. ἀφ' οὗ πάντας ἡμᾶς ἐν φρονεῖν ἐν ὅ αὐτὸ λέγει ὁ Παῦλος ἐδίδασκε· ἀφ' οὗ Χριστὸς ἀποστόλων ζωδύο πέμπτῃ σοῦ ἀποστόλους, μίαν καὶ γυναικὸν εἰσηγεῖται τοῦ ὁμοφρονοῦν· ἵνα μηδὲ Ⓜ τῶν πλήθων σύλλογοι ἄμωμον
Φιλιπ. δ. β. ταύτης τῆς ἀγγελικῆς μιμήσεως κατασῶσι. ἀφ' οὗ τοῦτο λέγει, Εὐοδίαν ᾠδακαλῶ καὶ Συντύχην ὅ αὐτὸ φρονεῖν τὸ Κυρίῳ. ἀλλήλους ὑπερέχειν ἡγεῖσθαι καλοῦσι, πρὸς τὸ μὴ ἀφελοῦσθαι τῇ φιλοτιμίᾳ, μᾶλλον ἦ τῇ κατοδοξίᾳ· ἄλλου τοῦ τιμοῦ ᾠδὲ χωρῆσαι τῷ πλησίον εἰσοδίαν καὶ ζυγκείσθαι. σεμνὰ μὲν οὖν τὰ καθ' ἡμᾶς, καὶ ὡς ἀληθῶς ὀπτικόσμια ἐν τῆς ἱερᾶς καὶ θείας ἀγάπης· ἰδωμὲν ἦ καὶ ἐν τῷ νόμῳ διδασκαλίας. καὶ γὰρ αὗται συμφερόντως διδάσκουσιν. οὐχ ὑπερόψῃ, φησὶ, τὸν ὁδὸν, μεταδώσεις ἦ θλιβομένῳ. ἀπολαύσει τῶν ᾠδὲ ζῶν καρπῶν ὁ πένης· καὶ τὸ δεσμοῦ τὰ λύψαια ἐν τὸ πυγμὴ τοῦ ἐφῶ ἔχει ὁ πένης· ἐνδύμῳ ἦ ἔτι καὶ ὁ δοῦλος εἰς ἐλευθερίαν ἀφεθήσεται, πεντηκοστῷ ἦ ἔτει ἅπαν χρέως λυθήσεται, καὶ Ⓜ πικρὸς κότης ζῶν κτήσεις ἐπαναλήψοι)
Δευτ. κδ. ε. μὴ ἀποδώσαντες ὃ ἤμημα. τέκνον οὐκ ἀπαιτήσεις, οὐκ ἐνεχυράσεις μοῦσι, οὐδὲ ὀπτιμοῦσι, οὐδὲ τῶ πένητος ἐνεχυράσεις ἰματίου, οὐδὲ μισθὸν ἐπισκευὴν βιαίως λαβεῖν ἐπέχυσι. οὐκ ἐγκαταλείψεις ὑποζύγιον τῶ πλησίον σου, ἢ δὲ ἄλλος τυγχάνῃ· ἐπαμάξεις ἦ αὐτῷ καὶ ζῶον πλανώμενον, ὑποκρίτης ὡς φίλῳ ἡγούμενος, ἐν ἀφελοῦσι τοῦ ἐχθροῦ ἐμπεσούσης προφάσεως. Ταῦτα ἦ πάντα τὰ ᾠδάγκλιματα δι' οὗ ἔτιν, ἀλλὰ

ἀφ'

ἵνα μὴ τροσοχῆς φυλάξαντες λύσφισιν ὃ ἐπάγελμα τῶν ἐχθρῶν, καὶ φοβερᾷ βήματι Χριστοῦ· ἵνα μὴ ὡς ἀγνώμονας ἡμᾶς ἡ ἀπόφασις καταλάβῃ, καὶ ὃ τῶν δαιμόνων ἄγγελμα Διαβολίου. Ὁρῶμεν οὖν τοσαύτης ἀσφαλείας χρείαν· μὴ ἐν τοῖς πᾶσιν, μήτε ὑφελόμενοι τῆς ἐπαγγελίας, ἀλλὰ μὴ ἀκριβείας ἀποδιδῶμεν τῇ ἐπαγγελίᾳ τὰ συμβάσιμα. μὴ ἔως τοῦ ῥήματος τομίσωμεν ⁂ χριστιανισμόν, μηδὲ τούτῳ τερπόμενοι σκαπομείνωμεν, ἀλλὰ τῇ ὄντως τῶν ἔργων βεβαιώσει ἀληθείας καὶ δικαιοσύνης οἰκῆοι ἀφαμείνοντες, τῷ ἐπαινέσαι τῇ δικαιοσύνῃ ἡμῶν τὸν ὑπὲρ ἡμῶν τοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα, εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

ΟΤΙ ΘΕΟΠΡΕΠΕΣ ΕΡΓΟΝ Η ΚΑΤΑ ΘΕΟΝ ἀγάπη ὅστ. Λογ. κα.

Ἀγάπην τὴν ὑπερκλίμακα λόγῳ σοφίας κατ' ἀξίαν ὑμνῆσαι δυνάτεται· ἀγάπη τοῦ παντὸς ζωὴ θεϊκὴ ὅστι, ἀγάπη τὰ ὑπερῦφα ζωὰ· ἧς τρὸς τὴν ὑπεροχὴν οὐδὲ ἡ γλῶττα ἱκανὴ ἐπαρκέσαι, οὔτε τοῖς ἔξω ῥητορεύειν ἐπαξίως δοξάσαι. Ὃ γὰρ ἔργον αὐτὸ δεικνύει τὴν μέσην καὶ τὰ ἄριστα τῆς πολιτείας τῆς ἀγάπης. τῇ γὰρ δημιουργίᾳ τοῦ Θεοῦ αὕτη τελείαν ἐβεβάλλει διαφέρουσαν· αὕτη τὴν πολλὴν εἰς ἑνότητα παραγαγοῦσα, καὶ τρὸς ὁμοιότητα τοῦ ἑνὸς καὶ τοῦ ἀγαθοῦ κάλλους ζωὰ σπλήξασα τὴν ἀνθρώπων ἑτερογένειαν ἀγέλους καὶ ἀνθρώπους. μία γὰρ οὖσα μορφὴ πᾶσαν λογικὴν φύσιν μορφοῖ εἰς τὸν τοῦ Θεοῦ ὁμοιότητα· οὐ τοὺς ἀποδημοτερουμένους ἀπ' αὐτοῦ, ἀλλὰ τοὺς ἐν αὐτοῦ ἐμπεριλήπτους καὶ συγκεκραμένους ἐπιμανθάνεται. Πλείους μὲν ὄντες εἰς μίαν ⁂ πάντες εὐθυκότως συμφωνῶμεν, κάλλιστόν τι καὶ τερπνὸν ἐφ' ἑαυτοῖς ἁρμονίαν ἐκφαίνοντες· οὕτω καὶ ἐν τῷ ἀγίῳ πνεύματος πολλὰ καὶ διάφορα ἐνεργήματα, τρὸς μίαν καὶ ἀγαθὴν ὁμοφροσύνην ζωαγούμενα, ἑνοειδίζεται καὶ διαφερπίζεται κάλλος ἐκφαίνει, ἡμιοῦται θεῷ καὶ τοῖς ἀγίας εὐφροσύνης ἄξιον τῆς παρ' αὐτοῦ δημιουργῶ. ἐν τῇ ἀγάπῃ τῇ τρὸς ἀλλήλους καταβέβηκεν ὁ Θεὸς ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ μετ' αὐτῶν ζωαναστράφη, οὐκ ἐν ἀποκρύφῳ καὶ ἀφανισμένῳ, κατὰ ἃ πολλοὶ ἀγνοσκωπτόμενοι πεφαντασμένοι, ἀλλ' ὁμόσκηνος ἀνθρώποις εἰς ὁμοιότητα καὶ ζωοτελεῖ ἡμετέραν καταλλαγήν· ἵνα εἰς τὸν ἑνὸς πνεύματος οἰκειότητα πάντας ζωσταγάγῃ, ὥσπερ ἓν σῶμα καὶ ἓν πνεῦμα κατασκευάσῃ. ἐπαρεῖς οὖσα τοῦ Κυρίου, ἐστὶ τὰ πνεύματα ἐπουρανία ἡ θεία ἀγάπη, ἐν διεξόδοις ζωαγή, ἐν ἀπηλλοτριωμένοις οἰκεῖοι, καὶ ὦ Χριστοῦ θαυμάσιον ἔργον, ἡ ἀγάπη· ὦ κόσμου σωτηρίας μυστήριον. διὰ ἀγάπην ἀπέστειλεν ὁ πατὴρ καὶ Θεὸς εἰς ⁂ κόσμον ⁂ τὸν αὐτοῦ ⁂ μονογενῆ. Ὁ Χριστὸς γὰρ, φησι, ἠγάπησε τοὺς ἐκκλησίας, καὶ ἑαυτὸν παρέδωκεν ὑπὲρ αὐτῆς. ἀγάπη δὲ ὑπὲρ τοῦ πλησίον πόσους οὐδέπω φέρει, διὰ ἀγάπην δούλους ἀλλήλων εἶναι κελευόμενα. Διὰ γὰρ τῆς ἀγάπης δουλεύει ἀλλήλοις. ἀγάπη ζωὰ ἰδίας εἰς ἑκάστου κτήσεις, χεῖρας ἀπόρων ἐργάζεται. ἀγάπη δεικνύει σοι ⁂ πλησίον, ὡς ἑαυτὸν καὶ φέρει ἁμαρτήματα, ὡς καὶ ζωὰ ἑαυτῆς. ὀλίγα μὲν ὀργισθῆναι, πλεῖστα δὲ μακροθυμῆσαι. διὰ ἀγάπην αὐξάνεται ὁ ποίμην τοῦ Χριστοῦ· ἀγάπη φοινικοῖς τερφυῖ θυμοὺς, ὅπλα πολεμίων ἀμβλυνεῖ, καὶ λήθην πολεμίων ἐν πίθοις ἀπόρων, εἰς τὴν Εἰρηνικὴν πολιτείαν τοῦ Χριστοῦ τῷ κόσμῳ εἰσάγει. Οὐ λήγεται γὰρ ἔθνος ἐπὶ ἔθνος μαχαίραν, καὶ οὐ μὴ μάθωσι ἔτι πολεμεῖν. Διὰ τοῦτο αἰωνίζει, φησι, τὰς ἡμέρας αὐτοῦ δικαιοσύνη καὶ πλῆθος Εἰρήνης, ἕως οὗ ἀντικαταλλαγῇ ἡ σελήνη. λαμπρὸς γὰρ καὶ ὁ τύπος τῆς Εἰρηνικῆς πολιτείας. ὧν τῆς μακαρείας Εἰρήνης δεχόμενος ἀγάπη, ἡ ⁂ ἐχθρὰ καὶ πολέμιον τὸ διάβολος ἀπελαυνούσα δαίμονα, διὰ τῆς τοῦ ἡλίου ὁ Σωτὴρ ἐπὶ διαβόλους Εἰρηνικὸς ζωπόδοται· ἀγγέλοις τοῖς ἑαυτοῦ

ἴσ χάνες ὁ μόνον τὰ πάντα ἐν ἀνθρώποις ἐξέλαμψαν καὶ ἀγγέλοις ἅπασι χαὶ ἐν τῇ λίμνῃ χρεοδαὶ πλημμύραι, εἰς μίαν πᾶσι νενάκῃσι συμφωνίαν. ἑαυτοῖς

Τον πρ. κ. α. Κορ. ιε. β. αὐτὴ ταπεινά, ὡς ὁ Αβραὰμ ἔλεγε· Ἐγὼ δέ εἰμι γῆ καὶ σποδός· ὡς Παῦλος ἔλεγε, Ἐγώ εἰμι ὁ ἐλάχιστος τῶν ἀποστόλων, ὃς οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς καλεῖσθαι ἀπόστολος, διότι ἐδίωξα τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ. πάλιν ὁ ἀληθεύων ἐπήγαγε, Χάριτι δὲ Θεοῦ εἰμι ὅ εἰμι. τούτων δὲ οὕτω τοὺς ἡμετέρους διδασκαλίαν τοσαύτην ἐχόντων, πόθεν ἔχθει φύγωμεν τὸ ὑπάρχειν ἄθεον; τί τοσοῦτον ἐαυτοῖς συνειδέναμεν μὴ ὄντες τοιοῦτοι, οἵους ἑαυτοὺς ὑπολαμβάνομεν, τοὺς μὴ χαμαὶ τὰς γῆς ἕλκοντας εἰς χήματα ἁγίων, ἀλλ' ὄντως ἠγιασμένους τῷ λόγῳ δὲ τῇ τελῇ ἁγίους, τῇ δὲ γνώμῃ καὶ τοῖς ἔργοις ἀπαθεῖς; τολμήσεις οὐκ εἰσάγειν εἰς βασιλείαν οὐρανῶν, ἀλλὰ ἔργα διακαθαίρεις. Οὐχ ὕστως ὄψεται θεὸν ἄθεος, ὡς ὄψεται Θεός. καθαρὸς μὴν εἰς τὸ πρόσωπον ὄψεται, ὁ δὲ Θεὸς εἰς καρδίαν. Ἐπάζων γάρ, φησι, καρδίας καὶ νεφρούς ὁ Θεός. * * καὶ διὰ ἐρχόμενοι ζωγραφεῖ τοὺς λογισμοὺς τῶν ἀθέων. πάντα γὰρ γυμνὰ καὶ τετραχηλισμένα τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ. οὐκ ἐπικρυβῆναι τῆς ὁρμῆς αὐτοῦ. ἥξει καιρός, ὅτε τὸ πρόσωπον τοῦ ῥίψας γυμνὸς φανήσῃ, καὶ τότε ἔσῃ ἠχρειωμένος ὀφθῆναι τῷ προσώπῳ τοῦ Θεοῦ, ὡς ὁ Ἀδὰμ οὐκ ἔπεισεν. οὐκέτι γὰρ οὐκ ἔτι χήμα ζητεῖται, ἀλλὰ ἔργα. ὧδε μὲν γὰρ πολλάκις πλανώμεθα καὶ διαφθύρομεν καὶ ἔλεγχει, καὶ διὰ τοῦ σεμνοῦ χήματος φαινόμεθα ὡς δίκαιοι, καὶ πολλάκις μακαριζόμεθα· ἐκεῖ δὲ οὐκ ἔτι ἐνὶ ψεύσασθαι. ἐκεῖ γὰρ ἔργα ζητεῖται, οὐκέτι τὸ σεμνὸν χῆμα. μᾶλλον δὲ μείζονα τοῦ κάλλους καὶ τὸ κατάκριμα ἔξομεν, τὸ μὲν χῆμα τὸ σεμνὸν φορέσαντες, τὰ δὲ ἔργα τοῦ χήματος μὴ ποιήσαντες. ἄκουε τοῦ σωτῆρος τῶν Ἰουδαίων μὲν λέγοντος, πρὸς ἡμᾶς δὲ διδασκαλίαν προτείνοντος· Πλατύνουσι γάρ, φησι, τὰ κράσπεδα, καὶ σὺ πᾶς πλατύνας προσεύχονται, ὅπως φανῶσι τοῖς ἀνθρώποις δίκαιοι· ὅτοι δὲ λέγονται τοιαῦτα περὶ κεῖμα. ὑπομένεις τὸ σεμνὸν χῆμα, καὶ τὸ ὄνομα τοῦ χριστιανισμοῦ ἐπιπόθησας; μὴ ἵνα τούτου ἀπομείνῃς, ἀλλ' ἵνα ὠμολόγησας Θεῷ, ἀπόδος τὴν ἐπαγγελίαν τῇ τῶν ἔργων ὑπομονῇ. τί προπετὴς εἰς τὴν ἐπαγγελίαν, μὴ ἔργοις βεβαίωσον αὐτήν; χρὴ οὖν καὶ εὔχεσθαι μετὰ ἀσφαλείας, καὶ ἀποδιδόναι τὸ χρέως τῆς εὐχῆς μετὰ ἀκριβείας. Εὔξασθε γάρ, φησὶν ἀπόδοτε Κυρίῳ τῷ Θεῷ ἡμῶν ἀγνὴ πολιτεία ὁλόθυμα αὐτῷ, τετιμένα, σώματι καὶ πνεύματι καὶ ψυχῇ. μὴ τοίνυν φείδῃ τῆς ἐπαγγελίας, ἵνα μὴ πάθῃς τὰ Ἀνανίου καὶ Σαπφείρας. ἐκεῖνοι γὰρ νοσφισάμενοι ἐκ τῆς τοῦ ἐπαγγελθέντος κτήματος τιμῆς, θανάτῳ κατεδικάσθησαν. τὸ ἡμᾶς χρὴ τοῦτο φοβεῖσθαι. δεῖ γὰρ εἰδέναι, καὶ μὴ ἀγνοεῖν, ὅτι ἃ ἐπαγγελλόμεθα τῷ Θεῷ, οὐκέτι λοιπὸν ἡμῖν ἐστι, ἀλλὰ Θεῷ ἀφῆρται. Θεοῦ καιμήλιόν ἐστιν ἡ ἡμετέρα ἐπαγγελία· καὶ ἐὰν ἀπὸ τούτων σύρωμεν, οὐκέτι τὰ ἡμέτερά ἐσμεν λαμβάνοντες, ἀλλ' ὡς τὰ τοῦ Θεοῦ ἱερόσυλοι τὰ καιμήλια, καὶ ὥσπερ ὡς ἱερόσυλοι κριθησόμεθα. ἡ δὲ ἐπαγγελία ἐλάττονα χρήματα ἐστιν, ἀλλὰ καὶ μείζονα λόγου καὶ παραυτίκα. Ματθ. ιζ. λε. Ναὶ πάντες, φησὶ, λόγου ἕνεκεν ἀποδώσεις λόγον τὴν ἡμέραν κρίσεως. Τὸ γὰρ θέλειν καὶ μέγα μυρίοις οὐκ ὀλίγα ποιεῖν ἔχει τὴν κατάκρισιν, ἀλλ' ὅτι παραυτίκα τελεία, καὶ τῇ κατὰ Θεὸν πίστει. πάντες γὰρ ἐπηγγειλάμεθα, καὶ πάντες ἐπαγγελίας ἐσμὲν χρεωστοῦμεν. ὥστε ἀνάγκη ἀποδιδόναι, τὴν μὲν παρθένον, τὴν παρθενίαν, ὁποίαν δὲ ἐπηγγείλατο· καὶ ὁ ἐγκρατῆ, τὴν ἐγκράτειαν· καὶ ὁ σὺ γάμῳ, τὴν σωφροσύνην καὶ τὴν τοὺς ἀλλήλους ἀγάπην. ὅπως γὰρ παρθενεύσει, ἢ ἐγκρατεύσεται δεῖ χρείας ἐπαγγέλλεται, ἢ θύσηται ὁ τὴν ἐπαγγελίαν, καὶ εἰς γάμον μετενεχθῇ, κρῖμα ἔχει ὃ τὴν τοιαύτην πίστιν ἠθέτησεν. Εἰκότως ὁ καὶ ὁ πρεσβύτερος ὀφείλει ἀποδοῦναι τὴν ἱερωσύνην θυσίαν, καὶ ὁ διάκονος τὴν διακονίαν ἀμέμπτου, μὴ κλοποφορῶν τὰ τῆς διακονίας· ἵνα μὴ καταχριθῇ, ὡς ὁ Ἰούδας, πωλῶν. πολλῆς οὖν ἀκριβείας ὁ τοιοῦτος χρεία, μή που πῆς ψεύσηται Θεοῦ, μὴ ἀποδιδοὺς σῶσαι τὴν ἐπαγγελίαν· μᾶλλον δὲ τὴν τοιαύτην διάνοιαν, ὡσαύτως δὲ ἕκαστος ἡμῶν ἐπηγγειλάμεθα, οὐκ ἔτι ἡμέτερόν ἐστιν, ἀλλ' ὄντως ὀφείλομεν λογίζεσθαι, ὅτι τοῦ θεοῦ τοῦ Θεοῦ ἐλάβομεν· Ἰσ. ἀφαιρεσίαν

γάπη τὴν πόλιν ἡμῶν ἀκούω εἰς μίαν φιλοσοφίαν δόξαν ἡμῶν, ἐρρύθμισε, καὶ τὴν ἡμετέραν γλῶτταν ἐπλάτυνεν. ἀγάπη τὸ σῶμα παιδεύει, τὸ πνεῦμα θερμαίνει, τὴν ψυχὴν λευκαίνει. ἀγάπη τοὺς τῶν ἀσκητῶν πόνους στεφανοῖ, καὶ τοὺς τῶν μοναζόντων κόπους τούτοις γλαΐζας δρόσῳ. εἰς οὐδὲν ἡμᾶς ὁ πόλεμος διασπορᾶς ἀξιώσειε, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΟΤΙ ΕΠΙΠΛΑΣΤΟΝ ΣΧΗΜΑ ΦΕΥΓΕΙΝ ΧΡΗ. Λογ. ια.

Ἀληθῶς μεταχειρίσασθαι ἡμᾶς τὸν εὐαγγελικὸν σάλπιγγα, καὶ τὸ τοῦ Κυρίου ἀδόντας ἡμᾶς ἐκφάναι. Πεσόντα γάρ, φησιν, ἀπὸ τῶν ψευδοπροφητῶν, οἵτινες ἔρχονται πρὸς ὑμᾶς ἐν ἐνδύμασι προβάτων, ἔσωθεν δέ εἰσι λύκοι ἁρπαγες· ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς. ἐλέγχει γάρ, φησιν, ὑπόπλαστον σχῆμα πάντα τὰ κατὰ τῶν καθ' ἑκάστην προαιρουμένων. ἀπὸ γὰρ τῆς προαιρέσεως αἱ πράξεις· ὃ σημεῖον σχῆμα τὴν προαίρεσιν οὐκ ἀλλάττει. μάταιος οὖν καὶ τοῖς σοφοῖς ὁ δουλεύων τοῖς δυναμένοις αὐτοὺς θηρεύσαι διὰ τῶν καρπῶν καὶ καταμαθεῖν, ὅστις ὢν ὁποῖος φαίνεται. τί οὖν κρύπτεις ἐν ἀνθρωπείῳ σχήματι σαυτόν; τί κατακρύπτεις τῇ δορᾷ τοῦ προβάτου λύκον; ἐκφαίνει γάρ σε μικρὸν ὕστερον ἡ ἀλήθεια· καὶ φεῦγε ἀλήθειαν ἀλώσῃ διὰ τῆς ἀληθείας. τί προβάλλῃ λόγους χρηστότητος; ὃ πικρὸν ἦθος κατακαλύπτων, ὑ λαθεῖν πικρὸς ὤν, καὶ πόσῳ γλυκὺς εἶ προσποιῆσαι. τί φιλίας ὑποδύῃ σχῆμα, πολέμιος ὤν; οὐκ ἐν σκότει ζώμεν· ἐκφαίνεται τὰ κρυπτά, καὶ ἐλέγχεται ὁ μῖσος, ὅπερ ἔκρυπτες. τί προσποιῇ τὴν φιλίαν; τί κολακεύεις μὴ φίλων; μίσησόν σε, καὶ ὁ τῆς κολακείας ψόγος βλαβήσεται, ὡς τοῦ ἐχθροῦ, φέρε, οὐκ ὠφέλησεν, ὡς τοῦ φίλου. ἐπαινῇς γάρ καὶ τὰ φαῦλα κολακείας ἕνεκα. οὐκ οὖν ὁ αἰσθητὸς ὁ κολακευόμενος. μισῆσαι γάρ ὀφείλει τὸ ὅτι τοῖς ἁμαρτήμασιν ἐπαινοῦσα. τί δικαίου χαρακτῆρα καὶ σώφρονος ὑποσυρράζεις ἐν ἀδικήμασιν ὤν, καὶ κολακείαις ἁλισκόμενος; τί καλύπτεις ὑπερφαίνον σχῆμα, ἐῤῥήματι ταπεινώσεως καὶ εὐλαβείας ἐπικρίνῃ τὸ φθόνου; Οὐκ ἔστι κεκαλυμμένον, ὃ οὐκ ἀποκαλυφθήσεται, καὶ κρυπτόν, ὃ οὐ γνωσθήσεται. μῶμος πονηρὸς ἀνθρώπου, ψεῦδος. φύγωμεν τὸ ὑπὸ τοῦ ψεύδους σκολιόν. μὴ ποιήσῃς ἄπιστον τῷ φίλῳ σαυτόν, ἵνα μή, καὶ ὅτε λαλῇς ἀλήθειαν, οὐκέτι πιστεύσῃ. ὁ γὰρ ἐν εὑρεθεὶς ψεύστης, οὐκ ἔστιν ἄξιος πιστευθῆναι, οὐδὲ αἰ ἀληθεύσῃ ποτέ. Ὥστε ὃ λαλῇς δίκαιά, φησι, καὶ ἀληθεύῃς πρέσβυς τοῦ Θεοῦ μᾶλλον, ἢ θυσιῶν αἷμα. δῶρον δεκτὸν Θεῷ προσοίσεις πίστιν καὶ ἀλήθειαν. εὐχάριστον δὲ αὐτό σοι ὃ τὰ ὄντα λαλῇς, καὶ μὴ τὰ μὴ ὄντα πλάττῃ. οὐδὲ καμῇς βιαζόμενος ὃ ψεῦδος εἰς ἀλήθειαν, ὀδὸν ἀποπάσεις μηδὲν λέγων ὑπόπλοον σαυτῷ· ὅλη μὴ σύμφωνος ὁ ψευδὴς λόγος πρὸς ἑαυτόν. οὐκ αἰσχυνθήσῃ ψευσάμενος ἄλλους, σὺ τὴν ἀλήθειαν φυλάξαι. ὅρκου πιστότερον τὸν λόγον οἱ φίλοι ἡγήσονται, καὶ πάσης ἐνόρκου μαρτυρίας ἰσχυρότερον ὃ ῥῆμα ὃ σόν. δικαίαν καὶ ἀναμφισβήτητον καταδείξεται σου μαρτυρίαν, ὁπότε μαρτυρήσῃς παρελθών, δόξαν μὲ σαυτῷ καλλίστην ὅτι τὴν ἀλήθειαν, σωτηρίαν καὶ κυδωνίσεσι, καὶ ἀδικουμένοις ὠφέλειαν ἐν δικαστηρίῳ προξενῶν. Χείλη δηλητήρια, φησι, κατηρτισμένα μαρτυρίαν δηλητήριον ὁ ἐν μάρτυς τοῦ ἀδίκου, δόλιος. ὕφαπται σε δικαιοσύνης ἀσυνείνως ἀπαλλάττων τοῦ περὶ τὸν δίκαιον ζητήσεως. ἀλλὰ καὶ ἴδωμεν τὸ ἐπαινετὸν τοῦ Κυρίου τὰ ταπεινοφροσύνης κατόρθωμα, εἰ δυνηθῶμεν κατορθῶσαι. πολλοὶ μὲν κατορθώσαντές τι ἀγαθόν, ἑαυτοὺς συμπρωϊδῆναι βούλονται τοῦ δήθεν, ψεύδεσθαι καθ' ἑαυτῶν βουλόμενοι μᾶλλον. ἐγὼ δέ σοι λέγω, τοῦ δήθεν ταπεινοφρόνησον ἀνθρωπε· εἰς ἀκοὰς Θεοῦ λάλει σεαυτῷ

αὐτῷ

Ex Ms. Regio Lat. Ματθ. ζ. ιε.

χ. μετάστ.

ἰσ. μισῶν συ τῆς κολακείας, βλάβῃ, ὡς

Ματθ. ι. κδ.

Παροιμ. κα. Γ.

ἰσ. κατάξεται

Παροιμ. ιβ. κ.

ματος οὐ κωλύεται αἴθεσπος, οὐδὲ αὖ πάλιν σῶμα ἄψυχος· οὕτως οὐδὲ ἀγάπη πρὸς Θεόν, ἐὰν μὴ ἔχῃ ἀκόλουθον καὶ τὸν πρὸς Ⓦ πλησίον ἀγαπῶν, οὐ τυγχάνει ἀγάπης· οὐδὲ αὖ πάλιν ἡ πρὸς Ⓦ πλησίον ἀγάπη, ἐὰν μὴ ἔχῃ τὸν πρὸς Ⓦ Θεόν, οὐ κεκώλυται ἀγάπη. διὰ τοῦτό ἐστιν ὅρκος πολλάκις ἀγαπῶν. ἕλκωσε τοίνυν τὰ ἀγαθὰ, καὶ δοκοῦσιν εἰς ἀλλήλους ἔχειν ἀγάπην· τὸν Θεὸν γὰρ ἀγνοοῦντες, τούτους ξένους τυγχάνουσιν. Ἰουδαῖοι καὶ πρὸς ἀλλήλους ἔχουσιν ἀγάπην, μισοῦντες τὸν Κύριον τὸν νόμον λέγοντες, Ἀγαπήσεις Κύριον Ⓦ Θεόν σου ἐξ ὅλης καρδίας σου, αὐδὲ διότι τὸν ἀγαπήσεως ὅσους ἐκολπωσάμενοι, τὸν Κύριον τῆς δόξης ἐσταύρωσαν, καθά φησιν ὁ τῶν προφητῶν· Καὶ ἔδωκε μῖσος ἀντὶ τῆς ἀγαπήσεώς μου. Φᾳ. ρη. δ. τούτην τὴν ἀγάπην οὐκ Ⓓ λέγεται Ⓦ υἱὸν τοῦ Θεοῦ κτίσμα, ἢ ποίημα, κέκτηται, καὶ ἔχουσιν εἰς ἀλλήλους ἀγάπην. πῶς γὰρ ὁ ἀγαπῶν Ⓦ Θεὸν, τοῦτον λέξει κτίσμα ἢ ποίημα τὸν Χριστοῦ, καὶ οὐχὶ προσληπτέον; ἢ πῶς Ⓦ υἱὸν λέξει ἀγαπᾶν, ὁ φάσκων εἶναι τοῦτον κτίσμα, ἢ ποίημα; καὶ Ⓦ πατέρα λέξει ἀγαπᾶν, Ⓦ υἱὸν μὴ ἀγαπῶν, ἐξέρηται τῆς πρὸς Ⓦ πατέρα ἀγάπης, ὡς φησιν ὁ Ἀπόστολος· Ὁ μὴ ἔχων Ⓦ υἱὸν, οὐδὲ Ⓦ πατέρα ἔχει. Τούτην τὴν ἀγάπην Ⓓ τὸ πνεῦμα κτίσμα, ἢ ποίημα λέγεται οὐκ ἔχουσι, καὶ δοκοῦσι πατέρα ὁμολογεῖν καὶ ἀγαπᾶν. Εἷς γὰρ πνεῦμα οὐκ ἔχει Χριστοῦ, οὗτος οὐκ ἔστιν αὐτοῦ. ὅσοι τοίνυν ὀρθοδόξως φρονοῦσι περὶ πατρὸς καὶ υἱοῦ καὶ ἁγίου πνεύματος, καὶ τὸν εἰς ἀλλήλους φυλάξουσιν ἀγάπην, ὅτι κέκτηται τὸ τέλειον τῆς ἀγάπης. ἀγάπη πατέρα ὁμολογεῖ, υἱὸν προσκυνεῖ, καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον δοξολογεῖ· ἀγάπη τὸν συμφωνίαν τῆς τελειάδος καὶ διαιρεῖ. ὦ ἀγάπη, ἀγγέλων σύμβιος, πατέρων ζωὴ ἔφος, προφητῶν σύσκιος, μαρτύρων ζωοπάθος, ἀποστόλων σύγχορος, ἐκκλησίας ζωοδισμός. ἀγάπη πόλεμον οὐκ οἶδεν, ἐλεὸν οὐκ ἔχει, εἰρηνεύει βραβεύει. ἀγάπη φυσικοὺς θυμοὺς παύει, λογικοὺς λαοὺς συμπνοεῖ. ἀγάπη, ἡ ἐν τῷ κόσμῳ μὴ χωροῦσα, καὶ ἐν ταπεινῇ καρδίᾳ κατοικοῦσα. ἀγάπη μέλιτος καὶ γάλακτος γλυκυτέρα, οὐ μόνον ἐν τῷ στόματι ὃ γλυκὺ ἔχουσα, * * δηλαὶ καὶ ἐν τῷ βάθει τῆς καρδίας κεκτῆσθαι. ἀγάπη "πάντων ἁρμόζει· δι' ἧς ζωῆς- Ἰσ. πάντ. κε μὴ τὰ ὀπτάσια, αὔξει δὲ τὰ ἐναρμόνια. ἀγάπη, διὸ ὁ Θεὸς Ⓦ ἐαυτοῦ υἱὸν ἀπέστειλεν Ἰωαν. γ. ιε. εἰς Ⓦ κόσμον. Οὕτω γὰρ ἠγάπησεν ὁ Θεὸς Ⓦ κόσμον, ὥστε τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ⓦ μονογενῆ ἐδωκεν εἰς τὸν κόσμον ὑπὲρ ἡμῶν. ἀγάπη τὰ ὄντα κτιδώσαν καὶ κτίζοντα ἡ θάλασσα συμβρέφει ἐδίδαξεν· ἀγάπη μάρτυρας τελοῖ, μακαρίους, στεφανοῖ. ἀγάπη τὸν πλησίον, ὡς ἑαυτὸν, ὁρᾷ, καὶ τὰ ἴδια πᾶσι κοινὰ κτᾶται. ἀγάπη τὸν ἔνδοξον τοῦ πλησίον ἴδιον ἡγεῖται. ἀγάπη κοινὸν τράπεζαν πᾶσιν ἑτοιμάζει, στέγην τε καὶ πόντι, ζωὴν τε καὶ ἰδιώτῃ. ἀγάπη τὸν πεπτωκότα συμπαθῶς ψυχὴν γλυκαίνει, τὸν τεθλιμμένον θεραπεύει, τὸν πεπτοπεποιθότα ἀναθάλλει. ἀγάπη ἄσβεστον λαμπάδα τῆς πίστεως ἀειφέρει, καὶ τοὺς ἰδίους ἀεὶ ἐγείρεται ζητοῦσα. ἀγάπη τὰς τῆς βασιλείας θύρας ἀνοίγει, καὶ τὸν πρόδηλον στέφανον φορεῖ εἰσάγει, καὶ τοὺς ἐν σωφρονῇ γάμῳ βιοῦντας εἰσελθεῖν ἀκωλύτως. ἀγάπη τὸν ἐλεημοσύνῃ φίλον, καὶ τῷ αὐτῆς γεωργῷ στέφανον χρυσαυγεῖς ἑτοιμάζει. ἀγάπη ὑπερηφανίαν οὐκ οἶδε, ταπεινοὺς δὲ δοξάζει. ἀγάπη κακολογίαν φεύγει, καὶ εὐλογίαν δὲ τέρπει. ἀγάπη ἄνδρας ἐν γνησίᾳ γάμου συναφείᾳ ὁμονοεῖν συμβουλεύει, χωρίζεσθαι δὲ ἀπ' ἀλλήλων οὐκ ἐθέλει. ἀγάπη τοὺς πατέρας φίλους τοῖς τέκνοις ποιεῖται, καὶ τὰ τέκνα δουλεύειν ὡς δεσπόταις τοῖς γονεῦσιν. ἀγάπη τοὺς δεσπότας ἐλεήμονας εἰς τοὺς κακοὺς τοὺς οἰκέτας, καὶ τοὺς οἰκέτας ὑποτυγχάνειν τοῖς δεσπόταις ἀδόλως παρασκευάζει. ἀγάπη Ⓦ φόβον ἔξω βάλλεται, καὶ τὸν τοὺς Ⓦ Θεὸν πρόθυμον ἐστερίζεται. Ἡ γὰρ τελεία ἀγάπη, φησὶν, ἔξω βάλλει Ⓦ φόβον. ἀγάπη τὸν στέφανον τοῦτον τοῦ πατρὸς ἔπλεξεν ἡμῖν, καὶ ὁ τέλεχος τῆς ἐλπίδος γλυκὺ καὶ καρποφόρον ἱδρύσατο ἡμῖν. ἀγάπη τὸ ποίμνιον εἰς τὸν μάνδρας τῆς ἐκκλησίας εἰσάγει, καὶ τὸν χλοηφόρον τοῦ παραδείσου νέμεται "πυφλόν. ἀ- Ἰω. πυφλόν

γάπη

εὐσεβείας ἐλαίῳ. ἔχῃς παλαίσματα καταλειφθέντα σοι ὑπὸ τῶν ἁγίων πατέρων. λάμβανε τὴν ἀνεξικακίαν τοῦ Μωϋσέως, τὴν Ἰωσὴφ τὴν σωφροσύνην, τὴν Δαβὶδ τὴν ταπείνωσιν, τὴν Ἠλίου τὴν ζηλωτίαν, τοῦ Ἐλισσαίου τὴν πραότητα, τοῦ Ἡσαΐου τὴν ἀκτημοσύνην, Παύλου δὲ καὶ Πέτρου τὴν πίστιν, Χριστοῦ τὴν ἀγάπην· ἵνα σὺ πᾶσι καλῶς ἀγωνισάμενος, τύχῃς τὰ βραβεῖα ἐκ χειρὸς Θεοῦ ὑποδέξῃ. ποίμνιον ἦν τῶν λογικῶν προβάτων τοῦ Χριστοῦ· τὰ πρόβατα μάθετε, τὰ πτερύγια ὑπέτρεφε, τὰ στιγματισμένα ὑπέδυε, τὰ λυκόβοτα ἴαται, τοὺς λύκους ἀπέτρεφε, τοὺς κύνας τοὺς ὑπὲρ τοῦ ποιμνίου. οὐ γὰρ ὑποδύεται, ἀλλ' ὑλακτοῦσι καὶ λαθροφορεῖται εἰς τὸ διαστῆσαι τὸ ποίμνιον, τύπος ἀπίστων. τὴν δὲ τῆς Μαρίας ἀνυθμὴν βλαστήσασαι χλόην ὑποδύκνυε, τὴν ἀβάτατον πηγὴν τοῦ βαπτίσματος σήμηνε, τὸ ἐκπλυνόμενον πρόβατον τῷ ὕδατι τῶν δακρύων ἀπόσμηχε· πάντα πόνει καὶ κάματον ὑπόμενε, ἵνα, φανερωθέντος τοῦ ἀρχιποιμένος Χριστοῦ, δόξῃ Ⓦ ἀμάραντον τῆς δόξης στέφανον. προβάτου εἶ· πίθου τῷ ποιμένι σου, τὴν μανδάρην μὴ φεῦγε, τὴν πίστιν ἣν ἔσπειρε, τὴν ῥάβδον τοῦ ποιμένος μὴ ἐγκλίνῃς. οὐ γὰρ παίσαι σε, ἵνα ἀποκτείνῃ, ἀλλ' ἵνα ἀπὸ τῆς πλάνης σε ὑπεξέλῃ. ὃ δὲ τῆς Ἰεσσαὶ ῥάβδου βλαστήσαι λόγος ἡμᾶς ἀδιακρίτως, τὴν δὲ τῆς ἀκρότομου πέτρας κοχλάδι βλαστήσαι πηγὴν ἀβάτατον ποτίζει· ἣν ἐστιν ἡμᾶς εἰς τὰ μαίσματα τῆς τυφῆς ** μὴ ζώσαις πλουτεῖν, μᾶλλον δὲ Ⓦ πλουτεῖν μὴ ἀγάπᾳ· χρημάτων φεσπίδα φεύγε· τὰ δίγματα μὴ ζώσῃς· τὰ χρήματα μὴ ζώσαι, δι' ὧν φύεται τὰ ἐγκλήματα, ἀλλὰ σπεῖρε πλουσίως τὰ ἔσφιλα τοῖς πένησι, ἐλπίζων λαβεῖν καὶ πάντιμον τὸ δράγμα τελείας τῆς ψυχῆς. ὁ πένης μὴ ὀλιγωψυχῇ, μὴ ἀπολέγου τοῦ ζωοῦ, μὴ βλασφημήσῃς· ἀνὴρ δυσμενὴς, ὑποδύεται τὸ ὀλιγοχρέιον τῆς πενίας ἱμάτιον, ὑπόλειπε εἰς Ⓦ γυμνασίαν σου Λαζάρου, καὶ ἐλπίδι εὐδυναμεῖ. τοιοῦτος γὰρ καὶ αὐτὸς τῶν Ἀβραμιαίων τὰς ἀναπαύσεως κόλπων· ἔνθα καὶ αὐτοὺς ἡμᾶς ὁ πάντων διαστὴς Θεὸς ἀξιώσειε σὺν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, σὺν τῷ ἁγίῳ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΠΕΡΙ ΑΓΑΠΗΣ. Λογ. ιθ.

Ὅσοις μὲν οὐδεὶς πρὸς ἀγάπης κατ' ἀξίαν εἶπεν ἱκανός, ἀλλ' ὃ μὴ Ⓦ αὐτὸν ὑπέλαβον, ἀλλ' ἑαυτοὺς εἶναι. οἶμαι γὰρ καὶ τὴν τῶν ἀγγέλων γλῶτταν ἀπορεῖν πρὸς τὴν τούτης ἀκριβεστάτην ζήτησιν, ἐπειδήπερ ἐξ αὐτῆς τῆς τοῦ Θεοῦ μεγαλειότητος ἀπαύστως πρόερχεται. ἆρα οὖν ἐπειδὴ οὔτε ἀγγέλων γλῶσσα ἱκανὴ πρὸς τὴν τούτης ἀκριβεστάτην ἐξήτησιν, ἀποκτησόμεθα ἡμεῖς; ἀλλὰ μηδαμῶς· ὅτι καὶ Θεοῦ ἐξ ἑνὸς πολυαρχόντων πάντων ἀπρόσδεκτοι· ἀλλ' ἐν τῇ τῶν δώδεκα μιᾷ γνώμῃ ἐλαφρᾷ, καὶ σφόδρα βραχύτατα τυγχάνουσι, ὡς ἐξ ἧς χάριν ἐκείνης τῆς βοώσης τὰ δύο λεπτὰ εἰς τὸ γαζοφυλάκιον προσεκρίθη· οὕτω προσφορὰ τῷ Ⓦ πολιώχου σοι δοκῶν. ἐν ἡμῖν τὴν ἐλπίδα ὑπὲρ Ⓦ Κύριον θέμενοι ἀρωγὸν ἐν ἀδιορθωτοῖς τῶν λεγομένων, προσθῶμεν καρδίαν τὰ δύο δίνυαρια τῆς ἀγάπης εἰς τὸ γαζοφυλάκιον τῆς Ἀθανασίας ἡμῶν βαγώμβα. Τοῦτα γὰρ οἶμαι ἐκεῖνα τὰ δύο δίνυαρια, ἐξ δύο ἐντολαὶ, ἐν αἷς ὁ νόμος ὅλος κρέμαται ἐξ Ⓦ προφῆται. Εἴρηται γὰρ τῷ Κυρίῳ οἱ διάγγελοι, Ἀγαπήσεις Κύριον Ⓦ Θεόν σου ἐν ὅλῃ καρδίᾳ σου, καὶ Ⓦ πλησίον σου ὡς ἑαυτόν. ἐν ταύταις ταῖς δυσὶν ἐντολαῖς ὁ νόμος ἐν Ⓦ προφῆται. ἀγάπη πρὸς Θεὸν, ἐξ ἀγάπη πρὸς Ⓦ πλησίον, δύο ἐντολαὶ ἀλλήλων ἐχόμεναι. ὁ ἔχων μίαν τούτων, τὴν ἄλλην οὐκ ἔχων, οὔπω ὅλος, ἐν ὅλῳ ἔχει, κέκτηται. ὡς γὰρ ψυχὴ αὐτὴ σώματος

Ex Mi. Regio Lxx. Matth. κβ.

μακαρείδω σὲ ευαγγελίοις ἐλπίδα. ἕκαστος οὖν σκοπείτω, τῷ ἰδίῳ ἔργῳ, καὶ τῇ ἐλπίδι τοιούτῳ. ὁ γεωργὸς τῆς πνευματικῆς ἀρούρας ἐμέλησε τῆς διδασκαλίας τὸ ἄλεσον εἰς τὸ δίκτυ τῆς Δικαιοσύνης χωρίον· εἶτα μὴ τῷ τοῦ καταβληθέντων τῷ αἱρετικῷ σπερμάτων, ὃ βλάσφημα ἔξελε τῷ Ιουδαϊκῷ καὶ ἑλληνικῷ σοφισμάτων· ἵνα σκληράς πλὴν ψυχάς, ἀπαπείρῃς τὰς τῆς πίστεως ἄγια σπέρματα, τὰ τῆς ἐλπίδος ἀγαθήματα, τὰ τῆς ἀγάπης γλυκάσματα. οὐ γὰρ μόνον τῷ Ιερεμίᾳ ἔδωκεν ἐξουσίαν τοῦ καθαιρεῖν καὶ χείρονα, ἵνα καταφυτεύσῃ καὶ κρείττονα, ἀλλὰ καὶ σοί, ὁ τῷ λέγει· Ιδοὺ δέδωκα σοὺ λόγους μου εἰς τὸ στόμα σου· ἰδοὺ κατέστησά σε σήμερον ἐπὶ ἔθνη καὶ βασιλείας, ἐκριζοῦν καὶ καθαιρεῖν, καὶ ἀπολλύειν, καὶ οἰκοδομεῖν, καὶ καταφυτεύειν. ἐκρίζου τοίνυν τὰ ἄγρια τῆς λογισμοῦ κτήματα, καὶ καταφύτευε τὰ ἄγια τῆς ἀγνείας μιμήματα· καθαίρεσον τοῦ πονηροῦ φυτεύματος, καὶ καταφύτευε τῷ τοῦ Χριστοῦ πολιτεύματος· ἀπόλλυε τὰ φθαρτὰ τῷ διδαγμάτων, σκλήρυνε τὰ σαρκικὰ τῷ νοημάτων. ὁ οἰκοδόμος καθαίρων καὶ καλῶς οἰκοδομήσει· ἐπεὶ τῆς τοῦ Δικαίου μισθοῦς ὁ τοὺς τῷ δόθεσιν ψυχὰς ἱδρύματα, καὶ οἰκοδόμει ναὸν τοῦ Θεοῦ, ὑγιεῖς θεμελίου ἐπὶ Χριστὸν Ⓦ ἀκρογωνιαῖον, ἐφ' ὃν οἰκοδομήσει καὶ τῆς δικαιοσύνης κτίσματα. ταῦτα προσάπτων, καὶ θλίβε, ἐπόμενε· καὶ διώκε, μὴ ἀπόκαμνε· καὶ λιμοκτόνει, μὴ ἀποφθίνε· ἀλλὰ πάντα ἐπόμενε προθύμως Δικαίῳ τῷ ἐλπιζομένῳ ὁ τυφλὸς τοῦ παραδείσου αἰσθήσει. ὀδοιπόρος εἶ χῦ Ⓦ λέγοντα, Καπάρισον τὰ Δικαίωμά μου ὁ ταῖς τρίβοις σου, ἵνα μὴ σαλευθῶσι τὰ Δικαίωμά μου· φεῦγε τῷ πλατείαν καὶ εὐρύχωρον ὁδὸν τῷ ἀπαγούσαν εἰς τῷ ἀπώλειαν. λάμβανε τῷ βακτηρίαν τοῦ πνεύματος δύο προέξεις ὑποπλέουσαν, τὸν τε ἐγκαθήμενον ὁ τῇ ὁδῷ σκολιὸν δράκοντα ἀποκτείνουσαν, καὶ σὲ ποτὲ ὁ ταῖς πειρασμοῖς σκιρτῶμεν καὶ καταπίπτοντα Δικαιάζουσαν. φέρε * Ⓦ πειρασμὸν προσφερόμενον. καὶ "δίψης, ὑπὸ τῷ ἀθανάτου "πίστι Ⓦ Χριστὸν δυάτρεχε. καὶ "πεινῇς, Ⓦ ἄρτον τὸν ζῶντα ὑπόζητει, ἵνα μὴ ἀποκάμῃς, μηδὲ ἁδρῶς χαιρούμενος ταῖς ἡδοναῖς, ὅλῃ ἐνδιαμονῇ ἀποβλέπων τὸ τέλος τῆς ὁδοῦ, ἐλπίζων τῷ ἐν τῇ βασιλείᾳ τῷ ἀρχαίῳ ἰσάγγελον ζωήν. ὁ ἰὸς τῷ ψυχῶν ἔκπεμα τῇ μαχαίρᾳ τοῦ πνεύματος καὶ εἰδαίνοντα καὶ ἠλκωμένα πάθη τῆς ὑποφθορίας, ἀπόπλυνε τοῦ βόρβορον τῷ ἡδονῷ ὃ ὕδατι τῆς διδασκαλίας, θεράπευε καὶ ἐκ τῆς ἁμαρτίας ὑποτεθείσας πληγὰς ταῖς ψυχαῖς τῷ δυσθέτων, οὕτω καὶ ἁλείφε χρώμενος τῷ τοῦ Κυρίου. οὕτω σύφε προὸς ὃ μηκέτι χαιρούμενον ἐπιδιδόναι ταῖς ὑπομνήσεις· ἁλείφε δὲ "λύων σοὺ πόνους τῆς ψυχῆς, [καὶ] τῷ προημαρτημένων παιδεύματων τῷ συγχώρησιν καὶ χεῖρα αὐτῆς ὑποστηρίζουσα. μὴ προὸς τὰ χρηματικὰ κέρδη ἀποβλέπων πρόθυμος τοῦ πίπτοντα, μηδὲ πάλιν Δικαίῳ τοῦ καταπίπτοντος πλοῦτον πρόθυμος τοῦ πλουσίου, ἀλλὰ πίπτοντα καὶ πλουσίου ὁμοῦ προσκαλοῦ σωφρονίζε. μηδένα ἀπόλιπε, μηδὲ τοῦ ἄγαν ἁμαρτωλόν, ἵνα μὴ τέλεον εἰς τὸν βυθὸν τῆς ἁμαρτίας "αὐτὸν ῥίψωμεν· ἀλλὰ δίδου χεῖρα ὃ πεπτωκότι λέγων· οὐκ ἦλθεν ὁ Κύριος σῶσαι δικαίους, ἀλλὰ ἁμαρτωλούς· ἵνα προθύμως χαιρόμενοι, ἐκκλίνωσι ἀπὸ τοῦ κακοῦ ποιῆσαι τὸ ἀγαθὸν ὁ σωθῶσι. πάντα πράττε Δικαίῳ τῷ τῶν ἀθλητῶν ὑγιαίνοντων, περιφέρομενος τῇ ἐλπίδι τῷ σωζομένων, καὶ τῇ προὸς Θεῷ ἐλπιζομένῃ ἀγαλλιάσει. ὡς ἀθλητὴς, νομίμως ἀθλήσει. Οὐδεὶς γὰρ στεφανοῦται, ἐὰν μὴ νομίμως ἀθλήσῃ. Οὐκ ἔστιν ἡ πάλη προὸς αἷμα καὶ σάρκα, ἀλλὰ προὸς τὰς ἀρχὰς, προὸς τὰς ἐξουσίας, προὸς τοὺς κοσμοκράτορας τοῦ σκότους * τούτου, προὸς τὰ πνευματικὰ τῆς πονηρίας ἐν τοῖς ἐπουρανίοις. τοὺς ἀσκητικοὺς πόνους φέρε, τοὺς Δικαιοσυνικοὺς βρόχους φεῦγε. ἵστε Παῦλον καὶ πέχοντα καὶ πυκτεύοντα καὶ παλαίοντα. Οὕτω πέχω, φησὶν, ἵνα καταλάβω· οὕτω πυκτεύω, οὐχ ὡς ἀέρα δέρων· ἀλλ' ὑποπιάζω μου τὸ σῶμα, μήπως ἄλλοις κηρύξας, αὐτὸς ἀδόκιμος ἔσωμαι. πέχε τοίνυν ἵνα καταλάβῃς, πύκτευε καὶ παλαῖε, ἵνα νικήσῃς τὸν ἐχθρόν. ἀλείφου τῷ τῆς εὐσεβείας

Λογ. π. 294 ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΩ Epigraphom.

makareídō so eyangeliois elpída. hékastos oûn skopeítō, tō idíō érgō, kaì tē elpídi toioútō. ho geōrgòs tēs pneumatikēs arúras emélēse tēs didaskalías tò álesón eis tò diktúi tēs Dikaiosýnēs chōríon. eîta mḕ tō tou katablēthéntōn tō hairetikō spermátōn, hó blásphēma éxele tō Ioudaikō kaì hellēnikō sophismátōn· hína skēraús mèn psychás, hupopaírēs tàs tēs písteōs hágia spérmata, tàs tēs elpídos agathḗmata, tàs tēs agápēs glykásmata. oú gàr mónon tō Ieremía édōken exousían toû kathaireîn kaì chéirona, kaì katafyteúein kaì kreíttona, allà kaì soí, hó tō légei· Idoù dédōka toùs lógous mou eis tò stóma sou· idoù katéstēsá se sḗmeron epì éthnē kaì basileías, ekrizoûn kaì kathaireîn, kaì apollúein, kaì oikodomeîn, kaì katafyteúein. ekrizoû toínyn tà ágria tēs logismoû kthḗmata, kaì katafýteue tà ágia tēs hagneías mimḗmata· kathaíresón toû ponēroû phyteúmatos, kaì katafýteue tō toû Christoû politeúmatos· apóllue tà phthartà tō didagmátōn, sklḗrynon tà sarkiká tō noēmátōn. ho oikodómos kathaírōn kaì kalôs oikodomḗsei· epeì tēs toû Dikaíou misthoû ho toùs tō dédotheisin psychàs hidrúmata, kaì oikodómei naòn toû Theoû, hygieîs themelíou epì Christòn Ⓦ akrogōniaîon, eph' hòn oikodomḗsēi kaì tēs dikaiosýnēs ktḗmata. taûta prosáptōn, kaì thlíbe, epómene· kaì diṓkei, mḕ apókamne· kaì limoktónei, mḕ apophthínē· allà pánta epómenos prothýmōs Dikaíōi tō elpizoménōi ho typhlòs toû paradeísou aisthḗsei. hodoipóros eî chṑ Ⓦ légonta, Kapárisón tà Dikaíōmá mou ho taîs trívois sou, hína mḕ saleuthôsi tà Dikaíōmá mou· pheûge tō plateían kaì eurýchōron hodòn tō apágousan eis tō apṓleian. lámbane tō basileías toû pneúmatos dýo proéxeis hupoploúsan, tón te enkathḗmenon hō hodō skolión drákonta apokteínousan, kaì sé pote en taîs peirasmoîs skirtṓmenon kaì katapíptonta Dikaiázousan. phére * Ⓦ peirasmòn prosphereómenon. kaì "dipsēs, hupò tō athánatou "pístei Ⓦ Christòn dyátrexe. kaì "peinēs, Ⓦ árton tòn zōnta hupózēte, hína mḕ apokámēs, mēdè hadrôs chairoúmenos taîs hēdonaîs, allà endiamonḕi apoblépōn tò télos tēs hodoû, elpízōn tō en tē basileía tō archaíōi isángelon zōḗn. ho iòs tō psychō̂n ékpema tē machaírāi toû pneúmatos kaì eidaínonta kaì ēlkōménā páthē tēs hypophthorías, apóplune toû bórboron tō hēdonō̂i hṑi húdati tēs didaskalías, therápeue kaì ek tēs hamartías hupotethéisas plēgàs taîs psychaîs tō dysthetō̂n, hoútō kaì élipe chrṓmenos toû tō Kyríou. hoútō sýphe prosṓ tò mēkéti chairoúmenon epididónai taîs hormḗsesin· élipe dè "lýōn sòn pónous tēs psychḗs, [kaì] tō prohēmartēménōn paideúmatōn tō synchṓrēsin kaì cheîra autḕs hypostērízousa. mḕ prosṓ tà chrēmatikà kérdē apoblépōn próthymos toû píptonta, mēdè pálin Dikaíōi toû katapíptontos ploûton próthymos toû ploúsiou, allà píptonta kaì ploúsiou homoû prosthe kaléi sōphróni. mēdéna apólipe, mēdè toû ágan hamartōlón, hína mḕ téleon eis tòn bythòn tēs hamartías "autòn rhípsōmen· allà dídou cheîra hṑi pepōkóti légōn· oúk ḗlthen ho Kýrios sṓsai dikaíous, allà hamartōloús· hína prothýmōs chairómenoi, ekklínōsi apò toû kakoû poiḗsai tò agathòn kaì sōthō̂si. pánta práttē Dikaíōi tō tō̂n athlētō̂n hygiaínontōn hygiaínōn, pherómenos tē elpídi tō̂n sōzoménōn, kaì tē prosṓ Theṓi elpizoménēi agalliásei. hōs athlētḕs, nomímōs athlḗsei. Oudeìs gàr stephanoûtai, eàn mḕ nomímōs athlḗsēi. Oúk éstin hē pálē prosṓ haîma kaì sárka, allà prosṓ tàs archás, prosṓ tàs exousías, prosṓ toùs kosmokrátoras toû skótous * toútou, prosṓ tà pneumatikà tēs ponērías en toîs epouraníois. toùs askētikoùs pónous phére, toùs Dikaiosynikoùs brókhous pheûge. ístē Paûlon kaì péchonta kaì pyktheúonta kaì palaíonta. Oútō péchō, phēsín, hína katalábō· oútō pyktheúō, ouch hōs aéra dírōn· allà hupōpiázō mou tò sō̂ma, mḗpōs állois kērýxas, autòs adókimos ésōmai. péche toínyn hína katalábēis, pýktheue kaì palaie, hína nikḗsēis tòn echthrón. aleíphou tō tēs

eusebeías

εὐσεβείας ἐλαίῳ. ἔχῃς παλαίσματα καταλαφθέντα σοι ὑπὸ τῶν ἁγίων πατέρων. λάμβανε τὴν αἰχμαλωσίαν τοῦ Μωϋσέως, τὸν Ἰωσὴφ τὴν σωφροσύνην, τὴν Δαβὶδ τὴν πραότητα, τὸν Ἠλία τὴν πρόνοιαν, τὴν Ἐλισσαίου τὴν ἡσυχίαν, τοῦ Ἡσαΐου τὴν ἀκτημοσύνην, Παύλου δὲ Πέτρου τὴν πίστιν, Χριστοῦ τὸ ἀγάπημα· ἵνα σὺ πᾶσι καλὸς ἀναπεσάμενος, τὴν νίκης τὰ βραβεῖα ἐκ χειρὸς Θεοῦ ὑποδέξῃ. ποιμὴν ἀνὴρ λογικὸν προβάτων τοῦ Χριστοῦ; τὰ πρόβατα μάθοιμι, τὰ πεπλανημένα ἐπίστρεφε, τὰ στιγματισμένα ἐπίδησε, τὰ λυκόδηκτα ἴασαι, τοὺς λύκους ἀπόστρεφε, τοὺς κυνᾶς τοὺς ὑπὲρ τοῦ ποιμνίου. οὐ γὰρ ὑποπτεύσαι, ἀλλ' ὑλακτοῦσας ἢ λαθεσφυγοῦσας εἰς τὸν διαπότην ὁ ποίμνιον. τούτοις ἀπείλησον. τὴν ἐκ τῆς Μαρίας ἀνηθλημένην βλαστήσασαν χλόην ὑποδύνου, τὴν ἀθάνατον πηγὴν τῶν βαπτίσματος σημεῖα, ὁ ἐσπλωμένοις προβάτοις τὸ ὕδατι τῶν δακρύων ἀπόμηχε· πάντα πόνον καὶ κάματον ὑπόμεινε, ἵνα, φανερωθέντος τοῦ ἀρχιποιμένος Χριστοῦ, δέξῃ Ⓦ ἀμαράντινον τῆς δόξης στέφανον. προβάτου εἶ; πίθου τῷ ποιμένι σου, τὴν μανίαν μὴ φύγῃς, τὴν πίστιν ᾗ στέργε, τὴν ῥᾳδιότητα τοῦ ποιμένος μὴ ἐγκλίνῃς. οὐ γὰρ παίσαι σε, ἵνα ἀποκτείνῃ, ἀλλ' ἵνα ἀπὸ τῆς πλανῆς σε ἐπιστρέψῃ. ὁ ἐκ τῆς Ἰεσσαὶ ῥάβδου βλαστήσας λύτρος νέμει ἀδιαπτώτως, τὴν ἐκ τῆς ἀκροτόμου πέτρας κολληθῆναι βλαστήσασαν πηγὴν ἀθάνατον ποτίζει· ἵνα ἐστυφθῇς εἰς τὸ μαρτύριον τῆς τροφῆς ** μὴ ζώνῃ πλοῦτον, μᾶλλον ὃν Ⓦ πλοῦτον μὴ ἀγάπα· χρημάτων φεύγειν φιλίαν φεῦγε· τὰ δίκαια μὴ ζώσῃ· τὰ χρήματα μὴ ζώσῃ, δι' ὧν φύεται τὰ ἐγκλήματα, ἀλλὰ σπεῖρε πλουσίως τὴν ἔφεσιν τοῖς πένησιν, ἐλπίζων λάβοις καὶ πέπειρον τὸ δράγμα τὸ τῆς ψυχῆς. ὁ πένης μὴ ὀλιγοψύχει, μὴ ἀπρόθυμος τῷ ζωῷ, μὴ βλασφημήσῃς· δι' ὀλιγοστὸν ὑποπίπτεις· ὁ πλούσιος ὁ ἐλαττούμενος τῆς πενίας ἴστω, ὑπόλειπε εἰς Ⓦ χώραν σου Λάζαρον, καὶ ἐλπίδι εὐδυναμοῦ. τρύζει γὰρ καὶ αὐτὸς τῶν Ἀβραμιαίων τὴς αἰωνοπαύστου κόλπων· ἔνθα καὶ αὐτὸν ἡμᾶς ὁ πρώτων διαπότης Θεὸς ἀξιώσαι ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας, ναὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεί, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΠΕΡΙ ΑΓΑΠΗΣ. Λογ. ιθ.

Ὅρος μὲν τοῖς περὶ ἀγάπης κατ' ἀξίαν εἰπεῖν ἰσχυρός, ἀλλ' ὁ μὴ Ⓦ αὐτὴν ὑπείληφεν, ἀλλ' ἐστερῆσθαι. οἶμαι γὰρ καὶ τὴν τῶν ἀγγέλων γλῶτταν ἀπορεῖν πρὸς τὴν ταύτης ἀκριβεστάτην ζήτησιν, ἐπειδήπερ ἐξ αὐτῆς τῆς τοῦ Θεοῦ μεγαλειότητος ἀπαύστως προέρχεται. ἆρα οὖν ἐπειδὴ οὔτε ἀγγέλων, οὔτε ἀνθρώπων γλῶσσα ἱκανὴ πρὸς τὴν ταύτης ἀκριβεστάτην ἐξήγησιν, ἀποκνήσομεν ἡμεῖς; ἀλλὰ μηδαμῶς· ὑπὲρ ὧν γὰρ Θεοῦ ἡ τῶν πολυαρχόντων παμμεγεθὴς προφορὰ βιαιοδίκται· ἀλλ' ἃ ἡ τῶν ἀνυπερβλήτων μὴ γνώμης ἰλαρᾶς, καὶ σφόδρα βεβαίως τυγχάνουσιν, ὡς ἐκ τῆς χάριτος ἐκείνης τῆς βλυούσης τὰ δύο λεπτὰ εἰς τὸ γαζοφυλάκιον προσενεχθῆναι προφορᾷ τῶν Ⓦ πολυχρύσων θαυμάτων. ἡμεῖς τὴν ἐλπίδα ὑπὲρ Ⓦ Κύριον θαυμάσαι ἀρωγὸν ἡ διορθωτὴν τῶν λειψάνων, προθύμως καρδίας τὰ δύο δηνάρια τῆς ἀγάπης εἰς τὸ γαζοφυλάκιον τῆς Ἁγνείας ἡμῶν βαλώμεθα. ταῦτα γὰρ οἶμαι ἑκάτερα τὰ δύο δηνάρια, ἤγουν δύο ἐντολάς, εἰς ἃς ὁ νόμος ὅλος κρέμαται ἢ Ⓘ προφῆται. Εἶπεν γὰρ ὁ Κύριος· ἐν ταύταις ταῖς δυσὶν ἐντολαῖς ὁ νόμος ἢ Ⓘ προφῆται. Ἀγαπήσεις Κύριον Ⓦ Θεόν σου ἐν ὅλῃ καρδίᾳ σου, καὶ Ⓦ πλησίον σου ὡς ἑαυτόν. ἐν ταύταις ταῖς δυσὶν ἐντολαῖς ὁ νόμος ἢ Ⓘ προφῆται. ἀγάπη προὸς Θεόν, ἢ ἀγάπη προὸς Ⓦ πλησίον, δύο ἐντολαὶ ἀλλήλων ἠνωμέναι. ὁ ἔχων μίαν τούτων, τὴν ἢ ἄλλην οὐκ ἔχων, οὔτε οἶδε, οὐδὲ ἔχει, οὐδὲ ἐκτήσατο. ὡς γὰρ ψυχὴ ἄνευ σώματος

Ex Mf. Regio Lug.

Matth. κε. μ.

ματος

μακαρίαν ἐν οὐρανοῖς ἐλπίδα. ἕκαστος οὖν τὸν ἑαυτοῦ, τῷ ἰδίῳ ἔργῳ, καὶ τῇ ἐλπίδι τοιοῦτος. ὁ γεωργὸς τῆς πνευματικῆς ἀρότρου ἐμιμήσατο τῆς διδασκαλίας τὸ "ἄλεσον εἰς τὸ δικτύον τῆς Δικαιοσύνης χωρίον· εἶτα μὴ τοῖς παρεισπεσοῦσιν τοῖς αἱρετικοῖς σπερμάτων, ὃ βλάσφημα ἔχουσι τοῖς Ἰουδαϊκοῖς καὶ ἑλληνικοῖς σοφισμάτων· ἵνα ἐκκαθάρας τὸν ψυχήν, ὑπαπείρῃς τὰς τῆς πίστεως ἄγια σπέρματα, τὰ τῆς ἐλπίδος ἀγαθήματα, τὰ τῆς ἀγάπης γλυκάσματα. οὐ γὰρ μόνον τοῖς Ἱερεμίᾳ ἔδωκεν ἐξουσίαν τοῦ κατασκάπτειν καὶ χαίρεσθαι, ἐπὶ καταφυτεύειν καὶ κρίνοντα, ἀλλὰ καὶ σοί, ἐστὶ τοῖς λέγει· Ἰδοὺ δέδωκα σοῦ λόγους μου εἰς τὸ στόμα σου· ἰδοὺ κατέστησά σε σήμερον ἐπὶ ἔθνη καὶ βασιλείας, ἐκλέξωμαι καὶ κατασκάπτειν, καὶ ἀπολλύειν, καὶ οἰκοδομεῖν, καὶ καταφυτεύειν. ἐκλέξου τοίνυν τὰ ἄγαλα τῆς λογικῆς κτίσματα, καὶ κατάφυτευε τὰ ἅγια τῆς ἀγαθῆς μιμήματα· κατάσκαπτε τοῦ πονηροῦ φυτεύματος, καὶ καταφύτευε τοῦ τοῦ Χριστοῦ πολιτεύματος· ἀπόλλυε τὰ φθαρτὰ τοῦ διδαγμάτων, ἵνα λίθους ἢ τὰ σαπρὰ τοῦ ἡσυχαστῶν. ὁ οἰκοδόμος κατάσκαπτε καὶ κακῶς οἰκοδομεῖται· κατὰ τῆς τοῦ Δικαίου μὴ χρῆσις ἐπὶ τοῖς τοῦ ἀθέσμων ψυχαῖς ἰνδάλματα, καὶ οἰκοδόμει ναὸν τοῦ Θεοῦ, ὑλικὸς θεμέλιος ὁ Χριστὸς Ⓦ ἀκρογωνιαῖος, ἐφ' ᾧ οἰκοδομῆται καὶ τῆς δικαιοσύνης κληρονόμοι. ταῦτα προσέχων, καὶ θλίβῃ, κατάμενε· καὶ διώκῃ, μὴ ἀπόκαμνε· καὶ λιμοκτονῇς, μὴ ἀπόφθυε· ἀλλὰ πάντα κατόμενε προθύμως Δικαίου τοῦ ἐλπιζομένου ἐπὶ τρυφῇ τοῦ παραδείσου ἀπάκλησιν. ὁδοιπόρος εἶ καὶ Ⓦ λέγοντος, Καπάρτισαι τὰ Δικαιώματά μου ἐπὶ ταῖς τείχοις σου, ἵνα μὴ σαλευθῶσι τὰ Δικαιώματά μου· φεῦγε τοῦ πλατείου καὶ εὐρύχωρον ὁδὸν τοῦ ἀπάγουσαν εἰς τοῦ ἀπώλειαν. λάμβανε τοῦ βακτηρίαν τοῦ πνεύματος δύο παραξεῖς ὑπερπαίουσαν, τοῦ τε ἐγκαθήμενον ἐπὶ τῇ ὁδῷ σχολίου δράκοντα ἀποκτείνουσαν, καὶ σέ ποτε ἐν ταῖς περισμοῖς σκιαζόμενον καὶ καταπίπτοντα Δικαιοσαίζουσαν. φέρε * Ⓦ περισμὸν παρασφερόμενον. καὶ "δίψῃς, ὑπὸ τοῦ ἀθλίου τὸν "πίστιν Ⓦ Χριστὸν λύτρεχε. καὶ "πεινῇς, Ⓦ ἄρτον τὸν ζῶντα ὑπιζήτει, ἵνα μὴ ἀποκάμῃς, μηδὲ ἐνδῶς χαμπτούμενος ταῖς ὁδοιαῖς, ἀλλ' ἐνδυναμοῦ ἀποβλέπων ὃ πλοῦς τῆς ὁδοῦ, ἐλπίζων τοῦ ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν ἰσάγγελον ζωήν. ἰατρεύσῃ τῶν ψυχῶν ἔκτεμε τῇ μαχαίρᾳ τοῦ πνεύματος καὶ οἰδαίνοντα καὶ ἠλκωμένα πάθη τῆς ἀσωφροσύνης, ἀπόπλυνε τὸν βόρβορον τῶν ἡδονῶν ἐν ὕδατι τῆς διδασκαλίας, διεκπόνει δὲ ἐκ τῆς ἀμαρτίας ὑπερτιθείσας πληγὰς ταῖς ψυχαῖς τῶν ἀνθρώπων, οἵῳ ἡ ἐλαίῳ χρώμενος καὶ τοῦ Κυρίου. οἵῳ φύσει παρὸ μὲν μακρὰν χαμπτούμενον ἐπιδιόδευε ταῖς ὑπερθυμίαις· ἐλαίῳ ἢ "λύων τὸν πόνον τῆς ψυχῆς, [καὶ] τῶν παρημπτημένων παθασμάτων τοῦ συγχώρησιν καὶ εἴδου αὐτοῖς ἐπισχνούμενος. μὴ παρὸ τὰ χρηματικὰ κέρδη ἀποβλέπων προδῷς τὸν πίστα, μηδὲ πάλιν Δικαίου τὸν κατάσχυσιν πλοῦτον προδῷς τὸν πλούσιον, ἀλλὰ πίστα καὶ πλούσιον ὁμοῦ παράκλει σωφρονεῖν. μηδένα ἀπέλπιζε, μηδὲ τὸν ἄγαν ἁμαρτωλὸν, ἵνα μὴ τέλεσον εἰς τὸν βυθὸν τῆς ἁμαρτίας "αὐτὸν ῥίψωμεν· ἀλλὰ δίδου χέρα ὡς πεπτωκότι λέγων· Οὐκ ἔλθεν ὁ Κύριος σῶσαι δικαίους, ἀλλὰ ἁμαρτωλούς· ἵνα παρόμοι γενόμενοι, ἐκκλίνοντες ἀπὸ τοῦ κακοῦ ποιήσωσι ὃ ἀγαθὸν ἐσώθησι. πάντα παράπεμπε Δικαίου τοῦ τῶν ἀθετουμένων ὑγιείαν, προφόμενος τῇ ἐλπίδι τῶν σωζομένων, καὶ τῇ παρὰ Θεοῦ ἐλπιζομένῃ ἀγαλλιάσει. ὡς ἀθλητὴς, νομίμως ἀθλήσῃ. Οὐδεὶς γὰρ στεφανοῦται, ἐὰν μὴ νομίμως ἀθλήσῃ. Οὐκ ἔστιν ἡ πάλη παρὸ αἷμα καὶ σάρκα, ἀλλὰ παρὸ τὰς ἀρχὰς, παρὸ τὰς ἐξουσίας, πρὸς τοὺς κοσμοκράτορας τοῦ σκότους * τούτου, πρὸς τὰ πνευματικὰ τῆς πονηρίας ἐν τοῖς ἐπουρανίοις. τοὺς ἀσκητικοὺς πόνους στέργε, τοὺς σχολαστικοὺς βρόχους φεῦγε. ἴδε Παῦλον καὶ τρέχοντα καὶ πυκτεύοντα καὶ παλαίοντα. Οὕτω τρέχω, φησὶν, ἵνα καταλάβω· οὕτω πυκτεύω, οὐχ ὡς ἀέρα δέρων· ἀλλ' ὑποπιάζω μου τὸ σῶμα, μήπως ἄλλοις κηρύξας, αὐτὸς ἀδόκιμος ἔσωμαι. τρέχε τοίνυν ἵνα καταλάβῃς, πύκτευε καὶ πάλαιε, ἵνα στέψῃς τὸν ἐχθρόν. ἀλείφου τῷ τῆς εὐσεβείας

Ἰσ. ἄρον
Ἰσ. λύσον
Ἰσ. αὐτὸν
* τοῦ διαβολικοῦ κόσμου
κ. διῤῥεῖ
Ἰσ. παγὼν
κ. πηγῆς
Ἰερ. α. 1.
Ψαλ. ιε. 5.
C. Τιμ. β. 5.
Εφ. ϛ. 12.
α. Κορ. θ. 25.

ὁ πατὴρ, δοξάζεται ὁ υἱός. τῶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ζητῶσιν ⟨Ⓦ⟩ ἄπιστοι; λεγέτωσαν οἱ ἄπιστοι, καὶ Ησαΐας μαρτυρείτω, Εἶδον τὸν Κύριον ὀφθαλμοῖς θεοῦ ὑψηλοῦ (περὶ τῶ πνεύματος λέγων, ὡς μετ' οὐ πολὺ ἀποδειχθήσεται) ⟨καὶ⟩ ἐπηρμένου. καὶ πλήρης ὁ οἶκος τῆς δόξης αὐτοῦ. καὶ σεραφεὶμ εἱστήκεσαν κύκλω αὐτοῦ. ἓξ πτέρυγες τῷ ἑνὶ, καὶ ἓξ πτέρυγες ⟨ᾧ⟩ ἑνί· καὶ ἐκέκραγον, ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος Κύριος σαβαὼθ, πλήρης οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ τῆς δόξης σου. τοσοῦτος ἐστὶ ταῦτα, ⟨καὶ⟩ τὸν θεῖον τρόπον, καὶ τὴν δόξαν. Καὶ εἶπε Κύριος τοῖς μὲν, τίνα ἀποστελῶ, ⟨καὶ⟩ τίς πορεύσεται τοῖς τῶ λαῶ τούτω τῶν Ιουδαίων, καὶ ἐρῶ αὐτοῖς· ἀκοῇ ἀκούσετε, ⟨καὶ⟩ μὴ συνήσετε; ἐπαχύνθη γὰρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ τοῖς ὠσὶν αὐτῶν βαρέως ἤκουσαν, καὶ ⟨τὰ⟩ ἑξῆς. ἤρξατο Παῦλος μὴ πολλὰς ἔτι ποιεῖσθαι τὰς τοιαύτας τῆς τοιαύτης, ἀλλ' ⟨ἐν⟩ Ρώμη, διαλέγεται τοῖς Ιουδαίοις συμβιβάζων αὐτοὺς εἰς τὸν τοῦ μονογενοῦς πίστιν. οἱ δὲ ἀπιστοῦντο, καὶ ἠπίστουν. τότε μέντοι ταύτης τῆς τοιαύτης, ὅλη περ ἐπεπλήρωτο. καὶ τί τοῖς αὐτοῖς; Καλῶς εἶπε τοῖς ὑμῶν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον διὰ Ησαΐου τοῦ προφήτου, ἀκοῇ ἀκούσετε, ⟨καὶ⟩ οὐ μὴ συνῆτε, ⟨καὶ⟩ βλέποντες βλέψετε, ⟨καὶ⟩ οὐκ ὄψεσθε. ἰδοὺ γὰρ ⟨Ⓦ⟩ Κύριον σαβαὼθ ὁ Ησαΐας λέγει ὀφθαλμοῖς θεοῦ ὑψηλοῦ καθήμενον, ⟨καὶ⟩ ὑπ' ἀγγέλων δοξαζόμενον, ὁ Παῦλος λέγει ⟨τὸ⟩ πνεῦμα τὸ ἅγιον εἶναι. τίς ἔτι μέμψεται ἀμφιβάλλειν, ὅτι περ ⟨καὶ⟩ Κύριος ⟨καὶ⟩ Θεὸς ⟨καὶ⟩ πνεῦμα λαμπρυνόμενον ἐστὶν, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων; Ἀμήν.

Ισ. ποτὲ

Ησ. ς. α.

Πραξ. κη. κα.

ΠΕΡΙ ΕΛΠΙΔΟΣ.

Λογ. ιη.

Πάντες μὲν ὅσοι θεσπέσιοι φύσει θυμηχόμοι, διά τὸ φύσει τὸ λογισμοῦ διαφορικόν τι καὶ κοινωνικόν· ἕκαστος γὰρ τούτων τοῖς γεωργίοις καὶ ἐδοποιΐαις καὶ τέχναις τισὶ ἐλπίδι πρὸς ἑαυτὸν ἐκδικεῖσθαι. ἅπαντες γὰρ κάματος καὶ ἱδρῶτας, κινδύνους τε καὶ θλίψεις τοῖς θυμοῖς ὑποφέρουσι διά τὴν τῶν μελλόντων ἀγαθῶν εὐδοκίαν. ⟨καὶ⟩ ὁμοῦ γεωργὸς ἐν τῇ ζωοληψίᾳ τῶν ἱδρώτων καὶ μόχθων κυρτώσας τὰ νῶτα, ἀμφοῖν τὰς χεῖρας ἁπλώσας δρέπεται καὶ δρέπει, ἐν ἀγρῷ τε τῷ χαιμόθρυπτος κρυμοῖς, καὶ ποτὲ ἐν τῆς βαλάνου καὶ τῶν ἐγκειμένων ἀγαθῶν αἰτίαις τοῖς θύμοις ὑποφέρει, τῇ μέλλησει τῶν καρπῶν προσδοκίᾳ ἐν πόνοις εὐθυμούμενος. ὁδεῖται δὲ καὶ ἐμπορίαν ἐν ταῖς δυσβάτοις καὶ τραχυτάτοις ὁδοῖς ἐπιβάς, αἰπὺ τυποιῶντας τὸ στρεβλὸν ἐδάφους τοῖς ταρσοῖς μασιζόμενος, ἱδρώτων πολυχύτους σαγήνας ἐκ κροφῆς μέχρις ὀνύχων [κοχλάδων] ἀναζέων, καύσωνας τε ⟨καὶ⟩ ὑδάτων λιμοὺς, καὶ ⟨ἐν⟩ φωτὶ ἐνδιάμου ἡλιακῶς ὑποκαίων, ἀλλὰ τὸ ἐκ τῆς ἐδοιπορείας αἰτίᾳ ἐλπιζόμενον κέρδος. ἰατρὸς δὲ ἐκ τῆς ἐκτομῆς τῶν οἰδαινόντων σαρκομῆς, τοῖς δυσωδίαν ὑποφέρουσι, γαγγράνων δὲ καὶ σήψεως, καὶ χαλεπῶν χυμῶν ἐκχύσεις ἐκ χειρὸς δεχόμενος, οὐκ ἀμαίνεται διά τὸ τῶν ἀθεραπεύτων ὑγιεινὸν, καὶ διά τὸ οἰκεῖον βιοτικὸν τοῖς ἐκ τῶν θεραπευομένων αὐτοῖς ἐλπιζόμενον. ⟨Ⓦ⟩ δὲ πελάγιοι πλωτῆρες γλαυκὸν λιπαρτες, καὶ τὰ τῆς θαλάττης ἁλμυρὰ καὶ κυδοιμώδη ἰῶτα τέμνοντες, παλιγξίπλοον πνευμάτων βίας καὶ παρεκβάσεις ἀπηνέσιν ὑποφέροντες, χειμέριον δὲ πολυπλόκων διαστάσεις, ἴσον δὲ καὶ αὐχμέρων τεισμοῖς φοβεροῖς, κυμάτων δὲ ἀγρίων ἐρυγμαδώδεις καὶ πόντιοι διεγερμοὶ φοβεροὶ διά τὸ ἐκ τοῦ πλοὸς αὐτοῖς ἐλπιζόμενον σωτήριον καὶ βιοτικόν. ἅπαντες δὲ οὗτοι καὶ οἱ πάντων πλείονες κάματοι τε καὶ κινδύνοις ὑποφέρονται διά τὸν τοῦ ἐλπίζειν φαυλότατον ἐλπίδα· πολλῷ μᾶλλον τὸ φιλόθεον γένος τῶν χριστιανῶν, ἀνδρῶν δὲ λέγω καὶ γυναικῶν (οὐ γὰρ μόνον τὸ ἄρρεν ἐστράτηται τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ καὶ τὸ θῆλυ) οὐ τῇ τοῦ σώματος ῥώμῃ, ἀλλὰ τῇ τῆς φρονήσεως εὐδρείᾳ, διωγμοί τε καὶ λιμοὶ, ἡσυχίαι τε καὶ ἀγρυπνίαι, καὶ τῶν ἄλλων ἀσκεδήκτων θλίψεων ἄμφω τοῖς θύμοις ὑποφέροντες διά τὸν ἀκήρατον καὶ μακαρίαν

Ex Ms. Regio Lut.

ἰσ. συναλλῆ

ἰσ. φορτία ἀχθύμως ὑποίσων δεῖ

ὅπου θέλει ὅσιν ὁ πατὴρ (οὐκ ἔχει γὰρ ᾧ ὑποτέτακται) ὅπου θέλει ὅσι ⸂καὶ⸃ ὁ υἱὸς (ἐλθόντες
Ιωαν. γ. π. γάρ ὅσιν) ἔπου θέλει ὅσι καὶ τὸ πνεῦμα. Τὸ γὰρ πνεῦμα ὅπου θέλει πνῇ, καὶ τὴν φωνὴν
αὐτοῦ ἀκούεις· ἀλλ' οὐκ οἶδας πόθεν ἔρχεται, καὶ ποῦ ὑπάγει. πάντα ⸂ὅσα⸃ ἔχει ὁ πατὴρ, πάν-
Ψαλ. ρλε. ε. τα ⸂ὅσα⸃ ἔχει καὶ ὁ υἱός, πάντα ⸂ὅσα⸃ ἔχει καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. Δαβὶδ γὰρ λέγει, Ποῦ πορευ-
θῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός σου; καὶ ἀπὸ τοῦ προσώπου σου ποῦ φύγω; πάντα δύναμαι ὁ πατήρ, 5
Ιωσ. μ. ε. καθὼς λέγει Ἰώβ· Οἶδα, Κύριε, ὅτι πάντα δύνασαι, ἀδυνατεῖ δέ σοι οὐδέν. πάντα δύ-
Μαρκ. ι. κγ. ναμαι ὁ υἱός, ὡς λέγει τῷ δυσπιστήσαντι ἐν ᾧ διαγελίᾳ. Τῷ πιστεύοντι, φησι, πάντα δύνα-
ται. πάντα δύναμαι καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. Ἔστι γάρ, φησιν, αὕτη ἡ τοῦ Θεοῦ δύναμις τὸ πνεῦ-
μα τὸ ἅγιον, πνεῦμα νοερόν, ἅγιον, πολυμερές, λεπτόν, εὐκίνητον, τρανόν, σαφές, ἀπήμαν-
τον, ὀξύ, ἀκώλυτον, εὐεργετικόν, φιλάνθρωπον, βέβαιον, ἀσφαλές, ἀμέριμνον, πάντοδύ- 10
ναμον, καὶ πάντεπίσκοπον. οὐ μόνον δὲ πάντεπίσκοπόν ἐστι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ἀλλὰ γὰρ καὶ τοῖς ἁγ. ἐπαί-
Περσ. ε. κα. ἀνθρώποις τοῖς· ὡς μαρτυρεῖ μοι Παῦλος ἐν ταῖς προσευχαῖς λέγων, Προσέχετε ἑαυτοῖς καὶ παντὶ τῷ ποιμνίῳ, ἐν ᾧ ὑμᾶς ἐπισκόπους τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. ἀπέσταλε προφήτας ὁ πατήρ, ἀπέσταλε προφήτας ὁ υἱός, ἀπέσταλε καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· ὡς ἐκ τοῦ προφη-
Ησ. μ. ιζ. τῶν Ἡσαΐας διαφανέστατα, λέγων· Καὶ νῦν Κύριος, Κύριος ἀπέσταλκέ με, καὶ τὸ πνεῦμα 15
Ματθ. ι. κε. αὐτοῦ. ⸂ἀπὸ τοῦ υἱοῦ⸃ ἐξεπέμφθη ἀπόστολοι. Ἰδοὺ γὰρ ὑμᾶς ἀποστέλλω, ὡς πρόβατα ἐν
Πραξ. ιγ. δ. μέσῳ λύκων. ἐξεπέμφθησαν δὲ ⸂ἀπὸ τοῦ⸃ πνεύματος τοῦ ἁγίου, ὡς φησιν ἐν ταῖς προσευχαῖς· Οἱ μὲν οὖν ἐκπεμφθέντες ⸂ἀπὸ τοῦ⸃ πνεύματος τοῦ ἁγίου κατῆλθον εἰς Σελεύκειαν. προσε-
καλέσατο ὁ πατὴρ ⸂τοὺς⸃ ἀποστόλους, προσεκαλέσατο καὶ ὁ υἱὸς ⸂τοὺς⸃ ἀποστόλους, ὁμοίως καὶ τὸ
Πραξ. ιγ. β. πνεῦμα τὸ ἅγιον προσεκαλέσατο αὐτούς. Λειτουργούντων αὐτῶ τῷ Κυρίῳ πινῶν; τῶν ἀπο- 20
στόλων· Εἶπε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· ἀφορίσατε δή μοι τὸν Βαρνάβαν καὶ τὸν Παῦλον εἰς τὸ ἔργον ὃ
προσκέκλημαι αὐτούς. ἀφορίσατε ὑμεῖς, ἀφορίσατέ μοι τὸν Βαρνάβαν καὶ τὸν Παῦλον. λέγω
ὡς δεσπότης, ὑπακούσατε ὡς δοῦλοι. νηστευόντων δὲ αὐτῶν καὶ λειτουργούντων τῷ Κυρίῳ. πρόσε-
χε, καὶ τῶν λειτουργούντων. ποῦ εἰσιν ⓐ λέγοντες λειτουργικὸν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον; εἰ λει-
Ψαλ. ργλ. ε. τουργικόν ἐστι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ἐν ὅσι τῶν ἀγγέλων καὶ τῶν ἁγίων ἀποστόλων. Ὁ μὲν γὰρ τοῦ 25
ἀγγέλους αὐτοῦ πνεύματα, καὶ τοὺς λειτουργοὺς αὐτοῦ πυρὸς φλόγα. ἀλλ' οὐ λειτουργικὸν τὸ ἅ-
γιον πνεῦμα, ἀλλὰ λειτουργούμενον. λειτουργούντων αὐτῶν, φησιν, εἶπε τὸ πνεῦμα τὸ
ἅγιον, ἀφορίσατε δή μοι. ἀλλὰ διαστὰν φωνή. ἀφορίσατέ μοι ⓦ Βαρνάβαν καὶ ⓦ
Παῦλον εἰς τὸ ἔργον ὃ προσκέκλημαι αὐτούς. νῦν ὑμᾶς ἀφορίσατέ μοι ⓦ Παῦλον καὶ ⓦ
Βαρνάβαν· ἐγὼ γὰρ ἤδη ἀφώρισα αὐτοὺς ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτῶν, καὶ ὅτε ⸂κατὰ πνεύ- 30
ματος ἁγίου⸃ ἐλάλησε Παῦλος, ⸂τοὺς⸃ τῶν ἀποστόλων ἀφορίζει εἰς τὸ διακόνιον [καθὼς]
Ρωμ. α. α. καὶ προφητικῶς λέγει· Δοῦλος, κλητὸς ἀπόστολος, ἀφωρισμένος εἰς διακόνιον
Θεοῦ. ἀλλὰ νῦν ἀξιοῖ, ἀγαπητοί, ⓐ τῇ βλασφημίᾳ ὀργίζοιτε, διὸ ὤφειλε ὀργί-
Ψαλ. με. ι. ζειν τῇ θείᾳ γραφῇ, καὶ γινώσκειν τὸν Κύριον καὶ ὃ λεγόμενον, Ὀργίζεσθε καὶ γνῶτε ὅτι ἐγώ 35
εἰμι ὁ Θεός, νῦν ἄλλο ἐπερώτημα βλασφημίας ὄφειν, καὶ ἐπερωτῶσιν ὑμᾶς λέγοντες· ὅτι
Ψαλ. μδ. ι. θεῖον ἔχει ὁ πατήρ; καὶ λέγομεν, ναί, Ὅλι ὁ Θεὸς ὅτι θείου ἁγίου αὐτοῦ. ἔχει θεῖον καὶ
ὁ υἱός; λέγομεν ναί. γέγραπται γὰρ ὅτι τοῦ υἱοῦ, Ὁ θρόνος σου ὁ Θεὸς εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰ-
ῶνος. ἀλλὰ θεῖον ὅταν ἀκούσῃς Θεοῦ, ἀποστρεφέσθω νοητέον θεῖον, τὸ πᾶν, ἐξουσίαν, βα-
σιλείαν, κυριότητα. ἡμῖν γὰρ ἡ γραφὴ, ὡς ὁ θεσπέσιος λαλεῖ. πού γέγραπται γὰρ, καὶ τὸ 40
πνεῦμα τὸ ἅγιον ἔχει θεῖον, ἵνα ἐκ τοῦ θείου νοήσαντες τὸ ὁμότιμον, τὴν κυριότητα ἀπο-
δῶμεν; μάλιστα μὲν ⸂τοῖς τοιούτοις⸃ ἐπερώτησιν οὐκ ἔδει ἡμᾶς ἀποκρίνεσθαι τοῖς τοιούτοις.
Εἰ γὰρ ⓐ δοῦλοι ⓐ ἐκ γῆς γεγόνατε, ἀπόστολοι λέγω δή, ὅτι θεῖοι ἠξιώθησαν καθίσαι·
Ματθ. ιθ. κη. Ἰδοὺ ὑμεῖς ⓐ δώδεκα καθίσεσθε ὅτι θεῖοι χριστοὶ ⸂ὡς δώδεκα φυλὰς⸃ Ἰσραήλ· πολλῷ
μᾶλλον τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. ⸂τοῖς ὅτι τοῖς ἐπερωτῶσι, πῶς⸃ τὸ πνεῦμα ⸂τὸ ἅγιον⸃ δόξαι; δοξάζει)

ὁ πατὴρ,

.θεσπον, Δαβὶδ μοι μάρτυρεῖ λέγων τοῖς Ⓦ Θεοῦ· Αἱ χεῖρές σε ἐποίησάν με καὶ ἔπλασάν με. οὐ σύ με μόνος πεποίηκας· οὐχ ἱκὶ χεὶρ σε μόνη πεποίηκέ με, ἥτις ἐστὶν ὁ μονογενής σε· αἱ χεῖρές σε ἐποίησάν με, τουτέστιν, ὁ λόγος καὶ τὸ πνεῦμα. ὡστὶ ἔλεγεν· ἱκὶ μὲν τῷ λόγῳ σοφία ἔπλασέ με, ἡ δὲ τὸ πνεύματος ζωώσεις ἐποίησέ με, σου συμπληρωθέντος. ὡσαύτως δὲ Ἰὼβ λέγει τοῖς Ⓦ Θεοῦ, Αἱ χεῖρές σε ἔπλασάν με, καὶ ἐποίησάν με. καὶ γὰρ Ⓓ ὑγιεῖοι ἡ δυνάμις τοῦ ὑγιεῖου δι' αὐτοῦ γενήσεται, Δαβὶδ μὲν λέγοντος, Τῷ λόγῳ Κυρίου Ⓓ ὑγιεῖοι ἐστερεώθησαν, ἡ τῷ πνεύματι τοῦ στόματος αὐτοῦ πᾶσα ἡ δυνάμις αὐτῶν· ἐν ᾧ τῷ σωφήτῃ Ὡσηέ, Οὐ αἱ χῆρες ἔκπεσαν τὴν γραπαὶ τοῦ ὑγιεῖου. ἡ γὰρ ἐν ἁγίῳ πνεύματος ἡ λόγου σημαίνει τὴν τοῦ ὑγιεῖου γραπαὶ ἐκπίπτειν. ποιήσωμεν δὴ ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν· οὐ κατ' εἰκόνας ἡμετέρας, ἀλλ', ποιήσωμεν αὖ ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν. ὃ μὲν, ποιήσωμεν, πληθυντικῶς, ὃ δὲ, κατ' εἰκόνα ἡμετέραν, ἑνικῶς. καὶ ἵνα μή τις ὑπολάβῃ ὅτι κατὰ τὴν τοῦ ἑνὸς εἰκόνα μόνην γεγένηται ὁ ἄνθρωπος, ἐπήνεγκε δὲ, ἡμετέραν. ἐν ᾧ δὲ τοῦτο, ὅπου ἐκεῖνη ἡ εἰκὼν ἡ σωφρονικὴ τοῦ Ἀδὰμ τῇ παραβάσει ἐξηφανισθεῖσα ἐδεήθη ἀνακαινισμοῦ ἡ καθάρσεως, οὐκ ἐν ὀνόματι παρὰ μόνῳ ἐν ᾧ βαπτίσματι ἀνακαινίζεται, ἀλλ' ἡ ἐν υἱοῦ καὶ ἁγίου πνεύματος, ὅπου ἡ ἐξ ἀρχῆς ἦτως ἐγένετο. ἀμήν γε λέγω σφραγίζει ὁ πατὴρ ἐν τῷ βαπτίσματι, καθὼς Παῦλος λέγει· Ὁ δὲ κατεργασάμενος ἡμᾶς εἰς τοῦτο αὐτὸ Θεός, ἡ χρίσας ἡμᾶς ἡ σφραγισάμενος ἡμᾶς. σφραγίζει δὲ καὶ ἐν πνεῦμα ἅγιον. Μὴ λυπεῖτε γὰρ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ἐν ᾧ ἐσφραγίσθητε εἰς ἡμέραν ἀπολυτρώσεως. σφραγιζόμενοι ὑπὸ παντὸς ἡ πνεύματος ἐκ καρδίας ἡμῶν, οὐκ εἰς δύο εἰκόνας μεταμορφούμενα, ἀλλ' εἰς μίαν τὴν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. ἐκ δὲ τούτων σωζόμεθα, ὅ, εἰς μίαν, εἴ παντὸς ἡ υἱοῦ ἐν ἁγίου πνεύματος. σφραγιζόμενοι τὰς καρδίας ἡμῶν, σύμμορφοι τῷ υἱοῦ γινόμενα, καὶ εἰκὼν Θεοῦ, ὡς φησὶ Παῦλος λέγων· Ἀνὴρ μὲν γὰρ οὐκ ὀφείλει κατακαλύπτεσθαι, εἰκὼν ἡ δόξα Θεοῦ ὑπάρχων. πολὺ μᾶλλον τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον εἰκὼν ἐστὶ τοῦ Θεοῦ. μέγας ἐστὶ καὶ υἱὸς, ἀπέραντόν ἐστὶ ἡ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. Μέγας ὁ Κύριος ἡμῶν, ἡ μεγάλη ἰσχὺς αὐτοῦ (Χριστὸς γὰρ Θεοῦ δύναμις) ἡ τῆς συνέσεως αὐτοῦ οὐκ ἔστιν ἀριθμός· τουτέστι, τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον τοῦ Θεοῦ, πνεῦμά ἐστι σοφίας ἡ συνέσεως. ἡ εἰρήνη ὁ πατήρ. Ἰδοὺ ἐκκλίνω πρὸς αὐτὸν, ὡς ποταμὸς εἰρήνης. εἰρήνη γὰρ ὁ υἱὸς, ὡς Παῦλος λέγει· Αὐτός ἐστιν εἰρήνη ἡμῶν, ὁ ποιήσας τὰ ἀμφότερα ἕν. εἰρήνη ἡ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. Ὁ δὲ καρπὸς τοῦ πνεύματος, φησὶν, ἀγάπη, εἰρήνη. πηγὴ ὁ πατήρ, Ὅτι παρὰ σοὶ πηγὴ ζωῆς· πηγὴ ἡ ὁ υἱός· Ἐμὲ γὰρ ἐγκατέλιπον πηγὴν ὕδατος ζῶντος. εἰ μὴ ἴσως ἦ πηγὴ ἡ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, οὐκ ἂν ἔλεγεν ὁ Παῦλος, Καὶ πάντες ἐν ἑνὶ αὐτῷ πνεύματι ἐβαπτίσθημεν. ὃ τιλέγειν δέ ἐστιν οὐκ ἐν τῷ Κυρίου ῥητῷ καταμαθεῖν, ὅτι ἂν πηγὴ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον προείρηκεν. ἐλήλυθα γὰρ ὁ Ἰησοῦς ἔφη λέγων· Εἴ τις διψᾷ, ἐρχέσθω πρὸς μὲ, ἡ πινέτω ὕδωρ· καὶ, καθὼς εἶπεν ἡ γραφὴ, ποταμοὶ οὐκ τῆς κοιλίας αὐτοῦ ῥεύσουσιν ὕδατος ζῶντος. τοῦτο δὲ ἔλεγε περὶ τοῦ πνεύματος, οὗ ἤμελλον λαμβάνειν Ⓓ πιστεύοντες εἰς αὐτόν. Φῶς ὁ πατήρ, Ὅτι ὁ Θεὸς φῶς ἐστι. Φῶς ἡ ὁ υἱός, Ἐγὼ γὰρ εἰμὶ τὸ φῶς τοῦ κόσμου. Φῶς δὲ τὸ πνεῦμα. οὐκ ἂν ἔλεγε γὰρ ὁ Παῦλος, Τὸ πνεῦμα μὴ σβέννυτε. ἀλλ' ὅπου ὡς βεβιασμένον τοῦτο παρὰ τισὶ τυγχάνει, ὁ Δαβὶδ ἰδιικῶς λεγέτω· Ἐν τῷ φωτὶ σου ὀψόμεθα φῶς, τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. ἐλεύθερος ὁ πατήρ τὸν διδουλωμένον τῇ ἁμαρτίᾳ· ἐλεύθερος ὁ υἱός. ἔλεγε γὰρ τοῖς τῶν Ἰουδαίοις, Ἐὰν οὖν ὁ υἱὸς ὑμᾶς ἐλευθερώσῃ, ὄντως ἐλεύθεροι ἔσεσθε. ἐλεύθερος δὲ τὸ πνεῦμα· Οὗ γὰρ πνεῦμα Κυρίου, ἐκεῖ ἐλευθερία. ὁ νόμος τοῦ πνεύματος ἐλευθεροῖ· Ὁ γὰρ νόμος τοῦ πνεύματος ἠλευθέρωσέ σε ἀπὸ τοῦ νόμου τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ θανάτου. ἀγαθὸς ὁ πατήρ, ἀγαθὸς ἡ ὁ υἱός· Εἶ, φησὶν, ὁ ὀφθαλμός σου πονηρὸς ἐστιν, ὅλον ἐγὼ ἀγαθός εἰμι. ἀγαθὸν ἡ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· Τὸ πνεῦμά σου τὸ ἀγαθὸν ὁδηγήσει με ἐν γῇ εὐθείᾳ.

Θεοῦ· Ψαλμ. ρπ. ος.

Ἰωβ. ι. π.

Ψαλμ. λς. ς.

Ἐφ. ς. ιθ.

Ἐφ. δ. λ.

Ἐφ. ς. θ.

Ψαλμ. μς. ι.

Ἡσ. ξς. ιϛ.

Ἐφ. ς. ιδ.

Ἰερ. ς. ιγ.

α. Κορ. ιϛ. ιγ.

Ἰωαν. ζ. λζ.

α. Ἰωαν. α. ε.

Ἰωαν. β. ι.

α. Θεσσ. ε. ιθ.

Ψαλμ. λε. ι.

Ἰωαν. η. λϛ.

Γ. Κορ. γ. ιζ.

Ῥωμ. η. ϛ. καὶ

Ματθ. ϛ. κγ.

Ψαλμ. μϛ. ιϛ.

Ιωνᾶς ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κήτους πεπόηκε τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας, οὕτω καὶ ὁ Θεὸς ἐν τῷ ἀνθρώπου ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς γῆς ποιῆσαι τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας. τρεῖς ἡμέρας καὶ Νινευίται τοῦ μὴ βυθισθῆναι ἔζησαν. τρεῖς ἡμέραι, καὶ ἡσυχία, καὶ Νινευίται ζωὴν εὗρον, τρεῖς ἀνατολαὶ καὶ δύσεις καὶ ἀπὸ ἑσπέρας ἕως πρωΐ καὶ κόσμου ζωή. τρεῖς Ἠλίας ὁ προφήτης ὅτι τοῦ οὐρανοῦ καὶ τὰ μέλη τοῦ βοὸς τὸ ὕδωρ ἐβρόχησεν, πῦρ ἀνεκάησεν ἐπ' αὐτὰ κατήγαγε. τρεῖς δὲ ὕδωρ καὶ σφάγιον καὶ μέλη βοὸς καὶ πῦρ ἀνέκαιον, τρεῖς πλοκαὶ βάπτισμα καὶ σταυρὸς καὶ μέλη Χριστοῦ καὶ ἀνέκαιον φέγγος. τρεῖς τῆς ἡμέρας καὶ Δανιὴλ τοὺς θηρίδας τοῦ οἴκου αὐτοῦ αἰσίων καὶ ἀνατολὰς προσευχόμενος, τοῦ αἰτήματος ἔτυχε, διδάσκοντος ἡμᾶς τοῦ μυστηρίου. σφραγὶς ἡμᾶς τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς ψυχῆς αἰσίων ἀκτῖσι, πατρὶ καὶ υἱῷ καὶ ἁγίῳ πνεύματι καὶ ἀνατολὰς εὐτυχοῦσι. τρεῖς παῖδες ἄφλογοι ἐν τῇ καμίνῳ τοῦ πυρὸς ἐμολυθέντες, αὐλοὶ μὲν ὑπῆλθον, οὐδὲν ἔπαθον, οὐδὲ Χαλδαίους ἐπέπυσαν. τρεῖς παῖδες ἄφλογοι καὶ κάμινος καὶ Χαλδαῖοι, τρεῖς ἄφθαρτοι καὶ κρίσις καὶ δαίμονες ἀπολλύμενοι. τρεῖς ἀρετὰς ὁ μακάριος Παῦλος τῇ ἐκκλησίᾳ παραδίδωσι λέγων· Πίστις, ἐλπίς, ἀγάπη· πίστις εἰς τὸν πατέρα, ἐλπὶς εἰς τὸν υἱόν, καὶ τὸ πλήρωμα τοῦ νόμου ἀγάπη. Ὁ γὰρ καρπὸς τοῦ πνεύματός ἐστιν ἡ ἀγάπη. τρεῖς καὶ αὖθις Παῦλος παρεκάλει Κύριον λέγων· Ὑπὲρ τούτου τρὶς τὸν Κύριον παρεκάλεσα. Ἐπεὶ σοφίαν ἀνδρὸς ἐν τελειότητι τῷ ῥήματι ζωοποιημένῳ. οὐκ εἶπε, τρεῖς Κύριον παρεκάλεσα, ἀλλὰ τρίς. πατὴρ, υἱὸς, καὶ ὁ ἅγιον πνεῦμα, τρεῖς ὑποστάσεις, μία ἡ κυριότης. Καὶ τρεῖς, φησὶν, ἐρραβδίσθην· τουτέστι, τρεῖς μὲν ὑποστάσεις ὡμολόγησα· εἰσαπαξὶς δὲ τῷ πίστει τῆς τελειάδος τὰ λίθῳ τῆς ὁμολογίας τρεῖς μὲν συμφωνίᾳ τῷ ψυχῷ μου ἐπλωσα. Καὶ τρὶς, φησὶν, ἐναυάγησα· τουτέστι, τὸν φόρτον τῶν Ἰουδαϊκῶν ἁμαρτημάτων ἐν ὀνόματι πατρὸς καὶ υἱοῦ καὶ ἁγίου πνεύματος ἐν τῇ πηγῇ τοῦ βαπτίσματος κατεπόντισα. τρία σάτα ἀλεύρου, καὶ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ὁμοιωθῆσα· ζυμὴ λαβοῦσα, ἐν μικρὸν ζύμῳ ἐγκρύψασα, ὅλοι τὸ φύραμα ἔζυμε. τρία σάτα ἀλεύρου, ἡ μικρὰ ζύμη, καὶ ζυμὴ ζυμοῦσα, ἡ Σοφία ἐστὶ λαβοῦσα τὸ σώματος τοῦ Χριστοῦ πᾶσαν τὴν ἀνθρωπότητα εἰς τὴν τῆς τελειάδος πίστιν μεταχριφοῦσα. τοιούτοις πᾶσι τοῖς μυστηρίοις οἰονεὶ σφραγῖδα λαβὼν ὁ Κύριος ἡμῶν, τὸ τέλος καταδύσεσι τὸ σώματος ἐν βαπτίσματι τοὺς ἑαυτοῦ μαθητὰς παραδίδωκε, λέγων, Πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος. Μίαν ἀποδείκνυσι ἑτοίμως ἀποδεξόμενον· μιᾶς γὰρ ἐνεργείας πατρὸς καὶ υἱοῦ καὶ ἁγίου πνεύματος ἀποδεικνυμένης, μιᾶς ἀνάγκη πᾶσα καὶ μίαν οὐσίαν πιστεύειν. ὧν γὰρ ἡ ἐνέργεια μία. λέγω δὲ τοῖνυν λέγων περὶ κοσμοποιΐας, περὶ προνοίας, περὶ ἀληθείας, περὶ ὑράνου καὶ γῆς συστάσεως, καὶ ἁπλῶς περὶ παντὸς ἔργου καὶ τῶν ἄλλων τῆς ζωῆς ἡμῶν χρείων ἀφορμὰς ὑποτυπούμενος. ἀρξώμεθα ἀπὸ τοῦ πατρὸς καὶ υἱοῦ καὶ ἁγίου πνεύματος ὑποτιθέμενος. ἀρξώμεθα ἀπὸ τοῦ πατρὸς, καὶ ἐλθώμεν ὅπου ἐστὶ δεῦτερος, εἶθ' οὕτω καθεξῆς τὰ λοιπὰ ἡμῖν· περισώσωμεν. Τὰ οὐρανοὶ ἐποίησεν ὁ πατὴρ οὐκ ἄνευ λόγου καὶ πνεύματος. Τῷ γὰρ λόγῳ Κυρίου οἱ οὐρανοὶ ἐστερεώθησαν, καὶ τῷ πνεύματι τὸ στόματος αὐτοῦ πᾶσα ἡ δύναμις αὐτῶν. παρὰ τὸ οἰκουμένην ἐπλήρωσεν ὁ πατὴρ, ὡς γέγραπται· Τοὺ οὐρανοὺ καὶ τὴν γῆν ἐγὼ οὐκ πληρῶ, λέγει Κύριος. ἐπλήρωσε καὶ ὁ υἱός. Πάντα γὰρ δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδέν. ἄκουε τῆς σοφίας λεγούσης περὶ τοῦ πνεύματος· Πνεῦμα Κυρίου ἐπλήρωσε τὴν οἰκουμένην. τί δέ; τὸ μέγιστον τῶν κτισμάτων, ὁ ἄνθρωπος, οὐχ ὑπὸ παντὸς μόνου γεγένηται, ἀλλὰ συνεργοῦντος τοῦ υἱοῦ, συμπληροῦντος τοῦ ἁγίου πνεύματος. Ποιήσωμεν γὰρ, φησὶν, ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν καὶ καθ' ὁμοίωσιν. ποιήσωμεν, οὐ ποιήσομεν ἐγὼ, ἢ ποιήσης σὺ, οὐ ποιήσῃ ἐκεῖνος, ἀλλὰ, ποιήσωμεν. Εἰ γὰρ εἶπε, ποιήσω σὺ, ἐδίκαιουν συνεργεῖν· ὃ γὰρ ὁμότιμον διδάσκει λέγει, ποιήσωμεν αὐθεντικόν. κοινὴ ἡ γνώμη, κοινὴ ἡ πρόνοια, κοινὴ καὶ τὸ πλάσμα. ὅτι γὰρ πατὴρ καὶ υἱὸς καὶ ἅγιον πνεῦμα πεποίηκε τὸν αὐθεντικόν,

α. Κορ. ιγ. ιγ. Εφ. ε. ϛ. β. Κορ. ιβ. η. β. Κορ. ια. κε. Ματθ. κη. ιθ. Ψαλ. λβ. ϛ. Ιερ. κγ. κδ. Ιωαν. α. γ. Γεν. α. κτ.

τὸν ἀνθρώπου ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς γῆς ποιῆσαι τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας. τρεῖς ἡμέρας καὶ Νινευίται τοῦ μὴ βυθισθῆναι ἔζησαν. τρεῖς ἡμέραι, καὶ ἡσυχία, καὶ Νινευίται ζωὴν εὗρον, τρεῖς ἀνατολαὶ καὶ δύσεις καὶ ἀπὸ ἑσπέρας ἕως πρωΐ καὶ κόσμου ζωή. τρεῖς Ἠλίας ὁ προφήτης ὅτι τοῦ οὐρανοῦ καὶ τὰ μέλη τοῦ βοὸς τὸ ὕδωρ ἐβρόχησεν, πῦρ ἀνεκάησεν ἐπ' αὐτὰ κατήγαγε. τρεῖς δὲ ὕδωρ καὶ σφάγιον καὶ μέλη βοὸς καὶ πῦρ ἀνέκαιον, τρεῖς πλοκαὶ βάπτισμα καὶ σταυρὸς καὶ μέλη Χριστοῦ καὶ ἀνέκαιον φέγγος. τρεῖς τῆς ἡμέρας καὶ Δανιὴλ τοὺς θηρίδας τοῦ οἴκου αὐτοῦ αἰσίων καὶ ἀνατολὰς προσευχόμενος, τοῦ αἰτήματος ἔτυχε, διδάσκοντος τὸ μυστηρίου. σφραγὶς ἡμᾶς τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς ψυχῆς αἰσίων ἀκτῖσι, πατρὶ καὶ υἱῷ καὶ ἁγίῳ πνεύματι καὶ ἀνατολὰς εὐτυχοῦσι. τρεῖς παῖδες ἄφλογοι ἐν τῇ καμίνῳ τοῦ πυρὸς ἐμολυθέντες, αὐλοὶ μὲν ὑπῆλθον, οὐδὲν ἔπαθον, οὐδὲ Χαλδαίους ἐπέπυσαν. τρεῖς παῖδες ἄφλογοι καὶ κάμινος καὶ Χαλδαῖοι, τρεῖς ἄφθαρτοι καὶ κρίσις καὶ δαίμονες ἀπολλύμενοι. τρεῖς ἀρετὰς ὁ μακάριος Παῦλος τῇ ἐκκλησίᾳ παραδίδωσι λέγων· Πίστις, ἐλπίς, ἀγάπη· πίστις εἰς τὸν πατέρα, ἐλπὶς εἰς τὸν υἱόν, καὶ τὸ πλήρωμα τοῦ νόμου ἀγάπη. Ὁ γὰρ καρπὸς τοῦ πνεύματός ἐστιν ἡ ἀγάπη. τρεῖς καὶ αὖθις Παῦλος παρεκάλει Κύριον λέγων· Ὑπὲρ τούτου τρὶς τὸν Κύριον παρεκάλεσα. Ἐπεὶ σοφίαν ἀνδρὸς ἐν τελειότητι τῷ ῥήματι ζωοποιημένῳ. οὐκ εἶπε, τρεῖς Κύριον παρεκάλεσα, ἀλλὰ τρίς. πατὴρ, υἱὸς, καὶ ὁ ἅγιον πνεῦμα, τρεῖς ὑποστάσεις, μία ἡ κυριότης. Καὶ τρεῖς, φησὶν, ἐρραβδίσθην· τουτέστι, τρεῖς μὲν ὑποστάσεις ὡμολόγησα· εἰσαπαξὶς δὲ τῷ πίστει τῆς τελειάδος τὰ λίθῳ τῆς ὁμολογίας τρεῖς μὲν συμφωνίᾳ τῷ ψυχῷ μου ἐπλωσα. Καὶ τρὶς, φησὶν, ἐναυάγησα· τουτέστι, τὸν φόρτον τῶν Ἰουδαϊκῶν ἁμαρτημάτων ἐν ὀνόματι πατρὸς καὶ υἱοῦ καὶ ἁγίου πνεύματος ἐν τῇ πηγῇ τοῦ βαπτίσματος κατεπόντισα. τρία σάτα ἀλεύρου, καὶ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ὁμοιωθῆσα· ζυμὴ λαβοῦσα, ἐν μικρὸν ζύμῳ ἐγκρύψασα, ὅλοι τὸ φύραμα ἔζυμε. τρία σάτα ἀλεύρου, ἡ μικρὰ ζύμη, καὶ ζυμὴ ζυμοῦσα, ἡ Σοφία ἐστὶ λαβοῦσα τὸ σώματος τοῦ Χριστοῦ πᾶσαν τὴν ἀνθρωπότητα εἰς τὴν τῆς τελειάδος πίστιν μεταχριφοῦσα. τοιούτοις πᾶσι τοῖς μυστηρίοις οἰονεὶ σφραγῖδα λαβὼν ὁ Κύριος ἡμῶν, τὸ τέλος καταδύσεσι τὸ σώματος ἐν βαπτίσματι τοὺς ἑαυτοῦ μαθητὰς παραδίδωκε, λέγων, Πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος. Μίαν ἀποδείκνυσι ἑτοίμως ἀποδεξόμενον· μιᾶς γὰρ ἐνεργείας πατρὸς καὶ υἱοῦ καὶ ἁγίου πνεύματος ἀποδεικνυμένης, μιᾶς ἀνάγκη πᾶσα καὶ μίαν οὐσίαν πιστεύειν. ὧν γὰρ ἡ ἐνέργεια μία. λέγω δὲ τοῖνυν λέγων περὶ κοσμοποιΐας, περὶ προνοίας, περὶ ἀληθείας, περὶ ὑράνου καὶ γῆς συστάσεως, καὶ ἁπλῶς περὶ παντὸς ἔργου καὶ τῶν ἄλλων τῆς ζωῆς ἡμῶν χρείων ἀφορμὰς ὑποτυπούμενος. ἀρξώμεθα ἀπὸ τοῦ πατρὸς καὶ υἱοῦ καὶ ἁγίου πνεύματος ὑποτιθέμενος. ἀρξώμεθα ἀπὸ τοῦ πατρὸς, καὶ ἐλθώμεν ὅπου ἐστὶ δεῦτερος, εἶθ' οὕτω καθεξῆς τὰ λοιπὰ ἡμῖν· περισώσωμεν. Τὰ οὐρανοὶ ἐποίησεν ὁ πατὴρ οὐκ ἄνευ λόγου καὶ πνεύματος. Τῷ γὰρ λόγῳ Κυρίου οἱ οὐρανοὶ ἐστερεώθησαν, καὶ τῷ πνεύματι τὸ στόματος αὐτοῦ πᾶσα ἡ δύναμις αὐτῶν. παρὰ τὸ οἰκουμένην ἐπλήρωσεν ὁ πατὴρ, ὡς γέγραπται· Τοὺ οὐρανοὺ καὶ τὴν γῆν ἐγὼ οὐκ πληρῶ, λέγει Κύριος. ἐπλήρωσε καὶ ὁ υἱός. Πάντα γὰρ δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδέν. ἄκουε τῆς σοφίας λεγούσης περὶ τοῦ πνεύματος· Πνεῦμα Κυρίου ἐπλήρωσε τὴν οἰκουμένην. τί δέ; τὸ μέγιστον τῶν κτισμάτων, ὁ ἄνθρωπος, οὐχ ὑπὸ παντὸς μόνου γεγένηται, ἀλλὰ συνεργοῦντος τοῦ υἱοῦ, συμπληροῦντος τοῦ ἁγίου πνεύματος. Ποιήσωμεν γὰρ, φησὶν, ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν καὶ καθ' ὁμοίωσιν. ποιήσωμεν, οὐ ποιήσομεν ἐγὼ, ἢ ποιήσης σὺ, οὐ ποιήσῃ ἐκεῖνος, ἀλλὰ, ποιήσωμεν. Εἰ γὰρ εἶπε, ποιήσω σὺ, ἐδίκαιουν συνεργεῖν· ὃ γὰρ ὁμότιμον διδάσκει λέγει, ποιήσωμεν αὐθεντικόν. κοινὴ ἡ γνώμη, κοινὴ ἡ πρόνοια, κοινὴ καὶ τὸ πλάσμα. ὅτι γὰρ πατὴρ καὶ υἱὸς καὶ ἅγιον πνεῦμα πεποίηκε τὸν αὐθεντικόν,

τὸν ἀνθρώπου ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς γῆς ποιῆσαι τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας. τρεῖς ἡμέρας καὶ Νινευίται τοῦ μὴ βυθισθῆναι ἔζησαν. τρεῖς ἡμέραι, καὶ ἡσυχία, καὶ Νινευίται ζωὴν εὗρον, τρεῖς ἀνατολαὶ καὶ δύσεις καὶ ἀπὸ ἑσπέρας ἕως πρωΐ καὶ κόσμου ζωή. τρεῖς Ἠλίας ὁ προφήτης ὅτι τοῦ οὐρανοῦ καὶ τὰ μέλη τοῦ βοὸς τὸ ὕδωρ ἐβρόχησεν, πῦρ ἀνεκάησεν ἐπ' αὐτὰ κατήγαγε. τρεῖς δὲ ὕδωρ καὶ σφάγιον καὶ μέλη βοὸς καὶ πῦρ ἀνέκαιον, τρεῖς πλοκαὶ βάπτισμα καὶ σταυρὸς καὶ μέλη Χριστοῦ καὶ ἀνέκαιον φέγγος. τρεῖς τῆς ἡμέρας καὶ Δανιὴλ τοὺς θηρίδας τοῦ οἴκου αὐτοῦ αἰσίων καὶ ἀνατολὰς προσευχόμενος, τοῦ αἰτήματος ἔτυχε, διδάσκοντος τὸ μυστηρίου. σφραγὶς ἡμᾶς τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς ψυχῆς αἰσίων ἀκτῖσι, πατρὶ καὶ υἱῷ καὶ ἁγίῳ πνεύματι καὶ ἀνατολὰς εὐτυχοῦσι. τρεῖς παῖδες ἄφλογοι ἐν τῇ καμίνῳ τοῦ πυρὸς ἐμολυθέντες, αὐλοὶ μὲν ὑπῆλθον, οὐδὲν ἔπαθον, οὐδὲ Χαλδαίους ἐπέπυσαν. τρεῖς παῖδες ἄφλογοι καὶ κάμινος καὶ Χαλδαῖοι, τρεῖς ἄφθαρτοι καὶ κρίσις καὶ δαίμονες ἀπολλύμενοι. τρεῖς ἀρετὰς ὁ μακάριος Παῦλος τῇ ἐκκλησίᾳ παραδίδωσι λέγων· Πίστις, ἐλπίς, ἀγάπη· πίστις εἰς τὸν πατέρα, ἐλπὶς εἰς τὸν υἱόν, καὶ τὸ πλήρωμα τοῦ νόμου ἀγάπη. Ὁ γὰρ καρπὸς τοῦ πνεύματός ἐστιν ἡ ἀγάπη. τρεῖς καὶ αὖθις Παῦλος παρεκάλει Κύριον λέγων· Ὑπὲρ τούτου τρὶς τὸν Κύριον παρεκάλεσα. Ἐπεὶ σοφίαν ἀνδρὸς ἐν τελειότητι τῷ ῥήματι ζωοποιημένῳ. οὐκ εἶπε, τρεῖς Κύριον παρεκάλεσα, ἀλλὰ τρίς. πατὴρ, υἱὸς, καὶ ὁ ἅγιον πνεῦμα, τρεῖς ὑποστάσεις, μία ἡ κυριότης. Καὶ τρεῖς, φησὶν, ἐρραβδίσθην· τουτέστι, τρεῖς μὲν ὑποστάσεις ὡμολόγησα· εἰσαπαξὶς δὲ τῷ πίστει τῆς τελειάδος τὰ λίθῳ τῆς ὁμολογίας τρεῖς μὲν συμφωνίᾳ τῷ ψυχῷ μου ἐπλωσα. Καὶ τρὶς, φησὶν, ἐναυάγησα· τουτέστι, τὸν φόρτον τῶν Ἰουδαϊκῶν ἁμαρτημάτων ἐν ὀνόματι πατρὸς καὶ υἱοῦ καὶ ἁγίου πνεύματος ἐν τῇ πηγῇ τοῦ βαπτίσματος κατεπόντισα. τρία σάτα ἀλεύρου, καὶ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ὁμοιωθῆσα· ζυμὴ λαβοῦσα, ἐν μικρὸν ζύμῳ ἐγκρύψασα, ὅλοι τὸ φύραμα ἔζυμε. τρία σάτα ἀλεύρου, ἡ μικρὰ ζύμη, καὶ ζυμὴ ζυμοῦσα, ἡ Σοφία ἐστὶ λαβοῦσα τὸ σώματος τοῦ Χριστοῦ πᾶσαν τὴν ἀνθρωπότητα εἰς τὴν τῆς τελειάδος πίστιν μεταχριφοῦσα. τοιούτοις πᾶσι τοῖς μυστηρίοις οἰονεὶ σφραγῖδα λαβὼν ὁ Κύριος ἡμῶν, τὸ τέλος καταδύσεσι τὸ σώματος ἐν βαπτίσματι τοὺς ἑαυτοῦ μαθητὰς παραδίδωκε, λέγων, Πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος. Μίαν ἀποδείκνυσι ἑτοίμως ἀποδεξόμενον· μιᾶς γὰρ ἐνεργείας πατρὸς καὶ υἱοῦ καὶ ἁγίου πνεύματος ἀποδεικνυμένης, μιᾶς ἀνάγκη πᾶσα καὶ μίαν οὐσίαν πιστεύειν. ὧν γὰρ ἡ ἐνέργεια μία. λέγω δὲ τοῖνυν λέγων περὶ κοσμοποιΐας, περὶ προνοίας, περὶ ἀληθείας, περὶ ὑράνου καὶ γῆς συστάσεως, καὶ ἁπλῶς περὶ παντὸς ἔργου καὶ τῶν ἄλλων τῆς ζωῆς ἡμῶν χρείων ἀφορμὰς ὑποτυπούμενος. ἀρξώμεθα ἀπὸ τοῦ πατρὸς καὶ υἱοῦ καὶ ἁγίου πνεύματος ὑποτιθέμενος. ἀρξώμεθα ἀπὸ τοῦ πατρὸς, καὶ ἐλθώμεν ὅπου ἐστὶ δεῦτερος, εἶθ' οὕτω καθεξῆς τὰ λοιπὰ ἡμῖν· περισώσωμεν. Τὰ οὐρανοὶ ἐποίησεν ὁ πατὴρ οὐκ ἄνευ λόγου καὶ πνεύματος. Τῷ γὰρ λόγῳ Κυρίου οἱ οὐρανοὶ ἐστερεώθησαν, καὶ τῷ πνεύματι τὸ στόματος αὐτοῦ πᾶσα ἡ δύναμις αὐτῶν. παρὰ τὸ οἰκουμένην ἐπλήρωσεν ὁ πατὴρ, ὡς γέγραπται· Τοὺ οὐρανοὺ καὶ τὴν γῆν ἐγὼ οὐκ πληρῶ, λέγει Κύριος. ἐπλήρωσε καὶ ὁ υἱός. Πάντα γὰρ δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδέν. ἄκουε τῆς σοφίας λεγούσης περὶ τοῦ πνεύματος· Πνεῦμα Κυρίου ἐπλήρωσε τὴν οἰκουμένην. τί δέ; τὸ μέγιστον τῶν κτισμάτων, ὁ ἄνθρωπος, οὐχ ὑπὸ παντὸς μόνου γεγένηται, ἀλλὰ συνεργοῦντος τοῦ υἱοῦ, συμπληροῦντος τοῦ ἁγίου πνεύματος. Ποιήσωμεν γὰρ, φησὶν, ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν καὶ καθ' ὁμοίωσιν. ποιήσωμεν, οὐ ποιήσομεν ἐγὼ, ἢ ποιήσης σὺ, οὐ ποιήσῃ ἐκεῖνος, ἀλλὰ, ποιήσωμεν. Εἰ γὰρ εἶπε, ποιήσω σὺ, ἐδίκαιουν συνεργεῖν· ὃ γὰρ ὁμότιμον διδάσκει λέγει, ποιήσωμεν αὐθεντικόν. κοινὴ ἡ γνώμη, κοινὴ ἡ πρόνοια, κοινὴ καὶ τὸ πλάσμα. ὅτι γὰρ πατὴρ καὶ υἱὸς καὶ ἅγιον πνεῦμα πεποίηκε τὸν αὐθεντικόν,

ἴσ. μιᾶς ἐνεργείας ἐπίμ.

ἴσ. μία καὶ οὐσία μία ἀρχή.

ἴσ. πάσχωμεν

αὐθεντικόν,

τες ὃ ἔμπλαστρον τῆς σωφρονούσης, τῇ ἀγνείᾳ ἑαυτὸν ἀπεσφήγξαν. διὸ κἀγὼ τοῦτο ποιῶ, ἀγαπητοί, ἐστωδήποτε ὁ περιλαβὼν διδάσκαλος, ταῖς τῶν ἀρρωστούντων ψυχαῖς τὴν πλείονα πίστιν ἐπεκτείνασι, καὶ ἡμᾶς τοῖς ἐκείνου ἴχνεσιν ἀκολουθήσωμεν. οἴμοι γὰρ πολλοὶ τῶν σφόδρα ἑαυτῶν βουλόμεθα ἀκούειν περὶ πίστεως, οὐχ ὅτι αὐτοῖ χρήζομεν (ὑγιαίνομεν γὰρ) ἀλλὰ βουλόμεθα δι' αὐτῆς τοὺς ἀρρωστοῦντας θεραπεῦσαι. πολλοὶ γάρ εἰσιν ὑγιαίνοντες μὲν αὐτοί, ὑποδυόμενοι δὲ τοὺς κακῶς ἔχοντας θεραπεῦσαι δι' ἑαυτῶν. διὸ, ἀγαπητοὶ, καὶ περὶ τούτου ἔχω τὸ ἀρτίως εἰρημένον τῷ εὐαγγελίῳ ὑμῖν γράμμα ζωοτεκνῆσαι, καὶ αὖθις τὸ πνεύματι τοῦ πράττειν ποιῆσαι, τοῦτο μὲν ἐπιδημεῖν· ποιεῖ γὰρ ὅπερ ἐπηγγείλατο. διὰ γὰρ μαθητοὺς ἑαυτοὺς ἡμᾶς τοῦ ἀποστόλου, Τοῖς πᾶσι τὰ πάντα γενέσθαι, ἵνα τοὺς πάντας κερδήσωμεν. ἀδεκαλῶ δὲ, καὶ σφαλλώμεθα εἰ ταῖς λέξεσι, συνηγώμεθα ἡμῖν ἀπονέμασθαι. ὁ γὰρ δὲ αὐλογραφίου λέγοντες, πολλάκις σφάλλονται, τοῦ νοῦ μὴ ἐπομένου τῷ τῶν γραφίων ἀνορῆσαι, καὶ λόγοι κοσμῆσαι. ἐὰν δὲ ὑμᾶς ἔνδοθεν ὑμῶν αἰδέσπον τῆς καρδίας ἀδιαπόρους εὑρήσητε, ἵνα ἕκαστος ὑμῶν μὴ μόνον τὰ λεγόμενα ἀκούῃ, ἀλλὰ καὶ βλέπῃ, καὶ ἑκάστου παρόντος μανθάνῃ τὴν δύναμιν· ἔστιν οὖν ἡ πίστις ἡ πρὸς Θεὸν, πρᾶγμα ἀκατάληπτον, ἀψηλάφητον, ἀθεώρητον, ἀκατανόητον, σιωπῇ τιμώμενον καὶ προσκυνούμενον. πίστις ἀπὸ παθῶν μὲν ἄρχεται, ὅπου γὰρ ἤρξατο, ἐκεῖ ὁ πνεῦμα πληροῦται. πίστις ἔδρα ψυχῆς, ἀμέλιος ζωῆς, ἀθάνατος ῥίζα. πίστεως ἡ ῥίζα ζωοῖ, ὁ πατὴρ· κλάδος ἀμάραντος, ὁ υἱός· καρπὸς ἀθάνατος, τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· τελεία ἁπλῆ, ἀσύνθετος, ἀδιάφορος, ἀδιαίρετος, ἀδιάκριτος, ἀδιχείρετος καὶ συμφωνίᾳ, καὶ δυνάμει, καὶ ἐνεργείᾳ, καὶ θεότητα, καὶ μέγεθος, ὃ ὑποστάσει καὶ ὁμοουσιότητι, τὸ προάγμασι καὶ δυνάμεσιν ἰσωνυμίᾳ· τελεία πρὸ αἰώνων ὑπαρχουσα, οὐκ ἀπ' ἀρχῆς ἀρξαμένη τοῦ εἶναι, ἀλλὰ ἀΐδιος, ἄχρονος, ἀγήρατος, ἀθάνατος, ἀπολύτως, οὐκ αὔξουσα, ἢ πληροῦσα, οὐ γηράσκουσα, ἀλλὰ ἀκατάλυτος οὖσα· ὡσαύτως τυγχάνουσα τελεία, οὐκ ἰσωθεῖσα τὸ προσκυνεῖσθαι, ἀλλ' ἀπὸ αἰώνων ὑπὸ ἀγγέλων τὸ ἀγγελικοῖς προσκυνουμένη, ὑπὸ πατέρων ὅτε γῆς δοξαζομένη, ὑπὸ προφητῶν ὑμνουμένη, ὑπὸ ἀποστόλων κηρυττομένη, ὑπὸ ἐκκλησίας μέχρι τοῦ μεγαλυνομένη. ἣ ἀρξώμεθα, ἀγαπητοὶ, ἀπὸ τῶν οὐρανῶν· ἀρξώμεθα δ' ἐκεῖθεν τὴν τῆς τελείας μίαν κυριότητα, καὶ προσκυνῶσι καὶ μεγαλότητα. πρῶτοι μὲν ὑπέρτατοι ἄγγελοι, καὶ δυνάμεις, χερουβὶμ καὶ σεραφὶμ, τὸ, ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος, ἀκαταπαύστῳ στόματι μελῳδοῦντα εἰς μίαν κυριότητα χερουβοῦσι τὴν δόξαν. πρὸς ἀγγέλους Ἀβρααμ ὁ πατριάρχης τυγχάνων ὑπὸ τὴν δρῦν τὴν Μαμβρὴ ὑπὸ τῇ σκιᾷ θεωρήσας, μίαν κυριότητα, ἰσότητα τελείαν τῶν ἀγγέλων ἀπέφηνε. πρὸς δὲ ἀγγέλους, ἡ δρῦς ἡ σκιὰ ἡ Ἀβρααμ, ἡ σαῦρος ἡ σκηνὴ ἡ ἀπέραντον. πρὸς δὲ Ἀβρααμ οὐδὲν τελεῖν ἡμαρτῆσθαι ἐπερυθρίασε· διὰ τοῦτο γὰρ υἱὸν Ἰσαὰκ εἰς εὐλογοκαρπώσει τῷ Θεῷ δυναίεγκαι· τελείμενος δὲ οὐδὲν ἡ Ἰσαὰκ εὐλογοκαρπούμενος, τελείμενον δὲ σαῦρον τὸ πᾶσι τὰ μετὰ γενέσεως. ὅτι δὲ τὸ Χριστοῦ μυστήριον Ἀβρααμ ὑπὸ τῷ Ἰσαὰκ ἐθεώρει, ὁ Κύριος μαρτυρεῖ λέγων Ἀβρααμ ὁ πατὴρ ὑμῶν ἠγαλλιάσατο, ἵνα ἴδῃ τὴν ἡμέραν τὴν ἐμὴν· καὶ εἶδε, καὶ ἐχάρη. τελείαν ἡμέραν δὲ Μωϋσῆς παρῄνεσε λέγων πρὸς τὸν Φαραὼ, Οὐδὲν τελεῖ ἡμᾶς παρὰ τοῦτο θύσαι τῷ Θεῷ ἡμῶν. τέλειαν δὲ ἡμέραν παρῄνουμεν ὅτι τὸ θύσαι Κυρίῳ τῷ Θεῷ ἡμῶν. τέλεια μέτρα στειρώσεως δὲ Σάρρα λαβοῦσα, τὴν ἐγκυφίας ἐπαύσατο. τελείαν δὲ στειρώσεως, δὲ Σάρρα, καὶ ἐγκυφίας, τέλειος καὶ πίστις, καὶ ἐκκλησία τὸ τῷ κρυπτῷ τῆς καρδίας τῶν ἀνθρώπων φυλαττομένη. πρὸς ῥάβδους Ἰακὼβ λαῶν τὸ ὃν ὕδατι ἐμβαλὼν, τὰ πρόβατα τὸ Λάβαν ἐπότισε· πρὸς ῥάβδοι καὶ ὕδωρ ἡ πρόβατα ποτιζόμενα, τελεία καὶ βαπτίσματα καὶ λαὸς φωτιζόμενος. πρὸς ἡμέρας καὶ πρὸς νύκτας Ἰωνᾶς τὸ τῷ κήτει πεποίηκε. πρὸς δὲ ἡμέραν δὲ νύκτα, Ἰωνᾶς, καὶ τὸ κῆτος, τὸ μισοχθονίῳ τὸ τῷ ἅδῃ. καὶ ὅτι ταῦτα οὕτως ἔχει, λεγέτω· Οἱ δύο ἐσονται μία σὰρξ μία.

Ιω. ἐ αὐτῶ τῷ πνευματι

Ιω. τὸ τὸν

Ιωαν. ε λε.

Εξοδ. γ. ιη.

Ματθ. ιθ μ.

μεν μετ' ακριβείας τῶν λόγων. ὅπου μὲν Ἕλληνες πολυθεΐαν εἰσάγοντο, ⓐ Ἰουδαῖοι μοναρχίαν, ἵνα μὴ ἐκ τῆς πολυθεΐας ἀφέλῃ ἐκ τῆς μοναρχίας, διὰ τοῦτο ἔλεγεν· Εἴτε γὰρ εἰσὶ θεοὶ πολλοὶ καὶ κύριοι πολλοί, εἴτε ἐν οὐρανῷ εἴτε ἐπὶ γῆς· ἀλλ' ἡμῖν εἷς θεὸς ὁ πατήρ. καὶ εἰπὼν ὅ, εἷς, ἀφῆλε τὴν πολυθεΐαν. ὅσον γὰρ εἷς, οὐκ εἰσὶ πολλοί. καὶ εἰπὼν πατέρα, αἰτίαν τὴν μοναρχίας. ὅσον γὰρ πατήρ, δῆλον ὅτι ἐκ υἱός. διὰ τοῦτο γοῦν εἶπεν, εἷς θεὸς ὁ πατήρ, ἐξ οὗ τὰ πάντα, καὶ εἷς Κύριος Ἰησοῦς Χριστός, δι' οὗ τὰ πάντα. ὁρᾷς ὅτι τροπὴν ἔλλειψιν ἐκ Ἰουδαίους ἀπεδίδυσκεν ὁ Παῦλος. διὰ τοῦτο εἶπεν, εἷς Κύριος Ἰησοῦς Χριστός, δι' οὗ τὰ πάντα, ὅπου γὰρ πάντα διὰ τοῦ υἱοῦ γεγένηται ὅσα τε, καὶ τὰ ἀόρατα. ἐκ ἄκουε Ἰωάννου λέγοντος· Εν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, καὶ ὁ λόγος ἦν πρὸς Ⓦ Θεόν, ἐκ Θεὸς ἦν ὁ λόγος. οὗτος ἦν ἐν ἀρχῇ πρὸς Ⓦ Θεόν. πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδέν. ὁρᾷς ὅτι ὅτε μὲν ἐστὶν ὁ τῶν ἁπάντων δημιουργός. μὴ τολμᾷς μοι δόξαι ὅτι ὁ υἱὸς σὺν τοῖς πᾶσιν ἀριθμεῖται; ἀλλ' ἀγνώμονες, ἕως πότε παρερχόμεθα καὶ γραφὰς δυσερμήνευτος, ἵνα που Ⓦ ἓν εἴπωσι κτίσμα καὶ ποίημα; θέλετε μαθεῖν; ἐγὼ ἀκούσομαι παρὰ τοῦ υἱοῦ ῥῆμα, ἵνα θεωρεπῆ, μάρτυρα· ὁμίζοισιν ὅτι κωρίδιν τις βάλλει εἰς τὸ στόμα αὐτῶν. βούλεσθε ὑμῖν ὑπόδειγμα εἰπεῖν. ὥσπερ δύο τις ἀρρωστίας καὶ πυρετοῖς πολλοῖς φλέγεται, ὀλίγοι δὲ αὐτὸν ἐν δυσὶν ἐλθόντες παρακάθηνται Ⓐ ἰατροὶ μέλιτος παρεῖσθαι τὸ στόμα αὐτοῦ· ποιοῦσι δὲ ὅπως καθὼς παρακάθηνται Ⓐ ἰατροί. ὅτι μεμιγμένου δὲ τοῦ ἀρρωστοῦντος ὑπὸ τῶν ὑπηρετῶν, νομίζει ὁ ἄρρωστος, ὅτι πικρόν ἐστὶ τὸ μέλι· καὶ λοιπὸν λέγουσιν Ⓐ πρεσβῦται, μέλι ἐστί, κύριε, καλόν ἐστι, παρατρεπόμενοι Ⓦ ἀρρωστοῦντα. πικρὸν δὲ φαίνεται τὸ μέλι εἰς τὸ στόμα τοῦ ἀσθενοῦντος, οὐχ ὅτι πικρόν ἐστὶ τὸ μέλι. τί γὰρ γλυκύτερον μέλιτος; οὐκοῦν οὐ διὰ τὴν φύσιν τοῦ μέλιτος, ἀλλὰ διὰ τὴν ἀσθένειαν τοῦ μὴ ὑποδεχομένου. οὕτω καὶ ὅτι τοῦτον λέγει. ἐὰν ἀκούσωσιν ὁμοούσιον, νομίζουσι πικρὸν τι πίνεσθαι, καὶ οὐ διὰ Ⓦ λόγον τοῦτο λέγεται, ἀλλὰ διὰ τὴν ἀσθένειαν τὴν μὴ ὑποδεχομένην. ὁ πατὴρ υἱὸν καλῶ, οἱ ἀπόστολοι ὁμοίως, καὶ ἄτοπον κτίσμα καὶ ποίημα. πῶς κτίσμα; ὁ γεννᾷ καὶ ὁ κτίζει ὁ αὐτὸ ἐστιν. εἰ πᾶς ὁ γεννῶν κτίζει, ἐκ πᾶς ὁ κτίζων γεννᾷ, θυσιάσωμεν πάντα τὰ κτίσματα ἔκγονα τυγχάνοντα τοῦ Θεοῦ. ὅπου γὰρ πάντα διὰ τοῦ υἱοῦ γεγένηται, οὐκοῦν κτίσας αὐτὰ καὶ ἐγέννησεν. ὁρᾷς ὅτι ἔκγονα τυγχάνουσι τοῦ Θεοῦ, καθὼς σὺ λέγεις. ἕως πότε ἀγνώμονες, ἵππατε μοι, καὶ τὰ τίνα ἔχουσι γνώματα ὁ υἱός; ὅπου υἱὸς λέγεται; ἢ σύ. ἀλλὰ τί; ὅπου Θεός; ἢ σύ. ἀλλ' ἔχεις μοι εἰπεῖν, ἐκφυὲς περίμαπι, σὺ δὲ ἀνόμασαι. εἰ περίμαπι, οὐκοῦν υἱός. ὁρᾷς, ὅτι τὸ στόμα σου ἐλέγχει σε, μήτι κτίσμα, μήτι ποίημα. ἐκφυὲς γὰρ φύσει υἱός ἐστι, σὺ δὲ προσποιεῖα· ἐκεῖνος μὲν ἀϊδίου πατρὸς ἐγεννήθη, σὺ δὲ ἐξ οὐκ ὄντων ἐποιήθης. ταῦτα δή μοι εἴρηται πρὸς Ἰουδαίους καὶ Ἕλληνας καὶ αἱρετικούς. ἀλλ' ἡμεῖς δοξάσωμεν πατέρα καὶ υἱὸν καὶ ἅγιον πνεῦμα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΠΕΡΙ ΠΙΣΤΕΩΣ.

Λογ. ιζ.

Ex Ms. Regio Lut.

Πατρῷόν ἐστιν ὁ τῆς ἐκκλησίας διδάσκαλος, πολλῶν καὶ ποικίλων παθῶν αὐτὴν κακτιμένων, καὶ ἑκάστῳ τῶν ἀῤῥωστούντων κατὰ τὴν τοῦ πάθους χρείαν διδόντι τὸ μάλαγμα. οἵτινες δὲ ἦλθόν τινες ἐπὶ τὸν ἰατρεῖον τῆς ἐκκλησίας ὑπὸ τοῦ οἰδήματος παθόντες τῆς ὑπερηφανίας ἁλισκόμενοι λαβόντες τὸ ἔμπλαστρον τῆς ταπεινοφροσύνης, τὸ οἰδῆσαν πάθος τῆς ὑπερηφανίας ἰάσαντο. ἄλλοι πρόσθραμον ὑπὸ ὀργῆς ἐκφλεγόμενοι· καλαφθέντες καὶ ὅτι ὑπὸ τῶν τῆς ψυχῆς * * τὴν ἀῤῥωστίαν κατέσβεσαν. ἕτεροι δὲ ὑπὸ τῶν τῆς σαρκὸς παθῶν πρὸς λαγνείαν οἰστρηλατούμενοι πρόσθραμον· καὶ ὅτι λαβόντες

τες

ἡλίου θερμας ἀκτῖνας ὑ προσεδέχησαν, καιρὸν θερισμῦ ὑ προσεδέξαντο, δρεπανίῳ οὐκ ἠκόνησαν· οὔτε ἐθέρισαν, οὐκ ἔδησαν σαγύας καὶ ἐβάστασαν, οὔτε ἐπέγκαν εἰς ἄλωνα καὶ ἐμόχθησαν, οὔτε ἐλίκησαν οὔτε ἐκάθαρσαν, οὔτε ἐφύρασαν ἄλυρα, οὔτε ὠπήσαν καὶ ἐποίησαν ἄρτους, ἀλλ' οὐδὲ τῶν τοιούτων οὐδέν· ἀλλὰ ἄρτον ἀχρεωκόπητον ἔτρωγον· αὐτοφυῆ δὲ τὰ πρὸς τροφὴν αὐτοῖς· τῇ ἀπαθείᾳ τοῦ ἀγγέλου ἐμιμοῦντο· ἡ φύσις τῆς οἰκείας ἀθυμίας ἐπελάθετο. ϗ μὴ τοσαύτας διηγήσεις ἔλεγε τῷ Ααρών· Δὸς ἡμῖν θεούς, οἵτινες προπορεύσονται ἡμῶν· Μωϋσῆς γὰρ οὗτος, ὃς ἐξήγαγεν ἡμᾶς ἐκ τῆς Αἰγύπτου, οὐκ οἴδαμεν τί γεγόνηται αὐτῷ. ϗ ἐποίησαν βοῦν μοσχάριον τῷ Ααρών. ἐκφανῶς ἰδὼν ὅτι σκληροκαρδίᾳ ἦσαν ϗ ἀπειθεῖται μετοι, λέγει αὐτοῖς· περιέλεσθε τὰ χρυσᾶ ὑμῶν, ϗ βάλετε εἰς πῦρ· ϗ εἰ τί φοβεῖ, τοῦτο Θεός, ϗ δώσει τὸν βουκέφαλον. ἐν τούτοις μοι ⟨Ψ⟩ αἱρετικὸν ⟨Ψ⟩ ἀγνώμονα, ⟨Ψ⟩ ἀπιστότατοι Ἰουδαῖοι ⟨Ψ⟩ λέγοντα, ὅτι ἐγένοντο Θεός, καὶ ῥῦσιν οὐκ ἐμήνει. ἐφθαρμένε, ἄθλιε, ϗ βαλαίπωρε, ταῦτα ὅτι Θεοῦ ἐστι λαμβάνεις; ἀλλ' ἡμεῖς οὐχ οὕτω (μὴ γένοιτο) ἀλλ' ὅτι ἐγένοντο πατὴρ ἡμῶν, μόνος μόνον, Θεὸς Θεόν, τέλειος τέλειον. ταῦτα γὰρ φρονήματα χριστιανῶν. ὅπῃ οὖν δοκεῖ τὰ αὐτῶ ἀπ' ἐργάζεσθαι, τὰ σαυτῆς, εἰ δοκεῖς εἰδέναι, εἰπέ μοι· πῶς, βλήθητι τῶν χρυσαφίων εἰς τὸ πυρί, δύσει ὁ βουκέφαλος; χαλκότυπος οὐκ εἰργάσατο, χωνευτὴς οὐκ ἦν· πῶς δύσει ὁ βουκέφαλος, παλμᾶς αὐτῷ; εἰ δὲ κάτω οὐκ οἶδας, πῶς τὰ ἄνω ἀπεργάζῃ; ὁ τὰ ἴδια μὴ ἐπιστάμενος, πῶς τὰ ἀλλότρια ἀπεργάζῃ; ϗ ἀπόχρησιν ἡμῖν διαγελάσιμον φωνὴν αὐτὴν τὴν ἐμοῦ λέγοντος τοῖς μαθηταῖς· Ἐγώ εἰμι ἡ ἄμπελος, ὑμεῖς ἐστε τὰ κλήματα, ὁ πατήρ μου γεωργός ἐστιν. ὁρᾷς, φησιν, ὅτι εἰργάσατο ⟨Ψ⟩ ἐμέ. ἐὰν γὰρ μὴ ἐργάσηται γεωργὸς ἄμπελον, οὐ δύναται χρήσιμος εἶναι· ϗ νομίζουσιν, ὅτι μέγα τι ϗ σοφὸν λέγουσιν. ἀλλὰ σιωπησάτω μοι ἐκεῖθεν, ἀπόκαλῶ. εἶπον πρὸς τοὺς ἀγνώμονας Ἰουδαίους· ἄφες, εἶπον ϗ πρὸς τοὺς δυσχεμύτους αἱρετικούς· δύνασαί μοι εἰπεῖν, ἀγνώμον ϗ δυσχερὲς αἱρετικέ, ὅτι ὁ γεωργὸς ὁ τρέφεται· ἀπὸ τῆς ἀμπέλου; ἀπὸ τοῦ ὅπλου σου χορτάζεσθαί σε. ὥσπερ οὖν ἐστι γεωργὸς ἐργαζόμενος ἀμπέλου, οὕτω ϗ ὁ πατὴρ εἰργάσατο τὸν υἱόν μου. ἴδωμεν οὖν, τίς ἐκ τίνος τρέφεται, ἡ ἄμπελος ἐκ τοῦ γεωργοῦ, ἢ ὁ γεωργὸς ἐκ τῆς ἀμπέλου. χῦ σὲ ὁ πατὴρ" ἀπὸ τοῦ υἱοῦ ἔχῃ ὃ εἶ). οὐκ ἔνι γὰρ γεωργὸς μὴ τρεφόμενος" ἐκ τῶν ἔργων αὐτοῦ. τί οὖν; ὁ υἱὸς τρέφει τὸν πατέρα; ὐχί, μὴ γένοιτο. ταῦτα γὰρ ἐκ τῆς αἰσίας. ἄμεινον λέγω, ὥσπερ γεωργὸς χαίρει ἐπ' ἀμπέλῳ, οὕτω ϗ ὁ πατὴρ χαίρει ὅτι" τοῦ υἱοῦ. οὐ γὰρ εἶπεν, ὅτι ὁ πατήρ μου ὁ ἐργασάμενός με· ἀλλ', ὁ πατήρ μου ὁ γεωργός. ἔχαιρε γὰρ ὅτι τῷ υἱῷ. οὐκ ἤκουσας αὐτοῦ λέγοντος, Οτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ ηὐδόκησα, ὅτι ἔπεμψεν εἰς τὰ Ιορδάνια ῥεῖθρα; μὴ εἶπεν, ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου, ὃν ἔκτισα, ἢ ὃν ἐποίησα, ἀλλ' εἶπεν, ἐν ᾧ ηὐδόκησα. μὴ γὰρ τοῦ φωνοῦ ἀφαιρεῖς; ϗ πάλιν λέγω, καταβέβηκα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, οὐχ ἵνα τὸ ἐμὸν θέλημα ποιήσω, ἀλλὰ τὸ πέμψαντός με πατρός. πόσοι ἔλεγον τοῖς Ἰουδαίοις, ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ τοῦ τέκτονος υἱός, ϗ ὡς λυπῶ αὐτοὺς προσιόντες, ἀφ' οὗ τοῦτο εἶπεν, ὅτι καταβέβηκα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. ϗ ὅτι αὐτίκα αὖθις ἔλεγον, ἀφ' οὗ τοῦτο ἔλεγον αὖθις, ὅτι οὐκ ἦλθον τὸ ἐμὸν θέλημα ποιῆσαι, ἀλλὰ τὸ πέμψαντός με πατρός. ὅτι ἐδόκουν τὸν πατέρα τιμᾶν, κἂν τοῦ ὑψηλοτέρου, ἀφ' οὗ ἔστο συγκατέβαινε τῇ ἀθυμίᾳ αὐτῶν. ἐπεὶ πῶς ἀπεστάλη ὁ παντοχοῦ ὤν, ὁ πάντα πληρῶν; ὁρᾷς οὖν ὅτι πρὸς τοὺς Ἰουδαίους εἶπεν, ὅτι καταβέβηκα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. μὴ τι δὲ ἑαυτὸν εἶπε; μὴ ἔχῃς ἀπολογίαν; ἀλλὰ ἐπάγει ἡμῖν ἄλλον μάρτυρα τὸν ἀπόστολον λέγοντος, Εἷς Θεὸς ὁ πατήρ, ἀφ' οὗ τὰ πάντα, ϗ εἷς Κύριος Ἰησοῦς Χριστός, δι' οὗ τὰ πάντα. λέγῃς, ὅτι ἄλλος Θεὸς χῦ ⟨Ψ⟩ πατὴρ οὐκ ἔστι. καίτοι σοι λέγω, ὅτι ἄλλος Κύριος χῦ ⟨Ψ⟩ υἱὸς παντοῦ οὐκ ἔστι. τί οὖν φιλονεικοῦμεν; ὐχί· μὴ γένοιτο. ἴδωμεν οὖν πῶς διελέγετο ὁ Παῦλος, ϗ ἀφ' οὗ πίνας τοῦτο εἴρηται. ἀλλὰ προσέχετέ μου

γ. ἀχρεωκόπητον ϗ ἀγοράσαντον ἐξ ἰσραήλ

Εξοδ. λβ. α.

Ιωαν. ιε. ε.

χ. ἐκ
χ. ἐκ
χ. ὅπερ
χ. ἐκ
χ. ὧσπ

ἐν τῷ υἱῷ

Ματθ. γ. ιζ.

Ιωαν. ε. λ.

α. Κορ. η. ς.

ἔλεπες τοῖς μαθηταῖς ὅπ Λαζαρος ἀπέθανε, καὶ ἐω λέγεις ποῦ τεθείκατε αὐτόν; τὸν θάνατον σε δηλοῖς τοῖς μαθηταῖς σε, ἢ τὸν τόπον ὃν οἶδας; ἤδει, ἀλλὰ διὰ σὲ Ιουδαίους ἔλεγε, ὅπῳ ἀγνώμονες ἦσαν. ὥστε ὃ εἶπεν, ποῦ τεθείκατε αὐτόν, οὐκ ἀγνοίας ἐω· ἐπεὶ καὶ τῷ ᾨδαδίσῳ ἔλεπε τῷ Αδαμ, Αδαμ, ποῦ εἶ; ἆρα οὖν οὐκ ᾔδει ποῦ ἐω; ἀλλ' ὅπῳ ἔλεγε αὐτοῖς ὁ διάβολος, ὅτι οὐ μὴ δῶ ἡμέρα φάγητε ἀπ' τοῦ ξύλου τούτου, ἔσεσθε ὡς θεοί, ἀπελάμβανον ἐκεῖνοι ὧν μέλλοιεν γίνεσθαι θεοί. καὶ διὰ τοῦτο ἔλεγε αὐτῷ ὁ Θεός, Αδαμ ποῦ εἶ, ἀφ' οὗ ἔφαγες, καὶ ἐμφιάζει θεσπος; διὰ τοῦτο ἔλεγε αὐτῷ ὁ Θεός, Αδαμ ποῦ εἶ; οὕτω καὶ ἐπὶ τοῦ Λαζάρου ἐποίησεν. ἐπίτασιν ὧν μήνυμα τι λέγει τοῖς Ιουδαίοις· Αἴρατε τὸν λίθον ἀπὸ τοῦ μνήματος· καὶ ἦρεν. λέγει αὐτῷ ἡ ἀδελφὴ τοῦ Λαζάρου· Κύριε, ἤδη ὄζει. ἐω γὰρ τεταήμερος. καὶ κράξας φωνῇ μεγάλῃ λέγει, Λάζαρε, δεῦρο ἔξω. καὶ ἐξῆλθε νεκρὸς δεδεμένος. ἆρα οὖν ὁ μεταπίπτων ἀπὸ καρδίας θαλάσσαν οὐκ ἠδύνατο λέγειν τοῖς λίθοις κινῆσαι; ὁ τὰ κέντρα τοῦ θανάτου καθελὼν, ὁ τὰς θύρας τοῦ ᾅδου συντρίψας, οὐκ ἠδύνατο καὶ τοὺς νεκροὺς ἀναστῆσαι; καὶ λέγει αὐτοῖς, Λύσατε αὐτόν. διὰ τί; ἵνα, ἐὰν ὀσμήσωνται, αἱ χεῖρες αὐτοῦ καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ ἐλέγξωσιν αὐτοῦ, διὰ τοῦτο εἶπε, λύσατε αὐτόν. καὶ ἐν Κανᾶ γάμον τὸ αὐτὸ ἐποίησεν, ὅπ εἶπεν αὐτοῖς, γεμίσατε τὰς ὑδρίας ὕδατος, καὶ ἐγέμισαν τὰς ὑδρίας, καὶ ἐποίησε τὸ ὕδωρ οἶνον. διὰ τοῦτο οὖν πάντα χθὲς ἀλίζετο αὐτοῖς. ἀεὶ γὰρ ἀγνώμονες ἐγίνοντο οἱ Ιουδαῖοι καὶ ἀναίσθητοι. θέλεις μαθεῖν πόσα πέφευγεν αὐτοὺς ὁ Θεός, καὶ ἀμνήμονες ἐγίνοντο; μάθε· ἀλλὰ ζωπύρατό μου ἑαυτόν, ᾠδὴν καλῶ, προσέχετε τοῖς λεγομένοις. βούλομαι γὰρ ὑμῖν διῆξαι ἐπ' ἀπ' ἀρχῆς ἀγνώμονες ἦσαν οἱ Ιουδαῖοι. ἑβδομήκοντα καὶ πέντε ψυχαὶ κατέβησαν εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἐγίνοντο ἑξακόσιαι χιλιάδες. ἐπολιτεύσατο Ιωσὴφ, καὶ μνείαν αὐτοῖς ἔτερος βασιλεὺς, ὃς οὐκ ἐμνήσθη τοῦ Ιωσήφ· ἐθλίβοντο οὖν οἱ υἱοὶ Ισραὴλ σφόδρα. ἐβόησαν οὖν πρὸς τὸν Θεὸν λέγοντες, Κύριε, σὺ ὤμοσας τοῖς πατράσιν ἡμῶν, ὅτι δώσεις τῷ σπέρματι ὑμῶν γῆν ῥέουσαν γάλα καὶ μέλι· καὶ νῦν, Κύριε, μνήσθητι τῆς ἀβραὰμ, τοῦ ἐκ τοῦ πατρὸς ἡμῶν, καὶ ἐξάγαγε ἡμᾶς ἐκ χειρὸς Φαραὼ βασιλέως Αἰγύπτου, καὶ ἐκ δουλείας τῶν Αἰγυπτίων. ἤκουσεν οὖν ὁ Θεὸς τῆς φωνῆς αὐτῶν, καὶ ἐπροσέτ Μωϋσεῖ πρὸς αὐτούς*. ἀλλὰ ζωπύρατί μοι ἑαυτόν, ᾠδὴν καλῶ. λέγει τῷ Μωϋσεῖ ὁ Θεός· Λάβε πρόβατα ἄμωμον σιταύσιον πρόσφερον, καὶ θύτω, καὶ τὸ αἷμα αὐτῶν χεῖσι ἕκαστος εἰς τὸ θυρίδιον· ἵν', ὅταν ἔλθῃ ὁ ἄγγελος ἐκκαθάραι τὸ ῥομφαίᾳ, καὶ ἴδῃ ὅτι τὸ αἷμα κέχρισται εἰς τὸ οἶκον ἐκεῖνον, διαχωρῇ· ἐὰν δὲ ἴδῃ ὅτι οὐκ ἔστι, εἰσέρχηται καὶ πατάξῃ. ἐποίησεν οὖν ὁ Μωϋσῆς οὕτω, καὶ ἔδωκε τῷ λαῷ, καὶ λαβόντες ἐκεῖνοι ἔχρισαν τὰς θύρας αὐτῶν. ἐλθὼν δὲ ὁ ἄγγελος ἔχων ἐκκαθαίρειν τὸν ῥομφαίαν αὐτοῦ, καὶ ἔβλεπε τὸ αἷμα ἐπὶ τὰς θύρας, καὶ διέβαινε. ὅπου δὲ οὐκ ἔβλεπεν, εἰσήρχετο, καὶ πατάσσε. ταῦτα δὲ πάντα οὐκ ἁπλῶς ἐγίνετο. ἀλλ' ὅπῳ ἐμέλλομεν δι' αἵματος καὶ ξύλου σώζεσθαι, διὰ τοῦτο εἶπεν ὁ Θεός, ὅτι χεῖσι ἕκαστος τὸ αἷμα εἰς τὰς θύρας. διὰ τί οὐκ εἶπε, χεῖσον τὸ αἷμα εἰς τοῖχον; ὅτι οὐκ ἤμελλον σώζεσθαι, ἐὰν μὴ διὰ ξύλου. ᾽ὈΞέβαλεν οὖν αὐτοὺς ὁ Μωϋσῆς ἐκ τῆς Αἰγύπτου, καὶ ᾽ὡδήγησεν αὐτοὺς εἰς τὴν ἔρημον, καὶ λέγεται τῷ Μωϋσῇ· Διὰ τὸ μὴ εἶναι μνήματα ἐν Αἰγύπτῳ, ᾽ὡδήγησεν ἡμᾶς εἰς τὴν ἔρημον θανατῶσαι; οὐκαλῶς ἡμῖν ἐω ἐν Αἰγύπτῳ, ὅτι ἐτεκνώσαμεν τοὺς υἱοὺς καὶ πέπωκας καὶ τὰ κρίμματα καὶ τὰ σκεύεσθρα; εἶδες ἀγνωμοσύνην; αὐτοὶ ἔλεγον τῷ Θεῷ, αὐτοὶ ἐξίουν, ὅπ ἐξάγαγε ἡμᾶς ἐκ γῆς Αἰγύπτου· καὶ ἐλθόντες εἰς τὴν ἔρημον ἠχθέσθησαν. εἶδες ἀγνωμοσύνην αὐτῶν. ἀλλὰ μάθετε μέγιον καὶ ἄκαιρον πρᾶγμα. πᾶσα σάρκα ἔπι ἐπέπτωκεν ἐν τῇ ἐρήμῳ. θρὶξ αὐτῶν οὐκ ἠύξησεν, ὅτε ἔνυξ· ἱμάτιον αὐτῶν οὐκ ἐρρυπώθη· ὑπόδημα αὐτῶν οὐκ ἀπετρίβη· οὐκ ἔκαμον, οὐκ ἔσκαψαν· βόας οὐκ ἔζευξαν, ἄροτρον οὐκ εἵλκυσαν, αὔλακας οὐκ ἐνέτεμον, ἀχυρίδας οὐκ ἐνέπασαν, σπέρματα οὐ κατέβαλοντο, καὶ ὄμβρον οὐκ ἀνέμεναν,

ἡλίου

Ιων. γ. 8.

γν. πρὸ Λαζάρου

Ιωαννια λ'.

Εξοδ. ιϛ. ια.

* τὸ ἐξελέσθαι αὐτούς.

ι. ξύλα.

ιβ. ξύλα.

ιγ. ξύλα.

ὁ ἑκατόνταρχος; οὐχὶ στρατιώτης ἦν; καὶ λέγε τῷ Ἰησοῦ, Οτι οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς ἵνα μου ὑπὸ τὴν στέγην εἰσέλθῃς· ἀλλ' εἰπὲ λόγῳ, καὶ ἰαθήσεται ὁ παῖς μου. ᾧ θαυμάσας ὁ Ἰησοῦς λέγε· Ἀμὴν, ἀμὴν, λέγω ὑμῖν, ὅτι οὔτε ἐν τῷ Ἰσραὴλ τοσαύτην πίστιν εὗρον. μήτι εἰσεπόδισεν αὐτῷ ἡ στρατεία; ἀλλὰ τί εἶ; χλευαστὴς εἶ; ᾧ Παῦλος, καὶ σκυλευτὴς τῶν ἐκκλησιῶν ἦν, ᾗ μὴ ταῦτα γέγραπται κήρυξ ἦν ἀπίστου. ἀλλὰ τί εἶ; πλούσιος; ᾧ Ἀβραάμ, ᾧ αὐτὸς γυναῖκα εἶχε καὶ τέκνα, Καὶ ὅτι πιστευτέ, φησιν, Ἀβραὰμ τῷ Θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην, καὶ φίλος Θεοῦ ἐκλήθη. μήτι εἰσεπόδισεν αὐτῷ ὁ πλοῦτος καὶ ἡ γυνὴ, ἢ τὰ τέκνα; μὴ ἔχῃς ἀπολογίαν· ἰδοὺ ἅπερ ἐποίησε τοῦτ' ἔχει· καὶ γυναῖκα καὶ τέκνα καὶ πλοῦτον. ἀλλὰ τί εἶ; δοῦλος; ᾧ Ὀνήσιμος. καὶ χαίρων Παῦλος Φιλήμονι ἔλεγε· Ὀνήσιμον Ⓦ ποτέ σε ἄχρηστον, νυνὶ δὲ καὶμοὶ καὶ σοὶ εὔχρηστον. ἀλλὰ τί εἶ; βασιλεύς; καὶ Δαβὶδ· καὶ εἰσῆλθε πρὸς αὐτὸν Νάθαν ὁ προφήτης, καὶ ἤλεγξεν αὐτὸν περὶ τῆς ἁμαρτίας, ἣν ἐποίησε. μήτι ἐτυράννησεν ὁ βασιλεύς; μήτι ἀπεφιλήσατο τὸν προφήτην; οὐχὶ καὶ ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ δουλεύειν ὡμολόγει, καὶ φησιν, Ἡμάρτηκα τῷ Κυρίῳ; καὶ ὁ προφήτης ἰδὼν τὸν μετάνοιαν αὐτοῦ, λέγει αὐτῷ· Ὁ Κύριος ἀφῆκε σου τὴν ἁμαρτίαν σου. ὀξεῖα ἡ μετάνοια, ὀξυτέρα ἡ συγχώρησις. μᾶλλον προσέχει ἑαυτῷ ὁ βασιλεύς, καὶ εἶπεν, ὅτι βασιλεύς εἰμι, πορφύραν περιβέβλημαι, καὶ ζάδημα περίκειμαι, ἐν ἔγχος τάξαι καὶ βέλη ἐν ἀσπίδας καὶ κράνεια καὶ στρατιώτας ὑπασπιστάς· καὶ τοῦτον Ⓦ πάντα φοβοῦμαι, καὶ ὑπ' οὐδενὸς αὐτῶν, ἀλλὰ αἰσχύνομαι αὐτόν; ἀλλ' οὐδὲν τούτων εἶπεν. ἀλλ' εἰ καὶ βασιλεύς ἐστι, ἤδει ὅτι ἥμαρτε, καὶ διὰ τοῦτο μετενόησεν, ὅτι ἤλεγξεν ὅτι χαλεπὸν ἁμάρτημα ἐποίησε. μήτι εἰσεπόδισεν αὐτῷ ἡ βασιλεία; ἀλλὰ τί εἶ; παῖς; καὶ ὁ Δανιὴλ λέοντας ἐφίμωσε, καὶ δράκοντα διέρρηξε, Ⓦ βάλε κατέρρεψε, καὶ σὺν πρεσβυτέροις κατέκρινε, τὸν ὄφιν Σωσάννην ἔσωσε· καὶ ὁ ἁπλοῦς τῆς νεότητος οὐδὲν εἰσεπόδισε τὸν τοσαύτην ἀρετήν. ἀλλὰ τί εἶ; Φιλάδελφος; καὶ Ἰωσήφ· καὶ ξένος πόσον φιλοσοφίαν ἐπεδείξατο, καὶ σωφρονεῖν ὅτι τῆς Αἰγυπτίας; Ⓦ χιτῶνα αὐτὸν ἔχουσι, τὸν ὃν πίστιν αὐτὸν οὐ διέρρηξε· τὸν δυσχεραίνουσαν αὐτῆς ἐνίκησε, τὸν ὃν ἐπιθυμίαν αὐτῆς οὐκ ἐπλήρωσεν. ἀλλὰ τί εἶ; * πέρσης; καὶ ῥαὰβ, ἥτις ἔκρυψε σὺν κατασκόποις, καὶ μὴ ὃ ἐβδελύξω σὺν ἡμῖν Ἰσραὴλ τὸν νόμον τῆς ἐπαγγελίας ἐσώθη καὶ αὐτὴ καὶ ὁ οἶκος αὐτῆς καὶ ὃ γένος αὐτῆς. ἀλλὰ τί εἶ; πόρνη; καὶ ὁ Λάζαρος, καὶ οὐ τῇ πενίᾳ πόσον φιλοσοφίαν ἐπεδείξατο καὶ ὑπομονὴν, καὶ οὐκ ἐδυσανέτησεν οὐ τοσαύτη ἀνάγκη ὤν; ἀλλὰ τί εἶ; φιλογύναιος; καὶ Σαμψών. εἰ γὰρ καὶ προεδόθη ὑπὸ γυναικὸς, ἀλλὰ τὸν ἐκδικίαν παρέσχεν αὐτῷ ὁ Θεὸς, καὶ ἐξεδικήθη ἀπὸ τῶν ἀλλοφύλων. ἀλλὰ τί εἶ; φιλότεκνος; καὶ Ἰακώβ. ὁρᾷς πόσοι ἐσώθησαν; ἔχεις πίστιν, πάντα ἔχεις. οὐκ ἔχεις πίστιν, βασιλεὺς εἶ, οὐδὲν σε ὠφελεῖ ἡ βασιλεία. ἀλλὰ τῆς ἀποστόλου οὐκ ἐπιλέλησμαι. ἐκλήθη οὖν ὁ Ἰησοῦς εἰς γάμον. Παρακαθημένου δὲ αὐτοῦ οὐκ εἶχον οἶνον. λέγει αὐτῷ ἡ μήτηρ αὐτοῦ, οἶνον οὐκ ἔχουσι. λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Ὕπαγε γύναι· οὔπω ἥκει ἡ ὥρα μου. καὶ ταῦτα εἰπὼν ὁ Ἰησοῦς λέγει, γεμίσατε τοὺς ὑδρίας ὕδατος. καὶ ἐγέμισαν τοὺς ὑδρίας ὕδατος, καὶ ἐπίνετο τὸ ὕδωρ οἶνον. Ἰωαν. β. γ.

Καὶ πῶς ἦν εἶπε, γεμίσατε τοὺς ὑδρίας ὕδατος; ἆρα ὁ λόγῳ τὸ θεῖον ποιήσας, καὶ τῷ χείρῳ θιγὼν ἐμαλάκωσε, καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς, οὗ τὸ βλάβημα ξηραίνει ἀβύσσους, οὗ φείσεται καὶ πέμψῃ πᾶσα ἡ κτίσις ἐπουρανίων τε καὶ ἐπιγείων * οὐκ ἐδύνατο τοὺς ὑδρίας λόγῳ γεμίσαι, ἀλλὰ λέγε, ἀντλήσατε ὕδωρ; Καὶ τί, ἐγὼ λέγω. ἵνα, ἐὰν ἀρνήσωνται, αἱ χεῖρες αὐτῶν αἱ αὐτλήσασαι, καὶ Ⓐ ὦμοι αὐτῶν Ⓐ βασάσαντες τὸ ὕδωρ ἐλέγξωσιν αὐτοὺς· ἐπὶ δὲ ὅτι † τῷ Λαζάρῳ τὸ αὐτὸ ἐποίησε. πρὸ τοῦ δὲ παθεῖν ὅτι † τὸν τόπον λέγε τοῖς μαθηταῖς· Λάζαρος ὁ φίλος ἡμῶν κεκοίμηται. ἔπορεύθησαν οὖν αἱ ἀδελφαὶ τοῦ Λαζάρου, καὶ λέγουσιν αὐτῷ, Ὃν Λάζαρος ἀπέθανε, λέγει αὐταῖς· Ποῦ τεθείκατε αὐτὸν; αἱ δὲ φασιν, ἐλθὲ καὶ ἴδε. ὦ κραυγὴν δὲ παραδόξων πραγμάτων. πρὸ μικροῦ ἔλεγες Ἰωαν. ια. ια. Ἰωαν. ια. λδ.

ἐν ἀὐτὸν

* πέρσης; καὶ ἡ Σιδωνία ἥτις Ἠλίου τὸν προφήτην ὑπεδέξατο καὶ ἔτρεφεν ἄρτων καὶ ὕδατος, καὶ τὸν ἄπορον τάλαντα λιμοῦ ἐκαπόπεσεν. ἀλλὰ τί; καὶ ἐκδίκησιν

† ὁ κραυγὴ πάντων,

† τὸ Λαζάρῳ

ἄνδρες πορφύρεα σκηπτόμενοι τῆς τελετῆς ἐρεύγονται. Ἀλλ' ἵνα μὴ μακρύνωμεν τὸν λόγον, δέξωμαι ἐρέσθαι, ὁ τοῦτο τὸ βαλάντιον τῷ λόγῳ ἡμῶν σφραγισάμενοι, ὅπου τὸν θησαυρὸν λειμμένα ὑμᾶς ἀπατήσωμεν, ἐν ᾧ εἰσὶ καὶ καλλίπνοα δένδρα τῶν δογμάτων τελέσῃ, ἃ ὁ Θεὸς διὰ τῶν πατέρων εἰς ὀσφῦν τῆς ἐκκλησίας ὑμῶν κατεφύτευσε διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος σὺν ἁγίῳ πνεύματι, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Λογ. ις'. ΠΡΟΣ ΙΟΥΔΑΙΟΥΣ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΑΣ ΚΑΙ αἱρετικούς.

Ex Mss. Regio Lut. emend. ex Mss. Cæsareo.

Ἱεροτελῶν τῶν χελιδόνιον καθίζοντα ἐν τῇ καλιᾷ περιστερὰν ἰδόντες τὴν τῶν γονέων προσοίσειν φερόντων αὐτοῖς τὴν τροφήν· ἐπειδὴ ἴδωσιν αὐτὸν ἐρχομένους, κύφωσι τῷ πέρᾳ τῆς ἀμφιόσεως περιῶσι. ὁμοίως ἡ κακὴ μέλλων ἐλπίζειν τῇ καλιᾷ τοῦ τῇ πνεύματι χρωμένῃ προσαφωνοῦσι δοξάζω Θεὸν, ὃν τοιαῦτά μοι τέκνα δέδωκε φιλόσοφα. ἀλλὰ μικρὸν ὅπου τῶν χελιδόνων, ἀπὸ στόματος εἰς στόμα δίδοται ἡ τροφή, ὅπου ἡ ὑμῶν οὐκ ἔστιν ὅτως· ἀλλ' ἀπὸ στόματος εἰς ἀκοήν. ἐκεῖνα γὰρ εἰς φθορὰν προχωρεῖ, ταῦτα δὲ εἰς ἀφθαρσίαν· ἐκεῖνα σώματα τρέφει, ταῦτα δὲ ψυχὴν παίνει. ταῦτα δέ μοι πρότερα οὐκ ἁπλῶς ὅπου εἰκῇ εἴρηται. ἀλλ' ὅπως τὸ διαγγελίον τοῦτο σήμερον *ἀναγνωσθέντος ἐν προσοχῇ εἰς ταύτην ἡμᾶς τὴν διδασκαλίαν χειραγωγῇ, μάγκαιον ὑμᾶς παιδεῦσαι. Ἐκλήθη, φησὶν, ὁ Ἰησοῦς εἰς γάμον. ἀλλὰ ζωντείνατε ἑαυτοὺς, ὦ δεκαλῶ, προσέχετε τοῖς λεγομένοις. ἐπειδή τινες προφασίζονται γάμον, ἄλλοι τέκνα, ἄλλοι στρατείαν, ἄλλοι ἐμπορείαν, ἄλλοι τέχνην, ἄλλοι δουλείαν, ἄλλοι πλοῦτον, ἄλλοι πενίαν, ἢ ἄλλα τινὰ ὅσα ὅτι· βούλομαι οὖν ὑμῖν δεῖξαι, ὅτι ὅτε πλοῦτος ἐμποδίζει, ὅτε πενία, ὅτε στρατεία, ὅτε ἐμπορεία, ὅτε γάμος, ὅτε τέκνα, ὅτε δουλεία, ὅτε τέχνη, ὅτε τι τοιοῦτον ἐστίν. ἐκλήθη ὁ Ἰησοῦς εἰς γάμον. ἀπῆλθεν, ἀλλ' οὐκ ἀπῆλθεν; δῆλον ὅτι ἀπῆλθεν. εἰ οὖν ἀπῆλθε, πῶς ὁ γάμος κακός; μὴ ἔχεις ἀπολογίαν; ἐγὼ δὲ οὐ μόνον λέγω, ὅτι ἀπῆλθεν, ἀλλὰ καὶ ὕδωρ προσηνέγκατο· ὃ γὰρ ὕδωρ εἰς οἶνον μετέβαλε. μὴ τοίνυν προφασίζου γάμον. ὁ διάβολος σου παρεμβάλετο εἰς γάμον, καὶ ἐδόξασε γάμον, καὶ σὺ συμβούλεις γάμον, καὶ λέγεις ὅτι ἐμπόδισμά ἐστιν ὁ γάμος; οὐκοῦν ἐμπόδισμα προσευχῆς βούλεσθαι. βάλει μαθεῖν, ὅτι οὐκοῦν προβαλόμενος ἔχειν γυναῖκα καὶ τέκνα; Μωϋσῆς οὐχὶ γυναῖκα καὶ τέκνα εἶχεν; Ἠλίας οὐχὶ πρόθυμος ἦν; οὐχὶ Μωϋσῆς μακρὰν κατέλαβε τῆς γῆς τοῦ ἁγίου; οὐχὶ Ἠλίας πῦρ κατήγαγε ἐκ τοῦ ἁγίου; οὐχὶ Μωϋσῆς ἐρυθρὰν θάλασσαν ἐξέτασεν; οὐχὶ Ἠλίας τῷ λόγῳ τὸν ἁγίων ἔκλεισεν; οὐχὶ Μωϋσῆς ὁ Θεὸς ὠμίλει; οὐχὶ τῷ Ἠλίᾳ Θεὸς ὠμίλει; οὐχὶ Μωϋσῆς θαλάσσαν ἔχισε τῷ διῆγαι τὸν λαόν; οὐχὶ Ἠλίας ἐν ἅρματι πυρίνῳ ἀνελήφθη; μὴ πρόβλημα ὅτου ἡ προθυμία; μὴ προσοχὴ ἦν; ἴδοις Ἠλίαν τὸν ἅγιον κρατοῦντα· ἴδοις Μωϋσῆν τὸν θαλάσσης ἐδιπόντα· βλέπε τὸν Πέτρον, τὸν φύλακα τῆς ἐκκλησίας, ὅτι τῷ ἀνδρὶ γυναῖκα εἶχεν. οὐ γέγραπται, ὅτι Πέτρος γυναῖκα εἶχε· πόθεν οὖν δῆλον ὅτι γυναῖκα εἶχεν; ἐγὼ λέγω. Εἰσῆλθε, φησὶν, ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν πενθερὰν Πέτρου· καὶ ἰδοὺ ἐκειτο ἀρρωστοῦσα, καὶ ἥψατο αὐτῆς, καὶ ἐφυγεν ὁ πυρετὸς αὐτῆς, καὶ διηκόνει. ὁρᾷς ὅτι τὸν Πέτρος γυναῖκα εἶχεν; ἐπεὶ γὰρ πενθερὰ, δῆλον ὅτι γυνή. ὁρᾷς ὅτι ὁ Πέτρος γυναῖκα εἶχε, μὴ ἀναβάλλῃ γάμον. ταῦτα δὲ λέγω, ἵνα μή τις προφασίσηται μήτε γυναῖκα, μήτε τέκνα, μήτε στρατείαν, μήτε ἐμπορείαν, μήτε τέχνην, μήτε δουλείαν, μήτε πλοῦτον, μήτε πενίαν. ταῦτα προφάσεις, ταῦτα σκέμματα, αὗται ὑποβολαὶ τοῦ διαβόλου. στρατείαν προφασίζῃ, καὶ λέγεις, ὅτι στρατιώτης εἰμὶ, καὶ ὁ δυνάμει βιάζεσθαι εἶ;

ὁ ἐκατόνταρχος

χ. τοῖς Ἰουδαίοις καὶ τοῖς ἑλλήσι Ἰησοῦς ὁ γάμος.

χ. τοῖς αἱρετικοῖς δοξάζων με τὸν Θεὸν.

* ἡμῶν

χ. ἐρευγόμενοι

χ. ἔδυσεν;

χ. ἐκεῖνον

ἑαυτὸν χαλάσαι τῷ ἀναχαμίζεσθαι. τοιαύτη ἐστὶν ἡ μετάνοια. τὴν γὰρ ἔχουσαι αὐτὴν καρδίαν εἰς ὕψος μετάρσιον ἐπάρασα, τῇ πηγῇ τῶν δακρύων τὴν μὴ παλαιότητα τῶν ἁμαρτημάτων ἀποσμήχει, τὴν δὲ καινότητα τὸ πνεύματος ἐπιδύει. διὸ καὶ ὁ πνεῦμα τοῦ- τὴν δὲ μετάνοια οὖσαν ψυχὴν λέγει δ', Ἀνακαινίσθητε δὲ) ὡς ἀεὶ τὴν καινότητα σε. ζωὴν τὴν εἰ- Ψαλ. ρβ. ε.
δὼς ὁ μέγας τῶν ψυχῶν ἰατρὸς πασῶν τῶν ἀρετῶν εἶ) ἐνεργητέραν, συμβουλεύει λέγων· Μετανόησον. ἤγγικε γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. τοιοῦτόν τι τὴ μετανοίᾳ θαρσαλέως. Εμβλέψατε εἰς ἀρχαίας ἡμέρας, ἃ ἴδετε, ἃς ἐποίησε τῷ Κυρίῳ, ἃ κατηργάσθη, ἢ ἃς Σιρ. β. ι.
ἐνέμεινε σε τῷ φόβῳ αὐτοῦ, ἃ ἐγκατελείφθη, ἢ ἃς ἐπεκαλέσατο αὐτὸν, ἃ ἐδόξασεν αὐτὸν· διὰ τί οἰκτίρμων ἃ ἐλεήμων ὁ Κύριος, ἃ ἀφίησιν ἁμαρτίας, ἃ σώζει ἐν καιρῷ θλίψεως. ἃ, μὴ αἰσχυνθῇς, τέκνον, ὁμολογήσας τὰς ἁμαρτίας σου. ἔστι γὰρ αἰσχύνη ἡ ἐπάγουσα ἁμαρτίαν, ἔστιν αἰσχύνη ἡ δόξα ἃ χάρις. ἡ δὲ τοιαύτη μετάνοια ψυχὴν κομβαίνει τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτημάτων. Εἰ γὰρ τῷ ἄδῃ τὶς ἐξομολογήσεται τῷ Κυρίῳ; τίς ἄξιος ὅτι ταῖς ἁμαρτίαις σου, ἵνα σωθῇς. Ὅταν γάρ, φησὶν, ἀπιστραφεὶς τρίξῃς, τότε σωθήσῃ. Λέγε σύ, φησὶ, τὰς ἁμαρτίας σου, ὅπως δὲ δικαιωθῇς ἐν τοῖς λόγοις σου, καὶ ἡσυχάσῃς ἐν τῷ κρίνεσθαί σε. λέγε τὰς ἁμαρτίας σου. Ἁμαρτίας νεότητός μου, καὶ ἀγνοίας μὴ μνησθῇς. καλὰ δὲ τὸ ἔλεός σου μνήσθητί μου σύ· ἕνεκεν τῆς χρηστότητός σου, Κύριε. ποῦ στιγμὴ ὅτι ὁ βίος σου ὅστις ἐστὶν ὡς σκιὰ ὡδαταίχουσα. ποῦ εἶσιν αἱ ἀπλανοῦσαι τῶν πεπλανημένων χρόνων; ποῦ ἡ μέριμνα ἡ κατὰ; ποῦ αἱ θλίψεις; ποῦ αἱ αἰτήσεις; οὐχ ὡς ὁμίχλη κατὰ λαίλαπος εἰσὶν ἀνεμώδους; τὰ πάντα πρόσκαιρα. μὴ μόνον βλέπωμεν εἰς τὸν ἐνεστῶτα βίον, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν μέλλοντα. Μιμήσασθε, φησὶ, τὰ ἴχνη τοῦ, καὶ εἰς τὸν αἰῶνα οὐκ ἁμαρτήσεις. ἔνιοι τὴν ἡμέραν ἃ τὴν ὥραν τῆς ἐξόδου, οἷος θλεῖς εἶ) ὅτι κλίνης βιβλημένος ἃ ἀδυνατῶν, μὴ ἔχων ἑαυτῷ τινὰ βοηθῆσαι. ὥρα τὸν κύκλον σε συνεστῶσαι φίλοις, τέκνοις, συγγενεῖς, ἀδελφοὺς, οἰκέτας· πάντες ὁμοθυμαδὸν ὀλοφυρόμενοι, δακρύοντες, ἀπαρηγόρητοι, ὀδυρόμενοι δι' σέ· ὁμοίως ἃ τὰ τέκνα ἐκπεπρωθηκότα ἐσκοπα, ἃ τὸ πατρὸς φωνὴν συνήθως ὀπίζητοῦντα, κλαυθμυρίζοντα, ἃ μὴ ἀκούοντά σε. ἡ γυνὴ πάλιν κατόδυνος, τὸ θάνατον γλιχομένη σοῦ δι' σέ· ἀγέλας φοβερὰς ὁ δάμων τῆς ψυχῆς σε ἀπαιτοῦντας. ἐὰν μὴ ἡ τιμὴς ἄξια πεποιηκέναι ἡ ψυχὴ, ὑπὸ τῶν ἀγγέλων δαρυφορηθήσῃ) ἐάν ἃ ἡ ἀνάγκης ποῖος τὴν ὁμοφύλους πύργους διάτρησασα, ἀνάγκης καπακριθήσῃ). Ἡ γὰρ κρίσις, φησὶν, ἀνέλεως Ιακωβ. β. ιγ.
ᾧ μὴ ποιήσαντι ἔλεος. ἵστασθε εἰς τὸν ταμεῖον τῆς ψυχῆς σε· ἴδωμεν θεατὴς τὸν κατὰ σὲ πόνον· ἀνάβασιν τὰ κακά σε τοῖς φαύλοις. καὶ ἐὰν ἴδῃς ὅτι κατορθώσῃ τὰ φαῦλα, χῶσον αὐτὰ ταῖς ἀκοαῖς, ὡς μέλλων αὐτὰ ποσόπα θεωρῶν σε τὰ ἁμαρτήματα. ἔρα μοι τὸ σκώληκα ἀκοίμητον, ἃ ὁ χάος ὁ ἀφεγγὲς, ὁ πῦρ ὁ ἄσβεστον, ὁ φόβος ἐγγὺς, τὸ κατὰ ὕδατος μὴ σεισώμεθα, κατὰ μετανοίας νικώμεθα. ὦ μετάνοια, τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον ἃ αἰώνιον καταβεσβεσύσα, ἃ τὸ σκώληκα τὸ ἀκοίμητον ἐδαφίζουσα, ἃ τὸ χάος τὸ ἀφεγγὲς ἐξομαλίζουσα ἃ φωτίζουσα. ὦ μετάνοια, τεῖχος ψυχῆς ἀρραγὲς, πόλις πεπυργωμένη, οὗ ἡ πατὴρ ἃ υἱὸς ἃ ἅγιον πνεῦμα βασιλεύει. ὦ μετάνοια, ἡ τὸ κέντρον τὸ θανάτου λύσασα, ἃ τὸ σκότος ὑπὸ πόδας φέρουσα, καὶ τὸν δράκοντα δυσεροῦσα, ἃ τὸν Χριστὸν δυσμυοῦσα, καὶ ζωὴν ἐνθυμοῦσα. ὦ μετάνοια, ἡ σὺν τῷ πόνῳ χερσὶ ἀναθάλλουσα, ἃ σὺν τοῖς δάκρυσιν ἀγαλλομένη, καὶ μετὰ δακρύων τὰ αἰώνια δάκρυα φέρουσα. ὦ μετάνοια, ἡ σὺν δάκρυσι ἀπίουσα, καὶ σὺν ἀγαλλιάσει θεΐζουσα. ὦ μετάνοια, ἡ σὺν τῷ σάκκῳ τὸν ἐξαστράπουσαν στολὴν Χριστοῦ μὴ ἐνδυομένη. ὦ μετάνοια, ἡ τὸ ξύπνον τοῦ Καὶν ἐκ τῆς καρδίας ἐξαιροῦσα, καὶ τὸν πόνον ἃ χερσὶ τῆς ἀγνείας ἐμβάλλουσα. ὦ μετάνοια, ἡ τὸν δυσωδίαν τῶν ἁμαρτημάτων ἀποσμήχουσα, ἃ τὸν εὐωδίαν τῶν κατορθωμάτων στολίζουσα. ὦ μετάνοια εἰρήνης ζωοποιὸς, φιλίας ὁμόσκηνε, ἀγάπης ὁμόζυγε, ἐλπίδος σύνδρομε ἄνθος. σὺ ἃ νεμόμενοι ἀργυρόχροοι

ἄνδρες

χ. ἀποδιορίσας

ιθ. διαλυθῶσι

χ. πληρῶσα,

κ. χέρματα

Λογ. ιε.

ΠΕΡΙ ΜΕΤΑΝΟΙΑΣ.

Ex Ms. Regio Lut.

ΤΕΦΛΟΥ χρυσοκόμοις ἄνθεσι πεπλεγμένῳ τὰς τῶν φιλτάτων κεφαλὰς δοξάσαι βουλόμενοι, ἐκ τῶν ἀκηράτων λειμώνων Χριστοῦ δακτύλοις, ἄνθη ἀθανάτου καλλονῆς τυγχάσαντες, ἀπέλευσιν ἡμῖν συνεργοῦν πνεύματι θείῳ παρεσκευάσμεθα. ἄξιος γὰρ ὄντως ὁ τοῦ Θεοῦ λαός, μᾶλλον δὲ ναός, τοιούτῳ στέφανῳ διοδοξάσθαι· ὅσοι μάλιστα ἄσπιλον καὶ ἀμόλυντον τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ ἐφυλάξατε, πορφυρέοις τόμοις καὶ τῷ ἐμφύτῳ μαργαρίτῃ τὰς ὑπὸ τῶν σκότους ψυχὰς ἀθλήσαντες τούτοις ὁ φίλος τῆς εὐσεβείας ἀστράψας. χαλάσατε αὐλοὺς χείρας ἀγάπης, καθάπερ ἐκ βάθους τὸ ἀγώνισμα ὅπου ὁ θαυμασὸς φὼς τῆς ἐλπίδος ἑαυτὸν ἀνάξατο. ὅσοι δὲ ἐξ ἀσεβείας ταῖς ἡδυπαθείαις τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ διεφθείρατε, μὴ εἰς τέλος ἑαυτοὺς ἀπολέσατε, ἀλλὰ διὰ τῆς μετανοίας τὸν πάλιν ἀναζητήσατε. ὥσπερ γὰρ ἀνὴρ φείδιμος, ὃς ἐξ ἀμελείας ἑαυτὸ οἴκοι σαθρὸν τὰ καὶ διαφθαρέντα, κατοικοδομῶν ἐπανορθώσασθαι ἀναπτίζει, ὡς οὐδὲν αὐτὸν ἀπολιμπάνεσθαι· ὃς ἐξ ἀρχῆς ἀνοικοδομηθέντα οἶκον· ὡσαύτως καὶ ὁ ἔνοικος τῆς ψυχῆς ἡμῶν ἰσοις τὰ τὰς ἁμαρτίας διαλιθήσασαι καὶ πανωλεθρίῳ ψυχῇ. μετανοία γὰρ τὸν πανωλεθρίαν ψυχὴν αὖις ἀ, τὸν ἀπαλλοτριωθῆναι Θεοῦ πάλιν φίλιον καθίστησι· μετανοία τὸν ὑπισυμβάσαν τῇ ψυχῇ σκοτομηνίαν ἀποσοβεῖ, καὶ τὸν ἔκρωσιν ἀπελαύνει· μετανοία τὸν καταρραθέντα ψυχὸν αἰσπίρει, τὸν χωλεύσαντα αἰορθοῖ, τὸν ζωντεμμένον ἰᾶται, τὸν τεπαυμαπισμένον ὑγιάζει. δραμὼν ὁ πρὸς τὸν μετανοοῦντα, τὸν τῆς βασιλείας πρόξενον, τὸν τῶν ἁμαρτιῶν ἐξαλειπτῆρα, τὸν τῆς σωτηρίας μητέρα. μετανοία, ἀμφιβόλων διωγμῶν, δαιμόνων σκελισμός. ὦ μετανοία, δι' ἣν Ἰωνᾶς ὁ προφήτης ἐφυγε ἐκ προσώπου τοῦ Θεοῦ, ὠκεανοῦ ὕδωρ Θεὸν θαλαττίαν ἀνατέμνασα, καὶ τὸ κήρυγμα τοῦ θανάτου ψυχῶν ἀναδύσασα. σὺ γὰρ ἐπανορθώσασα τὴν τοῦ Θεοῦ βουλὴν καὶ τῶν Νινευϊτῶν ἀποφάσει, αὐτὸ μὲν ἐκπέδυσας, τοῖς δὲ Νινευίταις πηγὰς ζωῆς ἀφθόνους ἐξώμβρισας. μετανοία μετὰ δακρύων προσπεσοῦσα Θεῷ, ἐξεκίαν τὸν βασιλέα ἐκ θανάτου ζωῇ ἐχαρίσατο. ὦ μετανοία ἀπὸ γῆς εἰς οὐρανοὺς ἀνατέμνουσα, καὶ ἀγγελικὰς δυνάμεις ὑποβαίνουσα, καὶ τῷ θείῳ πνεύματι Κυρίου προσηλίζουσα θρόνῳ, καὶ Θεῷ συνόμιλος γινομένη· καθάπερ ἐξ οἰκείων θησαυρῶν, τῶν τοῦ Θεοῦ θησαυρῶν τὸ ζῆν λαμβάνουσα, καὶ τοῖς ἐχθίστοις μετὰ παῤῥησίας διαλεγομένη. ὦ μετανοία τῶν παθῶν ἰατρεῖον, καὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἀναιρέτις, καὶ τὸ πῦρ καταβεβυκυῖα τοῦ θυμοῦ, καὶ τὰς ὀργὰς καταπίνουσα, καὶ φιλίας λαμπάδας ἀσβέστους περιτιθεῖσα. ὦ μετανοία σὺ καρδίαν ἀνθρώπου πίκτομένη, καὶ πάλαι πλάσμα εἰς ὑγιεινὸν ἀναπλάσσουσα. σὺ βύρσαν ὁ μακάριος Δαβὶδ, τὸν ὑπὸ τῶν δυσὶ ἁμαρτήμασι, φόνου λέγω καὶ μοιχείας, αἰωνίας πηρώσεως ἐξέφυτε δίκλιν. ὦ μετανοία, τὰ δεσμὰ τῶν ἁμαρτημάτων ἀναλύσασα, καὶ ἐσφαλισμένας ψυχὰς ἀναπλάσασα. μετανοία ἐκ μέσης καρδίας στεναγμὸν αἰσπίσασα θεῖον δυσωπᾷ· μετανοία δάκρυον θερμὸν ἀπὸ ὀφθαλμῶν ἀροτρίζουσα, τὰς ἐσπιλωμένας ψυχὰς ὡς βαπτίσματι ἐκλαμπρύνει. ὦ μετανοία, ἐκ ἀνθρώπου ἀνθρώπου ἠθέσω ἠθικὸν φάρμακον ἀθανασίας πρόκλησις. σὺ ἔχουσα ψυχὴ λέγει· Μέλαινά εἰμι, καλὴ δέ· μέλαινα, διὰ τὸ τῆς ἁμαρτίας πένθος σκυθρωπὸν, καλὴ διὰ τὸ ἐκ τῆς μετανοίας φίλτρον ἀγαθόν. ὦ μετανοία Πέτρου συμπόρε, καὶ Παύλου συναθλοφόρε καὶ συνέκδικε. σὺ ἐν ὄρει ὁ χριστόκτονος Φαρισαῖος, χριστοφόρος Γαλιλαῖος γέγ. μετανοία τὸν καταῤῥαγέντα ψυχὸν μεταλλεύουσα, τὸν ἀχανοδοφόρον καρδίαν θύρας μεταβάλλει. φασί τινες ἐκ ἀετὸν γηράσαντα, εἰς ὕψος μετάρσιον ἐκπτῆναι, εἰς δυσδιατύπωτον πηγὴν ἑαυτὸν

ἰσ. καὶ τῇ ἱμερτῇ μύρου, ἢ ἰσ. θελάμψαι· ταύτας τῇ σίλλογε τῶν συν. ἀναάψαι· χαλάσατε αὐταῖς ἰσ. αὐταὶ· ἰσ. ὧν ἐδίν ἑαυτῷ ἀπολιμπάνεσθαι τὸν ἐξ ἀρχῆς ἀνοικοδομηθέντα οἶκον· ἰσ. ψυχὴ ἀναστοδοσπαμαπαί.

δεφπον, ὡς ἀρῖον τοῖς ἀρίοις, ϛωδιαιτᾶται αὐτῷ, ϛωνέμεται, συγκαθίζεται, εἰσέρχεται, ϛωαναπίπτῃ ὧ ἤδη πεπλωκότα ϛωαναγίρῃ. ϗ εἰσελθὼν οὐκ ἐβαπτίσθη πρὸ τοῦ ἄρξασθαι τοῦ Φαρισαίων. τοῦτο γὰρ ἐποίησε δύο χάριτας, ἵνα δώσῃ ἀφορμὴν τῷ τοιούτῳ λαλῆσαι τοῖς ϖ πεπλυμένοις ἐπὶ ᾧ ϗ δόγμα Ιουδαϊκὸν καταλύσῃ, ϗ βεβαιώσῃ πνευματικόν. Εἶδε γὰρ, φησὶν ὁ Φαρισαῖος, ϗ ἐθαύμασεν, ὅτι οὐ πρῶτον ἐβαπτίσθη, οὐκ ἐπαινῶ τὸν διδάσκαλον, ἀλλ' ἀπορῶ τὸ γινόμενον, οὐκ ἐπαινῶ, ἀλλὰ κρίνων. ϗ ἰδοὺ ἰδοὺ, ἀγαπητοὶ, ϖ ζωοπλαστῶν ϛωὰν τὸν πλάσματος κρινόμενον, ϗ τὴν χεῖρα ϛωὰ τοῦ πηλοῦ διορθούμενον. διὰ ἔπαρχε ὁ Φαρισαῖος μὴ θεωρῶν τοῖς κρυπτοῖς ὀφθαλμοῖς τῆς καρδίας τὴν ἔνδοθεν τὴν ἀλήθειαν ταξιάρχει. εἰ γὰρ ἐθεάσατο τοῦτον, προσέπεσεν αὐτοῦ τοῖς γόνασι, ϛ τοῖς δάκρυσιν ἔπλυνεν αὐτοῦ τοὺς πόδας, ϗ ἔλεγεν, ἱλάσθητί μοι ὦ ἀμαρτωλῷ. ἔλεγε γὰρ αὖ, σὺ εἶ ὁ ὢν ὤν εἰς ὃν εἶ τὰ πάντα ϖδιαγαγών, ὦ σῶ λέγω οἱ θεῖοι ἑστερεώθησαν, ϗ ὧ πνεύματι ὧ σῷ αἱ δυνάμεις αὐτοῦ συνέστησαν. σὺ συνάγεις ὡς εἰς ἀσκὸν ὕδατα θαλάσσης, πηγὰς ὁ θησαυρεύεις ἀβύσσους, ἀπὸ σοῦ φοβοῦνται πᾶσα ἡ οἰκουμένη. ἀλλ' οὐδὲν τούτων ὅτε εἰσῆλθας, ὅτε εἰρήκεις, ἔκλαυσε τὴν διαστολὴν· ὁ γὰρ Κύριος τοιοῦτόν φασιν διδυμεῖον, ὥσπερ ἐκείνη τῇ Σαμαρείτιδι ἐκ δὲ αἰτήσας πρὸς αὐτὴν ὕδωρ, ἔδωκε καὶ αὐτὴ αἰτήσασα πρὸς αὐτὸν τὸ θεῖον ὕδωρ· ἀρχέτω οὖν ὁ Κύριος ἡμῶν τὸ ποτίζειν τὸν ἄνθρωπον, ϗ ἀπὸ τῆς πλαίνης ὅτι τὴν ἀλήθειαν αὐτοῦ χαρακτηρίζει. Ἆρα γὰρ ὑμεῖς ϖ Φαρισαῖοι πλύνετε τὸ ἔξω τοῦ ποτηρίου ϗ τοῦ πίνακος· τὸ δὲ ἔσωθεν γέμει ἁρπαγῆς ϗ δόλου· τουτέστιν, ὑμεῖς μὲν τὸ μὲ σῶμα καλλωπίζετε, τὰς δὲ ψυχὰς κακίζετε. πῶς δὲ ϗ τέρψῃ, χρυσοῦν μὲν ἦ ποτήριον, ὅταν ἔνδον ἔχῃ θανατηφόρα ποτὰ; ἀχρειοῦται αἱ πόρναι; τὰς ὄψεις αὐτῶν τοῖς χρώμασιν αἰθίζουσαι, τὰς ψυχὰς ἀφανίζουσιν. ἢ γὰρ ἀχρειοῦς ὄψεις αὐτῶν φοίνικι ἐρυθραίνουσαι, εἶδωλον τῆς μιγούσης αὐτὰς ὑποδέχεσθαι φλογὸς οἰκείοις δακτύλοις ἐργάζονται; δίοι αὐτὰς τῷ αἵματι τοῦ Ιησοῦ τὰς καρδίας ῥαντίζειν, μᾶλλον δὲ ῥοδίζειν, ϗ τῷ πνεύματι τὰς καρδίας αὐτῶν λευκαίνειν· ἵνα τὸ ἄνθος τῆς ψυχῆς ἀσφάλτοις καθάπερ ῥόδον τὸ κείνῳ μεμιγμένοις ὑπάρχῃ. νῦν δὲ τὰς ὄψεις αὐτῶν ἐκφλογίζοισιν, ἵνα τὰς τῶν νέων καρδίας τοῖς μανίαις ἐξαύσωσι. νῦν ὑμεῖς ϖ Φαρισαῖοι τὸ ἔξωθεν τοῦ ποτηρίου ϛ τοῦ πίνακος πλύνετε, τὸ δὲ ἔσωθεν ὑμῶν γέμει ἁρπαγῆς καὶ πονηρίας· ὡσαύτως ἔλεγε· λέγε τί τὸ μὲ σῶμα δαπανᾶται, τὰ δὲ πλάσματα τὸ τῷ πνεύματι λούεται; πολλῷ γὰρ εἶπεν, ἀγαπητοὶ, σοῦ ὠφεληθῆναι ἄν ἀδελφὸς, καὶ τὸ σῶμα πλυθὲν, ἐὰν μὴ πνεῦμα ἔχῃ σωφρονοῦν, ϗ σωφρονισθὲν τοῦ ἐλεημοσύνου. ὥσπερ γὰρ ποτήριον ϗ ἔξωθεν πλυνθὲν ϗ ἔσωθεν, μὴ ἔχον δὲ ποτὸν, οὐκ ἂν ἰάσηται τὸν διψῶντος τοῦ ἐπιθυμίας, ὁμοίως δὲ ϗ πινάκιον· οὕτω ϗ ἂν ἄνθρωπος, καὶ ἔσωθεν ἦ πεπλυμμένος ϗ ἔξωθεν, ἐὰν τέρψῃ ϖ Κύριον, ἐὰν μὴ σπρέψῃ ϖ σωφρονῶν. διὸ ὀπτανέμει ὁ Κύριος, καὶ λέγει· Πλὴν τὰ ἐνόντα, λέγει, δότε ἐλεημοσύνην, ϗ ἰδοὺ πάντα καθαρὰ ὑμῖν ἔσται. πλὴν τὰ ἐνόντα λέγει. οὐ γὰρ τῆς τῶν πολυχρύσων προσκομιδῆς τέρπεται, ὅσον τῆς τῶν ἀδόλων αὐτοπροαιρέτου προσφορᾶς. μὴ οὖν ζητήσῃς σὺ ὁ πένης, ἵνα σὺ ἔχῃς χρυσὸν ϗ ἀργυρον, τοσοῦτο δὲ ὀκλάδας· ῥίψον εἰς τὸ γαζοφυλάκιον ὁ ἔχεις, καὶ δύο λεπτὰ δίκαιον. μνήσθητι δὲ τῆς χήρας ἐκείνης, ὅτι ἐδικαιώθη παρὰ τοῦ πλουσίου. ὁ γὰρ Θεὸς χρήματα οὐκ οἶδε σταθμίζειν, ἀλλὰ συνείδησιν δοκιμάζει. ἡ ἐλεημοσύνη ἀπλοῦς ψυχὴν ἀποσμήχει, ϗ μισθοὺς ἀγαθῶν θησαυρίζει· ἡ ἐλεημοσύνη ψυχῆς ζωπυρὰ χορηγία, ἡ ἐλεημοσύνη τὰς ψυχὰς ἐκλυομένας, ἡ ἐλεημοσύνη, ψυχῆς πρόρρησις, καὶ ἡ γραπτὴ χάρις. ῥίψατε χρυσὸν, καὶ λάβετε Κύριον· δότε ἀργύριον, ϗ λάβετε ϖ ἅγιον σκορπίσατε χαλκὸν, καὶ συνεξελεύσεται αὐτῷ ὁ ἰὸς τῆς ἁμαρτίας· δροσίσατε τὸν κάμινον, καὶ δότε ἱμάτια, ἵνα λάβητε ἱάματα, διὰ Χριστοῦ Ιησοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Λυπ. ια. λθ.

ις. σφιγξάσης ις. ἀλλαδίας

χ. ἄγιον

Λογ. ιδ'. Λουκ. ια' λ'. Ex Mss. Regio Lut.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΛΟΓΟΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΦΑΡΙΣΑΙΟΝ.

Σπερ πατὴρ φιλότεκνος πρὸς σοι μιλῶ τοῖς ἐαυτῷ φιλτάτοις τοῦτο τὸ οἰκείας ἀγάπης ἐλκόμενος, καὶ ὄντων ἱππίων μὴ δυναμένων ἀκούειν τελείων ῥημάτων ἀλλὰ ὄνων ἀπαιδεύτων τῆς ἕξεως, ὁ πατὴρ τοσαύτης ἀξίας τοῦ φωτὸς, καὶ ὁ ζοφώδης τῆς βδελυρίας ἀποθέωμος, φιλοτίμως αὐτοῖς ἄρχεται, οὐκ ἐκ τοῦ λέγειν καὶ ἀκούειν πρὸς μείζονα ῥήματων κατάληψιν τὸν φιλτάτους ἑαυτῷ ἀγάγων· ὡς αὖθις ἔστιν ὅτε καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν ἀλλαχοῦ πολλαχοῦ τοῦτο ἐποίησε πλάσμα ἀγάπης Θεοῦ λόγος τοσοῦτος ἄρχων, δυνάμενος ἐν ἀτόμῳ λόγῳ δυνάμεων ἐλήλυθε πρὸς ἡμᾶς, ἵνα ἐκ τοῦ ὁμιλεῖν αὐτοῖς ἐξ ὁμοιότητος εἴσω, ὑφείσης ἀποκαλύψῃ ὑπερβολὴν, ὅτι τοῦ ὑψηλοῦ κλίμακα, τυτέστι, τῆς ἐλπίδος, ἡμᾶς ὁδηγήσῃ. καλεῖται γοῦν εἰς ἄριστον ὑπὸ Φαρισαίου, ὡς ἀρτίως ἠκούσαμεν τοῦ εὐαγγελίου κηρύσσοντος, καὶ οὐκ ἀπορρίπτεται· καλεῖται. οὐ γὰρ ἦλθε δι' ἀξίωμα τῆς θεότητος αὐτοῦ δόξαι, ἀλλὰ τὴν πτωχείαν ἡμῶν διορθώσασθαι. καλεῖται εἰς ἄριστον ὑπὸ Φαρισαίου, καὶ οὐ παραιτεῖται, ἵνα καὶ πλουσίους παιδεύσῃ μὴ ὑπερορᾶν πτωχῶν τραπέζας πενήτων, καὶ δικαίους διδάξῃ μὴ ἀπαγορεύειν τραπέζας ἁμαρτωλῶν. πολλοὶ γὰρ παρ' ἑαυτοῖς εἶναι δοκοῦντες δίκαιοι, καταφρονοῦσι τραπέζας ἁμαρτωλῶν, καὶ οἱ πλούσιοι τῶν πενήτων. βουλόμενος γὰρ ὁ Κύριος πρᾶξαι εἰς φιλτάτους, φιλαδέλφους, ἀγαπητικοὺς, καταφρονεμένους, ἀφ' ἧς ἄρχεται τοῦ ἔργου, ἵνα ἐκ τοῦ πιθανοῦ διδάξῃ. διὸ λέγει, Μάθετε ἀπ' ἐμοῦ ὅτι πρᾶός εἰμι καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ. οὐ οὕτω δὲ βλαβερὰ ἀσχήμονος, ὁπότε μὴ κληθῆς ὑπὸ τίνος ἁμαρτωλοῦ, μὴ παραιτήσῃ. καὶ οἰκοδόμῃ ὑπό τινος λέγοντος, ὅτι τί μὴ ἁμαρτωλοῦ ἑαυτὸν καὶ πίνεις; διὰ παντὸς λέγων· Οὐ χρείαν ἔχουσιν οἱ ὑγιαίνοντες ἰατροῦ, ἀλλ' οἱ κακῶς ἔχοντες. δίκαιος γὰρ εἰμι, ἵνα δικαίους σώσω, ἀλλὰ ἁμαρτωλοὺς ἐπιστρέψω. καλεῖται εἰς ἄριστον ὁ Κύριος, καὶ οὐ παραιτεῖται· ὁ ἐκ πέντε ἄρτων πέντε χιλιάδας εἰς κόρον χορτάσας ἐν τῇ ἐρήμῳ, ὁ τοῦ ἀπίστου καταξηράνας θάλασσαν, καὶ καθάπερ διὰ χλοηφόρου πεδίου τῆς θαλάσσης τὸν Ἰσραὴλ διαγαγών, ὁ οὐρανόθεν αὐτοῖς τὸ μάννα ἐπιβρέσας, καὶ ὅλῃ τοῦ ἡμέρᾳ ἐκ τῆς λαμπρότητος τοῦ μάννα χόνας· καλεῖται εἰς ἄριστον ὁ Κύριος, καὶ οὐ παραιτεῖται, ἐκ τοῖς ἀρίστοις τὰ ἄριστα τῶν μαθητῶν σὺν καλεσάντας αὐτὸν ἐκδιδάσκων. ἀπέρχεται γὰρ εἰς ἄριστον, οὐχ ἵνα τῷ Φαρισαίῳ βρωμάτων ἐμφορηθῇ, ἀλλ' ἵνα ὁ Φαρισαῖος τῶν τοῦ Κυρίου διδαγμάτων ἐμπλησθῇ. καλεῖται εἰς ἄριστον, καὶ ἔρχεται εἰς οἶκον τοῦ Φαρισαίου, καλύπτων τὴν θεότητα δι' ἀνθρωπότητα, ἵνα μὴ ἄφνω θεασάμενος τὴν ἐξαστράπτουσαν αὐγὴν τῆς θεότητος φύγῃ ἐκ τοῦ οἴκου ὁ καλέσας καὶ διασύρῃ. Εἰσέρχεται εἰς τοῦ Φαρισαίου οἶκον, ὁ ἀνέξικος βασιλεὺς πρὸς τὸν αἰχμάλωτον, καὶ καλύπτει τὸ βασιλικὸν ἀξίωμα τῷ δερματίνῳ καταφράκτῳ τῆς σαρκὸς· ἵνα μὴ θεωρήσας τὸν ἀνέξικον βασιλέα φοβηθῇ ὁ αἰχμάλωτος, καὶ εἰς γῆν καταδύσῃ. Εἰσέρχεται εἰς τοῦ Φαρισαίου οἶκον ὁ ἥλιος τῆς δικαιοσύνης ταῖς χρυσαυγαζούσαις τῶν ἀκτίνων λαμπηδόσι καλύπτων τὴν νεφέλην τοῦ σώματος, ἵνα μὴ θεωρήσας ὁ ἄθεος τὸν ἀπλέστον τὸν ὄφιν. Εἰσέρχεται εἰς τοῦ οἶκον τοῦ Φαρισαίου ὁ ἀνέξικος πεμπὼν· ἐάσας ὅτι τῶν ὀρέων τὰ σκιερώτατα πορεύεται, ἔρχεται ὅπου ὁ ἀπολωλὼς, εἰσέρχεται εἰς τὸ μύδρον αὐτοῦ καλύπτων τὸ ποικίλον τοῦ ὄφεως τοῦ σώματος. οὐ βακτηρίᾳ ὑπιφέρει, οὐ ῥάβδου ἀπειλούσης τὸ πορεύεσθαι πλανώμενον, ἵνα μὴ διλιάσῃ καὶ πλανηθῇ· ὁ πορεύεται πάλιν ἀποδράσῃ τοῦ ἰδίου ποιμένος· ἀλλ' εἰσέρχεται εἰς τὸν οἶκον τοῦ Φαρισαίου, οὐχ ὡς Θεὸς, οὐχ ὡς βασιλεὺς, οὐχ ὡς ἥλιος δικαιοσύνης, ἀλλ' ὡς ἄνθρωπος πρὸς ἄν-

ὄφιν,

πηρὰν, τίς οὕτω λίθινος, τίς ὕτως ἀδάμας, ὡς ἢ τῆς ἡλικίας, ἢ τῆς ἀσθενείας, ἢ τῆς πηρώσεως, & τῆς πενίας, ἢ τῆς θλίψεως, ἢ πάντων ἁπλῶς τῶν συμπαθῆσαι ὀφείλοντων αὐτῷ, δυσωπῆσαι, ἢ μεῖναι τοὺς ἄπονα ταῦτα δωρεὰν τοσαῦτα ; Διὰ ταῦτα τοὺς τῆς θύρας ἡμῶν εἰσήκοντας πάντας τὸ λέγειν δυνατώτερον διὰ τῆς ὄψεως ὑπισχνούμενοι τοῖς φιλανθρωπίαν τὴν εἰσόδους. καθάπερ γὰρ κρίνας εἶναι τὰς αὐλαῖς τῶν οἰκτηρίων οἰκονομίαν, ἵνα οἱ μέλλοντες εὔχεσθαι τῷ Θεῷ τοῖς ὀφθαλμοῖς τὰς χεῖρας, οὕτω τὰς θύρας εἰς αὐλὰς διατείνωσιν· οὕτω καὶ τὸν πένητας διὰ πηγῶν ἢ κρίνων ἔστησαν οἱ πατέρες τοῖς θύραις, ἵν', ὥσπερ ὕδατι τὰς χεῖρας ἀποπλύνωμεν, οὕτω φιλανθρωπίᾳ τὴν ψυχὴν ἀποσμήχοντες τοῖς τέρεσι, οὕτως εὐχώμεθα. ὁσὶ γὰρ ὕδατος φύσις ὕτως ἀποπλύνει χειλίδας σώματος, ὡς ἐλεημοσύνης δυνάμις ἀποσμήχει ῥύπον ψυχῆς. ὥσπερ οὖν ἡ πλημμύρας ἀΐπτοις χερσὶν εἰσελθὼν εὔξασθαι, κἂν ἔλαττον ᾖ τὸ ἔγκλημα ἐκφύσι, ὕτω μηδὲ χωρὶς ἐλεημοσύνης ἐπ' εὐχαῖς ἔλθῃς ποτέ. κἂν ἀκάθαρτος πολλάκις ἔχοντες τὰς χεῖρας, ἂν μὴ τοῖς τέρεσιν αὐτὰς ἀποπλύνωμεν ὕδατι, οὐκ αἰσχυνόμεθα εἰς εὐχάς· τοσοῦτόν ἐστιν ἡ ζωοποιὸς ἐλεημοσύνης ἰσχύς. τοῦτο τοίνυν ἢ ὅπως τῆς ἐλεημοσύνης ποιώμεθα, κἂν μηδὲν ἑαυτοῖς ὠφελῶμεν ζωοδότες, ἀλλὰ τῆς ἐλεημοσύνης. πολλὰ ἀπὸ τῆς ἀρετῆς ἐπισπάσασθαι ἔστι· ἐμοὶ μὲν γὰρ πολλάκις ἐπιτιμᾷ λόγος, διὰ τῆς ἀνάγκας τὴν ποίησαν τῶν ὑποκειμένων προσταγμάτων. ῥᾴμα γὰρ πολλάκις ὀξέβαλες ἄτοπα· φίλος ἐδυσώπησεν ἐργάσασθαί τι τῶν ἀμυδρῶν ἐγὼ τῶν, ὑπὲρ ἃ προστείνω πολλά, οἷα εἰκὸς ἀνθρώπινα ταῦτα προσρίπτεσθαι τὸ ἀνθρώπῳ τρεφομένῳ καθημερινοῖς προσεδρεύοντα, τὰ τῆς πόλεως πράγματα. ἐμοὶ δὲ τύπον ἀπὸ τούτων εἰσέρχη Θεὸν αἰτήσων συγγνώμην, ἢ ἀπολογησόμενος. καθάλλε τοίνυν ἀργύριον εἰς τὰς τῶν πενήτων χεῖρας, ἢ ἀποσμήξον τὰς κηλῖδας ἐκείνας· ἵν' ὕτω μετὰ παῤῥησίας καλέσῃς δυνάμενόν σοι ἀφεῖναι ταῦτα τὰ ἀμαρτήματα. δὸς τὸ ζωηδία κατοίκησιν σαυτοῦ μηδέποτε χωρὶς ἐλεημοσύνης τῶν ἱερῶν τούτων προθύρων ὑπολάβῃς· οὐδέποτε οὔτε ἔχων, οὔτε ἄχων, ὑστερήσῃς τῆς καλῆς ταύτης ἐργασίας. τοιοῦτον γάρ ἐστιν ἡ ζωηδία. καὶ ὥσπερ ὑδρίαν, ἐν ᾧ οἶνον ἤμελλον, χερσὶν ἀΐπτοις ὑποδέξασθαι εὔξασθαι, ὅπως κατέσῃς εἰς ζωηδίαν ἄνωθεν, ὅπως καὶ ὑπὲρ τῆς ἐλεημοσύνης αἰτῆσαι ταύτην σαυτῷ δήπου νόμιζε, & ἔχων καὶ ἄχων καθ' ἑκάστην αὐτὴν ἐκπληρώσεις ἡμέραν, ὑπὸ τῆς ζωηδίας ἑλκόμενος. πῦρ ἐστιν ἡ ὀργή, μάλιστα ὅταν ἀπὸ ἡδονῆς ὑποφύσης ἢ διεγηγερμένης ἀναπέμπηται ψυχῆς. ἀλλὰ τὸ πῦρ τοῦτο ἢ ἐλαίῳ δεῖται, ἵνα αὐτῇ τὸ ὑγρὸν ἀφίδων ἅψηται. ἔλαιον δὲ τὸ πυρὸς τούτου σβεστὴν ἕτερόν ἐστιν, ἀλλ' ἡ ἐλεημοσύνη. ἐπίχεε τοίνυν τὸ ἔλαιον ἁπαλῶς, ἵνα διφῶσα ὑπὸ τῶν κατορθώματι, μὴ παῤῥησίας πλείονος ἢ προθυμίας μείζονος ταῖς εὐχαῖς ὑπόπλησ. ὥσπερ γὰρ μηδὲν ἑαυτοῦ ζωοδότες ἀγαθὸν, οὐδὲ εὔξασθαι μὴ παῤῥησίας δύναιτ' ἄν· ὕτως οἱ κατορθώσαντες, ἢ μὴ τῶν δικαιοσυνῶν ἐκπίνων ἐπὶ τὴν εὐχὴν ἐρχόμενοι, τῇ μνήμῃ τοῦ κατορθώματος εὐφραινόμενοι, μὴ πλείονος τῆς προθυμίας ποιοῦνται τὴν ἱκετηρίαν. ἵν' οὖν μὴ τοῦτο δυνατώτερα ὑμῖν ἡ εὐχὴ γίνηται, χρησμῳδούσης ὑμῖν τῆς Διδασκαλίας ἐν ταῖς δεήσεσιν ἀπὸ τῆς τῶν κατορθωμάτων μνήμης μὴ τῆς ἐλεημοσύνης ὑπὸ ταῖς εὐχαῖς ἐρχώμεθα, ἢ μνημονεύσωμεν μὴ ἀκριβείας ἁπάντων τὰ εἰρημένα· ἢ ποτὲ τῶν ἄλλων ἁπάντων, ἐκείνου τὴν εἰκόνα τηρῆται διὰ παντὸς, καθ' ὃν εἶπεν ὁδὸν πάντας ποῦ τῶν θυρῶν εἶναι τῶν οἰκτηρίων οἴκων, ταύτην ὑπὲρ τῆς ψυχῆς αἰσθανόμενος τὴν χρείαν, ἢν ὑπὲρ τοῦ σώματος ἡμῶν. διὰ τοῦτο μὴ διὰ παντὸς μεμνημένοι, σιωπῶμεν ἀπὸ τῶν λογισμοί, καθαρὰς μὴ διανοώμεθα ταῖς εὐχαῖς ὑπόπλῃ, πολλὴν ὑπαστάσθαι παῤῥησίαν τοῦ Θεοῦ τὴν παῤῥησίαν, ἢ τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν ὑπολαβῇ, χάριτι ἢ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι' οὗ ἢ μεθ' οὗ τῷ πατρὶ ἡ δόξα, ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι, νῦν ἢ ἀεὶ, ἢ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ψ ἀδίκου. Εἶδες Θεοῦ παῤῥησίαν, ἢ ἀδικίαν ὅλιθον; Εἶτα τῆς δευτέρας ἀρνήσεως πληρωθείσης, ἡ τρίτη αἴτησις παρείληπται. μὴ μακρὰν παρελθόντες ψ πτέρνας τῆς Εἴπατε τῷ Πέτρῳ· ἀληθῶς ἢ σὺ ἐξ αὐτῶν εἶ· ἢ γὰρ ἢ λαλιά σου δῆλόν σε ποιεῖ. ὁ δὲ Πέτρος ἤρξατο καταναθεματίζειν ἢ ὀμνύειν, ὅτι οὐκ οἶδε ψ ἀνθρωπον. ποῦ ἡ παῤῥησία τοῦ Πέτρου ἐπαγγελία; ὁ παρατιθεὶς εἰρηκώς, σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος, ὧδε λέγεις, οὐκ οἶδα ψ ἀνθρωπον τοῦτον; τίνα ὁ Πέτρος ἄρα περὶ τινὸς ἐξέτασιν ἐποιήσατο; οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον τοῦτον· ἢ βλέπων ἀλέκτωρ ἐφώνησεν, ὁ δὲ ἀναισχυντος τοῦ Πέτρου κατήγορος, ὁ παρανάφωνητὴς τῆς διαπτοήσεως ἀποφάσεως Ἰωάννης, ὁ τῆς ἀρνήσεως δημοσθυτὴς, ἢ τῆς παρρησίας ἐμφανιστὴς, ἢ τῶν μετανοητικῶν δακρύων ὑπομνηματιστής. ἐξ ὧν οὖν ἀρκούντως εἰρήκαμεν.

Τὸν δὲ τῆς ἐλεημοσύνης λόγον γυμνάσωμεν, παραινοῦντες τῷ ὑμετέρῳ ἀγαπητῷ, καὶ λέγοντες ὡς ὁ τῷ βαγγελίῳ εἰρηται, Ποιήσατε ὑμῖν φίλους ἐκ τοῦ μαμωνᾶ τῆς ἀδικίας· ἵν', ὅταν ἐκλείπητε, δέξωνται ὑμᾶς εἰς τὰς αἰωνίους σκηνάς. καλῶς εἶπεν, αἰωνίους. ὁ γὰρ θάνατος οὐ μόνον, καὶ λαμπρὰν ἔχῃς οἰκίαν, ἀπολέσαι πάντως φθονεῖται τῷ χρόνῳ· μᾶλλον δὲ, ἢ ὁ τῆς καθ' ἡμέραν φθορᾶς θάνατος ἐμπίπτων ἐκβάλλει σε τῆς λαμπρᾶς ταύτης οἰκήσεως· πολλάκις δὲ ἢ ὁ τοῦ θανάτου, παραγίνεται πενία δυσχολίας, ἢ συκοφαντῶν ἔφοδοι, ἢ βουλαὶ σκληραὶ ἐπιτεθεῖσαι αὐτῆς πρόσκαιρον. ἐκεῖ δὲ τούτων ὄντων ἀποπεσοῦσα, οὐ φθορὰ, οὐ θάνατος, οὐ καταπίπτουσιν, οὐ συκοφαντῶν ἐπήρεια, οὐκ ἄλλο τοιοῦτον, ἀλλ' ἀκίνητος ἢ ἀθάνατός ἐστιν ἡ οἴκησις. διὰ τοῦτο αἰωνίους αὐτὰς ἐκάλεσεν. ἐκ τοῦ μαμωνᾶ τῆς ἀδικίας. ὁρᾷς πόση φιλανθρωπία τοῦ διδασκάλου; πόση χρηστότης ἢ ὑποκρίσεως; ἢ γὰρ ἁπλῶς ταῦτα εἴθικε τοῖς πολλοῖς, ἀλλ' ὅτι πολλοῖς πλουσίοις πλοῦτος συνέλεξαι ἐξ ἁρπαγῆς ἢ πλεονεξίας. κεκαῶσθαι, φησὶν, οὐκ ἐχρῆν οὕτω συλλέξαι χρήματα, ἀλλ' ὅπως συνέλεξας, ἔχθρα τῆς ἁρπαγῆς ἢ τῆς πλεονεξίας, ἐξ χρήσαι εἰς δέον τοῖς χρήμασιν, οὐ λέγω ἵνα ἁρπάζωνται ἐλεῇς, ἀλλ' ἵνα τῆς πλεονεξίας ἀπέχας, τοὺς ἐλεημοσύνῃ ἢ φιλανθρωπίᾳ ἀποχρήσῃ τοῦ πλούτου. εἰ γάρ τις μὴ παύσῃ ὃ τῆς ἁρπαγῆς, οὐδὲ ἐλεημοσύνην ἐργάσηται· ἀλλὰ κἂν μυρία καταβάλλῃ χρήματα εἰς τὰς τῶν διωμάτων χεῖρας, ἐκ ἑτέρων ἁρπάζων ἐξ πλεονεκτῶν, τοῖς ἀνδροφόνοις ἐξ ἴσου λελόγισαι τῷ Θεῷ. διὰ χρὴ πλεονεξίας ἀπέχεσθαι τοσούτους, οὕτω σφόδρα διωμάτων ἐλεῆσαι. πολλὴ γὰρ τῆς ἐλεημοσύνης ἡ δύναμις. ἀλλὰ μηδεὶς τῷ συνείδοτι τῆς ὑπομονῆσεως κατηγορείσθω ἡγείσθω τῶν ἀκουόντων. ἢ γὰρ ἐκ τοῦ ἀγῶνος ἐκείνους τῶν δρομέων διεπίεσεν ψ δρομεῖς, οὓς αἱ ἐλπίδες ἐγκλὶς τοῦ βραβείου γυμνάζουσι, ἢ πολλὰς τῆς νίκης ἐλπίδας ἔχοντας. ἢ ἐγὼ τοίνυν ὅπως μὴ πολλῆς ἀεὶ προθυμίας ὀρθῶσι τοὺς περὶ ἐλεημοσύνης διαλογισμοὺς λόγους ὑμᾶς, διὰ τοῦτο ἢ αὖθις ὑπερέχεσθαι τοῦ ὑπὲρ τούτων κινδύνου παραίνεσιν. οἱ ἰατροὶ τοῖς ψυχαῖς ἡμῶν εἰσι ψ πάντες, θύραγέται, ἢ ταμίαι. ἃ γὰρ τοσοῦτον δίδως, ὅσον λαμβάνεις. δίδως ἀργύριον, ἢ λαμβάνεις βασιλείαν οὐρανῶν· λύεις πενίαν, ἢ καταλλάττεις σεαυτῷ δεσπότην. ὁρᾷς ὅτι οὐκ ἴση ἡ ἀντίδοσις. ταῦτα ὑπὸ γῆς, ἐκεῖνα ἐν οὐρανῷ· ταῦτα ἀπόλλυται, ἐκεῖνα ὠφελεῖ· ταῦτα φθείρεται, ἐκεῖνα ἀθάνατος ἐστιν αἰώνια ἀπώλεια. διὰ τοῦτο ἐξ τοσοῦτον τῆς θύρας τῶν οἰκτιρμῶν ἔθηκαν τοὺς πένητας οἱ ἡμέτεροι πατέρες, ἵνα ἢ ψ νωθέστατον ἐξ ἀπάντων θεραπόντων τῶν πενήτων ἢ ὄψις τοὺς ὑπομνήσῃ ἐγείρῃ τῆς ἐλεημοσύνης. ὅταν γὰρ εἰσίωσι χορεύοντας γεγονότων συγκεχυμένους, ῥάκια περιβεβλημένων, αὐχμῷ ῥυπῶντων, βακτηρίας ἐχόντων, μόλις στηρίζεσθαι δυναμένων, πολλάκις δὲ ἢ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐκκεκομμένους, ἢ ὧν σώματα αἰσχρῶν,

Λυκ. ιϛ. θ.

ιϛ. ἀπιστίας, ἢ, ἀδικίας

ιϛ. ἀδικίας

πηρῶν,

ἐν θεωρήσαιτε, ἀπέφυγεν, ἀπεπήδησεν· μόνον γὰρ ἤκουσαν τοῦ διασύρειν τὴν αἴσθησιν, βύθιον περιέδραμον, καὶ ἐγνώρισαν, καὶ τῆς μαύδρας τῶν ὑφαντῶν οὐκ ἠλλοτριώθησαν. Ἐῶμεν οὖν τὸν Κύριον λέγοντος πρὸς σὸν ἑαυτὸν μαθητάς, ὅτι πάντες σκανδαλισθήσεσθε τὴν νύκτα ταύτην ἐν ἐμοί, ὁ Πέτρος ἀλλοτριόσας, ὡς θέλει αὐτὸν σοφὸν μαθητῶν φιλοδιδασκαλώτερος εὑρεθῆναι, μᾶλλον γὰρ καλητέτερον ἐαυτὸν, δημοσιεύσας τὴν ἑαυτοῦ ἄρνησιν, πρὸς τὸν διασύροντα ἔφη· τί λέγεις, διάσυρε; πάντες σκανδαλισθήσονται ἐν σοὶ διὰ σέ; ἐγὼ δὲ οὐ πάντων καὶ μᾶλλον ἐπεπαίθμησας; οὕτω μοι θαρρεῖς τῇ γερόντῃ; καὶ γὰρ ἀρνήσομαί σοι, ὁ ἐν τῇ θαλάσσῃ πρὸς πατήσας; ὁ τῆς ἐν τῷ ὄρει μεταμορφώσεως ἀξιωθείς; ὁ ἀγγέλων δαιμόνων φυγαδεύων; ὁ πάντα πάλαι προφαίνων; οὐχὶ ἐγώ σε πρὸ πάντων ἐγνώκα καὶ ἀνέβοησα, σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος; διὰ τί ἀποδοξάζωμίς μου τὴν μαρτυρίαν, ἐμακάρισας, καὶ πέτραν τῆς ἐκκλησίας προσηγόρευσας λέγων· Σὺ εἶ Πέτρος, καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομήσω μου τὴν ἐκκλησίαν, καὶ πύλαι ᾅδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς. ἐγὼ οὖν σε ἀρνήσομαι, ὁ κορυφαῖος τῶν ἀποστόλων; ὁ σύλλεκτος τῆς ἐκκλησίας; διὰ τί θαρρῶν ἐμαυτῷ βοῶ, καὶ πάντες σκανδαλισθήσονται, ἐγὼ οὐ σκανδαλισθήσομαι. ὁ δὲ Κύριος πρὸς αὐτόν· τί λέγεις, καὶ διὰ τί λέγεις, Πέτρε; τοῖς ῥήμασιν διὰ ταύτης Θεῷ; ψευδολογεῖσθαί με βύρες; καὶ πῶς καλῶς ἐπιχειρήσω, ἀλλ' ἐπαγγέλλῃ μὴ σαλευθήσεσθαι; οὐχὶ καὶ αὐτὸς σε θερμότης πολλῷ πρόσκαιρος χείρω; ταύτην σε τὴν πεποίθησιν καὶ διὰ τῆς θαλάσσης βαδίζων ἐσείλιξα, εἰ μὴ θαῤῥῆσαι ἐγὼ τὴν χεῖρα ἐξέτεινα. οὐχὶ καὶ ἐν τῷ ὄρει τῆς μεταμορφώσεως ἤμβλυνε τὸ ἐμοὶ, τρεῖς σκηνὰς χαλκεύων βουλόμενος, καὶ τοῖς φίλοις συνατῆσαι ἐμὲ διασύρων; οὐ πρεκάλεσε μὴ ἀπελθεῖν με εἰς Ἱεροσόλυμα, μὴ φέρειν τὸν ἀπειλοῦντα τὸν Ἰουδαίων; ἐγὼ μὲν, Πέτρε, ἤθελον σε δημοσιεῦσαι· σὺ δὲ πρεσκάλεσε μὴ συνεργοῦντος τῆς θεότητός μου ὀφθαλμόν. ἴδε, σοὶ λέγω ἃ μέλλεις λέγειν πρεσάπειλῶν, ὅπως ἐκ τοῦ καθ' ἑαυτὸν γνῷς ὅστις εἶ. Ἀμὴν, ἀμὴν λέγω σοι, πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι, τρὶς ἀπαρνήσεταί με. ὁ δὲ Πέτρος πάλιν κλαπεὶς τὸν ἀφέσιμον, μὴ συνιδὼν τὸ πρεσβεῖον τῆς ἀνθρωπίνης ἕξεως, ἀπεκρίνατο πρὸς τὸν Κύριον λέγων· τί με φοβεῖς; οἶδα θανάτου καταφρονεῖν, καὶ ὑμῶν μήσε ἀπαρνήσομαι. ὁ δὲ Κύριος πρὸς τὸν Πέτρον· κἀλῶς μὲ οὖν συνεπαίρω, ἀλλ' οὐ μετ' οὐ πολὺ γνώσῃ. ὁ γὰρ καιρὸς ὅτι θύραις, ὅπως φανερωθῇ ἡ σὴ συνταξις, καὶ ἐμὴ πρόληψις. τί οὖν τὸ πέρας τοῦ λόγου; ἡ ἑπομένη γὰρ ὑπόκειται. τοῦ γὰρ Κυρίου κρατηθέντος, καὶ εἰς τὸν αὐλὸν τοῦ ἀρχιερέως ἀχθέντος, καὶ πάντων τῶν μαθητῶν σκορπισθέντων, ὁ Πέτρος μόνος ἠκολούθει εἰς τὸν αὐλὸν τοῦ ἀρχιερέως, ὡς δὴν μέλλειν ποιεῖν τὰ συναχθέντα. τοῦ δὲ Κυρίου ἐνδότερον ἀσφαλισθέντος, ὁ Πέτρος ἐν τῇ αὐλῇ τῇ ἐξωτέρᾳ σκαθέζετο, θαρσαλέος, ἀκαμπὴς, ὡς δὴ τὸ ἴσχος ἀπενεγκάμενος. τί οὖν; ὅτι πολὺ καθεζόμενον αὐτὸν, μήτις ξίφος θρασύνομος ἐξανόμενον, μήτε τοιμωτῆρας προσκείμενους, μὴ δύνασθαι ἐπαγγελλόμενον, μήτε ἐξορίαν ὑπομένοντα φοβούμενον, μᾶλλον δὲ παιδίσκη ἐρχομένη ἀνθρώπου, βύτιλος προσελθοῦσα τῷ Πέτρῳ λέγει· τί ποιεῖς ἐν ταύτῃ, ἄνθρωπε; ποῦ ἡ δύναμις τοῦ διδασκάλου σου; ἴδε συγκέκλεισται ἡ εἴσοδος, ἴδε μέλλει σαυρῶν προδιδόσθαι. ὁ Πέτρος ἀποσπάσας τὴν μέριμνα τοῦ πρήσσειν, ἀποκρίνατο λέγων· τί με προσκομίζεις, καθέσιοι; οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον. ὢ τῶν πραγμάτων. ὁ λέγων, καὶ δὴν μὲ συνοὶ ἀποθανεῖν, ἄρτι ἀρνεῖται; ταύτης οὖν τῆς ἀρνήσεως προφάσης γλωμώσης, θορυβηθεὶς ὁ Πέτρος, ὡς ἀπὸ πυρὸς, τῆς αὐλῆς ἐξεπήδησεν, ἔξω τὸν πυλῶνος πέσων. ἡ τί; πάλιν ἑτέρα παιδίσκη συνολώτησεν αὐτῷ. ὢ τῶν πραγμάτων. ὑδαμοῦ γραπώτης, ὑδαμοῦ ξίφος, ἀλλ' βύτιλες καθέσιοι συνολώτησε τῷ Πέτρῳ, δυτέδλης πρὸς αὐτὸν λέγουσα, τί θορυβῇ, ἄνθρωπε; ποῦ ἀπεβύλης; τί ἀγωνιᾷς; οὐχὶ πάντοτέ σε ἐθαύμασεν μὴ τὸ Γαλιλαίου προπατοῦντα; πῶς οὖν ἐξελθὼν τὸν πυλῶνος πέσῃς; ὁ δὲ Πέτρος λίτως οὐκ ἐπ' ἀπικρίνατο, ἀλλ' ἀπὸ μέρους ὅρκου λέγει· οὐκ οἶδα

ἴσ. φρονηματίας, ὡς θέλων αὐτὸν πρωτομυθεῖν

ἴσ. δύλοις

ἴσ. οὐκ ὕθελον

ἴσ. ὡς δὴν μέλλων ποιεῖν τὰ συναχθέντα

ἴσ. διασυρῶν

μένυμα, καὶ τῆς ἐκ δεξιῶν καθέδρας ὃ εἰσέχυρον. ἐν τίς ὁ τότε μάρτυς; αὐτὸς ὁ Κύριος
Ιωαν. ιε.ω.ζ. λέγων· Οταν ὑμῶν, πάντας ἑλκύσω πρὸς ἐμαυτόν· τοτέσιν, ὅταν σταυρωθῶ, τότε πάν-
τες εἰς ἐμὲ πιστεύσουσιν. ἔχουσι δὲ τίνα ἄλλων ἑστιάσεσι μάρτυρίαν ζωτεύουσιν εἰς ἴσ ἐναρξ.
Ησ. νδ'. ζ. Ⓦ σωτῆρι, Ησαΐου προφήτου βοῶντος καὶ λέγοντος· Ως πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν ἤχθη, καὶ ὡς ἀμνὸς ἐναντίον τοῦ κείραντος αὐτὸν ἄφωνος. τί δὲ πρόβατον; τίς ὁ ἀμνός; τίς ἡ 5
σφαγή; τίς ἡ κούρευσις; τίνες αἱ σφαγεῖς αἱ καὶ κουρεῦσαι; πρόβατον καὶ ἀμνός, ὁ διαυτὸς
Χριστὸς τυπικῶς· πρόβατον δέ Ⓦ πάσχει τὸ βαστάσματος, ἀμνὸς δὲ ἀφ' ἑαυτοῦ ἔναρξιν θυ-
σίας· σφαγή, ἡ τῆς πλευρᾶς τοῦ πλευρεῖ ἰώμενος. τίνες οἱ σφαγεῖς αἱ, καὶ κουρεῦσαι; * *
σαδδουκαῖοι καὶ φαρισαῖοι. πρόβατον γὰρ πρὸ κουρεύσεως τῇ βλασφημίᾳ, εἶθ' οὕτως ἐ-
φόνευσαν τῇ βασκανίᾳ. ὥσπερ γὰρ ἐν τοῖς πρόβασι, μᾶλλον πρόβατος ὁ κουρευόμενος, ἢ δασύ- 10
τερος μᾶλλον, καὶ ὡραιόμορφος φαίνεται· οὕτω καὶ ὁ Χριστὸς τοῦ πληγῆναι δεχόμενος ὡς κου-
φότερος ἐδείκνυτο, ὀδυνῶν μὴ ἐπιτρεπούσης, καὶ τοῦ θυμορφίας τῆς ἀναστάσεως μειούσης. πε-
Ψαλμ. μδ'. ζ'. ρὶ αὐτοῦ φάσκοντος, Ωραῖος κάλλει παρὰ τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων. ζωφορὰ δὲ καὶ τὸ
Ησ. να. ιδ. Ησαΐου Ιερεμίας ἐφθέγξατο εἰπών, Εγὼ ὡς ἀρνίον ἄκακον ἤχθην τῷ θυσιαστηρίῳ. ἀρνὸς ἀ-
ναγκαίως προσηνέχθη, ὡς μὴ πασχόντος τοῦ θεοῦ τὸ πάθος, ὡς μὴ λαχόντος τοῦ σφα- 15
γέως. ἀλλ' εἰ καὶ "ὡς Ιουδαῖοι ἔσφαξαν, ἡμεῖς δὲ ὡμολογήσαμεν· καὶ κεῖται μὲν τὸ ἔγκλημα, ἰσ. οἱ
ἡμῶν δὲ τὸ κατόρθωμα· ἐκείνων μὲν τὸ ῥάπισμα, ἡμῶν δὲ ἡ ἐλευθερία· ἐκείνων ἡ πυμωρία,
καὶ ἡμῶν ἡ μακαριότης. τὸ φάσγανον ἐπάγεται, ὁ Χριστὸς μνημονεύεται. σήμερον πληρού-
Ψαλμ. ξη κτ. ται καὶ τὸ τοῦ Δαβὶδ προφητικὸν λόγιον ἀρμόζον εἰς Ⓦ πάθος σωτῆρι· Εδωκαν εἰς
τὸ βρῶμά μου χολήν, καὶ εἰς τὴν δίψαν μου ἐπότισάν με ὄξος. φέρε οὖν τὸ μυστήριον, ἀ- 20
γαπητέ, ὡς ὁ Κύριος χρεμασθεὶς τοῦ σταυροῦ ἐβόησε λέγων, διψῶ· καὶ βύσσου εἶς θραμβὸν
ἐπληρώσας σπόγγος ὄξους καὶ χολῆς, προσήνεγκε τῷ Κυρίῳ. καὶ τί δήποτε ὁ Κύριος τὴν
δίψαν ἐβάλλετο, ὁ τὴν ἀκρότομον πέτραν λιμνάσθαι παρασκευάσας; ὅτι μὲν γὰρ ἐμε- ἰσ. ουκ ἐβλη-
μοῦντο, ἔδει καὶ πληρωθῆναι, ἔδωκαν εἰς τὸ βρῶμά μου χολήν, καὶ εἰς τὴν δίψαν μου ἐπό- λατο.
Δαν. λε. λϛ. τισάν με ὄξος. τοιοῦτος τῆς Ιουδαϊκῆς ἀμπέλου τὰ ἐναντία. Εκ γὰρ ἀμπέλου Σο- 25
δόμων ἡ ἄμπελος αὐτῶν, καὶ ἡ κλῆμαξ αὐτῶν ἐκ Γομόρρας. ἐκείνων γὰρ τὰ ἐναντία,
ὄξος δὲ πικρία· ὁ δὲ ἡμέτερος τρυγητὴς, γλυκύτης καὶ ἀθανασία. διὸ καὶ προσηγορεύθη
Ψαλμ. λγ. α. ὁ προφήτης ἔλεγε, Γεύσασθε καὶ ἴδετε ὅτι χρηστὸς ὁ Κύριος. τί οὖν λοιπὸν τὸ ζητούμενον; ὁ
Ματθ. κ. ιθ. Κύριος προσκαλεσάμενος τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, εἶπε πρὸς αὐτοὺς τὸ προσωπον· Εν τῇ
νυκτὶ ταύτῃ σκανδαλισθήσεσθε ἐν ἐμοί. γέγραπται γὰρ, πατάξω Ⓦ ποιμένα, καὶ διασκορ- 30
πισθήσονται τὰ πρόβατα τῆς ποίμνης. ὁρᾷς πῶς μεμαρτυρημένα εἰσί; πῶς πρόβατα βέ-
βαια; πῶς οὐκ ἀργοί; πῶς οὐκ ἀπροσκοπτοι; πάντες σκανδαλισθήσεσθε ἐν ἐμοί. γέ-
γραπται γὰρ, πατάξω Ⓦ ποιμένα, καὶ διασκορπισθήσονται τὰ πρόβατα τῆς ποίμνης. ὦ
τῆς ἀκριβείας τοῦ ἁγίου πνεύματος. Εἰ γὰρ ὁ προφήτης ἐδόκησεν, ἀλλ' ὅμως ὁ πνεῦμα
ἐπεσήμηνε τὸ πρᾶγμα. οὐκ εἶπε, πατάξω Ⓦ ποιμένα, καὶ ἀπόλωνται τὰ πρόβα- 35
τα· ἀλλ' εἶπε, καὶ διασκορπισθήσονται, τοτέσιν, πρὸς ὀλίγον σκανδαλισθήσονται, μετ' ὀ πο-
λὺ δὲ τῆς πίστεως κρατήσουσι. ποιμένα τὸν Κύριον καλεῖται, διότι αὐτὸς ὁ ποιμαίνων ὁ καλὸς
ὁ καταλιπὼν τὰ ἐνενηκονταεννέα πρόβατα, καὶ ἐλθὼν ὅπου ὁ πλανηθείς· τοτέσιν, ὁ κα-
ταλιπὼν τὰς ἐπουρανίους δυνάμεις, καὶ ἐλθὼν ὅπου πλανηθέντος Αδάμ. πρόβατα δὲ καὶ
Ⓐ ἀπόστολοι προσηγορεύθησαν, ὡς πιθανὰ τῇ σωτηρίᾳ βακτηρίᾳ καὶ χλωαζόμενα τὸ 40
Κυριακὸν σῶμα, καὶ μαδρυόμενα εἰς τὰ πεδία τῆς τῶν ἐραστῶν βασιλείας. ὥσπερ γὰρ
ὁ τῷ πρόβατι χαρισάμενος λύκος εἰς ἀτελῶν καὶ πρόβατα ἁρπάσαντος, τὰ λοιπὰ πρόβατα
διασκορπίζοντας, ἀποπνίγοντας, καὶ φθείροντας· ἐὰν δὲ μόνον ἀκούσωσι τοῦ ποιμένος συρίζοντος,
πάλιν τρέχουσι καὶ ἀλλήλοις ζωάπτονται· οὕτω καὶ Ⓐ μαθηταὶ τοῦ Κυρίου, ὡς λύκοι Ⓦ σω-

σῶσι

σὺ πᾶσι τοῖς ἔθνεσι. σοὶ γὰρ εἶπεν ὁ πατήρ, Αἴτησαι παρ' ἐμοῦ, καὶ δώσω σοι ἔθνη τὴν κληρονομίαν σου, καὶ τὴν κατάσχεσίν σου τὰ πέρατα τῆς γῆς. Ὧ Θεοῦ οὖν δυνάμει δόξα σὺν τῷ Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν. Ψαλ. β. ιι.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΡΝΗΣΙΝ ΠΕΤΡΟΥ, ΚΑΙ ΕΙΣ ΤΟΝ ΣΤΑΥΡΟΝ· καὶ πῶς ὁ Ἰωσὴφ τύπος ἐγένετο τοῦ Χριστοῦ. Λογ. ιγ.

ΑΝαγκαῖον δὲ τῷ παρόντι καιρῷ καὶ τὸ χρέος τοῦ Ἰωσὴφ ἀποπλῆσαι, καὶ τὸ *Ex Ms. Regio Lut.*
Ἰσ. κλίσις κλῆτος τοῦ σταυροῦ μιμήσασθαι. σήμερον γὰρ Ἰωσὴφ κεφαλοῦται, καὶ σταυρὸς φυτεύεται· σήμερον δὲ Πέτρος ἀρνεῖται, καὶ ὁ λησὴς βιάζεται· σήμερον καὶ ὁ νόμος πληροῦται, καὶ ὁ ἀποστολικὸς Χριστὸς δοξολογεῖται· σήμερον κυρίως πληροῦται τὸ φάσκον ῥητὸν περὶ τοῦ Κυριακοῦ Ψαλ. θ. ιε.
θανάτου, Εἰ τῇ παγίδι αὐτοῦ συνελήφθη ὁ ἀμαρτωλός. καὶ τίς ὁ ἁμαρτωλός; ὁ τοῦ ἀμαρτίας εὑρετὴς διάβολος. καὶ τίς ἡ ὑπ' αὐτοῦ κατασκευασθεῖσα παγίς; ὁ σταυρός, καὶ
** τὸ ὄξος ἔπεσεν. ἀλλὰς γὰρ ἠρέθισε παῖδας Ἰουδαίων πελεκῆσαι Ⓦ σταυρῷ, δέξα σοφίζεσθαι Ⓦ ἀσόφιστον, καὶ τοῦ θανάτου ἐκβάλλειν Ⓦ τοὺς νεκροὺς ἐλευθέρους, μὴ ζωιδῶν ἐξηλώτους, ὅπου ὁ σταυρὸς τὸ κέντρον τῆς ἁμαρτίας ἀμβλυνῶν, καὶ τὴν κεφαλὴν τῆς ἀλαζονείας αὐτοῦ ζωοθλάσας, ἐξ οὗ τόμα τῆς βλασφημίας αὐτὴν ἐμφράξῃ, καὶ ζωὴν ἀπέρυγας τὴν αἰτήσεως αὐτὴν σκῶλῆκα, καὶ ἐρήμους καὶ ἄπορον ἐρήμους ἀποδικνύει. σήμερον δὲ τοῦ φάτνῃ Δαβὶδ
πληροῦται ὁ λόγιος, μαρτύριον τὸ τοῦ Ἰωσὴφ, τουτέστιν, ὁ Κύριος τὸ ὦ Ἰωσὴφ προμηνύσας, ἃ ἐμοὶ ἐστὶν ἑκάστην τῶν ἡμερῶν ἐφίστασθαι. πολλὰ γὰρ τὸ τοῦ Ἰωσὴφ ἀνθρωπίνως τοῦ διαστοῦ θείσκεται. ἵνα τί λέγω. ὁ Ἰωσὴφ ἐπιβουλεύεται ὑπὸ τῶν ἰδίων συγγενῶν, ὁ Ἰωσὴφ ἀπίδυ Ⓦ ποικίλον χιτῶνα· ὁ Κύριος, ὃν εἶχε Ⓦ αἰῶνα ὑφανθέντα, λαβόντες Ⓓ σταυρῷ προσήλωσαν διενείμαντο. Διεμερίσαντο γάρ, φησι, τὰ ἱμάτιά μου ἑαυτοῖς, καὶ ἐπὶ Ψαλ. κα. ιθ.
Ⓦ ἱματισμόν μου ἔβαλον κλῆρον. ὁ Ἰωσὴφ τοῖς Ⓦ πατρὶ διεβλήθη· ὁμοίως δὲ Ⓦ Κύριος τοῖς Ⓦ πατρὶ ἐσυκοφαντήθησαν, οἱ μὲν Ἰουδαῖοι Ⓦ ὑὸν τέκτονος αὐτὸν λέγοντες· πάλιν δὲ οἱ τῶν Ἰουδαίων σοφισταί, αἱρετικὸν παῖδα, ἐπηρμένοι αὐτὸν δογματίζεσθαι. ὁ Ἰωσὴφ τοῖς Ἰσμαηλίταις ἐπράθη, ὁ Κύριος ὑπὸ Ἰούδα τοῖς Φαρισαίοις· ὁ Ἰωσὴφ εἰς κενὸν λάκκον ἐμβληθεὶς ἀπῆλθεν ἀπραγμάτευτος, ὁ Κύριος εἰς κενὸν μνημεῖον ταφεὶς, ἀνίστησεν ἡμέρας. τί δὲ μακρολογῶ; ὁ Ἰωσὴφ τῷ Αἰγυπτίῳ ἐσηλίτευσεν, ὁ Κύριος τῷ σωτηρικῷ ἐδημοσίευσεν· ὁ Ἰωσὴφ τοῖς ἀδελφοῖς αἰσχρηλατήθη, ὁ Κύριος μὴ τῷ αἰάσασθαι τοῖς μαθηταῖς ἐσεφωνήθη· ὁ Ἰωσὴφ φυλακισθεὶς ζωοδυσὶ δυσώδεσι παρεσκευάσθη αὐτοῖς ἐμπνεῦσαι, καὶ ὁ εἷς μὲν αὐτῶν ὀρνεόδρωτος ἐγένετο, ὁ δὲ ἕτερος εἰς τὸν ἴδιον πατρίδα ἀποκατασταθῆναι· ὁ Κύριος μὲν δύο λῃστῶν σταυρωθεὶς, Ⓦ μὲν πίστει βρώμασι πίστις προσεπέμψατο, τὸν δὲ πίστει ἀρχιπολίτην τῆς ᾅδου εἰσεποιήσατο· ὁ δὲ Κύριος τετάρτην ἀρνᾶται τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν τῷ πατρὶ ἐγκωμιάσας· ὁ Ἰωσὴφ δηριδόξος ἐμυήθη, ὡς βασιλεὺς ἐκηρύχθη· ὁ Κύριος ὡς ἀθεσπέσιος ἐσταυρώθη, καὶ ὡς Θεὸς ἐδοξάσθη. ἄκουε δὲ ἑτέρου προφητεύοντος Εἰς Ⓦ σταυρὸν Ἀναβὰς εἰς ὕψος ᾐχμαλώτευσας αἰχμαλωσίαν, Ψαλ. ξζ. ιθ.
καὶ δέδωκας δόματα τοῖς ἀνθρώποις. τί δὲ ὕψος; τίς ὁ ἀναβάς; τίς ἡ αἰχμαλωσία; τί τὰ δόματα τὰ ἀνθρώποις; ὕψος, ὁ τίμιος σταυρὸς ἀφ' οὗ ὁ ἀκατάληπτος μυστήριον· ὁ ἀναβάς, ὁ διαστὰς Χριστός. Ὁ γὰρ καταβὰς, αὐτός ἐστι καὶ ὁ ἀναβάς. τί δέ ἐστιν, ᾐχμαλώτευσας Εφεσ. δ. ι.
αἰχμαλωσίαν; τουτέστι, τοὺς πρεσκατεχομένους ὑπὸ τῆς ἁμαρτίας ἐλεᾷ ὁ Κύριος ἀφ' ὧν τῆς χάριτος ἀνεπλάσατο, δοὺς δόματα τοῖς ἀνθρώποις. ποῖα δόματα; τὴν ἁμαρτιῶν τὴν ἄφεσιν, τῆς υἱοθεσίας τὸ χάρισμα, τῆς βασιλείας τὴν κληρονομίαν, τῆς ἀθανασίας τὸ

μύρον,

ζαὶ ἀρχαὶ, πρὸς ζαὶ ἐξουσίας, πρὸς τοὺς ϗοσμοϗράτορας τ̃ σϗότους τούτου, πρὸς τὰ πνευμα-
τιϗὰ τ̃ πονηρίας ἐν τοῖς ἐπουρανίοις. Ο Θεὸς οὖν ἔστι ὁ ζωαγωγῶν Θεὸν, ὁ μέσος ὢν θεοὺ
ϗαὶ ἀνθρώπων. θεοὺς δὲ ἀπὸ τ̃ ποτε θεὸν ϗαλεῖ Ιουδαῖοι. ϗαὶ φησι πρὸς αὐτοὺς τὸ πνεῦμα τὸ ἅ-
Ψαλ. πα. ιϛ. γιον· Ἕως πότε ϗρίνετε ἀδιϗίαν, ϗὶ πρόσωπα ἁμαρτωλοῦ λαμβάνετε; ϗὶ ὁ Κύριος φησι· Μὴ
ϗρίνετε ϗατ' ὄψιν, ἀλλὰ τ̃ διϗαίαν ϗρίσιν ϗρίνετε. εἶτα πάλιν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· Ϗρίνατε ὀρ-
Ησ. α ιζ. φανῷ ϗὶ πτωϗῷ. ὕστερον πῶς πρὸς Χριστὸν πρώτα εἰσηγεῖται, πρώτα διδάσϗει, βουλόμενος
αἰνίξαι τ̃ πρὸς αὐτ̃ γινομένην ἀδιϗίαν. ϗρίνετε γάρ, φησι, ὀρφανῷ ϗὶ πτωϗῷ, ϗαπφοῖ ϗὶ * *
πένητα δικαιώσατε. ἀλλ' ἴσως ἐρεῖ τις τ̃ ἀκρασαν ϗὶ ἀπορεῖν ἡμᾶς ἐφεύρατε, τ̃, ὅτι ὀρφανὸς
β. Κορ. η ϑ. ἀπῆλθεν ὁ Κύριος. τὸ μὲν γὰρ πτωχεῦσαι, ῥᾴδιόν ἐστι ϗαὶ μαθεῖν ϗὰϗ τ̃ τ̃ ἀποστόλου ῥημ̃τος· Ος δὲ
ἡμᾶς ἐπτώχευσε πλούσιος ὤν. ἀλλὰ πῶς δῶ εἰπ ὀρφανούς; ἢ πρώτος ὁ μήτε πατέρα ἔχων,
ΕϹρ. ζ. ϑ. μήτε μητέρα. ἄϗουε γ̃ τ̃ ἀποστόλου λέγοντος πρὸς τ̃ Χριστοῦ· Απάτωρ, ἀμήτωρ, ἀγενεαλόγη-
τος. ἀπάτωρ ὅτι τ̃ γῆς ϗὶ τ̃ αἰθερίου πότητα ὁ Κύριος, ϗὶ ἀμήτωρ ἐν οὐρανοῖς ϗὶ τ̃ θεότητα.
α. Κορ. ϛ. ιϑ. ϗρίνατε ὀρφανῷ ϗὶ πτωϗῷ, ᾧ δι' ἡμᾶς ἐπτώχευσαν τοῖς πᾶσι γὰρ τὰ πρώτα γένη ἐπλούτει τ̃
Ματθ. ια ϗδ. ἀποστόλου, ἵνα σοῦ πρώτου ϗαρδίαν. ϗαπεινοὶ ϗὶ πένητα δικαιώσατε. Μάθετε ἀφ' ἡμοῦ ὅτι
πραΰς εἰμι ϗὶ ϗαπεινὸς τ̃ ϗαρδίᾳ. ἀλλὰ τί φησι; οὐϗ ἔγνωσαν, σοὶ ζωῆϗεν ἐν σϗότει
δίϗαιοι). οὐϗ ἔγνωσ̃ τ̃ Θεὸν λόγον ϗάρϗα γεγενῆσθαι δι' ἡμᾶς. ὁ λόγος γὰρ ϗάρξ ἐγένετο,
ϗὶ πραπεὶς, ἀλλὰ ϗαθ' ἑϗάστου σϗηνώσαι ἐν ἡμῖν. οὐϗ ἔγνωσ̃ τ̃ αἰδῶ τ̃ θεότητος μιμεῖσθαι ἐν τ̃
τ̃ δούλου εἰϗόνι· οὐϗ ἔγνωσαν. Εἰ γὰρ ἔγνωσαν, οὐϗ ἂν τ̃ Κύριον τ̃ δόξης ἐσταύρωσαν.
ἀλλὰ σοὶ ζωῆϗεν. ἡ σωτηρία γὰρ τ̃ν θαυματουργημάτων αὐτοῦ πλείω δυνάμενον, ὅσων εἶ-
ϗεν συμβόλων εἰϗόνας· οὐ ζωῆϗεν τοὶ ἐν τῷ ἀγορᾷ ϗεϗραυμένοι θηταυροὶ, τουτέστι, πλεῖ
ἐν ϗαρδίᾳ ἀπεϗρυμμένῳ θεότητα, ϗαὶ ἐν ἱεροῖς ζωὸ πατεῖ αὐλιζόμενον· ἡ σωτηρία τὰ
ὅτι τ̃ Λαζάρου γεγενότα· ἡ ζωὴ δὲ λίθον τὸν ἀποϗυλισθέντα τ̃ μνήματος, ὅτι τ̃
ϗαλίθινον ϗαρδίαν τ̃ν ἀνθρώπων ἀποϗινεῖσθαι ἔλεγεν· οὐ σωτηρία αὐτὸ δ μνῆμα, ϗὶ τὸν
εἰδέναι ἀποϗείμενον Λάζαρον τεταφιευμένον, πίστις ἰδ τύπος, ὅτι ἐν εἰϗόνι σώματος ὁ ϗά-
φος ἰδ πρεῖττον εἶδέναι τοὶ νοεῖν ἐναπθανότατα ϗὶ νεϗρωθέντα. ὅντως γὰρ ϗάφος ἰδ τὸ σῶ-
Ματθ. ϗζ. μα ἡμῶν πρὸς τ̃ς τ̃ Χριστοῦ πρόνοιαν, ϗαθὼς φησιν ὁ τῶν θιαβελίων· Τάφοι ϗεϗονιαμέ-
νοι. ὅντως ἦσθε τάφοι μεμεστωμένοι νεϗρῶν ἁμάρτημάτων, ἔχοντες εἰδέναι τοὶ νοεῖν τεθνα-
τωμένους ταῖς ἡδοναῖς, τοὶ ταφέντας ϗαὶ ἤδη ὄζοντα, τοὶ ἐϗ ταπάρων ἡμῶν δεξεῖν ζωε-
ϗῶντα νοεῖν, θεοσεβείας, δικαιοσύνης, ἀνδρείας, σωφροσύνης. ὁμοίως ϗὶ τὸ σῶμα ἐϗ ταπάρων στοιχείων συνέστηϗε, θερμοῦ, ψυχροῦ, ὑγροῦ τε ϗὶ ξηροῦ. οὐϗ ἔγνωσαν, σοὶ ζωῆϗεν.
Ιωαν α. ϛ. Χριστὸν γὰρ μὴ δεξάμενοι τὸ φῶς, ἐν σϗότει ζῶ πορθμεύονται. Καὶ τὸ φῶς γὰρ ἐν τ̃ σϗο-
Ψαλ. πα. ϛ. τίᾳ φαίνει, ϗαὶ ἡ σϗοτία αὐτὸ ἡ ϗαταλαβεῖν. Σαλευθήτωσαν πρώτα τὰ θεμέλια τ̃ς γ̃ς· οὐ
Ιερ. ϛ. ϗ. τοὶ πατρωϊϗῶν, ἀλλὰ πρὸς τ̃ς λέγει, Οτι γῆ εἶ, ϗὶ εἰς γ̃ν ἀπελεύσῃ. θεμέλιος γὰρ ἐσ τ̃ς πατρ-
σώματος ἡ ψυχὴ· τ̃ς ἐξελθούσης, ϗαθάπερ θεμελίου ϗατασπασθέντος, ὁ οἶϗος τ̃ σϗηνους ἡ-
μῶν ϗαταπίπτει. σαλευθήτωσαν πρώτα τὰ θεμέλια τ̃ς γ̃ς, τουτέστι, μεταϗινήτωσαν ϗὶ
μεταστήτωσαν αἱ ψυχαὶ ἀπὸ τ̃ς εἰδωλολατρείας εἰς τοὶ θεογνωσίαν. Εἶτα, Ανάστα, ὁ
Ψαλ. πε. ιϑ. Θεός, φησι, ϗρῖνον τοὶ γ̃ν. ἀνάστα ὁ ϗαθεύδων, ἀνάστα ὁ ϗαὶ ἀμαρτίας ἡμῶν ϗὶ εἰϗαῖ
ἀναϗαθῶν ὅτι τ̃ς ἰδίας ϗεφαλ̃ς ἀναδησάμενος, ἀνάστα ὁ Θεὸς, ϗρῖνον τοὶ γ̃ν. τοὶ γ̃ν
εἶπεν, οὐ τοὺς ἁγίους. μὴ φοβηθ̃ς, ἀγαπητέ. Εἰ ἀναστηλώσαι ἐξ ὕδατος ϗὶ πνεύματος,
Ιδ. Ι ϗζ. ἅγιος εἶ. Οσοι γὰρ εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, Χριστὸν ἐνεδύσασθε. Οἷος ὁ ϗοϊϗός, τοιοῦτοι
α. Κορ. ιϛ. μα. ϗαὶ οἱ ϗοϊϗοί· ϗαὶ οἷος ὁ ἐπουρανίος, τοιοῦτοι ϗαὶ οἱ ἐπουρανίοι. ἀνάστα ὁ Θεὸς, ϗρῖνον τοὶ γ̃ν
γ̃ν, ὅτι σὺ ϗαϗληρονομήσεις ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνεσι· σὺ ὁ Χριστὸς, ᾧ δέδωϗεν ὁ πατὴρ ἐξουσί-
Ιωαν. ε ϗζ. αν πάντων, ἐξουσίαν πάντα ϗρίνειν. Καὶ γὰρ ὁ πατὴρ ϗρίνει οὐδένα. πᾶσαν γὰρ τοὶ ϗεί-
σιν δέδωϗε τῷ γ̃ῷ, ἵνα τιμῶσι ϗὶ γ̃οι, ϗαθὼς τιμῶσι ϗὶ πατέρα. σὺ ϗαϗληρονομήσεις

σὺ

ἰσ. ὡς * * * * τ δικαίου κείσει κρίνατε. ὑμεῖς δὲ θαλάσσης ἐρυθρᾶς, ᾗ ἐξῆλθε χλευφόρως πόδιν διελθόντες, ἢ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐν ἀφεσίᾳ γλυκάσματος μετασχούμενοι ἐδέξασθε ὕδωρ ἐκ πέτρας, ἢ ἐκ μέσης ἀέρος ὀρτυγομήτραν ἐπεσιτίσασθε, ἢ μετ' τῶν τοσούτων καὶ πλειόνων ἄλλων ἀγαθῶν πλουτοῦ, Μωϋσέως Εἰς ὃ ὄρος ἀναβραμόντος, μεροπεποσαντες, τῷ λεγεῶνι τῶν δαιμόνων ἐνοικήσατε· ἐγὼ δ' ἐλθὼν Ⓦ λεγεῶνα τῶν δαιμόνων ἀπὸ τῆς ἀνθρωπότητος ἀπήλασα. τίς οὖν ἔχει δαιμόνιον, ἐγὼ, ἢ ὑμεῖς, Εἴπατε; μὴ κρίνετε κατ' ὄψιν, ἀλλὰ τὴν δικαίαν κρίσιν κρίνατε. ὑμεῖς οὖν υἱοὶ ὑμῶν καὶ ἐκ θυγατέρας τοῖς δαιμονίοις θύετε, ἐγὼ δ' Ⓦ υἱὸν τῆς χήρας καὶ τὴν θυγατέρα τ' ἀρχισυναγώγου τεθνεῶτας ἀνέστησα. τ' ὠὸ λαρίκαι κατακείμενον ἀφῆ χλοῆς, τ' ἰαματικὸν δυνάμιν τοῖς τ' ἐνδοθεν κείμενοι ἐκπέμψας, ὑγίασα· τὴν δ', ῥήματι ἐκ θανάτου, ὡς ἐξ ὕπνου, ἤγειρα. Τίς οὖν ἔχει δαιμόνιον; ἐγὼ, ἢ ὑμεῖς; μὴ κρίνετε κατ' ὄψιν, ἀλλὰ τὴν δικαίαν κρίσιν κρίνατε. ὑμεῖς πλασταῖς ῥήμασι τῆς Ιεζάβελ Ⓦ Ναβουθὲ ἀποκτείναντες, Ⓦ τῆς εὐφεσύνης ἀμπελῶνα ἀνασκάψαντες, λαχανοφόρον ἀρουραν ἐποιήσατε, ἀθετοῦντων βρώματα, ὡς φησιν ὁ ἀπόστολος. Ο δὲ ἀθετεῖ λάχανα ἐσθίει. ἐγὼ δ' τοῦ Νικεῖ λαχανώντα ἀναμαλῶν, τοῦ ὑπὸ τῆς ἀρρωστίας καταπεσόντας, τὸ ῥητῇ ὀφθαλμοῦ ὑγιάσας καὶ ὑγιοποιήσας, αὖτις ὑγιεινοῦ βρώσιν μετέδωκα, καὶ πάλιν Εἰς τὴν αὐτοῦ ζωὴν ἐναώργησα, λέγων· Ἐγώ Εἰμι ἡ ἄμπελος, καὶ ὑμεῖς τὰ κλήματα. τίς οὖν ἔχει δαιμόνιον, ἐγὼ, ἢ ὑμεῖς, Εἴπατε; μὴ κρίνετε κατ' ὄψιν, ἀλλὰ τ' δικαίαν κρίσιν κρίνατε. ὑμεῖς τ' Ησαΐαν ξύλινῳ πρίονι πρίσαντες, διχάσατε· ἐγὼ δ' τ' ἀγαλυθῆσαι ᾧ θανάτῳ τὴν θεότητα, τῇ μετοσίᾳ τ' ξύλου τ' σαρκὸς συναρμόσας ἀνέστησα. Τίς οὖν ἔχει δαιμόνιον, ἐγὼ, ἢ ὑμεῖς, εἴπατε; μὴ κρίνετε κατ' ὄψιν, ἀλλὰ τ' δικαίαν κρίσιν κρίνατε. ὑμεῖς Ιερεμίαν τ' προφήτην εἰς λάκκον βορβόρῳ βαθυοντες ἀπέπνιξατε· ἐγὼ τ' ὃν βορβόρῳ τ' ἡδονῆς ὑμῶν ἀποθανόντα προφητικὸν λόγον ἀπέσασα, καὶ τὸν τ' ψυχῆς τ' ὑπηκόων μου ἐλύτρωσα. τίς οὖν ἔχει δαιμόνιον; ἐγὼ, ἢ ὑμεῖς, εἴπατε. μὴ κρίνετε κατ' ὄψιν, ἀλλὰ τὴν δικαίαν κρίσιν κρίνετε. ὑμεῖς Ζαχαρίαν τὸν μέσον μεταξὺ τῶ ναοῦ καὶ τῶ θυσιαστηρίου ἀπεκτείνατε (Ζαχαρίας δ' ἑρμηνεύεται, μνῆμα Θεοῦ) ἐγὼ δ' ἐλεγχὼν, τῶτον τὸν Ζαχαρίαν, τὸν μνήμιον τῶ Θεοῦ, τὸν μεταξὺ τῶ ναοῦ καὶ τῶ θυσιαστηρίου ὑφ' ὑμῶν ἀποκτανθέντα, τουτέστι, μεταξὺ σώματος καὶ ψυχῆς (ναὸς γὰρ ψυχῆς σῶμα, ὡς καὶ θυσιαστήριον Θεοῦ ψυχὴ, ἐν ᾗ προσφορὰ τῆς λογικῆς λατρείας καὶ θυμιάματα τῶν προσευχῶν ἀναπέμπεται) ταύτην τὸν μνήμιον τῶ Θεῶ ζωοποιήσας, ἐν ταῖς καρδίαις τῶν ἀνθρώπων ἐνῴκισα, προὸς ὃ πάντας ἐσμὲν δεδεμένους ἱερατεύειν Θεῷ. τίς οὖν ἔχει δαιμόνιον; ἐγὼ, ἢ ὑμεῖς, Εἴπατε. μὴ κρίνετε κατ' ὄψιν, ἀλλὰ τὴν δικαίαν κρίσιν κρίνετε. μέμνησθαι δ' καὶ Ⓓ μαθηταὶ τῶ Κυρίου τῶ ῥήματος τούτου. ὅτι γὰρ ἐκ τῶν γραμματέων καὶ Φαρισαίων ἐσεκαλοῦντο μὴ διδάσκειν ἐν τῷ ὀνόματι τῶ Χριστοῦ (Οὐ πρόσταξις ἀγγελία πρὸς ἡμᾶς ἀλλὰ ὑμῖν μὴ διδάσκειν ὅτι ἐν ὀνόματι τῶ Ιησοῦ, ἢ ἵνα πληρώσατε τὴν Ιερουσαλὴμ τῆς διδαχῆς ὑμῶν;) τότε ἀποκρινόμενοι, ἐκ τοῦ μιμητὴς γενόμενοι ἄνω τὸ κρίνειν ἀδίκως, ἢ λέγοντες· Εἰ δικαίου ἔστιν ὑμῶν ἀκούειν μᾶλλον, ἢ τῶ Θεοῦ, κρίνατε. ἔφη δὲ Ⓦ προφήτην, ἀγαπητὲ, ἐν ᾧ πρώτως ἡμῖν ἐκπροφαλείτη φαλμῷ φανερώτατα λέγοντα περὶ τῆς τῶ Κυρίου ἐσαρκου προοισίας, ἢ τῶ μὴ κρίνειν ἀδίκως. Ο Θεὸς ἔστη, φησὶν, ἐν συναγωγῇ θεῶν, ἐν μέσῳ δὲ θεοὺς διακρινεῖ. ἢ τίς αὖ εἶπε ὁ Θεὸς ὁ καλεὶς ἐν συναγωγῇ θεῶν, ἢ πρώτως ὁ Χριστὸς, ὁ καλεὶς ἐν τῇ συναγωγῇ τῶν Ιουδαίων, τίνα ποτὲ εἶπων θεῶν; περὶ ὃς ἀπεκρίθη, Ἐγὼ εἶπα, θεοί ἐστε. ὅσον γὰρ ὅτι τῇ τῶ Θεοῦ φιλανθρωπίᾳ, θεοὺς αὐτοὺς ὠνόμασεν· ἐπεὶ δ' ἐν τῇ ἑκατῶν κακίᾳ, ὡς ἀνθρωποι ἀπέθνησκον, ἢ ὡς εἷς τῶν ἀρχόντων ἔπιπτον· ἀρχόντων δ', ὑ τῶν ὑπηκόων, τῶν ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐκ τῶν ὑψηλῶν ἀφίσαν καταπιόντων, ὡς ὧν λέγει ἢ Παῦλος· Οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἡ πάλη πρὸς αἷμα ἢ σάρκα, ἀλλὰ πρὸς Ἐφεσ. ϛ. ιβ.

τὰς

Ρωμ. ιδ. ϛ. Ιωαν. ιε. ϛ.

ἀλλ' ὁ νόμος ἐκ τῆς λήξεως. καὶ ἔστι μαθεῖν, ἀγαπητοί, τὴν ὠφέλειαν ἐκ τῆς λήξεως· ἵνα μάθῃς πόσῳ μείζων ὁ λήκτης τοῦ νόμου. ὁ νόμος δέκα λήξεις δέδωσι τοῖς Ἰουδαίοις, καὶ οὐδεὶς ὠφέλησεν· ἡμῖν δὲ ὁ Θεὸς ἑνὶ λήξει διδάσκει, τὸν πρώτιστον δι' αὐτοῦ αἰσθόμενον. ἀλλ' ἐπὶ σκάλλομεν τὸ γράμμα τῷ πτύελῳ. ὁ γὰρ θησαυρὸς ἐν ἀνθρώποις οὐ μόνον χρυσὸς καὶ ἄργυρος λαβεῖν ἀπῆρχεται, ἀλλὰ δὴ καὶ λίθοις τιμίοις ἡ τοῦ ἀληθοῦς ἔρευνα ὑπέζωται. ποσάκις ἐὰν ἁμάρτῃ εἰς ἐμὲ ὁ ἀδελφός μου, ἀφήσω αὐτῷ; ἕως ἑπτάκις; μυστήριόν ἐστι, ἀγαπητοί, ἀπεκκεκρυμμένον ἐν τῷ γράμματι, καὶ πολλοῖς λέληθε. σὺ δέ μοι ἀκριβῶς παρέστηκε τῷ ἰοτήματι. λεπτὸν γάρ ἐστι σφόδρα, πυκνοῦ ἐξύτερον, ῥᾳδίως διαφεύγον ὄμμα τῆς διανοίας παραδραμεῖν, καὶ τὸν σφόδρα ὀξυδορκοῦντα. ποσάκις ἐάν εἰς ἐμὲ ἁμάρτῃ ὁ ἀδελφός μου, ἀφήσω αὐτῷ; ἑπτάκις; ζητήσεως γὰρ ἄξιον, διὰ τί εἶπεν ἕως ἑπτάκις ὁ Πέτρος, καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν ἀπεκρίνατο ἕως ἑβδομηκοντάκις ἑπτά. ἀλλ' ὁ Πέτρος παρέστηκε τὸ τῆς φύσεως ἔγκλημα, ὅτι βαρύτατον καὶ δεινόν ἐστι· καὶ βούλεται μαθεῖν ἐν μυστηρίῳ καινῆς ἐκκλησιαστικῆς, εἰ ἆρα καλύψει αὐτῷ ὁ Κύριος συγχωρήσει ἐν τῷ βαπτίσματι τὸ τῆς φύσεως ἔγκλημα. παρεσκεύακε γὰρ ὅπως ὁ Καὶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ δόλῳ ἐφόνευσεν, καὶ ἑπτὰ ἐγκλήματα ἐστὶν ἐπ' αὐτῷ. παρῆκε γὰρ ἐφόνευσεν ἐν αἰθέρι, παρῆκε ἐπέκρινεν, παρῆκε ἐψεύσατο, παρῆκε αἵματι τὴν γῆν ἐμίανε, παρῆκε πύλας θανάτου ἐνοίξεν. οὔπω γὰρ ἦν θάνατος γευσάμενος τὸν θεσπέσιον, εἰ μὴ Καὶν δι' ἐμὲ φόνον ἐκύησε. παρεσκεύακε δῶν Πέτρος ὅτι τοῦ Καὶν ὁ φόνος ἑπτὰ ἐγκλήμασιν ὑποκειται, παρέστηκε τῷ Κυρίῳ μυστηριωδῶς ἐπερωτῶν, ποσάκις ἐὰν ἁμάρτῃ ὁ ἀδελφός μου, ἀφήσω αὐτῷ; ἕως ἑπτάκις; τουτέστι, κελεύεις ἐν τῷ βαπτίσματι τὰ τοῦ ἀδελφοκτόνου Καὶν ἐγκλήματα ἀφῆσαι αὐτῷ; ὁ δὲ Κύριος φησὶ παρὸς αὐτόν· οὐ μόνον τοῦ Καὶν ἑπτάκις ἐν τῷ βαπτίσματι ἄφεσις, ἀλλὰ καὶ τοῦ Λάμεχ ἕως ἑβδομηκοντάκις ἑπτά, ἐν Χριστῷ τῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΕΙΣ ΤΟ ΛΕΓΕΙΝ ΤΟΥΣ ΙΟΥΔΑΙΟΥΣ, ΔΑΙΜΟΝΙΟΝ ἔχεις, καὶ Εἰς τό, Μὴ κρίνετε κατ' ὄψιν.

Λογ. ιβ, Ιωαν. ζ. κ. Ιωαν. ζ. κδ.

Ex Ms. Regio Lut.

Ὥσπερ ἡ φαεσφόρος σελήνη τὰ τῆς νυκτὸς ἀμαυρὰ λευκαίνουσα, τοῖς τε κατὰ γῆν καὶ θάλατταν πλωτῆρσί τε καὶ ὁδοιπόροις τὸ κάλλος διαδεικνῦσα, ἀνεμποδίστως ἑκάστῳ τὴν πορείαν κατεργάζεται· ὡσαύτως καὶ ὁ τῆς ἐκκλησίας διδάσκαλος δίκην σελήνης ταῖς τῆς διανοίας λαμπηδόσιν διὰ λόγων αὐγάζων, τοῖς τε ἐν τῷ πελάγει τοῦ βίου τούτου τὴν ἀλυκρείδα τῶν ἡδονῶν διαπερῶσι, καὶ τοῦ τὴν χειροφόρον ὁδὸν βαίνουσι, ὅπερ τὴν ἀλήθειαν Χριστὸν διδάσκει. οἷδε γὰρ καὶ ἡ θεία γραφὴ τοὺς τῆς ἐκκλησίας διδασκάλους καὶ ἐν σεμνῇ πολιτείᾳ βιοῦντας, ἐν εἰκόνι σελήνης καὶ ἀστέρων ὁμοιάζειν, ὡς φησιν ὁ προφήτης Δαβίδ· Σελήνην τε ἀστέρας, ἃ σὺ ἐδημιούργησας. σαφέστερον δὲ ὅτι ἐκ τῆς τοῦ ἀποστόλου ῥητῆς ἰδίᾳ τὴν διαφορὰν τῆς δόξης ἡλίου καὶ σελήνης καὶ ἀστέρων ὁμοιάζομεν. Ἄλλη δόξα, φησίν, ἡλίου, καὶ ἄλλη δόξα σελήνης, καὶ ἄλλη δόξα ἀστέρων· καὶ ἀστὴρ ἀστέρος διαφέρει ἐν δόξῃ. διὸ τοίνυν καὶ ἡμεῖς δίκην ἀστέρος βεβαπτισμένοι τὰς ἀστραπὰς τῆς διαλαμψάσης ἰοτήματος σαφῶς ὑμῖν ἐπιδείξωμεν. Ἐλεγεν οὖν ὁ Ἰουδαῖοι, φησι, τῷ Κυρίῳ· δαιμόνιον ἔχεις. ὁ δέ, Μὴ κρίνετε κατ' ὄψιν, ἀλλὰ τὴν δικαίαν κρίσιν κρίνατε, ὦ Ἰουδαῖοι. ἐμὲ λέγετε δαιμόνιον ἔχειν· συγκεκλείκατε τὰ ἔργα καὶ ἐμὲ τοῖς ὑμετέροις, καὶ ἐν τῷ γνώμονι τῆς συνειδήσεως ὑμῶν διερευνήσαντες, εἴπατε, τίς ἆρα ἔχει δαιμόνιον, ἐγώ, ἢ ὑμεῖς; μὴ κρίνετε κατ' ὄψιν, ἀλλὰ τὴν

Ψαλμ. κδ.

α. Κορ. ιε. μα.

Ιωαν. ζ. κ.

ἀλλ' ἕως ἑβδομηκοντάκις ἑπτά. ὅπερ γὰρ ἤκουσε τοῦ Κυρίου Ἑβραῖοι, ὅσα ἐὰν δήσητε ὅτι τῆς γῆς, ἔσται δεδεμένα ἐν τῷ οὐρανῷ· καὶ ὅσα ἐὰν λύσητε ὅτι τῆς γῆς, ἔσται λελυμένα ἐν τῷ οὐρανῷ, ἐπεργάζεται τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ Κυρίου, βουλόμενος ἅμα μαθεῖν, καὶ πόσον ὄφελος ἡ τοιαύτη τοῦ Κυρίου φιλανθρωπος χάρις. Εἶπεν οὖν, ὅσα ἐὰν δήσητε ὅτι τῆς γῆς, ἔσται δεδεμένα ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ὅσα ἐὰν λύσητε ὅτι τῆς γῆς, ἔσται λελυμένα καὶ ἐν τῷ οὐρανῷ. ποσάκις οὖν ἐὰν ἁμαρτήσῃ εἰς ἐμὲ ὁ ἀδελφός μου, ἀφήσω αὐτῷ; ἕως ἑπτάκις; ὁ δὲ Κύριος σκοπήσας τὸ συμφέρον αὐτοῦ τῆς πρὸς τοὺς πλησίον φιλανθρωπίας, εἶπε πρὸς αὐτόν· οὐ μόνον, λέγω σοι, ἕως ἑπτάκις, ἀλλ' ἕως ἑβδομηκοντάκις ἑπτά. σὺ μὲν γὰρ ὡς ἀνθρωπος πέντε, πενίαν ἠτήσας· ἐγὼ δὲ ὡς Θεὸς μεγαλόδωρος, πλουσίαν τὴν χάριν διδώρημαι· ᾗ μόνοι ἕως ἑπτάκις, ἀλλ' ἕως ἑβδομηκοντάκις ἑπτά. ἀλλὰ μυστήριον ἔχει ὁ λόγος ἀπόκρυφον. ἐὰν μὴ ὁ γεωργὸς τὴν διχάλκου εἰς τὸν χοῦν βαθύνῃ, οὐ καρπὸς ἐν ᾧ μέλλοντι χειμῶνι οὐκ εὐθέως ἐπιτηδείως· ὕπου γὰρ ἡμᾶς, ἐὰν μὴ τοῦτον ἡμῶν βαθυνώμεν εἰς τὸ γράμμα, τὸν κεκρυμμένον τοῦ πνεύματος θησαυρὸν οὐκ εὑρήσομεν. τοσάκις ἐὰν ἁμαρτήσῃ εἰς ἐμὲ ὁ ἀδελφός μου, ἀφήσω αὐτῷ; ἕως ἑπτάκις; ἐν τί γὰρ οὐκ εἶπεν, ἕως ὀκτάκις, ἢ ἑξάκις, ἢ δεκάκις, ἀλλ' ἕως ἑπτάκις; ὅπερ ὁ Θεὸς ἐποίησε τὰ σύμπαντα ἐν ἓξ ἡμέραις, καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ κατέπαυσεν ἀπὸ πάντων ἔργων αὐτοῦ. μυστήριον ἐπερωτᾷ ὁ Πέτρος τὸν Κύριον, βουλόμενος μαθεῖν οἰκλησιαστικὴν χαρίσασθαι· εἰ, ἐὰν ἁμαρτήσῃ εἰς ἐμὲ ὁ ἀδελφός μου ἐν πάσαις ταῖς ἡμέραις τῆς ζωῆς αὐτοῦ, ἐν ᾗ τῇ πληθυούσῃ ἡμέρᾳ τῆς ζωῆς αὐτοῦ, εἰ, Εἰ ἐν τῇ ἑβδόμῃ μετανοήσῃ, ἀφήσω αὐτῷ; ὁ δὲ Κύριος ἐπέτρεψε λέγων· ᾗ μόνον ἐν τῇ αἰώνι τούτῳ ἀφήσεις αὐτῷ τὰ ἁμαρτήματα, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι συγχωρήσεις αὐτῷ, μακροτέρᾳ χρησάμενος ἀρχῇ πρὸς τοῦτον τὸν αἰῶνα ἑβδομηκοντάκις ἑπτά. ἀληθὴς γὰρ ὄντως ἐστὶν ὁ εἰπών σοι· ὅτι ὅσα ἐὰν λύσητε ὅτι τῆς γῆς, ἔσται λελυμένα ἐν τῷ οὐρανῷ. ἀλλ' ἐπὶ βαθύτερον ἐπεργασώμεθα τὸ νόημα. ποσάκις ἐὰν ἁμάρτῃ εἰς ἐμὲ ὁ ἀδελφός μου, ὧδε εἰς σὲ τὸν Θεὸν, ἀλλ' εἰς ἐμέ, ἀφήσω αὐτῷ; ὁ δὲ Κύριος πρὸς αὐτόν, ᾗ μόνον ἐν τῷ εἰς ἐμὲ ἕως ἑπτάκις ἁμαρτήματα συγχωρήσεις, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ εἰς ἑβδομηκοντάκις ἑπτά. ἀληθὴς γὰρ ὄντως ἐστὶν ὁ εἰπών, Ὅτι πᾶσα ἁμαρτία καὶ βλασφημία ἀφεθήσεται τοῖς ἀνθρώποις, ἡ δὲ τοῦ ἁγίου πνεύματος βλασφημία οὐκ ἀφεθήσεται οὐδὲ ἐν τῷ νῦν αἰῶνι τούτῳ, οὐδὲ ἐν τῷ μέλλοντι. χάρις δὲ τῷ Θεῷ, ὃν ἡμᾶς τούτων τῶν ἁμαρτημάτων οὐ φοβεῖσθαι. οὐ γὰρ βλασφημοῦμεν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ἀλλὰ προσκυνοῦμεν καὶ δοξολογοῦμεν. ἀλλ' ἐπὶ ξύσωμεν καὶ λόγον. καὶ γὰρ χρυσὸς χωνευόμενος, σιλίκωσις γίνεται· οὕτω καὶ γραφὴ ξεσμῶν πλουσίαν διείσεται. ποσάκις ἐὰν ἁμάρτῃ εἰς ἐμὲ ὁ ἀδελφός μου, ἀφήσω αὐτῷ; ἕως ἑπτάκις; ὅπερ ἤδει ἐν ὁ νόμος συγχωρῆσαι τοῖς ἀνθρώποις τὰ πρόσκαιρα τὰ τῇ ἑβδομάδι τοῦ αἰῶνος τούτου· ὁ γὰρ εἶχε τὴν ὀγδόην ἡμέραν τῆς ἀναστάσεως. ὕπου γὰρ ἐν τῷ προφήτῃ ὁ Χριστὸς, ὁ ἔχων τὴν ἁγιασμοῦ ἡμέραν. ὅθεν καὶ Δαβὶδ ὅπερ ἐστὶ νόμου ἐστὶν ἄρχειν, ἑπτάκις αἴνει ἡ Θεὸν τὸ τῇ ἡμέρᾳ. λέγει γάρ, Ἑπτάκις τῆς ἡμέρας αἴνεσά σοι· οὐκ ὀκτάκις. οὕπω γὰρ ἦλθε μοι Χριστὸς, ἡ ὀγδόη τῆς ἀναστάσεως ἡμέρα. ἐγὼ εἰμὶ ὑπὸ νόμον, ὑπὸ νόμου δεδούλωσα σοι· ἐγὼ δὲ παιδίσκης εἰμὶ υἱὸς, τῆς ζωαγωγῆς· οὕπω γὰρ ἐκ τῆς ἐλευθέρας γεγένημαι· διὸ λέγει, Ἐγὼ δοῦλος σὸς, καὶ υἱὸς τῆς παιδίσκης σου. τὴν γὰρ τῷ χαρίτι ἀναγεννηθέντων χριστιανῶν ἡ μήτηρ ἐλευθέρα ἐστὶ, καθὰ λέγει ὁ ἀπόστολος· Ἡ δὲ ἄνω Ἱερουσαλὴμ ἐλευθέρα ἐστὶν, ἥτις ἐστὶ μήτηρ πάντων ἡμῶν. ποσάκις οὖν ἁμαρτήσει εἰς ἐμὲ ὁ ἀδελφός μου, καὶ ἀφήσω αὐτῷ; ἕως ἑπτάκις; οἰονεί ἔλεγε, κελεύεις συγχωρῆσαι τὰ πλημμελήματα τοῖς ἀδελφοῖς μου, ὡς ὁ νόμος; (τοῦτο γὰρ ἐστὶν, ἕως ἑπτάκις) ἢ πλέον τι; ὁ δὲ Κύριος ὑπερπλεονάζει τὴν χάριν λέγων· οὐ μόνον ἕως ἑπτάκις, ἀλλ' ἕως ἑβδομηκοντάκις ἑπτά. ὅσον γὰρ ὁ λόγος τοῦ νόμου ὑπερέχει, τοσοῦτον καὶ ἡ χάρις τοῦ νόμου. οὐ γὰρ ὁ λόγος Θεὸς ὢν τοῦ νόμου, ἀλλ'

ιζ. ἐπιξ. Ματθ. ιβ. λε. ιζ. ἐπιξ. Ψαλμ. ριη. ξζ. Ψαλμ. ριε. ε. Γαλ. δ. κε.

τῆ ἀδου καὶ πύλας θανάτου διέρρηξας λύσας καὶ μεθ' ἑαυτοῦ λαβών, εἰς ὕψους τοὺς
Ψαλ. ιη. ε'. τοῦ πατέρα ὡς γίγας ἀνέδραμε, καθά φησιν ὁ προφήτης· Ἀγαλλιάσεται ὡς γίγας δραμεῖν τὴν ὁδὸν αὐτοῦ. ἀπ' ἄκρου τοῦ ὑψους ἡ ἔξοδος αὐτοῦ, καὶ ὁ κατάντημα αὐτοῦ ἕως ἄκρου τοῦ ὑράνου, καὶ οὐκ ἔστιν ὃς ἀποκρυβήσεται τὴν θέρμην αὐτοῦ. ἀγαλλιάσεται ὡς γίγας δραμεῖν ὁδὸν αὐτοῦ. ἠγαλλιάσατο, ὡς ἀρτίως ἠκούετο ἐν τῇ εὐαγγελίῳ, μετὰ τὴν θύρεον τοῦ ἀπολωλότος υἱοῦ προβατου. εἶεν γὰρ τὰ σύνεγγυς ταῦτα προβατα μὴ πεπλανημένα, τουτέστι, καὶ ἀγγελικὰς δυνάμεις ὅτι καὶ ὄρη, τουτέστιν, ὅτι τοῦ ὑράνου, καὶ ἄλλοι ὅτι ὁ πε-
Ψαλ. ρια. πλανημένος προβατον ὁ βοῶν καὶ λέγων· Ἐπλανήθην ὡς πρόβατον ἀπολωλός· ζήτησον τὸν δοῦλόν σου, ὅτι καὶ ἐντολάς σου οὐκ ἐπελαθόμην. ἡ γὰρ τοιαύτης φωνῆς ἀκούσας ὁ πεπλανημένος προβατον, ἔκλινεν οὐρανούς, καὶ κατέβη, καὶ ἦλθε ζητῆσαι ὃ πεπλανημένον προβατον, καὶ εὑρὼν ἠγαλλιάσατο. ἀγαλλιάσεται ὡς γίγας δραμεῖν ὁδόν. ἔδραμε τοίνυν ἀπὸ οὐρανοῦ ὅτι γλῶ ὁδὸν ἀγαλλιῶν, εἶτα ἀπὸ γῆς ὅτι καὶ ἐνταῦθα ἔδραμεν. εἶτα ἐκεῖ πάσας καὶ ἐνταῦθα τὰ ἀχειρόλευ κατεχομένας ψυχὰς λύσας, ὡς γλῶ καταδραμε, καὶ πάλιν ἀπὸ γῆς εἰς οὐρανοὺς τοὺς ⟨W⟩ πατέρα, ὡς γίγας ἐπλατο. καὶ οὐκ ἔστι, ὃς ἀποκρυβήσεται τὴν θέρμην αὐτοῦ. θέρμην ἀχεύων Χριστοῦ, νοεῖ αὐτὸν ἥλιον δικαιοσύνης. καὶ οὐκ ἔστιν ὃς ἀποκρυβήσεται τὴν θέρμην αὐτοῦ. τίς γὰρ τῶν ψυχροπαθῶν θανάτων νεκρωθεὶς, ἀποκρυβήσεται τὴν θέρμην αὐτοῦ τῶν παθή-
α. Κορ ιε νε. μάτως, καὶ οὐχὶ πάντες οἱ νεκροὶ ἀναστήσονται; Σαλπίσει γὰρ, καὶ ⟨W⟩ νεκροὶ ἐγερθήσονται ἄφθαρτοι. Εἶτα ὃ ἐξῆς λέγει, ἀγαπητοί; Εἰ καὶ ὀλίγα ἀπὸ πολλῶν εἰρηκότες, εἰς ὃ, ὅσα ἐὰν δήσητε ὅτι τῆς γῆς, ἔσται δεδεμένα ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ὅσα ἐὰν λύσητε ὅτι τῆς γῆς, ἔσται λε-
Ματθ. ιη. ιθ'. λυμένα ἐν τῷ οὐρανῷ, εἰς ⟨W⟩ ἐξῆς τίθησι ⟨W⟩ τοιῶν ἡμῶν ἐπιτρέψωμεν. Αμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐὰν δύο συμφωνήσωσι ὅτι τὸ αὐτὸ περὶ παντὸς πράγματος, οὗ ἐὰν αἰτήσωνται, δοθήσεται αὐτοῖς. Αβραὰμ συμφωνήσας μὲ Σάρρας τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, ὁ μὲν εἰς τὰς βόας δραμών, καὶ ἡ σὺν αὐτῷ ὅτι ἀπούσασα, πρᾶγμα παράδοξον ὅτι γῆρας ἐδέξατο, τόκον λαμβάνων καρποφοροῦσα παῖδα. Ιακὼβ ὁ πατριάρχης ὁμονοήσας μὲ τῆς μητρὸς αὐτοῦ βουλῆς αἰωνίου δέδεκται καρπόν. Μωϋσῆς καὶ Ααρὼν συμφωνήσαντες, ὅλῳ Αἰγύπτου ἐξεπόρθησαν, ὃ τῷ Εβραίων ἐλευθερώσαντες γένος. Ιησοῦς καὶ Χαλὲβ ὁμονοήσαντες μόνοι τὴν τῆς ἐπαγγελίας ἐκληρονόμησαν γλῶ. Δεβόρρα μὲ Βαρὲκ συμφωνήσασα ⟨W⟩ ὠμάζαν ἐνίκησαν τύραννον. Ιουδὶθ μὲ τῆς ἰδίας θεραπαινίδος ὁμονοήσασα ⟨W⟩ ἀλλόφυλον ἐνίκησαν Ολοφέρνην. Τωβίας μὲ τὸ ἀγγέλου ὁμονοήσας ⟨W⟩ δαιμόνα τῆς ἰδίας γαμετῆς συνέδησε, καὶ τὸ παθος αὐτοῦ ὀφθαλμοὺς κακλεισμένους ἐνέῳξεν. Εζεκίας καὶ Ησαΐας ὁμοφώνως εὐξάμενοι, ἑκατὸν ὀγδοήκοντα πέντε χιλιάδας ἀλλοφύλων κατέτρωσαν. Παῦλος καὶ Σίλας ὁμοφώνως ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ εὐξάμενοι, τὰ θεμέλια τῆς φυλακῆς σεισθῆναι ἐποίησε. ἔστι δὲ καὶ ἄλλως νοῆσαι τὸ γράμμα, ἐὰν δύο συμφωνήσωσιν ὅτι ὃ αὐτὸ περὶ παντὸς πράγματος, οὗ ἐὰν αἰτήσωνται, δοθήσεται αὐτοῖς. ἐὰν τὰ δύο ζῶντα πολλοὺς δι- ἰσ. πολὺ διασπάζοντας καὶ φιλονικοῦντας
ασπάζοντας καὶ φιλονικοῦντας συμφωνήσωσι, τουτέστι, σαρξ καὶ πνεῦμα, καθ' ὅτι ἡ σαρξ ἐπιθυμεῖ κατὰ τοῦ πνεύματος, τὸ δὲ πνεῦμα κατὰ τῆς σαρκός· ἐὰν συμφωνήσωσι τὰ δύο ζῶντα, ἵνα τὸ μὴ κυκλεύῃ, τὸ δὲ κλυκλεύῃ· τὸ δὲ μὴ σωφρονῇ, τὸ δὲ μὴ ὑπολίγῃ, ὅτι ὁ Κύριος ἔσται αἰτὰ μόνον ψυχῆς καὶ σαρκός· καὶ περὶ παντὸς πράγματος, ὃ ἐὰν αἰτήσωνται, δοθήσεται αὐτοῖς. πολλοὶ γὰρ τῶν ἀσκησάντων ἐνισχύθησαν, ὡς Ηλίας ἐν τῷ ὄρει, καὶ Δανιὴλ ἐν τῷ λάκκῳ, καὶ Ιωνᾶς ἐν ᾧ κήτει, καὶ Εζεκίας ἐν τῇ κλίνῃ τῆς ἀῤῥωστίας αὐτοῦ, καὶ Πέτρος ἐν Ιόππῃ, καὶ Κορνήλιος ἐν Καισαρείᾳ. πολλαὶ δὲ καὶ μόναι γυναῖκες ἠξιώθησαι ἐνισχύθησαι, ὡς Σάῤῥα τῷ
Ματθ. ιη. κε. Ραγουὴλ ἐν Εκβατάνοις, καὶ Ιωδὶθ ἐν τῷ ὑπερῴῳ, καὶ Σωσάννα ἐν τῇ κρίσει τῶν πρεσβυτέρων. Τότε προσελθὼν, φησιν, ὁ Πέτρος εἶπε τῷ Κυρίῳ, ποσάκις ἁμαρτήσει εἰς ἐμὲ ὁ ἀδελφός μου καὶ ἀφήσω αὐτῷ; ἕως ἑπτάκις; ὁ δὲ Κύριος φησι πρὸς αὐτόν; Οὐ μόνον, λέγω σοι, ἕως ἑπτάκις,

ἀλλ'

ἀλλ' ἕως ἑβδομηκοντάκις ἑπτά. ὅπερ γὰρ ἔπαθεν τὸ Κυρίου Εἰρηκότος, ὅσα ἐὰν δήσητε ὅτι τῆς γῆς, ἔσται δεδεμένα ἐν τῷ οὐρανῷ· καὶ ὅσα ἐὰν λύσητε ὅτι τῆς γῆς, ἔσται λελυμένα ἐν τῷ οὐρανῷ, ἐπεργάζεται τὸν ἐπαγγελίαν τὸ Κυρίου, βουλόμενος ἅμα μαθεῖν, ἢ πόσον ὀφείλει ἡ τοιαύτη τὸ Κυρίου φιλανθρωπίας χάρις. Εἶπεν ἡμῖν, ὅτα ἐὰν δήσητε ὅτι τῆς γῆς, ἔσται δεδεμένα καὶ ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ὅσα ἐὰν λύσητε ὅτι τῆς γῆς, ἔσται λελυμένα καὶ ἐν τῷ οὐρανῷ. ποσάκις οὖν ἐὰν ἁμαρτήσῃ εἰς ἐμὲ ὁ ἀδελφός μου, ἀφήσω αὐτῷ; ἕως ἑπτάκις; ὁ δὲ Κύριος σχηπίσας τὸ ἀνωφελὲς αὐτῦ τῆς περὶ τὸν πλησίον φιλανθρωπίας, Εἶπε καὶ αὐτῷ· οὐ μόνον, λέγω σοι, ἕως ἑπτάκις, ἀλλ' ἕως ἑβδομηκοντάκις ἑπτά. σὺ μὲν γὰρ ὡς ἀνθρωπος πέπονθας, πενίαν ἠτήσας· ἐγὼ δὲ ὡς Θεὸς μεγαλόδωρος, πλουσίως τὴν χάριν διδόρημαι· ἢ μόνον ἕως ἑπτάκις, ἀλλ' ἕως ἑβδομηκοντάκις ἑπτά. ἀλλὰ μυστήριον ἔχει ὁ λόγος ἀπόκρυφον. ἐὰν μὴ ὁ γεωργὸς τὸν ἀκάνθαν εἰς τὸν γῆν βαθυνῇ, οὐ καρπὸς ἐν ᾧ μέλλοντι χειμῶνι οὐκ ἀνίσται ἐπιτηδείως· ὅταν ἡμῖν, ἐὰν μὴ τοῦτο ἡμῶν βαθυνώμεν εἰς ὃ γέγραμμα, τὸν κεκρυμμένον τῦ πνεύματος θησαυρὸν οὐκ ἀνίσχομεν. ποσάκις ἐὰν ἁμαρτήσῃ εἰς ἐμὲ ὁ ἀδελφός μου, ἀφήσω αὐτῷ; ἕως ἑπτάκις; ἢ τί γὰρ οὐκ εἶπεν, ἕως ἑξάκις, ἢ ἑξάκις ἑπτά, ἀλλ' ἕως ἑπτάκις; ὅτι ὁ Θεὸς ἐποίησε τὰ σύμπαντα ἐν ἓξ ἡμέραις, καὶ τὴν ἡμέραν τὴν ἑβδόμην κατέπαυσεν ἀπὸ πάντων ἔργων αὐτῦ. μυστήριον ἐπερωτᾷ ὁ Πέτρος τὸν Κύριον, βουλόμενος μαθεῖν ἐκκλησιαστικὸς χαρακτῆρας· ὅτι, ἐὰν ἁμαρτήσῃ εἰς ἐμὲ ὁ ἀδελφός μου ἐν πάσαις ταῖς ἡμέραις τῆς ζωῆς αὐτῦ, ἐν τῇ πολυταίᾳ ἡμέρᾳ τῆς ζωῆς αὐτῦ, ὅτι, Εἰ ἐν τῇ ἑβδόμῃ μετανοήσῃ, ἀφήσω αὐτῷ; ὁ δὲ Κύριος ἐπέτρεψε λέγων· ἢ μόνον ἐν τῇ αἰῶνι τούτῳ ἀφήσεις αὐτῷ τὰ ἁμαρτήματα, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι συγχωρήσεις αὐτῷ, μακροτέρῳ ὄντι ἀρχοντι πάντων τῶν αἰώνων ἑβδομηκοντάκις ἑπτά. ἀληθὴς γὰρ ὄντι ὁ Εἰπών σοι· ὅτι ὅσα ἐὰν λύσητε ὅτι τῆς γῆς, ἔσται λελυμένα ἐν τῷ οὐρανῷ. ἀλλ' ἐπιβαλώμεθα ἐπεργασώμεθα τὸ νόημα. ποσάκις ἐὰν ἁμαρτήσῃ εἰς ἐμὲ ὁ ἀδελφός μου, ὀφείλει εἰς σὲ τὸν Θεὸν, ἀλλ' εἰς ἐμέ, ἀφήσω αὐτῷ; ὁ δὲ Κύριος ἐπέστρεψε λέγων· ἢ μόνον ἐν ἐμὲ ἕως ἑπτάκις ἁμαρτήματα συγχωρήσεις, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι τούτῳ, ἐν ᾧ ἀρχοντι πάντων τῶν αἰώνων ἑβδομηκοντάκις ἑπτά. ἀληθὴς γὰρ ὄντι ὁ Εἰπών σοι· ὅτι Ὅπου πᾶσα ἁμαρτία καὶ βλασφημία ἀφεθήσεται τοῖς ἀνθρώποις, ἐὰν δὲ τῦ ἁγίου πνεύματος βλασφημία οὐκ ἀφεθήσεται οὐδὲ ἐν τῷ νῦν αἰῶνι τούτῳ, οὐδὲ ἐν τῷ μέλλοντι. χάρις δὲ τῷ Θεῷ, ὅτι ἡμεῖς ταύτην τὴν ἁμαρτίαν οὐ φοβούμεθα. οὐ γὰρ βλασφημοῦμεν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ἀλλὰ προσκυνοῦμεν καὶ δοξολογοῦμεν. ἀλλ' ἔτι ξέσωμεν καὶ λέγειν. καὶ γὰρ χρυσὸς χωνευόμενος, σιλβόμενος γίνεται· οὕτω καὶ γραφὴ ξεσμῷ τὸ ἀνωτέρω διείσκεται. ποσάκις ἐὰν ἁμαρτήσῃ εἰς ἐμὲ ὁ ἀδελφός μου, ἀφήσω αὐτῷ; ἕως ἑπτάκις; ὅπερ ἤδει ὅτι ὁ νόμος συγχωρεῖ τοῖς ἀνθρώποις τὰ πλημμελήματα ἐν τῇ ἑβδομάδι τῦ αἰῶνος τούτου· καὶ γὰρ εἶχε τὸν ὀγδόην ἡμέραν τῆς ἀναστάσεως. ὅπου γὰρ ἐν ἐβαπτίζοντο ὁ Χριστὸς, ὁ ἔχων τὸν ἀναστάσιμον ἡμέραν. ὅθεν καὶ Δαβὶδ ὅπερ ἐστὶ νόμου ἐστὶ πρόχειρον, ἑπτάκις αἱμῆ τὴν Θεὸν ἐν τῇ ἡμέρᾳ. λέγει γὰρ, Ἑπτάκις τῆς ἡμέρας ἤνεσά σοι· ὄχι ὀκτάκις. οὕτω γὰρ ἤλθε μοι Χριστὸς, ἡ ὀγδόη τὴν ἀναστάσεως ἡμέρα. ἔλυσε μοι ἐστὶ νόμου, ἀπὸ νόμου δουλεύσω σοι· ἔλυσε παιδίσκης εἰμὶ υἱός, τῆς ζωαγωγῆς· οὕτω γὰρ ὄχ τῆς ἐλευθέρας γεγένημαι· διὸ λέγει, Ἐγὼ δοῦλος σὸς, καὶ υἱὸς τῆς παιδίσκης σου. τῆμ γὰρ ἐν τῇ χαρᾷ ἀναγινώσκων χριστιανὸν ἡ μήτηρ ἐλευθέραν ὄντι, καθὰ λέγει ὁ Ἀπόστολος· Ἡ δὲ ἄνω Ἱερουσαλὴμ ἐλευθέρα ἐστὶν, ἥτις ἐστὶ μήτηρ πάντων ἡμῶν. ποσάκις οὖν ἁμαρτήσει εἰς ἐμὲ ὁ ἀδελφός μου, καὶ ἀφήσω αὐτῷ; ἕως ἑπτάκις; οἰονεὶ ἔλεγε, κελεύεις συγχωρῆσαι τὰ πλημμελήματα τοῖς ἀδελφοῖς μου, ὡς ὁ νόμος; (τοῦτο γὰρ ὄντι, ἕως ἑπτάκις) ἢ πλέον τι; ὁ δὲ Κύριος ὑπερπλεονάζει τὴν χάριν λέγων· οὐ μόνον ἕως ἑπτάκις, ἀλλ' ἕως ἑβδομηκοντάκις ἑπτά. ὅσον γὰρ ὁ λόγος τῦ νόμου ὑπερέχει, τοσοῦτον καὶ ἡ χάρις τῦ νόμου. οὐ γὰρ ὁ λόγος Θεὸς ἐν τῷ νόμῳ, ἀλλ'

ἰσ. ἐπιξ.

ἰσ. ἐπιξ.

Ματθ. ιβ. λα.

Ψαλμ. ριη. ξζ.

Ψαλμ. ριε. ε.

Γαλ. δ. κε.

τῦ ᾄδου ϗ πάντας τοὺς ἀπ' αὐτοῦ διῆλθας λύσας ϗ μὲ ἐαυτῷ λαβών, εἰς ὑψηλοὺς τοὺς
Ψλμ. ιη. ε. τοὺ πατέρα ὡς γίγας ἀνέδραμε, καθά φησι ὁ προφήτης· Ἀγαλλιάσεται ὡς γίγας δραμεῖν
τὴν ὁδὸν αὐτοῦ. ἀπ' ἄκρου τοῦ ὑψηλοῦ ἡ ἔξοδος αὐτοῦ, καὶ ὁ κατάντημα αὐτοῦ ἕως ἄκρου
τῦ ὄρθους, ϗ οὐκ ἔστιν ὃς ἀποκρυβήσε) τὴν θέρμην αὐτοῦ. ἀγαλλιάσε) ὡς γίγας δρα-
μεῖν ὁδὸν αὐτοῦ. ἠγαλλιάσατο, ὡς ἀρτίως ἠκούετο ἐν τῷ εὐαγγελίῳ, ἀφ' τὴν εὕρεσιν τῦ 8
ἀπολωλότος ἑνὸς προβάτου. εἴασι γὰρ τὰ ἐνενηκονταεννέα πρόβατα μὴ πεπλανημένα,
τυτέστι, ϗ ἀγγελικὰς δυνάμεις ὅτι ϗ ὄρη, τυτέστι, ὅτι τοὺς ὑψηλοὺς, ϗ ἦλθεν ὅτι ὃ πε-
Ψλμ. ριη. ϛοι. πλανημένον πρόβατον ζητεῖ καὶ λέγων· Ἐπλανήθην ὡς πρόβατον ἀπολωλός· ζήτησον τὸν
δῦλόν σου, ὅτι ϗ ἐντολάς σου οὐκ ἐπελαθόμην. τ γὰρ τοιαύτης φωνῆς ἀκύσας ὁ πεπλανημένος
προβάτου, ἔκλαιεν οὐρανούς, ϗ κατέβη, ϗ ἦλθε ζητῆσαι ὃ πεπλανημένον πρόβατον, ϗ εὑρὼν 10
ἠγαλλιάσατο. ἀγαλλιάσε) ὡς γίγας δραμεῖν ὁδόν. ἔδραμε τ ἀπ' οὐρανῶν ὅτι ἐπὶ γῆν ὁδὸν ἀ-
γαλλιῶν, εἶτα ἀπὸ γῆς ὅτι ϗ ἐπὶ τὸν ᾅδην ἔδραμεν. εἶτα ἐκεῖ πάσας ϗ ἀπὸ τῦ σκοτεινοῦ
καταχωμένας ψυχὰς λύσας, ἐπὶ γῆν κατέδραμε, ϗ πάλιν ἀπὸ γῆς εἰς οὐρανοὺς τοὺς Μ πα-
τέρα, ὡς γίγας ἐπήλατο. ϗ οὐκ ἔστιν, ὃς ἀποκρυβήσεται τὴν θέρμην αὐτοῦ. θέρμην ἀ-
κούων Χριστοῦ, νόει αὐτὸν ἥλιον δικαιοσύνης. ϗ οὐκ ἔστιν ὃς ἀποκρυβήσεται τὴν θέρμην αὐ- 15
τοῦ. τίς γὰρ τῶν ψυχροτάτων θανάτων νεκρωθεὶς, ἀποκρυβήσεται τ θέρμην αὐτοῦ τῦ πνεύ-
α. Κορ. ιε. νε. ματος, ϗ ἐκ πάντες ἐκ νεκρῶν ἀναστήσονται; Σαλπίσει γὰρ, ϗ Μ νεκροὶ ἐγερθήσον) ἄ-
φθαρτοι. Εἶτα ὃ ἑξῆς λέγει, ἀγαπητοί; Εἰ ϗ ὀλίγα ἀπὸ πολλῶν εἰρηκότες, εἰς ὃ, ὅσα ἐκεῖ
δύνασθε ὅτι τῆς γῆς, ἐς ἃ δεδεμένα ἐν τῷ οὐρανῷ, ϗ ὅσα ἐὰν λύσητε ὅτι τῆς γῆς, ἔσται λε-
Ματθ. ιη. ιθ. λυμένα ἐν τῷ οὐρανῷ, εἰς Μ ἑξῆς εἶχεν Μ νοῦν ἡμῖν διερμήνευσον. Ἀμὴν λέγω ὑ- 20
μῖν, ὅτι ἐὰν δύο συμφωνήσωσιν ὅτι τὸ αὐτὸ περὶ παντὸς πράγματος, οὗ ἐὰν αἰτήσωνται, δο-
θήσεται αὐτοῖς. Ἀβραὰμ συμφωνήσας μ Σάρρᾳ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, ὁ μὲ εἰς τὰ βόας
δραμεῖν, ἡ δὲ ἄρτους ὅτι ἀπύσασα, πρᾶγμα παράδοξον ὅτι γῆρας ἐδέξατο, τόκον
λαγόνων καρποποιοῦσι παῖδα. Ἰακὼβ ὁ πατριάρχης ὁμονοήσας μ τῆς μητρὸς αὐτοῦ βου- 25
λησίας αἰωνίου δίδεται καρπόν. Μωϋσῆς ϗ Ἀαρὼν συμφωνήσαντες, ὅλῳ Αἰγύπτῳ ἐξ-
επόρθησαν, δ τὴν Ἑβραίων ἐλευθερώσαντες γένος. Ἰησοῦς ϗ Χαλὲβ ὁμονοήσαντες μόνοι
τὴν τῆς ἐπαγγελίας ἐπληρώσατε γῆν. Δεβόρρα μ Βαρὰκ συμφωνήσασα Μ ὠμό-
τατον ἐνίκησαν τύραννον. Ἰουδὶθ μ τῆς ἰδίας θεραπαινίδος ὁμονοήσασα Μ ἀλλόφυλον
ἐνίκησεν Ὀλοφέρνην. Τωβίας μ τῦ ἀγγέλου ὁμονοήσας Μ δαιμόνια τῆς ἰ-
δίας γαμετῆς συνέδησε, ϗ τῦ πάθους αὐτὴν ὀφθαλμοὺς κακλεισμένους ἰώσατο. Ἐζεκίας ϗ 30
Ἡσαΐας ὁμοφώνως εὐξάμενοι, ἑκατὸν ὀγδοήκοντα πέντε χιλιάδας ἀνδροφύλων κατέτρωσαν.
Παῦλος ϗ Σίλας ὁμοφώνως ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ εὐξάμενοι, τὰ θεμέλια τῆς φυλακῆς συ-
νθλῶσαι ἐποίησε. ἔστι δ ϗ ἄλλως νοῆσαι τὸ γράμμα, ἐὰν δύο συμφωνήσωσιν ὅτι ὃ αὐτὸ περὶ
παντὸς πράγματος, οὗ ἐὰν αἰτήσωνται, δοθήσε) αὐτοῖς. ἐὰν τὰ δύο τοῦτο" πολλοὺς δι- Ἰσ. πολὺ διε-
ϛασιάζοντας ϗ φιλονεικοῦντας συμφωνήσωσι, τυτέστι, ϛαρξ ϗ πνεῦμα, καθ' ὅτι ἡ ϛαρξ 35 ϛασιάζοντα, ϗ
ἐπιθυμεῖ κ τῦ πνεύματος, τὸ δ πνεῦμα κ τῆς ϛαρκός· ἐὰν συμφωνήσωσι τὰ δύο τοῦτο, φιλονεικοῦντα.
ἵνα τὸ μὲ κωλεύῃ, τὸ δ ἀγωλεύῃ· τὸ δ μὲ σωφρονῇ, τὸ δ μὴ δώπλίσῃ, ὅτι ὁ Κύριος ἐς ἃ αἰά
μέσον ψυχῆς ϗ ϛαρκός· ϗ περὶ παντὸς πράγματος, ὃ ἐὰν αἰτήσω) δοθήσε) αὐτοῖς. πολλοὶ
γὰρ τῦτο ἀσκήσαντες εἰσηκούσθησαν, ὡς Ἠλίας ἐν τῷ ὄρει, ϗ Δανιὴλ ἐν τῷ λάκκῳ, ϗ
Ἰωνᾶς ἐν ᾧ κήτει, ϗ Ἐζεκίας ἐν τῇ κλίνῃ τῆς ἀῤῥωστίας αὐτοῦ, ϗ Πέτρος ἐν Ἰόππῃ, ϗ Κορνή- 40
λιος ἐν Καισαρείᾳ. πολλαὶ δ ϗ μόναι γυναῖκες εὐξάμεναι εἰσηκούσθησαν, ὡς Σάῤῥα τὸ
Ματθ. ιη. κα. Ῥαγουὴλ ἐν Ἐκβατάνοις, ϗ Ἀννὰ ἐν τῷ ἱερῷ, ϗ Σωσάννα ἐν τῇ χρείᾳ τ ᾠδηνόμων. Τότε
προσελθὼν, φησὶν, ὁ Πέτρος εἶπε τῷ Κυρίῳ, ποσάκις ἁμαρτήσει εἰς ἐμὲ ὁ ἀδελφός μου καὶ ἀφήσω αὐτῷ; ἕως ἑπτάκις; ὁ δὲ Κύριος αὐτῷ φησι πρὸς αὐτόν; Οὐ μόνον, λέγω σοι, ἕως ἑπτάκις,

ἀλλ'

ταῖς ἔλυσαι. ἔδησε Πέτρος Ἀνδρέᾳ σὺν Σατανᾷ πυρέττοντα τὸ πνεῦμα Κυρίου, καὶ
χ. ὑπὸ τῆς ἔλυσε τῆς Ταβιθᾶ ταῖς ὠδῖσι τοῦ θανάτου, ἐκ νεκρῶν αὐτὴν διασῶσας. ἔλυσε Κορνήλιον
Ⓦ ἑκατοντάρχου πίστει δύσαντα, καὶ ἔδησε Σίμωνα Ⓦ μάγον σὺν Ρώμῃ ταῖς μαγείαις ἐμ-
παίζοντα. ἔδησε καὶ Παῦλος Ἐλύμαν Ⓦ μάγον δι' λόγου αὐτοῦ τυφλώσας, καὶ ἔλυσε τὴν
παιδίσκην τοῦ πυθωνίου δαίμονος αὐτὴν διαζευξας. ἔδησε ἑαυτὸν Ἰούδας ὁμονοίᾳ τῆς προ-
δοσίας, καὶ ἔλυσε τὴν ἑαυτοῦ αἵρεσιν Πέτρος διὰ τῆς μετανοίας. ἔδησε ϗ Παῦλος ἑαυτὸν διώ-
κων τὴν ἐκκλησίαν, ἀλλὰ πάλιν ἔλυσεν ἑαυτὸν ἐπιγνωκὼς σὺν τῇ ὁδῷ τὴν ὁδὸν τῆς ἀληθεί-
ας. πολλοὶ γὰρ Ⓠ προφῆται ἔδησαν, καὶ ἔλυσε. ἔδησεν Ἠλίας ὁ Θεσβίτης ταῖς ὑπερτόνοις
νεφέλαις, μὴ δοῦναι τὸν ὑετὸν τοῖς ἀσεβέσι, ϗ ἔλυσεν αὐταῖς πάλιν, τοῦ βασιλέως αὐτοῦ Ἀχαὰβ
προσαπόντος. ἔλυσε ϗ ὁ τοῦτον μαθητὴς Ἐλισσαῖος Νεεμὰν Ⓦ Σύρον τῆς λέπρας αὐτὸν
διαζώσας, ϗ ἔδησε Ⓦ Γιεζὶ τὸν διὰ χρήματα ψευσάμενον, τὴν λέπραν αὐτῷ δρα-
σάμενος. ἔλυσε Δανιὴλ τὸν Ναβουχοδονόσορ ὁ σύμπνοον, καὶ ἔδησε χεῖρας ξιφήρεις Χαλ-
δαίων κατ' αὐτοῦ ὁπλισαμένας· Ϛ ἔλυσε Ⓦ ναὸν τῶν εἰδώλων, Ⓦ Βὴλ καταγρέψας
ϗ τὸν δράκοντα κτείνας, Ϛ ἔδησε σώματα λεόντων αἱμοβόρων. ἔδησαν ϗ Ⓠ τρεῖς παῖδες τὸν
πυρὸς τὴν δύναμιν μὴ καίεσθαι ὑπ' αὐτοῦ, ϗ ἔλυσαν τὸν βασιλέως ὁ δόγμα τὴν εἰκό-
να αὐτοῦ μὴ προσκυνήσαντες. ὑφ' ὧν τύπος πρὸ ἦν ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἔδη-
σε Ϛ ἔλυσεν. ἔλυσε τὸν μεταξὺ ἡμῶν ϗ τοῦ Θεοῦ χωρισμὸν ἔχθραν, Ϛ ἔδησε Ⓦ ἀρχέ-
κακον ὄφιν, δι' ὃν ἡ ἔχθρα γεγένηται. ἔδησε πρὸ ἦς σὺν κῆτει τὸν ἀπὸ θεοῦ πνεύματα πρατθυμοῦντας δαί-
μονας, ϗ ἔλυσε πρὸ ἦς σὺν ὑὸν αὐτοῦ ἐγκαθήμενος ἀπὸ θεοῦ πνεύματος. ἔδησε τὸν καθ' ἡμῶν
πρεσβύτην Φλεγέθοντα ῥομφαίᾳ, καὶ ἔλυσε τὸν ὅτι τῷ σταυρῷ δεδεμένον λῃστὴν, Ϛ εἰς πυ-
θμένα ἄβυσσον ἀπὸ θεοῦ εἰσκομίσας. ἔδησε τὸν ἀδικοφθόνον Καϊὴν ἕνεκα ἀπὸ θεοῦ Σωτηρίας
ϗ ἔλυσε τὸν ἀποκαλυπτικὸν σὺν ἕνεκα ταῖς μέλαι αὐτοῦ διορθώσας. ἔλυσε τὸν Ἰσαὰκ ὑπὲρ τοῦ
Ἀβραὰμ συμπαθείᾳ, καὶ ἔδησεν αὐτὸν αὐτῷ κριὸν σὺν φυτῷ σαβὲκ κατεχόμενον. ἔδησε
τὸν Ἰούδαν ἀργύρια φιλήσαντα, ϗ ἔλυσε τὸν ἀρχιπλοίαρχον Ζαχαῖον τὰ χρήματα αὐτοῦ
τοῖς πένησι διαδώσαντα. ἔδησε σὺν Ἰουδαϊκοὺς χοίρους τοῖς δαιμόσι βλητικεῖσθαι, ϗ ἔλυσε
τὸν δεδεμένον ὅλον Ϛ τὸν πῶλον, σὺν μαθηταῖς αὐτοῦ πέμψας. ἔδησε τὸν πικροφόρον συ-
κῆν, ταῖς ῥίζας αὐτῆς ξηράνας, ϗ ἔλυσε τὸν συγκύπτουσαν γυναῖκα, εὑρηκὼς αὐτὴν, Θαρ- Matt. 9. 8.
σεῖ, θύγατερ· λέλυσαι ἀπὸ τῆς ἀσθενείας σου. ἔλυσε Πέτρον δεδεμένον ἀλύσεσι ϗ ἔδησε τὸν
Φονικοβίωτον Ἡρῴδην τὰ μέλη αὐτοῦ τοῖς σκώληξιν εἰσκλίσας. ἐστερέωσε τὸν ὀπὸ τῆς στερεᾶς
πίστεως ἡμῶν ὁμολογοῦσαν ὀρθόδοξον ἐκκλησίαν, ϗ ζωέλυσε τὸν ὀπὸ τῆς αἱρετικῆς ψάμμου οἰ-
κοδομηθεῖσαν ἑτεροδόξων σκωλεύων. ἔδησαν ϗ Ἰουδαῖοι Χριστόν. ἀλλ' ἔλυσεν αὐτὸν Χρι-
στὸς Ⓦ ναὸν, κατέστρεψαν αὐτὸν τὸν Ἱερουσαλήμ, πρὸ ἔλυσεν αὐτὸν τὰ ἰδιώματα· ἠκύρωσεν
αὐτῶν ταῖς περιτομὰς, διέλυσεν αὐτῶν ταῖς συναγωγὰς· ἀφῄρπασεν αὐτῶν Ⓦ ἱερὸν καὶ
σὺν πρεσβυτέρους, ϗ αὖθις ἀχώρητον δίκην ὕδατα πᾶσαν πόλιν ϗ χώραν ἐλίκμησεν. ἔδησε καὶ ὁ
Ἀβδιὸλος Ⓦ Κύριον, ὅτι Ⓦ σαυρὸν αὐτὸν αἰσκομίσας· ἀλλ' ὑπέρρηξεν αὐτὸν Χριστὸς τὸν
ἀχόρταστον χιλίαις, σωτέλυσεν αὐτὸν σὺν Ὀρκοφάγοις ὁδοῖς. τῇ στρεμνίᾳ αὐτοῦ πίτυα συλ-
λάσας πρὸ ἔλυσεν αὐτοῦ ταῖς νόσους, ζωώτερον αὐτοῦ τὸν σολῶ, κατέσχεν αὐτοῦ τὸν
κόμην, θρῶν δὲ πόθος σωτηρίου ἐπέρριψεν αὐτῷ αἰώνιον, λύθ' ὧν Ⓦ ὁ χεῖρα ἑστῶτα πρὸ-
δοσίαν εἰς πόθος ἁμαρτημάτων κατήγαγε. ἐξέσβεσεν αὐτοῦ σὺν λιμοῦ ὀφθαλμούς,
κατήχμωσεν αὐτοῦ ὃ ἅπιμον προσώπου, ζοῦσαν ἐξέσυρεν ἐλογχοβόλησεν αὐτὸν, πεπόμ-
ῥομφαίᾳ κατεκέντησεν αὐτὸν, διεσχόρτισε ταῖς ἐλπίδας αὐτοῦ, ἐξηρύθησε ταῖς κεχρυμμένας
δόξας αὐτοῦ νοσιᾶς, ϗ ἐλίκμησε πρωτὶ αἵματι ταῖς ὀστέοις αὐτοῦ. ἡδάφισε τὰ ἀνελεήτου
δαιμόνων αὐτὸν τέκνα ϗ ἔκγονα, κατέκαυσε πυρὶ ἀσβέστῳ τὰ χθονόπετα αὐτοῦ ξόανα, ἐβα-
σάνισε τὸν χρυσοῦν αὐτοῦ, διέρρηξε τὰ σκοτεινὰ αὐτοῦ ταμεῖα, ἀνεπέτασε ταῖς πύλας

Ερισ. 6. λα. ἐκ τῆς ἐκκλησίας αὖθις ἐωθεν ἐρμηνευθησόμενα. Τί γάρ, φησι, γέγραπται; Ἕνεκεν τούτου καταλείψει ἄνθρωπος Ⓜ πατέρα, καὶ τὴν μητέρα, καὶ προσκολληθήσεται τῇ γυναικὶ αὐτοῦ, καὶ ἔσονται Ⓐ δύο εἰς σάρκα μίαν. τὸ μυστήριον τοῦτο μέγα ἐστίν· ἐγὼ δὲ λέγω εἰς Χριστὸν καὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν. ὃ οὖν ἐκεῖνος ἑρμηνεύει, ἡμεῖς μὴ ἀμφιβάλλωμεν. ὁ Χριστῷ Ἰησοῦ Ⓓ Κυρίῳ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, σὺν Ⓣ ἁγίῳ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεί, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Λογ. ιδ. Ματ. ιη. ιο. Ματ. ιη. ιϛ. Ματ. ιη. ιϑ. Ματ. ιη. κα. ΕΙΣ ΤΟ, ΟΣΑ ΕΑΝ ΔΗΣΗΤΕ ΕΠΙ ΤΗΣ ΓΗΣ, ἔσται δεδεμένα καὶ ἐν Ⓞ οὐρανῷ· καὶ πάλιν ὁ Ἀβραὰμ τὸν ἕκτον τοῖς ἑβδόμοις καὶ εἰς τὸ ῥητὸν τοῦ εὐαγγελίου, Ἐὰν δύο συμφωνήσωσι, καὶ τὰ ἑξῆς· καὶ εἰς τὸ, Ποσάκις ἐὰν ἁμαρτήσῃ εἰς ἐμὲ ὁ ἀδελφός μου, ἀφήσω αὐτῷ;

Ex Mr. Regio Lut.

Μίαν ἔχουσα ἡ πηγὴ τοῦ ὕδατος τὴν φύσιν, πολλοῖς καὶ ἀβασάνιστος ἐμψύχοις τὸ ἴαμα τῆς δίψης χορηγεῖται. καὶ γὰρ μηδὲ βουκόλια, καὶ ποιμνίων ἀγέλαι τοῖς αὐτὴν καταπερχούσαις, ποτὸν λαμβάνουσι, καὶ τετραπόδων ζωόδους καὶ κυκλοφόρων θηρίων ποικιλόμορφα γένη τροφὸς αὐτὴν ἐπιγράμμασι, σκιάζουσιν ὑδρευόμενα, καὶ πετεινῶν πολυάνθρωπα πλήθη τοῖς αὐτὴν καθιστᾶσι μάλιστα καὶ τὸ ὕδωρ ἀντλοῦσι, τοῖς δίψεσι Ⓜ κατάκαυσιν σκιάζουσιν. καὶ ὅμοιον ἡ πηγὴ τὴν τῶν ἀλόγων χρείαν πληροῖ, ἀλλὰ γὰρ καὶ λογικῶν ἀνθρώπων τὴν τοῦ τόπου πλοησίαν χάριτι ἐκ λαγόνων βλαστάνει· καὶ πᾶσα φύσις ἑρπετῶν καὶ πετεινῶν καὶ τετραπόδων καὶ λογικῶν ἀνθρώπων ἐκ μιᾶς πηγῆς ἀντλουμένη τὸ ὕδωρ χορτάζεται. τοιαύτη ἐστὶν ἡ τῶν θείων γραφῶν διδασκαλία, ἀγαπητοί. μία τυγχάνουσα, ὅπερ γὰρ καὶ ἐκ μιᾶς τῆς τοῦ Θεοῦ σοφίας τὴν ἀπόρροιαν ἔχει, πολλὰς δὴ καὶ ἀνθρώπων καρδίας σοφίζει. καὶ σκιάζει Ⓐ διδάσκαλοι σοφίζονται, Ⓐ μαθηταὶ ῥυθμίζονται, αἱ ἐκκλησίαι μυείζονται, Ⓜ δίψαντες ποτίζονται, Ⓐ ἐσκηπτρωμένοι φωτίζονται. ὅτι δὲ ταῦτα οὕτως ἔχει, ἐκ τοῦ ἀρτίως ἡμῖν αἰαγνωσθέντος εὐαγγελίου ῥᾴδιόν ἐστι μαθεῖν. τί γὰρ εἶπεν ὁ Κύριος; Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅσα ἐὰν δήσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται δεδεμένα ἐν τῷ οὐρανῷ. μία ἐστὶν ἡ φωνή, καὶ πολυμερῶς τοῖς τῶν ἐκείνου χειλέων ἐξ ὠφέλειαν μεμερισμένη· μία ἐστὶν ἡ φωνή, καὶ ἀρτίζει γνώσεσι καὶ νουθεσίαις, καὶ γυμνάζει καὶ πληθύνει, καὶ μυήσεσι, καὶ μαθητὰς ἐξ διδασκάλοις. ὅσα ἐὰν δήσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται δεδεμένα ἐν τῷ οὐρανῷ. σὺ δέδωκε τῷ ἀξιοσίμῳ τὸ δεσμεῖν καὶ λύειν. σαυτὸν ἔδησας τῇ σειρᾷ τῆς φιλαργυρείας, σαυτὸν λύσει τῇ ἐντολῇ τῆς φιλοπτωχίας· σαυτὸν ἔδησας ᾧ οἴνῳ τῶν ἡδονῶν, σαυτὸν λύσον τῇ σωφροσύνῃ· σαυτὸν ἔδησας τῇ Εὐνομίου κακοπιστίᾳ, σαυτὸν λύσον τῇ τῆς ὀρθοδοξίας ὁμοουσίᾳ. Ⓐ διδάσκαλοι, δήσατε τὰ Εὐνομίου, ἐξ Ἀρείου, καὶ Μαραθωνίου μαθήματα, καὶ λύσατε ἡμῖν τὰ παῖδες καὶ υἱοὶ ἐξ ἁγίου πνεύματος ὁ δι- Ἰσ. Μακηδονίου
αγγελίοις τοῖς ῥήμασι· δήσατε σὺν τῷ πιστῶν φρατρουμένους δαίμονας τῆς τοῦ Θεοῦ ὑμῶν ἱκεσίας, ἐξ λύσατε σὺν ἐξ ἐθνῶν ἐπιστρέφοντας ὁ ἐν βαπτίσματι, τὰ σιγῇ τῶν ἁμαρτημάτων αὐτῶν ἀναῤῥήσσοντες· δήσατε ἀφορισμῷ τοὺς μὴ τὸ βάπτισμα ἁμαρτήσαντας, καὶ λύσατε αὐτοὺς πάλιν μετανοοῦντας, ὡς ἀδελφοὺς αὐτοῦ προσδεχόμενοι. ἀληθὴς γάρ ἐστιν ὁ λόγος· Ὅσα ἂν λύσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται λελυμένα ἐν τῷ οὐρανῷ. τοῦτο γὰρ καὶ Ⓐ ἀπόστολοι ἐποίουν. ἔδησέ ποτε Παῦλος Ⓜ ὁ Κορίνθῳ περιβύσαντα, καὶ πάλιν ἔλυσεν αὐτὸν ἐκ καρδίας μετανοήσαντα. ἔδησε καὶ Πέτρος Ⓜ μὲν τὸ βάπτισμα βουληθέντα ἀναγκῆ ἐκ κτήσασθαι τὴν δωρεὰν τοῦ Θεοῦ, καὶ πάλιν ἔλυσεν αὐτὸν ἐκ καρδίας αὐτῷ προσποιήσαντα. λοιπὸν οἱ πολλοὶ καὶ ἀμετανόητα ἁμαρτήσαντας ἔδησαν, ἄλλους δὲ μετανοήσαντας

χ. τῶ θεοῦ ἡμῶν

τὸν ὁδὸν Κυρίου, εὐθείας ποιῆτε τὰς τρίβους" αὐτοῦ. ἀπῆρχεται εἰς τὸν ἔρημον πρὸς
Ιωάννην, καὶ τί φησὶν αὐτῷ, ἐπερωτᾷ. Εἶπέ μοι, εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστός; ἀποκρίνεται Ιωάννης, Matth. ιι.
οὐκ εἰμὶ ἐγὼ ὁ Χριστός· ἐστίν μου ἐρχόμενος, ἰσχυρότερός μού ἐστιν· οὗ οὐκ εἰμὶ" ἄξιος ℣ ἵ-
χ. ἰσχυρὸς Ioan. a. x'.
μάντα τοῦ ὑποδήματος αὐτοῦ λῦσαι. ἐπὶ βαπτιζόμενος αὐτοῦ, ἔλεγεν αὐτῷ· οἶμαι τετρω-
μένον ἀγάπης ἐγώ. πάλιν πρὸς αὐτὸν Ιωάννης· μὴ φόβου, παῦσαι, μόνον ὑπόμνησόν σε
λίγον. θεωρεῖ Ιωάννης προσερχόμενον ℣ Κύριον, καὶ λέγει αὐτῷ· παῦσαι, μηκέτι φόβου.
πόρρωθεν ὑποδεικνύει τὸν δάκτυλον ἐκτείνας, καὶ λέγει· ἴδε, οὗτος ζητεῖς, Ἰδοὺ, ὁ ἀμνὸς τοῦ Ioan. a. xl.
Θεοῦ, ὁ αἴρων τὰς ἁμαρτίας τοῦ κόσμου. ἀκούσασα αὐτοῦ ἀμνὸν τοῦ Ἰωαννίου, καὶ ποιμένα
τοῦ Ἡσαΐου, ἀμφιβάλλει λέγουσα ἐν ἑαυτῇ· πῶς ἀρά πιστεύσω; ἆρα τούτῳ πιστεύσω, ἢ
τῷ Ἡσαΐᾳ; θεωρεῖ ὁ διαύστης, ὅτι ἀμφέβαλε· κράζει καὶ λέγει, Ἐγώ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός. Ioan. x. 14.
λύει αὐτῆς τὴν ἀμφιβολίαν ἐκ τοῦ ῥήματος. προσέρχεται τῷ νυμφίῳ, πείθουσιν αὐτοὶ, καὶ φιλεῖ αὐτούς. καὶ πληροῦται ὃ ἐν τῷ Δαβὶδ γεγραμμένον, Ἔλεος καὶ ἀλήθεια Ψαλ. πδ. ια.
συνήντησάν, δικαιοσύνη καὶ εἰρήνη κατεφίλησάν. ἵνα μὴ ἐπιλείψει μάθωμεν ὅτι νυμφίῳ ὡς
νυμφίῳ ζωὴ ἔδοθη, γάμος ἐγένετο πνευματικός, καὶ αὐλὸς ὑπόθαλάμιος. ἄκουε αὐτοῦ ὁ Ιω-
άννης ℣ λέγει· Ὁ ἔχων τὴν νύμφην νυμφίος ἐστίν· ὁ δὲ ἑστὼς καὶ ἀκούων τοῦ φωνὴν αὐτοῦ, χαρᾷ Ioan. l. xl.
χαίρει διὰ τὴν φωνὴν τοῦ νυμφίου. σκόπει δὲ αὐξάνει, ἐμὲ δὲ ἐλαττοῦσθαι. χρεία ἦν ὡς
ἐν γάμῳ καὶ δῶρα χρᾶσθαι τῇ νύμφῃ· ἔδει χάριτας ζητηθῆναι, καὶ χρυσέα, καὶ
κάλαμον. ὁ χάρτης διὰ Ἡσαΐου εἰσέρχεται. βαπτίζεται τὸ πνεῦμα
τὸ ἅγιον καὶ λέγει, Λάβε μοι τόμον καινὸν μέγαν, καὶ γράψον εἰς αὐτὸν γραφίδι Ils. ii. 8.
ἀνθρώπου. ἐζητήθη κάλαμος, εὑρέθη διὰ τοῦ Δαβίδ. λέγει γάρ περὶ αὐτοῦ, Ψαλ. μδ. β.
Ἡ γλῶσσά μου κάλαμος γραμματέως ὀξυγράφου, ὡραῖος κάλλει διὰ τοῦτο ἐν υἱοῖς
τῶν ἀνθρώπων. ταύτην τὴν ἐκκλησίαν ὁ Δαβὶδ νυμφοστολῇ· αὐτὸς αὐτὴν καλλωπίζει, αὐτὸς αὐτὴν ἐνδύει, καὶ διδάσκει ὡς νυμφοστόλος, ἤ, ὡς ἔθος ἐστὶ λέγειν τοῖς
ἀνθρώποις, διδάσκαλος. διὰ τοῦτο λέγει τῇ νύμφῃ, βλέπε τέκνον· ἄκουσον, θύγατερ· καὶ Ψαλ. μδ. ιδ.
ἴδε, καὶ κλῖνον τὸ οὖς σου, καὶ ἐπιλάθου τοῦ λαοῦ σου, καὶ τοῦ οἴκου τοῦ πατρός σου, καὶ ὅτι ἐπιθυμήσει ὁ βα-
σιλεὺς τοῦ κάλλους σου. μὴ νομίσῃς ὅτι ὑπ' " αὐτὴν ἐστὶν αὐτοῦ ἡ. ἄκουσον, θύγατερ, καὶ ἴδε· καὶ ἰσ. αὐτὸ νύμ-
κλῖνον τὸ οὖς σου, καὶ ἐπιλάθου τοῦ λαοῦ σου· καὶ ἐπιθυμήσει ὁ βασιλεὺς τοῦ κάλλους σου. ὅτι αὐ- φη ἐστι
τός ἐστιν ὁ Κύριός σου, καὶ προσκυνήσουσιν αὐτῷ θυγατέρες Τύρου σὺν δώροις. ἐὰν μὲν ἀκούσῃς,
θύγατερ, ὃ προσέταξέ σοι λιτὸν βιώσουσιν οἱ πλούσιοι τοῦ λαοῦ τῆς γῆς. ἔδει λοιπὸν γραφῆ-
ναι καὶ περὶ ἑκάστου αὐτῶν διδόμενα. δούλους καὶ παιδίσκας. διὰ μὲν τοῦ Χριστοῦ, δούλους·
διὰ δὲ τῆς νύμφης, παιδίσκας. ἰδοὺ δούλους δίδωσιν ὁ Χριστός. " ἔρχονται Παῦλος καὶ Σι- χ. ἔρχεται
λουανὸς καὶ Τιμόθεος δοῦλοι Ἰησοῦ Χριστοῦ. ἀπαντῶσι καὶ διὰ τῆς νύμφης παιδίσκαι.
ὁ Δαβὶδ ἐσαγορεύει· Ἀπενεχθήσονται τῷ βασιλεῖ πρὸ θύραι ὀπίσω αὐτῆς, αἱ πλησίον αὐ- Ψαλ. μδ. ιε.
τῆς ἀπενεχθήσονται σοι. γοῦν ὁ γάμος· ἔρχεται ὁ Κύριος μυστικῶς ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαί-
ας. Καινὰ ἐρμηνεύεται κτίσις Θεοῦ. κτίσις ἐστὶ Θεοῦ ὁ πᾶς κόσμος. ὧδε τὸν γά-
μους τελεῖ τὸν πνευματικούς. ἔρχεται ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας καὶ διδάσκει ἐκεῖ πᾶς
ὁ τῆς ἁγίου χορός. εἶτα τὸν οἰκεῖον δυνάμει προσφέρεσι τῷ νυμφίῳ καὶ δῶρα· ἕκαστος
εἶτα τὸν οἰκείαν δυνάμιν· ὡς ἐν γάμῳ, Ἀβραὰμ ℣ μόχθοι, ἡ τούτου γυνὴ Σάρρα σὺν
ἐγκρυφίαις, Ἰσαὰκ τὰ ξύλα, Ἰακὼβ σὺν ἐείφους, Ἰωσὴφ σποδοῦ, Μωϋσῆς λαμπαδο-
χεῖ, Ἡσαΐας ἄδει, καὶ Δαβὶδ χορεύει· καὶ ὅπου ἔδει ζωοπαίγνια ἁγίας πνεῦμα εἶναι εἰς ℣ τι-
οῦτον γάμον, κἀκεῖνας ἄδει· ἔρχεται Ἐσθὴρ, Ἰουδὶθ τολμᾷ, κιθαρῳδεῖ· καὶ Μαρία ἡ Ἐξοδ. ιε. α.
τοῦ Μωϋσέως ἀδελφὴ, λαμβάνει τὸ τύμπανον καὶ λέγει· Ἀσωμεν τῷ Κυρίῳ· δεδόξωται γὰρ
διὸ δόξαν. καὶ ὅπου ἔδει ὡς ἐν γάμῳ τοιούτῳ καὶ ἐπιφέρεσθαι ἐπαίνους, Παῦλος ἐπαινῶν Εφ. ιϛ. ε.
℣ γάμον λέγει· Τίμιος ὁ γάμος ἐν πᾶσι, καὶ ἡ κοίτη ἀμίαντος. ἐπὶ δὲ τοῦ Χριστοῦ λέγει

νεν. Εἴ τίς ἐστιν ἐν τῷ θλίβεσθαι κατηχούμενος, μετανοείτω, προσερχέσθω τῷ Θεῷ, τῷ ὕδατι βαπτιζέσθω, τῷ βλέμματι φωτιζέσθω. Εἴ τίς ἐστιν ἐν θλίψει πιστὸς ἀμύρτισας, τῷ ὕδατι τῆς δακρύων τὸ σῶμα αὐτοῦ λουέτω, καὶ τῷ ἐλαίῳ τῆς ὑποπίας τὴν ψυχὴν λαμπρυνέτω. ἐὰν οὕτω σταθῇ κατηχούμενος, ἐκεῖ τοῖς κατορθώμασιν αὐτοῦ ὑφείσης, ἐρᾷ σε ὁ θεῖος λόγος, ἀπιστεῖ σε τῆς ἁγνείας, προς τὸν Θεοῦ ἐξέλκει. λέγεις καὶ σύ, Οἴμοι τετρωμένη ἀγάπης ἐγώ. καθάπερ γὰρ βέλη τὴν ἀγάπην ὑπεσώσατο αἱ τῶν ἀγίων ψυχαί. θέλεις ἀκοῦσαι αὐτῶν τῶν βέλους λαλούντων; ἀκούσωσι Ησαΐου, καὶ εὑρήσεις πῶς λαλεῖ ὁ βέλος. Καὶ ἔθηκέ με ὡς βέλος ἐκλεκτὸν, ὁ Θεὸς λέγει, καὶ ἐν τῇ φαρέτρᾳ αὐτοῦ ἔκρυψέ με. τοῦτο τῷ βέλει προσῆκεν Ιερεμίας ἔλεγε προς αὐτόν· Εγὼ δὲ οὐκ ἐκοπίασα κατ' ἀκολουθῶν ὀπίσω σου, καὶ ἡμέραν ἀνθρωπον οὐκ ἐπεθύμησα. τοῦτο τῷ βέλει τοῦ ἀγαπητοῦ προσῆκεν Δαβὶδ ἔλεγε προς αὐτόν· Εκολλήθη ἡ ψυχή μου ὀπίσω σου, ἐμοῦ δὲ ἀντελάβετο ἡ δεξιά σου. τοῦτο τῷ βέλει προσῆκε ὁ Παῦλος καὶ Σωσθένης Χριστῷ ἔλεγον, Τίς ἡμᾶς χωρίσει ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ; τοῦτο τῷ βέλει προσῆκε ἡ πρώσιμος ἐκκλησία ἔλεγεν, Οἴμοι τετρωμένη ἀγάπης ἐγώ, στεναγμὸς ἐν μέσῳ τῆς καρδίας βλυσταίνει φιλόχριστα νάματα. ὦ στεναγμὸς καὶ ἀγαθοῦ συμφοίου Χριστοῦ προς ἑαυτὴν ὑπεστρωμένη. Ἀφ' τοῦτο αὐτὴ λέγει· Φιλησάτω με ἀπὸ φιλήματος στόματος αὐτοῦ. μεμνήσθω ὑμῶν τῷ ἀγαθῷ συμφίῳ ἀφ' νόμου ἐξ τῶν προφητῶν, ἐγὼ ἡ ἐκκλησία ἡ ἐξ ἐθνῶν μεμνησθήσομαι· οὐκ ἐθέλω βούλεσθαι ἀφ' Μωϋσέως, ἢ ἀφ' Ησαΐου, ἢ ἀφ' Ιερεμίου, καὶ τῶν λοιπῶν προφητῶν, ἀλλ' αὐτὸς ἐλθέτω. βούλομαι στόμα προς στόμα λαλῆσαι αὐτῷ. ἀλλὰ ἡκέτω, φιλησάτω με ἀπὸ φιλημάτων στόματος αὐτοῦ. ἄκουε Ιερεμίου λέγοντος προς αὐτόν, Βαθεῖα ἡ καρδία αὐτοῦ προς πόθεν, ὁ ἀνθρωπος οὗτος, καὶ τίς γνώσεται αὐτόν; αὐτὸν ποθῶ, αὐτὸν ἱκετεύω· φιλησάτω με ἀπὸ φιλημάτων στόματος αὐτοῦ. ἄκουε τοῦ Αμὼς λέγοντος· Ἰδοὺ ἄνθρωπος ἑστὼς ἐπὶ τείχους ἀδαμαντίνου, καὶ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ ἀδάμας. αὐτὸν ζητῶ, ἱκετεύω, φιλησάτω με ἀπὸ φιλημάτων στόματος αὐτοῦ. ὁ ὥσπερ χιὼν φίλυδρος, ἀπὸ τοῦ ὄρους, προσκύπτουσα ἀφ' ὑγρίδων αὐτοῦ προσβλέπεται, αὐτὸν προσκυνῶ, καὶ κατὰ τὴν γῆν, καὶ κατὰ τὴν θάλασσαν καὶ ἐν ἅπασι πλοῖοι ἐρχόμενοι, ἐκεῖ τοῦ ἑαυτῆς ὕδατα φαντάζεται· καὶ ἐν ὁδοιπορίαις ἐρχομένους πορρωθεν, ἐκεῖ ἑαυτῆς ὕδατα λογίζεται ἐμοί· πολλάκις γὰρ αὐτοῖς συναντήσασα ἐπερωτᾷ προσεῖ τὸ ἰδίου ὕδατος, εἰπατέ μοι, που αὐτὸν ἑώσατε, ἐν ποίᾳ πόλει ἡ χώρᾳ, τί λέγοντα, ἢ τί ποιοῦντα, ἢ πότε ἐρχόμενον; ὁ αὐτὸν ὅπου ἡ πρώσιμος ἐκκλησία φιλήματι ἀγίῳ ἀγάπης συνεχομένη, πόθῳ τοῦ προσφθέγξασθαι ἐπερωτᾷ λέγουσα· ἴδητε αὐτόν; ἆρα ἔρχεται; ἆρα οὐκ ἔρχεται; ἆρα ἐν οὐρανῷ ὄντι; ἆρα τὰ ἀπλάνητα προβατα ἐν ἐπιστήμῃ τὰ οὐρανίᾳ τέρμα, ἡ οὐκ ἔρχεται προς τὸ πεπλανημένον προβατον; Εἰπατέ μοι που ποιμαίνει; που κοιτάζει ὁ ἡγάπησεν ἡ ψυχή μου; ἐπερωτῶμεν ὑμᾶς ὁ προσφῆται, διὰ ἐκεῖνος φθέγγονται Ησαΐου ἡ λέγουσι· Εἴδομεν αὐτόν· ἀλλ' Εἰ ἐκεῖνος ἐκδέχη, Εἴδομεν αὐτόν, ἡ οὐκ εἶχεν ὅτι τὸ Εἶδος αὐτοῦ, ὅτι ὁ κάλλος· ἀλλὰ τὸ Εἶδος αὐτοῦ ἄτιμον ἡ ἐκλεῖπον προβαίνει τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων. ἀποκρίνεται ἡ πρώσιμος νύμφη ἐκκλησία, ἐκεῖνος ὅστις, αὐτὸν ποθῶ, αὐτὸν ζητῶ, ἱκετεύω, φιλησάτω με ἀπὸ φιλημάτων στόματος αὐτοῦ. ἀποκρίνεται προς αὐτὴν Ησαΐας· Εἰ αὐτὸς ὅστις, ἔρχεται, ἡ μὴ ἰσχύος πολλῆς ἔρχεται. Κύριος, Κύριος ἔρχεται, ἡ ὁ βραχίων αὐτοῦ μετὰ Κυρίου. ἰδοὺ ὁ μισθὸς αὐτοῦ, ἡ ὁ ἔργον αὐτοῦ ἐναντίον αὐτοῦ· ἡ ὁ τῇ χειρὶ αὐτοῦ συνάξει ἀρνας, ἡ τοῖς ὁ γαστρὶ ἐχούσας προβαλεῖται. ἀκούει αὐτοῦ, ὅτι ἀκριβῶς τοῦ προβατίου αὐτοῦ ἐπιστεῖται Ησαΐας, ἡ λέγει αὐτὸν ποιμένα· Ως ποιμένα ποιμανεῖ τὸ ποίμνιον αὐτοῦ, ἡ ὁ τῇ χειρὶ αὐτοῦ ζωπάξει ἀρνας, ἡ τοῖς ὁ γαστρὶ ἐχούσας προβαλεῖται, ἡ λέγει αὐτῷ· που ποιμαίνει; που κοιτάζει ὁν ἠγάπησεν ἡ ψυχή μου; πέμπτῳ αὐτῷ Ησαΐας προς Ιωάννου, ἡ λέγει αὐτῇ Ιωάννης, φωνὴ βοῶντος ὁ τῇ ἐρήμῳ· Ετοιμάσατε τὴν

Λογ. β. 9. Ησ. μθ. β. Ιερ. ϛ. ιϛ. Ψαλ. ξβ. η. Ρωμ. η. λϛ. Ασμ. α. α. Ιερ. ιζ. θ. Αμὼς ζ. ζ. Ησ. μ. ιϛ.

χ. εἰ διάλυ
χ. λείδω,
χ. ἐκλεκτὸν, ἡ ἐν τῇ φαρέτρᾳ αὐτοῦ ἐκρυψέ με. ἐθνικὴ με, ὡς βέλος ἐκλεκτὸν († Θεῷ λέγον λέγω) ἡ ἐν τῇ φαρ.
χ. ἐκ μέσου
γ. φιλημάτων
* μεμνήσεσθαι τῆς ἁγίας συμφίου διὰ νόμου ἡ προφητῶν.
χ. ἐν δὲ
ἴσε ἡ
χ. ἐκεῖ καὶ,
χ. ἀπλανῆ
χ. ἀπλανῆ

ἀπ. πάν. γι Κύριος βουλόμενος δεῖξαι τοῖς ἑαυτοῦ μαθηταῖς, " πόσων ἄλλων ἐστὶ κρείττων ἡ ἀφέσεως, λέγει πρὸς αὐτούς· Μὴ φοβεῖσθε πολλῶν πρυτάνεων διαφέρετε ὑμεῖς. διὰ τοῦτο καὶ ὁ Σολο- Matt. 9. λε.
μὼν ἔβοα λέγων· Ἵνα σώζῃ, ὥσπερ δορκὰς ἐκ βρόχων, καὶ ὥσπερ ὄρνεον ἐκ παγίδος. καὶ πάλιν Παροιμ. ε.
ἡ θεία φωνή, Ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν κόκκῳ σινάπεως, ὃν λαβὼν ἄνθρωπος ἔσπει- Λουκ. ιζ. ιθ.
ρεν εἰς τὸν ἴδιον ἀγρόν, ὃ μικρότερον μέν ἐστι πάντων τῶν σπερμάτων· ὅταν δὲ αὐξηθῇ, καὶ μεί-
5 ζον πάντων τῶν λαχάνων, ὥστε ἐλθεῖν πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ κατασκηνοῦν ἐν τοῖς
κλάδοις αὐτοῦ. καὶ γὰρ ἐν τούτοις τὰ πολυαρίθμητα γέμει τῶν ἀνθρωπίνων ὀρέξεων· πτέρυγας. καὶ γὰρ πρυτάνεις εὑρεῖν ἑαυτῷ οἰκίαν, καὶ πτυχὰς ποιεῖται ἑαυτῇ, οὐ θέσει τὰ ποιὰ ἑαυτῆς. πτε-
γοῦν πρέπουσαν τὴν πανσόφου ἐκκλησίαν διὰ τὰ ποικίλα τῆς σοφίας χαρίσματα. ἄλλη δὲ
10 πανποίκιλος ἡ ἐκκλησία, ὅτι τῷ Δαβὶδ ἀκούσας λέγοντος· Πᾶσα ἡ δόξα τῆς θυγατρὸς ἔσω Ψαλ. μδ. ιι.
τοῦ βασιλέως ἔσωθεν ἐν κροσσωτοῖς χρυσοῖς πεπερικεκλωσμένη, πανποίκιλος. καὶ γὰρ πρυτάνεις εὑρεῖν ἑαυτῷ οἰκίαν, καὶ πτυχὰς ποιεῖται ἑαυτῇ, οὐ θέσει τὰ ποιὰ ἑαυτῆς· τοιγαροῦν ὥσπερ τερμίνους κλάδους τὸ σωτῆριον ἐκτείνουσα πανευφώνους τίκτει. ταύτης δὲ τῆς πτυχώσεως μέμνηται καὶ Ἱερεμίας λέγων· Πτυχαὶ καὶ χαλιδῶνες ἄγρευε· πρυτάνεις δὲ καὶ πέτρινος ἔρημος κατοικία- Ιερ. β. ζ.
15 σθήσεται αὐτῶν, πτυχὰς λέγων τοὺς πανσόφους ἐκκλησιαστάς, χαλιδῶνα μὲν " φιλέρημον Ἰσα- χ. φιλόπτω-
μον
ὰὶλ, πέτρινα δὲ εὔκαιρον Παῦλον, καὶ τῆς ἐκκλησίας αὐτόν· ὡσεὶ γοῦν τῆς πτυχώσεως ἐπιλέπεται ὁ Κύριος διὰ Ἀβεσσαλώμ· Λάβε μοι δάμαλιν τριετίζουσαν, καὶ κριὸν τριετίζοντα, καὶ Γεν. ιε. θ.
ἅμαξαν τριετίζουσαν, καὶ ἐρίφιον αἰγός, καὶ πτυχήν. ταύτης τῆς πτυχώσεως μέμνηται καὶ ἐν τοῖς ἀσμα- Ασμ. β. ιδ.
σι τῶν ἀσμάτων ἡ χαρὰ λέγουσα· Φωνὴ τῆς πτυχώσεως ἠκούσθη ἐν τῇ γῇ ἡμῶν. καὶ φωνὴ τῆς ἰσ. τὸν Χεισ-
20 πτυχώσεως ταύτης, ὃ ἀρχαίως ἔαρ· ὁ Χριστὸς ἀναστήσεται ἀπὸ τῶν νεκρῶν ὡσεὶ σπαργανῶν· καὶ φωνὴ τῆς πτυχώσεως ἠκούσθη ἐν τῇ γῇ ἡμῶν σήμερον. ἀλλ' ἀκούσωμεν τῆς φωνῆς τῆς πτυχώσεως ταύτης, ποία μέλη κελεύει. Μέλαινά εἰμι καὶ καλή· θυγατέρες Ἰερουσαλήμ, μὴ ἐμβλέψητε Ασμ. α. ε.
μοι, ὅτι ἐγὼ μεμελανωμένη εἰμί, ὅτι παρέβλεψέ με ὁ ἥλιος. μέλαινά εἰμι καὶ καλή· ἰσ. τὸν
μέλαινα, διὰ τὸ ἐν τῷ σταυρῷ πεπῆχθαι καλή, διὰ τὸ ἐν τῷ βαπτίσματι φῶτος. μέλαι-
25 να εἰμὶ καὶ καλή, θυγατέρες Ἰερουσαλήμ. θυγατέρας λέγει τῆς Ἰερουσαλήμ, τὰς ἁγίας τῶν πατέρων ψυχάς. μέλαινά εἰμι ἐκ καλή, ἡ δὲ ἐθνικὴ ἐκκλησία. μὴ βλέψητε ὑμεῖς αἱ ἅγιαι ψυχαί, μὴ ἐμβλέψητε εἰς ἐμέ, ὅτι ἐγὼ εἰμὶ μεμελανωμένη, ὅτι παρέβλεψέ με ὁ ἥλιος τῆς δικαιοσύνης διὰ τὸν σκοτισμὸν μου πλάνου. ποῖος ἥλιος παρέβλεψεν αὐτήν; ἡ πάντως ὡσεὶ ἔλεγε τοῦ Ἐκκλησιαστοῦ, Ἀνατέλλει ὁ ἥλιος, καὶ δύνει ὁ ἥλιος, καὶ εἰς τὸν τό- Ἐκκλησ. α. ε.
30 πον αὐτοῦ ἕλκει· διὰτελῶ γὰρ ἡμῖν ὁ ἥλιος τῆς δικαιοσύνης, Χριστὸς ἐκ Μαρίας, ὃ καὶ σάρκα, διὰ τοῦτο ὄνομα αὐτῷ. ἔδυνε πάλιν, ὅτε ὑπὲρ τῶν σταυρῶν καὶ εἰς τὰ καταχθόνια κα-
τῆλθεν. ἀνατέλλει ὁ ἥλιος, καὶ δύνει ὁ ἥλιος, καὶ εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ ἕλκει. ὅπου εἰς ἀρχαίους
χ. αὖθις ἀνῆλθε, ὅπου ἡμᾶς εἵλκυεν. Ὅταν γὰρ ὑψωθῶ, πάντας ἑλκύσω πρὸς ἐμαυτόν. Ιωαν. ιβ. λε.
ὡσεὶ τοῦτο τὸ ἡλίου τῆς δικαιοσύνης καὶ Ἡσαΐας φθέγγεται λέγων· Ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις
35 ἀνατελεῖ ὁ ἥλιος τῆς δικαιοσύνης, καὶ ἴασις ἐν ταῖς πτέρυξιν αὐτοῦ. ἐλθόντος γὰρ τοῦ ἡλίου τῆς δικαιοσύνης Χριστοῦ, καὶ αἱμορροούσα ἀφαυανθεῖσα τοῦ πτερυγίου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ ἔλαβε πτυχὰς τῶν αἱμάτων ἐξήρανε. μέλαινά εἰμι καὶ καλή, θυγατέρες Ἰερουσαλήμ. Εἰ τίς ἐστιν οἰκοδε-
σποτικὴ ψυχὴ ἀμύητος μεμελανωμένη, μὴ φοβείσθω· μίσει μετανοείτω, καὶ λεγέτω, μέ-
λαινά εἰμι καὶ καλή. Εἰ καὶ πρὸς ἑκατὸν διαπτοεῖται τυγχάνω, εἰ καὶ πρὸς ἑπτάκισ-
40 χίλια ἐστί, μὴ φοβείσθω· μετανοείτω μοι πλανωμένῃ. ὃ γὰρ, Ἑπτάκις ἀνίστησι δίκαιος Ψαλ. κθ. ι.
ἑπτάκις, καὶ " εἰς ὃ πρέπει ἀναλλίαστος. μίμνησαι Ἐζεκίαν τὸν βασιλέα, ὃς ἀρρωστίᾳ ἐπόνει πε- χ. τῷ
πρωμένῃ κατέκειτο ὅτι κλίνης. ἀκούσας δὲ Ἡσαΐου λέγοντος πρὸς αὐτόν, Τάξαι πρὸς τὸν οἶκόν σου Ησ. λθ. α.
(μέλλεις γὰρ σὺ τελευτᾶν, καὶ οὐ ζήσῃ) γράφεις πρὸς τὸν τοῖχον, δάκρυσι μετὰ ἱκετείας τὸν κλί-
νην ἐδρόσιζε, καὶ ἥλιον ἐπέστρεψε καὶ πεντεκαιδεκαετῆ ζωῆς χρόνοις προσχρῆμα ἐλάμβα-

τὸν ἰὸν τῦ δράκοντος ἐξεμέσαντες, ὁ καθαρῶ τῷ μύρτυρίῳ τῆς Ζωοδόκου τὸν οὐρανίου αὐτὸν ὑποδέξηδε. βύξαδε, ἢ ἀποδῶτε Κυρίῳ τῷ Θεῷ ἡμῶν. πολλὰ ἰσχύει, ἀγαπητοὶ, βύκὴ, τὰ παρὰ ἀνθρώποις ἀδύνατα, δυνατὰ καθιστῶσα. ἤυξατο Μωϋσῆς, ὁ τὴν θάλασσαν ἀξέρασε, καὶ διὰ τῦ ἐρυθραίους ὡς διὰ χλοηφόρου πεδίου διήγαγεν. ἤυξατο Ἰησῦς ὁ τῦ Ναυὴ, ἢ τὰ Ἰορδάνια ῥεύματα ὑπεπόδισε, ἢ ἐπληρώθη τὰ τεγραμμένα, Τί σοί ἐστι, θάλασσα, ὅτι ἔφυγες; ἢ σύ, Ἰορδάνη, ὅτι ἐστράφης εἰς τὰ ὀπίσω; ἤυξατο Ἠλίας ὁ ἁρματηλάτης, ὁ ὁμοεστάχυις νεφέλας ἐχαλίνωσε, ἢ ταύτας πάλιν δι' εὐχῆς αἴσιξεν. ἤυξατο ὁ αὐτὸς Ἠλίας, ἢ τῇ πενιχρᾷ χήρᾳ τὸ ἄλευρον ἢ τὸ ἔλαιον καθ' ἑκάστην ἡμέραν πίστει μεμετρημένον ἐπλήθυνε. ἤυξατο ὁ τύτυ μαθητὴς Ἐλισσαῖος, ἢ ὁ Σωμαίτης τὸν ἐκ νεκρᾶς τὸ ἄρρεν, παρ' ἐλπίδας ἔθρεψε. ἤυξατο Δανιὴλ, ἢ τὰ Βὴλ κατέσρεψε, ἢ τὸν δράκοντα ἀπέκτεινε, ἢ τοὺς λέοντας ἀναβλέπειν εἰς ὕψος ἐποίησεν. ἤυξατο οἱ τρεῖς παῖδες ἐν τῇ καμίνῳ, ὁ ὁ παφλάζουσα φλὸξ τῆς καμίνου ἐσβέννυτο. ἤυξατο Ἐζεκίας, ἢ τὸν ἑαυτῦ Σεννεχηρείμ ἀσσυρίων θεμάτων ἔλυσε, ἢ πεντεκαιδεκαετῆ χρόνον ζωῆς ἀπελάμβανεν. ἤυξατο Ἰωνᾶς, καὶ τὸ κῆτος ἠμέρωσε, ἢ ἐν τεσσαρσὶ φιλοξενῆσαι αὐτὸν ἐδίδαξεν, ἵνα δείξῃ ὅτι τοῖς ἁγίοις καὶ ἐν βυθοῖς θαλάσσης ξενία εὐαίσχητος. Ἐυξατο ὁ εὐσεβέστατος Τωβίας τυφλὸς ὢν ἀρχήν, ἢ ὀκ ἀφεὶς ἀγάλλεται τὸ φέγγος ἐλάμβανεν. ἤυξατο Σάρρα ἡ τῦ Ραγουὴλ ἐν Ἐκβατάνοις, ἢ τὸν δυσκτίνου δαίμονα ἐφυγάδευσεν. ἤυξατο Σίλας ἢ Παῦλος ἐν τῇ φυλακῇ ὑμνῶν ἀρχόντας, ἢ ἡ γῆ ἐσείσθη, αἱ θύραι τῆς φυλακῆς ἀνεῴχθησαν, αἱ σιδηραῖ ἀλύσεις τῶν δεσμῶν ἀπέπεσον, ἢ πάντες οἱ δεσμῶν ἔνοχοι ἐλεύθεροι ἀνεδείχθησαν. ἤυξατο Πέτρος, ὁ τὴν Ταβιθὰ ὀκ νεκρὰν ἐξανέστησεν. ἤυξατο ὁ αὐτὸς Πέτρος ὁ Ρώμης, καὶ τὸν πατέρα Σίμωνα ἐξ ἀέρος καταπεσόντα ἐνέσχε, ἢ ἐμπαίζειν αὐτὸν τοῖς Ρωμαίοις ἀνεχώρησεν ὀκέτι. βύκὴ νεκροὺς ἀνεγείρει, δαίμονας φυγαδεύει, νόσους ἰᾶται, ῥαπίσματα ὀκλύει. ὦ βύκὴ, ζωῆς χορηγὴ, ὑγείας ὁδηγὴ, ἐλπιδοφόρον ἄγαλμα. βύξαδε οὖν ὑμεῖς, ἀγαπητοὶ, ἢ ἀποδῶτε Κυρίῳ τῷ Θεῷ ἡμῶν, ὅτι αὐτῷ πρέπει πᾶσα δόξα, εἰς τὸν αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΤΡΥΓΟΝΑ*.

Λογ. ι.

Ἡ τρυγὼν λί φιλέρημος, ὅτι ὁ ὕλακις συγκολάζομένη καλῶ ὁμόζυγα, χωρεῖς χιλιάδας ἀνθρώπων διώκουσα, ἢ ἑαυτῆς ἄρρενα πρὸ ὕδατος μεμολυσμένον θέλγουσα, ἢ τῦτον πετάσασα τῶν ἐν ταχείαις τὸν ταῦτα ποιήσασθαι· ὁμοφώνῳ γνώμῃ ὅτι τὴν τερεμνίων πρέμνων τὸν καλιὰν αὐτῶν πήξασα ἢ ἀφόβως ἐπικάζουσα, τοῦ νεοττοὺς ἑαυτῶν ἀνθρώποις πατάζουσι. Φασί τινες τὸν τρυγόνα φιλάνδρου εἶναι ἢ φίλαγνον· ὥστε καὶ συμβῆναι τούτης ἄρρενα ἀποθανόντα αὐτῆ αἰδῶ θεῖναι, ἢ ἀποξῦσθαι τὴν θυμηδίαν ἑτέρῳ ὑδρὶ μὴ βαπτίζεσθαι, ἀλλ' αὐτοῦ ποθῆ, αὐτὸν ἀναμένει, ἢ τῇ τύτυ μνήμῃ ζωαποθνήσκει. ἀκούσατε γυναῖκες, οἷα σωφρονοῦσιν οἱ ὄρνεοι βδελύσσεται. ὅσαι τοίνυν τὸν μορφὸν τῆς τρυγόνος ἐν ὄψει φέρετε, τὸν ταύτης σωφρονισμὸν μιμήσασθε. τοιαύτη ἐστὶν ἡ πάνσεμνος ἐκκλησία. τὸ γὰρ ὑδρὸς αὐτῆς Χριστὸν ζωοδότου καὶ εἰς ὄρεσιν αἰωνίζοντος, ἑτέρῳ ὑδρὶ ὀκ βαπτίζεται· ἀλλ' αὐτὸν ποθῆ, αὐτὸν ἀναμένει, ἢ τῇ τύτυ μνήμῃ ζωαποθνήσκει. ἀλλ' ἵνα μὴ δέξωμαι, ἀγαπητοὶ, ἐξωθεν εἰς τὴν γραφὴν μεταβάντες τρυγόνος, φέρε αὐτῶν τὴν γραφὴν μεταβάσωμεν. μάρτυρ ὁ Δαβὶδ ὁ μακάριος, ἢ καλῶς λέγων· Καὶ γὰρ στρουθίον εὗρεν ἑαυτῷ οἰκίαν, ἢ τρυγὼν νοσσιὰν ἑαυτῇ, οὗ θήσει τὰ νοσσία ἑαυτῆς. ἢ ποῖον λέγει στρουθίον; ἢ πρώτως ὃν ἀνθρωπον. Ἡ γὰρ ψυχὴ ἡμῶν, ὡς στρουθίον, ἐρρύσθη ὀκ τῆς παγίδος τῶν θηρευόντων. ὁ δὲ

* ἤτοι ὁ εἰς τὴν ἐκκλησίαν.

χ. ῥῆξαι

χ. ἀνθρώπου

χ. ἐρείψω τὸν

χ. ἐπ' ὄψιν

χ. πατάξω

Φᾳ. μέ. ε.

Φᾳ. πγ. δ.

Ex Ms. Regio Lut. emend. ex alio Ms.

Φᾳ. πγ. δ.

Φᾳ. ρκγ. ε.

γε

χ. τῷ Κυρίῳ συνιστῶν, ὡς ὁκ λύπης ἐ ἀνάγκης ἐ δῶρε" τῷ Θεῷ προσφέρει, ὅτι τῇ τῦ ἀδελφοῦ βδοξίᾳ λυπηθείς. διὸ ἵ Ⓦ απιθῆσε τῦ φθόνου ἐν τῇ καρδίᾳ διακρίνας πρὸς δολοφονίαν ἐξεκλίνε, ἀλλ' ὡς ἔδει μιμησάμενος αὐτὸν τὸν τῦ ἀδελφοῦ φιλόθεον ζηλωτὴν, ἰσόρροπον τῷ ἀδελφῷ τὸν πρῶτον προσῆγε τῷ Κυρίῳ καμίσασθαι. πῶ ἵ μήτε πρὸς ὃ ὁμόφυλον ἡ συνέσεις ἀπιδῶν, μήτε Ⓦ Θεὸν ἐφορῶντα τῆς ἑαυτῦ ἀθεμίτε προαιρέσεως ψηφισάμενος, λόγοις ἀπατηλοῖς Ⓦ ἐκμαίας ὅτι ὃ πεδίον ἐλκύσας, ὃ φαῦλος ποίμην Θεοῦ τῷ φόνῳ διέλυσεν. ὃν προῆτο ἀδελφικοπείσθ, ἐίργάσατο, προῆτο τὸν γλυκὺ αἷμα τῆ ἐμίσησε, προῆτο πύλας θανάτε ἰδοίξεν. οὕτω γὰρ ὧν θάνατος γλυκάμενος αἴσθητον, Εἰ μὴ Καὶν ἀφ' τῦ φθόνου Ⓦ φόνον ἑαύτοις. Τί γὰρ σε ὠφέλησεν, Καὶν, ἡ τῦ Αβελ ζωή; ἢ τί σε ὠφέλησεν ἐκείνου ὁ θάνατος; ἢ γὰρ οὐχὶ μᾶλλον ἡ ἔβλαψεν; ἰδοὺ γὰρ, ἀφῆτας τῷ νῷ, ἡ θεμῷ, ὃ ζῆν ἐξετέλεσας. ὦ φθόνε ἀσπλάγχνε ἀδελφέ, δόλε δημιουργέ, φόνου ἀσπορῶ, δρακόντιον ἀσέβημα, θανατόφρον ὄλεθρος. τί μαράσσεσι φθονῶν; ἀλλ' οὐδέν. τί ἵ ἐκύησε θάνατον; ἀλλ' οὐδέν ἔτερον, Εἰ μὴ φθόνος, καθὼς μάρτυρές μοι ἡ γραφὴ λέγουσα· Οπ ὁ Θεὸς θανάτῳ οὐκ ἐποίησεν, ὐδὲ τέρπεται ἐπ' ἀπωλείᾳ ζώντων· φθόνῳ ἵ τῦ διαβόλε θάνατος Σοφ. α. 13. Εἰσῆλθεν Εἰς Ⓦ κόσμον. ἐμοὶ δοκῆ, ἀγαπητοὶ, Ⓦ φθόνος ἄξιώτερον εἶναι τῦ δράκοντος· καὶ ἀμήχανον ὅτι ἔχει τινὰ φθόνον, ἐὰν μὴ ὁ ὄφις σπαράσσας ἑαυτὸν λαθραίως, ἡ ὁκ ἐκ τῆς αὐτῦ καρδίας ἐμίσησε Ⓦ ἐαυτὸν Εἰς τὸν τῦ διαβόλου καρδίαν ἐμβαλλῆ Ⓦ φθόνον. ὅταν γὰρ Εἰς τὸν αὐτὸν τῦ ὄφεως ἔξιν ἡ δύναμιν ὁ φθονερὸς ἀπολήγῃ. Εἶδες Ⓦ φθονερόν; Εἶδες Ⓦ ὄφιν; λαλῆ σοι ὡς φίλος ἐ ἴδιος, καὶ μανθάνει πρὸς σῦ ἐ σὲ ὡς ἐχθρός σε. προσέρχεται ὁ ὄφις τῇ Εὔᾳ ὡς φίλος, γλυκέσι ῥήμασιν αὐτὸν μαλάσσων, πικροῖς δὲ τοῖς ἔργοις αὐτὸν παγιδεύων· ὅτι τόματος φέρει τὸ μέλι, ἐν τῇ καρδίᾳ κρύπτων τὸ ἔχιος· τὸν κεφαλὸν ἄλλαχοῦ ἀποκλίνων, καὶ τὸν χέρνιβα ἄλλαχοῦ σπένδων. προσέρχεται τῷ Αβελ ὁ Καὶν ὡς φίλος· λαλῆ Εἰρηνικά, καὶ νοῦ πολεμικά· ὁ δόλος ὅτι τόματος αὐτῦ ἐφέρετο, καὶ ὁ φθόνος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῦ ἐσκιάζετο. προσέρχεταί σοι ὁ φθονερός· " λαλῆ σοι τὰ " ἴδια, λόγοις ἀπατηλοῖς ἐ γάλακτι χλιαρῷ προσδιαλεγόμενός σοι ὃ προσωπεῖον σε φαιδρύνει· τὸν ἀληθινόν σε αἰσχύνῃ, ἵνα τὸν ἐγκεκρυμμένον ὑπὸ τῷ προσώπε τῆς ἀληθείας σε ἐκκενώσῃ. μανθάνει τὰ μυστήρια σε λέγων, ἐ προσφέρει τὰ κρυπτά σε ὅτι πρώτων. κἂν κολασθῆς αὐτὸν, ὁκ ἔπ ἀμέλεται, ὁκ ἔπ γλᾶ, ὁκ ἔπ μειδιάσματι ὃ προσωπον αὐτῦ ἀποχαλᾷ, ἀλλ' ἕστηκεν αὐστηρῶς κατηγορῶν, ἡ μὴ κινούμενος, ἕως οὗ ἐπίδῃ τὸν ἀληθινόν σε, ἡ τότε γλάσει. ἐὰν δὲ συμπαίσῃ σε χ' σοῦ λαλῆται, ἐκφύσας τὰ ὦπα αἰσχύνῃ, ὧν· ἐὰν σε λαλῆται ἀφ' σοῦ, ἐκφύσας ἄλλους λόγους " ἐμβαλὼν ῥᾴστα τὸν ἀληθινόν σε ἀκκυάσῃ, ἵνα μὴ τὰ σὰ λαληθέντα καὶ ἀπ' ἐκείνε σοι δόξαι προσφέρωσι. τί ποιήσεσι φθονερόν; ἀλλ' οὐδέν. ἐ ποίοις θηρίοις ζωοποιηθῆναι ὁ ποιητὴς; ἐὰν λέοντι ἢ πάρδαλει αὐτὸν συνεικάσῃς, θύρσοις ἐ τῷ " φθονερῷ ὃ ποιητή. πρῶ γὰρ ζῶσι ἀγαπᾷ ὃ ὅμοιον ἑαυτῷ· ὁ ἵ φθονερὸς Ⓦ ἀδελφὸν αὐτῦ μισεῖ, ἡ τῶν φονέων. Ⓒ κάραχας Ⓦ Ηλίᾳ ἐν ᾧ ὄρει διέτρεφεν, ἡ Ⓒ ἀδελφοὶ Ⓦ Ιωσὴφ ὑπὸ φθόνου πεπρακότες ἔπαυσεν. ὁ ὄφις διὰ φθόνον τὸν Εὔαν ἠπάτησε, καὶ Καὶν Ⓦ Αβελ διὰ φθόνον ἐφόνευσε. ὃ κῆτος Ⓦ Ιωνᾶ ἐν τῇ θαλάσσῃ ὑπέμεινε, Σαοὺλ ἵ διὰ φθόνον ἐδίωκε Ⓦ Δαβίδ. οἱ λέοντες Ⓦ Δανιὴλ ἐσετράπησαν, οἱ ἵ Ιουδαῖοι τ Χριστὸν διὰ φθόνον ἐσταύρωσαν. αἱ ἀσπίδες κολακεύμεναι ἡμερωῦνται, Ⓒ ἵ φθονεροὶ θύεσι τύμενοι πλέον ἐξάπτονται. ἀλλ' ἵνα μὴ δέξωμαι, ἀγαπητοὶ, ὅτι πολὺ ἱερελλήν ἡ ἔξω βαρὺν τῶν ἀρτίως διαγεγραμμένων, ἐπεμελήθωμεν ὅτι ὃ προκείμενον. βλέπετε ἡ ὑμεῖς οἱ φθονούμενοι, ἵνα μὴ κατὰ τῶν φθονούντων πάθητέ τι τῶν ἀνηκέστων, μήτε τῷ αὐτῷ νοσήματι περιπέσητε. Ο γὰρ δοκῶν ἑστάναι, βλεπέτω μὴ πέσῃ. βλέπετε δὲ ὑμεῖς οἱ φθονούμενοι, ἵνα α. Κορ. ι. 12.

τὸν

γὰρ ἡμᾶς ἀπωλῶσι ἐρήμων δοίλων γενέσθαι. ζωντὸς ὡς ἐις ἑκάτλω ἔκαμψω, καὶ ὅπ πάντα πάσιν ἀποβέβηκε τὰ καθ' ἡμᾶς. τί μέλλεις, Μωϋσῆ; βέλτιον ἐῶ σὲ Αἰγύπτῳ τηρεῖν ἡμᾶς, ἢ σὺ ζῶν θα ὀζελθὼν ζας ἰδίων τὰ πάντα ἡμῶν καὶ ζωὴν ἡμᾶς αὐτὸν ὁρτέων ζ χρυσῶν δοίλων καὶ παρεγκλήματα γενομένους. τοῦτο γὰρ μάλιστα πᾶς θύσας ὁ Φαραὼ ὀδυνᾶται γέμει, καὶ ὡς ὁ χερσὶν ἔχων τὸ κῦρος, αὐθαδιάζεται, ζ τοὺς αὐτοῦ τ' Θεοῦ θρα-
Εξοδ. ιδ' ιγ. συσμοῦ. τότε Μωϋσῆς πρὸς αὐτὸν τί φησι; Μὴ φοβεῖσθε, μηδὲ δῆλα πε. εὔξασθε καὶ ἀποδῶτε Κυρίῳ τῷ Θεῷ ἡμῶν, καὶ ὄψεσθε τὸν σωτῆρα τοῦ Θεοῦ βοηθήσαν ὑμῖν δισσῶν. Κύριος πολεμήσει ὑπὲρ ἡμῶν, ὑμεῖς δὲ σιωπήσετε. τῆς δὲ πικρότης θυμῆς πρὸς Θεὸν ἀναδοθείσης, ὕδωρ ἡ ὑγρὰ θάλασσα εἰς ξηρὰν μετετρέφετο, καὶ διέρποδίζων αὐτῆς καθυστέρ- κ. περὶ α διὰ θαλάσσης ε-
γει. καὶ ἰδοὺ ἰδοὺ, ἀγαπητὸ, θαυμαστὸν θαῦμα, τὸν ποτε ἀφεσμορφωμένουσαν θά- γίνετο.
λασσαν τότε ὀχζομένην, καὶ τέρας διὰ γεγονὸς, κυπαίχρουν, μυγαίχρουν, ἀρρατὲς ἑκατέρω- κ. ἀφεσμορμύρουσα ἴσ. ἓις ἔ
θεν τῷ Ισραὴλ πρεφερόμενον. καὶ ἐπὶ τοσοῦτον ἀπηωρῆτο κρεμαμένη τὸ ὕδωρ, ἕως τοῦ Ισραὴλ (ὡς ὅτε δι' ἄθεσπος ἤρεμα ζ βάδην πορευόμενος) τὸ τῆς θαλάσσης ὑπῆρχετο πλάτος. καὶ αὖθις μὲ ὥσπερ ἀφ' χλοηφόρου πεδίου ἑδραῖον χαίροντες, ὦ ὦ ἐχθροὶ αὐτῶν Αἰγύπτιοι ὡσεὶ μόλυβδος ὑποβρύχιοι ἐπορεύοντο. ὅτως ἔστι ἀγαθὸν τὸ εὔξασθαι καὶ ἀποδοῦναι Κυρίῳ τῷ Θεῷ ἡμῶν. ἢ γὰρ ὑχὶ καὶ ἐν τῇ ἐρήμῳ ὕδατος καὶ ἄρτου ἐδεῖς" ἠθύμουν; πῶς γὰρ οὐκ ἔμελλον ἐν τῇ ἐρήμῳ ὑστερεῖσθαι ἄρτου καὶ ὕδατος, ὅπου γε οὐκ ἄρουρα, οὐκ ἄμπελος, ἢ δένδρον, ἢ βοτάνη, ἢ σπόρος, ἢ θήρα; ἀλλ' ὑχὶ ἁγία ζ ὑφαντὴ αὐτοῖς μεμνοδοτῆν ἐώουν, καὶ ἄρτον χρεοδοτῆν, καὶ πέτρα" ἀκροτομηδόρυπα ναάματα βλαστάνειν ἠπεί- κ ἀκρότομων, πηγάζοντα
μαζεν. ἐπὸ γὰρ τῶν τειῶν τούτων στοιχείων ὑπηρετοῦντο, ὑέρμου, ἄερος, καὶ πέτρας. ὑέρμος μὲν γὰρ αὐτοῖς χιονόχροον ὃ ὕδωρ ἐκόχλαζε, καὶ ἀὴρ στερεμνίου αὐτοῖς τὸν ὀρυγμήτου ἀκαμάτως προσέφερε. καὶ ὑπολείψει μι δημιουργῷ καὶ ὁ τῆς ἡμέρας χρόνος ζ τῶν πατέρων, προφητῶν τε καὶ βασιλέων δι' εὐχῆς παρ' ἐλπίδα γεγονημένα κήματα, ζ ἐν νόσοις καὶ κινδύνοις καὶ πᾶς ἄλλοις χαλεπωτέρεσι προάγματι δι' ὑχῆς γεγονημένας ἀγαθὰς ζ ζωοφόρους ἐκβάσεις. ζοῦτον γὰρ ὅστι ὃ εὔξασθαι καὶ ἀποδοῦναι Κυρίῳ τῷ Θεῷ ἡμῶν. Εἴ πε ὑμῶν ἔν τινι προάγματι πρὸς αἰτήσεως ἀπολιπομένῳ ἐλέχεται, ἢ ὑπὸ ἀνάγκης τινὸς ἢ κινδύνου πεπίεσαι, μεμνησθαί τω ζωὴν τῆς γραφῆς, εὔξασθω καὶ ἀποδότω Κυρίῳ τῷ Θεῷ ἡμῶν, ζ εὑρήσει τῆς ἁγίας διδασκαλίας τὸ ζωοφόρον ζ μακάριον τέλος. Εἰ δέ πε βλέπει, ἀγαπητὲ, καὶ ἄλλως ἐκλαβεῖν ⟨Ψ⟩ σίζειν τῆς γραφῆς, καὶ λέγει, ὅτι τὸ εὔξασθαι ὅστι τὸ ἐπαγγείλασθαι, ζ ὅτως ἔσται ὁ λόγος ὠφέλιμος. πολλαχοῦ γὰρ πρὸς τῇ γραφῇ ηὕρεμεν τὸ εὔξασθαι ἀντὶ τοῦ, ἐπαγγείλασθαι· ὡς φησιν ἡ σοφία, Καλόν ὅστι τὸ μὴ εὔξασθαί σε, ἢ εὐ- Εκκλησ ε. δ.
ξάμενον μὴ ἀποδοῦναι· τουτέστι, τὸ μὴ ἐπαγγείλασθαι Θεῷ μᾶλλον, ἢ ἐπαγγειλάμενον φεύσασθαι. διὸ ὁ προφήτης λέγει, Καὶ μὴ φθόσῃ λόγον ἐνώπιον τοῦ ἀγγέλου σου. εὔχου τὸν ἁγγελόν σου ἢ ⟨Ψ⟩ ἡγοῦ σου ἀπὸ τόσου βαρείας ὑγιαίνοντα ἀπολαμβάνοντα, Θεῷ ἀφιερωθέντα; μὴ φθόσῃ λόγον ἐνώπιον τοῦ ἀγγέλου σου. ἀλλ' ὡς ἡ μακαρία Αννα τεῖρα ὕσα ὃ πρὶν, εὐ- κ. ὃν
ξαμένη, "ὃ δὲν ἐγνώστει, Θεῷ ἀφιερώσαν, καὶ τοῦτο ποιήσασα, αὐτὴ μὲν λέγοντι βυλγίας αἰ- ωνίου κληρονόμος· ὁ δὲ αὐτῆς υἱὸς Σαμουὴλ, προφήτης καὶ ἐκλελεγμένος ἐν προφήταις λε- λόγχαι, καὶ ποσῶν προφητῶν Θεῷ ἐπήμνησε, ὡς μὴ Μωϋσῆ αὐτῷ καὶ Ααρὼν συγκαταριθ- μηθῆναι. Μωϋσῆς γὰρ καὶ Ααρὼν ἐν τοῖς ἱερεῦσιν αὐτοῦ, καὶ Σαμουὴλ ἐν τοῖς ἐπικαλουμένοις Ψαλμ. ϛ. τὸ ὄνομα αὐτοῦ. προφῆται ἀγαθόν ὅστι τὸ εὔξασθαι, τουτέστι, τὸ ἐπαγγείλασθαι· ζαχέως ἀπο- δοῦναι μὴ ἰλαρὸς καὶ ἀγαθὸς προαιρέσεως. Ἀγαθὸν γὰρ καὶ ἱλαρὸν δότην ἀγαπᾷ ὁ C. Κορ. θ. ζ.
Θεός. ὅτως Αβελ Θεῷ εὐηρέστησεν, ὅπῃ δὲ ἱλαρὸς καρδίας καὶ ἀγαθὸς προαιρέσεως ζῶ δῶρα ᾧ Θεῷ προσεκόμισε· Καὶν δὲ ἀπήρεσε Θεῷ, ὅπῃ οὐκ ὀξὺ ἱλαρὸς καρδίας, ἀλλ'

ὡς

μὴ τῆς νεμρίδος. ἐν αὐτῇ γὰρ τῇ νυκτὶ, ἐν ᾗ ἰωάθαν ἐξῆλθε, νικηφόρος ὅπλα τῷ πόλιν διαβραμοῦσα, καὶ τῷ κεφαλὴν αὐτοῦ ἀφ' τοῦ τείχους καθάσασα, θρίαμβον αὐτὸν πᾶσι τοῖς ἀλλοφύλοις ἐδείκνυεν· ὡς τῇ ἐπαύριον θεωρήσαντας τοὺς ἀλλοφύλους ⟨ℳ⟩ ἑαυτῶν στρατοπεδάρχην ὑπὸ μιᾶς γυναικὸς αἰχμαλώτου, διὰ λίαν πολλῆς καὶ φόβου πολλοῦ παραδόξως φόβον ἀπὸ προσώπου τῶν Ἑβραίων, καὶ πληρωθὲν τὸ γεγραμμένον, Πῶς διώξει εἷς χιλίους, καὶ δύο μετακινήσει μυριάδας; εὑρίσκεται γὰρ ὁ μὴ δυνατώτατος Σαμψὼν μόνος χιλίους διώξας, καὶ δυνατωτάτη Ἰουδὶθ μετὰ τῆς ἰδίας θεραπαινίδος καὶ μυριάδας τῶν ἀλλοφύλων μετακινήσασα. ὁρᾷς πόσον ἐστὶν ἀγαθὸν τὸ εὔξασθαι, καὶ ἀποδοῦναι Κυρίῳ τῷ Θεῷ ἡμῶν; Ἐζεκίας ὁ βασιλεὺς πιστὸς ἀνὴρ ὑπῆρχεν, καὶ πίστει μᾶλλον καὶ δυνάμει, ὅπλοις [ὡς] καὶ στρατιᾷ δυναμένοις ὑπερμαχῆσαι, ἀλλὰ ἐλπίδα ἐποίει τὰ τῶν πολεμίων νικήματα. ἀμέλει γοῦν τὸν Σενναχηρὶμ μετὰ πολλοῦ ὄγκου βαρβάρων ἐπελθόντος, καὶ τῷ Ἱερουσαλὴμ θεωρεῖν ἀπειλήσαντος, καὶ ὀνειδίζοντος Θεὸν καὶ τοὺς πιστεύοντας εἰς αὐτὸν ἀνθρώπους, ὕβρεις δὲ ἐκβοῶντος πέμψαντος τῷ Ἐζεκίᾳ παρὰ Θεοῦ καὶ αὐτὸ, ὀλιγάριθμος ὁ βιβλίοις Ἐζεκίας, καὶ ἀγαθὸς ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ἠύξατο καὶ ἀπέδωκε Κυρίῳ τῷ Θεῷ ἡμῶν. ὅθεν θαυμαστὰ τοῦ θείου ἰσχύος αὐτὸν κινδύνου ἐλυτρώσατο. οὕτως ἀληθῶς καὶ θαυμαστῶς τὸν θαυμαστὸν Θεοῦ βοήθειαν ἐλάμβανεν. Εἷς γὰρ ἄγγελος ἀπὸ ἑσπέρας τὴν νυκτὶ" ξιφήρης καταδραμὼν, ἑκατὸν ὀγδοηκονταπέντε χιλιάδας τῶν ἀλλοφύλων" μόνος, μηδενὸς αὐτῶν ἰσχύοντος πρὸς τὸν τῆς δεξιᾶς αὐτοῦ ὁρμὸν ἀντῆχαι, ἵνα παιδευθῶσι τὰ τῶν ἀλλοφύλων ὕβρη τοῦ Θεοῦ γλῶσσαν βλάσφημον μὴ ὀξύνειν. Τοσοῦτον ἀγαθόν ἐστιν, ἀγαπητοί, τὸ εὔξασθαι, καὶ ἀποδοῦναι Κυρίῳ τῷ Θεῷ ἡμῶν. Δαβὶδ ὁ σοφώτατος, ὅτι Σαοὺλ τὸν βασιλέως Ἰσραὴλ, τῶν ἀλλοφύλων ὑπερασπισάντων τὸν Ἰσραηλιτῶν λαὸν, καὶ ἤδη προσβαλόντων πρὸς μονομαχίαν αὐτὸν τῇ τοῦ σώματος ῥώμῃ γίγαντα, τῇ τῆς φερνίστως ῥώμῃ ὑπερ γίγαντα, μεγάλα λαλοῦντα, καὶ μεγάλα ἐπαγγελλόμενον (οὗτος γὰρ ὡς ὀνόματι Γολιάθ· οὗ τὸ μέγεθος Ἑβραίων παῖδες θεωρήσαντες, δειλίᾳ καὶ φόβῳ πεσόντες πολλῷ συνείχοντο, τῷ τοῦ πολέμου συμβολῷ ἀποφυγόντες) μόνος ὁ ἀγχίνους Δαβὶδ, ὅτι οὐδὲν ἰσχὺν τοῦ ἐκ νίκου ὁλκὴ σώματος, ὅτι ὅπλων καὶ ἵππων παράταξις (Οὐ σώζεται γὰρ βασιλεὺς διὰ πολλὴν δύναμιν, καὶ γίγας διὰ σωθήσεται ἐν πλήθει ἰσχύος αὐτοῦ. ψευδὴς ἵππος εἰς σωτηρίαν· ἐν δὲ πλήθει δυνάμεως αὐτοῦ οὐ σωθήσεται)) λαβὼν πέντε λίθους, σύμβολον τῆς παρὰ Θεοῦ δεδομένης αὐτῷ πεντατεύχου, ὁ μικρὸς, ὁ νεώτερος, ὁ παρὰ τοῖς ἰδίοις καὶ τοῖς ἀλλοφύλοις ἐξουδενωμένος, μιᾷ λίθῳ βολῇ κατὰ τοῦ μετώπου τύψας, ὅτι σώματος ἔφερε ⟨ℳ⟩ παρὰφθορον γίγαντα. Ἆρ' οὖν, ἀγαπητοὶ, ζητήσεως ἄξιον, πῶς καὶ τοῦ μετώπου λαβὼν ὁ Γολιάθ, οὐκ εἰς τὰ ὀπίσω" ἐτρέπετο, ἀλλ' ὅτι κατέσωπον ἐρρήγνυτο. ἢ δῆλον, ὅτι δέξασθαι ἡμᾶς, ὅτι ἄγγελος ἕως ἑσπέρας τοῦ ἀναμάχου, ὅτι κατέσωπον αὐτὸν ἀκοντίζων. Ὅτως ἀγαθόν ἐστι τὸ εὔξασθαι καὶ ἀποδοῦναι Κυρίῳ τῷ Θεῷ ἡμῶν. Μωϋσῆς ὁ μακάριος ⟨ℳ⟩ τῶν Ἑβραίων λαὸν ἐκ τῆς Αἰγύπτου μετάγαγὼν, καὶ ἐλθὼν κατὰ τὰ ῥαίθρα τῆς ἐρυθρᾶς θαλάσσης, καὶ τῶν Αἰγυπτίων μετ' ὄχλου ἰσχυροῦ καὶ πολυαρίθμου ὑπεδραμόντων, τῶν δὲ Ἑβραίων μὴ δυναμένων" μηδὲ τῷ πολέμῳ ἀντιστῆναι, μηδὲ ἀφ' τῆς φυγῆς τὸν ἑαυτῶν σωτηρίαν ἐκποιήσασθαι (ἐμποδὼν γὰρ αὐτοῖς θάλασσα ἄπλωτον φυγεῖν κωλύουσα, καὶ ὄπισθεν ὁ τῶν Αἰγυπτίων σκοτεινὸς λαὸς ξιφήρης αὐτοῖς ἐπεσίετο) καὶ ὅσον ἐκ χερὸς ἦσαν ⟨ℳ⟩ Ἑβραῖοι ὑπὸ τῆ τῶν πατραγωγῶν ὀνοίᾳ, ὅσον τὰ ἀληθῶς θεωρήσαντες ⟨ℳ⟩ Φαραὼ δὲ τοὺς Αἰγυπτίους, τῷ φόβῳ ζωννύοντο, καὶ πλατύνοντο χύδην ταῖς ἐφόδοις, "ὅπερ πλατύνεται θάλασσα σφοδρῶν πνευσάντων ἀνέμων εἰς αὐτόν· ὡς καὶ" ἀπεστόμησαν ἀφ' τοῦ ἀναβολῷ τὸ φόβου λέγειν πρὸς ⟨ℳ⟩ Μωϋσέα· ὁρᾷς ὅσον καὶ ἐπ' αὐτοῖς ἦκε τὰ πρόσκαιρα τοῦ παλαιοῦ, καὶ ὥσπερ εἰς τὰς ψυχὰς ἡμῶν ἐλυσσᾷ) ὁ φόβος; ἤδη γὰρ

Δαὶτ. λϛ. λ.

χ. βαρβάρων

χ. ξιφήρης

χ. αὐτὸν

χ. ἰσχύος

χ. ἰππέως ὁ

χ. μὴ τὸ

ὥσπερ ἐστὶ ἀποστόμησαν

γυναῖκες αἱ σωφρονεστάτην ἐρῶσαι πολιτεύονται ἀνδρείαν (πολλὴ γὰρ διαφορὰ καὶ ἐν γυναιξὶν, ὡς καὶ ἐν ἀνδράσιν, ὡς καὶ ἐν ἀγέλαις) καὶ ὅσαι γυναῖκες σωφρονεστάτην ἐρῶσι, τῇ πρὸς θεὸν ἀκολουθοῦσι, τὴν Σωσάννην ποθοῦσι, τὴν Σάρραν ἀσπάζονται, τὴν Ρεβέκκαν πειστηρίαζονται· ὅσαι δὲ σωφρονεστάτης ἐκτὸς εἰσὶν, ὡς ἡ Εὔα, πλανῶνται, ὡς ἡ Αἰγυπτία συκοφαντοῦσι, ὡς ἡ Δαλιδὰς ξυρῶσι, ὡς Ιεζάβελ τὸν οἰκτίστοις φονεύουσι. "καθολικὸς ὁ λόγος, οὐ μερικὸν δὲ ἄπιγμα· μὴ πάλιν ἰοὶς τῶν λόγων τοῦ λέξις δεξάμενοι, ἀρξώνται τοῦ ἀκοὰς διακεκαθαρμένοις "διφροντίζοντες. ἡμῖν τούτων λόγος οὐδεὶς· ἀποστολικὸς ὁ λόγος. διαφέρει τὴν Εὔαν δὲ ἄπιγμα. ἐξ ὧν δὲ τῇ οἰκουσίᾳ ὀφείλω τὰ αὐτὰ ἀνακεφαλαιούμενα, μάρτυρα τῶν λεγομένων καὶ τοὺς ἁγίους Παῦλον διδάσκοντας

β. Κορ. ια. β. καὶ εἰρηκότα, Ἡρμοσάμην γὰρ ὑμᾶς ἑνὶ ἀνδρὶ παρθένον ἁγνὴν παραστῆσαι τῷ Χριστῷ· μὴ πως ὡς ὁ ὄφις ἐξηπάτησεν Εὔαν, γυναῖκα Ἀδὰμ, τὰ σφάλματος τὴν αἰτίαν". καὶ πάλιν ὁ αὐτὸς ἀπόστολος, Ἀδὰμ, φησὶν, οὐκ ἠπατήθη, ἡ δὲ τότε γυνὴ Εὔα ἀπατηθεῖσα εἰς παράβασιν γέγονε. σωζόσθαι δὲ διὰ τῆς τεκνογονίας, ἐὰν μείνωσιν ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ καὶ ἁγιασμῷ μετὰ σωφροσύνης, οὐ μετὰ ἀκολασίας. εἶπε, σωθήσεται διὰ τῆς τεκνοποιίας, οὐχ ὡς ἡ Εὔα καὶ ἐπεκύρωσεν, ἀλλ' ὡς ἡ παρθένος Χριστοῦ ἐκυοφόρησεν· ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος ἅμα τῷ πατρὶ καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

α. Τιμ. β. ιδ.

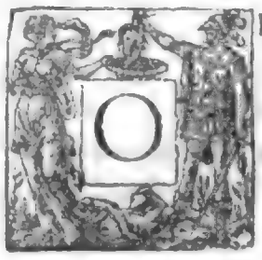
ἰσ. λάθοι ἢ τὸ φθαρῆναι τὰ νοήματα ὑμῶν ἀπὸ τῆς ἁπλότητος τῆς εἰς τὸν Χριστόν.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΛΟΓΟΣ ΕΙΣ ΤΟ, ΕΥΞΑΣΘΕ, ΚΑΙ ἀποδῶτε Κυρίῳ τῷ Θεῷ ἡμῶν.

Λογ. θ.

Ψαλμ. οα. ιβ.

Ex Mss. Regio Lut. emend. ex Mss. Cæsareo.

Ι μὴν τοῦ κόσμου τούτου διδάσκαλοι περὶ τὰ τῶν γραμμάτων γνῶσιν τοὺς παῖδας αἰσθήσεσιν· ὁ δὲ τῆς ἐκκλησίας διδάσκαλος περὶ τὰ τῶν κατορθωμάτων πλείοσιν τοὺς μαθητὰς ἐκδιδάσκει. καὶ ἔστι, ἀγαπητοὶ, κατὰ μαθηταὶ ἀκριβῶς ἐκ τῶν ἀρτίως ἡμῖν ἐπομαγωνιζόντων ὁ τῷ ψάλμῳ τὰ τῶν Εἰρηνικῶν ἀκριβέστατα τὰ ἀληθῆ. τί γὰρ νῦν ἔλεγεν ὁ τοῦ πνεύματος προφήτης, ὁ μεγαλοψάλτης Δαβίδ; Εὔξασθε, καὶ ἀποδῶτε Κυρίῳ τῷ Θεῷ ἡμῶν. ὅτι ὡς ἡ μακαρία Ιουδὶθ, τὸ Βαβυλωνίου ποτὲ Ολοφέρνου μετὰ τοῦ ἰδίου στρατοπέδου τὴν Ιερουσαλὴμ περικυκλώσαντος, καὶ πάσας τὰς ἐν τῇ πόλει εἰσαγούσας ὑδροποσίας πηγὰς διαφθειρόντος, λιμῷ τὸ ὕδατος ἀλλυμένους τοὺς Εβραίους ἐτίμησε τῇ ἑαυτῆς πόλει προδιδόναι τῷ ἀναγκαίῳ αὐτοῖς ὑπολιθῆναι· προελθοῦσα ἡ μακαρία ἐκείνη διάνοιᾳ φερωνύμῳ καὶ πίστει βουλήματι διεκώλυε τῆς πόλεως τὴν προδόσιον γίνεσθαι. ἑαυτὴν δὲ διαναστήσασα τοῦ στρατοπέδου μάχεσθαι καὶ πολεμῆσαι, καὶ ἐκδικῆσαι δὲ ἴδιον λαὸν, καὶ τὴν πόλιν βεβιασθῆναι βουληθέν, Θεῷ πίστει θύσασα, τῇ τοῦ σώματος ῥώμῃ ἑαυτὴν τοῖς τῶν ἐναντίων πόλεμον ὑπέδυσε ἕλκειν τοῖς ἱερεῦσι καὶ πᾶσι τοῖς πιστοῖς αἰθέφοις· Εὔξασθε, καὶ ἀποδῶτε Κυρίῳ τῷ Θεῷ ἡμῶν. ἡ καὶ ἐξελθοῦσα τῆς πόλεως, ἑσπέρας ἤδη καταλαβούσης, μετὰ μιᾶς θεραπαινίδος, ὑπισταί τι λαθοῦσα μεμετεωρυμένα τῇ πίστει (καὶ γὰρ ἐβούλετο τοῖς Ελληνικοῖς ἀποχρᾶσθαι βρώμασιν Ιουδαία τυγχάνουσα, καὶ τοῦτο τὸν νόμον κωλυομένη) ἡμέρᾳ δὲ τῷ τοῦ Ολοφέρνη, ὡς προσῆκεν, ἐν σκηνῇ καθαρᾷ καὶ κόσμῳ γυναικείῳ ὑπαρεστᾷ, ἐξανδραποδίσασα τὴν ἀλλόφυλον τῇ ὑπερθυμίᾳ τῇ πρὸς γυναῖκα, ἑαυτὴν μὲν διεφύλαττεν ἀχρεωτοι· τῇ γὰρ σωφροσύνῃ οὐκ ἐμιαίνετο. τυκτὸς γὰρ τοῦ στρατοπέδου καθεύδοντος, καὶ τοῦ Ολοφέρνου εἴνῳ πολλῷ κεκαρωμένου, λαβοῦσα ὑπαρούσης τὸν δίσκον αὐτοῦ μάχαιραν ἀπεκεφάλισεν αὐτὸν· "δῆλον Θεοῦ ἐνδιαμονῶντος τὴν δόξαν

χ. σεσωμάτων ἰσ. ἐνάλων

ἰσ. ἐπίμως δὲ προσέχοντες ἑαυτ.

ἰσ. δηλονότι

κάμνων, μεταλλεύων, βωλεςροφῶν, ἱδρῶτι πολυταλάντῳ καλακλυζόμενος, ἢ ὀνειδίζει μεγάλῳ τὸ μαπι τὼ γαμετῷ, φάσκων ὅτως· ἴδε σὺ τῆς συμβουλίας ⁊ κέρδη· ἵνα σὺ τῷ ἔφει πεσσαπαίζῃς, ἐγὼ τῆς τῦ Θεοῦ δωρεᾶς ἠλλοτρίωμαι; ὐχ ὑπάρχω μοι λέγουσα, γύναι, ἐν γάυσῃ τῦ ἀπηρτισμένου καρπῦ ἡμῖν μακάριος; ὐ Θεὸ με ποιῇ ἐπηγγείλω μῦ τὼ βρῶσιν τῦ ἀπηρτισμένου καρπῦ; πῶς οὖν ὁ Θεὸς σκαφὰς ἀνεδείχθη, ὁ μακάριος πεπαθλιος βρέθη; σὺ ἰσφάλης, κἀγὼ μαίζομαι. τὼ πλυθραι ἀπώλεκα, ⁊ βοηθὸν ὐχ εὕρηκα. οἴμοι, γύναι Εὔα, θανάτῳ μήτηρ, πῶς κακῆς ἡμῖτερα, πῶς ἀδίσου σκωλήπτερα, δρακοντιαίων συεισμάτων ἀγαπήτερα, ἀβολιαῖν μιχθημάτων βαπτίδιον ὄργανον. ἄπιθι, γύναι· τί μοι τὼ ἀθανασίαν ἐθέρισας; τί μοι τὼ βασιλικὼ στελλὼ ἔρισας; ἰῶ ὐχ ὑφῶνας, διέρρηξας. τί με φύλλα συκῆς ράπτειν ἐδίδαξας; τί μοι καρπὸν παλιδρόπικον πεσσήγαγες, γύναι ζηπόσημε, λέγουσα, δίξαι, φάγε τῦ φθοιηθέντος σοι καρπῦ; ἢ δ' ἀν' ἡμέρα φάγῃ, ὀφθαλμοὶ ⁊ ἔσῃ ὡς Θεὸς γινώσκων καλὸν ⁊ πονηρόν. Ὃ ἔπεσξας, γύναι; ἐτυφλώθην, ὐ βλέπω. Ὃ κακὸν ἐποίησα, τὸ καλὸν ἀπεπέδησαν. ὥσπερ ἡ ἀκτὶς μεζῶ, ὐχ ὡς Θεὸς αὐτὸς. ἄπιθι, γύναι, σὺκ οἶδας τὶς εἶ. πεσὸ τῦ ζωαφθῶναι τὼ λύσει ζητῶ. σὺ φέρω ⓦ κόπον. σὺ ἀμέλιμνος μὴ ὖσα, σὺκ αἰσθάνῃ τῆς ὀδυνης. ὅτε τάχω πλησιάσεις, τότε τῆς ἀποφάσεως ὑπομνησθήσῃ. ἄπιθι, ἀφορήτων μοι κακῶν ἐγένω πεσξένος, γύναι, τὼ γλῶ πεσοπαίζειν ἐργάσασθαι, σὺ ἱδρῶτι τῦ πεσώπου Ὑ ἄρτον ἐσθίειν· ἀχθῶδας ⁊ τειβόλους ἡ γῆ αἰτέλλει μοι περοσπαίζῃ. ταύτὼ χρῆναι τὼ ἀποφάσει ἔλαβον. τί ποιήσω; πότε δίκελλαν χαλκεύσω; πότε ἀρόζῃ κατασκευάσω; πότε βοῶσι ζυγῷ πείθεσθαι διδάξω; πότε πλάκας ἐγερῶ; πότε σπόρμα ῥίψω; πότε σάχιν πεσειμῶ; πότε δρέπανον ὀξυνῶ; πότε δράγμα θερίσω; πότε ἅμαξαν γεμίσω; πότε ἅλωα καθαρίσω; πότε τοιχώλιν χράξω; πότε πλοῦτον συμπήξω; πότε ζύμλιν ἐγκρύψω; πότε ἄρτον ἐγμασίσω; πότε ὀσπῆρας σκευάσω; οὐ φέρω τὼ ὀδυνίαν. μετὰ πόσων μεζόνων ⁊ ἱδρώτων ἐαθῶ ⓦ ἄρτον; ἴδε πόσων κακῶν γέγονάς μοι πεσξένος, γύναι, ζωὴ πεσαγρυθεῖσα, ⁊ θανάτος λυρεθῆσα; ὅτως θανάτῳ πεσξένος ἡ γυνὴ, ἔκτοτε, ⁊ νῦν. ⁊ μή μοι τῦτο λέγητος πεῖ γυναικὸς κατασασιάζετω ὁ τῆν γυναικῶν σύσημα," ἀποδυῶαί με ὃ ἔλκημα, εἰ θέλωσι κατοδίξασθαι. μὲ ἐμοὶ ὀργίζεσθωσαν, ἀλλὰ τῷ χριτοφόρῳ Παύλῳ. εἰ τολμῶσι ὑβρίζειν, σκῆνον ὑβριζέτωσαν. ἡμῖς ὡς σκεύῃ μαθητοῦ, ⁊ σκεύῃ πρεγλυπτὰ ῥήματα, ὐχ ἡμέτερα καμνρηθέντα. ἀκουσάτωσαν Παύλου διὰ ἡμῶν βοῶντος, Ἡρμοσάμην γὰρ ὑμᾶς ἑνὶ ἀνδρὶ πάρθενον ἁγνὴν παραστῆσαι τῷ Χριστῷ. φοβοῦμαι δὲ μήπως ὡς ὁ ὄφις ἐξηπάτησεν Εὔαν, ⁊ ὑμᾶς ἀπατήσῃ. ὁρᾶς ὅτι ὐχ ὁ ἀὴρ" ἐσκελίσθη, ἀλλ' ἡ γυνὴ ἠπατήθη; τίς ἡ ἀπατηθῖσα; τίς ἡ τῷ ὄφι" πεσαπέξασα; ἡ ὀφιόστομος ⁊ ἰοβόλος γυνή. τίς" πεσσέπιξε τῷ ὄφι; ἡ" διεμπίγματα μηγετῶσα. σὺδεὶς ἐῶ σὲ τῷ καθείσω, πλὴν αὐτῆς ⁊ τῦ ὑδρὸς αὐτῆς· ⁊ μήτε τὼ μίσει, μήτε ἄλλο τι φοβηθῆσα, πεῖρχετο πλαζομβρίν, ῥεμεσοῦσιν, ποῦ πῶ ἔκειτο ὕδωρ, πεσὸ τῆς ζωαφῆς τῦ γάμου τὼ μιχοαπείθω μηγετῶσα. εἰ πεσσῆ τῷ ὑδρὶ, σὺκ ἀν' ἐπλησίαζεν ὁ ὄφις τῷ ὄφι. ἔξω τῦ ὑδρὸς αὐτὼ ὕρει, ⁊ ἐδελέασε. γυνὴ γὰρ ὁμίμῳ ὑδρὶ αἰεὶ ζωοῦσα, ὄχ ἁπλῶς φθορεῖ ὐχ ὑπομβρίᾳ, ἢ πῶ οὐ δίκεται, μιχείας σὺκ εἰσπορεύεται. χωρισθέντος ὖ τῦ ὑδρὸς, καὶ μετ' ἀγέλων ἡ ζωοδοτεῖσουσα, εὐεπρίατος γίγ. πῦ ἄλλαχοῦ αἱ ζωμῶραι πεσξῆς βαπτιδοῦσιν αἱ τῆν ὁμίμην ὑδρῶν χωρίζουσαι γυναῖκες, εἰ μὴ ὸ τοῖς μάρτυρίοις, πεσφάσι τῆς ἱκεσίας, τοῖς γαμολύταις ζωοδοτοῦσαι, ⁊ αὐτῶν τῶν μαρτύρων κατοφερῦσαι; πολλάκις γὰρ ⁊ κῆ τῆν μαρτύρων ὁμνύουσι μὴ ἀληθῆσαι ζωὶ ἀδικίτους πεσάξῃς. ὦ πόσων κακῶν Εὔα διδάκτεια, τῆν ἀγαθῶν ἀφαίσρια; ⁊ πᾶσαι μὲν γυναῖκες

ἰσ. ἀπτ ὑπω μα τὸ ἔγκλημα ὑπερχύμωμι δίλωσιν ὑπ.

ἰσ ὑπεκελ.

ἰσ. πεσαπαίξ. ἰσ -ἐπαιξε ἰσ. διμπίγ.

C. Kor. ια. c.

ἐγὼ τοῖς υἱοῖς Ισραὴλ ὅτι ἔτη πολλὰ ἐρχόμενα ἀγαπήσει ὁ μόνος ἐχορήγησε τοῖς ἀγαθοῖς, καὶ οὐκ εὐχαρίστους λιμαγχονήσω; ἀμήν, οὐδαμῶς. "δότε ὑμῖς αὐτοῖς φαγεῖν. ⓐ ὁ ἀπόστολοί φασι, δῶμεν αὐτοῖς ἡμῖς φαγεῖν; πόθεν δῶμεν" τοῖς ὀπισθογείοις μηδὲν αἴρειν εἰς ὁδόν; πλεῖόν πέντε ἄρτων καὶ δύο ἰχθύων οὐκ ἔχομέν τι πλέον. καὶ τί εἰσι ταῦτα εἰς πεντακισχιλίους ἀνδρας μόνα καὶ χωρὶς γυναικῶν καὶ παιδίων; ὁ Κύριος φησι πρὸς αὐτούς· πόθεν δῶτε, ἔχετε ὃ ζαζοφυλάκιον τῆς πίστεως. οὐκ εἶπον ὑμῖν, ὅτι Εἰ ἔχετε πίστιν, ὡς κόκκον σινάπεως, ἐρεῖτε ᾧ ὄρει τούτῳ, ἄρθητι καὶ βλήθητι εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ γενήσεται; ὄρη μεθίστανται, καὶ ἄρτοι καὶ πληθύνονται; δῶτε αὐτοῖς ὑμῖς φαγεῖν. τῶν ὁ προδαιτυμόνων, καὶ πρὸς τὸ δόσιν ἱλαρίωντων, ὁ Κύριος πρὸς αὐτούς· ἀνακλίνατε τοὺς ὄχλους· ἐγὼ τῇ ζωοποιᾷ σίλομαι. καὶ παραιτοῦμαι τοὺς δούλους λειτουργεῖν. ἀρχαῖον γὰρ μου τοῦτο τὸ ὑπόδειγμα. ἐγὼ ᾧ Αδὰμ λειτούργησα εἰ ᾧ προδείσω. ὁ ἐκεῖ μετῆλθον, κἀδὲ ὁ προδαιτυμαι. ἔστι ὁ πάντως εἰπεῖ τινα, ἐκ τότε ὁ Θεὸς τοῦ Αδὰμ ἐξεκενίδη μετῆλθεν. ἄκουε σεαυτοῦ. καλὸν γὰρ ἀποβίσαι τῆς ἐκ τῆς ὕλης τῆς τελειότητος τοῦ Θεοῦ δημιουργίας, εἰ ἡ τοῦ ἐπαγγελίαν ἐποιησάμεθα. ἀφ' οὗ γὰρ ὁ Αδὰμ μόνος ὁ δημιουργὸς λειτούργησεν, ὁμοῦ καὶ δημιουργεῖ, καὶ κοινωνοῦ αὐτοῦ λαμβάνων τῶν ἑαυτοῦ κτισμάτων. ἴσε πάντως σαφῶς, πῶς εἰ ᾧ προδείσω ὁ δημιουργὸς καθίσας τοῦ Αδὰμ ὑπὲρ ὑψηλοῦ τόπου, προσήγαγε αὐτῷ ἕκαστον τῶν ζώων. ὁ διαπρεπὴς ἐξ ἀρχῆς καὶ πρωτοπλάστου δούλου λειτουργῶν, ᾧ ἰδίῳ κτίσματι· ἐξ ὧν καὶ εἰ ᾧ προδαιτυμόνῳ τῇ ἀγγελίᾳ οὐ προσέπεσαν λειτουργοῦντας τοῖς δούλοις, ἀνέκλινεν αὐτοὺς ὅτι χόρτος, καὶ λαβὼν τοὺς ἄρτους ἔκλασε, καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς προσφέρειν, πέφυκε, πληθύων, θαυματουργῶν, τὰ δίοντα χορηγῶν. ἐξ ὧν καὶ ἐν τῷ προδείσῳ τῆς ἀρχαίας δημιουργίας φέρων τὴν ἀγαθότητα, καθίσας τὸν Αδὰμ ὑπὲρ ὑψηλοῦ τόπου, παρῆλθεν ἕκαστον τῶν ζώων ὁ δημιουργὸς, ἵνα εἴ τι βούληται ὁ Αδὰμ, τοῦτο αὐτὸ καλέσῃ, κοινωνὸν αὐτὸν λαμβάνων τῶν ἑαυτοῦ κτισμάτων· ὅπερ ἡ γραφὴ προέτεσε λέγουσα, Καὶ ἔπλασεν ὁ Θεὸς ἐπὶ ἐκ τῆς γῆς πάντα τὰ θηρία τοῦ ἀγροῦ, καὶ πάντα τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἤγαγεν αὐτὰ πρὸς Ⓜ Αδὰμ ἰδεῖν τί καλέσει αὐτά. μάθωσιν, ὅτι ἀφ' σὲ προῆλθησαν. τὸν ἐμὸν δίχου οἰκονομίαν. μὴ τοσοῦτον ὅτι ἀγέλου, ἢ ὅτι ἄλλης κλίσεως, οἷς ὅτι τοῦ αἰθέρου; ὅτι αὐτὸν μόνον ἰδίαις χερσὶν ἔπλασεν, αὐτῷ μόνῳ λειτουργεῖν ὁ δημιουργὸς, τοῦτο μὲν, τῇ τῶν ζώων προσαγωγῇ, τοῦτο δὲ, ἐν τῇ τῶν ὀνομάτων καλλονῇ. ἐξ ὧν καὶ ἐν τῇ ἑαυτοῦ θεοπρεπεῖ μιμούμενοι τοὺς ἑαυτοῦ μαθητὰς, ἤρξατο νίπτειν αὐτῶν τοὺς πόδας, τῆς ἀρχαίας δημιουργίας τὸν ἔμφασιν παιζῶν. τὸ ὁ Πέτρου ἀπὸ βλασφείας προδαιτυμόνου τὸν τῶν ποδῶν νίψιν, ὁ Κύριος πρὸς αὐτόν, Ἐὰν μή σε νίψω τοὺς πόδας, οὐκ ἔχεις μέρος μετ' ἐμοῦ. ἐγώ εἰμι ὁ τῷ Αδὰμ λειτουργήσας, τοῦτο μὲν, ζῶα προσαγαγών, ἕτερο ὁ, τὸν πλευρὸν αὐτοῦ οἰκοδομήσω εἰς γυναῖκα, ἐξ αὐτοῦ ὃ αὐτοῦ, καὶ πρὸς αὐτοῦ ὃ ἐμὴ δὶ ἑαυτῆς αὐτῷ προσάγων. ἐξ ὧν δείκνυσι, φίλε, ὅτι μόνος ὁ δεσπότης οὐ κλίσμασιν ἀσύγκριτον καὶ ἀξιάρετον ἔργοις ὃ Θεοῦ· ἐξ ὧν καὶ πρὸς αὐτὸν μόνον λέγει ἀπόστολος, Ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν καὶ καθ' ὁμοίωσιν. πολλὴ χάρις Θεοῦ πρὸς Ⓜ ἄνθρωπον. καὶ ὁ μὲν δημιουργὸς τοσαύτης δόξης Ⓜ Αδὰμ ἠξίωσεν, οἵας ἄλλη κλίσις καθάπαξ οὐ μετέχει· ὁ ὁ Αδὰμ ὀλιγωρήσας, ἀξιωλίθησεν εἰς Ⓜ τὸ ἅδου πυθμένα, αἰτὶ βασιλέως πολυχείρου ὀπτασιασάμενος, ὡς γενέσθαι Ⓜ διακόνου δούλου, Ⓜ πάντα ἀρχὴν προσαγτοῦ, τὸ βυρσέπτωμα ἡμφιεσμένου, μήτε ῥάβδον βυπορεμένου, Ⓜ φιλακὴ ζωτυχίας καθ' ἑκάστην τῷ Θεῷ ζωοδοτεῖσθαι, ὡς κλέπτειν, ἀνὰ δένδρον κρυπτόμενον. Ⓜ δεξάμενον τὸν προδαιτυμόνα διάπτημα, ἀξιοῦσι τὸ προδαιτυμόνα γενέσθαι, καὶ κατ' ὀλίγον τὸ προδαιτυμόνα παρακαζόμενον· ἵνα βλέπων τὴν ζημίαν τοῦ προδαιτυμόνα, μὴ παύσηται μεμφόμενος τὴν ματαίαν συμβουλίαν. τί γὰρ ἔτερον ἐποίησεν ὁ Αδὰμ, ἔξω τοῦ προδαιτυμόνα τὴν κατοίκησιν ἔχων, σκάπτων, κάμνων,

χ. δότε
ἰσ. οἱ ὀπισθόπτες
ἰσ. ὅπου τῇ δακρυ ἐξ τίλλω.
* *
* *
ἰσ. τοῦ
Ματθ. ιζ κ.
Γεν. ε. ιθ.
Ιωαν. ιγ κ.
* *
Γεν. ε. κς.

καὶ τὸ Κυρίῳ πρόσωπον; ποταμοὶ γὰρ, ⁂ ἀπόστολοι, ὡς ἐκ τῆς ἀγαπώσης πηγῆς Χριστοῦ προελθόντες καὶ τὸ φάσκον ῥητὸν, Ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ, ποταμοὶ ἐκ τῆς κοιλίας αὐτοῦ ῥεύσουσιν ὕδατος ζῶντος. Ἐπὶ δὲ μὲ Κύριος ἐμαρτύρησεν οὐκ ἐπαύετο· ⁂ οἱ ἀπόστολοι τῆς δικαιοσύνης οὐκ ἀφίσαντο, ἐν τῇ θλίψει κυμαινόμενοι. τὸν Κύριον γὰρ τεταρτῃ φυλακῇ τῆς νυκτὸς Ιων. ζ λε.
διδάσκοντα τὰ νῶτα τῆς θαλάσσης καταπατήσαντες, ἔδοξαν φαντάσματα εἶναι. ποῖον φάντασμα; ἢ δούλη τοῦ διαστόλου ἐγνώρισε, καὶ ⁂ μαθηταὶ τοῦ διαστόλου οὐκ ἐγνώρισαν; ἔχοντες αὐτὸν τοιοῦτον ἀποδείξεως ἐμαρτύρησαν, ἀμφίβολοι, καταπατήσαντες αὐτοῦ τὰ νῶτα τῆς θαλάσσης χρυσοπώτα; οὐχὶ ὧδε ἐν τῇ Μωϋσαϊκῇ βακτηρίᾳ τὸ βυθοὺς κόλπους μεμιῶσαι, καὶ τὸν ὑγρὸν Ισραὴλ κεκονιαμένῳ ποδὶ πεζοδιδύσαι καὶ ἀσινάσαι; ἔδοξαν φάσματα εἶναι, καὶ ἐφοβήθησαν. ὅτως ἐφοβήθησαν φόβον, ὃν οὐκ ἐν ὦ φόβος. ἐφοβήθησαν γὰρ, τὸ λιμένα τῆς ζωῆς καταπατήσαντες πλησιάσαντα. πρώτων ᾗ φοβηθέντων ὁ Πέτρος πλησιάσας, ἔφη πρὸς τὸν Κύριον· Κύριε, εἰ σὺ εἶ, κέλευσόν με ἐλθεῖν πρὸς σὲ ἐπὶ τὰ ὕδατα. ὁ ᾗ Κύριος πρὸς αὐτὸν, ἐλθέ. εἶτα πρὸς τοὺς μαθητὰς, Θαρσεῖτε, ἐγώ εἰμι, μὴ φοβεῖσθε. οὐ φαντάζω, ἀλλ' ἀληθεύω. ἐγὼ γὰρ ἡ ἀλήθεια σάρκα ἐνεδυσάμην, ἵνα τοὺς φαντάζοντα καταργήσω. ἐγώ εἰμι, μὴ φοβεῖσθε. Ἐπὶ δοκεῖτε τῇ τῶν ἀέρων ἐμπνεύσει; ἃ γὰρ ἐμοῦ ἔλεγε τὸ φάσκον ῥητὸν, Ὁ ἐξάγων αἰχμὰς ἐκ θησαυροῦ αὐτοῦ; ἢ πῶς τοὺς ἀνέμους ἐξέβαλεν, ἀλλ' ἵνα ταράξω ὑμᾶς, ἀλλ' ἵνα σείσω. Ταῦτα τοῦ Κυρίου λέγοντος, πάλιν ὁ Πέτρος πρὸς πίστιν, ἀπεκρίνατο λέγων· Κύριε, εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ τοῖς ῥήμασι γνωριζόμενος, καὶ τοῖς πράγμασιν ἀμφιβαλλόμενος (οὐδαμοῦ γὰρ σε κατενόησα ἐν τῷ θαλάσσῃ πεζεύοντα) εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστὸς, κέλευσόν με ἐλθεῖν πρὸς σὲ ἐπὶ τὰ ὕδατα. ὁ ᾗ Κύριος πρὸς αὐτὸν· ἐλθέ, ἐὰν ἔχῃς πίστιν βαστάζουσάν σε. σοὶ γὰρ εἰρωνείᾳ χρήζομεν. εἰ μὴ πιστεύεις, οὐ βαδίζεις. τῷ ᾗ Πέτρῳ καταπεπλησιακότος πρὸς τὴν τοῦ Κυρίου ἐπαγγελίαν, ἤρξατο χρεοβατεῖν τὴν θάλασσαν, ἔχων τὴν πίστιν ἀκλυδώνιστον. ὡς ᾗ πρόσεδρε μικρὸν, ὅθεν δὲ θέσπιος ἐν ἕξει, ἔστιν δουλεύων, ὡς δὲ θέσπις κλονούμενος, εἰδίσατο, ἐνεχώνθη, καὶ πρὸς ἑαυτὸν ἤρξατο λέγειν· ἄπιστον ὃ φαινόμενον. τὴν θάλασσαν πεζεύω, ἡ ὑγρὰ κόπις ἐκβάλλει· ἐν τούτῳ τῷ Πέτρου διαζόντος ἡ συνδούλη θάλασσα, ὡς ὅτι ἀπίστου δούλου, ἤρξατο κυμαίνεσθαι, ἐν παραδόσει τὸν συνδοῦλον, καὶ καταπονεῖν ⁂ ἄπιστον. ἔθει ὁ Πέτρος καταπονούσας, ὅτι ἡ μὴ πίστις τὴν βάσιν πλήσσει. ἡ ᾗ ἀπιστία κλυδώνιον ἔφερεν, ἐκραζε λέγων· Ἐπισάτα, σῶσον, ἀπόλλυμαι. τί λέγεις, ὦ Πέτρε; ὅτι κολυμβᾷς, τότε γνωρίζεις ⁂ διαστόλου; τί δῶ ὁ Χριστός; ἵνα καταλιμπάνω σε τῷ βυθῷ, ἐκτείνω τὴν χεῖρα καὶ σὲ πάντα ἐν τῇ χειρὶ βαστάζω. ἐκτείνας ᾗ τὴν χεῖρα, φησὶν, ὁ Κύριος ἐπιλαβέτο αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτῷ, ὀλιγόπιστε, εἰς τί ἐδίστασας; " πολλὴ τῶν ἀποστόλων ἡ διχόνοια. ὡς τῆς μιᾶς ἁγίας ἐκλησιοῦτο· ᾗ τὴν μίαν ταῦτα ἡ βίβλος καρποφόρησαν, ἀπολλυμένην τῇ πίστει γεγόνασι. ὅτι ᾗ ὡς τῆς μιᾶς ἐκλησιοῦτο πολλαῖς ἀμφιλογίαις, ἤκμες δεῦτε, πῶς ὀλίγας ψυχούσης ὡς σκληρὸν ⁂ ἀποστόλοι τῷ Κυρίῳ λέγοντες, Ἀπόλυσον ⁂ ὄχλον, ὅτι ἔρημός ἐστιν ὁ τόπος, ὅπως ἀπελθόντες εἰς τὰς κώμας ἀγοράσωσιν ἑαυτοῖς βρώματα. ὅρα μοι τὴν ἐν τούτοις, ὡς ἄπιστον τὸ ἁμάρτημα· ὡς σωτῆρι ὡς σπλήχνῳ λέγοντες, ἀπόλυσον ⁂ ὄχλον, ὅτι ἔρημός ἐστιν ὁ τόπος. ὁ ᾗ Κύριος πρὸς αὐτούς· ἀπολύσω ⁂ ὄχλον; τί μοι ἀδοξίαν πρόσκαιρον; τί καταφοβίζεσθε τὸν διδάσκαλον; ἀπολύσω σὺν ὄχλῳ, ἵνα ἀγοράσωσι βρώματα; ἢ τί ἐρεῖσι ⁂ πρὸς ἀσχήμονας αὐτοὺς σὺν ἄρτοις; ὅτι ἐμοῦ πρόκειται ὅτι ἄρτους ἀγοράσουσιν. Εἰ μὴ ἦμεν ἄρτος, καλῶς ἂν ἀπολύειν ἐπετρέπετε· νῦν ᾗ ἄρτος ὑπάρχω, πῶς ἀπολύσω πεινῶντας σὺν πρόσκαιρον μοι; ⁂ ὄχλοι πρόσκαιρον, καὶ ὁ σὺν πρόσκαιρον ἀπολύσω; ποῖος ποιμὴν προβάτων ποιεῖ τοῦτο; ἐγὼ ὦ Δανιὴλ ἐν ᾧ λέοντος λάκκῳ τὸν Ἀμβακοὺμ φακοφόρον πρόπεμψα·

νόμων· ἐλθὼν ὁ Κύριος ἡμῶν κατέσβεσε τὰς τῶν ἐναντίων πνευμάτων ἀπλάδας τὰς ἐπουσας τῷ τότε τὸν βίον τῶν παθῶν ἀλμυροφόρον θάλασσαν, καὶ τὰ ἀφροφόρα τῶν ἡδονῶν κατέσβεσεν κύματα, καὶ ἐξήρανε τῷ σταυρῷ πίστιν· "ἀνθησας, καὶ ζωὴ πᾶσιν ἀφράλφας. σταυρὸν γὰρ ῥίζαν εἰς γῆν ἐπῆσαν, ὃ τὰ φύλλα κέρατα, καὶ ὁ ἄνθος ἀμάραντον, καὶ ὁ καρπὸς ἀθάνατος· ὡς καὶ ὁ Δαβὶδ μέμνηται ξύλου λέγων, καὶ ἔσται ὡς ὃ ξύλον ὃ πεφυτευμένον παρὰ τὰς διεξόδους τῶν ὑδάτων, ὃ τὸν καρπὸν αὐτοῦ δώσει ἐν καιρῷ αὐτοῦ, καὶ ὃ φύλλον αὐτοῦ οὐκ ἀπορρυήσεται. τοῦτο τὸ ξύλον μέμνηται καὶ ἡ σοφία λέγουσα· ξύλον ζωῆς ἐστι πᾶσι τοῖς ἀντιχομένοις αὐτῆς. τοῦτο ὃ ξύλον προφητικοῖς ὀφθαλμοῖς θεωρῶν ὁ Ἱερεμίας μέλλοντα τὸν Χριστὸν πελεκᾶσθαι, εἰς πρόσωπον τῶν Ἰουδαίων· "δεῦτε βάλωμεν ξύλον λέγων αὐτοῖς· δεῦτε, καὶ ἐμβάλωμεν ξύλον εἰς τὸν ἄρτον αὐτοῦ, καὶ ἐκτρίψωμεν αὐτὸν ἐκ γῆς ζώντων. ξύλον ὁ σταυρός, ἄρτος δὲ σῶμα τοῦ Χριστοῦ. λαβὼν γὰρ ἄρτον ὁ Κύριος εἶπε, Τοῦτό μού ἐστι τὸ σῶμα τὸ ὑπὲρ ὑμῶν κλώμενον εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. ὅτι τοῦτο τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ αἰσθάνεται ὁ Κύριος ἡμῶν, καὶ χεῖρας ἐκπετάσας, καὶ ἐν τῷ ἀέρι πτερύγας δυνάμεις ὀξελάσας, ἀνεμπόδιστον ἡμῖν τὴν εἰς οὐρανοὺς πορείαν θυτεπίζει, καὶ μαχαίρᾳ ἡμῖν τὴν πίστιν ἀπὸ γῆς εἰς ὕψος· διατείνας. καὶ ὃ παράδοξον ἐνῆν ἀκοῦσαι, ἀγαπητοί, ἔξη ὃ δένδρον τοῦ σταυροῦ, καὶ ἐφυπλώθη τὸ αὐτῷ ἡ ἀληθινὴ ἄμπελος ἡ λέγουσα, Ἐγώ εἰμι ἡ ἄμπελος ἀληθινή. καὶ ἐγήγερται τῇ βλαβόλῳ αἰσθένδρας θανατηφόρος, ἡμῖν δὲ δένδρας ζωηφόρος, ὃ καύσωνα τῶν ἁμαρτημάτων ἡμῶν ἀναστέλλουσα, καὶ σκιὰν ἡμῖν δυναπαύτως δωρουμένη. ὁ καθίσας ὑπὸ τὴν σκιὰν αὐτοῦ, λέγει ὃ τοῦ Σολομῶντος λόγιον· Ἐν τῇ σκιᾷ αὐτοῦ ἐπεθύμησα καὶ ἐκάθισα, καὶ γλυκὺς ὁ καρπὸς αὐτοῦ εἰς τὸν λάρυγγά μου. εἰς τοῦτο τῇ σκιᾷ θαρρήσας ὁ μακάριος Δαβὶδ ἔλεγε, Καὶ ἐν τῇ σκιᾷ τῶν πτερύγων σου ἐλπιῶ. ἕως πότε, φησίν; ἕως ὃ παρέλθῃ ἡ αἰσχύνη. ὡ θαυμαστοῦ σταύρου καὶ μυστηρίου κρείττου. ἡ πηγὴ ὅτι ὃ δένδρον ἐπέκειτο, καὶ ὁ σταυὸς ἐκ αὐτῆς ἐποτίζετο. τυπὶς γὰρ λόγχη τοῦ πλευρᾶ αὐτοῦ αἷμα καὶ ὕδωρ ἐξέπεμψε, ᾧ μὲ αἵματι ὑμῶν σταυροῦ προφυείζων, ᾧ δὲ ὕδατι ἀρδεύων αὐτοῦ τὰς ῥίζας, ἵνα καρπὸς ἀθανάτους τοῖς πιστοῖς ἀναβλύσῃ. ὦ δένδρον μακάριον, ὃ βασιλεῖς ὑμνοῦσι, καὶ ἱερεῖς καὶ προφῆται σέβονται, ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες, καὶ πᾶσα φύσις καὶ κτίσις αἰνεῖ σταυρὸν τίμιον, ὃ δαίμονες φεύγουσι, καὶ βλάβολος πέμει, ὃ ἀγγέλοι ὑμνοῦσι, καὶ ὃ οὐρανοὶ βλογοῦσι, ἐκ ἐκκλησίαι σεμνύονται ἐπ' αὐτῷ σταυρωθέντα Χριστόν· "ᾧ πρέπει πᾶσα δόξα, τιμὴ καὶ προσκύνησις, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

χ. ἀνθησεν. χ. μοὶ

χ. ἀπεθλίβ. ξαν

Δευτ κα. κδ.

ἰσ. αἰκατὶ α.

Ἰωαν ιθ α.

Λκε β γ.

Ψλμ νς. ς.

χ. ἐπ' αὐτῷ φέρει

ΛΟΓΟΣ Η.

ΕΙΣ ΤΟ ΡΗΤΟΝ ΤΟΥ ΕΝΝΕΝΗΚΟΣΤΟΥ ΚΑΙ ΔΕΥΤΕΡΟΥ ΨΑΛΜΟΥ, Ὃ, Ἐπῆσαν ὁ ποταμοὶ φωνὰς αὐτῶν, καὶ περὶ τοῦ ὁ θαλάσσης παραπωπῶντος τὸ σωτῆρος, καὶ εἰς τοὺς πέντε ἄρτους ὁ τοὺς δύο ἰχθύας, καὶ εἰς τὸν περιπλάστους καὶ τῆς πλοκάσεως.

Λογ. η. Ψλμ. ϟϛ. β.

Ex Mf. Regio Ext.

Ψλμ. ϟϛ. γ.

ΕΚ τῆς ἀρτίως ἡμῖν παραγνωσθέντος τοῦ κατὰ Ματθαῖον εὐαγγελίου τὰς ἀφορμὰς λαβόντες ἐπὶ τῇ θαλάσσης τεκμηρίᾳ, καὶ τῇ τοῦ Κυρίου θαυματουργίᾳ, καὶ τῇ τῶν ἀποστόλων ὀλιγοψυχίᾳ, εὔκαιρον λείπει ἡμᾶς τὰ δ' προφήτου· Ἐπῆσαν ὁ ποταμοί, Κύριε, ἐπῆσαν ὁ ποταμοὶ φωνὰς αὐτῶν, ἀπὸ φωνῶν ὑδάτων πολλῶν· θαυμασταὶ ὁ μετεωρισμοὶ τῆς θαλάσσης. τίνες ὁ μετεωρισμοὶ τῆς θαλάσσης; ἢ τοῦ Κυρίου θαυματουργία, ὅτι τεύματι μόνῳ τοῦ ταχυνομένου θαλάσσης χαλινωσάσης πρεσεύσατε. τίνες δ' ὁ ἐπάραντες φωνὰς ἐν τῇ θαλάσσῃ ποταμοί, ἀλλ' ἢ ὁ μαθηταί

ἰσ. θαλάσσης. θαυμασταὶ ὁ τοῦ Κυρίου θαυματουργ. ἀλλ. θαλάσσης. τίνες οἱ μετ. τ. θαλάσσης, ἀλλ' ἢ ὁ τοῦ Κυρίου θαυμ.

Ἐξελεύσου, βορρᾶ, καὶ ἔρχου, νότε. Διαπνευσάτωσαν ἀρώματά μου. τοῦτό, φησὶ, ἐπεμάγων ὁ Ἰησοῦς. καλεῖ δὲ τὸ ἐπεμάγων, ἵνα σημάνῃ, ὅτι ⓦ ἐκ τῆς παιδιᾶς ἐκπεσόντα Ἀδὰμ πάλιν ἐλθὼν ὁ Κύριος ἐπεμάγωσε ὅτι τὴν πόλιν. νῦν ἀκούσας, μὴ κάτω τρέψῃς τὸν ὀφθαλμόν, ἀλλὰ τοὺς τὴν ἄνω Ἱερουσαλὴμ ἀναβλέπε, τοὺς τὴν οὐρανίαν χώραν· καὶ γὰρ τὸ πολίτευμα ἡμῶν ἐν οὐρανοῖς ἐστιν ἀφ' ἡμῶν. τοῦτό ὁ Ἰησοῦς ἐπεμάγωσε ὅτι τὴν πόλιν, ἐπίασεν. ἐπίασεν, οὐ τὴν ξηρὰν τὴν δυσώδη, ἀλλὰ τὴν ζωὴν τὴν δυσώδη. Ἐμὸν γάρ ἐστι βρῶμα, ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τοῦ πατρός μου· ἵνα πιστεύσωσιν εἰς ὃν ἀπέστειλεν ἐκεῖνος. ὁ δὲ πιστεύων εἰς αὐτὴν, καθὼς εἶπεν αὐτός, οὐ μὴ διψήσῃ εἰς ⓦ αἰῶνα. τοῦτό ἐπεμάγωσε ὁ Ἰησοῦς ὅτι τὴν πόλιν ἐπίασεν, καὶ ἰδὼν συκῆν ἦλθεν ἐπ' αὐτήν. Εἰ γὰρ πρόσεδραμε τὴν συκῆν, εἶχεν ἂν ὁ τῇ συκῇ τὴν καλιὰν αὐτοῦ ὄφις θανατοῦν. ἀλλ' ἦλθεν ὅτι τὴν συκῆν, ἵνα ταύτην ὑγιάσῃ. ὑπὸ τὴν συκῆν ἦν ⓦ Ναθαναὴλ εἶδεν ὁ Κύριος. Πρὸ τοῦ γάρ σε Φίλιππον φωνῆσαι ὄντα ὑπὸ τὴν συκῆν εἶδόν σε. Ταύτην τὴν συκῆν τοιγαροῦν ὁ τοιοῦτος μάλιστα ἀκάρπων ἡμέρων, ἔλεγε· Ἀναδέσομαι εἰς λαὸν πονηρίας μου, δένδρα συκῆν ἀκαρποφορήσει. ὅτι τοιαύτην συκῆν εἶδεν ὁ Ζακχαῖος ἰδοὺ τὸν Κύριον, τοὺς οὐ ἔλεγε, Σπεύσας κατάβηθι. χρειέστως ὁ διαβολικὸς λέγει συκομορέαν τὴν ὅτι τοῦ Ζακχαίου, ἵνα σημάνῃ ὅτι ἡ πλατεῖα καὶ βύρυχωρος ὁδὸς πηρεῖα συμπλέκεται, ὅθεν πίπτει ὁ κακίστος μόρος. ἦλθεν ὅτι τὴν συκῆν ὁ Κύριος. αὕτη ἡ συκῆν εἰκόνα ἔφερε τῆς πλατείας καὶ βυρυχώρου ὁδοῦ. πλατύφυλλον γάρ ἐστι τὸ φύλλον τῆς συκῆς, καὶ χλημαδὲς ἐστιν ἡ ἁμαρτία ἀφ' τῆς πλατείας καὶ βυρυχώρου ὁδοῦ ἀπάγουσα εἰς τὴν ἀπώλειαν. γλυκύτατός ἐστιν ὁ καρπὸς τῆς συκῆς καὶ γλίσχρος. γλυκφὰ ἐστιν ἡ ἡδονὴ, εἰς ὀλισθον ἁμαρτίας τοὺς ἐπιζητοῦντας αὐτὴν καταφέρουσα. φθόγγε αὐτῆς τὴν γλῶσσαν, ὦ ἀγαπητέ. γλυκφὰ γάρ ἐστιν ἐν τῇ γλώσσῃ, πικρὰ δὲ μετὰ τὴν πρᾶξιν. Μέλι γὰρ ἀπεσταζε ἀπὸ χειλέων γυναικὸς πόρνης, ἡ τοιαύτη λιπαίνει σου φάρυγα, ὕστερον μέντοι πικρότερον χολῆς εὕρησις, καὶ ἡκονημένον μᾶλλον μαχαίρας δίστομον. πόρνη ἐστὶν ἡ ἡδονή. γλυκφὰ σοι ὁμιλεῖ καὶ ἁβρὰ ζῇ ἀρχαῖ, λαθραίως πρεμεδάλλουσα ἐν τῇ ὁμιλίᾳ τὸ πικρὸν τοῦ θανάτου. τοιοῦτος ἦν ὁ ὄφις, γλυκὺς ἐν ᾧ λόγῳ, πικρὸς ἦν ἐν ᾧ ἄθλῳ· γλυκὺ μὲν τὸ βρῶμα, πικρὸν δὲ τὸ πῶμα. Φεῦγε οὖν, ἀγαπητέ, τὴν πόρνην, τὴν γλυκφὰν σοι ὁμιλοῦσαν, καὶ πικρὰ τραύματα ἐμφίεσυσαν. Φεῦγε τὴν ἡδονὴν, ὡς Ἠλίας τὴν Ἰεζάβελ. ἦλθεν οὖν ὁ Κύριος ἀπὸ τῶν οὐρανῶν· ἐπίασε τὴν ζωὴν τὴν δυσώδη βυρσοδαψοῦ· εὗρε τὴν πλατεῖαν καὶ βύρυχωρον ὁδὸν τοῦ βίου ἐρῶσαν· ἦλθεν εἰς αὐτὴν, εὗρεν αὐτὴν φύλλοις κεκομῆσαι, τουτέστι, δόγμασιν ἁμαρτίας αὐτὴν αὐξῆσαι, μὴ ἔχουσαν ἐν αὐτῇ καρπὸν θανάτου. διὰ τί; ὅτι οὐκ ἦν καιρός. τοῦτο γὰρ προσέσημεν ὁ διαβολικός. Οὐ γὰρ εἶχε, φησὶ, καρπόν· ὁ δὲ Ἰὼ καιρός. πῶς δὲ ἠδύνατο ἐπὶ θανάτου καρποφορῆσαι, Χριστοῦ σαρκωθέντος καὶ διὰ σταυροῦ ὡς κόσμῳ κηρύξαντος; οὐκ ἐπὶ Ἰὼ αὐτῆς καιρὸς καρποφορεῖν θανάτου. Ἐβασίλευσε γὰρ ὁ θάνατος ἀπὸ Ἀδὰμ μέχρι Μωϋσέως, τουτέστι, τοῦ νόμου. οἶδε γὰρ ἡ γραφὴ τὸν νόμον λέγει Μωϋσέα, καὶ τοῦτο προφήτας, "οὐκ ἔπορα. Καὶ εἶπεν ὁ Κύριος πρὸς αὐτὴν, μηκέτι ἐκ σοῦ καρπὸς γένηται εἰς ⓦ αἰῶνα· τουτέστι, πρὸ τῆς ἐμῆς προσοικείας ἐκαρποφόρησας θανάτῳ. ἰδοὺ ἐγὼ πρόσειμι, αὐτὴ ἡ δυάσασι ἐμοῦ πρόσωπον, μηκέτι ἐκ σοῦ καρπὸς γένηται εἰς ⓦ αἰῶνα. καὶ βλέπων ἐξηράνθη ἡ συκῆ, καὶ ἐπλήρωθη τὸ γεγραμμένον· Κατεπόθη ὁ θάνατος εἰς νῖκος. ποῦ σου, θάνατε, τὸ κέντρον; ποῦ σου, ᾅδη, τὸ νῖκος; πῶς δὲ ἐπιγέγραπται λέγει ὁ διαβολικὸς ἐν ἐκείνῳ τῷ χωρῷ, εἴθα ἡ συκῆ τοῖς φύλλοις ἐκόμα; ἢ πάντως ἐπιγόμενος, ἐπὶ τῆς ἁμαρτίας δηλοῦσης, ἵνα ⓦ διαβολικὸν χάσμα ἐπικείμενον πᾶσι δυσεφοπότητι ὅπι δείξῃ. τοῦτο γὰρ τῆς τοῦ εἰρηναρχου προσοικείας πικίλοις πάθεσι τὴν πρόσωπον ἐκλυνεῖν ὁ λῳὸς, τοῦτο εἰδωλολατρείας καὶ αἱμιχείας καὶ χώρας καὶ λαγνείας ἐλαυνόμενοι·

Ἀμ. δ' ιτ.

ιθ. ἐπεμάγωσε

Ιωαν. δ. λδ.

Ιωαν. α. μη.

Αμβακ. γ. ιδ.

Λυκ. ιθ. α.

ις κλημαπόδης

χ. δίλφ

Ρωμ. ι. ιδ.

ις ὑπερεστίν.

α. Κορ. ιε. νδ.

προφητῶν ἡ νόμοις καθάπερ φύλλοις κομῶσαι· διὸ καὶ ἀξιοῖ αὐτὴν λέγων, μηκέτι
ἐκ σῆς καρπὸς γένηται εἰς τὸν αἰῶνα. ἐγὼ δὲ τῇ ἐρμηνείᾳ ταύτῃ πειρῶμαι συνιλέ-
γειν, ἀγαπητοί. " οὐ γὰρ ἔχει ὕστως ἡ ἀκρίβεια τῆς νοήματος, πῶς αὖ κατηρᾶτο ὁ Κύ- Ιε. οἱ
Ρωμ. ιϛ. ιϑ. ριος, ὁ λέγων, Εὐλογοῦσι, καὶ μὴ καταρᾶσθε; πῶς δὲ καὶ τὴν συναγωγὴν κατηρᾶτο δι'
Λκκ. ιϑ. ι. καὶ ἀξιόρημος, ὁ λέγων, Οὐκ ἦλθεν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀπολέσαι, ἀλλὰ ζητῆσαι καὶ σῶσαι 5
τὸ ἀπολωλός; Εἰ δέ πως ἔπ' αὐτοπλέγκῃ καὶ φιλονεικεῖ, λέγων τὴν τῶν Ιουδαίων συναγωγὴν πα-
ρανομεῖσθαι εἰ τὰ συκῆν ἀκριβῶς, λεκτέον, πῶς ἡ ἀποῤῥιζωθεῖσα ξηρανθεῖσα συναγωγή, τοιοῦ-
τον ἔγκαρπον ἐβλάστησε κλάδον, ὃν γλυκύτατον Παῦλον. πολλοὺς δὲ καὶ ἄλλους ὠφελή-
σαντας ἴσμεν ἐκ τῆς τῶν Ιουδαίων συναγωγῆς. ἢ γὰρ οὐχὶ ἡ Στέφανος ὁ λιθασθεὶς
ὑπὸ τῶν Ιουδαίων ἐξ ἐκείνης τῆς συναγωγῆς ἐτύγχανεν, Ακύλας ἡ Πρίσκιλλα, ἡ πολ- 10
λοὶ ἄλλοι, οὓς καταλέγει τῶν ὀνομάτων νῦν ὁ πλοῦτος τῶν λέξεων; τί δὲ μάλιστα λέ-
γει; ὅτι δὲ πάντως ἀπώσατο ὁ Θεὸς τὸν λαὸν τῶν Ιουδαίων, μαρτυρείτω μοι Παῦλος λέ-
γων· Λέγω οὖν, μὴ ἀπώσατο ὁ Θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ; μὴ γένοιτο. καὶ γὰρ ἐγὼ Ισραηλί-
Ρωμ. ια. α. της εἰμί, ἐκ γένους Αβραάμ, φυλῆς Βενιαμίν. οὐκ ἀπώσατο ὁ Θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ· ἀλλὰ
Ρωμ. ια. κα. γὰρ ἡ σωτηρία τοῦ λαοῦ ἐκείνου ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν ἐπαγγέλλεται διὰ τῶν λέγει· Οταν 15
Ρωμ. ια. κε. εἰ τὸ πλήρωμα τῶν ἐθνῶν εἰσέλθῃ, τότε πᾶς Ισραὴλ σωθήσεται. Εἰ γὰρ οἱ ἐχθροὶ
γεγόνασιν Ιουδαῖοι τοῦ Θεοῦ, δι' ἡμᾶς γεγόνασιν, ἵνα τῇ ἐκείνων ἀπωλείᾳ ἐλεηθῶμεν, ὡς
μαρτυρεῖ μοι Παῦλος λέγων· Κατὰ μὲν τὸ εὐαγγέλιον, φησίν, ἐχθροὶ δι' ἡμᾶς, κατὰ δὲ τὴν ἐκ-
λογὴν ἀγαπητοὶ διὰ τοὺς πατέρας. ἀμεταμέλητα γὰρ τὰ χαρίσματα, καὶ ἡ κλῆσις " ἀ- χ. τοῦ Θεοῦ
γία. ζητητέος τοίνυν, ἀγαπητοί, ὁ νοῦς τῆς συκῆς λόγος, τίνος ἔφερεν εἰκόνα. ἀλλ' ἐμὸν σὺ 20
ὁ Αδὰμ μυηθεὶς ὁ ἐν τῷ παραδείσῳ γυμνωθείς, ποίου δένδρου φύλλα λαβὼν καὶ συρράψας
ἑαυτῷ περιζώματον ὑφάνας, " ὅπῃ πῶς δικαίως ταύτην ἀξήρανεν. ἢ γὰρ οὐχὶ φύλλα χ. ἄνω
συκῆς λαβὼν πρὸ ἑαυτῆς αἰσχύνης ἐκάλυπτεν; ἦλθεν οὖν ὁ Κύριος, καὶ τὴν ἐπὶ σὲ σοὶ αἰθύ-
σαν συκῆν, τὰ τῆς αἰσχύνης καλύμματα τῷ λόγῳ ἐξήρανε. ἦρέ σου τὴν πενίαν, καὶ ἔδωκέ σοι
πλοῦτον· ἦρέ σου τῆς αἰσχύνης καλύμματα, καὶ ἔδωκέ σοι χιτῶνα φωτὸς ὡς ὕδατος ἐκ 25
πνεύματος " ὑφανθῆναι. ἐξήρανε δὲ φύλλα τῆς συκῆς, καὶ ἔδωκέ σοι τὰ σύλα τῆς ψυχῆς. χ. ἐξυρανθῆναι
ποῖα σύλα; ἃ ὄφις ἐσυλαγώγησεν ἐν τῷ παραδείσῳ, τὴν ἰσάγγελόν σου ζωήν, τὴν τῆς παρ-
δείσου τρυφήν, τὴν τῆς ἀφθαρσίας στολήν. ἀλλ' ἐπανέλθωμεν πρὸς τὸ κεφάλαιον. περὶ
γὰρ, φησιν, ἐπανελθὼν ὁ Ιησοῦς, ἐπίστασο. περὶ, τί τὸ τὴν νύκτα τῆς πλάνης παραδρα-
μεῖν, καὶ ὁρθρίσαι Χριστὸν τὸ τῆς ἀναστάσεως φέγγος αὐγάσαι τῷ κόσμῳ. ὄρθρος γὰρ ὁ Χρι- 30
Ωσ. ε. γ. στὸς, καθάπερ φησὶν ὁ προφήτης, Ως ὄρθρον ἕτοιμον εὑρήσομεν αὐτόν. περὶ γὰρ ἐπανά- χ. ἀρίστως
γων ὁ Ιησοῦς. περὶ, τί τὸ " σχηματισμοῦ φαίνεται τῷ φωτὶ τῆς δόξης ἀφανισθῶσι, καὶ χ. ἀστοχησ-
καὶ ζευζευλῆς ἀκτῖνας τὸ τῆτ ἰσχυσμένων νοθρόπων καρδίας σκληρύναι. περὶ, τί τὸ ζέρμας ἀκτῖνας τῆς θεότητος σκεπάσαι, καὶ ζέρμας νεκρωθείσας ὑπὸ τῆς ἁμαρτίας
λαβὸν ψυχὰς ἐνθερμάναι. οὐκ ἔστι γὰρ, ὃς ἀποκρυβήσεται τὸν θερμὸν αὐτοῦ. τῇ γὰρ ψυ- 35
χροτάτῃ ἀμαρτίᾳ ὁ διάβολος ζέρμας τῶν ἀνθρώπων καρδίας ἐπάρωσεν. ὅθεν ὁ προφήτης
Ψλμ. κα. β. ἐπεύχεται λέγων· Πύρωσον τοὺς νεφροὺς μου καὶ τὴν καρδίαν μου. κρυμῷ γὰρ ἀσεβείας
πᾶσα ἡ ἀνθρωπότης ἐδέδετο. διὸ πάντες οἱ προφῆται ηὔχοντο πρὸς τὸν Θεὸν λέγοντες·
Ψλμ. ρκε. ε. Επίστρεψον τὸν αἰχμαλωσίαν ἡμῶν, ὡς χειμάρρους ἐν τῷ νότῳ, τουτέστιν, ὥσπερ νότος θερμὸς
ὑπομβρίσας ταχέως πήγνυται ὕδατα εἰς τὸν προτέραν φύσιν τοῦ ὕδατος ἐπανάγει, ὡσαύτως 40
καὶ ἡμᾶς τοὺς ἐν τῇ ἁμαρτίᾳ τοῦ διαβόλου νεκρωθέντας, ὡς νότος θερμὸς ὑπομβρίσας ὁ υἱὸς τοῦ
ἀνθρώπου φύσιν τῆς ἀφθαρσίας ἀναπλάττει. ταύτην τὴν " θερμὴν ὑπόμβρισιν τοῦ νότου χ. θερμὴν
ἡ καλὴ νύμφη Χριστοῦ ἐκκλησία προσκαλεῖται ἐν τοῖς ᾄσμασι τῶν ᾀσμάτων λέγουσα· ὑπόμβρισιν

Εξεγείρου,

ἀγγελίου διηγουμένου καὶ ὁ Βηθανία ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ καὶ τὴν συκῆν γεγονότα παράδειγματα. ὧδε μὴν εἰμι ὁ σώματι, τῇ δὲ διανοίᾳ ἐμαυτὸν ὁρᾷς εἰ φαντάζομαι, ἢ οἴομαι νῦν ἀκηλουθῆσαι τῷ διαστάντι Ἰησοῦ, καὶ ὁρᾶν τὴν συκῆν τοῦ μὴ τοῦ διαστικοῦ τοῦ παγματος ἀνθηκότα καὶ κατάκαρπον, μᾶλλον δὲ καρπὸν ἐνεγκεῖν καὶ κατάξηρον.

Πρωΐας γὰρ, φησιν, ἐπανάγων ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν πόλιν ἐπείνασε, καὶ ἰδὼν συκῆν, ἦλθεν ἐπ' αὐτὴν, καὶ οὐδὲν εὗρεν ἐν αὐτῇ, εἰ μὴ φύλλα μόνον. Καὶ λέγει αὐτῇ, μηκέτι ἐκ σοῦ καρπὸς γένηται εἰς τὸν αἰῶνα· καὶ παραχρῆμα ἐξηράνθη. τοῦτο γὰρ ὑμῖν ἄρτιος ἐστὶ διευκρινῶσθαι, ἵνα ἐκπλήξῃ με τὸ θαῦμα, μεμάθηκας αἰμὶ καὶ ἡ διάνοια. ὅταν γὰρ βουληθῶ τὸ τῆς ἱστορίας διηγήσασθαι πρᾶγμα, θέλω μετὰ τῆς ἱστορίας καὶ θαύματα παρεῖναι ἑαυτῷ ἁπαντᾶται. καὶ ὥσπερ ὁπόταν δύο τις ἴδῃ σάρδιον χρυσῷ ἔχουσαν ἐνδον λίθους τιμίους φέρουσα ἐν αὐτῇ ἐγγεγραμμένα μυρίαν, θέλει μὴν ὁρᾶν τὴν σάρδιον διὰ τὸ τὸ ἔνδοθεν λίθων (καὶ γὰρ καὶ ὁ τῶν λίθων πρᾶσις θαυμάσιος καλλος, καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς ἐγγεγραμμένα μυρία γελοῖα) ὡσαύτως κἀγὼ, ὁρῶν μὴν τὸ τῆς γραμματος ἱστορίαν λαμπρὰν καὶ πρᾶσιν καὶ θαυμασίων τυγχάνουσαν, ἐκ κατέχομαι ὑπ' ἀνοίων· δύναμαι δὲ πάλιν ἀπὸ τῆς τῶν πνευμάτων θεωρίας μίζαι μοι τῆς ἱστορίας ἐπαγγελλομένης διηκόνει τὰ θαύματα. πρωΐας γὰρ, φησιν, ἐπανάγων ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν πόλιν, ἐπείνασεν. ὦ ἀνεκφράστου καὶ δυσεξηγήτου μυστηρίου. ἐπείνασεν, ὁ πέφων τὸν οἰκουμένην, ὁ ἐκ πέντε ἄρτων πέντε χιλιάδας εἰς χόρτον ἐκπλήσας; ἐπείνασεν, ὁ ἐννοίᾳ μόνῃ τὸ ὕδωρ εἰς οἶνον μεταβάλων; ἐπείνασεν, ὁ ἐκ πηλοῦ ζωὴν ὀφθαλμὸς ἐργασάμενος; ἐπείνασεν, ὁ ὀπτὴν ἄχλυν τῶν ὀμμάτων ἐκπατήσας, καὶ τοὺς πόδας εἰς ὕδωρ μὴ βάλας; ἐπείνασεν, ὁ ψυχὰς ἐκ τῶν σκηνωμάτων αὐτῶν ἐκκαλέσας, καὶ πολλὰ εἰσοικίσας λόγῳ; ἐπείνασε; καὶ πῶς λέγει Ἡσαΐας, Ὁ Θεὸς ὁ παράμονος καὶ πεινάσῃ, καὶ διψήσῃ; Χριστὸς ἦ, ὅτι Θεὸς, σαρκὶ φανερῶν τὴν πρὸς βύσσιν τῇ γραφῇ λεγούσῃ· Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, καὶ ὁ λόγος ἦν πρὸς τὸν Θεὸν, καὶ Θεὸς ἦν ὁ λόγος. πῶς οὖν ἐπείνασεν ὁ Θεὸς; ἀλλ' ἐπείνασεν ἡ τοῦ δούλου μορφή· διέφρεψε δὲ παρατηρήσεις καὶ ἐν αὐτῷ τῷ διαστάντι βουλῇ. ἦλθεν ὀπὶ τὴν συκῆν ὁ ὡρώμενος πρωΐθεν πος, καὶ ἦ πάλιν σπουδαχθῇ ἡ ἐν αὐτῷ τοῦ σαρκὸς ἀσθένεια. Εἶδε συκῆν ἄκαρπον ὡς αὐθέντης, ἐξήρανεν αὐτὴν ὡς Θεὸς εἰπών, μηκέτι ἐκ σοῦ καρπὸς γένηται εἰς τὸν αἰῶνα. καὶ τὸ ἔργον ἀκηλούθησε τῷ ῥήματι, καὶ θέλων ἡ συκῆ ἐξηράνετο. τὸ ῥῆμα δὲ θέντος, τὸ δὲ ἔργον θεῖον. ἀλλὰ πολυζήτητος ἡμῖν, ἀγαπητοί, ἡ θεωρία ἡ τῆς συκῆς, καὶ πολλοῖς μὲν ἐρμηνευομένη, ὡς ἐμοί γε δοκεῖ, οὐκ ἀκριβωμένως. πλὴν ἂν ἀπὸ τούτων ὀλίγα διαζώσωμεν λύσεις, καὶ ἂν ἡμῖν περιποιήσας παρεχώμεν. δύσληπτος ὁ ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ γράμματος καιρὸς τοῖς, πολλῷ τῷ βάθει ἔχων κεκρυμμένον τὴν τοῦ μυστηρίου σαφήνειαν. τί γὰρ ἀναγκαῖον ἦν τῷ λόγῳ ξηρανθῆναι τὴν συκῆν, καὶ μὴ λόγῳ αὐτὴν καρποφορῆσαι; ὁ γὰρ ῥήματι ξηράνας αὐτὴν, ἠδύνατο καὶ ῥήματι ἔγκαρπον αὐτὴν ἀναδεῖξαι. τί δὲ καὶ ἤμαρτεν ἡ συκῆ, εἴ που τις ἦν, ὁπότε οὐκ ἦν ὁ καιρὸς, Μάρκος τοῦ εὐαγγελιστοῦ λέγοντος, Οὐ γὰρ ἦν καιρὸς σύκων; καὶ εἰ μὴ ἦν μυστήριον· ἀνθέντων ἐν αὐτῇ πεπλασμένον, εὑρεθήσεται ὁ Κύριος καὶ μὴν ἕνα θέντον ἐπαινετὸς, καὶ δὲ ἕτερον μεμπτός· ἐπαινετὸς μὲν γὰρ, ὅτι λόγῳ αὐτὴν ἐξήρανε, μεμπτὸς δὲ, ὅτι ἀδίκως αὐτὴν κατηράσατο. ἀλλὰ δεῦρο, ἀγαπητοὶ, πῶς ἔφερεν εἰκόνα ἡ συκῆ. οὐ γὰρ ἦν ὁ τοῦ Χριστοῦ θεσπέσιον πρᾶγμα, ὃ οὐκ εἶχε μυστήριον καὶ ἀνθέντων πεπλασμένον. ὅλως οὖν ἦν πρὸ αὐτοῦ γινόμενον ἔργον, ὃ μὴ σφόδρα ὠφέλιμον*, οὐδὲν, ὃ μὴ πρὸς τὴν τῶν ἀνθρώπων παιδαγωγίαν*. Οὕτω τὴν συκῆν οἱ πολλοὶ τῶν ἑρμηνέων εἰρήκασι, τὴν τῶν Ἰουδαίων συναγωγὴν παραδεδομένην ἦ, ἐφ' ἣν ἦλθε, φησὶν, ὁ Κύριος ζητῶν ἐν αὐτῇ καρπὸν πίστεως, καὶ οὐχ εὗρεν, εἰ μὴ μόνον λόγους

ἐλευθεραῦσι τῦ πάσματος. συνίωμεν γὰρ ἀξιωθῆναι, ὡς ἐν ὀλίγῳ μίαν ἐκτελεῖσαι γωνήν.
Ἀλλ' ἡ παρθένος πρὸς αὐτὸν ἀπεκρίνατο· Εἰ πατέρα τότε ζητῆς, ἀρνήσει σεαυτὸν ποτε. ὡ γὰρ ὀρφανὸν νομίσεις, καὶ τότε ἀπέτυχες. καὶ ὁ Ἰωσήφ· σεαυτὸν ψεύσασθαι, Μαρία, διδώμεν. πῶς γὰρ δύναται ὀρφανὸν μὴ εἶναι, ὃς πατέρα μὴ ἔχει; ἡ παρθένος· Εἰ γὰρ ζητῆς τίς, Ἰωσὴφ (ἄγνοῶ γὰρ) εἰ καὶ εἶπω σοι τὸ ἀληθές, οὐ πιστεύομαι. χιλίαις βλέπω σε, καὶ τὸ κρυπτόμενον Κύριον οὐχ ὁρᾷς. γαστέρα κατέμοσε, καὶ οὐ λαγόνα ἡ ἁγία καὶ παρθένος γυμνώσατο, καὶ σὲ ἐμοὶ αὐλιζόμενον. Εἰ εἶπω σοι, ὃ εἶπέ μοι ὁ ἄγγελος, ὄρκῳ λέγω, ὅτι ἐαυτῇ μάρτυρός ἐστιν ἡ μαρτυρία σου σὸν ἔστιν ἀληθής. καὶ ὁ Ἰωσήφ· Φέρε σοῦ ἀκηκοέναι, δὸς σοῦ πρεσβεῦσαι, ἄγαγε ἀληθεύοντας μάρτυρας. καὶ ἡ παρθένος ἔφη· Εἰ ζῶντα ζητῆς, εὑρήσεις σεαυτὸν ποτε. εἷς γὰρ δι' ἑνὸς πρὸς μίαν ἁπτόμενος ἁμαρτίαν ἅμα μιᾶς καθαιρόμενος ἐλάθησεν. σεαυτὸν πλάνα, ἐπεὶ σεαυτὸν ἐμνήσθη εἰ τῦ πνεύματος πατήρ. ὡς γὰρ ἠπίστησε ἡ παρθένος, ἐννοήσασα λοιπὸν εἰς ἔπεσεν λογισμόν· ἦλθε Μαρία, λέγουσα· ἁγασήν με πρὸς δίδωσιν, ὁ παῖς μου καταγορᾷ σε χιλίας ἁγαλλόμενος. τί οὖν καθ' ἑαυτῆς ὑπὲρ πλέονος ἐρεθίζω τὸν Ἰωσήφ; πείθω τῇ σιωπῇ τὰ χείλη μου, καὶ πρὸς ἄγγελον ἀσεβῶς διχάσομαι. πού τὰ νῦν ἐσταρχὰς ὁ δὲ χαίρει χειροτονῶν Φιλιστόμους; ἐν ποίοις τόποις αὐλίζῃ, εἰπέ, ἵνα σὲ καθαγιάσωμεν, καὶ κρεμάσῃ τῷ πεζαλόγῳ σοῦ, μίσεις ἐλθὼν πλεονεξίαις τὸν Ἰωσήφ, ὃς ὑὸς ὁ ἐμὸς χιλίας· κυτῶνα σκιρτῶντα. οὐ φέρω σου πρεσβεύοντα ἐσταδότα, γογγύζοντα· καὶ σὺ ποίῳ τόσῳ χαρίζεις, ἀγροῖ. ἐλθέ, καὶ ἐμοὶ διαμολόγησαι. ζῶντα τῆς Μαρίας λεγούσης, ὁ παῖς ὁ ἄγγελος πρὸς τὸν Ἰωσὴφ καθαγίνεται, καὶ πλεονεξίας ὁ σκοπὸς τῷ πνεύματι σκώλυε, μὴ φοβηθῆς, λέγων τῷ Ἰωσήφ, καθαγίασον Μαρίαν τὸν γαμετήν σου. οὐ γάμος κοινωνία, ἀλλ' ἀληθῆ μυστηρίων οἰκειότητα σοι λέγω. ἀλλὰ πατὴρ οὐκ ἐσταρχὰς· σὺ γὰρ πατέρα μὴ ζητήσῃς, μήτε σὺ θεατοῖς μητέρα. πάσης ὀρφανίας ἡ φύσις ἀπήλλακται. μόνος γὰρ σὺ μόνου καταμόνας πρὸς αἰῶνα ἐσταρχᾷ· καὶ μόνος σὺ μόνης, ὡς οἶδε μόνος. μὴ ὀλιγοψυχήσῃς τὸν Μαρίαν, μὴ λυπήσῃς σὺ τὴν Μαρίαν· μὴ ζητήσῃς σὺ πῶς, μήποτέ σε ἀδικήσῃ ὁ βρέφος· μὴ ἐκπλαγήσῃ τὸν ἡλίου, μή τοι ζημιωθῇς τὸν σεληνίου. ἀμόλυντον τὸ σκεῦος, ἄσπιλον τὸ κειμήλιον, ἄθολος ὁ ἀλαβαστρος, ἄσπορος ὁ τόκος, ἀδιάφθορος ἡ κόρη, ἀθαλάμευτος ἡ παρθένος, ἀλατόμητος ἡ πέτρα, κεκλεισμένος ὁ κῆπος, ἡ πηγὴ ἐσφραγισμένη, ἄσπορος ἡ χώρα, ἀφύτευτον τὸ κλῆμα, ἀδιαπόητος ὁ τόκος. Εἰ δὲ ἀπιστεῖς μοι πῶς λέγω, τὶ χαίρει τῆς κτίσεως ἔκδοξος. καὶ ἐὰν δακρύσῃ ἢ στενάξῃ ἡ Μαρία, ὡς αἱ λοιπαὶ γυναῖκες, ἄνθρωπός ἐστι, καὶ οὐ Θεός, ὁ ἐκ Μαρίας γεννώμενος. καὶ ὁ Ἰωσὴφ Εἶπεν· Εἰ ζῶντα ὄντως ἔχῃ, καθὼς προέφης, ἀλλ' ἐξαπέλεις ἵνα τὴν ἐφ' ὑψηλοῦ ἔθη, καὶ λαοὶ ἐμνήστευσαν κεκαί; καὶ ὁ ἄγγελος Εἶπεν· Εἰ θέλεις μαθεῖν, ὃ ζῶν διδάσκει σε. ὅτι Κύριος εἶπε πρὸς τὸν γεννώμενον, Υἱός μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε· ὅτι αὐτῷ πρέπει δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ψαλ. β. α. Ψαλ. β. ζ.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΞΗΡΑΝΘΕΙΣΑΝ ΣΥΚΗΝ.*

Λογ. ζ.

Ex Mss. Regio Lut. emend. ex Mss. Banar.

Ὀφθαλμὸς μὲν ὁρᾷ τὴν δένδρου καρποφορίαν, τὴν πηγὴν ὑδροτοκίαν, καὶ αὐτῆς τῆς θέας ἐλκόμενος, καὶ τὴν τῆς καρδίας νοῦν μεταστρέφει σκέψις. ὁμοίως καὶ ὁ τὸν ἀκούσας λόγων πρεσβείας καὶ ἰσοτιμίας, πρὸς σκιὰν τρέπει τὴν ἀληθινὴν αἰσθάνεται, ὡς εἰ τοιοῦτον ὂν τῷ σώματι τὸ τῷδε τόσῳ, τοῦτο ἀληθείᾳ, ἔνθα ὁ λόγος τῆς ἰσοτιμίας ἀληθεύει τὸ πρᾶγμα. τοιοῦτόν τι καὶ τῶν ἐμοὶ συμβεβηκέν, ὦ ἀγαπητοί, ἀκούσαντι τὸ εὐαγγελίου

* ἐμπέδου τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ λυτείρᾳ

χ. γένεται

οὐ κατηξιώθη, ἐ τὰ χείλη σου " γεγλυπται ἐλεγχος. πῶς βραχίος γὰρ ἔλεγες, ὡς ὑ-
ψίστου κληθήσε) ὁ γλυκύλαλος· ἡ αρπ λέγεις, ὡς Δαβίδ.; τίς ὁ λόγος σοῦ; ὅταν θλῆς,
τὴν ἐμὴν ψυχὴν ἐξάγουσαι εἰς ὑράνους αἰάγλης· ὅταν ὁ βουλὴ πάλιν, εἰς τὴν γῆν καταγῆς.

χ. ῥήματι

ποίῳ πνεύματι " ῥήματι; τῷ σοφίᾳ, ἢ τῷ δυνάμει; λέγεις γάρ, δώσει Κύριος αὐτῷ Ⓜ
θρόνον Δαβὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ἡ τῆς βασιλείας αὐτοῦ οὐκ ἔσται τέλος. σοὶ δὲ βασιλεῦ
χ. οἰκεῖον

σι ὑπάρξει ἀθάνατος, σοὶ δὲ " κοινὸν τέλος ἐξέφυτε. πῶς γὰρ μάθησι θάνατον, ὡς δι-
καίους· πῶς γὰρ λησθὴν Ⓐ σκώληκας. σοὶ δὲ βασιλέων Ⓜ τὴν ᾅδου πυλῶνα διέφυ-
γε. πῶς γὰρ κατῆλθε, πῶς δὲ ταῖς ταφοις φθορᾶς. σοὶ δὲ σκώνου ὑφήλατον δίκτυα, σοὶ δὲ
ταῖς σκώνου παγίδας ἐξέφυγε· ὁ Σαοὺλ ὁ πρῶτος ἐγκαθίσας τὸ τῆς βασιλείας ψαλτή-

* *

ριον· οὐ Δαβὶδ ὁ ὑποκείμενος φανερωθείς *· ὁ Σαμουὴλ ὁ τοῦ βασιλέως πατὴρ, ὁ δι' ἐ-
λαίου χρωείζων Ⓜ ἄξιον, καὶ ἀποδούμενος Ⓜ ἀνάξιον· ὁ χ ὁ Σολομὼν ὁ σοφώτατος, ὁ " δί-
χα μαχαίρας ἐλέγξας τῆς πόρνης τὰ ψεύσματα· οὐκ Ἐζεκίας, ὁ δάκρυσι λυπτέψας
θανάτου ἀπόκρισιν. καὶ πῶς ὁ ἐμὸς υἱὸς βασιλεύσει εἰς τὸν αἰῶνας; καὶ ὁ ἄγγελος· ἔτο γάρ
ἐστι, Μαρία, τὸ ξένον μυστήριον, ὅτι πάντας ἀπέθανον, καὶ ὁ σὸς υἱὸς νικήσει Ⓜ θάνατον, νε-
κροὺς ἐγείρῃ, καὶ θανάτῳ θάνατον λύσῃσι, μνημεῖα λύσῃσι, παρελθὼν κλῆθρα ζωοτείνῃ, καὶ πολ-
λὰ σώματα τῶν κεκοιμημένων λύσῃσι. ὃν γὰρ ἀθανάτου ὁ ἀθάνατος γεννηθεὶς θανα-
τώσει Ⓜ θάνατον δεῖ· ἕ οἰκείου θανάτου. διὰ μηκέτι ἀπιστήσῃς, ἵνα μὴ ὑστέρημα " γένῃ.
χ. ἐμπόνως.

ἐπεὶ ἔ γὰρ λέγω σοι, ἤδη εἰς τὴν ζωὴν κοιλίαν διὰ τῆς σῆς ἀκοῆς εἰσεπήδησε, τῆς σῆς
γαστρὸς ὑπεπλώη τὰ ἐγκύμια. καὶ ἡ πρόθυος· ἵνα τούτοις ζωοθῶμεν, ὃ πρέπει με πληρο-
φόρησαι, πῶς ἡ υἱός σου, ὁ υἱὸς Δαβὶδ ὁ ἐξ ἐμοῦ μέλλων, ὡς λέγεις, πάσχειν καὶ ὑπερ-
έχειν ἀπάντων; ἡ πῶς σοῦ δύο πατέρας ἐκήρυξας; ἡ ὁ ἄγγελος· πρέπον μυθοῦμαι, ἐ ὕπως
μὴ πίλεσι. ὅταν σοι εἴπω, υἱὸς ὑψίστου, Ⓜ περὶ αἰώνων ἀπαθῶς γεννηθέντα ἐκ τοῦ πατρὸς
ἐμιλοῦσα· καὶ ὅταν σοι εἴπω, υἱὸς Δαβίδ, διὰ τό σε ἐκ πατρὸς Δαβὶδ ἐλπίσαι. λαβοῦσα οὖν τὴν πληροφορίαν, σὺν λόγοις μου φύλαξαι. ἡ γὰρ ἐγὼ δοῦλός εἰμι ἐκείνου,
ὃν μέλλεις τίκτειν. ταῦτα εἰπὼν ὁ ἄγγελος τῇ παρθένῳ κατέλειψεν αὐτήν. ἡ παρ' ἑαυτῆς δια-
λογίζετο λέγουσα, διαλελοιδῶ τὸν Ἰωσήφ, ἢ κρύψω μᾶλλον τὸ μυστήριον; εἰ ἐμυήσατο ὁ ἄλ-
λων τινας, καὶ θ' ἑαυτῆς ἐρριζώθη τὴν γλῶσσαν τοῦ γέροντος. ἡ ὡς ταῦτα ἐσκέπτετο ἡ παρ-
θένος, ἡ κοιλία ὀγκυμονὴν προέκοπτε, καὶ τὸ βρέφος ἔνδον ἐχόρευε. Μαρία δὲ πρὸς
τούτῳ ἐσκέπτετο, ἡ μυεῖα " πάθη πεπόσματα τῇ γαστρὶ ὑπεβάλουσα, Ⓜ Ἰωσὴφ λανθάνειν
χ. πεπεπε-πόσματα

ἠβούλετο. ἀλλ' οὐκ ἠδυήσατο κρύψαι πάλιν ἐπαθῶς ὄρεσι κεκμηκόσι. Ⓜ Ἰωσὴφ ἔτυχε ἡ
δεῖξις τῆς κοιλίας, ἡ λοξῷ τῷ ὀφθαλμῷ τῆς παρθένου τὴν κοιλίαν ἐσταθμίζε. ἡ ὑβρίζειν
ἤθελε, ἡ σιωπᾶν ἀναγκάζετο· ὑβρίζειν ἤθελε, ὡς πεπορνευκυίαν τὴν τῆς παρθένου κεκμη-
κυῖαν· ἡ ὁ θεῖος βίος διεκώλυε. λοιπὸν τὸν ἰδιόν ψυχὴν ταῖς θλίψεσιν ἐβασάνιζεν, οἴ-
μοι λέγων, τί ποιήσω ἐγώ; ἢ ὄψις παρθένου, ἢ κατάστασις παρθένου, Ⓐ ὀφθαλμοὶ παρθένου,
χ. λίχνε

ὁ " γέλως παρθένου· ἡ ἡ κοιλία οὐ παρθένου, ἀλλὰ μητρός· ὁ λόγος παρθένου. οἴμοι,
οἴμοι· τί φέρω λοιπὸν ὁρᾶν. δημιουργήσω λοιπὸν τὸ πεπραγμα, ἐλέγξω τὴν Μαρίαν. ἡ γὰρ αἰ-
σχύνη κεῖται. βοήσω μὴ κρυβῆς· μήπως τῷ ἀπαθεῖ παιδὸς κλῆθρα πατήρ. σοὶ δὲ
τῆς κόρης κατήγορος, ὅτι οὐκ ἴχθη ὁ κυοφορούμενος Ⓜ παιδοποιήσασθαι. τάχα μοι ἡ
ὄνειρος ἦλθε καὶ ὃ λαλῆν ἔστι ἐπιτιμῶσα. τί οὖν ποιήσω; καλέσας ἐρωτήσω, ἢ πρὸς ἐ-
ρωτήσεως δείξω; ἀλλ' ἡ γραφὴ " μάρτυρ. ἐλέγξω μᾶλλον. μὴ οὐκ ἐποίησε; καλέ-
χ. μάρτυρεῖται ἡ λίχνε, ἴσχυσον μὴ ἴκετ.

σας οὖν αὐτὴν αὐστηρῶς πρὸς σώσω, κριτὴς τὸν ἐν κοιλίᾳ κείμενον ἐκαθίζετο. λέγε μοι,
φησι, μὴ ἀκριβείας ὁ λόγος σοι· μὴ κρύψῃς με τὸ συμβὰν σοι. σοὶ δὲ ὁ πρῶτον τῶν λό-
γων ἀκροατής. οἶδα φυλάξαν μυστήρια. σοὶ δὲ μανθάνει τὸ πεπραγμα· μόνον με πληρο-
φόρησον. πόθεν τοῦτο ὑπάρχει τὸ " ὁρώμενόν σοι; Ⓜ τότε πατέρα ὑπόδειξόν μοι, καὶ
χ. ἰσχύ-σον

ἐλθὼν ῥῶ

ὡς ἐμπαιζόμενος, ἐσκέπτετο τῇ διανοίᾳ. ἄγγελος δὲ ἀσωμάτων φύσεων ἐστὶ τῇ πανηγύρει χο- χ. τὸ σχῆμα τῶν ἀπ. σχέσει.
Λουκ. ιβ. ρεύοντες ἔλεγον· Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη. ὥστε ξένου ἐστὶ καὶ δόξαν δοῦναι τῷ
μάτος. πάντα γλώττας καὶ τῆς ἑορτῆς ἡ ἐπίδοσις, τὰ εἰς τὸν Μαρίας ἐγκώ- χ. περίληψις
Λουκ. κα. μια, ἕως ἂν ἀποσταλεὶς ὁ ἄγγελος εἴπῃ· Χαῖρε κεχαριτωμένη, ὁ Κύριος μετὰ σοῦ. καὶ ἰδοὺ σι- ἰσ. πάντα.
γήσας, πλαγίῳ τῷ ὀφθαλμῷ ⓦ λέγεται ἐπισκήπτουσι. καὶ ἐπὶ μὲν τῇ θέᾳ τῆς ὄψε- 5 χ. λαλεῖται ἐναντίως.
ως ἐξενίζετο· σοῦ δὲ λόγους εἰς τὴν ἑαυτῆς διάνοιαν ἐτίθετο, ποταπὸς εἴη ὁ ἀσπασμός
οὗτος, λέγουσα· ὦ ξένε, ξένη φωνὴ ξενίζει φθεγξόμενος. ἢ ἄγγελος τὴν τῶν προσηγορευόντων χ. ξένως φω-
ζωὴν ἢ δοκιμάζεις με, εἰ βύαλος τυγχάνω. ὁ μὲν, χαῖρε, πρώτων τῶν προσαγορευόντων κοινὸν· νῶν.
ὁ δὲ, κεχαριτωμένη, ξένον, μᾶλλον τῆς ἐπαγγελιοφορίας ἠσθάνετο εἰς σεμνότητα βίου. ὅθεν αὐστηρῷ τῷ προσώπῳ καὶ ὀργίλῳ τῷ βλέμματι ἐπαπειλησαμένη, 10 χ. ἐλέγετο προ-
ἐδίωξε τὸν εἰπόντα· ἄπιθι, ἄπιθι μὴ θέρμῃ, οὐ προθύροις ὁμῶν. οὐ προσωπείων ἐλπί- χ. ἤκουσε πο-
λυβας, οὐκ ἀρίστας μοι τοιμίζων. συλαγωγῆσαί μου θέλεις, ὡς Εὔδοκον τὸν οὐκ ἄμωμον ἰσ. ἐκ ἀρετῆς μου κεῖται.
μητέρα. εὐτυχεστεις καλλος ἐμῆς ὄψεως, ὃ ζωγράφων, ὡς ἔχω πρὸς πίστα· μητέρα ἐ- χ. μητέρα
μόν. πρὸ τοῦ ἐλθεῖν· ὁ γέρων, τὸν οἶκον μου ἀποβαλῇ. καταλιπὼν σὺ ζῶθα, μὴ· αἰτιά- ἰσ. τὸ γέγονε
σονταί σε ὁ πρεσβύτης· ζηλότυπος γάρ ἐστιν. αἰσχρᾷ συμφέρουσι. ἐὰν γὰρ ἴδῃ σε λα- 15 χ. ἐπιθυμεῖ-
λοῦσαν, ἢ ἐπιχειροῦντα τοιαῦτα, καὶ τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει ἀχάριτα, καὶ σταυρῷ
προξενήσεις θλῖψιν, καὶ ἐμοὶ πικρὸς ὁ δάκρυα. ὁ δὲ, χαῖρε κεχαριτωμένη, ἀπροθυμότερος
ἐφθέγξατο. θεωρήσασα δὲ ἡ παρθένος τὴν ἐπιμονὴν τοῦ πρώτου, πρὸς ἐφάπλωσιν τοῦ ἀκο-
λουθοῦ, ἀκριβέστερον βουλευομένη μεθ' ἑαυτῆς· ἐπὶ ποίοις τοῦ ἀσπασμοῦ· καὶ ὁ, χαῖρε κεχαριτωμένη, χ. ἤκουσε
ἀκούσασα, εὐθὺς ζῶντα ἐξεδέχετο. ὁ δὲ ἐπάγει, Ὁ Κύριος μετὰ σοῦ. μείζονα ἤκουσεν ἡ παρθέ- 20
νος δὲ, ὁ Κύριος μετὰ σοῦ, ἐσώτερον οὐκαλεῖ τὸν τάγγελον ⓦ· ἐπὶ ποῖα. τὸ Κύριον, φησὶν, οὐκ ἐώλους χ. ἤκουσε.
μετὰ σοῦ, ἐσώτερον εἰσελθὲ, καὶ δι' ὃ προφητείας, τὸν τάγγελον διήγησαι. καὶ ὁ ἄγγελος· Ἰδοὺ συλ-
λήψῃ ἐν γαστρὶ, καὶ τέξεις υἱὸν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ· οὗτος ἔσται μέγας, 25
Θεὸς ἰσχυρὸς, ἀρχὴν εἰρήνης, ἐξουσιαστὴς, πατὴρ τοῦ μέλλοντος αἰῶνος. καὶ ἡ παρθένος· ὅπως
ⓐ γαμοῦ, ὅπως οὐ μνηστῆρα; ἤδη ὁ τοκετὸς; οὐκ ἔχεις, ἢ προφάσεις. εἰ χρήζεις ὑιὸς ὡς ξένος, λαβὲ παρ' ἐμοῦ, καὶ μὴ ἀκαίρως ὁ οὐκ οἶδας προφήτευε. ὅμως εἰ δὲ συλλήψομαι
υἱὸν, πάντως οὐ τοῦ Ἰωσήφ. καὶ ὁ ἄγγελος, μὴ ἀπατῶ. ἔσται μέγας. καὶ ἡ παρθένος· 30
ποῖος μέγας; ὁ μνήστωρ μου πέντε ἐστὶν ἀρχὴ κώμης λίαν εὐωχῆς· κτήματα οὐκ ἐστὶν ἀρχῇ
μοι· χρημάτων ὑστερούμεθα· ὧν ἡμᾶς οὐκ ἔθρεψα, καὶ μοῦ τοῦτα εἰς ἀπογραφὴν ἐλκο- χ. πῶς ἐστι
μίζει. πάντως ὁ σεμνοτελεστὴς Ζωοτελέστει τὸ διδραχμα· καὶ λέγεις, ἕως ἂν μέγας παῦσαι, χ. ὁ ἡσυχασμὸς
παῦσαι τοιαῦτα ὑπερηφρονῶν. καὶ ὁ ἄγγελος· καὶ πῶς βούλει τὸν ὑπὲρ; ἐὰν μὴ θέ- ὡς Ζωοτελε-
λῃς, καταδέχομαι· ὑὸς ὑψίστου κληθήσεται). καὶ ἡ παρθένος· ἄρτι τοῦ οἴκου μου ἐξελθὲ, μὴ τέλεσι τὰ διδράχ-
ἀκούσῃ ὁ Ἰωσήφ, ἐὰν διαβολὴ τοῖς ἱερεῦσι, καὶ ὁ σεισχύμνος συζυγίας σχεδὸν ἀποτίμῃ μα.
ⓦ τῷ ἀγγέλῳ σου, ὅπως ἴσως μοι λαλῇς καὶ ἐν σκοτεινῇ ἐμῆς. οὐ θρόνου συμφίου χ. καὶ ἐγὼ
ἐπαγγελλομένου μοι φέρεις; καὶ ποία φύσις ἐν ὑδρίᾳ ἐπιθυμητικὴ γάμου ἐστί; πάντα δὲ ἐν ὑδρίᾳ συστέρνισμαι σου ὑγίας καὶ
πάθη σκο-
πάρτω καὶ κτί-
σιν
χ. ἔστιν
σωμάτων
χ. ἐν σώμασιν
χ. καὶ τῷ πύ-
λῳ ὁ παρε-
κλάνη,
χ. ὄψει
ἰσ. ὡς ἐν σ-
λωδίᾳ κλα-
θυμίασις, καὶ ἐν ἀγγείοις ἀργυροῖς καὶ χρυσοῖς ἀρώματα; πῶς οὖν τὰ ἀσώματα μιγήσεται σώμασι; καὶ ὁ ἄγγελος· 35
" ἐκ σώματος καὶ ἀσωμάτου υἱὸς ὑψίστου κληθήσεται. καὶ ἡ παρθένος· πόθεν οὖν ἔξει πατέρα,
ὡς λέγεις, ὁ ἐξ ἐμοῦ μέλλων τίκτεσθαι; καὶ ὁ ἄγγελος· τοῦτο γὰρ ὅτι, παρθένε, δόλιαν ἔδοξεν, ὅτι ἀΐδια οὐ γνώσῃ, καὶ τίς ἐστιν ὃν λέγω ζωὴν, καὶ ὀρφανὸς ὁ σὸς ἀχ εὑρεθήσεται. " καὶ
ἐκ μήτρας σῆς ἐξελεύσεται, καὶ ⓦ πυλῶνα ἀ ἔδοξθλίψῃ, ἐὰ δ' εἰ παρθένος οὐκ ἔσται· 40
λέσεις, καὶ θλίψεις δὲ ἐκ σὲ γλυκάνθρωπον, καὶ ἐν ἀγκάλαις βασάσῃς δὲ βρέφος, καὶ ὅπου τὴν
Λουκ. α κε. χεροῦσιν αὐτὸν καὶ ἐζόμενοι" βλέψῃ. τοῦτο ἐκ σὲ γλυκάνθρωπον δώσει Κύριος ὁ Θεὸς ⓦ θρό-
νον Δαβὶδ τὸν πατρὸς αὐτοῦ, καὶ βασιλεύσει ὅπου ⓦ εἰκὸν Ἰακὼβ εἰς τοὺς αἰῶνας, καὶ τῆς βασι-
λείας αὐτοῦ οὐκ ἔσται τέλος. καὶ ἡ παρθένος· " ὡς δὲ θέλεις, γαλᾶν πεπωκάς. δὸς σὸν τόμον

χήρᾳ γυναῖκα ζῶντα ἀπέστειλας, τὴν αὐτὴν χρὴ εἶναι· τεκνοτρόφον, τὰ ἀγίων ἁγίασμα καὶ νηφάλιον, ξένοις τὴν ὁδοιπορίαν ἐκτελοῦσαν, καὶ μὴ ὑπερέχουσαν ὑπὲρ τὴν ἑαυτῆς λογισμόν. φησὶ γὰρ ὁ ἐκλελεγμένος μου θεράπων ὅτι ἀγαθὸν τὸ ὑδρορ αὐτῆς χλοῦσα χρωσίπης, καὶ κατάμεστος γλυκείη πᾶσι τοῖς ἤθεσι διακυμαίνη, ἄγγελοι θεῖοι τὴν ἐξέπτυσαν ὑπαρχήν· καὶ κατ' οἴκους διερχομένη, ῥήματα τὰ μὴ ὠφέλιμα προβάλλει λέγουσα· πλοῦτος πολλὰ ὑπῆρχέ μοι ἔν τε ἀγροῖς, ἐν οἴκοις, καὶ τοῖς ἀπόδοις καὶ ἱματισμοῖς, καὶ ὁ σύζυγός μου ἀμύητος ὢν τέχνης κοσμικῆς, αὐτὰ κατέλωσεν. τοιοῦτος πολυτελὴς εἶχον ὅσα αὐτὸν ἐλάλησεν, οὐχ ὑπήκουεν· ἀλλὰ τῷ ἰδίου θελήματος, καὶ μὴ θέλουσα, ζωὴν ἔσχεν ὑπαρχοῦσα. σοὶ μοι κατέλιπε. καὶ οἱ ζῶντα πασάζετο ἐγκαλίζετο, τοῦτον μὴ θανάτου θριαμβεύοντος φίλοις καὶ τοῖς γονεῦσιν ἐποίησε. πόσους γὰρ ἐώρακα δούλους, διαφόρως ἀφ' ἡδονίαν καχηθῶν τινὰ τῶν γυναικῶν ἡμῶν· καὶ τὸ ἐλεύθερον ἰδὼν παῖδας μὴ φόβου καὶ ζῆλος παρεσπάσας αὐτοῖς· καὶ ἃς χεῖρας αὐτῶν ἐν τοῖς γόνοις αὐτῶν διδεμένας ἔχοντας, καὶ μὴ θέλοντας, καὶ σὺν ἀργυρωνήτοις, σπείραφόρους, καὶ χρυσοφόρους, καὶ χρυσοζώνους ὑπαρχοντας ἠκούσατε φιλόζωοι τὴν λύσιν τὴν ἐξήνεσιν; ἐγνωρίσατε τὴν ἀπόδοσιν τῆς ἰσοτιμίας, διηνεκέσμιον τῶν γυναικῶν τὴν ἀκολάστων καὶ ἀφόρητα τὰ ἔθνεα. τούτους σὺν θεῷ πόρος ἡ Εὔα ἐδίδαξε, ἐξ ἧς ταύτης ἐπιτίμησις καὶ τῆς ἀμαχοῦς ἡ λύσις. ἀλλὰ τὴν σωφροσύνην, καὶ ἐνδόξων γυναικῶν μνημονεύσαντες ὀλίγων, ἐν λόγοις καταπαύσωμεν. ἴδε μοι γυναῖκα σωφρονα τὴν Σαρεφθίαν, τὴν ἐν τοῖς φήτην Ἠλίου θρέψασαν ἐν χηρᾷ λιμῷ. ἴδε μοι τὴν Σωμανίτιν, ἥτις ἐφιλοξένησε τὸν Ἐλισσαιὲ ἐν τῷ οἴκῳ αὐτῆς, εἰς ὃν ἐν αὐτῆς αἰσχύνην. ἴδε μοι τὴν Ἀννὼ τὴν τῆς ἐφρώστου δισμὰ ἀφλύσασαν, καὶ τέξασαν τὸν Σαμουὴλ ἀφ' ἱερουργίας καὶ δεήσεως. ἴδε μοι τὴν Σαῤῥὰν καὶ τὴν Ῥεβέκκαν τὴν καθαρὰν καὶ ἀμείλικτον αὐτῶν ζηλοίκησιν, ὧν ἐπεδείξατο ὁ πατὴρ ἀρχήν. ἴδε μοι τὴν Σωσάνδαν τὴν ἀφ' σωφροσύνης κατακρίνασαν ἀδίκως πρεσβυτέρους καὶ θανάτου. ταύτας ταῖς γυναῖκας ζηλώσατε· τῆς μὲν, ὃ ἀμείωτον· τῆς δὲ, τὴν ἱερουργίαν· ἄλλης ὁ φιλόξενον, ἑτέρας τὴν σωφροσύνην, ἄλλης ὁ θαρσεῖν· ἵνα καὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ ἀξιωθῶμεν· ἧς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

χ. παραβολὰς

ΕΙΣ ΤΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΝ ΤΗΣ ΥΠΕΡΑΓΙΑΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ.

Λογ. ς.

Ex Mſ. Regio Lut. emend. ex 3. codd. Cæſareis.

Βασιλικῷ μυσπείῳ ἑορτὴ ἑορτάσωμεν σήμερον, ἡ σύμπασα ἡ κτίσις ἀγάλλεται σεσωσμένη. εὐφραίνου δὶ ἀστέρων ἐκφεγγόμενον τοῦ εἰς τὴν πάντων σωτηρίαν ἀποδοθέντος· γῆ ἀφ' ἧς τοῖς ποιμέσιν εἰς τὴν προσκύνησιν ἔστειχον· Ἡσαΐας χορεύων προφητείας τῷ βήματι ἐβάδιζεν, ἵνα ἀποδείξῃ τῇ πάντων τὴν προφήτου· Ἱερεμίας παρακινούμενος, ἀλλ' ὅμως ἐβάδιζεν, αὐτὸν διαπορθμεύων αὐτῆς τῆς πάντων, λέγων· Οὗτος ὁ Θεός ἡμῶν· Ζαχαρίας χαρᾷ φέρων τοῖς παντὸς εἰσαῖς κατέσπευδε, διαπορθμικῆς πρεσβείας ἐμφανίζων τὸ πρόσταγμα· Χαῖρε, λέγων, θύγατερ Σιών· ἰδοὺ γὰρ ὁ βασιλεύς σου ἔρχεται σοι πραΰς, ὀπισθοβατῶν ὅτι ἀποζύγιον καὶ πῶλον νέον. Μαρία καὶ Ἰωσήφ, ὡς ὁ προφήτης πολυτίμητον μὴ χαρίτων προσέθεσαν· καὶ μάγοι ἰδόντες καὶ θαμβηθέντες ὅτι τῷ κάλλει τῆς φύσεως, τὸν τῷ Ἡρῴδῃ ὡς ἄξιον βασιλέα ἐμιμήσαντο. ὁ δὲ ἀκούσας, καὶ δόλῳ κρύψας θανατηφόρον προσκύνησιν, τὸ ἰδεῖν μὴ χαρίτων ἐπιτύχῃ ἐπεβούλευσεν· ἀλλ' ὅπερ ἀνάξιος ἦν, τὸ πολυμήνου ἀπέτυχε. κακὸς

ὡς

* ἄλλοι, χ. εἰς ἓν ἡ. συναχθέντα εὐφραίνεται.

χ. ὡς ὁ σπίλος. ἢ, ὡς ἐν ἀποσπάσματι ὀπισθοβατοῦντες. ἴσ. βασιλείας χ. δόλον κρύψας ἐπιστέφει σφαγιασίαν,

δῆμον αἰσθησόμεθα. τειῶν γὰρ ζωγμάτων εἰκόνας τῇ ὑμῶν μεγαλειότητι ἀπηγγείλαμεν φεύγειν· πρῶτον, τὴν εἰς συζυγίαις, καὶ τὴν εἰς χηρείαις δέχεσθαι ὁμόγαμον." ὅπερ ζωὴ πρῶτον ἴσ. ἐπειδὴ ἡ καὶ πρῶτον ἐξετάσωμεν, εἰ τὰς ὀλίγων ἐκ τῶν πολλῶν τὴν ἀγάπην τὴν ἡμετέραν προσθησόμεν. πόσας γὰρ γυναῖκας εἶδον τοῖς ἑαυτῶν συζύγοις θανάτου αἰφνίδιον προσενεγκούσας; πόσας ὑπὲρ μὴ τοῖς ἑαυτῶν συνοῦσιν μὴ δυναμένας θανάτου ἀπαλλάξαι," τίνος ζωὴ καὶ τέρμονας, τὴν ζωὴν ἑαυτῶν ζυγίους, ἀλλὰς ἐκ τῶν * * * ἀφ' κακοηθείας ἀφορμὴν" ἐκτιπτόζας· καὶ οὐδὲ ὡς ζωὰ τὴν τιμὴν αὐδοῖς προσάγεσι· ἀλλὰ καὶ πλοῦτος ὑπάρχει, ἐγκαυχωμένη ἐν τῷ πλούτῳ αὐτῆς ἡμέρας καὶ νυκτὸς ζῆν ἐν εἰρήνῃ τῷ ὁμόζυγι σὺν ἐᾷ. καὶ πέρας ἦ, διερχομένη ἀπὸ τόπου εἰς τόπον, ἡ δὲ οἰκίας εἰς οἰκίαν, μάχας δυσχέρειαι, θυμοὺς διαρρήξεις, τείχας λοιδορίας καθ' ἑκάστην προσφέρει, σὺν ἐώσα τῷ αἰδρὶ αὐτῆς, ὅτι μὴ γαῖτος, ὅτι μὴ γνωρίμη εἰρηνίαν ἔχει· ἀλλὰ πόλεις ὑβρίζει, πάντας δικάζεται, πάντας ὑπερέχει, πάντας θορυβοῦσα, ἡ ἐν ἀρχαῖς αὐτομολοῦσα ἀναισχύντως, ἡ ἐν δικαστηρίοις εὐδοκιμοῦσα, ἡ ἐν βαλανείοις πολυλογοῦσα, ἡ ἐν ἐκκλησίαις σωτυχίας ἀκύρους προσφέρουσα, ἡ τοιαῦτα φλυαροῦσα· ἐγὼ τὸν βίον μου ἡ αὔξησις, ἐγὼ τὴν δούλων ἡ παιδαγωγία, ἐγὼ τὴν ὄψιν ἡ μεμιμητεία. μάτην ὁ σύζυγός μου τὰ προσόδια φέρει. οὐδενὸς προσήματος φεύγουσιν ὑπάρχει ὑπόκειται τί ἐν ᾧ οἶκῳ μου ὑπῆλθε, εἰ μὴ ἐν ἄρτοι οἶδεν ὅτι τῆς τραπέζης, ἡ ὃ πόμα ὑπὲρ πίνει μὴ γινώσκων. ὦ ἀναισχυντίας προσώπου. δικαίως ἡ σοφία βοᾷ· Μὴ προσέχε Παροιμ. ε. γ. θαύλῃ γυναικί. μέλι γὰρ ἀποστάζει ἀπὸ χειλέων αὐτῆς, ἡ προσὸς καιρὸν λιπαίνει σὸν φάρυγα, ὕστερον μόλις τοι πικρότερον χολῆς εὑρήσεις, ἡ ἡκονημένον μᾶλλον μαχαίρας δίστομον. ἐὰν ᾖ ἡ γράμματα ἢ μεμαθηκῇς, διπλοῦν ὃ κακόν. πόσας γυναῖκας ἀπέκτεινεν σὺν ὁμοζύγοις ἀφ' γραμμάτων; προσέρχεται γὰρ ταῖς ἐκκλησίαις προσφάσει προσευχῆς, ἡ ὁμιλοῦσι τῷ σώματος τῷ ἀχράντου ἡ τῷ αἵματος τοῦ γοῦ τοῦ Θεοῦ, εἶτα ἡ τῆς αὐτῆς μετέχει, ἢ ἐκ κατά τινος ἁγίου· πολλαὶ γὰρ ἐκ ὅτι τοῦ ζωοποιοῦ ξύλου, τὸ μὴ ἀθετῆσαι ζωὰς μυρίας αὐτῶν προσέχει, ἀλλὰ ζωὰς ζωοδηγοὺς αὐτῶν βεβαίας κατέχει ἡ ἀσφαλεῖς. ὦ πονηρία· ὃ φοβεῖσθαι ὄνομα τοῦ Θεοῦ ζωεργεῖ ποιεῖς τὴν μοιχείαν, ἀφεῖσι ἡ ἄνους; τὸν πρῶτον ἡ γνήσιον Μαρίαμ, τὸν ἀμίαντον, ζωεργάτην καθὼς ἂς τὸν ποιητὴν σου βουλήματος; θηρίον ἀνήμερον ἡ κόσμος ἐαθίων σάρκας ἀθῴους, τὴν ἁγίων σὺν οἶκος" ληστήριον ἐκ αἱμάτων χύσιν ἐσόχος ἀποτελῆς; ἀλλ' ὁ ναὸς Κυρίου ὁ ἄμωμος ἐκ καθαρὸς ὁ μολυνόμενος· σὺ ἡ τῆς ἴσ. ληστῶν ἡ αἱμάτων χύσιν ἐσ. ἀφροσύνης σου σὺν καρπὸς πυγμὴς ἐν χωρῷ ὑπερηφάνου, τὴν ἐν βοῶντα ἀπόλεσον. α. Κορ. γ. ι᾽. Εἴ τις τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ φθείρει, φθερεῖ τοῦτον ὁ Θεός. ὁ γὰρ ναὸς τοῦ Θεοῦ ἅγιός ἐστι. βούλεσθε ἐκ ἕτερα λέξομεν πρὸς τὸν αὐτῶν γνώμην; αὐτὴ γὰρ καὶ γαῖτος ἔχει σώφρονας, ἡμέρας δὲ ἡμέρας αὐτὰς σκηπτοῦσι, ὑπερηφάνους, καὶ πέρας τὴν γνωρίμου ἐκ τῶν συνδόνων θεάσονται εἰσερχομένας εἰς τὰς οἰκίας αὐτῶν, αὐτὰς τὰ ἑαυτῆς κακὰ προσφωνοῦσα, μοιχαλίδας καὶ μοιχάδας ἀποκαλῇ, τὰς ἐλευθέρας ἡ τῷ σώματι ἡ ᾧ πνεύματι. βλέπει μου τὸν Αἰγυπτίου τὸν καταπλέξασαν τὸν Ιωσὴφ, καὶ τὸν ἄνδρα αὐτῆς εἰς θυμοὶ ἐκ μάχας ἐγείρουσαν, τελευταῖον ἢ ἐκ θανατῶσαι ἠπείλει τὸν δίκαιον, εἰ μὴ ὁ ἀκοίμητος ὀφθαλμὸς προέφθασεν ἡ ὀξύλαλον αὐτοῦ ἐκ τοῦ πικροῦ θανάτου. ἴδε μοι ἡ τὸν Ηρωδιάδα τὸν τοῦ Βαπτιστοῦ Ιωάννου ἀποκτείνασαν. τί ἢ καὶ ἡ Δαλιδὰς; ἡχὶ τὸν ὡραιότατον καὶ δυνατὸν Σαμψὼν δι' μοιχείαν ξυρίσασα ἡ δήσασα, τοῖς ἀλλοφύλοις παρέδωκε ἡ ἐθανάτωσε; δι' Κύριος ὁ Θεὸς ἐκκαθάσαι ὑμᾶς ἐκ τῆς πλάνης ταύτης ἡ τῆς αἰσχύνης ἡ τοῦ ὀνειδισμοῦ, ἡ ἐν σωφροσύνῃ ἀφέλῃ ὑμᾶς, ἡ καθαρῷ συνειδότι πρὸς σὸν συζύγους καὶ τέκνα καὶ σὺν δούλους καὶ σὺν πλησίον δυσωποῦσ καὶ ἀγαθὰς κατεργάσαντο· ὅπως καὶ τῆς βασιλείας τῶν ἐκεῖνων ἀξιωθῆσθε συμμέτοχοι γενέσθαι. ἀλλ' ὅπερ καὶ τέλος πάντα ἐπηγγειλάμεθα λέγειν, ὃ τῆς χρηστότητος, τοῦτο καὶ ποιήσωμεν, καὶ μικροῖς καὶ τοῦτος, λόγοις ὑπισχνούμενοι.

χάρα

γης τὴν διήγησιν αἰσθόμενοι. ποίαν τάξιν αὐτ̃ ὁ λόγος ⁊ἐφίστησι; τ̃ πρ̃τον, τ̃ αὐθαδῶν καὶ τὴν ἀγροικιώτατον; τ̃ δὲ γάμου ⁊ ἐκλελοιπότων, ἢ τεκνολογίας ⁊ μητέρας ἀναλλοιώτους; τ̃ δὲ γάμου ⁊ ἐκλελοιπότων, ἢ τεκνολογίας ⁊ μητέρας ἀναλλοιώτους ἢ τ̃ καθαλιμπανομένων ἐν χρείας, ⁊ Θεοῦ φόβου μὴ ⁊ καταρώμενον; ἀλλὰ πρώτως τὴν ⁊ρ̃τὴν ὑλικίαν δίκαιον ἢ ὅσιόν ὅστιν ἐξεπάσαι, ἢ ὕστω ⁊αὶ μετέπειτα ἀξίας ⁊ρ̃τισθῆναι. φέρε δὴ τ̃ πελιδνῶν ὁ πάγμα μέσον π̃ρεισαξώμεθα, τῶν ⁊δικουμένων ἐν π̃ρόνοις, ἢ ἐγκαταχωρούσας τῇ ἀγελείᾳ αὐτ̃, τ̃ λόγου ⁊ἐφιστώμεθα. τί αὖ τ̃ ⁊ρ̃τοις εἶπεν; ⁊αὶ σήματα; ὃ ἦθος; τὴν ζωὴν; πῶς ἀγελαῖοι ⁊ὦσι νέοις τοῖς δικτύοις αὖ τ̃ καὶ τοῖς διλεάσμασι, μᾶλλον ⁊δὲ ἐν ἀσωτείᾳ ἢ κάλλει νεωτέρους, ἐν τ̃ θηλυτῇ ἢ ὀφρύσι ἢ ⁊αὶ λοιπὰ, κάλλει τ̃ νεωτέρων χαυνουμένους, μᾶλλον ὄντων αὖ τ̃ θηρίων ὡρῶν τὴν ἡλικίαν τῆς σαρκὸς ἢ βασάζουσαν; αὖ θερμοτέραν γὰρ εἶσι. ἀλλὰ ὑποβλέψωμεν, ἀδρόφοιτος τὴν χρῖσιν τὴν ἀδέκαστον ἢ τὰ ἀποκείμενα ἀγαθὰ, εἰ ἢ νέοι ἢ εὐθρόμοι ἔσμεν ⁊ρὸς τὴν ἀμπάτην, ἢ ἐν τ̃ πίστει ταῖς αἰχμαῖς ⁊ρ̃ήγμασι τ̃ ἀκολάστων γυναικ̃ν τὸ πολὺ ἡδὺ ζωμένα. ἄκουσον ⁊αὶ ἐπιστολῆς τ̃ τοιούτων γυναικ̃ν. πολλάκις γὰρ ἐν τοῖς πονηροῖς αὐτ̃ διερχόμεθα, τόπον ἐκ τόπου διατρέχοντες, πολὺς ⁊ὸ βαδίσμα ἐν τ̃ τοιούτοις ἀποτελοῦσι, μεμιγμένοις ἀχρήστοις ⁊ρυφῶσι καὶ χρόταις ⁊αὶ ἀκοαῖς τ̃ νεωτέρων διηχοῦσι, ἢ μάλιστα τ̃ εὐπροθυμούντων εἰς τὴν ἀμπάτην. ἀλλ' ὅμως πρώτως ὅτι ἀπατῶνται ὡς ἀδελφοί. ἢ πάλιν ἐκ ⁊υρίδος εἰς ⁊υρίδα ἀναπτέρωσασα ⁊αὶ χέρσας, πρώτως ὥσπερ λέαινα ἢ δράκαινα, μέχρι τέρνων, ἀναχαιτούσας αὖ ⁊αὶ ὑπαιθριάσι ναύμασι Σατανικοῖς ὑπεστηθύνουσα τεχνάσι τ̃ ἀκολάστων ⁊αὶ ὄψεις, χρεισὶ δὲ τὸ ⁊ῆθος ⁊ὲ τῶν ὠτίων ἢ τοῖς μετώποις φέρουσαν, ζωγρίοις ἐστιλβωμένοις ⁊ρᾶζώπωται, ἐκπλαβειζόμεναι πρώτως αἱ ταπειναὶ, μὴ πατοῦσαι εἰς τὴν γλῶ· δακτύλια ἐν ταῖς χρσὶν ἑαυτῶν ⁊ρ̃ιβεβλημένη ἐκ μύρμηκος ὑακίνθου. τὴν τῆς εἰκόνος μορφὴν ἀλλοιοῦσι, ἢ τῷ ⁊ρ̃οσώπῳ ⁊ρ̃εποιούμεναι, ψυδρόμεναι ὃ φεσικὸν κάλλος, ψιμυθίῳ ἢ ἑτέρᾳ ἐρυθρᾷ ⁊αὶ πρ̃ωπαις ⁊ρ̃ιχρουσας· ⁊ὸ ταχὺ γηλοῦσας, καθάπερ ἄψυχος ζήλη, ἄρσεν καθ' ὥρᾳν, ἢ ἡμέραν ἐξ ἡμέρας ⁊αὶ τείχας ⁊ρ̃ιπλεκούσας, ἢ μέχρι τῶν μετώπων διαπτίσσουσας, ἢ ⁊ὸ τοῖς ὑδρίοις ὑπτιοκαζομένας, ἢ ⁊αὶ ὀφρύας ⁊ὸ μήκιστα χειρώσας ἀφ' ἁρπάγμου ⁊ρ̃οσέξεως. ἢ ταῦτα πρώτα ποιοῦσι αἱ ταπειναὶ ἀπατώμεναι. ἢ λοιπὸν, ὡς προείρηται, ὅσας ⁊ὸ π̃ρῆσαι ὁ δυνάσται διλεάσαι αὖται αἱ ἀκόλαστοι γυναῖκες, κρυφίως ἑαυτ̃ τὰ τάξα καὶ τὰ βέλη ὑπτιάσουσι, καθάπερ ἡ Εὔα ⁊ῆ Ἀδὰμ ἀποκρύφως ἐδιλέασε. πολλὰς γὰρ αὐτῶν ἀκήκοα ἀφ' τυμαλιᾶς στενῆς ⁊ρ̃ιβλεπούσας καὶ θωρούσας ⁊αὖ ὑπὲρ τῆς πλατείας ⁊ρ̃ιπαπτωζας, καὶ μάλιστα ὑμορφωτάτους ὄντας καὶ ὑψηλοὺς, μικροὺς τε ἢ μεγάλους· καὶ τ̃ μὲν τὸν τοῦ ⁊αὶ τὴν ὁδὸν καταβλώσας, τῷ ἢ τὸν ἡλικιώτην σμικρυνούσας, τ̃ ἢ ⁊αὶ τείχας καὶ τὸν τοῖχον ἐμπαίζουσας, ἢ δικαιοῦσαι, ὅτι, φασὶ, ὁ δεῖνα καλλίων ὅστι, καὶ ὑμνήκης, φασὶ, ὡσεὶ κυπρίανος. ἄλλη πάλιν, οὐχὶ ἀλλ' ὁ ἄλλος ὁ δεῖνα ἐστὶ καὶ τὸν ἡλικιώτην μικρὸς ὅστιν, ἀλλ' εὐπρεπέστερός ὅστι ἢ ὑμορφώτατος, καὶ αἱ τείχες αὖται ὡς ὁ χρυσός. καὶ ὧν λοιπὸν ἰδοῦσι αὐτ̃ ⁊ὸ τὸν καθαλιμπανομένων, ἢ μηκετώσας, καὶ διασκορπισθείσας, καὶ ἀπατώσας ἡμέραν καθ' ἡμέραν ⁊αὖ ζωγραπαζομένους ἀνθρώπους, ἢ μάλιστα ⁊αὖ νεωτέρους, ⁊αὖ θερμοὺς καὶ ἀκμαίους. ἐγκύπτατε ⁊ὸ τοῖς πάφοις, θυγατέρες Σιὼν ἢ τῆς ἁγίας χαλυμβοῦ θρᾶς τέκνα, καὶ θαύσασθε τὴν μορφὴν τῆς εἰκόνος ἰὼν κεκηωπίζεσθε, καὶ ⁊αὶ δύωφελῆς καὶ ἀκαίρους φθονεραίας ὑμῶν ⁊ὲ τὰ σήματα, πῶς πρώτα κόπις, πῶς πρώτα ὁ πικρόταλος θαύατος μέραμι, πῶς πρώτα τέρας, πῶς δυσωδίας πεπλησμένα. ⁊ὲ μὴ μὰ ὁ τ̃ γυναικ̃ν σύστημα καταβοάτω ὡς αὐτ̃ ⁊κατηγορουμένους. ἐγὼ γὰρ ἤμουσα εἶδεν τὸ λόγῳ εἶπον, ὅτι οὐ ⁊ρ̃εῖ ζωσπαν ὁ λόγος ⁊αὖτ̃ γένεσιν, ἀλλὰ ⁊ρ̃ὸς πατρῶν, ἀσυνέτων ἢ ἀφρόνων. πολλάκις γὰρ ἐγὼ εἶδον γυναῖκας σώφρονας ἢ ἀγαθὰς, καὶ ὁ σωφρονισμὸν ⁊ρ̃ιπατούσας· καὶ ὁ ἀπόστολος ἐμνημόνευσεν ὁ βίωλον ζωῆς. ἀλλὰ φέρε καὶ τ̃ ἄλλων ⁊αγμάτων ⁊ῆ δῆμον

ἴσ. ἀγροικιώτην
ἴσ. ἀκοσμιώτην
ἴσ. μητέρων ἀναλλοιώτων
ἴσ. καταρωμένων
ἴσ. δικαιοῦν
ἴσ. τῷ λοιπῷ κάλλει τῶν νεωτέρων χαυνουμένους, μᾶλλον ἴσ. ἔτι ὄντων τῶν σαρκὸς ἢ βασάζοντας
ἴσ. ἢ θορύβοις ἢ χρόταις
ἴσ. εὐπρόμων ὄντων
ἴσ. ἐκαζομενιζόμενα
ἴσ. μαρίσ.

δη, ϗ ὥσπερ τόμα θύλακοι, τὴν τῶν φυτῶν θυσίαν· ἵνα μείνῃς διεγγυημένος τῷ σε ἀγαπήσαντι. ἰδοὺ γάρ ὁ τόμα μου χρῄζων ὀκοπίασεν· ἰδοὺ ϗ ἡ γλῶσσά μου λαλῆσαι ἀπεπαύσατο· ἰδοὺ καὶ ὁ λάρυγξ μου σιγῇ κατεδίδεται. ὡς παῤῥάβολος καταλέλειμμαι, ὡς ἄθλιος γεγύμνωμαι, ὡς ἄπορος ἐκβέβλημαι, ὡς χοῦς τῇ γῇ προσέθλιβον. ὅταν ἔξηλθον, αἰσχύνω· οὐκέτι σε θεωρῶ τὸ κάλλος τὴν ὡραιότητα. Εἶτα γραφὴς πρὸς τὴν γυναῖκα ὠνείδισμοῖς ἐκέχρητο, ϗ ὁ πικρὸς ψυχὰς ἀνέκραζε· τί μου τὴν ἀθανασίαν ἐτύγησας, γύναι; τί ⓦ ὑφηλὸν ἐποίησας τὸ στόμα; τί ⓦ πομφολύγιον ἐποίησας ὡς πρόσταττεν; τί ⓦ βασιλέα τῆς κλίσεως δοῦλον κατέστησας; τί σὸν ὀφθαλμοῖς μου τὸν φωτοφόρον ἐτύφλωσας; τί τὸν τολμηρόν, ἰδοὺ οὐκ ἀξύφλυας, ἀξέδυσας; τί ⓦ ὑφηλὸν τῇ γνώμῃ ϗ τῇ καρδίᾳ ἐποίησας ὑπόγλωσσον; τί τὸν ἀθανασίαν μου ἐθήρευσας; τί τὸν τιμηρόν μου ἐφθόρησας; τί ὁ κάλλος μου ὃ" ἀρχέτυπον ἠμαύρωσας; τί ζωὴ προσαγορευθεῖσα θανατός μοι γέγονας; τί τὴν ἀγλαΐαν ἀπαλλοτριώσασα, τοῖς δαίμοσι συγκατισχνώσας; τί τῆς βασιλείας στέρησας, εἰς ἄκρον πτωχείαν" κατέπεσας; τί τὰ ὦτά μου τὰ τῆς φωνῆς τοῦ Θεοῦ ἀκούοντα διηνεκῶς ἀπέφραξας, ὡς ἀσὰς βύσσα, ἥτις οὐκ εἰσακούσεται φωνῆς ἐπᾴδοντος; ὑ φέρω τὸν ἐπιτίμιον. πρὸς τῆς ζωαφείας τὸν λύσιν ὑπίζητῶ· πρὸς τῆς καταισχυνώσεως τὴν διαχώρησιν μελετῶ· πρὸς τῆς συμπλοκῆς ⓦ χωρισμὸν μετέρχομαι· πρὸς τὸ ἀφαιθιάζεσθαι ἀπὸ σοῦ δυσωπῶ*. [ἀπιθι κάτω ἐμοῦ, γυνά. πότε τὸν γλυκὺν ὀργασόμεθα ζυγόν; πότε τεθόλωμαι διαπλάσεις μοι;]πότε σῖτον ὤειμεν θερίσω; πότε ποιήσας ἄλθυσι ἄρτον καταισχύσω; πότε καθίσας ἀμείμπτως τῶν ἑστιάσομαι; πότε διαπαντὸς κατοικήσω; πότε τὸ σώματός μου ἀφελοῦ τῆς συκῆς τὰ φύλλα; πότε τὸν ἀχμοσιώλιν τῆς ζωῆς μου" καλύψω; πότε τοῖς ποσί μου κατανύσομαι πρὸς τὸ μὴ καταντᾶσθαι τὸν θεὸν αἰσχύνεσθαί μοι ἀγαθόν; πότε σκέπασμα ποιήσω πρὸς τὸ ἀπορῆσαί μου τὸ πρόσωπόν μου, ὃν μοι προεξύπνησας ἐξ ἀφρασύνης, γύναι; σὺ ἀνέργεις μὲ ὅσα οὐχ ὁρᾷς τὸν συμφορεῖ. ὅταν ᾖ τέκνης τέκνον, τότε τῆς ἀποφάσεως ἡ δίκη ϗ ὅτι σοὶ ἀναπαλεῖ. ὅτι ὃ ἴσσον ἀπὸ τῆς χειλίας σου μέλλει ἐξέρχεσθαι, τότε μνησθήσῃ τῆς ῥημᾶτός μου. ὅτε σὸ ὀδυνᾷ σὸν πάνυ ὑπομένῃς, τότε ἡ ἀποφάσεως ὀχυρεύς σοι ἔξαιφνίσει. ὅτι σε καθαιρεθῆναι ὠδίνας, ὃ Θεὸς ἡ χιλιάρας μνημονεύσεις. ζωὴ γὰρ τὰ τοῦτοις ὅμοια ὁ Ἀδὰμ πρὸς τὸ ὁμόζυγον εἰς παρίας ψυχῆς προσφωνεῖ. τούτοις τοῖς λόγοις καταπλήττων τὸ Εὔαν καθ' ἑκάστην ἡμέραν, ἀπαραμύθητον τὸ ᾠδὴν ἐπαγῳδεῖ." τούτων τῆ θλίψεως ὁ πρωτόπλαστος κακτημένος, τὸ ἥλιστον ὀργὴν πολυμερῶς ἐξεπλήρου. ἠκούσατε, ὦ τέκνα, τοῦ Ἀδὰμ τὸ ἁμάρτημα; ἐγνώκατε αὐτοῦ τῆς πηρᾶς τὸ ἀξίωμα; ἐμάθετε αὐτοῦ τὰ χαρίσματα τὰ ὑπὸ Θεοῦ αὐτῷ δοθέντα; ἐθεάσασθε ϗ τῆς προπλάσεως τὴν ὀξύτητα; ἐκλεύσατέ μοι αὐτοῦ τὴν ἀπαραμύθητον τραγῳδίαν, ἐλέλυσα τὸ αὐτὸν ἀπένθητον τοῦ προλύσου συγγνώμῃ ϗ κατηφῆ γενέσθαι. τίσομεν μέχρι τούτου ⓦ λόγοι, ἢ διηγησόμεθα, ἅπερ ἡμῖν ἡ Εὔα κληρονομίαν ἐλπίζουσα κατέλιπε ταῖς μετέπειτα γενεαῖς; ἀναγκαῖον μακρύναι ⓦ λόγον πρὸς τὸ ὑπερβῆξαι πᾶσι τὴν ὀκτῆς καταράς. ἕως ὅτου γλυκάνῃ ἀγλαΐαν, πῶς βύβλος ἡμῖν ἡ δίκη γένηται, ϗ τοῦ ὄρους αὐτῆς μέχρις αἰῶνος ζωτῆρες, ϗ ὁ τοῦ Θεοῦ ἀψευδὴς τόμος ὁ ἀποφωνήσων αὐτῇ, Πληθύνων πληθυνῶ τὰς λύπας σου ϗ ⓦ στεναγμόν σου, βεβαιοτέραν τὴν λέξιν φανερουμένην ταῖς γενεαῖς ταύταις. καθάπερ γὰρ θυγάτηρ μητρὸς μορφὴν εἰκονίζει, εἴτε ὀφθαλμοῦ, εἴτε σχῆ προσώπου, εἴτε σχῆ ἡλικίας, τοιοῦτον ϗ νῦν μέχρις αἰῶνος εἰσῆλθε κοσμικὴ δίκη, ϗ ἕως τῆς ζωτηλείας αὐτῆς τὰ μέτρα ὑ προσαλθήσονται. ἀλλὰ τοιγαροῦν ἡμεῖς λύω πιστεύοντες, πρὸς τὴν τῆς διηγήσεως ὀξύτητα συνεμφιλοχωρήσατε· ϗ τὰ τῆς ἀληθείας διηγήματα σὺν ταῖς ὀξυτοίαις ὑμῶν προσδήσατε, ἀσμένως ταῦτα ἀκούσατε. οὐ γὰρ πρέπει σωφρόνων ϗ δικαίων γυναικῶν ἡμῖν ὁ ἁλῶναι τὸν λόγον αἰσχυνόμενον, ἀλλὰ πρέπει πιστῶν ϗ ἀκολάστων ϗ βεβήλων ὁ λό-

χ. ἀγχαύπτον

χ. κατάγαιος;

Ψαλ. ϗ δ.

* πότε βίας γυμνώσω ; πότε ἄρτον ἐλκύσω; πότε ἄλλας τίμους; πότε γλῶ κατασείρω ; πότε δρέπανον ἀκοπίσω; χ. σκεπάσω;

ἴσ. τίνων τὴν θλῖψιν τῷ πάππῳ ὁ πρωτόπλαστος κακτήμενος. χ. κλαύσομαι·

γεν. γ. ιϛ.

τῖν οὐκ ἐπαλγίωσιν· ὦ τῦ ῥήματος, ὁ βασιλεὺς ϗ ἄρχοντες, πλούσιοι δὲ πάντες φείδονται ϗ διδόασι. Καὶ ἐξέβαλε Κύριος ὁ Θεὸς τὸν Αδὰμ ϗ τὴν γυναῖκα αὐτῦ ἐκ τῦ παραδείσου τῆς τρυφῆς, ἐργάζεσθαι τὴν γῆν, ἐξ ἧς ἐλήφθη. ϗ ἔταξε Κύριος τὰ χερουβὶμ ϗ τὴν φλογίνην ῥομφαίαν φυλάσσειν τὸν Εδὲμ παράδεισον, ἀόρατον ταύτης τηρῦσαν τὴν εἴσοδον, ἵνα μή τις τὴν σάρκα φορύτων ϗ τὴν παχύτητα τῦ σώματος παρεκτιμήσων διέλθῃ ταύτην τὴν πύλην. ϗ ὃ διασπικὸν ῥῆμα τίγρεως ἀφώνου ἦρεν, ϗ ἀπόφασις αὕτη θάνατον εἰς ⓦ κόσμον εἰσήγαγε. ϗ βασιλεὺς ταύτην τὴν φωνὴν διδόασι, ϗ ἄρχοντες πέμπουσι τὸ ῥῆμα τῦτο· ϗ πλούσιοι τὴν ἀπόφασιν ταύτην ἔγκεινται, ϗ πλωχοὶ, ὡς χρέος, τῦτο ἐκδέχονται· ἐπὶ πάντες βεβοτοὶ, ὡς τῆς φύσεως μετοχοὶ, ⓦ θάνατον ἐκδέχονται.

τὴν οὐκ ἐπαλγίωσιν
τὸν Εδὲμ παράδεισον
τὴν φλογίνην ῥομφαίαν
τὴν πύλην
τὴν ἀπόφασιν

Τί γὰρ ἐστρέβλει ὁ Αδὰμ ἔξω τῦ παραδείσου καθήμενος; ἰῶ σκάπλων μὴ κλαυθμοῦ, ἐργαζόμενος μὴ στεναγμοῦ, ἱδρῶτι παρεῤῥεόμενος πολλῷ, ἀγθοφορᾶν, τῦ ἡλίου ⓦ καύσωνα μὴ φέρων, πεινῶμενος τῦ τῆς τυκτὸς παγέτου· ϗ κλαίων οὐκ ἐπαύετο, σίνομαι πάσης τρυφῆς ἐστερήθη. στεναγμοῖς ἐκέχρητο· οὐκ καταπάτου ζήσεις, λόγοις ὀδυνηροῖς ἐξηρθύγετο τὸ σῶμα αὐτῦ. ἐπὶ τοῖς τὴν Εδὲμ τὸν ὀφθαλμοὺς αἱ ἀπατάζουν, τὴν κάρφουσαν κεφαλὴν ὧδε κάκεισε, χερσὶν ἀπωδύρετο, ϗ τὸ κλαυθμῶ ἀπῳδάμενθητο· ἔκραζε φωνῇ μεγάλῃ· ὦ πόσων ἀγαθῶν τῆς σῶν ἀλλοτρίωμαι, πεινόλβιε παράδεισε; ὦ πόσης βλέφεσωπης ἐκπεπλάτυμαι τὸ μὴ ἐμψυχὴ θεωρεῖσθαί σου τὸ κάλλος; ὦ πόσης ἀγαλλιάσεως ἀπήλλαγον ἔνδοθέν σου καθήμενος; πῶς ἀποφασίζομαι ἐκ τῆς ὁσμῆς τῆς ὀμβρίας σου; πῶς ἐκλείπω μὴ τὴν ἀπίζαν ἡ ἄμπελος; πῶς ἀνέβλυζέ μοι ἐκ τῆς πέτρας ὁ ἀείζωος; πῶς ἐπέδυσέ μου τὸ πνεῦμα τῆς ἀγλέλων πολιτείας; πῶς ἐκείλαμπέ με τὸ φῶς τὸ ἀπροσπλάστως; πόθεν τὰ ποιήματα ὡς βασιλεῦ τὴν τιμίαν μοι ἐπεσόφεραν· πᾶσι τοῖς θηρίοις φόβητρος καθίσταμαι; πᾶσι τοῖς πετεινοῖς, οἷς ἤθελον, ἐπέπαιζον· πᾶσα ἡ κτίσις ὡς διαπότην ἐπεσκόπει. ἀπηλλοτρίωμαι τάντων, ὡς πάρδαλις· ἐξωρίσθην τῆς τρυφῆς σου, ὡς ἀνδράποδον ἐδιώχθην τῆς χαρᾶς σου, ὡς πάροικος ἀπηλάθην τῆς κατοικίας σου, ὡς δραπέτης. Τί κλαύσω πρῶτον; τὴν στέρησιν τὴν κάλλους σου; τὴν χαρὰν τὴν ἄλπατον; τὴν ἀμέριμνον ζωήν; τὴν ἀκήρατον δόξαν; τὴν ἀγλέλων τὴν ἀλλοτρίωσιν; τὴν τῶν ἀρχαγγέλων στέρησιν; τῆς βασιλείας τὸ κλέος; τὴν δένδρων σου τὴν βοτρύωσιν; τὴν φωτὸς σου τὴν λαμπαδουχίαν; τὴν μυρμύρυγλον τὴν ἀκήρατον; τὴν γύμνωσιν, ἰῶ παρείκειμαι; τῆς ἀχημοσύνης τὰ λείψανα; ⓦ οἰκειδισμοὶ τῶν ἀγλέλων; τῶν θηρίων τὴν δύποταξίαν; * τὸ Θεοῦ τὴν φιλανθρωπίαν; τὸ πνεύματος τὴν ἀλλοτρίωσιν; * ποῖον κρότον κόψομαι; ποῖον κλαυθμὸν θρηνήσω; ποίαν τραπεινωσιν ἀναπαύσομαι, ϗ ποίαν παραμυθίαν ἀρξομαι; ποίαν ὀδυνῶν καταπαύσω; τὴν ἀρτίως πρεσβῦσαν; τὴν μὴ ταῦτα; τὴν ἐν τοῖς καθεζομένοις; τὴν ἐν ἱδρῶτι τῦ προσώπου; τῶν ἀκανθῶν τὴν βλάστησιν; τῆς γῆς τὴν ἀποτίμησιν; * ὃ φέρω τῆς λύπης τὰ λείψανα· οὐ φέρω ⓦ στεναγμόν· ὃ φέρω ἀπέναντι τῆς τυφῆς σου καθήμενος βλέπει σε. ξένος γὰρ γέγονα τῆς σῆς ἁγιωσύνης· ξένος τῆς σῆς καρποφορίας· ἀλλότριος τῆς ἀϊδίου ἀπολαύσεως. ξένον ἐμαυτὸν κατέστησα τῦ Θεοῦ μου· ἐκουσίᾳ βουλῇ. ξένος ἀπῤῥίπτω γεγόνεσμεν τῆς σῆς θέας. Οὐκέτι σε τὸν τρυφερὸν θεωρῶ· οὐκέτι τῆς μακαριότητός σε ἐδεώθω· οὐκέτι σε τῆς θέας ἀπολαύσω· οὐκέτι τῆς μυρμύρυγός σε ἐλλαμφθῶ· οὐκέτι τῆς σκιωφοσίας σε σὺ ζῶς γενήσομαι. πόθεν στεναγμοὶ γέγονε· πόθεν μοι πρόσηλθον ὡς σκιά· πόθεν δίψει ὡς ὕαρ· πόθεν ἠφανίσθησαν ὡς μύῤῥηκα ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου. Εἰ δυνάσαι, καὶ σὺ παράκαλεσαν ⓦ πλάσιον, ὅπως μὴ χωρισθῶ τῆς συνοικολίας σου· κατάκαμψον τὰ δένδρα σου, ϗ πρόκυψον ⓦ βαυλαγχνον· τῷ ἴχνι σε τῶν φύλλων ἀνάκαλεσον σὺ ἰχνί. πόθεν ὀλβίος γέγονας κελεύσματι τῦ ποιητῦ· μυρίπνεος πόθεν ἀνθρώπου πρόκυψον τῦ διασπορᾶ. πόθεν ῥησίας γέγονε ἔχεις ὡς οἶκος τῦ Θεοῦ ἡμῶν. ἄρον, ὥσπερ ὀφθαλμούς, τῶν καρπῶν σε τὰ ἐν-

τὴν γύμνωσιν
τὴν ἀκανθῶν βλάστησιν
τὴν ἐν ἱδρῶτι τῦ προσώπου
τὴν ἀποτίμησιν
τὴν μυρμύρυγός σε ἐλλαμφθῶ
τὴν σκιωφοσίας
τὸν καρπὸν σου.

Gen. γ. κδ.

Ὡς ἢ μήτε τὸν τῆ χαρισμάτων ἐκτὸς ἡμῶμος, μήτε τῆς ἀξίας τὴν ὑπερβολὴν πέμψας, μήτε τῶ κρότους αὐτὸ τὴν ἐλευθερίαν φυλάξας, τῷ παραδείσῳ ἐξέρῳ τῆς ἀληθείας ἐπικρεάσαν, ἐν ἔφαγε τὴν παραδείσου· ἐν γίγονεν ὁ ἁγιάτατος ὄντως, ὁ ἀρχὴν τῶ παραδείσου γυμνὸς τῆς τότε οἰκήσεως, ὁ τείχους τῆς ἀληθείας ὀδόντων τὸν δαιμόνων ὑπέρχθρια· γέγονεν ὁ πνεύματος ἁγίου ἐμπεπλησμένος πνεύματος πονηρίας πεπληρωμένος, ὁ σοφῶς ὄντως ἠγλαισμένος μηδὲ ἑαυτὸν γνωρίζων οἷος ἐστίν, ἀπὸ παθείσης τῆς παραδείσου λοιπὸν τῆς ψυχοφθόρου. γεγασάμενοι ὁ Ἀδὰμ καὶ ἡ Εὔα, ὅτι γυμνοὶ ἦσαν ἤρχοντο, ἀφ' ὧν τῆς παραδείσεως ἐγυμώσαντο τὴν γύμνωσιν αὐτῶν. ὅτι τὸν φυσικόσμητον στολὴν τῆς ἀθανασίας ἦσαν ἠμφιεσμένοι, τὴν ἑαυτῶν γύμνωσιν οὐκ ἐώρων· ὅτε ἦλθεν ἡ παράβασις, καὶ ἀπερτίθη ὃ ἔργον τῆς παραδείσου, τότε ἐγνώσαντο τὴν ἀγημοσύνην αὐτῶν. Εἶτα ἤκουσαι, φησι, τῆς φωνῆς Κυρίου περιπατοῦντος ἐν τῷ παραδείσῳ ὃ δειλιᾷ, καὶ ἐκρύβησαν ὅ τε Ἀδὰμ καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἀπὸ προσώπου Κυρίου τοῦ Θεοῦ. προεκόπη τῆς πρόρησίας ἡ πρόφασις. ἦλθεν ἡ παράβασις, καὶ κρύπτονται ἀπὸ τῶ πνευτοκράτορος. διοὐτοί ἐσιν οἱ ἐν ἁμαρτίαις προβεβλημένοι. ὅταν γάρ τις παρβήσῃ, ἡμιψυχήσῃ, καὶ ἐξέλθῃ ἐκ τῆς θύρας τῆς πίστεως, καὶ ἀπέστη καὶ ἄδρα, καὶ γυναῖκα ζωτυχίας ἰδίας αὐτοῦ δικημυμένος, ὁ ποιήσας τὴν ἁμαρτίαν νομίζει, ὅτι ἡ συμφορὰ δι' αὐτὸν καθίσται· καὶ ἐρυθριᾷ καὶ σκεπάζῃ, καὶ ἁμαρτίας αὐτὸν ἔνδοθεν διελεγχούσης. τοῦτο πέπονθε καὶ ὁ Ἀδὰμ καὶ ἡ Εὔα. πολλάκις γὰρ τῶ Κυρίου προπατοῦντος ἐν τῷ παραδείσῳ, ὠδέποτε αὐτὸν ἠδέησαν, ἢ ἐκπεφάνηκεν· ἀλλ' ὅτε ἀπετελέσθη ὃ ἔργον τῆς ἁμαρτίας καὶ τῆς παραδείσου, τότε κρύπτονται ἀπὸ προσώπου τοῦ Θεοῦ τῆς ἐφορῶντος, κερδῶν καὶ τὴν προσδοκῶντες. ἀλλὰ μὰ τὸν αὐτὸν καθέστηκεν ἡ φύσις αὐτῆ. διὰ ὡς μὴ ἔχοντες πρόρησίαν ἢ ἀπολογίαν πρὸς τὸν κρυφιογνώστην, αὐτὸς ἐπάζωσι καρδίας καὶ ἐφρᾶς φησὶ πρὸς τὸν Ἀδὰμ· Ἀδὰμ, ποῦ εἶ; προφάσει ἀπολογίας αὐτοῖς χαρίζόμενος. ποῦ εἶ; ἰδοὺ καὶ τὸ ξύλου ἔφαγες, καὶ τὸ ὃ σε ἐμίσει τύχες· ἰδοὺ καὶ τὸν παράδεισον ἐποίησας, καὶ τὸ ἡσύχιον ἐξέπεσας. Ἀδὰμ, ποῦ εἶ; ὁ δέ, Τῆς φωνῆς σου ἤκουσα περιπατούσης ἐν τῷ παραδείσῳ, καὶ ἐφοβήθην· ὅτι γυμνός εἰμι, καὶ ἐκρύβην. ἰρᾶς τῆς ἁμαρτίας τὴν ἐνέργειαν; ὁρᾶς τῆς παραδείσου τὴν ἀφυσίαν; ὁρᾶς ὃ δικαίωμα ὃ εἰσῆλθεν γεγυμνωμένον τῷ Ἀδὰμ καὶ κατηφείαν τὴν αὐτοῦ ἐκ τοῦ Θεοῦ ἀνατείνουσαν; καὶ εἶπεν ὁ Θεός· τίς ἀνήγγειλέ σοι ὅτι γυμνὸς εἶ, εἰ μὴ ἀπὸ τοῦ ξύλου, ὃ ἐνετειλάμην σοι τοῦτο μόνου μὴ φαγεῖν, ἀπ' αὐτοῦ ἔφαγες; ἀθῴνης ἐμὲ πλάσαντα, καὶ ὠ ἐχθρὲ παρεσπάλης; ἐάσας ἐμὲ δημιουργήσαντα, καὶ ὠ πλάσαι συγκατέβης; ἐγώ σοι ἐνετειλάμην τοῦ μὴ φαγεῖν, καὶ σὺ τῷ διαβόλῳ σύμβουλος γέγονας; Καὶ εἶπεν ὁ Ἀδὰμ· ἡ γυνή, ἣν ἔδωκας μετ' ἐμοῦ, αὕτη μοι ἔδωκεν ἀπὸ τοῦ ξύλου, καὶ ἔφαγον. ὠ προφάσεως εὐλόγου. μὴ ἔχουσα· ὠ ἀπολογίας μὴ ὠφελούσας. λαλήσω· ὠ λέξεως πικρᾶς μὴ διασωζούσης ἐγκαλῶ. τὴν γυναῖκά σοι ἔδωκα βοηθόν, οὐκ αὐθέντησαν· συμπαρεῖναι, οὐ διασπᾶν· ὁμόγνωμον, καὶ διδάκτειλον· σύζυγον, οὐκ ἄρχοντα· ὑποχείριον, οὐχ ὑψηλοτέραν· συγκύπτουσάν σοι, οὐ καταφέρουσάν σε. ὅτε, ὡς τῷ ἐχθρῷ ἀκροασάμενος, καὶ ἐμοῦ παρήκουσας, δέχου τελείαν τὴν ὀπτίμιαν, ἐν ᾗ παραδεσιλεύσουσι μακροὶ αἰῶνες, ἐν οἷς ὁ σῶμα φορῶν καὶ ἐλθὼν εἰς τὸν κόσμον ὁ περίσσιος τῶν ὁ πέλαγος. ὅρα Ἀδὰμ· Οὐκ ἤκουσας τῆς φωνῆς τῆς γυναικός σου, καὶ ἔφαγες ἀπὸ τοῦ ξύλου, ὃ ἐνετειλάμην σοι τοῦτο μόνου μὴ φαγεῖν, ἀπ' αὐτοῦ ἔφαγες, ἐπικαράτος ἡ γῆ ἐν τοῖς ἔργοις σου· ἐν λύπαις αὐτῆ φαγῇ πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς σου. ἀκάνθας καὶ τριβόλους ἀνατελεῖ σοι, καὶ φαγῇ τὸν χόρτον τοῦ ἀγροῦ. ἐν ἱδρῶτι τοῦ προσώπου σου φαγῇ τὸν ἄρτον σου, ἕως ὃ ἀποστρέψαι σε εἰς τὴν γῆν, ἐξ ἧς ἐλήφθης· ὅτι γῆ εἶ, καὶ εἰς γῆν ἀπελεύσῃ. ὠ τῆς καταράς ζωῆς τοῖς ὀρατοῖς καὶ ἀοράτοις πρόξενον ποιησάσης· ὠ τῆς λέξεως, ἣν οἱ ἄπειροι αἰῶνες ὁ προσαλλυδῆ· ὠ τῆς ἐπιπλήξεως, δι' ἧς ὁ πολυχρόνιος κόσμος αὐτὸν

γ. 8. — γ. 9. — γ. 10. — γ. 11. — γ. 17.

ἴσ. πνεῦμα πονηρόν. — χ. διακτηφόρος. — χ. καὶ ἀκούσιον, ὅτι γυμνὸς εἰμι. — ἴσ. ἐν ᾗ ἡλὶς ἐσθ. τότε τὸν ὅρος· ἢ ὁ σῶμα.

ποῖς αὐτὴν ἐπικτήσατο. προσπλησθεῖσα ἅψαι τῦ ξύλου, ὧν συνετίλατο ὑμῖν ὁ Θεὸς μὴ φαγεῖν. προσῆλθες εἰς αὐτὴν. ὡραῖον εἰς ὄρασιν τοῖς ὀφθαλμοῖς σου προσκείμενον, καὶ καλὸν εἰς βρῶσιν τῷ σώματί σου γλυκάσαν. ἰδοὺ γὰρ φοβερὰ τοῖς θηρίοις καὶ πᾶσι πτηνοῖς καθέστηκας: φοβερωτέρα μᾶλλον τῆς γλῶσσης αὐτῶν ὀφθήσῃ. δριμὺς μορφὴν ἀνθρώπου σε πεποιηκώς γλῶσσαν γὰρ παιδὸς τῦ ξύλου, θεότητος μόρφωσιν προβαλόμενος, καὶ ἔσῃ γλυκάσκουσα καλὸν καὶ πονηρόν. οὐδὲν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν ὑμῶν ἀπεκρύβησαν, οὐδὲ ἐκ τῆς ἀληθῆς ὑμῶν διανοίας ἐβραδύνθη· ἀλλὰ πάντα τὰ ὁρατὰ καὶ τὰ ἀόρατα σὲ ὑμῖν γλυκάναντα ἐπέδηλα καὶ φανερά. εἶτα διελεάζεται τῦ πλάσαντος τοῖς λόγοις ἡ γυνή. ἀρχὴν τοῦ ἀπαγγελίαν τῦ ὄφεως ἐν τοῖς ῥήμασιν ἐκλέξασα, καὶ κατ' αὐτῦ τῦ πλάστου ἐναίρουσα βέβηκεν. εἶτα πρόσεισι τῷ ἀνδρὶ τοιαῦτα ἀπαγγέλλουσα τὰ πικρότερα χολῆς ῥήματα, καὶ φησι· τί ὅτι συνετίλατο ἡμῖν ὁ Θεὸς τῦ μὴ φαγεῖν τῦ ξύλου τῦτο; ἡ δὲ ἡμέρα φαγώμεθα, διῆλθον ἡμῶν οἱ ὀφθαλμοί, καὶ ἐσόμεθα ὡς θεοί, γινώσκοντες καλὸν καὶ πονηρόν. ὦ συμβουλίας κακίστης· ὦ λόγοι χολῆς πικρότεροι. οὐχ ἑώρακε τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτῆς τὸ ἀληθινὸν φῶς; οὐχ ὑπήκουσε τοῖς ἐκ αὐτῆς τῆς ζωῆς τῦ ἀκροάσεως; οὐκ ἐγλύκανε τῷ σώματι τῦ γλυκύτητα τῦ φιλανθρώπου; οὐκ ἐψηλάφησε ταῖς χερσὶν αὐτῆς τῦ φωτὸς τῦ πύλαι; διὰ τῆς σωφρείας, ξένον ἄνδρα τῦ Θεοῦ ἐποίησε· διὰ τῆς εὐοικήσεως, πάντα βασιλέα καθίσησι· διὰ τῆς πικρογλυκίας, τοῖς τέκνοις τὴν κατάραν ἐπικτήσατο· διὰ τῆς πικρᾶς ὠδῖνος καὶ θυγατέρας, ὄξοειδῆ τοῖς ἐκγόνοις ἐπισήναγε· διὰ τῆς συμβιώσεως τῦ ἀνδρός, ξένον τῦ θεοδείσου αὐτὸν ἐποίησεν. ὦ τῆς κακίας· ὦ τῆς ἀφροσύνης· ὦ τῆς ἀπάτης. πειθὴ τοῦ ἀνδρὸς τοῖς λόγοις αὐτῆς, καὶ λαβοῦσα ἐκ τῦ καρποῦ προσφέρει τῷ ἀπατηθέντι. κατάγε εἰς ἅδου πυθμένα ὑψηλὸν θηρίοις καὶ πετεινοῖς φαγόμενον· καταβάλλει τὴν φρένα τὴν πάντος τῦ κατὰ τῦ θεοειδοῦς ἀκεραιοτέραν· σβεννύει τὸ φῶς τῶν ὀφθαλμῶν τῶν καθ' ἑκάστην Θεὸν ὁρῶντων· ἐμφαίνει διηλλαγὰς τοῖς φρεσὶ τῦ ζωοχόου Θεοῦ ἐντυγχάνοντος· προβάλλει τὰς χεῖρας τὰ εὐλογησάσας τὰ πετεινὰ τῦ θείου καὶ τὰ θηρία τῆς γῆς, καὶ τούτοις τὴν ἐπωνυμίαν ὀπτησάσας. ἦλθ' ὁ βασιλεὺς πάντος, ὁ πλάστος προσδέξεται, ὁ φιλάνθρωπος, ὁ φιλόκτιστος, ὁ φιλόζωος, ὁ φιλόψυχος, ὁ φιλοικτίρμων, ὁ φιλεύσπλαγχνος, ὁ φιλάνθρωπος, ὁ φιλοικτίρμων, ὁ φιλεύσπλαγχνος, ὁ φιλόζωος, ὁ φιλόψυχος, ὁ φιλόκτιστ

λοις αἰσθάνεσθαι· ἐκ τῆς ἀψύχου ἅμψυχον ἱστάναι δυνάμενος. ποίαν δὲ χρείαν ἐποιήσατο ὁ Ἀδάμ, ὅτι τοιαύτην αὐτῷ ἐμηχανήσατο; ποίους ἀγῶνας καὶ ἱδρῶτας ἐκτέμνει, ὅτι τοιούτων πεφάνωκεν ἐπάνυχος; ποίαν δοξολογίαν ἀνήνεγκε τῷ ποιήσαντι, ὅτι μίσους τῆς πρὸς θάλειαν οἰκειώσεως αὐτὸν ἀπέλυσε; ποίοις ἔργοις ἔνδοξον ἀπετέλεσεν, ὅτι ἄμοχθον βίον ἐπετέλει; ποίαν δ' ἀγαλλίαν θαρέσας κατεργάσατο, ὅτι τοιαύτης ἀπήλαυσε δωρεᾶς; ἀλλ' ὅμως ὁ φιλάνθρωπος τοιούτοις ἐκόσμησε χείσμασι τὸ πλάσμα· ὅθεν καὶ τοῖς θείοις τέρπει καὶ ἀγαλλίασιν, καὶ ἄλλῳ ἐργασίας ἐπιδίδωσι. Ἐπιβαλὼν γάρ, φησιν, ὁ Θεὸς ἔκστασιν ἐπὶ τὸν Ἀδάμ, καὶ ὕπνωσε. καὶ ἔλαβε μίαν τῶν πλευρῶν αὐτοῦ, καὶ ἀνεπλήρωσε γυναῖκα. ὅσπερ γὰρ μασᾶται καὶ ἔργα Κυρίου· οὕτως ἀνεξιχνίαστοι αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ. ὁ γὰρ προελθὼν τοῦ Ἀδάμ ἀπὸ χρόνος ἠνίαται αὐτὸν ὑπνῶσαι, καὶ εἰς τὸ θαλούσιον τῆς πηγῆς ἀπολυσαι καλύψας· ἀλλὰ καὶ βοηθὸν αὐτῷ ἐποίησε. πόσων χαρᾶς ἐπλήσθη ὁ Ἀδάμ, ὅτε ἐθεάσατο ἀπὸ τοῦ ὕπνου τὸ θαῦμα προσδοκώμενον αὐτῷ τὴν γυναῖκα; πόσης διαφερούσης αὐτὸν ἡ ψυχὴ εἰσεπιμπλᾶτο, καινοῦ θεωρουμένου τοῦ γυναῖκα, καὶ ὁμοίωμα καὶ ὁμοδοξίαν καὶ ὁμοδοξίαν αὐτοῦ κεκτημένου; πόσης ὑμνῳδίας καὶ προφητείας ἠξιώθη εἰς ὃν θεασάμενος τὸν Ἀδάμ [Εὔαν] τοῖς αἰσθητοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ μορφὴν ἰδίαν καὶ χαρακτῆρα ἀπείρου παρακειμένου; ὅθεν εἰ ἀδημιούργητος ψυχῆς προσφέρεται ἀναφανδὸν τὴν ἀλήθειαν. φησὶ γάρ· Τοῦτο νῦν ὀστοῦν ἐκ τῶν ὀστῶν μου, καὶ σὰρξ ἐκ τῆς σαρκός μου. αὕτη κληθήσεται γυνή, ὅτι ἐκ τοῦ ἀνδρὸς εἰλήφθη. εἶδες προφήτην παλαιστίσαντα προλέγοντα τὰ μετέπειτα γεγενημένα; εἶδες πνεύματος ἁγίου κοινωνίαν * καὶ χαρίτος, ἧς ἠξίωτο ὁ Ἀδάμ; εἶδες ἀφαίρεσιν λόγου τοῦ μιᾶς πλευρᾶς γενεάς, καὶ ἕως τῶν ἑκάστου βεβαιούμενον; ἀλλ' οὐκ ἐφείσατο τοῦ μεγίστου πρήσεως καὶ πνεύματος χορηγοῦ ὁ σκληρότατος δράκων· οὐκ ἔφερε τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ θεωρεῖν τὸν πλοῦτον καὶ τὴν χάριν τοῦ πλάσματος, ἵνα εἰληφὼς τοῦ δημιουργοῦ· ἀλλ' ἅπερ ἐμελέτησεν, ἔρριπτα ἐκ κατεργάσατο. θύραν γὰρ ὀργάνου τῆς ἑαυτοῦ σκαιότητος καὶ κακοβουλίας, ὃ ἐστιν, συνεργὸν ποιεῖ τῆς αὐτοῦ κακίας. καὶ οὐκ ἐπέλιπεν ὁ Ἀδὰμ εἰσελθεῖν, ἀλλὰ τοῦ σαθρεῖν ἐκ ἀπαλώτερον ἐκ τοῦ φρονήματι, καὶ τῇ τοῦ ἄξει. καὶ μηδεὶς τὸν δημιουργὸν τοῦ Θεοῦ μεμψάσθω. ὥσπερ γὰρ τὸν Ἀδὰμ ἐποίησεν ὁ Θεὸς, οὕτω καὶ τὸν Εὔαν· αἰσχυνόμενος, τοῦ αὐτοῦ κεράματος, τοῦ αὐτοῦ φυράματος, τῆς αὐτῆς ἀξίας, τῆς αὐτῆς ἕξεως. ἀλλ' ἡ βουλὴ τοῦ δυσκεμφόρου ἐποίησε σαθρὸν καὶ τὸ σῶμα καὶ τὸν φρένα τῆς Εὔας. ὁ γὰρ ἐκ γῆς χοϊκὸς γεγόμενος ἀθάνατος, καὶ τὸν ἀξίαν τῆς ἁγιαπλάστου ἐλπίδος χρεῖ τοῦ πνευματικοῦ, καὶ ὁ τῆς ἀνθρωπίνης ἐπαινουμένης ἀφ' ἑαυτοῦ ἀξίας τοσοῦτον ὅσον, καὶ " ὁ μὴ τὴν ἄξιος τοσοῦτον εὐσεβείας, ἀκούσας ταῦτα, καὶ τὸν τοῦ ξύλου ἐκείνου ἐσθίειν ὁ ἄθλιος ἐπῆρε. καὶ "ὅπως, ἄκουε. ὁ γὰρ κακόβουλος ὄφις προσελθὼν τῇ γυναικί, φησι· Τί ὅτι εἶπεν ὑμῖν ὁ Θεὸς ἐκ τοῦ καρποῦ τοῦ γινώσκειν καλὸν καὶ πονηρὸν μὴ φαγεῖν; ἡ δ' ἀπεκρίνατο· ἀπὸ καρποῦ τοῦ ξύλου τοῦ ἐν μέσῳ τοῦ παραδείσου οὐ μὴ φαγόμεθα, οὐδὲ μὴ ἅψωμεθα αὐτοῦ, ἵνα μὴ ἀποθάνωμεν. καὶ ὁ ὄφις πρὸς αὐτὴν· Οὐ θανάτῳ ἀποθανεῖσθε· ἔστι γὰρ ὁ Θεὸς γινώσκων ὅτι ἐν ἡμέρᾳ φάγητε ἀπ' αὐτοῦ, διανοιχθήσονται ὑμῶν οἱ ὀφθαλμοὶ, καὶ ἔσεσθε ὡς θεοὶ γινώσκοντες καλὸν καὶ πονηρόν. βλέπεις, ἀκριβῶς, τοῦ ἐχθροῦ τὸν ὀπτασίαν; βλέπεις τοῦ πλάνου τὰ σκάνδαλα; ὁρᾷς οἵας πολυπλόκους ὤν, οἵων ῥημάτων ἐδολίασε τὸν Εὔαν; ἡ δ' ἀπήμερα φάγεσθε " ἐκ τοῦ ἀπηγορευμένου ξύλου, διανοιχθήσονται ὑμῶν οἱ ὀφθαλμοὶ, καὶ ἔσεσθε ὡς θεοὶ γινώσκοντες καλὸν καὶ πονηρόν; ὦ τῆς κακοβουλίας τοῦ πλάνου· ὦ τῆς ἀπιστίας, ἧς προσάγει διὰ δολίων ῥημάτων τὸν γυναῖκα· ὦ τῆς εὐέδρας, δι' ἧς καταβάλλει εἰς ᾅδου πυθωνίαν καὶ εἰς ὕψος διαζήντα τῆς τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπίας. καὶ οὐ γυμνὸς προσέρχεται τῇ Εὔᾳ ὁ δόλιος, ὡς ἐν αὐτοῦ ἡ ἀξία· ἀλλ' ἐν σώματι τοῦ ὄφεως προσομιλεῖ τῇ γυναικί· καὶ ὃ δολεάσας αὐτὸν, καὶ ἀκουσθῆναι τοῦτο τοῖς ῥήμασιν ὑπισχνεῖται. εἰ γὰρ ἦλθεν ὡς ἐν μορφωθείς, ἦν ἡ Εὔα ἀπειπόντα, καὶ προσ- * ἄνδρα ἀπέπεμψεν. ἀλλὰ τὸν τοῦ ὄφεως μορφὴν ὑποδυσάμενος ὁ πονηρεργὸς, τοιούτοις λόγοις προσ-

χ. ἰώγκα
χ. ἐπαύσατο

Γεν. β κα.

χ. ὀστέον
χ. ἐγνώσθη

* μετέσχετο
† Ἀδὰμ

χ. αὐτὸ

χ. φιλάδμ.

ἐκ. ἐκ μὲ ἐκ

Γεν. γ. β.

χ. ἀπὸ τοῦ

χ. τὸ μεγέθος τί ποτέ ποτ' ἐστὶν θαυμάσομεν ⓐ ὦ ἄνθρωποι; τὸ ἡλίου τὸ ὕψος τὸ ἀνέκφατον, τὸ μέγεθος, τὸ σφοδρότητα, τὸ φωτὸς τὸ ἀμέτρητον, καὶ τῆς θέρμης τὸ ἀκατάσχετον; πῶς οὐκ μιᾶς, θρυαλλίδος καὶ οὐκ μιᾶς οὐσίας ὄντα πάντα κατηγλαΐσται, καὶ δρόμον αὐτοῖς καταπλήσοντα τοῖς ἐνιαυτοῖς; πῶς δὲ μιᾷ ἡμέρᾳ ἀπὸ ἀνατολῆς φαινόμενος, καὶ πρὸς δύσιν ἐρχόμενος, τόπους οὐδεὶς ἀποκρύβεται τῆς θέρμης αὐτοῦ; πῶς τὰ Περσῶν τὰ τέκνα ⓐ θρησκεύοντες αὐτὸν ὡς Θεὸν, οἱ ⓦ κλίσιν καταλιπόντες, ⓦ κτίσματι αὐτὸν τῷ πυρὶ προσάγουσι; καὶ οὐχὶ αὐτὸς ὁ ἥλιος ἀεπαύστως καθ' ἡμέραν ⓦ αὐτὸν δρόμοις ἀγαπᾷ τῷ φόβου μείζονι καὶ ὑπερβολῇ; καὶ ποτὲ μὲν νέφεσι κατασκιάζεται, ποτὲ δὲ νότου πνεύσαντος καὶ ἀκτῖνας σμικρωθέντος ἔστιν ὅτε ὑμῖν ὁ ἥλιος, εἰς ὃν ὑμεῖς πεποιήκατε τὴν λατρείαν προσάγετε; πάντα καλὰ λίαν τὰ Κυρίου τὰ ἔργα, καὶ φοβερά, καὶ ὑπερφυᾶ· ἀλλὰ πρὸς ὑπηρεσίαν ἡμῖν καθῆκαν, οὐχὶ διαστολήν. πῶς δὲ καὶ ἡ σελήνη εἰς διαδοχὴν τῆς νυκτὸς τὸν προσάγματι τῷ παντὶ πρόεδρος; καὶ ποτὲ μὲν αὔξησιν εἰσδέχεται, ποτὲ δὲ μείωσιν ὑπομένει· καὶ ποτὲ μὲν λάμπουσα μυρίας μύρυιας φωτὸς ἐπαφίησι, ποτὲ δὲ λήγουσα αὐτῆς τὰ μέτρα ἀποκρύπτεται φυλάττει μετὰ τοῦ ἀστέρων τὸν πολυαριθμήτων χορόν. ἀλλὰ πρὸς τὴν ἀκολουθίαν τοῦ λόγου ἥξωμεν.

Καὶ ἐγένετο ἑσπέρα, καὶ ἐγένετο πρωΐ ἡμέρα τετάρτη. καὶ εἶπεν ὁ Θεός· ἐξαγαγέτω τὰ ὕδατα ἑρπετὰ ψυχὴν ζῶσαν καὶ πετεινὰ πετόμενα καὶ τὸ στερέωμα τοῦ οὐρανοῦ. καὶ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὰ κήτη τὰ μεγάλα. καταμάθε ἀκριβῶς τὸ ῥῆμα τοῦ πάντα κρατοῦντος· πόσα γὰρ ἐβλάστησεν ἐν τῇ θαλάσσῃ πρέπει, καὶ πόσοι δῆμοι πετηνῶν ἐν ᾧ ἀέρι πρέπει διαπύδασι, τὰ μικρὰ, τὰ μείζονα· καὶ θαύμασον αὐτοῦ τῆς σοφίας τὸν ἀκροβολισμὸν, πῶς εἶπε λέγων τὰ πάντα πρῶτα. Καὶ ἐγένετο ἑσπέρα, καὶ ἐγένετο πρωΐ ἡμέρα πέμπτη. καὶ εἶπεν ὁ Θεός· ἐξαγαγέτω ἡ γῆ ψυχὴν ζῶσαν καὶ ἕρπετα, καὶ θηρία, ἐν πάντι κτήνους καὶ ἕρπετοῦ καθ' ὁμοιότητα. ὦ τῆς μεγίστης σοφίας· ὦ τῆς δυσεκδιηγήτου ἀγαθότητος. πάντα τὰ κτίσματα καὶ τὰ θηρία ἐν ῥήματι ὀφθαλμοῦ ἐποίησε, λέοντας, καὶ δράκοντας, καὶ ἄρκους, καὶ βοῦς, καὶ ἵππους, καὶ ὅσα τοῖς ἀνθρώποις πρὸς ὑπηρεσίαν προσαναύδασα καὶ ἀγώνισμα. ὁρᾷς τὸν δημιουργὸν τῶν ζώων; πάντα ἐποίησεν ἐξ ἡμέρας, φῶς, θέατρον, γῆν, θάλασσαν, ἥλιον, σελήνην, ἄστρα, ὄρη, βουνοὺς καὶ πεδιάδας, θηρία καὶ κτήνη, ἰχθύας, κήτη, τὰ ἐν τῇ θαλάσσῃ, τὰ ἐν τῇ χέρσῳ. ὅλον δημιουργεῖται βιβλίον καὶ ἔργον μέγιστον θέλων καταγράσασθαι ὁ πατὴρ τῶν φώτων, ὁ ὤν, καὶ ὁ ἰών, ὁ ὤν, ὁ ἀπ' ἀρχῆς, ὁ ἀόρατος πρὸς τὸ μονογενῆ, ὁ γνώσας πρὸς τὸν ἐξ αὐτοῦ γνωσθέντα ἀρρήτως, τὸν γόν, τὸν λόγον, τὸ σοφίαν τὸν ἀκατάληπτον, θεοπρεπῶς καὶ μυστικῷ βιβλίῳ ἐπισταμένῳ λέγων· Ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν, καὶ καθ' ὁμοίωσιν. καὶ ἄρχεται τῶν ἰχθύων τῆς θαλάσσης, καὶ τῶν πετεινῶν τοῦ οὐρανοῦ, καὶ τῶν κτηνῶν, καὶ πάσης τῆς γῆς, καὶ πάντων τῶν ἑρπετῶν τῶν ἑρπόντων ἐπὶ τῆς γῆς. Καὶ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον, χοῦν λαβὼν ἀπὸ τῆς γῆς. καὶ ἵνα μὴ διέλθῃ τὸ πλάσμα τὸ ἅγιον ἀνέντευκτον τῆς δημιουργίας, εἰς φύσιν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ πνοὴν ζωῆς, καὶ ἐγένετο ὁ ἄνθρωπος εἰς ψυχὴν ζῶσαν. Εἶδες ἀξίαν πλάσμα τῆς τοῦ Θεοῦ δημιουργίας; Εἶδες βασιλέα τῆς κτίσεως καθεστῶτα τὸν Ἀδάμ; Εἶδες τιμὴν ὑπερβάλλουσαν, τὸν εἰς τὴν χεῖρα δημιουργηθέντα; μάθε αὐτοῦ τὰ χαρίσματα, ἃ πρόσεχεν αὐτῷ ὁ Θεὸς μετὰ τῆς πλάσεως. Καὶ ἐφύτευσεν ὁ Θεὸς παράδεισον ἐν Ἐδὲμ κατὰ ἀνατολάς, καὶ ἔθετο ἐκεῖ τὸν ἄνθρωπον, ὃν ἔπλασε. καὶ ἐξανέτειλεν ἐκ τῆς γῆς πᾶν ξύλον ὡραῖον εἰς ὄρασιν, καὶ καλὸν εἰς βρῶσιν, καὶ τὸ ξύλον τῆς ζωῆς ἐν μέσῳ τῷ παραδείσῳ, καὶ τὸ ξύλον τοῦ εἰδέναι καλὸν καὶ πονηρόν. βαθεῖαι τῆς τιμῆς τοῦ Θεοῦ τῆς εἰς ἡμᾶς ἐνυμένης βαθεῖαι τῆς φιλανθρωπίας, ἧς ἐπεδείξατο ὁ θεὸς τὸν ἄνθρωπον· βαθεῖαι τῶν ἀρρήτων ἀγαθῶν, ὧν μετέσχηκεν ὁ Ἀδάμ. καὶ γὰρ ἐπορεύετο ἡ ἀφάτος αὐτοῦ κηδεμονία. ἐκ τοῦ μὴ ὄντος αὐτὸν ἐποίησεν· ἐκ χοὸς βασιλέα τῆς κτίσεως ἐχειροτόνησεν· ἀπὸ γῆς ἐνδόξως ἀγλέ-

Ακούσωμεν ἐξ ἀρχῆς τ' ἱστορίας, ἵνα ὁ ἀκριβὴς Μωϋσῆς πᾶσι μετὰ πίστεως ἅπαντα ἐξηγήσατο, μᾶλλον δὲ ὁ διδάσκαλος τῶν Μωϋσέως, ὡς πατὴρ φιλόστοργος, ἡμῖν ἀπεκάλυψεν. ἀγαθὸς παρεισέρχεται, πᾶσι καλῶς, τοῖς λεγομένοις. ἐν ἀρχῇ τοίνυν τῆς δημιουργίας τούτου τὸ ὑπερτέρω βούλημα διεξελθεῖν. Εἰ ἀρχὴ ἐποίησεν ὁ Θεὸς (W) τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν· ἡ δὲ γῆ ἦν ἀόρατος καὶ ἀκατασκεύαστος· καὶ σκότος ἐπάνω τῆς ἀβύσσου· καὶ πνεῦμα Θεοῦ ἐπιφέρετο ἐπάνω τοῦ ὕδατος. καὶ εἶπεν ὁ Θεός· γενηθήτω φῶς, καὶ ἐγένετο φῶς· καὶ εἶδεν ὁ Θεὸς τὸ φῶς, ὅτι καλόν. Εἶδες, ἀγαπητέ, τὴν γραφὴν, πῶς ἡμῖν σαφεστέραν τὴν λύσιν χαρίζεται; καὶ εἶδεν ὁ Θεὸς τὸ φῶς, ὅτι καλόν. πρὸ τοῦ δὲ ἐλθεῖν τὸ φῶς εἰς τὸν κόσμον, ἑτοίμασε τὴν οὐσίαν αὐτοῦ, ὅτι καλὸν ἦν· ἀλλὰ τὰς ἡμετέρας ψυχὰς ἐλεῖραι πρὸς τὴν τοῦ κατασκευαζομένου δύναμιν καὶ δυναστείαν. Εἰ μὴ γὰρ ἦν καλὸν, οὐκ ἂν αὐτὸς ἐποίησε, καὶ τὸ σκότος ἀπ' αὐτοῦ διεχώρησεν. Εἰ μὴ πρῆσις ἦν, οὐκ ἂν ἐκάλεσεν αὐτὸ φῶς. καὶ τὸ σκότος ἐκάλεσεν νύκτα, ἵνα ἐν τῷ φωτὶ αὐτοῦ περιουσώμεθα, ἐν "ἐν τοῖς ὑπνηδύμασιν αὐτοῦ ἀβλεπήσωμεν. ἡδυπαθῆ γὰρ ὁ Θεὸς ἐν λόγῳ ἐν μιᾷ ῥοπῇ πάντα, ἃ ἐποίησεν ἐν ταῖς ἓξ ἡμέραις, ὡς ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ κατέστησεν. ἀλλ' οὐκ ἔδωκε χάριν τοῖς μετὰπτα γενομένοις, ἕλλησι λέγω καὶ τοῖς σοφοῖς, οἱ ἐμωράνθησαν ἐν τῇ σοφίᾳ αὐτῶν. τὸν γὰρ νόμον αὐτοῦ οὐκ ἐφύλαξαν. διὸ καὶ ἡ σοφία αὐτῶν εἰς ἀσωτείαν κατηγωνίσθη. ἐν γὰρ τοῖς ἓξ ἡμέραις δημιουργηθέντα οὐκ ὤκνησαν (G) τὸν κόσμον μυθολογοῦντες εἰπεῖν αὐτομάτως γενέσθαι, καὶ (W) ὑφανὸν καὶ τὴν γῆν, ἥλιον δὲ σελήνην, καὶ πάντα τὰ ὁρώμενα. Εἰ δὲ μιᾷ ὥρᾳ ταῦτα ἡ σοφία τοῦ Θεοῦ ἐποίησε, τί οὐκ ἂν" προφάσεις ἀναισχυντίας προβάλλεσθαι εἶχεν; ἀλλ' αὐτὸς ὡς προφητικὸς ἐκώλυσεν αὐτῶν τὰς ἀδίκους γλώσσας καὶ ἰοβόλους ταῖς τοῦ ποιητοῦ ἐπιφημίαις, καὶ τὴν κτίσιν λαβοῦσαν" ἀπὸ (W) κτίσαντα. ἀλλ' ὅπερ ὁ προκείμενον ἐπεμελήθημεν, (W) εἰρμὸν τῆς διηγήσεως ὅπερ ὁ προθὲν φέροντες. Εἶπεν ὁ Θεὸς, γενηθήτω φῶς, καὶ ἐγένετο φῶς· καὶ ἐκάλεσεν ὁ Θεὸς τὸ φῶς, ἡμέραν, καὶ τὸ σκότος ἐκάλεσε νύκτα. καὶ ἐγένετο ἑσπέρα, καὶ ἐγένετο πρωΐ ἡμέρα μία. καὶ Εἶπεν ὁ Θεὸς, γενηθήτω στερέωμα ἐν μέσῳ τοῦ ὕδατος· καὶ ἔστω διαχωρίζον ἀνὰ μέσον ὕδατος καὶ ὕδατος. καὶ ἐκάλεσεν ὁ Θεὸς τὸ στερέωμα, οὐρανόν. Εἶδες ἔργον ἀγαθοῦ βεβαίου ἐκπλήττον, ὅτι δύο φύλων, δύο μοχλῶν ὁ δημιούργημα τοῦτο ζωοτόκος μέχρι ζωοπλάστου αἰῶνος; ὡς θαυμαστὰ τὰ ἔργα Κυρίου, καὶ τίς ἐκφράσει ἐξισχιάσαι αὐτά; Καὶ εἶδεν ὁ Θεὸς ὅτι καλόν. καὶ ἐγένετο ἑσπέρα, καὶ ἐγένετο πρωΐ ἡμέρα δευτέρα· καὶ Εἶπεν ὁ Θεὸς· συναχθήτω τὸ ὕδωρ τὸ ὑποκάτω τοῦ οὐρανοῦ εἰς" συναγωγὴν μίαν, καὶ ὀφθήτω ἡ ξηρά. καὶ συνήχθη τὸ ὕδωρ τὸ ὑποκάτω τοῦ οὐρανοῦ εἰς τὰς συναγωγὰς αὐτῶν, καὶ ὤφθη ἡ ξηρά. καὶ ἐκάλεσεν ὁ Θεὸς τὴν ξηρὰν, γῆν, καὶ τὰ συστήματα τῶν ὑδάτων ἐκάλεσε θαλάσσας. καὶ Εἶπεν ὁ Θεὸς· βλαστησάτω ἡ γῆ βοτάνην χόρτου σπεῖρον σπέρμα κατ' γένος καὶ καθ' ὁμοιότητα, καὶ ξύλον καρπίμων ποιοῦν καρπόν. ταῦτα τῷ ῥήματι τῷ προστάσσοντος ἀρδόμενα παείσατο· ὅθεν ἀνατολὴ ὁ κολούων, ὅθεν ὁ πρεμποδίζων. καὶ ἐγένετο ἑσπέρα, καὶ ἐγένετο πρωΐ ἡμέρα τρίτη. ὁρᾷς τὴν γραφὴν διηνεκῶς ἀφανίζουσαν" ἡμῖν τὴν ἀρχαίαν πρὸς τελειότητα. ποῦ εἶσιν (G) λέγοντες, ὅτι ὁ καρπὸς πικρὸς, αὕτη ἡ βοτάνη δηλητήριον" ἐπάγεται; τοῦτο τὸ ὄρειον ἀρκοῦσόν τί ἡμῖν καλὸν προξενεῖ; ἄλλο κεράσαι θάνατον ἀπειλῇ, ἕτερον φωτίσαι χάσμα σημαίνει, ἄλλο πίστασαι συμφορὰν ἡμῖν προεισάγει. πολλῶν γὰρ" ἤκουσα ταῦτα φιλοπονωτέρων δὲ λιποψυχούντων, οὐκ ἔστι" τοῦτο προσχαφὴ χειρισταῖον. ἃ γὰρ ὁ Θεὸς ἰδὼν εἶπε καλὰ λίαν, σὺ αὐτὰ μὴ ὀνύσεις. Καὶ Εἶπεν ὁ Θεὸς· γενηθήτωσαν φωστῆρες ἐν τῷ στερεώματι τοῦ οὐρανοῦ εἰς φαῦσιν" ὅπερ τῆς γῆς, καὶ εἰς διαδοχὰς τῆς νυκτός. καὶ ἐποίησεν ὁ Θεὸς (W) φωστῆρα (W) μέγαν, ἄρχειν (W) ἥλιον, εἰς ἀρχὰς τῆς ἡμέρας, καὶ (W) φωστῆρα (W) ἐλάσσω εἰς ἀρχὰς τῆς νυκτός, καὶ τοὺς ἀστέρας. καὶ ἔστωσαν εἰς σημεῖα καὶ εἰς καιροὺς καὶ εἰς ἡμέρας καὶ εἰς ἐνιαυτούς.

χ. ἐξηγήσατο

Γεν. α. α.

χ. ἐλθεῖν ἡ οὐσίαν αὐτοῦ εἰς τὸν κόσμον, ἐξ ἑτοίμασε τὸ φῶς

χ. διὸ

Γεν. α. γ.

χ. τὰς συναγωγὰς αὐτῶν,

Γεν. α. η.

χ. ἀπὸ τὴν διαταγὴν τοῦ τελειότατα

χ. ἐπάγει,
χ. ἐκίνησε
χ. τοῦτο

Γεν. α. ιδ.

χ. τὰ ἡμέρας,

τὴ

χ. αὐτῆς ν. αὐτὴν

ἐκεῖ" ταύτης, ϗ πρωϊώτερον τὸν ὄρθρον αὐτῆς" ἀνακτρίβοντι ☩ σπερδόμενοι βοᾷ· Τὰ ἡλέ- Ζαχ. ι. ιβ.
☩ Κύριος παντοκράτωρ· ἡ μία ἡ τετάρτη, ϗ ἡ μία ἡ πέμπτη, ☪ ἡ μία ἡ ἑβδόμη ἔσται)
☩ οἶκον Ἰούδα Εἰς χαρὰν, ϗ Εἰς εὐφροσύνην, ϗ Εἰς ἑορτὰς ἀγαθάς. Εἰ δὲ τις πάντως,
πῶς δύναιτ' ἂν τῶν ἑορτῶν τὸν κατάλυσιν ἡ ἡμέρα; ἐμάθετε πῶς πρωϊώτερον αὐτῆς κατα-
χ. πλέκεται 5 γάλλει ταῖς ἀρίστειαις ϗ ταῖς κλίναις γυμνάζετε πῶς ὑφαίνει αὐτὴ ποδὸς ☩ πόδι ☩" πατεικὸν
τὸν Εἰσδεχόμενος αὐτόν; βούλεσθε σαφέστερον αὐτῆς τὴν κατάλυσιν μαθεῖν; ἀνοίξατε τὰ
ὦτα τῆς διανοίας ὑμῶν, ϗ δέξασθε τοῖς λογισμοῖς ὑμῶν τὰ πνεύματα καὶ ἄσματα, τὰ βρύ-
οντα ἐκ τῆς πηγῆς τῆς ἀθανασίας ἀείρρυτα ῥεύματα. τί λέγεις, ποδόφητα; πῶσι Ισραὴλ
πρυσάγεις; ☩ Ἕλλησι, ἢ ☩ τοῖς ὁρᾶσθαι Θεόν; ☩ εἰδωλυμένοις ☩ ἀφ' ἑκατὸν ἀκα-
10 θάρτοις θυσίας, ἢ ☩ ἐπισταμένοις ☩ ἀφ' ἑκατὸν ἀποστόλων διδασκαλίας ϗ τὴν αἵρεσιν
κρίσει καὶ ταύρων θυσιάζουσα, ἢ ☩ αἱματώντων Θεὸν θύοντα ☩ ἄφρονα τὸν ἀμύητον
ιδ. δυναζ- τοῦ κόσμου; τὸν" ποθήσαντα ἀπὸ Θεοῦ τοῖς γλυκασίοις, ἢ τὸν ἀπὸ τῶν βωμῶν ☪ θυσίαν
σαντα ϗ ξοάνων ὀξαρπαζόντα, ϗ Εἰς ὑπόθεσιν πνευματικὴν ἀνακεκλῆσθαι; δῆλον ὅτι [τὸν νέον]
* διὰ τὸ βα- τ' ἀδύσσιον * λαὸν, τὸν ἐν ὕδατι ϗ πυρὶ" ἀναχαιρόμενον. ϗ γὰρ ἀφ' Ησαΐου τὸν ποδόφητα
χ. ἐπαχθ. 15 ἀναφανδὸν βοᾷ· Τὰς νεομηνίας ὑμῶν ϗ τὰ σάββατα ϗ ἡμέραν μεγάλην οὐκ ἀνέχομαι· Ησ. α. ιδ.
πτείδη ϗ ἀργύλλῳ ϗ ταῖς ἑορταῖς ὑμῶν μισεῖ ἡ ψυχή μου. ποδοπέχεται. ☩ ἀκροφανῆ λαὸν
* * ποδοπαλῶσαι ἀφ' ἑ ποδόφητος τῆς πηγῆς τὸ δῶρον καταρχόμενος. οὐ γὰρ ἑ Θεοῦ ἀπο-
βαλλομένου αὐτῶν τὸν πηγίδην ☪ τὸν δεῖπνον ϗ ταῖς νεομηνίαις ϗ τὰ σάββατα, ἀλλ' ὅτι πλέ-
ρεις αὐτοὶ ἀφ' ἑαυτῶν ποδοξέων αὐτὸν τὸν πατρῷον κατέλιπον ☩ Θεὸν, ϗ ☩ ἀλλοκτὸν λαὸν
20 τὸν τὴν πρόνοιαν τοῦ ἑαυτοῦ τοῦ μονογλώσσους ποδοκατασείλαντα αὐτοὶ ἀδίκως δόξαν, ἣν
χ. διαζόρα μὴ ξυλίνῳ σχίσει, ἣ ϗ ὁ λάκκος" βορβόρῳ κατήναγεν. ϗ πῶς ποδόξαν λέγω; αὐτοὶ γὰρ ἑ" Ματθ. κα. λη.
ἑαυτῶν διανοίαν ὡς καπήλιον ἐσταύρωσαν ϗ δόξαν, λέγοντες· Οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος·
* ἵνα κατα- δεῦτε ἀποκτείνωμεν αὐτόν *. βλέπεις τὸν ἀλλοτρίωσιν, ἣν ἠλλοτρίωσαν ἑαυτοῦ ἀφ'
χωνεμώσω- μεν αὐτῆ τῶν ἔργων τῶν αὐτῶν; ϗ γὰρ αὐτοὶ ὁ Κύριος * ἀπώσατο, ἀλλ' αὐτοὶ ἑαυτοῦ ξένης τῆς προ-
* αὐτῆς κατεργάσα- 25 γονικῆς πρρησίας" ἀπειργάσαντο. ταῦτα ☩ ἰοὶ Ισραὴλ ἐμελέτησαν· ὕστως ὁ σκληρὸς
το. τὸν Κυρίου λαὸς ἐφρυάξατο χ' τὸν θεοπάτορα Δαβὶδ τὸν βοᾶσθαι, Ινα π' ἐφρυάξθη ἔθνη, ☪ Ψαλ. β. α.
λαοὶ ἐμελέτησαν κενά, ☪ ταῖς ἐξῆς. ὁρᾶτε πιστοὶ τῆς πηγίας τὸν χάρτην; βλέπετε αὐτῆς τὰ
βεκάσια, ἃ ποδοξεῖς τοῖς ἀπείπαν γνώμην αὐτοῦ κεκτημένοις; κατάμαθε τῶν ἀδιφρε-
χ. τ' νομοδε- τοιῶντας αὐτῆς" τὰς νομοθεσίας, εἶα σκληρὰ ☪ παχέα δίκην); ῥομφαία ὅτι λαμβάνει ὅτι
30 ὁ προθύρεσις τ' ἑ Θεῦ βασιλείας ἐσπάθη, ϗ σκληρύνουσα τὸν μὴ μὴ ὑπεικείας ϗ πραότητος
αὐτοῦ Εἰσδεχόμενος. πάλιν ἤνωτα δίδωσι ποδόπους πᾶσι τοῖς μὴ καθαρὸν συνειδότες
αὐτοῦ ποδοσλαμβάνουσι, ποδὸς ἄλυπον βίον ϗ χαρὰν ἄλυπον ϗ ἀμοιβὴν ἡ πυ-
ρίνου αἰῶνιον χλευαζομένην, μυρίων ἀγαθῶν ἀπηχορημένην. ϗ Εἰ θέλεις, ὁπὸ τ' πολλῶν
ὀλίγα συλλέξαντες Εἴπωμεν. τίς πηγίας κτησάμενος μεμνημένη βιωτικῶν ἐχόλασέ ποτε;
χ. αὐτοῦ 35 τίς αὐτοῦ ἀγκαλισάμενος οὐκ ὀρθῶς τὰς ὁδοὺς τοῦ Κυρίου διώδευσε; τίς" ταύτην φυλάξας, ῥᾳδίως τὸν πλοῦν τῶν γήϊνων ἐπέρασε; τίς αὐτοῦ ἐχθρὸς, ὀρφανὸν ἢ χήραν ἠδίκησε;
ις. κλίνοντας τίς αὐτοῦ μαθητεύσας," ἡδονὰς ἑ αἴσχος ὐχ ὑπερπλουτίσας; τίς ταύτην ἀσπασάμενος, ὐχ ὑπέσχεν ϗ θωρηλῶν Κυρίῳ κατηξιώθη; τίς αὐτῇ γλυκυθυμίας, δίλιτε μελετᾷ
χ. ἐξιόντας τὸν νόμον Κυρίῳ ἡμέρας ϗ νυκτός; ὁρᾶτε αὐτῆς τὸν πρρησίαν; ὁρᾶτε καὶ τὸν" ἀξίαν; ὁ-
40 ρᾶτε ἑ τ' τιμὴν, κὼ ποδιδόασιν); πῶς δὲ ἀρχῆς κόσμου διεσώζετο τ' θυσιασῶν; πῶς πάντα
αὐτῆς ἀπὸ καταβολῆς κόσμου τετήρηνται); πῶς δοξάζει τὸν τιμῶντας αὐτοῦ, ϗ τὸν μὴ φυ-
λάσσοντας ἀξιοῦται; ϗ καθὼς λιώτερον [τῦ λόγου] ἤρπαμεν, τ' ποδόποτε αὖ θεσπίσει μὴ φυλάξαντα τὸν πηγίαν ὁ ὀπτιμίους ϗ ἑκάστῃ πλουσίᾳ καθιζῶντα, ϗ πόρρω τῦ ποδιδίσσυτος
γνώστα δίκην τὸν ταύτης καταφεύγοντα;

Ακούσωμεν

θεοπροι, τῆς θεϊκῆς ἀγανακτήσεως ὁ πείρα γεγόνασι, ὁ καταικλυσμοῦ παγκοσμίου δίκαιον ὑπῶ ἔστησαν. ιησεῖαι τοὺς ὀλίγον Νῶε "καταλιπών, θρίαμβος ὑπ γυμνὸς τοῖς ἰοῖς αὐτοῦ "προέκειτο· ιησεῖαν μὴ φυλάξας Ησαῦ, τῷ πρωτοτοκίων τὸν πιμὸν ἀπώλεσε, ὑπ τῆς πατρικῆς εὐλογίας ἀλλότριος "γέγονε· ιησεῖαι μὴ ὑμήσαντες οἱ Ισραὴλ, τῆς ἐπουρανίου "πυρφὸς ὑπ τῆς χάριτος τῆς θεϊκῆς ἐξέπεσον. ἐμαθες οὖν μὴ πιμήσασθαι αὐτὸν οἷα σκληρὰ καθέσπε; γνῶθι οὖν φυλάξασθαι αὐτὸν οἵας ὑμῆς καὶ χάριτος ἀξιοῖ. ιησεῖαι κολπωσάμενος Μωϋσῆς νόμον ἐδέξατο, καὶ δημαγωγὸς τοῦ Ισραὴλ ἄξιος ἀνεδείχθη· ιησεῖαν κολπωσάμενος Ηλιοὺ δι' ἅρματος πυρίνου εἰς οὐρανοὺς "ἀνελήφθη, δι' οὗ καὶ ὁ πρῶτος μηλωτὴν ὑπὲρ βασιλικὴν πορφυρίδα πιμιώτερα ἀνεδείχθη· ιησοῦν ὁ λάκκαι Δαυὶδ κτησάμενος, τὰ ἅγια θεῖα φιμώσας, ἀλώβητος τῆς τούτων βορᾶς γέγονε· ιησοῦν ⓐ πρὸς παῖδες "ἀγκαλισάμενοι, τοῦ κάμινον τοῦ ἑξαφθῆναι ἑπταπλασίως κατίσχυσαν, ὑπ ὃ πῦρ ἐποίησαν ὡς πνοὴν μὴ δρόσου δροσυείζοι· ιησεῖαν ἀσπασάμενος Ιωάννης, μείζων ὁ πρωφήτας ἀνηγορεύθη, ὑπ ⓦ Κύριον τῆς δόξης κατηξιώθη βαπτίσαι ὁ ἐν Ιορδάνῃ. ὁ τί πρωφήτης ὑπ δίκαιος εἰς μέσον "παρέρχω; ιησεῖαι ὑ ὁ Κύριος ἀσπασάμενος, ⓦ ἐμβρὸν κατέδυσε, ὑπ ἡμᾶς "διαρπάσαι αὐτὸν γενέσθαι κατηξίωσε. διὰ ταῦτα ὑπὲρ δόξαν, ὃ πιμιον δῶρον, ὁ "ἄγιον χειμήλιον; ὃ τῆς ἀληθείας ἴνδαλμα, τῆς εὐσεβείας ὃ κεφάλαιον, ⓦ τῆς πνευματικῆς διδασκαλίας συνήθροισε, τῷ παθῶν τοῦ νέκρωσιν, τῆς ἁμαρτίας τοῦ αἵρεσιν, τῆς κακίας ⓦ ἀντίπαλον, τῆς πρόνοιας "ὃ ὁμόδοξον, τῷ δαιμόνων τοῦ ἀφυίστριον, τὸ ἑξαβόλου τοῦ ὀπτίμεσον, τῷ εἰδώλων τοῦ καθαίρεσιν, τῷ σκληρότητος τοῦ εὐσπλαγχνίαν, τῷ βασιλέων ὃ κράτος, τῷ ἱερέων ὃ ἐγκαλλώπισμα, τῷ ἀνδρῶν τοῦ φρόνησιν, τῷ γυναικῶν τοῦ σωφροσύνης, τῷ νηπίων "τοῦ παιδαγώγησιν, τῷ δούλων τοῦ "ἄνεσιν, τῷ πλουσίων τοῦ πτωχῶν ὑπερμαχόν. τίς ησεῖαν ἀσπασάμενος, σὸκ ἐδοξάσθη; τίς τοῦτον φυλάξας, σὸκ ἐμεγαλυνθη; τίς σὸν θεσμοὺς αὐτῆς σωτηρίσας, σὸκ ἐμακαρίσθη; τίς τοῦτον κτησάμενος, σὸκ εἰσήκουσε πειρασμούς; τίς ἀκούσας ταῦτης ταῦ ὑποχείσας, ὑχὶ πρὸς ἀνθρώπους μόνον ἐτιμήθη, ἀλλὰ ὑπ τοῦ Θεοῦ ἀγανακτήσεως ὑπ ὀργῆς ὑκ ἐξηρπάγη; ὑχὶ Αχαὰβ ταῦτον ὁπλισάμενος, θηλάτω ὀργῆς ἐρρύσθη; ὑπ ὁ τοῖς ὀρνέοις εἰς βρῶσιν δοθεὶς ὁ τοῖς θηρίοις (Καὶ ὑπὲ τὸ αἷμα αὐτοῦ, φησιν, αἱ πόρναι λούσονται) δι' αὐτῆς ἀπηλλάγη τοῦ θανατικοῦ κινδύνου, καὶ ὑπὲρ πρωφήτου δυνατωτέρα εὑρέθη; ὑχὶ ταῦτον ⓐ Νινευῖται φυλάξαντες, ἀν θεσπροι ὑπ τὰ κτήνη, τῆς τριημέρου ἀπωλείας ἀπηλλάγησαν, ὑπ τοῦ πρωφήτου ἰωνᾶ ὃ ῥῆμα ἄνεργον ἐλήλυθε; ὑχὶ ταῦτον τηρήσαντες ⓐ πρωφῆται, θαυμασιῶν καὶ ὑπερφυῶν θεοῦ πομποὶ θεσπεσίως μέτοχοι γεγόνασι, ὑπ τὰ μέλλοντα ὡς ἐνεστῶτα πρόσεβλεψαν ὑπ ἐθεάσαντο; ὑχὶ καὶ ⓐ ἀπόστολοι "ταῦτον ὁπλισάμενοι, πανταχοῦ κύκλῳ τῆς "γῆς διέδραμον ὁ φθόγγος αὐτῶν, ὁ εἰς τὰ πέρατα τῆς "οἰκουμένης τὰ ῥήματα αὐτῶν; ὑχὶ ὑ ⓐ μύστιρες αὐτοῦ "εἰσερπύσαντες, ναοὺς καὶ βωμοὺς καὶ κίονας τῶν εἰδώλων κατέβαλον, ὑπ ⓦ ζυμὸν τῶν πονηρῶν εἰς ὑδὲν ἐλογίσαντο; ὑχὶ ⓐ ὅσοι αὐτοῦ πορθήσαντες, κατέλιπον ⓦ κόσμον ὑπ τὰ τὸ κόσμου πτύματα, ὑ ὁ ἐρημίας, καὶ ὄρεσι, καὶ σπηλαίοις, ὑ ταῖς ὀπαῖς τῆς γῆς, ὑ ⓦ ἀπόστολοι Παῦλον, οἰκήσαντες, ἀλλ ὡσεὶ πρόσωπος ⓦ ἑξάβολοι κατέβαλον, ὑπ τὰ τότε ῥαπύσματα; ταῦτον ὑ ἡμεῖς φυλάξωμεν, τῷ ψυχῶν τοῦ γαλιλαίου, τῷ σωμάτων ὃ ἰατρεῖον, τῷ λογισμῶν τοῦ εἰρηνείου, τῷ ἐπιθυμιῶν τοῦ νέκρωσιν, τοῦ ⓦ ἁλιεῖς αἰρπάζειν πλοῦτον καὶ λύσαν, τοῦ ὀρφανοὺς μὴ καταδεχομένου ἀδικῆσαι, τοῦ χήρας μὴ ἐπάγεσθαι πένθος ζημίας, τοῦ μεμίνας μὴ "ἀρπαγῆναι ἡμᾶς συγχωρῆσαι βιωτικῆς, τοῦ βασιλείας αἰωνίου μετόχους ἡμᾶς ποιῆσαι, τοῦ ἀγγέλοις ὁμοδιαίτους σὸν βροτοῖς ἐργαζομένου, τοῦ ⓦ τὸ Κυρίου νόμου ἡμέρας ὑ νυκτὸς μελετᾶν ἑξαχελευομένου. φησὶ γὰρ ὁ πρωφήτης Ζαχαρίας

ὡδὶ

χ. καταλαλοπώς, χ. παρέκειτο. χ. ἐμπέσοι: χ. πιμῆς χ. ἀνελήφθη χ. ἑπτὰ χαλκισάμενοι χ. παρεστάναι ἴσ. θεωρεῖσθαι χ. ἀγνὸν χ. τοῦ, παιδαγωγὸν χ. λύσαν. χ. τοῦ ὁμόδ. χ. λητουργοῦσι

γ. Βασ. κζ. 19

Ψαλ. ιη. δ.

Εζρ. ιβ. λη.

φθονίαν ἢ μισοπονηρίαν, δι' ἧς ὁ φθονερὸς τὸν πλοῦτον τῆς ἀρετῆς ἀπώλεσεν. Ὑπερηφανεῖς γὰρ ὁ Κύριος ἀντιτάσσεται, ταπεινοῖς δὲ δίδωσι χάριν. αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν. Ψαλμ. γ. λδ.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΞΟΡΙΑΝ ΤΟΥ ΑΔΑΜ· *ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΠΟΡΝΗΣ ΓΥΝΑΙΚΟΣ. Λοξ. ε.

* ἢ περὶ πορνείας

ΡΑκειται ἡμῖν, ἀγαπητὲ, πνευματικὴ τράπεζα ἐκ τῶν θείων γραφῶν πλήρωμα, τῶν πλήρης ἀγαθῶν, οὐκ ἐδεσμάτων ἀπολλυμένων, ἀλλὰ πνευμάτων τρεφόντων καὶ ψυχὰς ἐκτρέφουσα, οὐκ οἶνον μεθύειν ἐργαζόμενον, ἀλλὰ ζέοντι πνεύματος τὴν καρδίαν διαφλέγουσα· ὑγρεῶν ἀπολλυμένων, ἀλλὰ χαρᾶς γάζουσα ἡδονῇ ἐπουρανίου· οὐκ ἰχθύας, ἢ αὐλοὺς αἰσθητοὺς ἀναπέμπουσα, ἀλλὰ ψαλμοὺς καὶ ὕμνους ἀστρεπτοῖς μηνωδοῦσα· οὐ παρηκοῖς ὀρχήμασι τοῖς αἰσθητοῖς ὀφθαλμοῖς τὴν θεωρίαν ἐκλύουσα, ἀλλὰ καρδίας τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς πόθον τῆς βασιλείας διεγείρουσα· οὐ μίμων καὶ κακοηθῶν ἀνδρῶν ἄγουσα θόρυβον, ἀλλὰ πνευματικὰς σάλπιγγας, καὶ ὧτα τῆς ἀγαθοείας νομοθετοῦς διδασκαλίαν ψυχωφελῆ ἐκπαιδεύουσα· οὐ τέρψεις ἄσεμνον εἰς μετεωρισμοὺς καὶ γέλωτας, καὶ ἀκολασίας ἐμβάλλουσα βάραθρον, ἀλλὰ τὴν ἔνδον πρὸς θεογνωσίαν ἀνάπτουσα ἔρωτα· καὶ τῶν βιωτικῶν ἁπάντων ἀπρονοησίαν τὴν ζωῆσαί τε καὶ σύγκρασιν πρὸς μόνην τὴν τῆς βασιλείας ὁδὸν ἀναβαίνειν τὴν ἀείζωον. καὶ τὰ μὲν τῆς ἀψύχου τραπέζης, καὶ βρωμάτων ὡς πνευματικῶν μεταλάβοι, τὴν χιλίαρχον ἀληθῆ, καὶ τὰ τῆς ἀγίας πλησμονὴν βλέπειν οὐ τὴν τυχοῦσαν κατεργάζεται· ὅπερ ἐστὶ τῆς πνευματικῆς τούναντίον. ἐὰν γὰρ αὐτὴν ἀπλήστως ἐσθίητε, δυνήσεται καταρθῶσαι καὶ καρδίαν θεάρεστον καὶ βίον εὐάρεστον· καὶ ὅσῳ τελείοις τροφαῖς, τοσούτῳ πρὸς τελείους πόθον σαυτὸν ἐπεκτείνεις. πάλιν δὲ ὅτι τῆς πνευματικῆς τραπέζης, ἐὰν οἴνου εἰς κόρον μεταλάβῃς, καὶ τῶν ποδῶν τὸ βάδισμα κωλύει, καὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς τὰ μὴ πρέποντα θεωρεῖν, καὶ τῇ γλώσσῃ τὰ μὴ βουλήματα λαλεῖν, καὶ συχνοὺς ἐρεθισμοὺς ἐκ κενοπάτου ἡδονῆς ἀναφέρειν, καὶ τοῖς φίλοις καταγέλαστος δείκνυσαι, καὶ τοῖς δούλοις θυμοβόρος, ὡς ἐν οἴνῳ καὶ φρένας ἀπολέσας. ὅτι ἡ τῆς σωτηρίας τράπεζα, ἐὰν ἀπλήστως ἀντλήσῃς ἀπὸ τῆς πηγῆς τὰ νοήματα, ὀρθοῦς καὶ τελείους παρθενεύει πρὸς τὰς ἐπουρανίους, ἃς προεπαγγέλλεσθε τῷ Κυρίῳ, καὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς τῆς ψυχῆς τὰ αὐλὰ καταπλήσεις, καὶ ἐκ τοῦ βάθους τῆς καρδίας σου λήψῃ ἀναβοὰς ἐξερεύξῃ καὶ τὸν προφήτην τὸν λέγοντα, Ἐξηρεύξατο ἡ καρδία μου λόγον ἀγαθόν, καὶ τοῖς φίλοις καταγελάστους ὀφθήσῃ, καὶ τοῖς οἰκέταις θυμηδὴς καὶ πραΰθυμος διαδειχθήσῃ. ἐνωθῶμεν οὖν τῆς πνευματικῆς τραπέζης τὰ κέρδη· διαπύξωμεν αὐτῆς τὰ νοήματα τὸν διωρεπτὸν· καρυκεύσωμεν αὐτῆς εἰς χάριν τὸ γλυκύτατον καὶ ἀβόλωτον, τὸ ἀπαστάζον ἐξ αὐτῆς, ἀκεσώμεθα αὐτῆς τῶν ὕμνων καὶ τῶν ᾠδῶν· ἵνα ὁ ὕμνος δαίμονας τρέπῃ, καὶ αἱ ᾠδαὶ τὸν ἄρχοντα τοῦ σκότους ἀποστρέφωσι· Σαλπίσωμεν ἐν νεομηνίᾳ σάλπιγγι, ἐν εὐσήμῳ ἡμέρᾳ ἑορτῆς ἡμῶν. ἡσυχία πρόκειται ἡ ζωοποιὸς τῶν ἀγγέλων, ἡσυχία προκειται ἡ τῶν προφητῶν μήτηρ, ἡσυχία προκειται ἡ τῶν ἀποστόλων φίλη, ἡσυχία προκειται ἡ τῶν μαρτύρων καλλονή, ἡσυχία προκειται ἡ τῶν ὁσίων καύχησις, ἡσυχία προκειται ἡ τῶν μοναζόντων ζωοποιός, ἡσυχία προκειται, ἣν ὁ αὐτὸς ὁ Κύριος * ἐν σαρκὶ παρεῖναι ἐφύλαξεν. αὐτῆς τοῦ ὄρους, καὶ, εἰ θέλεις, ἀγαπητὲ, ἄκουσον αὐτῆς τῆς ἀρετείας. ἡσυχίαν Ἀδὰμ μὴ φυλάξας, ἐξόρισος γέγονε τοῦ παραδείσου, καὶ γλῶσσαν ἀκαταφόρητον ἐργάζεσθαι ἐκελεύσθη· ἡσυχίαν μὴ φυλάξαντες ⊛ ὅτε τὸν Νῶε δύ-

Ex Mss. Regio Lut. emend. ex Mss. Bavar.

ἴσ. ἡσυχῆς ἐπακροᾶσθαι, καὶ προσχίσ. νοήμασιν αὐλοῖς κ. χορτάζουσα ἴσ. ἢ πορνικῶν ὀρχημάτων τῇ θεωρίᾳ τοῦ αἰσθητοῦ ὀφθαλμοὺς ἐκλύ-

χ. χιλοΐαν, χ. ἐνδόθεν

χ. ἔσοδον κ. ἐνδόσεις ἐνυπόμνα

ἴσ. χολερίους ἴ. θεολόμενος

λ. παρθένεις λ. ἴλαις

Ψαλμ. μδ. ἀ.

Ψαλμ. π. γ.

* ἐπαπάτητος

ἑδράμον. Εἰ γὰρ τῷ ἁμαρτωλῷ ποιήμενος λόγον, μᾶλλον δὲ αὐτὸς τῇ κτίσει ἐχεδήμησας. μὴ δείξῃς μοι σὸν ὅπως σοὶ ἀνελπίστους ἐλπίδας· ἀλλὰ τῷ συμπεπτωκυίᾳ μοι καρδίᾳ θεράπευσον, νενεκρωμένοι με τοῖς παθήμασι ζωοποίησον. ἥψατό σου πόρνη, καὶ ῥύπου τοῦ παλαιοῦ ἀπενίψατο· ἔκλησας πίστιν γυναικὸς αἱμορροούσης, καὶ τῆς κλίνης ἐφάπτεται ἀνέδειξας· ἔδες τοὺς παθόντας τυφλούς, καὶ τῇ ὄψει ἀπέδωκας τὸν διωρυγμένον· ἔρασίσω μοι γὰρ τὸ λίθινον τοῦ σώματος, πηλῷ τὸ ἐκ πηλοῦ διορθωσάμενος σκεῦος· ἰδοὺ ἔξω σωτὴρ τοῦ ἐσσόμενον, δείξας ὃν ἀνθεστῶτα τῆς κτίσεως κάλλος· ἔδες δακρύσαντα γυναῖκα, καὶ τοῦ κυρίου τῆς ἀναστάσεως τὴν ἀδελφὸν μαθήτριας, ἐξήγαγες ἐκ τοῦ τάφου τὸν Λάζαρον, ὥσπερ ἐκ στόματος λέοντος ἁρπάσας τὸν θανάτου ἀνθεστῶτα· ἐλεήσας σε τοῦ παπαίποντα θανατικῶς ἄνδρα τῆς ἀπαιδίας ναυαγίῳ σμικρὸς βυθιζόμενον, ἐπεκάμφθης εὐθὺς ταῖς ἱκεσίαις, καὶ κέκλησαι τὸ χορτάσιον. σὺ γὰρ φωνήσαντος, ἀνέστη μοι ἡ κόρη, ὁ δὲ θάνατος πέφευγε. ἔδεισε τοῦς σὲ καὶ Χαναναία γυνὴ τὸ οἰκοῦν θυγάτριον βλέπουσα ὑπὸ δαίμονος ἀσελγαινόμενον, καὶ βοήσασα δὲ, ἐλέησον, τῷ ἐλπίδι οὐκ ἀπέτυχε. τὴν γὰρ πίστιν αὐτῆς ἀποδεξάμενος, τὸ πρόσταγμα λύσαι ἐδίωξας, καὶ λυσασθὲν ἀπήλασας ἔοικεν· τῷ χορτασίῳ σχολιάσαντος ἦψεν, τῆς μὴ ἔξω τὸν σκύλων κατέπαυσας. μικροῖς ἄρτοις πλῆθος ἐρήμῳ διέθρεψας. λιμώττω κἀγὼ δικαιοσύνης λιμόν, μικρὸν τῆς σῆς φιλανθρωπίας ψιχίον δίπτεσθαι· ὡς ἕνα κἀμὲ τῷ μνημονευθέντων ἐλέησον. κατέστιγμαι τὸν ψυχὸν, ὡς τοῦ τῆς μετανοίας κόρην· βδελυκτός εἰμι πᾶσιν, ὡς τοῦ τῆς θεραπείας ἡμιόρρυτον νομίζοιμι ἀκάθαρτος· παρεμφερὴς εἰμὶ τὸν ψυχὸν, τὸ σώματος τὸ παλαιοῦ μείζονος· πεπήρωμαι σοῦ τῆς ψυχῆς ὀφθαλμοῖς, καθὼς ὁ ἐκ γενετῆς τυφλὸς τὸ σώματος· νενέκρωμαι τοῖς παθήμασι συγκεκλεισμένον ἔχων ἐν τῷ σώματι τὸν ψυχὸν, καθὼς ἔχει ὁ τάφος τὸν Λάζαρον· τὰ πρώτων μεδὲν ὀπιφέρομαι δικαί· ἀλλ' ὁ πάντας ἐλέησας, καὶ μὲ παθαίποντα οἴκτιρον. ὁ Θεός ἱλάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ. τί οὖν ὁ φιλάνθρωπος δικαστὴς, ὁ φιλότιμος ἀγωνοθέτης τῷ πεχόντων τὸν τῆς μετανοίας δρόμον; ἢ τὸ φαρισαίου μεγαλαυχιῶντος ἠνείχετο, ἓ δὲ τελώνου μετανοοῦντος ἐτίρητο. ὅθεν γὰρ ὁ μὲν τοῖς ῥήμασιν, ὥσπερ δύρμοις σφοδροῖς, τῆς ψυχῆς τὸν καρπὸν ἀπετίναξεν, ὁ δὲ ζωτειλᾶς ἑαυτὸν οὐκ ἀξεδέχετο ἄλλοι κατήγορον, ἑκατέρῳ δὲ τοῖς ἀξίαις ἀπένειμε. τὸ μὲν γὰρ τελώνου ἑαυτῷ ἐγκρυπτόμενον κατήγορον, ἐλεύθερον ἀφῆκε τὸ κατακρίσεως· τὸν δὲ φαρισαῖον εἰς μέσον προθέντα τὰ κατορθώματα, πενέστερον τὸ τελώνου ἀπέφηνεν. ἀμφοτέροις ὁ ζῆλος, ὦ μοι, ὑποθήσει πενίας εἰς πλοῦτον· ὦ ὢ, οὐκ πλάττω εἰς πενίαν ὀλίσθημα. τί γὰρ φησιν ὁ δικαστής; Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, κατέβη οὗτος δεδικαιωμένος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, ἢ ἐκεῖνος. ὡ πόσου κακὸν τῆς ὑπερηφανίας τὸ νόσημα; κατάκλυσμος αἴτιον ὁ φαρισαῖος, ὥσπερ ἀνθρώποις, τοῖς κατορθώμασι τεφανούμενος· ζωώδυνον τούτῳ ὁ τελώνης πάσης ἀπολογίας γυμνός. ἀλλ' ὁ μὲν βαρέως ἑαυτὸν ταπεινώσας, ὑψώθη· ὁ δὲ τοῦς ἄκαιρον ὕψος ἀκενοδόξας ἑαυτὸν, κατέπλασεν ὑπόμενε γύμνωσιν. οὐκ ἰὼ βέλτιον ἰθμβίας χρήσασθαι τὰς φωνάς; οὐκ ἰὼ χρῆτον τῆς τοῦ φωτικῆς ἀκούσας φωνῆς λεγούσης, Ταπεινώθητι ἐνώπιον Κυρίου, καὶ ὑψώσῃ ὑμᾶς; οὐκ ἰὼ μᾶλλον συμφέρον κεκτῆσθαι τῆς γλώσσης τὸν πλοῦτον, οἱ πόνοις πολλοῖς ἐκτήσατο; ἃ γὰρ ἐχρῆν συνήγαγε ἀρετὰς, ταῦτα ἀκαρδρόπῃ τῇ φωνῇ διεσκόρπισεν. οὐκ ἤκουσε τάχα ὁ φαρισαῖος ὃ γεγραμμένον, Πᾶς ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται, καὶ ὁ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται; οὐκ εἰδὰζη ὃ κηρυξ Εἰρημίας, Ὅτι ἡ δεξιά σου, μὴ γόνατα ἀριστερά σου. τάχα γὰρ ἔγνω ἀμφότερα, ἀλλ' ἡ ἰσχὺς τῆς κενοδοξίας ἐνίκησεν. ἡμῖς οὖν τὸ πλούτου τὸν ταπεινώσιν κτησώμεθα, ἢ τῷ ἁμαρτημάτων ἔλαφρὸς ἀποβώμεθα· ὑπερηφανίᾳ

Παροιμ. ιε. ς.

Ματθ. κγ.

π διασύραπτε γράφῃ ἐν τῷ στρεώματι· πόρρωθεν ἑαυτοὶ ὡσεὶ " δικαθεὶς τὸ ἱερὸν ἀπέκτισε· τὸ ἐλάττον κάκεινο, ὡς ἤδη καταδικαζόμενος. Οὐκ ἀνέγνως τὸ γεγραμμένον, Οτι μὴ πῶς ὀργί- Σειρ δ.ς.
σῃς ἄνδρα ἐν ἀποριᾳ αὐτοῦ; ἄπορος ὄντι, πάντα χεῖθεν ἐκύκλωσαν αὐτὸν ⓐ λογισμοί. ἀντὶ τοῦ πλήθους τῶν κατηγόρων, ἐχρήσατο τῇ δόξῃ ἡ ζωοποιὸς χεὶρ τοῦ ῥήτορος μαστιζούσῃ· καθ' ἑαυτὸν ἑαυτὸν ἀσφράσατο δίκιον. Οὐκ ἔπικάμπτῃ σε ἐρώτων; οὐκ ἐρεθίζει σε πρὸς συμπάθειαν εἰπεῖν κάτω νεύων τὸ πρόσωπον; οὐ μαλάσσει ζῶν τὸν ἀπαθῆ θεσπέσιον γνώμην, μὴ τολμῶν εἰς οὐρανὸν ἀναβλέψαι; ὅτι μὲν γὰρ ἐτελώνει, ἐρυθριᾷ σε ἐμὶ τοιαῦτα κατ' αὐτὸν αἰσθόμενα φωνάς. πρέπει γὰρ αὐτῷ τότε οὐ μόνον πρὸς σε, ἀλλὰ καὶ πρὸς πάντας ἐρεθίζεσθαι. ὅτε λάθοι τοι τὸν οἰκεῖον κατέγνω κακόν, ὅτε θεωρήσας τὰ τραύματα
10 τῆς ψυχῆς, ἔδραμε πρὸς ⓜ ἰατρὸν τὸν ἁμαθῆ θεραπεύοντα, ὅτι τῶν πλημμελημάτων μνημονεύσας, ὦ ἀμνησικάκων διαστὴ πρόσφυξ, τότε πρέπως αὐτῷ κατεπεμβαίνεις, ὦ Φαρισαῖε; εὖτε ὡς ὄντι ὁ τελώνης. μὴ γὰρ οὐκ εἰσὶν ἄλλοι τελῶναι μήπω τὸν γλυκὺν τῆς μετανοίας ἀγαπήσαντες θρῖον; εἰ πόθος ζῇ πολὺς κατηγορῆσαι ἁμαρτωλοῦ, ἐπ' ἐκείνους τρέφον τὸν ζῆλον γλαφυρόν, σὺ δ' ἐπὶ τοῖς δικτύοις τῆς πλεονεξίας σκιλημμένους·
15 πρὸς τοῦτοι μάτην πρέπῃ σε ἡ δυσωφία. οὐ μόνον γὰρ τὸν αἰθέριον βλάβλαγ οὐ δυνάσαι, χ. σπλάζας.
ἀλλὰ καὶ πλέον τὸν διαστὸν ἐρεθίζεις, ὥστε ζωτυμφτέραι " πεισθαι πρὸς αὐτοὺς τὸν συγχωρῆσαι. ὁ δὲ τελώνης, φησὶ, μακρόθεν ἑστώς, οὐκ ἤθελεν οὐδὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὸν οὐρανὸν ἐπᾶραι. τὸν τοῦ Μαναασσῆ πάντως καὶ αὐτὸς φωνὴν ἀπεφθέγξατο· Οὐκ εἰμὶ ἄξιος ἀτενίσαι καὶ ἰδεῖν τὸ ὕψος τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ πλήθους τῶν ἀδικιῶν μου. πολλὰ γὰρ ἐν τότε
20 ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ τελώνου ζωειλεγμένα κακά, ἐπιθυμία χρημάτων ἀκόρεστος, ὡσεὶ ἀδικίας μὴ διχόμυθος πέρας, ἁρπαγὴ πᾶσα οὐκ ἔχουσα· καὶ ἐν τῇ φύσει τὴν ἀνθρώπων τε- χ. ἐνώμως
λώνης κακὸν, νόμος ἄδικος, ἅρπαξ ἀκατηγόρητος, ἄθεσος κλίπτης, λῃστὴς ἀνεγκλητος, δύσφθικτος βλάβη, λύκος τῶν λογικῶν προβάτων, θηρίον ἀνθρωποφόρτιον. εἰ ποσὸν τοῦτον ἀνῆλθεν ὁ τελώνης εἰς τὸ ἱερὸν κακόν. ὅτι γὰρ πάντα ταῦτα ἐνεργάσατο τὰ δεινὰ, καὶ
25 βαρὺ κατεσκύασε τὸ τῶν πλημμελημάτων φορτίον τῇ ψυχῇ, ὅτε λοιπὸν τὸν αἰχμάλωτον ἐκλαυσε, τότε εἰζήτει τὸ βάρος ἐλαφρυνθῆναι· ἡ οὐκ ἐν χερσὶ πῶς ὁ φορτίον ἀπὸ πράξεται. Εἶτα γοργὸν ἔχει ἔννοιαν, εὑρεῖν εἶδος ἐλευθερίας. ἐμνημόνευσε γὰρ τῆς φωνῆς τοῦ διαστοῦ πρὸς τοὺς ἁμαρτωλοὺς ἀκούσας. Δεῦτε πρός με πάντες ⓗ κοπιῶντες καὶ Ματθ. ια κη.
πεφορτισμένοι, κἀγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς. Ταύτης τῆς φωνῆς μνημονεύσας, καὶ τὸ φόρτον
30 τῶν κακῶν ὅπῃ ὁ ἱερὸς τοῦ Θεοῦ πρέπει τόπος. ἀθρήσας ὁ λοιπὸν, ἡ μηκέτι φέρειν δυνάμενος, βύθιος ὅπῃ πρόσωπον ἔπεσε, καὶ πρὸς ⓐ διαστὸν ὃν, Ἱλάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ, ἔλεγεν. ἔρημος, φησὶ, πάσης ἐνεργείας τυγχάνω, τοῖς ἐμαυτοῦ κεκλοίσμαι δεινοῖς, ὑπὲρ ἀριθμὸν ψάμμου θαλάσσης " ἐπληθύνθησαν αἱ ἀνομίαι μου, " γεγόνασιν ὑπὲρ τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς μου. ἐρῶ πρὸς τὸν ἐμοῦ πλημμελημάτων ἤδη ὃν δικαστήριον κατεσω- χ. γέγονεν
35 λμοι· πρὸς τὸ ἀθῶον σου, δίκαιος, βίβλους αἰσχρμείας τεθνηκυῖας ἀνέῳξα, ἐν αἷς πάντες ἡ ⓐ ζηλωταὶ τοῦ ἐδιπόρων ἐγράφησαν. Οὐκ ἔστιν εἶδος ἀδικίας, ὃ τὸν οὐκ ἐδέκατεν ἡμᾶς πε- χ. ἐπληθύνθησαν
φθεγμένον εἶναι· ἀπολογίας μοι χωρὶς οὐ πρόσεστι, φυγῆς μοι τόπος ὁ πεπλεκται. πρὸς οὐρανὸν οὐ τολμῶ ἀναβλέψαι, δέδοικα τὸν τῶν ὧν ἔδωκας μοι πρόσωπον. τὸ γὰρ σφόδρα ἁμαρτωλὸν κατηγορεῖ τὰ ἄψυχα. δέη πρὸς σε τὸν πάντων δεσποτῶν δραμεῖν,
40 τοιοῦτον μόνον εἰς βοήθειαν τῶν ἱκετῶν. ὁ Θεὸς, ἱλάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ. πολὺς ὁ κηλοφὼν τοῦ κακοῦ μου· ἀλλὰ τί πρὸς τὸ πέλαγος τῆς σῆς ἀγαθότητος; ὃ ἐμὲ σω- σῶσαι πρέπει καὶ ἀθεμίτοις ἀδυνάτοις, ἀλλὰ πρέπει σοὶ, δέσποτα, πάντα δυνατά. Εἰ μὴ γὰρ δέδοικε δικαίως ἐπὶ γῆς πρέπειαν, πρεπτὸς ὁ τελώνιον βδελυξάμενος ἐνάτου προσ-

εύξαμεν.

συμμαχοῦσας ἀγγέλοις, διδασκάλοις ἀγωνιζομένοις ⓦ τῆς εὐσεβείας ἀγῶνα, ἄφθονον τὸ τῶν πνεύματος χάριν, αἵματι δεσποτικῷ λογικὰ σφαγιαζόμενα πρόβατα, καὶ τὸ μέζον τῶν εἰρηνικῶν, τὴν τῶν ἀγαθῶν κορυφὴν, τὴν τῶν ἐλπίδων βεβαίωσιν, τῆς πνευματικῆς τὸ κεφάλαιον, τὴν τῆς χαρᾶς πληρότητα· λέγω δὲ τὰ τῶν Χριστιανῶν εὐαγγέλια, ἐν οἷς ἐπίκειται τῆς ἡμετέρας ζωῆς πλεῖωσις. δοῦλος οὖν, γνωρίσωμεν ⓦ δεσπότην Χριστὸν πᾶσιν ἀπόλαυσιν τοῖς ἑαυτῶν χρειζόμενον δούλοις· ἐν οἷς βλέπομεν φυγαδευόμενα πάθη, ἐπισφείδουσαν θάλασσαν, ἀνέμους ἡσυχάζοντας, ἐπιτιμωμένον θάνατον, σκυλευόμενον ᾅδην, ἀξιοχρέους σὺν δαίμοσιν ὑπερφρονοῦντας ἀμύητωλοὺς τοὺς ⓦ ἴδιον δεσπότην. ζωῦτα γὰρ ὁ Χριστὸς ἐν τοῖς θείοις εὐαγγελίοις τοῦ πτώχα τὰ χρείσματα· ἐν οἷς σὺν δικαίοις δείκνυσιν ὑμᾶς ⓦ ἥλιον λαμπρύνοντας, μὴ πνεύματι ἀνευρύσματα, κλινοφόρους τοὺς παραλύτους τέχνοντας, τελώνας λαμπαδούχους εὐαγγελικῶν ἀξιώματα, λέπρας ὡς χιὼν διαπορφύρου θελήματι, πυρετὸν ἐπισφεύγοντα τῇ φωνῇ τοῦ δεσπότου, νεκροὺς ζωὴν εὐκόλως λαμπάδιοντας, πάθος ἀπολύοντας τοὺς ζωὴν ὄντως ἐκφάτους, φαεσφόρου ταπεινούμενον ὕψος, τελώνου ὑψηλοῦ ταπείνωσιν. τοῖς γὰρ τοιούτοις χορευθεῖσι χαλοῖς "εὐκόλως λοιπὸν ἡ ἀγάπη τῶν ψυχῶν δεξίωσις. πεπεισμαι δ', ὡς μὴ συνιέντες ζωηφόρως καὶ αὐδῆς τῶν ἡμετέρων ἐπακούσετε λόγων, τῇ πληρωμονῇ τῶν" τοσχειμβρίων ἀγαθῶν τὰ τῶν ψυχῶν ταμεῖα πληρώσαντες. Οὐκ οἶδα ὅπῃ καὶ ὑμᾶς ζωὴ βιωμένα Θεοῦ τῆς πιστικῆς τραπέζης ἀνέχεται, κἀγὼ πάλιν τῷ τῆς ὑμετέρας ἀγάπης ἔρωτι καταθαρρήσας, τῷ διδασκαλικῷ ζυγῷ ⓦ τῆς ψυχῆς αὐχένα ἐπέθηκα. Φέρε τοίνυν ὃ ἔναγχος αἰσχυνόμενοι τοσοῦτοι ὑμῖν. πᾶσι γὰρ ὑμῖν τοῖς πλουσίοις ὁ σωτὴρ ἑστάτωρ ἐλήλυθα, ὃ τῷ λόγῳ συμπόσιον συγκυρίωσι. Ἀνθρωποί, φησι, δύο ἀνέβησαν εἰς τὸ ἱερὸν τοσεύξασθαι, ὁ εἷς Φαρισαῖος, καὶ ὁ ἕτερος τελώνης. Φαρισαῖος ὁ κομπώδης, ὁ τῆς δικαιοσύνης ἐργάτης· Φαρισαῖος, ὁ θεῖος ἄνωθεν τῶν κατορθωμάτων ὃ λαός, ὁ πλέον ἀλαζονείᾳ πλουτῶν, ἢ τοῖς χρήμασιν, ὁ ἀμφιέσας φυσήματι πνεύξας τῶν ἀρετῶν ⓦ καρπὸν, τῆς ὑπερηφανίας ὁ κλῆπαρ, ὁ τῆς φύσεως ἀπάσης κατάγελως, ὁ ἀφιλόθεος, θεοῦ ἔλεγχος, ὁ ἀσυνήθων ὀνειδιστὴς, ἡ τερατουία τῆς τοῦ τελώνου δίκης. καί μοι μηδεὶς ⓦ λόγῳ ὡς φιλοθεώτερον δικαίου· ἀλλ' αὐτῷ ἐπακούσας τῷ τοῦ Φαρισαίου ῥημάτων, γνωριζέτω ἀληθῆ τὰ λεγόμενα. Ὁ Θεός, φησιν, εὐχαριστῶ σοι, ὅτι οὐκ εἰμὶ, ὡς ⓦ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων. πότων ἐκ τοῦ κρίνεις δικαιότερον; οὐκ εἰμὶ, ὡς ⓦ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων. τί ποιῶν, Φαρισαῖε; μὴ ὢν χοϊκὸς τῆς φύσεως ὀνόματι τοσοῦτος. ἄτρεπτος γέγονε ὁ φιλόθεος ἄνθρωπος, ἀνθρωπος. καὶ οὐκ ἀρκέσει σοι τοσοῦτος τῶν ἀλαζονικῶν ῥημάτων καταβῆναι. Εἶπὲ καὶ, ὡς πνες τῶν ἀνθρώπων, καὶ μή, ὡς ⓦ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων, ἅρπαγες, ἄδικοι, μοιχοί. πότης ἅρπαγες, πλείονες, Φαρισαῖε· πότης ἄδικοι, οὐχ ἑνὸς τυγχάνων δίκαιος; πότης μοιχοὶ, σοὶ ὁμοίῳ τῆς σωφροσύνης ἐπαφῆς κατόρθωμα; οὐκ εἰμὶ, ὡς ⓦ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων, ἅρπαγες, ἄδικοι, μοιχοί· ἢ ὡς οὗτος ὁ τελώνης. νῦν ἤρξατο πλεονεξίαν ἡ τοῦ ἀνθρώπου ἁμάρτια· νῦν πνεύματι τῆς ψυχῆς τοῖς οὐρανοῖς ὁ πλεονέκτης. τί καταπατᾷς αὐδὴν τῇ τῶν ῥημάτων βαρύτητι, κωλύων ἀναπτῆναι τὴν ὁμολόγησιν τοῖς ⓦ φιλοθέοις; τί κατεπεμβαίνεις τοῦ κωλύω; τί ἐπισοβαζεις ὅτι ὁ πῦρ αὐτοῦ ξύλα; τί κατηχρεῖς τοῦ ἀνενδότως τύπτοντος τὴν ζωὴν δοῦναι; ἢ ὡς οὗτος ὁ τελώνης. Εἰ γὰρ εἶδες, ἄνθρωπε, ⓦ τελώνου ποιοῦντα τοιαῦτα; λῃστεύοντα; σὺν ἀλλοτρίοις πόνοις συλῶντα; τὰ ἀλλότρια λῃζόμενον; θεῖζοντα, ἅπερ οὐκ ἔκτισε; ζωάγρια ὅταν ἀνθρώπου διασκόρπισεν; ἁπλοῦτα τοῖς ὁδοιπόροις τὸ δίκτυον; σὺν τοιούτοις πεθάσας, ὦ Φαρισαῖε· ἀλλ' ὁρᾷς χῆμα ἐλεεινὸν, οἰκτρὸν καὶ βοηθείας ἄξιον. κεῖται γὰρ ἐπὶ τοσούτοις, βασανίζει τὸ ἦθος, ὡς τῶν κακῶν ἐργαστήριον, ἐτοῦ ἄρα σὺν ὀφθαλμοῖς τοσοῦτοι ἀνθρώπων ἁμαρτίαι. ἆρα καὶ πῦρ αὐτῶν τῶν ἀστέρων κατηγείαν ἐκδέχεται, ἢ μᾶλλον νομίζει τῶν πλημμελημάτων τὸ πλῆθος γεγράφθαι

Λυκ. ιη. ι.

ὁ εὔκολος

οἱ σκληροὶ ἐν ἁμαρτίαις

θὴν συμμάχων, πολλῶν δ' ὁπλιτῶν καὶ ἱππέων καὶ ἵππων καὶ χρημάτων καὶ κινδύνων· καὶ ὁ μὲν ὅλως ἐν ἐλπίσι ἔχει τὴν ἐλπίδα τῆς σωτηρίας, ὁ δὲ τῇ βουλήσει καὶ τῇ εὐσεβείᾳ καὶ τῇ μεταβολῇ τῆς γνώμης ἐποιήσατο ἔξιν τὴν σωτηρίαν εὐθέως. Ἡ Βασιλεία γάρ, φησι, τῶν Λικ. ιζ κα.
οὐρανῶν ἐντός ὑμῶν ἐστι. καὶ μὲν ὁ θάνατος, ταῦτα μὲν βασιλεῖ φοβερός· τῷ φιλοσόφῳ π
ὁ ἄλυπος. τὰ γὰρ ὑποφαίνοντα πλοῦτον καὶ ἡδονῆς καὶ τρυφῆς, ὧν ἕνεκα ζῆν ἐπιθυμοῦσιν οἱ πολλοί, καὶ τὴν εὐθηνίαν μετάσασιν ἀνάγκη ῥᾳδίως φέρειν. Εἰ δὲ καὶ σφαγὴν τὸν συμβαίη καὶ κίνδυνον, ὁ μὲν ὑπὲρ εὐσεβείας ἀρίστης κινδυνεύων, ἀθάνατον ζωὴν καὶ οὐράνιον δι' θανάτου περιματεύοντος· βασιλεὺς δὲ τύραννον ἔχει σφαγέα καὶ τῆς ἀρχῆς ἐφεστῶτα, ἐλεεινὸν θέαμα καὶ δεινὸν μετὰ τὴν σφαγὴν γινόμενος· μοναχὸν δὲ ἰδεῖν ὑπὲρ εὐσεβείας
ἐσφαγμένον ἡδὺ καὶ σωτήριον θέαμα. καὶ ὁ μὲν τοῦ ἐρασθεὶς τῶν οἰκείων ἀγαθῶν μιμητὰς ἔξει, καὶ μαθητὰς πολλοὺς εὐχομένους αὐτῷ φθάσαι τὸν ἅπλησιάσαι· ὁ δὲ πολλοὺς ἂν ὁ περισυλᾷς αἰσχύνει λόγους, δεδοικὼς τὸν Θεὸν μηδένα φανῆναι τῆς βασιλείας ἐραστήν. καὶ τὸ μὲν ὀφθῆναι δι' ἀποκτεῖναι τολμήσειεν, εἰς τὸν Θεὸν ἀσεβεῖν ἠρεύμενος, εἰ τὸν τοιοῦτον δύναιτο· ὧν δὲ πολλοὶ σφαγεῖς ἐφεῖσαν ἐρασταὶ τυραννίδος. διὸ περ ὁ μὲν φεύγεται τραυματίας, ὁ δὲ πόλις τρέχει ταῖς εὐχαῖς τοῦτον δεδοικὼς· ὁ δὲ βασιλεὺς ἀεὶ φόβῳ συζῇ καὶ περιδοκίᾳ σφαγῆς. καὶ ὁ μὲν γὰρ ἐπικίνδυνον ἔχει πλεονεξίαν, ὁ δὲ ἀσφαλῆ σωτηρίαν. τοιγαροῦν μὲν οὖν τὸν ἐν τῷ πρακτικῷ βίῳ περιμένειν ἱκανῶς ἔχειν δοκεῖ. Εἰ δὲ καὶ τὸν ἀγῶνα τὸν μέλλοντα βουληθείημεν ἐξετάζειν, τὸν μὲν ὀφθῆναι λαμπρὸν καὶ περίβλεπτον αἱρεζόμενον ἐν νεφέλαις εἰς ἀπάντησιν τοῦ Κυρίου εἰς ἀέρα, καὶ τὸν ἡσυχίαν καὶ παρρησίαν τὸν σωτηρίου τούτου βίου καὶ πάσης ἀρετῆς· ὁ δὲ βασιλεὺς, ἐὰν μὲν δικαίως φιλεῖν ἐθέλῃ φιλανθρώπως δεικνύσας τὸν ἀγῶνα (πολὺ δὲ τοῦτο κατόρθωσις) ἐλάττονος ἔσται σωτηρίας τῆς τιμῆς. ὁ γὰρ ὄντως ἐστὶν ἴσον, οὐκ ἔστι, βασιλεὺς τε χρηστὸς, καὶ μοναχὸς ἄκρως τῆς τοῦ Θεοῦ λατρείας συζῶν. Εἰ δὲ φιλεῖν ποιητὸς καὶ σκαιὸς, πολλῶν κακῶν ἐμπεπλησμένος τὸ γλῶ, τίς ἂν εἰπεῖν δυνηθείη ταῖς συμφοραῖς, αἷς ὀφλήσεται συνεχόμενος, πυρὶ καιόμενος, μαστιγούμενος, τρεχλυόμενος, ἰσαῦτα πάσχων, ἅπερ οὔτε λόγῳ ῥητά, οὐδὲ ἔργῳ φορητά ἐστι; ταῦτα πρὸ τοῦ δεῖ λογιζομένους καὶ μανθάνοντας, μὴ τοῦ πλουτοῦντας θαυμάζειν. ὁ γὰρ τῶν διαφόρων πόθων τοῦτον καὶ μικρὸν ἐγκλεῖς ἐλθεῖν δυνάμενος τῆς τοῦ μοναχοῦ ἀρετῆς. ὅταν οὖν ἴδῃς πλούσιον ἐσθῆτι κεκοσμημένον, χρυσῷ καλλωπιζόμενον, ἐπ' ὀχήματος φερόμενον, ἐξόδους ἐξιόντα λαμπρὰς, μὴ μακαρίσῃς τὸν ὀφθέντα. πρόσκαιρος γὰρ ὁ πλοῦτος, ἡ δόκησις καλὴ τοῦ βίου τούτου (ὄνειδος φθείρει). μοναχὸν δὲ ἰδὼν βαδίζοντα μόνον, ταπεινὸν τὸ πρᾶον τὸ ὑπήκοον τὸ ἥσυχον, ζήλωσον τὸν ὄντα, φαίνῃ μιμητὴς τῆς ἀνώτου φιλοσοφίας, θεῖος γενέσθαι τῷ δικαίῳ συνδαπλήσιος. Αἰτεῖτε γάρ, φησι, καὶ δοθήσεται ὑμῖν. ταῦτα γὰρ ὡς ἀ- Ματθ ζ. ζ.
ληθὴς καλὰ καὶ σωτήρια τὰ μόνιμα διὰ τὴν τοῦ Χριστοῦ φιλανθρωπίαν τὸν περίοικον, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΕΙΣ ΤΟΝ ΤΕΛΩΝΗΝ ΚΑΙ ΤΟΝ ΦΑΡΙΣΑΙΟΝ. Λογ. ζ.

Ὁ πόρρωθεν τοὺς λιμένας θεασάμενοι, ποικίλλουσι τὸν βλέποντα τῶν *Ex Mss. Regio Lut. emend. ex alio Mss.*
δυόντων τὸν τερπνότητα· τότε δὲ αὖ τὸν τερπνὸν γινώσκουσιν, ὅταν πλησίον ἐλθόντες, τὰ δυσθῆ ταῖς χερσὶν αὐτῶν ψηλαφήσωσι. τοιοῦτόν μοι νόει, ἀγαπητὲ, τὸν τῆς ἐκκλησίας κατάσκοπον, ὃν ἐγὼ, καθάπερ δυσθῆ ἀμυδρόντα, προσκείσθαι τοῖς βουλομένοις τὰ τῶν θεοπνεύστων γραφῶν ἀναγνώσματα. Ἴδοι γὰρ δυσθῆς οἱ τοῖς πνευματικοῖς παραδείσοις προσφῆται χορεύοντας, ταξιαρχοῦντας ἀποστόλους, προσεδρεύοντας μάρτυρας,

πὴν μὴ ἔλαφον ὁδὲν ὁ βασιλεὺς τοῖς τοιούτοις κακοῖς, τῷ πενίᾳ ἢ ἀκάκωτον, ὥσπερ ὡς ἀληθῶς αἰχμώλωτος ὁδὲ ἀφορίας. οὐμὴν ὅγε μακάριος οὕτως· ἀλλ' ἅμα τε ὠφθη, καὶ πλουσίων καὶ πενήτων χάριν ἀνακαλῶν καὶ κρίνων ἄλλα καὶ τούτοις κἀκείνοις ὁμοίως, εἰδὲ μὴ εἰς ἀμάτης χρώμενος, ὕδωρ ἢ πίνων κύδιον ἢ ἄμμα τοῦ οἴνου, ὑπὲρ ἑαυτῷ μὴν ὁδὲν μέλει, οὔτε μικρὸν, ὅτε μείζω χάριν ἀπὸ τῶν πλουσίων αἰτῶν, ὑπὲρ ἢ τῶν ἐν ἐρημίᾳ πολλὰς τε καὶ συνεχεῖς ἀμφοτέρους λοιμοτελούσας τοῖς τε πρόσχουσι καὶ τοῖς κομίζεσθαι μέλλουσιν. ὅπου καινὸς ὅδε ἰαμβὸς καὶ τὸ λοιπὸν καὶ πενήτων ὁμοίως, ὁδὲ μὴν ἀμαρτημάτων ἐλευθερῶν ἀπὸ τῆς ἀγαθῆς νουθεσίας, τοῖς ἢ λύων τῷ ἐπιδεσμὸν. βασιλεὺς ἢ ἁπλῶς εἰσφορεὺς κουφοτέρους τῇ κελεύων, ὁδὲ πλουσίους μᾶλλον, ἢ τῷ πενίαν ὠφέλησον, ἢ ἁπλῶς ἐνδεᾶ ποιῶν, ὁδὲ μικρὰ κεκτημένους ἐλάφυσε. ἀλλὰ μὴν ὁ πλούσιον ἐλίζα αὖ βλάψειεν ἡ χαλεπότης τῶν εἰσφορῶν, ἁπλῶς ἢ τῶν πενήτων οἰκίας ὥσπερ χαμαίρρους θησαυρὸν, οἰμωγῆς πιμπλῶσα καὶ κόμας· ἢ ὅπου γῆρας ἐλεεινὸν τοῖς εἰσφερομένοις ὁδὲ φόρους, ὅτι χρεία γυναικῶν, οὐκ ἐρφανία παίδων, ἀλλὰ κωμάζουσι πόντα ἀλλὰ χρόνοι, κοινοὶ λῃσται πολέμιοι τῆς χώρας, ἅπερ οὐκ ἀξιώσεγκεν ἡ γῆ, ζῶντα ὁδὲ γεωργοὺς εἰσφερομένους. φέρε δὴ καὶ εἰπὸν ὀξετάσωμεν, τί μὴν ὁ μοναχὸς, τί ἢ ὁ βασιλεὺς τοῖς ὑπὸ νηκόοις χρήζεται. οὐκοῦν ὁ μὲν χρυσοῦ, ὁ ἢ πνεύματος χάριν· ἢ ὁ μὲν ἔλυσε πενίᾳ ὅταν ἡ χρεὼν, ὁ ἢ ψυχὰς τυραννουμένας ὑπὸ δαιμόνων ἠλευθέρωσε προσευχαῖς. καὶ συμβῆ ποτε ζημιώσεως χρῆμάζεσθαι συμφορᾶς, ἀλλὰ βασιλέα μὴν ὥσπερ ἂν ἄψυχα πρέρχεται, ὅτι ἢ τῶν μοναχῶν οἰκίαν καταφύγῃ, ὥσπερ ὁ λύκος ὑποφεύγων, καταφεύγων ἢ ἐπ' ἀνδρα θηρευτὴν ξίφος ἐν τῇ χειρὶ φέροντα. ὅπερ γὰρ ὦ θηρευτῇ ξίφος, τοῦτο προσευχὴ ὦ μοναχόν· π. οὐ γὰρ οὕτω φοβεροὶ τοῖς λύκοις ὅ ξίφος, ὡς τοῖς δαίμοσιν αἱ προσευχαὶ τῶν δικαίων. οὐ τοίνυν μόνον ἡμᾶς προσὶ ὁδὲ ἁγίους μοναχοὺς ἐν ταῖς χερσὶν καταφύγωμεν, ἀλλὰ ἢ ὁ βασιλεὺς αὐτοὶ προσὶ τούτους καταφύγωσιν ἐν χερσὶ φοβεραῖς, ὥσπερ ὁ πλωχεύοντες ἐν λιμῷ προσὶ ταῖς τῶν πλουσίων οἰκίας. εἰπὲ γάρ μοι, οὐκ Αχαὰβ ὁ τῶν Ιουδαίων βασιλεὺς, ἐν λιμῷ ἢ σιτοδείᾳ τὸν ἐλπίδα τῆς σωτηρίας εἶχεν ἐν ταῖς Ηλίᾳ προσευχαῖς; οὐκ Οζίας τὸν αὐτὸν ἔχων ἀρχὸν ἢ δυνατεῖν, νοσῶν ἢ μέλλων πλουτᾶν, ἐφεστήκοτα τὸν θάνατον ὁρᾶν, ὅτι ἁπλῶς αὐτὸν προσφύγῃ κατέφυγε, ὡς δυνάτῳ δυνατώτερον, ἢ ζωῆς χορηγόν; ἢ μὴν καὶ πολέμῳ καταῤῥαγέντος τοῖς Ιουδαίοις ποτὲ καὶ τῆς Παλαιστίνης οὐκ βάδην αὐτῶν δυνάσταις χυδαιοῦσης, ἁπλῶς τῶν Ιουδαίων βασιλεὺς ἀφέντες τὸν τραπεζὰν, ἢ πέζους, καὶ τοξότας, καὶ ἱππέας, καὶ στρατηγοὺς, καὶ ταξιάρχους, ὅτι ταῖς Ελισαίου προσευχαῖς κατέφυγον. ἠγνόουν γὰρ αὐτοῖς αὐτοὶ πολλῶν μειζόνων ἔσεσθαι τὰ θεραπεύματα τῷ Θεοῦ. ὃ δὴ καὶ τῶν ἢ Εζεκίας ἐποίησε. τῷ γὰρ Περσικῷ πολέμῳ συρέντος, ἢ τῆς πόλεως ὑπὸ τὴν ἐδαφῶν αὐτὴν ἀγαγούσης ἢ εἰς κίνδυνον μέγιστον ἀπειλουμένης, ἢ τὰ ὅπου τῷ τείχη τεμόντων ἢ διορύχων, καὶ σιωπῶν, καθάπερ ἐν προσδοκίᾳ βοῆς τῆς ἢ σεισμοῦ πάντα κινούντος, ταῖς Ησαΐου προσευχαῖς ὁ βασιλεὺς ἀντέσχε ταῖς πολλαῖς τῶν Περσῶν μυριάσι, καὶ οὐκ ἐψεύσθη τῆς ἐλπίδος. ἅμα τι γὰρ ὁ προφήτης ταῖς χερσὶν ἦρεν εἰς τὸν οὐρανὸν, ἢ τοῖς ὄρεσιν ὑπὸ βέλεσιν ὁ Θεὸς τὰ Περσικὰ κατέλυσε πολέμου, παιδεύων ὁδὲ βασιλῆς, καινὰς τῆς ἡμετέρας σωτηρίας ὑπὸ ἑαυτῷ θεραπεύειν, ὅπως ἂν παιδεύηται ἢ προσκαλούμενοι προσὶ τῶν δικαίων ὅτι πᾶσαν πρᾶξιν ἀγαθὴν ἢ φιλόθεον πρέπει αἰδεῖσθαι ταῖς συμβουλίαις καὶ πείθεσθαι ταῖς ἀγαθαῖς νουθεσίαις. οὐ πάνυ ὁκ τοῦτον μόνον ὅτι ὁ διάφορον ἰδίᾳ ἀμφοτέρων, ἀλλὰ καὶ ὁκ ἐπιστεῖ συμβῆ καὶ τὸν καιρὸν, καὶ τὸν μὴ τῆς ἀρετῆς, τὸ ἢ τῆς βασιλείας στρατεύεσθαι, ὁ μὴ ῥᾳδίως ἂν ἑαυτῷ γένοιτο, καὶ ταχέως ἂν προσευχῆς καὶ δακρύων καὶ πάλης καὶ θεραπείας πόνων ταῖς ἁμαρτίας ἐξοπτεμφάμενος, πάλιν ῥᾳδίως ὅτι τῶν προτέραν ἀρχὴν αἰσχρὸς βασιλεὺς ὁ ὁκ ἔσαν, πολλαὶ μὴν δὲ δεη-

θεὶη

ἴσ. κάλλιον ἐλάττων

ρε. πάλαι βλασφημεῖται

λύων, πρῶτον μὲν καταγέλαστος εἶναι δόξει πρὸς τοὺς ἀγχινοήτους, ὅτι τὴν φαύλην μὲν φορᾶς λιθοκόλλητον, καὶ χρυσοῦν, σωφρονοῦντα δὲ καὶ ἐστεφανωμένον καταλαμπτέαν, τὴν δὲ ψυχὴν ἀκόσμητον ἔχει. ἔπειτα δὲ καὶ ὅπως μεταχειρίσαιτο τὸν ἀγῶνα ἐπίσταται. ὁ γὰρ ἑαυτῷ μὴ δυνηθεὶς ἄρχειν, πῶς ἄν ἑτέρους δυνηθείη κατορθοῦν τοὺς νόμους. Εἰ δὲ βούλει καὶ πόλεμον ἑκατέρων ἰδεῖν, θήρασιν μὲν δαίμοσι μαχόμενον, καὶ κρατούμενα τὴν νίκην, καὶ ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ στεφανούμενον (μὴ γὰρ τῆς ἡσυχίας ἕνεκα τὸν πόλεμον ἦρχε), θεσπίοις πτερυγίοις ὁπλισμένον ὅπλοις, ὥστε ἀνάγκη τοῦτον ἡμεῖσθαι τὸν κρατοῦντα) τοῦτον δὲ βασιλέα βαρβάροις μαχόμενον. ὅσῳ δὲ τῶν ἀνθρώπων οἱ δαίμονες φοβερώτεροι, τοσούτῳ λαμπροτέρους ὁ τούτων κρατῶν τοῦ νικῆσαι ἐκείνους. Εἰ δὲ καὶ τὰ μὲν αἰτίαν ἑκατέρου πολέμου καταμαθεῖν βουληθείης, πολὺ ἂν εὑρήσεις τὸ ἴσον. ὁ μὲν γὰρ εὐσεβείας καὶ τῆς τοῦ Θεοῦ λατρείας πολεμῶν τοῖς δαίμοσιν, ἢ πόλεις, ἢ κώμας ἐκ τῆς πλάνης ἐξαρπάσας ποιεῖται· ὁ δὲ μάχεται βαρβάροις ὑπὲρ τόπων, ἢ ὅρων, ἢ χρημάτων ἁρπαζόντων, ἢ πλεονεξίας καὶ ἔρωτος, ἀρχῆς ἀδίκου πρόκλησιν ὑπὲρ τοῦ μάχου· εἴδες δὴ πολλοὶ πολλάκις βασιλεῖς τῶν μειζόνων ὑπερθυμήναντες, καὶ τὰ πρωτεῖα ἀπώλεσαν. ἵνα μὲν οὖν ἀρχὴ καὶ πόλεμοι ποῦ τῶν ἀλλήλων διαφέρουσι, εἴρηται μοι, τόν τε βασιλέα, καὶ τὸν ἐπανυδάκοντα τῇ τοῦ Θεοῦ λατρείᾳ συζῆν· γνοίη δ' ἄν τις καὶ ἐντεῦθεν αὐτὸν ἀκριβῶς, τὸν βίον ἑκατέρου καὶ τὰς πρᾶξεις καὶ πῶς ἡμέρας ἄγοντων. θύει μὲν δὴ ὡς ἀληθῶς τὴν μὲν ὁμιλίαν τοῦ Φαίδωνος, καὶ τὴν Παύλου σοφίαν τὸν ψυχὸν κομψοπίζοντα, μεταπηδῶντα ξυνεχῶς ἀπὸ μὲν Μωϋσέως πρὸς Ἡσαΐαν, ἀπὸ δὲ τούτου πρὸς Ἰωάννην, ἀπὸ δὲ τούτου πρὸς ἕτερον τὸν βασιλέα δὲ ξυνεχῶς ὁμιλοῦντα τοῖς ἀξιάρχοις καὶ ὑπάρχοις καὶ δορυφόροις, οἷς δή τις ὁμιλεῖ ξυνεχῶς, τούτοις ἀφομοιοῦται τὸ ἦθος. ἔχουσι δὲ οἱ μὲν μοναχοὶ πρὸς τὰ τῶν ἀποστόλων καὶ προφητῶν ἤδη ἐκτυποῦσθαι τὸν γνώμονα· οἱ δὲ βασιλεῖς πρὸς τὰ τῶν στρατηγῶν καὶ δορυφόρων καὶ ὑπασπιστῶν, δι' ἃ θέμενοι οἷον ἀγαλμάτων, καὶ ἡδοναῖς ἐκδιζομένων, καὶ τὸ πλέον τῆς ἡμέρας ἀλισκομένων ἐπὶ πότῳ, ἐσθῆτι χαρίεντι, ἢ καλῇ ἀλλὰ τῇ οἵᾳ τε ὑπισταμένων. οὕτως ἄρα καὶ ἀλλὰ τοῦτο τὸ μοναρχικὸν βίον πρεσπίπτει μακαριώτερον, ἢ τὸν ἐν δυναστείᾳ καὶ βασιλείᾳ καὶ συνουσίᾳ. εἰ δὲ καὶ τὸ τυχὸν τὸν χρόνον ἐξετάζειν βουληθείημεν, τὸν μοναχὸν μὲν ὁ ψόμβος τῆς τοῦ Θεοῦ λατρείας καὶ ταῖς δυχαῖς κοσμούμενον, πολὺ πρότερον ἄδοντα τῶν ὀρνίθων, ἀγγέλοις συμβιοτεύοντα, Θεῷ λαλοῦντα, τῶν ἀρετῶν ἀγαθῶν ἀπολαύοντα· τὸν δὲ πολλοῖς ἔθνεσιν ἐφεστηκότα καὶ δήμοις καὶ στρατοπέδοις, καὶ πολλῆς μὲν γῆς, πολλῆς δὲ ἀρχοντα θαλάττης, ὑπὸ τῆς κλίνης διατεταμένον καὶ ῥέγχοντα. καὶ σκοπὸς μὲν γὰρ τοσούτοις πρέπειν σοφοῖς, ὅσα σὺν αὐτῷ ἀπαντήσασι τὸν μοναχὸν ὕπνον βαθύν· τὸν δὲ ἡ τρυφὴ κατακοιμίζει, καὶ ὁ πότος μέχρις ἡμέρας αὐτὸν ἐν τῇ κλίνῃ κατέχειν. ἐπὶ τοίνυν τῷ μὲν μοναχῷ καὶ ἀμπνοὴ καὶ πρόπτωσις μετεία, καὶ σύνοιστος τῆς αὐτῆς ἀρετῆς ἀθλητής· τὸν βασιλέα δὲ, λίθους τε ἀνάγκη καὶ χρυσῷ κομψοπίζεσθαι, πρόπτωσιν τε πολλαχοῦ λαμπρὰν, καὶ χρῆσθαι συσσίτοις, εἰ μὴ ἄφρων εἴη, τῆς ἑαυτοῦ κακίας ἀξίοις· εἰ δὲ νοῦν ἔχει καὶ σωφρονοῖ, χρηστοῖς ἴσως καὶ δικαίοις, πολὺ δὲ λευκομόλοις τῆς ἐκείνου ἀρετῆς. οὕτω καὶ φιλοσοφῇ βασιλεὺς, σὺν ᾧ μικρὸν ἐλπὶς ἐλθεῖν τῆς τοῦ μοναζόντος καλοκαγαθίας δυνήσεται. καὶ γὰρ ἐν ὁδοιπορείαις βαρὺς ὅστις τοῖς ὑπηκόοις, καὶ πολὺν οἶκον, καὶ εἰρωνείαν ἀπολαύων, καὶ πολέμων ἀπόμβος, φόρους τε εἰσπραττόμενος, καὶ στρατεύματα συγκροτῶν, καὶ αἰχμαλώτους ἄγων, καὶ νικῶν, καὶ κτεινόμενος, τῶν ἐκείνου κακῶν διαπίμπλησι τοὺς ἀρχομένους. ἡ νικῶν ἀφόβητος τῶν κομψοπιζόμενός τε τοῖς ἐχθαίοις καὶ μέγα φρονῶν, καὶ τοῖς στρατιώταις πρέπειν ἄδειαν ἁρπάζειν, συλᾶν, τοὺς ὁδοιπόρους ἀδικεῖν, καὶ πόλεις ἐν τῇ καθέδρᾳ πολιορκεῖν, καὶ τῶν πενήτων πορθεῖν οἰκίας, τοὺς ὑποδεξαμένους εἰσπράττεσθαι καθ' ἑκάστην ἡμέραν, ἃ μηδεὶς ὑπετρέπινόμος, ὑπὸ πρόφασιν ἐνός ἔτους ἀργοῦ, τολμήσειέ τε καὶ ἀδικῆσαι. καὶ

Λογ. γ. ΣΥΓΚΡΙΣΙΣ ΒΑΣΙΛΙΚΗΣ ΔΥΝΑΣΤΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΛΟΥ-
τε καὶ ἀσφαλείας, πρὸς μοναχὸν συζῶντα τῇ ἀληθεστάτῃ καὶ κατὰ Χριστὸν φιλοσοφίᾳ.

Exedr. Basil. 1527. emend. ex Ms. Palatino.

ΟΡῶν ἐγὼ τοὺς πολλοὺς τῶν ἀνθρώπων πάνυ δικαίως καὶ μᾶλλον ἀγαπῶντάς τε καὶ θαυμάζοντας, ἢ τὰ φύσει χρηστὰ καὶ ὡς ἀληθῶς ἀγαθὰ· ἀναγκαίως οὖν ἡγοῦμαι πρὸς ἑκατέρων βεβαίας ποιήσασθαι λήψεις, καὶ πρὸς ἀλλήλους τὰ τε κατηρραθυμημένα πρὸς πολλοῖς, τά τε πολλῆς τυγχάνοντα σπουδῆς, ἵνα μαθόντες τὸ διαφέρον ἑκατέρων, τὰ μὲν ὡς ἀξία σπουδῆς καὶ σωτηρίας πρὸ πολλοῦ ποιησώμεθα, τῇ δὲ καταφορᾷ παιδοθεσίαν ὡς οἰκείοις ἀξίων. ὑπὲρ πρὸς πολλοῖς ἀγαπητὰ μὲν πλοῦτος, ἡ δυναστεία, ἡ ἀρχή, ἡ δόξα, ἡ μακροζώιαι οἱ πολλοὶ τοῦ τε ἔθνους ἄρχειν, καὶ φερομένους ὅπη λογισμῷ ἑκάστῳ, καὶ κηρύκων βοῆς ἀπολαύοντας καὶ δορυφορίας πολλῆς· καὶ παραφορᾷ δὲ τὸν φιλοσοφούντων ὁ βίος, καὶ τὴν μονήρη διαγωγὴν ἡρημένων. κἀκεῖνοι μὲν φανέντες, πρὸς ἑαυτοὺς ἐπιτρέφουσι τὸν λόγον· ὅταν δὲ φανέντες, οὐδενὸς ὀφθαλμοῖς ἢ κωμῳδία τις ἁλίσκων πρὸς ἑαυτοὺς ἔλκυσι. καὶ τούτων μὲν οὐδεὶς ἂν ὑπομείνειε θεᾶσθαι ὁμοίως, ἐκείνων δὲ ἅπαντες· καὶ τὴν δυναστείαν μὲν κτήσασθαι, καὶ ἀρχὴν ἔθνους λαβεῖν, χαλεπόν τε καὶ τοῖς πολλοῖς ἀδύνατον, καὶ πολλοὶ αὖ δυσπλοῦσι χειμῶσι τῆς ἀρχῆς ἐφίεσθαι· τὸ δὲ μονήρη βίον ἑλέσθαι, καὶ τὴν τοῦ Θεοῦ λατρείαν συζῆν, πᾶσιν ὁμοίως εὔπορόν τι καὶ ῥᾴδιον. καὶ τῆς μὲν ἀρχῆς ἡ κτῆσις ὧν βίᾳ τύπτῳ συνδιαφθείρεται, μᾶλλον δὲ καὶ ζώντας ἀπολωλεκόσι τοὺς ἑαυτῆς ἐρασάς· ὕδη δέ τινας καὶ εἰς κίνδυνον μέγαν ἢ ἀδοξίαν κατέστησε· ὁ δὲ μονήρης βίος πᾶσι τε πολλοῦ ἀγαθοῦ διαπίμπλησι τοὺς δικαίους, καὶ μὴν τοῦ βίου τελευτῶντος λαμπρούς καὶ χαίροντας ὅτι δικαίοις ἀγγέλοις τοῦ Θεοῦ καὶ σωτῆρος, ὅπου τῆς ἀρχαίων πλούτου μεγάλων ὀφθῆσαι δίδοντες τῶν βεβιωμένων τοῦ δίκαιου. φέρε δὴ τοὺς ἑκατέρους ἀλλήλοις τά τε τῆς φιλοσοφίας ἀγαθὰ, τά τε δοκοῦντα εἶναι χρηστὰ τῆς ὑπ' αὐτοῦ βίᾳ δυναστείας καὶ δόξης, καταμάθωμεν ὃ διαφέρουσιν ἑκάτερον τῶν ἀγαθῶν. τοὺς ἀλλήλοις γὰρ *ἐστιν φανερώτερα. μᾶλλον δὲ, εἰ δοκεῖ, τοῦ κορυφαίου τῶν ἀγαθῶν, τοῦ βασιλικοῦ λέγω, τῇ φιλοσοφίᾳ τοὺς ἑκατέρους ἀθλητὰς, θεωρήσωμεν ἑκατέρας κτήσεως τοὺς καρποὺς, καὶ καταμαθόντες ἀκριβῶς, πότερον μὲν ὁ βασιλικὸς, πότερον δὲ ὁ φιλόσοφος αἱρεῖ. δοκοῦσι μὲν βασιλικὸς πόλεσι καὶ χώραις καὶ πολλοῖς ἔθνεσιν ἐφίστασθαι, καὶ στρατηγοῖς, καὶ ὑπάρχοις, καὶ στρατοπέδοις, καὶ δήμοις, καὶ βουλαῖς, τοῖς ἑαυτοῦ νόμοις ἄγειν· ὁ δὲ Θεῷ διδωκὼς ἑαυτὸν, καὶ μονήρης βίου ἡρημένος, θυμοῦ, καὶ φθόνου, καὶ φιλαργυρίας, καὶ ἡδονῆς, καὶ τῶν ἄλλων ἀρχικῶν κακῶν, σκοπῶν ἀεὶ καὶ φροντίζων, ὅπως αὖ μὴ συγχωρήσωσι τῇ ψυχῇ ὑπὸ τοῖς ἀγαθοῖς ἡμῶν πάθεσι, μηδὲ δουλωθῆναι λογισμοῖς τυραννίδι πικρᾷ· ἀλλ' αὐτόφωτον πάντων ἀεὶ τοῦ ὄμματος ἔχει, καὶ τῷ Θεοῦ φόβου ὑπισχνούμενος τοῖς πάθεσι. τοιοῦτος μὲν οὖν ὁ βασιλικὸς, τοιοῦτος δὲ ὁ μοναχὸς ἀρχὴν καὶ δυναστείαν κέκτηται· ὥστε δικαιότερον δὲ τις τοῦτον βασιλέα καλέσειεν, ἢ καὶ ἀλουργίδι καὶ στεφάνῳ λαμπόμενον καὶ καθήμενον ὅπου θρόνου χρυσοῦ. βασιλικὸς γὰρ ὡς ἀληθῶς, ὁ θυμοῦ καὶ φθόνου καὶ ἡδονῆς κρατῶν, καὶ πάντα ὑπὸ τοὺς νόμους ἄγων τοῦ Θεοῦ, καὶ τοὺς ἐλευθέρους τηρῶν, καὶ οὐκ ἐῶν ὑποδουλοῦσθαι τῇ ψυχῇ τοῦ διαστήματος τῶν ἡδονῶν. τοιοῦτον ἡδέως δὲ ἔθεσι καὶ δήμοις καὶ γῆς καὶ θαλάσσης ἄρχοντα καὶ πόλεων καὶ δήμων καὶ στρατοπέδων. ὁ γὰρ τοῖς πάθεσι τῆς ψυχῆς τὸν λογισμὸν ὑποτάξας, ῥᾳδίως δὲ ὑποταγὴν καὶ αἱ θεσπίσεις μὴ τῶν θείων νόμων, ὥστε αὐτὸν ὁ παρὼν πάντα τοῖς ἀγγελικοῖς εἶναι, μὴ πάσης ἡμερότητος ὁμιλοῦντα ταῖς πόλεσι· ὁ δὲ αἱθεσπίσεις μὲν ἀρχὴν δοκῶν, θυμῷ δὲ καὶ φιλαρχίᾳ καὶ ἡδοναῖς δουλεύων,

χ. διαγωλῶ ἐπιγραμμένον

χ. ἐπιγελώμενος

ὃ πάλιν ἐν τῷ λογισικῷ τῆς ψυχῆς ἔχοντες. ὥστε ὃ μὲν σῶμα ἔργαται ὅτι τῆς τοῦ θεσπεσίου ψυχῆς· αὐθεντὴς ὁ κύριος, ὃ κατ' αὐτὸν τὸν ψυχικόν. ἐὰν δὲ, ἀρχέτωσαν, τίνων ἀρχὴ σώματι; ἢ λογισμῷ; ἐν ψυχῇ ὃ ἀρχικόν, ἢ ἐν σαρκί; ἀλλ' ἐν τίνι ὃ ἀρχικόν, ἢ ἐν τῇ τοῦ λογισμοῦ θειοτάτῃ οὐσίᾳ; ὅσῳ γὰρ λείπεται τῇ δυνάμει τοῦ σώματος ὁ αὐθεντὴς, τοσούτῳ θειέστερ τῇ τοῦ λογισμοῦ καταστάσει. ὑγιῶς ποιήσωμεν κατ' εἰκόνα ἡμετέραν εἶπε, ἐν ὁμοιώσει. οὐ γὰρ ἐν τοῖς παθητοῖς τοῦ Θεοῦ εἰκόνα προσῆλθεν, ἀλλ' ὁ λογισμὸς, τῶν παθῶν ἀκαταστησίας. ἐδόθη σοι ἀρχὴ τῶν ἀλόγων, ὥστε τοῦ ἀλόγου πάθους κρατεῖν. εἰ οὖν τῶν θηρίων ἀρχὴς, πῶς οὐ τῶν ἔνδον θηρίων ἀρχὴς; εἰ τῶν ἔξω ἀρχὴς, πῶς οὐ τῶν ἔνδον ἀβασίλευτα καταλιμπάνεις; ἄρχου τοίνυν ἐκτίσθης· μὴ μόνον λογισμοὺς ἔχε μετρίους, μηδὲ κύφος ἔσο ἐν ἄστασίᾳ τῇ θεμελίᾳ. ἄπιστοι γάρ, εἰ τὰ πτώματα μὴ ἔξω καταβάλλεις, σεαυτὸν ὁ κύφος ὄντως ἐν μετεώρῳ· ὑπαιρόμενοι καταβάλλεσθαι. μὴ οὖν τυφωθῇς ὑπαρθῇς ὑπὸ ὧν εἶ, ἐν μίζω φρονήσῃς τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως· μηδὲ ὑπερηφάνως φρονωθῇς, μηδὲ δόξαι ὀπτίζητε, μηδὲ μέγα τι σταθῇ ἐν ὑμῖν· ἐπεὶ ἔσῃ ὡς πεπλανημένοι ἀφ' ἑαυτοῖς, ὧδε χάσκοντες ἀπεφερόμενοι. ἄρχε τῶν σοὶ λογισμῶν, ἵνα γένῃ πάντων κύριος. ἢ γὰρ διδομένη ἡμῖν ἀρχὴ τῶν ζώων ῥυθμίζειν ἡμᾶς ὀφείλει πρὸς ἑαυτὸν ἡμᾶς ἄρχειν. ὥσπερ γὰρ ἔστι ὄφελος οἰκίας, οὐ πόλεως, οὐ χωρῶν, ἐὰν μὴ ὦσιν οἱ φυλάττοντες, ἐν εἰδέτις ποτὲ μὲν κλείειν, ποτὲ δ' ἀνοίγειν· ὅτως οὐδὲ μάταιος ἄφελος, εἰ μὴ λογισμὸς ἦν χωρῶν τῶν ἄλλων καταρτωμάτων ὄφελος, εἰ μὴ λογισμὸς ἦν χωρῶν τῶν αὐτῶν βουλευμάτων, πότε κλῄειν καὶ τινὰ ἀνοίγειν τῆς καρδίας μετ' ἀκριβείας καὶ πολλῆς ὀπτικῆς ὀπτικῆς ὀπτικτεμμένος, ἐν εἰδὼς πότε μὴ ἐκφέρειν δεῖ, πότε δ' εἰσάγειν. καὶ τοῖς λογισμοὺς ἐκβιάσηται, ἀποπέμψει αὐτοὺς εἰδοι χρεία, ἐν μὴ ἐᾷ εἰς λόγους ἐκφέρεσθαι, ἀλλὰ ταύτην ἀνέχεσθαι τὸν ῥίζαν, ἐν ἀσφαλῆ τὸν θύραν ἔχει ἐν ἀκριβῆ τὸν φυλακὸν, καὶ τὰ ποιητὰ βουλεύματα μὴ ἐᾶν πίπτεσθαι, ἐν πτώματα ἀποπέμψει. διὸ καὶ ὁ Θεὸς ἔνδοι αὐτοῖς τοῖς ποιητοῖς λογισμοῖς δι' ὧν φησὶ λέγων· Ὁ ἐμβλέψας γυναικὶ πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι, καὶ τὰ ἑξῆς. ὁρᾷς πῶς οὐκ ἀφίησι αὐτοὺς βλαστῆσαι, τοῦτ' ἔστιν εἰσάγειν; οὐκ ἐπιθυμῶ, οὐκ ὀργίζω; λέγει γάρ· Ὁ ὀργιζόμενος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ, ἔνοχος ἔσται εἰς τὸν γέενναν τοῦ πυρός. ἔσωσαι αἱ θύραι κεκλεισμέναι, φησὶ, καὶ τὰ ποιητὰ λογισμοὶ ταχέως χλωρώσουσι. οὐ θυμῶ γὰρ καὶ ἐπιθυμίας πρῶ ἀμύρτημα ἔστι τῇ ψυχῇ. διὰ τοῦτο καὶ ὁ Δαβὶδ εὔχεται πρὸς Θεὸν λέγων, Μὴ ἐκκλίνῃς τὸν καρδίαν μου. οὐχ ὅτι ὁ Θεὸς ἐκκλίνει αὐτὸν (μὴ γένοιτο) ἀλλ' ὁ λέγει τοιοῦτόν ἐστι; μὴ ἀφῆς ἐκκλιθῆναι, ἢ παρεισπαστῶναι εἰς ποιητὰς ἐνοίας. ἐκβάλλει γὰρ ἡ πηγὴ τῆς καλῆς ἢ τῆς ποιητῆς. ὥσπερ γὰρ ὀφθαλμῶ παρειαγομένῳ στενοχῶς, ἢ νῶ μὴ πρὸς τὰ πλάγια παρεφερομένῳ, νῶ ἢ πρὸς τὰ ἄνω ἐ κάτω πυκνὰ στρεφομένῳ, ἰδεῖν ἐναργῶς ὃ ἐστὶν καλόν οὐκ οἶδε, ἀλλὰ χρὴ πρεσπρεῖσθαι τοῦ γνώμου τῷ ὁρατῷ ἀμέλει ἀληθῆ ποιεῖσθαι τὸν θέαν· ὅτω ἢ νοῦν ἀνθρώπου ἐπὶ μείζων φρονητίδων παρεισφερόμενον, ἀμήχανον ἐναργῶς ἐναπτίσαι τῇ ἀληθείᾳ, καὶ ἕτοιμον εἶναι συνδέξασθαι τῇ καρδίᾳ ταῖς ἐκ τῆς θείας διδασκαλίας ἐμπομπὰς δόγματυπώσεις, ἐκ ποιητῆς ζωηθείας παρεκπαγέντων αὐτῇ διδαγμῆς. ἄλλως γὰρ ἐλέγχεσθαι ἐν τῇ ψυχῇ ταῖς θεῖα ὄντα ἔστι, μὴ ταῖς ἐξ ἴδιας παρολήψεως αὐτῆς ἐξελήλυθε. τοῖς γὰρ μὴ σκεδαννύμενος ὅτι ταῖς ἔξω, μηδὲ συνὼν τῷ αἰσθητηρίων ὅτι ἐν κόσμου ἐξαχούμενος, ἐπιθυμεῖ μὲν πρὸς ἑαυτὸν, δι' ἑαυτῆς ὁ πρὸς τὸν παρὰ Θεοῦ ἔποιδεν ἀναβαίνει· κἀκεῖθεν ὧ κάλλει παρελαμπρύνομός τε ἐ ἐλλαμπόμενος, ἐν αὐτῆς τῆς φύσεως λάθρα λαμβάνει, μήτε πρὸς ἐμφῆς φρονητίδα, μήτε παρεβολαίων μέλειν τὸν ψυχὸν καθηλκόμενος· ἀλλὰ φολλὸν ἀπὸ τ' γνίνων φρονητίδων ἄγαν, τὸν πᾶσαι ἑαυτῆς ἀσθενῶ ὅτι τὸν κτῆσιν τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν ὑπολήψεσι· ὧν γένοιτο ἡμᾶς ὑπὸ τυχεῖν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ.

ἰσ. ἐστὶ

ἰσ. -νον μὲν καταβάλλειν

Ματθ. ε κη. ἐως κε.

Φησὶ ἀ-

ἰσ. ὀφθαλμὸν

ἰσ. ἐστὶν

ἰσ. ὀφθαλμὸν

ἰσ. ὀφθαλμὸν

ἰσ. ὀφθαλμὸ

Ιωαν. ιζ. κε. δυάσαι εἰ) δίξασθαι, μηδὲ ὃ ἄγιοι χωρῆσαι πᾶν μα διεμβρύσαι. Πάτερ γὰρ, φησι,
Ιωαν. ιδ. ιζ. δίκαιε, καὶ ὁ κόσμος σε οὐκ ἔγνω, καὶ, Τὸ πνεῦμα ἡ τῆς ἀληθείας, ὃ ὁ κόσμος οὐ δύναται λαβεῖν. λυθῆναι οὖν δεῖ τῶν δεσμῶν τῆς προσπαθείας τὸ βίου τὸν γε ἀληθινῶς τῷ Θεῷ ἀκολουθῆσαι μέλοντα. τοῦτο ἡ Δαβὶδ πάντοθεν ἀναχωρήσεως καὶ λήθης τῶν παλαιῶν ἐθῶν κατορθοῦται. τοῦτο ἡ ποιήσαντας πάσῃ φυλακῇ τηρεῖ προσήκει τὴν ἑαυτῶν καρδίαν, μήποτε τὴν πρὸς Θεοῦ ἔποιδν ἐκδέξεται, ἢ τὴν μνήμην τῶν γαμμασίων αὐτῆς φαντασίας τὰ ματαίων καταῤῥυπαίνει· ἀλλὰ δεῖ τῆς διηνεκοῦς καθαρᾶς μνήμης ἀντετυπωμένην ἔχειν ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν, ὥσπερ σφραγῖδα ἀνεξάλειπτον, τὴν οὐσίαν τοῦ Θεοῦ ἔποιαν. ὅτω γὰρ πρέπει πᾶν ἡμῖν ἡ πρὸς Θεὸν ἀγάπη, ἅμα τε διεγείρουσα πρὸς τὴν ἐργασίαν τὰ ἐντολῶν τοῦ Κυρίου, ἢ ὑπ' αὐτῶν πάλιν αὖτη ζωπυρουμένη, πρὸς ὃ δέχαρκὲς ἐξ ἀδι-
Ιωαν. ιδ. ιε. ἀπλωτον. ἐξ τοῦτο δήλωσεν ὁ Κύριος, ποτὲ μὲν λέγων, Εἰ ἀγαπᾶτέ με, τὰς ἐντολάς μου τηρήσατε· ποτὲ δέ, Ἐὰν τὰς ἐντολάς τὰς ἐμὰς τηρήσητε, μενεῖτε ἐν τῇ ἀγάπῃ μου. καὶ ἔτι
Ιωαν. ιε. ι. δυσωπητικώτερον· Καθὼς ἐγὼ τὰς ἐντολὰς τοῦ πατρός μου τετήρηκα, καὶ μένω αὐτοῦ ἐν τῇ ἀγάπῃ. ὁ δὲ πανταχόθεν ἐν τῇ ἐργασίᾳ τὴν ἀκρίβειαν τῆς ἐντολῆς, δῆλός ἐστι πρὸς τὴν μνήμην τοῦ Θεοῦ ἀσθενῶν. Σωτηρίᾳ δὲ καὶ ὃ ἀμετανόητον τῇ ψυχῇ, ἐξ ὃ ἰδιάζει τὴν οἴκησιν. ὃ γὰρ δυσμενεστάτων ἔχει τὴν ζωὴν, βλαβερόν. σκοπῶ ἵνα μὴ δι' ὧν, ἢ δι' ὀφθαλμῶν ἐρεθισμοὺς διέχωμεν, καὶ ἵνα δυνηθῶμεν ὑπομένειν τῇ προσοχῇ, ἀπολάσωμεν προσῆκον τῇ οἴκησιν. ὅτω γὰρ καὶ τὸ προσλαβόντος ἕξεις πρεπωδέστατα, ἐν ᾧ ἀνο-
Ματθ. ιε. κδ. τείως ἐζήσαμεν τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ. καὶ ὃ, Εἴ τις ἔρχεται πρὸς μέ, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν, πότε αὖ τις εἰ τούτων πληρώσας δυνηθείη; χρὴ γὰρ ἡμᾶς ἀπαρνησαμένους ἑαυτοὺς, * *
καὶ ἀφιστᾶσι ⓦ σαυτὸν τῷ Χριστῷ, ὅτως ἀκολουθεῖν αὐτῷ. αἵρησις δέ ἐστιν ἐμοῦ, ἢ πάντελὴς τῶν προελθόντων λήθη, καὶ ἡ τῶν θελημάτων αὐτοῦ διαχώρησις. ἐὰν δέ τι ἐντολικὸν λιπώμεθα ἑαυτοῖς μνήμης γένιον ἐν ὑσίᾳ τινὶ φθαρτῇ, ἐσταῦθα τῷ νοῒ οὐκ ἐνοῖ βορ-
● βόρῳ κατορυχθέντος, ἀνάγκη τὸν ψυχὸν ἀθέατον εἶ) Θεῷ, καὶ πρὸς ἐπιθυμίαν τῶν ὑρανίων καλῶν, ἢ τῶν ἀποκειμένων ἡμῖν ἀγαθῶν ἐν ἐπαγγελίαις, ἀκίνητον. ὅλως ἡ, μηδὲ Ἰσ. ὧν μὲν, οἷον ἀκοὴ-
πρὸς τῶν ἀναγκαίων αὐτῶν μεριμνᾶν συγκεχώρηται, οἷ. Ἐφῆς ἢ σὺν ὑματος, "ὥστε, οὐκ ἀ-
χθόμεθα, στυγνάζοντα ποιεῖσθαι τὰς ἐννοίας τοῦ κόσμου, τῆς πρὸς τὸ γεωργεῖν τὴν ψυχὴν ἡμῶν ἐγκαταβαλλομένης ἀπορίας τὸν καρποφορίαν ἐμποδιζούσας; τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
Ματθ. ιθ. κε. Χριστοῦ εἰπόντος· Οὗτοι δέ εἰσιν ⓦ Οἱ εἰς τὰς ἀκάνθας πεσόντες, οἱ τὸν μεριμνῶν, καὶ πλούτου, καὶ ἡδονῶν τοῦ βίου συμπνιγόμενοι, ἢ οὐ τελεσφοροῦσιν. ὅτε γὰρ ἀμέριμνος χρεών ἵνα δώσωμεν, ὅτε τῷ ἐρῶντι τόπον ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν καταλείψωμεν, δεῖ τῆς συνεχοῦς μνήμης ἕνοικον ἔχοντες ⓦ Θεόν. καὶ ἡ προσοχὴ ἡ τῆς διανοίας, ἢ ὁ" τοῦ μετεωρίζεσθαι ἐ- Ἰσ. τὸ μὴ μετεωρ-
θισμὸς, εὐκόλως δὲ διὰ τῆς ὀρθῆς ἀγωγῆς τοῖς τοιούτοις παιδίοις ἐπίσχοιτο, εἰ πρὸς τῶν ὑπεραπειρώτων ζωηχοῦς διακρίνοιτο, ποδ ἔχοιεν τὸν ἔνοικον, καὶ πρόφοισιν ἐν τοῖς λογισμοῖς. ὃ γὰρ ἀπλοῦν τῆς ἡλικίας καὶ ἄδολον, ἢ πρὸς ὃ ψεῦδος ἀνεπιτήδειον, ἐξαγορεύει μᾶ εὐ-
κόλως τὰ ἀπόῤῥητα τῆς ψυχῆς· καθ' ἡ τὸ μὴ σωνεχῶς ἐγκαταλαμβάνεσθαι τοῖς ἀπαγορευθεῖσιν, ὁ τοιοῦτος φεύγει αὖ τὰς τῶν ἀτόπων ἐννοίας, τὸν ἐν τῷ ἐλέγχειν αἰσχύνην φοβούμενος. * * *
Γεν. α. κζ. καὶ Εἶπεν ὁ Θεὸς, Ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν. ⓦ ἐγὼ ἄνθρωπον λέγων.
ἀλλ' ἐρᾷς σύ, ἢ λέγει ἡμῖν πρὸς λογισμόν· ⓦ δύο ἄνθρωπον εἶπε κατ' εἰκόνα Θεοῦ, ὁ ἡ λο-
β. Κορ. δ. ιζ. γισμὸς πῶς αὖ ἄνθρωπος; ἄκουε ἢ ἀποστόλου λέγοντος· Εἰ καὶ ὁ ἔξω ἡμῶν αὖ ἄνθρωπος διαφθείρεται, ἀλλ' ὁ ἔσω ἀνακαινοῦται ἡμέρᾳ καὶ ἡμέρᾳ. δύο λοιπὸν γνωρίζω δύο ἀνθρώπους, ἵνα τὸν φανερώσω, καὶ ἵνα τὸν ἀποκεκρυμμένον τοῦ τοῦ φανερωθέντος. ἔσω τοίνυν ἔχομεν αὖ ἄνθρωπον ἢ διπλοῦ πινές ἐσμεν· ἢ τότε ἀληθῶς λέγομεν, ὅτι ἔνδον ἐσμὲν αὖ ἄνθρωποι, ὃ ἡ ἔξω οὐ,

ὃ

χρυσπίδων, πρόσευχε, ἐγρήγορσις; ἀπιθι πρὸς τὸν Ἀνδρέαν· μάθε πίστιν. Ἀνέχησαι, φησί, πρώτης ἀπὸ τῆς τραπέζης· καὶ εὐθέως ἐκεῖνα ἐστὶ πρὸς ὕπνον ἐ- a. Bas. a 8.
τρέπετο, ἐστὶ πρὸς ἀνάπαυσιν. ὅθεν μοι δοκεῖ ἐγὼ ὅτι τῆς τραπέζης καθημένη, κύφη τις οὖσα, καὶ μὴ βαρεῖσθαι σιτίοις πίνει. ἐγὼ γὰρ αὐ τοσαῦτα πίνειν δάκρυα. καὶ οὐκ ὄπτῳ λαμπρᾷ καὶ
ἰς κέκραι ἰώτο 5 μεγάλῃ ἀφῆκε φωνὴν, ἀλλ' ὄπτῳ μεγάλα ἴσθι τῇ καρδίᾳ ἐβόα. Η φωνὴ γὰρ αὐτῆς οὐκ ἠκούετο, φησί, καὶ Εἰσήκουσεν αὐτῆς ὁ Θεός. οὐδὲ γὰρ ὅτω φωνῆς χρεία, ὡς ἀγγέλοις, ὥσπερ οὐδὲ ἐκτάσεως χειρῶν, ὡς στωμυλοποιίας ψυχῆς· οὐδὲ ῥήματος, ἀλλὰ βουλήματος. καὶ γὰρ ἔξω ἐκκλησίας ἦς, κραύζε καὶ λέγε, Κύριε Ἰησοῦ Χριστὲ ἐλέησόν με, εἰ καὶ μὴ κακῶς τὰ χείλη, ἀλλὰ τῇ ἀγγέλων βοᾷ. ἐγὼ σωπῶντος γὰρ ἀκούει ὁ Θεός. ὁ
10 ζητῶν τόπος, ἀγαθὸς τόπος, καὶ γὰρ ὥσπερ ἀνῆς, θύρας. καὶ εἰ, μὴ ζήτει τόπον. θαλασσαν ἐμπορεύου, ὅπου θέλει Αἰγύπτιος, καὶ μέσον ὁ Μωϋσῆς μηδὲν λαλεῖ· καὶ λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ Θεός, Τί βοᾷς πρός με; καὶ σὺ τοίνυν ὅταν πειρασμὸς ὀπτιτύχῃ σοι, ὅτι Ⓦ Θεοῦ καταφύγε, Ⓦ διασώτειν Ἰησοῦν κάλεσον. μὴ γὰρ ἀνάθεμά ἐστιν, ἵνα ἀπέλθῃς εἰς τόπον; ὁ Θεὸς ἀεὶ ἐγγύς ἐστιν. ἔστι σοὶ λαλοῦντος ἐρεῖ, ἰδοὺ πάρειμι. οὐδέπω τελεῖς τὸν εὐχὴν, καὶ Εξοδ. ιδ. ιο.
15 λόγος τὸν αἴτησιν δίδωσιν. ἐὰν γὰρ τὸν ἀγγέλοις ἔχῃς καθαρεύουσαν τῷ ἀτόπων παθῶν, κἂν ὁ ἀγρᾶς ἦς, κἂν ὁ ὁδῷ, κἂν ὁ θαλάσσῃ, κἂν ὁ πανδοχείῳ, κἂν ὥσπερ ἀνῆς, δυνήσῃ Ⓦ Θεοῦ καλέσας ὀπτυχεῖν τῆς αἰτήσεως. πολλάκις, φησὶν, ᾔτησα, καὶ οὐκ ἔλαβον. πάντας ὅτι κακῶς ᾔτησας, ἢ ἀπίστως, ἢ μετεώρως, ἢ τὰ μὴ συμφέροντά σοι· Εἰ δὲ καὶ συμφέροντα πολλάκις ᾔτησας, ἀλλ' ὁ πρέμνας. γέγραπται γάρ· Εν τῇ ὑπομονῇ ὑμῶν κτήσα- Λυκ. κα. ιθ.
20 σθε τὰς ψυχὰς ὑμῶν· καὶ, Ο ὑπομείνας εἰς τέλος οὗτος σωθήσεται. ἐὰν γὰρ οὐκ αἰ- Ματθ. ι. κδ.
τήσῃς μὴ κακίαν καὶ πονηρίαν πολλὴν, οὐ λαμβάνεις. δεῖ γὰρ πρότερον ποθῆσαι, ποθήσαντα δὲ ζητῆσαι ἐξ ἀληθείας τὸ πίστει καὶ ὑπομονῇ τὰ ἐκείνῳ συμφέροντα, τὸ μηδενὶ κρινόμενος ὑπὸ τοῦ Ζωοδότου, ὡς ἀμελῶς ἢ ῥᾳθύμως αἰτῶν· καὶ τότε λαμβάνεις, ὅτε θέλει ὁ Θεός. χρεῖττον γάρ σε οἶδε τὰ συμφέροντά σε. καὶ ἴσως ἀγαθὸν
25 τοῦτο αἰσθάλλεται, τὸν πρὸς αὐτὸν προσδρίαν σε σοφίζόμενος, ἵνα γνῷς τί ὅτι δῶρον Θεοῦ, καὶ φυλάξῃς ὃ δοθὲν μὴ φόβου. πῶς γὰρ ὁ μὴ κάματον πολλοῦ κτᾶταί τις; κατουδάζῃ τοῦτο φυλάσσειν, ἵνα μὴ ἀπολέσας αὖθις, ἀπολέσῃ καὶ Ⓦ πολὺν αὐτοῦ κάματον, καὶ τὸν χάριν τοῦ Κυρίου ἀνταπόδοτος ἀξίως γένηται τῆς αἰωνίου ζωῆς. τί γὰρ ὠφέλησε Ⓦ Σολομῶντα ταχέως λαμβάνοντα τῆς σοφίας τὸν χάριν, καὶ ἀπολέσαντα αὐτόν; μὴ οὖν ὀλι-
30 γωρήσῃς, ἐὰν μὴ ταχέως λάβῃς ὃ αἰτημά σου. Εἰ γὰρ ἤδει ὁ ἀγαθὸς δοτὴρ, ὅτι ταχέως λαμβανόμενον τὸν χάριν οὐκ ἀπόλῃς αὐτόν, ἕτοιμος ἦν ἐν τῷ τῆς αἰτήσεως παρέχειν σοι. νῦν δὲ κηδόμενός σου, τοῦτο ποιεῖ. Εἰ γὰρ ὁ λαβὼν δοῦλος ὃ τάλαντον, ἐν σῶσαι αὐτὸ φυλάξας, δέον μὴ προσφιλόσοφος, κατεκρίθη· πολλῷ μᾶλλον ὁ ἀπολέσας αὐτὸ κατακριθήσεται. προέχε σεαυτῷ, καὶ πανοπλίζου σεαυτὸν ἐκδικεῖσθαι.
35 σεαυτῷ φυλακὴν ἐν τοῖς ὄμμα· ἐν μέσῳ παγίδων βαδίζεις· κεκρυμμένοι βόθροι παρὰ τὴν ὁδὸν πανταχόθεν κεκαπήκασι. πάντα οὖν προεισκόπει, ἵνα σώζῃ ὥσπερ δορκὰς ἐκ βόθρων. ἐκεῖνα γὰρ ἀνάλωτός ἐστι τῆς βρόχοις, διὰ τὸν τῆς ὀφρύσεως ὀξύτητα· ὅθεν καὶ ἐπώνυμός ἐστι τῆς ὀξυδορκίας. ἐκεῖνο μόνον γε γινώσκειν χρή, ὅτι ὅ τι ἄλλης πιὸς ἐστὶ λῆς τήρησιν, ὅτε αὐτὸν τὸν πρὸς Ⓦ Θεὸν ἀγάπην, ὅτε τὸν πρὸς Ⓦ πλησίον δυνάμθα
ἰσ. τῇ δια- 40 κατορθῶσαι, ἄλλοτε πρὸ ἄλλα" τῆς διαφορᾶς ἀπαπλημώμθοι· ἀλλὰ διὰ ἡ ἄσκησις τῆς χρὴ ὃ διαλέλειπεν τῷ Χριστοῦ πρὸς Θεὸν διαφορήσεως ἐν τῇ αἰαχωρήσει τῶν μεμιμμένων τοῦ κόσμου, ἐν τῇ πάντας ἀλλοτριώσει τῶν" ποικίλων πειρασμῶν κατορθοῦται. ὅτω καὶ τοῖς μαθηταῖς ὁ Κύριος, μὴ τὸν εἰλικρινῆ καὶ ἀμετεώριστον διάθεσιν, ἐμβατύρῃ λέγων· Ὑμεῖς Ιωαν. ιι. ιθ.
οὐκ ἐστὲ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου. ἐν ἀπὸ τοῦ ἐναντίου τὸν τοῦ Θεοῦ ὑπόγνωσιν Ⓦ κόσμοι ἀ-

δυνάτου

ἀλλαχοῦ που [ποτε] ἦ, ἀπατώμενος, ϗ δοκῇ βλέπειν τινας, ϗ προσώπως λαλῆν, ϗ ἁφάπτεσθαι προσώπατα, ἀπιρπλώμενος" ὅστ ἁμβολικῶς. χρὴ οὖν ἀσφαλίζεσθαι ϗ ἰωσχῦν ⓦ τοῦν, ϗ χθυναγωγὴν αὐτοῦ, ϗ πόῤῥω λογισμοὺ ϗ πᾶσαν τὴν ποιητικὴν ἐνέργειαν καλάζειν ἀπὸ τῆς ἐπικλήσεως τοῦ ὀνόματος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ιησοῦ Χριστοῦ· ϗ ὅπου τὸ σῶμα ἵσται, ἐκῖ ϗ οἱ νοῖς ἔστω, ἵνα μίαν τοῦ Θεοῦ ϗ τῆς καρδίας μηδὲν ἕτερον ὑρίσκηται ὡς μεσότητα, ἢ ὡς Φαρισαῖος ἐπισχὼν τὴν τοῦ καρδίαν, ϗ χωρίζων ἀπὸ τοῦ Θεοῦ. ἐὰν ἦ καὶ ποτε ἁρπάζῃ ⓦ νοῦν, ἀ χρὴ τοῖς λογισμοῖς ἐγχρονίζειν· ἵνα μὴ ἡ συγκατάθεσις τῶν λογισμῶν εἰς πρᾶξιν αὐτῷ λογισθῇ ἐνώπιον Κυρίου ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, ὅτε χρηεῖ ὁ Θεὸς τὰ κρυπτὰ τῶν ἀνθρώπων. Ρωμ. 2 ιϛ. χαλάσατε τοίνυν ἁβαπτιστοὶ, ϗ πλατύνατε τῷ Κυρίῳ Θεῷ ἡμῶν, ἕως οὗ οἰκτιρήσῃ ἡμᾶς· ϗ μηδὲν ἕτερον ζητήσατε, ἢ μόνον ἔλεος παρὰ Κυρίου τῆς δόξης, ζητοῦντες ἦ ἔλεος, ἐν ταπεινῇ ϗ ἐλεεινῇ καρδίᾳ ζητεῖτε, ϗ βοᾶτε ἀπὸ προθύμως ἕως ἐσπέρας, εἰ δυνατὸν, ϗ ὅλην τὴν νύκτα, ὦ, Κύριε Ιησοῦ Χριστὲ, ἐλέησον ἡμᾶς· ϗ βιάσασθε ⓦ νοῦν ὑμῶν εἰς τὸν ὃ ἔρχεται ἕως θανάτου. πολλὴ γὰρ βίας" χρῄζει ὃ ἔρχεται τοῦτο, Ματθ. ζ. ιδ. ὅτι στενὴ ὅδός ἐστιν ἡ πύλη, ϗ τεθλιμμένη ἡ ὁδὸς, ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ζωήν, ϗ ⓐ βιασταὶ ἁρπάζουσιν αὐτήν. βιαστῶν γάρ ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, μὴ χωρίζεται ταῖς καρδίας ὑμῶν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ προσμένετε ϗ φυλάττετε αὐτὴν μετὰ τῆς μνήμης τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ιησοῦ Χριστοῦ πάντοτε, ἕως οὗ ἐμφυτευθῇ ὁ ὄνομα τοῦ Κυρίου ἔσω ἐν τῇ καρδίᾳ· ϗ μηδὲν ἕτερον ἐπιζητεῖ, ἢ ἵνα μεγαλωθῇ ὁ Χριστὸς ἐν ὑμῖν. παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, ⓦ χαρίσασθαι ταύτης τῆς προσευχῆς μηδέποτε καταπαύσατε, ἀλλ' εἴτε ἐσθίετε, εἴτε πίνετε, εἴτε ὁδεύετε, εἴτε τι ἄλλο ποιεῖτε, ἀδιαλείπτως χράζετε· Κύριε Ιησοῦ Χριστὲ, ἐλέησον ἡμᾶς· ἵνα αὕτη ἡ μνήμη τοῦ ὀνόματος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ιησοῦ Χριστοῦ ἐρεθίσῃ πρὸς πόλεμον τὴν ἐχθρὸν. πάντα γὰρ διὰ τῆς μνήμης ἔχει θύραν ἡ βιαζομένη ψυχὴ, εἴτε ἀγαθὰ, εἴτε πονηρά. πρότερον ἦ τὰ κακὰ ἔχει ἰδεῖν ἔσω ἐν τῇ καρδίᾳ, καὶ τότε τὰ καλά. ἡ γὰρ μνήμη ἔχει" αὐτὸν παπαινώσαι, ἡ μνήμη ἔχει ἐλέγξαι τὸν ἐν ἡμῖν οἰκοῦσαν ἀμαρτίαν, καὶ ἡ μνήμη ἔχει αὐτὸν δαπανῆσαι· ἡ μνήμη ἔχει κτῆσαι πᾶσαν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ ἐν τῇ καρδίᾳ, καὶ ἡ μνήμη ἔχει αὐτὸν νικῆσαι καὶ ἐκβαλεῖν ἔξω μέρος. καταρτίζεται γὰρ ὃ μέρος τοῦ ὀνόματος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ιησοῦ Χριστοῦ εἰς ⓦ βυθὸν τῆς καρδίας, ⓦ μὴ δράκοντα ⓦ κατοικοῦντα ταῖς νομαῖς ταπεινοῖ· τὸν ἦ ψυχὴν σώζει καὶ ζωοποιεῖ. ἀδιαλείπτως τοίνυν παρακαλεῖτε ἐν τῇ καρδίᾳ ὃ ὄνομα τοῦ Κυρίου Ιησοῦ χράζοντες, ἵνα καταπίῃ ἡ καρδία ⓦ Κύριον, ϗ ὁ Κύριος τὴν καρδίαν, καὶ γένηται τὰ δύο εἰς ἕν. ὃ ἦ ἔργον τοῦτο οὐκ ἔστι μιᾶς ἡμέρας, ἢ δύο, ἀλλὰ χρόνου πολλοῦ καὶ καιροῦ, καὶ ἀγῶνος καὶ πόνου χρεία, ἕως ὃ σκληθῇ ὁ ἐχθρὸς, καὶ ἐκβληθῇ ὁ Χριστός. Εφ. ϛ. ιβ. Οὐκ ἔστι γὰρ ἡμῖν ἡ πάλη πρὸς αἷμα καὶ σάρκα, ἀλλὰ πρὸς τὰς ἀρχὰς, πρὸς τὰς ἐξουσίας, πρὸς τὰ πνευματικὰ τῆς πονηρίας, ὡς φησιν ὁ ἀπόστολος. ὅτου δεῖ ⓦ βοᾶν ἡμᾶς, ὡς ὅλην αὐτὴν συναγαγόντα καὶ στεντόνοντα τὸν ἁβραὰμ, καλῆν ⓦ Θεὸν μετὰ ὀδυνωμένης ψυχῆς· ϗ μηδὲ μακρὰς ἀποτείνοντα λόγους, μηδὲ εἰς μῆκος τὸν ἱκετηρίαν ἐκτείνειν, ἀλλὰ ἐλίγα ϗ ψιλὰ λέγειν ῥήματα. οὐ γὰρ ἐν τῷ πλήθει τῶν ῥημάτων, ἀλλ' ἐν τῇ νήψει τῆς ἁβραὰμ κεῖται ὃ ἀκουσθῆναι. ϗ τοῦτο ἀπὸ τῶν μετὰ τοῦ τῆς Σαμουὴλ μητέρα τὸν Ανναν ἐστὶν ἰδεῖν. δεῖ τοίνυν ⓦ βοᾶν μὴ μακρὰς ἀποτείνοντα λόγους, ϗ συνεχῶς βοᾶσθαι" βοᾷ ὁ Χριστὸς διὰ Παύλου ἐκέλευσεν, ὀλίγων ἁβαλεμμάτων. δὼ γὰρ εἰς μῆκος ἐκτείνῃ ⓦ λόγον, ὀλιγωρήσας πολλάκις, πολλὴν ἔδωκας τῷ ἁβόλῳ τὸν ἄδειαν εἰσελθεῖν ϗ ἀποσκελίσαι σε, ϗ τὸν ἁβραὰμ ἀπαγαγεῖν τῶν λεχθέντων. δὸς ἦ συνεχῆς ϗ πυκνὰς ποιῆς ταῖς εὐχαῖς, πάντα καιρὸν ἅπτεται τῇ πυκνότητι ἁβλαμβαίνης, δυνήσῃ ταῖς εὐχαῖς μὴ πολλὴν ποιεῖν τῆς νήψεως. βούλει μαθεῖν ἀ-

γχυπνίαν,

ϗ. εἰσὶ

χ. εἰσὶ ἔχει

χ. μὴ

χ. τὸν ἐχθρὸν.

ἴσ. αὐτὸν (συλλοπῆ τ καρδίαν)

ἴσ. ἐυχαῖς μὴ ὡς ὁ Χριστὸς

χω, ἡ ὁ τῇ ἐκκλησίᾳ ἡμόλυμος προσθύχου· ἡ ὅπου δ' ἂν τυγχάνῃς, προσθύχε, ὁ πάν-
πάντοπ τοπῳ δ' διασοτείας αὐτῶ. ὁρᾶτε ὅσοι πάντες ⓦ κατοικοῦντες τ' οἰκουμένην, ὅτι ὁ αὐ-
τὸ πλούσιος ἡ πένης. εἴτε ἄρσεν, εἴτε θῆλυ, εἴτε μικρὸς, εἴτε μεγαλοσ, εἴτε μικρὸς ὁ μεγαλωθήσοι· εἴτε
νεανίσκοι ἡ πρεσβύτεροι, βασιλῆς ἡ πάντες κριταὶ γῆς. ὁ κύριός ζωσεσαλμῶός ἐστιν, ἵνα ἡ ⓦ
ἄρχοντες ὦσιν. ἐρωτῶμεν τὸν αὐτόθεν ἡ τοὺς κοσμικὰς ἐπιθυμίας· σωφρόνως καὶ δι-
καίως ἐν εὐσεβῶς ζήσωμεν ἐν τῷ νῦν αἰῶνι, προσδεχόμενοι τὸν μακάριον ἐλπίδα, καὶ
ἐπιφάνειαν τῆς δόξης τοῦ μεγάλου Θεοῦ ἐν σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. μέμνησθέ μου πάν-
τες ἀδελφοί μου, ἡ κρατεῖτε τοὺς παραδόσεις, ἃς ἐδιδάχθητε ἡ παρελάβετε παρ' ἐμοῦ μα-
κρείων αὐδρῶν, προφητῶν ἡ ἀποστόλων, ἡ ὁσίων πατέρων, ἡ τοῦ διαπάντος τῶν ὅλων. ἀπό-
δλημα ἡ τῆς κακοπαθείας ἐν τῆς μακροθυμίας, ἔχετε σὺν προφήτας· τῆς ὑπομονῆς, ⓦ
Ἰὼβ· τῆς σωφροσύνης, ⓦ Ἰωσὴφ· τῆς δλοκρίσεως, ⓦ Δαυὶλ· τῆς ἀγάπης, ⓦ Κυρί-
ου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐς ἔδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν· ἐν μετρίοις, ⓦ θεοπάτορα Δαβὶδ
ἔχετε. ὅσοι γὰρ τύποι μετρίοις ἡμῖν γέγονε, παιδεῦσαι ἡμᾶς, καὶ παρακαλῶ· Δεῦτε, τέκνα, ἀκούσατέ μου, καὶ γὰρ ὑμᾶς ὑποδείξω ⓦ φόβον τῆς σωτηρίας. ὅπως καὶ γὰρ ποτε
ἐσκανδαλίσθην· ἀλλὰ διὰ τῆς μετρίοις ἀνέχου, ἡ γνώσκω τὸν τῆς διαπάντος φιλανθρω-
πίαν· οἶδα πῶς σὺν μετρίοις, ὁ τοῖς χερσὶ ὑποδέχεται. ἀδύνατον γὰρ ἐστι ⓦ ἐμὲ
διαπάντων φθάσαθαι. ἤκουσα γὰρ αὐτοῦ λέγοντος, Ὅτι τὰ ἐκπορεύόμενα ἐκ τῶν χειλέων φθ. στ. λδ.
μου οὐ μὴ ἀθετήσω. ἐγκύος ἡ ἡ γῆ παρελεύσεται· ⓦ ὃ λέγει μου οὐ μὴ παρέλθωσιν. ἅ-
παξ ὤμοσα ἐν τῷ ἁγίῳ μου, ζῶ ἐγὼ, ὅτι οὐ βούλομαι ⓦ θανάτου τὸν ἁμαρτωλόν, ὡς τὸ
ἐπιστρέψαι ἐν ζῆν αὐτόν. ἠκούσατε, καὶ ἐμοὶ ὤμοσεν ὁ φιλάνθρωπος. ἐν ὀλίγῳ τοῦτο προ-
τρέπομαι πάντας· δεῦτε, τέκνα, ἀκούσατέ μου. ἐν ὡς χαρᾶν ἔχομεν, ἐξυπνίσωμεν τὸν ἐξυπνίσω-
ὕπνον ἐλθεῖν τὴν ἡμέραν Κυρίου τὴν μεγάλην ἡ ἐπιφανῆ. προετοιμάσωμεν ἑαυτούς, προ- μεν ἑαυτὸν,
φθάσωμεν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐν ἐξομολογήσει. δεῦτε, προσκυνήσωμεν ἐν προπέσωμεν
αὐτῷ, ἡ κλαύσωμεν ἐνώπιον Κυρίου τοῦ ποιήσαντος ἡμᾶς. αὐτὸς γὰρ ἐστιν ὁ κύριος ἡμῶν, ἡ ἡμεῖς
λαὸς αὐτοῦ, ἡ πρόβατα τῆς νομῆς αὐτοῦ. ἀὐτὸς οἰκτειρήσῃ ἡμᾶς, ἡ ὑ-
ποδείξῃ ἡμᾶς, ἐπὶ ὃ προέσωπον αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς, ἡ ἐλεήσει ἡμᾶς. αὐτὸς γὰρ ἐστιν ὁ
Θεὸς τῶν μετρίοις ὧν, αὐτὸς προσδέχεται ἡμᾶς μετρίοις· αὐτὸς πιμάνῃ ἡμᾶς
ἐν τὸν αἰῶνας, αὐτὸς τηρήσει ἡμᾶς ἐν τῇ καρδίᾳ ἡμῶν, ἡ ἀξίους ἡμᾶς ποιήσει τῶν αἰωνί-
ων ἀγαθῶν ἀπολαῦσαι, διὰ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν· ᾧ ἡ δόξα εἰς τὸν αἰῶνας. Ἀμήν.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΜΟΝΑΧΟΥΣ ΩΦΕΛΕΙΑΣ ΠΑΣΗΣ ἡ νήψεως μετά. Λογ. β.

Ex Ms. Cesareo mend. ex alio Ms. a. Τιμ. β. π.

ΠΑΤΗΡ ὁ ἅγιος ἀπόστολος· Ἀδιαλείπτως προσεύχεσθε, χωρὶς ὀργῆς ἡ διαλογισμῶν. ἡ καλῶς εἶπεν ὁ ἅγιος, χωρὶς διαλογισμῶν· πᾶς γὰρ διαλογισμὸς χωρίζει ⓦ νοῦν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, εἰ ἡ δοκεῖ ἀγα-
θὸς εἶναι, ἀλλ' ὅλως διάβολός ἐστιν, ἵνα μὴ εἴπω τὸ διάβολον ἐστίν. ὅλως γὰρ ὁ ἀγὼν τοῦ διάβολου τοῦτο ἔστι, ἵνα ἀποχωρίσῃ ἡ ἀποξενωθῆναι ⓦ νοῦν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, ἐν εἰς τὰς κοσμικὰς προσιούσας φαντασίας ἡ ἡδονάς· ἡ εὐπορίας ἡ θυμηδίας ὑπαγορεύει ἐν τῇ καρδίᾳ, ἡ ἄλλας πάσας θυ-
μήσεις, ἢ μᾶλλον ἀλόγους ἐπιθυμίας, αἷς οὐ προσέχειν ὅλως προσήκει. ὅλως γὰρ ὁ ἀγὼν τῆς ψυχῆς ἐστι, τὸ μὴ χωρίζειν τὸν νοῦν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, μηδὲ σκυθρωπάζειν ἡ συμφορηθῆναι τοῖς ἀκαθάρτοις λογισμοῖς, μηδὲ προσέχειν, οἷς ἐνίκησεν ὁ φθορεὺς ἐν τῇ καρδίᾳ ὁ πάντομόρμητος ἡ παλαιὸς ζωγράφος διάβολος. ποτὲ μὲν τύπους, ποτὲ δὲ σχήματα, ἡ προσώπατα μὴ ὄντα πάντα ὁ διάβολος ἀπομορφοῦται· ἡ ὁ ἄθλιος αἰθέριος εἰ ἐνὶ τόπῳ ἐστὼς, νομίζει ἀπλαχοῦ

ταῖς αἱρέσεσις. τί οὖν ποιήσωμεν, ἀδελφοί; ἵνα μὴ ἡμῖν πάθωμεν; λαθεῖν οὐκ ἔνι· αὐτὸς γὰρ γινώσκει τὰ κρύφια τῆς καρδίας ἡμῶν, ὁ ἐξετάζει καρδίας καὶ νεφρούς. φυγεῖν οὐκ ἔστιν. οὐ γὰρ ὅστις ὃς ἐξέβη ἀπὸ τῶν χειρῶν αὐτοῦ. κρυβῆναι ἀδύνατον. κατέχει γὰρ τὸ γῦ- Ησ. μ. κε.
ρος τῆς γῆς, καὶ τοὺς κατοικοῦντας ἐν αὐτῇ, ὡσεὶ ἀκρίδας. ἀπιέναι οὐκ ἔνι λοιπόν, καθὼς
5 γέγραπται· Ὅπου σύ φοβερὸς εἶ, καὶ τίς ὑπήκοος γίνεται; αὐτὸς γὰρ διασείει τοὺς ἐπουρανίους Ψαλ. οι. ζ.
καὶ τοὺς ἐπιγείους καὶ καταβυθίους, ὁ μέλλων καταργεῖν πᾶσαν ἐξουσίαν καὶ δύναμιν. ἀπο-
λογία οὐκ ἔνι, οὐδὲ ἀφορμή, ὅτι ἔπειρα. διὰ τοῦτο ἀπὸ περάτων ἕως περάτων τῆς οἰκου-
μένης ἡ θεία γραφὴ βοᾷ καὶ κηρύσσει καὶ ἐλέγχει καὶ ἰουδαΐζει καὶ μαρτύρεται. διό φησιν ὁ δι- Ιωαν. ιϛ. μη.
δάσκαλος ἡμῶν, ὁ διδάσκων Ἰησοῦς Χριστός· Ὁ ἀθετῶν ἐμέ, καὶ μὴ λαμβάνων τὰ ῥήματά μου, μζ.
10 ἐγώ οὐ κρίνω αὐτόν· ὁ λόγος, ὃν ἐλάλησα, κρινεῖ αὐτὸν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. καὶ πάλιν λέγει· Ιωαν. ιβ. μθ.
Εἰ μὴ ἦλθον, καὶ ἐλάλησα αὐτοῖς, ἁμαρτίαν οὐκ εἶχον· νῦν δὲ πρόφασιν οὐκ ἔχουσι περὶ τῆς ἁμαρτίας αὐτῶν. ἠκούσατε ὅτι οὐδεὶς ἔχει πρόφασιν. οὕτως, ἀδελφοί, ἵνα μὴ ἡμῖν
πάθωμεν. ἀλλὰ πάντως ἀποκρίνεταί τις πρὸς αὐτοὺς λέγων, ὅτι "ἡμεῖς καθὼς διεγράψατο
ἡμῖν διὰ τοῦ λόγου, καὶ τὰ σκυθρωπὰ ὑπεδείξας, καὶ τὰς κολάσεις ὑπεμνήσας, καὶ
15 τὰς ὠφελείας διεγράψω· καὶ πρόσωπον κατέπληξας, καὶ ἐφόβησας. καὶ οἶδα ἀληθῶς, ὅτι οὕτως ἐστὶν ἀληθῶς, ὡς εἶπες· καὶ οἶδα ὅτι ἕκαστος ὑπὲρ αὐτοῦ λόγον δώσει τῷ Θεῷ, καὶ ἕκαστος θερίσει ὃ ἔσπειρε, καὶ ἕκαστος τὸ ἴδιον φορτίον βαστάσει. ἀλλ' ὡς τοῦτα ἐπηγγείλω, καὶ εἰς μίσους ἤγαγες, καὶ κατέπληξας, καὶ ἐφόβησας, ὑπόδειξον ἡμῖν καὶ τὴν σωτηρίαν
ἣν δέδωκας, ὃς καὶ τὴν πληγὴν τέθεικας· καὶ ὥσπερ εἶπας τὰ κατανυκτικὰ καὶ σκυ-
20 θρωπὰ καὶ λυπηρά, εἰπὲ καὶ τὰ χαροποιά. ἰδοὺ σωθῆναι θέλω. τί ποιήσω; πῶς σωθῶ; ποίᾳ τέχνῃ χρήσωμαι; ποῖς πνα καταφύξομαι; πολλὰ γὰρ ἥμαρτον καὶ ἐν λόγοις, καὶ ἐν ἔργοις, καὶ ἐν διανοίαις, καὶ ἐν νυκτί, καὶ ἐν ἡμέρᾳ, καὶ ἐν πάσαις ὥραις. τί οὖν ποιήσω; πῶς σωθῶ; ἐγώ σοι λέγω ποῖς πνα καταφύγῃς. ὁ μακάριος Δαβὶδ ὑπέδειξε ποῖς
οἷς δεῖ καταφυγεῖν, εἰπών· Ὁ Θεὸς ἡμῶν καταφυγὴ καὶ δύναμις. τοῦτο ὑπέδειξε καὶ Ψαλ. με.
25 Ἰωαΐμης ὁ μείζων πάντων τῶν προφητῶν, λέγων· Ἰδοὺ, ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ ὁ αἴρων τὴν ἁ- Ιωαν. α. κθ.
μαρτίαν τοῦ κόσμου. τοῦτον ἀπήγγειλεν ὁ ἄγγελος, λέγων· Αὐτὸς γὰρ σώσει Ⓦ λα- Ματθ. α. κα.
ὸν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν. καὶ πάλιν ὁ προφήτης Δαβίδ· Κύριε, ποῖς σὺ κατάφυγον. ποῖς τοῦτον καταφύγῃ καὶ σύ, ἀγαπητέ, Ⓦ Εἰσάντα, Οὐκ ἦλ- Ψαλ. με. ια. Ματθ. θ. ιγ.
θον καλέσαι δικαίους, ἀλλὰ ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν· Ⓦ Εἰσάντα, Οὐ χρείαν Λυκ. ε. λα.
30 ἔχουσιν Ⓖ ὑγιαίνοντες ἰατροῦ, ἀλλ' Ⓖ κακῶς ἔχοντες· Ⓦ Εἰπάντα, Μετάνοειτε, Ματθ. γ. β.
ἤγγικεν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν· Ⓦ λέγοντα, Δεῦτε ποῖς μοι πάντες Ⓖ κοπιῶντες καὶ πε- Ματθ. ια. κη.
φορτισμένοι, κἀγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς· Ⓦ Εἰπόντα, Ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀ- Ματθ. θ. ς.
φιέναι ἁμαρτίας· Ⓦ λέγοντα, Ὅτι Ⓦ ἐρχόμενον ποῖς μοι οὐ μὴ ἐκβάλω ἔξω· Ⓦ Εἰ- Ιωαν. ς. λζ.
πόντα πρὸς τὸν προφήτην, Ζῶ ἐγὼ, λέγει Κύριος, ὅτι οὐ βούλομαι Ⓦ θάνατον τοῦ ἁμάρτω- Ιεζεκ. λγ. ια.
35 λου, ὡς τὸ ἐπιστρέψαι καὶ ζῆσαι αὐτόν· Ⓦ Εἰπόντα, Ὅτι ποιήσει τὴν ἐκδίκησιν τῶν βοώντων Λυκ. ιη. ζ.
ποῖς αὐτὸν νυκτὸς καὶ ἡμέρας· Ⓦ Εἰπόντα, Χαρὰ ἔσται ἐνώπιον τοῦ ἀγγέλου τοῦ θεοῦ ἐπὶ ἑνὶ ἁμαρτωλῷ με- Λυκ. ιε. ζ.
τανοοῦντι· ποῖς τοῦτον καταφύγῃ μετάνοια καὶ δάκρυον. μετάνοησον, ἀγαπητέ, καὶ μὴ
ἐπιχρίσῃς· μετάνοησον, καὶ μὴ ἀθυμήσῃς· μὴ "ἀπογνώσῃς ἑαυτὸν ἔχοντα σωτηρία. ἐν ὑγιαίνω χαρά γίνεται, ἐν μετανοοῦντος, ἢ σὺ ἀθυμεῖς; ἄγγελοι σκιρτῶσι, καὶ σὺ λυπάζεις; διὰ
40 τί πανδαγγίνει ὁ ἰατρὸς τὴν ψυχήν, ἢ σὺ δὲ πεῶμα κρύπτεις; ἐκφυσᾷ βοᾷ, ὑπισχνοῦντε ποῖς μοι οἱ τῶν δυνάμεων· δεῦτε πάντες ποῖς μοι, λέγει· καὶ σὺ ἀπουδάζεις, ἀλλ' ἀμελεῖς; καὶ ἐκφυσᾷ κελεύει· Οὐκ ἦλθον καλέσαι δικαίους, ἀλλ' ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν· Ματθ. θ. ιγ.
θάρσει οὖν, ἁμαρτωλέ, ἢ μὴ ἀθυμήσῃς. τί γὰρ ἦλθε καλέσαι ὁ παμμεγὴ ὁ καλός· διὰ τί ἔχλιεν ἀγαθούς, ἢ κατέβη, λέγων· Δεῦτε ποῖς μοι πάντες Ⓖ κοπιῶντες, ἢ γὰ ἐξῆς. ὅσα Ματθ. ια. κη.
μὴ

Λευ. α.

ἵν. ἐκεῖνοι τὰ καὶ κατ' ἐν διεγράψω ἡ-

α Τιμ. δ. α. δηλ τῦ ἀποστόλυ λέγοντος, Οὐ γὰρ ὑγιαίνειν ἀνέξονται, ἀλλὰ κατὰ τὰς ἰδίας ἐπιθυμίας ἑαυτοῖς διδασκάλους ἐπισωρεύσουσιν κνηθόμενοι τὴν ἀκοήν· καὶ ἀπὸ μὲν τῆς ἀληθείας τὴν ἀκοὴν ἀποστρέψουσι, ἐπὶ δὲ μύθους ἐκτραπήσονται. ὅταν ἴδητε πάρισα πολυτελῆ, καὶ δεῖπνα, καὶ τρυφὴν, καὶ ἀπάτην, καὶ δορυφόρους, καὶ ἀπάκτους φωνὰς, ἐπαναμνήσθητε τῦ Κυρίου λέγοντος, Οὐαὶ οἱ πεπλησμένοι, ὅτι πεινάσετε. ὅταν ἴδητε παίζοντας, ἢ χορευλήτας, ἢ κιθαρίζοντας, καὶ τὰ ἄσματα τῶν δαιμόνων καταλέγοντας, σπεύσατε καὶ κλαύσατε, καὶ δακρύσαντες ἐπαναμνήσθητε τῦ Δαυὶδ λέγοντος, Οὐκ ἔκλαυσαν, οἱ δὲ ζωπῆμ, οἱ σκότῃ ἀφεστερῶσι· καὶ τῦ προφήτυ Ησαΐου εἰπόντος, Οὐαὶ οἱ ἐγκεκλιμένοι τῷ πρωΐ, καὶ τῷ σίκερα διώκοντες, οἱ μένοντες τὸ ὀψέ. μὴ χιθάρας καὶ ψαλτηρίου ⓐ οἶνοι πίνουσι· τὰ δὲ ἔργα Κυρίου οὐ βλέπουσι, καὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν αὐτῦ οὐ κατανοοῦσι. καὶ ἁπλῶς πᾶν σκάνδαλον θεωρεῖν τοὺς γινόμενοι, ἐπαναμνήσθητε τῦ διασώστυ λέγοντος, Οὐαὶ τῷ κόσμῳ ἀπὸ τῶν σκανδάλων. ἀνένδεκτον δέ ἐστι μὴ ἐλθεῖν τὰ σκάνδαλα· οὐαὶ δὲ δι' οὗ ἔρχεται. ἀλλὰ τί φασι οἱ βαρυκάρδιοι, οἱ ζητοῦντες τὸ ψεῦδος; οὐκ ἔστι κακὸν τὸ μετανοεῖσθαι. καὶ λέγετε, τί γὰρ βλάπτει τὴν ψυχὴν, τὰ λοιπὰ μετανοεῖν ἔργα; ὦ τῆς ἐσχάτης ἀνοίας· ὦ τῆς πονηρᾶς ὑπονοίας τῦ διαβόλυ. ἡμεῖς πόθεν ἐσμὲν μαθόντες, τοῖς Κυρίῳ δόξαν ἀποδίδοτε; ὁ ἄγγελος διασώστης πρωτοχρόνως ἀπεστάλη τὸ μηδὲ ὅλως μετανοεῖσθαι χρίστιανόν· καὶ σὺ λέγεις, τί βλάπτει τοῦτο; ναὶ οἱ λέγοντες τὸ πικρὸν γλυκὺ, καὶ τὸ γλυκὺ πικρόν· οὐαὶ οἱ πλάνητες τὸ σκότος" φῶς. Εἰ πάντωσαν ἦν ἡμῖν οἱ ἀπαιδεύτοι, ἐκ ποίας γραφῆς ἐδείξησαν δύναμιν, ὅτι χρὴ ⓐ χρίστιανὸν ποιῆσαι τοῦτο τὰ ῥήματα. ποία βίβλος τῶν ἁγίων, ποία θεολογία ἐδίδαξεν ὕστερον ἀρχιμανδρίτας τοὺς χρίστιανούς; ἰδοὺ ἡ καθολικὴ ἐκκλησία ἀπὸ ἀνατολῶν ἡλίου μέχρι δυσμῶν, ἀπὸ περάτων τῆς οἰκουμένης, κεκράζει καὶ διδάσκει ἐκ τῶν ἁγίων γραφῶν τὸν νόμον, καὶ τοὺς προφήτας, καὶ ἀποστόλους, καὶ αὐτὸν τὸν διασώστην καὶ θεὸν ἡμῶν Ἰησῦν, ὅτι ἐπιτετάπται χρίστιανὸν ποιῆσαι τοῦτο τὰ ῥήματα. πόσοι βασιλῆς, καὶ δυνάσται, καὶ σοφοὶ, ἐκ βίτους, καὶ εὐδόξοι, καὶ νομικοὶ, καὶ δοῦλοι, καὶ ἐλεύθεροι, ἐκ πλουσίοι, καὶ πένητες, καὶ πολίται, καὶ περισσότεροι, ἐκ νέοι; τίς ἐκ τούτων δύναται ἀποδεῖξαι, ἢ ἐδάξησαν, ὅτι ἐπιτετάπται χρίστιανοῖς κιθαρίζειν, ἢ ὀρχεῖσθαι, ἢ ἄλλο τι τοιοῦτον ποιῆσαι, ὧν εἰρήκαμεν, ὅτι οὐδεὶς δύναται ἐδάξησαν; μηδεὶς πλανάτω ὑμᾶς. οὐκ ἔστι ταῦτα χρίστιανῶν· ταῦτα ἀλλότρια· ἔστι τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας, ταῦτα πάντα καὶ ἔθνη τοῦ κόσμου ὁπλίζει. μηδεὶς, ἀδελφοὶ, πλανάτω ὑμᾶς· ὅστις δὲ τούτῳ ὑπάγεται, τῆς χάριτος ἐξέπεσατε· Χριστὸς οὐδὲν ὑμᾶς ὠφελήσει. ἐπαμελήθημεν γὰρ πάλιν ἐπὶ τὸν προφήτην καὶ κύριον ὁμολογίαν, εἰς ὃν ἐκλήθημεν, καὶ ὡμολογήσαμεν ἐνώπιον πολλῶν μαρτύρων, ὅτι ἀγίλων καὶ ἀνθρώπων, καὶ τῦ κτίσαντος τὰ ὅλων. αὐτὸς γὰρ ἐστὶ τὸ γράμματα τῆς ὁμολογίας ἡμῶν κατέχει ἐν τοῖς οὐρανοῖς· ὃ καὶ ἐπιφέρων ἔρχεται ἀποδοῦναι ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ· ἐπίστευσε καὶ ἐφύλαξε τὸν ὁμολογίαν. ἑκάστου γὰρ ἡμῶν γεγραμμένα εἰσὶ καὶ αἱ σὺν Θεῷ πράξεις, καὶ ὁμολογίαι, καὶ ἡ τῦ ἀγαθοῦ ἀποταγή, καὶ ἡ πρὸς ⓐ Χριστὸν ζωτάξις, καὶ τὰ ἔργα ἡμῶν, καὶ αἱ πράξεις, καὶ ⓐ λόγοι, καὶ τὰ ὀνόματα, καὶ ⓐ μετωπισμοὶ, καὶ τὰ τιλεῖα· καὶ πάντα γεγραμμένα ἔχων ἔρχεται. τί βύλει λοιπόν; ψεύσασθαι αὐτόν; ἀλλ' οὐκ ἔστι δυνατὸν, ὅπῃ ἐν τῇ χειρὶ αὐτῦ σύ καὶ ⓐ λόγοι σου. ἀλλὰ βούλει κρύψασθαι; οὐκ ἔστι δυνατὸν, ὅπῃ ἐν τῇ χειρὶ αὐτῦ τὰ πέρατα τῆς γῆς, καὶ οὐκ ἔστι κτίσις ἀφανὴς ἐνώπιον αὐτῦ. Εφ. δ. γ. Πάντα δὲ γυμνὰ καὶ τετραχηλισμένα τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτῦ. πῦ λοιπὸν" κρυβῆσεσθαι καὶ φυγῆς ἀπὸ τῦ ὀφθαλμῦ αὐτῦ; ἐὰν εἰς ⓐ οὐρανὸν ἀναβῇς, αὐτός ἐκεῖ ἐστιν· ἐὰν καταβῇς εἰς τὸν ἄβυσσον, ἐκεῖ πάρεστι. μέγα γὰρ, Οπ πάντα, ὅσα ἠθέλησεν ὁ Κύριος, ἐποίησεν ἐν ᾧ οὐρανῷ καὶ ἐν τῇ γῇ, ἐν τοῖς θαλάσσαις, καὶ ἐν πάσαις

τοῖς

ε Τιμ. δ. γ.

Λυκ. ς. κε.

Ψαλ. πα. ε.

Ησ. ε. ια.

Ματθ. κα. ζ. Λυκ. ιζ. α.

ἰσ. χορευλήτας· ἢ χορεύλας,

ἰσ. - κὲ τίμιον

ἰσ. φῶς, καὶ φῶς πάντες. αὐτ.

ἰσ. τέτυπται

τοι δεῦλθοι Εἰς Ⓦ κόσμον. διὰ τοῦτο καὶ ὁ διάβολος ἐπῆγε δ, Ἰδοὺ πεπείρακα ὑμᾶς· ἐὰν Matθ. κδ. κε.
πλανήσωσί τινα ἐξ ὑμῶν, ἀσυνήθως ὅτι ἰδοὺ προεῖρηκα ὑμῖν· βλέπετε μὴ πλανηθῆτε· μὴ ἄλλοι ψευδόχριστοι δέξασθε κατ' ἐμοῦ τοῦ ἀληθινοῦ. Πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ὅτι τῷ ὀνόματί μου, λέγοντες, ὅτι ἐγώ εἰμι ὁ Χριστός, καὶ πολλοὺς πλανήσουσι. καὶ ὀκνηρὸς
5 ἐστὶς ὅτι· μὴ οὕτω πορευθῆτε ὀπίσω αὐτῶν. ὁρᾶτε πόσους ὁ λόγος διὰ τῆς θείας γραφῆς λέγων σώζει τοὺς τοιούτους. Διὰ τοῦτο πολλάκις ὑμᾶς "νουθέτησα διὰ τῶν ἀγίων αἱρέσεων, καὶ τανῦν παρακαλῶ δ μὴ συγκαταβαίνειν αὐτοῖς εἰς τὰ τοιαῦτα πράγματα, μήτε εἰ βρώμασι, μήτε εἰ τοιούτοις, ἢ εἰ φιλίαις, ἢ εἰ ὁμιλίαις, ἢ εἰ ἀγάπῃ, ἢ εἰρήνῃ. ὁ γὰρ
10 διὰ τούτοις ἀπατώμενος καὶ συγκαταβαίνων αὐτοῖς, ἀλλοτρίους ἑαυτὸν καθίστησι τῆς ἁγίας καθολικῆς ἐκκλησίας. ὁ γὰρ ἀληθινὸς καὶ ἄδολος μαθητὴς τοῦ Χριστοῦ, μὴ πλάνης χρῄζει· Εἷς ὑμᾶς διαγελίζεται πρὸ προσώπου, καθὼς ἔγω "καὶ τὰ τοῦ Διαβόλου φαλλει λέγων, Κύριε, τοὺ μισοῦντάς σε ἐμίσησα, καὶ ἐπὶ τοῖς ἐχθροίς σου ἐξετηκόμην. Φείδεται καὶ
15 ζημιοῦται Ⓦ τοὺς ἀγαπῶντας αὐτὸν ποιοῦντες, καὶ διορθώσεται μία μὴ ζωὴ πολλοὺς "τῆς αὐτοῦ εἰσόδου. ἀρμόζει δὲ σοὶ λοιπὸν δ, Ἰδοὺ πεπείρακα ὑμᾶς. ἀλλ' ὅτι δ πεπειρακώς ὑμᾶς μισεῖ, τοῦτο ἐποίησεν ἵνα μὴ ἐμοὶ μόνῳ, τοῦτο δὲ τῆς σωτηρίας ἀμοιρήσωσιν. καὶ ἵνα ζωοτόμως εἴπω, τὰ πεφραγμένα σημεῖα ἐπληρώθησαν· καὶ χρὴ ἑτοίμως ἔχειν καὶ προσεδρεύειν, καὶ μὴ πολυπραγμονεῖν πλέον τῶν γεγραμμένων. πολλοὶ ἀμαθεῖς καὶ ἀσθενεῖς γεγόνασι, Ⓦ ἐρευνῶντες τὰς θείας γραφάς· ὅρα οὖν σὺ μὴ πῆς βύσης ἀδοῖς· ἀλλ' ὥσπερ ἔλαβες Ⓦ Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, οὕτω περιπάτει. πολλὴ κακία, "πολλοὶ ψευδιστῆς, πολλὴ πανουργία ἐκχέχυται ὑπὸ τὸν ἥλιον, πολλὰ σκάνδαλα· βλέπε οὖν μὴ ἀπατηθῇς. μὴ σκολιὸς εἰς τὰ δεξιὰ, μήτε εἰς τὰ ἀριστερά, ἀλλ' ὁδῷ βασιλικῇ βάδιζε. ἔχεις πολλοὺς πίστεις, ἀγάπην, εἰ μὴ ὑπὸ γῆς, ἀλλ' ἐν οὐρανῷ, ἵν' ὧν ποθητὸς ζωῆς αἰωνίου ἀπολαύσῃς. ἔχεις ἐκεῖ προφήτας ἀγγέλων, ἔχεις πατριάρχας, ἔχεις ἀποστόλους καὶ εὐαγγελιστὰς, καὶ τοὺς ἐν τῷ μαρτυρικῷ βίῳ ἀθλοφορήσαντας, πλῆθος πολὺ, ὧν τὰ ὀνόματα ἐν βίβλῳ ζωῆς. τούτους πόθησον, τούτους μίμησαι, τούτων τὴν μνήμην ἔχε ἀεὶ ἐν τῇ καρδίᾳ σου, νύκτα καὶ ἡμέραν, ποθητοὺς τοὺς ἱεροὺς βίους τούτων κατέχων, καὶ τὸν βίον αὐτῶν ἀναγινώσκων, ὅπως βίβλῳ πολλῇ ὠφέλειαν. γίνου ἔμπειρος λόγου δικαιοσύνης, ἵνα δυνηθῇς τοὺς μὴ θέλοντας ἐλέγχειν, καὶ τοὺς μυθολόγους ἐπιστομίζειν, καὶ τοὺς αἱρετικοὺς ἐπισομίζειν, καὶ τοὺς ψευδεπιθέτους ἰουδαΐζειν καὶ ἐπιτρέπειν. ἐρεύνα τὰς γραφάς· ἵνα ἐαὶ ἴδιαι ἀκαταστασίας ἐν σύγχυσιν, μὴ καταπέσῃς, ἀλλ' ὑπὸ τὴν θείαν γραφὴν καταφύγητε. ὁρᾶτε ὑμᾶς μὴ χωνευθῆτε, μηδὲ σαλευθῆτε ἀπὸ τῆς πίστεως ταύτης· ὃ ἐφυλάξατε· ὅταν ἴδητε πολλὰς ἀσυνεπείας, μὴ ξενίζεσθε. δεῖ γὰρ ταῦτα γενέσθαι. ὅταν ἴδητε πολλοὺς ψευδοπροφήτας, "καταμάθητε τοὺς διαστολὰς λέγοντας, Οὐ Matθ. κδ. κδ.
ἐλεύσονται ψευδόχριστοι καὶ ψευδοπροφῆται. ὅταν ἴδητε πλανολόγους, "καταμάθητε τοὺς προφήτας λέγοντας, Οὐαὶ τοῖς γράφουσι τὰ πονηρά. ὅταν ἴδῃς τοὺς βλασφήμους καὶ ὀργίλους· Ησ. ι. α.
ἐξουδενημένους, τοὺς ἁρπαγὰς καὶ ἀλαζόνας καὶ προδότας καὶ πόρνους "προχειροτονήσας, ὑπομνήσθητε τοῦ ἀποστόλου λέγοντος, Οὐκ ἔσονται οἱ ἄνθρωποι καὶ χρόνοι τοῦ ὑγιαίνειν τὴν β. Τιμ. γ. δ.
διδασκαλίαν, ἀλλὰ κατὰ τὰς ἐπιθυμίας ἑαυτῶν ἐπισωρεύσουσι διδασκάλους κνηθόμενοι τὴν ἀκοήν· καὶ ἀπὸ μὲν τῆς ἀληθείας τὴν ἀκοὴν ἀποστρέψουσι, ἐπὶ δὲ τοὺς μύθους ἐκτραπήσονται. ὅταν ἴδῃς τοὺς ἀγίους γραφὴν βδελυττομένους καὶ τοὺς δοκιμωτάτους εἰς χριστιανοὺς, καὶ τοὺς λαλοῦντας λόγον τοῦ Θεοῦ μισοῦντας· "καταμάθητε τοῦ Κυρίου ἀπόντος, Εἰ ὁ κόσμος ὑμᾶς μισεῖ, γινώσκετε ὅτι ἐμὲ πρῶτον ὑμῶν μεμίσηκεν· Εἰ ἐμὲ ἐδίωξαν, καὶ ὑμᾶς διώξουσιν. ὅταν ἴδῃς ἄλλους "ἐπιστατέχοντας τοὺς τοῦ μυθολόγους καὶ φυλακτογράφους καὶ ψευδολογίας καὶ μαντείας καὶ διδασκαλίας δαιμόνων, καὶ ἐπερωτήσεις τῶν θεῶν ἀκαθάρτων· μὴ θορυβηθῇς, μηδὲ καταπέσῃς. κἂν ἐκ τῶν δοκιμωτάτων εἴ ποιμένων ἴδῃς ταῦτα τοιαῦτα πράττοντας, μὴ "ἀποστρώσῃς, ἀλλὰ δακρύσας "καταμάθη-

ρος, ἢ ἡγέμονος, ἢ διαγνώστης, ἢ ἄρχων, ἢ πλούσιος, ἢ πένης. Εἴ τις δὲ εἴπ λαλῶ διεστραμμένα, αἰάθημα ἔστω. Εἴ τινες ἔρχονται πρὸς ὑμᾶς ὁ σόδυμαι πρόβατον, ἔσωθεν δέ εἰσι λύκοι ἁρπαγες· Εἴ τινες ἔχουσι μόρφωσιν εὐσεβείας, τὴν δὲ δύναμιν αὐτῆς ἠρνημένοι; ὑμῖς, ἀγαπητοὶ, μὴ πλανᾶσθε, "ἀλλ' οἱ πρεσβύτεροι Κύριον ἡμῶν Ιησοῦν Χριστὸν, ὁ αὐτῷ πρέπατε, ἡ ὁ Θεὸς τῆς Εἰρήνης ἔσαι μὲθ' ὑμῶν. καὶ πρὸ μὲ τούτων ἐπαγγέλλεται "ἀποδώσομεν λόγον, μακρὸν "Ἀγαλλιᾶσις πρὸ σημείου τῆ Χριστιανείας. Φέρει μοι ἐπέρχεται, ἡ ὄξισα μοι. πόσα μὲ τὰ τῦ Θεοῦ, θαύματα, μεγάλα, ἡ φοβερὰ καὶ ἔνδοξα· ὅ ἡ τῆς συντελείας ἡ τῆς δόξης αὐτῦ πρόνοιας μυστήριον, ὑπὲρ νοῦν ἐστὶ λόγον ἡ "ἔννοιαν ὑπερβαίνει πᾶσαν διήγησιν, ἡ καταπλήττει πᾶσαν ἀκοήν. μέγας ἡ ἀγὼν ἡ πολὺς πόνος τῶν μαθητῶν, ἀκούει πρὸς τὸ διδασκάλε σημεῖα πρὸ τῆς συντελείας. ὡς γὰρ πολλάκις ἠκούσατε τῦ θαυμελίου λέγοντος, ὅλη καθημένου τῦ ὄρους τῶν ἐλαιῶν, προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτῦ λέγοντες κατ' ἰδίαν· Εἰπὲ ἡμῖν τί ὅ σημεῖον τῆς σῆς παρουσίας, καὶ τῆς συντελείας τῦ αἰῶνος. ὁρᾶς ὅ Χριστὸς ἡ σοφὸς τῶν ἁγίων μαθητῶν· ὅτε μέλλει τι ἐβούλητο ἐρωτῆσαι, πόθεν ὁμοῦ προσήρχετο, ἀλλὰ κατ' ἰδίαν, καί φασι, Εἰπὲ ἡμῖν, διδάσκαλε, Κύριε, καὶ σὺ, Εἰπὲ ἡμῖν, καρδιογνώστα, Εἰπὲ ἡμῖν ὁ γινώσκων τὰ ἔσχατα τῶν ἀρχαίων, Εἰπὲ ἡμῖν ὁ εἰδὼς τὰ πόρρω γενέσεως αὐτῶν, ὁ ποιητὴς τῶν ἀπάντων, ὁ πατὴρ τῦ μέλλοντος αἰῶνος, Εἰπὲ ἡμῖν, ὅταν μέλλῃς ἔρχεσθαι τῦ κρῖναι ζῶντας καὶ νεκροὺς πάσης τῆς οἰκουμένης, ὅταν καταργήσῃς πᾶσαν ἐξουσίαν ἡ δύναμιν, ὅταν καμφθῇ τῶν ζήλου ἐπουρανίων καὶ ἐπιγείων καὶ καταχθονίων· Εἰπὲ ἡμῖν τί ὅ σημεῖον τῆς σῆς παρουσίας, ὅπως ἡ ἡμεῖς διδαξώμεθα πάντα τὰ ἔθνη τὴν ἔνδοξόν σου παρουσίαν. ὁ ἡ Κύριος εἶπεν ἀὐτοῖς, Βλέπετε μὴ πλανηθῆτε. πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, λέγοντες, ὅτι ἐγώ εἰμι ὁ Χριστός. βλέπετε μὴ τις ὑμᾶς πλανήσῃ· ὅτι ὁ καιρὸς ἐγγὺς ὅτι, πάντες προῳδεύσαμεν. ὁρᾶς πόσον ἀσυδὴν ὅ διαστὼς πρὸ τῶν ψευδοπροφητῶν ἡ ψευδοδιδασκάλων, ὅ ἀπογυμνώσας ἡ δείξας πᾶσι τὰ κεκρυμμένα ἐν αὐτοῖς δόλια. δεῖ δὲ προῆλθον σημεῖα" ἐν τῇ ἐπερωτήσει τῶν μαθητῶν τύποι προῆγαν, ὡς λύκοις τὰ ποίμνης, ἡ ὅ αὐτηρείσου πεδρόμους εἶτα τροφὴ τὰ ἀκολουθοῦντα, πολέμους ἡ ἀκαταστασίας, ἔθνος ὅτι ἔθνος, ἡ βασιλείαν ὅτι βασιλείαν, ἅπερ ὁρῶντες ὅ Χριστὸς, βλέποντες ἡ τόπους πολέμους, ἡ "φόβητρα, σημεῖα ἀπ' οὐρανοῦ, ἡ τὰ λοιπὰ ἅπερ εἴρηκε. τότε, φησὶ, σκανδαλισθήσονται πολλοὶ, ἡ ἀλλήλους προδώσουσι. ἡ τῶν νῦν οὐκ ἔστι προδοσία; πόσοι σχεδὸν προδόται γεγόνασι, καὶ μισοῦσιν ἀλλήλους· ἡ τῶν πεπλήρωται καθὼς ὁρῶμεν. ὄχι πόσοι κατ' ἀλλήλων γεγόνασιν; ἔθνος ὅτι ἔθνος, ἡ βασιλεὺς ὅτι βασιλεύς, ἀρχόντες κατ' ἀρχόντων, ὑπάτους κατ' ὑπάτων, πρεσβύτερον κατ' πρεσβυτέρων; δεῖ γὰρ ὅ πληθυσθῆναι τὴν ἀνομίαν, ψυγῆσεται τῶν πολλῶν ἡ ἀγάπη; Διὰ τῦτο προῆλθεν ὁ διαστὼς· Ερυθιᾶτε καὶ γραφάς, καὶ οὐ μὴ πλανηθῆτε. ἕτερον ἡ σημεῖον προεῖπε λέγων· Καὶ κηρυχθήσεται τῦτο ὅ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας ἐν ὅλῃ τῇ οἰκουμένῃ εἰς μαρτύριον πᾶσι τοῖς ἔθνεσι· καὶ τότε ἥξει ὅ τέλος. καὶ βλέπετε πόθεν ὅτι οὐκ ἔστι τόπος ἐκεῖ ἀπ' οὐρανοῦ, ἢ ἔθνος, ἔνθα οὐκ ἐκηρύχθη ὅ εὐαγγέλιον. λοιπὸν ὅταν προσδέχῃ ὅ τέλος, προσδέχου ἰδεῖν ὅ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως, ἡ ὑιὸν τῆς ἀπωλείας. "δεῖ γὰρ γενέσθαι θλῖψιν μεγάλην, οἵα ἀ γέγονεν ἀπ' ἀρχῆς κόσμου. καὶ πάλιν λέγει· Ἐγερθήσονται ψευδόχριστοι καὶ ψευδοπροφῆται, ἡ δώσουσι σημεῖα καὶ τέρατα, ὥστε πλανῆσαι, εἰ δυνατὸν, ἡ τὺς ἐκλεκτούς. ὅρα πῶς πάλιν ἐπὶ τοὺς ψευδοπροφήτας καὶ ψευδοδιδασκάλους ἡ ψευδαποστόλους τῦ ἀντιχρίστου, υἱοῦ τῆς ἀπωλείας· οἵτινες διὰ τῶν ἀκαθάρτων πνευμάτων προχειζόμενοι, προόδρομοι γίνονται τῦ ἀντιχρίστου ἡ τῦ ἀντικειμένου, καὶ διὰ τῶν ἰδίων δογμάτων ἀπατήσουσι λαοὺς ὑπὸ τὴν ὁδὸν ἐπὶ τὸν υἱὸν τῆς ἀπωλείας. διὰ τῦτο ἡ θεία γραφὴ ἄνω ἡ κάτω κράζει, ὅτι πολλοὶ πλά-

Ματθ. κδ. γ.

Ισ. ἀλλ' οἱ πρεσβ. ἀπολύσομεν τὸν λόγ. χθισόμενα σοι ω ὦν, ὑπ.

Ισ. διὰ τῆ

Ισ. τα, ἡ σημ.

Ισ. δὲ λέγει, γνω Ισ. τω φέροντι τὸ

Ισ. ε. λθ. Ματθ. κδ. δ.

χ. αἱ ἐξουσίαι

μάρατε δὲ ἐν ὑμῖν ποίμνιον τῦ Χριςῦ, ὡς λέγει ὁ ἀπόστολος, μὴ ἀναγκαστῶς, ἀλλ' ἑκουσίως· μηδὲ αἰσχροκερδῶς, ἀλλὰ προθύμως· μηδὲ ὡς καταχυριεύοντες αὐτῶν, ἀλλὰ μᾶλλον τύποι γινόμενοι τῦ ποιμνίου. καὶ φανερωθέντος τῦ ἀρχιποιμένος, κομιεῖσθε ⓦ ἀμαράντινον τῆς δόξης στέφανον. πάλιν οὖν ταὐτὰ ὅμοια λέγω· ἀκούσατε ἱερεῖς Κυρίου, βασιλεῖς τῆς γῆς, νεανίσκοι δὲ πρεσβύτεροι μᾶλλον νεωτέρων· ἐνωπιάσασθε πάντες ⓓ κατοικοῦντες τὴν οἰκουμένην, ⓓ μακροὶ καὶ μεγάλοι, εἴτε ἄρχοντες, εἴτε ἁπλοῦν, ὅπερ ὁ αὐτὸ πλῆθος καὶ πέρας· προσέχετε τοῖς λεγομένοις, παρακαλῶ. βούλομαι γὰρ ἀποδεῖξαι καὶ πληροφορῆσαι ὑμᾶς ἐκ τῶν γραφῶν, ὅτι οὐ πάντες ⓓ λεγόμενοι χριστιανοὶ, χριστιανοί εἰσιν· ἀλλὰ μᾶλλον ὁ ὄνομα καλούμενοι χριστιανοὶ, φρεναπατεῶντες ὅπλην τῆς προσηγείας. ὃν μὲ λέγω πολλοὶ χριστιανοὶ, ὃν ὀλίγοι καὶ σπάνιοι· ὃν φαίνεται ὡς χριστιανοὶ, καὶ ὡς Χριςὸν μαθηταί, ὃν ὀλίγοι προδόται· ὃν λέγω βύστεῦσις, ὃν ὀλίγοι ἀσεβεῖς, τοῖς δὲ ἔργοις ἐθνικοί, καθὼς εἶπεν ὁ προφήτης Δαβίδ· Καὶ ἐμίγησαν ἐν τοῖς ἔθνεσι, καὶ ἔμαθον τὰ ἔργα αὐτῶν· καὶ ἀληθῶς ἐπληρώθη ἡ προφητεία ἐν ἡμῖν. ὅθεν πολλοὶ χριστιανοὶ, ⓓ Ιουδαϊκοῖς καὶ ἑλληνικοῖς προσέχοντες μύθοις, καὶ γενεαλογίαις, καὶ μαντείαις, καὶ ἀστρολογίαις, καὶ φαρμακείαις, καὶ φυλακτηρίοις, καὶ ὀνείρων φαντασίαις, καὶ εἰ πηγαῖς λυκαπωτῶν καὶ ἀπολυόμενοι, καὶ καθαρισμοῖς ἡμερῶν καὶ ἐνιαυτῶν, καὶ κληδονισμοῖς, καὶ οἰωνίσμασι, καὶ συναντήμασι καθαρευόμενοι, καὶ εἰδωλόθυτον ἐσθίοντες, καὶ αἷμα πνικτὸν καὶ θηριαλώτων, καὶ ὀρεοπάτακτα, καὶ πολλὰ ἕτερα τοιαῦτα· καὶ πῶς χριστιανοὶ εὑρεθήσονται οἱ τὰ τοιαῦτα πράττοντες; ποία δὲ παῤῥησία τολμῶσιν ἐκκλησίαν ὀνομάζειν χριστιανοί; καὶ πῶς τολμῶσιν εἰσιέναι εἰς τοὺς θείους μυστηρίους, οἱ χείρονες τῶν ἑλλήνων ὑπάρχοντες; πάλιν ἀκούσατε, ποῖα ποτὲ χριστιανοὶ, οἱ τὰ τῶν ἐθνῶν ἀγάλματα ποιοῦντες, ἀφανισμοὺς προσώπων, ἢ ὀπτοφωνήσεις, ἢ ὀρχήσεις, ἢ κρόβυλες χάρων, ἢ τολισμοὺ γυναικῶν ἐν ὑδράσι; τοῖς ταῦτα πράττουσιν οὐδὲν ὄφελος τὸ καλεῖσθαι χριστιανούς. ὥσπερ ἡ χάρη ἡ πρόβατον, ἕως ὅτου φυλάττει τὸ πρόβατον αὐτῆς, βλέπεται καὶ ἔστιν· ἐπὰν δὲ ἁπατηθῇ ὑπό τινος, καὶ φθαρῇ, καὶ τὸ πρόβατον ἀπολέσῃ, οὐκέτι ἔστιν ἃ πρόβατον· οὕτω καὶ ὁ καλούμενος χριστιανὸς, ἐὰν ταῖς ἐπιθυμίαις πορευθῇ, καὶ ταῖς ἐπαγγελίαις καταπατήσῃ, καὶ ⓦ λήσῃ τὸν ἀγγέλου ἀληθινόν, καὶ τὰ τῶν ἐθνῶν πράξῃ, οὐκέτι ὄφελος τοιοῦτον καλεῖσθαι χριστιανὸν, καθὼς προείρηται. Σωπάτε πάντες, ἀγαπητοί, ὅτι δι' ὀλίγων ῥημάτων ἀπάντων ἐκείνων ἀπεταξάμην λέγοντες, ἀποταξάμενος τῷ Σατανᾷ, καὶ πᾶσι τοῖς ἔργοις αὐτοῦ. Εἶπες, πᾶσι. σύνεσον τί εἶπες· βλέπε τί σωπᾷς, οὐκ ἀπέλω, οὐ βασιλεῦσι, οὐκ ἄρχουσι ἀμώμητος τούτοις, ἀλλὰ τῷ βασιλεῖ τῶν βασιλευόντων, καὶ ἄρχοντι τῶν ἀρχόντων· αὐτῷ σωπῶ καὶ ὁμολογήσας καὶ σωπάξω ὅτι πολλοὶ μάρτυρες. λοιπὸν ἐν τῇ χάριτι αὐτοῦ σύ τε οἱ λόγοι σου· λοιπὸν προσδέχου αὐτὸν ἐρχόμενον ἐκ τῶν οὐρανῶν. ὅρα οὖν, ἀδελφέ, καὶ φύλαξον τὸ λοιπὸν ἀπὸ τῶν ἐθνικῶν πραγμάτων. ἀκούσατε τοῦ ἀποστόλου λέγοντος, Τοῦτ' οὖν λέγω, καὶ μαρτύρομαι ἐν Κυρίῳ, μηκέτι ὑμᾶς περιπατεῖν καθὼς καὶ τὰ λοιπὰ ἔθνη περιπατεῖ ἐν ματαιότητι τοῦ νοὸς αὐτῶν, ἐσκοτισμένοι τῇ διανοίᾳ· ὑμεῖς δὲ οὐχ οὕτως ἐμάθετε ⓦ Χριστόν. προσέχετε τοῖς λεγομένοις, ἀγαπητοί, καὶ μὴ συνομοιάζεσθε τοῖς τοιαῦτα πράττουσι. πολλοὶ γάρ εἰσι τῆς ἀπωλείας μαθηταί, καὶ ἔτι πληθυνθήσονται. βλέπετε οὖν αἱ ἡμέραι πονηραί εἰσι, καὶ ὁ καιρὸς τοῖς ἰδίοις ὑπηρέταις προσχαίζεται· καὶ μὴ θαυμάσῃς ἐὰν οἱ ποιμένες λύκοι γένωνται. πρὸς γὰρ ὑπισχνοῦντες καὶ πρεσβυτέρους ψαλλομένους, ὥσπερ καὶ ὁ Παῦλος ἔλεγεν· Εἰσὶν ἐξ ὑμῶν αὐτῶν ἄνδρες λαλοῦντες διεστραμμένα. ὥστε μηδεὶς πλανάτω ὑμᾶς, ἔχων ἔξωθεν ἀγγελικὸν σχῆμα, καὶ ἔσωθεν δὲ ψαλμολικόν. ψαλμὸς τοῦτο καὶ ὁ Κύριος ἔλεγε· Βλέπετε μή τις ὑμᾶς πλανήσῃ. πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, λέγοντες· κἀγὼ εἰμὶ τὰ ὅμοια ἐρῶ· βλέπετε μή τις ὑμᾶς πλανήσῃ, μήτε ἀπὸ τῶν ἔξωθεν, μήτε ἀπὸ τῶν ἔσωθεν, μὴ ὑπόσκοπος, ἢ προσβύτε-

ἐν. ἀλλ' ὡμοί

ἐν. ἄσσον ἐκείνοις

Ἐφ. δ' ι'. κ.

Πρξ. κ. λ.

Ματθ. κδ. δ.

ψυχῆς. ποῦ Εὐάδιος ἡ διοδία τῆς ἐκκλησίας, ἢ τῶν ἁγίων ἀποστόλων ὁδηγός; ποῦ Ἰγνάτιος ὁ τοῦ Θεοῦ οἰκητήριον; ποῦ ὁ Διονύσιος ὁ πετεινὸν τῶν ὑψηλῶν; ποῦ Ἱπαπόλυτος γλυκύπατος ἢ θυούσατος; ποῦ Βασίλειος ὁ μέγας, ἢ μακρὸς ἀφ' τῶν ἀποστόλων ἰσόρροπος; ποῦ ὁ Ἀθανάσιος ὁ ἅγιος, ἢ πλειοέκτης τῶν ἀρετῶν; ποῦ Γρηγόριος ὁ θεόπτερος θεολόγος, ἢ αἰκτίτητος τοῦ Χριστοῦ γραπιώτης, ἢ ὁ τούτοις στεφάνυμος; ποῦ Ἐφρὲμ ὁ πολιτ', ἡ ἁρμονία τῶν ἀθυμούντων, ἡ παιδαγωγία τῶν νέων, ἡ χιλιαγωγία τῶν μετανοούντων, ἡ κῆ τῶν αἱρετικῶν ῥομφαία, ὁ δοχεῖον τοῦ πνεύματος, ὁ σκεῦος τῶν ἀρετῶν; ὁρᾶς πόσοι ὁ μόσον, ἢ πόσοι ἀφορεσὰ ἐκκλίνων τῶν μαχαιρίων ἢ ἁγίων ἀνδρῶν τοιοῦτων; ἔχω ἢ ἄλλους πολλοὺς διδασκάλους· ἀλλ' ἀρκεῖ σοὶ ὁ πρὸς τέως. ἐκεῖνοι τ' ψυχὴν ἔθηκαν ὑπὲρ τ' προβάτων· αὐτοὶ ἢ ἀφέντες τὰ προβάτα ἔφυγον. ἐκεῖνοι δίκαιοι ἢ οὐ λόγῳ ἢ ἔργῳ· ὅτι οὐ χρήμασι ἢ κτήμασι ἢ ἵπποις, ἐ ἡμιόνοις, ἢ ἀγροῖς, ἐ προβάτοις, ἐ μαχαίραις, ἢ λαμπρᾶς τραπέζης. πολὺς ὁ λόγος σοὶ αὐτῶν καθῆκεν ἡμέραν ἢ νύκτα· σοὶ ἢ τῆς λογικῆς ποίμνης λόγος σοὶ ἦν, σοὶ ἧς λόγον ἀπαιτηθήσονται οὐ τῇ μεγάλῃ ἡμέρᾳ κρίσεως. Εἶτα ἐὰν ἕως ἐρωτήσῃ αὐτοὺς σοὶ βιβλίων, ἀποκρίνονται λέγοντες, πλουσίοι εἰμι, ἢ οὐκ ἠδυνάμεθα βιβλίοις κτήσασθαι. Εἶτα πορεύονται οὐχ ὡς πλουσίοι, ἀλλὰ ἱμάτια φορεσάμενοι πολυτελῆ ἐ ἐκλεκτὰ, ἢ ἐγχείρια ἕως τῶν δακτύλων· βαλάντια αἴροντα, ἢ πράγματα ὡς ἐμπόρων ὄντων· μαθητῶν πλῆθος ὑπισχνούμενοι, μᾶλλον ἢ μαγείρων· ἐμὲ αἰσχύνει ὅτι ἢ λέγω. οὐκ ἦν σοὶ τοιοῦτος πλοῦτος ζωοποιὸς ἐκτήσαντο πορφύρεις αἱμάτων· ὧν τὰ βαλάντια αἰσχύνης· ὧν τῆς κακῆς ὑποδείας· ὧν τῆς πικρᾶς φιλαργυρίας· ὧν τῆς ἀπλήστου γαστρός. λοιπὸν ἐκεῖθεν σκάνδαλα, ψιθυρισμοὶ, ἐμπαιγμοὶ, λοιδορίαι, γόγγυσμοι. Εἶτα ἐγκαλούμενοι ἀποκρίνονται, οὐκ ἀδικῶ τινα· ἐξουσίαν ἔχω τῶν ἐμῶν. εἶτα ἐμοὶ τις τῶν ἁγίων αἱρετικῶν τοιαῦτα φθέγγεται λόγια· διεγραμμένα, ὅτι ὁ πλούσιος σοὶ πόντις πιωχοὶ, πόντις σιωπηροὶ, πόντις φυγάδες. ὧν τῆς ἀσεβείας· ὧν τῆς κακῆς ῥίζης πόντων τῶν κακῶν τῆς φιλαργυρίας. οὐ τὸ πλουτεῖν βούλεσθε σωθῆναι; ἀλλ' εὐκοπώτερόν ἐστι κάμηλον διὰ τρυπήματος ῥαφίδος εἰσελθεῖν, ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. τρυφῶντες ἢ μετεωριζόμενοι βούλεσθε νικᾶν ταῖς αἱρέσεις; ἀλλ' ὑμῖν ⓦ τρυφῶντες ἢ μετεωριζόμενοι. πῶς ἄλλοις ἐπαναπαύεσθε τὸν καλὸν ποιμένα τοῦ Χριστοῦ τοῦ δι' ἡμᾶς πτωχεύσαντος, τὸν ἐστιφλαμβρόου τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Μὴ ἔχετε χαλκὸν εἰς τὰς ζώνας; ἢ πῶς πλανᾶσθε, μὴ νοοῦντες τὰς γραφάς. οὐκ ἀκούετε τοῦ Κυρίου λέγοντος, Οἱ μακάριοι ⓦ πτωχοὶ τῷ πνεύματι; ἢ πάλιν, Οὐαὶ ὑμῖν τοῖς πλουσίοις. ἐ πάλιν, Μὴ θησαυρίζετε θησαυροὺς ἐπὶ τῆς γῆς. οὐ πλοῦτος ὑμῶν ἐπληθύνθη, ἢ ὁ λόγος ὑμῶν ἐξέλιπεν; τὰ ἱμάτια ὑμῶν σητόβρωτα γέγονε, σοὶ ὧν λόγου δώσετε τῷ ἀρχιποιμένι Χριστῷ. ὁ" γὰρ ὅτι ἕκαστος ὑμῶν σοὶ ἑαυτῷ λόγον δώσει τῷ Θεῷ· ὑμεῖς ἢ ὑπὲρ αὐτῶν, ἢ ὑπὲρ τῶν προβάτων· ἀρχιερεῖς, ἱερεῖς ἢ ἡγούμενοι, ἕκαστος καθὼς ἕκαστος ἔθηκε. ἀλλ' ὀφείλετε μὴ" πλανᾶσθε τῶν ἁλάτων. προσέχετε" ἀπὸ ἑαυτοῖς ἢ παντὶ τῷ λαῷ, τῷ ποιμνίῳ. βλέπετε μὴ ἀπολείψῃ προβάτων ἐκ τῆς ποίμνης. τότε γὰρ ἐξ ὑμῶν γινώσκοντες, ὅτι προβάτων ἑαυ ἀπολείψῃ, ἡμόμβωνται θηρία λωτα ἐξ ὑμετέρας ἀμελείας, παντὶ ⓦ βίον ὑμῶν κατέλυσε. ὃ γὰρ αἷμα αὐτοῦ ἐκ τῆς ὑμετέρας" χειρὸς ἀπαιτήσει ὁ Θεός. ἀνάνηψατε λοιπὸν, κηρύξατε ⓦ λόγῳ, ἀπορρίψατε πᾶσαν βιωτικὴν μέριμναν· βλέπετε ἀκριβῶς πῶς περιπατεῖτε· βλέπετε, λέγω, ἐ λέγω οὐ παύομαι πάλιν, ὃ, βλέπετε, ἢ βλέπετε, ἐ βλέπετε. βλέπετε τοὺς κυνὰς, βλέπετε τοὺς λύκους, βλέπετε τοὺς κλέπτας· βλέπετε ὅτι πολλοὶ πλάνοι ἐξῆλθον εἰς ⓦ κόσμον. ἀγρυπνεῖτε ἢ νήφετε ⓦ ὃ διαστολικὸν χάρισμα καταπιστεύοντες, ἢ χρηγορεῖτε, ἢ τὴν ὥραν τὴν φοβερὰν τηρεῖτε, ὅταν ἔρχηται ζωᾶραι λόγῳ μὴ ὑμῶν, οἷς ὑπὲρ θυσι ἐ ἐλάσητε. ζῶντα τοίνυν ἢ τοιοῦτον ἔχετε, ἀγαπητοὶ· ποιμάνατε

γρ. ἐδίδη ἡ ἐδοξα

ἴσ. περὶ τούτων.

ἴσ. ὅτι ὃ

ἴσ. φοίρχομαι

* *

ἴσ. μων· ἐμὲ

ἴσ. μῶν. ὁ ἁπλέγ.

ἴσ. χάλιν ὅτι

ἴσ. τι ἁπαλίσαντα π τῶν ἴσ. ἀπὸ τότε ἑαυτοῖς ἢ

ἴσ. χαῖς

χω, ἡ ὁ τῇ ἐκκλησίᾳ ἡμόλυνος προσεύχου· ἡ ὅπου σὴ δὼ τυγχάνῃς, προσεύχῃ, ὁ πανταχοῦ τόπῳ τ̃ διανοίας αὐτ̃. σωτίσαθε πάντες ⓦ κατοικοῦντες τ̃ οἰκουμένην, ὅτι ὁ αὐτὸς πλούσιος ἡ πένης. εἴτε ἄρχοντι, εἴτε ἰδιώτῃ, εἴτε μικρός, εἴτε μεγαλοδύναστος, ἀκούσατε ὁ μακαριστὸς ἐκεῖνος· εἴτε νεανίσκοι ἡ πρεσβύτεροι, βασιλῆς ἡ πάντες κριταὶ γῆς. ὁ κύριός ζωοποιός ἐστιν, ἵνα ἡ ⓦ ἄρχοντες ὦσιν. ἐρωτῶμεν τὸν αὐτὸν ἡ ταῖς κοσμικαῖς ἐπιθυμίαις· σωφρόνως καὶ δικαίως ἐ βιοτικῶς ζήσωμεν ἐν τῷ νῦν αἰῶνι, προσδεχόμενοι τὸν μακαρίαν ἐλπίδα, καὶ ἐπιφάνειαν τῆς δόξης τ̃ μεγάλου Θεοῦ ἐ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστ̃. μιμνήσθητε μου πάντες ἀδελφοί μου, ἡ κατὰ τὰς ἐνδιαθέτους, ἃς ἐδιδάχθητε ἡ πεπαιδεύσατε παρ' ἐμοῦ μακαρίων αὐδρῶν, προφητῶν ἡ ἀποστόλων, ἡ ὁσίων πατέρων, ἡ τ̃ διαπάντων ὅλων. ὑπομνήματα ἡ τῆς κακοπαθείας ἐ τῆς μακροθυμίας, ἔχετε σὺν προφήταις· τῆς ὑπομονῆς, ⓦ Ἰώβ· τῆς σωφροσύνης, ⓦ Ἰωσήφ· τῆς ἐγκρατείας, ⓦ Δανιήλ· τῆς ἀγάπης, ⓦ Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, ὃς ἔδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν· τ̃ μετανοίας, ⓦ θεοπάτορα Δαβίδ ἔχετε. ἔστι γὰρ τύπος μετανοίας ἡμῖν γέγονε, παιδαγωγὸν ἡμῖν, καὶ παιδαγωγόν· Δεῦτε, τέκνα, ἀκούσατέ μου, καγὼ ὑμᾶς ὑποδείξω ⓦ τὸν τῆς σωτηρίας. ὅπερ καγὼ ποτε ἐκαινοδαλίαθην· ἀλλὰ διὰ τῆς μετανοίας ἀνέστην, ἡ γνώσκω τὸν τ̃ διαπάντων φιλανθρωπίαν· οἶδα πῶς σὺν μετανοοῦσι, τὸ πᾶς χαρὰ ὑποδέχεται. ἀδυνάτου γάρ ἐστι ⓦ ἐμοὶ διαπάντων ψεύσασθαι. ἤκουσα γὰρ αὐτ̃ λέγοντος, Οπ τὰ ἐκπορευόμενα ἐκ τῶν χειλέων μου οὐ μὴ ἀθετήσω. ὑγρὸς ἡ γῆ πεπέλυσται· ⓦ ὃ λόγει μου οὐ μὴ πεπέλθωσιν. ἅπαξ ὤμοσα τὸ ἅγιόν μου, ζῶ ἐγὼ, ὅτι οὐ βούλομαι ⓦ θάνατον τὸν ἁμαρτωλοῦ, ὡς τὸ ἐπιστρέψαι ἐ ζῆν αὐτόν. ἠκούσατε, καθ' ἑαυτὸν ὤμοσεν ὁ φιλάνθρωπος. ἀ δικαίως τὸν προπέμπομεν πρὸς· δεῦτε, τέκνα, ἀκούσατέ μου. ἐ ὡς κύριόν ἔχομεν, ἐξυποδησώμεθα τὸν ἐλθεῖν τὴν ἡμέραν Κυρίου τὴν μεγάλην ἡ ἐπιφανῆ. προετοιμάσωμεν ἑαυτούς, προφθάσωμεν τὸ πρόσωπον αὐτ̃ ἐν ἐξομολογήσει. δεῦτε, προσκυνήσωμεν ἐ προσπέσωμεν αὐτῷ, ἡ κλαύσωμεν ἐνώπιον Κυρίου τὸν ποιήσαντος ἡμᾶς. αὐτὸς οἰκτειρήσῃ ἡμᾶς, ἡ βυλογήσῃ ἡμᾶς, ἐπιφανῇ τὸ πρόσωπον αὐτ̃ ἐφ' ἡμᾶς, ἡ ἐλεήσει ἡμᾶς. αὐτὸς γάρ ἐστιν ὁ Θεὸς τῶν μετανοούντων, καὶ τὸς προσδέχεται ἡμᾶς μετανοοῦντας· αὐτὸς πιμάσῃ ἡμᾶς εἰς τὸν αἰῶνας, αὐτὸς τηρήσει ἡμᾶς ἡ ταῖς καρδίαις ἡμῶν, ἡ ἀξίους ἡμᾶς ποιήσει τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν ἀπολαῦσαι, διὰ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν· ᾧ ἡ δόξα εἰς τὸν αἰῶνας. Ἀμήν.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΜΟΝΑΧΟΥΣ ΩΦΕΛΕΙΑΣ ΠΑΣΗΣ ἡ νήψεως μετά. Λογ. β.

Ex Mſ. Cæſareo emend. ex alio Mſ. a. Tim. β. n.

ΟΥτοι ὁ ἡμῖν ἀπόστολος· Ἀδιαλείπτως προσεύχεσθε, χωρὶς ὀργῆς ἡ διαλογισμῶν. ἡ καλῶς εἶπεν ὁ ἅγιος, χωρὶς διαλογισμῶν· πᾶς γὰρ διαλογισμὸς χωρίζων ⓦ νοῦν ἀπὸ τ̃ Θεοῦ, εἰ ἡ δοκεῖ ἀγαθὸς εἶναι, ἀλλ' ὅλως διάβολός ἐστιν, ἵνα μὴ εἴπω τὸ διάβολον ἐστίν. ὅλως γὰρ ὁ ἀγὼν τοῦ διαβόλου τοῦτο ἔστι, ἵνα ἀποχωρίσῃ ἡ ἀποξενώσῃ ⓦ νοῦν ἀπὸ τ̃ Θεοῦ, ἐ εἰς ταῖς κοσμικαῖς ἀφισύρῃ φροντίδας ἡ ἡδονάς· ἡ ἐντολῆς ἡ βυποιΐας ὑπαγορεύει ἴσως ἐν τῇ καρδίᾳ ἡ ἄλλας τινὰς βυλήσεις, ἢ μᾶλλον ἀλήθειας ἐστοίας, αἷς οὐ προσέχειν ὅλως προσήκει. ὅλως γὰρ ὁ ἀγὼν τ̃ ψυχῆς ἐστι, τ̃ μὴ χωρίζεσθαι τ̃ νοῦ ἀπὸ τ̃ Θεοῦ, μηδὲ" σκυδυάζεσθαι ἡ συμφέρεσθαι τοῖς ἀκαθάρτοις λογισμοῖς, μηδὲ προσέχειν, οἷς ἐνίκησε γραφῆναι τῇ καρδίᾳ ὁ πανουργότατος ἡ παλαιὸς ζωγράφος διάβολος. ποτὲ μὲ τύπους, ποτὲ ὃ σχήματα, ἡ χρώματα, ἐ προσώπατα μὴ ἔχοντα· ταῦτα ὁ διάβολος ἀπομορφοῦται· ἡ ὁ ἄθλιος ἀνθρωπος εἰ ἐνὶ τόπῳ ἐστὼς, νομίζει

ἀναχωρῆσαι

ἐξυποδησώμεθα ἑαυτὸς φησὶ

χαπιδιάζεται

μὴ χωνωθῆς ὅτι τῷ λόγῳ. ἄκουσον τὴν αὐτὴν ἄφατον φιλανθρωπίαν. οὐ γὰρ μίσει τὴν κλῆσιν ψιλὴν εἶπεν, ἀλλὰ προσέθηκε δέ, εἰς μετάνοιαν. οὐκ ἦλθον, φησι, κλέσαι δικαίους, ἀλλ' ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν· οὐκ εἰς γαλεῖα, ἀλλ' εἰς δάκρυα· οὐκ εἰς ἀργολογίαν, ἀλλ' εἰς ἐξομολόγησιν· οὐκ εἰς ἄρτυσα, καὶ δεῖπνα, καὶ μέθην, ἀλλ' εἰς νηστείαν καὶ ἀκρυπνίαν· οὐκ εἰς χρυσώματα, καὶ κιθαρισμοὺς, καὶ τὰ λέγματα, ἀλλ' εἰς πένθος, * * *
Ματθ. ε. δ. καὶ θλῖψιν, καὶ στεναγμόν. λέγε γάρ, Μακάριοι οἱ πενθοῦντες, ὅτι αὐτοὶ παρακληθήσονται. ἄρξαι οὖν, ἀδελφέ, τῆς μετανοίας· βάλε δάκρυα μόνον, καὶ ὁ Θεὸς τῶν μετανοούντων στεφανῖ σοι, καὶ εὐφραίνει σε, καὶ θυγάτηρ χαρᾶς πολλῆς, καὶ γλυκάνει σε σὺν μέλι καὶ κηρίον. πολλαὶ ὁδοὶ βίου, καθὼς γέγραπται, καὶ πολλοὶ τρόποι τῆς σωτηρίας. εἰ τρόπον * * *
θέλεται σωθῆναι μόνος σωθήσεται. ἐὰν ἔχῃς, ἐλέησον· εἰ δὲ οὐκ ἔχεις, οὐ ζητεῖ ὁ Θεὸς ὃ οὐ οὐκ ἔχεις. οὐκ ἔχεις ἄρτον; ἀλλ' ἔχεις ἰμάτιον. κλῖνον τὰ γόνατα, τύψον σου τὸ στῆθος, καθάρανε δάκρυα, στέναξον, πάθησον, ἔκτεινον σου τὰς χεῖρας σου εἰς τὸν οὐρανόν, εἰπὸν τὸ ἔμμα σου πρὸς τὸν διαπλάστην, τὸν ἰατρόν, ἀγρύπνησον. ταῦτα ἔχει πᾶς ἄνθρωπος, καὶ ἀρνήσασθαι οὐ δύναται· ταῦτα αὐτὸν ἀναγκάσει προσαγαγεῖν τῷ Θεῷ πάντοτε. ἀλλὰ καὶ ταῦτα μὴ σκηπτὸς ἀμαρτίας ἀφαιρεῖται σε, ἵνα μὴ εἰς κενὸν τρέχῃς, καὶ μάτην κοπιᾷς. ταῦτα οὖν τὰ ἀρετὰ τὰ προσφέρωμεν τῷ Θεῷ, τὸν μετάνοιαν σου τηρήσωμεν ἀκριβῶς· καὶ ἐρώτησον ἑαυτὸν, μήποτε ἔχεις ἔχθραν μετὰ ἄνου, καὶ ὁ μῆνθός σου πᾶς εἰς κενὸν γίνεται. ἀλλὰ (καθὼς εἶπεν ὁ
Φιλιπ. β. ιε. Ματθ. ς. ιδ. ἀπόστολος) Μετὰ φόβου καὶ τρόμου τὴν ἑαυτῶν σωτηρίαν κατεργαζώμεθα, καὶ τηρεῖν τὴν τοῦ Κυρίου ἐντολὴν τὴν λέγουσαν, Ἐὰν ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν, ἀφήσει καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος τὰ παραπτώματα ὑμῶν. ἐὰν οὖν προσέρχεσθε τῷ Θεῷ ἐν ὅλῃ καρδίᾳ, καὶ ὄχι χλιαίζοντες καὶ μετεωριζόμενοι, τηρήσατε αὐτὴν τὴν ἐντολήν. ἐὰν βούλῃ ἀφαιρεθῆναί σου τὰ ἴδια παραπτώματα, ἄφες καὶ σὺ τὸν πλησίον σου τὰ παραπτώματα. ἐὰν δὲ σὺ οὐκ ἀφῆς, οὐδὲ ὁ πατὴρ ἡμῶν ὁ οὐράνιος ἀφήσει τὰ παραπτώματα ἡμῶν. οἶδα ὅμως πάντας ὅτι ψεύδεται. ἀψευδὴς γάρ ἐστι καὶ πιστὸς ἐν πᾶσι τοῖς λόγοις. γίνου οὖν ἕτοιμος καθ' ἑκάστην ἡμέραν πρὸς τὴν ἀπαιτοῦντά σε τὴν ψυχήν. μὴ σήμερον μετανοήσῃς, καὶ αὔριον ὅπλισθῇς· μὴ σήμερον κλαύσῃς, καὶ αὔριον χορεύσῃς· μὴ σήμερον νηστεύσῃς, καὶ αὔριον μεθύων παραγένῃ, ἀσεβοῦμαι καὶ ἐμπαίζομαι ὑπὸ πολλῶν· καὶ μὴ σήμερον ἀγρυπνήσῃς, καὶ αὔριον ἀναπέσῃς· ἀλλὰ γνησίως μετανόησον, ἵνα καὶ σεφανωθῆς. καὶ ὅτι μνημονεύσῃς τὴν ἀρετήν, μὴ ἀσεφύγῃς τὴν κόπον, ἵνα μὴ στερηθῇς τὴν στεφάνων· μίσησον πᾶσαν χαρὰν τοῦ κόσμου τούτου, καὶ πλὴν δίξαι αὐτῷ· ἐὰν εἴπῃ μὴ τῷ
Ψαλμ. ρμδ. ρξε ς. ἁγίου Δαβίδ, Ἀδικίαν ἐμίσησα καὶ ἐβδελυξάμην, τὸν νόμον σου ἠγάπησα, καὶ ὁδὸν πονηρᾶς ἐκώλυσα τοὺς πόδας μου. ἀσυδάτην πάντοτε ἕτοιμος εἶ), ἵνα ἐλθὼν ὁ ἀπαιτῶν σε τὴν ψυχήν, εὕρῃ σε ἕτοιμον ἐν τῇ μετανοίᾳ· καὶ γὰρ ἐγνωσμένη σε, ὅτι οὐ μή σε χωρίσῃ
Ματθ. κε μα. ἀπὸ τῆς σωζομένων. τήρησον ἀεὶ τὴν τοῦ Κυρίου ἐντολήν, ὃ, Γρηγορεῖτε καὶ προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθητε εἰς πειρασμόν. καὶ πάλιν λέγει, Γίνεσθε ἕτοιμοι· ὅτι ᾗ ὥρᾳ οὐ δοκεῖτε, ὁ
Ματθ. κδ μθ. α. Θεσ. ε. ιζ. Χριστὸς ἔρχεται. ἄκουσον καὶ τοῦ ἀποστόλου βοῶντος, Ἀδιαλείπτως προσεύχεσθε· τουτέστι, πάντοτε, καὶ ἐν παντὶ καιρῷ, ἐν νυκτὶ, καὶ ἐν ἡμέρᾳ, καὶ ἐν ἐσπέρᾳ, καὶ πρωΐ, καὶ μεσημβρίᾳ, ἐν πᾶσαν ὥραν, καὶ ἐργαζόμενος, καὶ ὁδεύων, καὶ ποιμαίνων, καὶ ἀρότριαν, καὶ χειμάζων, καὶ ἀνιστάμενος. μὴ διαμείνῃς κυριακὴν, ἢ ἑορτὴν, ἢ τόπον ἁγιαζόμενον. οὐ γὰρ ἐν τούτῳ προσεγράφεται ὁ θεῖος. ἐν γὰρ τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ἐστὶ πύλαι τῆς γῆς. ἀφ' οὗ ὁ προφήτης Δαβὶδ καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἐν τύκλῳ προσευχόμενος, οὐκ ἀνέμεινεν ἡμέραν, ἢ τόπον
Ψαλ ρλβ ς. ἁγιάζοντα, ἀλλὰ δακρύων ἔλεγε πρὸς τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν· Ἐν παντὶ τόπῳ τῆς δεσποτείας αὐτοῦ εὐλόγει ἡ ψυχή μου Κύριον. καὶ σύ, ἀγαπητὲ, μὴ διαμείνῃς ὥραν ἢ ἡμέραν, ἢ τόπον ἁγιαζόμενον· ἀλλὰ (καθὼς εἶπεν) ἐν παντὶ τόπῳ, καὶ ἐν τῷ οἴκῳ σου ὢν προσεύ-

χου,

ταῖς ἀδύσσοις. τί οὖν ποιήσωμεν, ἀδελφοί; ἵνα ἡμῖν πάντα γένηται· λαβεῖν οὐκ ἔνι· αὐτὸς γὰρ γινώσκει τὰ κρύφια τῆς καρδίας ἡμῶν, ὃς ἐξετάζει καρδίας καὶ νεφρούς. φυγεῖν οὐκ ἔστιν. οὐ γὰρ ἔστιν ὃς ἁρπάσαι ἐκ τῶν χειρῶν αὐτοῦ. κρυβῆναι ἀδύνατον. καπνὸς γὰρ τὸ γῦ- Ησ. μ. κε.
ρον τῆς γῆς, καὶ σὺ κατοικεῖς ἐν αὐτῇ, ὥστε ἀκρίδας. δύνασθαι οὐκ ἔνι λοιπόν, καθὼς
5 γέγραπται· Οπὶ σὺ φοβερὸς εἶ, καὶ τίς ὑποστήσεταί σοι; αὐτὸς γὰρ διατάσσει τοῖς ἐπουρανίοις Ψαλ. οα. ζ.
καὶ τοῖς ἐπιγείοις καὶ καταχθονίοις, ὁ μέλλων καταργεῖν πᾶσαν ἀρχὴν καὶ ἐξουσίαν καὶ δύναμιν. ἀπο-
λογία οὐκ ἔνι, ὅτι ἀφορμή, ὅτι ἔννοια. διὰ τοῦτο ἀπὸ πρωΐτου ἕως πρωΐτου τῆς οἰκου-
μένης ἡ θεία γραφὴ βοᾷ καὶ διδάσκει καὶ ἐλέγχει καὶ νουθετεῖ καὶ μαρτύρεται. διὸ φησὶν ὁ δι- Ιωαν. ιϛ. μη.
δάσκαλος ἡμῶν, ὁ διδάσκαλος Ἰησοῦς Χριστός· Ὁ ἀθετῶν ἐμὲ καὶ μὴ λαμβάνων τὰ ῥήματά μου, μζ.
10 ἐγὼ οὐ κρίνω αὐτόν· ὁ λόγος, ὃν ἐλάλησα, κρινεῖ αὐτὸν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. καὶ πάλιν λέγει· Ιωαν. ιϛ. κϛ.
Εἰ μὴ ἦλθον, καὶ ἐλάλησα αὐτοῖς, ἁμαρτίαν οὐκ εἶχον· νῦν δὲ πρόφασιν οὐκ ἔχουσι πε-
ρὶ τῆς ἁμαρτίας αὐτῶν. ἠκούσατε ὅτι οὐδεὶς ἔχει πρόφασιν. οὕτως, ἀδελφοί, ἵνα ἡμῖν
πάντοτε. ἀλλὰ πάντως ἀποκρίνεταί τις πρὸς αὐτὸν λέγων, ὅτι Ἰησοῦς καθὼς διεγράψαμεν Ἰσ. Ἰωσὴφ τὰ
ἡμῖν διὰ τοῦ λόγου, καὶ τὰ σκυθρωπὰ ὑπεδέξατο, καὶ τὰ κολαφίσεις ὑπέμεινε, καὶ καὶ κατὰ τὸν
15 τὰ ὑμέτερα διεγράψω· καὶ πρέπον ἦν καταπλαγῆναι, καὶ ἐφοβήθησαν. καὶ οἶδα ἀληθῶς, διεγράψω ἐν
ὅτι ὄντως ἐστὶν ἀληθῶς, ὡς εἴρηκας· καὶ οἶδα ὅτι ἕκαστος ὑπὸ αὐτοῦ λέγει δῶσει ὁ Θεῷ,
καὶ ἕκαστος δώσει ὁ εἶδεν, καὶ ἕκαστος ὃ ἴδῃ φορτίον βαστάσει. ἀλλ' ὡς ταῦτα ἐπηγγείλω,
καὶ εἰς μέσον ἤγαγες, καὶ κατέπληξας, καὶ ἐφόβησας, ὑπόδειξον ἡμῖν καὶ τὰς σωτηρίας
τοῦτο, δὸς καὶ τῆς πληγῆς τὸ ἴαμα· καὶ ὥσπερ εἶπας τὰ καταπληκτικὰ καὶ σκυ-
20 θρωπὰ καὶ λυπηρά, εἰπὲ καὶ τὰ χαροποιά. ἰδοὺ σωθῆναι θέλω. τί ποιήσω; πῶς
σωθῶ; ποίῳ ἔργῳ χρήσωμαι; ποῖς πίστεσι καταφεύξομαι; πολλὰ γὰρ ἡμάρτηκα καὶ ἐν λό-
γοις, καὶ ἐν ἔργοις, καὶ ἐν διανοίαις, καὶ ἐν νυκτὶ, καὶ ἐν ἡμέρᾳ, καὶ ἐν πάσαις ὥραις. τί οὖν ποιήσω;
πῶς σωθῶ; ἐγώ σοι λέγω ποῖς πίστεσι καταφύγῃς. ὁ μακάριος Δαβὶδ ὑπέδειξε ποῖς
οἷς δεῖ καταφεύγειν, εἰπών· Ὁ Θεὸς ἡμῶν καταφυγὴ καὶ δύναμις. τοῦτο ὑπέδειξε τὴν Ψαλ. μα.
25 Ἰωαείμης ὁ μείζων πάντων τῶν προφητῶν, λέγων· Ἰδὲ, ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ ὁ αἴρων τὴν ἁ- Ιωαν. α. κθ.
μαρτίαν τοῦ κόσμου. τοῦτον ἀπήγγειλεν ὁ ἄγγελος, λέγων· Αὐτὸς γὰρ σώσει Ⓦ λα- Ματθ. α. κα.
οὺς αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν. καὶ πάλιν ὁ προφήτης Δαβίδ· Κύριε, ποῖς Ψαλ. μϛ. ια.
σὲ καταφύγω. ποῖς τοῦτον καταφύγῃ καὶ σύ, ἀγαπητὲ, Ⓦ Εἰπόντα, Οὐκ ἦλ- Ματθ. θ. ιγ.
θον καλέσαι δικαίους, ἀλλὰ ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν· Ⓦ Εἰπόντα, Οὐ χρεί- Λυκ. ε. λα.
30 αν ἔχουσιν Ⓐ ὑγιαίνοντες ἰατροῦ, ἀλλ' Ⓐ κακῶς ἔχοντες· Ⓦ Εἰπόντα, Μετανοεῖτε, Ματθ. γ. ϛ.
ἤγγικεν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν· Ⓦ λέγοντα, Δεῦτε ποῖς μοι πάντες Ⓐ κοπιῶντες καὶ πε- Ματθ. ια. κη.
φορτισμένοι, κἀγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς· Ⓦ Εἰπόντα, Ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀ- Ματθ. θ. ϛ.
φιέναι ἁμαρτίας· Ⓦ λέγοντα, Οτι Ⓦ ἐρχόμενον ποῖς μὲ οὐ μὴ ἐκβάλω ἔξω· Ⓦ Εἰ- Ιωαν. ϛ. λζ.
πόντα πρὸς τὸν προφήτην, Ζῶ ἐγὼ, λέγει Κύριος, ὅτι οὐ βούλομαι Ⓦ θανεῖν τὸν ἁμαρτω- Ιεζεκ. λγ. ια.
35 λὸν, ὡς ὁ ἐπιστρέψαι καὶ ζῆν αὐτόν· Ⓦ Εἰπόντα, Οτι ποιήσει τιμὴν ἐκδίκησιν τῶν βοώντων Λυκ. ιη. ζ.
ποῖς αὐτὸν νυκτὸς καὶ ἡμέρας· Ⓦ Εἰπόντα, Χαρὰ γίνεται ἐνώπιον ἀγγέλων ἐπὶ ἑνὶ ἁμαρτωλῷ με- Λυκ. ιε. ζ.
τανοοῦντι· ποῖς τοῦτον καταφύγῃ μετανοίας καὶ δακρύων. μετανόησον, ἀγαπητὲ, καὶ μὴ Ἰσ. Σπογγία
ἀναχωρήσῃς· μετανόησον, καὶ μὴ ἀθυμήσῃς· μὴ Ⓝ ἀπογνώσῃς ἑαυτὸν ἕνεκα σωτηρίας. ἐν
ἀγγέλων χαρά γίνεται, σὺ μετανοοῦντος, καὶ σὺ ἀθυμεῖς; ἄγγελοι σκιρτῶσι, καὶ σὺ νυστάζεις; διὰ
40 τί σὲ ἀποδοκιμάζει ὁ ἰατρὸς τῶν ψυχῶν, καὶ σὺ τὸ τραῦμα κρύπτεις; ἐκφίου βοᾷ, ὑπερφάντε
ποῖς μοι υἱοῖ τῶν ἀνθρώπων· δεῦτε πάντες ποῖς μοι, λέγει· καὶ σὺ ὁ καυυδάζεις, ἀλλ' ἀμεί-
βῃς; καὶ ἐκφίου χρείαν ἔχει· Οὐκ ἦλθον καλέσαι δικαίους, ἀλλ' ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν· Ματθ. θ. ιγ.
θάρσει οὖν, ἁμαρτωλέ, καὶ μὴ ἀθυμήσῃς. σὲ γὰρ ἦλθε καλέσαι ὁ παμμάκαρ ὁ καλὸς· διὰ τί σὲ
ἔκλινεν ὑγιαίνοντας, καὶ κατέβη, λέγων· Δεῦτε ποῖς μοι Ⓐ κοπιῶντες, καὶ ἐγὼ ἐξῆς. ὅρα Ματθ. ια. κη.
μὴ

α Τιμ. δ. α. ἀλλὰ τῷ ἀποστόλῳ λέγοντος, Οὐκ ἐπιτρέπω γυναικὶ διδάσκειν, οὐδὲ αὐθεντεῖν ἀνδρός· ἀλλ' ἡσυχίαν ἄγειν. καὶ πάλιν, Ἡ γυνὴ ἐν πάσῃ ὑποταγῇ μανθανέτω· διδάσκειν δὲ οὐκ ἐπιτρέπω γυναικί. καὶ πάλιν, Αἱ πρεσβύτιδες ὡσαύτως ἐν καταστήματι ἱερρεπεῖς· καλοδιδασκάλους ἵνα σωφρονίζωσι τὰς νέας φιλάνδρους εἶναι, φιλοτέκνους, σώφρονας, ἁγνάς, οἰκουργούς, ἀγαθάς, ὑποτασσομένας τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν, ἵνα μὴ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ βλασφημῆται. Ἐὰν δὲ μὴ ἐπιτρέπῃ γυναικὶ διδάσκειν, πολλῷ μᾶλλον οὐδὲ ἀνδρὶ ἐπιτρέπει. Ἐὰν δὲ μὴ ἐπιτρέπῃ ἀνδρὶ διδάσκειν, πολλῷ μᾶλλον οὐδὲ γυναικὶ ἐπιτρέπει

τοι ἀξιόλογοι εἰς (ψ) κόρακας. ὅρα τοῦτο καὶ ὁ διαπαντὸς ἐπήγαγε Σ, Ἰδοὺ προείρηκα ὑμῖν· ἐὰν Ματθ. κδ. κα.
οὖν εἴπωσιν ὑμῖν, ἀσυλλήπτως ἔσται· ἰδοὺ προείρηκα ὑμῖν· βλέπετε μὴ πλανηθῆτε· μὴ ἄλλοι ψευδοχρίστοι διέλθητε αὐτὰ ἐμοῦ τοῦ ἀληθινοῦ. Πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ὅτι τῷ ὀνόματί μου, λέγοντες, ὅτι ἐγώ εἰμι ὁ Χριστὸς, καὶ πολλοὺς πλανήσουσι. καὶ ὅταν ἀκούσητε πολέμους καὶ ἀκαταστασίας, μὴ θορυβηθῆτε· ὅπισω αὐτῶν· ἐρᾶτε πόσους ὁ λόγος τὸ τῆς θείας γραφῆς λέγων περὶ τῶν τοιούτων. Διὰ τοῦτο πολλάκις ὑμᾶς "ἐνεκόπτομεν διὰ τὴν ἀγάπην αἱρεῖσθαι, καὶ παντοίως παρεκαλοῦμεν μὴ συγκαταβαίνειν αὐτοῖς εἰς τὴν προφάσεις, μήτε εἰς βρώμασι, μήτε εἰς προφάσεσι, ἢ εἰς φιλίαν, ἢ εἰς ὁμόσε διὰ παντὸς, ἢ ἀγάπην, ἢ εἰρήνην. οὐδὲ εἰς τὸ τοῖς ἀπατεῶσιν καὶ συγκαταβαίνειν αὐτοῖς, ἀλλ' ὅτε μᾶλλον ἑαυτὸν καθίστησι τῆς ἁγίας καθολικῆς ἐκκλησίας. ἡ γὰρ ἀλήθεια καὶ ἀδόλως μαθητὴς τοῦ Χριστοῦ, μὴ πρόφασις χρῄζει· Εἴ τις ὑμᾶς θέλει ἐλέγξαι περὶ οὗ προείρηκεν, ἀκούσεται ἐμοῦ· "καὶ τὰ τοῦ Δαβὶδ ψάλλει Γεν. α β.
λέγων, Κύριε, τοὺς μισοῦντάς σε ἐμίσησα, καὶ ἐπὶ τοῖς ἐχθροῖς σου ἐξετηκόμην. Φείδεται καὶ Ψαλ. ρλη. κ
ἐξομαλίζεται (ψ) τοῖς ἀγάπας μετ' αὐτῶν ποιοῦντες, καὶ διορθώσεται, ἵνα μὴ ζωὰ πολλαὶ τῶν ἀστοχειῶν αὐτῶν. ἁρμόζει δὲ εἰπεῖν Σ, Ἰδοὺ προείρηκα ὑμῖν. ἀλλ' ὅτι Σ προεκύμβων ἐπομένων μου, τοῦτο ἐστὶν τῆς σεσωτηλείας ἀνακληρωθῆναι. καὶ ἵνα ζωτόμως εἴπω, τὰ προφητικὰ σημεῖα ἐπληρώθησαν· "χρὴ ἕτοιμον εἶναι καὶ προεκυαμένον, καὶ μὴ πολυπραγμονεῖν πλέον τῶν γεγραμμένων. πολλοὶ ἀμαθεῖς καὶ ἀσθενεῖς γεγόνασιν, (ψ) στρεβλοῦντες τὰς θείας γραφάς· ὅρα σὺ μὴ τοῖς θύραις δόξῃς· ἀλλ' ὥσπερ ἔλαβες (ψ) Κύριον ἐν ἡμῖν Ἰησοῦν Χριστὸν, οὕτω περιπάτει. πολλὴ κακία, "πολλοὶ ψευδῶται, πολλὴ πονηρία ἐκχέεται ὅτι τῆς γῆς, πολλὰ σκάνδαλα· βλέπε σὺ μὴ ἀπατηθῇς. μὴ ἐκκλίνῃς εἰς τὰ δεξιὰ, μήτε εἰς τὰ ἀριστερὰ, ἀλλ' ὁδῷ βασιλικῇ βάδιζε. ἔχεις πολλοὺς πίστεις, ἀγάπητε, εἰ μὴ ὅτι γῆς; ἀλλ' οὐρανῷ, ὧν ὦν πάντοτε ζωφραι ἀπούδασον. ἔχεις ὁπλὰ πνευματικὰ ἀπέλων, ἔχεις πατριάρχας, ἔχεις προφήτας, ἔχεις ἀποστόλους καὶ εὐαγγελιστὰς, καὶ τοὺς τὸν μοναδικὸν βίον ἀναστρέψαντας, πλῆθος πολὺ, ὧν τὰ ὀνόματα ἐν βίβλῳ ζωῆς. τούτους πόθησον, τούτους μίμησαι, τούτων μὴ χωρίζου, τούτων τὸ μνήμιον ἔχε ἀεὶ ἐν τῇ καρδίᾳ σου, νύκτα καὶ ἡμέραν, πάντοτε τὰς ἱερὰς βίβλους τούτων κατέχων, καὶ τὸν βίον αὐτῶν ἀναγινώσκων, ὅπως θύρης πολλὴν ὠφέλειαν. γίνου ἔμπειρος λόγου δικαιοσύνης, ἵνα δυνηθῇς τὸν ἀντιλέγοντα ἐλέγξαι, καὶ τὸν μυθολόγους ἐπιθυμίας, καὶ τὸν αἱρετικὸς ἐπιστομίζειν, καὶ τὸν ψευδεπιγράφους ἰουδαϊκὰς καὶ ἐπαφρίδας. ἐρευνᾶτε τὰς γραφὰς· ἵνα ἐάν ἴδητε ἀκαταστασίας ἐν σύγχυσιν, μὴ καταπέσητε, ἀλλ' ὅτι τοῖς θείοις γραφίοις καταφύγητε. ὁρᾶτε ἡμᾶς μὴ χωρισθῆτε, μηδὲ σαλευθῆτε ἀπὸ τῶν τούτων ἐν οἷς ἐστήκατε· ὅταν ἴδητε πολλοὺς ἀσυνετοῦντας, μὴ ξενίζεσθε. δεῖ γὰρ ταῦτα γενέσθαι. ὅταν ἴδητε πολλοὺς ψευδοπροφήτας, ὑπομνήσθητε τὸ ἀποστόλου λέγοντος, Οὐ Ματθ. κδ. κδ.
ἐκβήσονται ψευδόχριστοι καὶ ψευδοπροφῆται. ὅταν ἴδητε πλανολόγους, ὑπομνήσθητε τῶν προφήτων λέγοντος, Οὐαὶ τοῖς γράφουσι τοῦ πονηρίαν. ὅταν ἴδητε τοὺς βλασφήμους καὶ ὀργίλους Ησ. ι. α.
ἐξουθενημένους, τοὺς δὲ σοφοὺς καὶ ἀληθείας καὶ προφήτας "προχειριζομένους, ὑπομνήσθητε τοῦ ἀποστόλου λέγοντος, Οὐ πονηροὶ οὐδέποτε καὶ γόητες προκόψουσιν ὅτι ὁ β. Τιμ. γ. ιγ.
χλεύη, πλανῶντες καὶ πλανώμενοι. ὅταν ἴδητε τοὺς ἀγίους γραφοὺς βδελυχθέντας ὑπὸ τῶν δοκούντων εἶναι χριστιανῶν, καὶ τοὺς λαλοῦντας λόγον τοῦ Θεοῦ μισηθέντας· ὑπομνήσθητε τοῦ Κυρίου αὐτῶν, Εἰ ὁ κόσμος ὑμᾶς μισεῖ, γινώσκετε ὅτι ἐμὲ πρῶτον ὑμῶν μεμίσηκεν· Εἰ ἐμοῦ ἰδίωξαν, καὶ ὑμᾶς διώξουσιν. ὅταν ἴδητε ἄλλους "ὑποκριτέχοντας τοὺς τοῦ μωλολόγους καὶ φυλακτηράφους καὶ γλωσσολογίας καὶ μαντείας καὶ διδασκαλίας δαιμόνων, καὶ ἐπερωτήσεις δι' ὀνείρων ἀκαθάρτων· μὴ θορυβηθῆς, μηδὲ καταπέσῃς. καὶ ἐκ τῶν δοκούντων εἶναι ποιμένων ἴδητε ταῦτα προφασιζομένους, μὴ "ἀποχωρήσῃς, ἀλλὰ δακρύσας ὑπομνήσθητε

ἰσ. πᾶς ἀγ.

ἰσ. ἡ γῆ πᾶσα Δαβὶδ

ἰσ. αἰσχύνθητε ἀγ.

ἰσ. καὶ πίνωμεν ἐπιμ.

ἰσ. πολλὴ ἀθεσπία.

ἰσ. ἐσχηματισμένοι

ἰσ. ἐπιχειρεῖτε ὑποτίχεται

ἰσ. ἀπεχθῆς.

ες, ἢ ἄξιος, ἢ ἀναγνώσης, ἢ ἀρχων, ἢ πλούσιος, ἢ πένης. Εἴ τις δὲ εἴη λαλῶν διεστραμμένα, αἰάθεμα ἔστω. Εἴ τινες ἔρχονται πρὸς ὑμᾶς ἐν ἐνδύμασι προβάτων, ἔσωθεν δέ εἰσι λύκοι ἁρπαγες· Εἴ τινες ἔχουσι μόρφωσιν εὐσεβείας, τὴν δὲ δύναμιν αὐτῆς ἠρνημένοι; ὑμῖς, ἀγαπητοὶ, μὴ πλανᾶσθε, ἀλλ' ὡς προλάβετε Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, ἐν αὐτῷ πεποιθότες ἦτε· ἡ ὁ Θεὸς τῆς εἰρήνης ἔστω μεθ' ὑμῶν. καὶ πρὸ μὲν τούτων ἐν ταῖς "ἀποδώσομεν λόγον, μικρὸν ἡ "Ἀλληλουϊς πρὸ σημείου τῆς Χριτελείας. φέρε μικρὸν ἐπέρχεται, ἡ ὄψεται μᾶλλον. πρώτα μὲν τὰ τοῦ Θεοῦ, θαυμαστὰ, μεγάλα, καὶ φοβερὰ καὶ ἔνδοξα· ὅ τε τῆς συντελείας καὶ τῆς δευτέρας αὐτοῦ παρουσίας μυστήριον, γὰρ νῦν ἐν λόγοις καὶ "ἔννοιαν ἐπαρδεύειν πᾶσαι διήγησιν, καὶ καταπλήττει πᾶσαν ἀκοήν. μέγας ἡ ἀγὼν καὶ πολὺς πόνος τῶν μαθητῶν, ἀκούειν περὶ τοῦ διδασκάλου σημεῖα περὶ τῆς συντελείας. ὡς γὰρ πολλάκις ἠκούσατε τοῦ θαυμασίου λέγοντος, ὅτι καθημένου τοῦ μοῦ εἰς ὄρος τῶν ἐλαιῶν, προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγοντες κατ' ἰδίαν· Εἰπὲ ἡμῖν τί ὅ σημεῖον τῆς σῆς παρουσίας, καὶ τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος. ὁρᾷς ὅ Χριστὸς καὶ σοφὸν τῶν ἁγίων μαθητῶν· ὅτε μέγα τι ἐβούλετο ἐρωτῆσαι, πρώτης ὁμοῦ προσήρχετο, ἀλλὰ κατ' ἰδίαν, καί φασι, Εἰπὲ ἡμῖν, δίδασκε, καὶ ἐγὼ, Εἰπὲ ἡμῖν, καρδιογνώστα, Εἰπὲ ἡμῖν ὁ γινώσκων τὰ ἔσχατα τῶν πράξεων, Εἰπὲ ἡμῖν ὁ εἰδὼς τὰ πρὸ γενέσεως αὐτῶν, ὁ ποιητὴς τῶν ἀπάντων, ὁ πατὴρ τοῦ μέλλοντος αἰῶνος, Εἰπὲ ἡμῖν, ὅταν μέλλῃς ἔρχεσθαι τοῦ κρῖναι ζῶντας καὶ νεκροὺς πάσης τῆς οἰκουμένης, ὅταν καταργήσῃς πᾶσαν ἐξουσίαν καὶ δύναμιν, ὅταν καμφθῇ τοῦ ζόφου ἐπουράνιον καὶ ἐπίγειον καὶ καταχθόνιον· Εἰπὲ ἡμῖν τί ὅ σημεῖον τῆς σῆς παρουσίας, ὅπως καὶ ἡμεῖς διδαχθῶμεν πάντα τὰ ἔθνη τὴν ἔνδοξόν σου παρουσίαν. ὁ δὲ Κύριος οὐκέτι οὐδὲν ἀποκρίνεται, Βλέπετε μὴ πλανηθῆτε. πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, λέγοντες, ὅτι ἐγώ εἰμι ὁ Χριστός. βλέπετε μή τις ὑμᾶς πλανήσῃ· ὅτι ὁ καιρὸς ἐγγὺς ἐστί, καὶ οὐ πάντες προσδοκῶμεν. ὁρᾷς πόσα ἀσυδήτως διαπέτα περὶ τῶν ψευδοπροφητῶν καὶ ψευδοδιδασκάλων, ἃ ἀπομνημονεύσας καὶ δείξας πᾶσι τοῖς κεκρυμμένοις ἐν αὐτοῖς δόλοις. δεῖ δὲ προῆναι σημεῖα" ἐκ τῆς ἐπερωτήσεως τῶν μαθητῶν τύπος προκαλῶν, ὡς λύκους τῶν ποίμνης, καὶ ἃ ἀντιβλέπουσι πρόδρομοι εἶπα προφητικὰ ἀκολουθοῦντα, πολέμους καὶ ἀκαταστασίας, ἔθνος ἐπὶ ἔθνος, καὶ βασιλείαν ἐπὶ βασιλείαν, ἄπιρ ὁρᾶτε ἃ Χριστὸς ἐλθὼν, βλέποντες καὶ τόπους πολέμους, καὶ "φόβητρα, σημεῖα ἀπ' οὐρανοῦ, καὶ τὰ λοιπὰ ἅπερ εἴρηκε. τότε, φησὶ, σκανδαλισθήσονται πολλοὶ, καὶ ἀλλήλους παραδώσουσι. καὶ πῶς νῦν οὐκ ἔστι προδοσία; πόσοι σχεδὸν προδόται γεγόνασι, καὶ μισοῦσιν ἀλλήλους· καὶ τοῦτο πεπλήρωται καθὼς ὁρᾶτε. οὐχὶ πόσοι κατ' ἀλλήλων γεγόνασιν; ἔθνος ἐπὶ ἔθνος, καὶ βασιλεὺς ἐπὶ βασιλεὺς, αἱρέσεις κατ' αἱρέσεων, ἐπίσκοποι κατ' ἐπισκόπων, πρεσβύτεροι κατὰ πρεσβυτέρων; διὰ γὰρ τὸ πληθυνθῆναι τὴν ἀνομίαν, ψυγήσεται τὴν πολλῶν ἡ ἀγάπη; Διὰ τοῦτο προφητεύει ὁ διδάσκαλος· Ἐρωτᾶτε γὰρ γραφάς, καὶ οὐ μὴ πλανηθῆτε. ἕτεροι δὲ σημεῖοι προείρηκε λέγων· Καὶ κηρυχθήσεται τοῦτο τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας ἐν ὅλῃ τῇ οἰκουμένῃ εἰς μαρτύριον πᾶσι τοῖς ἔθνεσι· καὶ τότε ἥξει τὸ τέλος. καὶ βλέπετε πάντως ὅτι οὐκ ἔστι τόπος ἐκεῖ ἀκούσει, ἢ ἔθνος, ἔνθα οὐκ ἐκηρύχθη τὸ εὐαγγέλιον. λοιπὸν οὖν προσδέχου τὸ τέλος, προσδέχου ἰδεῖν τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως, ἐν ἁγίοις τῆς ἀπωλείας. "διὰ γὰρ θλῖψις μεγάλη, οἵα οὐ γέγονεν ἀπ' ἀρχῆς κόσμου. καὶ πάλιν λέγει· Ἐγερθήσονται ψευδόχριστοι καὶ ψευδοπροφῆται, καὶ δώσουσι σημεῖα καὶ τέρατα, ὥστε πλανῆσαι, εἰ δυνατὸν, καὶ τοὺς ἐκλεκτούς. ὅρα πῶς ἀνωθεν ἀπὸ "κάτω τοὺς ψευδοπροφήτας καὶ ψευδοδιδασκάλους καὶ ψευδαποστόλους τοῦ ἀντιχρίστου, ἁγοῦ τῆς ἀπωλείας· οἵτινες διὰ τῶν ἀκαθάρτων πνευμάτων προχειρίζόμενοι, πρόδρομοι γίνονται τοῦ ἀντιχρίστου καὶ τοῦ ἀντικειμένου, καὶ διὰ τῶν ἰδίων δογμάτων ἀπατήσουσι λαοὺς ὑπεύθυνους πρὸς ἀποδοχὴν τοῦ ἁγοῦ τῆς ἀπωλείας. διὰ τοῦτο ἡ θεία γραφὴ ἀνωθεν καὶ κάτω κράζει, ὅτι πολλοὶ πλά-

Ματθ. κδ'. γ.

Ἰσ. ἀλλ' ὡς περὶ ἀπολύσομεν τὸν λόγον. -χθησόμεθα ἀνάστασιν, ὑπ.

Ἰσ. διὰ τί

Ἰσ. -τρα, καὶ σημ-

Ἰσ. ε. λθ. Ματθ. κδ'. δ'.

Ἰσ. διὰ λίχνευ, γλυ- Ἰσ. -τροφέυσι τοῦ

χ. αἰσθητικῶς

μάτε ὃ ὑμῖν ποίμνιον τῦ Χριςῦ, ὡς λέγει ὁ ἀπόστολος, μὴ ἀναγκαστῶς, ἀλλ' ἑκουσίως· μηδὲ αἰσχροκερδῶς, ἀλλὰ προθύμως· μηδὲ ὡς κατακυριεύοντες αὐτῦ, ἀλλὰ μᾶλλον τύποι γινόμενοι τῦ ποιμνίου. καὶ φανερωθέντος τῦ ἀρχιποιμένος, κομίσασθε ⟨Ϟ⟩ ἀμαράντινον τῆς δόξης στέφανον. πάλιν οὖν τὰ ὅμοια λέγω· ἀκούσατε ἱερεῖς Κυρίου, βασιλεῖς τῆς γῆς, νεμίσχοι δὲ πρῶτοι, πρεσβύτεροι μᾶλλον νεωτέρων· σώφρονα δὲ πρώτως ⟨Ϟ⟩ κατοικοῦντες τὸν οἰκουμενικόν, ⟨Ϟ⟩ μικροὶ καὶ μεγάλοι, εἴτε πλούσιοι, εἴτε πένητες, ὅπερ δὲ αὐτὸ πλούσιος καὶ πένης· προσέχετε τοῖς λεγομένοις, παρακαλῶ. βούλομαι γὰρ ἀποδεῖξαι καὶ πληροφορῆσαι ὑμᾶς ἐκ τῶν γραφῶν, ὅτι οὐ πρῶτοι ⟨Ϟ⟩ λεγόμενοι χριστιανοί, χριστιανοί εἰσιν· ἀλλὰ μᾶλλον ὃ ὄνομα καλούμενοι χριστιανοί, φρεναπατοῦντες ὑπολήψει τῆς προσηγορείας. ὧν μὴ λόγῳ πολλοὶ χριστιανοί, ὧν ὀλίγοι καὶ σοφοί· ὧν ἁπλοῦν ὡς χριστιανοί, καὶ ὡς Χριςὸς μαθηταί, ὧν ὑπόκρισις προδόται· ὧν λόγῳ εὐσεβεῖς, ὧν ἔργῳ ἀσεβεῖς, τοῖς ἔργοις ἐθνικοί, καθὼς εἶπεν ὁ προφήτης Δαβίδ· Καὶ ἐμίγησαν ἐν τοῖς ἔθνεσι, καὶ ἔμαθον τὰ ἔργα αὐτῶν· καὶ ἀληθῶς ἐπληρώθη ἡ προφητεία ἐν ἡμῖν. ἴδοι ποτὲ ποτὲ χριστιανοί, ⟨Ϟ⟩ Ἰουδαϊκοῖς καὶ ἑλληνικοῖς προσέχοντες μύθοις, καὶ γλωσσαλγίαις, καὶ μαντείαις, καὶ ἀστρολογίαις, καὶ φαρμακείαις, καὶ φυλακτηρίοις, καὶ ὀρνέων φωναῖς, καὶ ἐν πηγαῖς λυχναπτοῦντες καὶ ἀπολυόμενοι, καὶ παρατηρήσεις ἡμερῶν καὶ ἐνιαυτῶν, καὶ κλησμοὺς, καὶ οἰωνίσματα, καὶ συναντήματα παρατηρούμενοι, ἐν εἰδωλόθυτον ἐσθίοντες, καὶ αἷμα πνικτὸν καὶ θηριαλώτων, καὶ ὀρνεοπάρακτα, καὶ πολλὰ ἕτερα τοιαῦτα; καὶ πῶς χριστιανοὶ εὑρεθήσονται οἱ τὰ τοιαῦτα πράττοντες; ποία δὲ παῤῥησία τολμῶσιν ἐκεῖσε ἐνομαζόμενοι χριστιανοί; καὶ πῶς τολμῶσιν εἰσιλθεῖν τοῖς θείοις μυστηρίοις, οἱ χείρονες τῶν ἑλλήνων ὑπάρχοντες; πάλιν ἀκούσατε, ποτὲ ποτὲ χριστιανοί, οἱ τὰ τῶν ἐθνῶν ἡμάρτια ποιοῦντες, ἀφανισμοὺς προσώπων, ἢ ὑπιφωνήσεις, ἢ ὀρχήσεις, ἢ κρόβυλα χάρων, ἢ τολισμοὺ γυναικῶν ἐν μυθράσι; τοῖς τοιούτοις προσέθεσιν ὀφελὸς τῦ καλεῖσθαι αὐτοὺς χριστιανούς. ὥσπερ ἡ κάρη ἡ παῤῥένος, ἕως ὅτε φυλάττει τὸ παῤῥενίαν αὐτῆς, βούλεται καὶ ἀξίως παῤῥένος καλεῖται καὶ ἔστιν· ἐπὰν δὲ ἁπατηθῇ ὑπό τινος, καὶ φθαρῇ, καὶ τὸ παῤῥενίαν ἀπολέσῃ, οὐκέτι ἐστὶ παῤῥένος· οὕτω καὶ ὁ καλούμενος χριστιανός, ἐὰν τοῖς ἐναντίοις πράξῃ, καὶ τοῖς ἐπαγγελίας καταπατήσῃ, καὶ ⟨Ϟ⟩ λόγον τὸ ἁγίου εὐαγγελίου ἀθετήσῃ, καὶ τὰ τῶν ἐθνῶν πράξῃ, ὀφείλει ὀφελὸς τοιοῦτον καλεῖσθαι χριστιανόν, καθὼς προεῖρηται. ζωὴ πάντες, ἀγαπητοί, ὅτι δι ὀλίγων ῥημάτων ἀπάντων ἐκείνων ἀπιταξάμενα λέγοντες, ἀποτάσσομαί σοι, σατανᾶ, καὶ πᾶσι τοῖς ἔργοις αὐτῦ. εἶπας, πᾶσιν. σύνεσιν τί εἶπες· βλέπε τί ζωὴν τοῦ, ὀκ ἀγέλω, οὐ βασιλείᾳ ὀτιγείᾳ, ὀκ ἀρχοντι ἁγίου τότε, ἀλλὰ τῷ βασιλεῖ τῶν βασιλευόντων, καὶ ἄρχοντι τῶν ἀρχόντων· αὐτῷ ζωὴν καὶ ὁμολόγησας καὶ ζωὴ πάσῃ ὅτι πολλῶν μαρτύρων. λοιπὸν ἐν τῇ χρεί αὐτῦ σὺ δὲ οἱ λόγοι σου· λοιπὸν προσδέχου αὐτὸν ἐρχόμενον ἐκ τῶν οὐρανῶν. ὅρα οὖν, ἀδελφέ, καὶ φύλαξον τὰ λοιπὰ τῶν ἐντολῶν προσταγμάτων. ἀκούσατε τῦ ἀποστόλου λέγοντος, Τοῦτ' οὖν λέγω, καὶ μαρτύρομαι ἐν Κυρίῳ, μηκέτι ὑμᾶς περιπατῆν καθὼς καὶ τὰ λοιπὰ ἔθνη περιπατῆ ἐν ματαιότητι τοῦ νοὸς αὐτῶν, ἐσκοτισμένοι τῇ διανοίᾳ· ὑμεῖς δὲ οὐχ οὕτως ἐμάθετε ⟨Ϟ⟩ Χριςόν. προσέχετε τοῖς λεγομένοις, ἀγαπητοί, καὶ μὴ ζωοποιεῖσθε τοῖς τοιαῦτα πράττουσι. πολλοὶ γὰρ εἰσὶ τῆς ἀπωλείας μαθηταί, ἐν ἔτι πλησίον θήσονται. βλέπετε ὅτι αἱ ἡμέραι πονηραί εἰσι, καὶ ὁ καιρὸς τοῖς ἰδίοις ὑπηρέταις προσχαίζεται· ἐν μὴ ταμιεύσῃς ἐαυτοῖς οἱ ποιμένες λύκοι γένωνται. πρὸς γὰρ ὑπισχνουμένους καὶ πρεσβυτέρους ψαλλόμενα, ὥσπερ καὶ ὁ Παῦλος ἔλεγε· Εἰσὶν ἐξ ὑμῶν αὐτῶν ἄνδρες λαλοῦντες διεστραμμένα. ὥστε μηδεὶς πλανάτω ὑμᾶς, ἐκτὸς ἐξωθεν ἀγγελικὸν ῥῆμα, καὶ ἔσωθεν ὃ ψαλτικόν. ψὰ τοῦτο καὶ ὁ Κύριος ἔλεγε· Βλέπετε μή τις ὑμᾶς πλανήσῃ. πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ὑπὲρ τῷ ὀνόματί μου, λέγοντες· καγὼ ὁ τὰ ὅμοια ἐρῶ· βλέπετε μή τις ὑμᾶς πλανήσῃ, μήτε ἀπὸ τῶν ἔξωθεν, μήτε ἀπὸ τῶν ἔσωθεν, μὴ ὑπισχνούμενος, ἢ πρεσβύτε-

Ἰσ. κακόφωνοι

Ψαλ. ρλδ'.

Ἰσ. ἅπαντα ἐκείνοις

Εφ. δ' ιζ. κ.

Πρξ. κ. λ.

Ματθ. κδ. δ.

ψυχῆς. ποῦ Εὐάλιος ἡ θυσία τῆς ἐκκλησίας, ἢ τῶν ἁγίων ἀποστόλων σφάγιον; ποῦ Ἰγνάτιος ὁ τοῦ Θεοῦ οἰκητήριον; ποῦ ὁ Διονύσιος ὁ πετειηὸ τοῦ θεμιστοῦ; ποῦ Ἱππόλυτος γλυκύτατος ἢ θυούσατος; ποῦ Βασίλειος ὁ μέγας, ἢ μακρὸν ἀφ' τῶν ἀποστόλων ἱστόροπος; ποῦ ὁ Ἀθανάσιος ὁ ἅγιος, ἢ πλειονέκτης τῶν ἀρετῶν; ποῦ Γρηγόριος ὁ θεολόγος, ἢ αὐτὸς τοῦ Χριστοῦ ζηλωτής, ἢ ὁ τούτοις στεφάνους; ποῦ Ἐφραὶμ ὁ πολύς, ἢ παιδαμυθία τῶν ἀθυμούντων, ἢ παιδαγωγία τῶν νέων, ἡ χλευαγωγία τῶν μετανοούντων, ἢ κατὰ τῶν αἱρετικῶν ῥομφαία, ὁ δοχεῖον τοῦ πνεύματος, ὁ σκεῦος τῶν ἀρετῶν; ὁρᾶς πόσοι ὁ μέσος, ἢ πόσον διάφορος ἐκείνων τῶν μακαρίων ἢ ἁγίων ἀνδρῶν ὁ καιρὸς οὗτος; ἔχω καὶ ἄλλους πολλοὺς διδασκάλους· ἀλλὰ ἀρκεῖ μοι καὶ οὗτος. ἐκεῖνοι τὰ ψυχῶν ἐφρόντισαν μόνον τὰ σωμάτων· οὗτος καὶ ψυχῶν καὶ σωμάτων. ἐκεῖνοι δυνατοὶ ἐν λόγῳ καὶ ἔργῳ· οὗτος καὶ χρήμασι καὶ κτήμασι καὶ ἵπποις, ἢ ἡμιόνοις, καὶ ἀρούραις, ἢ ποιμνίοις, ἢ μαγείροις, καὶ λαμπρᾶς τραπέζης. πολλὰ ὁ λόγος σοι αὐτῶν καθίστησι ἡμέραι καὶ νύκτα· σοὶ δὲ τῆς λογικῆς ποίμνης λόγος οὐδείς, σοὶ ἧς λόγοι ἀπαρτηθήσονται ἐν τῇ μεγάλῃ ἡμέρᾳ χρίσεως. εἶτα εἰ τις ἐρωτήσῃ αὐτὸν σοὶ βιβλίων, ἀποκρίνοιτο λέγοντος, πλουτῶ εἰμι, καὶ οὐκ ἀπορῶ βιβλίων κτήσασθαι. εἶτα προσέρχονται οὐχ ὡς πλουτοῦσι, ἀλλὰ ἱμάτια φορεῖν πολυτελῆ ἢ ἐκ λήθης, καὶ ἐγχείρια ἕως τῶν δακτύλων· βαλάντια ἀέρα, καὶ πάχη οἷα πανδοκείων τοίχων· μαθητῶν πλῆθος ὅπισθεν ὁμιλοῦν, μᾶλλον δὲ καὶ μαγείρων τὰ μὲ αἰσχρὰ ὅτι καὶ λέγειν. οὐ γὰρ ἔστι πολυτελοῦς πλούτου ζωοεισάκτους ἐκτήσαντο προφάσει αἰδραπόδων. ὦ τῆς βαθείας ἀγνωμοσύνης· ὦ τῆς κακῆς διαπορείας· ὦ τῆς πικρᾶς φιλαργυρίας· ὦ τῆς ἀπλήστου γαστρός. λοιποὶ ἐκεῖνοι σκάνδαλα, ψυχαγωγοί, ἀνδραποδισταί, λωποδύται, ῥύπαροι. εἶτα ἐγκαλούμενοι ἀποκρίνονται, οὐκ ἀδικῶ τινα· ἔξουσίαν ἔχω τῶν ἐμῶν. εἶτα οἷον τις τῶν ἀθέων αἱρετικῶν πανδαφωνῇ λαγών· διεγραμμένα, ὅτι ὁ μὲν πλούσιος οὐδείς· πάντες πτωχοί, πάντες σιωπηροί, πάντες φυγάδες. ὦ τῆς ἀσεβείας· ὦ τῆς κακῆς ῥίζης πάντων τῶν κακῶν τῆς φιλαργυρίας. οὐ τοῦ πλουτεῖν βούλεσθε σωθῆναι; ἀλλ' εὐκοπώτερον ἐστὶ κάμηλον διὰ τρυπήματος ῥαφίδος εἰσελθεῖν, ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. τυφῶντες καὶ μετεωριζόμενοι βούλεσθε νικᾶν τὰς αἱρέσεις; ἀλλ' ἀμὴν ὑμῖν τοῖς τυφωντες καὶ μετεωριζόμενοι. πῶς ἄλλοις ἐπανορθοῦσθε τὸν καλὸν πτωχεῖαν τοῦ Χριστοῦ τοῦ δι' ἡμᾶς πτωχεύσαντος, τοῦ εἰπόντος τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Μὴ ἔχετε χαλκὸν εἰς τὰς ζώνας; ὅπως πλουτᾶσθε, μὴ νοοῦντες τὰς γραφάς. οὐκ ἀκούετε τοῦ Κυρίου λέγοντος, Οἱ μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι; καὶ πάλιν, Οὐαὶ ὑμῖν τοῖς πλουσίοις. καὶ πάλιν, Μὴ θησαυρίζετε θησαυροὺς ὅπου τῆς γῆς. οὐ πλούτος ὑμῖν ἐπληθύνθη, καὶ ὁ λόγος ὑμῶν ἐξέλιπεν; τὰ ἱμάτια ὑμῶν σεσῆρωται λέγετε, σοὶ ὧν λόγοι δώσετε τῷ ἀρχιποιμένι Χριστῷ. ὅτι ἕκαστος ὑμῶν σοὶ ἑαυτῷ λόγον δώσει τῷ Θεῷ· ὑμεῖς δὲ καὶ ἐν αὐτῶν, καὶ ἐν τῶν μετανοούντων· ἀρχιερεῖς, ἱερεῖς καὶ λῃσταί, ἕκαστος καθὼς ἕκαστος ἔθνη. ἀλλ' ὁρᾶτε μὴ πλανᾶσθε τῶν ἀλαζόνων. μετανοήσατε ἀπὸ ἑαυτοῦ καὶ πάντοτε τῷ λαῷ, τῷ ποιμνίῳ. βλέπετε μὴ ἀπολέσῃ μετανοοῦντα ἐκ τῆς ποίμνης. τοῦτο γὰρ ἐστὶ γινώσκοντες, ὅτι μετανοοῦντα ἑαυτὸν ἀπολέσῃ, θηριάλωτον ἄξει ὑμετέρας ἀμελείας, πάντα βίον ὑμῶν κατέλυσε. ὃ γὰρ αἷμα αὐτοῦ ἐκ τῆς ὑμετέρας καρδίας ἀπαιτήσει ὁ Θεός. ἀνανήψατε λοιπόν, κηρύξατε λόγον, ἀπορρίψατε πᾶσαν βιωτικὴν μέριμναν· βλέπετε ἀκριβῶς πῶς περιπατεῖτε· βλέπετε, λέγω, καὶ λέγω οὐ παύομαι πάλιν, ὅ, βλέπετε, καὶ βλέπετε, καὶ βλέπετε. βλέπετε τοὺς κύνας, βλέπετε τοὺς λύκους, βλέπετε τοὺς κλέπτας· βλέπετε ὅτι πολλοὶ πλάνοι ἐξῆλθον εἰς τὸν κόσμον. ἀγρυπνεῖτε καὶ νήφετε τὸ διαπεπτικὸν χάρισμα καὶ πάσῃ βυθίετε, καὶ γρηγορεῖτε, καὶ τὸν ὄφιν τὸν φοβερὸν πτερεῖτε, ὅταν ἔρχηται ζωάρας λόγον μὴ ὑμῶν, οἷς ὅπλισται καὶ θέλοντα. ζῶντα πίνων καὶ νοῶν ἔχετε, ἀγαπητοί· ποιμνίοις

μάτε

χ. ἐδή· ἡ ἐκκλ.

ἱσ. περὶ τῶν τοιούτων. ἱσ. ὅτι ἡ

ἱσ. προέρχονται

* *

ἱσ. ἐστιν· ἀλλ'

ἱσ. μάλα. ὁ ἁπλοῦς.

Ματθ. ιθ. κδ.

Ματθ. ε. γ. Λουκ. ς. κδ. Ματθ. ς. ιθ.

ἱσ. χιλίοις ἔτη

ἱσ. τὸ ἀπολέσαντός σου ἱσ. διὰ τοῦτο ἐκαυτῆς καὶ

ἱσ. χαρὰς

αὐτὴν, ὅπως αὐτὸς δι' αὐτῆς καταλυθῶν ποιήσῃ τὸ αἴτημα αὐτῆς, ἐδόα λέγων· Κύριε, κλῖνον Ψαλ. ρμη. ς.
οὐρανοὺς, καὶ καταβηθι, καὶ μὴ χρονίσῃς· Ταχὺ προκαταλαβέτωσαν ἡμᾶς οἱ οἰκτιρμοί σου, Ψαλ. ου. ιη.
Κύριε. καὶ ὁ φιλάνθρωπος Θεὸς, ὁ πάντας ἀνθρώπους θέλων σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν
ἀληθείας ἐλθεῖν, ὁ ἐγγὺς πᾶσι τοῖς ἐπικαλουμένοις αὐτὸν ἐν ἀληθείᾳ, οὐ πρόσκουσι, οὐδὲ ὀ-
5 ρρίζει τὸν δίκαιον τοῖς ἀνόμοις, ἀλλ' ἕλκειν οὐρανοὺς καὶ κατέβη, καὶ πάντα ὡκονόμησε πρὸς σωτη-
ρίαν τῶν ἡμῶν, καὶ πάντα ὑπέδειξε ποιεῖ καὶ διδάσκων. εἶτα θέλων" δρέξαι ἵνα θέλων οἱ Ἰσ. δρέξω,
μέλλοντες προίσασθαι τὴν ἐκκλησίαν, ὅτως ἐκδιώκωσι τοὺς αἱρετικοὺς, ἐποίησε φρέαρ ἐν ἐκ- δι δίκαι ἵνα
κρημνῷ, καὶ εἰσελθὼν πάντας ἐξέβαλεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ, καὶ ἀπώσατο, καὶ ἐξεδίωξε λέγων· Οἶκός μου, Ματθ. κα. ιγ.
οἶκος προσευχῆς ἐστιν· ὑμεῖς δὲ αὐτὸν ἀπέλαιον λῃστῶν ποιεῖτε. ἀκούσατε οἱ πατέρες οἱ προϊ-
10 στάμενοι τῶν ἐκκλησιῶν. ὑμῶν γὰρ ἐστὶν ὁ καλὸν, ἵνα ἐξακολουθήσωμεν τοῖς ἔργοις
" αὐτῶν προσέχοντες ἀκριβῶς πάντα χάριν, καὶ τοὺς λύκους ἐκδιώκοντες, καὶ τὴν ποίμνιον
Ἰσ. αὐτῶν, Ἰσ. δηλοῖ ἵνα φυλάττοντες. εἶτα ἐκβαλὼν ἔξω πάντας, " δηλοῖ ἐπὶ τοῖς τὰ ὀνόματα φρονοῦσι λέγων· ἰδοὺ,
Ἀφίεται ὁ οἶκος ὑμῶν ἔρημος. ὁρᾷς πῶς οἱ λύκοι ἔργον ἐλθόντα. οἱ γὰρ ἐχθροὶ τὸ διαβολοι τὸ Ματθ. κγ. λη.
ἐκκλησίας, ἤγουν οἱ αἱρετικοὶ, καθ' ἑκάστην ἡμέραν τῇ ἀπωλείᾳ παραδιδοῦ), καὶ τὸ τοῦ Κυρίου
15 λόγου, οὐ εἴρηκεν, ὅτι πᾶσα φυτεία, ἣν οὐκ ἐφύτευσεν ὁ πατήρ μου, ἐκριζωθήσε). καὶ γέγονεν. Ματθ. ιε. ιγ.
ἀλλὰ γὰρ ὅτου τοιοῦτοι ἐποίησε καὶ ὑπέδειξε· μὴ δὲ τὰ αὐτὰ εἰς ἡμᾶς αἰσθάνῃ, οἱ μακάριοι ἀ-
πόστολοι παρεδώκαμεν κατ' αὐτῶν. μὴ δὲ τούτων τὰ ἴδια τούτων διδάγματα, καὶ οἱ τῆς ἐκκλησίας
διδάσκαλοι, καὶ οὐ κατὰ γνώμην ἄλλα ζωοδοτοῦντες ἀμετανοήτως ἔχοντας ἐκριζώ-
σαντες, τῇ ἀπωλείᾳ παρέδωκαν, κατὰ τὸ γεγραμμένον, Ὅτι ἀπολῆς πάντας τοὺς λαλοῦντας τὸ Ψαλ. ε. ς.
20 ψεῦδος. οὐχὶ πάντες ἐξέλιπον καὶ ἀπόλωνται διὰ τὴν αἵρεσιν αὐτῶν; ποῦ γὰρ εἰσὶν οἱ ποτε
τὴν ἐκκλησίαν πολεμήσαντες βασιλεῖς καὶ ἄρχοντες, ἀρχιερεῖς καὶ ἱερεῖς, σοφοὶ καὶ δυνάσται;
οὐχὶ διεσκορπίσθησαν, καὶ διελύθησαν, καὶ ἀπώλοντο, καὶ εἰς τέλος ἐξέλιπον; ποῦ τὸ γαυριάμα
καὶ ἡ θρασύτης τῶν Ἰουδαίων; ποῦ Σίμων ὁ μάγος, καὶ πάντες οἱ αἱρέσει, ὁ μαθητὴς τοῦ
διαβόλου, καὶ περίδρομος τοῦ ἀντιχρίστου· καὶ ὁ κακὸς" τοῦτο πνεῦμα, καὶ τῆς τούτου μανίας
Ἰσ. τούτου
25 καὶ ἀσεβείας ἀρχάγγελος Μιχαὴλ, ὁ τῶν καλῶν ἔξαρχος, μετὰ τῶν δύο μυριάδων, καὶ τὰ
τούτων λεγόμενα μυρία μυρία χιλιάδες, τὰ βαθέως σιωπῆς ἄξια, τὰ βδελυκτὰ καὶ ἀνεκφαρ-
τα, περὶ ὧν καὶ ὁ ἀπόστολος ἔλεγε, Τὰ γὰρ κρυφῇ γινόμενα ὑπ' αὐτῶν, αἰσχρόν ἐστι καὶ Εφ. ε. ιβ.
Ἰσ. Μάνης; λέγειν; ποῦ Μαρκίων; ποῦ Οὐάλης; ποῦ " Μετώδιος; ποῦ Βασιλείδης; ποῦ Νέρων; ποῦ
Ἰουλιανός; ποῦ Ἄρειος; ποῦ Εὐνόμιος; ποῦ Νεστόριος; ποῦ ἅπαντες οἱ δυσπαραδόμενοι τῇ
30 ἐκκλησίᾳ, περὶ ὧν ἐδόα ἡ ἐκκλησία, καὶ ἔλεγεν, Ὅτι ἐκύκλωσάν με κύνες πολλοὶ, συνα- Ψαλ. κα. ιζ.
γωγὴ πονηρευομένων περιέσχον με; οὐχὶ πάντες ἐξέλιπον διὰ τὴν ὁμοίαν αὐτῶν, διεσκορ-
πίσθησαν διὰ τὴν βλασφημίαν αὐτῶν, καὶ ἐξεδιώχθησαν ὥσπερ λύκοι; εὗρον γὰρ τοὺς
ἀναγωνίας, καὶ ῥᾳθύμους πολεμίους· καὶ ὅτως ποιμένας, τοὺς περισσοὺς μύθους τότε τῶν
ἐκκλησιῶν, τοὺς μακαρίους ἄνδρας. ἀλλὰ πολὺ τὸ διάφορον καὶ διάφορον ὁρᾷ τῶν τό-
Ἰσ. πῶ
35 τε ποιμένων πρὸς " τῶν νῦν. ἐκεῖνοι πολεμικοὶ, οὗτοι φυγάδες· ἐκεῖνοι ἀγωνικοὶ, οὗτοι
ἀναίσθητοι· ἐκεῖνοι βιβλίων καὶ γνώσεως καὶ δογμάτων, ὅτι ἀκριβῶν καὶ γνησίων· ὅτοι
ὡς μεθύοντες ἀφίσταντο καὶ πρόσκαπτε, καὶ φθόγγοις, οἷς εἶπον τὴν ψυχὴν αὐτῶν ἔθηκαν ὑπὲρ
τῶν προβάτων, μιμηταὶ μὲν ποιμένα μὲν καλὸν, μὲν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν. ὧν
τῶν μακαρίων ἐκείνων ἀνδρῶν, ὧν τὰ ὀνόματα ἐν βίβλῳ ζωῆς· ὃς ἔφευξαν δαίμονες, καὶ
Ἰσ.. καὶ, καὶ
40 ἐξέμυξαν " αἱρετικοί. ἐφεκτὴν τόμον λαλοῦντων ἄδικα. φθέγξομαι τοίνυν καὶ γὰρ προ- Ψαλ. ιη. μθ.
πλήσαι τὸν Δαβὶδ, ὃς ἀπαδυόμενος ἔλεγε· Ποῦ εἰσὶ τὰ ἐλέη σου τὰ ἀρχαῖα, Κύριε;
Εἶπω γὰρ καὶ γὰρ ὁ διάκρισις· ποῦ ἐστὶν ὁ μακάριος χορὸς ἁγίων τῶν ἐπισκόπων καὶ διδασκά-
λων, οἵτινες ἔλαμψαν ὡς φωστῆρες ἐν κόσμῳ, λόγον ζωῆς ἐπέχοντες; τί δὲ κωλύει καὶ εἰς
Ἰσ. γῆν, κῆν. ἐμὲ μέσον τούτων" ἀναγνῶ, ἐκ τῶν πολλῶν ἀλίγους; καὶ γὰρ ὁ μεμισευσαν αὐτοὺς ἁγιασμός ἐστι

Ⓐ τούτων ἀγάπας τῆς ὀργῆς τοῖς ἐπηρεμοῦσιν ἐπ' αὐτούς. πῶς οἱ τούτοις συμμιαιφόμενοι ὁ * *
βρώσῃ, ἢ ὁ πόσῃ, τολμᾷ τις εἰσελθεῖν τοῖς θείοις μυστηρίοις; ἢ οὐκ ἀκούεται τοῦ μακα-
a. Κορ. ί. κα. ρίου Παύλου βοῶντος, Οὐ δύνασθε ποτήριον Κυρίου πίνειν, καὶ ποτήριον δαιμονίων·
οὐ δύνασθε τραπέζης Κυρίου μετέχειν, Ⓐ ποιοῦντες τοῖς δαιμονίοις τραπέζας; βλέπετε, ἀδελφοί μου, βλέπετε· καὶ πάλιν βλέπετε,
καὶ ἀφορίζεσθε, καὶ ἀκαθάρτου μὴ ἅπτεσθε. ἆρα δυσωπήσωμεν ὑμᾶς ὁ τύπος; ἆρα πεί- 5
σωμεν ὑμᾶς, ἢ εἰς κενὸν κοπιῶμεν, καὶ εἰς ἄνεμον λαλοῦμεν; πλεῖον ἔχει τὸν θέλοντα ἀ-
κούειν Ⓦ λόγου καὶ ποιεῖν, οὐκ ἀποκαλύπτω, οὐκ ἀποκρύπτομαι τῶν ῥημάτων Παύλου, ἀλλὰ
β. Κορ. ε. ιδ. πάλιν τὰ αὐτὰ ἐρῶ· ἀκούσατε. Μὴ γίνεσθε ἑτεροζυγοῦντες ἀπίστοις. τίς γὰρ κοινωνία
φωτὶ πρὸς σκότος; ποῦ εἰσιτέον Ⓐ θρασύτεροι καὶ κενοὶ λόγοι, Ⓐ λέγοντες μὴ εἰ- 10
ρῆσθαι ταῦτα ἐν ταῖς θείαις γραφαῖς· ὦ ὁ Θεὸς ἡ χιλία, καὶ ἡ δόξα ἐν τῇ αἰχμῇ αὐτῶν; οἱ
τὰ ὀπίσθια φερόμενοι; ταῦτα ὁ Παῦλος προσκυνῶ, καὶ διδάσκω, καὶ προσκυνῶ. Παῦλος ὁ σαθ-
ρὸς ἐκλογῆς, ὁ ἐρῶν τὰ ἐκκλησίας, ὁ πολυάθλος καὶ γλυκὺς Παῦλος, ἢ θεόφθογγος λύρα, ὁ
χριστοκήρυξ, ὁ συγγραφεὺς τῆς δόγμης, ἢ σάλπιγξ τοῦ λόγου, ὁ ῥήτωρ τῆς οἰκουμένης, ἢ τῆ ἐθνῶν σαγή- Ισ. τῶν ἐθνῶν
νη. καὶ οἱ μὲν μακάριοι προλέγουσι ταῦτα καὶ πλείονα τούτων περὶ τῶν ἀθέων ἀπίστων ἐφθέγξατο· οἱ δ. 15
δὲ θεοφιλεῖς προσηνύσθησαν ἕκαστα τὰ ὅμοια ἐφθέγξαντο. ἀναγκαῖον γὰρ καὶ τούτους εἰς
Ψλμ. ε. ιδ. μέσον προβαλεῖν. εἶπε γὰρ ὁ προφήτης Δαβίδ· Οὐκ ἔστι ἐν τῷ στόματι αὐτῶν ἀ-
Ψλμ. ρλη. κ. λήθεια. καὶ πάλιν λέγει· Κύριε, τοὺς μισοῦντάς σε ἐμίσησα, καὶ ἐπὶ τοῖς ἐχθροῖς σου ἐξετη-
Παροιμ. α. ι. κόμην· πλείονι μίσει ἐμίσουν αὐτούς, εἰς ἐχθροὺς ἐλογίσθη μοι. καὶ ὁ σοφὸς Σολομὼν εἶ- 20
πεν ὅτι δυσωποῦντες ὑπερκρίνονται θυσίαν. καὶ πάλιν λέγει· Υἱέ, μή σε πλανήσωσιν * *
ἄνδρες ἀσεβεῖς, μηδὲ παρέλθῃς ἐν ὁδῷ μετ' αὐτῶν. Εἶπεν Ησαΐας ὁ προφήτης, μᾶλλον δὲ
Ησ. α. β. ὁ Κύριος διὰ τοῦ προφήτου· Υἱοὺς ἐθρεψάμην καὶ ὑψωσα, αὐτοὶ δέ με ἐθετήσαντο. πάλιν Ησαΐας
Ησ. μη. κζ. λέγει· Οὐκ ἔστι χαίρειν, ὅτι ἔστι χαίρειν τοῖς ἀσεβέσι, λέγει Κύριος. ἆρα ὀρκοῦ ταῦτα, ἢ προ- 25
φητεύω εἰς μέσον καὶ πρόσωπα τοῦ προφήτου ὅμοια λέγοντας; ἀλλὰ ὀρκοῦ ταῦτα προσέχοντας τοῦ ἀ-
κούειν θέλοντας. ὁ γὰρ τοῖς εἰρηνικοῖς μὴ προσέχων, οὐδὲ τοῖς πλείοσι πειθήσεται. ἀλλ' ἔτι
μικρὸν διατείνωμεν τοῖς τοῦ προφήτου Δαβὶδ ῥήμασι, καὶ ἴδωμεν πῶς σκληρύνει καὶ θρια-
Ψλμ. ε. ι. μβεύει Ⓦ κεκρυμμένοις ἀνδράσι δόλου, καὶ λέγει· Οὐκ ἔστιν ἐν τῷ στόματι αὐτῶν ἀλήθεια, ἢ Ισ. ἐν αὐ-
καρδία αὐτῶν μεταία· καὶ τὰ ἑξῆς. Ἔρα τί τοῦ τοῦ προφήτου χάριν, πῶς δημοσιεύει καὶ
τὰ ἑξῆς, καὶ ἀποκαλύπτει καὶ θριαμβεύει τοὺς κακοδόξους, ἵνα μὴ ἡμᾶς πλανηθῶμεν. ἀκού-
σατε Ⓐ ὀρθόδοξοι, καὶ τοῖς αἱρετικοῖς μὴ συγκαταβαίνετε. ἀκούσατε ποιμένες, καὶ φείδεσθε, καὶ
μὴ σιγήσατε, ἀλλὰ κηρύξατε Ⓦ λόγου· μὴ δότε θήραν τοῖς λύκοις· μιμήσασθε Ⓦ μα- 30
κάριοι ἀπόστολοι. ὡς ὁ τῇ Ρώμῃ, τοῦ πεισθέντος Σίμωνος βλασφημιῶντος, καὶ
λέγοντος ἑαυτὸν εἶναι τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ, οὔτε κἂν πρὸς ὄψιν ἐπώπτησεν, ἢ ἀνέβαλετο,
ἀλλ' ἐλέγξας, καὶ ψεύστην αὐτὸν ἀποδείξας καὶ λῃστὴν καὶ ἀντίθεον, ῥίψας αὐτὸν τῇ ἀπωλείᾳ πα-
ρέδωκεν· ὁμοίως δὲ καὶ Ⓦ τοῦτον ἐποίησε, μᾶλλον δὲ καὶ τοῦ διαβόλου. Μοιτανοὶ Ⓦ μιαροὶ καὶ ἀ- 35
κάθαρτοι καὶ ἄθεοι, οἳ τοὺς δύο μοιχαλίδων, αὐτοῦ ἦν πολλὴ ὁ ἅγιος ἀπόστολος Παῦλος ἐλέγ-
ξας, καὶ ἄθεον ἀπέδειξας, καὶ ψευδόχριστον καὶ ψευδοπροφήτην, ἐφίμωσε καὶ ἐξέφαξε. ὃν
μιαροὶ αὐτοῦ τόμοι ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ, μὴ μακροθυμήσας, μηδὲ ἀναβαλλόμενος
ὅπως τοῦτον βλασφημίας. οὕτως οὖν ποιῆτε καὶ ὑμεῖς ποιμένες, καὶ μὴ συγχωρήσητε τοῖς ὕφεσι
τοῖς ἀκαθάρτοις τοῦ σκότους, μᾶλλον δὲ καὶ ἐλέγξατε, ὥσπερ οἱ ἀπόστολοι καὶ ὁ θεοπάτωρ Δαβὶδ
πρὸς αὐτοὺς πολλοὺς μίσθους κατεβάλλετο, καὶ πολλοὺς ἀγῶνας, ἐλέγχων καὶ ὑπομένων, καὶ
Ψλμ. ξγ. γ. σκληρύνων αὐτούς, καὶ τῷ Θεῷ ἐντυγχάνων, καὶ Ⓦ λέγοντα, Ἕως πότε ἀμάρτωλοι, Κύριε, ἕ-
Ψλμ. ντ. ιβ. Ψλμ. κζ. ε. ως πότε ἁμάρτωλοι καυχήσονται; Διασκορπίσεις αὐτοὺς εἰς τὴν δυνάμει σου· Δὸς αὐτοῖς, Κύ-
Ψλμ. οβ. κ. ριε, καὶ τὰ ἔργα αὐτῶν. Κύριε, ἐν τῇ πόλει σου τοὺς εἰκόνα αὐτῶν ἐξουδενώσεις· ὅπ ἃ σὺ
Ψλμ. ι. γ. κατηρίσω, αὐτοὶ καθηλοῦσι. καὶ πάλιν προσκαλοῦμαι ὁ Δαβίδ, καὶ δίκαιος προσάγων τῷ δι-

αὐτῆ,

αὐτῶν πᾶς ἀσελγείας, οἷς ὁ κρῖμα οὐκ ἀργεῖ, καὶ ἡ ἀπώλεια αὐτῶν οὐ νυστάζει· καθάρας τέκνα, καταλιπόντες τὴν εὐθεῖαν ὁδόν. Ταῦτα Πέτρος ἐφθέγξατο, Πέτρος ὁ μακάριος ἀληθῶς, Πέτρος τῆς πίστεως ἡ πέτρα, ἐφ' ἣν ᾠκοδόμησεν ὁ Χριστὸς τὴν ἐκκλησίαν· Πέτρος ὁ ταῖς κλεῖς τῶν οὐρανῶν κατέχων, Πέτρος ὁ τῷ κυμάτων πεζεύσας, ὁ θερμὸς ἐραστὴς τοῦ δεσπότου Χριστοῦ· ὁ Σίμωνα μάγον ἐν τῇ Ῥώμῃ ῥίψας, ὡς κορυφαῖος καὶ σοφοτάτης σοφώτερον λῆρον καὶ κλέψιλον, καὶ μαθητὴν τοῦ Βελιάρ ἐν ταῖς αἱρέσεσιν. Ἰωάννης εἶπε, Φανερά ἐστι τὰ τέκνα τοῦ Διαβόλου. ὁρᾷς πῶς ἐν πᾶσιν αὐλοῖς ὁ Χριστὸς ἀσκεῖ. καὶ γὰρ ἐν τοῖς εὐαγγελίοις τὰ ὅμοια εἶπε πρὸς αὐτόν, ὅτι Ὑμεῖς ἐκ τοῦ πατρὸς ὑμῶν τοῦ διαβόλου ἐστέ. οἶδα πολλοὺς λέγοντας, ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ Θεὸς ἔπλασε· χωρὶς γὰρ Θεοῦ, λέγοντες, ἐγένετο οὐδὲ μή ἐν. αὐτὸ ὃ γέγονεν· μήτε ἃ λέγουσι, μηδὲ πρὸ τίνων διαβεβαιοῦνται. ὅτι μὲν ἔκτισεν ὁ Θεός, σύμφημι κἀγώ· ἀλλ' ἔκτισεν ἐν' ἔργοις ἀγαθοῖς, ἵνα ἐν αὐτοῖς ἐξακολουθήσωμεν, ἐν ᾧ ὡμώμεθα τέκνα Θεοῦ διὰ τῆς ὀρθῆς πίστεως. ἀλλ' ὅτι ὃ προκείμενον ἐπανέλθωμεν. Ἰωάννης εἶπε, Καὶ νῦν ἀντίχριστοι πολλοὶ γεγόνασι· καὶ πάλιν, Βλέπετε ἑαυτούς, ἵνα μὴ ἀπολέσητε ἃ εἰργάσασθε· ὅτι πολλοὶ πλάνοι εἰς τὸν κόσμον ἐξῆλθον. Ἀγαπητοί, μὴ παντὶ πνεύματι πιστεύετε, ἀλλὰ δοκιμάζετε τὰ πνεύματα εἰ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ἐστιν· ὅτι πολλοὶ ψευδοπροφῆται εἰς τὸν κόσμον ἐξεληλύθασι. καὶ πάλιν λέγει· Εἴ τις ἔρχεται πρὸς ὑμᾶς, καὶ ταύτην τὴν διδαχὴν οὐ φέρει μεθ' ἑαυτοῦ, μὴ παραλαμβάνετε αὐτὸν εἰς οἰκίαν, καὶ χαίρειν αὐτῷ μὴ λέγετε. ὁ γὰρ λέγων αὐτῷ χαίρειν, κοινωνεῖ τοῖς ἔργοις αὐτοῦ τοῖς πονηροῖς. καὶ πάλιν· Πᾶς ὁ παραβαίνων, καὶ μὴ μένων ἐν τῇ διδαχῇ τοῦ Χριστοῦ, Θεὸν οὐκ ἔχει. Ταῦτα ἡμῖν Ἰωάννης παραπεῖ, Ἰωάννης ὁ υἱὸς τῆς βροντῆς, ὁ ἔσω πάντας ἁγίους ἠγαπημένος, ὁ σκεῖος τοῦ ἀπὸ περάτων τῆς οἰκουμένης ἐκκλησίαν, καὶ ἐμφράξας τὰ τῶν αἱρετικῶν στόματα. Ἰάκωβος εἶπεν· Ὃς ἐὰν δοκῇ φίλος αὐτοῦ εἶναι, ἐχθρὸς τοῦ Θεοῦ καθίσταται. ἀκούσατε πάντες οἱ τοῖς αἱρετικοῖς ζωσαθίοντες, ὁδυνηρὰν ἀπόφασιν· ὅτι τοῦ Χριστοῦ ἐχθροί ἐστε. οὐδὲ γὰρ ὁ τοῖς ἐχθροῖς τοῦ βασιλέως συμφιλιάζων, ἑαυτὸν τοῦ βασιλέως φίλον εἶναι· ἀλλ' οὐδὲ ζῶντες ἀξιοῦνται, ἀλλὰ ζῶ τοῖς ἐχθροῖς ἀπόλλυται, ἢ καὶ τὰ χείρονα ὑποπίπτει. Ἰούδας Ἰακώβου εἶπε, Παρεισέδυσάν τινες ἄνθρωποι ἔκπαλαι προγεγραμμένοι εἰς τοῦτο τὸ κρῖμα, ἀσεβεῖς, τὴν τοῦ Θεοῦ ἡμῶν χάριν μετατιθέντες εἰς ἀσέλγειαν, καὶ μόνον δεσπότην καὶ Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἀρνούμενοι. καὶ πάλιν λέγει· Ἐπ' ἐσχάτου τοῦ χρόνου ἔσονται ἐμπαῖκται, καὶ κατὰ τὰς ἰδίας αὐτῶν ἐπιθυμίας πορευόμενοι τῆς ἀσεβείας. οὗτοί εἰσιν οἱ ἀφόβως ἑαυτοὺς ποιμαίνοντες· νεφέλαι ἄυδροι, πνεύμασι παραφερόμεναι· ἀστέρες πλανῆται, οἷς ὁ ζόφος τοῦ σκότους εἰς αἰῶνα τετήρηται. Ταῦτα καὶ πλείονα τούτων προεῖπεν Ἰούδας ὁ ἀληθῶς υἱὸς Παῦλου ὁ σκεῦος τῆς ἐκλογῆς. Εἶπε ἡμῖν καὶ τὸν χάριν τὴν δοθεῖσαν σοι παρὰ Θεοῦ, εἶπε ἡμῖν περὶ τοῦ σκεύους τοῦ πονηροῦ αἰῶνος· Φθείρωσιν ἑαυτῶν χρυσίους λύχνους, θριαμβεύσουσι καὶ σκληρύνουσιν ἑαυτῶν κλέπτας καὶ ληστὰς τῆς ἁγίας ποίμνης τοῦ Θεοῦ. Παῦλος εἶπεν· Ἐγὼ οἶδα ὅτι εἰσελεύσονται μετὰ τὴν ἄφιξίν μου λύκοι βαρεῖς εἰς ὑμᾶς, μὴ φειδόμενοι τοῦ ποιμνίου τοῦ Χριστοῦ. ὁρᾶς ἀποστόλων ἅμα καὶ προφητῶν φωνάς· ὁρᾶς πάντα χοῦν ἑαυτῶν ἡνολόγησε συμφωνοῦντας ὧν διδασκάλῳ εἰρηκότων αἱρετικῶν, καὶ ὡς αὐτῶν καὶ λύκους προσαγορεύοντας, καθὼς καὶ ἄλλαχοῦ φησιν ὁ Παῦλος· Βλέπετε τοὺς κυνάς, βλέπετε τοὺς κακοὺς ἐργάτας· Βλέπετε μή τις ὑμᾶς ἔσται ὁ συλαγωγῶν διὰ τῆς φιλοσοφίας καὶ κενῆς ἀπάτης· Βλέπετε ἀκριβῶς πῶς περιπατῆτε, ὅτι αἱ ἡμέραι πονηραί εἰσι. τίς ἔξει ἀπολογίαν ἀμώμητος, ἀκούων ταῦτας καὶ τοσαύτας προφητείας; καὶ ἄλλαχοῦ πάλιν· Μὴ παραδίκεσθε αἱρετικοὶ ἄνθρωποι μετὰ μίας καὶ δευτέρας νουθεσίαν. καὶ πάλιν λέγει, Πονηροὶ ἄνθρωποι καὶ γόητες προκόψουσιν ἐπὶ τὸ χεῖρον, πλανῶντες καὶ πλανώμενοι. καὶ ἄλλαχοῦ· Τοῖς δὲ μεμιασμένοις καὶ ἀπίστοις οὐδὲν καθαρόν. ἀκούσατε πάλιν

ἰσ. καλῶς ἀπόλωλε Ἰακώβ· ἐνέπαιξαν γὰρ αὐτῷ οἱ ἀσεβεῖς. τίνα δ' ἄλλον αὐθρωποι-πὸν; Παῦλον

ἀ. Ἰωαν. γ. ι. Ἰωαν. η μδ.

ἀ. Ἰωαν. β. ιη. β. Ἰωαν. δ. ζ. ἀ. Ἰωαν. δ. α.

β. Ἰωαν. ι.

β. Ἰωαν. θ.

Ἰακ. δ. δ.

Ἰουδ. δ.

Ἰουδ. ιη.

Ἰουδ. ιϛ. ιγ.

Πραξ κ. κθ.

Φιλιπ. γ. β. Κολ. β. η. Εφ. ε. ια. ις.

Τιτ. γ. ι. β. Τιμ. γ. ιγ Τιτ. α. ιϛ.

τῦ Θεοῦ, ἐ τῇ χαρᾷ ἀγαπιοῶτες, ὧν ὁ Θεὸς ἡ χιλία, ἐ ἡ δόξα ἐ τῇ αἰχμὴ αὐτῦ; ⓐ ὅ χάλαζ ἐ ὅ ἔμετος ἐ πάχρεα τῆς ποίμνης καταχρώμθοι, ὡδὲ ἓ τῦ ψευδάτου φεγγίζοντες· ὡδὲ ὧν λόγου ἐφέξετε ἐ τῇ μεγάλῃ ἡμέρᾳ. πῶς ἐκφεύξετε τηλικαύτης ἀμελήσαντες σωτηρίας; ἐγὼ ἓ ἐσαρθεὶς τῷ λόγῳ, ἐἰς μέσον ἐσφῆσω ὡδιαστόχους μάρτυρίας, ἀποδεικνύων ἀπὸ τῦ θείου γράφῶν, ἀγγέλίων τε καὶ προφητῶν καὶ ἀποστόλων, Χριστοῦ χορηγοῦντος, ἵνα σωθείη σῶμα λοιδόριαν ἄδικον, τῦ ἓ πολλῶν ἀσφάλεια. ἀρξώμθα ἓ λέγειν πόθεν, ἢ ἐκ τῶν εἰκότος, Ἐγώ εἰμι ἡ ἀρχὴ ἐ ὁ τέλος; ἠρίσασθε. Ὃς ἓ ἕκαστος ⓑ νδυνεαυτῷ, ἀποδήμος παρ' βιωτικὴν μέριμνᾳ. φησὶν ὁ Κύριος· Βλέπετε μὴ πλαιηθῆτε. πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, λέγοντες, ὅτι ἐγώ εἰμι ὁ Χριστός, ἀ πολλοὺς πλαιήσουσι. ἀ πάλιν, Προσέχετε ἑαυτοῖς ἀπὸ τῶν ψευδοπροφητῶν, οἵτινες ἔρχονται πρὸς ὑμᾶς ἐ ἐνδύμασι προβάτων, ἔσωθεν δέ εἰσι λύκοι ἁρπαγες. ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε, φησί· τυτέστιν, ἐκ τῶν λόγων, ἐκ τῆς ψευδοπροφητείας, ἐκ τῆς ὑποκρίσεως αὐτῶν, ἐκ τῆς κακοδεξίας αὐτῶν, ἐκ τῆς βλασφημίας αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς. ἀ γὰρ δύναται δένδρον σαπρὸν ποιῆσι καρποὺς καλούς. πῶς δένδρον γὰρ ἐκ τῦ ἰδίου καρποῦ γινώσκεται· ὕτω ἀ ὑμεῖς ἐκ τούτους ἐκ τῶν καρπῶν τῶν ἰδίων ἐπιγνώσεσθε. ἀ ἐπιγνόντες, μὴ συλλαμβάνετε αὐτοῖς ἐἰς οἰκίαν, καὶ χαίρειν αὐτοῖς μὴ λέγετε, μὴ ὑποκύψαντες, μὴ ἀξιώσητε λόγου, μηδὲ βάλητε αὐτοῖς μηδὲ ἀνίζητε ὑμῶν ἐκ παρέσθε αὐτῶν τῶν χειρῶν, ἀλλὰ παρίστασθε ἀπὸ τῆς ζύμης αὐτῶν, ἤγουν τῆς αἱρέσεως. μηδεὶς ἐξ ὑμῶν ἀποκακείσθω, ἢ πρόφορος ἀκούσεται· Θεὸς γὰρ ὁ λαβὼν. ἀκούσατε ⓒ παιδάρια καὶ φωνὰς τῦ ἀρχιποιμένος· ἀκούσατε πῶς ἀποκαλύπτει ἀ ἀθυμοῦντι τοῦς κρυφίους λύκους· ἀκούσατε, ἐ προσέχετε ἀ ἑαυτοῖς ἀ παντὶ τῷ ποιμνίῳ· βλέπετε τοῦς κλέπτας. Ὁ γὰρ μὴ εἰσερχόμενος διὰ τῆς θύρας ἐἰς τὴν αὐλὴν τῶν προβάτων, ἀλλὰ ἀναβαίνων ἀλλαχόθεν, ἐκεῖνος κλέπτης ἀ λῃστής. ἀ πάλιν ὡδὲ αὐτοῖς λέγει· Ὁ μὴ ὢν μετ' ἐμοῦ, κατ' ἐμοῦ ἐστί. ἀ πάλιν ὡδὲ πρὸς αὐτοὺς ἔλεγεν· Ὑμεῖς ἐκ τῦ πατρὸς ὑμῶν τῦ διαβόλου ἐστέ. Οὐαὶ ὑμῖν, ὅτι κλείετε τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων. αὐτοὶ γὰρ οὐκ εἰσέρχεσθε, οὐδὲ τοῦς εἰσερχομένους ἀφίετε εἰσελθεῖν. ἀ ἀλλαχοῦ πάλιν· Ὑμεῖς οὐκ ἐστὲ ἐκ τῶν προβάτων τῶν ἐμῶν. ὁρᾶς πῶς πάντα χῶ ὁ διαστὴς σκληθρὰ ἀ θριαμβεύῃ τοῦς ἀσεβεῖς, ὅπως ἡμεῖς μὴ πλανώμθα; ὦ τῆς ἀφάτου φιλανθρωπίας, ὦ τῆς ἀφράστου συγκαταβάσεως, ὦ τῆς ἀνεκφράστου ἀγαθότητος. τί ἀνταποδώσομεν τῷ Κυρίῳ ὡδὲ πάντων τούτων; τί ἀνταλλαξόμεθα τῷ ἀρχιποιμένι; ὦ ποιμένες ἀ συμποιμένες (ἰδοὺ γὰρ ὀλίγα ἐκ τῶν πολλῶν) πῶς πάντα χοῦ ἀσφαλιζόμενος ὁ δεσπότης διὰ τῶν ἀρχαίων εὐαγγελίων βοᾷ, βλέπετε, γρηγορεῖτε, προσέχετε, ἀσυδάσατε, ἀγαπήσατε; ἀ οὐ μόνον διὰ τῶν εὐαγγελίων βοᾷ, ἀλλὰ ἐ διὰ τῶν θεοφόρων προφητῶν, ἀ τῶν θεολόγων μαθητῶν ταὐτὰ ὁμοία φθέγγεται. ἐκ πάσης γὰρ λαλεῖ ὡς βούλεται, καὶ μάρτυρί μοι Παῦλος λέγων· Τοῦ ἐ ἐμοὶ λαλοῦντος Χριστοῦ. δοῦς τοίνυν, ὡδὲ γάνωμεν μέσοι τῶν θεολόγων, ἀ ἀκούσωμεν ἐξ αὐτῶν τί ὡδὲ τῶν ἀγίων αἱρετικῶν ἀπαγγελῶσιν ἡμῖν. Εἰπέ, μακάριε Πέτρε, οἱ ἐμακάρισεν ὁ Κύριος ἀ Θεὸς ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός· Εἰπὲ ἀ ἡμῖν ὡδὲ τῶν πλανώντων ἀ μυθοτῶν ἀπατᾶν τὸν τῦ Χριστοῦ ποίμνιον, ὧν σοι παρέδωκε ἐ ἐπίστευσεν ὁ ἀρχιποίμην ἀ ἐπίσκοπος τῶν ψυχῶν ἡμῶν. Εἰπὲ ὅσα σοι ἐ πνεῦμα ἐ ἅγιον ἐχορήγησε, ἀ σφράγισε τὸν ποίμνιον. δόξον ἡμῖν τοῦς κρυφίους λύκους, καθὼς καὶ ὁ καθηγητὴς σε Χριστὸς ὁ Κύριος. Πέτρος Εἶπε, Τοῦτο ὡδὲ τὸν γινώσκετε, ὅτι ἐλεύσονται ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν ἐν ἐμπαιγμονῇ ⓓ ἐμπαῖκται, κατὰ τὰς ἰδίας αὐτῶν ἐπιθυμίας πορευόμενοι. ἀ πάλιν λέγει· Καὶ ἐν ὑμῖν ἔσονται ψευδοδιδάσκαλοι, οἵτινες παρεισάξουσι αἱρέσεις ἀπωλείας, καὶ τὸν ἀγοράσαντα αὐτοὺς δεσπότην ἀρνούμενοι· ἀ πολλοὶ ἐξακολουθήσουσιν αὐτῶν

Λεπτ. κα. ε.

Λεπτ. κα. η.

Ματθ. ιγ.

Ιωαν. α.

Ματθ. ιζ. λ. Ιωαν. ιη. δ.

Ματθ. κγ. ιγ.

Ιωαν. ι κε.

Ε. Καρ. ιγ. γ.

Ε. Πετρ. γ. γ.

ς. Πετρ. β. α.

ἴσ. ὑμῖν παρεσόμεθα

ἴσ. - δουῶναι δικαιοσύνην γίγνεται ἀσφάλεια. ἴσ. σπουδάσατω ἓ ἐκ.

ἴσ. - γ. πλανᾶσθε, μὴ

τιν, ἢ ζητοῦσι κεκρυμμένον ἐν τοῖς ἀγροῖς. ἀγρὸν νοήσεις τὸν θεῖον γραφικόν. ἐρεύνησον, καὶ εὑρήσεις· καὶ εὑρών, πώλησον, καὶ ἀγόρασον Ⓦ ἀγρὸν ἐκεῖνον, τὸν κλῆρον τῶν ἁγίων γραφῶν, ἐν αἷς κεκρυμμένος ὑμῖν ἡ ἀληθινὴ σοφία τοῦ παντός, ὃν εὑρὼν μακάριός ἐστι, καθὼς γέγραπται, ὅτι Μακάριος ἄνθρωπος ὁ εὑρὼν σοφίαν. ἐρεύνησον, ἀγαπητέ· Παροιμ. ϛ. ιϛ.
καὶ πλούσιος τυγχάνεις, εἴτε πένης, εἴτε δοῦλος, εἴτε ἐλεύθερος, εἴτε ἄρρεν, εἴτε θῆλυ, ἐρεύνα τὰς γραφάς. ἀλλ' ὅπου ὁ παρεκείμην ἐπεμελήθημεν. ἐπεὶ γὰρ ζωοτελείας ὁ λόγος, ἢ ψευδοπροφητῶν ἢ ψευδοδιδασκάλων, ἢ περὶ ἀθέων αἱρετικῶν τε καὶ μαίρου δικαίου ὑπικλυσάντων πάντα χαρᾶ, καὶ πλανώντων πολλούς. καὶ πόθεν ὅτε συμβέβηκε, δῆλον· ἐκ τῆς ἀγνωσίας καὶ ἀπειρίας τῶν παραδόσεων. ὅπερ γὰρ ἀπειρία παιδίων, ἐκεῖ πρόφασις λύκων, ἢ παραδόσεων ἀπώλεια. τί οὖν; εἴπω τρόπον περὶ τῆς συντελείας ἡμῖν, ἢ τῶν ἁγίων αἱρετικῶν πολιτεύσωνται βέβηλα δόγματα; εἰ ἰδοὺ κύριος, ἔσχον αἰῶνα θριαμβεύσας ἢ δημοσιεύσας αὐτῶν τὰ βέβηλα δόγματα. ἀλλὰ μέγας ὄντως ἀγών, καὶ πολὺς ὁ λόγος, τὰ τότε παραγενόμενα ἢ θριαμβεύσαντα ἀκάθαρτα δόγματα. πλὴν περὶ μὲν τοῦ πρὸ ἐμοῦ ἀγῶνος ὅτι παρέδρασαν ἐκ τῶν ἁγίων γραφῶν τότε ὡς ἐχθροὶ τοῦ Χριστοῦ, καὶ λύκοις τῆς αὐτῶν ποίμνης παν- ἰσ. ἀπολωλυμένους, ἢ, ἐξολωλυμένους, ἢ, λίμνας,
ταχοῦ ἐλαυνομένους, καὶ ἐκβαλλομένους ἔξω τῶν τοῦ Χριστοῦ παρεδράτων. διὸ καὶ λύκοι δικαίως ἐκλήθησαν ὑπὸ τῶν παροφητῶν, καὶ αὐτὰ τὰ διαστήματα τῶν ὅλων, καὶ τῶν μακαρίων ἀποστόλων· καὶ οὐ μόνον λύκοι, ἀλλὰ καὶ λίμναι, καὶ ἀσεβεῖς, καὶ ἀπίδικοι, καὶ ἐχθροὶ, καὶ ὑπόβουλοι. καὶ βλάσφημοι, καὶ ὑπόκριται, καὶ κλέπται, καὶ λῃσταί. καὶ βδελυκτοί, καὶ ψευδοπροφῆται, καὶ ψευδοδιδάσκαλοι, καὶ ὁδηγοὶ τυφλοὶ, καὶ πλανῆται, καὶ ποιμένες, καὶ ἀπήγειστοι, καὶ σκώληκες, καὶ ὑοὶ τοῦ ποιμενοῦ, καὶ ζιζάνια, καὶ ἄλογοι, καὶ πνευματομάχοι Ⓐ βλασφημήσαντες τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, οἷς οὐκ ἀφεθήσεται οὔτε ἐν τῷ νῦν αἰῶνι, οὔτε ἐν τῷ μέλλοντι· Διὰ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀληθείας βλασφημηθήσεται. περὶ δὲ τούτοις, καὶ τέκνα τοῦ διαβόλου· καθὼς ἔφησεν αὐτοῖς ὁ Κύριος, Ὑμεῖς ἐκ τοῦ πατρὸς τοῦ διαβόλου ἐστέ. διὸ καὶ πάλιν ὁ θεολόγος· Φανερὰ τὰ τέκνα τοῦ διαβόλου. διὰ οὖν τοῦτον περὶ τούτων ἀρκούντως, καὶ τότε τῶν παροφητῶν, καὶ τοῦ νῦν ἐπιβουλεύσαντος τῇ ἐκκλησίᾳ λαλῆσαι, καὶ κατὰ παῦσαι Ⓑ λόγον. ἐπὶ οὖν τοὺς ἡμᾶς τὰ τέλη τῶν αἰώνων ἔφθασεν (ὡς λέγει ὁ ἀπόστολος) καὶ ἐπέστησαν Ⓒ χαλεποὶ καιροὶ, καὶ ἡ ἀνομία ἐπληθύνθη, καὶ ἡ ἀγάπη τῶν πολλῶν ἐψύγη, καὶ Ⓓ πλανῶντες πολλοὶ, καὶ Ⓔ πλανώμενοι πλείονες· φέρε, μετὰ πολλῆς εὐλαβείας τὰς ἱερὰς βίβλους, τὰ ἀληθείας, βαδίσωμεν, αἰτησόμενοι ὑπὸ τοῦ ἁγίου ὄρη, τοὺς φήτας λέγω καὶ ἀποστόλους, ἅπερ μὴ πλανηθῶμεν ἢ πλανήσωμεν ἕτερον μέρος τῆς διδασκαλίας, τὸ τῆς κυβείας τοῦ διαβόλου. Εφ. δ. ιδ.
πόνων, τὸ πανουργίας τοὺς τῆς μεθοδείας τοῦ πλάνης. μὴ κατανοήσωμεν, ἀλλὰ ζωοποιήθωμεν τοῖς ἁγίοις μαθηταῖς ὑπὸ τὸν ἥλιον τὸν μακάριον, καὶ ἀκούσωμεν τοῦ ἡμετέρου καλοῦ ποιμένος λέγοντος, Βλέπετε μὴ πλανηθῆτε, Βλέπετε μή τις ὑμᾶς πλανήσῃ. πάντα χοῦ Λουκ. κα. η. Ματθ. κδ. δ. β. Ιωαν. ζ. η. Φιλιπ. ϳ. β. Εφ. ϛ. ιϛ.
τὸν βλέπετε. καὶ Ἰωάννης τὰ ὅμοια λέγει· Βλέπετε ἑαυτούς, ἵνα μὴ ἀπολέσητε ἃ εἰργασάσθε. καὶ ὁ Παῦλος λέγει, Βλέπετε τοὺς κύνας· Βλέπετε πῶς περιπατεῖτε. ὃ γε, βλέπετε, δηλονότι ἕτερόν ἐστιν, εἰ μὴ περὶ ἡμετέρου ἀσφαλείας εἰρηκότος περὶ τῶν πλανώντων Ⓕ κόσμου, καὶ τῶν λύκων ἐπικρυπτόντων, καὶ ἀπατώντων τοὺς ἀμελεστέρους. πάντα ἰσ. κόπου· ἢ ἡ πα-
γε δὲ ἀναγκαῖον· πάντα χοῦ εἰρῆται τὰ ταῖς γραφαῖς τοῦ, βλέπετε, καὶ ὁρᾶτε, καὶ γρηγορεῖτε, καὶ περιπατεῖτε, οὐ μόνον ἑαυτοῖς, ἀλλὰ καὶ πάντι τῷ ποιμνίῳ. τοῦτο προεπάπησε τῶν χρησίμων ἡμῖν ἡ θεία γραφή. ἐμοὶ γὰρ δακρύειν ἐπέρχεται, ὅταν ἀκούσω ἀπὸ τῆς ἡμετέρας ἐκκλησίας πολλοὺς λεγομένους, μὴ εἰρῆσθαι ταῦτα τὰ ταῖς θείαις γραφαῖς· καὶ τοῦτο οὐ μόνον ἐμοὶ λοιπόν, ἀλλὰ τοῖς μὴ τῶν δοκούντων εἶναι ποιμένων, καὶ τόποις ἐπεχόντων ἀποστόλων καὶ προφητῶν, ἀλλ' οὐ ξένοις· περὶ οὗ δίκαιον εἰπεῖν, οὐαὶ ὑμῖν, ὁδηγοὶ τυφλοὶ, Ⓖ ἀμαθεῖς καὶ ἀσύνετοι, Ⓗ ἱματίων καλλωπισταὶ, τοῖς δὲ οὐχὶ βιβλίων, Ⓘ καταλιπόντες Ⓚ λόγον

τοῦ

λαλήσω, οὐδὲ μὴ προφητεύσω, ἀλλὰ πάντα χοῦ πάντα καὶ δικαίως κράζουσα δέομαί τε τούτου, καὶ προφήτην, καὶ ἀπόστολον, καὶ αὐτὸν ὃ διασώζει τὸν ὅλον. δέομαι μὲν γὰρ Ησαΐου
Ησ. νη. α. ὃ προφήτης λέγει· Ἀναβόησον σὺ ἰσχύι, καὶ μὴ φείσῃ, καὶ ὡς σάλπιγξ ὕψωσον τὴν φωνήν
Ησ. μ. θ. σου. καὶ πάλιν λέγει, Ἐπ' ὄρους ὑψηλοῦ ἀνάβηθι ὁ εὐαγγελιζόμενος Σιών· ἢ προσευχὴ λέγει,
Ψαλ. ξη. δ. Ὑψώσατε, μὴ φοβεῖσθε. Ὁ Δαβὶδ λέγει· Ἐκοπίασα κράζων, ἐβεβαγχίασεν ὁ λάρυγξ μου.
β. Ιωαν. η. Ἰωάννης ὁ θεολόγος ἐν τῇ καθολικῇ λέγει, Βλέπετε ἑαυτούς. Παῦλος δέ πῃ; Βλέπετε πῶς
Εφ. ε. ιε. ἀκριβῶς περιπατεῖτε. ὁ δὲ κύριος· Ἐγὼ παῤῥησίᾳ ἐλάλησα τῷ κόσμῳ, καὶ ἐν κρυπτῷ ἐλά-
Ιωαν. ιη. κ. λησα οὐδέν. καὶ ἀλλαχοῦ εὐαγγελιστὴς φησὶν αὐτὸν, ὅτι Εστηκεν ὁ Ιησοῦς, καὶ ἔκραξε λέγων·
Ιωαν. ζ. λ'. Εἰ τις διψᾷ, ἐρχέσθω πρὸς μέ, καὶ πινέτω. ὁρᾷς πόσος ἀγών, πόση ἀσυδία, πῶς παῤῥη-
Φιλιπ. γ. β. σίᾳ ἡ γραφὴ κράζει, καὶ σοβεῖται ἐζωωσεν; καὶ πάλιν ὁ μακάριος Παῦλος· Βλέπετε τοὺς κύ-
Εφ. ε. ιε. νας, βλέπετε τοὺς κακοὺς ἐργάτας, βλέπετε τὴν κατατομήν· βλέπετε πῶς περιπατεῖτε,
β. Ιωαν. ζ. ιη. ὅτι αἱ ἡμέραι πονηραί εἰσι· καὶ ὁ Ἰωάννης· Βλέπετε ἑαυτούς, ἵνα μὴ ἀπολέσητε ἃ εἰργά-
σασθε· ὅτι πολλοὶ πλάνοι ἐξῆλθον εἰς τὸν κόσμον. καὶ πολλαχοῦ τοιοῦτα ἐν ταῖς γραφαῖς
παλαιαῖς τε καὶ καινῆς ἀφθόνως, βοσκήματα δὲ διυπνίζοντα ἡμᾶς ἐκ τῆς ῥᾳθυμίας ἡμῶν· ἡ-
Ησ. ε. ι. μεῖς δὲ σαλεύειν ποιοῦμεν, καθὼς λέγει Ησαΐας ὁ προφήτης, Οἱ τοῖς ὠσὶν αὐτῶν βαρέ-
ως ἤκουσαν, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἐκάμμυσαν. ὦ πόσων καὶ πηλίκων γραμμάτων ἀκύ-
ροντες ἐσμὲν Χριστιανοί; ὅταν καὶ ἀναπολόγητοι ἐσόμεθα ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς ἀνταποδόσεως, ὅταν ἔλθῃ
φωτίζων τὰ κρυπτὰ τοῦ σκότους, καὶ φανερὰν τὰς βουλὰς τῆς καρδίας, ὅταν εἰς τὸ κριτήριον
καθίσῃ, καὶ βίβλοι ἀνοιχθῶσιν, ἃς νῦν ἀκούοντες χλευάζομεν, καὶ ὑπερφρονοῦμεν. ἕκαστος γὰρ
Ησ. ξγ. ιθ. τῇ ἰδίᾳ ὁδῷ ἐπλανήθημεν, καταλιπόντες τὴν εὐθεῖαν ὁδὸν, καὶ ἐγνώκαμεν ὡς ὃ ἀπ' ἀρχῆς,
ὅτι οὐκ ἦρχες ἡμῶν, Κύριε, ὡς φησὶν ὁ προφήτης. καὶ ἀληθῶς εἰς ἡμᾶς ἐπληρώθη ἡ προ-
Ψαλ. ρε. λδ'. φητεία Δαβὶδ λέγουσα. Καὶ ἐμίγησαν τοῖς ἔθνεσι, καὶ ἔμαθον τὰ ἔργα αὐτῶν. δέομαι δὲ τοῦ
α. Κορ. ι. ιε. ἐσομένου καπνοῦ ἐν πάσῃ τῇ γῇ, καὶ τῆς ἀμβρίας ἡμῶν, καὶ οἷς ἡμᾶς κατέλιπεν τὰ τέ-
λη τῶν αἰώνων, ὡς λέγεται, καὶ αἱ μυριάδες λύκοι, καὶ τὰ προβάτια ζωντανεμμένα, καὶ
ὁ λιμὸς ὁ μὴ ἄρτου, ἀλλὰ λιμὸς τοῦ ἀκοῦσαι λόγον Θεοῦ. μηδεὶς οὖν τὴν ἐλπίδα τὴν ὅτι Κύριοι ἀπολογησόμεθα. μὴ οὖν ἀθυμεῖτε, προορῶντες
Παροιμ. ι γ. πάντες ἐπόντα, ὅτι μετ' ὑμῶν εἰμι· θαρσεῖτε οὖν. Οὐ γὰρ λιμοκτονήσει Κύριος ψυ-
Αμως. η. ια. χὴν δικαίου. προεῖπεν λιμὸν Κύριος ὁ λέγων τοῦ προφήτου· Καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, ἐπάξω λιμὸν ὅτι τοῦ χλεῦ, ἀλλὰ λιμὸν τοῦ ἀκοῦσαι λόγον Θεοῦ· καὶ προεῖπαν λιμοῦ ἀπὸ τῶν αἰαπολῶν ἕως δυσμῶν ζητοῦντες τὸν λό-
γον τοῦ Κυρίου, καὶ οὐ μὴ εὕρωσιν. ὁρᾷς ὅτι οὐ προεῖπεν ἄρτου ἔλεγεν; ὦ λιμοῦ δεινοῦ καὶ ψυχοφθό-
ρου, βλασφημοῦ, τῆς αἰωνίου κολάσεως προοίμου. οὗτος ὁ λιμὸς ἐστὶν ὁ χορηγὸς πάντος πονη-
ροῦ προσώπου· οὗτος ὁ λιμός ἐστιν ὁ ἄπιστος πάντος κακοῦ· τοῦτον τὸν λιμὸν προθεωρήσας
Ψαλ. κ'. α. ὁ προφήτης Δαβὶδ ἐρχόμενον, προκαλεῖται Θεὸν λέγων· Ὁ Θεός μου, μὴ παρασιωπήσῃς ἀπ' ἐμοῦ. καὶ προεῖπεν τῶν ἀπίστων προφητεύοντα λέγων· Ῥύσασθαι οὐκ δυ-
Ψαλ. λβ. ιθ. νατὸν τὰς ψυχὰς αὐτῶν, καὶ διαθρέψαι αὐτοὺς ἐν λιμῷ. καὶ ἀλλαχοῦ λέγει· Καὶ οἱ ἡμέ-
Ψαλ. λε. κ. ραις λιμοῦ χορτασθήσονται. καὶ πάλιν· Ἐλεήμων δὲ οἰκτίρμων ὁ Κύριος· τροφὴν ἔδωκε τοῖς
Ψαλ. ρι. δ. φοβουμένοις αὐτόν. τοῦτον προεῖπε Δαβὶδ προεῖπεν προφητεύοντα τὰς γραφὰς, ὅτι ἐν σπου-
δάσουσιν. ἐρυπώσωμεν τὰς γραφὰς, ἀδελφοὶ, ἵνα μὴ σπουδάσωμεν, ἐλθόντος τοῦ ψυχοφθόρου
λιμοῦ· ἐρυπώσωμεν, ἵνα μὴ πλανηθῶμεν δὲ προφερόμενα πάντα ἀνέμου. διὰ τοῦτο λέγει ὁ Κύ-
Ματθ. κβ. κδ. ριος τοῖς τοὺς ἀμελοῦντας· Πλανᾶσθε, μὴ τοσοῦτοι τὰς γραφάς. ἀληθῶς γὰρ οἱ πιστοὶ πλανῶνται. πόθεν ὁ ψυχοκτόνος ἐπῆλθε λιμός; ἐχὶ ἐκ τοῦ μὴ ἐρυπᾶν τὰς γραφάς; ὦ
πόσων ἀγαθῶν ἑαυτοὺς ὑστερήσαμεν, καταλιπόντες τὰς θείας γραφάς; διασυρικὸν γὰρ τὸ
προσταγμα, ἐρεύνησον· ὅπως ἐρεύνησον δὲ ζήτησον, δὲ εὕρησις πολλοῦ δεῖ κάσσον πλέ-

τον,

ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΩ
ΕΠΙΓΡΑΦΟΜΕΝΑ.
ΝΟΘΕΥΟΜΕΝΑ ΔΕ, ΩΣ ΟΙΜΑΙ,
ὑπομίξ δὲ ὡς ἔτυχε τιθέντα.

ΠΕΡΙ ΨΕΥΔΟΠΡΟΦΗΤΩΝ ΚΑΙ ΨΕΥΔΟΔΙΔΑΣΚΑ- Λογ. α.
λων, ἢ ἀθέων αἱρετικῶν, ἢ σημείων τῆς ζωντιλείας. ἐρρέθη δ', μέλλοντος αὐτὸ ἐκδημεῖν ἀπὸ τοῦ σώματος.

Ἰσ. ἔχατθ οἶμαι δηλῶσαι·

Ἰσ. οὐδὲ

Ἰσ. ὑμᾶς ἐσιωπήσαμεν οὐκ ἀμπῶσαι ἴσ. χάσειν χασεῖ, ὡς

Ἰσ. ἐκείνων

Δυσπερὲς ὁ λόγος, καθότι ἢ "ἔχατος ὡς μηδὲ δηλῶται, ἀλλὰ καὶ πολλῆς χαρᾶς γέμων. ὀδυσπερὲς μέ, ὅτι οὐκ ἔτι λαλήσω πρὸς ὑμᾶς· πολλῆς δ' χαρᾶς γέμων, ὅτι ἐφέσπερέ μοι ὁ καιρὸς" ὡς τοῦ ἀναλῦσαι καὶ (κατὰ Χριστὸν εἶναι), καὶ (καθὼς εἶπεν ὁ Χριστὸς) Οὐκέτι λαλήσω πρὸς ὑμᾶς. ἔτι δ' λαλήσω ἐν ὀδυνῇ καρδίας, τοῦτ' ἔστιν ὀδυνηρείσω, καὶ φιλοδοξιδιασκάλων, καὶ ἀθέων αἱρετικῶν· τοῦτ' ἐστὶν ὁ ἀπόστολος ἔλεγε, Ποτὲ μὲν δοξαζόμενοι καὶ γόητες πρὸς κόσμοιον ὅτι ὁ χάσεν, πλανῶντες καὶ πλανώμενοι· τοῦτ' ἐστὶν πολλάκις "ὑμᾶς μεμνήσας. πολλοὶ γὰρ λόγους ἐποιησάμην," χαρίζας Χριστῷ, ὡς καὶ ὀπίσω ἦν φιλόθεοι· καὶ σχεδὸν ἐν ἑκάστῳ λόγῳ τοῦτ' ἔστιν ἐπαναμνήσω, εἰ ἄρα μέμνησθε τῶν ἐμῶν ἐπιστολῶν. οἶδα δ' ὅτι μέμνησθε, καὶ μάλιστα ⓐ φιλόπονοι καὶ φιλόθεοι καὶ φιλόχριστοι. ὁ γὰρ φιλόθεος δικαίως ἂν ἐκλήθη φιλόχριστος, τοῦ δ' ἐπιστολὴν ἐστὶ τοῦ διαστόλου τοῦ Χριστοῦ· ὅτι ὁ ἀγαπῶν με, ἐν τῷ τιμᾶν με μιμητὴς ἡμέρας καὶ νυκτός· δηλονότι ἐν ᾧ διαλέλιπε, καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς ἀγίαις γραφαῖς. ἀνεξάλειπτον ἔχει ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ τὸν τοῦ Θεοῦ μνήμην, ἀπεκδιχόμενος ἐκ τῶν ἀέρων, καὶ αἰεὶ τηρῶν τὸν ὦρον τῆς αὐτοῦ παρουσίας, πρόπτοτε ἐν χερσὶν αὐτοῦ κατέχων ταῖς ἱεραῖς βίβλοις· καὶ οὐκ ἐπιλήσεται" ἐκείνου τῶν φοβερῶν βιβλίων, τοῦτ' ἐστὶν γέγραπται, ὅτι Κεντήσει σκάθισε, καὶ βίβλοι ἠνεῴχθησαν. ὁρᾷς πόσον κέρδος ἐστὶ τοῦ ἐρωτᾶν ταῖς ἁγίας γραφάς, ὡς καὶ πολλάκις εἰκάσατε. τί δέ ἐστιν ὁ λέγομεν ὑμῖν; ὅτι οὐδὲν ἔλειπεν, οὐδὲ παρεσιώπησε τῶν συμφερόντων ὑμῖν ἡ ἁγία γραφή, ἀλλὰ πάντα χοῦ κεφάλαιον ἔχει τὸ τοιοῦτον, ἐν ἀποστόλων, ἐν αὐτοῦ δ' διαστόλου τοῦ ἄνω, προλεγαφωνοῦσα καὶ παρασφαλιζομένη, ὡς μήτηρ φιλότεκνος ταῖς ἰδίαις τέκνοις φιλοῦσα παραμυθεῖται, καὶ ὑπομιμνήσκει, τοῦτ' ἔστιν παραινεῖ, καὶ τοῦτ' ἐστὶν ὀνειδίζει, καὶ τοῦτ' ἐστὶν μηνύει, μηδὲν παραδραμοῦσα (ὡς παρεῖπε) τῶν ἡμῖν συμφερόντων· ἐν ὅτι οὐκ ἐν κρυπτῷ λαλοῦσα,

Ἐκ Μι. Σαβαΐτου.

Ἰσαι. ιδ. κ.

Ε. Τιμ. γ. ιγ.

Δαν. ζ. ι.

ἀχθήσοιτο σε τὴν γνησίαν καὶ ἐκ τούτου ὑπεδέξαμην, καὶ πολλῆς ἡμᾶς ἐμπλήσας τῆς εὐφροσύνης καὶ τῆς παῤῥησίας. ἵν' οὖν συνεχῶς ταύτης ἀπολαύωμεν τῆς ἡδονῆς, καὶ εὐφραινώμεθα, συνεχῶς τοῦτο ποιεῖν παῤῥησιάσου, ἱκανὰ δὲ ἄξη. οἶδα μὲν γὰρ ὅτι τὸ πρᾶγμα δύσκολον τῷ μὴ ῥᾳδίως πινάς σε τούτου παῤῥησιάσθαι. καὶ γὰρ ὁ τῆς οἰκουμένης ἐρημότατον χωρίον τοῦτο ἐστιν. ἀλλ' ὅμως τοῖς ἀγαπῶσι καὶ τὰ δύσκολα εὔκολα γίνεται. Εἰ γὰρ βουληθείης παῤῥησιάζεσθαι καὶ πολυπραγμονεῖν, πολὺ ἐκεῖθεν τῆς χρείας ἰδίας ἀφορμὰς εὑρήσεις, καὶ ὅλως οὐδὲν ὑπολείψει τῷ ζητεῖν καθόλου. τοῦτ' οὖν εἰδὼς, διὰ παντὸς μὲν ἡμιώτατε, συνεχῶς ἡμῖν πέμπε ἐπιστολάς. τὸ τε γὰρ πρᾶγμα δυσκολίαν ὑπερείαν ἔχει, ὅ τε πόνος· ἡ δὲ ἐξ αὐτοῦ εὐφροσύνη πᾶσαν ἡμᾶς ποιεῖ, καὶ πολλῆς παῤῥησίας ἐπιθέσεις ἄξιος.

ε. ΠΡΟΣ ΚΥΡΙΑΚΟΝ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΝ.

ΚΑὶ σὲ τούτῳ ἐτίμησά σου τὸν ἀγαπητὸν τὸν θερμὸν καὶ γνήσιον καὶ ἀκλινῆ, δι' ἃς ἔδειξας, ὅτι οὐ πρότερον ἡμῶν, ἀλλὰ καὶ ἀπόντων, πολιτεύσῃ λόγῳ. οὐδὲ μὲν γὰρ ἔφης μηδὲ ἐπισκήψειν ἡμᾶς τῇ σιωπῇ σου, καὶ οὐκ ἐβούλετο τοῦτο ἱκανὸν ἐμποιῆσαί σοι σιγὴν, ἀλλὰ καίτοι νομίσας ἡμᾶς σιωπήσειν, πρὸς ἐπιστολὰς ἐπιμῆσας ἐκάλεσας ἡμᾶς· ἡμεῖς δὲ καὶ ἄκων καὶ δὶς καὶ τρὶς καὶ πολλάκις ἐπεστάλκαμεν. καὶ ἀμφότερα ἐδείχθη καλῶς, καὶ τὸ ἀγαπᾶν σὲ καὶ μὴ δηλῆσαι τῶν γραμμάτων ἡμᾶς, καὶ τὸ εὐγνωμοσύνης καὶ ἡμερότητος. ἐπεὶ οὖν οἶδα ὅπως ἀμφοτέρωθεν ἐκεῖ τὸν τιμιότητά σου, ὅτι τῷ κεφαλαίῳ τῶν ἀγαθῶν βρύεις, τῷ σωφρονισμῷ τῆς τελειότητος, ὑπεδεξάμεθα τοῦτο ἡμῖν τὸν θεσπέσιον.

ὅσας γὰρ δὶς λάβωμεν ἐπιστολὰς, καὶ πολλαὶ εἰσὶ τῷ ἀριθμῷ,
ἡ λαμβανομένη κόρη, ἀμφὶ δὲ σφόδρα ἀμφικεῖσθαί σε τῇ τιμιότητα.

Γ. ΠΡΟΣ ΟΥΑΛΕΡΙΟΝ ΚΑΙ ΔΙΟΦΑΝΤΟΝ πρεσβυτέρους.

Μαλιστα μὲν ἡ μὴ γράφειν γράφαι ἐχρῆν. οὕτως γὰρ τῆς ἀγάπης ὁ νόμος· οὐκ αἰσχεται ἑλαττοῦσθαι, ἀλλ' ἀεὶ φιλοτιμεῖ καὶ τοῦ ἀγαπωμένους τῇ εὐνοίᾳ τὸ φιλεῖν. καὶ γράφαντα δ' ἡμᾶς καὶ ἄσαι καὶ δὶς οὐδὲ οὕτως ἠξιώσατε τῶν ὑμετέρων γραμμάτων, ἀλλ' ἐσιγήσατε σιγὴν οὕτω μακρὰν ὡς μηδ' ὅτου ποθοῦμεν ὑπομνῆσαι τὰ δίχα θάλασσαν ἀφάδας γράμματων. καὶ ταῦτα οὐκ ἐγκαλῶν λέγω (οὐχ οὕτως ἀνοσίως μοι τὰ μέτρα) ἀλλ' ἀθυμῶν ἡ ὀδυνώμενος. ὅσῳ γὰρ μᾶλλον τῆς ὑπερβολῆς ὑπῆρχε τῶν γραμμάτων, τοσούτῳ καὶ πλείονα τὴν ὀδύνην ἀπεργάζομαι τῶν γραμμάτων. μικρᾶς οἶμαι δεῖν ἀγκλίσεως ἡμᾶς δηλῶσαι μηδὲς ἐκπεπωκέναι, χρεὼν τοσούτων γνησίων οὐ δυναμένους βλέπειν, ἐρημίᾳ οἰκοῦντα πάσης ἐρημίας χαλεπωτέρᾳ Ἰσαύρων, φόβῳ πολιορκούμενον μᾶλλον τῶν ἐμῶν, ἢ τὰ κοινὰ καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἀκούοντα κακὰ πάντα χοῦ τῆς οἰκουμένης βλασφήμοντα, ἢ καθ' ἑκάστην ἡμέραν μᾶλλον ἀποθήκης αἱ ξυμφοραὶ, ἢ χαλεπά τινα ὠδίνοντα ναυάγια; εἴθε μοι δυνατὸν ἦν ἀποξῆσαι τὰ λόγῳ τῆς ἀθυμίας τὴν τυραννίδα, τότε δὴ ἢ μὴ λεγόντων ἡμᾶν αὖθις δὴ μετέχωσι ὑπὲρ τῆς σιγῆς. λυπεῖ δέ με ἀπὸ τούτου ὃ μήτε εἰς γράμματα φέρων ἀσφαλῶς ἔχοιμι καταφυγεῖν τοῦτο ποιῶν· ἔπερ σημεῖόν ἐστιν. ἀλλ' ἐγὼ μὲν ἅλις δὴ εἴποιμι δυσχερές, ὑμῖν δ' καταλιμπάνω εἰδέναι, εἰ μὴ πολλῆς ζῶντα ὀλιγωρείας ἢ τῆς καθ' ἡμᾶν ὑπερφυίας. ἀλλ' ὅσον μοι τοῦτο μόνῃ, καὶ καταφρονῆτε, καὶ ὑπερορᾶτε τῆς ἡμετέρας σμικρότητος· ἐν ὀλίγῳ μόνον, ὅπως δὴ διαλάθωσι, τὰ γεγραμμένα τῆς θεοσεβείας ὑμῶν τὰ πολλῶν ἔχοντα ὠφελήσαι. ἢ γὰρ εἷς ἢ δεύτερος πολλάκις ἀφίκετο πρὸς ἡμᾶς, ὧν ὁ κύριός μου ὁ τιμιώτατος ἀδελφὸς Λίβάνιος, ἢ οὐκ ἠξιώσατε ἡμᾶς τῶν ὑμετέρων γραμμάτων. μὴ δὴ ποθῆτε, παρακαλῶ, τῇ ἀθυμίᾳ μου ἀθυμίαν ἑτέραν. εἰ γὰρ μηδὲ μᾶς τῶν ἐπιστολῶν τούτων βουληθείητε ἡμῖν ἐπιστεῖλαι, ἢ ὄκνῳ, ἢ ῥᾳθυμίᾳ ἐνδόντες, ἡμεῖς οὐ παυσόμεθα ἢ γράφοντες, ἢ μὴ τοῦ γράφειν ἢ ὀλιγωρούμενοι ἢ δηλοῦντες διὰ τῶν σιγῶν τῶν ὑμετέρων. "τοῦτο γὰρ ἐσμεν κύριοι. ὃ μικρὸν ἢ τοῦτο ἡμῖν εἰς παράκλησιν, μᾶλλον δὲ "τοῦτο χωρεῖς ἡ μεγίστη ἡμῶν παραμυθία, ὃ μέρει τῆς ἐρημίας αὐτῆς καὶ τῶν περάτων τῆς γῆς (ποῖος γὰρ αὐτὰ τὰ πέρατα ἐκδὺς ἐσμεν νῦν) φήμῃν ὑμῶν διαδίδοσθαι λαμπρὰν καὶ κομίζουσαι ὑμῶν τὰ κατορθώματα. πόθεν γὰρ ὑμᾶς αἰσθησόμεθα, θαυμάζοντες, σεβόμενοι, μακαρίζοντες τὴν ἀνδρείαν, τὴν σπουδὴν τοῦ ἔργου ἐπιδείξασθε, ὃ γραφικὸν ἐκεῖνο πληροῦντες, Ἕως θανάτου ἀγωνίσασθε τῆς ἀληθείας, καὶ Κύριος πολεμήσει ὑπὲρ ὑμῶν. ἰδοὺ γοῦν, τοσούτων κυμάτων ἐπινεφθέντων, τοσαύτης ζάλης διαταράσσης, ὅτε θρυλοῦσαί τινες ὑμᾶς ἴσχυσι, ὅτι εἰς ἐποῦν ἀποδεδράκατε, ἀλλὰ ἢ μυρίων ὑμῖν ἐγκωμίων ἄκοντος γεγόνασιν, ὃ καὶ κακῶς ὑμᾶς ποιῆσαι βουλόμενοι, αἴτιοι. διὰ ταῦτα χαίρετε, παρακαλῶ, καὶ θύφεσθε, καὶ ὑμεῖς Θεὸν ἱκετεύοντες μὴ διαλίπητε, τὸν ποιοῦντα καὶ μεγαλυνόμενα· ποιήσει γὰρ ταχέως ἀποδειλοῦ ὧν αἰτούμεθα, ἢ νοοῦμεν, διὰ τὴν οἰκείαν ἀγαθότητα.

Σηρ. δ λα.

Εφ Γ. κ.

Δ. ΠΡΟΣ ΚΑΣΤΟΝ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΝ.

Πῶς διαλάμπει σαφῶς καὶ λαθεῖν δύναται ψυχὴ θερμὴν ἀγάπην ἔχουσα; ὅπου γε καὶ τοῖς σώμασι τὸ μίσος τοῦτο. οὐδὲ γὰρ εἰδὼς ὅτι ἐπεσκάλκαμεν σε τῇ εὐλαβείᾳ, καὶ ποιεῖ ἐπεσκάλκαμεν, ὅμως αὖθις τὰ διὰ σαυτοῦ πεποίηκας. γράφατε ἡμῖν, καὶ τὴν διαθεσιν

ἴσ. φιλεῖ τιμᾶν τοὺς ἀγαπ.

ἴσ. ἐδὲν ὦ

ἴσ. τότε ἴσ. τότε

διαθεσιν

τὴν εἰς ⸗ ἀρχὴν φέρουσαι, ἢ οὔτε ἀνδρὸς μέριμνα, ὅτε παιδὸς ζωφίας φεύγεις, οὔτε οἰκίας ἐπιμέλεια, ὅτε ὁ σὸς τοῦδε πλοῦτος θέρους ἴσχυσεν ἐκτοσκελίσαι σοι ⸗ δρόμον, καὶ βραδύτερον ἐργάσασθαι· ἀλλ' οὐδεὶς δι' ταύτας τοὺς δικοῦσιν εἰς κωλύσασιν εἰς πλοῦν τάχος πέπτωκε χεῖρα, ἢ σὺ μόνη γυναῖκες κατωφροῦσα αὐδρας (Πενία γάρ, φησιν, ἀν- Παροιμ. ι. δ.
5 δρα παρῴνει) ἴσχυσε κατενεγκεῖν, ἀλλὰ καὶ ὑψηλοτέρων εἰργάσατο. πλοῦτον γὰρ ἀρετὴ, οὐδενὶ τῶν ἀρχαίων τούτων ἐμποδίζει, ἀλλὰ διαπάσασα αὐτὰ ἀνωλωτέρων ἢ τὰς ἀράχνας τοὺς, κέρδος ὁπῶδην συναγαγοῦσα πολύ. τοῦτο οὐχ ἁπλῶς ἐπισκαλεύω σε τῇ μικρότητι, ἀλλ' ὅπως ζοχαζόμενα ἢ τῇ ἀποδημίᾳ τῇ ἡμετέρᾳ, ᾧ τε θορύβῳ τῶν αὐτόθι πραγμάτων σφόδρα σε ζῆται περιπεσεῖν καὶ ἀλύειν, τούτου χάριν γράφω σοι τῇ εὐλαβείᾳ, ἵνα
10 ἐπιστᾶσα ὅτι οὐδὲν ζημιοῖ μὴ ἡ τῆς ἀρετῆς, πλατεῖα ἢ ἡ τῆς κακίας, μήτε σὺ μὴ ἀμέτρων μὴ βιημερῶν ζημιώσῃς, ἀλλὰ δακρύσῃς μείζονος (ἐφέλξει γὰρ αὐτοῖς τῆς περιφείας ἡ βιημερία ψυχῆς) μήτε σὺ τῷ ζευτῷ ὀδύνας ζαλαπίσῃς, ἀλλὰ ζ μακρείσῃς μείζονος, αἱ μετ' ἀρετῆς ὀδύνωσι. καὶ γὰρ καὶ τούτοις ἐφέλξει καὶ περιθήκη πρὸς ἢ στεφανοῦν μὴ τῆς ἀρετῆς καὶ ἡ στενοχωρία ψυχῆς τῶν παρόντων. ἐπεὶ καὶ ὁ πλούσιος ἐκεῖνος οὐ διὰ τοῦτο μόνον
15 ἀπετηνανίζετο, ὅτι ὠμὸς καὶ ἀπάνθρωπος ἦν, ἀλλ' ὅτι ἢ ἐν πλούτῳ πολλῷ μᾶλλον ζ δαψιλῆ τράπεζαν ἐστρώννυε· ὁ δὲ Λάζαρος διὰ τοῦτο ἐστεφανοῦτο, ὅτι μὴ πολλῆς τῆς χαρτερίας ⸗ χαλεπὸν τὸν ἕλκος ἤνεγκε πόλεμον, τῷ πτώματι, τῷ ἐρημίᾳ τῶν περιστοιχούντων, τῷ ἀπορρίπτεσθαι, τῷ κατατρέχεσθαι, τῷ προσκεῖσθαι πρὸς πύλαις τοὺς τῶν κυνῶν γλώσσας. τοῦτο γὰρ πάντα εἰς ἢ περὶ τῶν ἡμετέρων ὑπῆρχε σοφισμάτων, ἀλλὰ διαγ-
20 κῶσι ζ νομίσαντες καὶ πρὸ ἡμῶν σε δύσκολον, ἐπεστάλκαμεν, ὥστε μὴ τῇ τυραννίδι τῆς ἀθυμίας ἡττᾶσθαι. εἰ γὰρ καὶ μὴ ἐβούλομην πάντα ἐκθεῖναι τοῖς γράμμασιν, οἶδα σαφῶς ὅσα ὑμᾶς περιέσπακε λυπηρά, καὶ διὰ τοῦτο προσεθήκαμεν τῷ ὑπομνήματι. ἵν' οὖν καὶ ἐν ἀλλοτρίᾳ χώρᾳ εἰσόντες πολλῆς ἀπολαύσωμεν τῆς ἡδονῆς, πέμψον ἡμῖν γράμματα δηλοῦντα ἡμῖν, ὅπως ἔχουσιν ἡμῶν αὗται αἱ πράξεις· ὡς ἐβουλόμεθα καὶ ἐπεθυμοῦμεν. ὅταν γὰρ
25 καὶ πόρρω καθήμενοι πολλὴν ἐντεῦθεν καρπωσόμεθα τὴν ὑμετέρων. ἡμᾶς γὰρ καὶ τοσαῦτα πεποιηκότες ὑπὲρ ἡμῶν ἀγαθὰ ὁμῶς, ἐν τῷ μαθεῖν ἐπόθουν, ὧν ἐπάθομεν, καὶ ταχέως ὅπως ἂν βέλτιον μεταβολὴν τὰ πράγματα προσδοκῶντες λήψεσθαι, ὡς καὶ αὐτὰ τὰ προοίμια δίκαιον. τοῦτ' οὖν ἢ αὐτὰ λογιζόμενον, μηδεὶς κατὰ μικροψυχίαν πρὸς σὲ τῆς ὑποψίας ἱδρῶτας, ἀλλὰ τῷ τε ἄλλως σε παιδίον ὑπὲρ ἐμοῦ (πλείων γάρ σοι κῶμος ὁμι-
30 λεῖ) καὶ τῷ καλῷ Ἐπιφανίῳ καὶ τῷ Θεῷ δοκεῖν διαπέφευε αὐτοῦ δίκαιος. οἶδα γὰρ ὅσος παιδὸς ζωφίας μαθής. οὕτως ὁ Ἀβραὰμ ἐδοκίμησε τῷ ἄλλῳ, καὶ ἐντεῦθεν ὁ Ἰωσὴφ ἐστεφανοῦτο, καὶ τοῖς γονεῦσι τοῦτο ζωοποιὸς ὁ μακάριος Παῦλος ὑπαπάτει λέγων· Ἐκ- Ερ. ε. δ.
τρέφετε τὰ τέκνα ὑμῶν ἐν παιδείᾳ καὶ νουθεσίᾳ Κυρίου. ἔχεις σχολὴν ἱκανὴν ἀπαγαγεῖν σε τῶν πανηγύρεων καὶ ἀχάρων θεατρίδων καὶ τῆς ἀνοήτου λύπης· σχολὴν πολλὴν φέρουσαι χέρ-
35 δος, μεγάλων τῶν τῆς ἀρετῆς ἐναυλιζομένων βρύειν καρπῶν, εἰ γε βουληθείης ἔργον τοῦτον ποιήσασθαι. δεῖ γὰρ τῆς διανοίας μετὰ τῆς μνήμης, δεῖ εἶναι δ ἢν σοὶ ὑπισχνεῖται· ἐπαγγέλλεται σοι ζωὴν διὰ τῶν ἄλλων καὶ τοῦτο ὃ καὶ πορίσασα, καὶ ⸗ ἄφατον ἐντεῦθεν καρπὸν, ἢ ὅπου παιδίσκην ἄπαιδα ἐναρμόσασα ἐν τῇ σῇ αὐτῆς θεραπείᾳ. ἀλλ' ἐμοὶ ὅπως πρέπον
ἐν ἐμοὶ καὶ σοὶ τοῦτο διελεύσομαι, ἀκούσουσι τοῦ μακαρίου Παύλου λέγοντος, Τιμᾷ σὸν Ερ. ε. ς.
40 γονέας, καὶ προστίθησι, ἥ τις ἐστὶν ἐντολὴ πρώτη ἐν ἐπαγγελίᾳ. αἱ οὕτω σαυτὴν ἅγνισον, πολλοὺς μὲν σαυτῇ προσαποθήσῃ σοῦ στεφάνους, πολλοὺς δ' ἡμῖν ἐργάσῃ τῶν ἡδονῶν· καὶ σοὶ πεποιήσαι δι' ταύτων ἡγησόμεθα, ὧν πεποίησαι, καὶ διὰ τοῦτο· ἀλλὰ τῶν ἴσχυε τῆς ὑποφερούσης τὸ σῶν ἀγαθὸν προφερόμενοι καὶ ὡς τὰ οἴδασι εἰ καὶ μεθ' ὑμῶν διὰ γῆς καὶ διὰ ῥοῶν ἡμῶν ἅπαντα φέρεσθαι ἡγησόμεθα.

ἀλλὰ παῤ δικαίοις δικαίως ἀν᾽ ἠλπίζειν. Ἀλλ᾽ ὥσπερ σὲ ταῦτα αἰδρεία γέγονας καὶ σιδήρου στερρότερα, ἄφατον τὸν πρὸς τὸν φιλανθρωπότατον Θεὸν ἐκ τῆς γνώμης ταύτης προσαποδεμένη σοι μισθόν· ὅτω τὸν καλὸν ἀθλον, καί σε διάδημα καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις ἅπασι τὴν αὐτὴν ἐπιδείξασθαι φιλοσοφίαν, καὶ εἰδέναι, ὅτι μία μόνον ὄντι συμφορὰ, ἁμαρτία μόνον, τὰ δ᾽ ἄλλα πάντα μῦθος. δοκεῖς ἔμοιγε, καὶ δόξαι, καὶ πομπαὶ αἱ παρὰ τῶν ἀνθρώπων, καὶ ἡ τῶν Ⓦ ὑφεστώτων ἀ- 5
Πραξ. ιδ. κε. γωγὴ οὐδὲν αὐτὴν μᾶλλον ἢ ἐκ τῆς θλίψεως ὄντι. Διὰ γὰρ πολλῶν θλίψεων δεῖ ἡμᾶς εἰσελθεῖν, φησὶν, εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ· καὶ πάντες δὴ οἱ ἅγιοι, οἱ τε ἐν τῇ παλαιᾷ, οἱ τε ἐν τῇ καινῇ, τοῦτον ὡδεύσαν τὴν ὁδὸν, ὀπίσω ἐλαυνόμενοι, συνεχῶς ἐλαυνόμενοι, φυγάδες δὲ μετανάσται γινόμενοι, ἀπόλιδες, ἄοικοι, θανάτους ἀφορμὴν ἡγούμενοι καὶ πῦρ ὧν μᾶλλον ἁδαμῶς ἐχθρόν. τί γὰρ ἀδυνατώτερον, εἰπέ μοι, ἢ χθαμαλώτερον τοῦ πρὸς δεξιᾶς 10
ἀδελφικῆς καταπεφθῆναι, δὲ ἀφορμὴ καὶ βίαιον ὑπομονῆς πολυτίμου μὴ φθόνους δὲ βιδοκίμησιν τοσαύτην; τί δ᾽ ἀδυνατώτερον, καὶ μόνον, καὶ ἐν ἑκάστῃ δοθεῖσα χώρᾳ κολασθῆναι σφάττεσθαι ὑπὸ πατρικῆς χειρὸς, καὶ Ⓦ ἡμπισάμενον ἀφ᾽ ἑνὸς ἡμέσθαι τῆς τοιαύτης σφαγῆς; μὴ γάρ μοι τοῦτο λέγε, ὅτι μὴ ταῦτα ἀπέλαβεν αὖθις * *. οὐδὲν τοῦτον 15
εἰδὼς ὁ δίκαιος ἁγνὸς, ἀλλ᾽ ὅτι πάντας αὐτὸν διαιρήσει, ὅτε δὲ δύναμιν εἰς τὸ ἔργον, καὶ ὃ θεσπεσίαν ὠκοδόμησε, καὶ τὰ ξύλα ἐπέθηκε, καὶ τὸν μάχαιραν ἥρπασε, καὶ τὸ ξίφος ἐπίλαβε. καὶ γὰρ ἐπίλαβε, τό γε εἰς τὸν αὐτοῦ γνώμην ἦκον. διὰ δὲ πάντα χρὴ τὴν οἰκουμένην ἄδειαν. ἀν᾽ ὃ Ⓦ ἔκδοτον εἶπεν Ⓦ ἐκείνου, καὶ αὐτὸν ἐκ τοῦ ἀδελφικῆς βασκανίας πάλιν φυγάδα καὶ ἄπολιν γενόμενον, δὲ δοῦλον, καὶ τὸ ἀλλοτρία ἐπιθυμία, δὲ Ⓦ πρὸ τῶν ἑκάστου διδοικότα φόβου· αὖ δ᾽ Ⓦ Ἰωσὴφ Ⓦ προφήτα, Ⓦ ἀναβάσαντα, Ⓦ διηθέντα 20
ἔτη τοσαῦτα, Ⓦ μυρία παθόντα ἀνιαρά· αὖ δ᾽ Ⓦ Μωϋσέα, Ⓦ τοσαῦτα πρὸ τῶν Ἰουδαίων παθόντα κακά. τὰ γὰρ τῶν * * οὐδὲ προσῆκεν εἰς τὸν λόγον. ταῦτ᾽ οὖν ἅπαντα ζωαγωγήσασα, καὶ λογισμὸν τῆς ὑπομονῆς Ⓦ μισθὸν, θυσίαν ἀνέσεγκε τῷ Θεῷ, δὲ γενναίως ἐνέγκαν τὰ συμπίπτοντα, καὶ ἀγαπητὸς αὐτὸν δοξάζειν· ἐπεὶ δὲ ὁ Ἰὼβ ἀπὸ τῶν τοιούτων ἐσφάλη ῥημάτων. διὰ τοῦτο δὴ καὶ τὸν ὅπως ὁ χρηστότερον μεταβολὴν, καὶ μὴ ἀγαλλίπης Ⓦ Θεὸν ὑπὲρ τούτου προσκαλοῦσα, καὶ χρέαν ἡμῖν ἀπούδασον, ὅπως γένηται πλέον ἀπὸ τῶν ἡμετέρων γραμμάτων εἰς θυμηδίας σοι λόγων, εἴ γε μὴ βάλοι φλοιῶ ἡμῶν τὸν θυφεσσιῶν. ἡμᾶς γὰρ ταῦτα πολλῆς ἀπολαύομεν ἡδονῆς, ἐπευφημοῦντες τῇ ζωοποιᾷ τοῦ ἁγιωτάτου ὀπισκόπου, καὶ τῇ ἡσυχίᾳ τοῦ χωρίου τούτου· τῇ πολλῇ ἀποφαλ- ιο
μοσύνῃ. καὶ γὰρ ὁ τῶν Ἰσαύρων πέπαυται φόβος, ὃ χαλεπὸς αὐτοῦ ζωελαύνοντος εἰς τὸν αὐτῶν. μὴ δὴ τοσαύτην φολοῦσης ἡμῖν ἡδονήν. Εἰ γὰρ ἔλθοι γράμματα παρὰ τῆς σῆς ἁμιότητος δηλοῦντα ἡμῖν, ὅτι ὡς σοι πρέπον ὄντι, καὶ ἀξίως τῆς ὑψηλῆς σου γνώμης τὰ συμπίπτοντα φέρεις, καὶ σὺ τοῦτον πολλοῦ καρπούμεθα θυμοῦ προσθήκην. οὐχ ὡς ἐτυχε γὰρ ἡμᾶς ἀνέκτησαν ἡ ἐπωφελὴς ζωοποιὸς τοῦ ἁγιωτάτου ὀπισκόπου, ὡς ἄλλως αὐτ᾽ ἄλλων χρεῖον ἐργάσασθαι, καὶ μὴ συγχωρῆσαι μηδὲ αἴσθησιν τῆς ξένης λαβεῖν· τοσαύτην ἡ- 35
μᾶς εἰσενήνοχε πρὸς ἀγαθὴν θύφεσσιν, καὶ πλοῦτος ἡμᾶς πάσης πνευματικὸς, καὶ Ⓦ Θεὸν ἀφ᾽ ὧν ταῦτα διηνεκῶς δοξάζοντες ὑμνοῦμεν.

β. ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΑΔΕΛΦΗΝ ΑΥΤΟΥ.

Συγγένεια ἡμᾶς εἰς ἀγάπην καὶ φύσεως νόμος, καὶ τὸ λῦσαι τὰς αὐτὰς ὠδῖνας. ἡμᾶς ὃ οὐκ ἐπιῤῥέπειν μόνον, ἀλλὰ δὲ ἐπείγειν, καὶ ὅλην μᾶλλον χρὴ, καὶ αἰδούμενα καὶ φιλοῦμεν σε τὸν ἡμιότητα, ὅτι σοι πρὸ τῶν παρόντων λόγος οὐδείς· ὅτι Ⓦ καπνοὶ ἤλασας, καὶ τὸν κόνιν ἔσβεσας, καὶ Ⓦ πηλὸν κατεπάτησας, δὲ κυφόν σοι γέγονε τὸ πορεύειν πρὸς τὸν ὁδὸν

τὸν

ὑγιείας ἡμῖν ἐπιτέλειν τῆς ὑμετέρας. οἶδα γὰρ ὅσον ἐστὶν ὑμῖν καρπούμενα τὴν ἡδονήν, τὴν ὕστερον ἡμᾶς ἀφικνουμένων τὴν ὑγίειαν πυκνότερον εὐαγγελιζόμενοι.

σχολ. ΧΡΩΜΑΤΙΩ ΕΠΙΣΚΟΠΩ ΑΚΥΛΗΙΑΣ.

Τῆς ἑρμῆς σὺ ἐκ γνησίας ἀγάπης σάλπιγξ μέγα ἠχοῦσα καὶ διωλύγιον ἐκ τοσούτου πνεύσασα τοῦ Ἀφθονήματος, καὶ πρὸς αὐτὰ ἀφικομένη τῆς γῆς τὰ πέρατα. καὶ τὴν παροῦσαν οὐκ ἔλαττον ἴσμεν ἡμᾶς ⓐ τοσοῦτον ἀπῳκισμένους μῆκος ὁδοῦ, τῷ σφοδροτάτῳ σου καὶ πυρὸς γέμουσαν ἀγάπῃ, τῷ ἐλλιπεῖ τῆς ἐλευθερίας πολλῆς καὶ παῤῥησίας ἐμπεπλησμένῳ γλαῦπας, τῷ ἴσασιν τὸν ἀδάμαντα μεμυριμένῳ. διὸ καὶ σφόδρα ἐπιθυμοῦμεν ἐκ τῆς πρὸ ταύτης ἀπολαῦσαι σου ζωτυχίας. ἀλλ' ὅπως καὶ τοῦτο ἡμῖν ἡ ἑρμαία αὕτη πλεύσεται, ἐφ' ἧπερ ἴσμεν πεπεδημένοι, θύραθεν τὸν κύριόν μου ⓦ τιμιώτατον καὶ βιλαβέστατον προσδυπερον, καθὼς ἔφη, τῷ ἐπιθυμίαν πληρῶσαι τῷ ἑαυτῆς, χαίροντες καὶ προσαγορεύοντες, χαρίζεσθαι ὁμολογοῦντες ὑμῖν πᾶσιν ὑπὲρ τῆς ἀπουσίας, ἣν ἀφ' ἑκατὸν τοῦ μακροῦ χρόνου μὴ πολλῆς ἐπιδεῖσθαι τὸν βύτονίας. καὶ ὡδὶ κελεύομεν, οὐκέτι αὖ ἐπαινῶ, καὶ τούτου χάριν ἀφ' ἧπερ ἐμπεπλόκασιν γραμματηφόροι, ἵνα γέ ἴσμεν εὑρεθεῖεν ⓐ πρὸς τὴν ἑρμαίαν ταύτην ἀφικνούμενοι, τὰ περὶ τῆς ὑγιείας ἡμῖν ἐπιστέλλειν τῆς ὑμετέρας. οἶδα γὰρ ὅσον ἐστὶν ὑμῖν καρπούμενα τὴν ἡδονήν, τὸ ὕστερον ἡμᾶς ἀφικνουμένων τὴν ὑγίειαν πυκνότερον εὐαγγελιζόμενοι.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΟΥ ΠΡΕΣ-
ΒΥΤΕΡΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ
ἴσες.

α. ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΜΗΤΕΡΑ.

Ὁδὲ μήτηρ φιλόστοργος καὶ φιλόπαις, ὅ, ἰδίᾳ καὶ δίκη τὴν δεόντως, ἀδαμὰν τῷ παιδὶ καὶ ἐλαιώδει αὐτοῦ οἴκοθεν καὶ ταχέως φέρει ⓦ χωρισμόν, καὶ χαρίζεται αὐτῷ πολλὰς ἐκδύναι τῆς ἀπουσίας. καταλύσας αὐτῷ τῆς φύσεως τὸ τυραννίδα, κελεύσασα ἡμᾶς ἔρημον ἀνταλλάξασθαι πόλεως, καὶ φόβοι ἰσοδυναμοῦσι ἀδείας, καὶ τὸ χωρισμὸν ἡμῶν τὸ συνουσίας τὸ μεθ' ὑμῶν, ὥστε μηδὲν ἀναγκαῖον ἀθλεῖν ποιοῦσαν τὴν μὴ παρουσίαν. ἀλλὰ ταῦτα ἴσμεν πολλαχοῦ ἴσμεν, οὐχ ὅπως ἔτυχεν, ἀλλ' ὅπου ὅτως αἰσθησόμεθα. καὶ τί τὸν γλυκὺν μήτηρ, οἶδα γένεσθαι χρή. ὡς αἴ γε τῷ πόθῳ καταμαλακιζόμεθα καὶ περὶ τὸ συμφέροντος τὴν παίδων τὴν προυσίαν αὐτὴν ἐπιζητοῦσαν, ὦ μητέρες,

σκα. ΧΑΛΚΙΔΙΑ ΚΑΙ ΑΣΥΓΚΡΙΤΙΑ.

ΟΥδὲν ὑμῖν ἀπολογίας δεῖ πρὸς τὸ μὴ παροξυνθῆναι. ἐμοὶ γὰρ ἀπὸ τῆς γνώμης παρεκαλέσατε, καὶ οὐδὲν ἔλαττον ἔχοτε πρὸ ἡμῶν τὴν ἀφικνεῖσθαι. διὸ καὶ χάριν ὑμῖν ἔχω πολλὴν, τὴν γνησίαν ὑμῶν εἰδὼς διάθεσιν, καὶ ὑπὲρ τῆς ἀπουσίας πολλὴν ἔχω συγγνώμην, διά τε τὴν τοῦ σώματος ἀῤῥωστίαν καὶ τὴν τῶν ἔτους ὥρων καὶ τῶν λοιπῶν φόβον. γράφειν δὲ μὴ κατοκνήσητε ἡμῖν, τὰ περὶ τῆς ὑμῶν ὑγιείας ὑμᾶς διαγελιζόμενοι. καὶ γὰρ ἐν πόρρω καθήμενοι μεμιμησόμεθα τὰ ὑμέτερα· καὶ μαθόντες, ὅτι χαρᾶς ἐστὶ τὰ περὶ τῆς ῥώσεως ὑμῶν, οὐ τὴν τυχοῦσαν χαρὰν ὑφεξούσιν. ταῦτ' οὖν εἰδῆναι συνεχῶς ἡμᾶς διαγελίζεσθε ταῦτα, ἅπερ ὑπεθυμοῦμεν μαθεῖν, ἵνα καὶ ἐν ἐρημίᾳ διατρίβοντες πολλὴν ἐντεῦθεν καρπωσώμεθα τὴν παράκλησιν.

σκβ. ΧΑΛΚΙΔΙΑ ΚΑΙ ΑΣΥΓΚΡΙΤΙΑ.

ΜΗδὲν ὑμᾶς ταράττετω τῶν συμβαινόντων, μηδὲ πατάπλησσέτω τῶν παρόντων κύματα θορυβούντα ὑμῶν τὴν διάνοιαν. τοιαύτη γὰρ ἡ τοῦ βίου παθλιμμένη ὁδός, πολλὴν ἔχουσα τὴν δυσχολίαν, πολλοῖς τοῦ ἱδρῶτος καὶ τοῦ πόνου. ἀλλὰ ταῦτα μὲν προδύεται, καὶ παρ' ἡμῶν συγκαταλύεται βίᾳ. καίτοι γε ἡ ὁδὸς, ἀλλ' ὁδὸς ὄντι· πάντα δὲ καὶ τὰ ταύτης φέρει ῥᾳδίως καὶ ἡμερίως, βαστάζει δὲ ἀνεκτῶς καὶ ἀθαύμαστα, καὶ πολλῷ μείζονα τὸν ἱδρῶτα. ἐπιδοῦσαν τοίνυν καὶ δὸς ὑπέχειν καὶ δὸς προσέχειν τῆς θλίψεως, καὶ δὸς ἀνεκτὸς καὶ ἀθαύμαστον τὴν ἀμοιβὴν, φέρετε πάντα ἡμερίως, μηδενὶ τῶν συμπιπτόντων δυσχεραίνοντες παροξύνεσθαι. εἰ γάρ ἐστι λυπηρὸν, ἀμύρτια μόνον· πάντα δὲ ἄλλα πάντα, ἀξιοῖα, δημεύσεις, ἀπαγωγαὶ, ὑποδοχαὶ, καὶ ὅσα τοιαῦτα, σκιά τίς ἐστι καὶ κενὸς καὶ ἀράχνη, καὶ εἴ τι τούτων ὑπολείστερον. ἅπερ οὖν καὶ οἱ ἅγιοι ἔμπροσθεν χείρονι πολλοὺς μελετήσαντες φέρειν πειρασμοὺς, καὶ νῦν τὴν ἁρμόττουσαν ὑμῖν ὑποδείκνυσθε κατάμονήν. αὕτη γὰρ ἡ ἀσφάλεια καὶ ἀδεία καὶ γαλήνη πολλὴ καταπέμψει ὑμᾶς δωρήσεται, καὶ δοκιμωτέρας ποιήσει. καὶ γράφετε συνεχῶς ἡμῖν τὰ περὶ τῆς ὑγιείας τῆς ὑμετέρας, διὰ ἴσως εὕρητε διὰ ἰδίου χαράγματος παρακαλοῦντας σε ταῦτα. ἵνα γὰρ ὅπως αὐτῆς ἀντιλάβωμαι, καὶ ὡς βουλόμεθα πυκνότερον περὶ τούτου μανθάνειν.

σκγ. ΧΡΩΜΑΤΙΩ ΕΠΙΣΚΟΠΩ ΑΚΥΛΙΑΣ.

ΗΧησε μὲν ἡμῖν ἡ μεγαλόφωνος τῆς θερμῆς σου καὶ γνησίας ἀγάπης σάλπιγξ, μέγα δὲ διωλύνιον ἀπεσείσατο τὸ βάρος τοῦ σιγήματος, καὶ πρὸς αὐτὰ ἀφικομένη τῆς γῆς τὰ πέρατα. καὶ τὴν πρώτην οὐκ ἔλαττον ἴσμεν ἡμᾶς ἐποίησεν τοσοῦτον ἀπόχισμένους μήκος ὁδοῦ τὸν σφοδροπάτητον σου καὶ πυρὸς γέμουσαν ἀγάπην, τὸν εἰλικρινῆ καὶ ἐλεύθερον καὶ πολλῆς καὶ παῤῥησίας ἐμπεπλησμένην γλῶτταν, τὸν ἔνστασιν τὸν ἀδάμαστα μεμυημένον. διὸ καὶ σφόδρα ἐπεθυμοῦμεν καὶ τῆς πρώτης προσῶπον ἀπολαβεῖν σου Χρυσοστόμου. ἀλλ' ὅπερ καὶ τοῦτο ἡμᾶς ἡ ἐρημία αὕτη παρείλετο, ὡς ἂν νῦν ἴσμεν πεπεδημένοι, καὶ ἐν κύκλῳ μὲν θαλάσσης καὶ ἠπείρου κατεχόμενοι, καθὼς ἴσμεν, τὸν ὑπερορίας πλοῦν ἐνδύεσθαι τὸν ἐκ τοῦ, γράφοντες, καὶ προσαγορεύοντες, χαίρειν ὁμολογοῦντες ὑμῖν πολλὰς ὑπὲρ τῆς ἀσυδοῦς, ὡς δι' ὅλου τοῦ μακροῦ τούτου χρόνου μετὰ πολλῆς ἐπεδείξασθε τῆς εὐτονίας· καὶ προσκαλούμενοι, ὡσπερ ἀπὸ ἐπωφῆς, καὶ τοῦτο ὑμᾶς ἐκ τοῦ ἐμπιπτόντων γραμματοφόρων, εἴ γέ ἴσως εὑρεθεῖεν πρὸς τὴν ἐρημίαν ταύτην ἀφικνούμενοι, τὰ περὶ τῆς ὑγιείας

σιθ. ΧΑΛΚΙΔΙΑ.

Οὐχ ὡς ἔτυχεν ἠλπίσαμεν, μαθόντες ὑμᾶς τοσαύτην σπουδὴν ἐσχηκότας περὶ τὴν ἀρρωστίαν ταύτην. οἴδα γὰρ ὅπως ἀνιᾶσθε τῇ τῶν ὑγιαινόντων, καὶ μὴ κοσμιωτάτῃ καὶ βελτίστῃ. ἵν' οὖν μὴ καταπαύσωμεν τῇ φιλοτιμίᾳ ταύτῃ, ἀλλὰ πάντες τὸν αὐτὸν ἅπαντες ἐπιδείξησθε ζῆλον, καὶ τοῖς ἀφικνουμένοις τοῦτο αὐτὸ δηλώσατε ἡμῖν ἀσπάζεσθαι. εἰ δέ τινες καὶ τῆς ἀρρωστίας ἀπέρχονται, καὶ τοῖς καθαροῖς ἐπανέρχονται ὑγιέσι· οὐδὲ γὰρ τοῦτο τυγχάνομεν καρπούμενοι διὰ φειδωλίαν καὶ ὀλιγωρίαν ἡμῶν τῶν ἀεὶ παρόντων ἡμᾶς γνησίως καὶ τῆς ὑγιείας καὶ εὐθυμίας μεμελημένων. εἰ δέ τινα τοῦτον ἠλίσκεται ἡμῶν χαρίζεσθαι τοιούτῳ πέμπουσα ἐπιστολῇ, μὴ μιμήσησθε, μηδὲ ὑποφθείσθω. ἀλλ' ἀθρόως τοῦτο πάντας ἀποκλείσατε· ἵν', ὥσπερ νῦν ὑπὸ τῆς εὐθυμίας συνέχεσθε ἡμᾶς, τοῦτο ἀρρωστίᾳ ἐπόνουν, οὕτω τοῦτο ὑγιείᾳ ἀπολείφθησα τοῦ ζῆν, πολλῆς ἡμᾶς ἐμπλησθείσης τῆς ἡδονῆς.

ιε. ἀνιᾶσθε

ιε. ἐμπίσθησε

σκ. ΧΑΛΚΙΔΙΑ.

Ὁ Θεὸς σοι Ⓦ μιαθόν δῶ ἐν σὺ ταῦτα, ἐν ὑπὲρ τῆς μέλλοντος αἰῶνος, τῆς πρὸς ἡμᾶς ἀγάπης καὶ τιμῆς καὶ γνησίας ἀγάπης. οὐδὲ γὰρ νῦν μόνον, ἀλλὰ καὶ πάλαι καὶ ἀπ' ἀρχῆς οἶδα σαφῶς, ὅπως περὶ ἡμᾶς διατεθεῖσθε ἐπαινεσάσης. διὰ τοῦτο καὶ τοσοῦτος καὶ θαυμαστὸς διαπέμπεσθε, καὶ πολλῷ τῷ τῆς ἀδοῦ ἐπιρρέοντος μέσῳ, καὶ ὑπὸ πολλαῖς αἷς οἶδα θλίψεσι, διά τε τὸν ἐρημίαν τοῦ χωρίου τούτου, διά τε τὸν συνεχῆ κινδύνους καὶ ζημίας ἐπαλλήλους τῶν ληστῶν ἐφόδους, διά τε τὸν τῶν ἰατρῶν ἀπορίαν, οὐθενὸς τούτων κωλύοντος μεμνῆσθαι σου διὰ παντὸς τῆς ἐπιμελείας, ἀλλὰ τοῦ ἀγάπου, ὃν ἀεὶ καὶ πρὸς καὶ περὶ Ⓦ οἰκεῖον σου ἔχοντα, ταύτην ἀκμάζουσαν διατηροῦντά με, οὐδὲ οὐδὲ ἀπὸ τοῦ χρόνου, οὐδὲ ἀπὸ τοῦ μήκους τῆς ὁδοῦ μαραίνεσθαι αὐτὴν ἀφεῖς. τοιοῦτον γὰρ ὄντι ὁ ἀγαπῶν γνησίως. καὶ σὺ παρακαλοῦντί μοι τοῦ ζωοποιοῦντος καὶ τοῦ βοηθοῦντος φέρειν τὰ συμπίπτοντα ἀπόνως καὶ γενναίως. οἶδα γὰρ ὅτι ἐκ πρώτης ἡλικίας ἄχρι τοῦ νῦν, διὰ ποικίλων καὶ πολυτρόπων πόνων ἀδόλους παιδαγωγηθείς, καὶ δυνάμενος μετ' εὐκολίας Ⓦ τῆς ἀνωτάτω ἄθλου ἀγωνίζεσθαι, ὥσπερ οὖν καὶ ἠγώνισας πολλάκις, καὶ λαμπρῶς νῦν· διὰ τούτων σεαυτὸν παρασκεύασον τοῦ τελείου καὶ ἀμώμου καὶ ἀνεπιλήπτου. εἰ δὲ μείζων ἐστὶν ἡ πρὸς ἐλθόντα, ἀλλὰ καὶ ὁ σὸς φόβος πλείων. μηδὲν οὖν σε ταραττέτω τὴν ἐπαγομένην λύπην· ἀλλ' ὥσπερ αἱ αὔξησαι τὰ κύματα, καὶ μείζονι γίνηται τὸ κλυδώνιον, τοσούτῳ μείζονα καὶ ἀκμὴν τοῦ ἐμπορείου, καὶ πολλῷ πλείονα τὰ ἐπαθλα τῶν ἰδρώτων, καὶ μείζονα καὶ λαμπροτέρα. Οὐ γὰρ ἄξια τὰ παθήματα τῆς νῦν καιροῦ πρὸς τὴν μέλλουσαν δόξαν ἀποκαλύπτεσθαι εἰς ἡμᾶς. οὐδὲ γὰρ τὰ πρόσωπα, ἃ τὰ χρήσιμα καὶ λυπηρὰ τοῦ βίου τούτου, καὶ ἑκάτερα ὁμοίως προσδοκᾶται, ἃ οὐδὲν αὐτῶν πάλιν, οὐδὲ πιπτοῦσι, ἀλλὰ μιμεῖται τὴν φύσιν, ὁμοῦ τὰ φαινόμενα ἃ καθαιρόμενα. καθάπερ οὖν ὁδῖται καὶ ὁδοιπόροι, αἴ τι διὰ λειμώνων ὁδεύουσι, δύο τὰ διὰ φαράγγων, οὐδεμίαν ὅτι σύτευσιν καρποῦνται τὴν ὁδοῦ, ὅτε διὰ τοιούτων λύπην (ὁδῖται γὰρ εἰσι, καὶ πολῖται, ἑκάτερα παραπέμποντες, καὶ πρὸς τὴν πατρίδα τὴν ἑαυτῶν ἐπειγόμενοι) ὅτω γὰρ παρακαλῶ καὶ ὑμᾶς, μήτε πρὸς τὰ φαῦλα τοῦ πλούτου κεχηνέναι βίου, μήτε τοῦ λυπηροῦ καταβαπτίζεσθαι· ἀλλ' εἰ μόνον σκοπῶμεν, ὅπως εἰς τὸν κοινὸν ἀπάντων ἡμῶν πατρίδα μὴ πολλῆς παραγινόμεθα τῆς ἀρρησίας, ἐπειδήπερ τοῦτο ἐστὶ τὸ μόνον καὶ πυκνὸς καὶ ἀθάνατον ἀγαθὸν· ταῦτα δὲ ἄλλα πάντα, σῶμα χάρτου, καὶ κάπνος, καὶ εἴ τι τούτων εὐτελέστερον.

Ρωμ. η. ιη.

ιε. μᾶλλον τοῦ πλείων ἡμῶν ἢ

σκα. ΧΑΛ-

λὼ τῶ τοιούτου τρόπου τὴν ἀγάπην ἐνδείκνυσθαι. διὸ δὴ παρακαλοῦμεν τὴν τιμιότητά σου ἐν τῷ εἰδέναι ἡμᾶς ὅτι μεμνήμεθα σου ἐν ταῖς εὐχαῖς ἡμῶν ἀεὶ καὶ ἀδιαλείπτως ἔχομεν τὴν πρὸς σὲ ἀγάπην ἐν τῇ καρδίᾳ ἡμῶν, πολλὰ τὰ μνημόσυνα. διὸ καὶ ἐν τῇ ψυχῇ σου διὰ παντὸς τοῦτο φέρομεν, ἐγκολάψαντες ἡμῶν τῇ διανοίᾳ, καὶ τὴν μνήμην σου ἄληστον ἔχοντες, καὶ μὴ διὰ παντὸς γράφωμεν, διὰ τὴν ἀσθένειαν τῶν γραμματοφόρων ἐγκοπτόμενοι. ταῦτ' οὖν εἰδὼς ἀκριβῆ, καὶ μὴ δεόμενος γραμμάτων, σὺ ἐκεῖθεν ἐρωτῶν ἡμᾶς ἐρωτῶμεν τοῦτο· βουλόμεθα γὰρ καὶ διὰ τῆς ἐπιστολῆς διαπελαζομένας ἡμᾶς τὰ περὶ τῆς ὑγείας τῆς σῆς. χ. ἐπιστολῆς

σιζ. ΧΑΛΚΙΔΙΑ ΚΑΙ ΑΣΥΓΚΡΙΤΙΑ.

Οἶδα ὅτι σφόδρα ὑμᾶς διεπάραξε τῶν ἐπιδημιῶν πειρασμῶν ἡ συνέχεια τῶν ἐπιτεθέντων τῷ κυρίῳ μου τῷ τιμιωτάτῳ καὶ βλαβερωτάτῳ πρεσβυτέρῳ. ἀλλὰ μηδὲν ὑμᾶς τοῦτο θορυβείτω. ὁ γὰρ διὰ τὸν Θεὸν ταῦτα πάσχων, ὅσῳ ἂν τὰ χείρονα πάσχῃ, μείζονα ἀπολαύει τὰ φίλα. ἰσχυρὸν τοίνυν ἔχουσα ταύτην τὴν παράκλησιν, φέρετε γενναίως καὶ βλαβερῶς τὰ συμπίπτοντα, δοξάζουσαν τὸν Θεὸν ἐπ' ἄπασι τοῖς συμβαίνουσιν. οὕτω γὰρ καὶ ὑμεῖς κτήσεσθε τὴν ἀπόλαυσιν αὐτῶν μισθὸν τὰ φίλα, ὅταν ἀγενναίως καὶ ῥᾳθύμως ἐνέγκητε τὰ συμβαίνοντα. ἴστε γὰρ ὅτι ὁδὸς ὁ παρὼν βίος, καὶ τὰ χρηστὰ αὐτοῦ καὶ τὰ λυπηρὰ παροδεύει· καὶ ὅτι διὰ πολλῶν θλίψεων δεῖ ἡμᾶς εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ· καὶ ὅτι στενὴ καὶ τεθλιμμένη ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὸν ζωήν. παρακληθέντες οὖν καὶ διὰ τούτων, καὶ διὰ τῆς προνοίας αὐτοῦ, ἅπερ ἀγωνίας διασκεδάσατε νέφος, χαίροντες, εὐφραινόμενοι ὅτι τοῖς τοῦτο παθήμασι. καὶ γὰρ ἄφατος αὐτῷ ἐστὶν ἡ χάρις· κεῖται ὁ καρπὸς ἀκήρατος. χ. κεῖται

σιη. ΧΑΛΚΙΔΙΑ.

Ἐγὼ μὲν σφόδρα ἐπιθυμῶ ζῆν, ὑμῶν εἵνεκεν τὸν διαυτὸν μοι τὸν τιμιώτατον πρεσβύτερον. εἰ δὲ παρακαλεῖσθαι αὐτὸν τοῦτο οἴεσθε λειτουργεῖν, πρεσβεύω τῆς ἐνταῦθα αὐτοῦ προνοίας τὸν ἀδιάφθαρτον αὐτοῦ καὶ ὅσιον τῆς ἐπιχειρήσεως ἀπαλλαγῆναι τάχους. μὴ τοίνυν νομίσητε αὐτὸν κωλύεσθαι πρὸς ὑμᾶς, εἰ βούλοιτο ἀποδημεῖν. ὑμεῖς γὰρ ἐκεῖ τὸν ὑμῶν δεῖ τόπον αὐτὸν ἐπέχοντες, καὶ οὐ σφόδρα τῆς τοῦ παρόντος φύσεως ἀπαιτούσης αὐτοῦ τὴν πρεσβείαν, καὶ διδοίκατε μήποτε εἰς τὰς τῶν Ἰσαύρων ἐμπέσῃ χεῖρας. εἰ δὲ οὕτως ἀναγκαῖον αὐτὸν παρακαλεῖσθαι, καὶ παρακαλοῦμεν δ'' ὑπερεπόμεθα ἅψασθαι τῆς ἀποδημίας. καὶ γὰρ ὦ σώματι κεχωρισμένοι ὦμεν, ἀλλ'' ἐν τῇ τῆς ἀγάπης λύσει μόνομεν πρὸς αὐτὸν ζωοδεδωμένοι. μηδὲν σε θορυβείτω, παρακαλῶ, τῶν συμπιπτόντων χαλεπῶν. ὅσῳ γὰρ πλείους αἱ θλίψεις, τοσούτῳ σοι μείζων ἡ παρρησία, καὶ πλείων ὁ μισθὸς καὶ ἡ ἀνθίδοσις παρὰ τοῦ φιλανθρώπου Θεοῦ, αἱ εὐχαριστίως φέρῃς καὶ γενναίως τὰ συμβαίνοντα. οὕτω γὰρ καὶ ταῦτα εὐκαταγώνιστα ἔσται, καὶ ὁ ἐκ τούτων ἀνταμοιβὴς σοι πλουσιώτερος καρπὸς ἐν τοῖς οὐρανοῖς διαφυλαχθήσεται, καὶ πολὺ μείζων τῶν παθημάτων. χ. ὑπερεπόμεθα χ. τὴν ἀγάπην λύσει

χ. ἀλύσε-ως ἀδιαῤῥήτως ἢ ἀσυγχύτως· δηλονότι, πλείονος ἀπολαύσαντες ἀσφαλείας, ἢ ἐν ταῖς βιοθανασίαις τῶν πόλεων. τούτων τοίνυν ἡμῖν τῶν εὐαγγελίων δίδου Ⓦ μισθόν, ζωοποιὸς ἡμῖν ἐπιτέλλων σωτηρίας τῆς ὑγιείας τῆς σῆς. ἢ γὰρ ἐν ἡσυχίᾳ πολλῇ διάγοντες ἐν ταῦτα, διλωσεκῶς διαπλαττόμεθα τῆς Ἐφεσίους ἐν εὐχαῖς, ἐν ἐλευθερίοις, ἐν παῤῥησιασμένοις, ἅπαντα τῶν ἀρετῶν ὧν Ⓦ λειμῶνα. ἢ ἐντυφόμεθα τῇ μνήμῃ, ὅσα ἂν δι' ἀπίωμεν, πονοποιοῦντες ἡμῖν ἐστε, ἐν ἀπορολῆς ἐκκαιόμενοι τῷ φίλτρῳ τῷ σῷ. διὸ ἐν ἐπιθυμοῦμεν καὶ ἐν ζωοποιόμενοι ἰδεῖν. ὅπερ ἐν τοῦτο ἐργάζεται, ὅτι Ⓦ δεῦτε ἐρχόμεθα πάλιν, ἢ τὴν ἐφ' ἑαυτῶν ἀγάπην ἀνάκλησιν. καὶ γὰρ μείζων ἐστὶν ἡμῖν ἐστε, ἐν ἀδιαῤῥήτως ἐστε, ἐν ἀσυγχύτως διάκλησιν, εὐαγγελιζομένους ἡμῖν σωτηρίας τῆς σῆς.

χ. ἡμῶν
χ. ὑμᾶς

σιδ. ΦΙΛΙΠΠΩ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΩ.

ΕΘαύμασα πῶς ἐν οὕτω χρόνῳ μακρῷ ἡμῖν οὐκ ἐπέστειλας· ἀλλ' ἀγάπη μὲν σὴ ἡμᾶς ἐπιδύκνυσιν καὶ ἀπίστως πολλῶν, χαμηλὸς ἐν ἡμῖν οὐ μετέδοκας τῶν σῶν. νῦν γοῦν ἡμῖν γράψαι μὴ κατοκνήσῃς, ἐν σὴ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς δηλονότι· ὡς ἡμᾶς γε, καὶ μὴ γράφοντός σου, ἐν σὺ συνεργάζομεθα, ἐν ἐγνωμεν ὅτι καὶ τῆς σχολῆς ἐξεβλήθητε, τὸν ὑμῖν παρέσεσθαι παῤῥησίᾳ ἐπιδειξάμενοι. τοῦτο ὑμῖν μισθός, τοῦτο στεφανιτεία εὐφήμου, τοῦτο στέφανος ἀκηράτου, τοῦτο βραβείων πλῆθος. ταῦτ' οὖν ἅπαντα λογιζόμενοι, γνησίως φέρετε ἐν συμπαθοῦντες. ἱκανὸς γὰρ ὁ Θεὸς ἐν σὺ στερεοῦν ἡμᾶς· λύσας τούτους, καὶ ταχέως ποιήσας χαλιναγωγοὺς, ἐν τῆς ἀκαταμαχήτου ὑμῶν ταύτης πολιτείας ἐν ᾧ πάρεστι βίᾳ, ἐν ἐν ᾧ μέλλοντι αἰῶνι δοῦναι Ⓦ μισθόν.

χ. χαλάσαι

σιε. ΦΙΡΜΙΩ.

χ. Φιρμίῳ

ΕΙς οὖν τὸν σωτῆρα σου μεγάλα ἡμᾶς ἐν ἀῤῥωστίᾳ σου ἐζημίωσεν, εἰς ἐν τὸν ἀγάπην. ἐπὶ μικρὸν παρέβλαψεν. ἤρκεσε γὰρ ἡμῖν ἐν ἐν ἀσαλῶς σοι συμπεπλέσθαι εἰς ἐν ἡμέραν σου σφοδροὺς ἐφασάς. τοῦτο ἐν ἄμπος αὐτὸς, ὅτως ἐκ τοσούτων σφοδρὸν καὶ μανικὸν τὸν ἡμᾶς ἐπιδεξάμενος ἔρωτα, καὶ οὐκ ἀφεὶς δεηθῆναι τῆς ἀπὸ τοῦ χρόνου πείρας, ἀλλ' ὁμοῦ τι φθονεῖς, εἰ ἐλάν, ἐν μὴ ἀκριβείας σεαυτὸν τοσοῦτον ἡμᾶς. ἀφ' ὧν δὲ τοῦτο ἐν ἡμῖν ἐφ' ἐμοῦ, ἐν ἅπερ ἐπιθυμῶ ἀκούσαι, δηλονότι. τίνα ἐν ταῦτά ἐστιν; ὑγιαίνομεν, ἀδιαῤῥήτως τὴν ὁδὸν διανύσαμεν, ἐντυφόμεθα ἡσυχίᾳ ἐν ἀποστολικῇ πολλῇ, πολλῆς τοῦ πάντων ἀπολαύομεν βιοτείας, ἅφαντοι χαρπούμεθα τοῦ μισθοῦ· οὐδεὶς ὁ ἐναντιούμενος ἐστὶν, οὐδὲ διωκλῶν. ἐν τί θαυμάζεις, εἰ ἐν τῇ πόλει, ὅπου γε ἐν τὴν ὁδὸν μὴ πολλῆς ἰούσης τῆς ἀδείας; δίλυσον δὴ ἐν αὐτὸς ἡμῖν τὰ σά, ἵνα ὥσπερ σε τούτοις ἴσα μεθ' ὧν διηγήμασιν, οὕτω ἐν αὖθις πολλῆς ἀπολαύσωμεν τῆς βυθεσύνης, τὰ περὶ τὴν ὑγιείας τῆς σῆς μανθάνοντες. οἶδα γὰρ ἡλίκην ἐντίθησι τὴν ἡδονὴν τοῖς φιλοῦσι βεβαιούμενος γνησίως, ὃ χρῆσίν τι περὶ τοῦ ἀγαπωμένου μανθάνειν.

σις. ΧΑΛΚΙΔΙΑ.

ΟΙδα τὸν ἀγάπην, ὃν ἔχεις περὶ ἡμᾶς αἰῶνα ἐν ὀξὺν ἔχεις, ἐν ὅλη ἀκμάζουσαν αὐτὸν Ἐφεσίους, ἐν ὅτι αὐτῇ ἐν προθύμως ἐργάζῃ· ἐν ἐ μόνον ταῦτὸν ἔδασας ἀμφιεστέραι ἡδέσθαι ἀπὸ τοῦ χωρισμοῦ ἐν τοσούτου χρόνου, ἀλλὰ καὶ μᾶλλον αὐτὸν ἀπεῖς. οἶδα ὅτι ἐν μὴ πολλῆς δίκῃ τῆς βυθεσύνης τὰ περὶ ἡμῶν γράμματα, ἐν ὅλη καὶ γράφουσα ἐν σιγῶσα ὁμοίως περὶ ἡμᾶς διάκεισαι, πολλὰ

λὰ

σι. Ὑμητιῷ Ἀρχιατρῷ.

Οὐ παυσόμεθά σε τοῖς παροῦσι θαυμάζοντες, ὡς ὡς ἄνδρα ζηλοῦντες, ὡς ὡς ἰατρὸν ἄριστον, ὡς ὡς φίλον εἰδότα γνησίως. ὅταν γὰρ ἡμῖν ὁ τοιοῦτος περὶ τῆς ἀῤῥωστίας ἡμῶν γίνωνται λόγοι, ὅς ἀναγκης καὶ αὐτὸς ἐπισέρχη τοῖς διηγήμασι τούτοις· ὡς τῆς πολλῆς σου καὶ ἀκριβοῦς καὶ εὐποιίας πεῖραν λαβόντες, οὐ δυνάμεθα σιγᾶν τὰς εὐεργεσίας καταχεῖν, ἀλλ' εἰς ἅπαντας ἀναπηρύττομεν, ἡμῖν αὐτοῖς τὰ μέγιστα ὠφελούμενοι. τοσοῦτον γὰρ ἡμῖν φίλτρον ἀπέθηκας, ὦ, καίτοι γε ὑγιαίνοντες, πολλοῦ δεῖν ἐσμεν ὅτε τοῦτο σε ἐλκύσαι, ὥστε σε μείονι ἰδεῖν. ἀλλ' ὅπερ τοῦτο ἐργάζῃ καὶ διὰ τὴν τῆς ὁδοῦ δυσκολίαν, καὶ διὰ τὸν τῶν Ἰσαύρων φόβον, τοῦτο μὴ σὸν ἀκριβοῦμεν τέως· ἀξιοῦμεν δὲ σωθῆναι γὰρ ἡμῖν τὸν ἐκ τῆς προαιρέσεως κόσμον ὠφεῖλεσθαι τῇ συνεχείᾳ τῶν γραμμάτων, τῷ μηδὲ πόρρω τῶν ἔτι τὰ γράμματα [a] αἰσχεσθῆς.

[a] αἰσχύνῃ

σια. Ὑμητιῷ Ἀρχιατρῷ.

Εἰ καὶ μὴ συνεχῶς ἐπεστάλκαμεν τῇ προθυμίᾳ σου, ἀλλὰ συνεχῶς σε ὑπὸ μνήμης φέρομεν, τεκμήριον σε τῆς σφοδροτάτης, τῆς ἀπουδαίας, τῆς γνησίας φιλίας πολλοὺς ὀλίγας ἡμέρας λαβόντες. διὰ τοῦτο * ὁ κύριός μου τῶν πρωτοπαπίων ὑπέσχηται Σιλβυκίῳ εἰς Λιβύαν, διὰ σὰς ἀναπέμπειν χεῖρας. καὶ γὰρ ὑπὸ βηχὸς πολεμεῖται χαλεπωτάτης, ἵν' ἡ τῶν ἐτῶν ὥρα σφοδρότερον ὑπερείδοι καὶ χαλεπωτέραν ποιῇ. καταμαθὼν τοίνυν, δίκαιόν μου λιμώττοντος, τὴν νοσήματος τὴν φύσιν, ἐξαρπάσαι αὐτὸν τοῦ κλυδωνίου σπεύσθαι, τῇ τῆς ἀῤῥωστίας βλαβῇ τὴν ἀπὸ τῆς ὑπατείας τῆς σῆς ὑπατικὰς δυνάμεις, δι' ἃς πολλοὺς πολεμίους κινδύνους ὑπὲρ τῶν τοιούτων κυμάτων ὑπερθρυλλοῦς ἠμείψω τὸν ναυαγὸν ταχέως ἀπήλλαξας.

* ἢ

[a] ὑπάτου

σιβ. Ὑπατιῷ Πρεσβυτέρῳ.

Οἶδας καὶ αὐτός, κύριέ μου πρωτόπαπα, ὅσοι ὑμῖν φέρομαθοὶ τὰ περὶ τὸ Θεῖον παθήματα, πλίνθοι βεβαῖαι, οἵοις τοῖς φαίοις. μηδεὶς οὖν σε θορυβείτω τῶν γηπόνων· ἐπαύσατο τοῦ ποιεῖν κακῶς θρίαμβος. σκῶληκες γάρ εἰσιν οἱ μυείλου καὶ τῆς ἑαυτῶν κεφαλῆς ἐπισωρεύοντες κόλασιν. αὐτὸς τοίνυν, καθὼς σοι πρέπει δίκαιον, τῇ προσηκούσῃ κεχρημένος ἀνδρείᾳ, ἀρέσκου βιπλέκτοις τὰ σκεῦος μηχανήματα καὶ τὰς ὑπουλάς, καὶ γράφε συνεχῶς ἡμῖν περὶ τῆς ὑγιείας σου διαλεγόμενος. πολλοὶ γὰρ ἀδέκλησιν καὶ οἱ ἀλλοτρίᾳ διατρίβοντες, ἰδιαίτατα περὶ τῆς σπουδῆς σου διηγήμενοι γράμματα.

σιγ. Φαυστινῷ.

Φικόμεθα εἰς τὴν Κυκουσὸν ὑγιαίνοντες (σύτιδες γὰρ προσομιάσομεν, ὅλον καὶ αὐτὸς ὑπόμνημα ἀρχομένης ἀκούσας τῆς ὑπιστολῆς) καὶ εὑρήκαμεν χωρίον θορύβων καθαρόν, καὶ πολλῆς μὲν ἀπροσχημοσύνης, πολλῆς δὲ γέμον ἡσυχίας, καὶ σπάνια μὲν ὀχλούμενα, σπανιώτατα δὲ ἀπηναιώτατα ἔχον. καὶ τί θαυμαστὸν εἰ ὁ τῇ πόλει τοῦτο, ὅπου γε καὶ τὴν ἐρημοτάτην οἰδεῖν καὶ ὑποφαῆ καὶ ὕποπτον, τὴν ὀκνοῦσαν ὁ τοιοῦτος φέρουσαν, φιλεῖ ὡς

μὲν πμιώτατι, τῦ φίλτρου τῆς ασουδῆς, ἀπόδος αὐτῷ πλεῖ ἀμοιβὼ τῆς μακρᾶς ταύτης ταλαιπωρείας, πλεῖ ἐιωθῦῖμ πρὸς αὐδὸν ἀγάπωιω ἡ ἰωῦ ὑπερδεξάμενος. ἐπεὶ ἡ ἡμῖς ὡς εἰς λιμῶρα αὐδὸν ἀκύμαντον [εἰς] ταῖς σαῖς προπέμψαμεν χρεῖαις, εἰδότες σε τὸν πολλὸν φιλοφρονούμενον, ἡ πλεῖ γνησίαν ἀγάπωιω, τὸν θερμὸν, ἡ ἀκλινῆ, ἡ ἀσβέστως ἔχοντα καὶ ἀφικνῆται πὶς ἐκεῖθεν, ἡ ῥάδιόν ἡμῖν γίνηται, ἡ ὑπερφίλως ἡμῖν προσκλίθητι ταῖς περὶ τῆς ῥώσεώς σε. Εὐψύχως γὰρ εἰς τὸ πρόσω ἔχε ἀπωλώτως. δεῖ δὲ καὶ μαθεῖν ὑμᾶς ὃ διδωμήμεθα, ὧν ἕφης ἐκεῖσε ἐρεῖν πρόσθεν ἡμῖν ὑπερφίλως, ἀλλὰ τὸ μηδαμοῦ ⟨illegible⟩ δύνασθαι φανῆναι. Τοῦτ' οὖν εἰδὼς, ἐκεῖνό τι, ἅπερ δὶ ἐκείνε πρόσθεν ἐδήλωσας, ἐξ εἴ τι πλέον ἡμᾶς χρῆναι αἰσθέσθαι, τοῦτο ἡμῖν προσκλίθητι ἡ ταῖς περὶ τῆς ὑγιείας" σημείαις τῆς σῆς, τῆς σφόδρα ἡμῖν πρεσβυτάτου, ἐξ ὑπὲρ ἧς ἀεὶ μεριμνῶντις, ἀεὶ μανθάνειν ἐπιθυμοῦμεν.

χ. σήμαι ε

ση. Τραυλικιανῷ.

γ. Τραχυλοφίλῳ.

Τὰ μὲν ἄλλα πάντα ἔχει ὡς χρείαις ἡ προχωρῆ παλαιούμενα ἡ γηράσκοντα, ἐξ σωμῆ δ' ὅθεν, ἡ οἰκοδομημῆ καλλίη, ἐξ λειμῆνες, ἡ προάδειοι, ἐξ τὰ ἀπ' τ' γῆς ἄπαντα· μόνη ἡ ἀγάπη τὸν ἐντεῦθεν διέφυγε βλάβεν, ἡ οὐ μόνον ὐ μαράπεται χρόνου πλήθει, ἀλλ' οὐδὲ αὐτῷ προκόπτεται ὑπ' ἀθυμάτῳ. Διὰ τ' τοῦτο ἡ ἡμῖς, εἰ ἡ μακρὰν ἀπειλείφθημεν χρόνον τῆς ἐμμελείας τῆς σῆς, ἀλλ' ἀκμάζουσαν αὐτὴν δεκατρεῦμεν· καὶ γλώσσῃ μὲν νῶ, γνώμῃ δ' ἀεὶ ἡ συνεχῶς ἐπισκαλκαμέν σου τῇ βιλαβείᾳ. ὅπῃ δ' ἡμῖν προσπουδάσειν μαθεῖν, οἵ τὰ τῆς ὑγιείας ὁρμῆ τῆς σῆς (οἶδα γὰρ ὅπως αὐτῆς αἰτιόμεθα) εἰ δυνατὸν ἦμεν, καὶ ῥαδίως ὑπετύχοις πρὸς τὸ προκείμενα τὰ γράμματα, πᾶσαν τὴν προθυμίαν ποιῶν, δῆλον τοῦτο ποιῆσαι ἡμῖν προσκλίθητι. τὰ γὰρ καθ' ἡμᾶς, πάντα ἐν Ἀρμενίᾳ, πάντα ἐν Θράκῃ, διηγήσεταί σε τῇ γνησίᾳ ἡ θερμῇ ἀγάπῃ ὁ τὰ γράμματα ἐγχειρίζων.

χ. διατηροῦσιν ὑμᾶς γνησίως. διὰ τῦ συνεχῶς

σθ. Υπατίῳ.

χ παύσεται

Ὑπ' παύρῳ μαχαιρίζων σε τὸν ὑμιότητα, τῆς ὑπομονῆς, τῆς ἀνδρείας, τῆς καρτερείας τῆς πολλῆς, ἵν' ἐπιδείξω ἐξ ὑπιδείκνυσαι ἐν τοῖς πειρασμοῖς. ἐξ τοῦτο ἡ διὰ τῆς ἐπιστολῆς ἐδήλωσα, ὅτι διπλοῖς ἡ τριπλοῖς σοι ὁ μισθὸς ὑπὲρ τούτων ἁπάντων κεῖται, ὑπὲρ τι ὧν αὖθις τοσαύτην περῥοπὴν ὑπιδείκνυσαι, ἡ ἑτέροις εἰς ⟨illegible⟩ αὖθις ἄγλις ζῆλον, ἐν γήρᾳ ὕστερον βαθεῖ τοσαύτην προθυμίαν ὑπιδεικνύμενος ὑπὲρ τῦ διωκομένου λαοῦ. ἡ ἐθελήμιον μὲν συνεχῶς ὑπιστέλλει σε τῇ ὑμιότητι. ὅπῃ δ' ἡ τοῦτο οὐκ εὐκόλως διὰ τε τὸν τῦ χειμῶνος ὥραν, ἡ διὰ ⟨illegible⟩ τῶν ληστῶν φόβον, ἡ τὸν τῦ χωρίου ἐρημίαν, ἐν ᾧ καθήμεθα· ἰωΐκα δὲ ἀξῆ, καὶ προσαγορεύομέν σε τ' εὐλάβειαν, καὶ αὐτόθεν συνεχῶς ἡμῖν ὑπιστέλλῃ, καὶ τὰ περὶ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς εὐαγγελίζεσθαι. σφόδρα γὰρ ὑπιθυμοῦμεν τὰ περὶ τούτου μανθάνειν. μακαρίζομεν δὲ καὶ τὸν ὑμιοτάτους ἀδελφοὺς Εὐσέβιον καὶ Λαμπετίαν τὸν κοινωνήσαντά σοι τῶν διωγμῶν.

χ. ἀπαιδοτος

Ἴστε γὰρ ἡλίκοι τέθνηνται τούτων ὑμῖν ἀπόκειται, καὶ ὅσος ὁ μισθὸς, καὶ ὅση ἡ ⟨illegible⟩ δυτίδοσις. Ταῦτ' οὖν εἰδότες μὴ ῥέτε ἐσθενοῖ, ἀμεταχίνητοι. τῆς τε γὰρ ὑπομονῆς δανῖλῃ ⟨illegible⟩ μισθὸν ὑμῖν ὁ Θεὸς ἀποδώσει, καὶ τὰ πρόσκαιρα ταχέως λύσει δηνά. γράφετε δ' ἡμῖν συνεχῶς τὰ περὶ τῆς ὑγιείας τῆς ὑμετέρας" ἡμῖν εὐαγγελιζόμενοι, περὶ ἧς σφόδρα προσπουδάσειν ἡμῖν μανθάνειν.

χ. ἡμῖν

σι. Υπα-

βλέπειν εὔχεσθαί τε ἐκτενῶς ὑπὲρ τῆς λύσεως τῶν τοιούτων αἰχμαλώτων κατειληφότων καιρόν, καὶ πάντας εἰς τοῦτο διεγείρειν μὴ πολλῆς τῆς προθυμίας, ἡμῖν τε, ἵνα καὶ αὖ ἐξῇ, συνεχέστερον ἐπιστέλλειν περὶ τῆς ὑγιείας τῆς ὑμετέρας· ἵνα δὲ παῤῥησίαν ὑμῶν ἔντες, δι' αὐτὰς τῆς οἰκουμένης ἁπάσας ἀπαχθησόμενοι, πολλὴν δὲ ἐντεῦθεν καρπωσόμεθα τοῦ παρακλῆσαι, συνεχέστερον καὶ περὶ τῆς ῥώσεως ὑμῶν μανθάνοντες. σφόδρα γὰρ ἡμᾶς εὔφρανεν ὁ ποθεινότατος καὶ γλυκύτατος Ἰωάννης ὁ πρεσβύτερος, ἐν τοσαύτῃ χειμῶνι δυσκολίας ἐλόμενος οἴκοθεν ἀφανὰς ἰῶναι, καὶ ἀφανθῆναι τῆς ὑπὲρ τοῦ Φοίνικος ἀποδημίας. παρακαλῶ τοίνυν, ἐπισπάσαντες τὸ καταρτώματος πλοῖον τὸ μέγεθος, εἴ πινας εὕροιτε γνησίους λόγους ἀναμφίους αὐτῷ συμπροπέμψαι πρὸς τὴν καταρτωμάτων τούτων τὸ μέγεθος, πολλῇ τῇ προθυμίᾳ ζητῆσαι αὐτῷ παρακλῆσιν, ἐπισπώμενοι πλοῖον ἐντεῦθεν καρπώσεσθε μισθόν.

σε'. Ἀ ΣΥΜΜΑΧΙΩ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΩ. χ. Συμμάχῳ

ΟΥδὲν χεῖρον, οὐδὲ αἰσχρὸς τὸ θλιβόμενον ὁδοῦντα ὁδὸν ἐπιχωρῆσαι. τοιαύτη γὰρ τοῦ ἀνθρώπου ἡ φύσις· πόνων γέμει καὶ ἱδρώτων, ὑπερβολῶν καὶ κινδύνων· ἀλλ' ὁδὸς ὅτι τὰ ὑπὲρ ἐντεῦθεν, σφόδρα, βεβαία, καὶ ἀπόρρητα ἀγαθὰ ἐν τέλει οὐκ ἔχοντα. τούτοις τοίνυν σαυτὸν παρακάλει. καὶ γὰρ ἡ δύσεις καὶ ἡ θλῖψις τοῦ πρόσκαιρος προσδοκᾶται βίου, καὶ αὐτῷ τῷ βίῳ συγκαταλύεται. μηδὲν οὖν μηδὲ ἐκείνων φυσάτω, μηδὲ τούτων παπεπαύτω καὶ συστελλέτω. ὁ γὰρ ἄριστος κυβερνήτης ὅτι ἐν γαλήνῃ χαμπύπτει, οὔτε ἐν χειμῶνι ταράττεται. ταῦτ' οὖν εἰδὼς παρακάλει σαυτόν, παραμυθοῦ ἐντεῦθεν καρπὸν τοῦ μείζονος, καὶ γράφε συνεχῶς ἡμῖν τὰ περὶ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς. εἰ γὰρ ἐν πολλῷ τῷ μήκει τῆς ὁδοῦ διειρόμεθα, καὶ πολλῶν ἐμπλεόντων ἀπελείφθημεν χρόνοι, ἀλλ' οὐ τῆς ἀγάπης, ἀλλ' ἄλλοι αὖ αὐτοῦ περιφέρομεν καὶ ἀκμάζουσαι, ὅπου περ ἂν ὦμεν, ἐπεὶ περὶ τοιαύτη τοῦ φιλεῖν γνησίως ἡ φύσις. χ. ἀλλ' ἡ μὲ ὁδὸς πιαίνη· χ. μὴ διαλύῃ

σς'. ΤΙΜΟΘΕΩ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΩ.

ΗΜᾶς μὲν οἱ καιροὶ ἐπεσκόλιωσαν, καὶ τὸ κυρίῳ μου ἁρμοστότατον τελοῦντα Μαρκιανῷ· αὐτὸς δὲ οὔτε πρὸ ἐκείνου γράμματα ἡμῖν πέμπεσθαι προεκόμισας, οὔτε αὐτὸς ἡμῖν ἐπέστειλας. ἀλλ' ὅμως ἡμᾶς ἑαυτοῦ μεμνήμενοι καὶ παυόμενα διὰ νεκρὸς ὑμῶν μεμνημένοι, καὶ ὑπεστέλλομεν, ἵνα καὶ αὖ ἐξῇ· ὁ δὲ καὶ νῦν πεποίηκα μοι, χαρίζεσθαι ὑμῖν ὁμολογοῦντες μοιρίας ὑπὲρ τῆς ταπεινώσεως, ἧς ὑπεδεικνύσθε, καὶ τῶν κινδύνων, οὓς ὑπομένετε, καὶ μαχαιρίζοντες ὑμᾶς. οὐ γὰρ μικροὺς ὑπερβάλλει ὑμῖν τοὺς ἀποπλεῖν τε φθόνους, τοὺς ἁλίσκεσθαι μὴ θελήσαντας, διὰ νεκρὸς ἢ ἀμοιβὰς ἐν τοῖς οὐρανοῖς προσδοκᾶσθαι ζητοῦντας ὑμῖν, καὶ πολλῷ μείζους τῶν ἱδρώτων τούτων. οὐ γὰρ ἄξια τὰ παθήματα τοῦ νῦν καιροῦ πρὸς τὸν μέλλοντα δόξαν ἀποκαλυφθῆναι εἰς ἡμᾶς. χ. πεμφθῆναι

σζ'. ΤΡΑΓΚΥΛΛΙΝΩ ΕΠΙΣΚΟΠΩ.

ΤΟν κυρίου μου καὶ ὁμιώτατον ὑπέσχοντο Σίλβιχον οἴκοθεν μὲ ὁ πρὸς ἡμᾶς δύεσθαι πόθος· ἐντεῦθεν δὲ ὁ τῆς σῆς ἀγάπης ἔρως οὕτως αὖθις καὶ χειμῶνος καταπολεμήσας καὶ δυσκολίας ὁδοῦ, καὶ ἀῤῥωστίας χαλεπωτάτης δυσπειθοῦς. ἐπαινέσας τοίνυν αὖθις, δίκαιον μὲν

λίαν ἔχων τὴν ἐπιθυμίαν τοῦτο ἀφελεῖν τὰ γράμματα, σιγᾶς οὐτε μικρὸν σιγᾷς. ἀλλ' ἡμᾶς ὁ θερμὸς σου, ὁ γνήσιος, ὁ εἰλικρινὴς τῆς ἀφθόνιος, ὃν ἀεὶ ὡς ἡμᾶς ἐπιδείκνυσθε, ἐνοχλοῦντες, καὶ ἐν τῇ σιγῇ τῇ μακρᾷ μείζονα καρπούμενα τὴν ὄχλησιν. πλὴν ἀλλὰ βουλόμεθα καὶ γραμμάτων συνεχῶς ἀπολαύειν τὴν σὴν τὰ περὶ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς ἡμῖν ἀπαγγελλόντων, καὶ ἃ πρὸς ἑτέρων μανθάνομεν, ταῦτα παρὰ τῆς γλώττης τῆς σῆς καὶ τῆς χειρὸς ἐναργέστερα μανθάνειν. ποίαν δὲ τοῦτο τῶν ἡδέων, διαπορᾷ μὲν ἡμᾶς. οἶδα γὰρ ἡλίκην ἡμῖν χαρὰν· ὡς ἡμεῖς καὶ γράφοντες, καὶ μὴ γράφοντες δ' παυόμεθα μεμνημένοι, καὶ τῶν ἀγαπῶν, ὧν ἀεὶ περὶ τῶν σῶν ἐπιδεικνύμεθα βουλόμενοι, δέχεσθαι ὄντες, ὅπερ πρὸ ὀλίγου. ἡμῖν γὰρ αὐτοῖς τὰ μέγιστα χαριζόμενα τοῦτο ποιοῦντες.

σγ'. ΣΤΟΥΔΙΩ ΕΠΑΡΧΩ ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ.

Οἶδα μὲν ὅτι ζωηρὸς ὢν ἡ φιλοσοφίᾳ εἰδὼς, καὶ περὶ τὴν γραμμάτων τὴν ἡμετέρων τροφὴν οἵτινες τὸ μακαρίου ἀδελφοῦ τῆς μεγαλοψυχίας σου τοῦ ἀποδημήσαντος. οὐ γὰρ δὴ αὐτοῦ καλέσαι μοι δοκοῦσιν. ὅπως δ' ἂν ἡμᾶς ἀναγκάσῃ καὶ τὰ πρὸ ἑαυτῶν εἰσενεγκεῖν, παρακαλῶ σε τοῦ θαυμασίου τοῦτο, διαπορῶ μεγαλοψυχίαν τι *, καὶ ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ δόξαι σαυτῷ, ὑχ ὥστε μὴ ἀλγῆσαι (τοῦτο γὰρ ἀμήχανον, δι' ὃν ἔφημεν ὅτε καὶ ζῶντι συμπεπλεγμένοι, καὶ τοιοῦτοι ὑπάρχοντα ἀδελφοὶ) ἀλλ' ὥστε μέτρον ὑπερβῆναι τῇ λύπῃ. οἶδα γὰρ τῶν δυσφόρων ὃ ὑπέκκαυσεν, καὶ ὅτι ποταμίων ῥευμάτων μᾶλλον φύσιν τὰ τοιαῦτα πάθη, καὶ ὡς ἐκείνους μόνους χρὴ μακαρίζειν τοὺς μὴ χρησῆς ἐλπίδος καταλύοντας τὸν παρόντα βίον. οὐ γὰρ ὑπὸ θανάτου ἔρχονται, ἀλλ' ἀπὸ τῶν ἀγαθῶν ὑπὸ τὰ βάθρα, ἀπὸ τῶν παλαισμάτων ὑπὸ τοὺς στεφάνους, ἀπὸ τῆς πικρᾶς ταλαιπωρίας ὑπὸ λιμένα ἀκύμαντον. ταῦτ' οὖν ἐνθυμοῦ παρακάλει σαυτὸν· ἐπεὶ καὶ ἡμεῖς οὐχ ὡς ἔτυχεν ἀλγοῦντες, μείζονα τῆς ἀληθοῦς ἔχομεν τὴν ἀθυμίαν, τὸν ἀρετὴν τὸν ἀνδρός, ὃν καὶ αὐτοῦ σου μείζονα οἴμαι φέρειν παρακαλοῦντα. εἰ μὲν γὰρ ποιητὴς ἦν ὁ ἀπολωλὼς, καὶ κακίας γέμων, ἴσως ἂν ἡμῖν καὶ ὀλοφύρεσθαι τότε χάριν. ὅπως δ' τοιοῦτος καὶ οὕτω βεβιωκὼς, ὡς ἅπασα οἶδεν ἡ πόλις, μετ' ἐπιεικείας, μετὰ χρηστότητος, ὃ δίκαιον αἰεὶ πεισάσης, παρρησίᾳ τῇ πρεσβυτικῇ χρησάμενος, ἐλευθερίᾳ, ἀνδρείᾳ, οἷς τὰ πρόντα κινησάμενος, ἀλλὰ ἀνύτερος τῆς βιωτικῆς ῥαθυμίας φερομένης, ἀγαλλεσθαι χρὴ, ἐκείνῳ τι συνηδεσθαι, τῇ τε θαυμασιότητι τῇ σῇ, ὅτι τοιοῦτον περιέπεμψας ἀδελφὸν, οἷ ἀσύλῳ λοιπὸν θησαυρῷ, ἅπερ ἔχων ἀπῆλθεν, ἔχοντα τὰ ἀγαθά. μὴ τοίνυν αἰτίαν τι σαυτῷ λογίσῃ, διαπορῶ μὲν θαυμασιώτατε, καὶ παρακλώμενος τῷ πόθῳ· ἀλλὰ δόξαν σαυτὸν καὶ ἐν τῷ πρόντι καιρῷ, καὶ δηλώσας ἡμῖν παρακλήθητι ὅπως γένοιτό σοί τι πλέον καὶ ἀπὸ τῶν γραμμάτων τῶν ἡμετέρων, ἵνα καὶ ἡμεῖς ἐκ τούτου καθήμενοι ἀφηγήματος καλλωπιζώμεθα, ἀπὸ φιλῆς ἐπιστολῆς πολὺ τῆς ἀθυμίας παύσαντες.

σδ'. ΣΥΜΕΩΝΙ ΚΑΙ ΜΑΡΙ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΙΣ
[ἐ] μαίζοισιν ἐν τῇ χώρᾳ ἀπαμείων.

Εἰ καὶ πολλῷ διεργάζεσθε τῷ τῆς ὁδοῦ σχήματι, καὶ ἐν ἡσυχαστηρίῳ καθήμενοι ἐρημίᾳ, ἀλλ' ὅμως μαθηταὶ ὑμῶν τῆς ψυχῆς τὴν ἀρετὴν, καὶ τὴν πολλὴν φιλοσοφίαν, δι' ἧς ἐν αὐτόθι πόλει καταλάμπετε, σφόδρα γεγήθαμεν ὑμῶν ἐραστάς. καὶ ὅπως τῆς κατ' ὄψιν ὑμῶν ζωηρίας τέως ἀπολαῦσαι οὐκ ἔστι, δέχεσθε τοὺς τῶν γραμμάτων ὧδε, δέχεσθε τὸ τῆς ὁδοῦ τὸ μῆκος, διὰ γραμμάτων συγγενέσθαι ἐπιποθοῦντες ὑμῖν, παρακαλοῦντες ὑμῶν τὴν

μηδὲ τὴν ἀπὸ τῆς παρουσίας ὑμῶν ἢ τῆς διδασκαλίας εἰσφέροντες τῷ χλιαζομένῳ λόγῳ ἀσυδίᾳ;

ρϛθ. ΣΕΒΑΣΤΙΑΝΩ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΩ.

χ. Σεβαστίῳ

Εἰ καὶ τῷ σώματι κεχωρίσμεθά σου τῆς κοσμιότητος, ἀλλὰ τῇ ἀγάπῃ σοι συνδεδέμεθα, καὶ ὥσπερ αὐτῷμην, οὕτω φερόμεθά σου τὴν ὄψιν ἐπιθυμοῦντες, καὶ εἰς αὐλὰς τῆς οἰκουμένης ἀπιέναι θέλομεν τὰ πράγματα. ὅπου γὰρ ἂν ἡμεῖς ἀκούσωμεν ἔχῃς τὴν μνήμην ἡμῶν, ἐκεῖσε εἶναι δοκοῦμεν ἀμφιβάλλειν. οἶδα γάρ σου τὸ γενναῖον τῆς διαθέσεως, τῆς ἀγάπης τὸ τέρμα, τὸ ἀνωτέρω τῆς γνώμης. διὰ καὶ θαρροῦμεν συνεχῶς ἡμῖν ὑπισχνεῖσθαι, καὶ τὰ περὶ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς εὐαγγελίζεσθαι. σφόδρα γὰρ ἡμῖν περιποιοῦσι περὶ ταύτης μανθάνειν, καὶ πολλῷ μᾶλλον ἐν ἐρημίᾳ διατρίβοντες ἀπὸ τῶν τοιούτων γραμμάτων καρπωσόμεθα τὴν παράκλησιν.

χ. πρόνοιαν

σ. ΣΕΒΗΡΙΝΗ ΚΑΙ ΡΩΜΙΛΗ.

χ. Σεβήρῃ χ. Ρωμύλῃ

Εἰ μὴ σφόδρα τὸν γνήσιόν μου ἀγαπῶν ἤδειν καὶ τὴν ἀσυδίαν, οὐκ ἂν ἐκεῖσε ἡμᾶς ἐπιδείκνυσθε, καὶ ῥᾳθυμίαν πολλὴν ἐνεκάλεσα τῆς μακρᾶς ἐκείνης ταύτης σιγῆς, ἵνα ἐσπουδάκατε· καὶ ταῦτα πολλὰ καὶ συνεχῆ παρ' ἡμῶν δεχόμενοι γράμματα. ἀλλ' ὅμως οἶδα ὅτι καὶ σωπῶσαν καὶ γράφουσαν, ὁμοίως ἐκεῖσε ἡμᾶς διάκεισθε, τοῦτο μόνον ἐγκαλῶ σοι καὶ αἰσχρόν μοι τῆς σιγῆς ἔδοξεν, εἰ δὲ σφόδρα ἐπιθυμῶ πυκνὰ παρ' ὑμῶν δέχεσθαι γράμματα ἐκεῖσε τῆς ὑγιείας ὑμῶν δηλοῦντα. οὐδὲ γὰρ ἔχω τί ἄλλο ποιῶν παραμυθήσωμαι τὸν μὴ συνεχῶς ἐπιτυγχάνοντα γραμματηφόρου. ὁ γὰρ πολιοῦχος καὶ γλυκύτατος ἀγαπητὸς ἡμῶν Σεβαστὸς οὐδὲν οἶδεν ὅτι ἐκεῖσε τὸν ὑμῶν διακεῖσθαι ἠδύνατο. ἀλλ' ὅμως οὐδὲν ἄτοπον ὑμῖν ἐγκαλῶ, διὰ τὸ σφόδρα θαρρεῖν ὑμᾶς ἐκεῖ τῆς ἀγάπης. αὐτὸς μόνον, ἵνα καὶ ἔξῃ, συνεχῶς ἐπιστέλλων οὐ παύσομαι, οἶδα γὰρ ὑμῶν τὸ γνήσιον καὶ θερμὸν τῆς διαθέσεως.

χ. -φέρου

χ. πολλάκις καὶ συνεχῶς

σα. ΣΕΥΗΡΑ.

χ. Σευήρᾳ

Ἐγώ σου τὸν εὐγλωττισμὸν εἶδον μὲν οὐδέποτε τοῖς σωματικοῖς ὀφθαλμοῖς, τοῖς δὲ τῆς ἀγάπης πόνων μᾶλλον ἐθεασάμην, ἐπιδήπερ καὶ πολὺ τὸ μέσον ἡ τῶν διαφορῶν, ταύτην [δὲ] οὐδέποτε διέρχεται τὸν θεωρεῖν. ὁ γὰρ κύριός μου ὁ πολιοῦχος Λιβάνιος ὑπογράφων ἡμῖν τὸ ζῆλον τῆς σῆς εὐγλωττίας καὶ τὸν ὄρθον τῆς ὀρθῆς πίστεως, καὶ τὸν ἀσυδίαν, σφόδρα ἡμᾶς αἰσθητέρωσε. διὰ καὶ μηδέποτέ σε ἐωρακότες ἐπιποθοῦμεν μᾶλλον τοῖς περὶ τὸν σὸν εὐλαβῆ λόγον χαίρουσι, παρακαλοῦντες καὶ αὐτὸν ἡμῖν ὑπισχνεῖσθαι, ἵνα καὶ δι' ὄξης. εἰ γὰρ ἔλθοι παρὰ τῆς σῆς ἐρημίας ὑπόσχεσιν ἀπαγγέλλουσα ἡμῖν τὰ περὶ τῆς ὑγιείας σου καὶ τοῦ οἴκου σου πάντος, μεγίστην ἂν καὶ ἐν ἀλλοτρίᾳ διατρίβοντες εὑρίσκομεν καρπωσόμενα τὴν παράκλησιν. ἀγάπης γὰρ οὐδὲν ἴσον.

χ. πρὸς τοὺς σώματος

χ. διὰ βίβλου

σβ. ΣΕΒΗΡΩ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΩ.

Ημᾶς μέν, καίτοι χωρίον ἐρημότατον οἰκοῦντες, καὶ ἐπιστάλκαμεν πολλάκις πρὸς τὸν σὸν ἐρημίαν, καὶ σοῦ ἐκάστοτε ἀφικνουμένου ὁ παρόμοια συνεχῶς ἐρωτῶντες περὶ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς. αὐτὸς δὲ οὐκ οἶδα αἰτίᾳ ὅτῳ μεμικρὸς ἡμῶν ὅπως ἐράσθης ὤν, καὶ πολλῷ θύκολίαι

ἵνα καὶ ἐκ ποσότητος καὶ ἀριθμοῦ διαφήματος πολλῶ μᾶλλον καρπωσώμεθα τὸν συμμαχίαν.

ρξε. ΡΩΜΑΝΩ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΩ.

Καὶ τοῦτο σοὶ, καὶ τῆς μεγάλης σου καὶ ὑψηλῆς καὶ φιλοσόφου γνώμης, ὃ μηδὲ ὁ χιλιάρχος ποσάκις ἂν ἐγγυμνάσῃ διηλεγμένος τῆς ἡμετέρας ἀγάπης, ἀλλὰ μᾶλλον αὐξήσει καὶ ἀκμάζουσαν διατηρῶντα τὸν πρὸς ἡμᾶς φιλανθρωπίαν. τοῦτο γὰρ ἔγνων μὲν καὶ πρὸ τοῦ ἐκβῆναι ἀφικνουμένων σε φωνῆς, ἡδέως δὲ καὶ νῦν μᾶλλον. οἶδα γάρ σου τὸ φιλόπονον καὶ ἀπερίτρεπτον τῆς διανοίας, τὸ πεπηγὸς καὶ ἀκόπωτον τῆς γνώμης. διὸ καὶ πολλὰς ἔχω χάριτας τῇ θεοσεβείᾳ τῇ σῇ, καὶ πρὸς ἀλλήλους σε τὸν βλάβοντα, καὶ ὃ μεγίστης αὐτῷ χάριτος μέρος, ὃ σωσεχὼς ἡμῖν ὑπισέλλειν, ἐνίοτε δὲ ὀξύνειν. οἶδα γὰρ, ὅσον διηρέθη πρὸς ἀλλήλους καὶ ὁ ἀλλοτρία διαπείσαντες, ὅταν γράμματα δεξώμεθα τὰ περὶ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς *βαστελιζόμενα. σφόδρα γὰρ ὀπτηθυμοῦμεν καὶ ἐρρῶσθαι καὶ ὑγιαίνειν τὸν ζῶντα θεοσέβειαν, ἐπειδήπερ ἡ ὑγίεια ἡ σὴ πολλοῖς τειχισμὸς καὶ λιμένι καὶ βακτηρία τυγχάνει, καὶ μυρίων κατορθωμάτων ἀνάθεσις.

* ἡμᾶς

ρξϛ. ΡΩΜΙΛΩ ΚΑΙ ΒΥΖΩ ΜΟΝΑΖΟΥΣΙ.

Ἐγὼ μὲν ἐβουλόμην ὑμᾶς καὶ ὀφθῆναι διαγωνιῶντας ἐνθάδε. ἀκούων γὰρ ὑμῶν τὸν βλάβοντα, σφοδρὸς ὑμῶν ἐγίνετο ἕκαστος, ποῖς τῆς ἀγάπης ὀφθαλμοῖς ὑμᾶς φανταζόμενος. ἐπεὶ δὲ τοῦτο πῶς οὐκ ἦν καὶ διὰ τὸ τῆς ὁδοῦ μῆκος, καὶ διὰ τὸν τῆς χειμῶνος ὥρᾶν, καὶ διὰ τὴν Ἰσαύρων φόβον, διὰ τοῦτ' ἐπαύσατο ὑμῶν συγχεόμενα τῇ μνήσει, δηλῶν ὑμῖν ποιῶν τὸν διάθεσιν, ἵν' ἔχωμεν πρὸς τὸν βλάβοντα τὸν ὑμέτερον. ἔστι γὰρ καὶ πόρρωθεν ὄντας καὶ μὴ ὁρᾶσθαι φιλεῖν. τοιαύτη γὰρ τῆς ἀγάπης ἡ δύναμις· οὐ διείργεται ὁδοῦ μήκει, οὐδὲ μύρεται χρόνου πλήθει, οὐδὲ ἡττᾶται πειρασμῶν ἐπαγωγαῖς· ἀλλὰ ταῦτα πάντα νικῶσα, μείζονα πάντων ἐστί, καὶ πρὸς ὕψος ἄφατον αἴρεται. διὰ δὴ τοῦτο καὶ ἡμᾶς, ὅπως σφόδρα περὶ ὑμᾶς διακείμεθα, οὐκ ἔστιν τούτων γενέσθαι ῥᾳδίως ἔχοντας, ἀλλὰ καὶ γράφομεν καὶ παρακαλοῦμεν ὑμᾶς τὰ περὶ τῆς ὑγιείας τῆς ὑμετέρας δηλοῦν ἡμῖν. οὕτω γὰρ καὶ ἡ ἐρημία διατείνοιτο πολλῶ καρπωσόμεθα τὸν παράκλησιν, ὅταν ἀκούωμεν οὕτω βιοῦντας, καὶ τὸν στενὸν ταύτην καὶ τριβολιμένιον ὁδεύοντας ὁδὸν, ὑγιαίνοντας καὶ ἐρρωμένους.

ρξη. ΣΑΛΟΥΣΤΙΩ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΩ.

Οὐχ ὡς ἔτυχεν, ἤλγησα ἀκούσας, ὅτι καὶ σὺ καὶ Θεόφιλος ὁ πρεσβύτερος ἀνέπεστε. ἔγνων γὰρ ὅτι ὁ μὲν ὑμῶν πέντε ὁμιλίας εἶπεν ἕως ἐκτου εἰκότως μόνος, ὁ δὲ σὺ δεκαπέντε· καὶ τῆς ἐρημίας μοι τῆς σὺν ταῦτα ἔτι μείζονα χαλεπώτερον. βουλήθητι τοίνυν, εἰ μὴ ψεύδος τοῦτο, δηλῶσαί μοι· εἰ δὲ ἀληθὲς, διορθώσασθαι καὶ ἀλλήλους διέπειραι. ἐπεὶ σφόδρα με ἔχει λυπῆσαι, καὶ τοι μὴ παρόλης σφόδρα ἀγαπῶν σε ὑμᾶς· εἰ δὲ καὶ χαλεπώτερον, ὅτι καὶ μετὰ τοῦ Θεοῦ πολὺ καθ' ἑαυτὸν ἐπιτάσασθαι ὀρθίμα ἀρχὴν τοσαύτην συζῶντες ἐν ὄκνῳ, καὶ τὰ πρὸς ἑαυτὸν σὺν εἰσφέροντες. τοίνυν γὰρ ἀρίστη συγχώρει, ἐπέρων διωκομένων, ἐξορίζομένων, ἐλαυνομένων, ὑμεῖς μηδὲ

ρξγ. ΡΩΜΑΝΩ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΩ.

ΟΙδα δ ἀδελφέ, κὐείμας πικρώτατα ἠβούλησέ σαι, πῶς ἀεὶ σοῦ τὴν σὴν βούλησιν διεπόμην, ἠ πῶς ἀεὶ σου δεδράμηκεν ἡ ψυχή· νόμῳ τῆς ἀγάπης διετελέσαμεν θαυμάζοντές σε τὴν τῷ ζήλῳ ὑπερβολήν, καὶ ἐκπλησσόμενοι τῆς ἀρετῆς σου τὸ ὑμορφίδιον, δι' ἧς πάντας σοῦ ἐποιήσω κρατεῖσθαι χρεοῦσαν. ἀφ' ἧς δὴ τοῦτο ἠ ἐκ μακροῦ καθήμενοι ἀφάσματος, ἀεί σε ὑπὲρ τῆς ἀφοσίας σοῦ φιλοσοφοῦμεν, ἠ ὅπερ ἀν' ἐρημίας ἀπενεχθῶμεν, ὑπολαβέσθαι σε τῆς ἀγάπης οὐ δυνάμεθα· ἀλλ' ὡς πρόσφατα καὶ πλησίον ὄντα, οὕτω ἠ ὁρᾶν καὶ φαντάζεσθαι ταῖς τῆς ἀγάπης ὀφθαλμοῖς συνεχῶς, μᾶλλον ἠ διαλειπόντως σε βλέπειν, ἠ πρὸς ἄπαντας ἀνακηρύττειν σε τὴν βούλησιν. πεπόνθαμεν δὴ ἠ αὐτὸ μεμνῆσθαι ἡμῶν διαπαντός, ἠ τὴν ἀγάπην, ἣν ἐξ ἀρχῆς σοῦ ἡμᾶς ἐπεδείξω, ταύτην ἠ πᾶσι ἀκμάζουσαν διατηρεῖν, ἐ βούλεσθαι μὴ πολλῆς ἐκτενείας χάριν τῆς ἀπιστίας τῆς ἡμετέρας, ἠ ὑπιστέλλειν ἡμῖν, ἵνα ἐκ ἀπ' ἀρχῆς, ἐ τὰ σοῦ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς διαλύσω· ἵνα ἠ ἐν ἐρημίᾳ καθήμενοι πολλὴν καρπωσώμεθα τὴν παράκλησιν, τῆς ἀπὸ τῶν εὐχῶν σου συμμαχίας ἐκ τοσούτου ἀπολαύοντες διαστήματος.

ρξδ. ΡΩΜΑΝΩ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΩ [ΚΑΙ] μοναζοντι.

ΗΜᾶς τῇ μὲν ἀγάπῃ συνδεδέμεθά σοι, ἠ τῇ διαθέσει, ἠ ὡς πρόσθεν σε ἐθαύμαζον, οὕτως ἀρῶμεν. τοιοῦτοι γὰρ τῆς ἀγάπης οἱ ὀφθαλμοί· ἐκ ἐλάττω διακόπτονται, οὐ χρόνῳ μαραίνονται. ἐβουλόμεθα δ' ἠ συνεχέστερόν σε ὑπιστέλλειν τὴν βούλησίν σου· ἀλλ' ὅπερ τοῦτο ἐκ ἔστι ῥᾴδιον διὰ τὴν τῆς ὁδοῦ δυσκολίαν, ἠ τὴν ἀπορίαν τῶν ὁδοιπόρων, διὰ τοῦτο καὶ ἀνθ' ἑξῆς, τοσαυταπλασιόμεθά σου τὴν τιμιότητα, ἠ δηλοῦσι τοιοῦτόν, ὅτι διαπαντὸς ὑπὲρ μνήμης σε ἔχομεν, ἐν τῇ ψυχῇ τῇ ἡμετέρᾳ ἐνδιαφέροντες, ὅσον περ δυνάμεθα. δηλοῦ τοίνυν ἠμῖν συνεχέστερον τὰ σοῦ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς, ἵνα ἠ τῷ σώματι κεχωρισμένοι, μανθάνοντες συνεχῶς τὰ σοῦ τῆς ῥώσεως τῆς σῆς, εὐθυμότερον γινώμεθα, ἠ πολλὴν ἐν ἐρημίᾳ καθήμενοι διαγόμεθα τὴν παράκλησιν. ἐ μικρὸν γὰρ ἡμῖν εὐφροσύνην κομίζει ὁ ἀκούειν σοῦ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς· ἠ πρὸ πάντων εὔχεσθαι ἐπὲρ ἡμῶν παρακλήθητι.

ρξε. ΡΩΜΑΝΩ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΩ.

ΟΥ μέχρι τῆς Ἀρμενίων μόνον, οὐδὲ τῆς Καππαδόκων χώρας, ἀλλὰ ἠ πορρωτέρω, τῆς ἀγάπης σου ἐ τῆς διαθέσεως, ἣν σοῦ ἡμᾶς ἐπεδείξω διαπαντός, σάλπιγγος λαμπρότερον ἡ φήμη παραγέγονε. διόπερ ἠ ἡμεῖς σφόδρα καλλωπιζόμεθα ὑπὲρ τῇ διαθέσει σου τῆς βουλήσεως, καὶ μακαρίζοντές σε οὐ διαλιμπάνομεν, ἠ σὲ διόμεθα συνεχῶς ὑπιστέλλειν ἡμῖν σοῦ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς. Εἰ γὰρ ἠ ἐν ἐρημίᾳ καθήμεθα, ἐ πόρρω ὑμῶν ἀποχωρίσμεθα, ἀλλ' ὅμως τῇ τῆς ἀγάπης ἀλύσει συνδεδέμεθά σοι, ἵνα ἐξ ἀρχῆς διάθεσιν σοῦ τὴν σὴν τιμιότητα ἐπεδειξάμεθα, ταύτην, μᾶλλον ἠ καὶ πολλῷ πλείονα ἠ θερμοτέραν ταύτης ἔχοντες. Οὐδὲν γὰρ ἡμᾶς οὔτε τοῦ χρόνου ὁ πλῆθος, οὔτε τῆς ὁδοῦ ὁ μῆκος ῥᾳθυμοτέρους εἰς τοῦτο πεποίηκεν, ἀλλ' ἐ σπουδαιοτέρους. Ταῦτ' οὖν εἰδὼς, δίσσοτά μου τιμιώτατε ἠ εὐλαβέστατε, ἠ λογισάμενος ἠλίκην ἡμῖν χρείαν συνεχέστερον ὑπιστέλλων, χάρισαι τὰ σοῦ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς, ἠ πεποιημένως διαπαντὸς ἐν ταῖς ἁγίαις σου μνημονεύειν εὐχαῖς·

ἵνα

χήρας ἐμπίστευε, τοῦτο ἀνδρὸς ἡμπαύου, τοῦτο πηφούσης ψυχῆς, τοῦτο τῆς σῆς ἀγαθοίας τῆς ὑψηλῆς καὶ διεγηγερμένης, τοῦτο μυείων στεφάνων ἄξιον, τοῦτο βεβαίων ἀφάτων, τοῦτο ἀποστολικὸν κατόρθωμα. οἶσθα τοίνυν, ὅτι ὁ καιρός σοῦ δοκιμάτωός σοι καιρὸς ἐστί, καὶ μυείας ἐμπορίας καὶ πραγματείας ἐπίδοσις, ἀρέσασα τοῦτον πλοῦτον, καὶ πολλὴν τὰ χύτην χρήσασθαι παρακλῆσιν, καὶ ἀγαθὰ τάχους ἡμῖν ὑπέρειλεν, ἐπειδὴ ἀπρυτήσης αὐτῆς. εἰ γὰρ πυθώμεθα μόνον, ὅτι τὴν ὁρίων ἐπίδος τῆς Φοινίκης, ἀμέριμνοι λοιπὸν ἐσμεν, ἀναπαυόμεθα, καὶ ἀδείας ἀγόμεθα. τὰ γὰρ ἐξῆς ἴσμεν, ὅτι καθάπερ ἄρις δὲ ἡμᾶς ἀνδραγαθῖν εἰδώς, ὅτως ἀπρυτῶς ἐπελθύσῃ, τοῦ μὴ καιρίους ἀνελεῖραι, τοῦ ἢ ἐσῶσαι ἑδράζοι καὶ πηγάς, τὰς ἢ πλατυτέρους ἐπρυάγαι, καὶ τοῦ ἀπολωλότας ἀναζητῆν καὶ εὑρίσκων, ἅπασαι τὰ ἀγαθὰ λαβοῦσα συγκόσμων τὴν φάλαγγα. οἶδα γὰρ, οἶδα σαφῶς τὸ ἀγρυπνόν σου τῆς ψυχῆς, τὸ μεμελημένον τῆς ἀγαθοίας, τὸ ζωηρόν, τὸ ἐμμελές, τὸ πρᾶον, τὸ ἀνδρῶον, τὸ εὔτονον, τὸ καρτερικόν. γράφε τοίνυν ἡμῖν ζωηρῶς καὶ ταχὺ τὴν τῆς Φοινίκης ἐπιστολὴν ἀπὸ τῆς ὁδοῦ πυκνὰ πέμπων γράμματα, ἐπεὶ καὶ πῶς ἐθαύμασα, σοῦ τὸν τῶν κυρίων μου βλασφέστατον Θεόδοτον πρεσβύτερον τὰ ἀγαθὰ ἀρῶν οὐκ ἐπισχόντα. ἢ οὖν μὴ πάλιν ἀλγῶμεν μὴ δεχόμενοι γράμματα τῆς σῆς ἡμιότητος. εἰ εἶ τι, καθ' ἑκάστην μοι λέγε πέμπε ἡμῖν ζωηρὸς ἀπόστολος, ἵνα μανθάνωμεν, πόσον τι σε ἐνέγκας τῆς ὁδοῦ, καὶ εἰ σπουδὴν γέγονας τῶν μερῶν ἐκείνων. πάνυ γὰρ μεμνήμεθα καὶ φροντίζομεν καὶ βουλόμεθα τούτων καθ' ἑκάστην ἡμέραν μανθάνειν. τοῦτ' οὖν εἰδὼς κύριέ μου τιμιώτατε, χάρισαι τοῦτον ἡμῖν μεγίστην τὴν χάριν, καὶ ταχὺ ἢ ἀπαγγεῖλαι, καὶ ἐπειδὴ ἀπέλθῃς, συνεχεῖς πέμπων ἀπόστολος, καὶ πάντα ἡμῖν δηλῶν, ἵνα εἰ μὲν κατορθώματα ἦ, χαίρωμεν καὶ βυθεσπώμεθα· εἰ δὲ κωλύματα, πάντα ἔμπροσθεν ποιούμενοι σπουδὴν συμπαθώμεθα αὐτά. ἡδὺ γὰρ ἡσυχάσομεν, καὶ δι' ἑαυτῶν, καὶ δι' ἑτέρων, ὧν ἂν οἶσθα ἦ, τοῦτο ποιοῦντες· καὶ μυείαχις καὶ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἀποστέλλειν δεῖ, ὥστε πολλοί σοι ποιῆσαι τὴν εὐχαλίαν, ὑπὲρ ἧς σε παρακαλοῦμεν. τοῦτ' οὖν εἰδὼς, τὰ παρὰ σαυτοῦ πάρεχε ἡμῖν, τὴν ἀγρυπνίαν, τὴν σπουδήν, καὶ ἀδελφοὺς δεῖσθαι ἀποστέλλων, καὶ τοῦτο δήλωσον ἡμῖν· καὶ τὸν λειψανῶν ἕνεκεν τῶν ἁγίων μαρτύρων ἀμέριμνος ἔσο. καὶ γὰρ εὐθέως ἀπεστάλη κύριέ μου βλασφέστατον ὑπάτικον Ὀτζηλίου Ἀγαθίαν. αὐτὸς γὰρ ἔχει αἰαμὲ ἰσοπότητα καὶ πολλά· καὶ ἔστω ὀλίγαι ἡμέραι ἀποστελοῦμέν σοι αὐτὰ εἰς τὴν Φοινίκην. μηδὲν τοίνυν ἐλλιμπανέσθω τῶν τῆς σῆς τιμιότητος. τὰ γὰρ πρὸ ἡμῶν ὁρᾷς ὧν ὅσης πεπλήρωται τῆς σπουδῆς. ἀπόδοσι, ἵνα καὶ ὑμῶν χρόνος δωρηθῇ τὰς ἀγαπητὰς ἐκκλησίας ἀπρυτῆσαι.

ρμβ. ΡΟΥΦΙΝΩ ΕΠΙΣΚΟΠΩ [ΡΩΣΟΥ].

Οἶδά σε τῆς ἀγάπης ὁ γέρων. ὀλίγα μοί σοι ποτε ζωηρώμεθα ὁ Ἀντιοχεία, διασοβᾶ μου τιμιώτατε καὶ βλασφέστατε· πολλῶ δέ σε πλέον τῆς βλασφείας καὶ τῆς ζωότητος εἰληφότες, καὶ τῆς καθ' ἡμᾶς ἀγάπης, οἶδ' ἐκεῖνον, καὶ οἱ πολλοὶ μεταξὺ ἡμῶν ἦ χάρου, τὴν καθ' σὲ ἀγάπην ἀκμάζουσαν ἐφυτευσάμεθα, καὶ ὡς ἐδὲς καὶ καθ' ἡμέραν αὐξανομένην, ὅτε σε φαντάζομαι τὸν πρεσβύτην. δεῖ δὲ ὑπὲρ ὅλων καθ' ἡμῶν μεμνῆσθαι ἡμῶν διαπαντός. ἀπήγγειλεν εἰς χωρίον τῆς καθ' ἡμᾶς οἰκουμένης ἐρημότατον, τὴν Κυκουσόν, καὶ καθ' ἑκάστην χρόνον τὴν ἡμέραν ἐστὶ τῆς τῶν Ἰσαύρων πολιορκούμεθα ἐφόδου. ἀλλ' ὅμως καὶ τοσαύτας ὄντες καθεστάσεσι, καὶ θαρροῦμεν καθ' τῆς ἀγάπης τῆς ὑμετέρας, καὶ ἴσμεν σαφῶς ὅτι γνησίας ἀπολαύομεν διαθέσεως, οὐ τὴν τυχοῦσ' ἢ ὁ τῆς θλίψεσι ταύτης καρποσύμεθα τὴν παράκλησιν.

ρπθ. ΠΡΟΚΟΠΙΩ.

Ολίγα μὲν ζωγρήσαμεν αὐτόθι, διὰ σοὶ μᾶλλον θαυμασιώτατε· πολλῷ δὲ σοὶ πλείονα τῆς γνησίας εἰλήφαμεν ἀγάπης, ἀπὸ σφόδρα μόνος ψυχῆς, καὶ τῆς γνησίας καὶ θερμῆς διαθέσεως. διὸ καὶ πολλοὶ αὐτοῦ τῆς οἰκουμένης ἀποκαθάπτεται τὰ πέρματα, καὶ πολλοὶ αὐτῶν τῶν ἑκάτερα ἐρημίαν ἀπενεχθέντες, διὰ σὲ πεμπταχοῦ στεφανοῦσι, ὥσπερ αἱ ἀπίωλαι, καὶ ἔχει ἐγκεκλεισμένοι τῷ ζωφόδῳ, καὶ χράφομεν οὐκ ποσότητα διαφήματος, καὶ τὴν ὀφθαλμοφόρον ἀποδίδομεν πολίσησιν. καὶ σὲ παρακαλοῦμεν τὸ ἐμμελὲς σου, εἰ μὴ βαρύ, μηδὲ ἐπαχθὲς, καὶ αὖθις ἡμῖν ταύτην πρόσχυσιν τῷ χάρτῃ, καὶ τὰ περὶ τῆς ὑγιείας διαγγελίζεσθαι ἡμᾶς τὸ σόν. μανθάνομεν γὰρ αὐτὰ καὶ μὴ γραφόμενοι, τὸν ἐκ θεοῦ ἀφικνουμένους ἐρωτῶντες, διὰ δὲ σφόδρα περιποθοῦσιν ἡμῶν εἰ) εἰδέναι τὰ περὶ τὸ ῥώσεως τὸ σὸν καὶ τῆς εὐδοκιμήσεως. βουλόμεθα γὰρ καὶ παρὰ τῆς γλυκύτητος τῆς σῆς, καὶ παρὰ τῆς χειρὸς τῆς σῆς ταῦτα δηλοῦσθαι, ὥστε διπλοῦν ἡμᾶς καρποῦσθαι τὴν ἡδονήν, ἀπό τε τοῦ γράφειν, ἀπό τε τοῦ γράμματα δέχεσθαι παρὰ τῆς φιλίας τῆς σῆς. δίδου γὰρ ταύτην ἡμῖν τὴν χάριν, ἵνα δέξῃ τὰ ὅσα, καὶ εὔλογα, καὶ πολλοῦ ἡμῖν πρέποντα τῆς εὐφροσύνης.

ρξ. ΡΟΥΦΙΝΩ.

Βουλόμεθα μὲν συνεχέστερον ἐπιστέλλειν τῇ ἐμμελείᾳ σου, ἐπειδὴ σε φιλοῦμεν, καὶ σφόδρα φιλοῦμεν, διὰ σοὶ μὲν αἰδεσιμώτατε καὶ θαυμασιώτατε. καὶ ἀμφότερα ταῦτα οἶδα καὶ αὐτός. ἀλλ' ὅπου μὲν σὺ ἡμῖν κεῖσαι, ὅπου δὲ οὐκ ἐσμὲν ἡμεῖς, ἃ μὲν φιλεῖ ἡμᾶς κύριος, ἃ δὲ συνεχῶς ἐπιστέλλειν οὐκ ἐᾷ, διά τε τὴν ὁδοῦ τὴν δυσχέρειαν, καὶ τὰ ἔθνη τὴν ὤραν, ἐκφέρομεν μὲν διηνεκῶς ποιούμενοι, τοῦτο δὲ ἰσχύει μὴ δέξῃ· μᾶλλον δὲ ἐστὶ διηνεκῶς. εἰ γὰρ καὶ μὴ μόνοι ἡ χάρτη συνεχῶς ἐπιστέλλομεν, ἀλλὰ γνώμη καὶ διανοίᾳ. τοιοῦτον γὰρ τὸ φιλεῖν γνησίως.

ρξα. ΡΟΥΦΙΝΩ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΩ.

Ηλθεν εἰς ἡμᾶς, ὅπου πάλιν ἀνήφθη τὸ τῆς Φοινίκης κακὸν, καὶ ἡ τῶν ἐλλιμένων ἠυξήθη μανία, καὶ πολλοὶ τῶν μαχῶν, οὓς μὲν ἐπλήγησαν, οὓς δὲ ἀπέθανον. διὰ τοῦτό σε μείζονος ἐπείγω μὴ πλείονος τοῦ πάχους ἀφασθαι τῆς ὁδοῦ, καὶ ς ἰῶναι ὅπου τῆς παρατάξεως. οἶδα γὰρ ὅτι φθονεῖς μόνον ἔχοντα τὴν ψυχὴν [καὶ] ἀψυχῇ καὶ ὑπουκίᾳ καὶ καρτερίᾳ καὶ ὑπομονῇ καὶ τῇ ζωοποιῷ χειρὶ τοῦ κυρίου ἀνδρεία, καὶ καταλύσεις αὐτῶν τὴν μανίαν, καὶ σὺν μιᾷ ἡμέρᾳ ἅπαντα διώκεις, καὶ πολλὰ ἐργάσῃ τὰ ἀγαθά. μὴ τοίνυν μέλλε, μηδὲ διαβάλλου, ἀλλὰ πλείονι χάριτι τοῦ πάχους, καὶ ταῦτα τὰ ἀπαγγελθέντα προθυμότερόν σε ἐργάζεσθαι. σοὶ γὰρ, εἰ οἰκίαν εἶδες αἰσθομένῳ, διεχώρησας μὲν, ἀλλὰ τότε καὶ μείζονος ἐπέθηκε, ὥστε καὶ πρὸς καταλαβεῖν τὸν φλόγα, καὶ δι' σαυτοῦ, καὶ δι' ἑτέρων πολλὰ καὶ ἐποίησας ὑπὲρ τοῦ σβέσαι τὸ κακόν. καὶ νῦν τοίνυν ὅπου τοιαύτη ἀνήφθη πυρά, ἀμέμπτως αὐτὸν καταλαβεῖν ἀσυνέβησαν· καὶ πάντως ἔσται τι χρήσιμον, καὶ πολλὴ τούτων διόρθωσις. τὸ μὲν γὰρ εὐσυχίᾳ καὶ γαλήνῃ καὶ μηδενὸς πολεμοῦντος κατηχεῖν τινας, τῶν τυχόντων ἐστὶ· τὸ δὲ ὅπου τοῦ διαβόλου λυμαινομένου, καὶ τῶν δαιμόνων ὁπλιζομένων, ς ἰῶναι ἡμαιμένως καὶ ἁρπάσαι σὺν μετ' ἐκείνου τεταγμένους τῶν αἱρεσιωτῶν, καὶ σὺν ἄλλους κωλῦσαι εἰς τὰς ἐκείνου

χ. ἀχθέντες

χ. μανομένως

χέρας

μας ὑστερηθῆναι. Εἰ δὲ μὴ βουληθείητέ μου ἀκοῦσαι, ἀλλὰ τοῖς ἀπατῶσιν ὑμᾶς καὶ ἀναπείθουσι πλανᾶσθαι, ἐγὼ ἀβάσανός εἰμι· ἴστω δὲ καὶ κατάκρισις αὐτὴ καὶ ἡ ζημία ὅτι τίνα ἔρχεται. ἵν' οὖν μηδὲν τοιοῦτον γένηται, παρακαλῶ, μακρόθυμοί μου τῇ σφοδρᾷ ὑμῶν ἀγάπῃ τοῖς καὶ ὀλίγα δύνασθε, ἢ ὀλιγιστάκις ἡμῖν, ἢ, εἰ βούλεσθε, ἅπαξ· ἵνα καὶ πέμψαι πρὸς ἡμᾶς, καὶ ὑμῖν ὑστέρησιν καθάρῃ.

ρπζ. ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΙΣ ΡΩΜΑΙΟΙΣ ΕΛΘΟΥΣΙ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ἘΠΙΣΚΟΠΗΝ.

Πολλὴν ἐποιησάμην τὴν, μακαρίτατοι πάντων, ἀπὸ τῆς Ἀλεξανδρείας ἐπὶ τὴν Ἰταλίαν ἀποδημίαν ἐπὶ πολλοῖς καὶ ἱδρῶτα. ἀλλ' οὐχ ὑπὲρ τῶν βιωτικῶν ἢ σωματικῶν πραγμάτων, ἀλλ' ὑπὲρ τῶν ταῖς ἐκκλησίαις συμφερόντων, ὑπὲρ ὧν καὶ πολλῷ μείζονα τὴν πόνων ληψόμεθα καὶ βεβαίαν παρὰ τοῦ φιλανθρώπου Θεοῦ. οὐ μικρὰ τοίνυν καὶ ὑμῖν καὶ ἡμῖν ἔσται παράκλησις, ὁ πόνος ὑμῶν καὶ ἡ ἀσυδία· ὑμῖν μέν, ὅτι ὑπὲρ εἰρήνης τοσαύτην ἐκκλησίαν ἀγαλλόμενοι τοιαύτῃ ἀγάπῃ, καὶ ὅτι πολλῷ μείζονι τῶν φόβων ἡ ἀντίδοσις αὐτῶν· ἡμῖν δέ, ὅτε τοσαύτης παρ' ὑμῶν ἀπολαύομεν ἀγάπης, καὶ παρὰ τοσούτων καὶ τελικεύτων ἀνδρῶν πολλῆς τυγχάνομεν τῆς ἀσυδίας, καὶ ὃν σώματι θεσμῶν διαχυσμένης ὁδοῦ μήκει τῇ τῆς ἀγάπης ἀλύσει ὑμῖν αὐτοῖς ζωνύουσα τε μὴ πολλῆς τῆς ἀκριβείας. ὅθεν ταῦτα χαρίζεσθαι ὑμῖν ἴσμεν πολλάς, καὶ ἀναχηρύττοντες ὑμῶν τὴν πολλὴν θύνοιαν οὐ παυόμεθα. βοᾷ μὲν γὰρ αὐτὴν καὶ αὐτὴ τῶν πραγμάτων ἡ φωνή· οὐ δύναμαι παύσασθαι δὲ καὶ ἡμεῖς τὸν ἔργα ζώοντα γλῶτταν. εἰ δὲ καὶ σιωπᾶν ὑμῖν ἐπιτάλλομεν, οὐκ ἀπὸ ῥᾳθυμίας, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ τὸν τόπον ἐρημίαν τὸν πεποιῆσθαι. καὶ γὰρ ὑπολαβόντες τὸ κρεῖττον μὲν καὶ τιμιώτατον καὶ βελτίστατον πρεσβυτέρου δύναμιν ὄντος αἰ δύνασθαι, τὴν ὀφειλομένην ὑμῖν ἀποδιδόναι πρόνοιαν, καὶ παρακαλοῦμεν ὑμᾶς μὴ τῆς πρεπούσης ὑμῖν ἀγάπης αὐτὸν ἀποδέξασθαι, καὶ ἐπαγγέλλοντος τὰ περὶ τῆς ὑγιείας ἡμῖν δηλώσαι τῆς ὑμετέρας, περὶ ἧς σφόδρα περιαπορεῖσθαι ἡμᾶς μανθάνει. ὑπὲρ γὰρ τοῦ τὴν προσήκουσαν ἀπόδειξιν ἐπιδείξασθαι εἰς τὴν τοῦ πράγματος ὑπόθεσιν, εἰς ὃν ἔστι ἀφιγμένος, ὀκνεῖν οἶμαι δεῖν τὴν βελτίστην ὑμῶν τῆς ἐπιρρώσεως ὑπομένοντα. καὶ τοῦτο δὲ πεποιήκατε διὰ τῆς ἀπορρήτου, ἕως διὰ πάντος ἐπιδείξασθε τὸ χρέος.

ρπη. ΠΡΟΒΗ ΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΝ ΕΝ ΡΩΜΗ.

χ. δίφρα

Εἰ καὶ πολλῷ διέχομεν τῷ μέσῳ τῆς ὁδοῦ, ἀλλὰ τῆς γνησίας σε καὶ θερμῆς ἀγάπης, ὡς πλείστης καὶ πάντα τὰ ἀπ' ὀρθοῦντες, οὕτως ἀκριβῶς πεῖραν εἰλήφαμεν, τὴν σὴν ἀφικομένων πρὸς ἡμᾶς ἀπαγγελλόντων περὶ τῆς σῆς εὐημερίας ταῦτα, ἅπερ ἐπιθυμοῦμεν μανθάνειν. Ἀφ' οὗ τοίνυν σου χαρίζεσθαι ἴσμεν πολλὰς καὶ μεγάλας, καὶ ἀναζωπυρούμεθα καὶ καλλωπιζόμεθα ὅτι τῇ ἀληθείᾳ τῆς θυγατρός σε. καὶ τὴν ἀγαπητὴν, καὶ εὐλαβέστατον πρεσβύτερον Ἰσαάκιον, καὶ τὸν τιμιον Ἀλέξιον Παῦλον παρακατατιθέμεθα σε τῇ κεκμώτητι, ὡς εἰς λιμένα γαλήνας ἀγούσῃ παντὸς κύματος χείρας. ἰδοὺ τοίνυν αὐτοί, ὡς σὺ φρονεῖς ὀρθῶς, διάσωσόν με τιμιώτατε καὶ εὐγλωσσότατε, παρακλήθητι (οἶδα γὰρ ὅσος ἔστι σοι τῆς φιλοθεσμοσύνης ταύτης ὁ μισθὸς) καὶ λοιπὸν δὸς ἔξω. ζωγρήσατε ἡμῖν δὲ καὶ τὰ περὶ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς, περὶ ἧς σφόδρα περιαπορεῖσθαι ἡμᾶς μανθάνω, ἐπιδὸς ἐπιστολὴν καὶ σφόδρα αὐτῆς ἀντεχόμεθα.

Οι χυβερνῆται ἐσαιδεύθησαν τὴν θάλασσαν· κυμαινομένων καὶ ἐγειρομένων, καὶ πολλὴν χ. μαινομένων
Ⓦ χειμῶνα καὶ τὴν ζάλην, οὐ μόνον οὐκ ἀφιᾶσι τὸ πλοῖον, ἀλλὰ καὶ τότε πλείονι τῇ σπουδῇ καὶ μείζονι τῇ προθυμίᾳ καὶ αὐτοὶ ἐφίστασι, καὶ τοὺς ἄλλους διεγείρουσι· καὶ ἐὰν πάλιν ὕστερον ἴδωσι Ⓦ πυρετὸν ἐγκείμενον καὶ σφοδρὸν ὑπόμβρον, οὐ μόνον οὐκ ἀπολιμπάνουσι Ⓦ τοσοῦτον, ἀλλὰ καὶ τότε καὶ αὐτοὶ πάντα ποιοῦσι καὶ δι' ἑαυτῶν, καὶ δι' ἑτέρων, μείζονι χρησάμενοι τῇ σπουδῇ καὶ τῇ προθυμίᾳ, ὥστε λῦσαι τὸ κακόν. τίνος ἕνεκεν ταῦτα λέγω; ἵνα μή τις ὑμᾶς ἀπατήσῃ διὰ τὴν ταραχὴν τὴν γεγενημένην καταλιπεῖν τὴν Φοινίκην, καὶ διαχωρῆσαι ἐκεῖθεν· ἀλλ' ἴσως πλείους αἱ δυσχέλειαι, καὶ χαλεπώτερα τὰ κύματα, καὶ μείζων ἡ ταραχή, τοσούτῳ μᾶλλον ἐμμένετε σπουδάζοντες, νήφοντες, ἀγρυπνοῦντες, πλείονα προθυμίαν ὑπιδυόμενοι, ὥστε μὴ τὴν οἰκοδομὴν ὑμῶν τὴν κατὰ μικρὸν κατὰ μικρὸν καταβαλεῖν, μηδὲ * τοσοῦτον πόνον * τὸν
ἀνωφελῆ γενέσθαι, μηδὲ τὴν χειμασίαν ὑμῖν ἀφανισθῆναι. ἱκανὸς γὰρ ὁ Θεὸς καὶ τὴν ταραχὴν λῦσαι, καὶ τῆς ἐπιστασίας ὑμῖν δοῦναι Ⓦ μισθόν. οὐδὲ γὰρ ποσοῦτος ὑμῖν ὁ μισθός, ὅτι μετ' εὐκολίας τὰ πράγματα ἰοῦσιν, ὅσος ὅταν ὑμῖν γένῃ, ὅτε πολλὴ ἡ δυσκολία, πολλὴ ἡ ταραχή, πολλοὶ Ⓐ σκανδαλίζονται. εἰκότως τοίνυν καὶ τὸ κάματον, ὃν ἐκάμετε, καὶ Ⓦ πόνον, ὃν ὑπομείνατε, καὶ τὰ καταρτώματα, ἃ κατηρτίσατε, καὶ ὑπὲρ χάριτι Θεοῦ τοσαύτην κατηλύσατε μέρος τῆς ἀσεβείας, καὶ εἰς πρόσχυσιν τὰ πράγματα τῆς Φοινίκης ἦλθε, καὶ ὅτι πλείων ὑμῖν ὁ μισθός, καὶ μείζων ἡ ἀμοιβή, καὶ ὅτι ταχέως ὁ Θεὸς καὶ τὰ κωλύματα λύσει, καὶ πολλὰς ὑμῖν τῆς ἐπιστασίας δώσει τὰς ἀντιδόσεις, πρόθυμοι γίνεσθε, εἰπέ μοι. οὐδὲν γὰρ ὑμῖν ἔλλειμμα οὐδὲ ἐνταῦθα· ἀλλὰ τῆς αὐτῆς ἀφθονίας καὶ δαψιλείας ἀπολαύσουσιν ὑμᾶς ἐκεῖθεν, εἴτε ἐν ἀδύμασιν, εἴτε ἐν ἐπωδύμασιν, εἴτε ἐν ἀγαθοφανείᾳ τῶν ἀδελφῶν. εἰ γὰρ ὑμεῖς ἐν τοσαύτῃ θλίψει ὄντες, καὶ πρόσχυσιν καὶ ἐρημίαν, οἰκοῦντες τὴν Κυκλάδα, τοσαύτην ποιούμενοι φροντίδα τῶν καταρτωμάτων τῶν ὑμετέρων, πολλῷ μᾶλλον ὑμᾶς διὰ πολλῆς εὐπορείας ἀπολαύσομαι (χάριν τῶν χρείαν λέγω τῶν ἀναγκαίων) τὰ πρὸς ἑαυτῶν σωτηρίαν. πρόσεχε τοίνυν, μηδεὶς ὑμᾶς φοβείσθω. καὶ γὰρ καὶ τὰ πράγματα χρηστοτέρας ἔχει ἐλπίδας, καὶ δυνήσεσθε τῶν μαθεῖν ἀπὸ τῶν ἀντιγράφων τῶν ἀποσταλέντων πρός τε τὸν κύριον μου τὸν βιλαβεσιάτε πρεσβύτερον Κωνσταντίου· καὶ ἐὰν βραδύνητε, καὶ μικρὰ ἢ τὰ κωλύματα, πάντων ἀπολαύσεσθε. οὐδὲν γὰρ ἐπιστασίης ἴσον καὶ καρτερείας. πέτρα γάρ ἐστιν· αἱ ὑπὸ ταραχαὶ αὗται καὶ αἱ ὑπόβουλαι, αἱ κατὰ τὴν ἐκκλησίαν γενόμεναι κύμασιν ἐοίκασι προσρηγνυμένοις τῇ πέτρᾳ καὶ διαλυομένοις 30 χ. τῆς ἐκκλησίας
εἰς οἰκεῖον ἀφανές. σύνοισθα ὅσα Ⓐ μακάριοι ἀπόστολοι ἔπαθον καὶ ὑπὸ οἰκείων, καὶ ὑπὸ ἀλλοτρίων, καὶ ὅτι πάντα Ⓦ χρήσιμα τὰ κηρύγματος ἀπὸ πειρασμῶν, ἀπὸ κινδύνων, διὰ ὑποβουλῶν διέλυσαν, εἰς δεσμωτήρια, καὶ λύσεις, καὶ ἀπαγωγάς, καὶ μάστιγας, καὶ λιμούς, καὶ γυμνότητας δαπανώμενοι. ἀλλ' ὅμως καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς δεσμωτηρίοις οἰκοῦντες, τῆς ἐγχειρισθείσης αὐτοῖς οἰκονομίας οὐκ ἀφίσαν. ἀλλ' ὁ μακάριος Παῦλος καὶ 35
δεσμωτήριον οἰκῶν, καὶ μεμασιγωμένος, καὶ αἵματι περιρρεόμενος, καὶ ξύλῳ προσδεδεμένος, καὶ τοσαῦτα πάσχων, καὶ ἐμπυραγωγηθεὶς τῷ δεσμωτηρίῳ, καὶ Ⓦ δεσμοφύλακα ἐβάπτισε, καὶ τὰ πρὸ ἑαυτοῦ πάντα ἐποίει. ταῦτ' οὖν ἅπαντα, καὶ τὰ τοιαῦτα λογιζόμενοι, καθάπερ ὑμῖν προεκάλεσα τὸν ἀγῶνα, οὕτω καὶ ἐγὼ παρακαλῶ, μετὰ ἀκριβείας, ἀμεταπτώτους, ἀνεξαπάτητον, τὴν τοῦ Θεοῦ ἐλπίδα ἀναλαβόντες καὶ τὴν ἐκεῖθεν συμμαχίαν, ἧς ἴσον οὐδέν· καὶ ἀντιγράψαι ἡμῖν περὶ πάντων σπουδάσατε ὅσα αὐτῶν. δέομαι γὰρ τοῦτο καὶ Ἰωάννου Ⓦ βιλαβεσίας πρεσβυτέρου εἰς τοῦτο ἀποστείλαντος, ὥστε παρακαλέσαι ὑμᾶς τὴν καρδίαν, καὶ χ. διάνοιαν.
μὴ ἀφεῖναι ὑπό μηδενὸς παραλυθῆναι. ἐγὼ δὲ ἐμαυτὸν πεποίηκα, καὶ λόγοις παρακαλῶ, καὶ συμβουλαῖς ἀνορθῶν, καὶ τὴν χρείαν τὴν ἀφανίαν πρόχειρον, ὥστε ἐν μηδενὶ ὑμᾶς

μὰς

μου πιμώτατε, τῆ φιλοξενίᾳ τῆς οἰκουδῆς, ἀπόδος αὐτῷ τὴν ἀμοιβὴν τῆς μακρᾶς ταύτης ταλαιπωρείας, τὴν εἰωθυῖάν σοι ἀεὶ αὐλὴν ἀγάπην καὶ ἡμῶν ἐπιδεξάμενος. ἐπεὶ καὶ ἡμᾶς ὡς εἰς λιμένα αὐλῆς ἀκύμαντον [εἰς] ταῖς σαῖς προσπεμψάμην χάρισι, εἰδότες σου τὴν πολλὴν φιλοφροσύνην, καὶ τὴν γενναίαν ἀγάπην, τὴν θερμὴν, καὶ ἀκλινῆ, καὶ ἀπερίτρεπτον καὶ ἀφικτὸν πάσης σκιᾶς, καὶ ῥᾳδίαν ἡμῖν προσκλῆσαι τὰ σὰ τῆς ῥώσεώς σου. Εὐψύχως γὰρ εἰς ὃ προῆκας οὐκ ἀστοχήσει. δεῖ δὲ καὶ μαθεῖν ἃ διδωμήμεθα, ὧν ἕφης σκῆπτρον ἐρεῖν σοφίαν ἡμῖν ἐπιτέλλειν, σὺ δὲ μηδαμοῦ φανεροῖς. ταῦτ' οὖν εἰδώς, σκιά τι, ἄπειρ δὶ σκιᾶς σοφίαν ἐδήλωσας, εἴ τι πλέον ἡμᾶς χαραγαγεῖν ἀναγκαῖον, καὶ ἡμῖν γνωρίσαι ἡμῖν προσκλῆσαι· καὶ τὰ σὰ τῆς ὑγιείας σημαίνειν τῆς σῆς, τῆς σφόδρα ἡμῖν σοφιασαμένου, εἴ γάρ τις ἀεὶ μελιμνήστης, ἀεὶ μνησθείη ἐπιθυμοῦμεν.

χ. σήματα

γ. Τραλλιανῷ.

ΣΝ. ΤΡΑΛΛΙΚΙΑΝΩ.

ΤΑ μὲν ἄλλα πόλεα εἶναι ὦ χρόνῳ καὶ σοφίᾳ χώρᾳ παλαιούμενα καὶ γηράσκοντα, εἴ σωμεῖν δώσει, καὶ οἰκοδομημεῖν καλλη, εἴ λειμῶνες, καὶ σοφάδεισοι, εἴ πάντ' ἀπὸ τῆς ἀπόμαια· μόνη δὲ ἡ ἀγάπη τὸ σύστημα διέφυγε βλάβεν, καὶ οὐ μόνον οὐ μαραίνεται χρόνου πλήθει, ἀλλ' οὐδὲ αὐτῷ προσκόπτεται ὁ θάνατος. ἀφ' ὧν τοῦτο καὶ ἡμᾶς, εἰ καὶ μακρὰν ἀπολείφθημεν χρόνοις τῆς ἐμμελείας τῆς σῆς, ἀλλ' ἀκμάζουσαι αὐτῇ προσηγόμεθα· καὶ γλώσσῃ μὲν καὶ γνώμῃ δὲ ἀεὶ καὶ ξυνεχῶς ἐπιτάλλαμέν σου τῇ βιλαβείᾳ. ὅπως δ' ἡμῖν σοφιασάμενος μαθητεύειν, οἷ τὰ τῆς ὑγιείας ὁρμᾷ τῆς σῆς (οἶδα γὰρ ὅπως αὐτῆς αἰτιόμεθα) εἰ δυνατὸν ἦν, καὶ ῥᾳδίως ἐπιτύχοις πρὸς τὸ προκείμενόν σοι τὰ γράμματα, τὰ σαυτῷ πρέποντα ποιῶν, δῆλον τοῦτο ποιήσας ἡμῖν προσκλήσῃ. τὰ γὰρ καθ' ἡμᾶς, τά τε ἐν Ἀρμενίᾳ, τά τε ἐν Θρᾴκῃ, διηγήσεταί σοι τῇ γνησίᾳ καὶ θερμῇ ἀγάπῃ ὁ τὰ γράμματα ἐγχειρίζων.

χ. διαπεμπόμενοι δὲ ἡμῶν γ. γράφει. διὰ καὶ ξυνεχῶς

ΣΘ. ΥΠΑΤΙΩ.

ΟΥ παύομαι μακαρίζων σου τὴν ἡμερότητα, τῆς εὐσταθείας, τῆς ἀδρείας, τῆς καρτερείας τῆς πολλῆς, ἣν ἐπιδείκνυσαι ἐν ταῖς πειρασμοῖς. καὶ τοῦτο καὶ ἀφ' ὧν τῆς προτέρας ἐπιστολῆς ἐδήλωσα, ὅτι διπλοῦς καὶ τετραπλοῦς σοι ὁ μισθὸς ὑπὲρ τούτων ἀποκείται παρὰ κυρίου· ὑπὲρ τε ὧν αὐτὸς τοσαύτην τερπρότητα ἐπιδείκνυσαι, καὶ ἑτέρους εἰς τὴν αὐτοῦ ἄγαν ζῆλον, ἐν γήρᾳ ὕστερον βαθὺ τοσαύτην προθυμίαν ἐπιδεικνύμενος ὑπὲρ τοῦ διωκομένου λαοῦ· καὶ ἐθελημοῦ μὲν ξυνεχῶς ἐπιτέλλειν σε τῇ ἡμετέρᾳ μετριότητι. ὅπως δ' ἂν τοῦτο οὐκ εὐκόλως ἀφ' ἑαυτοῦ τοῦ χθαμαλὸς ὄντος, καὶ ἀφ' ὧν τὴν λῃστῶν φόβου, καὶ τὸν τοῦ χαλεποῦ ἐρημίαν, ἐν ᾗ καθήμεθα· ἰσχὺς δὲ ἔξη, καὶ προσαγορεύομέν σε τὴν εὐλάβειαν, καὶ αἰτούμεθα ξυνεχῶς ἡμῖν ἐπιτέλλειν, καὶ τὰ σὰ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς εὐαγγελίζεσθαι. σφόδρα γὰρ ἐπιθυμοῦμεν τὰ σὰ τούτων μανθάνειν. μακαρίζομεν δὲ καὶ σὸν ἡμιωλίους ἀγαθοὺς Εὐτύχιον καὶ Λαμπρότατον σὸν κοινωνήσαντας σοὶ τὴν διωγμόν. ἧς γὰρ ἡλίκοις στέφεσι τούτων ὑμῖν ἀπόκειται, καὶ ὅσος ὁ μισθὸς, καὶ ὅση ἡ ἀντίδοσις. ταῦτ' οὖν εἰδότες μὴ λήγετε ἐρᾶσθαι, ἀμεταπτώτοι. τῆς τε γὰρ ἐσομένης δικαίως ἀμοιβῆς μισθὸν ὑμῖν ὁ Θεὸς ἀποδώσει, καὶ τὰ πρόσκαιρα ταχέως λύσει δεινά. χαίρετε δ' ἡμῖν ξυνεχῶς τὰ σὰ τῆς ὑγιείας τῆς ὑμετέρας ἡμῖν εὐαγγελιζόμενοι, περὶ ἧς σφόδρα προσαποδέξασθαι ἡμᾶς μανθάνειν.

κ. ἀντιπόδοσις

χ. ἡμᾶς

σι. ΥΠΑ-

βλάβεσθαι εὔχεσθαί τε ἐκτενῶς ὑπὲρ τῆς λύσεως τοῦ τιμίου εἰκονιδίου κατειληφότων κακῶν, καὶ παῤῥησίᾳ εἰς τοῦτο διεγείρειν μᾶλλον τῆς προθυμίας, ἡμῖν τε, ἵνα καὶ αὖθις ἔχωμεν ὑπὲρ ἐκείνων διαλέγεσθαι τῆς ὑγιείας τῆς ὑμετέρας· ἵνα δὲ παῤῥησίαν ὑμῶν ὦσιν, δὲ πρὸς αὐτὰς τῆς οἰκουμένης ἅπασας ἀπαρασκεύαστοι, πολλὰ δὲ ἐντεῦθεν καρπώσωμεθα τοῦ παρόντος ἀγῶνος, συνεχέστερον καὶ περὶ τῆς ῥᾳστώνης ὑμᾶς μανθάνοντες. σφόδρα γὰρ ἡμᾶς θαῤῥεῖν ὁ ποθεινότατος δὲ γλυκύτατος Ἰωάννης ὁ πρεσβύτερος, ἐν ἑαυτῷ καιρὸν δυσκολίας ἐλόμενος οἴκοθεν ἀφῆναι τὰς ἐπὶ τοῦ Φοίνικος ἀποδημίας. πρόσεχε τοίνυν, ἐπισκοπούμενος τὸ καταρτώματος ἡλίκον τὸ μέγεθος, εἰ πνεῦσαι χειμάριος ἄνεμος σφοδρὸς δυναμένους αὐτὸ συντρῖψαι πρὸς τὸ καταρτώματος τούτου τὸ μέγεθος, πολλῇ τῇ προθυμίᾳ ἅπαντα ποιοῦσιν ἀσφαλισθῆναι αὐτὸ προσκληθέντα, ἐννοοῦντες ἡλίκον ἐντεῦθεν καρπώσεσθε μισθόν.

σε. Ἀ ΣΥΜΜΑΧΙΩ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΩ. χ. Συμμάχῳ

ΟΥδὲν καινόν, οὐδὲ ἀσύνηθες πεθλιμμένοις ὁδοῦσιν ὁδὸν εὐτοχωρεῖν. τοιαύτη γάρ τοι ἐστὶν ἡ φύσις· πόνων γέμει καὶ ἱδρώτων, ὑπεύθυνος καὶ κινδύνων· Ἀλλ' οὐδὲ ὅτι· τὰ γὰρ ἐντεῦθεν, σέβασμοι, βεβαῖα, καὶ ἀπόρρητα ἀγαθὰ καὶ τέλη οὐκ ἔχοντα. τούτοις τοίνυν σαυτὸν παρακάλει. καὶ γὰρ δὲ ἡ δόξης καὶ ἡ ὀλιγότης τοῦ πλούτου προσοδεύεται βίου, καὶ αὐτῷ τῷ βίῳ συγκαταλύεται. μηδὲν οὖν μηδὲ ἐκείνων φυσάτω, μηδὲ τούτων ταπεινούτω καὶ συστελλέτω. ὁ γὰρ ἄριστος κυβερνήτης ὅτε ἐν γαλήνῃ χειμοῦται, οὔτε ἐν χειμῶνι ταράττεται. ταῦτ' οὖν εἰδὼς παρακάλει σαυτὸν, παραμυθοῦ σεαυτὸν καιροῦ τοῦ μείζονος, καὶ γράφε συνεχῶς ἡμῖν τὰ περὶ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς. εἰ γὰρ καὶ πολλῷ τῷ μήκει τῆς ὁδοῦ διειργόμεθα, καὶ πολλοῦ ἐσμεν τῆς ἐμμελείας ἀπελείφθημεν χρόνου, ἀλλ' οὐ τῆς ἀγάπης, ἀλλ' ἄλησει ἀεὶ αὐτοῦ περιφερόμεθα καὶ ἀκμάζουσαι, ὅπου γε καὶ ὧμεν, ἐπεὶ γε τοιαύτη τοῦ φιλεῖν γνησίως ἡ φύσις. χ. ἀλλ' ἡ μὲ ὁδὸς τοιαύτη· χ. μοναχοῦ

σϛ. ΤΙΜΟΘΕΩ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΩ.

ΗΜᾶς μὲν σοι καὶ περιόντα ἐπεσκήψατο, καὶ τὰς κυρίας μου ἅπαντα τοῦ τιμιωτάτου Μαρκιανοῦ· αὐτὸς δὲ οὔτε περὶ ἐκείνου γράμματα ἡμῖν πέμπεσθαι προεσκέψατο, οὔτε αὐτὸς ἡμῖν ἐπέστειλας. ἀλλ' ὅμως ἡμεῖς ἑαυτοὺς μιμούμενοι δὲ παυόμεθα δίκαιος ὑμᾶς μεμνημένοι, καὶ ὑπεστείλαμεν, ἵνα καὶ αὖθις ὁ δὴ καὶ νῦν πεποιήκαμεν, χαρίζεσθαι ὑμῖν ὁμολογοῦντες μωρίας ἐναντίον τῆς ἀπουσίας, ἧς ὑπεδύκνυσθε, καὶ τῶν κινδύνων, οἷς ἐναπεμένετε, καὶ μαχαιρίζοντες ὑμᾶς. οὐ γὰρ μακρὰν ἐστοῦσι ὑμῖν προαποπλεῦσαι τὰ φόβους, πρὸς ὀλίγοις μὲν ἁλισόμενοι, δίκαιος δὲ ἀμοιβὰς ἐν τοῖς οὐρανοῖς προσδοκᾶσθαι ὑμῖν, καὶ πολλῷ μείζους τῶν ἱδρώτων τούτων. οὐ γὰρ ἄξια τὰ παθήματα τοῦ νῦν καιροῦ πρὸς τὴν μέλλουσαν δόξαν ἀποκαλυφθῆναι εἰς ἡμᾶς. χ. πεμφθῶσιν

σζ. ΤΡΑΓΚΥΛΛΙΝΩ ΕΠΙΣΚΟΠΩ.

ΤΟν κύριόν μου καὶ ἡμιώτατον ἐπίσκοπον Σίλβιχιν οἴκοθεν μὲν ὁ θεὸς ἡμᾶς ἀνέσπασε πόθος· ἐστὶ δὲν ἡ τῆς σῆς ἀγάπης ἔρως οὕτως αὖθις καὶ χαλεπὸς καταπολεμῆσαι καὶ δυσκολίας ἁπάσης, καὶ ἀῤῥωστίας χαλεπωτάτης ἀνέπτυσεν. ἐπαρέσας τοίνυν αὖθις, διασωσταί μου

λίδιν ἔχων τῶν ἐνταῦθα Ἀφθονίζοντα τὰ γράμματα, σιγᾶς οὕτω μακρὰν σιγήν. Ἀλλ' ἡμᾶς ὁ θερμὸς σὺ, ὁ γνήσιος, ὁ εἰλικρινὴς τῆς Ἀφθονίου, ἃ αὐτὸς πρὸς ἡμᾶς ἐπεδείξω, ταῦτα ποιοῦντας, καὶ ἐν τῇ σιγῇ τῇ μακρᾷ μείζω καρπούμενα προσκλησιν. πλὴν ἀλλὰ βουλόμεθα καὶ γραμμάτων συνεχῶς ἀπολαύειν τῶν σῶν τὰ πρὸς τῆς ὑγιείας τῆς σῆς ἡμῖν ἀπαγγελλόντων, καὶ ἃ περὶ ἑτέρων μανθάνομεν, ταῦτα προσὰ τῆς γλώττης τῆς σῆς καὶ τῆς χειρὸς ἐκείνης μανθάνειν. ποίαν δὲ τοῦτο ταῦτα ποιοῦντες. οἶδα γὰρ πολλὰ ἡμῖν χρήσιμα· ὡς ἡμᾶς καὶ γράφοντας, καὶ μὴ γράφοντας δ' παύσασθαι μεμνημένους, καὶ τὸν ἀγαπητὸν, ὃν αὐτὸς πρὸς τὸν σὸν ἐπεδείξαμεν θαυμάζειν, ἀφαιρούμενοι, ὅπερ ἐστὶν ἡμῖν. ἡμῖν γὰρ αὐτοῖς τὰ μάλιστα χρήσιμα τοῦτο ποιοῦντες.

σγ'. ΣΤΟΥΔΙΩ ΕΠΑΡΧΩ ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ.

Οἶδα μὲν ὅτι ζωηρὸς ὢν καὶ φιλοσοφίᾳ εἰδὼς, καὶ πρὸς τὸν γραμμάτων τὸν πατρῷον τρόπον οἷος τοῦ μακαρίου ἀδελφοῦ τῆς μεγαλοφροσύνης σου τὸν ἀποδημίαν. οὐ γὰρ δὴ αὐτὸν καλέσαι μοι δοκεῖ. ὅθεν ἴσως ἡμᾶς ἀναγκαῖον καὶ τὰ περὶ ἑαυτῶν εἰσηγεῖσθαι, προσκαλοῦσι τὸν θαυμασιότητα, δίκαιον μεγαλοφρονούμενον *, καὶ ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ δόξαι σαυτὸν, ὀχ ὥστε μὴ ἀλγῆσαι (τοῦτο γὰρ ἀμήχανον, ἀλλ' ἥκιστα ὄντα καὶ ζωῆς συμπλεγιφόρου, καὶ τοιοῦτον ὑπιζητοῦντα ἀδελφὸν) ἀλλ' ὥστε μείζονι ὑπομονῇ τὴν λύπην. οἶδα γὰρ τῶν ἀνθρωπίνων ὃ ὑπέχομεν, καὶ ὅτι ποταμίων ῥευμάτων μιμητὰ φύσει τὰ πρόσωπα, καὶ ὡς ἐκείνους μόνους χρὴ μακαρίζειν τοὺς μὴ χρηστῆς ἐλπίδος καταλύοντας τὸν πεφυτευμένον βίον. οὐ γὰρ ὑπὲρ θάλατταν ἔρχονται, ἀλλ' ἀπὸ τῶν ἀγρῶν ὑπὲρ τὰ βρέφη, ἀπὸ τῶν παλαισμάτων ὑπὲρ τοὺς τραύους, ἀπὸ τῆς ποταμοχαρείτης θαλάσσης ὑπὲρ λιμένα ἀκύμαντον. ταῦτ' οὖν ἐνοῦν προσκάλεσαι σαυτόν· ἐπεὶ καὶ ἡμᾶς οὐχ ὡς ἔτυχεν ἀλγεῦντας, μείζω τῆς ἀληθοῦς ἔχομεν προσδοκίαν, τὸν ἀρετὸν τὸν ἀνδρὸς, καὶ αὐτοῦ σου μείζω οἴομαι φέρειν προσκλησιν. Εἰ μὲν γὰρ ποιητὴς ἦν ἐγὼ ὁ ἀπλοῦς, καὶ κακίας γέμων, ἴσως ἂν ἐρώμην καὶ ὀλοφύρεσθαι τότε χρήν. ὅθεν οἱ τοιοῦτοι καὶ ὧτινα βεβιωκώς, ὡς ἅπασα οἶδεν ἡ πόλις, μετ' ὀπτικείας, μετὰ χρηστότητος, ὃ δίκαιον ἀεὶ πεισάσης, πρήσια τῇ προσηκούσῃ χρησάμενος, ἐλευθερίᾳ, ἀνδρείᾳ, σοφίᾳ τὰ πρόντα κινησάμενος, ἀλλ' ἀλλότριος τῆς βιωτικῆς ἐγκόμβου Φερητίδος, ἀγαλλέσθαι χρὴ, ἐκείνῳ τι συνηδόμενον, τῇ τε θαυμασιότητι τῇ σῇ, ὅτι τοιοῦτον προσέπεμψας ἀδελφὸν, ὃν ἀσύλῳ λοιπὸν θησαυρῷ, ἅπερ ἔχει ἀπλοῦν, ἔχοντα καὶ ἀγαθά. μὴ τοίνυν αἰτίαν τι σαυτῷ λογίσῃ, δίκαιόν μοι θαυμασιώτατε, καλοκαγαθίαν τῷ πόντῳ· ἀλλὰ δόξει σαυτὸν καὶ ἐν τῷ παρόντι καιρῷ, καὶ δηλώσαι ἡμῖν προσκαλεῖσθαι ὅτι μέγιστόν τι πλέον καὶ ἀπὸ τῶν γραμμάτων τῶν ἡμετέρων, ἵνα καὶ ἡμεῖς ἐκ τούτου καθήμενοι ἀφηγήματος καλλωπιζώμεθα, ἀπὸ φιλῆς ὑπολῆς πολὺ τῆς ἀθυμίας ταύτης ἀποτέμνεσθαι δυνηθέντες.

σδ'. ΣΥΜΕΩΝΙ ΚΑΙ ΜΑΡΙ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΙΣ
[ἐ] μενάζουσιν ἐν τῇ χώρᾳ ἀπαμείων.

Εἰ καὶ πολλῷ διειρήμεθα τῶν τῆς ὁδοῦ σχημάτων, καὶ ἐν χαλεπωτάτῃ καθήμεθα ἐρημίᾳ, ἀλλ' ὅμως μαθόντες ὑμῶν τῆς ψυχῆς τὸ ἀρετεῖον, καὶ τὴν πολλὴν φιλοσοφίαν, δι' ἧς τὸν αὐτόθι πόλεως καταλάμπετε, σφοδροὶ γεγένησθε ὑμῶν ἐρασταί. καὶ ὅθεν τῆς κατ' ὄψιν ὑμῶν Ζωτυχίας τέως ἀπολαύσαι οὐκ ἐνῆν, σχεδόν τι τὸν τῶν χιλίων ὤφειλον, σχεδόν τι τῆς ὁδοῦ τὸ μῆκος, σχεδὸν γραμμάτων συνήνεσθαι ἐπιθυμήσαμεν ὑμῖν, προσκαλούμενοι ὑμῶν τὸν

μηδὲ τὴν ἀπὸ τῆς παῤῥησίας ὑμῶν ἢ τῆς διδασκαλίας εἰσφέροντες τῷ χλιαζομένῳ λόγῳ ἀσυδίαν;

ρϟθ. ΣΕΒΑΣΤΙΑΝΩ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΩ.

χ. Σεβαστίῳ

Εἰ καὶ τῷ σώματι χωρίζομεθά σου τῆς χθαμαλότητος, ἀλλὰ τῇ ἀγάπῃ σοι συνδεδέμεθα, καὶ ὑπὲρ αὐτῶν, ὧν ἐφρόντισας, εὐεργετοῦμέν σου τὴν ἀδελφὴν διὰ μνήμης, καὶ εἰς αὐτὴν τῆς οἰκουμένης ἀπιόντες εὐχόμεθα τὰ πάντα. ὅτι γὰρ καὶ αὐτὸς ἀπλήστως ἔχεις τὴν μνήμην ἡμῶν, εὖδηλον οἶμαι δι' ἀμφισβήτου. οἶδα γάρ σου τὸ γενναῖον τῆς ἀδελφότητος, τῆς ἀγάπης τὸ τέρμα, τὸ ἀνωτέρω πάντων τῆς γνώμης. διὸ καὶ παῤῥησιαζόμεθα συνεχῶς ἡμῖν ὑπισχνεῖσθαι, καὶ περὶ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς διαγελίζεσθαι. σφόδρα γὰρ ἡμῖν περισπούδαστον περὶ τούτου μανθάνειν, καὶ πολλῷ τὸ εὐφημίας ἀδιαπείστους ἀπὸ τῶν τοιούτων γραμμάτων καρπωσόμεθα τὴν παῤῥησίαν.

χ. περὶ τῆς

χ. ἡμῶν

σ. ΣΕΒΗΡΙΝΗ ΚΑΙ ΡΩΜΙΛΗ.

χ. Σεβηρίνῃ

χ. Ρωμύλῃ

Εἰ μὴ σφόδρα τὴν γνησίαν ὑμῶν ἀγάπην ἤδειν καὶ τὴν ἀσυδίαν, ἐπαισχύνεσθαι ἂν ἡμᾶς ἐπεδείκνυτο, καὶ ῥᾳθυμίαν πολλὴν ἐνεκάλεσε τῆς μακρᾶς ἐκείνης σιγῆς, ἣν ἐσιγήσατε καὶ ταῦτα πολλὰ καὶ συνεχῆ περὶ ἡμῶν διεξιόντες γράμματα. ἀλλ' ὅπερ οἶδα ὅτι καὶ σιωπῶσαν καὶ γράφουσαν, ὁμοίως περὶ ἡμᾶς διακεῖσθαι, τοῦτο χάριν ἐγκαλῶ οὐκ αὐτοῖς ἀφορμὴν τῆς σιγῆς ἔχειν, εἰ δὲ σφόδρα ὑπεύθυνόν με πεποιᾶσι περὶ ὑμῶν διέξεσθαι γράμματα περὶ τῆς ὑγιείας ὑμῶν ἀληθῶς. οὐδὲ γὰρ ἔχοιτ' ἂν καταφυγὴν ἧς ὁ μὴ συνεχῶς ὑπερυγχρώνων γραμματηφόρος. ὁ γὰρ πολυτιμότατος καὶ γλυκύτατος ἀγαπητὸς ἡμῶν Σαβῖνος οἶδεν ὅτι περὶ τούτου ὑμῶν διακεῖσθαι ἠδύνατο. ἀλλ' ὅμως οὐδὲ ὅπως ὑμῖν ἐγκαλῶ, διὰ τὸ σφόδρα θαῤῥεῖν ὑμῶν περὶ τῆς ἀγάπης. αὐτὸς μόνον, ἵνα κἂν ὀξέως, συνεχῶς ὑπισχνούμενον οὐ παύσομαι, οἶδα γὰρ ὑμῶν τὸ γενναῖον καὶ θερμὸν τῆς διαθέσεως.

χ. πολλάκις καὶ συνεχῶς

χ. -φόρου

σα. ΣΕΥΗΡΑ.

χ. Σευήρᾳ

Ἐγώ σου τὸν εὐγλωττον εἶδον μὲν οὐδέποτε τοῖς σωματικοῖς ὀφθαλμοῖς, τοῖς δὲ τῆς ἀγάπης πάντων μάλιστα ἐθαυμάκειν, ἐπειδήπερ καὶ πολὺ τὸ μέσον ἡ τῶν διαστημάτων, ταύτην [δὲ] οὐδέποτε διήρηκε τὸν λογισμόν. ὁ γὰρ κύριός μου ὁ πολυτιμότατος Λιβάνιος ὑπογράφων ἡμῖν Ⓜ ζῆλον τῆς σῆς εὐγλωττίας Ⓜ καὶ τῆς ὀρθῆς πίστεως, καὶ τὸν ἀσυδίαν, σφόδρα ἡμᾶς διεπτέρωσε. διὸ καὶ μηδέποτε σε ἐωρακότες ἐπεπόθησα μᾶλλον τοῖς περὶ σὸν εὐλαβοῦμαι γράμμασι, παῤῥησιαζόμενος καὶ αὐτὸν ἡμῖν ὑπισχνεῖσθαι, κἂν ὀξέως. εἰ γὰρ ἔλθοι παῤῥησίας ὑπόθεσιν ἀπαγγέλουσα ἡμῖν τὰ περὶ τῆς ὑγιείας σου καὶ τὸ οἶκου σου πάντος, μεγίστην ἂν καὶ ἐν ἀλλοτρίᾳ διατρίβοντες εὐφροσύνην καρπωσόμεθα τὴν παῤῥησίαν. ἀγάπης γὰρ ἐστὶν ἴδιον.

χ. τῶν σωμάτων

χ. Ἑξυμίδα

σϛ. ΣΕΒΗΡΩ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΩ.

Ημᾶς μὲν, καίτοι χωρίον ἐρημότατον οἰκοῦντες, καὶ ἐπιτάλαιπωρον πολλάκις; περὶ τὸν σὸν ἐμπλήσαι, καὶ σὺν ἐκείνῃ ἀφιπτασυμένους ὑπὸ παύλῃ ἀεὶ ἐρωτῶντες περὶ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς. αὐτὸς δὲ οὐκ οἶδα αὐθ' ὅτῳ μεμηκὸς ἡμῶν ὅπως ἐρᾷς ὢν, καὶ πολλῷ θύκολίαι

λίθου ἔχων τῷ σὺν αὐτῷ διαχωμιζόμενα τὰ γράμματα, σιγᾶς οὕτω μακρὰν σιγῶ. ἀλλ' ἡμᾶς ὁ θερμὸν σὺ, ὁ γενναῖος, ὁ ἐλλιπρὴς τῆς Διαθήκης, ὃ ἀεὶ σοὶ ἡμᾶς ἐπαιδείξω, σὺ νοσοῦντες, ἢ σὺ τῇ σιγῇ τῇ μακρᾷ μεγίστων καρπούμεθα σὺν αὐτῷ κλησιν. πλὴν ἀλλὰ βουλόμεθα ἡ γραμμάτων συνεχῶς ἀπολαύειν τῶν σῶν τὰ σοὶ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς ἡμῖν ἀπαγγελλόντων, ἢ ἃ παρ' ἑτέρων μανθάνομεν, σοῦ τὰ σὺν αὐτῷ τῆς γλώττης τῆς σῆς ἢ τῆς χειρὸς ἐκλαλοῦμεν μανθάνειν. ποίει δὴ τοῦτο καὶ σοῦ, δίκαιος μὲν τιμιώτατε. οἶδα γὰρ ἥλιξα ἡμῖν χρείᾳ· ὡς ἡμᾶς ἡ γράφοντες, καὶ μὴ γράφοντες ἀεὶ παιδόμεθα μεμνημένοι, ἢ τῷ ἀγάπῃ, διὸ ἀεὶ σοὶ τῷ σοὶ ἐπαιδιξάμεθα βλέπειν, διατρεφομένους, ὅπερ καὶ ὑμῖν. ἡμῖν γὰρ αὐτοῖς τὰ μάλιστα χρειούμεθα τοῦτο ποιοῦντες.

ογ'. ΣΤΟΥΔΙΩ ΕΠΑΡΧΩ ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ.

ΟΙδα μὲν ὅτι σωτὸς εἶ ἡ φιλοσοφίᾳ εἰδώς, ἢ σοὶ τῶν γραμμάτων τῶν ἡμετέρων πρέπων οἵτινες τὸ μακαρίου ἀδελφοῦ τῆς μεγαλοπρεπείας σὺν αὐτῷ ἀποδημίαν. οὐ γὰρ δὴ αὐτῷ καλέσαι μεθαίατον. ὅπῃ δ' ἢ ἡμᾶς ἀναγκαῖον ἡ τὰ περὶ ἑαυτῶν εἰσενεγκεῖν, σὺν αὐτῷ καλῶ σὺν αὐτῷ θαυμασιότητα, δίκαιος μεγαλοπρεπίσαι *, ἢ σὺ τῷ καιρῷ τούτῳ δόξαι σαυτὸν, ὐχ ὥστε μὴ ἀλγῆσαι (τοῦτο γὰρ ἀμήχανον, διὸ θεοῦ ἐστι καὶ σαρκὸς συμπεπλεγμένοις, ἢ τοιοῦτον ὀπιζητοῦντας ἀδελφόν) ἀλλ' ὥστε μίξαι ὀπὴν θλίψεως τῇ λύπῃ. οἶδα γὰρ τῶν διδασκάλων ὃ ὀπέκεινα, ἢ ὅτι ποταμίων ῥευμάτων μεμιγμένα φύσει τὰ πρόσωπα, ἢ ὡς ἐκείνοις μόνοις χρὴ μακαρίζειν σὺν αὐτῷ τοὺς μὴ χρηστὴν ἐλπίδος καλλύνοντας (Ϟ) παρόντα βίον. οὐ γὰρ ὅτι θανάτου ἔρχονται, ἀλλ' ἀπὸ τῶν ἀγώνων ὅτι τὰ βραβεῖα, ἀπὸ τῶν παλαισμάτων ὅτι σὺν στεφάνοις, ἀπὸ τῆς παραχειμένης θαλάσσης ὅτι λιμένα ἀκύμαντον. ταῦτ' οὖν ἐννοῶν σὺν αὐτῷ καλῶ σαυτόν· ἐπεὶ ἢ ἡμᾶς ὐχ ὡς ἔτυχεν ἀλγοῦντες, μείζων τῆς ἀλγηδόνος ἔχομεν σὺν αὐτῷ μηδόν, τὸν ἀρετὴν τὸν ἀνδρός, ἵν' ἢ αὐτῷ σοὶ μείζων οἴμαι φέρειν σὺν αὐτῷ κλησιν. Εἰ μὲν γὰρ ποινεός ἦν ἵν' ὁ ἀπολῶν, ἐ κακίας γέμων, ἵσως ἀρίων ἢ ὀλοφύρεσθαι τότε χρήν. ὅπῃ δ' τοιοῦτος ἢ ὅτω βεβιωκὼς, ὡς ἅπασα οἶδεν ἡ πόλις, μετ' ὀπιεικείας, μὴ χρηστότητος, ὃ δίκαιον αἰεὶ τιμήσας, πρόνοια τῇ σωφροσύνῃ χρησάμενος, ἐλθυθερίᾳ, μάρμα, σοὶ τὰ πρόντα κτησάμενος, ἀλλὰ ἀλλότριος τῆς βιωτικῆς γλώμενος φροντίδος, ἀγάλλεσθαι χρὴ, ἐκείνῳ τι σωφίσθαι, τῇ τι θαυμασιότητι τῇ σῇ, ὅτι τοιοῦτον περιέπεμψας ἀδελφόν, ὃν ἀσύλῳ λοιπὸν θησαυρῷ, ἅπερ ἔχων ἀπῆλθεν, ἔχοντα τὰ ἀγαθά. μὴ τοίνυν αἰσχύνου τι σαυτὸν λογίσῃ, δίκαιος μὲν θαυμασιώτατε, καὶ καλῶμενος τῷ πίστει· ἀλλὰ δόξον σαυτὸν ἢ ὃ τῷ πρόσωπῳ, ἢ δηλώσας ἡμῖν σὺν αὐτῷ κλησιν ὅτι γένοιό σοί τι πλέον ἢ ἀπὸ τῶν γραμμάτων τῶν ἡμετέρων, ἵνα ἢ ἡμᾶς ἐκ τούτου καθήμενοι διαστήματος καλλωπιζώμεθα. ἀπὸ φιλῆς ὀπιστολῆς πολὺ τῆς ἀφυμίας τοῦτης ἐστὶ τιμιωτέρας δωρεάς.

* ἐνδοξότατε

οδ'. ΣΥΜΕΩΝΙ ΚΑΙ ΜΑΡΙ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΙΣ
[ἢ] μενάζουσιν ὃ τῇ χώρᾳ ἀπαμέων.

Εἰ ἢ πολλῷ διεργάμεθα τῷ τῆς ὁδοῦ διαστήματι, ἢ σὺ χαλεπώτατη καθήμεθα ἐρημία, ἀλλ' ὅμως μαθόντες ὑμῶν τῆς ψυχῆς τὸ ἀρετὴν, ἢ τὸ πολὺν φιλοσοφίαν, διὸ τῆς" σὺν αὐτοῦ πολλῷ καταλάμπει, σφοδροὶ γεγόναμεν ὑμῶν ἐρασταί. ἢ ὅπῃ τῆς κατ' ὄψιν ὑμῶν ζωτυχίας τέως ἀπολαῦσαι ὐκ ἴσχυσε, διά τι τὸν τὸ χάμαρος ὤφελε, διά τε τῆς ὁδοῦ τὸ μῆκος, διὰ γραμμάτων συγγενέσθαι ἐσπουδάσαμεν ὑμῖν, σὺν αὐτῷ κοινωνοῦντες ὑμῶν τῷ

† περιπεμψας

‡ τοῖς αὐτόθι κακοῖς.

μηδὲ τὴν ἀπὸ τῆς παρουσίας ὑμῶν ἢ τῆς διδασκαλίας εἰσφέροντες τῷ χιμαζομένῳ λόγῳ ταυδίῳ;

ρξθ. ΣΕΒΑΣΤΙΑΝΩ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΩ.

χ. Σεβαστ

Εἰ καὶ τῷ σώματι κεχωρίσμεθα σου τῆς κοσμιότητος, ἀλλὰ τῇ ἀγάπῃ σοι συνδεδέμεθα, καὶ ὑπερπερ αὐτῶν ὑμῶν, οὕτω φερόμεθά σου τὴν διάνοιαν ὅτι μνήμης, καὶ εἰς αὐλὰς τῆς οἰκουμένης ἀπιεζόμεθα τὰ πέρατα. ὅπου γὰρ ἀνὴρ ἀληθινὸν ἔχῃς τὸν μνήμιον ἡμῶν, οὐδὲν οἶμαι δεῖ ἀμφιβάλλειν. οἶδα γάρ σου τὸ γνήσιον τῆς διαθέσεως, τῆς ἀγάπης τὸ θερμόν, τὸ ἀνεπίτρεπτον τῆς γνώμης. διὸ καὶ πάντα καλοῦμέν σου συνεχῶς ἡμῖν ὑπομένειν, καὶ τὰ περὶ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς διαγελίζεσθαι. σφόδρα γὰρ ἡμῖν περισπούδαστον περὶ ταύτης μανθάνειν, καὶ πολλῷ μᾶλλον ἐν ἐρημίᾳ διατρίβοντες ἀπὸ τῶν τοιούτων γραμμάτων καρπωσόμεθα τὴν ἀνάκλησιν.

χ. πμύπτας

σ. ΣΕΒΗΡΙΝΗ ΚΑΙ ΡΩΜΙΛΗ.

χ. Σεβηρίνη
χ. Ρωμίλη

Εἰ μὴ σφόδρα τὸν γνήσιόν μου ἀγαπῶν ἤδειν καὶ τὸν ταυδίον, ἴσως ἂν ἐκ ἡμᾶς ἐπιδεικνυόμενος, καὶ ῥᾳδιουργίαν πολλὴν ἐνεχάλεσα τῆς μακρᾶς ἐκείνης ταύτης σιγῆς, ἴσως ἐσιγήσατε· καὶ ταῦτα πολλὰ καὶ συνεχῆ πρὸς ἡμῶν δεχόμενοι γράμματα. ἀλλ' ὅμως οἶδα ὅτι καὶ σωπῶσαι καὶ γράφουσαι, ὁμοίως περὶ ἡμᾶς διάκεισθε, τοῦτο μόνον ἐγκαλοῦσαν ἂν αἰσχρὸν τῆς σιγῆς ἔνεκεν, εἰ δὲ σφόδρα ἐπιθυμῶ πυκνὰ πρὸς ὑμῶν δέχεσθαι γράμματα περὶ τῆς ὑγιείας ὑμῶν δηλούσα. οὐδὲ γὰρ ἔχοιτ' ἂν καταφυγὴν εἰς τὸ μὴ συνεχῶς ἐπιτυγχάνειν γραμματηφόρου. ὁ γὰρ πολιοῦχος καὶ γλυκύτατος ἀγαπητὸς ἡμῖν Σάγιστος οὐδ' οἶδ' ὅπως πρὸς τοῦτο ὑμῖν διακεῖσθαι ἠδύνατο. ἀλλ' ὅμως οὐδὲ ὕπως ὑμῖν ἐγκαλῶ, διὰ τὸ σφόδρα θαρρεῖν ὑμᾶς περὶ τῆς ἀγάπης. αὐτὸς μόνοι, ἵνικα αὖ ὀξῇ, συνεχῶς ἐπιστέλλων οὐ παύσομαι, οἶδα γὰρ ὑμῶν τὸ γνήσιον καὶ θερμὸν τῆς διαθέσεως.

χ. πολλάκις ἡ συνεχῶς
χ. φέρει

σα. ΣΕΥΗΡΑ.

χ. Σευήρᾳ

Ἐγώ σου τὸν εὐλογεῖν εἶδον μὲν οὐδέποτε τοῖς σωματικοῖς ὀφθαλμοῖς, τοῖς δὲ τῆς ἀγάπης πόθων μᾶλλον ἑωρακάμεν, ἐπιδήπερ καὶ πολὺ τὸ μέσον ἡ τῶν διαστημάτων, ταύτην [δὲ] οὐδέποτε διέρχεται τὸν θεωρεῖν. ὁ γὰρ κύριός μου ὁ πολιοῦχος Λιβάνιος ὑπογράφων ἡμῖν τὴν ζῆλον τῆς σῆς εὐλογείας καὶ τὴν ὀρθῆς πίστεως, καὶ τὸν ταυδίον, σφόδρα ἡμᾶς ἀνεπλέρωσε. διὸ καὶ μηδέποτέ σε ἐωρακότες ἐπιποθοῦμεν ὡσεῖ τοὺς πρὸς τὸν σὸν εὐλαβέστατον γράμμασι, συνεχῶς καὶ αὐτὸν ἡμῖν ὑπομένειν, ἵνικα δὲ ὀξῇ. εἰ γὰρ ἔλθοι συνεχῆς σῆς ἐρημίας ὑπομονὴ ἀπαγγέλουσα ἡμῖν τὰ περὶ τῆς ὑγιείας σου καὶ τὸ οἶκου σου πάντος, μεγίστην ἂν καὶ ἀλλοτρίαν διατρίβοντες ἐν πόνῳ καρπωσόμεθα τὴν ἀνάκλησιν. ἀγάπης γὰρ οὐδὲν ἴσον.

χ. πρὸς τὸ σῶμα πε

χ. διὰ βίβλου

σβ. ΣΕΒΗΡΩ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΩ.

Ημᾶς μὲν, καίτοι χωρίον ἐρημότατον οἰκοῦντας, καὶ ἐπισκαλεῖσθαι πολλάκις πρὸς τὸν σὸν ἐρημίαν, καὶ σὺν ὀκνῷ ἀφικνουμένους ὑπομένειν συνεχῶς ἐρωτῶντες περὶ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς. αὐτὸς δὲ οὐκ οἶδα αἰδοῦ ὅτου μεμικὸς ἡμῶν ὕπως ἐρασὴς ὤν, καὶ πολλὴν θύκολίαν

λίαν

ἵνα ἡ ἐκ τοσούτου καὶ δήμου Διαφήματος πολλῷ καὶ ὀπίσθεν καρπωσώμεθα τὴν συμμαχίαν.

ρξς'. ΡΩΜΑΝΩ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΩ.

Καὶ τοῦτον σὺν, ἡ τῆς μεγάλης σου ἡ ὑψηλῆς ἡ φιλοσόφου γνώμης, ὃ μηδὲ ὁ χιμὼν τοσούτων πεφιγμένον ὑπολαβέσθαι τῆς ἡμετέρας ἀγάπης, ἀλλὰ μᾶλλον ἀκίνητον ἐν ἀκμάζουσαν διατηρῶν τὰ πρὸς ἡμᾶς" φιλανθρωπίαν. τοῦτο γὰρ ἔγνων μὲν καὶ πρὸ τῆς ἐκβολῆς ἀφικνουμένων σαφῶς, ἤδη δὲ ἡ μᾶλλον ἢ πρὸ ἑτέρων μάθω. οἶδα γάρ σου τὸ στέρεον ἡ ἀπερίτρεπτον τῆς διανοίας, ὃ πιπτὸν ἡ ἀκίνητον τῆς γνώμης. διὸ καὶ πολλὰς ἔχω χαρίτας τῇ θεοσεβείᾳ τῇ σῇ, ἡ προκαλοῦσι τὸν βιλάβειαν, ἐν τὸ μείζονος αἰτῶ χαρίτος μέρος, τὸ σκιαχωρῆσαι ἡμῖν ὀπισθέλκειν, ἰσύκα μὴ ὄξῃ. οἶδα γὰρ, ὅσῳ διαμένομεν προκλησιν ἡ ὁ ἀλλοτρία διαπείροντες, ὅταν γραμματα δέξωμεθα τὰ περὶ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς ἡμᾶς* εὐαγγελιζόμενα. σφόδρα γὰρ ὀπιθυμοῦμεν ἡ ἐρρῶσθαι ἐν ὑγιαίνῃ τὸν ζῆλον θεοσέβειαν, ἐπειδήπερ ἡ ὑγίεια ἡ σὴ πολλοῖς στεγνοῖς ἡ λιμῷ ἡ βαρυπενία τυγχάνει, ἡ μυρίων κατορθωμάτων ἐστὶν θέσις.

ρξζ'. *ΡΩΜΙΛΩ ΚΑΙ ΒΥΖΩ ΜΟΝΑΖΟΥΣΙ.

Ἐγὼ μὲν ἐβουλόμην ὑμᾶς ἡ ἐν τῷ προσηγμένους ἰδεῖν. ἀκούων γὰρ ὑμῶν τὸν βιλαβείαν, σφοδρὸς ὑμῶν πόθος ἐρᾷ, τοῖς τῆς ἀγάπης ὀφθαλμοῖς ὑμᾶς φανταζόμενος. ἐπεὶ ἡ τοῦτο τέως οὐκ ἦν ἡ δι' ὃ τῆς ὁδοῦ μῆκος, ἡ δι' τὸν τῶν χιμώνος ὥραν, καὶ διὰ τὴν Ἰσαύρων φόβον, δι' τὴν γραμμάτων ἐπαυσάμεθα ὑμῶν συλλειτουργεῖν τῇ μετανοίᾳ, δηλαδὴ ὑμῖν ποιεῖν τὸν διάθεσιν, ἵν' ἔχωμεν πρὸς τὸν βιλάβειαν τὸν ὑμετέραν. ἔστι γὰρ ἡ σὺν πόρρωθεν ὄντας ἡ μὴ ὁρᾶν ὄντας φίλους. τοιαύτη γὰρ τῆς ἀγάπης ἡ δύναμις· οὐ διαίρεται ὁδοῦ μήκει, οὐδὲ μεθίσταται χρόνου πλήθει, οὐδὲ ὑπὸ πειρασμῶν ἐπαγωγαῖς· ἀλλὰ πάντα πάντων κρείττων, ἡ πρὸς ὕψος ἄφατον αἴρεται. διὰ δὴ τοῦτο ἐν ἡμῖς, ὅπως σφόδρα πρὸς ὑμᾶς διακείμεθα, οὐδὲν τούτων γεγράφαμεν ῥᾳθυμότεροι, ἀλλ' ἡ γράφομεν ἐν προκαλούμεθα ὑμᾶς τὰ περὶ τῆς ὑγιείας τῆς ὑμετέρας δηλοῦν ἡμῖν. οὕτω γὰρ ἡ ἐν ἐρημίᾳ διατρίβοντες πολλῷ καρπωσόμεθα τὸν προκλησιν, ὅταν ἀκούωμεν ὑμᾶς οὕτω βιοῦντας, ἡ τὸν σεμνὸν ταύτην ἐν πεπλημμελῆσθαι ὑμᾶς ὁδόν, ὑγιαίνοντας ἡ ἐρρωμένους.

ρξη'. ΣΑΛΟΥΣΤΙΩ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΩ.

Ὀγχώς ἔτυχεν, ἤλγησα ἀκούσας, ὅτι ἡ σὺ ἡ Θεόφιλος ὁ πρεσβύτερος διέπεσετε. ἔγνων γὰρ ὅτι ὁ μὲν ὑμῶν πάντι ὁμιλίας ἐξέπιεσε" ὁπωσοῦν μιλῶς, ὁ ἦ οὐδέμιδν· καὶ τῆς ἐρημίας μοι τῆς σὺν ταῦτα ἔτι μᾶλλον χαλεπώτερα. βουλήθητι τοίνυν, εἰ μὴ ψεῦδος τοῦτο, δηλῶσαί μοι· εἰ ἦ ἀληθὲς, διορθώσασθαι καὶ ἀπολύσει διεπέρασε. ἐπεὶ σφόδρα με ἔχετε λυπῆσαι, καὶ τοι μεθ' ὑπερβολῆς σφόδρα ἀγαπῶντα ὑμᾶς· ἡ ὃ δὴ χαλεπώτερον, ὅτι ἡ τὰ θεοῦ πολὺ καθ' ἑαυτῶν ὑπεναστάσεσθε ὃ κρίμα ὀργὰ τοσαύτη συζώντες ἐν ὄντα, ἡ τὰ πρὸ ἑαυτῶν οὐκ εἰσφέροντες. ποίαν γὰρ φρίκην συγχώσιν, ἑτέρων δλωκομένων, ἐξοιζουμένων, ἐλαυνομένων, ὑμᾶς μηδὲ

ρξγ. ΡΩΜΑΝΩ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΩ.

ΟΙδα ἀδελφέ, κἀγὼ πρωΐτατα τὴν βλασφημίαν τὴν σὴν ἐδεξάμην, καὶ ἀπὸ τῆς ἀγάπης διεπλεύσαμεν θαυμάζοντές σε τὴν τοῦ βίου ἀκρίβειαν, καὶ ἐκπληττόμενοι τὴν ἀρετὴν σου τὴν ἀμόρφωτον, δι' ἧς πάντας σοὶ ἀντυγχάνοντας χειροῦσαι. διὰ δὴ τοῦτο καὶ ἀπὸ μακροῦ καὶ ἀθρόοι ἀφικόμεθα, ἀεί σε ὀπτάνειν τῆς ἀφορμῆς ἐπιθυμοῦντες, καὶ ὥσπερ ἐν ἐρημίᾳ ἀπενεχθῶμεν, ὀπτασθῆναι σε τῆς ἀγάπης οὐ δυνάμεθα· ἀλλ' ὡς πρόσωπα καὶ πλησίον ὄντα, οὕτω καὶ ὁρᾶσθαι καὶ φθονοῦμεν τοῖς τῆς ἀγάπης ὀφθαλμοῖς σύνεχῶς, μᾶλλον δὲ διηνεκῶς σε βλέποντες, καὶ τοῖς ἄπωθεν ἀπαχθόμενοι σε τὴν βλασφημίαν. παρακαλοῦμεν δὴ καὶ αὐτὸν μεμνῆσθαι ἡμῶν διηνεκῶς, καὶ τὴν ἀγάπην, ἣν ἐξ ἀρχῆς τοῖς ἡμᾶς ἐπεδείξω, ταύτην καὶ νῦν ἀκμάζουσαν διατηρῆν, καὶ βύσσεσθαι μὴ πολλῆς ἐκτενείας χάριν τῆς παραινέσεως τῆς ἡμετέρας, καὶ ὀπτασίαν ἡμῖν, ἰνίκα δὴ ἔξῃ, καὶ τὰ περὶ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς δηλοῦν· ἵνα καὶ ἐν ἐρημίᾳ καθήμενοι πολλὴν χαρπωσώμεθα τὴν παράκλησιν, τῆς ἀπὸ τῆς εὐχῆς σου συμμαχίας ἐκ τοσούτου ἀπολαύοντες διαστήματος.

ρξδ. ΡΩΜΑΝΩ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΩ [ΚΑΙ] μοναζοντι.

ΗΜᾶς τῇ μὲν ἀγάπῃ συνδεδέμεθά σοι, καὶ τῇ διαθέσει, καὶ ὡς πρόσωπα σε ἐσχάτως ὁρῶμεν. τοιοῦτον γὰρ τῆς ἀγάπης τὸ ὀφθαλμοί· οὐκ ἐλάττω διακόπτονται, οὐ χείρονα μύρονται. ἐβουλόμεθα δ' ἂν συνεχέστερον ὀπτάνειν τὴν βλασφημίαν σου· ἀλλ' ὅπερ τοῦτο οὐκ ἔστι ῥᾴδιον διὰ τὴν τῆς ὁδοῦ δυσχωλίαν, καὶ τὴν ἀπορίαν τῶν ὁδοιπόρων, ἰνίκα ἂν ἔξῃ, πειρασόμεθά σου τὴν τιμιότητα, καὶ δηλοῦν σοι ποιούμενοι, ὅτι διηνεκῶς ὑπὲρ μνήμης σε ἔχομεν, ἐν τῇ ψυχῇ τῇ ἡμετέρᾳ περιφέροντες, ὥσπερ δὴ ὤφθημεν. δηλοῦν τοίνυν καὶ αὖθις ἡμῖν συνεχέστερον καὶ περὶ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς, ἵνα καὶ τῷ σώματι κεχωρισμένοι, μανθάνοντες συνεχῶς τὰ περὶ τῆς ῥώσεως τῆς σῆς, εὐθυμότερον ἡμῶμεν, καὶ πολλὴν ἐν ἐρημίᾳ καθήμενοι διαχώμεθα τὴν παράκλησιν. ἃ μικρὰν δὴ ἡμῖν εὐφροσύνην κομίζει τὸ ἀκούειν περὶ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς· καὶ περὶ πάντων εὔχεσθαι ὑπὲρ ἡμῶν παρακαλοῦμεν.

ρξε. ΡΩΜΑΝΩ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΩ.

ΟΥ μόνον τῆς Ἀρμενίων μόνον, οὐδὲ τῆς Καππαδόκων χώρας, ἀλλὰ καὶ πόρρωτέρω, τῆς ἀγάπης σου καὶ τῆς διαθέσεως, ἣν περὶ ἡμᾶς ἐπεδείξω διηνεκῶς, σάλπιγγος λαμπροτέρα ἡ φήμη παρήχησε. διόπερ καὶ ἡμεῖς σφόδρα καλλωπιζόμεθα ὅτι τῇ διαθέσει σου τῆς βλασφημίας, καὶ μακαρίζοντές σε οὐ διαλιμπάνομεν, καὶ σὲ διόμεθα συνεχῶς ὑπερτίθεσθαι ἡμῖν περὶ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς. Εἰ γὰρ καὶ ἐν ἐρημίᾳ καθήμεθα, καὶ πόρρω ὑμῶν ἀπῳκίσμεθα, ἀλλ' ὅμως τῇ τῆς ἀγάπης ἀλύσει συνδεδέμεθά σοι, ἣν ἐξ ἀρχῆς διαθέσει περὶ τὴν σὴν τιμιότητα ἐπεδειξάμεθα, ταύτην, μᾶλλον δὲ καὶ πολλῷ πλείονα καὶ θερμοτέραν νῦν ἔχοντες. Οὐδὲν γὰρ ἡμᾶς οὔτε τοῦ χρόνου τὸ πλῆθος, οὔτε τῆς ὁδοῦ τὸ μῆκος ῥᾳθυμοτέρους εἰς τοῦτο πεποίηκεν, ἀλλὰ τὸ ἀσυνδιαστέρους. Ταῦτ' οὖν εἰδὼς, διασωστά μου τιμιώτατε καὶ εὐλαβέστατε, καὶ λογισάμενος ἡλίκην ἡμῖν χαρὰν συνεχέστερον ὑπερτίθεσθαι, γράφε τὰ περὶ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς, καὶ προθυμοτέρως διηνεκῶς ἐν ταῖς εὐχαῖς σου μεμνημένος εὐχαῖς·

ἵνα

χίσεως ἐμπίπτειν, τοῦτο ἀνδρὸς ἡμαρτον, τοῦτο πηφούσης ψυχῆς, τοῦτο τῆς σῆς ἀγχινοίας τῆς ὑφαλῶς καὶ διεγηγερμένης, τοῦτο μικρὸν στραφέντα ἄξιον, τοῦτο βεβαίων ἀφάντων, τοῦτο ἀποστολικὸν κατόρθωμα. ἐπειδὴ τοίνυν, ἐπὶ σοὶ τὰ ἀγαθὰ τοῦ θεοῦ δοκιμάσαντος σοι καιρὸς ἔστι, καὶ μικρᾶς ἐμπορίας καὶ περιγματείας ὑπόθεσις, ἀρκέσαντος τοῦ θεοῦ πλοῦτον, καὶ πολλῆς τὰ νῦν χρήσασθαι παρακλήσεως, καὶ δεῖ τάχους ἡμῖν ἐπίκειται, ἐσπουδακὼς ἀπαντήσῃς αὐτοῖς. οἶδα γὰρ πεπαιδευμένα μοι, ὅτι τῶν ὁρίων ἐπίσης τῆς Φοινίκης, ἀμέλει μοι λοιπὸν ἔσται, ἀναπαυόμενα, τὸ ἀδικεῖν δέδιμεν. πάλαι ἴσμεν, ὅτι καθάπερ ἄρτις δὲ ἡμᾶς ἀνδραγαθεῖν εἰδώς, ὕστερος ἀπήντησε πολιόν, τὸν μὲν κεκμήκοτας ἀνεγείρων, τὸν δὲ ἐκόντας ἐδράζων καὶ πηγνύς, τὸς δὲ παραπεπτωκότας ἐπανάγων, καὶ τὸν ἀπολωλότας ἀναζητῶν καὶ θυρίσκων, ἅπασαι τὰ ἀγαθὰ συγκόπτων τοῦ φάλαγγα. οἶδα γὰρ, οἶδα σαφῶς τὸ ἀγχίνουν σε τῆς ψυχῆς, τὸ μεμελετημένον τῆς ἀγαθοίας, τὸ ζωηρὸν, τὸ ἐμμελές, τὸ σεσωμένον, τὸ ἀνδρῶδες, τὸ εὔτονον, τὸ καρτερικόν. γράφε τοίνυν ἡμῖν ζωηρῶς καὶ σφοδρῶς τοῦ Φοινίκων ἐπισκόπου τὰ ἀπὸ τῆς ὁδοῦ πυκνὰ πέμπων γράμματα, ἐπεὶ καὶ τῶν ἐκείνου μοι τὰ βύλακα ἔσται τὸν Θεόδοτον σφόδρα ἡμελόρων οὐκ ἐπίσης ἔχεις. ἐν οἷς μοι πάλιν ἀλγοῦμεν μὴ δεχόμενοι γράμματα τῆς σῆς ἡμιότητος. εἰ οἶσθα, καθ' ἑκάστην μοι πέμπε ἡμῖν ζωηρῶς ἐπιστολὰς, ἵνα μανθάνωμεν, πόσον τὸ σεσόφωσε τῆς ὁδοῦ, καὶ εἰ πλησίον γένοιτο τῶν μερῶν ἐκείνων. πάνυ γὰρ μελετῶμεν καὶ φροντίζομεν καὶ βουλόμεθα τοῦτο καθ' ἑκάστην ἡμέραν μανθάνειν. τοῦτ' οὖν εἴδως, κύριέ μου τιμιώτατε, χάρισαι τοῦτο ἡμῖν μεγίστην τὴν χάριν, καὶ ἀρὴν ἢ ἀσχέσιν, καὶ ἐπειδὴ ἀπέλθῃς, συνεχεῖς πέμπειν ἐπιστολὰς, καὶ πάντα ἡμῖν δηλοῦν, ἵνα εἰδῶμεν τὰ κατορθώματα ἢ, χαίρωμεν καὶ εὐφραινώμεθα· ἂν δὲ κωλύματα, πάντα τρόπον καὶ πάσῃ σπουδῇ πειρώμεθα αὐτὰ ἀνελεῖν. καὶ γὰρ ἡσυχάσομεν, καὶ δι' ἑαυτῶν, καὶ δι' ἑτέρων, ὧν ἂν οἴεσθε ᾖ, τοῦτο ποιοῦντες· καὶ μικρὰς καὶ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἀποστέλλειν δεῖ, ὥστε πολλάκις σοι ποιῆσαι τὴν βιβλίαν, τοῦτ' ἔστι τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν. τοῦτ' οὖν εἴδως, τὰ δέοντα σαυτῷ πάρεχε ἡμῖν, τὴν ἀγχίνοιαν, τὴν σπουδὴν, καὶ ἀδελφοὺς δεῖσθαι ἀποστέλλωμεν, καὶ τοῦτον δηλοῦσθαι ἡμῖν· καὶ τῶν λειψάνων ἕνεκεν τῶν ἁγίων μαρτύρων ἀμέλει μου ἔσῃ. καὶ γὰρ εὐθέως ἀπέστειλε τὸν κύριόν μου τὸν βύλακα ἔσται τὸν ὁπίσω τὸν Ὀκτάβιον καὶ Ἀρκάδιον. αὐτὸς γὰρ ἔχει τὰ αἰτήματα ἰσοδύναμα καὶ πολλά· καὶ εἴσω ὀλίγων ἡμερῶν ἀποστελοῦμέν σοι αὐτὰ εἰς τὴν Φοινίκων. μηδὲν τοίνυν ἐλλιμπανέτω τὸν πάντα τῆς σῆς τιμιότητος. τὰ γὰρ πᾶν ἡμῶν ὁρᾷς ὡς ὅσον πεπλήρωται τῆς σπουδῆς. ἀσπάσου, ἵνα τοῦ ὑμῶν χάριν δυνηθῆς τὰ ἀγιώτατα ἐκκλησίας ἀπόστειλον.

ρμβ. ΡΟΥΦΙΝΩ ΕΠΙΣΚΟΠΩ [ΡΩΣΟΥ].

ΟΙδά σε τῆς ἀγάπης ὁ σεβῶν. ὀλίγα μοί σοι ποτε ζωγρήσαντα ἐν Ἀντιοχείᾳ, διασωζόμενα μου τιμιώτατε καὶ βύλακα ἔσται πολλοῦ δέ σε πάντων τῆς βύλακος καὶ τῆς ζωγράφου ἐκλεκτοτέρας, καὶ τῆς ἐμῆς ἀγάπης, ἐξ ἐκείνου, χρόνοι πολλοὶ μεταξὺ γεγόνασι καὶ χρόνου, τοῦ σὲ ἀγαπᾶν ἀκμάζουσαν διατηρούμενον, καὶ ὡς ἔδει καὶ σοφῶν σε ἐφεκτοὺς, ὅπου σε φανταζόμεθα τοῦ προσεύχεσθαι. διὸ καὶ ὅπου ἐσμὲν ἐν ἀδελφοῖς μεμνῆσθαι ἡμῶν διαπαντὸς. ἀπήγγειλεν εἰς χωρίον τῆς καθ' ἡμᾶς οἰκουμένης ἐρημότατον, τοῦ Κυκουσοῦ, καὶ καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἐκ τῆς τῶν Ἰσαύρων πολιορκούμεθα ἐφόδου. ἀλλ' ὅμως καὶ ἐν τοσαύταις ὄντες θλίψεσιν, ἵνα θαρρῶμεν τὴν τῆς ἀγάπης τῆς ὑμετέρας, καὶ ἴσμεν σαφῶς ὅτι γνησίας ἀπολαύομεν βοηθείας, οὐ τοῦ τυχοῦσι καὶ ἐν ταῖς θλίψεσι ταύταις καρπούμεθα τὴν παράκλησιν.

ρπθ. ΠΡΟΚΟΠΙΩ.

Ολίγα μὲν ϛι ζωνεγήρμεθα αὐτῇ, δίκαιον τὰ μὲν ϛαυμασιώτατι πολλῷ δέον πεῖσαι τῆς γνησίας εἰλικφαμεν ἀγάπης, ἀκωλύτμενος ψυχῆς, καὶ τῆς γνησίας καὶ θερμῆς ἀφθόνως. δεῖ καὶ πρὸς αὐτὰ τῆς οἰκουμένης ἀποκαθέντες τὰ πέρματα, ἐπὶ πρὸς αὐτῷ τῶν ἑκάτεν ἐρημίαν ἀπιτρεφθέντες, δεῖ ὃ πάντα χρὴ σε ἀδελφέρειν, ἵνα περ αὐ ἀπίωμεν, καὶ ἔχειν ἐγκεκολαμμένοι τοῦ ζωοδότι, καὶ γράφομεν ἐκ τοσότου ἀφεστήματος, καὶ τὸ ὀφθαλμοφόρον ἀποδιδόναι πρόσωπον. καὶ σὲ παρακαλοῦμεν τὴν ἐμμέλειαν, εἰ μὴ βαρύ, μηδὲ ἐπαχθές, καὶ αὖθις ἡμῖν ταύτην πρόσχειν τὴν χάριν, καὶ τὰ περὶ τῆς ὑγιείας διαγλίζεαι ἡμᾶς τὸ σῆς. μανθάνομεν γὰρ αὐτὰ καὶ μὴ γράφοντος, τῶν ἐκεῖθεν ἀφικνουμένους ἐρωτῶντες, δεῖ ὃ σφόδρα ἀδιακούδαστον ἡμῖν εἶναι δίδυμα τὰ περὶ τὴν ῥώσεως τὸ σῆς καὶ τῆς βύδοκιμήσεως. βουλόμεθα γὰρ καὶ παρὰ τῆς γλώττης τῆς σῆς, καὶ παρὰ τῆς χειρὸς τῆς σῆς ταῦτα δηλοῦσθαι, ὥστε διπλῶν ἡμᾶς καρπούσθαι τὴν ἡδονὴν, ἔκ τε τῆ γράφειν, ἔκ τε τῆ γράμματα δέχεσθαι παρὰ τῆς βύλομείας τῆς σῆς. δίδου γὰρ ταύτην ἡμῖν τὴν χάριν, ἵνα δὲ καὶ τι ἄσαι, καὶ εὔλογον, καὶ πολλῶν ἡμῖν πρόσχρυσαν τὴν εὐφεγσωΐαν.

ρξ. ΡΟΥΦΙΝΩ.

Βουλόμεν μὲ συνεχέτερον ἐπιστέλλειν τῇ ἐμμελείᾳ σε, ἐπειδὴ σε φιλῶ, καὶ σφόδρα φιλῶ, δίκαιον τὰ μὲν αἰδεσιμώτατι καὶ θαυμασιώτατι. καὶ ἀμφότερα ταῦτα οἶδα καὶ αὐτός. ἀλλ' ὅπερ ὃ μὲ ἐν ἡμῖν κεῖται, ὃ γὰρ οὐκ ἐν ἡμῖν, τοῦτ' ἐμὲ φιλεῖν ἡμᾶς κύριοι, τοῦτο γὰρ συνεχῶς ἐπιστέλλειν οὐκέτι, διὰ τε τῆς ὁδοῦ τὴν δυσχολίαν, καὶ τῶν ἐτῶν τὸν ὦρον, ἐκεῖνο μὲ διϊσχυρίζομαι, τοῦτο γὰρ ἐμοὶ κἂν δόξῃ· μᾶλλον γὰρ τοῦτο διϊσχυρίζομαι. εἰ γὰρ καὶ μὴ μόνον ἡ χάρις συνεχῶς ἐπιστέλλομεν, ἀλλὰ γνώμη καὶ ἀληθείᾳ. τοιοῦτον γὰρ ὃ φιλεῖν γνησίως.

ρξα. ΡΟΥΦΙΝΩ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΩ.

Ηλθεν εἰς ἡμᾶς, ὅτι πάλιν ἀνήφθη τὰ ἐν Φοινίκῃ κακὰ, καὶ ἡ τῶν ἐλλιμένων πυξίθη μανία, καὶ πολλοὶ τῶν μαχῶν, οὓς μὲν ἐπλήγησαν, οὓς δὲ ἀπέθανον. διὰ τοῦτό σε μειζόνως ἐπίγω μὴ πλείονος τῶν πάλαι ἀλαθαι τῆς ὁδοῦ, καὶ ϛιῶναι ὅπι τῆς τοιᾶδε πάξεως. οὐ γὰρ οἶδα ὅπι φλυείς μόνον ἐμπόρων ἐν ἐνδυτοις, [καὶ] ἀνχὴ καὶ ἐπιτεχεία καὶ καρτερία καὶ ἐπομονὴ καὶ τῇ ζωοῦσῃ κεχρημένος ἀνδρεία, ἃ καλύσεις αὐτῶν τὴν μανίαν, καὶ τὸν μὲν ἡμῶν ἀνῆκας ἀνακτῆσαι, καὶ πολλὰ ἐργάσαι τὰ ἀγαθά. μὴ τοίνυν μέλλε, μηδὲ ἀναβάλλου, ἀλλὰ πλείονι κέχρησο τῇ πάλαι, ἃ ταῦτα τὰ ἀπαγγελθέντα τοιοῦτον ἐργάζεσθαι. οἶδα γὰρ, εἰ οἰκίαν εἶδες αἰαπτομένην, διεχώρησας ἂν, ἀλλὰ τότε καὶ μείζονα ἐπιθεῖ, ὥστε ἃ τοιοῦτον καταλαβεῖν τὴν φλόγα, καὶ δεῖ σαυτοῦ, ἃ δι' ἑτέρων πόρρω αὖ ἐποίησας τὸν σβέσαι ὃ κακόν. καὶ νῦν τοίνυν ὅπερ τοιαύτη ἀνήφθη πυρά, ἀμέλησον ἂν αὐτὴν καταλαβεῖν ἀναύδαστον· καὶ πόρρω ἐς αὖ τι χρῆσον, ἃ πολλὴ τούτων διόρθωσις. τὸ μὲν γὰρ ἐν ἡσυχίᾳ καὶ γαλήνῃ καὶ μηδενὸς πολεμοῦντος κατηχεῖν τινας, *τῶν τυχόντων ἐστὶ· τὸν δὲ ὅταν τῶν διαβόλου λυμαινομένων, καὶ τῶν δαιμόνων ὁπλιζομένων, ϛιῶναι γενναίως καὶ ἀξαπάσαι τὸν μετ' ἐκείνου τεταγμένους τῶν αἱρέσεων, καὶ τὸν ἄλλους κωλῦσαι εἰς τὰ ἐκείνου

χέρας

* καὶ χ. μανομένων

μας ὑστερηθῆναι. Εἰ δὲ μὴ βουληθείητέ μου δύασχέσθαι, ἀλλὰ τοῖς ἀπατῶσιν ὑμᾶς καὶ ἀναπείθουσι πιθαθῆναι, ἐγὼ αἰδήμων εἰμὶ· ἴσως δὲ καὶ κατάγνωσις αὐτῶν καὶ ἡ ζημία ὅπου τίνα ἔρχεται. εἰ δὲ τῶν μηδὲν τοιοῦτον ἡμῖν, ἀδελφοὶ, δύασχεθέ μου τὸ σφόδρα ὑμᾶς ἀγαπῶντος, καὶ ἐξεῖναι ἐμοὶ δίκαιόν ἐστι, καὶ βοηθεῖν ἡμῖν, καὶ, εἰ βούλεσθε, ἵνα καὶ πέμψωσι πρὸς ὑμᾶς, καὶ δοῦναι ὑμῖν ὑστέροις καθήκει.

ρπζ. ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΙΣ ΡΩΜΑΙΟΙΣ ΕΛΘΟΥΣΙ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ἘΠΙΣΚΟΨΙΝ.

Πολλοὶ ἐπεμελήκατε τούτου, μακαριώτατοι πρεσβύτεροι Ῥωμαίων ἐκκλησίαι, πολλοὶ καὶ ἱδρῶτα. ἀλλ' οὐχ ὑπὲρ τῆς βιωτικῆς καὶ ἐπικήρου τροφῆς, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς παρὰ Θεοῦ ἐκκλησίας συμφερόντως, ὑπὲρ ἣν καὶ πολλῷ μείζονα τὴν πόνων λήψεσθε καὶ βραβεῖα παρὰ τοῦ φιλανθρώπου Θεοῦ. οὐ μικρὰ πόνων καὶ ὑμῖν καὶ ἡμῖν ἔστιν ἡ παροῦσα ἐκκλησία, ὁ πόνος ὑμῶν καὶ ἡ σπουδὴ ὑμῶν μία, ὅτι ὑπὲρ εἰρήνης πασῶν ἐκκλησιῶν ἀκαλὰς ταύτας ἀγάπας, καὶ ὑπὲρ πολλῷ μείζονος τροφίμου ἢ αἰτήσεως αὐτῆς· ἡμῖν δὲ, ὅλη τοσαύτης πρὸ ὑμῶν ἀπολαύομεν ἀγάπης, καὶ παρὰ τοσούτων καὶ τηλικούτων ἀδρῶν πολλῆς τετυχήκαμεν τῆς σπουδῆς, καὶ ὃν σώματι τοσούτοι διακεχωρισμένοις ὁδοῦ μήκει τῇ τῆς ἀγάπης ἀλύτοις ὑμῖν αὐξεῖς ἐνεδήσατε μιᾷ πολλῆς τῆς ἀκριβείας. ὑπὲρ ταῦτα χάριτας ὑμῖν ἴσμεν πολλὰς, καὶ διαχρήσεσθε ὑμῶν τῇ πολλῇ βύσσῃ οὐ παυόμεθα. βοᾷ μὲν γὰρ αὐτὴν καὶ αὐτὴ τῶν πραγμάτων ἡ φωνή· οὐ δυνάμεθα δὲ ἡμεῖς διὰ τὴν ἡμετέραν τὸν ἐργαζόμενον γλῶτταν. ὃ δὲ καὶ παραινῶ ὑμῖν ἐπιστέλλομαι, οὐκ ἀπὸ ῥᾳθυμίας, μὴ ἀπὸ τοῦ τῆς πίστεως ἕνεκα πεποίθαμεν. καὶ γοῦν βουλεύσασθαι τὸ κυρίου μᾶλλον καὶ τὸ ἡμετέρου καὶ τὸ βιλαβεστάτου προσυπάρχειν ὑμῖν ἐπιστολῆς, καὶ ἐφελεῖσθαι ὑμᾶς ἐπιδεδώκαμεν παρόντος, καὶ παρακαλοῦμεν ὑμᾶς μὴ τῆς παρούσης ὑμῖν ἀγάπης αὐξεῖν ἐπιδέχεσθαι, καὶ ἐπαινετὸν τὰ περὶ τῆς ὑγιείας ἡμῖν δηλοῦσαι τῆς ὑμετέρας, περὶ ἧς σφόδρα περιεπούδακεν ἡμῖν μανθάνειν. ἀκαρὲς γὰρ τὸ τὴν προσηκοῦσαν σπουδὴν ἐπιδείξασθαι εἰς τὴν τὸ παράπαν ἐκπεσεῖν, εἰς ὃ ἐστι ἀφιγμένοι, οὐδὲν οἴμαι δεῖσθαι τὴν βιλαβεστάτην ὑμῶν τῆς ἐπιρρώσεως ἐπικουρίας. καὶ τάχ' ἂν πλέον πεποιήκατε διὰ τῆς σπουδῆς, ἢ διὰ παντὸς ἐπιδείξασθε τὸ χρέος.

χ. δίρα

ρπη. ΠΡΟΒΗ "ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΕΝ ΡΩΜΗ.

χ. ἰπσ.

ΕΙ καὶ πολλῷ διαφέρομεθα τῷ μέσῳ τῆς ὁδοῦ, ἀλλὰ τῆς γνησίας καὶ ἐν ἕρμασι ἀγάπης, ὡς πλέοντες καὶ πάντα τὰ σὰ ὁρῶντες, οὕτως ἀκριβῶς πάντων ἐπιλήφθημεν, τὴν ἐπιοῦσαν ἀφικνουμένων πρὸς ἡμᾶς ἀπαγγελοῦσιν περὶ τῆς σῆς εὐημερίας ταῦτα, ἅπερ ἐπιθυμοῦμεν μανθάνειν. ἀφ' οὗ σοι χάριτας ἴσμεν πολλὰς καὶ μεγάλας, καὶ διαβρωνύμεθα καὶ καλλωπιζόμεθα ὅτι τῇ ἀληθείᾳ τῆς εὐημερίας σου. καὶ τὸν ἀγαπητὸν, καὶ εὐλαβέστατον πρεσβύτερον Ἰσαάκιον, καὶ τιμίους ἀφ' ἑκάστου Παῦλον καὶ Διόσκορον ἐπεμάθομέν σε τῇ κοσμιότητι, ὡς εἰς λιμένα, ἀφ' οὗ ἀρτίως ἀπεπλεύκατε καὶ ἀπεμπόντες χεῖρας. ἰδοὺ τούτων αὐξεῖς, ὡς σοι πρέπον ἐστὶ, διάνοια μὲν τιμιωτάτη καὶ εὐγνεστάτη, καὶ διακλήθητι (οἶδα γὰρ ὅσος ἐστὶ σοι τῆς φιλοθεσύνης ταύτης ὁ μισθὸς) καὶ ἰσάκις ἂν ἐξῇ. συνεχάρημεν ἡμῖν δηλοῦντα τὰ περὶ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς, περὶ ἧς σφόδρα περιεπούδακεν ἡμῖν μανθάνειν, ἐπειδήπερ καὶ σφόδρα αὐτῆς δυνεχόμεθα.

ρπθ. ΠΡΟ-

Οἱ κυβερνῆται ἐσωσθησαν ὑπὸ τοῦ θαλάσσης τὸν κυμαινομένου καὶ ἐγερθέντα, καὶ πολλοὶ καὶ χειμῶνα καὶ τὸν ζάλην, οὐ μόνον οὐκ ἀφίασι τὸ πλοῖον, ἀλλὰ καὶ τότε πλείονι τῇ σπουδῇ καὶ μείζονι τῇ προθυμίᾳ καὶ αὖθις ἀνήφθησαν, καὶ σὺν ἄλλοις διεγείρεσι· καὶ ἵνα καὶ πάλιν ὅταν ἴδωσι πυρετὸν ἐγερθέντα καὶ σφοδρὸν γινόμενον, οὐ μόνον οὐκ ἀπολιμπάνουσι τοσαῦτα, ἀλλὰ καὶ τότε καὶ αὖθις πολύτα ποιοῦσι καὶ δι' ἑαυτοῦ, καὶ δι' ἑτέρων, μείζονι χεχρημένοι τῇ σπουδῇ καὶ τῇ προθυμίᾳ, ὥστε λῦσαι τὸ κακόν. τίνες ἕτεκεν ταῦτα λέγω; ἵνα μή τις ὑμᾶς ἀπατήσῃ διὰ τὴν ταραχὴν τὴν γεγενημένην καταλιπεῖν τὴν Φοινίκην, καὶ ἀναχωρῆσαι ἐκεῖθεν· ἀλλ' ἴσως πλείους αἱ δυσχολίαι, καὶ χαλεπώτερα τὰ κύματα, καὶ μείζων ἡ ταραχή, τοσούτῳ μᾶλλον ἐμμένετε σπουδάζοντες, νηφοντες, ἀγρυπνοῦντες, πλείονα προθυμίαν ἐπιδεικνύμενοι, ὥστε μὴ τὴν οἰκοδομὴν ὑμῶν τὴν κοινὴν κατὰ μηδὲν * τοσοῦτον πόνον ἀναφελῆναι, μηδὲ τὴν γεωργίαν ὑμῶν ἀφανισθῆναι. ἰκανὸς γὰρ ὁ Θεὸς καὶ τὴν ταραχὴν λῦσαι, καὶ τῆς ἀστομοιῆς ὑμῖν δοῦναι καὶ μισθόν. οὐδὲ γὰρ τοσοῦτος ὑμῖν ὁ μισθός, ὅσον μετὰ δυσκολίας καὶ πραγματευόμενοι, ἐσος ὅτι ὑμῖν νῦν, ὅτε πολλὴ ἡ δυσχολία, πολλὴ ἡ ταραχὴ, πολλοὶ καὶ σκανδαλίζοντες. σκοποῦντες τοίνυν καὶ τὸ κάματον, ὃν σκάπτετε, καὶ τοὺς πόνους, οὓς ὑπομένετε, καὶ τὰ καταβήματα, ἃ καταβαίνετε, καὶ ὅτι χάριτι Θεοῦ τοσοῦτον κατελύσατε μέρος τῆς ἀσεβείας, καὶ εἰς προσκυνοῦντα τὰ πρόσωπα τῆς Φοινίκης ἦλθε, καὶ ὅτι πλείων ὑμῖν ὁ μισθός, καὶ μείζων ἡ ἀμοιβή, καὶ ὅτι ταχέως ὁ Θεὸς καὶ τὰ κωλύματα λύσει, καὶ πολλὰς ὑμῖν τῆς ἀστομοιῆς δώσει καὶ διπλόους, ταῦτα ἐνθυμήθητε, εἰπέ σθε. οὐδὲν γὰρ ὑμῖν ἔλλειμμα οὐδὲ ταῦτα· ἀλλὰ τῆς αὐτῆς ἀφθονίας καὶ δαψιλείας ἀπολαύουσι ὑμᾶς ἐκέλευσα, εἴτε ἐν εὐδύμασιν, εἴτε ἐν ἀστοδύμασιν, εἴτε ἐν ἀγαθοφαῖς τῶν ἀδελφῶν. εἰ δὲ ἡμεῖς ἐν τοσαύτῃ θλίψει ὄντες, καὶ πρόσοδον καὶ ἐρημίαν, οἰκοῦντες τὴν Κυκκουσὸν, τοσαύτην ποιούμεθα φροντίδα τῶν καταβημάτων τῶν ὑμετέρων, πολλῷ μᾶλλον ὑμᾶς δεῖ πολλῆς ἐπιμελείας ἀπολαύειν (καὶ τὴν χρείαν λέγω τὴν ἀναγκαίων) τὰ περὶ ἑαυτῶν σπουδάζοντας. παρακαλῶ τοίνυν, μηδεὶς ὑμᾶς φοβείσθω. καὶ γὰρ καὶ τὰ καταβήματα χρηστοτέρας ἔχει ἐλπίδας, καὶ δυνήσεσθε τοῦτο μαθεῖν ἀπὸ τῶν διηγεμάτων τῶν ἀπιόντων παρὰ τοῦ κυρίου μου τοῦ βουλευτοῦ τοῦ πρεσβυτέρου Κωνσταντίου· καὶ ἐὰν παραμείνητε, καὶ μυεῖα ἢ τὰ κωλύματα, πάντων ἀπελεύσεσθε. οὐδὲν γὰρ ἀστομοιῆς ἴσον καὶ καρτερείας. πέτρα γάρ ἐστιν· αἱ δὲ ταραχαὶ αὗται καὶ αἱ ἐπιβουλαὶ, αἱ περὶ τὴν ἐκκλησίαν γινόμεναι κύμασιν ἔοικασι προσρηγνυμένοις τῇ πέτρᾳ καὶ διαλυομένοις εἰς οἰκεῖον ἀφανῆ. σκοπήσατε ὅσα καὶ μακάριοι ἀπόστολοι ἔπαθον καὶ παρὰ οἰκείων, καὶ παρὰ ἀλλοτρίων, καὶ ὅτι πάντα καὶ χρήσιμον τοῦ κηρύγματος διὰ πειρασμῶν, διὰ κινδύνων, δι' ἐπιβουλῶν διώδυσαν, εἰς δεσμωτήρια, καὶ λύσεις, καὶ ἀπαγωγὰς, καὶ μάστιγας, καὶ λιμοὺς, καὶ γυμνότητας καὶ διαπρωϊσμοί. ἀλλ' ὅμως καὶ ἐν αὐταῖς ταῖς ἀσφαλεστέραις οἰκοῦντες, τῆς ἐγχελεθείσης αὐταῖς οἰκονομίας οὐκ ἀφίστανο. ἀλλ' ὁ μακάριος Παῦλος καὶ δεσμωτήριον οἰκῶν, καὶ μεμαστιγωμένος, καὶ ἅπαξ λιθασθεὶς, καὶ ξύλῳ τρισσὸν δεδεμένος, καὶ τοσαῦτα πάσχων, καὶ ἐμπαγόμενος εἰς τὸ δεσμωτήριον, καὶ δεσμοφύλακα ἐδίδαξε, καὶ τὰ περὶ ἑαυτοῦ πάντα ἐποίει. ταῦτ' οὖν ἅπαντα, καὶ τὰ τοιαῦτα λογιζόμενοι, καὶ θαρρήσαντες πρὸς ἐκείνου τὸν ἀγαθὸν, γίνεσθε ἑδραῖοι, ἀμετακίνητοι, δυσεξαπάτητοι, τὴν τοῦ Θεοῦ ἐλπίδα δυναμένοι καὶ τὴν ἐκεῖθεν συμμαχίαν, ἧς ἴσον οὐδέν· καὶ ὑπογράψατε ἡμῖν περὶ πάντων σπουδάσατε ἐξ αὐτῆς. διὰ γὰρ τοῦτο καὶ Ἰωάννῃ βουληθεῖσα προσδύτερον εἰς τὸν ἀπεστείλατο, ὥστε παρακαλέσαι ὑμῶν τὴν καρδίαν, καὶ μὴ ἀφεῖναι ὑπὸ μηδενὸς σαλευθῆναι. ἐγὼ δὲ ἐμαυτὸν πεπεικα, καὶ λόγοις παρακαλῶν, καὶ συμβουλὰς διορθῶν, καὶ τὴν χρείαν τὴν ἀφανίαν ποιούμενος, ὥστε ἐν μηδενὶ ὑμᾶς

χ. μαινομένου

τὸν

χ. ἐκκλησίας

χ. διάνοιαν.

τῆς οἰκίας ἐκπηδῆσαι ἰῶσαι, καθῆσαι, ὥσπερ τινὸς καπηλοῦ, τὴν φόβου τῆς φήμης αὐτὸν ἐλαφρύνοντος. Οὐκ ἐδιήθησαν μαχαίρας Ἰσαυρικῆς εἰς ὃ καταλύσαι Ⓐ βίον, ἀλλ' ἐν τῇ χειρὶ παγῆτις οὕτως ἀπέπνευσαν· ἢ γάρ ἐστιν αὐτοῖς τῆς τοῦ θανάτου φυγῆς ἡ προφάσις, θανάτου προφάσις χαλεπωτάτη. ἐν τούτοις τὰ ἡμέτερα. ἢ ζῶντα εἰρήκαμεν, οὐχ ἵνα σε λυπήσωμεν (οἶδα γὰρ οἶδα ὅτι καθάψεταί σου τὰ εἰρημένα) ἀλλ' ἵνα τοῦ αἰτήσω εἴπωμεν τῆς μακρᾶς ταύτης σιγῆς, ἢ τί δέποτε οὕτω καὶ βεκδίως ἐπεσάλκαμεν. ὅτε γὰρ πάντες ἡμᾶς ἀπέλιπον, ὡς μηδὲ θύρᾳ τινὰ Ⓐ ἐκείσε ἀφικνούμενοι, ἀλλὰ ἀναγκαθίως Ⓐ ζωὸν τὰ ἡμῖν προσδύσεσι δύασῆσαί τε ἐστιν, ἢ πέμψαι πρὸς τοῦ ἡμετέραν θαυμασιότητα. δέξαιμος τοίνυν αὐτοῦ, ὡς σοι πρέπον, ταχέως ἡμῖν ἐκπεμφον διαγελιζόμενον τὴν ὑγίειαν τῆς σῆς ἐμμελείας. οἶδα γὰρ ὅπως ἡμῖν ἐφιλοσοφήσειν τοῦτο μεμαθήκοι.

ρπδ'. ΠΟΛΥΒΙΩ.

Τοῦδε ἐδάφους ἢ τὴν τοίχων τῆς πόλεως ἐκβεβλήμεθα, τῆς δ' χωρίου πόλεως οὐ μετῳκίσθημεν. Εἰ γὰρ ὑμεῖς ἡ πόλις, μὴν ὑμῶν ἦμεν ἀεὶ ἢ ἐν ὑμῖν, δῆλον ὅτι ἢ ἐντεῦθεν ἀφέξοντες, τοῦ πόλιν οἰκοῦμεν ἐκείνου. ἐ γὰρ ἐν ἀφαιτούμεθα ὑμῶν τὰς ψυχάς, δῆ οἶδ' ὅτι, ἢ ὅπερ μὴν ἀπίωμεν, πολλὰς ὑμᾶς τοῦ σφοδροὺς ἡμῶν ἐραστὰς ὅτι ἀφιοίας ἀφιέξοντες ἀπίμεν. τοῦτο ἡμᾶς οὔτε τοῦ ἐρημίαν τοῦ χωρίου τούτου (ἢ γὰρ πάσης τῆς οἰκουμένης ἐστὶν ἐρημότατον) οὔτε τοῦ πολιορκίαν τῶν λῃστῶν (ἢ γὰρ καθ' ἑκάστην πολιορκοῦνται τὴν ἡμέραν) ἢ τὸ ἐστιᾶν πικτόμενοι λιμὸν ἀφίησιν ὁρᾶν· ὅπου δὲ μὴ σῶμα ἡμῖν ἐκεῖ ἵδρυται, ἡ δ' ψυχὴ πρὸ ὑμῶν διαπαντός. ἀλλ' ὅπου τοῖς οὕτω διακειμένοις πρέπει σφόδρα ἢ ἀφιλοσόφητος καὶ σωματικὴ προῖσία, ἢ λυτὸς μὴ γινόμεθα ἐνταῦθα οὐκ ἔνι, ἵνα δ' αὐτῇ φαρμακεῖ μέγιστον, ἡ διὰ τῶν γραμμάτων συνουσία. πρόσεχετε ταύτην ἡμῖν διαφυλακῆς, ἢ ταύτης ἀπολλάγμεθα τῆς ἀθυμίας. ἱκανὸς γὰρ σὺ, διαυτὰ θαυμασιώτατε, ἢ διὰ γραμμῆς σοφίζεσθαι πρὸς ἡδονήν.

ρπε'. ΠΟΡΦΥΡΙΩ ΕΠΙΣΚΟΠΩ.

Οἶδά σε τῆς ἀγάπης ὃ φέρον, ὃ ἀφείτρεπτον, ὃ ἀκλινές· ἢ ὡς εὐθυμία πρὸς γραμμάτων δυσκολία αὐτοῦ πρόσαγαλέσαι δύναιτ' ἄν. τοῦτο διὰ τῶν ἔργων ἔδειξας. διὰ τοῦτο δ' ἡμᾶς, καίτοι ἐν ἀρρωστίᾳ καθεστῶτες, ἢ εἰς ὃ πάσης τῆς καθ' ἡμᾶς οἰκουμένης ἐρημότατον χωρίον ἀπειληφότες, τοῦ Κιλικίου, ἢ ἐκ τῆς τῶν Ἰσαύρων ἐφόδου πολιορκούμενοι, ἐ ἐν πολλαῖς ὀδύναις ἀφιέντες, ἢ χαρᾶς ἢ τὸ ἐφιλοσοφεῖν ἐπιδιδόμενον πρόσορμον τῇ βιλαβείᾳ τῇ σῇ, τῷ σώματι μὲν διεσπικότες, τῇ ψυχῇ δέ σοι ζωοδεδεμένοι, ἐ μεγίστῳ ἐντεῦθεν καρπούμεθα τοῦ πρόκλησιν. Εἰ γὰρ ἐ πολλὴ τῆς ἐντεῦθεν διαστάσεως ἡ δυσκολία, ἀλλ' ἓν τοῦτο μέγιστον ἐντεῦθεν καρπούμενοι, ὃ ἐκ γλυκέων ὑμῖν ἔσῃ, ἢ ζωοχῶς δυνάσθαι, ὀλίγου τὸ μέσον τῆς ὁδοῦ ζωὸν τῆς ὄντος, ἢ ὑπαντᾶν πρὸς τοῦ ὑμετέραν βιλάβειαν, ἢ δέχεσθαι πρὸ ὑμῶν γράμματα. ἢ γὰρ ζωὴν ἀπολαύομεν τῆς ἑορτῆς. ἑορτοῦ γὰρ ἐγὼ τοῦτο πάθημα, ἢ πάμπολυ, ἢ πολλῆς ἡδονῆς ἐντεῦθεν. ἐπεὶ μακρὰ αἰθυπτιν τῆς ἐρημίας ἐ τὸ φόβου ἢ τῆς ἀγωνίας λαφόμεθα.

ρπς'. ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΕΝ ΦΟΙΝΙΚΗ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΥΣ ἢ μοναζούσας αὐτὸν κατηχοῦσι τοῦ ἕλληνας.

ρπβ. ΠΕΝΤΑΔΙΑ ΔΙΑΚΟΝΩ.

ΤΩι μὲ τεφδόωσι μακαρίζω, οὓς ἀνεδήσω ⸂δὲ τιῶ δεσμῶ τῆς αἱρέσεως, πθήτα ἐλαμβόη παθεῖν ὑπὲρ τῆς ἀληθείας. δεσμὸ τοῦτο ἡ τ Θεὸν ὑπερασπίζοντά σου ἔχεις μὴ πολ- 5
Σειρ δ. κα. λῆς τῆς σφοδρότητος. Εως γὰρ θανάτου, φησὶν, ἠγώνισαι ὑπὲρ τῆς ἀληθείας, καὶ ὁ Κύριος πολεμήσει ὑπὲρ σοῦ, ὅπερ καὶ γέγονε. μέχρι γὰρ τοσούτου δραμοῦσα ⸂ καλὸν τοῦτον ἀγῶνα, πολλὰ μόνθην ἐπιτασσόμενα βεβοῆσα. τούτου μὲ οὖν ἕνεκεν χαίρω. ὅτῳ ἔγνων ὅτι βουλθύει ⸂δεῖ ἀποδημίας, καὶ μεταξῆναι ἐκέθεν βούλει, ⸂δεκαλῶ σε τιῶ πιμότητα μηδὲν τοιοῦτον εἰπόησαι, μηδὲ βουλθύσασθαι· ⸂ρῶτοι μὲ δὶ αὐτὸ τοῦτο, ὅτι δὴ τεῖχισμα τῆς πό- 10
λεως εἶ τῆς αὐτόθι, ⸂ λιμιλιὰ θύρις, καὶ βακτηρία, καὶ πῖχος ἀσφαλὲς τοῖς καθαπονουμθόοις. μηδὲ τοσαύτιν ἀπὸ τῶν χθρῶν ἐμποείαν ῥίψῃς, μηδὲ τοσοῦτον ⸂ρὸς χέρδος, τοσούτους καὶ ἑκάστιν ἡμέραν ζωώγουσα θησαυροὺς ἀπὸ τῆς πρ̈οισίας τῆς αὐτόθι. οἵ τε γὰρ ἐρῶντες, οἵ τε ἀκούοντές σου καὶ κατορθώματα οὐ μικρὰ χαρδαίνουσιν. οἶδα δ' ἡλίκην τ̈ν φέρει σοι τ̈ μισθόν. ⸂ρῶτοι μὲ, ὅπερ ἔφην, ἀφ' τούτου ⸂δεκαλοῦμθι αὐτόθι μθύειν. καὶ γὰρ πιέζει σ' μικρὰν δέδωκας τῆς ὠφελείας, ἰὼ πρ̈έχρης ὀφὲ τῆς αὐτόθι ⸂δαμονῆς. ἔσῳτα δ' οὐδὲ ἡ τῶ ἔτους ὥρα ὀπιτηδεπτὴ τούτῳ. οἶδα γὰρ σου τὸ σώματος τιὴν ἀσθένειαν, καὶ πῶς οὐ ῥᾳδίᾳ σοι κινῆσθαι σὺ χρυμῷ ποσὶ τῷ χιόνι. ⸂ρὸς τούτοις, ὡς ἀκούομθν, καὶ τὰ Ισαυρικὰ δυθεῖ. πθόλα τοίνυν ταῦτα λογισαμθόη, ὡς ⸂ικὸς, μηδαμοῦ τίως κινῆσθαι καταδέχου, καὶ ⸂δεῖ τούτου χράψαι ἡμῖν ἀφ' ταχέων ⸂δεκλήθητι, καὶ ⸂δεῖ τῆς υἱείας ⸂ικεχῶς ἀνθου τῆς σῆς. 20
ἐπεὶ καὶ νιῶ ἀλγήσαιμθν μὴ δεξάμθνοι χράμματά σου τῆς πιμότητος, καὶ σὺ φερεπόλι καθεσήκαμθν μήποτε ἀῤῥωσία τοῦτο διεκώλυσεν. ἵν' οὖν καὶ ταύτιν ἀπέλκης ἡμᾶν τιὴ φερεπόλα, ταχέως ἡμῖν πέμψοι ὁπισολιὸ ταῦτα δηλοῦσαν.

ρπγ. ΠΟΛΥΒΙΩ.

ΑΛλος μὲ ἀνῖος ⸂ ἀφόρητος ⸂ χρυμὸς ⸂ σὺ ταῦθα, τιῶ πολλιῶ ἐρημίᾳ τοῦ χωρίου, τ̈ χθεπωτάτιν ἀῤῥωσίᾳ (καὶ γὰρ καὶ ἀῤῥωσία σὺ τοῦτο ⸂δεικνυμθν) ἀπωδύσατο αὐ ⸂ ἐνδιώσησι· ἐγὼ δ' ταῦτα ἀφεὶς, ⸂ χωρισμοὶ ὀλοφύρομαι ⸂ ὑμέτερον, ὃ καὶ ἐρημίας καὶ τόσου καὶ χιμῶνος βαρύτερον ἐμοὶ, καὶ νιῶ αὖθ' χθεπώτερον, ἢ ⸂σεῖτερον, ἐ- 30
ποίησεν ὁ χειμών. καὶ γὰρ ἰῶ μόνιον ⸂εἶχον ⸂δαμθῆναι τοῦ πικροτάτου τούτου χωρισμοῦ, ὃ ἀφ' χραμμάτων ὑμῖν ὁμιλεῖν, ⸂ ταύτιν ἐπιλθεῖν ἡμᾶς ἀφίλεν, ταῖς ὁδοῖς ἀποκλείσασα τῇ πολλῇ τῆς χιόνος φορᾷ, καὶ ὅτι ⸂ δὲ ὑμῶν ⸂δαθμίσθαι καὶ συγγνώσθαι ἡμῖν, ὅτι σὺ τοσ- χ. ἔξωθεν
ῦτον αἰῶνα ἰῶμαι καὶ ἀποδημήσασα ⸂ὸς ὑμᾶς ἀφικόμην. καὶ νιῶ δ' οὐκ ἔλαττον τῶν Ισαύρων ὁ φόβος, ἀλλὰ καὶ πολλῷ πλέον· ὃ αὖθ' δὴ τοῦτο ποιεῖ, τιὴ ἐρημίᾳ ὀπιτείνων, πάντα ἐλαιώνων, 35
φυλαδύων, μετθφάσας ποιῶν. οὐθὲις γὰρ οἴκοι λοιπὸν μθύειν ἀνέχεται, ἀλλ' ἕκαστος τιὴν ἑαυτ̈ ⸂ ἀπολιπὼν ἀποπηδᾷ· καὶ αἱ μὲ πόλεις εἰσὶ λοιπὸν τοῖχοι καὶ ὄρφοι, αἱ δ' φάραγγες χ. κατάλιπον
καὶ αἱ πάσαι πόλεις. καὶ καθάπερ τὰ ἄγρια τ̈ν θηρίων, παρδάλεις καὶ λέοντες, τιὴν ἔρημον τ̈ν οἰκουμθόων πόλεων ἀσφαλεστέραν αὐτοῖς εἰ)νομίζει· ὅτω δὴ ⸂ τιὴν Αρμθνίαν οἰκοῦντες αὐθάδεστοι· καὶ καθ' ἑκάστιν ἡμέραν τόπους ἐκ τόπων ἀναγκαζόμενα μεταπηδᾶν, 40
Αμαζόνων καὶ Νομάδων τινῶν βίον ζῶντες, καὶ ὑδαμοῦ στῆναι θαῤῥοῦντες. ὅτω πάντα τὰ σὺ ταῦ θορύβου γέμει καὶ ταραχ̈ς. καὶ οὗ μὲ τ̈ πρ̈οισία σφάττουσι, καὶ ὑσὶ, δούλους αὐτ' ἐλευθέρων ποιοῦσι· οὗ δ' τ̈ φήμ̈ δραπέτας ἐργάζονται, καὶ ὀπλίδας, μᾶλλον δ' καὶ ἀναιδεστάτους. ὅσοι γὰρ νέοι καμιδ̈, σὺ μίσ̈ νυκτὶ πολλάκις καὶ κρυμῷ πάντα πτηνοῦ, ἀθέσον

τ̈ς

ὁ Διαλύοντες ἢ ἀθετεῖτες τοιοῦτος, ἢ ὑπερβαίνουσας καθ' ἑαυτῶν σωρεύοντες ταῖς πυμωείας. μηδὲν τοίνυν διδῶμεν τῇ ἀπιλογουμένῃ, καὶ τὸν ὁδὸν ταχὺ βαίνωμεν, καὶ θυμῷ πολλῷ μεθύωσι, καὶ φόνοι βλέπωσιν, εἰς ἀγελότητα θηρίων ἐκ τῆς πυμωείας ἐκπεσόντες. ὁ γὰρ μὴ ζῶν σήμερον ὄξαρ πάσας τὰς τῶν ποικίλων αὐτῶν ἐπιβουλῶν, οὐδ' οὐ
χ. αὐτοῦ 5 ἢ εἰς ὃ μέλλει αὔριζομένῳ ἐν ἀσφαλείᾳ καθεδεῖται πολλῇ· καὶ ἡμεῖς ἢ αὐτὴ, βέλεσι πικρῶν ἐβλήθησαν αἱ πλευραὶ αὐτῶν, ἢ ἐξηθάνησαν ἐπ' αὐτὸν αἱ γλῶσσαι αὐτῶν· ὅπερ ἢ ἐγένετο ἢ ἔσται, ὥστε καὶ τὸ μεῖζον καρπώσασθαι ⟨ω⟩ μισθὸν, ἐν λαμπρότητος στεφάνους λαβεῖν, ἐκείνους τε ἀμετρωπότατα ὑποδιδόντας μείζονι ἀναδοθῆναι κολάσει. τί γὰρ ἐλλιπὲς ὑπεβουλῆς; ποῖον δ' ὅπως μηχανημάτων οὐκ ἐκίνησαν, ὑπαγόρευτος ὑπεκλαβοῦσι τῇ
10 σαρκὶ σου ἢ γλυκυτάτῃ ψυχῇ; κατήγαγον εἰς ἀγορὰν τὸν ἐκκλησίαν ἢ θαλάμους πλέον εἰδῆμεν οὐδέν· ἀπὸ ἀγορᾶς εἰς δικαστήριον, ἀπὸ δικαστηρίου εἰς δεσμωτήριον· ψευδομαρτύρων ἠκόπησαν γλῶσσας, συκοφαντίαν ἔρραψαν αἰσχίστου, φόνους εἰργάσαντο, ἢ χαμάρρους αἱμάτων ῥεῦσαι ἐποίησαν, ἐν πυρὶ ἢ σιδήρῳ σώματα νέων ἀνάλωσαν, ἄνδρας τοσούτους ἢ τοιούτους πληγαῖς, αἰκισμοῖς, μυρίαις τιμωρίαις ὠμείβαλον· πόντα ἐκίνησαν, ἵνα
15 δυνηθῶσιν ἀναγκάσαι σε ἢ βιάσασθαι, ὦ φόβῳ εἴ τοι τοῦ θυμοῦ ὧν ἤδεις· καὶ καθάπερ ἀετὸς ὑψηλὰ πετόμενος, ὅτῳ ἀρρήξασα αὐτῶν τὰ δίκτυα, πρὸς τὸ σὸν πρέπον τῆς ἐλευθερίας αἰθέρος ὕψος, οὐ παλαιωθεῖσα πρὸς αὐτῶν, ἀλλὰ ἢ συκοφαντίας αὐτὸν ἀποφύσασα ἐπὶ τῷ ἐγκλήματι τούτῳ τῷ ἐμπρησμοῦ, ἐφ' ᾧ μάλιστα ἐδόκουν μεγαφρονεῖν ⟨ω⟩ ἄθλιοι ἢ παλαίπωροι. ἀνοσιώσασι τοίνυν τὰ πρελθόντα ἅπαντα, πόσα κύματα, ἐν χιμῶνά σοι
20 οὐκ εἰργάσατο· πόση ζάλη, ἢ κλυδώνιον οὐκ ἐσοίησεν, ἀλλ' ἐν μέσῃ μεσημβρίᾳ θαλάττῃ μὴ γαλήνης ἐπλεύσας, προσδοκᾷ παχέως καὶ ⟨ω⟩ λιμένα μὴ πολλοῦ τοῦ φαίνου. ὅπῃ ὁ ἢ σὸς ἡμῶν βούλει μανθάνειν, ζῶμεν, ὑγιαίνομεν, πάσης ἀπαλλάγημεν ἀῤῥωστίας. εἰ δὲ ἢ ἠῤῥωσθημεν, ἱκανοὶ ἡμῖν φάρμακοι εἰς ὑγίειαν τῆς σῆς εὐλαβείας ἡ ἀγάπη ἡ γνησία ἐν θερμῇ ἢ τεθραμμένῃ ἢ ἀσθενεστάτῃ. ἐπεὶ δῶν ὁ τὸν τυχοῦσαν ἡμῖν εὐφροσύνην φέρει ὁ συν-
25 εχῶς μανθάνειν τὰ σὰ τῆς ῥώσεώς σου ἐν τῆς ἀσφαλείας ἅπασης, ⟨ω⟩ δεκτὸν ἔσται ἡμῖν, ὁ ἢ χωρὶς ⟨ω⟩ δεκλήσεως ἐθέλοντας ποιεῖν, ζωοτέχνημα ἡμῖν ὑπάρχειν τὰ σὰ τῆς ὑγιείας σου καὶ τὸ οἶκου σου πάντας καὶ τῶν προσηκόντων σοι. οἶδα γὰρ ὅπως καὶ σε ἢ ⟨ω⟩ εὐλογημένον σε οἶκοι πάντα μεμιμήμεθα.

30 ρπα. ΠΕΝΤΑΔΙΑ ΔΙΑΚΟΝΩ.

Μακρὰν εἰσίγησας σιγῶν, καίτοι πολλῶν ὄντων τῶν ἐκεῖθεν ἀφικνουμένων πρὸς ἡμᾶς. τί ποτ' οὖν αἰ εἶπ ὁ ἄπιστος τῶν γραμμάτων ὁ δόρυβος; ἄπαυστος. τοῦτο οὐκ ἀν ἄπιστον. οἶδα γὰρ σε τὸν μεγάλιον ἢ ὑψηλὸν ψυχῶν, τὸν ἢ ἐν πολλοῖς κλυδωνίοις δεινα-
35 μένων ἐξ οὐείας πλεῖν, καὶ ἐν μέσοις κύμασι γαλήνης ἀπολαύειν λιμένος. καὶ τοῦτο δι' αὐτῶν τῶν γραμμάτων ἐδήλωσας, καὶ πρὸς αὐτὰς ἐκάστας τῆς οἰκουμένης ἦλθεν ἡ φήμη τὰ σὰ φέρουσα κατορθώματα, καὶ πάντες ἀνακηρύττουσιν, ὅτι καὶ ἐν ἰδίῳ χωρίῳ ἱδρυμένη, καὶ τὸν πόρρωθεν ὄντας ἀφ' ἑστίας τῆς θυλαβείας τῆς σῆς διεγείρεις, καὶ προθυμοτέρους ποιεῖς. τίς οὖν αἰτία τῆς σιγῆς; ἐγὼ μὲν εἶπον οὐκ ἔχω· ⟨ω⟩ δεκαλῶ δέ σε τὴν ἐμμέλειαν ἀφ' τὰ γράμματα ἐγκλείοντός σου τῇ εὐλαβείᾳ, δι' αὐτῶν δηλῶσαι ἡμῖν τὰ σὰ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς καὶ τῆς εὐθυμίας καὶ τῆς ἀσφαλείας καὶ σε καὶ τὸ οἶκο σου πάντος· ἵνα καὶ ὁ τοσοῦτος καθήμενοι ἀφεκήματος, καὶ ἐν ὅτῳ χαλεπωτάτῃ ἐρημίᾳ ἀφορτείζοντες, πολλῷ ἀπὸ τῶν τοιούτων γραμμάτων καρπωσώμεθα τὸν ⟨ω⟩ δέκλησιν.

ρπβ. ΠΕΝ.

να, ἐ ὃ τὴν οἰκουμένην καθαλῦσαι ταραχήν· ἢ πάντας ὑμᾶς παρακαλοῦμεν βοηθῆσι, ὥστε τὴν πόλιν ἐλευθερίαν ταύτην λυθεῖσαν ποτε, ἢ εἰς λοιπὸν ἀπώλειαν μεταβᾶσι χαλεπήν. τοῦτο γὰρ ποιοῦντες μὴ λυπήσετε. λαμπάδιον γὰρ ἔχει χρυσοῦν, πλείονα χολὴν ἔχετε νῦν περισκαρτερῶν τὰς ψυχὰς ἢ μετὰ θλίψεως λαμπάδος. ὃ μικρὸν ἦν τοῦτο τῷ φιλῶν θεῷ παρασχεῖν. μὴ λυπήσητε οὖν τοῦτο ποιοῦντες, ἵνα καὶ δόξῃ, ἢ γράφητε ἡμῖν συνεχῶς. εἰ γὰρ ἢ πολλῷ τῷ μήκει τῆς ἐμπορείας ὑμῶν ἀπεχώμεθα, ἀλλ' οὐ παυόμεθα καθ' ἑκάστην ἡμέραν μεμνώμενοι τῆς ὑμετέρας, ἢ ὅταν ἐκεῖθεν ἀφικνουμένους, εἰ καὶ τύπων ἀσθενείας ὑπομένομεν, ἐρωτῶντες ἢ παρεργαζόμενοι. ἵν' οὖν σαφέστερον πάντα εἰδότες ὦμεν, ὅταν ἐγχωρῇ, πέμπετε τοῦτον ἡμῖν τὸν χάρτην, περὶ τῆς ὑγιείας τῆς ὑμετέρας διαγγέλλοντες ἡμᾶς· ἵνα ἢ ἡ ἐρημία διπλασίονα τὰ πονούμενα τὴν παράκλησιν.

ροθ. ΠΕΛΑΓΙΩ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΩ.

Οἶδά σου τὸ πρᾶον, τὸ ὑπεικές, τὸ χρηστόν, τὸ γλυκύ, τὸ θερμὸν τῆς ἀγάπης, τὸ γνήσιον τῆς διαθέσεως τῆς περὶ ἡμᾶς. διὰ τοῦτο παρακαλῶ σε τὴν ἡμετέραν μετὰ πολλῆς τῆς προθυμίας, ἢ δῆλον ποιῆσαι, ὅπως ὅπως ἂν ᾖ, ὅτι διανοίας σε περιφέρω. παρακαλῶ οὖν ἵνα ἕτερον δεχώμεθα τὴν ὑφεσιν, μὴ μόνον ἀπὸ τοῦ γράφειν, ἀλλὰ ἢ ἀπὸ τοῦ μεμνῆσθαι καὶ περὶ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς. δῆλον ἡμῖν ταῦτα ποιοῦντες. καὶ γὰρ εἰς χεῖρον τούτου ἐρημίαν διατρίβομεν, δεχόμενοι παντὸς πρὸς ὑμᾶς τοὺς ἀγαπῶντας ἡμᾶς γράμματα, πολλῆς ἀπολαυσόμεθα τῆς ὑφέσεως.

ρπ. ΠΕΝΤΑΔΙΑ ΔΙΑΚΟΝΩ.

Ἐγώσου τὸν ἀγάπων, ὃν περὶ ἡμᾶς ἔχεις, ἤδειν μὴ δὲ ἔμπροσθεν δι' αὐτῆς μαθὼν τῶν γραμμάτων· ἔμαθον δὲ σαφέστερον παρ' ἐξ ὧν ἐπέσταλκας ἡμῖν. καὶ διὰ τοῦτο μᾶλλόν σε θαυμάζομεν, ὅ δεῖ σε γράφειν μόνον, ἀλλὰ καὶ διὰ σὲ ἀπαλλαγῆναι ἡμῖν πρώτα τὰ γελοιώδη. τοῦτο γὰρ καὶ χαρᾶσης ἡμῖν καὶ μεμνῆσθαι ὅτι τὰ ἡμέτερα. διὰ ταῦτα σκιρτῶμεν, χαίρομεν, ὑφεσιν ἔχομεν, μεγίστην παράκλησιν καὶ ἐρημία τοσαύτη καθήμενοι τὴν αἵρεσιν ἔχομεν τὴν σὴν, τὴν ἴσην σου, τὴν ἀπείκαστον τὴν ὑψηλὴν, δι' ἧς κατήχησας μὲν σὺν ἰσαποστόλοις, καθαίρων δὲ τὴν διαβόλου πλάνην, πλεῖστας δὲ σὺν καὶ τῆς ἀληθείας ἀγωνιζομένους, καθάπερ ἄρτι ἀπὸ γλυκαίνου τὸ πόλεμον ὑπόπαιον ἡσσασα λαμπρῶν, καὶ νίκην ἀραμένη φαιδράν. καὶ ἡμᾶς δὲ τοσαύτης ἐνέπλησας ἡδονῆς, ὡς νομίζειν μήτε ἐν ἀλλοτρίᾳ εἶναι, μήτε ἐν ξένῃ γῇ, μήτε ἐν ἐρημίᾳ, ἀλλ' ἐν ἕξει πάσῃ καὶ μᾶλλον ἐν ἕξει), ἢ ἐν τῷ σοφᾶν σε τῇ τῆς ψυχῆς ἀρετῇ. χαῖρε τοίνυν καὶ διαπαντὸς τοιαύτην ἀραμένη νίκην, καὶ τοιούτοις ἅπασι βιάκολος ὑπισχνούμενα θήρας, καὶ ἁλιεύοντας αὐτῆς ἐμφράξασα γλώττας, ἐ λυσαῦντα ἀπορράψασα στόματα. τοιοῦτον γὰρ ἡ ἀλήθεια μᾶλλον ἧς ἠγωνίσω, καὶ σὺν ἧς ἐσφάγης πολλάκις· ἐν ἕρκεσι ῥήμασι κατέφθορεν συνεφθαρμένων· ὥσπερ οὖν ὁ ψεῦδος, καὶ μυρίους ἑτέρους ἄλλην λόγων ἁλύσεις, διαῤῥᾳ ἢ καταπίπτει ῥᾳδίως, καὶ ἀράχνης ἐστὶν ἀσθενέστερον. χαῖρε τοίνυν ἐν ἕρκεσι. ὁ γὰρ παύσομαι συνεχῶς ταῦτα λέγων τὰ ῥήματα, αἰδρίζου ἢ κατανοῦ ἢ καταγέλα πάσης ἐπαγομένης σοι πρὸς αὐτὴν ὑπερβολῆς. ὅσῳ γὰρ ἂν χαλεπώτερον ἀγελαίωσι, τοσούτῳ βαθυτέρας καθ' ἑαυτῆς ἐλίσσας ὑπιφέρουσι· σὲ μὲν οὐδὲ μικρὸν ἀδικοῦντες, ὥσπερ οὐδὲ τὸν πέτρον τὰ κύματα, ἑαυτοὺς

ἐφέλκυς. Παλαιστοὶ μὲν γὰρ, ὦ Φοίνικες, καθὼς ἔγνωσαν σαφῶς, οὐκ ἐδίξαντο Ⓐ τὰς τῶν ἐναντίων ἁπτὰς λέγειν σκῶμμα, οὐδὲ ἀπηρίστως αὐτοὺς ἠξίωσαν· οὐδὲ αἰσχρὸν, ὡς ἔγνω, χ. καταγέλασον καὶ τὸ ταρσοὺς μετὰ σκώμματος ζητεῖσθαι. καὶ ὁ Γαβάλων ἐκκωμῳδεῖται τὴν τῶν ἡμετέρων φίλων, ὅτι ἀναγκάζονται αὐτοὺς Ⓐ ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως τὴν ταχίστην αὐτὴν ζωγρεῖν θαι, καὶ τέως διατρίβειν. πολλῆς τοίνυν σοι δεῖ τῆς μελέτης, πολλῆς τῆς ἀκριβείας, ὥστε καὶ τοῦτο διορθῶσαι ὃ μέσος, τῷ διαστῆναι μὲν γράμμα τῷ αἰσχίονι σου τοῦ κυρίου ὃς ἐπεσκόπει τοῦ Θεοδώρου. καὶ τὸ Φαρίτειον λυπηρὸν μὲν καὶ σφόδρα αἰσχρὸν· πλὴν ἀλλ' ὅμως Ⓐ παρεσύρησαν αὐτὸ οὔτε ζωέτυχοι τοῖς ἐκείνοις, ὡς φῂς, οὔτε αἰσχυντηλοὶ αὐτοῖς κεκτημένοι, ἀλλ' ὡς λέγουσιν, ἐπὶ μισθῷ ἡμῶν ἐσπάκασι, μηδὲν τούτων κοινωνήσαντες τοῖς αὐτοῖς, ἐπεὶ ἀπόντων ἡμᾶς ὁ Φαρίτειος, τοῦδε μόνου ἔχει συγγνώμην. ὁ αὐτὸς κλῆρος αὐτὸν πᾶς καὶ πλάνη καὶ ὠδύρετο καὶ ἐφρύττε καὶ μὲν ἡμῶν ὅλως ἐῶ τὴν γνώμην. ἀλλ' ἵνα μὴ τούτους ποιήσωμεν ἀποπηδῆσαι καὶ τραχύτερα ἐργασώμεθα, μᾶλλον ἅπαντα τοῦδε τὸν ἐπιτιμίου, τοῦδε σαυτῷ κάτιχε, ὦ μῦ πολλῆς ἡμερότητος αὐτοῖς τοῦ σφέγου (οἶδα γὰρ σε ὃ οἰκονομικὸν) καὶ λέγε ὅτι καὶ ἡμεῖς ἠκούσαμεν, ὅτι σφόδρα πλήττει ὅτι τοῖς ἡγουμένοις, καὶ ὅτι ἕτοιμος ἐῶ πάντα παθεῖν ὑπὲρ τοῦ διορθῶσαι πάντα καὶ κακῶς τολμηθέντα. ὃ σῶμα ἡμῖν ἡ ὑγιεία πολλὴ, καὶ τὰ λείψανα τῆς ἀῤῥωστίας ἀπιθάνατα. ὅταν γὰρ ἐννοήσωμεν ὅσον σοι καὶ τούτου φροντὶς, οὐ μικρὰ ἡ τοῦτο ὑγιείας ἡμῖν ὑπόθεσις γίνεται, ὅτι οὕτω σφοδρὸν ἔρωτα ἐῶ ἔχομεν. ὁ Θεός σοι τῆς τοιαύτης ἀσυδησίας, τῆς ἀγάπης, τοῦ ζήλου, τῆς ἀκριβείας δῴη Ⓐ μισθὸν καὶ ὃν πρότερον βίῳ, καὶ τῷ μέλλοντι αἰῶνι, καὶ τιμήσαι καὶ φερωνύμησέ σε καὶ ἀσφαλίσαιτο καὶ καταξιώσαι τῶν ἀπορρήτων ἐκείνων ἀγαθῶν. δοίη δὲ καὶ ἡμῖν ταχέως ἰδεῖν σου τὸ πρόσωπον, ἀπολαῦσαί σε τῆς γλυκείας ψυχῆς, καὶ τὴν καλλίστην ταύτην ἑορτὴν ἀγαγεῖν. οἶδα γὰρ ὅλη καὶ ἑορτὴ ἡμῖν καὶ πανήγυρις, ὃ καταξιωθῆναι τῆς ἡδίστης καὶ πολλῶν ἀγαθῶν γεμούσης συνουσίας σου [καὶ ταύτης] ἀπολαῦσαι πάλιν.

ροζ. ΠΑΙΑΝΙΩ.

ΑΝεπνεύσαμεν, ἐκουφίσαμεν, οὐκέτι ἀλλοτρίως, οὐδὲ ξένως οἰκεῖα ἠγούμεθα, τῆς σῆς θαυμασιότητος τοῖς τοιούτοις πάρουσαν ἐπιμελούσης πολιτείας. ποῖος γὰρ ἡμῖν τοιοῦτος ἡδονὴ ὃ τὸ σε πλάσιος ἀπολελαυκέναι ἡμᾶς. ἢ γὰρ σὺ ἡμεῖς, τῆς ψυχῆς οὗ ὄντι ἡ ἀρετὴ, καὶ ὅτε ἐμοὶ σοὶ ἐστὶ τὰ αὐτοῖς ἀφελεῖσθαι ἴσχυσιν, ὅτε καὶ ἀπέδωκε. πῶς γὰρ τοῦ μὴ ἀφαιρεθῆσαι; σκιρτῶμεν γὰρ ὅτι μεγίστη τοῦδε κλῆσις τοῖς ἐλαυνομένοις, τοῖς σφαπομένοις, τοῖς διωκομένοις εἰς τὴν πόλιν ἐκείνην εἰσὶ λήλυθας, κεφὰ ὄφελος, καὶ λιμένι βύρσατος τούτων ἁπάντων ἡδύσμος. καὶ γὰρ οἶδα κερδαίνειν ἃ κερδαίνειν χρή. χάρις δὴ λοιπὸν ἡμῖν τῆς καταρθωμένης σου τὸ μέγεθος, καὶ λέγε σαφῶς πόσους κεκμηκότας ἀνέστησας, πόσους κατὰ πεζοπορίαν ἀνώρθωσας, τίνας σαλευομένους ἐστήριξας, πόσι πεπονηκόσι τὸ μακρῷ τούτῳ πολέμῳ πῆξις, τίνας ῥᾳθυμοῦντας ἀσυδαίους ἐποίησας, τίνας ἀσυδαίους ὄντας ἀσυδαιοτέρους εἰργάσω, καὶ πόθεν ἁπλῶς καθ' ἕκαστα καὶ ὅτι τῆς τοιαύτης ἀνδραγαθήματα. οἶδα μὲν γὰρ ταῦτα καὶ τοῦ τῶν γραμμάτων τοῦ σοῦ, ὅτι μὲν τὴν ψυχὴν οἶδα τὸν σὸν, καὶ Ⓐ θηταῖον ἀθλητὴν, καὶ Ⓐ θαυμαστὸν ἀγωνιστὴν. ἀλλ' ὅτι βούλομαι ἐκ τῆς ποθεινοτάτης μοι γλώττης ταῦτα μαθεῖν. δίδου δὴ ταύτην ἡμῖν τὴν αἴτησιν. οἶδα γὰρ ἁλίσκεσθαι ἡμῖν χαρᾶς χάριν τοῦτο ποιῶν.

* ὑπόθεσις

ρογ. ΠΑΛΛΑΔΙΩ ΕΠΙΣΚΟΠΩ*.

ΥΠὲρ μὲν τοῦ καθ' ἡμᾶς αὐτοῦ οὐδὲν διέμεθα τοῦδε κλήσεως (ἔχει γὰρ ἡμῖν εἰς παράκλησιν ἡ τῶν γεγυμνασμένων ὑπόθεσις) θρηνοῦμεν δὲ τὴν κοινὴν τῶν ἐκκλησιῶν χήνω-

νων φορτικὸς, μηδεὶς μηδὲ ἐπαχθὴς γινέσθω τούτοις ἕνεκεν τῆς ἐπιστολῆς· ἀλλὰ γράφε ἡμῖν συνεχῶς καὶ περὶ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς, καὶ τῆς διατριβῆς τῆς αὐτόθι, καὶ τῆς εὐδοκιμήσεώς σου, καὶ τῆς εὐθυμίας. οὐ γὰρ τοῦ τυχεῖν καὶ σὺ ἑρμαίας τοιαύτης διατριβόντες καρπωσόμεθα παράκλησιν, τοιαῦτα παρὰ τῆς σῆς διανοίας διηγήματα.

ροε. ΠΑΙΑΝΙΩ.

ΧΑλεπὰ τὰ γενόμενα· ἀλλ' οὐχ οὕτως τῶν παρόντων καὶ" αὐτῶν γνησίως, ἀλλ' οὕτως τῶν ποθουμένων δηλῶσαι ἀναγκαῖον. καθάπερ γὰρ τὰ διαθήματα τῶν ζώντων πολλῷ τῷ θυμῷ ταῖς ἀγχόναις τῶν δορκάδων ἐμπίπτοντα, πρὸς τὰ βαθύτερα τῶν αὐλάγγων ὠθοῦσι τὰ ξίφη· οὕτω δὴ καὶ ἡμεῖς ταῖς παρούσαις ταύταις τολμῶντες, τὸ χαλεπὸν τῆς γλώττης πῦρ καὶ τῆς ἑαυτῶν ζωάγρισι κεφαλῆς. Εἰ δ' ἐγκαλλωπίζονται οἷς ποιοῦσι, καὶ δηλοῦ τοῦτο μᾶλιστα" Εἰσὶ θηρίων καὶ πλειόνων ἄξιοι δακρύων, ὅτι καὶ ζῶντα πλάττοντες, καὶ τύπτοις ἐγκαλλωπιζόμενοι, χαλεπωτέρας ἑαυτοῖς ταῖς βύθιαις κατασκευάζουσι. τύπτοις οὖν δεῖ θηρίων διωκεῖν· τοῖς δὲ πικρῶς οὕτω σφαττομένοις καὶ αὐτὴν ζωπυρεῖσθαι τὴν βεβαίαν, τὴν τεφρώσαν τὴν ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἀποκειμένων, καὶ" ζῶντα μείζονι ποιεῖσθαι καὶ σαφεστάτην ἀπόδειξιν τῆς καλοκαγαθίας πληρῆ. Εἰ γὰρ μὴ καλὸν αὐτὸν ἐδέξατο, οὐκ ἂν τοσοῦτον ἔπνευσε θεῖον πνεῦμα αὐτῷ. ταῦτ' οὖν ἀπόντα σὲ νοῶν, δέσποτά μου θαυμασιώτατε, μείζονι δεῖ παρακλήσεως, καὶ γράφε συνεχῶς ἡμῖν καὶ περὶ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς, καὶ τῆς διατριβῆς τῆς αὐτόθι, καὶ τῆς εὐδοκιμήσεώς σου καὶ τῆς εὐθυμίας. οὐ γὰρ τοῦ τυχεῖν καὶ σὺ ἑρμαίας τοιαύτης διατριβόντες καρπωσόμεθα τὴν παράκλησιν, τοιαῦτα παρὰ τῆς θαυμασιότητος διηγήματα.

ροϛ. ΠΑΙΑΝΙΩ.

ΟΤαν σὲ νοήσω, δέσποτά μου θαυμασιώτατε καὶ μέλιτος ἡμῖν γλυκύτερε, ὅτι βαρὺ καὶ ἐπαχθὲς τὸ χειροῆθες ἡμῶν, λογιζόμενος οἷς πεπόμα μεταχειρίζεις, καὶ ὅτι πολιπολέκλησεν καταρθοῖς, μᾶλλον δ' οἰκουμενίῳ ὁλέκλησι δηλοῖ τὸ πόλεως ἐκείνης, σκίρτα καὶ θυφείου. μετὰ γὰρ τὴν ὠφελείας πολλὴν ἕξεσί σοι καρποῦσθαι καὶ τὴν ἡδονήν· εἰ γὰρ χρήματά τινες συλλέγοντες, τά τε ἀπολλύμενα καὶ ἀπολλύοντα αὐτοῖς, τοσαύτης ἐμφορεῖται θυμηδίας, καὶ οἰκιῶν καὶ γυναικὸς καὶ τέκνων καὶ πάντων τῶν προσηκόντων ὅτι πολὺ χαριζόμενοι χρόνοι· πῶς δ' οὐ παραστήσει λόγος τὴν ἡδονὴν καὶ πλοῦτον, τὸ τοσούτων θησαυρῶν, ὧν καθ' ἑκάστην ζωάγρει ἡμέραν καὶ φαινόμενος αὐτόθι μόνον; καὶ γὰρ δὴ καὶ γελασείων σε ζῶντα λέγω (καὶ ἴσασι καὶ ἀπόντες σε ζῶντα περὶ ἡμῶν ἀκούοντες ἐν ζῶντα) ἀλλ' ἡδόμενος σφόδρα ἐπὶ χαίρων καὶ παρευδόμενος ὑπὸ τῆς εὐφεσωίας. ἔρρωσο γὰρ καὶ φαινόμενος πολλοῖς ὀρθώσας τὴν αὐτόθι, σπείξαι, ἀλεῖψαι, συγκροτῆσαι. οἶδα ἐγὼ τὰ ἔρισθέα τὰ ἐμὰ, οἶδά σου ζῶ καὶ ἀνδραγαθίας ζῶ αὐτόθι, τὰ ζῆλοι, τὰ ἀγρυπνίας, τὰ δρόμους, τὰ πόνους τῆς ψυχῆς, τὰ πρόθυμα, τὰ ἐλευθερίαν, μᾶλλον καὶ ὑπισχόμενον καὶ παρέχοντα, τὸ καιρὸν τοῦτο ἀπαιτοῦντος, μὴ τὸ προσήκοντος μᾶλλον μέσου. καὶ ἐθαύμαζόν σε ἐκ' ἐκείνοις· πολλῷ δὲ πλέον ἐννοῶν, ὅτι καὶ μηδενός σοι" παραστάντος αὐτόθι, ἀλλὰ τῶν μὲ φθονούντων, τῶν δὲ ἐλαττουμένων, τῶν δὲ κρυπτομένων, μόνος ἔσχας ὅτι τῆς παρατάξεως, τὸ μέτωπον αὐτῆς καταπλήσας, καὶ οὐδένα ἀφεὶς χρόνον λειποτακτῆσαι, ἀλλὰ καὶ σὺν μὴ τῶν ἐναντίων τεταγμένος τῇ ἐμμελείᾳ σου καθ' ἑκάστην ἡμέραν μιδίσας. οὐ δηλῶ ταῦτα δὲ θαυμάζω μόνον, ἀλλ' ὅτι καὶ ἐν ἱδρυμένος χωρίῳ τῶν οἰκουμένων ἅπασαν μεμιμᾶς, καὶ τὸ Παλαιστίνη, τὰ τὸ Φοινίκη, τὰ τὸ Κιλικίᾳ, ὧν καὶ μάλιστα φεύγεις ἐφείλεις.

χ. παρόντων

χ. ἐλεεινοὶ

χ. τούτων

χ. τὴν θησαυρὸν, ὃν

χ. θαυμαστὸν ὄντος

τοῦτο, ἀλλ' ἀποδημία καὶ μετάστασις ἀπὸ τῶν χειόνων ἐπὶ τὰ βελτίω. Ταῦτ' οὖν ἅπαντα λογιζόμενοι φέρε ἡμεῖς γενναίως τὸ συμβὰν, καὶ διηνεκεῖ τῷ θεῷ εὐχαριστῶμεν θεῷ. Εἰ γὰρ καὶ χαλεπώτερα ἦν πληγὴ γένοιτο τοῖς τὸ νεανικὸν οὕσαις τοῦ πατρὸς καταλαβεῖν, ἀλλὰ καὶ λαμπρότερος σοι ὁ στέφανος τῆς ὑπομονῆς, καὶ μείζω τὰ βραβεῖα μετὰ παῤῥησίας καὶ δοξολογίας φερούσης τὸ πάθος. Ἵν' οὖν καὶ ἡμεῖς μὴ σφόδρα ἀλγῶμεν, ἀλλ' εἰδῶμεν σαφῶς, ὅτι γέγονέ σοί τι πλέον ἀπὸ τῶν γραμμάτων τῶν ἡμετέρων, μὴ κατοκνήσῃς ἡμῖν γράψαι τοῦτο αὖθις δηλώσας, ὅτι σοι τῆς ἀθυμίας διεσκέδασται τὸ νέφος, καὶ τὸ πολὺ τῆς ὀδύνης τῷ ἕλκους ὑπετέτμηται. Εἰ γὰρ ταῦτα μαθοιμεν, ὑ παυσόμεθα ψιφάδας ὑπιστολῶν πέμπειν σοι. καὶ γὰρ ὑχ ὡς ἔτυχεν ἀντιτρίβεσθά σε τ ἀθυμίας, γνησίας ἀεὶ καὶ εἰλικρινοῦς καὶ τιμῆς καὶ αἰδοῦς καὶ ἀγάπης ἀπολαύσαντες τῶν τ σῆς κοσμιότητος· ὧν ξυνεχῶς μεμνημένοι ἀκμάζουσαν τὴν πρὸς σὲ Ἀφθόνιον διατηροῦμεν, καὶ πρὸς αὐτὴν ἀφικόμεθα τῆς εἰκυμοσύνης ταύτης ἑκάστης.

χ. πάντοτε σοὶ ἡ σὴν κοσμιότητα

ρογ'. ΟΥΡΒΙΚΙΩ ΕΠΙΣΚΟΠΩ.

χ. Οὐρβικίῳ

Εἰ ἠ πολλὰ ἔχω χρέοιτο μὴ συγγινώσκοντός σε τῇ βλασφημίᾳ, ἀλλ' ὥσθ' ὑποτεθῆναι ῥᾳθυμοτέρους πρὸς τὸ φιλεῖν γέγονα. τοιαύτη γὰρ τῆς γνησίας ἀγάπης ἡ φύσις· ὑ χρόνῳ μακρῷ μαραίνεται, ὑ δυσκολίᾳ πραγμάτων ἀμαυροῦται· ἀλλὰ μᾶλλον διὰ τούτων ἀκμάζουσα. διὸ δὴ καὶ ἡμεῖς καὶ ὑ πολλαῖς ἀφορμαῖς χρώμενοι, καὶ πάνυ εἰς τὸ ἑκάστου τῆς οἰκουμένης ἐρωμένους ἀπενεχθέντες, καὶ φόβῳ συζώντες διηνεκεῖ τῶν τῆδε ληστῶν, καὶ πολιορκίᾳ καμὴ (καθ' ἑκάστην γὰρ ἡμέραν ἡ Κουκουσὸς πολιορκεῖται, καὶ ὁδοὶ τῶν ληστῶν ἀποτειχισάντων) ὅμως τούτων μεγάλα ῥᾳθυμότεροι πρὸς τὸ διηνεκές· ἀλλὰ καὶ γράφομεν, καὶ τὸ ὀφειλόμενον ἀποδιδόαμεν πρόσρησιν, καὶ σε προσκαλούμεθα, εἰ μὴ βαρύ, μηδὲ ἐπαχθές, καὶ αὖθις ἡμῖν ἐπιστέλλειν. ὕτω γὰρ καὶ ἡδονῇ πολλῇ καρπωσόμεθα πρὸς ὑμᾶς τῶν οὕτω γνησίως ἀγαπώντων ἡμᾶς δεξόμενοι γράμματα, καὶ ἀφ' τούτων τὸ προσῆκον φαντασόμενοι τὸ ὑμέτερον.

χ. πάνυ

ροη'. ΠΑΙΑΝΙΩ.

ΦΟβρα μὲ αἰτωλέρωσας καὶ σκιρτᾶν ἐποίησας, ὅτι πᾶν λυπηρὸν ἀπαγγείλας τούτοις ἐπέθηκας τὸ ῥῆμα, ὃ πᾶσι τοῖς συμβαίνουσιν ὑπολέγειν χρή, Εἰ πάν, δόξα δὲ τῷ Θεῷ πάντων ἕνεκεν. τοῦτο τὸ ῥῆμα κηρία τοῦ Ἀφθόνου πληγή, τοῦτο μείζων τῶν λεγόντων τὸ πάντα κανδύνου ἀσφαλείας καὶ ἡδονῆς ὑποθήκη. ἅμα τε γὰρ τις ἐφθέγξατο τοῦτο, ἢ σκεδάννυ ἢ θύραθεν τ ἀθυμίας τὸ νέφος. μὴ δὲ παύσῃ τοῦτο αὖθις τι λέγων, ἢ σὺν ἄλλοις παιδεύων. οὕτω δὲ ὁ χαμαὶ ὁ καταλαβών, κἂν πταχύτερος γένηται, εἰς γαλιλαίαν μεταχήσεται· οὕτω καὶ οἱ χαμαζόμενοι πλείονα καρπώσονται τὴν "ἀμοιβὴν μοῦ" ἣν καὶ τῶν ὀφθαλμῶν ἀπαλλαγῶμεν. τοῦτο Ⓦ ἰωβ ἐστὶ φθόνος, τοῦτο δὲ ῥῆμα Ⓦ Ἀφθόνου ἐστὶν εὕρημα δὲ ἐγκαλυφάμενοι διαχωρῆσαι πεπείκασι, τοῦτο θορύβου πάντος διαίρεσις. ὡς δὲ τοῦτο ἐπάδων τοῖς γινομένοις ἅπασι· τοῦ πόνου ἕνεκεν λοιπὸν μηδεὶς εἰσκλαύτω. Εἰ γὰρ ἡ ἔρημον χωρίον ἡ Κουκουσός, ἀλλ' ὅμως δὲ ἡσυχίας ἀπολαύομεν ἐνταῦθα, ἢ οὐδὲ τυχὸν ἐκ τῆς ἀθυμίας τῆς νῦν τὴν ὁδὸν γινομένης ἡμῖν Ἀφ' τῆς οἴκοι καθέδρας τὴν διηνεκῆ διορθώσασθαι ἰσχύσαιμεν. διὸ δὴ μέλλητε πάλιν ἡμᾶς ἀναγκάζειν τόπους ἐκ τόπων ἀμείβειν, ἀλλ' ἐκεῖ μὲ πεισόμεθα, ἢ μάλιστα, τῷ χαίρειν ὀπὶ γύρεις ὦσι. μηδενὶ τοί-

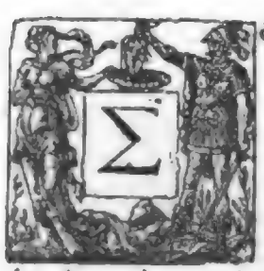
χ. ἡδονῇ
χ. ἢ τῷ

μὴ τῶν ἄλλων χωρίων ὃ ὲν αὐτῇ φερόμενον ὠφέλητις (οὐδὲ γὰρ ὲν τῇ πόλει ἀφέλημεν, ἐπειδὴ περ οὐδὲ τοῦτο ἀσφαλές) δεσμωτηρίου ὴ πόντος χείρονα ὑποδήσαντες οἴκησιν. μᾶ γὰρ τὸ καθ' ἑκάστην, ὡς εἶπεν, πλοῦ ἡμέραν ὅπου θύραις ἡμῖν ἐπ) θάλατον, τῶν Ισαύρων πόντα ἐπιόντων, ἢ πυρὶ ἢ σιδήρῳ ἢ σώματα ἢ οἰκοδομήματα ἀφανίζόντων, ἢ λιμὸν διδοίκαμεν, ὃν ἡ στενοχωρία, ἢ ὃ πλῆθος τῶν ὲν ταῖς Ισαυρικοῖς πειρᾶ ἀπειλεῖ. ἢ ἀρρωστίαν ὴ μαχαίρᾳ πλοῦ ἀπὸ τοῦ χειμῶνος ἢ τῆς ὑποχόδους φυγῆς ἐγγενομένου ἡμῖν ὑποδεήσαντες, πολλῷ ὃ μᾶλλον χαλεπὸν αὐτῆς ἀφαιρεθῆναι. ὀλίγα ὴ αὐτῆς ὠφελήσαμεν λείψανα. ἀλλ' ὅμως ἢ ὲν τοσούτοις ὄντες κακοῖς ἢ τηλικαύταις ὠφελήσεσι, μεγίστῳ καρπούμενα τοῦ ὠφελεῖσθαι ὲν τῆς ὑμετέρας ἀγάπης τῆς θερμῆς, ἢ γνησίας, καὶ ἀπειρέπτου. ταῦτ' οὖν εἰδότες, ὑποκρ ἡμῖν διαπελίζεσθαι περὶ τῆς ὑγιείας τῆς ὑμετέρας μὴ κατακλῆται. εἰ γὰρ ἢ ὲν τοσούτῳ καθήμενα ἀφεκήματος, ἀλλ' ὅμως τῇ τῆς ἀγάπης ἀλύσει μᾶ πολλῆς ὑμῖν ὑπεδεθέμεθα τῆς ἀκριβείας. χαρὴ ὴ ἔχω σε πολλοῦ τῇ ὑμιότητι, ὅτι καὶ τῶν ὲν Φοινίκῃ ὑπεραγμᾶ, καὶ ὲν τοσαύταις ὧν ταραχαῖς, πολλοῦ πείρᾳ σωυδοῦ. αἰ οὖν τι πλέον ἐκεῖθεν ἀπαγγελθείη, δηλώσατε ἡμῖν μὴ κατακόπτης. ἡμῖν γὰ οὐδεὶς οὐδαμόθεν ταχέως ἐπιχωριάζει δύ' ἡμέρας, τῶν ὁδῶν πάντα ὄντων ἐν ταῖς φερούσαις ἀπορπιχισμένων. ἀλλ' ὅμως εἰ καὶ ἐργῶδες ὃ πέμπειν πρὸς ἡμᾶς, ἰσχνὸς αἰ ὄξη, τοῦτο ποίει, ἢ τε ἐκεῖθεν πάντα δηλοῖ, καὶ ὠφέλει τῆς ὑγιείας ὑμῶν γνωρίζει, ὠφέλεις σφόδρα πρεσβεύσασθαι ἡμῖν μαθήσεσθαι.

ρσα. ΝΙΚΟΛΑΩ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΩ.

Βουλόμην καὶ αὖθις καὶ σφόδρα ἐπιθύμουν καὶ ἰδεῖν σε πάλιν ἐμμένειν καὶ περιπολύχαθαι καὶ τοῦτο οἶδα καὶ σοὶ τῶν ἡμετέρων γραμμᾶ. φιλεῖ γὰ εἰδὼς γνησίως, καὶ σὲ γνησίως φιλοῦσα ἀφανισθεῖσαν ἐπίσασαν. ἀλλ' ὅπῃ τοῦτο σὺκ ἔνι, ὅπερ ἔνι ποιῶ, πῶς γράφω, πρόσταγμα ἀναπτῶ τὰ περὶ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς ἡμῖν πυκνότερον δηλοῦντα. χρείζου δὲ ταύτην ἡμῖν πάλιν χάριν. εἰ γὰ καὶ μὴ δεῖ σοὶ παρακλήσεως εἰς τοῦτο, οὐ παύσομαί σε αἰσθανόμενος ὑπὲρ τούτου. οὐ γὰ μικρὰ παράκλησις ἡμῖν καὶ παραμυθία καὶ τῆς ἐρημίας καὶ τῶν φόβων τῶν καθημερινῶν τῶν ἀπὸ τῆς ἐφόδου γινομένων τῆς λῃστρικῆς, καὶ τῆς τοῦ σώματος ἀῤῥωστίας, καὶ τῶν ἄλλων περιστάσεων, ὃ μανθάνειν παρὰ τῶν ἀγαπώντων ἡμᾶς ὑμῶν, ὅτι δὴ καὶ ἔῤῥωσθε καὶ ὑγιαίνετε καὶ χαίρομεν ὑμῖν ἅπαντα φέρεται, καὶ μυρίους ἡμῖν λέγεις χιλίους. πῶς καὶ τὴν ξένην; ὅπ ἔνι τὸ ἡμεναῖον καὶ ἐγκηδεύεται καὶ νήφοντα, καὶ εἰ ταραπομένῳ τραγμάτων πλήθει ἐξ οὐσίας πλεῖν, ὡσπερεῖ καὶ τὸ χαῖνον καὶ αἰσθησόμενον καὶ κείμενον ὕπνον, καὶ ἐν γαλήνῃ ἀφανταράττεσθαι καὶ θορυβεῖσθαι.

ρσβ. ΟΝΗΣΙΚΡΑΤΙΑ.

Φόβοι πλησίασαν καὶ ἡμεῖς, ἀκούσαντες περὶ τῆς μακαρίας θυγατρός σου. ἀλλ' ὅμως εἰδότες τὸ φιλόσοφόν σου τῆς διανοίας καὶ τὸ ὑψηλὸν τῆς γνώμης, πάνυ θαῤῥοῦμεν, ὡς αἰσχρὸν εἶναι τῶν τοιούτων κυμάτων. μὴ λυπεῖσθαι μοὶ γὰ ἁμήχανον· παρακαλοῦμεν ὴ συμμέτρως τοῦτο ποιεῖν, εἰδότα τὸ ὑπείκειν τῷ ἀνθρωπίνῳ πραγματεῖ, καὶ ὡς κοινὰ ταῦτα πᾶσι τὰ πάθη, καὶ ὡς φύσεως νόμος κοινός, καὶ τὸ πάντων ἡμῶν διαστὸν θεοῦ ἐπίφασις. οὐ γὰ δὴ θάνατος τοῦτο,

ρξθ. ΝΙΚΟΛΑΩ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΩ.

Σὲ φόδρα ἡμᾶς αἰσθόμενος, καὶ πολλῆς ἐνέπλησας τῆς ἡδονῆς, δηλώσας ὅτι σοι πολλὴ φερτὸς τῆς Φοινίκης ὄντι, καὶ ἐκ τοσούτου καθήμενος διαστήματος διὰ γραμμῆς ἀληθοῦς τοῦ αὐτόθι, ζηλοῖ πληρῶν ἀποστολικόν. διὰ ταῦτά σε θαυμάζοντες καὶ μακαρίζοντες ὁ Διαλιμπάνομεν, ὅπου καὶ ἐπιτρέπει τοῦ μαθητοῦ ἐπιμένας, καὶ ὅπως ἂν τοῦ διδασκάλου δυσκολίας τοσαύτης μόνον οὐ τοῦ σώματος ἀπήγαγες, ἀλλὰ καὶ μᾶλλον ἐκέλευσας, ἅρίστου κυβερνήτου καὶ ἰατροῦ θεῖον ἄγαλμα ποιοῦντος. καὶ γὰρ ἐκεῖνον ἕκαστος, ὁ μὲν ὅταν ἴδῃ τὰ κύματα ἐγηγερμένα, τότε μᾶλλον πολλῷ ἐπιδείκνυται τὴν σοφίαν· ὁ δὲ ὅταν ⓦ πυρετὸν ὑπὲρ μέτρον φλέγμα διεγηγερμένα, τότε πολλῇ κέχρηται τῇ τέχνῃ. καὶ αὐτὸς τοίνυν, κυρίου μου τιμιώτατε καὶ θεοσεβέστατε, ἄξια τῆς αὐτοῦ πεπίστηκας ἀρετῆς, ὅτε τὰ σώματα εἶδες ἰσχνὰ καὶ σαρκάζοντα, τότε μᾶλλον ἐπιθέλημος τοῖς ἐκφυλ Διατείνοντο, ὥστε μὴ λιποψυχῆσαι, ἀλλ' ἐπιμῆναι, καὶ τὰ πρὸ ἑαυτῶν ἐνίσχυσεν. τὰ σαυτοῦ τοίνυν μιμούμενος, τὸν τε κυρίου μου ⓦ τιμιώτατον Γερόντιον πρεσβύτερον, εἰ ῥᾴστη τοίνυν καὶ σὺ καθαρὰν ὑγίειαν ἐπεμελήθη, θύδεως κατέπιξον τῆς ἐκ ἄνωθεν ἰσχύος. ἴσμεν γὰρ ἡμᾶς καὶ ὑπὲρ ἡμᾶς ἐπιθυμοῦντας καὶ ὑπὲρ τὰ ἐκ τῶν θαυμαζόμενον ἰδεῖν· ἀλλ' ὅμως καὶ ταχυτῆτος καὶ πολλῆς δεῖται τῆς ἀνεσπείας τὰ ἐκ τοῦ πρόσω διαστήματα, ὥστε μὴ πολλῷ τῷ τῆς ὁδοῦ διαστήματι χρόνον, καὶ ⓦ χιλιόμετρα ὑπερβαίνοντα ἀποκλεῖσαι αὐτοῦ τὴν ὁδόν, θαυμαλθυμῆσαι τὴν ἀδιστώτα αὐτοῦ τὴν ῥᾳδίαν ἐπιζῆσαι ἀπελθεῖν, τόν τε γλυκύτατον καὶ ποθητὸν Ἰωαννίκιον ⓦ πρεσβύτερον θαυκαθάσαι ζωοφάνθαι τῆς ἀποδημίας αὐτοῦ. οἶδα γὰρ καὶ αὐτὸς ὅτι μᾶλλον τὰ αὐτόθι πολλοῦ δεῖται τὴν διορθωσομένων, ἕως ὑπὲρ μέτρον ἦρται τὰ κακά. ταῦτ' οὖν εἰδὼς καὶ εἰδὼς πλέον ὅτι σωτηρία ψυχῆς, καὶ οἷα καρπούται σὺν τῇ τιμιότητι διὰ τῆς ἐμπορεύθη ταυτησὶ, πάντα ποιῶν καὶ διὰ σαυτὸν, καὶ δι' ἑτέρων, ὧν αὖ οἵαπερ ἦ, θαυκλήθητι, ὥστε τὰ διορθωτὰ μᾶλλον ἀκίνητα, ἑτέρωι τε αὐτοῖς πολλῷ πλείονα γνώσεως θεοθήκῃ. αὐτὸς μόνον τὴν σὺν αὐθαδείαν ὀλίγιστον σὸν ἔλαττον ἡμᾶς θαυφείας. τῇ μὲν γὰρ γνώμῃ καὶ θαυγένειας, καὶ τοῖς τῆς ἀγάπης σου ὀφθαλμοῖς καὶ μὴ πρόσωπα σωματικῶς ἡμᾶς καθ' ἑκάστην ὁρᾶσθαι τὴν ἡμέραν, ὅτι τῆς διανοίας πάντα χορὸν θεωρέοντας. ἕως ἂν ἴσως ἡ κατ' ὄψιν * ζωτυχία, ὅταν ὁ καιρὸς ἐπιτρέπῃ· ὡ νῦν γε καὶ ἡμᾶς, καίπερ σφόδρα ἐπιθυμοῦντες ἰδεῖν τὴν ἀγάπην σου ἡ θεοπόθητα ἐναγκάλισθαι, ἀναγκάζομεν ἐνομίζομεν τὴν αὐτόθι σου μονήν. οἶδα γὰρ οἶδα, ὅτι ὁ παῦσαι πάντα ποιῶν καὶ θεαματόφιλος, ὥστε ἐμπλῆσαι τὴν Φοινίκην γναίων ἀνδρῶν, καὶ τοὺς τε ἐκεῖ μαθητὰς ζηλοῦν ὅτι πλέον, ὥστε μὴ ἀφέντας τὰ αὐτόθι ἐπιμελεῖσθαι, τοὺς τε πλησίον ὄντας λιμένος, ἡ μετὰ πολλῆς ἐκπέμπειν τῆς θεοθυμίας, πᾶσί τε κέρδος γινόμενος μέγιστον, τοῖς τε ἐπεῖ, τοῖς τε μακρὰν, καὶ τὴν ἅρωμάτων μυρόθρου φύσιν, ἄνθρ' ὁ ⓦ τόπον μόνον ⓦ ὑποδεχόμενον αὐτὰ, ἀλλὰ καὶ ⓦ ἀφεκτὰ ἀέρα πολλῆς ἐμπίπλησι τῆς θυώδους.

ρο. ΝΙΚΟΛΑΩ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΩ.

Καὶ τοῦτο τῆς γνησίας σου καὶ θερμῆς ἀγάπης, ὃ ἐκ τοσούτου καθήμενον διαστήματος θεοπέμπει ἡμῖν τῇ σωτηρίᾳ. θεοῖμι μὲν οὖν τόποις ἐκ τόπων ἀμείβοντες, ἐν αὐτῇ τῇ χιλιόμετρος τῇ ἀκμῇ, νῦν μὲν ἐν πόλεσι, νῦν δὲ φαράγξι καὶ ἀπαισι διατείνομεν, ὑπὸ τῆς τῶν Ἰσαύρων ἐφόδου πάντα χόρτον ἐλαυνόμενοι. ὀψὲ δέ ποτε λιθοπαίντων μικρὸν τῶν ἐκεῖθεν κακῶν, ἐκ ἐρημίας ἀφέντες, ὅτι τὴν Ἀρβίσσου καταδραμόντων, ἀσφαλέστερον

ἐχῶς ϗ δι' ἐνάπης τῆς φάσεως τῆς σφῆς ἀγάπης σε ἐν τῇ βιλήσει ἐμοὶ ἀδιαπούδαστον, ϗ πιῶ πάντα ἀνέχεσθαι, ὥστε αὖθίς τι τῇ τῆς ψυχῆς ὠφελείᾳ χρήσασθαι εἰς τὸ ἀπερείσασθαι ἐκείνους, ὑπὲρ τῶν ἄλλους ἅπαντας εἰς τοῦτο ἀλείφειν. οὐ γὰρ μικρὸς ὑμῖν κείσεται ὁ μισθός, εἰ τὸν χειμῶνα ποσοῦτον διάσαντες ϗ πᾶν ἐμπλύσαντες μυείων σκυβάλων μέλλοιτε ἀπερείσασθαι," ὡς εἰκός ἐστι. ϗ γὰρ μεγίστη ἐστὶ τῶν τὰ τοιάυτα λήψεται διόρθωσιν· ϗ ἡμῶν ϗ τῶν ἀγαπώντων σε σφόδρα διὰ παντὸς μεμνῆσθαι τῆς σῆς ἀγάπης ἀναγκαῖον. οἶδα γὰρ ὅπως διετέθημέν τε ϗ διακείμεθα ἀεὶ τοιοῦτοι σοὶ βιλόμενοι. 5 γρ. ἀπερείσασθαι τοιοῦτον ὄντι

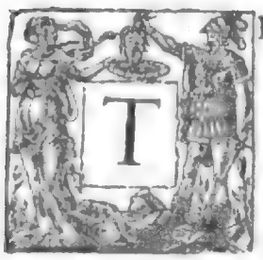
ρξζ. ΜΩΥΣΗ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΩ*.

*μοναχῷ τινι

Ἡμῖν ὑπερβολὴ τῶν ἐγκωμίων τῶν τοῖς γράμμασιν ἐγκειμένων τῆς σῆς ἡμιότητος σφόδρα ἡμῶν ὑπερβαίνει τοιοῦτο" ἀοίδιμε. διὸ τούτων ἀφέλιμος, μὴ διαλίπῃς βιβλίοις ὑπομνήματα τοῦ κοινοῦ τῶν ἐκκλησιῶν, ὑπόμνημά τε τῆς ταπεινώσεως τῆς ἡμετέρας, ϗ τῷ φιλανθρώπῳ θεῷ διὰ παντὸς ἀνάγκαζε λύσιν τοῖς καταλαβοῦσι τοιοῦτο οἰκουμενίου κακοῖς. βέλτιον γὰρ μέτρια τὰ πρόντα δεῖται πράγματα, ϗ βέλτιον μᾶλλον τῶν ὑμετέρων, τῶν πολλῶν πρὸς τὸν θεὸν πρεσβείαν κεκτημένων. μὴ διαλίπητε τοῦτο ἐκτενῶς ποιοῦντες, ϗ ἡμῖν ϗ, ἵνα καὶ δι' ὀλίγου, συνεχῶς ὑπομέλπετε μὴ κατοκνήσητε. οὐ γὰρ πολὺ τῆς ὁδοῦ τὸ μῆκος. σφόδρα γὰρ ὑπεθυμήθημεν μαθεῖν περὶ τῆς ὑμετέρας ὑγιείας, ἐπείπερ ὑμῶν ἡ ὑγίεια πολλοῖς σημειοῖς ϗ παράκλησις ἦν. ἀεὶ μὲν γὰρ ὑμῶν χρεία τῆς ζωῆς, μᾶλλον ϗ νῦν τοσούτῳ χειμῶνι ϗ ζόφῳ· ἵν' ὥσπερ καθαρεῖ φωστῆρες φαινόμενοι λάμπητε τοῖς χειμαζομένοις ϗ κλυδωνιζομένοις. ἵν' οὖν καὶ ἡμεῖς εὐθυμῶμεν, πυκνὰ πέμπετε ἡμῖν γράμματα περὶ τῆς ὑγιείας τῆς ὑμετέρας εὐαγγελιζόμενα· ϗ οὐ μικρὰν καρπωσόμεθα παράκλησιν, αἰ ταῦτα συνεχῶς μαθαίνωμεν" παρὰ τῆς ἡμιότητος τῆς ὑμετέρας. χ. σοὶ

ρξη. ΝΑΜΑΙΑ.

χ. Ναμίᾳ

Τὴν περίοχον ἀπολογίαν ζητοῦσα, ϗ συγγνώμην αἰτοῦσα, ὑπερ ὧν ἡμεῖς σε τιμῶμεν ϗ θαυμάζομεν, ὅτι μὲν ἔγραψας ἀποδεχόμενοι ϗ θαυμάζοντες, ὅτι δ' οὐκ ϗ βεβαίως, ἐγκαλεῖ ἔχοντες; ὥστε εἰ νομίζεις μεγάλα πεπλημμεκέναι τῷ γεγράφαι, τοῦτο ἄφεσα τοῦ ἐγκλήματος τῆς βεβαιότητος μηδέπω ϗ συμπέπεικε τοιοῦτο ἀπολογίᾳ. ϗ γὰρ ὅσῳπερ θᾶττον λέγῃς ϗ πρόσχες ϗ ἀπόστηθι ἡμαρτικέναι γνησίως, τοσούτῳ μᾶλλον αὔξεις τοιοῦτο κατηγορίᾳ. Εἰ μὲν γὰρ τῷ ἁπλῶς ἀεὶ ἡμᾶς διαχειμένων ἦθος, τοῦτ' ἀπεικὸς μακρὸν χρόνον οὕτω σιγῆσαι. ὅπερ ὃ οὕτω γνησίαν ϗ θερμὴν ἀεὶ ἡμᾶς ὑπεδείκνυτο ἀγάπην ἔφης, ὡς μηδ' ἀν ἐλθεῖν προαιτήσασθαι ὁδὸν κάτω χαλεπήν, ϗ φόβῳ λῃστῶν * πολιορκημένων, εἰ μὴ τὰς ἐρρωσίας διέκοπτεν, εἴ σοι λοιπὸν ἀπολογίας λείπεται εἶδος, ὃ πιφάσας ἡμῖν πέμπειν γραμμάτων δυναμένων τοιοῦτον ἐκ τῆς μακρᾶς σιγῆς προφασίσασθαι αἰτίαν. τοῦτο δὴ ποιεῖ, ϗ ὃ πρῶτον ἀπολήψεσθε· ἐπεὶ ϗ αὐτὴ χρονία ἐλθοῦσα ἡ ὑπισχνή, ὅπερ θερμῆς ἔπνευε τῆς ἀγάπης, ϗ τὸ πρὸς ἐλθόντος χρόνου ὃ χρεὼς ἀπέπεσε. πλὴν ἀλλ' αἱ λοιπαὶ μὴ μιμείσθωσαν τοιοῦτον τῆς βεβαιότητος. οὕτω γὰρ ἐν αὐτῇ δυνήσεται δῆξαι, ὅτι οὐδ' ὅπλον, ἀλλὰ δῆγμα δεινὸν μάταιον, καθὼς ϗ αὐτὴ ἔφης, χρονία πρόσκειται, εἰ αἱ λοιπαὶ μὴ τάχος ϗ πολλῆς προθυμίαν τῆς συνεχείας ἡμῖν. * πολιορκημένων

ρξθ. ΝΙΚΟΛΑΩ.

χαῖς διλωεχῶς, ϗ τῆς ὁδῦ ὃ μῆκος ὀόδὲ ῥᾳδιομετρήσας ἡμᾶς ποιεῖ τὴν ἀγάπην τὴν ὑμετέραν ἐργάζεται. χάριν ὑμῖν ἔχω ϗ τῆς σπουδῆς, ἣν ἐπιδείξασθε, ἵνα μὴ τῦ μηδένα θορυβοι ἡλιάθαι ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῇ τῶν Γότθων, ἀλλ' εἰς ἀναβολὴν ὃ πρᾶγμα ἐμπεσῇ. ϗ ἐ μόνον οὐκ ἐγκαλῶ, ὅτι οὐδένα ἐπέμψατε, ἀλλὰ ϗ ἐπαινῶ ϗ θαυμάζω. οἶδα γὰρ πολὺ τοῦτο προθυμότερον, ὃ πρὸς ἡμᾶς εἰς τὴν ἀνάδεσιν ταύτην ἀχρεῖα θαι. μηδὴ ἀφαλίπητε τὰ πρὸς ὑμῶν αὐτῶν εἰσφέροντες ϗ δι' ὑμῶν αὐτῶν, ϗ δι' ἑτέρων, ὧν, ἂν οἵστε ἦ, ὥστε ἀνάδεσιν ὦ πρᾶγμα ἡλιάς. ἂν τι γὰρ δύσκολον ἴδῃ, αὖ τε μὴ, τ' μισθοῦ ἀπηρτισμένον ἔχετε τῆς γνώμης ϗ τῆς προθυμίας.

ρξδ. ΜΟΝΤΙΩ.

Πόρρω μὲν σε κεκτήμεθα τῇ προθυμίᾳ τῦ σώματος, ἐγγὺς δ' * τῇ διαθέσει τῆς ψυχῆς, ϗ συνεσμεν σει ϗ συμπλεγμεθα καθ' ἑκάστην ἡμέραν, ὃν θερμὸν σε πρὸς ἡμᾶς ἔρωτα, ϗ τὴν φιλοξενίαν, τὴν φιλοφροσύνην, τὴν τοσαύτην θεραπείαν ϗ σπουδὴν, ἣν ἐπιδείξω πάντων ἐπιδείξεσθε, καθ' ἑαυτὸν ἀναλογιζόμενοι, ϗ συγχυφαίνοντες τῇ μνήμῃ τῆς εὐγλωσσίας τῆς σῆς, ϗ τοὺς ἄπαντας αἰσχυνόμενοι σε τὴν ἐλλιπῆ διάθεσιν πρὸς ὅλον οὐκ ἔχουσαν. διὸ ϗ γράμμασ" ὑπεμνήσαμεν τῆς εὐγλωσσίας τῆς σῆς, ϗ σε παρεκαλέσαμεν ἡμῖν ὑπιστεῖλαι, ϗ τὰ περὶ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς εὐαγγελίσεσθαι· ἵνα ϗ ἐκ τούτου πολλὴν καρπωσώμεθα τὴν παράκλησιν, μεμαθηκότες τὰ περὶ τῆς ῥώσεως τῆς σῆς. πάντων γὰρ ἡμῖν τοῦτο περισπουδαστὸν εἶδέναι. μὴ τοίνυν ἀποστερήσῃς ἡμᾶς ταύτης τῆς εὐφροσύνης, ἀλλ' ὁσάκις ἂν δύνῃ, γράφε ταῦτα " ἡμᾶς εὐαγγελιζόμενος.

* συ.

χ. ὑπομνήσαμεν

χ. ἡμῖν

ρξε. ΜΟΥΣΩΝΙΩ.

ς. Μουσωνίῳ

Καὶ ἤδη ἐπεκαλεσάμην σε τῇ εὐγλωσσίᾳ, δίκαιόν μοι πεφώνηται ϗ εὐλαβέσθαι, ϗ πάλιν ὃ αὐτὸ πάλιν ποιοῦμεν, κἂν μηδὲν ἄπαξ σε ἐπεκαλέσαμεν ἡμῖν. ἀλλ' ὅμως ἡμεῖς οὐ διαλείπομεν διηνεκῶς ὑπισχνούμενοι κἀ ὃ ἡμῖν αὐτοῖς πρέπον ποιοῦντες. ἐνταῦθα μὲν γὰρ ϗ πυκνότερον τοῦτο ποιεῖ· ὅπου γὰρ ἐρημία πολλὴ χωρίου διατείνομεν, ϗ ὁ τῶν λῃστῶν φόβος πολιορκεῖ τὴν πόλιν, ϗ ἡ τῶν χειμώνων ὥρα ἀποτειχίζει τὰς ὁδούς, ϗ ταῦτα παντὰ οὐκ ἀφίησι πολλοὺς ἡμῖν * ὑπιχωριάζειν, εἰκότα δ' ἂν εἴη, ϗ γραμματηφόρων ὑπιτυγχάνομεν, τὴν ὀφειλομένην πρόνοιαν ἀποδιδόντες σε τῇ εὐλαβείᾳ. ἴσμεν γὰρ σε ὃ γνήσιον τῆς ἀγάπης, τὴν θερμὴν διάθεσιν, ὃ ἀνυπόκριτον τῆς γνώμης, τῆς ἐλευθερίας ὃ αὐτοπρεπές. διὸ ϗ ὑπὲρ μισθοῦ σε διηνεκῶς ποιούμεθα, ὅπως ἂν δύνωμεν, ϗ ὑπὲρ ἀποδόσθαι σε τῆς ἐμμελείας ὃ δυνάμεθα. ἵνα δὲ μὴ δι' γράφειν μόνον, ἀλλὰ ϗ τὰ δέοντα γράμματα περὶ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς δηλοῦντα εὐφραινώμεθα, πέμπε διηνεκῶς ἡμῖν τοιαύτας ὑπιστολάς. ὅταν γὰρ ϗ παῤῥησίαν ἄπαξ πολλὴν καρπωσώμεθα ἀπὸ τῶν τοιούτων γραμμάτων παραμυθίαν, ὅταν ἀκούωμεν ὅτι ὑμεῖς μὲν σφοδροὶ ἡμῖν ἐγένεσθε περὶ θερμοὶ, ἡ εὐθυμία ϗ ἀσφαλεία διάγετε.

* ὑπιεχῶς

ρξς. ΜΩΥΣΗ ΕΠΙΣΚΟΠΩ.

Οἶμαι μὲν μηδὲ γράμμασ" σε δεῖσθαι τῶν ἡμετέρων εἰς ὃ τὴν προθυμίαν ἀνδρείαν ὑπιδείξασθαι, ϗ ἀποτραφῶσαι τοὺς τοσαῦτα κακὰ ἐργασαμένους ταῖς ἐκκλησίαις, ϗ τὴν οἰκουμένην ὅλην ἐμπλήσαντας. δεῖ γὰρ ὧν ἐποίησας, ἐδήλωσας. ἀλλ' ὑπὲρ συν-

ἐχῶς

μὴν ψυχὴν, καὶ ἐγκολάψαντες ὑμᾶς τῇ Ζωσιδάτῃ, πάντα χοῦ τὸν φέρομεν. Τοιοῦτον γὰρ ὁ φιλῶν γνήσιος. Ταῦτ' οὖν εἰδότες, κύριοί μου πολλάκις καὶ ἀμιώνατε, ὅπως ἔλλειπε μὴ, ἵνα καὶ ἐξῇ, τὰ περὶ τῆς ὑγιείας τῆς ὑμετέρας διηνεκῶς ἀκούοντες· θαρρεῖτε γὰρ ὅτι καὶ σιγῶντων ὑμῶν τὴν αὐτὴν περὶ τῆς ἀγάπης ὑμῶν ψῆφον οἴσομεν· ἵνα καὶ γραφόντων, ἀπὸ τῆς γνώμης ταύτης ψηφιζόμενοι τῆς ὑμετέρας.

ρξϛ. ΜΑΡΚΙΑΝΩ.

χ. Μαρκίῳ

Μακάριος εἶ καὶ τρισμακάριος καὶ πολλάκις τοῦτο, ὃ οὕτω χάριν χαλεπὸν καὶ τοσαύτην τὴν περιουσίαν ζάλην τοσαύτην ὑπομένοντος περὶ σοῦ δεσμίου μεγαλοψυχίαν. οὐ γὰρ ἔλαθεν ἡμᾶς τῆς φιλοθεσπίας σου τὸ μέγεθος, ὅτι κοινὸς ἅπασι γέγονας λιμήν, ἐρφανοῖς περιεσάμενος, χήραις πάντι τρόπῳ παραμυθούμενος, πένησιν αὐτῶν τὴν πενίαν, διορθούμενος τὴν πλανείαν, σοὶ δὲ ἀφθόνως ἀφιεὶς λαμβάνειν τῆς εὐποιΐας ταύτης, ἀλλ' αἰτεῖ πάντων αὐτοῖς χορηγῶν, καὶ δῆμον ἐλάκκησεν ἀφατέφων σίτου, καὶ ἐλαίου, καὶ οἴνου, καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασι. ὁ Θεὸς σοι ἀμοιβὴν δῴη, ὃ σὺ τοῦ παρόντος βίου, καὶ σὺ τοῦ μέλλοντος αἰῶνος, τῆς μεγαλοψυχίας ταύτης, τῆς φιλοτιμίας, τοῦ ζήλου, τῆς φιλοψυχίας, τῆς γνησίας ἀγάπης. καὶ γὰρ σὺ ἅπασι τοῖς βρύεις καὶ κάμνεις, μίμησιν σαυτῷ περιποιούμενος βεβαίαν εἰς τὸν μέλλοντα αἰῶνα. Ταῦτα καὶ ἡμεῖς μανθάνοντες, εἰ ἐρημίαν τοσαύτην κατοικοῦμεν, καὶ πολλοὺς κυκλούμενοι περιστάσεσι (καὶ γὰρ Ἰσαυρικὸν φόβου πολιορκία, καὶ χωρίου ἐρημία, καὶ χειμὼν σφοδρότατος ἡμᾶς θλίβει) ἀλλ' ὅμως ταῦτα ἀκούοντες περὶ τῆς ὑμετέρας, τοῦ ἀγαθοῦ τούτων λαμβάνομεν τὴν λυπηράν· ἀλλὰ καὶ πολλῷ καρπούμεθα τὴν παράκλησιν, σκιρτῶντες, διφερπόμενοι, χαίροντες ὅτι τοιούτοις σε κατορθώμασιν, ὅτι τῷ πλούτῳ τῷ ἀφάτῳ, ᾧ σὺ θεσπίοις ζωαγκῆς σεαυτὸν. εἰ οὖν καὶ ἑτέρῳ διφερπόμεθα, χαίρει ἡμῖν συνεχῶς μὴ κατισχύειν, τὰ περὶ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς διαλελιζόμενος. σφόδρα γὰρ ὀπτιθυμοῦμεν ἀκούειν τὰ περὶ τῆς ῥώσεως τῆς σῆς· καὶ τοῦτο οἶδα καὶ αὐτός, ὅτι φιλοῦντες καίτοι οἶδα, ὅπως ἀεὶ τῆς ἀγάπης τῆς σῆς ἀντεχόμεθα.

ρξζ. ΤΟΙΣ ΜΟΝΑΖΟΥΣΙ ΓΟΤΘΟΙΣ ΤΟΙΣ ΕΝ ΤΟΙΣ ΠΕΡΑΤΩ.

Ἐγὼ καὶ περὶ τῶν γραμμάτων τῶν ὑμετέρων, ὅσων ἀπομνήσεται θλίψιν, ὅσας ὀπισθολάς, ὅσους πειρασμούς, ὅσας ἐπηρείας· καὶ διὰ τοῦτο μᾶλλον ὑμᾶς μακαρίζω, ὅτι ἐπιδέδεται ὑμῖν στεφάνους γνησίους, τὰ βεβαῖα, τὰ ἔπαθλα. ὥσπερ γὰρ οἱ ὀπισθολβιοῦντες ὑμῖν καὶ βασκαίνοντες ὑμᾶς, κρίμα καθ' ἑαυτῶν χέουσιν ὀπισθόμενοι, καὶ ὁ τῆς γεένης πῦρ ἑαυτῷ κεφάλης ὀπισωρύσσει πῦρ, ὅταν ὑμᾶς ταῦτα πάσχοντες, πολλῆς ἀπολαύσετε τῆς ἀμοιβῆς, πολλῆς τῆς ἀντιδόσεως. μὴ δὴ ταραχθῆτε, μηδὲ διαταράττεσθε τὸ πνεῦμα, ἀλλὰ χαίρετε καὶ σκιρτᾶτε, ἀποστολικὸν φρόνημα διατηροῦντες ὃ λέγω· Νῦν χαίρω ἐν τοῖς παθήμασί μου. καὶ πάλιν· Οὐμοιοῦμαι ἐγώ, ἂν ἀκαυχώμεθα ἐν ταῖς θλίψεσιν, εἰδότες ὅτι ἡ θλῖψις ὑπομονὴν κατεργάζεται, ἡ δὲ ὑπομονὴ δοκιμήν. δοκιμώτερον τοίνυν γινόμενοι καὶ βιωτερώτερον τὸν βίον τὸν ἐν ἡσυχίοις, καὶ χαλεπώτερα τούτων ὑπομένοντες, μᾶλλον ἀγαλλιάσεσθε. Οὐ γὰρ ἄξια τὰ παθήματα τῆς νῦν καιροῦ πρὸς τὴν μέλλουσαν δόξαν ἀποκαλύπτεσθαι εἰς ἡμᾶς. τοῦτο γὰρ ἔλαθεν ἡμᾶς ἡ ὑπομονὴ ὑμῶν, ἡ ἀνδρεία, ἡ καρτερία, ἡ γνησία καὶ θερμὴ διάθεσις, ὁ ἀκλινὴς ὑμῶν τῆς γνώμης, ὁ ἀπαύστατος, ὁ ἀκίνητος. διὸ καὶ ἡμεῖς ὑμῖν πολλὰς ὁμολογοῦμεν χάριτας, καὶ ζωοδεδόμεθα ὑμῶν ταῖς ψυχαῖς

χ. ἐπιμένοντα

χ. πονοῦσιν

χ. ἐπιμένοντα

χ. πάσχοντα.

Κολασσ. α. κδ'

Ρωμ. ε. γ.

Ρωμ. η. ιη.

βιόλως περᾶ, ἢ τοσαυτάτων ἐπιστάσεως ὑψηλότερον ἐστί. διὸ δὲ ἡμᾶς, κἂν τοῖς πολλοῖς ζωοχόλμοι θλίψεσιν, ἐρημίαις, πολιορκίαις, ζωοχύσεσιν ἐφόδοις λῃστρικαῖς, οὐδὲν τούτων ῥᾳθυμότερον τοῦ φιλεῖν ὑμᾶς γενώμεθα· ἀλλ' ἀνθοῦσαν διάνοιαν τὴν πρὸς ὑμᾶς διατηρῶμεν διάπυρον. διὸ ἢ τοσαυτοῦμεν ζωοχύσεσιν ἡμῖν ὀπτάλλειν, ἢ πρὸς τῆς ὑμείας τὸ ὑμετέρας θιαγγελίζομένους. ἴσμεν γὰρ ἢ αὐδεῖ, ὅσῳ ἐστὶ δεῖν καρπωσόμεθα ἢ ὀρημία καὶ δήμοι τὴν παράκλησιν.

ριθ. ΜΑΡΚΙΑΝΩ ΚΑΙ ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΩ.

χ. ἡμῶν χ. ὑμῶν

ΤΙ τοῦτο; οὕτως ἡμῖν ἐρῶντες (οὐδὲ γὰρ ἐκ τοσούτου καθημένους ὑμᾶς ἐλάθεν ἡμᾶς ὁ ἔρως, διὰ τὸ σφοδρὸς εἶναι καὶ πυπυρωμένος) καταλιπεῖν σιγᾷ; ἢ οὐδὲ ἅπαξ ἡμῖν ἐπιστείλατε, ἀλλ' αἴτημα τὸ τοιοῦτον ἡμῖν πεποίηκατε; οὐδὲ γὰρ ἀρκέσει τοιοῦτον φάσις, ἵνα ἐπεγράψατε ὀπιστέλλοντες τοῖς ⟨illegible⟩ κύριόν μου ⟨illegible⟩ βλαβέσαι πρεσβύτερον Κωνσταντίου. πλὴν ἀλλ' οὐδὲν ἀκριβολογούμεθα· ἀλλ' ἔστω ὅτου οὕτως ἔχειν, ἢ καὶ διὰ τοῦτο σιγῆς τούτου εἵνεκα τὴν αἰτίαν. ἰδοὺ καὶ αὐτὴν ὑμῖν ἀνήρηται, ἢ τοιοῦτον τοῖς πρὸς ὑμᾶς ἐπεπιστάλκασιν γράμμασι· χαρίζεσθε τοίνυν ὑμῖν ὁμολογοῦντες τῆς γνησίας ἀγάπης, ἵνα οὕτως ἀκούσαντες πρὸς ἡμᾶς διατηρῆτε, καὶ παρακαλοῦντες, ἵνα καὶ δέξῃ, καὶ ὀπιστέλλειν ἡμῖν ζωοχῶς. ὅπου μὲν γὰρ ἢ παρουσία σύνεσται οὐκ ἀν ἐκποιήσατε, εἰ μὴ τὰ εἰρημένα κωλύματα παρὰ τῆς κοσμιότητος ὑμῶν ἴσμεν, τοῦτ' ἀμφισάλλω· μᾶλλον ἢ ἀπὸ τῆς γνώμης ἢ προαιρέσεως. ἀλλ' ὅπως τοῦτο τῷ ἔργῳ πληρῶσαι πάσῃ σπουδῇ, τὴν ἀπὸ τῶν γραμμάτων ἡμῖν παράκλησιν, ἃ πρὸς τῆς ὑμείας ὑμῶν καὶ τοῦ οἴκου πάντος θιαγγελίζομένους. εἰ γὰρ τοιαῦτα δεξώμεθα ζωοχὰς παρ' ὑμῶν γράμματα, καὶ σὺ χαλεπώτερα τούτων εἰρημένα καθήμεθα, πολλῷ ἀπὸ τῆς ὑπατείας ὑμῶν καρπωσόμεθα τὴν παράκλησιν.

τοῦτον

ρξ. ΜΑΡΚΙΑΝΩ ΚΑΙ ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΩ.

ΕΛύσατε ἡμῖν τὸ αἴτημα. ὅπου γὰρ οὐκ ἦρκει εἰς ἀπολογίαν ἡ ἐγκειμένη τότε παρουσία, αὖθις ἐκλύσατε, μὴ δεξάμενοι γράμματα, ἢ παρόντες δι' γράφων ὀπιστείλαντες. τοιαύτη γὰρ τῆς ἀγάπης ἡ φύσις· οὐκ ἀνέχεται σιγᾶν, ἀλλὰ καὶ θρασύτητος μέλλει κρίνεσθαι, ὃ αὐτῆς πλησίον. ἡμᾶς ἢ τοσοῦτον ἀπέχομεν τοῦ γράφαι ὑμᾶς διὰ τὸ παρόντες ὀπιστεῖλαι, ὅπου δὲ τοιοῦμεν ἐγγὺς τούτου ἢ διακηρύττομεν, δι' ὧν μάλιστα σὺν γνησίοις ἡμῖν ἐγνώμεν ἐρασταῖς, οὐκ ἀπὸ τοῦ γράψαι μόνον, ἀλλὰ ἢ ἀπὸ τοῦ παρόντες γράψαι. ἰσχύει ἢ ὁ Θεὸς ἢ τῆς ἀρρωστίας ἡμᾶς ἀναθαρρῆσαι, ἢ πρὸς καθαρὰν ὑγίειαν ἐπαναγαγεῖν, ἢ δοῦναι διὰ χειλέων πολλῶν ἢ τῆς κατ' ὄψιν ἡμῶν ζωοτοκίας. ἰσχύειν μὲν δὲ ἢ ὧν καρπούμεθα παράκλησιν, ἀπὸ γνησίας ἄνω ψυχῆς δεχόμενοι γράμματα· ὀπιθυμοῦμεν δὲ ἢ ἐκείνης τῆς ζωοτυχίας, ἧς ἤλπιστε μὴ πολλοῦ δεῖν χρόνου ἡμᾶς ἀπολαῦσαι, ὥστε μείζονι ἡμᾶς ἀγαγεῖν ἑορτῇ.

ρξα. ΜΑΡΚΙΑΝΩ ΚΑΙ ΜΑΡΚΕΛΛΙΑΝΩ.

ΤΟῦτο ἢ ἡμῖν τῆς μακρᾶς σιγῆς αἴτιον ἦν, ὁ ἢ τῇ βυθμείᾳ τῇ ὑμετέρᾳ· ἀλλὰ σιγῆς μὲ τῆς κατὰ τὴν γνώμην, ἀλλὰ τῆς κατὰ τὴν γλῶτταν· ὡς τῇ δεινοίᾳ ἢ ὀπιστέλλομεν ἢ προσφθεγγόμεθα ζωοχάς, μᾶλλον ἢ δικαιοτάτην καὶ ἐμμελεστάτην ὑμῶν

χόμεν γνησίως φιλῆν εἰδότων. δέχ' δὲ τῦτο, καὶ μὴ τῷ σώματι πρόσωμεν ὑμῖν, τῇ ψυχῇ σπουδάζομεν, τῇ τῆς ἀγάπης αἰλύσει σφιγγόμενοι· ὅθεν ἐκ ὀπτιζόμεθα ἐκ τοσῦτον ἀφεστήκοτος, ἢ τὴν ὀφειλομένην ἀποδιδόαμεν πρόνοιαν. ὅτι γὰρ εἰς τὸν αὐτὸν σε τῶν ἑσπερῶν ἀνεχάψαμεν τὸν ἡμετέρων, οὐδὲ αὐτὸς ἀγνοεῖς, δίασποτά μοι γάμμα σώματι. δίδου δὴ κἀ αὐτὸς ταύτην ἡμῖν τὴν χάριν, ἐκ ζωεχῶς ἡμῖν ὀπτίζεσθε τὰ περὶ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς διαγγελιζόμενος· ἵνα ἐκ τῷ χάφοι ἢ τῶν δέχεσθαι τοιαύτας ὀπτικὰς πολλῶν καρπωσώμεθα τὴν παῤῥησίαν καὶ ὄφελος, ἢ μείζης ἐκ ἡ ἐρημία δέχοιτο ἀπολαύσομεν παῤῥαλήσεως.

ρις. ΜΑΡΚΙΑΝΩ ΚΑΙ ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΩ.

Ἐβουλόμεθα μὲν ὑμᾶς, σφοδρὰς ἡμῖν ὄντας ὕπας ἑρασπάς, ἢ πρόντας ἰδεῖν· ἀλλ' ὅπῃ τῦτο οὐκ ἔστι (τό τε γὰρ τῆς ὁδοῦ μῆκος, ἥ τε τῦ χειμῶνος ὥρα, ἐκ ὀλίγην φόβος ἐχοσὰ δέχεται χόσα τὴν ἀποδημίαν) τοῦτον γοῦν τὰ γράμματα κομίζοντάς σοι πρὸς ἡμῶν τοὺς ὑμᾶς ὀπτιζομένους ζωεχέστερον ἀσπάζεσθαι ποιήσει, ὥστε δυνάσθαι μὴ δαψιλείας τὸ πλῆρωσαι τὴν ὀπτικὴν τὴν ἡμετέραν. ἀλλ' ὅπῃ ἢ τῦτο πρόσεστιν ἡμᾶς ἡ ἐρημία τῦ χωρίου, ἐν ᾧ διατρίβομεν, ἢ ὃ σφόδρα αὐτὸ ἀποφεύγειν τῆς δημοσίας ὁδοῦ, παῤῥακαλῶ, μὴ μοι συνέχωσ τῦτο ποιεῖν, συγχωρῶμεν * νέμειν, ἢ γράφοντάς ἢ σιγῶντας ἡμῖν τὴν αὐτὴν ἔχειν περὶ τῆς ἀγάπης τῆς ἡμετέρας ψῆφον, λογιζομένους ὅτι τὴν σιγὴν ἡμῖν πολλάκις μακροτέραν ἡ ἐρημία τῦ τόπου, ἢ κ τῦ ἔξωθεν ὀλιγωρία, ἐργάζεται.

χ. χώρου

* ἐμοῖ

ρις. ΜΑΡΚΙΑΝΩ ΚΑΙ ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΩ.

Ἄρκοσαν ἔχειν παῤῥησίαν τῆς ἀξιώσεως, ἣν ἐπαιτέτηκας, τὴν φιλόσοφον ἡμῶν γνώμην ἢ ὑψηλὴν, τὴν ἀπερίτρεπτον ἢ ἀκλινῆ δέχεσθαι. ὥσπερ γὰρ ⟨illegible⟩ χεῖμα ἢ δέλεαρ ὑμῶν ἢ γαλήνη ἐκ ὂ κῦμα φέρεσθαι ὠφελήσαι τι μέγα δυνήσεται· ὅταν τὸν πέρᾶ ἐκ συγχέχρωται ἢ πνοιὰ τὸν χειμῶν χαλεπὸς δέχεται ποτὲ, ἀλλὰ ἐκ λαμπρότερον ἐργάζεται. τοιαύτη γὰρ τῶν πιεσμῶν ἡ φύσις· τοῖς γενναίως αὐτὸν φέρουσι πολλὰ κομίζει τὰ βραβεῖα ἢ λαμπρὰς τοὺς στεφάνους. ταῦτ' οὖν εἰδότες, κἀγὼ μὲν πρωὶ καὶ δεῖλης, ἢ ἀρκοῦσαν ἐν τοῖς δεινοῖς τούτοις ἔχοντες παῤῥησίαν, μήτε θορυβεῖσθαι ὑμᾶς τῶν χειμώνων, μήτε δέλεπτε ζωεχῶς ἡμῖν ὀπτιζόντας. ἐβουλόμεθα μὲν γὰρ ἢ πρόντας ὑμᾶς ἰδεῖν ἢ ἀσπάζεσθαι· ὅπῃ δ' τῦτο πέως οὐκ ἔστι, ἀλλὰ πολλὰ τὰ κωλύματα, ζωεχῶς ἡμῖν ὀπτιζόμενοι μὴ κατοκνεῖτε, τὰ περὶ τῆς ὑγιείας διαλεγόμενοι τῆς ὑμετέρας. ἴσε γὰρ ἡλίκην ἡμῖν χαρὰν παρέξετε τῦτο ποιοῦντες, ἢ ὅσην ἡμᾶς ἐμπλήσετε τῆς παῤῥησίας.

χ. ἡλίκα !

ρτ. ΜΑΡΚΙΑΝΩ ΚΑΙ ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΩ.

χ. Μαρκελλιανῷ

Ὡς καλὴν ὑμῶν ἡ ξενωσὶς καὶ σφόδρα ἡμῖν ποθεινὴ, ὑ νόμῳ φύσεως μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀγάπης σφοδροτάτης αἰλύσει ζωδεδεμένη· δέχ' ὡσπερ κἀκεῖνοι ζόμεθα ὑμῶν τῆ φιλίᾳ παῤῥησιάζεσθαι, ἢ ὀπτιζόμενοι ἢ τῆς κατ' ὄψιν ζωτυχίας μεταλαμβάνειν. ὅπῃ δ' τῦτο πέως οὐκ ἔστι, ἄμεινον ἔστι, ποιοῦμεν γράφοντάς ζωεχῶς, μεμνήμεθα διηνεκῶς, ὅτι δέχεσθαι ὑμᾶς πάντα χρὴ ὡς φέροντας, ὅπου περ ἂν ὦμεν, οὐδὲ μακρὰν ὃν μήκει τῆς ὁδοῦ διερχόμεθα τῆς ἐμμελείας τῆς ὑμετέρας. τοιοῦτον γὰρ τῆς ἀγάπης τὸ πλεονέκτημα· ἢ ὁδὸν δέχεσθαι κόπους

χ. Εὐσεβίῳ

εὐκόλως

γλῶς, καὶ δὲ μὴ ζωοποιῆσαι τοὺς πεπραγμένους, ἐξ ἀπόδος ἐστὶ καὶ τὰ σοφώτατα τῆς τῶν κακῶν διορθώσεως ἢ ἀφέλιμος ὑμῖν αὐτὴ γνώμη καὶ ἀλυσις, αὐτός τε, ὡς σοι πρέπει δοῦλε, τὸν ἀδελφὸν ἐκερδανας, καὶ τοὺς ἄλλους, ὡς μὴ εἶεν τῆς, ἀλείφῃ. ἕτω γὰρ ἀρκέσει εἰς συμμαχίαν ἡμῖν αὐτὴ ἡ πρόθεσις, τῷ Θεῷ τὴν γνώμην ὑμῶν ἀποδεχομένη τὴν ἐν τοσαύτῃ συγχύσει τὰ ὀρθὰ ἑλομένην, καὶ τὴν πρὸς ἑαυτὸν πρέπουσαν ἐπιδεικνυμένην.

ρλ. ΜΑΡΙΑΝΩ.

χ. ἐν δὲ πᾶσιν

Τοῖς μὲν ἄλλοις ἅπασι δῶρα πρόσφορα ἰδοὺ δὲ ἔαρ, ὅπερ τὴν ὄψιν τῆς γῆς δῶρα καλλωπίζει, καὶ πόντα δείκνυσι λιμένας· ἐμοὶ γὰρ, ὅπερ καὶ τοῖς δῶροις τοῖς ἐμοῖς συγκινεῖ δι' ἀγαμμένην εὐκολίαν πρόκλησιν πολλήν. ἐβουλόμην μὲν γὰρ καὶ αὐτὰς ὄψεσιν ὑμᾶς θεᾶσθαι· ὅπερ δὲ τοῦτο οὐκ ἔστι, διὰ τὴν μὴ πᾶσαν ποιᾶν τῆς προθυμίας δι' ἀγαμμένην ὑμῶν ὁμιλίαν. καὶ γὰρ οὕτω καὶ τοὺς καὶ τὰ πλούσιας μὲν ἡδονῆς ἀλλὰ θαλάττια τέμνουσι πόντα ἐκείνης τὴν ἔλεγχος τῆς ὥρας διπλάσης, ὡς ἐγὼ καὶ θαμὰ καὶ χρόνον καὶ μέλλω μεταχειρίζομαι, μέλλων διπλῆν ὑμῖν τὴν ἐμμέλειαν. διὰ μὲν γὰρ τὸ χειμῶνος κωλύειν τὰ κρυμὰ πάντα πηγνύντας καὶ τὰς ἀφάτου χιόνος καὶ ἐδοὺς ἀπεπαγίζουσας, ὅτε ἔξωθεν ἡμῖν ἐπιχωριάζειν ἰοὺ χαρὰ, ὅτε ἐντεῦθεν αἰᾶς ἰοῦαι. διὰ δὲ καὶ ἡμᾶς, καθάπερ ἐν δισμωτηρίῳ τοῖς ἐντεῦθεν δωματίοις κατηλθομεν, καὶ ὥσπερ τινὲς γλωσσοτόμοι καταχόμεθα, τὴν τῶν γραμματηφόρων ἀπορίαν, καὶ ἔχοντες τὴν μάχεσθαι ἐπιγνώμην σιγῶ. ὅπερ δὲ λοιπὸν διέξεισι καὶ λεωφόρειος τῆς ἐδοιπορίας ἐκείνης, καὶ ἡμῖν τὰ δισμὰ τὴν γλώσσης ἔλυσε, τὴν ζωὴν ἡμῖν προσδύτερον ἐντεῦθεν διαζήσαντες ἀπισθάλκωθεν πρὸς τὴν ὑμετέραν διήγησιν, ἐπισώμεθα τὰ περὶ τῆς ὑγιείας ὑμῶν. δεξάμενος τοίνυν αὐτὸν, διασπασθήσεται μὴ ἧττον μασιώμενοι, καθάπερ σοι πρέπει δοῦλε, καὶ ἰδὼν μὴ τῆς ἐκ προσδοκίας ἀγάπης, ἰοῦκα αὖ ἐπιφύῃ, καὶ περὶ τῆς ὑγιείας σου δηλώσαι ἡμῖν παρακελεύθη. οἶδα γὰρ ὅπως ἡμῖν περιασπάσεται περὶ τούτου μανθάνειν.

ρλα. ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΩ.

Μάχεσθαι μὲν ἐπιγνώμην ἀμφότερον σιγῶ πρὸς ἀλλήλους, τῆς δὲ ἀγάπης σου τῆς ἀρχαίας καὶ γνησίας ἐκείνης οὐκ ἀπελελοίπαμεν, ἀλλ' ἀκμάζουσαν αὐτὴν διατηροῦμεν ὅλῃ τῇ ψυχῇ, καὶ ὅσον δὲ ἀπέχομεν, αὐτὴν προφέρομεν, μᾶλλον ἐντεῦθεν κεκαυτηριασμένοι τὸν πρόσκλησιν. διὸ δὴ καὶ νῦν ὑπεκτυχόντες τὸν πρὸς τὸν σὸν ἀδελφὸν ἀφικνεμένων, τὸν τε ὀφλημένην ἀποδιδόναι προθύμως, καὶ δηλοῦμεν, ὅτι καὶ πρὸς αὐτὰς ἀπαντᾶμεν τὰς εἰκουμένης καὶ ἑκάστας, ἔχοντες τι ἀπιέναι ἐκ διαφορᾶς ἐγκεκλημένοι ἡμῖν τῷ ζωοδότῃ. ἀλλ' ὅπερ τῆς ὕστερον διαφερομένους οὐδὲ γραφὴ μόνον, ἀλλὰ καὶ δὶς χαθέντα γράμματα πρὸς τὴν οὕτω φιλουμένων πολλὴν φέρει τὴν ἡδονὴν, διπλασίασον ἡμῖν τὴν ἀφεδρωνῶν, διάσωσα πρωΐστατε, καὶ νῦν καὶ ὀξῆ, γράφε ζωηρῶς ἡμῖν τὰ περὶ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς δηλῶν. οἶδα γὰρ ὅπως ἡμῖν περιασπάσεται ταῦτα μανθάνειν, καὶ ὅσον καὶ ἐν ἀλλοτρίᾳ διατρίβοντες ἐντεῦθεν καρπωσόμεθα τὴν πρόσκλησιν.

ρλβ. ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΩ.

χ. ἀπιὼν χ.

Εἰς μὲν αὖθις ὁ πρώτων ἐρημότατον χωρίον" ἀπήλθομεν τὸν Κουκουσόν· πλὴν ἔτεσιν τὴν ἀγάπην ὑμῶν τῶν φιλτάτων ἡμᾶς ἐπαισθόμεθα, μεγίστην καρπωσόμεθα πρόσκλησιν, ἐν ἐρημίᾳ πλουτοῦντες. σοὶ γὰρ ὁ τυχὸν ζητουμένοις, αἰδρῶν ὑπεκτυ-

χόμεθα

νήφοιζάς τε καὶ ἐγκηδεύζας τοῦ τιμᾶ τῆ ἐκκλησιᾶ τοιαῦτα, ἐν ὑγιείᾳ " δέγλι πολλῆ δοκῶμεν, ἢ ἐν πόνοις καρπούμεθα τιμᾶ τῆ ἐκκλησιᾶ. ταῦτ' οὖν εἰδώς, διασπάσας πάντα τιμιώτατε καὶ βέλτιστε, μὴ κατάκρινε συνεχῶς ταῦτ' ἐμοῦ λέγοντος. οὕτω γὰρ καὶ τοὺς αὐτοῖς ἀπιεξῶμεν τῆς οἰκουμένης τοῖς ἐσχάτοις, πολλῶ καρπωσόμεθα τιμᾶ τῆ ἐκκλησίαν, τούτοις συνεχῶς ἀπολαύοντες τῆς ἐκκλησίας. χ. λέγων, πολλοῦ ἢ

ρι. ΜΑΛΧΩ.

Μήτε ἀθύμει, μήτε ἀμύρτιας λογίζ τιμᾶ καλλίστην ἀποδημίαν τῆς μακαρίας θυγατρός σε. Εἰς γὰρ ἀκύμαντον κατέπλευσε λιμένα, ἢ τοῖς ζωοῖ ἦλθε μηκέτι πόρρω ἔχουσιν· καὶ τῆ ᾗ πρόσωπα βίου κυμῶ ἀπαλλαγεῖσα, ἴσχυε ὅπου τῆς πύρρας, ὅσα συνήγαγεν ἀγαθά, ὥσπερ ἐν ἀσύλῳ λοιπὸν ἔχουσα θησαυρῷ. ἢ διὰ χαίρων γὰρ τούτων, ἢ σκιρτᾶν, ἢ θύφραίνεσθαι, ὅτι τιμᾶ ἐκείνης ψυχιμᾶ καθάπερ γεωργὸς ἀρίστος καρπὸν ὥριμον ἐκ κόπου πόνων πρόσπασας διαπαντὸς. ταῦτα, ἐ τὰ ἐκ τῆ τοιούτων λογισμῶν " ἐπιπόθεις φαρμακα ἢ σαυτῷ, ἢ τῆ κυρίᾳ μᾶ τῆ κοσμιωτάτη μητρὶ αὐτῆς, πλείοναζε γὰρ τούτων ἀπεκείνθμεν ὑμῖν μιαθοῦ " ἵνα μὴ μόνοι τῆς καλλίστης ἀναζῆφῆς, ἀλλὰ ἢ τῶ ταράσσω ἢ θύχαρίστως ἐπεγκρᾶ τιμᾶ καλλίστην ταύτην αὐτῆς ἀποδημίαν, πολλῆ μᾶλλον τῶ φιλοσοφοῦντι θεοῦ λαβεῖν τιμᾶ ἀντίδοσιν. χ. ἐπιθείς

ρια. ΜΑΞΙΜΩ ΕΠΙΣΚΟΠΩ.

Οτ' ἂν ἐννοήσω τὸν πόνους ὑμῶν ἢ τὸν ἱδρῶτας τὸν ὅτι μακρῷ χρόνῳ γεγυμνάσθε, ἀ τιμᾶ τυχοῦσαν, ἀλλὰ ἢ μεγίστη καρπουμένη τιμᾶ ἐκκλησίαν, ἐφ' οἷς αὖθις πέποιθα παρεσόμενος, τιμᾶ ὑμετέραν ἀγάπην τιμᾶ οὕτω θερμᾶν ἢ γνησίαν, τιμᾶ τοιαύτην τιμᾶ εἰλικρινῆ, τιμᾶ ἀγρυπνίαν τιμᾶ ὑπὲρ τῆς διορθώσεως τῶν γεγυμνασθέντων τιμᾶ ὑπὸ τοσαυτοῦ, μείζω ἔχων τιμᾶν ἱδρῶτα. ἢ γὰρ ἂν ἡ τυχοῦσα γένοιτό μοι τοιαύτη ψυχὴ ὃ λογίζεσθαι, ὅτι ἐκ τοσούτων καὶ τηλικούτων ἁμαρτημάτων, οὐχ ἑωρακότες ἡμᾶς ποτε, οὐκ ὀφθέντες πρὸ ἡμῶν, ἀ λόγων ἡμῖν κοινωνήσαντες, ἀ θεοῦ ὑπὲρ τῆς τοιαύτης τῶν ἀνθρώπων πολυπλοκίας ὑπὲρ ἡμῶν ἱκετεύσαντες τοσαύτην ἐπιδείξασθε περὶ ἡμᾶς ἀγάπην, ὅσην πατέρες περὶ παῖδας· μᾶλλον ἢ πατέρας ἀπεκρύψατε τῆ τοσαύτη κηδεμονίᾳ. Διὰ ταῦτα χαρίζομαι ὑμῖν ἴσως τῆ θύλαβείᾳ, θαυμάζοιμι, μακαρίζοιμι, τοσοῦτον ἐγκαλοῦμεν ὑμᾶς αὖθις τὰ ἑαυτῶν " μιμήσασθαι, ἐ ἵν' ὀξέως ἐπιδείξασθε περὶ ἡμῶν, τούτων εἰς τέλος ἀγαγεῖν. καὶ γὰρ μηδὲν ἡμῖν πλέον εἰς διόρθωσιν τῶν γεγυμνασμένων, οὐ μικρὰ τοσοῦτος ἡμῖν, ὅπερ ἔφθην εἰπών, τοσαύτης ἀπολελαυκέναι καὶ ἀπολαύειν τοσοῦτος τῆς τιμιότητος τῆς ὑμετέρας, [τῆς] ἀγάπης. χ. μιμεῖσθαι

ριβ. "ΜΑΡΗ ΕΠΙΣΚΟΠΩ.

Καὶ ἰδοὺ καὶ ἑτοιμία εἶχεν ὁ χρόνος ὁ τῆς ἐκκλησίας ἀσφαλίσας, οὐκ ἔλαθεν ἡμᾶς ὃ ὀρθὸν ἢ ἀναπείρεσθον τῆς γνώμης· ἢ νῦν ὅτι, ὅτε ἠυξήθη τὰ κακά, ἐγνωμεν πάλιν τιμᾶ βέλτιστον τιμᾶ σὸν τοῖς αὐτοῖς "ὑπομένουσαν. διὰ ἢ ἐκ τοσούτων καθημένοι ἀσχημάτων, ἢ τιμᾶ ὀφειλομένην ἀποδιδόναμεν σοι παρόντι, ἢ μακαρίζομεν ἐ θαυμάζομεν, ὅτι τῶν πλείστων ἑαυτὸν καταχρημνισάντων οἷς εἰς τὰς ἐκκλησίας πρέπουμενοι, αὐτὸς τιμᾶ σωτηρίαν τοῖς ἄλλοις ἦλθες ὁδόν, τοὺς τε ταῦτα τολμήσαντας ἀποχρεφόμενος, ἢ ὅτι τῆς σοι πρεπούσης μείων ἐλευθερίας. σὺ οὖν τοίνυν ἠλίκην τῶ κατορθώματος τούτου ὃ μέγεθος,

ρμζ. ΛΕΟΝΤΙΩ.

ΤΗς μὲν πόλεως ὑμᾶς ἀπελαθήμεν, τῆς δὲ ἀγάπης σου οὐκ ἀπελαύνεθα. Ὃ μὲν γὰρ ἐφ' ἑτέροις ἔκειτο, Ὃ μὴν αὐτὴν, ἢ ἐκβάλλεσθαι· Ὃ δὲ, ἐφ' ἡμῖν. διὰ τοῦτο ἡμᾶς αὐτὴν ἀφελέσθαι δυνήσεται· ἀλλ' ὑπερ ἀν ἀπώμεθα, πάντα χορὸν τὸν φιλοφρονήματος σου τὸ μέλι τῆς ἀγάπης, καὶ ἐντυφόμεθα τῇ μνήμῃ τῆς εὐθηνίας τῆς σῆς, ⓦ ἐρωτᾷ σε ⓦ τὸν ἡμᾶς, τὸν ἀποστόλων, τὸν Χριστὸν, τὸν φιλοφρονούμενον, καὶ ἄλλα πάντα χωπτόντες, καὶ τὸν εἰκόνα ἀμπλάττοντες τῆς σῆς ἀρετῆς. ἐπεὶ οὖν ὅτως ἡμᾶς εἶλες καὶ ἐκράτησε, ὡς ἐπὶ τῆς παρουσίας σε σφόδρα ὑπεθυμῆν, τοῦτο δὲ οὐκ ἔστι γενέσθαι πάντα, τὸν ἀπὸ τῶν γραμμάτων πάρεχε παραμυθίαν ἡμῖν. δυνήσῃ γὰρ τῇ πυκνότητι τῆς ὑποστολῆς σοφίσασθαι τὸν ἐκ τῆς παρουσίας πόθον, τοσαύτην κεκοσμημένος χάριν.

ρμη. Ἀ ΛΟΥΚΙΩ ΕΠΙΣΚΟΠΩ.

χ. Λευΐφ

ΕΙ καὶ πολλῷ τῷ μέσῳ τῆς ὁδοῦ διεκρίθημεν τῆς βλαβείας τῆς σῆς, ἀλλ' ὅμως οὐκ ἔλαθεν ἡμᾶς ὃ μισοπόνηρόν σε τῆς γνώμης, καὶ πῶς ἤλγησας ὑπὲρ τοῖς τηλικαῦτα πάσχουσι, καὶ τοσούτων σκανδάλων ἐμπλήσαι τὸν οἰκουμένην. διὰ τοῦτό σοι χαίρομεν ὁμολογοῦμεν, καὶ θαυμάζοντές σε καὶ μακαρίζοντες ὑπὲρ παύομεθα, ὅτι τοσούτῳ φορτίῳ καὶ τοσούτων καὶ κρημνῶν φερομένων καὶ σκοπίλων, αὐτὸς τὸν ὀρθὸν ὁδὸν οὐκ ἐπαύσω βαδίζων, αἰτιώμενός τε τὰ γεγενημένα, ἀποστρεφόμενός τε τοὺς ἐργαζομένους, ὡς σοὶ πρέπον ἐστί. διὰ δὴ καὶ πάντα καλοῦμεν ὑπερμῆναι τῆς καλῆς ταύτης προθυμίας, καὶ μείζονα ὑποδύεσθαι ⓦ ζῆλον. οἶδα γὰρ πλείονες ὑμῖν ἔσαι ὁ μισθός, οἷα τὰ βεβαίως πλείονι ⓒ φέρονται, ὅσῳ τοσούτων ὄντων τῶν παρεστώτων αὐτοῖς τὸ σὸν πόνον φέρειν, μείζων τοῖς πρὸς καλοῖς" ἐστιν ὑπὲρ διδόντες τὸν διόρθωσιν. ὅπου γὰρ, εἰ βουληθείητε ἕνα γνήσιον, κἂν ὀλίγοι ⓦ ἀριθμοὶ ἦτε, πρείττονα τὸν πλειόνων τῶν ὑπὸ κακίᾳ καλλωπιζομένων, οὕτως ἐστὶ ῥᾴ. ἀρετῆς γὰρ ἰσχυρότερον οὐδὲν, ἢ τὸ πάντα ζητεῖν, ἃ πυκάζει τὰ ἐκκλησίας. ἔχοντες τοίνυν τὸν γνώμην ἀρκούσαν ὑμῖν εἰς τὸ πολλῷ πάντα τὸ Θεοῦ ῥοπὴν" ὑπερασπᾶσθαι, καὶ πρὸ ἑαυτῶν εἰσπεγκεῖν πάντα ἐκλήθητε, τεῖχος μέγιστον ταῖς πάντα χορὸν τῆς οἰκουμένης ἐκκλησίαις διὰ τῆς γνώμης ταύτης γενέσθαι.

χ. ὑπασπάσασθαι

ρμθ. Ἀ ΜΑΓΝΩ ΕΠΙΣΚΟΠΩ.

χ. Μαΐφ

ΕΙ καὶ αὐτὸς ἡμῖν οὐκ ἐπέστειλας, καίτοι τὸν κυρίων μὲν τὸν" πρεσβυτέρων πάντα γραμμάτων, ἀλλ' ἡμεῖς τῆς τε φιλίας σε μεμνήμεθα, καὶ τὸν τὸν ὄψιν σε θαυμάζοντες ὑπὲρ ἐκείνου, καὶ τὸν τῆς ψυχῆς ἀνδρείαν, εἰδότες ὃ καὶ ὁ φίλτρον, ὃ ἀεὶ πάντα ἡμᾶς ἐπιδείκνυσθαι πρεσβύτερον τοῖς πάντα τὸν ὑπὲρ ἐμμένειν ἐπιπηδήσασθαι γράμμασι, χαρίτατά τί σοι ὁμολογοῦντες τῆς διαθέσεως, ἵνα πάντα ἡμᾶς ὑπιδείκνυσαι (οὐ γὰρ ἔλαθεν ἡμᾶς τοῦτο, καίτοιγε οὐκ τοσούτου καὶ τηλικούτου ἀφεστῶτος) ἢ πάντα καλοῦντες, ἵνα καὶ αἰτῇ, καὶ γράφειν ἡμῖν συνεχῶς, καὶ τὰ πάντα τῆς ὑγιείας τῆς σῆς" διαγελίσασθαι. ὅταν γὰρ ἀκούσωμεν σοῦ σφοδρὸς ἡμῶν ἐρᾷς, καὶ γνησίως οὕτω καὶ διεγηγερμένως,

χ. ζηλοῦν

χρήσαι τῇ προθυμίᾳ, μηδὲ ὕστιον ποιεῖτε τὰ συμβαίνοντα. οὐ γὰρ ὑπὲρ ὧν πεισόμεθα ἡμᾶς ἕτερα κακὰ λέγειν δέδοικα, ἀλλὰ τὰ μαθόντα λυπούμεθα. εἰ γὰρ αὗται τὰ περὶ ἑαυτὰς μὴ εἰσενέγκαιμεν, ἀλλὰ ῥᾳθυμήσαιμεν, οὐδεὶς εἰς τοῦτο ἡμᾶς προήξεται ὁ τῶν προκαμόντων ζόρυβος. ἐπεὶ καὶ Παῦλος δεσμωτήριον οἰκῶν καὶ τὰς ξύλας προσδεδεμένος τὰ ἑαυτοῦ ἔπεμπεν, καὶ Ἰωνᾶς ἐν τῇ γαστρὶ τοῦ θαλατίου θηρὸς φερόμενος, καὶ οἱ τρεῖς παῖδες ἐν τῇ καμίνῳ βαπτιζόμενοι, καὶ οὐδὲν τούτων τὰ ποικίλα δεσμωτήρια τοῦτα ῥᾳθυμότερον πεποίηκε. ταῦτ' οὖν εἰνοῶν, δέσποτά μου, καὶ Φοίνικης, καὶ Ἀραβίας, ἐν τῇ τοῦ τέλους ἀναπαύσει μὴ παύσῃ φροντίζων ἐκκλησιῶν, εἰδὼς ὅτι πλείονα λήψῃ μισθὸν, ὅσῳ ἐν τοσούτοις ὄντων τῶν κυμάτων τὰ σὰ σαυτοῦ εἰσφέρεις· καὶ γράφων ἡμῖν συνεχῶς μὴ κατάκαμνε, ἀλλὰ καὶ πυκνότατα. ὡς γὰρ ἐγνωμεν, οὐκέτι εἰς Σεβάστειαν, ἀλλ' εἰς τὴν Κουκουσὸν ἐκελεύσθημεν ἀπελθεῖν, ὅπου σοι καὶ βέλτιον ἔσται πέμπειν ἡμῖν. γράφε τοίνυν ἡμῖν, πόσαι τὰ ἐκκλησίαι ἐπ' ἔτους ᾠκοδομήθησαν, καὶ τίνες ἄνδρες ἅγιοι μετέστησαν εἰς τὸν Φοινίκων, καὶ εἴ τις πλείων γέγονε προκοπή. καὶ γὰρ ἀπὸ Νικομηδείας βιαίων τινα μονάζοντα ἐγκεκλεισμένον, ἔπεισε καὶ οὗτος ἐλθεῖν πρὸς τὸν ζῶντα βέλεσθαι, καὶ ἀπελθὼν εἰς τὸν Φοινίκων. εἰ δὲ μέλλει οὕτω, δηλώσατε μοι ἀσυδόκησον. τὸ δὲ σῶμα ἔνεκεν, χωρίου τοῦ κατὰ τὸν Τύρου καὶ χ. Κύρου
χειμάρρου, τοῦ κατὰ τῆς αἱρέσεως τῶν Μαρκιωνιστῶν πολιορκουμένου ἡμῶν διελεγμένος οἷς ἔχρῃν, καὶ καταρθωκὼς ὃ πεθύμουν, ἀλλ' ἔφθην ἐκβληθείς. εἰ τοίνυν μάθοις καὶ κύριόν μου Κυριακὸν ἐπίσκοπον ὄντα τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀσπάσασθαι, ἐπέστειλεν αὐτῷ. ταύτης ἕνεκεν τῆς εὐσταθείας, ἐν ᾗ τὸ σῶμα ἀῦσαν διωκόσιται. πέμπετε, καὶ μάλιστα σὺν τοῖς καὶ Θεὸν πρέποντα ἔχουσι προθυμίαν πολλῇ χειρὶ ἅπτεσθαι τῇ εὐχῇ, πολλῇ τῇ ἐκτενείᾳ, ὥστε ὃ τὴν οἰκουμένην τοῦτον ναὸν ἅγιον παύσασθαι. ἀφόρητα γὰρ καὶ τὴν Ἀσίαν κατέλαβε κακὰ, καὶ ἐπέχει ἡ πόλεις καὶ ἐκκλησίας· ἅπερ, ἵνα μὴ δοκῶ διεγκλεῖν, ἀφεὶς ὃ καθ' ἕκαστα λέγει, ἐκεῖνο μόνον ἐρῶ, ὅτι εὐχῶν πολλῶν χρεία καὶ δεήσεων ἐκτενῶν.

ρμς'. Κωνσταντιω. 2. χ. πάπᾳ

Εθαύμασα πῶς οὕτω σφοδρὸς ἡμῶν ὢν ἐραστὴς, καὶ πέμπτα καὶ πεῖσι καὶ λέγει ἐκεῖνα ἡμῶν καὶ πάλαι προκεκινδυνευμένος (οὐδὲν γὰρ ἡμᾶς ἔλαθεν. οὐδὲ γὰρ ἔνι φιλῶν τὰ γεγονότα λαθεῖν) οὐδὲ ἅπαξ ἡμῖν ἐπέστειλας, ἐν ᾗ τοῦτα πλησίον ἐλθοῦσιν ὑμῶν, καὶ τὸ πρίου μοι καὶ ἐνδοξότατον ἀδελφοῦ Λιβανίου σὺν τοῦτα ἀφικνουμένου. καὶ ταῦτα οὐκ ἐγκαλῶν, ἀλλ' ἀλγῶν λέγω. ὅπου γὰρ σφόδρα ἀγάπημεν πρὸς τὸν ἀληθεινὸν ὑμῶν, δι' ἕτερον μὲν οὐδὲν, ὅτι δέ σοι τῆς ψυχῆς μέλει τῆς σῆς μετὰ πάσης ἀσυδησίας, καὶ λιμένων ἐν κοπὸς τῶν ἐν ἀνάγκαις ὄντων, πενήτων λύσις, χηρῶν ὑπερασπισμὸς, ὀρφανῶν ἀνέγερσις, κοινὸς πατὴρ ἁπάντων ὤν, τοῦτο χάριν σφόδρα σου ἐρῶ, καὶ γράμματα συνεχῆ πρὸς τῆς σῆς ἀληθείας δέχεσθαι ἐπιθυμῶ. δίδου δὴ τοῦτον ἡμῖν τὸν χάριν, καὶ ἐμπλησον ἡμῶν τὸν ἐπιθυμίαν. οὐ γὰρ τὸν τυχόντα καρπωσόμεθα πρόκλησιν, καὶ ταῦτα ἐν ἐρημίᾳ ἀπαιτέοντες, ἀν' τῆς ποθεινῆς σου καὶ ψυχῆς καὶ χρεὼς δεξώμεθα γράμματα παρὰ τῆς σῆς ἀπαγγέλοντα ὑγιείας καὶ τοῦ οἴκου σου πάντος.

ἐπίσημος ἐκφυὲς λύκος, ὁ ἔγκλημα μὴ ἔχων ὑπισχνῆται, μοιχὸς ὑπάρχων. ὡς γὰρ ἡ γυνὴ μοιχὴς χρηματίζει, ἡ ζώντος τοῦ ἀνδρὸς ἑτέρῳ ἀνδρὶ ξωαφθεῖσα, ὅτω καὶ σὺ μοιχὸς ὄντι, οὐ χρεὼ, ἀλλὰ πνεύματος. ζώντος γὰρ ἐμοῦ ἥρπασέ μου Θ θρόνον τῆς ἐκκλησίας. ἐ τοῦτό σοι ἐπέτρεψε ὁ Κύριος τῆς Κιλικίας, ὅπου ἐκέλευσεν ἡμᾶς ἡ βασίλισσα ἀξιωθῆναι. πολλαὶ γὰ θλίψεις κὴ τῶν ὁδῶν ξωλώτησαν ἡμῖν, ἀλλ' οὐδὲν ἐφρόντισαμεν. ὅπου γὰ ἤλθομεν πρὸς τὸν χῶρον τοῦ Καππαδόκων, καὶ ἐν τῇ Ταυρικιλικίᾳ, πολλοὶ χορεὶ ἡμῖν ὑπεδέχοντο πατέρων ἁγίων ἀνδρῶν, καὶ μικρὰ ἀλλὰ ἐ πλήθη μοναχῶν ἐ παρθένων, καὶ ἀθανάτους πηγὰς τοῦ δακρύου ἐκχέοντες, καὶ ἔλαιον σφόδρα θωρηκότες ἡμᾶς ἐν τῇ ὁδοιπορίᾳ ἀπερχομένους, καὶ ἔλεγον πρὸς ἑαυτούς· ξωφέρει ἵνα ὁ ἥλιος ξωέχλε καὶ ἀκτῖνας αὐτοῦ, ἵνα ὁ τόμα ἰωάννου ἐσιώπησε. ταῦτά μου ἐθορύβησε καὶ ἐθλιψεν, ὅπῃ ἔβλεπον πόλεις κλαιούσας, ὡδὲ ἐμοῦ· ἐπὶ τοῦ ἄλλου πόνου, ὅσα δὲ ξωέβη μοι, φορητὰ οὐκ ἐποίησα. πόνου γὰ ἡμᾶς ἐδοξιώσατο ὁ ὑπίσχοπος τῆς πόλεως ταύτης, καὶ πολλοῦ ἀγάπου ἐπεδείξατο εἰς ἡμᾶς· ὥστε, εἰ δυνατὸν, καὶ Θ θρόνον αὐτοῦ προσχόρησαι ἡμῖν, εἰ μὴ Θ ὤφελον ἐφυλάττομεν. διόμεν καὶ δοῦλοι καὶ τοῦ γένους ἀπόμεν τῶν σῶν, ἀπερρίψαμεν ὅ πόνος τῆς ἀθυμίας σου, ὑπὲρ ἡμῶν μερίαν ἔχων πρὸς τὸν Θεόν, καὶ δυσωπήσαι ἡμῖν ταχὺ ἐκλιπεῖν.

χ. ἐωλίσασε

ρμθ. ΚΥΡΙΑΚΩ ΕΠΙΣΚΟΠΩ.

ΤΑῦτα αἰσχρὰ, ταῦτα φορητὰ οἴει, καὶ καὶ σὺ αἰτιᾶ ἀπολογίας ἔχειν; ἐ τῇ τοσαύτῃ ἀθυμίᾳ, ἐ ὅτω χρόνῳ μακρῷ, ἐ τοσούτῳ θορύβῳ καὶ ταραχῇ, ἐ τοσαύτῃ ξωτρεθῇ καὶ ταλαιπωρίᾳ καθεστώτων ἡμῶν, οὐδὲ ἅπαξ ὅπως φλαυ ἡμῖν κατεδείξω· ἀλλ' ἡμᾶς μὲν καὶ ἅπαξ καὶ δὶς ἐ πολλάκις ἀπεσταλκάμεν, σὺ δ' σιγᾶς χρόνον ὅτω μακρὸν, καὶ νομίζεις ὀ τυχὸν ἡμάρτηκέναι ἁμάρτημα· ὅτως ἀγνώμων ὡδὲ ἡμᾶς γεγένησο, ἐμὲ εἰς πολλὴν ἀπορίαν κατέστησας. οὐδὲ γὰρ δυνάμεν τῆς σιγῆς τὸν αἴτιόν μου βύρσῃ, ὅταν σπουδάσω σε τὸν θερμὸν ἀγάπου καὶ γνησίαν, ἵν' ἀεὶ ὡδὲ ἡμᾶς ἐπεδείξω. ὅπῃ δ' ῥᾳθυμίαν λογίσασθε ἔχω (οἶδα γὰρ σε τὸν ἄγρυπνον ψυχὴν) ὅτε δουλίαν (οἶδα γὰρ σε τὸν ἀνδρεῖον) ὅτε ἄνοιαν (οἶδα γὰρ σε ὀ διεγηρθῶν ἐ σπουδαίως) ἀλλ' οὐδὲ ἀρρωσίαν. καίτοιγε οὐδὲ αὕτη ἱκανὴ ἵν' σε κωλύσαι. πολὺ ἀλλὰ μανθάνω ὡδὲ τῶν ἐκεῖθεν ἐρχομένων, ὅπι ὑγιαίνεις καὶ ἔῤῥωσαι. τί οὖν ἐστι ὀ αἴτιον, εἰπεῖν οὐκ ἔχω, ἀλλ' εἰ μέσον, ἀλγῶ καὶ ὀδυνῶμαι. πολλὰ εἶπον ποιῆσαι, ὥστε ἀπαλλάξαι ἡμᾶς καὶ τῆς λύπης καὶ τοῦ ἀπορεῖν. ἐπὶ εἰ καὶ μὴ τὰ γράμματα ταῦτα μὴ μὴ πολλοῦ τοῦ ταχέως ἡμῖν βουληθείης ὅπως φλαι, ὅτως ἡμᾶς ἔχεις λυπῆσαι, ὡς πολλοῦ δεηθῆναι ἡμῶν τὴν ἀθυμίαν.

χ. -μίφ
χ. -λίφ
χ. -τω
χ. -σίφ
χ. πίνου
χ. -τινω

ρμ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΩ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΩ.

ΤΗ τετάρτῃ τοῦ παρόντος μηνὸς μέλλων ἀπὸ τῆς Νικαίας ὁρμᾶν, ταῦτα ἀπέστειλα τὰ γράμματα πρὸς τὸν Ζηνόθεμιν, ὡδελφὲ, ὅπερ ἀεὶ ὡδελφὲ οὐκ ἐπαυσάμην, καὶ χαλεπώτερος τοῦ νῦν κατέχοντος ἤλπιζα ὁ χειμὼν, καὶ μείζονα τὰ κύματα, μὴ σφαλείσης τὰ σαυτοῦ τοῦ πλεῦσαι τὰ εἰς τὸν οἰκεῖόν μου, ἧς ἐξ ἀρχῆς ἥψω· λέγω δὴ τοῦ ἐλλιπισμοῦ τοῦ καθαίρεσιν, τὴν ἐκκλησιᾶν τὰ οἰκοδομὰς, τὴν ψυχὴν τοῦ ὑπομέλαν· μηδέ σε ὑπόπλιον ποιεῖσθαι τῶν πεπραγμάτων ἡ δυσχολία. οὐδὲ γὰρ κυβερνήτης ὁ πέλαγος ὁρῶν μεγάλως ὀργιζόμενον καὶ ἀποχήσεται τῆς τέχνης· ἀλλ' οὐδὲ ἰατρὸς Θ κάμνοντα βλέπων τῇ νόσῳ κεκατακλυσμένον ἀναχωρήσει τῆς θεραπείας, ἀλλὰ τότε μάλιστα ἔχεσθαι τούτου τῇ τέχνῃ χρήσεται. καὶ σὺ τοίνυν, δίκαιόν μοι μιμήσασθαι καὶ βλαβέσαι τι, πολλῇ πρὸ

οὐκ ἐμιμήσω; ἐκφιος πάντα αὐθεφπον εἰς Χν οἶκον αὐτοῦ ἐξένιζε, σὺ δὲ ὑδὲ ἑνὸς ποτηρίου ψυχροῦ ἀφειπίδα οὐκ ἐποίησω. οὐκ ἔστι πενθῆσαι καὶ κλαῦσαι, ὅτι ὁ θεὸς τοσοῦτον πλοῦτον ἔχων ταπεινὸς ὕδατος ἄξιος οὐκ ἐφύετο; ὅπου γὰρ ψυχρὸν οὐ μετέδωκε τῷ πτωχῷ, ταπεινὰ ὕδατος οὐ λαμβάνει. τῷ χιλῷ οὐκ ἔσπαρται ἔλεος, ἦλθε τὸ θέρος, καὶ οὐκ ἐθέρισε. καὶ τοῦτο τοῦ διαστόλου οἰκονομία, ὅτι ἐξ ἑκατέρας ἐποίησε τοὺς κόλασιν τοῖς ἀσεβέσι καὶ τοὺς ἀμοιβὴν τοῖς δικαίοις, ἵνα βλέπωσιν ἀλλήλους, ὅπως καὶ ἀλλήλοις γνωρίζωσι. καὶ γὰρ ἕκαστος τότε μάρτυς Χν ἴδιον τύραννον ὑπογνώσεται, καὶ ἕκαστος τύραννος Χν ἴδιον μάρτυρα, ἃ ἐκόλασε. καὶ οὐκ ἐμὰ ῥήματα· ἄκουσον τῆς σοφίας λεγούσης Τότε, φησὶν, ἐν πολλῇ παῤῥησίᾳ στήσεται ὁ δίκαιος κατὰ πρόσωπον τῶν θλιψάντων αὐτόν. ὥσπερ γὰρ ὁ ἐν καύματι εἰσπατῶν, εἶτα εὕρῃ καθαρὰν πηγὴν τῇ δίψῃ φλεγόμενος· ἢ ὥσπερ τις λιμῷ ζωγρούμενος εἰσελθὼν εἰς τράπεζαν ἀφθόνοις ἐδέσμασι, εἶτα πρὸς τὴν δυσαπότεκτον κωλύει μὴ ἅψασθαι τοῦ ὑπὸ τὴν τράπεζαν, ἀλλὰ σφοδρὰν ἔχει τὴν ὀδύνην καὶ τὸν κόλασιν ὅτε δίψαν, ὡς μὴ δυναμένους τὴν δίψαν καταβύσαι, καὶ ὁ πεινῶν, ὡς κωλυόμενος ἀπολαῦσαι τῶν ἐδεσμάτων· οὕτω καὶ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως βλέψεσθε τοὺς ἀγίους θεοφορουμένους οἱ ἀσεβεῖς, καὶ τὴν βασιλικὴν τράπεζαν ἀπολαύσαντας οὐ δυνάμενοι. καὶ γὰρ ὁ Χν Ἀβραὰμ ὁ Θεὸς κολάσαι βουλόμενος, ἐποίησεν αὐτοῖς ἐξ ἀφορμῆς τῆς τοῦ πλουσίου τὴν ἐκείνου δίκην ἐργάσασθαι τὴν γλῶτταν, ἵνα καθ' ἑκάστην ὥραν βλέπων ἐκεῖνον ὁ πολυτελὴς χειμῶνα, ὃν ἔπαθεν, ἔχῃ πάντοτε τὴν ὀδύνην ἐν τῇ ψυχῇ. Εἰ δὲ καὶ ὧδε ἀπόλεσε μὴ ζωντύχωμεν, ἀλλ' ἐκεῖ σώσῃ ὁ κωλύων ἡμᾶς τότε μετ' ἀπόλαυσιν λέγειν· ἀλλὰ καὶ ὀφείλομεν τοῦτο ἐξοφείσασθαι ἡμᾶς, ὥσπερ ὁ Λάζαρος Χν πλούσιον, καὶ Ⓐ μάρτυρες τοῦ τυράννου. μὴ οὖν ἀθύμει, ἀγαπητέ, ἀλλὰ μεμνήσθω ὅτι θεοφόρτου λέγομεν, Μυκτηρισμὸν * δὲ θεόφρων μὴ φοβεῖσθε, καὶ τῷ φαυλισμῷ αὐτῶν μὴ πτοᾶσθε. ὥσπερ γὰρ ἔλεον ἐστὶ σπάνις, ὅταν βρωθήσονται, καὶ ὡς ἰμάτιον παλαιωθήσῃ). κατεμάνησαν δὲ καὶ Χν διαστόλου καὶ ποντίου τῶν ἀπόντων, πῶς εὐθὺς ἀπὸ τῶν ἀπαργμῶν αὐτῶν ἐδιώκετο, καὶ εἰς βάρβαρον γῆν ἀπερρίπτετο ὁ Χν κόσμου κατέχων ἐν τῇ χειρὶ, τύπος ἡμῖν γινόμενος τοῦ μὴ σκληρὸς ἐν τοῖς πειρασμοῖς. " ἀνάμνησον δὲ πάντος τοῦ σωτῆρος, καὶ ὅσας ὕβρεις δι' ἡμᾶς ὑπέμεινεν. Ⓐ μᾶλλον γὰρ αὐτὸν Σαμαρείτην ἐκάλεσαν, Ⓐ δαιμονιζόμενον καὶ γαστρίμαργον καὶ ψευδοπροφήτην. ἔλεγον γὰρ, Ἰδοὺ ἄνθρωπος φάγος καὶ οἰνοπότης, ἐν, Ὅτι ἐν τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια. τί δὲ, ὅτι ἤλθεν αὐτὸν χρηματίσαι, καὶ ὅτι εἰς ὃ προσώπου αὐτοῦ ἐνέπτυσεν, καὶ ῥαπίσματα αὐτῷ ἐδίδουν; τί δὲ, ὅτι ὄξος καὶ χολὴν αὐτὸν ἐπότιζον, ὅτε τῷ καλάμῳ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἔτυπτον; τί δὲ, ὅτε τὴν χλαμύδα αὐτῷ περιέθηκαν, καὶ ὅτε ἀκάνθινον αὐτὸν ἐστεφάνουν, καὶ προσέπιπτον αὐτῷ ἐμπαίζοντες καὶ πόθεν εἶδος χλεύης αὐτῷ ἐπάγοντες, καὶ ὅτε ἔπτυσαν αὐτὸν Ⓐ αἱμοῤῥοοῦσαν κύπτοντες, καὶ ὅτε ὑπὸ τὸ πάθος ἤγετο γυμνὸς, καὶ πάντες αὐτὸν κατέλιπον Ⓐ μαθηταὶ, καὶ ὁ εἷς μὲ αὐτὸν πρήσαντο, εἷς δὲ προέδωκεν, Ⓐ δὲ ἄλλοι ἐδραπέτευσαν, καὶ μόνος εἰσῆκει γυμνὸς ἐν μέσῳ τῶν ὄχλων ἐκείνων; (ἑορτὴ γὰρ ἦν ἡ ἀπάμησα ζωάγουσα τότε) καὶ ὅτι ὡς πονηρὸν ἐν μέσῳ κακούργων αὐτὸν ἐσταύρωσαν, καὶ ἄλαφος ἐκρέματο, καὶ ὅτε κατέλυσεν αὐτὸν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ, ἕως ὃ τις αὐτὸν ἐζήτησατο ἵνα αὐτὸν θάψῃ, καὶ ὅτι ταφῆς οὐκ ἠξιώθη, καὶ ὅτι φόνου πονηροῦ κατ' αὐτοῦ ἀπεφώνουν ὅλοι οἱ μαθηταὶ, αὐτὸν ἔκλεψαν αὐτὸν, καὶ οὐκ ἀνέστη; ἐνεμνήσθητε δὲ καὶ τὸν ἀποστόλου πάλιν, ὅτι πάντα χόλον ἐδιώκοντο, καὶ κατεκρύπτοντο ἐν ταῖς πόλεσι μὴ δυνάμενοι φανεῖσαι· πῶς ὁ Πέτρος τοῦ Σίμωνι τῷ βυρσεῖ κατεκρύπτετο, καὶ ὁ Παῦλος τῇ πορφυροπωλίδι γυναικί· ὅτι οὐκ ἔσχον τοῦ πλησίον παῤῥησίαν, ἀλλ' ὑστέρουν πάντα ὅμαλα ἐγίνετο αὐτοῖς. ὅτε δὲ σὺ, ἀδελφὲ, νῦν μὴ ἀθυμήσῃς. ἤκουσα γὰρ καὶ ἀκούω τοῦ λήρου ἐκείνου, ὃν ἐκάθησεν ἡ βασίλισσα ἐν τῷ θεάτρῳ, ὅτε ἔθλιψε τοὺς ἀδελφοὺς καὶ τοὺς πατέρας, μὴ θελήσαντας αὐτῇ κοινωνῆσαι. πολλοὶ δὲ αὐτῶν δι' ἐμὲ καὶ ἐν τῇ φυλακῇ ἀπέθανον. ὁ γὰρ θρο-

βαπόχημος

Σοφ. ι. α.

Ησ. να. ζ.

Λικ. ζ. λδ. Ματθ. θ. λδ.

1 Χ. αἰέπωτε

Χ. ταδότη

Χ. παδοτὸν

* καὶ χλευασμὸν

2 Χ. αἰαμέδοτ

Χ. ἐκεῖνα τὸ Νεκτικὸν

Χ. ἐλόστας

χ. πλείονα

τῆς ἡμετέρας θαλάσσης χείρων ὁ θόρυβος, ἢ χείρω τὰ κύματα. Ἀλλὰ πρόσκαλεῖ τὸ δι-
αστῆναι ἡμᾶς Ἰησοῦ Χριστέ, ὃς οὐ πέπαυσαι βοῶν τὸ χωρίζον, ἀλλὰ νῦν μᾶλλον λύεις τὸ ζά-
λιον. Ἀλλ' εἰ καὶ πολλάκις προσκάλεσαι, καὶ σὸν εἰσακούσθης, μὴ ὀλιγωρήσῃς. Πιστὸς
γάρ σου Θεὸς ἔστι τὸν σωτήριόν μου προσδοκῶ. μὴ γὰρ σὸν ἠδυνάτησε σχίσαι σοῦ τοὺς
πόδας σκληρούς λυτρώσασθαι, ἵνα μὴ εἰς τὸν κάμινον τοῦ πυρὸς ἐμπέσωσιν; Ἀλλ' ὅτε
ἠχμαλωτεύθησαν, ὅτε εἰς βαρβάρων χεῖρας ἀφῄρέθησαν, καὶ τῆς πατρῴας κληρονο-
μίας ἐξέπεσον, καὶ πρὸ πάντων ἀπεγνώσθησαν, ἢ σοῦ λοιπὸν σὸν ἀπελείπετο, τότε
ὁ ἀληθινὸς καὶ ἄφθονος Θεὸς αὐτοῖς τὸν θαυματουργίαν εἰργάσατο, ἢ διεσχόπισε τὸ
πῦρ πρὸς τὸν κάμινον τῶν Χαλδαίων· καὶ λοιπὸν σὸν κλησία αὐτοῖς ἦν ἡ κάμινος, καὶ πᾶσαν
τὴν κτίσιν προσεκαλοῦντο, πῦρ τὰ ὄρη πῦρ καὶ τὰ ἄνεμοι, ἀγέλας τε καὶ δρυμούς, καὶ οὕτω
πάντα συλλαβόμβοι ἔλεγον· Εὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα Κυρίου Κύριον. ὁρᾷς πῶς ἡ Δαν. γ. ξ.
ὑπομονὴ τῶν ἀγίων καὶ τὸ πῦρ εἰς δρόσον μετέβαλε, καὶ τύραννον ἐδυσώπησε, καὶ τὴν
πάσης τῆς οἰκουμένης σκηπτοῦχον χάμματα. Μέγας ὁ Θεός, φησί, Σεδράκ, Μισάκ, ἢ Αβ-
δεναγώ. καὶ ἰδὲ πόσην ἀποτομίαν σέβηκεν. Εἴ τις, φησί, λόγον εἴπῃ κατ' αὐτῶν, Δαν. γ. ζ.
οἶκον αὐτοῦ τοιμβύεσθαι, ἢ τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ ἁλμπάζεσθαι. μὴ οὖν ἀθυμήσῃς,
μηδὲ ὀλιγωρήσῃς. ἢ γὰρ ἐγὼ ὅτι ἐξπλησμώμεθα [ἀπὸ] τῆς πόλεως, σεσεῖσθαι τάχα σὸκ
ἐφθέγξω, ἀλλ' ἔλεγον πρὸς ἐμαυτόν· Εἰ μὲ βάλεται με ἡ βασίλισσα ἐξοείσαι, ἐξοει-
σάτω με· Κυρίου ἡ γῆ ἢ τὸ πλήρωμα αὐτῆς. ἢ Εἰ βούλεταί με ῥῖσαι, ῥιψάτω με· Ψαλ. κγ. α.
Ησαΐαν ἔχω ὑπογραμμόν. Εἰ θέλει εἰς τὸ πέλαγος ἀκοντῆσαί με, Ἰωνᾶν ὑπο-
μιμήσομαι. Εἰ θέλει εἰς κάμινον ἐμβαλεῖν, σὺν παῖδας ἔχω τοῦτο πεπονθότα. Εἰ
με θέλει τοῖς θηρίοις βαλεῖν, Δανιὴλ ὑπομιμήσομαι. Εἰ θέλει με λιθάσαι, λιθασάτω με· Στέφανον ἔχω Ιωαν. α. κα.
πρωτομάρτυρα τοῦτο πεποιηκότα. Εἰ θέλει τὸν κεφαλήν μου λαβεῖν, λαβέτω· γυμνάσιον εἰς τοῦτο ἔχω Ιωαν. β. ε. αι.
τὸν Βαπτιστήν. Εἰ θέλει τὰ ὑπάρχοντα λαβεῖν, λαβέτω· γυμνὸς ἐξῆλθον κἀκεῖ- Ιωβ. α. κα.
θεν μηδὲν μου, γυμνὸς ἢ ἀπελεύσομαι. ἐμοὶ γὰρ ἀρκεῖ ὁ ἀπόστολος, Πρόσωπον δὲ θεοῦ Γαλ. β. ε. αι.
τοῦ ὁ Θεὸς οὐ λαμβάνει· καὶ, Εἰ ἔτι ἀνθρώποις ἤρεσκον, Χριστοῦ δοῦλος σὸκ ἂν ἦμεν. καὶ Ψαλ. μη. με.
ὁ Δαβὶδ καθοπλίζει με λέγων, Ελάλουν ἐν τοῖς μαρτυρίοις σου ἐνώπιον βασιλέων, καὶ σὸκ
ἠσχυνόμην. πολλὰ κατ' ἐμοῦ ἰσχυρίσαντο, καὶ λέγουσιν ὅτι τινὰς ἐκοινώνησα ἵνα τὸ φαγεῖν
αὐτούς. καὶ εἰ μὴ τοῦτο ἐποίησα, ὀξέως ἐξῆλθεν τὸ ὄνομά μου ἐκ τῆς βίβλου τῶν ὑποκόπων, καὶ
μὴ ἐγγραφείην ἐν τῇ βίβλῳ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως· ὅπου ἰδοὺ ἐνταῦθα ἐγὼ ἑστάκα, καὶ
ἀποβαλεῖ με Χριστὸς ἐκ τῆς βασιλείας αὐτοῦ. Εἰ γὰρ ἅπαξ καὶ τοῦτο μοι λέγουσι καὶ φιλο-
νεικοῦσι, καθελέσθαι τὸν Παῦλον, ὃς ἵνα τὸ ὀφθῆναι ὀλοκλήρου τὸν οἶκον ἐβάπτισε· καθε-
λέσθαι καὶ αὖθις τὸν Χριστόν, ὃς ἵνα τὸ δωθῆναι τοῖς ἀποστόλοις τὸν κηρυγμα ἔδωκε.
λέγουσιν ὅτι ἵνα γυναικὸς ἐκοιμήθην. ἀποδύσατέ μου τὸ σῶμα, καὶ εὑρήσετε τὸν νέκρωσιν
τῶν μελῶν μου. Ἀλλὰ ταῦτα πάντα ἔξω τὸν φθόνον ἐποίησαν. Ἀλλὰ πάντως λυπῇ, ἀδελ-
φὲ Κυριακέ, ὅτι σκῦνοι ἡμᾶς ἐξοείσαντες ὑπὸ τῆς ἀληθείας πορρησιάζονται, καὶ πλῆ-
θος ἀκολουθοῦσι δρυφόρων. Ἀλλὰ πάλιν ὑπομνήσθητι τοῦ πλουσίου καὶ τοῦ Λαζάρου, πῶς
μὲν ἐν τῷ πρώτῳ αἰῶνι ἐθλίβη, πῶς δὲ ἀπόλαυσι. τί ἔβλαψεν αὐτὸν ἡ πενία; οὐχὶ ὡς ἀθλη-
τὴς καὶ ναυτὴς εἰς τὸν κόλπους τοῦ Αβραὰμ ἀπενέχθη; τί δὲ ὠφέλησεν ἐκεῖνον ὁ πλοῦτος, τὸ
ἐν πορφύρᾳ καὶ βύσσῳ διαιτᾶσθαι; ποῦ οἱ ῥαδδοῦχοι; ποῦ οἱ δρυφόροι; ποῦ οἱ χρυσοχάλινοι
ἵπποι; ποῦ οἱ πρόσκοποι, οἱ ἡ βασιλικὴ τράπεζα; οὐχὶ ὡς λῃστὴς δεδεμένος ἀπῆγετο τῷ ὠ-
μότητι, γυμνὸν τὴν ψυχὴν ἀπὸ τοῦ κόσμου ἐκφέρων, καὶ κράζων κενῇ τῇ φωνῇ, Πάτερ Λουκ. ι. κδ.
Αβραὰμ, πέμψον Λάζαρον, ἵνα βρέξῃ τὸ ἄκρον τοῦ δακτύλου αὐτοῦ, καὶ καταψύξῃ τὴν
γλῶσσάν μου, διότι δέδιως ἀποπνιγήσομαι; τί πατέρα καλεῖς Αβραάμ, οὐ τὸν βίον.

μῆς τοσαύτην γνώσθαι μεταβολήν. ἀλλ' ἆρα μὴ ἀρρωστία σε κατέχει; ἀλλ' οὐκ ἠδύνατο αὐτὴν γνῶναι κώλυμα τὸ γράφειν. ἐπεὶ οὖν ἀγνοοῦμεν τὴν αἰτίαν, μὴ τὸ λύσαι τὴν σιγὴν καὶ τὴν αἰτίαν εἰπεῖν τῆς σιγῆς, καὶ πέμπε ταχέως ἡμῖν ὑπογραφὴν περὶ σεαυτοῦ καὶ περὶ τῆς ὑγιείας τῶν εὐαγγελιζομένων ἡμᾶς. ὅτω γὰρ καὶ μίγιστα ἡμῖν χρεία, καὶ τῆς ἐρημίας πολλὴν παρέξει παράκλησιν, αἱ τοιαῦται δόξωμεν γράμματα. ἀλλὰ μὴ ῥᾳθυμήσῃς. εἰ γὰρ καὶ μὴ τὴν ὑπογραφὴν ταύτην μόνην σιγᾷς, οὐκέτι σοι συγγνώμην δώσομεν, ἀλλὰ γραφόμεθά σε τῆς ἐσχάτης ἀγνωμοσύνης. οἶδας γάρ, ὅτι πάσης ἐστὶν ὑμνῳδίας τοῦτο πικρότερον. χ. ὑπογρ. μία

ρμα. ΚΥΘΗΡΙΩ. χ. Κυπρίῳ

Ἡ μὲν ζωηρὰ ἡμῖν καὶ αὐτόθι βεβαίως γέγονε περὶ ὑμᾶς· καὶ γὰρ οὐδὲν τεθνᾶσα ἀγάπη, μεγάλη καὶ ὑψηλὴ καὶ γενναία. τοῖς γὰρ γνησίως εἰδόσι φιλεῖν οὐδὲ εἰς τοῦτο χρόνου μακροῦ, ἀλλὰ δι' ὀλίγου βεβαίως διανοῖται κατορθῶσαι ὃ πολλοῖς· ὃ δὴ καὶ ἐφ' ἡμῶν γέγονε· καὶ γνήσια μὲν ὑμῶν ἔργα καὶ σφοδρὰ ὡς περὶ πολλοῦ συγγνώμην τοῦ χρόνου. ὅθεν δὴ καὶ ὑπισχνούμεθα, καὶ καθ' ἡμᾶς δηλοῦντες, ὅτι τε ὑγιαίνομεν, καὶ ὁ νοῦς ἡσυχία καὶ ἀπερισπασμοσύνῃ διάγοιμεν. ἴσμεν γὰρ ὅτι χρεωκοποῦμεν ταῦτα ὑμῖν ἀπαγγέλλοντες, καὶ τὰ περὶ ὑμῶν αἰτιώμενα γράμματα καὶ αὐτὰ ἡμῖν εὐαγγέλια κομίζοντα. μὴ δὴ κατοχθίσῃς γράφειν ἡμῖν ζωηρῶς, καὶ περὶ τῆς ὑγιείας ὑμῶν εὐαγγελίζεσθαι. ὅτω γὰρ τὰ μίγιστα ἐστὶν ἀλλοτρίοις χαρίσασθαι, ταῦτα ὑπισχνοῦνται, ἅπερ ζωηρῶς ὑπομιμνήσκομαι μαθεῖν.

ρμβ. ΚΥΡΙΑΚΩ ΕΠΙΣΚΟΠΩ.

Ὁ διάκονος μου Σώπατρος, ὁ τῆς Ἀρμενίας ἄρχων, Ἀρμενίας ταύτης, ἐν ᾗ νῦν ἐσμεν καθημένοις, ἦρξε μὲν Ἀρμενίας ὡς πατήρ, ἐπεδείξατο δὲ ὡς ἡμᾶς ἀγαπήσων πλείονα ἢ πατήρ. ταύτης οὖν τῆς θυσίας ἀποδοῦναι τῷ ἀμοιβεῖ σπουδάζων τι καὶ ζητῶν, εὕρηκέναι μοι δοκῶ κομψῆς λόγου ὁδόν, τῷ μεμεμνῆσθαί σε ἐν ἀγρυπνοις ψυχῇ, δι' ἧς δυνήσομαι αὖθις ἀμείψασθαι. πῶς δὲ τοῦτο; ὡς ὅτι αὐτῷ Σωπατρίῳ αὐτόθι χρέος ἦν πολλοῦ ὅτι λόγου κτῆσιν. τοῦτον ἐγὼ σπουδαίως μὴ προθυμίας ἴδῃ καὶ τῆς σοι πρεπούσης ἀγάπης, καὶ ποίησης ἀπολαῦσαί τινος τῶν χρηστῶν, ὧν πολὺ ἐσμὲν ἐκτετηκότες. ποίει δὴ τοῦτο, ἐν καθέξῃ γοῦν μοι αὖθις καὶ τοῖς ἐν τέλει, τοῖς καὶ σοὶ γνωρίμοις, καὶ δυναμένοις αὐτῷ τὸν ἀλλοτρίου πόνου τῆς εὐεργέτιδος πεῖσαι. ὅτω γὰρ χρεία μὲν ἐκείνου, χρεία δ' ἐμοῦ, χρεία δ' ἑαυτοῦ, ἀνδρὸς χρηστοῦ καὶ φιλοῦ θεσπίου καὶ κοινοῦ τῶν πιστῶν λιμένος ὄντος καὶ παιδὸς ὠφελοῦντος.

ρμγ. ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΣΤΑΛΕΙΣΑ ΑΠΟ ΤΗΣ ΕΞΟΡΙΑΣ πρὸς Κυριακὸν ἐπίσκοπον ὄντα καὶ αὖθις ἐκ τῆς ἐξορίας.

Φέρε δὴ πάλιν ἀπομνήσω σε τῆς ἀθυμίας ὃ ἔλεγες, καὶ διαπεδάσω σὸν λογισμοὺς σὸν τὸ νέφος τοῦτο σκιαγωγῶν. τί γὰρ ἐστιν, ὃ λυπῇ καὶ ἀδημονεῖς; ὅτι χαλεπὸς ὁ χειμών, ἐκ πικροῦ τοῦ καιρίου τὸ τῆς ἐκκλησίας κατάλοιπον; τοῦτο οἶδα κἀγώ, καὶ σοὶ δὴ μᾶλλον πατρί. ἀλλ' εἰ βούλει καὶ εἰκόνα σοι ἀπλατῆ τῶν παρόντων, θαλάττης ὁρᾶν μεγαλοφυοῦς, ἀπὸ αὐτῆς τῆς αἰγιαλοῦ κάτωθεν αἱματοχλωροφύλλου, σὸν ναύταις δυπὶ τῶν οἰάκων καὶ τῶν κωπῶν ἐκ χεῖρας τοῖς γήραι συνεπλεξαμένοις, καὶ περὶ τὸν ἀμηχανίαν τὸ χείμωνος ἀπορηθέντας, οὐκ ὀφθαλμοὺς βλέποντας, οὐ πήδαλιον, οὐ ξύλον, ἀλλ' ὑπὸ τῶν γραμμάτων χειμῶνος καὶ ὀλοφυρμοὺς καὶ κλαυθμούς. ἐκ τούτων μὲν ὑπὸ τῆς θαλάσσης ὅτω συμβαίνει· καὶ γὰρ ὑπὸ τῆς χ. φωνῶν

μασιν λιθία, τὴν δὲ χαλκὴν ζωὴν, τῆς πίστεως ἰσχυροτέραν ἢ ἀδάμαντος στερροτέραν, τὴν ὅπλου πυρὸς δυναμωτέραν, & πυρὸς ἀσφαλεστέραν. αὕτη γὰρ καταφλεγῆσα δοκίμους καὶ γνησίους ποιεῖ τοὺς αὐτῆς ζηλωτάς, καὶ μηδὲν ὑποβολῆς ἀχρεῖους. τοῦτο γὰρ ἀφίησι τὴν περιστιλβουσαν φλογὶ λυπηρῶς, τοῦτο ὑποσκελίζειν· ἀλλ' ὥσπερ ἡ πίστις ὅσῳπερ μᾶλλον ὑπὸ πλειόνων παίεται κυμάτων, αὕτη μᾶλλον ἐκκαθαίρεται μᾶζόνως, τοῦτο μικροῖς κινουμένη, τὴν δὲ περισηνυμένην αὐτῇ ὄγκοι ὑδάτων ἀφανίζειν ῥᾳδίως· οὕτω δὲ καὶ ὁ δόκιμος ἐξ ὑποψίας γνώμενος, πάσης ἀνωτέρους ἕστηκε βασκανίας· καὶ τὸ δὴ θαυμαστὸν, ὅτι ἰσχυρότερος γίνεται, οὐ δὲ ποιεῖ κακῶς, ἀλλὰ τῷ πάσχειν κακῶς τοὺς ποιοῦντας ἀφανίζειν ῥᾳδίως. ταῦτα οὐχ ὡς διομήρους παρ' ἡμῶν μαθήσει ἐπίσταλκα. οἶδα γὰρ ὑμᾶς τὴν ζωὴν, ὧν καὶ τῷ ἔργῳ αὐτὴν ἐπεδείξασθε. ἃ γὰρ διὰ ῥημάτων ἐφιλοσοφήσαμεν πρὸς ὑμᾶς, ταῦτα ὑμᾶς διὰ ὧν ἐπάθετε αἰσχρύξατε. οὐ τοίνυν ὡς διομήροις μανθάνειν παρ' ἡμῶν ταῦτα ἐπίσταλκα, ἀλλ' ὅπως μακρὰν ἐπιμήσητε χρόνου, μᾶλλον δὲ καινὴν μακρὰν ἐπιμησάμενοι σιγὴν, ἐθελήσθε καὶ τὴν ὑπατολὴν ἡμέρᾳ μακρᾷ. ἀθλητὰς γὰρ ὑποπτεύοντα ἡμῶν ἀεί τινος ἑτέρου διαλέγεσθαι, ἢ περὶ τούτων, διὰ ὧν ὕστερος αἰεφάνητε λαμπρὸς καὶ δόκιμος; ἀλλ' οὐδὲ σὲ ταῦτα ἴσασιν τῆς ἀθλήσεως ὁ καιρὸς, ἀλλὰ πρὸ μικροῦ πειρατήριον βρύων. Ἡ γὰρ δοκιμὴ, φησὶν, ἐλπίδα πίπτει, ἐλπίδα δὲ οὐ πρὸς τὴν περὶ ματίων ἐκβησομένην, οὐ κατὰ τὴν ἀνάστασιν ταύτην, ἣν κατὰ πίστιν, ἃ πολλάκις τοῖς πόνοις τοῖς περὶ αὐτὴν κεκμηκότας οὐκ ἴσχυσε τοὺς καιροὺς ἀποδοῦναι τῶν πόνων αὐτοῖς, ἀλλὰ μᾶλλον τῆς ζημίας καὶ αἰσχύνης καὶ κολάσεως ἀπελύσατο αὐτούς. ἀλλ' οὐκ αὐτὴ τοιαύτη, ὅπερ οὐδὲ ἀνάστασιν. ὅπερ εἰ ῥήματι δηλοῖ ὁ Παῦλος, ἔλεγεν· Ἡ δὲ ἐλπὶς οὐ καταισχύνει. οὐ γὰρ δὴ μόνον οὐ ζημιοῖ τὰ τοιαῦτα ἀγωνιζόμενον, οὐδὲ οὐ μόνον καταισχύνει, ἀλλὰ καὶ πολλῷ πλείονα & πλοῦτον καὶ δόξαν αὐτῷ τῶν πόνων καὶ τῶν ἱδρώτων ἔρχεται φέρουσα. τοιαύτην γὰρ ἡ χειροληψία χεὶρ τούτων τῶν πόνων τοὺς ἀμοιβάς. ταῦτα ὑποφθεγξάμενος ὁ μέγας τῆς ὑπατολῆς· ἀλλ' οὐ πρὸς ὑμᾶς τοὺς ὕστερον σφοδροὺς ἡμῶν ἐραστάς. οὐ γὰρ ὑπατολιμφίων χαρισμάτων νόμῳ, ἀλλὰ φιλίας φιλίᾳ τὰ τοιαῦτα κρίνοντες, οὐ διὰ τοῦτο ἐπὶ τούτοις ἐγὼ βεβαιῶ τὴν ὑπατολήν. ἀλλ' ὅμως εἰ καὶ βεβαιῶ ὑμῖν τὴν ὑπατολὴν, οὐ παύσομαι καὶ ταύτης ἀπαιτῶν τὴν ὑμᾶς τοὺς μαθητάς· οὐ γὰρ φιλῶ θαι πρὸς ὑμῶν (οὐ γὰρ οἶδα εἰς τοῦτο ἀπαντήσαντος, οἵου δεῖ μὴ πολλῆς αὐτῆς διαφιλίας καὶ καταπίστεως ὑφ' ὑμῶν) οὐδὲ δὴ πρὸς ἐμοῦ ὑμῖν. οἶδα γὰρ ὅτι οὐδὲ εἰς τὸν ἕτερον τινὸς ὑμῶν δὶς τὸ ἀναμήσαντος ὑμᾶς. ἀλλὰ τίς ὁ μισθός; ὃ δηλονότι ὑμῖν πᾶσιν ὅτι σωτηρία, ὅτι χαίρειν καὶ ὑφεστάναι, καὶ ὅτι οὐδὲν τῶν ἐπηρεαζόντων ὑμῖν πεισόμεθα δεινῶν, ἀλλὰ πλείονες κόσμοι ὑμῖν ἐπόδυσις αἱ ὑπατολαὶ γένονται. δι' ὧν δεξιώματα ὑπατολῶν ταῦτα φέρουσιν ὑμῖν τὰ βασίλεια, καὶ εἰρηναῖα, καὶ λιμοὶ, καὶ λοιμοὶ, & πολέμων ἰσαυεικὸν, καὶ ἀρρωστίας ἀπάσης, οἷς ἅπασιν ἐκδιδόμεθα πᾶσι, δι' ὑμᾶς ἐπιβαλλόμενοι τὰ τοιαῦτα χαλεπὰ, καὶ φάρμακα, & ἰατρεῖα. ἐπεσοῦτις τοίνυν πλείονα ὑμῖν χαρεῖσθε, καὶ ὑπατολαὶ ἐπελεύσονται, ἵνα ὑμᾶς καὶ ἐκ τούτου καθημένους ἀχρήματος πολλῆς ἐμπλήσωσι τῆς ἀφθορίας.

ρμα. ΚΛΑΥΔΙΑΝΩ.

Τί τοῦτο; ὁ θερμὸς ἡμῶν ἐραστὴς, ὁ μανικὸς, ὁ τοσαύτης πρὸς ἡμᾶς ἐπιλαύσας ἀγάπης, ὁ διὰ παντὸς ἡμῶν ζωοδιδάσκαλος, οὐδὲ χαμαὶ ἡμᾶς ὁ ὕστερος χρόνος μακρῷ πρίσωσας· ἀλλὰ ἰοῦ ἰοῦ σιγήσας σιγὴν ὕστερον μακρὰν; τί ποτε ἄρα τὸ αἴτιον; ἆρα μὴ μὲν ἀποδημίᾳ ἐξέδωκες ἡμᾶς τῆς ἀφθορίας τῆς σῆς, καὶ ῥᾳθυμότερος πρὸς τὴν ἡμετέραν γένησαι ἀγάπην; οὐκ ἔγωγε οἶμαι. μὴ γὰρ ποτε τοῦτο ἦλθεν ἀπὸ φιλίας ὕστερον ψυχῆς καὶ θερμῆς,

ε. ἢ κεκμηκότας πολλάκις τοῖς πόνοις τοῖς περὶ αὐτ. ἰσ. αἰδρωτίαν

ἰσ. χίνοιτο

ἀγάπης ἴσον; οὐκ ἔστι σοφόν. αὕτη γὰρ ῥίζα καὶ μήτηρ καὶ πηγὴ τῶν ἀγαθῶν ἐστιν, ἀρετὴ πόνου οὐκ ἔχουσα, ἀρετὴ ἡδονῆ συγκεκληρωμένη, καὶ πολλῷ φέρουσα τοῖς γνησίως αὐτὴν μεταδοῦσι τὸν εὐφροσύνην. Διὰ τοῦτο χάριν ὑμῖν ἴσμεν πολλήν, ὅτι οὕτω γνησίως διετηρήσατε τὸν πρὸς ἡμᾶς ἀγάπην. καὶ ἡμεῖς δέ, ὅσον περ δυνάμεθα, καὶ πρὸς αὐτὰ τὰς οἰκειοτέρας ἀπενεγκάμενοι τὰ πράγματα, καὶ εἰς ἐρημότερον τόπον χωρίον, ἀφικόμεθα ὑμᾶς ἀπιδεῖν, ἐγκολάψαι τῇ διανοίᾳ, καὶ τὰ ζωηρότερα ὑμῶν συλλεξάμενοι, μᾶλλον δὲ ὡς αὐτὰ ὑμᾶς ὄντας, ὥσπερ οὖν καὶ ἐσμεν, οὕτως ὑμᾶς ἐρωμεν καὶ σκοπεῖσθαι τὰς τῆς ἀγάπης ὀφθαλμούς. τοιοῦτον γὰρ τὸ φίλτρον. οὐ διαιρεται ὁδῷ Διὰ σήματι, οὐ διαφέρεται ἡμέρᾳ πλήθει, οὐ νικᾶται θλίψεων ἀφορμαῖς· ἀλλ' εἰς ὕψος αἴρεται διὰ πάντος, καὶ φλογὸς μιμεῖται δρόμον. καὶ τοῦτο ἴστε μάλιστα πάντων, ὅτι καὶ φιλῶ μάλιστα πάντων ἐπίσασθε. διὸ καὶ σφόδρα ὑμᾶς μακαρίζομεν. Εἰ γὰρ καὶ ἡμᾶς οἰκτρὸς καὶ δύσπλους, ἀλλ' ὁ Θεὸς ἰσχυρὸς ὑμῖν δοῦναι τῆς ἀγάπης ταύτης μείζονα τὸν ἀμοιβὸν, καὶ πολλῷ πλείονα. καὶ γὰρ οὐκ πολλοῦ τοῦ ἀφειδοῦς ἀεὶ νικᾶ ταῖς δυνάμεσι τοῦ ἀγαθοῦ ποιεῖν ἢ λέγειν. ἐγὼ μὲν οὖν ἐβουλόμην καὶ αὐτὰς ἴδεσιν ἰδεῖν ὑμᾶς, καὶ τὰς κατὰ πρόσωπον ἀπολαῦσαι ζωοποιίας, καὶ ἐμφορηθῆναι καὶ τούτου τοῦ βούτυρου τῆς ἀγάπης ὑμῶν· ὅπερ οὐ τοῦτο ὀκνῶ, οὐ δι' ὄκνον καὶ ῥᾳθυμίαν, ἀλλὰ διὰ τὴν ἀνάγκην τῆς ὁδοιπορίας παρεδόθαι, καὶ ζητῶ δύνασθαι ἡμᾶς μὴ ἀποστερῆσαι πλούτου, ἀλλὰ πέμπειν ὑμῖν ψάλτας ὑπὲρ ἡμῶν, καὶ περὶ τῆς ὑγιείας τῆς ὑμετέρας δηλοῦντας. Εἰ γὰρ τοιαῦτα δεξάμενα γράμματα στενοχῶν, πολλῷ χαρπωσόμεθα τὸν παράκλησιν, καὶ ταῦτα τὰ ἀλλοτρία διατείνοντες. εἰδείης οὖν ἡλίκα ἡμῖν ὠφελήσαι, καὶ ὅσον καταπαύσειε ἡμᾶς δυφορίαν, μὴ φθάνοντος τῆς τοσαύτης ἡμῖν ἡδονῆς. ὁμιλοῦντες γὰρ ὑμῶν τοῖς γράμμασιν, αὐδᾶν ὑμᾶς νομίζομεν τὰ παιδία πρᾶξαι, καὶ τραυματίαι σὺν τοῖς τῆς προσώπου ὑμῶν λημμάτα τὸν φαντασίαν.

ρλθ. ΚΑΣΤΩ, ΟΥΑΛΕΡΙΩ, ΔΙΟΦΑΝΤΩ, Κυριακῷ πρεσβυτέρῳ.

Ὁ συμβαίνει τῷ χρυσίῳ βασανιζομένῳ πολλάκις ὑπὸ πυρός, τοῦτο καὶ ταῖς χρυσαῖς εἰώθε συγγίνεσθαι ψυχαῖς ὑπὸ τῶν πειρασμῶν. ὁμοίως τι γὰρ τὸν ὕλην λαμπροτέραν πολλῷ καθαρωτέραν τῆς φλογὸς ἀποφαίνει φύσις ὁμιλοῦσα αὐτῷ χρόνον τοσοῦτον, ὅσον αἱ τῆς τέχνης ὀπτήρια νόμοι, ὁμοῖ τι τῷ χρυσίῳ καὶ Διαβόλου ἐοικότας δοκιμάσας, χρυσίου πάντος φαιδροτέρους καὶ πολυτελεστέρους εἰς πολλῆς τὴν οὐσίας ἡ τῶν ἐπαλλήλων πειρασμῶν ἐργάζεται κάμινος. διὰ δὴ τοῦτο καὶ σὺ τοσούτοις καὶ θηλυθροι Διαβολικοῖς, ὁ παυόμενα διηνεκῶς μακαρίζοντες ὑμᾶς. ἴστε γὰρ, ἴστε σαφῶς ὅσον τῶν τοιούτων ὀπτηρίων ὁ κέρδος, καὶ πῶς ἡ τοῦ πρέποντος βίου εὐημερία ὅμοια μόνοι ὄντι φιλεῖ, πρεσβύτατος ἔρημοι, καὶ ὧν μέλλοντα ἀγαθὰ πεπηγέναι, ἀκίνητα, ἰσόρροπα, ἀβλαβῆ τα. καὶ ὁ τοῦτο μόνοι ὄντι ὁ θαυμαστὸν τῆς ἀρετῆς, ὅτι τοῦτα ἡμῖν καὶ ἔπαθλα πρέπεται, ἀλλ' ὅτι καὶ περὶ τῶν ἐπάθλων ὁ ἀγῶνες αὐτῆς ἔπαθλα γίνονται· καὶ ὁ μόνοι τὸ θεάτρου λυθέντος τὰ βεβαῖα τοῖς τελειουμένοις ἔρχεται φέρουσα, ἀλλὰ καὶ σὺν αὐτῷ μέσῳ τῷ σκάμματι λαμπρεσεῖς τοῖς ἀγωνιζομένοις πλέκει στέφανους. Διὰ τοῦτο καὶ Παῦλος οὐκ ὄπτι ταῖς δυσπαθείαις τῶν θλίψεων χαίρει καὶ
Ρωμ. γ. δυφραίνεται μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν αὐταῖς ταῖς θλίψεσι καλλωπίζεται. οὕτω λέγων· Οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καυχώμεθα ἐν ταῖς θλίψεσιν. Εἶτα ἀποβλέπων ὁ ὁρμαζόν τῶν βεβαίων τῶν θλίψεων, φησιν· Ὅτι ὑπομονὴν αὕτη πάντα τὸν μητέρα τῶν ἀγαθῶν, ὁ ἀκύμαντον τὸν

Οὗ γὰρ οἶδ' ὅπου εἰς ἀκύμαντον ὁρμὴν λιμένα, τὸν ὑμέτερον ἀγάπητον. καὶ γὰρ μυρίαι παντα-
χόθεν ἐπεξήεσαν ταραχαὶ, καὶ πολλὰ ἐγείροντα τὰ κύματα, ἀλλὰ τοιαῦτα τὰ ὑμέτερα,
ὡς καὶ ἐν χειμῶνι γαλήνης ἀπολαύειν λυσιτελοῦντα, διὰ τὴν παρεσοῦσαν ὑμῖν ἀδρεῖαν, καὶ τὴν
ἀποδεδειγμένην ἀγάπην. ἰδόντες τοίνυν αὐτὴν, ὡς ὑμῖν πρέπον ἦν, πάντα
ἀνῃρῆσθαι προθύμως ἐσπουδάκατε. εἴτε γὰρ ὅσους ὑμῖν κοινωνοὺς μαθὼν εἶχεν ἡ μάτην ἐπηρεάζο-
μενοι διέβαλλον ἀσυνδάτους εἶναι. σοὶ γὰρ ἡμῖν ἄλλο τι ζητοῦμεν, ἀλλ' ὥστε μηδὲν αὐτὴν προ-
σῆκον δικαίως ἐπηρεάζεσθαι, μηδὲ εἶχεν καὶ μάτην ἀγεσθαι καὶ ἀποδιάγεσθαι ὑπὸ διαβολικοῦ
ἀναπαύεσθαι, ἀλλ' ὡς τὰ φανερὰ ἀναπαύεσθαι δεῖ. καὶ γὰρ μὴ τοῦτο
ζητοῦντα αἰτιῶμαι· ἀλλ' ἵνα ἡμῖν ἀκωλύτως ἐπιτέλεσιν, καὶ τὰ πρὸς τῆς ὑγιείας
τῆς ὑμετέρας βιαγελίζεσθαι. Εἰ γὰρ καὶ πολλῷ διειργόμεθα τῷ μέσῳ τῆς ὁδοῦ, ἀλλ' ὅμως ἡ
παυόμεθα διὰ παντὸς ὑμᾶς ὅπως δίκαιος φέρεσθε, [ὑμᾶς ὄντες,] καθ' ἑκάστην
ὑμῖν συνεπόμενοι τὴν ἡμέραν. τοιοῦτοι γὰρ τῆς ἀγάπης ὀφθαλμοὶ τὸ γνήσιος εἶδότων φι-
λεῖν. καὶ τοῦτο ἴστε καὶ αὐτοὶ σαφῶς, ὅτι καὶ φιλεῖτε ἴστε γνησίως.

ρλζ. ΚΑΣΤΩ, ΟΥΑΛΕΡΙΩ, ΔΙΟΦΑΝΤΗ, ΚΥΡΙΑΚΩ πρεσβυτέροις Ἀντιοχείας.

ΤΗ γλυκύτητι μὲν ὀλιγάκις ὑμῶν ἐπέσχεν τὴν εὐλαβεία, τῇ γνώμῃ δὲ συνεχέστερον καὶ
πυκνότερον. μὰ δι' τοσαύτας εἰκῆ νομίζετε ἡμῶν τὰς ὑπερβολὰς, ὅσας οὐκ εἰδέναι δι-
καίως ἡμᾶς μέμφεσθε, ἀλλ' ὅσας ἐπιθυμοῦμεν ὑμῖν διαπέμψασθαι. Εἰ γὰρ ἤθελε βουλη-
θεὶς δικάσαι, τὰ φάδις γράμματα πρὸς ἡμᾶς πρὸς ὑμᾶς ἐπέμφθησαν. Εἰ δὲ σπουδὴς ὁ
διαχωρίζων, ἢ τῆς ἡμετέρας ὀλιγωρείας, ἀλλὰ τῆς τῶν γραμμάτων δυσχολίας ἡ σιγὴ
γέγονε. διὸ καὶ εἶπον, ἵνα καὶ γράφητε ἡμῖν καὶ σιγάτε τὴν αἰτίαν τῆς ἡμετέρας
ἀγάπης τῆς πρὸς ὑμᾶς φέρητε ψῆφον. ἡμεῖς γὰρ ὅπου γὰρ δὲ ὦμεν, ἐγκολάπτομεν ἡμῶν
τῇ διανοίᾳ τὴν μνήμην τὴν ὑμετέραν, πάντα χρὸ προφέρομεν· καὶ νῦν δὲ χάριν ὑμῖν ἴσμεν
πολλήν, ὅτι καλὸν μισθὸν καὶ μὴ τῆς παρούσης ὑμῖν εὐνοίας ἀπεδέξασθε, καὶ τοῦ βου-
λομένους ἀκαίρως πρὸς αὐτοὺς φιλονεικεῖν ἡμερωτέρους πεποιήκατε. οὐκ ἄρα μάτην ἔλε-
γον, οὐδὲ κολακεύων ὑμᾶς, ὅτι καὶ μυρία πάντα χαλεπὰ ἐγείροντα κύματα, ἐν γαλήνῃ τὰ
ὑμέτερα. καὶ γὰρ οὕτω ῥᾳδίως ἑτέρους ναυάγια ἀφανίζοντας, εὐδηλον ὅτι πέρα τῆς κλυδω-
νίου ἐσήκατε. γράφετε δὲ συνεχῶς ἡμῖν τὰ περὶ τῆς ὑγιείας τῆς ὑμετέρας. ἴστε γὰρ ὅπως ἡ-
μῖν περισπούδαστον τοῦτο μαθήσει. τοσαύτην γὰρ ὑμῶν ἰσχύει τὰ γράμματα τὰ τῆς
ῥώσεως ὑμῶν ἡμῖν ἀπαγγέλοντα, ὅτι καὶ τοσούτοις περιεστοιχισμένοι δεινοῖς, πολέμοις, θορύβοις,
ταραχαῖς, θανάτοις καθημερινοῖς, ἵνα μὴ τοσαύτας ὑμῶν δεξώμεθα ὑπερβολὰς, καὶ ἀ-
ναπαιρόμεθα ὑπὸ τῆς ἡδονῆς, καὶ μείζω ἐντεῦθεν καρπούμεθα τὴν παραμυθίαν.
τοιοῦτον γὰρ τὸ φιλεῖν γνησίως, ὡς καὶ διὰ γραμμάτων δηλοῦσθαι τὴν τὰ τοιαῦτα εὐαγγέλια
ἐχόντων τοῦ τὸ σώματι κεχωρισμένους οἷα κατὰ ῥᾳδίως.

φλη. ΚΑΣΤΩ, ΟΥΑΛΕΡΙΩ, ΔΙΟΦΑΝΤΗ, ΚΥ-ριακῷ πρεσβυτέροις Ἀντιοχείας.

ΚΑὶ ὁ γράψας, καὶ ὁ πρεσβεύσας ὅπερ ἔδοξεν τοῖς πρὸς ἡμᾶς γράμμασι, καὶ ὁ γράμ-
ματα πρὸς ἡμῶν αἰτήσας, καὶ ὁ κελεύσας ἀναβιῶναι μέχρι ὑπερβολῆς, ἔδειξε τὸν ἀ-
κορέστως καὶ μανικῶς ἡμῶν ἐρασάς. τοῦτο τὸν ἐρημίαν, ὃ ἢ διατείνομαι, οὐκ ἀφίησιν ἐ-
ρημίαν φαίνεσθαι· τοῦτο δὲ ποικίλως καὶ στενοχῶς ἡμῶν πρεσβεύσεις παραμυθεῖται. δι' γὰρ
ἀγάπης

ρλε. ΚΑΣΤΩ, ΟΥΑΛΕΡΙΩ, "ΔΙΟΦΑΝΤΩ, ΚΥΡΙΑ- χ. -φάντῃ
κῷ πρεσβυτέροις [Αντιοχείας].

ΡΑγδαῖόν τι χρῆμα καὶ βίαιον ἡ ἀγάπη, καὶ δλυσεῦ πάντος σφοδροῦ βιαιότερον. ὅ- 5
δι γὰρ ὅτους ἐκείνοι τοὺς τὰ χρήματα ὀφείλοντας αὐτοῖς ἀγχοντες ἀπαιτοῦσιν, ὡς ὑμᾶς
τῆς ἀγάπης τὴν ἄλεσιν πρείττοντες πρὸς τὴν τὴν ἐπιστολὴν ἡμᾶς ἐκτισιν κατεπείγετε,
καίτοι πολλάκις τοῦτο καταδύντας ὃ ὄφλημα. ἀλλὰ τοιαύτη τούτου τῆς χρέους ἡ φύσις· ἀεὶ
καταπίπτει, καὶ ἀεὶ ὀφείλεται. ὅθεν τοῦτο καὶ ὑμᾶς πολλάκις δδε ἀμνοι χράμματα, ὅ χα-
ρίσασθε. καὶ γὰ καὶ τοῦτο ἐκείνης τὸ πλεονέκτημα καὶ μιμᾶται τὴν θάλασσαν, ἣ μυείων 10
πάντα καταδύσει εἰς αὐτὴν ῥεύσαντα ποταμῶν οὐκ ἐμπίπλαται. τοιοῦτον καὶ τῆς ἀγάπης ὑμῶν
τὸ πλάτος. ὅθεν τοῦτο ὅσῳ αὐ πλείονα "ἐμβάλωμεν, τοσούτῳ μειζόνως τὴν φλόγα τῆς χ. ἐκδέλ.
ὅθεν ἐκείσεως ὑμῶν ἐκλείπομεν. μὴ τοίνυν νομίσητε "ὑποπεύσαται ὑμῶν τὴν φιλίαν ⓦ χ. -πες
βεβαίαν τοῦτον στοιχήσειν χρόνον. καὶ γὰρ τοιαυτοῖσι ἄπαντα ἐπάθομεν αὐ, εἶτα ὑποπεύ-
σαμεν, καὶ πλεοναίκις δὴ ἐπεσάλκαμεν. ὥσπερ γὰρ οὐ χρείαν ἔχουσι ⓐ ἰσχύοντες ἰατροῦ, 15
ὅτους ⓐ ὀλίγωροι καὶ δύσπειθοῦντες πολλῆς δέονται τῆς θεραπείας. εἰ τοίνυν καὶ ἡμεῖς
ἠθέλομεν χαλεπότητος ὑμᾶς τὸ ὅθεν, οὐκ ἂν ἠμελήσαμεν τὰ πρὸς ἑαυτὴν εἰσφέροντες, ὥστε
αὐτὴ αἰσκαῦσαι μειζόνως. ὃ γὴ σφόδρα ὑμᾶς θαρρεῖν καὶ εἰδέναι σαφῶς, ὅτι καὶ δεχόμενοι,
καὶ μὴ δεχόμενοι χράμματα, παγίδα, ἀκίνητον, μόνιμον, ἄτρεπτον, ἀκλινῆ, ἀκμάζουσαν καὶ ἀνθοῦ-
σαν αὐτὴν διὰπαντὸς ὅθεν τηρεῖτε, οὐκ αἰσχύνης εἰς τοῦτο ἡμᾶς τὰς ἐπιστολάς, 20
ἀλλ' εἰς τὸ ὅθεν ἀποδοῦναι ὄφλημα· ἐπεὶ καὶ τῶν οὐ χρείας, ἀλλὰ φιλίας ἕνεκεν
ἐπιστέλλομεν. ὅπου γὰρ καὶ πολλοὶ πολλαχόθεν ⓐ χείμαρροι φύονται, καὶ μυεία πρὸς ὕψος
ἐπαίρηται κύματα, οὐδὲν ἡμᾶς βλάψαι δυνατ' ἂν ἐμβαλεῖν εἰς τὸ τῆς ἀθυμίας κλυ-
δώνιον, ἰσθμὸς ὁ πρόθεν ἔδειξε χρόνος. ὅ τοίνυν ὡς "πρὸς διορθοῦσθαι τῆς ὑπούθεν πρᾳ- χ. λοιπὸν
κλήσεως ἐπιστέλλομεν, ἀλλὰ δηλοῦντες ὅτι χαίρομεν, σκιρτῶμεν, εὐφραινόμεθα, πλεονάζομεν 25
ὑπὸ τῆς ἡδονῆς, τοσαύτης ἢ οὐ τοσούτου ἀφεκτήματος ἀγάπης πρὸς τὴν ἐμμελείας ὑμῶν
ἀπολαύοντες. ὅπερ γὰ οἶδα ὅτι πολλὴν ὑμῖν φέρει τὴν εὐφροσύνην τὸ μαθεῖν τὰ ἡμέ-
τερα εὖ πάντα ὁρμᾷ, ἀπηλλάγμεθα τῆς τοῦ σωμάτου ἀσθενείας, ὑγιαίνομεν. οὐδὲν ἡμᾶς ἔ-
τι πολιορκίας, ἔτι ἔφοδοι λῃστρικαί, ἔτε ἐρημία χωρίου, ἔτε μυείων πρεσβύτων ὄχλος, ἔτε
ἄλλο τῶν τοιούτων οὐδὲν συγκέλλει τὴ θορυβῆ· ἀλλ' ἀδείας ἀπολαύομεν, ἀπραγμοσύνης, 30
ἡσυχίας πολλῆς, καθ' ἑκάστην ὥραν μεμιμνῄσκοντες τὰ ὑμέτερα, ὑπὲρ τῶν πρὸς τοὺς εἰσιόντας,
πρὸς ἡμᾶς ποιούμενοι λόγους. τοιοῦτον γὰρ τὸ φιλεῖν ἡσύχιον. ὅτι γλώττης αἰεὶ τοὺς πο-
θοῦντας ἔχει πρᾴνειν ἀγκυβαίζει· ὃ καὶ ἡμεῖς ποιοῦμεν, ὅπερ σφόδρα φιλοῦμεν· ἐκ τοῦτο ἴστε καὶ
ὑμεῖς. ταῦτ' οὖν ἅπαντα λογιζόμενοι, μὴ νομίζετε ἐῤῥᾳθυμηκέναι ἡμᾶς, μηδὲ ὀλιγω-
ρεῖσθαι τῷ χρόνῳ γεγράφθαι πρὸς τὴν ἄφιξιν τὴν ὑμετέραν. ἡ γὰρ ἀγάπη οὐδέποτε σκι- 35
πτάζει· ἀλλὰ καὶ χρόνος πρόεισι μακρὸς, καὶ πραγμάτων αὐξήσεις δυσκολίαι, καὶ
μακροτέρα τῆς ὁδοῦ μήκει διήρημεθα, οὐδὲν τούτων αὐτὴν ἀφικνεῖται, οὐδὲ ἐξίτηλος
γίνεται, ἀλλ' αὖθις μειζόνως ἐκκαίεται.

ρλς. ΚΑΣΤΩ, "ΔΙΟΦΑΝΤΩ, ΟΥΑΛΕΡΙΩ, ΚΥΡΙΑΚΩ 40 χ. -φάντῃ
πρεσβυτέροις Αντιοχείας.

ΟΤΙΜΗ ἡμᾶς ἀπέλιπεν ὁ κύριός μου ὁ ἡμιωτατος καὶ θεοσεβέστατος πρεσβύτερος Κων-
στάντιος, ἀλγῶ· ὅτι ὑμᾶς ἀπέληφε, χαίρω· καὶ μειζόνως χαίρω, ἢ ἐκείνως ἀλγῶ.

θῦ

σῦ, ἀλλὰ ἐκ τῶ χραμμάτων ἀπολαύειν τὴν σὴν τὴν περὶ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς σπουδήν πολλὴν καρπωσώμεθα τὴν θύρεσιν, δίδου ἡμῖν τὴν παράκλησιν. οὐ γὰρ
κ· τ σῆς τὴν τυχοῦσαν δεξιώμεθα ἡ ἐν ἄλλοτρίᾳ διατεθέντες παρακλήσει, εἰ τοιαῦτα γράμματα δεξαίμεθα παρὰ τῆς γνησιότητός σου.

κ· φύτη ρλθ. ΚΑΣΤΩ, ΟΥΑΛΕΡΙΩ, ΔΙΟΦΑΝΤΩ, ΚΥΡΙ-
κ· τῳ ακῳ πρεσβυτέρῳ Ἀντιοχείας.

ΟΥ θαυμάζω ὅτι τὴν μακρὰν ἡμῶν ἀποστολὴν βαρέως ἐκαλέσατε. πεισθέντες γὰρ ἐρασταὶ ἐκ ἴσασι κόσμου, ἃ δίκαιόν ἐστι πληροῦν· ἀλλ' ὅσα ἀν λάβωσι παρὰ τῶν ἐρωμένων, πλείονα ἀπαιτοῦσι. Διὰ καὶ τοῦτο εἰ ἡ δεκαπλασίων ὑμῶν ἦλθεν [ἡ] ἀποστολὴ τῆς ἐμπορείας, οὐκ ἂν παρὰ ἐκείνη τὸ τῆς βαρύτητος διέφυγεν ὄνομα· ἀλλὰ καὶ αὐτὴ μακρὰ ἂν ἐκλήθη, μᾶλλον ἢ οὐκ ἐκλήθη μείων, ἀλλὰ καὶ μακρὰ ἀν ὑμῖν ἐφαίνη. ἐσπεύδων γὰρ ἡμᾶς, ὥσπερ ἀν ἀφίκησθε, φιλῆσαι ὑμᾶς, παρὰ αὐλοὶ κόροι λαμβάνομεν, ἀλλ'
κ· ὑμῖν ἀεὶ προσθήκας ἀπαιτοῦμεν ὑμῖν τὸ φιλεῖσθαι, καὶ ὃ χρέος τῆς ἀγάπης, ὃ ἀεὶ μὴ ἐκλυπύ-
μενοι, ἀεὶ ὀφειλόμενοι (Μηδενὶ γάρ, φησι, μηδὲν ὀφείλετε, εἰ μὴ τὸ ἀλλήλους ἀγα- Ρωμ 13 8.
πᾶν) καθ' ἑκάστην πρὸς ὑμᾶς ἀπαιτούμενοι ἡμέραν, ἀεὶ μὲν αὐτὸ μὴ πολλῆς λαμβάνοντες τῆς δαψιλείας, οὐδέποτε δὲ ἀπειληφέναι τὸ πᾶν ἡγούμενοι. μὴ δὴ παύσησθε καταπλήττοντες ἡμῖν τὸ καλὸν τοῦτο ὄφλημα· ἔχομεν πολλῶν ἔχοι κράτιον. οἵ τε γὰρ καταβάλλοντες, οἵ τε ὑποδεχόμενοι, τὴν ἴσην κερδαίνομεν θύραν, ἐπειδήπερ ἀμφότεροι τῇ καταβολῇ ὁ-
μοίως χαίρουσι θύροι, ὥσπερ ὅταί τῶν χρημάτων οὐκ ἐν· ἀλλ' ὁ μὲν καταβαλὼν, πολίτερος αὐτῇ γίνεται, ὁ δὲ ὑποδεξάμενος θυρωρότερος. ἀλλ' οὐκ ὅταί τὸ συμβολαίου τῆς ἀγάπης ἔστω συμβαίνειν εἴωθεν. οὐδὲ γὰρ ἀφίησιν ἔρημον Ⓐ καταλύοντα, ὥσπερ ποιῇ τὸ ἀργύριον τοὺς Ⓐ ὑποδεχόμενον μεταιτεῖ, ἀλλὰ τότε μᾶλλον αὐτὸν θυρωρότερον καθίστησιν, ὅταν αὐτὴν καταβάλλῃ. ταῦτ' οὖν εἰδότες, κύριοί μου τιμιώτατοι καὶ θυλαβέστατοι, μὴ διαλίπητε διε-
κ· διώκω ιω λοντως ἀκμάζουσαν περὶ ἡμᾶς τὴν τῆς ἀγάπης ὅταιδιατήρησιν. εἰ γὰρ καὶ μηδὲν δεῖσθε εἰς τοῦτο τῆς πρὸς ἡμᾶς παρακλήσεως, ἀλλ' ὅμως σφόδρα ἐρῶμεν ὑμῶν τῆς ἀγάπης, καὶ μὴ διαμένοιμεν ἀναμιμνησκόμενοι τούτου ἔτι, καὶ τοῦτο συνεχῶς ὑποτίθεμεν, καὶ διὰ περὶ τῆς ὑμετέρας ὑγιείας τοῦτο ποιοῦμεν. εἰ γὰρ μηδὲ τούτου χάριν ἀφεστε τῆς ἀναμνήσεως, ἀλλ' ἡμᾶς ἐᾶτε, ὅμως σφόδρα περιπαύσασιν ἡμῖν, οὐ παυσόμεθα διηνεκῶς πρὸς ὑμᾶς ὑποζητοῦντες. ὅτι
μὴ γὰρ ἐργώδης τοῦτο λοιπὸν καὶ δι' ἀπὸ τὴν τοῦ ἔτους ὥραν, καὶ διὰ τὴν τῆς αὐτοῦ δυσχολίαν, ἀ πολ-
λοὶ φοβοῦνται τὴν εὐδιπόρων τῶν περὶ τοῦτο διακινδυνεύειν ὑμῖν, οὐδὲ ἡμᾶς ἀπεσοβοῦμεν. πλοῦν ἀλλ' ὡς ἔνι, καὶ οἵοντ' ὄντι, καὶ αὐ τροπὴ τὴν δυσχολίαν συνεχῶς ὑποτίθεμεν παρακαλοῦμεν, καὶ παρὰ τῆς ὑμετέρας ἀγάπης ταύτην αἰτούμεθα τὴν χάριν· καὶ τῷ κυρίῳ δὲ μᾶλλον τῷ βουλομένῳ πρεσβυτέρῳ Ῥωμανῷ, καθὼς ἐκελεύσατε, ἐπιστέλλομεν, καὶ τοῦτο χάριν ὑ-
μῖν εἰδότες πολλὴν ἐπεὶ καὶ τοῦτο σφόδρα ἡμᾶς ἀγαπῶντων ὄντι καὶ μὴ ἐκφοβοῦντος φιλοῦντων, τὸ τηλικούτοις ἀνδράσι καὶ ὁμοῦ τῷ γραμμάτων πιστεῦσθαι, καὶ πολλῷ πλείονος συνεδίῳ ἀκριβέστεροι ζωγράφοι ἡμᾶς. δεξαίμεθα τοίνυν ἡμῶν τὴν περὶ αὐτοῦ ὑποτολήν, καὶ δοῦναι παρακληθέντες, καὶ χωρὶς τῆς ὑποτολῆς πρόσοιπτε αὐτοῦ πάλιν ἐξ ἡμῶν. καὶ γὰρ ἄχ ὡς ἔτυχεν ἄνωθεν καὶ ἐξ ἀρχῆς ἱερασταὶ γεγόναμεν αὐτοῦ σφοδρότατοι. καὶ τοῦτο μα-
θανέτω Διὰ τῆς γλώττης τῆς ὑμετέρας, ὅτι τὴν αὐτὴν ἀγάπην μιμούμεθα διατηροῦντες, ἡμῖν αὐτοῖς τὰ μέγιστα χαριζόμενοι· καὶ ὅτι τὴν μετ' αὐτοῦ σιγὴν οὐ ῥᾳθυμίᾳ πιστοῦσθαι, ἀλλὰ
κ· κάμματα π τοῦ γράμματα ἀναμένειν δέξασθαι παρὰ τῆς εὐλαβείας αὐτοῦ. ὅπερ ἡ πρεσβύτερος ἡμᾶς ἠτήσει ὑποτίθεσθαι, ἰδοὺ καὶ τοῦτο ποιοῦμεν, καὶ παρακαλοῦμεν [καὶ] αὐτοῦ συνεχῶς τοῦτο πρὸς ἡμᾶς ποιῆν.

ρλε. ΚΑ-

μὴν, οὐδὲ ἐρημία δίχηλε, τοσαύτην ἀπὸ τῆς χαμαὶ τῶν σε ἐκ τῆς γνησίας ἀγάπης καρπούμενοι τὴν εὐφροσύνην. Ὃ γ' μὴ μόνον ὑπισχνῆς πέμψαι, ἀλλὰ καὶ τοὺς κύριόν μου τοὺς πεζικὸς ἀδελφοὺς ἡμῶν Λιβύων πᾶσαν αἰσχύνην τε ἐκβαλεῖν καὶ τὴν ἀποδημίαν στέλλεσθαι ταύτην, πόσης δίκης ἐστὶν; πόσης κηδεμονίας; δίκαι ταῦτα σκιρτῶμεν καὶ εὐφραινόμεθα. ἀγάπης γὰρ γνησίας ἴσον οὐδέν. καὶ αὐτὴ μὲν ἀξιοῖς τὴν αὐτὴν ἡμᾶς δίκαιός ἐστιν δίκαιος εἶναι, ἵνα ἐξ ἀρχῆς ἐπιδείξαμεθα σοὶ τὴν σὴν ἐμμέλειαν· ἡμεῖς δ' οὐκ ἀνεχόμεθα ὅτι τὸ μέσον μένει τοῦτο, ἀλλὰ καθ' ἑκάστην ἡμέραν προσθήκας ὑπὲρ ἡμῶν τῆς σοὶ δίκης ποιούμενοι, ἡμῖν αὐτοῖς τὰ μέγιστα χαριζόμενοι. οὐ γὰρ διαλιμπάνομεν συνεχῶς πρὸς ἑαυτοὺς τρέποντες τὸ εὐγλωττότατόν σου τῆς ψυχῆς, τὸ ἄπλαστον, τὸ ἐλεύθερον, τὸ φιλικὸν, τὸ γνήσιον, τὸ αἰσθανόμενον καὶ μεγίστην ἀπὸ τῆς μνήμης τὴν λογισμὸν τοῦτον καρπούμενον τῆς εὐφροσύνης. διὸ πάλιν καλοῦμεν, θαρρήσαντες ὑμῶν τῇ ἀγάπῃ, μηδὲν ἀλλήσας ὑμᾶς τῶν ἀποστόλων τῶν τῆς σῆς μισότητος, ὅπερ δὴ τοῦτο αἰσθανόμεθα. τῇ μὲν γὰρ δίκαιοι καὶ εὐδοκούμεθα, τὸ ἀπολαῦσαι αὐτῶν· ὅπερ δ' ἐστὶ χαρᾶς καὶ ἡδονῆς, ἐδηλώσαμεν αὐτὰ τυγχάνειν πάλιν τῇ σῇ εὐγλωττίᾳ. καὶ ἂν ποτὲ καταισχύνωμεν τὸ χαρᾶς, ὄψει μὲν ὅσης παῤῥησίας καὶ τῷ θαῤῥεῖν χαίρομεν, ὥστε ἡμῖν ἀπόστολον λύειν, καὶ τοῦτο τὸ σὸν φυλάττοντες ῥῆμα. πρὸς γὰρ τὸ τέλος τῆς ὑπισχνήσεως ἔφης· δεῖξον, ὅτι καταξιοῖ σου ἡ θεοσέβεια θαῤῥεῖν ἡμῖν, καὶ τοῖς ἡμετέροις, ὡς ἰδίοις, χαίρειν. Εἰ τοίνυν οὕτω βούλει διακεῖσθαι ἡμᾶς, ὥσπερ σὺν καὶ βούλει, καὶ τοῖς σοῖς ὡς ἰδίοις χαίρειν, ἡνίκα αὖ ὑπισχνοῦμαι, τότε πέμπε. τὸ γὰρ ἴδια αὐτὰ νομίζειν, τοῦτο μέγιστον ὅτι σημεῖον, ὅ, ἡνίκα αὖ ἐγὼ βουληθῶ, τότε αὐτὰ πέμπεσθαι, ἀλλὰ μὴ τότε, ὅτε καὶ δίομαι. δίκαιον τοίνυν καὶ τοῦτο τὴν γνησίαν σου ἀγάπην καὶ φιλίαν, καὶ τὴν αἰδῶ τὴν πρὸς ἡμᾶς, τῷ καὶ σὲ τοῦτο ἡμῶν αἰσχυνθῆναι, καὶ πέμψαι ταχέως ὑπισχνοῦμαι ἀπαγγέλουσαι ἡμῖν ὡς οὐκ ἤλγησας." αὖ γὰρ μὴ τοῦτο ποιήσῃς, οὐ διώκεις φεύγοντά σε καθ' ἃς ἡμᾶς μέλλεις. οὐ γὰρ παυσόμεθα μεμψιμοιροῦντες, μή ποτε ἐλυπήσαμεν. πολὺ γὰρ τῆς ἀγάπης σου δυσχερέστερον καὶ τὸ ἀναπαύειν σε τὴν βούλησιν. ἐπεὶ οὖν ἱκανῶς ἀπελογησάμεθα, δήλωσον ἡμῖν, ὡς ἐδέξω τὴν ἀπολογίαν ἡμῶν. καὶ γὰρ ἔξεστί σε μαθεῖν τῇ ἐμμελείᾳ, ὅτι πρὸς μὲν ἄλλους τὸ αὐτὸ δὴ τοῦτο πεποιηκότας καὶ σφόδρα γνησίους ἡμῖν οὐκ ἐδίδοσαν ἡμῖν ἀπολογίας, ἀλλ' ἤρκεσε τὸ μακρύνασθαι τὰ παρόντα· ὅπερ ἂν τῆς σῆς μισότητος ἀπολογούμεθα, καὶ πάλιν καλοῦμεν μηδὲν ἀλλήσας, καὶ οὐ πρότερον ἀποστησόμεθα συνεχῶς ταῦτα λέγοντες, ἕως ἂν ἡμῖν δῶν ποιήσῃς, ὅτι οὐκ ἤλγησας. δῶ γὰρ τοιούτων ὑπερτυχόντων χαμαί, διπλασίονα καὶ τριπλασίονα καὶ πολλαπλασίονα τῆς ἀποστολῆς ἡγούμεθα" διδάξαι. ἱκανὸν γὰρ μάλιστα τοῦτο δίκαι τὴν αἰδῶ καὶ τὴν τιμήν, ἕως ἔχῃς πρὸς ἡμᾶς.

ρλγ. ΚΑΡΤΕΡΙΩ ΗΓΕΜΟΝΙ.

Ερημότατον μὲν χαρείσι μὲν ὑπὸ Σολῆς τὴν Κουκουσὸν· πλὴν ἀλλ' οὐχ οὕτως ἡμᾶς τῆ ἐρημίᾳ λυπεῖ, ὡς θέρμειν τῇ ἡσυχίᾳ καὶ τῷ μηδαμόθεν ἡμῖν πρόσκομμα πρέχειν. διὰ καθάπερ εἰς λιμένα τινὰ, τὴν ἐρημίαν ταύτην ἀπειληφότες, οὕτω καθήμεθα, ἀπὸ τῆς καθ' ἡμᾶς ὁδοῦ κακῶν ἀναπεύοντες, καὶ τῇ ἡσυχίᾳ ταύτῃ τῆς ἀῤῥωστίας καὶ τῶν ἄλλων κακῶν, ὧν ὑπομεμενήκαμεν, τὰ λείψανα διορθούμενοι. καὶ ταῦτα εἰρήκαμεν πρὸς τὴν σὴν λαμπρότητα, ὅπως σφόδρα ἴσμεν χαίρουσά σε τῇ ἀνέσει τῇ ἡμετέρᾳ. ἐπεὶ καὶ ὁ αὐτός ποτε ὑπελαθόμεθα διανοεῖσθαι, σὺ πρότερος εἰκαίους καὶ ἀλογίστους ἀναστέλλων θορύβους, καὶ πάντα ποιῶν ὥστε ἡμᾶς ἐν ἀδείᾳ καταστῆσαι, καὶ τὰ σαυτοῦ πληροῖς. καὶ ταῦτα πρὸς ἄπαντας, ὅπερ καὶ αὖ ἀφικνούμεθα, αἰσχυνόμεθα, πολλάς σοι χάριτας εἰδότες, δέοντά μοι θαυμασιώτατε, τῆς τοσαύτης κηδεμονίας. ἵνα δ' μὴ μόνον ἐκ τῶν φιλείας πρὸς σὲ,

Digitized by Google

δὼ ἄξῃ, ζωοποιῶν ἡμῖν δηλοῖ τὰ τοῦ τῆς ῥώσεως τῆς σῆς, καὶ εἴ τινα τρόπον τὸ βέλτιον ἐπίδοσιν ἔλαβε σὸν τὸ σῶμα. οἶδα γὰρ καὶ πῶς ἀλγοῦμεν ἀκούοντες σου ἐν ἀῤῥωστίᾳ εἶναι, καὶ πῶς διαφερόμεθα καὶ πλημμύρα ἴσον τῆς ἡδονῆς, ἐπειδὰν ἀκούσωμεν σὲ ὑγιαίνειν καὶ καθεζόμενον. ταῦτ' οὖν εἰδυῖα, κυρία μου κοσμιωτάτη καὶ θυγατεριάτη, ὁσάκις δὲ δυνατὸν ἦ, γράφειν ἡμῖν μὴ κατόκνει καὶ δηλοῦν τὰ τοῦ τῆς ῥώσεως τῆς σῆς. ὁ γὰρ τοῦ τυχοῦσαι ἡμῖν χαρᾶς χάριν, τοιαύτας πέμπουσα ἡμῖν ὁπισθολάς.

ρλ. ΚΑΡΤΕΡΙΑ.

ΚΑὶ τοῦτο τῆς ἀγάπης τῆς σῆς, τῆς μεμεμνημένης ψυχῆς τῆς σφοδρὰς τοῦ ἡμᾶς διακαιούσης, ὃ μὴ μόνον ἀποφίλει ὃ πολύαρχον, ἀλλὰ καὶ σκοπῆσαι ὅπως δὴ γένοιτο χρήσιμον, τοῦ θεῖναί τε αὐτὸ, τὸ τε ταρδινον καὶ ὃ γλαθίκινον ἔλαιον, διορθοῦται αὐτοῦ τοῦ ἀπὸ τῆς μακρᾶς ἀποδημίας ξηρότητα· καὶ ὃ αὐτοῦ ἦ κατασκευάσαι τοῦτο, ἢ μὴ ἑτέρῳς ὑπερβάλλαι, καὶ μὴ τῆς ταχίστης γλιαίνῃ, ἀλλὰ τὸ γλιαίνῃ ἀσυνδέτως αὖθις, καὶ τοῦτο μάλιστα ἐκπλήττεσθαι ἡμᾶς τοῦ διαθήσειν τοῦ τοῦ ἡμᾶς πεποίηκε. διὰ τοῦτό σοι χαρίζεσθαι ὁμολογοῦμεν, ἓν μόνον ἐγκαλοῦντες, ὅτι ὃ μάλιστα τοῦ ἀσυνδέτως τοῦ ἡμῖν, τοῦτο οὐκ ἔπεμψας διὰ τῶν γραμμάτων, τὰ βιαίτατα λέγω τῆς σῆς ὑγιείας. καὶ ὡς νῦν ὁ φερωνὶδι καθεζόμενος, οὐκ εἰδότες εἰ τὰ τῆς ἀῤῥωστίας ἔσχε τῆς σῆς, οὕτως δὴ διαβαίνοις ἡμῖν πέμπων γράμματα ἀπαγγέλλοντα ἡμῖν, ὅτι λέλυται τὰ τῆς νόσου, τὰ μάλιστα ἡμῖν χρεών. εἰδυῖα τοίνυν ὅπως σφόδρα ὀπτῶμεν μαθεῖν ὅτι δὴ οὐκ τῆς ἀθυμίας ταύτης αἰωρούμεθα, χρεία σου ἡμῖν ταύτην τοῦ θυμοῦ, ὁ τῇ καλεπωτάτῃ ταύτῃ ἐρημίᾳ τε καὶ πολιορκίᾳ οὐ μικρὰν ἐσυμφόρησεν ἡμῖν παράκλησιν.

χ. πολυάρχον
χ. ναρδινον καὶ τὸ λαδίκινον

ρλα. ΚΑΡΤΕΡΙΑ.

ΤΙ φῂς; αἱ συνεχεῖς ἀῤῥωστίαι οὐ συνεχώρησάν σοι παραγενέσθαι πρὸς ἡμᾶς; καίτοι καὶ παρατήρησις, καὶ μᾶλλον ἦν, καὶ ἀπὸ τῆς γνώμης σου ὃ πάνυ ἀπιλήφαμεν, ὃ σοῦ ἦν σοι ἴσως τούτων ἀπολογίας λῦσαι. ἐγὼ γὰρ ἡ θερμὴ σου καὶ γνησία ἀγάπη οὕτως ἀκμάζουσα δίκαιος ἦν, διότι πολλῆς θυμοσοφίας ἡμῖν γέγονεν. ἀλλ' ὅπως οὐκ εἶς τοῦ τυχεῖν φροντίδα ἡμᾶς ἐβάλες, τοῦ τῆς ἀῤῥωστίας τῆς σῆς εἰπεῖν, εἴγε ταύτης ἀπαλλαγείης (ἰσχυρὸς γὰρ ὁ Θεὸς ἀπαλλάξαι σε, καὶ τοῦ ὑγίειαν καθαρὰν ἐπαναγαγεῖν) ἐξ αὐτῆς ἡμῖν δήλωσον, ὡς ἡμᾶς ἀπαλλαγῶμεν τῆς φροντίδος. ὅπερ γὰρ ἀεὶ γράφων ἐδήλωσα, τοῦτο καὶ νῦν δηλῶ, ὅτι ὅτουπερ ἂν ὦμεν, καὶ εἰς ἐρημότερον τόπον χωρεῖον ἀπενεχθῶμεν, σὲ καὶ τὰ σὰ μεμνῶντες οὐ διαλιμπανοῦμεν. τοιαῦτα ἡμῖν εἰσχυρὰ τῆς θερμῆς καὶ γνησίας σου ἀγάπης σὰ παρέσχου, ἅπερ οὐδέποτε σβεσθῆναι δυνάμενα, οὐδὲ καταμαρανθῆναι τοῦ χρόνου, ἀλλὰ καὶ πλησίον σου ὢμεν τῆς εὐχῆς, καὶ πόῤῥωθεν, αὐτοῦ αὐτοῦ διαφυλάξομεν ἀγάπην, εἰδότες ὃ γνήσιον καὶ εἰλικρινὲς τῆς διαθέσεως τῆς σῆς, ἧς διαπομπὸς ἀπελαύσαμεν τοῦ χρόνου.

ρλβ. ΚΑΡΤΕΡΙΑ.

ΕΙ σαφῶς ἡδὺς ὅσον ἡμῖν δίδως χαρὰν ὁ γράφουσα, καὶ συνεχῶς γραφοῦσα, καὶ τὸ μέλιτος σου τῆς ἀγάπης διαζωπυροῦσα τὰ γράμματα, πολὺ δὲ ἐπαίνου, ὅτι δυνηθῆναι καθ' ἑκάστην ἡμέραν πέμπειν ἡμῖν ὁπισθολάς. οὐκ ἔστι δὲ κουφονοῦν οἰκεῖν νομίζο-

δως, δίκαιον ἁμᾶς πρώτιστα καὶ βλαβῆναι, ἐὰν τι σκληρὸν ἀσφαλίζηται τοῦτο ὃ ἔστω, μᾶλλον ἢ τοιοῦτον τοσοῦτον ἀπώλειαν, ἡμῶν τὴν σφοδρὰ ἀγαπώντων τὸν σὸν βλαβῆναι καὶ σκληρυνθέντων τῆς ἀληθείας διὰ παντὸς μένοντος. ἴσμεν γὰρ, ἴσμεν ὡς ἡμᾶς ἀγάπων ὑπεδέξασθε, ἀλλὰ τῶν γραμμάτων αὐτῶν μαθόντες.

ρκζ. ΚΑΛΛΙΣΤΡΑΤΩ ΕΠΙΣΚΟΠΩ ΙΣΑΥΡΙΑΣ.

ΕΓὼ μὲν σε τὸν βλάβεσθαι δι' ὑπερβολὴν ἐπιθυμῶν ἰδεῖν, ὥστε ὑπερφῆσαί σε τῇ σωφροσύνῃ, καὶ ἀποπλῆσαί σε τῆς γνησίας καὶ θερμῆς ἀγάπης· ὅπερ ἔστιν οὐκ ἐν δέοντί τῳ τῶν ὁδῶν μήκους, τὸν δέοντα τῶν γραμμάτων ὀφλισθέντα σοι παρ' ἡμῶν ἀποδίδωμι, καὶ χάριν ἔχω σοι τῆς βλαβείας, ὅτι καὶ πρέπειν τοῖς παρ' ἡμᾶς ἐπεπήδησας γράμμασι. θερμῆς γὰρ τοῦτο δι' εὐνοίας φιλίας. καὶ οὐ μόνον οὐκ ἀπεικότως ἐποίησας, ἀλλὰ δι' σφόδρα σοι προσηκόντως. χρεία δὲ ταύτην ἔχωσιν ἡμῖν τὸν χάριν, καὶ πυκνότερόν σοι ἡμῖν δηλοῦν τὰ περὶ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς. εἰ δὲ καὶ δυνατὸν ἦν τῇ βλαβείᾳ τῇ σῇ συνελθόντα ἕως ἡμῶν, τὰ μέγιστα ἡμῖν χρεία, καὶ πολλῆς ἡμᾶς ἐμπλῆσαι βοηθείας. ἐπειδὴ δὲ τοῦτο οὐκ ἐνῆν, ἐπιθυμοῦμεν ἰδεῖν σε τὸν βλαβέντα, καὶ ὡς δι' γράμμα οὐ σφόδρα ἐρῶντες, εἰ γένοιτο καιρὸς ἐπιτήδειος πρὸς ὁδοιπορίαν, μὴ περιόψῃς ἡμᾶς τῆς συντυχίας τῆς σῆς. ἕως δὲ αὐτὸ γένηται, τῇ πυκνότητι τῶν γραμμάτων τὸν ἐκ τῆς προσοψίας ἡδονὴν σοφίζεσθαι προσήκει. χ. ἀποτρέσαι ν. προσθῆναι

ρκη. ΚΑΝΔΙΔΙΑΝΩ. χ. Καν. αὖ

ΠΟΛΥ τῆς ὁδοῦ δι' μέσον δι' διήρηκεν ἡμᾶς, ἀλλ' οὐδὲ ὁ χρόνος βραχύς, ἐξ οὗ τὴν θαυμασιότητος ἐχωρίσθημεν τῆς σῆς· καὶ τῶν γραμμάτων ἡ πόλις ἡμᾶς ὀχλος, ἐρημία χωρίου χαλεπωτάτη, πολιορκία ἀφόρητος, ἔφοδοι, καταδρομαὶ λῃστῶν, ἑτέρα στοιχεῖα, καὶ ἡ τῶν σωμάτων ἀρρωστία. ἀλλ' ἡμῶν δεῖ τούτων ῥᾳθυμοτέρους ἡμᾶς περὶ τὸν ἀγάπην τὸν σὸν ποιῆσαι· ἀλλ' ἀκμάζουσαι αὐτὸν ἡ φύσις ἔσαν διατηροῦντες, ὅπερ τῆς ὑγιείας σε προφέρομεν, ὅπως δ' αἰῶνα, καὶ ἀληθῆ σε τὸν μεμνημένον ἔχοντες, ἡ δι' εὐχῆς σε τῆς ψυχῆς, ὃ ἐλεύθερον, ὃ ἀνεύθυνον, ὃ ἀκμὴν ἐς τῆς γνησίας ἀγάπης, ὃ θερμὸν τῆς ἀληθείας ἐγκολάψαντες ἡμῶν τῇ ψυχῇ, ὅπως ἐνταῦθα διέχομεν, μᾶλλον τῶν μεμνῆσθαι τῆς τοσαύτης ἐρημίας τὸν μνήμην τῶν σῶν κατορθωμάτων ἔχοντες. γράφε δὲ ἡμῖν συνεχῶς, δίκαιον γὰρ μᾶς παθεῖν τι μεγαλοφρενίσασθαι, τὰ περὶ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς εὐαγγελιζόμενος. οἶδα γὰρ πῶς αὐτῆς αὐτὴν ἐθέλει. καὶ γὰρ περὶ αὐτοῦ δέδοται ἡμῖν περὶ τούτης μανθάνειν, καὶ ὅπ πλείων καρπὸς ἐκ τῆς εὐφροσύνης, τῷ τι ὑπερβάλλειν αὐτοὶ, τῷ τε τοιαῦτα δέχεσθαι γράμματα παρὰ τῆς μεγαλοφρενίσας σε θεοῦ.

ρκθ. ΚΑΡΤΕΡΙΑ.

ΚΑΝ πολλάκις, κἂν ὀλιγάκις ὑπερβάλλῃς, ἡμᾶς, ἐφ' ὅπερ ἐξ ἀρχῆς ἐγράφησαν φίλοι περὶ τῆς ἀγάπης σε τῆς σῆς, καὶ τὸν ἀκίνητον διατηρεῖ μένω. ἴσμεν γὰρ ὅτι ἡ γράφουσα, καὶ σιγῶσα, ὁμοίως περὶ ἡμᾶς διακεῖσθε, ἐπαινοῦσα ἃς. ὁ Θεὸς σοι τὸ ἄριστον ἐφ' ἑκάστοις τὸν ὑγιαίνειν, καὶ πάσης ἀπαλλάξειεν ἀρρωστίας. καὶ γὰρ, οὐχ ὡς ἔτυχεν, ἐν φροντίδι καθεστήκαμεν, περὶ τῆς ἀρρωστίας τῆς σῆς ἀκούοντες. διὸ καὶ παρακαλοῦμέν σε τὸν ἐπιμελεῖσθαι, πίστα

αὖ

μειῶν ἀγαθῶν, τῶτο δύφερσιωήν, ἢ πολλῆς ἡδονῆς ἐστὶν ἡ ἀπόλαυσις· καὶ εἰς ἐρημότερον τόπον
χ. τ μακρὰν πάλιν ἀπενεχθῶμεν χωρίον," ἢ μικρὰν ταύτην ἔχοντες τὴν διάκλησιν τῶν παθημάτων ἡμῶν, ἀπιμεν.

ρκδ. ΙΤΑΛΙΚΗ.

ΕΠὶ μὲν τῶν ἔξωθεν πραγμάτων, ὥσπερ τῇ φύσει, οὕτω δὲ τῇ προαιρέσει δὲ τῇ μετὰ χρείσεως διήρηται ταῦτα τὰ μέρη, ἀνὴρ λέγω δὲ γυνή. τῇ μὲν γὰρ οἰκουρίᾳ νενόμισται, καὶ ἡ τῶν πολιτικῶν δὲ τῶν ἐν ἀγορᾷ πραγμάτων ἀπολέλαυται. ὅπου ἡ τῶν τῦ Θεοῦ ἀγώνων
χ. πόνων ἡ τῶν ἔξω τῆς ἐκκλησίας πόνων οὐκ ἔνι τῦτο· ἀλλ' ἔστι καὶ γυναῖκα ἀνδρὸς ἐρρωμενέστερον τῶν ἔξω τύτων ἀντέχεσθαι" ἀγώνων. ἢ τῦτο δηλῶν ὁ Παῦλός ἐν τῇ πρὸς τὸν πατέρα τὸν ὑμέτερον ἐπιστολῇ πολλὰς αἰσχρύνῃ γυναῖκας, λέγων αὐτὰς οὐ μικρὰ πεποιηκέναι ἐν τῷ ἀνδρας διορθοῦν, καὶ σαφῶς ὅτι τὰ πρόσκοντα. πῶς ἔνεκεν ταῦτά φησι; ἵνα μὴ νομίσητε ἀλλοτρίων ὑμᾶς εἶναι τὸ τῆς ἀσυδησίας ἀπολέσθαι καὶ τῶν πόνων τῶν εἰς τὸν
χ. ζωποιοῦν. ἐκκλησιαστικὸν διόρθωσιν ζωοπλαθούντων· ἀλλ', ὡς πρέπον ὑμῖν ἐστι, καὶ δι' αὐτῶν καὶ δι' ἑτέρων, ὧν οἷόν τε ἦ, τὸν πρόσκοψαν" εἰσενέγκητε ἀσυδῆν εἰς τὸ λῦσαι τὸν κοινὸν ζάλων καὶ τὸν τῆς ἐκκλησίας τῆς ἁπάντων καταλαβόσαν. ὅσῳ γὰρ χαλεπώτερα γέγονεν ἡ ζάλη καὶ βαρύτερος ὁ χειμών, τοσύτῳ δὲ ὑμῖν πλείων ἔσται ὁ μισθὸς τοῖς πόνοις πάντα πρόξαι καὶ παθῆν αἰρομένοις ὑπὲρ τῦ τὸν διαπορθῆσαι εἰρηνῆν ἐπιμαγαγῆν, καὶ τὸ καταστάσει τῇ πρόσκοψη ἀσυδάσαι καταῖσαι τὰ διαπορθῆντα ἅπαντα.

ρκε. ΙΟΥΛΙΑΝΗ ΚΑΙ ΤΑΙΣ ΣΥΝ ΑΥΤΗ.

χ. καῖ

ΟΣῳ χαλεπώτερον τὸ κρίμα γέγονεν τοῖς τὰ τοιαῦτα διαπομήσασι, τοσύτῳ πλείων ὑμῖν ἔσται ὁ μισθὸς, τοῖς τοσαύτας διαπομίας λύειν ἐσπυδακόσι, καὶ τοσῦτον ὑπερδεδακρυμένοις πόνοις καμάτοις. οὐδὲ γὰρ ἔλαθεν ἡμᾶς τῆς ὑμετέρας διαθέσεως ἡ" ὅλοις καὶ ἡ ἀσυδὴ, ἣν δὲ εἰς τὸν προκείμενον ἐπιδείξασθε, καὶ εἰς τὸν φιλοθεσυτάτου τῶν πάντων ἡμῶν ἐκδοσ ἀφίγμένων. διὸ καὶ χάριτας ὑμῖν ἔχομεν, καὶ διακαλύμεθα τῇ αὐτῇ ὑπερβαλούσῃ προθυμίᾳ, καὶ ἐρρωμενεστέραν ὑπερδέξασθαι ὑμᾶς παρακαλύμεν. ἴσμεν γὰρ πολλὴν τὸν κατορθώματος τὸ μέγεθος, καὶ ὅσοι λήψονται μισθοί, τοσαύτην τὴν ἀγρυπνίαν, καὶ
χ. ἐυπειρία ὕσα κύματα ἄγεια, τοῖς εἰς ὑμᾶς ἥκει, κατασείλουσαν, καὶ τὸν πρόσκοψιν" εἰς τὸν τῶν γεγυμνωμένων κακῶν εἰσφέρουσαν διόρθωσιν.

ἴσ. λείπει ὁρατέον, ἢ ἐπιμένειν.

ρκς. ΙΩΑΝΝΗ ΕΠΙΣΚΟΠΩ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ.

ΑΠαχάριτον ἦν εἰς τὸν Κυκυσόν, τῆς μὲν ἀγάπης τῆς ὑμετέρας ἀμετρίτερον· τῶν δὲ μὴ μετρίων ἐπιεικῆς ἔκειτο, ὃ δὲ ἐφ' ἡμῖν. διὸ δὴ καὶ σὺ ταῦτα διαπεῖσον τες, καὶ σκ τοσῦτον καθήμενοι διαπήματος, καὶ ὑπισέλλου, καὶ διακαλύμεθα ὑμῶν τὸν βύλεσθαι, τὸν δύρεάν, ἐν ὅσῳ ἀρχὴς ἐπιδύξασθε ἀπόστραφέντες τὸν τῆς ἐκκλησίας τοσύτων θορύβων ἐμπλήσαντας, ταύτην καὶ τῶν διατριβῶν, καὶ ἄξιον τῶν προσοιμίων, μᾶλλον δὲ καὶ πολλῷ λαμπρότερον προσθεῖναι τὸ τέλος. καὶ γὰρ μακρὸς ὑμῖν ὁ τελεσθεὶς καιρὸς ὁ μισθὸς, ὅταν τοσῦτον χρόνον ἐργασαμένους, καὶ τὴν οἰκουμένην ἅπασαν τοσύτων ἐμπλήσαντας σκανδάλων, ὡς πρόσκοπόν ἐστιν ὑμῖν, ἀποτρέψασθε, καὶ μηδεὶς κοπὸν ἔχητε πρὸς αὐτούς. τῦτο ἀσφάλεια τῆς ἐκκλησίας, τῦτο τεῖχος, τῦτο ὑμέτερον τρόπαιον καὶ βραβεῖον. ταῦτ' οὖν εἰ-

ρκγ. ΤΩ ΑΥΤΩ.

ΤΟ μὲ σῶμα ἡμῖν τὸ ἐνὶ ἵδρυται χωρίῳ, τῆς δ' ἀγάπης ὃ πλεῖστον πόντον τῆς οἰκουμένης ἀπείληφεν. ὅθεν κ' ἡμᾶς ἐδεῖ τοσούτῳ διεστῶτας μίαν, πλησίον τῆς βλασφημίας ὑμῶν ἐσμεν, ἐὰν καθ' ἑκάστην ὑμῖν συγκινούμεθα τὴν ἡμέραν, ἀφ' ἡμῶν τοῖς ἐκείνης βλέπουσι τὴν διόρθωσιν τῆς ψυχῆς, ὃ γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἀπολαβεῖν, ὃ ἀπολείποι τοῦτο, τὴν πολλὴν ὑμῶν ἀπόκλισιν καὶ διάστασιν. ὅσῳ γὰρ τὰ τῆς κυμάτων ὅπερ πλέον ἄρεται, καὶ πλείους ὕφαλοι καὶ ἀπόκρημνοι φύονται καὶ πολλαὶ αἱ κατηγίδες, τοσούτῳ καὶ τὰ τῆς ἀγρυπνίας αὔξει τοὺς ὑμετέρους· καὶ οὐκ ὁδοῦ μῆκος τοσοῦτον, οὐ χρόνου πλῆθος, ὃ δυσκολίαν τοσαύτην ἐμποιῆσαι δύναται ὥστε μὴ θέλειν ἡμᾶς πρεσβεύειν, ἀλλὰ μᾶλλον μιμουμένους τοὺς ἀρίστους τῶν κυβερνητῶν, οἳ τότε μάλιστα διεγείρονται, ὅταν ἴδωσι τὰ κύματα χορευόμενα, τότε θαλάττης ὅπερ μέσον φερόμενον, πολὺ τῶν ὑδάτων ἅπασιν, βαθυπάτην τὸ ἡμέρας νύκτα. διὸ καὶ χαρίζεσθαι ὑμῖν ἴσμεν πολλάς· καὶ ὑπομιμνήσκω μὴ καὶ ὑφάδας ὑμῖν πίπτειν γραμμάτων, ἡμῖν αὐλοῖς τὰ μέγιστα χαριζόμενοι. ἀλλ' ὅπερ τοῦτο ἀφηρήμεθα καὶ τῆς τοῦ τόπου ἐρημίας (οὐδὲ γὰρ μόνοι τὴν ἐσχάτην ἀφικνούμεθα, ἀλλ' οὐδὲ τὴν ἐσπέραν καθ' ἡμᾶς οἰκουμένην διεστεώτων διωάστ' ἂν τις ῥᾳδίως ἡμῖν συγγενέσθαι) ἀλλά τι δὲ πόρρω καὶ τοῖς αὐτοῖς ἐσχατιὰς κεῖσθαι δοκοῦσι, ἐφ' ᾧ καθίρημεθα, καὶ ἀλλ' ὃ λιγυρὰν φόβοι πᾶσαν ἀποκλίζοντα τὴν ὁδόν, καλοῦμεν ἐλεεῖν μᾶλλον ἡμᾶς τῆς μακρᾶς σιγῆς, μὴ ῥᾳθυμίαν ἀντιδῶσι καταγινώσκειν ἡμῶν. ὅτι γὰρ οὐκ ὀλιγωρουμένους ἐσιγήσαμεν, ἔστιν εἰδέναι πολλοῦ τοῦ χρόνου καὶ τοῦ πρωτάτου καὶ ἀγαπητοῦ Ἰωάννου τοῦ θρασυτέρου, καὶ Παύλου τοῦ ἀγκίνου, καὶ γράφομεν, ἐπὶ βιαζομένοις ὑμῖν ὑ ἀγαλλιώμεθα, ὅτι πατέρας φιλοτέκνους ἀπεκρύψατε τῇ σωτηρίᾳ ἡμᾶς θυσίᾳ τοῦ σωφρονῆν. καὶ ὃ μὲ εἰς τὴν βλάβην ἦκον τὴν ὑμετέραν, τὴν θεοσύλητον ἐλήφθη ἅπαντα, καὶ ὁ φορυτὸς τῶν κακῶν καὶ τὰ σκάνδαλα λήρηται, καὶ αἱ ἐκκλησίαι εἰρήνης ἀπήλαυσαν καὶ λευκῆς γαλήνης, καὶ πόντια κατὰ ῥοῦν φέρεται, καὶ καταφρονηθέντες ἐξεδικήθησαν νόμοι, καὶ θεσμοὶ πατέρων καθηλώθησαν. ὅπερ ὅτι τὴν ἔργων αὐτὴν οὐδὲν τούτων λέγομεν, τὴν τὰ θεότερα τολμησάντων τοῖς θεοτέροις ἐπαγωνιζομένων ἔτι καθαιρέσεσιν, ἅπαντα μὲ τὰ παρ' αὐτῶν μὴ ταῦτα γεγυμνάσθαι καὶ ἕκαστον διηγήσασθαι πρόθυμον (καὶ γὰρ ἱστορίας ἐπιδεήσει μέτεστι, οὐκ ὀλίγης μόνον, ἡ διήγησις) ἐκεῖνο δὲ καθικνοῦμαι τὴν ἀγρυπνον ὑμῶν ψυχὴν, καὶ ὃ πάντα θορύβων ἐμπλήσαντες ἀμετρήτων τοσῶν καὶ δεινῶν, αὐτοὶ θεραπεύσαι, ταῦτα ἐλεεῖσθαι μὴ θελήσαντες, μηδὲ ἀπαγορεύσαι, τὸ μέγεθος τῶν καταρθωμάτων ἐννοήσαντες. καὶ γὰρ ὑπὲρ τῆς οἰκουμένης ἅπασης ὁ πόνος ὑμῖν ἀγὼν ἔκειται, ὑπὲρ ἐκκλησιῶν εἰς γῆν καταπεσθεισῶν, ὑπὲρ λαῶν ἀφανισθέντων, ὑπὲρ κλήρων πολεμουμένων, ὑπὲρ ὑπισχνουμένων φυλαττομένων, ὑπὲρ θεσμῶν πατέρων καθαιρεθέντων. διὸ δὲ καθαλοῦμεν ὑμῶν τὴν ἐμμέλειαν καὶ ἄπαξ καὶ δὶς καὶ πολλάκις, ὅσῳ πλείων ἡ ζάλη, τοσούτῳ πλείονα ἐπιδείξασθαι τὴν σωφροσύνην. προσδοκῶμεν γὰρ καὶ ἔσεσθαί τι πλέον εἰς διόρθωσιν. εἰ δὲ ἆρα μὴ τοῦτο γένοιτο, ἀλλ' ὑμεῖς ἀπηρτισμένον ἔχετε τὸν τῆς φθόνου καθ' τῆς φιλοθέου θεσπεσίου Θεοῦ, καὶ τοῖς ἀδικουμένοις ἐμμενεῖ τοῦτο ἐς αἰῶνα καθήκουσις, τῆς ὑμετέρας ἀγάπης ἡ ἔπαινος. ἐπεὶ καὶ ἡμᾶς πείσεται τοῦτο τὸ ὀξύρροπον διαστείλασθαι, λιμῶ, λοιμῷ, πολέμοις, πολιορκίαις ξυνεχόσι, ἐρημίᾳ ἀφάτῳ, θανάτῳ καθημερινῷ, μαχαίραις Ἰσαυρικαῖς ἐκδιδομένους ὑχ ὡς ἔτυχε καθήκειν καὶ παραμυθεῖται τὸ διαρκὲς καὶ μόνιμον ὑμῶν τῆς διαθέσεως, τῆς παῤῥησίας τὸ ἀκλινές, τὸ διαφιλὲς καὶ γνήσιον ὅπως ἐπευφρᾶναι ὑμῶν τῇ ἀγάπῃ. τοῦτο ἡμῖν τεῖχος, τοῦτο ἀσφάλεια, τοῦτο λιμὴν ἀκύμαντος, τοῦτο θησαυρὸς

μυρίων

λύσης, ὅτως ἐν γοργύροις ἢ ταφρεχαῖς ἢ ὀλολυγαῖς ἅπαντα ἰῶ. ἢ ταῦτα ἐπλημμέλησε τοῦ γνώμου τῆ διαβεβαίωσιν τοῦ βασιλέως, νικᾶς καὶ καλαβούσης, ὑπισχνῶν αὐτὰ καταισχυνζόντων, ἢ πολλαχοῦ στρατηγιώντων, οἱ οὐκ ἠμέλουντο καμπιδούκτορες ἀντὶ Διακόνων προτηγυμένους ἔχοντες. ἡμέρας γ' ἠμυνάμην, πᾶσα ἡ πόλις ἔξω τῶν τειχῶν μετῳκίζετο, ὡσεὶ
χ. διηρπασμένα
χ. ὅπερ
5 ἀνδράσι καὶ ἵπποις, καθάπερ σκέδασται " διεσπαρμένα, τῇ ἑορτῇ ὑπιτελοῦντες. ἔξεστιν ὑμῖν τὰ ἐντεῦθεν λοιπὸν ἅπαντα. " ὥσπερ γὰρ ἔφθην εἰπών, οὐχ οἵόντε πόλεμα ἐπιλαβεῖν τῷ λόγῳ τὰ καθέκαστον γινόμενα. καὶ ὃ δὴ χαλεπὸν, ὅλα τὰ ἔσαυτα καὶ τηλικαῦτα κακὰ οὐδέπω καὶ νῦν λύσιν ἔλαβεν, ἀλλ' οὐδὲ ἐλπίδα λύσεως· ἀλλ' ὑπιτείνει καθ' ἑκάστην ἡμέραν ὁ λοιμὸς, ἢ γέλως γεγέασιν τοῖς πολλοῖς· μᾶλλον γὰρ μὲ οὐδὲις,
10 κἂν μυριάκις πόλεμος ᾖ, θρηνοῦσι ἢ πένητες, ὅπερ ἔφην, ⓜ κολοφῶνα τῶν κακῶν, τὸ καιρίον ταύτην πολεμοῦμεν. τί δ' ἂν εἴποι τις τῶν λοιπῶν ἐκκλησιῶν τὰ ἐγκλήματα; οὐδὲ γὰρ ἐνταῦθα ἵστη ὁ κακὸν, ἀλλὰ ἢ μέχρι τῆς " ἕως ἔφθασε. καθάπερ γὰρ ἀπὸ κεφαλῆς πατρῷου ῥεύματος ἐκχυθέντος τὰ λοιπὰ διαφθείρεται μέρη, ὅπου δὴ ἢ νῦν, ὥσπερ ἐκ πηγῆς, τῆς μεγάλης ταύτης πόλεως τῶν κακῶν ἐξαιθέων, εἰς ὃν τὰ τῶν γοργύρων πάντα τοῦ πο-
χ. ἕως
15 λέμου, καὶ " ἐκκλησιῶν " πάντα τοῦ ἐπαιώνισαν [ὑπισχνοῦντος, καὶ ὑπίσχνουσι] ὑπισχνοῦντος, καὶ
χ. πολλαχοῦ
λαοὶ ⓜ μὴ διεκέκαθαντο, ⓜ ἢ μέλλουσι, καὶ πάντα τοῦ τῶν κακῶν ὠδῖνες, καὶ τῆς οἰκουμένης ἁπάσης ἀναβέβηκε. μαθόντες τοίνυν ἅπαντα, κύριοί μου τιμιώτατοι καὶ βιλαβέστατοι, τῷ τοσούτους ὑμῖν αἰσθρείας καὶ ἀσυδίας ὑπιδέξασθε, ὡς τοσαυτάκις ἐπεισελθόντας τοῖς ἐκκλησίαις ἀκηκοέναι. Εἰ γὰρ τοῦτο κρατήσειε ὁ ἔθος, ἢ ἐξῆν " ἦν ποτε
χ. ἦν ποτε
20 τοῖς βιλευταῖς εἰς ἀλλοτρίας ἀπείρας πρᾶξεις ἐκ τοσούτων Διακοσίων, ἢ ἐκκαίλειν, ὡς νῦν ἐθέλουσι τις, κατ' ἐξουσίαν ἰδίαν τοσούτους, ἅπερ ἀεὶ ἐθέλουσι, ἵνα ὅπου πάντα οἰκήσωσιν, ἢ πόλεμος ἢ ἀκήρυκτος πᾶς ὑπεδράμοιτο τὴν οἰκουμένην, πάντων πάντας βαλλόντων ἢ βοηλατούντων. ἵνα δὲ μὴ τοσαύτη σύγχυσις καὶ ἀλαλὴ τὴν ὑφ' ἡλίῳ πᾶσι, ὑπεισῆλθε " πρᾶξις
χ. -θεσπ
25 μήτε τὰ νῦν ὅτως Διανομῶς γεγυμνάδα ἅπαντων ἡμῶν, ἢ ἐκ μιᾶς μοίρας, ἢ ὑπὸ Διαπεσμένων κρίσιν, μηδεμίαν ἔχει ἰσχύν, ὥσπερ δὴ καὶ ἔχει τὴν οἰκείαν φύσιν· οὐδ' ἂν τοιαῦτα παρανομήσαντες, ἐλεγχομένους ὦ ὑπιτιμίᾳ ὑποβαλλέσθω τὴν ἐκκλησιαστικὴν νόμον· ἡμᾶς δὲ οὐδ' ὑφ' ἁλῶντας, οὐκ " ἐλεγχομένους, οὐκ ἀποδειχθέντας ὑπαθύθυνους, τῶν γραμμάτων τὴν ὑμετέρων δότε ἀποβαλεῖν στεναχώς, ἢ τῆς ἀγάπης, ἢ πάντων τὴν ἄλλων, ὧπερ καὶ
χ. ἐλεγχθέντας
ἐμπεσεῖσθε. Εἰ δὲ βούλεσθε ἢ νῦν ⓜ τὰ τοιαῦτα Διανομήσαντες, τὰ ἐγκλήματα γυ-
30 μνάζειν, ἐφ' οἷς ἡμᾶς ἀδίκως ἐξεδάμησε ὑποκινήσῃ " ἡμῖν ἢ δοθέντων, ἢ λιβέλλων, ἢ κατηγόρων φανέντων, δικαστηρίου καθίσαντος ἀδίκου ἢ δικαιώματα ἢ ἀποληψόμενα καὶ ἀποδιξόμενα ἑαυτὸν ἀθῴους τῶν ἐπαγομένων ἡμῖν, ὥσπερ δῶν καὶ ἐσμεν. τὰ γὰρ νῦν γεγυμνάδα πρὸς αὐτὴν, πάσης ἐκτὸς ὑπάρχει ἀκαλυθίας, ἢ πάντος νόμου ἢ καινὸς ἐκκλησιαστικοῦ. ἢ τί λέγω καινὸς ἐκκλησιαστικοῦ; οὐδὲ ἐν τοῖς ἔξω μὲ θεῖν δικαστηρίοις τοιαῦτα ἐ-
35 πολμήθη ποτὲ " μᾶλλον ἢ οὐδὲ ἐν βαρβαρικῷ δικαστηρίῳ, οὐδὲ Σκύθαι, οὐδὲ Σαυρομάται οὕτως ἂν ποτε ἐδίκασαν ἐκ μιᾶς μοίρας κρίνοντες, ἀπόντος τοῦ αἰτιωμένου, οὐ διετυμένου ἢ κρίσι, ἀλλ' ἀπόντα, καλεῖν τος δικάζας μυρίους, αὐθύθυνοι ἑαυτὸν εἰ λέγοντος, ἢ τῆς οἰκειμένης πρόσης ἀποδύεσθαι ἐκ αἰτίας, ἢ δεῖξαι ἑαυτὸν ἐκ ἅπασιν ἀθῷον ὄντα. Ταῦτ' οὖν ἅπαντα λογισάμενοι, ἢ πρὸ τῶν κυρίων μου τῶν βιλαβεστάτων ἀδελ-
40 φῶν ἡμῶν τῶν ὑπισχνουμένων ἅπαντα μαθόντες, τῷ πρὸ ἑαυτῶν εὐσεβεῖ ἀσυδίᾳ ἀποδείξασθε. οὕτω γὰρ οὐκ ἡμῖν μόνοις χαριεῖσθε, ἀλλὰ ἢ τῷ κοινῷ τῶν ἐκκλησιῶν, καὶ ⓜ πρὸ τοῦ Θεοῦ λήψεσθε μισθὸν, τὸν Διὰ τὰς τῶν ἐκκλησιῶν εἰρήνην πάντα ποιήσαντος δίκαιος. [ἐρρωμένους ὑπαρχούσας μοι, δέσποτα τιμιώτατε ἢ ὁσιώτατε.]

τὴν ἀδικουμένην εἰς τὰ αὐτῶν αἰσχρήσαι, τὴν ἔφοδον αὐτῶν ὥσπερ πυρά τινα πάντα ὑπτιεμένων φεύγοντες, ἡμᾶς μὲν πάλιν εἰς τὴν πόλιν ἐκαλέσαμεθα, καὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἧς ἀδίκως ἐξεβλήθημεν, ἐπισχόντων τι ἡμᾶς πλοίων ἢ τειχῶν εἰσαγόντων, καὶ τὸν φιλοφιλεστάτου βασιλέως ἐπαίροντες· ἐκφοβοῦντες ἐδραπίτυσεν θύλλος. τίνος ἕνεκεν καὶ διὰ τί; εἰσόντες * πρὸς καλέσωμεν ⟨Ϟ⟩ φιλοφιλέστατον βασιλέα ζωὸν εἰς ἐκδίκησιν τῶν γεγυμνωμένων. ζωὸν οὖν τοίνυν ὁ Θεόφιλος ἄνδρ' ἔδρασε, καὶ ⟨Ϟ⟩ ἔλεγχον δίδωσιν, καὶ γραμμάτων βασιλικῶν πομπαῖον διαπεμφθέντων παντοῦ πόλεις ζωγρῆσαι, λάθρα μέσον νυκτὸς εἰς ἀκάθαρτον ἑαυτὸν ἐμβαλών, ὅτως ἀπέφρα, οὐ μὴν ἑαυτῷ πόλεις ἐπαγόμενος. ἀλλ' ἡμᾶς οὐδὲ ὅτως ἔσημεν, διὰ ὃ καὶ ζωὸν τὸν θαρρῆσαι ἡμετέρᾳ, τὰ αὐτὰ πάλιν ἐκκαλεσώμεθα ⟨Ϟ⟩ βασιλέα· ὃς καὶ πρεπόντως αὐτῷ ποιῶν τῇ βασιλείᾳ, ἐπεμψε πρὸς αὐτὸν πάλιν, καλῶν αὐτὸν ἐξ Αἰγύπτου καὶ σὺν μετ' αὐτῷ πόλεσι, ὥστε δοῦναι λόγον τῶν γεγυμνωμένων, καὶ μὴ τὰ ἀδίκως ὅτως ἐν μιᾷς μίσους ἅπαντων ἡμῶν τολμηθέντα ἐκ πολλῶν τοσούτους χαρίσασθαι νομίζειν ἔρχειν εἰς ἀπολογίαν ἑαυτῷ. ὁ δὲ οὐδὲν τῶν βασιλικῶν ἐμέλησεν γραμμάτων, ἀλλ' ἔμεινεν οἴκοι, πρεσβευόμενος τάσιν τὸν δῆμον, καὶ ἀπευδῶν ἀκούσεσθαί τινων δίκην αὐτὸν χρὴ τοῦτ' ἐπὶ τῶν γραμμάτων τῶν βασιλικῶν αὐτὸς ἔδει ὁ δῆμος μισεῖν αὐτὸν ὡς πλούσιος λοιδορίας. ἀλλ' ὁ ταῦτα πιέρζομεθα ἐγώ, ἀλλ' ἐκεῖνο δεῖξαι βουλόμενοι, ὅτι κακουργῶν ἀπελήφθη, ταῦτα εἰρήκαμεν. πλὴν οὐδὲ μὴν ταῦτα ἡμᾶς ἠσυχάσαμεν· ἀλλ' ἐπεκείμεθα ἀξιοῦντες δικαστήριον γενέσθαι καὶ πᾶσιν καὶ ἀπόντων. ἕτοιμοι γὰρ ἦμεν ἐλέγξαι δεῖξαι ἑαυτοὺς τὰ μὴ δίκης ὄντας, ἐκείνους δὲ πάντα ἔσφαλται. καὶ γὰρ ἦσαν τινες Σύροι τὸν ἐπὶ μετ' αὐτὸν πρώτων ἐπαληφθέντες, οἳ κοινῇ μετ' αὐτὸν ὃ πάντ' ἔδρασαν. καὶ ἐσόμεθα ἕτοιμοι δικάζεσθαι, καὶ πολλάκις ἐβοήσαμεν ἐπ' αὐτῷ, ἀξιοῦντες τὰ ὑπομνήματα ἡμῖν δοθῆναι, ἢ λιβέλλους κατηγόρων, ἢ φύσιν ἐγκλήματων γνωσθῆναι, ἢ αὐτὸν τὸν κατηγόρους· ἡ οὐδενὸς τούτων τυχόντες, ἀλλὰ πάλιν ἐξεβλήθημεν τῆς ἐκκλησίας. πῶς δὴ τὰ ἐντεῦθεν δικησάμενοι λοιπὸν, πᾶσαν ὑφεθαίνοντα παγωδίαν; τίς ἀπὸ ἀσκήσει λόγος; ποία χορεὶς φέλκης δίκεται αἰκή; ἡμῶν γὰρ τοῦτο, καθάπερ ἔμπροσθεν εἴπαμεν, πρὸς πιστοὺς, ἀθέοι γραπτικὸν πλῆθος, αὐτῷ ὃ μεγάλῳ σαββάτῳ, πρὸς ἑαυτοὺς λοιπὸν τὰ ἡμέρας ἐπιγραφῆς, τῆς ἐκκλησίας ἐπιστελῇ, τὰ κλῆρον ἅπαντα τὸν ζωὸν ἡμῖν πρὸς βίαν δέξεσθαι, καὶ ἔπλοις ὃ βῆμα φερεσίχιον, καὶ γυναῖκες τὸν ἀκλῆρον οἴκων πρὸς ὃ βάπτισμα ἀποδυσάμεναι, κατ' αὐλὴν τὰ κρεμὴν γυμναὶ ἐφυγον ἀπὸ τὸ φόβου τῆς χάριτος τούτης ἐφόβη, οὐδὲ τὸν πρέπουσαν γυναιξὶν βύσημοσυνὸν συγχωρεύσωσαι πρεσθεῖσθαι· πολλαὶ δὲ παύματα δεξάμεναι δέξεβάλοντο, καὶ αἵματος αἱ κολυμβῆθραι ἐπλησθῶν, καὶ τὰ ἱερὰ ἀπὸ τῶν αἱμάτων ἐφονίσθη τὰ ματα· καὶ οὐδὲ ἐν τούτοις εἰσῆκει ὃ δεινόν· ἀλλ' ἔνθα τὰ ἅγια ἀπέκειτο, εἰσελθόντες ⟨Φ⟩ γραπτοὶ, ὧν ἔνιοι, καθὼς ἐγνώσθη, καὶ ἀμύητοι ἦσαν, πάντα τὰ ἐώρων τὰ ἔνδον, καὶ ὃ ἁγιώτατον αἷμα τοῦ Χριστοῦ, ὡς ἐν τοσούτῳ θορύβῳ, εἰς τὰ τῶν πρεσμυημένων γραπτῶν ἱμάτια ἐξέχυθη, καὶ ὡς ἐν αἰχμαλωσίᾳ βαρβαρικῇ πάντα ἐτλημάτο· καὶ ὁ δῆμος πρὸς τὸν ἐρημίαν πλησιάσε, καὶ ἅπας ὁ λαὸς ἔξω τῆς πόλεως διέτριβε, καὶ χειμὼν ἐν ἑορτῇ τοιαύτῃ τῶν λαῶν αἱ ἐκκλησίαι ἐγίνοντο, καὶ πλοίους ἢ τινα σχοινία ὑπίσχοντο ⟨Φ⟩ κακοῦντες ἡμῖν, μὴ τὸν λαὸν καὶ τὸν κλῆρον εἶχῃ καὶ μάτην πλησιάσῃ· καὶ ὀλολυγαὶ, καὶ οἰμωγαὶ, καὶ κωκυτὸι, καὶ θρῆνοι, καὶ πυγαὶ δακρύων πάντα χορὸν τὰς ἀγορὰς, τὰς οἰκίας, τὰς ἐρημίας, καὶ πᾶν τῆς πόλεως μέρος τῶν συμφορῶν ἐπλησθῦν τότων. διὰ γὰρ τὴν ἐκβολὴν τῆς δημοσίας, οὐχ ⟨Φ⟩ πάσχοντες μόνοι, ἀλλὰ ⟨Φ⟩ μηδὲν τοιοῦτον ἐσπεμφότες ζημίωσιν ἡμῖν· οὐχ ⟨Φ⟩ ὁμόδοξοι μόνοι, ἀλλὰ καὶ αἱρετικοὶ, καὶ Ἰουδαῖοι, καὶ ἕλληνες, ὡς τῆς πόλεως χάριτος ἀλούσης,

ἡ καταγώγια, ἢ ὅσα εἰκὸς ἦν) οὔτε ἐκεῖνοι, ὅτι αὐτοὶ ἐποίησαν. ταῦτα ὁρῶντες ἡμεῖς, εἰ δὲ πρεσβείᾳ ἦλθομεν πολλῇ, μηδὲν τῶν αἰτίων δυνάμενοι τῆς ἀδίκου ταύτης ἀπειθείας βίᾳ. ἀλλ' ὅμως τῇ πρὸ ἑαυτῶν ἐπλημμελήμεθ', ὃ πρέπον ἡμῖν αὐτοῖς ποιοῦντες, ἢ συνεχῶς αὐτοὶ παρακαλοῦντες συλλεύεσθαι τι ἡμῖν ἢ εἴ τῳ δοκεῖ τινος ἕνεκεν τοσοῦτον ἐκ παρασκευῆς ἀπέρριπτον πόλεμον, εἰ τηλικαύτῃ διεσκεδάσατε πόλει. ὡς ὁ Σόλων αὐτὸς ἠβούλετο λέγειν τῶν αἰτίων, οἵ τε κατηγορηθέντες αὐτὸν ἐπῄνεσαν, καλέσας ἡμᾶς ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς ἐκέλευσε Πέρσαι, ἵνα διέλθοιεν, ἀπιέναι, ἢ τὰ κατ' αὐτὸν ἀκούειν ὡς παρόντος. καὶ γὰρ καὶ ἔφοδοι καὶ σφαγαὶ καὶ ἔπειτα ἐκεκάλυπτο μυεῖα. ἀλλ' ἡμεῖς ἢ τοὺς νόμους τοὺς πατέρων εἰδότες, καὶ (Ⓦ) ὕδρα αἰδούμενοι καὶ πηλῶν, καὶ αὐτοὶ τὰ γράμματα ἔχοντες τὰ δηλοῦντα μὴ δεῖν ἀποφεύγειν ἕλκεσθαι τὰς δίκας, ἀλλ' ἐν ταῖς ἐπαρχίαις τὰς τῶν ἐπαρχιῶν γυμνάζεσθαι, ἃ καὶ δεξάμενα δικάσαι, ἀλλὰ καὶ μὴν πολλῆς ἀπεῖπε πάλαι τῆς σφοδρότητος. ὁ δ' ὥσπερ τοῖς ἀφοτέροις ἐπαγωνιζόμενος, τὸ ἀξιοδάκρυτον καλέσας τὸ ἐμοί, ὃς αὐθεντίας πολλῆς, ὥσπερ ἤδη χορεύσης τῆς ἐκκλησίας καὶ σὺν ἐχούσης ὅπισθεν, δι' ἐκείνου (Ⓦ) κλῆσιν ἅπαντα ποιεῖς ἑαυτοῦ μετέσχον. καὶ αἰάζεται αἱ ἐκκλησίαι ἐλίνοντο, ἀπαγορεύων τῷ σὺ ἐκείνῃ κλῆσιν, καὶ παρασκευαζομένων λιβέλλους διδόναι καθ' ἡμῶν, καὶ ποιεῖς κατηγορίαν ἀλευομένων. καὶ ταῦτα ποιήσας, ἔπεμπε καὶ ἐκάλει ἡμᾶς εἰς δικαστήριον, μηδέπω ταῖς καθ' ἑαυτὸν ἀποδυσάμενος αἰτίας, ὁμαλίσας ἢ παρὰ κρατίας ἢ παρὰ πολίτας τοὺς νόμους ἰών. ἀλλ' ἡμεῖς συνειδότες ὅτι οὐ ποιεῖς δικαστήριον ἀφικόμεθα (ἦ γὰρ ἂν μυριάκις πρεσβευόμεθα) ἀλλὰ ποιεῖς ἐχθροὶ ἢ πολέμιοι, καθάπερ τὰ τε ἔμπροσθεν γεγραμμένα, ἢ τὰ μὴ ταῦτα ἐδήλωσεν, ἀπεσταλκαμεν ποιεῖς αὐλοὶ ὑπισχνουμένους, (Ⓦ) Πιπτοῶντος Δημήτειον, (Ⓦ) Ἀπαμείας Εὐλβύσιον, (Ⓦ) Ἀπαμείας Λυπαρίτιον· πρεσβυτέρους ἢ, Γερμανὸν ἢ Σλῆγα, μὴ τῆς παρασκευῆς ἐμοὶ ὑπερεχείας ἀπαρνουμένους ἢ λέγοντας μὴ παρὰ τιῶσθαι κρίσιν, ἀλλ' ἐχθροὶ ποιεῖσθαι ἢ πολέμιοι φανερόν. ὁ γὰρ μηδέπω λιβέλλους δεξάμενος, ἢ τοιαῦτα ἐκ παρασκευῆς ποιήσας, ἢ ἀπορρίξας ἑαυτὸν ἐκκλησίας, κοινωνίας, εὐχῆς, ἢ κατηγόρους ἀλύφων, ἢ κλῆσιν μίσους, εἰ ἐκκλησίαν ἐρημοῦν, πῶς δὴ ἢ δίκαιος ὅτι (Ⓦ) τὸν δικαστοῦ θρόνον δύναιμεν οὐδαμόθεν αὐτῷ παρασκευάσαντα; οὐδὲ γὰρ ἀκόλουθόν ἐστι ἐμοὶ (Ⓦ) δὲ Αἰγύπτιον τοῖς ἐν Θρᾴκῃ δικάζειν, εἰ τοῦτον ἐναντίωσιν αἰτίας ὄντα ἢ ἐχθρὸν εἰ πολέμιον. ἀλλ' ὅμως οὐδὲν τούτων αἰδεσθείς, ἀλλ' ἅπερ βεβούλευτο πληρώσας ἐπειγόμενος, ἡμῖν δηλώσατον, ὅτι ἕτοιμοί ἐσμεν ἢ ἑκατὸν ἢ χιλίων ὑπισχνεῖσθαι πρόσωπον ἀποδύσασθαι τὰ ἐγκλήματα, καὶ δεῖξαι ὅτι ἂν καθεζοίς ἐν αὐτῷ, ὥσπερ οἷοι καὶ ἐσμεν, οὐκ ἰώμεθα· ἀλλὰ ἀπίτων ἡμῶν, ἢ συνόδου ὑπεκκλιμένων, ἢ κείσιν ὑπιζητούντων, εἰ οὐκ ἀκούσαιοι φυγόντων, δηλ' ἀπεζευγμένων φανερόν, [ἢ] κατηγόρους εἰσῆγετο, ἢ τὸν πρὸ ἐμοῦ ἠμυνόμην ἀκεπωλήτους ἔλυε, ἢ πρὸ αὐτῶν ἐκείνων ὑδέπω τὰ ἐγκλήματα ἀποδυσαμένων λιβέλλους ἐλάμβανε, ὑπομνήματα ἐφράτιε, ἅπερ ἅπαντα πρὸς δεσμὸν ἢ καρόνων ἀκολυθίαν ἦν (ἢ τί γὰρ δεῖ πολλὰ λέγειν;) οὐκ ἀπέχει πάλαι ποιῶν ἢ παραμαλθυόμενος, ἕως ἡμᾶς μὴ δυνατείας ἢ αὐθεντίας πάσης ἢ τῆς πόλεως ἢ τῆς ἐκκλησίας ἐξέβαλε. ἢ ποιεῖς ἐπιόντας βαθέως ὁ δῆμος πάντος ἡμῖν ὑπεύθυνος, ἐλκόμενος ὑπὸ τοῦ κυνεώνος τῆς πόλεως ἐν μέσῃ τῇ πόλει ἢ ποιεῖς βίᾳ συρόμενος κατηγόμην εἰς πλοῖον ἐσεβαίνομεν ἢ ἅμα νυκτὸς ἔπλεον, ὅπως Σμύρνῃ ἢ δικαίᾳ ἀκροάσει ἐπικαλύμενος. πῆς ταῦτα ἀδακρυτί, καὶ λιθίνου ἔχη καρδίαν, ἀκούσειε; ἀλλ' ὅπως, καθάπερ ἔφθην εἰπών, ἐν ὀφθαλμῷ μόνον τὰ κακῶς γιγνόμενα, ἀλλὰ ἢ διορθοῦν δεῖ, παρακαλῶ τὴν ὑμετέραν ἀγαθὴν τύχην ἰῶσαι ἢ σῶσαι ἢ πάντα ποιῆσαι, ὡς σῶσαι τὴν ταύτῃ τὰ κακά. οὐδὲ γὰρ ἐν τούτῳ τὰ τῆς παρανομίας αὐλοῖς κατέλυσεν, ἀλλὰ εἰ μὴ ταῦτα τοῖς ποιήσεις ἐπαπεδύσατο. ὅπως γὰρ ὁ βασιλεὺς ὑπεπτόησας ἐμοὶ αὐτὸν τῇ ἐκκλησίᾳ δυσμενῆ πως ἐξέβαλε, ἢ πολλοὶ τῶν πρότερον ὑπισχνούμενοι ἰδόντες αὐτὸν

τὴν

χ. εἰας

χ. Ελδσιον
χ. Λαπαρίας
χ. Λυπαρίτιον

χ. εἰας

χ. ὅτι

χ. κυνεσιοῦ

χ. ἔχει

ρκα. ΘΕΟΦΙΛΩ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΩ.

Σφόδρα ἤλγησα ἀκούσας, ὅτι καὶ σὺ καὶ Σαλούστιος ὁ πρεσβύτερος οὐ ζωεχῶς πρὸς τὴν ζωάξιν προσκαίλετε· καὶ οὐχ ὡς ἔτυχέ με τοῦτο ἐλύπησε. προσκαλῶ τοίνυν, εἰ μὴ ψῦδος τοῦτο, δηλωσαί μοι ἀσουδάσατε, ὅπι μάτην ἐσυκοφαντήθητε· εἰ δὲ ἀληθές, διορθώσασθαι τὴν τοιαύτην ῥαθυμίαν. ὥσπερ γὰρ μέγιστος ὑμῖν ὅστις ὁ μισθός, μάλιστα ἐν τῷ πρὸς ὀπὶ χαρᾷ, τὴν προσοικοῦσαι αἱρεῖσθαι ὀπισθοκωλύμους, ὕτως ὁ τυχὸν ἔσται κρίμα οἰκοῦσι μὲ αἱρεσιωμένοις καὶ ζῶ πρὸς ἑαυτὴν οὐκ εἰσφέρουσι. ἵστε γὰρ ὅ πάντες ὁ θεὸς πάλαι ποτὲ κατακρίνας ὃν ἔφη, ὡς οὐδὲν ἕτερον ἐγκαλούμενος, διὰ τοῦτο μόνον ἐκολάζετο ὅ ἀπροσκόπτως ἐδίδου δίκην. ἀσουδάσατε οὖν διὰ ζόχλους ἐλθόντας μετὰ φορτίδος. ὥσπερ γὰρ πολλοὶ μοι φέρουσι προσκλήσεις καὶ προσομιλοῦσι, ἐσουδὲν ἀκούσω ὅπι μὴ προθυμίας πάσης ἅπαντα μὲ χωρούμενον λαὸν συγκροτῇ· ὕπως ἐσουδὲν μάθω ὅπι πιέσ ῥαθυμοῦσι, ὐχ ὡς ἔτυχεν ἀλλὰ διὰ αὐτὴν τὴν ῥαθυμοῦσαν. τοιοῦτον γὰρ καλλίστου ἀγέλου ἐκείνου ἡ τοῦ Θεοῦ χάρις καθ' ἑκάστου συγκροτεῖ τοῦ ἡμέρᾳ, καθάπερ ἐν ὑμῖν διὰ τὴν ἔργων αὐτὴν ἔγνωσι· ἐν ῥαθυμίᾳ δὲ πρὸς ἑαυτὴν ἐλλιμπάνοντες, ἐμὰ ἑαυτοῖς διὰ τῆς ῥαθυμίας ταύτης σωσάμενοι κρίμα.

Ματθ κε.

χ. οἷς

χ. τοιαύτου

χ. ἅπαντες

ρκβ. ΙΝΝΟΚΕΝΤΙΩ ΕΠΙΣΚΟΠΩ ΡΩΜΗΣ. [ΤΩ ΔΕ- αὐτῇ μὲν τῇ ἁγιωτάτῃ καὶ θεοφιλεστάτῃ ὀπισκόπῳ Ιποκειτίῳ Ιωάννης ἐν Κυρίῳ χαίρειν.]

Καὶ σοὶ τὴν γραμμάτων μὲν οὔπω τὴν ἡμετέραν ἀκοὴν ἐλαβόμην ὑμῶν τοῦ προσομίλου τοῦ ἐνθάδε τολμηθέσαν. ὁ γὰρ μέγεθος τῆς ὁδοῦ οὐδὲν μέρος ἀφεῖκεν ἀνύκτου ἐν τῆς χαλεπῆς ταύτης περιωδίας. καὶ γὰρ εἰς αὐτὰς τὰς γῆς ταῖς ἑκατὰς φέρουσα ἡ φήμη τὰ ῥηθέντα, πολλῶν πάντα χορὸν θρίωσι ἐν ὀλοφυρμοῖ ἐξεργάσατο. ἀλλ' ὅπη οὐ θρίωσι διὰ μέσου, ἀλλὰ καὶ διορθοῦσι, ἐν σκοπεῖν ὅπως ἂν ὁ χαλεπώτατος ἐκ τῆς ἐκκλησίας ταύτης χειμὼν, ἀναγκαῖον ἐν ἐξορίσασθαι τοὺς κυρίους μου τοὺς πανσωτάτους καὶ θεοφιλεστάτους ὀπισκόπους, Δημήτριον, Πανσόφιον, Παπίαν, καὶ Εὐγένιον πίστας ταῖς τε ἑαυτὴν ἀφίαις, καὶ πεπλεγμένης καταπολμήσαι τοσούτου, ἐν μακρὰν ἀποδημίαν ποιήσασθαι, καὶ πρὸς τὴν ὑμετέραν ἀειδραμεῖν ἀγάπην, ἐν πάντα σαφῶς ἀναδιδάξαι ταῖς παρ' ἐμοῦ διδασκθύσαι γνώσθαι τὴν διορθωσιν· οἷς καὶ τοὺς πανσωτάτους ἀγαπητοὺς, καὶ ἁγίοις Παύλοι καὶ Κυριακὸν ζωεπόμφαμεν· καὶ αὐτοὶ ἦ ὡς ἐν εἴδει ὀπισκόπης, ἐν βραχεῖ διδάξομεν ὑμῶν τὴν ἀγάπην τὰ γεγονότα. ὀγὰρ τῆς ἐκκλησίας τῆς ἐν Αλεξανδρείᾳ τὴν προεδρίαν ἐγχειρισθεὶς Θεόφιλος, ἐν τυχόντων πινῶν ἐν ἀνθρώπων ἐν τῷ βασιλεῖ καὶ αὐτὸν, κελθαθεὶς ἀφικέσθαι μόνος, συναγαγὼν ἐαυτῷ πλῆθος Αἰγυπτίων ὀπισκόπων οὐκ ὀλίγων, προσαγάγετο, καθάπερ ἐκ προοιμίων δεῖξαι βουλόμενος, ὅτι εἰς πόλεμον καὶ προσταξιν ἀφίκται. εἶτα τῆς μεγάλης καὶ θεοφιλοῦς Κωνσταντινουπόλεως ὀπισκοπὴν, οὐκ εἰς ἐκκλησίαν εἰσῆλθε καὶ ὃ ἐν ὠθεῖ καὶ ἐν ἀναθεματίσαντα θεσμὸν, οὐχ ἡμῖν ζωενήνετο, οὐ λόγου μετέδωκεν, οὐκ ἐν βύζης, οὐ κοινωνίας, ἀλλ' ἀποβὰς τοῦ πλοίου, ἐν τὰ προθύρα τῆς ἐκκλησίας προσέφραμεν, ἔξω τῶν τῆς πόλεως ἀπελθὼν ἠυλίζετο, καὶ πολλὰ προσκαλεσάντων ἡμᾶς καὶ αὐτὸν ἐν τοῦ προσ αὐτὸν προσκαθημομένους πρὸς ἡμῖν καταζιῶσαι (ἐν γὰρ ἅπαντα ἠυτρέπισο,

χ. ἢ ἄλλων κεκμάτων μὲν οἶσιν πρὸ ἑτέρων ἐλεεῖ.

χ. πίστας

χ. φιλο-

χ. λόγων

ἐν

τα. διὰ ταῦτά σοι χάριτας ἴσμεν πολλὰς, καὶ σε παρακαλοῦμεν ἀνεκλείπτως ἡμῖν ὑπερεύχεσθαι. ἐπιθυμοῦμεν γὰρ αὐτὸν πρόσωπα σε θεάσασθαι. ἀλλ' ἵνα μὴ πολλοὺς ἀδικήσωμεν τοὺς καὶ τὴν χάριν ταύτην σῶν, καὶ τῆς γλώττης ἀμοιβοὺς τοῖς σοῖς, καὶ τοσοῦτον αὐτοῖς ἀπολείπωμεν λιθύα, ὑ τολμῶμεν ἐπιταῦτά σε ἐλκύσαι· ἀλλ', οἷόν σε φῶ ἔχειν, παρακαλοῦμεν ἀνεκλείπτως ἡμῖν ὑπερεύχεσθαι, καὶ τὰ περὶ τὴν ὑγείας τὴν σῆς διαγγελίζεσθαι. ὅτω γὰρ καὶ πόρρωθεν ὄντες πολλὴν καρπούσομεθα τὴν παράκλησιν, αὐτοὶ παιδευόμενοι διχόμηθα παρὰ τῆς σῆς ἐμμελείας ὑπερευχῆς.

ρθ. ΘΕΟΦΙΛΩ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΩ.

Ο Υχωρῶ ἐσφδήσοι τὴν θύραν ἀνέῳξα τῷ γράφειν, δεῖξαι ὡς οὐχ ὁ ὄκνος ἐποίει τὸ πορρώτερον σιγᾶν, ἀλλὰ ὁ πρὸς ἡμᾶς ἀναμένειν λαβεῖν τὸ γράφειν τὴν πρόφασιν· ἢ πέμπει Φάδας ἡμῖν γραμμάτων τὴν σὴν ἀπαγγελοῦσαν ἡμῖν εὐδοκίμησιν. οἶδα γὰρ ὅπως αὐτῆς ἀντιχόμεθα. μηδὲ ἀφῆς τῆς ἀθυμίας τὴν τυραννίδα εἰς σιγὴν σε ἐμβαλεῖν, ἀλλὰ πάσης ἀρέσκης αὐτὴν εὐκαλώτερον διαπάσασα φαίνου λαμπρὸς ὑπὸ τῆς παλαιότητος, τῇ πολλῇ παῤῥησίᾳ καὶ ἐλευθερίᾳ συγχέουσα τὸν σατανᾶν. ἰσχὺν γὰρ ἔχει εὐδοκιμήσεως καὶ ἐμπειρίας πολλῆς. ὁσάκις γὰρ ἔμπορος ὁ λιμὴν καθήμενος τὰ φορτία ζημιοῖ δυσὶν ἢ τρισὶν ἡμέραις, καὶ μιᾷ τῶν ἀφάτων, διαναστήσει σου τὸ πλοῖον τῆς διανοίας, καὶ τὴν κόπτουσαν τῆς ἀθυμίας ἀποπαύσεται μετὰ πολλῆς τῆς εὐκολίας πᾶσαν ἐπιτείνουσαν τὴν φαλακρὰν, συγχροτοῦσαν, ἀλείφουσαν, ἀπομάττουσαν, ἐγείρουσαν, ἐνδυναμοῦσαν, ἀσυνδιαλύτους ποιοῦσαν καὶ ταῦτα ἡμῖν διὰ τῆς διὰ γραμμάτων τῶν σῶν, μηδὲν ὑφορώμενος, εἰ καὶ πράγματα μέλλεις αὐτὸς ἀπαγγέλλειν τὰ σά· ἀλλ' ὡς ἐπίταγμα ἡμέτερον δύνασαι, χαρίζου ταύτην ἡμῖν τὴν εὐφροσύνην, ἵνα καὶ πόρρωθεν ὄντες πολλὴν καρπούσωμεθα τὴν παράκλησιν ταῦτα ἀκούοντες παρὰ τῆς σῆς εὐλαβείας, ἅπερ ὑπεθυμοῦμεν μαθεῖν.

ρκ. ΘΕΟΦΙΛΩ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΩ.

ΚΑὶ τοῦτο τῆς σῆς διαγωμοσύνης καὶ τῆς διαχύσεως σου γνώμης, ὃ μηδενὸς ἀπολελαυκότα παρὰ τούτων, οἷς σε παρακαθῆσθαι, ὃ πᾶν ἀπειληφέναι νομίζειν ἀπὸ τῆς ἡμετέρας προθυμίας. ἀλλ' ἡμᾶς οὐκ ἀρκεσθησόμεθα τούτῳ· ἀλλ' ἀ κύριός μου Θεοδώρου τοῦ ἐπισκόπου τοῦ ἀγαπητοῦ ἡμᾶς εἰς τὴν Κουκουσὸν πολλὰ ταύτης ἔσχεν διελέξεσθαι τῆς ὑποστάσεως, καὶ πολλοῖς ὑπερέλλοντας καὶ ταῦτα ἐπεσάλπισεν. δοῦ τι οὖν ἐλλιπεῖ τι ἀπὸ τῶν γραμμάτων πλέον τῶν ἡμετέρων, δοῦ τε γράμματα μᾶλλον μείζονα τὰ γράμματα, μηδὲν ἀνύσαντα παρὰ τοῖς ὑποδιχομένοις αὐτά, ἀλλὰ ταχέως ἡμῖν δηλώσας ἀσυνδιάσει. καὶ γὰρ ἐν τούτῳ μάλιστα τὴν ἀγάπην σου θαυμάζομεν, εἰ τῷ παῤῥησίᾳ ἡμῖν τοῦτο μέγιστον ποιούμεθα σημεῖον, ὃ καὶ περὶ τούτων ἡμῖν διαλέγεσθαι. δήλωσον τοίνυν ἡμῖν, δοῦ τι ἐλλιπεῖ τι πλέον, δοῦ τε μηδὲν, ἵν' αὖ μὲ ὁ πρότερον ἡ, χαρίζου ὁμολογήσωμεν τοῖς τὴν ἑαυτῶν ὠφέλειαν κόπτουσιν ψυχὴν (ἑαυτοῖς γὰρ μᾶλλον ἢ σοὶ χαρίζονται τοῦτο ποιοῦντες) ἀνὴρ ὁ δεύτερον, ἑτέραν πρὸ ὁδοῦ ζώσαμεν καὶ βιβλιωτέραν ὑπισχόμενον, δι' ἧς πρώτως πάσης ἀποκαύσῃ τὴν μανίας, ὡς ὁ μηδεμιᾶς εἰς συνοχείας. ἡμῖν γὰρ αὐτοῖς τὰ μέγιστα χαριούμεθα, τῆς βιγλωσσοῦ σου καὶ ἐλευθέρας ὅτω φερομένοις ψυχῆς, καὶ γράφε ζωηρῶς τὰ περὶ τῆς ὑγείας τῆς σῆς καὶ τῆς βιβλιοχρησίας ἡμῶν διαγγελίζομένους.

ἡμῖν ἐπιστολὴν δηλοῦσαι ὅ, τι ἰοῦσι τὰ γράμματα ἡμῶν. Ὃ δὲ γὰρ ἡμέτερον ἀπήρτισται, καὶ πεπτώκαμεν, ὅπερ ἐσπεύδομεν κύριοι, πρὸ ἐνιαλέσαμεν, ἐδεήθημεν, χάριν ἠτησάμεθα, ζωοβολήσαμεν ἅπερ ἐχρῆν· πᾶσα δὲ ἡμῖν ἔστιν ὑπὲρ σοῦ λοιπὸν ἡ ἀσυδία. ἡμῖν μὲν γὰρ ὁμοίως, κἂν τε γράφῃς τι πλέον, κἂν τε μὴ γράφῃς, τῆς παῤῥησίας ταύτης ἀπόκειται (ἔστι γὰρ ἐν ῥημάτων λαβεῖν ἀμοιβαῖς) ὁ δὲ κόσμος ἡμῖν ἅπας, ὥστε μᾶλλον ἔργου ἐν τῷ σῷ κερδῆσαι κοσμιότητα, καὶ ἀπὸ τῶν παρόντων κατορθωμάτων τὰ μέλλοντα καὶ ἀδαῆ ἀγαθὰ μετὰ πολλῆς καρπώσασθαι τῆς εὐκολίας.

ριϛ. ΘΕΟΔΩΡΩ ΚΟΝΣΟΥΛΑΡΙΩ ΣΥΡΙΑΣ.

Αὐτὸς μὲν ἔφης σπεύδειν ποιεῖσθαι μέγιστον τὸν ἀμελεῖν ἡμᾶς τῶν σῶν, εἰ δυστυχήσαμεν τῷ πρεσβυτέρῳ ἐπιστολῶν· ἦλθε πρὸς τὸν σὸν λαμπρότητα πρὸ ἡμῶν. ἡμεῖς δὲ εἰς τοσοῦτον ἀφροσύνης ἡμῖν θυπορρύηκα, ὡς φάσας μὲν ἐπιμελήσεσθαι γραμμάτων πρὸς αὐδρα οὕτω χρηστὸν καὶ ἐπιεικῆ καὶ σφοδρὸν ἡμῶν ἐρᾶν τοῦ, καὶ μετὰ τοσαύτης ἐπιθυμίας δεχόμενον ἡμῶν τὰς ἐπιστολάς. ἀλλ' ὅπερ τοῦτ' ἔστι, πρᾶγμα καταδυσμενὲς τὸν λαμπρότητα μὴ τῷ τῶν ἐπιστολῶν ἀριθμῷ μετρεῖν ἡμᾶς τὸν ἀγάπην, ἀλλὰ καὶ σιγῶντων καὶ γραφόντων, ὥσπερ ἐμπροσθεν εἶχες περὶ αὐτῆς φῆφον, ταύτην ἀκίνητον διατηρεῖν, λογιζόμενον ὡς τὸν σιγὴν ἡμῖν μακροτέραν οὐκ ἐν τῇ ἔξωθεν ῥᾳθυμίᾳ, ἀλλ' ἐν τόπῳ καταπαυόμενον ἐρημίᾳ.

ριζ. ΘΕΟΔΩΡΩ.

Ἐθαύμασα πῶς παρ' ἑτέρων ἔμαθον τὴν ῥᾳθυμίαν Σμαραγδίου τοῦ πρεσβυτέρου. καὶ γὰρ ἐγνωρίσθη μοι ὅτι μάλις πώτε ὁμιλίας εἶπεν ἕως Ὀκτωβρίου μηνός, ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ Θεόφιλος ὁ πρεσβύτερος, ὁ κἀμὸν ὄντως, οὐ διαλείπει τοῦ καθαλλομένου τῇ ζωαύξῃ. ἀλλὰ Θεοφίλῳ μὲν σφοδρότερον ἐπέσχεν καθαλάμενος αὐτὸν· Σμαραγδίου δ' ἔτυχεν τῇ σῇ ἐπιστολῇ πειθόμενος, ὅτι οἶδα πῶς αὐτὸν σφοδρὸς ἐραστὴς εἶ, καὶ σφόδρα χαίρω καὶ θαυμάζομαι ὑπὸ τούτου. καὶ ἄλλῳ μὲν τῷ σῷ πειθόμενον, ὅτι μοι οὐκ ἐπαίνεσας τοῦτον δῆλον, δέον καὶ διεργῶσαι· αὐτὸς δὲ οὐδέτερον τούτων ἐπαίνεσας. νῦν γοῦν καθαλῶ, καὶ σαυτῷ καὶ ἡμῖν χαριζόμενος τὰ μάλιστα, διέλεγον αὐτὸν σφοδρότερον, καὶ μὴ ἔα αὐτὸν καθυβρίζειν, μηδὲ ἄρχειν. εἰ γὰρ μὴ νῦν σὺ τοῦ χάριν τῶν πραγμάτων τούτων καὶ τῇ ζάλῃ τὸν πρεσβύτερον ὑπεδείξατο αἰδρείαν, πότε αὐτὸν διηγησόμεθα ὄντως, ὅταν γαλήνη γένηται καὶ εἰρήνη; καθαλῶ ποιῶ, ἵνα σαυτῷ πρέποντα ποιῶν, καὶ αὐτὸν καὶ πόλιν διεγείρας εἰς τὸν ασυδίαν καὶ τὸν αὐτάρκειαν τοῦ χαμαζομένου λαοῦ, ὃ δὴ τῶν ἡμετέρων γραμμάτων οὐ εἰσὶ ὅπου οἴκοθεν [δὲ] καθ' σαυτὸν ποιεῖς.

ριη. ΘΕΟΔΩΡΩ ΙΑΤΡΩ.

Αὐτὸς μὲν εἰς τὸν τῶν πραγμάτων ἀσχολίαν καταφεύγεις, καὶ ἀπολογίαν ἐπιδοὺς ὑφαίνεις τὸ μὴ καθαγγέλλεσθαι· ἐγὼ δὲ οὐδὲν οἶμαι δεῖν τοῦτον σε δέεσθαι τῶν λόγων. καὶ γὰρ καθηγήσατο, καὶ τῶν ἀφικομένων πρὸς ἡμᾶς οὐδεὶς ἔλαττον ἔχεις τοῦ τῆς ἀγάπης λόγου. ἀπὸ γὰρ τῆς γνώμης σε αἰσθησόμεθα τοιούτους ὁποίους ἐκείνους, εἰς οὓς ὁρῶντες σε τῶν φίλων ἐγκαλοῦμεν, καὶ σοὶ χαριζόμενοι ἴσμεν, ὅτι ὀλίγα συγγραφόμενος ἡμῖν, τάχα δὲ καὶ ὀλίγα, τῶν πολλῶν ἡμῖν σεσωρευμένων χρόνον οὐκ ἐλάττονα πρὸς ἡμᾶς ἐπιδείκνυσαι ἔρωτα.

αὐτὴ εὐλογημένοι εἰς τὸν αἰῶνας. πολὺ γὰρ ἐξεπλάγην ἐγὼ ὅτι, ὅτε παρ' ἡμῖν ἐπιστολὴν ἢ
ἐν πεμπτῷ ἐπεσταλκώς τῇ Ἀφθόρῳ σε ἐν τῇ κοσμιότητι, μίαν ἐδεξάμην μόνην· καὶ τοι
χ. δυσκολίας τοῦτο δυσερμίας οὐκ ἐῶ, ἵνα ὑπερέλλειψον ἀνεχέσθω. καὶ ταῦτα οὐκ ἐγκαλῶν σοι λέγω
(τὰ γὰρ τῆς ἀγάπης οὐκ ἔστιν ἀνάγκης, ἀλλὰ πᾶσαν αἱρέσεως) ἀλλὰ σφόδρα ἀλγῶν, ὅτι ἀ-
χ. πέμψατε δελφοὶ δεδέασιν ἡμᾶς τῆς δικαιοσύνης τῆς σῆς, ὃν οὕτω χρόνῳ μακρῷ μίαν ἡμῖν τετίλφασα ἐ-
πιστολήν. Εἰ τοίνυν μηδὲν φορτικὸν μηδὲ ἐπαχθὲς αἰτοῦμεν, τοῦτο ἡμῖν πρᾶξαι, οὐκ εἰα ἐστί,
καὶ ὃ ὅτι σοὶ κεῖται. τῶν γὰρ ἄλλων ἔνεκεν οὐκ ἀνοχλοῦμεν, ἵνα μὴ πρὸς τῷ μηδὲν ὠφελῇ,
καὶ φορτικοί τινες δόξωμεν καὶ ἐπαχθεῖς εἶναί σοι.

ριε. ΘΕΟΔΩΡΑ.

ΓΡάφομέν σοι ὀλιγάκις τῇ κοσμιότητί σου, ὅτε δὲ μὴ ῥᾳδίως ὑπιτυγχάνει τὸν κομιζόντων
τὰ γράμματα· μέμνημαι δέ σου οὐκ ὀλιγάκις, ἀλλὰ καὶ διὰνεκῶς. Τὸ μὲν γὰρ ἐφ' ἡ-
μῖν κεῖται, τὸ δὲ οὐκ ἐφ' ἡμῖν· ἀλλὰ τὸ μὲν μεμνῆσθαι διὰνεκὲς αὐδὶ κύριοι, τὸ δὲ κομιζειν
τὰ ὑπιστολὰς οὐκ ἔστι. Ἀφ' τοῦτο δὲ μὲν αἰεὶ γίγνῃ, τὸ δὲ, ἰώκα αἰ δέξῃ. τὰ μὲν οὖν ἄλλας
ὑπιστολὰς παρόρησιν ἐχούσας ἐπέμπομεν, ταύτην δὲ καὶ χάριτος αἴτησιν. τίς δὲ ἡ χάρις; σοὶ
τῇ πλουσίᾳ μᾶλλον, ἢ τῷ δεομένῳ τὸ κέρδος φέρουσα, καὶ παρὰ τοῦ λαμβάνοντος ἢ διδόντα
ὠφελοῦσα. καὶ γὰρ ἦλθεν εἰς ἡμᾶς, ὅτι δὴ Εὐσάθιος τῶν παρακεκρουκότων ὅσα τὴν τιμιό-
τητά σου, καὶ τῆς οἰκίας τῆς σῆς ὀξέπεσε, καὶ ἀπὸ ὄψεως γέγονεν. ὅπως μὲν οὖν ἔχῃ τοῦ πρά-
γματος ἡ Φύσις, καὶ τίνος ἕνεκεν τοσαύτην κατέλαβεν ὀργήν, εἰ πεῖν οὐκ ἔχω (οἰκεῖο γὰρ ἔ-
γνων μόνοι) ἃ δὲ χρὴ σε πρὸ ἡμῶν ἀκοῦσαι τῶν σφόδρα σε τῆς σωτηρίας ἀντιχομένων, ὅσι
ταῦτα. οἶδα ὡς σοὶ ὁ πρὸ βίος, ἀλλ' αἰεὶ μεμιμῆται ἡμᾶς, καὶ σκιὰς ἀδρομῆς, ἢ σπει-
ρᾶτον ὅστις ἀπάτῃ· καὶ ἀληθῆ πράγματα καὶ πεπηγότα καὶ ἀμετακίνητα, τὰ μὴ τὴν
σὴν τιμὴν ἀποδημεῖν ἡμᾶς Ἀφθορίζομαί ὅσι. ταῦτα καὶ πρὸ ἡμῶν πολλάκις ἤκουσας, καὶ
οἶκοθεν φιλοσοφοῦσα Ἀφθορίς. δέ περ οὖν μάχεσθαι πεποίηκεν τὸν ὑπιστολέα, ἀλλ' ἐ-
κεῖνό φαμεν· Εἰ μὲ ἀδίκως τινὲς ἐπηρεάσαντες ἐξέβαλον, αἰδεσθῆναι τὸν δικαίου τὴν Φύσιν,
διόρθωσιν ὃ γεγονὼς ἐφόρου· Εἰ δὲ δικαίως, οὐκ τῆς Φιλανθρωπίας τιμῶσα νόμος, ὃ αὖθ'
ὑπὸ τοῦτο πάλιν ποίησον, ἵνα καὶ αὐτὴ ὁ πλέον καρπώσῃ μᾶλλον, ἢ ἐκεῖος. ὥσπερ γὰρ ὁ
τὴν ὁμόδουλον ἀπαγὼν τὰ ἑκατὸν δηναρία οὐκ ἐκεῖνον ποσῶτοι ἔβλαψεν, ὅσον ἑαυτῷ κακ-
εἶδη ἔδωκε τὸν πλησίον, διὰ τῆς πρὸς τὸν ζυόδουλον ἀκριβολογίας μυρίων ταλάντων συγ-
χώρησιν αἰσχρέρδειας· ὕπως ὁ πολυπρεσβύτερος τὰ τοῦ πλησίον ἁμαρτήματα, ἢ μιαρωτέρας ἑαυτῷ
ποιεῖ καὶ ἐπὶ μείζοσι βυθοὺς· ἢ ὅσῳ δὲ μείζονα τὰ ἁμαρτήματα ἀφῇ, τοσούτῳ καὶ αὐ-
τὸς πλείονος τύχοι τῆς συγχωρήσεως. ὃ ταύτῃ μόνον ὅστι ὁ Ἀφθορεύς, ἀλλὰ καὶ τῶν
δουλικῶν διδόντα χάριν, δεσποτικῶν λαμβάνειν δωρεάν. μὴ τοίνυν μοι λέγε, ὅτι ὁ καὶ ὁ
αὐτῷ πεπλημμέληται. ὅσῳ γὰρ αἰ δείξῃς χαλεπώτερα τὰ γεγονότα, τοσούτῳ τῆς συγ-
χωρήσεως ἀναγκαιοτέρων ἀπὸ φαύλης τὸν πρόφασιν· ἐπειδήπερ πολλῷ πλείονα φιλαν-
θρωπίας ὁ τῷ μέλλοντι παραποιήσεις σαυτῆς τὸν κανόνα. λύσον τοίνυν τὸν ὀργήν,
χ. αἰνίζεται καὶ δικαίαν ἢ· δάμασον τὸν λογισμόν, φιλοσόφως τὸν θυμόν· ἀναγκαῖος τοῦτο θεσπέσιον Θεῷ
χάρισαι καὶ ἡμῖν ἀγαπῶσι, καὶ δεῖξον πῶς καὶ ἀπὸ βραχείας ὑπιστολῆς τοσαύτην ἔχομεν
χ. ἐπιεικτον δυνάμιν. χάρισαι καὶ σαυτῇ τὰ μεγάλα ταῦτα, ἅπερ εἶπον ἐγώ, ὃ ἀγαθὸν ὃ ὀξυ-
κίνησαν τῆς ψυχῆς τὸν ὑπιστάντα δρόμον, ὃ μὴ πολλῆς παῤῥησίας ἢ ὑπιστάντα αὐτὴν παρὰ τοῦ φι-
λανθρώπου Θεοῦ τὴν εἰς τὴν βασιλείαν εἴσοδον. ἢ γὰρ μέγα καθάρσιον μεγάλων ἁμαρτημάτων, ἢ
εἰς τὸν πλησίον φιλοφροσύνη. Εἰ γὰρ ἀφῆτε τοῖς ὠθρώποις, φησί, τὰ παραπτώματα αὐ- Ματθ. κα.
τῶν, ἀφήσει καὶ ὑμῖν ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐπουράνιος. ταῦτ' οὖν ἅπαντα λογισάμενοι, πέμψον

ἡμῖν

γάπης ὡ δυναίμεθα τῆς γνησίας ϗ θερμῆς ϗ εἰλικρινοῦς ϗ ἀδόλου, τῆς τι δῶρον ϗ ἐξ ἀρχῆς, ἵνα τι ἐπιδείξωμαι. Οὐδὲ γὰρ ἔλαθεν ἡμᾶς ὅσα ϗ εἰσῆλθε ϗ ποιῆσαι ὑφ' ἡμῶν ἐσπούδασας, διασπᾶν μὲν τιμώτατα πᾶ ϗ θεοφιλέστατε. εἰ δὲ μηδὲν γέγηθε πλέον, ἀλλὰ Ⓦ Θεοῦ ὀφειλέτιν ἔχεις τῆς σπουδῆς ϗ τῆς προθυμίας, ϗ Ⓦ μαθὸν ἀπηρτισμένον, ϗ ἡμᾶς οὐ παύομαι χαρᾶ εἰδότας σου τῇ ὁσιότητι, ϗ τοὺς ἅπαντας διαπρυσίζοντές σου τὸν βλάβειαν, καὶ συγκαλοῦντες τὸν αὐτὸν ἀγάπην ἀμφότερον ἀκμάζουσαν ἀμφότερα. ϗ γὰρ τὸν τυχοῦσαι καὶ ἐν ἐρημίᾳ καθήμενοι καρπούμεθα συγκλησιν, ὅταν τοσοῦτον ἐν καρδίᾳ θησαυρὸν ϗ πλοῦτον ἀποκείμενον ἔχωμεν, τῆς ἐγκηδεμονίας ϗ γλυκαίας σου ψυχῆς τὸν ἀγάπην.

ριζ. ΘΕΟΔΟΥΛΩ ΔΙΑΚΟΝΩ.

ΕΙ καὶ χαλεπὸς ὁ χειμὼν ϗ τοῖς ὕψεσι ἐγήγερται μέγα, καὶ Ⓐ βουλόμενοι λυμήνεσθαι ταῖς ἐκκλησίαις τῶν εἰς Γοτθίαν πολλῷ ποιμαίνοντας σπουδῇ, πάντα μὲν ἔχοντες, ἀλλ' ὑμᾶς μὴ ἀφαλίπτειν τὰ παρ' ἑαυτῶν εἰσφέροντες. καὶ γὰρ μηδὲν δύνασθαι πλέον, ὅπερ οὐχ ἡγοῦμαι, ἀλλ' ὅμως τῆς γνώμης καὶ τῆς προθύμου ἀπηρτισμένον ἔχετε παρὰ τῷ φιλανθρώπου Θεοῦ Ⓦ μαθόν. μὴ τοίνυν κάμητε, ἀγαπητοί, σπουδάζοντες, μεριμνῶντες, φροντίζοντες ϗ ὑπὲρ σαυτῶν καὶ δι' ἑτέρων, ὧν δοῦλοί τε ἦτε, ὥστε μὴ γλυκαῖς ταραχαῖς αὐτοὶ ϗ θορύβοις. προθύμως πάντων βύλεσθε, καὶ μὴ ἀφαλίπτητε ἐκτενῶς διόμενοι τῶν φιλανθρώπου Θεοῦ καὶ μετὰ τῆς προσηκούσης σπουδῆς, ἵνα λύσῃ τὰ κατέχοντα τὸν κακὰ, καὶ πολλὴν παρέσχῃ καὶ βαθεῖαν τὰς ἐκκλησίας εἰρήνην. τέως μὲν τοι, ὅπερ καὶ ἔμπροσθεν ἐπέσταλκα, πάντα ποιήσατε, ὥστε διαβολήν τινα γλυκαῖς τῷ προσώπατι. καὶ γράφετε ἡμῖν συνεχῶς, ἕως ἂν ἥκῃς αὐτοῦ.

χ. πάντα χορηγοῦντες

χ. τῇ ἐκκλησίᾳ

ριη. ΘΕΟΔΩΡΑ.

ΑΝηλώθημεν, ἐδαπανήθημεν, μυρίοις ἀπειθοῦμεν θανάτοις. καὶ τοῦτα ἴσασιν ἀκριβέστερον ἀπαγγέλλει Ⓐ τὰ γράμματα ἐγχειρίζοντες, καὶ τοῦτα βεβαίαν ἡμῖν ῥοπὴν συνενόμενοι· πρὸς οὓς οὐδὲ διαλεχθῆναί τι δεδυνήθην διὰ τὴν συνεχῆ πυρετῶν καταβεβλημένος, οἷς ἔχων ϗ ἐν νυκτὶ καὶ ἐν ἡμέρᾳ ὁδοιπορεῖν ἠναγκαζόμην, ϗ θάλπει πολιορκούμενος, ϗ διὰ ἀχρυπνίας διαφθειρόμενος, ϗ διὰ τῆς τῶν ὑπερτεινῶν ἐρημίας ἀπολλύμενος ϗ τῆς τῶν προσκαιρούντων ἀπειρίας. ϗ γὰρ τῶν τὰ μέταλλα ἐργαζομένων ϗ τὰ δεσμωτήρια οἰκοῦντων χαλεπώτερα ϗ πεπόνθαμεν, ϗ πάσχομεν. οὐδὲ δέ ποτε ϗ μέλλις ἐπέτυχον τῆς Καισαρείας, ὡς ἀπὸ χειμῶνος εἰς χαλεπώτερα ϗ εἰς λιμένα ἐλθών. ἀλλ' οὐδὲ ὁ λιμὴν οὗτος ἴσχυσεν ἀνακτήσασθαι τὰ ἀπὸ τοῦ κλυδωνίου κακά. οὕτω καθάπαξ ἡμᾶς ὁ ἔμπροσθεν χρόνος κατεργάσατο. ἀλλ' ὅμως ἐλθὼν εἰς τὴν Καισάρειαν μικρὸν ἀνέψυξα, ὅτι ὕδατος ἔπιον καθαροῦ, ὅτι αὐτοῦ οὐκ ὀδωδότος, οὐδὲ κατισκληκότος μετέλαβον, ὅτι οὐκ ἐπὶ τοῖς χλάσμασι τῶν πίθων ἐλευόμην, ἀλλ' εὐρὼν βαθυνεῖον οἷς δύπτει, ὅτι συγκεχάρημαι τέως τῇ κλίνῃ προσπλωθῆναι. εἰκῇ ϗ πλείονα τούτων εἶπον, ἀλλ' ἵνα μὴ συγχέω σου τὴν ἀφήσιν, μάθοις τοῦτον ἔσημα Ⓦ λόγοι, σκόπει προθύμεις, ὅπως μὴ παύσῃ οἰκειοῦσα τοῖς ἀγαπῶσιν ἡμᾶς, ὅτι τοσούτους ἔχοντες ἐφαπλοῦς καὶ τοσαύτην δύναμιν περιβεβλημένους οὐκ ἐτύχομεν ὧν τυγχάνουσιν Ⓐ καθ' ἡδονὴν, ὥστε εἰς ἡμερώτερον ϗ ἐγγύτερόν σου κατοικιδίων τόπον· ἀλλὰ ϗ τῷ σώματος ἡμῶν ἀπαγορεύοντος, ϗ τῷ φόβου τῶν Ἰσαύρων πάντα πολιορκοῦντος, τῆς μικρᾶς ταύτης ϗ βύτιλους οὐκ ἐπιτυγχάνει χάριτος. δόξα τῷ Θεῷ ϗ ἀφ' οὗτος. οὐ παύομαι γὰρ αὐτοῖ ὅτι πᾶσι δοξάζοντις. Εἰπὲ δὲ ὄνομα αὐτῷ

χ. μάθοις

χ. ἀπαγορεύοντος

ταῦθα θορύβων. καὶ γὰρ καθ' ἑκάστην ἡμέραν ὑπτιάζεται τὰ τῆς πολιορκίας τῆς ἐμοῦ, ὡς ἂν παγίδι τῷ φευγείῳ τούτῳ καθήμενα. ἤδη γοῦν καὶ μέσων νυκτῶν πρὸ ἐλπίδα πᾶσαν καὶ προσδοκίαν σίφος Ἰσαύρων τειαχοσίων τὴν πόλιν κατέδραμον, καὶ μικροῦ αὖ καὶ ἡμᾶς ἑάλωσαν. ἀλλ' ἡ τοῦ Θεοῦ χεὶρ ταχέως αὐτοὺς καὶ μὴ αἰσθομένων ἡμῶν ἀπέστρεψεν, ὡς μὴ μόνον τῶν κτηνῶν, ἀλλὰ καὶ τὸ φόβου σκότος γνῶναι, καὶ ἡμᾶς ἐν γνοφερᾷ τότε μαθεῖν τὰ συμβαίνοντα. ἀλλὰ ταῦτα χαῖρε καὶ εὐφραίνου, καὶ μὴ παύσῃ τὸν Θεὸν προσδακρύων, ὥστε τὸ ἀσφαλές ἡμᾶς καταπῆσαι πάσῃ, καὶ ἀπαλλάξαι καὶ τῆς ὑπεκκαυμένης ἀῤῥωστίας. εἰ γὰρ καὶ τὸ σφοδρῶς ἔχειν ἠλευθερώμεθα, ἀλλ' ὅμως μόνον ἐπὶ λείψανα τῆς ἀῤῥωστίας ἡμῖν, συνεχῶς τῆς ἀῤῥωστίας αἱ ἀμυήσεις ἦσαν. ταῦτα οὖν ἐπεσκάλκαμεν, οὐχ ἵνα λυπήσωμεν, ἀλλ' ἵνα σε ἀσφαλεστέρους ποιήσωμεν πρὸς τὰ καθ' ἡμῶν διεγείρωμεν εὐχάς. ὦ κύριέ μου τοῦ ἁγιωτάτου τοῦ μακαρίου Θεόδοτε, προσδακατάθεμαί σε τῇ εὐλαβείᾳ, ὥστε καὶ δι' ὅλου ἀτρεμεῖν σε πᾶσι αὐτοῖς γνώσθαι λιμένα. πολλὰ γὰρ ὄντι, ὡς ἴστωμεν, καὶ λυπούμενα αὐτόν.

ριᾳ. ΘΕΟΔΟΤΩ ΑΝΑΓΝΩΣΤΗ.

ΤΙ φῂς; πλείονά σοι τῶν προσδοκησάντων τὰ κύματα ἐπῆλθεν ἐμοῦ, καὶ διὰ τοῦτο ἀλυγεῖς; διὰ τοῦτο μᾶλλον τοῦτο χαίρειν καὶ σκιρτᾶν ἐπιτάττει ὁ μακάριος Παῦλος οὕτως ἐποίει, ἐμοὶ μὲν λέγων, Οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καυχώμεθα ἐν ταῖς θλίψεσιν ἐμοῦ, Ὅτι χαίρω ἐν τοῖς παθήμασιν ὑμῶν. ὅσῳ γὰρ δι' μείζων ἡ παχύτης ὁ χειμὼν ἦν, τοσούτῳ πλείων ἡ ἐμπορεία, λαμπρύνει τῆς ἐκτομοῦς τὰ φαιοί, πολλὰ τὰ βραβεῖα. ἐπεὶ καὶ αὐτός, σοῦ μὲ ἔνεκεν, θαῤῥῶ (οἶδα γὰρ σε ὃ ἀνθέλκετε τοῖς καὶ ἀκλινὲς καὶ στῤῥοῖ) τῶν δεσποτικῶν ἐστιν ἀλγῶ καὶ δακρύω, ὅτι οὐκ ἔχει τὰ πάθει εἰς τῶν θεραπευόντων, τὰ τῶν ἐχθρῶν ἐπιδείκνυται. εἰ μὲ λυπεῖ μόνον, ὃ τοῖς τῶν ὀφθαλμῶν σε ἀθυμίας, ὧν δὲ σφόδρα ἀξιοῖ πολλοῖς σε ποιεῖ λόγοι, ἵνα δεῖς τι ἀβλεπόμενον, καὶ τὰ καθ' σαυτὸν ἐσωτέρω ὡς τῶν σε θλίψεων τῶν ἐπαγομένων σοι, ὅπερ καὶ ἐμὲ προσθεῖναι, αὖθις τε χαίρειν ἀξιοῖ, καὶ ἐγὼ δέ σοι συνήδομαι. οἶδα γὰρ ἴσως ὡς τούτου πίκτει παῖ σοι τῆς ἐκτομοῦς ὁ καρπός. μηδὲ οὖν σε θορυβείτω, μηδὲ παραπέτω τῶν περιπιπτόντων. εἰ γὰρ χαλεποὶ, ἀμύρτια μόνον· ὡς τάχει ἄλλα πόντα ἀχρυπνοῦντί σοι καὶ νήφοντι καὶ χερδῶν ἔσεσθαι ἔσται μείζονα, καὶ τὰ ἀπόῤῥητα σκεύη ἀγαθὰ τὰ σὰ οὐρανοῖς μᾶλλον τῆς δαψιλείας. τοιαύτην οὖν καθ' ἑκάστην ἡμέραν προσμαρτυρίαν προσμαρτύρει, χαῖρε καὶ θύφρανου καὶ συνεχῶς ἡμῖν ὑπερέλλαν μὴ κατόκνει. ἡμᾶς μὲν γὰρ σε βουλόμενα καὶ μᾶλλον ἡμῶν ἐστιν· ἀλλὰ καὶ ἡ τοῦ θέλοντος ἐμοῦ ὅτι ἐπαχθής. ἐδείσαμεν εἰς αἴρων σε δυσπρασίαν ἐμβαλεῖν, μάλιστα διὰ τὸ τῶν ὀφθαλμῶν πάθος. ἔρχει τοίνυν πομπάλυμος, ὃ πολλῶν τούτοις προσάγειν τὸν ἐπιμελείαν, καὶ πρὸς τοῦτο πίκα μὲν συνεχῶς ἡμῖν ὑπερέλλης, δῆλον, εἶτα καὶ μικρὸν ἀμείνοσι προσπεσεῖν· ἵνα δὲ σε τοσούτου καθήμενοι παθήματος, πολλῶν καὶ τοῦ τοῦ θεοῦ καρπωσώμεθα τὴν εὐφροσύνην.

ριβ. ΘΕΟΔΟΤΩ ΕΠΙΣΚΟΠΩ.

ΕΙ μὲν οἱόντε ἦν καὶ ἐλθεῖν καὶ προσπεσεῖν σου τοῖς γόνασι καὶ σε κατασφῆσαι σου τῇ ἀγάπῃ διὰ τῆς παρουσίας αὐτῆς, μᾶλλον ἂν τοῦτο ἐποίησα μᾶλλον τῆς ἀσυνδέτου καὶ τοῦ τάχους. ὅπερ δὲ τοῦτο σὺν ἐμοὶ καὶ πᾶσι τοῖς, διὰ τῶν γραμμάτων τοῦτο αὐτὸ πληρωθήτω. καὶ γὰρ πρὸς αὐτὰς ταῖς ἑκατὰς τῆς οἰκουμένης ἀπενεγκοῦμεν, ὑπολαμβάνεσθαι σου τῆς ἀ-

τε παὶ τῶν φυτῶν τῶν τοῖς κάλπυσι τῆς γῆς ἐνδιαπεπλεγμένων, ἀλλ' ἐμοῦ τι φυτεύοντος ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς ἀρετῆς ταύτης ἐπιθυμίαν, ἣν πολλοὶ μὲν ἀπέβαλον ἐν ἀφανίᾳ, ἐν τοσούτῳ ἐπιδεικνύμενον τῶν καρπῶν τὴν φορὰν, ὡς ἄπεμπτα ἀποκρύπτειν πλοῦτον ἐν τῇ θαλλούσῃ ἐν τῇ τύπῃ. ὁ γὰρ τῶν πρώτων συγκαλύπτων βίος, ἀνακαλύπτει τὸν μέλλοντα ἐν μέσῳ ζῶν τοῖς ἀνθρώποις ζωήν.

θ. ΘΕΟΔΟΤΩ, ΝΙΚΟΛΑΩ, ΧΑΙΡΕΑ, ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΙΣ ἐν Μυτιλήνῃ.

ΥΜᾶς ἐν τῷ Ἰησοῦ αἰτᾶσθε τὴν καταδρομὴν τῆς ἀπιστίας τῆς ὑμετέρας· ἐγὼ δὲ ὑμᾶς ἐν πίστει φημὶ ἐν Χριστῷ ἡμῶν εἶναι, ἐν οὐδενὶ λείπεσθαι ἡγοῦμαι χαλύμματος πρὸς τὴν ἀφιξιν ὑμῶν. τοιαῦτα γὰρ τῆς ἀγάπης τὰ τέλεσμα· ἀθροῖ δὲ καὶ πολλὰς βουλήσεις πάντας ἀδαμαντίνως συνάγεσθαι, καὶ μηδὲν τὰ κωλύματα ἡμᾶς. Εἰ δὲ ἐν τῇ σωματικῇ ὑμῶν ἀπεστερήθημεν παρουσίας, μὴ ἐλλείπητε βυκόλιοι, ἐν δόμοις δὲ ταύτην ὁ φιλάνθρωπος Θεός. ἔτι δὲ καὶ ἄλλως διὰ πολλὰς ὑμᾶς ἡ ἀγάπη συνεισφέρει, οὐχ ὡς ἔτυχε τῆς κατ' ἐμὲ ἱερᾶς τυγχάνοντας. ἐν δὲ οἶδεν ὅτι καὶ αὐτὴ ἔστιν, ἵνα ἐκπειρασθῶσιν ἐν δυνάμει πάντα λύσαι χρήματα, καὶ εἰς ἀλλήλους λαλῆσαι ἄπερ ἀγαπᾶν. ἵνα ἐν ἡμέρᾳ μαθόντες δυσφημηθῶμεν, πολλῆς ἀπολαύοντες ἡσυχίας καὶ ἀσφαλείας. ὃ σῶμα ἡμῖν, καίπερ πολλῶν ὄντων τῶν λυμαινομένων αὐτὸ τὸν ὑγιασμὸν (καὶ γὰρ καὶ ἰατρῶν ἀσθένεια, καὶ λιμένων ἀπορία (πολλοὶ γὰρ ὄχθοι ἄνισοι εἰσαῦθα, καὶ φαρμάκων ἀπορία) καὶ ἀέρος δυσκρασία (τὸ κρυμῶδες γὰρ οὐκ ἔλαττον ἡμᾶς ὃ θέρος λυπεῖ, ἀπὸ καυσίας τὸ κρυμῶδες μιμούμενον τὸν σφοδρότητα) καὶ πολιορκία χαλεπὴ καὶ δίωξις, καὶ συνεχῶς καὶ ἐπάλληλοι φόβοι τῶν Ἰσαυρικῶν ἐφόδων) τὰ μὲν τοίνυν καὶ ἕτερα πλείονα ὄντα τῶν διαφερόντων τὸν ῥᾴστον πρὸς τὸ μὴ κινδυνεύειν τὸ χαλεπὸν καὶ τῆς τοιαύτης ἀπολαύσεως ἀρρωστίας, ὑγιαίνομεν δέ πως ὑγιαίνειν συμμέτρως. μὴ δὴ ἀλλείπητε καὶ ὑμεῖς συνεχῶς ἡμῖν ἐπιστέλλοντες, καὶ τὰ περὶ τῆς ὑγείας τῆς ὑμετέρας εὐαγγελιζόμενοι. καὶ γὰρ παρακλήσει μείζονι καὶ παραμυθίᾳ καὶ θησαυρῷ πολλῷ γέμοντα ἀγαθῷ, τὴν ὑμετέραν ἀγάπην εἰ γνοίημεν. καὶ ὅταν τὸν ἀληθινὸν ὑμῶν τὸν γνησίου καὶ ὃ ἀνθίστεπτον τῆς γνώμης καὶ τὸν ἀκλινῆ καὶ στερρὰν ὑμῶν σύνοισμεν ἀγάπην (ἀεὶ γὰρ αὐτὸν σύνοσμεν καὶ παρόντα) ὥσπερ ἐν πυρὶ λιμένα εὑρὼν καὶ ἀκύμαντον ἀπὸ τῶν πολλῶν καταπλέομεν θλίψεων. χ. ἀκλονῆ. ἄλλ. ἀκλινῆ

ρι. ΘΕΟΔΟΤΩ ΔΙΑΚΟΝΩ.

ΟΥδὲν νέον ἀγνοῶ, ὅτι παλαιὸν κακὸν ἔμαθες εἶναι, εἰ μὴ τὸν Ἰσαύρων ὁ φόβος διεπίκρανεν. ὁ γὰρ οὐκ ἐρυθρὸν πάντα ποιῶν καὶ χιόνι ἐοικυῖαν δρόσῳ σὺν αὐτοῖς ἐναφρόμενος, πολλῷ μᾶλλον τὸν ἥρως φλυάρους, καὶ πολλῆς τῆς ἐν ἀγαθοῖς ὕστερ, οὐκ ἀνιέρου ὠμεῖν αὐτοῖς οἶδα γὰρ ὃ γλυκύ, καὶ τερπνόν τε καὶ θερμὸν σε τὸν Ἀγαθόπους, ὃ εὐλιμένες, τὸν πολλῆς γέμουσαν ἐλευθερίας ψυχήν. διὸ καὶ οὐδὲν, οὐχ ὡς ἔτυχεν, ἀθυμῶ, ὅτι σὺ τὴν ὥραν πεπρωμένην τὴν ἔτους ὥραν χειμῶνα καὶ ἐν τυχόντα ἡμῖν ἐπάγῃς ἀθυμίας, τοσοῦτον ἡμῶν χωρίζουσάν χρόνον. καὶ ταῦτα λέγω οὐκ ἔλαττόν σε ἐν ταύτῃ, καὶ μυριάκις αὐτὸς ἐθέλειν (πολλῶν γὰρ ἄπαντα πολέμων ἐμπεπλήσθαι, καὶ τοῦτο ἴσον ἀγαθὸν τῷ σιτεύειν ἐκφεύγειν φικρουδίων) ἀλλ' ἵνα μάθῃς ὅτι σὺν ἡμῖν, καὶ ποιεῖν ἡσυχίας καὶ ἀσφαλείας πολλῆς ἀπολαύοντες, ἀλύπως εἶναι δυνάμεθα ἐν ταύτῃ, τῆς σῆς κεχωρισμένοι ὑμιότητος. καὶ τοῦτο μαθών, συνεχῶς ἡμῖν ἐπίστελλε, μὴ μόνον ἀφ' ὧν ἡμῶν ἐκφέρομένων, ἀλλὰ καὶ ἀφ' ὧν ἐκεῖθεν ἀπολαύοιμι τῆς ὁδοῦ καὶ τῆς ἐν ταύτῃ ἀφίξεως. πολλῷ δὲ ἐν χερσὶν ἴσμεν, ἐάσαντά με ὁμιώτατα, καὶ τῆς φερούσης καὶ τῆς μενούσης, ἐν ἐχθὲς ὑφ' ὧν ἐν ταύτῃ χ. ἐν

ταῖς ὀμαλῶν, ὅσον καὶ ἡ τῶν ὀφθαλμῶν ἀσθένεια ὑπομένει· ἵν', εἴ ποτε ἡμῖν καιρὸς ἥκοι καὶ τὰ νοήματα αὐτῶν ἐνδείναι τῇ βυθιεστάτῃ σου ψυχῇ, μὴ πολλῆς τοῦτο ποιήσωμεθα τῆς βύκλίας. οὐ γὰρ μικρὸν εἰς τοῦτο δυνήσεταί σοι ζωτικὸν ὂν μαθεῖν τὰ ἐγκείμενα γράμματα, ἰσχὺς ἂν μέλλῃς τὰ ἐν τούτοις νοήματα ἐναποδέχεσθαι.

ρς. ΘΕΟΔΟΤΩ ΔΙΑΚΟΝΩ.

χ. -πτε Παύσαι κατηγορῶν ἡμῶν βραδυτῆτος, μὴ σαυτὸν ὑστέροις ἕλοις ἐγκλήμασι. τοσαῦτα γὰρ ὑπέστολας δεξάμενος πρὸ ἡμῶν, ὅσας ἐπίσταλκας, πλὴν μιᾶς, ὥσπερ νηφάδας πέμπων γραμμάτων, ἕτως ἔφης τῇ σῇ ζωτικῇ αἰσθήσει ἡμᾶς πρὸς τὸ γράφειν [οἰόμενος]. ἔστι δ' οὖν καὶ μὴ γράφοντα φιλεῖν, πλὴν ἀλλ' ἐγὼ καὶ γράφων οὐ διέλιπον, καὶ φιλῶν οὐ παύομαι. ἀλλὰ καὶ χρόνος ἦπται μακρότερος ὁ μεταξὺ τοῦ χωρισμοῦ τοῦ ἡμετέρου, καὶ εἰς ἑρημότερον ἀπενεχθῶμεν χωρίον, ἢ ὅτε ἐκβαλεῖν σε τῆς ψυχῆς δυνάμεθα, ἢ τὸ μὴ διηνεκῶς ἀγαπᾶζουσαι διατηρεῖν τὴν πρὸς σὲ διάθεσιν. ταῦτ' οὖν εἰδὼς γράφε ζωτικῶς ἡμῖν τὰ περὶ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς. πλείων γὰρ ὑμῖν ἡ βυκολίαστου, ἢ ἡμῖν. εἰ δ' ὁ τοῦ ἔπους ὦκα διαφωλεύει, καὶ τῶν Ἰσραηλιτῶν κακῶν ἡ σφοδρότης, εἰδότες σου τὴν γνώμην, ἵν' ἐκεῖ ἡμᾶς ἔχῃς, ἀρκοῦσαι τῆς μακρᾶς σιγῆς ἐξόμεθα πρὸς μαθίαν.

ρζ. ΘΕΟΔΟΤΩ ΔΙΑΚΟΝΩ.

χ. σύστασις Οὐ μικρὰν εἶχομεν πρόφασιν τὴν ἐρημίαν τοσαύτην, τὸ ζωτικὸν δυνάσθαι ὑπερίλλειν σε τῇ γλυκύτητι. ἀλλ' ἡ τοῦτο ἡμᾶς προὐλέγετο τῶν Ἰσραηλιτῶν κακῶν ἡ ὑπόστασις. ὑπισχνοῦντος γὰρ τοῦ ἔαρος, ἵν' ὅθεν τὰς ἐκείνων ἐφόδους, ἐκ τούτων τὰς τῶν ὁδῶν εἶσιν ἐκκεχυμένοι, πᾶσιν ἀδάκτους πιστοῦται τὰς λεωφόρους. ἤδη γοῦν αἱ γυναῖκες ἐλθοῦσαι ἐάλωσαν, καὶ ὕδρες ἐσφάγησαν. δεῖ προκαλεῖσθαι συγχώρησιν ἡμῖν μὴ ζωτικῶς γεγραφηκέναι. ὅπως δ' οὐκ οἶδ' ὅτι ἐκλελησμένοι ζητοῦμεν τὰ περὶ τῆς ὑγιείας ἡμῶν, διοπτάθησαντες χθὲς πῶς καὶ ἡ πρὸ ἑπτὰ ἡμερῶν, ὀλίγοι αἰωνίγκαμεν ἡμῶν, καὶ διαπερᾶσθαι πάλιν τὴν αἰωμαλίαν τοῦ αἴρεσθαι (ἐκ γὰρ ἡμῶν χθὲς τὰ ταῦτα ἀκμάζων) ὅμως προσδοκῶμεν τὰ λείψανα τῆς ἀρρωστίας ἀποθέσθαι, καθαρεῦσαι φωνέντες τὸ θέρος. οὐδὲν γὰρ ἡμῖν τὸ σῶμα οὕτω λυμαίνεται, ὡς χρυμῶ, ἢ τὸ πνεῖν, ὡς θέρος καὶ ἡ τοῦ θάλπεσθαι διάθεσις.

ρη. ΘΕΟΔΟΤΩ ΑΠΟΚΟΝΣΟΥΛΑΡΙΩ.

χ. -είων ἄλλ. ἀπὸ κονσουλαρίων

Πολλὰ μὲν τὰ ἀγαθὰ γνοίην, ὅτι ἐγὼ μὴ τοσαύτης ἀπεδείξω ἡμῖν. τοῦτο γὰρ αὐτὸς ἡμῖν ἐδήλωσε τὸ σὸν ἔκφυλον, ὁμοῦ τε τὴν πρὸς ἐμὲ πατρικὴν διηνεκισμένην ἀγάπην, καὶ ἡμᾶς πολλῆς ἐμπλήσας βουλόμενος ἡδονῆς.

χ. -ξάμενος ἐπεὶ δὲ ἡμετέρᾳ διεπλήρωσε γνώμῃ τὴν ἡμῶν, τῷ τε ἡμᾶς αὐτοὺς δι' πεποιθέναι τολμῆσαι, ἅπερ δὲ ἐκεῖνος δι' πάθη, τῷ τε τὰ ἀπὸ τῶν γραμμάτων τῶν ἡμετέρων πολλὴν αὐτῷ γνῶσθαι τὴν προσθήκην ταύτῃ τῆς διανοίας. ὡς δὲ, διαστὰς μὲν ἀδιορισμένως τε διηνέχθη, διεκπαίων δὲ καλὸν τοῦτο φυτόν. Ἵνα δὲ ὅτι τῆς διεκπαίας ὁ τρόπος; ἵν' ἐρωτᾷ τὰς καλλίστης ταύτης φιλοσοφίας, ἵν' μὴ τι σοι πῶ, τρέφῃς ἐν αὐτῇ διηνεκῶς, τὸ ἀκμάζειν προσευχόμενος. ὅτι γὰρ τὰ ἐκεῖσε ἡμῖν οἷοι εὐκαιροῦσι.

χ. πρέπει

δρα παθῶν. Εἶχε γὰρ τι πλέον ἡ δόξα τέρα, ὑγιῆ ῥήματα σὰ μόνον, ἀλλὰ ϗ γράμματα σὰ ἡμῖν ὑποδειχθύσα· ὃ ϗ τοσοῦτόν ἡμῖν ἐποίησεν ἡδονῆς, ὅτι μὴ τῆς ψυχῆς σε μόνον τὸ θερμῆς ⸀ γνησίας, ἀλλὰ ϗ τῆς δόξιας μᾶ̄ δαψιλείας τιμῶ εἰκόνα ἐθεασάμεθα. ποίαν ϑ τοῦτο ⸀ συνεχῶς, ϗ τῶ τοσούτῳ, ἵν᾽ αὖθις ἡμῖν ϗ τοῦτον ἐπιτύποσας ⸀ θέλῃον, μᾶ̄ δαψιλείας πᾖ ἔχε. οἱ γοῦν γὰρ σε ἐλκύσαι λοιπὸν ὑ τολμῶμεν· τοσαῦτα τῆς Αρμενίας τὰ κακά, ϗ χιλιόν ἕτερος ἄπορα διεδέξατο. ὅπου γὰρ δῆ τις ἀφίκηται, χείμαῤῥους αἱμάτων, πλῆθος σωμάτων νεκρῶν, οἰκίας καπνοκαμινοῦσας, πόλεις αἰτημονούσας ὄψεται. ἡμεῖς ϑ δοκοῦμεν ἐν ἀσφαλείᾳ εἶναι, ὥσπερ ἐν δεσμωτηρίῳ χαλεπωτάτῳ, τῷ φρουρίῳ τούτῳ κατακεκλεισμένοι. ὑ μόνον ἀδείας ἀπολαύειν δυνάμεθα ἀφ᾽ οὗ᾽ καθ᾽ ἡμέραν φόβους, ἀφ᾽ ὧν φόνους καθ᾽ ἡμέραν μεμύσμεθα, ἀφ᾽ ὧν θανάτων γεμούσας, ἀφ᾽ τοῦ συνεχῶς ⸀ προσδοκωμένου τῶν Ισαύρων ἔφοδον, ἀφ᾽ τοῦ τῶ σώματος, ἧ μέχρι νῦν ⸀ προσαπολαύομεν, ἀδύνατον. ἀλλ᾽ ὅμως ἐν ἐν τοσούτοις ὄντες κακοῖς, ὑ μικρὸν ϗ ἐν τοσούτῳ θεωρήσωμεν καρπούμενα ⸀ θαυμάσια, ὅταν τὰ ⸀ ἐκ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς διαγλυφόμενα διχόμεθα γράμματα.

ρε. ΘΕΟΔΟΤΩ ΑΝΑΓΝΩΣΤΗ.

ΜΗ κάμνε ζητῶν ἀπολογίαν τῆ ταχέως ἐπιστεῖλαι᾽ ἀποδημήσασαν, ϗ ὅτι τοῦ τῶν ὀφθαλμῶν ἀθυμεῖν ϗ ὅτι τὸν᾽ κρυμὸν καταφθύγων, ϗ τούτοις λογιζόμενός σου τοῦ ἀποδημίαν. ἡμεῖς γὰρ σε ϗ πρόφασιν ϗ μᾶ̄ ἡμῶν εἶναι οὐκ ἐλάττον, ἢ ϗ ἔμπροσθεν λογιζόμεθα ϗ τ᾽ τῆς ἀγάπης λόγον, ϗ ⸀ προσδοκῶμεν ϗ τῆς κατ᾽ ὄψιν ἀπολαύσεσθαί ποτε συντυχίας. μηδὲν οὖν σε τούτων θορυβείτω. Εἰ γὰρ᾽ ἐκ τῆς Αρμενίας ἀπήγαγέ σε ὁ χειμών, ἀλλὰ τῆς ἡμετέρας ψυχῆς οὐκ ἐξέβαλεν· ἀλλ᾽ ὅτι᾽ ἀφ᾽ οἵας σε ⸀ ἀφεστήκαμεν διὰ νεκρῶν. ϗ Εἰ μὴ ὁ τῶν Ισαύρων πόλεμος πᾶσαν ἀποτειχίσας ὁδὸν οὐ συνάνευε κατέχεσθαι ἡμᾶς τῶν τὰ γράμματα ἀφικνουμένων, καὶν ἰφάδας σοι πολλάκις ἐπέμψαμεν ὑποστολῆς᾽ ναῦν μόν τοι τῇ γλώττῃ τ᾽ προελθόντα σοι γήκαμεν χρόνον, τῇ γνώμῃ ϑ ὑδαμῶς· ἀλλ᾽ ἀεί σε ϗ τὰ σὰ μεμνήμεθα, ϗ τότε ἡμέτερον μέρος συνεχῶς ἐπεσάλκαμεν. ᾽τοῦτο οὖν Εἰδὼς, μᾶ̄ ἡμῶν τε εἶ νόμιζε, ⸀ συνῆμῖν ὁ Αρμενία ἀφατεύων· καὶν ὃς ὑποβολεύων ἐπιχειρῇ ϗ κακῶς ποιεῖν, ὑψηλότερος γίνου τῶν ὑποτυπούντων βελῶν· ἐπειδήπερ οὐ τὸ πάσχειν κακῶς, ἀλλὰ τὸ ποιεῖν κακῶς, τοῦτ᾽ ἐστὶ τὸ πάσχειν κακῶς. ἡμεῖς γὰρ σε ϗ ἀφ᾽ τοῦτο μειζόνως θαυμάζομεν, ϗ τῶ στερρότητά σου ϗ τῶν ἀνδρείαν ἐπαινοῦμεν, ὅτι ϗ τοσούτης σε ζάλης ὠφελούσης ἔσπασας, ἀνώτερος τῶν ὑποτυπούντων γενόμενος. μᾶλλον ϑ μᾶ̄ πολλῆς τῆς ἡδονῆς τὸ γαλήνιόν τοῦτο ϗ ἀκύμαντον πλέων πέλαγος· ϗ μὴ θαυμάσῃς, Εἰ σε πολλῶν ὑποβουλῶν μεμνημένον, ἐγὼ τὸ πέλαγος ἀκύμαντον καλῶ. οὐ γὰρ ἀπὸ τῆς τῶν ταραττόντων γνώμης, ἀλλ᾽ ἀπὸ τῆς κατ᾽ ἀρετὴν ἡσυχίας ταύτην φέρω τὴν ψῆφον. τί δέ ἐστιν ὄφελος ὁ μέγας σοὶ ϗ ὑψηλὸς βίος ϗ πρὸς ⸀ θεὸν τεταμένος, τῇ μὲν φύσει τῶν πραγμάτων δυσχερὴς ὢν εἶ δοκεῖ· τῇ ϑ ἀνδρείᾳ τῶν μεταπιπτόντων ϗ τῇ εὐθυμίᾳ εὔκολος σφόδρα γίνῃ. ϗ τὸ θαυμαστὸν τῆς φιλοσοφίας ταύτης τοῦτο μάλιστά ἐστιν, ᾽ὅτι τῆς θαλάττης μεγαλυνθείσης, ὀξὺς ἀείας πλεῖ ⸀ μᾶ̄ πολλῆς τῆς γαλήνης ὁ γνησίως αὐτῷ μεταπίπτων ϗ θερμῶς· καὶ ᾽ὅτι πολλῶν πολλαχόθεν θορύβων ἐγκρατεῖς ἡσυχίαι καρποῦται καθαρόν, ϗ μυρίων πνευμάτων πεμπομένων βελῶν ἔσχηκεν ἄτρωτος, δεχόμενος μᾶ̄ τὰ ἀκόντια, πάσχων ϑ ὁ σοφὸς οὐδέν. Ταῦτ᾽ οὖν Εἰδὼς ϗ διηνεκῶς σὺ τούτοις φιλοσοφῶν, καρποῦ τὸν ἀμβροσιον ἡδονὴν, ἀναυφῶν σὸν᾽ ἐκεῖ τῶν καλῶν ποιοῦντα τούτων κειμένοις σοι ⸀ θησαυροὺς τῷ Θεῷ τεφάνοις, καὶ χάριτος συνεχῶς ἡμῖν, ἴσθι καὶ ὅτι, ἃ ἐκεῖ τῆς ὑγιείας σε δηλοῖ τῆς κατ᾽ ψυχὴν, καὶ τῆς κατ᾽ ὃ σῶμα, καὶ τὸν ὁλὸν ἅπασαν Εἰς τὸν τῶν θείων ἀνάλισκε γραφῶν ἀναγνωσιν, ὅσοῦτοι αὐτὰς

ταῖς

κ. καθ᾽ ἡμέραν

κ. ἀποδημίαν
κ. κρυμὸν

κ. ἢ
κ. διανοίας

κ. νῦν ϗ τῇ μὲν γλώττ.
κ. τοῦτο

κ. ὅτε

κ. ὅτε

οὖν ὄντι τῆς σιγῆς ὃ αἴτιον; ὄκνος ἢ ῥᾳθυμία. Ἀλλ' ὅμως ἀφίεμέν σε τῷ ὀπτ. τῇ τοσαύτῃ ἐλεημοσύνῃ ἐγκλημάτων, αἳ βελτίους εἰς ὃ ὁπόσοι τῇ πικρότητι τῶν γραμμάτων διορθῶσαι ὃ πρόφθω. οἶδα γὰρ ὅπως ἡμῖν χρεὼν, συνεχῶς ἡμῖν ὀπιστέλλων τὰ περὶ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς.

ρβ. ΘΕΟΔΟΤΩ ΑΠΟΚΟΝΣΟΥΛΑΡΙΩΝ.

χ. σφίλει

Τοῦτο πατὴρ, ὃ μὴ μόνον μὴ δυσχεραίνῃ τὰ παιδὸς τοῦ ἀληθῶς φιλοσοφίαν φιλοσοφοῦντος, ἀλλὰ καὶ συνήδεσθαι καὶ πόθῳ ποιεῖν, ὅπως εἰς ἄκρον αὐτῆς ἀφίκοιτο· καὶ μηδὲν τῶν πόρρωθεν εἰς κηδεμονίας καὶ τῆς σῶν ὀφθαλμῶν βαρυύεσθαι· ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον αὖθις ἡσθῆναι πλησίον ἔχειν, ὅτε αὐτῷ τὰ τῆς ἀρετῆς ὑπεδίδουν. Διὰ ταῦτά σοι καὶ ἡμεῖς πολλὰς χάριτας ἴσμεν καὶ πάνυ μάκαρ, πῶς τοιοῦτον ἡμῖν δῶρον δεδωκὼς ᾗ ὑμῖν, εὐόμισας δεῦρο σοι καὶ ξένιον εἰς ἀμοιβὴν ἡμετέραν. τοῦτο μὲν οὖν ἡμῖν τοῦτο ἐκ τῶν παρόντων εὑρεθήσεται· αὐτὰ δὲ ὑπαπτεύομεν, οὐχ ὑποροῦντός σου τὰ βύρσεως (πῶς γάρ, τοῦ ὕστω σφόδρα ἡμῶν ἐρῶντος;) ἀλλ' ἡσυχάσαι σοι δοκεῖ ἐν τούτων τοῦ ἀπόλαυσιν διώκειν, ὡς ἐν χρείᾳ μὲ καθεστηκότος. ᾗ μὲν τοι καλεῖ Θεόδοτον ᾗ ἀναγώγιον ἐβουλόμεθα μὲν πρὸ ἑαυτοῦ κατέχειν, καὶ πλατύτερον. ὅπερ δὲ πάντα τὰ ἐν ταύτῃ φόβου, ταραχῆς, αἰμάτων, ἐμπρησμοῦ ἐμπεπλῆσθαι, τῶν Ἰσαύρων πάντα σιδήρῳ καὶ πυρὶ διηφανισκότων, καὶ τόπους ἐκ τόπων ἀμείβομεν καθ' ἑκάστην ὡς μετοικισάμενοι τοῦ ἡμέραν, ἀναγκαῖον εἶναι οἰόμεθα ἐκπέμψαι αὐτόν, πολλὰ προσοφειλόντες τῷ κυρίῳ μου τῷ βλαβεστάτῳ Διακόνῳ Θεοδότῳ ὑπομνῆσθαι αὐτὸν διηνεκῶς, καὶ πολλοῦ αὐτὸν ποιεῖσθαι τοσούτου. τοῦτο δὴ καὶ αὖθις κατορθωθῆναι ἀφύδασον τῷ παιδὶ, καὶ πάντως ἡμῶν ἐπαινέσῃ τοῦ συμβουλίου, καὶ πολλοῦ ἐσόμεθα τῆς παρεμπέσεως ταύτης χάριν ἡμῖν.

ργ. ΘΕΟΔΟΤΩ ΔΙΑΚΟΝΩ.

Αὐτός μοι, κύριέ μου πανοσιώτατε καὶ βλαβέστατε, τῷ ζῶντι ἐν Ἀρμενίᾳ ἀπολλύμενος καθ' ἡμᾶς ἢ μᾶλλον τῶν ἐν ταύτῃ θορύβων, μᾶλλον δὲ τῶν θανάτων τῶν καθημερινῶν, οὐχ ὡς ἔτυχε λυπεῖ με ὃ τῆς σῆς κεχωρίσθαι γλυκύτητος καὶ τῆς γνησίας καὶ εἰλικρινοῦς Διαθέσεως. γέγονε δὲ καὶ ἑτέρα λύπης ταύτης προσθήκη, ἡ μακρὰ σου τῆς ἐπιμελείας σιγή. δεῖ γὰρ ἐστιν ἀπῆσαι, δευτέραν ταύτην ἐδεξάμην μόνην ὀπιστολήν. καὶ ταῦτα οὐκ ἐγκαλῶν λέγω, ἀλλὰ ἀλγῶν. ὅπου μὲ γὰρ ἁπάσης ὁδοιπορεῖς ἡ σὺ ταῦτα φέρουσα ὁδός, σοὶ ἀγαθὸς· ἀλλὰ τοῦτο μὲν εἰς ἀπολογίαν σοὶ ἀποχρῶν ἂν εἴη, εἰς δὲ ἡμετέραν παραμυθίαν ὑδαμῶς· ἀλλὰ καὶ δι' αὐτὸ μὲ δοῦναι τοῦτο μάλιστα ἀλγοῦμεν, ὅτι καὶ τοῖς λοιπομένοις ἡμῖν παραψυχὴν τῆς ἀποδημίας τῆς σῆς καὶ ταύτην ἀφῃρήμεθα. ἐπεὶ δοῦναι τοῦτο λυθῆναι τάχος οὐκ ἦν ὃ ἄπορον, ἀλλ' ὁπωσοῦν καθ' ἑκάστην ἡμέραν τὰ δεινά, ἑτέρῳ δ' ὅτῳ τοῦ ἐκ τῆς μακρᾶς σιγῆς ἀθυμίαν ἐγκρυπτόμενον ἡμῖν παραμυθήσασθαι παράκλησιν, μεμνημένος τε ἡμῶν διηνεκῶς, καὶ ἰσχνὰ δὲ γράφῃς, μακροτέρας ποιῇ τὰς ὀπιστολάς, καὶ τοῖς περὶ τῆς σῆς ὑγιείας τε καὶ εὐθυμίας καὶ ἀσφαλείας εὐθαρσέσιν ἀπαγγέλμασιν. οὕτω γὰρ δυνήσῃ ὃ λοιπὸν ἡμῖν ἐκ τῶν χρόνων, ἐκ τῶν μήκους παραμυθήσασθαι τῶν ὀπιστολῶν.

χ. ὀθομανδίοις

ρδ. ΤΩ ΑΥΤΩ.

Καὶ τοῦτο σου τῆς θερμοτάτης καὶ σφόδρα ἡμῶν ἐρασοῦ. μὴ γὰρ ὃ τοῦ προτέρου ἀναγκαίου ὀπιστολίου, ἐδεξάμην καὶ δευτέραν, ἐν μιᾷ ἀμφοτέρας ἡμέρᾳ, καὶ σφό-

τῦτο κώλυμα γέγονεν ἡμῖν. Ταῦτ' οὖν εἰδὼς, διασαφῶ μοι θαυμασιώτατε, ὅπως τέλλειν ἡμῖν συνεχῶς μὴ κατόκνει, περὶ τῆς ὑγιείας σε, καὶ τῦ οἴκου σε πάντος, καὶ τῆς εὐθυμίας δηλῶν. οἶδα γὰρ ὅπως ἡμῖν ταῦτα περιασπάζεσθαι μεμαθήκει.

48. ΘΕΟΔΟΣΙΩ ΕΠΙΣΚΟΠΩ ΣΚΥΘΟΠΟΛΕΩΣ.

χ. μακρὸν

ΤΩ μὲ τόπῳ μακρὰν ὑμῶν διεσπάσμεθα· τῇ δ' ἀγάπῃ δὲ ὑμῶν ἐσμεν ἡ πλησίον, καὶ αὐτῇ συνδεδέμεθα ὑμῶν τῇ ψυχῇ. τοιῦτον γὰρ ὁ φιλῶν· οὐ κωλύεται τόπῳ, οὐ διείργεται ὁδῦ μήκει· ἀλλὰ πᾶσαν ῥᾳδίως περίεισι καὶ τῶν οἰκουμένων καὶ συνήνεται τοῖς ἀγαπωμένοις. ὅθεν καὶ ἡμεῖς ποθοῦμεν ὑμᾶς, οὐ διανοίᾳ ὑμᾶς περιφέροντες. ἐπεὶ καὶ παρακαλοῦμεν ὑμᾶς, καθάπερ καὶ ἔμπροσθεν ἐποιήσατε, κοσμοῦντες ἑαυτοὺς, καὶ ταῖς ἐκκλησίαις ἀσφαλίζόμενοι, οὕτω καὶ νῦν ποιήσατε, καὶ τοὺς τοσαύτας παροχὰς ἐμβαλόντας εἰς τὸν οἰκουμενικὸν ἅπασαν, καὶ ταῖς ἐκκλησίαις ἅτε πρέσβεσι μὴ τῆς παρούσης ὑμῖν ἀνδρείας. τῦτο γὰρ δεῖ τῆς λύσεως τῦ χειμῶνος, τῦτο ἀσφάλεια ταῖς ἐκκλησίαις, τῦτο τῶν κακῶν διόρθωσις, ὅταν σοὶ τὰ τοιαῦτα ποιοῦσαι μόνοις ὑμῖν ὑπάρχητε ἀπερίφραστοι, καὶ μηδὲν κοινὸν ἔχητε πρὸς ἄλλους. ἐντεῦθεν τοίνυν τῦ παράγματος τὴν ἀπόδοσιν, καὶ σοὶ ἐπεύξεται χειμῶνος τε φαίνειν, τὴν παροῦσαν ἀνδρείαν ὑπερεύξασθαι παρακληθῆναι εἰς τῦτο αὐτὸ, καὶ ἡμῶν τῶν ἀγαπώντων σε μεμνῆσθαι διηνεκῶς, τὰ μέγιστα ἡμῖν χαριζόμενος.

ρ. ΘΕΟΔΟΤΩ ΔΙΑΚΟΝΩ.

ΟΙδα καὶ αὐτός, ὅτι σὺν δι' ἡμῶν διὰ γραμμάτων διανύσεις, εἰ μὴ διὰ πραγμάτων οὐσίας· ἀλλὰ πάντα ἀφεὶς, μόνῳ ἡμῶν ἥμερος εἶ), εἰ μὴ κώλυμα ἰῶ, καὶ κώλυμα μέγιστον, καὶ ἡ τῦ ἔτους ὥρα, καὶ τῶν παραμάτων ἡ δυσκολία, καὶ τῶν ὁπλιτῶν ἡ καθ' ἑκάστην ἡμέραν ὑποτροπιάζουσα πρὸς τὸ χεῖρον ἐρημία· καὶ σοὶ δὲ δόμενα τῦτο παρὰ σοῦ μανθάνω. ὅτι γὰρ ἔγνων ἄπαξ ὅτι σφοδρὸς ἡμῶν ἐρασὴς εἶ, ἔγνων καὶ τῦτο καλῶς. ἡμεῖς μὲν οὖν καὶ μὴ ἀναμνήσαντός σε πρὸς πάντα δὲ ἀπεστάλκαμεν· ἐθαυμάσαμεν δ' ἂν καὶ σὲ τῆς περὶ ἡμᾶς φιλοτιμίας, ὅτι καὶ τῷ τέλει τῆς ὑποστολῆς παρεκλήθης ὑπ' αὐτῦ τῦτο προσθήκας. τῦτο γὰρ ψυχῆς σφόδρα μεμερισμένης τὰ ἡμέτερα, φροντίζούσης, κηδομένης, γνησίως ἀγαπᾷ ὑποτεταγμένης. τοῖς μὲν οὖν ἄλλοις ἅπασιν ἐπεστάλκαμεν· ὅθεν δὲ καὶ τῇ κυρίᾳ μοῦ Καρπερίᾳ προσῆλθεν ἡμῶν ἐπεστάλκατε, ἔγνωμεν δ' αὐτὴν μὴ διατείνειν σκέψει, ἀλλὰ μακρὰν ὁδὸν ἀποδεδημηκέναι, εἰ μὴ οἵοντε σκοπιμοθήσεσθαι τὰ γράμματα τὰ ἡμέτερα σκέψει, καὶ τῦτο γνώσεσθε, ἐὰν δοκιμάσητε. εἰ δὲ μὴ δυνατὸν, τοῖς γε ὑμῶν κυρίοις μοῦ τοῖς πιστοτάτοις καὶ θυγμεστάτοις τοῖς περὶ Μαρκελλιανὸν ζωοτυχῶν διαλέξεται, ὥστε αὐτῇ, εἴ ποτε ὑποτέλλοιεν, ἀπολογήσασθαι ὑπὲρ ἡμῶν, ὡς οὐκ ἐρραθυμηκότων, οὐδὲ τ μεταξὺ χρόνοι σεσιγηκότων, ἀλλ' ὑπὸ τῆς μακρᾶς αὐτῆς ἀποδημίας κωλυθέντων ζωεχέστερον ὑποτέλλειν πρὸς αὐτόν.

ρα. ΘΕΟΔΟΤΩ ΔΙΑΚΟΝΩ.

ΤΑχέως ἡμῶν ἐπελάθου, ὃ χαρισμῶ σε σφόδρα λυπρῶ ἡμῖν γεγυμνωμένω καὶ τῦ ἀπὸ τῆς σιγῆς τῆς μακρᾶς πρὸς ἡδεῖς ἀθυμίαν. καὶ σοὶ εἰς χρόνου τινὸς γνῶσιν ἔχῃς καταφυγεῖν. ἰσχνὸν γὰρ τῇ ἡμεραν ὁ πλῆθος πολλῶν ὁδοιπόρων πρὸς ἐπανοδον. ἀλλ' σοὶ τὰ Ἰσαυρικὰ προθυμούμενον διαφορίμβα δύ, ὅτι σφόδρα σε φιλῶ. καὶ γὰρ πολλοὶ ἐκεῖσε μετὰ τῦ σοῦ ἀποδημίαν ἐνταῦθα πεπληρώμενοι. τί

οὖν

μτ. ΗΣΥΧΙΩ.

Τί τοῦτο; ὕτως ἡμῶν σφοδρῶς ἐρᾷν (οὐδὲ γὰρ ἔλαθέν ἡμᾶς· ἐπείπερ" οὐδὲ δυνατὸν ἐ-
χ. ἐ
κεῖνό ποτε σφοδρὸν λαθεῖν ⓦ ἐρώμενον) γραμμῆς ἡμᾶς οὐκ ἠξίωσας, ἀλλ' ἰωῖ ἔφερου
σιγῇ κατὰ γῆν ⓦ ἔρωτα; ἵ ποτε ἄρα ὁ αἴτιον, ἐγὼ μὲ εἶπεῖν οὐκ ἔχω· σὺ δ' ἴσως μὲν
ὃ λύσας τὸν σιγῶν, καὶ τῶν αἰτίαν εἶπεῖν ἡμῖν τῆς σιγῆς. δίκη γὰρ τοῦτο καὶ πρέπει τοῖς
πρὸς τὸν σὸν θεῖλφιλον ἐπεπαιδιόσαμεν γράμμασιν, ἵνα μηδὲ εἰς τοῦτο σοι καταφυγεῖν
χ. ταῦ
δέξῃ. γράφε" δὴ ζωηχῶς ἡμῖν, δίκαιον αἰδοσιμώτατε καὶ θεῖλφέστατε, καὶ πλήρου τὸν ἐ-
πιθυμίαν ἡμῶν. καὶ γὰρ ἅπαξ χρωθέντες ἀπὸ φίλης φιλῆς μόνης, καὶ στενοθέντες σε
τῇ θεῖλφείᾳ, οὐδ' ἂν αὖθι σιγᾶν δυνηθείημεν λοιπόν, οὔτε σε σιγῶντος ἀνέχεσθαι· ἀλλὰ μυ-
ρία σοι πρέξομεν πρόφασματα, εἰ μὴ ζωηχῆς καὶ πυκνὰς ἡμῖν πέμποις τὰς ἐπιστολάς,
τῇ πυκνότητι τῶν γραμμάτων τὸν ἐκ τῆς προσαίας σοφιζόμενος κόπον.

μζ. ΗΣΥΧΙΩ.

Ἐγὼ μὲν ἐπεθύμουν ἡμῖν μὴ γράψας πρὸς τὸν σὸν ἐμμέλειαν πρότερος δέξασθαι ἐπι-
στολὴν (τοῦτο γὰρ μάλιστα ἔρωτος σφοδροτέρου ἐστίν) οὐκ ἀνεμενόμην ἂν ἡμᾶς τὰ σὰ
γράμματα, ἀλλὰ πρότερον τῷ γράφειν ἐπιπηδήσαμεν, ⓦ θερμὸν ἔρωτα, ὃν πρὸς τὸν
σὴν ἐμμέλειαν ἔχομεν, καὶ τότων διαπύοντες. πλὴν ἀλλ' ἃ μὲν τότων σοι χαρίεντα ἔσται.
θῦ γὰρ οἶδ' ὅτι οὐκ ἐξ ὀλιγωρείας, ἀλλ' ἐκ τῆς σφόδρα μετρίας τοῦτο πέπονθας. δείκνυε τοίνυν
λοιπὸν μὴ ἀδικίας τὸν πρὸς ἡμᾶς ἀγάπην, νικῶσας ἡμῖν πέμπων ἐπιστολάς, δηλοῦσας
ἅμα πρὸς τῆς ὑγιείας τῆς σῆς. ἰοὺ γὰρ ἰοὺ τὰ δεξιώδικα γράμματα, καὶ πρὸς αὐτὰ τῆς
ἐκκυμβύνης τὰ τέρματα ἀπενεχθῶμεν, καὶ εἰς ἑρπιστέρειν τότε χωρίον, πολλὰ ἀπὸ τῆς
χ. δυάται
ἀγάπης ὑμῶν καρπωσόμενα τὸν πρόκλησιν. οὐδεὶ γὰρ οὕτω ψυχὴ ἀνέχει" δυάται
δὲ ἡ σὲ πολλῆς καθαρᾶς ἡδονῆς, ὡς ὁ φιλῶν ἡ φιλούμενος ἡσίως. ἡ τοῦτο οἶδα μάλιστα πά-
των αὐτός, ὅτῳ μάλιστα πάντων ἡ φιλῶν οἶδα.

μη. ΘΕΟΔΟΣΙΩ ΑΠΟ ΔΟΥΚΩΝ.

Πολλοῦ τῶ μέλιτος τὸν ὑπισολικὸν ἀπέγραψας, μᾶλλον δὲ μέλιτος
χ. ἡμᾶς
αὐτὸν ἡδίω πεποίηκας. ὃ μὲ γὰρ ὅταν ζωηχέστερον ὁμιλήσῃ
τοῖς ἀπολαύουσιν αὐτοῦ τῆς γλυκύτητος, οὐκέτ' ὁμοίως ἡδὺ φαί-
νεται, τὸ κόρου τὸν τερπνίδα τῆς ἡδονῆς καταλύοντος· τὰ δ' γράμ-
ματα τὰ σὰ τὸν σὸν ὑγιαίνειν" ἡμῖν θαυμελιζόμενα τὸν σὸν, το-
σοῦτον ἀπέχει τοῦτο παθεῖν, ὅλως καὶ ὑπερπίνειν τοῦ μάλιστα ἡμῖν τὸν
εὐφροσύνην, ὅταν ζωηχέστεροι πέμπηται. σὺ μὲ δῶν τὸν ὑπισολικὸν προσεπιδέξω τὸν ἐ-
μὸν· ἐγὼ δ' αὖθίς σε ⓦ παρέσω τῆς ὑπισολῆς ἡ προσεπιδεξαμένου. ἐκ προσείβαλεν ἄμφω
τὼ χεῖρε, καὶ ὦ παχέλως φιλήσεις, ἐκ τὸν φίλτον ἐμοὶ φιλήσας κεφαλὴν, πολλὰ ἐ-
κερπωσάμενον τὸν προσαμυδίαν. οὐδὲ γὰρ ὑπισολὴν οἰόμεζον σοι ὑπέναι μόνον, ἀλλ' ἃ καὶ
αὐτὸν πρῶναι ἡμῖν καὶ συνδιεῖσθαι· τοσοῦτον ἴσχυσε τῆς ὑπισολῆς ἡ δυνάμις. πιοῦται γὰρ τῆς
γνησίας ἀγάπης ἡ φύσις. καὶ ἀφ' γραμμάτων αὐτῆς προσήκοντα, αὐτὸν
τὸν πηλὸν τῶν γραμμάτων φαντάζεσθαι προσκυνεῖ· ὅθι καὶ ἡμεῖς πεπόνθαμεν. καὶ
χ. φεῖσσις
οὔτε χρόνου πλῆθος, ὅτι ὁδοῦ μῆκος, ὅτι προσγμάτων" φεῖσσις, ὅτι ἄλλο σοῦν προς

τοῦτ'

πολλὴν ἡμῖν κομίζουσαν τὴν ἡδονήν, καὶ οὐ μικρὰν τῆς ἀθυμίας τῆς ἐκ τοῦ σωματικοῦ χωρισμοῦ ἀποτεμνομένην. διὰ γὰρ ταύτης ἀπολαύσωμεν τῆς παῤῥησίας, καὶ πλησίον ἡσυχάσωμεν ἀλλήλων, κἂν μὴ τῆς τιμιότητός σε. ὀρέγομαι γὰρ καὶ ἡ ἀγάπη τοῦτο ποιῆσαι· πλέον ἢ αὐτὴ φαντασία λαμβάνει παραθήκην, ὅταν καὶ τὴν ἀπὸ τῶν γραμμάτων ἔχῃ συμμαχίαν. χ. αὐτῆ

ιγ. ΗΣΥΧΙΩ.

Ἀγαπῶ σε συνήθειαν ἀξίοις τυχεῖν· ἐπεὶ τοῦ μὲν παῤῥησιάζεσθαι τὴν ἀῤῥωστίαν παρεκαλέσαμεν· ἐγὼ δέ σε καὶ ἀφαιρῶ καὶ ἀπαιτῶ τῆς γνώμης, ἀφ' ἧς καὶ παῤῥησίαν, καὶ τὴν ἐλάττονα σοῦ ἔλαττον ἔχεις πρὸς ἡμᾶς καὶ τὴν ἀγάπην λέγειν. ἱκανὸς δὲ ὁ Θεὸς καὶ τῆς κατηφείας σε ἀπαλλάξαι ἀῤῥωστίας, καὶ πάλιν καθαρὰν ὑγίαναι ἐπιμελήσασθαι, ἵνα σε καὶ τῆς κατ' ὄψιν ἀπολαύσωμεν ζωτυχίας. καὶ γὰρ σφόδρα ἐπιθυμοῦμέν σε ἰδεῖν, καὶ ἀσπάσασθαι, καὶ τὸν φίλτατον ἡμῖν φιλῆσαι κεφαλήν. ἕως δ' ἂν ταῦτα τύχωμεν, ἀρκεῖ καὶ τὸ γράφειν σε τὸν θυμὸν, καὶ ἡ τῶν ἐπιστολῶν ἄφιξις, ἃ παύομέν σε συνεχῶς ἐπιστέλλοντες τῇ τιμιότητι, καὶ τὸν πόθον ἡμῶν ἀδιαλείπτως πραγματευόμενοι ἡδονήν. χ. ἡμῶν

ιδ. ΗΣΥΧΙΩ.

Ἐγὼ μέν σε καὶ ἰδεῖν ἐπιθυμῶ, καὶ οὐκ ἂν με κωλύσειν οὔτε ὁ τῶν Ἰσαύρων φόβος, οὔτε ἡ τοῦ σώματος ἀσθένεια, εἴγε ἐπ' ἐμοὶ ἦν κυρῶσαι, ὅπερ ἐβουλόμην, ἔκειτο. σὲ δὲ καὶ τοιοῦτον ὄντα τοῦτον οὐδὲ ὅτως ἔλκω, οὐδὲ μίας ἰῶμαι οἰκοθεν παῤῥησίας καὶ πρὸς ἡμᾶς δραμεῖν, ἀλλὰ καὶ τῆς ὥρας τοῦτον ὑπερεπούσης, καὶ τῆς ἀποδημίας δι' ὀλίγου σου γινομένης (οὐ γὰρ πολλῷ διειργόμεθα τῷ μέσῳ) ὅμως ἐλκῦσαί σε μὲ εἰς ταῦτα οὐκ ἠδυνήθημεν διὰ τὸν Ἰσαύρων φόβον· παῤῥησιάζου δὲ σεαυτὸν ἡμῖν τὰ πρὸς τῆς ὑγιείας ἐπιστέλλειν τῆς σῆς. οὐ γὰρ ἔστιν ὅπου καὶ πρὸς τοῦτο κώλυμα τὸν λησταὶ ἔσται σοι ἡ καταδρομή. δίδου δὲ ταύτην ἡμῖν τὴν χάριν ῥᾴδιά τε οὖσαν, καὶ βύκολον, καὶ πολλὴν πρὸς ἔχουσαν ἡμῖν τὸν εὐφεσιμίου. οἶδα γὰρ ἡλίκα ἡμῖν χαρεῖσα, ταύτην παρὲξ ἡμᾶς ἐπιδεικνύμενος τὸν φιλεπιμέλειαν.

ιε. ΗΣΥΧΙΩ ΕΠΙΣΚΟΠΩ [ΣΑΛΟΝΩΝ].

Εἰ καὶ πολλῷ διειργόμεθα τοῦ τῆς ὁδοῦ μήκει τῆς τιμιότητός σου, καὶ παρὲξ αὐτὰς ἐσμεν τῆς οἰκουμένης ταύτας ἑκάπαξ ἀπεχωρισμένοι, ἀλλ' ὅμως ὦ τῆς ἀγάπης ἱερῷ ζεόμενοι, καὶ φῶ τε ὄντι καὶ ῥᾳδίας ταύτας καὶ τοιαύτας ἀποδημίας ἐργαζομένῳ, πλησίον τε σοῦ ἐσμεν, καὶ ζωσεσμένοι σοι, καὶ τὴν ὀφειλομένην διὰ τῶν γραμμάτων ἀποδιδόντες ὁμιλίαν, καὶ σε παρακαλοῦμεν τὴν παροῦσαν ἐκ τῆς ἐκκλησίας τῆς καὶ τοῦ ἀποστόλου ποιήσασθαι σπουδήν. οἶδα γὰρ ἡλίκος ὅστις ὁ μισθὸς ἐκκλησίας πονουμένοις χάριν ὀρέγεται, καὶ παρὰ χεῖρα τοσαύτην εἰς γαλήνην μεταθεῖναι, καὶ πόλεμον ὅτῳ σφοδρὸν καταλῦσαι, καὶ ταῦτα οὐχ ὡς διομόροις ὑμᾶς τῆς πρὸς ἡμᾶς ἐκκλησίας παρακαλοῦμεν (καὶ γὰρ καὶ παρὰ τῶν ἡμετέρων γραμμάτων τὰ πρὸς ὑμᾶς αὐτοὶ πεποιήκατε) ἀλλ' ἐπεὶ οὐδέπω τὰ δεινὰ λέλυται, ἀλλὰ καὶ ἀκμάζει, ἀξιοῦμεν ὑμᾶς μὴ ἀπαπεσεῖν, μηδὲ παρακαθῆσαι· ἀλλ' ἕως ἂν ἐθέλῃ τὰ ἕλκη τὸ σῶμα τῆς ἐκκλησίας ζωστεῖσθαι, καὶ τὰ πρὸς ὑμᾶς φάρμακα ἐπιθεῖναι. καὶ γὰρ ὅσῳ μὴ πλέονων πόνων ἀνύει τὰ παρακείμενα, τοσούτῳ πλείων ὑμῖν κεῖσεται καὶ ὁ μισθός. χ. πεμπτ. χ. μόνει

ιϛ. ΗΣΥ-

εἰ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς θυσιελιζόμεθα· ἵνα ἡ σὲ ἑρημία καθήμενοι, πολλῷ σὲ τιθῆνι καρπωσώμεθα τὴν ἀθάκλησιν.

4. ΕΥΘΥΜΙΩ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΩ.

Μηδὲν ὑμᾶς λυπείτω ὃ τῆς χολῆς ἐξεβάλ· ἀλλ' ἐπιστρώτης ὅσον ἡ σὲ τιθῆνι ἐδίξαθε ☧ μαθόν, ἡ πῶς αὔξεται τὰ τῶν τιφθώνυμῶν, χαίρετε ἡ εὐφραίνεσθε ἐπὶ τῶν παθημάτων τούτων ἡ τῶν ἐπιβουλῶν. πολλῷ γὰρ ὑμῖν ζημιώδη τὰ τοιαῦτα τῷ σὲ τοῖς εὐσχήμοις ἐμπορείαι, ἡ λαμπροτέρους ποιῆ, ἡ μείζονα καθίστησι τὰ βραβεῖα. Στενὴ γὰρ καὶ τεθλιμμένη ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ζωήν. Ἐκ ἡμῶν ἢ ζωὴ ἐπιτέλλει τὰ ὠφέλιμα τῆς ὑγιείας τῆς σῆς μὴ κατέχει. οἶδα γὰρ ὅπως σου δεδέμεθα τῇ ἀγάπῃ, ἐκ πῶς, ὅταν περ λύω, ὅτι διαφοίας σε ἀποφέρω, ἀεί σου θερμὸς ἐραστὴς, πῶ ἢ πολλῷ θερμότερος, ὅσῳ ἡ λαμπροτέρους ἀπὸ τῶν παθημάτων γίνεται.

Ματθ. ζ. ιδ.

τροφὸς

42. ΕΥΛΟΓΙΩ ΕΠΙΣΚΟΠΩ.

Ημᾶς καὶ ποτὲ αὐτοὺς ἀφικόμεθα τῆς οἰκουμένης ταύτης ἐκάπας, ἐπλαθόμεθα σου τῆς ἀγάπης οὐ δυνάμεθα, ἀλλὰ πάντα χαρὰ ἀποφέροντες ἄπιμεν· οὕτως ἡμᾶς ἐφίλες ἡ ἐκράτησε, διαστατά μου τιμιώτατε ἡ βλαβέστατε. ἐπεὶ ἡ νῦν ἐν Κουκουσῷ καθήμενοι, ὧν πάσης τῆς καθ' ἡμᾶς οἰκουμένης ἐρημοτάτῳ χωρίῳ, ἡ παυόμεθα διϊσχυρὰ τὴν ἐνστότητα, τὴν γλυκύτητα, τὴν τῶν ὕπνων ἐπιείκειαν, ὃ γλύκισμα τῆς ἀληθείας, ὃ πεπυρωμένον, ὃ σφοδρόν, ☧ ζῆλον ☧ φλογὸς σφοδρότερον, τὴν ἀμίλλαν ἅπασαν σου ἀρετὴν διαλογιζόμενοι, καὶ τῷ λογισμῷ τούτῳ τῇ μνήμῃ ἐντυφώττες, καὶ ποτὲ ἀπόντας αἰσχυνόμενοι ὃ στρῶσαι σου τῆς γνώμης, ὃ ἀπείρεσιον, ὅπερ ἐπιδείκνυσι ποτὲ σὺν πολεμήσαι ταῖς ἐκκλησίαις, καὶ τοσούτων σκυμάλων τὸν οἰκουμένον ἐμπλήσαντας. Εἰ καὶ τὰ μάλιστα τῶν οὐ δεῖται τῆς ἡμετέρας γλώττης. σάλπιγξ γὰρ λαμπροτέρα αὐτὸς πᾶσι τοῖς ☧ ἀπανταχοῦ, καὶ πορρωτάτω οὖσι, δι' ὧν ἔργων αὐτῶν διέβησας. ἐπεὶ τούτων χάριν ὀμολογοῦμεν, * θαυμάζομεν καὶ μακαρίζομεν ☧ αὐτὸν ποθούμενοι ζῆλον ἐπιδεικνύμενον. σὺν γὰρ ἴσον ἐστὶ τῷ ῥοπὴν τῶν πραγμάτων φερομένων ὀρθότητα ἐπιδείκνυσθαι, καὶ πολλῶν ὄντων τῶν ἐπιχρωμένων" καταδῦσαι τὰς ἐκκλησίας, μηδὲν ἐκφύγειν ποθαλογίζεσθαι, ἀλλὰ μέσην ἀκλινῆ, τούτους ἀπερεφέμενον μὴ τῆς ποθούσης διϊσχύσεως. οὐ γὰρ μικρὰ αὐτὴ, ἀλλὰ καὶ σφόδρα μεγίστη τῶν κακῶν διόρθωσις. ὅτι ἢ τῆς σῆς βλαβείας ὅταν διαχειμένης, πάντες ☧ μὴ τῷ Παλαιστίνῃ χώρᾳ μᾶλλον τιμιώτατοι καὶ εὐλαβέστατοι ἐπίσκοποι ἔφονται σου τοῖς ἴχνεσιν, οὐδέποτε οἴμαι ἀμφιβάλλειν. οἶδα γὰρ σαφῶς, ὅτι σὲ τοῖς τοιούτοις καθορθώμασιν, ὥσπερ σῶμα σεσηκὸς καφθῇ, ὅπως αὐτὸς τῇ γλυκύτητί σου τῆς ἀγάπης ζωπυρήσας, καὶ ζωοδιδάσκαλος προσκαθίσας· ὅπερ καὶ τοῦτο μέγιστον δεῖγμα τῆς σῆς ἀρετῆς.

μακαρίζομεν, ζ. κατάλυσιν

43. ΗΣΥΧΙΩ.

λοιπὸν

Ημᾶς "ἐπιθυμοῦμεν καὶ προθύμως σε θαλάσσαθαι, καὶ τῆς γλυκείας καὶ ἡδίστης σου ἀπολαῦσαι συνουσίας. ἀλλ' ὅπῃ τοῦτο ἐργῶδες καὶ δι' τὴν τῆς ὁδοῦ δυσκολίαν, καὶ δι' τὴν τῶν πραγμάτων ἀργολίαν, ἡ τὴν τοῦ σώματος ἀσθένειαν, τὴν ἀπὸ τῶν χειμάτων ζητοῦμεν ποθάκλησιν, ἵν' ὅτι σώματος ἀρρωστία, ὅτι ὁδοῦ τραχύτης διακωλύσαι δυνάται. δίδου ἢ τὴν χάριν ταύτην ἡμῖν κάφιον ποιῆσαι καὶ δυσπαρξῆ, καὶ

πολλῷ

τα ὑ ἡμῖν ωφελιωτάτην τῦτο. χρείζου δὴ ταύτιω ἡμῖν τιὼ χάριν, ἵνα ὑ ὲν ἐρημία τοσαύτη χαθημθοι, πολλιὼ ὲντεῦθεν καρπωσώμεθα τιὼ ωδάκλησιν.

ωϛ. ΕΥΗΘΙΩ.

ΕΙ χὴ τῳ σώματι χεχωρίσμθά σε τῆς βύθμείας, ἀλλὰ τῇ ἀγάπῃ Ϛωδεδέμεθά σε τῇ ψυχῇ. τοιαῦτα ὲνέχυρα φιλίας ἡμῖν ὲαπέθου, πολλιὼ ωφὲ ἡμᾶς τιὼ θεραπείαν χὴ τιὼ διάθεσιν ὑπὲρ ὧν ἐξάμθνος αὐτόθι. ὅθεν τῦτο ὑπουπτερ δὴ ἀφιχώμεθα, οὐ παυόμθα χάριτας ὁμολογθῶντες τῇ βύθμείᾳ τῇ σῇ, χὴ σι ωδακαλοῦμθν Ϛωεχῶς ἡμῖν χὴ αὖθις ὑπιστέλλειν, χὴ τὰ ωφὲ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς βύαγγελίζεσθαι. ἡμεῖς γὰρ τιὼ ὁδὸν ἅπασαν ἀωεχθμώως χὴ μὴ ἀσφαλείας ὅθεν ἐν τῇ Κυκλάδι ὅθατρίβομθ, ὲντυφῶντες τῇ ἡσυχίᾳ τῦ χωρίου χὴ τῇ ἀωεχθμοσύνῃ, χὴ πολλῆς ὲπολαύοντες θεραπείας τε χὴ βύτοίας. ἵν' οὖν χὴ ωφὲ τῆς ῥώσεως τῆς ὑμετέρας μεμθαίοντες βύφεγκώμθα, πυχνὰ χὴ Ϛωεχῆ πέμπειν ἡμῖν τὰ γράμματα ασσύδασιν βύαγγελίζόμθα ὑμῖν τὰ ωφὲ τῆς ὑγιείας σε, χὴ τῦ οἴκε σε πάντος. οὕτω γὰρ μείζω ὲντεῦθεν καρπωσόμθα τιὼ παρόκλησιν. χ. ἡμᾶς

ωη. ΕΥΘΑΛΙΑ.

ΚΑν ἐλάττοις δέχωμαι ὑπὲρ ὧν ἐπιστολὰς ωδὰ τῆς χοσμιότητος τῆς σῆς, ὧ αὖϛ πέμπω ωφὸς τιὼ Ϛιὼ ἐμμέλειαν, οὐκ ἀποχήσομαι Ϛωεχῶς γράφων. ἐμαυτῷ γὰρ χαρίζομαι τῦτο ποιῶν, ωφὸς ψυχιὼ οὕτω νησίου ωφὲ ἡμᾶς ὅθακειμθίλιω ὑ θερμῶς, Ϛωεχῶς ὑπιστέλλων. ωλιὼ δὲ ὅθ' σφόδρα ἡμῖν ωφὲασσύδασεν μεμθαίειν ὲν πίσιν " ὁρμᾷ τὰ σά, Ϛωεχῶς ὑ γράμμ' ὑπιθυμῶμθν ἀπολαύειν · ἵνα μεμθαίωμθν διὰωεχῶς, ὅπερ ὑπιθυμῶμθν, ὅτι ὲν βύθυμία ὑ ἀσφαλεία ὅθάγῃς πολλῆ. τύτων γὰρ ἀπολαύουσα, ὅτι πολλιὼ ποιῇ τῆς ψυχῆς τῆς σῆς ὑπιμέλειαν, ὑ τῦ βιωτικῦ ὐαφορῶσα, τιὼ εἰς ⓦ ὑεκατὸν ὁδὸν βαδίζεις, ὅτὲν οἴμην ὅθ' ἀμφιβάλλειν. οἶδα γὰρ σε τῆς ψυχῆς ὃ βύθμ's, ὑ ἐλθθεῖν, ὑ ἀωεχθμοσύνης γέμει, ὑ τῦ βιωτικῦ ἀπηλλαγμθίου φερτίδων. ὲννοοῦσα τοίνιω ἡλίκα ἡμῖν χρείζη τῦτο ποιῦσα, ἰσίκα δὴ δέῃ, ὑ δύνατόν ἡ, Ϛωεχῶς ἡμῖν ὑπιστέλλειν, καθάπερ ωφειρήκαμθν, ωδακλήθη· ὥϛε πολλιὼ ἡμᾶς ὑ ὲντεῦθεν τῆς ἐρημίας ταύτης, ὲν ἧ ὅθατρίβομθν, λαβεῖν ωδάμθθαν. τὰ γὰρ ὑμῶν τῦ ἀγαπῶντων ἡμᾶς γράμματα, ὅταν Ϛωεχῶς φέρηται ωφὸς ἡμᾶς, τὰ ωφὲ τῆς ὑγιείας ὑμῶν δηλοιῦται, ὑ τῆς τυχύσης ἡμᾶς ἐμπίπλησιν βύφεγκώμης, ἀλλὰ τοσαύτιω ἡμῖν ἐμποιεῖ τιὼ ἡδονιὼ, ὡς μηδὲ μικρὰν αἴθησιν τῆς ἐρημίας ταύτης, ὲν ἧ ὅθατρίβομθν, λαμβάνειν.

πθ. ΕΥΘΑΛΙΑ.

Σφόδρα νησίας ὑ θερμῆς ἀγάπης αἰακέχεως αἱ σε τὰ γράμματα, Ϭιλίκρινῶς χὴ " ἀδόλω ὅθαθέσεως. ὅθὰ ταῦτά σοι πολλὰς χάριτας ὁμολογθῶμθν, ὑ ὅτι γράφεις, ὲ ὅτι τῆς νησίας σε φιλίας τῆς ωφὲ ἡμᾶς μέγιστον δεῖγμα ὲνφέρεις. ὁ Θεός σοι ⓦ μισθὸν λῶ τῆς τοιαύτης ὅθαθέσεως ὑ ὲταῦθ, ὑ ὲν ᾧ μέλλοντι αἰῶνι, ὑ πιχίσιέ σε ὑ φερυπόσιε, χὴ ὲ πάσῃ καταπόσιεν ἀσφαλεία ὑ βύθυμία. οἶδα γὰρ ὑ αὐτὴ, κυεία μὲν χρημωπάτη, ὡς οὐ μικρὰν ἡμῖν βύφεγκώμην φέρει, ὲ ταῦτα ὲν ἐρημία καθημθύοις, ὃ Ϛωεχῶς ἀκύειν χ' ῥοῦν σοι τὰ ωφάγματα φέρεσθαι. ταῦτα δὴ δήλου σωεχῶς ἡμῖν, ὑ μὴ ὅθαλίπῃς ωφὶ χ. ἀδόλω

εἰ

τέλειον ὤκνησε καὶ ἀπιτιμήσῃ, καὶ μάρτυς καὶ μάρτυρων ὁ κωφὸς ὅδε· ὑμεῖς ⓐ νόμοις πατέρων ⓒ θεσμοῖς παραβαθῆσι καὶ ἱερωσυνῃ ἐπηρεαζομένῃ καὶ παρανομουμένῃ παρεσκάντες, καὶ τοσαῦτα παθόντες ὑπὲρ ἀληθείας καὶ τῆς λύσαι συκοφαντίας διαιρμώτους ὄντως, ἐνοήσατε ἡλίκων λήψεσθε τὴν ἀμοιβήν. Οὐκ ἔξεστί σοι ἔχειν τὴν γυναῖκα Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ σου, Matth 14. 4.
Εἶπε τότε ὁ Ἰωάννης ἐκ φύσεως καὶ ὑψηλὸς ἀνὴρ, καὶ ἤρκεσεν αὐτῷ πρὸς παῤῥησίαν ἄφατον. Εἶπατε καὶ ὑμεῖς· προσκειται ἡμῖν τὰ σώματα κολάσεσι, τιμωρίαις, βασάνοις· διάλυσις, δαπάνη, ζημία, εἰ βούλει· συκοφαντῆσαι δὲ οὐ φέρομεν, ἀλλ' ἀποθνήσκειν μελετῶμεν. ἀλλ' οὐκ ἀπιτιμήσεται· ἀλλ' ἐπὶ πολλῷ χαλεπώτερα πεπόνθατε. καὶ γὰρ ἔστιν ἴσον ἐν βραχίᾳ καιρῷ ἐφῆναι κεφαλὴν ἀποθανεῖν, καὶ τοσαύτας ἐπὶ τοσούτῳ χρόνῳ παλαίειν ὀδύναις, φόβοις, ἀπειλαῖς, δεσμωτηρίοις, δημίων χερσὶ, συκοφαντῶν διαιρμώτοις γλώσσαις, ὀνείδεσι, λοιδορίαις, σκώμμασι. ⓒ γὰρ καὶ τοῦτο μέγιστον ἄθλων εἶδος, καὶ τιθησιν αὐτὰ ἐν τάξει μεγάλων ἀγώνων ὁ μακάριος Παῦλος ὅταν λέγῃ· Ἀναμιμνήσκεσθε δὲ τὰς πρότερον Heb 10. 32.
ἡμέρας, ἐν αἷς φωτισθέντες πολλὴν ἄθλησιν ὑπεμείνατε παθημάτων. Εἶτα λέγων τὴν ἄθλησιν, τοῦτο ἔθηκεν ὅτως εἰ εἶπεν ὁ μακάριος Παῦλος· Τοῦτο μὲν ὀνείδεσι καὶ θλίψεσι θεατριζόμενοι, τοῦτο δὲ κοινωνοὶ τῶν ὡς παρόντων γινόμενοι. Εἰ δὲ ⓐ κοινωνήσαντες ἤθλησαν, πολλῷ μᾶλλον ⓐ ὑπομείνοντες. οὐδὲ γὰρ ἕνα καὶ δύο καὶ τρεῖς, ἀλλὰ πολλοὺς ὑπομεμενήκατε θανάτους τῇ γνώμῃ, εἰ καὶ μὴ τῇ πείρᾳ. χαίρετε τοίνυν καὶ σκιρτήσατε. τοῦτο γὰρ ὁ τῶν ἐρημιῶν δεσπότης ἐκέλευσεν, μὴ μόνον μὴ ἀλγεῖν, μηδὲ καταπίπτειν, ἀλλὰ καὶ σκιρτᾶν καὶ ἅλλεσθαι, ὅταν ὅ ὄνομα ὑμῶν ὡς πονηρὸν ἐκβάλλωσιν. Εἰ δὲ ὅτι συκοφαντίᾳ Luke 6. 23.
χαίρειν δεῖ, ὅταν καὶ τοσαῦται περὶς τὴν συκοφαντίᾳ πληγαὶ, βάσανοι, ξίφη ἠκονημένα, δεσμωτήρια, ἀλύσεις, ἀπαγωγαὶ,* ἐξόδων εἶφη τοσαῦται, ἐνοήσατε ἡλίκος ὁ μισθὸς, ποῦ χορηγοῦνται τὰ τῆς ἀμοιβῆς. χαίρετε τοίνυν, σκιρτᾶτε, ἀνδρίζεσθε, κραταιοῦσθε, ἐνοήσατε πόσους ἠλεήσατε δι' ὧν ἐπάθετε, πόσων φρονήματα ἀνεκτήσατε, πόσους ἐκκεκέντατε καλυδωνίους, οὐχὶ πρόβατα, ἀλλὰ δὲ ἀπόστολους, καὶ διὰ τῆς ὄψεως ὧν ὑπομεμενήκατε, ἀλλὰ δὲ διὰ τῆς ἀκοῆς μόνης δὲ οὐ παῤῥησίαν τὰ μέγιστα ὠφελήσαντες, ζημιοῦσι ἐκεῖνο μᾶλλον φέρετε δ' ἀποστολικόν, Οτι οὐκ ἄξια τὰ παθήματα τοῦ νῦν καιροῦ πρὸς τὴν μέλλουσαν δόξαν ἀποκαλυφθῆναι εἰς ἡμᾶς. πρόσδοκᾶτε δὲ καὶ τὸν ζαχίσιον τῶν πειρασμῶν λύσιν καὶ τελείαν ἀπαλλαγὴν, καὶ εὔχεσθε ζημιοῦσι ὑπὲρ ἡμῶν. Εἰ γὰρ καὶ πολλῷ διωκίσμεθα ὑμῶν ὧ μήκει τῆς ὁδοῦ, καὶ ὅτι πολλοῦ ἐχωρίσθημεν ὑμῶν χρόνου, ἀλλ' ὡς πρόντες καὶ ζῶντες ὑμῖν, ὅτως ὑμᾶς πρεσβευσόμεθα, ὅτως ὑμῶν ἑκάστου τὴν φιλίαν καταφιλοσοφήσομεν κεφαλήν, ὑπὲρ αἷς χεροὶ * στεφανίζας δεχόμενοι, καὶ μέγιστον καὶ σὺν τοῦτο πρεσβεύοντες ἡμῖν ἔσεσθαι κέρδος ἀπὸ τῆς πολλῆς πρὸς ὑμᾶς ἀγάπης. Εἰ γὰρ σὺν ἀγαπῶντας ὑμᾶς πολλοῦ διαμένειν δεῖ τὸν μισθὸν, ἐνοήσατε ἡλίκα ὑμῖν τὰ τῆς ἀντιδόσεως τοῖς ἐν τοσούτοις διαλάμψασιν ἀγῶσι.

ΟΓ. ΕΡΚΟΥΛΙΩ.

ΜΗ χάμνε ζητῶν ἀπολογίαν τῆς μακρᾶς σιγῆς, δίκαιόν μοι φαινόμενον καὶ μεγαλοφρεπέστατε, καὶ ὅτι τὸν ἀσθένη τῶν γραμματοφόρων καταφεύγων. ἡμεῖς γὰρ καὶ γράφοντός σου καὶ σιγῶντος ἀκίνητον τὸν πρὸς τῆς ἀγάπης σου φῶτα ἔχομεν, καὶ διὰ τῶν ἔργων ἐπιδείξω ὅτω σαφῶς, ὡς πᾶσαν εἰδέναι τὴν πόλιν ⓦ θερμὸν ἡμῶν ⓒ μανικὸν ἔρωτα. πόλιν δὲ καὶ ὅτε διαμένομεν σφόδρα ὑπομένομεν ζωγραφῆς δίχεσθαι γράμματα παρὰ τῆς σῆς φαιδρότητος, τὰ περὶ τῆς ὑγιείας δηλοῦντα τῆς σῆς. ὥσπερ γὰρ αὐγὴ μετίσιν ἔχει παραφυλακὴ τοσούτου χωρισμοῦ ὁ περὶ τῆς ὑγιείας τῆς ἡμετέρας μεμαθήκεν (καὶ οἶδα ἡλίκον τοῦτο αὐδρὶ φιλεῖν ὑπισχνοῦμαι, ὅπερ καὶ φιλεῖν οἶδα καλῶς) ὅτω

τω

οἵοντε ἦ, ταῦτα καὶ πρεσβῦσαι καὶ εἰπεῖν ἀσυδάσαντε, ἵνα ὁ κατέχει κλυδώνιον καταστείλαι δυνήσητε. μάλιστα μὲν γὰρ ἐς αὐτὸν ἀσυδαζόντων ὑμῶν· εἰ δὲ ἄρα μηδὲν ἤνοιτο πλέον, τῆς προθυμίας καὶ τῆς γνώμης ἕξετε πρὸς τὸν φιλανθρώπου Θεοῦ ⟨Ϟ⟩ μισθόν.

πδ. ΤΟΙΣ ΑΠΟ ΔΥΣΕΩΣ ΕΠΙΣΚΟΠΟΙΣ.

χ. Κυριακῷ, Δημητρίῳ, Παλλαδίῳ, Εὐλογίῳ ἐπισκόποις

Μακάριοι καὶ τρισμακάριοι, καὶ πολλάκις τοῦτο ὑμᾶς, τῶν κακῶν τούτων ἱδρωτῶν καὶ ἀγώνων, τῶν μόχθων καὶ πόνων, καὶ τῶν κινδύνων, ὧν ὑπὲρ τῶν ἐκκλησιῶν τῶν κατὰ τὴν οἰκουμένην" κεκινδύνευκατε, λαμπροὶ μὲν ἐν γῇ, λαμπροὶ δὲ ἐν οὐρανοῖς διὰ τούτων ἡγούμενοι. καὶ γὰρ δαίμονες πάντες ⟨Ⓐ⟩ ὅσοι ἔχοντες αἰσχηρύνοισιν ὑμᾶς, στέφανοσιν, ἐκπλήττόμενοι τὴν" αὐτοπάθειαν ὑμῶν, τὴν ἀνδρείαν, τὴν καρτερίαν, τὴν προσεδρίαν· ὅ τι φιλόθεος Θεὸς, ὁ μείζονας ἐκ πολλοῦ τὰ βραβεῖα τοῖς ἀεὶ τῶν πόνων τῶν ἀμοιβὰς, τοσούτοις ἀμείψηται ἀγαθοῖς, ὅσοις ἀμείβεσθαι Θεῷ πρέπει τὸν οὕτω γενναίως ἀγωνιζομένους ὑπὲρ τῆς κατὰ τὴν οἰκουμένην εἰρήνης ἅπασαν. Διὰ τοῦτο καὶ ἡμᾶς οὐ παυόμεθα μακαρίζοντες ὑμᾶς, ἐντυφόντες ὑμῶν τῇ μνήμῃ, διὰ πολλὰς ἀφορμὰς ὅπου διαφέροντες, εἰ καὶ πολλῷ διαχέομεθα τῷ τῆς ὁδοῦ μήκει. ὁ μὲν οὖν πρωτάτος Κυριακὸς ὁ ἀρχιεπίσκοπος οὐκ ἠδυνήθη τῶν ἐκπλεύσαι διὰ τὸ πολλῷ καταπεπονῆσθαι πόνῳ· ⟨Ⓐ⟩ μὰ τοι κύριοί μου, ὁ θαυμασιώτατος πρεσβύτερος Ἰωάννης, καὶ ὁ πρωτόπαπας Παῦλος ὁ Διάκονος, ἐλαφρόμοιροι πάντα ἦλθον, ⟨Ϟ⟩ μηδαμοῦ ἔσεσθαι, μηδὲ λαθεῖν ἔχοντες, ἀναγκαῖοι εἰσόμενοι καταλαβεῖν ὑμᾶς τὴν ἀγάπησιν, ⟨Ϟ⟩ αὐτοὶ μὲν ὑμᾶς εἶδον. δοξάζομαι τοίνυν αὐτοῦ μὴ ἀγάπης, τὴν πρέπουσαν ὑμῖν εὔνοιαν πρὸς αὐτὸν ὅτι δικαίαν.

πε. ΤΟΙΣ ΕΝΚΕΚΛΕΙΣΜΕΝΟΙΣ ΕΠΙΣΚΟΠΟΙΣ, πρεσβυτέροις τε καὶ Διακόνοις.

Μακάριοι τοῦ δεσμωτηρίου, ⟨Ϟ⟩ τῆς ἀλύσεως, καὶ τῆς τῶν δεσμῶν ἀποθέσεως, ὑμᾶς μακάριοι, καὶ τρισμακάριοι, καὶ πολλάκις τοῦτο· * πᾶσαι αἰρετίσασθε τὴν οἰκουμένην τῷ πρὸς ὑμᾶς φίλτρῳ· ἔφασας ὑμῶν καὶ τοῦ πόρρωθεν οἵας πεποίηκατε· πόντοι καὶ γῆς καὶ θαλάττης ἄδηται ὑμῶν τὰ κατορθώματα, ἡ ἀνδρεία, ἡ ἀπερίτρεπτος γνώμη, ὁ ἀδούλωτος φρόνημα. οὐδὲν ὑμᾶς" κατέπληξε τῶν δοκούντων εἶναι φοβερῶν· ὁ δικαστήριον, ὁ δήμιος, οὐ βασάνων τιμάδες, οὐκ ἀπειλαὶ μυρίων γέμουσαι θανάτων, ὁ δικαστὴς πῦρ ἀπὸ τοῦ στόματος ἀφιείς, οὐκ ἐχθροὶ" ἥκοντες σὺν ὁδοῖς, καὶ μυρία εἰδὼς κακοῦντες ὅπου βουλῆς, οὐ συκοφάντου τοσαῦται, οὐκ ἀνάγκαι τοσαῦται, οὐκ ἀνάγκαι κατηγορίαι, ὁ θάνατος ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν καθ' ἑκάστην ἡμέραν φαινόμενος· ἀλλ' ἤρκεσεν ὑμῖν εἰς πρόκλησιν τὴν ἡμετέραν ἡ ἀποθέσις. διὰ ταῦτα φοβεροὶ μὲν πάντες ὑμᾶς στέφανοσιν καὶ ἀνακηρύττουσιν, οὐ φίλοι μόνον, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ ⟨Ⓐ⟩ ἐχθροὶ" καὶ ταῦτα κατασκευάζοντες· εἰ καὶ μὴ φοβεροὶ, κἄν τις αὐτῶν ἀπαπτύξεται τὸ ζωοδὸς, πολὺ καὶ παρ' ἐκείνοις ὑμῶν εὑρήσει τὸ θαῦμα. τοιοῦτον γὰρ ἀρετή· καὶ παρὰ τοῖς πολεμοῦσιν" αὐτὴν θαυμάζεται. τοιοῦτον κακία· καὶ παρὰ τοῖς μετιοῦσιν αὐτὴν κατανώσκεται. καὶ τί μὲν ἐν ταῦτα πιαῦτα· τί δὲ ἐν ἀφανοῖς τὰς παρησίας) λόγος; ἐπέγραψαν ὑμῶν τὰ ὀνόματα ἐν βίβλῳ ζωῆς, μετὰ τῶν ἁγίων καὶ ἀριθμεῖσθε μυρίων. οἶδα ταῦτα ἐγὼ σαφῶς, οὐκ εἰς ⟨Ϟ⟩ ἀφανοῦς ἀκούσας, ἀλλὰ ἀπὸ τῶν θείων αὐτὰ μαθὼν γραφῶν. Εἰ γὰρ ὁ γάμος παρομοιοῦται βασιλείᾳ, ⟨Ϟ⟩ μηδὲν διαφθοῦσαν δυνηθεὶς τὴν παρανομίαν, ἀλλ' ἐλέγξας αὐτὴν μόνον, ὁ τῆς τειρεσίας καιρὸς, ὁ τῆς ἐρήμου πολίτης, ὅπου δὴ τοῦτο ὁ δεσμωτήριον

χ. κινδυνεύσατε

χ. εὐχόμενοι

χ. κατέπληξε

χ. καταθέμενοι

χ. οἱ

χ. αὐτῇ

φερόντων τῇ ἐκκλησίᾳ πεποίηκε. ὅσῳ γὰρ τοῖς ταπεινοτέροις ἄπαντα μείζονα τὰ κρίματα, τοσούτῳ καὶ ὑμῖν πλείων ὁ μισθὸς τοσαύτῃ κεχρημένοις ἐπιεικείᾳ καὶ συγγνώμῃ ἀπαυδᾶν εἰς διόρθωσιν τῶν κακῶν παρ' ἑτέρων μεμφομένους. καὶ βουλόμεθα μὲν καὶ πρόντες τῷ πρέσωπον ζωντυχεῖν ὑμῶν τῇ βλαβείᾳ. ὅπερ ἂν τοῦτο ἀφηρημένα ἀπὸ τῆς τοῦ ὄχλου διαγνοίης, ἐν ᾧ ποτε δὲ μόλις ὀπτυχόντες τὸ πρὸς ὑμᾶς ἀφικνούμενον, τὸ κυρίου μὲν τὸ πιωτάτου δὲ βλαβερώτατον ἀρεσθυτέρου, διεπεμψάμεθα ταυτὶ τὰ γράμματα, τοῦτο ὀφειλομένην ὑμῖν ἀποδιδόντες πρόσρησιν, καὶ βλέποντες ὑμῶν οὐκ ἐπὶ τοῖς παρελθοῦσιν, οὐκ ἐπὶ τοῖς νῦν, οὐκ ἐπὶ τὴν ἀληθινὴν τῆς διορθώσεως τῶν κακῶν. καὶ γὰρ μηδὲν ἡμῖν πλέον, ὑμᾶς ὑμέτερον πεποιήκατε. διὸ καὶ ἀπηρτισμένον ἔχετε παρὰ τοῦ φιλανθρώπου Θεοῦ μισθόν, τοσαύτῃ καὶ σπουδῇ καὶ προθυμίᾳ πρὸς τὰ κακῶς γεγραμμένα ἰάσασθαι διὰ πάντος ζηλωσάμενοι τὸ ζῆσαι.

ρϟ. ΕΠΙΣΚΟΠΟΙΣ ΚΑΙ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΙΣ ΤΟΙΣ ἐν τῇ φυλακῇ.

Δεσμωτήριον οἰκεῖτε καὶ ἄλυσιν περικεῖσθε, καὶ μετὰ τῶν αὐχμούντων καὶ ῥυπώντων ἐτὲ καθεκλεισμένοι· καὶ τί αὖ γλυκύτερον ὑμῶν, τούτων ἕνεκεν; τί γὰρ τοιοῦτον στέφανος χρυσοῦς κεφαλῇ περικείμενος, οἷς ἅλυσις δεξιᾷ περιπλεκομένη διὰ Χριστὸν Θεόν; τί δὲ τοιοῦτον οἰκία περιφανεῖς καὶ μεγάλας, οἷς δεσμωτήριον ζόφου καὶ ῥύπου γέμει, καὶ πολλῆς τῆς ἀηδίας, καὶ τῆς θλίψεως διὰ τὴν αὐτὴν κατοίκησιν; διὰ ταῦτα σκιρτᾶτε, ἀγάλλεσθε, στεφανοῦσθε, χορεύετε· ὅτι πολλῆς ἐμπορείας ὑμῖν κατάστασις τὰ συμβαίνοντα λυπηρά. τοῦτο αὐτοῖς ἀμήτον περιαφανὲς ἄφατον· τοῦτο παλαίσματα νικῶν ἔχοντα καὶ βραβεῖα· τοῦτο πλοῦς ἐμπορείαν πολλὴν περιέχειν. ταῦτ' οὖν ἅπαντα αἱδεσιμώτατοι, κύριοί μου πιμιώτατοι καὶ βλαβέστατοι, χαίρετε, εὐφραίνεσθε, μὴ διαλείπητε τῷ Θεῷ τὸ πᾶσι δεξάζοντες, καὶ χειρίας τῷ διαβόλῳ διδόντες πληγάς, καὶ πολλὴν ἐκδύεις τοῖς θεσπεσίοις περιαποτιθέμενοι τὴν ἀμοιβήν. οὐ γὰρ ἄξια τὰ παθήματα τοῦ νῦν χαιροῦ πρὸς τὴν μέλλουσαν δόξαν ἀποκαλύπτεσθαι εἰς ὑμᾶς. χαίρετε δὲ καὶ ἡμῖν συνεχῶς. σφόδρα γὰρ ὀπτεύομεν γράμματα δέχεσθαι παρὰ σοῦ δεσπότου διὰ τὸν Θεὸν διετελῶν, τὰ παθήματα ὑμῶν ἀπαγγέλλοντα· καὶ πολλὴν ἀπεύδει καὶ ὁ ἀλλοτρία διατείνοντες καρπωσόμεθα τὴν παράκλησιν.

ρϠ. ΤΟΙΣ ΕΝ ΧΑΛΚΗΔΟΝΙ ΕΓΚΕΚΛΕΙΣΜΕΝΟΙΣ ἐπισκόποις καὶ πρεσβυτέροις.

Μακάριοι καὶ τρὶς δεσμῶν ὑμεῖς, καὶ τῆς γνώμης, ὧν ἕνεκα φέρετε τὰ δεσμά, ἀποστολικὴν ἀνδρείαν ἐπιδεικνύμενοι· ἐπεὶ καὶ ἄκοντες μαστιγούμενοι, καὶ ἐλαιοκόλπται, καὶ δεσμούμενοι, μετὰ πολλῆς ταῦτα ἔφερον τῆς ἡδονῆς· ἀλλὰ καὶ τὰ αὐτῷ ἐποίουν ἐπὶ ταῖς ἀλύσεσιν ὄντες, καὶ τὴν οἰκουμένην μεμιμοῦντο ἅπασαν. διὸ δὴ παρακαλῶ καὶ τὴν ὑμετέραν ἀγάπην μηδὲν ἐπτοῆσθαι διαπίστῳ, ἀλλ' ὅσῳ πλείων ἡ ὀδύνη ἐφ' οἷς πάσχετε, πλείονα καὶ τὴν προθυμίαν ἐπιδείκνυσθαι, καὶ καθ' ἑκάστην ἡμέραν μεμνῆσθαι τοῦ ὄχλου τὴν οἰκουμένην ἐκκλησιῶν, ὅπως δὴ γλυκυτάτη τις διόρθωσις προσοικοῦσα· μηδὲ ὀλιγώτητα ὑμῶν ἀποδύντες, καὶ ὃ προελάμενοι πάσχειν, ἐπὶ πλέον γλυκάζετε. διὸ οὖν γὰρ πάσχετε, μείζονα παρὰ τοῦ Θεοῦ παρρησίαν κτώμενοι, πλείονα δὲ δηλονότι ὅτι καὶ τὴν δυναμιν ἔξετε. χρήσασθε τοίνυν εἰς χαρὰν τῇ προθυμίᾳ, καὶ δι' ἑαυτῶν, καὶ δι' ἑτέρων, ὧν δὲ

οθ. ΕΠΙΣΚΟΠΟΙΣ ΕΛΘΟΥΣΙ [ΜΕΤΑ ΤΩΝ] ΑΠΟ τῆς δύσεως ἐλθόντων.

ΕΘαυμάσαμεν ὑμῶν τὴν ἔμπροσθεν ῥᾳθυμίαν τε καὶ ἀπραγμοσύνην, ἕως ὑπὲρ τῆς τῶν ἐκκλησιῶν συμφερόντων ἐπεδείξασθε. ἐπειδὴ δὲ καὶ μακρὰν οὕτως ἀποδημίαν προσεδοκήσατε, καὶ πόλεμον ἄφνω ἐκβαλόντες μετὰ τῆς προσηκούσης ὑμῖν ἀνδρείας τοσαύτην ὁδὸν ἐτελέσατε, οὐχ ὡς ἔτυχε καὶ ἁπλῶς τῶν ὑμᾶς ἐκπλησσόντων, καὶ θηρεύοντες οὐ διαλιμπάνομεν καὶ διὰ γραμμάτων καὶ διὰ γραμμάτων· οὐχ ἡμεῖς μόνοι, ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ κατὰ τὴν οἰκουμένην θαυμάσονται, καὶ κήρυκες ὑμῶν γενήσονται διαπρυσίους τῆς γενναιότητος τὸ ἀκλινὲς καὶ θερμῆς ἀγάπης καὶ τῆς ἀνεκτρέπτου γνώμης· καὶ οὔτε ὁδοῦ μῆκος, οὔτε θαλασσῶν ἀποδημίας κωλύσουσι τὴν βαρυθυμίαν καὶ ἐπαρθεῖς ὑπὲρ τὸ δραμεῖν καὶ ἰδεῖν ὑμᾶς τοσαῦτα κατορθώματα. διὰ δὴ καὶ ὁ κύριος μου ὁ πρωτόθρονος καὶ βαλασσεύσας προσεύξεσθαι, καίπερ ἀδυνάτως κεχρημένος σώματι, πρῶτα ἐβούλετο παθεῖν ὑπὲρ ὧν ἀφῆλθεν καὶ τὸ κατ' ὄψιν ἀπολαῦσαι τῆς ὑμῶν ἀγάπης, καὶ ὅτι μεῖζον αἴρηται τὰ δεινά, προκαλεσάμενα μὴ κατισχῦσαι διορθουμένους αὐτά, ἀλλ' ἄξιον τῆς προσοιμίου ὑπάρξαι τὸ τέλος. ἴστι γὰρ ἡλίκος ὑμῖν ἔσται ὁ μισθὸς παρὰ τοῦ φιλανθρώπου Θεοῦ ὑπὲρ τοσούτων ἐκκλησιῶν παρεμπομένων πονουμένοις, καὶ πόλεσι πειθομένοις, ὥστε εἰς βύθιον αὐτὰς ὁρμίσαι λιμένα.

π. ΕΠΙΣΚΟΠΟΙΣ ΕΛΘΟΥΣΙ ΜΕΤΑ ΤΩΝ ΑΠΟ τῆς δύσεως.

ΚΑὶ τὰ ἔμπροσθεν δὲ τὴν πρώτην ὑμῶν γεγυμνασμένα μεγάλα, τὸ δικαίως καὶ εὐσεβῶς πολιτεύσασθαι ὑμᾶς ἀγωνάκτησιν ὑπὲρ τοσαύτας ἐκκλησίας καταλυθέντων κακῶν ἀγανακτῆσαι, τὸ συναλγῆσαι, τὸ μὴ μέχρι τούτου σχῆσαι μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰ πρὸς ἑαυτὸ αἰσθέσθαι πολὺ τούτου μείζονα καὶ τὸν ὑπὲρ τῶν γεγυμνασμένων προθυμίαν τὴν πρὸς τὰ ἀγάπης ὑμῶν, τὸ διαφθεῖραι ἕκαστον ὑμῶν οἰκεῖον, τὸ μακρὰν οὕτως ἀποδημίαν στῆσαι, τὸ διατρίβειν ἐπ' ἀλλοτρίας, καὶ ταῦτ' ἀπὸ τῆς μακρᾶς ἀποδημίας ἀναπαύσεως κρείττονας ὑπὲρ τῶν ταῖς ἐκκλησίαις συμφερόντων. διὰ ταῦτα ὑμῖν θηρευτὰς οὐ παυόμενα, θαυμάζοντες, μακαρίζοντες, ὅσους ἑαυτοῖς ὑπὲρ τούτων προσέθετε τοῦ φιλανθρώπου Θεοῦ προσαπέλαβεν ὑμᾶς μισθούς. ἡ δὲ οὔτε συγγενεῖαι ὑμῖν δυνατὸν νῦν ὑπὸ ἀξιοχρείας καταχωσθῆναι, ὅτι συνεχῶς ἐπιστέλλειν ὑμῖν οὐκ ἐγκόπτομαι διὰ πορρωτέρω γραμματοφόρων (εἰ γὰρ δεῖ, καὶ φάσας ἐπιμνησθῆναι γραμμάτων) καὶ κύριός μου καὶ πρωτόθρονος καὶ βαλασσεύσας προσεύξεσθαι καὶ ἀδελφὸς οἰκεῖος ἐρημόμενον ἐλθεῖν καὶ θεάσασθαι τὴν ἐκλεκτὴν ὑμῶν πρεσβυτέραν, καὶ αὐτὴν οἰκεῖον ἐρημόμενον ἐλθεῖν καὶ θεάσασθαι τὴν ὑμετέραν, παρεκαλέσαμεν, ὥστε καὶ τὴν πρὸς ὑμᾶς γραμμάτων ἐπιτυχεῖν, καὶ αὐτὴν καὶ τὸν υἱὸν τὸν ὑμέτερον ἀπολαῦσαι τῆς ἀγάπης τῆς ὑμετέρας. δεξάσθωσαν τοίνυν αὐτούς, ὡς ὑμῖν πρέπον ἐστίν, ὡς οἰκείους δὲ δεῖ, καὶ ἡμῖν δηλοῦν μὴ κατισχῦσι τὰ περὶ τῆς ὑγιείας τῆς ὑμετέρας. σφόδρα γὰρ ἡμῖν περιπόθητον τοῦτο μανθάνειν, καὶ οὐ μικρὰ τῆς ἐρημίας, εἰ μὴ καὶ πλείονα, τοῦτο ἡμῖν ἔσται παράκλησις.

σα. ΕΠΙΣΚΟΠΟΙΣ ΕΛΘΟΥΣΙ ΜΕΤΑ ΤΩΝ ΑΠΟ τῆς δύσεως.

ΧΑΙΡΕΙΝ ὑμῖν ἴσμεν πολλῷ τῆς τοσαύτης εὐτονίας καὶ σπουδῆς καὶ φερεγγύου καὶ τῆς πόθων καὶ τῆς ἱδρώτων, καὶ τῆς μακρᾶς ταύτης ἀποδημίας, ἕως ὑπὲρ τῆς συμφερόντων

λις ὁ παρελθὼν ἀνήλωθη χρόνος, καὶ ὅτι ὃ χεῖρον τῶν ἐναντιουμένων αὔξεται ἡ φιλονεικία, καὶ μείοσι τοσούτοις ἀνίαται) τὰ γεγωνῶς πρὸς ὑμᾶς μὴ διαλιπεῖν εἰς διόρθωσιν τῶν γεγενημένων εἰσφέρουσα. ὅσῳ γὰρ πλείων ἡ δυσκολία, τοσούτῳ μείζων ἐστὶ καὶ λαμπροτέρα ἔσται τῶν καλῶν τούτων ἀγώνων ὑμῖν ἡ ἀμοιβὴ παρὰ τοῦ φιλανθρώπου Θεοῦ.

οξ. ΕΠΙΣΚΟΠΟΙΣ ΕΛΘΟΥΣΙΝ ΑΠΟ ΤΗΣ ΔΥΣΕΩΣ.

ΟΥ μικρὰν ἔχομεν παραμυθίαν τῶν κατειληφότων τὰ ἐνταῦθα κακῶν, τῆς ὑμετέρας ἀνδρὸς ὁ μέγεθος. ἱκανὰ μὲν γὰρ ἡ παρ' ἐμοῦ γεγενημένα, ἡ ἀγρυπνία, καὶ ἡ ἀνδρεία, καὶ ἡ τοσαύτη φροντίς, πολλῷ ἡμῖν παραινεῖ τὴν παράκλησιν. ὁ δὴ καὶ ποιήσατε, ὃ μακρὰν ὄντως ἀποδημίαν φέλασθαι γὰρ τῶν τῆς ἐκκλησίας συμφερόντων, σφόδρα πεῖσας ἡμᾶς ἀναπεύσας πεποίηκε· καὶ καὶ πρότερον ὑμῖν χαρίζεσθαι ἐμελλησάμην πολλὰς γὰρ τῶν τοιούτων πόνων καὶ ἱδρώτων καὶ τῶν καλῶν τούτων ἀγώνων, καὶ μακαρίζοντες ὑμᾶς οὐ διαλιμπάνομεν τῆς καλῆς ταύτης προθυμίας τε καὶ ἀνδρείας. διὸ καὶ οἱ κύριοι μου οἱ πιστότατοι καὶ εὐλαβέστατοι πρεσβύτεροι παρεκαλέσαμεν δραμεῖν ἕως ὑμῶν. δεξάμενοι τοίνυν αὐτοὶ μὲν τῆς ὑμῶν περιπύστου φιλοφροσύνης, ἄξιον τοῖς προγεγενημένοις ὃ τέλος ἐπιθεῖναι παρακαλήσατε. εἰ γὰρ καὶ αἰτία τοσοῦτον τέως καὶ τοσούτους χειμῶνας καὶ πολέμους ταῖς ἐκκλησίαις ἐργασάμενοι, [τοσοῦτον] παλαιίζει μὲν ἐκείνοις καὶ δακρύει χρή, ὑμᾶς δὲ ἐκπλήττεσθαι καὶ ἀνακηρύττει, ὅτι καὶ τῶν κακῶν αὐξομένων μείζονα ἀεὶ προϊόντες τὸν γὰρ τὰ τοιαῦτα διορθώσαντα ἀνδρῶν ἐπιδείκνυσθε.

οη. ΕΠΙΣΚΟΠΩ ΕΛΘΟΝΤΙ ΑΠΟ ΤΗΣ ΔΥΣΕΩΣ.

ΟΤαν ἐννοήσω καὶ ἱδρῶτα, ἐν ἱδρῶσας καὶ οἴκοι καθήμενος, καὶ μακρὰν ὄντως καὶ διαπονηροῦ ἀποδημίαν φιλάνθρωπος γὰρ τῶν τῆς ἐκκλησίας συμφερόντων προαιρούμενος, καὶ προὶ τὸ τέλειος στεφανοῦσι, καὶ φιλοπόνως, ὃ μακαρίζων οὐ παύομαι. διὸ τι γὰρ γένηταί τι πλέον ἀπὸ τῆς ὑμετέρας ἀνδρὸς, διασοβᾷ μὲν πιμώτατα, διὸ τι ὅτι τῆς αὐτῆς μάλιστα φιλονικίας καὶ ταραχαὶ παρὰ τὸν ἀρχῆθεν ἐμβαλόντος, διίαται τοσοῦτος, ὑμῶν ὁ μισθὸς ὅστις ἀπηρτισμένος ἀπὸ τῆς γνώμης καὶ τὰ πρὸ ἑαυτῶν ἅπαντα εἰσιτέλειν. διὰ τοῦτο ὑμᾶς μακαρίζομεν, θαυμάζομεν, χαρίζεσθαι ὑμῖν ὁμολογοῦντες δὲ διαλιμπάνομεν. καὶ ἐβουλόμεθα μὲν ἂν συνεχέστερον ἐπιστέλλειν· ἐπεὶ δὲ τοῦτο ἡμᾶς πρεῖλετο ἡ τοῦ χωρείου τούτου, ἐν ᾧ καθείργμεθα, ἐρημία, νῦν ὅτι ἐπιτυχόντες τοῦ κυρίου τοῦ πιμωτάτου καὶ βουλομένου πρεσβυτέρου, καὶ χαίρομεν, καὶ τὸν ὀφειλόμενον ὑμῖν ἀποδιδόντες πρόσρησιν. γνώμη μὲν γὰρ ἡ διαθέσει πολλάκις ἐπεσταλκαμεν, χαρτὴν δὲ μόλις πρὸ τοῦ νῦν, ὅτε καὶ νῦν πρὸς τοῦ πιμωτάτου πρὸς ὑμᾶς ἀφικνούμενον εὑρήκαμεν. δεξάμενοι τοίνυν αὐτὸν, ὡς ὑμῖν πρέπον ὄντα, καὶ τὸν πρόσκυσαν πρὸ αὐτὸν ἐπισπεξάμενοι ἀγάπην, δότε σπουδὴν ὑμῶν τῇ διαθέσει. ὁ γὰρ μικρὰν ἔξω τῆς τοσαύτης παλαιπωρίας τῆς κατὰ τὸν ὁδοιπορίαν παραμυθίαν καὶ παράκλησιν, ὃ τῆς θυσίας ἀπολαῦσαι τῆς ὑμετέρας. ὅπου γὰρ τὸν ἐρρωμενέστατον χρήσασθαι ἀνδρὸς τῆς ἐκκλησίας ἕνεκεν συμφερόντων οὐδὲν διήσουσι τῆς ἑτέρων ἀνομοιότητος, ἐδείξατε διὰ τῶν πραγμάτων αὐτῶν.

οδ. ΕΠΙΣΚΟΠΟΙΣ.

Βοᾷ μ̃ πάντα χορ καὶ αὐτὴ τῶν πραγμάτων ἡ φύσις, σάλπιγγος λαμπροτέραν ἀφιεῖσα φωνήν, ⟨ϖ⟩ ἐκκλησιαστὰ ὑμῶν ζηλοῖ καὶ τὴν τοῦ τῆς ἀληθείας πραγματείαν, ἐν ᾧ οὐχ ὁδὸς μῆκος, οὐ χρόνου πλῆθος, οὐ τῶν διαστημάτων ἡ μάλλον φιλονεικία, οὐκ ἄλλο τῶν τοιούτων οὐδὲν καταλύσειν, οὐδὲ ἀμβλυτέραν ἐποίησε. καὶ ἡμᾶς ὁ διαλιμπάνοντα πολλάκις ὑμῖν ἔχοντες χαρίζεσθαι, καὶ μακαρίζοντες ὑμᾶς ὁ παρόμοια τῶν ἐπὶ τοῖς καλοῖς τούτοις ἀγῶσιν ἀποκειμένων ὑμῖν στεφάνων πρὸς τὸν φιλανθρωπον Θεὸν· καὶ ὑπομιμνήσκειν ὑμᾶς ἡμᾶς κατ' ὄψιν ἰδόντας. ὅπερ ἴσως οὐκ ἐν δυνατὸν ὂν τὸ ὀξείας δεομένοις παιδαγωγίας, ὑπολαμβάνομεν τῇ χρείᾳ μᾶλλον τῇ πιμωτάτῃ καὶ βουλομενεστάτῃ προσφέρειν, δι' αὐτοῦ γράφομεν, καὶ τὴν ἐφολκὴν ταύτην προσφορὰν ἀποδίδομεν, ὑμῖν δηλοῦντες, ὡς ἅπασαν αἴρεσιν ἐπιδεῖξασθαι τῷ πόθῳ τοῦ ἀπολαῦσαι, καὶ σφόδρα ὑμᾶς κατεπείγεσθαι ἐρᾶσας, καὶ μείζονος ἔχεσθαι τοῦ ζωαγωγοῦντας ὑμῖν τὴν δικαίαν ταύτην ἀγωνίαν ὑπὲρ τῆς γεγενημένης ἀνομίας· καὶ παρακαλοῦμεν τὴν αὐτὴν ὑπενδείξασθαι μέχρι τέλους προθυμίαν. ἴστε γὰρ ὅσους καρπώσασθε στεφάνους, ἀπὸ τῶν προκαιρων τούτων πόνων καὶ ἀθανάτους ὑμῖν μὴ πολλῆς διαφιλείας προαποτίθεσθαι παρὰ τῷ φιλανθρώπῳ Θεῷ ἀμοιβάς.

χ. ῥᾳθυμοτέρων

οε. ΕΠΙΣΚΟΠΟΙΣ ΕΛΘΟΥΣΙΝ ΑΠΟ ΤΗΣ ΔΥΣΕΩΣ.

Καὶ ἔμ προσθεν μὲν ὀξέπληττόμεθα ὑμῶν τὴν ἀπουδὴν, τὴν προθυμίαν τὴν ὑπὲρ τῆς διορθώσεως τῶν ἐκκλησιῶν, τὴν στέργην ὑπὲρ ἡμῶν ἀγάπην, τὴν ἀνδρείαν καὶ ἀνωτέρω λογισμόν, τὴν καρτερίαν, ἐφ' ὅτι τοσοῦτον ἐπιδείξασθε χρόνον· μάλιστα δ' ἐξεπλάγημεν ἐπὶ τῷ πολιτεύματι ὑμῶν τοιοῦτο μακρὰν καὶ ἀπόπτοις ἀποδημίαν ἐληλυθόσι, καὶ πόνων καὶ ἱδρώτων γέμουσαν, ὑπὲρ τῶν τῆς ἐκκλησίας συμφερόντων. καὶ ἐβουλόμεθα μὲν καὶ διατέλειν ζωοχοοῦντες, καὶ τὴν ὀφειλομένην τῇ βουλήσει ὑμῶν ἀποδιδόναι προσφοράν· ἀλλ' ἐπὶ τοῦτο οὐκ ἐν (χαλεπὸν γὰρ ἅπασι τοῖς πολλοῖς οἰκεῖμεν χωρίον) ἐρημίας πάντα χθὲς τετυχισμένον, ἵνα ὑπολαμβάνομεν τῷ κυρίου μᾶλλον τῷ πιμωτάτῳ καὶ βουλομενεστάτῳ προσφορᾷ, προσαγορεύομεν ὑμῶν τὴν ἀγάπην, καὶ προκαλούμεθα τοῖς προσήκουσι συμβαίνοι ὑπάρξαι τέλος. ἴστε γὰρ ὅσους ὑμῖν ἐς αἰῶνας τῆς ὑπομονῆς ὁμιλοῦντας, ἢ ὅσαι παρὰ τῷ φιλανθρώπου Θεοῦ αἱ μισθαποδοσίαι ὑπὲρ τῆς καλῆς ἐκείνης πονουμένοις καὶ προσέτι αἱματοχυμένοις ἀγῶσι.

χ. ἐσφέρεσθαι

χ. ἐρημίᾳ πάντα ὄντα πτωχ.

οϛ. ΕΠΙΣΚΟΠΟΙΣ ΕΛΘΟΥΣΙΝ ΑΠΟ ΤΗΣ ΔΥΣΕΩΣ.

Οὐ μικρὰν ἢ ὑμῖν αὐγὴν στεφάνων ὑπάρξουσιν, ἢ ἡμῖν προκλήσεως ἀφορμὴν ἀπὸ τῆς καλλίστης ὑμῶν ταύτης σπουδῆς καὶ τῶν πόνων ἢ τῶν ἱδρώτων κατεσκευάσατε. διὸ καὶ οὐκ τοσούτῳ καθήμενοι διαστήματος ἀναχωρούμεν ὑμᾶς, χαρίζεσθαι ὁμολογοῦμεν, στεφανοῦμεν, μακαρίζομεν. καὶ ἐβουλόμεθα μὲν καὶ συνεχέστερον ὑπιέναι (καὶ γὰρ μείζονι σπουδῇ καὶ χαρᾷ προσάγομεν προκαλεῖσθαι) εἴγε τῶν γραμμάτων διακομιζόντων ἐπιτυγχάνομεν. ὅπερ ὁ ῥᾴδιον ἡμῖν ὅτι τοῦτο πρὸς αὐτοὺς ταῖς ἑκατὰς τῆς οἰκουμένης ἀποχωρισμένοις, καὶ σπάνιος ἡμῖν ταχέως ὑπαντιάζειν δυναμένου, νῦν [δὲ] ὅτι ἐπιτυγχάνομεν τῷ κυρίου μᾶλλον τῷ πιμωτάτῳ καὶ βουλομενεστάτῳ προσφορᾷ, τὴν ὀφειλομένην ἀποδιδόντες προσφοράν. καὶ προκαλούμεθα ὑμῶν τὴν βούλησιν, σπουδάζοντες τὸ κατορθώματος τὸ μέγεθος (εἰ καὶ πο-

λεις

ποικίλως ἐλεημοσύνῃσι, ὅπου πατεινὰ σπλάγχνα ὑπὸ λιμοῦ ζωπλησάτη, ἔστε γυμνώσεως, τὰ πρὸ ὑμῶν αὐτῶν πάντα εἰσενέγκατε. Διὰ ταῦτα πάντες ὑμᾶς μακαρίζουσι, φασοῦσιν, ὅτι σώματος φέρουσιν ὑμῖν τὰ κατορθώματα. Εἰ γὰρ μὴ θεάτρων ταῦτα αἱ πηγαί, σύνοιδατε τῷ φιλανθρώπῳ Θεῷ πόσαν ὑμῖν αἱ ἀπόδοσεις. Ταῦτ' οὖν Εἰδὼς, δέσποτά μου πιμώτατε καὶ θυλακέστατε, καὶ ⓐ θορυβοῦντες τὰς ἐκκλησίας αἰτίατα νοσῶσι, μὴ παύσασθε τὴν πρὸ ὑμῶν αὐτῶν εἰσφέροντες θεραπείαν. ὅσω γὰρ αἱ πλείονα τὰ κωλύματα ᾖ, καὶ πλείων ἡ δυσκολία, τοσούτῳ δὲ μείζων ὑμῖν ὁ μισθός. Εἰ γὰρ τοὺς ψυχρὸν ὑπὲρ δεῖ σὐκ ἀμείβονται ἔξω τὴν βεβαίαν φιλοφροσύνην, ⓐ τοσαῦτα καὶ ποιήσαντες καὶ παθόντες ὑπὲρ ἐκκλησιῶν τεθεραπευμένων, σύνοισθε πλείω λήψεσθε τὴν ἀμοιβὴν, καὶ πόσα ὑμᾶς αἰσθήσει τὴν κόλασιν· τούτων ἀγώνων τὰ βεβαῖα.

ἴσ. οὐδὲ τοὺς, δέσποτά μου τιμιώτατε καὶ εὐλαβέστατε, κ. κύματα κ. ποτάμιον κ. ψυχῶ κ. ἐπιβλαβὲς κ. πίνων

οβ. ΕΠΙΣΚΟΠΟΙΣ.

Οὐ διαλιμπάνομεν χάριν ὑμῖν ὁμολογοῦντες διὰπαντός. Εἰ γὰρ καὶ πολλὰ τοῦτο ποιοῦμεν τοῦτο τὴν ἐμὴν, ἀλλ' ὅμως πολλῷ πρὸ ὑμῶν ἀπολαύσομεν τῆς συμμαχίας, τῆς ἀληθοῦς τῆς ἀγάπης, γνησίας φιλοφροσύνης, θερμοτάτης εὐνοίας. καὶ ταύτῃ μὲν μᾶλλον τοῦτο ἐκλησιν καὶ τῆς χαρᾶς τῆς ἀξοείας, σὺ ἡ κατηγόμεθα, καὶ τὴν ἄλλων τὴν ἐπιεικεστάτων ἡμῖν δικαίαν ἔχομεν. διὸ καὶ παρακαλοῦμεν ὑμᾶς τὴν βελτίστην ὑπομνῆσαι τὴν αὐτῶν εὐεργέτην ἡμᾶς ὑπὲρ φιλοῦντας καὶ εὐεργετοῦντας τε καὶ εὐεργετῶν. οὐδὲ γὰρ Εἰς ἡμᾶς ἥκουσιν ὃ γινόμεθα μόνοι, ἀλλὰ καὶ Εἰς ὃ κοινὸν τῶν ἐκκλησιῶν διαβήσεται. οὐ γὰρ μία καὶ δύο καὶ τρεῖς πόλεις, ἀλλ' ὁλόκληρα ἔθνη πάντα τοῦ τῆς γῆς περάτου. καὶ τοσαύτην πρὸ ὑμῶν ὑπερβολὴν δίκαιοι εὐεργετῶν, ἐστι εἰκὸς τοσούτων ψυχῶν εὐεργετικὰς καὶ κάμνουσας ὑπερβαλέσθαι. Εἰ δὲ πολλὰ πεποιήκατε, ἀλλὰ πρὸ ἑαυτῶν εἰσενέγκατε, ἴσμεν τοῦτο καὶ ἡμεῖς, καὶ θαρρήσουσιν ὑμῖν οὐ παυόμενα. ἀξιοῦμεν δὲ μὴ ἐκλιπεῖν τοῦτο ποιοῦντας. ἡ γὰρ καρτερία ὑμῶν καὶ ἡ ὑπομονὴ καὶ ἡ θύτονος γνώμη δυνήσεται καὶ σὺν σφόδρα φιλοτίμως ἐκχεισθέντες καὶ λύσιτα νοσοῦντας ἀπορῆσαι τῆς κατεχούσης αὐτοὺς νυκτὸς σκοτοφροσύνης. Εἰ δὲ ὑπομένουσι καὶ ὕπνος αἰσθάνεσθαι ἔχοντες, ἀλλ' ὑμῖν ἀπηρτισμένος ὁ μισθὸς ἔσται, καὶ πλήρη τὰ τῆς ἀμοιβῆς, καὶ ὁλόκληρος τῶν κολάσεων τούτων πέπαυται ὁ φόβος.

ὀγ. ΕΠΙΣΚΟΠΟΙΣ.

Μῶς μὲν ἐποδυόμεθα τὰς τοῦ σώματος ὄψεσιν ὑμᾶς θεάσασθαι· ὅπερ δὲ τοῦτο ὄντι, ὦ τῆς ἀξοείας διαμένῳ κατεχομένῳ ἡμῶν, τοῖς ὀφθαλμοῖς τῆς ἀγάπης ὑμᾶς καθ' ἑκάστην φωτιζόμενα τὴν ἡμέραν, καὶ ἀποπνεόμενα, καὶ χρυσοῦντες καὶ θαυμάζοντες οὐ διαλιμπάνομεν, ὅτι τοσαύτην προθυμίαν καὶ σπουδὴν ἐξ ἀρχῆς μέχρι νῦν μεμενήκατε ὑπερβαλλόμενοι τὰς τῆς αἰωνίου ἐκκλησιῶν· καὶ παρακαλοῦμεν ἀξιοῦντες τὴν προθυμίαν ὑπερβαλέσθαι τὸ πλέον. Εἰ γὰρ ⓐ τὸ πρῶτον παράξαντες καὶ θορύβου ἐμπλήσαντες τοσαύτην κέχρησθε τῇ φιλοτιμίᾳ, πολλῷ μᾶλλον ὑμᾶς χρὴ τὰ κακῶς γεγονότα διορθοῦν ἐπισπουδάζειν πολλῇ δίκαιον χρῆσθαι τῇ ἐπιμονῇ καὶ καρτερίᾳ πρὸς τὴν τοιαύτην σπουδήν. ὅτε γὰρ πλείων ὑμῖν ἔσται ὁ μισθὸς καὶ μείζων ἡ ἀμοιβὴ, ὅταν μὴ πολλῶν κωλυμάτων γινομένων μὴ ἀνακρούσασθε, ἀλλὰ μένητε, τὴν τῶν πραγμάτων δυσκολίαν τὴν πρὸ ἑαυτῶν ὑπερβαλλόμενοι ἀκμὴν καὶ σπουδήν.

χ. δεδυμῶμεν

χ. τὴν τῶν πραγμάτων δυσκολίαν τὴν πρὸ ἑαυτῶν ὑπερβαλλόμενοι ἀκμὴν καὶ σπουδήν

μιμῆσθαι ἔρωτα. Οὐδὲ γὰρ τοῦτο ἡμᾶς ἔλαθεν, ὅσην περὶ ἡμᾶς ἐπιδείκνυσθαι τὴν ἀγάπην, καὶ πῶς πρώτα καὶ παλαι, ἢ ποιῆσαι τοῦτο ἔσχεν προεσκευασμένους εἰσί. τοῦτο γὰρ ἄλλο κατόρθωμα τῆς θεοσεβείας τῆς σῆς.

ξθ. ΕΟΡΤΙΩ ΕΠΙΣΚΟΠΩ.

ΕΓΩ μὲν ἐπεθύμουν καὶ γράμματα δέξασθαι τῆς σῆς τιμιότητος, τὰ περὶ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς ἡμῖν δηλοῦντα. οἶδα γὰρ ὅπως αἰεὶ περὶ τὴν σὴν διετέθημεν εὐλάβειαν, δι' ἀσωλείας ποιούτους. ἀλλ' ὅμως τοῦτο ἴσως τὸ γράμμα ἐφόρει ὑμᾶς πρόφασις ἡ ἀσθένεια, ἡμᾶς δὲ πτυχόντας τὸ περὶ τὴν σὴν εὐλάβειαν ἀφικνουμένων, περὶ τῆς γράμμασιν ἐπιτηδήσαμεν τοῖς περὶ τὴν σὴν τιμιότητα· καὶ σε παρακαλοῦμεν, ἵνα καὶ αὖθις συνεχῶς ἡμῖν ἐπιστέλλειν, καὶ περὶ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς δηλοῦν. οἰκοῦμεν γὰρ χ. χωρίον ἐρημότατον χ. ἠρημότερον χ. πυκνῶν "χώρην ἐρημοτάτην, καὶ πάσης τῆς καθ' ἡμᾶς οἰκουμένης" ἐρημοτέραν. πολιορκούμεθα γὰρ καὶ φόβῳ λῃστῶν, καὶ πολλαὶ ὡς ἐν ἀλλοτρίᾳ καὶ ἐν τοσαύτῃ ἐρημίᾳ θλίβεσθαι ὑπομένομεν. πλὴν ἐάν ὑμῶν τὴν σφοδρὰν ἡμᾶς ἀγαπῶντων "πυκνῶς ἐπτυγμένων γραμμὴ" περὶ τῆς ὑγιείας τῆς ὑμετέρας δηλούτων, πολλὴν καὶ ἐν τοσαύταις θλίψεσιν οὔσης καρπωσόμεθα τὴν παράκλησιν. οἶδα γὰρ ὅσην ἀγάπης δύναμις, καὶ ὡς ἡ πρόνοια τῶν φιλούντων μόνον, ἀλλὰ καὶ γράμματα πολλὴν φέρει τὴν παραμυθίαν. Ταῦτ' οὖν εἰδὼς ἐπιδαψιλεύσῃ ταύτην ἡμῖν τὴν ὑφήγησιν, συνεχέστερον περὶ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς δηλῶν, ἐφ' ἧς μάλιστα θαρρεῖν ἡμῖν μεμαθήκατε.

ο. "ΕΠΙΣΚΟΠΟΙΣ.

χ. ἐπαύτην

ΚΑΙ ἡ καταλαβοῦσα τὰ ἐκκλησίας τῆς καθ' ἡμᾶς παροικίας, σφοδροτάτη καὶ ποικίλη· ἣ καὶ πρὸ τῆς θλίψεως ὑμῶν εἰσεληλυθυῖα εἰς τὴν διόρθωσιν" ταύτης πολλὴν ἔχει τὴν δαψίλειαν. Εἰ δὲ μηδὲν μηδέπω μέγιον πλέον, τοῦτο μὲν δίκαια τοσοῦτον τὰς καὶ μὴ διορθωθείσας καλέσαι ὑμᾶς δὲ θαυμάζοντες καὶ μακαρίζοντες οὐ παραλιμπάνομεν, ὅτι μὴ τοσοῦτον χρόνον τῶν πραγμάτων ἀδιορθώτων μεμενότων οὐκ ἀπεκάμετε, οὐδὲ ὑπῆλθε μεγάλη, ἀλλ' ὑπεκύψατε ἐπ' ἀκμαζούσῃ τῇ προθυμίᾳ τὸν πρὸ ἑαυτῶν εἰσφέρειν συμμαχίαν, εἰς κρίμα μὲν τῶν οὐκ ἐθελόντων ὑμῶν ἀναχάσθαι, εἰς τροφὴν δὲ τῆς ὑμετέρας ἀσωδοῦς καὶ βεβοσκὰς πολλά. ἀλλὰ ταῦτα ὑμᾶς καὶ ἡμᾶς καὶ πάντας οἱ κατὰ τὴν οἰκουμένην διακηρύξουσι, τροφωδοῦσι, ὅτι οὐ τοσούτου καθημένους διαστήματος ἀπὸ τῆς ὁδοῦ τὸ μῆκος, καὶ τοῦ χρόνου τὸ πλῆθος ῥαθυμοτέρους ἐποίησαν· ἀλλ' ὡς πλησίον ὄντες τῶν ἡμερῶν, τὰ αὐταῖς ὑμῖν ὁρῶντες καὶ ἡμερώτερας ἀκούοντες, ὅτως ἐρρωμενεστάτην προθυμίαν τὰ πρὸ ἑαυτῶν εἰσφέρειν ἐσπουδάκατε. Εἰ δὲ μή πω τὸν ἀκμὴν φιλονικίας καὶ θεοῦ ἄλυσιν πόλεμον καταλύειν βούλεσθαι θεοῦ ταῦτα ἐξ ἀρχῆς τεκτήνατο τὰ κακά, μηδὲν ὑμᾶς τοῦτο θορυβείτω, μηδὲ ἀποκάμητε ποιοῦντα. ὅσῳ γὰρ αἱ πλείων ὁ πόνος ὑμῖν ἐκκλήπτει, τοσούτῳ μείζων ἔσται ὁ στέφανος, τοῦ Θεοῦ τοῦ ἀρρήτους ὑμῖν καὶ ἀφάτους ἐκείνας καὶ λόγων ὑπερβαινούσας ἐπιδώσοντος ἀμοιβάς.

χ. παύσῃ

χ. μαλίστα

οα. ΕΠΙΣΚΟΠΟΙΣ.

ΚΑΙ ἰδίᾳ ἑκάστῳ, καὶ κοινῇ πᾶσιν ὑμῖν πολλὰς ὀφείλομεν χάριτας· οὐχ ἡμᾶς δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ πάντας οἱ κατὰ τὴν οἰκουμένην διέσχηκαν, κλῆροι διαφόρων πόλεων, λαοὶ ποικίλως

χ. ἰλάσον) κατεῖχεν. ἀλλὰ πάντες ἀφέθησαν, ἡ δὲ οἶσθ' ὅτι οὐδεὶς ἡμᾶς. μὴ δὴ διαλίπῃς βυκόλους ὑπὲρ ἡμῶν τὸν σφόδρα σὲ ἀγαπῶντα, δίκαιος αἰδέσιμός τε ἡ θεοφιλέστατος, ἡ συνεχῶς ὑπὲρ ἐμοῦ, ἵνα κἀγὼ ἔξω, ἡ τὰ περὶ τῆς ὑγιείας δηλαδὴ τῆς σῆς. οἶδα γὰρ ὅτι καὶ ἡμῖν περιποιήσεται καθ' ἑκάστην, εἰ οἷόν τε, ἡμέραν περὶ ταύτης μαθεῖν ⓦ διακριβῶν μοι ⓦ πρωΐτατον ἡ βέλτιστα τὸν πρεσβύτερον Ἀσυγκρίτου μετὰ τῶν γλυκυτάτων αὐτοῦ παίδων, ἡ πάλιν σου τῆς θεοσεβείας ⓦ κλῆσιν πολλὰ περὶ ἡμῶν προσεπιτεῖναι προσκληθῆναι.

χ. παιδίων

ξζ. ΤΩ ΑΥΤΩ.

ΗΜᾶς ὅτι χαροποιεῖς ὅτε ὀλιγοστιχοῦντες τῆς ἀγάπης, ⓦ ἔμπροσθεν ἐσιγήσαμεν χρόνον, ἀλλὰ τὰ πρεσβεῖα ἡμᾶς διπλᾶ τοῦ μακρὰν σιγᾶν ἐπέπεισεν. ἡ γὰρ οὐκ ἐν ἱδρύμασι χωρίοις, ἀλλὰ τοῖς μὲν τοῦ Κυκκουσοῦ, * τοῖς δὲ τοῦ Φαράγγος ἔθει ἐρημίας προσπολεμοῦμεν. ὅτε πάντα χαροποιεῖ ἐμπίπλης αἱ, καὶ ταραχῆς, ἡ πῦρ ἡ σίδηρος πάντα δαπανᾷ, ἡ σώματα, ἡ οἰκοδομήματα. ἤδη δὲ ἡ πόλις ἐρημωθεῖσα αὐτοῦ μόνοι, ἡ καθ' ἑκάστην ἡμέραν ζωντανοὶ βαδίζοντες θάνατοι προσδοκώμενοι. οὐδὲ γὰρ ἐν τῷ φρουρίῳ, καθάπερ ἐν δεσμωτηρίῳ, τοῖς ἀποκλεισθεῖσι, ἔχομεν θαρρεῖν, διὰ δὲ ἡ τῶν τοιούτων οὐδὲν ἰσταμένους καταπολεμᾷ. προσεστέθη δὲ ἡμῖν ἡ ἀρρωστία χαλεπή, ἧς μόλις τοῖς δὲ χαροπώτερον διαφυγόντες ἐπὶ τὰ λείψανα αὐτῆς προφέρομεν. ἐν ὥσπερ εἰς πόντου τινὰ ὑπὸ πελάγους ἀπλώτου κυκλουμένου ἀποπεσόντες, ὅτου οὐδαμόθεν οὐδεμία ῥᾳδίως ἐρᾶν δυνάμεθα, πάσης ἐλπὶς τῷ φόβῳ τοῦ χαροποιοῦντος τούτου ἀποτετμημένης. προσκαλοῦμαι σιγνᾶναι ἡμῖν, διακριβῶν μοι πρωΐτατα ἡ εὐλαβούμενα (οἶδα γὰρ τὸν ἀγάπην, ἵνα αἴσθηται ἡ ἐξ ἀρχῆς περὶ τοῦ σοῦ ἐπιδεξάμενα εὐλάβειαν) ἡ μὴ διαλιπεῖν εὐχόμενοι ὑπὲρ ἡμῶν. ὅτι γάρ, εἰ ῥᾳδίως ὅπως τύχοις τῶν προς τὰ γράμματα ὑπηρετουμένων, οὐδὲ ὑπομένοντος δίκην προς ὃ ὑπισχνῆ ἡμῖν συνεχῶς περὶ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς, σφόδρα θαρροῦμεν. ἡ ἡμεῖς ἦ, εἰ λοφήσει ταύτα τὰ ἀνά, ἡ προκόψαι τὸ δεσμωτηρίου τοῦτο δυνηθείημεν, ἡ ἀναπνεύσαι μακρὰν ἀπὸ τῆς κατεχούσης πολιορκίας ἡμᾶς, οὐ διαλείψομεν συνεχῶς ὑπισχνούμενοι προς τὸν σὸν πρεσβύτητα. ἡμῖν γὰρ αὐτοῖς τοῦτο ποιοῦντες, τὰ μέγιστα χαριούμεθα.

χ. λοφήσει

ξη. ΤΩ ΑΥΤΩ.

ΠΟλλὰς ἔχω χαρίτας τῷ κυρίῳ μου τῷ ποθεινοτάτῳ * Λιβυκίῳ, ὅτι ἡ οἴκοθεν αἰδέσιμος, ὡς σὺ οἶδα πρεσβύτερος, ἡ πάλιν προς τὸν σὸν βούλησιν ἀφίκετο· ἡ τοῦτό μάλιστα χάριτας αὐτῷ οἶδα. ἐμοὶ γὰρ πᾶσα ἀσυδὴ πρὸς σε ὡς θεραπείας ἀπολαύειν ἀπάσης προ πάντων· οὐκ ὀφθῆναι αὐτῷ σοι τοῦτον δεῖ, ἀλλ' ὀφθῆναι τοῦτο συμφέρει ταῖς ἐκκλησίαις ταῖς περιχειμαζομέναις, ταῖς περιαχθομέναις. ἀποδεξάμενος τοίνυν αὐτοῦ τὴν εὐνοίας, δίκαιος μὲν πρωΐτατα ἡ θεοφιλέστατε, ἡ πάντα περὶ αὐτοῦ μαθὼν μετ' ἀκριβείας, τὰ τε ὑπὲρ Λιβυκίας, ἔτι τὰ ἡμέτερα (ἡ γὰρ ἡ τοῦτα ἐρᾷ, ἐλίσσει μὲ ἡμῖν συνεῖναι χρόνον, μαθὼν ὅπως διάξομεν,) ἱκετεύσει αὐτοῦ χαίροντα ἡ εὐφραινόμενον. καὶ γὰρ καὶ τῆς θεοσεβείας ἐκκρίματα τῆς σῆς, καὶ ἡμῖν σφοδρὸς ὄντι ἐρᾶτε. τὸν διακριβῶν μοι τὸν ποθεινότατον καὶ πρωΐτατον Ἀσυγκρίτου τὸν πρεσβύτερον προσεστεῖναι περὶ ἡμῶν προσκληθῆναι μετὰ τῶν ποθεινοτάτων αὐτοῦ τέκνων, ἡ πάλιν σε τὸν κλῆσιν, ἣν ἐπαίδευσας ὁ βραχὺς τὸν σὸν πρὸς ἡμᾶς

μιμεῖσθαι

μὰ τοίνυν ϖῶ τὴν ἐπιστολὴν ἀρξωμαι, διασπᾶ μου τὴν ψυχὴν τὰ ἀλγεινότατα καὶ βύθιον ἐκβάλλει στεναγμὸν, ὅταν τὴν σὴν ἐννοήσω ἐρημίαν· ἀλλ' εἰδὼς ἡμῶν τὴν γνώμην καὶ τὴν διάθεσιν, ὡς ἀεὶ ϖερὶ τὴν βελτίωσιν ἐπιδείκνυμαι τὴν σὴν, μηδεὶς ἀπὸ τῆς μακρᾶς ταύτης σιγῆς ὑποπτευέτω. ἐπεὶ καὶ ἡμῖν ὀλιγάκις δοξ ἐλθοῦσι γράμματα ϖαρὰ τῆς σῆς ἀγαθότητος, οὐδὲν οὕτω ῥᾳδιουργεῖν σε ϖερὶ ἡμᾶς νομίζομεν· ἀλλ' ἴσμεν σαφῶς καὶ πεπιστεύκαμεν, ὅτι ὠφείς ἀνθοῦσαν διατηρεῖ τὴν ϖερὶ ἡμᾶς ἀγάπην, ἣ μόνον οὐκ ἀπαπτῶσιν ἐκ τῆς ζωηρείας τῶν ἐπαγγελιῶν διδοῦσι, ἀλλὰ καὶ σφοδρότερος γινομένους ϖερὶ ἡμᾶς· ἐκ τούτου σοι χάρις ἴσμεν πολλή. ὅπερ ἵνα δὴ εἰδῇ ὅτι καὶ τὰ ἡμέτερα βούλει μανθάνειν, ὑγιείας ἀπολαύομεν πολλῆς καὶ ἡσυχίας *, καὶ ἀσφαλείᾳ διάγομεν, τῶν Ισαυρικῶν τίως ἀπηλλαγμένοι ζυγῶν. τὴν γὰρ χερρῶνα λοιπὸν τὴν Αρμενίας φέρει ἐμελέτησα, βλαπτόμενος μὲν ἥρεμα βλάβαις, ἐσθὼν εἰκὸς οὕτως ἀνθρώπου σώματι κεχρημένοι, ϖειθόμενος δὲ ὅμως διὰνεκῶς οἴκοι καθεκλᾶσθαι, ὅταν ἀφόρητος ὁ χρυμὸς ᾖ, καὶ ὀλιγάκις τῶν ϖερόδων ϖροκύπτειν· ὡς τὴν γε ἄλλην ὥραν τῶν ἄντας σφόδρα κλίσιν ἀπολελαύκαμεν, ὡς διανθῆναι βάλλων δὲ τὴν ἐκ τῶν χερρώνος ἐγκοιμήσιν ἡμῖν διορθώσασθαι ἀρρωστίαν.

* καὶ ἀσφαλείᾳ διάγομεν.

ξϛ. ΕΛΠΙΔΙΩ ΕΠΙΣΚΟΠΩ.

ΚΑὶ τοῦτο σοὶ, τοῦτο ὑφ' ὑμῶν ἐγκεχειρίστω, ὅ μηδεὶς εἰς τοσοῦτον ἀρθῇ τῷ χαλινῷ αἰαπτοσῖν, ἀλλ' ὑπιδῇ ἐπὶ φερνίζοντα καὶ μειμνάσκα, καὶ κῆ ὅ ἐγχωρῶν ἐαυτῷ πάντα εἰσφέρηται, πάντα χορὸν διὰ τῆς γραμμῆς ϖάντες ἔχηται, τοῦ ἐλεγχοῦ, τοῦ ϖέρδους συγχροτοῦντα, διεγείροντα, ἀλείφοντα, ϖρὸς ἐπιφανίαν μηδεμίαν τῷ κλυδωνίῳ ϖροσυρίσσα, ἀλλ' ἐσάτω καὶ ὑφὲν, καὶ μυῖα τούτων ὑπὲρ χαλεπώτερα κύματα, καὶ ὃν εἰς ἱδρυμένον τόσῳ πάντα χορὸν διὰ τῆς ϖαρεστῶσης ἴσταται. οὐδὲν γὰρ ἡμᾶς ἔλαθε τῶν σῶν, καίτοι ἐκ τοσούτου καθημένους διαστήματος. διὸ καὶ μακαρίζομεν καὶ θαυμάζομέν σου τὴν βελτίωσιν, καὶ τὴν διεγηγερμένην ψυχὴν, καὶ τὴν ἀνθείπτεσθαι γνώμην, καὶ τὴν ἐν τοσούτῳ γήρᾳ ἰσάζουσαν ϖροθυμίαν. καὶ οὐδὲν ἀπιθανὸς. ὅταν μὲν γὰρ τὰ ϖερικείμενα τῆς τοῦ σώματος δίπτας ῥώμης, κώλυμα ἐτίθει ὁ γῆρας τῇ· ὅταν δὲ ἡ ψυχὴ ἀπαντῇ φιλοσοφίᾳ, οὐδὲν ἡ πολιὰ ταῖς κατορθώμασι ἐπισκοτεῖν ἐώλεν. οὐ τοίνυν οὐδὲ ἐπισκότησεν· ἀλλ' ἀπόμβα ϖαρὰ τῆς σῆς βελτιώσεως ἐισπνέυκεν. ὅπερ ἵνα καὶ καιρὸν δώσει (ϰ) ϖροσόψηται ὁ ϖόνος οὗτος καὶ ἡ τοσαύτη ἀγρυπνία, οὐδὲν οἶμαι δεῖν ἀμφιβάλλειν. ὅπερ ἵνα μὴ τῆς οἰκουμένης ἁπάσης καὶ ϖερὶ ἡμῶν μειμνᾷ κατιδίζω διὰ τὸν πολλόν σου καὶ θερμὸν ἀγάπην, καὶ μαθεῖν ὑπεθυμεῖς· οἷ διατείνομαι, καὶ ἐν ϖόσιν ὁρμεῖ τὰ ἡμέτερα, καὶ τίνες (ϰ) ζωώντες ἡμῖν, καὶ μαθεῖν ὐχ ἁπλῶς, ἀλλ' ὥστε καὶ χάριν αὐδεῖς ἐίδέναι· ἡμεῖς μὲν γὰρ τῆς τοσαύτης ἀγάπης οὐ ϖαυσόμεθά σε λιταπρύτοντες, στεφανοῦντες, ϖᾶσιν διαγορεύοντες, χάριτας ὁμολογοῦντες ϖᾶσι τοῖς σύνευγχόμενοι καὶ συγλιτευομένοις ἡμῖν. αὐτὸς γὰρ μείζονας ἀμοιβὰς καὶ μείζους τῶν ϖόνων διάμενε ϖαρὰ τοῦ φιλανθρώπου Θεοῦ τοῦ ταῖς διδόσεσιν ἐκ πολλοῦ τοῦ ϖρέποντος τοῦ ἀγαθοῦ ϖ πιστοῦ ἢ λίγα ἐκπυδακόζει. ὥστε δέσται καὶ ἐπρωθεῖ ϖαθεῖν μαθήματα τὰ ἡμέτερα, ϖρὸς ὃ ἐρημότατον χωρίον ἀναχωρήσαμεν τὴν Κουκουσόν. πλεῖν ἐρημίας ἐνθένδε ἀγαθὴν ἔχομεν· τοσαύτης ἀπολαύομεν ἡσυχίας, τοσαύτης ἀδείας, τοσαύτης ϖάντων ἀσφαλείας. τὰ ϖ γὰρ λείψανα τῆς ἀρρωστίας διὰ χαῖς ταῖς σαῖς ἀπεδέμβα, καὶ ἐν ὑγιείᾳ διάγομεν ϖᾶν τῷ ϖ φόβου τοῦ Ισαύρων ἀπηλλάγημεν, ἐν ἀσφαλείᾳ κατέσημεν, ἀναχαμισμοῦ ἐντυφλίτης πολλῆς. ϖῶς ἡμῖν δὲ εἰσιν (ϰ) πιστότατοι ἐ εὐλαβέστατοι ϖρεσβύτεροι Κωνσταντῖνος καὶ Εὐηθὴς· ϖροσδεχώμεθ' ἂν ἐν ἐπεσι ταχέως ἀφίξεσθαι, ὃς εἰς ὃ ϖρὸν τὰ δισμὰ κατίχει

τῆς βίφ ερπούμθα, ζωοεχῶς ἡμῖν ὑπιστέλλων μὴ κατόκνει, ἢ τὰ πρὸς τῆς ὑγιείας τῆς σῆς ἀπαγγέλλεσθαι· ἵνα ἢ ἐκ τούτου πολλῷ καρπωσώμθα τῷ πρόκλησιν, τοιαῦτα πρὸς τῆς σῆς ὑγιείας διχόμθοι γράμματα.

ξζ. ΕΛΠΙΔΙΩ ΕΠΙΣΚΟΠΩ.

Ἡμᾶς μὲ ἐβουλόμθα ζωοεχῶς ὑπιστέλλειν τῇ βιλτίστῃ τῇ σῇ· * οἶδα τοῦτο ἢ αὐτός, δίκαιοτα πεμπόντατε. ἀλλ' ὅπῃ τοῦτο ἡμᾶς πρόκειται ὁ μηδένα ζωοεχῶς ἡμῖν ὑπιχωρεῖζιν (ἤ τι γὰρ ἐρημία τῷ χωρίου τούτου, ὅτι τῶν λοιπῶν φόβος ταύτῃ ὑπὸ πίπτων, λοιπὸν ἢ ἢ ἡ τῶν ἔτων ὥρα ταῖς ὁδοῖς ἀποτειχίζουσα πᾶσιν ἄβατον ποιῇ τὴν Κοκκυσόν) ἀλλ' ἡνίκα μὲν ὑπετύχομθρ χαμμάτηφόρων, πλησμθμθ' ἡμῖν τὴν ὑπομθμίαν, ἡμῖν αὖθις τὰ μέγιστα χρειζόμθοι. ὃ δὲ νῦν πεποίηκαμθν, ἀφ' τῶν κυρίων μου τῶν πρωτόπατων πρεσβυτέρων τὴν τοῦ φιλοσόφου ἀποδιδόντες προσφρησιν τῇ θεοσεβείᾳ σου, ἢ πρόκλησιν, ἡνίκα μὲν ἔξῃ, ἢ ἐκεῖ ἡμῖν ὑπιστέλλῃν, ἢ τὰ πρὸς τῆς ὑγιείας δηλαδὴ τῆς σῆς ἢ γὰρ ἀγνοῆς, δίκαιοτά μου πεμπόντατε ἢ βιλτίστατε, ὅπως ἡμῖν πρόκαιρον ἔχωμεν τὸν ἀεὶ πρὸς ἐκείνους μανθάνειν. Εἰ γὰρ ἢ πρὸς αὐτὰ ἀσφιλόσοφον τῆς καθ' ἡμᾶς οἰκουμένης ἐκείνους ἠγαπᾶς, ἀλλ' ὅμως τῆς ἀγάπης σου τῆς γνησίας ἢ θερμῆς, τῆς εἰλικρινοῦς καὶ ἀδόλου ὑπερβάλλοντα ἢ δυνάμθα· ἀλλ' ὅπου δ' ἂν ἀπέρωμθν," πρόφερε τὴν τιμὴν ἀπαιτῶν, μειζόνως εὐτυχούμθοι τῇ πρόκλησιν.

ξη. ΕΛΠΙΔΙΩ ΕΠΙΣΚΟΠΩ.

Οἶδα ὅτι ὀλιγάκις ἐπιστέλλω τῇ πεμπτικῇ σου, ἀλλ' οὐκ ἐκών, ἀλλ' ὑπὸ τῶν πρόσθεν μὲν ἀνάγκης κατεχόμθος. ἢ γὰρ ἡ τῶν ἐτῶν ὥρα, ἢ ἡ τοῦ χωρίου ἐρημία, ὃ ὦ καθείργει μθα δισμωτηρίου χαλεπώτερον, ἐπὶ ὃ ἢ ἡ τῶν σωμάτων ἀῤῥωστία σφόδρα ἡμᾶς κατεργασαμθήν, ἢ πρὸς τὰ χειμέρια τῇ κλίνῃ προσπλώσασα, τῷ μακρὰν ταύτην σιγὴν ἐπιθεῖναι· ἀλλ' οὐ τῷ ἀπὸ γνώμης, ἀλλὰ τῷ ἀπ' ἀνάγκης. μηδὲ νόμιζε τοσαύτας διέχεσθαι ὑπιστολάς, ὅσας διεπεμψάμθα, ἀλλὰ πολλῷ πλείους. ἠγησῃ δ' οὕτως, ἂν μὴ πρὸς ἄλλο χρήσῃ ἢ μθήμης μόνον, ἀλλὰ ἢ πρὸς ἀπόθεσιν ἀριθμῆς. ἢ γὰρ τῇ διανοίᾳ ζωοεχῶς ἐπιστάλκαμθν, ἢ αἰεί σοι συνδιάμθα, ἢ οὐδὲν οὐδὲ τὸ ὁλῶς ὃ μῆκος, οὔτε ἢ χρόνου ὃ πλῆθος, οὔτε αἱ τῶν πραγμάτων διαστάσεις τὸν πρὸς τὸν σὸν πενθερὸν διέθεσιν ἡμῶν ἀμφοτέρων ἐποίησαν, ἀλλὰ μᾶλλον ἀκμάζουσαν αὐτὴν διατηρούσας, ἢ τὸ σφοδρὸν ἡμῶν ἢ θερμὸν ἐφύλαξαν, καὶν ἐρημότερον τούτου χωρίου ἀπέλθωμθν, πάντα χοῦν ἀποφέροντες ἀπὸν ἐγκολάψαιτες ἡμῶν τῇ διανοίᾳ. τοιοῦτον γὰρ ὁ γνησίως φιλῶν· οὐ χρόνῳ, ἢ τόπῳ, οὐκ ὀδῷ μήκει, οὐ πραγμάτων διαστάσει ὁρίζεται τὸν· ἢ τοῦτο οἶδα ἢ αὐτός, ὅπῃ ἢ γνησίως οἶδα φιλῶν.

ξθ. ΕΛΠΙΔΙΩ ΕΠΙΣΚΟΠΩ.

Γλώττῃ μὲν ὀλιγάκις, γνώμῃ δ' πολλάκις ἐπιστάλκαμθν σοι τῇ θεοσεβείᾳ, ἢ καθ' ἑκάστην σοι συνδιάμθα τῷ νοΐ σου. καὶ ταύτης οὐκ ἀμφὶ τῆς ζωοεσίας ἡμᾶς ἀποστερῆσαι ἢ χρόνου πλῆθος, οὐκ ὀδῷ μῆκος, οὐ πραγμάτων διαστάσεις. τοιαύτη γὰρ τῆς ἀγάπης ἡ φύσις· οὐδενὶ τούτων ἔοικεν, οὐδὲ πρόσχωρεῖ, ἀλλ' ἔστικε πρώτων ὑψηλοτέρα γινομένη.

μὴ

ξ. ΔΙΟΓΕΝΕΙ.

ΕΡωμαι μ᾽ ὁ Κουκυσὸς χωρίον, καὶ ἄλλως εἰς οἴκησιν σφοδρὸν, διὰ τοῦτο φύσει τῶν λη-
στῶν πολυορχούμενον· σὺ δὲ αὐτὸν καὶ ἀπὸν ἐδιδάξησεν τὴν ποίησας. ὅταν γὰρ σε
ζηλῶ ἀκούσαντα τὸν πολιὸν, τὸν ἀγάπιον τὸν περὶ ἡμᾶς, τὸν γησίαν καὶ θερμὸν
(οἶδεν γὰρ ἡμᾶς λοιδαίνει καὶ ὁπόσους ἀβροπήματος) ὡς θησαυρὸν μέγιστον
ἔχοντες καὶ πλοῦτον ἄφατον τὸν ἀδρὸν σου τῆς ἐπιμελείας, καὶ σὲ ἀσφαλεστάτη καὶ σὲ ἀβα-
λεστάτη πόλει διατρέβειν ἡγούμενα, ὑπὸ τῆς τοσαύτης εὐφροσύνης περιφέρομαι, καὶ μεγίστην
προσκλησιν ὑπὸ τοῦτο καρπούμενος. ἵν᾽ οὖν καὶ ἐπέρα περιθήκη ἡδονῆς, προσ-
καλῶ, καὶ γράμματα ἡμῖν χρείζου τὰ περὶ τῆς ὑγιείας σου δηλοῦντα. Εἰ γὰρ καὶ ἐργώ-
δης τὸν ἀπὸ τῆς ὁδοῦ μῆκος, καὶ ὁ σφόδρα" ἀστοχία τῆς δημοσίας τυπὸ χωρίου ὁ- χ. ἀπορίας
δοῦ, ἀλλὰ τῷ ὄντι φιλοῦσι, ὡς αὐτὸς οἶδε φιλῶ, καὶ τὰ δύσκολα εὔκολα γίνονται· εἰ-
κότως τοίνυν ἠλίκιον ἡμῖν χρεῖν χρὴ τῇ πυκνότητι τῶν τοιούτων γραμμάτων, πρέχε καὶ
ταύτην ἡμῖν τὴν εὐφροσύνην. ἡ γὰρ σφόδρα ἀληθεύομεν, ὅτι δύτεροι ἐπιζαλκότης ἥδη,
οὐδὲ ἅπαξ ἐδεξάμεθα γράμματα τῆς σῆς ἐμμελείας.

ξα. ΔΟΜΝΩ ΕΠΙΣΚΟΠΩ.

ΚΑὶ τὸ πέμψαι μιμώτατοι προσύτεροι εἰς ὑπόβλεψιν ἡμετέραν, καὶ τὸ γράψαι
πολλὰς ἔχω χάριτας τῇ εὐλαβείᾳ τῇ σῇ, δίκαιοτατ᾽ ἂν μιμώτατ᾽. ἀμφότερα γὰρ γησίας
ἀγάπης καὶ θερμῆς ἀβροπήμονος. ἀβρὸν τοῦτο καὶ τὸ ἐρημίαν ἀβροπείθειν, πολλὴν ὑπόθεσιν
ἐδεξάμενον τὴν προσκλησιν. ὁ γὰρ τοιούτους ἄνδρας ὅτου σφοδροὺς ἐραστὰς ἔχει, ὁ τὸν
τυχόντα φέρει τοῖς ἀγαπωμένοις προσμιθέν. ἡ ἐβουλόμην μὲ κατ᾽ ὄψιν συντυχεῖν τῇ
εὐλαβείᾳ τῇ σῇ, καὶ ἐμφορηθῆναι τῆς ἡδίστης σου ἀβροπείθειας· ἀλλ᾽ ὅπερ τοῦτο ἐκ οἶδα (ὅτι γὰρ
ἡμῖν δυνατὸν, ὅτι τῇ τιμιότητί σου ῥᾴδιον ἀβροπείθειν καὶ τὸν τῆς ἐκκλησίας τῆς αὐτόθι προνοεῖν)
ὅτι δύτεροι ἀναγκαίως ἠλθομεν πλοῖον, τὸν ἀπὸ τῶν γραμμάτων προσψυχὸν
ἑαυτοῖς χρειζόμενοι. οὐ γὰρ μικρὰ καὶ ὑπόπολλ᾽ ἐδυάμεθ᾽ ἂν γησίᾳ ἀγάπῃ αἰσχυνόμε-
νοι εἰς τὸν προσκλησιν τῶν τῷ σώματι κεχωρισμένων. ἵν᾽ οὖν ταύτης ζωοποιῶ ἀ-
πολαύσωμεν τῆς προσκλήσεως, ὁσάκις ἂν ἔξῃ, καὶ δυνατὸν ᾖ, γράφειν ἡμῖν περὶ τῆς ὑγιείας
τῆς σῆς μὴ κατόκνει. καὶ γὰρ θησαυρὸν μέγιστον καὶ πλοῦτον ἄφατον ἀγαθῶν ἡγούμεθα τὸν
ζῶντα ἡμῖν ὑπὲρ φιλίαν· καὶ ζωοποιοῦντα τοιούτων ἀπολαύομεν ἀγαθῶν, ἤγουν τῶν γραμμά-
των, οὐδὲ τ᾽ ὀσφῦθα ἐρημίας ληφόμεθα αἴσθησιν, ἀπὸ τῶν ὑπόλοιπων τῶν σῶν πολλὰ καρ-
πούμενοι τὸν εὐφροσύνον.

ξβ. ΕΛΛΑΔΙΩ.

ΟΛίγα μὲν σοι ζωοποιούμεθα, πολλὰ δὲ περὶ σου τῆς γησίας καὶ θερ-
μῆς φιλοφαμεν ἀγάπης. καὶ γὰρ αἱ ψυχαὶ ὑπὲρ ἐχθρῶν καὶ
φίλων χρεωστοῦσαι τὸν ὑπὲρ ἀμφοτέρων ἀποθανόντα· εἰ δὲ καὶ αὐτὸς ποιεῖς, ὀλί-
γῳ σφοδροὺς ἡμᾶς ποιήσας ἐραστὰς τῆς εὐγλωσσίας τῆς σῆς. διὰ καὶ
ὑπισχνούμεθα, καὶ τὰ καθ᾽ ἡμᾶς αὐτοὺς δηλοῦμεν, ὅτι ἐν ἡσυχίᾳ καὶ ἀ-
προσχλησίᾳ διάγομεν πολλῇ, πόθεν ἂν ἡμᾶς ὁ τοῦτο θεραπεύ-
ων μὴ ἀσυδῆς, καὶ μὴ πολλῆς ὀρώντων τῆς βυσίας. ἵν᾽ οὖν καὶ τὰ ὑμέτερα μανθάνω-

τες

ἡμῶν * ὃ αὐτὸ δὴ τοῦτο πεποίηκασι· καὶ ἥρκεσε τοῖς αὐτοῖς * αὕτη ἡ ἀπολογία, καὶ ἐκ αὐτοῦ τοσοῦτοι θαυμασθῆναι δεδυνήμεθα. Εἰ γὰρ δὴ καταξαίνωμεν τὸ χρῆμα, καὶ πολλῆς ἀπαιτήσομεν, καθάπερ ὀξὺ ἰδίωμα, τῆς παῤῥησίας· καὶ τοῦτο ὄφελος διὰ τῆς πείρας αὐτῆς. Δεξαίμην τοίνυν αὐτά, φύλαττε μὴ ἀκριβείας, ἴσθι, εἴ ποτε καιρὸς καλέσειε, μὴ τὸ θαῤῥεῖν αὐτὰ ἀπαιτήσωμεν διὰ τῆς σῆς * παιδοτητος.

χ. θαυμασότητος

ιη. ΤΩ ΑΥΤΩ.

ΜΕτὰ τὸ χάλαζαν τὴν πρώτην ὀπτεσθαι, ἰδὼν Φαραὼ μεταβαλόμενον καὶ βαλόμενον τὴν Αφεκάτην πρεσβευόμενον ἡμῖν, ἐκ οἴκου μένειν οὔτε ἀπαραίτητον, καὶ ἀπειλοῦντα μήτε γράμματα δίκαθαι πρὸς ἡμᾶς, εἰ μὴ λάβοιμι τὰ ἄποκα λείποντα, ἐπέθηκα * τύποις τοῖς γράμμασι σφόδρα κεχαρισμένοις τῇ βυθμείᾳ σου, καὶ διαπαύσιτά σου τὴν ἐμμέλειαν· ὧν πρὸς αὐτὰ μαθὼν κέλευσιν αὐτὸν ἀθάνατον γενέσθαι τῆς καλῆς ταύτης εἰκονομίας. οἶδα γὰρ πλείστην ἐς αἰῶνα τὸ πρόγραμμα τοῦτο κέρδος καὶ ἀθανασίαν τῆς προσωπίδος ταύτης τῆς εἰς τὴν Φοινίκην, καὶ διὰ τῆς φιλοτιμίας τὸ σὸν μεγαλοπρεπείας. καὶ ἀμφοτέρων τούτων αὐτὸς λήψῃ τὸ μισθόν, ἅτε τοσαύτην δαψιλείαν ἐπιδεικνύμενος περὶ σεαυτὸν ἐν τῇ Φοινίκῃ * κατηχοῦσας σὸν ἔλλειψιν, καὶ περὶ τὴν οἰκοδομίαν τῶν ἐκκλησιῶν ἐπουδακότας, καὶ ἄνδρα τοιοῦτον αἰσθησάμενος καὶ πέμψας εἰς τὰς ἐκκλησίας αὐτῶν, καὶ μάλιστα νῦν ἐν τοσαύτῃ δυσχολίᾳ καθεστηκότων, καὶ διὰ πολλὰ πολεμουμένων. ἐπαινέσας τοίνυν τὸ κατόρθωμα τοῦ ἄγχου, μὴ ἀφῇς μηδὲ μικρὸν αὐτὸν διαλαλεῖσθαι, ἀλλ' ἀμέλητι τῆς ὁδοῦ ταύτης ἅψασθαι τὰς ἐκκλησίας, πολλῷ σεαυτῷ διὰ τῆς καλῆς ταύτης ἀπουδῆς, δίκαιόν τα θαυμασιώτατε, τοῦ ἀποτίθεσθαι τὰς διὰ τῶν φιλανθρώπων Θεῶν τὴν ἀμοιβήν.

κ. τύποις τοῖς γράμμασι

κ. κατοικοῦντος

ιθ. ΔΙΟΓΕΝΕΙ.

ΠΟλλῶν δὴ ἐφιαμένων ἰδεῖν σου τὴν ἐμμέλειαν, δίκαιόν μου θαυμασιώτατε, καὶ τοῦτο οἶδα καὶ τοῖς τῶν γραμμῶν * αὐτοῖς· ὅπῃ * δὲ φίλτρον οἶδα σαφῶς, ὃ πρὸς τὴν σὴν ἔχουσιν θαυμασιότητα. ἀλλ' ὅπῃ τοῦτο ἔστι (καὶ γὰρ τῆς ὁδοῦ πολὺ δεῖ μέσον, καὶ σοὶ δὲ χύσεις κτεῖσθαι, ὅπου περ αἱ ἐλπίδες μοι, ἔσονται, καὶ τῶν Ισαυρικῶν ἐφέδρων καθ' ἑκάστην ἡμέραν ὁ φόβος ἀκμάζει) παρακαλῶ σε τὴν βυθμίαν, ὅπερ μίσησον ἡμῖν εἰς παραμυθίαν ὅτι καὶ τῆς ἐρημίας τῆς ἐνταῦθα, καὶ τῆς ταλαιπωρείας καὶ τῆς ἄλλης πάσης θλίψεως, ὃ συνεχῶς γράμματα δίκαθαι διαγελῶμεν τὴν ὑγίειαν τὴν σὴν, καὶ τὸ οἶκον σου πάντος. τοῦτο ἐξαρκεῖ σοι ἡμῖν συνεχέστερον καὶ ὃ ἐγχωρεῖν. οὐδὲ γὰρ τοῦτο ῥᾴδιον μὴ πολλῆς ἡμᾶς ἔχειν τῆς δαψιλείας, ὃ μηδὲν ταχέως ἐκπεσεῖν ἐνταῦθα ἀφικνεῖσθαι. ἀλλ' ὅμως, εἰ καὶ ἐργώδες ὅπερ ἠτήσαμεν, ἀλλ' ὡς δὴ οἷόν τε ἦ, σπουδὴν ποιήσασθαι τοῦ καλήθητι, καὶ συνεχῶς πέμπειν ὑπισχνούμενος ἀπαγγελοῦσας ἡμῖν τὰ περὶ τῆς ῥώσεως τῆς σῆς. ἵνα δὲ καὶ τὰ ἡμέτερα εἰδέναι ἔχῃς, ἀπροσχημοσύνης ἀπολαύομεν, ἡσυχίας πολλῆς, λευκῆς τῆς γαλήνης, ὑγιείας συμμέτρου, * τῶν θορυβούμενοι μόνον, τῷ κεχωρικότι ὑμῶν τῶν ἀγαπώντων ἡμᾶς. ἀλλ' ἰσχὺν ἡ σωσάς σου καὶ τοῦτο παραμυθήσασθαι, Φαραὼ * ἔφησεν, εἰ εἶπον. δίδου δὲ τούτου ἡμῖν τὴν χάριν, ὥστε καὶ ἐκ τοσούτου ἡμᾶς καὶ τηλικούτου διαστήματος δυνάσθαι συντυφαί καὶ ταύτῃ τῇ γλυκείᾳ σου καὶ θερμῇ καὶ γνησίᾳ ἀγάπῃ.

ἐρῶν

ἴσ. τούτῳ

κ. πίνων

ζή. σπουδὴν τοίνυν ἁλίκους σαυτῷ παρασκεύασον στεφάνους, μηδὲν μελήσῃ, μηδὲν ὠφελήσῃ· ἀλλὰ ῥαῖσαι, σπουδὴν ἤδη τῆς ἀποδημίας ἄφασθαι παρασκεύασον, μηδὲν φερούσῃ τῶν χρημάτων ἔνεκεν. πρώτα γὰρ εἶπον τῷ κυρίῳ μου τῷ πανευτάτῳ καὶ θεοσεβεστάτῳ πρεσβυτέρῳ Κωνσταντίνῳ, εἴτε εἰς οἰκοδομὰς δώσουσαι δίδοι, εἴτε εἰς χρείας ἀδελφῶν, μὴ πλείονος παρασχεῖν ὑμῖν τῆς δαψιλείας, ἢ μὴ πλείονος πάλιν, ἢ ἔμπροσθεν. ἔχει τοίνυν καὶ τὸν· ἐκβῆναι βούλεται, καὶ πρὸ πάντων τὸ πρᾶγμα ποιεῖν ἀρέσκειν Θεῷ, πρώτα ἔχουσι ἐκβοηθεῖν ἐπιχθῆναι ταχέως παρακαλοῦντι· καὶ ἐξ αὐτῆς πάλιν τοῦτο δήλωσον, ἵνα καὶ οἱ ἐρημίαι ὄντες χαλεπῇ πολλῷ σπουδὴν καρποσώμεθα τὴν παράκλησιν. εἰ γὰρ μάθωμεν ὅτι ἀποδημήσας ἐκεῖσε μετὰ τῆς γνώμης ἐκείνης πρώτα ποιῇ καὶ πάσχειν ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῶν αὐτοῦ ψυχῶν προθυμούμενος, οὐδὲ ἐρημίαν ἡγησόμεθα οἰκεῖν ἀπὸ τῆς τοσαύτης ἡδονῆς. Ἐπιθυμοῦμεν γὰρ καὶ παρακαλοῦμέν σε ἰδεῖν· ἀλλ' ὅπερ ἔφην, τοῦτο, ὅπερ εἶπον, ἀναγκαιότερον, καὶ δίος μή ποτε ἐμοὶ ἀποκλείσῃ σοι τὴν ὁδὸν τὴν σπουδὴν, ἐκεῖσε δι' αὐτὸ σε ἐπείγομαι καὶ παρακαλοῦμαι ταχέως ἐπιχθῆναι.

σπουδὴν

ἐπιθυμοῦμεν δὲ καὶ ἡμεῖς ἔφαν.

ιϛ. ΔΑΝΙΗΛ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΩ.

Ευλογητὸς ὁ Θεὸς, ὁ πολλῷ μείζονα τὴν θλῖψιν παρέχων τὴν παράκλησιν, καὶ ἡμῖν τοσαύτην δίδους τὴν σπουδήν, ὡς μὴ πολλῆς βύθεσσιν φέρειν τὰ συμπίπτοντα λυπηρά. τοῦτο μάλιστα διπλασιάζει ὑμῶν μαθόν, τὸ φέρειν, καὶ μὴ χαλεπῶς φέρειν· τοῦτο καὶ ἡμῖν πολλὴν παρέχει τὴν παράκλησιν, ὅταν ἀκούωμεν τὴν ἀνδρείαν ὑμῶν, τὴν πρόθυμον, τὸ ἀπαρέγκλιτον τῆς γνώμης, τὴν βουλήν, τὴν σπουδήν, τὴν καρτερίαν, καὶ ζῆλον καὶ πυρὸς θερμότερον. Διὰ ταῦτα καὶ ἐρημίας καταθύμιοι, καὶ φόβου λῃστῶν πολιορκούμενοι, καὶ τῇ τῶν χειμώνων ὥρᾳ λοιπὸν καταπονούμενοι, οὐδενὸς τούτων ἀπαθανατίζεσθε διὰ τὸ μέγεθος τῆς ὑμετέρας βουλῆς· ἀλλὰ καὶ σκιρτῶμεν καὶ χαίρομεν ἐπὶ μεγαφρονοῦσιν ἐπὶ τῇ τοσαύτῃ ὑμῶν καρτερίᾳ. εἰ δὲ ὧν διὰ παντὸς χαίρωμεν ταῦτα ἀκούοντες, διὰ παντὸς ἡμῖν καὶ συνεχῶς ἐπιστέλλετε, αὐτά τε ταῦτα, καὶ τὰ περὶ τῆς ὑγιείας ὑμῶν διαπελλόμενοι. μείζων γὰρ ἡμῖν πρόξενος βύθεσσιν σπουδῆς καὶ ἡδονή.

καρτερίαν

ιζ. ΔΙΟΓΕΝΕΙ.

Το γηράσαι σου τῆς ἀγάπης τῆς περὶ ἡμᾶς ἥδιμαν καὶ ἔμπροσθεν· πολλῷ δὲ πλέον ἐγνώσαμεν τοῦτο, ὅτι τοσούτου τοῦ χειμῶνος ἐγένετο οὐ μόνον σοὶ ῥᾳθυμότερος, ἀλλὰ καὶ πολλῷ σπουδαιότερος περὶ ἡμᾶς γέγονας, μείζω τὸν ζῆλον σου ἐπιδείξω. διὰ ταῦτά σε θαυμάζομεν, διὰ ταῦτα καθ' ἑκάστην ἡμέραν δοκιμαζόμενοι καὶ παινούμεθα. καὶ μὲν γὰρ ἄφατον τούτων μισθὸν λήψῃ παρὰ τοῦ φιλανθρώπου Θεοῦ τοῖς ἀποδόσεσιν ἐκ πολλοῦ τοῦ περιόντος τοὺς ἀεὶ σὸν ἀγαθὸν ποιοῦντας καὶ λέγοντας. ἡμεῖς δέ σε, οἷς ἔχομεν ἀμφιβόλοις θαυμάζοντές σε, ἐπαινοῦντες, μακαρίζοντες καὶ διαλιπαρούμεθα, φιλοῦντες, ἀγαπῶντες, καὶ διαφόρως πάντα τοῦ ἀδελφοῦ ποιοῦντες, ἰσοψυχοῦσι καὶ συνδιδυμοῦσι τῆς ἀγάπης νόμῳ. ὅτι γὰρ σε τὴν σφοδροτάτην αὐτὴ γεγόναμεν ἐρασταὶ, οἶδας καὶ αὐτὸς σαφῶς, δίκαιοτά μου αἰδέσιμος εἶναι καὶ θαυμάσιος εἶναι. διὸ παρακαλῶ τὴν ἀπόκλειστον ἔνεκα μηδὲν ἀλλῆσαι πρὸς ἡμᾶς. πυνθανόμενοι καὶ καρποσάμενοι τὸν ἐξ αὐτῆς πόνον, αὐτὰ ἀπεκαλέσαμεν, οὐκ ἐξ ὀλιγωρείας, οὐδὲ ἐκ τοῦ μὴ θαρρεῖν σου τῇ βύθεσσιν, ἀλλὰ διὰ τὸ μὴ καθεστάναι σε χρείαν· ὅθεν καὶ ἐφ' ἑτέρων πολλῶν πεποιήκαμεν. καὶ γὰρ καὶ ἕτεροι πολλοὶ, καὶ τῆς σῆς βύθεσσιν ἄξιοι, καὶ σφόδρα ἡμᾶς ἐκπεπόθηκαν, ὡς ἔξεστί σε τὸν θαυμασιότητα μαθεῖν,

θαυμασιότητι

ὃ

χ. Σεμιλίφ

νη. ΓΕΜΕΛΛΙΩ.

Ἀλλοι μὲ τῇ ἀνομοιότητί σου ζωπόδυτας τῆς ἀρχῆς· ἐγὼ δὲ τῇ πόλει καὶ τῇ μεγαλοπρεπείᾳ δὲ τῇ σῇ, οὐ διὰ τὸ σὸ τιθθὸν πιμλιὼ (ὑψηλότερος γὰρ τῶν τοιούτων μεμελέτηκας εἶναι) ἀλλὰ διὰ δ' λαβεῖν ἀφορμὴν τοῦ προέχουσαί σοι μὴ πολλῆς τῆς ἀδείας καὶ τοῖς πολλοῖς δόξαι τοῦ ζωοῦν σε καὶ τοῦ ἡμερώτατα, καὶ δ' ἐκεῖθεν κέρδος ζωαγαγεῖν. οἶδα γὰρ οἶδα ὅτι καὶ σὺν σφόδρα τῇ γῇ πεσοπλανώμενος, καὶ πεσὶ τὰ ὀνείρατα ταῦτα καχπάζας, λέγω δὲ τοῦ διὰ τῶν πολλῶν δόξαν, παιδδύσαι δυνήσῃ, ὅτι οὐκ ἐν τῇ χλαίνῃ ἡ τῇ ζωῇ, ἀλλ' ἐν τῇ φωνῇ τῶν κηρύγματος ὁ ἀρχων, ἀλλ' ἐν ᾧ τὰ ἀποπεπτόντα διακλᾶσθαι, καὶ τὰ κακῶς ἔχοντα διορθοῦν, καὶ κολάζειν μὲ ἀδικίαν, μὴ συγχωρεῖν δ' ἐκτὸς δυνάστειας τὸ δίκαιον ἀπολαμβάνεσθαι. καὶ γὰρ οἶδά σε τοῦ πρόπολαν, τοῦ ἐλθυθερομανίαν, τὸ ἀρχαίας τὸ ὕψος, τοῦ τῶν βιωτικῶν ἀφροφίδα, τὸ μισοπόνηρον, τὸ ἥμερον, τὸ φιλανθρωπον, οὗ μάλιστα ἀρχοντι δεῖ. διὰ καὶ ἐκεῖνο οἶδα σαφῶς ὅτι λιμοῦ ἴσον τὸ ναυαγοῦντων, βασκανεία τῶν ὑπὸ χθονὸς κολαζόντων, πύργος τῶν ἐκτὸς δυναστείας ἀδίκου πολεμουμένων. καὶ ἔστι ταῦτα ῥᾳδίως. οὐδὲ γὰρ πόνου χρεία, οὐδὲ ἱδρῶτος, οὐδὲ χρόνου μακροῦ εἰς τὸ κατορθοῦν ταῦτα. ἀλλ' ὥσπερ ὁ ἥλιος ὁμοῦ τε φαίνεται, καὶ πάντα λύει ζόφον· οὕτω καὶ αὐτὸς ὑπὸ τοῦ θείου φανείς, οὐ οἷόν τε ὅπου ἐκ τῆς παρούσης ἡμέρας τοὺς τε ἀδικεῖν ὑποχρεωμένους ἀπέχθειας, τοὺς τε ἀδικουμένους καὶ πρὶν εἰς τὸ δικαστήριον εἰσελθεῖν, πάσης ἐπηρείας ἀπαλλαξας· καὶ ἤρκεσεν εἰς τοῦτο ὀλίγον τῆς φιλοσόφου σου ψυχῆς ἐκκάλυψις. διὰ ταῦτα καὶ σοι ἐρημία καθήμενος ὁ πολλοῖς ζωεχόμενος πεῖσαι σοι, πολλῆς γέμω τῆς εὐφροσύνης, ἡμιτέραν ἰδεῖν τοῦ τῶν ἀδικουμένων συμμαχίαν ἠρεμένος.

χ. ἀδρείας
χ. ἐστιδίαν

χ. κήρυκος

χ. ὑπὸ δυναστείᾳ ἀδίκως πολ.

χ. αἰτίλας

χ. τότε

νε. ΓΕΡΟΝΤΙΩ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΩ.

Καὶ ἥδη μὲ ἐπίσταλκάς σε πεσὶ τοῦ βαλάσσαι, νομίσας σε ὁ Φοινίκη εἶναι· καὶ νῦν ὃ ἐπιστέλλω ταῦτα, ἄνωθεν ἐμπεσεῖν, ὅπου νῦν μάλιστα πάντα δ' ποιεῖ δὲ πάσχει, ὥστε μὴ καταλιπεῖν ἔρημον τοῦ κοινοῦ ὑμῶν γεωργίου, μηδὲ ἀφεῖναι διαφθαρῆναί τινα τῶν ἤδη κατορθωθέντων. καὶ γὰρ καὶ ποιμένες ἔτσι ἴδοσι πολλοῦ πάντα τοῖς πεσβατικοῖς ἐπιτιθεμένοις λύκοις, τότε μάλιστα ἀγρυπνοῦσι καὶ διεγείρονται, καὶ σφενδόνῃ μεταχειρίζονται, καὶ τῇ ἄλλῃ κέχρηνται τέχνῃ, ὥστε πᾶσαν τὴν ἀγέλην ἀπολέσαι βλάβεν. εἰ γὰρ πεσβατικὰ ἄλογα πίπτειν δυνάμενος ὁ Ἰακὼβ, ἔτη δεκαπέντε διεπέλεσε δουλεύων, καὶ θάλπει δὲ ψύχει καλαπωρούμενος καὶ ἀγρυπνίᾳ πολλῇ, καὶ τοῦ ἑκάτεν ἐπιτίθεσθαι ἐνθυμούμενος, σκέπασον ἅπαντα καὶ ποιεῖν δὲ πάσχειν χρὴ τοὺς πεσβατικοὺς λογικὰ ἐμπεπτικότας δυνάμεις ὑπὲρ τοῦ μηδὲν αὐτῶν ἀπολέσθαι. πῶς καλῶς πάντα σε τοῦ εὐλάβεσθαι, ὅσῳ μείζων ὁ χειμών, δὲ πλείονα τὰ κακά, καὶ σφοδρὰ τὰ κύματα, καὶ πολλοὶ οἱ ἐπιβουλεύοντες, τοσούτῳ μᾶλλον καὶ αὐτὸν ἀγρυπνεῖν, καὶ ἐπέρους πῶς καλέσαι ζωεφάπτεσθαι σοι τῆς κοινῆς ταύτης πεσνοίας, καὶ μὴ πολλοῦ τοῦ πάσχειν ἐπιλαθέσθαι [καὶ] πῶς κηδεμόνα σε ἐκεῖσε. καὶ γὰρ καὶ τῆς ἀποδημίας αὐτῆς ὁ μακρὸς ἔξεις μισθόν. εἰ δὲ τῆς ἀποδημίας, πολλῷ μᾶλλον εἰ τῶν ἔργων ἀγαθῶν, καὶ σπουδῶν πολλοῦ ἐπιδείξασθαι. τοῦ γὰρ οἴκοι καθῆσθαι πολλῷ βέλτιον καὶ χρησιμώτερον τὸ τοιαύτας ἀποδημίας ἀποδημεῖν. ἐκεῖ μὲν γὰρ ἄντα καὶ ταῦτα ἔστιν ἔχθρα, ἃ νῦν ἔχεις, τοῦ ἀηδίαν, τὰς ἀγρυπνίας, τοῦ ἄλλου φιλοσοφίαν· οἴκοι δὲ καθήμενοι οὐκ ἔστι κερδᾶναι, ἀλλὰ ἐκεῖ καθήμενόν ἔστι καρπώσασθαι, ψυχῶν σωτηρίαν τοσούτων, ἃ ἀπὸ τῶν κηδεμόνων μισθόν, τοῦ ἀπὸ τῆς τοσαύτης πεσθυμίας ἀμοιβήν. ἔστι γὰρ ἡ πεσθυμία ἀμοι-

ταξιουμβρίω μυστηρίων. καὶ τούτων δυνηθῶμεν μεταλαβεῖν τῇ βασιλείᾳ, καὶ τῆς δόξης αὐτοῦ ἀπολαύσωμεν ταύτης, καὶ τῆς ἐρημίας ἀπολελύσμεθα, καὶ τῆς σωματικῆς ἀθυμίας, ἣν παλαιόμβρωνα, ἀλλαθερώμεθα. καὶ οἶδα ὅτι ζητοῦσι, δέσποτα μου γλυκασιώτατε, καὶ ἐπιθυμία λαμβάνει τῆς ἡμετέρας βεβαιότητος τῶν ἀπορρήτων τούτων καταξιωθῆναι ἀγαθῶν· καὶ ἡμῖν δή, ὡς αὐτὸς οἶδας, τοῦτο ἀδιαπύστατον. ἀλλ' ἐὰν μέλλῃ τὰ ἡμέτερα, τοῦτο μηδαμοῦ ἰσχέτω μέλλησιν. πρώτως βιπαρήσεις, καὶ ἡμῖν ἀπάντων, αὐθρῶν σφόδρα ἡμῖν γνησίων διαναιθῶσι τὸ ἐπὶ ταύτην ἀγαγεῖν μυστηρίου. καὶ τοῦτο γλίπται, τὴν αὐτὴν ἔξομεν ἡδονήν, ὥσπερ δὴ καὶ ἡμεῖς ἀπεκομισάμεθα τῇ δόσει τῆς ἐπουρανίου δωρεᾶς, ἐπιδήπερ καὶ ἡ χάρις, ὅστις ἡ αὐτή.

ιϛ. ΤΩ ΑΥΤΩ.

ΤΙ τοῦτο; ὅτε ἡ τοσαύτη καὶ τηλικαύτη πόλις ἑορτὴν ἄγει λαμπρὰν (τοῦτο γὰρ τὴν ἀρχὴν καλῶ τὴν ζωήν) τότε ἡμᾶς ὁ πλοῦτος κατέσησας κατηφεῖς, μακρὰν ὄντας σιγῆσας σιγῶ; καὶ εἰ μὲ ἄλλος τις ἐῶν τῶν πολλῶν ὁ τοῦτο πεποιηκώς, καὶ τὴν αἰτίαν ῥαδίως ἂν εἶχεν. τίς δέ ἐστιν αὕτη; εἰώθασιν οἱ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων, ἐπὶ μὲν τοῖς μείζοσιν ἀρχῆς ἐπιλαμβάνεσθαι, καὶ ὁ ὄγκος φερόμενος γίνεσθαι μείζων. ὅτι δὲ σὺ τῆς σῆς μεγαλοφυΐας φιλοσοφίαν εἰδυῖας, καὶ ἀκριβῶς διεσκεμμένος τῶν ὑποκειμένων τὸν φύσιν, καὶ οὐκ ἀπατωμένος τοῖς ὑποτιθεμένοις καὶ ταῖς ὑποτυγχανούσαις, ἀλλὰ γυμνὰ τῶν πραγμάτων τὰ πράγματα καταμανθάνουσα, τὴν αἰτίαν οὐ δυνάμενος τῆς σιγῆς εὑρεῖν. ἀλλ' ὅτι μὲν ἡμῖν ὁμοίως ἐρᾷς καὶ νῦν, ὥσπερ καὶ ἔμπροσθεν, μᾶλλον δὲ μείζονως νῦν, ἢ ἔμπροσθεν, οἶδα σαφῶς. τίνος δ' ἕνεκεν οὕτω λαμπαίμονος τοσοῦτον ἐσίγησας χρόνον, εἰπεῖν οὐκ ἔχω. ἀλλὰ καὶ δι' αὐτὸ μὲ δεῖ μάλιστα ἀπορεῖν. λύσον δή μοι τὸ αἴνιγμα ὁ βπισκολῆς, εἰ μὴ βαρύ μοι δοκεῖ ταῦτα· ἐπεὶ τῆς βπισκολῆς δ' ἐκείνης σοῦ τούτου σοι κομίζοντος τὴν βπιστολήν, λέγω δὴ τὸν κύριόν μου τὸν τιμιώτατον καὶ βλαβέστατον πρεσβύτερον, καὶ σοῦ ζῶν αὐτοῦ διδάσκοι, ὅπερ καὶ ἡμᾶς πεπίσμεθα, ὅτι ῥαθυμίας οὐκ ἐῶν ἡ σιγή. ἔκφυγε γὰρ τὸν εἰπεῖν ὡς ὁ τυχὼν αὐτοῦ φιλοφρονούμενος διὰ τῆς σῆς θαυμασιότητος.

ιγ. ΓΕΜΕΛΛΩ.

ΕΡημοῦμαι οἰκοδόμων χωρίον τὴν Κουκουσὸν, καὶ πάσης τῆς καθ' ἡμᾶς οἰκουμένης ἐρημότατον· πλοῦ καὶ πρὸς αὐτὰ τῆς οἰκουμένης τὰ πέρατα ἀπιόντι μοι, ὅπου λαθέσθαι σε τῆς ἀγάπης δυνατόν. ἀλλὰ καὶ ἐν ἀλλοτρίᾳ, καὶ ἐν ἐρημίᾳ διατρίβοντες, καὶ ἐπὶ λειψάνοις ἀῤῥωστίας πεπτωκότες, καὶ φόβῳ λιμῶν πολιορκούμενοι (ἃ γὰρ ἀφίσανται τοῖς ἐδωδὴν ἀποτιχίζοντες, καὶ πόλεσι αἱμοῦσι πολεμοῦντες τοῖς Ἰσαυρικοῖς) διὰ μέσων σε τῶν ὅπλων περιφέρομαι, τὴν αὐθρωπίαν σου, τὴν παῤῥησίαν, τὴν γλυκεῖαν καὶ γνησίαν διάθεσιν πρὸς ἑαυτὸν κἀκ πλάτους τιθέντες, καὶ τούτων τῷ λογισμῷ σύντροφόν τῇ μνήμῃ. γράφε δὴ καὶ ἡμῖν ζωοποιὰς, δέσποτα γλυκασιώτατε, περὶ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς, καὶ πῶς σοι τὰ θερμὰ ἐχέτω, καὶ ὁπόσην ὁρμὴν τὰ σὰ νεῦει· ἵνα καὶ παῤῥησιαζόμενοι ὦμεν, μηδὲν ἔλαττον ἔχωμεν τῶν ἀεί σοι συνόντων εἰς τὸ σαφῶς εἰδέναι τὰ σά. οἶδα γὰρ ὅπως ἡμῖν ἀδιαπύστως ἔχει τῆς ῥώσεως τῆς σῆς μεμαθήκειν, μᾶλλον δὲ σφόδρα σε ἐρᾷν καὶ ζωοδοτεῖσθαι μᾶλλον ἀκριβείας τῇ μεγαλοφυΐᾳ τῇ σῇ.

ιδ. ΓΕΜΕΛ-

μθ. ΤΑΛΒΙΩΝΙ.

ΟΤι μ̀ ἡμᾶς ἀγαπᾷς, καὶ χαίρῃς, καὶ στεγᾷς, οἶδα σαφῶς. σὺν γὰρ δυνάσαι λαθεῖν ὅτι σφοδρὸς ἡμῶν ἐραστὴς, ἀλλὰ πρώτης τῶν ἀδελφῶν, καὶ πολλοὶ πρὸς ἡμᾶς ἀφικνούμενοι τὴν θερμότητά σου ἐξ ὧν γινώσκω ἡμῖν ἀπαγγέλλουσιν ἀγάπην. ἐβουλόμην δ' καὶ γράμματα σωτηρίας δέχεσθαι παρὰ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς, καὶ τῆς ὑγιείας τῶν σὺν αὐτῷ πάντων. οἶδα γὰρ ὅπως ἡμῖν τὸν πόθον ἀποσβέσεις. ταῦτ' οὖν εἰδὼς, δίκαιόν μοι φαίνεται, εἰ καὶ ἐργάδης ὅπερ αἰτοῦμαι λοιπὸν ποιῶ τὴν τοῦ χρόνου ὥραν καὶ ὃ σοφιακὸς ἡμῖν λιμὸς ὑπαγορεύει, ὅτι δὴ ἐξῆς, γράφειν ἡμῖν μὴ κατέχει, ταῦτα δηλῶν ἅπερ ἠτησάμην. τὴν γὰρ ὑγίειαν τὴν ὑμετέραν καὶ τὴν ἀσφάλειαν, ἡμέτερον εἶναι νομίζομεν πλοῦτον καὶ θύρανσιν, καὶ πολλὴν ἡδονήν. μὴ δὴ τοσαύτης ἡμᾶς ἀπαγορεύσῃς ἡδονῆς, ἀλλὰ χαρίζου τοῖς σφόδρα σε ἀγαπῶσι τὴν διὰ τῶν τοιούτων γραμμάτων προσφώνησιν, πολλὴν ἡμῖν κομίζουσαι τὴν παράμυθίαν.

ν. ΓΑΥΔΕΝΤΙΩ ΕΠΙΣΚΟΠΩ ΒΡΥΞΗΣ.

ΟΥδέ ἡμᾶς ἔλαθε τὸν σὸν, ἀλλ' ἔγνωμεν σαφῶς, ὡς πρόσθεν, τὴν ἀποδημίαν σου, τὴν ἀχρυπνίαν, τὴν φερεπόνιαν, τὸν καμάτους, τὸν πόνους, ὑπὲρ τῆς ἀληθείας ἐπιδιδόντα. καί σοι χαρίζεσθαι πολλὰς ὁμολογοῦμεν, καὶ σὲ τοιαύτην καθημένους ἐρημίαν μεγίστην ἔχομεν παράκλησιν, τῆς ἀγάπης σου τὸ θερμὸν καὶ γόνιμον· ἣν παρέχει σὲ ταῦτα λαλοῦντες, ἔγνωμεν αὐτὴν ἀκμάζουσαν καὶ ἐκφέρουσαν, ἐξ ὧν οἶδεν ὅτι τῷ πλήθει τὸ χρέος, ὅτι τῷ μήκει τῆς ὁδοῦ καταμύρανθῆναι. διὰ τοῦτό σοι χαρίζεσθαι ἴσμεν πολλὰς, καὶ σε παρακαλοῦμεν μᾶλλον τὴν αὐτὴν ὑπὲρ ἡμῶν ἀποδύεσθαι. οἶδας γὰρ ὅσον ἐκκλησιαῖς ὑμῖν ὁ ἀγὼν προσκείμενος, καὶ πλείονος ἄξιος τὸ κατορθώματος ὁ μισθός. ταῦτ' οὖν εἰδυῖα, δίκαιόν μοι φαίνεται καὶ βούλεσθαι, ὑπομνῆσαι τὴν αὐτὴν ἀποδύσιν παρακαλοῦσα. ὅπου γὰρ ἀλίγα καμόντες, ἀθάνατα ἑαυτοῖς προσαποθησαυρίζουσι τοῖς ἐρασταῖς τὴν καλὴν τούτων ἀγωνίαν τὰ βραβεῖα.

να. ΓΕΜΕΛΛΩ.

ΒΛέπει, πλείστη ὅτι θυμὸς καὶ πεφυκυῖα ψυχὴ, οὐκ ἐξωθεῖ πόθεν, ἀλλ' οἰκοθεν καὶ πρὸ ἑαυτῆς καὶ τὴν ἡδονὴν καὶ τὴν ἀσφάλειαν καρπουμένη, καὶ ὃ δὴ θαυμαστὸν, ἀπὸ πραγμάτων τοῖς πολλοῖς φοβερῶν καὶ σφοδρῶν εἰς δοκιμώτατον· ὃ γὰρ μὴ μόνον μὴ θορυβεῖσθαι μηδὲ ἀλγεῖν μισοῦσιν πάντες τινὲς, ἀλλὰ καὶ κωμῳδεῖσθαι ὅτι τοῦτο, καὶ μὴ κωμῳδεῖσθαι μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐλεεῖν τοὺς μισοῦντας καὶ ὑπομένειν αὐτοὺς μεταδιδόναι καὶ θέλειν χρηστοὺς, πόσης μὲ ζωότητος, πόσης δ' αὖ σοφίας; ἐξὸν ταῦτα τοὺς ἐπαιρομένους καὶ θαυμάζομεν, δίκαιον θαυμασιώτατα καὶ μεγαλοφρεπέστατα· ἐξὸν ταῦτα καὶ αὐτοὶ σκιρτῶμεν μεγάλα, ὥσπερ ὑπὸ σφοδρᾷ λαμπρᾷ, τῇ φιλίᾳ τῆς σῆς συμπνεόμενοι μεγαλοφρεπείας. ὅπερ ἡ δύναμις τοῦ πρὸ ἡμῶν ἅπαντος ἐξὸν τῶν γραμμάτων, μαθεῖν ὅτι καὶ τοὺς τῶν γραμμάτων τούτων σὸν ἐπαυξάνοντα θυμοὺς, τὴν μεγάλην οὕτω καὶ φιλόσοφον ψυχὴν ἰδεῖν πλουτοῦσαν ταχέως τὴν ἱερὰν ἐκείνην καὶ φερωνύμως κα-

μείζονως, κἂν μυρίας δυσκολίας παρεμπίπτωσιν. ⸂ὁ γὰρ μὴ πλουτῶν ἱδρώτων καὶ πόνων μέγα ἡγησάμενος κερδαίνειν τοῦτον, τὸν ῥᾳδίως καὶ μετὰ εὐκολίας τοῦτο ποιοῦντων πλείονα λήψεσθαι ⸀μισθόν. Ἑκάστου γάρ, φησὶν ὁ μακάριος Παῦλος, ⸀τὸν ἴδιον μισθὸν λήψεται κατὰ ⸀τὸν ἴδιον κόπον. μὴ τοίνυν τὰ πολλὰ κεκμηκέναι ποιοῦντα ὑμᾶς ἀπαρρήσειν, ἀλλ' εὐθὺς διὰ τοῦτο μᾶλλον διεγείρεσθε. ὅσῳ γὰρ δυσαθλίῳ λαχόντι τὰ τοῦ πυρὸς πιεσμοῦ, τοσούτῳ μᾶλλον αὐξεται τὰ τῶν στεφάνων, καὶ πλεονάζει τὰ ὑπὲρ τῶν καλῶν τούτων ὑμῖν ἀγώνων ἀποκείμενα βραβεῖα. ⸂a. Kορ. γ. π.⸃

μζ. ΒΡΥΣΩΝΙ. χ. Βείσ.

Τί τοῦτο; αὐτόθι μὲν ὑμῶν μυρία ⸀τις ἀεὶ λέγει ἐπισύδαχος, ἐν τῇ πόλει πάσῃ, μᾶλλον δὲ τῇ οἰκουμένῃ καταδήλως γέγονας ὑπὸ τοῦ φίλτρου, οὗ σοι ἡμᾶς ὑπεδείκνυσας, μὴ τείχων εἶδος σιγῇ κατιόντι, ἀλλὰ δι' ἀκοὴν τῶν ἔργων, ἀφ' ὧν τοῖς ῥήμασιν, πάντα μᾶλλον ὑπεδέκνυμεν ὑπὲρ ἡμῶν σοὶ ἅπαξ κατιδεῖν. ἐν ταῦτα σφόδρα διέλῃσι τὴν ὑπερβολὴν τῶν σῶν, ἐν τῇ χαμαιτύπῃ ὑπερβυμεῖσθαι. οὐκ οἶδα ὅσῳ ἐμέλλομεν καρποῦσθαι τοῦ φιλήματος, τῆς ἄνω γενούσης ψυχῆς, τῆς ἄνω θερμῆς φιλίας ἔκφορα διερέθισμοι γράμματα; καὶ ταῦτα οὐκ ἐγκαλοῦντι λέγω (οἶδα γὰρ ὅτι ἐν γράφων ἐν σιγᾷ ἀκριβάζεται μᾶλλον τοῦ ἡμᾶς μᾶλλον) ἀλλὰ σφόδρα ὑπερβυμοῦσι τῶν ὑπερβολῶν. ἐν μὴ γράφοιτος μόνου, οὐ παύσομαι τὸν ἐκεῖθεν ἀφικνουμένους ἐρωτᾶν περὶ τῆς ῥώσεώς σου καὶ τῆς εὐθυμίας, καὶ σφόδρα χαίρομεν ἀκούοντες ἅπερ ὑπερβυμοῦμεν. ἀλλὰ βουλόμεθα καὶ αὐτοὶ τῆς γλώττης τῆς σῆς, καὶ αὐτοὶ τῆς δεξιᾶς τῆς σῆς ταῦτα μεμηνύσθαι. εἰ τοίνυν μὴ βαρύ, μηδὲ ἐπαχθὲς ⸂χ. αὐτὰ δὲ⸃ ⸀ζητοῦμεν, καὶ γενοῦ ταῦτα ἡμῖν αὐτοὶ γράφων τοῦ χάρτου, μεγίστην τὴν ἡδονὴν, καὶ πολλοῦ ἡμῖν φέρουσαν τοῦ ἡδέος.

μη. ΒΡΥΣΩΝΙ. χ. Βείσαι

Ἑβδομήκοντα σχεδὸν ἡμέρας διήνυσαντες καὶ τὴν ὁδὸν (ὅτι λογίζεσθαι ἔξεστι τῇ γενναιοτάτῃ σου, ὅσα καὶ πλοῖα πεποιήμεθα κακά) φόβῳ τοῦ Ἰσαυρικοῦ πολυρρύμφοι πολλαχοῦ, καὶ πυρετοῖς ἀφορήτοις παλαίοντες, ὀλίγου ποτὲ ἀπεγνώκαμεν εἰς τοῦ Κουκουσοῦ, ὃ πάσης τῆς οἰκουμένης ἐρημότατον χωρίον. καὶ ταῦτα λέγω, οὐκ ἀξιῶν σε ἐκκλῆσαί τινα, ὥστε ἡμᾶς μεταπῆσαι σπουδῇ (ὃ γὰρ χαλεπώτατον διανύσαμεν, τὴν ὁδὸν τοῦ ταλαιπωρεῖσθαι) ἀλλ' ὑμᾶς χάριν αὐτῶν ὃ συνεχῶς ἡμῖν ὑπισχνεῖτο, μηδὲ ὀφθῆναι πρόρριζον μετοικίσαντας ὑμῶν, καὶ ταύτης ὑμᾶς ἀποστερῆσαι τῆς εὐθυμίας. ἴσως γὰρ ἴσον εὐάκλησις ἡμῖν ἔσῃ, εἰ καὶ τὰ ἡμέτερα εὖ θλίψει καὶ σείσαι, ὅταν ἀκούσωμεν τὰ περὶ τῆς ὑγιείας ὑμῶν τῶν ἀγαπητῶν ἡμᾶς, ὅτι εὐθυμία ἐστὶ καὶ ὑγιεία ἐστὶ καὶ ἀσφάλεια πολλή. ἵν' οὖν σπουδῆσαι πολλῆς ἀπολαύσωμεν τῆς εὐφροσύνης, γράφε ταῦτα συνεχῶς ἡμῖν. καὶ γὰρ οὐκ ἀγνοῶ ὅπως χαίρομεν τοῖς σοῖς ἀγαθοῖς.

ὑπερέλλειν, ἰσχὺς δὲ ὀλίγη. Εἰ γὰρ καὶ τὰ σώματα κεχωρίσμεθα, ἀλλὰ τῇ ἀγάπῃ σὺν Χριστῷ διαιτώμεθα, σύνοιδεν ὁ Χριστὸς τοῦτο ἐμοὶ εὐλαβούμενον. Ταῦτ' οὖν εἰδὼς μὴ κατόκνει Χριστὸν ἡμῖν ὑπερέλλειν καὶ πάντα τὰ σὰ δηλοῦν, ἵνα καὶ ἡ ἐρημία ὀλιγωρίαν πολλὴν ὑποδῦσα καρπωσώμεθα τοῦ θανάτου.

μθ'. ΒΑΣΙΑΝΗ.

Αὐτὴ μὲν [γὰρ] μακρὰν ἐσίγησας χρόνον, καὶ ταῦτα ἔχουσα τὴν κυρίαν μου τὴν τιμιωτάτην καὶ εὐλαβεστάτην Θεόδοτον τὴν ὀλίγον δυναμένην ῥᾳδίως εἰσκρίνειν τὸν ἐκφοβον τοῦτο ἀφικνουμένους· ἡμᾶς δὲ οὐδὲ ὑποπτεύομέν σε τοῦ ἀγάπην, ὡς ῥᾳθυμοτέραν γεγενημένην εἰς ἡμᾶς. πολλὰ γὰρ αὐτῆς πεῖραν καὶ ὀλίγα πολλῶν ἐμάθομεν, καὶ ἐγνώμεθα αὐτῆς τὸ θερμὸν καὶ εἰλικρινές, ὃ γνήσιον ἡ ἀγάπησις. διὸ κἂν χρόνος, κἂν σιγᾷς, ὁμοίως ὀλιγαίνομέν σε εἰς τοῦ εὐχεσθαι, καὶ θαρρεῖν μᾶλλον εἰς τῆς ὀλιγότητος τῆς σῆς, ὡς ἀκεραίου καὶ ἀκεραιοφρονοῦσης. ἀλλ' ὅμως καὶ ὅτε ὀλιγαίνομεν, σφόδρα βουλόμεθα συνεχῆ γράμματα δέχεσθαι παρ' ὑμῶν εὐαγγελιζόμενα* εἰς τῆς ὑγιείας τὴν ὑμετέρας, ἣν ὅ οἶκεν ὑμῶν πάντος· ὅθεν καὶ σφόδρα ταύτης ὑπεθυμοῦμεν καὶ δυνηχόμεθα, καθάπερ καὶ αὐτὴ οἶδας. Ταῦτ' οὖν εἰδυῖα, κυρία μου χρυσιωτάτη καὶ εὐλογεστάτη, χαρίζου τοῦ χαρεῖν ἡμῖν τούτῳ, κούφην τε ὄσαν καὶ ῥᾳδίαν καὶ εὔλεκτον, καὶ πολλὴν ἡμῖν καὶ ἡ ἐρημία καθημένοις παρέχουσαν τοῦ θαμβεῖν.

* ἡμᾶς

με'. ΒΑΣΣΩ ΕΠΙΣΚΟΠΩ.

Τί τοῦτο; οὕτω σοῦ ἡμᾶς ἀγάπῃ ὑπερέβαλλεν, ἢ τὸ τῷ ἔμπροσθεν χρόνῳ ἢ ἐναγχος ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀκούσας ἐκ γλώττων ἡδίων τῆς σῆς τιμιότητος, οὐδὲ γραμμάτων ἡμᾶς ἠξίωσας. Οὐκ οἶδα ὅπως ὀλιγαίνομέν σε εἰς τοῦ εὐλαβεῖσθαι, καὶ ὅπως ζηλοδιδάσκομέν σε τῷ τῆς φιλίας δικαίῳ; ἐγὼ μὲν γὰρ προσεδόκων σε ἢ ἥξειν ἐπὶ ταῦτα, ἢ παρακαλέσειν ἡμᾶς ἐν ἐρημίᾳ τοσαύτῃ καθίζων. τί γὰρ ἂν γένοιτο ἐρημότερον Κουκουσοῦ, μᾶλλον τῆς ἐρημίας ἢ ὑπὸ τῶν τοῦ Ἰσαύρων πολιορκούμενος ἐφόβου; ἀλλ' ὅμως εἴ τι ἐργώδες ὀλίγον τῶν λοιπῶν φόβοι, ὀλίγον τῆς ὁδοῦ τοῦ δυσκολίαν, γράφειν ἡμῖν μὴ κατόκνει ἢ τὰ περὶ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς εὐαγγελίζεσθαι· ἵνα ἢ ἐν ἀπουσίᾳ ὀλιγωρεῖσθαι, πολλῷ μᾶλλον καρπωσώμεθα τοῦ θάλπους.

μς'. ΒΕΝΕΡΙΩ ΕΠΙΣΚΟΠΩ ΜΕΔΙΟΛΑΝΩΝ.

Τὴν δώρειαν ὑμῶν, ἢ τοῦ πρόθυμον, καὶ τοῦ ὑπὲρ τῆς ἀληθείας ἐλευθεροστομίας καὶ παρέστησεν μὲν ἅπαντας ἡδέως· ἐδόξεν δὲ ἀκριβέστερον* ὁ πρὸ ὠμοὺς τοῦ φιλαδελφίαν, τοῦ ἀγάπην, τοῦ εὐλάβειαν, τοῦ πολλὴν συμπάθειαν ὑμῶν, τοῦ κηδεμονίαν τοῦ ὑπὲρ τῆς ἐκκλησίας. ἐπὶ ἢ κυβερνήτου ὁ χεὶμὼν μάλιστα δείκνυσι τῆς ἀγαθότητος, ἢ ἵνα δῷ ἀρίστου τὰ χαλεπὰ τῶν σωμάτων νοσήματα· οὕτω καὶ ἡ εὐλάβεια ζητεῖ ἐπιτυδεύοντα, ἢ πολλὴν ἔχοντα αἰδῶ καὶ τῶν καιρῶν δυσκολίαν. ὃ δὴ καὶ ἐφ' ὑμῶν γέγονε, καὶ πάντα ὑμέτερα μέρος ἅπαντα διώρθωσε, ἢ οὐδὲν ἐλλέλειπται. ἀλλ' ὅπερ ἡ ταῖς ἐκκλησίαις ἐπικόπτεις ἢ πίπτοντες εἰς τοῦτο ἦλθον ἀθυμίας, ὡς μὴ μόνον μὴ ἐγκαλύπτεσθαι τοῖς ἀστοῖς, ἀλλὰ καὶ ἐπαγωνίζεσθαι ἐκείνοις, παρακαλῶ καιρὸν πάντως ὑμᾶς ἐρρωμενεστάτῃ χρήσασθαι τῇ προθυμίᾳ, ἐς μὴ καταλῦσαι τοῦ τοσαύτου κακοῦ, ἀλλὰ ἢ στρογγύλην

* ἢ

μα. ΒΑΛΕΝΤΙΝΩ.

Τί τοῦτο; Εἰδὼς ὅπως σε χαίρομεν τοῖς ἀγαθοῖς ἐν σκιρτῶμεν ἐπὶ ταῖς σαῖς διδοκιμήσεσι, ἐν πρὸ πάντων ὀφείλων ἡμῖν δηλῶσαι τῆς τιμῆς τὸ μέγεθος, εἰς ὃ νῦν αἴσθῃς, ὑπερέπεμπας πρὸς ἑτέρων ἡμᾶς πυθέσθαι ταῦτα; καὶ τί νομίζεις δῆθεν σοι πολλῆς εἰς τοῦτο ἀπολογίας, ὅπου ἰδεῖν, τὸ γε σὸν μέρος, τοσοῦτον χρόνον ἡμᾶς ζημιώσαι εὐφροσύνης μέγεθος τηλικοῦτον; τὸ μὲν γὰρ ἀξιῶμά σε τὸ ἀληθὲς, καὶ ἡ μεγίστη σε ἀρχὴ, τῆς ψυχῆς σῆς ὄντι καὶ ἀρετῆ· ἀλλ' ὅμως καὶ τούτοις τοῖς βιωτικοῖς εἰς τὸν ἐκείνης ὠφέλειαν κεχρῆσθαι μεμηχάνησαι, καὶ ὅσῳ δυνατώτερος τοσούτῳ λιμενώτερος τοῖς δεομένοις καθίσασαι, διὰ τοῦτο νῦν χαίρομεν, σκιρτῶμεν· ἀλλ' ὅμως οὐκ ἀφίεμέν σε τοῦ τῆς σιγῆς ἐγκλήματος. πῶς οὖν ἡμῖν ἀπολογήσῃ καλῶς; τῇ πυκνότητι τῶν βιβλίων, καὶ ὅτι συνεχῶς τὰ περὶ τῆς ὑγιείας ἡμῖν δηλοῖς τῆς σῆς, καὶ τοῦ οἴκου σε πάντος. ἐπεὶ οὖν σε καὶ ὅπου τῆς ἀπολογίας ἐδιδάξαμεν, πρόσθες καὶ πόθεν σαυτὸν λοιπόν. Εἰ γὰρ καὶ μὴ τῶν βιβλίων ταύτῃ μένης σιγῶν, χρὴ φόμεθά σε ῥᾳθυμίας πολλῆς, καὶ ἀλογήσειν. οἶδα δὲ σαφῶς ὅτι πικροτάτην ταύτην ἡγήσῃ δίκην διδόναι δίκαιον, τὸ ἀλγεῖν ἐπὶ τούτοις ἡμᾶς, ὅπου οἶδα πῶς καὶ φιλεῖ ἡμᾶς γνησίως καὶ θερμῶς ἐκπαιδαγωγός.

μβ. ΤΩ ΑΥΤΩ.

Οἶδά σε τὸν φιλότιμον ψυχὴν, καὶ ἔρωτα καὶ θερμὸν, οὐ πόθεν ἔλαβες τῶν πεπτῶν ἔχειν πρόσταξιν, τὸν ἐπιθυμοῦντα, εἰ καὶ ἀεὶ πόθεν τὸν καλὸν ταῦτον ἐπιδείκνυσαι πρόθυμον, καὶ πρὸ ἔχων, καὶ μὴ ἡδονῆς τοῦτο ποιῶν, ἐξ ἁπλοῦ σοι καὶ τέφρωνος τῆς φιλοσοφίας καὶ λαμπρότερον καθίσας, ἐξ τῇ διαφιλείᾳ, καὶ τῇ γνώμῃ, ἀφ' ἧς ἐξ ἡ διαφίλεια γίγνεται. ἐπεὶ οὖν ἐδήλωσεν ἡμῖν ὁ τιμιώτατος πρεσβύτερος Δομετιανός, ὁ τῶν χρεῶν καὶ πρόθυμον τὴν αὐτοῦ τὸν πρόσταξιν ἔχοντα, ὅλη καρδίᾳ σὸν λιμῷ καθεσπίκασιν, ὥσπερ εἰς λιμένα, ἐμὲ σὲ καταφυγεῖν χρέος, ὥστε τυπὶ λύσαι τὸ λιμενὸν τὸ ναυάγιον. δίομαι οὖν σε, καὶ σφόδρα δίομαι, μεταπεμψάμενος καὶ πρεσβύτερον, ὅπερ δὴ ἐνδυνατόν, ἐπισυρῆσαι παρακληθῆναι. τῆς γὰρ ἐν ἄλλῳ καιρῷ ἐλεημοσύνης ἡμῶν πρέχομεν πολλῷ πλείονα πρέχειν τὸν ἀμοιβὸν, ὅσῳπερ ἐν χαλεπωτέρῳ χειμῶνι καὶ ζάλῃ καθεσπίκασιν οἱ δίομαι λαβεῖν, οὐ τῆς εἰωθυίας ἀπολαύοντες ἀφθονίας. εὐνοήσας τοίνυν καὶ τὸ κέρδος, καὶ τὸν ἀπὸ τῆς καιρὸν γνωμίου πρόσθηκεν, καὶ σαυτὸν ποιῆσαι πρόθυμον. οὐδὲν γὰρ ἂν πλέον εἴποι πρὸς φιλόθεον οὕτω καὶ ἡμερωτάτην χρέοφειλέτην ψυχήν. οἶδας γὰρ ὅτι καὶ [ὑπὲρ πίστεως ἐφόδια] ἀποστολὰ ἡμῖν χρεωστεῖς. ἀλλ' ὅμως ἐξ ἐκείνων ἔσεσθαι εἰς τοῦτο σοι θαρρύνομαι. καὶ γράψαι δὲ ἡμῖν πρόθυμον, ὅπερ ἐπείθυσας ἡμᾶς τῇ αἰτήσει, ἐξ περὶ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς βαυκελιζόμενος, καὶ πάντος τοῦ εὐλογημένου σε οἴκου.

μγ. ΒΑΣΙΛΕΙ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΩ.

Εἰ καὶ τῆς κατ' ὄψιν σε ζωτυχίας οὐκ ἀπολαύσαμεν, ἀλλὰ τὸν ἀρετὸν σε τῆς ψυχῆς ἀκούοντες, καὶ καὶ ζῆλον, οἱ ἐγὼ τῶν ἐλλιλῶν, καταλύων αὐτῶν τὸν πλησίον, καὶ τοὺς ἀληθῶν χειραγωγῶν, ὡς πρέποντες καὶ συμπεριφέροντες ζῶσιν, οὕτω σε αἰδούμεθα καὶ τιμῶμεν. διὸ καὶ τοιοῦτοι ἐπιπροθυμήσαιμεν τοὺς τοὺς σὲ χαίρειν, μακαρίζοντές σε ὑπὲρ ὧν κατορθοῖς, καὶ θαυμάζοντες, καὶ αἰτιῶντες καὶ αὐτοὶ ἡμῖν

ὑπαγέλλειν,

ὕπω λέγων· Ημεῖς ὁ ἀπορφανισθέντες ἀφ' ὑμῶν πρὸς καιρὸν ὥρας, πρόσωπῳ, οὐ καρδίᾳ, a. Θεσ. β ιζ.
περισσοτέρως ἐσπουδάσαμεν τὸ πρόσωπον ὑμῶν ἰδεῖν· ὅτι ἠθελήσαμεν ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ ἐγὼ μὲν Παῦλος, καὶ ἅπαξ καὶ δὶς, καὶ οὐκ ἐνέκοψεν ἡμᾶς ὁ Σατανᾶς. τίς γὰρ ἡμῶν ἐλπὶς, ἢ χαρὰ, ἢ στέφανος καυχήσεως; ἢ οὐχὶ καὶ ὑμεῖς ἔμπροσθεν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ ἐν τῇ αὐτοῦ παρουσίᾳ; ὑμεῖς γάρ ἐστε ἡ δόξα ἡμῶν καὶ ἡ χαρά. διὸ μηκέτι στέγοντες εὐδοκήσαμεν καταλειφθῆναι ἐν Ἀθήναις μόνοι, καὶ ἐπέμψαμεν Τιμόθεον τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν καὶ διάκονον τοῦ Θεοῦ καὶ συνεργὸν ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸ στηρίξαι ὑμᾶς καὶ παρακαλέσαι ὑπὲρ τῆς πίστεως ὑμῶν, τὸ μηδένα σαίνεσθαι ἐν ταῖς θλίψεσι ταύταις· αὐτοὶ γὰρ οἴδατε ὅτι εἰς τοῦτο κείμεθα· καὶ γὰρ ὅτε πρὸς ὑμᾶς ἦμεν, προελέγομεν ὑμῖν μέλλειν θλίβεσθαι, καθὼς καὶ ἐγένετο καὶ οἴδατε. διὰ τοῦτο κἀγὼ μηκέτι στέγων ἔπεμψα εἰς τὸ γνῶναι τὴν πίστιν ὑμῶν, μή πως ἐπείρασεν ὑμᾶς ὁ πειράζων, καὶ εἰς κενὸν γένηται ὁ κόπος ἡμῶν. νυνὶ δὲ ἐλθόντος Τιμοθέου πρὸς ἡμᾶς ἀφ' ὑμῶν, καὶ εὐαγγελισαμένου ἡμῖν τὴν πίστιν καὶ τὴν ἀγάπην ὑμῶν, καὶ ὅτι ἔχετε μνείαν ἡμῶν ἀγαθὴν πάντοτε, ἐπιποθοῦντες ἡμᾶς ἰδεῖν, καθάπερ καὶ ἡμεῖς ὑμᾶς· διὰ τοῦτο παρεκλήθημεν ἐφ' ὑμῖν, ἀδελφοὶ, ἐπὶ πάσῃ τῇ ἀνάγκῃ καὶ θλίψει ἡμῶν διὰ τῆς ὑμῶν πίστεως· ὅτι νῦν ζῶμεν ἐὰν ὑμεῖς στήκετε ἐν Κυρίῳ. τίνα γὰρ εὐχαριστίαν δυνάμεθα τῷ Θεῷ ἀνταποδοῦναι περὶ ὑμῶν ἐπὶ πάσῃ τῇ χαρᾷ ᾗ χαίρομεν δι' ὑμᾶς ἔμπροσθεν τοῦ Θεοῦ ἡμῶν; νυκτὸς καὶ ἡμέρας ὑπερεκπερισσοῦ δεόμενοι εἰς τὸ ἰδεῖν ὑμῶν τὸ πρόσωπον, καὶ καταρτίσαι τὰ ὑστερήματα τῆς πίστεως ὑμῶν; αὐτὸς δὲ ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ ἡμῶν, καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς κατευθύναι τὴν ὁδὸν ἡμῶν πρὸς ὑμᾶς· ὑμᾶς δὲ ὁ Κύριος πλεονάσαι καὶ περισσεύσαι τῇ ἀγάπῃ εἰς ἀλλήλους καὶ εἰς πάντας, καθάπερ καὶ ἡμεῖς εἰς ὑμᾶς· εἰς τὸ στηρίξαι ὑμῶν τὰς καρδίας ἀμέμπτους ἐν ἁγιωσύνῃ ἔμπροσθεν τοῦ Θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν, ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ μετὰ πάντων τῶν ἁγίων αὐτοῦ. ἀμήν.

Ταῦτα ἐπιστολὴν ἔγραψεν ὁ Παῦλος πρὸς τοὺς Θεσσαλονικεῖς ἐν Ἀθήναις, ἐπιστείλας διὰ Τιμοθέου. καὶ ἐπειδὴ ἐπανῆλθεν ὁ Τιμόθεος πρὸς αὐτὸν ἀπὸ Μακεδονίας, ἔγραψε τὴν δευτέραν ἐπιστολὴν πρὸς αὐτοὺς ἐν Κορίνθῳ, ἐπιστείλας διὰ Τίτου καὶ τῶν δύο ἀδελφῶν αὐτοῦ.

Περὶ διαφορᾶς.

Ὅτι λέγει ὁ Παῦλος ἐν τῇ πρὸς Γαλάτας ἐπιστολῇ, ὅτι ἀνέβην εἰς Ἱεροσόλυμα μετὰ δεκατεσσάρων ἐτῶν, καὶ ἐν τῇ πρὸς Ἑβραίους, ὅτι ἀνέβη μετὰ τριῶν ἐτῶν, ἐν τῇ πρὸς Γαλάτας ἐπιστολῇ ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τοῦ Κυρίου ἀναβαίνει, ἐν δὲ τῇ πρὸς Ἑβραίους ἀπὸ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου ἀναβαίνει.

Ὅτι λέγει ὁ Παῦλος ἐν τῇ πρὸς Γαλάτας ἐπιστολῇ, ὅτι ἀνέβην εἰς Ἱεροσόλυμα μετὰ δεκατεσσάρων ἐτῶν, καὶ ἐν τῇ πρὸς Ἑβραίους, ὅτι ἀνέβη μετὰ τριῶν ἐτῶν, ἐν τῇ πρὸς Γαλάτας ἐπιστολῇ ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τοῦ Κυρίου ἀναβαίνει, ἐν δὲ τῇ πρὸς Ἑβραίους ἀπὸ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου ἀναβαίνει.

μ. ΒΑΛΕΝΤΙΝΩ.

ΤΟΥΤΟΝ τὸν τρόπον πέμπω ἐπιστολὴν, οὐδὲν ἀλλὸ δεόμενος παρὰ τῆς μεγαλοπρεπείας τῆς σῆς. ἀλλ' ὅλῃ μὲ μετὰ πολλῆς θυμηδίας ἐδεξάμην τὰ γράμματα, καὶ ἐγκείμενα ταῦτα τῆς σοι προσηκούσης ἐπαίνους ἀπολαύσας ἡμᾶς, καὶ τὰ περὶ σαυτὸν πάντα εἰσωνέγκας, ἐν οἷς ἐδηλώθης τῆς δυνάμεως, ἐγνωμεν, καὶ οὐδὲν ἡμᾶς τούτων ἔλαθεν· ἐπιστολὴν ὁ οὐδὲν ἐκομισάμεθα. καὶ εἰ μὴ ἄλλος τις ἐμοὶ τὴν ὑσφόρα γλυκαίνει ὁ σιωπήσας τοσοῦτον, ἐνομίσαμεν ἂν αὐτὰ φέρεσθαι εἰς ἀπολογίαν εἰ τὴν περιγραφὴν ἔσχεν. ὅθεν δίκαιον ὑμνῆσαι τὴν ἀγάπης ἰσχύν, τὸ θερμὸν τῆς ἀγάπης, τὸ γλυκὺ, τὸ εἰλικρινὲς, τὸ ἁβρὸν, τὸ μόνιμον, οὐκ ἂν δεξαίμεθα ταῦτα τινὰ ἀπολογίαν, ὑφ' αὗ τὸ μὴ ἐκφεύγειν ἁμαρτίαν τινὰ θαυμασίστητα. καὶ γὰρ καὶ τοῦτο ἐγνωμεν. ἀλλ' εἰ μόνῳ καρπωσόμεθα τῆς μακρᾶς σιγῆς περιγραφὴν, εἰ βουληθείης εἰς τὸ ὅπισθεν τὸ προφθὰν σὸν πρελθόντι χρόνῳ αἰσχύνασθαι, καὶ πέμψαι πιφάδας γραμμάτων ἡμῖν ἀπὸ τῆς μυρρεούσης γλώττης τὰ περὶ τῆς ὑγιείας σου καὶ τῆς ἀσφαλείας δηλωτῶν. εἰ γὰρ ἡ σὲ ἐρημία καθήμενα, καὶ πολιορκία χαλεπὴ, καὶ μυρίοις περιεστοιχίσμεθα δεινοῖς, ἀλλ' ὅμως οὐ παυόμεθα μεμνάντες τοῦ σοῦ θαυμασιότητα, καὶ καθ' ἑκάστην ὥραν πιωθαινόμενοι τὸ πόσον ἐρμῆ τὰ σά. ἵν' οὖν μὴ πρὸς ἕτερον, ἀλλὰ καὶ πρὸς τῆς γλυκείας καὶ ποθεινοτάτης ἡμῖν ἀδελφότητος ταῦτα μανθάνωμεν, γράφε συνεχῶς ἡμῖν τὰ περὶ τῆς ῥώσεως τῆς σῆς· ἐν ᾧ πάντα ἀπειλήφαμεν, ἐὰν δεξώμεθα ἐπιστολὰς ταῦτα φερούσας ἡμῖν τὰ εὐαγγέλια.

μα. ΒΑΛΕΝΤΙΝΩ.

ραν ἐμ' ἀδ' ἡμῶν ἀν, οὕτως ἡμᾶς ἄλες ἐ ἐχρῶσω; τ γὰ ἀγάπης σε ὁ θερμὸς ἐ τ παῤῥησίας ἐ τ βλαβείας ἡ βία δια μέχρι ἐ ἡμῶν τῶν οἰκειοτάτων ἡ οἰκειότης καθημῶν ἔφθασε. Διὰ τοῦτό σοι χάριτας πολλὰς ἴσμεν, διὰ τοῦτό σε μακαρίζομεν τὴν βλάβην, ὅτι ποιον πλοῦτον ἐ ἰδρῶτα ἐκάρ τῶν ἐν τῇ οἰκουμένῃ ἐκκλησιῶν ἐλάμβανες μείζονες ἑαυτῷ παρὰ τοῦ φιλανθρώπου Θεοῦ προσπέμπου τοῦ σοφοῦς. καί σε ὡς καλούμενον [γὰρ] μιμῶμαι ἐ καλῶ τῶν ἀγῶνα ἀγωνιζόμενον. οἶδα γὰ τὰ σὰ τοῦ δεσμοῦ βέλεσι. Εἰ γὰ ἦσαν ἀδικούμενοι ἐ τὰ δεσμοὺ ὕβριν ἔχων, ἀφανὴς ἦν ἂν τὰ Θεοῦ ἐ ἀμαθὴς σοὶ σοφισθεῖσι, σοφὴ αὖθις λήψῃ τὴν ἀμοιβήν, ἐκκλησίας τοσαύτας προστασίας διὰ τῆς καλῆς ταύτης ἀσυνδέτου ἀπαλλαττομένου δορύσσοντος ἐ παρεχῆς, εἰς ἣ γαλήνιον λιμένα εἰρήνης ὁρμίσας ἐ ἀσυνδέτως.

λη. ΑΦΘΟΝΙΩ, ΘΕΟΔΟΤΩ, ΧΑΙΡΕΑ, ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΙΣ ΚΑΙ ΜΟΝΑΖΟΥΣΙ.

Ε βουλόμην ἐ αὖθις ἀναγκαζομένους ὑμᾶς ἰσταῖς ἰδίοις· ἀλλ' ὅπου πολλὰ τὰ κωλύοντα, τοῦτο μὲ ὑ πολυμυθεῖσθαι παρακαλῶ· ἀξιῶ ἣ ἐ πάρεστι ὑμᾶς τὴν ἀπὸ τῶν παῤῥησιασμένων εὐχὴν ὑμῶν προσέχειν συμμαχίαν ἡμῖν (αὕτη γὰ οὐ παρέσομαι μόνος) ἐβοήθει, ὅπερ ἐ δοῦλοι μᾶλλον ἐργάζεται· ἀλλ' ὅπερ ἂν ἰσχὺν τῆς παῤῥησίας τοῖς ἁγίοις ἔχοι, καθάπερ δὴ καὶ ὑμᾶς, δυνάσθαι ἐ τοῦτο παῤῥησίαν ἐ ὅσον ἐπιτρέπει τὰ μέγιστα ὠφελεῖν) ἵνα ἣ τῶν εὐχῶν ἐ χάρισμα ἡμῖν παρέχηι τὰ συνεχῶς περὶ τῆς ὑγιείας ὑμῶν * εὐαγγελιζόμενα. Εἰ γὰ ἐ πολλὰ τὰ πάντα χρῆναι ἡμῖν περιεστοιχισμένα κύματα, ἐ ἐρημία τόπου, καὶ πολιορκία, ἐ Ἰσαύρων ἔφοδος, καὶ καθημερινὸς θάνατος (θνήσκομεν γὰ συζῶμεν διηνεκῶς, καθάπερ ἐν δεσμωτηρίῳ, ἐ ᾧ φρουρίῳ τούτῳ συγκεκλεισμένοι, ἐ σώματος ἀσθενείᾳ παλαίοντες χαλεπῇ) ἀλλ' ὅμως εἰσὶ καὶ πολλαὶ αἱ περιστάσεις, ἃ μικρὰν παραμυθίαν τῶν κακῶν τούτων τὴν ὑμετέραν ἔχουσιν ἀγάπην. Εἰ γὰ καὶ ἐλίγα ὑμῖν ζωοποιούμεθα, ἀλλὰ πολλῷ πλείονα ὑμᾶς τῆς θλίψεως εἰλήφαμεν τῆς χαρᾶς καὶ θερμῆς καὶ μέλιτος γλυκυτέρας, τῆς ἀνωτέρω που, τῆς παρὰ θεοῦ καὶ πνευματικῆς, ἣν καὶ προῖστε καὶ ἀπῖτε ἐπιδείκνυσθε. Διὰ ταῦτα καίτοι πάῤῥησιν ὑμᾶς ὄντες, ἐ τοσούτοις ζωοποιούμενοι δείνοις, ὥσπερ ὀ λιμοῖ πεινῶ, τῇ μνήμῃ τῆς ὑμετέρας ἀρετῆς ἐπαναπαύομαι θαυμαστῶς μέγιστον τὸν ὑμετέραν ἀγάπην εἰσημοῦντες. Τῆς μὲ οὖν χαρᾶς ἀῤῥωστίας ἀπαλλαγήσομαι, τὸ χρῶμα πρόσωπον, καὶ ἐπιστάντος τὸ καιρός· ἐπὶ ᾧ τὰ λείψανα αὐτῆς ἀναφέρωμαι, ἅπερ ἐπιτείνων τῶν Ἰσαυρικῶν θορύβων ἀνέσωσα. ταῦτ' οὖν εἰδότες καὶ παῤῥησιάζεσθε ὑπὲρ ἡμῶν διηνεκῶς μὴ κατακάμψητε, καὶ χαίρειν ἡμῖν συνεχῶς, νίκην αἰ ὄζῃ, τὰ περὶ τῆς ὑγιείας τῆς ὑμετέρας εὐαγγελιζόμενοι.

λθ. ΑΦΘΟΝΙΩ, ΘΕΟΔΟΤΩ, ΧΑΙΡΕΑ, ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΙΣ ΜΟΝΑΖΟΥΣΙ, ΚΑΙ ΠΑΣΙ ΤΟΙΣ ΤΗΣ ΣΥΝΟΔΙΑΣ ΥΜΩΝ.

Φέρει μὲν ἡ πλέον εἰς παῤῥησίας θύραν τοῖς ἀγαπῶσι καὶ ἡ σωματικὴ πρὸς οὐσία τῶν ἀγαπωμένων· ἐπεὶ καὶ ὁ μακάριος Παῦλος, ὁ ζωοποιούμενος, μᾶλλον ἣ διηνεκῶς, τὴν οἰκουμένην ὅλην ἐκάλει τῶν πίστιν ὅτι τῆς αὐτοῦ θλίψεως προσέφερον, καὶ τοῦτο εἰς τὰς λύσεσιν, τοῦτο εἰς τοὺς δεσμοὺς καὶ εἰς τὴν ἀπολογίαν ἀνεπαίσχυντος αὐτοῖς ἀποφαίνεσθαι (ὃ καὶ δηλῶν ἔλεγε, Διὰ τοῦτο ἔχω με εἰς τὴν καρδίαν ὑμᾶς, ἔν τε τοῖς δεσμοῖς μου, καὶ ἐν τῇ ἀπολογίᾳ καὶ βεβαιώσει τοῦ εὐαγγελίου) μὴ πολλῆς τῆς ἀσυνδέτου καὶ τῆς τοῦ σώματος ἐπιζητῆς ἀναμνήσεως, ὅτω

λη. ΤΗ ΑΥΤΗ.

ΕΜοὶ μὲν ἐξαπόδηκται ὁ σωτὴρ ὑμῶν ὑπισχνεῖται. τὴν γὰρ ἀγάπησιν ὑμῶν καὶ τὴν παῤῥησίαν καὶ τῆς πηγῆς, ἀφ' ἧς ἀεὶ ἡμᾶς ἐπιδύεσθε, ἔστιν περ αὐ ἀφικόμεθα, ὑπερβαθῆναι οὐ δυνάμεθα· ἀλλ' ἔχομεν ὑμᾶς διωκεῖν τὴν μητέρα ἀκμάζουσαν πολυχρόνιον ἀδιφθόρητος. εἰ δὲ μὴ ἐσάκις ἐβουλόμεθα ἐπισκέψασθαι, ἀλλὰ σωματικῆς, τοῦτο οὐ τῆς ῥᾳθυμίας τὴν ἡμετέρας, ἀλλὰ τῶν περιστάσεων ἀνάγκης, ἢ τὸ τὴν ὁδὸν ἄβατον ἐδιπόρευτον ἦν. ταῦτ' οὖν εἰδότες, εἰδῆτε, καὶ ἀσφαλῶς καὶ εὐθυμότατα, καὶ χαρᾶς πλήρεις ἢ σιγῶντες, ὁμοίως ἔχειν περὶ τῆς ἀληθείας, ἣν αἰεὶ περὶ ὑμᾶς ἐπιδυόμεθα.

λε. ΑΣΥΓΚΡΙΤΙΑ.

Κ. Ασυγκρισία

ΚΑΙ ἐμπεσεῖν ἐπίσκοπόν σε τῇ πανούργῳ, ὅτι ἢ σὲ μὴ τῶν προσκαλουμένων ἀριθμῷ καὶ τῆς ἀγάπης λέγειν· καὶ τοῦτο ὃ αὖθις λέγομεν, ὅτι τῇ γνώμῃ προσκείμενος. εἰ δὲ καὶ ἀσθενεῖς τὸ σῶμα τῇ διεκόλυσι, καὶ οἱ χοροὶ καὶ τὰ Ἀρμεπίδη κατειληφότες, ἡμᾶς ἀπὸ τῆς γνώμης καὶ τῆς προαιρέσεως τὴν αὐτὴν πρὸς τῆς ἀληθείας σε φῆφον ἔχειν, εἴπερ καὶ ἐμπεσεῖν. μὴ τοίνυν καταφρόνει σεαυτοῦ, ἵνα μὴ ὑπισχνῆται, καὶ εἰ σεαυτὸν λέλυται τὰ τῆς ἀῤῥωστίας, καὶ πρὸς τὴν ὑγείαν σε δηλοῖ. ἐπεὶ ἢ νῦν σφόδρα πλησίασεν ἀκινδύνως σε ἡ ἀῤῥωστία εἶναι). εἰ οὖν μὴ μεμερισμένοι πρὸς τοῦτο ἀληθῶς ἦτε ὑπὲρ ἡμῶν δηλῶσαι, εἰ πρὸς ὑγιαίνοντα τὰ τῆς ἀῤῥωστίας μεταβέβληκεν).

λς. ΑΣΥΓΚΡΙΤΙΑ, ΚΑΙ ΤΑΙΣ ΕΝ ΑΥΤΗΣ.

ΟΙδα τὴν ἀγάπην ὑμῶν καὶ τὴν ἀληθείαν, ἣν πρὸς ἡμᾶς ἔχει ἐπισυνάπτει, ἢ συνεχῶς ἐβουλόμην ὑπισχνεῖσθαι· ἀλλ' ὁ τῆ Ἰσαύρων φόβος, πᾶσαν ἀποτυχίσας ὁδόν, οὐκ ἀφίησι θυπορεῖν τὴν πρὸς τοῦτο ἀφορμησομένην ἡμῶν. πίστει γοῦν αὖ ὑπιτύχωμεν τούτων, τὴν ὀφειλομένην ἀποδιδόαμεν ὑμῖν πρόσρησιν, τὰ συνήθη προσκαλοῦντες ὑμᾶς, μηδὲν θορυβεῖσθαι, μηδὲ παρίστασθαι τοῦ τὴν συνεχῆ τούτοις καὶ ἐπαλλήλων πτερισμοῦ. εἰ γὰρ ἔμπροσθεν καὶ ναῶν τὰς φορτίων ὀλίγων εἶχεν οὕτω μεγέθη ἀληθαίροισι πλοῆγη, καὶ τοσούτων κατατολμῶσι κυμάτων, καὶ γραπτῶν ἢ καὶ αὐτῆς καταφρονεῖσθαι τῆς ζωῆς ὑπὲρ ὑπικήρου καὶ βεβαίου μισθοῦ, ἢ ζῶντες μὴ καὶ λιμῷ μάχονται πολλαῖς, καὶ διηνεκῶς ὑπὸ τῆς ἀλλοτρίας ἀληθείσι, ὕστεροι ἢ καὶ ἄωροι καὶ βίαιοι πολλοὶ τούτων ἐκτεμνόμενοι θάνατοι, οὐδὲν ἐστυθῆναι, οὐ μικρὸν, οὐ μίγα καρπωσάμενοι· ὅτε μὴ οὐ θεῖος ἄθλος προσκείμενος), ἢ μὴ τὴν τοιαύτην μείζων ἡ ἀντίδοσις ἢ πολλῷ πλείων, πίστις τυγχάνομεν συγχώμης καὶ καταμαλακιζόμενοι, ἢ μὴ ἢ αὐτῆς καταφρονοῦντες τῆς ζωῆς; ταῦτ' οὖν ἅπαντα λογιζόμενοι, ἢ ὅτι κρεῖττόν τε πρᾶξαι ἢ ὄναρ, ἢ πᾶσα βιωτικὴ ἀνθρωπίνη φύλλων ἡγεμονεύει οὐδὲν ἄμεινον ἀληθείας, χιονώδων τε ὁμοῦ καὶ μεσημβρινῶν θύελλαι, ὑψηλοτέρα πάντων τῶν τοιούτων γίνου βελῶν. ἔξεστι γάρ, ἐὰν θέλῃς, ἢ τὸ βιωτικὸν καταπατῆσαι φάσπανον. εἰ σκέπτει μόνον, ὅπως μὴ πολλῆς τῆς κατοῦδος τὴν πηλιμονίαν ὁδὸν ἀληθοῦσαι διωκθῆς τοῦ πρὸς αὐτὸν ἀνάγουσαι.

λζ. ΑΥΡΗΛΙΩ ΕΠΙΣΚΟΠΩ ΚΑΡΘΑΓΕΝΗΣ.

ΒΑδαί, ἡλίκον ἐστὶ γλυκεῖα ψυχὴ, ἢ πολλῷ βρύουσα τῷ τῆς ἀγάπης, ἢ τῷ τῆς βιλαβείας καρτῷ· ὅπου γὰρ δὲ αὖθις τοσοῦτον ἡμῖν ἀπέφισμένος ὁδοῦ μῆκος, ὡς παρὼν

των, ἀλλὰ πάντα ἡμῖν ὡς ἐκ πηγῶν ὑπερῤῥῦ) αὐδὲ ἀφ' ἑκάστου μακροῦ δὲ μέλλοντος τὴν μείζονα ἡμῖν παρέχειν χάριν, καὶ ἧς μάλιστα ἀπολαῦσαι ὑπεθυμοῦμεν. αὕτη δέ ἐστι δ συνεχῶς ἡμῖν γράφειν περὶ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς καὶ τῶν οἴκοθεν πάντων. εἰ μὴ γὰρ δυνατὸν ἦν συζῆν ἀλλήλοις, καὶ οἰκεῖσθαι σε οἴκοθεν, καὶ ἐν μείζονι ἦτησα χάριτος μέρει δ θερμόν σε ὕδατος ἐρασθῆναι ἡμᾶς ὅταν ἰδεῖν καὶ κατ' ὄψιν αὐτοῦ. ἐπεὶ ὁ τοῦ Ισαύρων διεκώλυσε φόβος, τὴν γοῦν ἀπὸ τῶν γραμμάτων ἡμῖν παρέσχε δαψιλῶς, καὶ δ πάνυ ἀπέλαυσα. 5

λα. ΑΡΤΕΜΙΔΩΡΩ.

ΠΟλλῆς ἐνόμισαν ἀπολαύσεσθαι εὐνοίας ὁ κύριός μου Αντίοχος, εἰ μὴ γραμμάτων ἡμετέρων φθάσειε τὴν ἐπιμέλειαν τὴν σήν. δεῖξον τοίνυν, δίδασκε πειρῶ, ὡς οὐ τῆ κάλλει ζῶντα ἐνόμισε· καὶ δεξάμενος αὖθις μὴ δι' ἑτέρων παρασκεύασε εὐνοίας, ἀλλὰ δικαίως εὐνοίας δικαίως μίζη καὶ λόγου ἔχει, ἕτοιμον σεαυτὸν αὐτῷ παρασχεῖν παρακλήσεσι, καὶ δεῖξον δι' ἔργων αὐτῷ, ὡς οὐ μάτην, οὐδὲ εἰκῇ ταῦτα ἦλθε φέρων πρὸς ἡμᾶς τὸν ὑπηρέτην· ἀλλὰ γέ γονέ τι πλέον αὐτῷ εἰς εὐνοίας καὶ συμμαχίας δύναμιν λόγου ἀπὸ τῶν γραμμάτων τῶν ἡμετέρων. ὅτω γὰρ ἀπολαύσεται μὲν τῆς εὐεργεσίας σοῦ, καρπώσομαι δ' ἐγὼ τὸν μισθόν, δι' ὧν σοῦ τῆς εὐεργεσίας ἀπήλαυσε.

ἴσ. κομίζη

λβ. ΑΣΕΛΛΩ ΕΠΙΣΚΟΠΩ.

ΟΙδα μὲν, ὅτι σοὶ ὑμῶν δεῖ γραμμάτων εἰς τὸ δύνασθαι καὶ διὰ γραφέως τῆς διορθώσεως τῶν καθ' ἑκάστην τῆς ἀκριβοῦς κατειληφότων κακῶν. καὶ τοῦτο δι' ὧν πεποίηκατε ἐπιδείξασθε, ἀλλὰ παρακλήσει τοσαύτῃ παρασχόντες εὐσυδιώ. ἀλλ' ὅτῳ τὰ κακὰ ἐπὶ μᾶλλον ἀδιόρθωτα δεῖ τὴν δύσιαν τῶν τοσαῦτα παρασιωπησάντων, αἰσχυνέσθω δὲ) ἐνομίσαμεν παρακαλέσαι ὑμᾶς τὴν εὐλάβειαν, ὥστε μὴ ἀποκαμεῖν, μηδὲ" παρακαμπῆσαι, ἀλλ' ἀκμαζούσῃ χρήσασθαι τῇ προθυμίᾳ, καὶ τὰ πρὸ ἑαυτῶν πάλιν ἀπαμύνασθαι ἐπιστενεγκεῖν. ὅσα γὰρ δὺ δοίατα νοσοῦσι ⓐ τοὺς τὸ τὸ ἐκκλησιῶν κατάσχοντας, τοσούτῳ" κακίοις πλέον ὅστι ὃ κρίμα, ἢ ὑμῖν τοῖς μὴ ἀποκάμνουσι λαμπρότερος ὁ μισθός, καὶ μείζους ⓐ στέφανοι.

χ. σεικαμ. χ. κρίματον

λγ. ΑΣΥΓΚΡΙΤΙΑ.

ΟΙδα ὅτι σὺ πολλῇ θλίψει καθέστηκας νῦν. ἀλλ' ὥσπερ τοῦτο οἶδα, οὕτω κἀκεῖνο ὑπέστημεν, ὅτι πολὺς σοι [ἐκ] τῶν θλίψεων τούτων" δοῦναι μισθὸς, καὶ μεγάλη ἀμοιβὴ καὶ δώσειν καὶ δώσεσθαι. εἰ γὰρ ἡ ἀθυμία, ἀλλὰ τὴν ψυχὴν ὠφέλησε, καὶ πολλὰ τὰ βέλτιστα προξένησε. ταῦτ' οὖν εἰδὼς ἡ λογισμὸν, μείζω σοι παιδεύει καρπὸν τῶν παρακλήσεων, μὴ δ' ὀδυνηρὸν μόνον ὁρῶσα τῶν θλίψεων, ἀλλὰ καὶ δ' ἐκ τούτων ζημιούμενον κέρδος. ἐγράφη ζημιοῦν ἡμῖν περὶ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς· ἐπεὶ δὲ νῦν οὐκ ὡς ἔτυχεν ἠλγήσαμεν, ἀκούσαντες σε ἀῤῥωστεῖν. δεῖ καὶ σφόδρα ὑπομνήσαι μὲν μαθεῖν μὴ πολλοῦ τοῦ πάνυ χρόνου, εἰ ῥᾴδιόν σοι διετέθη τὰ τῆς ἀῤῥωστίας, ὥστε τῆς ὑπὸ ταύτην φερούσης ἀνεθῆναι.

χ. αἰσχυν

στων πλήθος, ὅτε χρόνου μῆκος, ὅτε ὁδοῦ Ἀφόρμα δυνάται ταύτην ἀμφισβητῆσαι ποιῆσαι. Ἀφ' ὧν καὶ σφόδρα ὑπεύθυμῶ συνεχῶς δίχεσθαι γράμματα περὶ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς, ὑπαγγελλόμενα περὶ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς. καὶ ἐγκαλῶμεν, οὐχ ὡς ῥᾳθυμοῦντι ἐγκαλοῦμεν, ἀλλ' ὡς πλειόνων ἐρῶντι ὑπισχνουμένων τοιούτων. ταῦτ' οὖν εἰδὼς, δίκαιόν μοι πεπόνθατε ὑγιάζεσθαι, δίδου ταύτην ἡμῖν τὴν χάριν, καὶ φίλον τε ὄντα καὶ ὑγιαίνοντα, καὶ πολλοῦ ἡμῖν καὶ ἡ ἐρημία καὶ ἡ μῆνις παρέχουσιν τὴν ἀφέλειαν.

κθ. ΑΡΑΒΙΩ.

Τὴν χάριν τῆς ἀγνοίας, ἵνα ὑπὲρ τῆς ψυχῆς ἀφέλωμεν γὰρ ἐν ἡμῖν γεγενημένων, σαφέστατα ἐδίδαξεν ἡμᾶς τὸ γράμμα τὸ σὸν, καὶ περὶ τούτων μὴν ὑπεσταλμένους. ὑγιαίνομεν γὰρ δυνησόμεθα ὑπὲρ λαθέσθαι τῆς πηγῆς τῶν δακρύων, ἵνα τὸ ἀρχῆθεν τῶν κακῶν τούτων ὑφαιρεθῶμεν πάθος. πλὴν ἀλλ' ὑπισχνεῖται τῶν δακρύων οὐκ ἔλαττον καὶ τὴν ἀδυρμῶν ἐκείνων ἀπεκάλυψεν ἡμῖν τὸν φλοιὸν τῆς λύπης τῆς ἐν τῇ καρδίᾳ τῇ σῇ. τούτων περισσότερα ἀμοιβὰς περὶ τῶν φιλανθρώπου Θεοῦ. ἔστι γὰρ καὶ λύπης μαθὸς καὶ μάγας καὶ πολύς. ἐπεὶ καὶ ὑπὲρ τῶν Ἰουδαίων κακῶν πᾶσαι βίβλοι, εἰ τὰ γεγραμμένα περὶ αὐτῶν διερθῶσαι μὴ οὐκ ἠδυνάσθησαν, ἔστιν ὅμοιον καὶ ἐνδρεώσειν, καὶ τοσαύτην ἐκαρπώσαντο τὴν ἀμοιβὴν, ὡς, τῶν ἄλλων ἁπάντων ἀπολλυμένων καὶ πάντων ἀλλοδιδομένων, ἐκείνους ἀφαφυγεῖν τὴν ὀργήν. Διὸς γὰρ, φησι, τὸ σημεῖον ὑπὲρ τῶν πρόσωπα τῶν γυναζόντων καὶ ἀδυρομένων. κἀπειγε οὐκ ἐκώλυσε τὰ γεγραμμένα· ἀλλ' ὑπῆν ὅπερ χρεῖοι ἦσαν, ἐποίουν, ἔστιν, ἐνδρεώσουν τὰ γεγραμμένα, μᾶλλον δὲ ἐπεύθυνε τὴν ἀσφάλειαν ἐκτήσαντο. μηδὲν ἀφαλείπητε καὶ ὑμῖς, δίκαιον μὲν, γίνοντες τοῦτα, ἐπὶ τῶν φιλανθρώπου Θεὸν πάντα καλῶντες δοῦναι λύσιν τῶν κοπῶν τῆς οἰκουμένης παντοίων. ἴσμεν γὰρ, ἴσμεν σαφῶς, ὡς πάντα θορύβων καὶ ταραχῆς πεπλήρωται· καὶ οὐχ ὑπὲρ Κωνσταντινουπόλεως χρὴ μόνον πάντα καλεῖν, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς οἰκουμένης ἁπάσης· ἐπεύθυνε γὰρ ἐπεύθυνε ἀρξάμενον τὸ κακὸν, καθάπερ ῥεῦμα πυρὸς ἐκ τοῦ βυθοῦ τῆς γῆς, τὰ ἐκκλησίας λυμαίνεται. ὅταν δὲ ἡμᾶς παρεκάλεσας, τῶν καὶ αὖθις πρὸς ἡμᾶς πάντα καλῆσαι, ἵνα ἂν ὑμᾶν ὦμεν κεχωρισμένοι τῷ σώματι (τῇ γὰρ ψυχῇ ἀεὶ, καὶ τῇ σῇ ὑγιείᾳ, καὶ τῷ οἴκῳ σου συνδεδέμεθα) συνεχῶς ἡμῖν ὑπισχνεῖται, καὶ τὰ περὶ τῆς ὑγιείας σου διαπελίζεσθαι. οἶδα ἠλίκιον ἡμῖν δώσεις τὴν χάριν. ὑπὲρ ὧν ἐκέλευσας ἡμᾶς ἐν τοῖς σοῖς καθ' ἡμέραν, καθὼς ἔμαθον ἐξελθών, οὐκέτι ἔδοξεν ἡμᾶς εἰς Σεβάστειαν ἀπενεχθῆναι, ἀλλ' εἰς ἐρημότατον χωρίον τῆς Ἀρμενίας τὴν Κυκουσὸν, καὶ ἐρημότατον καὶ σφοδρότατον τῆς τῶν Ἰσαύρων ὑπερβολῆς ἔνεκα. χάριν μέντοι ἴσμεν τῇ θεραπείᾳ τῇ σῇ, καὶ διεγνώμεθα τὴν πίστιν, ὅπερ καὶ ἀπὸ τῶν ὅτως ἐφοβήθησας, ὡς καὶ ὑπερεπίσαμεν ὃ καταγώγιον ἡμῖν, εἰ μὴ καλέσαι σε τοῖς σοῖς ἡμᾶς κατελθεῖν. ἀλλ' εἴ τινες εἰσὶ σοὶ φίλοι καὶ τὴν Κυκουσὸν, ἐκείνοις ὑπεσταλμένοι μὴ καλέσθητε.

λ. ΑΡΜΑΤΙΩ.

Τί τοῦτο; ἵνα μὴ ἐν ἀδείας ὑπὲρ ἀπόντων τοῖς σοῖς περισπάσεσιν ἀνθρώποις, ἐν οἷς ἀνδρεώμεθα, πολλοῦ πλέονος τὴν ἐξουσίαν· οὐ γὰρ μάλιστα ἐδεόμεθα, τούτου ἡμᾶς ἀπεστέρησας, τῶν γραμμάτων λέγω τῶν σῶν, τῶν περὶ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς ἡμῖν ἀπαγγελλόντων. οὐκ οἶδα ὅπου τοῖς μάλιστα φιλοῦσι γνησίως τοῦτο περιεποίησατο καὶ πεφιλιῶν, καθάπερ οὖν ἐν ἡμῖν τινῶν; εἰ τοίνυν βούλει ἡμῖν χαρίσασθαι, δίκαιόν μοι δοκεῖ τοῦτο, ἀφεὶς ὃ κελεύεις τοῖς σοῖς ἀνθρώποις θεραπεύειν ἡμᾶς τὰς χρείας ταῖς σωματικαῖς (ἀδύνατος γὰρ δεόμεθα τού-

τοις,

τῆς πρ̃ ἡμῶν ὑποψυχῆσιως εἰς ὃ ζωεχῶς ἡμῖν ὀπτάλλειν, καὶ τὰ ωδε τῆς ὑγιείας τῆς σῆς εὐαγγελίζεαδ ωσὲν οἶμαι δεῖν ἀμφιβάλλειν. καὶ γὰρ ὅ τῶ τυχεῖν καρπωσόμεθα ωδ̃ἀκλησιν, ὅταν πρ̃ ὑμῶν τῶ ὄντως σφόδρα ἡμᾶς ἀγαπώντων δεχώμεθα γεσσμίματα ωδὲ τῆς ῥώσεως τῆς ὑμετέρας δηλοῦντα, καὶ τῶ ἀγάπῳ δι̃ὰ τῶν ὀπτολῶν συνεχῶς διαιτοῦντα, καὶ τῶ προσοίσειν " τῆς ὑμετέρας ἀγάπης ποιοῦντα φαντάζεαδαι. ἀρκεῖ γὰρ πυκνότης ὀπτολῶν, ὅταν ωδ̃ὰ γνησίων φέρηται, καὶ τῆς προσοίσας ζφίσαδαι τῶν ἡδοιῶν. 5 κ. ἡ ὑμετέρα

κϛ. ΑΝΥΣΙΩ ΕΠΙΣΚΟΠΩ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ.

10

Οψὲ μ̃ὲν καὶ βραδέως ἐπεζάλαμθον σε τῇ ἀγάπῃ· ἀλλ' οὐχ " ἑκουσίως ἡμῶν ἡ μαχρὰ αὕτη σιγὴ γέγονεν, ἀλλὰ δι̃ὰ τῶν τῆ χωρίου ἐρημίαν, ἐν ᾧ καθειργμεθα, ὅ δι̃ὰ τῶν ῥαθυμίαν τῶν ωδὲ τῶν ὑμετέραν ἀγάπην, ὧν χρῶ ὀπτλαζόμενοι τῆ κυρίου μν̃ τῆ πιωτάτη καὶ βλαβεζάτη ωρεσβυτέρᾳ, τῶν πάλαι ὀφειλομένην ἀποδεδώκαμθον ωρόσρησιν τῇ πιότητί σου, χάριτας πολλὰς ὁμολογησώτες σου τῇ βλαβείᾳ, ὑπ̃ὲρ τῆς ἐκτάσεως καὶ τῆς ἀνδρείας τῆς ὑπ̃ὲρ τῆ ἐκκλησίαν. δεξάμθος τοίνυν αὐτοὺς, δέσποτά μν̃ πιώτατε, ὡς σοὶ ωρέπον ἐστί, καὶ τῶν ωροσπκυσαν ωδὲ αὐτοὺς φιλοφρονησώμεθα ὀπτδεξάμθος, μὴ ἀποκάμης δὲ σωτελοῦντα τῇ κοινῇ διορθώσει τῆ ἐκκλησιῶν ποιῶν καὶ ωραγματθόμθος. οἶδα γὰρ τὸ κατορθώματος ὃ μέγεθος, καὶ ὑπ̃ὲρ ὅσων ἐκκλησιῶν Ⓦ καλεῖ τὸν τοιοῦτον ἀγῶνα ἀνεδέξαδε, καὶ ὅσοι ὑπ̃ὲρ τῆς νυνῆς εἰρήνης πονουμθοῖς * ἀπόκειται ωδὲ τῆ φιλανθρώπῳ Θεῷ Ⓖ σέφθμοι. 20 * ὑμῖν

κζ. ΑΝΥΣΙΩ, ΝΟΥΜΕΡΙΩ, ΘΕΟΔΟΣΙΩ, ΕΥΤΡΟπίῳ, καὶ πᾶσι τοῖς κτ̃ Μακεδονίαν ὀρθοδόξοις ὀπισκόποις.

Πολλὴ μ̃ὲν ὑμῶν τῆς ἀγάπης καὶ ἡ ἔμωσθεν ασουδὴ, καὶ χάριτας ὑπ̃ὲρ τούτων ὁμολογοῦμεν, ὅτι ἐν ὅτῳ χρόνῳ μακρῷ ἔσπτι μ̃ὲν τῆς ωροσπκούσης ὑμῖν αἰδρείας, μηδενὶ ἐίκοντες τῶν ζωαρπάζειν ὀπτχομένων. ὡδ̃ηγούμεθα γ̃ὰρ καὶ ὃ τέλος ὀπτθῆναι, οἷ ωροσῆκόν ἐστιν. ὅσῳ γὰρ πλείονα ζᾶ τῶν καμ̃ὲν ὑμῖν, μείζονα καὶ τὰ τῶν αἰτιδόσεων ἐς αἰ ζ τῶν ἀμοιβῶν ωδὲ τὸν φιλανθρωπον Θεόν. καὶ ὀπτθυμοῦμεν μ̃ὲν κ̃ὰ ωρόσωπον ὑμῶν θεάσασθαι τῶν πιότητα· ἐπεὶ γ̃ὰ τὰ τ̃ ἀξοείας δεσμὰ τοῦτο ἡμᾶς πρ̃ειλετο, καὶ ὁ εἰς καθ̃ἕξε χωρίον, Ⓦ κύριόν μν̃ Ⓦ πιώτατον καὶ βλαβέςατον ωρεσβύτερον ἀπεζάλαμθον, καὶ δι' αὐτοῦ τῶν τὸ ὀφειλομένην ωρόσρησιν ἀποδιδόαμθον, ζ δηλοῦμθον, ὅτι χάριτας πολλὰς καὶ μεγάλας ὁμολογοῦντες ὑμῶν τῇ θεοσεβείᾳ ὑ δι̃αλιμπάνομθον, καὶ ἀξιοῦντες ὑπ̃ὲρ τ̃ μαχρᾶς σιγῆς τῆς ἔμωσθεν συγχώμην ἡμῖν ἔχειν. οὐ γὰρ δι̃ὰ ῥαθυμίαν ὑμῶν, οὐδὲ καταλιγωρησάντες τοσοῦτον ἐσιγήσαμθον χρόνον, ἀλλ' ὑπ̃ὸ τῶν ωρ̃ὸ τοῦ βλέπειν Ⓦ δεινὰ πάθομεν ἐκφυγεῖν ἀβουλόμενοι, ἕνεκα δι̃αβολῶν, ἵνα δι̃ατείβεται τῶν, καὶ ζᾶ πρ̃ ἡμῶν δι̃ακωμίσας γράμματα. δεξάμθοι τοίνυν αὐτὸν μεθ' ὑπ̃οδείας καὶ δι̃ακρίσεως γνησίας, τὰ ωδὲ τ̃ ὑγιείας ὑμῶν δηλωσῶν ἡμῖν ωδ̃ακλήσητε. μείζ̃ω γὰρ ἀπὸ τ̃ τοιούτων γραμμ̃ῶν καὶ ἐν ἐρημίᾳ καθήμθοι ἕξομεν ωδ̃αμυθίαν.

κη. ΑΡΑΒΙΩ.

Οἶδά σε τῶν ἀγάπῳ· οἶδά σε ὃ φίλτρον, ὃ θερμὸν, ὃ γνήσιον, ὃ εἰλικρινές, ὃ " δι̃αφυτές· καὶ ὡς ὅτε δυσκολία ωραγμάτων, ὅτε ὄχλος φερομένων, ὅτε ωδεισάσεων

κζ. ΑΝΘΕΜΙΩ.

Ἄλλοι μὲν σε τῇ θαυμαστότητι τῆς ἰσχύος τῆς ἐπιεικείας (ωνόδει)· ἐγὼ δὲ αὐτὰς ταύτας τὰς ἀρχὰς τῆς σῆς ἔτεκεν μεγαλοφροσύνης. οὐ γάρ σε κατεκόσμησαν, ἀλλὰ κεκόσμηκεν ἐκείνη σέ. ὅπερ καὶ Σιμωνίδης ἐποίησε· οὐκ ἔζωσεν ὁπλίζεται τοὺς ὑμᾶς, ἀλλ' αὐτὴ σὲ ἑαυτῇ περιφέρει τοὺς, ὑμῖν τῆς ἀξιώματος τύπος· θαυμαστὸν, οὐκ αὐτὴν πρὸς ἐκείνην λαμβάνουσα. Διὰ δὲ τοῦτο οὐδὲ προσετέθηκαμεν τῷ φίλτρῳ τῶν ὃ περὶ σέ. οὐδὲν γὰρ ἂν προσγένοιτο πλέον· οὐδὲ ὑπάρχον καὶ ὑπατον ἡμεῖς φιλοῦμεν, ἀλλὰ διαπύρως μὲν ἡμερώτατον Ἀντίοχον, πολλῆς μὲν σωφροσύνης, πολλῆς δὲ γέμοντα φιλοσοφίας. διὸ σε καὶ μακαρίζομεν, οὐχ ὅτι πρὸς θεῖον δύξης τύχοις, ἀλλ' ὅτι δαψιλεστέραν ἔλαβες ὕλην εἰς τὸ σωφρονεῖν σε καὶ τὸν φιλανθρωπίαν ἐπιδείξασθαι καὶ τοῖς ἀδικουμένοις πᾶσι συμπονῆσαι, πλατύνουσα λιμένα τῆς ψυχῆς ὁρᾷτις μείζονα δυνάμενον λύσαι καὶ ἀνάγκας, καὶ τὸν εἰς ἕκαστον κλυδωνίου καταπεφευγέναι δύνασθαι ἀσφαλῆ. διὰ τοῦτο εὐχαριστοῦμεν, διὰ τοῦτο χαίρομεν τὸν σὸν ἀρχιερατικὸν ἑορτὸν τὴν ἐπιτρεχομένων εἰς νομίζοντες, ἧς δὲ αὐτοὶ καὶ ἀπολαύομεν, οἰκείαν ἡδονὴν εἰς ἡγούμενοι τὴν σῶν κατορθωμάτων τὸ μέγεθος.

χ. παίχοντα

κλ. ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΑΝΤΙΟΧΕΑ.

Διὰ μὲν τὸν ὑμετέραν εὐλάβειαν μὴ τοῖς ῥήμασι τὴν εἰρηκότων θαυματέπεσθαι τὸν διάκονον, ἀλλὰ τῷ πλήθει τῆς ψεύδους μὴ πολλῆς τῆς σκέψεως" δυσχερεῖας τὸν ἀληθείαν. Εἰ γὰρ ἅπαντα τὰ θρυλλήματα ἀληθῆ ἦν τοῖς λόγοις, κινδυνεύσομεν δὴ ἅπαντες· Εἰ δὴ κρίσει καὶ νόμοις αἰσχύνεται τὰ λανθάνοντα, κριτήριον δὲ ἐγὼ σὲ ὑμῖν ἐπιζήτησα, εἰ μή τις ἑτέρα αὖθις ὅπλα συκοφαντίας μοι ὑπιπνεύσει. δίδυκα γὰρ, δίδυκα λοιπὸν τοὺς σκιὰς καὶ τὰ φαντάσματα, ὅπερ αὐτοὶ ἐδιηκώσατε ὕτως. Φίλοι τὸν φιλίαν ἠρήσαντο, πλησίον ὄντες τὸ θάρρος ἔσχησαν, καὶ πάρρωθεν ὄντες τὰ βέλη τῆς συκοφαντίας ἀποτοξεύουσιν· ἐν μέσῳ δὲ τῶν λιμένος ὄντα με ναυάγιον κατασφάγαι ἐποίησατε. Ἀλλ' εἰ καὶ τῆς πόλεως ἐκβάλλομαι, καὶ τῆς ἐκκλησίας ἀπείργομαι, πέποιμαι τοῖς πᾶσαν ἀποδύσασθαι τιμωρίαν. κέκριται γὰρ μοι φιλοσοφεῖν, καὶ φέρειν γυναικὸς τὰ δυσχερῆ. οἶδα γὰρ, οἶδα σαφῶς τὸν ἐρημίαν" εὐτυχεστέραν εἶναι τῆς πόλεως, καὶ τὰ θεῖα τοῦ ἀγροῦ τῆς φίλων ἡμερώτερα. ἔρρωσο.

χ. αἰσχύνεται

χ. ἐπομωτέρα

κε. ΑΝΤΙΟΧΩ.

Ποτὲ γὰρ ὑπολαβεῖν δυνάμεθα τῆς γλυκείας σου καὶ θερμῆς διαλέκτου, τῆς γνησίας καὶ εἰλικρινοῦς ἀγάπης, τῆς ἐλευθέρας γνώμης καὶ ὑψηλῆς, τῆς περιῤῥήτου ψυχῆς; καὶ γὰρ τοῖς αὐτοῖς ἀπολαύομεν ἐκάπας τῆς οἰκουμένης, πάντα χοῦν τε ἀφιέντες ἄπιμεν, καὶ θερμὸν ἡμῶν ἕρωτα καὶ σφόδρα ἡμῖν τῆς τῆς ἀγάπης νόμου συνδεδεμένον. διὸ καὶ τοῖς αὐτοῦ τὸν ἐρημίαν τῆς καθ' ἡμᾶς οἰκουμένης ἀπεκλεισθέντες τὸν Κουκουσὸν λέγω, καὶ οὐ ῥᾳδίως ὑπετυχεῖν τῶν τὰ γεγραμμένα διακομιζόντων δυνάμενοι, πολλὰ ἐποιησάμεθα σπουδὴν ὑπιζητῆσαί τι καὶ θύραν καὶ τοῦτον ἡμῶν τὸν ὑπισχνούμενον διακομίζοντα, ὥστε σε τοσοῦτον τὸν θαυμαστότητα, καὶ τὸν ὀφειλομένην τοσοῦτον ἀποδοῦναι τῇ μεγαλοφροσύνῃ τῇ σῇ. ὅπου καὶ αὖθις, ἐξ ὧν ἤδη πεποίηκας, οὐ δεῖσθε

Σωσιδότου, καὶ τὴν εὐδοξίαν τὴν ἐφ' ὑμῶν ἐκείνου περιφέρομεν. Ταῦτα οἶδα ὅτι καὶ τοῦ τῶν ἡμετέρων οἶσθα γραμμάτων. Ἀλλ' ἵνα μακρὰν ποιήσωμεν τὴν ἐπιστολὴν, ἐκεῖνα τὴν παράκλησιν. εὖ γὰρ οἶσθ' ὅτι σφόδρα ἡμῶν τῶν γραμμάτων ἐρᾷς, καὶ μᾶλλον ὑπερβολὴν σφόδρα· καὶ τοῦτο οἶμαι αἴτιον εἶναι τοῦ συνεχῶς ἡμᾶς ἐγκαλεῖν, ὅτι μὴ πολλάκις ἐπιστέλλομεν. οὐ γὰρ δυνάμεθά σου κορέσαι τὴν ἐπιθυμίαν, κἂν καθ' ἑκάστην πέμπωμεν γράμματα, διὰ τὸ σφόδρα κεκρεμάσθαι τῶν ἐπιστολῶν. ὁ Θεός σοι Ⓦ μισθὸν δῴη, ἀντὶ τοιούτου τὴν τοσαύτην περὶ ἡμᾶς ἀγάπην καὶ ἐν τῷ παρόντι βίῳ, καὶ ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι. ἡμεῖς μὲν οὐ διαλιμπάνομεν διὰ τῶν ἐμπιπτόντων συνεχῶς ἐπιστέλλοντες. ἡμῖν γὰρ αὐτοῖς τὰ μέγιστα χαριζόμεθα τοῦτο ποιοῦντες, ἀεὶ τῇ σῇ ψυχῇ συνεχῶς διὰ τῶν γραμμάτων προσομιλοῦντες. Ἐπεὶ γὰρ τὴν ἀγάπην, ἣν ἐπεδείξασθε ἡμῖν ἐξ ἀρχῆς, ταύτην διαπαντὸς ἀκμάζουσαν διατηροῦμεν, καὶ πλείονα τούτου πάλιν ἀπολειφθῆναι ἡμῖν χρέος, οὐδὲν ἑστηκότες αὐτὴν ἀμοιβεύεσθαι δυνάμενοι. ἐν ᾧ καὶ πάντα χρὴ προφέρειν ὑμᾶς, ἐκπληττόμενοι δὲ ἀποδείκνυσθαι ὑμῶν τῆς γνώμης ἐν τῷ πολλάκις ἀνέρεσθαι. ἐγὼ δὲ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ πρὸς ὑμᾶς εὐαγγελιζομένη ἐν τῷ ὅπου σε πέμπω, ἵνα πολλάκις ἐστηθῆναι καρπωσώμεθα τὴν παράκλησιν.

κα'. ΑΝΑΤΟΛΙΩ ΕΠΑΡΧΙΚΩ.

Οὐκ ἐπιστέλλω ἐν βραδείᾳ τοῖς τῶν ἐκεῖ διηγήσασθαι, πολλὰ ἀλλ' οὐ ῥᾳθυμίᾳ τοῦτο ἐποίησα, ἀλλ' ἀρρωστίᾳ μακρᾷ· ὡς τῇ γε ἀγάπῃ διαπαντὸς σοι συνδιδόμεθα, ὃ γνήσιόν σε τῆς ἀγάπης εἰδότες, ὃ ἐλευθέριον τῆς γνώμης, ὃ ἁπλοῦν καὶ εἰλικρινές. ἐν οὐκ ἐπαυσάμεθα τοῖς ἄνωθεν αἰσχυνόμενοι τὴν ἀγάπην, ἧς συνεχῶς ἀπολαύσαμεν καὶ τῆς σῆς διηγήσεως, ἐκεῖ προσέχοντες μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀπόντες. οὐδὲ γὰρ μετὰ τὴν ἀποδημίαν ἔλαθεν ἡμᾶς, ὅσα ἐν ποιῇ καὶ λέγῃ· ἀεὶ γὰρ ἡμῶν ἐκοινώνησας. ὁ Θεὸς σοι δῴη Ⓦ μισθὸν τῆς τοιαύτης κοινωνίας, καὶ ἐν τούτῳ, καὶ ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι. ἵνα δὲ καὶ πλείονος ἀπολαύωμεν ἡδονῆς, μὴ γράφοντες μόνον, ἀλλὰ καὶ γράμματα διδόμενοι παρὰ τῆς ἐμμελείας τῆς σῆς, ἐπιστείλαι ἡμῖν παρακαλοῦμεν περὶ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς διαγλιζόμενος· ἵνα δὲ ἐν τῇ ἐρημίᾳ ταύτῃ καθιζόμενοι, πολλὰ καρπωσώμεθα τὴν παράκλησιν. διὸ γὰρ δεξώμεθα ἐπιστολὴν τῆς ἀγάπης σου, τὰ περὶ τῆς ῥώσεως ἡμῖν ἀπαγγελλούσης τῆς σῆς καὶ τῶν σοι συνόντων ἁπάντων, πολλὴν καὶ ἐν ἀλλοτρίᾳ διατελοῦντες γῇ δεξόμεθα παράκλησιν.

κβ'. ΑΝΑΤΟΛΙΩ ΕΠΙΣΚΟΠΩ ΑΔΑΝΗΣ.

Ἐγὼ μὲν ἐν συγχύσει ἐπιγράφω σε τῇ ἀμοιρίᾳ, παρὰ πολλῶν ἀκούων Ⓦ θερμὰ ἐρωτᾶ, ἃ περὶ ἡμᾶς ἔχεις, καὶ ταῦτα μὲν συνηδόμενος ἡμῖν ἐλπὶς γίνεται διορθοῦσθαι τὴν τῶν γραμμάτων ἀμελείαν χάριν ἑαυτοῦ πρέπειν μείζονα. Εἰ γὰρ ἐν ἐρημότατον χωρίον, εἰς ὃ νῦν ἀπῳκίσθημεν, ἐν κουφοτάτοις, ἐν κινδύνων γέμον πολλῶν, ἐν φόβῳ διηνεκεῖ τῶν ληστῶν πολιορκούμενον, ἀλλ' οὐδὲν τούτων ἡμᾶς δοκεῖ, οὐδὲ τὰ ἐκ τῆς ὑμετέρας ἀπολαύσεως ἀγάπης· ἀλλὰ εἰ ἐν τῷ σώματι διεσπάμεθα, τῇ δὲ ψυχῇ συνδεδεμένοι μετὰ πολλῆς τῆς σφοδρότητος ὑμῖν, τὸν ὑμέτερον μᾶλλον, τὸν ἀπέναντον ἐν πολέμοις, ἢ τὸν κατὰ κεφαλὴν οἰκεῖν δοκοῦμεν, καὶ μᾶλλον ὑμῶν ὄντες τῇ διαθέσει, καὶ ὁ πονηρὸς δι' ὧν ἐνεδρεύει, ὅτι διαφυγεῖν σε ἀδύνατον.

κγ'. ΑΝΘΕΜΙΩ

της. λογισαι οὖν τοίνυν ὅσῶν ἡμῖν ἐργάσηται τὴν ἑορτὴν, μὴ φθονήσης ἡμῖν τῆς καλλίστης
ἡμᾶς ταύτης εὐφροσύνης· ἀλλ' ὡς ἂν ἐγχωρῇ, καὶ οἷόν τε ᾖ, διαπελίζου διηνεκῶς ἡμῖν τὰ περὶ
τῆς ῥώσεως τῆς σῆς.

ιθ. ΑΜΠΡΟΥΚΛΑ ΔΙΑΚΟΝΩ, ΚΑΙ ΤΑΙΣ ΕΝ αὐτῇ.

Μακρὰν μὲν διάκεισαι τῆς μητρὸς τῆς ὑμετέρας πατρίδος, τῇ δὲ ἀδρανγαθίας ὑμῶν καὶ τῇ ἀκριβείᾳ τῆς πίστεως οὐκ ἔλαττον ἔμαθον. ἐφόδρα γοῦν αὐτῶν ὑμῖν ἐστὶν ἀνδρείας, τῆς ἀκατανίκητου γνώμης, καὶ στέρρας καὶ ἀδαμαντίνης διανοίας, τῆς ἐλευθεροστομίας, τῆς παῤῥησίας. διὰ τοῦτο μακαρίζων ὑμᾶς οὐ παύομαι, ὑπὲρ τῆς πίστεως, ὑπὲρ τῆς μισοπονηρίας ὑμᾶς ἀποδέχεσθαι ἀγαθῶν ἐν τοῖς μέλλουσι φανῆναι, τῶν ἀπορρήτων ἐκείνων καὶ πρώτων καὶ λόγου κρείττονων. σφόδρα γὰρ ὑμᾶς ἐλύπησας ἐκ πολλοῦ καὶ ἡμᾶς ὑμᾶς ἀπουσία, οὐδὲν ὑπεναντίον πεπονθότα. καὶ οἶδα μὲν ὅτι οὐκ ἐκ ῥᾳθυμίας τοῦτο γέγονεν (ἐπίσταμαι γὰρ ὑμῶν τὴν φιλόστοργον καὶ σύμψυχον τῷ θερμῷ καὶ γνησίῳ ἀγάπῳ, τῷ ἐν ἑλκυσμῷ δὲ ἄδηλον, τῷ ἰσχυρᾷ δὲ πέτρᾳ) ἀλλ' ἐδεήθη τοῦ μηδένα εἶναι τὸ ἀποκρατοῦν. πλὴν ἀλλὰ καὶ οὕτως ἐχρῆν τὴν ἐγγραφίαν σου γλυκάνῃ ἡμῖν ὑπάρξειν καὶ τὴν χεῖρα τὴν σήν. σφόδρα γὰρ ἀπορούμεθα, καθάπερ καὶ αὐτὴ οἶδα, τὸ συνεχῶς ὑπιστολὰς δέχεσθαι παρὰ τῆς βλαβείας τῆς σῆς, ὥστε καὶ ἐκείνων ἡμᾶς ἐπιλαθέσθαι τῶν ὑγιαινόντων τῆς σῆς, καὶ οὐ μικρὰν τῆς τοσαύτης ἐρημίας καὶ τῶν ἐκ τούτου ἀθεσιάστων παῤῥήσιαν τούτου ἔχομεν. εἰδῶς γὰρ πάντων, διασοπᾷ μου τιμιωτάτη καὶ βλαβεστάτη, ὅσην ὑπεθυμοῦμεν ἔχομεν τότε, μὴ ἐλλείπῃς τοῦ καλοῦ τούτου ἡμῖν χαριζομένη χάριν. καὶ γὰρ πολλοὶ πολλαχόθεν ἐκεῖθεν ἦλθον· ἀλλ' οὐκ ἐγκαλῶ ἐκείνοις ἔνεκεν, ὅτι μὴ γράμματα ἡμῖν ἐκόμισαν παῤῥησίας τῆς σῆς κοσμιότητος. εἰκὸς γὰρ αὐτοὺς ἀγνοεῖσθαι παῤῥησίας τῆς σῆς. νῦν μοῦ τοι, ὅτι ἐξῆν μετ' εὐκολίας πάσης ὑπισχνεῖσθαι, καὶ μάλιστα τοιούτων γεγυμνασμένων αὐτοῦ, σφόδρα ἐπεθύμουν δέξασθαι γράμματα. διὰ κενῆς τοίνυν ὁ ἐκ τοῦ πρόσθεν χρόνου ῥᾳθυμηθείς, καὶ τυχὸν τοῦ φαύλου ὑπισχνούμενος ἐπιλαθόμενος τοῦ μήκους τῆς ἐμπορεύσεως ἡμῖν ἀπεδημίωσεν σιγῆς.

κ. ΤΗ ΑΥΤΗ, ΚΑΙ ΤΑΙΣ ΕΝ αὐτῇ.

Τὰ κύματα τὰ πέραν πεπορευμένα, ἐκείνας μὲν οὐδὲν μικρὸν δύνασθαι δύναται, ἑαυτὰ δὲ μᾶλλον· ὅταν δὲ ῥαγδαίᾳ τῆς ῥύμης δύναμις λύσῃ τὰ ἀφορίζει· τοῦτο καὶ ἐφ' ὑμῶν ἔστιν ἰδεῖν νῦν, καὶ τῶν ὑπεναντίων ὑμῖν ἐπιβουλευόντων ὑμῖν ἐπὶ πολύ. ὑμῖν μὲν γὰρ καὶ ἡ παῤῥησία πρὸς τὸν Θεὸν παῤῥησία, καὶ ἡ παῤῥησία δι' ἀνθρώπους δόξα πλείων ἐστὶν ἢ ζημία· ἐκείνοις δὲ κενὸν καὶ αἰσχύνη καὶ ὄνειδος. ἐπὶ καὶ τοιοῦτον ἀρετή, καὶ τοιοῦτον κακία· ἡ μὲν καὶ πολεμουμένη μᾶλλον αὐξῆς, αὐτὴ δὲ καὶ πολεμοῦσα ἀσθενεστέρα γίνεται, καὶ ταύτῃ μάλιστα καταλύεται. μεγίστῳ τοίνυν ἔρωτι παῤῥησίας τὴν γνωμέαν τοῦ ἀποστόλου, χαίρετε καὶ εὐφραίνεσθε καὶ κεφαλοῦσθε. ἴστε γὰρ ἐφ' οἷς ἀπεδύσασθε ἐπάθλοις εἰς τὸν τῆς ἀνδρείας ταύτης ἀγῶνα, καὶ ποῖα ὑμᾶς καρπεύσας καὶ εὐκαίρως φερούσας τὰ συμπίπτοντα δυναμένη ἀγαθὰ, οὔτε ὀφθαλμὸς εἶδεν, οὔτε οὖς ἤκουσεν, οὔτε ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου ἀνέβη. καὶ τὰ μὲν λυπηρὰ τοιαῦτα πορεύεται, καὶ ὃν πρόπου συγκαταλύεται βίῳ, τὰ δὲ ἐπιόντα ἐπάθλα ἀθάνατα τὰ μένει· καὶ τοῦ τῶν ἐπάθλων δὲ ἐκείνων, ὃ μικρὸν καὶ ἐπιόντων καρποῦσθαι ἡδονῇ, τῇ ἐλπίδι τῶν χρηστῶν

ις. ΤΩ ΑΥΤΩ.

ΗΜᾶς, εἰ δὲ πόῤῥω σε κατθήμεθα, ἀλλ' ἀκούοντές σε διὰ καρδίας, δὲ τὴν πολλὴν μεγαλοψυχίαν, ἣν περὶ σὸν δεσπότην ἐπιδεικνυσαι, σκιρτῶμεν, εὐφραινόμεθα, χαίρομεν. καὶ ἐβουλόμεθα ἂν καὶ κατ' ὄψιν ζωντυχεῖν σε τῇ τιμιότητι, καὶ πολλὰς πρόπτ παρείπτες ὁμολογῆσαί σοι χαρίτας. ὅπερ ἴσως τοῦτο τέως οὐκ ἔνι, "τῷ τὰ Ισαυρικὰ ὄπτα θλῖψαι πλέον, καὶ πᾶσαν ἀποτετυχῆσθαι τὴν ὁδὸν (εὖ γὰρ οἶδ' ὅτι, εἰ μὴ τοῦτο ἦν, κἂν αὖθις πρεσβεύσου, καὶ πολλὴν ἐποιήσω σπουδὴν δραμεῖν ἕως ἡμῶν) ἀλλ' ὅπερ τοῦτο τέως οὐ δυνατόν, καὶ γεγράφαμεν καὶ πρεσβευόμεθα σε τὴν τιμιότητα, καὶ παρακαλοῦμεν συνεχῶς, καὶ εἶτα αὖ ἄλλη, ἐπιστέλλειν ἡμῖν, καὶ τὰ περὶ τῆς ὑγιείας σου δὲ τὴν οἴκησιν σου πάντως "ἡμῖν εὐαγγελίσασθαι. ὁ γὰρ τὴν τυχοῦσαν, καὶ σὺ οἶδας καθημῶν, ἀπὸ τῶν τοιούτων γραμμάτων τῆς σῆς τιμιότητος καρπωσόμεθα τὴν παράκλησιν.

χ. διὰ τὸ

χ. ἡμᾶς

ιζ. ΤΩ ΑΥΤΩ.

ΟΘεὸς σοι Ⓦ μισθὸν δῴη καὶ τῶν πρόπτ βίων, καὶ τῶν μέλλοντι αἰῶνι τῆς γνησίας καὶ θερμῆς περὶ ἡμᾶς ἀγάπης, τῆς εἰλικρινοῦς καὶ ἀνυπόκριτου, τῆς ἀκινήτου καὶ ἀπείρατου. ὁ γὰρ μικρὰ δείγματα τῆς περὶ ἡμᾶς διαθέσεως καὶ τοσαύτης καθημῶν ἀφορμὰς ἐπιδείξω, κἂν εἰ μυριώπατι δὲ εὐχαριστοῖμι, ἀλλ' οὐ δὲ πολλοῦ καὶ μεγάλου. ἀφ' οὗπερ οὖν καὶ χαρίτας ὁμεν, καὶ συνεχῶς ὑπτιστέλλειν βουλόμεθα, ἀλλ' ὁ δυνάμεθα, ὁσάκις δὲ βουλώμεθα· γεγράφαμεν γὰρ ὁσάκις ἂν δυνώμεθα. οἶδα γὰρ καὶ τὴν ἀπὸ τοῦ χειμῶνος, καὶ τὴν ἀπὸ τῶν ληστρικῶν ἐφόδων γινομένην ἐν ταῖς ὁδοῖς δυσχολίαν. μὴ τοίνυν νομίσῃς ῥᾳθυμεῖν ἡμᾶς, ὅταν μακρὰν σιγήσωμεν σιγήν· ἀλλὰ τῇ ἀσθενείᾳ τῶν γραμματηφόρων τοῦτο λογίζου, μὴ τῇ ὀλιγωρίᾳ τῇ ἡμετέρᾳ. ὡς εἴπερ δυνατὸν ἦν συνεχέστερον ὑπτιστέλλειν, οὐκ ἂν ὠκνήσαμεν πυκνὰ πέμποντές σοι γράμματα. ἡμῖν γὰρ ἑαυτοῖς ἐγχειρίζομεν τὰ μέγιστα, τὴν ὀφειλομένην σοι πρόνοιαν συνεχέστερον ἀποδιδόντες. ταῦτ' οὖν εἰδὼς, γεγράφε ἡμῖν συνεχῶς καὶ αὖθις περὶ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς. ὅπερ ἔφης ἀπεραλκείας ἡμῖν, τοῦτο οὐδεὶς ἐκπέμπει σοὶ πάλιν, ἀλλ' ὑπερέχει ὁ ἔχων ἀφ' Ⓦ τῶν λημῶν φόβοι. πλὴν πρόσκαλοῦμαί σε μὴ ποιῆσαι τοῦτο, μηδὲ δυσχολίας σεαυτῷ πρόφασιν καὶ πρόγραμμα. τὰ γὰρ μεγάλα σε δῶρα, ὃ γνήσιόν σε καὶ θερμὸν τῆς διαθέσεως· ὃ διὰπαντὸς ἀποκαύσεται σὸν πυρφαλμὸν ἀεὶ τῇ μνήμῃ τῆς σῆς ἀγάπης.

ἴσ. λείπει αὖ

ιη. ΑΜΠΡΟΥΚΛΗ ΔΙΑΚΟΝΩ.

ΕΔεξάμην "πρεσβύτερον ὄφης δεύτερον ὑπτιστολὴν ἐπιστολικὴν, δι' ἣν σοι μὲν πλείστην καὶ κοσμιωτάτην. καὶ τὰ αὐτὰ πάλιν λέγω. "μὴ κάλει τάλαν, ὃ πρεσβύτερος τοῖς πρὸς ἡμᾶς ὑπτιπεμφθεῖσι γράμμασι, μηδὲ ἁμάρτημα νόμιζε ὃ μέγιστον ἐγκώμιον. ἀγάπης γὰρ ζεούσης καὶ θερμῆς τοῦτο δεῖγμα ποιούμεθα, καὶ τῆς γνησίας καὶ εἰλικρινοῦς σε διαθέσεως τῆς φλεγούσης θερμοτέρας. ταῦτ' οὖν εἰδυῖα, "ὑπτιδαφίλθητε ταύτην ἡμῖν τὴν χάριν σωνεχῶς, πρὸς τὴν ὑγιείας ἡμῶν δηλοῦσα τῆς σῆς, καὶ πάντως ἀφάδας ἡμῖν γράμματων ὑπὸ ἀπαγγελλούσας. ἐμὲ γὰρ" θαῤῥοῦμεν πρὸς τὴν ἀγαπώσαν ἡμᾶς ὅτι σὺν εὐθυμίᾳ καὶ σὺν ὑγιείᾳ καὶ σὺν ἀσφαλείᾳ καθεστήκατε, οὐ μικρὰν δεχόμεθα τῆς σὺν ἀλλοτρίᾳ διατριβῆς παράκλησιν· ἀλλὰ καὶ μείζω καρπωσόμεθα πρόφασιν, καίτοιγε ἐρήμου οἰκοῦν-

χ. δευτέρου, ἣν ὄφης πρεσβύτερον

χ μὴ τάλαν ἦν

χ. ὑπτιδαφίλθητε

χ. μαθόντα μὲν

τες.

τερον ἐπέσταλκότα. καὶ τοῦτο λέγω, αὐτῇ πάλιν σοι τῇ ψήφῳ εἰς ἀπόδειξιν τούτου χεχρημένος. ἔφης γὰρ τοῦτο μάλιστα φιλοσοφίας εἶδος, ὃ καὶ σιωπῶσαι προσιπεῖν. ἐπεὶ οὖν τό τε δέος σοι τῆς προπετείας δυήρηται, ὅπερ ἀδιόντως ἐδεδοίκεις, τοῦτό τε μειζόνως ἀποδέδεικται σημεῖοι ἀγάπης, πέμπε λοιπὸν ἡμῖν ἱΦάδας γραμμάτων. "οἶδα γὰρ ὅπως ἐδιεπόθημεν, καὶ διακείμεθα πρὸς ὑμᾶς σφόδρα ἐμμελείας. κἂν γὰρ εἰς ἐρημότατον τοῦτο χωρίον ἀπενεχθῶμεν, κἂν εἰς αὐτὰ τὰ οἰκουμένης πέρατα, τῆς βύθιοις συ ψυχῆς, τῆς ἐλευθέρας, τῆς ἁπλάστου, τῆς εἰλικρινοῦς ἀγάπης ἐδόλου σὰκ ἐχούσης οὐδὲ ποτὲ ἐπιλαθέσθαι δυνάμεθα· ἀλλὰ καθ' ἑκάστην σε τὴν ἡμέραν φαντάζομοι διαπλάττομεν, καὶ ἀρέσκει σου τὸ ψυχῆς διαπλάστου καὶ μεγαλοπρεπές. καὶ βουλόμεθα μὲν συνεχέστερον ἐπιστέλλειν· ἐπεὶ δὲ ὑπὸ ἐρώντες ἡμῶν τοσοῦτον ὑμᾶς ἀπορισμένους, ὑμῖν δὲ ῥᾴδιον, ἂν θελήσωμεν συνεχῶς ἡμῖν ἐπιστέλλειν καὶ περὶ τῆς ὑγιείας τὸ σῶς καὶ πόθεν τὸς ὑμᾶς τοῦ οἴκου. οὕτω γὰρ ἂν ἀπολογείαν διαπεφευγότες πολλὴν καρπωσόμεθα τὴν παράκλησιν.

ιδ. ΑΛΦΙΩ.

Μακάριος καὶ τρισμακάριος εἶ, καὶ πολλάκις τοῦτο, παῖδα ἐργαζόμενος καὶ τοιαύταις ἐπιτεχνώμενος διαγωγαῖς, αἳ πολλὴν ἂν τοῖς ἀνοήτοις προσαποτίθενται σοι φιλοσοφίαν. οὐδὲ γὰρ ὡς ἔτυχεν ἡμᾶς διετρέφωσας, ἀλλὰ τὴν μὲν κυρίαν Ἰωάννην πρεσβύτερον ἀπαγείλας, ὅτι πολλὴν ἐποιήσω σπουδὴν ἀναζῆσαι αὐτὸν καὶ ἐκπέμψαι εἰς τὴν Φοινίκων. ὅτι δὲ καὶ χρυσίον αὐτῷ δέδωκας, αὐτὸς μοὶ ἐσήμηνας, καὶ τοῦτο πρέπον τῇ βλακεία σου ποιεῖν, ἡμᾶς δὲ οὐκ ἔλαθες· ἀλλὰ καὶ τοῦτο ἐγνωμεν, καὶ τὴν διαφιλονεικίαν, ἣν πρόσχες. [καὶ] διὰ τοῦτό σε θαυμάζοντες καὶ μακαρίζοντες ἀπαυόμεθα, ὅτι σὺ οἷς διαπλουτεῖς, σὺ τούτοις πλουτεῖς· καὶ σε παρακαλοῦμεν συνεχῶς ἡμῖν ἐπιστέλλειν. εἰ μὲν γὰρ δυνατὸν ἦν καὶ κατ' ὄψιν σοι ἰδεῖν, πολλοῦ ἂν ἐποιούμεθα τοῦτο· ἐπεὶ δὲ τοῦτο πέφυκεν οὐκ ἔνι, γράφε συνεχῶς ἡμῖν, περὶ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς βιαγελιζόμενος καὶ τοῦ οἴκου σου πάντος. οὐ γὰρ τὴν τυχοῦσαν καρπωσόμεθα παράκλησιν ταῦτα μανθάνοντες. εἰδὼς οὖν ἀλίκα ἡμῖν χρεία, μὴ ἀποστερήσῃς ἡμᾶς" τοσαύτης εὐφροσύνης.

ιε. ΑΛΦΙΩ.

Ἐγὼ μὲν ἐβουλόμην συνεχέστερον ἐπιστέλλειν· ἡ δὲ τὴν γραμματηφόρον ἀποστεῖλαι οὐκ ἀφίστη τὴν ἐπιθυμίαν ταύτην εἰς ἔρημον ἐλθεῖν. καὶ γὰρ ἡ τοῦ" χωρίου τούτου ἐρημία, καὶ ὁ τὴν Ἰσαύρων φόβος, καὶ ἡ τοῦ χειμῶνος σφοδρότης οὐκ ἐπιτέπει συνεχῶς πέμπειν ἡμῖν ἐπιστολιάζειν· ἀλλ' ὅμως καὶ γεγράφοντες καὶ σιγῶντες τὴν αὐτὴν ἀεὶ περὶ σὲ διάθεσιν διατηροῦμεν, τὴν προθυμίαν σου καὶ τὴν σπουδήν σου μανθάνοντες, διὰ γὰρ τῆς ὠφελείας τῆς σῆς ἐχθρὸς ψυχῆς, τίς τι σὺ βλακεία ζωγράφος ἀπαπαύει ἐσπουδακώς, καὶ τὴν καλὴν ταύτην προαιρεσιν μιμούμενος προαιρετέον. ταῦτ' οὖν εἰδὼς, κύριέ μου τιμιώτατε καὶ ἀγαπητὲ σφόδρα, συνεχῶς ἡμῖν ἐπιστέλλε περὶ τῆς σῆς ὑγιείας καὶ τοῦ οἴκου σου πάντος. οὕτω γὰρ καὶ ἡ ἐρημία ὄντως πολλὴν ἕξομεν τὴν εὐφροσύνην, "εἰ τοιαύτης παρὰ τῆς σῆς τιμιότητος" δεξόμεθα γράμματα.

ι. ΑΕΤΙΩ.

Ημᾶς σε τῆς ἀγάπης οὐδέποτε ὑπολαβέσθαι δυνάμεθα τῆς θερμῆς καὶ γενναίας καὶ πυρωμένης, τῆς εἰλικρινοῦς τε καὶ ἀδόλου· ἀλλὰ διὰ παντὸς ὑπὲρ ἀξίας σε φερόμεθα, καὶ ἔχομεν ἐγκεκολλημένον ἡμῶν τῷ συνειδότι. καὶ "ἐβουλόμεθα μὲν καὶ ὁρᾶν σε συνεχῶς· ὅπερ οὐ τῦν πως οὐκ εἴωτι, ἀλλὰ τῶν γραμμάτων τὸν ὑπομνήσαν τὸν ἑαυτῶν "πληροῦμεν, τὸν ὀφειλομένον τρόπον ἀποδιδόντες σε τῇ "βουλήσει· καί σε μὴ δυσκολύνομεν καὶ αὖθις συνεχῶς ἡμῖν ὑπιστέλλειν. Εἰ γὰρ καὶ ἐν ἐρημίᾳ ἀναστρεφόμεθα πολλῇ, καὶ ἐκτὸς φόβου λῃστῶν πολιορκούμεθα, καὶ ἐν ἀφθονίᾳ τυγχάνομεν, ἀλλ' ἐμὲ δεχόμεθα γράμματα παρὰ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς εὐαγγελιζόμενα "ἡμῖν περὶ τῆς ὑγιείας σε, πολλῷ καὶ ἐν ἀλλοτρίᾳ ὄντες καρπωσόμεθα τὸν παράκλησιν. Εἰδὼς οὖν ἀλύπως ἡμῖν γράφειν, καὶ ὅσον ἡμῖν πρέξεις τὸν ὑφεσύνην, μὴ φθονήσῃς ἡμῖν τῆς τοσαύτης ἡδονῆς· ἀλλὰ ταχύδαζε ἡμῖν συνεχέστερον ὑπιστέλλειν. πολλῷ γὰρ ἐστὶ δῆτα καρπωσόμεθα τὸν ἡδονήν.

ια. ΑΚΑΚΙΩ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΩ.

Οὕτω θερμὸς ἡμῶν ἐραστής, ὁ ὅτε σφοδρῶς περὶ ἡμᾶς διακείμενος, οὐδὲ γράμμασιν ἡμῖν μεταδίδως τῶν σῶν. καίτοιγε ἤδη ἐπεστάλκαμεν καὶ ἅπαξ καὶ δίς, ἀλλ' ὅμως ἀπεῤῥήγεις περὶ τῶν γάμων. ἐποιοῦν τοίνυν ἀλύπως ἡμῖν γράφειν τὰ περὶ τῆς ὑγιείας σου δηλοῦν, μὴ πολλοῦ τοῦ πάχους ἡμῖν γράμμα παρακλήσῃ. πολλῷ γὰρ καρπούμεθα περὶ παρακλήσεως τὰ περὶ τῆς ὑγιείας ὑμῶν τῶν ἀγαπώντων ἡμᾶς μεμνῆσθαι συνεχῶς.

ιβ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΩ ΕΠΙΣΚΟΠΩ ΚΟΡΙΝΘΟΥ.

Οἶδα τὴν ἀγάπην, ἣν ἐπιδείκνυσθε περὶ τὸν ἐμὸν τιμιότητα, καὶ πῶς ὀλίγα σοι συγγενόμενοι, συνεδέθητέ μου τῷ πόθῳ. διὰ καὶ σφόδρα ἐθαυμάσαμεν ὅπως οὕτω χρόνῳ μακρῷ οὐδὲ ἅπαξ ἡμῖν ὑπιστεῖλαι κατεδείξω. καὶ οἶδα μὲν ὅτι γραμματηφόρων στερεῖσθαι ποθεῖν· "καὶ ὑδὲν ἀπεικός. εἰ γὰρ καὶ πολλοὶ οἱ ἐκεῖθεν ἀφικνούμενοι, ἀλλ' ἔνθα "καθήμεθα νῦν, οὐδεὶς πω ταχέως παρεγένετο τῶν ἐκεῖθεν ἐρχομένων. πλὴν ἀλλ' οὐκ ἀρκεῖ τοῦτο "ὑμῖν εἰς τὸ μηδὲ ἅπαξ δέξασθαι γράμματα· ἐπεὶ καὶ ἡμεῖς εἰς τοῦτον ἔχοντες δυσχωρήσαμεν τὸν στέφανον, οὐδὲ οὕτως ἐσιγήσαμεν· ἀλλ' ἀ Ⓦ κύριοί μου Ⓦ τιμιώτατοι καὶ βέλτιστοι πρεσβύτεροι διασπασάντες σὺν ἡμῖν, ἐπέμψαμεν, ὥστε καὶ τῇ σῇ σωτυχίᾳ τιμιότητι, καὶ τούτων "ἡμῶν τὸν στοργὴν εἰδότα ἀποκομίσαι, καὶ μαθεῖν περὶ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς, περὶ ἧς σφόδρα σε ἐδεήσαντο ἡμῖν μαθεῖν. ἰδὼν τοίνυν αὐτὸν, μετ' εὐνοίας καὶ τῆς ἀγάπης καὶ τῆς στοργούσης φιλοφροσύνης ὡς μέλος ἡμέτερον, ἐπῄνεσα αὐτὸν ἐπὶ τῇ ῥώσει σε δηλώσαντα ἡμῖν μὴ κατοκνήσῃς. μείζων γὰρ ἡμῖν ἀπὸ τῶν γραμμάτων καὶ ἡ ἐρημία καθιζομένοις πρέξεις τὸν παράκλησιν.

ιγ. ΑΛΥΠΙΩ.

Αὐτὸς μὲν ἔδυσας μὴ ὢν στρατιώτης ὑπεπιπλῶσαι τοῖς περὶ ἡμᾶς γράμμασι στρατιώτου μέμψει ἀξιόπιστος (αὐτοῖς γὰρ σε χρήσομαι τοῖς ῥήμασι) ἐγὼ δέ σε τοσοῦτον ἀπέχω τούτου γράψαι, ὅπερ ἡ ῥᾳθυμίας ἐγκλῆμα τὸ βεβιωκὸς τῆς ἕξεως, καὶ μείζονος αἰτίαν κήρυξα στρατιώτου

χ. βουλόμεθα
χ. συνεχῶς ἔχομεν
χ. εὐνοίας
χ. ἡμᾶς
χ. καθίζομαι
χ. ἀλλ'
χ. ἡμῶν
χ. ἡμῶν
χ. μίαν

μίλω, ἀκμάζουσαν· ἀλλ' ὦ σφόδρα ἡδυπαθῆ καὶ ὀδυνηρὰ μὴ ἀκούων ἐν μυρίοις σε ἐμπεπλέχθαι πραγμάτων βιωτικῶν καὶ φροντίδων φορτίοις. Εἰ δὲ μὴ ἡμᾶς ἡ τῆς ἐλευθερίας ἀνάγκη πεδήσασα σοὶ τῶν παρόντων κατέχει, οὐκ ἂν ἔσχολάσαμεν τὴν βιβλίδιόν· ἀλλ' εἰ καὶ τῆς ἀθυμίας ταύτης, ἧς ἔχω νῦν, ἀπηλλάγην εἶχον, αὖθις ἂν ἐπέστειλον πρὸς σὲ πολλὰ ποιοῦσα καὶ πραγματευόμενος, ἕως ἂν σε τῆς ζάλης ταύτης καὶ τοῦ δυσθύμου καὶ ὃ φορητὸν τῶν μυρίων ἀπήλλαξα κακῶν. ὅπῃ δὲ τοῦτο οὐκ ἔνι, ἐβουλόμην ἂν ἡμῖν ἀναπαύσασθαι. Εἰ δὲ μηδὲ τοῦτο βούλει, ἀλλ' ἐργάδες, οὐ παυσόμεθα διὰ γραμμάτων ἀλλήλους ποιοῦντες καὶ συμβουλεύοντες, ὥστε διακόψαι τὰ χρυσᾶ τῆς πλεκτοσύνης, διακλάσαι τὰς πέδας τῆς σῆς ψυχῆς, καὶ μὴ ἐλευθερίας καὶ βίου ἡδονῆς πολλῆς. οὕτω γὰρ ἂν μόνον τὴν σεαυτοῦ ἀφορμὴν εὐφροσύνης καρπώσῃ, ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς ἐσόμεθα μετὰ πολλῆς λύπης τῆς βιωτικῆς, ὧν μέλλοις μικρὸν ὕστερον τῷ καιρῷ τῆς σπουδῆς ἀποδημίας ἄκουσα ἀφίσασθαι, ταῦτα ἐκόντα πραγματεύσασα εἰς σὲ ἀσυλήπτους θησαυρούς, ἃ διὰ τούτων σοι σοῦ, ἀκηράτους σκώληκος καὶ μηδέποτε μαραινομένους ἀποθησομένη τροφούς.

η. ΤΗ ΑΥΤΗ.

Πολλάκις μὲν ἐπεσκηψάμην πρὸς τὴν εὐλάβειαν. ἀλλ' οὐκ ἀρκεῖ τοῦτο σὲ πολλάκις ἡμῖν, ἀλλ' ἐβουλόμεθα μᾶλλον καθ' ἑκάστην ἡμέραν τοῦτο ποιεῖν. οἶδα γὰρ ὅπως διακείμεθα πρὸς τὴν ἐμμέλειαν τὴν σήν. ὅπῃ δὲ τοῦτο οὐκ ἔνι, νίκα ἂν ἀξίᾳ, ἡμεῖς αὖθις τὰ μέγιστα χαριζόμενοι τὴν ὀφειλομένην ἀποπληρούμεν πρόσρησιν, συνεχῶς καὶ διηνεκῶς βουλόμενοι μανθάνειν τὰ πρὸς τῆς ὑγιείας τῆς σῆς καὶ τῆς εὐθυμίας. παρακαλῶ τοίνυν, εἰδυῖα ἥλιξ ἡμῖν χαρίζῃ ταῦτα ὑπισχνουμένη, ἔργῳ ποιήσασθαι τοῦτο παρακληθεῖσα ὃ συνεχῶς ἡμῖν ταῦτα ὑπισχνεῖ. ἐπεὶ δὲ νῦν οὐχ ὡς ἔτυχεν ἠλπίσαμεν, ὅτι μὴ δρᾶς πᾶσιν, ὡς εἰπεῖν, γνωρίμοις δὲ ἡμῖν ἀγαπητὸν μέλλοντος σοῦ ταῦτα παραινεῖσθαι, τὸν κυρίου μου τὸν πανυπατικὸν Λιβώνιον, οὐκ ἐπίσταλκας ἡμῖν, ἀγνοήσασα ἴσως· πλὴν ἀλλὰ καὶ δι' αὐτοῦ τοῦτο ἀλλοῦμαι, ὅτι ἀγνοεῖς σοῦ ἐκεῖσε παρόντος ἡμᾶς ἐρχομένους. ἡμεῖς γὰρ οὐ παύσομαι περιεργαζόμενοι καὶ πολυπραγμονοῦντες σοῦ σπουδὴν περὶ ὑμᾶς παρακαλοῦμεν, ἵνα δέξῃ δι' ἐκείνων ἡμῖν τὴν ὑπισχνουμένην τὴν ἑκατὸν πληγῶν. αὕτη δ' ἐστί, ὃ συνεχῶς ὑπισχνεῖται πρὸς τὴν σὴν ἐμμέλειαν.

θ. ΤΗ ΑΥΤΗ.

Καὶ ταύτην σε τὴν ἀγάπην ἐπεκαλέσω τὴν γνησίαν καὶ θερμήν, ὅτι καὶ σὲ ἀῤῥωσίᾳ ἔσα, οὕτω συνεχῶς ἡμῖν ὑπισχνῇ. ἡμεῖς δὲ ὑπομενοῦμεν τῆς τε ἀῤῥωσίας σε ἀπαλλαγῆναι, καὶ σὲ ταῦτα παρακαλοῦμεν, ὅταν δέξῃ, πράσσεσθαι· καὶ τοῦτο οἶδα καὶ αὐτή, συνεία μὲν κοσμιωτάτη καὶ βιβλιοειδεστάτη. ἐπεὶ δῶν, ὅπερ καὶ ἔμπροσθεν ἐπέσκηψα, νῦν σὲ φροντὶ μείζονι καθικέσθω (καὶ γὰρ ἀπὸ τῶν γραμμάτων ἔσχασά σε τῆς ἀῤῥωστίας τὸν ὑπερβολὴν) διὰ τοι τοῦτο νῦνὶ καὶ σὲ τὸ βέλτιον ὑπιδῶ σοι τὸ σῶμα, διὰ τέχνης, ὡς βούλει, δηλώσαι ἡμῖν παρακληθεῖσα τοῦτο αὖθ', ἵνα βαρυπάτης ἡμᾶς ἀνιαθῶμεν ποιήσῃς φερνίδος. ὅπῃ γὰρ [καὶ] νῦν οὐκ ἐν μικρᾷ καθικόμεθα ἀθυμίᾳ τῆς ἀῤῥωστίας ἕνεκεν τῆς σῆς, οὐδὲ αὐτὴ ἀγνοεῖς. Εἰδυῖα τοίνυν τὴν φερνίδα, ἐν ᾗ νῦν ἐσμεν, ὅπερ προεκαλέσαμεν ποιῆσαι, σπούδασον· Εἰ δὲ τὰ μάλιστα οὐδὲν σοι εἰς τοῦτο σῆς παρακλήσεως, ἀλλ' ὦ οἵᾳ ὅπ ὅσων ἂν ὑπιτύχῃς γραμματηφόρων, ὑπόσχῃ δι' ἑκάστου ἡμῖν ὑπισχνεῖσθαι.

ΑΕΤΙΩ.

ἰδιῶν. ἐγὼ γὰρ εἰ μὴ ἀῤῥωστία πρὸς εἶπεν, ὃ κωλύει σοὶ λέγειν; ὅτι γὰρ χλωρὸν ὁ σίδηρος, ἅπας ἀνθρώπων τοῦτο φησί, τίς τι Ἰσαύρων ἢ Ἀρμενία ἀπήλλακται. ἀλλ' ἐμοὶ σοὶ δοκεῖ διαγκαζομένῳ, σοὶ δὲ βιαζόμενα μὴ βουλομένῳ ὑπὲρ τῆς σῆς ταῦτα πρόνοιας. ἀλλ' ὅπερ ὅτε Ἰσαύρων φόβος, οὔτε χλωρὸς σφόδρα ὁ σίδηρος, σοὶ δὲ ἡδὺ θαλαττεύειν, ὅτε ἄλλο σοὶ δοκεῖ κωλύει, τοῦτο αὐτὸν ἐμοὶ, συνεχῶς ἡμῖν ἐπαρχὰς τὰ γράμματα τῆς θερμῆς σου καὶ γνησίας ἀγαθότητος. ἐγὼ γὰρ τούτων ἀπολαύσειν συνεχῶς ἀπαγγελλόντων ἡμῖν τὰ περὶ τῆς ὑγιείας καὶ τῆς εὐθυμίας σου, ἵν' πλὴν τυχοῦσαν καὶ ἐστὶ δύσκολον καρπώσασθαι τῆς ἀγαθῆς. σὺ οὖν τοῦτο ποίει, πλείονα ἡμῖν χαρὰν χάριν, μὴ κατακλείων τοῦτο ποίει. οἶδα γὰρ ὅπως αἰτεχθέντα σου τῆς εὐθυμίας, καὶ ὅσον ἀεὶ περὶ σοῦ ἐμβλέπειν ἐπιδιξάμενα τὴν ἀγάπην. 5 χ. διακωλύει

10.

ς. ΤΗ ΑΥΤΗ.

ΗΜᾶς, κἂν αὐτὸ σωματικὸς ὑπιστέλλης, ὑ παυσόμενα, ὁσάκις αὖ ὑπιστέλλω τὸ σὸν ὄνομα ἐκεῖσε ἀφικνουμένοις, χαίροντες περὶς τοῦ εὐθυμεῖν τοῦ σοῦ. ἐβουλόμεθα μὲν γὰρ ἂν σὲ παρεῖναι σοὶ ἀγαθυμοῦντα ἰδεῖν, καὶ σφόδρα τοῦτο ἐπεθυμεῖμεν. ἀλλ' ὑπὲρ τοῦτο ἐργάδες ἴσως κατεφθάκασι τὴν εὐθυμίαν (τὰ γὰρ τῶν Ἰσαύρων πέπαυται πάντελῶς) τοῦ χάριν ἀπὸ τοῦ χαίρειν συνεχῶς τὴν ψυχὴν σου παρέκλησιν οὐ παυσόμενα πρέχοντες ἐσμεν. ἐὰν γὰρ ἰσάκις ἂν ὑπιτύχωμεν γράμματα φέροντα σὸν ὄνομα, οὐ τοῦ τυγχάνειν καρπούμενα δι' ὑφεσιν ὑπιστέλλοντός σου τὴν ψυχὴν. τοῦτ' οὖν εἰδὼς, κύριε μου κοσμιώτατε καὶ εὐλαβέστατε, καὶ αὐτὸ ἀσυδιὼ πεῖσα παρακλῆσιν τοῦ συνεχῶς ἡμῖν ὑπιστέλλειν τὰ περὶ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς καὶ τῆς εὐθυμίας. ὥσπερ γὰρ τοῖς ἀποδημίας ἔνεκεν δοκεῖ ἐγκαλεῖσθαι τὸ "δίξαι δυσχολίαν ἔχει" ὃ περίγραμμα· ὅταν τῆς σιγῆς ἕνεκεν τὸ μακρᾶς οὐ παυσόμενα αἰτιᾶσθαι καὶ τὸ σφόδρα ὑπιθυμεῖν συνεχῶς μανθάνειν τὰ περὶ τὸ ῥώσθαι τοῖς σοῖς καὶ τοῖς οἰκείοις σου πᾶσιν. χ. περίγρ.

25

ζ. ΤΗ ΑΥΤΗ.

ΤΙ λέγεις; πάλιν ὑπόνοιαν ἰδύρη, καὶ διὰ τί πεπίστευκας; καὶ τί ὃ κωλύει, εἰπέ μοι, εἰς γαλήνην καταπλεῦσαι λιμένα, καὶ τότε πάντων ἀπηλλάχθαι τῶν κυμάτων; οὐ βούλεσθε καὶ ἅμα πάντας ὑπαίθριον τὸ χρέος ἅμα πλεῖν; καὶ οὐδέποτε πάλιν διαφεύξῃ ἡθέλησας, ἀλλὰ καὶ σαυτὸν μείζω τὰ κακὰ ἀπὸ τοῦ πλοῦ τὰ περιγράμματα τούτων περιξενεῖς, εἰς τέλματα συνεχῶς ἐμπίπτουσα, καὶ ἡμῖν ἐκ τοῦ βούλεσθαι ἐκπονοῦσα λύπας ἐπάγουσα συνεχεῖς καὶ πυκνάς; ἢ μικρὰς οἴει μενεῖν ἀχθεσθῆναι τὰ βούλεσθαι, ἃ σὺ ἐπέσπασας, ὑπὲρ τῶν οἰκείων, ἅπαντι ξένων (ἰδιῶτις γάρ σου χρήσεσθαι τοῖς ῥήμασι) περιδοίας ἐκπονουμένης καὶ πραγωδίας χθεσπάς; μέχρι πότε τῶν καιρῶν περιστρεβλοῦς, ὃ διωδὶς σου τὴν ψυχὴν ὑμμάτος ὑπιτέλεσα; μέχρι πότε οὐκ ἐλεύθερος σαυτὸν ποιοῦσα πικροτάτης δουλείας; τί δαὶ τὸ κωλύον ἐστὶ τοῦτο πρᾶξαι, καὶ περὶ τούτων ἡμᾶς καὶ τὴν βουλεύσασθαι; ἐγὼ γὰρ ἔφης μηδὲν ἂν ἀντεῖπεν τούτων λαθεῖν, εἰ τοῦτο γένοιτο. ἐγὼ δὲ σφόδρα ἐκπλήττομαι καὶ θαυμάζω, καὶ αἰτῶν δοκεῖ μοι βούλεσθαι τὸ σὲ ὑπὸ τοσοῦτον πόνων ἀποπλεῦσαι θάλασσαν, ἢ [καὶ] ῥαθυμεῖν καὶ ὀκνεῖν μέσον. καὶ γὰρ τῆς ὁδοῦ τὸ μέσον ἐλίγον καὶ τὸ τοῦ πόνου ὥσπερ περὶς ἀποδημίαν σφόδρα ὑπιτιθεῖα, οὔτε κρυμῶ, οὔτε θάλαττει λυσιτῶσα. ἀλλὰ πάλιν ὥσπερ ἡ πάντων σου μήτηρ ἀεὶ τῶν κακῶν ἀμοιβή, λέγω δὴ τῶν βιωτικῶν ἡ φροντὶς, αὕτη καὶ νῦν κώλυμα γίνεται. ἐγὼ μὲν οὖν καὶ σφόδρα ἀγαθυμοῦμαι χάριν ἔχω πολλήν, καὶ μὴ σφόδρα ἀγαθυμοῦμαι οὐκ ἐγκαλῶ, ὅτι δυσχεραίνω· ἀλλ' ἔχω μὲν τὴν ἀγάπην, καὶ ἀεὶ περὶ σοῦ ἐμβλέπειν ἐπιδιξάμενα μέν, 40 χ. παύσεται 45 ἰσ. λείπει ς

πως ἐπιθυμεῖς ἐν αὐλοφθεὶ ἡμᾶς γενέσθαι, ἢ τῆς κτ' ὀφθαλμοῦ ἀπολαῦσαι ζωοποιοῦ· ἀλλ' ὅπερ τοῦτο πάσχουσιν ἐργάται ἢ διὰ τὸ τῆς ὁδοῦ μῆκος, ἢ διὰ τὰ τῶν ὄρεων, ἢ τὰ τῶν Ἰσαύρων φόβου, τὰ διὰ τῶν γραμμάτων πρέπει ἡμῖν εὐφροσύνην, ζωοποιοῦντα τὰ περὶ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς, ἢ τοῦ οἴκου σου πάντος. εἰ γὰρ τοιαῦτα διηγούμεθα ζωοποιοῦντα γράμματα περὶ τῆς σῆς εὐημερίας ἢ θαυμασιότητος, ἢ τὰ τυχοῦσαι ἢ ἐν ἐρημίᾳ διατρίβοντες καρπωσόμεθα τὴν παράκλησιν. ἢ γὰρ ἐκ ἀγνοῆς ὅπως ἡμῖν περιπαύσασθαι τὸ ἐν ὑγιείᾳ σε εἶναι, διὰ τοῦτο μᾶλλον ἀγάλλεσθαι ἢ θαυμασιώτατε.

γ. ΤΩ ΑΥΤΩ.

ΕΙ ἡ πολὺς μεταξὺ χρόνος, ἐξ οὗ τῆς θαυμασιότητος ἐχωρίσθημεν τῆς σῆς, ἢ τῆς ἐν τῇ αὐτῆς πόλει τὸ μέσον τὸ διέρρηξεν ἡμᾶς, ἀλλ' ὅμως τῇ ἀγάπῃ ζωοδιδύμθα σοι καὶ πλησίον σου διατρίβομεν· μᾶλλον ἢ τὸ αὐτὸ σε ἔχομεν τῇ διανοίᾳ, πάντοτε προφέροντες ὅπου περ ἂν ὦμεν. οὕτω τὸν ἀνῶτον ἢ ἐξ ἀρχῆς σοι πρὸς ἡμᾶς γνησιώτατον φιλίαν, τὸν θερμὸν ἢ γνησίαν, τὸν σφοδρὸν ἢ ἀκλινῆ ἐγκολάψαιτο ἡμῶν ἔχομεν ἐν συνειδότι· ἢ αὐτοὶ ἢ ἀκούζουσαι τὸν περὶ σὲ διάθεσιν διατεθύμθα, διὰ τοῦτο πιστότατε καὶ θαυμασιώτατε, οὐδὲν ἀπὸ τῆς πλήθους τοῦ χρόνου, οὐδὲ ἀπὸ τοῦ μήκους τῆς ἢ τὸν ὁδὸν ἀφιέντες αὐτὸν ἀθενεστέραν γενέσθαι. παρακαλῶ τοίνυν, ἰσότιμα δὲ ἔχῃ, γράφειν ἡμῖν συνεχῶς μὴ κατοκνεῖν περὶ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς. οἶδα γὰρ ὅπως αὐτῆς μάλιστα χαίρεις, ἢ πλείονα ἡμῖν χαρὰν χαρίσῃ, τοιαῦτα περὶ ἡμᾶς διαπαμπόλλους γράμματα.

δ. ΑΔΟΛΙΑ.

ΤΟ μὲν παράγνωστος ἴσως ἐρωδιὸς διὰ τὸν τοῦ σώματος ἀσθένειαν. οὐδὲν γὰρ ἔτερον κώλυμα. τὰ γὰρ τῶν λῃστῶν πάντα πέπαυται. Ὃ δ' γράφειν, ποῖοι ἔχει πόνοι; ἢ γὰρ δὴ τὰ τοῦτα εἰς ἐκεῖνο καταφυγεῖν ἔχεις. ταῦτα δ' λέγω, ὅτι ἔκτιλεν, ὡς ἔφασκε οἴμοι, τοῦτον διαπεμφάλωσεν τὸν ὀπισθόλιον, δύο μόλις ἰδδέκαμεν παρὰ τῆς διηνεκείας τῆς σῆς. πάλιν δὲ αὖτε γράφῃς, μὴ σιγᾷς, ἡμᾶς τὰ ἑαυτῶν πιστοῦται ἢ διαλιμπάνοιεν. εὐγὰρ δυνησόμθα ὑπολαμβάνειν σε τῆς ἀρχαίας ἐκείνης ἢ γνησίας φιλίας, ἀλλ' ἀνόητον αὐτὸν διὰ τοῦτο ἡγούμεθα, ἢ ἰσότιμα ἂν ἔχῃ, γράφομεν. ὅπερ δ' σφόδρα μεμνώμεθα τὰ σά, σφόδρα ἐπιθυμοῦμεν ἢ γράμματα παρὰ σοῦ δέχεσθαι περὶ τῆς ὑγιείας ἡμῶν διαγελιζόμενα τῆς σῆς. μὴ δὴ τούτου ἡμᾶς ἀποστέρει τῆς παραμυθίας· ἀλλ' εἰδέναι ὅσον χρείζη, καὶ ὁπόποιόν σοι ἢ τὸ γράφειν, δι' ἡμᾶς δὲ σφόδρα σε ἀγαπῶσας ἢ τὸ τοῦτο καταδέχου ποιεῖν, ἢ δίλευσον τὰ περὶ τῆς ῥώσεως ἡμῖν τῆς σῆς σφόδρα ἐπιθυμοῦσι καθ' ἑκάστην ἡμέραν περὶ τούτου μανθάνειν.

ε. ΤΗ ΑΥΤΗ.

ΟΤΙ μὲν ἠρρώστησας ἐγνωμεν, ἢ ὅλη χαλεπῶς ἠρρώστησας, ἢ περὶ αὐτὰ ἦλθες τὸ θανάτου πύλας· ἀλλ' ὅτι ἢ ἀνέσχες ἐκ τῆς ἀῤῥωστίας, ἢ τὸ καθεῖδον λοιπὸν ἀπαλλαγεῖσα περὶ ὑγιεινὰ δόδυς. ἀλλ' ὁ περὶ τῶν γραμμάτων ἔμαθόν τι τοῦτον. δίδ ἢ σφόδρα ἤλγησα, ἀλλ' ἐπέρωθεν ἢ πρὸ ἑτέρων. πάλιν δέχεσθε εἰς παραμυθίαν ἡμῖν τὸ τῆς ἀῤῥωστίας ἀπολλάξαι σε τὸν διάλειμμον. ὁ μὲν, ὅπερ δέχεσθε, πάσης φέρομεν τὸν μεγέθη σου τούτου σήμερον. ἐβουλόμθα γὰρ, καθάπερ ἢ αὐτὸ οἶδας, ἢ παραμυθοῦσθαι τὸ σὸν

ἰδεῖν.

εγι αὖθ' ἀποδύσῃ, ἢ ἔτι ἐγι τὰ ἱμάτια ἀ ἐξέκυπται. χαῖρε τοίνυν ἢ εὐφραίνου ἐ ὑφ' σαυτῆς, καὶ ὑφ' ἧ μακαρίας τελευτησάσης τελευτᾷ, οὐκ ἐν κλίνῃ, ἀλλ' ἐν οἰκίᾳ, ἀλλ' ἐν δισμωτηρίοις καὶ ἀλύσεσι ἢ βασάνοις. θρηνεῖ ἧ μέτριος τὸν τοιοῦτος, ἐ δάκρυε. καὶ γὰ καὶ τοῦτο ἄξιον τῆς σῆς φιλοσοφίας. ὅπῃ ἧ ἐ ἐκεῖ τῆς τοῦ σώματος ἡμῶν ὑγιείας βούλει μαθεῖν, ἀπηλλάγημεν τέως τῆς ἐφόδου ἐνοχλούσης ἡμῖν ἀῤῥωστίας, καὶ ῥᾴστη μηχανήματα ἡμῖν, πλὴν εἰ μὴ πάλιν ἐπελθὼν ὁ χειμὼν λυμήνηται ἡμῖν τὸ εὐμάχου τῆς ἀθυσίας· ἢ τῶν Ισαύρων ἧ ἔσχεν ἐν πολλῇ καθεστήκαμεν ἀσφαλείᾳ.

ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ ΠΡΟΣ ΔΙΑΦΟΡΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ.

α. ΑΓΑΠΗΤΩ.

Ολοὶ ἐ συνεχῶς ἱδρῶσι ἱδρῶτα ὁ κύριός μου ὁ βλαβέστατος καὶ πικρώτατος φροσδύτερος Ελπίδιος, τὸν ὃ ὄρος οἰκειοῦται, ὁ ὃ Αμασὼν λέγω, κατευδάζων ἀπαλλάξαι τῆς καταχούσης αὐτὸν ἀ- χ. πῦρ
στενείας· ἢ ἀπήλλαξε, ἢ μετέθηκε ἀπὸ τῆς πλατείας, ἐ ἐκκλησίας ἀφεδρύσατο, ἢ μοναχεῖα ζωγρήσατο. ἢ ἕξεσι τοῦτα τῇ βύθμεία σου ἢ πῶς ἑτέρων μεμαθήκει. ἐπεὶ οὖν οἶδα ὅτι τῶν βλαβῶν ἀνδρῶν ἢ ῥηγμάτων σφοδρὸς ἀεὶ λόγχας ἐφεῖς, εἰδὼς ὅτι ζηλοῦμαι, γνώσιμον ποιῶ σοι τοσαῦτα καταρθωκότα. ὁμοῦ ἢ προσεπῆλθέ σε διὶ ἑκάστης προφάσεως ἐπιγόμενος, προσῆλθε ταῦτ' "τὰ γεγράμματα, τὸν τῆ ὀφειλομένῃ προσόρησιν ἀποδιδοὺς, ἢ ὃν αὐ- χ. γράψαι σοι.
δρα προδεκαπενθήμενός σε τῇ βύθμεία. ἰδοὺ τοίνυν αὖθι, ὡς σοι πρέπει ὄντι, δίκαστά μου ῥηθέντα ἢ φανερωθέντα, δίξον αὐτὸν ἀφ' ἑαυτῶν ἔργων, ὡς οὐ μάτην σοὶ εἰκῇ ταύτην ἦλθεν ἔχων πῦρ ἡμῶν τὸν ἐπιστολέα, ἀλλ' ἵνα σε ταῦτα τὰ γεγράμματα πολλῆς αὖθι ποιῆσαι ἀπολαύσαι βύσεώς τε ἢ ἀγάπης. οὕτω γὰ ἢ ἡμᾶς χάρις πολλὸν ὁμολογήσομεν τῇ εὐθμείᾳ τῇ σῇ, ὅτι ἢ σὲ τοσοῦτον κατήλθομεν ἀφιγμάτος ἀπὸ τῆς ἐπιστολῆς δυνάμεθά σε ζωγρῆσαι τῇ ἀγάπῃ γνησίως τὸν ἐπιθυμοῦντα αὐτῆς ἀπολαῦσαι· ὧν εἷς τοῦτ' ὄντι, σφοδρὸς ἐγὼ ἐν τῆς κοσμιότητος. διὸ ἢ μὴ πολλῆς τῆς κατευδῆς ταύτην πῦρ ἡμῶν ἤνεσε τὸν ἐπιστολέα.

β. ΤΩ ΑΥΤΩ.

Οἶδά σε τὸν ἀγαπητὸν τὸν γνήσιον ἢ θερμὸν, τὸν ἄδολον ἢ εἰλικρινῆ, ἐ οὕτε προσωπεῖον ὄχλου, ὕπτι χρόνου πλήθη, ὕτε ὁδοῦ μῆκος μεθαμοιβόμενον. οἶδα ἢ ὅ-

πως

ἐκποῖς ἐγλογαμμείοις ἀφ' τῶν παθημάτων, ὧν ἐστενάχει. σφόδρα ἤλγησα γὰρ Πελαγίου τὸ μοναζοντος. ἐνόησον τοίνυν ὅσων τιφλώσει ἀξιοί εἰσιν ⓐ ἡγιαίως ζάντες, ὅταν ἄνδρες ἐν ἀσκήσει τοσαύτῃ ἀφαγανῆτις ἡ καρτερία, ὅτω φλαῦσοι γένωνται ἐθισμοί.

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΑΥΤΗΝ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ις.

ΟΥδὲν ἀνάξιον, ὦ δὲ ἀπιστεῖς γέγονεν ὑπὲρ τῆς ἀλαζονείας τῆς σῆς, ἀλλὰ καὶ σφόδρα εἰκὸς ἦν ἀκόλουθον, τὸ τῇ ζωηρείᾳ τῶν ἐπαλλήλων πειρασμῶν ἀντιπαρατείνεσθαι τῆς ψυχῆς τὰ νεῦρα, ἢ μείζονα ποιεῖν τὰ παλαίσματα τῶν προθυμιῶν καὶ τῶν ἰσχύων, ἃ πολλῷ ἐντεῦθεν καρπώσασθαί σε ἠδονῶν. τοιαύτη γὰρ τῆς θλίψεως ἡ φύσις, ὅταν ἡγιασμένης ἐπιλάβηται ψυχῆς, ταῦτα ἐργάζεται πέφυκε. ἡ καθάπερ τὸ πῦρ ποιεῖ δοκιμώτερον τὸ χρυσίον, ὅταν αὖτῳ συγγένηται, ἅτε καὶ τοὺς χρυσοῦς ψυχοὺς ἐπιόδοσα θλῖψις καθαρωτέρους αὐτοὺς ἐργάζεται καὶ δοκιμωτέρους. διὸ καὶ Παῦλος ἔλεγε· Ἡ θλῖψις ὑπομονὴν κατεργάζεται, ἡ δὲ ὑπομονὴ δοκιμήν. ἀφ' ὧν τοίνυν καὶ Rom. 5.
ἡμεῖς σκιρτῶμεν καὶ χαίρωμεν, καὶ τῆς ἐρημίας ταύτης μείζονα καρπούμεθα τὸν δρόμον· ὅτι τῇ ἀνδρείᾳ ταύτῃ. ἀφ' ὧν τοίνυν κἂν μυρίοι σε κυκλώσωσι λύκοι καὶ πολλαὶ θηριοτροφίαι πονηρευομένων, οὐδὲν δεδοίκαμεν, ἀλλ' εὐχόμεθα μᾶλλον καὶ αὐτοὺς ἅπαξ σφαγῆναι πειρασμούς, ἐπεὶ σε μὴ προσηνέσαι, διακοπτικὸν πληρεστάτης νόμον ἀγάπης κελεύοντα δύνασθαι μὴ εἰσελθεῖν εἰς πειρασμόν· εἰ δὲ ἀρά συγχωρηθεῖεν ἡμῖν, πάλιν ἁρπάσομεν ἂν τῆς χρυσῆς σου ψυχῆς, τῆς ἐντεῦθεν μέγιστον ἑαυτῇ θησαυρὸν πλοῦτον. τί γὰρ σε δεδίξεσθαι δυνήσονται ⓐ χεὶρ τῆς ἑαυτῶν πάντα τολμώσης κεφαλῆς; ζημία χρημάτων; ἀλλ' οἶδ' ὅτι κόσμος σοι καὶ πλοῦτος πάντος ὑπερτελέστερα εἶναι νομίζεται. ἀλλὰ πατρίδος εὐβολή καὶ οἰκίας; ἀλλ' οἶδα σὺ καὶ μεγάλας καὶ πολυανθρώπους πόλεις καθάπερ ταῖς ἐρήμοις ὕπνος οἰκεῖν, ἡσυχίᾳ καὶ ἀπραγμοσύνῃ ⓝ πάντα συζῆσαν ξένον, ἃ ταῖς βιωτικαῖς καταπατήσασα φιλοσοφίας. ἀλλὰ θάνατοι ἀπειλῶσιν; ἀλλὰ καὶ σὺ τοῦτο προεδόκησας ἀφ' πάντος ἐμελέτησας τὸ ξένον. καὶ ἐλπίζομεν ὅτι σφαγεῖ, νεκρὸν ὅτι ταύτῃ ἔξεσι σῶμα. τί δῆτα πολλὰ λέγω; οὐδείς σε οὐδὲν ἐργάσασθαι δυνήσεται τοιοῦτον, ὃ τῶν ἀπειλῶν μὴ πολλῆς ἂν εὑρήσει τῆς προθυμίας ἐν ταῖς πάλαι κατορθωθεῖσαν. τῶν γὰρ ξενῶν ἀεὶ καὶ τελείων ὁδὸν τρέχοντων μὴ πολλοῦ τοῦ πέλωτος τῶν μερίδων καταπατοῦσα, καὶ πλείστα ἑτοίμη ὅσα παθεῖν, ἢ ἐκεῖνοι προδιασκευάζονται. μακρεία σὺ καὶ τερασμακρεία τῶν ἐντεῦθεν κεφαλῶν, μᾶλλον δὲ καὶ αὐτῶν τῶν ἀγώνων. τοιαύτη γὰρ τῶν παλαισμάτων ἡ φύσις τούτων. καὶ πρὸ τῶν βραβείων καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς σκάμμασιν ἔχει καὶ ταῖς ἀμοιβαῖς καὶ ταῖς ἀντιδόσεις, τῶν ἡδονῶν, ὧν καρπούσας νῦν, τῶν εὐφροσυνῶν, τῶν ἀνδρείας, τῶν καρτερίας, τῶν ὑπομονῶν, ὃ δὴ ἀλωτον, ὃ ἀχείρωτον, ὃ πάντων ὑψηλότερον ἐστί, ὃ ὅταν σαυτὸν ἀσκήσας, ὡς μηδὲν δεινὸν μηδὲ μηδενὸς παθεῖν δεινόν, ὃ τοσούτων κυμάτων γενομένων ὑπὲρ τῆς πέτρας ἑστάναι, ὃ τῆς θαλάττης μανομένης ἐξ ὑρίας φέρεσθαι ἐν πολλῇ τῇ γαλήνῃ. ταῦτα τῆς θλίψεως ἡ περὶ τῆς βασιλείας τῶν ὑρανῶν ἐστὶ ταῦτα τὰ ἔπαθλα. οἶδα γὰρ, οἶδα ὅτι νῦν οὐκ ἔστιν ὅλως σῶμα ἡγῇ ἐκποδὼν τῆς ἡδονῆς ὑπερκύπτον, ἀλλ' ὧν χαλεπὸς κλῆθ, εὐκολώτε-

ρον

απαραπομφών, τιμωμφών, τ' τὰ ἕκατα παχόντων χαλεπώτερα ὑποπτύεις, δήμιον διωκεῖν [ἢ] Ζωοικον ἔχουσα τῆς ἀῤῥωστίας ταύτης τ' ὑπερβολήν. μὴ τοίνυν μήτε πλούτῳ ἐπιθύμει νεῦ, μήτε ἀμέλει θεραπείας. οὐδὲ γὰρ τοῦτο ἀσφαλές. διὰ τοῦτο ἢ Τιμοθέῳ παραιρεῖ σφόδρα ἐπιμελεῖσθαι ἑαυτῷ ὁ Παῦλος. τῆς μὲν οὖν ἀῤῥωστίας ἔτερον ἀρκεῖ ταῦτα εἰπεῖν· εἰ δὲ ὃ κεχωρίσθαι ἡμῶν ποιεῖ σοι τὴν ἀθυμίαν, πρόσδοκα τ' τούτου λύσιν. ἢ τοῦτο ἄχ ἵνα προσκαλέσωσι, εἶπον νεῦ, ἀλλ' οἶδα ὅτι πάντως ἔσαι. εἰ γὰρ μὴ ἔμελλεν ἔσεσθαι, πάλαι ἄν, ὡς ἔγωγε οἶμαι, ἀπηλλύθη ὁ τύφος, τόγε ἧκον εἰς τὸν ἐπινοηθέντας μοι πειρασμούς. ἵνα γὰρ τὰ ὁ Κωνσταντινουπόλει πρῶτα πάντα, μὴ τὴν ἐκεῖθεν ἔξοδον ἔξεσι μαθεῖν ὅσα μὴ τὴν ὁδὸν τὴν μακρὰν ταύτην ἢ χαλεπὴν, ὧν τὰ πλείονα ἰχνηλάτων θάνατον τοκεῖν, ὑπομονήκα, ὅσα μὴ τὴν ὁ τοῦτον ἄφιξιν, ὅσα μὴ τὴν μετάστασιν τὴν ἀπὸ Κουκουσοῦ, ὅσα μὴ τὴν ὁ Αραβισσῷ διατριβήν. ἀλλὰ πάντα ταῦτα διεφύγομεν, ἢ νεῦ ἔσμεν ὁ ὑγιεία ὁ ἀσφαλείᾳ πολλῇ, ὡς καὶ Αρμενίους πάντας ἐκπλήττεσθαι, ὅτι ὁ οὕτως ἀσθενεῖ σώματι ἢ ἀρραχώδη ὕπνος ἀφόρητον φέρω κρυμόν, ὅτι αἰσχύνειν δυνάμην, τῶν ἡδάδων τὸ χιόνος οὐ τὰ τυχόντα ὁ τοῦτον παχόντων. ἀλλ' ἡμᾶς ἐμείναμεν ἀβλαβεῖς μέχρι τῆς σήμερον, ὁ λῃστῶν χεῖρας διαφυγόντες πολλάκις ἐπιπλήττοντας, ὁ ἀποριᾳ ἀναγκαίων συζώντες, ἢ μηδὲ βαλανείῳ χρῆσθαι δυνάμενοι, καίτοι ἰώνικα αὐτόθι διατρίβομεν ζωοχᾶς τοῦτο διόμενοι. νεῦ μήν τοι ὁ τοσαύτῃ ἕξει κατέχομεν, ὡς μηδὲ ὑπομεῖναι τῆς ὁ τοῦτον ἀθυμίας, ἀλλὰ καὶ ὑγιεινότερον ταύτῃ γνώσθαι. ἢ ὅτι ἀέρων δυσχολία, ἢ τόπων ἐρημία, ὁδὸς ὠνίων στενοχωρία, ἢ τῶν θερμαδούντων ἐρημία, ὁδὸς ἰατρῶν ἀμαθία, ἢ βαλανείων ἀπορία, ἢ τὸ δι' ὅλου καθάπερ ὁ εἰς δεσμωτηρίῳ ὁ οἰκήματι καθεῖρχθαι, ἢ τὸ μὴ κτᾶσθαι ὑπερ ἀεὶ ζωοχῶς ἐδιήμιλον, ἢ τὸ καπνῷ καὶ πυρὶ διωκεῖν ὁμιλεῖν, ἢ λῃστῶν φόβος, ἢ πολιορκία διωκεῖς, ὁδὸν ἄλλο τῶν τοιούτων ἡμῶν ἀδικήσειν, ἀλλ' ὑγιεινότερον διαχείμα, ἢ αὐτόθι ἦμεν, πολλῇ μᾶλλον χειρωμένοι τῇ ὑπομελείᾳ. ταῦτα οὖν ἅπαντα λογιζόμενοι, διακρούου τὴν κατέχουσάν σε νεῦ ὑπὲρ τούτων ἀθυμίαν, ἢ μὴ σαυτὸν ἀπαίτει δίκης ἀδείπας καὶ χαλεπάς. ἔπεμψά σοι, ἅπερ ἔγραψα ἀδέλφιον, ὅτι Ⓜ ἑαυτὸν ὁδὸν ἀδικοῦντα οὐδεὶς ἕτερος ἀδυνήσεται, καὶ τοῦτον ἠγωνίσατο Ⓜ ἀγῶνα ὁ λόγος, ὃν ἀπέσκληκα σε τῇ τιμιότητι νεῦ. ζωοχῶς δὴ αὖθις ἐπάρχου. εἰ δὲ ὑγιαίνοις, καὶ ὅπῃ γλώττης φέρε. ἰχνοῦσι γὰρ ἔσαι σοι Φαρμακῇ, ἐὰν θέλῃς· εἰ δὲ φιλοτεκνοίης ἡμῖν, καὶ μήτε θεραπεύοις σαυτὸν, μήτε μυείας ἀπλοῦσα ἀδιαπόστως τι ἢ συμβουλῆς βουληθείης ἀνεγκεῖν ὁκ τῶν τολμάτων τῆς ἀθυμίας, οὐ ῥᾳδίως οὐδὲ ἡμεῖς ὑπακουσόμεθά σοι ἀδεὲς τὸ πυκνὰς καὶ μακρὰς σοι πέμπειν ὑπολάβεις, εἰ μηδὲν μέλλοις ὁπτεύειν κερδαίνειν ἐκ εὐθυμίαν. πῶς οὖν ἐσόμεθα τοῦτο; οὐκ ἐὰν λέγῃς, ἀλλ' ἐὰν ἢ τῶν ἀδημάτων ἀφανὴς· ἐπὶ καὶ νεῦ ἔφης μηδὲν τῶν ἄλλων, ἀλλὰ τὴν ἀθυμίαν σοι τὴν νόσον ἐργάσασθαι ταύτην. ἐπὶ οὖν αὐτὸ τοῦτο ὠμολόγησας, ἀν μὴ τῆς ἀῤῥωστίας ἀπαλλαγῆς, ἢ πεισόμενα, ὅπ καὶ τῆς ἀθυμίας ἀπήλλαξαι. εἰ γὰρ αὕτη ὅστις ἡ τ' νόσον πεισοῦσα, καθὼς ἢ αὐτὴ ἐπέσχε λαβεῖν, δῆλον ὅτι λυθείσης αὐτῆς καὶ ἐκείνη ζωοπυρεθήσεται, καὶ τῆς ῥίζης ἀνασπασθείσης ἢ Ⓐ ταύτης ζωοπόλλυται κλάδοι, ὡς ἐὰν μὴ ὦσιν ἀνθοῦντες ὁ ἀκμάζοντες ἢ καρπὸν φέροντες Ⓜ οὐ πρέποντα, ἢ δυνάμεθα πειθῶαι, ὅτι τῆς ῥίζης ἠλευθέρωσαι. μὴ τοίνυν μοι ῥήματα, ἀλλὰ πράγματα δεῖξον. κἂν ὑγιαίνῃς, ὀψὲ πάλιν ὑπολαβὼν περιπομφὰς ζωὶ λόγων ὑπερβαινούσας μέτρον. μηδὲ μικρὰν νόμιζε ζωὶ προσκλησιν εἶ), ὅτι ζῶμεν, ὅτι ὑγιαίνομεν, ὅτι ὁ τοσαύτας πραγμ' ὅντες ἐπισάσεσι νόσον ἢ ἀῤῥωστίας ἀπηλλάγμεθα· ὃ δὴ ἐχθροὶ ἡμῶν, ὡς ἔγνων, σφόδρα λυπῇ καὶ ὀδυνᾷ. ἀκόλουθον οὖν ἢ ἡμᾶς μείζω ταύτην κτᾶσθαι προσκλησιν, καὶ κεφάλαιον προσαμυθίας. μὴ κάλει τὴν ζωοδίαν σε ἔρημον, τὴν νεῦ μείζονως ὁ ὑ-

ρανοῖς

τῶν ἀργυρῶν. μὴ τοίνυν ὃ ἀνέχεσθαι τοῦ πλουτεῖν ἀπηλλάχθαι ἐγκλήματος νόμιζε· ἀλλ' ἄκουε τῆς Παύλου φωνῆς τῆς λεγούσης, Τὸ αἰσχυνθῆναι ἐν Χριστῷ εἰ), πολλῷ μᾶλλον Φιλιπ. α. κζ.
χρεῖαν· ὃ δὴ ἐπιμεῖναι τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἀναγκαίως ἔχει δι' ὑμᾶς. ἴσως γὰρ αἱ ἐπιτιμίαι τὰ τῆς θλίψεως, τοσούτῳ πλείονα ἐν τῷ στεφάνῳ· ἴσως αὖ πυρωθῆ ὁ χρυσίον, τοσούτῳ καθαρώτερον ἔσῃ. ὅσῳ μακροπορεῖ δὲ πλοῦτος πόλεως ἔμπορος, τοσούτῳ πλείονα ζημιοῖ τὰ φορτία. μὴ τοίνυν νόμισῃς μικρόν σοι προσκεῖσθαι νῦν ἆθλον, ἀλλὰ πάντων ὧν ὑπομεμόχθηκας ὑψηλότερον, ὅτι τῆς τοῦ σώματος ἀῤῥωστίας λέγω. ἐν γὰρ τῷ Λαζάρῳ (εἰ γὰρ καὶ πολλάκις τοῦτο εἴρηκα προὸς σέ, ἀλλὰ κωλύει ἐν νῦν εἰπεῖν) ἤρκεσε τοῦτο εἰς σωτηρίαν. ἐν τῷ κοπιᾶν τοῖς οἰκείοις τοῖς πρώτοις κεκτημένου, ἐν μετανάστου ζωὴν ἀεὶ τοῦ Θεοῦ προσδοκῶντος, ἐν ἕως καὶ ἀσφάλειαν, ἕως γνήσιον, ἕως μισόπονηρον, ἕως ἐν ἑκάστῳ γήρᾳ δοθέντα, ὁ μηδὲν τῶν πεπονηκότων εἰς τὸν κόλπον ἀπεῖναι, ὅπερ ἐμήνυεν Ἀβραὰμ εἰς πεῖραν ἀγαγών· τοῦτο τοῖς ἡμεραίως φέρουσιν, ὅτι καὶ τὰ μέγιστα ἡμαρτηκότα ἰσχὺν βύρσης, ἀπαλλάττει τὸ βαρυπαθὲς τοῦ ἀμαρτάνειν φορτίου· καὶ καταρραγέντα ἐν δίκαιον ὄντα, οὐ μικρόν, ἀλλὰ ἐν σφόδρα μεγίστης παῤῥησίας ἔτυχε. ἐν γὰρ τὸ στέφανος ὅτι λαμπρὸς ὅτι τῶν δικαίων, ἐν ὅταν ἥλιοι μὲν ὅταν δολῆς λάμπων, ἐν καθαρώτερον μείζονα ὅτι τῶν ἡμαρτηκότων. δεῖ τοίνυν τὸν διορύξαντα γάμον παρεῖναι, ἐν τὴν εὐνὴν διαφθείραντα τὴν ἐκείνου, εἰς ὄλεθρον τῆς ἁρπαγῆς παραδίδωσιν ὁ Παῦλος, τούτῳ καθαίρων αὐτὸν τῷ ἔργῳ. ὅτι γὰρ καθαρώτερον τὸ γενόμενον ἐκ τῆς τοσαύτης κηλῖδος, ἄκουσον αὐτοῦ λέγοντος· Ἵνα τὸ πνεῦμα σωθῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. ἐν ἐπίτρεψις ὃ ἐγκαλῶν "Φερικωδίσατε ἐπέχει ἀμαρτήμασι, τοῖς τῆς ἱερᾶς τραπέζης δυάξιος ἀπολαύουσι, καὶ τῶν ἀπορρήτων μυστηρίων ἐκείνων, ἐν εἰπών, ὅτι Ὁ τοιοῦτος ἔνοχος ἔσται τοῦ σώματος καὶ τοῦ αἵματος τοῦ Κυρίου· ὅρα πῶς καὶ αὖθις φησι καθαίρεσθαι τῆς χαλεπῆς ταύτης κηλῖδος, οὕτω λέγων· Διὰ τοῦτο ἐν ὑμῖν πολλοὶ ἀσθενεῖς καὶ ἄῤῥωστοι. εἶτα δείκνυσιν ὅτι οὐ μέχρι τῆς ὠμοφαγίας ταύτης ἦσαν τὰ ἐκείνων, ἀλλ' ἔστι τι καὶ κέρδος ἀπὸ τοῦ πράγματος, τῶν ἐθνῶν τὴν ὑπὸ τῇ ἀμαρτίᾳ ταύτῃ ἀπαλλαγὴν ἐπάγων. Εἰ γὰρ ἑαυτοὺς ἐκείνομεν, οὐκ ἂν ἐκεινόμεθα· νῦν δὲ κρινόμενοι ὑπὸ τοῦ Κυρίου παιδευόμεθα, ἵνα μὴ σὺν τοῦ κόσμῳ κατακριθῶμεν. ὅτι δὲ τὰ μεγάλα καταρραγέντα οὐτοσὶ δῆλον πολλαχοῦ κερδαίνουσιν, ἀπό τε τοῦ Ἰωβ δῆλον μείζονος οὐτοσὶ λαμψάντος, ἀπό τε τοῦ Τιμοθέου, ὃς οὕτω καλὸς ὤν, ἐν τοιαύτῃ διακονίᾳ ἐγκεχειρισμένος, ἐν συμπαθείᾳ παθημάτων Παύλῳ τῷ οἰκουμένῳ, οὐδὲ δύο καὶ τρεῖς ἡμέρας, οὐδὲ δέκα δὲ ἔτη καὶ ἑκατόν, ἀλλὰ πολλὰς ἐν συνεχῆ ἐν ἀῤῥωστίᾳ ἔζη, τοῦ σώματος αὐτοῦ ὑπὸ πολλῆς τῆς σφοδρότητος ὀξυθυμήσου. ἐν τοῦτο δηλῶν ὁ Παῦλος ἔλεγεν, Οἴνῳ ὀλίγῳ μοι χρῶ διὰ τὸν στόμαχόν σου, ἐν τὰς πυκνάς σου ἀσθενείας. ἐν ὁ διορθωτὴν αὐτοῦ τὴν ἀσθένειαν ὁ νεκροὺς ἐγείρων, δὴ ἀφῆκεν εἶναι τῇ καμίνῳ τῆς νόσου, ὥστε μείζονα αὐτοῦ ἐν ταύτῃ στεφάνους πλοῦτον. ὧν γὰρ αὖθις ἀπολέλαυκε τοῦ διαστόματος, ἐν ἅπερ ἐπαιδεύθη παρ' ἐκείνου, ταῦτα καὶ τοῖς μαθηταῖς ἐδίδασκεν. Εἰ γὰρ καὶ μὴ ἀῤῥωστία παρεπιπέπτει, ἀλλ' ἀῤῥωστίας οὐκ ἐλάττους πειρασμοὶ αὐτοὺς καταφίλουσι, καὶ πολλῷ ὀδυνηρότερον ὑπομένουσι τῇ Ἐκκλησίᾳ. Ἐδόθη μοι γάρ, φησι, σκόλοψ τῇ σαρκί, ἄγγελος Σατανᾶ, ἵνα με κολαφίζῃ· ταῖς πληγαῖς λέγων, ταῖς δεσμαῖς, ταῖς ἀλύσεσι, ταῖς δεσμωτηρίοις, ὃ ἀγανοῦς, * ἀπαραπτέως, καὶ ταπεινοῦς [προστιθεὶς] μάστιξι συνεχῶς ἐκ δημίων πολλάκις. δεῖ καὶ μὴ φέρειν ταῖς ὀδυνηραῖς ταύταις ἐκ τοῦ σώματος τὴν Ἐκκλησίαν προσγινομένας ἔλεγεν· Ὑπὲρ τούτου τρὶς τὸν Κύριον παρεκάλεσα, τρὶς ἐκ ταύτης ὃ πολλάκις λέγων, ὥστε ἐλευθερωθῆναι τοῦ σκόλοπος τούτου. Εἶτα ὅπερ ἐκ ἐπέτυχε, μαθὼν τοῦ πράγματος τὸ κέρδος, ἐν ἠσύχασεν ἐν ἔπαθε τοῖς γινομένοις. ἐν σὺ τοίνυν κἂν οἴκοι μόνος ἐν τῇ κλίνῃ προσπλαττόμενος, μὴ νόμιζε ἀργὸν βίον ζῆν. τὴν γὰρ ἐκ τῶν δημίων ἐλκομένων, ἃ ἀπομόνων,

φιλιπ. α. κζ.

α. Κορ. ε. ε.

α. Κορ. ια. κζ.

α. Τιμ. ε. κζ.

β. Κορ. ιβ. ζ.

β. Κορ. ιβ. θ.

κ. φερικωδίσατε ἕτερα ἁμαρτήματα

κ. ἔλαττον

* φέρεται.

εἰδω ἀπειρηκῶμεν, οὐ δ' πίνω ἡδρῶσι καταπίεσθαι, οὐ δ' δισμωτήριοι οἰκῆσι ἢ ἄλυσιν πεδεικῆσθαι, ὄκ ἀνιδρισμοὶ ἢ λοιδορίαι ἢ σκώμματα (μὴ γὰρ μηδὲ τοῦτο μικρὸν νομίσης εἶναι καρτερίας εἶδος, ὃ γλυκαίνω τὰ τιαῦτα εἰσηκῆν. ἓ δείκνυσιν Ἱερεμίας ὁ τοσοῦτος ἢ τηλικοῦτος ἀνὴρ, ὐχ ὡς ἔτυχεν ὑπὸ τούτου βουλοιτὸ ἂν πειρασμοῦ) ἀλλ' ὅταν δέῃ τοῦτο, ἢ παίδων ἀποβολὴ, καὶ ἀ ἄθεοι πάντες ἀναρπαζῶσι, ὄκ ἐχθροὶ συνεχῶς ἐπιβαίνοντες, ὄκ ἄλλο τοιοῦτον ὄναρ, ὐκ αὖθις ὁ κολοφὼν τῶν δεινῶν εἶναι) λυπηρὸν, ὁ θάνατος, ὁ φόβερὸς οὕτω ἢ φρικώδης, ὅτως ὅτι βαρὺς, ὡς σώματος ἀῤῥωστία. ἢ ταῦτα δείκνυσιν ὁ μέγιστος τῆς ὑπομονῆς ἀθλητὴς, ὃς, ὅπου σωματικὴν ἀφιέπεσι νόσον, ἀπαναγκάζων τὴν κατεχόντων δεινὴν τὴν πληθυντικὴν εἶναι) εἰπεῖν. ἢ ὅτε μὲ τὰ ἄλλα ἔπαρχεν ἀπόντα, ὄναρ ἤθελεν, καὶ τοι ἐπαναπλήσας διχόθεν ἂν πληγὰς, ἢ τιτυπτόμενον τὴν κεφαλὴν. ὄναρ γὰρ τοῦτο μικρὸν, ἀλλὰ ἢ τῆς χαλεπωτάτης τῶν πολεμιώτων αὐτῷ κακουργίας, ὃ μὴ ἐᾷ ζῶντι μηδὲ νεκρῷ εἰς τοὺς ἀγῶνας καθάπαξ ἀφεῖναι, ἀλλ' ἄδηκτον τῇ πικρότητι τῶν ἐπαναπλήσεων βέλεσι κατεργασάμενον, τότε τὴν κεφαλὴν δοῦναι τῷ ὑπὲρ τοῖς παισὶ πληγῇ, ἢ ταῦτην οὕτω χαλεπῶς, ὡς ἢ ὄξ ἑκατέρας τῆς φύσεως, ἢ πάντας ἀφεῖναι, ἢ εἰς ἀώρῳ ἡλικίᾳ, ἢ βιαίῳ τελευτῇ διαφθαρῆναι, ἢ τῷ θανάτῳ Ⓦ δόξαι ἐγκεχρῆσθαι μᾶλλον ἀλλοῖς ἐργάσασθαι τάφοι. ὄναρ γὰρ εἶδεν εἰς κλίνην κειμένους, ὄναρ ἐφίλησε χεῖρας, ὄναρ ἑκάστων ἤκουσε ῥημάτων, ὄναρ πεδῶν ἥψατο ἢ χειρῶν, οὐ τόμα ζωγλεῖ, ἢ καταλείπει ὀφθαλμοὺς μυρίων αὐτῷ πλουτῶν, ἀλλ' ἢ μικρὰ εἰς παραμυθίαν τοῖς παίδων χωριζομένοις πατράσι, ὄναρ οὖν μὲ παρέπεμψεν ὅπου Ⓦ τάφον, Ⓦ ἢ ἐπεμελήθη βύρε παραμυθίαν τῶν ἀπελθόντων· ἀλλ' εἰ καιρῷ συμποσίου (συμποσίου ἢ μέθην, ἀλλ' ἀγάπην βρύοντος) εἰς τραπέζη φιλαδελφίας, ὅπου ἰδαίδες χειμένους ἤκουτε τάφους καταχεῖσθαι, ἢ τάφον ἐμοὶ μίγνυσθαι, ὃ αἷμα, Ⓦ οἶνον, ἀντὶ κύλικος, Ⓦ ὄρφνον, τὴν τράπεζαν, τὴν κόνιν, ἀντὶ μὴν τῶν παίδων. ἀλλ' ὅμως ἰδίκα ἐκεῖνα ταῦτα ἤκουε, ἢ περὶ τούτων ἀντὶ ἄλλα, ἢ αὖ ἀ χαλεπά (ἓ γὰρ ἓ εἰκῆ χαλεπῶς ἀπολώλη τὰ πάμπολλα, ἢ ὁλοκλήρους ἀγέλας, ἀντὶ μὲ ὑπὸ πυρὸς δίωθεν κατιεμένου αἰπλοῦς ἔλεγεν ὁ ποιμὴν ἢ τραγῳδίας ταύτης ἄπελος, ἀντὶ ὁ ὑπὸ πολεμίων δίκα φόρων ἀ ἄθεοι πάσας διαρπαγῶσι ἢ καταχρήσωσι σὺν αὐτοῖς τοῖς ποιμέσιν) ἀλλ' ὅμως τοσαύτην ζάλην εἰ βραχεῖα χειμῶν ῥοπῇ διεγερθεῖσαν ὁρᾷς, ὅπου τὰ ἀγρῶν, ὅπου τὰ οἰκίας, ὅπου τὰ θρεμμάτων, ὅπου τὰ παίδων, ἢ ἐπάλληλα τὰ κύματα, ἢ ἀντὶ ἀπλοῦς ζωοχῆς, ἢ τὸ ζόφον βαθὺ, ἢ ὃ κλυδώνιον ἀφόρητον, οὕτω ἀθυμία κατεπίπτετο, ὅτε ἡδέως ἂν ἔφη τὸ πλοῖον ἀπολέσθαι, πλοῦν τοσοῦτον, ὅσον αἴθερος ἰὼ ἢ πατήρ. ὅπου ὁ νόσος πεδεδόθη ἓ ἔλκεσι, τότε ἢ θάνατον ἐπιζητεῖ, τότε ἢ ἀποδύρεται ἢ θρηνῶ, ἵνα μάθῃς πῶς τοῦτο πάντων ὅτι χαλεπώτερον, ἢ τῆς ὑπομονῆς ὃ ἄκρον εἶδος. ἢ τοῦτο ὄναρ αὖθις ὁ ποιητὴς ἀγνοῶ δαίμων· ἀλλ' ὅπου πάντα ἐκεῖνα κινήσας ἰώβ Ⓦ ἀθλητὴν ἀπέφηνεν ἀήττητον ἢ ἀδάμαντα, ὡς ὅτι μάλιστα ἄθλον τοῦτον ὥρμησε, λέγων· ὅτι τὰ μὲ ἄλλα πάντα φορητά, καὶ παῖδας ἂν ἀποβάλῃ, καὶ κτήματα, καὶ ἄλλο ὁτιοῦν. τοῦτο γὰρ ὅτι, Δέρμα ὑπὲρ δέρματος· ἢ ἢ χειρὶ πληγὴ, ὅταν ἐπὶ σώματι τῆς δεξιᾶς) ἀντὶ ὀδύνας. δέδοικε τοῦτο μὴ τὶ ἄθλον ὅταν ἀπήνεγκε, ὄναρ ἀνάψαι ἔφεν. εἰ ἢ τὰ μάλιστα ἢ τὰ πρότερα αἰσχρώτερα αἰτιλέγῃ, ἐπὶ ταῦτα ἰδοὺ ὄναρ ἀναισχυντον πλάσας πλοῖον βύρει, ἀλλ' ἐγκαλυφάμενος διέχωρησεν. ἀλλὰ μὴ νόμιζέ σοι τοῦτο ἀπολογίαν εἶναι) εἰς ὃ ἢ αὐτὸν ὅπου ἐμὴ τελευτῆς, ἐπὶ ἐκεῖνος ἐπιθυμῶ θανάτου, ἀντὶ ὀδύνας οὐ φέρων. ἐπιόησον γὰρ πότε ἐκεῖνος ὅπου ἐμὴ, ἢ πῶς τῶν πραγμάτων ἀλλαχεισῶν· ἢ νόμῳ δεθέντος, οὐ πρὸ φητῶν φανέντων, οὐ τῆς χάριτος οὕτως ἐκχυθείσης, οὐ τῆς ἄλλης φιλοσοφίας μεταχών. ὅπου γὰρ ἡμῖς τῶν τότε πολιτευομένων πλείονα ἀπαντῶμεν, ἢ μείζονα ἡμῖν κεῖται τὰ σκάμματα, ἄκουσον τοῦ Χριστοῦ λέγοντος· Ἐὰν μὴ περισσεύσῃ ἡ δικαιοσύνη ὑμῶν πλέον τῶν γραμματέων ἢ φαρισαίων, οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν

τῶν

Ιωϛ. β. δ.

Ματθ. ε κ.

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΑΥΤΗΝ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ιε.

ΤΗς σφοδρότητος ἕνεκα τοῦ χειμῶνος, καὶ τῆς τοῦ τοιούτου πάθους ἀθυμίας, καὶ τῆ Ἰσαυρικῆ καταφορᾷ μηδὲν ἔνεχεν ἡμῶν μερίμνα, μηδὲ κατάπεπε σαυτὴν φροντίσιν. ὁ μὲν γὰρ χειμὼν γέγονεν, οἷ εἰκὸς ἐν Ἀρμενίᾳ εἶναι. σοὶ γὰρ δὴ πλέον εἰ πεῖν. ἡμᾶς γὰρ ἡ μεγάλη τῶν βλασφημιῶν ἐπεῖχε. ταῦτα γὰρ περιορῶντες πολλὰ μηχανώμεθα τοὺς τοῦ σοῦ στόματος ἀναπτύσαι βλασφήμους, καὶ πῦρ ἀναπαύοντες σιωπῶμεν, ἵνα καταμάθωμεν, πόσα χάριν ἀφείθησαν ἡμαρτηκότες, καὶ ὑπὸ λήμασι κειμένοι πλείοσι, καὶ ἀπροσδοκήτου ἥδονῆς ἀπολαύοντες· ὅπερ ὅσοι μὲν ἡμῖν ἐπαχθεῖς, πλεῖόν ἀφ' ὧν σοῦτοῦ κέρδος φορτίον. ἕως γὰρ ἔσθ' ὅτε μένομεν, ἡ σφοδρὰ καταπιέζομαι τῷ χρυμῷ· εἰ δ' ἀναγκασθῶμεν μικρὸν προελθεῖν, καὶ τῆς ἔξω ὁμιλίας αἰσθώμεθα μικρὸν προσγενομένης βλάβης. διὰ καὶ τὴν τιμιότητά σου παρακαλῶ, καὶ ἐν μείζοσι αὐτῶν χαίρειν μέρει, πολλὴν ποιεῖσθαι τὴν ἐπιμέλειαν, ὡς τὴν τοῦ σώματος σου διορθοῦν ἀθύμιαν. πῶς; ἴσθι γὰρ νόσου καὶ ἀθυμία. ὅταν γὰρ τὸ σῶμα πεπονηκὸς ἢ καὶ ἐξησθενηκός, καὶ ἐν ἀμελείᾳ κέηται πολλῇ, καὶ μήτε ἰατρῶν ἀπολαύῃ, μήτε ἀέρων ὑγιεινῶν, μήτε τῆς τοῦ ὑποπτεύειν ἀφθονίας, ἐνίσταται ἔνθα οὐ μικρὰ σύστασις γίνεται τοῦ πάθους. διὰ παρακαλῶ σε τὴν τιμιότητα ἐν ἰατροῖς διαφόροις καὶ ἐμπείροις, καὶ φαρμάκοις χρῆσθαι τοῖς τὰ τοιαῦτα διορθοῦν δυναμένοις. ἐπεὶ καὶ ἡμεῖς περὶ τούτων τῶν ὀλίγων ἡμερῶν εὐεμπαθῶτως ἡμῖν ἔχοντες τοῦ τοιούτου περὶ σοῦ ἐμέτους ἐκ τῆς τοῦ ἀέρος καταστάσεως τῇ πάλαι ὑπομελείᾳ χρησάμενοι, καὶ τῷ φαρμάκῳ τῷ ἀπὸ σαλμῶν παρὰ τῆς κωμικωτάτης Συγκλητικῆς, καὶ ὑ διηθήτης πλέον, ἢ τεσσαρὶ ἡμεραῖς αὐτῷ ὑπεθέμεθα, διορθωσάμεθα αὐτὴν τὴν ἀσθένειαν. παρακαλῶ τοίνυν καὶ αὐτὸν σε χρῆσθαι τούτῳ, καὶ παρασκευάσαι πάλιν ἡμῖν ἐξ αὐτοῦ πεμφθῆναι. καὶ γὰρ πάλιν αἰσθόμενοί τινος αἰσχρότητος, πάλιν αὐτῷ ἐχρησάμεθα, καὶ οὕτω διορθώσαμεθα. καὶ γὰρ φλεγμονὰς καταστέλλει ταχέως ἐν ᾧ βάθει, καὶ ποτίδα αἱμάσσει, καὶ συμμέτρως ὅσα θερμαίνει, καὶ τόνον ἐντίθησι τῇ τυχούσῃ, καὶ ὄρεξιν διεγείρει τοῖς πάσι. καὶ τὴν ἀπόνοιαν ἡμῖν ἐν ὀλίγαις ἡμέραις πεῖραι παρέσχε. ποίησον οὖν τὴν διασκευὴν μὴ παρακληθῆναι· αἰδησόμεθα γὰρ Θεόφιλον τὸν Κόμητα, ὥστε πάλιν ἐξ αὐτοῦ καταβαλεῖν ἡμῖν καὶ ἀποστεῖλαι. καὶ μή σε λυπείτω ὃ εἰσάγει ἡμᾶς χαμαίζηλον. καὶ γὰρ πολλῷ ῥᾷον ἐν ὑγιεινοτέροις νοῦν ἢ πέρισι διαχειρίσθαι. ὥστε εἰ καὶ αὐτὴν τὴν προσοίκησιν ἐπιμεμψίμοιρον ἐποιοῦ, πολλῷ δὴ ἄμεινον διέπειθες. εἰ δ' ἐξ ἀθυμίας φῆς πεπεῖσθαι σοι τὰ νοσήματα, πῶς πάλιν ὑποτολμᾷς ζητεῖν πρὸς ἡμᾶς, μηδὲν εἰς θυμίαν σοῦτοῦ καρπωσαμένη, ἀλλ' ὥσπερ τὴν τυραννίδα τῆς ἀθυμίας βαστάσασα, ὡς καὶ ὑπομεμενηκυῖα τὴν τοῦ σοῦτοῦ ἀποδημίας; οὐκ οἶσθα, ὅσους καὶ ἀρρωστίας κέκραται μισθός; οὐ πολλάκις σοι καὶ πρώην καὶ δι' ὑποτολῶν ζωύτης ἔνεκεν διαλέγομαι τῆς ὑποστάσεως; ἀλλ' ὅπως ἴσως ἡ ὁ τῶν προσημάτων ὄχλος, ἢ αὐτὴ τῆς ἀρρωστίας ἡ φύσις καὶ αἱ πολλαὶ προσιστάσι σοι οὐκ ἐῶσί σε διὰ παντὸς ἔναυλον ἔχειν τὸν εἰρηνεύοντα τοῦ μυήμου, ἄκουε πάλιν τὰ αὐτὰ ἐστραδίτων ἡμῶν τῆς ἕλκεσί σου τῆς ἀθυμίας. Τὰ γὰρ αὐτὰ γράφων, φησίν, ἐμοὶ μὲν οὐκ ὀκνηρόν, ὑμῖν δὲ ἀσφαλές. τί οὖν δὴ λέγω καὶ γράφω; σοὶ, ὦ Ολυμπιάς, τῆς εἰς ἀληθῆ ὑποστάσεως τῆς εἰς βδελυκτότητος λόγον ἴσον. ἡ γὰρ βασιλὶς τῶν ἀγαθῶν, καὶ τῶν θεραπαινῶν ἡ χορηγὸς, αὕτη μάλιστά ὅστι. ἐν καθάπαξ αὐτὴ κατὰ τῶν ἄλλων κατορθωμάτων, ὅπως ἐν αὐτῇ τῶν μάλιστα ὃ εἶδος τῶν ἄλλων ὅστι λαμπρότερον. πάντα ὅσα φεῖς ἐν εἰρηνικοῖς. σέχομαι αὐτὸ ποιῆσαι σαφέστερον. τί οὖν ὅστι, ὃ φημι; ὅ ὃ χρήματα ἀφαιρεθῆναι, καὶ πάντων τις γυμνωθῆναι τῶν ὄντων, ὅ ὃ ὑμᾶς ἐκπεσεῖν, οὐ δὲ παιδὸς ἐκβληθῆναι καὶ πρὸς τὸν ὑποφο-

λω ζ᾽ ωδὲ τῆς ὑγιείας ἡμῶν τ᾽ σῆς· ἰδιχῶς μὲν τοι ϵἰς τ᾽ τω μηδὲν ἐνζῶν ωδηγηθῶμεν, μη-
δὲ δι᾽ ἡμετέρων χειρῶν, ἀλλ᾽ ὁ θϵὸς ὁ ωροφητεύσας.

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΑΥΤΗΝ ΕΠΙΣΤΟΛΗ α.

ΑΜφότερα τῆς ἀφάτου τῦ Θϵοῦ φιλανθρωπίας, καὶ ὁ συγχωρῶν τοσαῦτα ἐπάγϵσθαί σοι πιϵρασμοὺς ϵ᾽ ἐπαλλήλους ὄντως, ὡς ᾽ λαμπροτέρους σοι γένϵσθαι τοὺς στεφάνους· καὶ ὁ ταχίστην αὐτῶν ᾽ ποιεῖσθαι τὴν ἀπαλλαγήν, ὡς σοι μὴ καταπίπτϵσθαι πάλιν τῇ ωλϵονϵξίᾳ τῶν ἐπαγομένων κακῶν. οὕτω καὶ τῶν γνησίων αἰδρῶν ἐκϵῖνον, τῶν ἀποστόλων λέγω καὶ ωροφητῶν, ὃν βίον ἐκυβέρνησϵν ὁ Θϵός, νεῶν μὲν ἀφανῆ τὰ κύματα διεγείρϵσθαι, νεῶν δ᾽ ὀλίγῳ τῷ τῶν κακῶν πλήθϵι, καὶ ἀπὸ χϵιμῶνος τοῦ χαλεποῦ λαμπρὸν ἐργάζϵσθαι γαλήνην. ταύτην τοίνυν διακρούσασα ϵ᾽ καταπονοῦσα τῇ λύπῃ· μηδὲ τὰ ἐπαγόμενά σοι δεινὰ σκέπτου μόνον τὰ ἐπαλληλοῦντα καὶ συνεχῆ, ἀλλὰ καὶ τὸν ταχίστην αὐτῶν ἐλθυθερίαν, καὶ τὸν ἄφατον ϵὐπαθῆσαι λιχνουμένου σοι ἀμοιβὴν καὶ ἀντίδοσιν. ὅπερ γὰρ ὄντι ἀρχὴ, καὶ σκιὰ, καὶ καπνὸς, καὶ ϵἴ τι τούτων ὑπολϵίστϵρον, τοῦτο ἔστι τὰ ἐπενεχθέντα σοι πάντα δεινὰ ωρὸς τὰ μέλλοντα δίδοσθαί σοι ϵὐπαθῆσαι βραχέα. τί γὰρ ὄντι πόλϵως ἐκπϵσεῖν, ϵ᾽ τόπους ἐκ τόπων ἀμεῖψαι, καὶ πάντοθϵν ἐλαυνϵσθαι καὶ δημεύϵσθαι, καὶ ϵἰς δικαστήρια ωροκαλϵῖσθαι, καὶ ὑπὸ γραπτῶν ἀπαϵγχϵσθαι, καὶ ὑπὸ τῶν μϵλλα βιοτευόντων τὰ ϵὐδαιμονοῦντα ὑπονοθϵύϵι, καὶ ωάντα οἰκϵτῶν, καὶ ωάντα ἐλευθέρων ἐπηρεάζϵσθαι, ὅταν ὁ τούτων ἔπαθλον ϵὐρεῖν ἢ, καὶ τὰ ἀκίνητα ἀγαθὰ ἐκϵῖνα, τὰ μήτϵ λόγῳ ἐρμηνϵυθῆναι δυνάμϵνα, καὶ πάντως οὐκ ἔχοντα, ἀλλ᾽ ἀθάνατον ωρόκϵιται τὸν ἐξ αὐτῶν ἀπόλαυσιν; ἀφϵῖσα τοίνυν τὰς ὀπωδυναίας, τὰς ἐπηρϵίας, τῶν χρημάτων τὰς ζημίας, τὰς μϵτοικεσίας τὰς συνεχῆς, τ᾽ τὸ ἀλλοτρίᾳ ωροσφόρῳ λογίζϵσθαι, καὶ ωλϵῖστον ωάντων κατωατοῦσα, σύνϵσι τοῦ ἐκ τούτων σοι ωηδήσαι τὸ τοῖς οὐρανοῖς ἐνησαυρίσαι, καὶ τ᾽ ἀνάλωτον ωροαιρϵσίας, καὶ ἄσυλον ωλοῦτον. ἀλλὰ τὸ σῶμά σοι κακῶς ἐκ τῶν ωόνων τούτων ϵ᾽ ταλαιπωριῶν διϵτέθη, καὶ τὰ τῆς ἀῤῥωστίας ἐπίπϵδα αἱ τῶν ἐχθρῶν ἐπιβουλαί; πάλιν ἑτέρας μοι λέγϵις ἐμποδίας ὑπόθϵσιν μϵγάλης καὶ ἀφάτου. οἶδα γὰρ, οἶδα σαφῶς, πλέον ὅτι σώματος ἀῤῥωστίαν γναμαῖος καὶ μὴ βιωφελοῦς ἐνϵγκεῖν. τοῦτο, ὃ πολλάκις ϵἶπον, Λάζαροι ἐκτρϵφώμϵθα· τοῦτο ὅπου τῶν ἀγώνων τὸ Ἰωὴλ ἀμφίβολον κατήχμιϵ, καὶ ἀθλητὴν τῆς καρτϵρίας ἐκϵῖνος λαμπρότϵροι ἀπέφαιν· τοῦτο καὶ φιλοσοφίας, καὶ τῆς τῶν χρημάτων ὑπϵροψίας, ϵ᾽ τῆς ἀληθοῦς ἐκϵίνης τῶν παίδων ἀπολαύσϵως, καὶ τῶν μϵλέων ὑπϵρβαλλόν μᾶλλον αὐτὸν ἀνϵκήρυξϵ, καὶ ὃ αἰσχυντον τὸ ποτϵ σὺ δάκρυσιν ἐκϵίνου τὸ μα ἐκϵφραξϵ μὴ πολλῆς τ᾽ ϵὐσϵβϵίας. ταῦτ᾽ οὖν ἀναλογιζόμϵνος συνϵχῶς καὶ αὐτὴ χαῖρϵ καὶ ὑφϵρέτω, μέγιστον ἄθλον ἀμοιβοῦσα, καὶ ὃ κϵφάλαιον τῶν πιϵρασμῶν φαύσα φϵρουσα, καὶ τούτων δοξάζουσα τ᾽ φιλάνθρωπον Θϵὸν, τ᾽ δυνάμϵνον μὲν ἀθρόοι ἀφανίσαι πάντα τὰ δϵινὰ, ἀφιϵῖται γένϵσθαι, ὥστϵ σοι λαμπροτέρᾳ τῇ καλλονῇ ταύτην ἀναγραπτέαν. ἀμφὶ τοῦτο καὶ ἡμῖς σοι μακαρίζοντες ὑμνοῦμϵν. καθηλῶν, ὅτι καὶ τὸν ἀπαλλαγῆσαι καὶ ωροσγμάτων οὕτως, ὡς σοι ωρέπϵι λέγϵιν, οὕτω τῷ ωροσγμάτι τέλος ἐπϵθηκας ὥστϵ τ᾽ ἀγαλλιάσει, οὔτϵ ἀνάῤῥωστον αὐτὸ ωροσιδϵῖν, οὐσῆ αὖ καταφορᾶς πάλιν καὶ ἐμπϵσούσα σαυτὸν δικαστηρίοις καὶ τοῖς ἐκ τούτων κακοῖς, ἀλλὰ μέσην ὁδοῦσα ὁδὸν, καὶ τὸν σοι ωρόσωσϵν ἐλθυθϵρίαν καρπωσαμένη, καὶ ωολλὸν τ᾽ ζωϵσιν ὑπϵρδιϵξαμένη, καὶ τ᾽ μακροθυμίαν, καὶ τ᾽ καρτϵρίαν, καὶ τ᾽ ὑπομονὴν, καὶ ὃ ἀνϵξαπάτητον δύξασα τῆς συνϵσϵως τ᾽ σῆς.

ΠΡΟΣ

θῆν. ποίησον τοίνυν τὴν ἐπιστολὴν ταχέως καὶ ἀσφαλῶς αὐτῇ ἀποδοθῆναι, καὶ μὴ διαρρι-
φῆναι. καὶ γὰρ μετὰ πολλῆς ἐπιθυμίας καὶ σφοδρότητος ἀσπάσεται τὰ παρ' ἡμῶν γράμματα, καὶ πολὺ ὠφελήσει ἡ παρουσία αὐτῆς. πάντων οὖν φείσῃ τῶν ἐπιστολῶν. Εἰ μὴ γὰρ ἐμὴ αὐτὴν Ἑλλάδος ὁ φιλοσοφώτερος, ἀλλὰ πᾶσι σχεδὸν αἰθέρα σανίδος ἐγκέφαλον ἔχουσι ποίησον ἀποδοθῆναι τοῖς φίλοις.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΥΤΗΝ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ιθ.

ΑΥ δέ μοι τοσοῦτον ἐπεσώρευσας, τοσαύτην ἐκ τοσούτου ἐπιδιῳκισμένην φιλοσοφίαν, καὶ δυσέρωτι καταπατήσασα τύφῳ, ἀταράχην τινὰ καὶ ἀπόλεμον ζῆσαι βίον καὶ πάνυ ἔνιοι τοῦτο; Εἰ γὰρ δυσέρωτες αἱ ἡδοναὶ πυκτεύουσι μυρία καὶ ἐν ἀγορᾷ καὶ ἐν πολέμοις δίκοντα τὰ τραύματα, ἡ τοσοῦτον αὐτῶν ἀποδυσαμένη τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ὁρμὰς, τοσοῦτον ἐκ τοῦ κυμαινομένου τοῦ σώματος τοῦτον, τοσοῦτον τὰ πνευματικὰ τῆς πονηρίας, καὶ ἀποδυσαμένη ῥᾳδίως οὕτω, καὶ τοσαῦτα ῥήσασα τέρατα, καὶ διὰ τοσούτων λυπήσασα ἀγγέλους σοφοὺς καὶ ἀληθινὰ δαίμονα, πόθεν ἐλπίσασα ἡσύχιόν τινα καὶ ἀπραγμόνα βιώσεσθαι βίον; ὃ τοίνυν μάλιστα τούτου θορυβεῖσθαι χρὴ, ὅτι πολλοὶ πάνυ θροῦσοι, καὶ πολλαὶ αἱ παρατάξεις· ἀλλὰ τοῦτο πρῶτον, Εἰ μηδὲν τούτων συμβεβηκέναι, τότε θαυμάσαι ἐχρῆν. τῇ γὰρ ἀρετῇ συγκεχωρήκασι πόνος καὶ κίνδυνος. καὶ ταῦτα οἶδα καὶ τοὺς τῶν ἡμετέρων γραμμάτων αὐτὴ, καὶ σοὶ δεῖσθαι πρὸς ἑτέρου μανθάνειν. ἐπεὶ καὶ ἡμᾶς οὐκ ἀγνοοῦσιν διδάσκοντες, ταῦτα ἐπιστέλλομεν. ἴσμεν γὰρ, ὅτι οὔτε ὁ πατρῷος ἐκπίπτει, οὔτε ὁ χρημάτων ἐπανόρθωσις ζημιοῦται. (τοῦτο δὲ ὁ πολλοῖς ἀφόρητον) οὐχ ὕβρεις, οὐκ ἄλλη τις τοιαύτη θλῖψις ἀφαιρήσεταί σε δυνήσεται. εἰ γὰρ οἱ χαίροντες τῷ τοσαῦτα παρέχειν νόμῳ ζηλωτοὶ, πολλῷ μᾶλλον οἱ αὐτοῖς ὑπὸ τοῦ Παύλου ἐφ' ἑκατέρῳ τοῦ ἐξ Εβραίων πίστεως θύσαντες ἀναπηδῶσι, λέγων· Ἀναμιμνήσκεσθε τὰς πρότερον ἡμέρας, ἐν αἷς φωτισθέντες πολλὴν ἄθλησιν ὑπεμείνατε παθημάτων, τοῦτο μὲν ὀνειδισμοῖς καὶ θλίψεσι θεατιζόμενοι, τοῦτο δὲ κοινωνοὶ τῶν οὕτω παρόντων γινόμενοι. Διὰ τοῦτο δεῖ ἡμᾶς μακρὰν ποιεῖσθαι τὴν ἀπόστασιν. οὐδὲν γὰρ τῶν νικώντων καὶ ἐν πάνυ ἰσχυροῖς λαμπρῶς διαγωνίζεται συμμαχίας χωρίζων, ἀλλ' ἀφθονίας μόνον. ἐπεὶ οὖν καὶ ἡμᾶς ἔγκλημα, ὅσον ἐκ τοῦ συμβάλλειν τὴν φιλοσοφίαν ἐπιδείξω, μακαρίζομαι σε, θαυμάζομαι τῆς τε εἰς ὃ παρῆν ὑπομονῆς, καὶ τῶν ἀθλητῶν τῶν ἐπιδείξεων τῶν παραμυθιῶν. ὅπερ ἐν ἐκ τοῦ ἡμέτερα, δι' οἶδ', ὅτι βούλῃ μανθάνειν (καὶ γὰρ μακρὰν ἐσίγησας σιγὴν) τῆς μὲν χαλεπωτάτης ἀῤῥωστίας ἀπηλλάγημεν· λείψανα δ' ἔτι τῆς νόσου ἐκφέρομεν, ἃ ἰατῶν δεῖται καὶ ἀπολαύομεν ἀρίστων. ἀλλ' ὅμως ἐν ὅτῳ λυμαίνεται τὴν ἀπὸ τῆς θεραπείας ὠφέλειαν ἡ τῶν ἐπιτηδείων ἀπορία. οὐ γὰρ δὴ μόνοι φαρμάκων ἐκ τούτου ἀσθμὸς, καὶ τῶν ἄλλων τῶν δυναμένων διορθῶσαι σῶμα πεπονηκός, ἀλλ' ἤδη καὶ λιμὸς μελετᾶται καὶ λοιμὸς, καὶ ταῦτα λοιπὸν ὠφέλειαι καὶ κακὰ ἡ συνέχεια τῶν ληστηρίων ἐφίδων, αἱ μέχρι πορρωτάτω τῶν ἰδίων ἐκχεόμεναι, καὶ τὰς ὁδοὺς ἀποτειχίζουσι τὰς πάντοθεν τιμημάτων. ἐπεσθεν πολλὴ καὶ ὁδοιπορίας ἐπάγουσι κίνδυνον. Ἀνδρώνιχος γοῦν, καθὼς φησι, καὶ ταῖς ἐκείνων ἐπεστέρησε χαρὰν, καὶ ἀπολυθεὶς οὕτω διεσώθη. διὸ παρακαλῶ σε τὴν ἐμμέλειαν μηδένα λοιπὸν ἀποστέλλειν σοὶ ταῦτα. δίος γὰρ μὴ τῆς πρὸς ἡμᾶς ἀποδημίας ἡ ἐπίθεσις ἀφορμὴν τῷ παραγινομένῳ σφαγῆς γένηται· καὶ οἶδα, ὅσον ἡμῖν οἴσει τὴν ὁδοιπορίαν. ἀλλ' εἴ τινος ἐπιλάβοιο γνησίου καὶ χρείαν ἔχοντος ταῦτα ἀφικομένου, δι' αὐτὸ δέ-

πα δυσπλάτουσα δύαξιον σαυτῆς φθογξαμένη ῥῆμα, ἐφ' ᾧ κ) αὖθις αἰσχύνομαι κ) ἐγκαλύπτομαι. πλὴν δυάγνωθι σεαυτῆς, κ) σὸν ἔπ. Τοῦτο ἐρῶ, καὶ μυριάκις φιλονεικῆς αὐθυμῶ. ὅπερ ὃ κ) τοῖς Ηρακλείδου τοῦ ὁπισκόπου ἡμῶν ἐδήλωσας, ἔξεστι αὐτῷ, εἰ βουληθείη δωρεὰν ἔκστασιν, κ) πόντων ἀπαλλαγῆναι. σὸν γὰρ ἄλλο λύπημα. ἐγὼ ὃ εἰ καὶ μηδὲν μέγα ἰσχύω, ἀλλ' ὅμως ἐδήλωσα τῇ χειρὶ μου Πανταδίᾳ, ὥστε πᾶσαι σπουδὴν ὑπιδείξασθαι, εἴ πια ὑπισχνοῖτο τῷ κακῷ σῶσαι μοι τὸν λυπηρόν, ὅν ἐκ σοῦ κεκτήμην. ποία τόλμα τοῦτο; οὔτε ἐπαυσάμην λέγων, οὔτε παύσομαι, ὅπ εἰ λυπηρὸν, ἁμαρτία μόνον· τὰ ὃ ἄλλα πάντα κέρδος κ) χαρά. τί γὰρ βαρὺ δεσμωτήριον οἰκῆσαι κ) ἅλυσιν περικεῖσθαι; τί ὃ βαρὺ πάσχειν κακῶς, ὅταν τοσαύτης ἐμπορείας ὁ πάσχων κακῶς ἀπόθεσις γίνηται; τί δὲ ἐξορία βαρύ; τί ὃ δήμευσις; ῥήματα ταῦτα ὄντως δειλῶν, πραγμάτων ἔρημα· ῥήματα λύπης ψιλά. οὐ γὰρ θανάτου εἶπης, ὃ τῆς φύσεως ὄφλημα λέγεις, ὃ πάντας ὑπομένειν δεῖ κ) μηδενὸς ἐπαγομένου· οὐ πτῶσιν ἐξορίας εἶπης, οὐδὲ ἕτερόν τι λέγεις, ἢ ἀλλ' χώραν κ) ὃ πολλὰς πόλεις ὁρᾷ· οὐ χρημάτων δήμευσιν εἶπης, ἀλλὰ χρημάτων ἀπόθεσιν λέγεις, ἃ ὃ ὄλυτος ἔχει). Μαρουθᾶν ⓦ ὁπίσχοπον μὴ σχολάσης τόπε εἰς σὲ ἥκειν θεραπεύουσα, ὥστε δυσμενῆσαι τῷ βασιλεῖ. μάλιστα γὰρ αὐτὸν δίωκεν διὰ τὰ ὁ Περσίδι. κ) μάθε πρὸς αὐτὸν, οὐ δυνατόν σοι γένηται, τί τε κατώρθωκεν ἐκεῖνος αὐτὸν, κ) τίνος ἕνεκα πεπολέμηκε, κ) δήλωσον ἡμῖν κ) εἰ ἓξ δύο ὑπισχνῇ, ὡς ἔπεμψα αὐτῷ, ἀπέδωκας. καὶ μὴ βουληθῇς ἡμῖν ὑπερβαλέσθαι, πάλιν ὑπερβαλοῦμαι αὐτός· οὐ γὰρ μὴ βουληθῇς, καὶ τῇ θύλακείᾳ σου δηλώσῃ, εἴ τι γένηται πλέον αὐθις, κ) εἰ μέλλοι τι κατορθοῦν πάλιν καπῶν. ἐγὼ γὰρ διὰ τοῦτο καὶ ἐσπουδάζον αὐτῷ συνεῖναι. τὰ πολλὰ σῶ γένεσθαι· καὶ πόντος κατακέφαλα φέρων), ὃ σαυτῆς πλέον. ὁ γὰρ μισθός σου ἐς αἰῶνα ἀπηρτισμένος. παῦσον οὖν αὐθις οἰκείωσαι, ὡς ἐγχωρεῖ. πολλάκις τοῦτο, ὃ μέλλω λέγειν, μὴ πολλάκις μέμφου, ἀλλὰ πολλοῦ ὑπιδύεται πρὸς αὐτὸν σπουδήν. ἐδήλωσάν μοι ⓖ μοναζοντες ⓖ Μαρσῆς, ⓖ Γότθοι, ἔνθα αἱ σκηνοῦσιν Σαρακηνοὶ ὁ ὁπίσχοπος, ὅτι Μασσυάριος ἦλθεν ὁ δρόμαρχος ἀπαγγέλλων, ὅτι Οὐιτίλας ὁ ὑπίσχοπος ὁ θαυμάσιος ἔκδιος, ὃν πρόφθασε ἐκβεβληκὼς καὶ ἔπεμψα εἰς Γοτθίαν, πολλὰ ὃ μεγάλα κατορθώσας ἐκοιμήθη· κ) νῦν φέρων γράμματα τὸν ῥηγὸς τῶν Γότθων ἀξιοῦσθαι πεμφθῆναι αὐθις ὑπίσχοπον. ἐπεὶ οὖν οὐδεὶ ἄλλο ὁρῶ πρὸς τὸν ἀπιλευμένον καταστροφὴν ζωντελεστῆ πρὸς δέρξοντι, ἢ μέλλησιν κ) δυσβουλίαν (οὐδὲ γὰρ δυνατὸν αὐθις πλεῦσαι εἰς τὴν Βόσπορον, οὐδὲ εἰς τὰ μέρη ἔκδια) ὑποπτεύεσθαι πῶς αὐτὸν δεῖ τὴν χλαμύδα περιβάλεσθαι. ἀλλὰ μὴ ἁπλῶς αὐθις πρόφθασον. καλόν μα γὰρ ὅτι μέγιστον. δύο γὰρ ὄντι, ἃ μάλιστα με λυπεῖ, εἰ γένοιτο, ὃ μὴ γένοιτο· τό τε πρόφθασαι τούτων μέλλειν γίνεσθαι τὴν τοσαύτην κακὴν ἐργαζομένων ἐς πᾶν ὧν οὐ θέμις· ὅ τι ἀπλῶς πᾶν γένοιτο. ὅλη γὰρ οὐ σπουδάζουσί πινα γένεσθαι πιεῖσαι, οἶσθα κ) αὐτή. εἰ ὃ τοῦτο γένοιτο, ὃ μὴ γένοιτο, τὰ ἐξῆς ὑπίσασαι. ἵν' οὖν μηδὲν τούτων γένηται, πᾶσαν σπουδὴν ποίησαι ἀφορμήν. εἰ δυνατὸν κ) λαθεῖν ὄντας ⓦ Μασσυάριον πρὸς ἡμᾶς ἐκπεμφθῆναι, μέγιστα ἂν ὠφέλει. εἰ ὃ μὴ δυνατὸν, ἀκ τὴν ἐγχωρούσαν τὰ δυνατὰ γινέσθω. ὅπερ γὰρ ὅπι χρημάτων ἦλθ κ) ὅπι τῆς χέρσου ζωσθῆναι, τοῦτο κ) ὅπι πρεσβυτῶν. ὥσπερ γὰρ ἐκεῖνοι δύο ὁδοῖοις καταβαλόντα παῖδας ὑπερκόπτουσι τὸν πλείονα καταβάλλοντας, τὴν οὐσίαν πᾶσαν κεκτῆσθαι· οὕτω καὶ ⓖ εἰς τὰ πρόβατα πάση δυνάμει σπουδάζοντες, ὃ πρῶ ἐπλήρωσαν, τοῦτο εἰς αὐτὸν ἦκον. καὶ μηδὲν ὄντι πλέον, κ) ⓦ μισθὸν ἀπηρτισμένον ἔχοιεν. Ικανεῖν τῷ ὑπισχόντα πολλὰς ἔχω χάριτας. ἔγραψε γὰρ μοι ἀξιῶν ὑπιστολὴν ἀπιλθεῖν εἰς τὸν αὐτὸν, καὶ διορθώσαι τὰ αὐτόθι, κ) πάλιν πρόφθασον. ἐπεὶ οὖν πολλὰ ὠφελεῖ ἡ πρεσβεία αὐτὸν (καὶ γὰρ θύλακός ὄντι κ) αἰὼν ἀνεξίτηλος κ) ζῶν) πρεσκάλεσα αὐτὸν ἀπιλθόντα ταχέως ἐπιμελη-

θῆν·

Λιν. κα. β.

ἐλαύζοι, μᾶλλον ἢ ἐλκύσθως. ὅτι γὰρ βαδίζω ἐπὶ τοιαύτην ὁδὸν χωρεῖν ἐστὶ ὅτι χαλεπὰ ἐν ταύτῃ τὰ πράγματα, σύνισον τὴν πάροδον ἐκ τῶν ἐμοὶ συνεχόντων κακῶν, καὶ τὸ πυρετῶδες ὑποκείμενον, ἐν μηδὲν ἐλάττονα τούτων καὶ τοιαῦτα πάσχοντα, ἀλλὰ διδάσκοντα βαρβάρους, καὶ πράττοντα, καὶ περιοδεύοντα. εἰς ἅπερ χεῖρες αὐτῶν ἐμπεσοῦσθαι. οὐ δοκεῖ σοι ταῦτα μόνα τὰ παθήματα, εἰ καὶ μηδὲν μοι ἕτερον συμβεβήκει, πολλὰ ἡμῶν δυνάσθαι ἀφαιρεῖν τῶν ἀμυρτημάτων, καὶ πολλήν μοι παρέχειν διδασκαλίαν φορμίου; ὃ γὰρ αἴτιον, ὡς ἔγωγε οἶμαι, τοῦ τὰς ὁδοὺς εἰσπλεῖν τὰς ἐπὶ Καισαρείας, ἢ ἀξιώσαντας, ἢ ἀπὸ Βικαρίας, ἢ ἀπὸ Ἡμισίας, σφῆσαι, ἢ ἀπὸ Τριβουνίων, ὁ δῆμος ἅπας καθ' ἑκάστην ὥραν ἡμέρας, ἐπὶ τὰ πόρρω, ὅτι τὸ κόρης τὸ ὀφθαλμοῦ ἐδάζετο. ταῦτα οἶμαι ὑποκινήσας τὸν Φαρέτειον, καὶ τὸν Φλάϊνον ἐλάσαντα ἡμᾶς ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως οὐδὲν ὠφελῆσαι ἡμᾶς ἀπορίαν, ὡς ἔγωγε οἶμαι. οὐδὲ γὰρ ἀποφαίνομαι, ἀλλ' ὑποπτεύω. τί δ' ἂν τις εἴποι τὰ ἄλλα πάντα τὰ τῆς ὁδοῦ, τοὺς φόβους, τοὺς κινδύνους; ἅπερ καθ' ἑκάστην ἡμέραν αἱμομιγῆ σχήσει ἔδωκε, καὶ * ἐν ἀγορᾷ ἀδιάφορα, πότερον ὑπὸ τῆς ἡδονῆς, σκοπῶ ὡς δοκοῦσι μέγα ἔχειν ἄδικον ὕδωρ. καὶ γὰρ ὡς ἔχω, ὅτι δέδοικα. δεῖ καὶ τὸν Χριστὸν παρακαλῶ πρώτιστα χαίρειν ὅπου τάχους, ἀποφαίνεσθαι, σκοπεῖν, Θεὸν δοξάζειν καταξιώσαντα ἡμᾶς τοιαύτα παθεῖν. ἐν παρὰ σοὶ τῷ παρακαλῶ τοῦτο ἔχει, καὶ τοὺς μηδένα δέος ἐμπλῆσαι. εἰ καὶ τὰ μάλιστα ἐκ τῶν ἐχθρῶν πᾶσαν ἐμπλῆσαι τὴν πόλιν ἔχουσι, καὶ αὐτὸν εἰς τὴν ἑκάστου κινδυνώσαντας πλὴν παρὰ τῆς σῆς βουλήσεως μηδὲν εἰδέναι τούτων, ἀλλ' ἢ καταγέλαστον λέγοντας. εἰ δ' ἐστὶ τὰ λείψανα τῆς κακώσεως ἀλγεῖν, μάλα εἰκότως, ὅτι καθαρῶς ἀπόντων ἀπολλάγω, καὶ ἐρρωμένως ἔχω τὸ σῶμα, ἢ αὐτὸν διέτεινον. ἢ χρυμὸν τὸ δίδοικας; ἐν γὰρ ἢ οἰκήματα ὑπερτίθησι ἡμῶν καταπαύσασθαι, καὶ πάντα ὁ κύριος μου Διόσκορος παῖς καὶ ἀγραμματεύτως, ὥστε μηδὲ μικρὰν ἀφθονίαν ἡμᾶς λαβεῖν ἀπὸ τοῦ κρυμοῦ. εἰ δὲ δεῖ ἀπὸ τῆς προσοικείου τοῦ ζεσθαι, ἐμοὶ ὁ νῶτος ἀὴρ ἀνατολικὸς ἐν δοκεῖ, καὶ οὐδὲν ἐλάττων Ἀντιοχείας. ἴσθι δὲ θάλπος, τοσαύτην εὐκρασίαν τοῦ ἀέρος. σφόδρα δέ με ἐλύπησας εἰπόντα, ὅτι ἴσως καὶ πρὸς ἡμᾶς λυπῆ ὡς ἀμελήσαντας. καίτοι πρὸ πολλοῦ ἡμέραν ἐπέστελλα πρὸς τὸν Ζηνοβιον τιμιότητα, παρακαλῶν μὴ κινεῖν με σύντονον. ἐγὼ γὰρ τοῦτο σύνοιδα ἐμαυτῷ; πολλῆς καὶ ἀπολογίας δεῖ καὶ πολλοῦ ἱδρῶτος καὶ καμάτου, ἵνα δύνηθῆς πρὸς τοῦτο ἀπολογήσασθαι τὸ ῥῆμα. πάλαι γὰρ ἐκ μέσου καὶ ἀπολελύπησας εἰπὼν, ὅτι ἁπλῶς λογίζομαι τοῦτο, ὑπὲρ τοῦ αὔξειν τὸν θλῖψιν. ἀλλὰ καὶ τοῦτο πάλιν ἔγκλημα μέγιστον, τὸ λέγειν, ὅτι καὶ πρὸς φιλοτιμούμενος τοῖς λογισμοῖς καὶ ὁδοιπορίαις. δέον γὰρ πάντα ἂν ποιεῖν καὶ πρὸς γματεύεσθαι ὑπὲρ τοῦ καταλύειν τὴν θλῖψιν, τὸ θέλημα τοῦ δεσπόζοντος ποιεῖς αὔξουσα τὴν ἀθυμίαν. τί οὐκ οἶδα πόσοι καὶ κακὴ ἀθυμία; τὴν δ' Ισαυρων ἔσεσθαι μηδὲν δέδιθι λοιπόν. καὶ γὰρ ὑποστρέφω εἰς τὴν * αὐτὴν, καὶ ὁ κύριος πάντα ἐποίησεν ὑπὲρ τούτου, καὶ ὁ ἀσφαλείᾳ ἐσμέν, πολλῷ μᾶλλον ὑπὲρ ταῦτα ὅτις, ἢ ὅτι ὁ Καισαρεὺς ἡμῶν. οὐδὲν γὰρ λοιπὸν δέδοικα, ὡς σοῦ ὑπισχνουμένης, * πλὴν ὀλίγων. ὅλως δίνεσθαι τὴν Ισαυρων ἔσεσθαι μηδὲν δέδιθι. καὶ γὰρ ἀνεχώρησαν, καὶ τὸ χειμῶνος καταλαβόντος οἴκοι εἰσὶ συγκεκλεισμένοι, ἀν' ἁρπαγὴν λοιπὸν τὴν ποιητικὴν ἐξέλθωσι. πῶς γὰρ λέγεις γραμμάτων οὐκ ἀπολαύειν; ἤδη γε πρὸς ὑπερβολὴν, τὴν ὑπὲρ τῶν ἐπιχθόνων, τὴν ὑπὲρ Αντωνίου, τὴν ὑπὲρ Ανατολίου τοῦ οἰκέτου σου, πολυτίχου, καὶ δύο μάλιστα, Φαρμακιστοῦ, * πάντα σκανδαλιζόμενοι καὶ ἱκανὰς ἀνακτήσασθαι καὶ πρὸς καθαρὸν βύρσιμον ἀγαγεῖν. λαβοῦσα πίνω ταύτας, ἐπὶ χρόνου ζωηρὸς καὶ ἀκραιφνοῦς, καὶ ὅλῃ αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ, καὶ τῆς ἀσιτείας πεῖσαι λήψῃ πολλῷ, καὶ ἡμῖν δηλώσεις ὅτι γέγονέ σοί τι πλέον ἐπὶ θεν. ἔχω καὶ πέπαυμαι ἐπιμένων, ἐοικὼς αὐταῖς, ἵνα ὅλον ἠβουλήθην πέμψαι νῦν, σφόδρα ἀλγήσας, δέσποτα ἔφης, ὅτι καὶ σκανδαλίζομαι λογισμοὺς ὁδοιπορικοὺς, καὶ ταῦτα οὐκ ὄν-

τα

χ. ἐκπεσεῖν

ἴσ. διατρίβων ἄλλ. ἢ ὅτι αὐτὸν διέτεινον.

χ. διαπεσ.

χ. ἔλαττον

χ. λύπης

χ. ὀλίγων

χ. λοιπὸν

* πάντα ἀθυμοῦντα,

πολλῆ, ἓ ὅτι τολμῶν ἡμῖν συμβουλεύσαι εἰς φόνον φυγεῖν ἐξελθεῖν, οὔτε πάλιν εἶδον μέτιον διὰ τὸ τοσαύτην ἐκείνων μανίαν, ἔπεμψα τοὺς τὸν Φαρέτριον καλῶν ὀλίγαν ὁδοιπορίαν ἡμερῶν ἀριθμόν, διά τε τὸν ἀρρωστίαν, διά τε τὸν ὑπεκείμενον κίνδυνον. ὁ δὲ οὐδὲν ἦλθε τὸ πλέον· ἀλλὰ τῇ ἐξεῖς σφοδρότερον πρεσβύτερον, καὶ τῶν πρεσβυτέρων οὐδεὶς ἐτόλμα πρὸς ἐμὲ ἰέναι· βοηθῆσαι, ἀλλ' αἰσχυνόμενοι ὁ ἐρυθριῶντες (τὸ γὰρ γνώμιμον Φαρετρίου ἔλεγεν ταῦτα γίνεσθαι) ἐκρύπτοντο, ἐλάνθανον· καλούμενοι πρὸς ἡμᾶς, οὐχ ὑπήκουον. τί δῆτα πολλὰ λέγω; ἓ φόβων τοσούτων ὑπεκειμένων, ὁ θανάτου φανερῶς, ὁ τῆς πυρετῆς με κατεργαζομένου (οὐδὲ γὰρ ἡμῖν ἀπαλλαγὴς οὐδέπω τῶν καθ' ἡμέραν ἐπιόντων) μεσημβρίας μέσης ῥίψας ἐμαυτὸν εἰς τὸ λεκτίκιον ἐξεπόμπευσα ἐκεῖθεν, τῶν δήμου πάντος κωκύοντος, ὀλολύζοντος, ἐπῳδωμένου τῷ ταῦτα πεποιηκότι, ὀλοφυρομένων πάντων, θρηνούντων. ὅπως ὃ τῆς πόλεως ἄρξηται, ὁ τῶν κληρικῶν ὧν ἐλθόντες ἡρέμα ἡμᾶς προέπεμψαν· ἀδυρόμενοι, καὶ τίνων λεγόντων ἀκούσαντες, ποῦ αὖθις ἀπάγεται εἰς φόνον θάνατον; ἵνα γε ἔλεγε πρὸς ἡμᾶς τὴν σφίδρα ἡμᾶς φιλούντων· ἄπελθε, δέομαί σου, εἰς Ἰσαυρίας ἔμπισον, μόνον ἡμῖν ἀπαλλάγηθι. ὅπου γὰρ ἂν ἐλπίσῃς, εἰς ἀσφάλειαν ἐμπίπτῃς, δὸ τὰς ἡμετέρας ἁμαρτίας χάρας. ταῦτα ἀκούουσα ὁ ὁρῶσα ἡ κυρὰ Σελευκία [ἡ τοῦ κυρίου μου Ρουφίνου ἐλευθέρα,] (ὁ γὰρ σφόδρα ἡμᾶς ἐθεράπευσε) παρεκάλει ἓ ἐδεήθη ὥστε εἰς τὸ πρασάγειον αὐτῆς καταλῦσαι πρὸ πάντων μιλίων τῆς πόλεως ὄν. ὁ συνέπεμψεν ἡμῖν δυὸ θεράπους, ὁ ἀπήλθομεν ἐκεῖσε. ἀλλ' οὐδὲ ἐκεῖ ἤμελλεν ἡμᾶς ἀποστήσεσθαι ἡ βουλὴ αὐτῆ. ὡς γὰρ ἔγνω ὁ Φαρέτριος, ἐδήλωσεν αὐτῇ, καθὼς ἔλεγεν, πολλὰς ἀπειλάς, ἐπειδὴ με εἰς τὸ πρασάγειον αὐτῆς ὑπεδέξατο. κἀγὼ τούτων ἤδειν οὐδέν. ἀλλ' ἐξελθούσαις πρὸς ἡμᾶς ταῦτα μοὶ ἡμᾶς ἀπήγγειλεν, ἐδήλωσε ὃ ὅτι βούλεται αὐτῆς ἐκεῖσε εἶναι πᾶσαί τε ἡμῖν διάπαυσιν παρέχειν· ὁ εἴ τινες ἐπέλθοιεν μισάζοντες βουλόμενοι ἡμᾶς ἐκβαλεῖσαι ἢ συλῆσαι, σωσαγαγεῖν παρῇσι ἀπὸ τῶν ἄλλων αὐτῆς χωρίων, ὁ ὕστερον παραπέμψασθαι πρὸς αὐθις. παρεκάλει ὃ καὶ εἰς τὴν οἰκίαν αὐτῆς κάτελθον ἔχουσαι ὁ ἀχείρωτον ὅσαν καταφυγεῖν, ὥστε τὸ ὑπισχνεῖσθαι ὁ τὴν μισάζουσαν ἐκφυγεῖν ταῖς χερσί. ἀλλὰ τοῦτο μὲ οὐκ ἠνεχόμην, ἀλλ' ἤμην ἐν ᾧ πρασείῳ, οὐδὲν εἰδὼς τῶν μὴ ταῦτα κατασκευαζομένων οὐδέν. οὐδὲ τοῦτο αὖθις ἤρκεσεν εἰς τὸ πεῖσαι τῆς καθ' ἡμῶν μανίας. εἶτα νυκτὸς μέσης οὐδὲν τούτων εἰδὼς (πολὺς γὰρ ἐπέκειτο ὁ Φαρέτριος ἀπειλῶν ἐκείνῃ, καθὼς φασι, κατεπαναγκάζων, ὡῶν, ὥστε ἡμᾶς ἐκβαλεῖν καὶ τῶν πρασείων) ὁ φέρουσα ἡ γυνὴ τὴν ἐπιοῦσαν αὐτὴ, οὐκ εἰδότες ἐμοὶ, ἐδήλωσεν αὐτῷ ὅτι ὁ βάρβαροι ἐπίεσαν, αἰσχυνομένη τὴν ἀνάγκην εἰπεῖν ὡς ἐμεινε. ὁ μέσων νυκτῶν εἰσελθοῦσα πρὸς μὲ Εὐηθὴς ὁ πρεσβύτερος, καθεύδοντά με διεπέρασε, μὴ πολλῆς τῆς βοῆς ταῦτα ἔλεγε· αἰάσθη, πάντα καλῶ, βάρβαροι ἐπίεσαν σε ταῦτα πλησίον. σὺ νόησον τίς ἡμῖν ταῦτα ἀκούσαι. εἶτα ὡς πρὸς αὐθις εἶπον, καὶ τί δεῖ πρᾶξαι; εἰς τὴν πόλιν ἀναμένα καταφυγεῖν, μὴ χαλεπώτερα πάθωμεν, ὧν Ἰσαῦρες μέλλουσιν ἡμῖν πιεῖν, ἰσάγκαζε ἐξιέναι. νὺξ ἦν ἀστέλλωσε, νὺξ μέση, ζοφώδης, σκοτεινή. ὁ τοῦτο αὐτὸ πάλιν ἀπορίας διάμεσον ἦν ἡμῖν. ὁ οὐδεὶς ὁ πρῶτον, οὐδεὶς ὁ βοηθῶν. πάντες γὰρ ἡμᾶς ἐγκατέλιπον. ὅμως σὺν τῷ φόβου σωφρονισθεὶς, ὁ προσδοκῶν ἀθλίως ἀπολωλέναι, ἀναίσθητος ἦν ταλαιπωρημένος, κελεύσας λαμπάδας ἀναφθῆναι. ἀλλὰ ἓ ταῦτα ὁ πρεσβύτερος ἐκέλευσι σβέννυσθαι, μή ποτε, φησι, ὁ βάρβαροι τὸ φῶς κατιδόντες πρὸς ἡμᾶς, ὑπεισέλθωσιν ἡμῖν. ἐσβέσθησαν ὁ αἱ λαμπάδες. εἶτα ὁ Βούρδων ὁ φέρων ἡμῖν τὸ λεκτίκιον (πάχος γὰρ ἦν σφόδρα ἡ ὁδὸς ὁ ἀνάντης ὁ λιθώδης) κατιδεῖν ὅτι γέγονα μεγάλα μεμένηκε ὄντα, ἓ μικροῦ δεῖν ἤμελλον ἀπόλλυσθαι. εἶτα ἐκπηδήσας, συνήθως πρεσβύτου ἦν Εὐηθὴς τὸ πρεσβύτου κατεγέλασε. κατεπήδησε γὰρ καὶ αὐτὸς τὸ ἵππου ζυγίου. ὁ ὕστερον χλευαζομένως ἐβάδιζον,

χ. ἀπῆλθομεν, ὁ ἀπωσόμεθα.

χ. ἔμπισον.

χ. ἀλλάπαπε

χ. βία

χ. ἐκβεβλημένος.

λωτι γὰρ μοι ὁ κύριός μου Παμφίλος, ὅτι ⓐ προσδύτερόν αὐτὸ τὸ Φαρετρίου πάρεσιν αὐτῷ, οἱ ἔφησάν ἡμῖν κακῶς, καὶ μηδεὶ κακὸν ἔχειν πρὸς σὲ ὁμοίως, μηδὲ συζῆν ἐαυτοῖς, μηδὲ κακῶσαι. ἵν' οὖν μὴ παραξώμεν αὐτούς, μηδεὶς ταῦτα εἰδέτω. καὶ γὰρ σφόδρα χαλεπὰ τὰ συμβάντα εἰς ἡμᾶς. εἰ δὲ μηδὲν ἄλλο ἐπεποίηκε δεινόν, ἀρκεῖ τὰ ἐκφοβήσαντα ἡμᾶς μόνα μοι προξενῆσαι βοηθεῖα. ὥστε τοῦ τῶν ἑκάτων ἡμῖν ὁ κίνδυνος γέγονε. παρακαλῶ δ', ἀπόρρητα ἔστω παρὰ σοί· καὶ οὐ βεβαίως σοι αὐτὰ διηγήσομαι, ἀλλ' ἵνα λυπήσω, ἀλλ' ἵνα εὐφράνω. αὖται γάρ μου τῆς ἐμπορείας αἱ ἐπιθέσεις, τοῦτ' μου ὁ πλοῦτος, αὗται τοῦ ἁμαρτημάτων μου ἡ δαπάνη, ὃ ζωὴ τοιούτων ὁδοιπορίων πειρασμῶν, εἰ ἐπαίεσθαί μοι τούτων, πρὸ ὧν ὠδάμησε προσδόκησε. ὅπερ γὰρ ἐμέλλομεν ὑπεκφεύγειν τῆς Καππαδοκίας χώρας ἀπαλλαγέντες τὸ Γαλάτου, καὶ κείνου φεῦ θανάτου ἡμῖν ἀπειλήσαντος, πολλοὶ καὶ τὴν ὁδὸν ἡμῖν ἀπιόντων λέγοντες, ὅτι ὁ Κύριος Κύριος Φαρέτριος αἰαμβόμαι σε, καὶ πάντα χοῦ εἰέρχεται, μὴ ἀποτύχῃ τῆς ζωντυχίας σου, εἰ πάντα ποιῇ καὶ πράγματεύεται, ὥστε σε ἰδεῖν καὶ πᾶσαν ἀγαπῶν ἐπιδείξασθαι· καὶ τὰ μοναστήρια ἀνόρθωσε καὶ χαμαιπετῆ ἐλίπομεν. ἐγὼ δ' ταῦτα ἀκούων, τῶν μὲν οὐδὲν προσεδόκων, ἀλλὰ τὰ ἐναντία ἀρετύπτων πρὸ ἐμαυτῷ. τῷ μὲν τοι ταῦτα ἀπαγγελόντων οὐδεὶς τούτων οὐδὲν ἔλεγον. ὅπερ δ' ἐπέσω ὀφὲ ποτε τῆς Καισαρείας, κατεργασμένος, τεταραγμένος, ὑπ' αὐτῆς τῆς φλογὸς τῇ ἀκμῇ τὸ πυρετὸν χείμενος, ἀλύων, τὰ ἑκάτα πάσχων, ἐπέτυχον καταγάρ προς εἰς αὐτῆς τῆς πόλεως τῇ ἑκατοστῇ χειμῶνι, καὶ σφοδρῶς ἐποιούμην ὥστε καὶ ἰαθῆναι, καὶ πλὴν χαμαιπετῆ ἐκείνου σθένος. ἐν γὰρ αὐτῇ τῇ ἀκμῇ τοῦ πυρετοῦ, καὶ προσῶ καὶ ἡ τῆς ὁδοῦ καλαιπωρία, ὁ κάματος, ἡ ζωντερία, ἡ τῶν θερμοδούντων ἐρημία, ἡ τῶν ἐπιτηδείων ἀπορία, ὃ μηδένα πῶς ἔνεστιν ἡμῖν ἰατρόν, ὃ κάματος καὶ θάλπει καὶ ἀγρυπνίαις καταθλῶσι· καὶ φεῦ αὐξανόμενος ὤν, εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν. τότε δὴ πρεσβύτεροι ὁλῆθες ἄπας, ὁ δῆμος, μοναζόντες, μοναστρίαι, ἰατροί· καὶ πολλῆς ἀπήλαυσα θεραπείας, πάντων ἁπάντων ἡμῖν διακονουμένων, καὶ θεραπευόντων. ἀλλ' καὶ τὸ πολλῷ τῷ κρείττονι τῆς φλογὸς κατεχόμενος, καὶ ἑκάτοις ἡμέραις δυνατοῖς. τέλος χεῖ μικρὸν ἐλαφρὰ ὁ νόσημα. ὁ Φαρέτριος ὁδαμοῦ, ἀλλ' ἀπέμενεν ἡμῖν τὸ ἔξοδον, σὺν οἶδα τί δόξαν αὐτῷ. ὅπερ πάντων εἰδὼν πρέμα λαφῆσαι ὁ κακὸς, ἐβουλευόμην λοιπὸν περὶ ἀποδημίας, ὥστε ἐπιλαβέσθαι τῆς κυνηγοῦ, καὶ μικρὸν διαπαύσασθαι τοῦ τῆς ὁδοῦ συμφορῶν. καὶ σὺ τούτοις ἡμῖν ὄντων, ἀπαγγέλλονται ἀδελφοὶ Ισαῦροι, πλῆθος ἄπειροι, καταπέχοντες τὴν Καισαρέων χώραν, καὶ πάντα κώμην μεγάλην ἐμπρήσαντες, καὶ τὰ ἑκάτα διαφθείροντες. ταῦτα ἀκούσας ὁ Τευθοιῶνος, λαβὼν σὺν γραπτὰς, οὓς εἶχεν, ἐξῆλθεν. ἐδεδοίκεσαν γὰρ μὴ εἰς τὴν πόλιν προσβάλωσι, καὶ πάντες ἦσαν ἐν φόβῳ, πάντες ἐν ἀγωνίᾳ, διὰ αὐτὸ τὸ ἐδάφους τῆς καταστάσεως κινδυνεύοντες, ὡς εἰ αὐτὸν σὺν προσευτέρεσι τὴν Φυλακὴν τῶν τειχῶν μεταχειρίζειν. ἐν τούτοις τῶν πραγμάτων ὄντων, ἀδελφοὶ ἀπὸ τὴν ἕω δρασμὸς μοναζόντων (ὅτω γὰρ ὀλίγ εἶπῃ, καὶ τῇ λέξει τὴν μανίαν αὐτῶν ἐδιδάξαθαι) ἐπέσησαν τῇ οἰκίᾳ, ἔνθα ἡμῖν, ἀπειλοῦντες αὐτὴν χαίνειν, ἐμπιμπρᾶν, τὰ ἑκάτα ἡμᾶς διαφθεῖραι, εἰ μὴ ἐξέλθοιμεν. καὶ οὔτε ὁ τῶν Ισαύρων αὐθαδὴς φίλος, ὅτι ἡ ἀρρωστία ὅτω σφοδρῶς ὑπεκειμένη, ὅτι ἄλλο τοῦτ ἐποίησεν ὑπεισεχέρεσις αὐτός· ἀλλ' ἐπέκειντο "τοσοῦτο θυμοῦ πνέοντες, ὡς καὶ αὐθαδὴ φοβηθῆναι σὺν ἐπαρχικοί. καὶ γὰρ καὶ αὐτοῖς ἠπείλουν πλήγας, καὶ σκώπτοντο, ὡς καὶ ἤδη πολλοὺς αἰχμῶς τοιαῦτα ἐπαρχικούς. ταῦτα ⓐ ἐπαρχικοὶ ἀκούσαντες κατέφυγον εἰς ἡμᾶς, πρὸ ἐκάλουν τι καὶ ἐδίοντο, ὅπως καὶ εἰς Ισαύρους μέλλωμεν ἐμπίπτειν, ἁπάλλαξον ἡμᾶς τῶν θηρίων τούτων. ἀκούσας ὁ ἡγεμὼν καταθάρρυνεν ὑπὲρ τῆς οἰκίας βουλόμενος ἡμῖν βοηθῆσαι. σὺν ἐκείνου παρακαλοῦντος ἐμέριμνον ⓐ μοναζόντες, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἐπαθέτησεν. ὁρῶν τοίνυν τὰ πράγματα ἐν ἀπορίᾳ πολλῇ,

χ. Κύρης

* ἄλλα γ'

χ. μ

χ. μὴ μεγάλην δυνάμει ὥστε

ρία μου Σαβίνην ἡ ἀδελφὴ καὶ τὴν ἀνεψιὰν τὴν αὐτῆς, καὶ ἵνα ἡμᾶς ἀπολαύσωσιν, συντετριμμένον ἰδὼν καὶ τεταλαιπωρημένον, ἄτε ἐν τούτῳ τῷ πλοίῳ οὖσα, ἔνθα καὶ κυβερνῆται δύσκολοι· ὅμως τῇ προθυμίᾳ νικᾶσα, καὶ μηδενὸς ἐπαμφοτερισμὸν τῶν λυπηρῶν. ἑτοίμη γάρ ἐστιν εἰ καὶ ἐπὶ Σκυθίαν ἀπενεχθῆναι· ὅπου ποτὲ τοὺς ἐκεῖσε λόγους, ὡς ἐκεῖ ἡμῶν ἀπαλλαγησομένων. ἑτοίμη δέ ἐστι, ὡς φησι, μηκέτι ὑποφρέαρ μηδαμοῦ, ἀλλ' ἐκεῖ διατρίβειν, ἔνθα δὴ ὤφελον. σφόδρα γὰρ αὐτὴν ἐθαύμασεν ἡ τῆς ἐκκλησίας μὲν πολλῆς τῆς ἀπουσῆς καὶ τῆς θυσίας. καὶ ὁ κύριός μου Κωνσάντιος ὁ βιλλησέστατος προσεδύσπερες πάλαι δὴ σὲ θαῦμα ἦν. καὶ γὰρ καὶ ἐπιστολέ μοι πρὸ καλῶν, ἵνα ὑπαντήσω αὐτῷ ἐλθεῖν· τῆς γὰρ ἐμῆς γνώμης χωρὶς μηδὲ τολμῆσαι πρὸ ἀκοῆς θαρρήσεσθαι, καίτοι σφόδρα ὑπεθυμοῦμεν, καὶ, ὡς φησιν, σπουδὴ αἰτοῦμαι δεῦρο ἀνθρώπους. χρύσεται γὰρ καὶ λαμπάδιον. τοσαῦτα αὐτοῦ ἕνεκα καὶ, καθὼς φησι. πρὸ καλῶ τοίνυν, μὴ ἄλλως ποιήσῃς τὸν τόπου ἕνεκεν. εἰ δ' αὖ πάλιν δοκιμάσεις ἀποτρεπόμενον τῆς γνώμης αὐτῷ, αὐτὴ μοι οἶσθα μηδὲν εἰπεῖν· δοκίμασον, ποῦ προτρέπῃ, καὶ τοῦτο ποιήσω σε· δοῦσα γάρ. καὶ εἴ μὴς ὅτι πλησίον αὐτοῦ ἦσθα πρὸ Θαλασσίῳ πόλει, ἢ ἐν Κυζίκῳ, ἢ Νικομηδείας πλησίον, καὶ τοῦτο κατεδέξαμεν. εἰ δ' ἀρά μακρότερον ἦν που, ἢ τὸ τοῦ τοῦτο μακρότερον, ἢ ποσοῦτον ὅσον ἐστί, μὴ ἔλῃ· ἐπεὶ σφόδρα τοῦτο μοι βαρὺ καὶ χαλεπώτατον. τοῦτο γὰρ πολλῆς αἰσθήσεως ἐν τοῦτο ἀπολαύομεν, ὡς καὶ ἐν δυὸ ἡμέραις ἅπασαν τὴν ἀηδίαν ἀποπλύνασθαι τὴν ἐκ τῆς ὁδοῦ γεγενημένην ἡμῖν.

χ. Σαβινιανὴ

χ. -σαπῆναι

χ. δοκεῖ ὑμῖν ἄπιτ.

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΑΥΤΗΝ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ιγ.

Τί θρηνεῖς; τί κόπτεις σαυτὴν, καὶ δάκνας ἅπαντας, οὐδὲ οἱ ἐχθροί σου ἀπαντῆσαί σε ἴσχυσαν, οὕτω τῇ τυραννίδι τῆς ἀθυμίας ἐκδοῦσά σε τὴν ψυχήν; τὰ γὰρ γράμματα, ἃ παρὰ Πατρικίου ἐμοὶ διεπέμψω, ταῦτα ἐδήλωσέ σε τὰ πράγματα τῆς παροικίας. δεῖ δὲ σφόδρα ἀλγῶ δὲ ἐδυνάμην, ὅπου ὀφείλουσα πρώτα καὶ προαγματεύεσθαι, ὥστε ἀπολαῦσαί σε τῆς ψυχῆς τὴν ἀθυμίαν, πρὸ ἐρχῇ συνάγουσα λογισμοὺς ὀδυνηροὺς, καὶ τὰ μὴ ὄντα (τοῦτο γάρ φησιν) ὡς ὄντα δυσπλατοῦσα, καὶ καταξαίνουσα σαυτὴν εἰκῇ καὶ μάτην καὶ ὑπὲρ βλάβην μεγίστην. τί γάρ σε λυπεῖ; ὅτι Κουκουσοῦ οὐκ ἴσχυσας ἡμᾶς μεταπέσαι; καίτοιγε ὃ σὺν μέσῃ μετέπεσας, πρώτα κινήσασα καὶ προαγματεύσαμένη. εἰ δὲ εἰς τέλος τὸ ἔργον οὐκ ἦλθεν, οὐδὲν διὰ τοῦτο ἀλγεῖν δεῖ. ἴσως γὰρ ἔδοξε τῷ Θεῷ μακροτέρας μοι πεῖραν τῶν δρόμων δοῦναι, ὥστε καὶ λαμπροτέρας ἡμέρας τὸν στέφανον. τί τοίνυν ἀλγεῖς διὰ τοῦτον, ἀφ' ὧν ἡμεῖς διακηρυττόμεθα; δέον σε σκιρτᾶν διὰ ταῦτα καὶ χορεύειν καὶ στέφεσθαι, ὅτι τοσούτου κατηξιώθημεν προάγματος σφόδρα ὑπὲρ καιρὸν ἡμῶν τὴν ἀξίαν. ἀλλ' ἡ ἐρημία σε λυπεῖ τῶν συνόντων; καὶ τί δ' διατείνῃς τὴν συνουσίαν ὧδε; ἡσυχία, γαλήνη, ἀπραγμοσύνη πολλή, σώματος εὐρωστία. εἰ γὰρ μήτε ἀγορᾶς, μήτε ὠνίου ἔχει ἡ πόλις, οὐδὲν τούτων προῖξ ἐμοί. πρώτα γάρ μοι καθάπαξ ἐκ παιδὸς ὑπέρκειται. εἰ γὰρ καὶ ἐκ κύριόν μου ἐπίσχοπον ἐκ συνόντα, καὶ τὸν κύριόν μου Διόσκορον ἔχω ἔρχοντα τοῦτο ποιοῦντος δι' ὕλου, τὴν ἡμετέραν αἰδέσιμον. ἐρῶ δέ σοι καὶ ὁ καλὸς Πατρίκιος, ὅπως σέβεται τὸ ἀθυμεῖν, τὸ ἀφροσύνην, τὸ θεραπείαν πολλὴν, τόνε εἰς τὸν παράδεισον τὸν σὺν ταῦτα ἥκοντα. εἰ δὲ τὰ τοῦ Καισαρείας ἀθλίως, καὶ τοῦτο ἀναξίως σε πείθει. καὶ γὰρ οὐκ ἀγαθὸν ἔτεροι πάλαι ἐπλάκησαν ἡμῖν στέφανοι, ὡς πάντας ἡμᾶς διακηρύττειν, διαγρύζειν, θαυμάζειν, ἐκπλήττεσθαι, ἐφ' οἷς κακῶς πάσχοντες ἐστεφανώθημεν. ἀλλὰ ταῦτα μηδεὶς τέως εἰδέτω, οἱ δὲ πολλοὶ αὐτὰ διαθρυλλοῦσιν. ἐὰν-

λωσε

ἡμᾶς δ/χηκοῖ, ὡς σφόδρα κἀκεῖνον ὑπομνῆσαι ἡμᾶς ὀκνῆσε· εἰ δὲ αὐτὸ ὁ Χωσεχὼς ἡμῖν δηλοῖ καὶ περὶ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς, καὶ τῶν ἀγαπώντων ἡμᾶς· ἡμῶν ὁ ἔτερος ἄφροντις ἴσον. εἰ γὰρ σὺ ὑγιαίνεις ἐσμὲν καὶ ἡμεῖς, εἰ πολλῆς ἀπολαύομεν τῆς εὐεστῶς μέχρι τῆς σήμερον ἡμέρας. ὑπομιμνῄσκομεν δὲ μαθεῖν περὶ τῶν κτ Κυριακὴν ⓟ ὑπίσχοντο, εἰ ἀφείθησαν· καὶ 5 οὐδεὶς ἡμῖν οὐδὲν σαφὲς ἀπήγγειλε. καὶ τοῦτο ἡμῖν δηλώσατε. Εἰπὲ Κυριακῷ τῷ ὑπισχνουμένῳ, ὅτι λυπούμεθα αὐτὸν οὐκ ἐπιστέλλοντα.

χ. ἐπίστελλε

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΑΥΤΗΝ ΕΠΙΣΤΟΛΗ β.

ΜΟλις ποτὲ αἰσθανόμεθα εἰς τὸν Κουκουσὸν ἀφικόμενοι, ὅθεν καὶ ἐπιστέλλομεν· μόλις ποτὲ διελείφθημεν ἀπὸ τοῦ καπνοῦ καὶ τῆς ποικίλης τῶν κακῶν νεφέλης τῶν κτ τὴν ὁδὸν ἡμᾶς καταλαβόντων. νῦν μὲν γὰρ, ὅπου πεπλήρωται ὁδοιπορεῖ, διηγούμεθα αὐτὰ τῇ εὐλαβείᾳ σου. ὅτε γὰρ σὺ αὐτοῖς ἡμῖν, οὐκ ἐβουλόμεθα τοῦτο ποιῆσαι, ἵνα μὴ σφόδρα σε λυπήσωμεν. πεντήκοντα σχεδὸν ἢ καὶ πλείους ἡμέρας πυρετοῖς καλεπωτάτοις διετέλεσα παλαίων, καὶ οὕτω τὴν μακρὰν ταύτην καὶ χαλεπὴν ὁδὸν ὁδὸν, καὶ ἑτέραις καλεπωτάταις ἀῤῥωστίαις πολιορκούμενος ταῖς ἀπὸ τοῦ κρυμοῦ. λόγισαι γὰρ σεαυτὸν ἔνδον, οὐκ ἰατρῶν ὄντων, οὐ βαλανείων, οὐκ ὑπηνδείων, οὐ τῆς ἄλλης αἰσθήσεως· Ισαυρικοὶ φόβοι πάντα χθὲς ἡμᾶς πολιορκοῦντος, τῶν ἄλλων κακῶν, ὧν περ ἡ δυσκολία τῶν ὁδῶν πίκτων εἴωθε, φειδοῦς, μελίμνης, ἀθυμίας, ἐρημίας τῶν θεραπευόντων. ἀλλὰ ταῦτα ἀπόντα λέλυται. εἰς γὰρ τὸν Κουκουσὸν ἐλθόντες, τὸν πᾶσαν ἀῤῥωστίαν ἀπασαν ἀπεθέμεθα μετὰ τῶν λειψάνων, καὶ ἐσμὲν εὐ ὑγιείᾳ καθαρωτάτῃ, τοῦ πλείστου φόβου τῶν Ισαύρων ἀπηλλάγημεν, πολλῶν εὐεργετῶν γραπτῶν ὄντων, καὶ σφόδρα πρὸς αὐτοὺς ἀποδεξαμένων· τῶν τε ὑπηνδείων ἀφθονία πάντοθεν ἡμῖν ὑπάρχει, πάντων μετὰ πάσης θυσίας ἡμᾶς ἱστορούντων, καὶ σφόδρα ἐρημοτάτου ὄντος τοῦ χωρίου. ἀλλ' ἔτυχε διατρίβοντος μὲν Διόσκορος εὐεργετῶν ὤν, ὃς καὶ εἰς Καισάρειαν ἀπέστειλεν οἰκέτην εἰς αὐτὸ τοῦτο, ἀποκαλῶν καὶ διόμνυς μὴ πρόπεμψαι τὴν αὐτοῦ οἰκίαν ἑτέρᾳ· καὶ ἑτέρᾳ ὁ πλείων. ἀλλὰ ἀναγκαίων εὑρίσκομεν τῶν ἄλλων τοῦτον προπέμψαι. καὶ κατέβημεν εὐ τοῖς αὐτοῦ, καὶ πάντα ἡμῖν αὐτὸς ἦν, ὡς καὶ καταβαίνειν αὐτὸν Χωσεχὼς δι' τὸν πολλὴν δαψίλειαν καὶ τὴν ἀφθονίαν, ἣν βούλεται πρόσεστιν. δι' ἡμᾶς γοῦν καὶ μετέστη χωρὶς οἰκῶν, ὥστε πάντα θεραπεύσαι ἡμᾶς, τὸν πᾶν οἰκίδιον ἡμῖν κατασκευάσαι πρὸς χειμῶνα ὑπηνδείαν, πάντα ποιῶν ὑπὲρ τούτου καὶ προσμαθυόμενος. καὶ ὅλως οὐδὲν ἐλλέλειπται θεραπείας ἔξεστιν. καὶ ἕτεροι ὁ πολλοὶ ὑπ' ἔξοχον καὶ οἰκονόμοι πάντα τῶν διαφόρων τῶν ἑαυτῶν κελευσάντων δι' γραμμάτων συνεχῶς πάντα γίνονται, ἕτοιμοι κτ πάντα ἔξοχον ἡμᾶς ἀναπαῦσαι. ταῦτα ὁ πάντα εἴρηκα, καὶ ἵνα μὴ ἀπαδυράμενοι τὰ προτερα, τὰ ὁ εἶπον τὰ χρηστά· ἵνα μή πως πάλιν οὐ τοιοῦτον ἐγείρῃ. εἰ μὲν γὰρ ⓟ βουλόμενοι δοῦναι ἡμῖν τὴν χάριν, κύριος ἡμᾶς ποιεῖν τὸ εἰ ὅπου βουλόμεθα, καὶ μὴ πάλιν ἕτεροι ἡμῖν μέλλοιεν ἀποκληρῶν τόπον ὃν δὲ θέλωσι, καταδέξαι τὴν χάριν· εἰ δὲ εἴρηκε ἡμᾶς διοίσαντες, εἰς ἕτεροι μέλλοιεν πέμπειν τόπον, καὶ πάλιν ὁδοὶ, καὶ πάλιν ἀποδημίαι, ἐμοὶ σφόδρα τοῦτο χαλεπώτερον· πρόσθοι μὲ, μή ποτε εἰς μακρότεροι ἢ εἰς χαλεπώτερον ἡμᾶς πέμψωσι χωρίον· ἔπειτα ὁ, ὅτι μυρίων ὄχλοιεν ἐμοὶ τὸ ὁδοῦσιν χαλεπώτερον. καὶ γὰρ εἰς αὐτὰ ἡμᾶς κατέγνωκε τὸ θανάτου ταῦτα πύλας ταύτης τῆς ἀποδημίας ἡ δυσκολία. καὶ ἀναπείθομεν νῦν ἐν Κουκουσῷ, τῇ διπλῇ καθέδρᾳ καὶ πανυχίᾳ διακτώμενοι ἑαυτοὺς, καὶ τὸν ἐν τῷ μακρῷ χρόνῳ ἡδυσμένον ἡμῖν ἀναπαυσμὸν, καὶ τὰ ζωοτροφημένα ἡμῖν ὑπὰ, καὶ τὸν ἀναπεπαυμένον σάρκα ἀπὸ τῆς ἡσυχίας θεραπεύοντες. ἀπολύτησε ὁ καὶ ἡ κυρία

χ. ἐπίστελλε
χ. πάλιν
χ. θεραπόμενοι
χ. ἀπό.
χ. λείπεται
χ. λυπηρὰ
χ. σῶν

πολλῶν προελθόντων ἐντυθεν τὸν δυναμένων γράμματα κομίσαι, μὴ δεξάμενος τῆς σῆς τιμιότητος ὑπεσταλκὼ σφόδρα ἤλγησα.

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΑΥΤΗΝ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ι.

ΟΣῳ τῷ τῶν πειρασμῶν ὑπερίνεται, τοσούτῳ καὶ τὰ τῆς παρακλήσεως ἡμῖν αὔξεται, καὶ χρηστοτέρας ἔχομεν περὶ τῶν μελλόντων τὰς ἐλπίδας, καὶ πάντων ὧν πάσχομεν ἡμῖν ἄπονα φέρεται, καὶ δι' ὑμείας πλέομεν. τίς εἶδε; τίς ἤκουσεν; ὕφαλοι καὶ ἀσπαλάδες, τρόχιλοι καὶ καταγλίδες καὶ ἀρρήκτους, νὺξ ἀστέλλουσα, ζόφος βαθύς, χρημοὶ καὶ σκόπελοι, καὶ ἅμα τοιούτων πλοίοντες πελάγους τὸν ὑπὸ λιμένι σαλευόντων σώζει χάρις ἁμαχείμβα. ταῦτ' οὖν καὶ αὐτὸ λογιζόμενοι, δέδοικά μου τὴν φιλοτέραν γένου τῶν θορύβων τύπων καὶ τῶν κλυδωνίων, καὶ δηλώσαί μοι καταξίωσον τὰ περὶ τῆς ὑγείας τῆς σῆς. ἡμᾶς γὰρ καὶ ἡ σὴ ὑγιεία καὶ ἡ εὐθυμία διάγουσιν. καὶ γὰρ ὁ σῶμα ἡμῶν ἐῤῥωμένεστερον γέγονε, καὶ καθάπερ ἀναπέπομφε ἀέρας τινὰς ζωαποδημιωτικοὺς ἡμῖν ἐπιτηδείους οὕτω θεραπεύοισιν, ὅπου σοὶ οἰκετῶν ἡμᾶς ἀφιᾶσι δῆθεν, αὖθις τὰ οἰκετῶν ποιοῦντες. καὶ γὰρ ἅπασαν ὁ ὑπέταγμα τῦτο διὰ τὸν περὶ ἡμᾶς ἔρωτα, καὶ δορυφορεῖται πάντα χορὸς, ἐκείνου αὐτὸν μακαρίζοντος διὰ τὴν διάκονίαν ταύτην. ἓν ὅστις ἡμᾶς ὁ λυπεῖ, ὃ μὴ θαῤῥῆν, ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ εὐθυμία διάγεις. δήλωσον δὲ τῦτο, ἵνα καὶ τῆς ἐντυθεν ἀπολαύωμεν εὐφροσύνης. καὶ τῷ κυρίῳ μου δὲ τῷ ποθεινοτάτῳ τέκνῳ ἡμῶν Περγαμίῳ πολλὰς χαρίζεται ἴσμεν. καὶ εἴθε ἦν ἡμῖν ὑπισχνεῖται, αὐτῷ πρὸς τῦτο ἐλθόντα, γνησίῳ τινὶ ὄντι, καὶ σφόδρα ἡμῖν ἀναπεπαυμένῳ, καὶ πάνυ ἀγδυμένῳ τὴν κοσμιότητά σου καὶ τὴν εὐλάβειαν.

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΑΥΤΗΝ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ια.

ΤΗν ἀῤῥωστίαν διαφυγὼν, διὰ δὲ τὴν ὁδὸν ὑστέρησα, ἧς καὶ τὰ λείψανα εἰς Καισάρειαν ἐκόμισα, καὶ πρὸς ὑγείαν ἐπάνελθὼν λοιπὸν καθαρὰν, ὑπισχνοῦμαί σοι τῇ εὐλαβείᾳ τῇ ἀπὸ Καισαρείας αὐτῆς, ἣ πολλῆς ἀπολαύσας θεραπείας ῥᾳδίως διεπόθη, ἰατρῶν ἀρίστων καὶ σφόδρα εὐδοκιμωτάτων, καὶ συμπαθείᾳ καὶ φίλτρῳ μᾶλλον, οὐχὶ τέχνῃ μόνον θεραπεύοντων ἡμᾶς ὑπὸ τύχης, ὧν πατέρες καὶ ζωαπολῆναι ἡμῖν ὑπέσχετο, καὶ ἕτεροι δὲ πλείους τῶν ἐν ἀξιώμασι. καὶ ἡμᾶς μὲν πολλάκις ὑπισχνοῦμαι τὰ καθ' ἡμᾶς, αὐτὴ δὲ (ὃ καὶ ἔμπροσθεν ἐνεκάλεσα) ἀσθμαίνεις τῦτο ποιεῖς. καὶ ἵνα μάθῃς ὅτι ῥᾳθυμίας σῆς ὅδε ὁ τρόπος, καὶ οὐχὶ ἡ ἀσθένεια τῶν γραμματοφόρων τῦτο ποιεῖ, ὁ κύριός μου ὁ ἀδελφὸς τοῦ μακαρίου Μαξίμου τοῦ ὑπισχνεῖτο πρὸς δύο τούτων ἀπόντων ἡμερῶν, καὶ αἰτηθεὶς περὶ ἡμῶν γράμματα, ἔφησε μηδένα βουληθῆναι δῆναι αὐτῷ· ἀλλὰ καὶ τίγειον ὑπερεβύτερον αἰτηθέντα περὶ αὐτοῦ μὴ δῶσαι. δῶσαι καλῶ, ὀνήσοντι αὐτῷ τῦτο αὐτῷ, τῷ γνησίῳ καὶ θερμῷ ἡμῶν ἐραστῇ, καὶ τοῖς ἄλλοις ὅ πᾶσι τοῖς περὶ Κυριακὸν ὑπισχνοῦσι. τὸ γὰρ τόπου ἕνεκεν ὥστε ἀλλαγῆναι, μήτε αὐτοῖς, μήτε ἄλλῳ μηδενὶ ἐνοχλῆται, δεδέγμεθα τὴν χάριν. ἴσως δὲ ἠβουλήθησαν, καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν. δόξα τῷ Θεῷ πάντων ἕνεκεν. εὐ γὰρ παύσομαι τῦτο ὑπολέγων ἀεὶ ὑπὲρ πᾶσί μοι τοῖς συμβαίνουσιν. ἔστω, τῦτο οὐκ ἠδυνήθησαν· μὴ γὰρ γέγραπται οὐκ ἠδύναντο; πολλὰ διαφέρουσι τὰς κυρίας μου, τὰς ἀδελφὰς τοῦ κυρίου μου τοῦ τιμιωτάτου ὑπισχνοῦμαι Περγαμίου, πολλῷ ὑπὲρ ἡμῶν ποιουμένας σπουδήν. καὶ γὰρ ἡ κυρία μου ἡ Δούκαινα ἡ γαμβρὸν αὐτοῦ σφόδρα" κατεσκεύασαν περὶ ἡμᾶς

χ. παρεσκ.

ἡ πύλη, ἡ θύρα ἔχουσα ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ἀπώλειαν, καὶ δάκρυα δι' τοῦτο μᾶλλον αὐτοῦ ἡ θρηνῶ. οὐδὲν γὰρ τοιοῦτον κακὸν πέπονθα, εἶτα πρὸς ὃ μὴ δυνῶμαι δίκην καὶ τιμῆς ταῦτα δι' ἃ θέατρον ἀπωλείας, μᾶλλον ἀπελθόντα πενίας ἐφόδιον ἔχων τὴν τιμήν. διὰ τοι τοῦτο καὶ ὁ πλοῦτος ἀκέραιος χαλεπῶς ἀπεστημμένος, ἢ τῆς ὠμότητος μόνης ἔνεκεν, ἵν' ὦσι Λάζαροι ἐπιδείξατο, δίκης δίδους, ἀλλὰ καὶ τῆς βιωτικῆς, ἧς οὐ ὠμότητι τοσαύτῃ διηνεκῶς ἀπολαύων, οὐδὲν τούτῳ βελτίων ἐγένετο. ταῦτα γὰρ τὰ τύπτειν ὅμοια (ἢ γὰρ διελεύσομαι ταῦτα συνεχῶς ἐπάδοντες) ἀφαλεστάτη πρὸς ἐμαυτὸν, δίκαιόν μοι δοκεῖ φιλεσάτη, ἀπόδυσ' ὃ βαρὺ τῆς ἀθυμίας φορτίον, ἢ δῆλον ἅπασι τοῦτο ποιήσω· ἵν', ὅσῳ καὶ ἐμπρόσθεν ἐπίσαλκα, μαθὼν ὅτι μοί τι πλέον εἰς εὐθυμίας λόγον, ἢ ἀπὸ τῶν γραμμάτων τῶν ἡμετέρων, συνεχέστερον χρήσομαι τῷ φαρμάκῳ.

χ. διελεύσομαι

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΑΥΤΗΝ ΕΠΙΣΤΟΛΗ η.

ΟΤαν ἴδω δήμους ἀνδρῶν ἢ γυναικῶν κατὰ ὁδοὺς, κατὰ δημοσίους, κατὰ πόλεις συνηγμένους ἐπ' ἐμοὶ ἡμᾶς καὶ δακρύοντας, οἷόν σε τότε τὰ ὑμέτερα. εἰ γὰρ ὅτι καὶ πρὸ τοσούτου ἡμᾶς ἐωσάκοντες ἄτων κατακλύσαι ὑπὸ τῆς ἀθυμίας, ὡς μηδὲ διενεγκεῖν ῥᾳδίως, ἀλλ' ἱκετεύειν τὸν κύριον καὶ παρακαλεῖν καὶ συμβουλεύειν θερμοτέρας ἡμῖν δακρύων χρείας, βέβηλον ὅπου πρὸς ὑμᾶς σφοδρότερος ὁ χειμών. ἀλλ' ὅσῳ σφοδρότερος ὁ χειμὼν, τοσούτῳ μείζονα τὰ βεβαῖα, εἰ διηνεκῶς εὖδον ἀθορύβητος οὐδέποτε καὶ μὴ τῆς προσηκούσης ἀνδρείας, ὥσπερ οἶδεν ὁ Φέρετε. ἐπὶ γὰρ κυβερνήτου, δοῦναι σφοδρὸν πνεῦσαι, καὶ μάλα πόρρω τοῦ μέσου τὰ ἱστία διαπετάσωσι, καὶ τὸ σκάφος· καὶ ὁ συμπέσας ὡς ὡς προσῆκεν, ἰθυόμενος ἀνὴρ μὴ πολλῆς ἀσφαλείας. ταῦτ' οὖν εἰδῶς, δίκαιόν μοι φιλεσάτη, μὴ εἰκῇ σεαυτὴν καὶ τὴν ἀθυμίας τυραννίδι, ἀλλὰ κατὰ λογισμὸν τούτου τοῦ χειμῶνος (δυνάσει γὰρ, καὶ μέχρι σου τοῦ τυχόντος ὁ κλύδωνος) καὶ πέμπτῃ γράμματα ἡμῖν τοῦτο ἀπαγγέλοντα, ἵνα καὶ σὺ ἀλλοτρίᾳ ἀφατείσοντες, πολλὴν καρπωσώμεθα τὴν ὠφέλειαν, μαθόντες ὅτι μὴ τῆς προσηκούσης σοι συνέσεως καὶ φιλοσοφίας ἐνδεῖ τὴν ἀθυμίαν ταύτην. ταῦτα εἰπὼν Καισαρείας λοιπὸν ἐλθὼν ἐπίσαλκά σε τῇ ἡμέτερᾳ.

χ. πρὸ πολλοῦ
χ. ἐπὶ πλέον

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΑΥΤΗΝ ΕΠΙΣΤΟΛΗ θ.

ΑΛλὰ καὶ τοῦτο συλλυέσθω ὁ δίος, τῆς ὁδοιπορίας ἕνεκα τῆς ἡμετέρας. καὶ γὰρ, ὅπερ ἔφθην ὑποτείλας, ὁ σῶμα ἡμῖν εἰς ὑγείαν καὶ πλείονα ῥώσιν ἐπέδωκε, τὸ τε ἀέρος καλῶς ἡμῖν κεχρημένου, τῶν τε ἀπαγόντων ἡμᾶς πᾶσαι παιουμβρίων ἀπουσῶν, ἐφ' ἃ βουλόμεθα, διαπαύων ἡμᾶς, καὶ ἔρρειν τοῦτο παιουμβρίων. μέλλω γὰρ ἀπὸ τῆς Νικαίας ἐξιέναι, ταύτην διεπερνάμενον τὴν ὑποτολὴν, περὶ μέσους τοῦ Ἰουλίου. γράφε οὖν συνεχῶς ἡμῖν περὶ τῆς ὑγείας τῆς σῆς. ἀκηκοέναι γὰρ σοι περὶ τούτου ὁ δεσπότης μου Περγάμιος, ὡς σφόδρα τεταράχθαι. καὶ μὴ περὶ τῆς ὑγείας ἢ μόνον ἡμῖν δήλου τῆς σῆς, ἀλλὰ καὶ περὶ τοῦ ἐσκεδάσθαι σοι τῆς ἀθυμίας τὸ νέφος. εἰ γὰρ μάθοιμεν ἀφ' ὧν γράφεις, ἐν συνεχέστερον ὑποτελοῦμεν, ὡς ἀνύοντες ἂν πλέον δι' ὧν γράφομεν. εἰ δὲ πάνυ ὑπιδυμεῖς πυκνότητος ἀπολαύειν ὑποτολῶν, δήλου σαφῶς ἡμῖν, ὅτι μοί τι πλέον ἀπὸ τῆς πυκνότητος, ἢ ἐν μὴ δαψιλείας τοῦτο πρόχειρος. ἐπεὶ καὶ νῦν πολλῶν

ηδονῆς ἐστὶ πάσης ἀμείνων· σὺ δὲ ὅτω σαυτὴν καταπίνουσα ἐπὶ τῆς ἀθυμίας, δίκην σαυτὴν ἀπαιτῇς, συγχεομένη, ἀφεστηκυῖα, πολλῆς πληρουμένη λύπης. Ταῦτα γὰρ οἰκείους ἔδει ποιεῖν, εἴ γε οἷόν τε ἦν ποτὲ ἡδουλήθησαν τὰ οἰκεῖα διπτυχῶναι κακά. Ἐκβαλεῖν μὲν γὰρ δίκαιοι οὐκ εἰσὶν, ἀφιέναι, καταδύεσθαι, ἐγκαλύπτεσθαι, κατορωρύχθαι, μηδὲ τὸν ἥλιον τοῦτον ὁρᾶν, ἀλλ' ἐν σκότῳ που καθαχλείσαντες ἑαυτὸν τὰ τε οἰκεῖα ἀφιέναι κακὰ, καὶ οἷς τοσαύταις ἐκκλησίας ἐδείξαμεν· στέγειν ἀγάλλεσθαι καὶ χαίρειν χρὴ, ὅτι τὸ κεφάλαιόν σοι τῶν ἀγαθῶν κατόρθωται. οἶδα γὰρ, οἶδα σαφῶς, ὅτι ἀνεπιμονῆς ἴσον ἐστὶν· ἀλλ' αὕτη μάλιστά ἐστιν ἡ βασιλὶς τῶν ἀρετῶν, ὁ θυμὸς τῶν κατορθωμάτων, ὁ λιμὼν ὁ ἀκύμαντος, ἡ ἐν πολέμοις εἰρήνη, ἡ ἐν κλύδωνι γαλήνη, ἡ ἐν ὁπλοθήκαις ἀσφάλεια, ἡ κατορθωτικὰ αὐτὴν ἀδάμαντες τειχίζοντες ποιοῦσα· διὸ οὐχ ὅπλα κινούμενα, ἀλλὰ στρατόπεδα περιβαλλόμενα, ἀλλὰ μηχανήματα παρασκευάζεται, ἀλλὰ τάξεις, ἀλλὰ δίαιτα ἀφιέμενα, οὐκ αὐτὸ δὴ τὸ δαιμόνιον στρατόπεδον, οὐχ αἱ ζοφεραὶ φάλαγγες τῶν δυσκεκμήρων δυνάμεων. οὐκ αὐτὸς ἐστὶν ὁ διάβολος μὴ πάσης αὐτὸν περιβαλόμενος τῆς στρατιᾶς ἐξ ἧς μισεῖ χάμὴς περιβαλέσθαι δυνήσεται. τί τούτων δέδοικας; τίνος ἔνεκεν ἀλγεῖς, ἐν αὐτῷ τῷ ζῆν μεμελετηκυῖα κακῶς φέρειν, ἵνα μὴ ἐν τούτῳ δειλιάσῃς; ἀλλὰ λύπῃ ἐπιθυμεῖς ἰδεῖν τὸν καταγόντων δεινῶν; ἔσται ἐν τούτῳ, ἐν ταχέως ἔσται, τῷ Θεοῦ ἐπιτρέποντος. χαῖρε τοίνυν καὶ εὐφραίνου, καὶ ἐντεῦθεν σε τοῖς κατορθώμασι, καὶ μηδέποτε ἀπογνῷς, ὅτι σε οἶδα πάλιν, καὶ τῶν ῥημάτων σε ἀναμνήσομεν τούτων.

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΑΥΤΗΝ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ζ.

Υκ ἤμελλον ἄρα, σὺν τῆς πόλεως ἀναχαρήσας, ἀπαλλάττεσθαι τῶν Ϛωτεθόντων ἡμῖν τὴν ὁδὸν· ἡμεῖς μὲν γὰρ τὴν ὁδὸν ἡμῖν ἀπεμπόντες, ὁ μὲν ἐξ ἀνατολῆς, ὁ δὲ ἐξ Αρμενίας, ὁ δὲ ἀλλαχόθεν πολλαχόθεν τὸ οἰκουμένης πέρας ἀφίασι δακρύων ἡμᾶς βλέποντες, καὶ κακωτοὺς ἐστιάσαι, καὶ δι' ὀδυρμῶν πᾶσαν ἐκπέμπειν τὴν ὁδόν. Ταῦτα δὲ εἴρηκα, ἵνα μάθητε ὅτι πολλοὺς ἔχετε Ϛωδιηγωῦντας ὑμῖν. καὶ μικρὰν δέ μοι τοῦτο εἰς ἐγκωμίας λόγου. εἰ γὰρ ὁ ἐναντίον ὡς βαρὺ καὶ ἀφόρητον ὁ τῶν Φίλιππος ἔφη λέγων, Υπόμνημα συλλυπούμενον, ἐξ οὗ οὐκ ἦν ἤρξε, καὶ ἐκκαλοῦντας, καὶ οὐκ ἔφερε· δῆλον ὅτι τοῦτο πολλὴν φέρει τὴν ἐγκωμίαν, ὃ κομῶντάς ἔχειν τῆς ἀθυμίας τὸν οἰκουμένην ἅπασαν. εἰ δὲ καὶ ἐπέρασι ζητεῖς ἐγκωμίαν, ἡμεῖς, ἃ τοσαῦτα καὶ τηλικαῦτα πάσχοντες κακὰ, ἐν ὑγιείᾳ καὶ ἀδείᾳ βιάζομεν, ἐν ἡσυχίᾳ πολλῇ, ἀριθμοῦντες ἡμῖν τὰ πάθήματα τὰ ποικίλα καὶ Ϛωεχῆ, ἃ θλίψεις, ἃ ἐπιβουλάς, καὶ τὴν μνήμην τούτων ἐντυφοῦντες διηνεκῶς. Ταῦτ' οὖν καὶ ἐν τοῖς λογιζομένοις σκέδασον τῆς ἀθυμίας τὸν νέφος, καὶ γράφε Ϛωεχῶς ἡμῖν περὶ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς. ἐπεὶ καὶ νῦν τὸν κύριόν μοι τὸν ποθεινότατον Αρεβίου ἐπέσταλκότος ἡμῖν, ἐθαύμασα πῶς ἡ σὴ τιμιότης οὐκ ἔστειλε, κἂν τῆς κυρίας μου τῆς ἐλευθερίας αὐτὴν σφόδρα σου φίλης ὄσης. σύνεσι γὰρ κἀκεῖνο, ὅτι ἐν τοῖς χρηστοῖς καὶ ἐν λυπηροῖς τὸν πρόσθεν βίου προδύεται πάντως. Εἰ μὲν ἡ πύλη καὶ τὸ θλιμμένη ἡ ὁδός, ἀλλ' ὅμως ὁδός. ἀναμνήσω γάρ σε ῥήματος, οὗ πολλάκις διελήλυθεν πρὸς σέ. Εἰ δὲ πλατεῖα ἡ πύλη, καὶ εὐρύχωρος ἡ ὁδός, ἀλλ' ὅμως καὶ αὕτη ὁδός. ἀπαλλαττέσθω τοίνυν τῆς γῆς, μᾶλλον δὲ καὶ αὐτὴν τὸν Ϛωδεσμοῦ τῆς σαρκὸς, διελέσθω τῆς φιλοσοφίας ὃν πέφευγεν, μηδὲ ἀφῆς νεκρὸν τῆς σκιᾶς αὐτὸν καὶ τὸν καπνοῦ (τῶν γὰρ τὰ αἰσθητὰ) βαπτίζεσθαι *· ἀλλὰ καὶ ἴδῃς ἐκείνους δὴ τοσαῦτα εἰς ἡμᾶς πεφιλοσοφηκότας, καὶ τὰ πόλεως αὐτὴν ἔχοντας, καὶ τιμῆς ἀπολαύοντας καὶ δορυφορίας ἐπίλεπτον ῥῆμα τοῦτο· Πλατεῖα ἡ πύλη,

Φιλ. ξη. κβ.

Ματθ. ζ. ιγ.

χ. ἀγώνων

χ. ἀρίεσθαι

χ. ἔχω

χ. ἐ

* καθέλωμεν

ἡδέως ἂν δικῆ, τὴν ψυχὴν χίονα ποιῶν καὶ φαυλοτέραν· καὶ ὁ μὲν δροφόνος καὶ πρὶν ἢ δικασθῆναι ἐνίοτε καὶ ξίφη κοινωνήσαντα, καὶ δοῦναι δίκας τῶν πολλῶν ἀνθρώπων, ἐπὰν αὖθις τὸν φονεύσει ἀπόλωλε πάλιν καὶ αὖθις, φαυλοτέραν αὐτὴν κατασκευάζων τὴν ψυχήν. καὶ ὅταν ὀργὴ ὑπὲρ σώματος ἀρέσκεια, ἢ πυρετὸς, ἢ ὕδερος, ἢ ἄλλο τι τῶν τοιούτων, καὶ ὑπὲρ σιδήρου ἰὸς, καὶ ὑπὲρ ἐλέου σὴς, καὶ ὑπὲρ ξύλου σκώληξ, τοῦτο [καὶ] ὑπὲρ ψυχῆς κακία. καὶ γὰρ ἀνδραποδώδη αὐτὴν ποιεῖ καὶ ἀνελεύθερον. Ἵνα λέγω ἀνδραποδώδη καὶ ἀνελεύθερον; ἀλόγων αὐτὴν ἐργάζεται ψυχήν, τὴν μὲν λύκου, τὴν δὲ κυνὸς, τὴν δὲ ὄφεως, τὴν δὲ ἐχίδνης, τὴν δὲ ἑτέρου θηρίου ποιοῦσα. καὶ τοῦτο δηλοῦντες ὁ προφῆται, καὶ τὴν ἐκ τῆς κακίας μεταβολὴν πᾶσι γνώριμον ποιοῦντες, ὀνείδιζον, Κύνες ἐστὲ οὐ δυνάμενοι γλῶσσαν κατασχεῖν, τοῦτ' ἔλεγον, Κυνῶν τὴν δυσθεφπτον καὶ λαθραίως ἐπιβουλεύοντας τοῖς λυπήσασι τὴν κυνῶν ἐμφαίνοντες. οὐδὲν γὰρ μοι γλῶσσης, ὅταν λυπῶσιν, ἐπήρτηται σκῦλοι, ἀλλὰ σιγὴν προσιέντες χρῆσθαι τὴν γλῶσσαν ἐργάζονται τοῦτ' ἀλόγως. ὁ γοῦν Ἡσαΐας καλεῖ πάλιν πάντας ἀνθρώπους· ὁ δὲ ἔλεγεν, Ἀνθρώπου τὸ τιμᾶν οὐ συνῆκε· παρασυνεβλήθη τοῖς κτήνεσι τοῖς ἀνοήτοις, καὶ ὡμοιώθη αὐτοῖς. ὁ δὲ προσωτέρω προφητεύων, ὁ τῆς ἐρήμου ἡμᾶς, καὶ ὄφεις καὶ γλυ- Ησ. κγ. ι.
νήματα ἐχιδνῶν παρὰ Ἰορδάνου ἐκεῖ λέγει. Ἵνα τοίνυν τοῦτο γνῶτε αὐτὸ ἴσον τῆς Ματθ. γ. ζ.
πονηρίας, ὅταν ὁ κατ' εἰκόνα Θεοῦ γινόμενος καὶ τοσαύτης ἀπολαύσας ἡμῖν, τὸ λογικὸν καὶ ἡμερώτατον ζῶον, εἰς τοσαύτην καταπίπτῃ θηριωδίαν; εἶδες πῶς καὶ περὶ τῆς κολάσεως τὸ ἑαυτῆς τὴν πονηρίαν ἔλαβε; μάθε πῶς καὶ τὰ τῆς ἀρετῆς καὶ περὶ τῶν ἐπαθλων αὐτὴ ἑαυτῆς ἡ ἀρετὴ ἔπαθλον ἔχει. ὥσπερ γὰρ τὸ τῷ σώματι τῷ ἡμετέρῳ (οἶδε γὰρ κωλύει πάλιν τῷ αὐτῷ χρήσασθαι παραδείγματι πολλάκις ἐργαζομένῳ τὸν σαφήνειαν) ὥσπερ οὖν τὸ τῷ σώματι ὑγιαίνειν καὶ εὐσωματεῖν καὶ πάσης ἀπηλλαγμένον ἀῤῥωστίας, καὶ περὶ τῆς τροφῆς αὐτῇ τοῦτο τροφὰ, συγκεκληρωμένην ἔχων τῇ ὑγιείᾳ τὴν ἡδονήν, καὶ ὅτε ἀέρων αὐτὸν ἀνωμαλίαι, οὔτε αὐχμὸς, οὔτε κρυμὸς, ὅτε δὲ πλουσία τραπέζης, οὐκ ἄλλο τι τῶν τοιούτων λυπῆσαι δυνατὸν, ἀρκούσης τῆς ὑγιείας τὸν ἐκ τούτων ἀφανισμὸν ἀπεργάζεσθαι βλάβην· οὕτω δὴ καὶ ἐπὶ τῆς ψυχῆς συμβαίνει εἶναι. ἀλλὰ τοῦτο καὶ ὁ Παῦλος μανθάνομενος, ἐλαττούμενος, ἐν μηδὲν πάσχων σμικρὸν ἔλεγεν ὅτων λέγων· Χαίρω ἐν τοῖς παθήμασί μου ὑπὲρ ὑμῶν, οὐ μόνον ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν, ἀλλὰ καὶ ἐπαθλον κεῖται τῆς ἀρετῆς, ἀγαθὸν καὶ ἐν αὐτῷ τῷ παθεῖν. ἐπεὶ καὶ τοῦτο μέγιστον ἔπαθλον, τὸ ὑπὲρ ἀληθείας παθεῖν τι. ἀλλὰ τοῦτο καὶ ὁ χορὸς τῶν ἀποστόλων ἐπῃνέσαν ἐν τῷ συνεδρίῳ τῶν Ἰουδαίων χαίροντες, ὅτι ἀλλὰ τὴν βασιλείαν μόνον τῶν οὐρανῶν, ἀλλ' ὅτι καταξιωθῆναι ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ Ἰησοῦ ἀτιμασθῆναι. ἓν δὲ τοῦτο καὶ καθ' ἑαυτὸ μεγίστη τιμὴ, καὶ στέφανος, καὶ βεβαίωσις, καὶ ἡδονῆς ὑπερβολὴ ἀῤῥήτου. χαίρε τοίνυν καὶ σκίρτησον. οὐ γὰρ μακρὸς ὁ ἆθλος, ἀλλὰ καὶ σφόδρα μέγας ἐστὶν ὁ τῆς συκοφαντίας ὄχλος, καὶ μάλιστα, ὅταν ὑπὲρ τοιούτων ἐγκλημάτων γίνηται [μεγάλων], ἐφ' οἷς ὑμᾶς ἐσυκοφάντησαν, ὡς δημοσίᾳ διαπείᾳ ἐμπορισμὸν ἐγκαλοῦντες. διὰ καὶ Σολομὼν ὁ πρῶτος τῶν ἀγώνων παρασχὼν βουλόμενος, Εἶδον, φησὶ, καὶ συκοφαντίας ὑπὸ τὸν ἥλιον καὶ γινομένας· καὶ ἰδοὺ δάκρυον τῶν συκοφαντουμένων, καὶ οὐκ ἦν αὐτοῖς ὁ παρακαλῶν. Εἰ δὲ μέγας ὁ ἀγὼν, ὥσπερ οὖν καὶ μέγας, δῆλον ὅτι καὶ ὁ στέφανος ὑπὲρ τοσοῦτον μείζων. διὰ τοῦτο καὶ ὁ Χριστὸς κελεύει χαίρειν καὶ σκιρτᾶν, ὅταν τοῦτον ἀγωνιζόμενοι παρακαλῶσιν ἀγῶνα μετὰ τῆς παρεσκευασμένης ὑπομονῆς. Χαίρετε γάρ, φησὶ, καὶ σκιρτήσατε, ὅτι Λυκ. ς. κγ.
Εἴπωσι πᾶν πονηρὸν ῥῆμα καθ' ὑμῶν ψευδόμενοι ἕνεκεν ἐμοῦ, ὅτι ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τοῖς οὐρανοῖς. ὁρᾷς πόσης ἡδονῆς, πόσου μισθοῦ, πόσης διαφορᾶς ὑμῖν αἴτιοι οἱ πολέμιοι γεγόνασι; πῶς οὖν οὐκ ἄτοπον, ἃ μὴ ἐδυνήθησάν σε ἐργάσασθαι σκῦλοι καὶ κακὰ, ἀλλ' ὧν τὰ ἐναντία σε πεποιήκασι, ταῦτα ἑαυτῷ προφάσεις; τί δέ ἐστιν ὃ φημι; ὅτι σκῦλοι μὲν οὐ μόνον σε δίκαιον ἀπαιτῆσαι οὐκ ἴσχυσαν, ἀλλὰ καὶ ἀφορμὴν σοι πλείονα διαφέρον διαφέρον ἡδονῆς

πρὸς ἔλεον, οὐδὲ καὶ δάκρυα προστίθημι καὶ ἱκετείαν, ἀλλ' ὁρᾷς αὐτὸς ἡμᾶς ἐπικαμ-
ψαι· ἀλλ' ὑπερείδωμεν τὴν θλίψιν αὐτοῦ, καὶ τὴν ὀδυνίαν τῆς ψυχῆς αὐτοῦ. διὰ τοῦτο ἡ-
μῖν ὁ δικαστὴς ὁ τῶν συγχεκροτημένων, φησὶ, διὰ τοῦτο πρὸς αἷμα οὐκ ἀνθειλήφθη, ὅπως καὶ
ἡμεῖς εἰς αἷμα οὐκ ἐκκλιθῶμεν. ὅτω καὶ Ἰούδας οὐκ ἐφέρετο τοῦ Σωτῆρος τὸν ἔλεγχον, ὅτι
βεβαρημένος ὥρμησε καὶ ἀπήγξατο. καὶ ὅτε μὲν ὁ αἰσχρὸν τὸν ἐκφῦσαν συμ-
Ματθ κζ ιε. βάλλειν ἐτόλμα, λέγων· Τί θέλετέ μοι δοῦναι, κἀγὼ ὑμῖν παραδώσω αὐτόν; οὐ τοῦτο ἀκεύ-
ουσα ἡ μήτηρ, ὅπου μαθητὴν ὠνείδιζε τὸν διδάσκαλον ἐτύρβαζεν, οὐκ ἐν ταῖς ἡμέρ-
ταις μεταξὺ κατεψύχη, ἀλλὰ μυρίων ἐπὶ τῇ ἡδονῇ τῆς φιλαργυρίας οὐ σφόδρα ἠθύμει τῆς κατηγορίας τοῦ συνειδότος. ὅπου δὲ ἐπεσχέθη τὸν ἀμαρτῶλον, καὶ ὁ ἀργύριον ἐλάβε, καὶ
ἡ ἡδονὴ μὴ ἐπαύσατο τοῦ λήμματος, ἡ ὁ κατηγορία τοῦ πλημμελήματος ἰσχὺν λοιπὸν, τότε
μηδενὸς αἰσχύνοντος, μηδενὸς βιαζομένου, μηδενὸς παραινοῦντος, αὐτόματος ἀπλῶς
τό τε ἀργύριον προσέρριψε τοῖς διδαξάσι, καὶ τὸν παράνομον ὠμολόγησεν, αὐτὸν ἀκυόν-
Ματθ κζ δ. των ἐκείνων, λέγων· Ἥμαρτον παραδοὺς αἷμα ἀθῶον. οὐ γὰρ ἤνεγκε τοῦ Σωτῆρος ⓦ
ἔλεγχον. τοιοῦτον γὰρ ἡ ἁμαρτία. ταρὴν ἡδονὴν ἀπροπαθῶσα, μεθύουσα πᾶσι ⓦ ἀλύτα;
ἐπὰν δὲ ἡ πλημμελὴς ἡδονὴ, τότε τὰ μὲν τῆς ἡδονῆς [ταῦτης] ἐκλέλοιπε καὶ σβέν-
νυται, γυμνὸς δὲ ἔσηκε λοιπὸν κατήγορος ὁ Σωτὴρ, δημόσιον ἔχων ἔγκλημα, καὶ καταξαίνων
ⓦ τὸ πλημμεληκὸς, καὶ τὴν ἐφάπτου ἁπάντων δίκην, καὶ μολίβδου πάντος βαρύτερον
ἐπικείμενος. καὶ τὰ μὲν ἐκεῖνα τοιαῦτα· τὰ δὲ ἐνθάδε, οἶδα τοῖς τοσαῦτα ἐργασαμένοις πλέ-
κα καὶ κακὰ κείμενα τότε, τότε ἐκεῖ χρὴ δακρύειν, τότε ὀδύρεσθαι· ἐπεὶ δὲ Παῦλος οὕ-
τως ἐποίει, τοῖς μὲν ἀθλίοις καὶ ἀγωνιζομένοις καὶ κακῶν πάσχουσι συμπάσχων, τοῦ δὲ ἁμαρ-
β. Κορ ιβ. κα. τάνοντας πανταχοῦ. διὸ δὲ ἔλεγε· Μήπως ἐλθόντα με ταπεινώσῃ ὁ Θεός μου πρὸς ὑμᾶς, καὶ
πενθήσω πολλοὺς τῶν προημαρτηκότων, δὲ μὴ μετανοησάντων ἐπὶ τῇ ἀσελγείᾳ καὶ ἀκα-
Φιλιπ β. ιζ. θαρσίᾳ, ἣ ἐπράξαν· τοῖς δὲ ἀγωνιζομένοις, Χαίρω καὶ συγχαίρω πᾶσιν ὑμῖν. μηδὲν τοίνυν σι
γορυβείτω, μήτε τὸ ὑμοιοῦσθαι, μήτε τὸ ἀπφλαυροῦσθαι. οὐδὲ γὰρ τὸ πέτρον διέσαλεύσει τὰ κύ- χ. ὑμοιοῦσθαι,
ματα, ἀλλ' ἴσως μᾶλλον πλείονος προσρήγνυται ῥύμης, τοσούτῳ μᾶλλον αὐτὰ ἀφρίζει· ὁ δὲ
καὶ ὑπὲρ τούτων γέγονε, καὶ ἕτερα, μᾶλλον δὲ καὶ πολλῷ πλέον. τὸ μὲν γὰρ πέτρα οὐ διέσαλεύει τὰ κύ-
ματα, σὲ δὲ μόνον οὐ διεσάλευσεν, ἀλλὰ καὶ ἰσχυροτέραν πεποίηκε. τοιοῦτον γὰρ ἡ καλία, τοι-
οῦτον ἀρετή· ἡ μὲν πολεμοῦσα καλὰ λύει, ἡ δὲ πολεμουμένη διαλάμπει * μειζόνως. καὶ ἡ μὲν * πλείους τε καὶ
οὐ μόνον ἀγῶνας μόνον, ἀλλὰ καὶ εἰ αὐτοῖς τοῖς ἀγῶσιν ἔχει τὰ βραβεῖα, καὶ ὁ ἆθλος ἔπαθλον
αὐτῇ γίνεται· ἡ δὲ ὅταν νικήσῃ, τότε μάλιστα καταισχύνεται, τότε κολάζεται, τότε πολλῆς πλη-
ρουμένη τῆς ἀτιμίας, καὶ προστῆς ἀποκειμένης αὐτῇ κολάσεως εἰς αὐτὴ δὴ προσέπεσεν ὑμω-
ρωμένη, οὐχὶ μόνον δὲ προσέβαλε μόνον. Εἰ δὲ ἀσαφέστερος ὁ λόγος, ἀκουσον τοῦ μακαρίου
Παύλου ταῦτα ἀμφότερα διακρίναντος. γράφων γὰρ ποτὲ Ρωμαίοις, καὶ ⓦ ἀκαθαρ-
τόν βίον ἐκπομπεύων βίον, καὶ δείκνυσιν ὅπως δὲ προστῆς ὑμοιείας εἰς αὐτὴν τὴν προσέβαλε τὴν
τιμωρίαν ἡ ἁμαρτία συγκεκληρωμένην ἔχει, μίξεων παρανόμων μνησθείς, γυναικῶν τε καὶ
ἀνδρῶν τῶν τοῦ ὄρους τῆς φύσεως παραβαινόντων καὶ ἐπιθυμίαν ἀλλοκότου ἐπιποσάν-
Ρωμ. α. κζ. των, οὕτω πως φησίν· Αἱ γὰρ θήλεαι αὐτῶν μετήλλαξαν τὴν φυσικὴν χρῆσιν εἰς τὴν χ. τὴ
παρὰ φύσιν· ὁμοίως δὲ καὶ ⓐ ἄρρενες ἀφέντες τὴν φυσικὴν χρῆσιν τῆς θηλείας, ἐξεκαύθη-
σαν ἐν τῇ ὀρέξει αὐτῶν εἰς ἀλλήλους, ἄρσενες ἐν ἄρσεσι τὴν ἀσημοσύνην κατεργαζό-
μενοι, καὶ τὴν ἀντιμισθίαν, ἣν ἔδει, τῆς πλάνης αὐτῶν ἐν ἑαυτοῖς ἀπολαμβάνοντες. Τί λέ-
γεις, ὦ Παῦλε; καὶ μέλει σοι ἡδονὴν ⓐ ταῦτα τολμῶντος, καὶ μετ' ἐπιθυμίας τὴν παράνομον
ταύτην ἐργαζομένης μίξιν. πῶς οὖν αὐτοῦ ἔφης κολάζεσθαι ἐν αὐτῇ δὴ τούτῳ; ὅτι τὴν χ. αὐτοῖς δὴ τούτοις
ψηφον, φησὶν, οὐκ ἀπὸ τῆς ἡδονῆς τῶν ποιούντων, ἀλλ' ἀπὸ τῆς τῶν πραγμάτων ἐκ-
φέρει φύσεως. ἐπεὶ καὶ ὁ μοιχὸς καὶ περὶ τῆς ὑμοιείας ἐν αὐτῇ τῇ μοιχεύειν κολάζεται, καὶ

ἡδέσθαι

αἰσχύνην θηρίοι ἐκεῖνο, ὅπερ τὰ τραύματα εἰς βαθος ἐδέξατο τὴν ἀπὸ τῆς θαυμασίας οὐ δὲ ὑψηλῆς ψυχῆς, μειζόνως ἐπεπήδησε καὶ σπλείους ἐπήγαγε πληγάς. ἐπήγαγε μὲν
χ. ἐκεῖνος, γὰρ ἐκεῖνος, οὐχ ὁ Θεὸς, Ζωσεχώρησε γὰρ ὁ Θεὸς, αὔξων σου τὸ σπλοῦτον, μείζονα ποιῶν τὴν ἐμπορείαν, πλείονα προξενῶν τὸν μισθὸν, διὰ πλειόνων σε τὴν ἀντίδοσιν. μὴ τοίνυν θορυβοῦ, μηδὲ
χ. ὑψηλοτέρας 5 ταράττου. Τίς γὰρ πότε ἔκαμε πλουτεῖν; πῶς Ζωσεχύθη ὅτι τὰς ὑψηλοτάτας ἀγκύλους ἀρετὰς; Εἰ γὰρ καὶ τὰ μὲν θεάματα τῶν πολιτῶν συναγόντων, τὰ δὲ ἱππικὰ καὶ σκιᾶς ἀθρόως ἐπληροῦντα καὶ μὲν σκηνικοῖς μᾶλλον μὴ παρατρέποντα, σκιρτῶσι, χορεύουσι, πίπτουσι· ἀπὸ τῆς ἡδονῆς τῆς ὁμοῦ τε φαιδρότητος καὶ ἀφιλοπαθείας καὶ πολλῶν ῥευμάτων μιμικότητος δρόμου· πολλῷ μᾶλλόν σε δίκαιον, εἰ καὶ τοιούτοις ἦς ἐν ἀθυμίᾳ, καὶ πρόπαν καιρὸν εὐθυμίας μεγίστης ποιήσασθαι
10 προσῆκεν. καὶ γὰρ ὁ θησαυρός σου, ὦ Ζωσίμαγες, ἄσυλος, καὶ τὸ ἀξίωμα τὸ ἀφ' ὧν παθημάτων τούτων συγκροτηθὲν ἀφαιρετὸν οὐκ οἶδεν, οὐδὲ αἰσθάνεται τέλους· ἀλλ' ἔστιν ἀπέραντον, οὐ δυσκολίᾳ χαιρόν, οὐκ ἀνθρώπων ἐπιβουλαῖς, οὐ δαιμόνων ἐφόδοις, οὐκ αὐτῇ δυσκοπτόμενον τῇ πλουτῇ. Εἰ δὲ βούλει δὲ θρώνει, σὺν τοῖς τὰ ἱρπαζομένοις θρήνει, σὺν τοῖς κακῶν τούτων αὐθέταις, σὺν ἀνατρέπτοις, οἳ καὶ εἰς τὸ μέλλον μείζω ἑαυτοῖς ἐθησαύιζον
15 πυρεῖνον, καὶ σὺ ταῦτα δίκαιον ἔδοξαι ἤδη τὸν ἑαυτῶν, τοσούτων ἀποστρεφομένων αὐτοὺς καὶ πολεμίους ἡγουμένων, ἐπηρεαζόντων, καταδικαζόντων. Εἰ δὲ οὐκ αἰσθάνονται τούτων, καὶ διὰ τοῦτο μάλιστά ἐσμεν ἐλεεινοὶ δακρύων ἄξιοι· καθάπερ ἂν φρενίτιδι κατεχόμενοι τόσῳ, λακτίζοντες μὲν καὶ παίοντες τοὺς ἀπονητοῦντας εἰκῇ δὲ μάτην, πολλάκις δὲ καὶ σὺν βίᾳ τοὺς θεραπεύοντας καὶ φίλους, οὐκ αἰσθανόμενοι τῆς μανίας, ἣν μαίνονται. διὸ καὶ ἰάσεως προσδέονται, σὺν
20 τῇ ἰάσεως προσιέμενοι, οὔτε φαρμάκων ἀνεχόμενοι, ἀλλὰ καὶ τοὺς θεραπεύειν καὶ βύργειν βουλομένους τοῖς ὀδοῦσι δάκνομεν. ὥστε καὶ διὰ τοῦτο ἐλεεινοί, εἴγε μὴ αἰσθάνονται τῆς τοιαύτης πομπείας. Εἰ δὲ καὶ πρὸς τὸν ἑτέρων κατάγνωσιν οὐκ ἐπιστρέφονται, τὸ οἰκείου Ζωσιμάτους ἔλεγχον ἀμήχανον διαφυγεῖν αὐτούς, ἄφυκτον, ἀδίκαστον, τὸν ὀδόντα ἔχοντα φόβου, τὸν οὐ κολακείᾳ, οὐ χρημάτων δόσει διαφθειρόμενον, οὐ χρόνῳ μακρῷ μαραι-
25 νόμενον. ὁ γὰρ τοῦ Ιακὼβ υἱός, ὁ πρὸς τὸν πατέρα εἰπών, ὅτι θηρίον πονηρὸν κατέφαγε τὸν Ιωσήφ, καὶ τὸ πονηρὸν ἐκεῖνο ἀνακρεμάμενος δρᾶμα, καὶ τῷ προσωπείῳ τούτῳ τοῦ ἀδελφοκτονίαν συσκιάσας ὑπεκρίνατο, τί μὲ πατέρα ἠπάτησε τότε, τὸ δὲ Ζωσιμᾶς οὐκ ἠπάτησεν, οὐδὲ ἔπεισεν ἡσυχάζειν· ἀλλ' ἐπέμενεν αὐτοῦ καταξανιστάμενον. καταδοὺς διαπαντὸς, καὶ
χ. ἔμενεν οὐδέποτε ὑπεκκαμοῦσα. χρόνου γὰρ πρὸς ἐλθόντος μακροῦ, ὁ δὲ μεγαλοψυχότερος ἀρπασάμενος
χ. αὐθρώπων 30 τὸ πάλλευμα, ὅπερ ἐπάλλησαν, ὁ μηδενὶ τῶν ἄλλων ἐξεικτὸν, οὐδενὸς κατηγορήσαντος, οὐδενὸς ἐλέγξαντος, οὐδενὸς ἐφεστῶτος, οὐδενὸς ἐπομνησικακήσαντος τῆς δραματουργίας ἐκείνης, καὶ δικαίων ἐπὶ ἀληθείας καὶ αὐτὸ τὸ ζῆν, δείκνυσιν ὅτι οὐκ ἐπεισοιόθη τὸ σωσιδότος ὁ κατηγορεῖς ἐν ὕπνῳ μακρῷ χρόνῳ, οὐδὲ κατεχώθη, Ζωῦτά φησι τὰ ῥήματα· Ναὶ ἐν ἁμαρτίαις Γεν. μς. κα.
γὰρ ἐσμεν πρὸς τὸν ἀδελφοῦ ἡμῶν, ὅτε κατεδίετο ἡμῶν, καὶ ἐπορεύομεν τὸν θλίψιν αὐτοῦ
35 καὶ τὸν ἀδυσώπητον τῆς ψυχῆς αὐτοῦ· καὶ νῦν ἐκζητεῖται τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐξ ἡμῶν. καίτοι ἔπεσεν ἐκεῖνο, ὅπερ ἐπῆτεν αὐτοῦ ἐγκλημα, καὶ ἀφ' κλοσιὸν ἐκείνετο, καὶ ὡς ὑφελόμενος κύλικα χρυσῆν, οὕτως εἰς δικαστήριον ἦλθε· ἀλλ' ὅμως τούτων μὲ ἑαυτῷ οὐδὲν Ζωσῆδει, ἐπεὶ μὲ τούτων οὐκ ἤλγει, οὐδὲ ἔφη Ζωῦτα πάσχει, ἐπεὶ ὧν ἐκείνετο καὶ δίκημος ἦλθε· ἐπεὶ ὃ ὢν οὐδὲν ἐσεκάλει, οὐδὲ διώκειν ἀπῄτει, οὐδὲ εἰς δικαστήριον εἶλκε, μᾶλλον ὃ οὐδὲ ἠδέλ
40 τετολμηκότων αὐτῷ, ἐπεὶ τούτων αὖθις ἑαυτῷ ὁ ἔλεγχος καὶ κατήγορος ἦν. ἐπελαμ-
χ. αὐτῷ βάνετο γὰρ ἑαυτῷ ὁ Ζωσιδὸς. καὶ ὁ μὴ ἀδικίας τοσαύτης ὁ αἷμα ἐκχέας τὸν ἀδελφοῦ, ὁ μηδὲν παθὼν, νῦν καὶ συμπαθητικὸς ἐγένετο, καὶ τὸν χορὸν τῶν κοινωνησάντων αὐτῷ τῆς μι-
χ ἐγένετο αφονίας κατηγορῆ, ὁ τὸν ὠμότητα πᾶσαν ἐκταγῶδῆ λέγων· ὅτι κατεδίετο ἡμῶν, καὶ ἐπορεύομεν τὸν θλίψιν αὐτοῦ. ἤρκει μὲν γὰρ καὶ ἡ φύσις, φησὶ, μαλάξαι καὶ ὑπεκάμψαι

σεπεσθαι ὠλιαθαι, ϗ κηπὸν ωσεχειται τοῖς βουλομένοις κωμωδῆσθαι. ἀλλ' ἡ γυνὴ ϗ ἀραχνώδες ωσεχειμένη σῶμα, ϗ τοσαύτας ἐνεγκοῦσα ωσεσβολάς, ϗ μόνον οὐδὲν ἔπαθες τοιοῦτον, ἀλλὰ ϗ ἑτέρους πολλοὺς παθεῖν ἐκώλυσας. καίτοι μὴν οὐδὲ μέχρι πολλοῦ τῶν ἀγώνων ωσελθόντες, ἀλλ' ἐξ αὐτῶν τῶν ωσοιμίων ϗ βαγκίδος αὐτῆς, ὡς εἶπεν, ἀλλόμενοι κατεκλίθησαν· σὺ δ' μυριάκις τὸν ἑκάτερον τύπτουσα, καθ' ἕκαστον δρόμον ὃ βεβλῆσθαι ἤρτασας, ποικίλα παλαίσματα ἐπιδειξαμένη ϗ ἀγώνων εἴδη. καὶ μάλα εἰκότως. οὐδὲ γὰρ ἐν ἡλικίᾳ, ὅτε ἐν σώματι τὰ παλαίσματα τῆς ἀρετῆς, ἀλλ' ἐν τῇ ψυχῇ μόνῃ ϗ γνώμῃ. ὅτε ϗ γυναῖκες ἐτεφανώθησαν, ϗ ἄνδρες ἐστεφανώθησαν· ὅτε καὶ παῖδες ἀνεκηρύχθησαν, ϗ γεγηραϰότες κατηγωνίσθησαν. ἀεὶ οὖν χρὴ θαυμάζειν σου μετὰ ἀρετῆς, μάλιστα ὅταν, πολλῶν αὐτὸν ἀπολιπόντων, ὑπομένῃς τινες αὐτῆς ἀνάξιοι ὦμεν. Διὰ δὴ τοῦτο ϗ τὸν σὸν ἐμμένειαν θαυμάζω ἄξιον εἶναι ὑποβολῆς, ὅτι τοσούτων τραπέντων ἀνδρῶν, γυναικῶν, γεγηραϰότων, τῶν δοκούντων μεγίστην ὑπολήψιν ἔχειν παρ' ὑμῖν ἀνθρώπων, οὐδὲ ἐκ πολλῆς πολέμου ῥύμης, οὐδὲ ἀπὸ σφοδρᾶς τῆς ἐχθρῶν ωσβολῆς, ἀλλὰ ωσὸ συμβολῆς πεσόντων, ωσὸ συμπλοκῆς πεπληγότων, αὐτὴ μὴ τοσαύτας μάχας ϗ ωσβολὰς ὑπομένουσα, οὐδὲ ἐπιεικεύσῃ τῇ πληγῇ τῶν καθ' ὑμᾶς, ἀλλὰ ϗ νεανικῶς μείζονος, ϗ τῶν ἀγώνων ἡ ωσεσθικὴ ωσεσθικῶς σοι δίδωσι ἰσχύος. ἡ γὰρ τῶν ἡδέως κατορθωθέντων μνήμη, ϗ θυμηδοὺς ἐλπίδας ϗ μείζονος σπουδῆς προθυμίας ὑποθήσει. Διὰ ταῦτα χαίρωμεν, σκιρτῶμεν, θυμηδιῶμεν. ὁ γὰρ παύσομαι συνεχῶς τοῦτο λέγων, ὅτι ωσεφέρει μοι πόνου χαρὰ τῆς χαρᾶς τὴν ὑποθήσειν. ὥστε εἰ ϗ ὁ πόνος σε λυπεῖ χωρισμός, ἀλλὰ μείζονι σοι αὐτὴν τῶν κατορθωμάτων ἡ ωσάκλησις ἐπεὶ ϗ ἡμᾶς ἀποχισμὸν οἱ μὴ κακῶς τεθνᾶσιν οἶδε, ὁ μὲν ἐστιν, ἀπὸ τῆς σῆς ἀνδρείας λέγω, καρπούμενα τὴν θυμηδίαν.

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΑΥΤΗΝ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ϛ.

Τί φῄς; οὐκ ἔπεσας ϗπαιον, οὐδὲ ἥρωνικὸν λαμπρὸν, οὐδὲ ἀνδρὸς τέφρου διηνεκῶς ἀνθοῦντα; ἀλλὰ* ταῦτά φησιν ἡ οἰκουμένη πᾶσα, ἡ πόντιος τῆς γῆς ἄδυσσος τὰ κατορθώματα. εἰ γὰρ καὶ τὰ σκάμματα ϗ ⟨Θ⟩ ἀγῶνες σε εἰσὶ ἱδρῶτα χωρίου, ϗ ⟨Θ⟩ διαυλοί σου τὸν δρόμον, καὶ τὰ ἀντὶ ἱδρῶτος αἵματος ἐμπεπλησμένα σου παλαίσματα αὐτόθι γέγονεν, ἀλλ' ἡ δόξα τούτων ϗ ἡ θυφηλία τὰ τέρματα κατέλαβε τῆς οἰκουμένης. σὺ δ' αὐτὰ μείζω βουλομένη ποιῆσαι καὶ πλείονα τὰ βεβλαβῆ φράσασθαι, καὶ τὸν ἀπὸ τῆς παπυροφερσύνης αὐλῶνα ωσεστέθηκας τεφαίοις, λέγουσα τοσοῦτον ἀπέχειν τῶν ϗπαίων τούτων, ὅσον ⟨Θ⟩ τεκροὶ τῶν ζώντων. ὅτι γὰρ παπυροφερσύνης τὰ ῥήματα, ἐξ αὐτῶν σε μᾶλλον ἐλέγξαι πειράσομαι τῶν γεγηπυιῶν. ὀξέπιστος πατρίδος, συγγλυῶν, φίλων, οἰκίας, ωσὸς τὸν ὑποφείαν μετίσης· ϗ διέλιπες καθ' ἑκάστην ἀποθνήσκουσα τὸν ἡμέραν, καὶ ὃ τῇ φύσει λείπει τῇ ωσειουσίᾳ τῆς ωσαιρέσεως ἀναπληροῦσα. ὅθεν γὰρ οὐκ εἶσι αἰθέριον* τῇ πείρᾳ πολλοὺς θανάτους ἀποθανεῖν, τῇ γνώμῃ τοῦτο πεποίηκας. εἰ δὲ δεῖ μίγνυσι, τὰ μὲν πάσχουσα, τὰ δ' πίστεσθαι ωσοδοκῶσα, οὐκ ἐπαύσω ὦ συγχωρουμένη ταῦτα θεῷ γίνεσθαι τὸν ὑπὲρ τούτων ἀναφέρουσα δοξολογίαν, ϗ καινείαν ὦδὴν Δαβὶδ ἀδιδοῦσα πλησίον. ὅτι γὰρ καινείαν" ἐδέξατο, ἔδειξε δι' ὧν μείζονος* ωσεποίησε ωπλίζετο. διὸ ϗ χαλεπώτερα τὰ ὕστερα τῶν ωσοτέρων γίνεται. καθάπερ γὰρ ὁ σκορπίος, ἢ ὁ ὄφις, ὅταν μέλλωσι λαβεῖν πλησίον, μείζονος δὲ κέντρου ἀρασσόμενοι τὸν ἐπιόντα ἐξαίφνης, ὃ πολλῆς ἀληθείας ἀπόδειξιν πρέχει τὸ ραγδαίως ϗ ὃ παίοντος ῥύμην· ὅτω δὴ ϗ ὁ

ἀναίρων τὸν

σαι, τοῦτο τῆς ἀκριβεστάτης φιλοσοφίας ἐστὶν ἀπόδειξις. Διὰ τοῦτα χαίρω, σκιρτῶ, πέτομαι ὑπὸ τῆς ἡδονῆς, οὐκ αἰσθανόμενος τῆς παρούσης ἐρημίας, οὐδὲ τῶν λοιπῶν ἀβεστάτων, θύφεσπόμενος καὶ γανυόμενος καὶ σφόδρα κομψοπιζόμενος ὅτι τῇ σῇ μεγαλοφροσύνῃ καὶ ταῖς ἐπαλλήλοις νίκαις· οὐ δι' σὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸν μεγάλιον καὶ πολυαίθεσπον πάλιν ἐκεῖνον, ἢ καὶ ὅτι πύργου καὶ λιμένος γέμουσας καὶ τείχους, λαμπρὸν τὸν δι' ὧν πεζεγμάτων ἀφιεῖσα φωνὴν, καὶ ἐκάτερον τὸ ἦθος ἐν τοῖς παθήμασιν παιδεύουσα καὶ ἀποδύεσθαι ῥᾳδίως πρὸς τὸν τοιούτους ἀγῶνας, καὶ καταβαίνειν εἰς τὰ σκάμματα μὴ ἀνδρείας ἀπούσης, καὶ φέρειν εὐκόλως τὸν ἐκ τῶν τοιούτων ἀγώνων ἱδρῶτα. καὶ ὃ δηλοῦσι μάστιγες, ὅτι οὐκ εἰς ἀγορὰν ἐμβάλλουσα, οὐδὲ τὰ μέσα τῆς πόλεως καταλαμβάνουσα, ἀλλ' ἐν οἰκίσκῳ βραχεῖ καὶ θαλάττῃ καὶ θαλάττῃ καὶ θαλάττῃ θυρεῖς, ἀλείφεις τοῦ ἑτῶτα. καὶ τῆς θαλάττης ὕπνου μαινομένης, καὶ τῶν κυμάτων ὕπνου κορυφουμένων, σκηπτόν τι καὶ ὑφάλων καὶ ἀπλοΐδων καὶ θηρίων πάντοθεν ἀγρίων καὶ ἀφανομένων, καὶ τυκτὸς βαθυτάτης πάντα κατεχούσης, ὡς ἐν μεσημβρίᾳ καὶ γαλήνῃ καὶ τῷ θρύπτεσθαι τὸ πνεῦμα τοῦ ἱσταμένου, ὕπνου ἀναπεπταμένου τῆς ἴσταται ὁμοίως καὶ ἴσα, μὴ πολλῆς πλεύσεως τῆς θυγατρὸς, οὐ μόνον οὐ κλυδωνιζομένη ὑπὸ τοῦ χειμῶνος τούτου χειμῶνος, ἀλλ' οὐδὲ σφαιρισμένη. καὶ μάλα εἰκότως. τοιαῦτα γὰρ τῆς ἀρετῆς τὰ παιδεύματα. ἢ ἔμπειρος ὁδοῦ, ἢ κυβερνῆται, ἢ ταῦται, ἢ πλωτῆρες, ἐν ὑδατι ἴδιοι νεφοῦ ζωδρομεῖν, ἢ ἀγείρων φύσιν ἐμβολεῖν, ἢ ὃ ῥᾴδιον τοῦ κύματος σφοδροτάτου ζέον ἀφρῷ, εἴσω λιμένος τὰ πλοῖα κατέχουσιν· εἰ δέ που ἢ τύχοιεν πελάγιοι σαλεύοντες, πάντα ποιοῦσι ἢ μηχανῶνται, ὥστε πρὸς ὅρμον, ἢ πῆσαι, ἢ ἀκτεῖν προσορμίσαι τὸ σκάφος. σὺ δ', μυρίων πνευμάτων, τοσούτων ἀγείρων κυμάτων πάντοθεν συρρηγνυμένων, τὴν βυθοῦ τῆς θαλάττης ἀναστραφέντος διὰ τὸν χαμαιπετείαν τοῦ χειμῶνος, καὶ τῶν μὲν ὑπὸ τοῦ χειμῶνος ἀναδρυχίων ἠρεμούντων, τὴν δ' ὑπὸ πλεόνων νεκρῶν τοῖς ὕδασιν, ἑτέρων δ' γυμνῶν ὑπὸ σανίδων φερομένων, εἰς μέσον ἀλλοκότου τὸ πέλαγος τῶν κακῶν, μόνον ἅπαντα ταῦτα καλῶς, ἐκ οὐσίας τὸ τοσούτῳ χειμῶνι πλέουσα. ἢ μάλα εἰκότως. ὁ μὲν γὰρ κυβερνήτης, καὶ μυριάκις ὢν σοφὸς τὸν ὑπερήμερον ἐκεῖνον, ἀλλ' οὐκ ἔχοντι πόλιν ἀρκοῦσαν ἀπέρασιν πάντη χειμῶνι· διὰ δὲ φεύγοντι πολλάκις τὸ πρὸς τὰ κύματα μάχιμον. σοὶ δ' ὅτι ὑπερήμερον πάντας ἀνωτέρα χειμῶνος, τῆς φιλοσόφου ψυχῆς ἡ δυνάμις, ἢ ὁ γραπτοπέδων μυρίων ἐστὶν ἰσχυροτέρα, καὶ ὅπλων δυνατωτέρα. ἢ πύργων ὁ τειχῶν ἀσφαλεστέρα. γραπτῶνται μὲν γὰρ ἢ ὅπλα ἢ τείχη ἢ πύργοι πρὸς σώματος ἀσφάλειαν χρήσιμα μόνον, ἢ τοῦτο οὐκ ἀεί, οὐδὲ διὰ παντός, ἀλλ' ἔστιν ὅτε ἢ ἡττᾶται ταῦτα πάντα, ἢ ἐρήμους ποιεῖ τῆς αὐτῶν προστασίας τοὺς καταφυγόντας· τὰ δ' ὅπλα τὰ σὰ οὐ βέλη βαρβαρικά, οὐδὲ μηχανήματα πολεμίων ἀνθρώπων, οὐδὲ ἐφόδους ἢ κλοπὰς δίαιτα, διελέγχει, ἀλλὰ τὰς τῆς φύσεως κατὰ πάντων ἀνάγκας, καὶ τὸν τυραννίδα κατέλυσε, ἢ τὸν ἀκρόπολιν αὐτῶν καθεῖλε· ἢ δαίμοσι πυκτεύουσα διὰ μακρῶν μυρίας μὲν ἥρωϊνίκας, ἄηττος δὲ τοσαύτῃ βαλὼν νικῶν φάδι, καὶ τὰ ἀκόπια τὰ κοῦ ῥιπτούμενα πρὸς τὸν ἀφιέντα ὑπερρέφει πάλιν. τοιαύτη σου τῆς πόλεως ἡ σοφία. δι' ὧν πάλαι καὶ νῦν, τὸν ποιοῦσα ἀμείνω· δι' ὧν ὑπεδουλεύθη, τὸν πολεμοῦσα λυπεῖ, ὑπὸ θεοῦ μισεῖσι ἔχουσα πρὸς δυσκινήτου ἀφορμὴν μείζονος, τὸν ἐκείνων καὶ κάμνον. ταῦτα δὲ αὐτὴ εἰδυῖα κρίνω, δὲ τῇ πείρᾳ τὸν αἴσθησιν ἔχουσα, εἰκότως μῶν ἅπαντα ταῦτα κρίνεις. πῶς γὰρ οὐκ ἂν κρίνοις, εἰπέ μοι, μῶν, ἔνδον σῶμα λαχοῦσα, καὶ θνατὸν οὕτω καταφρονοῦσα, ὡς ὁ τὸν ἀλλοτρίαν ἐπιμεμηνότι καταλιπεῖν, καὶ πρὸς τὴν οἰκείαν ἐπιμεληθῆναι παιδείαν; ἀρρωσία συζῶσα ἀκμαιοτάτῃ, καὶ τῶν βαρβαρικῶν καὶ σφενδονητῶν ἥδιον ἀμαχεὶ, οὐκ ὕβρεσι καταπιεσμένη, οὐ λιμοῖς καὶ δόξαις ἐπαιρομένη· τοῦτο δι' ὃ μυρίοις πολλῶν αἴτιον γενόμενοι κακῶν, οἳ καὶ τὸν ἱερωσύνῃ διαλάμψαντες, καὶ πρὸς ἕκαστον γῆρας ἐλάσαντες καὶ βαθυτάτῳ πολιᾷ,

τὸν τιθῆναι

χ. ψυχῆς

χ. ῥίον * που

χ. γενεᾶ. χ. σανίδος

* σου

χ. ἀείνων χ. φέρουσι

χ. διαπαντὸς * ἐλπίων ἢ ἐλπίζω πληγὴν, ἀλλ' ἔστιν

χ. ἀδύτερον χ. μυείοις πολλοῖς

βασάνῳ. ἢ τῶ κινυμένῳ δὲ ζῶπος ὁ πεπληγὼς ἢ πηνεὼς, ἢ τῶ φθεγγομένῳ ὁ ἄφωνος κατηγόρει· μᾶλλον ἢ σὺ ὁ τιθνεὼς, ἀλλ' ὃ αἷμα φιλεῖ δὲ τῶ σώματος χωρεισθὲν ἥκιστα εἰς τῶδε μόνον. τοσαύτη τῶν ἀναρέτων ἡ ἀθεότης ἀσέβεια δὲ πλουτησάντων· τοσαύτη τῶν πενήτων ἡ ἀθλιότης ἢ ζώντων. Εἰ δὲ ἐφ' ὧ σκάμματι ἔκειτο τὰ βεβαῖα, ἐννόησον μοι τὸν ἀγῶνας ἡλίκοι αἱ ἀμοιβαί, ἐφ' ᾧ κατρῷ τῆς δυπόδοσις, ἐπὶ τῇ χορηγίᾳ τῶν ἀγαθῶν ἐκείνων τῶν πρώτων ὑπερβαινόντων λόγον. τὰ μὲν γὰρ λυπηρὰ, οἷα δὴ ἦν, τῶδε αἰθέπτων ἐπάγει), ἢ μισθαποδοσίαν τῶν ὑπερφερόντων τὸν βίον τέλεσιν· τὰ δὲ δῶρα ἢ αἱ ἀμοιβαὶ τῶδε τῶ Θεοῦ δίδοσι). δῆλα δὲ ταῦτα ἐστὶν, οἷα εἰκὸς τῶδε τῆς ἀφάτου δωρεᾶς ἐκείνης διδόμενα. χαῖρε τοίνυν ἢ εὐφραίνου σεφανηφορεῦσα, πομπεύουσα, τὰ κέντρα τῶν ἐχθρῶν καταπατοῦσα μᾶλλον, ἢ πλέον ἕτερον· ἢ δήλου συνεχῶς ἡμῖν τὰ τῶδε τῆς ὑγιείας· ὃν, ἵνα ἢ ἐντεῦθεν πολλῶ καρπωσώμεθα τὸν εὐφροσύνην. οἶδα γὰρ ὡς οὐ μικρὰ ἡμῖν ἔσται τῶδε μυθία καὶ ἐν ἐρημίᾳ καθημένοις, ὅταν συνεχῶς μανθάνωμεν τῶδε τῆς ῥώσεως τοῦ σῶς. ἔρρωσο.

χ. τῆς σκάμματος

χ. τῆς σκ

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΑΥΤΗΝ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ε.

ΑΠ' αὐτῶν αἰῶνας τῶν τῶ θανάτου πυλῶν, ταῦτα ὑπερίλλω τῶν τῶν σῶν κοσμιότητα. δῆλα δὲ σφόδρα ἔσθιον ὅτι τῶν ἀπιωτήκασιν ἃ παῖδες εἰς λιμένα λοιπὸν ὁρμίζουσιν ἡμῖν. εἰ γὰρ πελαγίῳ μοι σαλεύοντι ἔπι, ἢ τὰ χαλεπὰ τῆς ἀρρωσίας ἐκδεχομένῳ κύματα ζωπύρησαν, τοῦδὲ " ἀπατῆσαί μοι ῥᾴδιον τῶν τῶν σῶν βιβλίδιον, χεῖρας αἰεὶ δυσχερῶν ἀπαγγέλλοντα. ἢ γὰρ ὁ χειμὼν τῶ ζωπύρου ἡδόμενος σφοδρότερος ἐγεπώτερον ἡμῖν ἢ τῶ τοιούτου τὸν χειμῶνα ἐπῆγαγε, ἢ νεκρὸν τοῦδὲ ἄμεινον τοῦ δύο διετέλεσα μιᾶς τούτου, ἀλλὰ ἢ χαλεπώτερον. τοσοῦτον γὰρ ἐζων, ὅσον ἐπαυδάνεσθαι τῶν πνοὴν τοιούτων κυκλοῦντων με δινῶν. ἢ πνοὴ μοι νὺξ ἦν, ἢ ἡμέρα, ἢ ὄρος, ἢ μεσημβρία μέση. ἢ δι' ἡμέρου τῇ κλίνῃ προσπλωτόρος, ἢ μεία μηχανώμενος οὐκ ἴσχυον τῶν "ἀπὸ τοῦ κρυμοῦ βλάβην ἀποτιάξασθαι. ἀλλὰ ἢ πῦρ " ἀνάπτων, ἢ κατοῦ χαλεπώτατον ἀνεχόμενος, ἢ σὺ εἰνὶ δωματίῳ καθειργμένος, ἢ μεία ὑπερβολὴν τὰ ἔχων, ἢ μηδὲ " τὴν ὀδὸν ὑπερβῆναι τολμῶν, τὰ ἕκαστα ἔπασχον, ἐμέτων τε ζωπύρου ἀνόμενος, κεφαλαλγίας, ἀνορεξίας, ἀχρυπνίας διηνεκοῦς. τὰ " ζῆν πελάγη τῆς νυκτὸς τὰ οὕτω μακρὰ ἀχρυπνῶν διετέλεσα. ἀλλ' ἵνα μὴ "ὑπὲρ πλέον τοῖς δυσχερέσιν ἐνδιατείνω καὶ τὸν σὸν τῶν ἀδελφοῖν, πόνων ἀπηλλάγμεθα τότων ἡμῶν. ὁμοῦ τι γὰρ ἐπίσης ὃ ἔαρ ἢ μικρὰ τις τῶ ἀέρος γένεσις καὶ καλοκαὶ, * αὐτόματα πάντα "ἐλύθη. ἀλλ' ὅμως ἢ ἡμῶν πολλῆς δέομεν τῆς ἀκριβείας τῆ τ' διαπνοῆ. δῆλα δὴ τῶν κοῦφοι ποιῶ ζῶ τομάχῳ ὃ φορτίον, ὥστε αὐτὸ δύνασθαι ἢ ῥᾳδίως ἀναπνεῖν. οὐχ ὡς ἔτυχεν ἡμᾶς καταπίπτει τὸ φεγγίδι ἢ ὃ μεθεῖν τοὺς ἑαυτοὺς ἀναλαβεῖν διὰ παντὸς τῆς σὺν τῶν κοσμιότητα· ἀλλ' ὅμως δῆλα ὃ * σφόδρα μεμψάμενοι καὶ φεγγίζειν τὰ σά, ἐπὶ τοῦ τῶν χαμάτων τῆς ἡμιότητος σὺν ταύτης ἀπηλλάγημεν τῆς μείμνης, πολλῶν ἐκβῆναι ἐλθόντων ἢ ἀπαλεπλάττων τὰ τῶν τῆς ὑγιείας τῆς σῆς. καὶ νῦν χαίρω σφόδρα καὶ εὐφραίνομαι, οὐχ ὅτι τῆς ἀρρωσίας ἀπηλλάγης μόνον, ἀλλὰ τοῦ πάντων ὅτι οὕτω γνησίως φέρεις τὰ συμπίπτοντα, μᾶλλον ἄπαντα ταῦτα καλέσας. ἢ ὃ δὴ μᾶλλον, ὅτι καὶ τῇ τῶ σώματος ἀρρωστίᾳ ταύτην τῶν ἐπῆκας τὸν τοσοῦτον, ὃ ψυχῆς ὄντι νεανικῆς ἢ πολλῶ τῶ τῆς ἀνδρείας βρυούσης χαρακτῆρι. ὃ γὰρ μὴ μόνον φέρειν γνησίως τὰ δυσχερῆ, ἀλλὰ μηδὲ πρὸ ὧν αὐτῶν αἰσθάνεσθαι, ἀλλ' ὑπερορᾶν, ἢ μὴ πολλῆς τῆς ἀνεσχημοσύνης ἢ τῆς ὑποπιπτούσης αἰσθάνεσθαι τέθνηκε, ἢ κάμνουσαν, οὐδὲ ἱδρῶσαι, οὐδὲ ἀνέγκλητα ἔχουσαν, οὐδὲ ἑτέρως πρέχουσαν, ἀλλ' ὥσπερ σκιρτῶσαν ἢ χορεύουσαν,

ε

χ. ἀπατ.

χ. ἀναγκαίων

χ τῶν ἐδῶν

χ τῶ

χ. πάλιν

* ἢ

χ. πάλιν ἢ ἐλύθη τὰ δυσχερῆ.

* σύγχυσιν

σαν,

σει, τοῦτο τῆς ἀκριβεστάτης φιλοσοφίας ἐστὶν ἀπόλειξις. Δι' ἃ τοῖνυν χαίρω, σκιρτῶ, πέτομαι ὑπὸ τῆς ἡδονῆς, οὐκ αἰθαλόομαι τῆς παρούσης ἐρημίας, οὐδὲ τῶν λοιπῶν ἀβιοτάτων, βύβεσιν ὁμῶς καὶ γαστρίμαργος καὶ σφόδρα κληπωτίζόμενος ὅτι τῇ σῇ μεγαλοφροσύνῃ καὶ ταῖς ἐπαλλήλοις νίκαις· οὐ δι' σὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ δι' τὸν μεγάλιον καὶ πολυαίθεπον πόλιν ἐκείνην, ἣ καὶ ὡτὶ πύργου καὶ λιμένος γέγηνας καὶ τείχους, λαμπρὸν τὸν δι' τῶν γραμμάτων ἀφεῖσα φαεινὸν, καὶ ἐκάτερθεν τὸ ἧμος ἐν τοῖς παθήμασιν παραδύουσα καὶ ἀποδύεσθαι ῥᾳδίως τοῖς τοιούτοις ἀγῶσιν, καὶ καταβαίνειν εἰς τὰ σκάμματα μὴ ὑδρείας ἄπαυστος, καὶ φέρειν εὐκόλως τὸν ἐκ τῶν τοιούτων ἀγώνων ἱδρῶτα. καὶ ὃ δὴ θαυμαστὸν, ὅπου οὐκ εἰς ἀγορὰν ἐμβάλλουσα, οὐδὲ τὰ μέσα τῆς πόλεως καταλαμβάνουσα, ἀλλ' ἐν οἰκίσκῳ βραχεῖ καὶ θαλάττῃ καὶ θηλυμόνι θυσίᾳ, ἀλείφεις τὸν ἐξῶτα. καὶ τῆς θαλάττης ὕτω μεμιγμένης, καὶ τῶν κυμάτων ὕτω χρυσοφυεῖσιν, σκηπέλων τε καὶ ὑφάλων καὶ ἀπλοΐδων καὶ θηείων πόντου ἀγείων αἱ ἀφαμιλλίαι, καὶ νυκτὸς βαθυτάτης πάντα κατηχούσης, ὡς ἐν μεσημβρίᾳ καὶ γαλιλίῃ καὶ χ[ειμ]ῶνι τὰ πνεύματος ἴσα μύθου, ὕπνος αἰακτίσασα τὰς [χ. ψυχὰς] ὑπομονὰς τὰ ἴσα, μὴ πολλῆς πλείους τῆς θυελλίας, οὐ μόνον οὐ κλυδωνιζομένην ὑπὸ τῶν χαλεπῶν τούτων χειμώνων, ἀλλ' ὀνὶ ἐπράττομεν. καὶ μάλα εἰκότως. τοιαῦτα γὰρ τῆς ἀρετῆς τὰ πηδάλια. ἡ ἔμπειρος μὲν, ἡ κυβερνῆται, ἡ ταῦται, ἡ πλωτῆρες, ἐστιδὲν ἴδιον ἐφεῦρε (σώφρονες) ἢ ἀγείων ἀνέμων ἐμβολὴν, ἢ ὀρθὸν τὸ κύματος σφοδρότατον· ζέον ἀφρῷ, ἕως λιμένος τὰ πλοῖα κατέχουσι· εἰ δέ που ἡ [χ. ῥῖον] [* που] τύχοιεν πελάγιοι σκληρύνοντες, πάντα ποιοῦσι ἡ μηχανῶνται, ὥστε πρὸς ὅρμον, ἢ ἧσσον, ἢ ἀκτὴν προσορμίσαι τὸ σκάφος. οὐ γὰρ, μυρίων πνευμάτων, τοσούτων ἀγείων κυμάτων πάντοθεν συρρηγνυμένων, τὸν βυθὸν τῆς θαλάττης αἰαστραφέντος ἀπὸ τῶν χαμερεστάτων τοῦ χειμῶνος, ἐκ τῶν μὴ [χ. χνοὰ. χ. σαπίδος] ὑποδρυχίων ἠρεμούντων, τὴν ὑπὲρ πλεόντων νεκρὰν τοῖς ὕδασιν, ἐτέρων ὑπὲρ γυμνὰν ὑπὸ σαπίδων φερομένων, εἰς μέσον ἀλλομένην τὸ πέλαγος τῶν κακῶν, μῶν ἄπαντα ταῦτα καλῶς, ἐξ οὐσίας ἐν τοσούτῳ χειμῶνι πλέουσα. ἡ μάλα εἰκότως. ὁ μὲν γὰρ κυβερνήτης, καὶ μισεάκις ὢν σοφὸς τῶν ὑπερόπλων ἐκείνων, ἀλλ' οὐκ ἔχει πρὸς ἀνέμους ἀντιστῆναι πάντῃ χειμῶνι· διὸ ἡ φεύγει πολλάκις τὸ [* σου] πρὸς τὰ κύματα μάχην. σοὶ δ' ὅτι ὑπερόπλων πάντος ἀνωτέρω χειμῶνος, τῆς φιλοσόφου * ψυχῆς ἡ δυνάμεως, ἢ ἐν γραπτοῖς μισεῖν ὅτι ἰσχυροτέρα, καὶ ὅπλων δυνατωτέρα, ἡ πύργων ἐν πυκνῷ ἀσφαλεστέρα. γραπτὸν γὰρ ἡ ὅπλα ἡ τεῖχος ἡ πύργοι πρὸς σώματος ἀσφάλειαν χρήσιμα μόνον, ἡ τοῦτο οὐκ ἀεὶ, οὐδὲ [χ. ἀεῖναι χ. φεύγοντας] ἅπαντος, ἀλλ' ἔστιν ὅτε ἡ πᾶσι ταῦτα πάντα, ἡ ἐρήμους πρὸς τῆς αὐτῶν προστασίας τοῦ καταφυγεῖν. τὰ δ' ὅπλα πάσα οὐ βέλη βαρβαρικὰ, οὐδὲ μηχανήματα πολεμίων ἀνθρώπων, οὐδὲ ἐφόδους ἡ κλοπὰς ὑποπτεύσαι, διελέγχει, ἀλλὰ ταῖς τῆς φύσεως καταπάντησιν ἀνάγκαις, καὶ τὸν τυραννίδα κατέλυσε, ἡ τὸν ἀκρόπολιν αὐτῶν καθεῖλε· ἡ δαίμοσι πυκτεύουσα διωκεῖν μισεῖς μὲν ἥρωνίκης, [* ἄτρωτος ὁ τοσαύτῃ βελῶν ἡφαίστου, καὶ τὰ ἀκόπια τὰ κατ' οὐρανὸν ὁμήματα πρὸς τὸν ἀφιέρωσιν ὑποτρέφει πάλιν. τοιαύτη σου τῆς τέχνης ἡ σοφία. διὸ ὧν πάσχεις καὶ κακῶς, τὸν ποιοῦσαν ἀμοιρεῖν· διὸ ὧν βιβουλεύῃ, τὸν πολεμοῦσαν λυπεῖς, ὑποτίθεσι μιγίστην ἔχουσα πρὸς εὐδοκιμήσεως ἀφορμὴν μείζονος, τὸν ἐκείνων κακίαν. ταῦτα δ' αὐτὴ εἰδυῖα κηδῶς, δι' ἣν πεῖραν τὸν αἰσθησιν ἔσχυσα, εἰκότως μῶν ἄπαντα ταῦτα κηδεῖς. πῶς γὰρ οὐκ ἂν κηδοίμεν, εἰπέ μοι, μῶν, ἡνπερ σῶμα λαχοῦσα, καὶ θαυμαστὸν οὕτω καταφρονοῦσα, ὡς ἡ τὸν ἀλλοτρίαν ἐπιμελόμενοι καταλιποῦσι, καὶ πρὸς τὸν οἰκείαν ἐπιμελεῖται πατρίδα; ἀρρωσία συζῶσα χειροπωτάτη, καὶ τῶν βύβρικοιῶν καὶ σφενδόνων [χ. ὑλύπεσιν χ. μυείων πολλοῖς] πλῆθι δι' χειμῶνι, οὐχ ὕβρεσι καταπεπτωκόσι, οὐ λιμοῖς καὶ δίψαις ἐπαυρομένη· τοῦτο δὴ τὸ μυείοις πολλῶν αἴτιοι γινόμενοι κακῶν, οἱ καὶ τὸ ἱερωσύνῃ δι' ἀφεμένοις, καὶ πρὸς ἕκαστον γῆρας ἐλάσαντες καὶ βαθυτάτην πολιὰν,

ὁπότε δὴ

βασάνῳ. ἐν τῷ κινουμένῳ δὲ ζῶντος ὁ πτπληγὼς ἐν πηδήσει, ἐν τῷ φλεγμαίνῳ ὁ ἄφωτος κατηγόρῃ· μᾶλλον δὲ οὐδὲ ὁ πηδήσεως, ἀλλ' ὁ αἷμα ψυχὸν δὲ τοῦ σώματος χωρεῖν ἥκοντες εἰς τοῦτο μόνον. τοσαύτη τῶν ἀναρέτων ἡ ἀφελοῦσία δὲ πλοῦτος αἰτῶν· τοσαύτη τῶν πονηρῶν ἡ ἀθλιότης ἐν ζῴοις. Εἰ δὲ ἐν ᾧ σκάμμασι βιαῖα βασανία, οὐκ ἔστιν μὴ τὸν ἀγῶνας ἡλίσκεσθαι αἱ ἀμοιβαί, ἐν ᾧ καιρῷ τῆς λυπήσεως, ἐν τῇ χρηστίᾳ τῶν ἀγαθῶν ἐκείνων τῶν πόνων ἐπαφροδιαίτων λήθῃ. τὰ μὲν γὰρ λυπηρά, οἷα δὴ ἦν, ταῦτα αὐθέστων ἐπάγει, ἐν μεταίτια τῶν ὑπερφερόντων τοῦ βίου τέλους· τὰ δὲ δῶρα ἐν αἱ ἀμοιβαὶ ταῦτα τοῦ Θεοῦ δίδοται. δίδῃ ἐν τοιαῦτά ἐστιν, οἷα εἰκὸς ταῦτα τῆς ἀφάτου δωρεᾶς ἐκείνης διδόματα. χαίρει τοίνυν ἐν βύφεσθαι φαιδροφορουσα, πομπεύουσα. τὰ κέντρα τῶν ἐχθρῶν καταπατοῦσα μᾶλλον, ἢ πληγὴ ἕτερα· ἐν δήλου συνεχῶς ἡμῖν τὰ ταῦτα τῆς ὑγιείας σου, ἵνα ἐν τοῦτο δῶμεν πολλοῦ καρπωσώμεθα τοῦ εὐφροσύνου. οἶδα γὰρ ὡς οὐ μικρὰ ἡμῖν ἔσται ταῦτα μαθήματα καὶ ἡ ἐρημία καὶ θηρίων, ὅταν συνεχῶς μανθάνωμεν ταῦτα τῆς ῥώσεως τῆς σῆς. ἔρρωσο.

χ. τοῖς σκάμμασι

χ. τοῖς σοῖς

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΑΥΤΗΝ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ϛ.

Ἀπ' αὐτῶν αἰτίας τῶν τῆς θανάτου πυλῶν, ταῦτα ἐπιστέλλω ταῖς τοῦ σοῦ κοσμιότητα. δίδῃ ἐν σφόδρα πάθοιμι ὅτι νῦν ἀπιστήκασιν αἱ παῖδες εἰς λιμένα λοιπὸν ὁρμίζουσιν ἡμῖν. Εἰ γὰρ πλαγίῳ μοι σαλεύοιτο ἔτι, ἐν τὰ χαλεπὰ τῆς ἀρρωστίας ἐκδεχόμενον κύματα ξενίσειαν, οὐδὲ ἀπατῆσαί μοι ῥᾴδιον τοῦ τοῦ σοῦ διαλάθειν, χερσὶ αἰεὶ δυσερῶν ἀπαγγέλλοιτο. ἐν γὰρ ὁ χειμὼν τῆς ξενίσεως ἡμόμενος σφοδρότερος χθεσπέρας ἡμῖν ἐν τοῦ τοιούτου τοῦ χειμῶνα ἐπήγαγε, ἐν ἱκανῶν οὐδὲν ἔλαττον τῶν δύο διετέλεσε μιᾶς ταύτης, ἀλλὰ ἐν χαλεπώτερον. τοσοῦτον γὰρ ἔζων, ὅσον ἐπαυδάνεσθαι τῶν πόνων κυκλούντων με δίνῃ. ἐν πόνα μοι νὺξ ἦν, ἐν ἡμέρα, ἐν ὄρθρος, ἐν μεσημβρία μέση. ἐν δὲ ἡμέρα μοι τῇ χλίῃ παρεσκεύαστο, ἐν μεία μηχανώμενος οὐκ ἴσχυον τοῦ "ἀπὸ τοῦ κρυμοῦ βλάβην ἀποπλάξασθαι. ἀλλὰ ἐν πῦρ "ἀνάπτων, ἐν κατοῦ χαλεπώτατον ἀνέχομαι, ἐν οὐκ εὐ δυνάμενος, ἐν ἐν "τοῖς ὕδασι ταῦτα ἐπαθλιώμην, ἐν ἔκαστα ἔπασχον, ἐμέτων τε συνεχῶς ἐπιγινομένων, κεφαλαλγίας, αἰθρεξίας, ἀχρυπνίας διηνεκοῦς. ἐν "χειῶν πλάγη τῆς νυκτὸς τὰ οὐτωμαχερὰ ἀγρυπνῶν διεπλεον. ἀλλ' ἵνα μὴ "ἐπιπλέοι τοῖς δυσχερέσιν εὐδιατείνων καταπίνω σου τοῦ δικαίου, πόνων ἀπηλλάγμεθα τότων τοῦ. ὁμοῦ τε γὰρ ἐπέστη ἔαρ ἐν μικρὰ πως τοῦ αἴρεσις γένοιτο μαλακοῦ, * αὐτόματα πόνος "ἐλύθη. ἀλλ' ὅμως ἐν οὐ πολλῆς δέομαι τῆς ἀκριβείας ἐν τοῦ διαιτήματος. δίδῃ δι' τῶν κοσφοπαιδαγωγῶν τε μάχῃ ὃ φορτίον, ὥστε αὐτὸ διώκειν ἐν ῥᾳδίως διαπόνειν. οὐχ ὡς ἔτυχεν ἡμᾶς κατέπεσεν τὸ φεστιβὶ ἐν ὃ μαθεῖν τοὺς ἐμαθεῖς ἀναπνοὰς αἰεὶ σου τοῦ κοσμιότητα· ἀλλ' ὅμως δίδῃ ὃ * σφόδρα μειλιχιάν καὶ φεστιβίζειν τὰ σά, ἐν τοῦ τῶν γραμμάτων τῆς μιότητός σου ταύτης ἀπηλλάγημεν τῆς μειώσεως, πολλῶν ἐκδεδυκότων ἐν ἀπαγελάστων τὰ ταῦτα τῆς ὑγιείας τῆς σῆς. καὶ νῦν χαίρω σφόδρα καὶ βύφεσθαι, οὐχ ὅτι τῆς ἀρρωστίας ἀπηλλάγης μόνον, ἀλλὰ τοῦ πάντων ὅτι οὕτω ἡμιαίως φέρεις τὰ συμπίπτοντα, μᾶλλον ἅπαντα ταῦτα καλεῖσθαι. ἐν ὃ δὲ μεῖζον, ὅτι καὶ τῇ τοῦ σώματος ἀρρωστίᾳ ταύτην ταπεινότητα τοῦ τοσοῦτον, ὃ ψυχῆς ὄντι νεανικῆς ἐν πολλῷ πῷ τῆς ἀνδρείας βρυούσης καρπῷ. ὃ γὰρ μὴ μόνον φέρειν ἡμιαίως τὰ δυσχερῆ, ἀλλὰ μηδὲ πρῶτον αὐτῶν αἰσθάνεσθαι, ἀλλ' ὑπορρᾶν, ἐν μὴ πολλῆς τῆς ἀνεγκλησιώτης ἐν τῆς ὑπομονῆς αἰσθάνεσθαι τέθνηκεν, ὃ κάμνουσαν, οὐδὲ ἱδρῶσαν, οὐδὲ τοσάγματα ἔχουσαν, οὐδὲ ἑτέρας πρὸ ἔχουσαν, ἀλλ' ὥσπερ σκιρτῶσαν ἐν χορεύ-

σαν,

χ. ἐπιστ.

χ. ἐν

χ. αἰσχρίων

χ τῶν ὑδῶν

χ τῶ

χ. πλέον

* ἐν χ. ἦλθε ἐ ἐλύθη τὰ δυσχερῆ.

* σίγγου

ρας τῶν τῦ διαβόλου βελῶν, ἢ παιδεύει κατα φερηδῶν τῶν ὑπιβουλῶν. ἐπὶ ἢ τὰ δίυδρα, τὰ μὲ σκιερὰ φυόμενα, μαλακώτερα ἔχ, ἢ τοὺς καρπῶν ἡδέσιν ἀηδεστέρα· τὰ ἢ ἀέρων δύσμαλία, ἀμιλθωΐα, ἢ πνευμάτων δυσχόλυτα ἐμβολάς ἢ θερμῶν ἀκμῆνος, αὐτὰ πιεχυρότερα καθίσαται, ἢ τοῖς φύλλοις κομᾶ, ἢ τῷ καρπῷ βεβύται· οὕτω ἢ ὑπὶ τῆς θαλάσσης συμβαίνει εἰπεῖν. ⓐ μὲ γὰ τοιῦτοι ὑπιβάντες πόδι, καὶ σφόδρα ἡμιαμοί τινες τύχωσιν ὄντες, (κατὰ τ ἀπειρίας ἀφαίρεσιν), θορυβοῦνται σκοτοδινίοις, ἰλίγγοις κατέχονται· ⓐ ἢ πολλὰ δίκαιός τε πλάγη, ἢ πολλοὺς (κατομείναντας χιμῶνας, ἢ ὀφάλους, ἢ σκοπέλους, ἢ ἀπλάδας, καὶ θηρίων ἐφόδους, καὶ πιεστῶν ὑπιβουλάς καὶ καταποντιστῶν, καὶ συνεχῶν διαχρόμενοι χιμῶνοι, τ ἐπὶ γῆς λοιπὸν βαδίζοντας θαρραλεώτερον ὑπὶ τῆς πόδος καθίσαν), οὐκ ἔνδον τῶν δὲ τὴν ζωὴν, ἀλλὰ ἐ αὖθις ἐπὶ ζῶντες τοῖς τείχεσι τῆς πόδος, καὶ ὑπὶ τοιῦτο καὶ ὑπὶ τρόμενος ἀδεῶς ἰσάμενοι. καὶ ⓐ περὶ τούτων ἐπ' ἴσης μὴ τρόμου καὶ φόβου χείμενοι, μὴ τ πολλῶν (χ. τῶν χειμώνων) ἢ χιόνος πίεσιν καὶ (χ. θρόνον) ἀφυία ἕλκουσι, καὶ ἰσία δύσεσι, καὶ κωπῶν ἄπονται, καὶ πάντα χρυτῆς πόδος μετ' εὐκολίας παρεπέχουσι. μηδὲν τοίνυν (χ. ὑμᾶς) θορυβεῖτω τῶν συμπιπτόντων. Εἰς τοῦτο γὰ (χ. ὑμᾶς) κατέσκαπται ⓐ ἐχθροὶ ἅπαντες, Εἰς ὃ μὴ δύνασθαι κακῶς παθεῖν, πάντα μὲ αὐτῶν κεκώσαντες τὰ βέλη, οὐδὲν ἧ πλέον ἐντυθῆναι δύσαντες, ἢ ὃ καταισχύνεσθαι καὶ γελᾶσθαι, καὶ ὥσπερ κοινοὺς τῆς οἰκουμένης ἐχθροὺς, ὕτω πάντα χρῦ φαίνεσθαι. (χ. πολεμίων) Ταῦτα τῶν ὑπιβουλευόντων τὰ ὑπάρχοντα· τοῦτο τῶν πολέμων ὃ τέλος. Βαθαί, πηλίκον ὄντι ἀρετὴ καὶ τῶν πρώτων (κατορθωμάτων ἀφορμία. δι' ὑπιβουλῶν κερδύνει, διὰ τῶν ὑπιβουλευόντων φθείρεται, διὰ τῶν κακῶς ποιούντων διαλάμπει μειζόνως, διὰ τῶν (χ. ὑπιβάλλων) κατασύρειν ὑπαρχόντων ἰσχυροτέρους ποιεῖ τοὺς μετιόντας αὐτῶν, ὑφηλοτέρους, ἀχράντους, ἀσήπτους, ἄχ ὅπλων, ἄ δοράτων διαμάχους, ἄ τειχῶν, ἄ τάφρων, ἄ πύργων, ἄ (χ. στρατῶν) χρημάτων, ἄ γραπτοπόδων· ἀλλὰ γνώμης" εἰρρᾶς μόνον ἢ ἀπερίτρεπτου ψυχῆς, ἐ πᾶσαι δυσθεραπείου ὑπιβουλίου ἐλέγχεται. ταῦτ' οὖν, διαπονᾶ μὲ θεοφιλεστάτη, ἢ σαυτῆ καὶ τοῖς μετ' σῦ ⓦ καλὴν τοῦτον ἀγῶνα ἀγωνιζομένοις ἐπαίδουσα, "αἴσχη τὰ φερόμενα (ἴσ αἴσια) "πάντων συγκροτοῦσα τῷ παιδεύτῃ· ὥστε διπλοῦν ἢ τριπλοῦν καὶ πολλαπλάσιον γνώσεσθαι σοι ⓦ τὸ φανὸν τῆς ἀρετῆς, δι' ὧν πάντα ἀνθρώπους, δι' ὧν τι ἕτερος εἰς ταῦτα σοφώτερος [ἐ] πείθουσα πάντα ταχέως φέρειν, ἢ ὑπαφορᾶν τῶν σκιῶν, ἢ καταφρονῆν τῆς τῶν ἰδρεάτων ἀπάτης, ἐ καταπατῆν τ πολὺν, ἢ τῦ κακοῦ μηδένα ποιεῖσθαι λόγον, ἢ τοῖς ἀφάνταις μὴ νομίζειν ὑμῖν διαιρεῖν, ἐ παρατείνειν ⓦ σπουδῶν χάρτον. ταῦτα γὰ (* πάντα) τῆς θεοφιλοῦς βυμελείας ἡ καταπότης, καὶ τούτων ἢ βιτιλεστέρα. ἢ οὐκ ἂν πως ῥᾳδίως εἰκάσαι βύσει ἀκριβῶς αὐτῆς τ καταπότητα πρίσασαι μὴ γὰ τ εὐθυμίας ταύτης ἃ μικρὰν φέρῃ ἢ βλάβειν τοῖς πρὸς αὐτ' κεχυμένοις, οὐκ ἐν ᾧ μέλλουσι μόνον αἰῶνι, ἀλλὰ ἢ ἐν ᾧ πρόσθεν βίῳ, ἢ κῦ ταύτας ταῖς ἡμέραις, ἐν αἷς δεδόχθαι αὐτοὶ ἐντυφᾶν. καθάπερ γὰ ἡ ἀρετὴ ἢ κατ' αὐτοὺ τ κακοῦ, καθ' οὓς πολεμῦται, σκιρτᾷ ἢ θάλλει ἢ φαιδροτέρα δίκην) οὕτω ἢ ἡ κακία, ἐ κατ' αὐτοὺ τ κακοῦ, οὓς θεραπεύει) ἢ κολακεύει), δίκαιόν ἐστιν αὐτ' τ ἀθεΐαν ἢ τ πολεμῶ γνῶναι ἢ τ ἄφατον κωμῳδίαν. τί γὰ, εἰπέ μοι, ὃ Καὶν ἐλεεινότερον γένοιτ', ἢ καθ' αὑτὸν ⓦ κακοῦ, καθ' οὓς ἐδόκει κερδαίνειν τῦ ἀδελφοῦ ἢ τοῦ θυμοῦ ἢ τ ὀργῆς ἐμπεφορῆσθαι; ἐκείνης τ ἀδίκου ἢ μωρᾶς; τί τῆς δόξας ἐκείνης ἀκαθαρτότερον, τ δόκου σης νενικηκέναι, τῆς δόξας, ἣν τῷ πληγῷ ἐπήγαγε, ἢ ⓦ φόνου ἐργάσατο· ἐ τῆς αἰσχίστης γλώττης, ἣν ⓦ δόλου ἔρραψε ἢ τὰ δίκτυα ἔπλωσε; καὶ τί λέγω τὰ μόνῃ τὰ ⓦ φόνου ἐργασάμενα; καὶ γὰ ὅλον τὸ σῶμα ἐκολάζετο, τῷ στεναγμῷ, ᾧ ζῶμα διηνεκῶς ἐδεδώκει. ὦ καινῶν παραγμάτων· ὦ παραδόξου νίκης· ὦ ξένου θεάτρου. ὁ μὲ σφαγεὺς ἢ νεκρὸς κείμενος ἐστεφανοῦτο ἢ ἀνεκηρύττετο· ὁ ἢ νικήσας ἢ πεπληγὼς ἢ μόνον ἀστεφάνωτος ἔμενεν, ἀλλὰ ἢ δι' αὐτὸ μόνον τοῦτο ἐκολάζετο, ἐ ἀφορήτοις προεδίδοτο ὑμωρίαις ἢ διηνεκῆ (χ. κάτοχον,)

βασάνῳ.

οὐδ' ἐν τῷ θηρίου τούτου τὴν ἀμυδρὰν ἐπιδεῖξαι θυμὸν, ἢ τὴν ἄφατον ὀργὴν ἐσβέσαι, ὡς καρκαδόντων συμμέτρως τὴν τιμωρίαν; τί τὸ ἐν ᾧ δισμωτηρίῳ σιμβαὶ ἴδοι τις ἄν. δεδῶκα μὲν γὰρ αὐτὸ συνεχώρησα, ἐν μὴ τῇ καταδίκῃ εἶναι· τὴν γὰρ δισμοφύλακος ἀπιστίας ἐξήρπασεν. οἶδα γὰρ οὐ δεῖ δισμοφύλακα· ἀλλ' ἐκείνῳ τότε πρᾶος ἦν καὶ ἥμερος ἐκεῖνος, ἐν οὐ μόνον ἐκατέτεινεν αὐτοῖς πόνοις ἐκείνοις, ἀλλὰ ἐν ἀρχοντα πάντων ἐποίησε τῶν αὐτόθι· ἐν ταῦτα ὡς μικρὰν δόξαν ἔχω καὶ καταδίκην, ἐν μοι μὴ ἐπίσημον. οὐ γὰρ εἰς οἰκίαν βύτινην, ἀλλὰ εἰς μεγάλην ἐν λαμπρὰν ταύτην τὸ δρᾶμα τῶν τοιούτων ἐνόμιζεν. ἀλλ' ὅμως οὐδὲν τούτων ἐκεῖνον ἐφόβησεν, οὐδὲ ἔπεισεν ἐκείνῳ ψεύσασθαι χάριν· ἀλλὰ ἐν ὁ στέφανος ἀπὸ τῶν παθημάτων ἐπλέκετο τῷ δικαίῳ, ἡ τοῦ Θεοῦ συμμαχία μὴ πολλῆς ἐπέρρει τῆς ἀσφαλείας. ἐβουλόμην ἐν ἑτέρᾳ παρασθῆναι τῇ ὑποκρίσει μᾶλλον· ἀλλ' ὅπως ἐν τῶν μὴ πολλῶν τῆς παρουσίας οἴμαι τὸ μέγιστον ἐπιφέρεσθαι, ἐν ταῦτα καταλύσας ὁ λόγος, ἐκεῖνα παρακαλῶ σε τὴν θύραθεν (ὅπερ ἀεὶ διετέλεσα παρακαλῶν) ἀθυμίαν φεύγειν· ἢ τοῦ Θεοῦ (ὅπερ ἀεὶ τε ποιήσας, ἐν ποιοῦσα ἀφθόνως) χάριτας ὁμολογοῦσαν ἐπὶ πάντων αὐτῷ τῶν χαρίτων τούτων ἐν ὁδεύοντας. ὅταν γὰρ ἐκ αὐτὴν τὰ μέγιστα ἀγαθὰ καρπώσῃ, ἐν ᾧ ἀφθόνως ἐκείνου δώσεις πλοῦτον, ἐν ἡμῖν πολλὴν πρόξεις παράκλησιν, ἐν τῆς ἀθυμίας ὁ νέφος μὴ πολλῆς ἀφανίσαι δύνηται τῆς θύελλας καὶ καθαρὸν ἀπολάμψαι γαλήνης. μὴ δὴ καταμαλακίζου, ἀλλ' ἀνίεγκόσα ἀπὸ ὧν καπνοῦ τούτου (καπνοῦ γὰρ, ἐὰν θέλῃς, ῥᾴστη διασκεδάσεις πᾶσαν τὴν ἀθυμίαν ταύτην) δεῦρο τοῦτο πάλιν ποίησον ἡμῖν· ἵνα καὶ πόρρωθεν ὄντες, πολλὴν ἀπὸ τῶν τοιούτων γραμμῶν καρπωσώμεθα τὴν ὠφέλειαν.

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΑΥΤΗΝ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ζ.

Ἐπεὶδὴ τὰ τῆς θλίψεως ὑμῖν, καὶ πλατύτερα πάλιν ἐτίθη τὰ σκάμματα, ἐν μακρότερον τὸν δρόμον ἐδίωλθε, ἐν πολὺ μείζονα φλόγα τῶν ὑποδεδυκότων ὑμῖν αἴρεται ὁ θυμός. ἀλλ' οὐ θορυβεῖσθαι οὐδὲ παρίεσθαι, ἀλλὰ δι' αὐτὰ μὴ ὧν ταῦτα μάλιστα χαίρων δεῖ ἐν σκιρτᾶν ἐν στέφανοῦσθαι καὶ χορεύειν. εἰ γὰρ μὴ καιρίας ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ἐδώκατε τῷ βασιλεῖ τὰς πληγὰς, οὐκ ἂν ὅτως ἠγριώθη τὸ θηρίον, ὡς ἐν περαιτέρω προελθεῖν. δῆλον τοίνυν καὶ τῆς ὑμετέρας ἀνδρείας καὶ νίκης, καὶ τῆς ἐκείνου τῆς πολλῆς, τὸ μείζονας ἐφάλλεσθαι καὶ ὑποπηδᾶν, ἐν πλείονα ὑποδείκνυσθαι τὸν ἀναισχυντίαν, καὶ δασυλέστερον ὄντα ἰόν. ἐπεὶ καὶ ὑπὲρ τοῦ μακαρίου Ἰώβ, ὅπως ἐν τῆς τῶν χρημάτων ἀποβολῆς ἥπτηθη καὶ τῆς τῶν παίδων ἀφαιρέσεως, δῆλον τότε ἐκφέρων τὸ χαλεπὸν πάσματα δέξασθαι, ὅτι τὸ κεφάλαιον ὥρμησε τῶν κακῶν, τὴν τῆς ψυχῆς πολιορκίαν, τὴν τῶν σκωλήκων πηγὴν, ἐν τῶν πυωμάτων χορός. χορὸν γὰρ αὐτὸν ἐγὼ καὶ σίφωνα καλῶ, καὶ μυρίων βραβείων ἐσμόν. καὶ οὐδὲ ἐνταῦθα ἔστη, ἀλλ' ὅπως οὐδὲν ἐλλείποιτο ἕτερον αὐτῷ μηχάνημα τοιοῦτον (ὡς γὰρ ἕκαστον ὄρος συμφορῶν, ὅτω τὴν νόσον ἐπήγαγε ἐκείνῳ) καὶ ἕτερα πάλιν ἐκίνει μηχανήματα, τὴν γυναῖκα καὶ ὁπλίζων, οὐ φίλους προξενῶν, οὐ οἰκέτας διεγείρων καὶ θηριώδεις ποιῶν, καὶ ἀπὸ πάντων τῶν τραυμάτων ἀναλαμβάνων· ὁ δὴ καὶ νῦν ὑποχρῶν οὐ παύεται, ἀλλὰ κατ' ἐμοῦ τῆς κεφαλῆς· ὡς τοίνυν ὑμέτερα σὸν θεῷ λαμπρότερα καὶ μείζω καὶ φαιδρότερα καθ' ἑκάστην γίνεται τὴν ἡμέραν· πλείων ὑμῖν ὁ πλοῦτος, δασυλέστερα ἡ ἐμπειρία, πεπλήρωται καὶ συνεχῶς ὁ στέφανοι, πολλήν δι' αὐτῶν τῶν ἡττῶν τὴν ἀνδρείαν ὑμῖν ἡ προσθήκη, καὶ αἱ ἐπιβουλαὶ τῶν ἐχθρῶν· ἄλειμμα γὰρ τῆς καρτερίας τῆς ὑμετέρας. τοιαύτη γὰρ τῆς θλίψεως ἡ φύσις τοῖς πρᾴως αὐτὴν καὶ γενναίως φέρουσιν· αἰωτέρους ποιεῖ τῶν ἀθλητῶν, ὑψηλοτέρους

χοῦ

χ. μείζονα

χ. ἡμῖν

χ αὐξάνων
χ. ἡμετέρα
χ. ἡμῖν

χ. γυμνάσασα

τὸν ἀνδρα οὐκ εἶπεν, οὐκ ὠνείδισεν· ἀλλ' ὥσπερ ἀθλητὴς λαμπρὰ τὴν φαίνουσαν ὁδὸν, ὅπως ἔχοιμι καὶ διαφέροιτο, ὅτι τοῖς ἀδελφοῖς, ὅτι τῇ μοιχαλίδι μνησικακῶ. πόθεν τοῦτο δῆλον; ἐξ ὧν αὐτὸς πρὸς ἐμὲ περὶ τῶν αὐτῶν διελεχθη ποτέ. τοσοῦτον γὰρ ἀπέχει "ἀπὸ ἀθυμίας ἀλῶναι, ὅπ καὶ ἐτέρους ἔλυσε λύπας. ὅθεν γὰρ εἶδέ τινας αὐτῶν πεπτωκότας * καὶ ἀθυμοῦντας, προσῆλθε θύρας τὰς αὐτῶν εἰσόδους· καὶ μαθὼν, ὅτι ἐξ ὄψεως ὀπωρῶν ὁ θόρυβος ἦν, διέλυσε τὰ ὀπώρατα. εἶτα τὸν καλὸν ἀγωνισάμενον Ⓦ βασιλέα τῆς ἀπαλλαγῆς ἔνεκεν τῆς αὐτοῦ (εἰ γὰρ καὶ ἡμαρτάνομεν "θαυμάσιος ἦν, ἀλλ' ἀθεράπευτος ἦν, καὶ οὐκ ἐβούλετο ταῖς ἀλύσεσιν ἐπαλαιπωρεῖσθαι ἐκείναις) τὸν καλὸν τοίνυν μιμησώμεθα αὐτὸν πρὸς Ⓦ βασιλέα, καὶ πᾶσαν ἀφέντες αὐτοὶ τὴν δισμῶν, καὶ ἀναγκάζωμεν καὶ τὸν ἀπόντα εἰπεῖν, δι' ὃν ἐσκεβέλητο, ὥστε καὶ ἡμᾶς Ⓦ ὑπὲρ αὐτοῦ διόμνυσι πρεσβεύσαντας ἔχειν πρεσβείαν τῆς ὑπὲρ αὐτοῦ σωτηρίας, ὁπόταν "ἐμπεπόνθωσι τὴν ἀδικηκότων· ἀλλ' ἀπαλλάξας ἑαυτὸν τῶν ἐγκλημάτων, ἵνα μένῃ τούτῳ μόνῳ, καὶ οὐ προσέθηκε τὸν εἰς αὐτὸν πεπλημμεληκότας. Καὶ γὰρ ἐγὼ, φησι, κλοπὴν ἐκλάπην ἐκ γῆς Ἐρεσίων, καὶ ὧδε οὐκ ἐποίησα οὐδέν, καὶ ἐκέβαλόν με εἰς Ⓦ λάκκον τοῦτον. καὶ τίνος ἕνεκεν ὁ λέγων τὸν πόρνον, τὸν μοιχαλίδα, τὸν ἀδελφοκτόνον, τὸν φθόνον, τὸν φόνον, τὸν πρᾶσιν, τὸν μισθὸν τῆς διαστάσης, τὸν ἔφοδον, τὸν ἀκολασίαν, τὰ δίκτυα, τὰ μηχανήματα, τὸν συκοφάντην, τὸν ἄδικον κρίσιν, τὸν διεφθαρμένον δικαστὴν, τὸν πρόχειρον ἀπόφασιν, τὸν καταδίκην τὸν οὐκ ἔχουσαν λόγον; ἆρά τι ταῦτα σιγᾶς ἢ ἀπαρύτωλις, φησὶν; ὅτι μισοκακεῖν οὐκ οἶδά, φησι, ὅτι ἐμοὶ ταῦτα τέθραμται καὶ μείζονος ἐμπορείας κατάστασις. Εἶδες ψυχὴν φιλόσοφον; Εἶδες ὀργὴν καθαρὰν, καὶ τὴν "ἀφωνοτέραν; Εἶδες ζωμηγορῶντα τοῖς ἀδικηκόσι μᾶλλον, ἢ μισοκακοῦντα; ὥστε μήτε τὸν ἀδελφὸν εἰς μέσον εἰσαγαγεῖν, μήτε τὸν αἰμοῤῥοοῦσαν ἐκείνην, κλοπὴν, φησι, ἐκλάπην ἐκ γῆς Ἐρεσίων· καὶ ὧδε οὐκ ἐποίησα οὐδέν. Ἐ "δὲ μόνον" τὸ πρόσωπον μέμνηται, οὐδὲ τὸν λάκκον, "οὐδὲ ἄλλα τινός. ἀλλ' ὅμως καὶ ταῦτα αὐτοῦ καὶ ὀχ ὁ τυχὼν διεδέξατο πειρασμός. ὁ γὰρ τοσαύτης πρὸς αὐτὸν προσκλίσεως τυχὼν, καὶ τὴν δισμῶν καὶ τὸν τότε προῤῥήσεις ἐλευθερωθεὶς, καὶ ὅτι τὸν πρόσωπον "αἰσχυνθεὶς πρὸ αὐτοῦ

ιας, ϗ τοσαύτας τετραιχυμιδρος ὑπιδουλαῖς, ϗ δυέσιως ὑπιθυμῶν ⸌ ἀδείας, ἀλλ' ὅλως
ὲν τοσύτοις δικτύοις ὤν, ϗ ποικίλοι θηείον ὁρῶν " αὐτὸ περιβάλλοι, ϗ ἀφ' ἑπτὰ πόντων αὐτὸν χ. ὅτου
"καταπλεύσοι, ἀφ' τῆς ἀφῆς, ἀφ' τῆς φωνῆς, ἀφ' τῶ ὀμμάτων, ἀφ' τῶ χρωμάτων, ἀφ' χ. καταξέοι,
τῶ ὑπιστομμάτων, ἀφ' τῆς ὑποχραφῆς, ἀφ' τῶ χρυσίων, ἀφ' τῶ μύρων, ἀφ' τῶ ἱμα-
τίων, ἀφ' τῦ ἤθους, ἀφ' τῶ ῥημάτων, ἀφ' τῦ κόσμου τῦ περικειμένου, ἀφ' τῆς " μετώσε- 5 χ. ἱρεμίας,
ως, ἀφ' τῦ λαθραίνειν, ἀφ' τ πλούτυ, ἀφ' τ δωρεᾶς, ἔχουσάν τι μ τῶν ζωερχῶν, ὅ-
περ ἐμπεριπλαθῆναι ἐδύνατο, τῆ ἡλικίαι, τῆ φύσει, τῆ δουλείᾳ, ὃ ὲν ἀλλοτρία ἐστ, πα-
σαν ὑποκρισιν τῆ φλόγα ὑπείλε. ἐγὼ τῦτον ⓜ πιεσάμην ϗ τῦ φθόνου τῶ ἀδελφῶ, καὶ
τῦ μίσους τῦ συγγενικοῦ, ϗ τῆς περίστεως, ϗ τῆς τῶ βαρβάρων διαστοπίας, ϗ τῆς μα-
χερᾶς ἀποδημίας, ϗ τῆς ὲν ἀλλοτρία ζημιερᾶς, ϗ τῦ δεσμωτηρίου, ϗ τῆς ἀλύσιως, ϗ 10
τῦ μακροῦ χρόνου. ϗ τῆς αὐτόθι παλαιπωρείας πολὺ χαλεπώτερον ἐστ' φημι. ⸌ γὰρ περὶ
τῶ ἐχά των ὁ κίνδυνος ἰσῶ. ὅπῳ ὃ ϗ τῦτον διέφυγε ⓜ κίνδυνον, ϗ διέδρα ⓜ πόλεμον, καὶ
ἐλήλυθε ϗ ὲν ζωῆ πνῦμα δρόσου ζημιούμενον ἀπὸ τε τῆς τῦ Θεοῦ χάριτος ϗ τῆς ἀρετῆς
τῦ τέου (τοσοῦτον γὰρ αὐτῷ περιῆν " ἀπαθείας ϗ σωφροσύνης, ὅτι καὶ τῶν ὑκείνης μανίδων χ. ὑπαξίας
καθιγδοσαν ἐπαυύδασε) πλεῖον ἀλλ' ὅπῳ αὐτὸς ἐξῆλθεν ἀνέπαφος, ὥσπερ ⓜ τεθηρίσκει τῶν 15
Δαν.γ.κα. Περσικῶν " ζημφυγόντες φλόγα (Οὐδὲ γὰρ ὁμοίᾳ πυρὸς ἰσῶ ὲ τῶ αὐτοῖς, φησι) ⸌ σωφροσύ- χ. ἐκφυγ.
νης μέγας ἀθλητὴς ἀνεδείχθη, ϗ ἀδάμαντα ἐμιμήσατο· ἴδωμεν οἷον θήρεως ἀπέλαυσε, ϗ
τίνα ἔπαθλα ζημδέχεται τοὺς τεθαιτέλω. ὅπιβουλαὶ πάλιν, ϗ βαράθρα, ϗ θάνατος, καὶ
κίνδυνοι, καὶ συκοφαντίαι, καὶ ὕπνος ἄλογον. ἡ γὰρ ἀθλία τότε ὑκείνη ὑπὸ τῆς χαλεπῆς
μανίας ὲκβακχευομένη θυμῷ ὠδημῆται τὸν ἔρωτα, καὶ πάθος " ζωπάσχει πάθει, ϗ ὅπι- 20 χ. ἀνάθεμα
θυμία ἀκολάστῳ περιέθηκεν ὀργὴν ἄδικον, καὶ μ τὴν μικρὰν ζ καὶ ὑδροφόβιος καὶ χ. φόνε
πνέουσα θηειώδους πολλῆς. καὶ " φόνου βλέπουσα καθίζει δικαστήριον διεφθαρμένον, τὸν δε-
σπότην τὸν ὑκείνου, τὸν ἀνδρα τὸν ἑαυτῆς, τὸν βαρβαρον, τὸν Αἰγύπτιον· ⸌ ὲισάγᾳ κατη-
γορίαν ἀμάρτυρον, καὶ ὁπόθ' ἁφῆκεν ὲισελθεῖν ὲις δικαστήριον τὸν ἐγκαλούμενον, ἀλλ'
" ἐρήμην κατηγορᾷ τῆ τε ἀνοίᾳ καὶ τῆ θυσίᾳ τῦ δικάζοντος, τῆ τε ἀξιοπιστίᾳ τῦ οἰκείου περι- 25 χ. τῶ μόνας
σώπυ, ϗ τῳ δοῦλον ὄν) τὸν ἐγκαλούμενον θαῤῥήσασα, καὶ τὰ ὑδωτία ὲιποῦσα τῶν ἡνιο-
χούντων ὑκέτησι τῦ δικαστοῦ, καὶ τὸν νικῶσαι ἔπεισε ψῆφον ἀζεύγκειν, καὶ καταδικάσαι τ
ἀνθρώπου, καὶ τιμωρίᾳ ὑπιθεῖναι χαλεπωτάτῃ. ϗ δεσμωτήριον θήρεως καὶ ἀπαγω-
γὴ, καὶ ἄλεσις. καὶ μηδὲ ἰδὼν δικαστὴν " κατεκρίνετο ὁ θαυμάσιος ὑκέτης αὐτῷ· καὶ ὃ δὴ χα- χ. κατεκρίθη
λεπώτερον, κατεκρίνετο ὡς μοιχὸς, ὡς διαστοπικῆς ὑπιθυμήσας θύνης, ὡς ἀλλότριον ἁρπά- 30 ὁ θαυμασὸς
ξας γάμον, ὡς ἁλούς, ὡς ἐλεγχόμενος. ὅτε γὰρ δικαστὴς, ἢ τε κατήγορος ⸌ τοῖς πολ-
λοῖς καὶ τῆ ἀληθείαν οὐκ ἐίδοσι, ἢ τε πιμωρία ὑπερμὸν ἀξιόπιστον ὑποίσει ὃ δράμα φαίη-
σθαι. ὃμῃ οὖν τῶν " ἐγκρύβησον ὑκέτοι, οὔτε ἐῖπεν, αὖτις " ὑπερέκαμον αἱ ἀμοιβαί; χ. ἰρόξουσιν
τῦτο τῶν ὀφλόντων ὑκείνων ὃ τέλος; ζωῦται ϗ σωφροσύνης ζημ ἔπαθλα; κρίσις ἄλογος, καὶ ψῆ- χ ὀνείρων
φος ἄδικος, καὶ ποινὴ πάλιν ὑπολήψις; ὡς γὰρ ὑπαρπικῶς ἀζεβλήθη " ἀναγκῶς τῆς πα- 35 χ. ὡς ὀλίγα
τῴας οἰκίας· ὡς μοιχὸς καὶ σωφροσυνίου ἐκρύξας γυναικὸς ὲις δεσμωτήριον " ὑσάγο- χ. βάλλομαι
μαι τῶν, καὶ ζῶντα ὡς ἐμὲ πάντες ψηφίζον). καὶ ⓜ μ ἀδελφοὶ ⓜ μέλλοντές με φροσ-
κυνῆν (τῦτο γὰρ τὰ ὠφέλιμα ἐδύλα) ὑπ ἐλευθερίᾳ καὶ ἀδείᾳ ϗ πυφῇ ϗ πατρίδι ϗ οἰκίᾳ πα-
τρῴᾳ· ἐγὼ ὃ μέλλων αὐτῶν κρατῆν, μ τυμβωρύχων, μ λῃστῶν, μ βαλλαντοτόμων
ὑπζῶντα δίδυμαι· οὔτε μ ὃ τῆς πατρίδος ὑκπεσεῖν, θορύβων " ἀπαλλαττόμενος καὶ 40 χ. ἀπαλλαγ-
πραγμάτων, ἀλλὰ καὶ ὑ ἀλλοτρία πάλιν βαράθρα ἡμᾶς καὶ ξίφη ὑκοπμένα μένῳ
ζαδέχεται. ϗ ἡ μ τοιαῦτα * δράσασα καὶ συκοφαντήσασα, καὶ δι ἑκατέρων τῶν * ϗ
τολμημάτων ἀποστμηθεῖσα δικαία, χορδαῖς ⸌ σκιρτᾷ νῶ, ὥσπερ ὑπιζῳπαίοις ⸌ λαμ-
πρῷς ὑπικίοις ὑστεφανωμένη· ἐγὼ ὃ μηδὲν ἠδικηκώς, τιμῶ ἑκάτῳ τὴν δίκην. ὑπὲρ
τῦτον

ἀζάλη, ὅτι ἀσθενέστερος ἐστὶ ὁ λογισμὸς τῶν νεωτέρων, αἱ δ' ψυχαὶ οὐ σφόδρα φοβοῦνται
τὴν ζωὴν, οὐδὲ πολλοῦ τῆς ἀρετῆς ποιοῦνται κατωδεέστερον· ἀλλ' ὁ μὲν χλιαρὸν τῶν παθῶν
χαλεπώτερος, ὁ δὲ πάθη κυβερνᾷ λογισμὸς ἀσθενέστερος. μὴ δὲ τῆς φύσεως καὶ τῆς ἡ-
* ἰῶ λικίας πολλὴ ἐστὶ τῆς γυναικὸς * ἡ ἀκολασία. ἐπὶ καθάπερ τοῖς Βαβυλωνίοις κάμηλοι αἱ Περ-
σικαὶ χεῖρες ἐκφέρειν μὴ δύνανται τῆς κατωδῆς, οὕτω δὴ καὶ τότε ἡ ἀθλία καὶ
χαλεπώτερος ἐκείνη γυνὴ τὸ καμήλου ζεύγους χαλεπώτερον ὤμοσι τὸ φόρτον, μύρων ἔζωσα,
ὑποτεμμάσι πλοκαῖς, κατογραφαῖς ὀφθαλμῶν, καταχελασμένη φωτὶ, κινήμασι, βα-
δίσμασι ἀφροδισιομανῆ, ἱματίοις μαλακοῖς, ἐσθῆτι ζητοῦσι, ἐπέρασι τοιαύτας μυελοὺς
μαλθακίαις καταζητοῦσα ὃ μειρήκιον. ἐν καθάπερ τις θηρευτὴς ἀφὸς, δυσάλωτον
μέλλων κρεοδαῖτα ζώοις, ἅπαντα κινεῖ τῆς πίκης τὰ ὄργανα· οὕτω δὴ καὶ ἡ αὕτη τοῦ σω-
φρο- σωλῶν ἐπιδεῖται τοῦ νεανίσκου (οὐδὲ γὰρ ἔμελλεν ὁ τοσούτῳ χρόνῳ " ἀφαλωθήσεσθαι) πολλῆς
κ. λαθήσεσθαι κ. πάλιν σκέψεως αὐτῇ δεῖν ἐφαίνετο ὅπως τοῦ αἰχμαλώτου τὸ νεανίσκου· ἐν δεῖ καὶ ὅτῳ πρώτῳ
ἐκλύει τὰς ἀκολασίας τὰ μηχανήματα· ἐν οὐδὲ τούτοις ἱκανῆς μοίρας, ἀλλ' ἐν καιρῷ ἐν τό-
πῳ ἐπετήρει τοῦ τοῦ θηρὸς ὅπως πίοι. δεῖ τοῦτο δὴ βούλεσθαι ἀληθῶς ἀφροδισιάζειν,
ἀλλὰ πάλιν ἀνίμενε χρόνον, τοῦ ποιητοῦ ζωῆς τοῦ ὑπὸ τοῦ ἐπιθυμίᾳ ὠδίνουσα καὶ ἐφαρμόζα-
ζουσῶν· δεδοικῶ μὴ τῷ ζῆλῳ, ἐν ταῖς ἐκφερομέναις αὐτῆς ὑπὸ βουλαῖς δεῖ φύγῃ τὸ θή-
κ. διαπ. κ. πίον ραμα καὶ ποτὲ ἀφῆσαι μόνον· ὡς ὧν οἶκον ζῆλος ζωῆς ποιοῦσα διαφανῶς [ἐφ' ὑπερ-
βολῇ] λοιπὸν τὸ βαρὺ φέρει, ἐν πᾶσι τοῦ τῆς ἡδονῆς πρωτοφεῖ ἀναπεπτάσασα, ὥσπερ οἱ μεσοὶς δίκτυ-
ον οἷς λοιπὸν ἔχουσα ⓦ " ἀεὶ τοῖ, ἐπεισέρχεται, ἐν μὴ μόνον ἀπολαβοῦσα, μᾶλλον δ' ἀεὶ (ἐν
κ. συμπαρέν- τοῖ δὲ τοῦ ἡλικίᾳ ἐν τοῦ φύσει ἐν ἃ αὐτῆς μηχανήματα " συμπαρεστῶτα ἐκ ἔχει αὐτῇ)
τα ἔλκει λοιπὸν ὅτι τοῦ ἄδικον προσάξειν προῒς βίᾳ ⓦ ἡνιαῖον ἐκφέρον. τί τὸ πιεσμοῦ τό-
τε χαλεπώτερον; ποίας τοῦτο καμήλου δὲ φλεγμοῦ σφοδρότερον; νέον, σφενδόνη, δίκλεν,
ἔρημον, ἄπολιν, ξένον, μετῳκισμένον ὧν· ἀπὸ διανοίας ὅτως ἀκολάστου ἐν μεμιασμένης, ὅπου πλή-
θους, δὲ τοσαῦτα δυναστείαι προβεβλημένης, οὐ ἐρημία τοσαύτη (ζωτικῇ γὰρ καὶ
τοῦτο προῒς τοῦ τοιούτου ἄλσους) ζωειλημμένον κατέχεσθαι τὸ ἐν κολακείᾳ, ἐν προῒς
βούλεσθαι διαπονικῶν, ἐν ζῶντα μὴ ζοσοῦτος κινδύνους καὶ ὑποβουλάς. οἶδα γὰρ ὡς
ⓒ πολλοὶ, ὅταν ποτὲ ἐχθρῶν τύχωσι τοῖς δίφοις, εἶτα εἰς πυρὸν κόγχον) καὶ αἴεσιν
καὶ ⓦ ὑγρὸν τοῦτον καὶ δίκλελυμένον ἦθος, πρὸς θυμοῦ τοῦ ἐπιέχουσιν. ἀλλ' οὐκ ἐκεῖνος
ὅτως· ἀλλ' ἔμβυε δίκα πρώτων τοῦ οἰκείου καρτερίου ὑποδέχεσθαι. ἐγὼ ⓦ θαλάμου
ἐκεῖνον, καὶ τοῦ Βαβυλωνίαν κάμηλον, καὶ τὸ δ' Δαιπλ λάκκον τῶν λεόντων, καὶ τοῦ χαλκοῦ
δ' θαλαττίου θηρίου, οἷς ἰῶ ὁ προφήτης ἐκέπασε, θαρρῶν ἔστιν δὲ προσοίσομαι· μᾶλλον δ' ἐν
πολλῷ τούτων χαλεπώτερον. ἐκεῖ μὲν γὰρ τὸ ὑποβολὴς ἦκεν σώματος ἰῶ ἀπώλεια· ἐνταῦθα δ'
ψυχῆς πρωτόλεθρία, ἐν θάνατος ἀθάνατος, ἐν συμφοραὶ προξενοῦσα ἐκ ἔχουσα. ἐ ταύτῃ
δ' μείων χαλεπὸς ὁ λάκκος ἐστὶν ἰῶ, ἀλλ' ὅτι γε μὴ τὸ βίας καὶ τὸ δόλου καὶ πολλῆς ἔγκειται τῆς
κ ἀκολασίας, " κολακείας, πολλοῦ τὸ ποικίλου δὲ πρωτοπαγὲς πυρὸς, οὐ σῶμα καίοντος, ἀλλ' αὐτοῦ
φλέγοντος τοῦ ψυχοῦ. καὶ τοῦτο αὐτὸ δηλοῖ ὁ Σολομὼν, ὁ μάλιστα ζοῦτα μὴ ἀκρι-
κ σῶμα λεῖν βείας εἰδώς, ἡλίκην ἔστι δ γυναικὶ " συλλαλεῖν ὕδρα ἐχούσῃ, Ἀποδύτης, φησὶ, πῦρ ἐν Παροιμ. ε. κ.
κ ἐπαίειν κόλπῳ, καὶ ἱμάτια αὐτοῦ οὐ καταιθύσει; ἢ ὡς ἐπατήσει τις " ἐπ' ἀνθράκων πυρὸς, οὐδ'
ἐν ὑπόδεσις αὐτοῦ καταφλέξει; ὅτως ὁ παρθενόλεθρος τρως γυναῖκα ὑπεμφέρον, ἐν πᾶς ὁ ἀπολούμενος
αὐτῆς, οὐκ ἀθῳωθήσεται. ὃ δὲ λέγω τοιοῦτόν ἐστιν· ὥσπερ, φησὶν, οὐκ ἔνι ὁμιλεῖν τὸ πυρὶ
μὴ καταιθέσθαι, οὕτως οὐδὲ γυναικὶ ζωῆς ἀφθόγγῳ ⓦ σὺν δύνει ἐκκαρπίσει.
οὗτος δ', ὁ πολλῷ χαλεπώτερος ἰῶ, ὑπεμεινεν. οὐ γὰρ αὐτὸς αὐτῆς ἥψατο, ἀλλ' ὑπ'
ἐκείνης κατείχετο, μόνος ὑπὸ μόνης ἀπειλημμένος. καίτοι τοσούτοις ἤδη κακοῖς κεκπεργασμέ-

ἰῶ αὐτῷ. ταῦτα ὁ ἐνομοθέτης ἔγραψεν, ὡς ἔγωγε οἶμαι, οὐ δι' ὀνειδισμὸν, ἀλλὰ τὸν παῖδας τῶν σκήψει τῆς τιμωρίας. ὅπερ γὰρ ἑώρα φθονούμενον μὲν ἀδελφὸν, παροξυνθησόμενον δὲ τὸν τοῦ ἀδελφοῦ βουλόμενος, ἔπλασεν αἰτίαν οὐ πάνυ πιστὴν αὐτῷ τὸν φθόνον. ὅτι γὰρ οὐ τοῦτο αἴτιον ἰῶ τῷ φιλεῖσθαι, ἀλλ' ἡ ἀκμάζουσα τῆς ψυχῆς ἀρετὴ, καὶ τῆς ἡλικίας ἀκμαιοτέρα οὖσα, δῆλον ἐκ τοῦ Βενιαμίν. εἰ γὰρ διὰ τοῦτο ἐφθόνει ἐφιλεῖτο, πολλῷ μᾶλλον τὸν νεώτερον αὐτοῦ φιλητέον ἐχρῆν. μὴ γὰρ τὸν Ἰωσὴφ ἐφθόνει ἐτίμα δὲ, μᾶλλον ὡς γήρως ἰῶ αὐτῷ. ἀλλ', ὅπερ ἔφην, τοῦ παροξῦναι ἰῶ τὸ πλάσμα βαλλομένου καὶ παλαίσαι τὸν ἀδελφικὸν πόλεμον. ἀλλ' οὐδὲ οὕτως ἴσχυσεν, ἀλλ' ἐξεκαίετο σφοδρότερον ἡ φλόξ. καὶ ὅπερ οὐδὲν ἰσχύσαν ποιῆσαι πάνυ, κατὰ ἐγκλημα αὐτοῦ φόνον ποιηρὸν, αἰφνιδίως ἐπεβάλοντο αἰτίαν, τὸν βαρβαρικὸν γοῦν αἰχμαλωσίαν προφασιζόμενοι ἀδελφοὶ, καὶ πολλῷ χειρους φονέως αὐτῆς. καὶ μὴ γὰρ ἐκ ἀλλοτρίου, ἀλλ' ἐξ ἀδελφῶν ἐγίνοντο ποινικοί. καὶ οὐδὲ οὐκ ἐμνήσθησαν τῆς κακίας, ἀλλ' ἐπηγωνίζοντο τοῖς παροῦσιν αἰεί, καὶ λαβόντες μέσον οὐ φρικτὸν, καὶ ἔσφαξαν, καὶ ἀπέδυσαν, καὶ δοῦλον αὐτὸν ἐλεύθερον ἐποίησαν, καὶ δουλείαν τὴν ἐλευθερίαν. οὔτε γὰρ ὁμοφύλοις ποσὶν, ἀλλὰ βαρβάροις ἐπιεγγλώττοις, καὶ αὖθις ἐκ βαρβάρων ἀπούσοι χεῖρας ἐξέδωκαν τὸν ἀδελφόν. ὃν Θεὸς λαμβάνει πρόνοιαν αὐτοῦ ποιῶν, ἰωσείχετο τὰ τῶν ἀνοσιωθέντων, καὶ ἐμακροθύμει κινδύνων κινδύνους ἀφαδεχομένων. μὴ γὰρ τὸν φθόνον τοῦ ἀφαιρεθῆναι, σφαγὴν προέδωκαν, καὶ δουλείας σφαγῆς χαλεπωτέρας. μὴ γὰρ ὃ ἐβδόμης ἁπλῶς ὁ εἰρηκὼς, ἀλλ' ἐπὶ πολὺ ἰῶ, μειζόνων δίκην εἰς οἰκίας παρεῖναι τραφεὶς μετ' ἐλευθερίας ἁπάσης, μὴ ἀγάπης παρὸς τοσαύτης, ἀφεθεὶς ὑπὸ ἀδελφῶν ἀπεμπολησθῆναι ὠνῇ ἐχόντων ἐγκαλεῖν, καὶ βαρβάροις ἐκδοθῆναι ἐπιεγγλώττοις, καὶ ἥττοσι ἀλλοκότοις, καὶ αὐθαδεστέροις μᾶλλον, ἢ δυσφόροις· καὶ ἀπόλιν, καὶ μετὰ μάστιγος, καὶ οἰκέτου, καὶ ξένου αὐτὸν ἐλευθέρου * γενέσθαι, καὶ τοσαύτης ἀπολαύσαντα τῆς βιωτικείας τὸν ἐφάμιλλον κατασκευάσθαι τὰ λοιπὰ εὐλείας ἀνθρώπου ὅπως μὴ ὑποβολῆς ἁπάσης, καὶ πικροτάτης λαβεῖν διατροφὰς, καὶ τοῖς ἀλλοτρίοις καὶ βαρβάροις ἀπεικάσθαι γλῶν. ἀλλ' οὐδὲ ὁ ζωῦθα ἴσατο τὰ δεινά· ἀλλ' ὑπεβουλαὶ πάλιν ὑπεβολὰς διεδίχοντο μὴ τὰ οἰκεῖα ἐξεργασία ἐκφύσα τὰ μεγάλα καὶ θαυμαστὰ, καὶ τὸν τῆς ἀδελφῶν αὐτοῦ προσκύνησιν προδιαφθορῶσα. λαβόντες γὰρ αὐτὸν ὅτι ἐμπορεύσιμον ἀνθρώπου, ἀλλ' ἑτέροις αὐτὸν πάλιν χείροσιν ἀπέδοντο βαρβάροις. οἷα δὴ ἐκ ἐλπίσαν * εἰς συμφορᾶς λόγον, τὸ διασῶσαι τοιούτους ἐκ τοιούτων ἀμείνειν. τοῦτο γὰρ δυσκολώτερον πρὸς τὴν ἀνθρωπίνην, ὅταν καὶ ξένοι πάλιν ἐκ πόλεμοι, καὶ τὸν προτέρων ὧσι χαλεπώτεροι. καὶ γοῦν ἐν Αἰγύπτῳ, τῇ δεσπόζοντι τότε ἐκείνῃ καὶ μαινομένῃ, ὅταν τὰ αἰσχρὰ τὰ σώματα, ὅταν αἱ βλασφήμοι γλῶσσαι. καὶ γοῦν τῶν Αἰγυπτίων, ὧν καὶ ἐξ ἧρχεστ μοιος ἐκ μέγας Μωϋσῆς δραπέτην καὶ φυγάδα ποιῆσαι. καὶ ὅπερ μαρτὺς ἀνέπνευσεν ἐν ἑαυτῷ τὸ φιλεῖν θεόπνευστον Θεοῦ τὸν ἐκ παιδὸς δόξαν οἰκειοποιῶντος, τὸν ἄγγελον θήσει τὸν ὠνησάμενον ἰῶν ποιήσαντος πατέρα, διὰ τοῦτο αὐτῷ σκάμματα παρασκευάζεται πάλιν, καὶ πάλιν σάβδοι, καὶ πάλιν παλαίσματα καὶ ἀγῶνες καὶ ἱδρῶτες σφοδρότερον τὸν πρότερον. ἰδιδοσαν γὰρ αὖθις ἀδίκοις οἱ θυμοῖς ἡ κεκτημένη, καὶ ὃν κάλλει τῆς ὄψεως αὐτοῦ χρωθεῖσα, καὶ καθ' ἡμέραν ἀλθοῦσα ὃν πάθη, λέαινα δὴ τι γυναικὸς ἐκ τῆς ἀκολάστου ζωῆς ὑπὸ θυμίας ἐμεμένηκε. καὶ πάλιν ζωοῖκος ὁ πόλεμος ἰῶ, ἐνδυτέον τοῖς παροῦσι τὸν κατὰ θεὸν ἔχων. σοφοὶ οἱ γὰρ μισοῦντες αὖθις * ἀξεδόμην, αὐτὴ ὁ ἐρῶσα καὶ παρεκινδύνευε τὸ νεανίσκου. καὶ ἰῶ διπλοῦς, μᾶλλον δὲ τριπλοῦς καὶ πολλαπλοῖς ὁ πόλεμος ἐστῖ. μὴ γὰρ, ὅπερ τὰ δίκυλα ἐκ ἐλαβε, καὶ τὸν βορὸν διέτεμεν ὁ βαρυχεία καὶ ἱερὸν ῥοπὴν, νομίσῃς καὶ ἀπεραγμόνως αὐτὸν ἐκουκεῖσθαι τὸν ἄθλον τοῦτον. καὶ γὰρ πολιὸν τὸν ἱδρῶτα ἐκ ἐμενε. καὶ εἰ βούλει τοῦτο σαφῶς, ἴσθι, ἐννόησον οἷ ὅτι νεότης, καὶ νεότητος ἀκμή. ὁ γὰρ αὐτὸς ὢν αὐτῇ τῆς ἡλικίας τὸ πεῖραν ἐγχρόνει ὢν, ὅτι σφοδροτέρα τῆς φύσεως ἡ φλὸξ ἐστίρεται, ὅτι πολλὴ τῆς ὑπὸ θυμίας ἡ ζάλη,

χ. φιλεῖσθαι

χ. αὐτῷ

χ. παροξυνθῆναι

χ. τῆς γενομένοις

* καὶ πολίτου

χ. ἐξεργασία

* τοῦτο

χ. καὶ ν. παροξυνθῆναι

χ. ἐμένετο.

* τῆς οἰκίας

χ. μαθεῖν, καὶ ἐν τῷ χαρακτῆρι

τῶν θαλάττων, τῶν δρόμων τῶν ἐν γῇ καὶ θαλάττῃ, τῆς ἀθυμίας αὐτῆς, τῶν δακρύων, τῶν ὀδυνῶν (Τελείπω γάρ, φησιν, οὐκ ἐπαυσάμην νύκτα καὶ ἡμέραν μετὰ δακρύων ταῦτα ἕκαστον ὑμῶν, μετὰ πολλῆς τῆς παῤῥησίας) λήψεται καὶ ἀποδόσεις καὶ τὸν στέφανον. Ταῦτα οὖν ἐννοοῦσα ἐν λογιζομένη ὅσον τὸ ὀδυνηρὸν καὶ ἐπιμόχθου βίου τὸ κέρδος, χαῖρε ἐν 5 βύθρηνον τὴν ἐπικερδῆ καὶ μείων γέμουσαν στεφάνων οὐκ ἐφέπουσα ἡλικίας ὀδύνην, καὶ δι' συνεχῶν καὶ πυκνῶν παθημάτων. καὶ γὰρ ἡ τοῦ σώματος ἁβρωστία ἡ ποικίλη καὶ πολυτρόπη, καὶ μυρίων θανάτων χαλεπωτέρα οὐκ ἐπαύσατό σε ζωγρῶσα πολιορκοῦσα, καὶ λοιδορίαι τε καὶ ὕβρεων στάδες καὶ συκοφαντίαι οὐδέποτε διέλιπον τὴν σὴν ὑφαιρούμεναι, ἀθυμίαι τε δι πυκναὶ καὶ ζωγρὸς καὶ πολυαὶ δακρύων δι' ἀπαύστου ἐῶν ἔκλυσαν τὸν χρόνον. τοιαῦτα γὰρ ἕκαστον καὶ καθ' ἑαυτὸν ἤρκεσε τοῖς ἐντολμηκόσιν εἰς ὠφέλειαν πολλήν. ὅτε γὰρ Λάζαρος ἀπὸ τῆς ἁβρωστίας μόνης τῆς αὐτῆς ἐκοπώθησε τῷ πατριάρχῃ λήξεως· καὶ ὃ πολυπόνη γε αἱ λοιδορίαι τὸν Φαρισαίου διηνεκῶς ἐπαρθαίουσαν ὦ Φαρισαίῳ ἐκόμισαν· ὅ τε κορυφαῖος τῶν ἀποστόλων, ἀπὸ δακρύων τὸ ἕλκος τῆς χαλεπῆς σκώπτης ἀμβλύτητος διώρθωσεν. ὅταν οὖν ἐκείνῳ τῶν προειρημένων φαίνηται καὶ μόνον ἓν τῶν παθημάτων τούτων ἐρχόμενον, ἐννόησον πόσας αὐτὴ λάβῃ ἁμαρτίας, πόσα ὁμοῦ μετὰ πολλῆς τῆς ὑπερβολῆς ἐντομώτατα καὶ ἀβραπάτητος τὸ χρόνου. ἔστιν γάρ, ἔστιν οὕτω λαμπρὸς ποιῆσαι τὸν ζηλωτὴν, καὶ μυρίων ἐμπίμπλησιν ἀγαθῶν, ὡς πιεζασμοῦ πλῆθος καὶ κίνδυνοι καὶ πόνοι καὶ ἀθυμίαι καὶ ὃ δικαίως ὑπομονλθέσθαι, [καὶ] πρὸς ὧν ὠδαμῶς ἐχρεῖν, καὶ ταραῖος ἄπαντα φέρειν. ἐπεὶ καὶ ⸂ἡ⸃ τοῦ Ιακὼβ ἔστιν οὕτως ἐποίησε μακαρίαν καὶ ἀοίδιμον, ὡς ἡ συκοφαντία τότε ἐκείνη, καὶ τὸ δεσμωτήριον, καὶ ἡ ἅλυσις, καὶ ἡ σίτεσις καὶ λαμπρεία. μέγα μὲν γὰρ αὐτῇ καὶ τὸ τῆς σωφροσύνης κατόρθωμα, ὅτι τῆς Αἰγυπτιακῆς ἀκολασίας ἐξελθοῦσα, καὶ τὴν ἀθλίαν γυναῖκα ἐκείνην ὅτι τὴν ἄδικον αὐτῇ καλέσασα ὁμιλίας διεκρούσατο· ἀλλ' οὐχ οὕτω μέγα τοῦτο, ὡς τὰ παθήματα. ποῖον γὰρ ἐγκώμιον, εἰπέ μοι, τὸ μὴ μοιχεῦσαι, * μηδὲ μιαίαν βίαν οὐδαμόθεν αὐτῇ προσάγουσαν; μηδὲ ἀδικῆσαι ⸂ἡ⸃ διαπτύσασαν, μηδὲ αἰσχύνη ἐξελαθεῖν τὸν προσάτην τῆς οἰκίας; ἀλλὰ τὸ ποιῆσαι αὐτὸν μέγα, σκόπει μάλιστα ὅτι, ὁ κίνδυνος, ἡ ὑπόκρισις, ἡ μανία τῆς ἀκολάστου, ἡ ἐπηρεαζομένη βία, τὸ ἄφυκτον δεσμωτήριον, ὁ θάνατος, ὅπερ αὐτῇ κατασκεύαζεν ἡ μοιχαλίς, τὰ δίκτυα, ἃ πάντα χθὲς ἀπέπτησαν, ἡ κατηγορία, ἡ συκοφαντία, τὸ δεσμωτήριον, ἡ ἅλυσις, τὸ μηδενὸς † τυγχάνειν τῶν δικαίων· τοῦ ⸂ἡ⸃ τοσούτου ἄθλου, ὑπὲρ οὗ στεφανοῦσθαι ἐκείνῃ; ὡς καλὸν ἐστὶν βύθιον ὅτι τὸ ὀχύρωμα ἁγιασθῆναι, καὶ μὴ τῶν πάντα ἡμαρτηκότων ‡ καθαιρεῖσθαι· ὁ αὐχμός, τὸ σβεστήριον, ἡ τοῦ δεσμωτηρίου καλαιπωρία. τότε αὐτὸν ὁρᾷ λάμποντα μείζονος, ἢ ὅτε ὅτι τοῦ θρόνου τῆς Αἰγύπτου καθήμενος, ⸂ἡ⸃ σῖτον διένειμε τοῖς δεομένοις, ⸂ἡ⸃ λιμὸν ἔλυσε, καὶ χηρὸς λιμοῦ ἅπασαν ἐλύμετο. τότε ὁρᾷ αὐτὸν φαιδρὸν, ἐπὶ αὐτῷ αἱ πόδαι καὶ αἱ χεῖρες πεδεικεῖντο, ἢ ὅπου ἐν ἱματίοις λαμπροῖς τὸν § τοιούτου δυναστεύοντα διεβεβόλητο. ὁ μὲν γὰρ στρατιώτας ἐν χερσὶν ἡ ἐμπορίας πολλῆς, ὁ τοῦ δεσμωτηρίου λέγω· ὁ δὲ πυρὸς καὶ αἰσχύνης, καὶ τιμῆς, πολλὴν μὲν ἔχων τὴν ἡδονὴν, οὐ πολὺ δὲ τὸ κέρδος. Διὰ τοῦτο οὖν οὕτως αὐτὸν μακαρίζω πρόθυμον ἐκ τοῦ παθεῖν, ὡς φθονοῦμεν ἐκ τῶν ἀδελφῶν, καὶ ζωοῖκους ἔχοντα τοὺς πολεμίους. καὶ γὰρ ἐκ στρατηγῆς ἡλικίας οἴκοθεν χαλεπὸς αὐτῷ ἀπερρίπιζετο πόλεμος, τῶν πολεμούντων ἐγκαλεῖν μὲν ἐχόντων οὐδὲν, τηκομένων δὲ διὰ διαφθονουμένων διὰ τὸ πλείονος αὐτοὺς ἀπολαύειν παῤῥησίας. κείσθω δὲ φιλεῖν ὁ νομοθέτης Μωϋσῆς οὐκ ἔφησεν ὡς ἀρετῆς τὸ παιδὸς ἔχειν τὴν ἀρχὴν, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ κηδεσθῆναι τῶν ὠδίνων. ὅπου γὰρ ‖ ὑστερεῖν τῶν ἄλλων ἐτέρᾳ, φησὶ, καὶ σὺ ἐκάστῳ γήρᾳ· πυθοῦ δὲ τὰ τοιαῦτα παιδία, ἅτε πρὸς ¶ ἐλπίδα χρηστὰ· διὰ τοῦτο ἐφίλησε. Ηγάπα γὰρ αὐτὸν ὁ πατὴρ, φησὶν, ὅτι υἱὸς γήρους τοῦ λοιποῦ.

ζα ἐπάγλ τύπις ϗ κατόρθωμα· ϗ ὸ τύτῳ πάλι ὃ πλέον τῦ παθήματός ὅστι, ϗχὶ τῦ κατορθώματος. Εἰπὼν γλρ, ἡ ὑπισύχασίς μϗ ἡ καθ' ἡμέραν, ζαὶ ἀπαγωγὰς λέγων ζαὶ συνοχῆς, ζαὶ θορύβους, ζαὶ θλίψεις (τῦτο γλρ ὅστιν, ἡ ὑπισύχασίς μϗ) ἐπήγαγν· ἡ μέλλωμα παῶν τὴν ἐκκλησιῶν. Οὐκ εἶπεν, ἡ διόρθωσις, ἀλλ', ἡ μέλλωμα, ὅπερ παθήματος πλέονός ἐστιν, ἢ κατορθώματος. καὶ τὰ ἑξῆς ὁμοίως· Τίς ἀσθενεῖ, φησὶ, ϗ οὐκ ἀσθενῶ; οὐκ εἶπε, διαρρῦμαι, ἀλλ', ἀσθενῶ. ϗ πάλιν, τίς σκανδαλίζεται, ϗ οὐκ ἐγὼ πυροῦμαι; οὐκ εἶπεν, ἀπόλλυμαι τῦ σκανδάλυ, ἀλλ', ἐκποιοῦμαι τῆς ὀργῆς. Εἶτα δεικνὺς, ὅτι ζῶντα μάλιστα ζαὶ ἀμοιβὰς ἴσχει, ἐπήγαγν· Εἰ καυχᾶσθαι δεῖ, τὰ τῆς ἀσθενείας μϗ καυχήσομαι. ϗ ἕτερον πάλιν τοιοῦτον ἐπάγει, τὸν φυγὸν τὸν διὰ τῆς θυρίδος, τὸν διὰ τῆς ἁρπαγῆς, τὸν διὰ τῦ τείχους. τῦτο γὰρ τῦ παθεῖν κακῶς ἰῶ. Εἰ τοίνυν τὰ παθήματα μεγάλας ἔχει ζαὶ ἀμοιβὰς, τὴν γὰρ παθημάτων πόνων χαλεπώτερον ϗ ὀδυνηρότερον ἡ ὀργὴ, εἰπόνσον ὅσας σοι χείσονται αἱ ἀποδόσεις. ὑ γλρ παύσομαι ζωνχῶς ταῦτα σοι ἐπαδων τὸν ἐπῳδὸν, ἵν' ὅταν ὑπερέχωμεν ἐν τοῖς ἀγαθοῖς, τῦτο πληρώσωμεν, ἀπὸ τῆς ὀργῆς αὐτῆς ὑφαίνων ζὰ λογισμούς, ζὰ τὸν ἀθυμίας σοι πίνον ζαί. ἵνα γὰ ϗ ἑτέρωθεν μάθῃς, ὅσον ὄντ ὃ μὴ παθημάτων τὶ ποιῆ ἀγαθόν, ϗ ὅσοι ἀποδρᾶ τύτῳ ὃ ἀποκτὶ " ὃ αὖθ' ποιῆ, ὁ Ναβουχοδονόσωρ ἐκεῖνος ὁ Βαβυλώνιος ἐν σκέψεσις ϗ " ὀφθήμασι ζωῆς," ἀποστολικὸν ποτε καπόρθωσε " ἔργον. μὴ γὰ τ ἁγίων τ παίδων ϗ τ ἁγιοδοξοπαίδων ἐκείνων, ὃ κήρυγμα ἐνεδέξατο τῆς οἰκουμένης, ὑ διὰ γλώττης μόνον, ἀλλὰ ϗ διὰ γραμμάτων, ζ πάντα χρὸν τῆς γῆς ἔγραψεν ὕτω· Ναβυχοδονόσωρ ὁ βασιλεὺς πᾶσι τοῖς λαοῖς, φυλαῖς, γλώσσαις, τοῖς οἰκοῦσιν ἐν πάσῃ τῇ γῇ, Εἰρήνη ὑμῖν πληθυνθείη. ζαὶ σημεῖα ζαὶ τέρατα, ἃ ἐποίησε μετ' ἐμὲ ὁ Θεὸς ὁ ὕψιστος, ἤρεσεν ἐνδυτόν ἐμοὶ διαγγεῖλαι ὑμῖν ὡς μεγάλα ϗ ἰσχυρά· * ἡ βασιλεία αὐτῦ, βασιλεία αἰώνιος, ϗ ἡ ἐξουσία αὐτῦ ἐν " γενεαῖς ϗ " γενεαῖς. ϗ δόγμα ἔθηκεν ὅπως πᾶς λαός, φυλή, γλῶσσα, ἢ δ' ἂν εἴπῃ " ῥῆμα ϗ τῦ Θεοῦ Σεδραχ, Μισαὴκ ϗ Αβδεναγώ, ἐις ἀπώλειαν " ἔσονται, ϗ ⓦ οἶκοι αὐτῶν εἰς διαρπαγήν. ϗ ταῦτα εἶπεν, καθότι οὐκ ἔστι Θεὸς ἕτερος, ὃς δυνήσεται ῥύσασθαι οὕτως. Εἶδες ἀπιθανίαν ἐν τοῖς γράμμασιν; Εἶδες φόβον; Εἶδες διδασκαλίαν; Εἶδες " κήρυκα ὑψηλόν, ϗ πάντα χρὸν τῆς οἰκουμένης ἐκπεπαμένα ϗ γράμματα; Τί οὖν, εἰπέ μοι, ⓦ αὐτοὶ τοῖς ἀποστόλοις μαθεῖν λήψεται, ὅτῳ οὕτως ἀνεκήρυξε τὸν Θεὸν τὸν δυνάμενον, ὅτῳ τοσαύτην ἀσυνθησίαν ἐποίησατο πάντα χρὸν καταβαλεῖν ⓦ λόγον; Οὐδὲ ὃ πολλοστὸν οἶμαι μέρος, ἀλλὰ ϗ μὴν ὑπερβολῆς ἁπάσης καταδεέστερον, καίτοιγε ὃ αὖθ' ἔργον ἐκείνους ἐποίησεν. Ἀλλ' ὅτῳ πόνος οὐκ ἔστιν ἐν ταῖς συνεζευγμένοις, οὐδὲ " παθήματα, διὰ τῦτο ὑποτέμνεται τὰ τῆς ἀνταποδόσεως. Οὐδὲ ἂ γὰ μεῖζον ἀξιοῖσιν ϗ ἀδύνατον τῦτο ἐπαγγέλλεται· ὑκοῦν ϗ κωλυόμενοι, ἐλαυνόμενοι, κατεσθόμενοι, μαστιζόμενοι, ζαλαπωρούμενοι, καταχρημνιζόμενοι, καταποντιζόμενοι, λιμῷ τηκόμενοι, καθ' ἑκάστην ἀποθνήσκοντες τὴν ἡμέραν, τὴν ψυχὴν αὐτῶν βασανιζόμενοι, καθ' ἕκαστον τῶν ἀθετουμένων ἀθετούμενοι, καθ' ἕκαστον τῶν σκανδαλιζομένων πυρούμενοι. ϗ τῶν πόνων τύτων ϗ τῆς ἀθυμίας μάλιστα ἦσαν πλείονες αἱ ἀμοιβαί. Ἑκαστος γὰ ⓦ ἴδιον μαθεῖν λήψεται, φησὶ, χ ⓦ ἴδιον κόπον. οὐ γὰ παύσομαι αὖθ' ζωνχῶς ὑπολέγων. διὰ δὴ τῦτο ϗ ὁ Φιλάνθρωπος Θεὸς, τὸν Παῦλον πολλάκις παρακαλέσαντος τὸν παθημάτων αὐτῶν ϗ τῆς ἀθυμίας ϗ τῆς ὀδυνης ϗ τῶν κινδύνων ἀπαλλάξαι, οὐκ ἐπένευσεν· Ὑπὲ τύτου τοὺς ⓦ Κύκλοις πρὸς ἐκάλεσα, ἵν' ἀπορῇ ἀπ' ἐμῦ, φησὶ, ζ οὐκ ἐπέτυχεν τῆς αἰτήσεως. Τίνος γὰ ἕνεκεν, εἰπέ μοι, λυπεῖσθαι λοιπὸν ζαὶ μεγάλας ἀμοιβὰς, εἶτα ἀπροσχημόνως ἐκήρυξε, πυφὴν ϗ τὸ θύμιμα δῃῶν; ὅτι τόμα δῆρε, ϗ γλῶσσαν ἐκίνησεν οἴκοι καθήμενος; ἀλλὰ τῦτο ϗ ταῦτ τυγχάνει ῥᾳδίως ἰῶ, ϗ ταῖς σφόδρα ἀνακεκλωκόσι, ϗ ⓦ ὑγρὸν ζ ἀβλεννῆ ζωὴν βίον. τοιῶ μὰ τὸν τὴν πραμεῖ", τὴν

χ. αὐτὸ τῦτο
χ. μαν
χ. εὐαγγελικὸν
χ. λόγον.

Δαν. γ. λϛ.

* ϗ ὡς μεγάλα κ ἰσχυρὰ ἡ βασιλεία αὐτῦ.

χ. ἀὶς
χ. ἀὶ.
χ. βλασφημίαν
χ. ἔσται ϗ ὁ εἷς
χ. κήρυγμα

χ. πάθημα,

α. Κορ. γ. ιη.

β. Κορ. ιϛ λ.

β. Κορ. ιβ. γ.

ἑώρα καταδιόμενον ὑπὸ σκωλήκων, ἢ καθήμενος ὅπου τῆς κοπρίας αὐτὸς αὖθις κατέξαινε λαβὼν ὄστρακον· Τήκω γὰρ βώλακας γῆς ἀπὸ ἰχῶρος ξύων, φησί. καίτοι ἐκεῖνα μὲν πάθη καὶ τραύματα, ταῦτα δὲ πάθη καὶ τραύματα ἰῶ· ἀλλ' ὅμως ταῦτα αὐτὸν ἐκείνων λαμπρότερον ἀπέφηνε. τῶν γὰρ μάλιστα δοκούντων εἶναι τῆς ψυχῆς μέρος ἰῶ, καὶ μείζονος δεόμενον τῆς ἀνδρείας, καὶ διὰ τοιωτέρας ψυχῆς, καὶ ὑψηλοτέρας σοφίας καὶ πλείονα τοῦ Θεοῦ ἐχούσης ἀγάπην. δῆλον τοίνυν ἐκ τούτου καὶ μεγαλοψυχίαν, εἰ καὶ αἰσχύνης καὶ σφόδρα ληστρικῶς, ἀλλ' ὅμως ἀπέδυσε ὁ διάβολος, λέγων· Μὴ δωρεὰν σέβεται Ἰὼβ τὸν Θεόν; οὐκ αὐτὸν ἐκύκλωσας, καὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ πάντα ὅσα ἔχει κυκλόθεν; τὰ μὲν οὖν ἔργα αὐτοῦ εὐλόγησας, καὶ τὰ κτήματα αὐτοῦ ἐπλήθυνας· ἀπόστειλον δὲ τὴν χεῖρά σου, καὶ ἅψαι πάντων ὧν ἔχει, καὶ εἰ οὐκ εἰς πρόσωπόν σε εὐλογήσει, οὐδὲν ἔσται αὐτῷ τὸ κέρδος. ἐπειδὴ γὰρ ἐκ τοῦ σώματος τὰ χρήματα, καὶ ἐκ τῆς ψυχῆς ἡ εὐσέβεια, ἐκ τῆς ψυχῆς ἡ ἀνδρεία, ἐκ τῆς ψυχῆς ἡ φιλοσοφία, ἐκ τῆς ψυχῆς ἡ ἀρετή, ἐκ τῆς ψυχῆς ἡ μακαριότης Ἰὼβ τοῦ Κύριος, ἐκ τῆς ψυχῆς ἡ ἀθανασία, ἐκ τῆς ψυχῆς ἡ ἀνάπαυσις, ἐκ τῆς ψυχῆς ἡ ἐλπὶς ἡ εἰς τὸν Θεόν, ἐκ τῆς ψυχῆς ἡ ἀγάπη ἡ πρὸς τὸν Θεόν, ἐκ τῆς ψυχῆς ἡ ἀπόλαυσις τῶν ἀγαθῶν, ἐκ τῆς ψυχῆς ἡ ἀπάθεια, ἐκ τῆς ψυχῆς ἡ ἀφθαρσία

ται τῆ" κακῶν χαλεπώτερον ἀθυμία, ἢ ὁ κολοφὼν καὶ τὸ κεφάλαιον * τῆ δεινῶν, τοῦτο ἱκανῶς ἡμῖν ὁ λόγος ἀπέδειξε. λείπει) δίκαιον κατορθωμάτων καὶ παθημάτων ποιήσασθαι σύγκρισιν, ἵνα μάθῃς σαφῶς, ὅτι τὰ κατορθώματα μείονα, ἀλλὰ τὰ παθήματα μείζονα καὶ παθήμασιν οὐκ ἔλαττον, ἢ κατορθώμασι, μᾶλλον δὲ ἔστιν ὅπου" τὰ πλείονα παθήματα. καὶ εἰσαγάγωμεν, εἰ δοκεῖ, τὸ μέγεθος τὸ τῶν μοναχῶν ἀθλητήριον, τὰ ἑκατέρας διαλάμψαντα τούτοις, τὰ ἀδάμαντα, τὰ πέτραι, τὸ τῇ Αὐστηρᾷ καὶ ἠμόλυνον χώρᾳ, πᾶν ὅ τι οἰκουμένῃ καταλάμψαντα τῇ τῆς οἰκείας ἀρετῆς ὑπερβολῇ· καὶ εἴπωμεν αὐτῷ τὰ κατορθώματα, τά τε παθήματα, ἵνα εἴδῃς πόθεν μείζονα διέλαμψε. Ἵνα οὖν ἴδω αὐτῷ τὰ κατορθώματα; Ὁ οἶκός μου, φησι, πάντα ἐλθοῦσι ἐωράκτο, καὶ κρυπτὸς ἦν τοῖς ὀδυπόρεις λιμοῖς, καὶ τοῖς διαμένουσι τὰ αὐτὰ πάντα χρόνον ἐκέκτητο. Ἐγὼ γὰρ ἤμην, φησὶν, ὀφθαλμὸς τυφλοῖς, καὶ ποὺς χωλοῖς· ἐγὼ ἤμην πατὴρ ἀδυνάτων· δίκαιον ἦν, ἴδω οὐκ ἤδειν, ἐξιχνίασα, καὶ συνέτριψα μύλας ἀδίκων, καὶ ἐκ μέσου ὀδόντων αὐτῶν ἐξήρπασα ἅρπαγμα. ἀδυνάτοι ἦ," ἴδω αἴ ποτε εἶχον χεῖρας, οὐκ ἀπέτυχον, οὐδὲ ἐξέλιπέ τις τὴν δύναμιν μου κόλπῳ κενῷ. Εἶδες πολλὰ φορὰ φιλανθρωπίας ὕδη, καὶ ποικίλας ἐλεημοσύνης· λιμοῖς δὲ πολλοῖς αὐτοὶ βοηθοῦντα τοῖς" διαμένουσι; Εἶδες πενίαν ἐξέχουσα, "χεῖρα ἐξορθοῦμένου, "ἀδικουμένων προϊσταμένου, φοβερὸν τοῖς ἐπηρεάζουσιν ὄντα; οὐ γὰρ δὴ μέχρι τοῦ πλουτεῖν καὶ συμμαχῆσαι μόνον τὴν αὐτουδίαν ἐπιδείκνυτο (τοῦτο δὴ ὁ τῶν πολλῶν) ἀλλὰ καὶ μέχρι τοῦ πρᾶξαι ὁ πολὺς ὁ πρᾶγμα ἀγαγεῖν, καὶ μὴ πολλῆς τῆς σφοδρότητος. Συνέτριψα γὰρ μύλας ἀδίκων, φησὶ, τῇ φιλοτεχνίᾳ τῇ ἐκείνων τὸν ἑαυτῷ πρέποντα βιοτεύειν. Οὐκ ἀνθέστων ὁ μόνον ἐπηρείαις, ἀλλὰ καὶ φύσεως ὑπεροχαῖς ἀντέστησεν ἑαυτοῦ τὸν κηδεμονίαν, τὰ ἀμύητα αὐτῆς τῇ τῆς οἰκείας συμμαχίας ὑπερβολῇ διορθούμενος. ὅπλα γὰρ τὰ μέλη αὐτοῖς ἀπέδωκεν οὐκ εἶχε, τοῖς πηροῖς τὰ ὄμματα, τοῖς χωλοῖς τοὺς πόδας, ἀντὶ τῶν μελῶν αὐτοῖς ἐγένετο· τὰ δὲ αὐτοῦ καὶ ὀφθαλμοὶ πεπηρωμένοι, καὶ τὰ σκέλη ἐκκεκομμένοι, τὰ ὁρᾶν" ἐδόκουν, τὰ ὁδεύειν. τί ταύτης ἴσον γένοιτ' ἂν τῆς φιλανθρωπίας; οἶδα αὐτοῦ καὶ" τὸν ἄλλον ἀρετὴν, ἵνα μὴ πάντα καταλέγων μακρὸν ποιήσω τὸν λόγον, τὸν ὑπείκειαν, τὸν πραότητα, τὸν σωφροσύνην τὸν ἀκριβῆ· πῶς, σφοδρὸς ὢν τοῖς ἀδικοῦσι (τὸ γὰρ δὴ λαμπρὸν τοῦτο ἔστι) τοσοῦτος καὶ ἥμερος ἦν, καὶ αὐτοῦ τῶν μέλιτος ἡδίων τοῖς τε ἄλλοις ἅπασι, καὶ τοῖς οἰκέταις τοῖς αὐτοῦ. τὸ ἔρωτος, οὗ πρὸς ἐκείνου, μέγα ἐκφέροντες σῆγμα, ἔλεγον, Τίς ἂν σιγήσῃ ἡμῖν τὸν ἔρωτα αὐτοῦ ἐμπλησθέντα; εἰ γὰρ οἰκέταις ὕστερον ποθεινὸς ἦν, ὕστερος ἐπέρχεσθε, οἷς ἀνάγκη πολλάκις τὸ φοβερὸν εἶναι), πολλῷ μᾶλλον τοῖς ἄλλοις ἅπασιν ἀνθρώποις. ταῦτα δὴ οὖν ἡ πάντων πλείονα πρὸς ἑαυτῆς συλλέξασα, δύσερις δὴ βάσιλις μετ' ἐμοῦ ὅτι τὸν παθημάτων αὐτοῦ καταλέγει, καὶ ἴδωμεν συγκρίνατε πότερα λαμπρότερος ἦν, ὅτε σκῆνος κατώρθου, ἢ ὅτε ἔπασχε τὰ ὀδυνηρά, καὶ πολλῷ" ὑπερβάντα αὐτῷ τὸν ἀθυμίαν. πότερον οὖν λαμπρότερος ἦν ὁ Ἰώβ, ὅτε τὸν οἰκίαν αὐτοῦ πᾶσι τοῖς παιδίοις ἀνέῳξεν, ἢ ὅτε καταπεπηδήκασι αὐτὸν οὐδὲν ἐφθέγξατο ῥῆμα πικρόν, ἀλλ' εὐφήμησε τὸν Θεόν, καίτοι τὸ ἰδεῖν κατόρθωμα ἦν, ὃ δὲ πάθημα; πότερον Φαιδρότερος ἦν, εἰπέ μοι, ὅτε ἔθυεν ὑπὲρ τῶν παιδίων καὶ τοσοῦτον ὁμοίοις αὐτοῦ ζωῇ, ἢ ὅτε καθεζόμενον αὐτὸν καὶ ὃν πικροτάτῳ ἕστῳ τῆς πληθυούσης καθαλυσαίνων τὸ βίου, μᾶλλον τῆς φιλοσοφίας ἰσχυρὸν τὸ συμβολὸ; πότερον μᾶλλον ἐξέλαμψεν, ὅτε ἀπὸ τῆς κουφότητος τῶν ἀρετῶν αὐτὸν ἐθερμάνθησαν τῶν γυμνῶν τὸ ὦμοι, ἢ ὅτε ἀκούσας ὅτι πῦρ ἐξ οὐρανοῦ ἔπεσε καὶ κατέφαγε τὸν" ἀγέλην καὶ τῶν ποιμένων οὐ διεστάλη, οὐδὲ ἐθορυβήθη, ἀλλὰ πραέως ἴσχυε τὸν συμφορὰν; πότερον μείζων ἴδω, ὅτε" τὴν ὑγιείαν τὸ σώματος εἰς τὸν τῶν ἀδικουμένων ἐκέχρητο προστασίαν, συντρίβων μύλας ἀδίκων, καὶ ἐκ μέσου τῶν ὀδόντων ἐξαρπάζων ἁρπάγματα, καὶ λιμοῖς αὐλοῖς γινόμενος, ἢ ὅτε τὸ σῶμα τοῦτο αὐτοῦ, τὸ τῶν ἀδικουμένων ὅπλον, ἑώρα.

Ιωϲ. λα λϲ.
Ιωϲ. κθ. ιϲ.
Ιωϲ. λα. λα.
Ιωϲ. κθ. ιϲ.
Ιωϲ. λα. λα.

φρ. παθῶν, ἀλλ. παθημάτων
* τοῦτο
5 χ. πλέον ἢ
χ. ἰδεῖν πενίαν, ἐπιτυχόν.
χ. λειμοῖς.
χ. ἀδικουμένοις;
χ. χεῖρας
χ. ἀδικουμένους πλειστόμενον.
χ. ἔδλ.
χ. τὰς ἄλλας ἀρετὰς
χ. ὀλιγοδίαιτα
χ. πέμπλου
χ. τὸν ὑγίειαν τοῦ σώματος ἐκέκτητο, ἢ εἰς τὸν τῶν ἀδικουμένων ἐκέχρητο

καὶ "ὅλοι τῆς λύπης ἐγίνοντο, ὡς μηκέτι αὐτοὺς ταῦτα "σωθήσεσθαι. καὶ τοῦτο
ὀνειδίζων αὐτοῖς ὁ Χριστὸς ἔλεγεν· Ηκούσατε ὅτι ὑπάγω καὶ ἔρχομαι Ιωαν ιδ. ε.
πρὸς ὑμᾶς, ἢ οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν ἐρωτᾷ με, ποῦ ὑπάγεις, ἀλλ' ὅτι ταῦτα λελάληκα ὑμῖν,
ἡ λύπη πεπλήρωκεν ὑμῶν τὴν καρδίαν. Εἰδὼς ἔρωτα πόσον "ἐπισχύσει ἀθυμίας τυραν-
νὶς, ἢ πῶς ἀρχιμαγείρους ἀνδρὰς ἐργάσατο, καὶ αὐτῆς εἴ) πεποίηκεν· ὁ δὲ Ηλίας πάλιν ἐκφ-
νος (οὐ γὰρ ἀποχήσομαι αὐτὸ σοὶ νῦν) μὴ τὴν φυγὴν ἢ τὴν ἀναχώρησιν τὴν
ἀπὸ Παγασῶν οὐ φέρων τῆς ἀθυμίας τὴν τυραννίδα (καὶ γὰρ σφόδρα ἠθύμει. τοῦτο γοῦν
καὶ ὁ τὴν ἱστορίαν γράψας ἐδήλωσε λέγων, Οτι ἀπῆλθε καθ' "ἑαυτὸν "ἄχουσι πᾶσιν Γ. Βασ. ιθ. Γ. δ.
βιβρώθους· Ικανούσθω μοι νῦν, Κύριε. λάβε τὴν ψυχήν μου ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι οὐκ ἀμείνων ἐ-
γώ εἰμι τῶν πατέρων μου. ἢ δὲ φοβερώτατον ἐκεῖνο, καὶ κολοφὼν τῆς πονηρίας
καὶ πρόξενον τῶν κακῶν, τὸ πάσης ἀμαρτίας ἐπιτήμιον, τοῦτο ἐν βίοις αἱρέσεως τάξει, καὶ ἐν
αἱρέσεως μέρει βούλεσθαι λαβεῖν. οὕτω πολὺ θανάτου "φοβερώτερον ἀθυμία. ἵνα γὰρ ἐκείνῳ
δράφυγῃ, καταφεύγει ἐπὶ τοῦτο. ἐθέλω δέ σοι καὶ ζήτημά τι διαλῦσαι βάλλομαι. οἶδα γὰρ
σε τὴν ταχεῖαν λύσιν τῶν τοιούτων ἐπιθυμοῦντα, καὶ σφόδρα ἐπίσασμαι, ὅσον σοι χαρίσομαι.
τί ποτ' οὖν ἐστι τὸ ζήτημα; Εἰ θανάτου κουφότερον ἀθυμία εἴ) νομίζει, διὰ τί δὲ
παιδία καὶ δῆμον, ἵνα μὴ θανάτῳ παραδοθῇ, καταλιπὼν ἀπέδρα; καὶ πῶς τότε ἀνδρὶ
φεύγων, νῦν ἀνδρὶ ἐπιζητεῖ; ἵνα ἴδῃς καὶ σαυτὸν μάλιστα, πῶς χαλεπώτερον ἀθυμία
θανάτου. ὅτι μὲν γὰρ αὐτὸν ἐκεῖνος ὁ φόβος κατέστησε μόνος, εἰκότως ἀπέμπολιν ἐφοβεῖτο, ὥστε
ἀνδρὶ ἐκφυγεῖν· ὅτε δὲ ἐγκαθιδρύθη αὐτῇ τὸν οἰκεῖον ἐπεδείξατο φύσιν, καταθύουσα, δα-
πανῶσα, τοῖς ὀδοῦσιν ἀνδρὶ κατατμαλίσχουσα, ἀφόρητος αὐτῷ γινομένη, τότε "δὴ τὸ πρό-
των βαρύτερον κουφότερον αὐτῆς εἴ) νομίσει. οὕτω καὶ Ιωνᾶς ἐκείνῳ φεύγων, ἐπὶ τοῦτον Ιων. δ. γ.
κατέφυγε, καὶ ἀνδρὶ θανάτου αἰτήσας λέγων· Λάβε τὴν ψυχήν μου ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι καλόν μοι τὸ
ἀποθανεῖν ἢ ζῆν με. ἢ ὁ Δαβὶδ ἢ, Εἴτε ἐξ οἰκείου προσώπου, εἴτε ἐξ ἑτέρου τινὸς ἀπο-
δυσωπούμενον ψαλμὸν γράφων, ὃ αὐτὸ τοῦτο ἐδήλωσεν. Εν γὰρ τῷ "συστῆναι καὶ ἀμαρτω- Ψαλ. λα. γ.
λοὺς οἰκτιστοὺς μοι, φησὶν, ἐκωφώθην, καὶ ἐταπεινώθην, καὶ ἐσίγησα ἐξ ἀγαθῶν· καὶ ὁ ἀλ-
γημά μου ἀνεκαινίσθη· ἐθερμάνθη ἡ καρδία μου ἐντός μου, καὶ ἐν τῇ μελέτῃ μου ἐκκαυθή-
σεται πῦρ· ἐκφνο δὲ πῦρ τοῦτο τῆς πυρὸς σφοδρότερον· ὃ τῆς ἀθυμίας πάθος δηλοῖ. διὰ
μηκέτι φέρων βαρὺ πλῆγας αὐτῆς καὶ βαρὺ ὀδυνῶν, φησὶν· Ελάλησα ἐν γλώσσῃ μου. καὶ τί
λαλεῖς, εἰπέ μοι; θανάτου αἰτεῖ καὶ σφόδρα λέγων· Γνώρισόν μοι, Κύριε, ὃ τέλος μου, καὶ
ἀριθμὸν τῶν ἡμερῶν μου τίς ἐστιν, ἵνα γνῶ τί ὑστερῶ ἐγώ, τίνος ἔτεκεν ἀπολείπθην· ἑτέρωθι μὲν ῥή-
μασι, τοῖς δὲ αὐτοῖς νοήμασι καὶ τὸν Ηλίου φθονερόν. ὅπερ γὰρ εἶπεν ἐκεῖνος, Οτι οὐ γ. Βασ. ιθ. δ.
κρείττων ἐγώ εἰμι ἐπὶ τοὺς πατέρας μου, τοῦτο καὶ οὗτος ἠνίξατο λέγων· γνώρισόν μοι, Κύ-
ριε, τὸ τέλος μου, ἵνα γνῶ τί ὑστερῶ ἐγώ. τίνος ἔτεκεν ἀπολείφθην, φησὶν, ἐγὼ δὲ ὑστερῶ, τυ-
γχάνω, ἀποκνέω, καὶ οὐ τῷ προθύμῳ βιάζεσθαι βίᾳ, τῶν ἄλλων ἀπελθόντων; καὶ οὕτως αὐτοῦ
ζητοῦντος εἴτε αὐτὸς, εἴτε ἐκείνου, ὧν ὁ προσωπεῖον ἐνδεδυμένος φθέγγεται, ὅλα καὶ μὴ προθύ-
μου καιρὸν τῆς προθυμίας ἐπιθυμεῖ μαθεῖν. γνώρισόν μοί, φησὶ, τὸ τέλος μου, ἵνα καὶ
ἐντεῦθεν μείζονα καρπώσηται τὴν ἡδονήν. οὕτω δὲ φοβερὸν, πρὸς καὶ διὰ τὸν ἀφό-
ρητον τῆς ἀθυμίας ὀδυνῶν, καὶ τὸ πῦρ δὲ ἐκκαίόμενον ἐν τῇ διανοίᾳ. Εν γὰρ τῇ μελέτῃ μου
ἐξεκαύθη, φησὶ, πῦρ. "Τοσαύτης τοίνυν τιμωρίας μεγάλης προσδόκα καὶ ἀμοιβὰς, πολ-
λὰ τὰ βραβεῖα, ἀφάτους καὶ ἀνυπόδοτους, φαιδροὺς καὶ σφόδρα ἀθρόους καὶ "τοσούτων ἀγώνων
καὶ στεφάνους. ἢ γὰρ δὲ πεῖσαί τι χρηστὸν μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸ παθεῖν ἐν καιρῷ, πολλὰς ἔχει
ἀμοιβὰς καὶ μεγάλας τὰς ἔπαθλα. καὶ πρὸς τοῦτον ἤδη βαδίζομεν λόγον σφόδρα καὶ
σοὶ καὶ πᾶσι χρήσιμον ὄντα, καὶ ἱκανὸν πρὸς ἀπονωτέραν ἀλεξιφαρμακίαν ἰσχύοντα. ὅλα μὲν δεῖν ἀπόν-

χ. τοσαῦτα
χ. ἱκετῶν

χ. ἐσκότωσεν

χ. τῆς ψυχῆς

χ. βαρύτερον

χ. λοιπὸν

χ. συνεχθῆναι ἢ ἁμαρτίαν

χ. τοσαύτην τοίνυν τίνουσα τιμωρίαν.
χ. πολύτων

χ. καρδία

πάθης ἐκεῖτό πάθης, τῷ χιμετοῦ ὃ χαλεπώτερον, ἢ ζηλοτυπίας ἐπιεικέστερον θηλία θη-
ρίου. καὶ ὁ μὲν ἢ Ηλίας ἐκεῖνος ἀφ' ἑνὸς τούτου φόβου δραπέτης ἢ φυγὰς καὶ μετανά-
στης ἐγένετο, ἀπειλῶν μόνων δείσας τροπθομένης ἢ ἀναγκῆς γυναικός· καὶ ὁ τοσοῦτον ἀπο-
κλείσας καὶ τοσαῦτα θαύματα ἐργασάμενος, ῥήματος φόβον οὐκ ἐνέγκας, ἀλλ' ὕστερον τῶν
θεσπεσίων ψυχῶν ἐκείνων κατέπεσεν ἡ ἀγωνία, ὡς ἢ πατρίδα ἢ δῆμον τοσοῦτον, δι' ὃν τοσ- χ. ῥημάτων
αῦτα προεπεδείξατο, καταλιπεῖν ἀφρόνως, ἢ * πεντακόσια ἡμερῶν ὁδὸν οὖσαν ὁδόν, καὶ * αὐτῷ
ταῖς ἐρημίαις μετοικισθῆναι τῇ τῶν θηρίων ἐκείνῳ, μᾶλλον τῶν τοσούτων ἐλευ-
θερουμένων, ἢ τῶν τηλικούτων τῆς αἱρέσεως ὑπάδειξιν. ἢ γὰρ φοβερὰ σφόδρα τὸ χ. τοσοῦτων
σχῆμα τῆς φύσεως. ἀλλά τοι τοῦτο καθ' ἑκάστην ἡμέραν ὑπουργοῦσα ἡμῖν ὁ ἥλιος, ὕστερον καθ'
ἑκάστην ἡμᾶς ἐκπλήττει νεκροὺς ἐκ συγχύσεως ἢ συστέλλει, ὡς ἀληθῶς τότε φαινομένη. ἢ οὐδὲν
ἴσχυεν εἰς τοσαῦτα ἡμᾶς ἢ τοῦ χρόνου μήκη, οὐδὲ ὁ καθ' ἑκάστην ἐν ταύτῃ γυμνάζεσθαι
τῇ θεωρίᾳ, οὐδὲ ἐπανορθοῦτο τοῦ χρόνου τὰς ἀθυμίας ἢ τῆς ἐκπλήξεως ταύτης· ἀλλ' ἀ
χμάζει καὶ ἀκμάζει διηνεκῶς, καὶ ἐν φόβοι ἀκριβῆ καὶ ἀθηνῶντα ἔρχεται καθ' ἑκά-
στην φέρουσα τὴν ἡμέραν· καὶ μάλα εἰκότως. ὃς γὰρ οὐκ ἀν συγχυθείη καὶ καταπέ-
σοι, ὅταν ἴδῃ ἢ ἐν ἡμῖν ἢ περὶ ὀλίγων ἡμερῶν βαδίζοντα, ἄρτια, φέροντα μυρία τραύ-
ματα, οἰκίας, γυναικός, παῖδας, οἰκέτας, πολλάκις ἢ καὶ πόλεως ὁλοκλήρου περιστάθμου,
ἀνθρώπους, φονεύοντα, λύοντα καλάσεις, ἐπάγοντα καλάσεις, μυρία ἢ πόλεις ἢ χώρας
ἐρημωθήσεσθαι, τὸν ἀέρα λίβα, ἀφώνοτρον χείμωνα, καὶ μυρίων ἀλυόντων, καὶ τῶν χ κακούργων
σιλανιόντων καὶ ζακοπομένων, καὶ τῆς γυναικὸς καθ' ὑβριζομένης, πλοκάμους λυούσης, χ κοπ.
περιεαυτὴν ζαινούσης, θεοῖς ἀπειλούσης θεραπαίδων μὴ πολλῆς τῆς ὀλολυγῆς, ὀδυρμοὺς αἰθε-
ρίους· καὶ πάντα ὀξαίφνης ἐκποδών, καὶ λογισμὸν, ἐ φόβοι δ, ἐ ψυχῶν, καὶ ὄψεως ἄντ-
ληψιν, ἢ μυλῶνα λίθου· ἢ γὰρ ἀτερπῆ ὄφιν διηνεμώμενα, ἀφωνίαν, αἰσθήσεως, φθορὰν, ἰχῶρα, χ. ἀφωνίαν
σκώληκας, τέφραν, κόπον, δυσωδίαν, ἀφανισμὸν πάντων καὶ εἰς ὀστᾶ * εἰσιόντα καὶ ἀ- * ἐντῶν
σημα ὄντα πάντ' ἐπιγράψαι καὶ καλύψαι σῶμα; ἀλλ' ὅμως ὃ φόβος τοῦτο ἢ ὄψει τῶν τραυ-
μάτων ὀχυρούμενοι, καὶ ὄψει τῆς τῶν ἀγίων ἐκείνων διανοίας, ἀθυμίας πολὺ κρείττονες. χ. ἀνέξεσθε
ταύτην γὰρ ἐκ τῶν μακρὰν τούτων τὴν λόγων ὄψεως ἀναύλους ἀνάλωσα, ὥστε σε διδάξαι οἷόν τ' ἐ-
στὶ δίκαιον, καὶ ἀνέρροπον αὐτῆς, μᾶλλον ἢ ἢ πολλῷ μείζονα τῶν ἀγαθῶν ἀναλήψεις τῶν
ἀναιδῶν. καὶ ἵνα μάθῃς, ὅτι ταῦτα τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον, ὅτι ἐκ ἀλόγως λοιπὸν κατα-
φθέγξομαι, εἰς ὃ καὶ ἐμαυτὸν παρεσκεύασμαι ἐλθεῖν. ὁ γὰρ τῶν Ἑβραίων δῆμος, Μωϋσέως
ἐλθόντος καὶ ἐλευθερίαν διαγελιζομένου καὶ τῶν Αἰγυπτίων κακῶν ἀπαλλαγήν, τότε ἀ-
κούσας ἐνέστρεφε. καὶ τὸν αὐτὸν ἢ πᾶσι ὁμοιότητος ἔλεγχον· Ελάλησεν ἢ Μωϋσῆς ὦ λαοῦ, Ἐξοδ. κ. 2.
καὶ οὐκ ἤκουσεν ὁ λαὸς Μωϋσέως ἀπὸ τῆς ὀλιγοψυχίας. ἐ ὅταν μεγάλας ἀπειλῇ τοῖς Ιου-
δαίοις ὁ Κύριος ἀπὸ φλαῦ ἀθυμίας πολλῆς, μᾶ τὸν αἰχμαλωσίαν καὶ ἢ ὅ ἐν ἄλλο- χ. περσῶν
τείᾳ ὄψεσθαι γῆν, καὶ ὀθνείαν, καὶ οὐ λιμοὺς καὶ οὐ λοιμούς, καὶ τὸν ἀθεσποφα- χ. τῶν ἐν Βα-
γίαν, ταῦτα τῶν ἐπαγγελιῶν λόγων· Δώσω αὐτοῖς καρδίαν ἀγνώμονα, καὶ σκληρὸν πνεῦ- Δευτ. κθ. 4.
μα ὀφθαλμοὺς, καὶ ψυχὴν ἀθυμοῦσαν. ἀλλὰ πῶς ἐγὼ λέγω Ιουδαίοις, δῆμον ἀσκητὸν καὶ ἀ-
γνώμονα καὶ τῇ σαρκὶ δεδουλωμένον, καὶ φιλοσοφεῖν οὐκ εἰδότα, πρὸν ἀπὸ τῶν μεγάλων
ἐκείνων καὶ ὑψηλῶν ἀνδρῶν τούτων λαβεῖν τὴν ἀπόδειξιν; ὁ γὰρ τῶν ἀποστόλων χορὸς, πό-
σους συγχύσεως τῷ Χριστῷ, καὶ πολλὰ ὑπὲρ ἀθανασίας παιδευθέντας, καὶ τῶν ἄλλων
ἀπάντων, σημεῖα τε ἐργασάμενοι θαυμαστὰ ἢ τῇ δόξῃ, ἢ αὐτοὶ ὅτι τοσοῦτον χρόνον θαυ-
ματουργοῦντα θεασάμενοι, ἢ τραπέζης αὐτῷ ἢ ὁμιλίας καὶ λόγων τοιούτων κοινωνήσαντες,
καὶ τοιαῦτα παιδευθέντες ἔτι, ὅτε ῥιμφ ἤκουσαν ἀθυμίαι αὐτοῖς ἐμποιοῦντων, ζωγρεῖ
ἀὐτὸν καὶ τέχνης καὶ ἐκπερισπάσμενοι, καθάπερ ἀτομάζια παιδία, καὶ διηνεκῶς αὐ-
τὸν ἐρωτῶντες, ποῦ ἀπάγεις, οὕτω τῇ τυραννίδι τῆς ἀθυμίας ἐσκέφθησαν ταύτης,

καὶ

* ἰσόλεθρον, ὄχι τῆς σαρκὸς μόνον, ἀλλὰ καὶ αὐτῆς καθαπτομένη τῆς ψυχῆς· καὶ σὺς ἔστιν ὄχι ὀρέων μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀγορᾶς, καὶ δήμιος διώκεις, ὃ πλουσίας καταζαίνων, ἀλλὰ καὶ δικαίων ψυχῆς λυμεῶν ὄμβρος, καὶ νὺξ διώκεις, καὶ σκότος ἀφεγγές, καὶ χιὼν, καὶ ζάλη, καὶ πυρετὸς ἀφύλακτος ἅπασης φλογὸς σφοδρότερον κατακαίων, καὶ πόλεμος διακωλύων ὁδὸν ἔχειν, καὶ νόσος πολλοῖς τῶν ὁρωμένων ἐπισκηπτουσα. ὅ τε γὰρ ἥλιος, ἢ τὰ τῶν ἀέρος φύσεις τούτοις τοῖς διαδοῦς τοῖς ὕπνου ἀφανισμοῖς πρὸς ἑνὸς λῆξι δοκῇ, καὶ ἡ μεσημβρία μέση νύκτα μεμῆναι βαθεῖαν. διὰ τοῦτο ὁ Δαυϊτικὸς προφήτης τοῦτο δηλῶν ἔλεγε· Δύσεται ὁ ἥλιος οὐδὲ ἐν μεσημβρίᾳ, ὄχι ὡς ἀφανιζομένου τοῦ ἄστρου, οὐδ' ὡς τοῦ ζωοποιοῦντος ἀφανιζομένου δρόμου, ἀλλ' ὡς τῆς ἀθυμούσης ψυχῆς ἐν ταῖς φαυστάτῃ τῆς ἡμέρας νύκτα φαντασιούσης. Λαμε ιι. δ.

ὁ γὰρ τοιοῦτος τῆς νυκτὸς ὁ σκότος, οἷα τῆς ἀθυμίας ἡ νύξ, ὁ χεῖμων φύσεως προσαγορεύειν, ἀλλὰ κατὰ λογισμὸν σκότος ζωαγωγίαν, φοβερά τις οὖσα καὶ ἀφόρητος, ἀμείλικτον ἔχουσα τὸν ἀναίσθητον, τυφλὸν πάντως ὡμότερον, σοβεῖ ταχέως εἰς ὕπνον τὸν διὰ λύπην αὐτοῦ διηγερμένον, ἀλλ' ἀδάμαντος τραχύτερον κατέχουσα παλαίοντα πολλάκις τοῦ ἀλγεῖν ψυχήν, ὅτου μὴ πολλὴ ἡ καρτερικὴ τῇ φιλοσοφίᾳ. τί δῆτα τὰ πολλὰ λέγει οὐκ ἔστιν αὐτῆς ἀποφαίνεσθαι, πρὸς ὅτι τοῖς ἀληθῶς ἐλθοῦσι, καὶ κρατήσασι αὐτῆς τοῦ ἰσχυροῦ ἅπασαν καταμαθεῖν; μᾶλλον δέ, εἰ δικαίως τοῦτο ἔστιν ἑτέρωθεν αὐτῆς πυνθάνεσθαι τοῦ ἀνδρείου. ὅτε γὰρ ἥμαρτεν ὁ Ἀδὰμ τοῦ ἀμαρτάνειν ἐκείνου τοῦ χαλεποῦ, καὶ ὃ καὶ ὁ ἀπόστολος δικαίως καταδίκασεν θάνατος, μόχθῳ τὸν τε καταδικάζει· ἡ μείζονα ἁμαρτόντα, ἢ ὅτε μείζονα, ὡς τοῦ ἁμαρτάνειν τοῦ τότε τοὺς ἐκείνου συγκρίνοντα μηδὲν ἁμαρτεῖν ἐξ ἰσομοίρασαν (Ἀδὰμ γὰρ οὐκ ἠπατήθη, φησὶν, ἡ δὲ γυνὴ ἀπατηθεῖσα εἰς παράβασιν γέγονεν) αὐτὸ πίνων ἡ ἀπατηθεῖσα ἢ ὁ παραβάσει γενόμενος, ἢ ὃ δηλονότι καὶ αὐτὸ τῷ αἰδοῖ κεφάσασα φαρμακον [πλείοσι] τῇ λύπῃ* καταχρίεται, ὡς καταξίαν διὰ μιᾶς τὸ μέγεθος μείζονος. Πληθύνων γάρ, φησι, πληθυνῶ σου τὰς λύπας καὶ τὸν στεναγμόν σου· ἐν λύπαις τέξῃ τέκνα. ὁδὰμ μοῦ πόνος, ὁδὰμ μοῦ ἰδρώς, ὁδὰμ μοῦ μόχθος· ἀλλ' ἀθυμία ἢ στεναγμός, ἢ ἐν τοῖς θρήνοις καὶ πόνοις ἢ μείζονα θανάτου λύπης πεποίηκε· μᾶλλον δὲ ἢ πολλῷ χαλεπωτέρα. καίτοι τί θανάτου χεῖρον; ἆρ' οὐ κεφάλαιον τῶν ἐν ἀνθρώποις κακῶν, ὃ φοβερὸν ἢ ἀφόρητον καὶ μείζονα ἄξιον θρηνεῖσθαι τοῦτο εἶναι δοκεῖ; ἆρ' οὐ τοιαύτης τῆς χαλεπωτάτης ταύτην ἔφησε δίκην* ὁ Παῦλος; τοὺς γὰρ ἀναξίως τῶν ἱερῶν ἀπορρήτων μυστηρίων καὶ τῆς φρικτῆς ἐκείνης μετέχοντας τραπέζης, τοιαύτην ἔφησι πίνειν δίκην, ὅταν λέγων· Διὰ τοῦτο ἐν ὑμῖν πολλοὶ ἀσθενεῖς καὶ ἄρρωστοι, καὶ κοιμῶνται ἱκανοί. ἆρ' οὐ νομοθέτας πάντες τοὺς τὰ αἰσχρὰ πλημμελοῦντας τούτῳ καταδικάζοιεν τῷ ὀπτιμίῳ; ἐπεὶ ὁ Θεὸς ὃ τοιούτων ἑκάστου ἐπίλησται τοῦ πεπλημμελημένου ἐν τῷ νόμῳ τοῖς τὰ μέγιστα πλημμελήσασι; ὃ δὲ τούτου φόβου ὁ πατριάρχης ἐκεῖνος* ἐν τῷ φυγεῖν αὐτὸν νικήσας, τὸν γυναῖκα τοῦ ἰδίου κατεδέξατο ἡδυπαθείας ἐκδιῶξαι βαρβαρικῆς ἐν Αἰγυπτιακῇ τυραννίδι, ἐν ᾗ δράκοντος ὑβρεως αὐτὸς τε κατεσκύλευε, ἐν τῷ γυναῖκα προεκάλεσε τὸν χαλεπὸν τοῦτον συμπεραίνασθαι πανδήμῳ αὐτῷ; ἐν οὐδεὶς τῷ αἰτίαν αἰσχύνης πιθεὶς τοιαύτης σκηνῆς. Ἐσαι γάρ, φησὶν, ὡς αἱ ἰδοῦσί σε ἔπη τῇ ὥρᾳ λάμπουσαν, ἐν ᾧ κάλλει* τὸν ὄψεως κεκασθῆσαι. ἀπόκτεινόν με, σὲ δὲ ζωοποιήσουσι). ἀπὸ δῶν, ὅτι ἀδελφή μου εἶ, ἵνα δὴ μοι γλιχῇ δι' ἐμὲ, καὶ ζήσῃ ἡ ψυχή μου ἕνεκεν σου. Εἶδες φόβου; Εἶδες ζῆλον κατασείοντα τὸν ὑψηλὸν ἐκεῖνον καὶ φιλοσοφον ψυχήν; εἶδες τὸν ἀδάμαντα διαλυθέντα τῇ ἀγωνίᾳ; ἠδύνατο ὁ γῆλος, καίπερ ὢν ἑτέρωθεν ἐπιθυμητὴς τῆς γυναικὸς ὁ προσώπου, καὶ τοῖς λύκοις βιάλωτον ποιῆσαι τὸν ἀμνάδα· καὶ ὁ πάντων ὄντι δυσκολώτατον ἀφορητότερον, γυναῖκα ἰδεῖν ὑβριζομένην, μᾶλλον δὲ καὶ καταπαθυνομένην μόνον, ὅτου αἰσχύνης καὶ ὃ τούτου χαλεπώτερον. οὐδὲ γὰρ ὑβρεσθαι, ἀλλ' ὑβρίζειν ἔργον τολμωμένου οὐ μόνον ὁρᾶν, ἀλλὰ καὶ ὅπως τολμηθείη καὶ διασκευάζει, καὶ κοσμοῖ αὐτῷ φαίνεται τοῦτο καὶ φορητόν. καὶ γὰρ

πάντες

* ἰὸν

χ. πολλοὶ

χ. ἀπανδ:

α. Τιμ. β. ιδ.

χ. κατασκευάσασα * πάντη

Γεν. γ. ιϛ.

* ὧνπω

α. Κορ. ια. λ.

χ. ζῶντες καὶ χ. ἐπίσκοπος

* Ἀβραὰμ

Γεν. ιβ. ια.

* τῆς φύσεως καὶ

μείνωμεν αὐτοῖς μαλακισμόν· τὰ πτύσματα, καὶ τοῦτο πάσχομεν, ὅταν πολὺ σαλεύσωμεν καὶ κινούμενα μόνον φερόμενα τὸ πολλὴν πάλιν ἐπιφαίνεται τῇ ῥύμῃ, καὶ δῆλα ἐστὶ καὶ αὐτὰ χρείαν, ὥστε εἰς καθαρὸν ἐπιμελῆσαι χαλκοῦν. ταῦτα δέ μοι εἴρηται τὰ πρὸς ὑμᾶς οὐ τοῦ ζῆν ἀλλὰ φιλοσοφεῖν ἀπλῶς, ἀλλ' ἵνα μάθητε, ὅτι καὶ ταύτην ἀναγκαίως ἔχομεν πέμπτην τοῦ ἐπιστολίου. εἰ γὰρ καὶ τοῦ τυραννίδα καταλύσασθαι τῆς ἀθυμίας, καὶ τοῦ ἀκρόπολιν αὐτῆς καθοσιώσασθαι ἅπαξ τοῦ ἱερὰ τῶν ἐμπροσθίων γραμμάτων· ἀλλ' ὅμως πολλῆς ἔτι χρεία τοῦ λόγου τῆς προσῳδίας, ἵνα σοι καὶ βαθεῖαν ἐργάσηται εἰρήνην, καὶ τοῦ μνήμην πρώτων τῶν ἐξ οἰκείων ἡδομένων ἀξιοπίστως σοι καὶ παγίαν ἀνέχῃ χαλινόν, καὶ σὲ πολλῇ σε καταιδῆσαι τῇ ἀθυμίᾳ. τοῦτο γὰρ ἡμῖν ὃ ταπεινοῦσθαι ὀφείλομεν, οὐκ ἀθυμίας ἐστὶ παλλακίδας μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀφροσύνης ἐμπλήσας πολλῆς καὶ δειλανδρίας. δυνατὸν γάρ, ἐὰν θέλῃς. οὐ γὰρ ἐν τοῖς ἀκινήτοις τῆς φύσεως νόμοις, ὃς ἁπαμηχανήσας ἡμῖν ἀδύνατον καὶ μεταθεῖναι, ἀλλ' ἐν τοῖς ἐλευθέροις τῆς προαιρέσεως λογισμοῖς, ὃς μεταχειρίζειν ἡμῖν ῥᾴδιον, τὰ τῆς ἀθυμίας ἀπόκειται. καὶ οἶδα, εἴγε μέμνησαι, καὶ προφθάνω (οὐδὲ γὰρ πολὺς ὁ μεταξὺ χρόνος) πολλοί μοι καὶ μακροὶ λόγοι τούτων διαλεχθέντες λήθης· ὅτι δὲ καὶ συνεχῶς ἐπέλεγον ταῖς ἱστορίαις, ἃς εἰς μέσον ἤγαγον· οὐ γὰρ ἐν τῇ φύσει τῶν πραγμάτων ὕπνος, ὡς ἐν τῇ γνώμῃ τῶν ἀνθρώπων τὰ τῆς ἀθυμίας ἵστασθαι πέφυκεν. ἐπεὶ οὖν τοῦτο τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον, καὶ πολλοὶ τῶν πλουτούντων ἐκλιπόντες βίον ἀθάνατον ἐνόμισαν εἶναι, ἕτεροι δὲ πεῖραν συζώντες ἑκάστην πρότερον ἀθυμοτέρως διετέλεσαν· καὶ οὐ μὴ δυσφορίας ἀπαλλάττοντες καὶ δόξης καὶ τῶν ἡμῶν πολλάκις ἑαυτῶν ἐπιμελόμενοι καὶ δι' ἃ σπάνιοι καὶ ἀξιάμωμοι καὶ οἷς ἀσήμων καὶ οὐδενὶ γνώριμοι πολλῶν ἑαυτοὺς μακαριωτέρους εἶναι νομίσαν (οὐ γὰρ ἐν τῇ φύσει τῶν πραγμάτων, ὡς ἐν τῇ γνώμῃ τῶν ἀνθρώπων τὰ τῆς ἀθυμίας. ἐγὼ γὰρ παύσομαι συνεχῶς τοῦτο ἐπάδων) μὴ ἀπίστησης, ἀδελφή, ἀλλὰ προσανάσχῃ, καὶ χρεὼν ὄρεξον τῷ λόγῳ, καὶ τοῦ καλοῦ ταύτου συμμαχίαν ἡμῖν, ἵνα σε ὁλοσχερῶς ἐξαρπάσωμεν τῆς πικρᾶς τῶν λογισμῶν αἰχμαλωσίας. εἰ γὰρ μὴ βουληθείης καὶ αὐτὴ τοσαύτην ἀσυδοξίαν ποιήσασθαι, ὅσην καὶ ἡμεῖς, οὐδεὶς ἡμῖν ὄφελος ἔσται τῆς ἰατρείας. καὶ τί θαυμαστόν, εἰ ἐφ' ἡμῖν τοῦτο συμβαίνει; καὶ γὰρ ὁ πρώτως δυνάμενος Θεός, ὅταν προσέχῃ καὶ συμβουλεύῃ, ὁ ὑπ' ἀκοὴν μὴ πειθόμενος τοῖς λεγομένοις, οὐδέποτε ἔγνω τι πλέον, ἀλλὰ καὶ μείζονος ἔσται κολάσεως ἐφόδιον τοῦτο τῷ μὴ πειθέσθαι. καὶ τοῦτο δηλῶν ὁ Χριστὸς ἔλεγεν· Εἰ μὴ ἦλθον, καὶ ἐλάλησα αὐτοῖς, ἁμαρτίαν οὐκ εἴχοσαν· νῦν δὲ πρόφασιν οὐκ ἔχουσι περὶ τῆς ἁμαρτίας αὐτῶν. διὰ δὴ τοῦτο καὶ τὴν Ἱερουσαλὴμ θρηνῶν τοῦτό γε αὐτῆς ἕνεκεν ἔλεγεν· Ἱερουσαλήμ, Ἱερουσαλήμ, ἡ ἀποκτείνουσα τοὺς προφήτας, καὶ λιθοβολοῦσα τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς αὐτήν, ποσάκις ἠθέλησα ἐπισυναγαγεῖν τὰ τέκνα σου, καὶ οὐκ ἠθελήσατε; ἰδοὺ ἀφίεται ὁ οἶκος ὑμῶν ἔρημος. ταῦτ' οὖν εἰδυῖα (δέσποινά μου φιλτάτη) κἀμὲ καὶ φιλανθρωπεύου καὶ βιάζου, τὴν ἀπὸ τῶν εἰρημένων ἔχουσα συμμαχίαν, δέξασθαί καὶ ἐκβάλλειν μὲν πολλῆς τῆς σφοδρότητος τοὺς ταραττόντας σε λογισμούς, καὶ θορύβου καὶ ζάλης ἐμποιοῦντας σοι τοσαύτην. ἀλλ' ὅπερ μὲν ἐργάσῃ τοῦτο, καὶ δύνασαι δ' ἀναπνεύσεως τῆς ἡμετέρας, οὐδένα οἶμαι δεῖν ἀμφιβάλλειν· δεῖ δέ σοι κατασκευάσαι λοιπὸν ξίφη καὶ δόρατα καὶ τόξα καὶ βέλη καὶ σφαγὰς καὶ ἀσπίδας καὶ κνημίδας, ὥστε τοῖς μὲν φερέσθαι, τοῖς δὲ βάλλειν καὶ κατασφάττειν καὶ νεκροὺς πτῆναι τοὺς ὑπόντας σοι τῆς ταραχῆς λογισμούς. πόθεν οὖν σοι τὰ μηχανήματα ταῦτα καὶ τὰ σφενδόνας κατασκευάσομεν, ὥστε μηδὲ ἐχθρὸν ἀφῆναι πόνον πειρατὴν τοὺς πολεμίους, ἀλλ' ὡς πορρωτάτω μὲν πολλῆς ἀπελαύνῃ τῆς ὑποβολῆς; ἀπὸ τῆς ἀθυμίας αὐτῆς, ὀλίγα ἄνωθεν αὐτῆς φιλοσοφήσαντες καὶ δείξαντες, ὅπως βαρὺ τὸ πρᾶγμα καὶ ἐπαχθές. ἡ γὰρ ἀθυμία ψυχῆς ἐστι βασανιστήριον χαλεπόν, ὀδυνῶν ἀῤῥηκτος, καὶ δίκην δίκης ἀπάσης καὶ πυρὸς πικρότερα. καὶ γὰρ σκώληκα μιμεῖται

*ἰοβόλον,

Ιωαν. ιε κδ.

Ματθ. κγ. λζ.

χ. δ δὲ

χ. ἀθυμότερον

χ. ἡμῶν

χ. ἡμῶν ζωλν

χ. κωλύσω

χ. ἡμῶν

χ. ὑμῶν

χ. κατασκευάσαι πόνον

χ. πνα

δεικνὺς ὅπῃ σφοδρότερον τῶν ἄλλων φιλῇ, εἰπὼν ὅτι θᾶττον ἐκπυδήσαιμι ἢ ἠθελήσαιμι ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, ἀπέρριπτεν ἑαυτὸν τῶν λοιπῶν, καὶ μόνοι ἦσαν, ἐπήγαλλε· ἐγὼ μὲν Παῦλος καὶ ἄπαξ καὶ δίς. δεικνὺς ὅτι πλέον τῶν ἄλλων ἐκπυδᾶζεν. εἶτα ὅπῃ οὐκ ἐπέτυχε τούτου, οὐκ ἤρκεσεν τοῖς γράμμασιν, ἀλλὰ πέμπει Τιμόθεον, ἵνα διὰ γραμμάτων ἐσιώπων αὐτῷ. διὸ καὶ ἐπάγει λέγων, Διὸ μηκέτι στέγοντες. ὡς πάλιν λέξεως εὐγλωττία· ὡς ῥήσεως δυνάμεις, τὸν ἀκαίρετον αὐτοῦ καὶ ἀκαρτέρητον ἀγάπην δηλοῦσα. καὶ ὡς δύ τις ἐμπυριζόμενος, ὡς δύ τις καιόμενος καὶ ζητῶν τὸν ἐμπυρισμὸν ἀποκλύσαι πηγὴν ὕδατος, πανταχοῦ ἔστι, ἀναπλόμενος, ἀγχόμενος, καιόμενος, καὶ ἐν ἐγχωρεῖν τὸν ὑδατὸν ἐπεισόντα ἀποκλύσαι. μηκέτι γὰρ στέγοντες, φησιν, ἐπέμψαμεν Τιμόθεον τὸν ἀδελφὸν καὶ συνεργὸν ἡμῶν, ὃν ἀναγκαιότατον μᾶλλον ἀφαιρούμενοι τῆς συνουσίας, καὶ λύπῃ ἀλλαξάμενοι λύπην. ὅπερ γὰρ ἦν τὸν ἐκείνου ἀπιέναι βιαίως ἔφερεν, ἀλλὰ διὰ τούτου εἵλετο τὸ βαρύτατον τοῦτο, ἵν' αὐτὸς ἐδήλωσεν εἰπών· Ηὐδοκήσαμεν καταλειφθῆναι μόνοι. ὦ ψυχῆς μετ' ἀκριβείας πρὸς αὐτὸν ποιωθείσης τὸν ἀγάπην. ὅπου γὰρ ἀδελφοῦ ἐχρείωσεν ἑνός, μεμνῆσθαί φησι, καὶ ταῦτα τοσούτους ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ. ταῦτα δὲ συνεχῶς μηδέτα καὶ αὐτὸ. καὶ ὅσῳ σοι τὸ πρᾶγμα εὐδιωκτεῖ, τοσούτῳ καὶ κερδαλεώτερον εἶναι νομίζω διαφέροντος φερούσης. ὁ γὰρ δι' μόνου σώματος πληγαὶ ἐπαγόμεναι, ἀλλὰ δι' ψυχῆς εὐδιῶν ἀφάτους φέρει τοῖς σεφάνους· καὶ ψυχῆς εὐδιῶν μᾶλλον ἢ σώματος, ὅταν μὴ πληθόμενοι φέρωσιν διαφέροντος. ὥσπερ οὖν εἰ καταξαμοιβὴν τὸ σῶμα καὶ μαστιγουμένη γνησίως ἔφερες τὸν Θεὸν ἐκεῖνον τούτων δοξάζουσα, πολλῷ ἀπέλαβες αὐτὸν τὴν ἀμοιβήν· ὅτε τῆς ψυχῆς ταῦτα παρούσης νῦν, πολλὰς ἀνάμενε ταῖς ἀνταποδόσεις· προσδόκα δὲ καὶ τὸ πάντως ἡμᾶς ὄψεσθαι πάλιν, καὶ τῆς ὀδυνῆς ἀπαλλαγήσεσθαι ταύτης, καὶ τὸν ἐκ τῆς ὀδυνῆς γενομένου ἐμποιεῖν πολλῷ ἀπολήψεσθαι καὶ τότε ἐκεῖνα. ἀρκεῖ ταῦτά σοι πρὸς παραμυθίαν, μᾶλλον δὲ καὶ νῦν σοι μόνοι, ἀλλὰ καὶ εἴ τις ἀνάγκη εἴη καὶ αὐθαίρετος τὸν ψυχήν. ὅπου δὲ ζώσοις τοσαύτη ἐκ βλαβείας πλοῦτος καὶ φιλοσοφίας ὕψος ἐκ ψυχὴ τῶν ἐκτὸς τὸν φαντασίαν καταπατήσασα, πλείων ἡ θυμηλία τῆς θεραπείας. δόξειε δὲ καὶν τούτῳ τὸν ἀγάπην τὸν σὴν ἡμᾶς, ὅτι καὶ γράφοντες μεγάλην ἔχομεν παράκλησιν, καὶ τοσαύτην, ὅσην πίστιν. δίδιξας δὲ σαφῶς, ὡς μάθωμεν ὅτι σοι γέγονέ τι πλέον ἀπὸ τῶν γραμμάτων τῶν ἡμετέρων· μᾶλλον δὲ οὐχὶ πλέον μόνον, ἀλλὰ καὶ τοσοῦτον, ὅσον ὀφθῆναι μόνον· ὀφθῆναι μὲν δὲ τῇ αὐτῇ διαθέσει ἐν σε νῦν, ἐν ᾗ καὶ αὐτὸν ἀφετείροντες ἐβλέπομεν. διὰ τοῦτο μάθωμεν, ὅ μικρὸν καὶ αὖθις τῆς ἐρημίας, ἐν ᾗ νῦν ἐσμεν, καρπωσόμενα τὸν παράκλησιν. ὥστε εἰ βάλῃ καὶ ἡμᾶς ἡ αὐθυμία καταῆσαι πλείονι (οἶδα δὲ ὅτι βούλει καὶ σφόδρα ἐκπυδᾶσαι) δήλωσον, ὅπως πάντα τῆς αὐθυμίας ἀπήλασας ὁ Φορυτὸν, καὶ ἡ γαλήνη πᾶσα· καὶ δὸς ἡμῖν ταύτην τὴν σὴν θυσίας καὶ ἀγάπης ἀμοιβήν. οἶδα γὰρ, οἶδα σαφῶς, ὅπως ἡμᾶς ἀνακτήσῃ κατορθώσας τοῦτο, καὶ μὴ ἀληθείας δηλώσασα διὰ γραμμάτων ἡμῶν.

ΤΗ ΑΥΤΗ. γ.

ΚΑὶ τὰ σώματα τὰ σφοδροῖς παλαίσαντα πυρετοῖς, καὶ τὰ πλάγη τὰ ἀγρίοις πυκτεύσαντα πνεύμασιν, οἶδα ἀθρόον ὅτι ἐκφυᾶ τὸν ἀπὸ τῶν πυρετῶν βλάβην, ὅτι ταῦτα τὸν ἀπὸ τῶν κυμάτων ἀπόπτηται ζάλην, ἀλλ' ἠρέμα καὶ μικρόν. ἐπὶ γὰρ τὰ σώματα πλείονος δέηται χρόνου, ὥστε μὴ τὸν τῶν πυρετῶν ἀπαλλαγὴν εἰς καθαρὸν ἐπανελθεῖν ὑγίειαν, καὶ ἀπονίψασθαι ὁ ἀπὸ τῆς ἀῤῥωστίας διαπομένοντα

μα καὶ πικρὸν, πῶς ὑψηλῆς διόμενοι καὶ νεανικῆς ψυχῆς; τοῦτον ⓦ ἄθλον καὶ αὐτὴ δίκαιον εἶναι νῦν. ὅσῳ γὰρ μέγιστος ὁ ἆθλος, τοσούτῳ καὶ ὁ στέφανος μείζων, καὶ τὰ βραβεῖα λαμπρότερα. τοῦτό σοι τῆς μνήσεως ἔστω παράμυθία, καὶ ὃ πάντως ἡμᾶς ὤφελές σε πάλιν βρύουσαν ὧδε ἐπισπάσασθαι μαθὼν καὶ στεφανωμένην καὶ ἀναπηρυτομένην. οὐδὲ γὰρ ἀρκεῖ τοῖς ἀγαπῶσι μόνον τῇ ψυχῇ στεφανοῦσθαι, οὐδὲ ἤρκεσε τοῦτο εἰς παράμυθίαν, ἀλλὰ καὶ σώματος πηγὰς δίονται προύσιας. καὶ μὴ τοῦτο παρέσῃ, ὦ μικρὸν τῆς εὐφροσύνης ἐναπόμενται μέρος. καὶ τοῦτο πάλιν παρὰ ⓦ τῆς ἀγάπης ἔσῃ μοι εἰληφυῖα εὐρήσομεν οὕτως ἔχον. Μακεδόσι γὰρ ἐπιστέλλων οὕτως ἔλεγε· Ἡμεῖς ὦ, ἀδελφοὶ, ἀπορφανισθέντες ἀφ' ὑμῶν παρὰ καιρὸν ὥρας, προσώπῳ, οὐ καρδίᾳ, περισσοτέρως ἐσπουδάσαμεν τὸ πρόσωπον ὑμῶν ἰδεῖν· ἐγὼ μὲν Παῦλος καὶ ἅπαξ καὶ δίς, καὶ ἐνέκοψέν ἡμᾶς ὁ Σατανᾶς. διὰ μηκέτι στέγοντες, ἠυδοκήσαμεν καταλειφθῆναι ἐν Ἀθήναις μόνοι, καὶ ἐπέμψαμεν ὑμῖν Τιμόθεον. ὦ λέξεως ἐκάστης δυνάμεις. τὴν γὰρ ἐναποκειμένην αὐτῷ τῇ ψυχῇ φλόγα τῆς ἀγάπης μὴ πολλῆς ἐνδεικνυται τῆς σφοδρότητος. οὐδὲ γὰρ εἶπε, χωρισθέντες ὑμῶν, οὐδὲ ἀφανισθέντες ὑμῶν, οὐδὲ ἀφανέντες, οὐδὲ ἀπολειφθέντες, ἀλλὰ ἀπορφανισθέντες ὑμῶν. λέξιν εὑρήκασιν ἱκανὴν ἐμφῆναι τὴν ὀδύνην αὐτοῦ τῆς ψυχῆς. καίτοιγε οὐ πάντες παντὸς ἴσασιν ἀπασιν αὐτοὺς, ἀλλὰ παιδίων ὀρφανοὶ οὐ ἀώρου ἡλικίας ⓦ γεγονότα ἀπεδηκότων φθέγγεται ῥήματα, τὴν ὑπερβολὴν τῆς ἀθυμίας ἐνδείξασθαι βουλόμενος. οὐδὲν γὰρ οὕτω ἐργάζεται ὀρφανίας ἀώρου, ὅταν τις ἡλικίας παρὰς οὐδὲν αὐτοὺς ἀρκούσης, τῶν τε παρεσομένων γνησίως οὐκ ὄντων, καὶ τῶν ἀπιθησομένων καὶ ἀπιθουλευόντων πολλῶν ἀθρόων ἀναφαινομένων, ὥσπερ ἀγρίοι, ὅτους εἰς μέσον παρεκέκοπται λύκοις πάντα χθὲς ἀσπαράττουσι καὶ ξαίνουσι· οὐδεὶς δυνάται παράσχοι τῆς συμφορᾶς ταύτης τὸν λόγῳ τὸ μέτρον. διὰ τοῦτο καὶ Παῦλος παρελθὼν καὶ ζητήσας καὶ ἐρημίας καὶ συμφορᾶς χαλεπῆς ῥῆσιν ἐπεικτικὴν, ἵνα παραστήσῃ ὅπερ ἔπαθε τῶν ἀγαπωμένων χωριζόμενος, ταύτην εἰσήγαγε τῇ λέξει. εἶτα καὶ ἀπιτείνει πάλιν αὐτὴν διὰ τῶν ἑξῆς. ἀπορφανισθέντες γὰρ, φησι, οὐ χρόνον, ἀλλὰ παρὰ καιρὸν ὥρας, καὶ χωρισθέντες ὡς ἀφρονίας, ἀλλὰ προσώπῳ μόνῳ, οὐδὲ οὕτω φέρομεν τὸν συμβάντα ὀδυνῶν· καίτοιγε ἱκανὸν ἔχοντες παράμυθίαν, τὸ τῇ ψυχῇ ζωοδιδόσθαι, τὸ ἐν καρδίᾳ ὑμᾶς εἶναι τῇ ἡμέρᾳ, τὸ ζῆν καὶ πρόθυμα ὑμᾶς ἑωρακέναι, ἀλλ' οὐδὲν τούτων ἡμᾶς ἀπαλλάττει τῆς ἀθυμίας. ἀλλὰ τί βούλει; καὶ ἀπιθυμῶ, εἴποι τις, καὶ ἀπιθυμῶ μὲν ὀφθῆναι αὐτοὺς αὖθις τὸν ὄψιν; περισσοτέρως γὰρ, φησιν, ἐσπουδάσαμεν τὸ πρόσωπον ὑμῶν ἰδεῖν. τί φῂς; ὁ ὑψηλὸς καὶ μέγας, ὁ ⓦ κόσμου ἔχων ἐσταυρωμένον καὶ τῷ κόσμῳ σταυρωθεὶς, ὁ πάντων ἀπαλλαγεὶς τῶν ἐμπαθῶν, ὁ θεοῦ ἀσώματος γινόμενος, οὕτως αἰχμάλωτος ἐστὶ τῆς ἀγάπης ἐμοῦ; * ναί, φησι· καὶ οὐκ αἰσχυνόμεθα ταῦτα λέγων, ἀλλὰ καὶ ἐγκαλλωπίζομαι. τὸν μητέρα * τῶν ἀγαθῶν ἔχων ἐν ἐμοὶ βρύουσαν, τὸν ἀγάπην, ταύτην ἐπιζητῶ. καὶ οὐδὲ ἁπλῶς σωματικὸν ἐπιζητῶ πρόσωπον, ἀλλὰ τὸ πρόσωπον αὐτῶν μᾶλλον ἐπιθυμῶ θεάσασθαι. περισσοτέρως γὰρ, φησιν, ἐσπουδάσαμεν τὸ πρόσωπον ὑμῶν ἰδεῖν. ὅπως οὖν ἐρᾷς, εἰπέ μοι *; καὶ σφόδρα, φησὶν, εἴθε τῶν ἀγαθητείων ἡ συναγωγή. ψυχὴ γὰρ γυμνὴ καθ' ἑαυτὸν ἑτέρᾳ ψυχῇ συγγενομένη ὅτ' εἰσῆλθε, ὅτι ἀκούσας διωκόσεται· σωματικῆς δὲ ἀπολαύσω προύσιας, φησὶ, καὶ ἀκούσομαι τῶν ἀγαπωμένων. διὰ τοῦτο ἐπιθυμῶ τὸ πρόσωπον ἰδεῖν, εἶτα φησὶ γλῶτταν ὅτι φωνὴν ἀφεῖσα, καὶ τὰ ἔνδον ἡμῖν ἀπαγγέλλουσα, καὶ ἀκοὴ ῥήματα δεχομένη, καὶ ὀφθαλμοὶ κινήματα ψυχῆς διαζωγραφοῦντες. καὶ γὰρ τῆς πολυτιμήτου ψυχῆς διὰ τούτων ἀκριβέστερον τῆς ζωοποιούσης ἔστιν ἀπολαῦσαι. καὶ ἵνα μάθῃς πῶς ἐκκαίεται εἰς τὸν θεσσαλονικέων τοῦτον εἰπὼν, περισσοτέρως ἐσπουδάσαμεν, οὐκ ἠρκέσθη τῇ λέξει ταύτῃ, ἀλλ' ἐπήγαγε, ἐν πολλῇ ἀθυμίᾳ. εἶτα οὐκ ἀνεχόμενος ἑαυτὸν μὴ τῶν ἄλλων ἐγκαταμίξαι, ἀλλὰ δείκνυς

α. Θεσσ. ιζ.

5 χ. ἐπιχεῖται τούτῳ

10 χ. ἐνέκοψ.

15 χ αὐτοῖς,

20

25

30

* ὡς εἰς σάρκα κατατεθῆναι ἢ πολιτείαν, ἢ ἐκ γῆς, τὸν αἰῶνα τοῦτον;

35

* χθ

* ἢ σεσώπου ἀσωμάτου ἐπιθυμεῖς; χ. ἔνδοθεν

40

χ. ἐπιθυμίᾳ.

σκευάσωμεν φάρμακον, ἐξ ὧν εἰρηκέναι καὶ ἀνεῦ ἐρωτήσεως. καὶ γὰρ οἶμαί σε ἀλγεῖν
χ. ἀδυνασίας ἀλλ' οὐ διὰ ταῦτα μόνον, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ κεχωρίσθαι τῆς ἀγενείας τῆς ἡμετέρας, καὶ τοῦτο διηνεκῶς δηλώσει σοι ἡ ἐπιστολή· οὐκ ἀκούομεν τῆς γλώττης ἐκείνης, οὐδὲ ἀπολαύομεν τῆς ζωηρᾶς διδασκαλίας, ἀλλ' ἐν λιμῷ καταχεχλείσμεθα, καθάπερ ἐπείληκεν.
5 ὁ Θεὸς τοῖς Ἑβραίοις τότε, τοῦτο νῦν ἡμῖν ἐποιήσατο· οὐ λιμὸν αὐτοῖς, οὐδὲ δίψαν ὕδατος, ἀλλὰ Amos. 8.
λιμὸν θείας διδασκαλίας. διὰ οὖν ἡμεῖς τοιοῦτοι ταῦτα ἐρωτῶμεν; ὅτι μάλιστα μὲν ἔξεστί σοι καὶ ἀπάντων ἡμῶν ὁμιλεῖν τοῖς βιβλίοις τοῖς ἡμετέροις· εἰ δὲ ἡμᾶς ὑπὸ ἀσυνδέτου ποιησόμεθα, ἂν ὁπωσοῦν τυγχάνωμεν γραμματηφόρων, ζωηρᾶς σοι * καὶ μακρᾶς πέμπειν ἐπιστολάς. Εἰ δὲ καὶ τοῦτο ζώσης φωνῆς βούλει τὰ πρὸς ἡμᾶς ἀκούειν, ἵνα καὶ τοῦτο ἔσῃ, καὶ ἡμᾶς ὅλους πάλιν, τοῦ
* καὶ 10 Θεοῦ ὑπὲρ τοῦ ἑσπέρου· μᾶλλον δὲ οὐκ ἴσως, ἀλλὰ εἰ πρώτως, * μηδὲν ἀμφίβαλλε." δύναμαι
χ. ἀναμένωμεν γὰρ σε, ὅτι οὐκ εἰκῇ ταῦτα εἰρήκαμεν, οὐδὲ ἀπατῶντές σε καὶ παραλογιζόμενοι,
* καὶ ἀλλὰ εἰ καὶ ζώσης ἀκούσῃ φωνῆς, ἀλλὰ πρὸς τῶν γραμμάτων τούτων. Εἰ δὲ * μέλλοιμεν σε λυπεῖν, ἐνόησον ὅτι οὐδὲ αὕτη ἡ δυσκολία ἀκέρδης σοι ἔσται, ἀλλὰ πολλοῦ ὀίσει μισθοῦ κρατεῖσθαι καὶ μηδὲ ἐκφέρεσθαι πικρόν ῥῆμα, ἀλλὰ καὶ σὺν τούτοις μετὰ Θεοῦ δοξάζεσθαι. ὁ δὲ καὶ
15 πρὸς τελειοῦσα ποιεῖ. οὐδὲ γὰρ μικρὸς ἔρις ἆθλος, ἀλλὰ καὶ σφόδρα νεανικῆς διορθώσεως ψυχῆς καὶ φιλοσόφου διαθέσεως, ὥστε ἀγαπωμένης ψυχῆς ἐπεγκεῖν χωρισμόν. τίς οὖν τοῦτό φησιν; Εἴ τις οἶδε φιλοφρονήσεως, εἴ τις ὑπέστρωται δυνάμεως ἀγάπης, οἶδεν ὃ λέγω. ἀλλ' ἵνα μὴ ἀφειδῶς ζητῶμεν σοῦ φρονήσεως φιλοσοφεῖν (ἐπὶ γὰρ ἀσυμφορωτέρου τοῦτο) δράμωμεν ὑπὸ μακαρίου Παύλου, καὶ κἀκεῖθεν ἡμῖν ἐρῶ, ἡλίκης σοῦ ἐστὶν ὁ ἆθλος, καὶ ἡλίκης διόρθωσις ψυχῆς. οὗτος γὰρ ὁ Παῦλος,
20 ὁ τοῦ σαρκὸς ἀποδυσάμενος, καὶ εἰς σῶμα ἀποθέμενος, καὶ γυμνῇ σχεδὸν τοῦ οἰκουμενίου
χ. ἐξελθὼν θεωρίαν τῇ ψυχῇ, καὶ πρὸ πάσης ἐξοικείσας τῆς διανοίας, καὶ τὰ ἀσωμάτων δυνάμεων τὰ ἀπαθῆ μιμούμενος, καὶ τοῦ γένους ὡς ἀνωτέρω οἰκῶν, καὶ μηδὲν χερουβὶμ ἐκτὸς ὢν, καὶ τῆς μυστικῆς ἐκείνης μελῳδίας αὐτοῖς κοινωνῶν, τὰ μὲν ἄλλα πάντα ῥᾳδίως ἔφερεν, ὡς ἐν ἀλλοτρίῳ πάσχων σώματι, καὶ δεσμωτήρια, καὶ λύσεις, καὶ ἀπαγωγάς, καὶ μάστιγας, καὶ ἀπειλάς, καὶ
25 θάνατον, καὶ τὸ καταλιθάζεσθαι, καὶ τὸ καταπονεῖσθαι, καὶ πρὸς κολάσεως εἶδος· μιᾶς δὲ ψυχῆς ἀγαπωμένης πρὸς αὐτὸν χωρισθεὶς οὕτω ζωηρῶς διετέλει, ὡς δύθεως ἐκ τῆς πόλεως ἀπηλλάχθαι, ἐν ᾗ ἀγαπώμενον προσδεχόμενος οὐχ εὗρε. καὶ ταῦτα αὐτῷ ζωοποιὸν ἡ Τρωὰς, ἡ μετὰ τοῦτο καταλειφθεῖσα πρὸς αὐτὸν, ὅτῳ οὐκ ἔχει ὅπως δόξαι αὐτῷ τὸν ἐκβιον. Ἐλθὼν γὰρ, φησιν, εἰς Τρωάδα εἰς τὸ φυλάκιον τοῦ Χριστοῦ, καὶ θύρας μοι ἀνεῳγμέ- Β. Κορ. C. 16.
30 νης ἐν Κυρίῳ, οὐκ ἔσχηκα ἄνεσιν τῷ πνεύματί μου, τῷ μὴ εὑρεῖν με Τίτον ἀδελφόν μου· ἀλλὰ ἀποταξάμενος αὐτοῖς, ἐξῆλθον εἰς Μακεδονίαν. τί τοῦτο, ὦ Παῦλε; ξύλῳ μὲν δεδεμένος, καὶ δεσμωτήριον οἰκῶν, καὶ μάστιγας ἔχων ὑπερειμένας, καὶ πάντα πάμπαν εἰρρεόμενος καὶ ἐμπαιγόμενος καὶ ἐβδελύττες καὶ θυσίαν προσφέρεις, καὶ ἑνὸς ἀπιφροίνοντος
χ. θυσίας μέλλοντος σώζεσθαι· εἰς δὲ τὴν Τρωάδα ἐλθὼν, καὶ τὴν ἀρίστην ὁρᾷς ἐκκλησιαζομένην
χ. ἰδὼν καὶ ἐπίμονον οὖσαν τὰ σπέρματα ἐπιδέξασθαι, καὶ τὴν ἁλίαν πεπληρωμένην καὶ πολλὴν πρέχουσάν σοι τὴν εὐκολίαν, τοσοῦτον ἔρριψας ἀπὸ τῶν χειρῶν κέρδος, ὡς καὶ διὰ τοῦτο προσαγόμενος (Ἐλθὼν γάρ, φησιν, εἰς τὴν Τρωάδα εἰς τὸ φυλάκιον, τυπτει, διὰ τὸ φυλάκιον) καὶ σοῦ μὴ πιστεύοντος (θύρας γάρ μοι, φησιν, ἀνεῳγμένης) ἀπεπήδησας εὐθέως; ναί, φησι. πολλῇ γὰρ κατεχόμην ἀθυμίας τυραννίδι, καὶ σφόδρα μου σπαράττει τὴν διάνοιαν ἡ Τίτου ἀπουσία, καὶ οὕτω μου ἐκρατήσατο καὶ κατεδυνάστευσεν, ὡς ἀναγκάσαι τοῦτο ποιῆσαι. Οὐ γὰρ διὰ ἀθυμίαν τοῦτο ἔπαθον, οὐδὲ ἵνα μὲ ὄψεσθαι, ἀλλὰ πρὸς αὐτὸν καὶ τοῦτο μανθάνειν. καὶ τὸ αἰτίαν τῆς ἀναχωρήσεως τίθεται, εἰπών· Οὐκ ἔσχηκα ἄνεσιν τῷ πνεύματί μου, τῷ μὴ εὑρεῖν με Τίτον, ἀλλὰ ἀποταξάμενος αὐτοῖς ἐξῆλθον. Εἶδες πῶς μέγιστος ἆθλος τὸ δυνηθῆναι ἐπεγκεῖν * ἀγαπωμένου χωρισμόν, καὶ πῶς ὀδυνηρὰν προσαγ- * φέρων

θωμα. κ θαῤῥῶ γὰρ ἐφθην εἰπών, εἰς τὰ ἄπιστα τῶν ἄλλων σε καταβαίνοντα· ἔδοξε γὰρ εἰσελθεῖν πελάγη· ἄλλως δ', σὺν θεῷ ἐγκώμιον προσενέγκωμεν τῇ εἰπούσῃ τῆς ἀγίας σου ψυχῆς, ἀλλὰ τῷ δαιμονιάσαι καταισχυνάσῃ φάρμακον) φέρε πάλιν αὐθαδιάσωμεν τῇ ἐλεημοσύνῃ Εἰρηνίᾳ. τί γὰρ ἐμποδὼν εἰρήκαμεν; ἀπαλλαγῆσαι τὸ λογίζεσθαι τί ὁ δεῖνα ἠμύρατο, ἢ τί ὁ δεῖνα ἐπλημμέλησεν, εἰπόντα σε τοῦ ἀθλίου διὰ παντὸς τῆς καρτερίας, τῆς ὑπομονῆς, τῆς ἱκετείας, τῶν δώρων, τῶν πρωτοκλίσεων, τῶν ἱερῶν, τῆς ἐγκρατείας, τῆς ἐλεημοσύνης, τῆς φιλοξενίας, τῶν ποικίλων καὶ χαλεπῶν καὶ πυκνῶν πειρασμῶν. διὰ γένοιτο πῶς ἐκ παρεφθαρμένης ἡλικίας μέχρι τῆς πρώτης ἡμέρας οὐκ ἐπαύσω τρέφουσα πενιχρὰ καὶ χειρόω. χ. ἔνα
σά, διψῶντα ποτίζουσα, γυμνὸν ἐνδύουσα, ξένον ξενάγουσα, ἀῤῥωστοῦντα ὑπηρετοῦσα, ὡς παρὼν διδεμένον ἀπέσα
δεδεμένῳ ξυναπτόμενος. ἐπείσθην σε τῆς ἀγάπης ὃ πέλαγος, ὅτι καὶ τὸν ἰοβόλον ἀσπίδα, ὡς πρὸς αὐτὸν τῆς οἰκειότητος ἐκ πίστεως μὴ πολλῆς ἀφικέσθαι τὴν ῥώμην. ὑπὲρ γὰρ ἡ οἰκία σε πρώτη ἐλθοῦσα ἰοβόλον μόνον, ἀλλὰ καὶ πρόβατον γῆς καὶ θαλάττης πολλοὶ ἐκαύτησαν τῆς φιλοτιμίας ἀλλὰ τῆς φιλοξενίας. ἐκαῦμα δὲ πρόβατα ξυναίρουσα, τρύφα καὶ θυμηδίαν τῇ ἐλπίδι τῶν σεφαίων καὶ τῶν βραβείων. εἰ δὲ καὶ σὺν θεῷ δυνάμεις τόπες ἐξ αἱμοβόρους καὶ πολλῷ τούτων χαλεπώτερα ἐργασαμένους ὀπὸ μικρᾶς δίκης διδόντας ἰδεῖν, ὑφ' ἧς καὶ τῶν τότε· ἐπεὶ ἐξ ὁ Λάζαρος πλούσιον εἶδεν * ἀποτεινάζοντα. εἰ γὰρ καὶ ὁ τόπος αὐτῆς διώκισε διὰ τὴν τοῦ βίου διαφοράν, καὶ ὁ χάος αὐτοὺς διέῤῥηξε, ἐξ ὁ ληθεὶς ἐν τοῖς κόλποις τοῦ Ἀβραάμ, οὐ σὺν ταῖς καμίνοις ταῖς ἀφορήτοις, ἀλλ' ὅμως καὶ εἶδεν αὐτὸν ὁ Λάζαρος καὶ φωνῆς ἤκουσε καὶ ἀποκρίσεως· τοῦτο καὶ ὅπου σε ἔσται τότε. εἰ γὰρ ὁ ἕνα πρὸ ἰδὼν αὐδήσεσθαι τι καὶ τοῦτο δίδωσι" πημονάς, καὶ τῶν σκυλμῶν ἀγώνασι πάλιν ἕνα λιστὰς" μύλιον ἐκκρεμασθῶσι [καὶ] τὸ πρόχλας καὶ εἰς τὸν θαλασσόμυκα καταποντωθῶσι, ἐξ τοσαύτην οἰκειότητα σκληρὰν διαλύσαντες, καὶ τοσαύτην αἰσχρέφαντος ὀργὴν, καὶ πρὸς θρύψεων ἐξ τοσαύτης ἐμπλήσαντες, καὶ λιχνῶν καὶ βαρβάρων νικήσαντες ὠμότητα καὶ ἀπανθρωπίαν, ἐξ ὅπου καὶ κρότος ἐκβαχχευθέντες ὑπὸ τῶν στρατηγούντων αὐτοῖς δαιμόνων, καὶ τῶν συνεργούντων αὐτοῖς δαιμόνων, ὡς ἐξ φεικτὸν τῶν" δῦμα ἐξ αἰσιωσύνης γένοιτο καὶ τῶν διδυσκόπες ἄξιον, καταγήρασεν καὶ Ἰουδαίοις καὶ ἕλλησι ποιῆσαι, ἐξ μυρίας καὶ δύσαντες ψυχὰς καὶ μυρία ναυάγια πάντα χοῦ τῆς οἰκουμένης ἐργασάμενοι, ἐξ τοσαύτην αἰσχύνην πυρὸν, καὶ ἐξ σῶμα τοῦ Χριστοῦ "ῥήσαντες, καὶ τὰ μέλη αὐτοῦ" πλάγχου διαφανίσαντες· Ἡμᾶς γάρ, φησίν, ἐστὶ σῶμα Χριστοῦ καὶ μέλη ἐκ μέρους". μᾶλλον δὲ τί φιλονεικῶ δεικνύναι τὸ μανίδυ αὐτῶν ἐρμηνευθῆναι μὴ δυναμένου λόγῳ; πόσην τοίνυν οἴει κατασχεῖσθαι τιμωρίαν τότε τοὺς λυμεῶνας τούτους καὶ αἱμοβόρους; εἰ γὰρ ἐξ μὴ θρέψαι τις πτωχὸν τῶν Χριστοῦ μετὰ ἐξουσίας τοῦ βαλεῖν τῷ πυρὶ τῷ ἀσβέστῳ, ἐξ καὶ λιμῷ κατεδάπτες μυριάδων καὶ πρὸ τέκνων χορτοῦ, καὶ ἐνδεδυμένους γυμνώσαντες, καὶ ξένους οὐκ ἐξ μόνον ἐξ ξενοδοχήσαντες, ἀλλὰ καὶ ἐλάσαντες, καὶ ἀῤῥωστοῦντας ἐξ μόνον οὐκ ἐπισκεψάμενοι, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ πλέον συντρίψαντες, καὶ ἐξ μόνον δεδεμένους οὐκ ἰδόντες, ἀλλ' ἃ καὶ λελυμένοις εἰς δεσμωτήριον κατέξασκυλίσαντες ἐμβοήσεται, σὺν τίσιν ἐστήσονται πυρὸν; πότε τοίνυν ἐκεῖνοι ἀποτεινάζοντες, καταχθόνιοι, δεδεμένοι, σὺν ὀδόντας βρύχοντας, ὀλοφυρόμενοι, ἀνόητα λοιπὸν θρήνους ἐξ ὠφελῆ μετανοοῦντας ἐξ" ἀκαιρόν, καθάπερ καὶ ὁ πλούσιος ἐκεῖνος. ὅμοιοι δὲ οὗτοι πάλιν τῇ μακαρίᾳ λήξει ἐκείνῃ σταφυλοφορήσαντι, ἐξ τὸ ἀγίων ἀγγέλων χορεύσαντι, τῷ Χριστῷ συμβασιλεύσαντι, ἐξ βοήσονται) πολλὰ ἐξ ἀθύμητα, " μεταμοῦσθαι ἐφ' οἷς εἰς σὲ" ἐμπεφώνησαν, καὶ" ἱκετηρίαν σοι προσπίπτες, καὶ ἐλέους μυρίους καὶ φιλανθρωπίας· καὶ σὺν θεῷ ἐξ αἱ πλέον αὐδῆς. ταῦτ' οὖν μὴ πάντα λογίζομένη ἐπάδε ξυνεχῶς σου τῇ ψυχῇ, καὶ τὸν" κηδεμόνα ταύτην διασπεδάσαι δυνήσῃ. ὅπῃ δ' καὶ ἐπροῖ τι ὀπτὸν μάλιστά σε ὀδυνᾶν, ὡς ἔγωγε οἶμαι, φέρε καὶ τοῦτο ἐξ λογισμῷ καθαιρεθῶμεν

χ. ἔνα
χ. ἐνδύσας, μ. μείζον
χ. ἐκβάλλε
χ. τάγμα
α. Κορ. ιβ. κ'.
χ. διαφθείρε παντελῶς τὸ λείψανον σώματος δύσασθαι
χ. ἀκυρόω καθάπερ ὁ πλούσιος ἐκεῖνος, ἐφυτεύθη
χ. νοήσαντες καὶ παραιτήσασθαι,
χ. ἱκετείαν
χ. κόσμου

Δεσπότης Θεὸς εἰπὼν αὐτῷ τῶν ἀγώνων τὸ τέλος τῇ αἰτίᾳ, ὅλην δίκαιος διαφθορᾶς ταῦτα ζωγραφήσῃ, οὕτως ἀνέπνευσεν, ὡς μηδὲ πεποιῆσθαί τι τῶν λυπηρῶν ἐκείνων. καὶ τοῦτο ἐξ ὧν * ἐφθέγξατο" ἔδηλωσεν. ἀκήκοεν ὅμως καὶ περὶ τῆς μελλούσης τῇ αἰτίᾳ, ὠδῖνας μὲν, ἔφερε δὲ γλυκαίνων, καὶ μὴ τὸ πόνου παντελεῖ τὴν χαρὰν ἐκείνην ἀφῆκε φανῆναι· Ὁ Κύριος ἔδωκεν, ὁ Κύριος ἀφείλετο· ὡς τῷ Κυρίῳ ἔδοξε, οὕτω καὶ ἐγένετο· Εἴη τὸ ὄνομα Κυρίου εὐλογημένον εἰς τὸν αἰῶνας. ἀλλά γὰρ ἔοικα ὑπὸ τοῦ ἔρωτος τοῦ ἀνδρὸς " κατενεχθεὶς, πορρωτέρω τῆς ὑποθέσεως ἐληλακέναι τῆς προκειμένης. δεῖ δὴ λοιπὸν ἐπανελθεῖν τῷ προκειμένῳ πάλιν. Ἦν τοίνυν ὁ Ἰουδαῖος καὶ τηλικοῦτος ἀνὴρ, ὅσοι ἐκ μιᾶς ῥίζης φύσεως καταπατήσας οὐκ ἐθελήσειν οὐδὲ ἀδελφὸς εἰς ἓν ἀγῶνα τοῦτον καθεῖναι, ἀλλὰ γυναικὸς ἀπήλαυσε, καὶ πατὴρ ἐγένετο παίδων τοιούτων. Τοσαύτη τῆς πρότερον ἡ δυσχολία, ὅσας ὑψηλοὺς καὶ μεγάλους αὐτοῖς οἱ ἀγῶνες, καὶ χαλεποὶ οἱ ἱδρῶτες, καὶ πολλῆς δεόμενοι τῆς εὐτονίας. Ἀλλ' ὅμως πολλαὶ τοῖς πρὸς τὰ ἀγῶνα τοῦτον ἀποδυσαμένων ἐκεῖνοι οὐ κατηγωνίσαντο δι' πάθος, δι' τὸ καλλωπισμοῦ τῆς περιβολῆς τοῖς ἱματίοις, ἀλλ' ἑάλωσαν καὶ ἐχρώσθησαν καὶ τοῖς βιωτικοῖς γυναιξὶν μᾶλλον. μὴ γάρ μοι τοῦτο λέγε, ὅτι χρυσοῖ καὶ περίκεινται, διὰ σπουδὴν καὶ χρυσοῦ τάσα περιβέβληται ἱμάτια, διὰ περιδέραια λιθοκόλλητα ἔχουσι. δι' γὰρ χαλεπώτερον μάλιστα πάντων τοῦτ' ἐστὶ, καὶ ἐμοὶ ταῦτα δείκνυσιν αὐτὴν δι' νέον μα καὶ τὸ παίζειν τὴν τυραννίδα, ὅτι ἔχουσι καὶ ἐφιλονείκησαν καὶ εἰσάσιν δι' ὑπερβολὴν ἱματίων ἐκείνων ἀναρχιτόνων καλλωπισμοῦ τῆς τὰ χρυσᾶ περικειμένων καὶ τὰ ἱμάτια καὶ σπουδὴν, καὶ ἐπέρασαι μᾶλλον ἐστὶ δεῖξαι αὐτὴν φαινῶν, ὡς μὴ αὐτὰ κεμίζουσιν, ἀλλά τι μεποιῆσθαι πρᾶγμα· ὡς γ' οὐ τοῦ πράγματος φύσις δίκαιον, ὀλέθριον καὶ βλαβερὸν καὶ βαθὺ δι' βαρὺ δεσμὸν ἔχον. δι' μείζους τοῦτο σπουδὴν ἀναπρύτειν στι χρὴ ταύτης ἕνεκεν τὴν ἀναθέσεως, ὅλη ὁ πρόκειται λέγειν δύσκολα γάρ ἐστιν, τοῦτο τὴν ὑπὲρ χρηματίας ζωὴν οὕτω ῥᾴδιον καὶ θύελλαν, ὡς αὐτὰ τὰ πράγματ' ἐδήλωσεν ἡ ἀλήθεια. οὐδὲ γὰρ τὴν τελεσιουργίαν τοῦ περιβολῆς μόνον τὴν ἄφατον καὶ ἄδικον τοῦ πράγματος ἀναπείζουσαν, ἀλλὰ καὶ τὸ ἀφημάρτητον μάλιστα, τὸ ἀνεπιτήδευτον τῶν περιβλημάτων, τῶν ἀπατεμάτων, τῆς βαθύτητος· ἅπερ ἅπαντα χρώματα ἐστὶ τῆς ἀρετῆς τὴν διαπεπειμένην τῇ ψυχῇ φιλοσοφίαν ἐξωγραφοῦσα" αἰσχρογραφοῦσα. Σκόλιόν γάρ, φησὶν, ἀνδρὸς ἐκ γέλως ὁδόντων, ἐκ βῆμα ποδὸς ἀναγέλασ τὰ περὶ αὐτοῦ. Εἰ γὰρ μὲν μὴ τὴν ἀναίδειαν τῆς βιωτικῆς φιλοτιμίας λογισμοὺς χαμαὶ ἔρριψας καὶ κατεπάτησας, οὐκ ἂν οὕτως εἰς τοσοῦτον ἐξεπέδησας ἀναφυέντας αὐτῶν, οὐδ' ἂν ἅπερ κεῖται τὴν χρηματιστὴν τοῦτον ἀμαρτίαν εἰσήκεσαί τι καὶ ἀπήλασας. ἀλλὰ μηδεὶς ἀναβολὴν καταγινωσκέτω τὸν λόγον, εἰ χρηματιστὴν αὐτὴ ἀμαρτάνειν ἐκάλεσα. εἰ γὰρ ὅπου τὰ βιωτικὰ καὶ Ἑβραϊκὰ γυναικῶν, καὶ ἐν ἑνὶ ὡς χωρίῳ τοσαύτην ἔφερε τὴν κόλασιν ὁ πλημμέλημα, ἐπὶ τῶν ὀφειλόντων τὸ πολίτευμα ἔχειν ἐν οὐρανοῖς καὶ ἀγγελικὸν" μιμεῖσθαι βίον, καὶ ἐν χρῄζει πολιτευομένων, πόσα αἰ θορίσουσιν τὸ λοιπὸν τοῦτο τολμήσουσι μὴ πλείονος τὴν ἀναβολῆς; ἔστω γὰρ ἴδιόν τι πρόσωπον κατακλωμένου ἐν ταῖς ἱματίοις, σύρουσαι τοὺς χιτῶνας, ὅπερ ὁ προφήτης ἐνεκάλεσε, διαθρυπτομένου ἐν τῇ βαδίσει, καὶ διὰ φωνῆς καὶ διὰ ὀμμάτων καὶ διὰ τολῆς δηλητήριον κεφαλαίωσαν τοῖς ἀναλήπτως ὁρῶσι, ἐκ ταῦτα μόνα ὅτι πλοῦτον διασκεδάσασαν τοῖς " πτίσεσι καὶ παίδας πεθήσαν ἐντεῦθεν, πῶς ταύτην λοιπὸν προσοφρᾶς πρόκειται, ἀλλ' ὁ μὴ τῶν πορευομένων αὐτὴν ἀριθμήσεις γυναικῶν; ὁ γὰρ ποσὸν ἐκφύγαι δέλεαρ, ὅσον αἱ κομῶσαι, πάντα χρὴ αἰκατεπονήσασαν τῆς ἡδονῆς ταύτης. Διὰ ταῦτά σε μακαρίζομεν, διὰ ταῦτα σε θαυμάζομεν, ὅτι πάντων ἀπαλλαγεῖσα τούτων, καὶ ἐκ τούτων τὴν νέφωσιν ἐπαυξῶ τῶν μέρει, οὐχ ὡς καίζουσαν, ἀλλὰ νενικηκυῖαν, καὶ καλλωπιζομένην, ἀλλ' ὁπλιζομένην. ἀλλ' ὅπως ἀπὸ τοῦ ὄνυχος λέοντα τέως ἐδείξαμεν, καὶ τοῦτο ἐκ μέρους (οὐδὲ γὰρ τοῦτο ὅλως ἐπῆλθόν σοι) κατόρθωμα.

καὶ λοιδορίαν, καὶ συκοφαντίαν, καὶ ὃ πονηρὸν κτήσασθαι τοῦτο ἔλεγεν· καὶ ταῦτα ἀπόντα εἰς εὐδοκιμοῦντα σῶμα, καὶ μιᾶς καταισχυνθὲν ψυχῆς· καὶ ὃ δὴ χαλεπώτερον, ὅτι καὶ ἀμύητος τῶν ἐπῃνημένων. ὃ δ' ἐγὼ λέγω τοιοῦτόν ἐστιν· ὁ σὺ πενήτων τροφεὺς καὶ ὁ οἰκίαν τοιαύτην τραφείς, ἄτε γυμνασάμενος καὶ μελετήσας, ῥᾳδίως ἂν φέροις, καὶ τῆς πενίας τὸ βαρὺ· ὁ δὲ τοσούτοις περιῤῥεόμενος χρήμασι, καὶ τοσούτῳ πλούτῳ κομῶν, εἶτα ἀθρόον εἰς τὸ ἐναντίον μεταπεσών, οὐκ ἂν εὐκόλως ὑπομείνῃ τὴν μεταβολήν. καὶ γὰρ ἀγυμνάστῳ ὅτι χαλεπωτέρα φαίνεται ἀθρόον περιεστῶσα. πάλιν ὁ ἄσημος καὶ ὃς ἀσήμων * χωμένος, καὶ ὃν ὀλιγωρῶσιν ἅπαντες, οὐκ ἂν σφόδρα λοιδορηθείη καὶ ὑβριζόμενος τραχέως· ὁ δὲ τοσαύτης ἀπολαύσας δόξης, καὶ παρὰ πάντων δορυφορούμενος, καὶ ἐν τοῖς ἀπάντων στόμασιν ὢν καὶ πομπεύων μὴ πολλῆς ἀνακηρυττόμενος τῆς περιφανείας, εἰς ἀτιμίαν καὶ ὑπόπλειον κατενεχθείς, τὸ αὐτὸ δὴ πάθοι παρὰ πλουσίου ἀθρόον γυμνωθείς πάντα. ὁ παῖδας ἀποβαλὼν πάλαι, καὶ ἄπορος ἀποβαλὴν, μὴ ἐν ἑνὶ δ' καιρῷ, ἀλλὰ λιπομένος ἔχει τῶν ἀπελθόντων παρὰμικρόν· ἢ τῆς ὀπίσω τροφῆς πλουτῶν τὸ πάθος λήξαντος, ἀλλ' ἢ τῷ δυστυχεῖ περισκήπτει μὴ χρόνιον, τοῦτο αὐτὸ περιστέρεσι ζῷ τὸ πάθος. οὐ γὰρ ἰσαρῶ ὅτι ἔπεισι παῖς ἔλκει, ἀλλὰ κοιμηθέντι ἤδη καὶ ἀφανισθέντι, ὅπερ οὐκ ὀλίγοι πεπόνθασι τῆς ὀδυνῆς· ἔστι δ' ὁλόκληρον αὐτῷ (Ⓦ) χρόνον εἶδεν ἐν μιᾷ ἁρπαγείσα καιρῷ ῥοπῇ, καὶ τοῦτο πικροτάτῳ πλούτῳ. ἐν γὰρ βίαιος καὶ ἄωρος ὁ θάνατος ἦν· καὶ ὁ καιρὸς δὲ καὶ ὁ τόπος ἐμηχανήσατο τῷ πάθει περιθήκην. καὶ γὰρ ἐν ὥρᾳ συμποσίου, ἐν οἰκίᾳ τῇ τοῦ ξένου λαμπρᾷ, καὶ τράπεζα αὐτοῖς οἰκεία ἐκέκοσμητο. τί δ' ἂν εἴποι τις λιμοὶ ἐκείνου χαλεπώτεροι καὶ ἐρημίαν μὴ δυναμένων, (Ⓦ) ἀκούσιοι, (Ⓦ) ἑκούσιοι; οὐ γὰρ οἶδα πῶς αὐτοὺς καλέσω· οὐδὲ γὰρ βούλομαι ὄνομα ὑπονοῆσαι τῷ παραδόξῳ τῆς συμφορᾶς εἶδει. καὶ γὰρ ὁ παρακειμένης ἀπέχετο τῆς τραπέζης, καὶ ἐρωμένων οὐχ ἥπτετο τῶν σιτίων. τῶν γὰρ περὶ τὸ σῶμα τραυμάτων ἡ δυσωδία περισαπῶσα κατέλυε τὴν ὑπαθυμίαν, καὶ αὐτὴ ἐπεπίμπλη τὴν τράπεζαν τῆς ἀνάγκης. τοῦτο δηλοῖ ἔλεγε· Βρόμος γὰρ ὀρέγει σίτα μου. καὶ ἡ μὴ δυάγκη τὸ λιμοῦ τῶν περικειμένων ἅπτεσθαι ἐβιάζετο· ἡ δὲ τῆς δυσωδίας ἀνάγκη τῆς ἐκ τῶν ὀρθῶν χωρούσης εἰς τὸ λιμοῦ τὴν βίαν. Διὰ δὴ τοῦτο εἶπον, οὐκ ἔχω πῶς αὐτοὺν καλέσω. ἑκουσίους; ἀλλ' ἐβούλετο ἀπαγόσασθαι τῶν περικειμένων· ἀλλ' ἀκουσίους; ἀλλὰ πρὸ τῶν σιτία, καὶ οὐδεὶς ὁ κωλύων ἦν. πῶς δὴ διηγησαίμην σοι ὀδυνᾶς, σοὶ πηγὰς τῶν σκωλήκων, τὸ ἰχῶρος τὸ καταῤῥέοντα, σοὶ ὀνείδη τῶν φίλων, τὴν καταφρόνησιν τῶν οἰκετῶν (Οὐ γὰρ ἐφείσαντό μου, φησὶ, Ⓐ οἰκέται μου ἀπὸ προσώπου ἐμπυσμάτων) σὸν ἐπεμβαίνοντας, σὸν ἐφαλλομένους; Οὓς γὰρ οὐχ ἡσαίμην, φησὶν, ἀξίους εἶναι κυνῶν τὰ ἐμοὶ τομάδων, οὗτοί μου ὑπερεπῄρκασί μοι, καὶ ἠνύτησί με ἐλέγχοντες. οὐ δοκῶ σοι τοῦτα ἀπόντα χαλεπὰ εἶναι; καὶ γὰρ ὄντι χαλεπά. εἶπον δὲ κεφάλαιον τῶν κακῶν, (Ⓦ) κολοφῶνα τῆς συμφορᾶς, τὸν μάλιστα ἄγχοντα αὐτὸν, τὰ χείλη τῶν δρύπτειν τῶν ὀφθαλμῶν λογισμῷ χρωμένων αὐτῷ; οὗτος μάλιστα ἦν ὁ ἀπαπίγων αὐτὸν καὶ ἀφόρητος, τὸ συνειδὸς αὐτοῦ ὃ καθαρόν. τοῦτο μάλιστα ἐπῄει τὴν ἔνδον ζάλην, καὶ ἰσχύτυ τὸν λογισμὸν, ἐν τῷ κυβερνήτην ἐταράττειν. Ⓐ μὴ γὰρ ἑαυτοῖς συνειδότες ἁμαρτήματα πολλὰ, καὶ πάθωσί τι δεινὸν, ἔχουσι καὶ τὴν λύπην δυρᾶν τῶν χρωμένων, ἐν ἁμαρτίαις ἐν ἑαυτοῖς δυαλογιζόμενοι, καὶ λύονται τὸ ὑπὸ τῇ ἀπορίᾳ ἐν ἐχθρῷ. πάλιν Ⓐ μηδὲν ἑαυτοῖς συνειδότες, ἀλλὰ ἐν καταρθώμασι κειμένους, ἂν πάθωσί τι τοιοῦτον, ὅτι ἐν τῆς δυαστάσεως εἰδότες λύπην, ἐν ἐν ἁμοιβαῖς ἐννοοῦντες ἐκείνας, οἴδασιν ὅτι ἄθλοι τὰ συμβαίνοντα, ἐν μυρίων στεφάνων ἀποθήσεις· ὅστος ὁ ὁ δίκαιος ὤν, ἐν ἐν δυαστάσεως * ὑπισχνούμενος ὄνειν, ταύτῃ μάλιστα ἐκλυδωνίζετο, οὐκ εἰδὼς τὴν αἰτίαν ὧν ἔπαθε, καὶ τῶν σκωλήκων καὶ τῶν ὀδυνῶν, ἀπὸ τῆς ἀπορίας ταύτης μᾶλλον κεντούμενος. καὶ ἵνα μάθῃς ὅτι τοῦτ' ἔστως ἔχει, ὅτι κατηξίωσεν ὁ φιλάν-

θρωπος

γ. δεῖ πρ. * χρόνιον

ἰσ. ἐν δὲ τῇ τῶ προτέρω πλούτῳ τῶ πάθ. λήξ.

χ. φρικιώντος

χ. σπία

χ. χώπαθα

χ. πληγὰς

γ. ἄθλον * ὃς

χ. οὐχ οὕτως κ. τ. ἀδ. ἢ ἀπὸ

Ioc. ε. ζ.

Ioc. λ. ι.

Ioc. λ. α.

χ. ὑπὸ. γελικὼ· ὃ τότῳ μιμούμθαι πολιτείαν, ϗ ὃ θητῷ σώματι ϗ τῆς δωρεᾶς" ὅπλα παρασκευάζθμαι πρόθυμα (Εἰ γὰρ τῷ αἰῶνι ἐκείνῳ, φησὶν, ἅπαξ γαμῆσαι, οὐκ ἐγαμήσαμεν·) ϗ πρὸς Λυκ. κ λε. ταῦτα ἀσωμάτους δυνάμεις ἠξιώθμαι τὴν ἀμείνω, καὶ πρὸς τὴν ἀφθαρσίαν ὃ φθαρτῷ σώματι φιλοπονήσασαι, καὶ, ὃ πολλοῖς οὐδὲ ἀκούσασι φορτικὸν, ἀπὸ τῆς ἔργων κατορθούσασι, καὶ καθάπερ λυτιῶντα κύνα ϗ ζωοχῶς ὑπιππεύοντα τὴν ὑπεροψίαν ἀπὸ κρουόμθαι, ϗ μεγιθμένην θάλατταν καταστέλλουσαι, ϗ ὃ ἀγρίοις κύμασι μὴ χαλινὸς πλέουσαι, ϗ ταῖς ἀστατοτάταις σφοδρῶς τῶν πελάγων ἐξουσίαις φερόμθαι, καὶ ὃ καμίνῳ φυσικῆς ὑπεροψίας ἐκτὸς ὦσαι καὶ μὴ καταφλεγόμθαι, ἀλλ' ὡς πηλὸν οὐδὲν ἀνθρακας τούτοις καταπατοῦσαι, ὑπὸ τῆς ὑπεροψίας ταύτης ἐάλωσαν αἰχμῶς πάνυ καὶ ἐλεεινῶς, ϗ τὰ μείζονα δυνηθῆσαι ὑπὸ τούτου κατηγωνίσθησαν. Τοσοῦτον γάρ ἐστι ἡ πρόθυμα πρᾶγμα, καὶ τοσούτου σῆσαι τὸ πόνου, ὅτι κατέβη ὁ Χριστὸς ἐξ" οὐρανοῦ ἵνα σοῦ ἀνθρώπους ἀγέλους ποιήσῃ, καὶ τὴν ἄνω πολιτείαν ὑποζύγια καταφυτεύσῃ, οὐδὲ τότε ἐπαύρησεν ὑπακοῆς τοῦτο, οὐδὲ εἰς νόμου αὐτὸ τάξιν ἀγαγεῖν, ἀλλ' ἀποπτύσας μὲν ὑπομονήσεν, οὐ τί βαρύτερόν φησιν· ἀνθ'; καὶ σαυτοῦ δεῖ λιμοκτονῶν, ϗ σοῦ ἑαυτοὺς ἀναιρεῖσθαι, πρόθυμον ὄντα, οὐκ ὑπομονήσεν, ἀλλ' ἀφῆκεν ὑπὸ τῆς τοῦ ἀκουόντων κεῖσθαι προαιρέσει εἰπών· Ὁ δυνάμενος χωρεῖν χωρείτω. ϗ γὰρ μέγας ὁ Ματθ. 19. 12. ὄγκος τοῦ πράγματος, καὶ ἡ δυσκολία τῆς παλαισμάτων τούτων, ϗ ἱδρὼς τὴν ἀγώνων, ϗ σφόδρα ἀπόχρημνον τοῦτο τῆς ἀρετῆς ὄρος. καὶ τοῦτο δηλοῦσι ϗ ⓟ ὑπὸ τῇ παλαιᾷ πολλὰ κατορθώσαντες. καὶ γὰρ Μωϋσῆς ἐκεῖνος ὁ μέγας, τοῦ πράγματος τὸ κεφάλαιον, ὁ γήσιος τῷ Θεῷ φίλος, ὁ τοσαύτης ἀπολαύσας παῤῥησίας, ὡς ἑξακοσίας χιλιάδας ὑποδυομένους ἡμερήσιας λοιδορίας ὑπομεῖναι ἑξαπάσας ἡσυχίᾳ πληγῆς, οὗτος ὁ τοσοῦτος ϗ τηλικοῦτος ἀνὴρ θαλάττῃ μὲν ἐπέταξε, ϗ πέλαγος ἔσχισε, ϗ πέτρας διέῤῥηξε, καὶ αἷμα μετέβαλε, ϗ ὁ Νειλῶος ὕδωρ εἰς αἷμα μετέτρεψε, ϗ βατράχων ϗ ἀκρίδων στρατόπεδον ἐπετείχισε τῷ Φαραὼ, καὶ πᾶσαι τὴν κτίσιν μετεσκεύασε, ϗ μυρία ἕτερα ἐπιδείξατο θαύματα* (καὶ γὰρ ἐξ" ἑκατέρου μέρους ἕλαμψε) πρὸς ὃ οὐδὲ ἀγῶνας τοῦτος οὐδὲ δυσπολέμητα ἴσχυσεν, ἀλλ' ἐδίδου γάμον, καὶ ὁμιλίας γυναικὸς, καὶ τὴν εὐπάθειαν ἀσφαλείας, ϗ οὐκ ἐτόλμησεν εἰς ὃ τῆς παρθενίας πέλαγος ἑαυτὸν ἐκδοῦναι, ἅτε ἐκ ἥττονα κύματα δεδοικώς. ϗ ὁ πατριάρχης ὃ ὁ τοῦ παιδὸς ἱερεὺς ὃ μὴ τυραννικώτατον τῆς φύσεως καταπαλαίσας ἴσχυσε πάθος, ϗ παῖδα ἀνελεῖν ἠδυνήθη, ϗ παῖδα ⓦ Ισαὰκ, τὸ αὐτῷ τῆς ἡλικίας τῷ ἀνθεῖ, τὸ αὐτῇ τῆς νεότητος τῇ ἀκμῇ, μονογενῆ, γήσιον, καὶ πρὸ ἐλπίδα αὐτῷ πᾶσαν δεδομένον, καὶ ἐπ' αὐτῷ σαλεύων μόνῳ*, καὶ τὸ ἑκάτερα γήρα, καὶ ἀρετῇ κομῶντα πολλῇ, καὶ αἰαγαγεῖν ἀνάγκην ἐπὶ ὃ ὄρος ἴσχυσεν ὑπὸ τοιαύτῃ μέλλων αἰτίᾳ προσάγειν, καὶ θυσιαστήριον οἰκοδόμησε, καὶ ξύλα ζωοποιήθη, καὶ ὃ ἱερεὺς ἐπιθεὶς, καὶ μάχαιραν ἥρπασε, ϗ δεσμὸν τοῦ λαιμοῦ τοῦ παιδὸς ὃ ξίφος ὤθησε, * ϗ ἤμαξεν ὁ ἀδάμας ἐκεῖνος, μᾶλλον ὃ ϗ ἀδαμάντου στερρότερος (ὁ μὲν γὰρ ἐκ τῇ φύσει τοῦτο κέκτηται· οὗτος ὃ δὲ διὰ τῆς χάριτος προαιρέσεως φιλοσοφίας φυσικὴν ἐνίκησε στερρότητα, καὶ ἀγέλων ἀπάθειαν διὰ τῶν ἔργων ἐπιδείξατο) ἀλλ' ὅμως ὁ τοσοῦτος καὶ τηλικοῦτος ἰσχύσας διανῦσαι ἄθλου, ϗ αὐτῆς ἐξελθεῖν τῆς φύσεως, πρὸς τοῦτον ἀγῶνας τῆ παρθενίας ἀποδύσασθαι οὐκ ἐτόλμησεν, ἀλλ' ἔδυσε ϗ αὐτὸς τὰ σκάμματα τοῦτα, ϗ τὴν ἀπὸ τῆς γάμου παῤῥησίαν ἐπισπάσασθαι. βούλει πρὸς αὐτῶν ἐκ ⓦ Ιὼβ τοὺς εἰρηνικοὺς, ⓦ δίκαιον, τὸν ἀληθινὸν, τὸν θεοσεβῆ, ⓦ ἀπεχόμενον ἀπὸ παντὸς πονηροῦ πράγματος; οὗτος ὁ Ιὼβ ζωοποιῶν τῷ ὄφει παιδοποιὸς οὐ παύων, ἐκείνοσιν αὐτῷ τὴν βελτίω ἅπασι καταξιούμενος πρὸ αὐτῷ ζωοχῶς, ἅπαντα ὑπέμεινε πειρασμὸν εἶδος, ϗ ἕκαστον μὴ ὑπερβολῆς ἀπάσης. Καὶ γὰρ δίκην εἰ ⓦ βίοι λυπηρὰ,* ταῦτα μάλιστα πάντων ἐστὶ, πενία, ϗ νόσος, ϗ παίδων ἀποβολὴ, ϗ ἐχθρῶν ἐπανάστασις, ϗ φίλων ἀγνωμοσύνη, ϗ λιμὸς, ϗ σαρκὸς ὀδυνῶν διηνεκὴς,

χ. ὑπὸ. ὃ τότῳ μιμούμθαι πολιτείαν, ϗ ὃ θητῷ σώματι ϗ τῆς δωρεᾶς

* ϗ ἀρετῆς ϗ πολλὰ κατορθώσαντα

χ. ἑφάστου

* τοῦ ἐλαίου,

* ϗ ἐδέθη,

χ. δὲν

* ϗ ὅτε.

λιζόντων, ἢ ὅτι ἐν ψυχῇ ἐξ ἀσεβοῦς οἰκεῖν νεῶ ἀδεμελησαίη πρὸς τὸν ἀληθῆ, ἢ ὅτι χ. οἰκίας
ἐν σώματι γεωμετρίῳ τε ἄλλως ἀπαλῷ δεῖ τὸν τῆ πρεσβύτου φειδόμενον ἢ τὸν πυ-
ρῶν· πόσα πελάγη θαυμάτων εὑρήσει καθ' ἕκαστον τούτων αἰσιγλύφα; Δεῖ τοι τῶν τῆ
ἄλλων σοὶ ἐπιμνησθήσομαι, τῆς ταπεινοφροσύνης, τῆς ἀγάπης, τῆ λοιπῶν ἀρετῆ τῆς
ἁγίας σου ψυχῆς. ἢ γὰρ μόνον, ὡς ἐμνήσθην, τούτων ἢ ἄλλων πρεσβειῶν εἶπον, * μυείας 1 * ἢ
ἀνέβλυσε· μοι πάλιν ἡ Δεῖνοια πηγάς, ἢ βιάζεται καὶ τούτων εἰπεῖν, ὡς τῆς πρώτερας, χ. μυ
καὶ οὐκ μέρους τὰ εἴδη, μᾶλλον ἢ ἄλλου τινὸς [βαπτίσματος] μόνον. οὐκοῦν γὰρ σφόδρα
ἄπιστον βαπτιζητῆ λόγον. Ἀλλ' οὐκ ἀτέξομαι, ὥστε μὴ τῆς τοιαύτης οὐκ πιστεῖν, ἰῶ προ-
κυλίμου καταρθῶσαι, εἰς ἄπιστον ἐξενεχθεὶς πέλαγος. ἐπεὶ εἰ μὴ τοῦτο προὐκείτο μοι
νεῶ, ὃ προὔρριζον τὸν ἀθυμίαν ἀπὸ σῦ ἀναπαύσαι, ἡδέως τοῖς ἐνδιατελοῦν τοῖς λόγοις, ἢ
πέλαγος ἄπιστον ἔπλευσα, μᾶλλον ἢ πέλαγη, ἐκείνης σε ἀρετῆς ἁπολυκλῆς αἰνατίμε-
νων ὁδοὺς, ὧν ἐκείνη ἐδὸς πέλαγος ἔπηκτο πάλαι καὶ τῆ τοιαυτομονῆ, καὶ τῆ ταπεινοφροσύνη ἢ
ἐλεημοσύνη τῆ πολυκλῆ καὶ πρὸς αὐτὰ τῆς οἰκουμένης τὰ πέρατα ἀπλωθείση, καὶ τῆ ἀ-
γάπη τῆ μυείας νικώσῃ κραμένους, καὶ τῆ ζωοποιῷ τῆ ἀπείρῳ καὶ πολλῆς γεμούσῃ χαρίτος ἢ
ζωὰ μέτρα τῆς Φύσεως ὑπερβαίνη. τὰ ἢ καταρθώματα τὰ ἐντεῦθεν περιττὰ εἰ τις βού- 15
λοιτο ἐπιτείνας, ταὐτὸν ποιήσει, οἷον ἂν εἴ τις καὶ τὰ κύματα τῆς θαλάττης ἀριθμῆν ἐπιχεί-
ρεῖν. διὸ τὰ ἄπτερα ταῦτα πεδαδραμὼν πέλαγη, ⓦ λέοντα ἀπὸ τῆ ἴσχυος δεῖξαι πει-
σόμενος, ὀλίγα ἄπτερα πρὸς τῆς στολῆς σε Δεῖ λεχθῆς, πρὸς τὴν ἁπλῶς καὶ εἰκῆ σοι πρε-
σβειωθεῖσαν ἱματίων. τὴν μὲν γὰρ ἄλλων ἔλαττον εἰ δοκεῖ τὸ κατόρθωμα· εἰ δέ τις ἀκριβῶς
αὖθ' ὑφέπαιτε, σφόδρα εὑρήσει μέγα τε ὑπαρχον, ἢ φιλοσόφῳ διάνοιαν ψυχῆς καὶ τὰ βιω- 20
τικὰ ἅπαντα καταπάτησις, καὶ πρὸς αὐτὸν ἰσοδαιμονίης ⓦ ὑφαντόν. διόπερ οὐκ ἐν τῆ κα- χ. αὐτὸν
νῆ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν τῆ παλαιᾷ, ὅτε Δεῖ σκιᾶς καὶ τύπου τὸ τῆν ἀληθείαν ὁ Θεὸς ἦγε
χρόνος, καὶ σωματικώτερον τὰ τῆς πολιτείας ἐρρυθμίζετο, καὶ πρὸς τὴν ὑφαντὸν οὐδεὶς οὐδὲ-
πω λόγος ἰῶ, οὐδὲ μνήμοτων μνήμη, οὐδὲ τῆς νεῶ καταγούσης φιλοσοφίας" ἀρίγμα, χ. αἰνίγμα-
ἀλλὰ παχύτερόν πως καὶ σωματικώτερον ⓓ νόμοι τοῖς Ἑβραίοις ἐγράφοντο, μᾶ πολλῆς 25 τα.
τῆς σφοδρότητος τὸν ἐν τοῖς ἱματίοις ἀπαγορεύων φιλοκοσμίαν, ταῦτα Δεῖ τὸ προ-
φήτη φησί· Τὰ ἢ λέγει Κύριος ὅτι ταῖς θυγατράσι Σιών· ἀντὶ ὧν ὑψώθη- Ησ. γ. ιϛ.
σαν αἱ θυγατέρες" Σιὼν, καὶ ἐπορεύθησαν * ὑψηλῷ τραχήλῳ καὶ νεύμασιν ὀφθαλμῶν καὶ χ. αὐτῶν,
τῆ πορείᾳ τῶ ποδῶν σύρουσαι τὸν χιτῶνας, καὶ τοῖς ποσὶν ἅμα παίζουσαι, ταπεινώσει Κύριος * ὧν
ταῖς θυγατράσι Σιών, ἢ ἀνακαλύψει τὸ σχῆμα αὐτῶν, ἢ ἀφελῆ τὴν δόξαν τοῦ 30
ἱματισμοῦ αὐτῶν. ἢ ἐν σοὶ ἀντὶ ὁσμῆς ἡδείας χνιόρτος, ἢ ἀντὶ ζώνης σχοινίῳ ζώσῃ, καὶ ἀν-
τὶ τῶ κόσμου τῆς κεφαλῆς σε Φαλάκρωμα ἕξεις Δεῖ τὰ ἔργα σε, ἀντὶ ἢ τῶ χιτῶνος τῶ με-
σοπορφύρου περιζώσῃ σάκκον· ταῦτα σοὶ ἀντὶ καλλωπισμοῦ. Εἶδες ὀργὴν ἄφατον, εἶ-
δες κόλασιν καὶ ὠμοείαν σφοδροτάτην; Εἶδες ἀχμαλωσίαν ἐπιτεταμένην; οὐκ τούτου
τοιαύτου τῶ ἁμαρτήματος ὁ μέγεθος. οὐ γὰρ ἂν σφοδροτάτην οὕτως ἐπήγαγε ὠμοεί- 35
αν ὁ φιλάνθρωπος" ποτε, μὴ τῆς ἁμαρτίας τῆς ἐπιτασσομένης αὐτὴν πολὺ μείζονος οὔ- χ. πότε
σης. Εἰ ἢ τὸ ἁμάρτημα μέγα, δῆλον ὅτι καὶ τὸ κατόρθωμα μέγιστον τὸ ἀπεναντίας ἐσηκός
τούτῳ. Δεῖ τοι τοῦτο ἢ βιωτικῆς γεωργὸς Δεῖ λεγόμενος ὁ Παῦλος, ἃ μόνον τῆ χρυσοφο- α. Τιμ. β. ϲ.
ρᾶ αὐτοῦ ἀπῆλ, ἀλλ' οὐδὲ ἱματίοις πολυτελῆ πρεσκεῖσθαι ἀφίησιν. οἶδε γὰρ, οἶδε σαφῶς,
ὅτι χαλεπὸν τοῦτο ψυχῆς τόσον μὲ δυσκατεργάστου, μὲ γνώμης διεφθαρμένης δεῖγμα μέγι- 40
στον, μὲ σφόδρα φιλοσόφου διάνοιαν" ψυχῆς. ἢ δηλονότι ἂν βιωτικὴ γεωργὸς μόνον μὲ ἀν- χ. γνώμης
δράσιν ὁμιλήσασα, ὧν οὐδὲ μία ῥᾳδίως τούτης ἐξέλθοι τῆς πρόληψεως, ἀλλὰ ἢ αἱ Φι-
λοσοφῆ δοκοῦσαι, καὶ εἰς ⓦ τῆς πρόνοιας τελῆ χορόν. πολλαὶ γὰρ τούτων πρὸς τυραν-
νίδα φύσεως ἀποδυσάμεναι, καὶ καθαρῶς ⓦ τῆς πρόνοιας Δεῖ νύσασαι δρόμον, ἢ ἀγ-

γελικὼ

ἥμισυ μέρος ἐξέβαλεν, ὅπῃ ταῦτης εἰσῆλθον χωεῖς· μᾶλλον ὃ ὅπῃ δαμιλως αὐτὴν οὐκ
ἐκάκτηνο (καὶ γὰ εἶχον ἕλκιον, ἀλλ' οὐκ ἀρκῶ) οὗ ὃ χωεὶς πρῆπιάς εἰσελθούσας,
ὅπῃ ταύτην ἦσαν ἀδιαβεβλημένοι, μᾶ πολλῆς ὑπεδέξατο τῆς πιμῆς, βιλτιωμένους τὴ Matt. xi. 28.
τὸ παρὸς ὁμοιάζων, καὶ παρὸς ἑαυτὸν καλῶν, καὶ τῆς βασιλείας τὴν κληρονομίαν αὐτοῖς χα-
ριζόμενος, καὶ ἐν μέσῃ ἀναπρύτων τῇ οἰκουμένῃ· καὶ οὐ πρῶτον τοῦτο, καὶ ἀγέλων καὶ τῶν κλί-
νων πάσης προύσης, ἐφόδιας τὸ αὐτὸ καὶ ξενοδόχους αὐτὸν παρεστήσῃ. ταύτης καὶ αὐτὴ
ἀκούσῃ τὸ τῆς μακαρείας φωνῆς, ταύτης· ἀπολαύσῃ τῆς ἀμοιβῆς μᾶ πολλῆς τῆς παρ-
ρησίας. εἰ γὰρ ἐλεημοσυνῆς μόνον ταῦτα αἱ ἀντιδόσεις, ταῦτα ⓦ τέφρινοι, ταῦτα
ἡ λαμπρότης, ταῦτα ἡ παρρησία καὶ ἡ δόξα· εἰ καὶ τὰ ἄλλα τῆς ἀρετῆς ἐπέλθοιμί
σου μέρη, ποίαν αὐ ἔχοις συγγώμην, ὀφείλουσα οὐτωδὶ ἤδη ἑορτὴν ἄγειν καὶ σκιρτᾶν καὶ
χορεύειν καὶ τερφύεσθαι, ὅπῃ ὁ δῆμα ἐμαίνη, καὶ ὁ δῆμα κᾶ κρημνοὶ ἦλθε, καθακόπτουσα
ἑαυτὴν, καὶ θύελλαι κᾶ τῆς ἀγίας σου ψυχῆς τὸ ἀμαθόλιφ ποιοῦσα τὴν ἔφοδον, ὃν μέχρι
τὴμερον καταξαίνουσα οὐκ ἐπαύσω; τί γὰρ ὧν ἂς εἶπον τὴν ἀπομονὴν τὴν πολυειδῆ καὶ
πολύτροπον; καὶ πόσους ἡμῖν εἰς τοῦτο ἀρκέσει λόγους, πόσον ὃ ἱστορίας μέρος, εἰ ἅς τὰ ὁκ
τερφτῆς ἡλικίας μέρη τὸν νεῶ παθήματα σου καταλέξει, τὰ μὲν τῶν οἰκείων, τὰ δὲ
τῶν ἀλλοτρίων, τὰ δὲ τῶν φίλων, τὰ δὲ τῶν ἐχθρῶν, τὰ δὲ τῶν ἡμῖν παρεσπκότων, τὰ δὲ τῶν μηδαμόθεν παρεσπκότων, τὰ δὲ τὴν ἐν δυναστείαις, τὰ δὲ τὴν
βιτελῶν, τὰ δὲ τὴν ἀρχόντων, τὰ δὲ τὴν ἰδιωτῶν, τὰ δὲ τὴν εἰς κλῆρον πα-
λαιώτων; τότων γὰρ ἕκαστον εἰ ἅς διεξίοι, αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ μόνον ἱστορίαν ὁλόκληρον ἱκανὸν ποι-
ῆσαι ὃ δίηγημα. εἰ δὲ ἅς καὶ παρὸς τὰ ἕτερα εἴδη τῆς ἀρετῆς μεταξαίη, καὶ μηκέτι τὰ
πρῶτ' ἑτέρων, ἀλλὰ τὰ μὲν σῦ καταπονηθέντα δίηγήσαιτο πάθη, ἵνα λίθον, ἵνα σίδη-
ρον, ποῖον ἀδάμαντα ὐχ εὑρήσει νικηθέντα μᾶλλον σῦ; ἀπαλὸν γὰρ ὕτω σάρκα λαβοῦσα
καὶ πυρφερὰν, πάντι εἴδει πυρφῆς σωτηραφεῖσαν, οὕτως αὐτὴν ποικίλοις ἐπολυ-
όρκησας πάθεσιν, ὡς μηδὲν ἀμεῖναι τῆς νεκρωτίσης ἁμαρτίας παθεῖν, καὶ ὑπὸ ἀνή-
φας ἐν σαυτῇ νοσημάτων ἐσμὸν, ὡς καὶ ἰατρὸν πάσχειν, καὶ φαρμάκων δυνάμει,
καὶ τομῶν ὀπιμελείας ἐλέγξαι ἔμπειρον, καὶ διὰ νεκρώσεως συζῆν ὀδυνῶν. τὴν ὃ ὅπῃ τῆς
τραπέζης καρπείαν τε καὶ ἐγκράτειαν, καὶ τὴν ἐν ταῖς νυξὶν εἰ τις βουληθείη διεξελθεῖν,
πόσων δεήσεται λόγων; μᾶλλον ὃ σὺν εἴασας αὐτὴν ἐγκράτειαν καλεῖσθαι λοιπὸν, σὺν
καρπείαν ἐπὶ σῦ, ἀλλ' ἕτερόν τι ὄνομα ταύταις πάλαι ζητητέον ταῖς ἀρεταῖς πολλῷ μᾶζον. ὃ
γὰρ ἐγκρατεύεσθαι ὀκνεῖν φαμὲν ὃ καρπεῖν, ⓦ τοῦ πικρὸς ὀπιθυμίας ἀνοχλουμένου καὶ
κρατουμένου ταύτης· σὺ ὃ οὐκ ἴσχυς ὅτε κρατήσεις· πολλῇ γὰρ τῇ ῥώμῃ τὸν ἀρ-
χηγὸν πνεύσασα κᾶ τῆς ἀρχῆς, ἔσωσας αὐτὴν ταῖς ὀπιθυμίαις ταύταις, ἃ χαλινώσασα ⓦ
ἔπαυον, ἀλλὰ συμποδίσασα καὶ χαμαὶ ῥίψασα, καὶ ποιήσασα μεῖναι ἀκίνητον· ὃ τότε μᾶ ἐγ-
κράτειαν κατορθώσασα, νῦν ὃ ἀπάθειαν λοιπόν. ἃ γὰρ διεσχλῆς πυρφῆς ὀπιθυμία, καὶ πό-
νοι ἔσχις ὥστε αὐτὴν κρατῆσαι· ἀλλὰ καθάπαξ αὐτὴν ἀφῃρήσασα, καὶ ἄβατον αὐτὴν τὴν
σάρκα ποιήσασα, σῶν ἐπολαύθη σίτου καὶ ποτοῦ τὴν γαστέρα ἐπαίδευσας, ὅσον μὴ ἀποθα-
νεῖν καὶ δίκην δοῦναι. διὰ τοι τοῦτο καὶ ἐγκράτειαν τοῦτο καλῶ, ἀλλ' ἕτερόν τι τούτου
μᾶζον. τοῦτο καὶ ὅπῃ τῆς ἀγρυπνίας σου τῆς ἱερᾶς ὅστις ἰδοῦν. καὶ γὰρ ἡ τοῦ καθεύδειν ὀπιθυ-
μία, σκεύης σβεσθείσης, συγκατασβέσθη. ἐφὴ γὰρ ὕπνου, στέγα. ὃ ἑτέρῳ ὃ αὐτὴν κα-
τέλυσας δόντι, ἐξ ἀρχῆς μᾶ ὃ αὐτὴν βιασαμένῃ τὴν φύσιν, καὶ ὁλοκλήρους νύκτας ἀϋ-
πνους διάγουσα, ὕστερον ὃ τῇ ζωοποιῷ ζωοποιίᾳ καὶ εἰς φύσιν ἀγαγοῦσα τὸ παρᾶγμα.
ὥσπερ γὰρ τοῖς ἄλλοις κᾶ φύσιν τὸ καθεύδειν, ὕτω καὶ τὸ ἐγρηγορέναι. θαυμαστὰ μᾶ οὖν
ταῦτα καὶ ὑπερπλήξεως γέμοντα καὶ καθ' ἑαυτά· εἰ δέ τις καὶ ⓦ καιρὸν ἐξετάσειεν, ὅπου καὶ ἀώ-
ρου ἡλικίας ταῦτα κατορθοῦσθε, καὶ τὴν ἐρημίαν τὴν διδαξάσαν, καὶ τὸ πλῆθος τὴν σκανδα-
λίζουσαν,

σοι δὲ ἐγὼ ταῦτα αὐτὰ ἐρῶ, ὅπῃ " σκῆψις ταῦτα δὲ πρόφασις. καὶ γὰρ οἶδά σε τῆς φιλοσόφου ψυχῆς τὰ νεῦρα. ἵνα γὴ καὶ ἑτέρωθεν δύκολωτέραν σοι ποιήσω τὴν κῆρ τῆς ἀθυμίας ταύτης τῆς ἀκαίρου καὶ ἀλεθρίου ἀνίησάν τε καὶ νίκην, * τοῦτο πάλιν, ὅπερ ἐπιτάττω, ποιεῖ. ἕτοιμα ἀκούσῃς διηνεμωμένου τινὸς τῆν πνευματικὴν ταύτην, ἀπεπήδα ταχέως " ἀπὸ τῶν λογισμῶν τούτων, καὶ πείσῃ ὅτι τὴν ἔποικον τῆς ἡμέρας ἐκείνης τῆς φοβερᾶς, καὶ αἰαλογίζου πρὸ σαυτῆ ὃ βῆμα ὃ * φοικώδες, τὸν δικαστὴν τὸν ἀδέκαστον, ὃν ποταμοὶ τῶν πυρὸς ὁδὸν ποιοῦ τὸ βῆμα τοῦ ἐκείνου συρεμένοις καὶ σφοδροτάτῃ κοχλάζοντας τῇ φλογί, καὶ ἀκοσμημένας ῥομφαίας, καὶ ἀποτόμους πυρείας, τὴν κόλασιν τὴν οὐκ ἔχουσαν πέρας, " ζόφον τὸν ἀφεγῆ, ὃ σκότος τὸ ὀξώτερον, " σκώληκα τὸν ἰσόβιον, καὶ δεσμὰ τὰ ἄλυτα, τὸν βρυγμὸν τῶν ὀδόντων καὶ τὸν κλαυθμὸν " ἀπαραμύθητον, ὃ διαζευγνῦσι τῆς οἰκουμένης, μᾶλλον δὲ τὸ διαζευγνὺν ἑκατέρας τῆς κτίσεως, τῆς ἄνω, τῆς κάτω. Καὶ γὰρ αἱ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται, φησίν. Εἰ γὰρ καὶ μηδὲν " ἑαυταῖς ζωίσασι, μηδὲ μέλλουσιν ἐν ἐλπὶ βυθιοῦσαι, ἀλλ' ἐρῶσαι τὸ θέλημα ἀπρώτων αἰθερίων καὶ σοῦ ἀπείρους δήμιες κρυοειδοῦς, οὐκ ἀδεῶς ἐκ πρεσπέκασι. τοσοῦτος ὁ φόβος τότε. Ταῦτα τοίνυν σκόπει, ἵνα σὸν ἀφύκτους ἐλέγχους. οὐδὲ γὰρ κατηγόρων δεῖται ἐκεῖνος ὁ δικαστής, οὐ μὰρ τύρων, οὐδὲ ἀποδείξεων, οὐδὲ ἐλέγχων, ἀλλὰ πάντα, ὡς ἐστιν ἅπαντα. Φέρε εἰς μέσον * περὶ τῶν ὀφθαλμῶν τῶν πεπλημμεληκότων ἔτι οὐδὲ εἷς ὁ πρὶν ἐσόμενος καὶ ἄξαρπάστων τῆς ἡμωείας, οὐ πατὴρ, οὐκ υἱός, οὐ θυγάτηρ, οὐ μήτηρ, οὐκ ἄλλος τις συγγενὴς, ἢ τέκνων, ἢ φίλος, οὐ ζωπήρεσις, ἢ χρημάτων δόσις, ἢ πλοῦτος ὠφελιμία, ἢ δυναστείας ὄγκος· ἀλλὰ πάντα ταῦτα, ὥσπερ κόνις, ἐκποδὼν ἐλήλαται, ἢ μόνος ὁ χρυσὸς ὁ ἀπὸ τῶν αὐτῷ πεπορισμένων ἢ τοῦ ἐλευθερωθῆ, ἢ τοῦ δικαίως ἀφεθῆ ὑπομεῖναι ψῆφον. Ὅπου γοῦν ἐκεῖ ὧν ἄλλος ἑτεροκλημέλητος κρίνει), ἀνὴρ ὑπὲρ ὧν αὐτὸς ἕκαστος ἡμάρτε. Ταῦτ' οὖν ἅπαντα ζωπυρηθεῖσα, καὶ τὸν φόβον τοῦτον εἰσεγκύσασα καὶ ὠδῖνι πιέσασα τῇ Σατανικῇ καὶ ψυχοβλαβεῖ λύπῃ, ἥτις σὲ τῇ πρὸς αὐτὸν σπουδῇ πρὸς ἀπαξίαν καὶ φθεῖσα μόνον, ἀφέλκυσε αὐτοῦ βύκολώτερον ἀφανεῖσαν δὲ ἀφεῖσαν δυνήσῃ. αὐτὴ μὲν γὰρ, ἐξ ἧς τὸ μάταιος εἰς καὶ πεπτηκὼς, καὶ ὀλέθριος σφόδρα καὶ βλαβερά· ἐκφυὴς γὰρ καὶ ἀναγκαῖος ὁ φόβος, καὶ χρήσιμος, καὶ ἐπωφελής, καὶ πολὺ τὸ κέρδος ἔχων. ἀλλὰ γὰρ ἔλαθον ἐμὸν τῆς τοῦ λόγου ῥύμης παρασυρείς, καὶ οὐκ ἀρμόζουσάν σοι ταύτην πτοησάμενος τὸν παραίνεσιν. ἐμοὶ μὲν γὰρ καὶ τοῖς κατ' ἐμὲ βεβαπτισμένοις ἁμαρτημάτων πλήθη ἀναγκαῖος ὁ λόγος οὗτος (φοβεῖ γὰρ καὶ Παῦλος) σὺ δὲ οὐ τοσούτοις καταρθώμασι κομῶσαν, καὶ αὐτῆς ἤδη τῆς ἀγίας τῶν οὐρανῶν ἁψαμένην οὐδὲ ἁπλῶς νύττειν δυνατὸν ἦν. διὸ πρὸς ἑτέραν μεταχήσομαι μάχαιραν πρὸς σὲ ἀγαλεγὲ ἰδιος, καὶ ἑτέραν ἀναχρούσομαι νευράν, ἐπειδή σε οὗτος ὁ φόβος καθικέσθαι οὐ δυνατὸν), πλὴν ὅσον καὶ τῶν ἀγγέλων. μεταναξώμεθα τοίνυν, καὶ δοῦναι καὶ αὐτὴ μεταδῶ τοῦ λόγου, καὶ ἀναλογίζου τῶν " καταρθωμένων σε ταῖς δωρεαῖς, οὐ φαιδροὺς ἐφθύους, τὴν μὲν τῶν παρθένων χορείαν, ταῖς πασάσας ταῖς ἱερᾶς, ἣν νυμφαγωγοῦσι " τῷ οὐρανῷ, τὴν μὲν τῶν ἀγγέλων λῆξιν, τὴν πρὸς ἣν νυμφίον παῤῥησίαν καὶ ὁμιλίαν, τὴν θαυμασίαν ἀδυχίαν ἐκείνου, τὰ ἀγαθὰ τὰ καὶ λόγου καὶ νοῦ ὑπερβαίνοντα. ἀλλὰ μή μου τῶν λόγων ὑπολάβῃ, εἰ καὶ εἰς ἣν χορὸν τῶν παρθένων σε καταλέξαμην τῶν ἁγίων ἐκείνων ἐν χορείᾳ βεβιωκυῖαν. ἤκουσας γὰρ μου πολλάκις καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ διαλεγομένου τῆς παρθενίας ὅσῃ τῆς παρθενίας ὁ ἔρως· καὶ ὡς οὐκ ἂν κωλυθείη ποτὲ εἰς τὸν ἐκείνων καταλεγῆναι χορὸν, μᾶλλον δὲ καὶ ἐκείνας ὑπερβαίνουσαν τῆς πολλῆς τῆς ἀθεοσίας, ἣ πολλοὶ ἐν τοῖς ἀλλοις ὑπέδειξαμεν φιλοσοφίαν. διὸ τοι τοῦτο καὶ ὁ Παῦλος ἔρως * παρθενίας ζηλοῖς, οὐ τὴν ἀπειρόγαμον καὶ ἀπαλλαγὴν ζωοσίας ἀνδρὸς παρθένον ἐκάλεσεν, ἀλλὰ τὴν τὰ τοῦ Κυρίου μεμνημένην. καὶ αὖθις δὲ ὁ " Χριστὸς δεικνὺς, ὅσῳ μείζων παρθενίας ἐλευθερωσιὴ (ἧς πάσχω ἔγωγε κατέχεσθαι αὐτὴ, καὶ τὸ ἀφθονον ἀνάδησαι πάλαι) ἀπ' ἐκείνου μὴν τοῦ χορεῦ ὃ ἥμισυ

μ. σκῆψις ταῦτα καὶ πρόφασις.
* καὶ
χ. ἐκ
χ. φοβερὸν καὶ
Matth. κδ, κθ.
χ. πῶς
* καὶ
χ. καταρθωμένων σοι
χ. τὸν ἀνώτατον
α. Κορ. ζ κδ.
* περὶ
χ. Κύριος

πον, ἰσοείδω σοι διηγήσομαι παλαιόν. Κοιλίθιός τις ἀνὴρ, τῷ ἱερῷ ἀπολαύσας λαμάτων, καὶ καθαρθεὶς ἀφ' ἅπαξ τοῦ βαπτίσματος μυσταγωγίας, καὶ τῆς φρικωδεστάτης μεταλαχὼν τραπέζης, καὶ πάντων ἀπαξαπλῶς τῶν παρ' ἡμῖν κοινωνήσας μυστηρίων· πολλοὶ δέ φασιν ὅτι καὶ διδασκάλου τάξιν ἐπέσχε· μετὰ τοῦτον ἱερεὺς γεγονὼς τῶν ἀπορρήτων ἀγαθῶν, καὶ τὰ θεῖα ἔχων ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας, ἥμαρτεν ἁμάρτημα χαλεπώτατον. τὸν γὰρ γυναῖκα τοῦ παιδὸς ἀδίκως ἰδὼν ὀφθαλμοῖς οὐκ ἔστιν μέχρι τῆς ποινῆς ταύτης ὑπεξῆλθε, ἀλλὰ καὶ εἰς ἔρωτα τοῦ ἀκόλαστον γνώμην ἐξήγαγε· καὶ ἵνα ὁ τολμηρὸν οὐχὶ πορνεία μόνον, ἀλλὰ καὶ μοιχεία· μᾶλλον δὲ καὶ μοιχείας πολλῷ χαλεπώτερον. ὅθεν δή φησιν ὁ μακάριος Παῦλος ἀκούσας [καὶ] οὐκ ἔχων ὅπου κρύψαι τοὺς ἀξίους ὦ ἁμαρτήματι κύριον, ἑτέρως ἐμφαίνει τὸ ὄγκον τῆς ὑβρεως οὕτως λέγων· Ὅλως ἀκούεται ἐν ὑμῖν πορνεία, καὶ τοιαύτη πορνεία, οἵα οὐδὲ ἐν τοῖς ἔθνεσιν ὀνομάζεται. οὐκ εἶπεν, οὐδὲ τολμᾶται, ἀλλ', οὐδὲ ὀνομάζεται), τοῦ ὑπερβολὴν δεῖξαι θέλων τῆς ὑβρεως ἐκείνης. καὶ παραδίδωσιν αὐτὸν τῷ διαβόλῳ, καὶ πάσης ἐκτίμωσε τῆς ἐκκλησίας, καὶ οὐδὲ τραπέζης κοινῆς ἀφίησιν αὐτὸν πιεῖν κοινωνῆσαι· Τῷ γὰρ τοιούτῳ, φησὶ, μηδὲ συνεσθίειν· καὶ πολλῆς πνοῆς, τοῦ ἑκάστου αὐτὸν ἀπαγορεύειν δίκαιον, καὶ δημοσίᾳ πρὸς τὸ τῷ καταχρήσασθαι τῷ Σατανᾷ, καὶ κατακόπτων αὐτὸν διὰ σκεύους τοῦ σαρκὸς. Ἀλλ' ὅμως ὁ τῆς ἐκκλησίας ἀποτιμῶν Παῦλος, ὁ μηδὲ τραπέζης κοινῆς ἀφεὶς πιεῖν κοινωνῆσαι, ὁ πάντας καλύσας δι' ἐκβολῆς πιεῖν. (Καὶ ὑμεῖς γὰρ πεφεστωμένοι ἐστέ, φησὶ, καὶ οὐχὶ μᾶλλον ἐπενθήσατε, ἵνα ἐξαρθῇ ἐκ μέσου ὑμῶν ὁ τοῦτο ἔργον τοῦτο πεποιηκώς) ὁ πάντα γέγονεν αὐτοῖς ὥσπερ λειμὼν πνεῦμα ἀπολαύων, ἐπάσης αὐτὸν ἀποκλείσας οἰκίας, ὁ τῷ Σατανᾷ παραδοὺς, ὁ τοσαύτην πρὸς αὐτὸν δίκην ἀπαιτῶν, ὅπου εἶδεν ἀληθῶς ἐπὶ καὶ μεταγνόντα ἐφ' οἷς ἥμαρτε, καὶ παλινῳδίαν ἔδωκε τὸν ἔργων ἄξιον, οὕτω καὶ αὖθις μετέταξατο πάλιν, ὡς ἐκείνοις οἷς ταῦτα ἐπέταξε τὰ ἐναντία χρῆσαι. ὁ γὰρ εἰπὼν, ἐχώφατε, ἀπεγράφητε, πεπλήσατε, καὶ λαμβάνετω αὐτὸν ὁ διάβολος, τί φησι; Κυρώσατε εἰς αὐτὸν ἀγάπην, μήπως τῇ περισσοτέρᾳ λύπῃ καταποθῇ ὁ τοιοῦτος, καὶ πλεονεκτηθῶμεν ὑπὸ τοῦ Σατανᾶ. οὐ γὰρ αὐτοῦ τὰ νοήματα ἀγνοοῦμεν. ὁρᾶς πῶς Σατανικὸν τὸ ἀμέτρως ἀλγεῖν, καὶ τῆς ἐκείνου παγίδος ἔργον τὸ σωτήριον φάρμακον τῇ ἀμετρίᾳ ποιοῦντος δηλητήριον; καὶ γὰρ τοῦτο δηλητήριον, κἂν εἰς ἀμετρίαν ἐκπέσῃ. διὸ καὶ ἔλεγεν, Ἵνα μὴ πλεονεκτηθῶμεν ὑπὸ τοῦ Σατανᾶ. οὐ λέγει τοιοῦτόν ἐστι· Φύσεως τὸ πρᾶγμα ἐμπόπλησαι πολλῆς; ἠλλοτριώθη τῆς ἀπάλης; ἀπῴρανε τῆς ἐκκλησίας; ἀλλὰ διώρθωσε τὸν τρόπον, γέγονε πρᾶγμα οἷον ἔμπροσθεν ἦν. τοιαύτη γὰρ τῆς μετανοίας ἡ δύναμις. γέγονε λοιπὸν τῆς ποίμνης τῆς ἡμετέρας. *ὑπαπασπάσωμαι αὐτὸν, ἵνα ἀγάπης ὑποδεξώμεθα τῆς χρεὶ, πρὸς λάβωμεν, πρὸς πυξώμεθα, ἑνώσωμεν ἡμῖν αὐτοῖς. Εἰ γὰρ μὴ βουληθείημεν τοῦτο ποιῆσαι, πλεονεκτῆ λοιποὶ ἡμᾶς ὁ διάβολος, οὐ τὸν αὐτὸν λαμβάνων, ἀλλὰ τὸν ἡμέτερον ἡδόμενον ἀπὸ τῆς ῥᾳθυμίας τῆς ἡμετέρας καὶ διὰ τῆς ἀμετρίας τῆς λύπης τοῦ ἀδυμίου καταποντίζων, καὶ αὐτὸν λοιποὶ ποιῶν. διὸ καὶ ἐπήγαγε· οὐ γὰρ αὐτοῦ τὰ νοήματα ἀγνοοῦμεν· ὅπου καὶ διὰ τῶν ὠφελούντων πολλάκις, ὅταν μὴ δέοντος ζώντα λάβηται, τοῦ μὴ προσέχοντας ὑποσκελίζει ἐνίοτε. Εἰ γὰρ ὧν αὐτὸς ἐπλημμέλησε καὶ πλημμέλημα τοιοῦτον, οὐκ ἀφίησιν ὁ Παῦλος πολλῇ τῇ λύπῃ κεχρῆσθαι, ἂν ἀνυδεῖ καὶ ἐπίγνῳ καὶ πάντα ποιῇ καὶ προσχηματιεῖ), ὥστε ἐκκόψαι τὴν ὄγκον τῆς ἀδυμίας, Σατανικὸν εἶ) λέγων τὸν ἀμετρίαν, καὶ διαβόλου πλεονεξίαν, καὶ τῆς ἐκείνου κακουργίας, καὶ τῆς πονηρᾶς αὐτοῦ νοημάτων ἔργον· ἐπεὶ ὧν ἕτεροι πεπλημμελήκασι, καὶ ἕτεροι μέλλουσιν ἁμαρτάνειν ἴσως ἔχειν, πῶς οὐκ ἐκάστης δυσίας τι καὶ μανίας οὕτω καταπονεῖσθαι καὶ ἀλγεῖν, ὡς καὶ σκότος ἀφανὲς ἐπάγειν τῇ διανοίᾳ, καὶ πολὺν ἥδυνον καὶ τὸν σύγχυσιν καὶ ταραχὴν καὶ ζάλην ἄφατον; Εἰ δὲ πάλιν μοι τὰ αὐτὰ λέγεις, ὅπου βουλόμεθα μὴ, οὐκ ἰσχύω δὶς πάλιν

σοι

α. Κορ. ε. α.

α Κορ. ε. ια.

α. Κορ. ε. ε.

β. Κορ. β. π.

μέρος, ὥστε μὴ ἀκριβείας ᾽ ἀναλίξαι πάντα ἐς τὸ σαφῆναι τοῖς λυπηροῖς, καὶ καλὼ ἀχολ- χ· κλίκαιω
λουθῆν ἀχολίδω ὕτως ἀπαγαγεῖν σαυτὸν τῆς ἀθυμίας. πολλὴ γὰρ καὶ ἐντεῦθεν δίξη τὸ σὸν ἀκλησαι. πάντα σε ⓦ βλεπομένον οἶχεται πρὸ ἡμῶν πολλὰ τοῦ στεῖπειν τὸν ἀκλησθῆναι. ἐρρωμένη, βλεπομένη ἀληθινουμένη ἀληθείας, διασπᾶ με αἰδεσιμωτάτη καὶ φιλεσάτη. εἰ βούλει με μακρὰ γράφειν καὶ τοιαῦτα, δίλωσόν μοι, μὴ ἀπατῶσα μόνον με, ὅτι πᾶσαι ἀ- πέθεν τὸν ἀθυμίαν, καὶ ἐν δύσει ἀληθείας (τοιοῦτον γὰρ τῶν γραμμάτων τούτων τὸ φαρμακον, ὡς ἐν βλυμίαν σοι ἐμποιῆσαι πολλὴν) καὶ ὄψει ζωηρῶς ὑπιστέλλοντα. ἀλλὰ μή μοι γράψῃς πάλιν, ὅτι ναὶ πολλὴν τοῦ μυδίδον ἔχω ἐκ τῶν γραμμάτων σου (τοῦτο γὰρ οἶδα καγώ) ἀλλ᾽ ὅλη ἐσαύτην, ὅσην ἐγὼ βούλεμαι, ὅτι ἐν συγχύῃ, ὅτι οὐ δακρύεις, ἀλλὰ καὶ ἐν δύσει καὶ βλυμίᾳ ἀληθείας. ἔρρωσο.

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΑΥΤΗΝ ΕΠΙΣΤΟΛΗ β.

ΗΡκει μὲν καὶ ἡ πρώτη ὑπιστολὴ πρὸς τὴν ἐμμέλειαν τὴν σὴν καταστεῖ- χ· πρώτη
λαί σε τῆς ὀδύνης τὴν φλεγμονήν· ὅπερ δέ σε σφόδρα καταπιρά- ἐλθεῖν
σατο τῆς ἀθυμίας ἡ τυραννίς, ἀναγκαῖον εἶναι ἐνόμισα καὶ δεύτερα πρὸς αὐτεῖναι τῇ τροπῇ, ὥστε σε μὴ δαψιλείας πολλῆς καρπώσασθαι τὴν παράκλησιν, καὶ σὲ ᾽ ἀσφαλῆ σοι τὰ τῆς ὑγιείας εἶναι λοιπόν. δεῦρο δὴ χ· ἀσφαλῆ
δὴ καὶ ἑτέρωθεν διασκεδάσω σου τὴν ἀθυμίας τὴν χύσιν. καὶ γὰρ ἀπὸ ἕλκους καὶ οἰδημάτων χαλεπῶν κύσιν οἶμαι αὐτὸν γενῆναι· πολλὰ δὲ οὕτως ἀμελητέον τῆς ὑπομελείας τῆς σῆς. ἐπεὶ καὶ ἡ κύσις ⓦ μὴ μὴν ἀσουδοῦς αὐτὸν ἐκκλίνοιτο, ἐν τῷ καιριωτάτῳ τὴν μελῶν ἁπαντᾷ τὴν δίκην, ὃ διαδὺς τῆς χύρης θολοῦσα, καὶ ὁλόκληρον διάκαιρον ἐκπέμπουσα τὸν ῥαθυμιωῶτος ὃ ὄμμα. εἰ δὲ μὴ καὶ ἐν τούτῳ τοῦτο γένοιτο, μὴν ἀσουδοῦς πολλῆς καὶ ὃ λήψαιον ἀνέλωμεν τὸ κακόν. ἀλλὰ διανάστηθι, καὶ χάρεσαι ἡμῖν ὄρεξον. ὅπερ γὰρ ὅταν τῶν τὰ σώματα καμνόντων συμβαίνειν ἐώσιν, αἱ τὰ τῶν ἰατρῶν μὴ εἰσφέρῃ), τὰ τῆ ἐκείνων ἐλ- λιμπάνῃ, διακόπεται τῆς ὑγιείας ὁ κέρδος· τοῦτο καὶ ὅπι τῆς ψυχῆς γίνεσθαι πέφυκεν. εἰ δὲ μὴ γένηται τοῦτο, καὶ τὰ τοῦδε σαυτῆς μὴ τῆς προσηκούσης σοι ζωέσεως ἀσουδάζε εἰσφέρειν ἡμῖν, ὥστε ἑκατέρωθεν πολλὴν γένεσθαι τὴν ὠφέλειαν. ἀλλὰ βούλεμαι μὲν, ἴσως ἐρᾷς, οὐ δύναμαι δέ. οὐδὲ γὰρ ἄρχω διακρούσασθαι ὁ νέφος ὁ πυκνὸν καὶ ζοφώδες τῆς ἀθυμίας, καίτοι σφόδρα φιλοτεκνῶσα. ᾽ σκόψις ζωῦτα καὶ προφάσεις. ἐγὼ γὰρ οἶδά σε τὸν λογισμὸν τὴν βλγίειαν, οἶδα τῆς βλαβοῦς σε ψυχῆς τῆς ἐμῆ, οἶδα τῆς ζωέσεως ὃ πλῆθος, τῆς φιλοσοφίας τὴν δυνάμιν· καὶ ὡς ἄρκει σοι μόνον ὅπι παῖξαι τῷ μανιώδῃ τῆς ἀθυμίας πλάκι, καὶ πάντα ποιῆσαι γαλήνια. ἵνα δέ σοι τοῦτο καὶ βίκολώτερον γένῃ), καὶ τὰ πρὸ ἑαυτῶν ᾽ εἰσίσωμεν. πῶς οὖν ῥᾳδίως δυνήσῃ τοῦτο ποιῆσαι; τὰ δὲ τῆ ᾽ πρώτερα ὑπιστολῆ αἰαληθίζουσῶν πάντα (ἐν γὰρ πολλὰ ζούτης ἕνεκεν ἡμῖν εἴρηται τῆς ζωσθέσεως ὁ σκοπὸς) ᾗ μετ᾽ ἐκείνων ᾗ τοῦτο ποιοῦσα, ὅπερ ὑπιζάτω νῦν ἐγώ. τί γὰρ τοῦτο ἐστι; ὅταν ἀκούσῃς, ὅτι τῶν σκληρῶν ἡ μὲν κατέδυ, ἡ δὲ σαλεύεται, ἑτέρα χάρεσσοῖς πειδομπλῆται κύμασι, ἄλλη τὰ δύκεια πέπονθεν, ἡ μὲν λύκοι αὐτὴ ποιμένος λαβοῦσα, ἡ δὲ πιερατὸν ὑπὸ κυβερνήτου, ἡ δὲ δίκιον ὑπὸ ἰατροῦ· ἀλλὰ μὴ (οὐ γὰρ δὴ τὰ τοιαῦτα ἀνωδύνως φέρειν) ἀλλὰ δὸς μέσην ᾽ ὑπιθῆσαι τῇ λύπῃ. εἰ γὰρ οἱ οἷς ἡμεῖς αὐτοὶ πλημμεληθέντες, καὶ χ· ὑπιθέσα
ἐσπουδακότες ὧν μέλλομεν τὰς ὀδύνας ὑπέχειν, οὐκ ἀναγκαῖον οὐδὲ ἀσφαλές, ἀλλὰ καὶ σφόδρα ὀλέθριον καὶ βλαβερὸν ὃ μὴ πολλῆς ἀληθείας τοῦ σφοδρότητος· πολλῷ μᾶλλον ἐσπουδακότες τῶν ἐπὶ- ροις πλημμεληθέντων ὃ καταμαλακίζεσθαι καὶ κατακλᾶσθαι, φαύλου καὶ μάταιον, καὶ τοῖς τούτοις Σατανικοῖς, καὶ ψυχῆς ᾽ ὀλεθρος. καὶ ἵνα μάθῃς ὅτι ζωῦτα τοῦτον ἐχθρὸν ⓦ ζῆ- χ· ὀλέθριον.

a. Kορ. 1.

πον,

ῷ Χριστῷ πεισθῆναι δόξαν; ὁρῶμεν γὰρ δυναμένους καταισχύνειν οὐ τύπον, ὅτι τῇ
χ. ὡς λησταῖς χεῖρον ἰῶ, καὶ οὕτω πρόδηλοι, ὥστε μήτε φίλαν θεραπείαν, μήτε ἑορτῆς ἀξιώματι
δυνάσθαι σώζεσθαι. πολύτα γὰρ τοῦτο ἔτερον ἐποίουν, ὥστε αὐτὴν τὴν ἀπώλειαν ἀφα-
λεῖν. διὰ δὴ τοῦτο καὶ τοὺς δύο λῃστὰς αὐτῷ συνεσταύρωσαν. ἀλλ' ἡ ἀλήθεια ὑμῶν οὐ
συνεσκιάζετο, ἀνὰ καὶ μυζόντως διέλαμπε, καὶ τυραννίδα ἡ αὐτῷ συνεκάλουν λέγοντες,
Πᾶς ὁ ποιῶν ἑαυτὸν βασιλέα, οὐκ ἔστι φίλος τοῦ Καίσαρος, ᾧ οὐκ ἔχομεν πρόφασιν κλῖναι Ioan. 19. 12.
τυραννίδος ἐπάγοντες ἔγκλημα. καὶ ὅτι βλασφημίας ἦν αὐτοῖς ἰσυχθρώτατον. ὁ γὰρ ἀρ- Matth. 26. 65.
χιερεὺς διέῤῥηξε τὰ ἱμάτια αὐτοῦ λέγων, ἐβλασφήμησε· τί ἔτι χρείαν ἔχομεν μαρτύρων;
χ. ἔχατε ὁ δὲ θάνατος αὐτοῦ οἷος; ὁ καταδίκων; οὐκ ἐσταύρου; οὐχ ὁ αἴτιος; οὐκ ὁ τὴν τὰ' αἰτίαν
δεδωκὼς μηκύνεσθαι, καὶ οὐκ ἀξίων ὄντων οὐδὲ ὅτι τῆς γῆς τὸν ψυχρὸν ἀφεῖναι; ὃ δὲ τὰ ταφῆς
εἶδος οὐκ ἐν χρῴτος ἐπλήρου μέρει; ἐλθὼν γὰρ εἷς ὃ σῶμα αὐτοῦ ἐζήτησατο. οὕτως οὐδὲ
ὁ θάνατον αὐτὸν ἐῶν τὸν οἰκεῖον, τὸν διερεθισμένον, τὸν μαθητὴν, τὸν τοσαύτης ἀπολελαυ-
χ. φείδων κότων σωτηρίας, πόθεν φυγάδων ἡμῶν, πόθεν ἀποπεδησαίτων. ἢ δὲ ποινὴ ἐκεί-
χ. ἐπεκδί- νη κωλύσεις, ἐῶ κατισχίδασαι τῆς διαστάσεως εἰπόντες, ὅτι ἦλθον ἡ μαθηταὶ Matth. 28. 13.
κασον αὐτοῦ, ἡ ἔκλεψαν αὐτὸν, πόσους ἐσκανδάλισε; πόσους ἐπεσπέλιστε τότε; καὶ γὰρ ἐκράτησεν ὁ
λόγος τότε, κἀκεῖνοι πεπλασμένοις ὦν ἡ χρημάτων ἡμόλυνος ὠπτὸς· ἀλλ' ὅμως ἐκράτησε
πρόδηλοι μὴ τὰ σήματα ἡ σφραγίδας, μὴ τὴν πεφιλονεικημένην τῆς ἀληθείας τὴν το-
σαύτην. οὐδὲ γὰρ ἡ τῆς ἀναστάσεως ἤδεσαν λόγον ὁ πλῆθος· ὅπερ γε οὐδὲ αὐτοὶ
ἡ μαθηταὶ ἠπίσαντο. Οὐδὲ γὰρ ἡ μαθηταὶ αὐτὸν ἤδεσαν, φησι, τότε, ὅτι δεῖ αὐτὸν ἐκ Ioan. 20. 9.
* πόσους δὲ νεκρῶν ἀναστᾶσαν. * ἀλλ' ὅμως ὁ μακρόθυμος Θεὸς ἐνέμεινε, τῇ οἰκείᾳ σοφίᾳ ἀπορρήτως πάν-
ο οι κ΄ τας τα οἰκονομῶν. Εἶτα μὴ ταῖς ἡμέραις ἐκείναις πάλιν κρυπτόμενοι, λαθαίνοντες, φυγαδευό-
ἡμέρας ἐκεί- μενοι ἡ μαθηταὶ, διδοικότες, τρέμοντες, τόποι ἐκ τόπου συνεχῶς ἀμείβοντες, ὅτως ἐλαν-
νας σκανδα- θάνοντο· ἡ μὴ πεντήκοντα ἡμέρας ἀριθμούμενοι φαίνεσθαι, ἡ σημείων ἅπτεσθαι, οὐδὲ ὅπως ἀ-
λίζω ἀπῶν χ. αἴτιος δείας ἀπήλαυσαν, ἀλλὰ ἡ μετ' ἐκεῖνα μυεῖα σκάνδαλα μαζιζομένοις αὐτῷ ἐγίνετο τὸ
τοῖς ἀθετεῖσθαι, τῆς ἐκκλησίας συναπτομένης, αὐτῷ ἐλαυνομένοις, τῷ ἐχθρῶν κρατου-
χ. πολλαχοῦ μένων" πόθεν γὰρ οὐ θορυβούμενον. ὅτε γὰρ τὸν πολλὸν" ἐκ τῶν σημείων ἐκλήσαντο πρῶτον
χ. ἄπο' σίδου, τότε πάλιν ἡ Στεφάνου τελευτὴ διωγμὸν χαλεπὸν εἰργάσατο, ἡ πανταχοῦ διέσπειρε, καὶ
τὸν ἐκκλησίαν εἰς θορύβου κατέστησε. ἡ πάλιν τὸ φόβου τὰ τῶν μαθητῶν, ἡ πάλιν τὸ φυ-
γῆς, καὶ πάλιν τὸ ἀγωνίας. ἡ ὅτου διαπαντὸς τὰ τῆς ἐκκλησίας ἤυξετο· καὶ ὅτε ἤυξε διὰ
χ. ἐγίνετο τῶν σημείων, ὅτε φαιδρὰ ἐκ παροιμίων" ἐφαίνετο, ὁ μὲν διὰ" ἀσυνείδος ἐχαλᾶτο, καὶ ὅτως
χ. συρ. ἐσ. ἐξήγαγε ὀξέφυγε τὸ ἀρχοντος τὰ χέρας, τὸν ἡ ἄγγελος" ἐξέδυε, καὶ ὅτου τῶν ἀλύσεων ἀπήλλαττε, τὸν ἡ ἀγραυλοί τινες καὶ χρεστίχαι ἀποδεχόμενοι πρὸς τῶν τὸ διωγμοῦ ἐλαυνομέ-
νους, πάντη ἐθεράπευον ὄντως, πορφυροπώλιδες γυναῖκες καὶ σκυτοδέ-
ψαι, πρὸς αὐτὰ οἰκοῦντες τὰ ἐσχατιὰς τῶν πόλεων πρὸ αἰγιαλοῦ καὶ θαλάσσης· πολλά-
κις ἡ καὶ τὸν τὸ μέσαις ἐτόλμων φαίνεσθαι τοῖς πόλεσι· εἰ ἡ καὶ αὐτοὶ ἐτόλμων, ἀλλ'
χ. ως. ἡ ξενοδόχοι τὸν ἐδέλμων. καὶ ὅτως ὑφαίνετο τὰ πρόγματα διὰ πειρασμῶν, οὐ δι' αἰτίσεων. καὶ ἡ πρόφασιν σκανδαλιζόντες, μὴ ταῦτα διορθοῦτο, καὶ ἡ πλανηθέντες ἐ-
πεμήνυντο, καὶ τὰ κατεσκαμμένα ἀνῳκοδόμητο μυζόντως. διὰ τοῦτο καὶ Παῦλον αἰτήσαν-
τος δι' ἀνέσεως μόνης βαδίζειν τὸ κήρυγμα, ὁ πάνσοφος καὶ θυμήχανος Θεὸς τὸν ἐβούλετο τὸ
μαθητὴν, ἀλλὰ καὶ πολλάκις πρόδηλα θέλοντας τὸν ἐπαύσατο· ἀλλ' Εἶπεν, Ἀρκεῖσοί σοι ἡ χά- 2 Cor. 12. 9.
ρις μου· ἡ γὰρ δύναμις μου ἐν ἀσθενείᾳ τελειοῦται. Εἰ βούλει τοίνυν καὶ τῶν λεγίσασθαι,
μὴ τὴν λυπηρὰν τὰ χρεστὰ πολλὰ ὄψῃ γεγυμνωμένα, εἰ ἡ μὴ σημεῖα ἡ θαύματα, ἀλλ' ἐ-
χ. ἡ παρα- οικότα σημείοις πρόγματα, " δείγματα τῆς πολλῆς τοῦ Θεοῦ προνοίας ἡ ἀπλήστου
δείγματα ἀφάτου. ἀλλ' ἵνα μὴ πόθεν μετ' ὀχλήσεως πρὸς ἡμῶν ἀκούσῃς, τοῦτό σοι κεφαλαιῶδες ὃ

μέρος,

τῶτα εἰρηκότων ἐφιλονείκει ὁ ἱπύκτδυς ⟨ω⟩ ⟨ωε⟩ καθαρσίων λόγοι χιῶν, ὁ βάπτισμα
Ιωαν. γ. κε. βαπτίσματι ⟨ωρ⟩ καθαλλων ὁ Ιωάνης τῶν τῶν μαθητῶν τῦ Χριστῦ. Εγένετο γὰρ, φησι, ζήτησις ἐκ τῶν μαθητῶν Ιωάνης μετὰ Ιουδαίυ περὶ καθαρισμοῦ. ὅπερ ὁ ὁ τῶν σημείων ἦλατο, πόσας αἱ συνηφασπίαι; ⟨ω⟩ μὲ Σαμαρείτιν αὐλοὶ ἐκάλεσεν ⟨ε⟩ δαιμονιῶτα, λέ-
Ιωαν. η. μη. γοντες, ὅτι Σαμαρείτης εἶ σὺ ὁ δαιμόνιον ἔχεις· ⟨ω⟩ ὁ πλάνος, λέγοντες· Οὗτος οὐκ ἔστιν ἐκ 5
Ιωαν. ζ. 16. τῦ Θεοῦ, ἀλλὰ πλάνος ⟨ω⟩ "ὄχλον· ⟨ω⟩ ὁ γόητα, λέγοντες, ὅτι ἐν τῷ ἄρχοντι "τῶν δαι- χ. κόσμου "
Ματθ. θ. λδ. μονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια. ⟨ε⟩ ζωηχῶς τῶτα ἐπέλεγον, ὁ δύτηθοι ὡς μάζοι ὁ γα- χ. τῷ βεεζεβέλ
Λυκ. ζ. λδ. τριμῦργοι ὁ ἀδηφάγοι ὁ μέθυσοι, ὁ πορνῶν καὶ διεφθαρμένων φίλοι. Ηλθε γὰρ, φησι, ὁ υἱὸς τῦ ἀνθρώπου ἐσθίων ὁ πίνων, ὁ λέγουσι· ἰδοὺ ἄνθρωπος φάγος ὁ οἰνοπότης, τελω-
νῶν φίλος ὁ ἁμαρτωλῶν. καὶ ὅτι ὁ τῇ πόρνῃ διελέγετο, ψευδοπροφήτιν αὐλοὶ ἐκά- 10
Λυκ. ζ. λθ. λεσεν. Εἰ γὰρ ἦν προφήτης, φησι, ἤδει τίς ἐστιν ἡ γυνὴ αὕτη ἡ ἁπτομένη αὐτοῦ· ὁ καθ' ἑ-
κάστην ἡμέραν τὰς ὁδοὺς ἐκείνας ἐκόσμει κατ' αὐτύ· ὁ οὐκ Ιουδαῖοι μόνοι ὄντως ἐπολέμουν αὐ-
τῷ, ἀλλ' οὐδὲ αὐλοὶ ⟨ω⟩ δεκαοκτῶ εἰ) ἀδελφοὶ ὑγιῶς εἶχον πρὸς αὐτύ· ἀλλ' ὁ ἐκ τῆς
οἰκίας ὁ πόλεμος αὐτῷ διεῤῥιπίζετο. ὅρα γοῦν πῶς ὁ αὐλοὶ ἅπαντες διεφθαρμένοι, ἐξ ὧν καὶ
Ιωαν ζ. ε. ὁ εὐαγγελιστὴς [ἐπαγαγὼν] ἔλεγεν· Οὐδὲ γὰρ ⟨ω⟩ ἀδελφοὶ αὐτύ· ὅπερ ὄντως ἐν εἰς αὐλοί. ἀλλ' 15
ὅπερ ⟨ω⟩ καὶ δαλιζομένων μέμνηται πολλαχῦ "ἀπολλυμένων, πόσους οἴει χῦ τ' ἀγορὰν ὅ γαμε- χ. πολυμόν.
γὸν καὶ δημοσιώσαι τῶ μαθητῶν; ὁ μὲ πρόδωκεν, οἱ ὁ ἐδραπέτευσε, ὁ ὁ ἠρνήσατο· ὁ, πάντων
ἀναχωρησάντων, ἦλθε μόνος διδυμος. πόσους τοίνυν οἴει "προῆλθον ἐωρακότας τὰ σημεῖα αὐλοὶ χ προέλω
ἐργαζόμενον, νεκροὺς ἐγείροντα, λεπροὺς καθαίροντα, δαίμονας ἀπελαύοντα, ἄρτους πο-
λάζοντα, τὰ ἄλλα τερατώδη ἐργαζόμενον, σκανδαλιαθῆναι χῦ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον, θεωροῦντας 20
μόνον ἀπαγόμενον ὁ δεδεμένον, ὑπὸ δυτῶν γραπτῶν * πρεσβυτερίζοντων, ὁ ἱερέων Ιουδαϊκῶν * αὐτὸν
ἑπομένων ὁ θορυβύντων ὁ ταραττόντων, ὁ τῦ ἐξόρους * μόνον τὸ μέσον ἔχοντας ἀπειλημμένον * ἅπαντας
αὐτὸν, ὁ τ' προδότην πρόπετα ὁ σαθρωτέρους τίως; τί δαί, ἰδίᾳ ἐμαστιγοῦτο; ὁ γὰρ οἰκεῖος
πρᾶγμα πλῆθος ἄπειρον. ἑορτὴ τε γὰρ ἦν πρόφασις σωτήριος, ὁ μὴ ἡ πόλις ἡ
ὁ δράματος θεατρικῆς δόξαν, ὁ τὸ μεσημβρία μέση. πόσους οἴει πρᾶγμα τότε, ὁ 25
σκανδαλίζεσθαι ὁρῶντας αὐτὸν δεδεμένον, μαστιγωμένον, αἵματι περῤῥεόμενον, ὑπὸ πάν-
των ἐλκόμενον ὁ ὑβριζόμενον; πόσους ἀπὸ τῆς μονῆς τῦ δικαστηρίου ἕξεταζομένους, ὁ τὸν ἕνα τῶν μαθητῶν πρόντα; τί δαί, ἰδίᾳ αἱ ποικίλαι
σκηναὶ ὁ συνεχῆς ὁ ἐπάλληλοι ἦσαν κατ' αὐτὸν κωμῳδίαι; καὶ ποτὲ μὲ αὐλοὶ ἀκμάζουσι
ἐσταφύλουν, ποτὲ ὁ χλαμύδα περιεπίθεσαν, ποτὲ ὁ κάλαμον ὑπέχειρον, ποτὲ ὁ πίσωθεν
τῦ αὐτὸν προσκυνοῦν, πάντ' εἶδος "χλευασίας κτυπῶντες ὁ γέλωτος. πόσους οἴει σκανδα- 30 χ. χλευασμῶ
λίζεσθαι, πόσους θορυβεῖσθαι, πόσους παρατηρεῖσθαι, ὅτε ὅτι κόρρης αὐτὸν ἔπαιον, ὁ ἔλεγον·
Ματθ. κς. ξα. Προφήτευσον ἡμῖν, Χριστὲ, τίς ἐστιν ὁ παίσας σε, ὁ ἦσαν ὁ ἐπῆγον, πᾶσαν τὴν ἡμέραν δρα-
λίσκοντες εἰς σκώμματα ὁ λοιδορίας ὁ χλευασμὸν ὁ γέλωτα ἐν μέσῳ θεάτρῳ Ιουδαϊ-
κῷ; τί δαί, ὅτε αὐτὸν ἐῤῥάπιζεν ὁ δοῦλος τῦ ἀρχιερέως; τί δαί, ὅτε τὰ ἱμάτια αὐτῦ διεμε-
ίζοντο ⟨ω⟩ γραπτὰ, ἰδίᾳ ὅτε τὸν ἐπὶ γαμετὸν "ἐνδεδυμένον γυμνὸς ὅτε ἐκ τότε ἔχων τὰς μά- 35 χ. αὐτὸν
στιγας, ὁ διεσκληπίζετο; ἐπὶ δὲ τότε ⟨ω⟩ ἄγγελοι ὅπερ ἐμαλάττοντο, ἀλλὰ μαινικώτε-
ρον μᾶλλον ἐθύοντο, καὶ τὰ τῆς τραγῳδίας ἐπετίνετο, καὶ τὰ τῆς χλευασίας ηὔξετο. ⟨ω⟩ μὴν
Ματθ. κζ. μ. μα. γὰρ ἔλεγον, Ο καταλύων τὸν ναὸν, καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγείρων αὐτόν· ⟨ω⟩ ὁ ἔλεγον, Αλ-
λους ἔσωσεν, ἑαυτὸν ὁ δύναται σῶσαι; ἄλλοι ὁ ἔλεγον· Εἰ υἱὸς εἶ τῦ Θεοῦ, καταβῆθι ἀπὸ
τῦ σταυροῦ, καὶ πιστεύσομέν σοι. τί δαί, ὅτι τῇ σοφίᾳ χολοῦν καὶ ὄξος ποτίζοντες ἐπε- 40
ρώτων αὐτῷ; τί δαί, ὅτι ⟨ω⟩ λῃστὰς ἐλοιδόρουν αὐτῷ; τί δαί, ὅπερ καὶ ἔμπροσθεν ἔλεγον ὃ
φεικτὸν ὄχλος καὶ πολυπλανέστατον, ὅτι τὸν λῃστὴν ὄχλοι καὶ τοιχωρύχοι καὶ μιαιφόνοι γέ-
μοντα φόνων, ἄξιον ἔλεγον εἶ) ἄξαι θῆναι μᾶλλον αὐτύ; καὶ λαβόντες αἵρεσιν πολλὰ τῦ
δικαστῦ τὸν Βαραββᾶν προσεπέμψαντο, οὐ σταυρῶσαι μόνον, ἀλλὰ καὶ ποτὲ βουλόμενοι

αὐτοῖς τῶν ἁγίων ἐκείνων ἑκατέρῳ τῷ κτίσει εἰς τὸν θαυμασμὸν ταύτην καλοῦσιν
μιγάδα, ἄδοντες, βδελυρισμοὺς ἀκαπέμπουσιν" ἄγριος, ὑφ' ὧν" ἐκάησαν (τόγε τῆς ἐ-
κ. ἔμπυος
κ. ἐδέησαν
κ. ἐγίνοντο.
ρῶν μέρος) ὑφ' ὧν πατεῖσθαι ὄζέπεσον, ὑφ' ὧν αἰχμάλωτοι γεγόνασιν, ὑφ' ὧν τὴν ἐ-
λευθερίαν ἀφῃρέθησαν, ὑφ' ὧν ἀπόλιδες, ἄοικοι καὶ μετανάσται" γεγόνασιν, ὑφ' ὧν ἐν ἀλλο-
τρίᾳ καὶ βαρβάρων διέτρεχοι γῇ. τοῦτο γὰρ ψυχῆς βδελυρώτερον. καὶ ὅπῃ καὶ τὰ τῆς κακίας τῶν
πολεμιωτάτων ἀπήρτισο (τί γὰρ μὴ ἂν ἀπολείποι ὅπου χάριν ἐδωδύσατο;) ἐς τὰ τῶν ἀθλη-
κ. ἐπλάκη,
τῶν ἐπεπλήρωτο, καὶ ὁ σίφωνος" ἐπλείσθη, καὶ τὰ βεβόρβορα αὐτοῖς ζωμελαίου, καὶ σεσηπὸς λοιπὸν
ἔλιπεν εἰς δύσκριμησιν· τότε δὴ καὶ δεινὰ λύει), καὶ ὁ τῶν κάμπτων αἰάψας καὶ τοσαύτην πα-
ραδρὰς πηγὴν, σοῦ θαυμαστὸς ἐπαιέτης τῶν ἁγίων ἐκείνων ἀθλητῶν γίγ, καὶ κήρυξ
τῆς τοῦ Θεοῦ πολυδοξοποιίας, καὶ πρωταγοῦ τῆς οἰκουμένης ἐκπέμπει γράμματα
πολλῆς γέμοντα εὐφημίας, διηνυύμενος τὰ γεγονότα, καὶ ἀξιόπιστος μηνύμενος κήρυξ
τῶν τοῦ πολυδόξοποιοῦ Θεοῦ θαυμάτων. ὅπῃ γὰρ ἐχθρὸς ἰῶ ὁ πολέμιος, δύσποτμα λοι-
πὸν ὁ πολὺς τοῖς ἐχθροῖς τὰ γραφόμενα ἰῶ. Εἶδες ὃ θυμὸν γέμοντα τοῦ Θεοῦ; Εἶδες τὸ σο-
φόν; Εἶδες τὸ πολύδοξον; Εἶδες τὸ φιλάνθρωπον καὶ κηδεμονικόν; μὴ τοίνυν θροῦσον, μηδὲ
κ. τῷ Θεῷ
τα σῴπου, ἀλλὰ ὡδὶ διὰ παντὸς ὑφ' ἡμῶν" αὐτῷ βοῶσα, δοξολογοῦσα, πολυαινοῦσα, πολυ-
κηδοῦσα, δεομένη, ἱκετεύουσα. καὶ μυρίοι θρῆνοι, καὶ μυρίαι παραιτήσεις ὀπίσω, καὶ πα-
κ. ἐπ' ὄψει
γίδες, καὶ πρῶτα" ἐπ' ὄψεσι κείσθω, μηδεὶ σε τούτων παραπέσῃ. ὁ γὰρ πολεμηδαίσας ἡ-
μῶν ὁ διαβόητος ὑπὸ τῆς τῶν πολεμίων δυσκολίας, καὶ εἰς ἕκαστον ὅλεθρον πρῶτα
κατισχύῃ. δύναται γὰρ αὐτῷ ὁ σὸς πεπωκέναι ἐγγέλως, ὁ σὸς πεπλυμένους ὀπι-
σθρέψαι, ὁ σὸς σκυδαλιοῦσθαι διῆρθρῶσαι, ὁ σὸς μείωσι πληρωθῆναι ἀμῶν τημάτων ἀ-
κ ζωοποιῆσαι,
κ. λαμπρότερα
κ. γίνεσθαι.
κ. γεγονότα
κ. πολλύμενοι,
* γὰρ
κ. ἀλύει,
κ. ἐξήλατο.
παλλάξαι, ὁ δικαίους ποιῆσαι, ὁ σὸς νεκρωθῆναι" ζωογονῆσαι, ὁ τὰ κατασκαφέντα" λαμ-
πρότερα ἐργάσασθαι, ὁ τὰ παλαιωθέντα ἀνανεῶσαι. Εἰ γὰρ τὰ μὴ ὄντα ποιεῖ" ὡς ὄντα, καὶ
τοῖς μηδαμοῦ μηδαμῶς φαινομένοις χαρίζεται τὸ εἶναι, πολλῷ μᾶλλον τὰ ὄντα καὶ" γινόμε-
να διῃρθρῶσθαι. ἀλλὰ πολλοὶ ⓐ" πλανώμενοι, πολλοὶ ⓐ σκυδαλιζόμενοι. πολλὰ
πολλάκις ὁ πᾶς τοιαῦτα γέγονε, ἀλλ' ὕστερον τῶν προσόντων ἔλαβε πάντα διῄρθρωσιν,
πλὴν εἰ μὴ ὧδε ἀνάπηρα ἔχοντος ἔμεινεν, ὁ μὴ τῶν τῆς μεταβολῆς. Ἢ
* παράπηγα ὁ" ἀλύει, Εἰ ὁ δῆλα ἐκβέβληται, ὁ δῆλα εἰσπεπόηκε; ὁ Χριστὸς ἐσωφρόνησε,
καὶ Βαραββᾶς ὁ λῃστὴς" ὄζηπται· καὶ ὁ διεφθαρμένος ἑβδομὰς ἡμέρας, ⓦ ἀνθρωφόνοι τοῦ
σωτῆρος καὶ διεφθορότος δῆλα μᾶλλον σωθεῖεν. πόσους νομίζεις ταῦτα ἐκπαιδάλιξε τότε; πό-
σους ταῦτα τῶν ἀπόλεσε; μᾶλλον δὲ αἰσθόμενοι τὸν λόγον ἀναγκαῖον ἀναγνῶ. οὐκ οὖν ὡδέως
τις ἦν ὁ ταυρωδὴς, μετανάστης ἐγένετο καὶ φυγὰς, καὶ μὴ ἐλοχλήρου τῆς οἰκίας πρὸς
τὸν ἀλλοτρίαν ὃς αὐτὸν τῶν ἀπαρχῶν ἀπτοήσε γῆν, ἵνα φήσῃ ὁδοῦ ἔστιν εἰς βαρ-
βάρων ἀπαγόμενος χώραν; καὶ αἱμάτων ῥύακες ἐκ τῆς ἀπονοίας ταύτης ἐγένοντο καὶ
φόνοι ἄδικοι καὶ σφαγαὶ, καὶ ἡ ἄωρος ἡλικία πᾶσα, καθάπερ ἐν πολέμῳ καὶ πολέμῳ,
κατεκόπτετο, καὶ τῶν μαζῶν ἀπεσπώμενοι ⓐ παῖδες σφαγῇ προεδίδοντο, καὶ ἐπὶ τῷ
γάλακτος ὅπερ τῷ Φαρυσος ὄντος ὄζῃ τῷ λαιμῷ καὶ τῆς δίῤῥης τὸ ξίφος ἠλαύνετο; τί τούτης
* ἠλαύνετ' ὦ
χαλεπώτερον" τῆς τραγῳδίας; καὶ ταῦτα ἐπετήδευε ὁ ζητῶν αὐτὸν ἀνῄρει, καὶ ὁ μακροθυ-
μος Θεὸς ἐνεῖχεν τοιούτης τολμωμένης τραγῳδίας, τοσούτου ῥέοντος αἵματος. καὶ ἐνεῖχεν,
γ. ἐν.
κ. ἐκ
κωλύσαι δυνάμενος, ἀπορρήτῳ τινὶ σοφίᾳ τῶν τοσούτων" ὑπεδεικνύμενος μακροθυμίαν·
ὅπῃ γ' ἐπεμηλήθη" ἀπὸ τῆς βαρβάρων χώρας καὶ πυξίνθη, πόλεμος αὐτῷ πολεμηδῆναι ἀ-
νερρίπιζετο. καὶ ἐπεῖνοι μὲ ⓐ Ιωάννου διεφθείροντο τε καὶ ἐβασκαίνοντο μαθηταὶ, καίτοιγε ἐκεί-
νου τὰ αὐτῶν διαφθείροντος, καὶ ἔλεγον, ὅτι Ος ἰῶ μὴ σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος τοῦ Ιορδάνου, ἵνα σοῦ βαπτί- Ioan 3. 26.
ζει, καὶ πάντες ἔρχονται πρὸς αὐτόν. ταῦτα γὰρ ἐπασκιζομένων ἰῶ λοιπὸν τὰ ῥήματα καὶ
φθόνῳ βοσκομένων καὶ τηκομένων τῷ παθεῖν δῆλα δὴ τὸν ἐς μὴ Ιουδαίου τινὸς εἰς τὸ μαθητὴν τὸ

πίδος, ⟨W⟩ κυβερνήτου τῆδε τῆ πόντου" ἐποιοῦ, ὃς ὑ τέχνη περιγίνεται τῆ χειμῶνος, ἀλλὰ νοῦ μᾶλλον λύει τὸν ζάλον· Εἰ γὰρ μὴ ἐκ προοιμίων, μηδὲ βιαίως ἔτος αὐτῷ τοιοῦτον, μὴ ἐν ἀρχῇ τὰ δεινὰ καταλύει, ἀλλ' ὅταν αὐξηθῇ ὁ πόρος ὁ τέλος ἔλθῃ, ὁ δὲ τῶν πλοίων ἀπογνωσθῇ, τότε θαυματουργῆς ὁ δεσπότης τὸν τε οἰκείαν ἐπιδεικνύμενος δύναμιν, ⟨C⟩ τῶν ἐμπεπτώκοτων τὸ ἀστομον ἐπιμαίζων. μὴ τοίνυν ἀπαπόης, φησὶν ὁ καλῶν· οὐ γὰρ ὅσι μόνον, Ολυμπιάς, φοβερὸν, [οὐς πρόσωπος,] ἀ εἰς Θεὸν ἁμαρτία· ὁ δ' ἔστο συνεχῶς ἐπαδων" ὑμῖν ὁ ῥῆμα οὐκ ἐπαυσάμην· τὰ γὰρ ἄλλα πάντα, μῦθος· καὶ ἐπιβουλὰς ὕπνος, καὶ ἀπραξίας, καὶ δόλους, καὶ συκοφαντίας, καὶ λοιδορίας, καὶ κατηγορίας, καὶ δημοσίους, καὶ οἰκοφθορίας, καὶ ξίφη ἡκονημένα, καὶ πόλεμος, καὶ τὰ τοιαῦτα ἀπάσης πόλεμον. οἷα γὰρ αὐ ἡ θάλασσα, πάντα περίσκαιρα τε ὄντα καὶ ὑπόκρισιν καὶ σκιὰν ἔχοντα, καὶ τῶν πραγμάτων σώματι, καὶ τῶν πραγμάτων ὄντων ⟨C⟩ σκιαγραφήματα ψυχῶν. "Διὰ τοῦτο ⟨C⟩ τῶν ἔργων, ὁ τῶν λυπηρῶν τῶν καθ' ⟨W⟩ ἡμᾶς βίων ὁ θαυμαστὸς ὁ μακάριος Παῦλος δόξαν βουλόμενος, μιᾷ λέξει ὁ πάντ' ἐσέφωνεν εἰπών· Τὰ γὰρ βλεπόμενα, περίσκαιρα. τί τοίνυν τὰ περίσκαιρα δίδωσι, τὰ ποταμίων ῥευμάτων δίκην ῥέοντα; ζωὴ γὰρ τὰ πρόσκαιρα, καὶ χρῆσις ἡ, καὶ λυπηρά. περιφήτης ὁ ἕτερος ἅπασαν τὴν δυσφημίαν οὐ χόρτον, ἀλλ' ἑτέραν ὕλην ὑπολεγέρας προβάλλει, ἄνθος αὐτὴν ὀνομάσας χόρτου πᾶσαν ὁμοῦ. ὅσοι γὰρ μέρος" αὐτῆς ἔθηκεν, οἷον πλοῦτον μόνον, ἢ τρυφὴν μόνον, ἢ δυναστείαν μόνον, ἢ τιμάς, ἀλλὰ πάντα τὰ ὑπ' αἰθέριος δοκοῦντα εἶναι λαμπρὰ μιᾶς περιγραφῆς τῆς τῆς δόξης περιλαβών, οὕτως ἐπῆγαγε τὴν εἰκόνα τοῦ χόρτου εἰπών· Πᾶσα δόξα ἀνθρώπου, ὡς ἄνθος χόρτου. ἀλλ' ἡ δυσωδία δεινὸν ἢ βαρύ; ἀλλ' ὅμως ἢ ταύτην πάλιν ἑτέραν παραλλαγὴν εἰκόνι, ἢ καταφεύγει καὶ ταύτης. ταῖς γὰρ λοιδορίας, καὶ ταῖς ὕβρεις, ἢ τὰ ὠιδεῖα, ἢ τὰ σκώμματα τὰ κατὰ τῶν ἐχθρῶν, ἢ ταῖς ἐπιβουλαῖς ἰματίῳ παλαιωθέντι ἢ εἴλῳ ἀκαθαρσίᾳ πρόσεικάζων ἔλεγεν· Οἱ μὲν ἀνθρωποι αἱ ἀνθρώπων μὴ φοβεῖσθε, ἢ τῷ φαυλισμῷ αὐτῶν μὴ πτοᾶσθε· ὅτι ὡς ἱμάτιον παλαιωθήσονται, ⟨C⟩ ὡσεὶ ἔριον ὑπὸ σητὸς, οὕτω βρωθήσονται. μηδὲν" σε τοίνυν ταραττέτω τῶν ἀνθρώπων, ἀλλ' ἀφεῖσα ⟨W⟩ μὲν ἀνθρώπινα ἢ ⟨W⟩ δεῖνα τοῦ καλοῦ, καὶ ταῖς οἰκείαις ἀνθρωπίνοις συμμαχίαις) ⟨W⟩ Θεὸν, ⟨C⟩ τὸν λατρεύειν, ὑπόδικος καλεῖν μόνον, ἢ πάντα ὑπὸ μιᾶς καρδίας λύεσθαι ῥοπῆ. Εἰ δὲ παρεκάλεσας, ἢ οὐκ ἐλύθη, ἴσθι τοῦ Θεοῦ ἔτος, μὴ ἐκ προοιμίων (⟨W⟩ γὰρ ἔμπροσθεν αἰσθήσομαι λόγῳ) καταλύων τὰ δεινὰ· ἀλλ' ὅταν κορυφωθῇ, ὅταν αὐξηθῇ, ὅταν ἐλπὶς μηδεὶς ὑπολελειμμένον ᾖ τῆς τῶν πολεμούντων κακίας, τότε ἀνθρώπων ἅπαντα μεταβάλλειν ἐπὶ τὸ γαλήνιον, ⟨C⟩ παρὰ ἀπροσδοκήτους πάσας καταστάσεις" αὐτὰ παραγμάτων ἄγειν. οὐ γὰρ τοσαῦτα δυνάμενον ποιῆσαι χρῆσαι, ὅσα προσδοκῶμεν ἢ ἐλπίζομεν, ἀλλὰ ⟨C⟩ πολλῷ πλείονα, καὶ ἀπείρως μείζονα. διὰ καὶ Παῦλος ἔλεγε· Τῷ δυναμένῳ ποιῆσαι ὑπὲρ ἐκπερισσοῦ ὧν αἰτούμεθα, ἢ νοοῦμεν. μὴ γὰρ οὐκ ἠδύνατο ἐκ προοιμίων κωλύσαι τοὺς παῖδας τοὺς τρεῖς εἰς ⟨W⟩ πυρασμὸν ἐκβῆναι μὴ ἐμπεσεῖν; ἀλλ' οὐκ ἠβουλήθη, πολλῷ αὐτοῖς ζωγρῆσαι τὸν ἐμπρησμόν. Διὰ τοῦτο ἀφῆκε καὶ χεροὶν αὐτοὺς βαρβαρικαῖς παραδοθῆναι, καὶ τῷ καμίνῳ" ἐκβληθῆναι πρὸς ὕψος ἄφατον, καὶ τῷ βασιλικῷ ὀργίῳ τῆς καμίνου χαλεπώτερον ἐκκαυθῆναι, καὶ χεῖρας δεθῆναι καὶ πόδας μὴ πολλῆς τῆς σφοδρότητος, καὶ εἰς ὃ πῦρ ἐμβληθῆναι. καὶ ὅτε πάντες ⟨C⟩ παρεσιῶτες αὐτοὺς ἀπέγνωσαν αὐτῶν τὸ σωτήριον, τότε ἀνθρώπων καὶ πρὸ ἐλπίδα" ἅπασαν ἀνεφαίνετο ἡ θαυματοποιὸς τοῦ ἀνισοτύχου Θεοῦ, καὶ μὴ πολλῆς ἐξέλαμπε τῆς εὐκολίας. ὃ μὲν γὰρ πῦρ ἐδεσμᾶτο, ⟨C⟩ ὃ δεσμῶται ἐλύοντο, ἢ ναὸς αἰκτήριος ἡ κάμινος ἐγίνετο, ⟨C⟩ πηγὴ, καὶ δρόσος, καὶ αὐλὼν τῶν βασιλικῶν σεμνοτέρα. καὶ τὸν παμφάγον οὐσίαν ἐκείνην, ἢ σιδήρου ⟨C⟩ λίθων ἀνθρωπόμορφον, καὶ πάσης κρατοῦσαν ὕλης τειχῶν εἶκα φύσις, καὶ χορὸς ἵστατο πάνυ ἁρμόνιος

αὐτόθι

χ. ῥύσιν ἐκδικόμενος.

χ. σοι

χ. διὰ τοι τ.

Β. Κορ. δ. πε.

χ. παύσης

Ησ. μ. ζ.

Ησ. να. ζ.

χ. ἐμᾶς

χ. τὰ περίγματα ἄξιον.

Ερ γ. κ.

χ. ἀκαρ.

χ. ἅπαντα

χοῦ χεδὸν τῆς χώρας τῆς ὑπὸ Παλαιστίνη ζαὶ τῶν ἀνόμως ἐκείνας ἢ ἐναγῶς ἐργασάμενοι θυσίας, ἢ ἕτερα ἀποπώτερα μυεῖα τολμήσαντες· ὅποι γὲ ὑπὸ βαρβάρῳ μίσῃ, ὑπὸ πολεμίᾳ δὲ ἐχθρᾷ γῇ, ὑπὸ οἰκίᾳ τυραννικῇ τρεφόμενοι, πάσης ἐκείνης τῆς ὑπομονῆς ἱστημένοι, ἀπαρόμενοι, κρυόμενοι, ἀ μόνον ὑπὸ τοῦ θεοῦ τοῦδὲ πρεβλαφθῆναι, ἀ μικρὸν, ἀ μέγα· ἀλλὰ ἢ μᾶλλον διὰ λαμπρᾶς. Ταῦτ' οὖν εἰδότες, ἢ τὰ τούτοις ἑοικότα συλλέγοντες ἀπὸ τῶν θεοπνεύστων δὲ θείων γραφῶν (πολλῶν γὰρ ὄντων· οὐ πορρῶ τοιούτων ὑποδειγμάτων ἢ ὅτι μᾶλλον ἐπιτηδείων ἑτέρων) μήτε δυσκολίᾳ κάμῃ τῶν γραμμάτων, μήτε ἀναγκαίῳ καὶ βίᾳ τὸ τυραννίδα τῶν δώδεκα θεῶν νομίζωμεν ἀφεῖναι ἡμᾶς εἰς ἀπολογίαν, ἵνα μὴ πλημμελῶμεν. ὅπερ γὰρ ἀρχόμενος εἶπον, εἰς τοῦτο ἢ νῦν καταλύσω (Ν) λόγῳ, ὅτι εἴ τις βλάπτοιτο ἢ ἀδικοῖτο, πρὸς ἑαυτὸν πάσχοι τοῦτο παρὰ, ἢ πρὸς ἕτερον, κἂν μυρίοις (Α) ἀδικοῦντας ἢ ἐπηρεάζοντας ὦσιν· ὡς εἶγε μὴ πρὸς ἑαυτὸν τοῦτο πάσχοι (Α) γλῶ ἅπασαν ἢ θάλατταν οἰκοῦντες κοινὴ ἄπαντες εἰ ἐπέλθοιεν, οὐδὲ μακρὸν τοῦτον προβεβλῆσθαι δυνήσονται, (Ν) ὁ Κυρίῳ χρηστεύεσθαι ἢ νήφοντα. νήφωμεν τοίνυν, προσέχωμεν, καὶ χρηστεύωμεν ἐγκρατοῦς, ἢ φέρωμεν πάντα γενναίως τὰ λυπηρὰ, ἵνα τῶν αἰωνίων ἐκείνων ἢ ἀκηράτων ὑπὸ τυχωμεν ἀγαθῶν ὁ Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα ἢ τὸ κράτος, νῦν ἢ ἀεί, ἢ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ ΑΙ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΟΛΥΜΠΙΑΔΑ ἐπιστολαί.

ΤΗ ΔΕΣΠΟΙΝΗ ΜΟΥ ΑΙΔΕΣΙΜΩΤΑΤΗ ΚΑΙ ΘΕΟΦΙλεστάτῃ ἁγιωσύνῃ Ολυμπιάδι Ιωάννης ὁ Κυρίῳ χαίρειν.

ΠΕρὲ δὴ* ἀπομπλύσω σε τῆς ἀγνωμίας τὸ ἕλκος, ἢ ἀγασεδάσω τοὺς λογισμοὺς* σοῦ τὸ νέφος τοῦτο ζωαγαγοῦσα. τί γάρ ἐστιν ὁ ζωέχῃ σε τῶν ἁγίων, ἢ λυπῇ, ἢ ἀδημονῆς; ὅπ ἄγγελος ὁ χειροτονῶν ὁ ταῖς ἐκκλησίας καταλαβὼν ἢ ζοφώδης, δὲ νύκτα ἀστέλλωσι πάντα εἰργάσατο, ἢ καθ' ἑκάστην κηρυσσόντων τῶν ἡμέραν, πικρά τινα ὠδίνων ταυάγματα, δὲ αὔξεται ὑπομανθρία τῆς οἰκουμένης, οἶδα τοῦτο κἀγώ, ἀδελφή, δὲ σοῦ εἰς αἰτερῆ. ἢ, εἰ βούλει, εἰκόνα σοι ἁπλάτῃ τῶν γινομένων, ὥστε σε φεύγειν σοι ποιῆσαι τῶν παρόντων. θάλασσαν ὁρᾶτε* ἀπ' αὐτῆς κάτωθεν ἀναμοχλθουμένην τῆς αὐρασου, πλουτοῦσαν τοῖς ὕδασι νεκροὺς ἀποπλέοντας, ἑτέρους ναυαγοῦντας γινομένους, τοὺς σανίδας τῶν πλοίων ἁρπαζομένας, τὰ ἱστία ἁρπαγησόμενα, σοῦ ἱστοὺς ἁρπαζομένους, τοὺς κώπας τὴν χεῖρα τῶν ναυτῶν ἀποσπάσας, σοῦ κυβερνήτας αὐτῶν οἰάκων ὑπὸ τῶν καταρρωμάτων καθημένους, τοὺς χεῖρας τοῖς γόνασι προσπλέκοντας, καὶ πρὸς τὴν ἀμηχανίαν τῶν γινομένων κακῶν ὀξέως, βοῶντας, θρηνοῦντας, ὀλολύζοντας, ὀλοφυρομένους, οὐκ ὀρθρινοὶ μόνον, ἀ πέλαγος φαινόμενον, ἀλλὰ σχεδὸν πάντα βαθὺ δὲ ἀφεγγὲς ἢ ζοφῶδες ὅτε σοῦ πλησίον ὑπαντῶντα βλέπειν, ἢ πολλῶ (Ν) πάντων τῶν κυμάτων, ἢ θηρία θαλάττια πάντοθεν τοῖς πλέουσι ὑπαπτόμενα. μᾶλλον δὲ μυρίους διώκομεν ἀκίνητα; οἶδα γὰρ ἀκριβῶς ζητοῦσα τῶν πρόντων κακῶν εἰκόνα, ἱκανῶς τῶν κακῶν ὁ λόγος διαχωρεῖ. ἀλλ' ὅμως ἢ ταῦτα εἰδώς, οὐκ ἀπογινώσκω τῆς χρηστοτέρας ἐλπίδος,

νίων δὲ τῶν δόξαν ἀσαντες ὠφελιῶ, τί γὰρ μέλει σοι τῶν ἐξ ἐκείνου πονηρὰ χαρᾶ τ οἰκουμένης ἀδο-
λόμενον, καὶ ἀθησαυρίζειν ἢ καὶ ἰς τὰς μὴ ταῦτα ἡγεμόνας. οὕτως οὖν ὅταν μηδεὶς ἑαυτὸν ἀ-
δικῇ, ὁδὸν πρὸς ἑτέρων βλασφημίαν δυνήσῃ. ὁ γὰρ παύσομαι σοι ἐχεξῆς τὸ ἐπάδων τὸ ῥῆμα.
Εἰ γὰρ αἰχμαλωσία καὶ δῃλεία, καὶ μόνωσις, καὶ πατρίδος ἀποβολὴ καὶ τῶν οἰκείων ἁπάν-
των, καὶ θάνατος, καὶ ἐμπορησμός, καὶ γραπτὸν δοῦπον, καὶ τύραννος θῦσαι ἰμᾶς οὐκ ἴσχυ-
σαν παῖδας πρᾶς, νέους, αἰχμαλώτους, δῄλους, ξένους, ἐπ' ἀλλοτρείας ὄντας λυμήνασθαι π
Εἰς τὸν οἰκεῖον αὐτῶν ἀρετὴν, ἀλλὰ καὶ μείζονος αὐτοῖς παῤῥησίας γέγονε τοῖς φασις π
ὑπὲρ βουλῆ· π τὸν τὰφοντα πονηρὰ βλασφημῆσαι δυνήσεται; οὐκ ἔστιν οὐδὲν, καὶν πᾶσαι τὸν οἰκου-
μένων ἔχῃ πολεμῶσαι αὐτῷ. ἀλλ' ὁ Θεὸς τότε, φησὶ, παῤῥησίαν αὐτοῖς, καὶ ἀξιόπιστον αὐτὸν
τῆς φλογὸς. μᾶλιστα μὲν οὖν ἡ σὺ τὰ παῤ ἑαυτῷ πονηρὰ ἐμὲ πονηρὰς, τὰ πονηρὰ δὲ Θεοῦ ἐ-
ψεται πάντως. πλὴν ἀλλ' ἐγὼ σὸν παῖδας ἐκείνους μὲ λέγε τοῦτο θαυμάζω ἡ μακαρί-
ζω δὲ ζηλωτὰς εἶναι φημι, ὅτι τὸν φλόγα κατεπάτησαν, δὲ τῆς τοῦ πυρὸς ἐνεργείας κρείτ-
τους ἐγένοντο· ἀλλ' ὅτι ὑπὲρ τῶν ἀληθῶν ἐδέθησαν δογμάτων ἡ εἰς κάμινον ἐνεβλήθη-
σαν, ἡ τῷ πυρὶ παρεδόθησαν. ἐνταῦθα γὰρ αὐτοῖς ἄπαν τὸ θέρμαιον ἀπῆρται, ἡ ὁμοῦ
κατιεχθῆσιν εἰς τὸν κάμινον σέφανος ἐπετίθετο· ἡ ἀπὸ τῶν ῥημάτων ἦ ἐκείνων ἤρξατο 15
πλέκεσθαι δὲ μετὰ τῆς τῶν πραγμάτων ἐκβάσεως, ἃ μὴ πολλῆς τῆς παῤῥησίας ἡ τῆς ἐ-
Δαν. γ. ιε. λευθερομυθίας παρὰ Ⓦ βασιλέα ἀξιοῦντες εἰς μέσον ἔλεγον· Οὐ χρείαν ἔχομεν ἡμᾶς
περὶ τοῦ ῥήματος τούτου ἀποκριθῆναί σοι· ἔστι γὰρ ὁ Θεὸς ἡμῶν ὃν σέβομεν, ᾧ ἡμᾶς λατρεύ-
ομεν, ἰσχύει ἐξελέσθαι ἡμᾶς ἐκ τῆς καμίνου τοῦ πυρὸς τῆς καιομένης, δὲ ἐκ τῶν χειρῶν σου,
βασιλεῦ, ῥύσεται ἡμᾶς. ἡ ἐὰν μὴ, γνωστὸν ἔστω σοι, βασιλεῦ, ὅτι τοῖς θεοῖς σου οὐ λατρεύο- 20
μεν, ἡ τῇ εἰκόνι τῇ χρυσῇ, ἣν ἔστησας, οὐ προσκυνοῦμεν. Ἀπὸ τούτων οὖν τῶν ῥημάτων
δειακηρύττω, ἀπὸ τούτων δὲ βεβαίων τῆς νίκης ἁρπάσαντες ὅτι Ⓦ λαμπρὸν ἔδραμον τοῦ
μάρτυρίου στέφανον, τῇ τῶν ῥημάτων ὁμολογίᾳ τῶν ὄντων τῶν πραγμάτων προστιθέντες. χ. προσθέντες ἴσ. ἐμπλησθέντες
Εἰ γὰρ ἐμπληθέντας ἡδέως τὸ πῦρ αὐτῶν τὰ σώματα, ἡ τὰ δεσμὰ ἔλυσε, ἡ πρόεχε κεῖτο μᾶ- 25
λλον βαδίζειν, δὲ τῆς οἰκείας ἐνεργείας ἐπελάθετο, ἡ πηγὴ ψυχρῶν ὑδάτων γέγονε τοῦ
πυρὸς ἡ κάμινος· τοῦτο λοιπὸν τῆς τοῦ Θεοῦ χάριτος τὸ θαῦμα ἰδών, ἡ τῆς αἴρεσις τῶν δοξο-
ποιῶν· " ὡς οἵ γε ἀθλητὰι, ἡ πρὶν ἢ ταῦτα γένεσθαι, ὁμοῦ τῆς φλογὸς ὑπεδύτες, ἡ τὸ θέρ- χ. ὥστε οἱ ἁ.
μαιον ἔσησαν, δὲ τὸν νίκην ἤραντο, ἡ Ⓦ στέφανον ἀνεδήσαντο, ἡ σὺν θεσπίοις ἡ ὅτι γῆς ἀνε-
κηρύχθησαν, ἡ τὸ λοιπὸν αὐτοῖς εἰς ἀδοκίμησιν ὁδὸν ἴσῃ. Ὑ οὖν ἀνέχεις τοῦτο ταῦτα εἰ-
πεῖν; εἰς ὑπερορίαν ἀπωκίσθης, ἡ τῆς πατρίδος ἐξεβλήθης; ἰδοὺ ἡ ὅτι. αἰχμαλωσίαν 30
ὑπέμεινας, ἡ ὑπὸ βαρβάροις ἐλθεῖν" δεσμώτης; ἀλλὰ ἡ τοῦτο θρήσεις τοῖς συμβεβ. χ. διατοῦτο χ. ἐκεῖ πορόν-
ἀλλ' οὐδένα ἔχεις" ἐκλιπροφῶντα δὲ διορθούμενον τὰ σὰ, οὐδὲ ἀνθρωπῶντα καὶ διδάσκον-
τα; ἡ ταύτης οὔτοι τῆς ὑπομελείας ἦσαν ἐστερημένοι. ἀλλ' ἐδέθης, ἀλλ' ἐστερίσθης,
ἀλλ' ἀπίθανες; οὐδὲν γάρ μοι τούτων χαλεπώτερον ἔχεις εἰπεῖν. ἀλλ' ἰδοὺ ἡ ὅτι πάν-
των ἐλάττονες τῷ λυπηρῶν, λαμπρότεροι διὰ ἕκαστον τούτων ἐγένοντο ἡ λίαν θαυμαστοί, 35
ἡ μείζονα τὴν ἐμπορείαν τῶν ἐν τοῖς οὐρανοῖς συνήγαγον. καὶ Ⓐ ὦ Ἰουδαῖοι καὶ ναὸν ἔχον-
τες, καὶ θυσιαστήριον, καὶ χιβωτὸν, καὶ τὰ χερουβὶμ, καὶ τὸ ἱλαστήριον, καὶ τὸ καταπέτασμα,
καὶ τὸ ἄπφοδον τῶν ἱερέων πλῆθος, καὶ τὰς καθημερινὰς λατρείας, καὶ τὰς θυσίας τὰς ἑωθι-
νὰς, τὰς ἑσπερινὰς, καὶ ζώνεχῶς τῶν προφητῶν ἀκούοντες αἰσχυνοσχημόνων, τῶν ζώντων,
τῶν τεθνηκότων ἐπιχωμένων αὐτῶν ταῖς ἀκραῖς, καὶ τῶν θαυμαστῶν τὸν μνήμιον πεφερον- 40
τες τῶν ἐν Λιγύπτῳ, τῶν ἐν ἐρήμῳ, τῶν ἄλλων ἁπάντων, ἡ ὅτι τῶν χρόνων ταῦτα σκαλεύον-
τες, ὅτι τῶν φλογῶν ἔχοντες ἐλεγχαμμένα, ἡ πολλῆς τῆς τότε θαυματουργίας ἀποχαύοντες ἡ
ἑτέρας ὑπομονῆς, ἃ μόνον οὐδὲν ὠφελήθησαν, ἀλλὰ ἡ παρεβλάβησαν, ἐν αὐτῷ ὦ ναῷ εἰ-
δωλα ἔστησαντες, δὲ τὸν ὑοὺς αὐτῶν ἡ τὰς θυγατέρας" σφάξαντες ὑπὸ δένδρα, ἡ πονηρὰ χ. σκαλεύ-
σαι τ. ς.
χοῦ

δυσκολίαν ἐπιφέρουσι χαλεπώτερον. ὁ μὲν γὰρ βασιλεὺς εἰσέλθοι εἰς τὴν πατρίδα τὴν ἑαυτοῦ τὴν Συβαριτικὴν εἰσιὼν καὶ ἀκαταρτήτου καὶ βεβήλου, αἰσθοῖτο τοῦτο, καὶ θᾶττον χαλεπώτερον ἐδόκει· καὶ μόνοι καθάπερ θηρία λύκων μεταξὺ τούτων ἦσαν ἀνάφλεκτοι· καὶ ἀνάγκη ἦν, εἰ λιμῷ τήκεσθαι (μᾶλλον δὲ καὶ τοῦ ἑτέρου θανάτου ἄμεινον ἦν τοῦτον ἑλέσθαι) ἢ τῶν κεκωλυμένων ἀπογεύεσθαι ἐδεσμάτων. τί οὖν ποιοῦσιν ⓐ νέοι; ⓐ ἐν ὀρφανίᾳ, ⓐ αἰχμάλωτοι, ⓐ ξένοι, οἱ δοῦλοι τῶν ζώντων κεκλυκότων; οὐκ ἐάσομαι ἀρκεῖν αὐτοῖς εἰς ἀπολογίαν τοῦ αἰτίου, οὐδὲ τοῦ τυραννίδα τὴν τοῦ πόλιν ἔχοντος· ἀλλὰ πόλεις μὴ χαμωνται καὶ ἀσχηματίζωνται, ὥστε τοῦ ἀμπέλου Φυλλίν, καὶ ἵνα πάντα χεῖρον ἀπολέσθαι ἀπεδιδόμενοι. ὅτι γὰρ χρήμασι πείθεσθαι ἠδύναντο· πῶς γὰρ ⓐ αἰχμάλωτοι; ἢ φιλίᾳ καὶ συνουσίᾳ· πῶς γὰρ ⓐ ξένοι; ἢ δυναστείᾳ ἀπειλεῖσθαι· πῶς γὰρ ⓐ δοῦλοι; ἢ πλήθει κρατῆσαι· πῶς γὰρ ⓐ τῆς μόνοι; ἀπολιπόντες τοίνυν πείθουσι ⁂ διὸ καὶ ἐκεῖνοι λέγεις, ⁂ ταῦτα ἔχοντα τοῦ ἀξιοῦσθαι. ὅπου γὰρ οὗτοι ἀποδειλιῶσι καὶ τρέμοντα καὶ ἀπὸ τῆς οἰκείας σωτηρίας ἀγωνιῶντα, καὶ φόβος ἀφόρητος ἐπὶ τῷ ἀπὸ τοῦ θανάτου κατασείει αὐτοῦ τοῦ ψυχοῦ· Φοβοῦμαι γάρ, ἐγώ, φησι, ⁂ κύριόν μου ⁂ βασιλέα, μὴ ποτε ἴδῃ τὰ πρόσωπα ὑμῶν σκυθρωπὰ ἀπὸ τὰ παιδάρια τὰ ζωηλίκια ὑμῶν, καὶ καταδικάσῃ τοῦ κεφαλοῦ μου τῷ βασιλεῖ· ἀπαλλάξαντες αὐτοὶ τοῦτο τοῦ δίκης ἀπείρους δοῦναι τοῦ χάριν. καὶ ὅπου πόλεις τὰ πρὸ ἑαυτῶν εἰσήνεγκαν, καὶ ὁ Θεὸς τὰ πρὸ ἑαυτοῦ λοιπὸν εἰσφέρειν. οὐδὲ γὰρ τοῦ Θεοῦ μόνου ὁ κατόρθωμα ἐστὶν (ἐπεὶ τί ἔμελλον σκῆνοι μαθοῦν λαμβάνειν;) ἀλλὰ τὰ σκήνων γνώμης ἡ ἀρχὴ καὶ τὰ προοίμια, ἵνα προθύμως γυναῖκα καὶ φύλακα, ἐπεισπάσαντο τοῦ Θεοῦ τοῦ ῥοπέα, καὶ εἰς τέλος ἤγαγον, ὅπερ ἐσπούδαζον. Δαν. α. ι.

Ορᾷς ὅτι ⁂ μὴ ἑαυτὸν ἀδικοῦντα οὐδεὶς ἕτερος βλάπτειν δύναται; ἰδὲ γοῦν ἡ νεότης ἡ αἰχμαλωσία, ἡ ὀρφανία, ἡ εἰς ἀλλοτρίαν ἀπαγωγὴ ἡ μείωσις ἡ ἐρημία τῶν προσηκόντων, ἡ ὑπόπτωμα χαλεπὸν, ἡ φόβος θανάτου πολλοὺς ὑπεισερχόμενος διὰ τοῦτο τοῦ δούλου τοῦ ἐλευθέρου, ἡ πενία, ἡ ὀλιγότης, ἡ τὸ ἐν μέσῳ βαρβάρων εἶναι, ἡ τὸ τῶν ἐχθρῶν ἔχειν διαπορεῖσθαι, ἡ τὸ εἰς αὐτοὺς ἐκδιδόσθαι καὶ χεῖρας τοῦ βασιλικάς, ἡ τῶν οἰκείων ἀπάντων ὁ χωρισμὸς, ἡ ἱερέων ἡ προφητῶν, ἡ τῶν ἄλλων τῶν ὑπομνουμένων αὐτῶν ἀλλοτρίωσις, καὶ ἀσυνδότων ἡ θυσιῶν ἀργία, ἡ ναοῦ ἡ ψαλμῳδῶν ἀφαίρεσις, ἡ οὐδὲν τούτων αὐτοὺς προσβλαψαι· ἀλλὰ τότε μειζόνως ἐδοκίμησαν, ἢ ὅτε τούτων ἀπόλαυον ὑπὸ τῆς πατρίδος τῆς ἑαυτῶν. ἡ προθύμως ἀθλοῦσι λύσαντες τοῦτο, ἡ λαμπρὸν ἀνάδημα λαμβάνουσι ⁂ στέφανον, ἡ ⁂ νόμον ἡ οὐ ἀλλοτρίᾳ τηρήσαντες, ἡ ὑπόπτωμα καταπατήσαντες τυραννικὸν, ἡ φόβον νικήσαντες τοῦ ἀλάστορος, οὐ μηδὲν μεταβαλόμενοι προδιδόντες· ὥσπερ οἶκοι καθήμενοι ἡ πόλεων σκῆνων ἀπολαύοντες, ὅτου τὸ ἔργον ἦν ἀδείας λύσαντος, ἐφ' ἕτερα πάλιν σκήνωμα σκάμματα, ἡ πάλιν ἦσαν ⓐ αὐλοί. ἡ ἀγὼν τοῦ πρότερον χαλεπώτερος αὐλοῖς ἐπεπήγει, ἡ κάμινος λύπαινεν, ἡ βαρβαρικὸν πρὸς αὐτὸν στρατόπεδον μετὰ τοῦ βασιλέως παρεστήκει, ἡ ἡ Περσικὴ πᾶσα δύναμις σκηνῆς, ἡ πόλεις πρὸς ἀπάτην αὐτῶν ἐπιτηδεύει ἡ βίᾳ, ἡ μουσικῆς εἴδη ἀλλόφωνα, ἡ κηλήσεων ποικίλαι δῆποι, ἡ ἀπειλαί, ἡ ὄψις πρώτη τὸν ἐφόβει, ἡ ῥήματα ὄψεως φοβερώτερα· ἀλλ' ὅμως ὅπου ἑαυτὸν ἡ προέδωκαν, ἀλλὰ τὰ πρὸ ἑαυτῶν πόλεις εἰσήνεγκαν, οὐδὲν οὐδέ ποτε προεβλάβησαν· ἀλλὰ ἡ λαμπρότεροι τῶν πρότερον ἀνεδήσαντο τοὺς στεφάνους. ἔδησε μὲν γὰρ αὐλοὺς ὁ Ναβουχοδονόσορ, ἡ ἐνέβαλεν εἰς τὸν κάμινον· ἡ μὲν προέβλαψεν, ἀλλὰ ἡ μειζόνως ὠφέλησε, ἡ ἐνδοξοτέρους εἰργάσατο. ἡ ὅτι τὸν ναὸν (πάλιν γὰ τὰ αὐτὰ ἐρῶ) ὅτι θυσιαστήριον, ἡ πατρίδα, οὐχ ἱερέας, ἡ προφήτας ἔχοντες, ἐν ἀλλοτρίᾳ ἡ βαρβαρῳ χώρᾳ, ἐν αὐτῇ μὲν οὖν μέση τῇ καμίνῳ, μεταξὺ τοῦ στρατοπέδου τοῦ πρώτου ἐκείνου, τοῦ βασιλέως τοῦ ζῶντα ἐργαζομένου θεοσεβῶς, λαμπρὸν ἀνέθεσαν τὸ ἔμπαιον, ἡ προεφωνήκεσαν ἥδιστα, τὸν θαυμαστὸν ὑμνον τὸν ἐκεί-

χ. ἐσκηθότων
χ. δυνάμεις
χ. ψαλμῳδῶν

ἀφθονίαν, μᾶλλον τὴν δαψίλειαν τῶν ναμάτων ἐκείνων, μᾶλλον τὴν ἄφατον δόξαν, ἵνα σφιε-
Εξ. λζ. βάλλοντο τοῦτο πρὸς τὴν τῶν δαιμόνων ἡμῶν, ὅπως ἀγνώμονες ὄντες καὶ ἀναίσθητοι, μίαν
προσεκύησαν καὶ βοὸς κεφαλὴν ἐτεράπαυον, καὶ θεοὺς ἐπιζητοῦσιν αὐτοῖς ἡμέσθαι, νεκρὰ
τὰ ἐνσωμάτα τῶν ἐν Αἰγύπτῳ θύοντες ἔχοντες τὸν Θεόν, καὶ πολλοὶ καὶ ἄλλων
Ιων. γ. δ. ἀπολαύοντες ἔπι. ὁ δὲ τῶν Νινευϊτῶν δῆμος "βάρβαρος ὢν καὶ ἀλλόφυλος, σὺδένες τούτων 5 χ. βαρβάρων
μετεσχηκώς, οὐ μικροῦ, ἀ μεγάλου, οὐ λόγων, οὐ θαυμάτων, οὐκ ἔργων, οὐ ῥημάτων, ὅπως καὶ ἀλλοφύλων,
δὲ δαίμονες εἶδον ἐκ ναυαγίου διασωθέντα σὺδέποτε αὐτοῖς συγγενόμενον ἔμπροσθεν, ἀλλὰ
τότε πρῶτον ὁρῶντα, εἰσιλθόντα καὶ ἐπόντα, ἐπτὰ ἡμέραις, ὡς Νινευὶ καταγράφησι) ·
οὕτως ἀπὸ τῶν φίλων τούτων ῥημάτων μετεβάλλοντο καὶ βελτίους ἐγίνοντο, καὶ τὴν πρώτην
ἀποδύμενοι κακίαν, πρὸς ἀρετὴν ἀφ' μετοδμίας ὥδυσαν, ὡς ἀπέφασιν ἀναλέσασαι 10
Θεοῦ, ὡς σιωπῶσαν πόλιν, καὶ θηλάσαν ὀργὴν ἀποκρούσασαι, ὡς πάσης ἀπαλλαγῶσαι
Ιων. γ. ι. κακίας. Εἶδε γὰρ ὁ Θεός, φησιν, ὅτι ἀπέστη ἕκαστος ἀπὸ τῆς ὁδοῦ αὐτοῦ τῆς πονηρᾶς, καὶ ἐπέ-
στρεψεν ὅτι Κύριον. πῶς ἀπέστη, εἰπέ μοι; καίτοι μεγάλην αὐτῶν ἡ κακία, ἄφατος ἡ
Ιων. α. ς. πονηρία, δυσίατα τὰ ἕλκη. καὶ διὸ δηλῶν ὁ προφήτης ἔλεγεν· Ἀνέβη ἡ κακία αὐτῶν ἕως τοῦ οὐ-
ρανοῦ, ὡς δηλοῦν διὰ τούτου τὸ μέτρος τῆς κακίας αὐτῶν ἐνδεικνύμενος. Ἀλλ' ὅμως τὴν τοσαύ- 15
την πονηρίαν, τὴν οὕτω κορυφωθεῖσαν καὶ ὑψωθεῖσαν, ὡς καὶ ἕως τοῦ οὐρανοῦ φθάσαι, ταύτην ἐν
τρισὶ ἡμέραις, ἐν βραχείᾳ καιρῷ ῥοπῇ" ἀπὸ ῥημάτων ὀλίγων, ἃ πρὸς ἑνὸς ἤκουσαν αἰθρώ- χ. διὰ
που ἀγνώστου, ξένου, ναυαγοῦ γεγυμνιδμένου, οὕτως κατέλυσαν, οὕτως ἐφόβησαν, οὕτως ἐκπεδὼν
Ιων. γ. ι. ἐποίησαν εἰς), ὡς τοιαύτης ἀπολαδσαι φωνῆς· Ὅτι εἶδεν ὁ Θεός, ὅτι ἀπέστη ἕκαστος ἀπὸ τῆς
ὁδοῦ αὐτῶν τῆς πονηρᾶς, καὶ μετενόησεν ἀπὸ τῆς κακίας, ἧς εἶπεν ὁ Θεὸς ποιῆσαι αὐτοῖς. ὁρᾷς 20
ὅτι ὁ μὲν νήφων καὶ ἐγρηγορὼς οὐ μόνον οὐδὲν ἀδικεῖται, ἀλλὰ καὶ θηλάσαν
ὀργὴν ἀπατρέπει; ὁ δὲ οἴεσθαι ἑαυτὸν ἀσφαλίζεσθαι καὶ παλάσσων, καὶ" μυρίων θύρωσιν χ. μυρίας
ἀπολαύει, οὐδὲν μέγα κερδαίνει; ὅταν γοῦν οὐδὲ ἐκείνους ὠφέλησε τὰ τοσαῦτα σημεῖα, ὅταν θύρωσιν ἀπολαύῃ,
αὐτοὺς τούτους ὁ μὴ μεταμελεῖν τούτων πρόβλαψεν· ἀλλ' ὅπως οἴεσθαι ἦσαν ἀγνώμονες, μικρᾶς
ὀπτιλαβόμενοι ῥοπῆς, βελτίους ἐγένοντο, καίτοι βάρβαροι ὄντες, καὶ ἀλλόφυλοι, καὶ πρώην ἀ- 25
νήκοοι τῶν θείων χρησμῶν, καὶ πόρρω τῆς Παιδείας ἀπῳκισμένοι. τί γὰρ τῶν παίδων τῶν
τειῶν, εἰπέ μοι, τὴν ἀρετὴν τὰ ἐπιλήσιμα καὶ κακὰ ἐλυμήνατο; ἀχὶ ἔτι νέοι ὄντες, καὶ τέσι κη-
μοῖς, ἐν ηλικίᾳ ἀώρῳ τὸν χαλεπὸν ἐκείνου τύραννον ἐνέμειναν πιμωρίαν καὶ αἰχμαλωσίαν, καὶ
τὸν μακρὸν ἀπεδήμησαν ἀποδημίαν, καὶ πατρίδος, καὶ οἰκίας, καὶ γάμου, καὶ βωμοῦ, καὶ θυσι-
ῶν, καὶ προσφορῶν, καὶ ἀοιδῶν, καὶ αὐτοῦ τοῦ ψάλλειν, εἰς τὴν ἀλλοτρίαν ἐλθόντες γῆν 30
ἐχωρίσθησαν; οὐ γὰρ ἡ οἰκία αὐτοῖς μόνον ἄβατος ἦν, ἀλλὰ καὶ πολλὰ τῆς λατρείας ἐν-
Ω δ. τειῶν τεύθεν εἶδη. ἀχὶ βαρβαρικῆς ἐξωδόθησαν χερσὶ, καὶ λύκοις μᾶλλον ἢ ἀνθρώποις; καὶ ὃ
παίδων. ιε. δὴ χαλεπώτατον, εἰς μακρὰν ὅτου ἀφικνεῖσθαι γῆν, καὶ αἰχ- χ. καὶ αἰχμαλωσίαν χαλε-
μαλωσίας τόμῳ χαλεπωτάτῳ, ὃ διδάσκαλον εἶχον, ὃ προφήτην, οὐκ ἄρχοντα. Οὐ γὰρ πωτάτην,
ὅτι, φησι, ἄρχων, οὐδὲ προφήτης καὶ ἡγούμενος, οὐδὲ τόπος τῦ καρπῶσαι σκώπτον σε, καὶ 35
βύρσῃ ἔλεος· ἀλλὰ εἰς βασιλικὸν οἶκον, ὡς εἰς σκηπτοῦχόν τινα καὶ κτήμασι καὶ πόλε-
σι ὑφάλων γέμοντα καὶ ἀπλοΐαις, οὕτως εἰσῆλθησαν χωλεὶ κυβερνῆται, καὶ προφρέως, καὶ
ναυτῶν, καὶ ἱστίων, αἰσχαλόμενοι τὸν χαλεπὸν ἐκείνον θαλάττης πλοῦν, καὶ καθάπερ ἐν
δεσμωτηρίῳ τοῖς βασιλικοῖς αὐλαῖς ἐναπφλημμένοι. ὅπως γὰρ φιλοσοφῆσαι ἤδεσαν, καὶ
τῆς βιωτικῆς ἦσαν αἰώρεσι προσχήματος, καὶ τύφον ἄπτημα κατεπάτησαν δυ- 40
σθεπτον, καὶ κοῦφοι αὐτοῖς ὁ πτέρυξι ἐπήρασαν, προσθήκην κακῶν καὶ τὸν αὐτόθι
ἀφατελοῦν ἐνόμιζον εἶ). ἔξω γὰρ ὄντες, καὶ ἐν ἰδιωτικῇ οἰκίᾳ πλείονος ἔμελλον ἀπολαύσεσθαι τῆς ἐξουσίας· εἰς ἣν δεσμωτήριον εἰσαχθέντες ἐκεῖνο (δεσμωτηρίου γὰρ τὴν φαντασίαν ἅπασαν ἐκείνου καὶ κτημάτων καὶ σκηπτόλων οὐδὲν ἄμεινον εἶ) ἐνόμιζον) εὐθέως

δυσχολίαν

ἐδέοντο πέχης, οὐ μάχελλα μετεχείριζον, ἀ δρεπανίῳ ἠκόνουν; Οὐκ ἄλλης τινὸς ἐδέοντο τέ-
χ. ἢ τῆς τὰ ὑποδήματα ἐχούσης. χης; ὑφαντικῆς λέγω ἢ οἰκοδομικῆς," ἢ τῆς τοὺς ὑποδήματα ἐχούσης; ἀλλὰ πανταχοῦ Εξοδ. ιε.
ἐν αὐτοῖς ὁ τοῦ Θεοῦ λόγος, ἢ ἐγεδίασεν ἐν ἔργοις πάντα ποιῆσαι ἢ ἱδρῶτι καὶ πόνῳ ἀπαλλαγ-
μένῳ. τοιαύτη γὰρ ἡ τοῦ μόνα φύσις νεκρὰ τε καὶ τοῦ σφατος, ἢ ὕδατι μοῦ πᾶν ἐχουσα
5 αὐτοῖς τοὺς σώματα, οὐδὲ κατατίνουσα πόνῳ. ἢ τὰ ἱμάτια ἢ αὐτοῖς καὶ τὰ ὑποδήματα, Δαλ. π. κεφ.
ἢ αὐτὴ ἡ τοῦ σώματος φύσις τῆς οἰκείας ἐπιλαμβάνετο ἀσθενείας. εἰ γὰρ χρόνῳ οὕτω μακρῷ
οὔτε ὑπόδια ἐτρίβετο, ὅτε ⓐ πόδες αὐτῷ, καίτοι τοσαῦτα βαδίζοντα, ἐτυλώθησαν. ἰα-
τρῶν αὐτοῖς καὶ φαρμάκων ἢ τῆς ἄλλης τῆς τοιαύτην τέχνη ἀπούδης οὐδὲ μνή-
μην ἴσως εἶσ εἰσὶ αὐτοῖς· ὅτω πᾶσα ὑπόδεσις ἀργωσία ἦν. Εξήλαχε γὰρ αὐτοῦ ὁ ἀργυρέκ Φαλ. ρδ. κε.
10 ἢ χρεσίῳ, φησί, ἢ οὐκ ἦν ὁ τοῖς φυλαξῖς αὐτῶν ἱ ἀθενῶν· ἀλλ' ὥσπερ ⓦ κόσμοι τοῦτον ἀ-
φέντες, καὶ τοὺς ἑτέρους βελτίονα μετοικιαθέντες οἰκουμένην, ὅτως πάθοι, ὅτως ἔπεσον, ἢ
ὅτε ἡ ἀκτὶς θερμοτέρα γινομένη τοῦ κεφαλοῦ ἔπληττε τοῦ ὑπείνων. διετέλεσε γὰρ τὴν
γ. αἰνιγματώ- Φλόγα νεφέλη παντοδαπὴ "ἐπαιωρουμένη, ἢ " ὠφελοφορητὴ γινομένη σκέπη τοῖς δημοις ἅπασιν
κ. ὠφελεῖ ὑπείνοις. ἀλλ' οὔτε ὑπὸ νυκτὶ λαμπάδος ἐδέοντο τὸ λιχνεύσης τὸ σκότος, ἀλλ' ἦν αὐτοῖς ὁ στῦλος Εξοδ. ιγ.
15 τοῦ πυρὸς πηγὴ φωτὸς ἀφάτου, δύο χρείας παρέχων, τήν τε ἀπὸ τοῦ φαίνειν, τήν τε ἀπὸ τοῦ
καταθυμαίνειν αὐτοῖς τὴν ἀποδημίαν. ἢ γὰρ φωτοειδὴς μόνον ἦν, ἀλλὰ ὁδηγὸν πάντως
ε. ἄπτερον ἀκριβέστερον ἐχρημάτιζε τὴν "ἔρημον ὑπείνην ⓦ ἄπτεροι δῆμον ὑπόνομον. ἐβαδίζομεν γὰρ, οὐκ
ὅπου γῆς μόνον, ἀλλὰ ἢ ὅπου τῆς θαλάσσης, ὡς ὅπου γῆς· καὶ τῶν ὁρῶν τῆς φύσεως κατεπλή- Εξοδ. ιδ.
μμυρι, ὃ χαλεπὸν ὑπόνομον πεζεύοντες πέλαγος, ὡς ξηρὰ πέτρας τερράς καὶ αἰλιτύπου πύκες
20 ἀδιπορεσμώτες. καὶ ὅτε μὲν αὐτοῖς ὑποστόρεσο, γλῶ ἐμιμεῖτο τερέδην τὸ στοιχεῖον, καὶ πεδία
ὑπλία, καὶ ἀρύρεκς· ὅπου ὁ ὑδὼρ ἐξροὺς ἀπέλαβε, τὰ θαλάττης κατεργάζετο. καὶ αὐτοῖς μὲν
ἐφαίνετο ὄχημα, τοῖς δὲ πολεμίοσιν αὐδὲν, πάθος· ὑδὲ μὲν μετ' ἀνωλίας ὑποπίμπασα,
ὑδὲ ὁ μὲν πολλῆς τῆς σφοδρότητος καταπονίζουσα· ἢ ἡ ἅλκκος τῶν ὑδάτων ῥύμη, ἀν-
δρῶν λογισθῆ ὑπὲ ζυνεπαιτάτων βύταξιν ὑπὲ ἀναχωλεύειν ἐπιδείκυσι, ἴσως μὲν φύλακες, ἴσως ὁ
25 δημίου ὑπάξιν ἐπέχουσα, ἢ ὁ ἡμέρα μιᾶ τὰ ὁπλία ἀφεῖσα ὑπὲ δεκαπενθήμ. Ἢ πῶς ἐπὶ- Εξοδ. ιζ.
ποι ὑπὲ πέτρας, αἳ ποταμοὶ ἠφίεσαν ὑδάτων; τί ὁ πτερὰ τῶν ὀρνίθων, οἳ τῷ πλήθει τῶν Λευ. κ.
σωμάτων τὴν γῆν ἀπέκρυψαν ἅπασαν; τί τὰ ὁ Αἰγυπτίων θαύματα; τί τὰ ὁ ἐρήμου Εξοδ. ιε.
ὑποδόξαι τὰ ὑπόπαια ὑπὲ τὰ νίκης ὑπὲ αἰωνιωτὴ γινομένου; ὡς χορδύοντες, ἢχ ὡς πολε- Λευ. ια.
μοῦντες, ὑδὲ δύτι πίστιν ὑπὲ ἐχθρῶν. ἢ τῶν μὴ οἰκείων δεσποτῶν χωρὶς ὅπλων ἐκφά-
30 τησαν· τῶν ὁ μὲν τὴν Αἰγυπτίου μαχομένων αὐλοῖς, σαλπίζοντες ὑπὲ ἁλλόμενοι, οὕτω ἐξε-
κλῶντο. ἢ ἐν χρεία μᾶλλον ἢ πόλεμος τὰ γυμνάσια, μυσταγωγία μᾶλλον ἢ μάχη. ἢ γὰρ Ιησ. ε.
πηγὴ τὰ τεράστια ταῦτα ἢ ἐξὸ τῶν ἐγένετο μόνον, ἵνα τὴν χρείαν αὐλοῖς πληρώσῃ, ἀλλ'
ἵνα καὶ τὴν διδασκαλίαν, ἣν ἐδήλωσεν αὐτοῖς ὁ Μωϋσῆς, τῆς θεοσεβείας ἀκριβέστερον ἁπτη-
ρήσωσι. ἢ φωναὶ πάντα χόθεν ἐφέροντο ⓦ διαστήμα διαχηρύττουσαι. καὶ γὰρ ἡ θά-
χ. θαλάττια 35 λαττα ταῦτα ἑώα, ἴσως μὲν πεζευομένη, ἴσως ὁ "θάλαττα γινομένη· καὶ τὰ Νειλῶα κύματα
ταύτην ἠφίει τὴν φωνὴν τοῖς αἵματος μεταβαλόμενα φύσιν, ὑπὲ οἱ βάτραχοι, ἢ ὃ τῶν ἀ-
κρίδων στρατόπεδον ὑπόπεδον ἐκφύσιν, καὶ ἡ κνίπη καὶ ἐρεσιβὴ ταῦτα διελέγετο τοῖς δήμοις πάντα· καὶ
τὰ ὁ δύτι τῆς ἐρήμου πράσια, ὃ μάννα, ὁ στῦλος, ἡ νεφέλη, ἡ ὀρτυγομήτρα, τὰ ἄλλα πάντα
αὐτὰ βιβλίον τότε αὐτοῖς ἐγένετο καὶ γραμμάτων οὐδὲ πω ἐξεπιστάμενοις, ἔναυλοι καθ' ἑ-
40 κάστην ἡμέραν πρὸς ἐγκώμια αὐτοῖς τὴν μνήμην, ἢ σιτηρεσία αὐτῷ τὴν δικαίοσιν. ἀλλ'
ὅμως μὲν τοσαύτην καὶ τηλικαύτην παρόντων, μὲν τὰ διεργασίας τὰ ἀφάτους ἐκείνας,
μὲν τὸ μέγεθος τῶν θαυμάτων, μὲν τὴν κηδεμονίαν τὴν ἄρρητον, μὲν τὴν διδασκαλίαν τὴν
διηνεκῆ, μὲν τὴν κατήχησιν τὴν ὑπὸ τῶν ῥημάτων, μὲν τὴν ὑποφαίνουσαν τὴν "ὑπὸ τῶν ἔρ-
χ. διὰ γων, μὲν τὰ νίκης τὰ λαμπρὰς, μὲν τὰ ὑπόπαια τὰ ὑποδόξα, μὲν τὴν τῶν πεπεζευ-
κότων
ἀφροσύνην,

ρωτα ἐμβγει ἀπόλυσθαι, οὐ μόνον αὐτὸν οὐκ ἀπήτησε τότε δίκας τότε, ἀλλ' ὥστε αὖτ' καὶ καλεῦσαι ὃ πάθος, καὶ τὰ χρήματα αὐτῷ τῷ πεινῶντι ὑπέστρωσεν, ἵν' ἔχοι ὅθεν χορέσει τὸν φιλοχρήματον, μὴ καταπίοι εἰς ὃ φεικῶδες ἐκεῖνο βάραθρον, ἐλάττονι κακῷ ὃ μᾶλλον περιπεσών. ὅπου πάντα τὰ Ⓜ μὴ ἑαυτὸν μηδὲ βλάπτοντα ἀδικεῖ οὐδεὶς ἕτερος ἀδικήσας δυνήσεται· Ⓜ ἢ οὐκ ἐθέλοντα ἢ φεύγει ἐπὶ τὰ τοῦ ἑαυτοῦ συμφέρειν οἴκοθεν οὐδεὶς οὐδέποτε ὠφελήσει. ἀλλὰ τοῦτό σοι καὶ ἡ ἁμαρτία τῶν γραφῶν ἰσοτιμία, καθάπερ ἐν εἰκόνι τινὶ ὑψηλῇ καὶ μεγάλῃ καὶ πολὺ ὃ βέλτιον ἐκείνου τοῦ παλαιοῦ ἀπεγράψατο τὸν βίον, ἀπὸ τοῦ Ἀδὰμ μέχρι τῆς τοῦ Χριστοῦ παρουσίας ἐκτείνασα τὴν διήγησιν· καὶ δείκνυσί σοι καὶ τὸν ὑποσκελίζοντας καὶ τὸν σφαγιαζομένους, ἵνα σε μᾶλλον πείσωσι παιδεύσῃ ὅτι Ⓜ πρὸ ἑαυτοῦ μὴ ἀδικούμενον οὐδεὶς ἕτερος ἀδικήσας δυνήσεται), καὶ πᾶσα ἡ οἰκουμένη πρὸς αὐτὸν χαλεπὸν ἀναρριπίζῃ πόλεμον. ὅτι γὰρ δυσκολία πραγμάτων, ὅτι καιροῦ μεταβολαί, ὅτι δυναστευόντων ἐπήρειαι, οὔτε βουλαὶ ψῆφοι, ὅτι συμφοραὶ ἴσχυσαν, οὔτε πάντων τῶν ὁμοδέσποτον κακῶν συλλεγόμενος ὁ φόρτος οὐδὲν ἀλυσαί τι καὶ μικρὸν δυνήσεται) Ⓜ ἡμᾶς, καὶ νῆφοντας, ἐὰν ἐγρηγορότας· ὥσπερ αὖ Ⓜ ῥᾳθυμοῦντας καὶ ἀπατωμένους καὶ οἴκοθεν προδιδομένους, καὶ μυρίας προσαγομένους ἡδυπάθειας, οὐδὲν ἀμείνω ποιοῦσι. τοῦτο γοῦν ἐστὶ καὶ παραβολὴ ἡ τῶν φρονίμων ἐκείνων παρθένων ἡμῖν, ὧν ὁ μὲν ὑπὲρ τὰς πέτρας, ὁ δὲ ὑπὲρ τὴν ψάμμον τὸν οἶκον ᾠκοδόμησεν ἑαυτῷ· οὐχ ἵνα ψάμμοι καὶ πέτραι γένωμεν, οὐδ' ἵνα οἰκοδομῶμεν λίθους καὶ ὀρέων, οὐδ' ἵνα ποταμοὺς καὶ ὕδατα καὶ πνεύματα ἄγρια προσπίπτοντα τοῖς οἰκοδομήμασι, ἀλλ' ἵνα ἀρέτην καὶ καλὸν ἐκτησώμεθα, καὶ ἰδωμεν καὶ τοῦτο ὅτι Ⓜ ἑαυτὸν μὴ ἀδικοῦντα οὐδεὶς ἀδικεῖ. ὅκουν ὅπου ὕδατα, καὶ πίραγδαίως φερόμενος, οὔτε Ⓐ πολλαὶ πολλῷ ῥόθῳ προσπίπτοντες, οὔτε τὰ πνεύματα τὰ ἄγρια μὴ σφοδρᾶς τῆς ῥύμης προσβάλλοντα, προσαλῦσαί τι τῆς οἰκίας ἐκείνης, ἀλλ' ἔμενε καὶ ἀκίνητος καὶ ἀκίνητος· ἵνα μάθῃς ὅτι Ⓜ ἑαυτὸν οὐ προδιδόντα οὐδεὶς πειρασμὸς προσβαλεῖσαι δυνάται. καὶ τὸ ἑτέρου κατενεγκεῖν ῥᾴδιον, οὐ μὰ τὸν ὑπὲρ σοῦ ὑπισχνούμενον (καὶ γὰρ καὶ ἡ ἑτέρα ὃ αὐτὸ ἔπαθεν) ἀλλὰ διὰ τὸν οἰκείαν αἰτίαν. οὐ γὰρ ὅπου δῆμος προσέπνευσε, διὰ τοῦτο ἔπεσεν, ἀλλ' ὅπου ὅτι τῆς ψάμμου ἰσχυρὸν οἰκοδομηθεῖσα, τουτέστιν, ὅτι ῥᾳθυμίας καὶ πονηρίας, τοῦτο πέπονθε. καὶ γὰρ καὶ νῦν τὸν χειμῶνα προσβαλεῖν ἐκεῖνον, ἀδύνατόν τι ἐστί, ἐὰν προσῇ πεποιμένον. αἱ γὰρ ἰσχυραὶ οἰκοδομαί, ἐὰν μηδενὸς ἐνοχλοῦντος, αὐτόματοι καταφέρονται, πόσου μᾶλλον αὐτὰς τῆς κρηπῖδος καὶ πάντη διαρρεούσης. καὶ καθάπερ αἱ μὲν ἀρχαῖαι αὐτόματοι προσπίπτουσι, μηδενὸς αὐτοῖς ἐνοχλοῦντος, ὁ δὲ ἀδάμας καὶ παντόμβιος ἀσφαλῶς ἵδρυται· ὅτω δὴ καὶ Ⓐ μὴ ἑαυτοὺς ἀδικοῦντες, καὶ ὑπὸ μυρίων παίωνται, ἰσχυρότεροι γίνονται· Ⓐ ὁ ἐμοὶ δοὺς προδιδόντες, καὶ μηδενὸς ἐνοχλοῦντος ἢ, αὐτόματοι φέρονται, καὶ διαρρέουσι, καὶ ἀπόλλυνται· ὥσπερ καὶ ὁ Ἰούδας ὁ μόνον οὐκ ἐνοχλήσαντος προδόσου τοιούτου, ἀλλὰ καὶ πολλῆς ἀπολαύσας τῆς θεραπείας ἀπώλετο.

Βούλει σοι τοῦτον καὶ ὅτι δήμων ἐνοχλήσαι δείξω διαβάντα Ⓜ λέγει; πόσης ἰουδαίων δῆμος ἀπήλαυσε προνοίας; οὐ πᾶσα ἡ φρουδὴ κτίσις προσῆν ὑπηρεσίαν αὐτῶν παρεσκευάζετο; καὶ καινός τις αὐλὸς καὶ ξένος εἰσήγετο διαγωγῆς βίου τρόπος; οὐδὲ γὰρ εἰς ἀγορὰν ἐκέβαλλον, καὶ οὕτω τὴν ὠνίαν ἀπήλαυον, οὐκ ἐργύριοι καταπλήττες, οὐδὲ αὐλακας ἔτεμνον, οὐδὲ ἀρότρου εἶλκον, οὐδὲ γῆν ἐσκάπτον, οὐδὲ σπέρματα κατέβαλλον, οὐδὲ ὑετὸν ἐδίοντο καὶ ἀνέμων καὶ τὴν τῶν ἐτησίων ὥραν, οὐχ ἡλιακὴν ἀκτῖνα, ἀ σελήνης δρόμον, ἀ φύσεως αἴρεσιν, οὐκ ἄλλου τὴν τοιούτων οὐδένα, ἀλλ' ἄνωθεν προσεκύλιον, οὐ καρπὸν ἕτερον, οὐ πνεύματα ἐγρηγορότα τοῦ δεσπότου τῶν ἀγρῶν, ἀ μύλλιον ἔφερον, οὐ χλιδῶντα οἰκοδόμων, ἀ ξύλα καὶ πῦρ εἰς τὴν οἰκίαν εἰσῆγον, οὐκ ἀστοποιητικῆς

ἐδέοντο

Ματθ. ζ.

χ. ὄφεων.

χ. ἰμεάλλ.

ἰσ. ν γρ' 1

χ. ἀσίμους

καὶ ἀρρωστία πικροτάτη, καὶ πολιορκία τοσούτων ἐλκῶν, καὶ ἐρημία, καὶ τοῖς ἐκ τούτων κακοῖς ὁρᾷ καθ' ἑκάστην καθ' ἑσπέραν τὸν ἥλιον, οὐδὲ εἰς οἶκον ποτε ἐβάλλετο. ἀλλ' ὁ μὲν βλάσφημοι, καὶ ὁ κόλακες καὶ ὑπὲρ τῶν χρείας διερρήγνυτο· ὁ δὲ πένης, καὶ οὕτω πένης, καὶ ἐν τοσούτοις κείμενος τοῖς κακοῖς, οὐδὲ ψιχὸν ἐκ τῆς τραπέζης ἀπήλαυεν ἐκείνης, ἀλλὰ τοὺς σφόδρα ὑπηγυμνωμένους· καὶ ὅμως οὐδὲν αὐτοῦ τούτων προέβλαψεν, οὐ ῥῆμα πικρὸν ἐξ- ἐδωκεν, οὐ βλάσφημον ἐφθέγξατο λόγον· ἀλλ' ὥσπερ χρυσίον τῇ σφοδροτέρᾳ πυρώσει μει- ζόνως καθαιρόμενον λαμπρώτερον, οὕτω δὴ καὶ ὁ ἐκεῖθεν ὑπὸ τῶν παθημάτων τούτων ἐκ- χλυόμενος, πρώτων ὑψηλότερος ἐφάνη, καὶ τῶν παθῶν, καὶ αὐτῶν τῶν ὑπεύθυνα πολλοῖς πικρο- τέρων δημάτων. Εἰ γὰρ ἁπλοῦς πένης πλουσίους ὁρῶν τήκεται τὴν φθόνῳ, καὶ κατα- τήκονται τῇ βασκανίᾳ, καὶ βίον ἀβίωτον εἰσομίζουσι, καὶ ζῶντα τῆς ἀναγκαίας εὐπο- ρούντων τροφῆς καὶ σὺν θεραπαίνῃ ζῆν ἔχοντα· ὁ πένης οὗτος, ὡς οὐδὲν ἕτερος πένης ὤν, καὶ οὐχὶ πένης μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀθεὸς, καὶ μυδῶσαν ἕλκων συμφορὰν, καὶ οὐδὲ πόλεως ἐκβεβλημένος, ἀλλ' ἐν μέσῃ πόλει, καθάπερ ἐν ἐρήμῃ τινὶ κείμενος ἐρημίᾳ, καὶ λιμῷ τηκόμενος πικροτά- τῳ, καὶ πάντα ὁρῶν ἐκεῖνα καθάπερ ἐκ πηγῶν ὑπερρέοντα, καὶ δι' ὅλης πίνης μᾶλ- λον ἀπολαύων οὐδαμοῦθεν, πλὴν ὅτι τὸν κύνα γλώσσης τραπέζης ἀδιωκτος (ὅ- τῳ γὰρ ἦν τὸ σῶμα πρόκειμένος καὶ ἕλκεσιν ἀλλοκότοις, ὡς μηδὲ ἐκείνους ἀποβεβρῶσθαι δύνασθαι) τί οὐκ ἂν ἔπαθεν, εἰ μὴ σφόδρα γενναῖος καὶ φιλόσοφος ἦν; ὁρᾷς ὅτι ὁ ἑαυτὸν μὴ ἀδικῶν, καὶ παρὰ πάντων ἀδίκητος, οὐδὲν πάσχει δεινόν; πάλιν γὰρ αὖθις ἀναλήψομαι λόγον. τί γὰρ ἡ ἀρρωστία; τί ἡ ἐρημία τῆς παρρησίας; τί ἡ ἐφοδος τῆς κυνῆς; τί ὁ λιμὸς τὸ πλουσίου δεῖπνον; τί ἡ πολλὴ χλιδὴ καὶ ἀφθονία, καὶ ἡ ἀπόνοια ἐκείνη ἀθλητὰς τούτους προέβαλλεν; ἢ μαλακωτέρους τοὺς διὰ ἀφορᾶς τῆς ἀρετῆς ἐπίπονα σκάμματα; τί δὲ αὐτὸν τὸν βύτινον ἐλυμήνατο; οὐδὲν γάρ, ἀλλὰ μᾶλλον αὐτὸν ἐπέρρωσε, καὶ μείζονα αὐτῷ στεφάνων ἀφορμὴν ἔπορισε, καὶ παρρησίᾳ βεβαίαν, καὶ πλουσιασμὸν ἀνυπόστατον, καὶ μείζονα ἀμοιβῶν ἀφορμὴν τῷ δεινῷ ὁ πλοῦτος ἐκεῖνος, καὶ ἡ τῶν πλουσίων ὠμότης. οὐ γὰρ δὴ διὰ τὸν πενίαν ἐστεφανοῦτο μόνον, οὐδὲ διὰ λιμὸν, οὐδὲ διὰ τὰ ἕλκη, οὐδὲ διὰ τὰς γλώσσας τῶν κυνῶν· ἀλλ' ὅτι τοιοῦτον γείτονα ἔχων, καὶ καθ' ἑκάστην ὁρώμενος ἐπ' αὐτὸν τὸν ἥλιον, καὶ ἀναφορώμενος διὰ παντὸς, τοῦτον ἐνέγκαι γενναίως πειρασμὸν καὶ μυρίας πολλῆς τῆς καρτερίας, καὶ τῇ πενίᾳ καὶ τῇ ἀρρωστίᾳ καὶ τῇ ἐρημίᾳ οὐ μικρᾷ, ἀλλὰ καὶ σφόδρα βύτινα πάντα ζωοτροφεῖα τὸν φλόγα. τί δ' ὁ μακάριος Παῦλος, Εἰπέ μοι; οὐδὲν γὰρ κωλύει πάλιν ὑπομνησθῆναι τοῦ λυδροῦ. οὐχὶ μυρίας ἐδέξατο πλεγ- μονὰς νυκτὸς καὶ ἡμέρας; τί οὖν οὐκ ἐπεδόθη ἐλάβη; οὐκ ἐπεδόθη μὲν οὖν καὶ μείζονος ἐστεφανοῦτο; ὅτι ἐλίμωττεν; ὅτι κρυμῷ καὶ γυμνότητι κατετήκετο; ὅτι μάστιξι πολλάκις κατεξαίνετο; ὅτι λίθοις ἐβάλλετο; ὅτι κατεποντίζετο; ἀλλ' οὐχὶ Παῦλος ἦν, φησι, καὶ κλητὸς τοῦ Χριστοῦ. κἀγὼ καὶ Ἰούδας εἷς τῶν δώδεκά εἰμι, καὶ κλητὸς καὶ ἀπόστολος τοῦ Χριστοῦ· ἀλλ' ὅτε ὁ εἷς τῶν δώ- δεκα, ὅτε ἡ κλῆσις αὐτὸν ὤνησεν, ὅπου γνώμην οὐκ εἶχε πρὸς ἀρετὴν προσκυμαίνουσαν. ἀλλ' ὁ μὲν Παῦλος καὶ λιμῷ παλαίων, καὶ τῆς ἀναγκαίας ἀπορῶν τροφῆς, καὶ τοσαῦτα καθ' ἑκάστην πάσχων τὴν ἡμέραν, καὶ πολλῆς τῆς περιουσίας τὴν εἰς ἄφατον φέρουσαν ἕπεσθαι ὁδὸν· οὐκοῦν ὁ καὶ πρὸ τούτου κληθείς, καὶ τῷ αὐτῷ ἀπολαύσας, ὥσπερ καὶ αὐτὸς, καὶ μονῆς τὴν ὠμότητα φιλοσοφίᾳ, καὶ τραπέζης μεταχὼν ἱερᾶς καὶ τῶν φειδωλεστάτων οἰκείων δείπνων, καὶ χεῖρα λαβὼν τοσαύτην, ὡς καὶ νεκρὸν ἐγεῖραι καὶ λεπρὸν καθᾶραι καὶ δαίμο- νας ἐλάσαι, καὶ σὺν πολλῇ ἀκτημοσύνῃ πολλάκις ἀκούσας λόγους, καὶ αὐτῷ τοσοῦτον χρόνον συ- γκύψας τῷ Χριστῷ, καὶ τῶν πενήτων τὰ χρήματα πιστευθείς, ὥστε τὸ πάθος οἰκεῖον ἔχειν καθαιμαγῆναι (καὶ γὰρ κλέπτης ἦν) οὐδὲ οὕτως ἐγένετο βελτίων, καίτοι τοσαύτης συγκαθ- ειστώσης ἀπολαύσας. ὅπου γὰρ ἤδει ὁ Χριστὸς ὅτι φιλάργυρος ἦν, καὶ διὰ χρημάτων ἐ-

ρωτα

χ. αὐτῷ τοῦ- τον

χ. λαμπρό- τερον γένη- ται

χ. λιμῷ

χ. χλιδὴ

χολαπτόμενον βιαζόμενος πιμπλᾶν δάκρυων. μὴ γὰρ μοι ταῦτα ὑπὲρ τοῦ φθονερῶν ἀφῇ φόβον καὶ θεωρίαν μονομάχου θυμηδίας ἴδῃς (αὗται γὰρ εἰσι τῶν χρωμάτων, καὶ οἱ ὑπογραφαί) ἀλλὰ τὸ ἐκάστου ζωηδὲς τῶν τοιούτων σκιαγραφημάτων διάπτυξον, καὶ ἄφελε μυρίους εἴδωλα καταβοσκούσης κατηγορίας, καὶ τῶν μάλιστα ἐχθρῶν καὶ πολεμίων μᾶλλον ἀποτρεφομένους καὶ μισοῦντας. καὶ εἴ ποτε ὁ ἐκ τοῦ φόβου τούτου συγκεκλυσμένος προσωπεῖον μεταβολὴν προσλάβοι πάθους ἐπιλυόμενον ἀφυίσιόν τι καὶ διελέγξεις, καθάπερ τὰς ὄψεις ἐκείνας ἥλιος θερμοτέρας ἀκτῖνα ἀφείς, τότε ὄψει καθὼς, ὅτι τῶν πάντα ὑπὲρ ἐμοῦ θέλειν χρεῖον ἐν ἑκάστῃ ὥρᾳ ἀπιμίᾳ τῶν τοῖς θεραπεύουσι, πλοῦς ὃ ἐνόμιζες ἀπολαύειν ὑπὸ τῶν μάλιστα μισούντων σε, καὶ μυείας σε χρὴ ἀληθοῦς πλουσίων λοιδορίας, καὶ ἐν ἑκάστῃ σε συμφορᾷ ἐπιθυμεῖν τῶν ἰδίων. πλοῦ γὰρ ὄντως ἐστὶν ὕπνος ποιεῖ, ὡς λέγεται, πλοῦ δ' ἀκατάληπτον ὁμοίως, ἁμαρτίας οὐ πίπλασι τῶν, οὐδὲ προσωπεῖον πνεῖ φαρισαϊσμοῦ κεκρυμμένον, ἀλλὰ ἀληθῆ καὶ γνησίαν, καὶ οὐδεμιᾷ καιρῶν δυσχολίᾳ ἐλεγχομένην. ἀλλ' ἁμιῶσθαι βούλει σὸν λευπηκόζας; καὶ δι' αὐτὸ μὴν οὖν τοῦτο μάλιστα, καθάπερ ἔφθην εἶπον, φθυκτὸς ὁ πλοῦτος. χρὴ γὰρ σαυτὸν ὃ ξίφος ὠθεῖν σε προσκυλίζει, καὶ βαρυτέρας ζωὰς ὁ μὴ λοντὶ φοιτῶν καθίστησι βυθοὺς, καὶ ἀφορήτους ποιεῖ ζωὰς πηρείας. ὅσοι γὰρ κακοὶ ὁ ἁμιῶσθαι, ὅτι καὶ Θεοῦ φιλανθρωπίαν προσκαλέσατο, καὶ δοκοῦσαν ἤδη ἁμαρτημάτων ἀπείρων συγχώρησιν πυρῶσαν. ὁ γὰρ μυρίων λαβὼν ζαλάντων τὴν ἄφεσιν, καὶ ἀπὸ φιλῆς προσκλήσεως τοσαύτης ἀπολαύσας δωρεᾶς, ὅτῳ ἑκατὸν δηναρίων ἀπαίτησιν ἐποιεῖτο πρὸς τὸν συνδοῦλον, τοῦτεστιν, ὅτῳ τῶν εἰς αὐτὸν πλημμελημάτων ἀπῄτει δίκας, ὁ τῇ προθέσει ἁμιῶσθαι σφοδρότητι καθ' ἑαυτὸν τὴν καταδίκην ἐξένεγκε. καὶ δι' ἕτερον μὲν οὐδὲν, ὅτι τῶν ὑπὸν ἁμιῶσθαι, ὃν τοῖς βασιλεῦσιν πρεσβεύοντο καὶ ἐχρεώλυτο, καὶ τὰ μυρία τάλαντα ἀπαιτεῖν ἐκελεύετο, καὶ συγχώρησιν οὐδεμιᾶς οὐδὲ ἀπολογίας ἀπέλαυεν, ἀλλὰ τὰ δύσκεφα ἔπαχε, κελευσθεὶς ἀπὸν καταβῆναι ὁ χρέος, ὁ προσλαβοῦσα ἡ τοῦ Θεοῦ ζωοχάρτης φιλανθρωπία. Ἀλλ' ταῦτα οὖν, εἴπέ μοι, ὁ πλοῦτός σοι προσαυδᾶτος, ὅτι σε εἰς τοιαύτην ἁμαρτίαν μετ' ὀλιγολίας ἐκάλεσε; καὶ μὴν Ἀλλὰ τοῦτο αὖθις ὡς ἐχθρὸν καὶ πολέμιον καὶ μυείαν γάμητα φάων ἀποτρέφεσθαι δεῖ. Ἀλλ' ἡ πενία, φησὶ, προσκυλίζει δυσχερῶς, καὶ πολλάκις καὶ βλάσφημα ῥήματα καταβάλλει, καὶ αἰσχρὰ προσφθέγματα ἐκπέμπει. οὐχ ἡ πενία, ἀλλ' ἡ μικροψυχία. ἐπεὶ καὶ ὁ Λάζαρος πένης ἦν, καὶ σφόδρα γε πένης· καὶ τῇ πενίᾳ προσῆν καὶ ἀρρωστία, πενίας ἀπάσης πικροτέρα, ἣ δὲ τὴν πενίαν ταύτην χαλεπωτέραν ποιοῦσα, καὶ τῇ ἀρρωστίᾳ ἐρημία τῶν προσησομένων, καὶ ἀπορία τῶν θεραπευόντων, ἅπερ καὶ τὴν πενίαν καὶ τὴν ἀρρωστίαν πικροτέραν ἐἰργάζετο. τύπτων γὰρ ἕκαστον καὶ καθ' ἑαυτὸν μᾶλλον ἐδυνήσεται· ὅταν δὲ μηδεὶ θεραπεύοντες ὦσι, μείζων ἡ δίνη ὁ δεινοῖ, χαλεπωτέρα ἡ φλὲξ, πικροτέρα ἡ ὀδύνη, ἀνιαρωτέρα ὁ χειμὼν, σφοδρότερον ὁ κλυδώνιον, φλεγμαδεστέρα ἡ κάμινος. εἰ δέ τις ἀκριβῶς ἐξετάσειε, καὶ ἕτερον τοῖς τέτρασι προσθεῖναι, ἡ τὸν πλουτοῦντος ἐκ γλυκέων οἰκοῦντος ἄδεια καὶ τρυφή. εἰ δὲ βούλει καὶ πέμπτον ἄλλο εὑρεῖν ὑπέκκαυμα τῆς φλογὸς, καὶ τοῦτο ὀφθαλμοφανῶς αὐτοῦ προκείμενον. ὁ γὰρ δὴ μέσον ἐστὶ φῶς ὁ πλούσιος ἐκεῖνος· ἀλλ' ἀνάγκη δεῦρο καὶ τοῦτον, μᾶλλον δὲ ἀνάγκη πλεοναχοῦ τῆς ἡμέρας αὐτὸν ὁρᾶν. παρὰ γὰρ τὴν εἴσοδον ἔρριπτο, πλάγιον χαλεπὸν ἐλεεινῆς προαγωγίας ὤν, καὶ τῇ ὄψει μᾶλλον δὲ λιτότερον ἰχθὺς καταμαλάξαι ψυχήν· καὶ ὅμως οὐδὲ τοῦτο ἐπιστάσατο τὸν ἀπὸν θεραπεύοντα ἐκεῖνον εἰς τὴν τῆς πενίας ἐκείνης ὑπόληψιν. ἀλλ' ὁ μὲν Συβαριτικὸν πρεπόντως πεζὸν, καὶ κεκαπνισμένος εἶχεν ἐσθῆτα. καὶ ἄκρατον ἁπλῶς ἐκτρέφοντα, καὶ γραπτοὺς μαγείρων λαμπρὰ, καὶ θεραπόντας, καὶ κόλακας ἅμα πολλοὺς, καὶ χορεύοντας ἀδόντων, οἰνοχοούντων, γελώτων ποικίλων, καὶ πολὺν εἶδος ὑπνοδόνων ἀσωτίας, καὶ μεθύων καὶ κεφαλαλγῶν, καὶ στολὴν καὶ τράπεζαν καὶ ἑτέροις πλείοσι τρυφῶν ἀπόμοια διεπέλει τ' χρόνον. τοῦτον δ' λιμῷ χαλεπῷ καὶ

Λυκ. ιϛ.

κ. τοῦτο

κ. μὴν

χε. εἰ πον
χε. τὸ πον

τὸ πεινῆν καὶ διψῆν ἔχοντες ὅπῃ τε τῶν" σιτίων, ὅπῃ τε τῶν" ποτῶν; οὐδὲν γὰρ οὕτω τὴν ἡδονὴν
τὴν ὑγείαν ἐργάζεται, ὡς τὸ πεινῶντα καὶ διψῶντα ὕστερον τῶν προκειμένων ἀπολαῦσαι, καὶ κόρον
εἰδέναι τὴν χρείαν μόνον, καὶ μηδ' ὑποφαίνειν ταύτης τὰ σκάμματα, μηδὲ μέχρι τῆς δυ-
νάμεως ὑπιπτάναι τὸ ἄχθος τῷ σώματι. Εἰ δ' ἀπιστεῖς μοι τοῖς λόγοις, καταβὰς ἐπὶ τὰ ἑκατέ-
ρων σώματα, καὶ τὴν ἑκάστου ψυχήν. οὐχὶ τὰ μὲν τῶν ὕστερον ὀξυπεπέων συμπέπτωκεν (μὴ
γάρ μοι τὸ ἀσθενιάκης συμβαίνοι εἰπῇς, καὶ εἴ τινες ἀσθενεῖς εἶεν οὐκ ἀφεισάσεως ἑτέρας
τινός, ἀλλ' ἀπὸ τῶν ἀεὶ καὶ ξυνεχῶς συμβαινόντων ταῖς ψήφοις λαμβάνε) οὐχὶ τὰ μὲ συμπέ-
πτωκεν ἐστιωμένων ὠρωφα τὰ σώματα, καὶ τετραυματισμένα αἱ αἰσθήσεις, τὴν οἰκείαν χρείαν πλη-
ρούσας μὴ παλλὰς τῆς δυσηλίας, ἐκείνων δὲ τὰ λαβδαρὰ καὶ πάνυ τὰς ἡδονὰς μαλακώτερα,
καὶ ἐσωθεν νοσημάτων πολιορκούμενα; ἃ γὰρ καὶ παθήματα ταλαίπωρα ἀνθρώποις ἐφίσταται, καὶ ὄγκ-
χ. διαπέπεται μος ἄκαιρος, καὶ γῆρας ἄωρον, καὶ καφαλαλγίαι, καὶ" ἀδιαπνοίαι, καὶ στομάχων πταρώσεις, καὶ
ὀρέξεως ἀναίρεσις, καὶ διαπεπτικῶν δύνασθαι ἰατρῶν, καὶ ξυνεχῶν τῶν φαρμάκων, καὶ καθη-
μερινῆς τῆς θεραπείας. Ταῦτα οὖν ἡδονῆς, εἰπέ μοι; καὶ τίς ἂν εἴποι τῶν εἰδότων ὁ,τι
ποτέ ἐστιν ἡδονή; ἡδονὴ γὰρ ἔστ' τότε, ὅταν ἐπιθυμίας ἠρτημένης ἀπόλαυσις ἕπηται· ἀνευ δ' ἀ-
πολαύσεως μὲ ἦ, ἐπιθυμία δ' μηδαμοῦ φαίνηται, τὰ τῆς ἡδονῆς οἴχεται καὶ ἀφανίζεται. ὅθεν
τοι τοῦτο καὶ ⟨ϕ⟩ νοσοῦντες, κρίνεται σιτίων προεσκευασμένων ἡδέως προσκειμένων, καὶ πῶντες καὶ
ἐσοχλεῖσθαι δοκοῦντες, οὕτως αὖθις ἀπολαύονται, ὅταν ἐπιθυμία σφῶν ἔσχεν ἀπολαῦσαι τοιούσας. οὔτε γὰρ ἡ τῶν σιτίων φύσις, οὔτε ἡ τῶν ποτῶν, ἀλλ' ἡ τῶν ἐστιωμένων
ὄρεξις τὴν ἐπιθυμίαν πίκτειν εἴωθε, καὶ τὴν ἡδονὴν ἐργάζεσθαι πέφυκε. Ἀφ' οὗπερ καὶ
τὸν σοφὸν φύσει τὰ τῆς ἡδονῆς ἀκριβῶς εἰδότα καὶ φιλοσοφοῦντα ἐπιστάμενον, ἔλεγε· Ψυχὴ Παρ. κ. ζ.
χ. ἐν παν-
σμενὴ ἔσται
ἔμπαιπλησμένη κηλίοις ἐμπαίζει, δεικνὺς ὅτι οὐκ ἐν τῇ φύσει τῆς τραπέζης, ἀλλ' ἐν τῇ διά-
θέσει τῶν ἐστιωμένων τὰ τῆς ἡδονῆς ἔχουσα. διὰ τοῦτο καὶ ὁ προφήτης ταῦτα ἐν Αἰγύπτῳ θαύμα-
τα καὶ πάντα τὰ ἐν τῇ ἐρήμῳ καταλέγων, μὴ τῶν ἄλλων καὶ τοῦτο ἐπήνεγκεν, Ὅτι οὐκ ἐπέρασε μέλι ἐ- Ψαλμ. ιδ.
γκρύψουσιν αὐτοῖς, κρίνεται ὕδατα μοῦ μέλι φαίνεται πίνοντα αὐτοῖς ὡς ἀδύλυσατα. τί οὖν ὅτι ὁ ἐ-
ρημίτης ὑπὸ πολλῷ καταπεπραγμένοι τῷ κόπῳ καὶ τῇ ὁδοιπορίᾳ, καὶ σφοδρῷ κατεχόμενοι
ὑπὸ δίψους, ψυχροῖς τοῖς τάπασι προσεσπίπτουσι, διὰ τί ἡδύσματος μὴ ἄλλο ὃ διψῆν ἔχοντες;
τὴν ἡδονὴν τῶν ποιμάτων ἐκείνων οὐδεμίαν βουλόμενος, μέλι ὃ ὕδωρ ἐκάλεσεν, οὐχ
ὡς τῆς φύσεως εἰς μέλι μεταβληθείσης, ἀλλ' ὡς τῆς ἡδονῆς τὸ ὕδατος ἀμείλιχον ὑπὸ τοῦ διψῶντος
χ ἰωπῆ ἐκείνῃ τῇ γλυκύτητι. Διὰ δὲ διψῶντας τότε προσπαιστέον τοῦ ἀπολελαυκόσι" αὐτῶν. ὅταν
πίνων ταῦτα τὸν ἔχῃ ⟨ψ⟩ ἔφοδον, καὶ μηδεὶς δύπλεγμὸς δύνηται, καὶ ἡ σφόδρα δυσάθη-
τος, οὐκ οἶδα ὅτι οὐδὲ πᾶς τῶν πάντων πραπέζας ἡ καθαρὰ καὶ εἰλικρινὴς δὲ σφοδρὰ
ἡδονή, οὐδὲ ταῖς τῶν πλουσίων ἀνδία, καὶ βδελυγμία, καὶ μολυσμός; καὶ καλῶς εἶπεν ὁ σοφὸς
χ. ἐ. ἐπο- ἐκφιος αἰήρ, δὲ τὰ ἡδέα" πᾶσι ἐσοχλεῖ δοκεῖ.
χλεῖν

Ἀλλὰ θαμάσθαι οὐδεμοκυλίζει τοῦτ' ἔχοντας ὁ πλοῦτος, φησι, καὶ ἐμφρονεῖς ἀμυσάσθαι
μετ' δύκολίας. Ἀφ' οὗπερ οὖν, εἰπέ μοι, παρῆκε ἡμῖν ὁ πειρασμὸς τοῦτο δοκεῖ, ὅτι τὰ χθιζι-
νώτατα σὺν ἡμῖν τρέφει πάθη, ὀργὴν τε εἰς ἔρωτα ὑξάγων, καὶ τῆς δοξομανίας τοῦ πομφό-
λυγας εἰς μείζονα ὄγκον ἐπαίρων, καὶ πρὸς ἀπόνοιαν ἀλείφων τε καὶ διεγείρων; Ἀφ' ὧνπερ
μὲ οὖν μᾶλλον ἀμεταστρεπτὶ φθύγει αὐτὸν χρὴ, ὅτι θηρία ἅπαντα καὶ ἄγρια καὶ χθιζινὰ εἰς τὸ
ἥμερον ἐκοσικίζει τὴν ἡμετέραν, τῆς μὲ ὄντως πρώτης τῆς πάντων ἀποστερῶν,
τὴν δ' ἑκατέρου ἐκείνης τοῖς ἐκείνης χρώμασιν ἁλίσκεσθαι. καὶ ὕστερον πρὸς τοῖς ἡπα-
τημένοις, καὶ πείθων ταύτην ἐκείνῳ ⟨ϕ⟩ νομίζειν, οὐκ οὖσαν τῇ φύσει, ἀλλὰ τῇ ὄψει δοκοῦ-
σαν ⟨ϕ⟩. καθάπερ γὰρ τὰ χαλκηδόνια ἑταιρεζούσῃ γυναικὶ ὑπεστέμμασι καὶ ἐπιχρω-
φαῖς συγκείμενα, καλλίους μὲν ἀπεργάζεται, τὴν δ' αἰσχρὰν ὄψιν καὶ δυσειδῆ, καλὴν τε καὶ εὐ-
δόκιμον ⟨ϕ⟩ ποιεῖ δοκεῖν τοῖς ἐπ' αὐτῆς ἡπατημένοις, οὐκ οὖσαν καλήν· ὕστερον δὲ καὶ ὁ πλοῦτος τὴν

χολικείαν

καθηκόντως κατ' αὐτὴν χορηγούσαν τὴν ἡμέραν, καὶ βαρὰ θρα ἀνορύπουσα, καὶ ὅπου κρημνοὺς ἄγουσα καὶ σκοπέλους, καὶ μυρία αὐδὶς πλέκουσα κολάσεως δίκλυα, ζηλωτὰς αὐτὸν νομίζεται παιδὸς τοῖς τε ἁλωκόσιν αὐτοῖς, τοῖς τε ὑπομυσδοῦσιν ἁλῶναι. καὶ καθάπερ οἱ ἀμφὶ ρα τὸν Βορβόρῳ εἰς ἐγκαλινδυμένοι ἥδονται τὴν τυφᾶ, ἡ χαμάδρεσι κόπρου ζωγρῶς αἱελίττοντες· ὕτω δὴ καὶ ἡ τῇ φιλαργυρείᾳ ἁλόντες τὴν ζωὴν τὴν τοιαύτην ἀθλιώτερον. καὶ γὰρ μείζων ἡ ἐνταῦθα βδελυγμία, καὶ ὁ βίος ἐρεσ δυσωδέστερος. ἐνθαπερεῖ ὄντες γὰρ τῷ πλούτῳ, πολλὴν νομίζοισι ἡδονὴν ἐντεῦθεν καρποῦσθαι· ὅπερ οὐ τῆς φύσεως τὸ πρᾶγμά ἐστιν, ἀλλὰ τῆς τοῦ σώματος ἁμαρτίας (τοῦτο γὰρ τῆς ἀληθείας ἐκείνων χρῆμα) ὥσπερ οὖν ὅτι τὸ βορβόρου καὶ τῆς κόπρου, οὐ τὸ βορβόρου καὶ τῆς κόπρου ὄζει, ἀλλὰ τῆς ἀληθείας τῶν ἐμπεπλωκότων ζώων· ὕτω καὶ ὅτι τῶν ἀνθρώπων λογίζου. καὶ πῶς αὖ ἁλοίημεν ἂν ὕτω ἁμαχειμώνους; Εἰ βουληθεῖεν κριτὴν δοῖεν ἡμῖν ἀκριβῆ καὶ ἀκηδῆ, καὶ ἁπλῶς τὸν ἁληθινὸν, καὶ δέξαιντο τὰ λεγόμενα. τὰ μὲν γὰρ ἄλογα μετὰ βίαν τῆς ἀκαθάρτου ἁμαρτωλοῦς καὶ ἀπαγαγεῖν οὐκ ἔστι (λογισμοῦ γὰρ ὄντι ἔρημα) τὸ δὲ ἡμερώτατον τοῦτο ζῷον, καὶ λογισμῷ καὶ λόγῳ πειθόμενον, τὸν ἀνθρώπινον λέγω φύσιν, εἰ βουληθείη, ῥᾴδιόν τε καὶ σφόδρα εὔκολον ἐστὶ τοῦ βορβόρου καὶ τῆς δυσωδίας καὶ τῆς κόπρου καὶ τῆς βδελυγμίας ἀπαλλάξαι ἐκείνης. ἁλλ' ἡ γὰρ ὁ πλοῦτος, ὦ ἄνθρωπε, ὠφέλησέν σε ποτὲ δοκεῖ; ἁλλὰ τὸν ἡδονὸν πάντως τὸν ἀπὸ τῶν πραγμάτων; ἁλλὰ τὸν τιμὸν καὶ τὸν δορυφορεῖσθαι τὸν ἀπὸ τοῦ [ἁλᾶ τοῦτον] θεραπεύεσθαι; ἁλλὰ τὸ δύνασθαι τοῦ λυποῦντας ἀμύνασθαι, καὶ πᾶσιν ἐπιφέρειν; τοῦτο γὰρ ἂν ἐπιεικαιτίας ἔχοις εἰπεῖν, ἀλλ' ἡδονὴν καὶ κολακείαν καὶ φόβον καὶ τιμωρίαν. οὔτε γὰρ ὠφελοῦσι, οὔτε σωφρονίζουσι, οὔτε διορθοῦσι, οὔτε ζωοποιοῦσι πάντως ὁ πλοῦτος ποιεῖν εἴωθεν, οὐ χρηστὸν, οὐ φιλάνθρωπον, οὐκ ὀργῆς κρεῖττονα, οὐ λαγνείας ἀμείνω, οὐχ ἡδονῶν ἀνώτερον· ἀλλὰ μετεωρίζειν παιδεύει, καὶ συνεχάλασαι διδάσκει, οὐκ ἄλλο τι μέρος τῆς ἐρετῆς εἰς τὸν ψυχὴν εἰσάγει καὶ καταφυτεύει. ἀλλ' ἄνεχοις εἰπεῖν ἁλλά τι τούτων ὠφελιμοποιὸς ὄντι σοι καὶ πολεμικὸς ὄντι. καὶ γὰρ δὴ μέσον οἶδε φυτεύειν ἡ γεωργικὴ τῶν ἀγαθῶν, ἀμπελίαν, καὶ ἀποκείμενα βύρη, λυμαίνεται δὲ κωλύει καὶ καταβάλλει· ἵνα δὲ καὶ ἀναπαῇ, καὶ τὰ εἰδυτία τούτων ἐπισάγει, ἀκολασίαν ἄμετρον, θυμὸν ἄκαιρον, ὀργὴν ἄδικον, ἀπόνοιαν, ὑπερφρόνησιν, ὕβριν. ἀλλὰ μὴ εἴπωμεν ταῦτα. ἡμεῖς γὰρ τῇ ἴσῃ ταύτῃ ἁλωκότες οὐκ ἀναμενοῦμεν ὠφελεῖσθαι καὶ κακίας ἀκούοντες, τῆς ἡδονῆς ὄντες ὅλοι, καὶ ἁλᾶ τοῦτο αὐτῆς γινόμενοι δοῦλοι, κατηγορουμένων αὐτῶν ὁμοῦ καὶ ἐλεγχομένων. Φέρε δὴ πάλιν ἐκεῖ τὸν λόγον ἀφέντες, τὰ λοιπὰ εἰς μέσον ἀγάγωμεν, καὶ ἴδωμεν, εἴ τινα ἡδονὴν ὁ πλοῦτος ἔχει, εἴ τινα τιμὴν. πάνυ γὰρ ἄπορον ὁρᾷ. καὶ, εἰ βούλεσθε, ἐκεῖθεν τὰ πράτιζε τῶν ἀναπειρώντων καὶ πειρωμένων ἐξετάζωμεν, καὶ ἐρώμεθα τοὺς ἑστιωμένους, τίνες μάλιστά εἰσιν ἐκεῖνοι καθαρὰν καὶ ἀπόνοιαν καρπούμενοι ἡδονήν· ἐκεῖνος ἁμαρτάνομεν τὴν ἡμέραν ὅτι τῶν σιτίων καταπίνομεν, καὶ τὰ δόρπια τοῖς ἑρίοις στρώννυσθαι, καὶ τὴν γαστέρα ἁβρύνομεν, καὶ τὰς αἰσθήσεις πηδῶντας, καὶ τῷ ὑπερόγκῳ τῶν ἐδεσμάτων φορτίῳ τὸ πλοῖον καταπιέζοντες, καὶ ὑπερβάλλον πολυδίτης τὴν ναῦν, καὶ καθάπερ εἰ ναυαγίῳ τινὶ τῷ τοῦ σώματος καταχλύζοντες αὐτὴν, καὶ πέδας, καὶ χειροπέδας, καὶ γλωσσοπέδας ἐπινοοῦντες, καὶ ἄπορον αὐτῶν καταδεσμοῦντες τὸ σῶμα ἀλύτοις σιδηρᾶς ὑπερτέρῳ δεσμῷ τῷ τῆς μέθης καὶ τῆς τυφῆς, καὶ μήτε ὕπνον αἰσθόμενοι γήσιον καὶ εἰλικρινῆ, μήτε ὄνειρα τῶν ἀπηλλαγμένων φοβερὰν, τῶν τε μαινομένων ὄντες ἀθλιώτεροι, καὶ αὐθαίρετόν τινα δαίμονα ἐπισαγόντες τῇ ψυχῇ, καὶ ὅλως πεσκαίμενοι τῷ θεάτρῳ τῶν οἰκετῶν, μᾶλλον δὲ καὶ τραγῳδία καὶ δακρύων ὑποθέσεσι τοῖς ὀρθιεκτέρεσι αὐτῶν, καὶ μηδένα εἰδότες τῶν πρόσθεν, μήτε εἰπεῖν τι ἢ ἀκοῦσαι δυνάμενοι, ἀλλὰ φορεῖσθαι ἀπὸ τῶν σιτίων ὅπου τὸ κλίνιον ἀγόμενοι· ἢ ὑφορτοι δὲ καὶ ἐλεγχόμενοι, καὶ τῇ χρείᾳ τὸ μέσον ὀρίζοντες, καὶ ὀξυρεξίας πλέοντες, καὶ μίγιστον ἥδυσμα

τὸ

χ. ἀνθρώπινον

χ. τῆ σώματι

χ. μηδὲν

τῆς προθυμίας. ὥστε οὐδὲ εἰ ζῶμεν ἠδίκησαν, ἀλλὰ καὶ μείζονας ἐκέρδησαν, δι' ὀλίγης εἰσφορᾶς τῶν τὰ πολλὰ καταθύντων λαμπροτέρους λαβόντες τοὺς τεφάνους. ἀλλ' ὅπῃ, καὶ μυριάκις τοῦτο εἴπωμεν, αἱ φιλοσώματοι ψυχαὶ καὶ τοῖς βιωτικοῖς ἡδέως ἐγκαλινδούμεναι καὶ τοῖς πρόσθεν ἐπιδυπροσδόκητα προσφιλοῦσαι σώμασιν, οὐκ αἰ ῥᾳδίως ἀνάσχοιντο ταῦτ' ἀποσπασθῆναι καὶ ἀπολειφθῆναι (τοιαῦτα γὰρ τὰ βίου τὰ φαιδρὰ τότε) καὶ δεῖσθαι σκιᾶς ἀφῆναι ἀνέχονται. ἀλλ' ἃ μὲν ὑπέχεσι καὶ κεῖνων καὶ τότων αἰτήσομεν· ἃ δὲ ἐλεεινότερα καὶ ἀθλιώτερα οὐκ ὀλίγους μὲν ἐκείνων μοίρας, τὰ πολλὰ δὲ ἐλάττονος σφόδρα. φέρε δὴ τὰ προσωπεῖα ἀφελόντες τοῦ φαιδροῦ καὶ εὐειφανοῦς καὶ αἰχμηροῦ καὶ δυσειδοῦς τὸν πραγματικὸν ἀφέωσι τύπον, δείξωμεν τὸ ἑταιριζομένης γυναικὸς τὸ βδελυγμικὸν (τοιοῦτον γὰρ ἡ τοιαύτη ζωή, ἡ πρὸς αἰσχρὸν καὶ πλοῦτον καὶ δυναστείας προσέχουσα) ὂν αἰσχρὸν καὶ δυσειδὲς καὶ πολλῆς βδελυγμίας γέμον, ὂν ἀηδὲς καὶ φορτικὸν καὶ πικρίας ἐμπεπλησμένον. καὶ γὰρ δὴ τοῦτο μάλιστά ἐστι τὸ πάσης ἀποστερῶ σοῦ· ἀλήθειαν συγχώρησον, ὅτι καὶ ἀηδίας καὶ πολλῆς τῆς πικρίας ἐμπεπλησμένος ὁ βίος οὗτος πρὸς τὰ αὐλοῖς ἐστι εὐειασούδαστος ἐστί, καὶ μυρίων γέμει κακῶν καὶ κινδύνων, αἱμάτων, κρημνῶν, σκοπέλων, καὶ φόνων, καὶ φθόνων, καὶ ἔριδος, καὶ φθόνου, καὶ βασκανίας, καὶ ὑποβουλῆς, καὶ φενακίδος διηνεκοῦς καὶ μεχίστης, καὶ κέρδος ἔχων οὐδέν, οὐδὲ καρπὸν τῶν τοσούτων κακῶν οὐδένα φέρων, ἀλλ' ἢ κόλασιν καὶ πυρφόρον, καὶ ὃ διηνεκῶς βασανίζεσθαι· καίπερ τοιοῦτος ὢν ζηλωτὸς οἷς πολλοῖς δικαίως εὐειμάχητος· ὃ τῆς ὠφελείας τῶν ἁλισκομένων ἐστίν, οὐ τῆς τοῦ πράγματος μακαριότητος. ἐπεὶ καὶ τὰ παιδία τὰ μικρὰ πρὸς μὲν τὰ ἀθύρματα κέχηνε καὶ ἐπλήγη, τῶν δὲ τελείων αἱρόντων πρεπόντων πραγμάτων οὐδὲ αἰσθάνεται λαβεῖν· ἀνωφελῆ αὐτά. ἀλλ' ἐκείνοις μὲν συγχώρησον διὰ τὴν ἡλικίας ἄνοιαν, ὅτι δὲ ἀπολογίας ἐκβεβλήκασι, τὴν ἡλικίαν τελείαν παιδικὸν ἔχοντες γνώμην, καὶ ἐκείνων δυσπότερον μανικοῖς.

Διὰ τί γὰρ ζηλωτὸν ὁ πλοῦτος, εἰπέ μοι; καὶ γὰρ ἀναγκαῖον ἐστι πολλὰ πρὸς τὴν ἀσφάλειαν, ὅπῃ ὑγείας, καὶ ζωῆς, καὶ τῆς περὶ τὸν πολλῶν εὐφημίας, καὶ χρείας ἐστὶν ἀπολύσεως, καὶ πατρίδος, καὶ οἰκείων, καὶ φίλων, καὶ συγγενῶν, καὶ τῶν ἄλλων πάντων, ὃ χαλεπὸν τοῦτο τὸ σῶμα τῶν νοσησάντων πιστότερον πολλοῖς ἔδοξεν εἶναι), καὶ πρὸς αὐτὰς αἰτίαν λοιπὸν ἔχει φέρειν ἡ πυρά, καὶ χιὼν καὶ θαλάττης ἡ χείμαρος αὐτὴ καταλαβοῦσα· καὶ ὁ μὲν σίδηρον τὸν φλέγα τοῦτον ὀδοὺς, ἃ δὲ ἀναισθήτους, ἄπνους, αὐξίστε ἃ ἀλόητος ἤδη, οἷς τε μηδέπω ἀλόητος, ἵνα ἁλῶσι. καὶ ἐκάστου ἴδοις ἂν καὶ ἄνδρα καὶ γυναῖκα, καὶ οἰκέτην καὶ ἐλεύθερον, καὶ πλούσιον καὶ πένητα, καὶ δοῦλα μὲν τὸν ἑαυτῆς φορτία βαστάζοντα τὰ τῇ φλογὶ ταύτῃ δι' ἡμέρας τε καὶ νυκτὸς πολλῶν προσχρήσαντα τὸν ἔμφυτον φορτία οὐ ξύλων οὐδὲ φρυγάνων (οὐ γὰρ ἔστιν αὕτη ἡ φλόξ) ἀλλα ψυχῶν καὶ σωμάτων ἀδικίας καὶ πλεονεξίας. ἀπὸ γὰρ τούτων ἀνάπτεσθαι πέφυκεν αὕτη τῆς φλογὸς ἡ φύσις. οἵ τε γὰρ πλουτοῦντες οὐδαμοῦ τῆς ἀπόπου ταύτης ἔσαν) ὑπερθυμίας, καὶ ἅπασαν πρεβαλλούσης τὸν οἰκουμένου· οἵ τε πένητες ἐπείγονται φθάσαι ἐκείνους, καὶ λύσαι τὰς ἁλύσεις, καὶ μανίας ἀκαθέκτου, καὶ νόσους ἀδιάφθορος ἀπὸ πάντων καὶ πάντα ἔρωτα σβέσαι νικήσας ὁ ἔρως καὶ πρὸς ὠμότητος ἐξέδυσε τῆς ψυχῆς· καὶ οὔτε φιλίας λόγος, οὔτε συγγενείας (καὶ τί λέγω φιλίας καὶ συγγενείας;) οὐ γυναικὸς καὶ παίδων, ὅ τι γλυκύτερον ἀνδρὶ πεφυκότος; ἀλλὰ πάντα χαμαὶ ἐρριπται καὶ καταπεπάτηται, τὸ ὠμῆς ταύτης καὶ ἀπανθρώπου τὸ ἀλόητον διασοβοῦσα τὰς ἁπάντων καταλαβοῦσα ψυχάς. καὶ γὰρ ὡς δύσποινα τούτων ἁπάντων, θερμὸς, καὶ ὡς τύραννος ἀπιστὸς, καὶ ὡς βάρβαρος ὠμὸς, καὶ ὡς πόρνη πάνδημος καὶ πολυτελὴς, καταμύει καὶ καταπατεῖ, καὶ μυρίοις κολάζει κινδύνοις τε καὶ ζημίαις. ὃν ἐλεεινὸν δουλεύειν αὐτῇ, καὶ φοβερὰ μὲν οὖσα καὶ ἀμείλικτος, ἀγρία τε καὶ ἀπίστος, καὶ πρόσωπον ἔχουσα βαρβαρικὸν, μᾶλλον δὲ θηριώδες, καὶ λύκου καὶ λέοντος ἀγριώτερον, πρόσωπον μὲν δοκεῖ καὶ πολιὸν καὶ μέλιτος γλυκύτερα τοῖς αἰχμαλωτευθεῖσιν ἔχω αὐτῆς· καὶ ξίφη καὶ ὅπλα καθηκάσιον

ἡ δικημοσιώσεν ἐργάζεται). ποσῶν οὖν τὴν ὠφελείας ὁ μέτρος ὅπου τὴν ἡμαίως αὐτὰ φερόντων. ὅταν οὖν μήτε ζημία χρημάτων, μήτε συκοφαντίαι, ἡ λοιδορίαι, μήτε ὁ τοὺς τὸ χαροειδὲν μετασχίσας, μήτε ὑπὸ ἡ βάσανοι, μήτε αὐτὸ, ὁ πάντων δοκῇ φοβερώτερον εἶναι, ὁ θάνατος, βλάπτῃ σοὺ παρόντας, ἀλλὰ ἡ ὠφελὴ μείζονες, πόθεν ἔχεις μοι δεῖξαι τινα ἀδικούμενον, ὅταν ὑπὸ θεοῦ μηδὲν ἀδικῆται; ἐγὼ γὰρ θέλω μυρίων ἀποδέξαι πειρᾶσομαι, ὅτι οἱ μάλιστα ἀδικούμενοι ἡ ἐπηρεαζόμενοι ἡ τὰ ἀνήκεστα πάσχοντες, οἱ ταῦτα ποιεῖν τες εἰσί. τί γὰρ ἀθλιώτερον ἦν τὸν Καΐν, ἢ τὸν Ἄβελ φονεύσαντα τὸν ἀδελφόν; τί ἢ τῆς Φιλίππου γυναικὸς ἐλεεινότερον, τῆς τὸν Ἰωάννην ἀποτεμούσης; τί ἢ τὸν ἀδελφὸν τὸν Ἰωσὴφ τὸν ἀπεμπολησάντων αὐτὸν, καὶ τοὺς τὴν χαροπείαν μεταχησάντων; τί ἢ τὸν Ἄβελ τοῦ Ἰὼβ τοσούτοις καταξαίνεται κακοῖς; οὐ γὰρ δήμοιον τῶν ἄλλων, ἀλλ' ἀ ἡ ὅτως οὐ τὴν τυχοῦσαν δώσει δίκην τῆς ἐπιβουλῆς. Εἶδες πῶς καὶ ταῦτα πλείω τῆς ἐπιτροπεύσεως ὁ λόγος ἀπέδειξεν, οὐ μόνον τὸν ἐπήμιαν λύμην ἀπὸ τῶν ἐπιβούλων τούτων ἐπιμώμενος σὺ ἐπηρεαζόμενος, ἀλλ' ἡ ὃ πάντων εἰς τὴν τῶν ἐπιβουλευόντων ἐπιτρεπόμενος κεφαλήν; ὅπου γὰρ οὔτε πλοῦτος, οὔτε ὁ ἐλεύθερος εἶναι, ὅπου τὸ παιδεύειν οἰκεῖν, οὔτε τὰ ἄλλα, ἅπερ εἶπον, αἰ ἔξω τοῦ θείου ἔρεται, ἀλλὰ τῆς ψυχῆς τὰ κατορθώματα· εἰκότως ὅταν εἰς ταῦτα ἡ βλάβη γίνηται, τοῦτο ἡ δι' ἣν πάντα τὰ ἀγαθὰ ἔρεται. τί οὖν δι' εἰς αὐτὴν τις τὰ ἀγαθὰ τῆς ψυχῆς τὴν φιλοσοφίαν; τοῦτο δὲ ταῦτα, εἰ βλαβῇ, πρὸς ἕτερον βλάπτεται, ἀλλ' οἰκοθεν ἡ πρὸς ἑαυτόν. πῶς οἰκοθεν ἡ πρὸς ἑαυτόν, φησὶ; ὅταν μαστιχθῇ τὰ τὰ, ἢ τὰ ὄντα ἀφαιρεθῇ, ἢ χθεσινὸν τινα ἕτερον ὑπομείνας ἐπήρειαν βλασφημήσῃ ῥῆμα ἐξενέγκῃ, ἐβλάβη μὲν ταῦτα ἡ βλάβην μεγίστην· οὐ μὴν τὰ ἐπηρεάσαντος, ἀλλὰ τὰ τῆς οἰκείας μικροψυχίας. ὅπερ γὰρ ἔμπροσθεν εἶπον, ἡ νῦν ἐρῶ· τοῦτο ἀνθρώπων, καὶ μυριάκις ἡ πονηρός, τὸν ἀλάστορος ἐκείνου δαίμονος, ὃς ἀκατάπαυστος τοῖς ἡμᾶς ἔχοντος τὸν ἀρχαῖον πονηρότερον ἀν' τινι τοῖς σοφίσαι, τοῦτο πικρότερον· ἀλλ' ὅμως ὁ χθεσινὸς τοῦτ' ἀνὴμων οὐκ ἰσχυσε τὸν τὸν ἰόμεν, τὸν τοῦ τὴν χθεσινὸν τοσαῦτα ἡ αὐτὸν βίλη ἡ οὕτω πικρὰ πάντα χθεσινὸν ἀφεῖς, ἀνασκελίσας ἡ καταξηρᾶν. τοσαύτην ψυχῆς ὄντι ἡ εὐγένεια. τί ἢ ὁ Παῦλος, οὐ τοσαῦτα ἔπαθε δεινὰ, ἃ μηδὲ καταλέξαι ῥᾴδιον; δεσμωτήρια οἶδεν

γὰρ ὁ διάβολος ὁ τοσαύτης γέμων κακίας, πάντα αὐτῷ κινήσας τὰ ὅπλα καὶ πάντα ἀφεὶς τὰ βέλη, καὶ ὅσα ἰὸν ἐκ αἰθέρος κακὸν, μὴ πολλῆς τῆς ὑπερβολῆς, καὶ εἰς τὸν οἰκέτην τοῦ δικαίου καὶ εἰς τὸ σῶμα κενώσας, οὐδὲν ⟨W⟩ δεινὸν ἠδίκησεν, ἀλλ', ὅπερ ἔφην, μᾶλλον ὠφέλησε· πῶς δυνήσονταί τινες ⟨W⟩ δεινὰ καὶ ⟨W⟩ σφοδρὰ αἰτιάσασθαι, ὡς πρὸς αὐτῶν, ἀλλ' οὐχ ὡς οἰκοθεν ἠδικημένοι; τί οὖν φησι, ⟨W⟩ Διάβολος οὐκ ἠδίκησε, καὶ ὑπερεσκέλισε, καὶ ἐξέβαλε τοῦ παραδείσου; οὐχ ὅτι, ἀλλ' ἡ τοῦ ἀδικηθέντος ῥᾳθυμία, καὶ τὸ μὴ νήφειν, μηδὲ ἐγρηγορέναι. ὁ γὰρ τοιαῦτα καὶ τοσαῦτα πανουργήματα μηχανώμενος, καὶ τὸν Ἰὼβ κατειργμένον μὴ δυνηθεὶς, πῶς ἂν ἐξ ἐλαφρίνων ἐκφάτνης τὸν Ἀδάμ, εἰ μὴ ἐξ ἧς τῆς οἰκείας ῥᾳθυμίας ἑαυτὸν προέδωκεν ἐκεῖνος; τί οὖν; ὁ συνεχῶς παρεπόμενος καὶ δημεύων τὸν οὐσίαν, οὐκ ἠδίκηται; καὶ ὑπὲρ πάντα ἀφαιρεθείς, καὶ παῖδας ἐκπεσών, καὶ πενίᾳ παλαίων ἐκράτει; οὐκ ἠδίκηται, ἀλλὰ καὶ ἐκέρδανεν, ἐμοῦ νήφοντος. τί γὰρ, εἰπέ μοι, τοῦτο προέβλαψε τὸν ἀπόστολον; οὐ λιμῷ καὶ δίψει καὶ γυμνότητι συνεχῶς ἐπάλαιον; καὶ δι' αὐτὸ μᾶλλον οὗτοι τοῦτο καὶ σφοδρὰ ἦσαν λαμπροὶ, καὶ ὑπὲρ παρρησίας καὶ πολλῷ μᾶλλον τοῦ Θεοῦ τιμῶν βοηθῆσαι ἐπεσπάσαντο. τί γὰρ ⟨W⟩ Λάζαρον ἡ νόσος, καὶ ἡ ἕλκη, καὶ ἡ πενία, καὶ ἡ ἐρημία τῶν προσηκόντων προέβλαψεν; οὐκ ἐπεύθην αὐτοῦ μείζονας ἐπλάκησαν ⟨A⟩ στέφανοι; τί γὰρ ⟨W⟩ Ἰωσὴφ ὁ ποθεινὸς δόξαν κτήσασθαι ὑπὲρ τῆς οἰκείας καὶ ὑπὲρ τῆς ἀλλοτρίας; καὶ γὰρ καὶ μοιχὸς καὶ ἐπαιρικὸς εἶναι ⟨A⟩ νομίζεται. τί γὰρ δουλεία; τί γὰρ ὁ τῆς παιδὸς ἐκπεσεῖν; οὐ δῆτα ταῦτα αὐτὸν μᾶλλον ἐθαυμάζομεν, καὶ ἐκπληττόμεθα; καὶ τί λέγω τὸν εἰς τὸν ὑπερείδη μετάστασιν, καὶ πενίαν, καὶ ποθεινὸν δόξαν, καὶ δουλείαν; αὐτὸς γὰρ ὁ θαυμαστὸς τί ⟨W⟩ Ἄβελ προέβλαψε καὶ βίαιος καὶ ἄωρος θανάτου, καὶ ὑπὸ χεῖρας ἀδελφικὰς πολμηθείς; οὐ δῆτα· ἀλλὰ τοῦτο πάντα χορηγὸν τὸν οἰκειοτάτον αὐτῷ;

Ορᾷς πῶς πλέον ἦπερ ὑπῆρχεν ὁ λόγος ἀπέδειξεν; οὐ γὰρ δὴ μόνον οὐδένα πρὸ οὐδενὸς ἀδικούμενον ἀπέφηνεν, ἀλλὰ καὶ μείζονας κερδαίνοντας αὐτὸν ἐκείνοις προσέχοντας. τίνος οὖν ἕνεκεν πυρώσεις καὶ καλάσεις, φησὶ; τίνος ἕνεκεν γέενναι; τίνος ἕνεκεν ἀπειλαί; οὐδενός, εἰ μηδεὶς μήτε ἀδικῆται, μήτε ἀδικεῖ; τί λέγεις; τί συγχέεις ⟨W⟩ λόγους; οὐδὲ γὰρ εἶπον, ὅτι οὐδεὶς ἀδικεῖ· ἀλλ', ὅτι οὐδεὶς ἀδικεῖται. καὶ πῶς; ἐρεῖ, φησὶν, ἀδικούμενον πολλοὺς, μὴ ἀδικεῖσθαί φημι; οὕτως ὡς ἐδίδαξα νῦν. ἐπεὶ καὶ ⟨W⟩ Ἰωσὴφ ἠδίκησαν μὲν ⟨A⟩ ἀδελφοὶ, αὐτὸς δὲ οὐκ ἠδικήθη· καὶ τῷ Ἄβελ ἐπεβούλευσε μὲν ὁ Κάϊν, αὐτὸς δὲ οὐκ ἐπεβουλεύθη. διὰ τοῦτο πυρώσεις καὶ καλάσεις. οὐδὲ γὰρ διὰ τὸν τῶν παρόντων ὄρεξιν δυνατὸν πυρώσεις ὁ Θεὸς, ἀλλὰ διὰ τὴν κακίαν τὴν πονηρευομένων πάθησι καὶ καλάσεις. εἰ γὰρ καὶ λαμπρεύονται ⟨A⟩ πάροντες κακῶς ἀπὸ τῶν ἐπιβούλων γίνονται, ἀλλ' οὐ τῆς γνώμης τοῦτο τῶν ἐπιβουλευόντων, ἀλλὰ τῆς αἱρέσεως τῶν ἐπιβουλευομένων ὄντι. διὰ τοῦτο τοῖς μὲν τῆς φιλοσοφίας τὰ βραβεῖα, ἐκείνοις δὲ τῆς πονηρίας αἱ πυρώσεις βύτης ἐπίζονται καὶ στεφανοῦνται. ἀφηρέθης τὰ χρήματα; λέγε, Γυμνὸς ἐξῆλθον ἐκ κοιλίας μητρός μου, γυμνὸς καὶ ἀπελεύσομαι· καὶ παρεσκεύασε δὲ ἀποστολικόν· Οὐδὲν γὰρ εἰσηνέγκαμεν εἰς ⟨W⟩ κόσμον τοῦτον· δῆλον ὅτι οὐδὲ ἐξενεγκεῖν τι δυνάμεθα. ἤκουσας κακῶς, καὶ μυρίας σε τινες ἐπλουτοῦν λοιδορίας; ἀναμνήσθητι τῆς ῥήσεως ἐκείνης τῆς λεγούσης· Οὐαὶ ὑμῖν ὅταν καλῶς ὑμᾶς εἴπωσι πάντες ⟨A⟩ οἱ ἄνθρωποι· καὶ, Χαίρετε καὶ σκιρτᾶτε ὅταν ἐκβάλλωσι καθ' ὑμῶν ὄνομα πονηρόν. πῶς τὸν ὑπερείδην μετῳκίσθης; σύνησον ὅτι οὐκ ἔχεις σὺ τοῦτο παιδεία, ἀλλ' εἰ μέλλεις φιλοσοφεῖν, καὶ τὸν γλυκὺν ἄπασαν ξένιον ἐκκελεύσῃ εἶναι νομίζειν. ἀλλὰ νόσῳ προεδόθης χρονίᾳ; εἰπὲ τὸ ἀποστολικόν· Ὅσῳ ὁ ἔξωθεν ἡμῶν ἄνθρωπος διαφθείρεται, τοσούτῳ ὁ ἔσω ἀνακαινοῦται ἡμέρα καὶ ἡμέρα. ἀλλὰ θάνατον ὑπέμεινε τις βίαιον; σύνησον ⟨W⟩ Ἰωάννου καὶ τὸν ἀποτμηθέντα ἐν δεσμωτηρίῳ κεφαλὴν, ὅτι πίνακος ἐπεχθέντος, καὶ πορνικῆς ὀρχήσεως ἡδυσμένου μισθὸν. σύνησον τοὺς αὐτοῦθεν ἀμοιβάς. ταῦτα γὰρ ἅπαντα τὰ παθήματα, ὅταν ἀδίκως τινὸς ἐπαγηταί τινι, καὶ ἁμαρτήματα λύει.

εσνται· τοὺς γὰρ ἐν πενίᾳ ζῶντας ὁρᾷς. ἀλλ', ὦ πόνηρε, ὅτι χαλεπώτερον, πολλάκις αὐτοὺς καὶ μακαρίζουσι, ὃ καὶ πόνηρον αὐτοῦ ὄντος τοῦ κακοῦ. φέρε σοι (ἀλλ' ὅπερ ἐξ ἀρχῆς προεκάλεσα, μὴ θορυβοῦ δὲ) δείξω, ὡς ὁρᾷς τῶν εἰρημένων ἁπάντων ἡ φύσις αἱ ἀρεταὶ ἐστιν, ὁρᾷς τὴν ἀρετὴν αὐτὴν λυμαινομένην, δυνάμει δέ. τί γάρ, εἰπέ μοι, τὰ αὐτὰ πόνηρα ἀπολωλεκότα, ἢ καθ' ἁρπαγῶν, ἢ καθ' ὑποκρίσεων, ἢ καθ' ὑποκλοπῶν, ἢ καὶ οἰκετῶν κακούργων ἀφαιρεθέντα τὰ ὄντα ἔβλαψεν αὐτὴν ἡ ζημία εἰς ἀρετὴν τὴν αἰθέριον; μᾶλλον δέ, εἰ δοκεῖ, περὶ τούτων ἐπανορθώσωμαι, τί ποτέ ἐστιν αἰθέριος ἀρετή, ἐπὶ ἑτέρας οὐσίας περιέστησε λέγειν γυμνάσαντες, ὥστε δύνασθαι καὶ ποιῆσαι καὶ σαφέστερον τοῖς πολλοῖς. τί ποτ' οὖν ἐστιν ἵππου ἀρετή; ἆρα ὁ χρυσοῦς ἔχειν χαλινός, καὶ πλουμίδας ἐκείνας, καὶ γραμμάτων δισμοὺς οὐ σπανίους ὑπομάτων συγκείμενον, καὶ πάντας ποικίλους καὶ χρυσοπάστους, καὶ φάλαρα λιθοκόλλητα, καὶ πλοκάμους χρυσοῖς φοινίοις συμπεπλεγμένους· ἢ ὁ δρομικὸς εἶναι καὶ εὔσκελής, καὶ βαδίζειν εὔρυθμα, καὶ ὁπλὰς ἔχειν ἵππῳ πρεπούσας ὑγιαίνοντας, καὶ αἰδρείαν κεκτῆσθαι τὴν ἐν ἀποδημίαις μάχαις, τὴν ἐν πολέμοις ἁρμόζουσαν, καὶ δυνατὸν καὶ ἐν τῇ τάξει μὴ πολλοῦ φαίνεσθαι τῷ πλησίον, καὶ ἵππος ὑπομένει σώζειν καὶ ἀκαλάντιστος; οὐκ εὐδήλων ὅτι ταῦτα ἵππου ἀρετή, οὐκ ἐκεῖνα; τί γάρ, εἴπερ καὶ ἡμίονον παίδων φαίης ἀρετὴν εἶναι; οὐ δὲ δυνατὸν μετ' εὐκολίας ἀληθοφορεῖν, καὶ ῥᾳδίως τὰς ὁδοὺς διανύειν, ἐν πέδαις ἔχειν τετρόποτα πήρας μεμυριθμένους; μὴ τὰ ἔξωθεν αὐτοῖς περικείμενα συμπαλαῖσαί τι πρὸς τὴν οἰκείαν ἀρετὴν αὐτῶν φήσομεν; οὐδαμῶς. ἄμπελον γοῦν πόσον θαυμασόμεθα; τὴν τοῖς φύλλοις κεκοσμῆσαι, καὶ τοῖς κλήμασι, ἢ τὴν ἐν καρπῷ βεβοτρύοις; ποίαν γὰρ ἀρετὴν ἐλαίας εἶναι φαμέν; ὅταν μεγάλους ἔχῃ τοὺς κλάδους καὶ πολλὴν τὴν ἀπὸ τῶν φύλλων κόμην, ἢ ὅταν οἰκεῖον καρπὸν δαψιλῆ καὶ πάντα χρὸν διεσπαρμένον ἐμφαίνῃ; οὕτω δὴ καὶ ὅτι τῶν αἰθερίων ποιῶμεν. ἀφαιρησόμεθα τὴν ἀρετὴν τὴν τῶν αἰθερίων, καὶ βλαβεῖν εἶναι ἐκείνων νομισθήσεται μόνων, τὴν αὐτῆς λυμαινομένην. τί οὖν ἐστιν ἀρετὴ ἀνθρώπου; ἡ χρήματα, ἵνα πολλὰ λίσῃς· ἢ ὑγιὲς σῶμα τοῦτο, ἵνα φοβηθῇς ἴσως· ἢ ἡ τῶν πολλῶν ὑποπτοῦσα, ἵνα ὑπολίσῃς δόξαι πονηρός· ἢ ὁ ζῆν ἁπλῶς καὶ εἰκῇ, ἵνα φοβερὸς ᾖς ἡμῖν ὁ θάνατος· ἢ ἐλευθερία, ἵνα δουλεία φύγῃς· ἀλλ' ἡ τῶν ἀληθῶν δογμάτων ἀκρίβεια, καὶ ἡ καθ' ἡμᾶς βίου ὀρθότης. ταῦτα γὰρ ἢ ἐκεῖνος ὁ ἀγαθὸς ἀπεργάσαιτο δικαίως), ἐὰν ὁ κεκτημένος αὐτὰ μὴ τῆς προσηκούσης ἀκριβείας ἀφαφυλάττῃ. καὶ ταῦτα καὶ ὁ πονηρότατος καὶ ἄγχιστος δαίμων ἐκείνος οἶδε. ἀφ' ἑνὸς γοῦν τούτου καὶ τῆς θείας ἐκείνης ἐσύλα τὸν Ἰώβ, οὐχ ἵνα πένητα ποιήσῃ, ἀλλ' ἵνα βλάσφημόν τι ῥῆμα ἐκβαλεῖν βιάσηται· ἐκεῖνο γὰρ ἐπετήρει, ἀλλ' οὐ τὸ σῶμα κατέτρωγεν, οὐχ ἵνα ἀρρωστίᾳ περιβάλῃ, ἀλλ' ἵνα ἀποστερήσῃ τὴν τῆς ψυχῆς ἀρετήν. ἀλλ' ὅμως πόνηρα αὐτὸν κτήσας τὰ μηχανήματα, καὶ πένητα αὐτὸν πλουτοποιῆσας (τοῦτο γὰρ ὁ πᾶσι μὲν φιλανθρώπως ἐπιτρέπων δοκεῖ) αὐτὸν πολύπαιδος ἄπαιδα, καὶ καταξήρανας αὐτοῦ τὸ σῶμα ἀπὸ τῆς τῶν διασπείρων δημίων χειρὸς πύρωσι (ὃ γὰρ ὅπου διορύττουσι καὶ κλοπεῖς τὰς πλουσίων τῶν ἐμπιπλάντων αὐλοῖς, ὡς κατέξανας αὐτοῦ τὴν σάρκα τῶν σκωλήκων τὰ σώματα) καὶ πονηρὸν αὐτὸν πενιχρὸς δόξαι (ὃ γὰρ φίλοι αὐτῷ πρῶτοι ἔλεγον· οὐκ ἄξια ὧν ἡμάρτησε μεμαστίγωσαι; καὶ πολλοῖς ἐπέστησι κατ' αὐτοῦ κατηγορίας λόγους) καὶ οὐχὶ τῆς πόλεως ἐκβαλὼν μόνον, οὐδὲ τῆς οἰκίας, καὶ εἰς ἄλλην μεταστήσας πόλιν, ἀλλὰ τὴν χορηγίαν, καὶ οἰκίαν αὐτῷ καὶ πόλιν καταστήσας, οὐ μόνον ὁρᾷς αὐτὸν ἐλυμήνατο, ἀλλὰ καὶ λαμπρότερον, δι' ὧν ἐπεβούλευσε, ἀπέφηνε· ὃ γὰρ οὐ μόνον τῶν ὄντων οὐκ ἀφείλετο (καίτοι τοσαῦτα ἀφελόμενος) ἀλλὰ καὶ μείζονα αὐτῷ πλοῦτον τῆς ἀρετῆς εἰργάσατο. καὶ γὰρ πλείονες μετὰ ταῦτα ἀπήλαυσε παῤῥησίας, ἅτε καὶ σφοδρότερον ἀγωνισάμενος ἀγῶνα. εἰ γὰρ ὁ τοσαῦτα παθὼν οὐδὲν ἠδίκησε), καὶ παθὼν οὐ κακὸν δαίμονος, ἀλλὰ κακὸν τῆς πονηροτέρου δαίμονος, τίς ἔξει λοιπὸν ἀπολογίαν τὴν λεγομένην, ὅτι ὁ δεῖνά με ἠδίκησε καὶ παρέβλαψεν; εἰ γὰρ

χ. εἰκείων

χ. γραμματοδισμον

χ. φύγῃς

χ. παίτων

χ. ἀπίτησιν

τῶν πολλῶν ἀμαθίας ταῦτα λέγουσα· πόθεν, φησὶ, δῆλον ἢ κάτω γέγραπται, πολλῆς συγχύσεως ὃ τῶν ἀνθρώπων ἐμπέπληκται γένος, ἢ πολλοὶ καθ' ἑκάστην ἡμέραν ⓐ ἀδικούμενοι, ⓐ ἐπηρεαζόμενοι, ⓐ βιαζόμενοι, ⓐ βλασφημούμενοι, ⓐ ἀθετεῖς μᾶλλον τῶν δυνατωτέρων, ⓐ πένητες μᾶλλον τῶν πλουσίων· ἢ ὥσπερ ἐκ κύματος τῆς θαλάττης οὐκ ἔστιν ἀριθμεῖν, ὅτως οὐδὲ ὃ πλῆθος τῶν ὑπὸ συλλυομένων, τῶν ἐπηρεαζομένων, τῶν κακῶς πασχόντων· ἢ ὅτε νόμων διόρθωσις, ὅτε δικαστηρίων φόβος, ὅτε ἄλλο οὐδέν ⓦ λοιμὸν τοῦτον ἔσπασε καὶ τὸν κόσμον, ἀλλὰ καθ' ἑκάστην ἡμέραν αὐξάνεται ὃ κακόν, ἃ οἰμωγαὶ πανταχοῦ, καὶ θρῆνοι, καὶ δάκρυα τῶν ἀδικουμένων· καὶ ⓐ ζημιοῦντες τὰ τοιαῦτα διορθοῦν δικασταί, αὐτοὶ ⓦ χεῖρόνα ὑπομένουσι, ἢ τὸν κόσμον ὑπερβάλλουσι πολλοὶ δ' ἐστὶν εὑρεῖν τῶν δυνατωτέρων καὶ ἀθλιωτέρων, κεκμηκότα τινὰ μανίαις μιαραῖς, τῆς τοῦ Θεοῦ κατηφείας, ὁρῶντες ⓦ μὲν ὑπερέχη πολλάκις ἐλκόμενον, ἀπαγόμενον, αἰχμάλωτον· ⓦ δ' θρασυνόμενοι καὶ φοβερῶς τοῖς πολλοῖς χρώμενοι, ἐξ ἁπάντων καὶ ἐξ ἁπάντων πλουτοῦντα καὶ δυναστείᾳ περιβεβλημένον, μυρία περιτρίβοντα τοῖς ὑπερέχουσι δικαστὰς, ἢ πόλεσι καὶ οἰκέταις καὶ ἐρημίαις ἢ οἰκίαις καὶ θαλάττῃ πολεμούμενα· δύναιτο δ' ἂν τις ἐκ τῶν παρόντων ἀκριβῶς ἰδεῖν τὸ λεγόμενον, ὅτι ἐκ τῶν ὑπαρχόντων ἐστὶν ἡμῖν ὁ λόγος· οὐδὲ εἰσέρχεται, ἀπενδυτίας τοῖς ἐρημουμένοις ἰσάριθμος, ἢ ἀγῶνα ἀγωνιζόμενος καινὸν ἂν (ὅσαπερ ἔρχομαί τινος εἶπον) καὶ παράδοξον, χρήσιμον δὲ καὶ ἀληθῆ, καὶ τοῖς βουλομένοις προσέχειν καὶ πιθανῶς λεγόμενον. καὶ γὰρ ἐπαγγέλλεται δείξειν (ἀλλὰ μὴ θορυβεῖσθε) οὐδένα τῶν ἀδικουμένων ὑπ' ἄλλου τινὸς ἀδικούμενον, ἀλλ' ὑπ' ἐμοῦ τοῦτο πάσχοντα. ἵνα δὲ σαφέστερος ὁ λόγος γένηται, φέρε προσέχωμεν ἐξετάζοντες τί ἐστιν ἀδικία, καὶ περὶ ποίων πραγμάτων ἡ ὕλην ζητεῖσθαι πέφυκε· καὶ τί ποτέ ἐστιν ἀνθρωπίνη ἀρετή, καὶ τί ὃ λυμαινόμενον ταύτην, καὶ τί ποτε δεῖ καλεῖν λυμαίνεσθαι, ἢ λυμαίνεται δέ. οἷς (οὐ γὰρ ἐκ παραδειγμάτων σοφὸν ποιοῦσι τὸν λόγον) ἕκαστον τῶν πραγμάτων ἐν ἔχει ὃ λυμαινόμενον, ὁ σίδηρος ⓦ ἰόν, ⓦ σὴς ὃ ἔριον, προβάτων ἀγέλαι δὲ λύκοι· καὶ οὗτος μὴν ἀρετῆς βλάβη, ὃ παραπαίουσιν καὶ εἰς ἐξίνιον μεταπίπτειν· μήτηρ δ', ὃ τὸν σύμφυτον ἀπολέσασα γλυκύτητα, καὶ εἰς πικρὸν κατενεχθεῖσα χυμόν. λυμαίνεται δὲ λιτῶν κόσμος ἐριστὴν ἢ αἰσχύνη, ἃ ἀμπέλων καρπῶν ἃ φύλλοις ἢ κλήμασι ὃ πονηρὸν τὴν ἀκρίδων στρατόπεδον, ἢ ἑτέρους διαφθεῖραι ἃ κάμπη, ἢ σώματα δὲ ἀλγεσι ποικίλα νοσήματα· ἢ (ἵνα μὴ πάντα ἐπεξιόντες μακρὸν ποιήσωμεν ⓦ λόγον) τὴν ἀρχὴν δὲ τὴν ἡμετέραν ἢ πυρετοὶ ἢ πρέστεις ἃ ἑτέρων νοσημάτων ἐσμοί. ὥσπερ οὖν τούτων ἕκαστον ἐχθρὸν ὃ λυμαινόμενον αὐτῇ τῇ ἀρετῇ, φέρε σκοπήσωμεν τί καὶ ὃ τῶν ἀνθρώπων διαβάλλει γένος, ἢ τί ποτέ ὃ λυμαινόμενον ἀνθρωπίνου ἀρετήν.

Οἱ μὲν οὖν πολλοὶ ἕτερα ἄττα νομίζουσι (οὐ γὰρ ἡ ταύτης πεπλανημένης δόξης ἐστὶν, ἃ ἀπελέγξαι αὐτὰς οὕτω τὸν ὄντως λυμαινομένων ἡμῶν ταῖς ἀρεταῖς ἐστὶν εἰς μέσον ἀγαγεῖν, καὶ δεῖξαι σαφῶς, ὅτι ταύτην [ἡμᾶς] οὐδὲν δύναιτ' ἂν ἀδικῆσαι τὸν ἀδικοῦντα, οὐδὲ λυμήνασθαι τὸν λυμῶνα, εἰ μὴ αὐτοὶ ἑαυτοὺς προδοίημεν) ⓐ μὲν οὖν πολλοὶ πεπλανημένης ἔχοντες δόξας, ἕτερα νομίζουσιν εἶναι τὰ λυμαινόμενα ἡμῶν τῆς ἀρετῆς· ⓐ μὲν πενίαν, ⓐ δὲ νόσον σώματος, ⓐ δὲ τὸν ἐν χερσὶ ζημίαν, ἕτεροι συκοφαντίαν, ἄλλοι θάνατον, ἃ ταῦτα ἀποδυρόμενοι καὶ θρηνοῦντες δέρεσθαι, καὶ τὰς πάρεργα ἐλεοῦντες καὶ δακρύοντες, καὶ ἐκπλήττόμενοι πρὸς ἀλλήλους λέγουσιν, οἷα πέπονθεν ὁ δεῖνα; ἀ θεοὶ ἀφέρεσθαι τὸν ἐσιόντα ἅπασαι. ἕτερος πρὸ ἑτέρου πάλιν· ὁ δεῖνα δὲ ἡ ἀρρωστία χαλεπὴ πρὸς πᾶσαν ἀπέγνωσαι παρὰ τῶν πρὸς αὐτὸν εἰσιόντων ἰατρῶν. καὶ ὁ μὲν τὰς ὀδυνηρότερον οἰκτείρας, ὁ δὲ τοὺς τῆς πατρίδος ἐκπεσόντας, καὶ πρὸς τὸν ἅδην ἐλθόντα μεταξάντας, ἄλλος τὰς ἐλευθερίας ἐκπεπτωκότας, ἕτερος τοὺς ἐκ πολεμίων ἁρπαγέντας καὶ ἠνδραποδισμένους αἰχμαλώτους, ἕτερος ⓦ καταπονηθέντα ἢ κάεντα, ἄλλος ⓦ ἐκ οἰκίας καταχωσθέντα θρηνοῦσι καὶ ὀλοφύ-

χ. ὕλη

χ. καταπονῶν. χ. ἐμφυτον

χ. τὸν ζωὴν, μᾶλλον μὲν τὴν ἀρετὴν, εἰ μὴν

γης; Εἰ γὰρ ἕνα τις σκανδαλίσας τοσαύτην χαλάσει κατακρίνεται, ὡς συμφέρει μίλλειν χρεμαθῆναι ἐπὶ Ⓦ τράχηλον αὐτῦ, ἢ κατα πυ παθῆναι εἰς τὴν θάλασσαν· εἰκότως πόσας δώσυσι οὖτοι δίκας ἐν τῷ φοβερῷ δικαστηρίῳ τότε ἐκείνῳ, πόσας ὑποστήσονται τιμωρίας, τοῦτο εἰς αὐτοὺς ἥκει, τὴν οἰκουμένην ταράξαντες ἅπασαν, τοσαύτας διατρέψαντες ἐκκλησίας, τοσαύτην πολεμήσαντες εἰρήνην, μυρία πονηρὰ καὶ σκάνδαλα ἐργασάμενοι; Ⓐ ἢ πῦρ ἐκείνων παρόντες, ἅπερ ἔπαθον, μᾶλλον τῶν μαρτύρων, μᾶλλον τῶν ἀποστόλων, μᾶλλον τῶν ἡμιαόνων καὶ ὑψηλῶν ἀνδρῶν φήσουσι λάμποντας ἀπὸ τῶν κατορθωμάτων, ἀπὸ τῶν παθῶν, ἀπὸ τῶν στεφάνων, ἀπὸ τῶν βασιλέων, ἀπὸ τῆς πολλῆς παῤῥησίας. καὶ ὄψονται μὲν αὐτοὺς κολαζομένους, ἐξαρπάσαι δ', καὶν μυριάκις βουληθῶσι, τῆς κολάσεως οὐδυνήσονται· ἀλλὰ θήσουσι μὲν ἱκετηρίαν οὗτοι, ὀφθῆναι δ' οὐκέτι. Εἰ γὰρ ὁ πέντε ἕνα τάλαντα Ⓐ λαζάρου τοσαῦτον τὸν ἑστέρησε δίκης, καὶ ὀφθῆναι ἔτυχε τοσαύτης, τί πείσονται οὗτοι, τοσοῦτους διώξαντες καὶ σκανδαλίσαντες; ταῦτ' οὖν ἅπαντα λογιζόμενοι, καὶ ὅσα τούτοις ἐοικότα ἀπὸ τῶν γραφῶν συλλέγοντες γραφῶν, ἑαυτοῖς μὲν τεῖχος ἀσφαλὲς, τοῖς δ' ἀδυσωπήτους ἔπι φάρμακα τούτοις καταασκευάζοντες καὶ δίκην ἡμᾶτα, φύσει τε ἑδραῖοι, καὶ ἀμεταπίνητοι, καὶ ἀποχείλημα ὑμῖν ἀγαθὰ ἀναμένοντες. πόντως γὰρ, πόντως κείσεται ὑμῖν ἀμοιβὴ, ἀ τῶν πόνων ἴση, ἀλλ' οὐκ ἴσ. ἀποκείσε] πολλοῦ τοῦ δεινότος ἄφωνος. τοιοῦτος γὰρ ὁ φιλάνθρωπος Θεός· μᾶλλον τῆς φιλοτιμίας οὐν ἀγωνίζου τε πιστὸν ἢ λέγειν τοσαυτοσυμβούλους ταῖς δωτοδόσεσι καὶ ταῖς ἀμοιβαῖς τιμᾶν ἐκπαιδεύεσθαι· ὧν ἐπιτύχοιμεν ἐν Χριστῷ τῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ Λόγος, ὅτι τὸν ἑαυτὸν μὴ ἀδικοῦντα οὐδεὶς βλάψαι δύναται.

χ. Ἐπιστολὴ χαρίεσσα τοῦ Κυρίου τῆς Κιλικίας, ὅστις αὐτὸς ἐν ἐξορίᾳ.

Οἶδα μὲν οὖν τοῖς παχυτέροις καὶ τοῖς σαρκίνοις καὶ τῇ γῇ προσηλωμένοις, καὶ αἰσθητὰς μὲν δουλοῦσιν ἡδονὰς, τὴν δὲ νοερὰν καὶ σφοδρὰ δυπχομένοις, χαμαί πως καὶ παραδόξως ὁ λόγος οὗτος ἕξει δόξειν· καὶ γελάσονται δαιμόνες, καὶ καταγελάσονται ἡμῶν, ὡς ἀπίθανα λεγόντων ἐκ παραπλησίων τῆς ὑποθέσεως. ἀλλὰ μὲν δὴ περὶ τούτου ἀποσησόμεθα τῆς ἐπαγγελίας· ἀλλὰ καὶ δι' αὐτὸ μὲν οὖν τοῦτο μάλιστα ὅτι καὶ ἀποδείξειν ὡς ὑποκείμενα, μὴ πάντως βαθυσύμβολα τῆς ἀποδείξεως. φέρε γὰρ βουληθῶσιν Ⓐ ὕτω διακείμενοι μὴ φορυβῆσθαι, μηδὲ παράπεσθαι, ἀλλὰ αἰσθάνεσθαι τοῦ λόγου τὸ τέλος· οἶδ' οἶσθ' ὅτι μὲν ἀμέμπτοι ἔσονται, καὶ ἑαυτοῖς καταγνώσονται, ὡς Ⓦ ἐμπεσόντες ἀπατεῶσι χρόνοις, καὶ παλινῳδίαν ᾄσονται, καὶ ἀπολογήσονται καὶ συγγνώμην αἰτήσονται, ὑπὲρ ὧν οὐκ ὀρθῶς περὶ τῶν πραγμάτων ἔχουσι τὰ ψήφοι, καὶ χάριν ἡμῖν εἴσονται πολλὴν, ὥσπερ Ⓐ κάμνοντες τοῖς ἰατροῖς, ἐπαδὸν τῶν ἰσημάτων ἀπαλλαγῶσι τοῦ σῶμα πολιορκοῦντων αὐτοῖς. μὴ γάρ μοι τὸν νῦν κατέχουσαν παροιμίαν λέγε, ἀλλὰ δύο μείνον καὶ τὸν λόγον τὸν ἡμέτερον σὺν ἀγῶνος, καὶ τότε δυνήσῃ τὸν ψήφον ἀδίκως ἐνεγκεῖν, σαφῆ ἐξ ἀγνοίας εἰς ὃ πάλιν ἐξ κρίνειν παροδοιπορῶν. ἐπεὶ καὶ Ⓐ [ὅτι] τῶν βιωτικῶν τούτων πραγμάτων καθήκουσι δίκας αἱ σὰρκες δίδοντα, καὶν σφοδρῶς ῥέοντα ἴδωσι Ⓦ πρότερον ῥήτορα, καὶ πόντα ὑπακλύζοντα τῇ γλώττῃ, μὴ καὶ παθαίρειν μᾶλλον μακροθυμίας ἀκούσαντες τὸν πρὸς αὐτοὺς ἰσαυθοῦ τὸν ψῆφον ἐνεγκεῖν· ἀλλὰ καὶν μυριάκις ὁ πρότερος δοκῇ δίκαια λέγειν, δυσπαφοι τὸν ἀκοὸν καὶ τὰν δευτέραν τρέπουσι· ἐπαδὴ καὶ αὐτὴ δικαίων ὄντων ἀρετὴ, καὶ πρὸ ἑκατέρων μαθόντας μᾶλλον ἀκριβείας ἀπάσης, τότε τὰ πρὸ ἑαυτῶν ἐπαγγεῖν. ἐπεὶ οὖν καὶ νῦν δυπρήτορός τινος ἡ κοινὴ τῶν πολλῶν πρόληψις καὶ ὁ ὁ μακρῷ χρόνῳ ῥιζωθεῖσα πρὸς ταῖς τῶν

χωρύσει ⟨ωεχῶς⟩ εὐοχλεῖσι καὶ ὑπιβουλεύουσιν· ὥτω γὰ ὁ Δημόκολος ἔνθα δὲ ἴδη πλοῦτον ⟨ωαραγόμνοι ⟨Ψ⟩ τῇ ψυχῇ, καὶ ἀπορίαν βιοτείας ὑπιτιθεμένῳ, ἐκεῖ τὰ μηχανήματα ἵστησι καὶ ⟨ωροσάγει. ἀλλ' ἐαὶ ⟨Α⟩ ὑπιβουλευόμνοι φῶσιν, ὑ μόνον οὐδὲν ἐλαττοῦνται ὑπισθεν, ἀλλὰ καὶ μείζονα ⟨Ψ⟩ πλοῦτον τῆς ἀρετῆς ⟨ωαίρεσιν. ὃ δὴ καὶ νῦν λέγει.

5 Καὶ μέντοι δὴ ἵς τοῦτο σημεῖον καὶ τοῦ πλούτου τοὺς καταρθωμάτων, καὶ τῆς ἀνδρείας τῆς ἐκκλησίας ποιήσειεν. ὅτι γὰρ εἶδεν αὐτῷ ὁ πατρῷος δαίμων ἐκεῖνος δύο δοῦσαν, δύο δοκιμοῦσαν, τὸ βεαχέα χαιροῦ ῥοπῇ ⟨ωρὸς ὕψος ἀνενεχθεῖσαν, πολλῷ ἀσυνδέτῳ τὸ αὐτῇ γνωμάρίῳ, καὶ τῷ μὲν τοὺς δοκιμωτάτους ὑπὶ τὸ βέλτιον ὑπίδοσιν, τοῖς δὲ ἀμαρτίαις ζώντων εἰς μετάνοιαν μετάστασιν, πᾶσαν τῷ οἰκειότητι ἀπὸ τῆς πόλεως ζαύ-

χξδ. κγ'. Ὅτι μέγιστον σημεῖον τὸ ἀνδρικότητος τὸ ἐκκλησίας τὰ γνώρισμα, καὶ πολλὰς ταύτα ὠφέλειας.

10 της καταγνωμάτι· πρώτα σκίπτει αὐτὸ τὰ μηχανήματα, ὃ ἐμφυλίους αὖθις πολέμους. ὃ καθάπερ ὑπὶ τὸ Ἰώβ, νῦν μὲν τῷ ἀποβολῇ τοῦ χρημάτων, νῦν ὃ τῷ ἀπαιδίᾳ, νῦν ὃ τῷ ἀῤῥωστίαν τοῦ σώματος, νῦν δὲ τῆς γυναικὸς τῷ γλώτταν, νῦν δὲ τῶν φίλων τὰ οἰκέται καὶ τὰ σκώμματα ὃ τὰς λοιδορείας ἐκίνει κατὰ τὸ δικαίου, ⟨ὲ πρῶ εἶδος μηχανημάτων ⟨ωροσῆλθ· ὥτω ὃ ὑπὶ τῆς ἐκκλησίας, Δημόφιλον, δι' ἑῴρων, Δημόπολιν εἰς κλῆσιν τε-

15 λωτῶν, δημόπολιν εἰς στρατείαν καλεσμένων, Δημόπολιν ὑπισκόπων πεμπομένων, Δημόπολλῶν ὃ πρωτοδαπῶν ⟨ωροσώπων τὰ πρὸ ἑαυτῶν σκίπτων. ἀλλ' ὅμως καὶ τοσαῦτα μηχανησάμνος, ὑ μόνον αὐτῷ οὐκ ἐσάλευσεν, ἀλλὰ ⟨ὲ λαμπροτέραν ἐποίησεν. ὑ γὰρ ὥτω τότε μὴ ἐνοχλουμένη πρὸς ἅπαιδίαν ἐπαίδευσεν, ὡς νῦν τῷ οἰκειότητι διδάσκει καρτερεῖν, ἐκρατεύεσθαι, φέρειν πιεσμούς, ὑπομονῇ ὑπισχύειν, καὶ ⟨ὰ φεύγει τὸν βιωτικὸν, μη-

20 δὲν ἡγεῖσθαι πλούτου, καὶ ⟨ὰ γέλωτα πηρᾶς, ὑ ⟨ροφορὰν θανάτου, καὶ ⟨ὰ φεύγειν ζωῆς, πατρίδα ⟨ρορᾶν, οἰκείους, φίλους, συγγενεῖς, ⟨ροὸς σφαγὰς ἀποδύεσθαι πρωτοδαπὰς, ὑ ξιφῶν κυδιαίνειν, τὰ λαμπρὰ ἅπαντα τοῦ ⟨ροόντος βίου, πηρὰς λέγω ὑ δόξας, ὑ δυναστείαν, ⟨ὲ τυφλὸν, τῷ ἀεννάῳ δὲ θαλὸν βιοτελέστερα εἶ) νομίζειν. ὑ ταῦτα οὐκ εἶς παιδὸς μόνον, οὐδὲ δύο ὑ τρεῖς, ἀλλὰ πᾶς ὁ λαὸς, ὃ οὐ Δημόρημάτων μόνον, ἀλλὰ ὑ Δημόρ ⟨ροαγ-

25 μῶν, δι' ὧν πάσχουσι, δι' ὧν νικῶσι, δι' ὧν ⟨ωδιγίνονται τῷ ὑπιβουλευόντων, δι' ὧν ἀδάμαστος στρόττεσι ⟨ὲ πέτρας ἰσχυρότεροι ἀπρωτα στρέσι, ὑχ ὅπλα κινοῦντις, οὐ πόλεμον διαῤῥιπίζοντες, οὐ τόξον, οὐ βέλη ἀφέντες, ἀλλ' ὑπομονῇ τρόχος ἕκαστος ⟨ωδιδεβλημένος, ἐμμονῇ ἀσφάτου, ὡραότητος, ἀνδρείας, ᾧ πάσῃ κακῶν τοῦ ⟨ονηροῦ ⟨ὰς ⟨ολλοῦ τοῦ ⟨ωδιάτου κα-

χξ ⟨ξ κδ'. Ὅτι οἱ ταῦτα ⟨ροσημάσαντες ὑ ἐντεῦθεν ὅθεν διήκασι δίκαιοι.

30 ταῖς χρημένοι. Νῦν γοῦν ὅτοι μὲ Φαίδρῳ ὦ ⟨ωρόσωπον, ἐλθέρους τοῖς ὀφθαλμοῖς, παῤῥησίᾳ ἀφάτῳ χρημένοι, εἰς ἀγορὰν ἐμβάλλουσιν, εἰ οἰκίαις τρέφονται, ⟨ωρὸς τὸν ⟨Ωιδεῖον ἀθλοθετοῦσι· οἱ ὃ ταῦτα ἐργασάμνοι, καθ' ἕκαστον τῶν μηχανημάτων, ὧν ⟨ωροσάγουσι, ἐγκαλυπτόμνοι, καὶ ⟨ωορθὸν ἴνδον ἔχοντες στωικὸς, τείνοντες, διδοικότες ὥτω ⟨ωεῖσαι. ὑ καθάπερ τὰ δυσθανατῶντα τῶν θηείων, μᾶ ⟨ωοτέραν ὑ δύτερον πληγὴν σφοδροτέρως ὑπιπίπτοντα ταῖς αἰχμαῖς τῶν δοράτων, χαλεπωτέραν καθ' ἑαυτὸν ὠθοῦσι τὸν πληγὸν, τὰ τραύματα εἰς αὐτὰ τὰ σπλάγχνα δεχόμνα, ὑ τὰ κύματα ταῖς πέτραις ῥηγνύμνα, τῇ σφοδροτέρᾳ ῥύμῃ ἑαυτὰ ἀφαίζει ὑ δέχεται· ὥτω δὴ ὑ οὗτοι, δι' ὧν ὑπιβουλεύουσιν, ἑαυ-

35 τοῖς μᾶλλον, ἢ ἑτέροις τὰ βάραθρα ὀρύττουσιν. οἱ μὲν γὰρ ὑπιβουλευόμνοι τὴν οἰκουμένην ἕρκας ἔχουσιν, ἐπαινέτας, θαυμασὰς, αἰακηρύττοντας, στεφανοῦντας, τοὺς εἰδότας, τὰς ὐκ εἰδότας, τοὺς ἀπὸ τῶν ⟨ωραγμάτων, τοὺς ἀπὸ τῆς φήμης τὰ ἐκείνων μαθητεύοντας, τοὺς σωζομνοῦντας μωείους, τὰς ⟨Ιωαναιζομνίους, τὰς τὰ χρηστὰ ⟨Ιωευχομνίους αὐτοῖς πρώτας· οἱ ὃ ὑπιβουλεύοντες τὰς μισοπονηρίας τοσούτους ὑ πολλοὺς πλείους, τὰς κατηγόρους, τὰς δημοκαλλοίτας, τὰς ἐλέγχοντας, τὰς καταμνοντας, τὰς ἐπιζωμνίους μωείους, τὰς ὑπιθυμιοῦντας αὐτοὺς ἰδεῖν τὸ κολάσει ὑ πωρείᾳ. ὑ ταῦτα μὲ ἐνταῦθα· τὰ ὃ ἑξῆς ποίος ⟨ωδηγήσει λό-

τὴν γυναῖκα Φιλίππου τὸν ἀδελφὸν σου· καὶ τὸν βαπτιστὴν χωρὶς τῆς συνουσίας, τῆς οἰκίας, τῆς τῆς ἀγορᾶς, τῆς ἀπὸ τοῦ δεσμωτηρίου, καὶ εἰς τὴν Περσῶν χώραν ἀπέλθῃς, καὶ εἰς τὴν Ἰνδῶν, καὶ εἰς τὴν Μαύρων, καὶ ἕως οὗ ἥλιος ἐφορᾷ γῆν, καὶ πρὸς αὐτὰς τὰς ἐσχατιάς, τούτης ἀκούσῃ τῆς φωνῆς, καὶ ὅμως ἡ δίκαιος ἐκεῖνος καὶ νῦν βοᾷ τὰ, ἐγκαλῶν, καὶ τὴν κακίαν ἐλέγχων τοῦ τυράννου, καὶ τὸν ἀεὶ ποτὲ σιγῶντα, τὸν δὲ πληθὺν τοῦ χρόνου ἔλεγχον μὴ φαντάζεσθαι. τί τοίνυν ἀπὸ τῆς πολυτῆς προβαλόμενος ὁ δίκαιος ἐκεῖνος; τί ἢ ἀπὸ τοῦ βίου θανάτου; τί ἢ ἀπὸ τῆς ἀλύσεως; τί ἢ ἀπὸ τοῦ δεσμωτηρίου; τίνας ἢ οὐκ ὤρθωσε τὸν νοῦν ἐχόντας, ἀφ' ὧν εἶπεν, ἀφ' ὧν ἔπαθεν, ἀφ' ὧν ἔτι καὶ νῦν κηρύττει τὰ αὐτά, ἃ καὶ τότε ζῶν; μὴ τοίνυν λέγε, πρὸς τί συνεχωρήθη ἀποθανεῖν; οὐ γὰρ θάνατος ἦν, ἀλλὰ στέφανος οὐ γεγονώς· οὐ πλοῦτον, ἀλλὰ μείζονος ζωῆς παρασκευή. μάθε φιλοσοφεῖν, καὶ οὐ μόνον οὐδὲν οὐκ τὸν τοιοῦτον βλαβήσῃ, ἀλλὰ καὶ τὰ μέγιστα κερδανεῖς. τί ἢ ἡ Αἰγυπτία γυνή; οὐ κατηγόρησεν; οὐκ ἔσυκοφάντησεν; οὐκ ἔδησε δίκαιον; οὐκ εἰς δεσμωτήριον οὐκ ἐβύθισεν; οὐ δεινὰ τὸν ἐπιχειρήσασιν αὐτῷ κίνδυνον; οὐκ αἰσθάνεται, τότε εἰς αὐτὸν ἦλθον; οὐ ποσαπλασίονα δόξαν; τί οὖν αὐτὸν προβάλλῃ ἢ τότε ἢ νῦν; καθάπερ γὰρ πυρὸς δῶρα ἄκαιρα καὶ λυφθέντες, οὕτω δὴ καὶ τὸν ἀργὸν σκιάζεσθαι δοκοῦσι, ἀθέατον ἢ ἀφανῆ τὰ ὑπεκείμενα, δι' αὐτῶν ἐκείνων τὸν ἀγῶνα ὑφηλοτέρων αἰσθάνεσθαι τὸν φλόγα· ὅταν δὲ ἡ ἀρετὴ, καὶ ἐπιρεάζεσθαι δοκῇ, ὑστερεῖ δὲ δι' αὐτῶν τῶν κωλυμάτων μείζονος δόξης, ἡ εἰς αὐτὸν φαίνει θεατόν. τί γὰρ μακαριώτερον ἦν τοῦ νεανίσκου ἐκείνου διὰ τὴν συκοφαντίαν, διὰ τὸν ὑποβολέα, οὐ διὰ θεῖον τὸν Αἰγύπτιον, οὐδὲ διὰ τὴν ἐκεῖ βασιλείαν; πολλαχοῦ γὰρ τοῖς πάθεσιν αἱ δόξαι, αἱ θυσιαὶ μιμήσεις, ἡ στέφανοί εἰσι συγκεκληρωμένοι. ἀλλὰ τοῦτον πόθεν πολλαχοῦ τὴν οἰκουμένης ἄδεσι; ἢ χρόνου τοσούτου πλῆθος οὐκ ἐμβάλλει αὐτὸν τὸν μνήμην, ἀλλὰ τὴν βασιλικὴν εἰκόνων λαμπροτέρων τε ἢ διαρκεστέρων αἱ τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς σωφροσύνης αὐτὸν πολλαχοῦ τῆς οἰκουμένης ἀνάκεινται εἰκόνες, ἐν τῇ Ρωμαίων, ἐν τῇ βαρβάρων χώρᾳ, ἐν τῷ ἑκάστου ζωοδόχῳ, ἐν τῇ ἑκάστου γλώττῃ. ἢ ὁρῶμεν αὐτὸν ἄπορον καὶ χήμενον, ἀγχόμενον, συμβουλεύοντα τῇ ἀθλίᾳ καὶ παλαιπώρῳ πορνῇ καὶ δίοντα, καὶ τὰ πρὸ ἑαυτῆς πάντα εἰσφέροντα εἰς τὴν ἐκείνης σωτηρίαν, ἐντεῦθεν ἐποτὰ αὐτῆς τὴν δυσχωρίαν, σβεννύοντα τὴν κάμινον, χάμψας ὀξαρπάσαι ὑποχθονίου καλεπόν, καὶ εἰς τὴν καλιὰν ὁρμίζοντα· εἶτα ὑπὸ τοῦ κλυδωνίου ὑποφέρεσθαι, καὶ ὑποβαίνοντος τοῦ πλοίου γέγονε, ναυαγούσης ἐκείνης, φεύγοντα τὰ κύματα, καὶ ὑπὸ τὴν στερεὰν τῆς σωφροσύνης πέτραν τρέχοντα, καὶ τὰ ἱμάτια ἐν ταῖς ἐκείνης καταλιμπάνοντα χερσὶ, καὶ τὴν διὰ πορφυρίδος ἐκδεδεβλημένην γαμετὴν ἐντεῦθεν τῇ γυμνότητι φαιδρύνοντα, καὶ καθάπερ ἀρίστεα τινὰ καὶ ἔμπαιγμον φανδρὸν, τὸ ἔμπαιγμον ἐσῶντα τῆς σωφροσύνης. καὶ οὐδὲ ἐν τούτοις καταλύομαι τὸν μνήμην, ἀλλὰ περαιτέρω πορεύομαι, ὁρῶμεν αὐτὸν πάλιν εἰς δεσμωτήριον ἀπαγόμενον, δεδεμένον, αἰχμάζοντα, πολλὰ ἐκ τῆς πόλεως χρόνοις καὶ ὁδοῖς διὰ τοῦτο μάλιστα θαυμάζομεν πάλιν αὐτὸν, μακαρίζομεν, ἐκπλήττόμεθα, ἐπαινοῦμεν. καὶ σώφρων τις ἦν, ἐνοσῶν αὐτὸν σωφρονέστερος ἦν· καὶ ἀκόλαστος, πάσχων τὰ δικήματα πρὸς σωφροσύνην μείζονα, καὶ ἀπὸ τῆς ἱστορίας ἀμείνων καθίσταται. τοῦτα τοίνυν ἅπαντα αἰσθόμενοι μηδεὶς θαρρείτω, ἀλλὰ καὶ χερδαίνετε ἐκ τῶν γινομένων· καὶ ἡ τῶν ἀθλητῶν ἀπομονὴ γενέσθω καρτερίας ὑμῖν διδάσκαλος, καὶ πάντα βίον τῶν γυναίων καὶ ὑφηλῶν ἀνδρῶν ὁρῶντες διὰ τοιούτων ὑφαιρώμεθα, μὴ συγχεῖσθε, μηδὲ ταράττεσθε, μήτε τοῖς ἰδίοις, μήτε τοῖς κοινοῖς πειρασμοῖς. καὶ γὰρ καὶ ἡ ἐκκλησία ἐξ ἀρχῆς οὕτως ἐτράφη, οὕτως ηὐξήθη. μηδὲν οὖν ξενίζεσθε. οὐδὲν γὰρ ἀπιθανὸν γέγονεν. ἀλλ' ὥσπερ ὅπου τῶν βιωτικῶν, οὐκ ἔνθα ἄχυρα οὐ χόρτος, οὐδὲ ἔνθα ἄμμος, ἀλλ' ἔνθα χρυσίον καὶ μαργαρίται, οὐκ πειρατὴ καὶ καπηλεῖται καὶ λῃσταὶ ἢ τειχωρύχοι

χ. στερρὰ

χ. λογιζόμενοι.

χ. ἀλλοεθνῶν

* κλυδωνίου

πόμενος]. Ἀνὴρ γάρ, φησιν, ἀπείρατος, ἀδόκιμος· καὶ ὁ Παῦλος, Ἡθλίψις ὑπομονὴν κατεργάζεται, ἡ δὲ ὑπομονὴ δοκιμήν. "καρτερικὴς οὖν ἡμῖν ὑπομονητικοὺς πεῖσαι θέλω, ἀφίστι τὸ ὁμόσιμον ἀμφισβητεῖσθαι πρὸς πόσον. Ταύτης ἕνεκεν τῆς αἰτίας καὶ Ρωμ. ε. δ.

χ··κωτῖρες
χ··κωτῖρες

Ἰωὴλ ἀφῆκε παῖδι ἀπερέπαιν, ὥστε καὶ δοκιμωτέρους φανῆναι, καὶ ἐμφράξαι τὸ ἀμφιβόλου στόμα· ἀμφὶ τοῦτο καὶ τοῦ ἀποστόλου ἀφῆκεν, ὥστε καὶ ἐκείνους αἱρετωτέρους γενέσθαι, καὶ τὴν οἰκείαν δύναμιν ταύτῃ ἐπιδείξασθαι. Ἐν γὰρ καὶ αὐτὴ αἰτία οὐ μικρά. διὸ καὶ Παύλῳ ἔλεγε ζητοῦντι αἴσιον καὶ ἀπαλλαγὴν τῶν κατηχούντων κακῶν, Ἀρκεῖ σοι ἡ χάρις μου· ἡ γὰρ δύναμίς μου ἐν ἀσθενείᾳ τελεῖται. β Κορ. ιβ. θ.

Καὶ γὰρ ὁ μηδέπω τὸν λόγον τῆς χριστιανισμοῦ πεφυληχότας, ἐὰν σιτοῦνται μιζόνως, ἐὰν νήφωσι, κερδαίνουσι. ἡ γὰρ ὅταν ἴδωσιν ἀδικουμένους, λοιδορουμένους, δισμωτήριον οἰκοῦντας, ἐπηρεαζομένους, ὀφειλομένους, ἀπὸ τιμωμένους, κρινομένους, καταπονουμένους, ἡ μηδενὶ τῶν δεινῶν ἐῴκοντας, σύνεσιν ὅσοι ἔχουσι ταῦτα τὰ πάθη ἀφορῶντες τούτων ἀθλητὴν ἀπέρχονται ἡ οἱ τότε, ἡ οἱ μὴ νῦν. ὥστε οὐ μόνον οὐκ ἐργάζεται σκανδαλον τὰ γεγυμνωμένα τοῖς νηφουσιν, ἀλλὰ ἡ πλείονος διδασκαλίας τοῦ θεοῦ ἐστὶ γνῶσις. διὸ καὶ Παῦλος ἔλεγεν "ταῦτα. Οὗ ἡ δύναμίς μου ἐν ἀσθενείᾳ τελειοῦται. τοῦτο ἡ ὅτι τῆς παλαιᾶς ἡ ὅτι τῆς καινῆς ὅστις δύρξῃ. σύνεσιν γὰρ τί πάσχει εἰκὸς ἦν Ναβουχοδονόσορ ὑπὸ τειῶν παίδων, δούλων, αἰχμαλώτων, διδυμίων, πυρπολουμένων, τοσούτου στρατοπέδου πρόντος ἠπωμένου, καὶ μὴ δυναμένου τειῶν πεφυλάχθαι σωμάτων διδουλωμένων, ὑποκειμένων, πατεῖσθαι σκηπτουχότων, ἐλευθερίας, τιμῆς, δυναστείας, χρημάτων, πόρρω τῶν οἰκείων ἀποκεκλεισμένων. Εἰ δὲ μὴ συνεχωρήθη ὁ ἐμπαρασμὸς ἐκφῦσαι, οὐκ ἂν οὕτω λαμπρὸν τὸ βασιλεῖον ἐγένετο, οὐκ ἂν οὕτω Φαιδρὸς ὁ τέθμος. σύνεσιν τί πάσχει εἰκὸς ἦν Ἡρώδῃ ὑπὸ δεσμώτου ἐλεγχόμενον, καὶ ὁρῶντα οὐδὲν ἀπὸ τῆς ἀλύσεως ἐνδιδόντα τῇ πίστει, ἀλλ' αἱρούμενον σφαγῆναι μᾶλλον, ἢ πεφεύσθαι τῷ καλλίστῃ ἐλευθερουμένῳ σκεύει. σύνοιδε τίς ἐρῶν ταῦτα ἐκ ἀκοῦων ἐκ τῶν τότε ζώντων ἡ τῶν νῦν ταῦτα γνωμόνων, καὶ σφόδρα διαπεπονηκὼς ἦ, τοῦτο δέ τινα ἔχει βεβαίως, πῶς τὰ μέγιστα κερδῶνας ἄπεισι. μὴ γάρ μοι τὰ καθάρματα τῶν ἀνοήτων εἴπῃς, οὐδὲ βλάκας ἡ ἀδιαφόρους εἶναι, ἡ φύλλων χυμωτέρους. οὔτοι γὰρ ἀκὶ τούτοις μέσον, ἀλλὰ καὶ πρὸ τῆς ἀναδυομένου πεφυτάμενοι· ὡς ἡ Ἰουδαίων δῆμος καὶ μάννα ἐσθίων καὶ ἄρτον ὁμοίως δυσάρεστος ἦν, ἐκ Αἰγύπτου ὤν, ἡ ἀπαλλαγεὶς Αἰγύπτου, καὶ πρόντος Μωϋσέως, καὶ ἀπιλήπτου. ἀλλ' ἐκείνους ἐᾶς μέσον, ἄγε μοι, τοὺς νήφοντας, οὐ ἐγκηδορᾶς, ἡ λογίζου πόσον εἰκὸς αὐτοὺς σιτοῦσθαι καρπώσασθαι τὸ ὠφέλειμον, ὁρᾶν ψυχὰς ἀπειθεστάτας, φρόνημα ἀδούλωτον, γλῶτταν παῤῥησίας γέμουσαν, δῶρον ἐρημοπολίτου, βασιλέως πεφυγμένου, δισμυρίων καὶ οὐκ εἰσιόντα, ἀποτεμνόμενον καὶ ἀ σιγῶντα· καὶ μηδὲ μέχρι τούτων ᾖς, ἀλλὰ καὶ τὰ μὴ ταῦτα ἐζήτασε. ἀπέτεμνε ὁ Ἡρώδης, ἀπετμήθη ὁ Ἰωάννης. τὸς οὖν ἐστιν ἐν τοῖς ἀπόντων μακαρισμοῖς; τίς ζηλωτής; τίς ἀσκηρύττεται, ἵνα σταφυλὴν φάγῃ; τίς ἐγκωμιάζει; τίς ἐπαινεῖται; τίς θαυμάζεται; τίς μέχρι σήμερον ἐλέγχει; ἀ καθ' ἑκάστην ἐκκλησίαν ὁ λίθος βοᾷ, Οὐκ ἔξεστι σοι ἔχειν τὴν γυναῖκα Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ σου, ἡ ἵνα πιστεύσῃ καὶ μὴ πλουτεῖν ἐπὶ τῇ μοιχείᾳ καὶ τῇ πορνείᾳ καὶ τῇ θρασύτητι; σκόπει ἵνα μὴ τῶν εἰρηνικῶν, ὅσοι τοῦ δεσμώτου ἡ δύναμις, καὶ τοῦ τυράννου ἡ ἀσθένεια. ὁ μὲν γὰρ οὐκ ἔχυσε μίαν σταγόνα αἵματος, ἀλλ' ἀνέλωσαν αὐτὴν μυρίαι λύπαι ἐκείνης καὶ μετ' ἐκείνης ἰώμενοι σώματα. ὁ δὲ καὶ τότε αὐτὸν ἀδίκως ἐφόβησε μὴ τὸν σφαγέα (ὅταν γὰρ αὐτοῦ ὁ συνειδὸς κατέσεισε ὁ φόβος, ὡς νομίζειν αὐτὸν τότε καὶ ἐκ νεκρῶν ἀναστάντα θαυματοργεῖν) καὶ νῦν δὲ καὶ ἐξ ἐκείνου πρὸ πάντος τοῦ χρόνου μὴ πᾶσαν αὐτὸν ἐλέγχει τὴν οἰκουμένην, καὶ δι' ἐμοῦ, καὶ δι' ἑτέρων. ἕκαστος γὰρ ὁ θυαγγέλιον ἀναγινώσκων τοῦτο, λέγει, οὐκ ἔξεστί σοι ἔχειν τὴν

Ρωμ. ε. δ.

χξ. κε. Οτι τοὺς δογματίζοντας ἀνέχεσθαι ἡ μᾶλλον ἡ τιμᾶν καὶ ἀγαπᾶν ἐστὶ τὰ τῶν πλησίον, καὶ τὰ ἴδια πόνου ὄντος

Ματθ. ιδ. δ.

β. Κορ. ιϛ. θ.

ας ἢ ἀχλυθία, ὃ μυρία πάσχει κακά. Εἰς τοῦτο γὰρ κάμνω, φησί. Τί ἐστιν, Εἰς τοῦτο κάμνω; ὥσπερ γὰρ ὤνια Εἰς τοῦτο πρᾶσις, Εἰς τὸ πωλεῖσθαι, οὕτω καὶ ὁ ἀποστολικὸς βίος Εἰς ὃ λοιδορεῖσθαι καὶ Εἰς ὃ πάσχειν κακῶς, Εἰς ὃ μηδέποτε ἀναπαῦσαι, Εἰς ὃ μηδεμίαν ἔχειν ἀνάκλησιν. ἀλλ' ὅσοι μὴ φοβοῦνται, οὐδὲν οὐ θαυμάζουσιν, ἀλλὰ καὶ μείζονος χρηματίσεως. διὰ τοῦτο, μὴ ὃ μαθεῖν, ὅτι ἐσπάσατο ἡμιαίως, θαυμάζει. καὶ σοὶ ἑτέρωθι ὁ Παῦλος λέγει, ὅτι μὴ τὰ δεσμὰ αὐτοῦ καὶ τὰς ἀλύσεις ἐβούλετο ἀφοβῶς τὸν λόγον λαλεῖν. τί δαὶ ὅτι Μωϋσέως, εἰπέ μοι; ὁ μέσην βαρβάρων χώραν οὐκ ἀφῆκεν ὁ Θεὸς καὶ μάχεσθαι τὰ αὐτοῦ ὑπὲρ αὐτῶν; ἀλλὰ καὶ ταύτης μέμνηται τῆς ἱστορίας ὁ Παῦλος; Οὐ δῆπου· Ἰαννῆς καὶ Ἰαμβρῆς, φησὶν, ἀντέστησαν Μωϋσεῖ, ὅτε καὶ ὅτι ἀπῃτήσατο τὴν ἀλήθειαν. ὅτως οὐδέποτε ἐπέλιπεν, ὅτε τὰ σκάνδαλα, ὅτε ⓐ τὰ φθονούμενα δεῖ τότων. τὰ αὐτὰ οὖν ἅπαντα λογίζου, καὶ μὴ ταῦτα μόνον, ἀλλὰ καὶ ὅσον κέρδος ἀπὸ τοῦ παραγγέλματος γέγονε. κἀκεῖνο σκόπει, ὅτι ἕτεροί τινές εἰσιν ἀπόῤῥητοι λόγοι τότων (οὐ γὰρ πάντα εἶδεν ἡμᾶς δυνατὸν) καὶ ὅτι τὰ χρησιμώτερα ἀπῄτησε μὴ ταῦτα, καὶ πλείων ἡ δοξολογία· ὥσπερ οὖν ὅτι τοῦ Ἰωσὴφ ἡ μὲν ἀρχὴ δυσχερὴς εἶχε, τὸ μέλλον πολλοῦ παρῆκε τὰ παράγματα, ἀπενδυσάμενα τὴν ὑποψίαν· ὕστερον δὲ μείζονα τῶν παρεσδοκηθέντων ἐγένετο. καὶ ὅτι τοῦ σαμψὼν οὐκ βλέπων, οὐδὲ ὁ παρεγοιμίσας καὶ ὁ ἀρχὴ ὃ καὶ πόρρω μα ἅπαν ἐβλάψησαν, ἀλλ' ὃ μὴ σκανδαλον παρῆκε, τὸ ὀλίγα λυπήσαι σπουδαῖα γαύματος ἕνεκεν καὶ τῆς διορθώσεως τῶν ταῦτα τολμησάντων, καὶ βλέπων ἅπαντα προέβαλλεν. εἰ γὰρ καὶ ὁ καταπίασμα ἐγένετο τοῦ λαοῦ τότε, καὶ πέτρα ἐῤῥάγησαν, καὶ ἥλιος ἐστάθη, ἀλλ' ταῦτα ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ * καὶ ἐν λίθῳ γέγονε παρὰ τοῖς πολλοῖς. μὴ οὖν ταῦτα βλέπων ἐν φυγῇ ⓐ ἀπόστολε, ἐν διώξει, ἐν πολέμοις, ἐν ἐπιβουλαῖς, λανθάνοντος, κρυπτόμενος, διδδιχότος, καταλυόμενος, ὅτω ⓦ λόγον ἐκήρυττον· καὶ ἐν δωρεᾷ πολλῇ τῶν Ἰουδαίων ὁ δῆμος, αἰτήτων, προαιρέτων, ἑλκόντων, [illegible] ἐκ τοῦ πίνειν βύσσας. καὶ γὰρ ἐν ἀρχοντας μὲν ἑαυτῶν ἔχοντες, καθ' ἑκάστ[illegible] ἔσεσθαι τοῦ ἀποστόλου. καὶ τί λέγω τῶν Ἰουδαίων δῆμον καὶ ἄρχοντας; Εἰς σκιωρράφους προέβαλε ῥήματα ἀγαθὰ, ὁ Παῦλος (τί γὰρ σκιωρράφου βέλτιον;) τοσαύτην ἐκίνησε τὴν μανίαν, ὡς σύρειν ἄνδρας καὶ γυναῖκας καὶ παραδιδόναι εἰς φυλακήν· καὶ ὁ σαυρωθεὶς ἐκεῖνος ταῦτα ὁρῶν. ἀλλ' ὅρα πῶς μὴ ταῦτα ὅτος τι ὁ διώκτης πάντας ἐπανορθοῦται, καὶ ὃ παράγμα ὑπὲρ ⓦ ἥλιον διέλαμψε, καὶ πᾶσαν κατέλαβε τὴν οἰκουμένην.

Εἰ δὲ λέγοις, καὶ τίνος ἕνεκεν ἐν τῇ παλαιᾷ καὶ ἐν τῇ καινῇ τοσοῦτοι κίνδυνοι, τοσοῦτοι πειρασμοὶ, τοσαῦται ἐπιβουλαὶ, μάθοις καὶ τὴν αἰτίαν. τίς οὖν αἰτία; παλαίστρα ὁ πρῶτος βίος ὅτος, γυμνάσιον καὶ ἀγών, χωνευτήριον, βαφὴ καὶ ἄσκησις. ὥσπερ οὖν οἱ σκυτοδέψαι τὰ δέρματα λαμβάνοντες σύφοισι παντοίοις, καταπίνουσι, παίουσι καὶ "τοίχοις καὶ λίθοις "τρώσασι σφόδρα ὄντες, καὶ ἑτέρας μυρίας ἀνάγκας ἀπὸ ποιήσαντες ἐπιτήδεια πρὸς τὴν ὑποδοχὴν τῆς βαφῆς, οὕτω δὴ καὶ τὸ "κύριον ἐπάγουσιν· οἵ τε χρυσοχόοι τὸ χρυσίον εἰς τὸ πῦρ ἐμβάλλοντες, τῇ βασάνῳ τῆς καμίνου παραδιδόασιν, ὥστε ποιῆσαι "καθαρώτερον· οἵ τε παιδοτρίβαι τὸ τῇ παλαίστρᾳ πολλοῖς πόνοις τοὺς ἀθλοῦντας γυμνάζουσι, τῶν δυσπάλων σφοδρότερον αὐτοῖς ἐμπίπτοντες, ἵνα τὸ τῇ γυμνασίᾳ τὸ πρῶ κατορθώσαντες τὸ τοῖς τῶν διδασκάλων σώμασι, ὅπερ τῶν ἀγώνων "δύσκολον ὂν τοὺς τὰ λαβὰς τῶν ἐχθρῶν, ῥᾳδίως "αὐτὰς ἀναλύσωσιν· ὅτω καὶ ὁ Θεὸς τὸν ὃν πρόκειται βίον ποιῆ, τοὺς ἀρετὴν ὑπερτιθεμένους "μετασκευάσας τῷ ψυχῷ, καὶ σύφει, καὶ χωνεύει, καὶ βασάνῳ πειρασμῶν παραδίδωσι, ὥστε τοὺς τε δυσπαλεστέρους καὶ "ἀναλελυμένους "σφιγξάμενος, τοὺς τε δοκίμους δοκιμωτέρους ποιῆσαι καὶ ἀκμαίους τοῖς τῶν δαιμόνων ἐπιβουλαῖς καὶ ταῖς τοῦ διαβόλου παγίσι, καὶ σφόδρα ἐπιτηδείους τοὺς τῶν μελλόντων ἀγαθῶν ἀπολαῦσαι [ἀπόνως].

χ. ἀναγκὴ

χ. σοφὸν

χ. ἐκ τοῦ τῆς αὐτῆς

χ. ἐξυλοκόπους σύλοις

χ. καταπέλτοις

χ. τίμιον

χ. κακοδαιμόνιον

χ. δύσκολον

χ. παῦται

χ. κατασ.

χ. σφιγξάμενος

β Τιμ. γ. ιι.

χξ΄ κε. Φησὶ πῦ καὶ ἐν τῇ παλαιᾷ καὶ ἐν τῇ καινῇ πολλοὶ οἱ πειρασμοί.

ὑπαρχόντων ἁδέως ἐδέξαντο, καὶ ὃ ἀποστολικὸν ἐκφέρει λόγιον· ἕτερον, ⓐ μὲν πατρίδος, ⓐ δὲ καὶ αὐτῆς ἀξενόλιθησαν τῆς ζωῆς. ὁρᾶν τοίνυν τοσοῦτον πλοῦτον, τοσοῦτον κέρδος, τοσαύτην ἐμπορείαν τῇ ἐκκλησίᾳ συμπλεόντων, τοσούτους ἡσσαμένους ἀποπνιγομένους. πυρὸς σφοδροτέρους γινομένους τοὺς ἑτέρων διαπειρωμένους, καὶ τοὺς θαλάσσης πελαγοδρόμους εἰς γῆς ἐρημίας ἐξιόντας, καὶ γῆς νάπας καὶ γῆ ὄρη ποιοῦντας ἐκκλησίας, καὶ σοβεροὺς ἀξιάγαστους τὴν ἀγάπην εἰς τὴν τῶν πενήτων ταῖξιν μεταγαγόντας τὰ περίβλεπτα, καὶ τοὺς γραπτοὺς εἰς τὴν τῶν γραπτῶν πτῶχοσίαν ἐνεχθέντας καὶ ἀνδρείας, καὶ πόθους μὴ τῆς περισσούσης θερμότητος, σπουδῆς, ἐμμελείας, καὶ ζωαύξεις ὀφθέντας λεωτας, οὐκ ἐκπλήττῃ καὶ θαυμάζεις, ὅσην ἐκ τούτου κατόρθωμα γέγονεν; ὁ γὰρ δὴ μόνον ⓐ ὀρθῶς βιοῦντες, ἀλλὰ πολλοὶ καὶ τῶν περὶ τὰ θέατρα μεμηνότων καὶ ἱπποδρομίας περισχόντων, ἀπὸ τοῦ ζήλου πυρὸς σφοδροτέρου πυρωθέντες, πᾶσαν ἐκείνην ἀπέβαλον τὴν μανίαν, καὶ κατ' αὐτῶν τῶν ξιφῶν ἐλεύθεροι ἐπῆλθον, πρὸς ἀρχὰς παρρησιαζόμενοι, βασιλέων καταφρονοῦντες, ἀπειλὰς καταγελῶντες, δεικνύοντες ὅσον ὄφελος ἀρετή, καὶ πῶς ἐνὶ ⓦ σφοδρὰ ἀπολλύμενον, μετεποιήσαντα καὶ μεταγαγὰ αὐτὸν ἄφαθαι τῆς ἀφύδος. τοσαῦτα οὖν βλέφαρα ὁρᾶν, τοσούτους φαίνοις πλεονάζοντας, τοσαύτην διδασκαλίαν γινομένην, πόθεν, εἰπέ μοι, σκανδαλίζῃ; ἀπὸ τῶν ἀπολωλότων, φησίν. ἀλλ', ὅπερ ἔφην, καὶ λέγων παύσομαι, ἵνα ἑαυτοῖς λογίζεσθωσαν τὰς ἀπωλείας τὰς ἑαυτῶν. τοῦτο γὰρ δι' ὅλου ὁ λόγος ἡμῖν ἀγωνιζόμενος ἔδειξεν. Εἶπον καὶ ἕτερον κατόρθωμα· πόσοι τῆς ἀσεβείας ἀπεικάζοντο, πόσοι πεπλασμένην φαρέτρην ἔχοντες, πόσοι μεγάλοι τινὲς εἶναι νομίζόμενοι, καὶ σὺν ὕπνῳ, ἄξιον ἴδειν τὸ προσταθὲν διηλέγχθησαν χαρᾶς, καὶ τὰ τῆς ἀπάτης αὐτοῖς διερρύη, καὶ, ὅπερ ἦσαν, ἐφάνησαν, οὐχ ὅπερ ἐνεκρίνοντο καὶ ἠπάτων; ὃ μικρὰν τοῦτο, ἀλλὰ καὶ σφόδρα μέγιστον εἰς ὠφέλειαν τῶν ἐθελόντων προσέχειν, τὸ διαγράφειν τὰς ἔχοντας τῶν προβάτων τὰς δορὰς, καὶ μὴ δύνασθαι τοὺς λύκους τοὺς ὕπτιον κρυπτομένους τοῖς ὄντως προβάτοις. καὶ γὰρ καλόν ἐστιν ὁ καιρὸς ἔσται, τὰ χαλκεῖα ἔχοντα τῶν νομισμάτων διελέγχειν. ⓦ μόλιβδον κατατίκτων, τὸν καλάμινον καθαιρῶν, καὶ πιείας ὕλας ἡμιώτερας ἀποφαίνων. τοῦτο καὶ ὁ Παῦλος σημαίνων ἔλεγε· Δεῖ γὰρ αἱρέσεις εἶναι, ἵνα ⓐ δόκιμοι φανεροὶ γένωνται ἐν ὑμῖν. 1. Κορ. 11. 19.

Μηδεὶς οὖν σε τούτων σκανδαλιζέτω, μὴ ἱερέως τινὸς φαῦλος γενομένου, καὶ λύκου πνευματικοὺς ἀγελαίους ἁρπαγῇ τῇ ἀγέλῃ, μὴ τῶν ἀρχόντων, μὴ τῶν κεφαλαιούχων ὡς πολλῷ ὑπερτέρους ὄντας καὶ δεικνυμένους. ἐντεῦθεν γνῶναι ὅτι καὶ τῶν ἀποστόλων ἐκεῖνα τούτων κρείττονα. ὅτε γὰρ κεφαλὴ τότε ὁ σκηπτοῦχος, ὁ μυρίους τῆς οἰκουμένης ἰῶν (οὕτω γὰρ αὐτὸν ὁ Παῦλος ἐκάλεσε) πόθεν εἶδος κακίας ἐπιλῃστόν, καὶ πόθεν ἀποκρύψας τὴν πονηρίαν, ἀλλ' οὐδὲν ὅτε τὴν ἐκκλησίαν, ὅτε τοὺν ἡμετέρους ἐκείνους ἄνδρας ὅτου πρόβλαψεν, ἀλλὰ καὶ λαμπροτέρους ἀπέφηνεν· οἱ τε ἱερεῖς τῶν Ἰουδαίων ὅτε φαῦλοι καὶ πονηροί τινες ἦσαν, ὡς κελεύειν τὸν ζῆλον αὐτῶν τὸν βίου φθόνῳ (Ἐπὶ γὰρ τῆς Μωϋσέως καθέδρας, φησὶν, ἐκάθισαν ⓐ γραμματεῖς καὶ ⓐ Φαρισαῖοι. πάντα οὖν, ὅσα ἂν λέγωσιν ὑμῖν ποιεῖν, ποιεῖτε καὶ τηρεῖτε· κατὰ δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν μὴ ποιεῖτε) καίτοι τί φησὶ ταῦτα περὶ τοιούτων ἱερέων, ὧν ὁ ζῆλος ἀπόλλυσι ἔμψυχα τοὺν μιμουμένους; ἀλλ' ὅμως καὶ τοιούτων ὄντων τῶν τότε κρατούντων, ⓐ λαμβάνοντες, ⓐ τελωνοῦντες δοκεῖ πλεονεκτεῖσθαι, ἀλλὰ μείζονος ἐδοξάσθησαν. ὁ τοίνυν ξενίζεσθαι χρὴ τοῖς γινομένοις. πανταχοῦ γὰρ πειρασμοὶ τοῖς ὑπηκόοις εἰσὶ προβεβλημένοι, ἀπὸ τῶν οἰκείων, ἀπὸ τῶν ἀνοικείων. Διὰ τοῦτο καὶ Παῦλος τοὺς ὑπάδας ὁρᾶν τῶν κακούργων τοὺς ἐπαγομένους αὐτοῖς, καὶ δεδικαίωκε μὴ πίεσθαι τῶν μαθητῶν σύτοῦθεν θορυβηθῆναι, γράφων ἔλεγεν· Ἐπεμψα ὑμῖν Τιμόθεον εἰς ὃ μηδένα σαίνεσθαι ἐν τοῖς θλίψεσι ταύταις. αὐτοὶ γὰρ οἴδατε ὅτι εἰς τοῦτο κείμεθα. ὃ δὴ λέγει τοιοῦτόν ἐστιν· ἔστι ἡμῶν ὁ βίος, αὕτη τῆς ἀποστολικῆς πολιτεί-

ας

κ. τὰ ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ

λ. πλείονας.

μ. πλοῦτος

ν. ἐνδοξότερας. ἀλλαμπροτέρας

ξ. κ. ὅτι τῶν ἀποστόλων χαλεπώτερα συνέδρια Θεοσ. Θ. ἀ.

ο. σύνεδρα

μῶν, καὶ ἀπειλῶν καθ' ἑκάστην ἡμέραν γινομένων, καὶ τῶν ὁρχαμένων θυμοῦ πνεόντων, καὶ φόνων ἐσπαρτινομένων, καὶ μυρίων εἰδῶν κολάσεων καὶ τιμωριῶν. Οὐκ εἶξαν, οὐδὲ ὑπέδωκαν· ἀλλ' ἔγνωσαν ὅπερ ἦν τῆς πίστεως ἀκίνητοι, πάντα καὶ ποιῆσαι καὶ παθεῖν αἱρούμενοι, ὥστε μὴ κτήσασθαι τὴν ἀθανασίαν τὴν τὰ τοιαῦτα τετολμηκότων. Οὐκ ἄνδρες ἦσαν μόνοι, ἀλλὰ καὶ γυναῖκες. καὶ γὰρ καὶ γυναῖκες τοὺς ἀγῶνα ἀπεδύσαντο τοῦτον, καὶ ἀνδρῶν πολλαχοῦ μᾶλλον ἐκράτησαν. οὐ γυναῖκες ἦσαν μόνοι, ἀλλὰ καὶ νέοι καὶ μειρακία κομιδῆ. Τοῦτ' οὖν, εἰπέ μοι, μικρὸν τοσοῦτον δεῖται μαρτύρων κερδῶσαι τὴν ἐκκλησίαν; μάρτυρες γὰρ ἅπαντες οὗτοι. οὐ γὰρ δὴ μόνον ἐκφύγοι ἂν εἰς διαφθορὰν ἑλκυσθέντες, καὶ θύσαι κελευσθέντες, καὶ μὴ πεισθέντες, παθόντες ἅπερ ἔπαθον, μάρτυρες αὖ εἶεν μόνοι· ἀλλὰ κἀκεῖνοι οἱ ὑπὲρ ὁτουοῦν τῶν τοῦ Θεοῦ δοκούντων παθεῖν τι καταδεέστερα μένοι· ἐὰν εἴ τις μὴ ἀκριβείας ἐξετάσειεν, οὗτοι μᾶλλον, ἢ ἐκεῖνοι. οὐ γὰρ ὅτι ἴσον ὀλέθρου τοιούτου καὶ ἀπωλείας ψυχῆς προτεθυμῆσθαι καταδέξασθαι παθεῖν τι καὶ μὴ τοῦδε πολέσθαι, καὶ ὑπὲρ ἐλαττόνος καταρθώματος τῶν αὐτῶν ταύτην ὑπομεῖναι τιμωρίαν. ὅπερ οὐχ οἱ σφαγέντες μόνον, ἀλλὰ καὶ οἱ προεσκευασμένοι καὶ ἑτοίμως προσδεξάμενοι τοῦτο ἔτοιμοι, μαρτυρίου στέφανοι ἀνεδήσαντο· τοῦτό τι αὖθις, καὶ ὃ προτέρωσι εἴρηκα, ὅτι ὁ ὑπὲρ ἐλαττόνων σφαγείς, μάρτυς ὅτι ἀπηρτισμένος, ἀπὸ τῆς Παύλου φωνῆς ἀποδέξαι τοῦτο πειράσομαι. Ἀρξάμενος γὰρ ἀπ' Ἀβὲλ ἐπισκήψασθαι σοὶ ὅτι τῶν προγόνων λάμψαντας ὁ μακάριος Παῦλος, καὶ τὸν ἀρχαῖον ἀπὸ τοῦ Ἀβὲλ πεισάμενος, εἶτα προελθὼν εἰς Νῶε, Ἀβραάμ, Ἰσαάκ, τὸν Ἰακώβ, τὸν Μωϋσέα, τὸν Ἰησοῦν, τὸν Δαβίδ, τὸν Σαμουὴλ, τὸν Ἠλίαν, τὸν Ἐλισαιέ, τὸν Ἰώβ, ἐπήγαγε λέγων· Τοιγαροῦν καὶ ἡμεῖς τοσοῦτον ἔχοντες περικείμενοι ἡμῖν νέφος μαρτύρων. κἀντεῦθεν οὐ πάντες ἐσφάγησαν, ὅτι, μᾶλλον ἢ οὐκ εἰς, πλεῖω δυοῖν ἢ τριῶν, τὸν Ἀβὲλ καὶ τὸν Ἰωβήλιον· οἱ δὲ ἄλλοι πάντες οἰκείᾳ τῇ βουλήσει τὸν τοῦ βίου κατέλυσε. καὶ Ἰωάννης ὁ αὐτὸς οὐ θύσας κελευσθεὶς οὐ μὴ καταδεξάμενος ἐσφάγη. οὐδὲ εἰς βωμοὺς ἀχθεὶς, οὐδὲ πρὸς εἰδώλων ἑλκυσθείς, ἀλλ' ὑπὲρ ῥήματος ἑνός. ὅθεν δὲ εἶπε τῷ Ἡρῴδῃ, Οὐκ ἔξεστί σοι ἔχειν τὴν γυναῖκα Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ σου, καὶ τὸ δεσμωτήριον ὤκησε, καὶ τὴν σφαγὴν ἐκείνην ὑπέμεινε. Εἰ γὰρ οἱ γάμοι προσχήματι ἐκδικήσας, τόγε εἰς αὐτὸν ἦκον (οὐδὲ γὰρ διώρθωσε τὸ κακῶς γεγενημένον· ἀλλ' εἶπε μόνον, παῦσαι ἃ οὐκ ἔξουσιν) εἰ τοίνυν ὁ μόνον εἰπών, καὶ μηδὲν οἰκοθεν ἢ τοῦτο εἰσεμηχανήσατο, ὅθεν ἀπιστεῖσθαι, μάρτυς, καὶ μάρτυρων ὅτι πρῶτος, καὶ τοσαύτας σφαγὰς προσδοκήσαντος, καὶ οὐχὶ τοὺς Ἡρῴδου, ἀλλὰ τοὺς τοῦ κατὰ τῶν τῆς οἰκουμένης ἁπάσης ἀποδυσαμένους, καὶ οὐχὶ γάμων προσχημάτων, ἀλλὰ νόμοις πατρῴοις καὶ θεσμοῖς ἐκκλησίας ἐπηρεασθεῖσι προσδεξάμενος, καὶ διὰ τὴν ῥημάτων καὶ διὰ τὴν προαιρέσεως τὴν παρρησίαν ἐπιδειξάμενος, καὶ καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἀποθνήσκοντος, καὶ ἄνδρες καὶ γυναῖκες καὶ παῖδες, πῶς οὐκ ἂν εἶεν δίκαιοι μειλιχίως εἰς τὴν μαρτύρων καταλεγῆναι χορείαν; ἐπεὶ καὶ ὁ Ἀβραάμ, μὴ σφάξας τῇ πείρᾳ τὸν υἱόν, τῇ προθέσει ἔσφαξεν, καὶ φωνῆς ἤκουσεν αὖθις λεγούσης· Οὐκ ἐφείσω τοῦ υἱοῦ σου τοῦ ἀγαπητοῦ δι' ἐμέ. ὥστε πάντας οὓς ἐγνώμεν, ὅτι μὲν ἀπρεπεῖς ἢ ὅτι τῆς ἀρετῆς, ὁλοκλήρους λαμβάνει στέφανους. Εἰ δὲ ἐκεῖνος μὲν Φεσσαλονίκους, ὥστε ἀνεκρύπτετο, ὅτι ἑαυτὸν μὴ Φεσσαλονίκους, εὑρήσεις πόσους λήψονται μισθόν, ἕνα μίαν, καὶ δύο, καὶ τρεῖς ἡμέρας, ἀλλ' ὁλοκλήρους "βίον ὅτι τῆς προσταξέως ἱστάμενοι ταύτης, βασκόμενοι λοιδορίαις, ὕβρεσιν, ἐπηρείαις, συκοφαντίαις. Οὐδὲ γὰρ τοῦτο μικρόν. ἀλλὰ καὶ μέγα Παῦλος αὐτὸ θαυμάζει λέγων· Τοῦτο μὲν ὀνειδισμοῖς καὶ θλίψεσι θεατιζόμενοι, τοῦτο δὲ κοινωνοὶ τῶν οὕτω πασχόντων γινηθέντες. τί δ' ἂν πάσχοι καὶ εἴποι τοῦτο καὶ αὐτοῦ ἀποθνήσκοντος, καὶ τοῦτο τὰ ἴσα τοῖς ἄθλοις ἀθλοῦντος ἀλείφαντος, * καὶ ἄνδρας καὶ γυναῖκας; καλῶς δ' αὖ τοῦτο καὶ θαυμάζει. καὶ γὰρ καὶ ὑσίας ἐπέδωκεν πολλοὶ, ὥστε δεσμώτας καὶ τοὺς "ὀφειλέτας ἔχειν πιὰ τοσαύτης ἀλαζονείας, καὶ τὸν ἁρπαγὴν τῶν ἀρχόντων

χ. ἡ πίστις

χ. ἐπαίσχυναν

χ. ὕπατον

χ. ἕνα μὲν

χ. ἕνα δὲ τὸν

* καὶ τὰ τῶν πάρεστα ἀποπνιγόντας ἢ ἐπεσεσμένους

μᾶλλον ἀνδρὸς ἡδόμενος, ἢ εἰ χρυσᾶ διῤῥεῖς ὡς ἄνδρος ἐπαπειλῶσι ἑαυτόν, ἡδόμενος μᾶλλον καὶ ἥκοος μέλλει θανάτου, θανάτου τοῦ σταυροῦ. καὶ πῶς ἀγάπης ἦν πάλιν συμβουλεύων, τὸν εἰς μέσον ὠθῶν, Ἀγαπᾶτε, λέγων, ἀλλήλους, καθὼς ὁ Χριστὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς, Εφεσ. ε. β.
καὶ ἑαυτὸν παρέδωκεν ὑπὲρ ἡμῶν προσφορὰν καὶ θυσίαν τῷ Θεῷ εἰς ὀσμὴν εὐωδίας. καὶ γυναῖκας ζωαπώλων ἀνδράσι εἰς ὁμοίωσιν, ὅπου λέγει· Οἱ ἄνδρες ἀγαπᾶτε τὰς γυναῖκας ἑαυτῶν, Εφ. ε. κε.
καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἠγάπησε τὴν ἐκκλησίαν, καὶ παρέδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ αὐτῆς. καὶ αὐτὸς δὲ δείκνυσι πῶς αὐτὸ τὸ πρᾶγμα παιδαγωγήσαν ἐῶ, καὶ πῶς σφόδρα ἦρα τοῦ πάθους, τὸ ἀσθενὲς τὸ ἀποστόλων, τὴν κραπίδα τῆς ἐκκλησίας, τὸ κορυφαῖον τοῦ χοροῦ τῶν μαθητῶν, καὶ ταῦτα δεξιὰ ἀγροίας ἐπόντα, ἱλεώς σοι, οὐ μὴ ἔσαι σοι τοῦτο, ἄκουσον τί ἐκάλεσε· Ὑπαγε ὀπίσω μου Σατανᾶ· σκάνδαλόν μου εἶ· τὴν ἀσθένειαν τῆς ὑρεώς πεν τῆς ἐπιλιμήσεως τῶν πολλῶν ἔδει τὸ πρᾶγμα αὐτὸ παιδεῦσαι ἐνδεικνύμενος. καὶ τὴν μὲν ἀπάτησιν λάθρα καὶ ἐν σκότῳ πεποίηκεν, ἐπιτρέπων αὐτῆς τὴν ἀπόδειξιν τῆς μετὰ ταῦτα χρείας πρώτης· τὸ σταυρὸν ἐν μέσῃ τῇ πόλει, ἐν μέσῃ τῇ ἑορτῇ, ἐν μέσῳ δήμῳ τῶν Ἰουδαίων, ἑκατέρων τῶν δικαστηρίων πρόντων, Ρωμαϊκοῦ τε καὶ Ἰουδαϊκοῦ, τῆς ἑορτῆς πάσης συναγούσης, ἐν ἡμέρᾳ μέσῃ, ἐν κοινῷ τοίχῳ μέσης ἑστηκὼς καὶ ἐστέμενε. καὶ ὅπου οἱ πρόσθεν μόνον ἑώρων τὸ γινόμενον, ἐπέταξε τῷ ἡλίῳ κρυβίνδα πρὸ παντὸς τῆς οἰκουμένης ἀπαγορεῦσαι τὸ θέλημα. καὶ ἕτοι πολλοῖς, ὅπερ ἔφθην εἰπών, σκάνδαλον τὸ πρᾶγμα ἐγένετο. ἀλλ' οὐ διὰ τούτοις προσέσχεν, ἀλλὰ τοῖς σωζομένοις, τοῖς καταφρονοῦσι. καὶ εἰ θαυμάζεις, εἰ ἐν τῷ πρώτῳ βίῳ οὕτω λαμπρὸς ὁ σταυρὸς, ὡς καὶ δόξαν αὐτὸ καλεῖν Χριστοῦ, καὶ τὸ Παῦλον ἐπ' αὐτῷ καυχᾶσθαι· ἐκεῖνο τὴν φοβερὰν καὶ φειδοῦσι ἡμέρα, ὅταν ἔλθῃ τοῦ δόξαν ἐνδεικνύμενος τοῦ ἑαυτοῦ, ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ὅταν δὲ φοβερὸν πρᾶγμα κριτηρίου, ὅταν πᾶσα κτίσις ἀνθρώπων τρομερὰ φύσις, ὅταν πολεμικοὶ ἐγκλασθῶσι, ὅταν ἀγγέλων δῆμοι καὶ τῶν ἄνω δυνάμεων ἀθρόοι ἐκχεόμενοι κάπου μετ' αὐτοῦ, ὅταν βεβαθρα τὰ μυστήρια ἐκφαίνεται, ὅταν ⟨Δ⟩ μὴ, ὡς ἥλιος λάμπωσιν, οἱ δὲ, ὡς ἀστέρες, ὅταν συμμορίαι μάρτυρων, ὅταν ἀποστόλων χοροὶ, ὅταν προφητῶν πανηγύρεις, ὅταν γυναικῶν ἀνδρῶν σύλλογοι πάντες εἰς μέσον ἄγωνται, τότε δὴ, τότε σὺ ἐκείνῃ τῇ λαμπρότητι, σὺ ἐκείνῃ τῇ ἀσφαλείᾳ, αὐτὸ ἔρχεται φέρων λαμπρὸς ἀφιέντα τὰς ἀκτῖνας. Τότε γὰρ, Ματθ. κδ. λ.
φησι, φανήσεται τὸ σημεῖον τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου· καὶ ὁ ἥλιος σκοτισθήσεται, καὶ ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φέγγος αὐτῆς, τὸ δὲ σημεῖον τοῦ σταυροῦ φανήσεται. ὦ πάντες λαμπρότης, ὦ σταυροῦ φαιδρότης. ἥλιος σκοτίζεται, καὶ ἄστρα πίπτει, ὥσπερ φύλλα, ὁ δὲ σταυρὸς πάντων ἐκείνων φανότερον λαμπρότερος, ὅλον κατέχων ⟨Ν⟩ οὐρανόν. ἑρᾷς πῶς ἐγκαλλωπίζεται τούτῳ ὁ δεσπότης; πῶς δόξαν αὐτοῦ τὸ πρᾶγμα ὃν ἀποφαίνει, ὅταν σὺ ἐκείνην δικαίαν αὐτὸν τὴν ἡμέραν τὴν οἰκουμένην πᾶσαν μὴ τοσαύτης λαμπηδόνος;

Καὶ σὺ τοίνυν, ὅταν ἴδῃς τινὰς ἀπὸ τῶν συμβαίνων σκανδαλιζομένους, πρῶτον μὲν ἐκεῖνο λογίζου, ὅτι οὐκ ἐντεῦθεν, ἀλλ' ἀπὸ τῆς οἰκείας ἀσθενείας τὰ σκάνδαλα. καὶ δηλοῦσιν ⟨Δ⟩ τοῦτο μὴ πάσχοντες. ἔπειτα σκόπει, ὅτι πολλοὶ καὶ διέλαμψαν ἐντεῦθεν μείζονες, ⟨Ν⟩ Θεὸν δοξάζοντες ἐκ πάσης εὐχαριστοῦντες ἀσυδήσ αὐτῷ ἐπὶ τούτοις. "Ἀκουε μὴ τὸν σαλευόμενον ὄρη, ἀλλὰ τὸν παγίως ἑστῶτα, καὶ ἀκίνητον μένοντα, καὶ ταύτην ἰσχυροτέραν νομίσῃς μὴ τὴν θρυπτομένην, ἀλλὰ τὴν ἐξ ὑψηλοτέρας πλείονος, καὶ πολλῷ πλείονος ἄξιαν τῶν θαυμαζομένων. εἰ δὲ καὶ πλείους ἦσαν ἐκεῖνοι, κρείττων εἷς ποιεῖ τὸ θέλημα Κυρίου, ἢ μύριοι θαύμοι.

Εἰπέσθω ὅσοι ἐκ μαρτυρίου στέφανον ἀνεδήσαντο. ⟨Δ⟩ μὲν γὰρ ἐμαστιγώθησαν, ⟨Δ⟩ δὲ εἰς δεσμωτήριον εἰσεβλήθησαν, ⟨Δ⟩ δὲ ἀλύσεις ὡς κακοῦργοι περιέκειντο, ⟨Δ⟩ δὲ παρείδος ἐξέπεσον, ⟨Δ⟩ δὲ οὐσίαν ἀπέβαλον, ⟨Δ⟩ δὲ πρὸς τὴν ἀσφάλειαν μετῳκίσθησαν, ⟨Δ⟩ δὲ ἐσφάγησαν, ⟨Δ⟩ μὲν καὶ τῇ πείρᾳ, οἱ δὲ καὶ μόνῃ τῇ γνώμῃ. ἐκ γὰρ δοξάντων γυμνουμένων, καὶ ξιφῶν ἀκονουμένων,

χ. ἐνδ.

χ. πυρὶ σάλλονται

χξ΄ ιη. Οτι ἀ μικρὸν ἀπὸ τῶν συμβαίνων κέρδος τῇ ἐκκλησίᾳ γέγονεν.

χ. ἡ

χ. μάρτυρες

χ ἀπώλεσαν

χξ΄. ιθ. Οτι πολλοὶ μάρτυρες ἐκ τῆς ἀπὸ θέσεως πάντη ἐγένοντο κἀζῶντες, καὶ πολλὰ πιστεύσαντες.

Τί γὰρ ὁ Αβελ ἐδλάδη, εἰπέ μοι, ὑπὲρ ἀδιλφικῆς καπιεχθείας δόξιας, ἢ ἄωρον καὶ βίαιον ὑπὲρ μείνας θάνατον; ἀλλ' οὐχὶ μᾶλλον ἐκέρδανε, λαμπρὸν περιθέμενος διάδημα στέφανον; π'' δαὶ ὁ Ιακὼβ, ὁ ζωσαῦτα παθὼν ὧδε τὸν ἀδιλφοῦ, ὃς ἄπολις καὶ φυγὰς ἢ μεταναίστης ἢ δοῦλος ἡρώλθος, ὃς εἰς ἔγκατοι λιμὸν καπιεχθείς; π'' δαὶ ὁ Ιωσὴφ, ὁμοίως ἢ αὐτὸς ἄπολις, ἄοικος, ἢ αἰχμάλωτος, ἢ δοῦλος, ὃς δεσμώτης πεπρατώς, ὃς ὧδε τὴν ἐγκάτων κινδυνεύσας ὃς ἐν τῇ οἰκίᾳ, ὃς ὸ τῇ ἀλλοτρίᾳ, ἢ διαύγας ὑπὸ μείνας δριμυτάτας; π'' δαὶ ὁ Μωϋσῆς ὑπὸ ζωσούτου δήμου μυριάκις '' κατηγωνισθείς, ἢ ὧδε τὴν εὐεργετηθέντων ὑπερουλθυμίς; π'' δαὶ ⓐ προφῆται πάντες ζωσαῦτα ὧδε τὴν Ιουδαίων παθόντες κακά; π'' δαὶ ὁ Ιὼδ, ὑπὸ τὸ δριμυτάτου μυρίας μηχανὰς πολεμηθείς; π'' δαὶ ⓐ παῖδες ⓐ πτερὸς; ἢ '' δαὶ ὁ Δανιὴλ ὧδε ζωῆς, ὧδε ἐλθυρείας, ὧδε τὴν ἐγκάτων κινδυνεύσας αὐτὴν; π'' δαὶ ὁ Ηλίας ἑγκάτη πενία συζῶν, ἐλαιώμενος, δραπετεύων, ζᾶς ἐρήμους οἴκων, φυγὰς ἀεὶ καὶ μεταναίστης γινόμενος; π'' δαὶ ὁ Δαβὶδ, ζωσαῦτα μὲν ὧδε Σαοὺλ, ζωσαῦτα ὑ ὕστερον ὧδε ὃ ἰδίου παιδὸς παθών; οὐχὶ μᾶλλον διέλαμψε, ζᾶ ἕκατα πάσχων κακὰ, ἢ ὅτε εὐημερίας ἀπήλαυε; ζᾶ '' δαὶ ὁ Ιωάννης ἀπὸστολος; ζᾶ '' δαὶ οἱ ἀπόστολοι, οἱ μὲν ἀπὸστολοι, ⓐ ὑ ἐπέρας τιμωρίας ὧδε δεδόντες; π'' δαὶ ⓐ μάρτυρες, ⓐ δειναῖς βασάνοις τὴν ψυχὴν ἀπορρήξαντες; οὐχὶ πάντες οὗτοι ὅτε μάλιστα '' ἐλαμψαν, ὅτε ἐπηρεάζοντο; ὅτε ἐπεβουλεύοντο; ὅτε τὰ ἕκατα πάσχοντες γενναίως '' ἐδείκνυσαν;

Τὸν γοῦν ἡμῶν διαυτὸν ζᾶ τὰ ἄλλα πάντα μυμνώμενοι, ἢ ζᾶ τοῦτο μάλιστα μυμνώμεθα, δοξάζοντες, ἐκπληττόμενοι ζᾶ ⓜ σταυρὸν, ζᾶ ⓜ θάνατον ἐκφιον ⓜ ἐπάγαστον; ἢ τοῦτο ἄνω ἢ κάτω σημεῖον ὁ Παῦλος πίστας τ ἀγάπης αὐτὸ τ ὧδε ἡμᾶς, ὃ ἀπόδειξις; ὃ γὰρ τοιοῦτον ἀπόδειξιν; ἢ πῶς εἰ πεῖν ⓜ θεῖον, τὸν γλῶ, τὸν θάλαττα, τὰ ἄλλα πάντα, ἄφαρ ἐποίησεν ὁ Χριστὸς εἰς χρείαν ἡμῶν ἢ μόνον ταῦτα, ἀλλὰ καὶ πολὺ ὧδε τιμιώτερόν ⓜ σταυρὸν, λέγων· Σωθήσεται ὑ τὸν ἑαυτῆς ἀγαπῶν ὁ Θεὸς εἰς ἡμᾶς, ὅτι ἔτι ἁμαρτωλῶν ὄντων ἡμῶν, Χριστὸς γὰρ ἡμῶν ἀπέθανε. ἢ οὐ τοῦτον ἡμῖν χρησταὶ ὑποπτεύει ζᾶ ἐλπίδας, λέγων· Εἰ γὰρ ἐχθροὶ ὄντες κατηλλάγημεν τῷ Θεῷ ζᾶ τὸ θανάτου τὸ υἱοῦ αὐτὸ, πολλῷ μᾶλλον καταλλαγέντες σωθησόμεθα ἐν τῇ ζωῇ αὐτὸ. Οὐκ ὀπὶ '' τοῦτο μάλιστα ἢ αὐτὸς καλλωπίζεται, καὶ μεγαφρυᾷ, καὶ σκιρτᾷ, καὶ πίταται γὰρ τῆς ἡδονῆς, Γαλάτας γράφων ὄντως· Ἐμοὶ δὲ μὴ γένοιτο καυχᾶσθαι, εἰ μὴ ἐν τῷ σταυρῷ τ Κυρίου ἡμῶν Ιησοῦ Χριστοῦ; καὶ π θαυμάζεις, εἰ Παῦλος ὅτι '' τοῦτο σκιρτᾷ καὶ πηδᾷ καὶ '' καλλωπίζεται; αὐτὸς ὁ ζᾶ ζᾶ πάντων, δόξαν ὃ τοσοῦτον καλῆ. Πάτερ γάρ, φησι, ἐλήλυθεν ἡ ὥρα, δόξασόν σου τὸν υἱόν. ἢ ὁ μαθητὴς ὑ ὁ ζᾶ ταῦτα γράψας οὕτως ἔλεγεν· Οὔπω γὰρ ἦν ἐν αὐτοῖς πνεῦμα ἅγιον, ὅτι Ιησοῦς οὐδέπω ἐδοξάσθη, δόξαν καλῶν τὸν σταυρόν. ὅτε ὑ αὐτὸ τὸν ἀγάπων ὧδε ἔπεσαν ἐβουλήθη, ἢ αἰδῶς τί εἶπε; σημεῖα; θαύματα; τερατεία τινά; οὐδαμῶς, ἀλλὰ τὸν σταυρὸν εἰς μέσον φέρει, λέγων· Οὕτως ἠγάπησεν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον, ὅτι τὸν υἱὸν αὐτὸ τὸν μονογενῆ ἔδωκεν, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν, μὴ ἀπόληται, ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον. ἢ Παῦλος πάλιν, Ος γε οὐκ ἰδίου υἱοῦ οὐκ ἐφείσατο, ἀλλ' ὑπὲρ ἡμῶν πάντων παρέδωκεν αὐτὸν, πῶς οὐχὶ ἢ ζωὴν αὐτῷ τὰ πάντα ἡμῖν χαρίσεται; ἢ ὡς πανταπινοφρόσυνόν ὑ ὅταν '' εἰσάγῃ, εἰσεύδει κατασκευάζων τὴν ὧδαίεσιν, οὕτω λέγων· Εἴ τις ὧδαίκλησις ἐν Χριστῷ, εἴ τι ὧδαμύθιον ἀγάπης, εἴ τις κοινωνία πνεύματος, εἴ τινα σπλάγχνα ἢ οἰκτιρμοί, πληρώσατέ μου τὴν χαρὰν, ἵνα τὸ αὐτὸ φρονῆτε, τὴν αὐτὴν ἀγάπην ἔχοντες σύμψυχοι, τὸ ἓν φρονοῦντες, μηδὲν κατ' ἐρίθειαν ἢ κενοδοξίαν, ἀλλὰ τῇ ταπεινοφροσύνῃ ἀλλήλους ἡγούμενοι ὑπερέχοντας ἑαυτῶν. Εἶτα εἰσάγων τ συμβουλὴν, φησὶ· Τοῦτο γὰρ φρονείσθω ἐν ὑμῖν, ὃ ἢ ἐν Χριστῷ Ιησοῦ, ὃς ἐν μορφῇ Θεοῦ ὑπάρχων, οὐχ ἁρπαγμὸν ἡγήσατο τὸ εἶναι ἴσα Θεῷ, ἀλλ' ἑαυτὸν ἐκένωσε, μορφὴν δούλου λαβών, ἐν ὁμοιώματι

Ρωμ. ι. ιζ. Οτι τὸν ἑαυτὸν μὴ ἀδικοῦντα ἡδέως διώκει τις καὶ παροξύνει.

Ρωμ. ι. ι. Οτι μεγίστη παρρησία καὶ ἀδοσία ἢ ἀγάπη· καὶ ὅτι ἐκ ταύτης μάλιστα δείκνυται.

Γαλατ. ς. ιδ.

Ιωαν. ιζ. α Ιωαν. ζ. λθ

Ιωαν. γ. ις.

Ρωμ. η. λς.

Φιλιπ. β. ιγ

Φιλιπ. β. ς.

Digitized by Google

σας τεσσάκοντα ἀργυρίων, ϗ φιλήματι δολίῳ πρεσβεύει τ̃ὸν διασύτλων. πόσους οἴει καὶ ἐν
κ. 5 τούτῳ σκανδαλισθῆναι, τῷ πρᾶξαι τοῦ μαθητοῦ γενέσθαι τὸν προδότην; τί δαὶ ὁ τῆς ἐρήμου πολίτης, ὁ τῆς τριετοῦς καρπός, ὁ τοῦ Ζαχαρίου παῖς, ὁ τὸν ἀγίαν σκηνὴν ϗ Φινεὲς καταξιωθεὶς βασιλίσσης κεφαλῆς, ϗ γενέσθαι πρόδρομος τοῦ οἰκείου διασύτου, ὅτι δισμω-
5 τήριον ὤφθη, ὅτι ἀπετέμνετο, ϗ παρρησίας ὀρχήσεως [σφαγὴ] μισθὸς ἐγίνετο, πόσους οἴει σκανδαλίζεσθαι τότε; καὶ τί λέγω τότε; πόσοι νῦν μὴ χρόνοι τοσοῦτοι τοῦτα ἀκούοντες σκανδαλίζονται; καὶ τί λέγω τὸν Ἰωάννην, καὶ ὃ δισμωτήριον, καὶ τὸν σφαγέα ἐκεῖνον, καὶ πρὸς τ̃ὸν οἰκεῖος αἱαγρέφομαι, δέον πάλιν ὀπίσω τὸν διασύτλων καταφυγεῖν;

κε. αἱος. Ὁ γὰρ σαρξὶ τ̃ὸν Χριστόν, ὁ τὸν οἰκουμένην ὀρθώσας, ὁ τὸν πλοῦτον λύσας, ὁ τὸν γλῶ χρ. τε. Οτι οἱ αἱῶνες ϗ ὅτι τῶ
10 πτωχὸν ἐργασάμενος, ὁ τ̃ὴν ταπεινὴν ἐκκλησίαν, ὁ ⟨ω⟩ ἅπαντα ἄχρηστον ἐργασάμενος, ὁ τ̃ὸ χαλεπὸν τὸν ἀκρόπολιν καταλύσας, ὁ τ̃ὸν δαίμονας ὅπου σώσας, ὁ τ̃ὸν ἀνθρώπους ἀγγέλους ποιήσας, ὁ βωμοὺς καταλύσας ϗ ναοὺς * αἰσχρὰς, ὁ τὸν καινὸν τοῦτον ϗ ξένον φιλοσοφίαν εἰς τὸν γλῶ καταφυτεύσας, ὁ μυρία ἐργασάμενος ἀγαθὰ, τὰ φυσικὰ ταῦτα ϗ μεγάλα ϗ ὑψηλὰ, οὐχὶ σκάνδαλον πολλοῖς γέγονεν; οὐχὶ Παῦλος βοᾷ καθ' ἑκάστην ἡμέραν λέγων, ϗ οὐκ αἰσχύνεται· Ἡμεῖς δὲ κηρύσσομεν Χριστὸν ἐσταυρωμένον, Ἰουδαίοις μὲν
κ. ἔνιοι σκάνδαλον, Ἕλλησι δὲ μωρίαν; τί οὖν, εἰπέ μοι, οὐκ ἐχρῆν ἡσθῆναι τὸν σταυρόν, σοῦ τὸν φυσικὰ ἀνενεχθῆναι θυσίαν, σοῦ τοσαῦτα τελεσθῆναι καλλυσμάτα, ὅπου σκάνδαλον ἐγένετο τοῖς ἀπολλυμένοις τὸ πρᾶγμα ϗ τότε, καὶ νῦν ταῦτα, ἢ πρᾶξαι πάντα τ̃ὰ χρόνον; καὶ τίς οὕτω μανιώδης, τίς ὕβρεως ἐξεστηκὼς, ὡς τοῦτο εἰπεῖν; ὥσπερ οὖν ἐκεῖνοι οὐ
κ. πολλοὶ σκανδαλιζόμενοι δίκαιοι λογίζεσθαι, καίτοι τοσούτους ὄντας, ἀλλὰ σοφοὺς ὄντας, σοῦ κατορθώσαντας, σοῦ ἀπολαύσαντας τῆς τοσαύτης σοφίας (ϗ οὐ χρὴ λέγειν, τί γὰρ πρὸς σοῦ
κ. θεὸ σκανδαλισθέντας; ἑαυτοῖς γὰρ μᾶλλον εἶεν ἐκεῖνοι δίκαιοι λογίζεσθαι) οὕτω δὴ σοὶ νῦν. Ὃ
κ. ἄπιστ γὰρ σκάνδαλον ἐστὶ τοῦ φυσικοῦ γίνεται, ἀλλὰ πρᾶξαι τὸν μοιχὸν τ̃ὴν σκανδαλιζομένων (διὸ ϗ ἐπάγει ὁ Παῦλος, Αὐτοῖς δὲ τοῖς κλητοῖς Ἰουδαίοις τε ϗ Ἕλλησι Χριστὸν, Θεοῦ
δύναμιν ϗ Θεοῦ σοφίαν) ἐπεὶ δὲ ὁ ἥλιος βλάπτων σοῦ ἀσθενοῦς τ̃ὸ ὀφθαλμόν. Τί οὖν; σὸν ἔδει φθονεῖν τ̃ὸν ἥλιον; ϗ ὃ μέλλει πικρὸν τοῖς πολλοῖς φαίνειν; τί οὖν; ἀφανισθῆναι ἔδει τοῦτο σὸν τοῦ μέσου; μᾶλλον δὲ ⟨ὦ⟩ ἀπόστολοι, οὐχὶ τοῖς μὴ ὁσιὴν σὸν θανάτου εἰς θάνατον ἦσαν, τοῖς δὲ ὁσιὴν C. Kor C. 15.
ζωῆς εἰς ζωήν; Διὰ σοῦ ἀπολλυμένους οὖν οὐκ ἔδει σοῦ ζῶντας ἀπολαῦσαι τῆς τοσαύτης κηδεμονίας; αὐτὴ δὲ ἡ πρόνοια τοῦ Χριστοῦ, ἡ σωτηρία ἡ ἡμετέρα, ἡ πηγὴ τ̃ῶν ἀγαθῶν, ἡ ζωὴ, τὰ μυρία καλὰ, πόσους ἐδάρησε; πόσους ἀπολογίας ἀπερέρησε ϗ συγγνώμης; οὐκ ἀκούεις τί φησι πρὸς τ̃ὸν Ἰουδαίων ὁ Χριστός; Εἰ μὴ ἦλθον ϗ ἐλάλησα αὐτοῖς, ἁμαρτίαν Ioan. 15. ca.
οὐκ εἶχον· νῦν δὲ πρόφασιν οὐκ ἔχουσι περὶ τῆς ἁμαρτίας αὐτ̃ῶν. τί οὖν; ὅπως δυσαπολόγητα αὐτοῖς γένηται μᾶλλον τὰ προσόντα ϗ ἁμαρτήματα, οὐκ ἔδει αὐτὸν πρᾶξαι θεμελίους δι' ἐχθίστους σοῦ κακῶς τῷ καλῷ χρησαμένους; καὶ τίς δὲ ταῦτα εἴποι; σοὶ δὲ τ̃ὸν σφόδρα ἐξεστηκότων. τί δαὶ, ἀπὸ τ̃ῆς γραφῆς, εἰπέ μοι, πόσοι ἐσκανδαλίσθησαν; πόσαι αἱρέσεις ἐντεῦθεν ἔτυχον ἑαυτοῖς πρόφασιν; ἐξαλειφθῆναι οὖν ἔδει ταῖς γραφαῖς διὰ σοῦ
κ. μὴ γένοιτο σκανδαλιζομένους; ἢ μηδὲ τὸν ἀρχὴν δοθῆναι; ἀδαμῶς· ἀλλὰ ϗ σφόδρα δοθῆναι διὰ σοῦ μέλλοντας καρπωσῆς τὸν ἀπ' αὐτ̃ῶν ὠφέλειαν. ἐκεῖνοι μὲν γὰρ (πάλιν δ' παύσομαι ταῖς αὐταῖς λέγων) ἑαυτοῖς λογιζέσθωσαν ταῖς σκάνδαλα· ⟨ὦ⟩ μέλλοντες ἐξ αὐτ̃ῶν τὰ μέγιστα
ὠφεληθῆναι, ϗ τὸν τυχοῦσαν ἐκ τούτων δυσζημίαν, εἰ δεῖ τὸν ἑτέρων ἀγνωμοσύνην καὶ ῥᾳθυμίαν αὐτοὶ μέλλοντες κερδαίνειν ὧν λαβεῖν αὐτοὺς, ἀπεστερήθησαν τ̃ῆς τοιαύτης ὠφελείας. μὴ τοίνυν μοι λέγε τὸν ἀπολλυμένους, ὅπερ γὰρ ϗ ἐν τῷ ἔμπροσθεν εἶπον λέγω, σοὶ τ̃ῶν ἑαυτοῦ μὴ ἀδικουμένων πρ̃ὸς ἑτέρων ἀδικεῖται τινὰ, καὶ εἰς αὐτὸ ὁ ζῆλος κινδυνεύει.

Ⓦ λόγοι λόγοι. Εἶδες ἀνθρείαν; Εἶδες παῤῥησίαν; Εἶδες βδελυρίαν ψυχῆς; Εἶδες φιλόσοφον γνώμην; ἐώρων Ⓦ διδάσκαλον ἐν δεσμωτηρίῳ καὶ ἀλύσει συγκεκλεισμένον, ἀγχόμενον, πνιγόμενον, καὶ μυρία πάσχοντα δεινά· καὶ οὐ μόνον οὐκ ἐσκανδαλίζοντο, οὐδὲ ἐθορυβοῦντο, ἀλλὰ καὶ μείζονα τὴν εὐθυμίαν ἐκτῶντο, καὶ πλείονα προσετίθουν εἰς τοὺς ἀγῶνας ἑλκόμενοι τοῦ διδασκάλου τοῖς παθήμασιν. ἀλλὰ καὶ ἐπετέσθησαν, φησιν, ἕτεροι, οὐδὲ ἐγὼ φείσομαι τοῦτο λέγων. καὶ γὰρ εἰκὸς πολλοὺς καὶ ἐπισύρεσθαι γνώμην τούτων. ἀλλ', ὁ πολλάκις εἶπον, καὶ λέγων οὐ παύσομαι, τοῦτο καὶ νῦν ἐρῶ· ἐὰν οἷς δίκαιοι τοῦτο δοκεῖν λογίζεσθαι ὅτοι, ἀπὸ τῆς τῶν πραγμάτων φύσεως. καὶ γὰρ ἀπιὼν ὁ Χριστὸς ἐπιτρέπει τοῖς τὴν κατάλειψιν ἡμῖν τὴν κληρονομίαν, λέγων, Ἐν τῷ κόσμῳ θλῖψιν ἕξετε· καὶ, Ἐπὶ ἡγεμόνας καὶ βασιλέας ἀχθήσεσθε· καὶ, Ἔσεσθε μισούμενοι, ὅτι πᾶς ὁ ἀποκτείνας ὑμᾶς, δόξει λατρείαν προσφέρειν τῷ Θεῷ. ὥστε πανταχοῦ μοι τοῦτο σκανδαλιζομένους πάντα χρὴ προφέρειν. ἀεὶ γὰρ ζῶντα σώζεσθαι. καὶ τί λέγω τὰ τῶν ἀποστόλων; πόσοι τῷ σταυρῷ αὐτοῦ τὸ κοινὸν πάντων ἡμῶν δεσπότην ἐσκανδαλίσθησαν, καὶ "πᾶσαν ἐφοβήθησαν καὶ ἔφυγον τότε μᾶλλον ἐλθόντος, "καὶ παιδίσκης ἐκωμῳδίαν αὐτὸν, λέγοντες, Οὐκ ἦν οὗτος μετ' αὐτοῦ· καὶ ἀρνοῦνται Ⓦ ναὶ, καὶ οὐ τοσῶν ἡμέρας ἐγείρων αὐτὸν, ἄλλος ἔσωσεν, ἐὰν δύνηται σῶσαι; Εἰ μὴ γὰρ εἷς τοῦ Θεοῦ, καὶ πάσχει ἀπὸ τοῦ σταυροῦ, καὶ πῖς βούλεται εἰς σέ. ἀλλ' ὅμως οὐκ ἂν ἔχοιεν ἀπολογίαν ὅτοι μὴ Ⓦ σταυρόν. ἀγαθὸς ἀπάντων κατηγορεῖ τῶν τοιούτων. εἰ γὰρ καὶ ἐκεῖνος ἐσταυρώθη καὶ ἔθαψε καὶ οὐκ ἐσκανδαλίσθη, ἀλλὰ καὶ ἐπέδωκεν μείζονα ἐπίδοσιν ἔλαβεν" εἰς τὸ φιλοσοφῆσαι, εἰ πάντα ἐπῆρκας τὰ ἀνθρώπινα, καὶ τὸν περὶ τῆς πίστεως κηρυχθεὶς, πόσῳ τῶν μαθητῶν" φιλοσοφεῖ. ὁρᾶν γὰρ αἰσχυνομένους, μεμψιμοιρουμένους, ὑβριζομένους, χλευαζομένους, ἐμπυνομένους, ἐπὶ δίκην ποσὸν χλευαζομένους, ἐπὶ δικαστηρίου καταφρονούμενα, τὸν ὅτι ἀναίσθητα ἀπεργάζεται, οὐδενὶ τούτων ἐσκανδαλίσθη· ἀλλ' ὁρᾶν σταυρὸν καὶ ἥλους ἐμπεπηγότας, καὶ κωμῳδίαν τοσαύτην γενομένην ἐπὶ τῷ πλήθους τῷ διεφθαρμένου, τὸν ὀρθὸν οὐδὲν αὐτὸς ἐλάσθη λέγων, Μνήσθητί μου ἐν τῇ βασιλείᾳ σου· καὶ Ⓦ κακηγορεῖσθαι ἐπεσόμενα, καὶ τὰ οἰκεῖα ἀμαρτήματα ἐξωμολογεῖτο, καὶ οὐδὲ ἀναστάσεως ἐφιλοσόφει· καὶ οὗτοι δὲ νεκροὺς ἰδὼν ἐγειρομένους, οὐ λεπροὺς καθαιρομένους, οὐ χωλοὺς διϊθρυσμένους, οὐ θάλατταν χαλινωμένην, οὐ δαίμονας ἐλαυνομένους, οὐκ ἄρτους πολλαπλασιαζομένους, οὐ τὰ ἄλλα, ἅπερ ἐθαύμασαν τῶν Ἰουδαίων ὁ δῆμος, καὶ θαυμάσιος ἐσταυρώθη. ἀλλ' οὗτοι μὲν ἀνεσκολοπισμένον ἰδὼν καὶ ὁμολόγησε Θεὸν, καὶ βασιλείας ἐμνημόνευσε, καὶ οὐδὲν τῶν μαθητῶν ἐφιλοσόφησεν· ἐκεῖνοι δὲ θαυματουργοῦντα θεασάμενοι, καὶ τῆς δεῦρο λόγων, καὶ τῆς ἀπὸ τῶν πραγμάτων ἀποκαλύψεως τῆς διδασκαλίας, οὐ μόνον οὐδὲν ἀπώνατο, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ ἔσχατον βαράθρου τῆς ἀπωλείας κατενεχθῆναι, ὅτι Ⓦ σταυρὸν αὐτὸν αἰνιξάμενοι. ὁρᾶς ὅτι Ⓐ μὲ ἀγνώμονες καὶ ἠμελημένοι, οὐδὲν ἀπὸ τῶν ὠφελουμένων κερδαίουσιν· Ⓐ δὲ θυγνώμονες καὶ ἐπίφοντες, ἀφ' ὧν ἕτεροι σκανδαλίζονται, ἀπὸ τούτων καὶ μέγιστα ὠφελοῦνται, τοῦτο καὶ ὅτι τὸ Ἰδεῖν, καὶ ὅτι τὸ Ἰδεῖν ἰδεῖν. ὁ μὲν γὰρ Ἰούδας οὐδὲν ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ τοῦ τὸν οἰκουμένην ὁρθώσαντος ἐσώθη· ὁ δὲ Ἰωὴλ οὐδὲν ἀπὸ τοῦ Ἀβεδόλου τοῦ τοσούτου" ἀπολέσαντος ἐλάχιστον· ἀνὴρ ὁ μὲν μυρία πάσχων κακὰ, ἐστεφανοῦτο· ἐκεῖνος δὲ, ὁ σημεῖα θαυμάσιος, καὶ ἀνδρὸς ποιήσας, ὁ νεκροὺς ἐγείρας καὶ δαίμονας ἐλάσας (καὶ γὰρ καὶ ἀνδρὸς τοιούτου ἐπλήρωσε τὸν ἐξουσίαν) ὁ μυρία τοῦ βασιλείας καὶ γεέννης ἀκούσας, ὁ τραπέζης κοινωνήσας μυστικῆς, ὁ" δεῖπνον μεταχών "φρικωδέστατον, καὶ τοσαύτης ἀπολαύσας δυνάμεως καὶ προφητείας, ὅσης Πέτρος καὶ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης, μᾶλλον δὲ καὶ πολλῷ πλείονος (οὐ γὰρ τῆς ἄλλης ἐπιμελείας καὶ τῆς συγκαταβάσεως, ἧς μετέσχε πολλῆς, καὶ τὰ χρήματα τῶν πενήτων ἐγχειρισθεὶς ἐκώλυε) [τότε οὗτος] οὐ τοσαῦτα ἐξεβακχεύθη, καὶ τὸν Σατανᾶν ὑποδεξάμενος διὰ τῆς φιλαργυρίας, εἰς τὸν ἑαυτοῦ Δεσπότου ἐλθεῖν ἐβουλήθη προδότης, καὶ ὃ κεφάλαιον εἰργάσατο τῶν κακῶν, αἷμα τοιοῦτον πωλήσας

χ. παῤῥησίαν χ. προφέρειν χ τὰ παθήματα.

Ιωαν ιϛ. λγ. Ματθ. ι ιη. Ιωαν. ιϛ. β.

χ. πρότερον χ. ὥστε χ κωμῳδωῦντας

Ματθ. κϛ. μ.

λέγειν,

χ. ἀπιστεῖσθαι

Αντ. κγ μβ.

χ. ἐφιλοσόφει.

χ. ἀπολέσαντος

χ. νων

χ. τ-σαύτων

αὐτῶν ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. ⁋ Οὐτε γὰρ πολλῶν τῶν ἀγώνων καὶ τῶν βραβείων τῶν
χ. κατέλιπεν αὐτὸν δαψιλείαν ἐποίησατο. οὐ γὰρ δι' αἰθερίων ἠλαύνετο, ἀλλ' αὖθις ὁ ἀρχέκακος δαί-
γρ. ἔδραμε μων ὑπεδέδυτο, ⁋ πάντα αὐτῷ τὰ μηχανήματα κινήσας, ὅτως ἦλθεν ἐπ' αὖθις, ἀπειλή-
σας αὐτὸν καὶ οἰκίας καὶ κατοικίδος, καὶ εἰς τὴν χωρίαν ἐξαγαγών, χρημάτων ἐκβαλὼν πάν-
των, κτημάτων, παίδων, αὐτῆς τῆς σώματος τῆς ὑγείας, καὶ λιμῷ παραδοὺς χαλεπωτάτῳ.
χ. ἐπέλιπε τὸ ἑαυτοῦ μὴ ὑπ' ἐκείνου καὶ τῶν φίλων τινές, οὐχ ὡς ἔτυχεν, ἤλλοντο καὶ αἰξάνουσι αὐτοῦ τὴν ψυχὴν τὰ ἕλκη.
γρ. ἐπέμενε. Μακάριοί ἐστε, ὅταν μισήσωσιν ὑμᾶς καὶ διώξωσι, καὶ εἴπωσι πᾶν πονηρὸν ῥῆμα καθ' ὑμῶν, Ματθ. ε. ια.
ψευδόμενοι, ἕνεκεν ἐμοῦ. χαίρετε καὶ ἀγαλλιᾶσθε, ὅτι ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τοῖς οὐρανοῖς.
ἀλλὰ καὶ τοῦτον μὴ πολλῆς τῆς ἀφθονίας ἀπαρπάσαντο ⓜ μαχαιρισμόν. καὶ γὰρ καὶ ⓘ
πρόσθεν αὐτῷ τότε διέβαλλον αὐτὸν, ἐλάττονα ὧν ἐπλημμέλουν λέγοντες αὐτὸν τετιμωρῆ-
σθαι, μαχερὰς κατηγορίας ἀποτίνοντες κατ' αὐτοῦ καὶ λόγους ψευδεῖς καὶ συκοφαντίας γέ-
χ. κινδυνεύ- μουσι. ἀλλ' ὅμως καὶ τότε μὲν οὐδὲν κινδυνεύειν ἔδοξαν τῆς ἀνηλάτου πληγῆς
οντας ὑπὸ σοφένους τοῦ εἰρηνάρχου μετοικήσασαι αὐτούς. καὶ ἐνταῦθα πάλιν ἐκφοβοῦσι πλήρη τὸ
παράγγελμα, ὃ, Ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, εὔχεσθε ὑπὲρ τῶν ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς. καὶ Ματθ. ε. μδ.
γὰρ ἠγάπησε καὶ ἠύξατο ὑπὲρ αὐτῶν, καὶ τὴν ὀργὴν τοῦ Θεοῦ ἀφῆκε, καὶ τὴν ἁμαρτίαν αὐτῶν
γρ. ἀφῆκεν ἔλυσε· κἄτοι μὴ προσφυῶν, μὴ βαναύσων, μὴ ἱερέων, μὴ διδασκάλου, μὴ ἄλλου τινὸς
ἀκούσας ὑπὲρ ἀρετῆς συμβουλεύοντος. ὁρᾷς ηλίκον ὄντι ἡμᾶς ψυχή, καὶ πῶς ἀρκεῖ πρὸς
ἀρετὴν ἑαυτὴν, κἂν μηδεμιᾶς ὑπομνήσεως ἀπολαύῃ; καὶ τι γε προτρέπεσθαι δεῖται χρηστοὺς
οὐκ ἔχει, ἀλλὰ καὶ πολλῶν κακίαν ὑπεδέξαντο. πρὸ γοῦν τοῦ προτρέψασθαι αὐτὸν φησιν
ὁ Παῦλος, Μή τις πόρνος ἢ βέβηλος, ὡς Ησαῦ, ὃς ἀντὶ βρώσεως μιᾶς ἀπέδοτο τὰ πρωτοτόκια. Εβρ. ιβ. ιϛ.

Τί δαί, ὅτι τῶν ἀποστόλων, εἰπέ μοι, ὁ μισεῖται τοιαῦτα ἐλύετο; ἀκουσον γοῦν τί φησιν
ὁ Παῦλος. Οἶδας ὅτι, ὅτε ἀπεγράφησάν με ⓐ ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ὧν ὅστις Φύγελλος καὶ Ερμογένης. χρῆ. ἰσῆ.
οὐ δεσμωτήρια ὤκουν ⓐ διδάσκοντες; οὐχ ἁπλῶς ἔκειντο, ὁ μὲν τῶν οἰκείων, ὁ δὲ τῶν ὅτι καὶ τῶν ἀποστόλων
ἀλλοτρίων ἅπαντα ἔπαθον κακά; ὁ μετ' ἐκείνους αὖτε ἐκείνων λυκοι βαρεῖς εἰσπέσουσιν εἰς πολλὰ ἰῶ τὰ σκάνδαλα, καὶ
τὰ πρόβατα; οὐχὶ τοῦτο προεῖπεν ὁ Παῦλος Ἐφεσίοις εἰς Μίλητον αὐτοὺς μεταπεμψάμε- πολλοὶ οἱ πρόσω ὁμῶμοι,
νος; Ἐγὼ γὰρ οἶδα, φησὶν, ὅτι εἰσελεύσονται μετὰ τὴν ἄφιξίν μου λύκοι βαρεῖς εἰς ὑμᾶς, καὶ διδάσκαλον δηλέσεις
μὴ φειδόμενοι τοῦ ποιμνίου· καὶ ἐξ ὑμῶν αὐτῶν ἀναστήσονται ἄνδρες λαλοῦντες διεστραμ- καὶ αἱρέσεις
μένα, τοῦ ἀποσπᾶν τοὺς μαθητὰς ὀπίσω αὐτῶν. ὁ χαλκοτύπος δὲ ἀνὴρ Ἀλέξανδρος μεῖζα τηλίκας.
πολλὰ κακὰ εἰργάσατο τὸν Παῦλον, πάντα γοῦν ἔφερεν ἐλαφρῶν, πολεμῶν, πυκτεύων, καὶ εἰς τοσαύτην 6 Τιμ. α. ιε.
αὐτοῦ κατέστησεν ἀγωνίαν, ὡς καὶ τοῦ μαθητοῦ παρακλῆσαι καὶ εἰπεῖν, Οὗ καὶ σὺ φυλάσσου· Πραξ. κ. κθ.
γρ. διδασκάλων λίαν γὰρ ἀνθέστηκε τοῖς ἡμετέροις λόγοις· οὐχ ὁλόκληρον ἔθνος τῶν Γαλατῶν ὑπὸ τινῶν ψευ- β. Τιμ. δ. ιε.
δῶν ἀποστόλων διέφθαρη, καὶ τοῖς Ιουδαϊσμοῖς ἠτιμώλησεν; οὐκ ἐν τοσούτοις τοῦ κηρύγμα-
τος ὁ Στέφανος ὑπὲρ τοῦ πολιτεύεσθαι ῥέων καὶ πρώτας ἐβαπτοποίησε, ὁ τὰς αἱμασσιώτους ἀπο-
στόλων Ιουδαίων γλώττας, ᾗ οὐδεὶς πώποτε ἐπεχείρησεν ἁπλῶς ἐδιώξατο, ὁ πρώτας συγχύσας τὰ Ιουδαϊκά,
ὁ λαμπρὸν φήσας ἔσεσθαι καὶ νίκιμον τὸν θάνατον, ὁ ζηλωτὴς ὄντως καὶ σοφὸς ἐν Χριστοῦ πεπληρω-
μένος καὶ τοσαύτην ἐκκλησίαν ὠφελῶν, οὐδὲ πολὺν χρόνον ποιήσας ἐν τῷ κηρύγματι, ἀ-
χ. ἦ θέσει ἁρπαγῆ, καὶ ὡς βλάσφημος κατεδικάζετο καὶ κατελεύετο· τί δαί Ἰάκωβος; οὐκ ἐν ἀρ- Πραξ. ιϛ. ϛ.
χῇ καὶ οὗτος καὶ ὀξ αὐτῆς, ὡς εἰπεῖν, βοηθοῦσα ἀνεπαύθη, καὶ ἀποτμητὴς εἰς χεῖρα τῶν Ιου-
δαίων ὑπὸ Ηρῴδου ὕστατον βίον κατέλυσε, φύλος τοιοῦτος καὶ ἑδραίωμα τηλικοῦτον τῆς ἀλη-
θείας; πόσοι τότε ἐσκανδαλίζοντο γινομένων τούτων; ἀλλ' οἱ ἔσω τες ἵσαντο, καὶ μείζονως ἵσαντο.
ἀκουσον γοῦν τί φησιν ὁ Παῦλος Φιλιππησίοις ὑπὲρ ἑλῶν· Γινώσκειν δὲ ὑμᾶς βούλομαι, Φιλιπ. α. ιβ.
ἀδελφοὶ, ὅτι τὰ κατ' ἐμὲ μᾶλλον εἰς προκοπὴν τοῦ εὐαγγελίου ἐλήλυθεν, ὥστε τοὺς πλείο-
νας τῶν ἀδελφῶν ἐν Κυρίῳ, πεποιθότας τοῖς δεσμοῖς μου, περισσοτέρως τολμᾶν ἀφόβως

ξοι, ⁊ μόνος τὸν ἀθλον ἤθλησε τοῦτον, οὐ γυναικί, οὐκ οἰκέτῃ, οὐκ ἄλλῳ τινὶ τῶν μετ' αὐτόν· κοινωσάτω μοι; ἡδέως γὰρ, ἥδιον ἂν φῶς τὸ σκοπέλου ὃ ὑψηλὸν, τὸ ὅπως τοῦ γήματος τὸν ὄγκον, τὸ ἀγῶνος ὃ μέγεθος. δῆλα μόνος αὐτὸς ⓜ δρόμον διεδέξατο τοῦτον· ἠγέρθη, ἠγωνίζετο, καὶ ἐστεφανοῦτο, ἠγωνοθέτει. ποῖος γὰρ οὕτω αὐτὸν ἱερεὺς ἐδίδαξε; ποῖος δὲ διδάσκαλος; ποῖος προφήτης; οὐδείς. ἀλλ' ὅπερ ἀγνώμονα εἶχε ψυχὴν, ἦρκεσεν αὐτῷ πρὸς ἅπαντα. τί δαὶ ὁ Νῶε; ποῖον εἶχεν ἱερέα; ποῖον διδάσκαλον; ποῖος καθηγητὴς; ὅτι μόνος τῆς οἰκουμένης ἁπάσης ἀφθαρείσης τὸ πανηγύριον, τὸν αὐτὸν ἦλθεν ὁδὸν, ⁊ τὴν ἀρετὴν διετήρησε, ⁊ ὅτω διέλαμψεν ὡς ὁ τῷ ναυαγίῳ τῆς οἰκουμένης αὐτὸς τε ἀφασωθῆναι, ⁊ ἑτέρους ἀφ' ἑαυτοῦ πρεσβευτὰς τῆς οἰκείας ἀρετῆς τῷ ἐπιπρεπεῖσθαι ἅρμα πάσαν κτίσιν; πόθεν δίκαιος ἐγένετο; πόθεν τέλειος; ποῖον ἱερεῖα καὶ θεσπέσιον ἢ διδάσκαλον ἐσχάς; οὐδεὶς ἂν εἰπεῖν ἔχοι. ὁ γὰρ ὁ τότε, καίτοι εἶδον ἔχων ⓜ διδάσκαλον ἀδιαλείπτως, τὸ παρὸν τὴν ἀρετὴν, ⁊ τοῦ πέλας ἀπολαύων, ⁊ τῆς ἀφ' ῥημάτων, ⁊ τῆς ἀφ' ἔργων, καὶ τὴν ἀπὸ τῶν πραγμάτων ἔκβασιν ὁρῶν, ⁊ τὴν ἀπὸ τῆς συμφορᾶς, ⁊ τὴν ἀπὸ τῆς σωτηρίας παιδαγώγησιν, πολλοῖς δεῖ ⓜ φωτὸς ἐλλάμπειν, ⁊ σκιρτᾷ τὸ γαληνιῶντος τὴν γύμνωσιν, ⁊ ἀξιοπόμπευσιν. ὁρᾷς ὅπου πάντα χρεία ἀγνώμονος; τί δαὶ ὁ Ἰωβ, εἰπέ μοι; ποίων προφητῶν ἴχνος; ποίας διδασκαλίας ἀπήλαυσεν, σοφείας; ἀλλ' ὅμως ⁊ οὗτος σοφὸς τούτων τετυχηκὼς, [καὶ] πάσης ἀρετῆς εἶδος μὴ πλήρης ἐπεδείξατο τῆς ἀκριβείας. καὶ γὰρ κοινὰ ἅπαντα τοῖς δικαίοις ἐκέκτητο, ⁊ οὐχὶ τὰ ὄντα μόνον, ἀλλὰ ⁊ αὐτὸ τὸ σῶμα. τῇ μὲν γὰρ οἰκίᾳ τοὺς ὁδίτας ἐπεδέχετο, ⁊ ἐκείνων μᾶλλον ἦν ἡ οἰκία, ἢ τῶν κεκτημένων· τῇ δὲ τοῦ σώματος ἰσχύι τοῖς ἀδικουμένοις ἤμυνε, τῇ δὲ τῆς γλώττης ζωγρεῖ τὴν σοφίαν τοῦ ἐπαιρόμενον ἐπιστομίζει, ⁊ τὴν διαβολικὴν πολιτείαν ἀφ' ἁπάντων ἀφανίσαι ἐπιδέδεικται. σκόπει δέ. Μακάριοι ⓜ οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι, φησὶν ὁ Χριστός. τοῦτον αὐτὸς ἀφ' ἑαυτοῦ ἔργων κατώρθωσεν. Εἰ γὰρ ἐφαύλισά, φησι, κρίμα θεοῦ πάντως ἢ θεομαχίαν, κρίνουμαι αὐτῷ πρὸς μέ. τί γὰρ ποιήσω, ἐὰν ὑβρίσκεψέ μου πεῖσαι ὁ Κύριος; ποτέρως οὐχ ὡς ἐγὼ ἐλπίζω σὺ γαρεῖ, ⁊ σκῆνος ἐλθοῦσα; ἐλθούμεθα γὰρ εἰς τὴν αὐτὴν κοιλίαν. Μακάριοι ⓜ πτωχοὶ τῷ πνεύματι, ὅτι αὐτῶν ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. τὴν βασιλείαν ἐνταῦθα λέγει μοι τὴν ἐν τῷ νῦν αἰῶνι, ἢ τὴν μέλλουσαν; ἀμφοτέρων ἐστὶν ἐκείνου λέγοντος· Τίς δῶ δῶρα ἡμῖν τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ ἐμπλακήσεται; ὅτως ἦσαν αὐτῷ στρατοὶ ἑκάστοτε. Μακάριοι ⓜ πενθοῦντες, ὅτι αὐτοὶ παρακληθήσονται. ἀλλ' οὐδὲ ταύτης ἄμοιρος ἦν τῆς ἀρετῆς. ἀκούσατε γοῦν τί φησιν. Εἰ δὲ ἀλλοτρίων ἐκούσιος διετάττετο πολυσχλίδην λαοῦ, τὸ μὴ ἐξαγρεύσαι τὴν αἰσχύνην μου. ὁ γὰρ ὅτω μακάριος, οὗτος ἐστὶν ὅτι αὐτὸν ἐπεῖδε μὴ πολλῆς τῆς ἀκαθαρσίας. Μακάριοι ⓜ πεινῶντες ⁊ διψῶντες τὴν δικαιοσύνην. ὅρα ⁊ τοῦτον μὴ ἐκαθάρευσαν αὐτὰς καταρθωμένους. Σωτῆρες φά, φησι, μύλας ἀδίκων, ⁊ ἐκ μέσου ὀδόντων αὐτῶν ἁρπαγμα ἐξέσπασα, δικαιοσύνην δὲ ἐνεδύσατο, ἡμφιάσατό μου δὲ κρίμα ἴσα διπλοΐδι. Μακάριοι ⓜ ἐλεήμονες, ὅτι αὐτοὶ ἐλεηθήσονται. οὗτος δὲ οὐκ ἐν χρήμασι μόνοις ἐλεήμων ἦν, οὐδὲ ἐν τῷ ἐνδύειν τοὺς γυμνοὺς, ⁊ τρέφειν τοὺς πεινῶντας, ⁊ χρεῶν δέρξιον, ⁊ ἀρφανοῖς παρεστέλλειν, ⁊ πηρώσεται φύσεως ἀγαμφιάζεσθαι, ἀλλὰ ⁊ ἐν αὐτῇ τῇ συμπαθείᾳ τῆς ψυχῆς. Ἐγὼ γὰρ, φησιν, ὅτι πάντι ἀδυνάτῳ ἔκλαυσα, ⁊ ἐξεπάλαι ἰδὼν ἄνδρα ἐν ἀνάγκαις. καθάπερ γὰρ κοινὸς ὢν ἁπάντων πατὴρ, ὅτω ταῖς ἑκάστου συμφοραῖς, ταῖς μὲν διώρθου, ταῖς δ' ἐνῆρμοζε, ⁊ δῆλα ῥημάτων, ⁊ δῆλα πραγμάτων, ⁊ δῆλα συμπαθείας, ⁊ ἀφ' ἑαυτοῦ δακρύων, ⁊ δῆλα πάντος ὅτου τοῦ ἐν συμφορᾶς ὄντος, ⁊ κοινὸς ἦς ἁπάντων λιμὴν γινόμενος. Μακάριοι ⓜ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ, ὅτι αὐτοὶ ⓜ Θεὸν ὄψονται. ⁊ τοῦτον οὐχ ὡς ἔτυχεν αὐτὸς κατώρθωτο. ἀκούσατε γοῦν τοῦ Θεοῦ μαρτυροῦντος αὐτῷ· Οὐκ ἔστιν αὐθέντης ὅμοιος αὐτῷ τῶν ὑπὸ τὴν γῆν, ἀνθρωπος ἄμεμπτος, δίκαιος, ἀληθινὸς, θεοσεβὴς, ἀπεχόμενος ἀπὸ παντὸς πονηροῦ πράγματος. Μακάριοι ⓜ διδιωγμένοι ἕνεκεν δικαιοσύνης, ὅτι αὐτῶν

χ. κοινωνίσας;

χ. ἐρεῖδω ἄδεσιν

χ. λέγοντος

γων· Ἐγὼ ἦλθον ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ πατρός μου, καὶ οὐ λαμβάνετέ με· ἐὰν ἄλλος ἔλθῃ ἐν τῷ ὀνόματι τῷ ἰδίῳ, ἐκεῖνον λήψεσθε· πῶς δύνασθε ὑμεῖς πιστεῦσαι, δόξαν παρὰ ἀλλήλων λαμβάνοντες, καὶ τὴν δόξαν τὴν παρὰ τοῦ μόνου Θεοῦ οὐ ζητεῖτε; μὴ δοκεῖτε ὅτι ἐγὼ κατηγορήσω ὑμῶν πρὸς τὸν πατέρα· ἔστιν ὁ κατηγορῶν ὑμῶν Μωσῆς, εἰς ὃν ὑμεῖς ἠλπίκατε. εἰ γὰρ ἐπιστεύετε Μωσεῖ, ἐπιστεύετε ἂν ἐμοί· περὶ γὰρ ἐμοῦ ἐκεῖνος ἔγραψεν. εἰ δὲ τοῖς ἐκείνου γράμμασιν οὐ πιστεύετε, πῶς τοῖς ἐμοῖς ῥήμασι πιστεύσετε; Μὴ δόξαν παρὰ ἀνθρώπων λαμβάνω· ἀλλὰ ταῦτα λέγω ἵνα ὑμεῖς σωθῆτε. Μὴ δοκεῖτε ὅτι ἐγὼ κατηγορήσω πρὸς τὸν πατέρα· ἔστιν ὁ κατηγορῶν ὑμῶν Μωσῆς, εἰς ὃν ὑμεῖς ἠλπίκατε. εἰ γὰρ ἐπιστεύετε Μωσεῖ, ἐπιστεύετε ἂν ἐμοί· περὶ γὰρ ἐμοῦ ἐκεῖνος ἔγραψεν. εἰ δὲ τοῖς ἐκείνου γράμμασιν οὐ πιστεύετε, πῶς τοῖς ἐμοῖς ῥήμασι πιστεύσετε; Μὴ δόξαν παρὰ ἀνθρώπων λαμβάνω· ἀλλὰ ταῦτα λέγω ἵνα ὑμεῖς σωθῆτε. Μὴ δοκεῖτε ὅτι ἐγὼ κατηγορήσω πρὸς τὸν πατέρα· ἔστιν ὁ κατηγορῶν ὑμῶν Μωσῆς, εἰς ὃν ὑμεῖς ἠλπίκατε. εἰ γὰρ ἐπιστεύετε Μωσεῖ, ἐπιστεύετε ἂν ἐμοί· περὶ γὰρ ἐμοῦ ἐκεῖνος ἔγραψεν. εἰ δὲ τοῖς ἐκείνου γράμμασιν οὐ πιστεύετε, πῶς τοῖς ἐμοῖς ῥήμασι πιστεύσετε; Μὴ δόξαν παρὰ ἀνθρώπων λαμβάνω· ἀλλὰ ταῦτα λέγω ἵνα ὑμεῖς σωθῆτε.

Ἰωαν. ε. μγ.

χ. φ. μὴ

χ. ξ

χ. οβ

χ. οδ

χ. οε

σκανδαλιζομένους, φησί ; τί δαὶ σὺ τοὺς μειζόνως ἁμαρτάνοντας οὐ λέγεις, τοὺς τῇ τοσαύτῃ ἀσελγείᾳ παρεικειμένους, καὶ τῷ ἐλεγχομένους, τούτους ἄγεις εἰς μέσον ; οὐχ ὁρᾷς ὃ χρήσιμον κατασκεύαζεις ; Ⓐ μᾶλλον δὲ ἐλεγχόμενον ; τὰ ἄγρια ἁμαρτήματα τοῦ σίτου ; τοὺς λύκους τῶν προβάτων, τοὺς πεπλασμένους τῶν ἀληθῶς ἐν ἀρετῇ ζώντων ; ὥστε ὅταν ἴδῃς τούτων τὰ σκάνδαλα, συνάπασαν κακείνων τὰς ἀδοκιμασίας. ἐπισκελίζθησάν τινες ; ἀλλὰ καὶ ἔπεσαν πολλῷ πλείους, καὶ μείζονα ἑαυτοῖς μισθὸν ζωπύρησαν, οὔτε τῇ δυνατείᾳ τῶν ἐπιβουλευόντων, οὔτε τῇ δυσκολίᾳ τῶν καιρῶν προϊσταμένης. καὶ Ⓐ σκανδαλιζόμενοι ἑαυτοῖς λογίζεσθωσαν· ἐπεὶ καὶ Ⓐ παῖδες Ⓐ τοῦ ἱεροῦ ἁπασαθέντες, καὶ ναοῦ, καὶ θυσιαστηρίου, καὶ τῆς ἄλλης ἁπάσης τῆς κατὰ νόμον ἱερατείας, καὶ ἐν μέσῃ βαρβάρων χώρᾳ ἀπολειφθέντες, καὶ πολλῆς τῆς ἀκριβείας Ⓐ νόμου διετήρησαν· καὶ ὁ Δανιὴλ ὁμοίως, καὶ ἕτεροι πολλοί· καὶ Ⓐ οἱ εἰς αἰχμαλωσίαν ἀπενεχθέντες, οὐ προσκόψαντές τινι, ἀλλοι δὲ οἴκοι μένοντες, καὶ πόλεων ἀπολαύοντες τῶν ἐπὶ τοῖς πατρίοις, προσέκρουσαν καὶ κατεδικάσθησαν.

κ. ὅτι

κ. λατρείας

κ ἀπαχθέντες,

Εἰ δέ τις ζητοίη τίνος ἕνεκεν ταῦτα συνεχωρήθη, ἐκ μὴ τοῖς ἀρρήτοις τῶν οἰκονομιῶν αὐτοῦ λόγοις προδιαγραφείη, ἀλλὰ ἐμοῦ ἐτησίας ἀεὶ πόλεις προσιεργάζεσθαι, ὁδῷ προβαίνων, καὶ ἄλλα πολλὰ ἁμαπορήσεις, οἷς, τίνος ἕνεκεν ἀφεῖθησαν αἱ αἱρέσεις, τίνος ἕνεκεν ὁ διάβολος, τίνος ἕνεκεν Ⓐ δαίμονες, τίνος ἕνεκεν Ⓐ πονηροὶ τῶν ἀνθρώπων καὶ πολλοὺς ἐπισκελίζοντες· καὶ δὴ καὶ φάλαγγα ἀπόντων τούτων, τίνος ἕνεκεν ὁ αἰώνιος προδιαγινεται, ὁ τοσαύτην ἔχων δύναμιν προὸς ἅπαντα, ὡς Ⓐ Χριστὸν εἰπεῖν, ὅτι τοιαῦτα ποιήσει ὥστε πλανῆσαι, εἰ δυνατόν, καὶ τοὺς ἐκλεκτούς. ἀλλ' οὐδὲ ταῦτα ζητῶ, ἀλλὰ πόντα προδιαχωρῶ τῷ ἀκαταλήπτῳ τῆς τοῦ Θεοῦ σοφίας. ὁμοίως γὰρ δικαίως ἤδη πεπηγώς, καὶ μυρία τὰ κύματα, καὶ μυρίοι Ⓐ χειμῶνες ἐπιπίπτουσιν, οὐ μόνον οὐδὲν προσβλάπτεται, ἀλλὰ καὶ ἰσχυρότερος γίνεται· οὕτω καὶ ἀθεὸς καὶ ἁμαρτωλὸς καὶ ἀλιτήριος, καὶ μυρίοις σκανδάλοις ἀπροσκόπτως πολλάκις. εἰ δέ τις λέγοι πρὸς ἐπίζητῆς μαθεῖν, ἀκουε τοῦ κρείττονος γνώσεως. εἰσὶ μὲν γὰρ καὶ διάφορα ἐπιτήδεια πολλοῖς· ἀλλ' ἵνα μὴ ἐπὶ πλείονα ἐκτείνωμεν τὸν λόγον, ἓν τοῦτο ἐρῶ, ὅτι τοῦτο ἐστὶν ἡμῖν ἴσμεν, ἐστὶ δὲ ὅτι τοῦτο. φαμὲν ὅτι τὰ σκάνδαλα ταῦτα ἀφεῖται ὑπὲρ τοῦ μὴ ἐλαττωθῆναι τῶν ἡμετέραν τὰ βραβεῖα· ὃ καὶ ὁ Ἰωὴλ ἁμαλεκίτιδος ὁ Θεὸς ἐδήλωσε, λέγων· Ἄλλως με οἴει σοι χειροτονήσειν, ἢ ἵνα σοι φανερὸς γένωμαι ὁ δίκαιος ; καὶ ὁ Παῦλος δέ φησι· Δεῖ καὶ αἱρέσεις εἶναι, ἵνα Ⓐ δόκιμοι φανεροὶ γένωνται ἐν ὑμῖν. σὺ δὲ ὅταν ἀκούσῃς δεῖ καὶ αἱρέσεις εἶναι, μὴ νομίσῃς ὅτι κελεύων ἢ νομοθετῶν ταῦτά φησιν (ἀπαγε) ἀλλὰ δεῖ μέλλοντα προφωνῶν, καὶ δεῖ ἐκ τούτου κέρδος τοῖς πιστοῖς προμηνύων. τότε γὰρ ὑμῶν τῶν ἀνεξαπάτητων, φησί, σαφέστερον φανήσεται ἡ ἀρετή. πρὸς τοῦτο, καὶ δι' ἑτέραν αἰτίαν Ⓐ πονηροὶ ἀφείθησαν, ὥστε μὴ προσμαρπασθεῖσαν ἀποκλεισθῆναι τῆς ὠφελείας τῆς ἐκ τῆς μεταβολῆς αὐτοῖς γενομένης. οὕτω καὶ Παῦλος ἐπόθη, οὕτως ὁ λῃστής, οὕτως ἡ πόρνη, οὕτως ὁ τελώνης, οὕτως ἕτεροι πολλοί. εἰ δὲ πρὶν ἢ μεταβαλέσθαι αἱρπάγησαν ἐντεῦθεν, οὐδὲν ἂν αὐτῶν ἐσώθη. πρὸς δὲ τοῦτο καὶ ἑτέραν φησὶν αἰτίαν ὁ Παῦλος. ποίαν δὴ ταύτην ; ὅ, πᾶσαν ἐκτεῖνει ἀποκλεισθῆναι τῶν Ἰουδαίων τὴν ἀπολογίαν. ποίαν γὰρ ἂν ἔχοιεν συγγνώμην, τὸν Χριστὸν μὴ δοξάσαντες, Ⓐ μέλλοντες ἐκεῖνῳ πιστεύειν ; διὸ φησι, ἵνα χρήσωσι πάντες Ⓐ μὴ πιστεύσαντες τῇ ἀληθείᾳ, τοῦτ' ἔστι, τῷ Χριστῷ, ἀλλ' ἀδοκήσαντες τῇ ἀδικίᾳ, τοῦτ' ἔστι, τῷ ἀντιχρίστῳ. ὅπερ γὰρ ἔλεγον, ἁμαρτῶτο αὐτῷ μὴ πιστεύειν, ὅπερ Θεὸν ἑαυτοῖ ἔλεγε (διὰ γὰρ τοῦτό σε, φασι, λιθάζομεν ὅτι σὺ ἄνθρωπος ὢν ποιεῖς σεαυτὸν Θεόν, κατοπτεύσας τὰ πλείονα ἀκούοντας αἰτιᾶται αὐτὸν τῶν πατρίων, καὶ λέγοντα μὴ τῆς ἐκείνου γνώμης ἀφίεσθαι, καὶ ἁμαρτωλὸν τοῦτον ἀποδεικνύουσι) οἱ Ἰουδαῖοι, ὅταν τὸν ἀνίκητον τοῦτον λέγοντα ἑαυτὸν εἶναι Θεόν, καὶ μηδὲ μεμνημένον τοῦ παρόντος, ἀλλὰ καὶ τοὐναντίον ποιοῦντα δίκαιον ; τοῦτο καὶ ὁ Χριστὸς αὐτοῖς ἐπιτιμῶν, προσέλεγεν οὕτω λέγων·

κ. ὅτι

κ πιεῖται

κ. πάλιν

κ. δικαίων

Ἰωὴλ. γ.

α Κορ ια ιθ.

ε. Θεσσ. ε ιε.

Ἰωαν. ιγ.

ἀδελφοὶ, ⸫ δοῦλοι, ⸫ αἰχμάλωτοι, ⸫ δισμώτιοι, ⸫ μοιχοὶ εἰ) νομίζοιμεν, ⸫ περὶ τὴν ἑκάστου κινδυνεύοντα, ⸫ τοσοῦτον αὐτὴν ἀπρόσιτον εἶναι; οἴχεται πάντα ὀκνηρὰ, καὶ ἀπόλωλεν. οὐδὲν τούτων οὕτω ἔχειν, οὐκ ἀνεκτὸν· ἀλλὰ μέμφομαι τοῖς πέλας, εἰδὼς καὶ αὐτὸς τοῦ Θεοῦ τὸ βούλημα καὶ τὴν σοφίαν τὴν ἄνωθεν. καὶ μέντοι οὐκ ἐσκανδαλίζετο, ἀλλὰ καὶ συν-

χ. 3 ἐθριάμβευε καὶ σκώπτειν ἐποίει τοὺς νομίμους. τί γὰρ Δαβὶδ, εἰπέ μοι; ὁ μὴ τὸ χρισθῆναι εἰς βασιλέα, καὶ λαβεῖν τὴν δίκην τὴν ἐξαίσιον τῇ τοῦ Θεοῦ ψήφῳ, καὶ τὸ λημ-

χ. μονιὰδ, χ. ἰσθὶ σοὶ σεται μονὰς ὑπὸ τοῦ βαρβάρου, καὶ χαλεπώτατα πάντων ἔπαθε, πολεμούμενος, ὑπονοθευόμενος παρὰ τοῦ Σαοὺλ, καὶ αὐτὸ τὸ ζῆν κινδυνεύων, εἰς πολέμους ἐκπεμπόμενος, ζυνεχῶς τοῖς τῆς ἐρημίας ἐλαυνόμενος, ἀλήτης, φυγὰς, ἄπολις, ἄοικος, μετάσιτος γιγνόμενος; τί δεῖ τὰ πολλὰ λέγειν; πάλαι καὶ τῆς πατρίδος καὶ τῆς οἰκείας χώρας ἁπάσης ἀξίωσιν εἶχεν, ἀλλὰ βαρβάροις τοῖς πολεμίοις καὶ ἐχθροτάτοις ἀφωτείωτο, καὶ δουλείας χαλεπωτέρας ὑπετίθην ζωήν. καὶ γὰρ καὶ τῆς ἀναγκαίας οὐκ ἦν πόρου ἔνθεν. καὶ ταῦτα ἔπασχε μὲν τὴν προθυμίαν τοῦ Σαμουὴλ, μὲν τὴν τοῦ ἐλαίου χύσιν, μὲν τὴν τῆς βασιλείας ὑπόσχεσιν, μὲν τὰ σκῆπτρα, μὲν ὁ διάδημα, μὲν

ἡ τοῦ Θεοῦ χειροτονίαν, καὶ τὴν ψῆφον τὴν ἐπ' αὐτῷ· καὶ ὅμως οὐδὲν αὐτὸν τούτων ἐσκανδάλισεν, οὐδὲ εἶπεν οὐδὲ ἔστι, τί τοῦτο; ὁ βασιλεὺς ἐγὼ, καὶ τοσαύτης μέλλων ἀρχῆς ἀπολαύσεσθαι, οὐδὲν ἰδιώτης μὲν ἀσφαλείας εἰ) δυνάμην· ἀλλὰ ἀλήτης γέγονα, καὶ φυγὰς, ἄπολις, ἄοικος, μετάσιτος, καὶ εἰς βαρβάρων ἀπιὼν ἤθη χώραν καὶ τῆς αἰαγκαίας ἄπορος ἔνθεν, ἀλλὰ πρὸς τὴν ἑκάστου ὁρᾷ καθ' ἑκάστην ἡμέραν ὑπερμαίνων μοι

⸫ κίνδυνον. ποῦ τῆς βασιλείας αἱ ὑποσχέσεις; ποῦ τῆς ἀρχῆς αἱ ἐπαγγελίαι ἐκείνης; οὐδὲν τούτων οὕτω ἔχειν, οὐκ ἀνεκτὸν· οὐκ ἐσκανδαλίσθη τοῖς νομίμοις, ἀλλὰ διέμεινε καὶ οὕτως ὁ πέλας τὴν ὑποσχέσεων. καὶ ἑτέρως ἂν μυρίους ὅστις εἴποι, οἱ χαλεποῖς περιπεσόντες πειρασμοῖς, οὐκ ἐθορυβήθησαν· ἀλλὰ τοῦ Θεοῦ τὰς ἐπαγγελίας κατέχοντες, εἰ καὶ σκληρὰ τὰ γινόμενα τῆς ὑποσχέσεως ἦν, ἀλλὰ τῆς καλλίστης ταύτης ὑποσχέσεως λαμπρούς

χ. ἀνεδείξαντο ἐδρέποντο τοὺς στεφάνους. καὶ σὺ τοίνυν, ἀγαπητὲ, ἀκάμπτους καὶ σὺ τὸν ἑαυτὸν ὁ πέλας (πάντως γὰρ ἀκμητίσεται, ἢ οὐ ζεῦξαι, ἢ οὐ τῷ μέλλοντι αἰῶνι) καὶ παρὰ χάριν πάντα χρὴ τὰ ἀκαταλήπτου τῆς τοῦ Θεοῦ προνοίας, καὶ μὴ λέγε, πῶς γὰρ τοσαῦτα κακὰ λήψεται διορθῶσαι; μηδὲ παιεργάζου τῆς τοῦ Θεοῦ παιδαγωγίας ⸫ ζέφειν.

Οὐδὲ γὰρ ⸫ δύναμαι τοῦτο ἐκφοιτῆσαι, ὅ, πῶς ἐν τῇ ἐσχάτῃ ζωῇ ἔσται· ἀλλ' ὁρᾷς εἰς ἀπόγνωσιν καὶ αἰθεσπίσιον λογισμὸν πάντα φερόμενα, οὐδὲ ὅτως ἐθορυβοῦντο οὐδὲ ἐταράττοντο· ἀλλ' ἔφερεν ἅπαντα γενναίως, μιᾶς ἰσχύοντες ἀποθλίψαι τὴν ἐσομβρίων χρηστῶν, τοῦ θεραπεύειν τὸν ἀναγκαίου, καὶ ἀπὸ τῆς τῶν γινομένων εὐκαταπότητος εἰς ἀπόγνωσιν οὐκ ἐμπίπτοντες. ἤδεσαν γὰρ σαφῶς, ὅτι βιμήχανος ὢν καὶ σοφὸς, διευθύνει καὶ μὴ ὧν ἐβούλετο παραχρῆμα ἀπαγορεύθηναι αἰσχύνοιτο ἂν τὰ αὐτὰ μᾶλλον ἢ ἐμπεσοῦσι, καὶ μὴ πολλῆς τῆς ὠκολίας τοῖς ἐπαγγελθεῖσι ὑπαθῆναι τέλος. καὶ σὺ τοίνυν, ἀγαπητὲ, εἴ τι σὸν παρὰ τὸν πρόσθεν βίον λαθὼν τὰ λυπηρὰ λύσει, δόξαζε ⸫ Θεόν· εἰ δέ τι εἰς δυσχερῆ καταλύσει, καὶ ὅτως ὑπόμενε καὶ μηδὲν σκανδαλίζου, εἰδὼς σαφῶς τοῦ Θεοῦ τὸν τοῦτον τὸν ἀπειρον ἐρμηνευθῆναι μὴ δυναμένου, καὶ ὅλα πάντως λήψεται ὁ τοῦτον ἀπόντα τέλος, εἴτε ἐν τῷ πρόσθεν βίῳ, εἴτε ἐν τῷ μέλλοντι. εἰ δέ τις ὁ μέλλον

χ. πίναξ ἀκούων, καὶ μικροψυχῶν ἐπιζητεῖ τοῦτο ἐν τῷδε ἰδεῖν γινόμενον, ἐρωτάτω ὅπου ἡ ἀληθῶς ζωὴ καὶ τὰ βέβαια τοῦτο γὰρ ἐστὶν ἀκίνητα τότε ἡμᾶς ῥύσει. τὰ μὲν γὰρ πρόσθεν, ὁδός· ἐκεῖνα γὰρ, πατεῖς· τὰ δὲ τοῦτον, οἴκησιν ἔοικεν εἶναι τοῖς· ἐκεῖνα γὰρ, πίπτοντας ἀεὶ τοὺς· ἐκεῖ γὰρ θάνατοι καὶ ἀμοιβαὶ τέλος οὐκ ἔχουσαι· ἐκεῖ ἔπαθλα καὶ βραβεῖα, ἐκεῖ κολάσεις καὶ τιμωρίαι ἀφόρητοι τοῖς τὰ τοιαῦτα κακουργήσασιν. τί οὖν τοὺς τοῦτον τέως

σκανδαλιζομένους

νεξ. 12. Οπ δὲ ἀ'ξίως ἔπος γέγονε, καὶ ὅτι οὐ πάντα ἐλπίσαντα ἄπαντα ἐλπίσαντες οἱ παλαιοὶ ἐσκανδαλίσθησαν.

τὰ δίκτυα τῆς ἀκολασίας πάντοθεν ἀπλώσασα, καθ' ἑκάστην ἐσκηπτεῖτο τὴν ἡμέραν ἔξω τῆς οἰκείας σαγήνης τὸν νεανίσκον λαβεῖν καὶ εἰς ὃ τῆς μοιχείας ἐμβαλεῖν βάραθρον, καὶ θανάτῳ παραδοῦναι ἀθανάτῳ. καὶ καθ' ἑκάστην ἡμέραν ὑπὲρ τὴν ἄγραν ἐξήει ταύτην, ὑπὸ τῶν πάθους κεντουμένη, καὶ ὑπὸ τοῦ ἀκολάστου τούτου ἔρωτος καθ' ἑκάστην ὑπαλιζομένη τὴν ἡμέραν· καί ποτε ὑπαλισθομένη μόνον, ὅτι τὴν ἄδικον αὐτὴν πρὸς βίαν εἵλκυεν ὕβριν, καὶ τὸ ἀλλότριον διορύξαι γάμον ἠνάγκαζε, καὶ τὸ σωφροσύνης λυμεῖσθαι ἐπεχείρει. ἀλλ' ὅμως οὐδὲ ἐντεῦθεν ἐπαύσατο ἡ χαλεπὴ ὁ δίκαιος ὄφις· ἀλλὰ καὶ ὑπερθυμίας τυραννίδα, καὶ νέας ἡλικίας θορύβους, καὶ ἀκολάστου γυναικὸς ὑπερβουλίαν, καὶ διαπύρους ἐφόδους, καὶ νύκτερος ταραχάς, καὶ πρῶτα ὅσα εἰκὸς ἐκ τῆς ἀφῆς ἐκείνης ἡμέθυσαν, καὶ τῆς ὄψεως, καὶ τῆς μανίας, καὶ πολλῆς τῆς ἀθυμίας ὑπερβαίνουσα, ὥσπερ τις ἀετὸς ὑψιπλεὴς τίνας ὄρη περᾷ, καὶ αὐτὰ ἀποδυσάμενος τὰ ἱμάτια καὶ καταλιπὼν ταῖς ἀκολάσοις χερσὶ, ἐξηλθεν ἱματίων μὲν γυμνός, λαμπρὸς δὲ τῆς σωφροσύνης ἔχων τὸ περιβόλαιον καὶ τὴν ἀλυσιτελίδα αὐτῆς περιφλεγέρα. ἐντεῦθεν αὐτῷ ξίφος ἠκονᾶτο πάλιν, καὶ θανάτου ἐμηχανᾶτο, καὶ τὰ κύματα ὅτι ὁ μὲν ἥμισυ ἦν· χ. ἠκόνητο
ρεν, καὶ ἡ μοῖρα τῆς γυναικὸς τῆς Βαβυλωνίας καμίνου σφοδρότερον διήπτετο. ἤ τε γὰρ ὑπερθυμία λοιπὸν ὅτι μέσον ἠείρετο, ὅ τι θυμὸς, ἕτερον χαλεπώτατον πάθος, μετὰ πολλῆς παρεισέπιπτε τῆς ἀχλυότητος, καὶ φόνον ἔλεπε καὶ ὅτι ξίφος ἔτρεχε, καὶ σφαγὴν ἦκε παραμυθουμένη, καὶ τὴν σωφροσύνης ἀθλητρίαν, καὶ τὴν τῆς καρτερείας καὶ ὑπομονῆς ἀγωνίστριαν ἐλεεῖν ἑαυτὸν. καὶ εἰ ἀπιδέσθαι παρὲς τὸν ἄνδρα ἐκείνης, καὶ ἀπαγείλασα τὰ χ. ἀπαγ-
γελθέντα, οὐχ ὡς ἡ τοῦ πράγματος εἶχεν ἀλήθεια, ἀλλ' ὡς αὐτὴ τὸ δρᾶμα τῆς συκοφαντίας κατεσκεύασεν, ἔπεισεν ἅπερ ἤθελε τὸν διακονίαν [ἑρμείαν] κατηγορῆσαι, καὶ ὡς ἠδικημένη τὸν ἐκλιπαρεῖν ἐπιζητοῦσα, εἰς ἀπόδειξιν ὧν ἔλεγε, τὰ ἱμάτια τοῦ ἀγνοῦ νεανίσκου προφέρουσα ταῖς ἀκαθάρτοις χερσὶ σκύλαις. καὶ ὁ διεφθαρμένος δικαστὴς, οὐκ εἰς δικαστήριον εἰσάγας τὸν κατηγορούμενον, οὐ λόγου μετέδωκεν· ἀλλὰ τὸν δὲ εἰσελθόντα δικαστήριον, ὡς ἐάλωκότα, ὡς ἐληλεγμένον, καὶ μοιχὸν ἀπηρτισμένον κατεδίκασε, καὶ εἰς δεσμωτήριον ἐβάλε, καὶ ἀλύσει προέδωκε. καὶ ἵνα λοιπὸν ὁ βούτους τοιούτοις αἰσθησάμενος ἀρετῆς, μὴ γράπτων, μὴ τυμβωρύχων, μὴ ἀνδροφόνων, μὴ τῶν τὰ ἕκαστα τετολμηκότων ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ. ἀλλ' ὅμως οὐδὲν αὐτὸν τούτων ἐθορύβει. ἕτερος δὲ πρὸ βασιλέως προσεκρουκὼς ἦφιεν, αὖθις δὲ μικρὸν ἔνδον ἔμελε χρόνον, ἵνα ὧν αὖθις τοιούτου καὶ ἀναπρίτεσθαι ἔθος, τὴν ἑκάστην τίνων τιμωρίαν. καὶ οὐδὲ ὅπως ἐλαφάπτετο, οὐδὲ ἐσκανδάλιζεν· οὐδὲ εἶπε, πῶς; εἰς τί τοῦτο; εἰς τί τοῦτο; ὁ μέλλων ἐγὼ τὸν ἀδελφὸν βασιλεύειν, ὁ μόνον ταύτης ἐξεπίτομος τῆς τιμῆς, ἀλλὰ καὶ πατρίδος, καὶ οἰκίας, καὶ γενέσεως, καὶ ἐλευθερίας, καὶ ἀδείας, καὶ πρὸ αὐτῆς τῆς μνηστῆς με προσκωμῳδεῖν αἰτηρέθην. εἶπα μὴ τὴν σφαγὴν ἐπαθεῖν, δούλας ἐγνώμην βαρβάρων, καὶ συνεχῶς ἡμέρα διασώζει· καὶ οὐδὲ σὺ ταῦτα ἔσῃ μοι τὰ δεινά, ἀλλὰ πρωταγωνιβαράθρα καὶ σκότος. μὴ γὰρ τὴν βούλευ- χ. πάλιν
λιν τὸν ἀδελφὸν, καὶ τὴν σφαγὴν, καὶ τὴν δουλείαν καὶ τὴν πρᾶσιν καὶ τὴν δέσιν, χ. κρημνοί-
πάλιν μοι θανάτου ἐμελετήθη, καὶ συκοφαντία τῆς πρώτης χαλεπωτέρα, καὶ ὑπερβολὴ, καὶ ἔφοδος, καὶ δικαστήριον διεφθαρμένον, καὶ κατηγορία αἰσχύνην ἔχουσα πολλὴν, καὶ σφαγὴν ἡμῖν ὠδίνουσα. καὶ ὅτι λόγου μεταλαβὼν, ἁπλῶς καὶ ὡς ἔτυχεν, εἰς δεσμωτήριον ἀπεωσθήν, καὶ ἀλύσεσι προείκειμαι μετὰ μοιχῶν καὶ ἀνδροφόνων καὶ τὰ ἕκαλα τετολμηκότων. καὶ ὁ μὲν δεσμοφύλαξ ἀπειλήφει καὶ ἀλύσεως καὶ δεσμωτηρίου· ἐγὼ δὲ οὐδὲ μετ' ἐκείνου ἀδείας πόθος ἀπολαῦσαι δεδύνημαι· κἀκείνῳ μὲν εἰς ἔργον ὀξέως ὁ ὅπαρχος τὴν ἐρημίαν τὴν ἐμὴν ἐμοὶ· ἐγὼ δὲ ἐν τοῖς αἰνικτοῖς εἰμὶ κακοῖς. ταῦτα αἱ ὀφλὴς προσεδόκων ἐκφανεῖν; ταῦτα χ. ἐφάνη
τὴν ἀτέρων ὁ ἀριθμός; ταῦτα τὰ δράγματα; ποῦ τὰ τὴν ἐπαγγελίαν; ποῦ τὰ τὴν ὑποσχέσεων; ἆρα ἠπατήμεθα; ἆρα προεληλύθημεν; ποῦ γάρ με λοιπὸν προσκυνήσουσι χ. πῶς
ἀδελφοί,

ταύτην καταλύσαι βουλόμενοι, ἢ πρὸς ὑπόβουλιν δύχειρωτον λαβεῖν. Εἶτα μὴ ταῦτα
λαβόντες αὐτοὶ ἔξω τῶν πατρικῶν ὀφθαλμῶν, ἢ ἐπ' ἐρημίας θύοντες αὐτοῖς χωμίζοντα ἐφ-
χ τῇ πυλμῇ φίων, καὶ εἰς ὑπόνοιαν ἄν τῶν ἀφιγμένων, οὐ τὴν αὐτῶν τῆς ἀφίξεως ἠδέσθησαν, οὐ τὴν
τραπέζαν ἠσχημόνησαν τὴν ἀδελφικήν; ἀλλὰ τὰ ξίφη ἤκόνων, ἢ πρὸς σφαγὴν ὑπερ-
πίζοντο, ἢ ἀδελφοκτόνοι πάντες ἦσαν το, οὐ μικρόν, οὐ μέγα ἔχοντες ἐγκαλεῖν τῷ μέλλοντι ἁ-
ναιρεῖσθαι παρ' αὐτῶν· ἀλλ' ὑπὲρ ὧν αὐτοὶ ἐφαντάζοντο ἢ ἀνακηρύττεσθαι ἐδέφ. φόνου ὄντες,
πολεμωτῆς, ἀμφιβάλλοντες. ἀλλ' ὁ κύριος οὐδὲ οὕτως ἀπερρέφετο αὐτῶν τὴν ζωοποιόν·
ἀλλὰ καὶ ἐν τοσαύτῃ πονηρίᾳ τὴν ἀδελφικὴν ἐπεδείκνυτο ἀμέλησιν. ④ ὃ γὰρ οὕτως
αὐτοὶ ἀμελεῖν ἐπεχείρουν· ἢ δύσλυτον, τοῦτο αὐτῶν μέρος, καὶ ταῖς δόξαις ἤμαξαν, ἢ τὴν ἀ-
δελφικὴν ἀπήρτισαν. ἀλλ' ἡ βύμη χάρις, καὶ ἐν τοῖς ἀπόροις δύπορος τὸ Θεοῦ σοφία, καὶ
ἐν αὐτῷ τῷ βαραθρῳ, καὶ ἐν αὐτῇ τῇ θανατικῇ τῇ ἐπαγωγῇ, ἐκ τῶν μιαρῶν αὐτῶν ἐκεῖνον ἐξ-
ήρπασε χερῶν. ζωοδοτήλυσε γὰρ τῶν ἀδελφῶν εἷς, ὥστε ἀποφῆναι τῆς μιαιφονίας ἐ-
κείνης· ἔπεισε γὰρ ὁ Θεός, καὶ τὴν σφαγὴν διεκώλυσεν. οὐ μὴν οὐδὲ ἐνταῦθα ἴσατο τὰ
δεινά, ἀλλ' ἃ περαιτέρω προήει πάλιν. ὅπου γὰρ αὐτὸν ἐκωλύθησαν αἱ ἐλπίδες, ἔζεε ὁ θυ-
μὸς ἔτι, καὶ τὰ τῆς ὀργῆς ἤκμαζε, καὶ πολὺ τὸ κλυδώνιον· πάθος ἦν, εἰς ὃ ἐπρόη τὴν ὀργὴν
χ μετάγ- ἀφῆκεν. ἀποδύσαντες γὰρ ἢ δύσαντες αὐτὸν, ἢ εἰς λάκκον ῥίψαντες ④ ὠμοὶ ἢ ἀπρόσ-
κοπτοι ἢ θηριώδεις, ἅτε τῆς πρὸ αὐτοῦ κωμαθείσης τραπέζης ἀπήλαυον. ἢ ὁ μὲν ἐν τῷ
λάκκῳ ὡς τὸν ἕκατον διεδύκνυε, ④ ὃ ἐτύφων ἢ ἐμάθυνον. ⑤ οὐδὲ οὗτοι ἐνταῦθα ἴσαντο τῆς
μανίας· ἀλλ' ἰδόντες δι' ἀθέσμους βαρβάρους ἢ πόρρω τῆς αὐτῶν ἀποκομισθέντας χώρας εἰς
τὴν Αἴγυπτον καπήλους, λαβόντες ἀπέδοντο ⑥ ἀδελφοί, ἕτερον θάνατον ἀντιδιδόντες αὐτῷ
κατασκευάζοντες, μακρότερόν τινα ἢ χαλεπώτερον ἢ πολλῆς γέμοντα παλαιπωρείας. μει-
ράκιον γὰρ ὤν, ἢ μειράκιον κωμῳδῶν, ἢ μὴ πολλῆς τῆς ἐλευθερείας ἐν οἰκίᾳ πατρῴᾳ τραφείς,
ἢ δουλείας ἀπείρως ἄμοιρος ὢν ἢ τῆς ἐν δουλείᾳ παλαιπωρείας, ἐνόησεν ἅ ποτε ἔπαθεν,
ἀθέσμου δούλου αὐτὸν ἐλευθέρου, ἢ ξένου μὲν πολίτου ἡγούμενος, ἢ τὴν ἐκ τῶν αἰχμαλω-
σίων ὑποτιμῶσαν· οὐχὶ δουλείαν μόνον, ἀλλὰ ἢ πᾶσαν ἢ μερικὴν τῶν αὐτῷ προσηκόντων
ἀπρύτων ἀπορρηγνυμένος, γυμνὸς, ξένος, ἄοικος, ἄπολις, νόμῳ δουλείας βαρβαρικῆς
χερσὶν ἐκλεδόμενος. τί γὰρ οὐκ ἐν αὐτῷ ἐκραύετο ἢ ἐθορύβησαν; ὃ ἀθέσμως, ὃ ἀπροσδόκητον,
ὃ παρ' ἐλπίδα, ὃ ἀμηχάνητον, ὃ χαλεποὶ τῆς συμφορᾶς, ὃ πρὸ ἀδελφῶν, ἢ ἀδελφῶν
χ πεισθέντα ἀγαπωμένων, μὴ μικροῖς, μὴ μεγάλοις ἐκείνοις ἠδικηκότα, μᾶλλον ὃ ἢ εὐεργετηκότα; ταῦτα
παθὼν; ἀλλ' ὅμως οὐδενὶ τοῦτον διεταράττετο, ἀλλ' ἀπῄγετο σὺν τοῖς ἐμπόροις ἐκείνοις
εἰς Αἴγυπτον, δουλείαν ἐκ δουλείας ἀμείβων. καὶ γὰρ καὶ ἐκεῖ πάλιν ἐγίνετο δοῦλος,
καὶ ὤνει βαρβαρικῶν οἰκέτην ὁ Ἑβραῖος, ὁ ἐλεύθερος, ὁ ἀνελεύθερον ἐλευθερίαν ἐλεύθερος,
χ ἐνταῦθα καὶ τὴν τοῦ σώματος, ἢ τὴν τῆς ψυχῆς καὶ θεοῦ· οὐ τοσοῦτον ἐταράττετο, οὐδὲ ἐσκανδα-
λίζετο πρὸς τὰ γεγονότα, τῷ ὄντως ἀναμιμνῃσκόμενος τῶν θεοπροπισθέντων ἐπαγγελιῶν.
οὐδὲ ἀπεφράττετο, ἵνα δι' ὅτου ταῦτα γένῃ. καὶ ⑦ μὲν ἀδελφοκτόνοι ἢ λύκοι ἢ θῆ-
ρες, καίτοι πάντα ἠδικηκότες, ὅμως τῆς πατρῴας οἰκίας πεφοβημένοι· αὐτὸς δὲ ὁ προσδο-
κηθεὶς αὐτῷ βασιλεύειν, αἰχμάλωτος, δοῦλος, εἰς ἀλλοτρίαν ἀπεμποληθείς, τὴν ἐκ τῶν
ἐκποδὼν παλαιπωρίαν, οὐ μόνον αὐτῷ οὐ βασιλεύσας, ἀλλὰ καὶ δοῦλος αὐτῷ ἡγούμενος,
καὶ ἐκ πολλοῦ τὸ δέος ἐν τοῖς αἰῶσι ταῖς ἐκποδὼν παθῶν. οὐ γὰρ δὴ μόνον βασιλείας
τότε οὐκ ἐπέτυχεν, ἀλλὰ καὶ πατρίδος καὶ ἐλευθερίας, καὶ τῆς τῶν γονέων ἐξέπεσεν ὄψε-
χ βαρύτερον ως. καὶ οὐδὲ ἐνταῦθα αὐτῷ ἐκ τῶν ἀγώνων ἴσατο· ἀλλ' ἕτερον βαρύτερον ἀνωρύτετο βαρά-
θρον, θάνατον πάλιν ἔχον, καὶ σφαγὴν, θάνατον ἐπονείδιστον, καὶ σφαγὴν αἰσχρὰς γέμουσαν.
ἐδόθη γὰρ αὐτὸν ἀδίκοις ὀφθαλμοῖς καὶ κεκτημένῃ, καὶ φλεβοῖ τῷ κάλλει τὸ νεανίσκου, ἐκ τοῦ
τῆς λαμπρότητος αὐτοῦ χρωσθεῖσα ὄψεως, καὶ αὐτὴ πάλιν δόλους ἐρράπτε καὶ ὑποβουλάς. ἢ

ἐκ

τῶν ὁρίων, ὧν δὴ σοι Εἶπω. Ταῦτα τὰ τῆς ἱστορίας ῥήματα; τὰ τῆς ἐπαγγελίας, τὰ λείψανα, ὅτι πλῆθος ἐκγόνων ἔσῃ πατήρ, καὶ ἔσῃ ὁ σπέρμα αὐτοῦ ὡς τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ; ὅσα πῶς μὴ τὰ ῥήματα ταῦτα ἀκούσας σφάξαι Ⓦ ἤθελε, κατεδίξατο Ⓦ, ἀφ' οὗ τὸν ἐμβιγεῖ ἔσωθεν ὁ πλῆθος, τοῦτον ἀνελεῖν, καὶ καταθύσαι, ἐκ μέσου ποιῆσαι, καὶ ἱερεῖον τῷ Θεῷ προσενεγκεῖν. καὶ ὁ Παῦλος ἦ αὖθις ἐπιδεῖν θαυμάζων πάλιν ὅτως ἐστὶ φόβου καὶ διεκπ- 5
Εἰρ. ια'. ρατὲ λέγων· Πίστει προσενήνοχεν Ἀβραὰμ τὸν Ἰσαὰκ πειραζόμενος. Εἶτα ἀφεὶς ἠλίκον πρᾶγμα ἐπείνησε καὶ ἴσως ἐπεδείξατο πίστιν, ἐπήγαγε· Καὶ Ⓦ μονογενῆ προσέφερεν ὁ τὰς ἐπαγγελίας δεξάμενος. ὃ δὲ λέγει, τοιοῦτόν ἐστιν· οὐκ ἔστιν εἰπεῖν, φησίν, ὅτι δύο παῖδας εἶχε γνησίους, καὶ προσεδόκα, ἀναιρεθέντος τούτου, ἀπὸ θατέρου τὸ πλῆθος ἐκείνου ἔσεσθαι πατήρ, ἀλλὰ καὶ μόνον εἶχεν αὐτὸν, καὶ ἀπὸ μόνου τούτου τὰ τῆς ἐπαγγελίας ἤρτητο· καὶ ὅμως τοῦτον εἵλετο καταθύσαι, ὥσπερ ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς πίστεως αὐτοῦ μήτε τῇ οἰκείᾳ ἀσεβούσῃ, μήτε τῇ πρώσῃ τῆς φύσεως τῆς γυναικὸς κωλυθεὶς πρὸς τὴν πίστιν, ὅτως οὐδὲ ἐνταῦθα τῷ θαυμαστῷ πρέμποδισθείς. προβάλλεται τοίνυν ταῦτα πρὸς τὰ τῶν Ἰουδαίων γελοιωδέστατα, καὶ ὁ- Χ. γελοῖα.
ψὲ σου τὸν μακροψυχίαν, καὶ ὁ ἀνεξίκακον τὸν βούλευμα τῶν σκανδαλιζομένων, καὶ Εἴσῃ σα- Χ. σκανδάλου
φῶς, ὅτι οὐδαμόθεν ἐπιρρεῖ σοι ὁ σκάνδαλον ἔξω, ἢ ἐκ τοῦ μὴ προσχωρεῖν τῇ ἀναταλήπτῳ τοῦ Θεοῦ προνοίᾳ, ἀλλ' ὅπερ ἐπὶ οἰκονομίαι ἔδοξε [πρὸς καιρόν], καὶ αἰτίας τῶν γινομένων ἁπάντων, καὶ ἕνεκα προεργάζεται· ὅπερ εἰ ἔπαθεν ὁ Ἀβραάμ, ἔμελλε πρὸς τὸν πίστιν χαλεύειν. ἀλλ' οὐκ ἔπαθε· διὸ καὶ ἔλαμψε, καὶ πάντων ἐπέτυχε τῶν ἐπηγγελμένων, Χ. οὐκ ἐφλέ- γετο
οὐδὲ ἐσκανδαλίζετο οὐδὲ τῷ μήκει, οὐδὲ τῷ μὴ ταῦτα ὑπομεῖναι· οὐδὲ οἰόμενος κώλυμα εἶναι τὸ ὑπόμνημα τὴν ἀναίρεσιν τοῦ ὑιοῦ τῆς ἐπαγγελίας, Χ. ἀναιρε- θέντος
οὐδὲ εἰς ἀπόγνωσιν ἐνέπιπτε τῆς ἱστορίας, καίτοι πρὸς αὐτὸ τὸ πρᾶγμα τῶν ἐλπίδων. μὴ γάρ μοι τοῦτο λέγε, ὅτι οὐκ εἶασεν ὁ Θεὸς εἰς ἔργον τὸ ὑπόμνημα ἐλθεῖν, Χ. Ἀβραάμ
οὐδὲ αἱμαχθῆναι τὸ δικαίου τοῦ δεξιοῦ· ἀλλ' ἑκάστου σκόπει, ὅτι τοῦτον οὐδεὶς δίκαιος ἦν, οὐδὲ ὅτι ζῶντα ἀπολήψεται Ⓦ ἐκεῖνον, καὶ ὅτως οἰκαδὲ ὑπεστρέφετο ἠπίστατο· ἀλλ' ἕτερον ὅλῃ προσῆν τῷ σφαγεῖ τῷ ἑαυτῆς γνώμῃ. Διὰ τοῦτο καὶ οὐκ δοῦ τέσσαρα κεῖσθαι οὐκ τὴν θυσίαν. οὐ γὰρ εἶπεν αὐτῷ, Ἀβραὰμ ἁπλῶς, ἀλλὰ, Ἀβραὰμ, Ἀβραὰμ, ὡ διπλασιασμῷ τῆς φωνῆς τὸν ὑπερπαθῆσαν προσῆκεν αἰνίττεται τι καὶ αἰ- Χ. αὖ ἐκεῖνον
νιττόμενος· ὅτως ὅλως τὸ ὑπερβάλλοντος ἦν. Εἶδες πῶς ὁ πρὸ τῆς γνώμης αὐτοῦ ἐπιπλή- Χ. ὅλος
ρωτο, καὶ σκάνδαλον οὐδαμοῦ. ὃ δὲ αὖτον, "ὃ μὴ προεργάζεται τὰ τοῦ Θεοῦ. τί δαὶ ὁ Χ. ὅπου δὲ προ-
Ἰωσὴφ, Εἰπέ μοι; οὐ τοιοῦτόν τι καὶ αὐτὸς πέπονθε; καὶ γὰρ κακείνῳ μεγάλη τις ἐπισκέ- ἐργάζετο
ψις ἦν προβεβλημένη τοῦ Θεοῦ δεδομένη, καὶ τὰ γινόμενα πάλιν ἀπενδυτίας τῆς ἐπισκέψεως εἶναι ἐνόμιζε. πολλὰ γὰρ ἐπισκέψεις ἦν δῆλα τῶν ὀνειράτων προσκυνούσης "αὐτῷ σὺν ἀδελφοῖς· καὶ διὰ τῆ Χ. αὐτῷ
ὄψις τοῦτο ἀνεκήρυττεν, ἢ τι δῆλα τῶν ἄστρων, ἢ τι δῆλα τῶν δραγμάτων. τὰ δὲ μὴ ταῦ "ὄψις; Χ. ὀφύσεις
ταῦτα συμβολὰ ἅπαντα τῶν ὄψεων ἦν. προῆλθον μὲν γὰρ, πόλεμος αὐτῷ χαλεπὸς ἐπεδεῖ- χεῖν τοῦ παρεῖναι οἰκίαν ἀνέρριπίζετο, καὶ ἡ ταῦ αὐταῦ αὐτῷ λύσαντες ὠδῖνας, Διατε- μόντες τῆς συμπεύσεως σὺν νόμους, καὶ διαρρήξαντες τῆς ἀδελφικῆς "Διαθέσεως τὰ δεσμά, Χ. φιλίας
καὶ αὖ σὺν τῆς φύσεως διασκεδάσαντες σὺν θεσμούς, ἐχθροὶ καὶ πολέμιοι καὶ λύκων ἀγελαιότεροι σοὶ "τ' ἀδελφοὶ ἀπὸ τῶν "ὄψεων ἐκείνων ἐγένοντο. καὶ ὥσπερ θῆρες ἄγριοι καὶ αἱμο- Χ. ὀνειράτων
μερεῖ πίνες ἀρνίον ἐν μέσῳ λαβόντες, ὅτω καθ' ἑκάστην ἐπιβουλὴν αὐτῷ τὴν ἡμέραν. καὶ πατὴρ τοῦ πολέμου τούτου φθόνος ἦν ἄλογος, καὶ βασκανία ἄδικος· καὶ τῷ θυμῷ ζέοντες, "φόνον καθ' ἑκάστην ἔπνεον τὴν ἡμέραν, τοῦ φθόνου τὸν" κάμινον ταύτην αἰάζοντες, Χ. φόνον καθ' ἑκάστην ἐζέ- πνεον
καὶ τὴν πυρὰν "ἐκείνην. Ὃ δὴ πῶς αὐτοὶ σὺν ἐργάσασθαι ἠδύναντο χαλεπὸν, εἰ- Χ. καίουσαν
δὼς "τρεφόμενον καὶ μὴ τῶν γονέων Διατείνοντα, Διαβάλλουσιν αὐτοῦ τὸν ἀπόληψιν, Χ. διεγεί-
ἀμελῆ καὶ κατασκυάζουσιν αὐτῷ δόξαν, καὶ φόνοι καταφέρουσι ποιεῖν, τοῦ παῖδος τὸ φίλτρον Χ. αὐ. τ.

ταύτῃ

σας τῇ πίστει οὐ κατισόησι τὸ ἑαυτῆς σῶμα νενεκρωμένον, ἑκατονταέτης ὢν ὁ ἀνὴρ, καὶ τὴν νέκρωσιν τῆς μήτρας Σάρρας, εἰς ἣν τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ Θεοῦ διεκρίθη τῇ ἀπιστίᾳ, ἀλλ' ἐνεδυναμώθη τῇ πίστει, δοὺς δόξαν τῷ Θεῷ, καὶ πληροφορηθεὶς, ὅτι, ὃ ἐπήγγελται, δυνατός ἐστι καὶ ποιῆσαι. ὃ δὴ λέγω, τοιοῦτόν ἐστιν· αἰσπασάμενος καὶ ὀξαλλόμενος βύθιος ἀπὸ τῆς ἀνθρωπίνης ἀσθενείας, καὶ πρὸς τὸ ὕψος ἀναθραμὼν τοῦ ὑπερκειμένου, καὶ ἐννοήσας αὐτοῦ τὴν ἄφατον δύναμιν, ἐπείθησαφῶς, ὅτι πάντως ἔσται τὸ ἐπηγγελμένον. καὶ τούτῳ μάλιστα θεὸν ἐδόξασε, τῷ μὴ παρεργάσασθαι, μηδὲ πολυπραγμονῆσαι, * ἀλλὰ τῷ ἀκαταλήπτῳ τῆς σοφίας αὐτοῦ καὶ τῆς δυνάμεως προσχωρῆσαι καὶ μηδὲν ἀμφιβάλλειν ὅλως περὶ τῶν ἐπηγγελμένων. ὁρᾷς ὅτι τοῦτό ἐστι μάλιστα [τὸ] δοξάζειν θεὸν, τὸ ἀεὶ προσχωρεῖν αὐτῷ ὡς ἀκαταλήπτῳ τῆς οὐσίας καὶ τῇ ἀῤῥήτῳ δυνάμει καὶ σοφίᾳ, καὶ μὴ παρεργάζεσθαι, μηδὲ πολυπραγμονεῖν, μηδὲ λέγειν, Διὰ τί τοῦτο; Εἰς τί τοῦτο; πῶς τοῦτο ἔσται; οὐ τοῦτο γάρ ἐστιν ὅτι θαυμαστόν, ἀλλ' ὅτι καὶ θεὸς αὐτὸ εἶπεν, καὶ μονογενὴς καὶ γνήσιον, μᾶλλον δὲ τοιοῦτον εἰσελθόντα κατέλυεν, καὶ οὐδὲ τότε ἐσκανδαλίζετο. καίτοι πολλὰ ἦν τὰ δυσκόλεμμα σκανδαλίσαι θεὸν μηνηφόντα, [μηδὲ ἐγχρηζόμενα·] καὶ αὐτὸ παρῆν τὸ ἐπάγγελμα, εἰ ὁ Θεὸς τοιαῦτα κατεδέχετο θυσίας, καὶ παιδοκτόνους εἰσελθεῖν οἴκους πατέρας, καὶ βιαίῳ πληγῇ καταλύειν βίον, καὶ ἀώρῳ προδιδόναι τοὺς παῖδας θανάτῳ, καὶ αὐτὸ χεῖρας γενέσθαι τὰς γεννησάσας, καὶ αἵματι τοιούτῳ βωμὸν αἱμαχθῆναι βούλεται θεὸς αὐτὸς, καὶ δεξιὰν ὁπλίζεσθαι πατρικὴν κατὰ τοῦ μονογενοῦς παιδὸς, καὶ φονέων εἶναι χαλεπώτερον τὸ δίκαιον· ἀλλ' οὐ ταῦτα καὶ ἡ τῆς φύσεως τυραννὶς θορυβοῦσα, καὶ ἀπειροῦσα, οὐκ ὄψιν πατρὸς ἔσεσθαι μόνον, ἀλλ' ὄψιν καὶ φιλοστοργον, καὶ πατρὸς τοιούτου παιδὸς, γνησίου, μονογενοῦς, καλοῦ μὲν ἰδεῖν, καλοῦ δὲ νοῆσαι. καὶ γὰρ ἐν αὐτῷ τῷ ἄνθει τῆς ἡλικίας ἦν, καὶ αὐτὴ τῆς ἀρετῆς τῇ ἀκμῇ, διπλῆν τότε ἀπολαμπων τὴν εὐμορφίαν, καὶ τὴν τῆς ψυχῆς, καὶ τὴν τοῦ σώματος. οὐ μικρὸν δὲ εἰς φιλοστοργίαν *, καὶ τὸ πᾶσι ἐλπίδα δοθῆναι πᾶσαν. ἴσε γὰρ πῶς τὰ τηλικαῦτα παιδία, τὰ παρ' ἐλπίδα καὶ προσδοκίαν, καὶ οὐ νόμῳ φύσεως χαριζόμενα, οἷος ἐκεῖνος ἦν. καὶ μὴ τούτων δὴ πάντων τὸ μάλιστα ἐκίνει τὸν πατέρα πρὸς τὸ σκανδαλον ἡ ἐπαγγελία καὶ ἡ ὑποσχεσις ἦν. ἐνεπίμπρη γὰρ ἦν αὐτῷ τὸ ὑπισχνεῖσθαι. τὸ μὲν γὰρ ἐπαγγελθὲν ἦν, οὕτως ἔσεσθαι τὸ σπέρμα σου, ὡς τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ· τὸ δὲ ὑπισταγμένον, τὴν ὑπὸ τὴν μονογλῶ, ἀφ' οὗ πᾶσαν ἔμελλεν ἐμπλήσειν τὴν οἰκουμένην, τοῦτον ἐκ μέσου γενέσθαι, καὶ θανάτῳ παραδίδοσθαι, καὶ σφαγῇ χειροτάτῃ. ἀλλ' οὐδὲ οὕτως ἐσκανδαλίζετο, οὐδὲ ἐθορυβεῖτο ὁ δίκαιος ἐκεῖνος, οὐδὲ ἔπαθέ τι τοιοῦτον, οἷ εἰκὸς ἦν τινα τῶν ἀνθρώπων παθεῖν καὶ χαμαὶ συρομένων. οὐδὲ γὰρ εἶπε πρὸς ἑαυτὸν, τί τοῦτο; ἠπατήθημεν; προεληλόθημεν; Θεοῦ τοῦτο ὑπίσταγμα; ἄπαγε· οὐ πείθομαι· τὸ παιδοκτόνον με γενέσθαι ἀμήχανον, καὶ τοιούτῳ φονεῖ αἵματι τὴν δεξιάν μου. πῶς γὰρ τὰ τῆς ἐπαγγελίας ἕξει πέρας; ἀνῆλθε μὲν ἐλεύθερον τὴν ῥίζαν, πόθεν δὲ κλάδοι; πόθεν δὲ καρποί; ἀνὴρ καταχώσω τὸν πηγὸν, πόθεν δὲ ποταμοί; αὖ ἀφανίζω θεὸς ἐγὼ, πόθεν μοι τὸ πλῆθος τῶν ἐκγόνων τὸ ὡς πλήθει τὴν ἄμμον περισσεύμενον; πῶς οὖν ὑποστήσεται ἕτερα, καὶ σπερμάτια ὑπισχνεῖται νεκρά; τοῦτον οὐδὲν οὐκ εἶπεν, οὐκ ἐνεθύμησεν· ἀλλὰ πάλιν ὑπὲρ τὴν δύναμιν τῆς ἐπαγγειλαμένου ταῦτα καταφυγὼν, τὴν ἄφατον, τὴν ἀνεξιχνίαστον, τὴν ἀνέκφραστον, τὴν ἀνεξερεύνητον, τὴν ἀνεξιχνίαστον ἀναλάμπουσαν, τὴν ἀνωτέραν τῶν τῆς φύσεως νόμων, τὴν πάντων δυνατωτέραν, τὴν οὐδὲν ἔχουσαν τὸ ἀνυπόστατον, καὶ τοῦτο μὴ τοσαύτης τῆς πληροφορίας τὸ ὑπίσταγμα ἐῶσα, καὶ ἔσφαξε θεὸς ἐγὼ, καὶ ἔμαξε τὴν δεξιὰν, καὶ ἐφοίνιξε τὸ ξίφος, καὶ ἀχρὶ τῆς ἀειρῆς τὴν μάχαιραν ἤλασεν. εἰ γὰρ καὶ μὴ τῷ ἔργῳ, ἀλλὰ τῇ γνώμῃ ταῦτα πάντα ἐπλήρωσε. διὸ καὶ Μωϋσῆς αὐτὸν θαυμάζων, ὅτως ἔφη· Καὶ ἐλάλησεν μὲν τὰ ῥήματα ταῦτα, ὁ Θεὸς ἐπείρασε θεὸς Ἀβραάμ, καὶ Γεν. κβ. α.
εἶπεν αὐτῷ· λάβε θεὸς ἐγὼ σε θεὸς ἀγαπητὸν, ὃν ἠγάπησας, τὸν Ισαὰκ, καὶ ἄνελθε αὐτὸν εἰς

μόνον λέγω (πολλάκις γὰρ τοῦτο καὶ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν εἶπον) ἀλλὰ καὶ ὃ ἐν τοῖς μέλλουσι. ὁρᾷς ἐν γὰρ βλέπει πέλαγος ἑκατέρων τῶν βίων τοῦτον τὸν σωτῆρα τοῦ ἡμετέρου καὶ τοῦ ἀποδεχομένου. εἰ γὰρ καὶ τοῖς χοίροις διήρπασαν, ἀλλὰ τοῖς σκοπῷ ζημίαν. καὶ ὥσπερ νεὼς μὲν χεῦμα, καὶ ἂν ἔαρ, ἐκάτερα ἂν τοῦτος ἢ ὅπως ὁρᾷς ἐν βλέπει, τῶν καρπῶν τοῦ ἀκμαίου, οὕτω δὲ καὶ ἐνταῦθα τῶν ἡμετέρων ἔστι τὰ σκάμματα. ὅταν οὖν ἴδῃς τοὺς ἐκλεκτοὺς σκορπισθέντας, τὰ ἴδια παθόντας, ἐλαυνομένους, μαστιζομένους οὐκ ἐν αὐτῇ λάμπουσαν, καὶ ἐπὶ ἔδρου αὐτοὺς πορφυροῦντα ἀπειρημένα, μὴ τοῦτο σκόπει μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐκ τούτων ἐκβησόμενα, τοὺς μαθητάς, τὰς ἀμοιβάς, τὰ βασίλεια, τὰ ἔπαθλα. Ὁ γὰρ ὑποκρινάμενος εἰς πέλαγος, οὗτος σωθήσεται, φησίν. ὅτι μὲν γὰρ τῆς παλαιᾶς, ὅπου οὐδέπω γνώριμος ὁ τῆς ἀναστάσεως λόγος ἦν, ἐν ᾧ πρότερον βίῳ ἀμφότερα ἐγίνετο· ὅτι δὲ τῆς καινῆς καὶ πνευματικῆς ταύτης, ἀλλ' ἔστιν ὅσα καὶ μὴ λυπηρὰ ἐνταῦθα, καὶ ἃ χρηστὰ δυνάμενα τοῦ ἐντεῦθεν ἡμᾶς ἀποδημίᾳ. ἀλλ' ὅμως εἰ ἐν ᾧδε βίῳ καὶ χρηστὰ αὖθις ἐξέβαινε καὶ πρόσφορα ζωῇ, καὶ ἐν τούτῳ μάλιστα θαυμαστὸν ἂν εἴη καὶ ἀπολελαυκότες, ὅλῃ μήτε καὶ ἐκ τῶν ἐκβησόμενα, τοῦ μαθητάς, τὰς ἀμοιβάς, τὰ βασίλεια, τὰ ἔπαθλα. Ὁ γὰρ ὑποκρινάμενος εἰς πέλαγος, οὗτος σωθήσεται, φησίν. ὅτι μὲν γὰρ τῆς παλαιᾶς, ὅπου οὐδέπω γνώριμος ὁ τῆς ἀναστάσεως λόγος ἦν, ἐν ᾧ πρότερον βίῳ ἀμφότερα ἐγίνετο· ὅτι δὲ τῆς καινῆς καὶ πνευματικῆς ταύτης, ἀλλ' ἔστιν ὅσα καὶ μὴ λυπηρὰ ἐνταῦθα, καὶ ἃ χρηστὰ δυνάμενα τοῦ ἐντεῦθεν ἡμᾶς ἀποδημίᾳ. ἀλλ' ὅμως εἰ ἐν ᾧδε βίῳ καὶ χρηστὰ αὖθις ἐξέβαινε καὶ πρόσφορα ζωῇ, καὶ ἐν τούτῳ μάλιστα θαυμαστὸν ἂν εἴη καὶ ἀπολελαυκότες, ὅλῃ μήτε καὶ εἰκὸς ἀναστάσεως σαφῶς εἰδότες λόγον, καὶ ἐκλυπα τῆς ἐπαγγελίας τοῦ Θεοῦ συμβαίνοντα ὁρῶντες ὅπου τῶν μαθητῶν, οὐκ ἐσκανδαλίζοντο, [οὐκ ἐθορυβοῦντο,] οὐδὲ ἐπαγάπτοντο, ἀλλὰ προσεχόντως αὐτῷ τῇ ἀκαταπλήκτῳ προνοίᾳ, οὐδὲ ἐκ τῶν ἐναντίων γινομένων σκανδαλιζόμεθα, ἀλλ' εἰδότες αὐτοῦ τὸ βούλημα καὶ μὴ χρῆναι τῆς σοφίας, τὸ τέλος αἰνέσωμεν μᾶλλον ἢ καὶ πρὸ τοῦ πέλους πρῶ, ὅταν εἰς αὖθις ἐπιλάμπῃ, ἕψεται δικαίως. καὶ συγχωρῶμεν τὰ ζῶντα γίνεσθαι Θεὸν δοξάζοντες διετέλεσεν. τάχα ἀσαφὴς ὁ λόγος οὗτος ὑμῖν εἶναι δοκεῖ· οὐκοῦν σαφέστερον αὖθις ποιήσασθαι πειράσομαι.

Κεφ. ι. Ὅτι καὶ οἱ παλαιοὶ τὸ τέλος τῶν σκαμμάτων αἰνέσουσιν.

Γέροντι γυναῖκα ποτὲ τὸν Ἀβραάμ, καὶ τοῖς παιδοποιΐαις ἐκ τῆς ἡλικίας νεκρωθέντι λοιπὸν (εἰς γὰρ ὁ γυναικὸς πατήρ, οὐδὲν ἄμεινον τὸ τετελευτηκότων διέκειτο ζωῆς) γέροντι πίστιν ἐντὶ ᾧ δικαίῳ, καὶ σφόδρα γέροντι, καὶ τῆς φυσικῆς παιδοποιΐας ὑπερβαίνοντι τοὺς ὅρους ἐκ πολλοῦ τοῦ τοιούτου, ἔχοντι ὃ καὶ ζωούσης πέτρας ἀγονωτέραν τὴν Σάρραν, ἐπαγγέλλεται πατέρα ποιήσειν ὁ Θεὸς τοσούτων ἐκγόνων αὐτοῦ, ὡς πρόσοδον αὐτῷ ὃ πλῆθος τῆς πληθύος τῶν ἄστρων. ὁ δὲ τοσούτων κωλυμάτων ὄντων, τῆς ἡλικίας ἤδη εἰς ἔχατον γήρας κατειληφυίας, [καὶ] τῆς γυναικὸς ἀπὸ τοῦ τῆς ἡλικίας, ἀπὸ τοῦ τῆς φύσεως πεπηρωμένης (οὐ γὰρ ὃ γῆρας διεκώλυε μόνον, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ τῆς φύσεως ἡ πήρωσις. καὶ γὰρ ἦν νέας οὔσης ἄτεκνος ὃ τῆς φύσεως ἐργαστήριον ἴσως. ἦν γὰρ ἴσως ἡ γυνή. διὸ καὶ Παῦλος ἔφησεν μνημονεύων τοῦτο αὖθις, [οὕτως] ἔλεγεν, Καὶ τοῦ νέκρωσιν τῆς μήτρας Σάρρας. οὐκ εἶπε τοῦ νέκρωσιν Σάρρας ἁπλῶς, ἵνα μὴ τοῦ ἡλικίας νοήσωμεν μόνον, ἀλλὰ καὶ αὐτῆς τῆς μήτρας τοῦ νέκρωσιν, τοῦ οὐκ ἀπὸ χρόνων μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ φύσεως γεγονυίας) ἀλλ' ὅμως καὶ τηλικούτων, οἷον ἔφη, κωλυμάτων ὄντων, εἰδὼς τί ποτέ ἐστιν ἐπαγγελία Θεοῦ, ὡς βούλημά τε ὃ βούλεται, καὶ οὐ νόμοις φύσεως, οὐ δυσχολίᾳ πραγμάτων, οὐκ ἄλλῳ τινὶ κωλυομένη, ἀλλὰ μόνῃ τῶν ἐναντίων βασίζουσα, καὶ ὃ ἐπηγγελμένον εἰς ἔργον ἄγουσα, κατεδέξατο ὃ εἰρημένον, ὃ ὑπέσχετο τῇ ὑποσχέσει· καὶ οὐ δόξουσι οὐκ τῶν λογισμῶν οὐδὲ κατηθεῖαι ὅλως ἀφύς, ἀξιόπιστον ἔφριπτεν εἶναι (ὥσπερ ἔστι καὶ ἔστι) πρὸς τοῦ τῆς ἐπαγγελίας πλήρωσιν τὸ ὑποκρινόμενον τοῦ δυνάμενον· οὐκ ἀρκέσασα, πῶς καὶ τίνι ἔργῳ ταῦτα ἔσται, ὃ τίνος ἕνεκεν οὐκ ἐν νεότητι, ἀλλ' ἐν γήρᾳ, καὶ ὀψέ ποτε καὶ βεβαίως. διὸ καὶ ὁ Παῦλος αὖθις αἰσχυρύνεται μὴ λαμπρυνόμενος τὸ φωτὸς οὕτω λέγων· Ὃς παρ' ἐλπίδα ἐπ' ἐλπίδι ἐπίστευσεν εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸν πατέρα πολλῶν ἐθνῶν. τί ἐστι, παρ' ἐλπίδα ἐπ' ἐλπίδι; παρ' ἐλπίδα τὸ αἰσθητικῶς, ἐπ' ἐλπίδι τῇ τοῦ Θεοῦ, τῇ πρώτῃ νικώσῃ, τῇ πρώτῃ δυναμούσῃ, τῇ πάντων ἐπικρατούσῃ. ὃ ὑπέσχετο οὐκ εἰς ὃ πατὴρ γενέσθαι μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐποίησεν τοσούτων, ὁ γέρων καὶ ἄγονος, ὁ τεθνεκὼς καὶ γεγηρακυῖαν γυναῖκα ἔχων, τὸ εἰρημένον· Οὕτως ἔσται τὸ σπέρμα σου. καὶ μὴ ἀσθενήσας

Ρωμ. δ. ιθ.

Γεν. ιε. 5. Ρωμ. δ. ιθ. κ. κα.

χ. πάντων
χ. ἢ ἀλλ'
χ. ἦν
χ. ἤδη
χ. προσαβίτη
* καὶ οἱ παιδοποιΐαις ὧν
χ. ἐκθέσεως, κ. τῆ χείρι χ στείρας ὕσαι αὐτῆς.
χ. νόμω
χ. τῆς ἐπαγγελίας ὑποκρινόμενον
ζῶντος

καὶ θαμβήσαντες μὴ μείζονι τῶν εἰκότων ἐσόμεθα, ἀλλ' ὑπερβαίνειν τοὺς λογισμούς. ἀνερμήνευτος γὰρ ἡ τοῦ Θεοῦ σοφία, καὶ ἀκαταλήπτως αὐτοῦ ἡ κηδεμονία, ἄῤῥητος ἡ ἀγαθότης καὶ ἀνεξιχνίαστος ἡ φιλανθρωπία. ταῦτα οὖν ἅπαντα εἰδὼς, καὶ δι' ὧν ἀπεφήνατο, καὶ δι' ὧν ἐποίησε, [καὶ δι' ὧν ποιήσει,] μηδὲν περιεργάζου, μηδὲ πολυπραγμόνει, μηδὲ λέγε, Διὰ τί τοῦτο; εἰς τί τοῦτο; πῶς γὰρ οὐ μανικὸν, καὶ ἐκ τῆς ἀπιστίας καὶ θαμβαπλήξίας φύεσθαι, ἵνα ταῦτα μηδέποτε πολυπραγμονῶν τίμιονται, καὶ οἰκέτης ᾖ, ἀλλὰ κεῖσθαι σιγῇ. Ⓦ διατοῦτο ταῦτα πάσχομεν, ἐκ χάριν εἰδέναι καὶ τῆς καύσεως αὐτῶν καὶ τῆς τομῆς καὶ τῶν φαρμάκων, καὶ ταῦτα ἐπ' ἀδήλῳ τῷ μέλλοντι (πολλοὶ γὰρ πολλοὺς καὶ ἀπέκτειναν ταῦτα πεπόνθαντες) καὶ θαμβαχαρῆναι αὐτοῦ μὴ πολλῆς τῆς ἐπιστασίας ταῦτα ποιοῦντος· καὶ ὅπου ταῦτα ποιοῦντος, καὶ οἰκοδομεῖ, καὶ ὅπου τὰ ἄλλα ὑπερβαίνοντα μεμόνται· λέγω δὲ καταγέλαστον εἶναι νομίζειν, ὃ Ⓦ ἰδιώτου καὶ ἀπείρου ἀπαιτῆσαι αἰτίας τῶν μυουμένων ἀπόρρητον Ⓦ τι χρίσαι, τὸν δὲ ἄφατον σοφίαν ἐκείνην, τὸν ἄφραστον, τὸν ἄῤῥητον, τὸν ἀκαταλήπτου περιεργάζεσθαι· καὶ ζητῆσαι διὰ τί ὃ δὲ ὃ γέγονε, καὶ ταῦτα εἰδέναι σαφῶς, ὅτι ἀδιάπτωτος ἡ σοφία αὐτοῦ. [ὅπου πολλὴ ἀγαθότης αὐτοῦ.] ὅτι ἄῤῥητος ἡ πρόνοια, ὅτι [πολλὰ] πρὸς [ὃ] τέλος ἀπόντα χρήσιμα τὰ πρὸς αὐτοῦ γινόμενα εἰς ἡμᾶς (μόνον εἰ μὴ τὰ ἡμέτερα διαφθείροιτο) ὅτι οὐδένα ἀπολέσθαι βούλεται, ἀλλὰ σῶσαι· πῶς οὖν οὐκ ἀνοήτου μανίας Ⓦ πρόφασιν σῶσαι δὲ βουλόμενον καὶ δεινὰ μόνον περιεργάζεσθαι ἐκ προοιμίων δὲ βλάπτοντος, καὶ μηδὲ τὸ τέλος ἀναμένειν τῶν γινομένων;

κ. ἐκάστης

Μάλιστα δὲ διὰ τί οὐκ ἀπροοιμίων, διὰ τί μὴ ταῦτα πολυπραγμονῆσαι δεῖ. Εἰ γὰρ διὰ περιεργάζεσθαι καὶ πολυπράγμων, διὰ μόνον τὸ τέλος, καὶ σκότος ποῦ ταῦτα ἀπόντα, καὶ μὴ ζοῦν δὲ, μηδὲ παρόντα οὐκ ἀπροοιμίων· ἐπεὶ δὲ Ⓦ χρυσοῦ μὲν ἀπείρως τις ὁρᾷ οὐ δεδεγμένον τὴν τοῦ πυρὸς τὸ χρυσοῦν, καὶ τῇ τέφρᾳ αἰωμένην δὲ τοῖς ἀγγείοις, εἰ μὴ τὸ τέλος διαμένειν, καὶ ἡσθῆσεται ἀπολωλέναι ὃ χρυσοῦν· ὅπου καὶ οὐ θαλάττης τὰς ἀρετὰς καὶ τὰ ἁμαρτήματα δὲ τοῖς ἀγγείοις, εἶτα διὰ θρόου

γ. ἀπολλύμενον

Ὅτι ἐπὶ περιεργάζεσθαι λέγει, καὶ ὅτι διὰ τὸ τέλος εἰσομένην τὰ γινόμενα.

25 εἰς τὸν μεσόγειον μετοικισθεῖς δὲ καὶ ὅλην τὴν ἐπὶ τὸν γλυκὺν ἐπιμέλειαν αἰτήσας ὤν, διὰ ἴδοι Ⓦ σῖτον Ⓦ ἀποκείμενον καὶ φυλαττόμενον ὑπὸ θύραις καὶ μοχλοῖς καὶ κοπίδος ἀπηλλαγμένον, ἀχρεῖον ὑπὸ τῶν γηπόνων ἐκφερόμενον, σκορπιζόμενον, ῥιπτούμενον, [καὶ ὅπου τῆς ἀρούρας κείμενον τοῖς πτηνοῖσιν ἅπασι,] καὶ μόνον οὐκ ἀπηλλαγμένον κοπίδος, ἀλλὰ καὶ πηλῷ καὶ πέλμασι πεφυρμένον, καὶ φύλακα οὐδένα ἔχοντα, οὐκ ἂν ἀπολέσθαι Ⓦ σῖτον νομίσειε, καὶ κατέγνω τῶν τοιούτων γηπόνων; ἀλλ' ὁ τῆς τοῦ σπέρματος φύσεως ἢ κατάγνωσις, ἀλλὰ τῆς τοῦ μὴ καλῶς κρίναντος ἀπιστίας τι καὶ ἀνοίας, οὐκ προοιμίων βλάπτον τὸν ψῆφον φέροντος. ἐπεὶ εἰ ὁ γέρως ἀνέμπε, καὶ εἶδε τὰ λίθια κωλύματα, καὶ τὸν δρεπανέων ἀκονημένον, καὶ Ⓦ σκορπιζόμενα [καὶ ἀφύλακτον μένοντα σῖτον, καὶ σαπέντα] καὶ διαφθαρέντα καὶ τῷ πηλῷ πεφυρμένα, τὸν ἐγκεκυμένον καὶ πολυπλασίονα γινόμενον, ὡσαύτως τι φαινόμενον [καὶ τὸν παλαιότητα ἀποδεδυμένον] καὶ μὴ πολλῆς ὀρθυμόμενον τῆς σφοδρότητος, καὶ δορυφόρους οὐ ἔχοντα καὶ" ἐσθήματα, καὶ καλάμου πρὸς ὕψος ἐγειρόμενα, καὶ τέρποντα Ⓦ θεατὸν καὶ τέφοντα καὶ πολὺ πρόσχοντα τὸ κέρδος, τότε ἂν δεξαπλάσιον μείζονος, ὅτι διὰ τοιούτων ὅτι τοιαύτην ἤσθη βιβλίων καὶ φαιδρότητα ὁ καρπός. καὶ σὺ τοίνυν, ἄνθρωπε, μάλιστα δὲ μὴ περιεργάζου Ⓦ κοπὸν ἀπαιτῶν ἡμῶν διαστήσαι τοῦτον· εἰ δὲ ὅτω φιλόνεικος εἶ καὶ πολυμερὴς, ὡς μαθεῖν τὸν μεμίξαντα τοῦτον, καὶ τὸ τέλος διαλύσοντα τῶν γινομένων. Εἰ γὰρ ὁ γηπόνος ὁλόκληρον" αἰσθάνεται χόμμα, ὁ δὲ τοῦ ἀνθρώπου πάσχει" βλέπων καὶ τὸν ὦμον τὸ κρυμῶ, ἀλλὰ περὶ ἐκεῖνα ὧν ἀπολαύει μᾶλλον, πολλῷ μᾶλλον καὶ αὖθις ὅτι τῶν τοῦ οἰκουμένου γεωργοῦντος πάσαν, καὶ ταῖς ψυχαῖς ἡμετέραις δίκαιος αὖ εἶναι διαθεῖναι τὸ τέλος· ἐγὼ δὲ τέλος μὲν τὸ ἐν τῷ πρόσθεν βίῳ μόνον

κ. ἐκάστης

γ. ἀπολλύμενον

κ. φύλακας

κ. ἀκαμάτου

κ. ἀρῶ

τάρσ. Οὐδὲ γὰρ ἠρκέσθη τῇ ἀπὸ τῆς κτίσεως διδασκαλίᾳ τοὺς ἀνθρωποειδῆ φερούσῃ μόνον, ἀλλ' ὅπῃ πολλοὶ τῶν ἀπὸ τῆς οἰκείας ἀγνωμοσύνης οὐδὲν ὠφεληθέντες ἀπώλοντο, ἡ ἑτέρας ἔτε αὖθις ὁδοὺς διδασκαλίας, ἡ τέλος ὃ κεφάλαιον τῶν ἀγαθῶν εἰργάσατο, ἡ τί γὰρ ἀπέστηλε ⓦ ἑαυτόν, [ⓦ γὰρ τὸν γήϊνον, ⓦ μονογενῆ,] καὶ ὁ τῆς αὐτῆς φύσεως ὢν αὐτῷ ᾧ ὅπερ ἐγὼ, καὶ ὅπῃ γῆς βαδίζων τοῖς δυσθέοις συναναστρέφετο, καὶ ἔπαθε, καὶ ἔπτυσε, καὶ ὠνειδίσθη παρὰ τῶν γηΐνων παίδων, διδάσκων, τοὺς τῶν, θαυματουργῶν δι' ὧν ὠφέλησε, δι' ὧν παρηΐσθη, δι' ὧν συνεβούλευε, δι' ὧν ἔπαυσε, [δι' ὧν ἐκόπασε,] δι' ὧν ἐπηπείλετο, δι' ὧν ἐδίδου. ἡ γὰρ τὰ μὲ οὐκ ἔσχεν ἤδη πρόσεχε, τὰ ἡ τοῖς δ' μέλλουσι ἐπαμύσασθαι· ἃ καὶ ὅτι δώσει, καὶ δι' ὧν ἔπεισεν ὅτι γῆς θαυμάτων εἰργάσατο, δῆλον ἐποίησε, καὶ ἀφ' ἧς ἐξ ἀρχῆς τὰ ὧν τοιοῦτος ἁπάντων ἐκβάσεως. Τίς λαλήσει τὰ δυναστείας τοῦ Κυρίου, ἀκουσας ποιήσει πάσας τὰ αἰνέσεις αὐτοῦ; τίς οὐκ ἂν ἐκπλαγείη, τίς οὐκ ἂν φθέγξειτο τοῦ ἄφατον αὐτοῦ κηδεμονίας, σκοπῶν πῶς ὑπὲρ τῶν ἀγνωμόνων οἰκετῶν ⓦ μονογενῆ [γὸν] εἰς θάνατον ἐκδίδωκε, θάνατον ⓦ ἐπαίσχυντον, ⓦ ἐπονείδιστον τῶν τὰ αἰσχιστα τετολμηκότων, θάνατον ⓦ τῶν κατάδικων; καὶ γὰρ ἐφ' ὑψηλοῦ τοῦ ἱκρίου ὡσεσχολπίζετο, καὶ ἐσεπύετο, καὶ ἐῤῥαπίζετο, καὶ ὅπῃ κόρρης ἐτύπτετο, καὶ ἐκωμῳδεῖτο, καὶ ὁ μέρει χλεύης ἐθαπέτο, καὶ σήμαντρα αὐτοῦ τῷ μνήματι ἐπετέθη, καὶ ταῦτα ἅπαντα" ὑφίστατο ἀφ' σὲ καὶ τοῦ κηδεμονίδου τοῦ σοῦ, ἵνα τῆς ἁμαρτίας ἡ τυραννὶς αἰρεθῇ, ἵνα καθαιρεθῇ τοῦ ᾍδου ἡ ἀκρόπολις, ἵνα τ μηθῇ τοῦ θανάτου τὰ νεῦρα, ἵνα ἀνοιχῶσιν ἡμῖν αἱ τοῦ ὄρους πύλαι, ἵνα ἀφανισθῇ ἡ ὁρὰ, ἵνα ἡ ὠφέλεια καθαδίκη λυθῇ, ἵνα μάθῃς ὑπομονῆν, ἵνα παιδευθῇς καρτερίαν, ἵνα μηδὲν σε τοῦ πρόντος βίου λυπῇ, μὴ θάνατος, μὴ ὕβρεις, μὴ λοιδορίαι, μὴ σκώμματα, μὴ μάστιγες, μὴ ἐχθρῶν ἐπιβουλαὶ, μὴ ἐπήρειαι, [μὴ ἔφοδοι,] μὴ συκοφαντίαι, μὴ ὑπολήψεις πονηραὶ, μὴ ἄλλο τῶν τοιούτων μηδέν. ἀφ' ἁπάντων καὶ αὐτὸς ἦλθε, καὶ πάντων σοι τούτων ἐκοινώνησε, καὶ ἀφ' πάντων μᾶλλον ὑπερβολῆς ἐκρύτησε, παιδεύων σε καὶ διδάσκων μηδὲν τοιούτων διδοιχέναι. καὶ οὐδὲ τούτοις ἠρκέσθη μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀπελθὼν εἰς οὐρανοὺς πνεύματος ἁγίου ἐχαρίσατο χάριν ἄφατον, ἡ ἀποστόλους ἔπεμψε" τοῦ τοὺς τοῦτο ἀφανισθησομένους. καὶ ἐρωτᾷ αὐτὸν τοῦ τῆς ζωῆς κήρυκας τὰ μυεῖα παχρίζας καπὶ, μαστιζομένους, ὑβριζομένους, [καταποντιζομένους,] καταπινομένους λιμῷ ἡ διψῇ, καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἀζημιώτους, θανάτοις συζῶντας καθημερινοῖς, πεῖναν ἀφ' σὲ, ἡ τοῦ κηδεμονίδου τοῦ σοῦ. ἀφ' σὲ, ὦ δέσποτα, ἡ βασιλείου πτοίασιν, ἀφ' σὲ τὰ ἀγαθὰ τὰ ἀπόῤῥητα, τοῦ λῆξιν ἐκείνου τοῦ ὑραίοις, τὰς μονὰς τὰς ἀφθόρους ἡ ποικίλας, τοῦ μακαριότητα, τοῦ οὐδέποτε λήγειν ἱμνολογοῦντας δυναμένους. τοσαῦτα οἶδεν ἔχων δίγματα αὐτοῦ τῆς σωτηρίας, τὰ ἐν τῇ κτίσει, τὰ ἐν τῇ παλαιᾷ, τὰ ἐν τῷ πρόσπι βίῳ, τὰ δὲ τῷ μέλλοντι, τὰ ἐσόμενα, τὰ γενόμενα, τὰ καθ' ἑκάστην ἐπιπλεύμενα τοῦ [ἡμέραν,] τὰ ἐξ ἀρχῆς, τὰ ἐν τῷ μέσῳ, τὰ ἐν τέλει, τὰ διηνεκῶς, τὰ σῶμα, τὰ ψυχὴν, ἡ πάσας ἁρπαγῆς ἀποδιέξεως, ἀναπηρουμένους αὐτοῦ τοῦ σωτῆρος, ἀμφισβάλλεις ἔτι; ἀλλ' οὐκ ἀμφισβάλλεις, πιστεύεις γ' ὅτι σωτῆρ, καὶ πεπεικας σαυτὸν τοῦτο; οὐκοῦν μηδὲν φιλονεικεῖν πλέον, εἰδὼς τοῦτο σαφῶς, ὅτι διακόσμου ἔχεις πατέρων φιλοσοφώτερον, καὶ μητέρων κηδεμονικώτερον, νυμφίου ἡ νύμφης ἐρῶντος ἐρωτικώτερον, οἰκείου δύ' ἀπαυσιν τοῦ σοῦ ἡγεμόνος σωτηρίαν, ἐ μᾶλλον ἐπὶ ταύτῃ χαίρεσθαι, ἢ σὺ ὅτι ἀπαλλαγὴ κηδεμόνων ἡ θανάτων (ὅπερ ἔδοξα ἀφ' τοῦ Ἰωνᾶ) ἡ πρῶ εἶδος ἀγάπης ὑπερβυκνύμενον, ὁ πατὴρ φιλεῖ παῖδας ἔχει, ἢ μήτηρ φιλεῖ ἔκγονα, ὁ ἀμπελουργὸς φιλεῖ φυτὰ, ὁ οἰκοδόμος φιλεῖ τέχνην, ὁ νυμφίος φιλεῖ νύμφην, ὁ νεανίσκος φιλεῖ πρῶτον ἡ βουλόμενον ἀποσῆσαί σε τὰ κακὰ, ἴσον ἀφέσπκεν δύναται λῆ τῆς δύσεως, ὅσον ὑψηλότερος τῆς γῆς ὁ ὑραῖος (ἐ γὰρ ἡ τοῦτο ἀποδείξαμεν) μᾶλλον ἢ ὑ τοσοῦτον μόνον, ἀλλὰ ἡ πολλῷ πλέον· καθάπερ ἐδείξαμεν ⓦ φιλεῖ τοὺς κακῶς λέγειν,

ἡ

χ. σωτηρίας.

χ. διὰ τῶν θαυματουργῶν,

χ. τὰ μὲ οὐκ ἔσχεν· τὰ δ' ἡ ὑπῆρχεν· ἀξιόπιστον τοῦ ὑπερέχοντα τοῦ ἀποδεῖξαι διὰ τῶν δεικνυμένων, διὰ τοῦ θαυματουργεῖσθαι τοῦ πάντα γεγενημένων, διὰ τὸ ἐκβάσεως ὧν σοφίαν συνεστάς ἡ δεικνὺς τοῖς πάντα ἐν ἀληθείαις.

χ. ἐμίνετο

χ. τὰ μυρία κομίζοντας ἡμῖν ἀγαθά.

χ. πᾶσα παχέδειν

κόντι, ὅτι εἰς σκώληκας ἀφ' ἡμῶν τὰ σώματα,] καὶ τοῦτον ἐδείξαμεν τὸν ἄφατον πόνον προσόντα τῇ κακίᾳ. ἀπὸ γὰρ τῆς [αὐτῆς] προαιρέσεως, ἀπὸ [τῆς] αὐτῆς ἀγαθῆς ὁρμῆς, ἀφ' ἧς ὁδὸν ἐτράπετο, ἀπὸ τῆς αὐτῆς ἡ ἀποθήκην εἰσέλθωσι, καὶ τοιοῦτον ἔχθρὸν ὁ τύραννος. οὐ γὰρ περὶ ἀφροσύνα τὰ γινόμενα, ἀλλὰ μιᾶς εἰσὶν ἀγαθότητος*. ὁ γὰρ ἀπολέσων ἐπὶ τοσοῦτον ἐπεδύσατο πονηρίας, ὅτι ζωὴν τὰ μέγιστα [ἐπεδύσατο] κέρδη, εἰς ἄλλο τρόπον σώματος εἰκείαν καρποφορίας ὠφέλειαν. ὅταν γὰρ ἴδῃ ἡ ψυχὴ καὶ σφόδρα μετ' αὐτῆς βαδίζουσα, τότε εἰς σκώληκας ἀφανισθήσεται καὶ εἰς ἰχῶρα καὶ πῦον καὶ κόνιν, καὶ αὐτῆς τῆς ἀφανισμοῦ τὴν ἀπώλειαν ἔχῃ, κατανοήσει, συμπαθεῖ, μετανοίαν, φιλοσοφίᾳ παιδεύει καὶ τὴν μητέρα τῆς ἀγαθῆς τῆς ταπεινοφροσύνης εἰς τὴν ἀρχαίαν εἰσοικίζει. οὕτως οὐδὲ ὁ ἀπολλύων τὴν πρᾶξιν (ἀπολλύει) γάρ [τοῦτο] τὸ σῶμα ἀκήρατον καὶ ἄφθαρτον)· τί δὲ καὶ ὁ σκάμμα ὤν, ἀφ' ὧν ἔπαθε, εἰς μίγμα κέρδους; ὃ χὶ ὁ τυχὼν διδάσκαλος φιλοσοφίας ὁ θαυμάσιος εἰσπέμπει εἰς ἡμέτερον βίον, παιδαγωγῶν τὴν ἀρχαίαν, καὶ τὰ πάθη τῆς ψυχῆς χαλινῶν, καὶ τὰ κύματα καταστέλλων, καὶ γαλήνην ποιῶν. μαθὼν τοίνυν καὶ ἐκ τῶν ἐρημιτῶν, καὶ ὅτι ἑτέρων πλειόνων, τοῦτο φωτὸς τοῦτο φανερώτερον ἀφ' ἑαυτοῦ ἔλαμπεν τὴν τοῦ Θεοῦ προαίρεσιν, μὴ θεωρεῖσθαι τὰ ἀνθρώπινα, μηδὲ ἀνέχεσθαι τὰ δίκαια ζητεῖν αἰτίας πρὸν τῶν ὀφειλόντων. καὶ γὰρ αὐτὸ τοῦτο εἶχεν ἡμῶν [τὴν ἀδικίαν]. καὶ χρὴ θαυμάζειν αὐτὸν ἡ προαίρεσιν οὐκ ὅτι ἐποίησε μόνον, ἀλλ' ὅτι ψυχὴν ἐργάσασθαι ἀσώματον καὶ λογικήν, οὐδ' ὅτι τἄλλα ἁπάντων βελτίονα εἰργάσατο, οὐδ' ὅτι τὴν διακοσμίαν διεχείρισε τῶν ὁρωμένων, καὶ τὸ ὀφθαλμοῦ ἐπέστησεν, ἀλλ' ὅτι μηδὲν δεόμενος ἡμῶν· ὃ γὰρ δι' ἡμᾶς τοῦ θαύματος αὐτοῦ τοῦτο ἐστίν, ὅτι οὐδὲ χρείαν ἡμῶν τῆς ἀγαθότητος αὐτοῦ ἔσχε. καὶ γὰρ ἔδει γνώσεσθαι καὶ ἡμᾶς, καὶ ἀγγέλους, καὶ τὰς ἄνω δυνάμεις, ἵνα τὴν οἰκείαν δόξαν ἔχωσι καὶ τὴν μακαριότητα· διὰ φιλανθρωπίαν ἡ ὑπὲρ ἡμᾶς πρόνοια, καὶ ἅπαντα ζῶντα ἐποίησε δι' ἡμᾶς· [καὶ ἔτι πολλῷ πλείονα τούτων].

Διὰ τοῦτο καὶ νόμον γράψας ἔδωκε δι' ἡμᾶς, καὶ προφήτας ἀπέστειλε, καὶ θαύματα ἐργάσατο, καὶ περὶ τούτων ἀπάντων ὁμοῦ πλάσας τὸν ἄνθρωπον, διδάσκαλον αὐτῷ ἐμφυτεύει σαπιέντα νόμον, ὥσπερ πλοίῳ κυβερνήτην, καὶ πίνοχον ἵππῳ τοῖς λογισμοῖς ἡμῶν ὑπηρέτας ὑπέστησε. οὕτω γοῦν καὶ Ἄβελ αὐτὸν ἔγνω, οὐ γραμμάτων ὄντων, οὐ προφητῶν, [οὐκ ἀποστόλων,] οὐ νόμου γραπτοῦ τινος ἐπιχωρίου· ἀλλὰ ἐμφυτεύει ἔχων νόμον. οὕτως ὁ Κάϊν. καὶ γὰρ καὶ οὗτος ἔγνω. καὶ ἀμφότεροι μὲν αὐτὸν ἤδεισαν, καὶ τὸ διαστῆσαι ἐπεγνώσθη, ἀλλ' ἀμφοτέροις τὸ αὐτὸν ἦλθον ὁδόν· ἀλλ' ὁ μὲν τὸ τῆς κακίας, ὁ δὲ τὸ τῆς ἀρετῆς. καὶ ἡμῶν φανερῶς οὕτως αὐτὸν ἐγκατέλιπεν, ἀλλὰ καὶ πεσόντα καὶ ἀποσκελισθέντα ἐπανώρθου καὶ ἐπιμελείας ἀπολαύειν ἐποίει· καὶ προσῆγεν αὐτῷ προφήτας καὶ συμβουλεύων. ὕστερον δὲ τὸν φόβον τῶν τιμωρητῶν, παιδεύων, διδάσκων. ὅπερ δὲ τοσοῦτον προσῆκεν ὕδωρ δοῦναι πολλοὶ τῶν αἰσχρῶν παθῶν, τὴν ἀπὸ τῆς φυσικῆς διδασκαλίας λέγω ὠφέλειαν, οὐδὲ ὅτου αὐτοῦ κατέλιπεν, οὐδὲ πόνων λεπτὰ προέδωκεν, ἀλλ' ἕμενε δι' ἀγωνίας, διὰ θεραπειῶν, διὰ χαλεπῶν παιδεύων, νουθετῶν, διὰ τῆς κτίσεως αὐτῆς καθ' ἡμέραν ἐργαζομένης καὶ τὴν διανοίαν πληρούσης, τὴν εἰωθυῖαν, διὰ τῆς ἀδοξίας προδήλα τὰ εἰωθότα γινομένων, διὰ τῆς εἰς ἀρχὴν δικαίων. καὶ γὰρ ἀνδρας θαυμαστοὺς καὶ φιλοσοφίας γέμοντας ἀπὸ πόπων εἰς ὕπνους μετήγαγε. καὶ γὰρ καὶ Ἀβραὰμ νυμφίῳ εἰς Παλαιστίνῃ, νυμφὴ εἰς Αἴγυπτον πρέσβεσιν ἀπελθεῖν· καὶ Ἰακὼβ εἰς Συρίαν· Μωϋσέα πάλιν εἰς Αἴγυπτον, τὸν τῆς παιδὸς εἰς Βαβυλῶνα, καὶ Δανιήλ, καὶ Ἰεζεκιήλ, καὶ Ἱερεμίαν εἰς Αἴγυπτον. εἶτα καὶ νόμον ἔδωκε, καὶ προφήτας ἀπέστειλε, καὶ ἔπληξε, καὶ αἴνησε, καὶ αἰχμαλωσίᾳ παρέδωκε, καὶ ἐλευθερίας ἠξίωσε, καὶ οὐ διέλιπεν ἐξ ἀρχῆς ἕως τέλους πόνα ποιῶν καὶ προσαγωγὴν ἐπὶ τὸν θεὸν τὸν ἡμέτερον

ἀλλὰ ὧ ζωεχῶς αὐτὰ κιφὶ καὶ ἀναρρίπίζει καὶ ἀκμάζοντα καθιςῶντες, ἢ τοὲς τροφὶω τῶν ἐν ἀΐδοις ἡχομένων ζώων ὑπεπδιότερα. Εἰ ὴ καὶ αὐτὶω βουληθείης περιεργάζεσθαι τὶω νύκτα, ὄψει καὶ ἐντεῦθεν πολλὶω τῦ ποιητῦ τὶω τοιέποιθμ. καὶ γὰρ ἀναπαύει σοι τὸ σῶμα πεπονηκός, καὶ τὰ μέλη σοι καταπιπόμθνα πᾶς " μεθημερινοῖς πόνοις ἀύπνοι καὶ χαλᾶ, ἀνοιοῦσα καὶ τοὲς ἀκμὶω ἀφ' τῆς ἡσυχίας ἐπαγάγουσα πάλιν. οὐ μόνον ὴ, ἀλλὰ καὶ τῶν μεθημερινῶν σε ἀπαλλαττει " λυπῶν, καὶ τῶν ἀχάρων ἀύπνοι φροντίδων. πολλάκις ὴ καὶ νοσοῦντος πυρετὸν ἔσβεσεν, ἀύπφαρμακον ὕπνον ἐπάξασα, καὶ τὶω τῶν ἰατρῶν ἀπεγυμνῶσαν τέχνὶω. Εἰς " ὐδὲν ὁρμίσασα λιμένα, καὶ πολλῶν ἀπαλλάξασα πόνων. ἢ τοσαύτη αὐτῆς ἡ χρεία, τηλικαύτη ἡ ὠφέλεια, ὡς ἢ τὶω ἡμέραν " πολλάκις ὠφελοπόλυσθαι, τοῖς ἐν αὐτῆ ὀρλαίζειν ἀποστερηθῆσιν. Εἰ γὰρ τις ἀύέλοι τὰ λόγω τὶω τῆς νυκτὸς ἡσυχίαν ἢ τὶω ὀύσιν ἢ τὶω ἀύαναψύξιν, δι' ἧς ἅπαντα ἀναπαύονται, καὶ ψυχὴ πεπονηκυῖα ἢ σῶμα παλαιπωρηθὲν, ἀκμαζούσην τῆ διανοίᾳ τῆς μὲν ἡμέρων ἐργασίας ἄπαλλαττει, ἄχρηστον ὀψεται τὸ ζῶον τῦτο γινόμθνον. Εἰ δέ τις τοὲ ἀθεὶ ζᾶι νύκτας ταῖς ἡμέραις ἐγρηγορως καὶ ἐργαζόμθνος, ἢ ἢ ἐργῶν, καὶ ὅπῃ πλέον τῦτο ποιήσειεν, ἀποθανεῖται ὀὐκέως, ἢ ἐι μὴ τῦτο, νόσῳ πικρῶ μακρᾶ ὠδωδοθείς, σχεδὸν ἀπὸ τῆς ἡμέρας καρπώσει) Εἰς τὶω τῆς οἰκείας χρείας ἐνέργειαν, τῆς δικαίως αὐτῷ καταδεεσθείσης. " Εἰ ὴ καὶ ὅπῃ ⟨ϟ⟩ ἄπειρον τῶν ἰχθύων δῆμον " ἀπλώσαιμθν ⟨ϟ⟩ λέγον, τῶν ἐν λίμναις, τῶν ἐν πηγαῖς, τῶν ἐν ποταμοῖς, καὶ ἐν τῆ πλεομθνίᾳ, τῶν ἐν τῆ ἀπλώτῳ θαλάττῃ, ἢ καὶ ζᾶ ἄφατα τῶν ὀρνίθων καταδοιμθν ἔθνη, τῶν ἐν ἀέρι, τῶν ἐν γῆ, τῶν ἐν ὕδασιν ὁμῶ καὶ γῆ (καὶ γὰρ ἔστιν ἀμφίβια πολλὰ ἐν αὐτοῖς) [τῶν ἀγρίων, τῶν ἡμέρων, τῶν ἀγρίων μὲ, πθαστενομθνων ζώων δὲ ὅλω μθνόντων ἀγρίων, τῶν ἐξ ἐαθιομθνων, τῶν οὐκ ἐαθιομθνων] καὶ τοὲ ἐργασαμθνα ἑκάστου καὶ κάλλος καὶ πτερῶν ἢ φωνὶω ᾠδικὸν, ἔτι τε ζᾶ διαφορᾶς μόνον αὐτῶν εἰ καταμάθοιμθν [καὶ ὡς δῆς καὶ πανοῦργος καὶ διαγωγῆ] καὶ ζᾶ διατεῖσας καὶ ζᾶ ἤθη καὶ ζᾶ χρείας καὶ ζᾶ διαικονίας, ἃς παρεχόμενοι ἡμῖν πάσας [ἐπελθοιμθν], καὶ τὰ μεγέθη, καὶ τὶω βραχύτητα, καὶ ζᾶς ὠδινᾶς, καὶ τὶω ἀναστροφὴν ἐν τῆ πολλῆ ἐν τούτοις καὶ ἄφατον ποικιλίαν, [καὶ ὃ αὐτὸ δὴ τῦτο καὶ ὅπῃ ἰχθύων πεποιήσαιμθν,] καὶ εἰσ ὕδωρ ἐλθοιμθν καὶ ὅπῃ ζᾶς βοτάνας, ζᾶς πόᾳ ζωῦ [τῆς γῆ] φυομθνας, ἑκάστου τι τούτων καὶ καρπὸν ἴδοιμθν καὶ χρόαν καὶ βώδιον καὶ ὀσμὶω καὶ θησιν [ὑ φύλλα] ἢ χρῶμα ἢ σχῆμα ἢ " μέγεθος [καὶ μικρότητα] ἢ ὠφέλειαν ἢ ἐργασίας ὕστερ; ἐν φλοιῶν ἢ στελεχῶν ἢ κλάδων διαφορᾶς, καὶ λειμῶνας καὶ ὠδεῖνας, Εἶτα μετέλθοιμθν ὅπῃ τὰ ποικίλα ἀρώματα καὶ σὺν πόνοις ταῦτα πῶς τούτους αὐτῶν ἐργασαμθνα, καὶ σὺν τρόποις τῆς εὑρέσεως καὶ τῆς ἐπιμελείας καὶ τῆς γεωργίας, καὶ ὅτι πρὸς ἰατρείαν ἡμῖν συντελῆ· καὶ μὴ τούτων πάλιν Εἰ ὅπῃ τὰ μετενηνεγμθνα ἐπὶ χωρήσαιμθν ὄρη, πολλὰ ὀίζα καὶφια, καὶ ὅσα ἕτερα πολλῶ πλείονα ἢ τῶν κατὰ διερευνήσαιμθν, ποῖος λήξει, ἢ ποῖος ἡμῖν ἀρκέσει χρόνος ἐπὶ τῦ τούτων ἀκριβῆ κατάμαθησιν; καὶ ζᾶτα ἅπαντα, ἄνθρωπε, ἀφ' σέ· καὶ τέχναι [ἀφ' σέ] καὶ ὑπονοήματα καὶ πόλεις καὶ κῶμαι [καὶ ὕπνος ἀφ' σέ, καὶ θάνατος ἀφ' σέ, καὶ ζωὴ ἀφ' σέ, καὶ αὔξησις καὶ φύσεως ἔργα τοσαῦτα] καὶ τοιοῦτος ὁ κόσμος ἀφ' σέ τῶν, καὶ πάλιν ἐλαττόνων ἀφ' σέ. ὅλη γὰρ ἀμείνων ἔσαι, καὶ τῦτο ἀφ' σέ, ἄκουσον τί φησιν ὁ Παῦλος, ὅτι Καὶ αὐτὴ ἡ κτίσις ἐλευθερωθήσε) ἀπὸ τῆς δουλείας τῆς φθορᾶς· τουτέστιν, ἀπὸ τῦ ⟨ϟ⟩ φθαρτοῦ. πῶς ὴ καὶ τῆς τοσαύτης ἀπολαύσεται τιμῆς ἀφ' σέ ὀηλῶν ἐποίησεν, Εἰς τὶω ἐλευθερίαν τῆ δόξης τῶν τέκνων τῦ Θεοῦ. εἰ ὴ μὴ μακρὰν σοφόν ἢ ὑπὲρ ὃ μέτρον ἐποιούμθν τὸν λόγον, πολλὰ δῦ ἢ τοὲ ζωῆς ἀτυφότερα ἐφιλοσόφησα, ἢ ἐν τούτῳ μάλιστα " ἐδείκνυον τὴν σοφίαν τῦ Θεοῦ ἐν τοῖς τοιέποιθμ, ἢ πολλὰ τοὲ φροντᾶς, τοὲ ἰχθύος, τοὲ σκωλήκων ἢ τοὲ πτέρυγας εἶπον δῦ, ἅπερ μάλιστα θριλοῦσιν ⟨ϟ⟩ πολλοὶ ἢ ἀποδύονται, [ὅπ εἰς πτέρυγα, ὅπ εἰς

χόιν,

χ. καθημιεσμένοις

χ. λυπρῶν

χ. χρήσεως ἀναγῶτα τῶν κάμνοντα ἐλπίδας πολλῶν ἀπήλλαξε πόνων

χ. ἐν πολλοῖς τοῖς ἰαμβικοῖς χωλῶν ταύτης ἐπιμνησθείσαν

χ. ἃ ἂν

χ. ἀφῶμεν

χ. μιγέθη

χ. διαλίπωμεν; ἄλλ. ἐφέσασιν.

ιω. ιι. κα.

παντὸς αὐτοῦ. Εἶτα ἡ ὃ θύκλον τῆς Δραχοίας αὐτοῦ δηλοῖ ἐπήλυδ, Ἀγαλλιάσεται ὡς γίγας δραμεῖν ὁδὸν αὐτοῦ. Εἶτα ὁ Δραχὲς ἐξ ἀπορροῆς τῆ οἰκουμένη πάση, Ἀπ' ἄκρου τοῦ οὐρανοῦ ἡ ἔξοδος αὐτοῦ, ἡ ὃ κατάντημα αὐτοῦ ἕως ἄκρου τοῦ οὐρανοῦ· Εἶτα ὃ πᾶσι χρήσιμον ἡ ὠφέλιμον, Καὶ οὐκ ἔστι ὃς ἀποκρυβήσεται τῆς θέρμης αὐτοῦ. ἔξεστι, Εἰ μὴ ἀπέκαμες, μαθεῖν αὐτοῦ τὴν τοῦ σοφοῦ ἡ ἑτέρωθεν· ἀπὸ τῶν ἰχθύων, ἀπὸ τῶν ὡρῶν, ἀπὸ τῶν ζώων, ἀπὸ τῶν αἰθέρων, ἀπὸ τῆς θαλάσσης ἡ τῶν ἐν αὐτῇ ποικίλων γενῶν, ἀπὸ τῆς γῆς ἡ τῶν ἐν αὐτῇ τετραπόδων, ἑρπετῶν, πτηνῶν τῶν ἀεροπόρων, τῶν χερσαίων, ἀπὸ τῶν ἀμφιβίων τῶν ἐν λίμναις ἡ πηγαῖς ἡ ποταμοῖς, ἀπὸ τῆς οἰκουμένης, ἀπὸ τῶν ἀοικήτων, ἀπὸ τῶν φυομένων σπερμάτων, δένδρων, βοτάνων, φυτῶν ἐν ταῖς ἐρήμοις, ἐν ταῖς οὐκ ἐρήμοις, ἀπὸ τῶν βλαστανόντων ἐν πεδίοις, ἐν φαράγξιν, ἐν ὄρεσιν, ἐν ἰάπαις, ἀπὸ τῶν αὐτομάτως φυομένων, ἀπὸ τῶν μὴ πόνῳ καὶ γεωργίας, ἀπὸ τῶν ζώων τῶν ἡμέρων, τῶν δυσημέρων, τῶν ἀγρίων, τῶν χθονίων, τῶν μικρῶν, τῶν μεγάλων, ἀπὸ τῶν ἐν χάει, τῶν ἐν δέρει, τῶν ἐν μετοπώρῳ φαινομένων ὀρνίθων ἡ τετραπέδων καὶ ἰχθύων καὶ φυτῶν ἡ βοτάνων, ἀπὸ τῶν ἐν νυκτὶ γινομένων, ἀπὸ τῶν ἐν ἡμέρᾳ, ἀπὸ τῶν ὑετῶν, ἀπὸ τοῦ μίσγου τῶν ἐναντίων, ἀπὸ θανάτου, ἀπὸ ζωῆς, ἀπὸ τοῦ πόνου τοῦ συγκεκλιμένου ἡμῖν, ἀπὸ ἀθυμίας, ἀπὸ ἀνέσεως, ἀπὸ σίτων ἡ ποτῶν τῶν διδομένων ἡμῖν, ἀπὸ τῶν ὀπτισμάτων, ἀπὸ τῶν πτηνῶν, ἀπὸ ξύλων, ἀπὸ λίθων, ἀπὸ τῶν ὀρῶν τῶν μεταλλευθέντων, [ἀπὸ τῆς πλεομένης θαλάττης, ἀπὸ τῆς ἀπλοΐας,] ἀπὸ τῶν νήσων, ἀπὸ τῶν ὁρμῶν, ἀπὸ τῶν ἀκτῶν, ἀπὸ τῆς ὀπτοφθονείας τοῦ πελάγους, ἀπὸ τοῦ βάθους τῶν ὑδάτων, ἀπὸ τῆς φύσεως τῶν στοιχείων, ἀφ' ὧν ὁ κόσμος ἡμῖν ζωοῦται, ἀπὸ τῆς διαταξέως τῶν καιρῶν, ἀπὸ τῆς διαφορᾶς τοῦ μέσου τῆς ἡμέρας ἡ τῆς νυκτός, ἀπὸ ἴσου καὶ ὑγιείας, ἀπὸ τῶν μιγέντων τῶν ἡμετέρων, ἀπὸ τῆς καταστυφῆς τῆς ψυχῆς, ἀπὸ τῶν πτηνῶν ἡ τῆς σοφίας τῆς ἐν αὐταῖς ἀδιαφθόρου τῶν τοῦ θεοῦ ἔργων, ἀπὸ τῆς χρείας τῶν ὑπηρετουμένων ἡμῖν ἀλόγων ἡ φυτῶν ἡ ἑτέρων κτισμάτων, ἀπὸ τῶν μικροτάτων ἡ βδελυκτῶν ζώων. τί γὰρ μυίττης βδελύττεται ἡ ἐδιάθετος; τί δὲ μυρμήκων ἡ πτηνῶν βδελύττεται; ἀλλ' ὅμως καὶ ταῦτα λαμπρύνει ἀφύτου φωτὸς ἡ τῆς τοῦ θεοῦ σοφίας καὶ δυνάμεως καὶ σοφίας. Δραὶ τοῦτο καὶ ὁ σοφώτατος ὁ τοσούτου πνεύματος ἐξωκεανίδος ὀπτὸς τῆς κτίσεως ὃ σῶμα, καὶ ὁλίγα ἅπαξ διεξελθών, αἰσθόμενος μετ' ἐκπλήξεως πολλῆς τοῦ θαυμασίου σκευῶν φωτός· Ὡς ἐμεγαλύνθη τὰ ἔργα σου, Κύριε; πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησας. καὶ ταῦτα πάντα, δέσποτα, Δραὶ σέ. καὶ γὰρ καὶ ἄνεμοι Δραὶ σέ (ὅτι γὰρ τοῦ ἀρχαίου ⓦ λόγου ἐπανάξομαι πάλιν) ἵνα τὰ σώματα τῶν ποιητῶν ῥιπίζωσιν, ἵνα ⓦ ἀπὸ τοῦ βορέου μολυσμοῦ, καὶ τοῦ γλυκέος βαρύτητα ἀπὸ τοῦ καπνοῦ ἡ τῆς καμίνου καὶ ἑτέρων αἰσθητικῶν διαφθορᾶς ἀφαιρῶσιν, ἵνα τοῦ ἐκ τῆς ἀκτῖνος θερμότητα μαλαμῶσιν, ἵνα χοῦφον ποιῶσι τὸ πνεῦμα, ἵνα τὰ σπέρματα τρέφωσιν, ἵνα τὰ φυτὰ αὐξῶσιν, ἵνα σοι καὶ ἐν θαλάσσῃ ζωοδοσίαν παρῶσι, καὶ ἐν γῇ τῆς γεωργίας ὑπηρέται γένωνται, ἐκ μὲν βέλους ὀξύτερον ἐν τοῖς πλοίοις διαπέμποντες, ὕστερον δὲ πλοῦν κοῦφον καὶ δυσπρόσιτον κατασκευάζοντες, ἐν ταῦτα ὃ μὲν σοῦ ταῖς ἄλωσιν αἰσθησιν ἀφαιρούντες καὶ τὰ ἄχρια τοῦ καρποῦ διαχωρίζοντες, καὶ τοῦ ἐκ τῆς ἐργασίας παλαιπωρίαν ὀπτικουφίζοντες· ἵνα σοι ⓦ ἀέρα κοῦφον καὶ σεσιλωμένον κατασκευάσωσιν, ἵνα σι καὶ ἑτέρωθεν τέρπωσι, νῦν μὲν γλυκὺν καὶ σεσιλωμένον συείζοντες, νῦν δὲ ἠρέμα φυτοῖς σεσοβάλλοντες καὶ πάλαι δένδρων σείοντες, ἵνα σοι ⓦ ὕπνον καὶ ἐγερσιν καὶ αἴρεσιν ὥρας ἡδίω καὶ μάλιστα γλυκύτερον ἐργάσωνται, ἴν', ὅπερ ὀπτὸν τῶν δένδρων ποιῶσι, τοῦτο καὶ ὀπτὸν τῶν θαλαττίων νώτων ἐργαζόμενοι, ὀπτί τι τῶν ποταμίων ναμάτων, καὶ τοῦ ὀπτοφάνειαν αὐτῶν μετρωείζοντες, πολλῷ ζωοτόκον πρέχωσι τοῦ ἀπὸ τῆς θείας τέρψιν, ἡ τοῦ τῆς τέρψεως δ' ταύτης ἡ ὠφέλειαν μείζω. ἡ γὰρ ἡ τοῖς ὕδασιν οὖσι καὶ ἄλλως χρήσιμοι, οὐκ ἀφέντες διηνεκῶς ἐκτὸς τὰ ὕδατα καταπίπτειν, ἀλλὰ

χ. ἐνδυμάτων κ. πτισμάτων,

χ. καμινικίας αἰθάλης

νας ὁρμίζει, φωνὴν μὴ σὺ ἀφιεὶς, τῇ ὑψηλῇ δικῃς· αὐλοῖς δὲ ὁδεύεις, καὶ τὸν θάλασσαν τέμνειν αὐλοῖς χαριζόμενος μετ' ἀσφαλείας, καίτοι ἀνοδικῆς, ὥστε καὶ μὴ ἔσω τὸν λιμένος κατέχειν τὸ πλοῖον, καὶ ὑπορρωῶσας εἰς τὸ πέλαγος ὀξάγειν, καὶ μὴ ἀφ' ἑνὸς τοῦ μέλλοντος ἀδηλίαν ἀπροσόπτως εἰς χείμερον ἐμπίπτοντας ἡμέραν ναυάγιον ὑποδύειν. καὶ οὐχ ὁλοκλήρων ὑμᾶς αὐτῶν μέτρα μόνον καὶ καιρὸς χαλεπωτέρους ὄντας, ἀλλὰ καὶ ἑκάστης νυκτὸς καὶ ὥρας καὶ ἕκαστον μὴ πολλῆς προσώπου τῆς ἀκριβείας, καὶ ποιοῦσιν εἰδέναι τὸν ὁρωντας πότε μὲν τὸ πλέον αὐτῆς προῆλθε, πότε δὲ τὸ ἔλαττον ὑπολέλειπται, καὶ αὖ τὸν ἡμίσεον πάλιν· ὅπερ οὐχ αὑτοῖς μόνοις, ἀλλὰ καὶ ὁδοιπόροις χρήσιμον, ὥστε μὴ ἀεὶ τῆς νυκτὸς τῆς ὁδοιπορίας ἀπολαύειν, μήτε δὲ χαρᾷ τῷ προσόντι οἴκοι καθεύδειν, τὸν μὲν ἀστέρων καὶ σελήνης ὁρόμοις μὴ ἀκριβείας εἰσὶν ἐμπεπιστευμένοι. καθάπερ γὰρ ὁ ἥλιος ὑμᾶς ὥρας τῆς ἡμέρας, οὕτω καὶ ἡ σελήνη ὑμᾶς τῆς νυκτὸς· καὶ μονίζει, καὶ πολλὴν ἑτέραν χρείαν παρέχει, καὶ ἀέρος δύκεστον χύσιν, καὶ δρόσον ἧδεσιν ποιεῖ τὸν τῶν σπερμάτων βλάστον, καὶ πολλὴν οἴκοθεν εἰς τὴν σύστασιν τῶν αἰθερίων προσοδὴν τὴν ὠφέλειαν, καὶ μέσον τὸ χρεὼν τῶν ἀστέρων καὶ τῆς ἡλιακῆς ἰσαμὴν λαμπηδόνος· τὸ μὲν γὰρ ὄντι ἐλάττων, τῷ δοκεῖν μείζων. οὐ μικρὰ δὲ καὶ ἐκ τῆς ποικιλίας ταύτης ἡδονὴ τοῖς θνητοῖς καὶ χρεία, ὥσπερ οὐδὲ τυχοῦσα ἡ ὄψις ἀπὸ τῶν χειρῶν, ἀπὸ τῶν ὡρῶν, ἀπὸ τοῦ μήκους, ἀπὸ τοῦ μεγέθους καὶ τῆς βραχύτητος, ἀπὸ τῆς διαφορᾶς τῆς ἀφῆς. καὶ μὲν γὰρ ἐλάττων, καὶ δὲ μείζων καὶ φαιδρότερόν ἐστιν ἰδεῖν, καὶ τῇ διαφόρεσις χαρεῖσα φαινομένους αὐτῶν πίνας. ἡ γὰρ θεοῦσα τῆς βυμηχάνου σοφίας πολλὴν πάντα χοῦ τὴν ποικιλίαν ἐργάζεται, ὁμοῦ μὲν τῆς οἰκείας θαυματουργίας τὴν ἀπόδειξιν ἐπιδεικνυμένη, ὁμοῦ δὲ καὶ τῆς τῶν ὁρώντων προσοῦσα χρείας, καὶ πολλὴν καὶ ἀφατον τὴν ὠφέλειαν παρεχομένη, καὶ μὴ τούτων ἀπόντων καὶ τὴν ἡδονήν. τί γὰρ τερπνότερον οὐρανοῦ, καὶ διαυγὲς καὶ κεφαλῆς ἀπολωλυῶν, καὶ ὡς λιμνίου πολυάνθους ποικιλομόρφου, καὶ αὐτὸ φαίνοντος τὸ φῶς; οὐδὲ γὰρ οὕτως ἡδὺ λειμῶνα ἰδεῖν ἐν ἡμέρᾳ, ὡς ἡδὺ καὶ τερπνὸν οὐρανὸν ἰδεῖν ἐν νυκτὶ φαεσίοις αὐγαῖσι τοῖς τῶν ἀστέρων πάντα χόθεν καταστεμμένον, αὐγαῖσιν οὐδέποτε μορφιομόρφοις, ἀλλ' ἀεὶ μεταφυτεύεσθαι καὶ ὁ οἶκος κάλλος ὑποδεικνυμένοις. τί δαὶ αὐγῆς ἡδύτερον, ὅταν τῆς νυκτὸς ἀπολυούσης, καὶ μηδέπω τῆς ἀκτῖνος αἰχούσης, καθάπερ χροιὰν τῷ πανὶ πέπλῳ τοῖς προσοιμίοις τῆς αἰσπολῆς τοῦ ἡλίου φοινισσόμενος καλλωπίζηται; τί δαὶ ἡλίου ἥδιον δὲ ὠρισμένον ἀπὸ τοῦ ἕω καὶ μακρὰ χαμοῦ ῥοπῆ πᾶσαι μὲν γῆ, πᾶσαι δὲ θάλασσαι, πᾶν δὲ ὄρος καὶ πᾶσα καὶ βουνοὶ, πάντα δὲ οὐρανὸν ταῖς ὑπὸ ἀκτῖνων καταλάμποντος βολαῖς, καὶ τῆς νυκτὸς τὸ σκοτόλαιον ἀπαμφιεσμένης [τῶν ὁρωμένων], καὶ γυμνὰ πάντα τοῖς τῶν ὀφθαλμῶν διακρινόντος ἡμῖν; πῶς αὖ τις αὐγῆς ἐκπλαγείη τοὺς ὁρόμους, τὴν βυταλίδα, τὴν δὲ τοσαύτας ἑτῶν τροιόδους ἀποδάλλαντι καὶ δυσεμπόδιστον διακονίδα, τὸ κάλλος αὐγῆς τὸ διηνεκῶς ἀκμάζον, τὴν λαμπηδόνα, τὴν φαιδρότητα, τὴν καθαρότητα, τὴν τοσούτοις ὁμιλοῦσαν σώμασι, καὶ μηδαμῆ μολυνομένην; τοῖς δὲ τούτοις, τὴν χρείαν τὴν ἄφατον, τὴν εἰς σπέρμασι, τὴν εἰς φυτοῖς, τὴν εἰς σώμασιν αἰθερίοις, τετραπόδων, ἰχθύων, ἀέρων, λίθων, βοτάνων, τὴν εἰς γῆν, τὴν εἰς θαλάσσην, τὸν εἰς ἀέρα, τὸν εἰς πᾶσιν ἁπλῶς τοῖς ὁρωμένοις; πάντα γὰρ αὐγῆς δεῖται καὶ ἀπολαύει τῆς χρείας, καὶ μείνω νῦν ταύτης μετέχοντα· καὶ σώματα μόνον, οὐδὲ φυτά, ἀνὰ καὶ ὕδατα, καὶ λίμναι, καὶ πηγαί, καὶ ποταμοί, καὶ αὐτὸν τὸν ἀέρα ἡ φύσις λεπτυνομένην καὶ καθαιρομένην καὶ διειδεστέραν γινομένην. ὅθεν δὴ τοῦτο καὶ ὁ ψαλμῳδὸς τὸ κάλλος αὐγῆς ὠνόμασεν βυθόμιος, τὸ διηνεκῶς φαιδρὸν, τὸν ἀκμάζοντα ὥρᾳ, ὃν μηδέποτε διαπίπτον ἄνθος, τὴν εὐπρέπειαν, τὴν μορφὴν, τὸν ἀμετάπτωτον χροιάν, ὅτου πως ἕνεκεν· ἐν τῷ ἡλίῳ ἔθετο τὸ σκήνωμα αὐτοῦ, τουτέστιν, ἐν αὐγῆς τοῖς ὁρωμένοις. τοῦτο, σκήνωμα Θεοῦ λέγων, αἰνίττεται. καὶ αὐγῆς ὡς νυμφίος ἐκπορευόμενος ἐκ

παστοῦ

χ. πια

χ. πάντα

χ. ὁδίζει,

χ. ἀκριβὴς δὲ καὶ θεοσεβὴς ἡ εὐμήχανος Θεοῦ σοφία

χ. εἰργάσατο

χ. τὴν αὐθράπων συστάσιν προσεύσα,

χ. δίκλιν

χ. ὑ

χ. μαιανομένην

χ. καὶ ἀμιαντοῦσαν οὐ τοῖς ὁδοιπορικοῖς

χ λαμπρυνομένην

χ. παρεῖται

χ. δ πρέπειαν,

Ψαλμ. π.ε.

ἀλλ' ἐπήλθω," ὑπὲρ ἧς οὐκ ἐκακοπάθησας, οὐδὲ ἀξιέθρεψας [αὐτὴν.] ὅπῃ γὰρ ἐκείνα μάλιστα φιλῶσι τῶν φυτῶν οἱ γηπόνοι, ταῦτα πολλαχοῦ ἐπιδείκνυται ποιοῦσι, δῆλον ἐθέλων ὅλῃ τῇ τοῦ φιλεῖν ἰδέᾳ τὸ φιλεῖσθαι οὐκ αἰθέσπιες, τῶν τοιούτων ἐστὶν· εἰ γὰρ σὺ τῶν ἀνοστέου [ἔργου] ἄτως ἀντέχου, φησί, πολλῷ μᾶλλον ἐγὼ τῶν οἰκείων, καὶ οὐ πιστὸς εἰμι. Εἶτα ἵνα μὴ ὑπομένητε τὰς κατηγορίας αὐτῶν λέγων, οἱ οὐκ ἔγνωσαν δίκαιαι ἢ ἀριστερὰν [αὐτῶν], ἀφελεῖα μᾶλλον, ἢ πιστεία πεπλημμεληκέναι αὐτὸν ἀποφηνάμενος, ὃ καὶ ἔδειξε τὸ τῆς μετοχῆς τέλος. καὶ ἑτέρωθι ὃ ὑπομνῆσαι θέλων, ὡς ἐγκαταλειφθεῖσι, τοιαῦτα λέγει τὰ ῥήματα· Ἐρωτήσατέ με περὶ τῶν ἐμῶν, καὶ περὶ τῶν ἔργων τῶν χειρῶν μου ἐντείλασθέ μοι. ὃ δὲ λέγει τοιοῦτόν ἐστι· πῶς πατέρα αἰσχυνόμενοι καὶ δικαιοῦν, ὥστε περιποιῆσαι παιδὸς ἢ τιμήσαι καὶ δημιουργὸν, ὥστε μὴ ἀφεῖναι ἁμαρτεῖν τὸ ἔργον; Εἶτα ἐπ' ἀνθρώπων ἵν' ἔρχεται τῇ φύσει καὶ τῇ πίστει εἰς ἀπόδειξιν τῆς χηδεμονίας, ἐμὲ δὲ οἴεσθε χρῄζειν τοῦ παρακαλεῖσθαί με, ἵνα τῶν τέκνων τῶν ἐμῶν καὶ τῶν ἔργων ἀντιλήψωμαι; ταῦτα δὲ ἔλεγεν, οὐχ ἵνα μὲ παρακαλῶσι, ἀλλ' ἵνα ἰδίαν ἔχωσιν, ὅτι ἐκ τῆς παρακλήσεως ὁ Θεὸς τὰ ἑαυτῶν ποιεῖ· βούλεται δὲ καὶ παρακαλεῖσθαι, ὑπὲρ μέγα οἶδε τοῖς παρακαλοῦσι συνοφλεῖν ἵνα ἄρχῃ ὁ κέρδος. Εἶδες πῶς σαφέστερον ἡ ἡλίου φανερώτερον δέδεικται τῶν τοιούτων τῆς ἀφάτου προθέσεως αὐτοῦ ἡ ἀπόδειξις δεδεγμένη; σκόπει δή. πρόκειται εἰς μέσον πατέρα, τὴν μητέρα, τὴν νυμφίον, τὴν νύμφην, ὃ δέδεται τοῦ ἀοράτου καὶ τῆς γῆς, ὃ μέσον τῶν ἀναπλάσεως ποιεῖ δυσμάς, τὴν φυτουργὸν καὶ τὰ ποιήματα τοῦ οἰκοδόμου τὴν ἡμισουλίαν τὸ σφοδρὸν ἐργάζεται, ἐν ᾧ τὰ ἐκτόπισμα, εἰ δὲ μέλει ῥημάτων λυπήσει τὸν ἐρώμενον καὶ τοσούτων ἀπόρρητων ἀναβακχεύζειν δεῖ πόρρωτων τούτων ἔδειξε τὸν τοῦ Θεοῦ ἀγαθότητα, ὅσον ποινεῖν χρηστότητος.

Καὶ τοῖς μὴ [θεοῖς] διγνώμοσιν, ὅπερ ἔφην, ἄρκει καὶ τὰ τοιαῦτα. ἀλλ' ὅπῃ ἴωσιν εἰσὶ πήλινοι καὶ δυσαπάγωγοι καὶ δυσπιθεῖς καὶ αὐτόφωρος, φέρε δὴ καὶ ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτῶν ἀποδείξωμεν αὐτὴν τὴν προθυμίαν, καθ' ὅσον ἡμῖν οἷόν τε. ἅπασαι γὰρ αὐτοῦ, μᾶλλον δὲ οὐδὲ πολλοστὸν αὐτῆς μέρος ἐκφῆναι ῥᾴδιον. ὅτως ὅσον ἄπειρος καὶ ἄφατος, καὶ ἀπὸ τῶν μικρῶν δὲ ἀπὸ τῶν μεγάλων ἀποδεικτέον, καὶ τῶν ὁρωμένων καὶ τῶν οὐχ ὁρωμένων. πλεῖον δὲ ἀπὸ τῶν ὁρωμένων τέως προσωκειῶσθαι τὴν ἀπόδειξιν. τὴν γὰρ ἅπασαν μακάριον ταύτην καὶ πρωταρχίαν καὶ πηγὴν δὲ οὐδεὶς ἕτερος ἐποίησεν, ἢ ἀπὸ σέ. τί λέγω; καὶ κόσμῳ ὅτῳ καὶ μεγαλείῳ ὅτῳ καὶ ποικιλίᾳ καὶ πολυτελείᾳ καὶ ἀρχῇ, καὶ χρησίμῳ καὶ πάντα τὰ λοιπὰ κερδαλέᾳ, καὶ πρὸς σώματος ἀπόλαυσιν καὶ σύστασιν, καὶ πρὸς ψυχῆς φιλοσοφίαν, καὶ πρὸς θεογνωσίας ὁδὸν ὅπερ ἐπιδείκνυται κατασκεύασε ἀπὸ σέ. οὐδὲ γὰρ ἄγγελοι τούτοις ἐδίδοντο. πῶς γὰρ οἷόν τε ὁρᾶν θεμιτὸν αὐτοὺς ὄντας; ὅπου γὰρ σκῆνος πολλῷ ταύτης πρεσβύτερον, ἄκουε τί φησιν ὁ Θεὸς τῷ Ἰὼβ ἀπαλεγόμενος· Ὅτε ἐγίνετο ἄστρα, ᾔνεσάν με πάντες ἄγγελοί μου, καὶ ὕμνησαν φωνῇ μεγάλῃ, τοῦτον, ἐκπλαγῆτε τὸ πλῆθος, τὸ κάλλος, τὴν θέσιν, τὴν χρείαν, τὴν ποικιλίαν, τὴν φαιδρότητα, τὴν λαμπηδόνα, τὴν ἁρμονίαν, τὰ ἄλλα πάντα, ἅπερ ἀκριβέστερον ἡμῶν σεσωρῶσιν ἐκεῖνοι. οὐκ ἄστρασι δὲ ἐκόσμησε μόνον, ἀλλὰ τὸν ἥλιον καὶ σελήνην κατεκόσμησεν, ἐκ ἑκατέρῳ τῷ κειρῷ πολλὴν μοῖραν τὴν ἡδονὴν, πολλὴν δὲ πρόνοιαν τὴν χρείαν ἐξ ἀμφοτέρων. τί γὰρ ὡραιότερον ἡμέρας, καὶ σελήνης καταλαμπομένης, καὶ διὰ τῶν ὀφθαλμῶν βολαῖς, τῷ ἀπείρῳ τῶν ἄστρων πλήθει καταυγάζοντος τὸν κόσμον, καὶ ταύτας δὲ ὁδοιπορίας ὁδηγοὺς ἵνας δίδοντος καὶ χλεναγωγούς; ὁ γὰρ ὁ πέλαγος τίμιον, καὶ ὅτι τῶν οἰάκων καὶ θυμὸς, καὶ κυμάτων ἐμβολαῖς καὶ ὑδάτων ἀθέκτων ῥύμη, καὶ πνεύματος βιαίων φοραὶ, καὶ νυκτὸς ἀσελήνου σκότῳ ἐκδίδωσιν ἑαυτὸν, τῇ τῶν δὲ τότε ὁδηγίᾳ θαρρῶν· καὶ ὁ δὲ ὑπὲρ [χειμῶνος] ἀέρος τὸ ἐκ τοσούτου καθημένου ἀστέρος, ὥσπερ ἰχθῦς καὶ πλησίον πόρρω; οὕτω μὴ ἀκριβείας χλεναγωγεῖ, καὶ πρὸς λιμένας

χ. ἐφ' ᾧ

χ. π

χ. κακία

Ησ. με. ια.

χ. ἢ

χ. σὲ λέχεα ποιεῖσθαι φυτοργὸν

χ. ἀπιθεῖς χ. κακοὺς

κεφ. ζ. Ἀπόδειξις τῆς τοῦ Θεοῦ προνοίας ἢ διὰ τὰ κτίσματα.

χ. ὑπὸ τῆς ἀκτῖνος

χ. τροπὴ καὶ

ἀν, ἀλλ' ἔχων ⟨ω⟩ κἠμὲ τῶν χαρᾶς τῷ λογισμῷ περαιτέρω, καὶ ἴδῃς τῆς ἀγάπης αὐτῆς τὸ πλῆ- χ. ὅτι μα-
θῶν ἐστὶν
θος τῶν ἀφάτων χαρῶν. Οὐδὲ γὰρ ἀρκέσῃ τοῖς τῆς φύσεως μέτροις, ἀλλ' ἀφεὶς αὐτὰ ἐπὶ χαρακτῆρας, καὶ ἕτερα πάλιν περιτίθησι παραδείγματα. Τοιοῦτον γάρ ὁ φιλῶν δέχεται πλειόνων βούλεται διηκούειν τῶν ὧν φιλουμένων· ὁ δὲ καὶ αὐτὸς ποιῶν εἰς τοσοῦτον ἀφικνεῖται μέγεθος ἀρετῆς, οὐχ ἵνα πάλιν παρ' ἐκείνου λάβῃ τὸν μισθὸν τὸ φιλεῖσθαι, ἀλλ' ὅπως τοῦτο μόνον τὸ μεῖζον τῆς ἀμοιβῆς τὴν ἄλλην ἀναίρετον καὶ γνώριμον ἅπασι τοῖς ἀκούουσι. καὶ ἀφ' ἡμῶν μὲν τοῦ Δαβὶδ φησι· Καθὼς ὕψωσε τοὺς οὐρανοὺς ἀπὸ τῆς γῆς ἐκραταίωσε Κύριος τὸ ἔλεος αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς φοβουμένους αὐτόν· καθὼς ἀπέχουσιν ἀνατολαὶ ἀπὸ δυσμῶν, ἐμάκρυνεν ἀφ' ἡμῶν τὰς ἀνομίας ἡμῶν· ἀφ' ὧν δὲ τοῦ Ἡσαΐου, Οὐ γὰρ εἰσὶν αἱ βουλαί μου, ὡς αἱ βουλαὶ ὑμῶν, οὐδὲ αἱ ὁδοί μου, ὡς αἱ ὁδοὶ ὑμῶν· ἀλλ' ὅσον ἀπέχει ὁ οὐρανὸς ἀπὸ τῆς γῆς, τοσοῦτον ἀπέχουσιν αἱ ὁδοί μου ἀπὸ τῶν ὁδῶν ὑμῶν, καὶ τὰ διανοήματά μου ἀπὸ τῶν διανοημάτων ὑμῶν. Ταῦτα οὖν ἔλεγεν, ὅπως μείζονα τὴν ἀφέσεως ἀμοιβὴν τιμῆς ἀπολάβῃς, καὶ εἰπών, ὅτι ὅσον πολὺ ἀφέσεως καὶ ἀνομίας ὑμῶν. Εἶτα δείκνυσι τοσοῦτον πολύ, ἐπήγαγε τοῦτο τὸ παράδοξον· καὶ οὐδὲ τούτοις ἀρκεῖται μόνοις, ἀλλὰ καὶ εἰς ἑτέραν παχυτέραν καταφέρει ⟨ω⟩ λόγου εἰκόνα. Ὡσεὶ γὰρ τῷ Ὡσηέ ἔλεγε, Τί σοι ποιήσω, Ἐφραίμ; τί σοι ποιήσω, Ἰούδα; ὡς ἀδάμα θήσομέν σε, ἢ ὡς σεβοὶμ. μετεστράφη ἡ καρδία μου ἐπὶ τὸ αὐτό· ζωπυρεῖται ἡ μεταμέλειά μου. Οὐ λέγει τοιοῦτόν ἐστι· οὐδὲ ῥῆμα ἐῶ εἰπεῖν τῆς ἀπειλῆς. καὶ αἰθεσπίσως μὲ ἀναλίσκῃ, οὐχ ἵνα τι αἰθεσπίσω παραβύσῃς (ἄπαγε) ἀλλ' ἵνα ἀπὸ τῆς παχυτέρας λέξεως ἀναπαύσῃ τινὰ ἀκατάληπτον] νοήσῃς. ὥσπερ γάρ τις μανικῶς τινος ἐρᾷ οὐδὲ μέχρι ῥημάτων αἴρεται λυπῆσαι ⟨ω⟩ ἐρώμενον, οὕτω δὴ καὶ αὐτὸς φησι· ὅπως μοι εἶπον καὶ ἐλύπησα τὴν λέξιν, μετεστράφη ἡ καρδία μου ἐπὶ τοῦτο. Οὐδὲ γὰρ τοιαύτας τοιαύτας προσῆκεν εἰκόνας προφέρειν, ἵνα δείξῃ φίλτρον, ὅπερ μάλιστα ἐρωτός ἐστι. Τὸ δὲ ἐπὶ τοσοῦτον ἔστη, ἀλλὰ καὶ περαιτέρω προέρχεται πάλιν ἕτερον ἐπ' ἄκρον παχύτερον ἐπάγων παράδειγμα, καὶ λέγων· οἱ ἐρῶντες βύθεσι θήσεται νυμφίος ὅτι νύμφη, οὕτως βύθεσι θήσει Κύριος ὅτι ἐμέ. καλῶς δὲ νύμφης ἐμνημόνευσε καὶ νυμφίου, ὅτι μάλιστα ἐπὶ ἀρχῇ τούτων θερμότεροι ⟨ω⟩ ἔρωτες [καὶ ζῶντες καὶ ἀκμάζοντές εἰσιν.] ὅταν δὲ ἔλπηται, οὐχ ἵνα τι αἰθεσπίσω παραβύσῃς (πάλιν γὰρ τοῦτο λέγω ἃ παύσομαι) ἀλλ' ἵνα ἐκ τούτων τὸ θερμὸν, τὸ γνήσιον, τὸ σφοδρὸν, τὸ πεπυρωμένον τῆς ἀγάπης ἴδῃς. Εἶτα εἶπεν, ὅτι ὡς πατὴρ φιλῇ, καὶ πλέον ἢ πατήρ, ὡς μήτηρ, καὶ πλέον ἢ μήτηρ, ὡς νυμφίος, καὶ πλέον ἢ νυμφίος, ὅτι τοσοῦτον ὅσον τὸ ἀφεῖναι τὸ ὀφειλόμενον ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ πλέον ἢ τοσοῦτον· ὅτι τηλικοῦτον ὅσον ἀπέχουσιν ἀνατολαὶ ἀπὸ δυσμῶν, καὶ πλέον ἢ τηλικοῦτον, οὐδὲ τὰ τοιαῦτα ἴσα τὰ [τῆς εἰκόνος,] ἀλλὰ καὶ περαιτέρω προέρχεται εἰς ἐπίδειξιν πολλῷ παραπετοτέρου παραδείγματος. τὸν γὰρ Ἰωνᾶ ἐν τῷ φυσήματι καὶ τῷ θεοῦ τῷ καταλλαγῆναι τῷ πρὸς Νινευίτας ἐξαπορηθέντος, ὡς οὐκ ἐλθόντων εἰς ἔργον τὸν ἀπειληθέντων, καὶ παθόντος τι δι' ὑπερβολὴν ἀθυμίας καὶ σκυθρωπάσαντος ὑπετάξας τῇ ἀκτῖνι θερμοτέρᾳ ἀφῆκε τὸν φλοιόν, εἶτα κελεύσας τῇ γῇ χαλάσαι αὐτῷ σκιὰν ἀπὸ λαχάνου, καὶ θαλλοῦσαν αὐτὸν μὲν παρελθεῖν καὶ ἀναπαύσασθαι, εἶτα λυπήσας πάλιν τῷ φυτῷ ἀφανίσαι τὴν σκιάν, ὅπως ὃν μὲν εἶδεν ἀναιρεθέν, ὃ καταπονούμενον, ἃ κατὰ τὴν ὀργὴν αὐτοῦ· Σὺ μὲν ἐφείσω παρὰ τῆς κολοκύνθης, παρ' ἧς οὐκ ἐκακοπάθησας, οὐδὲ ἐξέθρεψας, ἐγὼ δὲ οὐ φείσομαι παρὰ Νινευὶ τῆς πόλεως τῆς μεγάλης, ἐν ᾗ κατοικοῦσιν ἐν αὐτῇ πλείους ἢ δώδεκα μυριάδες ἀνθρώπων, οἵτινες οὐκ ἔγνωσαν δεξιὸν ἢ ἀριστερὸν αὐτῶν· ὃ δὲ λέγει, τοιοῦτόν ἐστι· οὐχ ὅτως ἀνέπαυσά σε ἡ σκιὰ τοῦ λαχάνου, ὡς ἐμὲ θέλει ἡ σωτηρία τῶν Νινευιτῶν, οὐδὲ ὅτω σε ἐλύπησεν ἡ ἀφαίρεσις αὐτοῦ, ὡς ἐμὲ ὁ τούτων ὄλεθρος· ὅτω δὲ γνώμῃ μιᾷ ἀπώλεσα αὐτῶν ἐγώ. ὁρᾷς πῶς ἐκ τοῦδε τοῦ παραδείγματος τὴν εἰκόνα; ὃ γὰρ εἶπε, σὺ μὲν ἐφείσω παρὰ τῆς κολοκύνθης, ἐπέστησεν, ἀλλ'

χ. ἀναπαύ-
σῃ
χ. ἀκατα-
λήπτων
χ. βαρυτέρας
χ. πάλιν φησὶ
χ. βαθύτερον
χ. κολοκυν-
θης
χ. μου

μαθὴς καὶ βαύλομαι καὶ βύχομαι, καὶ ὁπιθυμαῦ σφόδρα · ὁ μὲν ὠφιελεῖσθαι
τινα τοιούτοις, οὐδὲ πολυτρεχαμονῆς. Εἰ μὲν γὰρ οἶδα ἐγὼ πέπεικας σεαυτὸν, μὴ ζή-
τει · Εἰ δὲ ἀμφιβάλλεις, ἐρώτησον τὸν γῆν, ⟨Ϟ⟩ θάλασσαν, ⟨Ϟ⟩ ἥλιον, τὸν σελήνην · ἐ-
ρώτησον τὰ ποικίλα τῶν ἀλόγων ἡμῶν, τὰ πτέρνα, τὰ φυτὰ, τοὺς ἀφώνους ἰχθύας, τὰ πέ-
τρας, τὰ ὄρη, τὰ νάπας, τοὺς βουνὸς, τὸν νύκτα, τὸν ἡμέραν. τῷ γὰρ ἡλίου ἐγὼ τῆς ἀκτῖνος
φαιδροτέρα ἡ τοῦ Θεοῦ προνοία, ἐγὼ καθ' ἕκαστον καιρὸν, ⟨Ϟ⟩ καθ' ἕκαστον τόπον, ἐγὼ ἐν
πελάγει, καὶ ἐν οἰκουμένῃ, καὶ ἐν ἀοικήτῳ, καὶ ἐν γῇ, καὶ ἐν θαλάσσῃ, καὶ ὅπουπερ αἱ ἀ- Ψαλ. ιη. γ.
κτῖνες, στέρνασμήματα ὅλης τῆς προνοίας ταύτης σαφῆ καὶ ἐμφανῆ, ἐγὼ παλαιὰ καὶ νέα, καὶ
φωνὰς τοῖς φανοῖς ἡμῶν ταύτης τῆς λογικῆς πραγματείας πομπεύοντα φερομένας, καὶ ⟨Ϟ⟩
ἄδυτον ἀκοὴν παιδεύουσας αὐτὸν τὸν κηδεμονίαν. ὅμως τοῦτο ⟨Ϟ⟩ ὁ προφήτης τῶν φω-
νῶν τούτων ὧν ἐξαίρετον δηλονότι ἔλεγεν · Οὐκ εἰσὶ λαλιαὶ οὐδὲ λόγοι, ὧν οὐχὶ ἀκούονται αἱ Ψαλ. ιη. γ.
φωναὶ αὐτῶν. ἡμῖν γὰρ ἡμετέραι τοῖς ὁμοφώνοις ὅσοι γνώσιμοι μόνον, ἑτερογλώσσοις ⟨Ϟ⟩ οὐκ-
έτι · ἢ ὅμως τοῖς κτίσιν φωνὴ πᾶσι τοῖς ἔθνεσι τοῖς κτ τὸν οἰκουμένην ὅτιν ἀκουστή.

Τοῖς μὲν οὖν θεωμένοις ἀρκεῖ καὶ περὶ τῆς ὅλης τῶν ἔργων ἀποδείξεως ἡ ἀπόφασις αὐ- χξ. ς.
τὴ μόνη τοῦ Θεοῦ, οὐχὶ τὸν προφήτην αὐτοῦ δεῖξαι μόνον, ἀλλὰ καὶ ⟨Ϟ⟩ σφοδρὸν ἔρωτα ⟨Ϟ⟩ πε- Περὶ τῆς ἀ-
ρὶ ἡμᾶς. ὁ γὰρ ἁπλοῦς ἡμῶν προνοῦς, ἀλλὰ καὶ ἐρᾷν, καὶ σφόδρα ἐρᾷν ἔρωτα τινα ἀμή- γάπης τοῦ Θεοῦ
χανον, ἔρωτα ἀπαθῆ ὡς, θερμότατον ⟨Ϟ⟩ ὃς δύνασθαι τον, καὶ γνήσιον καὶ ἀκατάλυτον, καὶ σθε- τῆς πάσης ἀ-
ναδίωκτον μὴ δυνάμενον. καὶ τοῦτο προέκτησαν βουλομένη ἡ θεία γραφὴ, προάγει μὲ εἰκό- γάπης ὑπὲρ
νας τοῖς ἐν ἀνθρώποις, προάγει ⟨Ϟ⟩ καὶ πολλὰ ἔρωτος ὑποδείγματα ἐκ προνοίας καὶ κηδεμο- ὑπερβαινούσης.
νίας. ὁ μὲν μέχρι τούτων ἡμᾶς μόνον βούλεται ἐρᾶσθαι, ἀλλὰ καὶ ὑπερβαίνειν τὰ προ-
δείγματα τῶν λογισμῶν. οὐδὲ γὰρ ὡς ἀρκοῦντα δεῖξαι ὁ φίλτρον προάγει τοιαῦτα, ἀλλ'
ὡς γνώσιμα τοῖς ἀκούουσι, καὶ τῶν ἄλλων μᾶλλον δυνάμενα δεῖξαι τοῦτο. οἷ' τι λέγω. πρὸς
τινὰς ὀδυσσομένους καὶ ποτὲ καὶ λέγοντας, ἐγκατέλιπε με Κύριος, καὶ ἐπελάθετο Ησ. μθ. ιε.
μου ὁ Θεὸς τοῦ Ισραὴλ, τοιαῦτα ἐπάγει λέγων ὁ προφήτης · Μὴ ἐπιλήσεται γυνὴ τοῦ
παιδίου αὐτῆς, ἢ τοῦ ἐλεῆσαι τὰ ἔκγονα τῆς κοιλίας αὐτῆς ; τοῦτο λέγων, ὅτι ὥσπερ ἐκείνη οὐκ
ἂν ἐπιλάθοιτο τῶν παιδίων τῶν ἑαυτῆς, οὕτως οὐδὲ ὁ Θεὸς τοῦ ἡμᾶς τῶν ἀνθρώπων.
Εἶτα ἵνα μάθῃς ὅτι τοιαύτην εἰκόνα ταύτην προῆγαγε ὁ προφήτης, οὐχὶ τοσοῦτον βουλόμενος
δεῖξαι ὅσον μέγεθος τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ, ὅσον μηδὲν ὅτι τῶν ἔκγονα τῆς κοιλίας αὐτῆς, δηλ-
ὅτι τοῦτο μᾶλλον τῶν ἄλλων ἐξαίρετον μέγεθος ἀγάπης γνώσιμον ἦν (ὅ μὴποτε φίλτρον τοῦ
Θεοῦ πολλῷ μεῖζον ἐκείνου) ἐπήγαγε. Εἰ δὲ καὶ ἐπιλάθοιτο ταῦτα γυνὴ, ἀλλ' ἐγὼ οὐκ ἐπι-
λήσομαί σου, λέγει Κύριος. Εἶδες πῶς ὑπερβέβηκε τὴν μέγεθος ὃ μέγεθος ; καὶ ἵνα μάθῃς ὅτι οὐκ
πολλοῦ τοῦ περιόντος ὑπερβέβηκε καὶ μεγέθους φιλοσοφίαν, καὶ παντὸς τοῦ παιδὸς πόθου, ὁ μὲν
προφήτης φησί · Καθὼς οἰκτίρει πατὴρ υἱὸς, οἰκτείρησε Κύριος τοὺς φοβουμένους αὐτόν. ⟨Ϟ⟩ Ψαλ. ρ. ιγ.
αὐτὸς δὲ πάλιν ταύτην εἰσάγει τὴν εἰκόνα τῆς ἀγάπης. ἥδει γὰρ ταύτην τῶν ἄλλων ἐ-
χρυσάν τι ἐξαίρετον. ὁ δὲ καὶ προφήτης καὶ πάντων διαπότης δηλονότι, ὅτι καὶ ταύτης ὃ μέ-
γεθος ἐκ πολλοῦ τοῦ περιόντος ὑπερβαίνει τοῦ Θεοῦ ἡ κηδεμονία, ⟨Ϟ⟩ ὅσον τὸ φωτὸς ὃ μέσον
ἐστὶ πρὸς σκότος, ἢ ποιμένας πρὸς ἀγαθότητα, τοσοῦτον ὃ μέγεθος τῆς τοῦ Θεοῦ χρηστότη- Ματθ. ζ. ε.
τος καὶ προνοίας πρὸς τὸν πατρικὸν φιλοσοφίαν, ἄκουε τί φησι · Τίς ἐστιν ἐξ ὑμῶν, ὃν
ἐὰν αἰτήσῃ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἄρτον, μὴ λίθον ἐπιδώσει αὐτῷ ; καὶ ἐὰν ἰχθὺν αἰτήσῃ, μὴ ὄφιν ἐπι-
δώσει αὐτῷ ; εἰ οὖν ὑμεῖς πονηροὶ ὄντες οἴδατε δόματα ἀγαθὰ διδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν, πολ-
λῷ μᾶλλον ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς δώσει ἀγαθὰ τοῖς αἰτοῦσιν αὐτόν, δείκνυσι ὅτι ὅ-
σον πονηρίας καὶ ἀγαθότητος ὃ μέσον, τοσοῦτον ἡ τοῦ Θεοῦ ἀγαθότης τῆς τῶν πατέρων κηδε-
μονίας ὑπερτέρα. ταῦτα οὖν εἰπὼν καὶ ὑποδείγματα, ἵν', ὅταν ἐπέρας ἐπαγάγω φίλ-
τρον εἰκόνας, μὴ μείζονα τὸ μέγεθος τοῦ λεγομένου παρὰ τῷ προφήτῃ φήσῃς τὸν ὑμέτερον

ὑμᾶς

...ῶν, ἐπὶ γῆν. πῶς οὖν ἔνεκεν ὅτως εἴρηκε; Ἀφ' ἑαυτοῦ αἰτιᾶται, ἵνα εἴπωσι. ἀκούσατε τοίνυν ὑμεῖς οἱ τὰ τοιαῦτα λέγοντες, ὅτι ὁ Θεὸς οὐκ εἶδε ἃ ἐποίησεν, μὴ ζητεῖτε λοιπὸν τὸ κάλλος αὐτῶν· μηδὲ λέγε, πῶς καλά; τῆς γὰρ ἀφ' ἑαυτοῦ ... ἔστερξε ἡ ἀφ' ἑαυτῆς ψῆφος καὶ τῆς κρίσεως τὸ ποιήσαντος ἀπόφασις. ... χυτέρα κέχρηκε] τῇ λέξει. ὥσπερ γὰρ εἴ τις φαρμακὰ βουλόμενος ὠνήσασθαι ... ὠνεῖται παρ' ἑτέρου, ἐπειδὰν ἴδῃ αὐτὸν τῷ ἰατρῷ ταῦτα, καὶ μάθῃ σαφῶς, ὅτι ἐποίησεν, οὐδὲν μᾶλλον ἐτέρου ἀποδέξεται τῆς τούτων ἀρετῆς ὑπάρξαντος, ἀλλ' ἀκούσας αὐτὰ ὁ ἰατρὸς ἃ ἐποίησεν, ἀρκεῖται τῇ ψήφῳ τοῦ τεχνίτου· οὕτω δὴ καὶ ὁ Μωϋσῆς ... ἐπειδὴ οὐκ ἐθέλουσιν ἀφελῆσαι βουλόμενος τοὺς μὴ ταῦτα μελλόντων ἀπολαύειν ὡς, ἀπήγαγε καὶ εἶπε, ὅτι εἶδε αὐτὰ ὁ Θεὸς ἃ ἐποίησε, καὶ ἐψηφίσατο εἶναι καλὰ λίαν· ἁπλῶς καλά, ἀλλὰ ἃ καλὰ λίαν. μὴ τοίνυν ἀφελεργάζου, μηδὲ πολυπραγμόνει λογισμοῖς τὰ τερψιμβία, τοιαύτην ἔχων τοῦ κάλλους αὐτῶν μαρτυρίαν. Εἰ γὰρ μὴ ἐδέχεσθε τὸ ῥῆμα τοῦτο, ἀλλὰ βουλήσεσθε εἰς ζήτησιν τῶν τερψιμβίων ἐλθεῖν, εἰς βύθιον λογισμῶν καὶ κύματα πολλὰ ἐρχόμενα χειμῶνα σαυτὸν ἐμβαλεῖν μόνον, οὐδὲν μὲν πλέον ὀφλήσεις, ναυάγιον δὲ ἐργάσῃ σαυτῷ χαλεπόν. οὐδὲ γὰρ δυνήσῃ τοὺς λόγους ἁπάσης ἐκάστου τῶν τερψιμβίων εὑρεῖν, ἀλλὰ τῶν δοκούντων εἶναί σοι καλῶν πολλὰ διαφεύξεις, ἐὰν ἀγνώμων κεχερσωμένος ᾖς τὴν γνώμην. οὕτω γὰρ ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν ὁ λογισμός, ὡς εἰς ἑαυτὸν πολλάκις, καὶ ἐκ διαμέτρου τοῦ ἀληθοῦς πολλοὺς ἐν τῇ πρώτῃ τῆς κλίσεως ψήφῳ. Ἐλλιῶσι μὲν γὰρ παῖδες ὑπὲρ ὃ δίον αὐτὸν θαυμάσαντες, ὃ μέσον ὑπερβεβλῆσθαι τῇ θείᾳ] αὐτὸν ὑπόμισαν. Μανιχαῖοι δὲ καὶ ἕτεροι πάλιν αἱρετικοί, ἃ μὴ ὄντα ἀγαθοῦ Θεοῦ ἔργα ἔφασαν αὐτὸν εἶναι, ἃ δ' ἐναντίως ἀποτετμῆσθαι μέρος, ἀδύματόν τι πρωτοστερρίφου ὕλης, καὶ δωδεκάτην ἔκφυσιν τῆς τοῦ Θεοῦ δημιουργίας εἶναι. ὅτως, ὥσπερ ἔφθην εἰπών, ἐξ ὧν λογισμοῖς καὶ ἀγνώμονι χρήσαντο γνώμῃ, καὶ τῶν δοκούντων καλῶν πολλὰ ἀφαιροῦνται. τί γάρ σοι ὡραιότερον ἡλίου δοκεῖ, ἀλλ' ἐμοὶ τοῦτο ὃ φαιδρὸν ἄστρον καὶ γλυκύ, καὶ ὀφθαλμοὺς λυμαίνεται ἀθενοῦσι, καὶ χλιαρὰς καὶ ἀκτῖνας, καὶ πυρετοὺς πικροὺς, καὶ καρηβαρίαν πολλάκις κατασκήπτει καὶ ἐποίησεν ἀχρεῖον, καὶ δένδρα ἄκαρπα εἰργάσατο, καὶ μέσης τῆς οἰκουμένης ἀοίκητον κατέστησεν ἡμῖν. τί οὖν, εἰπέ μοι; Ἀφαιρῶμαι τὸν ἥλιον ἀφ' οὗ τοῦτο; ἀπαιτῶ ἀλλὰ σοὺ λογισμοὺς οὐ χρῆσθαι ἀφέντας καὶ τούτων θρύπτειν, "ἵνα μὴ λυμαίνωμαι τῆς πέτρας ἐκείνης, καὶ τῆς ῥαιστοῦς τῆς λεγούσης, Καὶ εἶδεν ὁ Θεὸς πάντα ὅσα ἐποίησε, καὶ ἰδοὺ καλὰ λίαν" ἐπεὶ καὶ αὐτὰ, ἃ ἀπεθησαύιζον, καλὰ λίαν ἐστί, καὶ ἀγαθὰ σφόδρα. ἀλλ', ὅπερ ἔμπροσθεν ἔφην, ὅτι ἐκείνου" ἐπιμέλειαν χρὴ ἀφαιρουμένους λέγειν, ἰδοὺ πάντα, ὅσα ἐποίησεν ὁ Θεὸς, καλὰ λίαν. ἀλλ' ὅταν ψυφᾷς καὶ γελᾷς καὶ σκιρτᾷς εἰς, καλὸν· σκιοῦν" ἄκουε Σολομῶντος, τὸ πολὺ εἶδος ψυφῆς ἐπιλάθεσθαι, λέγοντος, Ἀγαθὸν πορεύθηναι εἰς οἶκον πένθους, ἢ πορεύθηναι εἰς οἶκον πότου. ἀλλὰ νῦξ φαύλη· (δεῖ γὰρ οὐκ τῶν σκοπῶν" μεταχειρίσασθαι τὸν λόγον) ἀλλὰ καὶ αὕτη πόνων ἀνάπαυσις, φεύγει πόνους ἀπαλλαγή, ἀσκημάτων ἀφορμαὶ, φόβων καὶ κινδύνων ἀμυχαὶ ἀναψυχή· νεκροῦ ποιεῖ τὸ σῶμα, ἀκμάζουσαν τὸν Ἀφροδίτην, ἀναπαύει τὸν θέρμα πεπληγώς. ἀλλὰ πόσους κακοὺς; πόθεν οὖν ὁ Λάζαρος ἐστεφανώθη; ἀλλὰ πενία; καὶ πόθεν ὁ Ἰὼβ ἐδοκίμασεν; ἀλλὰ θλῖψις ἐπάλληλοι καὶ ζημιαὶ; καὶ πόθεν ἀπόστολοι αἰσχημόνησαν; ποία γὰρ ὁδὸς ἡ εἰς τὸν ζωὴν ἄγουσα; οὐχὶ στενὴ καὶ τεθλιμμένη; μὴ τοίνυν λέγε, Ἀφ' οὗ τοῦτο; Εἰς τί τοῦτο; ἀλλὰ καὶ ὅτι τῶν οἰκουμένων καὶ ὅτι τῶν κτισμάτων τοῦ Θεοῦ, ὧν πλέκει σιγὴν ὁ πλοῦς τοῦ κεκμηκότος, οὕτω καὶ αὐτὸς τοῦ ποιήσαντος τοῦ Θεοῦ πλέκει, ὧν θέσπι.

Τίσιν φησι; οὐ βούλομαι εἰδέναι σαφῶς καὶ πιστεύω ὅτι παρόντος πάντων ὁ Θεὸς; καὶ μάλα

χ. καλὸν λίαν.

Γεν. 2. λέ

χ. λαξεύσας

χ. ἐπαύλη

χ. ἀκίνητα

χ. ἄκουε

Ἐκκλησ. ζ. γ.

χ. πεποίηκε

χ. ὁ. Ὅτι δεῖ πανταχοῦ πάντων ὁ Θεὸς, ἀλλ' οὐκ ἐπὶ τῶν ἁμαρτημάτων καὶ τῶν ἀπὸ τῆς ἀπάτης

χ. χρείαν μάθησις;

τὰ εἰς καρδίαν δὲ θεσπεσίου μὴ αἰσθάνεται; εἰπέ, ἡμῖν δόξει τις ὁ τοσαύτην ἡμῖν γνῶσιν χαρίσασθαι. Ἡμῖν δέ, φησιν, ὁ Θεὸς ἀπεκάλυψε διὰ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ. Εἶτα, ἵνα μή τις νομίσῃ, ὅτι τὰ μείζονα μόνον ἐδίδαξεν, ἃ περ ἀπεκάλυψεν ἡμῖν ὁ Θεὸς δι' αὐτοῦ, οὐχὶ δὲ καὶ πᾶσαν ἔχει τὴν γνῶσιν, ἐπήγαγε· Τὸ γὰρ πνεῦμα πάντα ἐρευνᾷ, καὶ τὰ βάθη τοῦ Θεοῦ. τίς γὰρ οἶδεν ἀνθρώπων τὰ τοῦ ἀνθρώπου, εἰ μὴ τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου τὸ ἐν αὐτῷ; οὕτω καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ οὐδεὶς οἶδεν, εἰ μὴ τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ. ὃ δὲ λέγει τοιοῦτόν ἐστιν· ὥσπερ ἄνθρωπος αὐτὸς οἶδε τὰ ἑαυτοῦ, καὶ ἂν βουλεύσηται καὶ ἐν ἀγνοίᾳ ἔχῃ μὴ ἀκριβείας πύθηται πάντα· οὕτω καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον μὴ ἀκριβείας οἶδε τοῦ Θεοῦ τὴν ἀπόρρητον γνῶσιν ἅπασαν. Εἰ πολὺ τοίνυν, οὕτω καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ οὐδεὶς οἶδεν, εἰ μὴ τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ, οὐκ ἀνθρώπους μόνον, ἀλλὰ καὶ τὴν ἄνω κτίσιν ἅπασαν τῆς ἀκριβοῦς ταύτης ἐξέβαλε γνώσεως.

γ. ἔπεσε παρεκτὸς λέγων.

ἀλλ' ἀγαπητὸς λόγος, Χαλεπώτερά σου μὴ ζήτει, καὶ ἰσχυρότερά σου μὴ ἐξέταζε· ἀπόστηθι σοι, ταῦτα βλαβερά. πλείονά γὰρ ζωώσεως αὐτὸν ἐποίησεν σοι. ὃ δὲ λέγει τοιοῦτόν ἐστιν· οὐδὲ ταῦτα, ἃ περ ἔχεις, οἰκείως μαθὼν ἔχεις ἅπαντα, οὐδὲ ἥρκεσέ σοι ἡ φύσις πρὸς τὴν τῶν ἁπάντων εἴδησιν, ἀλλ' ἄνωθεν τῶν πλειόνων ἔλαβες τὴν γνῶσιν. πολλῷ γὰρ μείζονα ἐστί, ἢ ὥστε τῇ ζωσίσει καταληφθῆναι τῇ σῇ. τί τοίνυν οἴχεται φιλονεικῆς τὰ βαθύτερα ἐρευνᾶσθαι, ὅταν καὶ αὐτῶν, ὧν οἶδας, πολλὰ ὑπερβαίνῃ σε τὴν φέρουσαν; καὶ ταῦτα ἐπέρωθεν ἔχεις; τοῦτο καὶ ὁ Παῦλος πρόδηλον ἔλεγε· Τί γὰρ ἔχεις, ὃ οὐκ ἔλαβες; εἰ δὲ καὶ ἔλαβες, τί καυχᾶσαι ὡς μὴ λαβών; παύσασθαι τοίνυν ὀφείλω ποτὲ τῆς τοσαύτης φιλονεικίας, καὶ ἀνέχειν τῆς σοφωτάτης συμβουλῆς ἐκείνης τῆς λεγούσης, Μὴ εἴπῃς, τί τοῦτο; ὡς τί τοῦτο; πάντα γὰρ εἰς χρείαν αὐτῶν ἔκτισται.

χ. διαπλάσωμεν.

Διὰ γὰρ τοῦτο, ὅπως πᾶσα ἡ κτίσις ἐλθοῦσα καὶ τὸν οἰκεῖον κόσμον ἀπέλαβε, καὶ τὸ πρωταρχαῖον τοῦτο καὶ προσήκοντα καὶ πολλῆς γέμον ἐκπλήξεως ἔργον εἰς μέσον προσῆκεν, ἐμέλλησε πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων καὶ μανιωδῶν ὑπολαμβάνειν τῶν ἀνομιῶν· ὅρα πῶς προαναφέλλων αὐτῶν τὴν ἄκαιρον κρίσιν καὶ μανιώδη ψῆφον, εἰ ῥήματα πᾶσαν ἀνάγκην ἔχοντα ἐφθέγξατο γλαφυρόν ὁ τοιοῦτος εἶπεν· Εἶδεν ὁ Θεὸς πάντα, ὅσα ἐποίησε, καὶ ἰδοὺ καλὰ λίαν. ὅπου γὰρ οὐ τοῖς ὀφθαλμοῖς μόνον ἡ φῶς μόνον, ἀλλὰ καὶ σκότος· οὐ καρποὶ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἄκανθαι· οὐ δένδρα ἥμερα, ἀλλὰ καὶ ἄγρια· οὐ γῦπια πεδία, ἀλλὰ καὶ ὄρη καὶ νάπαι καὶ φάραγγες· οὐκ αἰθέρι μόνον, ἀλλὰ καὶ ἑρπετὰ ἰοβόλα· οὐκ ἰχθύες μόνον, ἀλλὰ καὶ κήτη· οὐ ἡμέρα πλήρη, ἀλλὰ καὶ ἄπλωτος θάλασσα· οὐ ἥλιος μόνον καὶ σελήνη καὶ ἄστρα, ἀλλὰ καὶ χερσαῖοι καὶ ὀρνιθοπῆρες· οὐκ ὠδίμοι μόνον σειρῆνες, ἀλλὰ καὶ καταιγίδες· οὐ πτερωταὶ μόνον καὶ ὄρνιθες ᾠδικοί, ἀλλὰ καὶ ἰκτῖνοι καὶ κόρακες καὶ γύπες καὶ ἕτερα δυσθεώρατα φάλαγγα ζῴων· οὐ πρόβατα καὶ βόες, ἀλλὰ καὶ λύκοι καὶ πρόδαλεις καὶ λέοντες· οὐκ ἔλαφοι καὶ λαγωοὶ καὶ δορκάδες, ἀλλὰ καὶ σκορπίοι καὶ ἔχεις καὶ δράκοντες· καὶ εἰ βοτάναις οὐ μόνον σωτήρια μόνον φυτά, ἀλλὰ καὶ δηλητήρια, καὶ πολλοὶ ἐντεῦθεν σκανδαλίζεσθαι ἕτοιμοι καὶ αἱρέσεις πήγνυσθαι· μὴ δὴ θεάσασθαι τὰ γλυπτὰ καὶ οἰκοδομήματα, καὶ οἰκέτου ἕκαστον ἀπολαβεῖν κόσμον, καθ' ἕκαστον δείκνυσι δημιουργὸν ἐπαινοῦντα τὸν γεγλυμμένον, μᾶλλον δὲ καθ' ἕνα αὐτῶν, καὶ κοινὴ πάντα· ἵνα τοῦ ἐκείνου κρίσιν μαθὼν, κἂν σφόδρα τις ἰταμὸς καὶ αἰσχρόμυθος ᾖ, μηδὲν προσεργάζηται λοιπὸν τῶν ὁρωμένων. Μετὰ τοῦτο εἶπεν, ὅτι ἐγένετο φῶς, ἐπήγαγε, Καὶ εἶδεν ὁ Θεὸς τὸ φῶς ὅτι καλόν, καὶ διέκρινεν ἀνὰ μέσον τοῦ φωτὸς καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ σκότους. Εἶτα ἵνα μή πάντα κατ' ὄνομα εἶπεν, μηκύνῃ τὸν λόγον, ὁμοῦ πως πάντων ἀποφαίνεται ἀπαξαπλῶς, καὶ πάλιν λέγει· Εἶδεν ὁ Θεὸς πάντα, ὅσα ἐποίησε, καὶ ἰδοὺ καλὰ λίαν. Οὐκ ὅπως μὴ τὸ γλυπτὸν ἐγὼ ὁ Θεὸς ὅτι καλὸν τὸ γεγλυμμένον ἄφες. Εἰ γὰρ τεχνίτης αἰσθητὸς καὶ πρὸς τὸ γλυπτὸν τὰ τῆς τέχνης μαθὼν, οἶδεν ὅτι καλὰ τὰ παρ' αὐτοῦ μέλλοντα γίνεσθαι, πολλῷ μᾶλλον ὁ ἄρρητος ἐκείνη σοφίᾳ βουλήματι μόνῳ τὰ ὄντα παραγαγὼν καὶ πρὸς τῆς γενέσεως ἤδει ὅτι καλά. Οὐδὲ γὰρ αὖ αὐτὰ

χ. χρείαν ἔχει τοῦ παρ' ἡμῶν ἐπαίνου;

Σαμ. γ. κ.

α. Κορ. β. ι.

α. Κορ. δ. ζ.

Σαμ. λθ. κε. ψ. ϙ.

Ὅτι καὶ ὁ σωτὴρ ἡμῶν ὁσάκις τὴν ἀνεπιστημοσύνην τῶν ἀνθρώπων ἐπεσκέπτετο, ἐπὶ βιβλίου δὲ ἐδίδασκε τὰ ῥήματα.

Γεν. α. λα.

Γεν. α. γ. λα.

Ιακ. δ. α. λέγοντι, Μειρώ γε σὺ τίς εἶ, ὦ ἄνθρωπε, ὁ ἀντιποκρινόμενος τῷ Θεῷ; μὴ ἐρεῖ τὸ πλάσμα τῷ πλάσαντι, Τί με ἐποίησας οὕτως; ἐρᾷς πόσην ἀπαιτῶ τὴν ὑπακοήν; πόσην τὴν σιγήν; οὐ γὰρ δὴ τοῦτό σου τὸ κατιξούσιον ἡμῶν ἀναιρῶ, τοῦτο λέγω· μὴ ζήτει· ἀλλὰ δηλονότι, ὅτι ✠ ταῦτα ζητούμενα οὕτως ἀφανῆ εἶναι δεῖ, ὡς ἡ τοῦ πλοῦ φύσις, ἐπειδὴν ἧττον ὧν ὁ τεχνίτης ἄγῃ, μὴ ἀνιπτόποδα, μηδὲ ἀθεράπευτα. δεῖ γὰρ τῆς φύσεως ἡμᾶς ἀναμίμνησκειν τῆς ἡμετέρας, ἐπὶ πλοῦ μέμνηται καὶ χειμῶνος. καίτοι γε χειμῶνος καὶ πλοῦ ἡ αὐτὴ οὐσία. Εἰ δὲ ἔνθα ἡ αὐτὴ οὐσία, τοσαύτη ἡ ὑπακοή, ἔνθα ἀπιέναι τὸ μέσον ἡ οὐσίας καὶ γνώσεως ἡ τῶν ἄλλων ἁπάντων, ποίας τρύξεται συγγνώμης ὁ οὕτως ἀτιμίας καὶ ἀναιδίας, ὥστε πολυπραγμονεῖν τὰ τοῦ πεποιηκότος αὐτὸν Θεοῦ; εἰπέσθω, ὦ ἄνθρωπε, τίς εἶ. τοῦτο γὰρ δηλοῖ δι' ὧν λέγει, σὺ τίς εἶ; οὐχὶ πηλός; οὐχὶ πόρρα καὶ κοπρός; οὐχὶ κόνις; οὐ καπνός; οὐ χόρτος; οὐκ ἄνθος χόρτου; Ταῦτα γὰρ πάσας ταῖς οἰκίαις εἰς μέσον οἱ προφῆται συνεχῶς φέρουσι, τὴν ὑπόπτειαν ἡμῶν τῆς φύσεως προτρεπόμενοι φιλοσοφεῖν. ὁ δὲ πολυπραγμονῶν ἐπὶ σὲ ἀνώλεθρος, ἀναλλοίωτος, ἀεὶ ὤν, καὶ ὡσαύτως ὤν, ἄναρχος, ἀτελεύτητος, ἀπερίοπτος, ἀπροσδεὴς τούτων, ἃ σὺ λογισμοῖ, ἀνέκφραστος, ἄῤῥητος, ἀκατάληπτος οὐκ ἐμοὶ καὶ σοὶ μόνον, οὐ προφήταις καὶ ἀποστόλοις, ἀλλὰ καὶ ταῖς ἄνω δυνάμεσι, ταῖς ἁγίαις, ταῖς ἀοράτοις, ταῖς ἀσωμάτοις, ταῖς διὰ νοερῶν καὶ οὐρανίων διακονουμένοις.

κεφ. γ. Οτι οὐχ ἡμῶν μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄνω δυνάμεων ἀκατάληπτον τὸ θεῖον.

Οτὲ μὲν οὖν ἴδοις τὰ Σεραφὶμ τὰ πρωτοπλάστα τὸ θεῖον τὸ ὑψηλὸν ἕκαστον ἡ ἑπτάμυξον, τῇ περιβολῇ τῶν πτερύγων ἀποτρέχοντα καὶ ἑαυτῶν ὄψεις, καὶ * τοὺς πόδας καλύπτοντα καὶ νῶτα καὶ πρόσωπα, καὶ χαυλιὸν ἀφιέντα ἐκπλήξεως γέμουσαν· μὴ πτερὰ νόμιζε ἡ πόδας καὶ πτέρυγας αὐτὰς εἶναι (ἀσώματοι γὰρ αἱ δυνάμεις ἐκεῖναι) ἀλλὰ σχῆμα τῶν εἰκόνων τούτων τὸ ἀπρόσιτον, ὃ ἀκατάληπτον τοῦ θαυμάτου ὅτι τοῦ θείου λογίζου. καὶ γὰρ καὶ ἐκείνας ἀκατάληπτος καὶ ἀπρόσιτος ὅστις, καίπερ συγκαταβαίνων. οὐδὲ γὰρ ὅπερ ἐστὶν ἐφάνετο τότε. Θεὸς γὰρ οὐ κάθηται, οὐδὲ θεῖον προσίζηται, οὐδὲ ὕπνου προσιλλήπται. Εἰ δὲ καθήμενον καὶ ὅτι θεοῦ ἱδρυμένον καὶ κυκλούμενον ὑπ' αὐτῶν (ἀφ' ὅσων ἅπαντα συγκαταβαίνοντος, οὐ καθημένου) οὐκ ἴσμεν ἰδοῦσι, ἀλλὰ μὴ φέρουσαι τὸν ἐκείθεν ἐκπηδῶσαι ἀστραπὴν, τῇ περιβολῇ τῶν πτερύγων τὰς ὄψεις ἀπτόμενοι, καὶ μόνον ἐδοξολόγησαν, μόνον ὕμνησαν μετὰ πολλῆς τῆς φείσης τὸ μυστικὸν ἐκεῖνο τοῦ ἁγιασμοῦ ἀφέρουσαι μέλος· οὐκ ἀπελθὼν κατορύξεις σαυτὸν, ἢ καταδύσῃ, τῆς ἀῤῥήτου καὶ ἀφεκτοῦ καὶ ταῖς δυσὶ δυνάμεσιν ἀκαταλήπτου Θεοῦ δυνάμεως τὸν προσοιδὸν μετὰ τοσαύτης προσιέρασθαι βουλόμενος τῆς ἱερομύστου; καὶ γὰρ ἐκείνου ἐγὼ τὸ πνεῦμα ἀγίου δῆλα μόνον ἀπόντα μετὰ ἀκριβείας, ἐπίρρωμα δὲ οὐδενί. τὸ τοίνυν δὴ μὲ Ἰωάννης ὁ Εὐαγγελιστὴς, δὲ Παῦλος ὁ ἀπόστολος πρεσβεύουσι. ὁμοῦ οὖν τῆς βροντῆς υἱὸς καὶ σφόδρα ἐπίκαιρος ὢν τοῦ Χριστοῦ, καὶ τοῦτο προθήσομαι ἔχων, ὅπερ ἐμοὶ μεγίστης ἀρετῆς ἀπόδειξις· ὁ τοσαύτης ἀπολαύων παῤῥησίας, ὡς καὶ ὅτι τὸ στῆθος αὐτοῦ κατακλίνεσθαι, οὕτω πως λέγει· Θεὸν οὐδεὶς ἑώρακε πώποτε (ὅρασιν τὴν γνῶσιν λέγων) ὁ μονογενὴς υἱὸς, ὁ ὢν εἰς ✠ κόλπον τοῦ πατρὸς, ἐκεῖνος ἐξηγήσατο. τοῦτο δὲ Χριστὸς παῤῥησιάζεται δι' ἑαυτοῦ πάλαι τῷ δήμῳ τῶν Ἑβραίων ἀγαλλόμενος Φησὶν· Οὐδεὶς ἑώρακε ✠ πατέρα, εἰ μὴ ὁ ὢν ἐκ τοῦ Θεοῦ, οὗτος ἑώρακε ✠ πατέρα. Τὸ δὲ σκεῦος τῆς ἐκλογῆς εἰς ✠ τῆς οἰκονομίας αὐτοῦ λόγου ἐμπίπτει, καὶ τὰ ἀπόῤῥητα, ἅπερ ἔμαθεν· ἅπαντα βουλόμενος εἰπεῖν πῶς αὐτὰ ἔγνω, οὕτω καὶ αὐτὸς λέγει· Λαλοῦμεν δὲ σοφίαν ἐν μυστηρίῳ τὴν ἀποκεκρυμμένην, ἣν προῴρισεν ὁ Θεὸς πρὸ τῶν αἰώνων εἰς δόξαν ἡμῶν, ἣν οὐδεὶς τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τούτου ἔγνωκεν. Εἰ γὰρ ἔγνωσαν, οὐκ ἂν τὸν Κύριον τῆς δόξης ἐσταύρωσαν. Ἀλλὰ καθὼς γέγραπται, ἃ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε, καὶ οὖς οὐκ ἤκουσε, καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη, ἃ ἡτοίμασεν ὁ Θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν. πῶς οὖν αὐτὰ ἔγνωμεν ἡμεῖς, ὦ Παῦλε; τίς ὁ μυήσας καὶ δῆλα καταστήσας αὐτά, καὶ ἀθέατα, καὶ ἀήκουστα, καὶ

* μόνον

χ. ἅπερ

χ. ἀπαράβατος

χ. ἀκατάληπτος

χ. ὁ σφόδρα φιλόθεος υἱὸς τοῦ Χριστοῦ,

χ. δηλονότι ἐν ἀποκαλύψει

χ. ἅπαντα

γεις τὸ ἀφάτον, τὸ ἀπέραντον, τὸ ἄῤῥητον, τὸ ἀκατάληπτον τῆς Θεοῦ σοφίας τε καὶ προγνώσεως,
χ ἀγνὸς ἀπιστήσει τοῖς ἁγίοις ἀποστόλοις ταῦτα τὰ ῥήματα· Ὦ βάθος πλούτου καὶ σοφίας καὶ γνώσεως Θεοῦ. εἶτα λέγει, ὅτι τὸ βάθος οὐκ οἶδε, Ρωμ. ια. λγ.
πόσον ἢ μαθεῖν οὐκ ἠδυνήθη, ἐπήγαγε· Ὡς ἀνεξερεύνητα τὰ κρίματα αὐτοῦ, καὶ ἀνεξιχνίαστοι
5 αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ. οὐκ εἶπεν ἀκατάληπτα μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀνεξερεύνητα τὰ κρίματα αὐτοῦ. καὶ γὰρ καταλαβεῖν τις ἂν δύναται, ἀλλ' οὐδὲ ἐρευνῆσαι προσοφθαι. οὕτως οὐ μόνον εἰς τὸ πέρας τις ἐλθεῖν οὐκ ἰσχύει, ἀλλ' οὐδὲ τὸ ἐρευνῆσαι ἐξισχυάσας τὴν οἰκονομίαν αὐτοῦ. Εἰπὼν δὲ, ὡς ἀνεξερεύνητα τὰ κρίματα αὐτοῦ, καὶ ἀνεξιχνίαστοι αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ, καὶ θαυμάσας τὴν ἀκαταληξίαν,
10 ἐπιδοξολογεῖν ⟨ϕ⟩ λήγει καταπαύσας, οὕτως ἐπάγων καὶ λέγων· Τίς ἔγνω νοῦν Κυρίου, ἢ τίς Ρωμ. ια. λδ.
σύμβουλος αὐτοῦ ἐγένετο; ἢ τίς προέδωκεν αὐτῷ, καὶ ἀνταποδοθήσεται αὐτῷ; ὅτι ἐξ αὐτοῦ, καὶ δι' αὐτοῦ, καὶ εἰς αὐτὸν τὰ πάντα· αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν. Ὃ δὲ λέγει τοιοῦτόν ἐστι· αὐτὸς πηγή, αὐτὸς αἴτιος τῶν ἀγαθῶν, οὐδενὸς δεῖται χρηστοῦ, οὐδενὸς δεῖται
χ συμβουλεύσαντος, οὐ πρὸς ἑτέρου δημιουργόμενος γνῶσιν ἢ ζωήν, οὕτω βουλεύεται καὶ δημιουρ-
γεῖ· ἀλλ' αὐτὸς ὢν ἀρχὴ καὶ αἰτία καὶ πηγὴ πάντων τῶν ἀγαθῶν, αὐτὸς δημιουργὸς αὐτὸς αὖ-
15 τὰ οἶδε ἅπερ πρήττει, καὶ αὐτὸς τοῦ βουλεύεσθαι καὶ τέχνης, καὶ τοῦ βουλεύεται. Ὃ γὰρ ἐξ αὐτοῦ, καὶ δι' αὐτοῦ, καὶ εἰς αὐτὸν τὰ πάντα, τοῦτ' ἔστι δηλοῦντος, ὅτι αἴτιος τῶν ὅλων αὐτὸς καὶ δημιουργὸς καὶ δεσπότης τῶν καὶ σωτὴρ τῶν πάντων. Εἰ γὰρ οὕτω χρὴ τὰ τοιαῦτα σκοπεῖν, εἶτα πάλιν τῆς δωρεᾶς μνησθεὶς τῆς εἰς ἡμᾶς μεγαλοψυχίας, ἀλλαχοῦ λέγει· Χάρις ᾧ τῷ Θεῷ ϛ. Κορ. θ. ιε.
20 ὑπὲρ τὴν ἀνεκδιήγητον αὐτοῦ δωρεάν· καὶ πάλιν Εἰρηναῖος ἢ πάλιν ἀποστολικὸς ἀνήρ, οὐχὶ λόγοι ποιοῦν Φιλιπ. δ. ζ.
μόνον, οὐδὲ διήγησιν ὑπερβαίνειν, ἀλλὰ καὶ νοῦ πάντος αἰσθητέον ἐστὶ δηλοῦντα τὰ λεγόμενα· Ἡ εἰρήνη τοῦ Θεοῦ ἡ ὑπερέχουσα πάντα νοῦν φρουρήσει τὰς καρδίας ὑμῶν. Εἰ τοίνυν τὸ βάθος ἀπιστεῖν τὸν πλοῦτον καὶ τῆς σοφίας καὶ τῆς γνώσεως, εἰ τὰ κρίματα αὐτοῦ ἀνεξερεύνητα, καὶ αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ ἀνεξιχνίαστοι, εἰ ἡ δωρεὰ αὐτοῦ ἀνεκδιήγητος, καὶ ἡ εἰρήνη ἡ ὑπερέχουσα πάντα νοῦν, οὐ ⟨ϕ⟩ ἐμοὶ καὶ ⟨ϕ⟩ σοὶ καὶ ⟨ϕ⟩ τοῦ δεῖνος, οὐδὲ ⟨ϕ⟩ τοῦ Παύλου καὶ Πέτρου μόνον, ἀλ-
25 λὰ καὶ αὐτοῖς ⟨ϕ⟩ τοῖς ἀρχαγγέλοις καὶ τοῖς ἄνω δυνάμεσι, ποίαν ἕξεις αὐτὸς ἀπολογίαν, εἰπέ μοι; τίνα δὲ συγγνώμην τοσαύτης κεχρημένος μανίας καὶ ἀποτοπίας, τὰ ἀνεξιχνίαστα πολυπραγμονῶν καταλαβεῖν, καὶ πᾶσης τῆς τοῦ Θεοῦ προνοίας λόγον ἀπαιτῶν; Εἰ γὰρ ὁ τοσαύτης ἀπαλελαυκὼς γνώσεως, καὶ προῤῥήσεις οὕτως ἄφατα ἔχων, καὶ τοιούτων χαρισμάτων ἠξιωμένος Παῦλος προσδεχωρεῖ, καὶ ὀξίστατο τῆς ὑπὲρ τὸν ζήτησιν γνώσεως, καὶ οὐ
30 μόνον θύραν οὐ δύναται, ἀλλ' οὐδὲ ἐρευνῆσαι τὸν ἀρχαῖον (ἐπὶ μηδὲ δύνασθαι) πῶς οὐ πάντων ἀθλιώτερος καὶ τὸν χαλεπώτατον μαινόμενος μανίαν, ὁ τὸν σαφῆ οὐδὲ ἐρευνῶν ἐκεῖνα; οὐδὲ γὰρ ταῦτα εἴρηκε μόνον, ἀλλὰ καὶ πολλοὺς ποτὲ Κορινθίους ὑπιστέλλων, καὶ διακρίνει, ὅπως, εἰ καὶ πολλὰ μεμαθήκαμεν, ἀλλ' ὀλίγῳ γε σφόδρα ἐλάττονι μέτρῳ γνώσεως ἔχομεν, οὕτω πως φησίν, Εἴ τις δοκεῖ ἐγνωκέναι τι, οὔπω οἶδε, καθὼς δεῖ γνῶναι. Εἶτα δη- α. Κορ. η. ϲ.
35 λῶν ὅτι πολὺ λείπει τῆς γνώσεως ἡμῖν, καὶ ὃ πλέον ἐστὶ τοῦ μέλλοντος τὰ μικρὰ ἢ χρόνος, ὀλίγον δέ τι ἡμῖν δίδοται, ἐπήγαγε· Ἐκ μέρους γινώσκομεν, καὶ ἐκ μέρους προφητεύομεν. ὅταν α. Κορ. ιγ. θ.
δὲ ἔλθῃ τὸ τέλειον, τότε τὸ ἐκ μέρους καταργηθήσεται. καὶ οὐδὲ τοῦτο ἔστι, ἀλλὰ δεῖξαι βουλόμενος πόσον τὸ μέσον τούτου καὶ ἐκείνης τῆς γνώσεως, καὶ ὅτι πολὺ τὸ λειπόμενον, δι' εἰκόνων τινῶν σαφέστερον ποιεῖ, λέγων· Ὅτι ἡμεῖς νήπιοι, ὡς νήπιοι ἐλάλουμεν, ὡς νήπιοι ἐφρονοῦμεν, ὡς α. Κορ. ιγ. ια.
40 νήπιοι ἐλογιζόμεθα· ὅτι δὲ γέγονα ἀνήρ, κατήργηκα τὰ τοῦ νηπίου. βλέπομεν γὰρ ἄρτι δι' ἐσόπτρου ἐν αἰνίγματι, τότε δὲ πρόσωπον πρὸς πρόσωπον. Εἶδες πόσον τὸ μέσον; ὅσον νηπίου παιδὸς καὶ ἀνδρὸς τελείου, ὅσον ἐσόπτρου καὶ αἰνίγματος καὶ τῆς ἄλλης τῆς ἀσαφοῦς τῶν πραγμάτων ὄψεως πρὸς σαφῆ ὄψιν. τοῦτο γάρ ἐστι, πρόσωπον πρὸς πρόσωπον. τί οὖν μαίνῃ καὶ λυτᾷς τῶν κεκωλυμένων καταπολεμῶν εἶχῃ καὶ μάτην; τί δαὶ οὐ πείθῃ Παύλῳ

παλλαγὴν ζωτηλφ· εἰώθε, ὃ μαθεῖν τ̃ κἀμοὶ ποτε τ̃ ἀῤῥωστίας τ̃ ἐπιθέσει (οὐ γὰρ δὴ μόνον τ̃ κατηφείας αὐτὴν ἀπαλλαγήσε) τόσον ὅσον μαθεῖν, ἀλλ' ὑδὲ μ̃ τῶν πα αὐτῇ ὠφελιμέσεται, τ̃ αἰτίαν γνῶς, ἀφ' ἧς αὐτῇ ὠφελίμεσεν ἅπαξ, ἡ φυλαπόμενος) φέρε ἡμᾶς ὅτου ὠφελῶν ὁδὸν τὰ τοιαῦτα νοσοῦντας διδάξωμεν, πόθεν αὐτοῖς ὁ νόσημα ὅτου γέγονε ὅ σκανδαλον. εἰ γὰρ δὴ ὅτου μάθοιεν, ἡ βουληθεῖεν φυλάξασθαι μ̃ ἀκριβείας αὐτὸν, ὑ τούτης μόνον ἀπαλλαγήσον) τ̃ ἀῤῥωστίας, ὀδὲ νῦν μόνον, ἀλλὰ ἡ διὰ παντὸς ἡ τούτης ζ ἑτέρων πλειόνων. τοιαύτη γὰρ [καὶ] ἡ τῦ φαρμάκου τούτου φύσις ἐστὶν, ὡς καὶ τὸ πρῶτον θεραπεῦσαι, καὶ τὴν ἄλλων ψυχὴν ὠφελῆσαι παντὸς φυλακτικὸν παθῶν. οὐ γὰρ ἐν ἡ δύο καὶ τρία, ἀλλὰ ἡ πολλὰ μ̃ ἅ πρόσωπα βίον ἔστι τὰ σκανδαλίζοντα τὸν ἀσθενεστέρους· καὶ τούτων ἁπάντων ὁ λόγος ἡμῶν ἐπαρκέσει τὸν ἀληθῶς ἐλθεῖν θέλοντα, μόνον ἐὰν βουληθεῖεν (ὅπερ ἡ ἔμπροσθεν εἶπον) καὶ μαθεῖν καὶ φυλάξαι τὰ λεχθέντα. ποιοῦμαι δὲ τὴν θεραπείαν ταύτην οὐκ ἀπὸ τῆς γραφῆς μόνον ζωτηθείς, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῶν πραγμάτων ἡ συμβαινόντων διηνεκῶς· ὥστε ἐάν τις μὴ παρασχῇ γραφὰς καινὰς ψυχῇ τὴν διόρθωσιν, ἐὰν βουληθεῖεν (οὐ γὰρ παύσομαι τοῦτο ζωντὸς ὁπλέγων) ἀνάγκη γὰρ καὶ βίᾳ καὶ μὴ βουλομένῳ οὐκ ἔνι ταύτην ποτὲ θεραπευθῆναι τὴν ἀσθένειαν, καὶ τοὺς γείους μὴ καταδεχομένους ζῆσαι· καὶ οὐ τοῦτο, μᾶλλον δὲ πλέον οὐτοῦτο, ἢ οὐκ τῆς τῶν γραμμάτων ἀποδείξεως. τῶν γὰρ ὁρωμένων ἀξιοπιστότερον ὀλίγ τὴν τοῦ Θεοῦ ἀπόφασιν πιστεύσει ἕ). Διὰ τοι τοῦτο καὶ χαλεπωτέρα τούτοις ἰδοὺ τιμωρία μὴ διορθουμένοις, ὅτι δεδάσκονται ζ γραφάς, ὅθεν ἐκοῦσιν εἰς τὴν τοιαύτην καρποῦνται ὠφέλειαν. ἵνα οὖν μὴ τοῦτο πάσχωσι, φέρε ἀναμάθωμεν τῆς διορθώσεως λοιπὸν, τὴν αἰτίαν εἰπόντες τοῦ νοσήματος ὠφέλιμον.

χ. τοιούτοις

χ. 3. Οτι ἐπισταλὲς ἡ παρακλήσεως τὸ ἄμεσον τὸ τοῦ λυσιτελοῦς, ὠφελεῖν ἡ διορθοῦν τὴν ἀπόῤῥησιν τοῦ Θεοῦ σοφίαν.

Τίς οὖν ἡ αἰτία τῆς ἀῤῥωστίας ταύτης τοσαύτης ἐστίν; ἡ πολυπραγμοσύνη ζ ὠφέλιμος γνώμη, ζ ὃ βούλεσθαι πάντων τ̃ γνωμῶν εἰδέναι ζ αἰτίας ἁπάσας, ζ φιλονεικεῖν τὴν ἀκατάληπτον ἡ ἀῤῥητον τοῦ Θεοῦ ὠφέλειαν, τὴν ἀπέραντον ἡ ἀνεξιχνίαστον ὠφελεργάζεσθαι διαιμώπως ἡ πολυπραγμονεῖν. κρίτοι τίς τοῦ Παύλου σοφώτερος γένοιτο; εἶπέ γάρ μοι, ὑ σκεῦος ἐκλογῆς ἐκεῖνος; ὑ πολλῷ ζ ἄφατον ἐπεπαίδευτο τοῦ πνεύματος τὴν χάριν; ὑ Χρυσὸν εἶχεν ἐν ἀγγείῳ λαλοῦντα; οὐκ ἀπορρήτων ἐκοινώνησε τοῦ Θεοῦ ῥημάτων; ὐχ ἅ μηδενὶ ἀνθρώπων λαλῆσαι ἐξὸν ἐκεῖνος, μόνος ἤκουσεν ἐκεῖνος; οὐκ εἰς τρίτον οὐρανὸν ἁρπάγη; οὐκ εἰς τέλος ἀγαθὸν ἀνήνεγκεν; οὐ γὰρ ἡ θαλάσσαν ὠφελέδραμεν; οὐ * βαρβάρους φιλοσοφεῖν ἔπεισεν; οὐ πόλεις ἐκ τοῦ πνεύματος ἐνεργείας ὑ δήμους ὁλοκλήρους ἡ πόλεις ἐῤῥύθμιζεν; ὑ τὴν οἰκουμένην ἅπασαν εἰς χεῖρας αὐτῷ φέρων ἔδωκεν ὁ Θεός; ἀλλ' ὅμως ὁ τοσοῦτος ἡ τηλικοῦτος, ὁ σοφὸς ὅτω ζ δυνατὸς καὶ πνευματικὸς αἰνῆρ, ὁ τοσούτων ἀπολελαυκὼς, ὅταν εἰς τὴν ἐξέπεσιν τῆς τοῦ Θεοῦ ὠφελείας ἐμπέσῃ, ἡ ὅλη ὁλοκλήρου ὠφελείας, ἀλλὰ μέρους αὐτῆς, ἀκούσιν ὡς ἐκπλήττεται, πῶς ἰλιγγιᾷ, πῶς ἀποπηδᾷ ταχέως τῶν ἀκαταλήπτων ὠδαχώρων. ὅτι οὖν ἐσκοπεῖτο, ὑχ ὅπως ἀγνῶν ὠφελῶν ἡ ἀχαρίστων ὁ Θεὸς ἡ τὴν χρηστότητα καὶ τὴν σοφίαν ἡ τὴν ἄλλων ἀοράτων δυνάμεων, ὅθεν πῶς ἡλίου ἡ σελήνης ἡ ὑρανοῦ ἡ γῆς ἡ θαλάσσης, ὅθεν πῶς τῶν ὤμων τῶν ἀνθρώπων πάντος, ὅθεν ὡς ἀνθρώπων ἡ φυτῶν καὶ σπερμάτων ἡ βοτανῶν ἡ ἀέρων ἡ ὡρῶν ἡ πνευμάτων ἡ πηγῶν ἡ ποταμῶν, ὅθεν τῆς τῆ φύσει ὑπερόσεως τε καὶ αὐξήσεως ἡ ἀνθρώπων, ἡ τῶν ἄλλων τῶν πολυτῶν· ἀλλ' ἕν τι μέρος ἀπολαβὼν τῆς ὠφελείας αὐτοῦ, ὃ τῶν Ἰουδαίων ἡ Ἑλλήνων (ἡ γὰρ ὠφελ τούτων τ̃ ἄπορα διεξέλθω λόγον, διδάσκων πῶς μὲν τὸν ἐξ ἐθνῶν ἐκάλεσε, πῶς δὲ τὸν ἐξ Ἰουδαίων ἀπώσατο, ἡ πῶς ἐλέῳ τὴν ἑκατέρων σωτηρίαν ἐπραγματεύσατο) ἄκουσον οἷά φησιν. ἰδοὺ γὰρ πλάσας ἀχρεῖς δύο ἀνθρώπους ἡ ὁ αὐτὸς τοῦ μέρους τούτου, ἡ τοῦ αὐτοῦ τῆς ὠφελείας αὐτοῦ τοῦτος ὃ βάθος σοφίας βουληθείς, ὥσπερ ἐπί τινος ὀστράκου καταχρῆσαι τῷ ἀῤῥήτῳ τῆς οἰκονομίας τοῦτος, ἡ θαυμάσας ἡ ἐκπλα-

γεὶς

Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν

ΙΩΑΝΝΟΥ

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

τοῦ Χρυσοστόμου τὰ ἐν ἐξορίᾳ γραφέντα.

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΣΚΑΝΔΑΛΙΣΘΕΝΤΑΣ ΕΠΙ ΤΑΙΣ δυσημερίαις ταύταις, καὶ τῇ τοῦ λαοῦ μὲν πολλῶν ἱερέων διώξει καὶ ἀφαιρέσει.

χ. ἀνοιχθήσεται

Ἀγωνιῶ μὲν παῖδες ὅταν πυρέττοντας ὁρῶ τινας, ἢ ἕτερόν τι νόσημα ἰσχυρὸν μέλλοντα δεήσεσθαι, οὐχ οὕτω τοῦ ζητεῖν τὸν καμνόντας ἰδεῖν, ὅτι πέρρωθεν αὐτῷ ὄντες οὐκ ἂν δύναιντο τὰ πρὸς ἑαυτῶν εἰσενεγκεῖν. τοιοῦτον γὰρ καὶ ἡ τύχη καὶ αὐτὴ τῶν ἰσχυρῶν ἡ φύσις ἐκείνων. ἡμεῖς δὲ οὐχ ἕνα τινὰ ἢ δύο περιέχομεν, ἀλλὰ πόλεως τὸν κλῆρον οἰκουμενικῶν σκανδαλιζομένους δεομένους ἰάσεως δυσκόλους· ἡ δὲ διαμβολὴ μόνον πιστόν. οὐδὲ γὰρ εἰς οἶκόν τινος τῶν ἰσχυρῶν εἰσελθεῖν αὐτὸν μοι, φησὶ, δόξει, καὶ ἰδεῖν καὶ ἀκοῦσαι καὶ μαθεῖν, ἀλλ' οὐδὲ αὐτοῦ τοῦ ἀρρώστου ἰδεῖν ἐπιζητῶμεν. οὐκ ὀργανα μετὰ χεῖρας ἔχομεν, ἢ χρημάτων ποσότητα δαπανῶν, ἢ πρὸς ἰατρείαν ὠφεῖσθαι κελεύοντες τὸν ἀσθενοῦντα· ἀλλὰ καὶ ἄγνωστοι ἡμῖν ὦσι, καὶ πρὸς αὐτὰς ἀπορρυσμένοι τὰς τῆς οἰκουμένης ἐσχατιάς, κἂν ἐν μέσοις βαρβάροις, κἂν ἐν ἄκρᾳ χειμῶνος τὴν τῆς ἀναγωγίας πυθώμεθα, καὶ πέντε τοσαύτην πλεῖν, ὥστε καὶ τῆς ἀναγκαίας ἀπορρῆξαι ζοφῆς, οὐδὲν ἡμῖν τούτων πρὸς τὴν ἰατρείαν ἔχει κώλυμα· ἀλλ' εἰ ἱδρυμένοι χωρεῖν χωρὶς ὀργάνων ἢ φαρμάκων καὶ σιτίων δεῖ ποτῶν δὲ χρημάτων καὶ μακρᾶς ἀποδημίας τὴν νόσον ἀπελαύνωμεν ταύτην. πῶς γὰρ τίνι ἔφην; ὃ τῷ λόγῳ κατασκευάζοντες φάρμακον, ὃ ταῦτα πάντα γινόμενον τοῖς νοσοῦσι, καὶ ἄμεινον, ἢ τὰ εἰρημένα * ἅπαντα. καὶ γὰρ ἡ ἀρτύσα τρέφει μᾶλλον, ἢ φαρμάκου δίρριπτα πλέον, δὲ πυρὸς βιτονώτερον καίει, ἀλγηδόνα ἡδὺ σοβεῖσθαι πρέχει, τῶν ἡ πειρᾶν λεγόντων τὰ δυσωδῆ ῥήματα ἀνασέλλον καὶ σιδήρου τομώτερον τέμνει τὰ στόματα ἀνωδυνώς· καὶ τῷ τὸ παῖδα δαπανῶν ἐργάζεται χρημάτων, οὐδὲ βλαπτεῖσθαι πιστόν. τῷ τοῦτο οὖν " καταστυφάσαντες ὁ φαρμακὸς πᾶσι σφαπεμπόμενα, καὶ πάντες οἶδε ὅτι ἀπολαύσονται θεραπείας, μόνον εἰ τοῖς λεγομένοις μὴ ἀκριβείας καὶ ὑγιωμοσύνης προσέχοιεν.

χ. πίῃ

* ἐκεῖνα

χ. -ζοντες

Ἐοικὸς δὲ καὶ ἐπὶ τῶν σωμάτων ἀμαρτεῖν, ἀλλὰ καὶ μᾶλλον πρὸς τὴν τῆς ἀρρωστίας ἀ-

χ. α. Ὅπως καὶ ἐν τοῖς εἰπὼν τὴν αἰτίαν ἐφ' ἧς τὸ σκάνδαλον εἰλήφθη.

thecis Orientalibus descriptum *oratio* xxviij. 839
De Auaritia. *orat.* xxix. 847
De diuitijs & paupertate. *orat.* xxx. 852
De Prouidentia. *orat.* xxxj. 859
De silentio & secretis. *orat.* xxxij. 864
Quòd non oporteat pudere nos confiteri pretiosam crucē, & quemadmodū per ipsam nos seruauerit Christus, & quòd oporteat in ipso gloriari, & de virtute, & quomodo (Deus) desideret salutem nostram, & de eleemosyna. *ora.* xxxiij. 864
Hæc oratio ante annos ferè 70. edita est Lutetiæ pro vero & genuino Chrysostomi fœtu.
De Humilitate. *orat.* xxxiv. 869
De Patientia & longanimitate. *orat.* xxxv. 872
De Inuidia. *orat.* xxxvj. 884
De Anima. *oratio* xxxvij. 888
De non contemnenda Dei ecclesia, & sanctis mysterijs. *orat.* xxxviij. 890
Multas nobis vias Deum dedisse, vt ne peccemus, si volumus, & quòd eum, qui assecuturus sit regnum cœlorum, omnia oportet seruare mandata: is verò qui seruat quædam, quædam transgreditur, in Gehenna cognoscet, quid sit inter se & alios discriminis. *orat.* xxxix. 896
Quòd oporteat omnia facere & conari pro fratrum nostrorum salute, & magnum esse bonum, ijs qui in nos peccant, peccata condonare, maiusq; adeò quàm ipsa eleemosyna. *orat.* xl. 900
Quòd oporteat nos imitari saltem seruos nostros, vt quæ illi propter metum nostri faciunt, nos propter Dei metum eadem faciamus, & de bonis inenarrabilibus, quæ sanctis sunt præparata. *orat.* xlj. 905
Quòd non oporteat conturbari, cùm videamus bonos in aduersis, malos in prosperis esse: & nihil differre eum qui in peccatis viuat ab olente mortuo. *orat.* xlij. 907
Quòd qui præsentia contemnit, vtraque habet in potestate: & quòd omni simo & sordibus auaritia peior est. *orat.* xliij. 912
De compunctione, & patientia, & cupiditate bonorum futurorum, & de secundo aduentu Domini nostri Iesu Christi. *oratio* xliv. 917
De non vehementer deflendis mortuis. *orat.* xlv. 924
Quòd, etiamsi omnium peccatorum simus rei, possumus tamen per confessionem seruari, & quòd vnusquisque nostrum fidelium angelum habet custodem, & de sacerdotibus. *orat.* xlvj. 928
De non indignè accedendo ad diuina mysteria. *orat.* xlvij. 931
Quid faciet Christianus, vt hæreditate accipiat vitam æternam. *orat.* xlviij. 933

Orationes quædam Chrysostomi Latinè, à viris doctis progermanis receptæ, hucusque nobis (præter tertiam) ignotæ Græcè.

1 Quum Saturninus & Aurelianus acti essent in exilium, & Gaïnas egressus esset è ciuitate, & de auaritia. 936
2 In Ioseph, de continentia. 939
3 Cùm de expulsione ipsius S. Iohannis ageretur. 941
Extat hæc Oratio Græcè apud Georgium Alexandrinum, Tom. 8. pag. 259.
4 Post reditum prioris exilij. 943
5 De regressu S. Iohannis de Asia Constantinopolim. 944
6 De recipiendo Seueriano. 947
7 Oratio Seueriani de pace, cùm susceptus esset à beato Iohanne episcopo Constantinopolitano. 948

De Charitate. *orat.* xix. 295
De Charitate. *orat.* xcj. 522
Quòd Charitas ſecundùm Deum opus ſit diuinum. *orat.* xxj. 299
De Patientia, & de conſummatione huius ſeculi, & de ſecundo aduentu, & iuſtorũ regno infinito (quod ſucceſſorem non habet) & immortali peccatorum ſupplicio, admonitioq; de confeſſione, & ad ſacrarum literarum meditationem exhortatio, & quænam ſint aſtutię Diaboli, & de bono quietis. *orat.* lxvj. 435
De Oratione. *orat.* lxxvij. 476
De eleemoſyna. *orat.* xc. 520
De Pſeudoprophetis & falſis doctoribus, & atheis hæreticis, & de ſignis conſummationis. Habuit autem hanc orationem paulò ante mortem. *orat.* j. 221
Epiſtola ad Monachos, vtilitatis & ſobrietatis plena. *orat.* ij. 225
Comparatio Regiæ potentiæ, & diuitiarum, & maieſtatis cum monacho qui in veriſſima & ſecundùm Chriſtum philoſophia viuit. *orat.* iij. 230

Hæc Oratio inter ἀναζωβόμενα ſaltem locum tueri potuiſſet. habet enim multa non ſpernenda.

Quòd mores aſſimulatos fugere oporteat. *orat.* xx. 297
De ſiccitate. *orat.* xl. 352
In ſecundum aduentum Domini noſtri Ieſu Chriſti. *orat.* lviij. 412
Quòd oporteat eum, qui habeat gratiam quamcunq;, communicare ei, qui opus habet, & de Presbytero. *orat.* lxj. 421
Admonitiones ſpirituales. *orat.* lxxix. 481

Orationes quædam ambiguæ fidei, nuper ex Oriente, exceptâ primâ, poſt excuſum quintum & ſextum Tomum allatæ.

Dubia. In illa verba Abraam, Pone manum tuam ſubfemur meum, & in diuerſos martyras. *orat.* cv. 565
In Dominicam Nouam (h. e. Dedicationis) & in Apoſtolum Thomam. *oratio* cvj. 575
In Sanctum Stephanum orationes tres. *orat.* cvij. cviij. cix. 579
In Sanctam Pentecoſten. *orat.* cx. 582

Orationes quædam Chryſoſtomo in quibuſdam codicibus adſcriptæ, quæ alios tamen habent notos auctores.

Seueriani Epiſcopi Gabalorum in creationem mundi orationes ſex. 587
Iohannis Ieiunatoris Archiep. Conſtantinop. de Pœnitentia & Continentia & Virginitate oratio. 641
Gregorij Thaumaturgi epiſcopi Neocæſarienſis in S. Epiphania. 657
Pantoleontis presbyteri Monæ Byzantiorum in exaltationem pretioſæ crucis oratio. 661

Floſculi ex Chryſoſtomi operibus hinc inde decerpti, & per Theodorum Magiſtrum, vt in quibuſdam codicibus reperio, ſiue quem alium collecti, & in locos communes digeſti.

De dilectione. *orat.* j. 665
De morum innocentia, & malorum tolerantia, & iniuriarum memoria. *oratio* ij. 673
De arrogantia & vana gloria. *orat.* iij. 682
De peccato & confeſſione. *orat.* iv. 686
De fortitudine & robore. *orat.* v. 694
De virtute & vitio. *orat.* vj. 700
De morbo & medicis. *orat.* vij. 709
De imperio, & poteſtate, & gloria. *orat.* viij. 713

Hanc orationem edidit ante aliquot annos pro Chryſoſtomica Morellus, cum merum ſit apanthiſma.

In ſanctum feſtum Palmarum. *orat.* ix. 718
De ingluuie & ebrietate. *orat.* x. 720
In ſanctam Natiuitatem Chriſti. *oratio* xj. 725
De mulieribus & pulchritudine. *oratio* xij. 735
De doctrina & correctione. *orat.* xiij. 743
De eleemoſyna & hoſpitalitate. *oratio* xiv. 751
De felicitate & aduerſitate. *orat.* xv. 763
De oratione. *orat.* xvj. 767
De morte. *oratio* xvij. 775
De dolore & ægritudine animi. *orat.* xviij. 784
De futuro iudicio. *orat.* xix. 787
De pœnitentia orationes duę. *orat.* xx. xxj. 796
De odio & inimicitia. *orat.* xxij. 806
De Ieiunio & Temperantia. *orat.* xxiij. 810
De Ira. *orat.* xxiv. 814
De Iuramentis. *orat.* xxv. 818
De liberorum educatione. *orat.* xxvj. 823
Encomium in S. Paulum. *orat.* xxvij. 829
Encomium aliud in S. Paulum, ex bibliothecis

In meretricem & Phariſæum. *orat.* xxix. 329
In meretricem & Phariſæum. *oratio* xlij. 357
In mulierem peccatricem, quæ Dominum vnxit vnguento, & in Phariſæum. *orat.* xlviij. 376
In meretricem & Phariſæum. *orat.* lxxxij. 490
In viſionem (ſiue oraculum) Zachariæ, & in conceptionem Eliſabet. *orat.* xxxiv. 340
In filium viduæ. *orat.* lxvij. 439
In Centurionem. *orat.* lvj. 405
In illud, Exijt ſeminans ſeminare ſementem ſuam. *orat.* lvij. 409
In parabolam Euangelij ſecundùm Lucam, Homo quidam deſcendit, & incidit in latrones. *orat.* l. 387
In eandem parabolam. *orat.* lxxxvj. 506
In Phariſæum. *orat.* xiiij. 280
In illud, Ignem veni mittere in terram, & non veni mittere pacem, ſed gladium. *oratio* lxxviij. 478
In illud Euangelij Lucæ de drachma, & in illud, Homo quidam habuit duos filios. *orat.* lx. 418
In parabolam de filio prodigo. *orat.* xcix. 539
In parabolam œconomi iniuſti, & nihil eſſe noſtrum. *orat.* lxij. 423
In Publicanum & Phariſæum. *orat.* iv. 233
In Publicanum & Phariſæum. *or* lxxij. 462
In Zachæum Publicanum. *orat.* lv. 403
In Samaritanam. *orat.* xlvij. 374
In Samaritanam, & interpretatio Meſſiæ. *orat.* lxviij. 442
In paralyticum, & in illud, Nolite iudicare ſecundùm aſpectum. *orat.* lix. 414
In illud Iudæorum dictum: Dæmonium habes: & in illud, Nolite iudicare ſecundùm aſpectum. *orat.* xij. 272
In illud, Cùm aſcenderet Dominus in Templum in medio feſti: & in Melchiſedec. *orat.* xlv. 369
In Martham & Mariam & Lazarum & Eliam Prophetam. *orat.* xxvij. 320
In Lazarum rediuiuum. *orat.* xcij. 524
In eundem. *oratio* xciij. 528
In eundem. *orat.* xciv. 530
In illud, Coëgerunt Iudæi concilium, & dixerunt, Quid faciàmus? *orat.* cj. 552

Sermones Panegyrici.

In Natiuitatem Domini noſtri Ieſu Chriſti. *orat.* xxiv. 307
In Chriſti Natiuitatem. *orat.* xliv. 367
In Natiuitatem Domini noſtri Ieſu Chriſti. *orat.* liv. 400
In S. Iohannem Theologum. *or* xxxv. 342
In S. Iohannem Theologum, Apoſtolum, & Euangeliſtam. *orat.* xxxvj. 344
In Sancta Theophania. *orat.* xxxix. 350
In Sancta Theophania. *orat.* liij. 398
In adorationem pretioſi ligni. *orat.* lxxxiij. 493
In Annuntiationem Deiparæ, & contra impium Arium. *orat.* lxxxix. 515
In Annuntiationem. *orat.* xcvij. 537
In Annuntiationem ſacroſanctæ Deiparæ. *orat.* vj. 249
In feſtum Palmarum. *orat.* xxxij. 334
In proditionem Iudæ, & in Paſſionem D. noſtri Ieſu Chriſti. *orat.* xxiij. 306
In Crucem, & de tranſgreſſione primorum parentum. *orat.* lxxxv. 502
In ſanctam Paſſionem Dom. *orat.* lxxj. 459
In reſurrectionem Domini noſtri Ieſu Chriſti. *orat.* xliij. 364
In reſurrectionem D. noſtri Ieſu Chriſti, & in mulieres quæ adferebant aromata. *orat.* lxxxiv. 500
In Aſcenſionem Dom. noſtri Ieſu Chriſti. *orat.* xxx. 330
In eandem. *orat.* lxiij. 426
In eandem. *orat.* lxxiv. 466
In Meſopenteceſten. *oratio* xlvj. 372
In Natiuitatem S. Iohann. Prophetæ, præcurſoris, & Baptiſtæ. *orat.* lj. 389
In Præcurſorem. *orat.* xcv. 531
In S. Iohannem Præcurſorem. *or.* xcvj. 533

Tractatus varij.

De Ieiunio. *orat.* lxiv. 428
In principium ſacrorum Ieiuniorum. *orat.* lxxiij. 465
De Ieiunio. *orat.* lxxv. 469
De Ieiunio. *orat.* lxxvj. 470
In principium Ieiuniorum, & de Ieiunio. *orat.* lxxx. 483
De Ieiunio. *orat.* lxxxvij. 509
De Ieiunio, & in Dauid, & de presbyteris, & in Ioſeph, & contra Nouarum. *orat.* lxxxviij. 510
De pœnitentia. *orat.* xv. 282
Contra Iudæos, & Gentiles, & hæreticos. *orat.* xvj. 284
De Fide. *orat.* xvij. 288
De Spe. *orat.* xviij. 298

De

CATALOGVS SEPTIMI TOMI.

AD eos qui ſcandalizati fuerant propter aduerſitates quæ contigerunt, populique & multorum Sacerdotum perſecutionem & peruerſionem *oratio* j. Pag. 1

Hæc oratio proximè ſequenti poſtponenda, vti eſt ab eruditiſſ. Boiſſio annotatum, ad illa verba. p. 27. 42.

Quòd, qui ſeipſum iniuriâ non afficiat, à nemine lædi poſſit, oratio, ſiue epiſtola Cucuſo miſſa. *orat.* ij. 36

Epiſtolæ ad Olympiadem diaconiſſam 17. 51

Epiſtolæ ad diuerſos 243, diſpoſitę ſecundùm ordinem alphabeticum perſonarum, ad quas miſſæ ſunt. 104

Conſtantij presbyteri Epiſtolæ 5. 205

Scripta ſuppoſititia ad formam quinti & ſexti Tomi diſpoſita.

In loca S. Scripturæ Homilia.

Scripta ſuppoſititia.

In expulſionem Adam, & de malis mulieribus. *orat.* v. 237

In ſacrificia Cain, & in dona Abel, & de Gigantibus, & de diluuio, & de ſtellis, & de fato. *orat.* lxx. 458

In Abraam, & Iſaac. *orat.* lij. 394

In Serpentem æneum contra Iudæos, & in illud, Dedit ei nomen ſuper omne nomen, & in illud, Quia per neminem potuit maiorem iurare, iurauit per ſeipſum. *orat.* lxix. 448

In illud Pſalm. 4. In tribulatione dilatáſti mihi. *orat.* lxv. 431

In illud Pſal. 38. Fruſtrà conturbatur omnis homo viuens, & de eleemoſyna. *oratio* ciij 558

In illud Pſal. 75. Vouete & reddite Domino Deo noſtro. *oratio* ix. 260

In Turturem. *orat.* x. 264

In illud 92. Pſalmi, Suſtulerunt flumina voces ipſorum, & de Seruatore in mari ambulante, & in quinque panes & duos piſces, & in protoplaſtorum tranſgreſſionem. *orat.* viij. 256

In illud Pſal. 94. Venite, exultemus Domino, & de pœnitentia, & in Nineuitas, & de eleemoſyna. *orat.* ciiij. 561

In illud Pſal. 139. Eripe me, Domine, ab homine malo. *orat.* xxxviij. 347

In Rachel, & in infantes. *orat.* xxv. 317

In Herodem & infantes. *orat.* xxvj. 318

In Iordanem fluuium. *orat.* xlj. 354

In illud, Si filius Dei es, proijce teipſum deorſum, & quòd diabolus aſſumit Chriſtum in montem excelſum valdè, &c. *orat.* xxij. 301

In illud, Cauete ne eleemoſynam veſtram faciatis coram hominib. *orat.* lxxxj. 486

In illud, Egreſſi Phariſæi conſilium ceperunt. *orat.* xxviij. 326

In decollationem præcurſoris & Baptiſtæ Iohannis, & in Herodiadẽ. *or.* xcix. 545

In ſaltationem Herodiadis, & in decollationem Iohannis præcurſoris & Baptiſtæ. *orat.* c. 549

In metamorphoſin Domini noſtri Ieſu Chriſti. *orat.* xxxiij. 339

In eandem. *orat.* xxxj. 332

In eandem. *orat.* xxxvij. 345

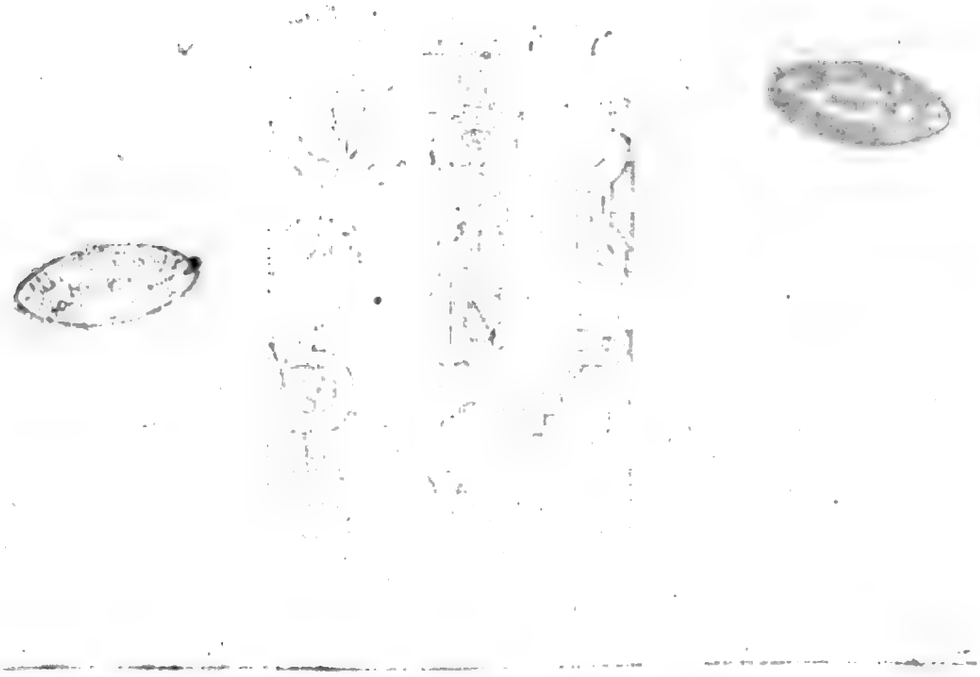
In illud, Quæcunq; ligaueritis in terra, erunt ligata etiam in cœlo: & de parabola centum ouium, & in illud Euangelij, Si duo conſenſerint, &c: & in illud, Quoties ſi peccauerit in me frater meus, remittam illi. *orat.* xj. 268

In ficum arefactam. *orat.* vij. 252

In parabolam decem virginum, & de eleemoſyna. *orat.* cij. 554

In illud, Pater, ſi poſſibile eſt, tranſeat à me poculum hoc. *orat.* xlix. 383

In abnegationem Petri, & in crucem: & quomodo Ioſeph typus fuerit Chriſti. *orat.* xiij. 275

Digitized by Google

ΤΟΥ ΕΝ ΑΓΙΟΙΣ

Πατρὸς ἡμῶν

ΙΩΑΝΝΟΥ

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

ΤΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ, ΤΩΝ

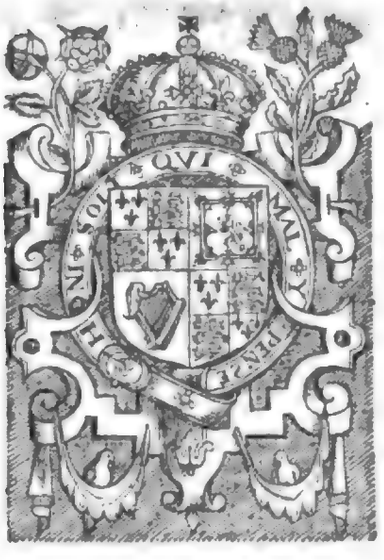
Θείων Λογίων

ΤΟΜΟΣ ΕΒΔΟΜΟΣ,

Δι' ἐπιμελείας καὶ δαπάνης ΕΡΡΙΚΟΥ τοῦ ΣΑΒΙΛΙΟΥ

ἐκ παλαιῶν ἀντιγράφων ἐκδοθείς.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

8 100 M 14

ETONÆ, *in Collegio Regali.*
Excudebat IOANNES NORTON, in Græcis &c.
Regius Typographus.
ANNO clɔ. Iɔc. XII.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google